Digitized by Google

BIBLIOTHECA S. J.
Maison Saint-Augustin
ENGHIEN
BIBLIOTHÈQUE S.J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

Ex Bibliotheca S. Jo. Pauli Windek

Digitized by Google

S 4/1.

SYLVA ALLEGORIARVM TOTIVS SACRÆ Scripturæ.

MYSTICOS EIVS SENSVS, ET MAGNA ETIAM EX parte literales complectens, ſynceræ Theologiæ candidatis perutilis, ac neceſſaria.

Autore F. HIERONYMO LAVRETO Ceruarienſi, Monacho Benedictino in Cœnobio Montiſſerrati, & Abbate Monaſterij S. Fœlicis Guixolenſis.

Cui iam recens adiecimus materiarum & dictionum ſecundum allegorias Scripturæ enodatarum, Indicem locupletiſſimum.

Loci PP. Cappuccinorum Friburgi Brisgoiae

BIBLIOTHÈQUE S.J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

PARISIIS,
Apud SEBASTIANVM NIVELLIVM, via Iacobæa, ſub Ciconiis.
M. D. LXXXIII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Est Monasterii Cassiani

Digitized by Google

Digitized by Google

F. HIERONYMI LAVRETI PRÆFATIO IN SYLVAM ALLEGORIARVM.

VENA tam diuite exuberans eſt diuina ſapientia, quam nobis in ſacris Scripturis Spiritusſanctus impertiri dignatus eſt, Studioſe Lector: vt pręter immenſam abyſſum myſticorum ſenſuum, vbi ampliſſimus datur ſpatiandi locus, ipſe literalis eius ſenſus hactenus clariſſimorum virorum exercuerit ingenia: qui non mediocrem in eo explicando operam adhibuerunt: & nunc recentiores in eodem non infœliciter laborant. Manet tamen ſcriptura ſemper inexhauſta: vt multa etiã poſteris elaboranda & eruenda relinquantur: de qua ſic ait Auguſtinus: Sacra ſcriptura ſic loquitur, vt altitudine ſuperbos irrideat, profunditate attentos terreat, veritate magnos paſcat, affabilitate paruulos nutriat. Quia enim diuinitus inſpirata eſt tanto ſublimius etiam præclara hominum ingenia ſuperat, quanto ipſi præclari homines Deo inferiores ſunt. Vnde fit, vt noui, ſubinde prodeant libri, in quibus etſi aliqua iam dicta repetantur, complura tamen ſuperadduntur, quæ eorum lectionem non inutilem reddant. Verùm adeò in immenſum res excreuit, & indies augetur, vt nec anni Mathuſalem ſufficerent ad eos legendos libros, qui de Scripturis ſacris tractant: quanto minus tam breuis & imbecillis ætas, ac in rebus huius ſeculi plurimum occupata? Ad hæc, vexantur ingenia, quum non primũ optimis quibuſque autoribus occurrãt, ſed quos fortè fortuna ad manus venire contigerit, amplectantur. Quamobrem cenſuerim non citra delectum & peritiorum iudicium libros ſacras Scripturas exponẽtes omnibus eſſe legendos, quum in aliquibus eueniat bonas horas malè collocare: nec cuiuis hominum contingat adire Corinthum. Multorum enim eſt ſcribere: at paucorum id, quod conferat, aſſequi. Rariſſimus autem eſt, qui omne tulerit punctum, miſcens vtile dulci. Itaque cùm viderem multitudine librorũ complura ingenia penè obrui, ac cum ingenti labore ad intelligentiæ culmen euadere: maximè autem Concionatorum, quibus docendi populi munus incumbit, qui cùm vaſtum pelagus ſermonum euoluant, plurimum defatigati, vix inueniunt quòd eorum ſatisfaciat palato, viſum eſt operæpretium fore, ſi quis è ſacris & præcipuis autoribus ea colligeret, quæ ad ipſius ſcripturæ intelligentiam, tum literalem, tum myſticam valerent: nec opus eſſet lectori complures euoluere libros, ſed haberet de quacunque dictione, quod opus eſſet, & autores citatos, vbi eadem fuſius videre poſſet, ſi liberet. Itaque volui ipſe tentare: cœpique iam circiter triginta ſunt anni legendis autoribus nonnulla colligere: cumque iam annum laboraſſem: prodiit opus Sanctis Pagnini, cui titulus, Iſagoge ad myſticos ſenſus ſacræ ſcripturæ: Quod opus quum aliquantiſper euoluiſſem, impoſui ſilentium meo labori, putans iam expletum eſſe, quod ipſe moliebar, ne videlicet actum agerem. Verùm quum diligentius ac cominus opus illud contemplarer, & conſiderarẽ, ipſumque cum idea, quę in animo meo erat, conferrem, conſpexi, multum mihi ſupereſſe loci ad ſcribendum. Nam ille fœcundiora ſelegit vocabula, cæteris prætermiſſis: mihi in animo erat omnia complecti vocabula, in quibus aliquid allegoriæ inueniri poſſet apud aliquem autorem alicuius notæ, qui ad manus meas veniſſet. Ille in citandis autoribus nimius eſt, quum totam paginam impleat, afferens verba vel Gregorij, vel Origenis, vel alterius: qua ratione volumen in immenſum extenditur. Nos autem autores in margine citamus, ne nimirum creſceret volumen, putantes ſufficere occupatis quidem, id, quod breuiter ac per modum indicis aut argumenti ex doctoribus afferimus: ocioſis verò ac curioſioribus vacabit ipſa loca citata diſcutere, ac rem plenius indagare.

Aug. 5. de Gene. ad literam.

Digitized by Google

Demũ ille ſola myſtica tractat: apud nos inueniuntur plurima, ad literalem ſenſum facientia, & pharſes ac vocabulorum variæ acceptiones explicatæ: adeò vt valeat vnuſquiſque hunc librum commentarij vice habere poſſe, eumque non ſolum indicem ſacræ ſcripturæ, verum etiam præcipuorum doctorum. Neque enim omnes euoluere licuit, tum quia non ſuppetebat facultas eos habendi, tum quia religionis obedientiæ ſubiecto, non vacabat tantum temporis huic operi impendere, quantum opus erat: nec licuit adiutores habere, qui hîc maximè neceſſarij erant, ſed totus penè labor mihi exhauriendus fuit: quo onere toties adeò premebar, vt me ſæpe cœpti pœniteret, ac in deſperationem labor adduceret. Sed fauit Deus, qui ne ſuccumberem, ſuſtinuit, ac cordibus Reueren. P. Bartholomæi Garriga Abbatis Montiſſerrati ac reliquorum monachorum inſpirauit, vt auxilium præſtarent, quo liber me viuente, in publicam prodiret vtilitatem. Certò enim penè ſciebam, ſi fata præoccupaſſent, librum tineis, & blattis, ac pharmacopolis relinquendum. Quæ res etiam in cauſa eſt, vt non adeo terſus & politus ædatur, nec cum tam debito ordine, quantum exigebat: nec omnia complectatur, quæ ad eam materiam apud ſcriptores inueniuntur. Neque enim vnus omnia poteſt: ſatis eſt, librum eſſe eiuſmodi, cui ſemper licebit addere, vt ſolet dictionariis & indicibus. Anſam præbuimus volentibus adiungere, modò Catholicæ fidei regulas teneant, nec erroribus, doctrinæ ſynceritatem polluāt. Licet enim vulgare prouerbium videatur reprehendere ferre ligna in ſyluam, hic tamen ſine reprehenſione licebit. Quoniam autem in tanta multitudine tumultuariè collecta, ordo ſeruari non potuit, niſi alphabeticus, meritò ſyluæ nomen indidimus libro. Vt enim in ſylua arbores ſponte naſcentes nullum ſeruant ordinem, nec in quinquuncem ſunt diſtributæ, permiſtæque ſunt diuerſorum generum plantæ, paſsimque modò eiuſdem generis, modo diuerſi occurrunt: ita hic in ſingulis dictionibus, quæ allegoriis abundant, ita collectas inuenies, vt nobis occurrebant: & ſæpe, quæ priorem locum deſiderant, inuenies in poſteriori. Hoc tantùm ſeruare curauimus, nec tamen perpetuo, vt quæ de Deo dicuntur, primum haberent locum, deinde de Angelis, de bonis, de virtutibus: poſtremo de dæmonibus, hæreticis, & malis, ac vitiis. Fuerunt etiam ſæpe eadem inculcanda in variis dictionibus, vt ſatisfaceremus lectori quærēti, ne quid prętermiſſum putaret. quod nō mox in ſingulis dictionibus occurreret. Sæpe etiam inuenies locum citatum purè abſque vlla allegoria: vt intelligas, nobis quidem videri allegoriam ibi latere, ſed nos eam non inueniſſe in vllo autore, quem nobis legere contigerit, nec voluiſſe fingere ex noſtro capite, ſed exercendis lectorum ingeniis prætermiſiſſe. Propoſuimus etiam multas à nobis inuentas, eas videlicet, quę non habēt autorem in margine citatum, quanquàm nec illæ omnes ſunt noſtræ, ſed per incuriam aliquando prętermiſſus eſt autor: & poteſt euenire vt reperiantur in autoribus à nobis non lectis: vt ſolet diuinus Spiritus eadem veritatis luce multorum animas illuſtrare: qui diſtribuit ſua dona prout vult, & quibus vult. Non itaque mirabere, Lector Candide, ſi hoc opus variè imperfectũ prodire videas. Neque enim vacauit adeo terſè expolire, & formare, vt vrſa ſuos lambendo format fœtus: ſed ne in immenſum protraheretur opus, maluimus noſtrę opinioni nonnihil detrahere, quàm præſenti fructu lectores priuare: ſed ſatis omnibus eſſe puto, ſi in operis calce addatur: faciebat, quod pictores olim, ſuis apponebant tabulis: nec tamen adhuc ſubtrahemus manum de tabula, ſi Dominus vitam ac ſalutem conceſſerit, ſed curabimus expolire, & ad iuſtiorē molem redigere. Quanquàm puto non defuturos, quibus hic colligendarum allegoriarum labor videatur admodum ſuperuacuus: quippe quum ſenſus ſpirituales liceat vnicuique adinuenire: nec ingenia ad aliud aſtringuntur, niſi vt tales forment allegorias, quæ ſacræ ſcripturæ non repugnent. Verùm hi pari ratione ſanctos & antiquos doctores damnabunt: qui in erudiendis & poſteris tradēdis allegoriis, acerrimè deſudarunt: quos non poſſumus negare, plurimum vtilitatis, Spirituſancto eos deducente, Eccleſiæ catholicæ contuliſſe: nec quiſquam adeò deſipiet, vt eam allegoriarum traditionem ſuperuacuam eſſe iudicet.

Quòd ſi eas ſparſim & ſingulariter tradere eccleſiæ conducit, quid erit, ſi quis omnes in vno volumine collectas proferre conetur? Neque enim videmus

omnes etiam eruditos, ita promptos eſſe in inueniendis allegoriis, vt non ſæpe aliorum egeant auxilio. Neque, ſi Spiritusſanctus aliquem ſine doctore inſtruxit, ideo debeo ego idem ſperare, neglecto doctore: ſed aliis reuelata, mihi reuelata exiſtimare debeo. Hoc eſt enim, quod ait Deus per Iob: Semel loquitur Deus, nec eadem omnibus repetit. Quum enim omnes vnius corporis membra ſimus, ſi quid vno membro conferatur, id toti corpori collatum eſse cenſendum eſt. Quare non mediocris ſuperbiæ erit, neglectis ſacris doctoribus, reuelationes Spiritusſancti ſperare. Ad hæc, non tanta eſt omnibus ingenij promptitudo, vt facilè poſſit aptas allegorias excogitare: nec eas in autoribus fuſim ſcribentibus prompte ac iuxta neceſſitatem poterit quis inuenire. Ad quæ quanto labore, hoc noſtro opere *Sacræ* ſcripturæ ſtudioſus leuabitur, experimēto vnuſquiſque percipiet, vbi *totius* Sacræ ſcripturæ commentarium inueniet, idque in indicis formam, *quo* facilius omnia reperiantur, ac pleniorem paratioremque fructum le*ctores* accipiant, quinetiam hoc labore iuuimus lectores ad euoluendos autores allegoriarum, ne videlicet inquirendo vagentur, ſed ipſorum etiam indicem inuenient, ſecundum quòd in margine notantur. Licet autem in hoc opere ex profeſso allegoriæ tractentur, complura tamen inueniet lector, quæ ad literalem intelligentiam faciunt, multaſque phraſes, ac vocabulorum acceptiones varias, ſeu homonymias, ac Grammaticas figuras, quibus intelligentia literæ mirè illuſtratur. Adiuti autem ſumus in phraſibus & homonymiis concordantiis præcipuè Ioannis Benedicti (vt ſuus cuique honor tribuatur) & in multis conſilio Ludouici Ioannis Villetæ viri & ingenio, & omnigenā doctrina præſtantiſſimi: nec reiecimus aliorum multorum iudicia: nō enim in vlla re ita meis adhæreo opinionibus, vt non libentiſsimè cedam meliora demonſtranti ac conſulenti. Quare multo libentius omnia ſubiiciam ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ iudicio: in cuius obſequium & vtilitatem hi nobis labores ſuſcipiuntur. Quanquàm non ignoramus noſtri ingenij tenuitatem, ac forſan temeritatem: qui tam imbecillis, tam graui oneri humeros ſuppoſuerim, nec meo me metitus ſim pede. Vbi certè perſpicio mihi eueniſse, quod ait Origenes: Vt ſi quis exiguo vectus nauigio ingrediatur mare, donec terrę vicinus eſt, minus metuit: quum verò paulatim in altum fuerit progreſsus, & vndis intumeſcentibus, vel in excelſum attolli cœperit, vel eiſdem dehiſcentibus in ima deduci: ibi verò mentem pauor ingens & formido percutit, quòd exiguam ratem tam immenſis fluctibus credidit: Ita & nos pati videmur: qui exigui meritis & ingenio tenues inire tam vaſtum myſteriorum pelagus audemus. Certè ſi in ipſo portu tantam huius pelagi immenſitatem conſideraſsem, nunquam (puto) me huic tam periculoſæ nauigationi cum tam imbecili cymba commiſiſſem. Sed quoniam tunc periculum perſpexi, quandò iam magnam huius maris partem emenſus eſsem, iam videbatur tantum eſse periculi in retrocedendo, quantum ſi ad alterum littus appellere curarem. Quanquam nec littus quęrendum hîc eſt, vbi finiatur tam immenſa nauigatio, ſed ſemper reſtat vltra nauigandum, ſed quærenda fuit nobis inſula ſilentij, in qua interim quieſceremus, vlteriorem nauigationem poſteris relinquentes. Sed conſuluit Deus meæ temeritati, quando quæ temerè cœpta ſunt, ad eum finem deduxit, vt nonnihil momenti habeant ad publicam vtilitatem. Proinde omnes illi pro viribus agamus gratias, eius munera recognoſcentes, eiſque ad eius gloriam, noſtramque vtilitatem fruentes; cui ſit honor & gloria per infinita ſecula, Amen. *Origi. ſ. Gen. ho. 9.*

ã iij

Digitized by Google

QVONIAM IN ALLEGANDIS AVTORIBVS IN MARGINE FVIT VTENDVM BREVITATE, TRVNcatis videlicet vocabulis, quæ breuitas obſcuritatem pariet iis, qui minus verſati ſunt in ipſis autoribus: ſubiiciemus hîc Catalogum autorum ſecundum ordinem alphabeticum, ſimul explicando nonnullas allegationes, per quas lector valeat alias per ſe coniicere.

ALBERTVS Magnus.

Ambroſius citatur in multis, vt in libris exaëmeron. De Cain & Abel. De Abraham. De Iſaac. Apologia Dauid. Super Lucam. Super Pſalmum 118. Exhortatione ad virgines. De inſtitutione virginis. De virginibus. De initiatis myſteriis. De obitu Valentini. De interpellationibus.

Antonius Eremita in epiſtolis.

Aretas ſuper Apocalypſim.

Arnobius ſuper Pſalmos.

Athanaſius contra Arium.

Auguſtinus de geneſi ad literam. De geneſi contra Manicheos. Super Ioannem. De ciuitate Dei. De doctrina Chriſtiana. De conſenſu Euangeliſtarum. Octoginta trium quæſtionum. Quæſtionum veteris, & noui teſtamenti. De ſermone Domini in monte. Contra Fauſtum. De eſſentia Diuinitatis, &c.

Auguſtinus Eugubinus ſuper Pſalmum. 18.

Baſilius in Exaëmeron. De regulis fuſius explicatis. De regulis breuioribus. Super aliquot Pſalmos. Quòd Deus non eſt cauſa mali. De Spirituſancto, &c.

Beda ſuper aliquot libros ſacræ ſcripturæ.

Benedictus in regula.

Bernardus in ſermonibus ſuper Cantica. Homeliis ſuper Miſſus eſt. Super Pſalmum Qui habitat. Super euangelium Ecce nos reliquimus omnia. In epiſtolis, &c.

Caſſiodorus ſuper Pſalmos.

Clemens Alexandrinus in adhortatione ad Gentes, & Pædagogi, & Stromatum.

Clemens Papa in libro recognitionum.

Cyprianus de ſimplicitate prælatorum. Contra Nouatianum. De Sina & Sion.

Cyrillus primo aut ſecundo libro ſuper Ioannem capite, &c. Item theſauri. De adoratione in Spiritu ſancto. Contra Iulianum.

Dionyſius Areopagita de cæleſti & eccleſiaſtica Hierarchia, & de diuinis nominibus, & in epiſtolis.

Epiphanius contra hæreſes per libros & tomos, & libro Anchorato.

Eucherius in libro formularum ſpiritualium, & libro quæſtionum. Nam ſuper Geneſim prætermiſimus: quia eſt prohibitus: ſuper libros Regum non eſt eius: quia citat autores tempore poſteriores.

Exercitatorium vitæ ſpiritualis. F. Garciæ Ciſnerij.

Franciſcus Titelman. ſuper Cantica.

Fulgentius in libris ad Monimum, & ad Traſimundum.

Georgius Venetus in Harmonia mundi allegatur per cantica, tonos, & capita, & etiam per modulos.

Gloſſa ordinaria, & interlinearis per libros ſacræ Scripturæ, & eorũ capita.

Gregorius Papa, in moralibus per libros & capita, ſuper primum Regum capite, &c. Super Cantica. Dialogis, Paſtoralis parte tali. Super Ezechielem, homilia, &c. In regiſtro Epiſ. &c. Super Pſalmos, & homiliis ſuper euangelia.

Gregorius Nyſſenus de vita Moſis. De oratione. De beatitudinibus, &c.

Haymo ſuper Apocalypſin.

Hieronymus,

Digitized by Google

Hieronymus, de manſionibus. In epiſtolis aliquando allegatur per nomen eius ad quem mittitur epiſtola: aliquando per principium ipſius epiſtolæ. Item ſuper prophetas per eorum capita. Vbi admonitum te velim, ſi non inuenias in eo id quod dicimus ſignificari, in propria forma, ſcito Diuum Hieronymum paſſim vti illa regula philoſophorum: contrariorum eadem eſt diſciplina: atque ita per vnum contrarium explicat alterum etiam non expreſſum. Citatur etiam contra Iouinianum, & in multis aliis.

Hilarius, De Trinitate. In aliquot Pſalmos. Super Matthæum per canones.

Hugo Cardinalis ſuper aliquot libros ſacræ ſcripturę.

Ignatius in *epiſtolis*.

Ioannes Caſſinus in libris de inſtitutis monachorum, & de octo capitalibus vitiis *allegatur* per numerum librorum & capitum. Et in collationibus, in tali *collatione*, tali capite.

Ioannes Climacus citatur per gradus.

Ioannes Chryſoſtomus ſuper Geneſim, Matthæum, & Ioannem allegatur per homilias, & in aliquibus aliis homiliis, vt de Iephte.

Ioannes Benedictus in concordantiis.

Ioannes Driedo, de eccleſiaſticis ſcripturis.

Iſychius ſuper Leuiticum.

Iſidorus ſine certo loco.

Lactantius Firmianus allegatur per libros & capita.

Nicolaus Lyranus ſecundum libros Bibliorum.

Origenes per homelias ſuper libros ſacrę ſcripturæ. Super Matthæum partim per capita, partim per homilias. Super epiſtolam ad Romanos per capita. In libris *Periarchon* per libros & capita.

Petrus Galatinus in libris contra Iudæos.

Philo Iudæus, in libris allegoriarum. De vita Moſis. De Abel & Cain. De victimis. Quis rerum diuinarum hæres? De congreſſu eruditionis gratia, &c. De decalogo.

Richardus de Sancto Victore. De arca myſtica. De duodecim Patriarchis. De exterminatione mali. De ſomnio Nabuchodonoſor, &c.

Rupertus Abbas. De victoria verbi Dei. In Geneſim per libros & capita. Itidem in multis libris ſacrę ſcripturę. In Cantica per capita, non textus, ſed ſua. Et etiam ſuper Matthæum, & Ioannem. De diuinis officiis per libros & capita, &c.

Tertullianus contra Marcionem. Contra Iudæos. De proſcriptionibus. De carne Chriſti. De reſurrectione. De corona militis, &c.

Theophylactus in euangelia.

Theophilus Alexandrinus in libro paſchali.

Thomas Aquinas in prima ſecundæ per quæſtiones & articulos.

Timothæus in epiſtola ad eccleſiam.

Victorinus aduerſus Arium.

Vincentius Lirinenſis Gallus contra prophanas vocum nouitates.

AVTORES PHILOSOPHI QVI ALLEGANTVR SVNT PAVCI.

Ariſtoteles.	Plato.
Cato.	Plinius.
Dioſcorides.	Pythagoras.
Ludouicus Cælius.	Tulius Cicero.
Macrobius.	

Digitized by Google

ADITVS

IN SYLVAM ALLEGORIARVM

PER F. HIERONYMVM LAVRETVM.

SACRÆ, ac diuinitus nobis traditæ Scripturæ myſteria tractaturos, ab oratione expedit auſpicari: vt Spirituſſanctus, quo illuſtrante loquuti ſunt ſancti Dei homines, nobis adeſſe dignetur, quatenus ipſo ducēte eoſdem ſenſus aſſequamur, quos in Scripturis ipſe voluit comprehendi; nec capitis noſtri ſequentes ſomnia, à veritatis & ſynceritatis ſcopo aberremus.

Gre. prolog. ſ. Regum.

Vt enim ait Gregorius, dum ſacræ hiſtoriæ intellectum in quadam ſenſuum eius ſublimitate conſideramus, omnipotentis Dei gratia, velut altos opacioris ſyluæ vertices, de quadam ſublimitate, attendimus: ſed quia iidem ſenſus, dum ſubtilius conſiderari & proferri cœperint, alios ſe multipliciores gignunt, velut in ſuperficie, vt videtur, totius inſpecti nemoris, & diſtēti Matinr latent ſpatia, quæ non videmus, Diuino itaque implorato auxilio, antequàm allegoriarum ſyluam aggrediamur, tradenda eſt nobis methodus Iſagogica; qua cognita, Lector vberiorem fructum, è ſylua percipere queat. Prætermittimus hic declarare omnes figuras Grammaticas, quibus vſa eſt ſacra Scriptura: quæ ab aliis plenè traditæ ſunt, vt à Beda, Pagnino & multis aliis: ſed ſolum eas afferemus, quæ ad myſticos ſenſus conducent. Ac primum ceu fundamentum iaciatur, duplicem eſſe ſenſum ſacræ ſcripturæ; literalem, & ſpiritualem.

Diony. Epiſ. 9.

De quibus ita ait Dionyſius Areopagita. Duplicem eſſe theologorum traditionem, arcanam alteram & myſticam: alteram verò manifeſtam atque notiorem; & alteram quidem ſignificatiuam ac perficientem: alteram verò ſapientiæ ſtudioſam ac demonſtratiuam, &c.

Diony. caleſ. Hierar. 2.

Horum ſenſuum congruentiam afferunt ſacri doctores: vt videlicet per ſenſum myſticum, diuina myſteria indignis abſcondantur. Ait. n. idem Dionyſius. Nefas eſt, vt ſacra teſtantur eloquia, ſpiritualium margaritarum puriſſimum illum ac permiſtionis ignarum, perlucidumque decorem & ornatum, totius vetuſtatis autorum in porcos abiicere.

Ori. ſ. Leui ho. 1. — *Vtilitas allegoriarum.*

Rurſus Origenes. Sicut in nouiſſimis diebus Verbum Dei ex Mariæ carne veſtitum proceſſit in hunc mundum, & aliud quidem erat, quod videbatur in eo, aliud, quod intelligebatur. Carnis namque aſpectus in eo patebat omnibus, paucis verò & electis dabatur diuinitatis agnitio. Ita & quum per Prophetas, vel Legiſlatorem Verbum Dei profertur ad homines, non abſque competentibus profertur indumentis. Nam ſicut ibi carnis, ita hic literæ velamine tegitur: vt litera quidem aſpiciatur tanquàm carò, latens vero intrinſecus ſenſus, tanquam diuinitas ſentiatur.

Aug. Epiſ. 119.

Item Auguſtinus. Credo, quòd ipſe animi motus quandiu rebus adhuc terrenis implicatur, pigrius inflammatur, ſi verò feratur ad ſimilitudines corporales, & inde ad ſpiritualia, quæ illis ſimilitudinibus figurantur, ipſo quaſi tranſitu vegetatur, & tanquam in facula ignis agitatus accenditur, & ardentiore dilectione rapitur ad requiem & quietem. Conducebat enim hæc ſenſuum multiplicitas humanæ mentis ſomnolentiæ excitandæ. Quod in promptu eſt, negligimus, vt in foribus hydriam, iuxta Græcorum prouerbium: ad recondita ſemotaque ſumus auidiores, & vt magis illa iuuant, quę pluris emuntur, ita chariora nobis ſunt, quæ cum labore ſumus aſſequuti, quàm quæ vltrò obtigerunt. Præterea quemadmodum multa per vitrum aut ſuccina pellucent iucundius, ita magis delectat veritas per allegoriam relucens. Demum ſicut habet plus caloris radius ſpeculo aut ænea pelui exceptus. Ita vehementius afficiunt animos noſtros, quæ per allegoriam traduntur. Quod idem vſu venit in picturis. Conferunt etiam memoriæ, quæ difficilius capiuntur. Oportet autem, vt dicenda intelligantur, primùm explicare, quiſnam ſit ſenſus literalis, & quis ſpiritualis. Vbi dicimus ex Driedone, non eum eſſe ſenſum literalem, qui verbis & nominibus propriè, & non metaphoricè acceptis, ſignificatur, neque ſenſum ſpiritualem ſeu myſticum, qui deſignatur ſub nominibus & verbis metaphoricè acceptis. Sed is eſt ſenſus literalis, qui verbis atque nominibus ſiue propriè, ſiue metaphoricè acceptis à Spiritu Sancto aſſeritur: & vt plenius intelligatur, vtriuſque definitionem ex eodem exprimemus.

Quid ſenſus literalis.

Senſus igitur literalis eſt, quem autor Scripturæ, per verba ſeu nomina, propriè ſeu metaphoricè accepta primùm voluit ſignificare, aut iubens, aut vetans, aut fidem indicans, aut rem geſtam ſeu gerendam recitans, aut promiſſionibus, comminationibus & terroribus hominum corda concutiens.

Quid ſenſus ſpiritualis.

Senſus verò myſticus, ſeu ſpiritualis eſt, quem Spirituſſanctus in rebus corporaliter, aut geſtis, aut gerendis, voluit ſignificare. Hinc colligere licet ſermones continentes aliquam figuram Grammaticam, ſiue ſit metaphora, ſiue alius tropus, aut hyperbole, ſeu fictio, aut ænigma, quæ omnia ad ſpecies metaphoræ, ſeu tropi ſpectant, ad

Digitized by Google

ſenſum literalem pertinere. Atque hinc licet colligere duplicem eſſe allegoriam, quandam ad ſenſum literalem pertinentem, quandam ad ſpirituale, quæ ambæ frequentiſſimæ ſunt in ſacra Scriptura, quæ tamen diuiſio facilius perſpicietur, ſi methodico more, ab ipſius allegoriæ definitione auſpicemur. Eſt igitur allegoria oratio, in qua verbis vtimur, à propria ſignificatione conuerſis, ad aliud ſignificandum, aut certe per res ipſas proprie ſignificatas, aliud intelligimus. Per primam huius definitionis partem intelligimus eam allegoriam, quę Grammatica, ſeu literalis dicitur, cui magis propriè allegoriæ nomen competit, quæ ſub tropo continetur. Eſt .n. tropus, iuxta Quintilianum, verbi vel ſermonis à propria ſignificatione, ad aliam cum virtute mutatio, diciturque à vertendo, quia dictio à propria ſignificatione vertitur in aliam non propriam, aut decoris, aut neceſſitatis, aut cultus, aut emphaſeos gratia. Eius complures ſunt ſpecies, inter quas ſunt ironia, hyperbole, ænigma, & de qua nunc agimus allegoria, quæ in hoc differt à metaphora, quòd metaphora potius conſideratur in vna dictione, allegoria vero in oratione, adeo vt poſſit allegoria dici metaphora perpetua, quia continuatur in multis vocabulis ipſius orationis. Exempli gratia, quum dicitur, *Prata rident*, in verbo ridendi metaphora eſt, quia verbum ridendi propriè dicitur de homine læto, impropriè verò de prato fœcundo & abundanti. Cum vero dicit Chriſtus, Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, allegoria eſt, quia tota oratio aliud dicit proprie, aliud verò improprie, nempe, quod qui incipit benè operari, & non perſeuerat, ſed ad priſtina redit vitia, non eſt aptus regno Dei. Differt etiā hæc allegoria ab ænigmate, quod ænigma eſt oratio obſcurior, & quæ vix poſſit intelligi, vt videatur Oedipode quodam opus eſſe ad ipſum interpretandum, quale eſt quod dixit Samſon. De comedente exiuit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Item. Pro. 30. Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicentes ſemper, Affer, Affer, quid. Beda interpretatur diaboli duæ ſunt filiæ inſatiabiles, luxuria & auaritia. Allegoriæ verò non tantum habent obſcuritatis, ſed facilius intelliguntur. Hæc allegoria eſt frequentiſſima in ſacra ſcriptura præcipuè in Prophetis, qua ratione in noſtro opere non ſtatim referendum eſt, quod dicimus allegorice ſignificari, ad ſenſum ſpiritualē, ſed ſæpè pertinebit ad ſenſum literalem allegoricè prolatum, quod facile deprehendet, qui nonnihil ſtudii in lectione Sacræ Scripturæ adhibuerit. Quamquam nos aliquãdo exprimimus allegoriam eſſe literalem, vt ex illis poſſit lector ſimilia iudicare. Quod etiam percipiet ex differentia alterius allegoriæ, quam in definitione ipſius allegoriæ tetigimus, quando diximus, aut certe per res ipſas propriè ſignificatas aliud intelligimus. Hæc enim eſt propriè allegoria ſpiritualis, ſeu myſtica, quæ propria eſt ſacræ ſcripturæ, dum autor ipſius de rebus, quas propriis verbis intelligit, vult aliquid dicere, & per illas res alias myſticas, ſeu ſpiritualiter intellectas, indicare. Qui modus proprius eſt ipſius Dei, qui ita poteſt vti rebus ad ſignificandum, vt nos vtimur verbis. Atque hinc iam oritur geminus ſcripturæ ſenſus, quem ſupra diximus, nempe literalis, & ſpiritualis. Cùm enim narrat ſacra ſcriptura Abrahā duos filios habuiſſe, vnum de ancilla, alterum de libera, tota illa hiſtoria propriè acceptis vocabulis ad ſenſum literalem pertinet. Cùm verò hæc ad duo teſtamenta referuntur, ſunt per allegoriam dicta, vt ait Apoſtolus, atque ita pertinent ad ſenſum ſpiritualem. Idem dicendum eſt de hiſtoria Abel & Cain, de Arca Noë & diluuio, de tabernaculo & templo, & cęteris, quæ in veteri lege quantum ad literam propriis verbis narrantur: quę omnia per hanc allegoriam ad ſenſum ſpiritualem referuntur. Et hanc frequētiſſimam inuenies in hoc opere. Solentque hę allegoriæ typi nomine explicari, ſeu figurę, quia non vocabula ipſa, ſed res per vocabula ſignificatę aſſumuntur, ceu imagines rerum ſpiritualium per eas deſignatarū. Vt ſi dicamus Abel typum gerere Chriſti, hoc eſt, figuram & imaginem exprimere ipſius Chriſti, & Arcam Noe typum eſſe eccleſiæ, atque ita de cæteris. Itaque vbicunque ſunt allegorię Grāmaticæ dicitur modus loquendi figuratus, quia non propriè ſumuntur vocabula, ſed figuratè. Ad quam rem intelligendam, hanc regulam dat Auguſtinus. Modus inueniēdæ loquutionis, propria ne an figurata ſit, eſt, vt quicquid in ſermone diuino neque ad morum honeſtatem, neque ad fidei veritatem propriè referri poteſt, figuratum eſſe cognoſcas. Et rurſum, ſi præceptiua eſt loquutio, aut flagitium, aut facinus vetans, aut vtilitatem, aut beneficentiam iubens, non eſt figurata. In his enim allegoriam inquirere, eſſet iuxta Comicum, Nodum *in ſcyrpo* quærere. Si autem flagitium aut facinus videtur iubere, aut beneficentiā, aut vtilitatē vetare, figurata eſt. Hac ratione oſtenditur, quum Chriſtus dixit. Si oculus tuus, aut manus, aut pes ſcandalizat te, erue vel abſcide, & proiice abs te, oſtenditur figurata eſſe loquutio, quum non intendat ipſe, vt oculos eruamus, aut manus ſeu pedes abſcindamus, quæ ſunt abſurda: *ſed intendit*, vt ſeparemus à nobis omnes, qui ſcandalo nobis eſſe poſſunt in via Dei, quantumuis propinquitate, amicitia, aut quouis alio vinculo coniuncti ſint. In altera vero ſpecie allegoriæ, quum narratur hiſtoria, intelligenda eſt propriè, & non figurate, & ipſa hiſtoria ponitur ceu fundamentum allegoriæ in ea fundandæ, de qua re audi Hieronymum ita loquentem. Prudens rogandus eſt lector, ne eundem velit ordinem tropologiæ, quem & hiſtoriæ quærere. Nam & Apoſtolus Agar & Saram ad duo teſtamenta refert, & tamen non omnia, quæ in hiſtoria illa narrantur, tropologicè interpretari poſſumus. Et ad Epheſ. de Adam & Eua diſputans ait. Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori ſuę, & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto & in eccleſia. Nunquid totum principium Geneſeos, & fabricam

Quid allegoria.
Duplex allegoria.
Quid tropus.
Multiplex tropus.
Differētia allegoriæ à metaphora.
differentia allegoriæ ab ænigmate.
Allegoria ſpiritualis.
Au. 3. de doctr. Chriſtia. 10. 24.
Typus & figura Quæ ſit figurata locutio
Quatenus extendatur allegoria.
Hie. ſ. Ioan. 1.

mundi, & hominum conditionem ad Chriſtum & ad Eccleſiam referre poſſumus, quia hoc teſtimonio ſic abuſus eſt Apoſtolus? Hoc enim, quod ſcriptum eſt: Ideo relinquet homo patrem ſuum, referamus ad Chriſtum, vt dicamus eum Patrem in cęlis reliquiſſe Deum, vt Gentium populus iungeretur eccleſiæ: hoc quod ſequitur, matrem ſuam, quomodo poſſumus interpretari, niſi fortè dicamus, reliquiſſe eum cæleſtem Hieruſalem, quæ eſt mater Sáctorum? & cæteras his multo difficiliores. Illud etiam, quòd ab eodem Apoſtolo ſcribitur: Biberant aut de ſpiritali conſequente eos petra: petra autem erat Chriſtus: nequaquàm nos arctat, vt omnem Exodi librum feramus ad Chriſtum. Quid enim poſſumus dicere, quòd hæc petra à Moſe percuſſa ſit non ſemel, ſed bis, quod aquæ fluxerint, & torrentes repleti ſint? Num vniuerſam loci huius hiſtoriam, per hanc occaſionem, cogemus ſub leges allegoriæ? & non potius vnuſquiſque locus ſecundũ hiſtorię diuerſitatem, diuerſam recipiet intelligentiam ſpiritualem? Igitur ſicut hæc teſtimonia ſuas interpretationes habent, & nec præcedentia, nec conſequentia eandem deſiderant allegoriam: Sic & Ionas propheta, nõ abſque periculo interpretantis, totus referri ad Dominum poterit. Nec ex eo, quod in Euágelio dicitur, Generatio peſſima & adultera ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Ionæ Prophetæ. Sicut.n. fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ſic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus, reliqua etiam: quæ in eodem Propheta digeſta ſunt, eodem ordine referuntur ad Chriſtum. Item Origenes. Quemadmodum in imaginibus ac ſtatuis ſimilitudines, non omni ex parte reſpondent iis, ad quę conſecuntur, tum in plano ſine eminentiis, tum in ſtatua cum eminentiis, ſed non intrinſecus: Ita quum regnum cælorum ſimile dicitur rei cuipiam, ſimile dicitur, non ſecundum omnia, quę adſunt illi, ad quod confertur ſimilitudo, ſed ad quędam dũtaxat, quę conducunt ad aſſumptam rationem.

Ori. ſ. Mat. cap. 13

Ex his iam colligere licèt, primùm quidem iaciendum eſſe fundamentum literæ, vt veritas hiſtoriæ teneatur, ne falſo fundamento allegoria innitatur. Corruet tota allegoriæ machina, ſi non hiſtoriæ veritas teneatur. Deinde id cauendum, ne allegoria coacta, violenta, ac detorta proferatur, ſed quæ maximè cum hiſtoria congruat, licèt non opus ſit omnia, quæ in hiſtoria referuntur, minutatim ad allegoriam deducere, vt ait Hieronymus, ſed ſolùm ea ſunt accipienda, quæ ad eum locum explicandæ allegoriæ ſufficiant, ne multa frigidè, & ineptè interpretari cogamur.

Litera fundamentum allegoriæ ſpiritualis

Licebit autem cuique ſupra fundamentum literæ allegoriam formare, modo pietati congruat, nec ab alio loco, qui in ſacra Scriptura habeatur, diſſideat. Illaque eſt optima allegoria, quæ per alium locum Scripturæ comprobari poteſt.

Quæ ſit optima allegoria.

Eſtque habendum pro regula, quod ait Petrus apud Clementem. Sunt multa verba in Scripturis diuinis, quæ poſſunt trahi ad ſuum ſenſum, quem ſibi vnuſquiſque ſponte præſumpſit, quod fieri non oportet. Non.n. ſenſum, quem extrinſecus attuleris alienum, & extraneum, debes quærere, quem ex ſcripturarum autoritate confirmes: ſed ex ipſis Scripturis ſenſum capere veritatis, ideo oportet ab eo intelligentiam diſcere Scripturarum, qui eam à maioribus ſecundum veritatem ſibi traditam ſeruat, vt & ipſe poſſit ea, quæ rectè ſuſcepit, competenter aſſerere.

Cle. Papa. 10. Recognitionum.

Fateor quidem in hoc opere, nonnullas eſſe allegorias, quæ coactæ videri poſſunt, quas tamen, quia apud inſignes autores inueniebãtur, noluimus prætermittere, licèt aliquando prætererimus, quæ minus placebant. Cæterùm in tam varia rerum, & naturarum varietate, vnde allegoriæ ſumuntur, nemini debet eſſe mirum, ſi vna res typus ſit plurium, vt manna, ſermonis Euangelici, & Euchariſtiæ. Et Dauid vincens Goliath, typus eſt Chriſti vincentis diabolum, & hominis carnem ſuam ſubigentis. Et leo ſecundum varias proprietates, typus eſt Dei, & etiam diaboli. Quæ res in cauſa eſt, vt in hoc opere, varias eiuſdem rei inuenias allegorias, & autoritates eaſdem ſacræ Scripturæ variè explicatas.

Vna res typus plurium.

Sic ergo ipſa dictio à propria ſignificatione ad tot ſignificationes aliarum rerum accommodari poterit, quot conditiones & proprietates proprium illius dictionis ſignificatum habet, cæteris rebus aptè & congruè accommodabiles, etiam ad contraria. Solet autem vulgò docendi gratia triplex poni ſenſus ſpiritualis: vt cum ipſo literali ſint quatuor ſenſus ſacræ Scripturę, veluti quadriga quædam Ponitur enim ſenſus Tropologicus, Allegoricus, & Anagogicus.

Triplex ſenſus ſpiritualis.

Tropologia eſt quoties ſcripturam ad ſingulorum mores erudiendos, accommodamus. Nam τρόπος Græcis tria ſignificat, ſchema, modum, & vitam ac mores hominum. Hic autem ſenſus literalis proximus eſt, in ipſa obiter hiſtoria indicans, quæ ad bonos mores conferunt. Hunc ſenſum ipſa hiſtoria ſecum deferr, traditque ſenſui communi. Nec tam eſt ſenſus à Grammatico diuerſus, quàm huius declaratio. Veluti quum artifex in tabula magno artificio depicta, oſtendit ſpectatoribus, quid ibi ſit egregium, & admiratione dignum, vt quum narratur hiſtoria de Abraham ſuſcipiente tres viros, commendatur nobis hoſpitalitas erga peregrinos ſuſcipiendos, & humilitas in miniſtrando. Qua ratione poterit prudens lector ſæpe hunc ſenſum in hoc opere notare. Allegoria eſt, quum ſcripturam accommodamus ad Chriſtum, & eius corpus myſticum, eccleſiam militantem. Anagoge, quum hinc euehimur ad Eccleſiam triumphantem, & ſubſtantias ſeparatas, vſque ad Trinitatis faſtigiũ, vltra quod nullus eſt exceſſus. Hæc paſſim inuenies in hoc opere. Sunt autem, qui faciant diſcrimen inter allegoriam, & typum, vt typus & figura ſint, quando facta narrãtur, vt aliud ſignificent. Vt ſerpens ęneus in ſtipite pendens, typus fuit Chriſti in crucem ſublati in ſalutem omnium credentium. Allegoria magis ſita eſt in doctrina ac praeceptis, cuius generis ferè ſunt, quæ lex Moyſi præcepit de ædificando tabernaculo, de veſtitu ſacerdotum, de

Diſcrimẽ inter typum & allegoriam ſecundũ aliquos.

tenore, vel ex aliis ſcripturæ locis [illegible]
eſt, ex præcedentibus intelligitur. Et, Vineam de Ægypto tranſtuliſti, explicatur per hoc,
quod dicit de Ægypto. Sunt etiam, quæ tantum habent caliginis, quę nullo humano inge-
nio poſſint ad liquidum explicari, vt rotarum deſcriptiones apud Ezechielem, & etiam
templi, ad quæ plenè intelligenda, eodem opus eſt Spiritu, qui Prophetas illuſtrauit ad ea
deſcribenda. Nec inconuenit varias tunc tradi expoſitiones. Eſt enim iuxta Driedonem in
his hęc obſeruanda ratio. Quando ex eiſdem ſcripturæ verbis non vnum aliquid, ſed duo
vel plura ſentiuntur, etiam ſi lateat, quid ſenſerit ille, qui ſcripſit, ſi quodlibet congruum
veritati ex aliis ſcripturæ locis doceri poteſt, nihil eſt periculi ſcrutantibus & conantibus,
vt ad veritatem & intentionem perueniant autoris, per quem loquutus eſt Spiritus Dei.
Spiritus *enim* Sanctus, qui & Spiritus eſt veritatis, qui obſcurè in noſtram exercitationem &
humiliationem loquutus eſt, etiam pręuidit aliam ſententiam occurſuram eſſe pro lectori,
immo vt occurreret pręuidit, & operatur. Hęc eſt enim laudanda ſacræ ſcripturæ fœcundi-
tas, vt ſub eiſdem verbis plures ſalutares plerunque intelligantur ſententię, quæ ſingulæ ita
cæteris ſententiis cohęrent, vt neſcias, quàm præferre debeas. Studioſus igitur Scripturæ
ſacræ Lector, hoc obſeruare debet vt vocabula à propria ſignificatione ad aliam rem ſignifi-
candam vſurpata, pro cauſis & rebus, de quibus agitur, aptare & accommodare diſcat. Vn-
de ſæpe venit, vt propter ignorantiam virium & proprietatem rerum, multi à recta intelli-
gentia excludantur. Cuius rei gratia nos, vt lectorem hoc labore leuaremus, curauimus in
ſingulis, quantum valuimus rerum proprietates explicare, eas præcipuè, ex quibus ſumuntur
allegoriæ

Quoniam verò in ſacra Scriptura præcipuè in Euangeliis multus eſt vſus parabolarum, &
Dominus Ieſus paſſim loquebatur in parabolis, nonnihil de eis hic nobis dicendum eſt.
Quid parabola. Eſt autem parabola diuerſarum rerum collatio ſeu comparatio: ſic vocata, quòd vna res
eſt alteri aſſimilata aut comparata, vt ex ea comparatione, rei, quam volumus explicare,
veritas dilucidius & gratius intelligatur. Quod enim eſt parabola Græcè hoc Latinè dicitur
ſimilitudo. In Scripturis autem ſacris eſt vſus parabolarum, quãdo ſcripturæ Autor id, quod
in rebus ſpiritualibus, aut diuinis, aut myſticis intimare voluit, per comparationes aliquas
ſignificauit, quas Dei Spiritus in Scripturis ipſis compoſuit, vt per terrenas ſimilitudines fa-
Parabola per locum à ſimilibus. cilius cæleſtia capiamus. Aliquando autem parabola fit per locum à diſſimilibus. Per locum
à ſimilibus aſſumuntur parabolæ interdum ad perſuadendum, vt quum dicitur Regnum
cælorum ſimile eſſe theſauro. Interdum verò ad declarandum eiuſdem Regni incremen-
tum, vim, efficaciam & augmentum: vt quum dicitur eſſe ſimile grano ſinapis, quod licet
in principio paruum & exiguum ſit, grandis tamen eſt virtutis, qua creſcit in arborem. In-
terdum verò ad intimandum eiuſdem regni tranſmutationem in alium ſtatum, in aliam gẽ-
tem, aut populum. Nonnunquàm ad declarandum in Regno illo malos permiſtos eſſe bo-
nis. Interdum ad exprimendum ipſius Regis in regno illo prouidentiam, bonitatem, to- *Am. 2. ſer. domini in monti.*
lerantiam, & iuſtitiam. Rurſus ad intimandum eiuſdem regis aduentum ex improuiſo futu-
rum, vt ingeratur nobis vigiliæ & aſſiduę ſolicitudinis cura. Ad hæc faciunt parabolæ de ſe-
minante, de zizaniis, de ſinapi, de theſauro abſcondito, de ſagena, & multis aliis.

Per locum à diſſimilibus. Per locum à diſſimilibus ſunt parabolæ, ex quibus aliquid inferimus diſſimile, aut ſecun-
dum magis & minus. Vt quum Chriſtus docens, quod ad reſiſtendum hoſtibus, & ſuperan-
dum inimicos, oporteat nos ſemper orare, & non deficere, de iniquo iudice ſumpſit para-
bolam: qui & ſi neque timeret deũ, neque reuereretur hominem, tamen importunitate qua-
dam impulſus, tandem ceſſit aſſiduis viduæ interpellationibus, ne ſibi ab illa tædium fieret,
&c. Vbi iniquus iudex non eſt ſimilis Deo, ſed per ipſum inferri poteſt, quantum Deus iu-
ſtus & bonus curet deprecantes, quum nec homo poteſt importunas preces contẽnere, quaſi
diceret: Si apud iniquum iudicem tantum valuit perſeuerantia viduæ deprecantis, quan-
to certiores eſſe debemus, apud Deum fontem iuſtitiæ & miſericordiæ, valere orationem
diſcretio parabolæ & allegoriæ. eccleſiæ ſupplicitẽr & perſeueranter deprecantis? Eiuſdem generis ſunt parabolæ, de ami-
co veniente media nocte, & de villico iniquitatis, quas non eſt opus nunc explicare. Scien-
dum eſt autem parabolas aliquandò ita proferri, vt non explicetur ſimilitudo, ſed ſola profe
ratur parabola, quæ tunc potius habet rationem allegoriæ, ſeu ſermonis allegorici, aut etiam
ænigmatis, ſi ſit obſcurior. Sic proferebat ſæpe Chriſtus parabolas ad turbas, quas poſtmo-
dum ſeorſum Diſcipulis explicabat. Itaque quum oratio per verba figurata abſolutè profer-
tur ſine aduerbio ſimilitudinis, aut comparationis, erit allegoria: cuiuſmodi ſunt: in diebus
illis ſtillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac & mel. Suſcipiant montes pacem, &
colles iuſtitiam. Tange montes & fumigabunt, atque ita de ſimilibus. Quando vero ponitur
vox ſimilitudinis aut comparationis, ſeu aduerbium ſimilitudinis, vt Sicut, Quemadmo-
dum, tunc eſt ſermo parabolicus: cuius generis ſunt. Fluet, vt ros, eloquium meum. Sicut
ſagittę in manu potentis, ita filii excuſſorum. Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes
aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Qui ſunt iſti, qui vt nubes volant, & tanquã
columbæ ad feneſtras ſuas? atque ita de ſimilibus. Ad hæc pertinent parabolæ Euangelicæ

In his ſimilitudinibus iam explicatur vocabulum, quod ſine ſimilitudine allegoricè ſumeretur, vt ros, ſagittæ, ceruus, nubes, & ſimilia. Nos in hoc opere, omnia illa vocabula, quę etiam in parabolis ſumuntur, etiam explicamus, ac ſi allegoricè ſumerentur, quia ad aliud ſignificandum aſſumuntur, licèt per parabolam explicentur. Vt autem diximus de allegoriis Grammaticis, ita dicendum de Parabolis, ſenſum videlicet literalem non eſſe eum, quem verba parabolicè ſumpta faciunt, ſed eum, qui intenditur ab aſſerente parabolam, vt cùm dicitur à Chriſto. Homo quidam fecit cœnam magnam, &c. Non eſt ſenſus literalis ille, qui in illa velut hiſtoria narratur cuius nec requiritur veritas: ſed quod intenditur velut ſcopus eſt, Deum præparaſſe æternam fœlicitatem hominibus, quos vocauit per Prophetas & Apoſtolos & prędicatores, quam aſſequentur, qui ſequuti fuerint vocantem, peribunt verò, qui vocationem neglexerint. Sed nec opus eſt, vt diximus etiam de allegoriis, ſingula, quæ afferuntur ad ſimilitudinem, explicare: ſed ſimus ipſo ſcopo cõtenti. Sic enim ait Chryſoſtomus: In parabolis non oportet nimia in ſingulis verbis cura angi, ſedcùm quid per parabolam intendit didicerimus, inde vtilitate collecta nihil vlterius anxio eſt conatu inueſtigãdum. Item Theophylactus. Omnis parabola obliquè & figurato modo rerum quarumdam naturam manifeſtat, non enim per omnia rebus illis aſſimilata, propter quas aſſumpta eſt. Idcirco non oportet omnes parabolarum partes curioſius inquirere: ſed quatenus apparẽt propoſito vtiles: reliquæ enim omittendæ ſunt, quaſi parabolã contexentes, & nihil ad propoſitum conducentes. Item Auguſtinus. Non ſanè omnia quæ geſta narrantur, aliquid etiã ſignificare putanda ſunt, ſed propter illa, quæ aliquid ſignificant etiam ea, quę nihil ſignificãt attexerunt. Solo.n. vomere terra proſcinditur, ſed vt hoc fieri poſſit, etiam cætera aratri mẽbra ſunt neceſſaria. Et ſoli nerui in cytharis atque huiuſmodi vaſis muſicis aptantur ad cantum, ſed vt aptari poſſint, inſunt & cætera in compaginibus organorum, quæ non percutiuntur à canentibus, ſed ea, quæ percuſſa reſonant, his cõnectuntur. Ita in Prophetica hiſtoria dicuntur & aliqua, quæ nihil ſignificant, ſed quibus adhæreant quæ ſignificant, & quodammodo religentur.

Quis ſit ſẽſus literalis parabo[...]

Chry.ſ.Mat.ho.63
Theophy.ſ.Luc.16

Quatenus expl[i]canda parabo[la]

Au.16.ciui.dei.

Sed iam, vt Syluam ipſam aggrediamur, præmonendi ſunt mihi Lectores, vt cum in vno capite aut paragrapho cuiuſcunque dictionis multa viderint citata loca, non putent omnia ad id, quod proximè proceſſit, pertinere, ſed ſolum ad id, quod præcipuum eſt in illo capite. Quod exemplo dilucidius faciemus. Eſt in titulo de Populo caput ſeu paragraphus huiuſmodi. Populus etiam dicuntur ſecundum fidem vniti, hoc eſt Chriſtiani. Geneſ. 35. b. 41. c. 42. a. Exod. 1. b. 3. b. 15. b. 22. d. 25. b 30. d. 31. d. 33. a. 36. a. 40. d. Leui. 7. e. 9. b. 10. a. Et dicuntur populus fortis. Iſa. 13. c. 17. d. 19. d. 20. a. 25. a. 42. a. Eoſdem deſignat populus Sion, & populus Iſrael. Iſa. 30. d. Ierem. 6. e. 11. a. 12. d. 31. c. Dicuntur etiam populus Dei, quod de rationalibus dicitur, ſicut minus rationales dicuntur oues. Pſal. 7. 13. 28. 52. 59. 67. 78. 93. 101. 104. 115. 134. 148. Mich. 7. c. &c. Hic quod præcipuum eſt, eſt populum accipi pro Chriſtianis. Ad quod faciunt omnia loca citata Geneſeos, Exodi & Leuitici. Deinde additur. Et dicuntur populus fortis. Et afferuntur aliquot loca Iſaiæ, vbi non opus eſt vt in omnibus illis locis dicatur populus fortis, ſed vnus ſufficit, reliqua referuntur ad id quod præcipuum eſt, vt populus ſumatur ibi pro populo Chriſtiano. Sic cùm dicitur populus Sion, aut populus Iſrael, & citantur Iſaias & Ieremias, ſatis eſt vt in aliquibus ex illis locis dicatur populus Sion aut Iſrael, in reliquis verò ſumatur populus pro Chriſtianis. Non enim potuerunt omnia diſtingui, niſi millies liber ſcriberetur. Eadem ratio teneatur in reliquis, & ſufficiat ſemel admonuiſſe lectorem

Quid obſeruan[dum] in hoc libr[o]

Autore Fratre Hieronymo Lacurto Ceruarienſi, Monaco Benedictino.

AARON interpretatur arca, vel montanus: fuit filius Amram & Iochabed, de tribu Leui, frater Moſis, eiúſque interpres, & adiutor ad educendum populum Iſrael de Ægypto: ſacerdos & primus pontifex Hebræorum, maritus Eliſabeth, è qua genuit filios Nadab, & Abihu, Eleazar, & Ithamar. Non eſt ingreſſus in terram promiſſionis, ſed mortuus eſt in deſerto, & ſepultus in monte Hor. Secundũ hæc & cætera quæ de eo leguntur, varias ſuſcepit allegorias.

Sacerdotium vetus, & carnale.

Secundum quidem quod frater eſt Moſis, id eſt, legis, figura eſt ſacerdotij veteris legis. Ideo Exod. 4. c. datur Moſi, vt ſocius, & interpres, & vt ſit os Moſis: quia ſacerdotum eſt interpretari legem: & per os eorum loquitur lex. Vnde Malachiæ 2. b. dicitur. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore eius. Sic Exod. 7. a. dicitur Aaron propheta Moſis, hoc eſt interpres legis. Idem aſcendit cum Moſe in montem, quia ſacerdotes cum doctrina legis, perfectionem operum habere debent. Exo. 19. d. Applicatur ad Moſen: ſacerdotium videlicet ad legem. Exod. 28. a. Sed & cùm videt faciem Moſis cornutam, timétque accedere, ſacerdotes indicat refugientes intelligere legem ſpiritaliter, nec valentes ſuſtinere ſplendorem myſticorum ſenſuum eius. Cum etiam ſit pater Nadab & Adihu, qui obtulerunt ignem alienum, figura eſt eiuſdem ſacerdotij, vnde exierunt qui extraneos ſenſus velut ignem alienum offerrent. Leui. 10. a. Non traditur ei vacca rufa, ſed Eleazaro filio: quia ſacrificium Chriſti, non ad ſacerdotes veteris legis, ſed nouæ ſpectat. Num. 19. a. Vt non eſt ingreſſus in terram promiſſionis, nec etiam in partem eius: deſignat ſacerdotium vetus in totum ceſſaturum in lege noua, cum omnibus ritibus ſuis. Moſes autem, hoc eſt, lex, licet non tranſierit Iordanem, tamen in partem, quæ erat trans Iordanem, ingreſſus eſt: quia aliqua illius legis ſeruantur in lege noua, ſed non omnia. Num. 30. d. Significat ferè ſacerdotium vetus vbi cum Moſe coniungitur, vt Num. 1. a. 2. a. 17. a. 18. a. 10. a. 33. a. Pſal 76. 98. Eccleſiaſtici 36. c. 45. a. Mich. 6. a. Sic Hebræ. 5. a. 7. b. 9. b. vbi ſacerdotij illius veteris prius monſtratur electio, ac poſtmodum eius in nouum tranſlatio.

Hier. ſ. Soph. 2. & de manſionibus. Auſt. q. in Num. 33. 53. Beda. ſ. Exod. 5.

Sacerdotium nouæ legis.

Cùm autem ſtetit cum Moſe coram Pharaone, vt ab Ægyptiaca ſeruitute populum liberaret, typus eſt ſacerdotij nouæ legis, ac ſtatus clericalis: quorum eſt munus ſtare aduerſus principem huius mundi, ad liberandum populum à peccatis, tum precibus, tum doctrina, tũ etiam exemplis. Vnde ex aduerſo Pharaonis ſtare dicuntur: quia debent reſiſtere aduerſario, Exo. 5. b. Cùm etiam manducat cum Ietro, nouum eſt ſacerdotium, ad cuius conſortium inuitatur Gentilitas. Exo. 18. b. Sic quum non comedit hircum pro peccato, ſacerdos eſt non acceptans inutilem ſeu fictam pœnitentiam peccatoris. Leui. 10. d. Idem ſacerdotium deſignat. Pſalmus 104. 134. Mich. 6. a. Et cũ Moſes aſcendens in montem reliquit Aaron & Hur iudices. Exo. 24. d. dicens: Habetis Aaron & Hur vobiſcum: ſi quid natum fuerit quæſtionis, referetis ad eos. Aaron ſtatum ſacerdotalem deſignat: cui Chriſtus aſcendens in cælum poteſtatem contulit iudiciariam, ſicut & Hur videtur poteſtatem ſecularem deſignare.

Ambr. Epiſt. 5. Hier. ſ. Mich. 6. Bern. Epiſ. 188. Ambr. 2. d. Abr. 9

Chriſtus.

Vt autem Aaron interprætatur montanus, id eſt, alta de Deo intelligens: aut mons fortitudinis, iuxta *Gregorium*, typus eſt Chriſti. Vnde dicitur ſimul cum Hur ſuſtẽtaſſe manus Moſis orantis: ſic Chriſtus cum Spiritu ſancto legem impleuit: eámque venit non ſoluere, ſed adimplere, quam pleniorem reddidit. Exo. 17. c. Cùm item relinquitur cum Hur, aſcendente Moſe in montem, vt ſit cum populo, quæſtionéſque ſi quæ oriantur in populo, decernat: typum gerit Chriſti, qui eſt cum Eccleſia vſque ad conſummationem ſæculi: & cum Spiritu ſancto quæſtiones quæ in eccleſia oriuntur, decernit. Exo. 24. d. Et cùm dicitur domus Aarõ, Aaron eſt Chriſtus: domus eius, Eccleſia vel ſacerdotes. Pſalmus 113. 117. 132. 134. Præterea cũ accepto thuribulo oraſſe perhibetur ad iram Dei placandam, apertè deſignat Chriſtum ſeruatorẽ noſtrum: qui accepto thuribulo, aut batillo carnis noſtræ, & ſuperpoſito igne altaris anima ſine dubio illa magnifica, cum qua natus eſt in carne, adiecto etiam incenſo, qui eſt ſpiritus immaculatus, medius inter viuos & mortuos ſtetit, ſiue inter fideles & infideles: ſiue inter patres veteris teſtamenti, ac noui, & plagam ceſſare fecit deſtructo mortis imperio. Nume. 16. g. Et cùm ſemel in anno cum ſanguine deprecabatur ſuper cornua alta-

Hila. ſ. pſ. 132. Iſyc. ſ. Leui. 2. Greg. ho. 33. Cyr. de Trin. 1. Bed. ſ. Exo. 6. 17. Orig. ſ. Nu. ho. 9. & ſ. Ioſ. ho. 26.

is: manifeſtè eſt Chriſtus mortuus pro peccatis noſtris: qui ſemel in anno placabili introiuit in ſancta. Exo. 30. b. Et cùm vngitur Aaron, figura eſt Chriſti. Leui. 8. a. de quo Pſalmus 132. Deſignatur etiam Chriſtus, vt Aaron interpretatur arca, vtpote habens in ſe legẽ Dei & eloquia: imo ipſe offerre ſacrificium de ſimila poteſt. Leui. 2. a. Cùm etiam floruit virga eius, Chriſtus eſt, cuius crux floruit in Gentibus. Nu. 17. c. Ipſe implet vas aureum manna, cùm in anima ſancta cæleſtem theſaurum recondit. Exo. 16. g. Vt autem egreſſus ignis à Domino deuorauit ſacrificia oblata per Aaron & non per Moſen, deſignauit remiſſionem futuram, non per ſacrificia legis, ſed per ſacrificium Chriſti. Leui. 9. d.

Aug. S. r. 11. Cyril. s. ſ. Io. 14. Ruper. 2. ſ. Leui. 6. Orig. ſ. Exo. ho. 3.

Præterea vt erat frater Moſis, interpreſque eius, ſenſum ſpiritualem legis adumbrat: qui rectè frater dicitur ſenſus literalis, cum ab eodem ſint autores: & ſenſus ipſe ſpiritualis literalem interpretatur: qui etiam obuiaſſe dicitur Moſi in monte, quia legem ipſam ad ſublimem eleuat intelligentiam. Exo. 4. c. Nihil tamen obſtat, quin dicamus etiam ſenſum literalem eſſe Aaron, qui os dicitur Moſis, & ſpiritus loquitur per literam: atque ita poſſe intelligi Leui. 13. a. Cum loquitur Dominus ad Moſen & Aaron. Et Moſes loquitur per Aaron ad populum, quaſi docens minora & ſecundum literã: quorum capax erat populus. Vt etiam datur vt ſit os Moſis, deſignat eloquentiam, ſine qua mens non diſputat contra ſophiſtas. Eſtque frater Moſis: quia rationalis natura eſt vna mater mentis & ſermonis: quia mentis eſt concipere, elocutionis verò proferre. Et occurrit obuiam, cùm addit verba & nomina, formans cogitationes, quæ antea nullam habebant formam. Et mens quidem ſuggerit cogitata, elocutio verò format.

Sensus ſpiritalis. Isy. ſ. Leui. 13. Senſus literalis. Phil. quod deterior potiori inſid. Et demigrat. Abraha. Eloquentia.

Sed & cùm in manu Moſis & Aaron egreſſi ſunt filij Iſrael de Ægypto: ſignificare poteſt Aaron peritiam ſacrificandi & immolandi Deo: quæ neceſſaria eſt exeuntibus de conuerſationis ſecularis & mũdanę Ægypto: vt ſciant ſingula vitia mactare & immolare.

Ori. ſ. Nu. ho. 27. Hier. de Manſio. Geor. Venet. Cant. 2. ton. 3. cap. 18. Peritia ſacrificandi.

Vt etiam ſuſtentauit manus Moſis orantis: cæleſtium meditationem ac contemplationẽ adumbrare poteſt: quia contemplatione cæleſtium, mentis deuotio roboratur. Exo. 17. ca. deſignat etiam rationem quæ viri ſapientis actiones firmas & ſtabiles facit. Et aſcendit in montem Hor, i. lucis, vt ibi finiretur: quia finis rationis eſt lux veritatis.

Greg. ſ. 1. Reg. 15. Phil. 2. alleg. Contemplatio. Ratio.

Rurſus ſuſtentando manus Moſis, formam tenet prælatorum, aut prædicatorum: qui ſua doctrina & exhortatione legem ſuſtentare debent in cordibus auditorum, vt eam opere compleant.

Greg. ſ. 1. Reg. 15. Pralati ſeu prædicatores.

Quin & bonos diſcipulos ibi deſignare poteſt: quorum bonis operibus prædicator ſuſtentatur, ſiue vt lapſum declinet, ſiue vt in virtute proficiens victoriam de aduerſariis reportet.

Boni diſcipuli.

Cùm ſtetit Aaron inter viuos & mortuos, typus eſt verbi Dei, dirimentis ſacra à prophanis: quo facto placatur ira Dei. Deſignat etiam formam orandi, fructuſque pœnitentiæ: quæ ineſſe oportet ei, qui iratum ſibi Deum ob ſcelera placare cupiat.

Phil. quis rerum diui. hæres. Orig. ſ. Num. ho. 9. & ſ. Ioſ. ho. 26. Verbum Dei. Orandi forma ac fructus pœnitentiæ.

Præterea, cùm relictus eſt cum Hur aſcendente Moſe in montem, vt eſſet cum populo, eiuſque decerneret quęſtiones, Exod. 24. d. fidem Chriſti deſignare poteſt, ad cuius normam omnes quæſtiones ſunt decidẽdæ: debetque nobiſcum manere, etiam vſque ad ſæculi finem.

Bed. ſ. Exo. 24. Fides Chriſti.

Cùm dicitur Aaron cognatus Oziel, id eſt, euangelij. Leuit. 10. a. 14. e. typus eſt prophetiæ quæ magnam habet cum euangelio cognationem, quando ea quæ à prophetis prędicta ſunt, in euangelio monſtrãtur impleta. Et cùm coniungitur cum Moſe, prophetia deſignatur iuncta legi. Vnde & Aaron propheta Moſis dicitur, Exod. 7. a.

Bed. Exo. 24. Iſy. ſ. Leui. 14. Prophetia.

Quando fecit Aaron vitulum ad petitionem populi. Exod. 32. a. Deut. 9. c. Prælatum exprimit non modo non reprimentem ſubditorum impudentiã in peccando, verum etiam eorum prauis cupiditatibus obſequium præſtantem. Et quoniam populus punitur, & non ipſe, denotatur Deum ſępe permittere, pręlatum in peccatum labi, vt puniat populum.

Lyra ſ. Exo. 32. Prælatus malus aut peccans.

Murmurans Aaron contra Moſen, Num. 12. a. figura eſt ſacerdotum, ſcribarum, ac Phariſæorum de Chriſto ſemper murmurantium, eiuſque doctrinam, & opera calumniantium, idque propter Æthiopiſſam, id eſt, eccleſiam, cui nunc iunctus eſt Moſes, hoc eſt, lex ſpiritalis. Hęretici quoque legi Moſis calumniam impingentes, aut contra prælatos eccleſiæ ſe extollentes, ſacramque ſcripturam ſuo arbitrio exponentes, reuelationemque diuinam ſibi arrogantes, facilè per eundem intelliguntur.

Orig. ſ. Num. ho. 6. & ſ. Cant. ho. 2. 6. Hie. prol. in Hoſ. Sacerdotes & Phariſæi. Hæretici.

Cùm dicitur Aaron, & filij eius, intelligi poteſt Chriſtus, & Apoſtoli. vt quum Exo. 27. d. ipſi & filiis eius aptandæ lucernæ cura mandatur: quæ eſt prædicatio fidei, quam Chriſtus inſtituit, & apoſtolis prædicandam tradidit. Ita Exo. 28. a. quum Aaron, & filij eius applicantur ad Moſen, vt fiant ſacerdotes, veſtibuſque ſacerdotalibus induantur: vbi & frater Moſis dicitur Aaron: & Chriſtus frater legis appellari poteſt. Itidem cap. 29. a & 40. b. vbi explicatur Aaron & filiorum eius conſecratio. Sed & Leui. 1. b. 2. c. 6. b. 7. d. 8. a. 9. c. quum de filiis Aaron fit mentio, Chriſtus, & Apoſtoli, & ſucceſſores ſacerdotes intelligi poſſunt: qui omnes filij dicuntur Chriſti, à quo ortum habet omne ſacerdotium. Cùm etiam Leui. 10. b. recipit mandatum, ne ipſe ac filij eius acceſſuri ad altare, biberent vinum, aptè deſignat Chriſtum, & apoſtolos, cæteróſque fideles, cùm videlicet acceſſurus Chriſtus ad altare paſſionis, & crucis ſuæ dixit: Non bibam de genimine vitis, donec bibam illud vobiſcum nouum in regno Dei: nam non bibit vinum lætitiæ ex illa hora, qua ſe obtulit, & in altari ſe præſentauit: & dicitur ſemper aſſiſtere altari, & vultui Dei pro nobis, donec ſaluandorum numerus impleatur. Et quamdiu membra Chriſti peregrinantur in terris, non dicitur ipſe bibere vinũ illud nouum:

Orig. ſ. Leui. ho. 7. & ſ. Num. ho. 10. Iſy. ſ. Leui. 3. Chriſtus & apoſtoli.

quia

quia dicit, Vobiſcum: quare tunc bibet, cùm totum corpus ſuum erit in gloria: & idem de apoſtolis, & cæteris ſanctis, qui ſine nobis non conſummabuntur. Præterea Num. 3. 4. 8. 18. Aaron & filij eius eoſdem ſignificabunt: vbi Aaron, & filij eius dicuntur portare iniquitatem ſanctuarij, aut ſumere peccata ſanctorum. Quomodo enim Chriſtus languores noſtros tulerit, & dolores portauerit manifeſtum eſt. Sed & apoſtoli, & martyres ſuo modo aliorum iniquitates portant, pro quibus parati ſunt ſe offerre. Vnde dicebat Apoſtolus 2. Cor. 12. e. Ego libentiſſimè impendar, & ſuperimpendar pro animabus veſtris.

Prælati. Prædicatores. Epiſcopi, & Sacerdotes. Poſſunt etiam per Aaron & filios eius, quorum muneris erat candelabri lucernas aptare, intelligi prælati & prædicatores, qui curam habent lucernæ verbi Dei: Exo. 27. Et tam ibi quã in locis, quos hic annotauimus, intelligi poſſunt epiſcopi, & ſacerdotes. Exo. 28. 29. 30. Leuit. 1. 2. 6. 7. 8. 10. 17. 21. 22. Num. 3. 4. 18. 20. 1. Par. 6. d. 23. b. Pſal. 105. *Cyril. 3. ſ. Ioan. 1.*

Mens & ſenſus eius. Poteſt quoque per Aaron intelligi mens ipſa, & per filios eius ſenſus mentis, qui capaces ſunt ſcientiæ Dei, & offerunt vitulum per macerationem carnis, &c. Leui. 1. b. Et tunc animus dicitur montanus, & ſacerdos, cùm diuinis & ſublimibus vacat. *Orig. ſ. Leui. ho. 1. Philo. de temulen.*

Digni ad contuendã myſteria. Cùm etiam Aaron, & filij eius debent omnia ſacra vaſa contrectare, & operire, opertáque Cahathitis tradere. Num. 4. ſignificare poſſunt eos, qui digni ſunt ad contuenda diuina myſteria, altámque habent vitæ conuerſationem. Hi vaſa ſacra contrectant, & incapacibus ea non manifeſtant: ne videlicet margaritas perdant. Et qui eſt Aaron, hoc eſt, arca diuina, & altam conuerſationem habens, ingreditur certa lege in ſanctuarium, id eſt, ad diuinorum myſteriorum contemplationem. Leuit. 16. a. *Ori. ſ. Num. ho. 5. Iſyd. ſ. Leui. 16.*

Angelus cuſtos. Vt erat Aaron frater maior Moſis, & illi occurrit, vt eſſet adiutor aduerſus Pharaonem: typus eſt angeli cuſtodis, qui frater eſt hominis propter communionem naturæ intellectualis, & adiutor aduerſus diabolum, vt eius auxilio homo ab eius tyrannide liberetur. *Greg. Nyſſ. de vita Moſeos.*

ABADON.

Diabolus. Abadon, ideſt perdens, nomen angeli abyſſi, qui dicitur eſſe rex locuſtarum nocentium hominibus: manifeſtè accipitur pro diabolo, ſeu ſatana, qui ſemper nititur animas perdere. Apoc. 9. b. Haimoni tamen videtur legendum Labaddon: qui & allegat Hieronymum in interpretationibus Hebraicorum nominum. *Gl. inter. ſ. Apoc 9.*

Abalienare, vide Alienus.

Abarim.

Abarim, ideſt tranſitus, vel tranſeuntes. Montana ſunt ſecundum Iordanis tractum ab oriente Hierico, quæ à Moabitis incipientia verſus Galaad montes in longum protenduntur, atque ſuo limite terram Amorrhæorum, quæ duabus tribubus diſtributa eſt, ab Ammonitica ſeiungunt. Ibi fuit quadrageſima prima manſio filiorum Iſraël, quò peruenerunt poſt Almon Diblathaim. Habet hic mons iuga plurima propriis nominibus à ſcripturis celebrata: vt eſt Nebo, Phaſga. Hunc montem iuſſus eſt aſcendere Moſes: vt terram promiſſionis contemplaretur: ibíque mortuus eſt. Num. 27. c. 33. f.

Tranſlatio in Deum. Figura eſt eius qui totus in Deum tranſlatus eſt, vt quaſi Enoch non appareat, quia Deus tranſtulit illum. Non inuenitur autem in mundo: quia in nullo actu ſeculari, in nulla re carnali, in nullo colloquio vanitatis inuenitur. *Ori. ſ. Nu. ho. 27.*

Tranſitum legis ad euangelium. Vel eſt tranſitus veteris legis ad Euangelium: ita vt ibi moriatur Moſes, id eſt, lex, nec vltra appareat: quia non eſt amplius memoria obſeruationis literæ legis. Vnde & Nebo dicitur mons, ideſt, concluſio: quia datus eſt finis legi. *Hier. ho. manſion.*

Abbreuiare, quære Breuis.

Abdemelech.

Prædicatores. Abdemelech, ideſt, ſeruus regis, eunuchus regis Sedechię: qui liberauit Ieremiam de lacu: vnde & ipſe liberari meruit, ne in captiuitatem iret Babylonicam. Ier. 38. b. 39. d. Figura eſt prædicatorum, qui ſe caſtrauerunt propter regnum cælorum, & ſua prædicatione ac exemplis e lacu & vinculis peccatorum animas eripere procurant. Quocirca & ipſi ab omni periculo, & diabolis laqueis liberari merentur. *Gl. inter. ſ. Ier. 38*

Miſericordes. Poteſt etiam ſignificare miſericordes, & eleemoſynas dantes, & eos qui tribulatos à periculis liberant: hi enim miſericordiam conſequi merentur. Matth. 5. a.

Gentilis populus. Poteſt etiam gentilem populum deſignare: qui educit Ieremiam de lacu, id eſt, confitetur reſurrectionem Chriſti, quem principes Iudæorum in lacum miſerant, cùm neci tradiderunt. Qui etiam populus prophetias amplectitur, & prædicat, quas Iudæi in ſuæ mentis cœno abſtruſas detinent. Hic prius quàm fidem amplecteretur, niger & Aethiops erat, ſed cú ad baptiſmi aquas venit, formoſus effectus eſt. *Orig. ſ. Can. ho. 1. Ambr. 2. de ſpiritu ſancto. 11.*

Abdere quære Abſcedere.

Abdias.

Abdias, id eſt, ſeruus domini, princeps exercitus Achab, qui pauit prophetas tempore famis, cuius rei gratia, & ipſe prophetiæ donum accipere meruit. 3. Reg. 18. a.

Fideles principes Iudæorum. Miſericordes. Figura eſt principum, qui ex Iudæis in Chriſtum crediderunt, quales fuerunt Nicodemus & Ioſeph. Et figura miſericordium, & eorum de quibus ait ſeruator noſter Matt. 10. d. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet. Quod hic ad literam *Hier. ſ. Abdiam*

Digitized by Google

adimpletum eſt: quando qui pauit prophetas, prophetiæ donum eſt adeptus.

Abducere.

ABducere, eſt à proprio quaſi loco ſeparare. Qua ratione, Nehe. 1. c. abduci dicuntur ad extrema cæli, qui ab Hieroſolymis ad extrarias regiones captiui ducuntur. Sic qui à virtutis medio ceu à ſpiritali Hieruſalem ad extrema vitia declinant, captiuati à dæmonibus, abducti dicuntur. Ita Pſa. 136. Qui abduxerunt nos, intelliguntur vel dæmones, vel praui homines alios à bono retrahentes. Et Holophernes dicitur abduxiſſe filios Madian. Iudit. 2. d. Hoc eſt, Diabolus captiuaſſe diuino auxilio deſtitutos, variis eos irretiens vitiis, ne facile ad virtutem reditum habeant. Itidem Zacharias 10. a. dicuntur abducti quaſi grex, in captiuitatem, videlicet Regis Babylonis, hoc eſt, Diaboli, cuius ſubduntur imperio. Ita Sapientiæ 19. c. Abducti dicuntur concupiſcentia. In hac autem abductione ad malum dicitur permanere triſtitia. Eccleſiaſtici 3. b. *A virtute ad vitia trahere.*

Hier. ſ. Zach. 10. Abduci præterea dicuntur qui à veritate & fidei ſynceritate in errorem ducuntur: vt Acto. 20. f. Ait Paulus de Pſeudoapoſtolis, vt abducant diſcipulos poſt ſe. Et ad Hebræ. 13. b. hortatur idem; Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Sic Sapientiæ 14. c. multitudo abducta dicitur per ſpeciem operum ad colenda idola. *In errorem ducere.*

Sed & in bonum ſumi poteſt: vt Nahum 2. b. milites Niniue captiui abducti dicuntur, hoc eſt, fortes & eruditi gentilium tracti ſunt à Chriſto ad fidem: vt captiuarent intellectum in obſequium Chriſti, vt dicitur 1. Cor. 10. b. *Ad fidem conuertere.*

ABEL.

ABel, i. vanitas, ſiue anhelitus, aut iuxta Auguſtinum, luctus: filius ſecundus Adæ, iuſtus & initium ciuitatis Dei, paſtórque ouiũ: cuius cùm munera accepta eſſent Deo, per inuidiam occiſus eſt à fratre ſuo Cain in agro. Gen. 4. a.

Secundum quidem quod Abel naſcitur poſt Cain, figura eſt vitæ ſpiritualis, quæ ſequitur poſt carnalem. Nam prius quod animale, deinde quod ſpirituale. 1. Cor. 15. f. Interpretatur autem vanitas, quia ſpirituales cognoſcunt omnẽ creaturam vanitati eſſe ſubiectam. *Vita ſpiritualis.*

Secundum vero quòd erat paſtor ouium, ſimplicitatem animiq; puritatem ſignificat: ideo eius munera accepta fuere Deo, quia Deus ſimplicis cordis eſt amator. Deſignat etiam prælatos paſtores ſimplicium. *Simplicitas.* *Prælati.*

Tert. de carne Chriſti. Eſt autem Abel manifeſta Chriſti figura, eiuſque paſſionis. Nã cùm eſt frater Cain, Chriſtus eſt frater Iudæorum, ex quorum eſt genere natus: vt ille iuſtus, ita Chriſtus iuſtiſſimus, omniſque autor iuſtitiæ. Ille paſtor ouium, Chriſtus de ſe ait Io. 10. b. Ego ſum paſtor bon᷑. Illius munera accepta fuere Deo: Chriſtus ſuo munere genus humanum deo reconciliauit. Ille obtulit oues: Chriſtus ſe ipſum, qui tanquam ouis ad occiſionem ductus eſt, & quaſi agnus coram tondente ſe obmutuit. Ille per inuidiam occiſus eſt à fratre: Chriſtus per inuidiam à fratre ſuo populo Iudæorum, qui dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit? &c. Ioã. 11. f. Ille occiſus eſt in agro: Chriſtus extra portam paſſus eſt in monte Caluariæ. Et quemadmodum Abel plurimam, aut vberiorem hoſtiam obtuliſſe dicitur quàm Cain, vt ait Paulus Hebræos 11. a. Ita Chriſtus vnica ſui oblatione vberiorem obtulit hoſtiã quàm fuerint omnia veteris legis ſacrificia: quæ ſimul omnia iuſtificationem afferre non valuerunt: vt ait idem, Roma 3. d. Et quoniam effuſio ſanguinis Chriſti ſine comparatione quãtum ad vtilitatem excedit effuſionem ſanguinis Abel: ideo Paulus ait, ſanguinem Chriſti melius, aut meliora loqui, quàm Abel. Nam ſanguis Abel clamabat ad Deum, petens videlicet vindictam: ſanguis vero Chriſti ſemper clamat miſericordiam. *Chriſtus vel eius paſſio.* *Aug. 15. ciui. dei. 18 & 12. contra Fauſtum 9. 11.* *Rup. 4. ſ. Gen. 4.*

Ambr. de Cain & Abel 2. *Ori. ſ. Matth. ho. 26.* Poteſt quoque Abel populum chriſtianum deſignare, qui minor eſt frater. Nam maior & prior eſt populus Iudæorum: & huius Abelis ſacrificia accepta ſunt deo, & ad ea reſpicit Deus, abiectis prioris populi ſacrificiis: & hic populus paſſus eſt perſequutiones à Iudæis, &c. Sed & quoſcunque iuſtos ſignificare poteſt, qui ſemper patiuntur perſequutiones ab impiis: quorum typus eſt Cain, ad cuius ciuitatem pertinent. Matth. 23. f. Et aliàs interpretatur luctus, quia iuſtorum eſt hîc lugere. *Populus chriſtianus.* *Iuſti.*

Gl. inter. ſ. Matt. 23. Cùm autem Matth. 23. d. & Luc 11. g. Chriſtus dicit exquirendum omnem ſanguinem iuſtum, à ſanguine Abel vſque ad ſanguinem Zachariæ, & Abel occiſus ſit in agro, Zacharias verò ſacerdos in templo: intelligi volunt aliqui per Abel martyres laicos, & per Zachariam martyres ordinis eccleſiaſtici. *Martyres laici.*

Phil. de ſacrificiis Cain & Abel. Abel prætereà bona dogmata deſignare poteſt: quæ omnia tribuunt Deo nihil ſibi aſcribentes, & cum prauis dogmatibus pacem non habentes. Vnde cùm natus eſt Abel, dicitur, Appoſuit parere Eua: quia abiecto prauo dogmate, gignitur bonum. *Bona dogmata.*

Ambr. de Cain. 1. *Bed. ſ. Gen. 4.* *Greg. ſ. 1. reg. 6.* Abel autem magnus, quod interpretatur luctus, nomen eſt lapidis iuxta Bethſame, in quo poſuerunt arcam Domini. 1. Re. 6. d. ſignificat manifeſte Chriſtum, qui lapis eſt angularis, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi. Cui rectè conuenit nomen luctus, quando cum propria non haberet, quæ fleret: noſtra tamen quotidianis precibus & fletibus peccata purgauit. Eſt Abel nomen loci. Iudi. 11. f. 3. Reg. 15. d. 4. Reg. 15. f. *Chriſtus.*

ABELMEVLA.

ABelmeula, id eſt, luctus parturiens, ciuitas Eliſæi, typus eſt Chriſti, in cuius iudicio malis erit luctus parturiens, gehennæ videlicet cruciatus. 3. Reg. 19. c. *Chriſtus.*

ABESSE, ABSENS, ABSENTIA.

ABeſſe ſeu abſentem eſſe, notæ eſt ſignificationis, rarámque admittit allegoriam.

Iudæi. Abſentes qui dicuntur torqueri ſicut præſentes, Sap. 11. b. intelligi poſſunt Iudæi abſentes a lege, & teſtamento, & fide Chriſti, diſperſi per orbem, vagi & extorres.

Defectus prædicatorum. Abſentia filiorum Iacob, quando oppreſſa eſt Dina à Sichen. Gene. 34. a. deſignat defectum aut raritatem prædicatorum, in quorum abſentia diabolus infirmas animas decipit, & in peccatum inducit.

Defectus contemplationis aut ſapientiæ. Abſentia Beniamin, ſine quo non vult aſcendere Iudas ad patrem. Gen. 44. g. deſignat defectum contemplationis & ſapientiæ diuinorum, ſine qua confitens vel laudãs Deum, videt ſe in laudibus deficere: quare laudes Dei ſine Beniamin eſſe non debent. Vnde pſalm. 67. Ibi Beniamin adoleſcentulus in mentis exceſſu. Et Sap. 9. b. Si quis fuerit conſummatus inter filios hominum, ſi abfuerit ab illo ſapientia tua, in nihilum computabitur. Et Eccleſiaſt. 15. b. oſtenditur hæc ſapientia abeſſe à ſuperbia & dolo: & quod per culpam hominum abeſt.

ABIATHAR.

ABiathar, id eſt, pater excellens, aut pater reſidui, vel remanentis, ſiue pater explorationis, vel contemplationis, aut pater funiculi: filius Achimelech, ſacerdos & pontifex, qui euaſit à cæde, quam Saul in ſacerdotes exercebat, tulitque ſecum Ephod. 1. reg. 22. d. 23. a. Poſt mortem verò Dauid, cum fauiſſet partibus Adoniæ, pontificatu priuatus eſt à Salomone. 3. Reg. 2. e.

Confeſſores & ſacerdotes. Vt euaſit Saulem, typus eſt confeſſorum & ſacerdotum, qui à cæde tyrannorum euaſerũt, & relicti in eccleſia ſunt, ferentes tantum ſecum Ephod. i. ſacram doctrinam, & vitæ puritatem, quæ nequiuerunt auferre tyranni. Dicitur filius Achimelech. i. Chriſti per regenerationem, & rurſum pater alterius Achimelech i. mẽbrorũ Chriſti per doctrinã & ſpiritualẽ gubernationẽ. Porrò cùm Marc. 2. f. dicitur Dauid accepiſſe panes propoſitionis ſub Abiathar, quos accepit ſub Achimelech patre eius, hoc indicat, nempe ſacerdotem vicem Chriſti gerere. Nam Abiathar in conferendis panibus, miniſter patris fuiſſe videtur.

Malus prælatus. Vt autem fauit Adoniæ ad vſurpãdum regnum aduerſus Salomonem, typus eſt mali prælati, qui ob amicitiam, aut aliàs, promouet indignos & ambitioſos. 3. Re. 1. b.

ABIES, ABIEGNVS, ABIETARIVS.

ABies eſt arbor procera habens folia pectinis modo diuiſa: vt picea, eáque non amittit: naſcitur in mõtibus & vallibus locíſque deſertis: habet flores crocei coloris, redditque ſemen: eſt enodis, & habet ramos ordine quodam poſitos in cælum tendentes, non in latera pronos, & deciſis cacuminibus moritur. Eius materia eſt apta nauigiis & antennis nauigiorum: ad cætera quoque opera, in quibus fortitudo requiritur. Nã reſiſtit ponderi, ipſúmque valide ſuſtinet. Eius vmbram ſatis omnibus ferunt maximè pernicioſam eſſe.

Chriſtus. Secundùm quidem quod eſt arbor excelſa & fortis & in directum eleuata, Chriſtum nobis indicat, quem dicit Dominus ſe directurum vt abietem virentem, Hoſe. 14. d. Vbi ſeptuaginta tranſtulerunt Iuniperum. *Gl. ord. ſ. Hoſ. 14.*

Sublimes virtute. Mentes electorũ. Poteſt etiam ſignificare viros perfectos in Domini ſeruitute ſublimes & fortes: aut mentes electorum, qui fundati ſunt in montibus, cùm dicere poſſunt: Noſtra cõuerſatio in cælis eſt: & etiam ſunt in vallibus humilitatis radicati: Et ita accipitur Iſa. 14. b. Cùm abietes dicũtur lætatæ de caſu regis Babylonis, hoc eſt, de victoria contra diabolum, vel de amotione tyranni. Et 41. c. 55. d. Pro ſaliuncula aſcendet abies. Sic Ezec. 31. c. Abietes non æquantur cedro, hoc eſt, ſublimes virtute non ſe eleuant in ſuperbiam, vt Antichriſtus, vel Lucifer. Hi quamuis de terra naſcendo exierunt, contemplando tamen iam iuxta æthera verticem mentis extollunt. Iidem ſublimes, & fortes ſunt ligna abiegna ex quibus tegitur pauimentum, & fiunt oſtia templi. 3. Reg. 6. b. 2. Para. 3. b. deſignant etiam virtutes angelicas, quibus naturæ donis ſupereminebat Lucifer. Ezech. 31. c. *Hier. ſ. Iſ. 14. 41. 55. 60. Et ſ. Ezec. 31. Greg. lib. 20. Greg. 32. mor. 24.* *Angeli.*

Principes & ſacerdotes Iudæorum. Poteſt ſimili ratione ſignificare ſacerdotes & principes Iudæorum ſublimes dignitate, qui ita ſit Iſa. 37. e. dicuntur electæ abietes: quos hortatur Zach. cap. 11. ad vlulandum in incendiũ cedrorum: hoc eſt templi. *Hie. ſ. Iſa. 37. Rup. ſ. Zach. 11.*

Dona ſpiritusſancti & virtutes. Fortitudo. Rurſum abies propter ſuam ſublimitatem perpetuúmque virorem, ſignificare poteſt dona & gratias ſpiritusſancti, ac virtutes, & præcipue fortitudinem: quia arbor eſt robuſta: & ordo ramorum eius eſt ordo virtutum: qui non inuenitur in vitiis, quæ ſunt inordinata. Ita promittit Deus ſe poſiturum abietes in deſerto. Iſa. 41. c. Hoc eſt dona ſpiritusſancti in gentilitate ad fidem conuerſa, vel in cordibus eorum, qui tumultus huius ſeculi fugientes, ad interiora cordis, velut ad quieta deſerta ſe conferunt. Et Iſa. 55. d. Pro ſaliuncula (ait) aſcẽſuram abietem, i. pro vitiis virtutes. *Lyra. ſ. Iſa. 41.*

Philoſophi conuerſi ad fidem. Poteſt etiam abies ſignificare philoſophos & viros illuſtres, qui conuerſi ex gentibus, eccleſiam Dei ſua doctrina illuſtrarunt, & ornarunt: vt Ciprianus & Hilarius: de quibus Iſa. 60. c. Gloria libani ad te veniet, abies, & buxus, & pinus ſimul, ad ornandum locum ſanctificationis meæ. Et hæc ſunt ligna abiegna, quę mittebat Rex Hiram Salomoni. 3. Reg. 5. c. Vbi tamen ſeptuaginta interpretes pro abietibus ſcribunt cypariſſos. *Hie. ſ. Iſa. 60.*

Superbia. Superbia quoque vitæ, & faſtus mundi, ac proſperitas per abietes deſignari poteſt: vt apud Ezechielem 27. a. Cũ per allegoriam Tyri loquitur vel de Lucifero, vel de hoc mũdo. Abietibus, inquit, de Sanir extruxerunt te cum omnibus tabulatis maris. Atque ita abietis vmbra

perniciosa eſt ſatis omnibus: quia ſuperbia omnia virtutum opera ceu lethale venenum inficit, & perdit, ſi eis adiungatur.

Abietarius autem dici poteſt, qui exemplo & doctrina alios cõuerſatione ſublimes & fortes efficere curat. Et hoc eſt opus abietarij. Exo. 35. d.

Greg. 18. Mor. 11. Abies etiam eſt altitudo ſupernæ contemplationis, vt Iſa. 55. d. Pro ſaliunca aſcendet abies: cùm in corde ſanctorum pro abiectione terrenæ cogitationis, altitudo ſupernæ contẽplationis exoritur. *Altitudo ſupernæ contemplationis.*

ABIEZER.

Orig. ſ. Iud. ho. 8. Abiezer. i. patris auxilium, vel pater auxilij, ſiue pater atrij, aut patris atrium, filius Galaad, Ioſu. 17. a. Significare poteſt diuinum auxilium. Vnde Gedeon congreſſurus cum hoſtibus, conuocauit Abiezer, vel domum Abiezer, diuinum videlicet auxilium: quod contra ſpiritales nequitias eſt inuocandum. Iudi. 6. g. Similem ſignificationẽ habere poteſt Abiezer de Anathoth, vnus è fortibus Dauid. 2. Reg. 23. d. 1. Para. 11. f. *Diuinum auxilium.*

Hug. Card. ſ. Iud. 8. Cùm autem Iudi. 8. a. dicitur, Melior eſt racemus Ephraim vindemiis Abiezer: poteſt per Abiezer intelligi vita actiua: vt melius dicatur vnum opus vitæ contemplatiuæ multis operibus vitæ actiuæ: quia Vnum eſt neceſſarium: & Maria optimã partem elegit, dum Martha turbatur erga plurima. *Vita actiua.*

ABIGAIL.

Abigail. i. pater exultationis, vel patris exultatio, vxor prius Nabal Carmelitæ, quæ placauit iram Dauid volentis virum ipſius occidere: quæ mortuo viro ſuo, iuncta eſt Dauid in matrimonium, dicitúrque mulier prudentiſſima & ſpecioſa. 1. Reg. 25. a.

Lyr. Reg. 1. 25. Significare poteſt ſapientiam Philoſophorũ, quæ prius iuncta erat Philoſophis ſuperbis, qui non cognoſcebant Dauid, id eſt, Chriſtum: quia cùm Deum cognouiſſent, non ſicut Deũ glorificauerunt: ideo meritò iratus eſt illis Dauid. Sed illis extinctis, venit ſapientia cum Philoſophis humilibus, qui ad fidem venerunt. *Sapientia Philoſophorum.*

Ambr. epiſ. 13. Rup. 2. ſ. Reg. 1. Poteſt etiam deſignare eccleſiam ex gentibus, quæ extincto priore viro, cultu videlicet idololatriæ, venit ad fidem: quæ in hoc, quod per fidem & pœnitentiam iuncta eſt Chriſto, prudens & pulchra cenſetur. *Eccleſia ex gentibus.*

Sed & beatiſſimam Virginem Mariam prudentiſſimam & pulcherrimam nobis adumbrat, quæ vere Dauid placauit, cùm Deus in ea factus eſt homo, & generi humano reconciliatus eſt, eum denique nobis quotidie placat. *Virgo Maria.*

ABIGERE.

Abigere propriè eſt pecus aut greges abducere, ſiue id vi fiat, ſiue dolo. Raram admittit allegoriam ſecundum ea, quæ abiguntur.

Abigens Abraham volucres à cadaueribus. Gen. 15. c. figura eſſe poteſt prælati, qui debet à ſubditis omnia virtutum impedimenta amouere. Vel eſt figura cuiuſcunque, qui feruore charitatis laborat dæmones, & omnes eorum tentationes à ſe abiicere, ita vt quantum poſſit accedere ad ſe non permittat. *Impedimẽta virtutum amouere. Dæmones fugare.*

Greg. 16. Mor. 20. Eſt etiam abigere volucres, malas cogitationes nos in oratione perturbãtes manu ſanctæ diſcretionis abiicere: ne maligni ſpiritus & peruerſæ cogitationes rapiant, quod mens noſtra offerre domino vtiliter ſperat. Ad hæc refertur cùm Ieremiæ 7. g. cõminatur Deus defuturũ, qui abigat volucres & beſtias. Et etiam Deut. 28. c. Sed & cùm Dauid abegit Philiſtinorum iumenta, Chriſtus eſt amouens omnia dæmonum machinamenta, quæ parant aduerſus fideles, 1. Reg. 23. a. *Cogitationes malas abiicere.*

Bed. ſ. Reg. 31. Abegiſſe dicitur Iacob filias Laban, ipſo Laban ignorante. Gen. 31. d. deſignans Chriſtum, qui ſpoliauit diabolum per paſſionem & reſurrectionem ſuam, captiuámque duxit captiuitatem: quarum rerum diabolus fuit ignarus. *Chriſtus ſpolians diabolum.*

Abigere ranas, eſt reſtringere loquacitatem. Exo. 8. c. *Reſtringere loquacitatem.*

Greg. 16. Mor. 25. Hier. ſ. Iob 24. Abigere aſinum pupillorum. Iob 24. a. eſt trahere in hæreſim ſimplices, qui ſunt in eccleſia velut portantes onera, cùm ſuis laboribus fideles eccleſiæ ſuſtentant. Id faciunt hæretici, cùm gentilem ad fidem venientem peruertunt. *Trahere in hæreſim.*

Abihu.

Rup. 2. ſ. Leu. 7. Abihu. i. pater ipſe, vel pater eſt: filius Aaron, qui cùm obtuliſſet cum Nadab fratre ſuo ignem alienum. 2. non de altari ſumptum, incendio periit. Leui. 10. a. Significare poteſt ſacerdotes veteris legis, qui extraneos ſenſus legi dederunt, nolentes intelligere de Chriſto, quæ de ipſo intelligenda erant, & ſuas traditiones contra legem introducentes. *Sacerdotes veteris legis.*

Gl. inter. ſ. Leu. 10 Figura eſt etiam hæreticorum, qui etiã ignem alienum offerũt, cùm pro ſuo arbitrio ſcripturas interpretãtur, contrà quàm tenet Eccleſia: & ſuos errores ac ſomnia pertinaciter ingerunt ſimplicibus. *Hæretici.*

Lyra. ſ. Leui. 10. Sacerdotes quoque qui ad ſacramentum altaris cum ſuis cupiditatibus & peccatis indignè accedunt, meritò per ipſum figurantur. Et breuiter, quicunque prauos mores in eccleſiã Dei inducũt, per eum deſignãtur. Qui omnes meritò æterno igni peribunt, vt illi perierunt. *Sacerdotes mali.*

Abiicere, quære Eiicere.

Abimelech.

ABimelech.i.pater meus rex, vel patris mei regnum, nomé regum Palæſtinorum. ſed quidam fuit tempore Abrahæ Rex Geraræ, qui tulit Saram ab Abraham: non tamen eam cognouit, admonitus & punitus à Domino. Idem eiecit Iſaac, & poſtea pepigit cum eo fœdus. Gen. 20. 21. 26.

Principes terreni. Secundum quidem quod accepit Saram, quam tamen non cognouit, figura eſt principum terrenorum volentium corrumpere eccleſiam Dei, ac omnia ad ſuum arbitrium ordinare: qui ſæpe puniuntur à Domino, & corripiuntur: poſteáque honorant muneribus eccleſiam, quam prius violare tentauerant. *Au.2. contra Fauſtum 22. Bed.ſ.Gen.26.*

Principes Iudæorum. Simili ratione ſignificare poteſt principes Iudæorum: qui conati ſunt eccleſiam Dei ad ſe trahere, eámque corrumpere.

Philoſophi. Poteſt etiam ſignificare Philoſophos accipientes Saram, id eſt, multa de virtute & ſapientia tractantes: verùm non tetigerunt eam: quia nunquàm veram virtutem & ſapientiam attigerunt: ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis. Idem quoque eiecerunt Iſaac, & poſtea concordarunt cum illo: quia Philoſophi in aliquibus diſſident à lege Chriſti, in aliquibus verò cum ea concordant. *Ori.ſ.6.Gen.ho.et 14. Bed.ſ.Gen.21. 26.*

Philoſophia rationalis. Cùm autem tres ſint Philoſophiæ partes, rationalis, phyſica, & moralis, & tres amici venerint ad ineundum fœdus cum Iſaac, nempe Abimelech, Phicol, & Ochozath: per Abimelech, qui interpretatur pater meus rex, intelligi poteſt rationalis, aut metaphyſica, quæ Deum patrem omnium confitetur. Hæc cum aliis iniit fœdus cum Iſaac, i. cum lege Chriſti: quia cum ea omnes ſcientiæ, quæ veritatem habent, concordant. Vidit Iſaac. i. riſu ludentem cum Rebecca: quia ſupramundana ſapientia ludum diſciplinæ puerilis, quæ eſt in lege Domini, ac myſteria coniuncta tolerantiæ admiratur. *Magi.* Poſſunt etiam tres deſignare Magos qui venerunt ad Chriſtum. *Ori.ſ.Gen.ho.14. Clem.Alex.1. pedago.5. Bed.ſ.Gen.26.*

Chriſtus. Abimelech idem proſpiciens Iſaac ludentem cum Rebecca: Chriſtum deſignare poteſt, qui noſtrum riſum ſpeculatur, & gratiarum actionem, & benedictionem, exultationem, & lætitiam, & ſimul etiam cum his operantem tolerantiam. Gen. 26. b. *Clem.Alex.1. pedag.5.*

Fuit alius Abimelech filius Gedeonis & concubinæ ſeu ancillæ, qui interfectis ſeptuaginta fratribus ſuis, imperium occupauit: ac poſtmodum à muliere interfectus eſt fragmine molæ è muro proiecto. Iud. 8. g. 9. g. 2. reg. 11. c. *Iſydorus. Lyr.ſ.Iud.9.*

Antichriſtus. Figura poteſt eſſe Antichriſti, qui naſcetur è concubina, hoc eſt, ſynagoga Iudæorũ: quem Sichimitæ, id eſt, Iudæi facient regem: occidétque omnes filios Gedeon. i. chriſtianos: & regnabit donec interficiatur ſpiritu oris Chriſti.

Ambitioſi. Significat etiam ambitioſos dignitatum: qui eas per cognationem carnalem, & per amicitias, & non per virtutem adipiſci procurant: & perſequuntur bonos, qui eis ſunt impedimẽto, quo minus eas acquirere valeant: & tandem cum adeptis dignitatibus peſſimè pereunt.

Diabolus. Poteſt etiam in oppugnatione turris, typus eſſe diaboli: quia ille ſemper conatur vincere fortes: vincitur tamen à muliere, quæ caput eius contriuit. Iud. 9. g. *Arn.ſ.pſ.33.*

Diabolus. Abimelech præterea, qui & Achis, rex Geth, coram quo Dauid vultum ſuum mutauit, figura eſt diaboli, coram quo mutatur vultus, cùm quis à vitiis ad virtutes conuertitur. Pſal. 33. in titulo. *Hier.ſ.pſ.33.*

Gentilis populus. Deus pater. Deſignare etiam poteſt gentilem populum ſuſcipientem Chriſtum, vt Abimelech ſuſcepit Dauid. Et ſimili ratione Deum patrem. 1. regum 27. a. *Aug.ſ.pſ.33.52.*

Iudæi. Vel vt interpretatur patris mei regnum, deſignat Iudæos, qui erant regnum Dei: corã quibus mutauit Chriſtus vultum, cùm apparuit mortalis, qui in ſe eſt immortalis.

Abinoem.

ABinoem.i.pater pulchritudinis vel iucunditatis, vel pater motionis eorum, vel patris reſponſio: vel interpretatur fulgur, vel coruſcatio, fuit pater Barach. Iud. 4. a. 5. b.

Patriarchæ. Poteſt ſignificare patriarchas, qui fuerunt patres pulchritudinis, quia genuerunt prophetas, & populum Iſraël, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem. *Gl.inter.ſ. Iud.4.*

Virtutes. Similiter deſignat virtutes & dona ſpiritusſancti, quæ filios generant ſplendentes, & coruſcantes. *Ori.ſ.Iud.ho. 6.*

Pater cœleſtis, vel eius præcepta. Vt interpretatur reſponſio patris, poterit capi pro Patre cæleſti, vel eius præceptis: vt filius Abinoem dicatur, qui Patris cæleſtis reſponſa ſeruauerit.

Abire, Abſcedere, Diſcedere, Recedere, Proficiſci.

ABire proprie eſt animalium, quæ per motum localem relinquunt locum, in quo ſunt, vt ad alium proficiſcantur: vnde proprie reſpicit locum à quo, vt eius ſimplex, quod eſt ire, locum ad quem fit motus. Sæpe tamen ſumitur pro ſimplici, hoc eſt, ad aliquem locum ire. Gen. 22. a. Abiit in locum, quem præceperat ei Deus. Eſt item adire. Gen. 18. c. Abierunt Sodomam. Aſcendere 1. par. 4. 9. Abierunt in montem Seir. Conſentire. Pſal. 1. Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum. Diſcedere loco. Gen. 21. b. Quæ quum abiiſſet, errabat. Diſcedere mente. Iud. 9. a. Abierúntque & conſtituerunt. Elongare. Sap. 3. a. Ab itinere iuſto abierint. Fugere. Gen. 31. c. Cúmque abiiſſet tam ipſe. Manere. 2. par 25. c. Abiit in vallem ſalinarum. Obire. Acto. 1. d. vt abiret in locum ſuum. Occurrere 3. regum 18. c. Abiit ergo Abdias. Præterire. Apoc. 11. c. Væ ſecundum abiit. Reuerti. Gen. 44. d. Abite liberi ad patrẽ veſtrum. Sequi. 3. Reg. 13. c. Abiit poſt virum Dei. Trãſire. Eccleſiaſtici 3. c. Deus inſtaurat, quod abiit.

Google

Proficiſci.Ioſ.8.c.Abiit ergo Ioſue nocte illa. Recedere autem interdum eſt ceſſare. Iud.16.d.Recedet à me fortitudo mea.Declinare.Exo.32.b.Receſſerunt cito de via. Deficere. Ioſ.1.b.Non recedat volumen legis huius.Differre auxilium.Nu. 14.b.Receſſit ab eis omne præſidium.Diſcedere.Exo.8.c.Recedent ranæ à te.Gratiam non dare.Ezec.8.c. vt procul recedã à ſanctuario meo.Negligere.Deut.32.c.Receſſit à Deo ſalutari ſuo.Separari.Gen. 26. d. Recede à nobis,quoniam potentior.Abire autem ſecundum loca,à quibus, vel ad quæ itur, allegoriam recipit.

Ori.ſ.Num.ho.7. *Gre.9.mora.10.59* *Subtrahens Deus gratiam,aut deſerens gratiã Spiritusſancti.*

Abire non poteſt competere Deo,niſi ſecundum metaphoram,cùm ſit vbique. Ac primò dicitur Deus abire,cùm ſubtrahit gratiam:vel cùm deſerit,aut deſerere videtur hominem in tentationibus.Vt cum Iob 9.b.dicitur:Si abierit,non intelligam. Sic petiit propheta ne diſcedat Deus ab eo.Pſ.21.36.37.Et diſcedens fortitudo à Samſon, deſignat virtutem ſpiritusſãcti deſerentem peccatorem.Iud.16.c Et recedit omne præſidium à malis. Num. 14. b. Cùm hi qui ſunt ſine Deo,etiam à temporalibus viribus,in quibus confidebant, permittente Deo, deſeruntur.Et recedens nube à tabernaculo,eſt deſerens gratia ſpiritusſancti murmuratores. Num.17.c.Sic diſceſſit ſpiritus domini à Saule.1.Reg.16. c. Et anima Dei dicitur recedere ab Hieruſalem, Iere.6.b.Hac ratione dicuntur arietes abiiſſe abſque fortitudine.Thre.1.b.Hoc eſt,abſque auxilio diuinæ gratiæ eos deſerentis.

Ricar.de ſ.vict. 4. de Arca myſti.12 *Gre.14.mor.23.* *Ceſſans Deus cõſolari, aut apparere,aut à noua operatione & miraculis.*

Diſcedit etiam Deus à iuſtis poſt conſolationem, non deſerendo,ſed nil amplius tunc reuelando.Sic diſceſſit ab Abraham,Gen.12.d.Et ab Iacob,Gen. 35. b. Et à Gedeone. Iud. 6.d. Aut certè diſcedit non amplius apparendo,aut à noua operatione ceſſando. Et recedens Iob à ſtultis,deſignat Chriſtum ceſſantem à miraculis apud Iudæos,ob eorum incredulitatẽ. Iob 19.b. Sic diſceſſit Chriſtus à Geraſenis, Marc.5.b.Lu.8.f.

Punitio impiorũ prius conſolatis iuſtis.

Abeuntes angeli Sodomam, aut abiens Dominus poſtquam ceſſauit loqui ad Abraham. Gen.18. d. Deſignat Dominum poſt conſolationem iuſtorum conuerti ad punitionem impiorum.

Gre.12.mor.2. Et. ſ.1.reg.6. *Ceſſans caſtigare.*

Dicitur præterea abire Deus,cùm ceſſat caſtigare & ferire,vt Iob 14. b. Recede paululum ab eo.Et Hoſ.9.c.Væ eis,cùm receſſero ab eis,hoc eſt, cùm in hac vita ab eorum caſtigatione ceſſauero.Et etiam dicitur recedere manus Domini,cùm ceſſat Deus affligere & caſtigare aliquem pro peccato, ob ipſi datam remiſſionem. 1.reg.6.a.

Non parcens Deus.

Recedere etiam dicitur miſericordia Dei,cùm Deus non parcit peccanti.Iſa.54.c. Sic non receſſit à gentilitate,quia ei pepercit.

Veniens de nouo per gratiam.

Abire dici poſſit dilectus, hoc eſt, Chriſtus, cùm ad aliquos venit de nouo per gratiam. Cant.5.d.Quò abiit dilectus tuus.

Gl.inter.ſ. Cant.8 *Incomprehenſibilem ſe oſtendere.*

Abire quoque dicitur dilectus,cùm ſe incomprehenſibilem nobis oſtendit.

Greg.ſ.1.reg.2. *Subtrahens ſe Chriſtus ab eccleſia.*

Abiens Elcana in domum ſuam poſt oblata ſacrificia.1.reg.2.b.deſignat Chriſtum ſubtrahentem ſe aliquantulum ab eccleſia,vt cum maiore fructu poſtea redeat.Sic dicitur recedere longius ſapientia,cùm quæritur.Eccleſiaſtæ 7.d.

Hier.ſ.pſ.9. *Dilatatio incarnationis.*

Recedere dicebatur Deus longè,cùm differebat incarnationem, quam antiqui patres magnopere deſiderabant.Pſal.9.

Ori.ſ.Matth.ho.733. *Greg.ſ.1 reg.2.* *Hie.ſ.Matth. 21.* *Aſcendens Chriſtus in cælum.*

Profectus peregre homo,eſt Chriſtus aſcendens in cælum,Matth. 25.a. Luc 19. b. 24. g.1. Pet.3.d.Et dicitur peregre profectus: quia toto huius vitæ tempore,quo peregrinamur à Domino,ipſe dicitur peregrinus nobis.Et abiens Elcana in domum ſuam poſt oblata ſacrificia, typus eſt Chriſti,qui paſſionis ſuę oblato ſacrificio,in cælum aſcendit.1. Reg.2.b.Et proficiſcens Leuites in domum ſuam cum vxore,quam ſibi reconciliauerat.Iud.19.a. deſignat Chriſtum reconciliata & reuocata eccleſia redeuntem ad patrem.

Glo.inter.ſ.Io.16. *Eleuans ad ſenſũ ſpiritualem.*

Abire dicitur Chriſtus ab Apoſtolis, vt veniat Paracletus.Ioan. 16. b. cùm à ſenſu carnali, eleuat ad ſpiritualem.

Hila.ſ.Matt.cãt. 12. *Veniens Ieſus in mundum.*

Abiens Ieſus per ſata ſabbato.Mat.12.a.deſignauit in otio legis ſe in mundum veniſſe, generis humani ſationem inuiſurus.

Veniens Chriſtus ad Iudæos.

Abiens Hoſee ad accipiendam Gomer vxorem fornicariam:typus eſt Chriſti ad populum Iſraël venientis.Hoſ.1.a.Et abiens Dauid ab Achis in ſpeluncam Odollam.1.Reg. 23. a. deſignat Chriſtum,qui poſtquam paſſus eſt à gentibus, fundauit eccleſiam in paucis ex Iudæis. Sic cùm profectus eſt Dauid cum ſuis ab exercitu Philiſthinorum, 1.Reg.29.d.

Gre.1.Mor.11. *Hie.ſ.Iſa. 59.* *Chriſtus reprobans malum & relinquens traditiones Phariſeorũ*

Recedens à malo Iob,deſignat Chriſtum, cui conuenit reprobare malum.Iob 1. a. Recedit etiam à malo ipſe & omnis,qui relinquit traditiones ſcribarum & phariſeorum. Iſa.59.a.

Ori.ſ.Gen.ho.13. et ſ.Nu.ho.7. *Aug.ſ.pſal.33.* *Derelictio Iudæorum.*

Diſcedens Iſaac à Paleſtinis eum laceſcentibus.Gen.26.d.deſignat Chriſtum relinquẽtem Iudæos,eius doctrinæ puteos obſtruentes:vnde & dicebat eis.Matt. 23. d. Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta.Sic dicitur ibidem recedere à Geraris. Et abiens Dauid ab Achimelech,coram quo mutauit vultum,eſt Chriſtus relinquens Iudæos. Pſ.33.in titulo.Et recedens nubes à tabernaculo,cùm murmuraſſent Aaron & Maria,aduerſus Moſen, eſt Chriſtus & Spiritusſanctus deſerens ſynagogam aduerſus ipſumChriſtum murmurantem: Num.12.c. Ezech.23.c.Et dicuntur receſſiſſe ab Hieruſalem volucres & pecora,hoc eſt,ſublimes & ſimplices.Ier.9.c.Hoſ.9.c.

Bed.ſ.Gen.28.

Proficiſcens Iacob in Meſopotamiam,vt ſumeret ſibi vxorem,& in orientalem terram:relictis parentibus,Gen.28.a.29.a.typus eſtChriſti,qui relicta Iudæa,adiunxit ſibi eccleſiam ex gentibus,iuxta illud Hoſ.2.d.Vocabo non plebem meam, plebem meam: & non dilectam,

dilectam.

Tranſitus Chriſti ad gentes.

dilectam.Et abiens Dauid ad Achis relicto Saule & Iſraële, 1.Reg.27.a.tranſitũ indicat Chriſti ad gentes,relicta Iudæa in ſua infidelitate.Sic abiens Dauid ad ducendam arcam.2. Reg.6. a.Eſt Chriſtus aſſumpta carne veniens,vt ſibi copularet eccleſiam. Et abiens Simon in Galilæam,vt liberaret fratres ſuos.1.Mach.5.b.tranſitum indicat Chriſti & prędicatorum ad gentes.Quod etiam deſignauit ipſe Chriſtus,cùm dicitur abiiſſe in Galilæam.Ioan.4.a.f. Et tráſ mare Galilææ.Ioan.6.a.Et in regionem iuxta deſertum.Ioan.11.g.Sic profectus eſt Tobias ad Medos.Tob.6.a.Et Petrus ita abiit in alium locũ relicta Iudæa.Acto.12.c. Et Paulus & Barnabas Seleuciam,Acto.13.a.Idem deſignauit Ieſus,cùm relictis phariſæis,abiit extra Hieruſalem in Bethaniam.Matth.21.b.Idem deſignatur Iſa.52.c.Et Ier.6.b.

Cyril.2.ſ.Ioan.77 101.123.
Ori.ſ.Matt.cap.16.& ho.16.
Hie.ſ.Iſa.52. & ſ. Ier.9.

Tranſitus ſermonis prophetici & prædicatorum ad gentes.

Abiens Elias in Sareptam Sidoniorum,relicto Iſraël,3.Reg.17.b. Typus eſt ſermonis prophetici,qui tranſiit ab Iſraël,vbi fame periclitabatur,ad gẽtes vbi paſcit,& paſcitur. Et abiẽs Ionas in Niniuen,deſignat aduentum Apoſtolorum, & prædicatorum ad Gentes.Ion. 3. a. Marc.16.d.Et profectus Dauid cum populo ad expugnandum Rabba.2. Reg. 12. a. Chriſtus eſt cum apoſtolis & prædicatoribus veniens ad conuertendam gentilitatem. Et Iſaias hortatur apoſtolos & prædicatores,vt recedant ab Hieruſalem,iudicãs eos ipſam relicturos, vt ad gentes tranſirent.Iſa.52.d.Et proficiſcens ſeruus Abrahę in Meſopotamiam quæſiturus vxorem domino ſuo Iſaac.Gen.24.a.deſignat miſſos prædicatores ad gentes,vt conuerterẽt animas,quæ Chriſto copulentur.Et abiens Anna in viam ſuam,1.Reg. 1. c. Eſt tranſiens eccleſia ad gentium prædicationem,vt in eis fructum referat, quem inter Iudæos reddere non valebat.Et recedens Iſaac à Geraris, Gen. 26. e. Eſt Chriſtus relictis Iudæis tranſiens ad gentes. Receſſiſſe dicitur cælum quaſi liber inuolutus.Apoc.6.d.quando notitia legis ablata eſt à Iudæis,& tradita gentibus.

Gre.ſ.1.Reg.2.
Rup.4.ſ.Apoc.

Chriſtus & prælati opponentes ſe diabolo et tentationibus.

Abiens Angelus poſt Iſraël in ſequentibus Ægyptiis.Exo. 14. e. deſignat Chriſtum opponentem ſe pro nobis,& reſiſtentem diabolo.Et etiam prælatos & prædicatores,qui doctrina vitæque merito aliis præire debent, & adueniente tentationis aut perſequutionis tempore, pro aliorum ſalute ſe periculis obiicere. Sic abiens Dauid ad ſuccurrendum Ceilam. 1. Reg. 23.a. Eſt bonus prælatus defendens eccleſiam in tribulationibus & tentationibus. Et abiens idem poſt vnctionem ad expugnandum Hieruſalem.2.Reg.5.a.Eſt Chriſtus qui ſuſcepto baptiſmate,venit ad expugnandos errores Scribarum & Phariſæorum,qui erant cæci & claudi, exoſam habentes animam Chriſti.Cùm autem captus dominus Ieſus peteret à militibus, vt diſcipulos ſuos abire ſinerent.Ioan.18.a.deſignauit prælatum pro ſubditorum ſalute periculo ſe obiicere debere.Per quod etiam oſtenditur diabolum eiuſque membra non plus in bonos poſſe,quàm illis à Deo permittitur. Et abeuntes viri Simonis in campum cum hoſtibus pugnaturi.1.Mach.16.a.Typum gerunt eorũ,qui aperto Marte cum diabolo congrediuntur.

Lyr.ſ.2.Reg.5.

Cedere perſecutoribus,& ſeparari à malis.

Diſcedens Iſaac à Paleſtinis eum laceſcentibus.Gen.26.c.typus eſt prædicatoris, qui cedere debet perſequutoribus,cùm non eſt locus prædicationi: & aliquando ſe ad ſolitudinem colligere.Et abiens Elias ab Achab.3. Reg. 17. a. deſignat vitandum malorum conſortium, quando non prodeſt eis prædicare.Sic abiit idem,ac fugit Iezabelem,3.Reg.19.a.Ita recedere à Sichen.Gen.35.a.Et præcepit Moſes recedere à tabernaculo impiorum,ne eorum malis inuoluerentur.Num.16.b.Sic præcepit Salomon abſcedere à meretrice. Prou.9. d. Hac ratione abſceſſit Tobias à Niniue.Tob.14.d. Et abeuntes qui furabant Babylonem vnuſquiſque in terram ſuam.Ier.51.a.Deſignant angelos vel prælatos,qui relictis obſtinatis correctionem admittere nolentibus,ad ſemetipſos reuertuntur.Sic abiiciebant Sodomitæ Lot corrigentẽ, dicentes:Recede illuc.Gen.19.b.Et Pharao dicebat Moſi:Recede à me.Ex.10.g.Et filij Iſraël dicebant eidem:Recede à nobis,vt ſeruiamus Ægyptiis.Ex.14.c.Et qui dixerunt Deo:Recede à nobis.Iob 21.b.22.c.Et dicebatur vir meretricis abiiſſe viam longiſſimam,Pro.7.c. quia longe ſe fecerunt peccatores à lege prohibente malum: & putant legis minas longe abeſſe. Et abiens Samuel in Ramatha,nec amplius videns Samuelem. 1. Reg. 15.g. Eſt prælatus non amplius corrigens aut arguens eum,quem videt incorrigibilem.Et recedit cælum ſicut liber. Apo.6.d.Cùm eccleſia ſeparatur à malis.

Gl.inter.ſ.Gen.26
Ori.ſ.Ier.ho.1.
Ambr.de Cain.4.
Greg.ſ.1.Reg.15.
Aug.ſ.Ap.ho.6
Greg.ſ.Ezech.ho.10.

Relicta contemplatione ad actionem ægre deſcendere, aut peccata deflere.

Abiens Ezechiel amarus ad reprehendendum populum,poſtquam loquutus eſt ei Dominus.Ezech. 3. d.figura eſt eorum, qui contemplationis relicta dulcedine, cum amaritudine ad tractanda temporalia,& alios corrigendos deſcendunt:ac item eorum, qui quãtò plenius diuina cognoſcunt,tantò amplius ſua deflent facinora.

Moleſtum ſilentium eccleſiæ.

Non recedere dolorem à Iob,ſi tacuerit.Iob 16.b.deſignat non recedere dolorem ab Eccleſia,ſi à prædicatione ceſſetur:quia tunc amplius augentur peccata.

Greg.13.Mor.4.

Prædicare incipiens.

Abiens Saül à Samuele.1.Reg.10.b.typus eſt noui prædicatoris, qui iam inſtructus à ſuperiore,incipit prædicare.Et abiens paralyticus, vt nuntiaret Iudæis Ieſum.Ioan. 5. c. figura eſt conuerſi verè à peccato,qui mox cupit alios conuertere.

Greg.ſ.1.Reg.10.

Reditus ad contemplationem.

Abeuntes Anna & Elcana in locum ſuum.1.Reg.2.b. Deſignant reditum prælatorum ad cæleſtium contemplationem poſt terrenorum adminiſtrationem.Ita abiens Saül in domum ſuam,eſt prædicator libere intrans in contemplationis ſecretum.1.Reg.10.d. Et abeuntes Iudæi rebus proſperè aduerſus hoſtes geſtis.2.Mach.13.e.indicant reditum ad contemplationẽ poſt impetratam victoriam à tentationibus. Et recedens Saül à perſequutione Philiſthinorum.1.Reg.14.g.Eſt prædicator poſt aliorum correctionem rediens ad tẽpus ad ſemetipſum, vt ſi quid in ſe corrigendum inuenerit,emendet.Et recedens Iſaac à Generaris.Gen. 26. e.Eſt

Greg.1.ſ.Reg.2.
Greg.ſ.1.Reg.14.

Digitized by Google

prædicator contemplationis gratia colligens ſe ad ſolitudinem. Et abſcedentes principes ab Iudith, deſignant paſtores, commendata oratione in eccleſia, ad contemplationem redeuntes. Iudith 8.d.9.a. Et abiens Ieſus in montem vt oraret. Mar.6. f. indicauit receſſum à tumultibus, mentíſque eleuationem oraturis eſſe neceſſaria.

Lyr.ſ.Ioan.9. Abiens cæcus, vt lauaretur in natatoria Siloe. Ioan.9.b. deſignauit acceſſum ad baptiſmum. *Acceſſus ad baptiſmum.*

Bern.epiſt.190. Abiens Iacob ad Iſaac, relicto Laban. Gen.31.c. Deſignat conuerſionem peccatoris ad Chriſtum, relicto diabolo & mundo. Recedit autem clam, hoc eſt, ignorante diabolo occultam gratiam: ſic recedere à Chodorlahomor eſt fugere à ſeruitute diaboli. Gen. 14.a. Et à Nabuchodonoſor. Ezec.14.b.17.d.31.e. Et recedit à malo, qui iam ex amore Dei cæperit nolle peccare. Iob 1.a. 28.d. Prouer.3.a.22.a. Tob.4.h. Eccleſiaſtici 35.a.48.c. Iſa.54.d. 59. c. Et recedit à tenebris, qui relinquit peccata. Iob 15.d. E diuerſo non abiit Moab in tranſmigrationem. Ier. 48.b. Cùm non tranſiuit peccator à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ: ſed in peccato permanſit. Et recedens populus ab vrbe poſt mortem Sibę principis ſeditionis. 2.Regum 20.g. Deſignat amotis principibus errorum, populum redire ad ſubiectionem Dauid, id eſt Chriſti. *Conuerſio peccatoris.* *Greg.1.Mor.27. & 12.Mor.24.*

Lyr.ſ.Gen.43. Abiens Abner ad Dauid, 2.Reg.3.d. Typus eſt prædicatoris mali, conuerſi ad Chriſtum per pœnitentiam, per quam illi reconciliatur: à quo proficiſcitur in pace, cùm poſt pœnitentiam rurſum ad prædicandum mittitur. Et proficiſcentes filij Iacob ad Ioſeph cum Beniamin, vt emerent cibos. Gen.43.c. Deſignant bonos diſcipulos venientes cum humilitate ad doctoré. *Prædicator malus conuerſus ad Chriſtum.*

Abire aut proficiſci de Ægypto, eſt relinquere ſæculum, & tenebras vitiorum. Exod. 14.d. Abire autem longiùs ab Ægypto, eſt recedere ab occaſionibus peccatorum. Exod.8.g. porrò Pharao, id eſt, diabolus non vult vt longius abeant, quia non vult vt fugiant occaſiones, vel non vult vt abeant toto triduo: ſed vt peccent, ſi non facto, ſaltem verbo, & ſi non verbo, ſaltem cogitatione. Abeunt tamen ipſo compulſo dimittere. Exod.12.e. Cæterùm qui poſuerũt inſidias aduerſus ciuitatem Hai, non longiùs receſſerunt, quia fortes appropinquant peccatoribus, vt eos conuertant. Ioſ.6.a. Recedere autem procul à calumnia. Iſa.54.d. Eſt cauere ſibi à diabolo calumniatore. *Relinquere ſæculum & tenebras vitiorum.* *Ori.ſ.Exo.ho.3.* *Hie.ſ.Iſa.54.*

Abiens Ieſus poſtquam impoſuit manus pueris. Matth.19.b. Innuit non perſeuerandum eſſe in puerili cognitione & conuerſatione: ſed ad altiora tendendum. Sic abiit Maria in mõtana. Luc.1.d. quia exercentes bona opera, ſemper ad maiorem perfectionem aſcendunt. Ad hæc pertinent manſiones filiorum Iſraël in deſerto, diuerſos gradus profectus indicantes. vt proficiſci de Rameſſe in Socchoth. Exo.12.f. Num.33.a. Eſt relicta huius mundi corruptione, ſumptóque itinere verſus cælum, cognoſcere ſe eſſe peregrinum ſuper terram: & vt peregrinum ſe in omnibus gerere. Proficiſci autem de Socchoth in Etham. Exod.13.d. Num.33. a. Indicat mox in aggreſſu peregrinationis occurrere nobis pugnas & tẽtationes. Rurſum de Helim venitur ad mare. Exod.16.a. Num.33.b. vt ſciamus poſt conſolationes, occurſuras nobis tribulationes. Proficiſci autem à mari in deſertũ Sin. Num.33. b. Indicat à tribulationibus ad diuinas conſolationes veniendum: quæ tamen nondum ſunt ſine tentationibus. Proficiſci vero de Raphidim in Sina. Exo.19.a. Num.33.b. Deſignat, quod quum anima eſt laudabilis iudicij, tunc ſit capax diuinorum ſecretorum. Proficiſcebantur autem filij Iſraël nube deſerente tabernaculum, vt deſignaretur proceſſus ad altiorem profectum impulſus Spiritusſancti: idque per turmas & ordines ſuos, hoc eſt, ſecundum omnium virtutum ordinem. Exo. 40. d. Num.2.c.9.d. Et abiens Salomon in Gabaon ad ſacrificandum. 3. Reg. 3. a. Deſignat eleuationem animi ad ſublimem perfectionem, vbi gratum offertur ſacrificium Deo. *Profectus in cognitione & opere.* *Ori.ſ.Matt. ho.7. Ambr.ſ.Luc 1.* *Ori.ſ.Eze.ho.5. & ſ.Num.ho.7.17.*

Gloſ.or.ſ.Ioan.12. Abiens totus mundus poſt Chriſtum, Ioan.12.c. Licet id Phariſæi peruerſa intentione dicerent: tamen totus mundus abire debet poſt Chriſtum, tanquam poſt ſaluatorem mundi. *Sequi Chriſtum.*

Gloſ.or.ſ. Luc 5. Abiens paralyticus curatus in domum ſuam, Luc. 5. e. deſignat reditum peccatoris ad habendam conſcientiæ ſuæ curam, poſt remiſſa ſibi peccata. Sic ſinere abire Lazarum ſuſcitatũ & ſolutum. Ioan.11 f. Eſt relinquere ſuſcitatum à peccato, vt cum ſuſcepta gratia per liberũ arbitrium bene operetur. Sic abiit bene, qui quinque talenta acceperat vt operaretur. Abiit autem male, qui vnum acceperat, quod & abſcondit. Mat.25.b. Profectus etiam dicitur peregre pater familias relicta vinea vinitoribus, Matt.21.d. quia reliquit deus homini liberum ad operandum arbitrium. *Libere & ſolicite operari.* *Ori.ſ.Mat. Ca.13.* *Hier.ſ.Mat.21.*

Lyr.ſ.1.Reg.19. Abiẽs Elias aut fugiens Iezabelem, 3.Reg.19.a. deſignat vitationem carnalis concupiſcentiæ: quæ non eſt vincenda per obſiſtentiam, ſed per fugam. Sic diſcedere aut recedere Cinæum de medio Amalec. 1. Reg. 15. b. deſignat coniugatos cauere debere turpes obſcœnitates: Qui à medio recedere dicuntur, non ab extremis: quia participant honeſta voluptate. Sic recedendum de medio Babylonis. Ier.50. b. Et Chriſtus iubet recedere à Iudæa & Hieruſalẽ. Lu.21.d. *Fuga concupiſcẽtiæ.* *Greg.ſ.1.Reg.15.*

Greg.10.Mor.9. & l 2.paſtora.10. Abire cum amico in ſyluam. Deu.19.b. Dicitur quis, quoties cum proximo ad intuenda & examinanda propria delicta conuertitur. Aut cùm prælatus accedit ad ſubditorum inueſtiganda delicta correctionis gratia. *Examinare delicta.*

Abiens Ionathas cum rege: & abiens cum muneribus ad regem 1. Mac.11.a.c. deſignat prælatos ad hoc tantum debere procurare temporalium principũ fauorem: ne ſpiritualiũ operum profectum impediant: quin potius impedientes etiam repellant. *Procurare principum fauorem ad bonum eccleſiæ.*

Bed.ſ.Gen.13. Recedens Lot ab Abraham, ne eſſent iurgia inter ſeruos. Gen. 13. c. Moralem exhibet inſtructionem auferendi occaſiones ſcandalorum. vel deſignat hæreticos recedẽtes ab eccleſia. *Ablatio ſcãdalorum (vers. Receſſus hæretico-*

Ablatio ſolicitudinum ſeculi. — *Gloſ.ordi.ſ.Exo.8*

Recedens muſca ab Ægypto. Exo.8.g. Ablationem indicat curarum & ſolicitudinum ſæculi, quæ mentem quieſcere non ſinunt.

Cognitio propriæ infirmitatis.

Recedentes procul filij Iſrael apparente Deo. Exo.24.c. Deſignãt cognoſcentes propriam infirmitatem, qua retinentur, vt Deum audire loquentem non audeant.

Difficultas fidei Iudæorum. — *Glo.inter.ſ.Ioa.4.*

Abiens regulus ad Chriſtum, ſed non cum tam integra fide. Ioan.4.g. typus eſt Iudæorum difficulter ad fidem Chriſti accedentium.

Ceſſatio tenebrarum per aduentum Chriſti. — *Hiero.ſ.Iob.15.*

Abſceſſus noctis. Ruth 3.c. Indicat ceſſationem tenebrarum per aduentum Chriſti in mundum, allata fidei luce. Sic non recedit à tenebris, qui perſeuerat in infidelitate. Iob.15.d.

Tranſitus ad lucẽ vitæ futuræ.

Eſt etiam abſceſſus noctis, trãſitus huius vitæ ad lucem futuræ. Iudi.19.g.

Dimittere literam legis. — *Gre.ſ.1. Reg.2*

Recedere vetera de ore. 1.Reg.2.a. Eſt dimittere literã legis, vt ad ſenſum ſpiritualem fiat tranſitus. Eſt etiam abiicere verba ſæcularia, ocioſa, & vana, quæ ad veterem hominem ſpectant.

Abſcere ver. et ... ceſſatio tribulationum. — *Ori.ſ.Can.ho.3. Gre.ſ.Can.2*

Abire prima dicuntur, cùm ceſſant tribulationes, quæ ſemper ad gloriam præmittuntur. Apoc.21.b. Sic dicitur abiiſſe imber tentationum, & tribulationum, ac etiam paſſionis Chriſti. Cant.2.c.

Ceſſatio Prophetarum. — *Ori.ſ.Can.ho.3*

Aut ſi imber ſint prophetæ, dicuntur abiiſſe, quia viguerunt vſque ad Ioã. Baptiſtã. Adueniente vero flumine ciuitatem Dei lætificãte, & quod fit in recipientibus fons aquæ ſalientis in vitam æternam, ceſſauit officium prophetarum.

Ceſſatio peccatorum & errorum. — *Orig.ſ.Cant.ho.4. Berna.ſ.Cã.ſer.58*

Si verò imber ſint peccata, tunc imber abiit, hoc eſt, dicuntur abiiſſe peccata ſibi, quod nulla ſit ſubſtãtia peccatorum, ſed in ſemetipſa reſoluta euaneſcunt, & in nihilum rediguntur. Sic ceſſarunt perſequutiones Chriſti, & hæreticorum verba. Et dicitur abiiſſe vetus error. Iſa.26.a.

Chriſtus deflens Hieruſalem. — *Glo.inter.ſ.Iſa.22*

Recedere à ſe conſolatores petens Iſaias, ſignificat Chriſtum deflentem Hieruſalem, tanquam irreparabiliter deſtruendam. Iſa.22.b.

Sequi imperitos. — *Ori.ſ.Cantic.ho.2. Gre.16.Mor.22.& 30.Mor.15.& ſ.Cãtic.1*

Abire poſt veſtigia gregum. Canti.1.c. Eſt ambulare viam latam: & imitari imperitorum populorum vitam: atque ita non intelligendo comparari iumentis inſipientibus: & hac ratione fieri infimam, quæ debebat eſſe ſuprema.

Captiuum duci à concupiſcentiis. — *Bern.de diligendo Deo. Glo.inter.ſ.Thre.1*

Abiiſſe dicuntur principes abſque fortitudine. Thre.1.b. quum paſtores & rectores eccleſiæ nullam gregis curã habentes, captiui ducuntur à ſuis concupiſcentiis. Et abeunt iuuenes & virgines in captiuitatem. Thre.1.f. quum hi, qui noui erant in eccleſia, ac virtute & gratia fortes, & ornati, in vitiorum barathrum, aut in hæreſim, ſiue confuſionem Babylonicam incidunt. Amos 9.b.

Recedere à Deo. — *Ori.Ier.ſ.ho.4.*

Proficiſci ab Oriente. Gen.11.a. Eſt recedere à Deo, vel à recta ratione, & tunc ædificatur turris ſuperbiæ. Et abire ſibimetipſi dicitur, qui relicto Deo, proprium ſequitur apetitum. Ier. 2.f.3.b.5.f 7 f.11.b.13.b.16.b.17.a.19.d.32.g. Hoſe. 7.d. 5.c. 9.d. Licet autem quicunque mortaliter peccat, à Deo recedere dicatur: tamen recedere à Deo plus videtur eſſe quàm peccare. Vt qui colunt idola, recedere à Deo dicũtur. 3.Reg.9.a.16.g. Sic dicitur Ephraim abiiſſe poſt ſordes: quia cæperunt colere idola Ieroboam. Et per eundem cultum dicuntur abiiſſe ad Aſſyrios, vel ad dæmones: & in ſenſum cordis ſui. Baruch 1.d. Et recedere de via domini. Exo.32.b. Deut.32.c. Ioſu. 22.d. Iudith 5.c. Iob 34.c. Sapi.3.a. Eccleſiaſtici 10.b. Ezech.2.b.6.c.11.c.24.c. Dani.3.c. Mich.2.b. Zach.7.c. Sic recedere à veſtigiis Dei. 4.Reg.18.b. Et recedẽtes filij Iſrael in tabernacula ſua. 3.Reg.12.d. deſignarunt receſſum à cultu Dei. Abire autem in conſilio impiorum, Pſal.1. eſt recedere à Deo cogitatione & conſenſu, & tradere ſe doctrinæ peruerſæ, quæ ſeparat à Deo: & quaſi conſilium eius accipere qui impios facit, & ſequi conſilium carnis & diaboli. Eſt autem hoc abire, quaſi fluctuando diſcedere, & hoc eſt abire cum inſenſato. Eccle.22.b. Ita prohibet Chriſtus abire in viam gentium, hoc eſt, ne imitentur opera gentium, aut ſequantur errores hæreticorum. Matth.10.a. Ad tale conſilium abierunt phariſæi. Matth.22.b. Et qui non recedunt à peccatis ſuis, dicuntur abire. 4 Reg.15.b. Sic abiit prodigus in regionem loginquã, recedens videlicet affectu à Deo & ab Hieruſalẽ: quia longe eſt à peccatoribus ſalus, & quia conuerſus eſt ad vanitates ſeculi, Luc.15.c. Nemo autẽ recedit à Deo, niſi antè cum eo fuerit. Vnde & draco in Iob volumine apoſtata & præuaricator & recedens appellatur. Recedere etiam à tergo Domini dicuntur, qui non erubeſcunt de peccato, aut de Dei miſericordia deſperant. 1.Regum.20.d. Et recedentes principes ſunt hæreſiarchæ, hypocritæ. Hoſee 9.d. Et abire in Ægyptum, eſt reuerti ad mundum, & mundana. Hoſe. 9.b. Et abeuntes alius in villã, alius ad negotiationem, &c. Matth.22.a. varium deſignãt receſſum à Deo, per rerum temporalium occupationem: vbi per hoc peccatur, quod relinquitur Deus ob nimiã rerum licitarum ſolicitudinem. Sic abiit mœrens iuuenis diues: quia plus diuitias amauit, quã euãgelicam perfectionem. Matth.19.c. Marc.10.c. Idem abire poſt aurum. Eccl.31.b. Porrò diſceſſio à Deo & fide dicitur futura, antequam veniat dies domini. 2.Theſſ.2.a. Dicitur autem anima, quum diſceſſit à Deo, à ſeipſa deſciſcere. Recedere etiã à mandatis Domini, & à lege & à teſtamento ſancto, eſt non obedire, & proprios affectus ſequi. Iob 23.c. Prou.4.c. Amos 2.b. Sopho.3.d. Malach.2.b.3.b. 1.Mach.1.b. Et dicuntur receſſiſſe in profundum, qui in peccata ceciderant relinquentes Deum. Iſa.31.c. Ad hæc referũtur recedere à ſapientia, aut à facie eius. Eccleſ.8.a. Sapi.10.a. Et abire ſuper omnem montem excelſum, eſt in ſuperbiam Phariſaicã eleuari. Iere.3.b. Abire autem poſt carnem alteram, dicuntur committentes vitium contra naturam: aut recedentes à Deo per peccatum. Iudæ c.

Amb.ſ.Pſalm.1. Baſi.ſ.Pſal.1.ho.1. Hilar.ſ.pſal.1. Et ſ.Matth.cap.10. Ambr.ſ.Luc.15.& 2.de pœn.3. Hie.epiſ. Beatitu. & ſ.Ezech.20. Fulgen.1.de duplici prædeſtinatione. Greg.ſ.1.Reg.20. Ori.ſ.Matth.ho.8. Hila.ſ.Matth.19. Amb.ſ.Luc.21. Hier.ſ.Amos 3 & ſ.Iſa.31. Ori.ſ.Iere.ho.14.

Digitized by Google

Recedens etiam vxor à viro. Iere.3.a. eſt anima recedens à Deo.

Aug. ſ. Ioan. tra. 27. Cyril. 4. ſ. Ioan. 26. Abire retrorſum dicitur Hieruſalem, Iere.15. a. cùm anima, relictis ſpiritualibus, ad temporalia & carnalia conuertitur, contrarium faciens eius, quod aiebat Apoſtolus Philip.3. c. Quæ retro ſunt obliuiſcens, ad anteriora me extendens. Et contra illud Saluatoris. Lu. 9.c. Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Sic abierunt retro aliqui ex diſcipulis domini Ieſu, relicta ſpirituali veritate. Ioan.6.g. id figurabát milites, qui abierunt retrorſum, & ceciderunt. Ioan.18.b. Sic voluerunt filij Iſrael reuerti in Ægyptum. Num.14.a. Sic etiam ſunt recedentes in tempore tentationis. Luc.8.b. At Chriſtus non abiit retrorſum, quia patienter ſuſtinuit omnes tribulationes. Iſa. 50. c. Neque etiam boni. Pſal.43. *Conuerti ad temporalia.*

Abire à facie vocantium, eſt contemptus prædicatorum. Hoſe.11.a. Baruc.1.d. Zach.7.c. Recedens etiam Eſau ab Iacob. Gene.36.a. typus eſt quod mali nequeunt ſuſtinere conuerſationem bonorum, neque cum eis habitare. Et recedens Naam iratus ab Eliſæo.4.Reg.5.c. deſignat rudes deſpicientes baptiſmum, & legem Chriſti tanquã inutilem, vel quòd Gentiles antequã Chriſtus crucifigeretur, ipſo per ſe Chriſto loquente non crediderunt: ſed poſtea, docentibus apoſtolis ad ſacramentum baptiſmi fideliter venerunt. *Contẽptus prædicatorum bonorũ.*

Hier. ſ. Hoſ. 5. Abeuntes peruerſi ad regem Antiochum, vt faceret ius gentium. 1. Mach.1. b. figura ſunt apoſtatarum a fide, & ad cultum dæmonum conuerſorum, quibus non ſatis eſt ſe aberraſſe, ſed & alios peruertere nituntur. Et abiés Ephraim ad Aſſur: eſt quærens auxilium dæmonũ. Hoſe.5. d.7.c. Et abeuntes viri iniqui ad regem, vt facerent ceſſare Ionathan ab obſidione arcis Hieruſalem.1. Mac.11.b. Figura ſunt inuidorum, qui calumnijs & detractionibus nitũtur boni viri prædicationem, aut alia bona opera impedire. Et abiens Iudas ad principes ſacerdotum. Matth.26.a. Marc.14.b. Luc.22. a. deſignat malos ſemper quærere ſui ſimiles, & adiutores ad peccandum. Sed poſtmodum peius abiit, vt laqueo ſe ſuſpenderet. Matth.27. a. deſignans eos, qui ita vitant vnum peccatum, vt in peius incidant. *Apoſtatare facere.*

Abeuntes quidam ad Phariſæos, vt nunciarent Lazari ſuſcitationem. Ioan.11.f. In bonum quidem figura ſunt eorum, qui per bonorum operum manifeſtationem, inuidorum audaciã reprimere conantur. In malum autem ipſos deſignant inuidos, qui manifeſtant bona opera eorum quibus inuident, vt eos citius opprimere procurent, quorum gloriam in dies augeri conſpiciunt. *Repreſsio inuidiæ.* *Inuidia.*

Abiens Eſau parui pendens quòd primogenita vendidiſſet. Gene.25. d. indicat quòd cùm impius in profundum malorum venerit, contemnit. Prouerb.18.a. *Contemptus.*

Lyra ſ. 3. Reg. 14. Abiens vxor Hieroboam ſimulato habitu ad Achiam.3. Reg.14.a. typus eſt Scribarum & Phariſæorum ficte accedentium ad Chriſtum, vt caperent eum in ſermone, & etiam ſimulantium ſanctitatem, vt aſcendere valeant ad dignitates: qui tamen omnes deprehenſi grauiter arguuntur. *Phariſæi ficte accedentes ad Chriſtum, vel ſanctitatem ſimulantes*

Greg. 14. Mora. 21 Beda ſ. Gene. 37. Recedentes amici Iob ab eo quaſi alieni. Iob.19. b. deſignant Iudæos negantes Chriſtum, quem notum in prophetis habebant. Et recedentes fratres Ioſeph à loco, in quo paſcebant gregem. Gene.37.d. typus ſunt Iudæorum, qui relicta legis obſeruatione, ad perſequendum Chriſtum ſunt inflammati. Et recedens Eſau ab Iacob. Gene.36.a. tranſgreſſionem legis deſignauit. Et abiens iuuenis diues triſtis, nolens ſequi Chriſtum: receſſum Iudaici populi à Chriſto indicauit. Matth. 19. c. Et receſſus Iſrael à domo Dauid. 3. Reg.12.c. eſt receſſus Iudæorum ab Eccleſia. Sic receſſus Edom, ne eſſet ſub Iuda. 4. Reg.8.c. Et abiit retrorſum Hieruſalem. Iere. 15. a. quia quum populus ille ſupremus eſſet per fidem, factus eſt infimus per incredulitatem, & mortem Chriſti. *Iudæi negantes, vel perſequentes Chriſtum.* *Ori. ſ. Iere. ho. 10.*

Glo. ordi. ſ. Tob. 8. Abeuntes vt foderent ſepulchrum Tobiæ, quem putabant mortuum. Tob. 8. c. deſignant volentes obruere fidem Chriſti, dubitantes de eius vita & reſurrectione, & quòd verè ſit ſponſus Eccleſiæ. *Volentes obruere fidem Chriſti.*

Hila. ſ. Matth. Cant. 6. Recedere dicitur omne volatile, cùm viri contemplatiui deficiunt in Eccleſia. Iere.4.f. *Defectus contemplatiuorum.*

Recedere eos, qui plangebant puellam mortuam, præcipit Chriſtus. Matth.9. c. deſignans abiectionem infidelium ab Eccleſia. Sic præcipiens Darius recedere eos, qui impediebant ædificationem templi. 1. Eſdr.6.b. deſignat bonos Principes, qui abegerunt hoſtes eccleſiæ Chriſti, vt incrementum ſuſciperet. *Eiectio infideliũ.*

Abire & recedere pollutos, ne accedant ad ſacra, cùm dicitur. Thre.4. c. videtur eſſe vox arrogantium & ſuperborum: qui ſe iuſtos arbitrantes, cęteros aſpernantur, indignóſque cẽſent, qui ſacris admittantur. Cumque deberent potius eorum procurare ſalutem, in deſperationem eos inducunt. Sic etiam dicunt hæretici ad Catholicos. Iſa.65.a. *Hiero. ſ. Iſa. 65.*

Eſt etiam aliquando hæc vox bonorum, vt Pſal. 6. Diſcedite à me omnes qui operamini iniquitatẽ. Et hac voce vtetur Chriſtus in iudicio aduerſus malos, Matth.7.d.25.b Luc 13.f.

Greg. ſ. 1. Reg. 14. Ori. ſ. Luc. ho. 34. Abeuntes Philiſthiim in loca ſua. 1. Reg.14.g. ſunt dæmones in corda reproborũ veniétes, in quibus ceu proprijs locis requieſcunt. Sic latrones abierũt homine ſemiuiuo relicto, quaſi poſt victoriam requiem quærentes. Luc. 10.c. Vel abeunt in loca ſua, cùm detruduntur in infernum. Vt quum Iudas dicitur abiiſſe in locum ſuum, Acto.1.d. Et Achitophel in domum ſuam.2.Reg. 17.f. Et abiens Antiochus in terram ſuam ſpoliato templo.1.Mach.1.c. Eſt diabolus triumphans, quum animas fidelium, & religioſorum, omnium virtutum ornamento nudauit. Cæterum cum inuenit ſibi reſiſtentes, nec eius tentationibus cedentes, dicitur *Venientes dæmones in corda reproborum.* *Detrudi in infernum.*

tum abire, quum aliquandiu à tentando ceſſare videtur: ſed abit triſtis tanquam victus. 1. Mach. 6. a. Et abiens Nicanor, cùm multa minatus eſſet aduerſus templum Hieruſalem. 2. Mach. 14. e. eſt diabolus qui quum fideles ſuperare non poteſt, ad grauiores machinandas tentationes ſe conuertit. Sic recedens Aſael rex Siriæ ab Hieruſalem, accepta ſacra pecunia ab Ioas rege Iuda, 4. Reg. 12. d. Et Seſac rex Ægypti. 2. Par. 12. b. typum gerunt diaboli, qui ſpoliatis viris doctis bonis & religioſis theſauro virtutum, recedit cum victoria. Et recedens Benadab rex Syriæ fœderatus ab Achab rege Iſrael. 3. Reg. 20. f. idem deſignat. Recedit diabolus victus. Luc. 4. b. Et diſceſſit ſpiritus malus à Saule, pulſante Dauid citharā. 1. Reg. 16. d quia per prædicationem eiicitur à cordibus pœnitentium. Et receſſit Nabuchodonoſor ab Hieruſalem. Iere. 21. a. 37. b. Et receſſit ſceptrū Ægypti, cùm ceſſat imperiū diaboli. Zach. 10. d. Diſcedens autem diabolus vix à lunatico. Luc. 9. e. deſignat ſe ab eis, quos longa peccandi conſuetudine poſſedit, difficulter recedere.

Periens ſuperbia & imperium mundanorum. Recedere dicitur Sceptrum Ægypti. Zach. 10. d. quum perit & ceſſat ſuperbia & imperiū mundanorum. *Hier. ſ. Zac. 1.*

Ambitio. Abiens Abimelech in Sichen, vt populi fauore principatū occuparet. Iudi. 9. a. typus eſt procurantiū dignitates, non vitę merito, ſed fauore carnali, aliiſque modis illicitis. Sic abiens Abſalom in Hebron ad reddendum votum. 2. Reg. 15. b. figura eſt ambitioſorum & hypocritarum, qui ſpecie ſanctitatis ambiunt dignitates. Ita profectus Roboam in Sichen, vt conſtitueretur rex. 2. Par. 10. a. typus eſt ambientium dignitates. *Lyr. ſ. Iud. 9. & ſ. 2. Reg. 15.*

Solitudo Chriſti in paſſione. Receſſerunt à Iob neceſſarii, cùm nullos habuit Chriſtus in paſſione ſua conſolatores. Iob. 6. c. Sic Iſa. 25. a. *Greg. 3. paſto. admoni. 17.*

Accendere aut ſedare iram. Proficiſcuntur ex eodē ore & ſufflare in ignē, & expuere in ipſum. Eccleſiaſt. 28. b. quia idē poteſt verbis accendere iram & ſedare. Cæterùm recedere nolens Aſael ab inſequutione Abner, & ita periens. 2. Reg. 2. e. figura eſt iratorum, qui blandis verbis magis inflammantur in iram, donec vi rationis velut leui mucrone feriantur. *Greg. 12. Mor. 5.*

Mori. Abire interdum eſt mori, ac deſinere eſſe: vt Pſal. 38. Remitte mihi priuſquàm abeam. Et recedere aquas de mari. Iob 14. b. Eſt mori hominem, & ceſſare eius cogitationes, quæ ſunt velut aquæ in mari: vt ſit illud Pſal. 145. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Chriſtus & lex manens in Eccleſia. Non recedens Moſes & arca de caſtris. Num. 14. g. deſignat, deſerente veteri populo legem, ipſam in Eccleſia cum Chriſto remanſiſſe. Et non recedens Ioſue de tabernaculo. Exodi 33. c. Eſt Chriſtus ſemper manens in Eccleſia. Item ſpiritus legis, manens in Eccleſia. *Rup. 4. ſ. Exo. 36.*

Quieſcere in ſacra ſcriptura. Non recedens Ruth à loco, vbi cum puellis colligebat ſpicas. Ruth. 2. b. deſignat animam fidelem, quæ verſatur in ſacris ſcripturis, quæ non debet tranſire ad extraneos agros, hoc eſt, ad peruerſos ſenſus hæreticorum. *Glo. ord. ſ. Ruth. 2.*

Solicitudo prælatorum in vindicandis delictis. Non recedentes filij Iſraël in tabernacula ſua, niſi prius vindicato ſcelere Gabaa Beniamin. Iud. 20. a. admonent quantam ſolicitudinem debent habere prelati in vindicandis delictis in Deum commiſſis.

Perſeuerans in gratia. Non diſcedens Anna de templo die ac nocte. Luc 2. e. deſignat perſeuerantem in gratia, vt ſemper ſit templum Dei.

Rapina dæmonū & hæreticorum. Non recedit rapina à Niniue. Nah. 3. a. quia in mundo dæmones & hæretici ſemper rapiunt, aut rapere nituntur, qui fures dicuntur & latrones.

Abiron, & Dathan.

ABiron, id eſt, pater meus muſſitans, vel pater meus magiſter murmurans, ſiue pater meus magiſter iniquus, aut pater meus magiſter inutilis. Dathan verò interpretatur donum eorum, vel donum ſufficiens. Hi duo fuerunt Principes ſeditionis contra Moſen & Aaron, vt ipſi videlicet Principes conſtituerentur populi. Num. 16. a. Pſal. 105. Eccleſiaſtici 45. c.

Superbi & ambitioſi. Manifeſta ſunt figura ſuperborum & ambitioſorum in Eccleſia & cœnobiis: qui contra ſuos prælatos eriguntur, eóſque de gradu ſuo deiicere procurant, vt in eorum ipſi locum ſufficiantur. Quod quàm graue ſit crimen, oſtendit pœna eos mox ſubſequuta. *Lyr. ſ. Nu. 16.*

Concupiſcibilis & iraſcibilis. Poſſunt etiam in homine ſignificare vires concupiſcibilem & iraſcibilem, quę aduerſus rationem quaſi per ſeditionem eriguntur, cùm eáque quaſi de imperio contendunt.

Abiſac.

ABiſac Sunamitis pulcherrima puella coniuncta Dauid, vt eum ſenio frigeſcentem calefaceret: quam tamen ille carnaliter minime cognouit. 3. Reg. 1. a. hanc cùm petiiſſet Adonias poſt mortem patris ſibi coniugio copulari, à Salomone occidi iuſſus eſt. 3. Reg. 2. c. interpretatur autem Abiſac pater meus ſuperfluus, aut rugitus. Sunamitis verò Coccinea. *Hier. in epiſt. ad*

Sapientia. Figura eſt ſapientiæ: quæ cùm omnes aliæ vires velut vxores iam ſenē deſtituerint, ad omniaque opera facto corpore ſenes ſint inepti, ſola hæc in eis viget. Dicuntúrque eam carnaliter non cognoſcere, vt oſtendatur, quanto magis ſapientiam amplectuntur, tanto magis eos à carnis concupiſcentiis reddi alienos. Ad hanc hortatur Salomon dicens. Arripe illam, *Nepotianum.*

& exaltabit te:glorificaberis ab ea,quum eam fueris amplexatus. Et quoniam abundat hæc in ſenibus,cùm cæteræ minuantur,rectè dicitur pater meus ſuperfluus, vt ſuperfluus ſit abúdans:& rugitus,quia reſonat in illis ſapientia velut feruidum mare. Et dicitur Coccinea, vt feruorem dilectionis inſinuet:ad quem ipſa mentes ſe amplectentium accendit.

Poteſt ſimili ratione vitam contemplatiuam ſignificare:quæ mentem in honorem Dei calefacit. *Vita contemplatiua.*

Rup.3.ſ.Reg.2. Deſignat etiam fidem,qua calefit Deus,qui non placatur operibus legis. *Fides.*

Quod ſi per Dauid intelligamus Chriſtum,dicetur is nullis veſtibus poſſe calefieri : quoniam omnes ceremoniæ & legis ſacrificia non ſufficiebant ad accendendam in eius membris charitatem:ſed illis dimiſſis,totáque abiecta ſynagoga,coniunxit ſibi Eccleſiam , quæ per fidem,ſpem & charitatem fidelium mentes inflammat:atque ita dicitur ipſum Dauid calefacere.Hanc autem corrumpere voluit Adonias,hoc eſt Iudaicus populus per ceremoniarum legis obſeruantiam:ideo iure occiſus. *Lyr.ſ.3.Reg.1.* *Eccleſiæ.*

Lyr.ſ.3.Reg.2. Poteſt autem hac ratione etiam beneficia,& eccleſiaſticas dignitates adumbrare : quas ſibi ambitioſi tradi procurant,vt Adonias,Abiſac,vt hac via aſcendant,quum virtute , qua vacui ſunt,nequeant. *Dignitas eccleſiaſtica.*

Abiſai.

ABiſai,id eſt,pater meus incenſum mihi: vel pater meus ſacrificium meum , vel pater ſalutis meæ,vel patris ſalutare mihi,vel patris munus.Erat comes Dauid in his quæ forti animo indigebant:erat filius Saruiæ & frater Ioab:fuitque præſidio Dauid contra Ieſbibenob gigantem:& numeratur inter præcipuos virorum fortium Dauid.

Figura eſt virtutis iraſcibilis,cuius auxilio aggredimur fortia:& quia nihil aggrediebatur, quin conſuleret Dauid:illóque prohibente deſiſtebat: demonſtrat nihilper iram aggrediendum,quin prius ratio conſulatur: qua repugnante,ceſſandum eſt ab aggreſſu. Ita quum voluiſſet Saulem perfodere,prohibitus à Dauid quieuit.1.Regum 26. b. cùm etiam Semei decreuiſſet occidere,Dauid ratione monſtrauit parcendum illi fuiſſe:móxque acquieuit.2. Regum 16.b.interpretatur autem Abiſai patris munus,quoniam hæc vis data eſt homini à Deo in bonum:nempe vt reſiſtere audeat iis,quæ verè mala ſunt,& noxia ipſi Dauid. i. rationi:& ideo dicitur fuiſſe præſidio contra Ieſbibenob gigantem volentem ipſum Dauid interimere. 1.Reg.21.e.dicitur autem filius Saruię,quod interpretatur anguſtia:quia tunc oritur ira,ſuáſque vires exerit,cùm animus eſt in anguſtia,vt ipſam anguſtiam ab eo depellat. Et quoniam hæc vis inſtrumentum eſt fortitudinis,ſemper Abiſai inuenitur inter præcipuos fortium Dauid,vt 2.Regum 23.1.Paral.11.d.& dicitur percuſſiſſe Edom in valle Salinarum.1.Par.18.c. *Vis iraſcibilis.*

Cùm autem dicitur Abiſai fuiſſe præſidio Dauid contra Ieſbibenob gigantem , ſignificare poteſt Angelum confortantem Chriſtum ad ſuſtinenda Iudæorum tormenta. *Angelus confortans Chriſtum.*

Ablactare,vide Lac.

Ablactare,vide Lac.

Abluere,Lauare,Lauacrum,Illotus.

ABluere ſeu lauare,cùm ſit mundare ſordes,recipit allegorias:& ſecundùm eum , qui lauat,& ſecundùm id,quod lauatur,& ſecundùm id,quo aliquid lauari dicitur. Lauacrú autem eſt locus,vbi quippiam lauatur.

Ori.ſ.Exod.ho.2. Amb..Apol. Dauid.3.& de ſacramentis.2. Hie.de veſte ſacerdota.& ſ. Iſa.1. Iſy.ſ.Leu.8. 15.16. Cyril.6.ſ.Ioan.15. Greg.9. Mor. 4 . Ber.ſer.3.de reſur. Geor.Venet. Cant. 2.to.3.cap.6.

Et quidem generaliter lauari contingit à ſordibus peccatorum,vel per baptiſmum,vel per lachrymas pœnitentiæ:veluti quum filia Pharaonis dicitur deſcendiſſe ad flumen vt lauaretur,typus eſt eccleſiæ ex gentibus ad baptiſmum venientis.Exo.2.a.Idem deſignat Ruth 3.a. & Bethſabe.2.Reg.11.a.& Suſanna.Dani.13.b.Lauantur autem ſacerdotes priuſquam ſacris veſtibus induantur:quia non ſunt ad ſacerdotium promouendi , niſi qui prius per baptiſmú & pœnitentiam mundati fuerint à peccato.Exo.29.a.40.b.Leui.8.a.15.a.15.a.16.b.17. d.Deu. 21.a.23.b.Lauabantur autem in mari,aut labio æneo.Exo.30.c.38.a.Ea verò , quæ offerebantur,lauabantur in conchis,& lateribus,vt deſignaretur fideles mundari & per baptiſmum,& per alia ſacramenta.2.Par.4.b.Ezech.40.f.Porrò lauari iuſſus eſt Naamam in Iordane,idque ſepties,ob ſeptiformem donorum Spirituſſancti gratiam,& contra ſeptiformem lepram. 4. Reg.5.c.Sic etiam lauit cęcus in natatoria Siloe,Ioa.9.a.& lauari quaſi aquis niuium, eſt múdari lachrymis è cælo acceptis.Iob 9.d.Hanc ablutionem præcipit Dominus. Iſa.1. d. Lauamini,mundi eſtote.Hæc ablutio ponitur Zach.13.a.Acto.22.d.Poſt hanc ablutionem iterum deturpari,reprehenditur.Eccleſiaſtici 34.d.2.Pet.2.d.Cùm autem Ezech.16.a. reprehenditur anima,quæ non eſt lota in ſalutem : videtur indicari quandam eſſe ablutionem in ſalutem: aliam verò non in ſalutem. Nam qui in baptiſmo gratiam Spirituſſancti percipiunt,in ſaluté lauari dicuntur:qui verò ſacramentum accipiunt,& non rem ſacramenti , dicuntur quidem lauari,ſed non in ſalutem.Sic eſt generatio , quæ ſibi munda videtur : & tamen non eſt lota. Prouerb. 30. b. Et veſtis aſperſa ſanguine lauatur in loco ſancto , quum caro peccato maculata,per ſanguinem Chriſti in baptiſmo ipſa eadem aſperſione mundatur, & hoc in eccleſia, quæ locus ſanctus eſt,extra quem non prodeſt ablutio. Leuit. 6. d. 17. d. Et Sancti dicuntur lauiſſe ſtolas ſuas,hoc eſt,corpora ſua per pœnitentiæ labores.Apoc.7.d.21.c.Et lauare veſtimenta,eſt per baptiſmum aut pœnitentiam corpus mundare.Exod.19.b.Denique omnes ferè ablutiones ad baptiſmum & pœnitentiam referuntur.

Baptiſmus,lachrymæ pœnitétiæ. *Orig.ſ.Ezec.ho.6. Hier.ſ.Ezec.16.* *Mundatio carnis.* *Iſy.ſ.Leu.6. Cyril.4.ſ.Ioan.51.*

Mūdator Deus

Dicitur autem aliquando Deus lauare, qui tamen in omni ablutione ſemper eſt ſupremus auctor, vt Iſa. 4. b. Si ablueris Dominus ſordes filiarum Sion, & ſanguinem Hieruſalem lauerit de medio eius, in ſpiritu iudicij & ſpiritu ardoris. Et petit Dauid. Pſal. 56. amplius ab eo lauari, vt non ſolùm peccata quæ ſunt in memoria, remittat, ſed etiam quæ obduxit obliuio. Et Ezech. 16. b. laui te aqua. Et Apoc. 1. b. Lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo.

Orig. ſ. Leui. hom. 6. Greg. ſ. Pſal. 50.

Verbo Dei mentem mundare.

Moſes quoque, hoc eſt, lex Dei, lauat ſacerdotes. Leui. 8. a. quia per legem Dei ad vitanda crimina, & virtutes capeſſandas inſtruimur. Et hoc Iere. 2. e. dicitur lauari nitro, hoc eſt, verbo Dei mentem pungente, peccatorum ſordes diluere.

Orig. ſ. Leui. ho. 6. & ſ. Hiero. ho. 13. Hiero. ſ. Ier. 2.

Mundans Chriſtus Eccleſiam.

Cùm autem ſacerdos qui expiat ſanctuarium, dicitur carnem ſuā lauare in loco ſancto: Chriſtus deſignari poteſt, mundans eccleſiā per ſacramenta. Leui. 16. e. Itidem homo paratus ad offerendum caprum emiſſarium, lauat corpus: hoc eſt Chriſtus eccleſiam. Et etiam qui cōburit carnes vituli. Idem ſignificatur. Nume. 19. b. Et Iudith lauans corpus ſuum, Chriſtum indicat mundātem eccleſiā, Iudith 10. a. De hac ablutione ait Apoſtolus. Hebræ. 10. d. Abluti corpus aqua munda.

Gloſ. inter. ſ. Leui. 16.

Mundare omnes potentias aut mentem.

Lauare totum corpus, eſt omnes potentias mundare, & peccatum originale purgare. Leui. 15. c. Et lauare carnem, mentem ab omni peccati ſorde eluere. Leui. 22. a. & lauat corpus & veſtimenta, qui interiora & exteriora mundare curat. Num. 19. a. Lauat autem veſtimenta, & non corpus, qui venit ad baptiſmum iam intus mundatus, vt Cornelius Centurio.

Aug. q. in Nu. 33.

Conſolatio ex pœnitentia.

Lauans ſe Dauid poſt fletum. 2. Reg. 12. e. deſignat conſolationem ex pœnitentia receptá: quia peccator de peccato dolere debet, & de dolore gaudere.

Mundare conſcientiam.

Lauare faciem eſt mundare conſcientiā, quæ velut facies eſt animæ. Matth. 6. c. quod etiā lauare cor à malitia dicitur. Iere. 4. d. Sic autem lauādo faciem tollitur velamen à mente, vt reuelata facie gloriam Domini contemplari valeamus.

Ori. ſ. Leui. ho. 10. & ſ. Euāg. cū ieiu. Hila. ſ. Matt. cā. 5 Euſe. de ieiunio. ho. 1. Augu. 2. ſer. domini in monte.

Lauans autem Ioſeph faciem poſt lachrymas, quas fuderat viſo Beniamin. Gene. 43. g. deſignauit baptiſmum Pauli apoſtoli: quem prius in cæcitate manentem Chriſtus, vt Ioſeph Beniamin fleuerat.

Amb. de Ioſeph 10

Baptiſmus Pauli apoſtoli. Mundare opera

Lauare manus generaliter eſt mūdare opera, quę manibus deſignantur, ſiue id fiat per baptiſmū, ſiue per lachrymas pœnitētiæ. Exo. 30. c. 40. d. Leui. 15. b. Et lauare manus inter innocētes, eſt mundare opera, vt ſit ſimilis eis, qui cùm benè agant, calumniā patiuntur. Pſ. 25. Et lauare manus ſuper vitulā: eſt demonſtrare opera eſſe munda in paſſione Chriſti: Deut. 21. b.

Ori. ſ. Matth. ca. 13 Iſy. ſ. Leui. 15 Hie. ſ. Pſ. 25.

Simulatio innocentiæ. Gētilis populus.

Lauit autem Pilatus manus, quum dimiſſo Barraba, condemnauit Chriſtum, quaſi volens oſtendere opera ſua munda eſſe in hoc, quod gerebat. Matth. 27. c. vnde fuit figuratus per hominem paratum, qui mittebat hircum in deſertum, & ſe lauabat. Leuit. 16. f. Eſt etiā Pilatus in illa ablutione figura gentilis populi: quia Iudæis ſuſcipientibus in ſe crimen effuſionis ſanguinis Chriſti, ipſe quotidie in confeſſionem fidei migrat, & in ea proficit.

Ori. ſ. Leui. ho. 10. Hie. ſ. Matth. 25. Hila. ſ. Mat. cāt. 33.

Mundans opera viſa vindicta peccatorū. Chriſtus blaſphematus in cruce lauit peccata noſtra.

Lauat manus ſuas in ſanguine peccatoris. Pſal. 57. qui viſa peccatorum vindicta, curat opera ſua mundare, & operādo proficere. Item quum impiis vindicta tribuitur, non procurantibus hoc ſanctis. Aut certè Chriſtus lauit manus ſuas in ſanguine peccatoris, quādo ipſe innocens in cruce, abluit peccata noſtra: dum blaſphemaretur à dicentibus: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros. Cùm autem Dominus dicit Matth. 15. & Marc. 7. Non lotis manibus manducare non coinquinat hominem: ibi lauare manus ſumitur ſecundum literā. Nam ſpiritualiter ſumendo, non lauare manus coinquinat hominem interiorem. Ille enim non lauat manus, qui opera exercet turpia: quorum tamen non eum pœnitet.

Arno. ſ. Pſal. 57. Hie. ſ. Pſal. 57. Aug. ſ. Pſal. 57. Euch. q. in Pſal.

Miniſterium impendere minoribus. Baptiſmus.

Lauare pedes Dei vel angelorum, quum legitur: eſt miniſterium impendere minoribus ob Dei honorem. Sic lauerunt Abraham & Lot, & alij. Gene. 18. a. 19. a. 1. Reg. 25. g. 1. Timo. 5. b. deſignauit autem Abraham illa ablutione lauacrum baptiſmi futurum extremo tēpore, per pedes deſignato.

Ori. ſ. Gene. ho. 4. Beda ſ. gene. 18

Mundare affectus.

Eſt etiā lauare pedes, mundare affectus minorum, à puluere terrenorum, à cupiditate, acedia, puſillanimitate, ne quid videlicet pulueris ad diem iudicij remaneat. Exo. 29. a. 30. c. 40. d. Leui. 1. b. 8. c. 9. c. Iudi. 19. e. Cant. 5. b

Ori. ſ. Leui. ho. 1. & ſ. Iudi. ho. 8. & Iſa. ho. 5. 6 Cle. Alex. pæda. 8

Mundare venialia.

Lauare autem ſic propriè pertinet ad Chriſtum, qui & tunc lauat pedes quum mūdat à venialibus: quod alij non efficiunt. Sic lauit pedes Diſcipulorum. Ioan. 13. a. qui etiam lauiſſe dicitur, mittens diſcipulos ad honeſtas actiones, & eorum ingreſſum ad beneficia gentium deſignans, & quæ decora & pura erāt, propria poteſtate præparans: vnde flagrauit vnguentum, & ſuauis odoris opus ad omnes Gentes. Tobias etiā lauans pedes, Chriſti fuit typus, membra ſua mundantis. Tob. 6. a.

Amb prolo. de ſpiritu ſan. & de virgini. 3. Hiero. epiſ. Et factum eſt. Gre. 3. mor. 21.

Chriſtus mūdās affectiones. Impinguans bonis operibus.

Illotis pedibus occurrit Miphiboſeth Dauidi cum victoria reuertenti. 2. Reg 19. d.

Hier. ſ. Iob. 31.

Lauās Iob pedes ſuos butyro. Iob. 29. a. deſignat Chriſtum mundantem ſuos ab afflictionibus tribulationum per conſolationem Spiritusſancti.

Greg. 19. mo. 11. 12

Vel eſt Chriſtus implens prædicatores pinguedine bonorū operum, vt ipſorum exemplo ſimul cum doctrina ſimplices auditores foueantur.

Prælati confirmātes minores.

Vel certè ſignificat prælatos, qui crebris admonitionibus eos, qui infirmi ſunt in eccleſia, confirmāt, & ad bene operandum promptiores reddunt.

Separatio à corpore & terrenis.

Lauiſſe dicitur pedes ſponſa. Cant. 5. b. quum ſe de corporis contubernio & familiaritate carnis mens ſe ſeparās, ad ſuperna volando contendit. Et quum a vita actiua, quæ affectibus terrenis inficitur, quis ſe ad contemplatiuam contulit.

Amb. de Iſaac 6. Aug. ſ. Io. tract. 57.

Digitized by

Phil.2.alleg. — *Tollere fulcra voluptatis.*

Lauare pedes arietis,& cætera,quæ de ipſo lauabantur:deſignant tollenda eſſe fulcra voluptatis.Leui.1.b.

Orig.ſ.Leu.ho.1. Greg.9.mor.40. Phil.2.alleg. — *Mundare cogitationes. Auferre voluptates.*

Lauare inteſtina,eſt mundare cogitationes,quæ nobis intimæ ſunt, vt inteſtina in animali. Exo.29.c.Leui.1.b.c.Et quia inteſtina ſunt velut receptacula voluptatum, lauare inteſtina, erit etiam auferre voluptates.

Ambr.ſ.pſ.118. ſer.16. — *Mundicies animæ Mūdare ſimplices a fragilitatibus.*

Columbæ lacte lotæ,dicuntur animæ inſigni mundiciæ ſpiritualis candore fulgentes.Cāt. 5.c.Peculiariter autem id de doctoribus dici poteſt,qui cum ſyncera doctrina pulcherrimum habent candorem operum.Dicitur etiam de his,qui integra & pura fide baptizantur.

Greg.ſ.cant.5.

Lauantes Dorcadem mortuam,Acto.9.f.eos indicant, qui ſimplices à terrenorum fragilitatibus mundare curant.

Hier.ſ.Ezec. 40. — *Mundare orationes.*

Lauare holocauſtum,eſt mundare orationes à terrenis affectibus,quę vt holocauſtum offerri debent Deo.Ezech.40.f.

Greg.ſ.Ezec.29. — *Mundare ſeipſum.*

Vel lauant holocauſtum in oſtio gazophylacij,qui per dicta & opera Sanctorum mundāt in ſeipſis culpas impedientes,ne ſe holocauſtum mundum offerant Deo.

Ori.ſ.Leui.ho.9. & ſ.Gen.ho.17. Ambr.de ben.patriar.4. Geor.Vene.cant.2. to.3.cap.7. — *Chriſtus mundans carnē ſuā. Mundare eccleſiam.*

Lauiſſe dicitur Chriſtus veſtimenta ſua,quum carnem ſuam immortalitati reddidit : quæ ideo prius ſordida dici poterant,tum propter mortalitatem , & tribulationes paſſionis : tum quia omnes peccatorum noſtrorum ſordes ſuper ſe ſuſceperant.Hoc deſignabat , qui efferebat caprum emiſſarium,& qui comburebat vitulum & hircum,qui lauare veſtimenta ſua iubebantur.Leui.16.f.Ita dicitur Zac.3.b.Ieſus indutus veſtibus ſordidis,quibus exutus eſt per mortem,& indutus mundis in reſurrectione.Et dicitur lauiſſe in vino ſtolam ſuam per proprij ſanguinis effuſionem,Gen.49.b.Quod etiam dicitur de eccleſia , quam proprio ſanguine ab omni macula & ruga mundauit.Sicut & quum baptizatus eſt in Iordane per aduentū Spiritusſancti nos à peccatis noſtris mundauit.quum in ſanguine vuæ dicitur lauiſſe pallium ſuum.

Ori.ſ.Exo.ho.11. & ſ.Leui.ho.8.& ſ.Num.ho.25. Iſy.ſ.Leui.15. Aug.ſ.Apoc.ho.6 — *Mundare actiones. Martyrium.*

Lauare veſtimenta,eſt mundare & ſanctificare actiones : quod iubebatur plebi ad audiendum verbum Dei.Exo.19.b.Et cùm iubentur lauari & non abiici , aliquid videntur habere boni,quod tamen ſit mundandum.Hæc ablutio deſignatur Leui.11.13.14.15. Refertur autem hæc ablutio præcipue ad actiones exteriores,quæ magis habent rationem indumenti: vt quū Num 19.a.lauari iubentur veſtes &corpus,per veſtes intelligentur actiones exteriores,&per corpus interiores.Et qui vincunt hoſtes,lauare veſtimenta ſua iubentur : ne videlicet ex ipſa tentationum pugna quippiam immundiciæ contraxerint.Num.31.d.Et qui conuerſationem exteriorem honeſtam habent,veſtimenta ſua lauiſſe dicuntur.Ita præcipitur Leuitis,vt lauēt veſtimenta ſua.Num.8.b.Et ſancti beatificantur.Apoc.7.d.21.c.qui lauerunt ſtolas ſuas: vbi etiam veſtimenta ſunt virtutes,quæ per operum frequentiam lauantur.Cùm autem dicuntur lauaſſe ſtolas ſuas in ſanguine Agni:ad omnes pertinet baptizatos,qui ſanguine Chriſti mundati ſunt.Poteſt etiam referri ad martyrium.

Glo.ord.ſ. Leui.16 — *Mundare cogitationes.*

Lauare etiam veſtimenta interdum eſt mundare cogitationes: quod ſit quum diſcutiendo bonas à malis,bonas retinemus,repulſis malis.Leui.16.f.

Triſtitia per abſentiam Chriſti.

Mephiboſeth dicitur non lauiſſe veſtes quandiu abſens fuit Dauid , in ſignum triſtitię.2. Reg.19.d.vt deſignetur eum habere veſtes ſordidas,cui abſens eſt Chriſtus:nec integram eū poſſe habere lætitiam.

Gl.inter.ſ.Leui.6. — *Mūdare virum robuſtum per pœnitentiam.*

Lauari vas æneum,quod tetigerit ſanguinem.Leui.6.d.eſt virum robuſtum, quem peccare contigerit,per pœnitentiam mundari.Idem eſt de vaſe ligneo, quod tetigerit ſeminifluus, hoc eſt,de viro robuſto,qui vanitatibus aditum præbuit.Leui.15.c.

Gre.ſ. Pſal.6. — *Mundare conſcientiam.*

Lauare lectum,eſt mundare conſciētiam,idque per ſingulas noctes eſt faciendum,hoc eſt, per ſingulas cogitationes tenebroſas.Pſal.6.

Glo.ord.ſ.Luc 5. — *Illuſtrare doctrinam bonis operibus.*

Lauantes retia piſcatores,Luc.5.a.ſunt prædicatores,qui doctrinam ſuam bonis operibus illuſtrare curant.

Defendere innocentiam ſuā.

Abluere ſeu diluere crimina,quæ obiiciuntur:metaphoram habet,quum quis verbis oſtēdit ſe liberum eſſe ab iis criminibus,quibus ab aduerſariis obſcurari videtur. Vt Paulus abluebat crimina ſibi obiecta,Act.25.d.

Lauerunt currum Achab,& habenas eius ſanguine pollutas.3.Reg.3.22.f.

Aug.2.doct.chriſtia.6. — *Baptiſmus.*

Lauacrum dici ſolet baptiſmus,vt quum Cant.4.a.dicitur,dentes tui ſicut greges tonſarū, quæ aſcenderunt de lauacro.Idem Cant.6.b.Et Ephe.5.c.dicitur:Mundās eam lauacro aquę. Et ad Tit.3.b.Per lauacrum regenerationis.

Abnegare.

ABnegare aliquid,eſt illud velut incognitum deſerere,ab eóque penitus deciſcere.

Orig.ſ.Mat. ho.2. Hier.Algaſi. — *Mutare veterē & prauam conuerſationem.*

Abnegare ſemetipſum dicitur,qui priorem vitam malam,hoc eſt,veterem hominem bona conuerſatione deponit,ac relinquit.Et qui confitetur Chriſtum , & animam ſuam pro Chriſto ponit,ſemetipſum abnegat.Matth.16.d.Luc 9. c. E diuerſo qui confitetur ſeipſum, hoc eſt,ſe & ſua præponit Chriſto,abnegat Chriſtum.Ita Petrus abnegauit Chriſtum, quando non eum confeſſus eſt,præponens vitam ſuam confeſſioni Chriſti, Luc.22.d.

Abnegare virtutem,eſt malorum.2.Timot.3.a.Abnegare verò impietatem & ſecularia deſideria,eſt bonorum.Tit.2.c.

Abner.

Abner.

ABner, id eſt patris lucerna, filius Ner. i. lucernæ, de tribu Beniamin, princeps militiæ regis Saulis: qui poſt regis obitum, cóſtituere voluit regem Iſrael Iſboſeth filium Saulis, contentione habita contra Dauid, ad quem poſtmodum reducere voluit Iſrael: fuitque occiſus ab Ioab fraudulenter, cùm ipſe Aſaelem fratrem eius occidiſſet.

Prædicatores. — *Greg. 1. Reg. 14.*

Vt ergo interpretatur patris lucerna, & eſt filius lucernæ, & princeps militiæ: figura eſt prædicatorum, qui ſunt lux mundi, habéntque lucernam ſacræ ſcripturæ, ductoréſque ſunt militiæ chriſtianæ. 1. Reg. 14. g. Et quum repreheditur malæ cuſtodiæ regis. 1. Reg. 26. c. typus eſt negligentiæ prædicatorum, qui in auditorum corde Chriſtum ſeruare minime curant.

Promouens indignos. — *Lyra. ſ. 2. Reg. 2.*

Vt autem voluit facere regem Isboſeth per contentionem: figura eſt volentium promouere ad eccleſiaſticas dignitates indignos: qui mouent diſcordias in eccleſia. Cumque non recto itinere gradiantur, ſæpe etiam vſu venit, vt promonens & promotus diſſideant: quemadmodum inter Abner & Isboſeth orta fuit diſcordia. 2. Reg. 2. b. 3. a.

Paulus Apoſtolus. — *Glo. ordi. ſ. 2. Reg. 2. 2.*

Cæterùm vt bellum mouit aduerſus Dauid, & occidit Aſaelem, virum ſtrenuum: ſignificare poteſt Paulum de eadem tribu, qui perſequutus eſt Eccleſiam Chriſti, & adiutor fuit ad necem Stephani. 2. Reg. 2.

Prædicator mitigans iratum. — *Rup. 2. ſ. Reg. 22. Greg. 3. paſt. admoni. 17.*

Quum autem non valuit blandis verbis auertere Aſaelem, donec eum lancea confodit auerſa: deſignat prædicatorem prius blandis verbis furorem iracundi mitigare volentem: ſed cùm eius conatus retinere non poteſt, percutit auerſa haſta, quum furentem tranquillè ex quibuſdam tangit, & quaſi parcendo ſuperat. 2. Reg. 2. f.

Peccator conuerſus factus prædicator. — *Lyra. ſ. 2. Reg. 3.*

Vt autem reducere voluit populum Iſrael ad Dauid, reductus ipſe prius in gratiam: & occiſus eſt ab Ioab percuſſus in inguine. 2. Reg. 3. typus eſt peccatoris conuerſi ad Chriſtum, qui poſtmodum efficitur prædicator, alióſque reducit ad Chriſtum. Verùm niſi caueat inſidias diaboli, per inſidias occiditur percuſſus in inguine, nempe cadens in peccatum libidinis. Aut certè patitur Iudæorum perſequutiones.

Abnuere.

ABnuere, cùm ſit nutu aliquid negare, de ſe non habet allegoriam, ſed habet manifeſtã negandi metaphoram: & ex ſibi adiunctis ad allegoriam trahi poterit.

Non abnuens Booz ſe propinquum eſſe Ruth, vt eam acciperet vxorem. Ruth 3. c. deſignat Chriſtum, qui ad copulãdam ſibi Eccleſiam ex gentibus, fecit ſe propinquum, tum per aſſumptam naturã, tum ob virtutes illi communicatas: tum etiam, quia verè per charitatem fuit illi proximus, vt Samaritanus vulnerato.

Conſentire diabolo.

Non abnuens Achab Benadab Regi Syriæ petenti ab eo aurum, & argentum, inſuper, & vxores ac filios: deſignat conſentientem tentationibus diaboli, tradentemque illi virtutum theſaurum, ac filios bonorum operum. 3. Reg. 20. a

Abolere, quære, Delere,

Abominari, Abominatio, Abominabilis, Deteſtari, Execrari.

ABominari & deteſtari, cùm ſit rem aliquam cum faſtidio & odio abiicere: certum eſt deſignari in re ipſa, quam quis abominatur, malum aliquod, cuius gratia meritò ſit abiicienda non ſimpliciter, ſed cum quodam horrore: aut certè interdum malum non erit in ipſa re, ſed in abominante, vt quum mali abominãtur bonos. Cumprimis autem corruptio abominationem inferre ſolet. vt Pſal. 52. Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt. Porrò deteſtari & execrari ſemper videntur fieri verbis. Abominari verò aliquo facto, aut ſigno. Et maledictiones dicuntur deteſtationes & execrationes. Nume. 5. c. Et Dani. 9. c. Deteſtatio, quæ ſcripta eſt in lege Moſis. Et Matth. 26. g. Cæpit Petrus deteſtari & iurare. — *Hila. ſ. Pſal. 52.*

Subtrahere gratiam. — *Ori. ſ. Leui. ho. 16. Iſich. ſ. Leui. 26.*

Abominatur Deus, aut anima eius quempiam, quum ſubtrahit ab eo gratiam, & alia ſpiritualia dona: & ſinit cor peccatoris indurari, fitque ab eo longè ſalus, quæ eſt Chriſtus, qui & anima Dei dicitur. Sic minatur Deus ſe abominaturum pacta eius non ſeruãtes. Leui. 26. Et Pſal. 5. Virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus.

Abiectio Iudæorum.

Peculiariter autem minatur Deus. Leui. 26. c. ſe abominaturum Iudæos, hoc eſt, abiecturum illum populum: vt etiam Pſal. 105. dicitur Deus abominatus eſſe hæreditatem ſuam. Et Amos 6. c. Deteſtatur ſuperbiam Iacob.

Peccatores & peccata.

Abominatio Domini paſſim dicuntur peccatores, & ipſa peccata, aut abominabiles Deo: vt Prouer. 3. d. Dicitur abominatio Domini omnis illuſor. Et Prouer. 6. c. Qui ſeminat diſcordias inter fratres. Et 8. a. Deteſtatur Deus impium. Item 11. a Abominatio eſt illi ſtatera doloſa, & cor prauum, & labia mendacia, & via impij: & cogitationes malæ: & omnis arrogans: & tam qui iuſtificat impium, quàm qui condemnat iuſtũ: & rurſus pondus, & mẽſura & mẽſurat & hoſtiæ impiorum, quæ ex ſcelere offeruntur: hæc omnia dicuntur eſſe abominabilia Deo, & habentur Prouerb. 12. 15 16. 17. 20 21. 24. 29. & Luc. 16. d. Quod hominibus altum eſt, hoc eſt ſuperbia, abominatio eſt ante Deum. Et Deutero. 17. a. Abominatio eſt hoſtia vitioſa. Et Iſa. 1. d. Incenſum malè oblatum. Et Deuteron. 23. c. Merces proſtibuli. Et Hoſe. 9. c. Abominabiles facti dicuntur, ſicut ea, quæ dilexerunt. Et 3. Reg. 21. c. Abominabilis factus dicitur Achab. Et Pſal. 13. 52. Abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis.

Hie.ſ.Hoſ.9.

Et Prouer.13.a.Iuſtus deteſtatur verbum mendax.Et Amos 6.c.Deteſtatur ſuperbiam Iacob. Et Sapien.19.c.Dicitur deteſtabilis inhoſpitalitas.Et Gen.38.b. Onam fundens in terram ſemen,dicitur rem deteſtabilem feciſſe.Et boni abominantur malos,& iniquitatem. Pſal. 118.

Lyr.ſ.Ier.2. — *Idololatria & idola.*

Magis autem peculiariter abominationes dicuntur grauiora peccata,& ad idolatriá pertinentia,& ipſa idola,vt Ier.2.b.13.d.16.d.Dicuntur abominationes Hieruſalem idolola& cultus idolorum.Et Leuit.18.d.Deut.7.d.Et 3.Reg.14.g.Dicuntur feciſſe omnes abominationes Gentium.Et 4.Reg.23.c.Idolum filiorum Ammon dicitur abominatio.Et paſſim dicuntur abominationes gentium ipſi cultus idolorum: vt 2.Par.33.34.36.Ier.26.d.Ezec. 5.c.7.a.8.c.16.c.18.g.20.a.22.c.43.b.Dan.9.g.Zach.9.b.Malac.2.c.1.Mach.1.f.Matt.24.b.Marc. 13. b. Apoc.13.a.21.g.Iob 15.b.

Cyril.de adora. in Spiritu ſancto. Greg.10.Mor.17. — *Affectus carnales.*

Abominationes Ægyptiorum ſunt affectus carnales,& vitia,quæ mundani tanquam idola colunt:quæ tamen iuſti ſacrificant,& mactant.Exo.8.f.

Bed.ſ.Exo.6. — *Simplicitas conſcientiæ & bonorum operum.*

Abominationes etiam Ægyptiorum offerunt Iſraëlitę: quia ſimplicitatem conſcientię,quā iniuſti quique velut infimam abiectámque deſpiciunt, hanc iuſti in virtutis ſacrificium vertunt:& excolentes recti puritatem,ac manſuetudinem Deo immolant : quam abominantes reprobi fatuitatem putant.Ita reprobi dicuntur deteſtari diſciplinam.Prouerb.5.c. Denique bona & ſimplicia opera dicuntur abominationes Ægyptiorum:& in vniuerſum virtutes.

Greg.10. Mor.24

Spes malorum dicitur abominatio animæ.Iob 11.d.Quia quæ mali deſiderant & ambiunt, boni oderút & abiiciunt.Et quia ſpiritus deficit,vbi caro requieſcit.Vt enim caro mollibus, ſic anima duris nutritur:illam blanda refouent,hanc aſpera exercent.

Abominabilis factus eſſe dicitur decor animæ, quum à virtutibus in vitia mutata eſt.Ezechiel.16.c.

Glo.ord.ſ. Leu.11.

Abominabile dicitur viuens in aquis ſine pennulis & ſquamis.Leui.11. b. Quia qui baptizati ſunt,& carent virtutum operibus,molleſque ſunt ad libidinem,abominabiles ſunt Deo. Item gradiens ſuper quatuor pedes abominabile habetur.Leui.11. b. Quia cùm ſimulet vitá contemplatiuam,affectu tamen terrenis adhæret. Abominabile præterea cenſetur omne reptans ſuper terram,aut ſuper pectus ambulans.Leui.11.g.quia his deſignantur, qui ſola terrena ſapiunt.

Ori.ſ.Mat. ho.29. Hier.Algaſ. & ſ. Mat.24. Ambr.ſ.Luc 21. — *Exercitus deſtruens Hieruſalem. Idolum in templo.Antichriſtus Hæreſes.*

Abominatio deſolationis ſtans in loco ſancto,dici poteſt exercitus,qui deſtruxit Hieruſalem.Dan.9.g.Mat.24. b. Quod 1. Mac.1.f.exponitur de abominando idolo per Antiochum in templo conſtituto.Item verbum falſum quod dicitur Antichriſtus, ſeu ipſe Antichriſtus abominatio deſolationis dicitur:qui ſtabit in loco ſancto,dum nitetur figere pedem in cordibus fidelium.Hæreſes quoque & peruerſa dogmata abominatio deſolationis dici poſſunt.

Arn.ſ.Pſ.87. Amb.de Cain.6. & epi. 4. Ambr.de Cain.6 & epi. 4. Phil.de profugis. Greg.14.mor.23. Phil.de ſacrifici. Abel & Cain.

Mali etiam dicuntur abominari bonos.Vt cùm Iob 19.c.30. b. Dicuntur conſiliarij Iob ipſum abominari:hoc eſt,Scribæ & Phariſæi abominantur Chriſtum & eccleſiam. Et Pſal. 87. Ait Chriſtus:Poſuerunt me abominationem ſibi.Et Amos 5. c. Abominati ſunt loquentem perfectè,hoc eſt,doctorem veritatis.Et Prou.13.d.Deteſtantur ſtulti eos, qui fugiunt mala. Item Ægyptij deteſtantur paſtores ouium,hoc eſt,múdani iuſtos & doctores veritatis. Gen. 46.d.Et deteſtari Iſraël eſt,maledicere Chriſtianis. Et Chriſtiani dicuntur gens abominata, quia patiuntur perſequutiones à Iudæis,cæteriſque infidelibus:Iſa.49.b.2.Mach.1.f. Et abominantur Ægyptij paſtores,hoc eſt,amatores affectuum,rectam oderunt rationem.

Hier.ſ.Mich.3. — *Peruerſe iudicare. Scripturas deprauare.*

Abominari iudicium dicuntur iudices,qui peruerſè iudicát:& qui docent falſa:& qui Dei iudicis ſententiam declinant:&omné regulam ſcripturarum malis interpretationibus deprauant.Mich.3.c.

Greg.9.mor. 29. — *Immunditiæ bonorum etiam operum.*

Abominari dicuntur veſtimenta Iob ipſum Iob, aut quemcunque alium. Iob 9. d. Quia quamtuncúque bonis operibus fulgeant,nihilominus dicere poſſunt illud Iſa.64.c. Omnes iuſtitiæ noſtræ quaſi pannus menſtruatæ.Vel ſi membra corporis ſint veſtimenta, ipſa abominabilem hominem faciunt:quia dum contra mentem membra ſuperbiunt,dum ſancti deſiderij ſtudia tentationum ſuarum tumultibus interrumpunt, in ipſo ſuo certamine poſita anima agnoſcit quantum adhuc à diuinitate deſpicitur, quæ corruptionem ſuam plenè appetens tranſire,ſed non valens,fœdæ puluere cogitationis inquinatur.

Hier.ſ.Iſa.49. — *Iudæi.*

Abominata gens dici poſſunt Iudæi,qui abominationi ſunt vniuerſo mundo.Iſa.49.c.

Deteſtantes Sichimitæ Abimelech.Iud.9.c.manifeſto iudicio ſunt,malos interdum odio habere malos,non amore virtutis,aut odio vitij:ſed ob aliud temporale commodum aut incommodum.

Abominatio hominum dicitur detractor.Prouer.24.a.quia ab omnibus odio habetur.

Lyr.ſ.Deut.22.

Abominabile eſt mulierem indui,veſte virili,& ediuerſo.Deut.22.a.Quia contra naturam eſt,vt fœmina exerceat actus viriles:vt docere, prædicare,&c. Vtque vir ſe deiiciat ad actiones muliebres & effœminatas.Ideo Apoſtolus 1.adTim.2.d.Mulierem in eccleſia docere vetat.Item eſt contra naturam vt caro dominetur ſpiritui,atque ita induatur veſte virili.

Hie.& Aug.ſ. Pſ.106. — *Faſtidium ſacrarum lectionum.*

Abominari omnem eſcam dicitur anima Pſal.106.quum ex tentatione incidit in tædium: vt omnem ſacram lectionem faſtidiat,& omnem doctrinam veritatis.

Rup.5.ſ.Ioan. — *Contemptus voluptatum.*

Abominabilis fit panis alicui in vita ſua Iob 33.c.quum conuerſus ad deum contemnit delectationes,quas prius auidiſſimè amplectebatur.

Greg.23.mor.17 Gre.10.mor.17.

Execrabilis dicitur oratio non audientis legem, Prouer.28.b.quia dignú eſt, vt ab eius beneficiis ſit quaſi extraneus,cuius iuſſionibus non vult eſſe ſubiectus.

Execratio de qua annũtiabuntur Iudæi in cõſummatione, eſt qua ipſi maledicebant Chriſto, ipſumve abominabantur. Pſa.55.58. *Gl.inter.ſ.Pſ.58.*

Non deſpicere carnem nec peccatores. Non abominari Idumæum, & Ægyptium, eſt, non deſpicere carnem ſuam neque ſimplices: vel non contemnere peccatorem, cùm & ipſi peccatores fuerimus, & adhuc ſimus. Deut.23.b. *Hier.Aglaſi.*

Execratio diuitis dicitur pauper. Eccleſiaſti 13.d.

Abortire, Abortus, Abortiuum.

ABortus fœminarum eſt, quum fœtus aut nondum formatus in vtero, aut non perfectus, & ante tempus à natura inſtitutum, aliquo caſu non ſeruato naturali ordine in lucem educitur: & vel oritur iam mortuus: aut citò moritur: rariſſiméque ipſum viuere cõtingit, vt tunc iam abortiuum dici nequeat. *Ariſt.7.Hiſt.animal.3.*

Abortio verbi Dei. Itaque cùm Exo.21.c. duo rixantur, hoc eſt, diſputant: altérque eorum mulierem prægnãtem percuſſerit, id eſt ſcandalizauerit animam infirmam, habentem in ſe verbum Dei, nondum opere in lucem productum: ex ea percuſſione facit abortiuum, quum abiicit à ſe verbũ Dei, non formatum quidem, ſi ſit cathecumenus: formatum autem, ſi eſt baptizatus. Vir autẽ non abortit, licet pariat: quia fortes ſtatim opere complent verbum Dei: fœminæ autem, hoc eſt, infirmi ſunt prægnantes, quia non tam citò verbum conceptum opere exequuntur. Poteſt & abortiuum non formatum dici doctrina coniecturalis: formatum verò vera ſcientia. *Ori.ſ.Exo.ho.10. Hier.Aglaſie. Philo de congreſſu &c.*

Populus Iudæorum. Cùm autem Num.12.c. orat Moſes, ne Maria ſoror eius fieret ſicut abortiuum, poteſt per abortiuum intelligi populus Iudæorum: quia in vtero ſynagogæ impedientibus peccatis, & dimidiam carnem conſumentibus, non potuit ad integrum formari, ac etiam quia neminem ad perfectum lex adduxit. Ideo niſi in vterum Eccleſiæ intrent, velut abortiui proiicientur. *Ori.ſ.Num.ho.7.*

Lapſi à fide. Poteſt autem ibidem abortiuum ſignificare lapſos à fide, qui tunc abortiui ſunt, quum ab Eccleſiæ gremio velut mortui abiiciuntur. *Ori.ſ.Num.ho.7.*

Mali. Abortiuum abſconditum, quod ponitur Iob 3.c. poteſt ſignificare malos. Nam vt abortiua de ventre matris exeuntia, non viderũt lucem, ſed ex tenebris in tenebras eunt: ex tenebris atque anguſtia materni vteri, in tenebras & anguſtias terræ atque ſepulchri: ſic impij de tenebris in tenebras eunt, ex anguſtia in anguſtiam expellentur: de corpore in ſepulchrum, ex ſepulchro in iudicij damnationem, & tenebras exteriores. *Orig.ſ.Iob.lib.3.*

Sancti in lege naturæ. Verùm cùm ibi Iob optet eſſe vt abortiuum abſconditum: ſignificare poteſt ſanctos, qui vixerunt in lege naturæ: qui cùm mortui fuerint ante legem ſcriptam, quaſi intra vterum legis naturæ mortificantes carnem ſuam mortui, non relicta aliqua in ſcripturis ſui memoria, velut abſconditi in limbum abierunt. *Greg.4.Mor.36.*

Non guſtare vitam carnalem. Abortiuum autem, quod dicitur melius mortuo, Eccl.6.b. eſt quum quis ne guſtauit quidem vitam carnalem: cui vitæ aliquis eſt mortuus, cùm in ea prius vixerit. *Ori.ſ.Num.ho.7.*

Apoſtolus quoque 1.Cor.15.a. dicit ſe abortiuum, quaſi qui per vim coactus ſit credere, nõ expectato tempore. & mox nullo etiam interiecto tempore ad Apoſtolatum euectus.

Quum Iob 21.a. dicitur bouẽ impiorum concepiſſe, & non abortiiſſe, denotat cuncta euenire proſpera reprobis in hac vita.

Abra.

Caro. ABra vocabulum Græcum ſignificans ancillam: erat enim ancilla Iudith, quæ cùm dicatur portare Aſiopam vini poſt Iudith: figura poteſt eſſe carnis aut carnalium, qui tamen ſimpliciter obtemperant præceptis & ſacramentis: vnde & tandem in libertatem gratiæ perueniunt: quemadmodum illa libera facta fuit à domina ſua, Iudith.10.a.16.

Abraham.

Deus pater. ABraham prius dictus eſt Abram, id eſt, pater excelſus, deinde Abraham, id eſt pater multitudinis, filius Thare, maritus Saræ, è qua centenarius genuit Iſaac ſecundum diuinam promiſſionem: ex Agar verò, ancilla Saræ, genuit Iſmaelem, & alios filios è Cetura. Egreſſus eſt de terra ſua ex præcepto Dei. Secundum autem varia eius geſta variè ſignificabit.

In primis Abraham typus inuenitur eſſe Dei patris, qui genuit Iſaac, hoc eſt, filium ſuum æternum, de legitimo matrimonio, hoc eſt, de natura ſua cognita. Genuit etiam Iſmaelem, hoc eſt, creaturas, & peculiariter rationales, & ſingulariter Luciferum, qui eſt initium viarũ Dei, quas genuit de ancilla, hoc eſt, ex Iudęis & voluntate, ſeu deliciis & complacentia, quam dicitur habere in creaturis: licet ab ipſis nihil accipiat. Dicitur etiam ex ancilla genuiſſe: quia Deus in veteri lege, quæ ancillæ typum gerit, filios in ſe credentes produxit. Gen.16.a. Gal.4.c. Et generans Iſaac, eſt Deus producens populum Chriſtianum per filium ſuum. Gen.21.a. Vt autem occidere voluit Iſaac ex præcepto Dei: manifeſtè deſignat Deum, qui non pepercit filio ſuo, ſed pro nobis omnibus tradidit *illum*. Gen. 22. Item cùm miſit ſeruum ad quærendã vxorem filio ſuo, Deus eſt mittens ad copulandam Eccleſiam ex Gentibus filio ſuo, Gen.24. Eundem deſignat quum in ſinum recipit Lazarum. Luc.16.c. Vt Abraham genuit Iſaac in ſenectute: figuratur, quod pene in fine mundi Chriſtus eſſet naſciturus. *Geor.Vene.Can.2.tom.7.c.3. Aug.ſer.71.75. Bed.ſ.Gen.18.22. Rup.c. de gloriſ. Trini.5.*

Chriſtus. Abraham, vt dictus eſt pater excelſus, & pater multitudinis, typus eſt Chriſti: & quum egreſſus eſt de terra ſua ex præcepto Dei, & peregrinatus eſt, Gen.12.a. Chriſtum deſignat, qui venit è ſinu Patris, & ex eius præcepto in terram peregrinationis. Qui etiam deſcendiſſe dicitur in Ægyptum, id eſt, in hunc mundum: & dicit Saram, hoc eſt Eccleſiam, quæ ſponſa eſt *Gl.inter.ſ.Gen.12. Bed.ſ.Gen.18.*

Hie.ſ.Iſa.52.

ſua, per aſſumptã naturam humanã, ſororem ſuam eſſe: & ita petit, vt illa confiteatur: quia vt diſcipulos & credentes fratres appellat: ita & Eccleſiã ſororem, vt Cãti.4.c. Soror mea ſponſa. Regreditur inde diues: quia aſcendens in altum, captiuã duxit captiuitatem. Pſal.67. Vt autem aliã dicitur duxiſſe vxorem poſt mortem Saræ. Gene.25.a. Idem Chriſtus eſt, cui coniungi nituntur hæretici alieni à vera vxore, hoc eſt, ab Eccleſia: cùm dicãt ſe Chriſtum habere, qui non niſi in Sara, hoc eſt in Eccleſia inuenitur. Et quum Iſa. 51.a. dicitur ad Iudæos, vt attendant ad petrã, vnde exciſi ſunt, & explicat petram eſſe Abraham: Chriſtus ibi figuratur, a quo omnes fideles originem habent. Item, vt ſeparatus eſt à Loth, Chriſtum deſignat, qui ſe à populo Iudæorum in infidelitate relicto, ſeparauit. Gen.13.a.

Amb.2.de Abraham.1. & 4. Philo.de Abrah.3. Cl.Alex. 1.ſtrom. Beda ſ.Gene.21. Amb.de Abrahã.1. Ori.ſ.Gene.ho. 6.

Rurſus quum egreditur Abraham de terra ſua, mentem & intellectum deſignat: quæ, vt magnificetur, debet egredi ab omnibus corporeis voluptatibus, atque adeò ab ipſis cognatis ſenſibus, & vocibus, vt tota conuerſatio ſit in cælo. Et dicit Sarã eſſe ſororem ſuam: quia vult ſapientiam, quam habet, aliis communicari. *Mens.*

Præterea, vt egreſſus eſt de terra ſua, quemlibet verè Chriſtianum, & religioſum deſignare poteſt, qui vitam & conuerſationem carnis deſerere debet, & tanquam peregrinus in hoc mundo, vt in Ægypto, habitare, vbi ſapientiam aut virtutem, velut Saram ſororem ſuam dicere debet, iuxta illud Prouerb. 7.a. Dic ſapientiæ, Soror mea es. Fit autem diues in Aegypto: quia virtutes in hoc mundo ſunt acquirendæ. Gene.12.13.20. Quum autem ſurrexiſſe manè dicitur, vt videret quid actum eſſet de Sodomis. Gene. 19. f. ſuadet compaſſionem & ſolicitudinem, quam erga proximos habere debemus. Idem agit, quum plangit mortem Saræ. Gene.23.a. *Chriſtianus Religioſus.*

Lyra.ſ.Gen.14.

Vt dimicauit Abrahã aduerſus Reges, qui captiuum ducebant Loth: typus eſt prælatorum, qui ſe pro ſubditorum ſalute periculis obiicere debent. Gene. 14. c. Vnde & poſt laborem confortatus eſt à Domino, qui mercedem tribuere ſolet laborantibus pro ſalute ſubditorũ. Gen.15.a. Et eadem charitate orauit Abrahã, ne ſubuerteretur Sodoma. Gene. 18.c. Et quum dùrè accepit electionem ancillæ, & Iſmaelis: prælatus ſignatur, qui cum moleſtia debet ſubditos caſtigare. Gen.21. *Prælatus.*

Hier.ſ.Iſa.63.

Vt etiã dictus eſt pater multarum gentium, & fuit ante legem, tréſque habuit vxores: ſignificare poteſt eos, qui in lege naturali coluerunt Deum, non tamen in tãta perfectione, & caſtitate, quanta eſt in Eccleſia. Et dicitur Iſa. 63.a. neſciiſſe filios, quoniam illi recedentes à fide eius, facti ſunt inimici Dei. Idem vt quaſi querulus dicit Deo: Ego ibo abſque liberis: figura eſt antiquorum patrum, qui quaſi murmurabant aduerſus Deum, cum quadã diffidentia de aduentu eius. Gen.15.a *Antiqui patres.*

Lyra.ſ.Gene.16.

Præterea vt prolem habuit ex ancilla: virum perfectum exprimit, qui carnem ſuam vt ancillam bonis operibus fructificare facit. Gen.16. Gal.4. *Vir perfectus.*

Vt autem circunciſus eſt, & nominis mutationem accepit: typus eſt baptizatorum, quibus in ipſo baptiſmo nomen imponi ſolet, Gen.17.a. *Baptizati.*

Beda.ſ.Gene.18.

Cùm occurrit alacri animo ad ſuſcipiendos hoſpitio tres viros: ſanctos ſignificat, qui Chriſtum libentiſſimè ſuſceperunt. Gene.18.a. *Sancti Chriſtũ ſuſcipientes.*

Hie.ſ.Mich.7.

Deſignat etiam ſanctam eccleſiam, quæ Chriſtum per ſua membra ſuſcipit. Et etiam quia mater eſt omnium fidelium: ſicut Abraham pater dicitur omnium credentium. Huic Abrahã dat Deus miſericordiam, quam iurauit patribus noſtris à diebus antiquis. Mich.7.d. *Eccleſia.*

Greg.9.Mor.51.

Cùm autem occurrit tribus viris extra tabernaculum, Gene. 18.a. figura eſt ipſius intellectus, qui ad Trinitatis cognitionem percipiendam, omnia naturalia prętergredi debet. *Intellectus.*

Præterea, vt dimicauit aduerſus quatuor reges in quinque regum defenſionem, & vicit: figura eſt fidei, per quam vincenda ſunt vitia, quæ virtutes expugnant, & defendendi ſunt quinque ſenſus. Gen.14. Et vt clarius fidei typum gerat, dictum eſt de eo. Credidit Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad iuſtitiam. Gen.15.b. Roma. 4.a. Gala.3.a. Hebrææ.7.a. Iaco.2.d. Atque ita ipſe eſt velut principium fidelium, & fideles dicuntur ſemen eius. Pſ.104.a. Eccleſiaſtici 44.d. Luc.19.b. Ioan.8.e. *Fides.*

Orig.Prolo.Cant. Philo de ſomniis.

Cùm autem patientiſſimus & obedientiſſimus fuerit: typum gerere poteſt ipſius patientiæ & obedientiæ. Gene.22.a. 1. Mach.2. f. Hebræ.11.b. Et propter obedientiam poteſt ſignificare philoſophiam moralem, in qua inter cætera, docetur obedientia. Et etiam eſt typus eorum, qui per doctorem & inſtructorem profecerunt: vnde dicitur pater Iacob, id eſt meditatoris: quia doctrina debet exerceri, vt perfectè habeatur. *Patientia. Obedientia. Philoſophia moralis. Diſcipulus docilis.*

Rup.6.ſ.Gene. 32.

Vt obtulit filium ſuum, ſed ſine morte: deſignat ſacerdotes offerentes Chriſtum in Euchariſtia. Gene.22.a. *Sacerdos.*

Abrumpere, Rumpere, Dirumpere, Interrumpere.

ABrumpere eſt vi quadam aliquid frangere, aut ſcindere: à ſignificatione parum diſtant rumpere, & dirumpere. Poſſunt autem in allegoriam admitti ſecundum ea, quæ rumpi dicuntur. *Incarnatio Chriſti.*

Hie.ſ.Iſa.64.

Cùm dicitur Iſa. 64. a. Vtinam dirumperes cælos, & deſcenderes: manifeſta eſt petitio incarnationis filij Dei, quæ quia nimium videbatur ſanctis patribus differri: ideo prophetia in eorum perſona petit quaſi violenter cælos dirumpi.

Hie.ſ.Pſ.75.

Dirumpit Deus fontes & torrentes, quum diuinam ſapientiam per Apoſtolos, & alios *Prædicatio diui-*

...ne ſapientiæ. Prædicatores prædicari facit Pſal.73. Et rupti fontes abyſſi, ſunt apertæ figuræ ſcripturarum. Gen.8.

Apertio lateris Chriſti. Dirupiſſe dicitur Deus petram. Pſal.77.104. quum permiſit aperiri latus Chriſti, vt inde manarent fluenta gratiæ ſacramentorum. *Aug.ſ.Pſ.77.*

Frenatio affectuum. Interrupit Deus mare. Pſal.77. quum per baptiſmum & gratiam cohibuit & fregit concupiſcentiarum fluctus. Dirumpit etiam interiora iecoris, quum caſtigat peccata concupiſcentiæ & voluptatis. Hoſ.13.b. *Aug.ſ.Pſa.77. Ruf.ſ.Hoſ.13.*

Dirumpit Deus ceruicalia de brachiis, quum diſſipat omnẽ fiduciam, quam falſi prophetæ addebant malis. Ezech.13.d. *Hier.ſ.Ezec.13.*

Non ſeparari Chriſtum ab eccleſia nec mentẽ à cura corporis. Non abrumpi caput ab auibus, Leui.5.c. indicat Chriſtum non eſſe ſeparatum ab eccleſia per mortem: ſed ſemper cum ea manere: vel eſt mentem à carnali quidem delectatione præcidendam eſſe ſed à corporis cura neceſſaria non eſſe ſeparandam: tunc enim caput penitus à corpore abrumpitur, quum quis ſine diſcretione immoderatè ſe gerit in operibus ſuis: vt quum nimium abſtinet, aut aliàs in pœnitentia excedit. *Greg.ſ.Ezec.ho.7. Iſy.ſ.Leui.5.*

Aperire animi læſionem. Rumpere vulneris locum in auibus, quæ offeruntur, Leuit.1.d. eſt interiorem animi læſionem per confeſſionem patefacere.

Indiſſolubile vinculum verbi & humanitatis. Alacritas prædicatorum. Non rumpi corrigiam calceamenti. Iſa.5.c. Licet loquatur ibi Iſaias de hilaritate militum expeditorum aduerſus Hieruſalẽ, quod ne leui quidem obſtaculo in eius expugnatione impedirentur: tamen cùm corrigia calceamenti ſoleat intelligi vnio humanæ naturæ cum Verbo diuino. Ioan.1.d. hæc non rumpetur: quia nunquam deſeretur humanitas. Poteſt etiam intelligi alacritas prædicatorum, qui calciatos habere debent pedes in præparationem Euangelij pacis: qui cùm non deficiant, non rumpitur in eis corrigia calceamenti.

Firmitas cõfeſſionis Trinitatis. Difficile dicitur rumpi funiculus triplex. Eccleſiaſtæ 4.c. quia confeſſionem Trinitatis nemo poteſt à nobis inuitis auferre: vel dicitur quia in eos, qui in nomine Chriſti congregati ſunt, non poteſt præualere aduerſarius, cùm Chriſtus ſit in medio corũ: & quia nemo aduerſus concordes præualere poteſt. Et quum Iſa.33.d. dicitur, non rumpendos funiculos Siõ, firmitas Eccleſiæ deſignatur. *Hie.ſ.Eccleſiaſtæ 4.& ſ.Iſa.33.*

Diſſolutio ſynagogæ. Cùm dicuntur funiculi Hieruſalem dirupti, aut laxati. Iſa.33.d. Diſſolutionem ſynagogæ indicant: ſicut & diruptio omnis fortitudinis, quæ ponitur Ier.10.d. *Hie.ſ.Iſa.33.*

Ceſſatio vitæ præſentis. Rumpi autem funiculum argenteum, Eccleſiaſtæ 12.c. vitæ præſentis abſciſſionẽ ſeu abruptionem ſignificat. *Hie.ſ.Eccleſia.4.*

Diſſoluens Chriſtus inſidias Iudæorum remittẽ peccata. Dirumpens Samſon vincula, quibus ſe ligari permiſerat. Iud.16.b. Chriſtum ſignificat diſſoluentem omnia Iudæorum machinamenta, quibus eum ſæpe moliti ſunt comprehendere. Deſignat etiam diſſolutionem vinculorum peccatorum, quibus membra eius aſtricta erant: de quibus dicitur Pſa.2. Dirumpamus vincula eorum. & Pſal.115. Dirupiſti vincula mea. Vbi etiam vincula inferni intelligi poſſunt. Dirumpit etiam Chriſtus vincula Iudæorum, quum diſſoluit, & ſpreuit traditiones inutiles Scribarum & Phariſæorum. *Hier.ſ.Ier.5. Arno. & Baſi.ſ. Pſal.115.*

Frenare affectus. Deſerere peccata. Dirumpere etiam vincula, eſt frænare paſſiones, quæ nos ceu vincula aſtrictos retinent. Et etiam ſtatum peccati, & diaboli ſubiectionem deſerere. Ier.30.b. Nahu.1.d. Et abrumpere partem leproſam à veſte: eſt abſcindere vitia, quæ ſe operibus bonis & virtutibus admiſcent, vt inanem gloriam. Leuit.13.g. *Ori.ſ.Gen.ho.9. & ſ.Matt.ho.4.*

Tranſgredi præcepta. Rũpere autem vincula Dei, eſt tranſgredi eius præcepta: quemadmodum Dominus apud Ier.2.d.5.b. querebatur contra populum ſuum, quod eius rupiſſent vincula. Et dæmoniacus ille qui compedes & catenas rumpebat: typus eſt gentilis populi, qui legem naturalem & diuinam tranſgrediebatur. Marc 5.a. Luc 8.c. *Hie.ſ.Ier.2. & ſ. Marc 5.*

Vtres doctrinæ nouæ. Rumpi vtres veteres, dicuntur, quum aſſueti doctrinæ veteri, rumpuntur ad doctrinam nouam, niſi renouentur. Tales erant vtres Gabaonitarum, Ioſ.9.c. Et de talibus ait Chriſtus Marc 2.d. Luc 5.b. Nemo mittit vinum nouum in vtres veteres. Et ſi vinum nouum ſit feruor Spiritusſancti, non ſolum vtres veteres rumpet, ſed etiam lagunculas nouas dirumpere dicitur: quia etiam corda per gratiam renouata tranſcendit. Iob 32.d. *Greg.23.Mor.11.*

Diſſoluere rationes hæreticorũ. Dirumpere omne onus. Iſa.58.c. Eſt diſſoluere falſas & peruerſas rationes hæreticorum, quibus grauant ſimplices, vt in errorem eos inducant. Sic dirumpit Deus puluillos & ceruicalia: quæ ſunt rationes, & authoritates peruerſè intellectæ, quibus hæretici peccatores in peccatis ſuis quaſi blandiendo detinent. Ezech.13.d. Et ipſe Deus dicitur dirumpere ceruicalia de brachiis, quum diſſipat omnem fiduciam, quam falſi prophetæ addebant malis. Rumpere etiam dicuntur oua aſpidum. Iſa.59.a. qui errores veri & boni ſpeciem habentes detegunt, vt eorum fœtor appareat. *Hie.ſ.Iſa.58.& ſ. Ezec.13. Ori.ſ.Ezech.ho.2. Hie.ſ.Iſa.59.*

Separari à malis. Dirumpitur ſpiritus Ægypti in viſceribus ſuis, Iſa.19.a. quando mentes eorum, qui erant in erroribus Ægypti, ſeparantur per pœnitentiam à mentibus remanentium in eiſdẽ erroribus. *Hier.ſ.Iſa.19.*

Schiſmata. Rumpi rete pre multitudine piſcium. Luc 5.d. eſt ſchiſmata in Eccleſia oriri per hæreticos, & carnalium multitudinem. Verùm quatenus rete ſolos continet bonos, qui numerati ſunt, & in fine colliguntur, non rumpitur. Ioan.21.c. Eadem ſchiſmata deſignare poteſt diruptio regni Salomonis. 3.Reg.11.b. Rumpitur etiam quaſi murus. Iob 30.b. quum fides Chriſti penè deſeritur: aut quum diſciplinæ munimenta diminuuntur. *Greg.ho.24.& 26. Mor.23.*

Suſceptio peruerſæ doctrinæ. Rumpere oua aſpidum. Iſa.59.a. eſt recipere in mẽte ſua venenatam doctrinam, & iniquitatẽ. Vel eſt malignorum ſpirituũ cõſilia, quæ in cordibus latent, peruerſis operibus aperire. *Hie.ſ.Iſa.59. Greg.15.Mor.7.*

Digitized by Google

Dirumpunt canes prædicatores. Matth. 7. a. quum detractores per calumnias impugnant veritatem ab ipſis prædicatoribus manifeſtatam. *Impugnatio veritatis.*

Dirumpi vterum adulteræ per tumorem. Nume.5.c.eſt corda ſuperborum conteri à Deo, qui etiam dicitur interiora iecoris dirumpere. Hoſe.13.c.Ita dirumpit Deus inflatos.Sap. 4. d.Et dirùpitur ſpiritus Ægypti in viſceribus eius.Iſa.19.a.Et diruptus eſt draco Babylonius. Dan.14.c.Et dirupta terrá ſub pedibus Datham, & Abirom.Nume.16.c.deſignat hæreticos viuos eſſe abſcindendos cum omnibus eis adhærentibus, ne peſtis increſcat, vt etiam ipſi rúpunt Eccleſiam. *Contritio ſuperborum & hæreticorum.* *Here.ſ.Iſa.19.*

Abruptiſſimæ petræ,vbi Saul quærebat Dauid.1.Reg.24.a.deſignant altitudinem contemplationis.vbi diabolus perſequitur ſanctos,vt eos præcipitet.& etiam loca deſerta,vbi Sancti ſe abſcondunt. *Altitudo contemplationis. Deſertum.*

Abſalom.

ABſalom,id eſt,pater pacis,aut patris pax,aut patris conſummatio:filius Dauid & Maacha,frater Thamar, quam ſtuprauit Amnon:fuit decorus aſpectu,magnam habens cæſariem, occidit Amnon fratrem ſuum, ſimulato conuiuio, ob ſtuprum ſororis: poſtmodũ reductus in gratiam patris,voluit ſibi vſurpare regnum eiecto patre:tãdem in bello periit ſuſpenſus cæſarie è quercu,& tribus lanceis ab Ioab confoſſus.

Vt fecit conuiuium, & in eo occidit fratrem. 2.Reg.13. f.figura eſt diaboli, qui ad huius vitæ voluptates homines inuitat & allicit,atque per eaſdem eos interimit. *Diabolus.*

Eſt etiam exemplar manifeſtum inſidiatorum: qui fingentes amicitiam interimunt. *Inſidiatores.* *Lyra.ſ.2. Reg. 13.*

Vt autem à patre fuit reuocatus,in eiúſque rediit gratiam, figura eſt pœnitentium: qui redeuntes in gratiam Chriſti,ex hoc ipſo efficiuntur decori.2.Reg.14. *Pænitentes.* *Lyra.ſ.2.Reg. 14.*

Vt autem ſe extulit contra patrem,eiúſque regnum vſurpare conatus eſt: manifeſtè ſignificat ambitioſos,ſuperbos, ingratos præter ius fáſque honores ac dignitates vſurpantes: qui etiam ſuſpenſi cæſarie pereunt, hoc eſt honore & gloria mundi,quam hîc tam ſtudioſè coluerunt,ſuſpenduntur in inferno.2.Reg.15.16.17. *Superbi. Ambitioſi. Ingrati.* *Lyra.ſ.2. Reg. 15.*

Deſignat etiam Iudam & Iudæos: qui in Chriſtum Dominum inſurrexerunt, & interpretatur patris pax:quia pater habuit pacem ad ipſum, quam ipſe non habuit ad patrẽ:ſic Chriſtus habuit pacem ad Iudã & Iudæos, quam ipſi cum eo non habuerunt. Pſ. 3.142.in titulo. Vt etiam extinctus eſt in quercu ſuſpenſus cæſarie: Iudæos ſignificat, qui per eãdem legem, quam in gloriam acceperant,carnaliter per traditiones Phariſæorum à ſe intellectam condẽnantur, transfixo eorum corde à diabolo quaſi tribus lanceis, auaritia,ſuperbia, & inuidia.2. Reg.18.Peculiariter autem ſignificare poteſt Ieruſalem,cuius ciues perſequuti ſunt Chriſtũ. *Iudas & Iudæi.* *Arno.ſ.Pſal.3. Aug.ſ.Pſ.3. Greg.ſ.Pſ.142. Rup.ſ.2.Reg.35.*

Abſcedere quære Abire.

Abſcindere, Scindere, Concindere, Diſcindere, Diuidere, Partiri, Diſpartiri, Amputare, Excidere, Incidere, Intercidere, Secare, Diſſecare, Findere.

HÆc verba in titulo poſita, quæ ſcindendi, aut diuidendi ſignificationem habent, licet nonnullam habeant differentiam, tamen ob cognatam ſignificationem,præcipuè quãtum ad allegoriam attinet, in eandem retulimus claſſem: quæ quidem ſecundùm id, quod ſcinditur, aut diuiditur, allegoriam recipiunt. Porrò diuidere interdum eſt diſtribuere.Exo.15.b. diuidam ſpolia,& implebitur anima mea.Excindere.Leui.1.c.Diuidéntque mẽbra.Partiri.Pſal.21.Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea.Separare,Gen.1. a.Diuiſit aquas,quæ erãt ſub firmamento. Diuiſi autem dicuntur diſcordes.Matth.12. c. Omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur.Diuiſio verò diſcretio.1.Paral.26.a.Diuiſiones ianitorum.Percuſſio.1. Par. 13.d. vocauit locum illum diuiſio Ozæ.

Abſciſſus dicitur lapis de monte ſine manibus hominum.Dani.2.e. vbi deſignat filium Dei natum de Virgine ſine virili ſemine.Et abſciſſus palmes cum vua.Num.13. c. deſignat natiuitatem Chriſti cum laboribus & cruce. Abſciſſus eſt de terra viuentium, hoc eſt, de virgine ſine peccato exiſtente.Iſa.53.c. *Natus Chriſtus de Virgine.* *Amb.ſ.Roma. 9. Rup.2.ſ.Iſa.19.*

Abſciſſus dicitur Chriſtus de terra viuentium. Iſa.53.c.quia violenter ac cum magna feſtinatione occidendus erat à Iudæis.Et ſciſſa petra,vnde fluxerũt aquæ.Iſa.48.d.deſignat Chriſtum, cuius latus apertum eſt in cruce. Diuidi etiam infantem viuum petens meretrix. 3. Regum 3. d.Eſt ſynagoga petens crucifigi Chriſtum, & in aëre ſuſpendi: vt ab ea ſeparatus, ne ab eccleſia poſſideretur.Concidiſſe etiam dicitur Deus Iob vulnere ſuper vulnus. Iob.16. c.quum flagellis Chriſti addidit crucem & clauos.Et ſcindens Abraham ligna holocauſti ad immolandum Iſaac.Gen.22.a.Præparationem paſſionis & crucis Chriſti ſignificauit. *Mors Chriſti accelerata.* *Hie.ſ.Iſa.48. & ſ.Iob.16 Bernar.ſer.6.vig. Nati. Domini.*

Secare caput turturis aut guttur, ſed non in totum, vt & poſt mortem corpori caput inhæreat. Leuit.5. c. deſignat Chriſtum caput Eccleſiæ ſic ſectum eſſe per mortem, vt ſemper illi inhæſerit:& vnde pro nobis mortem pertulit,inde verius nobis inhæſit. *Chriſtus inhærens eccleſiæ.* *Greg. 6. Mor. 12.*

Concidit Deus ſaccum Chriſti.Pſal.29.cùm eius abſtulit mortalitatem, ſuſcitando eum à mortuis. *Reſurrectio Chriſti.* *Hie.ſ.Pſal.29. Aug.ſ.Pſal. 29 & ſermo.156.*

Abſcindere dicitur Deus miſericordiam ſuam.Pſal.76.quum peccatores,exigentibus meritis, deſerit,& ſubtrahit ab eis miſericordiam. *Subtractio miſericordiæ.* *Greg.18.Mor. 22.*

Excidiſſe dicitur Deus riuos in petris.Iob.28.b. quum duræ gentilitati ad fidem conuerſæ *Dona gẽtilitati data.* *Hier.ſ.Iob.28.& ſ. Habac.3.& ſ. Iſa.35.*

dedit

dedit dona gratiarum,& doctrinæ Scindit etiam Deus fluuios terræ, aut terra ſcinditur flu-
uiis. Abach. 3. b. quum doctrina ſacra, qua Iudæa irrigabatur,tranſiit ad Gentes, quæ prius
erant aridæ. Vnde & poſuiſſe dicitur Deus deſertum in fontes aquarum, & terram ſine aqua
in exitus aquarum,poſitis fluminibus in deſertum,& terra fructifera in ſalſuginem. Pſal.106.
Sicut ad literam videmus terræmotu erupiſſe flumina, quæ antea non erant: & rurſum alia
abſorpta fuiſſe. Miſit autem Deus Apoſtolos, & Prædicatores ceu flumina, ad irrigandam (*Beda.ſ.Prouer.21.*)
gentilitatem. Et ſciſſæ ſunt aquæ in deſerto Iſa.35.c. Quando fontes gratiæ, ſacramentorum,
& doctrinæ aperti ſunt in eccleſia olim deſerta. Ad hæc pertinent diuiſiones aquarum. Pro-
uerb.21.a.

(*Diſtributio donorum Spiritusſancti.*)
Diuidit Chriſtus ſpolia. Pſal.67. quum dat diuerſa dona Spiritusſancti: Et quum liberatos (*Arno. & Hila. & Aug.ſ.Pſal.67.*)
à diabolo per diuerſos gradus collocat. Et diuiditur æſtus ſuper terram. Iob 38. c. quum da- (*Hie.ſ.Iob.38.*)
tur vnicuique gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti. Sic partitus eſt Dauid ſingulis
de populo collyridam panis,&c.2.Reg.6.d. deſignans Chriſtum miniſtrantē ſingulis corpus
ſuum,& dona ſpiritualia. Et diuidit Deus terram in funiculo diſtributionis. Pſal. 77. quum (*Cyril.12.ſ.Ioā. 37*)
dat Spiritus dona ſua prout vult. Et excidit ſapientia columnas ſeptem. Prouer. 9. a. cū præ- (*Aug.ſ.Pſ.77.*)
parat ſeptem dona Spiritusſancti fidelibus diſtribuenda.

(*Prædicatio & diſpenſatio doctrinæ.*)
Diuidentes etiam victores ſpolia: ſunt Apoſtoli, & prædicatores conuertentes infideles ad (*Hie.ſ.Iſ.9. & ſ.Io. 27.*)
fidem, & doctrinam debitè diſtribuentes. Iſa. 9. a.33. d. Et diuidere argentum, eſt docere ſe- (*Gre.7.mor.9.*)
cundum capacitatem audientium. Iob.27.d. Et concidere membratim carnes arietis, vel vi- (*Ori.ſ.Leui.ho.1.*)
tuli, eſt variè diſpenſare doctrinam: vel ædificare vnumquenque iuxta menſuram capacitatis (*Philo.de ſacrifi. Abel & Cain, & de victimis.*)
eius. & diſtinguere ſermonem de virtutibus doctrinæ ordine. Leui.1.b.8.d.9.c. Et concidens
Saul vtrunque bouem, idem deſignabit. 1.Reg.11.b. Idem eſt concidere vitulum in duas par- (*Gre.1.mor.40. & 9.mor.40. & 3.paſto.admoni.35. & ſ. Ezech.ho.12. & 30.mor.7.*)
tes. Ier. 34. d. Et diuidere aquas in plateis. Prouer.5.c. Eſt in magna auditorum amplitudine
iuxta vniuſcuiuſque qualitatem diuina eloquia diſpenſare. Et conciſus clangor buccinę. Nu
me.10.a. Ioſu.6.a. deſignat ſubtiliorem,& minutiorem ſermonem prædicationis.

(*Prædicatores.*)
Cæſores lignorum templi: ſunt prædicatores, adducentes aliquos ad ædificium eccleſiæ. (*Gre.ſ.1.Reg.6. & ſ.Eze.ho.17.*)
3 Reg.5.c. Eoſdem deſignāt cædentes lapides in montibus. 2.Par.2.a. Et concidere ligna plau-
(*Proponere exempla ſanctorum.*)
ſtri.1.Reg.6.c. eſt declarare ſacram ſcripturam: & proponere exempla Sanctorum. Et etiam (*Hila.ſ.Matt.can. 22.*)
adducere infideles ad fidem. Et cædere ramos de arboribus. Matth.21.a. Marc.11.a.

(*Conuerſio gentium.*)
Diſpertit pater Chriſto plurimos. quū multi conuertūtur ex gentibus. Et diuidit ipſe Chri- (*Hie.ſ.Iſa.53.*)
ſtus ſpolia fortium, vincendo diabolum, & conuertendo eos, quos ſuæ tyrannidi ſubiectos
(*Prædicatio Pauli.*)
habebat. Iſa.53.d. Pſal.2.67.

Diuidens Beniamin ſpolia ad veſperam. Gen. 49. d. typus eſt Pauli diſtribuentis doctrinam (*Ori.ſ.Ezech.ho.4. Hie.ſ.Iſa.9.*)
Chriſti prædicatione ſua, poſt conuerſionem, membris eccleſiæ, quæ ante conuerſionem
perſequebatur.

(*Fluxus vitæ humanæ.*)
Succiſioni telæ mors hominis comparatur: velociúſque tranſire dicuntur dies, quàm à (*Gre.8.mor.11.*)
texente tela ſuccidirur. Iob.7. b Iſa.38.c. Zach. 11.b. quia in tela quum laborātis manus figi-
tur, terminus vltimus elōgatur: in vita verò, quia tempus ſemper deſinens indeſinenter cō-
ſumimus, ad finem noſtri itineris etiam quieſcendo peruenimus: & per curſum noſtri trāſi-
tus etiam dormientes imus.

(*Corda gentiliū ſuſcipientia Chriſtum.*)
Exciſum monumentum Chriſti in petra. Marc.15.d. Luc.24.g. dicitur, quū corda gentiliū (*Glo.ordi.ſ. Io. 28.*)
dura locum dederunt Chriſto. Exciſum eſt autem in petra, quæ eſt firmamentum fidei. Et
excidit dominus riuos in petris, quum in duris gentilium cordibus fluuios prædicationis
aperuit. Iob.28.a. Pſ.106. Ioan.7. Diuiſio Iordanis per Eliſæum ſecunda percuſſione facta, (*Rup.ſ.Regu.20.*)
quæ prima percuſſione non fuit facta: deſignat gentes ad prædicationem apoſtolorum
ſuſcepiſſe baptiſmum: Iudæis, quibus prius prædicauerant, manentibus in infidelitate.
4. Reg. 2. c.

(*Diuiſio veſtimētorum Chriſti.*)
Scindens Iephte veſtimenta ſua immolaturus filiam. Iudi. 11.f. deſignauit diuiſionem ve- (*Chryſ.de Iephte.*)
(*Abſciſsio malarū cogitationum.*)
ſtimentorū Chriſti in paſſione, quando immolauit carnem ſuam. deſignat etiá debere nos
abſcindere malas cogitationes temporalium, quæ ſunt vt veſtimenta animæ.

(*Peculiaria ſcripta euāgeliſtarū*)
Euangeliſtæ dici poſſunt diuiſiſſe veſtimenta Chriſti. Luc. 23. e. Secundum quod ſinguli (*Amb.ſ.Luc.23. & ſer.3.*)
ſcripſerunt aliqua peculiariter, quæ alii non ſcripſerunt. Non tamen diuiſerunt tunicam in-
conſutilem: quia omnes eandem habuere fidem.

(*Gentium vnio ad eccleſiam.*)
Diuidit Deus Sichimam. Pſalm. 59. 103. quum gentiles participes facit hæreditatis Iacob. (*Baſi.ſ.Pſ.59.*)
Et diuiditur maceria quum tolluntur impedimenta, & fit vnum ouile ex gentibus, & Iu- (*Hie.ſ.Mich.2.*)
dæis. Mich.2.d.

(*Dilatatio eccleſiæ.*)
Diuiſæ veſtes Chriſti in quatuor partes. Ioan. 19. d. deſignant dilatationem eccleſiæ per (*Cyril.12.ſ.Ioā.32.*)
quatuor orbis partes: ſed tamen tunica manſit indiuiſa, quia vna eſt in omnibus eccleſia. Et
ſcindentes filij Ioſeph ſpacia in ſylua. Ioſu. 17. d. videntur ſignificare dilatationem fidei in
gentilitate.

(*Apertio ſacramētorum legis*)
Scindens Ruben veſtimenta ſua. Gen. 37. f. deſignauit apertionem ſacramentorum in lege (*Ori.ſ.Cāt.ho.2. & ſ.Matth.ho.35. Hie.ſ.Iſa.51. & epiſto. Ignota vultu.*)
occultorum, quę facta eſt in morte Chriſti: idem deſignarunt omnes fratres eius, cùm ſci
derunt veſtimenta ſua. Gen. 44. c. quod clarius ſignificatum eſt in ſciſſione veli templi tē-
pore paſſionis Chriſti, & in ſciſſione petrarum, hoc eſt prophetarum. Mat. 27. f. idem deſi-
gnauit diuiſio maceriæ facta per Zaram in vtero Thamar. Gen.38.g. Et exciſi Iudæi à petra,
hoc eſt, ab Abraham. Iſa. 51.a. deſignant fideles, qui & præciſi de cauerna laci dicuntur: quia

Digitized

ex latere Chriſti fluxerunt ſacramenta, per quæ renaſcuntur fideles. Scidit etiam Eliſæus veſtimenta, reuelationem myſteriorum deſignans, aſcendente Chriſto. 4. Reg. 2. c

Alle. ſ. Iob. 38. Sciſſuræ petrarum. Iſa. 2. d. deſignare poſſunt munimenta veritatis. *Munimēta veritatis.*

Diuiditur æſtus ſuper terram. Iob. 38. e. quum euágelij bonum, alijs eſt odor vitæ in vitam: alijs odor mortis in mortem. *Diuerſa euangelij operatio.*

Gre. 1. mor. 3. Scindens Ioſue veſtimenta ſua peccante populo, Ioſu. 7. b. deſignat prælatum macerantem carnem ſuam, & pœnitentiam agentem ob peccata ſubditorum. Idem fecit Eſdras. 1. Eſdr. 9. a. Et Mathathias, & filij eius. 1. Macha. 2. b. Et Ionatas. 1. Mach. 11. g. Scindit etiam veſtes, qui ſibimetipſi, in exterioris decoris laceratione non parcit. Iere. 41. b. *Carnis maceratio.*

Gre. ſ. 1. Reg. 4. Scindere etiam veſtem, eſt exuere veterem hominem. Sic venit vir in Silo ſciſſa veſte, & conſperſus puluere caput, cùm capta eſſet arca: vt deſignaret tranſlatum eſſe veterem hominem in nouum per pœnitentiam. ita dicitur Pſal. 29. Conciſiſti ſaccum meum, & circundediſti me lætitia. idem potuit deſignari, quum Amalecites venit ad Dauid ſciſſis veſtibus: & Dauid cum cæteris ſcidit veſtes. 2. Reg. 1. a. 3. f. Et Achab ſcidit veſtimenta ſua in ſignum pœnitentiæ. 3. Reg. 21. g. Et Iorá. 4. Reg. 5. b. Et Ezechias 4. Reg. 19. a. Iſa. 37. a. Et Ioſias. 4. Reg. 22. c. 2. Par. 34. d. Et Vagoas. Iudith 14. c. Et Mardochæus. Eſter 4. a. Sic queritur Ieremias, quod non ſciderint veſtimenta ſua. Iere. 3. b. c. 41. a. Huc referri poteſt ſciſſio tunicæ talaris Thamar. 2. Reg. 13. d. Cōcidere etiam dicitur Deus ſaccum. Pſ. 29. quum dat finem pœnitētiæ. *Pœnitentia.*

Baſ. ſ. Pſ. 29. *Aug. 18. ciui. Dei 32.* *Hie. ſ. Mich. 1.* *Hila. ſ. Pſ. 135.* *Hie. ſ. Ioel 1.* *Ber. ſer. 2. in cap. ieiunii.* Scinditur terra fluuiis. Haba. 3. b. quum peccatores reſipiſcentes pœnitentię lachrymas fundunt. Et ſcindit valles. Mich. 1. a. eſt animas corticeis corporibus inſertas, ad præſentiam aduentus Chriſti, lachrymis liquefieri, & in melius mutari. Item diuidit Deus mare rubrum in diuiſiones, quú diuerſis diuerſa largitur opera pœnitentiæ. Exo. 14. c. Pſal. 135. Iſa. 63. c. Sic Ioel. 2. c. iubemur ſcindere corda per pœnitentiam, quę plena ſunt peccatis: & niſi inſtar vtriú per contritionem ſciſſa fuerint, ſponte rumpetur. Quanquàm ſcinduntur etiam corda per præparationem ad proſpera, & aduerſa, & ad omnia virtutum opera. *Lachrima pœnitentiæ*

Gre. ſ. 1. Reg. 15. *Hie. ſ. Ezech. 16.* Concidens Samuel Agag in fruſta. 1. Reg. 15. g. deſignat quum non ſolùm motus turpis carnis extinguitur, ſed etiam naturalis quaſi conſopitur. vel quòd licet iungátur cogitationes cogitationibus, vt carbones carbonibus, non tamen additur motus cogitationi, ne magnus ignis oriatur. Præciſus etiam vmbilicus, eſt libido refrænata. Ezec. 16. a. *Extinctio motus carnis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 15. Sciſſio ſummitatis pallij Samuelis per Saulem facta. 1. Reg. 15. f. deſignauit doctorem debere abiicere à ſe male conſulentes, laudéſque reſpuere de ſua exteriori conuerſatione. Scinditur autem pars, & non totum: quia bonus in eo, quod male ſuggerit, eſt repellendus, in alijs retinendus. *Cōtēptus laudis*

Amb. de Ioſeph. 3. & ſ. Luc. 3. *Hie. ſ. Matt. 27. & ſ. Eccleſiaſten. 3. & ſ. Zach. 14. & ad Gerontiam.* *Bed. ſ. Gen. 37.* Scindens Ruben veſtimenta ſua, non inuento Ioſeph. Gen. 37. f. typus eſt populi ſynagogæ, qui per mortem Chriſti diuiſus eſt: quum fideles ex eis ſeparati ſunt ab infidelibus. Idem deſignatum eſt ibidem, cùm Iacob ſcidit veſtimenta ſua. Idem etiam ſignificatum eſt Num. 14. a. quum Caleb, & Ioſue ſciderunt veſtimenta ſua: per quod etiam indicarunt paucos ex eis eſſe credituros. Ita 4. Reg. 2. c. quum Eliſæus ſcidit veſtimenta ſua in duas partes. Et 4. Reg. 5. a. quú Rex Iſrael ſcidit veſtimenta ſua: typus fuit ſacerdotum, & ſcribarú diuidentiú ſynagogā ab eccleſia. Ita & Athalia. 4. Reg. 11. c. 2. Par. 23. c. Sic etiam cùm Iob ſcidit veſtiméta ſua. Iob. 1. d. Et Caiphas. Matth. 26. f. Et tempus paſſionis Chriſti fuit tempus ſcindendi ſynagogam. Eccleſiaſtæ 3. a. Et mons oliuarum ſciſſus ex media ſui parte, eſt Iudaicus populus. Zach. 14. Sciſſio etiam ſummitatis pallij Samuelis præter hoc, quod deſignauit regnum abſcindendum à Saule, deſignauit etiam ſeparationem Iudæorum ab eccleſia. 1. Reg. 15. f. Et *Aug. epiſt. 69.* præcidens Dauid oram chlamydis Saulis, deſignauit regni gloriam à Iudæis auferendam. 1. Reg. 24. b. Diuiſit etiam Deus Iudæos de terra, hoc eſt, ab eccleſia, idque à paucis eorú, quia pauci remanſerunt in eccleſia credentes. Et hoc in vita eorú, hoc eſt, quum adhuc hic viuút. Pſ. 16. diuiſum dicebat ſe filius aduenæ à populo Dei: quaſi non eſſet (ſecundú opinionem Iudæorum) admittendus gentilis ad eccleſiam. Iſa. 56. d. Et ſucciſus ſaltus munitus, eſt vāſtatio Iudęorum. Zacha. 11. a. Et cædere lignum Hieruſalem, Iere. 6. a. Et ſuccidere ficum. Luc. 13. b. Et diuiſa maceria per Phares. Gen. 38. e. deſignat Iudæos ſeparantes ſe ab eccleſia. Diuiſum etiam regnum contra ſe. Matth. 12. b. Marc. 3. c. Luc 11. b. eſt quum Phariſæi promiſſis legis repugnabant, non ſuſcipientes Chriſtum. Et præcidens virgam ſecundam. Zacha. 11. c. Eſt ſeparans Iudæos credentes à non credentibus. Et diuiſi in Iſrael, Simeon, & Leui. Gen. 49. b. ſunt Iudæi per orbem diſperſi. Concidens autem Ezechiel tertiam partem capillorum gladio. Ezech. 5. a. deſtructionem deſignabat populi Iudæorum. Sic concidere quæ remanſerint de Hieruſalem gladio. Ezech. 23. d. Mich. 3. a. Haba. 2. c. Iudi. 19. g. Mach. 5. a. *Diuiſio ſynagogæ aut eius ſeparatio ab eccleſia*

Hila. ſ. Matth. can. 32. *Amb. ſ. Luc. 22. & ſ. Pſ. 118. ſer. 15.* *Beda ſ. Gen. 49.* Amputatio dextræ auriculæ Malchi. Matth. 26. e. Luc. 22. e. Ioan. 18. b. deſignat ablationem recti iudicij à Iudæis in lege intelligenda, qui nunc non audiunt eā, niſi ſiniſtro auditu: vel eſt abſciſſio eius, quod in eis erat inobediens, vt deinceps obediant. Vel deſignatur ſuperfluè habere aurem corporis, qui audire & examinare non nouerit: vt virtutem animæ examinantem amputatam habere videatur. Sic amputatur à malè credentibus, vt rectè deinceps credant. Aufert autem eam Petrus, qui habet claues. *Ablatio recti iudicii à Iudæis* *Ablatio inobedientiæ.*

Diuidet ſpolia veſpere Beniamin. Gen. 49. d. quum Iudęi in fine mundi conuerſi, diuident literam à ſpiritu: & cognoſcent literam occidere, ſpiritum autem viuificare. Et quum per- *Diuidentes Iudæi literam à ſpiritu.*

fectus,

ſectus, adueniente morte, incipiet præmia poſſidere. Diuidit autem nunc regiones Iudæorū, doctor ex gentibus, qui omnibus eorum ſcripturis, ſpiritualiter intellectis vtitur. Mich. 2. b. *Rup. ſ. Mic. 2.*

Ablata facultas ſacrificandi. Ablatio honorum Iudæorum. Ablatio tyrannidis. Præcidit Deus brachium Eli, & domus patris eius. 1. Reg. 2. f. quum tollit à ſacerdotibus & pontificibus Iudæorum facultatem ſacrificandi. Et ſciſſio veli templi. Matt. 27. f. deſignauit ablationem honoris & gloriæ Iudæorum: & etiam cuſtodiæ angeli protegentis. *Greg. ſ. 1. Reg. 2. Hil. ſ. Mat. Cant. 33.*

Præcidit etiam Deus brachium Eli. 1. Reg. 2. f. quum aufert violentiam tyrannidis, & poteſtatem temporalem, vt fiat quod dicitur Matt. 22. b. Ligatis manibus ac pedibus mittite eū in tenebras exteriores. Sic præciderunt ſerui Dauid manus, & pedes eorum, qui occiderunt Iſboſeth. 2. Reg. 4. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Separari legē à gratia noui teſtamenti. Diuidi infantem viuum. 3. Reg. 3. d Eſt ſeparari legem à gratia noui teſtamenti: quod volebant Iudæi fieri, petentes ſeruari legem. Et excidens Sobna præpoſitus templi ſepulchrum ſibi in petra. Iſ. 22. c. deſignat ſacerdotes veteris legis, qui voluerunt permanere in literali legis obſeruatione. Sciſſura peior, quæ fit veſtimenti veteris per commiſſuram noui. Mat. 9. b. Eſt, quum Phariſæi non admittunt doctrinam Chriſti: ſed permanent in infidelitate. *Hier. Ruffino de iudicio Salomonis & ſ. Iſ. 12.*

Diuiſio oblationum. Diuiſio ſpoliorum Beniamin, deſignare poteſt diuiſionem oblationum, quam inter ſe ſacerdotes faciebant. *Ori. ſ. Ezec. ho. 5.*

Diſcretio. Scindens Iob veſtimenta ſua: & etiam amici eius, Iob 2. d. deſignant diſcretionem habendā ad ſeparationem boni à malo. Ad idem pertinet diuiſio diei ac noctis. Gen. 1. b. Et diuidere non rectè, eſt indiſcretè agere. Gen. 4. a. Et hæretici dicuntur non rectè diuidere, ſicut Cain. Ad idem ſpectat diuidere membra animalium. Gen. 15. c. Exo. 29. c. Leui. 1. b. Diuiſerunt etiā non rectè Iudæi: quia non diſtinxerunt tempus aduentus Chriſti: quanquā prius rectè offerrent. *Ambr. de incarn. & de ſacramētu. 2. Hie. ſ. Iob 2. Gre. 2. mor. 37.*

Separatio fidelium ab infidelibus. Diuidit Deus Sichimam. Pſ. 59. 107. quum ſeparat fideles ab infidelibus, vel nunc, vel in iudicio. Et diuiſit lucem à tenebris. Gen. 3. a. quum bonos angelos ſeparauit à malis: & nunc iuſtos à peccatoribus. Abſciſſio etiam ſummitatis pallij Samuelis per Saulem facta, ſeparationē hæreticorum ab eccleſia deſignare poteſt. 1. Reg. 15. f. Idem deſignauit ſciſſio pallij Achiæ in duodecim partes: quarum decem datæ ſunt Ieroboam, quia contra decem præcepta peccant hæretici. 3. Reg. 13. b. 4. Reg. 17. f. Et diuidi in Iacob. Gen. 49. a. Eſt ſeparari fideles ab infidelibus: aut virtutes à vitiis. Et dicūtur hæretici & mali diuiſi, quia pars eorum poſita eſt cum infidelibus. Idem deſignauit diuiſio inter populum Dei, & Pharaonis. Exo. 8. f. 11. c. Et diuidere partem leproſam veſtis. Leui. 13. g. Et ſcindens Iob veſtimenta ſua. Iob 1. d. eſt Chriſtus ſeparans bonos à malis. Et diuidit torrens lapidem caliginis à populo peregrinante. Iob 28. a. quū diuina ſententia ſeparat malos à bonis. *Hil. ſ. Pſ. 59. Cypr. cont. Nouat. Hie. ſ. Iob. 1. Ori. ſ. Gen. ho. 7. Gre. 18. mor. 17. Rup. 1. ſ. Gen. 13. Separatio virtutum a vitiis.*

Libido refrenata, Ablatio gētilis vitæ. Præciſus vmbilicus. Ezec. 16. a. quantum ad allegoriam literalem, ſignificat libidinem refrænatam: & non præciſus erit non refrænata. Et quum dicitur, Hieruſalem non eſſe præciſus vmbilicus, eſt, quòd non ſtatim legem acceperit, nec ei pudēda natiuitatis exordia ſint abſciſſa: ſed gentilem prius vixerit vitam. *Hie. ſ. Ezech. 16. Ori. ſ. Ezec. ho. 8.*

Diſtinctio teſtamentorum et ſpiritus & literæ & boni à malo. Diuidere vngulam. Deu. 14. a. Leui. 11. a. Eſt diſtinguere duo teſtamenta, vel diſtinguere literam à ſpiritu. Item diſcernere inter bonum & malum. Vnde & qui bene moraliter ac philoſophicè viuunt, legem autem Chriſti contemnunt: diuidunt quidem vngulam, ſed non ruminant: diuidunt etiam vngulam, qui firmum greſſum in virtutibus habent, æquilibrium iuſtitiæ ſeruantes: quæ hic ſanctificat, & in ſæculum futurum tranſmittit. Iudæi ruminant quidem: ſed non diuidunt vngulam. Hæretici verò diuidunt vngulam, ſed non ruminant, qui ingrediuntur in nomine Patris, & Filij: accuratam autem eloquiorum declarationem ſubtiliter exprimere, & in tenues partes imminuere nequeunt: & iuſtitiæ opera paulò craſſius, non autem accuratius & ſubtilius obeunt, ſi modò obeant. *Ori. ſ. Leui. ho. 7. Iſy. ſ. Leui. 11. Geor. vene. Cant. tom. 7. cap. 32. Tertul. de cibis Iudaicis. Clem. Alex. 3. pæd. 9. Cyril. cōt. Iulia.*

Separatio malorum ab eccleſia. Abſcindi pecus de ouili. Hab. 3. dicitur, quum quis è minoribus peccādo perit extra eccleſiam. Et dicitur beſtia agri eos abſcindere. Hoſ. 13. b. Et dicuntur diuiſi ab ira vultus Dei. Pſal. 54. Nah. 2. c. Et exciſi rami, ſunt exciſi à Chriſto, vel ab eccleſia, incidentes in incredulitatem. Rom. 11. c. Et excidi lignum. Mat. 3. c. 7. e. Luc. 3. b. Idem eſt ſuccidere ficum. Luc. 13. b. Et abſcindere derelicta, eſt perdere inutiles ab eccleſia: & etiam ſuccidere ſycomoros. Iſ. 9. b. 18. d. Ier. 4. b. f. Deu. 19. b. Eccleſiaſtici 10. b. Diuidi autem montem Oliueti in duas partes. Zac. 14. a. Eſt ſeparari Iudæos infideles à fide patrum: & pars ad orientem eſt credentium: pars ad occidentem vel aquilonem eſt non credentium. *Aug. ſ. Pſ. 54. Hie. ſ. Iſa. 18. Rup. ſup. Zach. 1*

Diuiſio terrenorum, & carnalium. Diuiſit Abraham animalia. Gen. 15. c. deſignans terram, aquam & aërem, quæ per illa animalia deſignantur, variè diuidi & mutari: & etiam corpus & ſenſum, & verba. Aues verò non diuiſit: quia mens ad imaginem Dei fixa manet. Per diuiſionem etiam animalium terreſtrium variæ curæ terrenorum, & carnalium deſignantur: quas prohibet Dominus, Mat. 10. b. Et Paulus 1. Cor. 6. c. Diuiſa etiam animalia ab Abraham, & non aues, deſignant & inter prælatos, & inter plebes contingere diuiſiones, quum ſunt carnales: non tamē inter ſpirituales per aues deſignatos. Et quod inter carnales ſunt diuiſiones in eccleſia, & contra ſe ponuntur, nō autem inter ſpirituales. Diuidunt etiam luminaria diem ac noctem. Gen. 1. b. quum doctores ſeparant ſpirituales à carnalibus. Et diuiſi ab inuicem Abraham, & Lot. Gen. 13. c. Deſignant non ſimul habitare poſſe amatores ſpiritualium & corporalium. Exciduntur etiam ligna infructifera, quum mali tolluntur, vt mittantur in infernum. Luc. 3. b. Et præcidendi ramuſculi, ſunt mali de eccleſia eiiciendi. Iſa. 18. c. *Amb. 2. de Abr. 8. Augu. 16. ciui. Dei. 24. & ſ. Pſ. 103. & ſer. dom. in quinquage. & 13. confeſſi. 1. Philo. de migra. Abrahæ. Gre. ho. 20. Hie. ſ. Iſa. 18.*

Digitized by Google

Gre.18.mor.9. *Lyr.ſ.Gen.32.*

Diſcretio veri à falſo.

Diuidit argentum iuſtus.Iob.27.d.quum diſcernit vera à falſis dictis hæreticorum.

Separatio temporalium à ſpiritualibus.

Diuidens Iacob populum &greges,ne omnes ſimul perirent.Gen.32.a.deſignat per prælatũ ita eſſe ſeparanda ſpiritualia à temporalibus:vt ſi temporalia pereant, ſpiritualia ſint ſalua.

Cyp.cõt. Nouatia. Amb.pro.ſ. Lu. Hie.ſ.Iſa.22.& ſ. Hoſ.18. Ori.ſ.Leui.ho. 12. Iſi.ſ.Leui. 16. Gre.3.mor.19.

Schiſmata.

Scindere veſtimenta ſępe,eſt ſchiſmata in eccleſia facere,vnde præcipitur ſacerdotibus,ne veſtimenta ſua ſcindant.Leu.10.b.21.c.Ideo tunica non eſt ſciſſa.Ioan.19.e.Et ſciſſurę ciuitatis Dauid,ſunt ſchiſmata in eccleſia.Iſa.22.c.Sic ſunt ſciſſuræ petrarũ,in quibus habitant hæretici.Abd.a.Has ſciſſuras reprehẽdit Paulus.1.Cor.11.d.Eodem refertur diuiſio linguarum, & nonnulla alia.Gen.11.b.2.Reg.1.a.1.Mach.5.b.Act.14.c.Et ſcindentes amici Iob veſtimẽta ſua.Iob 2.d.Sunt hæretici incarnationem Chriſti negantes, & alij, qui in eo gradu, in quo de eccleſia exeunt,diu ſtare non poſſunt,ſed ad deteriora quotidie ruunt, & ſentiendo peiora in multis ſe partibus ſcindunt.Et non ſolum hos,quos ſuę perfidiæ adiungunt,multa diuiſione dilaniant,ſed etiam à ſemetipſis plerunque longius confuſionis ſuæ alteratione diuidũtur.Diuidunt etiam hæretici veſtimenta Chriſti,quum peruerſe intelligunt prophetas.Pſ.21. Et ſacerdotes ſcindunt veſtimenta ſua, quum diſpenſationem Chriſti tenuunt, aut blaſphemant.Scindere etiam terram vomere,eſt ſeditionem in eccleſia mouere:aut aſſerere Chriſtũ non natum eſſe de Virgine.Deut.21.a.Et conciſio dicuntur mali & ſchiſmatici ſcindentes eccleſiam.Secti etiam lapides ſunt,ſchiſmatici & hæretici.Ex.20.d.Diuiſum etiam dicitur cor hæreticorũ.Hoſ.10.a. Non ſolum quia inter ſe diuerſa ſentiunt: ſed etiam quia nec ſibi ipſis conſtant.Et ſciſſuræ petrarum interdum dici poſſunt ſectæ hæreticorum.Abdi. a. Deſecant etiam prægnantes.Amos 1.d.qui diuiſionem faciunt in eccleſia,& rudes animas, quæ nuper Chriſti concepere ſermonem,abrumpunt & diuidunt.

Hie.ſ. Abdi. & ſ. Amos 1. Gre.3.paſt.adm. 25. Hil.ſ.pſ. 135. Hie.ſ.Mic.1.& ſ. Iſa.16.

Diſſolutio rationum hæreticorũ.

Diuiſio maris & aquæ,vt tranſiret populus.Exo.14.e.Pſ.135.Iſa.63.c.Eſt diſſolutio rationũ, quæ contra fidem fiunt,quibus impediebatur tranſitus ſimplicium.Et cõciduntur ſculptilia, quum deſtruuntur hæreticorum errores.Mich.1.b.Et ſuccidere lucos, eſt deſtruere hæreſes. Deut.7.a. Ier.46.f.Zac.11.a.Et excidunt domini gentium flagella vineæ Sabama.Iſ.16.c. quũ apoſtoli & doctores omnia hæreſum auferunt fomenta,ne aliæ ex aliis oriantur.

Hie.ſ. Amos 3.& ſ.Iſ.10. Gre.7.mor.8.& 17 mor.7. et 2.paſt.10 Hie.ſ.Hoſ. 14.

Ablata ſuperbia hæreticorum.

Amputata cornua altaris Bethel.Amos 3.d.Deſignant ablatam ſuperbiam hæreticorum.Et concidit dominus ceruices peccatorum,humiliando ſuperbos.Pſ. 88. 128. Et concidit Deus aliquos,cùm eos humiliat flagellando.Iob 6.b.Et ſuccidit excelſos ſtatura, quum humiliat ſuperbos.Iſa.10.g.29.f.Et quum vel à præſenti vita ad interitum,vel à conſpectu æterni iudicis ad æternum incendium mali pertrahantur.Iob 12.e.

Diſcindi fœtas.Hoſ.14.a Eſt malo ſemine hæreticorum prægnantes detegere,& corrigere, ne peſſimos generent fœtus.

Hie.ſ.Zac.11.& ſ. Eze.39.& ſ.Haba.3. Aug.ſ.pſ.54.

Deſtructio ſuperborum & hæreticorum.

Succidit Deus tres paſtores in menſe vno.Zach.11. b. quum perdit omnes, qui in aliqua trium perſonarum errant.Et diuiſio linguarum.Gen.11.b.Eſt diſſipatio ſuperborum,&hæreticorum.Et diuidit Deus linguas ſuperborum.Pſ.54.quum eorum concordiam prauam diſſipat.Et ſuccidere ligna campi,aut regionis,vel de ſaltibus:eſt perdere gentiles.Ezec.39. c. Idẽ eſt ſuccidere lignum fructiferum de Moab.4.Reg.3.c.Et ſuccidere Pharaonem quaſi cedrũ. Ezec.31.d.Dan.4.b.Dicitur etiam Deus ſcindere fluuios terræ, quum deſtruit reges populo ſuo aduerſos.Hab.3.b.Præcidere autem cedros ad conſtructionem templi.3.Reg.5. b.eſt humiliare ſuperbos,vt apti ſint conſtructioni Eccleſiæ.

Amb.ſ.Gal.5.

Abſcindi conturbatores optat Paulus.Gal.5.c.vel vt ſint anathema à miſericordia Dei: vel etiam in carne ipſa optat abſcindi,vt eis dolor cordis multiplicetur.

Ori.ſ.Mat.ho.5. Hil.ſ.Mat.Cã.18

Tollere ſcãdala.

Abſcindere manum mulieris verenda alicuius viri apprehendentis.Deut.25. c.eſt reprimere impudica opera,& tollere ſcandala.Ad quod referri poteſt abſciſſio manus aut pedis ſcãdalizantis.cùm omnia,quæ occaſionem peccati nobis præbent,ſint amputanda. Vnde & Iudæi negãtes Chriſtũ indicantur abiiciẽdi.Mat.18.b.Marc.9.b.Sed Eccleſiaſtici 25.d. Iubetur quis abſcindere à carnibus ſuis mulierem nequam: hoc eſt, tollere doctrinam peruerſam:ne ſit illi in ſcandalum.Deſignatur etiam deſtructio ſynagogæ,quæ apprehẽdit verendaChriſti.

Rup.1.ſ.Deu. 38. Gre.21.mor.8.

Separari diſcipulũ à magiſtro.

Diuidi infantem viuum, & occidi, falſa mater, quem non genuit, non metuit.3.Reg.3.d. quia arrogantes magiſtri,& charitatis ignari,ſi pleniſſimum nomen laudis ex alienis diſcipulis conſequi nequeunt, eorum vitam crudeliter inſequuntur.Inuidiæ enim face ſuccenſi,nolunt aliis viuere, quos ſe conſpiciunt poſſidere non poſſe. Vnde illic peruerſa mulier clamat: Nec meus ſit,nec iſtius. Vera autem mater ſatagit, vt eius filius ſaltem apud extraneum ſit,& viuat: quia concedunt veraces magiſtri: vt ex eorum diſcipulis alii quidem magiſterii laudem habeant: ſi tamen integritatem vitæ iidem diſcipuli non amittant.

Gre.ſ.1.Reg. 5.

Ablatum imperium diaboli.

Abſciſſum caput,& manus Dagon.1.Reg.5.a ſignificare poſſunt per aduentum Chriſti diabolum idololatrię imperium amiſiſſe: quando iam illi nuſquam offeruntur ſacrificia. Idem ferè ſignificauit, quum Iudith abſcidit caput Holophernis. Iudith 13.b. Et abſciſſio capitis Sibę.2.Reg.20.g.Et ſciſſio altaris Ieroboam.3.Reg.13.a.Et abſciſſio cornu Moab: eſt ablatio omnium virium, & ſcientiæ erroris, & tentationum, quibus diabolus impugnat eccleſiam. Et ſuccisę ſummitates manuum Adonibezez.Iudit.1.a.Et ſucciſi ſunt,qui vigilabãt ſuper iniquitatem.Iſa.29.f.quum princeps huius mundi eiectus eſt foras.

Hie.ſ.Iſa.29. Baſi.ſ.pſ.28. ho. 1. Arno.ſ.pſ. 28. Baſi.ſ.pſ.28.ho.12 Hie.ſ.pſ.28.

Ignis comburens malos,& lucens bonis.

Intercidere dicitur vox Domini,aut Dominus flammam ignis.Pſal.28.quia facit, vt ignis malos comburat,eiſque minimè luceat:è diuerſo,vt abſque læſione luceat bonis.

Tollens ardorem peccati.

Aut quum in baptiſmo tollit Dominus ardorem peccati, & dat ignem Spiritusſancti: vt

etiam Ioannes Baptiſta prædicans pœnitentiam, terrore ignis inferni intercidebat ardorem peccati: vel quotidie in vnoquoque noſtrum flammam libidinis per confeſſionem & gratiā ſancti Spiritus intercidit, id eſt, per orationem ſacerdotis ceſſare facit, ſicut legimus per Aarō Deum receſſe in deſerto.

Vincere dæmonē. Conuertere peccatores. Concidunt Leuiathā. Iob 40.b. quum Sancti calcant dæmonē, eius vincentes tentationes. Idem eſt ſuccidere Pharaonem quaſi cedrum. Ezec.31.d. Dan.4.b. Et quum prædicatores cōuertunt peccatores, qui ſunt diaboli membra. *Hie.ſ.Iob 40. Greg.33.mor.22.*

Fides & oratio cum virtutibus. Diuidere animalia. Gen.15.c. & ſecare arietem in fruſta. Exo. 29.c. poteſt ſignificare fidem apertam, & diſtinctam, ne fallacibus opinionibus opprimatur: & per omnem virtutem ſpaciari in oratione. Diuiſit autem non rectè Cain. Gen.4.b. quia in eius oratione non fuit iuſtitia. Eſt etiam habere conuerſationem, ſecundum omnes partes à Chriſto approbatam. Leu.1.b. Eph.4. Diuiſit etiam non rectè, quia non obtulit meliora, quæ Deo debebantur. *Amb.de Cain 6. Iſy.ſ.Leui.1. Cyril.cont.Iul.10.*

Diuiſio potentiarum animæ. Diuiſit etiam animalia ſiue Deus ſiue Abraham in duas partes: vt deſignetur in vacca quidem animam *diuiſam* in brutam partem & rationalem: in ariete verò hoc eſt oratione, diuiſionem *eius in verum*, & falſum: in capra autem, hoc eſt ſenſu, partitionem eius in imaginationem certam & incertam. Et ponuntur contra ſe partes, quia ſunt hæc inuicem oppoſita. *Philo quis rerum diuina.hæres.*

Animam mundare à corporeis. Mortificare vitia. Diuidere autem holocauſtum detracta pelle, eſt abſque nugis corporis & vitiis, quæ ſibi vēdicant inanes, & falſę opiniones, & carnalibus cupiditatibus, luci animam conſecrare. Leui.1.b. Eſt demum omnia vitia mortificare: vt fiat illud Apoſtoli, Col. 3. a. Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram. *Clem.Alex.5.ſtromat. Rup.1.ſ.Leui.5.*

Laudare Deum pro ſingulis. Concidere carnes membratim arietis, vel vituli. Leui.b. interdum eſt laudare Deum: & pro ſingulis creaturis gratias agere.

Compaſſio proximi. Diuidere precium bouis viui, & cadauer mortui cum proximo. Exo.21.d. eſt compati infirmitatibus proximi. *Glo.inter.ſ.Ex.21*

Pugna animæ aduerſus cupiditates. Diuidi dicuntur tres in duos, & duo ſuper tres. Luc.12.g. hoc eſt origo carnis & origo animæ, & libertas poteſtatis in duos diuidentur, animam videlicet, & corpus hominis noui, quæ vnum atque idem velle cœperunt, diuiſique tres duobus ſubiacebunt in dominatum eorum de ſpiritus nouitate potioribus. Vel eſt anima prius conſentiens carni & cupiditatibus: poſteà verò conuerſa pugnat aduerſus rebelles cupiditates. *Hi.ſ.Ma.Cāt.10. Amb.ſ.Luc.12.*

Reſecare vitia proximi. Succidimus ligna cum proximo. Deu.19.b. quando delinquentium vitia pia intentione reſecamus. Et ligna cædere: eſt prauè agentes increpare. 4.Reg.6.a. *Gre.10.mor.5.*

Impotentia ad docendū vel operandum. Abſciſſum habens veretrum. Deut.23.a. figura eſſe poteſt eorum, qui impotentes ſunt ad generandum doctrinæ verbo. Et abſciſſis teſticulis eſt, qui ſponte omnem virtutum virilitatē amiſit. Leui.22.d. *Iſy.ſ.Leui.22.*

Aperta pectora. Sciſſæ petræ in paſſione Chriſti. Matth.27.f. deſignant, vi verbi, pectorum dura penetrāda latibula. Et etiam dura corda Gentilium fidem admittentia. *Amb.ſ.Luc.25.*

Exempla antiquorum patrum. Sciſſi panni putridi, quibus adiutus eſt Ieremias ad exeundum de lacu. Iere.38 d. deſignare poſſunt antiquorum patrum exempla, quibus adiuuamur ad exeundum de lacu miſeriæ peccatorum. *Glo.inter.ſ.Ier.38*

Vnitas vitæ contemplatiuæ. Non ſecare autem. Gen.15.c. Leui.1.d. vnitatem vitæ contemplatiuæ deſignat, quæ non diſtrahitur in temporalia, nec ſeparatur à veritate, nec habet corpus aduerſans ſpiritui: ſed tota eius conuerſatio eſt cæleſtis. 1. Theſſa.5. Eſt etiam non ignorare virtutes & dona Dei: vt inde gratias agat Deo. *Lyr.ſ.Gen.15. Rup.1.ſ.Leui.5.*

Succidit Deus aliquem, cùm adhuc ordiretur. Iſa 38.c. quum tollit eum è vita, cum nondum operaretur: ſed ſolum ſe ad operandum præpararet. *Ricar.de ſ.vict. de exter.malis.29.*

Diuerſi gradus gloriæ. Diuiditur præda æqualiter inter pugnantes, & non pugnantes, ita tamen vt maior ſit portio pugnantium. Nu.31.d. quia gloria datur quidem omnibus bonis, ſed ſublimior gradus doctoribus, ac fidei defenſoribus confertur. Sic diuiditur terra promiſſionis populo ſecūdò numerato, pluribus plura dādo. Nu.26. quia diuerſi ſunt gradus gloriæ dati ſecūdo populo, hoc eſt, prædeſtinatis in eccleſia: de quibus ait Chriſtus: In domo patris mei māſiones multæ ſunt. Hāc autē diuiſionē non Moſes, ſed Ioſue fecit: hoc eſt, non lex, ſed Chriſtus. Ioſ.13.19. Pſ. 77. Neem. 9.d. Eze. 48.d. Eſt etiā diuiſio terræ in eccleſia militāte ſecūdū diuerſos gradus: & diuiditur etiam aduenis, hoc eſt, venientibus ad fidem ex gentilitate. Ezec.45.a. 47. d. *Ori.ſ.Num.ho.21. 25.& ſ.Ioſ.ho.16.*

Diuiſio eccleſiæ militantis & triumphantis. Diuiſum ſanctuarium, & ſanctuariū ſanctuarij per velum. Ex.26.d. deſignat eccleſiam militantem diuidi à triumphante per cælum, aut per fidem, aut per mortale corpus. *Hie.ſ. Eze.45.47 Bed.ſ.Exo.26.*

Impletio prophetiarum. Diuidit ſpiritus domini ſortem prophetiis in menſura. Iſa.34. d. quum ſecundùm ordinem facit eas ſuis impleri temporibus. *Hie.ſ.Iſa.34.*

Prædicatio ieiunij. Diuidens Saul, aut conſtituens populum in tres partes aduerſus hoſtes. 1. Reg.11.c. deſignat prædicatorem proponentem exempla ieiunii ex lege, prophetis, & euangelio: ex lege Moſen. Exo.34.d. Ex prophetis Eliam. 3. Reg.19.a. Ex euangelio Chriſtum, Matth.4.a. *Gre.ſ.1.Reg. 11.*

Diuiſio ſapientiæ. Diuidi fluuium paradiſi in quatuor capita. Gene. 2. b. eſt ſapientiam in quatuor virtutes cardinales diſtributam eſſe. *Amb.de Par. 3.*

Contemplatio paſſionis Chriſti. Diuidere minutatim ſimilam in ſartagine. Leui.2.b. eſt diſtinctè contemplari ſingulos paſſionis Chriſti actus. *Iſ. ſ. Leui.2.*

Tribulationes eccleſiæ. Captiuitas tribus Iudæ. Sciſſiones quibus Deus percutit domum minorem. Amo.6.d. Deſignare poſſunt tribulationes eccleſiæ militantis: aut caſtigationes laicorum in eccleſia. Zach. 11. b. Deſignarunt etiam *Hie.ſ. Amo.6. Aug.ſ.Pſ.125.*

captiuitatem ad tempus tribus Iuda, quæ fuit reſtituta: quia quod ſciſſum eſt, reparari poteſt.

Greg.13.mor.10. Concidiſſe dicitur diabolus Iob vulnere ſuper vulnus. Iob 16.c. quum peccato peccatum addere procurat, vt culpa vehementius exaggeretur. *Addi peccatum peccato.*

Iſy.ſ.Leui.19. Incidentes ſe vel carnes ſuas. Leui.19.f.21.a.Deu.14.a.3.Reg.18.c.Ier.16.b.ſunt, qui delectationes, etiam corrumpendo corpus, quærunt: idque ad nocendum animæ. *Quærere noxias voluptates.*

Hie.ſ.Mich.3. Concidunt principes carnes, & oſſa populi Dei, ſicut in lebete. Mich.3.a.quum eorum bona conſumunt.

Hie.ſ.Iob 38.& ſup.pſ.28. Diuiditur æſtus ſuper terram. Iob.38.c.quum non datur totum pondus tribulationis, ſed in menſura, vt ferri poſſit. Et intercidit vox Domini flammam ignis. Pſ.28. quum Chriſtus præcidit perſecutorum furorem, aſcicens credentes ad charitatem ſuam, incredulos autem relinquens. *Moderatio tribulationis.*

Greg.5.mor.28.& 15.mor.22. Succiduntur mali de manè vſque ad veſperam. Iob 4.d. dum à vitæ ſuæ exordio, vſque ad terminum, iniquitatis perpetratione vulnerantur. Omni namque tempore reprobi per augmentum malitiæ contra ſe ictus ingeminant, quibus ſucciſi in profundum ruant. Sic diuidit Deus impij dolores furoris ſui. Iob 21.b.cùm ſeruans impio dolores æternos, etiam eius mẽti temporalem dolorem infert. *Multiplicatio peccati & pœna in malos.*

Cypr.cont.Nouat. Geor.Ven.Cant.1. to.3.cap.6. Scindere veſtimenta, interdum eſt diſſoluere charitatem, cæteráſque virtutes, quas non debent diuidere ſacerdotes, ſicut diuiſit Caiphas. Matt.26.f. Sed tunica Chriſti, quæ eſt charitas, ſemper manet indiuiſa.e.Ioan.19. d. *Diſſoluere charitatem, & virtutes.*

Aug.ſer.100. Diuidunt Ariani infantem viuum.3.Reg.3.d.qui diuiſionem ponunt inter patrem & filiũ, quod vera, & pia mater fieri minimè conſentit. *Diuiſio inter patrem & filium.*

Gl.inter.ſ.Leu. 7. Diuiditur æqua menſura ſacrificiorum filiis Aaron. Leui.7.b.quia Deus æquè acceptat bonum animi affectum pauperis, ac diuitis, ſimplicis ac ſapientis.

Phil.de Profugis. Pontifex, hoc eſt, verbum Dei non ſcindit veſtimenta: quia continet omnes partes mundi, & conſtringit, non ſinens eas diſſolui dilabíque.

Incidi faciens Holophernes aquæ ductum Bethuliæ. Iud.7.b.deſignat diabolum procurãtem auferri à nobis lectionem ſacræ ſcripturæ, vt ſiti verbi Dei pereamus. *Ablatio lectionum ſacrarum.*

Hie.ſ.Mich.4. Concidere aratra in gladios. Ioël 3.b.eſt malorum contra bonos: & etiam ligones in lanceas: quum bonis abutuntur conuertentes ea in inſtrumenta noxia aduerſus bonos. Ediuerſo conciduntur gladij in vomeres, & lanceæ in falces: vt fiant fructus bonorum operum ex his quæ prius erant noxia. Mich.4.b. Concidunt etiam boni aratra in gladios, quando labores huius ſæculi, & vſum huius mundi poſtponunt euangelio Chriſti, & verbo Dei, Ioel.3.c. *Abuti bonis in malum.* *Poſtponere mũdana euangelio.*

Rup.ſ.Ioel.3.

Hie.epi. Beatitudinis. Diuidens pater ſubſtantiam duobus filiis. Luc.15.c.deſignat Deum dãtem liberum arbitriũ ſingulis: vt non neceſſitate, ſed voluntate operentur. *Dare liberum arbitrium.*

Hie.ad Magnũ. Præcidere vngues & capillos mulieris captiuæ: eſt tollere errores à doctrina Philoſophorum. Deu.21.c. Et non ſuccidere ligna fructifera ciuitatis captæ. Deu.20. d. eſt non deſtruere in doctrina Philoſophorum ea, quæ cum veritate catholica concordant. *Deſtruere errores hæreticorum.*

Iyr.ſ.Ier.10. Succidit cedros hæreticus. Iſa.44.b.quum è ſacra ſcriptura elicit ſuas hæreſęs. Sic præcidit ramos Abimelech. Iud.9.f. Et præcidens artifex lignum de ſaltu. Ier.10. a. eſt hæreticus colligens materiam errorum ex libris, & eloquentia Philoſophorum, & Rhetorũ. Vel quum indignus aſſumitur ad dignitatem eccleſiaſticam. *Abuti ſacris ſcripturis.*

Gre.3.poſt. adm. Præcidens Dauid oram chlamydis Saulis.1.Reg. 24. b. deſignare poteſt ſubditum contra prælatum ſuum leuiter murmurantem. *Murmurare cõtra prælatum.*

Hie.ſ.Abdi. Rup.ſ.Abdiam. Sciſſuræ petrarum ſignificare poſſunt interdum ſenſus corporis, vt Abd. a. habitans in ſciſſuris petrarum, eſt vacans ſenſibus corporis. Vel deſignant diuiſionem Iſrael à Iuda & Dauid, & etiam à Chriſto. *Senſus corporis. Diuiſio Iſrael.*

Ori.ſ.Mat.ho.35. Sciſſa Niniue & dilacerata. Nah.2.c.eſt anima vitiis diſſipata. Et ſcindensCaiphas veſtimẽta ſua. Matt.26.f.demonſtrationem nuditatis animæ deſignat. *Anima vitiis diſſipata.*

Hier.ſ.Eze. 16. & ſ.Mich. 2. Diuiſiſſe dicitur Hieruſalem pedes ſuos omni tranſeunti, vel diuaricaſſe crura. Ezec. 16. b. deſignans eos, qui omnia admittunt vitia, & omnia idololatrię genera. Et diuiſi dicuntur agri noſtri Aſſyriis. Mich.2.b.quum diuerſa vitia premunt mentes noſtras. *Admittere omnia vitia.*

Hie.ſ.Ioel.3. Diuiſerunt gentes terram Dei. Ioel 3. a. quum varios in mundo gentiles introduxerunt Deos, & errores.

Diuidit murus inter ſanctuarium, & vulgi locum in templo. Ezech.42. d.quia non omnes admittendi ſunt ad myſteria: ne ſanctum detur canibus. *Separatio vulgi à myſteriis.*

Hie.ſ.Hoſe.13. Diuidere dicitur inter fratres infernus, aut mors. Hoſ 13.d.cùm alius aſſumitur ad gloriam, alius ad pœnam. Et cùm cæcitas ex parte contigit in Iſrael.

Iſy.ſ.Leui.23. Excidunt ianuas Sion, qui tollunt ſacramenta ab Eccleſia. Pſal. 73.

Secare ſpicas vſque ad ſolum. Leui.23.d.eſt fruſtra conari adipiſci ea, quæ ſuperant ſcientiam noſtram.

Ori.ſ.Ioſ.ho.12. Cæſores lignorum Gabaonitæ, ſunt hominis infimi meriti in eccleſia. Ioſ.9. d. de his etiam Deut.26.b. *Infimi in eccleſia.*

Hie.ſ.Iſa. 54. Abſcidens Zacharias virgam, quæ dicebatur decor. Zacha.11.c.ſignificat gentilem populum à Deo propter idololatriam derelictum. *Derelictio populi gentilis.*

Præciſum lignum, quod habet ſpem reuireſcendi. Iob.14.a. eſt iuſtus pro veritate occiſus.

Gre.11.mor.3. Diuiſit Deus lucem à tenebris. Gen.1.a.quia fecit lucem, & ordinauit tenebras, quas non fecit.

fecit. Diuiditur etiam lux à tenebris, cùm nouum teſtamentum ſeparatur à veteri: aut anima ſecernitur à corpore cum ſuis vitiis: vel diuiſit inter peccatores recedétes à veritate, & iuſtos manentes in eadem luce. *Aug. de gen. imper. ſer. 5.*

Diuidunt peccata inter nos & Deum. Iſa. 59. a. quia ipſis ſeparamur à Deo, velut quodá pariete medio. *Beda ſ. Geneſ. 1.*

Præparatio nouæ legis. Præcidens Moſes ſecundas tabulas lapideas ad ſcribendam legem. Exo. 34. a. præparationem nouæ legis indicat, quæ in veteri eſt figurata. *Lyra ſ. Exo. 34.*

Diuidens ſcriptura inter angeles & homines. Homo interior inter ſpiritualia & carnalia. Diuidit firmamentum aquas ab aquis, hoc eſt ſacra ſcriptura inter angelos & homines, vt angeli ſint ſupra hoc firmamentum, quia non indigent ſcriptura ſemper Deum videntes: & homines, qui ſcripturæ intelligentia indigent. Et homo interior diuidit inter ſpiritualia, & carnalia, quaſi inter aquá, & aquam. Et eccleſia diuidit inter duas leges: vel inter ſanam doctrinam, & hæreſim, quæ eſt aqua ſub firmamento: quia iudicio eccleſiæ ſubiicitur. Et ſenſus prudentię diſcernit inter actualé, & theoricá, habens actualem ſub ſe, theoricá verò ſuprà. *Beda ſ. Gen. 1.*

Diuiſiſſe non rectè dicuntur Iudæi, licet rectè offerrent. Gene. 4. b. quia etſi Iudęi multa rectè fecerunt: in eo tamen infidelitatis rei ſunt, quia Chriſto veniente, tempus noui teſtamenti à tempore veteris non diſtinxerunt. Succiditur arbor, quando conſtantiæ virtus tentationibus paulatim attenuatur, tandemque funditus tollitur. Dá. 4. b. Succiſa autem arbore, rami etiam præciduntur: quia virtute animi deficiente, bona opera paulatim ſubtrahútur. *Beda ſ. Gen. 4. Ric ar. de ſ. Victo. de ſecura conſcientia. 21. 22.*

Præciſio pedalis Babylonis. Iere. 51. b. Hebraicè dicitur, menſura auaritiæ tuæ, vel oppreſſionis, aut violentiæ tuæ.

Abſcondere, Abdere, Abſtruere, Calare, Occultare, Occultum, Latere, Latibulum.

ABſcondere, cùm ſit aliquid ab oculorum aſpectu, aut quomodocunque à notitia cuiuſpiam amouere, ſeu ſubtrahere: ſecundum id, quod abſconditur, cum ſuis cognatis verbis in allegoriam admittetur. Id verò, quod occultatum eſt, latere dicitur. Abſcondere autem interdum eſt infodere. Exo. 2. b. Moſes abſcondit Ægyptium in ſabulo. Protegere. Iob. 5 d. A flagello linguæ abſconderis. Reponere Gen. 31. e. Abſcondit Rachel idola. Recedere. Iob. 29. b. Videbant iuuenes, & abſcondebantur. Reprobare. Iob. 13. c. A facie tua non abſcódar. Latere autem interdum eſt ignorari. Exod. 22. b. Si latet fur. Et non latere, eſt ſciri. Gen. 25 b. Quod illum minime latuit.

Subtrahẽs Deus auxilium, & ſui notitiam, & beneuolẽtia actum. Abſcondere dicitur Deus faciem ſuá, quum ſubtrahit auxilium, ac etiam quum non præbet ſui notitiam: nec actus exhibet beneuolentiæ ſuæ indices erga eos, quibus abſcondi dicitur. Sic non cælauit ſecreta ſua Abrahæ. Gen. 18. c. Sed abſcondit faciem ſuam à malis. Deu. 32. d. Iob. 13. d Pſ. 54. Iſa. 8. c. 54. c. 57. d. 64. c. Ezech. 39. f. Mich. 3. b. Quaſi autẽ ſignificatur cauſa abſconſionis, cùm dicitur Iſa. 59. a. quòd peccata noſtra abſconderint faciem eius. Idem poteſt ſignificare, quum Chriſtus dicitur ſe abſcondiſſe. Ioan. 8. g. 12. f. Vbi & diuinitas latens in carne ſignificatur. Quæ etiam in theſauro abſcondito in agro intelligitur. Matth. 13. f. Dicitur autem abſconditus, vel quia ante incarnationem latebat, vel quia incarnatus latebat in carne Iſa. 45. c. Iere. 36. f. Et abſconditus vultus Chriſti dicitur in paſſione: quia tunc maximè latebat eius diuinitas. Iſa. 53. a. Et idem eſt verbum aſconditú. Iob. 4. c. Et abſconditus in pharetra, eſt verbum in carne. Iſa. 49. a. Et abſcódita erat fortitudo Dei in cornibus: quum Chriſti virtus latebat in cruce. Haba. 3. a. hoc eſt os, quod fecit Deus in occulto. Pſal. 138. Et abſcóditus Elias in torrente Charib. 3. Reg. 17. a. figura eſt diuinitatis Chriſti latentis in humanitate, aut in paſſione. Sic abſcóditus Dauid in agro. 1. Reg. 20. d. Et in colle Achille. 1 Re. 26. a. Et apud Ziphęos, aut etiá in cápeſtrib. 2. Reg. 15. f. deſignat Chriſtú, cuius diuinitas latebat in carne apud Iudæos, & in vtero Virginis, & in Sanctis. Pſ. 53. in tit. Idé eſt latens Dauid in ſpelunca. 1. Reg. 24. a. Et abſcóditú tabernaculú Dei. Pſ. 26. Eſt ipſe Chriſtus, vbi proteguntur boni. *Hil. ſ. Pſ. 54. Aug. de eſſen. diui. Gregor. ho. 18. & 5. mor. 20. Hie. ſ. Iſa. 49. & ſ. Haba. 3. Euch. for. ſpiritua. 1. Aug. ſ. pſ. 138. Hila. ſ. Mat. Cá. 13.*

Chriſtus contẽptus apud Iudæos. Abſconditus Dauid apud Ziphæos. 1. Reg. 23. c. Pſ. 53. in titulo, deſignat Chriſtum contemptum apud Iudæos, & etiam omnes bonos latentes inter mundanos. Et ipſe Chriſtus eſt fermentum, quod abſcondit mulier, hoc eſt, ſynagoga inuidendo. Matth. 13. c. Idem deſignat abſconditus Elias in torrente Charib. 3. Reg. 17. a. vbi etiam deſignatur deſertio Iudæorum. *Hie. ſ. pſ. 53. Aug. ſ. pſ. 26. Aug. ſ. pſ. 53. Hila. ſ. Mat. Cá. 13.*

Deſertio Iudæorum. Fuga Chriſti in Ægyptum. Abſconſio Moſis tribus menſibus. Exod. 2. a typus fuit fugæ Chriſti in Ægyptum, vbi latuit, vel eſt in homine interiori in fide Trinitatis occultatus Chriſtianus. *Rup. ſ. ſ. Reg. 7.*

Primus aduentus Chriſti. Iudicia Dei. Sapiẽtia Chriſti. Occulta filij. Pſ. 9. in titulo, deſignát ea, quæ pertinent ad primú aduentum Chriſti, in quo diuinitas eius latebat. Vel deſignant occulta iudicia, quę in hac vita fiunt: quorum latet ratio: vt de pœnis bonorú, & de proſperitate malorú. Vel certè ſignificant ſapientiá in Chriſto. *Aug. ſ. pſ. 7. Beda ſ. Exo. 2. Aug. ſ. pſ. 9.*

Abſcondere dicitur Deus ab aliquibus mandata ſua, quum non dat eis ſui cognitionem, ex qua cognoſcant, quátum debeant diligere Deum eiuſque ſeruare mádata. Sic orabat Dauid Deum. Pſ. 118. Ne abſcondas à me mandata tua. Ita intelligi poteſt cælás Deus ſermonem à Propheta. 4. Reg. 4. d Iob. 10. e. Et abſcódit Deus lucem in manibus. Iob. 36. d. quum apud ſupernú, & rectú iudicé iniqui quique in ſuis operibus excæcantur. Et latibulum Dei dicitur nubes aut tenebrę. Iob. 22. b. Pſal. 17. quia Deus abſcondit myſteria à reprobis & ſuperbis: vel quia latet in fide credentium. *Cæcitas iniquorum & ſuperborum.* *Aug. ſ. pſ. 118. Gre. 27. mor. 11. Gre. ſ. 1. Reg. 1. Aug. ſ. pſal. 17.*

Futura gloria. Abſcondit Deus dulcedinem timentibus ſe. Pſ. 30. quia in hoc ſeculo non percipitur, ſed gloria ſperatur, & latet in futuro: cum hic ſolum appareat amaritudo. Sic ait Hoſeas 13. d. *Arno. ſ. pſ. 30. Gre. 5. mor. 3.*

Conſolationẽ abſconditã ab oculis ſuis: quia non inuenitur in hac vita ſyncera cõſolatio. Sic abſcondit ſe ſponſus, quum quæritur: vt inuentus ardentiùs quæratur, & differtur quærens ſponſa: vt tarditate ſua capacior reddita, multiplicius quandoque inueniat quod quærebat.

Arn.ſ.pſ.26. Hie.ſ.Iſa.26. — *Protectio diuina.*

Abſcondit Deus in tabernaculo ſuo. Pſal.26. quum protegit & ſeruat fideles ſuos intra eccleſiam. Et abſcondi dicuntur Sancti in morte, donec pertranſeat ira Dei: vt poſtmodum reſurgentes in iudicio fœlices appareant. Et abſconduntur in foſſa humo, hoc eſt, in carne, & paſſione Chriſti. Iſa.2.b.26.d. Et in eo dicitur abſcondita eſſe vita noſtra. Coloſ.3.a.1. Pet.3.a. Et in eo abſcondimur à vento tribulationum. Iſa.32.a. Et in ſpeluncis, hoc eſt, in vulneribus Chriſti. Apoc.6.d.

Hie.ſ.pſ.30. Arn.ſ.pſ.30. — *Latere faciens Sanctos in humilitate.*

Dicitur etiam Deus abſcondere bonos in abſcondito faciei ſuæ. Pſal. 30. cùm illuminatio vultus eius tegit eos in abditis iuſtitiæ ſuæ, ne ab humana malitia conturbentur. Vel quia ſicut Chriſtus hîc latuit per humanitatem: ita facit ſanctos ſuos latere, ne elati conturbationẽ hominum patiantur, & pereant.

Arn.ſ.pſ.16. Greg.18.mor.23.et 26.mor.9. Hie.ſ.Iob.28.& ſ. Pſ.9.& ſ.Ier.13. — *Myſteria fidei.*

Abſcondita Dei, de quibus adimpletus dicitur venter Iudæorum. Pſ. 16. deſignare poſſunt myſteria paſſionis, & ſanguinis Chriſti: quæ nolentes intelligere Iudæi faſtidierunt & ſanguinem eius crudeliter exhauſerunt. De his occultis trahitur ſapientia. Iob 28. b. Et abſcondita filij dici poſſunt diuinitas Chriſti, & eius paſſio, & myſteria fidei. In titulo Pſ.9.45. Et abſcõdita, quæ producit Deus in lucem, ſunt myſteria ſacræ ſcripturæ. Iob 28.b. Hæc myſteria bonis non occultantur. Tob.12.c. vbi & occultè loquutus eſt eis angelus, qui etiam dixit eis, ſecreta hominum occultari debere: non tamen Dei: Deus tamen myſteria ſua, & mandata abſcondit indignis. Ideo orabat Dauid Pſal.118. ne abſconderet ab eo mandata ſua. De his. Pſal. 50. Prouer.25.a. Sap.6.d. Ier.38.d. Matth.11.d.13. e. Marc. 4. c. Luc.8.c.10.d.12.a.18.f. Eph.3.b. Col.1.d. Eccleſiaſtici 27.c.42.a Et in abſcondito audire: eſt myſteria percipere, & legem ſpiritaliter intelligere. Ier.13.c. Gloria Dei dicitur cælare verbum: quia Chriſtus in carne occultabat diuinitatem, & loquebatur in parabolis. Prouer.25.a.

Bed.ſ.Pro.25. Gre.5.mor.20. Aug.ſ.Ioan. tract. 28. — *Inſpiratio occulta.*

Abſconditum verbum. Iob 4.b. dici poteſt occulta inſpiratio Spirituſſancti. Et abſconditè aſcendens Ieſus Hieroſolymam ad diem feſtum. Ioan.7.b. deſignat aduentum ſuum in animam per occultam inſpirationem: cum qua agit diem feſtum. Vel ideo occultè aſcendit quia ipſe in figura ipſius feſti latebat.

Hie.ſ.Iſa.45. Hie.ſ.Iſa.29. — *Manifeſtatio Domini.*

Non in abſcondito dicitur loquutus eſſe Dominus, Iſa. 45. d. tum quia dedit legem cum fulguribus, & tonitruis: tum quia Chriſtus palàm loquutus eſt mundo: tum etiam, quia non abſcondetur, cùm in iudicio manifeſtè veniet.

Rup.ſ.Abdi. — *Myſteria ſacræ ſcripturæ.*

Abſcondita dicitur ſapientia ab oculis viuentium. Iob 28.d. cùm myſteria ſacræ ſcripturæ non ſunt paſſim expoſita carnalibus. Et hanc ſapientiam (ait Paulus) abſconditam in myſterio. 1.Cor.2.b. Et intellectus dicitur abſconditus à prudentibus populi Iudæorum. Iſa. 29.c. quia excæcati ſunt à malitia ſua. Abſconditum etiam fermẽtum dici poteſt doctrina ſcripturarum, aut eius latens intelligentia. Matt.13.d. Abſcondita Eſau, ſunt myſteria legis. Abdi.b.

Amb.2.de Pœn.15. & ſer.5. & ſ.Lu. 13. Aug.1.q.in euã. 12. Amb.3.officio. 4. — *Mollire literam legis. Chriſtus in cordibus fidelium. Charitas in corde.*

Abſcondens mulier fermentum in farina. Luc 13.e. deſignat eccleſiam, quæ doctrinam Phariſæorum, & Sadducæorum, hoc eſt, literam legis duriorem, ſpiritali interpretatione molliuit: & velut mola quadam ſuę diſputationis infringens, protulit velut de folliculis literarum, myſteriorum intenta ſecreta. Vel eſt eccleſia abſcondens Chriſtum in farina, hoc eſt, in cordibus fidelium. Vel eſt ſapientia abſcondens dilectionem Dei in corde, anima, & viribus. Et abſconditus ignis in valle. 2. Mach.1.e. Eſt ſcientia charitatis in humilibus latens. Et quia abſconditus tempore captiuitatis, deſignat gratiam ablatam ab eo, qui fit ſeruus peccati.

Hil ſ.pſ.118. Amb.ſ.pſ. 118. Bed.ſ.Prou.2. 10. Greg.3.pag.adm. 26. Ori.ſ.Mat.cap.13. & ho.23. Hil.ſ.Matth.can. 27. Hie.ſ.Prol. frater Ambroſius. — *Occultatio ſapientia interdum bona interdũ mala.*

Abſcondunt ſapientes ſcientiam, cùm eam acquirunt, & ſecundum eam viuunt. Prouer.2. a.10.d. Et in his abſconditis dicuntur iuſti conſiliari. Eccleſiaſtici 19.b. quia in omnibus agendis conſulunt ſapientiam, quam habent. Et Dauid Pſal.118. ait ſe abſcõdiſſe in corde ſuo eloquia Dei, ne peccaret ei: quo oſtendit, nõ omnibus omnia manifeſtanda eſſe: & ipſa Dei præcepta ſyncero corde eſſe ſeruanda. Abſcondere etiam frumenta, eſt cælare ſapientiam, & ſacramenta: quod quidem poteſt & bene & male fieri, iuxta circunſtantias. Nam in bonũ frumenta condita ſunt in Ægypto ſub poteſtate Pharaonis. Gen.41.f. Quæ deſignant myſteria, & ſacramenta ſeruata, vt tempore congruo reuelarentur. Eccleſiaſtici 1.c. Col.1.d. E diuerſo abſcondens frumenta maledicitur in populis. Prouer.11.d.12.d. quia non reuelat myſteria aut ſapientiam tempore oportuno. Sic reprehenditur, qui abſcondit pecuniam, hoc eſt, doctrinam, quam ad hoc acceperat, vt eam aliis communicaret. Matt.25. b. Vbi etiam reprehendũtur Iudæi infideles: qui nec ipſi ſuſceperunt fidem, nec alios ſuſcipere permittebant. Solet autem per theſauros abſconditos ſæpe ſapientia ſignificari: quæ indignis non reuelatur. Iſa.45. a. Mat.13.f. Col.2.a. Idẽ eſt de occultatione verbi in Prophetis. 1.Reg.3.d. Ier. 38. g.42.a.50.a.

Greg.32.mor.7. — *Opprimi terrenis negotiis.*

Abſcondit Deus impios in puluere. Iob.40.a. quũ eorum corda ipſis, quæ deſpecto amore creatoris eligunt, terrenis opprimi negotiis permittit.

Aug.ſ.Pſa.80. Gre.26.mor. 10. — *Tribulatio cordis.*

Abſconditum tempeſtatis, vbi exaudit Deus. Pſ.80. Eſt tribulatio cordis, quum videlicet in corde contrito cogitationum tentantium fluctus intumeſcunt: quum contra amoris ſancti ſtudia curarum ſecularium ſe tumultus illidunt. Tunc enim exauditur à Deo.

Glo.ord.ſ.Exo.2. — *Latens lex tribus temporibus.*

Abſconſio Moſis tribus menſibus. Exod. 2. a. ſignificare poteſt legem latuiſſe in populo Iudæorum, & intra ſepta literæ, tribus illis populi temporibus, videlicet ſub iudicibus, ſub regibus, ac ſub ſacerdotibus. Non poſſe autem poſteà amplius abſcondi Moſen,

deſignat manifeſtationem legis ſpiritaliter intellectam per Chriſtum in toto orbe factam. Idem deſignauit occultans ſe Elizabeth menſibus quinque. Luc.1.c. *Amb.ſer.63.*

Cælare opus bonum. Poteſt etiam ſignificare bonum opus cælandum: ne ſi prodatur in publicum, velut opus maſculum ſubmergatur ab Ægyptiis in flumẽ, & pereat per inanem gloriam. Sic munus abſconditum extinguit iras. Prou.21.b. Ita etiam debemus abſcondi ſub ſcapulis Dei: vt ipſe qui videt in abſcondito, ſeruet opera noſtra. Et occultans ſe Elizabeth menſibus quinque. Luc.1. Deſignat eos qui nondum ſpirituales ſunt, opera, quæ per quinque ſenſus corporis agunt debere occultare. *Ori.ſ.Exo.ho.2. Ber.ſer.4.ſ.Qui habitat. Greg.ſ.1.Reg. 10 Amb.ſer.63.*

Virgo Maria. Humanitas Chriſti. Latibulum Dei. Iob 22. Pſ.17. Deſignare poteſt beatam Virginem, in qua latuit Chriſtus incarnatus. Aut etiam humanitatem Chriſti, in qua latuit diuinitas. *Hie.ſ.pſ.17.*

Secreta conſcientiæ. Abſcondita, quæ producit Deus in lucem. Iob. 28. b. ſunt ſecreta conſcientiæ: quæ reſerabuntur in iudicio. *Hie.ſ.Iob.28.*

Deſerere Deum & recedere a veritate. Abſcondit ſe Adam à facie Dei. Gen.3.b. Et Cain. Gen.4.b. quum noluit confiteri peccatũ ſuum. Et abſcondit ſe à facie Dei, qui deſerto ipſo incipit iam amare quod ſuum eſt. Iam enim habebat cooperimenta mendacij: qui autem loquitur mendacium, de ſuo loquitur. Ideo ad arborem, quæ erat in medio paradiſi, dicuntur ſe abſcondere, ideſt ad ſe ipſos, qui in medio rerum infra Deum, & ſupra corpora ordinati erant. Eſt itaque abſcondere ſe à Deo, auertere ſe à veritate, & præcepto Creatoris: atque erroris, propriique arbitrij voluntate viuere. In malo enim homine opinio de Deo vera obſcuratur. Abſcondens autem ſe Adam, docet omnem malum eſſe exulem. Nam ſi ſapientes conſpiciũtur à Deo, vtpote amici eius, liquet malos cælare ſe tanquam inimicos hoſtéſque rectæ rationis. Abſcondere autem dicuntur conſilium ſuum à Deo, qui putant cogitationes ſuas ab eo abſcondi: & dicunt, Quis videbit nos? Iſa.29.c. Ier.23.e. Et abſcondi lumbare in foramine petræ in Euphrate. Ier.13.a. eſt relicta veritate, tranſire ad hæreticorum errores. Et peccatores obſtinati ſunt lapides abſcõditi in crypta. Ier.43.c.49.b. Amos 9.a. E diuerſo boni non ſe abſcondunt à facie Dei, quum vident errores & peccata. Ier.16.d. Et gemitus eorum dicitur non eſſe Deo abſconditus, cùm inuocẽt Deum, & ab eo audiantur. Pſal.37. Mali autem abſconditam dicunt viam ſuam Deo, quum putant humana Deum non curare. Iſa.40.g. Abſconſio autem hæc fit affectu, non effectu. *Phil.2.alleg. Aug.2.Gen.contra Manich.16. Hie.ſ.Iſa. 29. & Ier.13. Gre.22. mor.24. Ori.ſ.Ier.ho.12. Ambr.ſ.pſ.118. ſer.21.*

Effugere iram Dei. Abſcondi etiam à facie Dei. Iob 13. c. eſt per pœnitentiam iram vindictæ eius euadere. Et Deus dicitur abſcondere aliquos ab ira ſua. Iob 14.c. quum eis parcit, ne iræ eius vindictam incurrant. Et abſcondi in die furoris Domini. Soph.2.a. eſt per pœnitentiam delere peccata: vt in die Iudicij nihil in eo puniendum ira Dei inueniat. Et abſcondi in foſſa humo à facie furoris Domini. Iſ.2.c.26.d. eſt latere in humilitate, cubiculo, deſerto, vel in vulneribus Chriſti. Porrò delicta Chriſti dicuntur non eſſe abſcondita à Deo. Pſal. 68. Quia pro delictis mẽbrorum ſuorum pœnam ipſe patiebatur. *Gre.11.mor.1.21. & 12.mor.7. & 31.mor.22. Hil.ſ.pſ.68. Hie.ſ.Iſ.2.26. Ber.ſ.Cant.ſer.6*

Cùm autem Deum nihil lateat, dicitur nullus ſermo abſconditus illi eſſe. Eccleſiaſtici 42.d. Sap.1.c. Pſ.43. Sic dicitur intueri in abſconditas partes. Eccleſiaſtici 23. e. Iere. 16. d.23. e.32.e. Hoſ.5.a. Matt.6.a. Et reuelare veſtigia occultorum. Eccleſiaſtici 42. d. Et occulta fecit manifeſta. 2. Mach.12.g. Et nihil occultum, quod non ſciatur. Mat.10.c. Marc.4.d. Luc. 8. c. Rom. 2.c. 1. Cor.14.e.

Cognitio propriæ infirmitatis. Abſcondens Moſes faciem ſuam coram Deo. Exo.3.b. ſignificat cognitionem propriæ infirmitatis: quam debet quicunque cum Deo loquitur, habere.

Nõ cõfiteri peccata. Abſconduntur iniquitates à Deo, quum quis non eas confitetur. Non abſconduntur autẽ, quum per confeſſionem aperiuntur: aut cùm Deus eas punit. Ier.16. d. Ita voluit abſcondere Adam peccatum ſuum, quum ſe excuſauit, & noluit confiteri. Gen.3.b. Et Iob 31. dicit ſe non abſcondiſſe quaſi homo peccatum ſuum. Prou.28.b. Qui abſcõdit ſcelera ſua non dirigetur. Et hæc abſconſa reuelat Deus. Eccleſiaſtici 1.d. Amos 9.a. Iob.20.b. quum ea punit. Et dicũtur abſcondi ſub lingua, quia non manifeſtantur per confeſſionem. Et ab his occultis petit mundari Propheta. Pſa. 18. Dicitur etiam abſconditum peccatum, quum reſeruatur à Deo quaſi in marſupio, vt puniatur: ſic erat abſconditum peccatum Ephaim. Hoſ.13.c. *Ori.ſ.Ier.ho.12. Gre.22.mor.13. Hie.ſ.Hoſ.13.*

Confiteri peccata. Abſconduntur è diuerſo peccata, quum per pœnitentiam quaſi inducta cera delentur, vt Pſal. 31. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Sic quum Rachel abſcondit idola. Gen.31.d. deſignat per pœnitentiam abolendam eſſe auaritiam, & cætera vitia. Et Iſa.3.c. reprehenduntur, qui non abſconderunt peccata ſua: nempe quia non de eis pœnitentiam egerunt. *Bed.ſ.Gen.31.*

Confugere ad Sanctos. Abſcondentes ſe in ſpeluncis, & petris. Apoc.6. d. ſignificare poſſunt confugientes ad ſanctos, vt ſint eis refugium ab ira Dei, & petentes ſe abſcondi ab eis, hoc eſt, in ſua protectione recipi. Iſa.32.a. Et abſconſio eſt protectio in eccleſia. Iſ.4.b. *Haim.ſ.Apoc* *Fugere ſeculũ.* Sed & quum filij Iſraël abſconditi ſunt in ſpeluncis. 1. Reg.13.b. Significare poſſunt, qui ſæculum hoc fugiunt, ne per ſenſus videant mala concupiſcenda. Callidus enim videt malum, & abſcondit ſe. Prouer.22.a.27.b. idẽ abſcondi in occultis locis. 1. Mach.2. Et Iudas Machabæus occultauit ſe à Nican. 2. Mach.14. *Gre.ſ.1.Reg.13.* *Vita ſublimis vacare.* e. Abſconditi autem in montem Eph. 1. Reg.14.b. ſignificare poſſunt eos, qui in vita ſublimi ab omnibus terrenis ſegregatis requieſcunt. Et abſconduntur iuuenes quum mortificant ſemetipſos peccatis & concupiſcentiis mundi. Iob 29.b. Aut certè quum fugiunt autoritatem eccleſiæ eorum leuitatem reprehendentis. Abſcondi etiam dicuntur homines, cùm ſurrexerint impij. Prouer.28.d. quia, regnantibus malis, boni cedunt perſequutoribus: & ſe vitæ ſpi- *Gre.ſ.1.Reg.14.e 19.mor.13. Hie.ſ.Iob.31. Aug.ſ.Pſ.26.*

Digitized by Google

rituali tradunt.Sic ſugerunt filij Iſrael in abſcondita loca fugitiuorum.1.Macha.1.f.Et aſcondit Deus in tabernaculo ſuo bonos in die malorum.Pſalm.26.

Ori.ſ. Ioſu.ho.11. Hie. 1.aduer.Iouinianum. Lyra.ſ.Deu.33. — *Senſus terrenis immerſi,aut in corpore fixi. Merita Sanctorum.*

Abſconditi quinque reges in ſpeluncis.Ioſue 10. c. deſignare poſſunt quinque ſenſus corporis, terrenis rebus immerſos.Aut certè ſunt ſenſus in ipſo corpore fixi.

Abſconditi theſauri arenarum. Deuterono.33.c.Dici poſſunt merita Sanctorum : qui cùm in hoc mundo ſint contemptibiles,quaſi latent inter arenas. Hos theſauros occultos tollere nititur Antiochus,hoc eſt,diabolus. 1. Mach. 1.c.

Hila.ſ.Pſ.138. — *Manifeſtatio myſteriorum.*

Non eſt occultatum os.Pſal.138.quum myſteria eccleſiæ,quę Deus in occulto fecit,manifeſtantur & prædicantur.

Aug.ſ.Pſ.29. Amb.ſ.Luc.11. — *Profeſſio fidei.*

Non abſcondit iuſtitiam Dei in corde ſuo, qui fidem confitetur coram perſecutore. Pſ. 39. In abſcondito autem ponit lucernam,qui occultat fidem.Luc.11.c.

Amb.apolo.Dauid.5. Aug.22.contr. Fauſtum.90. Philo.2.allego. — *Occulta victoria Chriſti. Eiectio diaboli.*

Abſconditè dicitur feciſſe Dauid ingreſſum ad Bethſabe,& occiſionem Vriæ. 2.Reg. 12. c. Quia Chriſtus occultè vicit diabolum.

Abſcondens Moſes Ægyptium in ſabulo vel arena.Exod.2.b. ſignificare poteſt Chriſtum mittentem diabolum à ſe victum in infernum : aut relinquentem ipſum in cordibus eorum, qui ſtabile non habent fundamentum.Deſignat etiam virum eminentem, qui conuincit eú, qui ſic putabat ſe regimen corporis habere, vt animam nihili faceret : & voluptatem finem expetendum iudicaret.

Ori.ſ.Ioſu.ho.1. Hie.ſ.Iſa.16. — *Conuerſio gentilium.*

Abſcondens Ioſaba Ioas à facie Athaliæ.4. Reg.11.a.2.Para.22.d.Deſignat eccleſiam ſuſcipientem verbum euangelicum, quod Iudæa interimere conabatur. Et abſcondens Rachab exploratores in lino.Ioſu.2.b.deſignauit gentilitatem libenter ſuſcipientem & defendentem prædicatores: quæ & occultè vocata videtur ad ſacerdotium Chriſti.Et abſcondẽs Moab fugientes.Iſa.16.a.eſt gentilitas recipiens prædicatores à Iudæa recedentes.Vel ſunt deſerta,vbi recipiuntur,qui ſæculum deſerunt. Vel eſt eccleſia recipiens pœnitentes. Vel ſunt ſæculares recipientes religioſos, vel deſignatur, quum is, qui prius defendebat hæreſim, poſteà reſipiſcens,protegit eos,qui ſecum errabant, reductos ad veritatem. Vnde & dicitur Moab latibulum profugorum.

Hie.ſ.Iob.40. & ſ.Pſal.16. Aug.ſ.Pſ.16. & epiſt.59. — *Diuitiæ. Peccata. Iudicia Dei. Punitio Iudæorum.*

Abſcondita Dei,Pſal.16.dici poſſunt diuitiæ & bona temporalia,quibus adimpletur venter,hoc eſt,appetitus malorum.Vel ſunt peccata & immunditiæ, quibus etiam memoria, & appetitus malorum impletur : quæ dicuntur abſcondita Deo, quia non ea cognoſcit approbando. Vel etiam ſunt occulta Dei iudicia. Vel ſunt interior punitio Iudæorum, quæ eos intus velut vermis remordet.

Arno.ſ.Pſ.18. Hie.ſ.Pſ.18. Hila.ſ.Matt. Cant.4. — *Notitia fidei.*

Non eſſe quempiam,qui ſe abſcondat à calore Dei.Pſal.18.eſt nullam eſſe gentem,ad quam notitia fidei Chriſtianæ non peruenerit: quia in omnem terram exiuit ſonus prædicationis & fidei.Deſignat etiam nullum eſſe,qui non habeat ſemina intellectus Dei: & qui non habeat aliquid ex multis diuiſionibus gratiarum.Sic non potuit abſcondi ciuitas ſupra montem poſita. Matth. 5. b. quia non potuerunt latere miranda opera humanitatis Chriſti coniunctæ diuinitati.

Gre.16.mor.17. — *Conterere diabolum. Implere mãdata.*

Abſconditè ingreſſa Iohel ad occidendum Siſaram.Iudi.4.d.deſignat eccleſiam,aut beatiſſimam Virginem,quæ cautè,& per Chriſti paſſionem caput ſerpentis contriuerunt.

Abſcondere verba Dei in ſinu.Iob.23.c. eſt opere implere mandata Dei, abſque inani gloria.Sic abſcondere eloquia Dei in corde. Pſal. 118. Prouer.2. a. Et occulta ſponſæ ſunt verba Dei in corde:ſed opere completa ſine inani gloria.Canti.6.b.

Arno.ſ.Pſal.29. Gre.ſ.Ezech.ho.21. — *Prædicare miſericordiam præcipuè operando.*

Non abſcondere miſericordiam.Pſ.29.eſt prædicare miſerendum eſſe inopum & miſerorum.Ediuerſo, abſcondere manum eſt non operari.Prouer. 19.d.26. c. Et amor abſconditus dicitur inutilis. Prouer.27.b. quia non manifeſtatur per opera.Ideo Chriſtus nihil locutus eſt in occulto: quia omnia ad vtilitatem audientium loquutus eſt.Ioan.18.d. Et ipſe dicebat. Pſal.77.Eructabo abſcondita ab initio ſeculi. Et rurſus abſcondens Abdias prophetas, ne occiderentur : eſt exercens opera miſericordiæ.3. Reg. 18.a. Sic abſcondens Tobias mortuos per diem.Tobi.2.b.12.c.

Gre.ſ.1.Reg.10. Aug.2.ſer. domini in monte. Beda.ſ.Prouer.21. — *Fuga honoris & laudis.*

Abſconditus Saul domi,cùm quæreretur,vt fieret Rex.1.Reg.10.d. dat formam iis, qui ad dignitates eliguntur, vt honores & laudes, quantum in ipſis eſt, fugiant. Et in abſcondito facit eleemoſynam, qui non ei miſcet appetitum laudis, aut commodi temporalis.Matth.6. a.Hoc eſt munus abſconditum,quod extinguit iras.Prouer.21.b.

Gre.ſ.1.Reg.13. Gloſ.inter.ſ.Iudi.9. — *Silentium. Reliquiæ Iudæorum.*

Abſconditur in abditis.1.Reg.13.b.quum clauſi oris ſilentia occulta ſeruamus.

Abſconditus Ioathan ab internecione Abimelech.Iudi.9.b.deſignat reliquias Iudæorum, quæ euadent perſequutionem Antichriſti, & ad fidem venient.

Miſcere ſecularia religioni.

Abſcondens Acan anathema.Ioſu.7.c.figura eſſe poteſt eorum, qui mores, ac res ſeculares cum religione miſcere contendunt.

Gre.ſ.Cantic.4. & ho.11. — *Deſideriũ illibatum,& cæleſte.*

Quod latet intrinſecus in ſponſa.Cant.4.a.eſt deſiderium illibatum: & æternę beatitudinis claritas : & requies in omni bono ſpirituali. Et abſconditus theſaurus in agro. Matth.13. f.eſt cæleſte deſiderium ſub diſciplina ſtudij cæleſtis.

Gre.13.mor.12. — *Latens ſanguis Chriſti.*

Latere dicitur ſanguis Iob, hoc eſt, Chriſti.Iob.16. d.apud eos videlicet, apud quos non prædicatur.

Amb.de fug.ſecu.5.& 2.de Iacob.5. — *Confuſio idololatriæ.*

Abſcondens Rachel idola.Gene.31.d. deſignat eccleſiam ideas inanes neſcientem : ſed verã Trinitatis ſubſtantiam confitentem:vel confundentem idololatriam,& vanã eſſe oſtendentẽ.

Ceſſatio malorũ in fœlicitate. Abſconditæ dicuntur anguſtiæ priores ab oculis beatorum. Iſa. 65. c. quia non amplius eas videbunt, nec earum recordabuntur: non obliuione memoriæ, ſed bonorum ſucceſſione. *Hie. ſ. Iſa. 65.*

Diſperſio Iudæorum. Abſcondens Ieremias lumbare in Euphrate. Iere. 13. a. deſignauit diſperſionem Iudæorum inter gentes: vbi abſconditi erant, quia quaſi pro nihilo habiti: vel deſignat eos, qui prius erant iuſti, poſteà verò traditi vitiis, quaſi abſconditi ſunt & incogniti Deo. *Hie. ſ. Iere. 13.*

Deſpectio malorum. *Fraudes diaboli & malorum, in Chriſtum & in eius membra.* Abſcondita pedica diaboli dicitur in terra. Iob. 18. b. quum propoſito vtili, aut delectabili, latés peccati laqueus inducitur: ſiue proponatur ab ipſo diabolo, ſiue ab eius membris. Sic Pſ. 9. In laqueo iſto, quem abſconderunt. Vbi & iniquus ſedere dicitur cum diuitibus in occultis. De his etiam Pſal. 30. 34. 63. 139. 141. Idem deſignabat introitus abſconditus templi. Dã. 14. c. Et in his abditis dicitur habitare catulus leonis. Pſalm. 16. Huc pertinet panis abſconditus meretricis. Prouerbio. 9. d. Et fraudes quas in bonos mali parant. Prouer. 1. b. Eccleſiaſtæ 10. c. Ier. 9. b. 18. d. 1. Macha. 10. a. Et abſconditi in domibus carceris dicuntur, qui falſa doctrina, quam è pectore produnt, latenter alios decipiunt. Iſa. 42. d. qui etiam dicuntur abſcondere odium. Prouer. 10. c. Et in abſcondito cubiculi male operari, hoc eſt in corde: vel quia putant latere Deum. Ezech. 8. d. Abſcondebant tendiculas contra inſontem, Iudæi in Chriſtum. Prouer. 1. b. quum dicebant: Licet cenſum dari Cæſari, an non? Abſcondunt etiam interitum laquei, vel Iudæi in Chriſtum: vel qui dicunt fruſtra nos orare, ieiunare, & cætera bona opera facere, Pſal. 3. 4. 141. Inhabitant & abſcondunt, qui in eccleſia ſunt falſi fratres ad decipiendos alios, aut prodendos: vt Iudas inter diſcipulos. Pſal. 55. Et abſcondit hypocrita malum ſub lingua ſua. Iob. 20. b. quando aſperitas malitiæ latens in corde, tegmine blandæ loquutionis operitur. Et abſconditæ ſunt omnes tenebræ in occultis hypocritæ. Iob. 20. d. 31. d. quia & ſi aliqua tenebroſa in eius operibus apparent, multò tamen plura ſunt, quæ latent: & licet omnia in ſe mala non oſtendit, omnia tamen inferre proximo appetit. *Gre. 14. mor. 6. Hie. ſ. Iſa 42 & ſ. Ezech. 8. Beda. ſ. Prouer. 9. Beda ſ Prouer. 1 Arno ſ pſal 34. Aug ſ pſ 14. 55 Gre 15. mor. 5. 13*

Hæreſes. Abſcondita Eſau Abdiæ b. Intelligi poſſunt hæreſes: quæ doctores ſancti ſcrutantur, quũ eas in medium proferunt, earum falſitatem detegentes. *Hie ſ Abdi.*

Accipere doctrinam hæreticam. Abſcondere ignem in ſinu. Prouer. 6. c. eſt accipere doctrinam hæreticam: quæ & abſconditus panis dicitur. Prouer. 9. d. *Gloſ ordi ſ pro 6.*

Admittere libidinoſas cogitationes. Abſcondere etiam ignem in ſinu, eſt, admittere in mente libidinoſas cogitationes. *Amb 1 de Pœnit*

Occulta delicta dici poſſunt ea, quæ ſine impulſore, ſponte noſtra committimus. Pſal. 18. *13. Aug ſ pſal. 18*

Antichriſtus. Corda reproborum Iudæi. Latibulum beſtiæ, quod ipſa ingreditur. Iob. 37. b. deſignat Antichriſtum: in quo diabolus inſidians hominibus viam huius vitæ carpentibus, & per ſigna latebit, & per malitiam eos occidet. Sunt etiam reproborum corda latibulum diaboli: & etiam Iudęi in quorum conſiliis prius diu latuit diabolus: ſed poſtea repente vocibus erupit clamantium. Crucifige crucifige. Et abdita in quibus habitat leo, & catulus leonis. Pſalm. 16. ſunt obſcura corda Iudæorum & infidelium. *Gre 27. mor. 19. Hie ſ Iob 37. & ſ pſal. 16.*

Fulciri maiorũ autoritate. Non turbari verbis. Non abſcondunt ſapientes patres ſuos. Iob. 15. b. quum hæretici proſiliunt in laudem ſuorum autorum, quos ſolos eccleſiæ præfuiſſe gloriantur & eorum autoritate, vel in dictis vel in factis ſe muniunt. Vel certè non abſcondunt patres ſuos, quum reſipiſcentes confitentur peccata & errores, & ipſos autores. *Gre. 12 mor 18. Hie ſ Iob 15.*

Abſcondi à flagello linguæ. Iob. 5. d. eſt non turbari ad verba contumelioſa, ſed patienter ferre. Sic abſcondi ab inimico. Pſal. 54. eſt eius inſidias cauere. Idem abſcondi à vento. Iſa. 32. a. Sic abſconderunt ſe Ieremias & Baruch. Iere. 36. f. *Gre 6 mor 19.*

Indigne de Deo loqui. In abſcondito faciem Dei accipere. Iob. 13. b. eſt vel contra conſcientiam de Deo loqui: vel quum in oratione quaſi coram Deo peccata defleant, inde regreſſos ad eadem peccata redire. In abſcondito etiam cubiculi peccant, qui intra conſcientiam habent opera tenebrarum. Ezech. 8. e. *Gre 11. mor 16 Hiero ſ Ezech 8*

Iudæi celantes reſurrectionem Chriſti. Cælare ſanguinem Ioſeph volentes fratres eius. Gene. 37. e. deſignant Iudæos, obruere volentes reſurrectionem, & memoriam Chriſti.

Non poſſe conſolari. Abſcondita dicitur conſolatio ab oculis. Hoſe. 13. d. quum quis conſolari nequit: & quicquid mente conceperit, dolorem eius mitigare non valet. *Hie ſ. Hoſe 13.*

Ignorantia ſui. Abſcondita dicitur eſſe viro via ſua. Iob. 3. d. quum ignorat, quem finem habiturus ſit vitæ ſuæ: & neſcit, an opera ſua accepta ſint Deo: ſed ignorat an dignus ſit odio, an amore. *Gre ſ mor 3*

Ingenium terrenis implicitum. Abſcondit talentum in terra. Matth. 25. b. qui acceptum ingenium terrenis actibus implicat: qui lucrum ſpirituale non quærit: nec cor à terrenis cogitationibus vnquam leuat. *Gre ho. 9*

Turpes cogitationes. Occulta dedecoris. 2. Cor. 4. a. ſunt turpes cogitationes: vel ea, quæ hæretici prauo ſenſu ad prædicandum meditantur, vt fallant. *Amb. ſ 2. Cor 4.*

Auaritia aliquorũ prædicatorũ. Abſcondentes leproſi aurum, & veſtes & cætera, antequam bonum nuntium in ciuitatem referrent: 4. Reg. 7. b. typum gerunt auaritiæ nonnullorum prædicatorum.

Cæcitas principum Iudæorum. Abſconditur intellectus prudentium. Iſa. 29. c. quum principes Iudæorum excæcati ſunt. Abſconditi etiam in domibus carcerum. Iſa 42. d. dici poſſunt Scribæ & Phariſæi: quum excæcati tractabant dolos in cordibus ſuis aduerſus Chriſtum. Dicuntur abſcondi in vertice Carmeli, quum defendunt circuncitionem Amos 9. a. vel ſibi circunciſionis ſcientiam vendicant. *Hie ſ Iſa 29. 40. & ſ Amos 9. Rup ſ Amos 9.*

Ignorantia. In occultis dicuntur mali ſagittare immaculatum. Pſ. 63. quum ignorantem & improuiſum, nihilque mali ſuſpicantem, opprimere nituntur. *Hila ſ pſ 63.*

Digitized by Google

Abſcondi à facie amici. Eccleſiaſtici 22.d. Dicitur aliquis quum non communicat cũ amico ſecundum leges amicitiæ. E diuerſo, non abſconditur inimicus in malis. Eccleſiaſtici 12. b. quia tunc maximè eius aperitur nequitia.

Abſcondens ſe Ionathas cum ſociis ſub tegumento montis. 1. Mach. 9. d.

Abſtruere ſe in terra. 1. Reg. 23. d. pro magna abſconſione ſumitur.

Occultat falſum prophetam, qui errores eius defendit. Deu. 13. b.

Beda ſ. Pro. 26. Abſcondere manus ſub aſcella, in ſignum ocioſitatis, & pigritiæ ponitur. Prouer. 26. c. *Ocioſitas.*

Abſoluere.

ABſoluere ferè idem eſt, quod ſoluere: hoc eſt, quod ligatum erat, non ligatum reddere. Ideo ſi quid habet allegoriæ in ſuo ſimplici eſt quærendum. Interdum verò abſoluere idem eſt, quod conſummare: vt 3. Eſdr. 9. f. dicitur, Eſdras abſoluiſſe legem. Datur etiam abſolui à vinculo improperij. Tob. 3. c. Et abſolui à debito. 1. Macha. 10. b. Et abſolui à crimine. 2. Macha. 4. g. Et abſolui pro declarari, ſeu definiri. Acto. 19. g.

Abſorbere, Sorbere.

ABſorbere eſt deglutiendo aliquid conſumere. Sorbere autem eſt ſimpliciter liquidum aliquid glutiendo ſumere. Secundùm abſorbentem & id, quod abſorbetur, in allegoriam admittuntur.

Gre. 8. mor. 38. Hie. ſ. Iſa. 42. Abſorbere propriè non competit Deo, ſed dicitur abſorbere, cùm puniendo occidit, vt in infernum demergat. Et abſorbet hypocritam de loco ſuo. Iob. 8 d. cùm à præſentis vitę fauoribus, morte interueniente, illum ſeparat. Sic Iſa. 42. c. dicitur diſſipare & abſorbere. *Puniens Deus.*

Glo. ordi. ſ. Apoc. 12. Rup. 7. ſ. Apoc. Abſorbens terra fluuium ex ore draconis procedentem. Apoc. 12. d. deſignat Chriſtum vincentem omnes tribulationes, vel doctores ſacros confutantes errores. *Chriſtus vincēs tribulationes. Confutantes errores.*

Abſorptus ignis, qui vaſtabat populum, per orationem Moſis. Num. 11. a. deſignat orationem prælati ſæpè mitigare, ac tollere à populo caſtigationem Dei. Sic abſorpta eſt mors per Chriſtum. 1. Cor. 15. g. 2. Cor. 5. a. *Ablata caſtigatio Dei à populo.*

Hila. ſ. pſ. 140. Aug. 83. q. 70. Gre. 31. mor. 30. Abſorberi dicuntur peccatores Pſal. 140. quum ad Chriſtum conuertuntur, quaſi peccatis in profundum demerſis: vt dicantur abſorpti iuncti petræ: quia per coniunctionem ad Chriſtum, omnia in eis peccata delentur. Et ita etiam dicitur eorum mors abſorpta in victoriam. 1. Cor. 15. g. Et multo magis quum per ſanctificationem in omni parte hominis perfecta delectatione ſpiritualium, delectatio carnalis obruitur. Et abſorbet terram equus. Iob. 39. c. quum vir fortis ſe nimio diſcutiens ardore quicquid terrenum in ſe reperit, quotidie proficiendo conſumit. *Delere peccata. Extinctio delectationis carnalis.*

Aug. ſ. pſ. 34. Abſorbent mali bonos, cùm eos ad ſua vitia peruertunt. Abſorbent è diuerſo boni malos, quum eos ad virtutes reuocant. Pſ. 34.

Hie. ſ. Iob. 39. Greg. 33. mor. 7. & ho. 26. Hie. ſ. Abdi. & ſ. Iob. 40. Abſorbet equus terram. Iob. 39. c. Quum diabolus deuorat peccatores. Et abſorbet Behemoth fluuium. Iob. 40. c. quum diabolus deuorat inſtabiles, & mundum ante aduentum Chriſti, quando exercebat tyrannidem in mundo. Et abſorbet Babylonem Nabuchodonoſor, hoc eſt, diabolus malos. Iere. 51. d. Et gentes, id eſt, dęmones abſorbent Idumęam, hoc eſt, hæreticos. Abdi. f. *Deuorans diabolus malos.*

Glo. ordi. ſ. Nu. 16 Abſorbens terra Dathan, & Abiron. Nu. 16. e. Deut. 11. a. Deſignat grauem punitionem ſuperborum: vt violenter humilientur, qui violenter ſe extulerunt. Et abſorbet profundum aliquem. Pſal. 68. quum in infernum demergitur. Sic abſorbet rhamnus, aut tempeſtas, aut potius ignis viuentes. Pſal. 57. Quum mali pereunt cum ſenſu pœnæ. *Pœna inferni.*

Aug. ſ. pſ. 123. Amb. ſ. 2. Cor. 2. Abſorbet aliquem profundum, vel aqua. Pſal. 68. 123. Quum eum ſuperant tribulationes: ita vt homo deficiat. Ita dicitur abſorberi rex, id eſt, vinci. Et abſorberi abundantiori triſtitia. 2. Cor. 2. b. eſt ſic vinci à triſtitiâ, vt deſperans conuertatur homo ad admittenda peccata, quibus grauatus abſorbeatur à morte ſecunda. *Vinci à tribulationibus.*

Hila. ſ. pſ. 129. Hie. ſ. Iſa. 14. Abſorbet nos aqua, quum peruerſi homines diabolico impetu nos vincunt, & in peccatũ incidere faciunt. Pſal. 123. Et abſorbentes eccleſiam, dici poſſunt Iudæi vel hæretici. Iſa. 49. c. Et abſorbet volucrem. Iſa. 14. g. qui venenato ore ſingulos quoſque volare cupientes, & ad excelſa conſurgere, ſuis faucibus deuorat. *Vincentes mali bonos.*

Hie. ſ. Iſa. 14. 28. Arno. & Hie. ſ. pſ. 140. Aug. ſ. pſ. 140. Abſorbet ſemen reguli volucrem, quum vinum abſorbet intellectum. Iſa. 14. g. Abſorberi autem à vino, eſt errare in intelligentia ſacræ ſcripturæ. Iſa. 28. b. *Errare in intelligentia ſacræ ſcripturæ.*

Abſorpti iudices ſunt hæretici, qui abſorberi dicuntur iuncti petræ: quia errant circa Chriſtum, & non ſupra petrã: quia non ſunt fundati in Chriſto. Pſal. 140. vel ſunt philoſophi, qui iuncti petræ, hoc eſt, comparati Chriſto abſorbentur: quia eorum doctrina leuis, & inanis inuenitur. *Deficientes hæretici & philoſophi.*

Abſtergere, Tergere, Extergere.

Gloſ. ordi. ſ. apo. 21 Glo. inter. ſ. Ioã. 13 Amb. exhor. ad virgi. & ſ. Luc. 7. ABſtergere eſt ſordes ab aliqua re quaſi fricando, mundare, quod fit aliquo panno, aut alio ſimili: rarò habet allegoriam ſecundùm id, quod abſtergitur. *Auferens cauſas doloris.*

Abſtergere Deus omnẽ lachrymã à ſanctis. Apo. 21. b. quũ omnes doloris cauſas ab eis aufert. *Delens Chriſtus peccata.*

Extergens Chriſtus pedes diſcipulorum ſuorum lintheo, quo erat præcinctus. Ioan. 13. a. Deſignauit ſe in ſuo mundiſſimo corpore peccatorum noſtrorum pœnam aſſumpſiſſe, vt ſic ea deleret. *Humilitas fidei*

Tergens

Eleemoſyna. — *Aug.ſ.pſ.51. Gre.ho.33.*

Tergens mulier pedes Ieſu capillis ſuis.Luc.7.f.Deſignat animam humiliantem ſe fide:ne per carnis elata ſapientiam videretur :atque ita nodos criminum euangelica tolleret diſciplina.Extergens etiam pedes Ieſu Maria. Ioan. 11. a. 12. a. deſignat facientes eleemoſynas de rebus temporalibus per capillos deſignatis.

Reuelatio myſteriorum legis.

Abſtergens Propheta puluerem de facie.3.Reg.20.g.reuelationem parabolæ ſuæ indicauit : & etiam reuelationem myſteriorum ſub cortice literæ legis, quaſi ſub vili puluere latentium.

Mundare terrenos affectus. — *Glo.ordi.ſ.Luc.10*

Abſtergere puluerem de pedibus.Luc.10.b.eſt terrenos affectus,& venialia peccata à ſe excutere.Et curas, & labores,quos pro ſalute auditorum ſuſceperant,in teſtimoniũ iuſtę damnationis,non ſuſcipientium eos aſſumere.

Pœnitentia.

Abſtergere dicitur mala liuor vulneris. Prouer.20.quum per dolorem , contritionem , ac pœnitentiam peccata delentur.

Abſtinere.

ABſtinere ab aliqua re dicitur,qui vſum eius à ſe reiicit:& ſecundum id,à quo abſtinetur, & in bonum & in malum ſumi poteſt:in allegoriis autem rarum eſt.

Frenare affectus. — *Glo.inter.ſ.Num.6*

Abſtinere à vino,& omni,quod inebriare poteſt: eſt coercere ſe à concupiſcentia , ira , & voluptatibus,ac quibuſcunque aliis,animi tranquillitatem perturbantibus. Quod iubentur facere, qui ſe domino conſecrauerint. Num. 6.a. Iudi.13.c.Ad idem tendit votum abſtinentiæ cæterarum rerum.Nu.30.c.Et quum is,qui contendit in agone,ab omnibus,quæ poſſunt illi eſſe impedimento ad victoriam,ſe abſtinet,oſtendit Apoſtolus multo magis id eſſe in ſpirituali militia faciendum.1.Cor.9.d.

Abſtinentia ſuperſtitioſa,& quæ in errorem inducit,vituperatur : vt quum quidam abſtinere iubebant à cibis,quos Deus creauit.1.Tim.4.b.

Glo.inter.ſ. Sap.2

Abſtinens ſe iuſtus à viis peccatorum,eſt Chriſtus ſeparans ſe à Phariſæorum vita tanquã impura,& in errores inducente.Sap.2. c. Sic abſtinere à peccato , quod eſt omnibus faciendum.Tobi.1.b.Eccl.3.d.28.b.1.Theſ.4.a.5.d.1.Pet.2.b.2. Pet.1.b.

Abſtrahere.

Abſtinere à voluptatibus.

ABſtrahere eſt quaſi per vim , aut arte aliqua auferre. Rarus admodum eſt eius vſus in allegoriis.

Abſtrahere à vino carnem.Eccle.2.a.eſt à voluptatibus abſtinere.

Ducere ad peccatum. — *Hier.ſ.Eccl.1.*

Abſtrahere à Deo.Deut.13.c.eſt ducere ad idololatriam, aut ad quodcunque aliud peccatũ, quod ſeparat à Deo.

Tranſire ad hereſes,aut voluptates.

Abſtrahentes filij Iſrael filios Beniamin de ciuitate,vt eos perimerent.Iudi.20.e.

Abſtrahitur mens in viis meretricis : quum relicta veritatis aut virtutis meditatione, conuertitur ad hæreſes,aut ad voluptates.Prouer.7.d.Iac.1.b.

Abſtruere,quære Abſcondere.

Abſumere,vide Conſumere.

Abſynthium.

Plini.27.nat.hiſt. 7.Amb.7. Exo.8.

ABſynthium eſt herba admodum amara,& grauis odoris: Sed eſt aduerſus multos morbos ſalubris, ac ſtomacho maximè vtilis. Hanc ſi cum oleo coquas,& eo te perunxeris , culices te non tangent : & etiam ſi ex eo ſuffitum feceris. Eius contuſa folia ſucco ſuo vomitum extorquent , & auferendis doloribus vel contuſionibus corporum , plurimum valent.

Peccatum. — *Ori.ſ.Ezech.ho. 12.*

Si abſynthium pari quantitate cum melle in ipſum mel iniicias,amaritudine ſua vincit eius ſuauitatem: & cogit amarum eſſe, quod dulce eſt.Huius vim habet peccatum.Si plura peccauero , plus amaritudinis in dulcedinem ſermonum Dei mitto. Ideo nouiſſima mulieris alienæ dicuntur amara,quaſi abſynthium,quum quis videlicet per blanditias incidit in amaritudinem peccati.Prouer.5.a.Sic Amos 5.b.6.d. reprehenduntur , qui conuertunt iudicium in abſynthium , hoc eſt, iuſtitiam in iniquitatem. Poſſunt etiam deſignare nouiſſima quaſi abſynthium,pœnam peccati.

Pœna peccati. — *Hie.ſ.Amos 5. Beda ſ.prou.5. Gre.20.mor 15*

Tribulationes,& pœna peccati.

Abſynthium etiam ſignificat tribulationes , & anguſtias & amaritudines & curas , quæ ex peccato habentur:& demum ipſam pœnam peccati,cùm extrema gaudij luctus occupat. De his Iere.9.c.23. d.Thre.3.b.c.Eſt autem diſcrimen inter bonos & malos,quod bonis abſynthium eſt medicamentum,cùm per tribulationes purgatur , & ipſis demum vertuntur in gaudium. Malis verò omnia conuertuntur in abſynthium , in cuius amaritudine perpetuo durabunt. Vnde nomen ſtellæ dicitur abſynthium , quæ eſt ira vel ſententia Dei , malos puniens.Apoc.8.c.

Doctores errorum. — *Rup.5.ſ.Apoc. Lyra.ſ.Apoc.8. Rup.ſ.Apoca.*

Doctores etiam errorum , abſynthium dici poſſunt,vt Apo. 8.c.Nomen ſtellæ dicitur abſynthium.Quia doctores errorum nihil niſi amaritudinem auditoribus miniſtrant. Et tertia pars aquarum dicitur facta abſynthium : quia cohabitatio gentium idola colentium , nimiũ amara, & pernicioſa fuit filiis Iſrael.

Abundare, Affluere , Exuberare, Redundare, Superabundare,
Abundantia, Copia, Vbertas.

Digitized by Google

Abundare eſt affluere, & ſupra modum aliquem quippiam poſſidere. Abundantia autẽ eſt ipſa opulentia. Secundum id autem, quo quis abundat, allegorias recipere poteſt.

Abundantia, quum ſimpliciter ponitur, ſignificare poteſt fertilitatem, & multitudinem bonorum operum, & donorum Dei: in qua abundantia dixit Propheta Pſ. 29. Ego dixi in abundantia mea, Non mouebor in æternum. Quæ abundantia intelligi poteſt ea, quam homo habebat in paradiſo voluptatis: & tunc dixit: Non mouebor, quando credidit ſerpenti dicenti: Nequaquam moriemini. Hac autem vbertate inebriari dicuntur, qui bonorum operum, & donorum Dei copiam habent. Pſ. 64. Et vbertatis anni ſeptem deſignant dona ſpiritualia, quæ abundabant in primitiua eccleſia. Gen. 41. c. Et hanc abundantiam ait Propheta eſſe diligentibus Deum, & in turribus Hieruſalem. Pſ. 121. Sic in omni opere bono erit abundantia. Prouer. 14. c. Et in abundantia tali ſunt cogitationes iuſti. Prouer. 21. a. Et hanc abundantiam habet iuſtus etiam in paupertate. Eccleſiaſtici 11. b. Hac abundantia abundabunt habentes. Matth. 13. b. Luc. 19. d. Et ſecundum hanc abundantiam abundanter miniſtrabitur in regno cælorum. 2. Pet. 1. c. Hac ratione quod dicitur Iob. 5. d. Ingredieris in abundãtia ſepulchrum: ſignificare poteſt poſt multitudinem bonorum operum vitæ actiuæ, rectè tranſiri ad vitam contemplatiuam. De hac abundantia fit mentio Deu. 28. a. Et qui operatur dicitur abundare. Eccleſiaſtici 10. d. Et abundantia iuſtitiæ refertur ad abundantiam bonorum operum. Prouer. 15. a. Hanc iuſtitiam vult Chriſtus abundare in nobis pluſquam Scribarum & Phariſæorum. Matth. 5. b. Sic datur abundare in aliqua particulari virtute, vt abũdare in ſpe. Rom. 15. b. 1. Cor. 15. g. 1. Theſſ. 4. a. Et in gratia. Rom. 5. c. 6. a. Ephe. 1. b. 2. b. Et in charitate. 1. Theſſ. 5. c. Philip. 1. b. Et in gratulatione. 2. Cor. 7. d. Philip. 1. d. Coloſſ. 2. b. Et abundantia benedictionis Chriſti. Roma. 15. g. Et paupertas abundans in diuitiis 2. Cor. 8. a. Abundanter autem laborans Paulus, abundantiam operum indicat. 1. Cor. 15. a. Dat etiã Deus abundantiam conſolationum, ſecundum abundantiam paſſionum. 2. Cor. 1. a.

[Margin: ...ſ. pſ. 29. ...ſ. pſ. 29. 121. ...la. ſ. pſ. 64. — Fertilitas bonorũ operũ, & donorum Dei.]

Abundantia etiam eſt multitudo bonorum vitæ cæleſtis: vt Prouerb. 1. d. 3. b. dicitur de bene operante, quòd abundantia perfruetur. Vbi erit abundare deliciis in bonitate: quod terra promiſſionis dicitur. Neem. 9. c. Et hæc eſt abundantia ſuauitatis Dei, & vbertas domus Dei, quæ manauit de latere Chriſti. Pſ. 35. 144. Ibi abundantia omnium rerum. Deut. 8. b. Ibi abundantia pacis. Pſ. 71. Vſque ad hanc abundantiam replet Deus benedictione. Malach. 3. c. Ibi abundantius habebitur vita. Ioan. 10. b. Ibi abundant panibus mercenarij. Luc 15. d. Hæc etiam abundantia datur in cæleſti Hieruſalem diligentibus Deum: ſed multo magis iis, qui ſunt turres graues. Pſalm. 121. de illa abundantia dicitur: Qui multum habuit de manna, non abundauit: & qui minus, non minorauit. 2. Cor. 8. c. Cunctis ibi affluet bonis, qui liberatus erit à captiuitate peccati. Iere. 30. b. Iſa. 66. d. Zacha. 1. d. Abundantia dictus eſt puteus inuentus, quando Iſaac fecit pacem cum Paleſtinis: & deſignat abundantiam gloriæ in fine mundi, pacatis omnibus. Gen. 26. g.

[Margin: Arno. ſ. pſ. 35. Cyril. 7. ſ. Ioan. 4. Amb. ſ. Luc 15. ...ap. 7. ſ. Gen. 11. — Multitudo bonorum vitæ æternæ.]

Abundanter tribuit Deus tam bonis quàm malis: quia tribuit ſupra merita. Sed multò magis bonis, quibus temporalia quidem largitur abundè dando neceſſaria quibus poſtmodum dabit æterna. Malis verò abundantius tribuit temporalia: quos mala expectant æterna. 2. Cor. 9. b. 1. Timoth. 6. d.

Puteus, quem Iſaac abundantiam appellauit. Gene. 26. g. ſignificare poteſt multitudinem myſteriorum ſacræ ſcripturæ. Ne hanc abundantiam aquarum inuenirent alienigenæ, & cõtemnerent: obturauit Ezechias rex fontes. 2. Par. 32. a. Suis autem dat Deus abundantẽ aquam in deſerto: cùm ſegregatis ab huius ſeculi curis, manifeſtat myſteria. Sap. 11. b. Ad idem pertinet abundantia, & vbertas frumenti & panis. Gen. 27. d. 41. d. f. Pſalm. 64. 77. Iſa. 5. d. 30. e. Luc 15. d. Vbi etiam abundantia frumenti & vini multitudinem virginum & martyrum ſignificare poteſt. Dicitur etiam abundare miniſtratio iuſtitiæ in gloria. 2. Cor. 3. c. Redundantes aquæ. Ezech. 47. a. eandem copiam myſteriorum indicant.

[Margin: Hie. ſ. Iſa. 30. Gre. ſ. Ezech. ho. 3. Hie. ſ. Ezech. 47. — Multitudo myſteriorum ſacræ ſcripturæ. Multitudo virginum & martyrum.]

Sicut vitis abundans fit vxor: quum in mente abundat ſapientia. Pſalm. 127. hanc enim dat Deus affluenter. Iaco. 1. a. Et habentes hanc ſapientiam, dicuntur affluere prudentia. Prouer. 3. b.

[Margin: Hila. ſ. pſal. 127. — Abundantia ſapientiæ]

Abundantia argenti tempore Salomonis. 3. Reg. 10. d. abundantiam ſignificat prædicatorum, aut verbi Dei in eccleſia. Et vbertas camporum eſt abundantia fructus euangelici dogmatis. Pſal. 64. Et verbum Chriſti dicitur abundanter habitare in aliquibus, quum ſufficientes ſunt etiam alios docere. Colloſ. 3. c. 2. Paral. 9. g. Et dicitur tunc abundare ſcientia ſapientis, tanquam inundatio: & ipſi ſapientes dicuntur abundare ſenſu. Eccle. 19. c. 21. b. Et dicitur à mari abundare cogitatio ſapientiæ, ob profundũ ſenſum, qui eſt in ſapientibus. Eccl. 24. d.

[Margin: Hie. ſ. pſ. 64. — Copia prædicatorum, & verbi Dei]

Affluere delitiis ſuper omnipotentem. Iob. 22. d. eſt in amore illius ſcripturæ ſacræ epulis ſatiari. Quiſquis. n. delitiis affluit, in quadam ſui remiſſione ſoluitur, atque à laboris ſtudio, quaſi ex laſſitudine relaxatur. Sic prædicatores delitiis affluunt, cùm relictis temporalibus verbo doctrinæ inſiſtunt exemplo vitæ lucentes, & opus ſpirituale inſtanter exercentes. Eodem tendit affluere bonis, & abundare gratia, & ſuperabundantes diuinæ gratiæ. De his Iſa. 69. a. 66. d. Ephe. 1. b. 2. b. Affluit delitiis ſponſa, quum ſpiritualium gaudiorum plenitudine abundat. Canti. 8. b.

[Margin: Greg. 16. mor. 10. & ſ. Cant. 8. Ber. ſer. paruo. 60. — Abundantia prædicationis. Abundantia ſpiritualium.]

Copioſa multitudo piſcium. Luc 5. b. 6. c. 7. b. ſignificare poteſt multitudinem venientium ad fidem.

[Margin: Ricar. de ſ. vict. 5. de archa myſti. 15. — Multitudo fidelium.]

Abundaſſe

Orans Chriſtus pro perſecutoribus. — *Lyra ſ. Luc. 5.*

Abundaſſe dicitur Deus, vt auerteret iram ſuam. Pſal. 77. vbi deſignatur Chriſtus, quum orabat pro perſecutoribus. Hac ratione dicitur apud Deum copioſa eſſe redemptio. Pſalmo 129.

Bona opera minorum. — *Hila. & Hier. ſ. pſal. 64.*

Abundant valles frumento. Pſ. 64. quum imperfecti abundant operibus neceſſariis ad vitam æternam: licet non aſcendant ad perfectiora. Qui quamuis coronam aureolam non accipiant, fructibus tamen æternæ vitæ alentur. Iob. 5. d.

Multitudo bonorum operum. Proſperitas temporalis. — *Rup. ſ. Gen. 31. Hier. ſ. Ier. 22.*

Abundantia rerum omnium eſt proſperitas temporalis, vſque ad ſuperflua ſe extendens. Vt Deut. 7. c. 28. c. Ierem. 22. e. Hac abundantia dicuntur abundare tabernacula prædonum. Iob. 12. a. Qui licèt malè acquirant, tamen in hac vita proſperitate fruuntur. Et ne hæc abundantia bonis noceat, quum eis euenerit: admonet Eccleſ. cap. 18. d. vt tempore abundantiæ meminerint paupertatis. Hanc abundantiã reprehendit Chriſtus. Luc. 12. b. Et laudatur magis eleemoſyna viduæ pauperis, quàm eorum, qui abundabant. Marc. 12. d. Luc. 21. a. Appellatur & hæc abundantia frumenti, & abundantia panis. Gen. 27. d. 41. f. Pſalm 77. Hæc abundãtia dicitur fuiſſe iniquitas Sodomæ. Ezech. 16 f. 17. d. De hac agitur. 1. Para. 12. g. 19. d. 2. Paral. 31. c. Iere. 22. f. Dani. 8. g. Hac proſperitate fruentes dicuntur affluere delitiis. Eccle. 2. a. 2. Pet. 2. c. Affluere autem dicuntur diuitiæ. Pſal. 61. quia cùm ſint in continuo fluxu, aliquando ad modicum tempus abundant. De his dicitur, vt, cùm multa affuerint, abundanter demus. Thob. 4. b. — *Baſi. ſ. pſalm. 61.*

Sufficientia neceſſariorum.

Abundare interdum dicit ſolam neceſsariorum ſufficientiam. Qua ratione dicebat Apoſtolus Philip. 4. c. ſe ſcire abundare, hoc eſt, neceſsariis contentus eſse.

Dæmones. — *Lyra. ſ. pſalm. 122.*

Diuites ſeculi. Superbi.

Abundantes dicuntur dæmones, qui abundant iniquitate, & ſuperbia: quibus animæ ſunt in opprobrium, dum eas trahunt ad peccatum. Pſ. 122. Eadem ratione abundantes ſunt diuites ſeculi, & ſuperbi, qui pauperes iuſtos contemnunt: & ipſi de ſua iuſtitia præſumunt. Et dicuntur abundanter facere ſuperbiam. Pſalm. 30. quum in omnibus operibus ſuperbiunt. Et abundat os malitia, quum verbis fraudulentis quiſpiam quærit malum proximi. Pſal. 49. Et inſipientia abundat malo. Eccl. 21. b. 23. a. 34. b. Matt. 34. a. Iacob 1. c. Abundantius æmulator dicebatur Paulus. Galat. 1. c. Quia non ſeruabat modum in zelo.

Abundantia opum Tyri, diuerſa vitia ſignificare poteſt. Eze. 27. d. Abundat etiã paupertate, qui longè abeſt à virtutibus. Eccl. 11. b.

Multitudo vitiorum. Superbientes de donis Dei. Hæretici. — *Gre. 11. Mor. 1. 2. Hie ſ. Hoſe. 10.*

Abundare dicuntur tabernacula prædonum. Iob. 12. a. cùm aliqui habentes dona Dei, & ſcientiam, de eis ſuperbè, & arroganter ſe extollunt, facti raptores gloriæ Dei. Sic exuberans terra ſimulacris iuxta vbertatem ſuam. Hoſe. 10. a. deſignat hæreticos, qui acumen ſenſus, & ingenij à Deo percipientes, vt bona naturæ in Dei cultum verterent, fecerunt ſibi ex his idola. Nullus enim poteſt hæreſim ſtruere, niſi qui ardentis ingenij eſt, & habet dona naturæ, quæ à Deo artifice ſunt creata.

Potentia tyrannorum, aut virium corporis. — *Baſi. ſ. Pſal. 32.*

Abundantia virtutis equi. Pſal. 32. potentiam tyrannorum, aut etiam virium corporis ſignificare poteſt.

Carnales.

Abundantes habitatores vallium falcatis curribus. Iudic. 1. d. deſignare poſsunt homines carnales multos carnis motus habentes.

Voluptates.

Abundans vinum, deſignare poteſt abundantiam voluptatum mentem turbantium. Eſter 1. b. 5. b. Huc referri poſsunt exuberantia torcularia. Ioel 3 c.

Abundare in ſuo ſenſu, eſt ſuam ſequi opinionem. Rom. 14. a.

Abundantia cordis, multitudinem cogitationum, & affectuum ſignificare poteſt. Matt. 12 c. Luc. 6. g.

Abundantior honor exhibitus membris, quæ cenſentur inhoneſta: deſignat maiora honeſtatis ſigna. 1. Cor. 12. c.

Abundantiſſimè præparans Dauid marmor parium ad conſtruendum templum. 1. Paralip. 29. a.

Puniens Deus malos.

Copioſa familia Iudith. Iudit. 8. a. familiam Eccleſię ſignificare poteſt.

Abuti.

AButi re quapiam eſt, quum quis non in eum finem ea vtitur, in quem ordinata eſt. Aut eſt nimis licenter vti. Interdum verò ſumitur pro vti, vt Hieron. ſuper Iſa. 29 Hoc teſtimonio abuſus eſt Dominus contra Phariſæos in euangelio Matthæi, dicens: Quare & vos præteritis mandatum Dei propter traditiones veſtras?

Abuti dicitur Deus malis Ierem. 18. d. quum eos, qui iuxta naturæ ſuę conditionem, ad gloriam creati fuerant, perpetuò punit: quia ipſi abuſi ſunt diuina bonitate. — *Lyra. ſ. Ierem. 18.*

Abuti loco pœnitentiæ dicitur malus. Iob. 24. d. quum tempus ſibi conceſsum ad pœnitendum, conſumit ad magis peccandum: quod etiam eſt abuti diuina miſericordia. — *Lyra. ſ. Iob. 24.*

Abutuntur potentia Reges, qui non ea vtuntur ad reipublicæ, & bonorum vtilitatem. Eſter. 13. a. Et abuſio eſt, quum mali per ſuperbiam imperant bonis. Pſal 20.

Abuti peſſimè eſt peccatum contra naturam committere. Geneſ. 19. b. Iudi. 19. f. Thre. 5 b. Et Sichen dicitur abuſus Dina, quia contra ius faſque, ac contra legem naturæ, ſeu gentium eam ſtuprauit. Gen. 34. d.

Abutitur mulier viro, quum illi imperat Eccl. 25. d. Et quum caro imperat rationi.

Abutitur ſe puella, quum ſe ſubiicit ſtupro. Eccl. 26. b.

Digitized by Google

Abyſſus.

AByſſus eſt immenſa quædam profunditas,& impenetrabilis,& incomprehenſibilis,præcipuè aquarum,quaſi ſint ſine fundo. Gen.8.a. Clauſi ſunt fontes abyſſi.

Raſ.ſ.pſ.32. Arno.ſ.pſ.32.103. Hie.ſ.Ionam 2. Aug.ſ.pſ.32.35.41. Greg.29.mor.22. & 34.mor.11. Euch.for.ſpiritua.3. — *Sapientia Dei. Iudicia Dei.*

Abyſſus etiā interdum ſignificat diuinam ſapientiā,& inſcrutabilia eius iudicia. vt Pſal.32. Dicitur Deus ponere in theſauris abyſſos: quia iudicia ſua ſibi ſeruat abſcōdita. De his apertè Pſal.35. Iudicia tua abyſſus multa: qualia ſunt quæ in his,qui ſunt in profundo malorum, exercentur: quum propter peccata tradidit illos Deus in reprobum ſenſum. De hoc rurſus Pſal.103. Abyſſus ſicut veſtimentum amictus eius. Huius abyſſi ſuperficies conſtringitur,quū diuina iudicia occultantur. Iob.38.c. Et quum Pſalm.41. dicitur, Abyſſus abyſſum inuocat: intelligi poteſt,quod iudicium,quod hic Deus infert peccanti,inuocat abyſſum,id eſt, oſtendit aliud iudicium, quo mali damnabuntur. Et conſilium Dei dicitur eſſe in abyſſo magna, propter occultationem diuini iudicij. Et Iob. 41. d. Aeſtimabit diabolus abyſſum quaſi ſeneſcentem, quia ſuadet peccantibus ceſſaturum Dei iudicium in eis puniendis.

Hiero.ſ.Pſal.32. Beda ſ.Prouer.3. — *Myſteria.*

Abyſſi præterea dicuntur myſteria ſacræ ſcripturæ quæ ponit Deus in theſauris: ne omnibus paſſim ſint obuia. Pſalm. 32. Hæ abyſſi eruperunt per ſapientiam Dei. Prouer.3.c. Eccl. 23.c.24.a.42.e.

Gloſa interli.ſ. Deu.8. — *Sapientia.*

Sapientia quoque,ac doctrinæ copia abyſſus dicitur. Et abyſſi fluuiorum erumpunt in terra promiſſionis,quum abundat ſapientia vel in eccleſia militante, vel in triumphante. Deute.8.b. Et Pſal.77. Adaquauit eos velut in abyſſo multa. Et Prouer.3.c. Sapientia illius eruperunt abyſſi. Et Eccle.24. Profundum abyſſi penetraui.

Glo. ordi.ſ.Iob.28 — *Sapientia ſecu. Sapiens.*

Abyſſus etiam dicitur ſapientia huius mundi, ipſique ſapientes, ac magi. vt Iob 28.b. Abyſſus dicit, non eſt in me: quia diuina ſapientia non eſt in mundana. Item Prouerb. 8. e. Nondum erant abyſsi, & ego iam concepta eram, & quando certa lege, & gyro vallabat abyſſos. Et Iſa.51.d. Tu ſiccaſti aquam abyſsi vehementis,quippe qui ſtultam fecerit ſapientiam huius mundi. Sic ſunt turbatæ abyſsi ad vocem ſapientiæ Dei.

Aug.4.de gene. ad literam.1. & ſ. Pſ.76.134. & ſ. Apoc.homi.7. Greg.9.mor.19. & 18.mora.27. & 29 mor.3. & 33 mo.9. Beda ſ.Gen.1. — *Mens & cor hominis. Caro. Conſcientia.*

Eſt item abyſsus mens,& cor hominis imperſcrutabile:& ita dicuntur tenebræ eſſe ſuper faciem abyſsi. Gene.1.a quum mens eſt ſine gratia,& in cæcitate,& ignorantia: vbi etiam caro, intra quam eſt mens,dici abyſsus poteſt. Et Iob.28.b. Abyſsus dicit, non eſt in me, id eſt ſapiētia non eſt in corde carnali. Et Deus dicitur ambulare in nouiſſimis abyſſi, cùm ſit ſcrutator intimi cordis:& ſuperficies abyſſi conſtringitur. Iob.38.c. Et dominus omnia quæcunque voluit,fecit in his omnibus abyſſis. Pſalm.134. Et puteus abyſſi, cor malorum. Apoc. 9. a.20.a. Hæc abyſsus deuorabatur. Amos 7.a. De hac Eccl.1.a. Profundum abyſſi quis dimenſus eſt: Item conſcientia ipſa, vt cùm turbatæ ſunt abyſſi. Et Haba.3.b. Abyſsus dedit vocem ſuam ab altitudine phantaſiæ ſuæ. Abyſsus phantaſiæ altitudinem portat, quum humanus animus immenſa cogitatione caliginoſus ſemetipſum etiam diſcutiendo non penetrat. Sed ab hac altitudine vocem dare eſt: quia dum ſe deprehendere non poteſt, cogitur in admirationem conſurgere: vt eò perſcrutari non audeat, quod ſupra ipſum eſt, quò incomprehenſibilitatem ſuam ipſe cogitans,non valet inuenire, quod eſt:& inde diuinam potentiam humilius laudat. Deus etiam dicitur intueri abyſſos. Dan.3.c.

Hie.ſ.Haba.3. & epiſ.Ignota.vulto Euch.q.in Pſal. & for.ſpiritua.3. Beda ſ.Gen.5. — *Nouū & vetus teſtamentum.*

In eo,quod ait propheta Pſal. 41. Abyſsus abyſsum inuocat: intelligi poteſt lex euangelica inuocans legem veterem, quaſi aduocans eam in teſtimonium ſuæ veritatis: vel ediuerſo lex vetus inuocat nouam, quaſi petens per eam aperiri myſteria,quæ in ipſa latebant. In hac abyſso adaquauit dominus populum ſuum. Et abyſsus euangelica dedit vocem ſuam per prædicationem. Haba.3.b. Et fontes abyſsi teſtimonia veteris teſtamenti. Gen.6.b.

Aug.ſ.pſalm.41. — *Homo.*

Abyſsus etiam homo,& abyſsus,id eſt,homo cor habens profundum aduocat abyſsum id eſt,alium hominem ad fidem.

Arno.ſ.pſalm.41 Aug.ſ.Apoc. hom.7.16. — *Deus pater & filius.*

Vel abyſsus inuocat abyſsum,quum Deus pater clamat ad filium: Hic eſt filius meus dilectus. Et filius ediuerſo inuocat patrem,& ipſum prædicat,& manifeſtat.

Rup.ſ.Amos 7. Lyra.ſ.Haba.3. — *Populus.*

Abyſsus etiam dici poteſt populus: vt cùm Amos 7.b. dicitur ignem deuoraturum abyſſum multam,hoc eſt populum Iudæorum. Et diabolus dicitur angelus abyſsi, hoc eſt populi malorum. Apoc.9.b.19.a.

Chriſtiani.

Chriſtiani quoque abiecti per perſequutionem,& clamantes ad Dominum, abyſsus dici poſsunt. vt Haba.3.b. Abyſsus dedit vocem ſuam. Et abyſsus abyſsum inuocat, quum Chriſtiani inuocant Deum.

Aug.1.de Gen. cont.Manichæos. — *Materia informis.*

Abyſsus quoque dicitur materia prima informis,quæ caret fundo,id eſt,forma terminante. Atque ita erant tenebræ ſuper faciem abyſsi. Gen.1.a.

Terra.

Abyſsus etiam dicitur terra: vt benedictiones abyſſi deorſum iacentis indicent fœcunditatem terræ. Gen. 49.d. Deut.33.b.

Philo.de profugis. — *Senſus.*

Abyſsus quoque dici poteſt ſenſus: & aperiuntur fontes abyſſi, cùm ſenſus in omnes affectus ac vitia effunditur. Gen.7.b.

Rup.ſ.Habac. 3. Aug.ſ.pſal.106. Hier.ſ.Amos 7. Arno.ſ.pſ. 79. Aug.ſ.pſ.41.70. & de verbis domini ſermo.34. — *Limbus.*

Abyſsus eſt limbus,vel Sancti in limbo: & abyſsus dedit vocem ſuam, quum adueniente Chriſto, Sancti laudauerunt,& gratias egerunt. Hab.3.c.

Timor.

Abyſsus etiam dicitur affectus timoris: vt, Deſcendunt vſque ad abyſsos. Pſal.106. qui grauem habent timorem.

Culpa.

Abyſſus interdum dicitur culpa. Et abyſsi terræ multitudo culparum, vel ſtatum culpæ: vt Pſalm.70.

Mendacium.

vt Pſal. 70. De abyſsis terræ iterum reduxiſti me. Et abyſſus multa, quam deuorauit ignis. Amos 7.b. Omnia peccatorum genera ſignificare poteſt. Idem poterit deſignare. Apoc.17.c. quum beſtia aſcenſura eſt de abyſſo. Et abyſſus inuocat abyſſum, id eſt, culpa trahit culpam, & pœna aduocat pœnam. Puteus abyſſi, mendacia diaboli ſiue fundamenta. Apo.9.c. *Rup.5.ſ.Apoc.*

Infernus.

Abyſſus præterea ſignificare ſolet infernum: vt quum dicitur. Gene 1.a tenebræ erant ſuper faciem abyſſi. Hæc appellari ſolet abyſſus magna, habens ſuos fontes, id eſt, dæmones, qui rupti dicuntur ad inundationem mundi. Gene. 7. b. Et benedictiones abyſſi ſignificabunt euaſionem inferni. Gen.49.d. Deut.33.b. Hæc abyſſus operit Ægyptios, quum mali merguntur in inferos. Exo.15.a. Sic peccantes deſcendere dicuntur vſque ad abyſſos. Pſal. 107 70.76. Et abyſſus dicitur exaltaſſe Aſſur, id eſt diabolum. Eze. 26.d. 31. a. Et abyſſus dicitur vallaſſe Ionam deſignantem eos, qui tenebantur in inferno. Ionæ 2.c. Ideo dæmones rogabant Chriſtum, ne in abyſſum eos ire compelleret. Luc.8.c. Et Apoc 9.a. ponitur clauis abyſſi, & angelus abyſſi. Et Apocal. 20. a. mittitur draco in abyſſum. Et hæc abyſſus dicit non eſſe in ſe ſapientiam. Iob. 28. b. Et ſuperficies abyſſi conſtringitur, quum fraudes diaboli occultantur. De hac abyſſo Haba.3.c. *Orig.ſ.Gen.hom.1. Hiero.ſ.Iona.2.&ſ.Hab.3.&ſ.Eze.26.&ſ.Iob.28. Greg.29.mor.22. Beda ſ.Gen.1. Rup.ſ.Haba.3.*

Dæmones & impij homines.

Abyſſi etiam dæmones dici poſſunt: vt cùm congregatæ dicuntur abyſsi in medio mari. Exo.15.b. Et quum ſunt abyſſi. Pſal.76. Et cùm Ionam dicitur abyſſus vallaſſe. Ionæ 2.c. Eadē ratione impij homines, & mentes vitiis obſcuræ, abyſſus appellari poteſt: præcipuè cùm propter peccata ſua tradit illos Deus in reprobum ſenſum. Iob.38.b. Pſ.35. Apo.20. a. Et ipſa aſtutia diaboli abyſſus. Ezech.31.a. Abyſſus exaltauit Pharaonem, hoc eſt, aſtutia diabolum. *Hier.ſ.Iona.2.&ſ.Iob.38. Aug.ſ.pſalm. 35. Ioannes benedi. Aug.ſ.pſalm. 103.*

Aſtutia diaboli. Tribulationes & perſecutiones

Abyſſi etiam dicuntur magnæ tribulationes, & perſequutionum multitudo, quibus infideles opprimunt fideles: vt abyſſus dicitur veſtimentum terræ. Pſal.103. quum eccleſia vndique perſequutionibus cingebatur. Et deducit dominus in abyſſis, ſicut in deſerto. Pſal. 105. quum facit, vt magnæ tribulationes tanquam leues habeantur. Et Deus cogitatione ſua placat abyſſum, quum nutu ſuo ſedat perſequutiones. Eccleſiaſ.43.c. Sic Ion.2.c. Abyſſus vallauit me. De his Iſa.51.d.63.c. Ezech.26.d. Haba.3.b. Apo.20.c.

Abyſſus vallauit Ionam, hoc eſt, Chriſtum, quando Iudas cum cohorte, venit ad comprehendendum Chriſtum. Ionæ 2.c. *Rup.ſ.Ionam 2.*

Accaron.

Hæretici. Gentilitas. Iudæi.

ACcaron. i. ſterilitas, vel eradicatio: ciuitas eſt Paleſtinorum. Poteſt eſſe typus hæreticorum, qui eradicant fideles ab eccleſia. Amos 1.c. Sopho.2.a. Eſt etiam typus gentilitatis quæ ſterilis erat, abſque lege, & notitia Dei. Zach.9.a. Deſignat etiam Iudæos qui ſteriles facti ſunt & inopes, fructum ſpiritus fugientes, & paleam literæ ſectantes. Amos 1.c. *Hiero.ſ.Amos. Rup.ſ.Amos 1.*

Accedere, Appropinquare, Appropiare. Propè, Inacceſſus.

ACcedere ad aliquem locum, eſt verſus illum ire, ac propinquum illi fieri. Recipit allegoria ſecundum id, ad quod acceditur. Eſt autem accedere, appropinquare. Gen. 27.c. Accede ad me, & tangam te. Adire. Iſa.8.a. Acceſſi ad prophetiſſam. Aduenire. Gen.38.b. Acceſſit quoque Lia. Aggredi. Matth.20.c. Acceſſit ad eum mater filiorum Zebedei. Fauere. Matth.4.b. Ecce angeli acceſſerunt. Vſurpare. Nu.18.a. Si quis externus acceſſerit.

Succurrēs Deus.

Accedere non competit Deo, niſi ſecundum metaphoram, ſicut nec recedere. Competit tamen Chriſto ſecundum aſſumptam humanitatem. Dicitur autem Deus accedere ad aliquem, cùm illi ſuccurrit, & miſericordiam præſtat: vt appropinquauit Ieſus portæ ciuitatis: & acceſſit ad loculum, in quo iacebat mortuus. Luc 7.b. Sic appropinquauit Samaritanus vulnerato, hoc eſt Chriſtus aſſumpta carne, factus generi humano miſericordiæ collatione vicinus. Luc.10.f. Et dicitur Deus eſſe propè iis, qui tribulati ſunt corde. Pſal. 33. 118. 144. Iſa.14. 46. 51. Thre.3.f. Deut. 4.a. Luc 21.f. 24.b. Iacob.4.b. Et dicitur Dominus appropinquans Ier.23.c. Et propinquus eſſe pupillis. Prouer.23.b. quia eorum vindicat iniurias. Et in vniuerſum dicitur Deus prope eſſe omnibus in hac vita viuentibus: quia paratus eſt omnibus hic eum inuocantibus, ſuccurrere. Iſa.55.b. Mala.3.b. *Ori.ſ.Luc.ho.34. Amb.ſ.Luc.10. Baſi.ſ.pſ.33. Hiero.ſ.Iſa.55.*

Reuelans Deus myſteria.

Accedit etiam Deus, cùm reuelat myſteria: vt cùm tres viri ſteterunt propè Abraham. Gē. 18.a. Philip.4.a.

Appropinquare dicitur regnum cælorum, quum Chriſtus accedit ad animam: & quum imago, & ſimilitudo Dei nunc in conſortium veritatis aſſumitur: vt ſancti omnes, qui cæli nuncupati ſunt, Domino conregnent. Matt.8.a.4.c.10.a. Marc.1.c. Luc 10.b. *Ori.ſ.Matt. ho.1. Hila.ſ.Mat.cā.10.*

Incarnatio Chriſti.

Appropinquans Chriſtus Hierico: eſt aſſumens humanitatem. Luc. 18.f. Sic dicitur Deus propè feciſſe iuſtitiam ſuam. Iſa.46.d. Et appropinquauit Ieſus ad deſcenſum montis Oliueti. Luc 19.c. quum deſcendit de cælo ad nos per miſericordiam. Et propè exiſtens Abraham, vt ingrederetur in Ægyptum. Gene.12.c. deſignauit appropinquantem incarnationem Chriſti, per quam ingreſſurus erat in mundum. *Ambro.ſ.Luc. 19*

Triſtitia Chriſti

Appropinquauit vita Chriſti in inferno. Pſalm. 87. quando dixit Chriſtus: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Vel appropinquauit in membris. *Aug.ſ.pſ.87.*

Diuina punitio. Dies iudicij.

De propinquo effundit Deus iram, quando citò, aut grauiter punit. Ezec. 7. b. Et propè dicitur eſſe dies domini, propter vicinitatem diei iudicii, aut mortis vniuſcuiuſque, *Hie.ſ.Iſa.13.&ſ.Eze.30.*

& quia omne tempus æternitati comparatum breue, & vicinum eſt. Iſa. 13. a. 14. a. Ezec. 30. a. Ioel. 1. d. Sic dicitur appropinquare aduentus Domini. Iacobi 5. b. 1. Petri. 4. b. Et appropiat Deus, aut conſilium eius, quum punit. Iſa. 5. c.

Orig. ſ. Matt. cap. 13. & ſ. Ioſu. ho. 4. Iſy. ſ. Leui. 10. Hiero. ſ. Eccl. 4. & ſ. Ezec. 40. Greg. ſ. Reg. 14.

Accedere ad Deum, eſt eius voluntatem ſecreta contemplatione cognoſcere: & ab exterioribus ad interiora tendere. 1. Reg. 14. f. Sic diſcipuli accedunt ad Ieſum in domo, quum ad diuinorum ſecretorum contemplationem admittuntur. Matth. 5. a. 13. b. 15. b. 24. a. Sic ait Propheta: Accedite ad eum, & illuminamini. Pſ. 33. 148. Et Iſa. 34. a. 48. c. 41. a. Vbi petit Deus, vt accedant ad ſe: quaſi vt doceantur, & vt iudicentur. Acceſſus autem habetur ad Deum per Chriſtum. Rom. 5. a. Ephe. 2. d. 3. c. Hebr. 10. d. Accedunt autem ad dominum ſacerdotes, & ad offerendum victimas: quia accedere ad Deum, peculiariter eſt ſacerdotum illi miniſtrantium. Exo. 19. d. Leui. 10. a. Nu. 16. a. Deut. 30. a. 2. Par. 29. g. Ezec. 40. g. 42. c. Sic dicitur Eccleſ. 4. d. Appropinqua, vt audias. Et inuitamur ad accedendum ad ſapientiam. Eccl. 21. a. 51. d. Iere. 30. d. Et appropinquare rubo eſt inueſtigare myſteria. Exo. 3. b. Solus autem Moſes appropinquat ad Deum, quaſi alii, vt indigni arceantur. Exo. 24. a. Accedere autem Moſen ad caliginem, eſt penetrare allegorias. Exo. 20. d. Et accedere ad Moſen, eſt inueſtigare legis myſteria. Exo. 34. d.

Admitti ad ſecreta.

Inueſtigare myſteria.

Aug. ſ. Pſ. 34. Orig. ſ. Matt. c. 15. Baſi. ſ. Pſal. 33.

Accedere dicitur ad Deum, qui fit ei ſimilis: recedere verò à Deo, qui fit ei diſſimilis.

Fieri ſimile Deo.

Accedere præterea ad Deum, eſt ad fidem venire intra eccleſiam: vt quum turbæ in monte accedunt ad Chriſtum. Matt. 15. c. Idem eſt accedere ad ſeruitutem Dei. Eccl. 2. a. Sic Pſal. 33. dicitur: Accedite ad eum, & illuminamini: vt videlicet à tenebris peccati, veniant ad lumen fidei, & gratiæ. Ita inuitat Deus gentes, vt accedant ad ſe. Iſa. 41. a. 45. d. 57. d. Eccl. 51. c. Soph. 3. a. Roma. 10. b. Ephe. 2. c. Hebræ. 11. b. 1. Pet. 2. a. Sic iuſſit Moſes populum accedere coram Domino. Exo. 16. b. Accedentes autem ad Chriſtum per fidem, curantur Matt. 21. b. Acto. 28. c. Sic acceſſit mulier retrò, veniens per fidem, & nondum pertingens ad ſpeciem: & curata eſt. Luc. 8. f. Acceſſit etiam Centurio per fidem & charitatem, & licèt per alios, plus tamen accedebat per fidem quàm illi, quos mittebat. Matt. 8. a. Accedens etiam Iacob ad Iſaac, vt tangeretur ab eo. Gen. 27. c. deſignat acceſſum gẽtilis populi ad Deum per fidem: vbi eſt primus contactus, & veluti probatio. Et rurſus accedens, vt oſcularetur eum: deſignat acceſſum per charitatem, & perfectionem operum: per quæ meretur benedici. Sic mulier accedens cum alabaſtro vnguenti. Matth. 26. a. Et facti ſunt propè, qui longè aberant. Dicimur autem habere acceſſum ad Deum per Chriſtum. Accedens autem Iudas audacter ad Ioſeph. Geneſ. 44. d. deſignat fortem confeſſionem fidei Chriſti in eo, in quo prius erat timida. Acceſſerunt etiam mulieres ad Chriſtum per charitatem. Matth. 28. b. Et accedens Eſter ad oſculandum regis virgam. Eſter 5. a. Deſignat eccleſiã appropinquantem ad Chriſtum per charitatem. Acceditur etiam ad Deum per opera iuſtitiæ. Iſa. 58. a. Iacob 4. b. Et Sopho. 3. a. reprehenditur, quæ non appropinquauit. Et populus exercens opera iuſtitię, dicitur populus appropinquãs Deo. Et publicani appropinquabant ad Chriſtum. Luc. 15. a.

Venire ad fidem intra eccleſiam.

Ambr. ſ. Luc 8. Aug. 1. de cõſenſu euangeliſt. 20. & ſ. Pſal. 33. & 35. contra Fauſtum. 8

Acceſſus per fidem & charitatem.

Ori. ſ. Matt. ho. 5. Hiero ſ. Iſa. 8

Acceſſus per opera iuſtitiæ.

Iſy. ſ. Leui. 23.

Accedere ad altare. Exod. 28. 30 40. eſt ad euchariſtiam & ſacramenta, aliáque ſacra myſteria tractãda accedere: ad quæ non debet immundus appropinquare. Vnde qui habent maculam, quæ generare ſcãdalum poteſt, non admittuntur ad miniſterium: licet poſſint comedere de ſacrificiis, hoc eſt ſumere ſacramenta. Leui. 9. b. 21. d. 22. a. Sic extranei & non de genere Leuitico, prohibentur ad tabernaculum, & ſacra accedere, ſub pœnæ mortis comminatione. Num. 1. g. 3. f. 18. b. Et accedere aliquem de vulgo ad arcã, eſt indignos tractare myſteria: ideo prohibentur accedere. Ioſu. 3. a.

Tractare myſteria.

Baſi. & Arno. ſ. pſ. 37.

Appropinquantes amici aduerſus hominem. Pſalmo 37. Sunt angeli ſtantes contra peccatorem, & laborantes, vt reſipiſcat. Sic accedebant aduerſus Hai, vt debellarent peccatorem. Ioſu. 8 Sermones etiam Dei appropinquant nobis, cùm reprehendunt mala noſtra. Et accedens Elias, vt reprehenderet populum. 3. Reg. 18. b. deſignat ſolicitudinem prælati erga oues: ad quas debet accedere, & non ab eis recedere.

Angeli & ſermones Dei aduerſus peccatorem. Solicitudo prælati.

Ori. ſ. Matt. ho. 33.

Accedentes fratres Ioſeph ad ipſum iam agnitum. Gen. 44. a. Deſignant omnes tribulatos & oneratos ad Chriſtum inuitantem venientes, vt ab eo reficiantur.

Accedere ad Chriſtũ inuitantem.

Ambr. de Ioſeph. Hiero. ſ. Amos 6 Rup. ſ. Amos 6.

Accedentes fratres Ioſeph cum pecunia ad eius diſpenſatorem. Gen. 43. d. deſignant prædicatores verbum prædicationis referentes Chriſto: à quo cognoſcunt ſe illud habere. Hi accedunt cum fiducia: non ita mali. Sic accedebant accipientes talenta. Matth. 25. b.

Acceptum ferre verbum prædicationis Chriſto.

Ambr. ſ. Pſal. 118. Ser 22.

Accedentes etiam fratres Ioſeph ad diſpenſatorem, deſignare poſſunt Iudæos conſulentes legem: cùm dubitarent credere in Chriſtum. Appropinquare autem ad ſolium iniquitatis, vel ad ſabbata mendacia. Amos 6. a eſt nimis inniti literęlegis: vel iniquè condẽnare Chriſtũ.

Accedentes diſcipuli ad Chriſtum pro Chananea. Matt. 15. c. deſignant orationes Sanctorum, per quas maximè ad Deum acceditur. Sic dicitur appropinquaſſe Abraham ad Dominum, vt oraret pro Sodomis. Gene. 18. c. Et deprecatio appropinquat Deo, quum eſt illi grata: & quum eam comitantur bona opera: & prius accedit oratio, deinde ipſe orans & perfectus. Pſal. 118. 3. Reg. 8. f. Eccl. 35. c.

Iudæi conſulentes legem. Inniti literæ legis. Orationes ſanctorum.

Hie ſ. Iſa. 8.

Accedens Iſaias ad propheteſſam. Iſa. 8. a. deſignat acceſſum ad ſpiritum ſanctum, vel ad eccleſiam, vel ad beatam virginem Mariam. Sic accedere ad Sion. Hebr. 12. c. eſt accedere ad eccleſiam: & non ad Sina, id eſt, ad ſynagogam. Idem eſt appropinquare Hieroſolimis, & Bethphage. Matth. 21. Marc. 11. a. Luc 19. Ioan. 19. d.

Acceſſus ad ſpiritum ſanctum, vel ad eccleſiam.

Magna de Deo cognoſcere. Chriſtus celans formam Dei. Cognoſci cor à Deo. Accedit homo ad cor altum, quum magna de Deo cognoſcit. Pſal. 63. Vbi legitur: Accedet homo ad cor altum. Acceſſit etiam Homo ad cor altum, hoc eſt ſecretum, quum Chriſtus obiecit humanis aſpectibus hominem, celans formam Dei, in qua æqualis eſt Patri, & offerens formam ſerui, qua minor eſt Patre. Appropinquare etiam dicitur cor, cùm cognoſcitur à Deo. Pſalmo 54. Vel appropinquat cor Chriſti, quum benefacit. Et mali cor ad fallendum. *Hila. & Hiero. ſ. Aug. ſ. Pſal. 63. Arn. et Hila. ſ. Pſ. 54.*

Bona agere nõ recta intentione. Verbo tantum colere Deum. Accedere ad Deum duplici corde: eſt bona opera agere non recta intentione: vt hypocritæ faciunt, qui & malignè dicuntur ad Deum accedere. Eccleſiaſt. 1. d. Sic accedebant Phariſæi ad Chriſtum. Matthæ. 15. a. Sic acceſſit ad eum tentator. Matt. 4. a. Et populus Iudæorum appropinquabat ore & labiis ſuis Deo: quia vnius Dei cultum ſe habere gloriabatur, & reſpuere idola: ſed cor eius longè eſt à Deo, quia non recipit dominum Ieſum Chriſtum, Iſa. 29. d. Iere. 12. a. Sic propè dicuntur eſſe, qui ſimplicem habent fidem in eccleſia ſine operibus. Eze. 6. c. Dan. 9. b. Et inimici Chriſti appropinquauerunt aduerſus ipſum. Pſ. 57. Prope etiam dicitur dominus ori impiorum. Iere. 12. a. Quia hæretici habent bona verba, vt decipiant. *Hiero. ſ. Iſa. 29. Greg. ſ. Pſ. 57. Ori. ſ. Iere. ho. 8.* *Bona verba hæreticorum.*

Venire in iudicium cum Deo. Accedere ad Deum, interdum eſt quaſi velle conferre creaturam Deo, aut venire in iudicium cum eo: vt ita ratione coarguantur. Sed dicebat Deus per Iſaiam. Accedant, & tunc loquantur: ſimul ad iudicium propinquemus. Iſa. 41. a. 50. c. 57. a. 58. a. Sic accedebat, qui abſcondit talentum in terra. Matt. 25. b. Propè etiam dicebantur Iudæi, quia habebant legẽ Dei, in qua gloriabatur. Iſa. 57. d. Ephe. 2. c. Et propè dicitur eſſe, qui ſibi videtur ſciolus, & diligens: qui niſi cauerit, gladio hæreſeos, aut ſchiſmatis ferietur. Ezec 6. d. *Hiero. ſ. Iſa. 57. & ſ. Ezech. 6.*

Conſulẽtes ſuſcep tionẽ baptiſmi. Accedentes ſerui Naaman, vt illi conſulerent lotionem in Iordane. 4. Reg. 5. c. deſignant gentiles conſulentes rudioribus ſuſceptionem baptiſmi: vel bonos miniſtros Principum, qui citra adulationem illis vera dicunt: quia ſæpe Deus minori reuelat, quod melius eſt. *Glo. ordi. ſ. 4. Reg. 5.*

Lex ſuſcipiẽs curam ſynagogæ. Accedens Giezi ad amouendam mulierem à pedibus Eliſæi. 4. Reg. 4. e. deſignat legẽ ſuſcipientem curam ſynagogæ.

Amplexus fortitudinis. Accedens Iudith ad columnam. Iudith 13. a. deſignat amplectendam fortitudinem aduerſus diabolum.

Fideles ad fideles. Accedentia oſſa ad oſſa. Ezech. 37. b. deſignant fideles accedentes ad fideles: aut virtutes inuicem coniunctas, & connexas.

Accedere ad angelos vel Sãctos. Propinquant montibus æternis, qui accedunt ad angelos, & ad Sanctos inuocandos, vel imitandos. Mich. 2. c. iuxta ſeptuaginta. *Hiero. ſ. Mich. 2.*

Accedit alicui pro reuerentia bona gratia. Eccleſiaſti 32. c. Quia fit gratus ei, quum reueretur.

Puniri adulatores. Accedens puer Dauid ad irruendum in mendacem occiſorem Saulis. 2. Reg. 1. d. ſignificat puniendos eſſe adulatores. *Lyra. ſ. 2. Reg. 1.*

Finis legis. Appropinquans dies mortis Iacob. Gen. 47. g. deſignat appropinquantem finẽ legis. Sic appropinquans dies mortis Moſis. Deute. 31. d. Et Dauid. 3. Reg. 2. a. Eccl. 11. c. Thre. 4. d. Ezech. 7. c. 1. Mach. 2. f. Et propè eſt æſtas, quum venit tempus gratiæ, aut iudicij. Matth. 24. c. 26. b. Luc 21. f. Et appropinquans dies, eſt tempus gratiæ, vel ipſe Chriſtus. Roma. 13. d. Hebræ. 10. c. Et dies feſtus. Luc 12. a. Sic appropinquat tempus fructuum: quum venit tempus gratiæ vel iudicij. Matth. 21. d. Eccl. 12. a. *Ori. ſ. Matt. ho. 19 & ſ. Rom. 13.* *Tempus gratiæ aut iudicij.*

Cognitio propriæ infirmitatis. Appropinquat anima iuſti corruptioni, & mortiferis, cùm conſiderat ſe ſine diuino auxilio facile in peccatum labi. Iob. 33. c. Pſalm. 78. 106. Sic appropinquare inferno. Eccl. 51. b. *Greg. 23. mor. 28. Gloſa interlinea. ſ. Iſa. 26.*

Ex timore bene operari. Appropinquat mulier ad partum. Iſa. 26. c. quum quis à facie formidinis Domini concipit, & parturit, non carnis liberos, ſed ſpiritus: vt tota mente in Deum credat, & cognita vi tribulationis, ex timore incipiat bene operari.

Humilitas. Chriſtus ad paſſionem. Appropians Iudas ad torrentem, vbi vicit. 1. Mach. 5. c. deſignat per humilitatem vincendos eſſe dæmones: deſignat etiam Chriſtum venientem ad torrentem paſſionis, vbi vicit diabolum. *Gloſa ordin. ſ. 1. Mach. 5.*

Accedere ad voluptates & ad doctrinam peruerſam. Appropinquare ad vxores, eſt carnis curam agere. Exo. 19. c. Et accedere ad domeſticos carnis, eſt affectus accendere ad voluptates, diuitias, honores, & ſimilia. Et accedere ad mulierem menſtruatam, eſt amplecti doctrinam peruerſam. Ezech. 18. b. *Philo de gigan.*

Deleri peccata in baptiſmo. Accedere non valentes Ægyptij ad Hebræos in mari rubro: nec e diuerſo. Exod. 14. c. deſignat in baptiſmo, ita penitus deleri præterita peccata, vt amplius non redeant.

Accedere ad murum, vbi accedentes vincuntur. 2. Reg. 11. c. eſt abiicere ſe grauibus tentationibus ſine cauſa, à quibus mereatur vinci. Cùm verò e diuerſo vincunt: ſignificabitur diſcreta, & fortis obiectio, per quam habetur victoria. 1. Mach. 6. c. 2. Mach. 10. g.

Diabolus ad tentandum. Accedens Abimelech ad turrim. Iudi. 9. g. deſignat diabolum accedentem ad tentandos fortes. Sic Pharao ad populum Iſrael. Exod. 14. c. Pſal. 26. 31. 37. 118. vbi perſequentes iuſtum dicuntur appropinquare iniquitati: & appropinquare ſolio iniquitatis. Amos 6. b. Et appropinquantes currus, & equites ad Saulẽ. 2. Reg. 1. b Et Philiſtæus ad Dauid. 1. Reg. 17. e. Et nocentes. Pſalm. 26. 54 Et Iudas. Matth. 26. c. Luc. 22. e. Et propinquantes Aſſyrij ſunt dæmones perſequentes. Ezec. 23. a. *Hiero. ſ. pſ. 37. Hila. & Aug. ſ. Pſal. 54. Hiero. ſ. Ezec. 9. 23.*

Pœna comprehendens. Accedit alicui malum, vel flagellum, quum apprehendit eum pœna propter peccata. Pſal 90. Iſa. 54. d. Et dicuntur appropinquare anni non placentes. Eccl. 12 a. Et appropinquat

mors,aut finis,quum venit punitio deſtruens: & viſitationes vrbis,& dies Domini, & deſolatio:& Prælium Dei.Pſ.31.Iſa.13.a.Ierc.48.c.Thre. 4.d. Ezec. 7.b.9.a.22.a.30.a.Tob.14.b. Luc.20.a.21.d.

Hiero.ſ.Iſa.65. — *Hypocritæ*

Nolentes , vt ſibi appropinquent,alij tanquam immundi, ſunt hæretici,& hypocritæ,qui cæteros aſpernantur.Iſa.65.a.

Greg.31.mora.35. Hier.ſ.Iob.39. — *Angelorum chori. Superbi.*

Inacceſſæ rupes dici poſſunt angelorum chori, ad quos contemplandos non accedūt corda peccatorum.Sed qui ſunt,velut aquilæ,Iob.39.d.Vel ediuerſo,ſunt admodum ſuperbi,in quibus moratur diabolus.

Accelerare, Feſtinare, Properare, Celer, Velox, Citò, Citatus.

ACcelerare,& feſtinare velocitatem dicunt in motu , aut actione. Admittuntur in allegorias ſecundùm id, quod feſtinat,aut ad quod feſtinatur.

Gloſa ordi.ſ.pſ.30 — *Prōptitudo Dei ad adiuuandum*

Accelerat Deus, vt eruat:aut ad adiuuandum , quum inuocatus ſuccurrit, ne deficiant in tentatione.Pſ.30.69.Et velociter exaudit, cùm feſtinatò liberat.Pſ.68.101. Petimus autem, vt acceleret, quia tranſuolant tempora, ideo feſtinandum nobis in petendo auxilium , vt ipſe feſtinet ad adiuuandum. Feſtinatio Aſſueri ad ſuccurrendum Eſter:deſignat promptitudinem Dei ad ſuccurrendum Eccleſiæ,vel animæ in neceſſitate.Eſter 15.c.Et benedictio Dei dicitur feſtinare in mercedem iuſti.Eccleſiaſtici 11.c.

Aug.ſ.pſ. 147. — *Verbum Dei vbique.*

Velociter dicitur currere ſermo Dei. Pſ.147. quia ipſum Verbum Dei vbique eſt , & omnia penetrat.

Hiero.ſ.Iſa.8.& ſ. pſal.15. — *Promptitudo redēptionis Christi & conuerſionis gentium.*

Feſtinatio & acceleratio detrahendi ſpolia. Iſa.8.a.deſignat promptitudinem redemptionis Chriſti , & conuerſionis Gentium ad fidem per ipſum factæ. Dicuntur etiam gentes acceleraſſe,quum promptè venerunt ad fidem. Pſ.15.Feſtinatio etiam Ioſeph in domum ob lachrymas.Gene. 43. f. deſignat promptitudinem affectus Chriſti erga redemptionem generis humani.Et celeriter vadens Dauid in Bethlehem.1.Reg.20. a. deſignat accelerationem natiuitatis Chriſti.

Gloſ.ordin.ſ. Malach.3. — *Cito conuincens Deus.*

Velox teſtis erit Deus malis: quia citò eos conuincet.Malach.3.b.Ideo dicitur feſtinus velociter venire,quia veniet , quando non ſperatur.Iſa.5.g.

Prompta ſuſceptio fidei Chriſti.

Feſtinare venire ad Ioſeph. Gen.45. e. deſignat celeritatem ſuſceptionis fidei Chriſti. Sic feſtinauit Abigail , vt iungeretur Dauid.1.Reg.25.c.Et paſtores venerunt feſtinantes. Luc 2. b.Et Zachæus feſtinauit, vt ſuſciperet Chriſtum in domo. Luc 19.a.Et Iſaias admonet omnes,vt properent ad Chriſtum, & ad aquas baptiſmi.Iſa.55.a.

Orig.ſ.Ioſ.hom.5. — *Solicitudo bene operandi.*

Feſtinatio populi ad tranſeundum Iordanem.Ioſu.4.b. deſignat ſolicitudinem bene operandi,& implendi omnia præcepta poſt ſuſceptum baptiſma. Et feſtinare in iudiciis miſerationis.Eccleſiaſtici 18.b.eſt promptè exercere opera miſericordiæ: vt audiant in iudicio,Venite benedicti.Sic abiens Maria cum feſtinatione montana.Luc 1.d.deſignat promptitudinē præſtandi obſequium proximo , & vitandi vana , & exercendi bona opera. Idem deſignauit feſtinatio Abrahæ,& Saræ ad præſtandum obſequium hoſpitibus.Gene.18.a.

Amb.de Abrahā 5. Aug.epiſt.59.

Gloſa ordina.ſ. Gen.24. — *Prompta pœnitentia.*

Feſtinat iuſtus accipere doctrinam.Prouer.9. b.quia promptus eſt ad bonum , & ad ſuſcipiendam correctionem , & pœnitentiam. Sic deſcendit feſtinus Dauid , vt ſuſciperet verbū Ionathæ.1.Reg.20. d. Et accelerare dicuntur poſt multiplicatas infirmitates. Pſ. 15. Qui cognoſcentes peccata ſua,grandem, & feſtinatam agunt pœnitentiam,conuerſi ad Deum.

Promptitudo vitæ cōtemplatiuæ.

Feſtinatio Rachelis ad nunciandum patri aduentum Iacob,Gen.29.c.deſignat promptitudinem vitæ contemplatiuæ ad ſuſcipiendum Chriſtum. Eadem feſtinauit , vt abſconderet idola.Gen.31.e.quia eiuſdem vitæ contemplatiuę eſt remouere phantaſmata,&c.quæ rectam Dei cognitionem impediunt.

Promptitudo obedientiæ.

Celeritas Rebeccæ in deponenda hydria,vt daret potum ſeruo Abrahæ.Gen. 24. c. Deſignat promptitudinem obedientiæ venientium ad fidem ex gentibus.Idem deſignant properantes populi ad montem domini.Mich.4.a.

Amb.1. de Cain 8. Grego.ho.22. Philo.de ſacrifi. Abel, & Cain Geor.Venet.cant.2 to.3.cap.19. Arno ſ.pſ.15. Beda ſ.Exo.12. — *Properare ad cælum. Reddere vota.*

Feſtinanter comedere agnum.Exo.12.b eſt ad cæleſtem patriam anhelare:& non expectare diem craſtinum,cuius ſumus incerti ad bene operandum.Sic monemur Hebræ.4. c. feſtinare ingredi in illam requiem.Sic Leuitæ feſtinatò diſtribuebant hoſtias.2.Para.35.b. Ad hoc etiam facit feſtinatio Abrahæ.Gen. 18. a. Sic etiam fuit feſtinus Moſes ad placandum dominū. Exo. 34. a.Et Abigail ad placandum Dauid,& vt ei copularetur.1. Reg.25.c.g.Ita etiam accelerauerunt ſancti venire ad Dominum.Pſal.15.Ita etiam venerunt filiæ Ietro velocius ad patrem.Exo.2.d. Fugientes ſolicitè à dæmonibus , & properantes ad Deum dicuntur velociores lupis veſpertinis. Habac.1.b.Feſtinationes etiam hæ, deſignant citò reddenda eſſe vota Deo.Eccleſ.5.a.

Ori.ſ.canti.ho.3. Greg.ſ.canti.1. Ber.ſ.canti.ſer.58. — *Tranſitus ad myſticos ſenſus.*

Properatio ſponſæ.Canti.2.b.tranſitum ſignificat ad ſenſus ſpirituales:& abiectionē corporis,& rerum corporalium:& deſiderium vehemens ad proficiendum aliis.

Solicitudo prælati.

Feſtinatio Abrahæ in tabernaculum.Gene.18.a.figura eſt ſolicitudinis prælati pro eccleſia: ad cuius miniſterium etiam accelerare facit ſibi ſubditos.Sic accelerauit Simon conſummare muros Hieruſalem. 1. Mach.13.b.Et rex Babylonis iuit feſtinus ad lacum leonum , vbi Daniel erat.Dan.6.e.

Solicitudo apoſtolorum & prælatorum in prædicando & corrigendo.

Feſtinantes filij Iacob ad patrem , vt nunciarent de Ioſeph. Gen. 45. c. Deſignant ſolicitudinem Apoſtolorum pro conuerſione populi Iſrael : velociter autem currit ſermo Dei , quum Chriſtus prædicatur in omni terra. Pſalm. 147. Feſtinatò autem expellentes

ſacerdotes

ſacerdotes de templo regem Oziam leproſum.2.Paral.26.d.deſignant ſolicitam correctionē prælatorum ſine acceptione perſonarum:& ipſe rex accelerans egredi,deſignat libentem ſuſceptionem pœnitentiæ per ſubditos faciendam,velocitas autem prædicatorum eccleſię deſignatur.Iſ.30.d. Vbi ſi veloces dicuntur doctores hæreticorum, velociores tamen dicuntur doctores eccleſiæ,qui eos conuincunt.Feſtinatio etiam vxoris Manuæ ad virū ſuum. Iud. 13. b.deſignat ſolicitudinem manifeſtandi diuina.Et feſtinatio Danielis, vt narret interpretationem.Dan.4.c.Feſtinatio etiam diſſoluendæ obligationis pro amico factæ.Prou.6.a ſolicitudinem prælatorum pro ſubditis indicat.Et celeres veredarij.Eſter 8.d.deſignare poſſunt diligentiam prædicatorum.Horum autem velocium non eſt curſus,ſed gratia Dei.Eccleſ.9.c.

Hier.ſ.Iſ.30. *Hier.ſ.Eccl.9.* *Lyr.ſ.gen.24.*

Gratiarum actio prædicatoris.

Feſtinatio ſerui Abrahæ redeuntis ad dominum ſuum,cum vxore Iſaac.Gen.24.g.deſignat gratiarum actionem prædicatoris pro fructu prædicationis.

Fuga prædicatorum a ciuitatibus. *Gre.ſ.1.Reg.9.*

Feſtinatio Saulis ad inueniendum Samuelem.1.Reg.9.b.deſignat prædicatorem,quàm minimum poterit,in ciuitate debere morari.

Accelerans eunuchus Aſſueri mundum muliebrem ad Eſter. Eſter 2. b. deſignare poteſt prædicatorem curantem ornare animas,vt veniant coram Deo.

Prōptitudo reddendo rationem.

Feſtinato deponentes ſaccos fratres Ioſeph,deſignant promptitudinem ad reddendam de ſe rationem.Gen.44.c.

Velox tranſitus temporu. *Gre.9.mor. 22.23.*

Velociores dicuntur fuiſſe curſore dies antiquorum patrum:quia ante finiti ſunt,quàm redemptoris lucem viderent.Iob 9.c.Et dies cuiuſlibet hominis velociores ſunt curſore : quia deprehendi non valent,quam nulli ſint,niſi quum repente tranſacti finiuntur, qui venientes longi videbantur.

Comminationes diuinæ.

Accelerans arcus niuem,& coruſcationes,& feſtinatio nebulæ.Eccl.43. b.c. comminationem diuinæ iræ ſignificare videntur.

Velox punitio Dei.

Veloces hoſtes,inſperatam Dei punitionem deſignare poſſunt:& dicūtur velociores aquilis.Thre.4.d.Et feſtinant adeſſe tempora,quum dies mortis imparato aduenit. Deu.32.c. Et feſtinat Deus tempus,mortis videlicet,aut iudicij.Eccl.21.a. 36. c. Et dicitur feſtinare mors à triſtitia,quia triſtibus citius aduenit.Eccl.38.b.Et anni malorum dicuntur ire cum feſtinatione.Pſal.77.Et feſtinat conſummatio.Soph.1.d.Increduli autem contemnunt dicentes, feſtinet.Iſ.5.e.Ediuerſo autem dicitur Deus non feſtinare,quum expectat ad pœnitentiam : vt nō feſtinauit ſol occumbere ſpatio vnius diei.Ioſ.10.c.Et celer perditio malorum: quia quando non putant,ſubitò venit eis interitus.2.Pet.2.a.Sap.2.b.3.d.4.e.

Expectās Deus ad pœnitentiā. *Hier.ſ.Soph.1.* *Orig.ſ.Ioſ.ho.11.*

Promptitudo reſiſtendi diabolo & cauendi tentationes.

Feſtinatio Dauid aduerſus Philiſtæum.1.Reg.17.f. deſignat promptitudinem reſiſtēdi diabolo.Et feſtinatio fugiendi Abſalonem.2.Reg.15. c. deſignauit maturè cauendum eſſe à diabolo.Idem tranſeuntes feſtinanter Iordanem.2.Reg.17.f. Et Roboam feſtinus aſcendēs currum.3.Reg.12.e.

Incauta fuga vitiorum.

Feſtinatio nutricis Mephiboſeth,vt fugeret,vnde accidit lapſus Mephiboſeth:deſignat eos, qui incautè fugientes vnum vitium,in aliud incidunt.2.Regum 4.b.

Solicitudo diaboli ad perdendas animas. *Hier.ſ.Ier.12.*

Feſtinatio regis Hai aduerſus filios Iſrael.Ioſ.8.c.deſignat ſolicitudinem diaboli ad tentandas,& perdendas animas.Et feſtinans pes in dolo,eſt promptitudo diaboli, & membrorum eius ad perdendos bonos.Iob 41.a.Sic dicuntur pedes eorum veloces ad effundendum ſanguinem.Prouer.1.d.Iſ.59.b.Et properantes beſtiæ ad deuorandum. Ier. 12. c. Et aquila feſtinans ad comedendum.Hab.1.c.Et curſores ad delendos Iudæos.Heſter 3.d. Et feſtinātes impedire ædificationem templi.1.Eſdr.4.d.Sic iubetur accelerari negotium aduerſus Iudæos.2. Mach 9.b.Veloces etiam dicuntur doctores hæreticorum, quum diligenter curent peruertere animas.Et dicuntur veloces,quia ſibi veloces videntur.Iſ.30. d. Amos 2. d. Et dæmones dicuntur velociores lupis veſpertinis:quia diligēter exquirunt,quos deuorare poſſint : quod etiam de Romanis aduerſus Iudæos intelligitur.Hab.1.b.Veloces etiam ſunt pedes ad effundendum ſanguinem,quum aliqui ſunt faciles ad ſcandalizandum alios.Pſ.13.Rom.3.c.Dicūtur etiam dæmones & hæretici velociores aquilis.Thren.4.d.

Hier.ſ.Iſa.30.& ſ.Amos 2.& ſ. Hab.1. *Rup.ſ.Habac.1.* *Ori.ſ.Roma.3.* *Gl.ord.ſ.thren.4.*

Coguntur dæmones honorare ſanctos.

Feſtinare iuſſus Haman ad honorandum Mardochæum,quem ipſe oderat.Eſter 6.c.deſignat interdum cogi dæmones ad præſtandum obſequium Sanctis. Sic feſtinauit Pharao ad Moſen,& Aaron.Exo.10.d.

Dolor diaboli victi.

Feſtinatio Haman lugentis in domo,quia ſuperatus eſt à Mardochæo. Eſter 6. d. deſignat dolorem quem habet diabolus,quum vincitur à iuſtis.

Sequens prōptè tētationes. *Bed.ſ.Prou.19.*

Feſtinat ad laqueum,qui prompto animo ſequitur tentationem. Prou.7.d.Iſ. 59. b. Sic feſtinant recedere à facie regis,qui temerè recedunt à Deo.Ecc.8.a.His eſt lis feſtinans,hoc eſt, præcipitata.Ec.28.b.Et feſtinus pedibus eſt præceps conſilio.Prou.19.a.Et qui plus vult ſapere,quàm oportet ſapere:ideo incidens in hæreſim,offendet.

Defectus ſpei. *Hier.ſ.Iſ.28.*

Feſtinare dicitur aliquis credens,quum videtur ei tardus aduentus Chriſti, aut eius auxilium,vt iam in deſperationem tranſeat.Iſ.28.d.

Hier.ſ.Iſa.52.

Non properarunt in fuga exeuntes fideles de Hieruſalem:quia cum victoria tranſierunt ad gentes.Iſ.52.d.

Iniuſta acquiſitio. *Bed.ſ.Prou.20.*

Feſtinare ad hæreditatem in principio dicitur, qui rem acquirit iniuſtè:aut qui ambit dignitatem immeritus.Prou.20.c.Idem eſt feſtinare ditari.Prou.28. c. Et dicitur etiam ſubſtātia feſtinata.Prou.13.b.Sic feſtinatur vnuſquiſque in domum ſuam, quum quærit, quæ ſua ſunt,non curans de diuinis & communibus.Agge.1.c.Eccl.11.b.

Penuria verbi Dei. *Rupert.ſ.Aug.1.*

Digitized by Google

Hier.ſ. Ezec.12. — *Feſtinātes Iuda ad crucifigendū Chriſtum.*

Cum feſtinatione bibere aquam:eſt habere penuriam verbi Dei.Ezec.12.c.

Aug.epiſ.58. quæ eſt Paulini.

Acceleraſſe dicuntur Iudæi poſt multiplicatas infirmitates. Pſa. 15. quum multiplicata incredulitate,& malitia,feſtinarunt ad crucifigendum Chriſtum:quia veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.Pſ.13.

Phil.de ſacri. Abel Hie.ad.Dam. q.3.Bed.ſ.ge.27. — *Fides prōpta gētilium.*

Citò inueniens Iacob quod offerret patri,deſignat celerem fidem gentilium: deſignat etiā doctrinam citius à Deo accipi,quam à præceptore Gen.27.c.

Inconſtantia in bono.

Citò recedentes filij Iſrael de via,quam oſtendit Dominus, deſignat inconſtantiam in bono.Exo 32.b.

Aug.1.ſer. Domini in monte.

Citò conſentiendum aduerſario in via.Mat.5. d. quia incertum tempus vitæ præſentis ad pœnitentiam.

Hier.epi. beatitu.

Citò proferri ſtolam primam iubens pater. Luc. 15. e. deſignat promptitudinem Dei ad ignoſcendum.

Accendere, Incendere, Succendere, Cremare, Concremare, Inflammare, Vrere, Adurere, Comburere, Exurere, Aduſtio.

ACcendere,eſt ignem excitare:vrere verò,eſt igne rem aliquam conſumere:quod& cremare dicitur.Propter cognatam autem ſignificationem,quantum ad allegorias, in eādem claſſem redigimus.

Glo.ord.ſ. Exo.30 — *Gratia compunctionis.*

Incendit Aaron incenſum manè.Exo.30.b.quum Chriſtus corda fidelium in iis ſacramentis,quæ intelligere poſſunt,gratia compunctionis inflammat.Incendit veſpere, quum etiam in non intellectis amore inflammantur,ſperantes etiam aliquando veram cognitionem.

Iſy.ſ.Leui.6. *Philo de victimis.*

Comburitur autem igni hoſtia pro peccato,cuius ſanguis infertur in tabernaculum teſtimonij:quæ eſt vitulus pro congregatione,aut ſynagoga oblatus.Leui.6.d.Quia Chriſtus nō facit remiſſionem peccati per opera pœnitentiæ carnis:ſed autoritate diuinitatis ſuæ. Comburitur etiam hoſtia pro peccato ſacerdotis,aut populi,quia nemo eſt ſacerdote, aut populo potior,qui ea veſci poſſit.

Iſy.ſ.Leu.6. — *Integritas fidei.*

Cremare pugillum ſimilæ,aut totam ſimilam.Leui.5.b.eſt integram fidem incarnationis,& paſſionis Chriſti habere.Vnde totum ſacrificium ſacerdotum cremari iubetur, vt integra fides deſignetur.Sic totum arietem incendi,& cremari tota nocte.Exo.29.f.Leui.6.a.8.d.9.c.

Greg. Prol.ſ.Reg. & 10.mor. 9. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Geor.Ven.Cant.2 tom.3.cap.19. — *Reſeruare myſteria, & venerari nō intellecta.*

Comburere reliquias agni,Exo.12.b.29.g. Leui. 19. a. Eſt reſeruare myſteria Spirituſſancto:& venerari non intellecta,& minimè contemnere,quaſique conculcare. Sic dicitur non ſufficere Libanus ad ſuccendendum.Iſ.4.d.Quia ſemper reſeruantur aliqua cognoſcenda,& laudanda in Deo.

Amor proximi.

Comburimus etiam reliquias agni:quando ſi quis eſt, cui non poſſimus actuale obſequiū dilectionis per eleemoſynam impendere:ſaltem illū offeramusDeo,igneo decoctum amore,& oratione commendatum.

Aug.4.in Nu.33 — *Sepelientes corpus Chriſti.*

Comburens vaccam rufam.Nu.19.h.deſignat ſepelientes corpus Chriſti,reſurrectioni ipſum,veluti conflagrationi mandantes.

Glo.inter.ſ.Ex.29 *Aug.4.in Nu.33* — *Paſſio Chriſti.*

Cremari carnes vituli extra caſtra.Exo.29.b.Leui.4.c.8.b.9. 16. f. paſſionem Chriſti deſignabat,qui extra portam paſſus eſt.Hebr.13.b.Idem cremari extra ſanctuarium in loco ſeparato.Ezec. 43.f.Idem etiam deſignat vacca rufa combuſta cum omnibus, quæ in ipſa erant. Nu.19.a.Chriſtus enim poteſt dici accenſus in reſurrectione:quia natura ignis eſt ſurſum tēdere,& in eum conuertitur,quod crematur.Comburitur autem pellis & ſtercus : quia mortalitas,& ignominia Chriſti conuerſa fuit in gloriam.

Hier.ſ.Zac.13.& ſ.pſ.25. *Aug.ſ.pſa.9.* — *Tribulationes.* *Examinare.*

Comburuntur ſicut argentum,qui purgantur tribulatione,& ſaluantur,Zach.13. d. Et cōburit Deus renes,& cor quum igne Spirituſſancti purgat delectationes, & cogitationes. Pſ. 25.Inceditur autem pauper,dum ſuperbit impius.Pſ. 9. Quia ſæpè boni,dum vident praua malorum opera &.proſperitatem, conſyderantes Dei iudicia, magis inflammantur ad bene operandum.

Arn.ſ.pſ. 103. Amb.ſer.71. Hie.epi. Nec opinanti. Aug.ſ.pſ. 17. 59. — *Spirituſſanctus. Gratia Spirituſſancti. Chriſtus.*

Vrens ignis, aut ventus,deſignare poteſt Spiritum ſanctum in Apoſtolis, vel gratiam Spirituſſancti,vel ipſum Chriſtum.Pſ.25.103.Exod.10.g.14.e.Et ſuccendens Dauid Meſopotomiam Syriæ,&c. eſt Chriſtus tollens vetuſtatem vitiorum ab homine.Pſ.59.in titulo.Succēduntur etiam carbones à Deo . Pſ.17.quum ij, qui erant frigidi, & obſcuri,inflammantur in amorem Dei,& pœnitentiam.

Hil.ſ.Mat.cāo.4. Hie.ſ.Iſa.62. Aug.1.ſer. domini in monte. Iſy.ſ.Leui.24. — *Lux verbi Dei. Prædicatio euāgelij. Apoſtoli. Chriſtus.*

Accendebantur lucernæ candelabri ad veſperam:quia pro tempore huius vitæ, quæ eſt velut veſpera,egemus lucerna verbi Dei 2.Par.13.c.Iudith 13.b.Eccleſiaſtici 32.c.1.Mach.4. f.2. Mach.1.c.Mat.5.b.Luc 8.c.15.b.Ita vult Chriſtus ſuum ignem accendi.Luc.12.f.deſignantur etiam prædicatio euangelij.Et ipſi Apoſtoli. Accendit autem lucernas Aaron.Leu.24.a.quia Chriſtus accendit fideles ad bene operandum:& ipſe maximè curam habet eleemoſynæ pauperum.Et ipſe Saluator dicitur accenſus,vt lampas:quia ipſe eſt lux mundi.Iſ.62.a.

Aug.ſ.Pſ.77. Hier.ſ.Iſ.9.33.50 & ſ.Ezec.20. Ori.ſ. Nu.ho.25. Haimo ſ.Apoc.8. — *Diuina punitio.*

Accendere furorem Domini dicitur,qui dat occaſionem diuinæ punitioni.Iudi.8.b.Ier.7. d.Et zelus Dei dicitur accendi velut ignis.Pſ.17.77.78.104.105.Deut.32. d. Vbi dicitur comburere fundamenta montium.Et in iudicio comburentur ſpinæ.Iſ.33.b Et combuſtio capillorum Ezechielis eandem punitionem deſignat.Ezec.5.a Sic minatur Dominus lignis combuſtionem,& domui Iſrael.Ezec.20.g.22.c.Et ponitur mons combuſtionis.Ier.51.c.Et exuſtio terræ,& pellis,&c.Eccleſiaſti 43.a.c.4.Reg 22.d Iſ.9.b 10.e.30.g.42.g. Ier.4.a.9. c.15 c.

11.c.17.d.21.d.37.b.51.c.Thr.2.a.4.b.5.b.Et accenſus ignis,eſt ſignū diuinæ vindictæ. Nu.11.a. 2.Regum 12.b.Vnuſquiſque autem ſibi accendit hunc ignem,quum digna committit pœna, Iſ.33.b.50.d.66.a.Et hic ignis non eſt accendendus ſabbatho. Ezec. 35. a. De eodem agitur. Matt.3.c.Luc.3.d.Amos 1.d.5.b.Sic comburit terram ſulphure,& Solis ardore.Deu.29. d. Et tertia pars terræ combuſta,& fœnum,ad idem referuntur.Apo.8.b.Ioel.2.a.4.Reg.22.c. Abdi.f.Nah.2.d.Et ſuccenſa dies.Malac.4.a.Et cōbuſtus igni Achan, cum omnibus ſuis in pœnam anathematis.Ioſ.7.c.Vbi poteſt per combuſtionem quæuis pœna ſignificari:quia ille lapidatus eſt.Et ſuccenſa olla eſt grauis punitio.Ier.1.c.Et ventus vrens.Amos 4. c. Et ſuccendit peccans ignem in furore Dei.Ier.16.a.Et comburit ignis ſyluam,& montes, quum punit Deus inutiles,& ſuperbos.Pſal.82.Et accendens Iudas malos:eſt Deus puniens. 1. Mach.3.a. Ad hæc pertinet combuſtio ciuitatum tribus Beniamin.Iud.20.g. Et ſuccenſio caſtrorum & aliarum ciuitatum.1.Mach.4.c.10.g.12. a. Et ſuccenſio ciuitatis homicidarum vel nunc, vel in iudicio.Vbi tamen peculiariter innuitur deſtructio Hieruſalem.Mat.22.a.Iſ.27.a.

Ruf.ſ.Apoc. Aug.q.in Ioſ. 9. Hier.ſ.Ier.1.

Ori.ſ.Matt.ho.20 Hil.ſ.Matt.cano. 22.

Deſtructio Hieruſalem.

Accenſus furor Mathathiæ aduerſus immolantes idolis. 1.Mac.2. c. 10. g. deſignat zelum bonorum contra peccantes.Ad hoc etiam inflammat eloquium Domini.Pſ.72.104.Sed ignis comburens ſegetes,eſt immoderatus zelus,& correctio.Exo.22.b.

Zelus bonorum in malos. *Glo.inter.ſ.Pſ.72. & ſ.Exo.22.*

Comburi iubetur Thamar.Gen.38.f.Et filia ſacerdotis in ſtupro deprehenſa.Leui.21.c vbi deſignatur ſynagoga deturpans Chriſtum,& vilipendens:cuius rei gratia diſſipata eſt.

Synagoga deſtruenda.

Non comburi rubum ardentem.Exo.3.a.deſignat peccata non tolli per legem:nec Iudæorum malitiam emolliri.

Bed.ſ.Exo.3. *Peccata non tolli per legem.*

Deſignat etiam mortalitatem carnis non fuiſſe conſumptam in Chriſto,vt poſſet pati,licet anima eius ab initio creationis fuerit beata.

Mortalitatem carnis non conſumi in Chro. *Hier.ſ.Iſa. 43.*

Significat etiam Eccleſiam non deficientem in tribulationibus:vt etiam dicitur. Iſa. 43. a. Sic trium puerorum pilus non eſt aduſtus.Dan.3.g.

Eccleſia non deficiens in tribulationibus.

Item beatam Virginem parere,incorrupta manente eius virginitate.

Incorruptus partus Virginis.

Comburere igni ſcuta,eſt diſſipare defenſiones,& munimenta peccati. Pſ. 45. Ezec. 39. b. Comburit etiam Deus ſcuta,quum peccantium mentes obſtinata ſe malitia defendentes, ad pœnitentiæ & confeſſionis ardorem ſancti Spiritus calore ſuccendit.

Gre.33.mor.19. *Diſſipare defenſiones peccati.*

Comburere currus igni,eſt deſtruere inordinatos appetitus igne Spiritusſancti.Ioſ.11.b.Et exuſtio ignis ad comburenda peccata,eſt quæ fit per illum ignem, quem miſit Dominus in terram.Iſ.4.b.64.a.Sic exuruntur arma gentilitatis. Ezec. 39. b. Et ſuccenſi ſunt carbones à Deo,hoc eſt,peccatores conuerſi conſumptis in eis peccatis.Pſ.17.Mich.1.b. Et exurit Deus renes,quum purgat delectationes.Pſal.25.Et ſuccenſio hæc,eſt deſtructio peruerſorum affectuum.Ioſ.8.b.Sic ſuccenditur Edom.Abdi.g.Et cremantur adipes.Leui 9.c.10. c.

Ori.ſ.Ioſ.ho.5. Hie.ſ.Iſa.64.& ſ. Ezech.39. *Deſtruere inordinatos appetitus.* *Aug.ſ.Pſ.17.25.* *Ori.ſ.Mat.cap.13*

Comburere zizania:eſt ſubuertere peruerſa dogmata. Matt.13.d.Et comburere ſpinas, & vepres,eſt deſtruere errores.Iſa.10.d.Et comburens Moſes vitulum conflatilem, deſignauit deſtructionem idololatriæ.Exo.32.e.Deu.7.a.12.a.Sic combuſſit Aſa turpe ſimulacrum matris ſuæ.3.Reg.15.b.4.Reg.10.f.23.d.2.Para.15.d.Et combuſſit Ioſias oſſa humana ſuper altaria ſimulacrorum.4.Reg.23.e.2.Para.34.b.Iſa.1.g.Ier.43.d.1.Mach.5.c.Sic iuſſit exuri Dauid deos Philiſthinorum.1.Para.14.c.Et comburuntur igni mercedes Hieruſalem, quum ſpes, quæ in erroribus habebatur,conſumitur igne Spiritusſancti.Mich.1.b.Et ſuccenſæ ſegetes,& vineæ Philiſthinorum,deſignant conuictos errores hæreticorum.Iud.15.b. Quæ autem exuruntur,quaſi in nihilum rediguntur.Sic de his intelligēdum.Hoc inſinuatur.Iſ.5.f.2. Pet.3.c.

Hie.ſ.Mich.1. *Subuertere errores & idololatriam.* *Ori.ſ.Cāt.ho.4.* *Greg.15.Mor. 14.*

Comburit ignis augures,quum in infernum detruduntur.Iſ.47.d.Ezec.15.a.Dan. 7. d. Et comburere zizania,eſt mittere malos in infernum.Mat.13.d.Ignis autem, qui non ſuccenditur,dicitur ignis inferni,eò quod ſemper ardeat.Iob 20.d.Succenſa etiam olla, dicitur ignis inferni.Ier.1.c.Et ſuccenſa dicitur impietas in inferno.Iſ.9.d. Cōcrematæ autem fruges Philiſthinorum ſunt decepti ab hæreticis, cum eis in infernum detruſi. Iud. 15. b. Et comburere veſtem flammis.Leui.13.g.eſt eos puniri igne inferni,qui habent virtutes vitiis permixtas. Et aduſtio pro aduſtione datur, quum ignis inferni datur ſcandalizanti.Exo.21.c. Et exuſta pellis quaſi clibanus.Thre.5.b.Deſignat deformitatem,quæ in inferno erit.Succendit autem flatus domini vallem Thophet.Iſa.30.g.quia voluntate eius perſeuerabit pœna inferni.Exuſtus hircus oblatus pro peccato,qui comedi debuerat.Leui.10.d.deſignat miſſum peccatorem in infernum ob inutilem pœnitentiam.Vel dicitur exuſtus per prauam concupiſcentiam. Succenditur etiam fortitudo Iudæorum,aut hæreticorum,& opus eorum,in inferno ſcilicet. Iſ. 1.g.Iudith 16.c.

Pœna inferni. *Hie.ſ.Ier.1. Aug.ſ.Pſ.80. Iſy.ſ.Leu.13. Ori.ſ.Exo.ho. 10. Hie.ſ.Iſa.1.30.* *Ambr.epiſt.3.*

Exurit ignis carnem,aut cutem:quum quis inflammatur inuidia,aut ira, aut concupiſcentia.Leui.13.d.Eſter 1.c.Et ſuccenſa igni dicuntur peccata ex cupiditate.Pſ.79.quia amor, aut cupiditas inflammat.Et impietas dicitur ſuccenſa quaſi ignis. Iſa. 9. d. Et ciuitas ſancta fit in exuſtionem ignis,cùm in animo,expulſo pudicitiæ frigore,libidinis flamma graſſatur.Iſ.1.b. 64.d.Hoſ.7.a.Ier.2.c.Combuſtionis plaga,& cicatrix eſt inuidia.Leui.13.d.Et accenſus ignis in Iacob,eſt ignis concupiſcentiæ,aut inuidiæ.Pſ.77.Et comburuntur plantæ ambulantis ſuper ignem,quum quis ex præſenti obiecto,aliquo inflammatur affectu.Prou.6.d. Incendunt autem igni ſanctuarium Dei,qui prauos affectus inducunt in eccleſiam.Pſ.73.1.Cor.7.b.Melius eſt nubere quàm vri.

Inflammantes affectus. *Ori.ſ.Leu.ho.8. Aug.ſ.Pſ. 79. Hier.ſ.Iſ.64.& ſ. Pſal.73.77. Iſy.ſ.Leu.13. Lyr.ſ.Iſ.1.*

Non vrit Sol per diem, neque Luna per noctem.Pſ.120. quum neque proſperitas, neque

Firmitas in proſperis & aduerſis. *Hier.ſ.Pſ. 120. Aug.ſ.Pſ.120.*

Digitized by Google

aduerſitas iuſto nocet:vel quum quis non patitur ſcandalum erroris circa diuinitatem Chriſti,neque circa humanitatem,aut circa eccleſiam. Vri autem æſtu,& gelu dici poſſunt, qui in proſperis & aduerſis parum firmi ſunt. Gen.31.f.vbi tamen ſcribitur: Æſtu vigebar,& gelu.

Greg 18.Mor. 11. & 33.Mor. 40. Olla ſuccenſa.Ier.1.c.deſignare poteſt cor humanum ſecularium curarum ardoribus, deſideriorumque anxietatibus feruens:aut etiam tentatione diaboli inſtigatum.Iob 41.b. *Cor humanum.*

Greg.33.Mor. 36. Accenſæ tædæ.Iob 41.b ſignificare poſſunt vitam prædicatorum hypocritarum:quæ bene olet per ſuauia verba,ſed obſcurum habet lumen, ob peruerſam doctrinam. Et ſuccendunt hæretici pinum.Iſ.44.c.quum per ſcientiam naturalem ſuperbientes veniunt ad contentionem verborum. *Vita hypocritarum.*

Gl.ord.ſ.2.Par.28. Succendunt thimiama in excelſis.2.Par.28.a.Ier.7.d.Et thura redolentia idolis.Ezec. 6. d. Hoſ.2.c.4.c.qui fœtorem errorum & peccatorum abominabilem Deo in ſe habent: & qui donis intellectus & ſcientiæ abutuntur ad defenſionem errorum. Sic de ſuccendentibus oſſa oliuarum.Baruch 6.d. *Abuti donis Dei.*

Succendens ignem comburentem ſegetes.Exo.22.a.eſt,qui ſuſcitat hæreſim: aut qui malum dat exemplum. Sic crematæ ſunt ſegetes à vulpibus. Iud. 15. a. Et ſerui Abſalon ſegetes Ioab combuſſerunt.2.Reg.14.g.Et Holophernes ſegetes Bethuliæ.Iudith 2.d Et comburentes domos Hieruſalem igne:ſunt ſuſcitantes hæreſes,quibus peruertuntur, qui erant fideles in eccleſia.Iſ.1.b.Ier.2.d.17.d.39.b.Thre.2.a.4.b.Ezec.16.e.23.g.Leui.21.c. Idem de combuſtione templi.4.Reg.25.c.1.Mac.1.d.Sic ſuccenderunt Amalecitæ Siceleg.1.Reg.30.a.Et ſuccendens ſe Zambri,cum domo regia:deſignat hæreſiarchas,qui & ſeipſos & diſcipulos perdunt.3.Reg.16.c.Sic dicuntur adulterantes ſuccenſus clibanus.Hoſ.7.a.quem accendit Ieroboam incitans populum ad idololatriam:ſicut & corda hæreticorum ſuccenduntur à diabolo,& ab hæreſiarchis.Ita combuſſerunt Philiſtæi ſponſam Samſon & patrem eius.Iud. 15. b. deſignantes hæreticos contrarios aliis hæreticis.Sic ſuccendit Abimelech præſidium Sichimorum.Iud.9.f.Et combuſtæ facies dicuntur hæreticorum.Iſa.13.b. *Suſcitare hæreſes.* Hie.ſ.Hoſ.7.

Hie.ſ.Amos 2. Rup.ſ.Amos 2. Incendens Moab oſſa Regis Idumeæ vſque ad cineres.Amos 2.a.deſignat Iudæos & hæreticos, qui ſenſus regios in litera latentes,genealogiis quibuſdam, & traditionibus ſuperfluis eneruant,atque comminuũt,& in puluerem redigunt.Item eos,qui ſcandala ſuſcitant, vt faciant alios peccare. *Iudæi & hæretici ſenſus myſticos eneruantes. Scandalizare.*

Hie.ſ.Ier.4. Adurens flatu ſerpens,ſignificat hæreticum,& diabolum.Deu.8.c.Ioel.1.d.Et ventus vrẽs dicitur etiam diabolus,aut hæreticus.Ier.4.c.Et etiam ſuggeſtio diabolica.Exo 10.e.14.e. *Diabolus. Hæreticus. Suggeſtio diabolica.*

Comburens rex librum Ieremiæ.Ier.36.e.typus eſt infidelium, legem Dei perdere nitentium.Sic combuſſerunt iniqui libros legis domini.1.Mach.1.g.

Succenſio vrbis Hierico Ioſ.6.d.conflagrationem mundi futuram præfigurauit: quia Hierico mundi typum gerere ſolet. *Conflagratio mundi.*

Comburentes filios ſuos in holocauſtum.Ier.19.b.

Exurens ignis cineres.Leui.6.b.

Accerſire, Accire, Aduocare.

ACcerſire, eſt ad ſe,vel ad alium quempiam vocare.Rariſſimam habet allegoriam.

Accerſiens Ioſeph diſpenſatorem domus ſuæ.Gen. 44. b. typus eſt Dei vocantis Ananiam,vt iret ad Saulum illuminandum,& baptizandum. *Deus vocans Ananiam.*

Hier.ſ.Iſ.40. Accire ſcribas,& librarios.Eſter 8.c.eſt prædicare fidem.Et aduocat Dominus infideles ad fidem per prædicatores.Acto.2.f.Sic aduocauit turbas.Marc.7.c. *Prædicare fidẽ.*

Aduocare Hieruſalem.Iſ.40.a.eſt conſolari animam, & ad ſpem cæleſtium erigere. Et aduocans Ieſus paruulum.Mat.18.a.Videtur conſolari humilem,& ad ſuperna erigere. *Cõſolari animã.*

Glo.inte.ſ. Pſ.49. Aduocat Deus cælum deſurſum,& terram deorſum:quia æqualiter iudicabit magnos, & prauos ſine perſonarum acceptione.Pſ.49.Vel aduocat cælũ deſurſum, hoc eſt, iudicaturos, & terram,hoc eſt,iudicandos.

Accerſire fratrem defuncti.Deu.25.b.eſt vocare populum Iudæorum ad vnionem eccleſię per fidem Chriſti.

Accerſiens Centurio Simonem Petrum, deſignat Gentiles libenter amplectentes fidem Chriſti:& vocantes ad ſe prædicatores,Act.10.a.Ad idem quodammodo pertinere poteſt,cũ Felix accerſiuit Paulum.Act.24.g. *Gentiles amplectentes fidem.*

Accidere, Contingere, *Euenire.*

ACcidere dicitur aliquid,quum præter ſpem euenit:quod & contingere dicitur: rarum eſt in allegoriis.

Cyr.ſ.Gen.26. Accidere dicitur ſterilitas quum eſt defectus verbi Dei,& prædicatorum.Gen.26.a. *Defectus verbi Dei.*

Cyr.de ado.in Spiritu ſancto. Accidere peſtem,aut gladium filiis Iſrael,ſi non ſacrificent,aut ſi ſacrificent in Ægypto: eſt incidere in opera carnis,& mundana mentem obtenebrantia,ſi quis nõ curet ſe à ſeculo,opere,& affectu ſeparare.Ex.5.a. Ad hoc poſſunt pertinere,quæ dicunt aliquid aduerſi accidere. Gen.42 c.Tob.7.c.Eſter 6.d.Prou.12 c.Exo.32.a.Leui.10.d Eccleſiaſt 5.a.22.d.Ier.31. d.Tit.1.a.Et caſu dicitur accidere plaga,quum ij,qui videbantur mortui peccatis, redeunt ad vitia.1.Regum 6.b Et accidit labor in itinere,quum quis fatigatur,aut tentatur in via Dei. Exo.18.b.Et tentationes.Act.20.d.Et contingit cæcitas ex parte Iſrael.Rom.11. c. *Incidere in carnis opera.* Gre.ſ.1.Reg. 6.

Euenit Iob,quod timebat.Iob 3.d.quia Sancti ſemper timent,ne diſpliceant Deo:& quum

vident ſe in aduerſis,putant ſe offendiſſe Deum.

Accidens dæmoniaco malum ab infantia.Marc.9.a.ſignum eſt immolationis filiorũ, quæ fiebat per gentiles.

Accidere Racheli iuxta conſuetudinem fœminarum.Gen.31.c.

Contingens portio ſubſtantiæ filium prodigum.Luc.15.c.

Accingere,Cingere,Præcingere, Succingere.

ACcingere,eſt aliquid ad ſe applicare cingendo.Cingere verò eſt aliquid in modum zonæ corpori circundare.Præcingere verò & ſuccingere,eſt fluctuantes veſtes ita corpori applicare,vt expeditus ſit homo vel ad opus,vel ad iter.Quia verò, quod ad allegorias attinet,parum hæc inter ſe differunt ſimul hic coniunximus.

Chriſtus aſſumens naturam humanam.

Accinctus gladio Gad prælians ante aſcenſorem equi.Gen. 49. c. deſignat Chriſtum, qui ante Antichriſtũ fuit accinctus:qui & retrorſus accingetur,hoc eſt,in ſecũdo aduẽtu.Dicitur etiam de verbo Dei.Pſal.44.Accingere gladio tuo ſuper femur tuum: vbi aſſumptio humanitatis *deſignatur*,quæ etiam ſignificatur,ſecundum quod præcinxit ſe linteo.Io.13.a. Iſa.45. a.Et *dicitur* Dominus præcinctus:quia paratus ad opus noſtræ redemptionis.Pſ.92. quando *exultauit* vt gigas ad currendam viam.Pſ.18.Quemadmodum autem is, qui ſuper lumbos præcinctus eſt, aſtringit indumentum ad lumbos ſuperfluam ſpeciem firmans, & proprio corpori adueniens:ſic primùm decorem,propter aduentum hìc in carne,deinde fortitudiné, inquit,induit:vbi reſurrexit ex mortuis,non amplius ipſius humanitas ad paſſionem venit.Et propterea dicit præcinxit:vbi counijuit carnem ſuam in vnam deitatem,in vnam vnitatem,in ſpiritum & diuinum,& corporeum,in vnum ſpiritualem effectum,&non habens diſſolutionem,ſicut ingreſſus eſt deinceps foribus concluſis.Dicitur etiam accinctus potentia.Pſ.64.& ad dandam fidelibus ſeruis gloriam præcinget ſe:& faciet illos diſcumbere.

Tertul.adue.Iude. Baſi.ſ.Pſ.44. Hie.ſ.Pſ.44. Aug.ſ.Pſ.92. Epiphan. 2.contra hær.to.2. Bed.ſ.Gen.49. Hil.ſ.Pſ.64.

Mundatio cogitationum.

Præcinctus ad mamillas dicitur Chriſtus.Apo.1.c.15.f.quia in nouo teſtamento etiam cogitationes mundari debent.Dicitur etiam præcinctus Chriſtus, quia adiungit ſibi Sanctos.1. Petr.1.c.deſignatur etiam autoritas regia in Chriſto.

Aug.ſ.Apo.ho.1. Haim.ſ.Apo.1. Rup.ſ.Apoc.

Fortes in verbo Dei.

Accincti gladio dicuntur, qui virtutem habent verbi Dei. Sic pugnabant accincti gladio verbi Dei Iudæi aduerſus hoſtes,dum ædificabant muros Hieruſalem. Nee. 4. c. Et accincti ad bellum coram Domino,dicuntur fortes in veritate.Ioſ.4.c.Ad hos dicitur Eph.6.c. Succincti lumbos veſtros in veritate.Et hi ſunt accinctus populus.Hab.3. d. Dicuntur etiam accincti,quia fortes ſunt aduerſus dæmones,& ad cordis cogitationes frænandas. De his Exo. 29.a.Leui.8.a.16.a.2.Reg.22.c.4.Reg.20.b.4.Reg.3.c.Iob 33.b.Pſ.17.1.Mac.3.a.g.Iſ.8. b.Act. 12.b.

Ori.ſ.Ioſ.ho.5. Aug.17. ciu.Dei 4. Gre.2 mor.7. & ſ. 1.Reg.2.& 19. mor.5.

Apoſtoli & prædicatores.

Et infirmi, qui accincti ſunt robore.1.Reg.2.a.ſunt Apoſtoli & prædicatores, qui ex infirmitate animi in inſignem fortitudinem mutati ſunt:quorum fortitudo oſtenditur Act.2.5. quum gaudium exiſtimabant tribulari,& pati pro Chriſto.Iacob.1.a.Iſ.45. a. Infirmi etiam,

Gre.2.Mor. 7.& ſ.1.Reg.2.& 30. mor.5.

Gentiles.

qui accincti ſunt robore,intelligi poſſunt gentiles, & qui cognoſcentes infirmitatem ſuam, dicunt, Miſerere mei Domine,quoniam infirmus ſum.Et gallus ſuccintus lumbos.Prou.30. d.deſignat prædicatores ſanctos, inter huius noctis tenebras verum manè nuntiantes, qui ſuccincti lumbos ſunt:quia à membris ſuis luxuriæ fluxa reſtringunt.

Ori.ſ.1.Reg.2.

Angeli.

Accincti etiam robore dici poſſunt angeli in beatitudine confirmati: vt autem accinctus vndique circundatur,ſic angeli accincti dicentur: quia parati ſunt abſque vllo impedimento ad noſtrum miniſterium.Et Apoc.15.c.Accinguntur circa pectora zonis aureis,hoc eſt, charitate: quod intelligitur de prædicatoribus.

Greg.ſ.1.Reg.2. Rup.9.ſ.Apoc.

Sacerdotes expediti verbo & opere.

Accinctus eſt Aaron ſacerdos duplici baltheo.Ex.29.a.Leu.8.a.16.a. quia ſacerdotes debẽt eſſe expediti verbo,& opere.Et dicitur Deus circumcinxiſſe eũ zona iuſtitiæ.Eccl. 45. b.deſignatur autem,quòd omnia hæc,quæ dicuntur huius mundi, & ex elementis corruptibilibus ſunt,femori,& parti inferiori alligari,& ſtringi debent, vt ſibi dimiſſa non præpediant partẽ ſuperiorem ſacerdotis.Et cingit Deus byſſo,quum ornat veritate.Ezec.16.b.

Geor.Ven. Cãt. 3. to.3.a.6. Ori.ſ.Ezec.ho.6.

Paratus ad opus.

Præcinctus dicitur,qui paratus eſt ad opus,& iter,vt iuuenis præcinctus.Tob.5.a. 3. Reg. 18.g.Luc.12.e.17.b.Et præcingit Deus virtute. Pſa. 17. ne veſtes cupiditatũ impediant pedes ſenſuum,& manus operum:vt ſint etiam armati contra tentamenta diaboli.Succingere lumbos,eſt expeditum eſſe ab impedimentis lacinioſæ vitæ & implicitæ.Ier.1.d.Prou.31.c.

Hie.ſ.Pſ.17. Ter.adue.Mar. 4.

Pœnitentia.

Accingere lumbos zona pellicea,aut ſacco:apertum eſt ſymbolum pœnitentiæ.2. Reg.20. e.4.Reg.1.b.Iſa.15.b.32.c.Ier. 4.c.6.g.49.a.Ezec.7.e.27.g.Ioel.1.b.Iudit.4.d.2.Mach. 3.d. 10. e.Marc.1.a.

Caſtitas.

Accincti renes,ſymbolum,caſtitatis eſſe ſolent:quales debent eſſe eſuri agnum Chriſtum. Exo.12.b.qui expediti eſſe debent ad agendas gratias, & properandum ad Deum. Sic accincti zona linea.Leui.16.a.Apo.13.f.Et accincti lumbis.Iob.38.a.4.Reg. 4.e.Iſ.32. c. Ier. 1. d. Et accinctus Dauid ephod lineo.2.Reg.6.c.Et Deus cingit byſſo.Eze.16.b.Accinguntur autem byſſo renes,quoties pinguia libidinis incentiua tenuanda ſunt:nihilque in eis craſſi humoris relinquitur:& implemus præceptum Apoſtoli dicentis.Eph.6.c.State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate:quaſi aliis verbis diceret, byſſo.Et dominus ad Apoſtolos loquitur. Luc. 12.e.Sint lumbi veſtri præcincti.& lucernæ ardentes in manibus veſtris.Niſi enim aſtrinxerimus fluentia lumborum reumata,lucernas in manibus habere non poſſumus. Samuel quoque accinctus ephod lineo,miniſtros noui teſtamenti deſignat,qui debẽt eſſe puriores.1.Reg.

Ori.ſ.Mat.ho. 31. Philo de ſacr.Abel & Cain. Caſſia.lib.2.c.12. Hier.ſ.Ezec.16. 44.& ad Principiã Greg.ſ.1.Reg.2.& 4 lo.13. Bed.ſ.Exo.12.

2.c.Accingi etiam gladio ſuper femur:eſt virginitatem ſeruare. Pſ.44.Et accincti renes auro obrizo,mundiſſimam caſtitatem deſignant.Dan.10.a. Accinguntur autem in ſudore. Ezec. 44.c.qui inuiti bonum continentiæ ſeruare videntur.

eg.10.Mor.9. — *Cadere in libidinem.*

Præcingit Deus ſune renes,quum permittit cadere in libidinem eos, qui ſuperbiebant caſtitate.Iob 12.c.

reg.14.Mor.18. — *Multitudo vitiorum.*

Accincti cilicio in malum,dicuntur habentes mentem vitiorum ſetis obſitam.Thr.2.d.In maledictione autem peccatoris dicitur.Pſal.108. Fiat ei ſicut zona, qua ſemper præcingitur: quia vt zona tenet totum corpus,ita mali in inferno perpetuò tenebuntur à pœna,quam nõ poterunt euadere.Sic dicitur Deus cingere flagellis.Iob 19.a.quum tanta nos afflictio deprimit,vt ex nullius rei conſolatione reſpirare animus poſſit.Et accincti flammis dicuntur peccatores,qui ſecum ferunt peccata,quibus puniantur.Iſ 50.d.

ier.ſ.Iſ.50. — *Grauis punitio vel perpetua.*

lge.ſer.de cõfeſ. — *Machinationes malorum et hæreticorum.*

Accinguntur mali aduerſum bonos:& etiam hæretici.Iſ.8.b.quum adornant rationes aut alia machinamenta aduerſus veritatem Eccleſiæ. Idem deſignat accinctus gigas enſe nouo contra Dauid.2.Reg.21.c.Sic dicitur ſuccinctus latro.Eccleſiaſt.36.d.

reg.30.Mor.5. — *Principes Iudæorum & perſecutores eccleſiæ.*

Succingentes inimici Iob quaſi capitio tunicæ. Iob 30.c. deſignant perſequutores eccleſiæ prohibentes prædicatores,qui ſunt velut collum ipſius eccleſiæ,ne vocẽ prædicationis emittant:vt fecerunt principes ſacerdotum Apoſtolis. Acto.5.c. Et cingentes viri Saul Dauid in modum coronæ.1.Reg 23.d.deſignabant Scribas, & Phariſæos, quum congregabantur aduerſus Chriſtum.

il. Hier. Aug. Pſ.64. — *Coronari gloria*

Accinguntur colles exultatione.Pſ.64.quum martyres gloria, & honore coronantur: & quum homines ſublimioris virtutis ad cæleſtem gloriam eleuantur.

Cingere dicebatur ſeipſum Petrus,cùm eſſet iunior.Ioá.21.c. Vbi deſignatur libertas operandi quicquid vellet.Ibidem dicitur ſuccinxiſſe ſe tunica,cùm eſſet nudus.

Cincta vinea maceriæ.Nu.22.e.

Diſcinctus contrarius eſt accincto.Quare quot modis dicitur accinctus,vel pręcinctus,tot ediuerſo modis ſumi poterit diſcinctus.vt 3.Regum 29.b.Diſcinctus dicitur, qui eſt iam reſolutus à bello,aut qui ineptus eſt ad bellum.

icar.de S. Victo. 12.Patriar.32.

Accingitur Gad ad præliandum,quum per temperantiam& diſciplinam,ſenſuum diſſolutio reſtringitur.Gen.49.c.

Accipere, Capere, Recipere, Suſcipere, Sumere, Aſſumere, Tollere.

ACcipiendi verba,quæ parum inter ſe ſignificatione differunt, hic coniunximus: quæ in allegorias admittuntur ſecundum accipientem, & id, quod accipitur. Accipere autem interdum eſt adipiſci.Gen.27.e.Accepit benedictionem tuam.Accipit etiam, cui aliquid aduenit.Iob 34.b. Quid de manu tua accipiet?Item accipere,aſſequi.Ma.10.a. Gratis accepiſtis, gratis date.Affici.Iob 4.a Forſitan moleſtè accipies. Audire. 3. Reg.1.b. Veni accipe conſilium meum.Auferre.Nu.16.c.Nec aſellum acceperim.Conſequi.Nu.21.g. Cadauer integrũ accipiet.Deſtinare.Gen.21.c.Accepit illi mater ſua vxorem.Ducere.Gen.6.a. Acceperunt ſibi vxores.Eripere.Pſ.17.Miſit de ſummo & accepit me. Exquirere. Nu.17.a. Accipe ab eis virgas.Intelligere.Deu.32.a.Accipient de doctrina.Pati.2.Par.21.b.Multas plagas acceperat. Præferre.Deu.16 d.Non accipies perſonam.Recipere.Nu.18.b. Quum acceperis decimas à filiis Iſrael.Sentire.Iud.16.b.Cum odorem ignis acceperit.Sortiri Gen.14.d. Accipient partes ſuas.Sumere.Gen.21.d.Septem agnos accipies.Vſurpare.Iud.9.b. Super nos regnum accipe.Capere autem aliquando eſt accipere.Nu.31.b.Tulerunt prædam,& vniuerſa quæ ceperant.Audire,& ſentire.Iud.14.c.Senſu auriũ caperet.Comprehendere Ioſ.11.c. Reges quoque eorũ cæpit.Continere.Gen.13.a.Nec poterat eos capere terra.Contingere Luc.13.g Nõ capit prophetam,&c.Conuiuari.2.Reg.3 g.Cibum capere cum Dauid. Decipere. Prou.6.a. Ne capiatis nutibus illius.Ducere.Eze.23.d.Filios tuos & filias tuas capient.Fructificare.Ioá. 8.e.Sermo meus non capit in vobis.Intelligere.Matt.19.b.qui poteſt capere,capiat.Irretire. Exo.22.b.Aucupio ceperit feram Occupare. Deut. 2.c. Donec capias ciuitatem Poſſidere. Pſalm.36.Hæreditate capias terram. Rapere.Iob 39. a.Nunquid capies leænæ prædam? Sumere pœnas.Prouer.10.a.In inſidiis ſuis capientur iniqui.Aſſumere etiam eſt accipere. Gen. 38.c.Thamar aſſumpſit theriſtrum.Adducere.Exo.12.a. Aſſumet vicinum ſuum. Deſtinare. Acto.13.a.In opus ad quod aſſumpſit eos.Iurare.Ex.20.a. Non aſſumas nomen domini Dei tui in vanum.Lamentari.Ier.9.c.Super montem aſſumam fletum.Seligere.Matt.24.d.Vnus aſſumetur,& vnus relinquetur Vendicare.Exod.6.b.Aſſumam vos in populum.Sumere itidem eſt accipere.Gen. 27.a. Sume arma tua. Acceptare. Pſal. 81. Facies peccatorum ſumitis. Arrogare.Hebræ.5.a.Nec quiſque ſibi ſumit honorem. Auferre. Ioſ. 4.d. Quod de Iordanis alueo ſumpſerant.Comedere.Marc.14.c.Sumite,hoc eſt corpus meum: Conducere.Nee.5. a.Mutuo ſumamus pecunias.Ducere.Hoſ.1.a.Sume tibi vxorem fornicariam. Eligere. Gen. 15.b.Sume mihi vaccam triennem.Incurrere.Pro.22.d.Sumas ſcandalum animæ tuæ. Inuadere.2.Reg.12.a Parcens ille ſumere de ouibus,& de bobus ſuis.Inuehere. Pſ. 48. Quum interierit,non ſumet omnia.Punire.Tob.3.a.Non vindictam ſumas de peccatis meis.Quærere. Iudith 15.a.Fugæ præſidium ſumunt. Repetere. Ioan. 10. c. Pono animam meam, & iterum ſumo eam. Vti.Iſa.14.b.Sumes parabolam iſtam contra regem. Suſcipere autem interdum eſt acceptare. 1. Regum 25. e. Suſcipe benedictionem hanc.Admittere.Ioſu.22.f.Libentiſſi-

me ſuſceperunt. Adiuuare. Pſ.68. Salus tua Deus ſuſcepit me. Approbare. Exo.22.b. Suſcipietque Dominus iuramentum. Aſſumere. Iud. 17. a. De manu mea ſuſcipiat filius meus. Conſequi. Gen.16.a. Si forte ſaltem ex illa ſuſcipiam filios. Defendere. Pſ.138. Suſcepiſti me de vtero matris meæ. Exaudire. Gen.19.c. Ecce iam in hoc ſuſcepi preces tuas. Glorificare. Deut. 33. b. Et opera manuum illius ſuſcipere. Pati. Eccleſiaſtici 3.b. Fili, ſuſcipe ſenectam patris tui. Perſequi. Pſ.16. Suſceperunt me ſicut leo paratus ad prædam, Saluare. Pſ.29. Exaltabo te domine, quoniam ſuſcepiſti me. Sumere. Gen.33.c. Suſcipe benedictionem, quam attuli tibi. Suſtentare. Pſ.17. Et dextera tua ſuſcepit me. Tollere verò eſt abſcindere. Num.24.a Tolletur propter Agag rex eius. Aſſumere. Gen.14.d. Vt tollerem eam mihi vxorem. Auferre. 2. Reg.2. c. Tolle tibi ſpolia eius. Eruere. Mat.24.b. Non deſcendat tollere aliquid de domo. Eximere. Exo.29. d. Tolles adipem de ariete. Extollere. Luc.12.d. Nolite in ſublime tolli. Portare. Ioſ.3.b. Tollite arcam fœderis, & præcedite. Proferre. Ex.12.a. Iuxta quem ritum tolletis hœdum. Recipere. Luc.14.d. Tollis quod non poſuiſti.

Liberans Deus de tribulatione & tentatione. Aſſumens eccleſiam. Saluãs Iudæos & gentiles.

Accipere dicitur Deus, quum liberat à tribulationibus: & ſuſcipere, quum quaſi lapſantem hominem in tentatione ſuſtinet, ne cadat: vt qui ſuſtineret puerum nutantem. Aſſumit etiã, quum ſibi coniunxit eccleſiam in ſponſam: & ſaluando Iudæos, & Gentiles. Pſa.17.48.77.88. 117. Ioan.14.a. Rom.14. Et aſſumit Deus de aquis multis, cùm eripit à tentationibus. Et aſſumpſit Deus vnum de ciuitate, & duos de cognatione, cui elegit reliquias Iſrael. Ier.3.c. Et aſſumit pauperem, eum liberando & defendendo. Eccl 29.b. Et ſuſcipit manſuetos: & quos ſuſcipit, ſuper inimicos exaltat. Pſ.3.10.47.1.8.145.146. Et ſuſceptor Chriſti dicitur Pater, cui ſpiritum commendauit. Et dicitur ſuſceptor eius de vtero matris: quia ſemper fuit cum Deo: & quia in vtero matris aſſumpta eſt humanitas. Pſ.45.61 Suſcipit autem aliquem in patientia ſua, quum permittit eum affligi à reprobis: nec tamen eum deſerit. Ier. 15. c. Et ſuſcepit faciẽ alicuius, cùm eius acceptat orationes, & pœnitentiam. Malac.1.c. Sic ſuſcepit faciem Iob, hoc eſt, Chriſti, ab omnibus aduerſis eum liberando. Iob 42. c. Et orans Ionas, vt tolleret Deus animam ſuam. Ionæ 4. b. deſignat Chriſtum dicentem. In manus tuas commendo ſpiritum meum. Et ſuſcipiens nubes Chriſtum, eſt pater ipſum refrigerans. Act.1. b. Et aſſumpſit ſpiritus Ezechielem. Eze.3.c. Aſſumpſit etiam homo nobilis ſibi regnum: quum Chriſtus accepit cælum, vel gentes. Luc.19 b. 2. Petr.1.d. Et aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem. Mat.17.a. quum per amorem ſibi eos coniunxit. Et quum colligit electos ex omnibus gentibus. Sic aſſumpſit duodecim diſcipulos. Matt. 20. c. Luc 18.d. Et aſſumitur vnus relicto alio, quum vnus ad Deum trahitur, & alius in reprobatione relinquitur. Et aſſumitur vna molens, relicta alia, quum aſſumitur eccleſia, relicta ſynagoga. Mat.24.d. Et aſſumens Zacharias duas virgas, quarum alteram decorem, alterã funiculum vocauit. Zac.11.d. deſignat Chriſtum paſtorem, qui decora & pulchra vocatione vocauit gentes, & pauit Iſraelem, qui dicitur funiculus hæreditatis eius. Et accipiẽs Iſaac vxorem filiam fratris Abrahæ patris ſui. Gen. 25.c. eſt Chriſtus adiungens ſibi eccleſiam ex gentibus. Idem eſt quum accepit Moſes Sephoram vxorem. Exo.2.d Et Samſon accipiens vxorem Philiſtæam. Iudit. 14. a. Et tollit Dauid Bethſabe occultè. 2. Reg.11.a. Deſignat Chriſtum, aſſumpta carne, adiungentem ſibi eccleſiã, vt falleret principem mundi. Et ſumens Hoſeas vxorem fornicariam. Hoſ 1.a. deſignat Deum aſſumentem ſynagogam in populum peculiarem. Aſſumit etiam in populum per baptiſmũ. Exo.6.a.19.a.

Baſ.ſ.Pſ.29.45.61 Hie.ſ.Ier.3. Ori.ſ.Mat. Ho.3. 5. Hil.ſ.Mat.Can. 17. & ſ.Pſ. 62.68 Amb.ſer.5.61.& ſ.Luc.1. Hie.ſ.Malac. 1.et ſ. Iob 42. et ſ. Ionam 4. Aug ſ.Pſ. 45. 138. Ber.ſ.Pſ. Qui habit.ſer.2. Hie.ſ.Zac.11. Amb.apo.Dauid 3. Hie.ſ.Oſe.1. Aug.ſer.86.

Baptiſmus.

Incarnatio Chriſti.

Accipiens Dominus Dauid. Pſal. 48. deſignat incarnationem filij Dei ex ſtirpe & ſemine Dauid. Et ipſum filium dicitur pater ſuſcepiſſe. Iſ.42.a. Et dicitur ſuſcepiſſe dextera Dei, hoc eſt, verbum humanitatem. Pſ 62.68.138. Et ſuſcepit Iſraelem dextera iuſti Dei, quum Chriſtus aſſumpſit naturam humanam ex Iſrael. Iſa. 41. c. Et dicitur ſuſceptor noſter, propter aſſumptam humanitatem. Pſ.45 61. Hoſ.a. Cepit, & ſanabit nos. Et dicitur Deus tuliſſe hominem. Gen.2.c. cùm verbum Dei aſſumpſit carnem, & factum eſt caput Eccleſiæ. Et dicitur aſſumpſiſſe Zorobabelem. Agge.2.d. quia aſſumpſit carnem de ſtirpe Zorobabel. Et dominus dicitur eſſe aſſumptio noſtra propter aſſumptam noſtram naturam. Pſal. 88. Et accepit Chriſtus linteum, quum formam ſerui accepit. Ionæ 13.a. Phil. 2. b. Et homo quem aſſumpſit Deus. Pſ.64. eſt humanitas aſſumpta à verbo Dei: vel eccleſia, quę eſt vnum corpus Chriſti. Suſcipiens autem ſacerdos à filiis Iſrael, quæ immolanda erant. Leui.16. b. deſignat Chriſtum ſecundum carnem aſſumptum ex filiis Iſrael, vt offerretur pro peccatis noſtris. Rom.9.a.

Eccleſia.

Impletio prophetiarum.

Baſ.ſ.Pſ.48. Aug.ſ.Pſ.45.138 Ber.ſ.Pſ. Qui habitat.ſer. 2. Rup.ſ.Hoſ.6. Hier.ſ. Agge.2 Aug.ſ.Ioann.13. & ſ.Pſ.64. Arn.ſ.Pſ.64. Iſy.ſ.Leu. 16.

Accipiens agnus librum de dextera ſedentis in throno. Apoc. 5. b. eſt Chriſtus opere complens myſteria de ſe prophetata. Sumens autem Moſes de ſenioribus. Exo. 18. b. deſignat adiunctos legi prophetas in prænuntiandis myſteriis per Chriſtum implendis. Et ſumens Iſaias librum grandem. Iſ.8.a. eſt oſtendens vim prophetiarum de Chriſto.

Aug.ſ. Apo.ho. 4. Ori.ſ.Ex.ho.11.

Spiritusſanctus procedẽs a filio, & filius a patre.

Accipere dicitur ſpiritusſanctus de Chriſto, vel de eo, quod eſt Chriſtus. Ioann.16. c. quia eãdem naturam habet, ſed ab ipſo, & à patre. Et filius accipit à patre, quia naturam patris per generationem accipit à patre. Apoc.2.g. 2. Pet.1.d. Et ſumens Moſes aquam fluminis, inſinuat filium Dei ex patre, ceu flumine ortum. Exo.4.b.

Glo.ord.ſ.Io.6. Cyril.de incar.vnigeniti.27.

Dans Chriſtus doctrinam.

Accipiens Ieſus panes, vt diſtribuerentur, eſt dans doctrinam audientibus diſtribuendam. Matth.15.d. 26.c. Marc.8.a.14.c. Luc.24.e. Ioan. 6. b.21.d. Idem deſignauit tollens Abraham

Glo.int.ſ.Mat.15.

panem,& vtrem.Gen.21.b.Et tollens Moſes panem de caniſtro. Leuit.8. c. Idem deſignatur Iud.6. d. Tollere autem vnum pugillum plenum ſimilæ: eſt habere ſcientiam iuxta menſuram fidei.Leuit.2.a.6.b.deſignauit etiam Chriſtus per acceptionem panum,ſe prius impleſſe quod docuit.

Ori.ſ.Rom.3. Baſi. Arn. Aug.ſ. Pſa.115. — *Offerens Chriſtus paſſionem ſuam. Imitari Chriſti paſſionem.*

Accipiens Ieſus calicem,eſt offerens paſſionem ſuam pro nobis. Luc. 22.b.Accipiunt autē alij calicem ab eo,quum participes fiunt paſſionis eius.Item martyres, & patientes labores pro Chriſto,& omnes,qui eius paſſionem imitantur:qui omnes dicere poſſunt, Calicem ſalutaris accipiam.Pſ.115.Sumens etiam Moſes ſanguinem agni,vel vituli,vel etiam arietis, aut capræ:ſumptionem ſanguinis Chriſti,aut eius oblationem ſignificat.Ex.12.a.24.a.29.b.Leu.4.f.8 d.14.c.Et ſumere duos turtures,vel duos pullos columbarum: eſt offerre Chriſtum & ſeipſum in holocauſtum,Chriſtum quidem paſſionis eius memoriam agendo:ſeipſum autē, pro peccato macerando. Leuit. 12. d. 15.b. Tollere quoque vitulum de armento:eſt offerre Chriſti paſſionem.Sic tollere agnum,& hœdum,& arietem.Gen.8.d.18.a.Ex.12.a.29.a.Leu.9.a.14.b.Deut.21.a.Tollens verò Samuel lapidem,qui dictus eſt adiutorij:eſt prædicator offerens,vel præponens Chriſtum,& eius paſſionem.1.Reg.7.c.

Oblatio ſanguinis & paſſionis Chriſti.

Amb.1.de Abraham 5. & de Abraham 8. Gre.ſ.1.Reg.7. Amb.apo.Dau.15. Hil.ſ.Pſ.138. Hie.ſ.Pſ.21. — *Chriſtus redimē genus humanū. Reſurrectio Chriſti.*

Tollens diues ouem pauperis.2.Reg.12.deſignat Chriſtum redimentem genus humanū.

Sumens Chriſtus pennas diluculo.Pſ.138.eſt reſurgens à mortuis:vel aſcendens in cælum. Et aſſumptio matutina deſignat reſurrectionem,& aſcenſionem Chriſti.Pſ.21.in titulo.

Acceptatio diuina.

Suſcipiens Moſes de manibus Aaron,& filiorum eius holocauſtum.Ex. 29.d.Leui.8.f.deſignat acceptationem diuinam eorum,qui ſe in totum offerunt Deo: Et ſuſcipiens ſacerdos agnum à leproſo,aut etiam duos hircos à populo:eſt Chriſtus acceptans pœnitentiam. Leui.14.c.16.b.

Hil.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iſ.66.& ſ.Ezec.37.16. — *Aſſumēs Chriſtus gentes, dans eis dona.*

Accepiſſe dicitur Chriſtus dona in hominibus. Pſal. 67. quum accepit gentes in hæreditatem:vel accepit dona ſecundum humanitatem hominibus diſtribuenda, vnde & de plenitudine eius omnes accipimus.Ioan.1.d.1.Cor.12.c.Gal. 1. c. Et aſſumpſit ex eis in ſacerdotes & Leuitas,quum ex eis inſtituit miniſtros in eccleſia.Iſa.66.g.Et dicitur tuliſſe eos de gentibus. Ezec.36.e.Et aſſumens Ezechiel duo ligna in manu ſua:eſt Chriſtus aſſumens duos populos, è quibus fecit vnum:Eze.37.c.Accipiens autem Iacob benedictionem Eſau.Gen.27.f.eſt populus chriſtianus ſuffectus populo Iudæorum.Et accipiens alter epiſcopatum Iudæ. Pſ. 108. Eſt vel Matthias pro Iuda aſſumptus in apoſtolatum: vel populus gentilis aſſumens fidem, quam populus Iudæorum amiſit.Et aſſumere vicinum ad eſum agni.Exo.12. a. eſt admittere gentilem populum ad fidem vnius mediatoris Chriſti:Recepit Hieruſalem ſorores ſuas Sodomam,& Samariam.Ezec.16.g.

Hier. Aug.ſ.Pſ.74. — *Veniens Chriſtus ad iudicium.*

Accipere dicitur Chriſtus tempus.Pſ.74.quum veniet ad iudicium aduerſus impios.Et dicitur ipſe accipere,quia pater omne iudicium dedit filio:& hoc ſecundum humanitatem.

Greg.ſ.1. Reg. 11. & 33.Mor.12. Ori.ſ.Ioſ.Ho. 15. Hie.ſ.Iſ.9. Gre.30.Mor.10. Hie.ſ.Iſ.27. — *Vincēs Chriſtus diabolum. Diſcipuli conuertentes infideles.*

Capiens ſerpentem in oculis quaſi hamo.Iob.40.c.fuit Chriſtus diabolo carnem exhibēs, & diuinitatem cælans:& dum cepit ille quod appetiit,& tentus eſt,& peremptus, quod non vidit.Sic captus eſt Holophernes laqueo oculorum ſuorum.Iudith 9.c.10.d. Et capiēs Ioſue omnes & omnem terram:eſt Chriſtus vincens in nobis omnia vitia.Ioſ.11. d. Sic cepit Dauid arcem Sion.2.Reg.5.b.Et Rabbath filiorum Amon.2.Reg.12.g.Et Iudas cepit Baſan. Iud.1. d.Et Simon ciuitatem Bethſuram.1.Mac.11.g.Et capientes prædam, ſunt apoſtoli conuertētes infideles.Iſ.9.a.Sic capere captiuitatem.Pſ.67.Et capere leænæ prædam.Iob 38. d. eſt cōuertere multos ex gentibus,aut ex Iudęis,qui à diabolo tenebantur.Accepit autem Ieſus prędam à forti,quum vicit diabolum.Iſ.49.g.Et capta eſt ſynagoga nocte, hoc eſt, in tenebris erroris ſui.Iſ.27.a.iuxta ſeptuaginta.Et tollit flagellum inundans malos. Iſa. 28. c. quum nequeunt effugere Dei punitionem Ezec.33.b.39.f.

Gre.9.Mor.41.42. Rup.ſ.Hoſ.5. — *Humiliās Deus ſuperbientem.*

Capit Deus quaſi leænam.Iob 10.c.quū homo acceptis virtutibus erigitur. Sed mira diſpenſatione diuinæ pietatis,ante eius oculos res quælibet,vt corruat, ordinatur: dumque per culpam aliquid appetit, quaſi leænæ prædam in fouea concupiſcit, ac ſua ſponte inhians in eam cadit.Sed ſuis ſurgere viribus non valet:quem nihil ſe eſſe ex ſeipſo conſiderantem, ſuperna miſeratio captum quaſi à fouea auehit:qui hunc,infirmitate cognita, ad veniam reducit.Et cùm liber homo per cibum ſibi mortem intulit, reductus ad veniam ſub cauea diſciplinæ melius clauſus viuit.Sic dicit Hoſ. 5. c.Ego ego capiam,& vadam,& tollam.

Ambr.de par.4.et epiſt.4.& exho. ad virg. Ori.ſ.Eze. Ho.7. Ambr.ſ.Luc.2. — *Exercitatio & profectus in virtutibus.*

Tulit Deus hominem,vt poneret in Paradiſo.Gen.2.c.quum inſpirauit homini proceſſus, & incrementa virtutum.Tollens autem Iacob ſubſtantiam Laban.Geneſ.31.a.deſignat exercētes virtutes,quas alij negligunt.Et ſumentes filij Iacob de optimis terræ fructibus.Gen.43. e.deſignare poſſunt eos,qui perfectæ religionis inſtituta cum ſupernæ contemplationis ſtudio laudabiliter viuendo,exequi conantur.Idem deſignare poſſunt exploratores ſumētes de fructibus terræ Chanaan.Deut.1.d.Et ſumere multicolores veſtes, eſt exercere virtutes.Eze.16.b.Accipere autem Ieſum in vlnas,aut aliter,eſt exercere opera illi accepta.Mat.2.c.Luc.2. c.Ioan.5.g.6.b.13.c.18.f.19.b.g.

Hier.ſ.Amos 5. — *Sacrificia carnalia non accepta Deo.*

Non accipit Deus vitulos à domo noſtra.Pſ.49. quia bonorum noſtrorum non eget: nec placatur ſanguine hircorum,aut vitulorum:ſed ſacrificio laudis.Nec capit odorem cœtuum, hoc eſt,Iudæorum, aut hæreticorum,qui prauè Deo ſacrificant, quum peruerſè de eo ſentiunt.Amos 5.f.

Vincere aut cõuertere infideles.

Capiunt eos, qui ſe ceperant. Iſa. 14.a. quum fideles reuincunt eos, qui ſe ſophiſmatibus antè deceperant. Et capiunt exactores ſuos, qui eos, qui omnia lucri cauſa faciunt, redigunt in ſeruitutem. Et capiunt leonem non ſine vulneribus. Ezech.19 a.qui poſt lapſum in aduerſarium fortiores inſurgunt. Idem capere vindictam de hoſtibus. Eſter.8.d.Pſal.34.Et capere prædam. Num.3.c. Iſa.8.c. Et capere ſapientes. Iere.8.d. Capit autem Deus, & non eſt qui poſſit eruere. Hoſe.5.d.quùm eum, quem ad ſe conuerterit, nemo poteſt peruertere, niſi ipſe proprio arbitrio conſentiat. *Hier.ſ.Iſ.14.* *Hie.ſ.Hoſ.5.*

Baptizari.

Tollere Moſen de aqua. Exo.2.b. eſt ſuſcipere fidelem de baptiſmo. Vel deſignatur eccleſia ex gentibus, excipiens Chriſtum ad fontem baptiſmi. *Glo.inter.ſ.Ex.2.*

Diſcutere initia operum & exigere bona opera.

Accipere primitias rerum pretioſarum ab vltronee offerentibus.Exod.25.a.4 Reg.12.a.eſt, quum ſacerdotes diſcutiunt initia operationum noſtrarum, vt tanquam Deo accepta ipſi offerantur.Et accipiens pontifex partes de manu ſacerdotum.Eccleſiaſt.50.b.eſt exigens bona opera à miniſtris eccleſiæ.Et accipit pecuniam a filiis Iſrael.Exo.30.b.35.cùm exigit bona opera à fidelibus.

Accipere verbũ Dei.

Accipiens Iudas gladium ſanctum ab Ieremia 2.Mac.15.c.deſignat acceptionem verbi Dei ad expugnãdas aduerſarias poteſtates.Idem eſt cum monet Iſaac Eſau,vt accipiat arma,Gen. 27.a.De his 2,Reg.22.e.Ezec.5.a.Iud.7.a.14.b.Sic monet Apoſtolus, vt accipiamus armaturam Dei,& ſcutum fidei:quòd etiam explicans dicit accipere doctrinam.Eph.6.c. Pau.3.c.1. Theſſalon.2.c.Accipientes etiam Ægyptij ſemina ab Ioſeph ad ſerendos agros.Gen.47.e.deſignant accipientes verbum Dei ad fructificãdum in bonis operibus:qui prius operibus carnis ſeruiebant in Ægypto.Idem promittit Deus.Ezec.36.c.Suſcipere etiam pecuniam:eſt accipere verbum Dei.Exo.22.b.Et accipere lampades& oleum:eſt accipere doctrinam ſufficiẽtem ad ſalutem.Mat.25.a.Ad hæc pertinent,aſſumere volumen fœderis aut legis: vel librum, vel teſtamentum Dei,aut ſermones Dei.Exo.24.b.Deu.31.f.1.Eſd.9.f.Pſ.49.Ier.36.a.Ezec.3. c.Suſceptio autem matutina:eſt accipere rudiora præcepta.Pſ.21.in titulo. *Gl.inte.ſ.Gen.47.* *Ori.ſ.Mat.Ho.32* *Amb.ſer.3.*

Accipere dona ſpiritusſancti.

Accipere ſpiritum ſanctum,eſt gratiam eius & dona accipere.Io.7.f.14.b.20.f.Acto.1.a.2. f.19.a.Gal.3.a.Sic accipiunt electi ſpiritum adoptionis.Rom.8.c.Et accipiunt benedictionẽ, hoc eſt,vim fructificandi,ſicut terra.Heb.6.d. Et accipiunt de præda accipientes dona ſpiritus ſancti.1.Reg.30.g.4.Reg.5.d.Idem eſt de accipientibus talenta.Mat.25.b.Accipere autem mutuum:eſt accipere doctrinam ab alio docente.Deut.15.a.4.Reg.6.a.Prouerb.22.a.Suſcipiunt autem boni miſericordiam Dei in medio templi eius.Pſ.47.quia ipſi ſunt in medio eccleſiæ,cùm mali ſint in extremis. *Ori.ſ.Mat.Ho.33* *Aug.ſ.Pſ.47.*

Sepeliens corpus Chriſti.

Accipiẽs homo granum ſinapis.Mat.13.d.eſt Ioſeph ab Arimathæa accipiens corpusChriſti ad ſepeliendum. *Amb.ſerm.*

Sumentes Aaron,& Hur lapidem,vt ſupponerent Moſi.Exod.17.c. deſignant prædicantes Chriſtum eſſe finem, & fundamentum legis.

Imitari patriarchas.

Sumere duos lapides onychinos, eſt fidem, & vitam patriarcharum imitari. Exod. 28.b. *Gl.ord.ſ.Exo.28.*

Canticum cordis cum carnis maceratione.

Sumere Pſalmum & dare tympanum, eſt accipere ſpirituale canticum cordis, & reddere temporalem macerationem corporis. Pſalm. 80.vel eſt accipere operationem bonam à gratia Dei. Sic ſumens Maria ſoror Moſis tympanum. Exod. 25.c. eſt laudans Deum cum carnis maceratione. Et ſumens Tyrus citharam. Iſa. 23. d. eſt laudans Deum cum vera pœnitentia.Sumere etiam Pſalmum, eſt accipere ſpiritualia & doctrinam aptam ad laudandum Deum. *Gre.33.mor.22.* *Aug.ſ.Pſ.80.*

Intentio bona.

Accipiunt oleum in vaſis ſuis,qui bonam habent intentionem in corde, qua exercent bona opera,quærentes gloriam in conſcientia,non in oculis hominum: & gaudentes de bonis operibus in gloriam Dei factis.Mat.25.a. *Hil.ſ.Mat.Cant. 27.* *Gre.ho.12.*

Accipere fœlicitatem.

Accipere ſingulos denarios, eſt acquirere fœlicitatem æternam: quod etiam eſt accipere mercedem: & accipere brauium. Matth. 20. b. 1. Cor. 3. b. Colloſſ.3. d. Iacobi 1.Sic accipit diadema is,quem rex vult honorare Eſter 6.c.Idem accipere regnum decoris.Sap. 5.c.Et accipere coronam.Apoc.2.a.3.c.Et accipere aquam vitæ gratis.Apoc.22.d.Et hæreditate capere terram.Pſalm.36.Hebræ.1.d.& accipere ſtolam gloriæ: quod etiam eſt conſummatæ virtutis eſſe. Eccleſ. 50. b. & accipere hæreditatem Ieremiæ 12.d.quod etiam eſt aſſumere ſtatum clericorum,ſeu dignitatem eccleſiaſticam. Ad ſuperiora etiam pertinent accipere repromiſſionem:& accipere calculum,& nomen nouum.Hebræ.9. c. 11. c. Apoc. 2. c. Et aſſument Sancti pennas vt aquilæ. Iſa.40.g.quia renouabuntur in felicitate. Et accipientes fratres Ioſeph partes ab ipſo. Geneſ. 43 g. deſignant Sanctos accipientes ſingulos gradus fœlicitatis à Chriſto ſecundum merita.Tollere autem ſummam filiorum Iſrael.Exod.30. b. enumeratio erit electorum.Porrò accipere centuplum.Matthæi 19. d.eſt in hac vita bona ſpiritualia accipere, quæ pluſquam centuplo ſuperant bona temporalia. Tollere lectum ſuum,ſeu grabatum.Matthæi 9.a. Marci 2. b. Lucæ 5. e. Ioannis 5. b.deſignat infirmitatem, & dolorem in fœlicitate abeſſe à corporibus. Tollit etiam grabatum ſuum, qui portat onera proximi ex charitate, ſeruando illud Apoſtoli: Alter alterius onera portate. Tollit præterea grabatum ſuum, qui baptizatus adhuc viuens in corpore premitur onere peccatorum, aut ſaltem tentationibus. Et ſanus portat, vbi infirmus iacuerat: quia diuino ad- *Aug epiſt 120. c. 33.& lib.83. q.59.* *Ori.ſ.Ier.ho.7.* *Hier.ſ.Ier.12. & ſ.Iſa.40.* *Hil.ſ.Mat.Cant. 8.* *Aug.ſ.Io tract. 17.& 2.de ſym.11.*

Acipere dignitatem eccleſiaſticam.

Ceſſis dolor corporis.

Portare onera proximi.

Portare contumelias carnis.

Gre.23.mor.23.& ſ.Ezec.ho.12.

iutorio ereptus à viciniis, eiuſdem carnis cõtumelias, poſtmodum tolerat, in cuius deſideriis prius requieſcebat. Vel, quod idem eſt, portat, in quo portatus eſt, qui ſanatus portat contumeliam carnis, in qua prius iacebat ægrotus.

Hie. Aglaſiæ. — Bed.ſ.Pro.11.

Accipere crucem ſuam: eſt crucifigere paſſiones, ſeu affectus, & labores ſuſtinere pro Chriſto. Mat.10.d.16.d. Marc.15.b. Luc.9.c. Idem eſt tollere iugum Chriſti. Mat.11.d. Accipere autem, quod applicitum fuerit, Eccleſiaſtici 2.a. eſt flagella Dei patienter ſuſtinere. Recipere dicitur iuſtus in terra: quando flagellatur. Prou.11.d. Si iuſtus in terra recipit, quãtò magis impius & peccator? 1. Pet.4.d.

Crucifigere affectus. — Flagellari.

Capiens vas manna gomor vnum. Exo.16.g. deſignat ſpem vitæ æternæ quam omnes iuſti ante aduentum Chriſti in quinque ætatibus habuerunt. Sic capientes hydriæ metretas binas vel ternas. Ioan.2.a. deſignant ſpem cum timore, & fidem trinitatis in antiquis patribus. Sumens autem Moſes vas ad reponendum manna. Exo.16.g. deſignare poteſt legem præparantem corda ad ſuſcipiendam Chriſti gratiam.

Spes in antiquis patribus.

Hie.ſ.Hoſ.14.& ſ.Ier 11.

Tollere ſecum verba. Hoſ.14.a. Eſt accipere orationes, & facere delictorum confeſſionem. Aſſumit autem laudem. Ier.7.d.11.c. qui intercedit pro aliquo: & qui laudando Dei miſericordiam, quam exhibuit prioribus patribus, eam in præſenti implorat.

Orare. — Confiteri peccata.

Gre.18.mor.16.& 19.mor.26.et ſ. Ezec.ho.10.

Aſſumunt pennas vt aquilæ confidentes in Domino. Iſa 40.g. quum contemplando volãt ad cæleſtia. Aſſumit etiam ſpiritus prædicatorem. Ezec.3.c. quum eius mentem in amore Dei omnipotentis eleuatam à terrenis iam deſideriis alienam reddit: vt nihil ei agere libeat, niſi ea quibus ſpiritualia congreget, & ad regna cæleſtia quotidiani ſui operis fructum portet. Tollitur autem ferrum de terra. Iob 28.a. cùm fortis propugnator eccleſiæ à terrena, quam prius tenuit, actione ſeparatur: & ad cæleſtia eleuatur.

Separari à terrenis, & eleuari ad cæleſtia.

Cyril.1.ſ.Io.13. Ambr.ſ.Luc.9.

Recipere Chriſtum fit per fidem, vnde Iudæi, qui non crediderunt in eum, non eum receperunt: gentes autem credentes eum receperunt. Io.1.b. recipiunt etiam puerum in nomine Chriſti, qui credunt eius prædicatoribus. Luc.9.f.

Credere in Chriſtum.

Hier.ſ.Iob.40.& ſ.Ier.25.

Accipit Deus Leuiathan ſeruum ſempiternum. Iob 40.d. quum compellit dæmonem ad exequendam ſuam iuſtitiam. Dicitur autem ſeruus ſempiternus, quia non recipitur in adoptionem filiorum. Aſſumit etiam Deus cognationes Aquilonis aduerſus Iſraelem. Ier.25.b. hoc eſt dæmones, vel Principes huius mundi ad puniendos malos.

Exequens diabolus diuinam iuſtitiam.

Hier.ſ.Ezec.27. Orig.ſ.Ier.ho.2.

Accipiens dure Abraham eiectionem ancillæ, & filij eius. Gen.21.b. admonet punitionem ſubditorum grauem, ac moleſtam debere eſſe prælato. Et aſſumere lamentum ſuper Tyrum: eſt deflere peccantes: quod debent facere prælati. Ezec.27.c. & tollere reſinam ad curandam Babylonem. Ier.46.c.51.a. eſt corrigere peccantes prædicando.

Deflẽs prelatus delinquentes.

Glo.inter ſ.Exod.21.

Suſcipiens integrum cadaueris, cuius bos bouem alterius occiderit. Ex.21.d. deſignat eum, qui ſuſcipit in ſe totam culpam, quæ eius negligentia accidit. Quia error diſcipuli, culpa eſt magiſtri.

Suſcipere in ſe culpam.

Ambr.

Accipiens Aaron inaures à mulieribus ad conflandum vitulum. Exod.32.a. conſiderata ſola inaurium acceptione, deſignat ablationem peruerſi auditus, ne iterum ſicut Eua vocem ſerpentis audirent.

Ablatio peruerſi auditus.

Greg.ſ.1.Reg.8. — Amb.de Abra.8.

Tollit rex filios à ſubiectis, vt ponat in curribus. 1.Reg.8.c. quum prædicator abſtrahit auditores à deſideriis terrenis, vt ad cæleſtia erigat: & oſtendit eis regnum cælorum vim pati. Mat.11.b. & neminem coronari, niſi qui legitimè certauerit. 2.ad Tim.2.a. Nolens autem accipere Abraham quicquam à rege Sodomorum. Gen.14.d. deſignat abſtinẽtem ab illecebris corporalibus, &c. Tollere Dinam de domo Sichen. Gen.34.b. eſt liberare animam ab hæreticis ſeductam. Et tollit rex agros, quum prædicator, lætos delectatione motus carnis noſtræ loquendo, ſubtrahit. 1.Reg.8.c.

Abſtrahere à deſideriis terrenis.

Ori ſ.Mat.ho.33. Iſyd.ſ.Leuit.25.

Recipere pecuniam cum vſura. Mat.25.c. eſt accipere profectum audientium ex prædicatione. Accipit autem vſuras à fratre infirmo, qui mox onerat recentem in fide grauibus mandatis: cùm deberet ſufficere ſeruare eum, ne peccet. Leui.25.e. Aſſumere autem infirmum in fide, releuando ipſum iubet Apoſtolus. Rom.14.

Recipere profectum audientiũ.

Glo.int.ſ.Ex.22.

Accipere pignus à proximo: eſt tenere confeſſionem proximi. Exod.22.d. Eodem videtur tendere accipere pretium ab eo, qui reus eſt ſanguinis. Nu.35.d. Suſcipiens autem Iudas puerum Beniamin, vt de manu eius requiratur: deſignat confeſſionem, quæ annexam habet humanitatem. Gen.43.b.44.g. Et recipiens Moſes ſatisfactionem Aaron. Leu.10.d. Satisfactionem indicat confeſſionis. Et recipiens Thamar pignus à Iuda. Gen.38.g.

Tenere confeſſionem proximi.

Gl.int.ſ.Matt.21.

Accipiens Saul panes duos. 1.Reg.10.a. deſignat prælatum acceptãtem duplices lachrymas, hoc eſt, pro ſuis, & ſubditorum delictis. Accipientes autem ſerui fructus vineæ. Mat.21.d. Sũt prophetæ offerentes Deo bona opera populi, quæ ſunt fructus legis.

Acceptare duplices lachrymas.

Greg.ſ.1.Reg.1. — Arno.& Hil.ſ.Pſ.54.

Non accipiens cibum Anna. 1.Reg.1.b. deſignat eccleſiam non accipientem conſolationem, quia Iudæi non conuertebantur. Aut ſignificat vitam contemplatiuam non admittentem vanam & terrenam conſolationem. Accipere autem cibum cum exultatione: eſt tractare myſteria cum conſolatione ſpirituali: qui cibus non eſt ſumendus cum malis, Iud.19.b. Act.1.g.27 f. Capere autem dulces cibos cum Chriſto: eſt ſumere ſacramentum Euchariſtię. Pſal.54. vbi deſignantur Iudas & Iudæi cum Chriſto in eadem menſa & doctrina ſedentes. Idem deſignarunt fratres Ioſeph, cibum cum illo ſumentes. Gen.43.f.

Memor eccleſia de infidelitate Iudæorum. — Contemplatiua nõ admittẽs vanã conſolationẽ. — Tractare myſteria. — Sumere Euchariſtiam.

Deplorās lapſum Iudæorum. — *Hier.ſ.Ier.7. Ori.ſ.Ezec.ho.13.*

Sumens Ieremias indirectum plāctum. Ier.7.f. eſt deplorans propheticè populum Iudæorum, qui erat Chriſtum blaſphematurus. Idem aſſumere lamentum ſuper montes. Ier.9.c. Aſſumere autem lamentum ſuper Tyrum. Ezec.27.a. eſt eleuari in ſpem acquirendi quod Lucifer perdidit. Ad idem ſpectat ſumens lamentum omnis maritus.1.Mach.1.d. Tollere autem patrem, & cognationem de terra Chanaam: Gen.45.e eſt auferre perfidiam Iudæorum.

Auferre Iudæorum perfidiam. Docere terrenos ſpiritualia ſenſus. — *Greg.25.Mor.5. Hier.ſ.Ezec.4. Gre.ſ.1.Reg.8.*

Sumens Ezechiel laterem. Ezec.4.a. demonſtrauit fragilitatem Hieruſalem. Vel eſt prædicator apprehendens cor diſcipuli terrenum, vt ipſum doceat, & virtutes in eo deſcribat.

Ioannes Baptiſta. Spiritus ſanctus.

Aſſumens Samuel Saulem, & puerum eius.1.Reg 9.d. deſignat prædicatorem, qui auditorem adducit ad ſpiritualem ſenſum, tollens autem Saul puerum vnum, 1.Reg.9.a. videtur deſignare aſſumptionem Ioannis Baptiſtæ in ſuum miniſterium: de quo Luc 1. b. Ipſe præibit ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ. Vel deſignat ipſum ſpiritum, quem accipere debent prædicatores: de quo 1.Cor.2.d. Non accepimus ſpiritum huius mūdi: ſed Spiritum, qui ex Deo eſt. Ad idem referri poſſunt aſſumere ſapientiam ſponſam, & accipere diſciplinam. Sap.8.a.d. Eccl.51.d. Et per arrogantiam dicuntur quidam aſſumere ſibi ſapientiam. Zac.9.a.

Prælatus miſericors. — *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Tollens Samuel cornu olei ad vngendum Dauid.1.Reg.16.c. deſignat totam vitam pontificis ſpiritualem eſſe debere: vt in excellenti liquore magiſter eccleſiæ vir eſſe ſtudeat magnæ miſericordiæ.

Imitatio Chriſti. — *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Tollens Samuel vitulum in manu ſua, vncturus Dauid in Regem.1.Reg.16.c. deſignat prędicatorem electurum prælatum. qui eum, quem eligit, conformem facere redemptori ſtudet: & quando formam ipſam redemptoris prædicat, quaſi vitulum in manu portat. Et quia ſplēdorem dominicæ conuerſationis quem prædicat) in virtute operis monſtrat, vitulum, quem de armento ſuſcipit per manum ducit.

Auferre veterem hominem. — *Gre.27.Mor.1. Amb.de virgi.3.*

Tollunt vigiles pallium ſponſæ. Cant. 5. c. cùm prædicatores auferunt veterem hominem ab anima: vel prudentiam carnis aut humanam philoſophiam, aut corporales actiones: vel eſt mundare occulta conſcientiæ.

Auferre malitiam. — *Gre.ho.9. Ber.ſer.1.de aſcēſ. Ambr.de bene. patriar.3.*

Tollunt ſerpentes prædicatores. Mac.16.d. quum bonis ſuis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, & cùm venenatas ſuggeſtiones extingunt. Et tollitur chirographū de medio, cum obligatio peccati deletur.1.Cor.5. a. Eph.4.g. Col.2.c. Et tuliſſe dicitur Iacob partem de manu Amorrhæi: quum prædicator docendo facit caſtos & temperatos. Geneſ. 48.d.

Auaritia.

Accipere abſolutè poſitum, auaritiam ſignificare ſolet: vt Eccl.4. d. Nō ſit porrecta manus tua ad accipiendum. Et 29.a. donec accipiant, oſculantur manus dantis. Datur autem accipere bene à Deo, iuxta illud. Luc.11 b. Petite & accipietis. Et ratio dati, & accepti. Phili.4.c. Accipere autem munera reprehenditur in iudicibus: quia ſunt cauſa peruertendi iudicij. Exod. 23.a.1.Reg.8.a. Iob.15.d. Pſ.14. Pro.22.b. Amos 5.d. Phil.4.d. Moſes autē noluit accipere aſellum à populo. Nu.16.c. Et Eliſeus noluit accipere munera Naam.4.Reg.5.e. deſignans Chriſtum gratis dantem gratiam: qui etiam ait, Gratis accepiſtis, gratis date. De acceptione abſolutè dicitur. Quid habes, quod non accepiſti? quia ſufficientia noſtra ex Deo eſt.1.Cor.4.b. 10.c. Accipere etiam eſt completè habere. Phil.3 c. Et de conſilus dicitur. Mat. 19. b. Qui poteſt capere, capiat. Accipere autem Eſau munuſcula Iacob, Gen.32.b. deſignat ſeculares accipientes temporalia oblata ab eccleſia, ne noceant in ſpiritualibus. Accipere etiam munera interdum ſignificare poteſt quærere laudes humanas. Et tollere, quod ſuum eſt. Mat. 20 b. eſt accipere mercedem in hoc ſeculo ſicut etiam dicitur de hypocritis. Mat.6.a. Receperūt mercedem ſuam.

Chriſtus dans gratiam. Seculares accipientes ab eccleſia. Quærere laudes humanas. — *Greg.12. Mor.23. Baſi.regulu breuio ri.256.*

Auferre ſpem, timorē, aut Chriſtum. — *Amb.21. de Tob.*

Accipere molam ſuperiorem, & inferiorem. Deut.24.d. eſt auferre ſpem & timorem: aut etiam auferre Chriſtum. Tollens autem filiam Babylonis molam, eſt anima vitiis corporis vacans. Iſa. 47.a.

Seruire vitiis corporis. — *Hie.ſ.Pſ.81. Rup.ſ.Malac.2.*

Accipere perſonam, notum eſt, quid ſignificet: & eſt reprehenſibile. Deute.10.d. Iob 34.b. Prouer.18.a. Iſa.42.a. Malac.2.b. Luc.20.d. Act.10.e. Sumit etiam facies peccatorum, qui diuerſa exercet vitia.

Gre.26.Mor.5.

Sumens Ezechiel ſartaginem ferream. Ezec.4. a. Eſt oſtendens fortitudinem iræ Dei, vel aſſumens zelum contra vitia.

Separare errorē à veritate. — *Ori.ſ.Mat.ho.22.*

Tollens mulier calceamentum viri. Deut.25.c. Eſt ſeparans errorem à veritate.

Mori. — *Iyr ſ.Iob. 32.*

Tollit factor hominem, cùm homo moritur. Iob 32.d. Idē eſt tollere animam, aut tolli. Ionæ 4 b. Ioan.10.c. Et tolli de mundo. Io.17.c. Et tolli de terra. Act 22.c.

Tranſitus teſtamenti ad gētes. — *Gl.ord.ſ.1.Reg.4.*

Capta arca à Philiſthæis.1.Reg.4. deſignabat teſtamentum Dei tranſiturum ad gentes.

Mendaciter loqui de Deo. Redire ad peccata poſt orationē. Vſurpare autoritatem Dei. — *Gre.10.Mor.16.*

Accipere faciem Dei in abſcondito. Iob 13. b. vno modo dicitur de his, qui veritatem in corde ſentiunt, & tamen, quæ falſa ſunt, de Deo foris loquuntur: vel de his, qui, quando ad mentem redeunt, Dei iuſtitiam, & rectitudinem contemplantur, & orando, ac flendo contremiſcunt. Sed tranſacta contemplationis hora, ſic audaces ad iniquitatem redeūt, ac ſi poſt dorſum eius poſiti, à iuſtitiæ eius lumine minime videantur. Hi itaque apud ſe in abſcondito quaſi corporaliter videntem accipiunt faciem Dei, quia ei, & cum præſentes fiunt, blandiuntur fletibus: & quum quaſi à conſpectu illius recedunt, moribus detrahūtur. Accipere etiā faciem Dei, eſt autoritatem illius in iudicio vſurpare.

Vocati ad virtutes neglecti.

Accepturi filias Loth, quas tamen non acceperunt. Gen.19.d. deſignant eos, qui vocati ſunt ad virtutes, quas tamen ipſi contemnunt. Accipiens autem Lamech vxores duas. Geneſ. 4. c.

Digitized by

deſignat eum,qui vult gaudere cum ſeculo,& regnare cum Chriſto.

Lyr.ſ.Ier.29. Accipere vxorem in Babylone.Ier.29.b.eſt copulare ſibi in hoc mundo ſapientiam,& virtutes.Sic accepit Tobias vxorem virginem cum timore domini.Tob.6.d. Et Ioſeph accepit Mariam coniugem ſuã.Mat.1.c. Vbi etiam deſignari poteſt acceptio amaritudinis pœnitẽtiæ. *Copulare ſapiẽtiam & virtutes.*

Glo.ord.ſ.Deu.24 Accipiens nuper vxorem,eſt ſeruiens carnalibus deſyderiis & terrenis actionibus.Deu.24.a.Talem vxorem præcepit Deus Ieremiæ,ne acciperet.Ier.16.a.Idem deſignaſſe videtur Hoſeas accipiens vxorem fornicariam. Hoſe. 1. a. Idem dici poteſt de ſumentibus vxores filias Amorrhæorum.Exo. 34.b. *Seruire carnalibus deſideriis.*

Accipere alteram vxorem filio.Exo.11.b.eſt ſubiectionem deuotam, quam bonus animus genuit,vni doctori ad obediendum traditam,alteri doctori tradere.

Ori.ſ.Mat.ho.22. Accipere nolens vxorem fratris.Deut.25.b.eſt ſermo hæreticus, qui, vt alienus à lege, & euangelio,non generat Chriſto liberos,nec bona opera. *Sermo hæreticus non generans Chriſto.*

Amb.2.de Abr.4 *Ori.ſ.Ezec.ho.7.* *Hier.ſ.Iſ.57.* Tollens Pharao Saram in vxorem,deſignat improbum præſumentem aſſumere ſibi ſapientiam:propter quam & affligitur.Abraham tamen eam accepit.Gen. 12. d. Et tollere vaſa decoris dicitur,qui corrumpit ſenſum ſcripturarum.Ezec.16.b.23. d. Suſcipiens autem adulterum iuxta Deum,eſt anima admittens hæreticum, vel diabolum. Iſa. 57.h.Tollunt membra Chriſti,vt faciant meretricis.1.Cor.6.c.

Gre.ſ.1.Reg. 14. Captus ſeu deprehenſus Ionathas,interrogatur,quid fecerit: quia nemo ſolis coniecturis condemnandus eſt,donec per interrogationem veritas deprehendatur.1.Reg.14.g.

Ori ſ.Cant.ho.2.et ſ.Ier.ho.3. *Aug.ſ.Pſ.80.& ſer.107.* *Gre.ſ.Cant.2.* *Ber.ſ.Cant.ſer. 63* Capere vulpes paruulas.Cant.2.d.eſt reſiſtere erroribus & prauis cogitationibus in initio: & deprehendere vitia ſub ſpem virtutis latentia.Capiunt autem eas, vel angeli, vel doctores, quando conuincunt hæreticos de falſitate:ſicut cepit eas Samſon.Iud.15.a.Eſt etiam conuertere detractores & adulatores. Capta etiam Babylon, deſignat comprehenſionem animæ peccatricis in peccatis ſuis.Ier.50.a. *Reſiſtere initiis errorum & peccatorum.*

Hie.ſ.Iſ.40. Suſcepit Hieruſalem duplicia de manu domini:quum primo fuit deſtructa à Babyloniis, ſecundò à Romanis.Iſ.40.a.

Ori.ſ.Rom.11. *Hie.ſ.Ezec.14.* In captionem fit menſa Iudæis, quando nequeunt diſſoluere ſcripturæ obſcuritates: vt quum Chriſtus eos interrogauit de Chriſto,cuius filius eſſet.Pſ.68.Rom.11.b.Et capitur domus Iſrael in corde ſuo,cùm non meretur audire veritatem is, qui fraudulenter interrogat: ſed propter peccata relinquitur in errore.Ezec.14.b.

Aug ſ.Pſ. 139. *Hie.ſ.Ier.25.* *Hie.ſ.Hoſ.10.* *Ori.ſ.Mat.ho. 16.* Capiunt mala iniuſtum in interitu.Pſ.139.quando in infernum demergitur.Bonos autem capiunt mala,ſed non in interitu.Et impij capiunt iniquitates ſuas.Prou.5.d.11. a. Eccleſiaſtæ 9.c.Iſa.8.c. 47.a. Et capi verbo indiſciplinato.Eccleſiaſtici 5.c.Et accipere vulnus,eſt puniri. Exo.22.a.Et accipere iniuriam.1.Cor.6.b.Et accipere amplius iudicium.Mat.23.c.Mar.12.d. Iacob.3.a.Et accipere calicem furoris domini Ier.25.d.Et confuſio capiet Ephraim. Hoſ. 10. b.quando hæretici confundentur in iudicio.Tolli autem montem, & mitti in mare: eſt diabolum mitti in abyſſum.Mat.21.c. *Mitti malos in infernum.*

Cæli cælorum non capiunt Deum.3.Reg.8.c.2.Par.6.c. quia neque Angeli,neque ſupremi Seraphin comprehendunt ipſum. *Incomprehenſibilitas Dei.*

Amb.de virgin.3. Nihil capientes Diſcipuli per totam noctem.Luc.5.b.deſignant non conuertentes aliquos ad fidem per literam legis.

Hier.ſ.Ezec. 44. Non debet accipere ſacerdos vxorem viduam,hoc eſt, ſynagogam:nec repudiatam,vel eiectam,hoc eſt,doctrinam hæreticam:ſed virginem, hoc eſt, integram veritatem: & viduam à ſacerdote,hoc eſt,ſacram doctrinam ab aliquo doctore relictam.Ezec.44.f.

Hie.ſ.Zac.9.& ſ.Amos 6. Aſſumpſerunt ſibi Tyrus,& Sidon valde ſapientiam.Zac.9.a.cùm philoſophi mundani ſuperbiunt de Dialectica,& rationibus vanis. Et aſſumunt hæretici cornua, cùm ſuperbiunt contra eccleſiam. Amos 6.d.Et aſſumptiones falſæ,quas vident prophetę,ſunt dicentes bonũ malum,& malum bonum.Thr.2.c. *Superbia hæreticorum & philoſophorum.*

Philo.quod deterior potiori inſidie. *Aug.12.cõt.Fau. 11.Bed.ſ.Gen.4.* Suſcipiens terra ſanguinem Abel.Gen.4.b.deſignat corpus omnia ſenſibilia complectens. Vel deſignat eccleſiam ſuſcipientẽ ſanguinem Chriſti per confeſſionem peccatorum,&fidei. *Corpus,vel eccleſia.*

Suſcipit dominus rei perditæ iuramentum.Exo.22.b.quum tenetur ſtare voci iurantis.

Lyr.ſ.Leui.12. Suſcipere dicitur mulier ſemen.Leui.12.a.quum mens admittit ſuggeſtionem.

Gre.1.mor.36. Aſsumentes Rechab,& Banaa ſpicas tritici ingreſsuri ad occidendum Iſboſeth.2.Reg. 4. b.Deſignant diabolum auferentem prius germina bonarum cogitationum ab eis quos peccando nititur occidere.

Baſi.ſ.Pſ.14. Accipere opprobrium aduerſus proximum.Pſ.14.Eſt vel facere digna,vt ſibi exprobretur: vel exprobrare alteri.

Glo.ord.ſ.Ioan. 5. Accipere alium à Chriſto:eſt admittere hæreticos,& eorum dogmata.Io.5.g. vel ſuſcipere Antichriſtum.

Arno.ſ.Pſ.16. *Hil.ſ.Pſ.58.* *Hier.ſ.Ezec.12.* Capere Ieſum in malum eſt,ſicut comprehenderunt eum Iudæi,vt occiderent Matt. 22.b. Luc.11.g.Suſceperunt autem Chriſtum Iudęi ſicut Leo paratus ad prædam.Pſ.16.quum eum perdiderunt.Et capere volentes miniſtri regis Aſsyriorum Eliſæum: ſunt Iudæi volentes capere Chriſtum.4.Reg.6.c.Et capientes animam Chriſti,ſunt Iudæi ipſum occidentes.Pſa.58. Et Ioachin dicitur captus in ſagena Dei:quia Chriſtus eſt in peccatis noſtris. Eze.12. d.Thr. 3.f.4.d.2.Cor.5.c.

Ori.ſ.Mat. Accipere panes.Mat.16.b.eſt accipere temporalia,& accipere modicum quid.Ioan.6.a. *Accipere temporalia.*

Indignè communicare. Accipiens Iudas buccellam, aut intinctum panem. Ioan. 13. e. deſignat indignè ſumente corpus Chriſti. *Lyra ſ. Ioan. 13.*

Noluit accipere Ieſus vinum myrrhatum. Marc. 15. b.

Inducere in hæreſes. Accipiunt in vanitate ciuitates ſuas. Pſal. 138. cùm hæreſiarchæ eccleſias ſibi ſubditas in hæreſes & ſchiſmata inducunt. Et capiunt hæretici piſces, cum ad ſuos errores aliquos pertrahunt. Iſa 19. b. Et capiunt animas volantes, cùm iuſtos ſimplices decipiunt. Ezec. 13. d. Prouer. 7. b. Et capere feram, vel auem, eſt decipere ſimplices, & in peccatum inducere. Leui. 17. d. Et capiens leo prædam, eſt tyrannus moleſtans, & expolians ſubditos, vel diabolus capiens animas. Ezec. 19. a. Nahum. 2. d. Et capiens laqueus. Amos 3. b. Et accipiens Alexander ſpolia multa: eſt diabolus variis tentationibus peruertens fideles animas. Eundem deſignat Antiochus, qui accepit argentum & aurum, & vaſa concupiſcibilia. &c. 2. Macha. 1. a. c. 1. Mach. 5. a. Idem Nicanor capturus trophæa, & Iudæam. 2. Mach. 15. b. Sic dicitur Thre. 3. f. Venatione ceperunt me, quaſi auem, inimici mei gratis. Et 2. Pet. 2. e. dicuntur eſſe in captionem, & in perniciem. *Et tollit* diabolus prædam electam, quum facit peccare iuſtos. Amos. 5. c. Et hæretici *tollunt* violenter agros, quum peruerſos ſenſus ſcripturarum decipiunt. Captus autem Lot *ab hoſtibus*, quum ſeparatus eſt ab Abraham. Gen. 14. c. deſignat ſimplicé recedentem à *conſortio* iuſtorum facilè capi à dæmonibus. Et capiens Aſſur Cinçum, eſt diabolus capiens *fideles*, qui veniunt ad hæreticos. Nu. 24. d. Et capiunt mali arma contra bonos, quum dæmones multiplicant tentationes. 2. Mac. 5. d. Iob. 24. b. Ad idem cùm Benadab iubet capi filios Iſrael viuos. 3. Reg. 20. c. 4. Reg. 7. c. 18. c. 25. d. 2. Par. 12. a. 28. b. 32. a. 33. d. Pſal. 30. 58. 65. Et mulier viri pretioſam capit animam. Ad hæc pertinent. Prouer. 3. d. 6. c. Iere. 5. b. 13 c. 34. a. 37. b. 38. g. 39. b. 48. a. 49. f. Iſa. 20. d. 28. c. 49. g. Ezec. 33. b. 44. g Zach. 14. a. Abdi. d. Tob. 1. a. 2. Mac. 12. c. 14. b. Et tollit aquila medullam cedri. Ezech. 17. a. quum aufert diabolus perfectiores ab eccleſia. Sic tollit Nabuchodonoſor ſemen regni de Hieruſalem, cùm diabolus eos, qui ſunt in gratia, peccare facit. Ezech. 17. a. d. Captum etiam à beſtia. Leui. 17. d. Ezec. 44. f. dicitur de eo, qui à diabolo tenetur. Tollunt etiam hæretici lapides contra Ieſum. Ioan. 10. f. Et tollunt legis periti clauem ſcientię. Luc. 11. g. quum & ipſi negant Chriſtum, & impediunt, ne alii credant. Et aſſumunt ſecus ſtercus ſacerdotes, quum ipſi ſubiiciuntur peccatis. Malach. 2. a.

Tyrannus expolians ſubditos. Diabolus perdés animas.

Hila. ſ. Pſal. 138. Hier. ſ. Iſa. 19. & ſ. Ezech. 13. *Aug. ſ. Pſal. 30.* *Hie ſ. Abdi. d. & ſ. Eze. 44. & ſ. Mala. 2. Iſy. ſ. Leui. 5. 17.* *Ambro. ſer. 8.*

Antichriſtus. Non ſumet omnia diues, quum interierit: quia nihil aliud feret, niſi modicum tegmen, cùm *inuoluetur*, quod cum ipſo computreſcet. Pſ. 48. *Hier. ſ. Zach. 11.*

Aſſumens Zacharias vaſa paſtoris ſtulti, habitu repræſentauit Antichriſtum Iudæis dominaturum. Zach. 11. d.

Sumere epulas, eſt gaudere mundana delectatione, Iudi. 16. f.

Diabolus aduerſus fideles. Aſſumens Pharao ſecum omnem populum aduerſus filios Iſrael. Exo. 14. b. eſt diabolus aſſumens omnia tentationum genera, & perſequutorum animos concitans aduerſus Chriſti populum. Sic aſſumpſit diabolus ſeptem ſpiritus nequiores ſe, cùm omnia peccata inuexit in Iudæos. Luc. 11. d. Et aſſumens populus Raſin, & filium Romelię aduerſus Iudam. Iſa. 8. b. deſignat hęreticos aſsumentes in auxilium ſapientiam ſecularem contra Eccleſiam. *Hier. ſ. Iſa. 8.*

Aſsumi maledictionem ex Sedechia, & Achab pſeudoprophetis, quos frixit rex Babylonis: eſt conſimilia aliis imprecari. Iere. 29. e.

Aſsumpſit Ezechiel pinguiſſimum pecus ex pręcepto Domini, vt coqueret in olla: vt oſtẽderet multa bona, quæ Hieruſalem acceperat à Deo, & quòd propter ingratitudinem debebat puniri. Ezech. 24. a.

Sumere ſibi cornua, eſt ſumere ſibi potentiam. Amos 6. d. Item ſumere ſibi honorem. Hebr. 5. a. *Glo. ord. ſ. Amos 6.*

Aſumere dicuntur terminum principes Iuda, quando ceſsant ab iniquitate. Hoſe. 5. c. *Ruper. ſ. Hoſe. 5.*

Gaudere de malo proximi. Aſsumere terminos proximi. Deut. 19. d. eſt gloriari, aut gaudere de lapſu proximi. Et aſſumere terminum, gloriari in hęreſibus. Hoſe. 5. c. Et ſumere ſanguinem in cibum, eſt contemnere vitam proximi. Leuitic. ſeptimo c. *Glo. ord. ſ. Deut. 19. & ſ. Hoſe. 5.*

Tollere de anathemate Hierico. Ioſu. 7. a eſt inferre ſeculares mores in Eccleſiam. *Orig. ſ. Ioſu. ho. 7.*

Iudæi conantes auferre fidem Chriſti. Gula. Rapacitas ſacerdotum. Tollens puer ſacerdotis ab immolantibus carnes vi antequam coquerentur. 1. Reg. 2. d. deſignat *Iudæos* conantes, & cogentes auferre nouam fidem Chriſti à fidelibus, antequam in ea firmarentur. Et tollere carnes antequam coquerentur, eſt comedere ante tempus: & quia tollunt carnes, *denotantur* cibi delicati: & quia crudas, cibi exquiſiti, & non communi modo præparati. Deſignatur etiam rapacitas ſacerdotum. *Greg. ſ. 1. Reg. 2.*

Tollit rex agros ſubditorum. 1. Reg. 8. c. quum corda bonorum ſeducuntur ad malum fructum faciendum. Tollit vineas, quum prędicandi officium deſeritur. In bonum autem cùm inebriantes concupiſcentias à corde noſtro prædicator penitus abſcindit. Tollit oliueta in malum, quum opera miſericordiæ negliguntur. In bonum autem, quum prædicator falſæ miſericordiæ opera reprehendit. *Greg. ſ. 1. Reg. 3.*

Curare corpus. Tollere aliquid de domo ſua, & tollere vaſa: eſt curam corporis agere. Matth. 24. d. Luc. 17. f. Idem eſt tollere aliquid in via. Marc. 6. a. Et tollere tunicam ſuam, eſt reinduere veterem hominem. Matth. 24. b. *Amb. ſ. Luc. 17. Ori. ſ. Matt. ho. 29*

Tollit propinquus mortuum ſuum, vt ſepeliatur. Amos 6. c. quum mortui ſepeliunt mortuos ſuos. *Hie. ſ. Amos 6.*

Tuliſſe virum meretricis ſecum ſacculum pecuniæ, Prouer. 7. c. indicat diuites exiſti- *Amb. de Cain. 4.*

mantes legem, & omnia pecuniæ debere cedere.

Amb.2.de Abra.6. Beda ſ.Gen.13. Non capiebat terra Abraham, & Lot. Gen. 13. b. Vbi deſignatur, vnam animam diuerſos motus, & naturaliter ſibi repugnantes minimè recipere. Vel quòd eccleſia non capit ſimul fideles, & hæreticos.

Hier.ſ.Iſa.20. Tollens Iſaias calceamenta de pedibus ſuis. Iſa. 20.a. In malum quidem, deſignat eos, qui per eremum huius ſeculi non poſſunt tuti ambulare inter ſerpentes, & ſcorpiones. In bonũ verò eſt ablatio mortalitatis. Neque enim terra ſancta, ad quam ire feſtinat, ſacco veſtitus, & opertis pelle pedibus vel ſtare poterat, vel ambulare.

Accipiens Abraham filium præter tempus ætatis. Hebræ.11.c.

Accipiens debitor cautionem, & literas à villico iniquitatis. Luc.16.b.

Sumit anima eſuriens amarum pro dulci. Prouer.27.a.

Sumens Tobias de felle piſcis. Tobi.11.a. vide Fel.

Glo.ord.ſ.Pſal.64 Homo, quem aſſumpſit Deus, dici poteſt homo prædeſtinatus. Pſ.64. qui etiam dicit: Dominus autem aſſumpſit me. Pſalmo vigeſimo ſexto. Sic aſſumpſit Paulum, & Barnabam. Acto.13.a. De hac aſſumptione. Roma.11.b. *Prædeſtinatus.*

Tollentes Miſſael, & Eliſaphan Nadab, & Abihu extinctos. Leuitic.10.a.

Tollere ſummam eorum, quæ capta ſunt in bello aduerſus Madianitas. Nume.31.d.

Tollere manipulum relictum. Deut.21.a.

Tollens commiſſura plenitudinem à veſtimento. Matth.9.b.

Tollens ſeruus Abrahæ Rebeccam pro domino ſuo. Geneſ. vigeſimoquarto.f.

Tollen. Ieroboam decem ſciſſuras pallij Achiæ prophetæ: quantum ad literam, manifeſtum eſt ipſum ſuſcepturum imperium ſuper decem tribus. 3.Reg.11.e.

Tollens Aſa omne argentum, & aurum, quod remanſerat in theſauris domus Domini. 3. Reg.15.d.

Chryſoſt.ho.9. Cyril.7.ſ.Ioan.5. Aſſumunt mali paſtores, quod craſſum eſt, de ouibus, quum optima quæque ſubditorum ſibi vſurpant. Ezech.34.a.

Beda ſ.Gen.14. Non accipiens Abraham quicquam à rege Sodomorum. Geneſ. 14. d. deſignat Chriſtum non accipere quicquam ex parte diaboli in ſuam Eccleſiam.

Beda ſ.Exod.12. Aſſumit vicinum ad eſum agni, quum, qui per ſemetipſum non valet implere, vel intelligere ſacramentum fidei, debet à ſapientiori inquirere illique adhærere, eidémque fidere. Exod.12.a. *Conſulere doctorem.*

Acceptare, Acceptus, Acceptabilis.

ACceptare, eſt aliquid gratum, & beneplacitum habere. Id autem, quod acceptatur, acceptum, & acceptabile dici ſolet.

Amb.apolo.Dauid.17. Acceptat Deus ſacrificium iuſtitiæ. Pſ.50. quum approbat laudes ſibi debitas, vel hic, vel in patria. Item quum acceptat paſſionem Chriſti quantum ad completum effectum. Eandem rationem habet acceptabilis hoſtia. Leui.1.a.1.Pet.2.a. *Approbat Deus laudes. Acceptans paſſionem filij.*

Hie.ſ.Agge.1. Acceptabilis domus eſt Deo, quæ ædificatur in monte. Agge.1.b. deſignat eam doctrinam, quæ in ſacra ſcriptura fundatur, gratam eſſe Deo.

Vict.adue.Ariũ.2. Acceptabilis populus. Titum 2.d. vbi Græcè dicitur περιούσιος quaſi ſubſtantiam, aut circa vitam: quod alius interpres abundantem tranſtulit.

Acceptus Deo dicitur tantùm de bonis. Tob 12.c.14.d. Prouerb.16.a. Sap.3.c. 9.c. Eccleſiaſtici 35. d. Iere. 6. c. Agge. 1. c. Roma. 4. a. 1. Timoth. 2. a.5. a. Tit. 2. d. Acto. 10. a. 2. Cor 8.c.

Ponitur etiam acceptabilis dies Domino. Iſai.58.b. Luc. quarto c. 2. Corin.6.a.

Acceptus Dauid in oculis vniuerſi populi. 1. Reg.18.a. Chriſtum deſignare poteſt. Et etiam Mardochæus. Eſter 10.a. *Chriſtus.*

Nemo propheta acceptus in patria ſua. Luc.4.d.

Accipiter.

Ariſto.6. de hiſtor. anima. & 8. & 9. Greg.31.Mor.32. ACcipitrum genus eſt, quod raptu auium viuit, eiſque inſidiatur, & ſimul cùm hominibus aucupium ſæpè exercere ſolet, & prædam diuidere: eſt accipiter agilis ad volatum ac viſu perſpicax, & expaſſis alis ad Auſtrum, quotannis plumeſcit: vt dicitur Iob 39. c. Domeſticis quidem, quo melius plumeſcant, humida, & tepentia loca requiruntur: agreſtes vero flante Auſtro alas expandunt, quatenus eorum membra ad laxandam veterem pennam venti tempore caleſcant. Quum verò vetus deeſt, alis contra radios ſolis expaſſis, atque percuſſis, tepentem ſibi auram faciunt, ſic quòd capto tepore apertis poris, vel veteres exiliunt, vel nouæ ſuccreſcunt. Fertur nunquam comedere auium corda.

Accipiter in bonum, & in malum accipi poteſt. In bonum quidem. Iob.39. b. Penna Struthionis ſimilis eſt pennis Herodij & accipitris. Figura eſt antiquorum patrum, qui ad ea, quæ potuerunt intelligendo perſpicere, valuerunt etiam viuendo peruolare. Et cùm ibidem c. dicitur, plumeſcere, expandendo alas ad Auſtrum, Sanctos ſignificat, qui flatu Spiritusſancti concaleſcentes, vſum vetuſtæ conuerſationis abiiciunt, ac noui hominis formam aſſumunt: iuxta illud, Coloſ. 3. b. Expoliantes vos veterem hominem, &c. Et 2.Cor.4.d. Licet is, qui foris eſt, noſter homo, corrumpatur, &c. Demum Sancti & fideles à praua vita conuer- *Antiqui patres. Greg.31.mor.6.15.32. Sancti. Hier.ſ.Iob.39. Fideles à peccatis conuerſi.*

ſi, hac ratione accipitris nomine ſignificari poſſunt.

Dæmones. In malum autem accipitres ſignificare ſolent dæmones, qui inſidiantur animabus, quæ in altum volare ſolent, ad cæleſtia anhelantes: quarum lapſu paſcuntur. Ideo inter immunda animalia computantur. Leui. 11. c. Deut. 14. b. Et vt accipitres cum hominibus venantur, ita & dæmones miniſterio vtuntur hominum ad alios ſubuertendos. Cum quibus etiam prædam diuidunt, quum eos voluptatibus, & diuitiis abundare faciunt. E diuerſo etiam homines ſæpe prauis, & damnatis artibus dæmonum miniſterio vtuntur ad ſua explenda carnalia deſideria. *Cyril. epiſt. 1.*

Homines rapa. *Iniuſtitia.* Deſignant etiam accipitres homines rapaces, qui vi, & fraude quæcunque poſſunt, ab aliis rapiunt: aut eos, qui miniſterium præbent raptoribus vt accipitres hominibus. Et demū accipiter omnem iniuſtitiam ſignificat: Ideo inter immunda animalia connumeratur. Leui. 11. b. *Orig. ſ. Luc. hom. 7. Cle. Alex. 5. ſtrō. Hie. ſ. Iob. 39. Iſyd. ſ. Leui. 11.*

Accire, quære Accerſire.

Acclamare, vide Clamare.

Accola.

Accola dicitur vicinus aduentitius: hoc eſt, qui habitat terram, in qua non natus eſt, quę vicina eſt alteri: vt accola fluminis, qui peregrinus habitat iuxta flumen. Raram habet allegoriam.

Accola, iuxta Ambroſium, temporalis diuerſorij ſpeciem gerit. Habitator autem ſpem omnem, atque vſum ſuæ illic ſubſtantiæ locare videtur, vbi habitandum putauerit. Itaque qui eſt terræ accola, habitator cæli eſt. Qui autem habitator eſt terræ, poſſeſſor eſt mortis. *Amb. 2. de Abra. 7.*

Vir bonus. Accola Iacob in terra Cham, deſignat virum bonum, qui peregrinatur in hoc ſeculo, cuius patria eſt in cælo. Pſal. 104. Acto. 7. a.

Gētilis populus. Accola, qui promittitur venturus. Iſa. 54. d. eſt gentilis populus ſuſcepturus fidem, à qua per cultum idolorum valde erat alienus. *Hier. ſ. Iſa. 54.*

Dæmones. Accolæ, qui polluerant terram ante filios Iſrael. Leui. 18. d. ſunt dæmones, qui terram omnibus vitiis repleuerunt. *Glo. inte. ſ. Leu. 18*

Accomodare, quære Aptare.

Accreſcere, vide Creſcere.

Accubare, quære Cubare, & Accumbere.

Accumbere, Diſcumbere, Recumbere, Accubitus.

Accumbere eſt in conuiuio ſedere. Dicebatur autem accumbere, quia antiqui cubantes veſci ſolebant. Recipit allegoriam ſecundum loca, in quibus diſcumbitur.

Quies Chriſti in Cruce. Accubitus, in quo dicitur eſſe rex. Canti. 1. d. humiliationem Chriſti in cruce deſignare poteſt, in qua quieuit mortuus. *Ori. ſ. Cant. hom. 2*

Quies Chriſti in ſinu patris. Deſignat etiam quietem Chriſti in ſinu Patris, in quam ingreſſus eſt poſt labores paſſionis, & in qua perpetuò manebit. *Gre. 35. mor. 22. & ſ. Cant. 1.*

Quies Chriſti in corde hominis. Significat præterea quietem Chriſti in corde hominis, iuxta illud. Ioan. 14. d. Manſionem apud eum faciemus. Et Apoc. 3. d. Et cœnabo cum illo. Ad idem referri poteſt accubitus eius in domo Phariſæi. Luc. 7. c. Et in domo Matthæi. Matth. 9. b. Luc. 5. f. *Bern. ſ. Cāt. ſer. 42*

Gaudium de cōuerſione peccatoris. Accubitus etiam Chriſti in domo Leui, ſeu Matthæi. Marc. 2. c. deſignare poteſt gaudium quod ipſe cum curia cæleſti de conuerſione peccatoris habet. *Glo. ord. ſ. Marc. 2*

Humilitas Chriſti. Recubuiſſe dicitur Ieſus in domo Simonis leproſi. Marc. 14. a. quum humiliauit ſe, vt eū tangeret fides peccatricis, quæ de pedibus aſcendit ad caput, & à capite deſcendit ad pedes per fidem, id eſt, ad Chriſtum, & ad membra eius. *Hier. ſ. Marcū 14*

Quies æternæ gloriæ, vel in eccleſia, vel in corde. Accumbere in regno Dei. Matth. 8. b. Luc. 12. c. 13. f. eſt in æterna quiete refoueri, vel internæ quietis alta ſede recipi: vel perennis vitæ laudibus delectari. Et diſcumbere cum Chriſto, eſt cum ipſo eſſe in gloria, vel in Eccleſia. Matth. 26. b. Marc. 2. b. Luc. 24. e. Ioan. 12. a. 13. c. 21. c. Sic recumbens Ioannes ſupra pectus Ieſu. Ioan. 13. c. 21. e. *Greg. ſ. 1. Reg. 14. Amb. 2. de pœnit. 7*

Quies in ſecretis ſapientiæ. Recumbens Ioannes ſupra pectus Ieſu. Ioan. 13. c. deſignauit quietem ſuam in ſecretis diuinæ ſapientiæ, ad quæ peculiariter fuit admiſſus. *Aug. ſ. Ioā. tract. 61.*

Colligentes ſe Prædicatores. Accumbere camelos extra oppidum. Geneſ. vigeſimoquarto. b. Indicat prædicatores colligere ſe debere extra tumultum, & deliciis non ſeruire. *Glo. inte. ſ. Gē. 24.*

Quies poſt reſurrectionem. Recumbens iterum Ieſus poſt ablutionem pedum. Ioan. 13. b. quietem futuram poſt reſurrectionem deſignare videtur. *Glo. ord. ſ. Ioan. 13*

Subiicere carnē ſpiritui. Bene operari. Diſcumbere ſuper fœnum. Matth. 14. b. Marc. 6. c. Luc. 9. b. Ioan. 6. a. eſt ſubiicere carnem vt ſpiritui ſeruiat: & etiam bene operari. Idem eſt diſcumbere ſuper terram. Matth. 15. d. Marc. 8. a. *Ori. ſ. Matt. ca. 14 Hila. ſ. Matt. Cant. 14. Hier. ſ. Matth. 14*

Explere prius ſpiritualia. Nolens diſcumbere Samuel, priuſquam veniret Dauid, primo Reg. decimoſexto. b. deſignat exteriora Eccleſiæ negotia non eſſe tractanda, donec ſpiritualia compleantur. Sic dicitur Eccleſiaſtici 32. a. Omni cura tua explicita recumbe. *Greg. ſ. 1. Reg. 16.*

Fideles. Gradus ſublimiora honeris. Diſcumbentes in nuptiis. Matth. 22. a. ſunt fideles parati ad myſteria fidei ſuſcipienda. *Ori. ſ. Matt. ho. 20 Diony. epiſt. 9.*

Digitized by

Accubitus primi, quos amabant Scribæ,& Phariſæi, gradus ſublimioris honoris deſignāt, quos amant ambitioſi. Matth:23.a. Marc.12.d. Luc.14.b.20.g.

Vacare voluptatibus.

Diſcumbentes Amalecitæ ſuper faciem terræ.1.Reg. 30.d. deſignant vacantes voluptatibus corporis. Sic inuitabat Holophernes Iudith, vt accumberet in eius menſa in iucunditate. Iudith 12.d. deſignans diabolum offerentem voluptates huius mundi ad irretiendas animas. Sic & ipſe Holophernes recumbebat ſub conopæo in ebrietate. Iudith 13.c. Huc referri poteſt diſcubitus in panibus. Eccleſiaſtici 41.d.

Ori.ſ.Matt.ca.14. — *Adulantes principibus.*

Diſcumbentes cum Herode, ſunt fauentes erroribus principum, illiſque adulantes. Matt. 14.a. Mar.6.c.

Hier.ſ.Amos 1[illegible] — *Hypocritæ.*

Accumbere ſuper veſtimentis pignoratis. Amos 2.c. deſignat hęreticos per hypocriſim iniquitates ſuas operientes, vel eccleſiaſticos fruentes in menſis pauperum laboribus.

Hie.epiſt.Beati. — *Nimiū vacar[e] philoſophiæ gentilicæ.*

Accumbere cum muliere aliena ſuper cubitum. Eccleſiaſtici 9.b. eſt torpere à bono opere, vel nimium ſe tradere philoſophiæ gentilicę. Et recumbere in idolio.1.Cor.8.c. eſt nimium vacare lectioni poëtarum gentilium: eóſque in ore paſſim habere.

Accubitus ſimpliciter recreationem,& quietem ſignificare videtur. Tob.2.a. 9.c. Luc.16. b. Et recumbentibus vndecim diſcipulis apparuit Ieſus. Mar.16.d.

Recumbens nubes in ſolitudine Pharan. Num.10.b.

Recumbentes ſcopuli torrentium in finibus Moabitarum. Num.21.d.

Accurrere, quære Currere.

Accuſare, Accuſator, *Deferre, Delator.*

ACcuſare, eſt aliquem apud iudicem criminis alicuius reum facere. Rarum eſt in allegoriis, poteſtque & in bonum,& in malum ſumi.

Cyri.ſ.Gen.ho.61. Amb.epiſt.2[illegible]. Ricar.de S.Victore 12.patria.6[illegible]. — *Chriſtus arguē phariſæos.*

Accuſans Ioſeph fratres ſuos, Chryſoſtomus legit, quòd fratres detulerint ipſum Ioſeph.

Accuſans Ioſeph fratres ſuos. Gen.37.a. Chriſtum deſignat arguentem phariſęos. Et dicitur Chriſtus non eos accuſare apud patrem. Ioan.5.g. quia per legem iudicabuntur. Vnde Moſes dicitur ibi eos accuſare, quia iudicabuntur ſecundum legem per Moſen figuratam. Deſignat etiam diſcretionem arguentem virtutes de hypocriſi, & retinentem eas, ne in ipſam incidát.

Orig.ſ.Rom.8. Aug.ſ.Apoc.ho.3 Greg.2.mor.9. — *Diabolus & eius membra.*

Accuſator in malum eſt, qui abſque miſericordia defert crimina, vt puniantur abſque emendatione. Et hic in primis eſt diabolus, qui dicitur accuſator fratrum noſtrorum. Apoc. 12.c. vbi quum dicitur accuſator fratrum noſtrorum, vox eſt Angelorum, quorum fratres, hoc eſt, ſanctos accuſat diabolus: & accuſat die ac nocte, hoc eſt, in proſperis,& aduerſis. Sumitur etiam pro eius membris, vt teſtis mendax accuſat. Deut.19.d. Et hi, qui ſcribebant accuſationem contra Iſrael.1.Eſdr.4.a. Et qui accuſabant populum apud regem. 1. Mach.7.a. d. Sic erant accuſationes Iudæorum in Chriſtum. Matth.12.a.27.b. Mar.3.a.15.a. Luc.6. b. 11. g.23.a b. Ioan.8.a.18.c. Roma.8.f. Acto.19.g.22.g. 25.b.26.a. Et Simon dicitur delator pecuniarum,& patriæ.2. Mach.4.a. Sic etiam delatura ſumitur in malum. Eccleſiaſtic.26.a. 38. b.

Rup.[illegible].ſ.Apoc.

Dicitur etiam diabolus accuſator fratrum noſtrorum, propter chirographum decreti, quod aduerſum nos allegabat: quod Chriſtus tulit de medio.

Accuſator ſui dicitur iuſtus in principio. Prouer.18.c. quia quicunque accedit ad Deum, debet cognoſcere indignitatem ſuam: ſicut & Abraham loquens cum Deo: dixit, Loquar ad Deum, cùm ſim puluis,& cinis.

Non accuſauit homo Samuelem de accepta pecunia, vel calceamento. Eccleſiaſtici 46.d. per quod oſtenditur, cum quanta iuſtitia gubernauerit.

Accuſant cogitationes viuentes in lege naturæ. Ro.2.c. quia habent ipſam legem deſcriptam in cordibus ſuis.

Accuſans Siba Miphiboſeth apud Dauid.2.Reg.19.c.

Accuſare ſeruum apud dominum ſuum reprehenditur. Prouer.30.b.

Accuſatio aduerſus preſbyterum, non eſt facilè recipienda.1.Tim.5.c.

Acedia, Acediari.

ACedia eſt pigritia quædam, triſtitia, tædium, ac faſtidium: vnde acediari: quod rariſſimum eſt, nec habet allegorias.

Acediari in vinculis ſapientiæ, eſt tædium & faſtidium ſumere de conuerſatione ſapientiæ: quod, ne agamus, monemur. Eccleſiaſtici 6.c.

Acediari in ſtultitia ſtulti, eſt etiam ipſam faſtidiare, vel in tædium propter ipſam incurrere. Eccleſiaſtici 22.b.

Acerbus, *Exacerbare,* Aſper, *Exaſperare,* Auſterus.

Amb.3.Exae.12. Platonis Timæo.

ACerbi dicuntur fructus nondum maturi,& inepti ad manducandum, qui ſolent ſua aſperitate ſtuporem quendam in parte guſtatiua generare. Aſperum autem dicitur, quod propter ſuperficiei inæqualitatem ingratum eſt tactui. Eſt enim aſperitas iuxta Platonem inæqualitas admixta duritiei. Sed ſolet extendi aſperitas etiam ad alios ſenſus, vt illa ſint aſpera, quæ alicui ſenſui ſunt ingrata.

Amb.3.Exae.12. Hie.ſ.Iere.31. — *Opera inutilia. Peccata. Hæreſes.*

Acerbi fructus, ſunt inepti ad æſum, inutilia opera deſignant, Sap. 4.b. Et vua acerba deſignat peccatum. Iere.31.c. quia facit dentes animæ, hoc eſt, mentem obſtupeſcere, ne ſuauitatem diuinam ſentire poſſit. Et etiam peruerſa intelligētia ſcripturarum, & hæreſes vua acer-

ba dici poſſunt, quæ faciunt dentes hæreticorum ad veritatis intelligentiam obſtupeſcere. Ezech. 18.a.

Aſpera ſolemus appellare, quæ non ſunt animo noſtro grata: vt Gen. 21.b. Dixit Dominus Abrahæ: Non tibi videatur aſperum ſuper puero, & ſuper ancilla tua. Et aſperè loqui. Gen. 31 c. Sic aſpera dicitur ſapientia in doctis hominibus. Eccleſiaſtici 6.c.

Vitia. Aſpera dicuntur vitia, quæ vertuntur in vias planas, quum remouentur. Iſa. 40.a. Luc. 3.a. Sic delicati Dei dicuntur ambulaſſe vias aſperas, Baruch. 4.c. Et aſpera loca ſunt ipſa vitia, à quibus eſt cauendum. Act. 27.c. *Orig. ſ. Luc. ho. 21.*

Suggeſtio dæmonum. Doctrina hæreticorum. Calumniæ. Aſperum verbum, dicuntur ſuggeſtiones dæmonum. Pſ. 90. Et aſperum verbum ſeu turbulentum, eſt peruerſa doctrina hæreticorum. Et præterea calumniæ, & inſultationes infidelium, & malorum Chriſtianorum aduerſus bonos. Et demum aſpera verba ſunt, quæcunque noſtris bonis itineribus aduerſantur. *Arno. ſ. Pſal. 90. Hie. ſ. Iſa. 22. Aug. ſ. pſal. 90. Greg. 6 mor. 19.*

Irritare Deum. Exacerbare dicitur Dominum peccator, quia peccando meretur, vt puniatur à Deo quaſi irato. Pſ. 9. 77. 94. 105. Et quum dicitur, exacerbauerunt ſpiritum Moſis: intelligi poteſt Spiritusſanctus. Sic dicuntur exacerbare Dominum in operibus manuum ſuarum, hoc eſt, peccando. Iere 32.d. Baruch 4.c. Hebr. 3.b.d. Et qui exaſperant, ſunt qui defendunt peccata ſua, Pſalm. 65. 67. *Arno. ſ. pſal. 105. Hila. ſ. Pſal. 67. Aug. ſ. Pſal. 67.*

Iudæi perſequentes Chriſtum. Exaſperarunt Ioſeph habentes iacula. Gen. 49.c. quum Iudæi grauibus perſequutionibus afflixerunt Chriſtum. Aut quum viri praui perſequuntur honeſtum iuuenem. Hoc etiam eſt exaſperare pauperem. Eccleſiaſtici 4.a. *Glo. inte. ſ. Gē. 49*

Exaſperare os Domini dicuntur, qui præcepta eius iudicant eſſe grauia. Vel qui negligunt præceptum charitatis. 1. Reg. 12.c. Sic exaſperare ſermones Dei. *Greg. ſ. 1. Reg. 12.*

Peccantes poſt acceptam fidem. Iudæi. Seruientes magicis artibus. Exaſperans domus dicuntur, qui peccant poſt acceptam fidem. Nam infideles, qui nunquā Deo placuerunt, non dicuntur exaſperare. Ideo Iudæi dicuntur exaſperantes. Ezech. 2.d. 3. b. g. 12.a. Pſ 65. 67. 77. Et ſeruientes magicis artibus exaſperantes dici poſſunt: quia grauiter irritant Deum. Dicitur etiam cor exaſperans. Iere. 5.f. *Orig. ſ. Ezec. ho. 11 Arno. ſ. Pſal. 67. Hila. ſ. Pſal. 65. Gre. ſ. Ezec. ho. 9.*

Epiſcopi tyrāni. Imperantes paſtores cum auſteritate. Ezech. 34.a. Sunt epiſcopi magno ſupercilio ſubditis imperantes: qui operibus dedecorant nominis dignitatem: & pro humilitate aſſumunt ſuperbiam, vt honorem ſe putent conſequutos, non onus: & quoſcunque in eccleſia viderint præpotentes, & Dei ſermonem habere, opprimere nituntur. Sic Nicanor auſterius egit cum Iuda Machabæo. 2. Mach. 14.e. *Hier. ſ. Ezech. 34*

Non exacerbat Deus ſermones ſuos. Pſalm. 104.

Acerbus luctus dicitur irrationabilis. Sapien. 14.b.

Dæmones vincere. Exacerbans Iudas reges multos, eſt vir ſanctus & fortis vincens multos dæmones. 1. Machab. 3.a.

Auſterus homo, aut durus dicitur à malis Deus, & non à bonis: quia malis infert iram, & cum bonis exercet miſericordiam. Et tamen improbe dicitur à malis auſterus, quia etiam puniendo malos punit citra condignum. Luc. 19.c. *Ori. ſ. Matt. ho. 33*

Exaſperare matrem, eſt triſtem facere Eccleſiam peccando. Eccleſiaſtici 3.c. *Glo. inte. ſ. Eccleſiaſtico 3.*

Aceruus, Agger, Congeries, Cumulus, Tumulus.

ACeruus & agger, eſt propriè rerum minutarum congeries: vt frumenti, vel leguminū. Cumulus verò eſt maiorum rerum aceruus, vt terræ, vel lapidum.

Tumulus autem eſt aceruus lapidum. Gen. 31.f. Congregantes fecerunt tumulum. Et cumulus terræ. 2. Reg. 2. f. Steterunt in ſummitate tumuli vnius. Et ſepulchrum. 2. Reg. 3.f. Fleuit ſuper tumulum Abner.

Conuentus bonorum. Aceruus frugum ſignificare ſolet conuentum bonorum. Exo. 22.a. Ruth. 3.b. 2. Par. 31. b. Iob. 5.d. 24.b. Can. 7.b. Eccleſiaſt. 20. d. Ezec. 3.d. Agge. 2. c. *Gre. ſ. Cant. 7.*

Vterus Virginis Mariæ. Aceruus etiam tritici, dicitur vterus beatiſſimæ virginis Mariæ: quia ſuo grano alimenti ſacietatem dedit mundo. Canti. 7.b. *Amb. de inſti. virg. 14.*

Bona opera. Aceruus etiam tritici bonorum operum multitudinem deſignat. Iob. 5.d. *Gre. 6. Mor. 28. Greg. 8. Mor. 35*

Eccleſia. Excellentia perfectorum. Martyres. Aceruus & tumulus ex multis lapidibus in bonum quidem, eccleſiam, & vnitatem fidelium deſignare ſolet: & præcipuè eccleſiam gentilium ex multis, & diſperſis congregatam. Gen. 31. f. Iob. 8.c. Iſa. 17.a. Et cumulus, quia extollitur ſuper terram, quam infra ſe relinquere videtur, excellentiam perfectorum deſignare poteſt. Eccleſiaſtici 44.d. Aceruus teſtimonii, deſignat concordiam Principum ſecularium, cum eccleſiaſticis, in baſilicis martyrum: ita vt lapides acerui deſignent martyres. *Hier. ſ. Iſa. 17. Beda ſ. Gen. 31. Rup. 7. ſ. Gen. 47.*

Figmenta hæreticorum. Aceruus lapidum in malum. Hoſe. 12.d. altaria hæreticorum ſunt quaſi aceruus lapidum: quia teſtimonia veritatis transferunt in mendacium. Vt enim acerui hinc, atque illinc de lapidibus, & ſabulo congregantur: ita & hæretici de ſapientia ſeculari, & argutiis hominum fraude, atque mendacio ſimulacra componunt. *Hier. ſ. Hoſ. 12. Hier. ſ. Agge. 2. Gre. 26. Mor. 5. & ſ. Ezech. ho. 12.*

Opera infideliū. Aceruus viginti modiorum, vbi fiunt decem. Agge. 2. c. deſignat opera infidelium, quæ temporaliter remunerantur. *Hier. ſ. Haba. 1.*

Comminatio diuina. Tentationes. Agger, qui iacitur, aut comportatur, ad oppugnandum caſtrum, comminationem pœnæ quam Deus inducere intendit, ſignificare poteſt. Iſa. 29.a. Iere. 6.a. Ezech. 4.a. 17.e 26.b. Dani. 11.e. Haba. 1. c. Deſignat etiam tentationes, & molem creſcentis tentationis: & hunc aggerem comportat diabolus. Haba. 1.c.

Digitized by Google

Aggerum riui. Iſa.37.c.ſignificare poſſunt Principes, & potentes, ac ſuperbos. Idem deſignauit congeries aquæ. Eccleſiaſtici 39.c. *Superbi.*

Gre.12.mor.23.& 15.Mor.20. Hier.ſ.Ezech.47 Tumuli ciuitatum dirutarum, eos ſignificare poſſunt, qui ſimul ad peruerſa opera coniuncti, de ædificio vitæ ceciderunt. Deut.13.d. Ioſu 7.d. 8.f. Iob.15.d. Ier.9.c.26.e.51.d. Mich.1.b.3.d. Et acerui puluęris in eodem ſenſu. Nee.4.a. Iſa.25.a. Et acerui arenæ. Ier.9.d. Et congeries mortuorum. Iob.21.d.2. Cor.9.a. ſunt multitudo peccantium, in quorum mentibus quaſi in ſepulchris ſuis Satan vigilat. Et tumuli ſabuli, ſunt infideles, & infrugiferi. Ezech.47.b. *Peccatores.*

Hie.ſ.Sopho.2. Acerui ſalis. Soph.2.c. ſunt hæretici, quorum doctrina, eſt ſicut ſal infatuatum. Et altaria eorum dicuntur ſicut acerui ſuper ſulcos agri. Hoſe.12.d. Eoſdem deſignare poſſunt aggeres ranarum. Exo.8.c. *Hæretici.*

Tumulus in cuius ſummitate ſtetit Abner cum filiis Beniamin. 2. Regum 2.f.

Beda ſ.Prou.26. Aceruus lapidum ſuper Abſalom. 2. Reg.18.d.

Rup.ſ.Agge.2. Aceruus Mercurii, pro cultu idolorum poni videtur. Prou.26.b.

Aceruus viginti modiorum, eſt Chriſtus habens in ſe duplicem naturam. Aggei 2.c. *Chriſtus.*

ACETVM, ACETABVLVM.

ACetum fit ex vino, ſed perdidit naturam & ſaporem vini, & factum eſt acidum, & ineptum ad potum. Acetabulum autem eſt menſura quædam, aut vas, in quo recipitur acetum.

Euch.ſo.ſpiritua.8 Beda ſ.Prou.25. Acetum eſt mordax, & graue guſtui: mixtum tamen cum aliis, ſuauem præſtat guſtum: deſignare poteſt correctionem. Prouer.25.c. quæ ſi ſola ſit, nimium interdum mordax eſt, ſi verò aliis blandis verbis temperetur, ſæpè grata efficitur, & prodeſt accipienti. Et acetabula dici poſſunt verba prædicatoris mordacia. Exod.25.c.37.c. Num.7.c. *Correctio.*

Amb.ſ.Luc.23. Aug.ſ.Ioã.tra.119 Acetum etiam deſignare poteſt naturam humanam corruptam in Adam, & bibit Chriſtus acetum, quum naturam humanam aſſumpſit, in qua omnes iniquitates noſtras portaret, atque abſolueret. Luc.23.e. Acetum etiam, quod dederunt Iudæi Chriſto, deſignat ipſos Iudæos à vino Patriarcharum, & Prophetarum degenerantes, & tanquam pleno vaſe de iniquitate huius mundi impletos. Ioan.19.f. *Natura humana. Iudæi.*

Gloſ.or.ſ.Ruth.2. Acetum etiam figura eſt legis, quæ quantum ad literam dulcoré vini amiſit: vnde & inepta facta eſt ad potum, nec amplius ſeruanda. Rut.2.c. In hac intingit buccellam, id eſt myſterium incarnationis Chriſti, dicitur eſſe in teſtamento veteri. *Lex.*

Ori.ſ.Matt.ho.35 Aug.ſ.pſ.68. Beda ſ.Prouer.10. Acetum præterea ſignificat ſenſus peruerſos, aut hæreticos traditos ſacræ ſcripturæ. Ideo Num.6.a. iis, qui ſe vouerunt Domino, prohibetur aceti potio. Et hæretici potant Chriſtum aceto. Pſal.68. Matth.27.f. Marc.15.d. Luc.23.c. Ioan.19.f. Et qui nolunt mutare veterem hominem, ſed in eo perſeuerare, acetum offerunt Chriſto: quod ipſe non vult bibere. Ipſi quoque hæretici, qui à ſynceritate fidei denegarunt, acetum ſunt moleſtum dentibus, hoc eſt prædicatoribus. Prouerb.10.d. *Doctrina hæretica. Hæretici.*

Rup.ſ.Num.18. Acetabula argentea centum triginta ſiclorum, vnius Dei, triúmque perſonarum fidem deſignant. Nume.7.b. *Fides Trinitatis.*

ACHAB.

ACHab, id eſt frater patris, filius Amri, maritus Iezabelis: qui regnauit ſuper Iſrael viginti duobus annis: genuitque Ochoziam, & Ioram, & Athaliam: fuitrex malus, & mortuus eſt in prælio contra Syros iuxta verbum Michęæ prophetæ.

Achab, ſecundum quod duxit Iezabelem gentilem, & crudelem, deſignat reges, qui pro humanitate ſibi aſſumunt crudelitatem. 3. Reg.16.g.18.a.19.c.

Rup.5.ſ.Reg.7. Vt autem occurrit Benadab regi Syriæ in prælium. 3. Reg.20.a. deſignat principem, aut prælatum obiicientem ſe contra diabolum. Deſignat etiam populum Iſrael, cum quo diabolus conflictum habuit. Eundem populum deſignat, vt perſequutus eſt Eliam, ſicut populus Iſrael Chriſtum. 3. Reg.18.a. *Prælatus opponẽs ſe Diabolo. Populus Iſrael.*

Vt verò dixit Eliç: Tu es ille, qui conturbas Iſrael. 3. Reg.18.c. deſignat principes ſacerdotum, de Chriſto ſimilia dicentes: Hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtram. Luc.23.a. *Principes ſacerdotum.*

Vt autem ſequebatur in curru poſt Eliam. 3. Reg.18.g. deſignat Diabolum, qui compellitur ire poſt Chriſtum, & non antecedere: quum Chriſtus ei dixit: Matth.4.b. Vade retro Satana. *Diabolus.*

Orig.ſ.pſ.36.ho.1. Cupiens Achab vineam Naboth. 3. Reg.21.a. deſignat potentes cupidos alieni, & iniquos, ac impios, cupientes euertere ſpiritualia, vt ſeminent carnalia. *Potẽtes cupidi.*

Hie.ſ.Mich.6. Secundum autem quòd erat princeps Samariç, per quam intelliguntur hęretici, ipſe Achab erit typus hæreſiarcharum. Mich.6.d. *Hæreſiarchæ.*

Vt mortuus eſt Achab, cùm auderet congredi contra regem Syrię. 3. Reg.22.f. deſignat ſuperbos, qui viribus ſuis fidentes, congredi audent contra diabolum: & ita pereunt.

ACHAIA.

ACHaia eſt prouincia Gręciæ, in qua eſt Corinthus. Deſignare poteſt eccleſiam ex gentibus. Rom.15.f.2. Cor.9.a. Act.18.d. *Eccleſia ex gentibus.*

ACHAN.

Malus religioſus. Iudas & principes Iudæorum. ACHAN, id eſt conterens, ſiue conturbans: filius Charmi, de tribu Iuda, qui tulit de anathemate Hierico regulam auream, & nonnulla alia: cuius rei gratia populus punitus eſt. Ioſu.7.a.22.d.1.Paral.2.a. Typus eſt religioſi malè viuentis, cuius infamia etiam ad cæteros diffunditur. Vbi conſiderandum, malum vnius membri, totum quodammodo corpus inficere. Deſignat etiam Iudam Iſchariotem, & principes Iudæorum, qui tulerunt de anathemate occidentes Chriſtum. *Aug.q.in Ioſu.8. Rup.ſ.Hoſe.2.*

ACHARON.

Gentiles. ACHARON, id eſt ſterilis, vel eneruatio, ſeu euulſio, vel truncus: ciuitas Paleſtinorum. Acharonitę, ſecundum quòd interpretantur ſteriles, deſignare poſſunt gentiles, vel negligentes bene agere. Et ideo ſteriles ſine fructu operum: ideo eradicabuntur, ſeu euellentur. Ioſu.15.f.Iud.1.d.1.Reg.5.d.6.d.Sopho.2.a.1.Mach.10.g. *Lyra.ſ.Sopho.2.*

ACHATES.

Conſtantia. ACHATES lapis niger, vt plurimum cum venis albis, interdum diuerſorum colorum, quándoque vnius: valet imprimis contra ſcorpiones: & quum eſt vnius coloris dicitur inuictum facere geſtantem: qua ratione, figura eſt conſtantiæ: & ponebatur in tertio ordine rationalis in pectore pontificis. Exo.28.c.39.c. *Plini.37.nat.hiſto.10.*

ACHAZ.

Nutrientes filios in concupiſcentiis. ACHAZ, id eſt, apprehendens, ſiue poſſidens, aut tenens, ſiue robuſtus, aut videns: filius Ioathan, rex Iuda: qui tranſtulit filium ſuum per ignem. 4. Reg.16.a.2.Paral. 28.a. deſignare poteſt eos, qui filios ſuos nutriunt in vitiis, & concupiſcentiis.

Vt interpretatur robuſtus, eius tempore vidit Iſaias viſiones Dei. Iſa.1.a. Quia robuſtis in Deo datur videre diuina. *Hiero.ſ.Iſa.1.*

Quum tempore Achaz venerunt multi reges contra Iudam. Iſa. 7.b. deſignat, regnante rege impio, & infideli, populum Dei multas pati afflictiones. *Hie.ſ.Iſa 7.*

Mortuo Achaz, vt malo principe, videntur etiam viſiones, & habentur conſolationes diuinæ: quia mortuo, vel eiecto diabolo ab anima, cognoſcit anima diuina, & conſolationem à Deo recipit. Iſa.14.g. *Hiero.ſ.Iſa.14.*

ACHELDAMA.

ACHELDAMA, id eſt, ager ſanguinis: qui emptus eſt triginta argenteis, quibus venditus fuerat Chriſtus ſeruator noſter in ſepulturam peregrinorũ. Ma. 27.a.Act.1.d. Vide, ſepultura peregrinorum: & ager figuli.

ACHIAS, ACHIMELECH.

Protegentes afflictos. ACHIAS, id eſt, vmbraculum, vel frater domini: filius Achitob pontifex: qui dedit panes propoſitionis, & gladium Goliath Dauid fugienti Saulem: cuius rei gratia occiſus eſt à Saule cum omni domo ſua, excepto Abiathar filio, qui euaſit.1. Reg.14.a. deſignat eos, qui afflictos ob occultis hoſtibus protegunt. Ideò in bello portabat ephod. *Greg.ſ.1.Reg.14.*

Sacerdotes periti. Idem applicuit arcam domini ad conſulendum dominum.1. Reg.14.c. quo deſignat peritos ſacerdotes, qui pro domino debent maioribus, & principibus dare conſilium. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Chriſtus. Eccleſia. Idem dictus eſt Achimelech, id eſt, frater meus rex, aut frater regis, aut conſilij, vel fratris mei imperium: qui, vt dedit panes, & gladium Dauid, & poſtea occiſus eſt à Saule, Chriſtum deſignare poteſt, qui propter panes doctrinæ, & bona opera ac miracula, occiſus eſt à principibus ſacerdotum.1.Reg.21.a.22.b. *Lyra.ſ.1.Reg.21.*

Fidelis quilibet. Vt interpretatur Achimelech fratris mei imperium, deſignare poteſt eccleſiam, quæ eſt imperium Chriſti: & dum dicitur veniſſe Dauid in domum Achimelech, intelligatur Chriſtus in eccleſiam, tanquam in regnum ſuum veniſſe. Pſal.51. In titulo. Item deſignat quemcunque fidelem, Chriſtum verum Dauid in corde ſuo ſuſcipientem. *Hila.ſ.Pſal.51. Ambro.ſ.Luc.6.*

ACHIMAAS.

Chriſtus. ACHIMAAS, id eſt frater conſilii aut fratris conſilium, aut frater ex ligno, vel fratris mei decor: pater Achinoam vxoris Saulis.1.Reg.14 g. Et deſignat Chriſtum, à quo eſt Achinoam, id eſt, fratris mei requies, quæ deſignat bonam voluntatem, in qua requieſcit Chriſtus. *Greg.ſ.1.Reg.14.*

Baptizati. Conſolationes Spiritusſancti. Achimaas alius filius Sadoc: qui abſconditus eſt iuxta fontem, vt referret Dauid conſilium Achitophelis, vt ſibi proſpiceret: deſignat renatos ex aqua, & Spirituſancto: vel conſolationes Spiritusſancti, quæ dantur afflictis.2.Reg.17.d.18.c. *Glo.ord.ſ.2.Re.17. Lyra.ſ.2.Reg.17.*

Vnus ex Apoſtolis. Achimaas alius, qui erat præfectus annonæ Salomonis in Nephtalim: figura eſt vnius è duodecim Apoſtolis, qui pręſunt eccleſiæ in miniſtrandis alimentis ſpiritualibus.3.Reg.4.b. *Lyra.ſ.3.Reg.40.*

ACHIMAN.

Hypocritæ. ACHIMAN, id eſt frater præparatus, vel frater dexteræ, aut frater ſine conſilio: filius Enac, ex gigantibus, qui habitauerunt in Hebron. Nu.13.c. Ioſ.15.c. typus eſt ſuperborum hypocritarum: ideo interpretatur ſine conſilio, & filius Enac.i. inanis humilitatis: quia nihil magis ſine conſilio, quàm relinquere Deum verum, ídque cum ſimulatione ſanctitatis. *Ori.ſ.Ioſ.ho.20.*

Achimelech. quære, Achias.
Achinoam.

Digitized by Google

ACHINOAM, id eſt, fratris pulchritudo, aut iucunditas, aut frater motionis, vel fratris mei requies: vxor Saulis, de qua vide in Achimaas.

Ambr. epiſt. 13. Ru. ſ. 2. Reg. 12. Achinoam alia vxor Dauid, mater Amnon, quæ prius ducta eſt à Dauid, quam Abigail: qua ratione ſignificat ſynagogam, quæ eccleſiam præceſſit tempore. 1. Reg. 25. g. 2. Reg. 3. a. Vel deſignat eccleſiam in antiquis patribus. *Synagoga. Eccleſia.*

ACHIOR.

ACHIOR, id eſt, lumen, aut frater ignis: dux Amonitarum: qui cùm Iudæorum gentē apud Holophernem laudaſſet, ad eos miſſus eſt vinctus: factúſque eſt Iudæus.

Lyra ſ. Iudith 5. Vt erat Ammonites, figura eſſe poteſt hæreticorum, qui tamen conuertuntur ad eccleſiã. Iudith 5. a. 6. a. 14. a. *Hæretici.*

Lyra ſ. Iudith 6. Vt autem audacter vera dixit coram Principe, à quo malè affectus eſt: typus eſt prædicatorum, qui affliguntur, quum audent dicere veritatem. *Prædicatores.*

ACHIS.

ACHIS. i. quomodo eſt: rex Geth, coram quo Dauid ſimulauit inſaniam. 1. Reg. 21. d. figura eſſe poteſt ſacerdotum, & ſcribarum Iudæorum, qui Chriſtum tanquam inſanum habebant. *Aug. ſ. Pſal. 33.* *Sacerdotes, & ſcribæ.*

Vel ſecundum ſui nominis interpretationem, ſignificare poteſt incredulos ſacramento Euchariſtiæ, qui dicunt, Quomodo eſt? *Increduli.*

Lyra ſ. 1. Reg. 27. Vt autem ſuſcepit Dauid confugientem ad ſe in Siceleg, cum ſexcentis armatis: figura eſt gentilium ſuſcipientium Chriſtum, & eius prædicatores. 1. Reg. 27. a. 29. d. *Gentiles.*

ACHITOPHEL.

ACHITOPHEL. i. frater ruinę, vel fratris ruina, vel frater defectus, vel frater inſipiditatis. Gilonites, conſiliarius regis Dauid, qui fuit in coniuratione Abſalom: eiúſque conſilium habebatur quaſi conſilium Dei. Qui cùm vidiſſet conſilio ſuo Abſalonem non obtēperaſſe, ac proſpiceret lapſum eius futurum: laqueo ſe ſuſpendit. 2. Reg. 15. b. 17. f. figura eſse poteſt Scribarum, & Iudæorum, qui inſurrexerunt in Chriſtum, ſicut ille contra Dauid. Et etiam poteſt eſſe typus hæreticorum, qui prauis conſiliis auertunt fideles à Chriſto. Et vt interpretatur fratris ruina, & laqueo vitam finiuit: deſignat Iudam, qui etiam dicebatur frater Chriſti, ſicut cęteri apoſtoli. Et fuit ruina Chriſti: & tandem ipſe laqueo periit. *Iudæi. Hæretici.* *Iudas.* *Aug. ſ. Pſal. 7. Rup. 11. ſ. Matth.*

ACHITOB.

ACHITOB. i. frater bonitatis, vel frater meus bonus: filius Phinees, pontifex, de linea Ithamar, pater Achiæ. 1. Reg. 14. a. typus eſt Chriſti, qui ſolus eſt frater bonus: fuitque frater Ichabod, hoc eſt, Chriſtus fuit frater Iudęorum. *Chriſtus.*

ACHOR.

ACHOR. i. conturbatio: & vallis Achor eſt vallis conturbationis: vbi lapidatus eſt Achan: quia de anathemate Hierico tulerat: & ſignificat eum qui turbato corde humiliatur per pœnitentiam. Ioſu. 7. d. Et vallis Achor fit in cubile armentorum, quum per pœnitentiã eleuantur peccatores in ſpem: & paſcuntur ibi per intelligentiam ſcripturarum. Iſa. 65. b. Hoſe. 2. c. *Greg. ſ. 1. Reg. 14. Hie. ſ. Iſa. 63. 65. Rup. ſ. Hoſe. 2.* *Pœnitentes.*

Poteſt etiam deſignare Hieruſalem: vbi perierunt Iudas, & Iudęi cum templo, & ciuitate, & aperta eſt ſpes fidelibus. *Hieruſalem.*

Acies, quære, Exercitus.

Acies gladij.

ACIES eſt pars acuta gladii, aut alterius inſtrumenti ad ſcindendum apti.

Acies vomerum corda, aut mentes ſignificare poſſunt. Et acies vomerum ſunt retuſæ, quum corda ſimplicium ſunt inerudita. 1. Reg. 13. d. *Corda inerudita.*

Greg. ſ. 1. Reg. 13. Acies gladij aliquando dicit perſequutionem prauorum in bonos. Heb. 11. f.

ACINVS.

ACINVS eſt granum vel fruticum, vel arborum, quum denſius naſcuntur, vt grana vuæ, hæderæ, & ſimilium acini dicuntur.

Acinus vuæ interdum ponitur ad deſignandum minimum aliquid: vt Nume. 6. a. prohibetur iis, qui ſanctificantur domino, ne comedant ab vua paſſa vſque ad acinum.

Colligere acinos poſt vindemiatores. Eccleſ. 33. c. dicitur, quum quis poſt expletum opus venit ad laborandum.

ACQVIESCERE.

ACQVIESCERE eſt aliorum dictis aſſentiri, aut voluntati alicuius obtemperare. Rarum eſt in allegoriis.

Acquieſcere dicitur Deus voci deprecantium, quum facit id, quod rogatur: & è diuerſo non acquieſcit, quum non vult facere, quod rogatur. Deut. 1. g. Prouerb. 6. d.

Acquieſcit carni, & ſanguini, quiſquis carnalibus propinquis, & conſanguineis carnaliter ſuadentibus aſſentitur. Sic non acquieuit Paulus carni, ac ſanguini. ad Galatas. 1. c.

Acquieſcere verbis mendacibus dicit Pharao filiis Iſrael, ſi obtemperent Moſi, & Aaron. Exo. 5. b. Quia diabolo verba Dei videntur mendacia: vide mendacium.

Acquieſcens Abraham Saræ deprecanti coniunctionem cum ancilla. Gen. 16. a. deſignare poteſt Chriſtum conſentientem in adiungenda ſibi ſynagoga. Ediuerſo, acquieſcens Iacob conſilus matris in ſumenda vxore de Meſopotamia. Gen.27.b.eſt Chriſtus conſentiẽs in adiungenda ſibi eccleſia ex gentibus.

Deſignat etiam Abraham condeſcenſionem factam carni ex rationabili cauſa. *Lyra ſ. Gen.16.*

Acquieſcens Iacob placito Laban in paſcendis ouibus.Gen.29.f.

Non acquieſcens Ioſeph operi nefario. Gen. 39. b. notum eſt laudabile opus in non conſentiendo peccato. Simile eſt Deut.13.b.2.Paral.24.c.Prouerb.5.a.Sic non acquieuit Eliſæus roganti Naaman,vt acciperet aliquid ab eo.4.Reg.5. c. Et acquieſcere plurimorum ſententiæ,eſt ſequi viam latam,per quam multi pereunt.Exo.23.a.

Nolens acquieſcere rex Edom deprecanti Moſi tranſitum per terram ſuam: deſignat nolentes admittere prædicatores,nec ſuſcipere fidem Chriſti.Nume.20.d.vel ſunt terreni in eccleſia, impedientes eos,qui volunt bene operari. *Lyra ſ. Num.20.*

Non acquieſcens Roboam populo deprecanti,vt alleuiaret iugum à patre ſuo illis impoſitum.3.Reg.12.d.2.Paral.10.c.

Acquieſcentes Romani ad omnia,quæ poſtulabantur à Iudæis.1.Mach.8.a.deſignant gentilitatem libenter ſuſcipientem fidem Chriſti.

Credere. Acquieſcere,interdum eſt credere,& fidem adhibere.2.Par. 30. b. Prou.13. c. Et ediuersò non acquieſcere,eſt non credere.vt quum filij Iſrael non acquieſcebant Moſi.Exo. 6.b. Nu. 14.g.Et 1.Reg.15.e.Iob.22.c.Ro.2.b.1.Tim.6.a.

Acquirere, Adipiſci.

ACquirere eſt quærendo adipiſci, ſecundum id, quod acquiritur, nonnullas habet allegorias.

Adipiſcẽs Chriſtus gentes. Acquiſiuit Iacob multa in Meſopotamia. Gen.31. c.per quæ intelligitur acquiſitio gentiũ ad fidem per Chriſtum facta,vnde dicitur populus acquiſitionis.1.Pet.2.b.Et acquiſiuit dextera Dei montem,hoc eſt,Chriſtus eccleſiam.Pſ.77.Acto.20.f. *Aug.ſ.Pſ.67.*

Acquirere cæleſtẽ gloriam. Acquirere Hieruſalem hæreditate, eſt adipiſci cæleſtem patriam. Pſal. 68. g. Datur etiam acquiſitio animæ. Eccleſiaſti. 44. a.46. a.49.d.50.a. Hebræ.10.g.Et adipiſci repromiſſiones. Hebræ.6.c.11.g. *Caſſiod.ſ.Pſal.68.*

Seruare præcepta. Acquirere hæreditate teſtimonia Dei:eſt inuiolabiliter ea ſeruare.Pſal.118.Sic datur acquiſitio ſapientiæ.Prouer.3.b.4.b.16.b. *Lyra ſ.Pſal.118.*

Acquirere ſibi nomen æternum.1.Mach.6.f.eſt acquirere famam.Et acquirere ſibi gradum bonum.1.Timoth.3.c.eſt acquirere honorem vel in hac vita,vel in patria.

Acquirere decem mnas: eſt percipere myſtica legis, & moralia documenta probitatis. Luc. 19. c. *Amb.ſ.Luc.19.*

Lucifer. Acquirens rex Tyri aurum,& argentum:eſt Lucifer,cui data fuerunt dona gratuita,quum eſſet creatus.Ezech.28.b.

Acquirere,abſolute,aſſequutionem diuitiarum ſignificare ſolet.Eccleſiaſtæ 3.a.Sapi. 14.a. Eccleſiaſtici 42.a. Baruch 4.b.Deſignat etiam tempus acquirendi,tempus bene operandi in hac vita. *Lyra ſ.Eccle.3.*

Acquirere perditionem operibus manuum,eſt damnari propter peccata. Sapi. 1. c. Sic & iniuſtitia dicitur ibidem mortis acquiſitio.Et acquirere ſibi damnationem.Roma.14.a.

Acuere, Acutus, Aculeus, Stimulus, Acus.

ACuere,eſt acutum facere.Acutum autem eſt,quod acumen habet ad pungendum ſubtile.Nonnullas admittit allegorias.

Acuere dicitur Deus gladium, vt fulgur.Deut.32.f.quum parat repentinam perditionem tanquam vehementer iratus.Sic dicitur Sapien.5.d.Acuet duram iram in lanceam.Et gladius dicitur procedere de ore Chriſti, bis acutus. Apoc.1.d.2.d.19.c. quod nemo poſſit eius vindictam euadere. Et acuta falx in manu filij hominis.Apoc 14.c. *Glo.int.ſ.Deu.32.*

Inſtrui philoſophia. Acuere vomerem apud fabros Philiſthinorum. 1. Reg. 13. d.eſt ſanctæ prædicationis ſtudium ſeculari eruditione componere. Acuere verò ligonem,eſt ad propriæ vitæ inſtitutum eiſdem literis inſtrui. Acuere autem ſecurim, eſt inſtrui ad colligenda fidelium exempla. Et acuere tridentem,eſt diſcretionem perficere. *Greg.ſ. 1.Reg. 13*

Parare verba Dei. Diſponere ad prædicandum pœnitentiam. Vis charitatis. Chriſtus. Acuere ſagittas,eſt parare verba Dei cor penetrantia.Pſ.44. 119.Prou.25.c.Iſa.5.g.Iere.51. b. Acuit etiam ſagittas Chriſtus, cùm diſpoſuit diſcipulos ad prædicandum. Pſ. 44. Sagittæ etiam acutæ potentis,dicuntur pœnitentia cum oratione,& ieiunio.Pſa.119.Acutæ etiam ſagittæ dicuntur vis charitatis,& autoritates ſacræ ſcripturæ. *Baſ.ſ.Pſal.44. Arno.ſ.Pſal.119. Aug.ſ.Pſ.44. 119.*

Acutiſſima petra dicitur Chriſtus.Exo.4.f. *Glo.inte. ſ Exo.4.*

Acutus dicitur ſpiritus ſapientiæ,quia penetrat omnia.Sap.7.c.

Acuere in prælium Elephantes, eſt incitare principes infidelium aduerſus fideles. 1. Mach.6.d.

Detrahere. Acuere linguas ſicut ſerpentes,dicuntur,qui detrahunt,male dicunt, decipiunt, & cætera linguæ vitia exercent. Pſ.139.Vnde & lingua dicitur gladius acutus.Pſ.56.Et nouacula acuta Pſ.51.Prouer.5.a.Eccleſiaſti.21.a.Iſa.7.d.Ezech.5.a. Et acuerunt Iudæi linguas tanquam gladium:quia lingua occiderunt Chriſtum.Pſalm.63. *Aug.ſ.Pſa.63.139.*

Digitized by Google

Stimulus mortis dicitur eſſe peccatum.1.Cor.15.quia peccato facta eſt delectatio, quæ iam poſſit reſiſtere bonæ voluntati:& cum dolore cohiberi.

Aug.83.q.70. Glo.ord.ſ.Apo.9 Aculei in caudis locuſtarum, deſignare poſſunt fraudulentas ſententias hæreticorum. Apo. 9.b.Eoſdem hæreticos deſignare poteſt aculeatus bruchus.Ierem.51.c. *Sententiæ hæreticorum.*

Hier.ſ.Iſa 3. Acus, quæ eſt ad ornatum mulierum, & ad conſuendas veſtes, foramen habens ad ſuſcipiendum filum, deſignare poteſt regulam, qua ſtringebantur filiæ Sion ad cuſtodiendam legem.Iſa.3.d.

Hila.ſ.Matth. cano.19. Acus etiam,qua corporum vulnera aſſuuntur, & diſſuta veſtium retexuntur, & mors ipſa compungitur, deſignat verbi noui prædicationem, qua mentis vulnera, & omnia diſſipata ad vnitatem per compunctionem rediguntur: quæ,cùm difficilia ſint diuitibus, dicitur facilius eſſe camelum per foramen acus tranſire, quàm diuitem intrare in regnum cælorum. Matt.19.c.Marc.10.c.Luc.18.e.

Amb.ſ.Luc.18. Poteſt etiam acus Chriſtus intelligi, cuius foramen,eſt anguſta via paſſionis eius: & per ipſum diſſuta,& diſſipata noſtra conſolidantur. *Chriſtus.*

Beda ſ.Prou.27. Acuitur ferrum ferro, quum amici mutuò ſe adiuuant, vel in acquiſitione virtutis, vel ſcientiæ,ſeu veritatis cognitione.Pro.27.c.

Ada.

ADa id eſt congregatio,ſiue ornata:altera vxor Lamech,mater Iabel,& Iubal. Gen. 4.c. figura eſt inuentorum varietatis ferculorum,& gulæ.Ideo mater eſt Iabel, qui fuit pater paſtorum, & Iubal, qui fuit pater canentium cithara, & organo, quæ omnia oriuntur ex gula. *Gula.*

Alia fuit Ada vxor Eſau:quę poteſt idem ſignificare: cùm Eſau ob gulam edulij primogenituram amiſerit.Gen.36.a.

Adad.

Lyra ſ.3.Reg.11. ADad,id eſt,clamor,aut ſonitus, princeps Idumæus, aduerſarius Salomonis.3.Reg.11.c. figura eſſe poteſt diaboli, qui aduerſarius eſt Chriſti veri Salomonis:& eſt clamor, aut ſonitus,quia tanquam leo rugiens quærit quem deuoret. *Diabolus.*

Adæquare,quære, Æqualis.

Adam.

ADam,ideſt homo,ſiue terrenus,aut rufus,vel ſanguineus fuit primus homo,principiūque generis humani,de cuius latere formata eſt Eua:qui eiectus eſt è paradiſo terreſtri, ob tranſgreſſionem præcepti, de eſu ligni ſcientiæ boni & mali:eiuſque peccato totum genus humanum eſt infectum peccato originali :ſepultus eſt in Hebron:vt dicitur Ioſu.14. d. Oſtenditur autem fuiſſe ſaluus, per hoc, quod dicitur Sapien. 10.a. Hæc illum qui primus formatus eſt à Deo, pater orbis terrarum,cùm ſolus eſſet creatus,cuſtodiuit, & eduxit illum à delicto ſuo.

Beda ſ.Gen.2. Cùm ei dormienti extracta eſt coſta, indéque formata eſt Eua. Gene.2.d.figura eſt Chriſti in cruce dormientis:ex cuius latere formata eſt eccleſia : eſtque poſita caro pro coſta, quia Chriſtus pro nobis factus eſt infirmus, & ſolet dici ſecundus Adam. Dicitur Adam exemplum Chriſti. Zachari. 13. c. quia ſicut in Adam omnes moriuntur, ita in Chriſto omnes viuificabuntur. *Chriſtus.*

Ruper.ſ.Zach.13.

Ambr.de para.2. Philo.2.allego. Beda ſ.Gen.4. Vt autem conſenſit Adam mulieri in peccatum. Geneſ.3.b figura eſt mentis, aut perfecti ſenſus conſentientis ſenſui in peccatum.Vnde Deus, Adam vocat, dicens:Vbi es? quia mens rationis capax eſt reprehendenda, non ſenſus. *Mens.*

Adam,vt abſcondit ſe poſt peccatum,figura eſt peccatorum,qui erubeſcunt confiteri peccata ſua. Gen.3 b.Et propter peccatum ſolet dici vetus homo,aut vetus Adam: eſtque typus veteris hominis carnalis,& peccatoris in his ferè locis.Gen.45.Deut.32.a.Eccleſiaſtici 33. b. 35.d.40.a.Hoſe.6.c.11.b.Zacha.13.c.Roma.5.c.1.Cor.15.c.1.Timoth.2.d.Iudæ e. *Peccator.*

Ambro.de Par.4 Adam formatus eſt extra paradiſum : mulier verò licèt ignobilior, in paradiſo:ne quis de loci nobilitate præſumat. *Peccator.*

Adama.

ADama,id eſt terra,aut ſanguinea,vna ex ciuitatibus regionis Sodomorum, quę ſubuerſa eſt:figuram tenet peccatorum, qui in infernum ſubmerguntur.Gen.10.c. Deut.29. d.Hoſe.11.c.

Adamare,quære Amare.

Adamas lapis.

Hier.ſ. Amos 7. Plin.38.natu. hiſto.4. ADamas ſui nominis lapis eſt, quem Latinè indomitum poſſumus appellare : eo quod nulli cedat materiæ,nec ferro quidem:nam ſi ponatur ſuper incudem, & graui ictu feriatur mallei,antea incus& malleus vulnus accipiunt, quàm adamas conteratur. Cúmque ignis omnia domet,& vniuerſa metalla conſumat, reddit adamantem duriorem: vt ne paruulum quidem in eo angulum vis nimij ardoris obtundat.Vidi & in auro adamantem magnitudine milij : cúmque vicinum conſumatur aurum longo vſu, ac nimia vetuſtate, ſolus adamas non atteritur:& nulla lima imminui poteſt.Sed è contrario limā terit: & quicquid attigerit

lineis ſulcat. Hic lapis duriſſimus, & indomabilis, ſolo hircorum cruore diſſoluitur: & miſſus in calidum ſanguinem, perdit fortitudinem ſuam. Eſt autem paruus, & indecorus, ferrugineum habens colorem, & ſplendorem cryſtalli: quatuorque genera adamantis deſcribuntur. Primus eſt Indicus, ſecundus Arabicus, tertius Macedonicus, quartus Cyprius, pro qualitate regionum plus, vel minus duritiam poſſidentes. Dicitur quoque in electri ſimilitudinem venena deprehendere, & maleficis reſiſtere artibus. Talis eſt Dominus, & Saluator, qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo: ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo: humilians ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis. Philip. 2. a. De quo Iſaias ſcribit 53. a. Non eſt ſpecies illi, neque decor: vidimus eum, & non erat pulchritudo, deſpectum, & nouiſſimum hominum: virum dolorum, & ſcientem infirmitatem ferre. Hic Amos 7. b. Dicitur ſtare ſupra murum adamantinum, ideſt, ſuper Sanctos, & Apoſtolos ſuos: quibus donauit, vt & ipſi adamantes vocarentur, & à nullo ſuperati, dicerent. Rom. 8. Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an perſequutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Et iterum: Certus ſum, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Petrus quoque qui erat fortiſſimus adamas, portæ inferorum non præualuerunt aduerſus eum. Hic vir & Dominus, qui ſtat ſupra murum adamantinum, habet in manu ſua adamantem, qui niſi Dei teneatur manu, & illius valetur auxilio, omnem perdit fortitudinem, dicente Domino in Euangelio Ioan. 10. f. Nemo poteſt rapere de manu Patris mei. Et in tantum robuſtus eſt, vt dicatur ad eum Iſa. 43. a. Si tranſieris per ignem, flamma non comburet te: quantóque magis tentationibus cæditur, tanto fortior fit, & pro nomine Saluatoris inter flagella lætatur. Cumque à nullo ſuperari queat, ſolo mortiferæ libidinis calore diſſoluitur. Hæc enim ſanguinis hircorum, & ipſius hirci dicitur eſſe natura, vt ſit ad libidinem calidiſſimus: & quod ignis edomare nequeat, ſolus illius diſſoluat cruor. Dicitur autem Deus, Ezech. 3. c. poſuiſſe faciem Chriſti, vt adamantem, & vt ſilicem. Quod & de Apoſtolis, & de prædicatoribus dicitur: quorum facies vt adamas ponitur, ſi ab auditoribus honorantur: vt ſilex verò, ſi ab auditoribus conculcantur. Poteſt etiam ſignificare adamas iuſtos in tentationibus conſtantes.

Chriſtus. — *Ori. ſ. Iere. ho. 3. & ſ. Iob. lib. 2.* — *Cyril. 4. ſ. Ioan. 51.* — *Apoſtoli, & ſancti.* — *Gre. ſ. Eze. ho. 10* — *Iuſti conſtantes.*

Adamas quandoque ſignificat duros, & impœnitentes: qui dicuntur cor ſuum poſuiſſe, vt adamantem. Zach. 7. c. Nec lenteſcere valent, niſi tincti ſanguine Chriſti. Sunt duri ad reſipiſcendum, ſed molles ad libidinem.

Impœnitentes. — *Glo. inte. ſ. Zach. 7* — *Rup. ſ. Zacha. 7.*

Adamas etiam ſignificat peccatum indelebile: vt peccatum Iudæ ſcriptum dicitur ſtylo ferreo in vngue adamantino. Ier. 17. a. Vbi deſignatur perpetuitas peccati Iudæorum, quum dixerunt: Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros.

Peccatum Iudæorum. — *Ori. ſ. Iere. hom. 13* — *Hier. ſ. Iere. 17.*

Adaperire, vide Aperire.

Adaquare, vide Aqua.

Adarezer.

ADarezer id eſt decor, aut pulchritudo auxilii, aut atrium pulchritudinis, ſiue habitaculi, vel generationis: rex Soba aduerſarius Dauid, 2. Reg. 8. a. 3. Reg. 11. d. 1. Par. 8. b. typus eſt diaboli Chriſto aduerſantis. Fuit Rex Soba, quod interpretatur inflatio, aut tumor, quia ipſe eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ.

Diabolus.

Adaugere, quære Augere.

Addere, Adiicere, Adiungere, Apponere, Superaddere.

ADdere eſt aliquid rei alicui adiungere. Habet allegorias ſecundum id, quod additur, aut cui additur.

Greg. ſ. 1. Reg. 3.

Addit Deus apparere in Silo. 1. Reg. 3. d. hoc eſt, in Eccleſia: quia ex quo ſemel manifeſtatus eſt in eccleſia ſemper apparet per nouas reuelationes.

Apparēs Chriſtus in eccleſia.

Addidit Deus Iob cuncta duplicia. Iob. 42. c. quum eum remunerauit poſt tribulationem: vel quum Chriſto dedit vtrumque populum. Sic orat Dauid. Pſal. 113 Adiiciat Dominus ſuper vos. Et adiicere dies ſuper dies, eſt ab hac vita perducere ad æternitatem. Pſ. 60. Et addidit Deus Ezechiæ quindecim annos vitæ, ad deſignandam reſurrectionem, quæ in hebdoade & ogdoade deſignatur. Iſa. 38. b. De his Prou. 9. c. Eccleſiaſt. 37. d. 39. d.

Remunerans Deus. — *Hier. ſ. Iob. 42. & ſ. Iſa. 38.* — *Hila. ſ. Pſal. 60.*

Additur gratia capiti, quum datur doctrina noui teſtamenti, cum ſpe regni cæleſtis. Pro. 1. b. Et addidit Deus ſapientiam, quum doctrinæ veteri addit nouam. Pro. 9. b. Et diſciplinam. Eccleſiaſtici 17. b. 15. c. Ad idem adiicere ad ſe verbum ſapiens. Eccleſiaſtici 21. c. Et additur annus ad annum, quum legi veteri additur noua. Iſa. 29. a.

Glo. ordi. ſ. Prou. 1.

Cùm dicitur Pſal. 113. Adiiciat Dominus ſuper vos, & ſuper filios veſtros: poteſt intelligi propheta orare, vt ad numerum apoſtolorum, & Eccleſiæ adderetur Paulus. Et adiiciet Dominus ſecundo manum ad poſſidendum reſiduum populi ſui, quum poſt aduentum Spiritusſancti conuertit multos ex Iudæis. Iſa. 11. c.

Conuerſio Pauli & Iudæorum. — *Arno. ſ. Pſal. 113* — *Hier. ſ. Iſa. 11.*

Additamenta, quæ ponit Deus ſuper Dibon. Iſa. 15. d. dicuntur eſſe, cùm ſuper mœrorem additur mœror pœnitentiæ.

Hie. ſ. Iſa. 15.

Hie.ſ.Iſa. 24. Adiicere, vt reſurgat, dicitur vel de Chriſto, vel de peccatore. Pſalm. 40. Iſa. 24. d. Amos 5.a. Chriſtus enim adiecit, vt reſurgeret, quia poſt mortem propria virtute ſurrexit. Peccatores verò non adiiciunt, vt reſurgant: quia non reſurgent in iudicio niſi ad caſum inferni.

Glo.ord.ſ. Leui.26 Addit furor Domini iraſci, quum denuò caſtigat relabentes in peccata. 2. Reg. 24. a. Et dicitur addere correctiones ſeptuplum, cùm omnibus modis, & pleniſſimè caſtigat. Leui. 26. e. Sic addit, vt faciat admirationem, quum grauiter caſtigat. Iſa. 29. e. *Caſtigans Deus*

Hie.ſ.Amos 7. Non addit Deus, vt liberet, quum relinquit, quos prius liberauerat, rurſum ipſum offendentes. Iudi. 10. c. Hoſe. 1. c. 9. d. Sic non addit inſuper ducere murum, quum non vltra munit, ac protegit populum Iſrael. Amos 7. b. Sic dicitur Thre. 4. c. Non addet Deus vltrà, vt habitet in eis, nec addet, vt reſpiciat eos. Cùm autem dicit ibidem d. Non addet vltrà, vt tranſmigret filiam Sion: vel deſignat, ita diſperſam eſſe, vt amplius congregari non poſſit in terram ſuam, vt inde valeat tranſmigrare: vel deſignat ſecuritatem fœlicitatis, quum abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis Sanctorum.

Glo.ord.ſ.Luc.20. Addit dominus mittere alium ſeruum. Luc. 20. b. quum multiplicat prædicatores. Et quũ mittebat patriarchas & prophetas. *Multiplicatio Prædicatorum.*

Hier.ſ.Iſa.29. Diuitiæ addunt amicos plurimos, quum prædicatores ad Chriſtum conuertunt plurimos. Prouer. 19. a. Sic addere diuitias, eſt adiungi plures ad fidem, & theſauros Eccleſiæ. Eccleſiaſt. 2. d. Et addunt mites in domino lætitiam, quum Apoſtoli, & apoſtolici viri conuertunt multos ex gentibus, & in Domino gloriantur. Iſa. 29. f. Et qui prius ab hominibus erant contempti, poſtea in Domino Iſrael exultant. *Conuerſio multorum.*

Gre.13.Mor.19. Addit fortitudinem iuſtus mundis manibus, quum opera ſua prouehit ad perfectionem. Iob. 17. b.

Aug.ſ.Pſal.70. Adiicere ſuper laudem Dei. Pſalm. 70. eſt quum ad laudem iuſtitiæ Dei, qua poterat genus humanum condemnare, addita eſt laus miſericordiæ, qua dignatus eſt ipſum redimere.

Aug.4.de Trin.1. *Hie.ſ.Eccleſiaſt.1.* *Gre.ſ.Ezec.ho.10.* Addens ſcientiam, addit dolorem. Eccleſiaſtæ 1. d. hoc eſt, qui addit cognitionem ſui, & peccati, & diuinæ bonitatis, dolet & propter miſeriam, & propter abſentiam tanti boni: vel dolet ſapiens quòd cum labore quæritur ſapientia, & cum labore conſeruatur.

Beda ſ. Exod.1. Addi inimicis Pharaonis, eſt relicto diabolo tranſire ad familiam Chriſti, quæ eſt hoſtis diaboli. Exod. 1. b. Vel adhærere prædicatoribus, aut mandatis Dei.

Glo.ord.ſ.Exo.30 Addere ad medium ſicli, eſt facere aliquid ſupra præcepta: vt faciunt ſeruantes conſilia. Exo. 30. b. Idem ſignificare poteſt addere libamenta ſacrificiis. Leui. 9. c.

Addere loqui, aliquando in bonum, aliquando in malum ſumi poteſt ſecundum id quod quis loquitur. Gen. 24. c. 1. Reg. 3. a. 3. Reg. 22. c. Iob. 39. d. Eccleſiaſtici 11. a. Et non adiiciens Amos vltrà prophetare ſuper Bethel. Amos 7. c.

Iſyd.ſ.Leui.37. Addere quintam partem ad decimas. Leui. 27. d. eſt adiungere intelligentiam ſupra obſeruantiam legis. Addere etiam quintam partem ad pretium animali immundi. Leu. 27. b. eſt addere ſapientiam quinque ſenſibus, vel laborem exhortationis indigentibus ſibi ſubiectis.

Adiicere ad ſtaturam ſuam, profectum in vita ſpirituali, & virtutibus deſignare poſſe videtur: quod ſine ſpeciali Dei auxilio fieri non poteſt. Matth. 6. d. Luc. 12. d.

Non adiicit, vt pertranſeat Belial ſuper Iudam. Nahum 1. d. quum princeps huius mundi eiectus eſt foras. *Fauor principum fidelium.*

Hila.ſ.Pſal.68. *Aug.ſ.Pſal.68.* Addiderunt Iudæi dolorem ſupra dolorem vulnerum Chriſti. Pſ. 68. quum perſequuti ſunt eum vſque ad mortem crucis: & præterea ſepulcro eius addiderunt cuſtodiam. Additur etiam dolor ſuper dolorem, quum ſuper vulnera ex primo homine accepta, adduntur alij dolores. Idem deſignare poteſt quum Roboam addidit ſuper iugum patris ſui. 3. Reg. 12. c.

Hier.ſ.Iob.31. Addere ad verbum Moſis, eſt adiungere legi aliqua falſa. Deut. 4. a. 12. d. Sic hæretici addunt verbis Chriſti ſua peruerſa dogmata. Iob. 29. d. 34. d. 40. d. Prouerb. 30. a. Eccl. 3. c. Eccl. 18. a. 42. d.

Ori.ſ.Iud.ho.3. *Hie.ſ.Iſa.30.* Addentes facere malum, ſunt dantes locum diabolo Iudi. 3. b. 4. a. Iob. 34. d. 2. Par. 28. b. 1. Eſdr. 10. b. Eccl. 3. d. 5. b. 19. b. 21. a. Iſa. 1. a. 23. c. Hoſe. 13. a. Et ſemper peccantes addunt peccatum ſuper peccatum: & qui aliis vitiis addunt dogmatum prauitatem. Iſa. 30. a.

Non addens Saul quærere Dauid. 1. Reg. 27. b. ceſſationem perſequutionem infidelium, & hæreticorum deſignare poteſt: qui non ceſſant, niſi quia amplius facere non poſſunt.

Hie.ſ.Zach.1. Addens Alexander glorificare Ionathan. 1. Macha. 10. g. deſignat fauorem Principum fidelium erga prælatos eccleſiaſticos.

Addò.

ADdò, id eſt teſtimonium eius: pater Barachię. Zach. 1. a. deſignat quod per teſtimonium Dei habetur eius benedictio.

Adducere.

ADducere eſt ad aliquem, ſeu ad aliquid ducere: de quo, præter ea, quæ hîc ponuntur, vide in verbo ducere.

Dans Deus ſæ-licitatem. Adducit Deus omne bonum,quum dat beatitudinem.Iere.32. g.Et dicitur tunc adducere diem conſolationis.Thr. 1.g.

Adducit Dominus ad montem ſanctum ſuum gentes,quum eas deducit adChriſtum,& ad fidem,& confeſſionem ſanctæ Trinitatis.Pſ.42.Iſa.56.c.Ezec.34.d 36.c.37.e.Zac. 8. b. Et adducit in Galaad,hoc eſt,à carnalibus ad ſpiritualia.Za.10.d.Sic adduxit Simon milites à Galilæa in Iudæam.1.Machab.5 c. *Glo.inter.ſ.Iſa.56*

Incarnatio Chriſti. Adduxit Dominus ventum vrentem de deſerto.Hoſ.13.d.quum Chriſtum fecit concipi de Virgine per Spiritum ſanctum.Sic adduxit ſeruum ſuum orientem,hoc eſt, Chriſtum incarnatum.Zac.3.d. *Hie.ſ.Hoſ.13.*

Reſurrectio Chriſti. Adduxit Dominus ſpiritum ſuper terram.Gen.8.a.quum reduxit Chriſtum ad vitam per reſurrectionem. *Rup.ſ.Gen.8.*

Adducere Iacob ab Ægypto,promiſit illi Deus.Gen.46.a.deſignãs ſe educturum eum eſſe à limbo. *Ori.ſ.Gen.ho.15.*

Adducitur Dauid futurus rex,qui latebat in paſcuis,adSaulem 1.Reg.16.c.quo deſignat futurum prælatum prius occultari debere, & in paſcuis ſuæ mentis inueniri. Adducitur etiam Dauid ad Saulem,cùm aſſeritur Chriſtus ad redemptionem humani generis per aſſumptam carnem iam veniſſe.Et adduxit Deus Dauid ad ſtatum regium,hoc eſt,Chriſtum.2.Reg. 7.c. *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Aliter iuſſus eſt Dauid adduci ad Saulem,vt occideretur.1.Reg.20.f.deſignans quum Phariſæi,& ſacerdotes mittebant miniſtros,vt captum ducerent Ieſum.

Tranſitus Chriſti ad gentes. Adductus autem Dauid ad Achis regem Geth.1.Reg.21.d.deſignare videtur tranſitũ Chriſti ad gentes.Vel adductus eſt ad principes Iudæorum,qui reputabant eum inſanum. *Lyr.ſ.1.Reg.21.*

Adduci virgines poſt filiam regis in lætitia,& in templum regis dicuntur:quia vicinitatem habent cum filia regis,quæ eſt eccleſia.Adducuntur autem poſt eam, quæ conuertuntur ad Chriſtum:& in templum,hoc eſt, in cæleſtem gloriam.Pſ.44. *Hie.ſ.Pſ. 44.*

Adducturam ſe ducens Iudith Holophernem per mediam Hieruſalem.Iud.11.c.deſignauit triumphum futurum Sanctis in cælo de victoria aduerſus diabolum.

Conuerſio prædeſtinatorum. Adducentes fratres ſuos de cunctis gentibus ad montem ſanctum Dei.Iſ. 66. c. ſunt Apoſtoli,& prædicatores conuertentes prædeſtinatos per ſuam prædicationem.Sic adducit Deus ſemen filiorum Iſrael de terra Aquilonis.Ier.23.b.31.b.Et adduxit Andreas Simonem fratrem ſuum ad Ieſum.Ioã.1.f.Et adduxerunt filij Iacob fratrem minimum ad Ioſeph,hoc eſt, Apoſtoli Paulum ad Chriſtum.Gen.32.d.Et adducentes diſcipuli aſinam,& pullũ ad Ieſum. Mat. 21.a.Luc.19.c.ſunt conuertentes ex Iudæis,& gentibus ad ipſum. *Gl.inte.ſ.Iſ.66.* *Ori.ſ.Mat.ho. 14.*

Suſcipientes gentes apoſtolos. Adducentes aduenæ filios Iſrael ad locum ſuum.Iſ.14.a.ſunt gentiles ſuſcipientes Apoſtolos,& ſubiicientes ſe fidei. *Hie.ſ.Iſ.14.*

Tentationes. Paſſio Chriſti. Adducit Deus ad amaritudinem,quum tentari permittit,vt probentur electi.Iob 27.a. Et adducit in tenebras,quum cadere permittit in tribulationem.Thre. 3. a. Baruc. 4.b.Adduxit etiam ad amaritudinem Chriſtum,videlicet ad paſſionem. *Gre.18.mor.1.* *Hie.ſ.Iob 27.*

Adduxit Deus animalia ad Adam.Gen.2.c.oſtendens quanto priuilegio homo pecoribus antecelleret.

Cõuerſio Iudæorum. Adducentes filij Iſrael patrem ſuum ad Ioſeph. Gen.45.d.dici poſſunt Apoſtoli adducentes populum Iudaicum ad Chriſtum.

Amputare motus beſtiales. Adducere pecora in Ægyptum pro tritico.Gen. 46. d. 47. d. eſt beſtiales motus amputare ad vacandum vberius verbo Dei. Adducere autem animal immundum ad ſacerdotem. Leu. 27.c.eſt proponere illi ſimplices,& rudes,vt det illis formam ſalutis.

Crucifigi Chriſtum. Adducere vitulum ad oſtium tabernaculi.Leu.4.a.eſt Chriſtum crucifigi,vt aperiret oſtiũ cæleſtis tabernaculi.Aut doctrinam apoſtolorum tradi, per quam patet aditus ad regnum cælorum.Adductus autem Ieſus ad ſummum ſacerdotem,& ad alios iudices, impleuit figuram vituli oblati.Mar.14.f.Luc.22.g.Ioan.7.f.18.c.e.19.a.c. *Iſy.ſ.Leui.27.* *Glo.inte.ſ. Leu.4.*

Gratiarũ actio. Adducere puerum Samuelem in tribus vitulis.1.Reg.1.d.eſt agere gratias ſummæ Trinitati de largitate ſpiritualis muneris. *Greg.ſ.1.Reg.1.*

Pœnitentia. Adducere bouem in manu ſua.1.Reg.14.e.eſt peccatum elationis pœnitentiȩ afflictione delere:idque vſque ad noctem,hoc eſt,vſque ad mortem:quia poſteà non eſt tempus pœnitendi.Adducens autem Ioab Abſalom in Hieruſalem 2.Reg.14.f.indicat eum, qui reuocat peccatorem pœnitentem ad eccleſiam. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Adduci ad Chriſtum. Adducere leproſum ad Aaron ſacerdotem.Leuit.13.a.14.a.eſt adducere peccatorem ſanãdum ad Chriſtum.Et adductus cæcus ad Chriſtum,deſignat eos,qui mentis cȩcitate impediti,nequeunt per ſemetipſos ad Chriſtum venire,ſed egent doctore.Luc.18.g.Mar.8.c.Sic adductus ſurdus,& mutus.Mar.7.d.Idem deſignat Ægyptius adductus ad Dauid. 1. Reg. 30. c. Et adducens pater filium ſuum ad Chriſtum.Luc.9.e. *Iſy.ſ.Leu. 14.* *Ori.ſ.Matt.ho.13.*

Adducentes reges dona Chriſto Pſ.71.ſunt offerentes illi animas proprias. *Arn.ſ.pſ.71.*

Glorificatio Mariæ. Adducere arcam Dei in Hieruſalem.2.Reg.6.a.1.Paralip.13.b.15.d.eſt glorificari virginem Mariam.

Conuerſio gentium. Adducebantur equi ad Salomonem ex Ægypto.2.Par.9.f.videntur ſignificare adductos ex gentibus ad Chriſtum.Et adducentes Arabes pecora ad Ioſaphat, ſunt conuertentes ſimplices ex gentibus ad Chriſtum.2.Par.17.c.

Gl.in.ſ.2.Par.29. Adducens Ezechias Sacerdotes,& Leuitas in domum Domini.2.Par.29.a.deſignat Chriſtum inſtituentem diuerſos gradus in eccleſia. *Inſtitutio graduum eccleſiæ.*

Lyr.ſ.Tob.2. Adducens Tobias aliquos de tribu ſua ad conuiuium.Tob.2.a.deſignat Chriſtum vocantem aliquos ex Iudæis ad fidem,vel prælatum inuitantem ad myſteria fidei. Adducere autem ſibi ſapientiam ad conuiuandum.Sap.8.b.eſt Chriſtum in ſe ſuſcipere. *Vocans Chriſtus Iudæos.*

Adduxiſſe dicuntur Moſes,& Aaron filios Iſrael in locum peſſimum.Nu.20. a. quia locus pœnitentiæ,& laboris peſſimus videtur carnalib.

Gre.ſ.1.Reg.15. Adducens populus oues,& arméta de Amalec,deſignat ferentes ſecum peccata libidinis.1. Reg.15.d.vbi non dixit Saul,adduximus,ſed,adduxerunt:vt ſe excuſaret, quaſi ipſe non conſentiſſet. Adducens autem Saul ſecum Agag regem Amalec, deſignat retinétem adhuc ſecum ſenſum carnis.Adducere autem ipſum ad Samuelem, eſt ipſum confiteri ſacerdoti, vt extinguatur. *Habere peccata libidinis.*

Adducit Dominus ſuper tranſgreſſores gentes de longinquo.Deu.28.e.quum caſtigat per dæmones.Et adducit peſſimos de gentibus, quum dimittit dæmonibus malos puniendos. Ezec.7.f.26.b.Sic adducit ſuper filios Iſrael regem Chaldæorũ.2.Par.36. c. Et adduxit aquas fluminis contra Iſrael,hoc eſt,dæmones contra hæreticos.Iſ.8.b. Adducit etiam Deus declinantes in obligationes cum operátibus iniquitatem.Pſ.124. Et adducit gladium ſuper Ægyptum,quum punit mundanos.Ezec 28.b.29.b.De his Iſ.37.e.66.b.Ier.4.b.5.d.6.c.18. d. 45. b.Baruc.4.c.Et adducit ventum vrentem.Hoſ.13.d. *Tradens Deus malos dæmonibus.*

Gre.11.Mor.8. Adducit Deus conſiliarios in ſtultum finem.Iob 12.c.quando prædicatores æterna prædicant,vt temporalia lucra conſequantur.

Lyr.ſ.Deu.29. Adduxit Dominus Iſrael per deſertum.Deut. 29.a. deſignans nos ad cæleſtem patriam tẽdentes,per hunc mundum,tanquam per deſertum debere à Deo deduci,& per opera iuſtitiæ. *Duci ad patriã cæleſtem.*

Lyr.ſ.3.Reg.3. Adducens Salomon filiam Pharaonis in ciuitatem Dauid.3.Reg.3.a.eſt Chriſtus eccleſiam ex gentibus adducens in cælum.

Adducere pſaltem ad Eliſæum,vt prophetaret.4.Reg.3.c.

Ori.ſ.Ezec.ho.12. Adducentes regem Sedechiam in Babylonem.4.Reg.25.b.Iere. 39. b. ſunt dæmones captiuantes animas,& in confuſione tenentes.Idem deſignat rex Syriæ adducens prædam ex Iuda in Damaſcum.2.Par.28.a.Et adducens rex Aſſur tribum Ruben,& Gad,& dimidiam tribum Manaſſe in Ale,& Abor.&c.1.Par.5. d. Et adducunt remiges Tyrum in aquis multis, quum dæmones hominem in profundum demergunt.Eze.27.e.17.d. *Captiuantes dæmones animas.*

Hie.ſ.Eze. 27. Syrus adducens Syros contra filios Iſrael.1.Paral. 19. d. deſignat diabolum conuocantem alios ſpiritus nequiores ſe contra fideles.Et quum dicitur Ier. 46. d. Adduxit tempus tumultum:ponitur tempus ac ſi eſſet nomen Pharaonis:& ſumitur pro diabolo adducente multos ad tentandum. *Conuocans diabolus alios dæmones.*

Lyr.ſ.Io.8. Adducere rebelles ante regem.Luc.19.d.eſt conuocare peccatores ad iudicium. *Vocare ad iudicium.*

Ruper.7.ſ.Ioan. Adducentes Phariſæi mulierem in adulterio deprehenſam.Ioan.8.a.ſunt dęmones ſolicitè mortem animæ procurantes.Vel dicuntur adduxiſſe gentilitatem,ſed per inuidiam. *Solicitudo dæmonum.*

Aug.de mendaci. 6. Adducere præputium.1.Cor.7.d.eſt viuere ſicut viuunt præputium habentes. *Viuere gentiliter.*

Adeps, Pinguedo, Craſſitudo, Aruina, Incraſſare, Incraſſatus, Saginatus.

Ariſt.3.hiſt. anima.17.& 2.de par tib.anim.5. Adeps eſt ſanguis concoctus in habentibus ſanguinem : éſtque pinguedo ſuperaddita carni,ſine qua caro eſt arida,& minus apta ad cibum : & pinguia,& ſaginata ſunt adipe abundantia. Adeps autem ſi mediocris fuerit in animalis membris, opitulatur ad ſanitatem & ad vires:ſi modum exceſſerit, nocet, atque interimit. Renes autem ex viſceribus maximè pingueſcunt:eſt autem adeps abundantia nutrimenti non habens ſenſum, ſicut nec ſanguis. Adeps frumenti,eſt tenuiſſima farina,de quo dicitur Ier.7.d.Mulieres conſpergunt adipem. Adeps ſumitur aliquando pro abũdantia.Iob 21.c.Viſcera eius plena ſunt adipe.Pſ. 147.Adipe frumenti ſatiat te.Et pinguis eſt ferax.Nu.13.c.Humus pinguis,an ſterilis.Item lætus.Pſa. 19.Holocauſtum tuum pingue fiat.

Amb.2. de Cain, & Abel. Adeps in primis ſignificat charitatem,ſine qua anima eſt arida erga Deum, & proximum. Ideo Abel obtulit adipem cum primogenitis,hoc eſt,charitatem cum operibus. Geneſ.4. a. Vnde Dauid optabat animam ſuam repleri ſicut adipe,& pinguedine.Pſ.62.80. *Arn.ſ.Pſ.62.* Deſignat etiã adeps deuotionem mentis in charitate perfecta.1.Reg.2.c.15.c. Pingueſcunt autem ſpecioſa deſerti,quum Eccleſia abundat diuina gratia.Pſ.64.Et impinguat Deus in oleo caput,quum dat abundantiam gratiæ.Pſ.22.Eſt etiam adeps pinguedinis ſuperna ſpei infuſio.Pſal.62. Demum adeps ſunt deliciæ ſpirituales.Exo.29.b. *Charitas. Deuotio mentis. Abundãtia gratiæ. Spes.*

Iſy.ſ.Leui.1. Ori.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Pſ.64. Gre.8.mor.11. Bed.ſ.Gen.27. Adeps etiam deſignat ſapientiam cum alacritate.Ex.29.d.Leui.3.d.Et deſiderium ſpiritualium.Leu.1.Iſ.55.a.Et pinguedo terræ,eſt doctrina Apoſtolorum.Gen.27.d. *Sapientia.*

Hil.ſ.Pſ.64. Hie.ſ.Pſ.21.64. Aug.ſ.Pſ.62. Gre.ſ.Ezec.ho.6. Et etiam pinguedo,bonorum operum & virtutum fœcunditas.Exo.23.c.Num.18.c.Et hic adeps eſt ſacrificium acceptum Deo.Leui.6.d.Et hoc adipe fit holocauſtum pingue. Pſal.19. Boues etiam craſſæ abundantiam bonorum operum deſignant. Gen.41.a.Et hæc ſunt craſſitudo animæ.Iſ.55.a.Et pingueſcunt ſpecioſa deſerti,quum abundant bona opera per corpus acta.Dicuntur etiam adeps bona opera,quæ fiunt cum lætitia.Pſ.62. Hilarem enim datorem diligit Deus.2.Cor.9.b.Et pingues terræ in bonum,ſunt diuites in fide,& opere:qui mandu- *Fœcũditas operum & virtutũ.*

cant,& adorant corpus Chriſti,cognoſcentes quàm ſuauis eſt Dominus,Pſ. 21. Poteſt etiam adeps in ſpecie fortitudinem ſignificare.Exo.29.b Leuit.3.a.4.g.2.Reg.1.d.

Fortitudo.

Spiritualis intelligentia. Sacramenta.

Adeps etiam deſignat ſpiritualem intelligentiam.Exo.23.c.Nu. 18.c. Pſ.80. 147.Et paſcua pinguia,ſunt in ſcriptura ſpiritualiter intellecta.Ezec.34.d. Et ſaginatum in eloquiis Dei eſt ſenſus ſublimior.Et pinguia,de quibus Deus facit conuiuium, ſunt myſteria legis, & ſacramenta.Iſ 25.c.Neem.8.c.

Glo.int.ſ.Exo.23.

Plenitudo gratiæ in Chriſto. Anima Chriſti. Sapientia Chriſti. Chriſtus. Corpus Chriſti. Euchariſtia. Voluntas Chriſti.

Adeps vituli,qui offertur incenſum ſuper altare,deſignat plenitudinem gratiæ in Chriſto, qui in vitulo figuratur,aut etiam animam eius.Exo.29.b.Idem deſignat adeps arietis.Ex.29. d.Leu 3.d.Deſignat etiam ſapientiam eius.Pſ.80.147.Et ſaginatus vitulus, qui occiditur ad conuiuium filij prodigi,eſt Chriſtus ad ſalutem humani generis immolatus,ſpiritualium donorum abundans pinguedine.Luc.15.e.Et pingue holocauſtum,eſt eius paſſio.Pſ. 19. Et pinguis panis Aſer,eſt corpus Chriſti.Gen.49.c.Et pinguis mons Dei,eſt Chriſtus, oleo lætitiæ vnctus.Pſ.67.Et adeps frumenti,eſt ſacramentum Euchariſtiæ.Pſ.80.144.Iſa. 25.c.30. e.55 a. Adeps etiam vituli eſt voluntas Chriſti,quam obtulit, quum dixit: Non mea voluntas, ſed tua fiat.

Ori.ſ.Leui.ho.3.5. Hie.ep.ſ.Beat.& ſ.Pſ.11.& ſ.Iſ.30. Arn.ſ.Pſ.64. Amb.de bened. patriar.9. Ruf.4.ſ.Gen.5.&1.ſ.Leu.16.

Fortis pœnitentia.

Pingues hirci fortem pœnitentiam deſignare poſſunt.Micb. 6.b. Nunquid placari poteſt Dominus in millibus arietum,an in multis millibus hircorum pinguium?

Gl.ord.ſ.Mic. 6.

Bona ſpiritualia, et teporalia.

Adeps vituli deſignat etiam bona tam ſpiritualia, quàm temporalia: quæ offerenda ſunt Domino tanquam ſua:quia Leu.4.d.omnis adeps dicitur eſſe Domini.Et quicquid eſt in anima hilare,pingue,ſalubre,gratioſum,tanquam adeps eſt Domino offerendum.Et adeps frumenti ſignificare poteſt ſpiritualia dona animam impinguantia.Ezec 34.d.44.c.

Phil.de ſacrifi. Abel & Cain. Lyr.ſ.Leu.3.

Diuinitas in patria.

Adeps frumenti,quo ſatiantur fideles,eſt diuinitas in patria cæleſti.Pſ. 147. Sic dicitur eſſe pinguedo in fœlicitate.Iob 36.c.Et pinguedo terræ deſignat præmia cæleſtia in terra viuentium.Gen.27.Et pinguiſſima paſcua,ſunt in cæleſti patria.Ezec.34.d.

Aug.ſ.pſ.147. Greg.16.mor.3 2 Bed ſ.Gen.27.

Deſiderium bonorum operum. Deſiderium peccatorum.

Adeps mundorum animalium non comedendus,ſed offerendus Deo:deſignat deſiderium bonorum operum referendum ad Deum:vt non ſit ſecundum intentionem humanam. Leu. 7.c.Adeps etiam morticini capti à beſtia,deſignat deſiderium peccatorum, quod non poteſt offerri Deo.

Bed.ſ.Gen.27. Iſy.ſ.Leu.7.

Bonum opus cũ lachrymis.

Pingue holocauſtum eſt,quando hoc,quod bene agitur,corde humili etiam per lachrymas irrigatur.Pſ.19.Holocauſtum autem ſiccum,eſt bonum opus,quod orationis lachrymæ non infundunt.

Gre.ſ.Eze.ho.20.

Miſericordia.

Adeps interdum miſericordiam ſignificat:vt dicantur adipem concludere, qui nullo miſericordiæ mouentur affectu.Pſ.16.Adeps etiam impiorum cõcluditur, quum impinguati ſenſu,& incraſſati iniquitate,recedunt vel à iuſtitia,vel à præceptis Dei. Significare poteſt miſericordiam.Leuit.6.b.Pſa.62.

Euc.q.in pſ.

Martyres. Populus Chriſti.

Craſſitudo terræ fuerunt martyres,aut eorum corpora: qui cùm contemptui haberentur vt ſtercora,tamen impinguarunt terram Eccleſię,& in ſuaues fructus eruperunt.Pſ.140.Pinguedo etiam terræ,qua benedicitur Iacob:deſignare poteſt congregationem populorum ad fidem Chriſti venientium.Gen.27.d.Nu.13.b.Neem 9.d.

Aug.ſ.Pſ.140.et 16.ciuit.Dei.37.

Abundantia temporalium. Diuites.

Pinguedo etiam terræ promiſſa Iacob,dicit fœcunditatem rerum temporalium,& potentiam regni Iudæis promiſſam.Gen.27.d.Et ita pingues terræ,dicuntur diuites.Iob 15.c.Pſ.21. 77.Iſ.10.d.34.b.Et quaſi ex adipe prodit iniquitas, quũ propter diuitias aliquis eſt iniquus. Pſalm.72.

Hie.ſ.Pſ.72.& ſ.Iſ.34. Bed.ſ.Gen.27.

Fortiores in virtutibus.

Craſſæ oues ſunt fortiores in virtutibus.Ezec. 34. a. Et craſſum,quod aſſumunt paſtores, deſignat,optima quæque ciuium. Et adeps ſeparatus à carne,deſignat eum, qui à carnalium conſortio ſegregatus eſt,& gratia Spiritusſancti repletus.Eccl. 47. a. Et ſaginata dici poſſunt homines ſpirituales.Mat.22.a.

Aug.de paſt.4. Cyri.7.ſ.Ioan.5. Hil.ſ.Ma.can.22

Deſiderium.

Adeps operiens vitalia,deſiderium cogitandi,& faciendi ſignificare poteſt: & etiam adeps iecoris,Leui.3.b.4.b.7.c.Vel deſiderium in genere.

Glo.int.ſ.Leu.3.

Puniens Deus potentes.

Incraſſatus dicitur gladius Dei adipe.Iſ.34.b.quia punit diuites,& potentes.

Hie.ſ.Iſ.34.

Eccleſia.

Pinguis mons Dei,deſignare poteſt eccleſiam,quæ eſt mons Dei, impinguatus gratia Spiritusſancti.Pſ.67.

Hil.ſ.Pſ.64.

Pingues carnes Iacob erant, quum habebant Iudæi templum, & prophetas, & auxilium Domini.Iſ.17.a.

Hie.ſ.Iſ.17.

Geſſemani.

Pinguiſſima vallis dicebatur Geſſemani,vbi Chriſtus traditus eſt.Iſ.28.a.& dicitur pinguiſſima,quia tauri pingues ibi obſederunt Chriſtum.

Hier.ſ.Iſ.28.

Deſideria carnalia.

Adeps renum,quia præbet fomenta libidini,deſignare poteſt carnalia deſideria,& voluptates:ſimiliter adeps ilium.Vnde hic adeps conſumendus eſt igni.Exo.29.b.quia quicquid carnale,& pingue eſt in anima,offerendum eſt Deo per pœnitentiam Leu.3.4.7.8.9.10.Deut.32. e.Iud.3.c.Iſ 34.b.Ier.7.d.Dan.14.e Et adipem comedere,eſt ſectari carnalia:ac etiam ſcandalizare:ideo comedi prohibetur.Offertur autem Deo,quum deſiderium terrenum aufertur,vt mens ad cæleſtia tendat. Pinguiſſimus autem dicitur Agag rex Amalec, quum vigor carnis gaudenter,ſecurè,& liberè in libidinis voluptate diſtenditur: qui vſu illecebræ, nulla re obuiante,fraudatur.1.Reg.15.f.Sic erat pinguiſſimus Eglon.Iud.3.c.Ad hæc facit pinguiſſimum pecus coquendum. Ezec.24.a.

Ori.ſ.Leu.ho.5. Iſy.ſ.Leu.1.3.4.7. Gre.ſ.1.Reg.15. Lyr.ſ.Eze.24.

Digitized by

Gl. inter. ſ. Leu. 3. — *Ira.*

Adeps operiens vitalia,& etiam iecur, deſignat iram operientem cor, ac perturbantem. Leu.3.b.4.b.7.a.

Amb. 4. de int. 5. Gre. 12. mor. 22. & 15. mor. 25. Hier. ſ. Pſ. 140. Aug. ſ. Pſ. 72. & epiſt. 120. Hie. ſ. Eze. 34. Gre. 12. Mor. 23. — *Superbia. Superbi.*

Adeps interdum deſignat ſuperbiam,& abundantiam,ac iniquitatis plenitudinem.Iob 21. c.Pſ.72.2.Reg.1.d Ezec.39.e.idem deſignant boues craſſæ.Pſ.143.& pinguis ceruix, eſt opulenta ſuperbia,affluentibus rebus, quaſi multis carnibus fulta.Iob. 15. c. Et craſſitudo terræ erupta ſuper terram.Pſ.140.eſt tumor ſuperbiæ,qui tunc ſanatur à medico, cùm erumpit latens putredo:& attenuatur homo,abiecto tumore.Et adeps diuitum,eſt ſuperbia:cuius gratia nemo audet eos peccantes reprehendere.Et pingues terræ ſunt ſuperbi,qui & diuites terræ,qui terrenis inflantur.Pſal. 21. & craſſum in grege, ſunt diuites,& potentes in populo. Et craſſitudo,& aruina ad eandem ſuperbiam pertinet.Iob 15. c. vbi dependens de lateribus ſuperbi,eos indicare poteſt,qui ipſi ſuperbo,aut potenti adhærent illi fauentes. Pingues etiam ſuperbi.Iſ.28.a.34.b.

Hie. ſ. Iſ. 10. & ſ. Amos 4. Aug. ſ. Pſ. 77. Ori. ſ. Nu. ho. 17. & ſ. Iſ. ho. 6. — *Hæretici.*

Pingues,in quos mittit Deus tenuitatem,ſunt hæretici ſuperbi.Iſ.10.d. Et iidem dicuntur vaccæ pingues.Amos 4.a.& horum pinguium vota non reſpicit Deus. Amos 5. f.Habac.1.d. Pſalm.77.

Mens immunda.

Craſſitudo in malum ſumitur,vt incraſſatus eſt dilectus. Deut. 32. b. & incraſſatum eſt cor populi.Iſ.6.c. Mat.13.b.tunc autem incraſſatum dicitur cor,quum mens eſt immunda,& carnalis.Deu.31.e.Iud.3.c.Iob 15.c.Ier.5.g.

Hie. ſ. Iſ. 1.

Adeps pinguium dicitur oblatio,quæ fit ex rapina.Iſ.1.c.43.d.

Phil. de migra. Abrahæ. — *Senſibilium cognitio.*

Adeps prætereà,vel pinguedo terræ ſignificat cognitionem ſenſibilium,quæ pertinet ad vitam actiuam.

Hie. ſ. Pſ 140. Gre. ho. 12. — *Adulari.*

Impinguari caput oleo peccatoris,eſt adulationis blandimenta ſuſcipere.Pſ.140.hæc enim pinguedo reprehenditur.Deu.32.b.

Arn. ſ. Pſ. 21. Hie. ſ. Iſa. 28. & ſ. Pſ. 21. 16. — *Sacerdotes Iudæorum.*

Pingues tauri dicuntur ſacerdotes Iudæorum circundantes Chriſtum,& cornibus inuidiæ, & potentiæ ferientes.Pſ.21.& pingues dicuntur Iudæi propter craſſitudinem malitiæ.Zac.11. d.& adeps inimicorum eſt malitia Iudæorum.

Firmitas virtutum.

Craſſitudo maris ænei trium vnciarum. 3. Reg. 7. d.deſignat firmitatem virtutum in fide, ſpe,& charitate.

Hie. ſ. Eccle. 12. Euc. q. in Eccleſiaſte. Gre. 31. mor. 20. — *Gratia data gentibus.*

Impinguari locuſtam.Eccl.12.b.eſt pedes ſeneſcentis hominis podagra inflari : vel impinguatur locuſta,florente amygdalo, quum per prædicationem ſicca gentilitatis ſterilitas pinguedine eſt gratia cæleſtis infuſa.

Tho. 1. 2. q. 102. art. 3. 6.

Adeps adurebatur igni,primò,quia idololatræ comedebant adipes.Deut.32.e. de quorum victimis comedebant adipes.Ideo ne ſimiles eſſent idololatris,non comedebant adipes.Secùdò prohibebatur eius adipis ad vitandam laſciuiam,quæ in eo ſignificatur.Tertiò,quia adeps abundantiam nutrimenti demonſtrat:Ideo, vt oſtenderetur omnium bonorum ſufficientia nobis à Deo eſſe, in gloriam eius adurebatur adeps. Quartò, quia deſignabat pinguedinem charitatis Chriſti,qua ſe obtulit Deo pro nobis.

Ricar. de S. Victo. de 12. patriar. 35. — *Opera patiẽtiæ.*

Pinguis panis Aſer,perfecta opera patientiæ,qualia ſunt martyrum,deſignare poteſt: quæ præbent delitias regibus, hoc eſt, beatis.Gen.49.c.

Ader.

Hie. ſ. Amos 1. — *Decor ſermonis hæreticorum.*

ADer,id eſt decor:rex Syriæ,qui & Benadab:deſignat ſecundùm ſui nominis interpretationem,decorem ſermonis hæreticorum Amos 1.b.iuxta Septuaginta.

Adeſſe.

ADeſſe,eſt præſentem eſſe,ſeu aſtare.Iob 1.b. affuit inter eos Satan. Aduenire. 3. Reg.2. c.Adeſt Nathan propheta. Iuuare.Gen.31.f.niſi timor Iſaac affuiſſet mihi. Fauere.Exo. 22.d nullus affuit,qui liberaret.Præſto eſſe.Gen.22.a.Reſpondit, Adſum.Vim facere. Deut. 32.e. Adeſſe feſtinant tempora.

Amb. 2. de fide. 3. Hie. ſ. Iſ. 41. 52. 58 — *Præſtans Deus auxilium.*

Adeſſe dicimus Deum,quum ſaluat,ac præſtat auxilium:& quum opere complet,quod rogatur:& qui loquebatur in lege,dicitur adeſſe in euangelio,Factus homo.Iſ.41.g.52. b. 58.c. Prou 8.c.Sap.10.b.2.Mac.15.b.

Gl. inter. ſ. Pſ. 138 — *Puniens Deus.*

Adeſſe dicitur Deus in inferno, quum punitionem & vindictam ibi exercet in malos. Pſalm.138.

Gre. 2. Mor. 3. 32. Ori. ſ. Iob 1. Athan. q. 12.

Adeſſe Satan inter filios Dei,aut in conſpectu Dei,eſt diabolum in eadem natura cum angelis perſiſtere.Iob 1.b. Vel dicitur adeſſe inter filios Dei, quum praua eius opera Deo præſentantur per ſanctos Angelos,ſicut bona Sanctorum. Vel quia peruerſæ eius cogitationes & praua deſideria Deo memorantur,vt vel ipſum premat,vel aliquid permittat. Vel certè adeſt Satan inter filios Dei,quum interſerit ſe bonis cogitationibus noſtris, vt bene cogitata perturbet. Non dixit autem,quod in cælis venerit diabolus in medio Angelorum:conſtabit ergo quod in terra. Siquidem vbicumque fuerint ſancti Angeli,ſemper ibi Deo aſſiſtunt.

Hie. ſ. Iob 38. Gre. 30. mor. 4.

Dicere fulgura Deo, Adſumus:deſignant reuerſionem Sanctorum ad Deum poſt miraculorum operationem, omnia illi adſcribentes. Iob 38. d. vel dicunt hoc, quum paratos ſe oſtendunt ad eius obedientiam. Vel eſt, quum inſpirationes reuocant inſpiratos in gratiam Dei.

Hie. ſ. Iob 39. Gre. 31. Mor. 36.

Adeſſe aquilam vbicunque eſt cadauer.Iob.39.d. deſignare poteſt diligentiam prædicatorum deſcendentium ad peccatores conuertendos. Vel deſignatur præſentia,& frequentia Sá-

ctorum

ctorum,vbi eſt corpus Chriſti. Vel certè deſignatur diabolus,qui ſemper adeſt,vbi eſt peccatum velut cadauer.

Adeſſe dicitur peccatum in foribus,quum mentem cogitationibus pulſat.Gen.4. b. *Gre.4.Mor.22.*

Adeſſe meſſem,eſt inſtare finem ſeculi. Marc.4.c. *Glo.int.ſ.Mar.4.*

Chriſtus ſolus redemptor. Adeſſe nullum,cùm Moſes occideret Ægyptium.Exo.2.c. eſt Chriſtum ſolum operatum eſſe redemptionem & victoriam aduerſus diabolum.Iſ.63.a. Circumſpexi, & non erat auxiliator. *Glo.ord.ſ.Exo.2.*

Adeſſe omnes filios Iſrael ad vindicandam mortem vxoris Leuitæ.Iud.20. a.

Adeſſe turbam ad ſpectaculum mortis Chriſti.Luc.23.g.

Adhærere, Hærere, Cohærere, Inhærere.

ADhærere eſt alicui rei arctè coniunctum eſſe. Secundum autem id, ad quod deſignatur coniunctio,allegoriam accipere poteſt.

Coniunctio charitatis. Chriſtus. Adhærere Deo,eſt vnum effici cum Deo ineffabili coniunctione charitatis:& eſt pluſquã, vicinum eſſe *Deo*. Deut.4.a.10.d.30.d.Ioſ.22.c.4.Reg.18.b.Pſal. 62. 72.Iſ.56.a.1.Cor.6.d. Et hærens vir, *ſeu* cohærens Deo,eſt Chriſtus.Zac.13.d.Ad idem tendit adhærere bono.Rom.12. c.*Non adhæret* autem Deo ſedes iniquitatis.Pſ.93.Et adhærentes viri Iuda Dauid.2.Reg. 20. a.*Sunt coniuncti* Chriſto.Et adhærentes Paulo.Act.17.g. *Hil.ſ.Pſ.62. Aug.ſ.Pſ.62. Hie.ſ.Zac.13.*

Adhærere teſtimoniis Dei,eſt ea viriliter,& ex charitate obſeruare. Pſ. 118. Renunciando mundo & carnis deſideriis. *Glo.ord.ſ.Pſ.118*

Cõiunctio Chriſti cum eccleſia. Adhærens homo vxori,deſignat coniunctionem Chriſti cum Eccleſia.Gen.2.d. Mat.19.a. Eph.5.g. *Ori.ſ.Mat.ho.7. Aug.ſ.Pſ.44.*

Chriſtus in cruce. Hærens cornibus aries inter vepres,deſignat Chriſtum inter brachia crucis.Gen.22.c. *Bed.ſ.Gen.2.*

Deſignat etiam aries hærens cornibus, rationem quieſcentem, & cohibentem aſſenſum, quum nonpoteſt rei certitudo haberi. *Aug.ſ.Pſ.30.*

Adhæret os pelli,quum Chriſtus relictus eſt ſolus in paſſione cum mulieribus.Iob.19.c.

Adhæret etiam os pelli,conſumptis carnibus,quum corrupta affectione, vix ſolam ſibi intentionem ſpiritualis cogitatio vendicat. *Gre.14.Mor.23. Bern.ſer.de cute, carne.&c.*

Adhæret cutis oſſibus,quum infirmitas vitij duritia virtutis putatur: quũ infirma quis facit,& elationis fiducia deceptus,magnas ſe exiſtimat facere,& de ſua nequitia emendari contemnit,& in obſtinationem mentis incidit. *Gre.32.Mor.23.*

Silentium Chriſti. Adhæret os carni,quum fortes conſentiunt infirmis:aut ratio condeſcendit ſenſualitati, ſicut Adam Euæ.Pſ.101. *Lyr.ſ.Pſ.101.*

Adhæſit lingua gutturi,quum Chriſtus in paſſione tacuit.Iob 29.b.Pſ.21.Vel etiam, quum Apoſtoli in eius paſſione obmutuerunt.Idem erit tempore Antichriſti. *Arn.ſ.Pſ.21.*

Adhærere etiam linguam gutturi,eſt pœna ſilentij à laudibus Dei.Pſ.136. *Aug.epiſt.120.*

Adhæret lingua etiam faucibus Chriſti,quum Eccleſia,& Prædicatores ab eius præceptis non recedunt. *Gre.ſ.Eze.ho.12.*

Adhæret lingua lactentis palato, quum infirmis, & recentibus in fide, non adminiſtratur doctrina.Thr.4.a.Ezec.3.g. *Hie.ſ.Pſ.21.*

Adhæret lingua ducum gutturi.Iob 29.b.quũ hæreſiarchæ, & ſi peruerſa loqui libera voce non audent:intus tamen apud ſe contegunt cuncta, quæ contra fidem veram proponere falſa moliuntur. *Gre.19.Mor.14.*

Infima humilitas. Adhęrere in terra ventrem, eſt eſſe in infimo gradu humiliationis.Nam qui humiliatur ad genua,poteſt amplius humiliari:qui ventre ad terram,non vltra humiliari poteſt.Pſ.43.ſi autem venter,deſignat carnales:adhæret in terra venter,quum carnales adhærent terrenis. *Adhærere terrenis.* Adhæret etiam pauimento anima,quum eſt terrenis vitiis alligata,vel quum ſeruit corpori. *Hil.ſ.Pſ.118. Ambr. de Par.5. Aug.ſ.Pſ.43. 118.*

Adhærens vultus terræ,interdum deſignat cognitionem proprię infirmitatis.Dan.10.b. Vel deſignat eos,qui in peccatis & affectibus terrenis adhuc hærent. *Gre.22.mor.21.*

Adhærens caput auis collo.Leui.5.b. deſignare poteſt Chriſtum coniunctum eccleſiæ: vel eſt ſenſus coniunctus virtutib. vel mens actionib. aut anima corpori.

Gentes ad fidẽ. Adhærens aduena domui Iacob.Iſ.14.a.deſignat gentes venientes ad fidem.Idem deſignat adhærens Ruth ſocrui.Ruth 1.c.&adhærens Dalila Samſoni.Iud.16.d. *Hie.ſ.Iſ.14.*

Subiici diabolo. Adhæret prodigus vni ciuium,quum ſe ſubiicit diabolo,eique obtemperat.Luc.15.c.idem eſt adhærere vni domino.Luc 16.c. *Ambr.ſ.Luc.15. Hie.epiſ.Heatitu. Ber.ſer. de affe. anima.*

Concordia malorum. Cohærentia membra Leuiatthã. Iob 41.b.deſignant concordiã malorũ.Et ſquama dicitur hærere ſquamæ,quum mutuò mali ſe defendunt.Et adhærent piſces ſquamis draconis,quum ſequuntur hæreticorum errorem:vel quum defendunt peccata.Eze.29.a. & adhærens anima Sichen Dinæ,deſignat diabolum retinere conantem,quos deceperit.Gen. 34.b. *Hie.ſ.Eze.29. Gre.33.Mor.33.& 34.Mor.2.*

Adhærens caput Abſalom quercui,deſignat ſuperbum inferno afflixum.2.Reg.18.b. *Lyr.ſ.2.Reg.18.*

Adhæret macula manibus quum culpa eſt in actionibus.Iob 31. a. Ad idem tendunt adhærere erroribus gentium.Ioſu.23.c. Et adhærere peccatis Ieroboan.4.Reg.5.a.Et adhærens lepra Naaman Giezi.4. Reg. 5. g. Et adhæret ſemen carni, quum quis eſt in peccato libidinis. Leui.15.a.Et adhæret meretrici,qui carnis deſyderiis obtemperat.1.Corint. 6. d. Et adhærere pueris alienis,eſt ſubiici ſatellitibus dæmonum.Iſa.2.b.Et adhærere de anathemate.Deut. 13. d.Et adhærere cor prauum alicui.Pſ.100. *Gre.21.Mor.7. Ambr.ſ.Pſ.118. ſer.4.*

Digitized by Google

Adhærens fames Iudæis in Aegypto, deſignat famem verbi Dei Iudæis in hoc mundo hærentem. Iere. 42. c. Baruch. 1. d

Glo. ord. ſ. Luc. 10. Adhærens puluis pedibus, deſignat leuitatem terrenæ cogitationis inhærentem animis prædicatorum, quæ iubetur excuti. Luc. 10. b.

Glo. ord. ſ. Leuit. 1. Adhærentia iecori. Leuit. 1. b. dicuntur occulta deſideria in anima.

Hærens domus Raab muro Hierico. Ioſu. 2. c.

Glo. ord. ſ. Exo. 26. Cohærentes cortinæ. Exo. 26. a. coniunctionem charitatis deſignant, & concordiam fidei. Et cohærentes catenulæ. Exod. 28. c. 39. c. ad idem referri poſſunt cohærentes, rotæ ſubter baſim literis. 3. Reg. 7. c.

Adhærens lumbare lumbis. Iere. 13. b. coniunctionem populi Iſrael cum Deo ſignificabat.

Adhibere.

Hie. ſ. Iſa. 8. ADhibere, idem eſt, quod admouere, ſeu adiungere. Raram habet allegoriam, ſecundum id, quod adhibetur.

Hie. ſ. Iere. 32. Adhibens Iſaias ſibi teſtes fideles. Vriam ſacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ. Iſa. 8. a deſignat doctores, qui ſunt ſacerdotes cuſtodientes ſcientiam, & prophetas aſſumptos in teſtimonium natiuitatis Chriſti.

Adhiberi teſtes emptionis agrorum. Iere. 31. g. eſt conſtitui Martyres in eccleſia. Iidem ſunt teſtes fideles adhibiti Chriſto. Iſa. 8. a. ad hæc referri poteſt adhibere vnum, aut duos teſtes. Matth. 18. b.

Adhibere medicinam ante languorem. Eccl. 18. c. eſt rectè operari, dum licet in hac vita, nec tempus mortis expectare.

Adhortari, vide Hortari.

Adiacere.

Glo. ord. ſ. Rom. 7 ADiacere, eſt iuxta aliquid ſitum eſſe, aut alicui ineſſe. Vix inuenitur in allegoriis.

Adiacet velle ad bonum, ex hoc, quòd quis bonam habet mentis inclinationem. Rom. 7. d.

Adiacere malum, eſt ineſſe peccatum, quod impedit, ne bene agamus.

Aducere, vide Addere.

Adimplere, quære Implere.

Adinuenire, quære Inuenire.

Adipiſci, vide Acquirere.

Adire.

ADire, interdum eſt accedere. Sap. 8. d. adij Dominum, & deprecatus ſum. Aggredi. 1. Macha. 8. Ergo iterum adierunt. Appropinquare. Luc. 8. c. Non poterant adire eum. Aſcendere. Sap. 14. a. Sine rate aliquis adeat mare. Comparere. Act. 24. a Adierunt præſidem aduerſus Paulum. Superuenire. Act. 27. d. Ad eos, qui adierant. Reliqua huius verbi require in verbo Ire.

Adiudicare, vide Iudicare.

Adiungere, quære Iungere.

Adiurare, quære Iurare.

Adiuuare, Adiutor, Adiutorium, Adminiculum, Auxiliari. Opis, Opitulari.

ADiuuare, eſt auxilium ferre: habet allegoriam cum aliis eiuſdem claſſis, ſecundùm eum qui adiuuat, & eum qui adiuuatur.

Adiuuare dicitur Deus tanquam fortis & potens, imbecilles, qui ſine eo ſubſiſtere non valent: atque ita paſſim dicitur adiutor. Gen. 49. d. Deuter. 33. a. 1. Par. 12. e. 18. b. 2. Para. 25. c. 26. a. 32. b. Eſter 14. a. Iob. 10. a. In pſalmis frequenter. Iſa. 41. c. 44. a. 49. c. 50. c.

Greg. 22. Mor. 18. Adiutor, quem quærebat Iob, eſt Chriſtus mediator Dei, & hominum. Iob. 31. d. vbi in textu ſcribitur, Auditor: ſed Greg. legit Adiutor. Chriſtus.

Greg. ſ. 1. Reg. 7. Auxiliatus dicitur dominus filiis Iſrael vſque ad lapidem adiutorij. 1. Reg. 7. c. hoc eſt, quouſque perducat fideles ad æternam quietem.

Arnob. ſ. Pſa. 88. Auxilium de tribulatione præſtat Deus quum liberat à peccato. Pſal. 59.

Gre. ſ. Ezec. ho. 21. Non dicitur Deus auxiliatus eſſe filio in bello. Pſal. 88. quando videlicet Chriſtus dixit in cruce: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me: Et dicitur Deus auertiſſe adiutorium gladij eius. Et quæritur Chriſtus non eſſe qui adiuuet. Pſ. 21. 71. 87. 106. 108. Eccl. 8. d. 51. b. Iſa. 17. a. 63. b. Dani. 10. d. Iob. 30. b. Thren. 1. c.

Non eſt auxiliatus Deus prędicatori non operanti in die belli. Pſalm. 88. quia ei, qui non operatur in tentationum certamine, non permittit eſſe in adiutorium doctrinæ, verba quæ illi dedit.

Aug. epiſt. 105. Adiuuat Spiritus infirmitatem noſtram. Roma. 8. c. aliter quidem adiuuat, nondum inhabitans

bitans, aliter inhabitans Nam nondum inhabitans adiuuat,vt ſint fideles :inhabitans autem adiuuat iam fideles ad bene operandum,& reſiſtendum diabolo.

Adiuuat frater fratrem, vt videlicet pares in hoc inueniantur,& vterque alterius egeat auxilio.Prouer.18.c.Eccleſiaſt.40.d.1.Mach.3.a.8.d.Luc 10.g.Rom.15 f.2.Corint.11. d.2.Reg. 10.c.1.Eſdr.1.c.Eſter 1.d.Iud.11.a.Dan.11.f.2.Mac.11.b.Iſ.41 b. Adiuuat etiam frater fratrem, quum gentiles & Iudæi in vnam fidem conueniunt : & duo teſtamenta mutuò ſe comprobantia. *Bed.ſ.Prou.18.*

Apoſtoli adiutores Chriſti. Adiutores Dauid,adiutores Chriſti intelligi poſſunt,& peculiariter Apoſtoli. 1. Par. 12. c. Idem ſunt principes adiuuantes Salomonem.1.Paral. 21. d. & Leuitæ adiuuantes ſacerdotes. 2.Par.29.g.& prophetæ adiuuantes principes.1.Eſd.5.a.& Ioſue vallatus auxilio pugnatorũ. Ioſ.8.b.eſt Chriſtus cum ſuis.Veruntamen Chriſto non fuit adiutor in redemptione, & punitione malorum.Iſ.60.b. *Hie.ſ.Iſ.63.*

Adiutorium,aut adiutor videtur interdum minus eſſe quàm principale:ſicut mulier facta eſt in adiutorium Adæ : vbi deſignantur eccleſiæ principes, aut Apoſtoli adiutores Chriſti. Gen.2.d.*Eccleſi.36*.d.Vnde 1.Cor.3.dicitur. Dei adiutores ſumus. Adiuuare autem Deum, tunc *laudatur*, quum ipſe in corde noſtro operatur. Ex elatione enim ipſum velle adiuuare, *quaſi noſtro* auxilio indigentem,reprehenſibile eſt:iuxta illud Iob 26.a. Cuius adiutor es ? & Iſa.40.c.quis adiuuit ſpiritum Domini? *Amb.de para.10.* *Gre.17.mor.10.*

Auxilium Niniue,aut Ammon,ſiue Alexandriæ veniens illis ab inimicis. Nah.3.c.deſignat auxilium eccleſiæ veniens illi ab his,qui conuertuntur ex gentibus. Et adiuuantes ex alia naui ad colligendos piſces.Luc 5.b.deſignant eccleſiam ex gentibus adiũctam eccleſię Iudæorũ. *Hie.ſ.Nahum.3.*

Adiuuantes in malum ſunt,quum mali adiuuãt malos:vt Pſal. 82. Facti ſunt in adiutorium filiis Lot. De his 2.Reg.10.d Iud.3.b.Eccl.12.d.Iſa.3 a.30.a.31.a.d.1.Mach.3.b.7.c.Ezec.30.b. Zac.1.c.& adiutorium Ephraim, & phariſæorum aduerſus fideles.Iſ.17.d. *Hie.ſ.Iſ.17.& ſ. Zac.1.*

Auxiliatores,qui corruunt,& atteruntur:ſunt dæmones,& eorum membra.Iſ.31. b. Ezec. 32.d.Et in adiutorium filiis Lot fiunt, qui operantem in ſe principem diabolum ſequuntur. Pſ.82.Et adiutorium inutile dicitur eſſe idoli,hoc eſt,diaboli.Sapien.13. d. Et vanè auxiliatur Ægyptus,hoc eſt,mundus.Iſ.30.b.Thr.4.d. & non eſt auxilium alicui in ſemetipſo.Iob 6. c. ſed eſt *auxilium* vanum.2 Mac.6.c. *Aug.ſ.Pſ.82.*

Auxilium veteraſcens in inferno.Pſ.48.dicitur,vel quia mali non liberantur ab his,quæ ſibi *ipſi promittunt*:Vel quia boni perm inſerunt in limbo vſque ad tempus redemptionis. *Baſi.ſ.Pſ.48.*

Adiutorium præſumptionis dicitur eſſe timor.Sap.17.c.& etiam dicitur proditio cogitationis auxiliorum.

Auxilia fugitiuorum in vrbibus ad hoc decretis.Nu.35.b.

Auxilium præbens Ioſaphat impio regi Achab.2.Para. 19. a.reprehenditur à Deo,vnde innuitur,non eſſe præſtandum auxilium malis,etiam contra malos.

Adiuuans terra mulierem.Apoc.12.d.ſunt Sancti orando fouentes eccleſiam. Vel fuit cõcilium Nicænum,& alia concilia defendentia eccleſiam aduerſus hæreticos. *Glo.int.ſ. Apo.12. Rip.13.viſio. verbi Dei.8.& 7.ſ. Apoc.*

Adminiſtrare, quære Miniſtrare.

Admirari, Mirari, Miraculum, Oſtentum, Prodigium, Mirificare.

ADmirari,dicit animi ſuſpenſionem,rem inopinatam intuentis. Miraculum autem eſt, quod admirationem mouet. Prodigium verò eſt,quod cum admiratione aliquid futurum portendit.

Admirari propriè non competit Deo,cùm dicat quandam ignorantiam in eo, qui admiratur:dicitur autem de Chriſto ſecundùm humanam naturam, in qua aliquando ſe habuit per modum admirantis:quum dicitur miratus fuiſſe de fide Cẽturionis.Mat.8.b.Luc.7.b.& docuit nos de huiuſmodi rebus admirari. *Glo.inte.ſ. Mat.8*

Admirabile nomen Dei dicitur,quia excedit omnem cognitionem.Pſ.8. Et Deus ipſe dicitur *admirabilis*.Iſ.9.b Gen.32.g.Iud.3.d.Eſter 15.d.Pſ.67. Admirabilis dicitur Chriſtus, quia *in omnibus eſt* admirãdus.Iſ.9.b.& mirabiliter deducit Chriſtum dextera Dei. Pſ.44.& mirificauit Dominus ſanctum ſuum,mirabilem faciens Chriſtum.Pſ.4. *Glo.int. ſ. Pſ.8.*

Eccleſia militãs. Admirabile tabernaculum Dei,dicitur eccleſia militans.Pſal.41.& mirabile dicitur templũ Dei,non auro,vel argento,vel ædificiis:ſed iuſtitia,& æquitate.Pſ.64 & admirabilis pulchritudo Iudith,deſignat pulchritudinem eccleſiæ,vel beatæ virg.Mariæ.Iudith 10.d. *Aug.ſ.Pſ.41. 64*

Eccleſia triumphans. Admirabile etiam tabernaculum Dei,dicitur eccleſia triumphans : quia nec oculus vidit, nec auris audiuit,nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe. Ibi eſt ſonus epulantis in voce exultationis. *Gl.int ſ.Pſ.41.*

Senſus ſacræ ſcripturæ. Mirabilia teſtimonia Dei.dicuntur propter futura promiſſa, quæ oculus nõ vidit: aut quia ſecundum ea datur venia,vel vindicta.Pſa. 118. Et mirabilia Dei in profundo, ſunt mirabiles ſenſus ſacræ ſcripturæ.Pſ.106. *Amb.ſ.Pſ 118. ſerm.17. Hie.ſ.Iſ.2.*

Humanitas Chriſti. Mirabile tẽplum,eſt humanitas Chriſti mirabiliter formata,& Verbo Dei vnita.Pſ.64.vel deſignat fidelem virtutibus plenum,& vitæ excellentia ſuſcipiendum. Et admirabile vas dicitur ſol,deſignans humanitatem Chriſti.Eccl.43.a. *Aug & Hil.ſ. Pſal.64.*

Reſurrectio, & paſſio Chriſti. Mirabilia,quæ fecit Deus,deſignant reſurrectionem Chriſti.Pſa.97.117. 138. Et etiam opus

Digitized by Google

Aen.ſ.Pſ.70. 97 redemptionis.Iſa.25.a.64.a.Et Chriſtus dicitur factus prodigium perſequutoribus. Pſal.70.
Hier.ſ.Iſ.25.& ſ. Ioel 2. Et in paſſione eius facta ſunt prodigia: vt obſcuratio ſolis.Pſ.134.Ioel 2.g.

Aug.ſ.Pſ.138. Mirabilis dicitur ſcientia Dei.Pſal. 138.quum non potuit cognoſci filius Dei à Iudæis ante paſſionem.

Lyr.ſ.Iſ.a.28. Mirabile conſilium Dei dicitur eſſe,quum caſtigat cum miſericordia.Iſ.28.g. & quia nullus ſcit,an futurus ſit in parte præmij,an pœnæ finalis.

Gre.ſ.1.Reg.14. Miraculum per agros factum à Deo in proſtratione hoſtium per Ionathan, & armigerum eius facta.1.Reg.14.c.deſignat mirabilem conuerſionem infideliũ per ſimplices prędicatores factam. Diciturque quaſi miraculum à Deo, quum peccatores conuertuntur per prædicationem: miraculum verò, quum per ſolam interiorem inſpirationem:vt quædam miracula facit Deus per ſe,quædam per miniſtros. *Conuerſio infidelium.*

Baſil.ſ.Pſ.45. Et prodigia Dei ſunt conuerſio infidelium ad fidem. Pſ.45.& admirans Iſaac de cita venationis inuentione.Gen.27. c. eſt contemplans promptã, ac velocem gentilium conuerſionem ad fidem:de qua agitur.Iſ.60.b.

Aug.ſ.Pſ.47. Admirati reges,ſunt gentiles de operatione miraculorum Chriſti ſtupentes.Pſ.47.Ad hęc pertinent,quæ dicuntur Deut.34.d.Ioſ.3.a.Iud. 6. c. 13.d.Habac.1. b. Matth. 8. d.9.d.Luc.2. c.8.d.24.b.

Admirantes Dominum in finem exitus.Sap.11.b.ſunt cognoſcẽtes iudicia Dei per flagella.

Aug.epiſt.59. Mirificauit Deus voluntates ſuas in Sanctis.Pſa.15.quia mirabiles fecit in eis apparere gratias gratis datas.

Hie.ſ.Pſ.16. Mirificauit Deus miſericordias ſuas.Pſ.16.30.quando per ſanctos apoſtolos,& prædicatores infirmitates curabat,& alia miracula faciebat.

Hie.ſ.Pſ.70. Tanquam prodigium factus dicitur Chriſtus multis,hoc eſt Iudæis: qui dicebãt illi: Samaritanus es tu,& dæmonium habes:& multò magis,quando eum crucifixerunt.Pſ.70.

Aug.ſ.Pſ.70. Bonus etiam fit tanquam prodigium multis: quia ſequitur arctam viam: cùm multi exultent in lata via.

Gre.ſ.1.Reg.16. Admirati ſeniores in aduentu Samuelis.1.Reg.16.a. deſignant aduentum prædicatoris rarum debere eſſe in publicum: vt debeant admirari videntes eum prodeuntem. Aut certè ſignificatur admiratio,quæ futura erat de prædicatione nouæ doctrinæ Chriſti.Mat.7. d.22. c. Mar. 6.a.11.c.Luc.4.d.20.c.Ioan.5.d.7.b.Act.2.b.4.c.2.Theſ.1.d.Iud.11.d. *Aduentus prædicatorũ in publicum.* *Noua doctrina Chriſti.*

Hie.ſ.Pſ.134. Mirabilia,quibus Deus percuſſit Ægyp.Exo.3.g.Pſ.134.135.144.Iſ 64.a.Ier.44.c. deſignare poſſunt paſſionem,& reſurrectionem Chriſti.Ad idem referri poſſunt oſtenta, quæ fecit Dominus in manu Moſis. Exo.4.c.7.a. 21. a. miraculo etiam diuiſit Dominus filios Iſrael ab Ægyptiis.Exo.11.c.15.b. *Paſſio,& reſurrectio Chriſti.*

Lyr.ſ.Num.26. Miraculum grande dicitur factum,quum periit Core, non pereuntibus eius filiis. Nu. 26. b.quia creduntur remanſiſſe in aere.

Mirabantur fratres Ioſeph,ſumptis partibus ſecundum ordinem natiuitatis. Geneſ. 43.g. Vbi videntur deſignare diſtributionem futuram diuerſorum graduum gloriæ pèr Chriſtum faciendam.

Glo.ante.ſ.Pſ.130. Mirabilia ſuper ſe.Pſ.130.videntur deſignare ſuperbiam:vel ea, quæ homines vulgò admirantur,vt quæ faciebat Simon magus.

Glo.ord.ſ.Ioã.4. Mirãtes diſcipuli,quod Chriſtus loqueretur cum Samaritana.Ioã.4.d.videntur recognoſcère humilitatem Chriſti,quòd etiam cum alienigena loqueretur.

Gl.ord.ſ.Apo.17 Admirans Ioannes mulierem ebriam de ſanguine ſanctorum Apo.17.b.aſſumit perſonam eorum,qui mirantur,quum vident malos exaltatos in hoc mundo.

Aug.ſ.Pſ.92. Mirabiles elationes maris.Pſ.92.deſignant perſequutiones ſeculi contra fideles. *Perſequutiones contra fideles.*

Mirantes pater,& mater Chriſti ſuper his,quæ dicebantur de ipſo.Luc.2.e.g.

Glo.ord.ſ. Dan.7. Mirabilis beſtia Danieli demonſtrata.Dan.7.b.regnum Romanorũ admirandũ indicauit.

Gre.33.Mor.7.8. Non mirans Behemoth,quòd abſorberet fluuium. Iob 40. c. deſignat diabolum non pro magno habere,ſi eos deuoret,qui per ipſa vitæ ſtudia deorſum currunt. Vel quòd pro nihilo habebat ante aduentum Chriſti peruertere homines,ſibíque ſubiicere.

Hier.ſ.Iſ.21.29. In miraculum poſita dicitur Babylon.Iſ.21.b.quum mũdus hic poſitus in maligno ſit ſubuerſione Dei mirabilis.Et admiratio,quam fecit Deus in Iudæos.Iſ.29.d.fuit eorum diſſipatio,& obtenebratio mentium. *Subuerſio mũdi, & Iudæorum.*

Hie.ſ.Ier.23. Admirari ſpeciem mulieris alienæ.Eccl.9.b.eſt capi elegantia verborum hæreticorum. Et miracula falſorum prophetarum ſunt falſa teſtimonia hæreticorum.Ier.23.f. *Hæreſes.*

Mirabilem faciens Deus terram Geſſen.Exo.8.c.9.a.

Admittere, Admiſſura.

ADmittere idem eſt,quod alicui dare locum,& permittere.Amiſſura verò dicitur,quum arietes admittuntur ad imprægnandas oues.

Admiſſus Tobias ad vxorem ſuam in copulatione ſanctorum patriarcharum.Tob.6.d.deſignare videtur coniunctionem Chriſti cum eccleſia per patriarchas præfiguratam. *Cõiunctio Chriſti cum eccleſia.*

Glo.ord.ſ. Mar.5. Non admiſit Ieſus, vt ſequeretur ſe is, qui fuerat liberatus à dæmonio. Marc.5.d. quia melius erat,vt ipſum aliis prædicaret.Et non admittens idem,vt quis ſequeretur ſe,niſi Petrus & Iacobus,& Ioannes,cùm iret in domum archiſynagogi.Marc.5.d.oſtendit blaſphemis,& irriſoribus non eſſe reuelanda myſteria.

Audire hæreticum. Admittere alienigenam. Eccl.11.d. eſt audire hæreticum, aut alioqui infidelem. *Glo.int.ſ. Eccl.11.*

Admiſſura ſerotina videtur vltimum tempus prædicationis, quando non tantum fructus ex ea percipitur, quantum habebatur tempore Apoſtolorum. Gen.40.g.

Admonere, Monere, Commonere, Præmonere.

Christus. ADmonere, eſt alicui quippiam in memoriam reuocare. Vix allegoriam admittit. Monens poſt tergum. Iſa.30.e. deſignat Chriſtum, qui eſt bonus paſtor. *Glo.inte ſ. Iſa.30.*

Admonetur in domo luctus finis cunctorum hominum. Eccl.7.a.

Admonens Iudas Machab. milites certaminum, quę fecerant. 2.Mac.15.b.

Admonens Axam vir eius, vt peteret irriguum. Iud.1.c.

Admonitus Ioſeph in ſomnis, ac etiam Magi Matth.2.d.

Admouere, quære Applicare.

Adolere.

Orare. ADolere, eſt aliquid odoriferum in ſacrificium offerre. *Glo.ord.ſ. Exo.30.*

Adolere chimiama, vel incenſum ſuper altare: eſt orationes Deo offerre. Exo.36 a. 40 c. 1.Par.6.d. 2 Par.2.a.26.c.29.b. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Prædicare. Adolebant etiam antiqui patres incenſum domino, quum corda auditorum per deſiderium coniungebant Redemptori, quem prædicabant. 1.Reg.2.f. *Glo.inte.ſ. Leui.6.*

Deuotio mentis. Adolere adipem in holocauſtum, eſt deuotionem mentis cum perfecta charitate offerre Leuit.3.b. 4.b.7.a.8.b.9.c.1.Reg.2.c. *Glo.inte.ſ. Leui.2.*

Adolens holocauſtum ſacerdos. Leui.1.b.2.c. ad idem referri poteſt.

Non adolendum fermentum, aut mel. Leui.2.c. Nec adolendum maculatum. Leuit.22.c. Non proponendæ hæreſes, aut vana eloquentia in Eccleſia.

Adolere thura Diis. 3.Reg.11.b.22.g.4.Reg.17.b.23.b. eſt abuti donis Dei.

Adoleſcentia, Adoleſcens.

ADoleſcentia eſt tempus hominis propinquum ſuo principio: & ideo mente quidem rude eſt, & inexpertum: corpore verò tenerum, formoſum, & alacre.

Tempus propinquum culpæ originali. Adoleſcentia deſignare poteſt tempus propinquum culpæ originali: vt quum cogitatio humani cordis prona dicitur in malum ab adoleſcentia ſua. Gen. 8.d. Sic ſumi poteſt. 2.Reg. 19.b. Prouerb.22.a.30.c. Eccleſiaſtæ 11.d.12.a. Eccleſi.42.b. Iſa.54.c. Iere. 2.a.32.e.3.g.31.d.48. b. Ezech.16.b.g.23.a. Zach.13.c.1.Mach.16.a. *Hie.ſ. Iſa.54.*

Primitiua Eccleſia. Status innocentiæ. Adoleſcentia Iob, primitiuam Eccleſiam ſignificare poteſt, quæ virtutibus, & miraculis floruit. Iob.29.a. Idem deſignat adoleſcentia Iacob. Ge 48.c. Poteſt etiam ſignificare ſtatum hominis ante lapſum. Et etiam tempus, quum prædicatio iam vigebat. *Hie.ſ. Iob.31. Gre.19.mor.9.*

Adoleſcentia viri, tempus ſignificat Chriſti in hoc ſeculo. Prou.30.c. Vbi & adoleſcentula legitur, & accipitur pro beata Virgine. *Amb. de Salomo.5.*

Tempus Christi. Adoleſcentia dicitur interdum tempus renouationis in Chriſto. Iob.33 d. Eccl.11.d. *Gre.24.mor.5.*

Adoleſcentia Iudaici populi fuit, quum eductus eſt de Aegypto. Ierem.22.f. Ezech.23.a.

Tempus renouationis in Christo. Adoleſcentia Babylonis, eſt initium ipſius Iſa.47.d. quando videlicet regnare cœpit. *Hie.ſ. Iere.22.*

Christus. Adoleſcens Ioſeph, typus eſt Chriſti. Geneſ.39. b. Idem adoleſcens Dauid.1. Reg.17.f. Pſalm.118. Et ipſe Chriſtus eſt adoleſcens ſecundus, qui conſurgit pro rege ſene. Eccleſ. 4.d. *Glo.inte ſ. Iſa.47. Hie.ſ. Eccleſiaſt.4*

Fortes. Adoleſcentes dicuntur fortes, qui vicerunt diabolum. Amos 8.d. Sic adoleſcens Leuita. Iudi 18.a. Et adoleſcens Ieroboam bonæ indolis. 3.Reg.11.e.

Paulus. Adoleſcentulus Beniamin. Pſ.67. ſignificat Paulum: qui etiam Act. 7. g. dicitur adoleſcens. Præcipuè fuit adoleſcens, quia nouiſſimus vocatione, & nouus in fide. *Hie.ſ. Amos 8. Cyri. de ador in Spiritu ſan.*

Recenter natus in Christo. Spiritualis populus. Adoleſcentior dicitur recenter natus in Chriſto. Pſalm.118. Ezech.16.d. Amos 8.d. Et adoleſcens ſequens Chriſtum, deſignare poteſt habentem bona initia conuerſationis. Mar. 14.c. *Arn. & Au. ſ. pſ.67 Ambr. ſer.12.*

Adoleſcens etiam in eiſdem locis dici poteſt ſpiritualis populus, qui eſt nouus homo, Nam vetus homo eſt carnis. *Amb. de Iſa.3.*

Gentilis populus. Adoleſcens quoque dicitur Gentilis populus: aut quiuis ſectans prius leuitatem, poſtea verò reſipiſcens. Pſal.118. Luc 15.c. *Gre ſ.1.Reg.15. Amb. ſ. Pſ 118. Eiſ ſ. Luc 15.*

Innocens. Ignarus. Diſcipulus. Adoleſcens interdum ſignificat innocentem, vt 2.Par.36.c Act.20 b. Interdum ignarum & inexpertum. 1. Reg.30.c.2.Reg.12.b.1.Mach.11.f.2. Mach.6.f. Matth.19.c.1. Ioan.2.b. Eadem ratione deſignare poteſt diſcipulum: quia adoleſcentum eſt diſcere. Eccl.32.b. Qui iam in fide & opere proficit. Prouerb.1.a. *Beda ſ. prouerb.1.*

Imperfectus. Pronus ad peccandum. Adoleſcens habens diuitias. Mat.19.c deſignat imperfectũ, & habentem vitia: qui mœſtus efficitur, quũ de perfectione admonetur. Sunt etiã adoleſcentes, proni ad peccandũ. Luc.7.c. *Orig.ſ. Mat.ho.8.*

Iudaicus populus. Doctores ſynagogæ. Decepti ab hæret. Lex cum myſtico ſenſu. Christus. Proficiens in doctrinis eccleſiæ. Adoleſcens etiam habens diuitias, eſt Iudaicus populus ſeruans legem Moſis, & mœſtus pro lege Chriſti. Et doctores ſynagogarum adoleſcentes dicuntur. Amos 8.d. Et decepti ab hæreticis adoleſcentuli dicuntur. Iſa.9.d. *Hila.ſ. Mat.ca.19*

Adultus dicitur eſſe Moſes, quum lex myſticum ſenſum admittit: & adultus traditur filiæ Pharaonis, quia eccleſia ex gentibus intelligit legem in ſenſu ſublimiori, quam ſynagoga. Exo.2.b. Significat etiam Chriſtum, aut eius legem: quia infans figura eſt legis. Vel deſignat eum, qui nutritus ab eccleſia, ſubiicit ſe vanæ, ac mundanæ philoſophię, quam maior effectus relinquit, & ad veram matrem redit. *Orig.ſ. Exo.ho.2. Greg. Niſſ. in lib. de vita Moſi.*

Digitized by Google

Hie.epiſt.ad Nepotia. Greg.19.mor.9. Aug.ſ.Pſal.67.

Adoleſcentula Abiſag, typus eſt ſapientiæ nunquam ſeneſcentis, aut etiam Eccleſiæ.3. Reg.1.a.vide Abiſag. *Sapientia. Eccleſia.*

Adoleſcentulæ dicuntur eccleſiæ poſt primum tempus reſurrectionis Chriſti, quum vigebat prædicatio, & multi conuertebantur. Canti.1.a.Et adoleſcentulæ tympaniſtriæ,ſunt eccleſiæ recentes, in quibus ſunt multi corpus caſtigantes. Pſal.67. *Eccleſia.*

Orig ſ.cant.ho.1.2 Aug.83.q.55. Greg.24.mor.5. & ſ.cant.1.6. Epiph.3.contra hæret.tom.2. Ber.ſ.cant.ſer.19.

Adoleſcentulæ etiam ſunt animæ nondum in ſpiritualibus exercitatæ, minuſque perfectæ: & animę in Chriſto renouatę. Cant.1.a.6.c.1. Timo.5.b. Tit.2.a. Deſignant etiam diſcipulos. Iſa.9.c.Et adoleſcentulę,quarum non eſt numerus:ſunt animę determinatam, & certam ſcientiam non habentes, quæ in diuerſis dogmatibus periclitari poſſunt. Et etiam ſunt ſectæ Philoſophorum. Adoleſcentulæ etiam ſine numero ſunt animæ vagæ, vana mundi ſectantes. Canti.6.c. *Animæ imperfectæ,vel in Chriſto renouatæ. Diſcipuli. Sectæ philoſoph. Animæ vagæ.*

Glo.ord.ſ.1.Re.17

Bellator ab adoleſcentia Goliath, typus eſt diaboli, qui mox, poſtquam fuit creatus, peccauit, & pręlium in cælo mouit.1.Reg.17.d. *Diabolus.*

Adoleſcentulus occiſus à Lamech. Gen. 4. d.

Adulti Iacob, & Eſau.Gen.25.d.

Adonias.

Ruper.ſ.3.Reg.1. Glo.ord.ſ.3. Re.1.

ADonias,i.dominator eſt dominus, vel Domini eſt dominatio. Filius Dauid, qui voluit ſibi vſurpare regnum, adhuc viuente patre: typus eſt populi Iudæorum præferentis ſe Gentibus.3.Reg.1.a Qui gloriabantur in operibus legis, & contemnebant Chriſtum. *Populus Iudæorum.*

Lyra.ſ.3.Reg.1.

Deſignat etiam ambitioſum quemlibet, honores ſibi non debito ordine procurantem. *Ambitioſus.*

Lyra.ſ.3.Reg.2.

Vt autem petiit Abiſag in vxorem ſibi dari, ſignificat volentes fraudulenter imperium adipiſci.3.Reg.2.c.

Adoniram.

Glo.ord.ſ.3.Reg.5

ADoniram.i. dominus meus excelſus: præfectus cæſoribus lignorum ad templi conſtructionem.3. Reg.5.d.typus eſt Chriſti, qui præfectus eſt, & ductor prædicatorum. *Chriſtus.*

Adonis.

Hier.ſ.Ezech.8.

ADonis fingebatur amaſius eſſe Veneris: Hebraicè dicitur thamnus. Ezech. 8. f. Figura eſſe poteſt libidinis:aut vitæ ſecularis: & etiam eorum,quæ in rebus huius mundi putantur eſſe pulcherrima. *Libido. Vita ſecularis. Pulcherrima mundi.*

Adoniſedech.

ADoniſedech, id eſt, dominus iuſtitiæ, rex Hieruſalem :qui congregauit exercitum aduerſus Ioſue: à quo victus eſt,& à principibus Ioſue calcatus.Figura eſt dæmonis,Chriſtum, & diſcipulos eius impugnantis: quem tamen boni vincunt, & conculcant. *Diabolus.*

Adoptare, Adoptio.

Chry.ſ.Ioan.ho.13

ADoptare dicitur quis eum, quem filij loco accipit, vt Iacob adoptauit ſibi Ephraim, & Manaſſen filios Ioſeph. Gen. 48. a.

Adoptat Deus in filios eos, quibus confert gratiam: qui ideo nati dicuntur ex Deo.Ro. 8.c.Gal.4.a. Eph.1.a. Adoptio quidem erat & in lege veteri, & in noua. Nam in veteri dicitur: Ego dixi, Dij eſtis, & filij excelſi omnes. Sed illa potius erat nomine: cùm adhuc illi ſpiritum ſeruitutis haberent. Nos liberi facti, non nomine, ſed re honorem accepimus.Roma.8.c.Non accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore: ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum.

Glo.ord.ſ Exod.2.

Adoptans filia Pharaonis Moſen.Exod.2.b.deſignat legem ſpiritaliter intellectam à Gentilibus amplectendam, cum Chriſto in lege deſignato.

Glo.ord.ſ. Eſter 2.

Adoptans Mardochæus Eſter.Eſter 2.b. deſignat Paulum, qui eſt doctor Eccleſiæ gentiū. *Paulus.*

Adorare, Adorator.

ADorare, cùm dicat ſupplicationem cum veneratione quadã,& cultu exteriori interiorem affectum demonſtrante: in primis Deo exhibetur: cui ſoli illa conuenit adoratio, quæ dicitur latria: de qua Gene. 47.g. Adorauit Iſrael dominum. Datur & adoratio dulia, vt Iacob adorauit Eſau.Gen.33.a.Et hyperdulia.Iſa. 49.f. Vultu in terram demiſſo adorabunt te. Adorare item colere: vt adorabant manipuli fratrum Ioſeph manipulum Ioſeph.Et honorare. Exo.18.a.Adorauit Moſes cognatum ſuum. Et venerari. Gen.18.a. Adorauit Abrahã venientes ad ſe.

Glo.ord.ſ.Gen.18.

Adorans Abraham tres viros, dominumque appellans: confeſſionem deſignat Trinitatis in vnitate ſubſtantiæ. Gene. 18. a. Vel adorans vnum viſis tribus: Chriſtum indicauit inter Moſen, & Eliam. *Confeſsio Trinitatis.*

Glo.ord.ſ.Gen.22.

Adorantes Abraham, & Iſaac in monte. Gene. 22.b. oblationem paſſionis Chriſti deſignarunt.

Aug.16.ciui. Dei 17. & epiſt.80. Beda ſ.Gen.27.37 Hie.ſ.Iſa.45.

Adoraturæ prędicũtur tribus Iacob.Gene.27.c.Vbi deſignatur Chriſtum adorandum à Iudæis.Et adorantes manipuli fratrum Ioſeph manipulum ipſius Ioſeph: & iterum Sol,& Luna, & ſtellæ eundem Ioſeph adorantes, honorem Chriſto exhibendum ab eccleſia,& memoriter eius deſignarunt Gen.37.b.42. b.50.c. Sic adorant Deum gentes. Iſa. 45.c. Et adorant Iudam filij patris eius.Gen.49.b.quum deſcendentes ex Iacob adorant Chriſtum. *Chriſtus adorandus.*

Gentiles colentes Chriſtum. Adorans Iacob ad caput lectuli, vel faſtigium virgæ Ioſeph. Gen. 47. g. deſignauit adorandum imperium Chriſti. *Euch. q. ad Hebr.*

Adorantes ſerui Pharaonis Moſen. Exo. 11. c. deſignant gentiles Chriſtum in lege decantatum venerantes. Quod etiam deſignant Magi Chriſtum adorantes. Matth. 2. b. Et adorans Ruth Booz Ruth 2. b. deſignat Eccleſiam gentium agentem gratias Chriſto pro collato fidei beneficio.

Subdi religioni fidei. Adorare dominum, eſt ſubdi religioni fidei, & cuſtodiæ bonæ operationis. Et adorant eum reges, quum ſuperbi, & contemptores ad facienda Domini mandata ſe humiliant. Adorant lubrici, quum Deo ſubiiciuntur per obedientiam caſtitatis. Et adorat princeps ſuper limen portæ templi: quum agit gratias de myſteriis ex parte cognitis. Ezech. 46. a. Sed aliqui ſe adorare ſimulant, vt Saul. 1. Reg. 15. f. Iſa 49. c Pſal. 44 Et Herodes. Matth. 2. b. *Greg. ſ. 1. Reg. 15.*

Gratiarũ actio. Adorare etiam Deum, ſæpe ſignificat gratiarum actionem illi exhibendam. Exod. 4. g. 12 d 24. a. 33. b. 34. a. Iudic. 7. d. 1. Reg. 1. a. 1. Paralipom. 29. c. 2. Paral. 7. a. 29. f. Tobi. 13. c. Iud. 6. c. Pſalm. 21. 44. 65. 71. 85. 96. Sapien. 6. d. Eccl. 35. c. Iſa. 49. b. f. 66. g. Sopho 2. c. Matth. 14. d. 20. c. 28. d. Marc. 5. d. 15. c. Luc. 4. b. 24. g. Ioan. 4. c. 9. g. 12. c. Hebr. 1. b. Act. 10. e. Zach. 14. d. Apoc. 4. d. 14. g. 19. b *Aug. epiſt. 120.*

Adorare in eccleſia. Adorare Dominum in atrio, aut aula, eſt in Chriſto, aut in Eccleſia ipſum colere: extra quam aulam non eſt accepta adoratio. Pſal. 28. 138. Et adorare ad templum ſanctum Dei, et apud Sanctos. Et adorare in monte ſancto, eſt in loco Deo conſecrato. Vel in eccleſia militante, vel triumphante Pſal. 98. Iſa. 27. d *Arno. ſ. pſ. 28. Baſ. ſ. pſ. 28. ho. 1. 2 Hila. ſ. pſ. 137. Hie. ſ. Iſa. 27.*

Docens nos Chriſtus colere patrẽ. Ad adorandum aſcendens Elcana. 1. Reg. 1. a. eſt Chriſtus docens nos colere Patrem, & illi obedire. Et adorare manè, eſt inter dona virtutis humilitatem cuſtodire. Et adorare prius, & poſtea immolare, eſt diuinæ lucis immenſitate in contemplatione terreri, illumque magnificare, atque ita ad immolandum admitti: adorantes autem reuertũtur, quum magnificant ſecreta Dei, & implent prædicationem in gentibus, quæſito modo prædicationis in contemplatione. *Greg. ſ. 1. Reg. 1.*

Cultus humanitatis Chriſti. Adorate Deum in monte. Pſ. 98. eſt quum de Deo cogitamus, nihil de eo humile ſapere. Adorare autem ſcabellum pedum Dei, eſt humanitatem Chriſti, aut corpus eius venerari. Iſ. 60. c. Et adorant Sion vultu demiſſo, qui humiliter venerantur Chriſtum in eccleſia. Iſ. 49 f. Et adorare in loco, vbi ſteterunt pedes Dei. Pſ. 131. eſt in eccleſia, cruce, perſeuerantia, aut in euangelio ipſum venerari. Et adorare Deum de loco ſuo, eſt ipſum vbique colere. Sopho. 2. e. *Fulgen. ad Traſimundum. 2. Hie. ſ. Iſ. 49. Hil. ſ. pſ. 131.*

Adorantes diſcipuli in nauicula Chriſtum. Mat. 14. d. ſunt cognoſcentes ipſum verè dominum in iudicio. *Hil. ſ. Mat. cant 14.*

Adorans Moſes cognatum ſuum. Exo. 18. a. venerationem deſignat gentilibus ad fidem venientibus faciendam.

Adorant veſtigia pedum eccleſiæ, qui ſequuntur exempla humilium in eccleſia. Iſa. 60. c. *Glo. int. ſ. Iſ. 60.*

Adorantes filij Iſrael per foras tabernaculorum. Exo. 33. b.

Præferre creaturas Deo. Adorare idola, aut vitulum, &c eſt præferre creaturas Deo. Exo. 20. a. 23. c. Et ita de cæteris locis, quæ paſſim reperiuntur in Deuteronomio, & in prophetis. Et adorant opus manuum ſuarum, qui obſtinatè defendunt hæreſes, quas ipſi fabricauerunt. Iſ. 2. b. Et adorare talpas, & veſpertiliones, eſt colere idola cæca, & tenebroſa, quæ coluntur à cæcis: & omnia dogmata contraria veritati. Iſ. 2. d. 44. c. 46. b. Dan. 3. a. Hoſ. 13. a. Et adorant beſtiam, qui ſequuntur impietates infidelis populi. Apoc. 13. d. Et adorant militiam cæli, qui eleuantur aduerſus ſcientiam Dei: & qui ſua referunt ad ortus ſtellarum. *Hie. ſ. Iſ. 2. & ſ. Dan. 3. & ſ. Sopho. 1. Aug. 20. ciui. dei.*

Hæreſis de Chriſto. Adorant ad ortum Solis dorſo verſo ad templum Domini hæretici: qui filium Dei prædicant creaturam, relicto diuinitatis templo, & poſt tergum habito. Ezec. 8. f. *Hie. ſ. Ezec. 8.*

Adorans Ioſeph patrem ſuum. Gen. 48. b.

Adorans Abraham filios Het. Gen. 23. b.

Adorant ſol, & luna, & ſtellæ Ioſeph, quum intentio mentis, & ſubtilitas rationis, & chorus virtutum, obtemperant rationi. Gen. 37 b. *Ricar. de S. Victo. de 12. patriar. 69.*

Aduena, Peregrinus, Hoſpes, Hoſpitium, Proſelytus, Incola.

ADuena, aut peregrinus dicitur, qui ex alio loco præcipuè longinquo, vbi natus eſt, in aliquod oppidum, aut locum, à quo exterus eſt, venit: peregrinus tamen ſimpliciter eum ſignificat, qui à ſua ciuitate abeſt. Incola autem ſæpe accipitur in ſacris literis pro aduena.

Chriſtus. Aduena, ſeu peregrinus dicitur ſæpe Chriſtus: qui è cælo venit ad peregrinandum in terra. Et peregrinatus Abraham in Geraris, deſignat Chriſtum in hoc mundo peregrinantem, aut inter gentes prædicatum. Et etiam, vt fuit peregrinus inter filios Het. Geneſ. 20. a. 23. a. Idem deſignat Iſaac. Geneſ. 26. a. & Iacob. Genet. 32. b. 36. d. Idem deſignarunt multi alij. Ruth 1. a. 4. Reg. 8. a Tob. 20. b Iob 19. b. Luc. 24. c. Et dicitur Chriſtus peregrinus fuiſſe filiis matris ſuæ, Iudæis videlicet ipſum perſequentibus. Pſalm. 68. Et ipſe eſt peregrinus, qui dicitur veniſſe ad diuitem. 2. Reg. 12. a. Ierem. 14. b. Et idem eſt hoſpes, quum venit, vt habi- *Gre. 14. Mor. 21. Hil. ſ. Pſ. 68. Ambr. apol. Dauid & ſer. 12. Ori. ſ. Mat. ho. 34. Aug. ſ. Pſ. 68. Iſy. ſ. Leu. 19.*

tet in nobis:& etiam eſt hoſpes ſuſcipiens nos peregrinos. Mat.25.d. Leuit.19.b.

Ricar. de S. Victo. de ſomnio Nabuchodono. 20.

Peregrinus apparuit Chriſtus in via. Luc.24.b. quum veritas non in ſua ſimplicitate, ſed per ſpeculum, & in ænigmate videtur. Extra domum autem, & quaſi in itinere oſtenditur: quando ſublimium contemplatio per mentis exceſſum, & velut in tranſitu videtur. Duo autem ſunt, qui exeuntes, & ambulantes ipſum conſpiciunt: quando ratio, & intelligentia humanum modum excedentes, furtim quidem, & raptim ſublimium ſpectacula percurrunt. Tunc autem ſe Dominus longius ire fingit, nec tamen penitus recedit: quando contemplationis gratiam, quam miſericorditer impendere conſueuit, non minus vtiliter ad tempus ſubtrahit, vt melius per experientiam doceat, cum quanta auiditate requiri, vel retineri debeat. Manere autem, & ad eos intrare compellitur: quando multa precum inſtantia amiſſa gratia reparatur, vt viſionem exterius oblatam introrſum trahat: & per exceſſum viſa animus ad ſeipſum reuerſus memoriter retineat, & contemplationis gratiam de cætero familiariùs poſſideat. Cibos, quales Dominus amat, & delectari ſolet, apponimus: quando eum pro recuperatione, vel accumulatione gratiæ in voce exultationis, & confeſſionis laudamus, honoramus, magnificamus. Inter quæ ſinus mentis dilatatur, ſenſus acuitur, & ad myſtica penetranda, & vſque ad diuinitatis arcana ſæpe rimanda intelligentia illuminatur. Panis coram nobis à Domino frangitur, quando myſteriorum profunditas myſtica interpretatione aperitur, ipſóque reuelante cognoſcitur. Ex hac panis fractione, myſteriorúmque reuelatione agitur, vt Dominus in propria ſpecie cognoſcatur: & ipſa veritas, vt pote figurarum velamine amoto, in ſua ſimplicitate perſpiciatur: Domini̇́que præſentia ex gratiæ ipſius infuſione perpendatur. Dominus autem, qui vt Dei ſapientia ab oculis intuentium euaneſcit: quando ex contemplatione, & admiratione diuinæ ſapientiæ contemplantis, & admirantis animo innoteſcit, quantum eius incomprehenſibilitas omnem humanam intelligentiam excedit.

Ori. ſ. Mat. ho.19. 33.
Ambr. ſ. Luc. 20.
Chriſtus aſcendens in cælum.

Peregre profectus homo, dicitur Chriſtus in cælum aſcendens, ibique manens toto tempore huius mundi vſque ad iudicium. Matth. 25. a. Luc.19.b. Et peregrinatur à populo Iſrael prius quidem cum eo exiſtens in nube, poſtea verò non apparens. Et ſingulis peregrinatur, quum dat eis locum fructificandi. Mat.21.d. Luc.20.b.

Phil. quis rerum diui. hæreſ.
Baſi. ſ. Pſ.14.
Gre.18. mor. 18.
Cyril. de adorat. in Spiritu ſancto.
Boni in terra.

Aduena, aut peregrinus, ſiue ſit Abraham, ſiue Lot, aut quiuis alius bonus: eum deſignat qui nihil habet in terra, quaſi extraneus ab ea. Et ita dicitur peregrinum ſemen Abrahæ in terra non ſua, deſignans bonos permanentes in corpore, ſicut peregrini. Geneſ.15.c.17.a.19.b.21.c.23.a.28.a.36.a. Exo.2.c.6.a.18.a.22.c.23.a. Leuit.19.g.25.d. Deut.10.d.23.b.26.b. Iudic. 17.c.19.d.1. Paralipom.29.d. Pſalm.38.118.119.145.1. Petri.2.b. Sunt autem peregrini, quia cæleſtem patriam expectant, & peregrinantur in Ægypto, hoc eſt, in hoc mundo. Geneſ. 12. c. 47.b. Ierem.35.b.41.d.44.d. Matthæi 27.a.2. Corinth 5.b. Sapient.12.a. Eccleſiaſti.29.d. Abdi.d. Hebræ.11.c.

Ori. ſ. Mat. ho.35 & ſ. Nu. ho 27. & ſ. Pſ.38. ho.2.
Ambr. 2. de Abr.9
Aug.3. de conſẽ Euangeliſt.7.
Hie. ſ. Iſ.14.50. & ſ. Eze.47.
Iſy. ſ. Leui.19.
Bed. ſ. Exo.12.
Gẽtiles ad eccleſiam venientes.

Aduena ruſum dicitur gentilis, aut nutritus extra eccleſiam, ad ipſam recenter veniens. Exod.12.d.20.b.22.c.23.a. Leuit. 13. d.17.c.19.d. Deuteronom.1.c.10.d 14.c.24.c. 28. d. Ioſue 8.g.2. Reg.1.c. Iob 31.d. Ruth 2.c. Iſa.5.d.6.b.14.a.54.d.56.b.61.b. Ierem.2.a. Num. 9.c.15.b.19.c. Malac.3.b. Act.2.b. Ezec.47.d. Et dicuntur proſelyti.2. Paralip. 2. d.6.f. Dicebantur etiam hoſpites teſtamentorum, quia alieni à prómiſſis. Eph. 2.c. Aduenæ etiam dici poſſunt catecumeni. Ioſ 8.g.

Ori. ſ. Ioſue ho. 9.
Ori. ſ. Mat. ho.35. & ſ. Num. ho.27.
Aug. ſ. Pſ. 118.
Iſy. ſ. Leu.25.
Amb. 2. de pæn.3.
Hie. epiſt. Beatit.
Gentilis & Iudæus.

Sunt & mali peregrini, qui extranei ſunt à Deo, & peregrini teſtamentorum eius: qua ratione Gentilis, & Iudæus peregrini dicuntur. Exod.12.g.23.a. Leui.24. c. Deuteronom. 14. c. 15.a. Eſter.16.b. Iſ.23.b. Eccleſiaſtici 16.a. Et aduena habitans inter nos, dici poteſt de Iudæis: qui habent legem, & prophetas, ſed non eadem ſapiunt, quæ nos. Leuit. 25. g. Sic peregre eſt profectus prodigus, hoc eſt, quiuis malus, relicto Deo, & ciuitate Hieruſalem, ſeu eccleſia. Luc.15.c. Peregre autem proficiſcuntur, qui affectu recedunt à Deo. Ad hos pertinent peregrinæ multitudinis exercitus. 2. Mach.10.e.

Hie. ſ. Iſ.28.
Cultus idolorũ & errorum.

Peregrinum opus à Deo dicitur punire: quia venit Chriſtus ad ſaluandum potius, quàm ad condemnandum. Iſa. 28.f.

Hie. ſ. Abdi. & ſ. Sopho.1.
Ruper. ſ. Sopho.1.
Hypocriſis.

Peregrinus cultus eſt, qui alienus eſt à cultu veri Dei. 2. Parali.14.a. Et peregrinæ doctrinæ ſunt à veritate fidei catholicæ alienæ. Heb.13.a. Abdi d. Et peregrina veſte indui. Soph. 1.b. eſt idola colere, & errores ſequi. Deſignatur etiam hypocriſis. Quid enim magis peregrinum, quàm ſunt lupis rapacibus veſtimenta ouium?

Aug.3. doct. Chriſtiana 21.
Cry. ſ. Pſ.50. ho.1.
Ruper. ſ. Leu.44.
Appetitus inordinatus.
Diabolus.

Peregrinus propter quem diues occidit ouem pauperis, deſignare poteſt appetitum inordinatum in Dauid erga Bethſabe: qui ideo peregrinus dicitur, quia fuit in eo per tranſitum. 2. Reg.12.a. Deſignat etiam diabolum: cui ſe vendit, qui peccat. Leu.25.g.

Gl. ord. ſ.1. Pet.4.

Peregrinari in feruore dicuntur, qui ob feruorem perſequutionis alienantur à fide. 1. Pet. 4. c. Vel eſt commoueri ob explorationem, quæ fit tentandi gratia, quaſi ob rem nouam: ne propter tribulationes putent ſe exules à Chriſto.

Iſyc. ſ. Leu.25.
Philoſophia. Philoſophi.

Hoſpita dici poteſt philoſophia, à qua accipiuntur vaſa, quum colliguntur veritates in ea inuentæ, & in vſum, ac obſequium Theologiæ rediguntur. Exo.3.g. Et aduenæ ſunt philoſophi. Leuit.25.b.

Hoſpi-

Gentilitas.

Hoſpitium Laban, in quo ſuſcepit ſeruum Abrahæ. Gen. 24. d. deſignare poteſt gentilitatem, quæ ſuſcepit diſcipulos Chriſti.

Aduenire, quære Venire.

Aduerſari, Aduerſarius, Hoſtis, Inimicus, Contrarius, Contra, Eregione.

Dæmones.

ADuerſarij & inimici propriè ſunt, qui odio aliquem perſequentes, mala ei procurant. Aduerſarij noſtri, & inimici in primis dicuntur dæmones, qui id, quod eſt optimum in nobis, nempe animam, perdere nituntur. Sic poteſt ſumi in varijs locis, vt Gen. 14. d. 22. d. 49. b. Exod. 15. a. 32. f. Nume. 10. b. 14. g. 32. d. 35. g. Deuter. 20. a. 21. c. 28. e. Ioſue 5. d. 8. c. 10. d. 23. c. Iudic. 2. c. 5. a. 7. c. 8. c. 16. g. 20. e. Leuit. 26. b. 1. Regum 2. d. 10. a. 14. d. 16. f. 17. c. 18. g. 25. c. 2. Reg. 5. d. 8. a. 10. d. 24. c. 3. Regum 11. c. 1. Paralip. 19. c. 21. b. 2. Paral. 6. e. 13. c. 36. d. Iob 22. d. 27. b. 38. c. Pſal. 3. 26. 34. 29. 37. 40. 42. 67. Sapien. 4. d. 12. d. Eccl. 4. d. 18. d. 23. a. 12. b. 29. a. 30. a. 46. b. 47. c. Iſa. 9. c. 11. d. 26. b. 42. b. 50. c. 59. d. 49. g. 63. d. Ier. 3. b. 18. d. 17. a. 48. a. 50. b. 15. b. Thren. 1. c. 2. g. 3. f. 4. b. Hoſe. 8. a. Ezech. 11. b. 28. g. 35. a. 36. a. Amos 9. b. Mich. 4. d. 7. b. Nahum 1. a. 3. c. Zach. 3. a. Iudith 13. c. Eſter 7. b. 9. a. 13. d. Tob. 8. c. 1. Mach. 12. d. 7. c. 13. g. 16. b. 2. Machab. 20. f. 12. d. 15. c. 18. b. Et inimicus homo dicitur diabolus. Matt. 13. d. Luc. 1. g. 10. c. 12. g. 13. d. 18. a. 19. d. 21. c. Philip. 1. d. 1. Theſſ. 2. d. 2. Theſſal. 2. a. 1. Timoth. 5. c. Hebræ. 10. c. 1. Pet. 5. b. Et inimici noſtri, à quibus redemit nos Chriſtus, ſunt diabolus, & angeli eius, filius perditionis, peccata, & vitia, & inimica mors. Pſ. 16. 17. 30. 40. 63. 70. 77. 79. 80. 90. 105. 107. 109. 131. 135. 1. Reg. 25. e. Iſa. 49. g. Mich. 5. c. Sopho. 3. c. 1. Corin. 15. c.

Gloſ. ord. ſ. Gē. 24. Ori. ſ. Leu. t. ho. 16. & ſ. Luc. ho. 35. 38 & ſ. Iere. ho. 1. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Arno. ſ. Pſ. 67. Aug. ſ. Pſ. 20. Iſych. ſ. Leuit. 26. Euch. q. in Pſal. Baſ. ſ. Pſ. 29. 37. Arno. ſ. Pſ. 17. Aug. ſ. Pſ. 77. Greg. 8. Mor. 37.

Peccata, & vitia. Mors. Iudæi. Hæretici.

Inimici dicuntur interdum Iudæi, & hæretici. Exod. 23. c. 1. Reg. 2. b. Iſa. 26. b. 59. d. 66. b. c. Et dicuntur hoſtes Iuſtorum, quia eos perdere nituntur, & in errorem inducere: & pari ratione dicuntur inimici eccleſiæ. De his Pſ. 8. 16. 53. 63. 118. 126. 138. Iere. 11. b. 15. c. Amos 5. c 2. Mac. 5. b. Dicuntur autem Iudæi, & hæretici inimici noſtri domeſtici: quia putantur in domo eſſe, hoc eſt, in eccleſia, qui tamen contra eius caput ſentiunt. Pſ. 17. 29. 58. 67. 80. 82 Dicuntur autem Iudæi inimici, & dilecti: ſiue quia in vno populo vtrique fuerant: ſiue quia ex inimicis ſæuientibus vſque ad ſanguinem Chriſti, quidam eorum dilecti facti erant ſecundum electionem, quæ latebat in præſcientia Dei. Rom. 2. d. 11. d De his Iob. 16. b. Iere 12. b. 18. d. Mich. 2. c. 7 b. Aduerſans Noemi Ruth volenti ſibi adhęrere. Ruth 1. c. deſignat Iudæos impedientes gentiles, ne venirent ad fidem. Peculiariter inimici Domini dicuntur Scribæ, & Phariſæi. Pſ. 68. 36. Luc. 19. c. Iudæi autem dicuntur inimici, quia omnibus hominibus aduerſantur. 1. Theſſalon. 2. d. 1. Corint. 15. c. Philip. 3. d. Hebr. 10. c. Iſa. 1. f. Thren. 3. f. Sapien. 2. d. Inimicus, & defenſor eſt, qui Deum, quem prædicat, moribus impugnat Pſal 8. Vel eſt hæreticus, qui defendere videtur Deum, cuius eſt inimicus: & vnde Deum quaſi defendere nititur, inde veritati illius aduerſatur.

Scribæ & Phariſæi.

Greg. ſ. 1. Reg. 2. Hie. ſ. Amos 5. Hie. ſ. Mich. 7. & ſ. Pſal. 8. Aug. epiſt. 59. Arno. ſ. Pſ. 58. Hie. ſ. Iſa. 1. Gre. p[illegible] 12. & 11. Mor 10. Aug. ſ. Pſ. 8.

Gentiles. Mali.

Hoſtes ſæpe dicuntur gentiles: qui aduerſabantur prius populo Iſrael, poſtea verò populo eccleſiæ. Leui. 26. f. Num. 14. e. Deute. 7. c. Ioſu. 7. a. Pſal. 54. 71. 79. Iſa. 63. d. 64. a. Nahum 3. c. Et generaliter inimici dicuntur hi, quos ſua malitia fecit Dei inimicos, hoc eſt, omnes mali, qui contrarij fiunt Deo peccando. Iob 7. d. Pſ. 131. Quibus dominus iraſcitur: & iraſcendo quandoque conuertit. Nahum 1. a. Rom. 5. b. Et inimici conſiliorum Dei, dicuntur infideles aduerſarij legis Moſis. Coloſſ. 1. c. Et inimici regis ſunt peccatores inimici Chriſti. Pſ. 44. Generaliter autem inimici dicuntur infideles, & perſequutores eccleſiæ. Gen. 49 b. Deut 33. c Pſal. 65. 104. Ezech. 35. a. Neem. 6. a. Sapien. 5. c. 10. d. 11. a. 1. Mach. 2. a. 3. a. 4. d. Et hoſtilis manus, eſt vis perſequutorum. Thren. 1. c. Et Babylon dicitur eſſe inimica Hieruſalem. Mich. 7. b. hoc eſt, confuſio huius mundi, quæ aduerſatur eccleſiæ: & contraria fortitudo, quæ huic mundo pręſidet.

Infideles. Perſequutores eccleſiæ.

Baſ. ſ. Pſ. 44. Greg. 8. Mor. 28. Amb. de ben. pa. 4. Hier. ad principia Ambr. ſ. Coloſſ. 1. Ori. ſ. Gene. ho. 17. Hier. ſ. Mich. 7.

Deus.

Inimicus exiſtit Deus inimicis noſtris, quum punit eos, qui alijs nocent. Exo. 23. c. Sap 2. c. Thren. 12. b Aduerſari autem dicitur Deus Iob, quũ ſecundũ iudicium infirmorum eccleſiæ, aliqui puniuntur miſericorditer à Deo, quem ipſi durum iudicant. Iob 30. c. Et ipſe Deus eſt aduerſarius noſter, cui debemus conſentire eius pręcepta ſeruando, ne condemnemur. Matth. 5. d.

Greg. 20. Mor. 26

Angelus. Lex vel ſermo Dei.

Aduerſarius interdum dicitur Angelus, qui noſtris malis operibus aduerſatur: quiſque nos tradet iudici, ſi non eius monitis conſentiamus. Matth. 5. d. Luc. 12. g. Leuit. 26. e. Lex etiam, vel ſermo Dei aduerſarius noſter eſt: cui debemus conſentire, præceptis diuinis obtemperã-do: quod ſi non faciamus, ipſa diuina pręcepta accuſabunt nos coram iudice, vt condemnemur. Aduerſans Angelus Balaam, ad hæc pertinet. Num. 22. f. Mandata ſunt aduerſarij Pharaonis. Exod. 1. b.

Orig. ſ. Luc. ho. 35. Aug. q. noui teſta. 70. & 1 ſer. Domi in monte. & de decem chordis. 3. Beda ſ. Exo. 1.

Boni contra dæmones.

Hoſtis Antiochi dicitur quilibet bonus, qui diabolo reſiſtens pro hoſte habetur ab eo. 2. Machab. 3. g. Sic inimici Pharaonis dicuntur ſancti, aut prædicatores, aut bona opera. Exo 1. b. Idem deſignat Dauid inimicus Saulis. 1. Reg. 19. c. Et ex aduerſo ſtans Moſes contra Pharaonem, deſignat fortes in tentatione, qui diabolo reſiſtunt. Exodi 5. d. Deuteronom. 9. a. Aſcendere etiam ex aduerſo, eſt vitiis ſe opponere: ſic Ioſue leuauit clypeum

Beda ſ. Exo. 1.

Digitized by Google

ex aduerſo Hai.Ioſu.8.d.Et aduerſarius Baal dicitur Gedeon.Iud.6.f.

Hier.ſ.Iſa.63. — *Romani. Chriſtiani.*

Hoſtes Iudæorum,qui conculcauerũt ſanctuarium Dei fuerunt Romani,quum deſtruxerunt Hieruſalem.Iſa.63.d.Et hoſtes Iudæorum,qui deuorant ſemen eorum, ſunt Chriſtiani fruentes eorum ſcripturis.Leu.26.c.

Aug.1.doctr. Chriſti.24. — *Caro & eius cõcupiſcentia.*

Inimici hominis,quos conuertit Dominus ad pacem : ſunt caro , & eius concupiſcentia. Prouerb.16.b.Mich.7.b.Matth.10.d.Et inimica dicitur caro,ſeu ſapientia carnis. Rom.8.b. Et aduerſantes ſibi ſunt ſpiritus , & caro. Galat.5.c. Sicut lex diuina , & lex peccati. Aduerſatur autem caro corrupta : alioqui nemo carnem ſuam odio habet. Ephe. 5. f. Inimicus etiam eſt mundus.Iob. 27.b. Sicut impius inimicus meus.Pſal. 54.Conturbatus ſum à facie inimici.

Gre.14.mor.20. Hier.ſ.Iſa.63. — *Mundus. Deus.*

Quaſi hoſtem dicitur habere Deus aliquem,quando ita percutit,vt vires illius à percuſſione ſuperentur, vt dicatur percuti plaga inimici.Iob.7.d.13.d. 19. a. Iere. 30. c. Et conuerſus dicitũr Deus in inimicum populo Iſrael, quum eos diſſipauit.Iſa.63.c.

Philo.2. allego. Aug.2.de gen.cõt. Manich.18. Beda ſ.Gen.3. Ruper.3.ſ.Gen.19 Glo.inte.ſ.Eph.2.

Inimicitiæ ſunt inter mulierem, & ſerpentem.Gen.3.c.quia diabolus tentat hominem per animalem partem.Vel ſunt inimicitiæ inter voluptatem,& ſenſum: quia ſaturatis voluptate omnes ſenſus luxantur ,vt in ebriis.Et inter ſemen ſerpentis,& ſemen mulieris ſunt inimicitiæ,hoc eſt,inter ſuggeſtionem , & fructum boni operis : vel inter Chriſtum, & diabolum, vel inter mentem,& affectum.

Inimicitiæ,quas ſoluit Chriſtus,ſunt quæ erant inter Iudæos, & Gentiles,& inter Deum, & hominem propter peccatum.Eph.2.c.Hoſtis autem animæ ſuę dicitur, qui facit peccatũ, & non ſolùm Dei.Tob.12.c.

Hoſtilis terra,eſt locus tentationum. Leuit. 26.f.Iſa.1.a. 21. a. Idem deſignant hoſtilia caſtra.Iud.7.f.

Inimicitiæ appellatus eſt puteus,ſuper quo rixati ſunt ſerui Iſaac cum Geraritis. Gen.26.e. Ex facto nomen accipiens.

Inimicitias veteres implent,qui capta occaſione vindicant ſe,non expectata diuina vltione.Ezech.25.d.

Glo.ord.ſ.Le.4. 16

Contra velum aſpergere , eſt corpus Chriſti affligere. Leui. 4. a. Et contra propitiatorium aſpergere , erat demonſtrare mortem Chriſti , ad propitiationem futuram eſſe. Leuit. 16. b.

Greg.ſ.Canti.7.

Contra Damaſcum reſpicit turris Libani. Cant.7.b. quum prædicatores deſtruendis peccatis intendunt.

Greg.ſ.1.Reg.14. — *Peccatum. Concupiſcentia.*

Contra Gabaa exiſtens ſcopulus.1. Reg.14. a.deſignat peccatum aduerſari cæleſtibus. Ex aduerſo autem Machmas exiſtens ſcopulus , deſignat concupiſcentiam humilitati cõtrariã.

Glo.ord.ſ.Exo.25.

Ex aduerſo lucentes lucernę.Exod.25.d.deſignant omnibus exponendam, & offerendam eſſe doctrinam.Sic etiam candelabrum ponebatur contra menſam.Exod.26.g.

Glo.int.ſ.Leui. 26

Ex aduerſo Dei ambulare,eſt ſubuertere ſenſum legis, & prophetarum , & facere contra eius voluntatem.Leuit.26.d.Num.22.f.Deute.1.g.Iudi.2.c.Iob 7.d.Mich.2.c.Titum 2.b.

Hie.ſ.Ezech.13.

Ex aduerſo Dei aſcendere dicuntur, qui orationibus ſe opponunt ad iram Dei placandam.Ezech.13.a.

Ex aduerſo pyrorum veniens Dauid aduerſus hoſtes:deſignat calliditatem , quę habenda eſt aduerſus diaboli inſidias in pyro deſignatas.2.Reg.5.d.3.Reg.20.b.

Contra Nabuchodonoſor ſtare dicitur ſtatua. Dani.2.c.quum quis recogitat vitam ſuam.

E regione montis Sinai caſtrametantes filij Iſrael.Exo.19.a.

Contrarius ventus,tentationes,& tribulationes deſignat.Matth.14.c.Marc.6.g.Act.27.a

Contrarium chirographum nobis. Coloſſ. 2. c. vide Chirographum.

Adueſperaſcere,quære Veſpera.

Adulter, Adulterium, Adulterare, Mœchari, Fornicari.

Glo.ord.ſ.Mat.14

ADulterium committitur , quum alteruter coniugum à fide in matrimonio præſtita, fornicando recedit : quod etiam committit is, qui alienum thorum violat. Fornicari autem, eſt virum & fœminam illegitimè copulari. Eſt etiã fornicari interdum negotiari.Iſa. 23.d.Rurſum fornicabitur cum vniuerſis regnis terræ.

Ori.ſ.Rom.2. Amb.ſ.Rom.2. Iſych.ſ.Leui.20. Greg.16.mor.18. — *Iudæi. Hæretici.*

Adulterium committi cum vxore proximi,qui in eccleſia Chriſti falſa docet:quod de Iudæis, & hæreticis dici poteſt. Vt enim adulter in carnali coitu non prolem, ſed voluptatem quærit:ita hæreticus,ac vanæ gloriæ ſeruiens rectè adulterare verbum Dei dicitur : quia per ſacrum eloquium non Deo filios gignere, ſed ſuam ſcientiam deſiderat oſtentare. Quem enim libido gloriæ ad loquendum trahit,is voluptati magis, quàm generationi operam impendit Et vt adulter carnem alinę coniugis illicitè ſibi coniungit:ita omnes hęretici, quum fidelem animam in ſuo errore rapiunt,quaſi coniugem alienam tollunt: quia videlicet mens Deo ſpiritaliter inhærens,& ei quaſi in quodam amoris thalamo coniuncta, quum peruerſis perſuaſionibus ad prauitatem dogmatis perducitur , quaſi aliena coniunx à corruptore maculatur.Hic adulter dicitur obſeruare caliginem. Iob 24. c. Sic poteſt ſumi adulterium , aut fornicatio.Exo.20.c.Leuit 20 b.Deut.5.c 22.c.Pſal.49.Prouerb. 6. d.Sap.3.c.14.d.Eccl.9.a.

19.a.23.c.Iſ.57.b.Ier.5.b.7.b.13.d.23.b.29.c.Ezec.6.c.16.b.43.b.Hoſ.2.a.4.a.7. a. Malach.3.b. Mat.5.c.15.b.19.c.Marc.10.b.Luc.16.d.Rom.2.c.13.c.1.Cor.5.c Heb.12.d.13.a. Apoc.2.f.21.c. Adulterium autem eſt, ſi quis, relicta eccleſiaſtica & vera cognitione, & de Deo perſuaſione, accedat ad falſam, quæ non conuenit, opinionem: aut in Deos referens aliquid ex his, quæ ſunt genita, & alicuius ex iis, quæ non ſunt, ſimulacrum aliquod conſtituens, ad tranſilien dum cognitionem, vel potius ab ea deſiliendum. Et adulterare verbum Dei, eſt verum ſenſum per falſum velle excludere. 2. Cor. 4. a. Adulter fuit Balaam, qui verba benedictionis adulterauit: malum ſubmittendo conſilium, & docendo Balac mittere ſcandalum coram filiis Iſrael. Apoc.2.d

Cle.Ale.6.ſtro. — *Ruper.2.ſ.Apocal.*

Gentiliter viuere.

Fornicatur in Eccleſiam, quæ eſt corpus Chriſti, is, qui gentiliter viuit in eccleſia, ſiue in facto, ſiue in verbo, ſiue etiam in ipſa cogitatione. Qui huic adhæret meretrici, ei (inquam) quæ eſt pręter teſtamentum, operationi, fit aliud corpus non ſanctum in carnem vnam, & vitam gentilem, & ſpeciem aliam. Eſt autem fornicatio triplex, ex Apoſtolo: libido, auaritia, idololatria. Hæ ſunt fornicationes meretricis, cum qua fornicati ſunt reges terræ. Apoc. 14.b.17.a.18.a. Et fornicata eſt Hieruſalem cum filiis Aegypti, quando eorum errores, & turpitudines eſt amplexata. Ezech.16.b.Nahum.3.a.

Cle.Alex.7.ſtro. Hie.ſ.Ezech.16. Ori.ſ.Matt.14.16. Aug.83.q.64. Philo.2.allego.

Lex carnis. Error. Diabolus. Senſibilia.

Adulter vir dici poteſt lex carnis, & mendacium, & error, & diabolus: & etiam ipſa ſenſibilia, quæ attrahunt ad ſe ſenſus, neglecta ratione.

Ori.ſ.Num.ho.20. & ſ.Iere.ho.14. & ſ.Ezech.ho.7.

Conuerſio animæ ad creaturas.

Fornicatio pręterea animę eſt, quum anima coniuncta Chriſto ſpiritali matrimonio, ab eo ſeparatur coniungens ſe creaturis, vel colens eas, vt Deos: vel infecta hęreſib. vel quocunque alio illicito amore eis adhęrens. Omnis enim inordinata concupiſcentia, qua à Deo receditur, fornicatio eſt. Exod.34.b.Leuit.17.b.Num.15.d.14.f.25.a.Iudi.2.c.8.f.1.Paral.5.d. 2.Paral.21.c.Pſ.72.105.Sap.14.b.Ierem.3.a.9.a.13.d.Hoſe.1.b.2.a.3 b.4.c.5.b.6.d.9.a.Nahum 3.a.1.Corin.10.b.Ezech 6.c.16.b.23.a.43.c. Vbi varię ponuntur fornicationes: & dicitur fornicata tripliciter, hoc eſt, ſpiritu, anima, & carne. Definitur etiam fornicatio animę iuxta Auguſt. auerſio à fœcunditate ſapientię, & ad conceptum temporalium illecebrarum corruptionúmque conuerſio. Fornicatur etiam, qui id, quod eſt Dei, reddit diabolo.

Au.1.ſer.domi.in monte. Greg.4 paſto. Iſych.ſ.Leui 17. Au.cont.Adimã.7. Beda.ſ.Exo.20.

Eſt autem diſcrimen inter fornicariam, & adulteram. Fornicaria enim eſt, quę pluribus viris copulatur. Adultera verò, quę vnum virum deſerens, alteri iungitur.

Hie.ſ.Hoſe.2.

Anima recedens à fide.

Adultera mulier, eſt anima recedens à fide, & veritate, & deſciſcens à lege, & pręceptis, & adhærens alteri viro, nempe diabolo, & errori. Nume.5.b.Deuter.22.c Iudi.11.a.4 Reg. 9.e.Prouerb.18.d.30.c.Eccl.9.b.23.d.41.d 42.b.Iſa 57.a.Eze.16.b.d.23.a.g. Hoſe.1.a.3.a.4.c. Amos 7.d.Matth.12.c.16.a.Ioan.8.a.

Ori.ſ.Mat.cap.16. Hur.ſ.Hoſe.1.

Seruans legem, & euangelium.

Adultera etiam mulier, quę viuente viro, alteri coniungitur, dici poteſt is, qui ſeruare nititur legem veterem ſimul cum euangelio. Rom.6.a.

Ambr.ſ.Rom.6.

Eccleſia hereticorum.

Fornicans vxor Amaſię in ciuitate. Amos 7. d. deſignat eccleſiam hęreticorum, quæ omnium fornicationi patet, & omnes admittit.

Hier.ſ. Amos 7.

Synagoga.

Fornicaria vxor dimittenda, ſynagogam deſignat, quę dimittenda erat à Chriſto. Mat.19. a. Et Adultera, cuius filius erat Iephte. Iud. 11. a. eſt ſynagoga, quam adulteram cenſebant Iudęi erga Chriſtum, quem dicebant non ſeruare legem: cùm potius ipſi eſſent adulterini filii.

Orig.ſ.Mat.ho.7. Aug.q.in Iudi.49.

Eccleſia.

Adultera vocata eſt Thamar. Gen.38.f. quia deſignat eccleſiam, quæ à Iudęis adultera dicitur. Eandem deſignat adultera præſentata Chriſto, quæ adultera erat in gentilitate: ſed ducta ad Chriſtum conuerſa eſt. Ioan.8.a.

Ruper.7.ſ.Ioan.

Mœchari in lapide, eſt ſequi duritiam cordis. Mœchari autem in ligno, eſt ſequi voluptates cárnis. Ierem.3.c.

Ori.ſ.Iere.ho.14.

Adulterinę plantationes dicuntur doctrinæ falſę. Sap.4.a

Glo.inte.ſ. Sap.4.

Qui mœchatur in corde, facit lupanar in corde ſuo.

Ambr.ſ. Pſal.118. ſerm.1.

Fornicati dicuntur reges terrę cum meretrice magna, Apocalip.17.a. quando propter cupiditatem relinquunt Deum.

Ruper.10.ſ.Apoc.

Aduocare, quære Accerſire.

Aduocatus.

ADuocatus dicitur, qui in iudicio ius ſuggerit, aut præſentiam ſuam commodat amico: idem denique, qui & patronus reum defendens. Attribuitur hoc nomen Chriſto, quem aduocatum habemus apud Patrem. 1. Ioan. 2. a. Et etiam Spirituiſancto, qui alius paracletus dicitur.

Ædes, vide Domus.

Ædificare, Aedificium, Coædificare, Superædificare, Struere, Conſtruere, Extruere, Structura, Structor.

AEdificare, ſeu conſtruere, notam habet ſignificationem, cùm ſit domum, aut aliquid ſimile ex lapidibus, lignis, reliquáque materia machinam erigere ad habitandum, aut ad aliquid ſimile. Eſt autem ædificare interdum aggredi. Iob.12.c. Nemo eſt qui ędificet. Aptare. Nee.2. d. Venite ædificemus muros Hieruſalem. Condere. Gen.4.c. Ædificauit Cain ciuita-

Aug. ſ. Pſal. 88. — *Vocatio gētium*

tem. Ditari. Iob. 20. c. Rapuit, & non ædificauit eam. Docere. Prou. 9. a Sapientia ædificauit ſibi domum. Fruſtra niti. Ierem. 7. g. Ædificauerunt excelſa Thophet. Inſtaurare. Deuter. 13. d. Non ædificabitur amplius. Locupletare. Exod. 1. d. Ædificauit eis domos. Ædificari autē, eſt fieri. Pſ. 88. In æternum miſericordia ædificabitur in cælis.

Ambr. ſ. Luc. 3. Aug. 22. ciu. Dei. 17. — *Inſtitutio eccleſiæ tam militantis, quàm triumphantis.*

Ædificari dicitur miſericordia in cælis. Pſ. 88. quum gentes, quibus non eſt facta promiſſio, per miſericordiam Dei ad fidem congregantur, & cæleſtis ciuitatis ædificio copulantur.

Beda ſ. Gen. 11. Greg. ſ. 1. Reg. 2. Hie. ſ. pſ. 126. 95. & ſ. Amos 9.

Ædificauit Deus coſtam, quam tulerat de Adam, in mulierem. Gen. 2. b. per quod deſignabatur eccleſiam vt templum Dei ædificandam, velut è latere Chriſti ortum habentem. Ædificatio autem domus, vel ciuitatis paſſim ad ædificationem eccleſiæ tam militantis, quàm triūphantis refertur. Et etiam ædificatio templi, & tabernaculi. Ædificans Aſſur Niniuen. Gene. 10. b. Chriſtum deſignare poteſt inſtituentem eccleſiam. Ædificat autem Deus domum fidelem, quum pręparat ſuis cæleſtem patriam. 1. Reg. 2. g. Neque enim poteſt quiſquam ſibi parare: ſed Deus eſt, qui operatur in nobis velle, & perficere. Philip. 2. b. Et non eſt volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei. Rom. 9. c. ſic ait Chriſtus. Ioan. 14. a. Vado parare vobis locum, & Pſal. 126. Niſi dominus ædificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui ędificant eam. & Pſ. 77. Ædificauit, ſicut vnicornium ſanctificium ſuum. Hęc ædificatio dicitur non manufacta. 2. Cor. 5. a. Ædificatur autem domus Dei poſt captiuitatem, hoc eſt, eccleſia, vel anima reformatur poſt lapſum. Pſ. 95. In titulo. Reędificat etiam Deus tabernaculum Dauid, quum conſtruit eccleſiam poſt lapſum ſynagogæ. Amos 9. d Aedificata domus à Salomone, typus eſt eccleſię à Chriſto ædificatę: quæ dicitur ædificata ſeptem annis: per quos deſignatur totum tempus, vſque ad conſummationem ſeculi: vel deſignantur ſeptem dona Spiritusſancti, quibus ornatur eccleſia. 3. Reg. 6. d. Idem deſignat ædificans Cyrus domum Dei. 2. Paralip. 36. d. 1. Eſdr. 1. a. 2. d. 6. c. Sapien. 9. b. Agge. 1. b. Zachar. 5. d. 6. d. Et ſapientia ædificauit ſibi domum, hoc eſt, Chriſtus eccleſiam. Prou. 9. a. Ædificatur autem Hieruſalem, vt ciuitas. Pſ. 121. Quia vſque ad conſummationem ſeculi conſtruitur ex viuis lapidibus, ad ſimilitudinem terrenæ ciuitatis. Et ædificari ciuitates Iudæ in futurum, eſt ſuſcitari Sanctos, & perfici eccleſiam in iudicio. Pſ. 68. 146. Nee. 2. d. 3. a. Tobi. 13. c. Et quaſi ædificium ciuitatis vidit Ezechiel: per quod deſignabatur conſtructio eccleſiæ. Et ædificari deſerta ſeculorum, eſt conſtrui eccleſiam à Iudæis derelictam. Iſa. 58. f. Ierem. 24. c. 30. c. 31. g. 33. a. 42. b. Ædificatio autem eccleſiæ fit per charitatem. Eph. 4. d. Aedificaſſe etiam dicitur Deus domos obſtetricibus. Exo. 1. d. quum conſtituit eccleſias per orbem. Ædificantes quoque domum Dauid, ſunt prædicatores inſtituentes eccleſiam. 2. Reg. 5. b. Ædificant quidem Sancti domum, ſed Chriſtus apponit tectum: ſine quo in vanum ædificatur. Iudęi verò habent domum ſine tecto. Pſ. 126. Eccl. 47. c. Aedificans etiam Abraham altare, eſt Chriſtus formans eccleſiam. Gene. 12. b Aedificat domum mulier ſapiens. Prou. 14. a. hoc eſt anima iuſti eccleſiam. Aedificant domum Iſrael, ſicut Rachel, & Lia. Ruth 4. c. Iudæi quoque & perſequutores eccleſiæ, ædificauerunt ciuitatem in ſanguinibus. Haba. 2. c. quia fecerunt Martyres, ex quibus conſtituitur ciuitas cæleſtis.

Tertul. aduer. Marcio. 3. Au. 17. ciu. Dei. 20. Greg. 33. mor. 21. Aug. ſ. pſ. 121. Hila. ſ. pſal. 63. Greg. ſ. Ezech. ho. 13. Arno. ſ. pſal. 146. Hier. ſ. Iſa. 58. & ſ. Ezech. 40. Fulgen. 2. ad Monimum. Orig. ſ. Exo. ho. 2. Arno. ſ. Pſ. 126. Beda ſ. Gen. 12. Hie. epiſ. [illegible] Rupe. ſ. Habac. 2.

Ori. ſ. Iere. ho. 1. & ſ. Matth. ho. 1. Hila. ſ. Matth. cano. 6.

Ædificatio Chriſti eſt ſupra petram, ſupra quam ædificat eccleſiam, videlicet, vel ſupra ipſummet Chriſtum, vel ſupra Apoſtolos, vel alios rectè credentes. Matth. 7. d. 16. c. Luc. 6. g. 1. Corin. 3. c. Et ille ædificat ſupra petram, qui quod audit à Chriſto, facit.

Aug. 2. ſer. Domini in monte. Orig. ſ. cant. ho. 2. Aug. 17. ciu. Dei. 20. — *Incarnatio Verbi.*

Ædificata domus à Salomone, typus eſt myſterij incarnationis Chriſti. 3. Reg. 5. d. 5. a. d. 7. b. 8. b. 9. c. 10. a. 1. Paralipom. 16. a. 17. a. 22. b. 29. a. 2. Paralip. 3. a. 8. a. Et ſapientia ædificauit ſibi domum, quum Verbum caro factum eſt. Prouerb. 9. a.

Beda ſ. Prouerb. 9.

Aedificauit ſibi domum ſapientia. Prou. 9. a. Quia omnibus prouidet, & ad omnia procedit, & in omnibus exiſtit, & omnia continet, &c. Prou. 24. a.

Dioni. epiſt. 9.

Aedificans Iacob domum in Soccoth. Gen. 33. d. deſignat Deum inſtituentem Iudæam.

Greg. ſ. 1. Reg. 2.

Aedificat Deus domum fidelem. 1. Reg. 2. g. quum facit populum obedientem eſſe prælato ſuo.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 13. & ſ. Iere. ho. 1. Hie. ſ. Iere. 1. Hie. ſ. Iſa. 25. Caſſi. lib. 4. cap. 36 — *Inſtituens Deus Iudæam.*

Aedificat Deus prius deſtruendo: quia Chriſtus deſtructo ædificio diaboli, ædificat in eccleſia, vel in anima machinam virtutum. Ierem. 1. c. 18. d. Eccl. 49. b. Et ædificat diſſipata, quum peccatores reducit ad gremium eccleſiæ. Ezech. 36. g. Dani. 9. g. Amos 9. d Mich. 7. c. ſecundum hæc datur tempus deſtruendi, & tempus ædificandi. Eccleſiaſt. 3. a. dicitur autem Deus etiam deſtruere, quos ædificauit. Ierem. 45. b. quum propter peccata perdit eos, quos prius ornabat. Et non ædificatur in ſempiternum ciuitas à Deo deſtructa: quia nemo poteſt diuinam ſententiam mutare. Iſa. 25. a. Quod ibi intelligitur de Hieruſalem non amplius ædificanda. Idem dicitur de Babylone. Ierem. 50. f. Aedificans etiam Aſa Gabaa, & Maſpha, impedita prius ædificatione, quam faciebat Baaſa. 2. Paral. 16. b. deſignat deſtruenda prius eſſe vitia, vt virtutum ædificatio erigatur.

Ori. ſ. Mat. ho. 27. Hila. ſ. Mat. cano. 24.

Aedificat malè, quæ deſtruxit: qui reuertitur ad vitam vitioſam, aut ad errores, quæ prius reliquerat. Sic ſumebat Paulus. Gal. 2. d. Et Eccl. 34. d. Ponitur vnus ædificās, & vnus deſtruēs.

Ambr. epiſt. 22. — *Virtutes in anima. Litera Legis.*

Aedificationes templi magnæ, deſignare poſſunt virtutes in anima. Matth. 24. a. Marc. 13. a. Vel deſignant literam ſacrę ſcripturæ: ſeu magnificentiam legis veteris, quæ erat deſtruenda.

Hie. ſ. Iere. 22. Ruper. ſ. Amos 9. Hie. ſ. Iſa. 65.

Aedificat domum in iuſtitia, qui in cæleſtibus ædificat. Ierem. 22. d. E diuerſo in iniuſtitia ædificat, qui in terrenis ædificat ſicut hæretici. Dicuntur autem iuſti ædificare in cælo aſcenſionem ſuam. Amos 9. b.

Exercere opera virtutum.

Ædificant ſibi domos, quas habitabunt, qui exercent opera virtutum, per quæ cæleſtes manſiones acquirent. Iſa.65. d. Iere. 29.b. Ezech.28.g. Et ipſi ſunt domus. 1. Pet.2.a. Dicuntur etiam ſuperædificari: quia Chriſtus eſt fundamentum, ſuper quod ædificantur. Eph.2.d. Coloſſ.2.b. Iudæ f. Ædificanda domus Dei, eſt anima ſcientiis, & virtutibus ornanda. Agg.1.a. Zach.1.a. Et ædificari Eſebon, eſt componi animam virtutibus, & ſanctis cogitationibus. Num.21.f. Idem ædificari ciuitates deſertas. Amos 9.d. Ædificat domum ſuam, qui mentem virtutibus ornat, & à prauis cogitationibus emundat. Prou. 14.a.24.a. Et dicitur ædificari, qui in virtutibus proficit. Iob.22.d.

Philo. de Cherubi. Ori. ſ. Num. ho.13. Greg.10. Mor.16. & 16. Mor.8. Beda ſ. Pro.14.24

Ædificat templum Dei, qui corrigendis, atque inſtituendis proximorum mentibus vacat. 2. Reg. 7.b. Sed vir ſanguinum templum Deo prohibetur ædificare: quia qui adhuc actibus carnalibus incumbit, neceſſe eſt, vt inſtruere ſpiritualiter mentes proximorum erubeſcat.

Greg.2. Mor.24.

Inſtruere proximos.
Chriſtus muniẽs animam vel eccleſiam.

Aedificans Ioſue ciuitatem, in qua habitaret. Ioſu.19.d. eſt Chriſtus muniens animam, in qua habitat. Idem deſignauit Dauid ædificans arcem Sion. 2. Reg.5.b. 2. Paral.33.c. Sic ædificauit Deus Sion. Pſ.101.126. Iere. 31.a.e. Et ædificauit Salomon ciuitates. 3. Reg.9.c. Et Iſa. 45.c. Ipſe ędificabit ciuitatem meam. Ædificantur etiam muri Hieruſalem. Pſ.50. quum boni ducuntur ad cęleſtem patriam, & cùm anima munitur virtutibus. 1. Eſd.5.c. Eph.7.d. Apoc. 21.a. Ædificant filij peregrinorum muros eccleſię. Iſa. 60. b. quum venientes ex gentilitate roborant Eccleſiam. Ædificare autem propugnacula muro. Canti.8.c. eſt munire eccleſiam, vel animam. Id mali, & infideles prohibent. 1. Eſdr.4. a.d. 1. Mach. 12. e. Item ædificare vrbes paruulis, eſt infirmioribus munimenta virtutum præparare. Nume.32. e. Iudi.21.d. 2. Paral. 14.b. 26 a. 27.b. Nee.4.c. Eccl.40.c. Extruere etiam munitiones eſt, quod bonum eſt in anima per naturam, confirmare: nec pati quid de principali cordis effluere. Nahum 3.c. Aedificant etiam prædicatores munitiones. Ezech.4.a. quando, quæ virtutes quibus vitiis obuiét, inſinuare non ceſſant.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 24.

Ponens Deus tẽplum in Iudæa, aut legem cum eminenti ſenſu.

Ædificauit pater familias turrim in vinea. Matt. 21. d. quum Deus poſuit templum in Iudæa: vel eminentiam verbi de Deo, & Chriſto in ſacra ſcriptura: aut verticem legis in illo Iudaico populo. Turrim autem intelligẽtiæ legis, & doctrinę qui vult ędificare, cogitat prius an habeat ſumptus ad perficiendum. Luc.14.f. Hęc turris diuini verbi eſt domus noua, cui faciendus eſt murus. Deut.22.b. Ædificatur etiam turris Dauid cum propugnaculis, quum prędicatores roborantur miraculis. Cant.4.b.

Amb. Apol. Dauid.17. Greg. ſ. Pſal.50. Hie. ſ. Nahum.3. Gre.16. Mor.5. & Ezech. ho.12.

Facere altare.
Præparare animum Deo.
Figere beneficia Dei in memoria.
Sacrificium nouæ legis.
Prædicare.

Extruere torcular in vinea, eſt facere altare ad offerenda ſacrificia. Iſa.5.a.

Ædificare altare Domino, eſt præparare illi animam, vt in ea offerantur ſacrificia bonorum operum. Gen.8.d. 12.b. 13.d. 22.b. 26.e. 35.a. Exo.17. d. 24. a. Ioſu.22.f. Iud.6.e. 21.a. eſt etiam figere Dei beneficia in memoria, vt ei gratiarum actionis hoſtia offeratur. 1. Eſdr.3.a. 1. Mach.4.f. Porro ædificans Noe altare Domino, eſt Chriſtus inſtituens in eccleſia nouum ritum ſacrificij corporis & ſanguinis ſui.

Aedificans Saul primum altare Domino. 1. Reg.14.e. eſt prędicator excitans in corde auditorum timoris, & amoris compunctionem. 1. Reg.14. e. Et ædificatio proximi eſt: quum trahitur ad bonum, vt ita eccleſiæ ædificium conſtruatur, & creſcat. Rom.14. d. Iob.22.b. 1. Corin.3.b. 8.a. 14.f 2. Corin.10.c. 12.f. 13.d. Eph.2.d. 4.c. 1. Theſſ.5.b. Coloſſ.2 d. 1. Tim.1.a. Et diſcalciatur, qui non ædificat domum fratris. Deut.21.c. Deus etiam dicitur non ædificare malos. Pſ.27. quum propter peccata merentur deſeri à Deo. Aedificantur in medio populi Dei, qui fiunt pars eccleſiæ. Ier.12.d.

Ori. ſ. Mat. ho. 19.

Imperium Chriſti.

Aedificat Deus ſedem Dauid, quum dat Chriſto imperium in cælo: & in terra, vel in mentibus fidelium hic, & in futuro, Pſal.88.

Amb. ſ. Luc.20. Greg. ſ. Cant.4. Hie. ſ. Iſa.5.

Profectus iuſtorum.

Aedificat Deus in cælo aſcenſionem ſuam. Amos 9.b. quum quotidie cum Sanctis ſuis aſcendit in cælum. Aedificium autem ſeparatum templi. Ezech.41.d. deſignat iuſtos, qui ſeparantur à malis, & terrenis, & ad cæleſtia eriguntur.

Amb.2. de Arb.3. Ruper.4. ſ. Gẽ.27. Greg. ſ. 1. Reg.14. Orig. ſ. Rom.14.

Chriſtus muniẽs eccleſiam per ſanctos.
Falſa ſecuritas.

Aedificator ſepium dicitur Chriſtus, muniens eccleſiam per ſe, & per Sanctos ſuos, qui ſuis precibus arcent iram Dei à populo. Iſa.58.f. Et ædificat Chriſtus parietem per legis mãdata, & comminationes, vt ſeruet à peccatis. Ezech. 13. b. Vel populus ædificat parietem, quum ſibi promittit ſecuritatem: quem linunt pſeudoprophetæ, errori populi fauentes. Aedificari quoque dicuntur maceriæ, quum lapſi in peccatum reducuntur ad virtutem. Mich.7.c.

Hie. ſ. Iere.12. Aug. ſ. Pſ.88. Hie. ſ. Amos 9. Eiſ. ſ. Ezech.41. Hie. ſ. Iſa.58. & ſ. Ezech 13. Amb. ſ. 1. Cor.3.

Recte docere & operari.
Hæreſes.
Peccata venialia.

Superædificat aurum, & argentum ſuper fundamentum fidei Chriſti, qui rectam habens cognitionem, bonam docet doctrinam. Et qui implet conſilia euangelica, & exercet bona opera. Superædificat autem fœnum, & ſtipulam, qui docet hæreſes igni tradendas: & qui committit peccata venialia, & qui ſeruat præcepta, ſed cum affectu carnali vel ad diuitias, vel ad vxorem, vel ad aliquid aliud, modò non ſit mortale. 1. Corin.3. b. Loquitur de operationibus.

Aug. de fide & operib. 16. Clem. Ale. 5. ſtro. Chryſoſt. ſ. 1. Cori. ho.9. Gre.4. Mor.34. Ruper.2. de glor. Trin.1.

Tranquillitas mentis.

Aedificant ſibi ſolitudines. Iob 3.c. qui à ſecreto cordis terrenorum deſideriorum tumultus expellunt, & vna intentione cæleſtis patriæ in amore intimæ quietis anhelant. Item, qui parant ſibi otium ad contemplationem.

Hie. ſ. Iſa.58.

Aedificantur deſerta ſeculorum. Iſa. 58.d. 61. b. quando, quæ deſerta fuerant in Iudæis, ædificantur, & firmantur in Eccleſia, non ad breue tempus, ſed in perpetuum.

Hie.ſ.Iſa.49. *Glo.int.ſ.Deu.20*

Structores Hieruſalem, ſunt Apoſtoli inſtituentes Eccleſiam.Iſa.49.d. *Apoſtoli.*

Aedificat domum nouam, qui nouam inducit doctrinam.Deut.20.b.aut qui virtutes non-dum ad perfectum duxit.

Extruens ſibi Salomon piſcinas aquarum.Eccl.2.a.Et ædificans ſibi domos ibidem.3.Reg. 7.a.ad voluptates referuntur. *Voluptates.*

Beda ſ.Gen.4. *Hie. ſ.Ezech.27.*

Aedificans Cain ciuitatem. Gene.4.c. deſignat malos, qui in rebus terrenis ſe firmare nituntur.Sic & Aſſur ædificauit Niniuem.Gen.10.b. Ad idem faciunt 3.Reg.12.f.15.e.Item ædificantes Tyrum abietibus de Sanir, vbi & finitimi dicuntur Tyrum ædificaſſe :vt oſtendatur gloriam eius,& decorem non eſſe illi ex ſe ipſa. Ezech.27.a.Aedificatur autem Hierico. i.ciuitas mundana, cum diſpendio ædificantis.Ioſu.6.d.3.Reg.16.g. Aedificare etiam ciuitates Pharaoni,eſt vacare operibus mundanis iuxta cupiditatem.Exod.1.b. *Firmari in terrenis.*

Ricar.de S.Vict. de ſecu.cõſcië.40.

Aedificare Babylonem morte ſuperborum, & hypocritarum, eſt ad omnem humilitatem ſe inclinare, & quaſi religionis obtentu ad omnem ſe vilitatem, & abiectionem exponere: & ad quælibet, in quibus ſolent homines erubeſcere, qualis eſt vilis habitus, humilis geſtus, tenuis cibus,voluntaria ſeruitus, ſe promptum oſtendere: & de ipſis poſtea gloriari. Sic dixit Nabuchodonoſor. Dani.4.f. Nonne hæc eſt Babylon, quam ego ædificaui? *Humilitas ficta.*

Hier.ſ.pſal.126. & ſ.Zach.5. Gre.14.mor.28.

Aedificatio turris Babel, extructionem ſuperbiæ, & hæreticorum dogmatum deſignat: qua aduerſus Deum, & eccleſiam eriguntur:quæ tamen in confuſionem illis vertitur. Gen. 11.a. Aedificant autem domum in vanum laborantes ſine Deo, tam Philoſophi,quàm hęretici inania docentes.Pſ.126.Et ædificatur domus amphoræ in terra Sennaar. Zac.5. d. quum iniquitas firmatur in mundo, vel quum auaritia, & cupiditas firmatur in fœtore. Et dicitur peculiariter ædificari ei domus: quia radix omnium malorum eſt cupiditas. 1. Timot. 6. d. De his autem ædificatoribus dicit Dominus. Malac. 1. a. Ipſi ędificabunt, & ego deſtruam. *Superbia. Hæreſes. Cupiditas.*

Hie.ſ.Iob.27. Greg.18.Mor.9.

Aedificat diabolus quaſi tinea domum ſuam.Iob 27. d.quia,vt tinea conſumit, & demolitur habitaculum ſuum:ita & diabolus domum perditi populi ſui in interitum eius ędificat: qui habitationem ſibi temporariam, & paulatim ſolubilem pręparauit, poſſeſſurus æterna ſupplicia. Aedificat etiam hæreticus quaſi tinea domum ſuam, qui locum ſuæ perfidiæ non niſi in mentibus, quas corruperit, facit.Qui etiam ſequaces ſuos ab æterno igne liberos eſſe pollicetur. Spondet quippe eis refrigerium quietis æternæ: ſed verba eius ſoliditatem non habent:quia plenitudine veritatis carent. *Corrumpens mentes Diabolus. Falſa promiſſa hæreticorum.*

Hie. ſ.Mich.3.& ſ.Habac.2.

Aedificant ciuitatem,aut Sion in ſanguinibus.Mich.3.d.Habac.2.c.qui rapinis pauperum, & cæde inſontium ſe fortiores efficiunt.Et hæretici,qui omnem regulam ſcripturarum malis interpretationibus deprauant.Et prælati, qui quoſcunque de aſſeclis ſuis ordinant clericos, & vitam eorum in ſcandalum populis exponentes, rei ſunt infidelitatis eorum, qui ſcandalizantur.Et diabolus,& Antichriſtus ſic ædificant,cum eorum videlicet,quos deceperunt interitu. Dicitur autem diabolus, aut hæreticus ædificare munitiones ad obſidendam ciuitatem: quum variis fraudibus impetit eccleſiam,vel animam. Eccl.9.d. Porrò ędificatio Zabuli, eſt ſuper arenam, ſicut Chriſti ſupra petram. Matth.7.d. *Varia nocumenta proximorum.*

Ori.ſ.Iere.ho.1. Hie.ſ.Eccl.9.

Ori.ſ.Mat.ho.19. 26. Arno. ſ.Pſ.117. Hie.ſ.Matth.21.

Aedificantes, qui lapidem reprobauerunt,ſunt ſacerdotes,Scribæ,& Phariſæi qui Chriſtũ reiecerunt.Pſ.117.Mat.21.d.Mar.12.a.Luc.20.c.1.Pet.2.b.Act.4 b.Et ipſi ſunt, qui ædificant ſepulchra prophetarum,quum ornant, & magnifaciunt literam prophetarum,reiecto ſenſu ſpirituali.Matth.23.c.Luc.11.g. *Sacerdotes Scribæ & Phariſæi.*

Glo.ord.ſ.Exo.20

Aedificare altare Domino de ſectis lapidibus Exo.20.d.eſt ſcindere vnitatem eccleſiæ : ac ſe diuidere à fraterna ſocietate per odium,& ſchiſmata. Eſt etiam arrogare ſibi virtutes, quas Deo debet aſcribere. *Scindere vnitatem eccleſiæ. Aſcribere ſibi virtutes.*

Aedificare altare coram vitulo. Exo.32.a. eſt conſtituere errores,& parare voluptates. Idẽ deſignat altare ſacrilegum.Ioſu.22.d.Et ędificatio altarium per Manaſſem.4.Reg.21.a.2.Paral.33.a.Et ædificare excelſa Thephet. Ier. 7. g. 19. b. Hoſe 8. d. Ad idem ædificatio ſeptem ararum.Num.23.a.Et ædificatio phani Chamos per Salomonem. 3. Reg. 11.b. Et ædificatio gymnaſij.1.Mach.1.b. *Conſtituere errores. Parare voluptates.*

Orig.ſ.Ezech.ho.8 & ſ.Matth.ho.26. Hie.ſ.Ezech.16.

Aedificant lupanar in capite omnis viæ hæretici, quum ponunt in ſacris libris captiones iis,qui noui ſunt in fide. Ezech.16. c.Aedificat etiam ſibi lupanar, qui tota frontis libertate delinquit,iuxta illud.Prou.18.d.Peccator,cùm venerit in profundum iniquitatis,contemnit. Et in omni capite viæ ædificat,qui nulla peccatorum genera derelinquit. *Captiones hæreticorum. Impudenter peccare.*

Hier.ſ.Iſa.9.& ſ. Amos 5.& ſ.Ier.22

Aedificare ſe dicunt hæretici quadris lapidibus, arrogantes ſibi virtutes eccleſiæ. Iſa. 9. b. Aedificant autem compoſitione,& ſtructura verborum: vt ita tuti maneant. Amos 5. c. Sopho.1.c.1.Mich.1.a.Aedificare autem intendit hęreticus domum latam: ſed paruulam facit, hoc eſt, conuenticulum ſectatorum:& cœnacula perflatilia:quia circunferuntur omni vento doctrinæ Iere.22.f Aedificare autem volentes hoſtes domum Dei cum Iudęis.1 Eſdr.4.a. deſignant hęreticos fingentes ſe tenere cum Eccleſia : vt ita valeant incautos decipere, dicuntur autem mali ędificari,quum roborantur.Malach.3.a. *Arrogantes hæretici ſibi virtutes eccleſiæ.*

Hie.ſ.Thren.3.

Lyra.ſ.4.Reg.15.

Aedificat Deus in gyro, quum vndique preſſuris hominem coarctat.Thr.3.a. Et ædificat munitiones :ne quis putet ſe effugere poſſe manum Dei. *Caſtigatio Dei.*

Aedificans Ioathan portam domus Domini ſublimiſſimam. 4.Reg.15.g.2.Paral.27.b.deſignat Deum inſtituentem ſublimes virtutes

Aedificans Ezechias puteum ad aquam. Ecc. 48. c. piſcinam videlicet, deſignātē baptiſmū.

Aedificare domum ſuam impendiis alienis. Eccl. 21. b. eſt quod faciunt hæretici, qui per teſtimonia ſcripturarum, ſuos fabricant errores. *Glo. ord. ſ. Eccl. 21.*

Aedituus.

AEdituus dicitur, qui curam habet ædis, ſeu templi.

Sacerdotes Iudæorum. Aeditui ſanctuarij ex Leuitis, qui polluerunt domum Dei, ſignificant ſacerdotes Iudæorum: qui etiam à domo Dei eiecti ſunt. Ezec. 44. c. Hoſ. 10. b. Sop. 1. a. *Rup. ſ. Hoſ. 10.*

Sacerdotes idolorum. Aeditui etiam dicuntur ſacerdotes idolorum. Hoſ. 10. b. *Hie. ſ. Hoſ. 10.*

Æger, Ægrotus, quære Infirmus.

Ægyptus, Ægyptius.

AEgyptus, interpretatur tenebræ. Dicitur autem Hebraicè Miſraim, ideſt, tribulans, ſiue ad anguſtiam redigens. Eſt prouincia inſignis Paleſtinæ confinis: in qua peregrinatus eſt Abraham, & poſtmodum eius poſteri filij Iſrael: vbi ab indigenis variè afflicti ſunt, indéque à Deo cum multis ſignis, & prodigiis, ductoribus Moſe & Aaron, educti ſunt.

Mundus. Typum gerere ſolet Ægyptus præſentis ſeculi, quò cùm deſcendiſſet Abraham fame coactus, vt ibi peregrinaretur: inſtructio eſt religioſorum, qui non niſi neceſſitate coacti à monaſterio ad ſeculum deſcendere debent. Inde egreditur Abraham diues: hoc eſt, Chriſtus ex hoc mundo: & per iter quo venerat: ideſt eadem charitate: qui & ingreſſus eſt in Ægyptum in nube carnis. In Ægypto etiam, hoc eſt in mundo, opprimitur populus Iſrael, hoc eſt, fideles, vt pœnitentiam agant ſub oneribus luti & laterum, & paleæ conducendæ: quæ ſignificant preſſuram multiplicem, quam patimur in hac corporea mole, maximè, dum cōtendimus redire ad Deum. Solet deſignare mundum in his fere locis. Gen. 12. c. 13. a. 37. e. 39. a. 41. c. 42. a. 47. c. Exo. 1. a. 9. b. 11. a. 13. b. 14. a. 16. a. 17. b. 18. a. 19. a. 20. a. 22. c. 29. g. 32. a. 33. a. 34. c. Leu. 11. g. 22. d. 26. g. Num. 14. a. 21. b. 23. d. 24. b. Deut. 4. c. 11. a. 25. d. Ioſ. 5. b. 13. a. 3. Reg. 4. d. 10. d. 2. Par. 1. d. 9. g Pſ. 67. 77. 79. 80. 104. 113. 134. 1. Eſdr. 1. d. Iſ. 7. c. 10. c 19. a. d. 20. c. 30. a. Ezec. 20. a. 23. d. 29. a. 19. a Hoſ. 7. c. 9. a. 11. a. 12. a. Amos 2. c. 4. c. 9. c Mich. 6. a. Aggæ 2. a. Act. 7. c. Heb. 11. f. Ægyptus autem aliquando ſumitur pro mundo, vt ſpecies pro genere. Thr. 5. b. Ægypto dedimus manum, & Aſſyriis. Zac. 10. d. Mat. 2. c. *Tertul. adue. Iude. Ori. ſ. Nu. ho. 17. 19. & ſ. Ro. 2. Hie. ſ. Iſ. 19. & ſ. Ezec. 20. & ep. ſ. menſuram charita. Iſyc. ſ. Leui. 22. Cyril. 3. ſ. Io. 3. 4. & de adora. in Spiritu ſancto. Ambr. ſ. Pſ. 118. & ferm. 5. Geor. Venet. canti. 1. tom. 7. ca. 21. Rup. 2. ſ. Mat. Tertul. de ſpeculo, & de baptiſmo.*

Hieruſalem. Ægyptus etiam dicitur Hieruſalem. Apocal. 11. c Et ex hac Ægypto, vocauit Deus filium ſuum, quum inde eum eduxit: & etiam populum fidelium. Hoſ. 11. a. Matt. 2. c. *Rup. 2. ſ. Mat. Ori. ſ. Nu. ho. 26. 27. & ſ. Eze. 12.*

Vita vitioſa. Vita præſens. Ægyptus etiam, vt interpretatur tenebræ, dicitur vita erroribus, & vitiis obtenebrata: aut ipſa vita præſens. Deut. 28. g. 24 b. 25. d. Ioſ. 5. b. 1. Reg. 15. a. Pſ. 80. 112. 134. 135. Iſ. 51. b. Ier. 2. b. d. Ezec. 16. c. 17. d. Zac. 10. d. Et, ſecundum quòd fleuit Ægyptus Iacob, hanc vallem lachrymarum deſignat. Gen. 50. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 15. Arn. ſ. Pſ. 135. Hie. ſ. Ezec. 16. Aug. ſ. Pſ. 80. Aug. ſ. Pſ. 77.*

Obſtinati, vel obſtinatio. Vt autem Iſaac prohibitus eſt à Deo deſcendere in Ægyptum, poteſt Ægyptus ſignificare obſtinatos, vel ipſam obſtinationem, à qua maximè eſt cauendum. Gen. 29. a.

Limbus. Vt etiam Iacob deſcendit in Ægyptum, & inde à Domino eductus eſt: deſignare poteſt limbum, quò deſcenderunt ſancti patres: indéque à Domino educti ſunt. Gen. 46. a. *Ori. ſ. Gen. ho. 15. Ori. ſ. Ezec. ho. 7.*

Inferi. Significat etiam Ægyptus inferni tenebras: vt quum dicitur, Sur eſſe è regione Ægypti. 1. Reg. 15. b. Ier. 37. b. 46. b. Thr. 5. a. Ezec. 16. c. 20. b. 29. b. *Gre ſ. 1. Reg. 15.*

Dæmones. Ægyptus prætereà, vt interpretatur anguſtia: & quia Aegyptij gratanter ſuſceperunt filios Iſrael, quos poſtea diu oppreſſerunt, & tandem coacti dimiſerunt, deſignat diabolum, qui lepidè ſuſcipit hominem, & ſuſceptum affligit, nec dimittit, niſi virtute diuina coactus. Ex. 1. a. Et quum dicitur, Aegyptus, aggrauatus corde: multitudinem dæmonum, & impœnitentium ſignificat. 1. Reg. 4. b. 6. b. Pſ. 134. 135. Iſ. 30. a. 31. a. *Geor. Venet. Cant. 1. to. 7. ca. 34. Gre. ſ. 1. Reg. 16. Bed. ſ. Exo. 3.*

Affligentes eccleſiam. Deſignat etiam Aegyptus eos, qui cùm ſint de eccleſia, ipſam eccleſiam affligunt, occidentes primogenita ſua, hoc eſt, fidem. Pſ. 134. *Aug. ſ. Pſ. 134.*

Caro noſtra. Aegyptus prætereà dici poteſt caro noſtra, in qua multiplicantur filij Iſrael, viuēte Ioſeph, hoc eſt, bona opera, viuente in ea Chriſto: aut viuente rege, qui nouit Ioſeph. Ex. 1. b. Gen. 12. c. Aut multiplicantur poſt mortem Ioſeph, hoc eſt, cùm mortificata fuerint mēbra noſtra. *Ori. ſ. Exo. ho. 1. Amb. 1. de Abr. 4. Bed. ſ. Exo. 1. Ambr. 1. de Cain. 6. & 2. de Cain. 4.*

Eccleſia. Aegyptus etiam, vt eſt frumenti ferax, Eccleſiam ſignificare poteſt: vnde colliguntur frumēta doctrinæ, bonorū operū, & ſacramentorū ad ſuſtētandos fideles. Gen. 41. f. 42. a. 47. b. *Aug. q. in Gen. 154.*

Mundani. Aegyptius ſignificare ſolet mundanos, & vitiis deditos: qui abominantur, & execrantur paſtores ouium, hoc eſt, doctores virtutum. Gen. 46. d. Et ipſi perſequuntur, & affligunt filios Iſrael: quia mali ſemper inferunt moleſtias bonis. Et generaliter Aegyptij ſunt carnaliter viuentes, opera tenebrarum, cogitationes ſordidæ, ignorantiæ tenebræ: feri, & barbari mores: quos Aegyptios debemus in nobis extinguere. Eiſdem conuenit nomen Aegypti. Gen. 12. c. Exo. 2. d. Hoſ. 8. d. Ioel. 3. d. Apoc. 11. d. *Gre Niſſe. de vita Moſis. Ori. ſ. Exo. ho. 5. Amb. 2. de Abr. 4. Phil. 1. alle. & de congreſſu, &c. Chr. ſ. 1. Cor. ho. 15. Arn. ſ. Pſ. 104.*

Curam habentes corporis. Affectus pueritiæ. Aegyptij etiam dicuntur curam habentes corporis, & voluptatem finem facientes: & affectus pueritiæ, qui & Aegyptus dici poſſunt. Et generaliter peccatores Aegyptij. Nah. 3. b. Et vetus homo, qui ſuffocatur in baptiſmo, tanquam in mari. *Hil. ſ. Mat. can. 1. Hier. Aglaſiæ. Ori. ſ. Exo. ho. 5.*

Gentiles. Gentilitas. Aegyptij etiam ſunt Gentiles, qui acceperūt Chriſtū, vt Aegyptius accepit Ioſeph. Gen. 39. a. 43. c 45. a. Ex. 32. c. Pſ. 67. 104. Mat. 2. c. Et Aegyptus ſignificat gentilitatem. Nu. 14. c. Deut. 23. b. Iſ. 11. d. 19. d. 43. a. 45. c. Ezec. 29. c. 30. a. Hoſ. 2. c. 11. a. Zac. 14. d. 1. Mach. 1. b. *Aug. 22. cont. Fauſt. 40. Cyril. de adora. in Spiritu ſanct.*

Dæmones.

Ægyptius interdum dicitur diabolus: quem percuſſit Moſes, hoc eſt Chriſtus. Exo. 2. b. 3. g Et quum Ægyptij non poſſunt bibere aquam fluminis, dæmones deſignát: quum nequeût animas peruertere & deuorare. Exo. 7. d Et ipſi perſequuntur filios Iſrael: ac tandem omnes merguntur in infernum. Exo. 14. b.

Bed. ſ. Exo. 2. Glo. int. ſ. Gen. 46. Bed. ſ. Gen 12. Hie. ſ. Ier. 2. Iſy. ſ. Leui. 24. Amb. de initia. myſteri. 3. Aug. de catechiz. 26. Cyril. 6 ſ. Ioan. 15. Gre. 5. mor. 29. & ho. 30.

Miniſtri diaboli.

Ægyptij quoque dicuntur miniſtri diaboli, ſicut Ægyptij erant miniſtri Pharaonis. Gen. 46. d. Exo. 18. b. 19. a. Num. 33. a. 2. Reg. 23. c. 1. Par. 11. e. Hoſ. 7. c. 9. b. Nah 3. b. Zac. 10. d.

Hæreticus. Habës mundanã ſapientiam.

Ægyptius etiam dicitur hæreticus, aut alius quiuis dans literæ ſenſum carnalem, & habens ſapientiam mundanam, & erroneam. Huiuſmodi ſunt, qui volunt corrumpere Saram, ideſt ſapientiam. Gen. 12. d. Talis Ægyptij filius eſt, qui blaſphemat Deum. Leuit. 24. b. Iere. 2. g. 41. d. 42. c.

Peccata.

Ægyptij pereuntes in mari, peccatorum gerere typum poſſunt, quæ in baptiſmo delentur. Exo. 14. f. Vbi omnes perire dicuntur, quia omnia in baptiſmo delentur peccata.

Contemptibilis in mundo.

Vir Ægyptius, quem inuenerunt milites Dauid in agro. 1. Reg. 30. c. deſignat eum, qui contemptibilis erat in mundo: quem inueniens Dauid, id eſt Chriſtus, conuertit, & facit ducem, & prædicatorem.

Glo. ord. ſ. Gen. 21. — *Vetus teſtamentum.*

Ægyptia ſeruiens, quæ eſt Agar, teſtamentum vetus ſignificare ſolet: quæ accipit filio vxorem de terra Ægypti: ſecundùm quod vult legis literam obſeruari. Gen. 21. a. c. Gal. 4. d.

Anima peccatrix. Caro.

Ægyptia interdum animam peccato obſcuratam ſignificare poteſt, vel ipſam carnem.

Bed. ſ. Exo. 2. — *Chriſtus. Doctor.*

Vir Ægyptius dictus Moſes, qui liberauit puellas Madiam: Chriſto conuenit ſecundum carnem. Exo. 2. d. Vel deſignat doctorem defendentem minores.

Æmulari, quære Zelus.

Ænigma.

Lyr. ſ. Nu. 12.

Ænigma, dicitur ſermo obſcurus: qui licèt videatur allegoria, recedit tamen à communi ſenſu pluſquam allegoria: vnde non facile poteſt intelligi. Ideò Deus dicitur videri interdum per ænigmata, quum apparet in ſimilitudine, quæ longè abeſt à naturæ diuinæ clara repræſentatione. Nu. 12. b. 1. Cor. 13. c.

Aenigmata à ſapientibus, & prophetis proferri ſolent, ne clara veritas ab indignis percepta contemptui habeatur. Iob 13. c. Prouer. 1. a. Eccl. 47. c. Eze. 17. a. Habac. 2. b.

Regina Saba tentauit Salomonem in ænigmatib. 3. Reg. 10. a. 2. Par. 9. a.

Æqualis, Æquus, Æqualitas, Æquare, Adæquare, Exæquare.

Aequalia dicuntur, quæ eandem ſpecie quantitatem habent: vt bicubita, aut tricubita.

Aequalitas Chriſti ſeu diuini Verbi cum Patre, eſt ſecundum identitatem eſſentiæ. Ioan. 5. c. Phil. 2. a.

Glo. int. ſ. Eccl. 36.

Coæquaſſe dicitur Deus Iſraelem primogenito ſuo Eccl. 36. b. quia fecit primogenitum ſuum aſſumere naturam humanam de genere Iſrael. Et ipſum fecit hæredem primogeniti.

Hie. ſ. Za. 4. — *Accipere de gratia Chriſti.*

Adæquauit Deus gratiam gratiæ lapidis primarij Zac. 4. c. quum nos omnes de plenitudine gratiæ Chriſti accepimus gratiã pro gratia, id eſt pro gratia legis, gratiam euangelij: vt æqualem gratiam, & par munus, & ex Iſrael credentes acciperent, & populus Ethnicorum.

Rup. 12. ſ. Apoc. — *Viſio beatifica ſecundum menſuram charitatis.*

Aequalis longitudinis, & latitudinis, & altitudinis, dicitur eſſe Hieruſalem cæleſtis: quia tanta erit in beatis cognitio, quanta charitas, & nunquam deſinent. Apoc. 21. c. Sic ponuntur æqualia latera Ariel. Ezec. 43 c. Pſ. 64. Deſignatur etiam conſona, & concors omniũ cõfeſſio.

Bed. ſ. Exo. 26. Glo. ord. ſ. Exo. 26 — *Concordia Beatorum. Paritas virtutũ. Vna fides.*

Aequa menſura dicitur eſſe ſagorum tabernaculi. Exod. 26. b. quia debet eſſe in ſtudioſis paritas virtutum, vt non in vna ſe exerceant, aliam verò negligant. Vel deſignatur vna fides, in qua tota ſaluatur eccleſia: & vna vita æterna, ad quam feſtinat.

Aequale pondus aromatum ponitur in thimiamate. Exod. 30. d. quia Chriſtus æqualiter ſe obtulit ſacrificium pro omnibus.

Iſy. ſ. Leu. 7. — *Similia de Deo ſentire.*

Aequa menſura ſacrificij diuiditur cunctis filiis Aaron. Leu. 7. b. quia omnes fideles ſimilia debent ſentire de Deo, & Chriſto: & non cum hæreticis conſentire.

Coæquales pueri. Mat. 11. b. dici poſſunt eiuſdem generis homines.

Aequalitas ſit in beatitudine dantis, & accipientis eleemoſynam. 2. Cor. 8. e. In beatitudine quoque homines æquales angelis. Luc. 20. f. Aequaliter etiam diuiditur præda pugnantibus, & manentibus ad ſarcinas. Nu. 31. d. 1. Reg. 30. f. 2. Mac. 8. f.

Non adęquantur abietes cedro. Eze. 31. c. quum ſublimes virtute non ſe eleuant in ſuperbiam, ſicut Antichriſtus.

Hie. ſ. Eze. 13. — *Diſſipatio hæreticorum.*

Coæquatum tabernaculum Madianitarum funditus terræ, deſignat diſſipata munimenta hæreticorum. Iud. 7. d. Sic æquat Deus terræ parietem litum. Ezec. 13. b. quum confundit vanam hæreticorum fiduciam. Idem deſignat adæquata Babylon pulueri. Ier. 50. b. 2. Reg. 8. a.

Hie. ſ. Iſ. 28. — *Præparatio animæ.*

Adæquare terram ad ſerendum. Iſa. 28. g. eſt pręparare animas ad ſuſcipiendum ſemen verbi Dei.

Gre. 18. Mor. 31. 35 — *Sublimitas ſapientiæ diuinæ.*

Non adęquatur aurum, vel vitrum ſapientiæ. Iob 28. c. quia quantalibet Sancti claritate, & perſpicuitate fulgeant, non adæquantur Chriſto, nec etiam topazius. Sic non æquantur nubes domino, quum prædicatores ſubiecti ſunt Deo, vt ab illo miſſi. Pſ. 38. Nec æquatur homo Deo. Iob 32. d.

Adæquatus dicitur fructus vitis frondoſæ ipſi viti Hoſ. 10.a. quando in Iudæis primo tempore erat eccleſia: & quando hæretici poſteriori tempore erant etiam in eccleſia ante lapſum. *Glo.int.ſ. Hoſ.10*

Aequa pondera ſunt habenda: & æquum iudicium omnibus faciendum. Leuit. 19. g. 24. d. Deut. 25. d. Iob 9. d. 19. a. Eccl. 42. a. Prou. 8. a. 11. a. Luc. 6. e. Non aliter iudicanda ſunt opera proximorum quàm noſtra. *Lyr.ſ.Leuit. 19.*

Chriſtus. Aequitas, quam proponit Deus, eſt Chriſtus. Iob 22. b. Et ipſe annunciat hominis æquitatem, ſecundum quod dignatus eſt noſtram ſuſcipere infirmitatem. Iob 33. c. Et iudicia Dei dicuntur æquitas. Iob 9. c. Et via Domini dicitur æquitas. Ezec. 18. f. Pſ. 9. 10. 16. 95. 118. 142. Iſ. 11. a. Malac. 2. b. Act. 17. g. *Gre.16.Mor.15.& 24.Mor.3.*

Coæquans Salomon voraginem ciuitatis Dauid. 3. Reg. 11. e. Et in æqualitatem reductæ valles. Baruch 5. b.

Aequalis ſpatij inter ſe iubentur eſſe ciuitates refugij. Deu. 19. b. quia quantum credit quiſque, tantum ſperat, & quantum ſperat, tantum amat. *Glo.int.ſ. Deut.19*

Aequum opus calamorum candelabri. Exo. 37. c.

Locus maculæ lepræ æqualis vicinæ carni. Leu. 13. c. eſt quum non exuberat impietas. *Glo.int. ſ. Leu. 13.*

Coæquãs Deus pedes Dauid ceruis. 2. Reg. 22. c. eſt dãs promptitudinẽ ad bene operãdum. *Lyra ſ.2.Reg. 22.*

Coæquari triticum arenæ maris. Gen. 41. f. eſt hyperbolica comparatio. *Lyra ſ.Gen. 41.*

Aequaliter diuidens ſors omnes Leuitas. 1. Paralı. 24. d. Oſtendit tollendam acceptionem perſonarum in conferendis dignitatibus.

Aer, Aura, Ventus.

AEr vnum è quatuor elementis leuius, & ſubtilius aqua, grauius igne, natura calidum & humidum, neceſſarium ad vitam animalium, reſpiratione viuentium: quod ratione ſuę ſubtilitatis facilitque tranſmutationis, facile quaſuis impreſſiones recipit: in eóque volucres volant, vt piſces in aqua. Aura verò dici ſolet aer ſubtilitus, & refrigeratus. Ventus autem dicitur aer ipſe agitatus, magno impetu occurſu contrarij pulſus.

Spiritusſanctus. Aer eſt tanquam medium glutinum, & compago diuerſa ſimul coniungens: ideo meritò reſpondet Spiritui ſancto, ſeu virtuti eius vnienti omnia, quæ diſſidentia videntur, & roborãti in omnibus fiſtulis mundani inſtrumenti. Et hoc eſt, quod per Ezechielem dicitur: Et ſpiritus vitæ erat in rotis. Et quod hic de mundano, Paulus de humano inſtrumento docet, dum ait: Idem autem Spiritus diuidẽs ſingulis, prout vult. Dicitur ergo Spiritusſanctus ignis: quia purgat, & conflat: aer autem, quia nectit, ligat, conglutinat, & implet omnia ab eo implenda. Et ipſe Spiritusſanctus dicitur ventus. Dan. 2. e. Et ventus turbinis, vitia atque peccata ab hominibus auferens. Eze. 1. a. Et ventus vrens. Exo. 14. c. Hoſ. 13. d. Exſiccans humorem vitiorũ. *Geor.Venet.can.1. tom.7.cap.4. Ricard.de S.Victo. de ſomnio Nabuchodonoſor. 29. Hie.ſ.Ezech.1. Beda ſ.Exo.14. Ruper.ſ.Hoſe. 13.*

Inſpiratio Spiritusſancti. Subtilitas rerũ ſpiritualium. Aura tenuis inſpirationem ſignificat Spiritusſancti, quæ ſubtiliter mentes penetrat: aut ſpiritualium rerum ſubtilitatem. 3. Reg. 19. c. Iob 4. d. Vbi dicitur aura lenis: quia notitiam ſuam Deus, quatenus cognoſci vtcunque valeat, noſtris ſenſibus temperat. *Ambr.epiſt.62. Greg.5.Mor.25.*

Deus. Deus etiam interdum venti nomine deſignari poteſt, ſecundum naturalem nobilitatem, vimque animandi, & celerem inſuperabilemque diſceſſum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas nobis, atque inuiſibiles latebras. De quo Ioan. 3. a. Spiritus, vbi vult, ſpirat: & neſcis vnde veniat, aut quò vadat. *Diony.celeſt.hierar.15.*

Dona Spiritus ſancti & gratia. Venti educti de theſauris Dei, intelligi poſſunt dona Spiritusſancti quæ dat Chriſtus Pſal. 134. Iere. 10. c. 51. b. Et ventus vrens, dici poteſt gratia Spiritusſancti, quæ tollit ab anima omnem peccati prauum humorem. Exo. 14. c. 3. Reg. 18. g. 4. Reg. 3. c. *Orig.ſ.Iere.ho. 5. Hie.ſ.Hoſe.13. & epiſt. Nec opinãti.*

Chriſtus. Ventus vrens, etiam deſignare poteſt ipſum Chriſtum, qui noſtra delet peccata: & aſcendit de deſerto vteri virginalis. Hoſe 13. d. Ionæ 4. c. *Diony.celeſt. hierar.15.*

Angeli. Venti, quos educit Deus de theſauris ſuis, dici poſſunt Angeli de ſecretis theſauris Dei educti. Pſ. 134. Amos 4. d. Et venti appellatione, naturæ eorum ſumma celeritas intelligitur, quæ cuncta fermè abſque vlla temporis mora penetrat: motuſque ille è ſummis ad infima, ruſuſque ex imis ad ſumma in momento pertingens: & infera, & ſecundo à ſe loco poſita ad ſuperiorem celſitudinem tollens, primáſque ſubſtantias ad tradenda inferioribus luci ſuæ conſortia, prouidentiſſimè mouens. Et venti quatuor pugnantes, deſignare poſſunt quatuor Angelicas poteſtates, quibus principia regna commiſſa ſunt. Dan. 7. a. *Hier.ſ.Dan.7.*

Mẽtes prædicatorum, vel ipſi prædicatores. Ventus, quatenus ſubtilis eſt, ſignificare poteſt ſubtilitatem mentis prędicatorum, vt Pſ. 17 dicitur Deus volaſſe ſuper pennas ventorum quia excedit ſubtilitatem mentis prædicatorũ. Et Chriſtus volauit ſuper pennas ventorum, hoc eſt, ſuper virtutes ſanctarum animarũ: quia Chriſtus velocior eſt vento, & leuior anima & præcellior angelis & Sanctis. Et fecit ventis pondus, quum diuina ſapientia replet animas matura grauitate. Iob 28. d. Venti autem dicũtur prædicatores propter animam, ſicut nubes propter corpus. *Greg.ſ.1. Reg.1.& 19.Mor.4. Hie.ſ.Pſ 17 134 Aug.ſ.Pſal. 103 134. Euch.for.ſpiritu.1 Ambr.ſerm.26.*

Apoſtoli. Perfecti. Et quia neſcitur, vnde Deus producat animas, ſicut corpora, dicitur. Pſ. 134. Qui producit ventos de theſauris ſuis: vbi etiã peculiariter Apoſtoli, & generaliter perfecti quique deſignari poſſunt. Amos 4. d. *Arn.& Hil.ſ. Pſ.134.*

Ordines in eccleſia. Quatuor etiã venti, ſunt ordines in eccleſia, mundãtes terram, & incitantes ad bona. Zac. 6. b. Apo. 7. a. *Ruf.ſ. Amos 4. & ſ.Zac.& ſ. Apo. 7.*

Conſolatio & tranquillitas. Aura, quatenus eſt aer refrigerans, & non agitans, vt venti, conſolationem deſignare poteſt, & tranquillitatem, præcipuè à tentatione, & tribulatione: qua ratione dicitur Deus ſtatuiſſe procellam in auram. Pſ. 106. Dan. 3. e.

Vetus teſtamentum. Aer quandoque ſignificare poteſt vetus teſtamentum: vt quum dicitur: Tenebroſa aqua in *Arn. ſ.Pſ.106.*

nubibus aeris. Pſal.17. Et aer cogitur in nubes, quum doctrina veteris teſtamenti obſcuratur in prophetis. Iob 37.d. *Vetus teſtamentum.*

Greg.17.Mor.26. Aer etiam ſignificat mentes ſecularium, quę dicuntur Iob 37. d. cogi in nubes, quum illæ, quæ innumeris huius vitæ deſyderiis diſperſæ erant ac fluidæ, per ſuperni reſpectus gratiam virtutis ſoliditate roborantur, vt intra ſinum cordis recta ſentiendo, ſe colligant, & in vanis cogitationibus non liqueſcant: huius aëris princeps dicitur diabolus. Eph.2.a. *Mentes ſecularium.*

Greg.17.Mor.26. Aer præterea labilitatem rerum deſignat, qua ratione dicitur Sap.2. diffundi ſpiritus, tanquam mollis aer. Et cap.5.b. Auis quæ tranſuolat in aere. Et cap.7.a. dicitur communis aer. Sic 1.Corin.14.b. Dicuntur in aera loquentes, qui inutiliter loquuntur. Et 1.Corin.9.d. dicitur aerem verberare, qui fruſtra quippiam agit. Et Iob. 6.d.7. b. 15.a.37.d. vita humana vento comparatur. Et qui nititur mendaciis, dicitur paſcere ventos. Prouer.10.a. Et laborare in ventum, eſt fruſtra quippiam agere. Eccleſiaſtę 5.b. Eccl.34.a. Hoſe.8.d.12.a. *Labilitas rerū.*

Hie.ſ.Ionam 4. Ventus vrens interdum eſt diuina vindicta. Iob.27.d. Iere.18.c. Ezech.13.b.17.c.19.d. Amos 4.c. Ionæ.1.b. Et exercitus Romanorum exequens diuinam vindictam in Iudæos, fuit ventus vrens. Ionæ 4.c. Agg.2.c. Et ventus turbinis deſignat ſupplicia malorum. Ezech.1.a. *Diuina vindicta.*

Hie.ſ.Iere.2. Aura poſt meridiem, ad quam dicitur Deus deambulaſſe poſt peccatum Adæ. Gen.3.b. deſignare poteſt defectum charitatis, in quem incidit Adam poſt pěccatum: deſignat etiam frigus infidelitatis, quo conſtringebantur primi parentes poſt lapſum. *Defectus charitatis.*

Aer corruptus vitam carnalem, & pollutam deſignare poteſt. Quia per aerem reſpiramus, & ſecundùm interiorem diſpoſitionem aerem corruptum, vel purum efflamus. Deuter.28. b.3.Reg.8.d. Ierem.51.a Sic ſumitur pro libidine, quum dicitur. Iere.2.e. In deſiderio animæ ſuæ attraxit ventum amoris ſui. *Vita carnalis.* *Libido.*

Ventum attrahere, deſignat penuriam audiendi verbi Dei: quod ſublatis magiſtris, ſubtrahitur, vt neceſſarium alimentum. Iere.14.a. Vel eſt diſcere doctrinam vanam ob defectū bonorum doctorum: vt ventus ſit doctrina vana. Vel eſt malitioſa ſuperbia inflari, & optare magis præeſſe, quàm prodeſſe. *Glo.ord.ſ.Iere.14.* *Penuria verbi Dei.*

Ventus quandoque deſignat gloriam tranſitoriam, & labilem, in qua, qui ponuntur, validi eliduntur. Iob.30.c. Et verba ventoſa ſunt inanem gloriā reſonantia. Iob.16.a. Et ſuperbia eſt ventus proiiciens impios tanquam puluerē. Pſ.1. Et ſuperbia eſt ventus aquilo diſſipās pluuias. Prou.25.d. Eccl.43.c. Et in ventum loqui, eſt inania, aut falſa loqui. Iere.5.c. Idem eſt aerem verberare. Et ventum obſeruare. Eccl.11.b. eſt fauorem populi in prædicādo quærere. *Greg.10.Mor.26.* *Aug.ſ.Pſal.1.* *Euch. ſer. ſpud.3.* *Gloria tranſitoria.* *Superbia.* *Mendacium.*

Vento omni doctrinæ dicuntur circumferri, qui inconſtantes ſunt in percepta fide. Eph. 4.c. Qui poſſunt dici arundo vento agitata. Matth.11.a. Luc.7.d. Et fluctus maris, qui à vento mouentur. Iaco.1.a. Iudæ.d. Et ventum ſeminant, qui vana docent. Hoſe.8.b. Hunc ventum trahunt onagri, id eſt Iudæi. Iere.14.a. *Hier.ſ.Eccl.11.* *Hier.ſ.Hoſe.8.* *Ruper.ſ.Iere.9.* *Inconſtantia in fide.* *Docentes vana.*

Ventus vrens intelligi poteſt ſuggeſtio diabolica, aut ipſe diabolus, omnem frugem virtutis conſumens. Gen.41.d. Idem etiā eſt ventus à regione deſerti. Iob.1.d.21.c.37.d. Iere.4.c. 8.c.13.d. Ezec.17.c.19.d. Hoſe.12.a.13.d. Amos 4.c. Ionæ 1.a.4.c. Habac.1.c. Agg.2.c. Ioā.6.b. *Ori.ſ.Iob.1.& in diuer.ho.6.* *Suggeſtio diabolica.* *Diabolus.*

Venti, vt ſunt validi & vehementes, deſignant tentationes, & tribulationes. Iob 1.d.13. d.30.b. Sapien.4.a. Eccl.22.c. 43.c. Iſa.7.a.32.a.64.c. Marc.4.d.6.f. Luc 8.d. Ioan 6.b. Act 27. c. Iaco.3.a. Apoc.6.d. Et venti quatuor pugnantes in mari, ſunt tentationes, & affectus cordis inter ſe contrarij, & cor agitantes. Dani.7.a. Et venti impingentes in domū, ſunt rumores hominum, & tentationes, & perſequutiones eccleſiæ. Matth.7.d.14.c.8.c. Et ventus turbinis eſt vehemens, & fortis tentatio, & perſequutio. Ezech.1.a. Et etiam ipſe tentator. Eccl'tæ 11.b. *Hila.ſ.Mat.cano. 11.* *Gre.18.Mor.11.* *Ambr.ſ Luc.8.* *Aug. 4.confeſſ.2.* *Hier.ſ.Iere.4.* *Orig.ſ. Mat.c.14. & ſ.Luc.ho.26.* *Hila.ſ.Mat.ca.6.* *Tentationes & perſequutiones.* *Tentator.*

Ventus proiiciens puluerem à facie terræ, pœnas inferni deſignare poteſt, qui malos ventilabunt vt puluerem. Pſ.1.17.34.82.Iſa.17.d.41.a.57.c.64.b. Ezech.13.b. Dani.2.c. *Chryſ.ſ.Ge.ho.2.6.* *Infernus.*

Venti quatuor, vnde congregantur electi: potius ſunt figurati quàm figura. figurati enim ſunt per caſtra Iſrael, quę in quatuor ventos erant diſpoſita. Matth.24.c.1.Paral.9.d. Iere.49. f. Ezech.5.c.12.d.37.c.38.c. Dani.11.a. Zach.2.b.6.a. Marc.13.d. Apoc.7.a. Venti quatuor turbantes mare, ſunt regna mundana turbantia mundum. Dan.7.a. *Ricar.de S.Vi.lo de vitio mutabilit.* *Aug.2.de ſer.Domini in mon.* *Gre.2.Mor.28.& 11.Mor.24.& 27.mor.5.& ſ.Ezech.ho.2.* *Regna mundana.*

Ventus turbinis ſignificare poteſt commotionem futuram tempore iudicij. Ezech.1.a.

Ventus paſcit paſtores, quum diſperguntur, vt non ſibi conſtent. Iere. 22.f. Et ventus eſt inanis fiducia, quam habebant. *Cyril.1.ſ.Ioan.22.* *Inanis fiducia.*

Ventus Auſter exurens, labores huius vitæ ſignificare poteſt. Ezec.27.f. *Beda ſ.Gen.5.* *Labores huius vitæ.*

Ventus egreſſus à Domino, qui arripuit coturnices. Num.11.g. *Hila ſ.Pſal.1.*

Vento non ferenti pluuias, comparatur vir glorioſus, & promiſſa non cōplens. Prou.25.b. *Ori.ſ. Mat.ho.30.*

Ventus proſperitas. Iob.30.a. Quaſi ſuper ventum ponens eliſiſti me. *Ruper.ſ. Dani.12.* *Greg.ſ.Ezec.ho.2.* *Lyra.ſ.Iere.22.* *Hie.ſ.Ezech.27.* *Beda ſ.Prouer. 25.* *Proſperitas.*

Aerumna.

AErumnæ propriè dicuntur furcinulæ, quibus viatores ſarcinas ſuas religatas, tabella interpoſita, ferre conſueuerant. Vnde factum eſt, vt oneroſi, & graues labores ærumnę dicerentur. Eccl'tæ 2.d.5.d.

Glo.ord.ſ.Gen.3. Aerumna in partu fœminarum, deſignat difficultatem ſenſualitatis, ad exercenda bona opera. Gene.3.c. *Difficultas ſenſualitatis.*

Greg.ſ.1.Reg.6. Aerumna etiam eſt labor pœnitentiæ. Pſal.31. Conuerſus ſum in ærumna mea. Sic Marc. 4.b.2.Corin.11.f. *Labor pœnitentiæ.*

Æs

Aes, Aeneus, Aereus, Aerarium.

AEs metalli genus, colore non nihil aurum referens, licet obſcurius, vilius argento, præſtantius ferro: ad multa inſtrumenta obſequium prę̨ſtat: eſt ſonorum, & forte, ſeu durũ.

Chriſtus. Aeneus ſerpens factus à Moſe, cuius aſpectu ſanabantur, qui à ſerpentibus percuſſi erant: manifeſta eſt figura Chriſti. Num. 20. c. Ioan. 3. b. Fuit æneus propter perpetuam memoriam crucis Chriſti, quia quæ durant, ænea ſolemus appellare: & propter vocis claritatẽ, quia eius doctrina non tantum in Iudæos, ſed in Gentes reſonauit. Et vt ex mortuo ſerpente fiunt antidota contra viuos: ſic mors Chriſti eſt nobis antidotum contra dæmonum morſus. Significatur etiam Chriſtus ſpecie æris ſonori propter ſuam prædicationem. Ezec. 40. a. Dan. 10. b. Vel deſignatur humanitas in Chriſto, quæ durabilis eſt per reſurrectionẽ, & ſonora per prædicationem. *Ori. ſ. Ioſ. ho. 4. Aug. ſ. Gal. 3. & ſer. 101. Rup. 3. ſ. Io. inem. Hie. ſ. Eze. 10. Gre. ſ. Ezec. ho. 23.*

Angeli. Aes, qua parte auri ſpeciem præfert, angelorum inuiolabilem ſplendorem, & fortitudinẽ deſignat. Iob 6. b. 37. c. Ezec. 1. b. Naturæ quoque æris eſt rubigine difficilè conſumi: & virtutes angelicæ, quæ in diuino amore fixæ perſtiterunt, lapſis ſuperbientibus angelis, hoc in munere retributionis acceperunt, vt nulla iam rubigine ſurripientis culpæ mordeantur. *Diony. cel. Hie. 15. Gre. 27. Mor. 25.*

Lex & prophetæ. Aneæ baſes columnas de lignis Sethim ſuſtentantes: prophetas deſignant, apoſtolorum prædicationem confirmantes. Exo. 26. g. 36. d. Et ænea terra, eſt lex, & prophetæ. Leuit. 26. d. quæ facta eſt ænea Iudæis eam non intelligentibus. *Iſyc. ſ. Leu. 26.*

Sacra ſcriptura. Aes candens, diuinum ſplendorem deſignat in euangeliis refulgentem. Ezec. 1. b. Dan. 10. a. Et ipſa ſacra ſcriptura cælum æreum dicitur, propter perpetuitatem, & ſonoram prædicationem. Iob 37. c. Et æra minuta duo, quæ obtulit vidua, vtrumque teſtamentum deſignare poſſunt. Luc. 21. a. Et ænei montes ſignificare poſſunt duo teſtamenta. Zac. 6. a. *Hie. ſ. Ezec. 1. & ſ. Iob 37. Ambr. de viduis, & epiſ. 76.*

Prædicator. Prædicatio. Propheta. Aes candens. Ezec. 1. b. dici poteſt prædicator, vel ipſa prædicatio diuino amore accenſa. Sonat enim verbo, & ardet deſiderio. Aes quoque in templo, prædicationem deſignat. 3. Reg. 7. b. Vt autem æs ſonat, & non lucet, prædicationem obſcuram ſignificare poteſt, & oris confeſſionem, ac ipſam vocem. Exo. 25. a. 31. a. 35. a. Aeneæ quoque fibulæ, quibus ſaga coniungebantur, ſonum confeſſionis & prædicationis deſignant Exod. 26. c. 36. b. Aeneæ quoque columnæ atrij, & ænei paxilli tabernaculi & atrij, prophetas & prædicatores ſignificant Exod. 27. b 38. c. 2. Reg. 8. b. 1. Par. 18. b. 22. a. 29. a. Iob 28. a. Et vir, cuius erat ſpecies æris, eſt prædicator. Ezec. 40. a. Et ænei montes deſignare poſſunt fortem prędicationem Apoſtolorum. Zac. 6. a. Hæc ſunt æris metalla, quę in montibus terrę promiſſionis fodiuntur. Deut. 8. b. *Gre. ſ. Ezec. ho. 3. Ori. ſ. Exo. ho. 13. Hie. de veſte ſacer. & ſ. Eze. 40. Gre. 18. mor. 16. 17 & Ezec. ho. 15.*

Fortitudo. Fortes. Conſtantia. Aes, quod offertur in obſequium tabernaculi, fortitudinem, & patientiam deſignare poteſt. Exo. 25. a. 36. a. Leui. 6. d. Deuter. 33. d. Et ipſos viros fortes. Et longanimitas conſtantiam, quam reputabit Leuiathan, vt lignum putridum tempore Antichriſti. Iob 37. c. 41. d. Et ęneus murus dicuntur fortes in fidei confeſſione, & vitę ſanctimonia: quia ęs nulla violatur rubigine, nec cęſum imbribus deperit: ſed vetuſtate fit fortius. Ier. 1. d. 15. d. Et ęneę vngulę Sion, inſuperabilem eccleſię fortitudinem deſignant. Mich. 4. d. Et ęnea vaſa altaris, ſunt fortes, & patientes. Exod. 38. a. Et ęs ipſum in altari, eſt perſeuerantia. Exo. 27. a. 38. a. 1. Eſdr. 8. e. Et ęneũ altare. Ezec. 9. a. *Ori. ſ. Ex. ho. 9. 13. Greg. Nicen. ſ. cant. 3. to. 6. ca. 6. Gre. 34. Mor. 5. Hie. ſ. Ier. 1.*

Timor Domini. Senſus hominis. Aeneę baſes columnas ſuſtentantes, timorem Domini ſignificare poſſunt: qui fundamentũ eſt totius ſpiritualis ędificij. Exo. 26. g. 27. b. 36. d. 38. b. poſſunt etiam deſignare ſenſus in homine extremum locum tenentes. *Phi. 3. de vita Moſi.*

Fides, & miſericordia. Aera minuta duo, quę obtulit vidua, fidem, & miſericordiam ſignificare poſſunt: quę debet vna quęque anima in eccleſia Dei offerre. Luc 21. a. *Ambr. de vid. & epiſ. 76.*

Vehemens compunctio. Aeneum labium, in quo lauabantur ſacerdotes ingreſſuri in tabernaculum teſtimonij, & acceſſuri ad altare. Exo. 30. c. 38. a. typus eſſe poteſt vehementis compunctionis, quam habere debent ſacerdotes ad ſacrum altare acceſſuri. *Glaut. ſ. Exo. 30.*

Mediocres virtute. Aes, quod vertitur in aurum, & quod affertur pro lignis. Iſ. 60. c. eos deſignat, qui iam vtilitatem afferunt in eccleſia, licet nondum perfectę ſint virtutis. Et ęs corruptum dicitur, quũ quis diſcedit ab ea mediocri virtute, quam habebat. Ier. 6. g. *Hie. ſ. Iſ. 60.*

Fortitudo aduerſus dæmones. Sententia condemnationis æternæ. Aereus arcus ſignificare poteſt fortitudinem aduerſus dęmones. Pſ. 17. Poſuiſti vt arcum ęreum brachia mea. Deſignat etiam arcus ęreus ſententiam ęternę condemnationis, vt Iob 20. d. Auarus fugiens arma ferrea, hoc eſt, egeſtatem, incidet in arcum ęreum, hoc eſt, in ſententiam damnationis ęternę. Hęc vox Dei reſonat ad Moab quaſi tibię ęris. Ier. 48. f. *Gre. 16. Mor. 12.*

Inſtrumẽta bellica. Aes interdum deſignat inſtrumenta bellica, & ęris inuentor dicitur fuiſſe Tubalcain. Gen. 4. d. quia bella initium habuerunt à filiis Cain.

Praua conſuetudines. Aereę portę, quas Deus contriuit, dicuntur prauę conſuetudines: & pertinax contradictio. Pſ. 106. Iſ. 45. a. Et ęrea vincula dicuntur conſuetudo pertinax. Dan. 4. c. *Arn. ſ. Pſ. 106. Ricar. de S. Victo. de ſecur. conſciẽ. 21*

Imperium Græcorum. Inanis gloria. Pertinacia. Aeneus venter ſtatuę, quam vidit Nabuchodonoſor. Dan. 2. c. deſignauit imperium Grę corum, qui eloquentia valebant. Eſt etiam typus verborum, quæ per inanem gloriam prolata ſunt, quæ aurum imitantur. Aes autem, cùm ſit durabile, pertinaciam deſignare poteſt, quæ à ſuo conſilio, vel propoſito vix, vel nunquam deflecti valet: & quaſi ventrem, & femora ęrea habet, qui in eis etiam pertinax permanet, quæ propter vtilitatem deſpicere, vel propter honeſtatem erubeſcere deberet. *Hie. ſ. Ezec. 40. Ricar. de S. Victo. de ſomn. Nabuchodon. 26.*

Digitized b

Euch. ser. ſpiritualia. 8. Ricar. de S. Victo. de ſomni. Nabuchodon. 23. 24. — *Fides, & virtutes ſine charitate. Simulatio virtutum.*

Aes ſonans ſignificare poteſt inanitatem fidei, & reliquarum virtutum ſine charitate. 1. Cor. 3. a. Atque ita ſignificat ſimulationem virtutum. Vt enim æs argentum imitatur in ſono, ſed multum diſſonat in pretio: ſic ſimulatio ſuauem adulationis tinnitum habet in ſermone, &c. Ad hæc pertinent ærea ſcuta, quæ fecit Roboam pro aureis. 3. Reg. 14. g. Sic erat æreus extrinſecus Bel. Dan. 14. b.

Hie. ſ. Ier. 15. Gre. 7. Mor. 10. — *Indurati.*

Aes, propter duritiam, ſignificare poteſt eos, qui in malitia indurati ſunt. Iere. 15 c. Et ænea frons eſt eius, quem peccati non pœnitet. Iſa. 48. a. Et ænea caro dicitur eorum, qui percuſſi, vocem pœnitentis edunt, ſed re vera minimè peccatorum eos pœnitet. Iob 6. b. 40. b.

Hier. ſ. Ezec. 22. Gre. 32. mor. 16. 20 — *Hæreſes. Sapiētia inanis Philoſophorum. Hæreſiarcha.*

Aes, vt refert auri ſimilitudinem, qua etiam aurum adulteratur, hęreſes ſignificat veritatem ſimulantes, à qua longè abſunt. Ezec. 22. d. Et vaſa ænea, ſapientiam inanem philoſophorum ſignificant, ſimilitudinem auri referentia. Ezec 27. c. Idem deſignare poſſunt fiſtulæ æris Behemoth. Iob 40. c. Aerarius autem artifex, eſt hæreſiarcha. 3. Reg. 7. b. Sap. 11. c. Iſ. 41. b. Ier. 10. b. 2. Timot. 4. c. Hæc vox hoſtis ſonat quaſi æris. Ier. 46. f. Et ærea caſſis ſuper caput Goliath. 1. Reg. 17. a.

Lyr. ſ. Zac. 6. Rup. ſ. Zac. 6. — *Superbia. Duo teſtamēta.*

Aenei montes ſuperbiam, & potentiam mundi deſignare poſſunt. Zach. 6. a. vel euangelij ſonoritatem, vel duo teſtamenta, quæ ſunt ænea propter prædicationem, & firmitatem.

Hier. ſ. Ezec. 16. — *Dona gratiæ.*

Aes, quod aufertur à meretrice. Ezech. 16. d. deſignare poteſt dona gratiarum animæ à Deo collata, quæ ab ipſa peccante auferuntur.

Hie. ſ. Eze. 24. — *Hieruſalem.*

Aes ollæ, quæ liquefacienda erat, ciuitatem Hieruſalem deſtruēdam ſignificauit. Eze. 24. c.

Aerarium eſt locus, vbi pecunia congregatur. Et datur ærarium domini. Ioſ. 6. d. 1. Mach. 14. g. 2. Mach. 3. a.

Aerarium etiam regis Aegypti. Gen. 47. c. Et ærarium Antiochi. 1. Mach. 3. c.

Aeſtas.

AEſtas quarta pars anni, quando dies ſunt maiores, & ſolis feruor vehemens, & omnes fructus matureſcunt, tempúſque colligendi fruges.

Hie. ſ. Iſ. 18. & ſ. Zac. 14. Aug. cō. Adimā. 24 Baſi. ſ. Prou. 6. 10. — *Proſperitas. Tempus huius vitæ.*

Aeſtas poteſt ſignificare proſperitatem, quando omnia bona ſuppetunt: vt æſtate fructus abundant. Gen. 8. d. Pſ. 73. Iſ. 18. d. Zach. 14. b. Deſignat etiam tempus huius vitæ, in quo debemus parare cibos, ad hyemem iudicij, vt parat formica. Prou. 6. a. 10. b.

Amb. ſ. Exaeme. 5. Aug. ſer. 41. — *Charitas. Tempus gratiæ & eccleſiæ.*

Aeſtas interdum ſignificat charitatem, quæ expellit hyemem timoris: & tempus feruoris, ac lucis gratiæ, quo in hac vita reddendi ſunt fructus bonorum operum. Prou. 6. a. 10. a. Ier. 8. g. Mat. 24. c. Eſt etiam tempus eccleſiæ militantis, in qua debemus fructificare.

Ber. ſ. Cant. ſer. 58 Aug. ſ. Pſ. 73. — *Feruentes ſpiritu.*

Aeſtas etiam deſignat ſpiritus feruentes, quos Deus dicitur formaſſe. Pſ. 73.

Ori. ſ. Mat. ho. 30. Hie. ſ. Pſ. 73. Gre. ho. 1. Bed. ſ. Prou. 20. — *Finis mundi.*

Aeſtas præterea deſignat finem mundi, tempúſque colligendi fructus bonorum operum in hac vita ſeminatorum. Pſ. 73. Prouer. 20. a. 26. a. Eccleſiaſtici 50. b. Iſ. 18. c. Mat. 24. c. Marc. 13. d. Luc. 21. f. Tūc mœroris noſtri nubila trāſibunt, & vitæ dies æterni ſolis claritate fulgebūt.

Hie. ſ. Amos 3. — *Locus voluptatis.*

Aeſtiuum cœnaculum, aut domus. Iud. 3. c. Amos 3. d. eſt hæreticorum, qui propter ventris ingluuiem omnem recipiunt voluptatem. Ad idem pertinere poteſt æſtiua area. Dan. 2. c.

Aeſtimare, Inæſtimabilis.

AEſtimare, eſt iudicium de pretio alicuius rei facere, quaſique rem ponderare: interdum verò eſt putare, aut iudicare. Eius vix eſt in allegoriis vſus.

Hie. ſ. Pſ. 87.

Aeſtimatus dicitur Chriſtus cùm deſcendentibus in lacum. Pſa. 87. quum Iudæi arbitrati ſunt ſe ita eum morti tradere, vt alij peccatores moriuntur, nec eum reſurgere crediderunt.

Greg. ſ. 1. Reg. 1.

Aeſtimans Eli Annam temulentam. 1. Reg. 1. c. deſignat Iudæos, qui Apoſtolos, cùm prædicarent, ebrios iudicabant: cenſentes etiam eos terrenam appetere ſublimitatem, non cæleſtē.

Iſyc. ſ. Leui. 27.

Aeſtimare pretium agri iuxta menſuram ſementis. Leuit. 27. a. c. eſt iudicare profectum doctrinæ ſecundum quod quis fuerit edoctus. Datur autem pretium animæ ſub æſtimatione, & æſtimatio fieri debet pondere ſanctuarij.

Gre. 34. Mor. 6. 11.

Aeſtimat Leuiathan malleum quaſi ſtipulam. Iob 41. d. quum diabolus contemnit ictus ſupernæ animaduerſionis, quia ad iuſtæ iræ pondera ſe velut cōtra terrores leuiſſimos parat. Idem æſtimat abyſſum quaſi ſeneſcentem: quia terminari quandoque in ſuppliciis ſupernam animaduerſionem membris ſuis perſuadet.

Gre. 27. Mor. 3

Inæſtimabilis eſt numerus annorum Dei: quia eius æternitas omnem menſuram humanā, ſeu creatam exuperat. Iob 36. b.

Aeſtimantur in ſemine Abrahæ hi, qui ſunt filij promiſſionis. Rom. 9. b.

Abſque æſtimatione immolatæ ſunt oues, & boues à Salomone. 3. Reg. 7. a.

Aeſtimat Deus exterum à ſua virtute eum, qui non debet puniri. Sap. 12. c.

Aeſtimant mali vitam Sanctorum inſaniam. Sap. 5. a. Et exitus Sanctorum ab illis æſtimatur afflictio. Sap. 3. a. Et æſtimati ſunt ſancti, vt oues occiſionis. Pſ. 43. Rom. 8. g.

Aeſtimatur argentum in conſpectu ſapientiæ, tanquam lutum. Sap. 7. b.

Aeſtus, quære Calor.

Aetas.

AEtas ſolet ſignificare certam temporis menſuram in homine, ac aliis etiam rebus, qua ratione in homine interdum diſtinguuntur tres ætates, videlicet iuuentus, virilitas, ac ſenectus: interdum verò ſeptem, nempe, infantia, pueritia, adoleſcentia, iuuentus, virilitas, ſe-

nectus, ac decrepitudo. Nonnunquam vero ætas ſignificat ſeculum, aut centum annorũ aut pluriũ, ſeu pauciorum certis limitibus cõprehenſorũ. Interdum etiã ętas memoriã ſignificat, & generaliter tempus. Diſtinguuntur etiam in ſæculo ſex ætates. Prima ab Adam vſque ad Noe. Secunda vſque ad Abraham. Tertia vſque ad Dauid. Quarta vſque ad tranſmigrationẽ in Babylonem. Quinta vſque ad Chriſtum. Sexta vſque ad finem mundi.

Geor. Venet. Cãt. 1 tom. 8. cap. 10. 11. Aug. q. in Iudi. 4

Diuerſi gradus perfectionis. In ſpiritualibus diuerſi gradus, aut ſtatus perfectionis diuerſis ætatibus ſignificari poſſunt: vt ætas prouecta dicitur eſſe eius, qui virtutum omnium habet perfectionem: qualis erat ætas Abrahæ. Gen. 25. a. 35. d. 43. g. Ad hoc pertinent. Ioſu. 13. a. 23. a. 3. Reg. 1. a. Iob 32. b. Eccleſiaſtæ 6. b. Sapien. 4. b. Ezech. 13 d. Dani. 5. a. 2. Machab. 5. d. 6. f. Luc. 2. g. Ioan. 9 d.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 16. & ſ. Ezech. ho. 3. & ſ. Luc. ho. 20. Baſi. hom. in princ. Prouerb.

Aetas Chriſti. Aetas integra vaccæ offerendæ. Num. 19. a. deſignat plenitudinem ætatis Chriſti. Eph. 4. c. Ipſa eſt ætas florida. Prou. 27. d. Et ætas ſtabilis. Eccl. 26. d.

Aug. q. in Nu. 33

Aetate defectus in malum & imperfectionem videtur ſumi. Eccleſiaſtici 41. a. Dicitur autem de ſene: Iuxta ętatem robur eſſe hominis. Iud. 8. c. 1. Paral. 26. d.

Æternus, Æternitas.

AEternitas eſt tempus fine carens, aut immortalitas, aut (vt Theologi accipiunt) duratio, nullam admittens in ſe mutationem: qualis eſt diuina, qui dicitur. Iſa. 57. c. habitare æternitatem. Et Rom. 16. d. Aeternus Deus. *Chriſtus.* Aeternum ſalutare dicitur Chriſtus, qui in æternum ſaluat. Baruch. 4. d. Et dicitur æterna ſalus, Iſa. 45. c. Et eius poteſtas æterna. Dani. 7. e. Et æterna redemptio. Hebræ. 9. d.

Vita æterna. Aeterna claritas, eſt vita æterna. Sapien. 10. c. de qua paſſim ſcribitur, vt Eccleſiaſtici 25. b. 24. c 30. c. 31. b. Iſa. 46. c. Dan. 12. b. Matth. 25. d. Luc 10. d. Ioan. 17. a. 2. Corint. 4. d. Galat. 6. b. 1. Theſſal. 2. d. Hebrę. 9. c. Act. 13. g. 1. Pet. 5. c. 2. Pet. 1. c. Et illi ſunt ęterna tabernacula. Luc. 16. c. 2. Cor. 5. a. Et portæ ęternales. Pſal. 23. *Virtutes.* Quæ etiam virtutes ſignificare poſſunt. Et domus æternitatis. Eccleſiaſtæ 12. b. quæ & in bonum, & in malum ſumi poteſt. Ibi quoque eſt æterna memoria iuſtorum. Pſ. 11. Sap. 8. c. Et ęterna ſecula. Iſa. 26. a. Et ęterna fundamenta. Eccleſiaſtici 16. d.

Aug. ſ. Pſ. 23. Aug. ſ. Pſ. 23.

Mandata. Aeterna via eſt, quę ducit ad ęternitatem. Pſ. 138. Sic dicuntur mandata ęterna, quę ſeruantes ad ęternitatem deducunt. Eccleſiaſtici 1. a. 17. b. Hebr. 13. d. Apoc 14. b. Dicuntur etiam itinera ęternitatis Dei. Hab. 3. d. vel proceſſiones diuinarum perſonarum, vel iudicia Dei, vel ipſa mandata perducentia ad ęternitatem. Ipſe quoque Chriſtus dicitur via ęterna.

Glo. inte. ſ. Pſ. 138 Hier. ſ. Mich. 2.

Chriſtus. Angeli & Sãcti. Aeterni montes dicuntur Angeli, & Sancti. Mich. 2. c. dicuntur autem ęterni ad diſtinctionem principum huius ſeculi: qui, cùm erecti fuerint, velut cedrus Libani, tranſeuntibus tamen ipſis cum mundo, locus eorum non poterit inueniri.

Antiqui patres. Aeterni colles, quorũ deſideriũ erat Chriſtus venturus, antiquos patres deſignãt. Gen. 49. c.

Crux Chriſti. Aeternũ ſignum. Iſa. 55. d. ſignificat ſignum crucis, per quod ad ęternã deuenitur ſalutem.

Hie. ſ. Iſa. 55.

In æternum & vltra deſignat id, quod non eſt habiturum finem. Exo. 15. c. 28. e. De hac æternitate habetur Pſal. 5. 9. 29. 48. 88. 99. 101. 102. 118. 135. Eccleſiaſtici 7. d. 18. a. Ioan. 13. a. Et ab ęterno dicitur eſſe, quod non habet principium. Prou. 8. c. Baruch 4. g. Et ponuntur anni æterni. Pſ. 76. Iſa. 26. a. Baruch 3. d. Rom. 16. d. Et dies ęternitatis. Mich. 5 a. 2. Pet. 3. d.

Ignis inferni. Aeternus ignis, eſt ignis inferni. Matt. 18. b. 25. d. Mar. 3. d. 2. Theſſ. 1. c. Iudę b. c.

Seculum. Aeternum quandoque ſumitur pro hoc ſeculo, vt cum Pſal. 48. dicitur: Laborabit in ęternum, & viuet adhuc in finem.

Baſi. ſ. Pſ. 48.

Conceptus ęternus dicitur eſſe eius, qui conceptus in vtero matris moritur. Iere. 20. d.

Lyra ſ. Hebr. 6.

Aeternum iudicium dicitur, vel iudicium generale, poſt quod ſequitur æternitas: vel ipſum diuinum iudicium, quod æternum eſt, ſicut ipſe Deus. Hebr. 6. a. Item quia ſententia diuini iudicij in æternum durabit.

Aeter, quære Cælum.

Aethiopia, Aethiops.

Ardor concupiſcentiæ. Caro. AEthiopia regio meridionalis ſub torrida zona, feruidiſſima ob Solis vicinitatẽ, generat homines nigros. Vnde & Hebraicè Chus dicitur, quod ſignificat nigrũ, ſeu Aethiopẽ: & Græcè dicitur αἴθιοψ, id eſt ardens, ſeu incenſus. Eã prouinciam circuit Gion, id eſt Nilus: poteſt ſignificare ardorem concupiſcentiæ, quam circuit Nilus, vt prauos eius motus refrigeret. Gen. 2. c. Poteſt etiam ſignificare carnem abiectam, & vilem.

Gloſ. ord. ſ. Gen. 2. Ambr. 2. de para. 3

Gentiles. Eccleſia ex gentibus. Infideles ad fidẽ venientes. Peccatores. Aethiopia, & Aethiops ſignificare poteſt Gentilem populum, aut eccleſiã ex gentibus, aut infideles ad fidem venientes. Nũ. 12. a. 4. Reg. 19. b. Iudith 1. d. Pſ. 67. 71. 73. 86. Iob 28. c. Iſa. 11. c. 18. a. 20. b. 37. b. 43. a. 45. c. Iere. 13. d. Sopho. 2. c. 3. b. Nahum 3. b. Amos 9. b. Habac. 3. b. Poteſt in eiſdem locis peccatores nigredine peccatorum obſcuratos ſignificare.

Ori. ſ. Num. ho. 6. & ſ. Cant. ho. 1. 2. Arno. ſ. Pſ. 71. Hie. ſ. Iſa 18. & ſ. Amos 9. & ſ. Sopho. 3. Aug. ſ. Pſ. 86.

Pœnitentes. Aethiopes, quibus Deus dicitur dediſſe draconem in eſcam, ſunt pœnitentes: qui dolendo paſcuntur peccatis dæmonis ſuggeſtione commiſſis. Pſ. 73. Ezech. 29. b. Et interpretatur ſic Aethiops humilis iuxta Hieronymum.

Arno. ſ. Pſal. 73. Hie. ſ. Ezech. 29.

Mundus. Mundani. Aethiopia interdum ſignificare poteſt mundum, & mundanos, quorum rex eſt diabolus. Eſter. 1. a. 8. c. 2. Par. 14. c. Pſ. 71. Sumitur etiam pro mundo, vt ſpecies pro genere.

Greg. 18. mor. 33.

Dæmones. Aethiopes etiam dicuntur dæmones, terrę, & tenebrarum amatores. Hab. 3. b.

Hier. ſ. Habac. 3. Hier. ſ. Sopho. 2. & epiſt. Iudi filia

Anima peccatrix. Eccleſia ex gentibus. Aethiopiſſa vxor Moſis animam prius peccatricem, quam ſibi coniungit Chriſtus, deſignare poteſt: & etiam eccleſiam ex gentibus. Num. 12. a.

Afferre.

AFferre idem eſt, quod ad aliud ferre: & ſecundum id, quod affertur, allegoriam admittere poteſt: præter ea autem, quæ hic ponuntur, vide in verbo Ferre.

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Afferre Domino gloriam, eſt facere opera, quibus glorificetur Deus: afferre autem illi honorem, eſt per eleemoſynas ipſum in pauperibus honorare: & etiam rectè ſentire de tribus perſonis. Affert etiam gloriam, & honorem Deo qui de prouidentia, & aliis ad Deum ſpectantibus rectè ſentit, ac alios etiam in eiſdem inſtruit. Pſal. 28. 95. Et afferre in circuitu Dei munera, ipſum bonis operibus laudare. Pſal. 75.

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Hieron. & Aug.ſ.Pſal.28. Hu.ſ.Iſa.60.& 49. Afferre Deo filios arietum, eſt offerre illi ſimplices ad fidem conuerſos, vel diſcipulos Apoſtolorum. Pſ.28. Affertur autem ad Hieruſalem fortitudo gentium, quum doctiores ex gentibus conuertuntur. Iſa. 60.c. Et afferunt filios in vlnis, quum doctores nutriunt ſimplices rudiori doctrina. Iſa.49.f. Afferre de piſcibus ad Chriſtum. Ioan.21.c.

Greg.ſ.Cant.8. Affert vir mille argenteos pro fructu vineæ, quum vir perfectus dimittit omnia temporalia pro Chriſto. Cant.8.d.

Glo.ord.ſ.Exo.27 Afferre oleum oliuarum ad tabernaculum, eſt adiungere deuotionem mentis bonis operibus, aut orationi. Exo.27.d. Idem deſignare poteſt afferre frondes oliuæ. Neem.8.d.

Hie.ad Dam.q.3. Afferre de venatione ad Iſaac, eſt offerre Deo homines prædicatione ſaluatos. Gen.27.a.

Glo.int.ſ.Gen.31. Afferre lapides ad erigendum titulum. Gen. 31. f. eſt vocare homines ad fidei confeſſionem.

Glo.ord.ſ.Gen.18. Afferre pauxillum aquæ ad abluendos pedes hoſpitum, officiorũ hoſpitalitatis nos admonet. Gen.18.a.43.e.

Greg.ſ.1.Reg.10. Afferre munera Sauli. 1.Reg.10.d. eſt exhibere prælatis reuerentiam honoris, & humilitatem ſubiectionis, quæ non afferunt filij Belial.

Affert ſementem herba. Gen.1.d. quum homo bene operatur. Sic afferre fructum eſt bene operari. Ezech. 36.b. Habac.3.d. Ioan.12.d.15.a. Et afferre de fructibus terræ promiſſionis. Nume.13.b. Et afferre denarium Chriſto. Marc.12.b. eſt offerre illi obſeruantiam decalogi. Et afferens mulier alabaſtrum vnguenti. Luc.7.f. eſt exercẽs bona opera opinionem bonam generantia. Idem eſt afferre aromata Salomoni, hoc eſt Chriſto. 3.Reg. 10.d. Et afferre mercedem paſtori, eſt ſeruare præcepta, quę Chriſtus verus paſtor tradidit. Zach. 11.c. Ad idem ſpectat afferre farinam ad Eliſæum 4.Reg.4.g. Et afferens mulier Sareptana buccellam panis ad Eliam. 3.Reg.17.b. *Bene operari. Seruare præcepta.* *Hie.ſ.Zach.11.*

Allata fiſcella, in qua erat Moſes, ad filiam Pharaonis. Exo.2.a. deſignat Iudæos volentes ſeruari legem cum ſuis traditionibus.

Hie.ſ.Hoſe.4. & ſ.Amos 4. Afferunt hæretici ignominiam. Hoſe.4.d. quum ſpurca, & nefanda dogmata confingunt. Quum autem dicunt vaccæ pingues dominis ſuis: Amos 4.a. Afferte, & bibe[illegible]us: hæreticos inferiores deſignant, qui parati ſunt ad omnes hæreſiarcharum errores ſuſci[illegible]dos.

Hie.ſ.Haba.3. Non afferunt cibum arua. Habac.3.d. quum Iudęi non bene operantur.

Greg.7.mor.21. Afferre amicos Iob de ſubſtantia ſua ad ipſum Iob, eſt hæreticos præſumere de ſubtilitatibus, quaſi in defenſionem eccleſiæ ab ipſis hæreticis excogitatis: quas tamen ſubtilitates eccleſia reſpuit. Vnde dicit Iob 6.d. Nunquid dixi, Afferte mihi, & de ſubſtantia veſtra donate mihi? Quibus etiam dicitur: Afferte, ſi quid fortè habetis. Iſa. 41.f.

Attulit Deus Ioſeph ſceptrum regni. Sapien. 10.c.

Afferre inaures ad Aaron. Exod.32. a.

Afferre vas nouum ad Eliſæum. 4.Regum 2.d. Incarnationem Chriſti deſignat. *Incarnatio.*

Afficere, Affectus, Affectio.

AFficere idem eſt, quod permouere, aut affectum in aliquo generare: & etiam cumulare, aut mulctare, vt afficere muneribus, aut iniuria vix habet locum in allegoriis, ſed literaliter ſumi ſolet.

Ori.ſ.Matt.ho.20 Afficere contumeliis patrem & matrem, irriſionem prædicatorum, & Apoſtolorum deſignare poteſt. Ezec.22.b. Mat.22.a. Marc.12.a. Act.14.a.

Affectus cordis videtur ſumi pro concupiſcentiis carnis, ac illicitis deſideriis. Pſ.72. Sapi. 14.c. Ezech.25.b.

Affectio dicit humanitatis, & charitatis actum, & amicitiæ, maximè parentum erga liberos, & contra, vt Rom.1.d. & 2.Timo.3.a. Reprehenduntur, qui adeò peruerſi erant, vt inter cætera vitia, eſſent ſine affectione, quam tamen habebat Timotheus. De hac Philip.2.c.

Aug.ſ.Pſ.133. Affectans Dauid coram Achis, deſignat Chriſtum habentem affectum compaſſionis & miſericordiæ erga genus humanum. 1.Reg.21.d. Pſal.33. in titulo. Iuxta 70.

Affigere, vide Figere.

Affinis, quære Cognatus.

Affligere, Afflictio, Cruciare.

AFfligere idem ferè eſt, quod proſternere, aut deprimere, ac ferè vexare, atque ita mœrore afficere: nonnullas accipit allegorias.

Gre.3.Mor.11. Afflixit Deus Iob, hoc eſt, Chriſtum in paſſione: dicitúrque afflixiſſe fruſtra, quia non ob *Paſſio Chriſti.*

culpam propriam afflictus eſt, ſed ob alienam. Iob 2.b. Vnde ipſe dicebat. Pſ.68. Quæ non rapui, tunc exoluebam.

Philo.2. allego.& de congreſ. & c. Gre.9.Mor.42.

Affligit Deus penuria, vt det manna. Deut.8.a. quum tollit voluptates corporales, vt det ſpirituales, & doctrinam. Et cruciat mirabiliter. Iob 10. c. quum affligendo ad amorem ſui mentem erigit, & inde per lachrymas grauius eam affligit. Sap.12.c.Eccl'ci.4.c.Mich.4.c.

Philo.de congreſ. &c.

Affligit Deus affligentes, quum caſtigat vexantes innocentes: ſicut etiam afflicti ſunt Aegyptij, qui Hebræos affligebant. Exo.7 c.23.c.Leuit.26.f.Num.11.c.Ioſu.24.e.Iudi.10.b. 3.Reg.11.g.17.d.Iob 2.d.6.b.19.a.30.b.Pſ.43.Prouerb.10.a.Eccl'tæ 2.d.3.b.Iſa.24.a.64.d.Iere.25.f.31.c.Ezech.7.b.Nahum 1.c.Zach.8.c.10.a.Ioel 2.b.1. Macha.9.g. Lucæ 16.f.2. Pet.2. b.Apoc.14.b.

Greg.20. Mor.10

Affligit Deus aperta pharetra. Iob 30.b. quando per id, quod poſt flagellum ſequitur, quo conſilio flagellamur, perſpicimus.

Penitentia. — *Ori.ſ.Num.ho.23. Iſych.ſ.Leui.23.*

Affligere dicuntur animas ſuas, qui agunt pœnitentiam, & humiliantur, & affligunt eas in ſolennitatibus, vt acceptæ ſint Deo. Leui.16.g. Nume 29.a. Deut.16.a.1. Eſdr.8.d. Iſa.58.b. Dani 10. c. Afflictio demum dolorem peccati, & carnis caſtigationem ſignificare poteſt in multis locis. 1.Reg.1.b. 2.Reg.11.d.16.c.3.Reg.8.d.Iob.10.c.20.d.30.c. Pſal.17.37.43. Prouer. 10.d.22.a. Eccleſi. 1.c.2.d.4.b.5.c.8.a.10.c.12.a, Sapien.3.a.Eccl'i.4.a.30.d.36.d.Ier.2.f. Thr. 1.a.3.e.Ezec.10.c.Ionæ 4.a.Act.21.a.

Deſtructio legalis obſeruantiæ. Caſtigatio carnis. — *Phil.de cong. & c. Aug.epiſt.50.& ſ. Ioan.tract.11. Cle.Alex.1.peda.7*

Afflictio, qua Sara afflixit Agar. Gene.16.b. typus eſt deſtructionis legalis obſeruantiæ: & etiam macerationis carnis, & caſtigationis quæ fit eruditionis gratia, & qua eccleſia caſtigat malos. Alioqui magis affligebat aut perſequebatur Agar Saram ſuperbiendo, quàm Sara Agar caſtigando.

Ambr.2.de.Abr.9 Gre.ſ.1.Reg.13. Beda ſ.Exo.6. Ori.ſ.Exo.ho.3. Hie.ſ.Ioe.2. Arno.ſ.Pſ.16.

Affligentes Aegyptij Hebræos, deſignant dæmones, aut mundanos, inferentes fidelibus tribulationes, & graues tentationes, ſicut & Sodomitæ affligebant Lot. Gen.15.c.19.b.Exo. 1.c.3.b.2.b.23.c.Iud.2.c.10.b.16.a.1. Reg.1.a.13.b.2.Reg.7.b.20.b.4. Reg.13 d.14.g. Nee.1.a. Iob.19.a.31.d.Pſal.16.41 42.43.Sap.19.e.Ezech.22.g.Thre.1.a.Sopho.3.d.Hebr.11.e.Acto.12. a. Fuit autem maior afflictio populi, quando voluerunt ex Aegypto recedere: quia tunc diabolus grauius aliquem tentat, quum videt eum bene velle operari. Exod.5.d. Et cruciantes locuſtæ homines non habentes ſignum Dei. Apoc. 9. a. ſunt dæmones in iudicio punientes malos. De quibus etiam Ioe.2.b.

Paſsio Chriſti per Sacerdotes, & Phariſæos. — *Greg.ſ.1.Reg.1.*

Affligentes dicuntur interdum Phariſæi, & Sacerdotes Chriſtum perſequentes. Pſ.16. Et dicuntur afflixiſſe ſpiritum Chriſti. Iſa.63.c. Afflictio autem Chriſti, paſſio eius eſt. Iere.15.c. Et afflictio Iacob, quam dicitur Deus reſpexiſſe: paſſionem Chriſti deſignat. Gen.31.f.

Synagoga perſequens eccleſiam. Actiua perturbans contemplatiuam.

Affligens Phenenna Annam. 1.Reg.1.a. deſignat ſynagogam perſequentem eccleſiam. Vel deſignabat Saulum, qui ſpirans in diſcipulos Domini, perſequebatur eccleſiam. Act.9.a. Vel eſt vita actiua contemplatiuam perturbans, quum non dat locum contemplationi.

Dolor Iudæorũ de conuerſione gentium. — *Aug.epiſt.49.q.6 Hie.ſ.Ionam 4. Ruper ſ. Ionam 4.*

Afflictio Ionæ propter ſiccitatem hederæ, & propter liberationem Niniue. Ionæ 4.c. eſt dolor Iudæorum de amiſſione vmbræ legis, & de conuerſione gentilium. Afflictio verò, quã prius habuit poſt prædicationem, deſperatio quædam erat conuerſionis Iudæorum. Vnde Apoſtoli dolebant quod gentibus conuerſis, Iudęi remanerent in infidelitate.

Gre.22.Mor.24. Iſych.ſ.Leuit.25.

Affligit animam agricolarum prȩlatus, qui inuidet minoribus prȩdicatoribus, eóſque perturbat à prædicando. Iob.31.d. Et affligit contribules, quum imponit onera grauia, & importabilia debilib. Leui.25.c. Num.16.c.

Glo.ord.ſ. Iſa.63.

Affligere Spiritum ſancti Dei eſt peccando expellere à ſe Spiritum ſanctum. Iſa.63. Luc 8. g. Act.1.d. Vel angelum cuſtodem, aut prȩlatum offendere.

Hier.ſ.Eccl.10.

Affligunt pauperem hȩretici, qui ſimplicem in errorem inducunt. Ezech.22.g.

Affligitur in lapidibus tranſlatis, qui punitur, quia tranſtulit aliquos ab eccleſia. Eccleſiaſtæ 10.b. Vel e diuerſo, qui condolet errantibus, quos conuertit ad fidem.

Hier.ſ.Eccl.10.

Affligit ſtultos labor eorum. Eccleſiaſtȩ 10.c. quum Philoſophi laborant, in inueſtigando vero ſine lumine fidei.

Subicientes hoſtes Iſrael. — *Ruper ſ.Apoc.*

Cruciantes locuſtȩ homines menſibus quinque, ſunt hoſtes Iſrael: qui tempore Iudicum quinquies eos ſubegerunt. Apocal. 9.b.

Gre.15.Mor.14.

Affligetur iniquus in tabernaculo ſuo. Iob 20.d. quum in inferno punietur in carne, quam deſerere non poterit.

Glo.ord.ſ Apoc.12 Aug.ſ.Apoc.ho.9. Ruper.3.vict. ver. Dei.12.

Cruciabatur mulier, vt pareret. Apoc.12.a. Hoc eſt, carnem ſuam macerat prædicator, vt prȩdicatio ſit idonea: Vel eccleſia in hac vita cum labore parit Chriſtum. Vel deſignatur labor filiorum Iſrael in Aegypto.

Gl.inte.ſ.Prou.19.

Affligere patrem. Prouer.19.d. eſt Deum, vel patrem offendere.

Aug.ſ.Apoc.ho.8 Greg.9.Mor.42.

Cruciant prophetȩ malos, quia eos reprehendunt: quibus etiam graues ſunt ad videndum. Apoc.11.b.

Cruciat Deus mirabiliter, quum reuertitur. Iob.10 c. quia cùm is, à quo receſſerat, inſenſibilis eſſet in peccato, reuertente Deo, cognoſcens ſeipſum, dolet & compunctionis ſuæ pœnam gaudens miratur, & libet affici, quia afflictione ſua ſe conſpicit ad alta ſubleuari.

Affluere, quære Abundare.

Agag.

Greg. ſ. 1. Reg. 15. — *Senſus carnis.*

AGag, interpretatur, ſecundum aliquos, meditans, ſiue loquens: rex Amalecitarum, captus à Saule, & à Samuele occiſus, eratque pinguiſſimus. Deſignat ſenſum carnis, qui tunc meditatur, quum phantaſmata laſciuiæ colligit: loquitur autem, quum carnem motibus excitat, eſt rex Amalec, hoc eſt, libidinis, pinguiſſimus in iis, qui libidini vacant. Nu. 24. b. 1. Reg. 15. g. Eſter 3. a.

Agallim.

Hie. ſ. Iſa. 15. — *Pœnitentia.*

AGallim, id eſt vituli, vel arenarum tumuli: ciuitas in regione Moab vſque ad quam venit vlulatus Moab. Iſa. 15. d. deſignat pœnitentiam venientem vſque ad offerendos vitulos labiorum.

Agar, Agareni.

AGar, id eſt inquilinus, vel incolatus, vel proſelytus: ancilla Saræ quæ genuit Iſmaelem ex Abraham, quæ deſpexit dominam ſuam, ac poſtmodum cum filio eiecta eſt.

Beda. ſ. Gen. 16. — *Eccleſia.*

Agar, ad quam ingreſſus eſt Abraham, manente ſterili Sara, eccleſiam ex gentibus deſignare poteſt. Gen. 16. a.

Hier. ſ. Gala. 4. Amb. 1. de Abr. 4. Auguſt. 16. ciuit. Dei 35. — *Vetus teſtamentum.* *Synagoga.*

Agar, vt erat ancilla, deſignat vetus teſtamentum, quod ſeruit nouo, ac terrenam Hieruſalem in ſeruitutem generantem: quę deſpexit dominam ſuam, hoc eſt, eccleſiam, vnde eiecta eſt cum populo ſuo. Gen. 16. a. 21. a. Galat. 4. d. Deſignat etiam ipſam ſynagogam, quę generat Iſmaelem, hoc eſt, Iudæos aduerſarios Chriſtianorum.

Ori. ſ. Gen. ho. 7. — *Caro.*

Agar etiam eſt typus carnis, aut ſenſualitatis, quæ eleuatur contra dominam ſuam, videlicet rationem: quia animalis homo non percipit ea, quæ Dei ſunt. 1. Corin. 2. d.

Greg. ſ. 1. Reg. 3. — *Subditus imperfectus.*

Vt etiam concepit, & deſpexit dominam ſuam, deſignat mentem ſubditi imperfecti: qui, cùm aliquantulum profecerit, deſpicit prælatum ſuum.

Cle. Alex. 1. ſtro. Amb. 2. de Abr. 10. Phil. 2. alleg. & de Cheru. et de ſacrifi. Abel. et Cain, et de congreſſ. &c. — *Verſutia.* *Encyclicæ ſcientia.*

Eſt præterea Agar typus verſutię, quę ancilla eſt ſapientiæ, quæ bene Ægyptia dicitur, quia philoſophia in Ægypto abundauit. Significat etiam encyclicas diſciplinas, quibus mens adiuuatur: ideo concepit ex Abraham. Fugit, & reuertitur ante mutationem nominum Abrahæ, & Saræ, & ortum Iſaac: ſed poſtea eiicitur, quia non eſt earum vſus cum perfecta virtute. Inquilina enim prius eſt ex Agar: filij verò Dei ex Sara.

Hier. & Auguſt. ſ. Pſal. 82. — *Falſi fratres.*

Agareni filios fratres deſignare poſſunt, & eos, qui, cùm deberent eſſe habitatores Dei, proſelyti facti ſunt: qui in animo alieno, atque aduentitio perſeuerant: & nocendi occaſione inuenta, ſe oſtendunt. 1. Paral. 5. c. Pſ. 82.

Ager, Agreſtis, Aruum, Prædium, Rus.

AGer eſt locus extra vrbes, ſiue ſit cultus, ſiue incultus, ſeparatus ab hominum conuerſatione, niſi agreſtium, ac etiam ferarum. Vnde & locus aptus eſt crudelitati. Arua autem dicuntur, quæ arantur. Prædia verò dicuntur à præda: eò quod capti ab hoſtibus agri militibus diſtribuebantur. Ager autem interdum eſt campus. Gen. 4. b. Cum eſſent in agro. Item cœmiterium. Matt. 27. a. Ager figuli Poſſeſſio. Gen. 23. c. Agrum trado tibi. Rus. Gene. 34. a. Filij eius veniebant de agro.

Cle. Alex. ſ. 2. pæda. 10. Ori. ſ. Mat. 13. & ho. 35. Hila. ſ. Matth. cano. 7. 12. 25. 32. Amb. ſ. Pſal. 118. ſer. 19. & ſ. Luc. 23. Greg. 33. mor. 2. Aug. 2. de ge. con. Man. 2. — *Mundus.*

Ager ſæpe ſignificat mundum, in quo agro meditatus eſt Iſaac, hoc eſt, Chriſtus. Gen. 24. g. Et in eo Iacob inuenit puteum. Gen. 29. a. In eo Ioſeph errabat, quærẽs fratres ſuos: quum Chriſtus in mundum venit, quærens qui ſe agnoſcerent. Gen. 37. c. In eo etiam eſt fœnum, & herba, hoc eſt, promiſcua multitudo, & Dei gratia irrigari. Ier. 17. a. Poteſt ager ſignificare mundum. Gene. 2. a. 25. b. Exo. 10. b. 16. f. 23. b. Iob 39. b. 40. b. Pſ. 54. Eccl. 5. b. Canti. 7. d. Ezec. 31. f. 32. a. 34. f. Iere. 17. a. Matt. 13. f. 24. b. 27. a. In hoc agro abſconditus eſt Dauid, hoc eſt, Chriſtus, cuius diuinitas latebat in mundo. 1. Regum 20. a. Huius agri partem emit Iacob à filiis Emor. Gen. 33. d. Hunc agrum emit mulier fortis, quum prædicando conuertit infideles. Prou. 31. c.

Hie. ſ. Eccl. 5. Beda ſ. Prou. 31. Orig. ſ. Cant. ho. 3. Aug. epi. 80. & ſ. Pſal. 56. Gre. 16. Mor. 23. & ſ. Ezech. ho. 6. Hiſch. ſ. Leuit. 27. Hier. ſ. Pſal. 7. Ori. ſ. Matt. a. 13. — *Eccleſia.* *Chriſtus.*

Ager plenus, cui benedixit Dominus: deſignat eccleſiam, ſeu multitudinem fidelium per mundum diſperſam, quorum opera bona ſunt à Deo, à quo benedicuntur. Gen. 27. d. Ruth 2. a. 2. Reg. 23. c. 1. Paral. 11. c. Iob 24. a. Ezec. 31. f. 34. f. 39. b. Cant. 7. d. Matth. 24. b. Mar. 13. c. Luc. 17. f. Et ager figuli, cùm ſit ager ſanguinis propter ſanguinem Chriſti. Matt. 27. a. deſignare poteſt eccleſiã, in qua ſepeliuntur fideles: qui tanquam aduenæ, & peregrini non habebant, vbi requieſcerent, donec venerunt ad eccleſiam, & mortui ſunt in baptiſmo. Agri diuiſi, eccleſiæ. Mich. 2. b. In ipſa eſt theſaurus vtriuſque teſtamenti. Matth. 13. f.

Ager plenus etiam dicitur ipſe Chriſtus, qui etiam eſt ager, in quo abſconditus eſt theſaurus Matth. 13. f.

Amb. de fuga ſæculi & 2. de Iaco. 1. & ſ. Luc. 17. Ori. ſ. Num. ho. 11. Hie. ſ. Ezech. 36. — *Anima meritis plena.*

Eſt etiam ager plenus, anima meritis plena, & naturale fertilitatis ingenium, & culturę diligentia: ita tamen, vt naturæ, ac labori gratia præferatur: à quo agro non eſt recedendum, vt à bono retrocedatur. Luc. 17. g. Cantic. 7. d. Et agri primitiarum ſignificant cor humanum. 2. Reg. 1. d. Et genimina agri ſunt doctrina in corde. Ezech. 36. f. Zacha. 10. a. Machab. 3. d. Prouerb. 24. Et arua pacis dici poſſunt animæ pacem ſpiritualem habentes. Iere. 25. g.

Ambr. ſ. Luc. 17. Greg. ſ. 1. Reg. 18. & 20. Mor. 23. Ber. ſer. par. 26. Beda ſ. Prouer. 24. — *Caro.* *Subditi.*

Ager præterea, eſt caro: vt quum duo ſunt in agro, intelligantur mens bona, & mala in carne exiſtentes. Luc. 12. b. 17. g. Prouer. 24. d. Et ſubditi dici poſſunt agri: & agros ſerere, eſt prædicare, aut corpora diſciplinæ ſubiicere. Gene. 47. c. Leuit. 19. d. 1. Reg. 8. c. Pſal. 106. Ier. 6. f. 32. g. Mat. 6. d.

Ager

Vita actiua. Bona operatio. Fructus Spiritus. — *Hier. ſ. Iere. 32.*

Ager interdum dici poteſt vita actiua, vt quum filij Iacob veniebant de agro, hoc eſt ab exercenda vita actiua. Gen. 34. a Et ipſi bona operatio ager dici poteſt. Iere. 14. a. Matth. 24. d. Et agri multiplicati, ſunt fructus ſpiritus. Gene. 39. a. & gratia, & pax, quæ ſunt ager, quem emit Ieremias. Iere. 32. d.

Vita contemplatiua. Vita ſpiritualis. Secretum cordis. Diſciplina ſtudij cæleſtis. Gloria cæleſtis. — *Gre. ſ. 1. Reg. 16. 11. Aug. q. in euāg. 13. Iſych. ſ. Leuit. 14. Greg. ho. 11. Beda ſ. Prouer. 27*

Ager quoque dici poteſt vita contemplatiua, in quo agro ſedebat vxor Manue, quum vidit Angelum. Iudi. 13. b. Et quum requieuit arca in agro Ioſue. 1. Reg. 6. c. Ager etiam, in quo erat ſpelunca duplex: eſt vita ſpiritualis. Gene 23. d. 30. d. Et auolans paſſer in agrum, eſt tranſiens ad contemplationem. Leuit. 14. a. Et otium ad contemplandum, & ipſum cordis ſecretum ager dici poteſt: ex quo ſecreto egreſſus Saul, vidit afflictionem populi. 1. Reg. 11. b. Ager etiam dicitur diſciplina ſtudij cæleſtis. Iere. 32. b. g. 41. b. Math. 13. f. Ager etiam emendus pretio hædorum, eſt gloria cæleſtis Prouerb. 27. d.

Sacra ſcriptura. — *Ori. ſ. Matth. c. 13. Hila. ſ. Iſa. c. 13. Amb. de Iſaac 8. Caſſiod. cap. 3. Greg. 16. Mor. 23. Iſy. ſ. Leui. 25. 27. Aug. 1. q. in euā. 13. Beda ſ. Gen. 21. Hil. ſ. Mat. c. 11.*

Ager præterea dicitur ſacra ſcriptura, quæ conſecrata eſt Domino. Leuit. 27. b 25. c. Et in hoc agro eſt fœnum ad paſcenda iumenta. Deuteron. 11. b. Ioſu. 15. d. Iudi. 1. c. Iob. 24. a. Gen. 22. h. 27. b. Prou. 25. b. 31. b. Matth. 13. f. Cant. 7. d. Eſtque in agro ſolidior doctrina, quàm in horto, hoc eſt, in philoſophis, & prophanis autoribus. Et rura gregis domini, ſacram doctrinam ſignificant, in qua paſcuntur fideles. Iere. 25. a. In agro autem quædam leguntur, quæ cocta ſunt edenda, quædam cruda. Sic in ſacra doctrina quædam ſumenda ſunt ſecundum ſpiritum, quædam ſecundum literam. Peculiariter autem doctrina euangelica, agri nomine deſignari poteſt. Leuit. 25. c.

Doctrina euangelica. Sepulchrum Chriſti. — *Ambr. ſerm. 2. Hier. ſ. Iere. 23. Greg. 4. Mor. 3.*

Ager dici poteſt ſepulchrum Chriſti, vbi abſconditus eſt theſaurus: & vbi ſeminatum eſt granum ſinapis. Matth. 13. f.

Iudæa.

Ager dici poteſt Iudæa, in qua errabat Ioſeph, hoc eſt, Chriſtus quærens fratres ſuos: & in hoc agro ligabat manipulos. Gen. 37. b Et in eo ſunt regalia ſepulchra. 2. Paral 26. d. Et arua areſacta, ſunt ſynagogæ Iudæorum humore diuinæ gratiæ carentes. Iere 2. b. Et arua quæ non afferunt cibum. Habac. 3. d. Et huius agri periit meſſis. Ioel 1. c. Agri primitiarum non ſunt in Gelboe, hoc eſt in Iudæis: quia in principio eccleſiæ manſerunt in incredulitate: ſed in fine reliquiæ ſaluæ fient 1. Reg. 1. d.

Gentilitas. — *Ruper. ſ. Cant. 6. et 4. ſ. Ioannem.*

Ager gentilitas, & egreditur ſponſus in agrum, quum tranſit ad gentilitatem. Cant 7. d. hæc eſt prædium, quod dedit Iacob Ioſeph extra fratres ſuos. Ioan. 4. a. Gen. 48. d. Pſ. 2. Dabo tibi gentes hæreditatem tuam.

Lex. — *Iſych. ſ. Leuit. 25.*

Ager ſex annis ſerendus, eſt lex, in qua eſt laborandum. Leuit. 25. a.

Dignitas — *Aug ſ. Pſ. 132.*

Ager dici poteſt dignitas alicuius, quam qui læſerit, tenetur damnum rependere. Exod. 22. a. Et duo in agro ſunt, qui curam habent regendi alios, tanquam agricolæ. Matth. 24. d.

Exiſtentes extra eccleſiam.

Ager etiam dici poſſunt ii, qui foris ſunt, nempe extra Eccleſiam, quò egreſſus Ruben inuenit mandragoras. Gen. 30. d. Ier. 6. f. 14. d. Ezec. 7. d. 26 b. Hi ſunt agri Ægypti, & pereunt, quæ in agro, hoc eſt, extra eccleſiam, exiſtunt. Exo. 8. c. 9. f. 3. Reg. 14. c. 1. Paral. 19. c. Mich. 3 d.

Diſſolutio appetitus. — *Hier. ſ. Ezech. 7.*

Ager etiam eſt diſſolutio appetitus, vnde pereunt iumenta relicta in agris, & herba agri percutitur à grandine: quia omnes inordinati, & beſtiales motus appetitus, ſunt caſtigandi. Exo. 9. c. Agri etiam dicuntur delectationes carnis. 1. Reg. 8. c.

Superbia. Locus crudelitatis. — *Greg. ſ. 1. Reg. 8. Hier. ſ. Iere. 13. & ſ. Ezech. 20. Greg. ſ. 1. Reg. 14. Orig. ſ. Mat. ho. 35*

Ager interdum deſignat ſuperbiam, ac locum quemuis crudelitati accommodum: qua ratione Cain occidit Abel in agro. Gen. 4. b. Vbi peculiariter ager poteſt ſignificare Caluariæ locum, vbi Iudæi Chriſtum occiderunt. In hoc agro dicitur Deus vidiſſe abominationē Hieruſalem. Iere. 13. d. Et beſtiæ agri ſunt feri homines. Iere. 27. a. Et ager meridianus dicitur locus beſtiarum, ferorumque hominum. Ezech. 20. g. 33. f. 34. b. Ioel. 1. d. Exo. 15. b. 1. Reg. 14. b. Hic videtur ager robuſtorum. 2. Reg. 2. d. Et agri figuli, eſt locus ſubiectus diabolo. Matth. 27. a.

Vita auara. Terrena opera. Diuitiæ. Senſibilia. Contentiones verborum. — *Ori. ſ. Matt. ho 30 Phil. quòd dete. ſor potio inſidi. Hier. epiſ. Beatitudinis.*

Ager præterea ſignificat vitam auaram, & mundanam: qualis deſignatur per Eſau, qui fuit homo agricola. Gen. 25. d. Qua ratione ſignificat etiam ipſas diuitias. Mich. 1. b. Et terrena opera. Luc. 15. f. Act. 1. c. Iſa. 5 c. Item deſignat ſenſibilia, in quibus errabat Ioſeph, diuiſſa ratione: & etiam deſignat contentiones verborum. Gen. 33. c.

Hæreſes. Via lata. — *Ori ſ. Num. ho. 12. Hier. ſ. Iſa. 5. & ſ. Ezech. 26. Greg. ſ. 1. Reg. 4.*

Agri etiam dicuntur hæreſes, & ſenſus diabolici, ac latitudo erroris, in quos agros fideles non declinant. Nume. 21 e. 1. Reg. 4. a. 4. Reg. 2. c. Hoſe. 10. a. Et agrum agro copulare, eſt hæreſim hæreſi adiungere. Iſa. 5. c. 56. c. Iob 39. b. Ager etiam eſt via lata ducens ad infernum: vnde interficiuntur, qui ſunt in agro. Ezech. 26. a. Hic eſt ager Iſrael. 2. Reg. 21. d.

Fideles mali.

Agri diuiſi dicuntur fideles diuerſis vitiis, aut dæmonibus traditis. Mich. 2. b.

Pœnitentiæ opera. — *Hier. ſ. Mich. 2. (lin. grad. 14) Geor. Venet. Cant. 2. tom. 3. cap. 13. Glo. int. ſ. Deu. 20*

Agreſtes lactucæ deſignant violentiam ieiunii, laborem orationis, & patientiam in aduerſis, & cætera opera pœnitentiæ. Exo. 12. b. Num. 9 b. Dicuntur autem Hebraicè amaritudines: quia corporis caſtigatio, & reliqua pœnitentiæ opera non fiunt ſine amaritudine.

Ager fullonis, vbi occurrit Iſaias regi Achaz. Iſa. 7.

Agreſtia ligna, & agreſtes herbæ. Deut. 20. d. 4. Reg. 4. ſunt ſenſus inordinati, & figmenti. & voluptuoſa carmina.

Agricola, Agricultura, Colere, Excolere, Incultus, Ruſticus.

AGricola eſt, qui curam habet colendorum agrorum percipiendi fructus gratia. Agricultura verò eſt ipſa ars, & exercitium colendi agros.

Amb. de Noe 29. Aug. ſ. Ioã. trac. 80. Euch. ſer. ſpi. 4. Ruper. ſ. Zach. 13. — *Deus pater. Chriſtus.*

Agricola Noe deſignat Patrem cæleſtem. Gene. 9. c. de quo Chriſtus Ioan. 15. 1. Pater meus agricola eſt. Et ipſe Chriſtus agricola dici poteſt, qui excolit eccleſiam ſuam. Zach. 13. b.

Prælati.

Agricola dici poteſt prælatus, cuius munus eſt eradicare, euellere, ſerere, & plantare: qualis erat Noe. Gen. 9. c. Iſa. 61. b. Mat. 21. d. Mar. 12. a. 2. Tim. 2. a. Et agricolæ alii, quibus traditur vinea, reiectis prioribus: ſuntpatores noui teſtamenti. De his agricolis Eccleſiaſtici 37. c. Iere. 14. a. 51. e. Luc. 13. a. Prædicatores etiam minores agricolæ dicuntur. Iob 31. d. 1. Paralip. 27. d. Iere. 51. c. Ioel. 1. c. Amos 5. e. Zach. 13. c.

Lyra. ſ. Gen. 9. Glo. ord. ſ. Iere. 52. — *Prædicatores. Doctores indocti.*

Doctores quoque indocti, agricolæ dici poſſunt: qui malè inſtituuntur in eccleſia, reiectis melioribus. Tales agricolas reliquit Nabuzardam in Hieruſalem 4. Reg. 25. c. Iere. 52. d.

Orig. ſ. Mat. ho. 17. Phil. quod deter. potio. inſi. & de agricultu. — *Recipiens verbum Dei ad operandum. Operatores boni.*

Agricolæ etiam ſunt, qui recipiunt verbum Dei, vt ſecundum illud operentur: qua ratione etiam religioſi agricolę dicuntur. Matth. 11. d. Amos 5. e. Et generaliter agricolæ ſunt, qui corpus ſuum colunt, & ſenſus & affectus moderantur, & ſuperflua reſecant, &c. Et cultores terræ dicuntur operatores boni. Gen. 34. c. 47. e. 1. Mach. 14. a. Amos 9. d. Porrò agricola eſt artifex, & agricultura ars. Operari autem terram contingit ſine arte: vt operabatur terram Cain. Sic ſumitur agricɇta. Zach. 13. c. quum dicit, Homo agricola ego ſum.

Ori. ſ. Matt. ho. 19. Greg. ſ. 1. Reg. 9. & 5. mor. 7. — *Iudæi.*

Agricolæ in malum dicuntur amatores rerum terrenarum, eiſque vacantes: qualis fuit Cain. Sic Iudæi, & eorum ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi erant agricolæ, pro temporalibus ſeruientes. Gene. 4. a. 25. c. 4. Regum 25. c. 1. Paral. 27. d. Matth. 21. d. Marc. 12. a

Hie. ſ. Amos 5. — *Hæretici. Seculares. Incompoſiti.*

Agricolæ etiam, & ruſtici ſunt hæretici, in quorum aruis tribuli naſcuntur & ſpinæ. Amos 5. e. Et ſeculares, in quibus nulla eſt morum compoſitio, ſed vitiis aguntur quaſi in exterioribus locis nutriti, ruſtici ſunt.

Orig. ſ. Iere. ho. 1. Clē. Alex. 1. ſtro. Euch. ſer. ſpir. 4. — *Boni operatores.*

Agricultura Dei dicuntur boni, quos Deus colit euellendo ab eis prauos affectus, virtutéſque in eis inſerendo. Agricultura autem Dei eſt eorum, qui operantur non cibum, qui perit: ſed, qui permanet in vitam æternam. Ioan. 6. c. 2. Paral. 26. b. 1. Corin. 3. b.

Glo. int. ſ. Ezec. 36. — *Eccleſia, vel anima.*

Exculta terra, eſt eccleſia, vel anima cum virtutibus. Inculta verò, eſt eccleſia, vel anima ſine virtutibus. Ezech. 36. g.

Agere, Actus, Actor.

AGere notę ſignificationis eſt, & rarum in allegoriis: cùm omnes eius ſignificationes, ac vſus ad literam magis tendant, vt cùm Exodi 5. c. dicitur agi iniuſtè contra filios Iſrael: & 18. b. Superbè agere contra filios Iſrael: quod quidem ſic ſumetur allegoricè. Si filij Iſrael intelligantur fideles: contra quos iniuſtè, & ſuperbè agunt Ægyptii, hoc eſt dæmones, & homines mundani. Sic Nume. 25. d. Dicuntur Madianitæ hoſtiliter egiſſe contra filios Iſrael. Datur agere diem feſtum. Pſal. 75. Diem feſtum agent tibi. Exequi munus. Exo. 4. d. Oſtendã vobis quid agere debeatis. Agere gratias. Matth. 26. c. Accipiens calicem gratias egit. Negotiari. Gen. 21. c. Deus tecum eſt in vniuerſis, quæ agis. Agere pœnitentiam. Matth. 3. a. Tractare. Gene. 44. d. Abſit mihi, vt ſic agam. Agere vitam. Nume. 32. b. Nonne ita egerunt patres veſtri? Agere curam. 1. Reg. 28. d. vt poſſitis iter agere.

Ori. ſ. Num. ho. 18.

Agere fortiter ſecundum animę fortitudinem contingit Iſraeli, hoc eſt, fidelibus. Num. 24. c. Ioſu. 1. g. Sic dicuntur fideliter agere, & prudenter, & fiducialiter agere. Iſa. 12.

Baſil. & Hiero. ſ. Pſal. 14.

Agere dolum in lingua, eſt miſcere verbis ſanctis peruerſa. Pſ. 5. 13. 14. Agit etiam dolum in lingua, qui aliud agit, & aliud loquitur.

Agunt ſtultè paſtores, quum non ſequuntur conſilium Dei. Ier. 10. d.

Agit ſuperbè, qui eſt ab aquilone, hoc eſt diabolus, qui ſuperbiendo cecidit. Ioel. 2. e.

Actores habebant, qui erant ſub lege. Galat. 4. a.

Amb. ſ. Luc. 10.

Agens curam Samaritanus vulnerati, eſt Chriſtus, qui efficit, vt homo, quem curat, diuina præcepta ſeruet. Luc. 10. f.

Amb. ſ. Luc. 8.

Agi dæmoniacum in deſerta. Luc. 8. e. deſignat gentiles à lege, & prophetis profugos, longéque à gratia Dei exiſtentes.

Amb. ſ. Epiſ. ad Roma. 8.

Aguntur Spiritu Dei illi, in quorum actibus conſilia principum, & poteſtatum huius mundi non videntur. Rom. 8. c.

Aggæus.

Hier. ſ. Aggæ. 1.

AGgæus propheta, qui prophetauit anno ſecundo Darij regis. Interpretatur feſtiuus, vnde rectè omnis, qui poteſt feſta celebrare, non in fermento veteri malitiæ, & nequitiæ, ſed in azimis ſynceritatis, & veritatis, poteſt Dei recipere ſermonem, & dici Aggæus, hoc eſt, feſtiuus. 1. Eſdr. 5. a. Aggæ. 1. a.

Agger, quære Aceruus.

Agglutinare, vide Glutinum.

Aggrauare, quære Grauis.

Aggredi, quære Inuadere.

Agitare, Exagitare.

AGitare idem eſt quod concutere, aut implere, verſare, commouere, & tractare: Rarum eſt in allegoriis.

Minatur. Agitare manum, eſt minari. Iſa.10.g. Agitat Aſſur manum, cùm diabolus aut hæreticus minatur principibus Eccleſię, aut eos contemnit. *Hie. ſ. Iſa.10.*

Terreri. Agitari terram, eſt omnes homines, qui verſantur in terra, malorum magnitudine, atque pœnarum velut ebrios commoueri. Iſa.24.d. Sic ponitur agitari metu. Iudith 15.a. Et agitatur ficus. Apoc.6.d. quum turbatur perſequutionibus eccleſia. *Hier. ſ. Iſa.24. Hie. ſ. Apoc. l. 6*

Leuis. Agitata arundo vento, leuitatem malorum deſignat, qui facilè in omne vitium feruntur, & eorum, qui omni doctrinæ vento circumferuntur. Matth.11.a.

Dæmones. Tyranni. Agitatores curruum, ſunt dæmones incitantes ſuperbos, aut appetitus ad vitia. Nahum 2. a.2.Machab.9.a. Et etiam omnes tyranni, & perſequutores fidelium. *Hier. ſ. Nahum. 2 Ruper. ſ. Nahū. 2*

Agmen, quære Exercitus.

Agnus, Agna.

AGnus animal mundum, ſatis notum, manſuetum, & vtile hominibus, tam ad victum, quàm ad veſtitum: eſt frequens in veteris legis ſacrificiis: audit facilè vocem paſtoris, eique obtemperat. Agna vero eſt fœmina, & ſolebat aſſumi ad fœdus. Gen.21.d. Statuit Abraham ſeptem agnas.

Chriſtus. Agnus abſque macula, maſculus, anniculus, Chriſtum exprimit, is præcipuè, qui iubebatur offerri in Phaſe. Exo.12.a. Leuit.1.c.3.b.9.a.14.b.23.b.1.Reg.7.b. Num.28.a.29.a. Iſa.16.a.53.c. Ier.12.d.51.e. Ezec.46.d. Ioan.1.d. Apoc.5.b.6.d.7.c.13.b.14.a.15.b.17.c.21.c. Idem eſt agnus lactens, qui verè eſt vnus agnus: quia præter ipſum non eſt qui tollat peccata mundi. 1. Reg.7.b. Sed & duo agni, vnus in holocauſtum, alter pro peccato, eundem Chriſtum deſignant, qui & in holocauſtum, & pro peccatis noſtris oblatus eſt. Leuit.14.b. *Ori. ſ. Num. ho 24. Hier. ſ. Iſa.16. Greg. ſ. 1. Reg. 7. Gen. Venet. can. 2. to. 3. cap 13. Cyril. ſ. Ioā. l. 34. El ... Iulianum 8. Aug. ſ. Ioan trac. 7*

Angeli inferiores. Agni ouium, deſignare poſſunt minores ordines angelorum, qui in ſuperioribus tanquam in ſpeculis diuinam maieſtatem contemplantur. Pſ.113. *Iſych. ſ. Leui. 14.23. Beda ſ. Exo. 11*

Duo aduentus Chriſti. Intellectus & voluntas. Pœnitentia, & gratiarum actio. Agni duo anniculi quotidie offerendi, vnus manè, alter veſpere, duos aduentus Chriſti deſignare poſſunt, priorem ad redimendum, poſteriorem ad iudicandum. Exo 29.f. Leui.14.b.23.b. Num.28.a. Vel deſignant intellectum, & voluntatem, quas potentias debemus quotidie offerre Deo. Agnus etiam primus pro delicto, pœnitentiam deſignat pro virtute amiſſa: ſecundus gratiarum actionem de virtute recuperata: vel ſunt duo Pauli mandata: Pacem ſequimini, & ſanctimoniam. *Ricar. de S. Vict. 5 de arca myſt. 14. Ori. ſ. Leuit. ho. 8 Iſych. ſ. Leuit. 23.*

Sacra ſcriptura. Agnus aliquando ſacram ſcripturam deſignare poteſt, vnde agni reſiduum comburere, eſt incognita ſacræ ſcripturæ venerari. Exo.12.b. *Hie. Prolog. ſ. Re.*

Dona Spiritus ſancti. Agni ſeptem oblati, ſeptem dona Spiritusſancti in Chriſto deſignant: quæ fuerunt oblata in Pentecoſte. Leuit.23.c. Et agnæ ſeptem traditæ Abimelech ab Abraham, ſunt ſeptem dona Spiritusſancti neophytis tradita Gene.21.d. *Iſych. ſ. Leui. 23*

Vita innocens. Nuper renati. Simplices. Obedientes. Virgines. Agnus lactens, vita innocens dici poteſt. 1.Reg.7.b. Agni etiam lactentes, ſunt incipientes vitam nouam in Chriſto nuper renati. Iſa.40.c.65.d. Pſ.113. qui facilitatem, ac teneritudinem morumque ſimplicitatem, & animæ innocentiam præferunt, & maioribus obtemperant: ac demum caſti, & virgines dicuntur agni ſine macula. 1 Reg 15.a. 1. Paral.29.c. Prouerb. 27. d. Eccleſiaſtici 13.c.47.a. Iſa.5.d.11.b.30.c.40.c.65.d. Ezech. 46. d. Hoſe. 4. d. Luc. 10. a. Ioan. 21.d. Apocal 14.a. Leuit.5.b. *Greg. ſ. 1. Re. 7.15 Hie ſ. Iſa.40. 65. Arn. ſ. Pſ.113 Hier ſ. Iſa.40. Cle Alex. 1 pæd. 5. Iſych. ſ. Leui 14. Beda ſ. Prou.27.*

Pœnitentia. Agnus in holocauſtum, & agnus pro derelicto, pœnitentiam, & veram peccati diſplicentiam deſignare poteſt. Leui.12.b.14.c. Num.7.c. *Lyra ſ. Leui.12. Hie. ſ. Iſa 11. Aug. ſ. Ioā. tract. 7.*

Apoſtoli & Prædicatores. Remiſſio iniuriæ. Agni inter lupos dicuntur Apoſtoli, & Prædicatores facilè ſuſtinentes & remittentes iniurias: & demum omnes fideles iniurias remittentes. Agnis enim, & ouibus comparatur lenitas, & remiſſio iniuriæ. Iſa.11.b.21.b.53.c. Luc.10.a.

Vita actiua. Opera huius vitæ. Agna de gregibus vitam actiuam deſignare poteſt, quæ fructificat operibus bonis. Et dicitur de gregibus, quia vita actiua multorum eſt. Leuit.5.b. Et agni ſex, ſunt opera huius vitæ munda. Ezech.46.b. *Greg. 12. Mor. 2. Hie. ſ. Ezech. 46. Ruper. 1. ſ. Leui. 23*

Libidinoſus. Cor rebelle. Motus irrationales. Agnus laſciuiens dicitur is, qui libenter ſequitur prouocantem ad libidinem. Prouerb.7.d. Et etiam cor rebelle rationi, & diuinis præceptis. Ezech.27.d.39.e. Hoſe.4.d. Item motus irrationales, quos offerimus Deo, quum corrigimus. *Hie. ſ. Ezech. 27. Tho. 1. 2. q. 102. art. 5*

Viuentes in delicijs, aut cibus eorum. Agnus de grege ſignificare poteſt homines in delicijs viuentes. Iſa.34.b. Et etiam delicatum cibum eorum, qui in delicijs viuunt. Amos 6.b. *Hie ſ. Amos 6.*

Agni centum, quibus emit Iacob partem agri à filiis Emor Gen.33.d.

Agni anniculi quinque, quos obtulit Eliab. Num.7.c. Et etiam alij principes tribuum, ad quinque libros legis referuntur. *Lyra. ſ. Num. 7.*

Agnoſcere, quære Cognoſcere.

Agom, vide Bellum.

Ahilon.

Perfecti. AHilon, id eſt, frater meus mœrens: locus, vſque ad quem perſequuti ſunt filij Iſrael Philiſthęos: vbi tamen potius legendum eſt Aialon. 1. Reg.14. c. Figura eſt perfectorum, de quibus dicitur Matth. 5. a. Beati qui lugent. Perfecti enim proximorum miſerias lugent. *Gre. ſ. 1. Reg. 14*

Aioth.

Ori.ſ.Iud.ho.4.

Aioth, ſeu Ehud.ideſt laus, iudex Iſrael ambidexter,qui ob detentionem populi occidit Eglon regem Moab.Iudi. 3. b. Figura eſt Iudicum eccleſiæ, qui debent eſſe ambidextri,ne quippiam habeant ſiniſtrum.Deſignat etiam angelos cuſtodes, ac defenſores, qui aduerſus dæmones ſtant pro populo Dei.

Iudices eccleſ. Angeli cuſtode.

Ala, Penna, Pennula, Pennatus.

ALa propriè eſt auium, his enim binis per aera volitant,ſéque ad ſumma eleuant, mitóque impetu feruntur. Alis etiam fouent oua,ac pullos recenter natos, eóſque à noxiis protegunt. Pennæ verò ſunt plumæ, præcipuè alarum. Pennulæ verò,ſiue pinnulæ ſunt piſcium,quibus quaſi brachiis per aquam natando feruntur.

Arn.ſ.Pſ.16.90.35 Aug. de eſſen.diuin.

Alæ Dei diuinã dilectionem,& protectionem erga homines deſignant. Deute.32 b.Ruth. 2.c.Pſal.16.35.56.60.61.62.Idem deſignant alę gallinæ,ſecundum quod voluit nos congregare,quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas. Matth.23.d.Luc.13.g.Manus quoque Chriſti in cruce, alæ Dei dici poſſunt,quibus nos portauit,& ab impetu diabolici furoris protexit.Pſ.35.90.

Diuina dilect. & protectio.

Bern.ſer. 4.ſ. Qui habitat.

Alę etiam Dei ſiue pennæ dici poſſunt Angeli cuſtodes: qui ad noſtri protectionem à Deo deputati ſunt.Pſ.90.Malach.4.a.

Manus Chriſti. Angeli cuſtodes.

Euch.for.ſpiri.1. Ori.ſ.Matt.ho.26 Ambr.de Iſaac 8.

Pennę columbæ deargentatæ, virtutem ſpiritualis naturæ in Chriſto deſignare poſſunt. Pſal.54.67.138.

Alæ Cherubin eruditionem, & protectionem ſignificare poſſunt in angelis:in quibus per alas ſignatur celeritas alta conſcendens, & cæleſtis vitæ curſus iter in anteriora ſemper, ac celſiora conſternens,à mortalibus, atque infimis omnibus ſegregatus. Vel ſunt alæ in angelis gratia perpetuæ & indefectiuæ fœlicitatis: qui ſemper in cæleſtibus in miniſterio ſui perſiſtunt autoris. Vel ideo, quia leuitate naturæ ſunt prędiri,ita vt quocunque voluerint, ſtatim quaſi volando perueniant.Erant autem alæ Cherubin in oraculo quinque cubitorum ſingulæ:quia virtutes angelicę legem Dei in quinque libris deſcriptam indefeſſa deuotione cuſtodiunt, diligendo Deum, & proximum. De his alis.Exo.25.b.37.b.3.Reg.6.d.8.a.1. Paralip. 28.d.2.Paral.3.b.5.b.Indicant etiam alæ Seraphim diuini miniſterij velocitatem.

Protectio & velocitas angelor. & fœlicitas.

Diony.celeſt.hierarch.15.

Alæ Seraphim poſſunt etiam deſignare latitudinem, aut plenitudinem Verbi & Spiritusſancti in Chriſto,iuxta Origenem.

Plenitudo Verbi in Chriſto.

Euch.9.in Iſa. Ori.ſ.Rom.3. Cle. Alex.5.ſtro.

Deſignant etiam miniſteria, & operationes ſublimes dexterarum ſimul, & ſiniſtrarum poteſtatum.

Operationes angelorũ ſublimes.

Diony. celeſt. hierar.13.

Alæ ſex Seraphim,quarum duabus tegebant faciem, duabus pedes, & duabus volabant. Sic poſſunt diſtribui,vt tegentes faciem operiant exordia Dei,quę nequeunt à creatura comprehendi:tegentes verò pedes,deſignant futura ſoli Deo cognita,à creaturarum vero intelligentia ſemota:alæ verò,quibus volant,deſignant mediam Dei manifeſtationem angelis, & hominibus communicatam.Iſa.6.a.

Bern.ſer.4.de verbis Iſaiæ.

Vel poſſunt ſic diſtribui,vt duæ, quibus volant,dicant agnitionem, & deuotionem : quæ ambæ requiruntur ad volandum.Alæ verò velantes caput ipſorum, videlicet Seraphim, & etiam pedes,ſic intelligendæ ſunt,vt corpus quidem medium appareat,ſed non totum,propter eas nimirum alas, quibus volare perhibentur.Itaque caput in hómine eſt velatum, quia initium eius eſt ſolius gratiæ : ita vt nihil habeat, quod ſibi attribuat, in prædeſtinatione & vocatione. Non tamen ſic alienus eſt ab opere iuſtificationis:operatur enim illud gratia, ſed plane nobiſcum : atque ita apparet aliquatenus corpus Seraphim. Porro conſummatio ipſa, quæ eſt, velut pedes, ſic ſe habet, vt homo gloriari nequeat, quaſi videatur coadiutor, aut cooperator. Atque ita velatur caput duabus alis,quum homo veraciter agnoſcit, & humiliter confitetur,quod miſericordia eum ſola præuenerit,velat etiam pedes duabus alis,ſi miſericordiæ quoque quæ ſubſequutura eſt,nec ignarus extiterit,nec ingratus.

Bern.ſer.5.de verbis Iſaia.

Vel alę duæ,quibus volant,ſunt natura,& gratia.Alæ,quibus velant caput Dei, ſunt fœlicitas,& gloria angelorum : quę impediunt dæmones inuidia affectos, ne videant alta Dei. Alæ verò,quibus tegunt pedes Dei, ſunt prudentia, & fœlicitas: quibus abſcondunt iudicia Dei dęmonibus. Quæ verò detecta ſunt per alas,quibus volant,ſunt longanimitas, & benignitas Dei,quæ nobis quotidie apparent

Ricar.de S.Vict.1. de arca myſti.6.10

Vel ſex alę ſunt ſex gradus contemplationis. Primus eſt in imaginatione,& ſecundum ſolam imaginationem. Secundus in imaginatione ſecundum rationem. Tertius in ratione ſecundum imaginationem. Quartus in ratione,ſecundum rationem. Quintus ſupra rationem, & non præter rationem. Sextus ſupra rationem, & videtur eſſe pręter rationem.

Gradus contemplationis.

Gre.6.Mor.18.& 31.Mo.2.& ſ. Ezech.ho.3. Amb.2.de Abr.8

Alæ præterea ſuper caput erectæ, contemplationem in Deum deſignare poſſunt : alæ verò pedes velantes, motum compaſſionis in proximum. Alæ verò mediæ motum conſiderationis erga ſeipſum.

Gre.ſ.Ezech.ho.4 7.8.& 24.Mor.10

Alę rurſus duę,quibus animalia velabant corpus,charitatem Dei, & proximi, ac demum virtutes deſignare poſſunt.Ezech.1.f.Vel ſunt timor,& pœnitentia, quibus teguntur peccata. Alæ verò ſuperius iunctæ, amor & ſpes, quibus ſimul ad ſuperna Sancti feruntur. Alæ vero percutientes ſe ad inuicem, exhortationem ad virtutes inſinuant, vt quum in vno Sancto vna eſt virtus,in alio alia, mutuo ſe ſecundum illas percutiunt. Ezech. 3.c.10.a.11.d.

Charitas Dei & proximi. Timor & pœnitentia. Amor & ſpes. Exhortatio ad virtutes.

Ruper.ſ.Ezech.3.

Pennæ

Pennæ etiam animalium ſecundum quod tegebant, deſignant myſteria fidei non poſſe ratione humana comprehendi. *Aug.ſ.Apoc.ho.3.*

Vetus teſtamentum.
Alæ præterea ſenæ animalium, deſignare poſſunt vetus teſtamentum, per quod volat nouum: quando oſtenduntur prophetata, quæ in nouo apparent geſta. Apoc.4.c. *Greg.ſ.Ezech.ho.3*

Contemplatio. Habentes charitatem.
Pennæ contemplationem deſignare poſſunt, & manus eſt ſub pennis, cùm actiones Sanctorum virtute contemplationis vincunt. Ezec.1.b. Et pennati ſunt habentes charitatem & virtutes, & oculum mentis illuſtratum: ante quorum oculos fruſtra iacitur rete. Prou.1.b. *Beda ſ. Prouerb.1. Amb.de virgin.3. Gre.31.Mor.31.11.*

Cogitationes. Ordo bonorum operum. Intellectus.
Alæ animę dici poſſunt cogitationes, quibus leuiter in omnem partem fertur: & etiam ordo bonorum operum. Deſignantur autem per alas accipitris. Iob.39.d. Et pennæ ventorũ, intellectus animarum. Pſ.17.138. Eaſdem deſignant alæ ſtruthionis. Iob.39.c. *Arno ſ.Pſal.138. Hier.ſ.pſal.16. Aug ſ.pſ.138. & ſ.Apoc.ho.10.*

Duo teſtamenta.
Alæ aquilarum doctrinam duorum teſtamentorum ſignificare poſſunt, ſuper quas dicitur Dominus portare populum ſuum. Exod.19.a. Pſal.16.35. Et alę datę mulieri, ſunt duo teſtamenta. Apoc.12.d. Deſignant etiam Moſen, & Aaron. *Beda ſ.Exo.18.*

Renouatio vitæ ſpiritualis.
Pennæ etiam aquilarum. Iſa. 40.g. Renouationem vitæ ſpiritualis deſignare poſſunt, de qua dicitur. Pſ.102. Renouabitur, vt aquila iuuentus tua. *Glo.ord.ſ. Iſa.40*

Directio ſacræ doctrinæ.
Alæ geminæ Cherubim, id eſt, duorum teſtamentorum, deſignare poſſunt directionem inter aſpera & aduerſa, ac proſpera, quæ fit per ſacram doctrinam, ſemper ad cęleſtia nos dirigentem. 3.Reg.6.d. *Glo.ord.ſ.3.Reg.6*

Intellectus, & affectus iuſtorũ. Virtutes. Duplex vita.
Alæ accipitris, & herodij, intellectum, & affectum iuſtorum, ac pœnitentiam, ſed virtutes quibus in cælum ſolidè euolant, ſic vt ventos humani fauoris premant, deſignant: & præterea duplicem directionem, ac etiam duplicem vitam, actiuam videlicet, & contemplatiuam. Iob 39.c.d. Pſal.138. Idem deſignant alæ duæ datę mulieri. Apoc.12.d. Vel deſignant Eliam, & Henoch. Et pennæ columbę ſunt duo pręcepta charitatis. Pſ.54. *Gre.31.Mor.6. Euch.ſer.ſpirit.5. Aug ſ.pſ.138. & ſ.Apoc.ho.10. Benar. de diligendo Deo.*

Gratia & virtutes.
Alæ ignis, aut lampades ignis, deſignare poſſunt ſplendorem charitatis. Cantic.8.c. Et pennatæ generatim ſignificare poſſunt gratiam, & dona Spiritusſancti, ac virtutes bonóſque mores nos ad cæleſtia erigentes. Leuit.5.b. Pſal.17.67. Et pennatæ volucres, ſunt virtutes illas habentes. Pſ.77.148. Prouerb.1.b. Sancti enim virtutibus ad cęleſtia volare ſemper, & in his conuerſationem delectantur habere. *Ambr.ſer.25. Greg.Nyſſ.de oratione.*

Eccleſia.
Pennę etiam deſignant aliquando ipſam eccleſiam. Leuit.5.b. *Glo.ord.ſ.Leuit.5.*

Intelligẽtia ſpiritualium. Rationabiles ſenſus. Doctores eccleſiæ.
Pennę columbæ, intelligentiam ſpiritualium deſignare poſſunt. Pſalm.54.67. Et dicuntur deargentatæ, hoc eſt, verbi, & rationis ornamento decoratæ. Sunt etiam rationabiles ſenſus in ſancti Spiritus donis. Et præterea aures ſpiritaliter intelligentes: & doctores Eccleſię, & candor innocentię, & pudicitię. *Or.ſ.Cãt.ho.3.& 4 & ſ.Iſa.ho.6. Hier.ſ.pſal.54. Euc.ſer.ſpiritua.5 Aug.ſ.pſal.67.*

Ieiunium, & eleemoſyna.
Alę duę orationis, quibus in cęlum oratio volat, ſunt ieiunium, & eleemoſyna: & etiam gemina eleemoſyna, hoc eſt, Date, & dabitur vobis: & dimittite, & dimittetur vobis. *Aug.ſ.pſal.42.& ho.42.*

Mentes prædicatorum. Virtutes. Sublimitas angelorum.
Pennę ventorum deſignare poſsunt oculos mentis prædicatorum. Pſ.17.103. 2. Reg.22.b. Vel deſignant velocitatem venti, & leuitatem, & virtutes animę, vel ſublimitatem angelorum. Deſignant etiam virtutes charitatis in animabus perfectis, ſuper quas ambulat Deus, quia eius charitas eas ſuperat. *Greg.ſ.1.Reg.2.& 17.Mor.13. Hie.ſ.pſal.17. Aug.ſ.pſ.103.*

Pennę columbę ſignificare poſsunt Phariſęos, & Sacerdotes: qui requieſcebant inter medios cleros. Pſ.67. Alę etiam Iudæę erant ſacerdotes, & principes eius. Iere.2.g. *Arno ſ.pſ.67.*

Intellectus, & operatio.
Alæ poſsunt ſignificare intellectum, & operationem. Hoſe.4.d. quum dicitur ſpiritus ligaſſe Ephraim in alis ſuis. *Lyra.ſ.Hoſe.4.*

Prophetæ, & Apoſtoli.
Alæ terræ, ſeu fines, ſunt Prophetæ, & Apoſtoli: qui aſſumptis alis columbæ ad cælorum regna feſtinant. Iſa.24.c. *Hie.ſ.Iſa.24.*

Simulatio hypocritarum, hæreticorum & antichriſti.
Alę ſtruthionis fictam ſanctitatem, & conuerſationem ſimulatam hypocritarum, & Antichriſti deſignare poſsunt: quibus videntur in cęleſtia erigi, cùm terram non dimittant. Iob 39.c. Et alæ cymbali, ſeu nauium, ſunt doctores Antichriſti elati per ſuperbiam: vel verba hęreticorum magna promittentium, quæ tamen non exhibent. Iſa.18.a. Et in aliis hæreticorum inuenitur ſanguis, quum defendunt, quos deceperunt. Iere.2.g. *Greg.13.Mor.7.& 31.Mor.6. Hier.ſ.Iſa.18*

Potentia mundana. Superbia. Actiones diaboli.
Alæ aquilarum deſignare poſsunt potentiam mundanam. Ezec.17.a. Et alæ regis Aſſyriorum ſunt principes eius, aut defenſio. Iſa.8.b.18.a. Iere.48.g.49.e. Deſignant etiam vires diaboli ad tentandos fideles. Et dicuntur habere pēnas miniſtri regũ, aut adulatores. Eccleſiaſtæ 10.d. Et alę mulierum deſignant actiones ſuperbas. Zac.5.d. Ad hęc pertinet mouere pēnam. Iſ.10.d. Alæ beſtiæ velut aquilarum, deſignant pręcipitationem, & pręſumptionẽ in vita contẽplatiua. Dani.7.a. In his alis dicitur ligaſſe ſpiritus fornicationis Iſraelẽ. Hoſe.4.c. quia ex ſuperbia fornicati ſunt à Deo. Alæ etiam locuſtarum, ſuperbiam hoſtium deſignãt. Apoc.9.b. *Hie.ſ.Ezech.17. Ricar.de S.Vict.de vitio muta.5. Ruper.ſ.Hoſ.4.& ſ.Zach.5.*

Alę milui actiones diaboli, qui vitæ paruulorum ſemper inſidiatur. Zach.5.d.

Alæ auis quatuor tertiæ beſtiæ. Dan.7.b. deſignant velocitatem, qua Alexander Magnus adeptus eſt imperium. Vel deſignant alas fraudulentiæ per pardum deſignatæ, quę ſunt ſimulatio, diſſimulatio, oſtentatio, & excuſatio. *Gre.14.Mor.18. Hie.ſ.Dan.4. Ricar.de S.vict.de vitio mutal.li.12.*

Alæ quatuor terræ Iſrael, quatuor eius plagas deſignare poſsunt, vel partes totius terræ. Ezech.7.2. *Hier.ſ.Ezech.7.*

Contemplatio cæleſtium. Virtutes.
Pennulæ præcipuè ſunt piſcium, deſignántque contemplationem cęleſtium, vitam cæleſtem, ac virtutes. Leuit.11.b. Deut.14.b. Vnde piſces ſine pennulis ſunt immundi, hoc eſt, homines ſine virtutibus. Pennulæ etiam turturis, ſunt virtutes. Leuit.1.d.5.b. *Greg.ſ.Ezec.ho.7. & ho.31.*

Bern.ſer.1.de ſancto Andrea. *Hilaritas.*

Pennulæ quoque piſcium, hilaritatem deſignant. Hilaritas quippe leuat, & ſubleuat, vt ſaltus quoſdam dare videatur in alas, quiſquis exhilaratur. Duæ autem pennulæ duplicem indicant hilaritatem, vt glorientur in ſpe, & in tribulationibus.

Alabaſtrum.

Plin.35. nat.hiſt.8

ALabaſtrum eſt genus lapidis candidi,& pulchri marmoris ſimilitudinē habentis, ex quo fiunt vaſa, ſeu pixides ad vnguenta precioſa ſeruanda, quæ in eis optimè conſeruantur.

Corpus cum anima pura, aut cum fide.

Alabaſtrum vnguenti pretioſi, quod effuſum eſt ſuper caput Chriſti, deſignare poteſt corpus noſtrum caſtigatione pœnitentiæ factum vas precioſi vnguenti, nempe animæ Deo placentis. Et ipſum corpus ſimul cum fide alabaſtrū vnguenti erit. Mat.26.a. Marc.14.a. Luc.7.f.

Aug.ſ.Pſal.30. *Iudea.*

Deſignat etiam Iudæam plenam donis ſpiritualibus, & myſteriis, tanquam precioſiſſimo vnguento: quod quidem factum eſt, quum Iudæa deſtructa eſt, & odor vnguenti deuenit ad Gentes, quæ fidem ſuſceperunt.

Alacer, quære Exultare.

Alapa, Colaphus, Colaphizare.

Ori.ſ.Mat.ho.35. *Iniuria fidelium.*

ALapa eſt percuſſio maxillæ, quæ fit manu extenſa. Colaphus verò eſt percuſſio in collo. Alapis cædebant ſacerdotes, & phariſęi Chriſtum, quem etiam percuſſit ſeruus pontificis: & etiam colaphis. Matth.26.g. Marc.14.g. Ioan.18.d.19.a. deſignantes alios iniquos, qui Chriſtum colaphizant, quum iniuriam faciunt alicui de eccleſia.

Colaphizantur etiam boni quum perſecutiones patiuntur, & tentantur à diabolo.1.Cor. 4.c.2.Corin.12.b.1.Pet.2.c.

Album, Candidum, Dealbare.

Latitia ſpiritualis.

ALbum, color eſt maximè ad lucis ſimilitudinem accedens, maximéque viſui patens, ipſumque ad ſe trahens, ac munditiā imprimis deſiderans, qui & lętitię ſignū aſſumi ſolet.

Arn.ſ.Pſal.67. Philo.de ſomniis. Hie.ſ. Eccl'ten.9. Beda.ſ.Cant.ſer. 71. Ruper.2.ſ. Apoc. Amb.de virgi. 2. Greg.ſ.Cant.5. Ruper.ſ.Cant.5.& 1.ſ.Apocal. *Innocentia. Munditiꝫ. Anima ſenſibus doctrina fulgentes. Corpora glorioſa.*

Album lætitiam ſpiritualem, & innocentiam, & munditiam vitæ deſignare ſolet: ſiue hic candor ponatur in lapidibus, ſiue in veſtibus, ſiue in equis, ſiue in ouibus, &c. Gen.30. g. Eccleſiaſtæ 9.b. Cant.5.c.Pſ.50.67 Iſ.1.e.Thre.4.b.Tob.13.d.Dan.7.c.Zac.1.b.6.a.2. Mac. 9.a.16.a. Luc.9.d.23.b. Ioan.20.c. Acto.1.b.10.e. Apocal.1.c.3.a.4. b.6.c.7.c. Deſignat etiam animas ſenſibus doctrinæ, & vitæ merito fulgentes. Et corpora munda ſeu glorioſa.

Diuinitas in Chriſto,& iuſtitia. Aeternitas Dei.

Candidus dilectus dicitur Chriſtus propter diuinitatis ſplendorem, quæ per candorem rectè deſignatur. Dicitur etiam candidus propter pulchritudinem integræ iuſtitiæ. Cantic.5. c.Sapien.7. d. Candor capillorum eius, & etiam antiqui dierum æternitatem Patris & Filij deſignat. Dani.7.c. Apocal.1.c.

Hie.ſ Ezech.1. Greg.ſ.Ezec.ho.3. Ori.ſ.Matth.ho.3. Iſy.h.ſ.Leui.13. *Candor diuinæ lucis. Ardor prædicationis. Senſus ſpirituales.*

Candens æs ſplendorem diuinæ lucis indicat. Ezech.1.b. Vel ardorem prædicationis, ex deſiderio cæleſtium. Et alba veſtimenta Chriſti ſicut lumen, manifeſtationem gloriæ Chriſti deſignant: quæ facta eſt per literas euangelicas. Matth.17.a. Et candor totius cutis claritatem euangelicę prędicationis, ac ſenſum ſpiritualem deſignare poteſt. Leui.13.b.c.f. Quando tamen eſt in cute non totam cutem occupans, ſuſpitionem ſignificat peccati: ac interdum manifeſtam literę legis tranſgreſſionem. Leuit.13.a.b.

Amb.ſ.Luc.23.& exhor ad virgin. Diony..el.Hie.15. *Confeſſores,& virgines. Gloria,& innocentia*

Alba veſtis, qua Chriſtus indutus eſt in paſſione, confeſſores, & virgines ſignificat, ac etiam gloriam, & innocentiam Chriſti. Luc.23.b. Eccl'tæ.9.b.

Hier.ſ.Zach.6. Ruper.11.ſ.Apoc *Angeli. Eccleſia. Prædicatores.*

Albus equus interdum ſignificat angelos, in quibus candor propinquitatem diuinę lucis ſignificat. Zach.6.a. Apoc.6.a.19.b. Poteſt etiam ſignificare eccleſiam in baptiſmo dealbatam: nonnunquam prędicatores, & etiam virgines, quandoque etiam carnem Chriſti.

Glo.ord.ſ.Thren.4 *Virgines. Caro Chriſti.*

Candidiores niue dicuntur Nazarei, quum continentes excellentia vitę in eccleſia tam mira opera faciunt: vt multos, qui cęleſtem vitam tenuerunt, ſuperare videantur. Thren.4.b.

Orig.ſ.Gen.ho.17.

Candor dentium, & lactis, puritatem deſignat eorum, qui ſubtiliter myſticos ſenſus inueſtigant. Gen.49.b. Dicuntur autem candidiores lacte, hoc eſt, puriores, & ſublimiores, quàm ſit doctrina veteris teſtamenti.

Philo.2.allego. *Senſus allegoricus.*

Candor in virgis, quas Iacob decorticauit, ſenſum allegoricum ſignificat: qui apparet, detracto literę cortice. Gen.30.f. Album etiam in coriandro, aut manna. Exo.16.g. deſignat ſplēdorem verbi Dei: cuius participatione res alię caliginem excutiunt.

Gre.8.Mor.37.

Albi facti rami, deſignant genus humanum, vulneratum in naturalib. Albor enim in ramis indicium eſt ariditatis. Ioel.1.b. Vel albi facti ſunt rami, quum oſtenſa humanis oculis opera candeſcunt. De ſanctitate enim nomen ſumitur, quum recta actio diuulgatur: & vnde placere cupiunt, inde ſiccantur.

Au.ſ.Apoc.ho.1 Iſych.ſ.Leuit.13. Iſych.ſ.Leui.13. *Error cogitationum. Morum maturitas. Innocentia.*

Albus color capillorum, errorem cogitationum iam prodeuntem ſignificat. Leuit.13.a.f. Mat.4.f. Interdum verò morum maturitatem. Apoc.1.c. Ac etiam baptizatorum innocentiā.

Iſych ſ.Leui.13.

Alba cicatrix, manifeſtam deſignat peccati ſectam. Leuit.13.c.d. Vel deſignat tranſgreſſionem in legem: ſicut rubra tranſgreſſionem euangelici pręcepti.

Ori.ſ.Ioſu.ho.13. *Ignorantia legalium.*

Albor ſubobſcurus in lepra, deſignat ignorantiam legalium, non quidem omnium, ſed eorum, quę peculiaria ſunt ipſius legis, & non communia cum lege naturę, & euangelij, quę non facit immundum ignorantem. Eſt autem notanda diuerſitas candoris lepræ, & candoris lucis, vt alter ſumatur in bonum, alter in malum.

Amb.de initiat. miſt.7. Greg.ſ.pſal.50.

Dealbari in bonum, eſt à vitiorum maculis purificari. Dealbantur autem iuſti ſuper niuem,

rum

tum quia fulgebunt ſicut Sol: tum quia candor niuis facilè pręterit cum ipſa niue: candor verò iuſtorum perpetuo durabit. Pſal. 50. 67. Iſa. 1. e. Dani. 11. f. 12. c. Apocal. 7. c.

Hypocritæ. Dealbata ſepulcra, & dealbatus paries, hypocritas manifeſtè deſignant: qui foris mũdi apparent, quum intus omni vitiorum ſpurcitia ſint pleni. Matth. 23. e. Acto. 23. a. *Ori. ſ. Matt. ho. 25*

Chriſtus. Candidum manna dicitur Chriſtus, qui nulla ignorantia fuſcatur. Exo. 16. f. *Beda ſ. Exo. 16.*

Gentes paratæ ad fidem. Albæ meſſes, deſignant gentes paratas ad ſuſceptionem fidei. Ioan. 4. e. *Ruper. 4. ſ. Ioan.*

Albugo.

Ignorantia ſui. Superbia. ALbugo eſt macula in oculo viſum impediens, aut in totum tollens: ſignificare poteſt ignorantiam ſui, quæ facit homines nec ſe cognoſcere, nec de aliis rectè iudicare. Vel deſignat arrogantiam, & ſuperbiam: quæ non ſinit rectè iudicare, quę in nobis ſunt. Leuit. 21. d. Tobi. 5. b. 11. c. Vel deſignat vitium eorum, qui confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. Tit. 1. *Gre. 1. paſto. 11. Iſych. ſ. Leui. 21.*

Alchimus.

ALchimus princeps ſacerdotum de genere Aaron, pollutus ſacrificiis Antiochi Epiphanis: qui fecit multa mala populo ſuo. 1 Machab. 7. a. 9. f. 2. Mach. 14. a. Deſignat eos de quibus dixit Ioannes. 1. epiſt. cap. 2. c. Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis. Deniquе typum gerere poteſt *Iudas* Iudæ: quia tradidit populum ſuum. Tales ſunt etiam, qui intruſi ſunt in dignitates eccleſiaſticas, quum ſint indigni. *Lyra ſ. 1. Mach. 7.*

Alere, Aumentum, Altilia, quære Cibus, & Nutrire.

Alexander.

ALexandri nomine multi ſunt dicti, qui non habent allegoriam.

Diabolus. Chriſtus. Alexander Macedo. 1. Mach. 1. a. Secundum quod monarchiam occupauit, ſignificare poteſt principem huius ſeculi diabolum. Secundum autem quod erat liberalis, & ſubegit ſibi principes terræ, typus eſt Chriſti. *Lyra ſ. 1. Mach. 1.*

Alexander rex filius Antiochi, qui fauit Ionathæ principi ſacerdotum 1. Mach. 10. a. ſignificat bonos principes ſeculares, qui eccleſiæ fauent.

Alexandria.

Gentilitas ALexandria ciuitas Ægypti, quæ Hebraicè dicitur נא No. Ierem. 46. f. Ezech. 30. d. Nahum 4. b. deſignare poteſt gentilitatem, vel eccleſiam ex gentibus. Et Alexandrinus, qui venit ex gentilibus. Acto. 18. f. 27. a. *Hier. ſ. Nahum. 3.*

Alienus, Alienigena, Alius, Extraneus, Externus, Exterus,
Alienare, Abalienare.

ALienus dici ſolet, qui non eſt ex eodem genere, nec ex eadem patria cum eo, reſpectu cuius dicitur alienus. Idemque eſt alienigena. Aduertendum autem, vbicumque in veteri teſtamento ἀλλοφύλους, hoc eſt, alienigenas legerimus: non commune nomen eſſe omniũ exterarum gentium: ſed propriè Philiſthinorum, qui nunc Paleſthini vocantur, accipiendi ſunt, vt Pſal. 82. 86. vbi legitur, alienigenæ, in Hebræo habetur Philiſthim, de cuius interpretatione vide in ſuo loco. *Hier. ſ. Iſa. 2. & ſ. Amos 1.*

Chriſtus. Extraneus factus dicitur Chriſtus fratribus ſuis, hoc eſt, Iudæis, qui eum tanquam extraneum, & hoſtem perſequuti ſunt, & occiderunt. Pſal. 68. Aut fuit extraneus Apoſtolis, quum relicto eo, fugerunt. *Arn. & Auguſt. ſ. Pſal. 68.*

Angeli. Sancti viri. Alieni, quos adduxit Deus contra regem Tyri. Ezech. 28. b. dici poſſunt Angeli, aut Sancti viri, qui vicerunt diabolum.

Chriſtiani. Alieni reputantur Chriſtiani apud infideles. Et his alienis relinquunt Iudæi diuitias ſuas, hoc eſt, legem, & prophetas. Pſal. 48. 108. Et comedit alienus diuitias Iudæorum, quum populus Chriſtianus fruitur myſteriis eorum. Eccleſiaſtę 6. a. Ier. 8. d. *Baſi. ſ. Pſal. 48. Arn. ſ. Pſ. 108. Hie. ſ. Eccleſiaſt. 6*

Alienæ reputatæ ſunt Lia, & Rachel apud patrem ſuum Laban. Gen. 31. b. quia ignauus, & inuidus fugit laborem vitæ actiuæ, & contemplatiuæ. *Amb. epiſt. 4.*

Alienũ opus à Deo dicitur punire, quia propriũ eſt eius miſereri ſemper, & parcere. Iſ. 28. f. *Hie. ſ. Iſa. 28.*

Doctrina noui teſtamenti. Aliæ linguæ, doctrinam noui teſtamenti deſignant. Iſa. 28. c. Ier. 31. f. 1. Cor. 14. d. Et alij lapides, & aliud lutum, doctrinam verã, & euangelicam indicãt. Leuit. 14. f. Et alię veſtes, nouam conuerſationem ſecundum euangelium. Leui. 6. b. Et aliæ veſtes, quibus ſacerdotes debent procedere ad populum, deſignant ſermonem doctrinæ ſimplicioris. Ezech. 42. c. *Glo. ord. ſ. Iere. 31. Hie. ſ. Ezech. 42.*

Spiritus ſanctus Alius ſpiritus, quo plenus erat Caleb, Spiritum ſanctum videtur ſignificare, qui alius eſt, & diuerſus à ſpiritu nequam, quo pleni erant alij exploratores. Nume. 14. d. Sic dicitur alius paracletus, diuerſus videlicet à paracleto, ſeu ſpiritu huius mundi. Ioan. 14. b. *Ruper. 2. de glor. ſ. Trin. 12. Hier. ſ. Iſa. 62. & ſ. Iob. 15.*

Dæmones. Alieni interdum dicuntur dęmones, qui dicuntur deuorare terram. Iſa. 1. b. 62. c. Iob 15. c. Pſ. 48. 108. Iere. 3. e. 8. d. 19. b. 30. b. Ezec. 7. f. 16. d. Ioel. 3. d. Abdiæ d. Prou. 5. b. Et aliena poteſtas, eſt poteſtas dæmonum. 1. Mac. 10. d. *Gre. 12. Mor. 18. & 1. paſto. admo. 21. Aug. ſ. Pſ. 85. 103. Iſych. ſ. Leui. 12.*

Gentiles. Alienus populus dicuntur Gentiles, qui & alienigenæ dicuntur, alienati à conuerſatione Iſrael, hoc eſt, fidelium. Gen. 17. d. Vbi iubetur alienigena circuncidi, vt habitet cum populo Dei. De his Exod. 12. g. 21. a. 29. b. 30. a. Iob 19. b. Pſ. 55. 82. 86. Iſa. 61. b. Ezec. 7. c. 44. b. Abdi. d. 2. Para. 6. f. 2. Mach. 10. a. Luc 17. d. Ephe. 2. c. Et alię oues, quas Chriſtus habebat, erãt Gentiles *Rup. ſ. Hoſe. 7.*

Digitize

ad fidẽ vocandi.Ioan.10.c.Et alius ferens,& alius comedens deſignat Iudæos ferentes per legem, & prophetas,& gentiles eorum myſteriis fruentes.Iob.31. a. Prouerb. 11.d. Ioan. 4. e. Alieni comedentes robur Ephraim,fuerunt Romani,auferentes regnum à Iudęis.Hoſe.7.b.

Hie.ſ.Iſa.25. Aug.ſ.Pſ.53. Arn.ſ.Pſal.17. — *Iudæi.*

Alieni dicuntur Iudæi, vt quum Ioſeph ad fratres ſuos quaſi ad alienos durius loquebatur:deſignabat Chriſtum reprehendentem Iudæos,qui iam non merebãtur dici ſemen Abrahæ.Gen.42.b.Pſ.53.Et domus alienorum,ſunt domus Iudæorum.Iſa.25.a.Et ipſi ſunt exteri à virtute Dei.Sap.12.c.18.b.Itidem dicuntur aliena vitis.Ier.2.d.Et alieni filij.Pſ.17. 143. Eccleſiaſtici 8.d.Ezech.44.c.Hoſe.5.b.Et externi,qui non admittuntur ad miniſterium tabernaculi cum Leuitis.Num.1.g.3.b.18. c.

Chry.ſ.Ioã.ho. 58. Ambr.epiſt.1. Arn.ſ.Pſal.17. Hie.ſ.Abdiam. Gre.3.paſto. admo. 13.& 16.Mor.21. Cyril.7.ſ.Ioan. 2. — *Hæretici. Peccatores.*

Alieni etiam,vel alienigenæ in eiſdem ferè locis dici poſſunt hæretici,& omnino mali , & peccatores,qui non interſunt mutuæ cognitioni Ioſeph,& fratrum ſuorum.Gen.45.a.Leui. 26.b.Nume.3.f.Pſ.53.Prouer.5.b.6.a.11.a.25.b.27.a.Iſa.1.b.Iere.2.e.3.e.8.d.19.b.30.b.Ezech. 7.f.16.d.28.b.30.c.31.d.Hoſe.7.c.8.b.Ioel 3.d.Ioan.10.a.Et alieni pueri,ſunt ſatellites dæmonũ.Iſa.2.b.Et alieni,qui ſoluunt tributum,ſunt peccatores.Matth.17.d.Et etiam alieni ſunt perſequutores Eccleſię.Abdi.d.1.Machab.1.e.Hebr.11.g.Et alii,qui tranſtulerunt terminos, ſunt hæretici,qui à ſanctę Eccleſiæ gremio extraneos ſe fecerunt.Iob.24.a.Alienigena etiam gens,peculiariter dici poſſunt adulatores.Eccleſiaſtici 19.b.Alienigenæ, qui & Philiſthiim, id eſt,potione cadentes dicuntur,qui ebrij ſunt luxuria ſeculari.Pſal.82.Aliena etiam mulier & extranea,quæ mollit ſermones ſuos,eſt hæreticus.Prouerb.2.c.7.a.

Adulatores.

Aug.ſ.Pſ.82. Beda ſ.Prouer.2.7 Aug.ſ.Pſ.48.

Alieni,quibus mali relinquunt diuitias,ſunt eorum filii, vel cognati,qui eis prodeſſe non poſſunt.Pſal.48.

Aug.ſ.Ioã.tra.44 Chry.ſ.Ioã. ho.58.

Aliunde aſcendit fur & latro,quia hæreticus non intrat per Chriſtum, qui eſt veritas,neque ſacram ſcripturam.Ioan.10.a.

Vincen.Gallus ad uer.proph.Nouationes. Cle.Alex.3.pæd.8. — *Hæreſes.*

Alieni Dii,ſunt hæreſes,quæ ſic ab hęreticis coluntur, vt à gentilibus Dij ſui obſeruabantur.Exo.20.a.23.b.34.b.Ioſu.24.c.1.Reg.7.a.3.Regum 11.a.Pſ.43.80.Ier.2.e.3.e.7.b.16.b.19. a.Hoſe.3.a.Ioel 3.d.Et alienus ignis eſt hæreſis.Leui.10.a.Et alienigenæ mulieres ſunt hæreticorum ſectæ.3.Reg.11.a.1.Eſdr.10.e.Prou.2.c.6.c.7.a.22.c. 23.c. Eccleſiaſtici 9.b. Et aliena aqua dicitur vel vxor aliena,vel hęreſis.Prou.9.c.Eccleſiaſtici 25. d.

Greg.ſ.1. Reg.7. Hie.ſ.Pſal.114.& ſ.Ioel.3. Arn.ſ.Pſ. 18. Aug. de libero arbitrio.10. Ori.ſ.Rom.3. — *Peccata. Prauæ cogitationes.*

Alieni dij abiiciendi,ſunt peccata,& prauæ cogitationes,& quæcunque quis Deo præfert. Exo.20.a.23.b.34.b.Ioſu.24.c.1.Reg.7.a.3.Reg.11.a.Pſ.43.80.Iere.2.e.3.e.7.b.16.b.19.a.Hoſe.3.a.Ioel 3.d Et aliena peccata dici poſſunt adulationes , quibus mali adulantur nobis. Pſ. 18.1.Timoth.5.b.Vel ſunt peccata,quę quis perſuaſione alterius admittit.Vel prauæ cogitationes,quæ nobis nolentibus adueniunt.

Cle.Alex.3.pæd. 9 & 2 Strom. Amb.epiſt. 3. Iſych.ſ.Leui.10. Cyril.dialog.2. — *Scientiæ gentilium.*

Alienigenæ mulieres,ſunt ſcientiæ Gentilium.3.Reg.11.a.1.Eſdr.10.e.Prou.2.c.6 c.7.a. Et aliena mulier,eſt philoſophia,in qua non multum eſt immorandum. Et alienæ vanitates dici poſſunt Gentium ceremoniæ.Thr.5.a.

Concupiſcentia.

Alienigenæ etiam mulieres ſunt concupiſcentiæ carnis , & oculorum ,& ſuperbia vitæ.3. Reg.11.a.Prou.2.c.6.c.7.a.22.c.23.c.Et alienus ignis,eſt praua concupiſcentia, & ardor auaritiæ.Leuit.10.a.26.b.

Lyra.ſ.Hoſe.7. Hie.Cypr.ſ.Pſ.89

Alienæ cõputatæ ſunt leges Dei à Iudæis videlicet,& hæreticis eas cõtẽnentibus.Hoſe.8.d.

Aliena domus deſignare poteſt conuenticula hæreticorum.Prouer.5. b. Et alienus locus eſt , quem faciunt, qui colunt idola vel errores.Iere.19.a. Idem deſignat vinea aliena. Iere. 19.a.Et menſa aliena.Eccleſiaſtici 40.d.Et alienum matrimonium , eſt coniunctio cum hæreticis.Eccleſiaſtici 23.d.

Hila.ſ.Matt.cã.3 Ambr.ſ.Luc.2. Beda ſ.Prou.1.

Alia via,per quam reuerſi ſunt Magi,mutationem vitæ prioris deſignare poteſt, aut ipſum Chriſtum.Matth.2.b.

Hie.ſ.pſ.89.

Aliena verò via dicitur,quæ non eſt conformis naturali rationi.Prouerb.21.d.Ideo omne peccatum eſt contra naturam.

Caro peccatoris.

Aliena terra dici poteſt corpus,aut caro peccatoris rebellis ſpiritui,aut ſtatus peccati.Exo. 2.d.18.a.Pſ.136.Baruch 3.b.1.Mach.6.b. Act.7. a.Et alienus locus dicitur , qui eſt ſeparatus à Deo.Iere.19.a.Et aliena peccata dicuntur, quæ voluntate aut ignorantia,& errore committimus.Pſ.18.

Glo.ord.ſ.1.Re.22

Alienus æs, dici poteſt ſenſus peccatorum.1. Reg. 22. a. Et alienum dici poſſunt diuitiæ, quia non ſunt hominis proprię,ac demum omnia temporalia.Luc 15.e.Exo.22.a.Eccleſiaſtici 21.b.1.Pet.4.d.

Hier.ſ.Iſa.17. — *Blaſphemia in Chriſtum.*

Alienũ germẽ,dici poſsũt blaſphemiæ in Chriſtũ prolatę,ſeu infidelitas de filio Dei.Iſ.17.d.

Aug de moribus eccleſiæ.12.

Alia creatura referri poteſt ad ſenſibilia.Rom.8.g.vt vna creatura intelligatur eſſe anima intelligibilis.

Glo.inte.ſ.Iſa.43.

Alienus non eſt cum Deo.Iſa.43.b. quia Deus ſolus eſt creator,& ſaluator.

Hier.ſ.Iſa.1.& 2. aduer.Pelagianos. Aug.ſ.pſ.57. Greg.21. Mor. 4. Glo.inte.ſ.Eſter 1 Glo.inte.ſ.Iſa.65. Glo.int.ſ.Mar.16 — *Separari à fide vel à Deo.*

Abalienare ſeu alienare,ſignificat ſeparari à fide,vel à recta conuerſatione, vt Pſal.57.Alienati ſunt peccatores à vulua:hoc eſt,hæretici ſeparati ab eccleſia : vel Iudæi à ſancta conuerſatione,& fide Abrahæ. Vel alienati ſunt peccatores à vulua : quia errauerunt circa natiuitatem Chriſti.Ezech.14.b.Iſa.1.b.Hoſe.9.d.1.Machab.6.c.11.f.14.c.Eccleſiaſtici 11.d. Eph.2.c. 4.c.Colloſſ.1.c.Et alienatio eſt operantibus iniquitatem,hoc eſt,ſeparatio à Deo, & eiectio in infernum.Iob 31.a.

Alia & alia vaſa conuiuij regis Aſſueri.Eſter 1. b. Varia dona ſpiritualia Chriſti deſignant.

Aliud nomen, quo Deus vocauit ſuos. Iſa. 65. c. eſt nomen Chriſtianorum à Chriſto.
Alia effigies, qua Chriſtus ſe oſtendit. Mar. 16. c. indicat Deum non hic apparere in propria natura.

Alleuare, quære Leuare,

Alleuiare, quære Leuis.

Allicere, Illicere.

ALlicere, eſt ad ſe trahere quaſi inuitando, & titillando. Rarum eſt in ſacra ſcriptura.

Alliciunt animum regis vxores plurimæ, quum variæ hæreſes trahunt ad ſe ſuauitate ſermonis animum liberum. Deut. 17. d. Prou. 30. a.

Allidere, Elidere, Illidere, Impingere.

ALlidere eſt in aliud propellere quippiam, vt lædatur, impingere autem eſt allidi.

Cadere in peccatum. *Pœna peccati.* *Eiici à ſtatu mūdanæ gloriæ.*

Allidere dicitur Deus, quum permittit cadere in peccatum: aut quum dat pœnam pro peccato. Pſ. 101. Iſ. 30. g. 64. c. Ier. 48. d. Dicitur etiam virtutem hoſtium allidere. Iud. 9. c. Et alliſio manuum eſt eorum, qui puniuntur à Deo, vel à ſtatu mundanæ gloriæ deiiciuntur. Iſ. 25. d. Iob 30. c. Eccleſia. 1. d. Alliſio etiam manuum Moab, eſt contritio virtutis diaboli. Iſa. 25. d. Alliditur quoque ille, quem per diaboli inſtinctum calens ætas præcipitauit in caſum, vel ignorantia, vel infirmitas. Vel qui humiliatus eſt per peccatum. Pſ. 144. 145. Eccleſiaſtici 8. d. Nahum. 3. b. Sic non impingit pes iuſti. Prou. 3. c. quia diligentibus Deum omnia cooperátur in bonum.

Aug. ſ. Pſ. 101. 145. *Hie. ſ. Iſ. 25.* *Gre. 2?. Mor. 26.* *& ſ. Pſ. 101.* *Hil. ſ. Pſ. 144.* *Bed. ſ. Prou. 3.*

Abiicere prauas cogitationes.

Allidere paruulos ad petram, eſt abiicere prauas cogitationes, peruerſáſque concupiſcentias, ac parua peccata mox in principio confugiendo ad Chriſtum. Pſ. 136. Hoſ. 14. a. Nahu. 3. c. 2. Mach. 3. e.

Ori. ſ. Num. ho. 20 & ſ. Cant. ho. 4.

Alliduntur infantes hæreticorum in oculis eorum, quum decepti ab eis reducuntur ad Chriſtum, ipſis renitentibus. Iſ. 13. d. Et alliditur mater ſuper filios: quum Eccleſia falſa hæreticorum dogmata ſimul cum ipſis deſtruit. Hoſ. 10. d.

Hie. ſ. Hoſ. 10.

Elidit diabolus paruulos, quum tollit à nobis bonas cogitationes. 4. Reg. 8. d. Eccleſiaſtici 6. a. Ad idem tendit, quum illidebat immundus ſpiritus puerum lunaticum: & etiam alium hominem. Marc. 9. b. e. Luc. 9. d. Sic impingunt in via, qui incidunt in peccatum. Ier. 31. b.

Hie. epiſt. Audi filia. & ſ. Iſa. 13.

Impingunt Iudæi in meridie, quum nolunt ſuſcipere legem gratiæ manifeſtatam. Iſa. 59. c. Ier. 18. b. Et alliſi lapides, ſūt Iudæi diſperſi. Iſa 27. c. Vbi etiā deſignatur idololatria deſtructa.

Hie. ſ. Iſ. 59. 27.

Impingens Dauid ad oſtia ciuitatis, vel tympanizans: eſt Chriſtus percutiēs corda. 1. Reg. 21. d. Pſ. 33. in titulo.

Aug. ſ. Pſ. 33.

Allidere pedem plangendo, eſt pœnitentiā agere, & non gradi itinere peccatorū. Ezec. 6. c.

Non impingit equus in deſerto, quum anima non impeditur à bene operando in corpore. Iſ. 63. c. Non illidetur etiam ſapiens, quaſi in procella maris. Eccleſiaſtici 33. a.

Hie. ſ. Ezec. 6.

Illidens mulier fragmen molæ in caput Abimelech. Iud. 9. g.

Impingentes arietes lateribus, & humeris pecora debilia. Ezech. 34. e. Sunt facientes iniuriam minoribus.

Impegit fortis in fortem. Ier. 46. d. quum videlicet hæreticus eſt contra hæreticum.

Gl. int. ſ. Eze. 34. *Glo. ord. ſ. Ier. 46.*

Alligare, quære Ligare.

Allium.

ALlium eſt herba habens grana ſub terra, grauis ſaporis & odoris, qua maximè vtuntur ruſtici in cibum. Raro inuenitur in ſacra ſcriptura, vt cùm filij Iſrael optabant allia Ægypti, manentes in deſerto: deſignare poſſunt voluptates carnis, ad quas imperfectè conuerſi ad Deum, redire cupiunt, ſpiritalem cibum faſtidientes. Num. 11. b. Vel deſignant difficultatem vitæ præſentis, quæ à dilectoribus ſuis, & non ſine luctu agitur, & tamen cum lachrymis amatur.

Voluptates carnis. *Difficultas vitæ præſentis.* *Gre. 20. Mor. 16.*

Alloqui, quære Loqui.

Aloe.

ALoe herba habens ſcyllæ ſimilitudinem, grauis odore, guſtúque amara: cuius ſucco cōcreto maxime vtuntur in medicamentis, præcipuè ad purgandum, & confirmandum ſtomachum. Valet etiam ad vlcera, & ad præſeruanda cadauera à corruptione.

Pli. 27. nat. hiſt. 4.

Poteſt aloe deſignare continentiam, & carnis incorruptionem. Cant. 4. d. Io. 19. g.

Continentia.

Videtur poſſe ſumi aloe in malum Prou. 7. g. Et dicitur habere odorē ad alliciendum aptū.

Glo. int. ſ. Cant. 4.

Almondiblathaim, vide Helmon.

Altare, Ara.

ALtare ſeu ara eſt, in quo offertur ſacrificium Deo. Erátque duplex altare in veteri templo, nempe thimiamatis, & holocauſti. Altare thimiamatis erat intra templum iuxta velum, quod erat inter ipſum altare, & arcam fœderis: erátque de lignis Sethim totum auro tectum: & in eo adolebatur incenſum. Altare autem holocauſti erat in atrio ante templum, etiam de lignis Sethim, ære circuntectum: & in eo comburebantur ſacrificia, & holocauſta: vnde ſumpſit nomen, vt diceretur altare holocauſti.

Chriſtus.

Cyril.4.ſ.Ioan.28. Gre.3.Mor.20.& ſ.Pſ.50. Iſy.ſ.Leuit.1.4.8. Aug.1.q.in eua.34. Ber.ſer.4.Omniũ ſanctorum. — *Corpus Chriſti. Euchariſtia. Menſa cœnæ.*

Altare thimiamatis deſignare poteſt corpus Chriſti, aut ipſum Chriſtum, qui exhibuit Patri odorem ſuauitatis, & exhibet in omnium fidelium ſanctificatione. Idem eſt altare holocauſti, & hoſtia etiam pro totius mundi vita in cruce oblata. Et ipſe Chriſtus, ſeu corpus eius, aut euchariſtia ad altare, à quo auellitur inſidiator: & ad quod eſt omnibus, qui ſaluari volũt, accedendum. Exo.20.d.21.b.Leui.1.b.4.b.8.d.1.Reg.2.f.Pſ.117.Iſ.6.b.Malac.1.b.2.c.1.Cor.3.Hebr.13.b.Apoc.6.c.8.a.11.a. Et corpus Chriſti eſt altare factum de non ſectis lapidibus, qui eſt lapis exciſus de monte ſine manibus hominum. Dan.2.e. Et altare ſanctificans donum, eſt Chriſtus ſanctificans laudes, & oblationes, quæ per ipſum offeruntur. Mat.23.b. Ipſe eſt altare in fœlicitate, ſuper quod imponuntur vituli. Pſ.50. Poteſt etiam altare ſignificare menſam cœnæ Chriſti. Leuit.16.b. Et in multis aliis ex ſuperius poſitis locis. Altare etiam de terra, eſt humanitas Chriſti. Exo.20.d Et in altari de terra munus offerimus, ſi actus noſtros dominicæ incarnationis fide ſolidamus.

Bed.ſ.Exo.20. Ambr.1.de Spiritu ſancto.9. Gre.ſ.Ezec.ho.22. Rup.2.ſ.Exo.27. & ſ.Amos 9.& ſ.Apoc.5. Rup.4.ſ.Exo.16. — *Crux chriſti. Miniſterium Iudæorum.*

Altare holocauſti de lignis Sethim, deſignare poteſt crucem Chriſti, in qua oblata eſt illa ſaluberrima hoſtia corporis Chriſti, per quam totus mundus reconciliatus eſt Deo. Super hoc altare offerunt inſipientes carnis deſideria, mactantes ea Deo, & carnem ſuam crucifigentes. Ibi etiam offertur ſacrificium ex timore. Cuius altaris varia eſt mẽtio, in his præcipuè locis. Exo.27.a.28.g.29.c.35.b.38.a.40.a.Leu.2.3.4.5.6.7.8.9.10.14.Nu.4.c.2.Reg.8.b.24.c.3.Reg.3.a.6.c.18.e.19.b.4.Reg.16.c.1 Par.6.d.21.c.2 Par.5.d.8.c.15.b.26.c.33.e.1.Eſdr.3.a.Iud.4.c.Pſ.25.42.50.117.Baruc.1.c.Iſ.6.b.Eze.40.g.41.d.Hoſ.3.b.Ioel.1.c.2.d.Amos 9.a.1.Mac.1.c.4.c.2 Mac.6.b.10.a.14.b. Eandem crucem deſignat altare thimiamatis. Exo.30.a.35.b.37.d.40.a.Luc.1.a.Apoc.8.a Altare quoque holocauſti, quod erat in atrio, miniſterium Iudæorum deſignat, quod abiectum eſt.

Ori.ſ.Leui.ho.1.& ſ.Mat.ho.25. Gre.ſ.1.Reg.7.16.& 25.Mor.7. Phi.de offeren.vic. Hie.ſ.Mar.9. Gre.ſ.Eze.ho.22. Aug.ſer.255. Geor.Ven.cant.1.tom.6.ca.10. Gl.ord.ſ.3.Reg.7. Rup.2.ſ.Deut.4. — *Anima. Cor. Corpus humanum. Voluntas. Gentes.*

Altare interdum dicitur anima fidelis manens in gratia, aut ipſum cor humanum. Exo.24.a.Leui.1.2.3.4.5.6.7.8.9.10.14.17.Nu.3.d.7.a.Deut.16.d.Ioſ.8.f.Iud.6.e.1.Reg.7.d.Pſ.83.Thr.2.c.Zac.9.d. Et cùm auditoris cor perſuadetur ad bonum, victima dicitur eſſe in altari. Matt.23.b. Arula etiam altaris mentes deſignat fidelium Exo.27.a.38.a. Et altare ante faciem templi eſt, quum multi in ſanctæ Eccleſiæ conſpectu ſunt propoſiti, qui æterni iudicij memores ſemetipſos quotidie Deo ſacrificium in lamento compunctionis mactant. Ezec.40.g. Poteſt autem altare exterius templi corpus noſtrum ſignificare: interius verò animam. Altare quoque aureum eſt voluntas, in qua reſidet aurea charitas. 1.Mac.1.c.3.Reg.7.g. Altare de lapidibus ſine ferro, ſed calce læuigatis, in quibus ſcribitur lex. Deut.27.a. ſunt credentes ex Gentibus non per violentiam.

Ori.ſ.Ioſ.ho.9. Aug.ſ.Apo.ho.6. Bed.ſ.Gen.8.12. Ori.ſ.Num.ho.5. Gre.ſ.Ezec.ho.22. Rup.4.ſ.Gen.27. Tho.1.2.q.102.ar.4. — *Eccleſia. Hieruſalem. Apoſtoli. Vita iuſtorum. Contemplatiui. Perfecti. Vacãtes orationibus & ieiuniis. Sacrificium ex amore. Sacerdotes.*

Altare poteſt in eiſdem locis ſignificare eccleſiam, Hieruſalem, & ipſos Apoſtolos. Apoca.6.c.9.c. Sub altari autem dicuntur clamare Sancti: quia ſanguis eorum ſuper terram fuſus eſt. Hoc altare ædificauit Noe, ideſt Chriſtus. Gen.8.d. Et Abraham. Gen.12.c. Sunt etiam altare, qui carnem ſuam, & concupiſcentias mactant Deo. 3.Reg.7.d. Altare etiam thimiamatis, quod erat aureum, & de lignis Sethim, ſignificare poteſt vitam iuſtorum, contemplatiuorum, perfectorum: & vacantes orationibus, & ieiuniis, orantes non ſolùm pro ſeipſis, ſed etiã pro populo. 3.Reg.6 c In eo altari non offertur ſacrificium, ſed odor puriſſimus: vnde deſignare poteſt ſacrificium ex amore, qui eſt odor ſuauiſſimus Deo. Sacerdotes etiam dicuntur altare, quorum officium eſt reducere populum ad Deum. Erat autem altare aureum inter candelabrum, & menſam: quia poteſtas ſacerdotalis media eſt inter temporalem, & ſpiritualem, ſapientiam.

Aug.1.ſer.Domini in monte. Hu.ſ.Pſ.25.50. Rup.3.ſ.Exo.33. & ſ.Leu.5.29. — *Fides. Confeſſio fidei.*

Altare ſæpe dicitur fides, ſuper quam velut ſuper fundamentum ipſius ſacrificij inuocatur nomen Domini. Gen.8.d.12.c.13.a.22.b.23.d.25.a.Exo.17 d.Deut.16.d.Sap.9.b.Eccleſiaſtici 35.a.47.b.Iſa.19.c.56.c.60.b. Et altare de terra dicitur fides incarnationis Chriſti. Et altare Dei ſine gradibus, eſt fides Trinitatis. Exo.20.d. Et altare, quod reſtaurauit Elias. 3.Reg.18.c. eſt confeſſio ſanctæ Trinitatis per duodecim Apoſtolos reſtaurata. In hoc altari offerimus munus, quum ſupra ſolidam fidẽ offerimus orationes, doctrinam, & cætera, quæ ſi non ſupra fidem ſolidentur, non erunt accepta Deo. Mat.5.d.Pſ.25.50. Altare lapideum eſt fides ornata virtutibus. Tenet autem ferrum aut cultrum ſuper altare, qui ſibi virtutes arrogat. In hoc altari debet ardere ignis charitatis. Leu.6.b.

Ori.ſ.Ioſ.ho.26. — *Fides antiquorum patrum. Altare veteris legis.*

Altare infinitæ magnitudinis conſtructum trans Iordanem. Ioſ.22.c. fidem indicat patrum præcedentium aduentum Chriſti. Deſignat etiam altare veteris legis, quòd dicitur non eſſe factum in ſacrificium: quia non offerebatur in eo verum ſacrificium, quod eſt Chriſtus: ſed altare verum eſt in Eccleſia.

Ori ſ.Nu.ho.10. Phil.de temulẽtia. Hie.ſ.Ezec.40. — *Oratio.*

Altare thimiamatis quandoque deſignat orationem mentalem. Altare verò holocauſti orationem vocalem. Sic altare interius deſignat cognitionem diuinorum: exterius verò cognitionem ſenſibilium. Altare autem ponitur ante faciem templi, vt nunquam deſint orationes Sanctorum. Ezec.40.g.

Iſy.ſ.Leuit.4. Arn.ſ.Pſ.83. — *Sapientia. Myſteria.*

Altare etiam thimiamatis, ſapientiam omnes virtutes includentem deſignare poteſt: cuius quatuor cornua, ſunt quatuor virtutes cardinales. Leu.4.b. Altare etiam Dei dicuntur diuina myſteria. Pſ.83. Altaria verò faciebant Abraham, Iſaac, & Iacob: quo deſignabatur ſcientias omnes in Deum eſſe referendas.

Glo.ord.ſ.Eze.41. — *Sancti.*

Altare ligneum, quod non patitur ab igne, Sanctos deſignare poteſt. Ezec.41.d.

Seraphim. Cherubim. Altare thimiamatis, deſignare poteſt quandoque ardentia Seraphim maximè grata Deo: & Cherubim. Leui. 4.b.16.b. Iſa.6.b. Dicitur autem hoc altare mundari à noſtris, videlicet, immundiciis, quæ dicuntur aſcendere in cælum. *Iſych.ſ.Leuit.4.16*

Memoria beneficiorum Dei. Altare etiam thimiamatis, deſignat interdum memoriam beneficiorum Dei, & ad gratiarum actionem pro beneficiis conſtituitur. *Philo.quis rerū diui.hæres,& 3.de vita Moſis.*

Compunctio. Altare primum, quod ædificauit Saul, ſignificare poteſt compunctionem timoris: Altare verò ſecundum, compunctionem amoris. 1.Reg.14 c. *Greg.ſ.1.Reg.14.*

Inter altare & templum occiſus eſt Zacharias. Matth.23. d. quod fit, quando altare Dei per negligentiam ſordidarum orationum inquinatur, & oratio fit in peccatum oranti. *Orig.ſ.Mat.ho.26*

Altare Iudæorum, in quo ſcriptum eſt peccatum eorum, deſignat corda ipſorum. Ierem. 17.a. eadem poteſt deſignare altare coram vitulo. Exo.37.a. *Glo.ord.ſ. Iere.17*

Errores hæreticorum. Aræ gentilium deſignare poſſunt errores hæreticorum. Exo.34.b. Nume. 23.a. Deute.7.a. 12.a. Iudi.6.e.3. Reg.11.g.13.a.14.f.16.g.18.e.4. Regum 11.g.16.b.21.a.23.b. 2. Par.14.a.28.g.30. c.33.a. Ier.11.c.17.a. Hoſe.8.c.10.a.12.d. Amos 2.b.3.d.1. Machab.1.f.2.c 2.Mac.10.a. Et dicuntur aræ montium Ezech.6.a. Et aræ confuſionis, quia erunt illis in confuſionem. Ier.11.c.

Alter, Altrinſecus.

ALter, quod dici ſolet de vno ex duobus, vix recipit allegoriam.

Chriſtianus populus. Alter accipiens epiſcopatum Iudæ, aut Iudæorum, dici poteſt populus Chriſtianus, qui ſuccedit in locum Iudæorum. Pſal.108. Et hi ſunt alteri, ad quos tranſeunt domus, hoc eſt, myſteria Iudæorum. Ierem.6.c.

Reſurrectio Chriſti. Tempus gratiæ. Alter dies, reſurrectionem Chriſti deſignare poteſt. Luc.10.f. Et alter annus, quo natus eſt Iſaac, tempus gratiæ deſignat. Gen.17.c. *Amb.ſ.Luc.10.& 1.de Abrahā. 11.*

Renouatio hominis. Chriſtus. Alterum vas, quod fecit figulus, renouationem hominis deſignat & Chriſtum. Iere.18.a. Ad idem refertur alterum teſtamentum. Baruch 2.g. *Lyra.ſ.Iere.18.*

Sermo gētilicus. Alter vir, vel extraneus, cui non debet nubere vxor defuncti: intelligi poteſt ſermo gentilicus, quem non debet recipere Eccleſia. Deut.25.b. *Ori.ſ. Mat.ho.22.*

Alter turtur, qui offertur in holocauſtum, abrenuntiationem ſeculi deſignat. Leuit.5.b. *Glo.int.ſ. Leuit.5.*

Diabolus. Hæreticus. Alter interdum ſumitur pro dæmone, aut hęretico. Iob 31.a. Scortum alterius ſit vxor mea. Et alter, cui non dat Deus gloriam ſuam, eſt diabolus, & idolum. Iſa.42.b.48.b. *Glo.inte.ſ.Iſa.42.*

Altera vacca contra alteram. Amos 4.a.

Altrinſecus poſiti panes ſuper menſam. Leuit.24.a. concordiam charitatis deſignant. *Glo.inte.ſ.Leui.24*

Altrinſecus poſita brachiola in ſolio Salomonis. 2. Paral.9.e. concordiam indicant vtriuſque teſtamenti. *Glo.inte.ſ.2.Par.9*

Alter, quem audiuit Ioannes. Apocal.16.b. Ait Rupertus, legendum altare & ſumi metonymicos pro his, qui erant ſub altari. Verùm in Græco ſic habetur. Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος. Et audiui alium de altari dicentem. *Ruper.9.ſ.Apoc.*

Altercari, quære Diſputare.

Altitudo, Altus, Attollere, Elatus, Elatio, Exaltare, Superexaltare, Extollere, Suſtollere, Superextollere, Excelſus, Procerus, Sublimis, Summus.

ALtitudo dimenſionem illam dicit, qua res verſus cælum erigitur, ab inferioribus diſcedens: tantóque altior habetur, quanto magis à centro mundi recedit, & ad eius extremam ſuperficiem accedit. Sumitur autem altitudo & pro profunditate. Eccl'ici 51.a. De altitudine ventris inferi. Porrò exaltare interdum eſt extollere. Gen.50.d. Vt exaltaret me, ſicut in præſentiarum. Laudare. Ioſu.3.b. Incipiam & te exaltare coram omni. Manifeſtare, Pſ.7. Exaltare in finibus inimicorum tuorum. Et exaltari, pati. Ioan.3.b. Exaltari oportet filium hominis. Extollere verò eſt auferre. 2. Paral.29.c. Extulerunt omnem immunditiam. Efferre. Eſter 9.a. Extollebat Iudæos timore. Eleuare. Pſ.27. Dum extollo manus meas. Sublimare. Pſ. 27. Extolle illos vſque in æternum. Sublimis autem quandoque dicitur beatus. Iſa.52.d. Sublimis erit valde. Cæleſtis. Iob 25. a. Qui facit concordiam in ſublimibus. Honorabilis. Prouerb.30.d. Poſtquam eleuatus eſt in ſublime. Proſper. Iob 5.b. Qui ponit humiles in ſublime. Superbus. Deut.9.a. Populum magnum atque ſublimem.

Sublimitas Dei. Altitudo propriè non conuenit Deo, quū dimenſiones corporeas non habeat, ſed per tranſlationē altitudo Dei dicitur perfectionis eius ſublimitas: & dicitur altiſſimus, quia perfectiſſimus, & quia in omnibus, & ſuper omnia eſt. De eius altitudine paſſim ſcribitur, vt Ge.24.d. Nume. 24.c. Iob 22.b 31.c. Deu.32.a. Eſter.16.c.2. Re.22.b. Pſ.11.12.17.20.33.45.46.80.82.86. 90.91.96 106.107.112.137.143.144.148. Sap.6.a.9.d. Eccl'ici.4.b.5.a.12.a. Iſ.2.c.5.d.14.d.12.b. 20.d.26.b.57.c. Thr.3.d. Baruch.4.c. Dani 4.e.5.e. Luc.1.d.6.e. Rom.11.d. Act.7.f. Ezec.10.a. Mich.5.b 6.b. Ephe.3.d. Et indui virtute ex alto, eſt à Deo roborari. Lucæ 24.g. Et viæ Dei, & cogitationes dicuntur exaltatæ. Iſa.55.c. Exaltatur autem Deus in finibus inimicorum. Pſ. 7. videlicet per mirabilia: & quia medicina Dei vincit extremæ malitiæ morbum. Excelſior cęlo dicitur Deus Iob.11.b. quia in circunſcriptione ſui ſpiritus cuncta trāſcendit. Et ipſi quoque electi Spiritus viſionem tantæ celſitudinis perfectè non penetrant. Et quia potentiæ eius magnitudine vincimur, etiam cum ſuper noſmetipſos eleuamur. De quo Pſal.138 Mirabilis *Baſi.ſ.Pſal.7. Gre.10.Mor.10.*

Hie.ad Sunid. & Fretellam. *Baſi.ſ.Pſal.29.* *Hila.ſ.Pſal.65.* ſacta eſt ſcientia tua ex me: confortata eſt, & non potero ad eam. Altitudo dici ſignificare poteſt excelſum lumen Dei. Pſ.55. De hoc excelſo mittit Deus ignem in oſſibus. Thre.1.e. In excelſo audita eſt vox lamentationis matrum innocentium, quia audita eſt à Deo. Iere.31.c. Sublimitas nominis Domini ponitur. Mich.5.a. Sublimia loqui, eſt de Deo rebúſque diuinis loqui, vel antiquos patres efferre. 1.Reg.2.a. Exaltare autem Deum, eſt feſtinare cum ſcientia *Aug.ſ.Pſal.7.* *Fulgen adTraſi.2.* ad beatitudinem Dei, vt qui contra facit, dicatur eum humiliare. Exaltamus etiam Deum, quum bona noſtra illi tanquam vero largitori adſcribimus. Pſal.29. Et exaltare eum ſub lingua, eſt in corde eum glorificare. Pſalm.65. Exaltatur autem Deus in finibus inimicorum, dum impij, qui erant poſſeſſio diaboli, iuſtificantur, & laudant Deum. Pſal.7. Exaltare etiam Dominum, eſt quæ altiſſima ſunt, de altiſſimo credere. Pſal.98. Exaltauit Chriſtus manè miſericordiam Dei in reſurrectione. Pſal.58. Et dicitur Deus exaltari parcendo. Iſa.30.d. Et miſericordia Dei dicitur exaltata vſque ad cælos, hoc eſt, vſque ad angelos, ſecũdum quòd Deus per miſericordiam exaltat homines ad æqualitatem angelorum. Pſal.56. Exaltatur autẽ Deus accedente homine ad cor altum, hoc eſt, alta intelligente. Pſal. 63. Excelſa quoque Dei, dicuntur inſcrutabilia Dei iudicia. Pſ.41. *Aug.ſ.Pſal.56.* *Hila.ſ.Pſ.58.63.*

Orig.ſ.Iſa.ho.1. *Chry.ſ.Ioã.ho.26.* *Baſi.ſ.Pſal.45.* *Hila.ſ.pſal.56.67* *Arno.ſ.pſ. 11.71.83.111.* *Ambr.de virgin. 3. & ſer.11.* *Orig.ſ.Ioſ.ho.4.* *Hie.ſ.Iſa.2.* *Au.17.ciu.Dei.4 & ſ.pſal.71.* *Euch.q.in pſal.* Eleuatus mons domus Domini ſuper colles, eſt Chriſtus. Iſa.2.a.31.c. Mich.4.a. Ezech.40.a. Et altum abſolutè interdum ſignificat ſublimitatem gloriæ Chriſti. Pſalm.7.11.67.143. Ephe.4.b. Et altiſsima petra dicitur Chriſtus. Sap.11.a Et exaltatio Ioſeph, eſt exaltatio Chriſti. Gen.41.e. Et exaltatio Ioſue in tranſitu Iordanis, eſt exaltatio Chriſti in baptiſmo ſingulorum. Ioſu 3.b. Pſal.45.46.56.88.93.119. Et exaltatum cornu iuſti, eſt magnificata potentia Chriſti. Pſal.111. Philip.2.b. Eccl'ici.24.b.50.b. Acto 1.b.2 e. Hebræ.7.d. Et dicitur Chriſtus exaltatus in gentibus per crucem, in quam prius deſcendit, vt poſtea ſuper cælos aſcenderet. Pſ.26.109. Et ſublimis fructus eſt Chriſtus. Iſa 4.a.52.d. Et in excelſum ſignum ponitur ſublimitas Chriſti. Iſa.7.b. Ipſe etiam Chriſtus dicitur ſublimis cedrus. Ezech.17.f. Eleuauit autem Deus pauperem de ſtercore, quum liberauit Chriſtum à tribulationibus. 1. Reg.2.b. Et exaltauit caput eius, quum datum eſt illi nomen, quod eſt ſuper omnem nomen. Pſ.3. Et ſuperextollitur fructus eius ſuper Libanum, quum opera eius ſupereminent faſtigio huius mundi: & in Apoſtolis, qui ſunt fructus eius. Pſal.71.87. Exaltatio quoque ſerpentis, exaltatio eſt Chriſti. Ioan.3.d.12.e. Exaltatur Deus accedente homine ad cor altum. Pſal.63. quia per hoc, quod Chriſtus ſecretam habebat diuinitatem, paſſus eſt à Iudæis, & poſtea reſurrexit, & aſcendit ad cælos ex poteſtate diuina. Altiſſima quoque magnalia, exaltationem Chriſti exprimunt. Pſalm.70. *Exaltatio Chriſti.* *Aug.ſ.pſal.63.* *Glo.ord.ſ.pſal.70.*

Arn.ſ.pſ.67. *Aug.epiſ.111.119. 120.& ſ.pſ.103.* Altum etiam dici poteſt crux Chriſti, in quam ipſe aſcendit, vt captiuam duceret captiuitatem. Pſ.67. Et ipſa eſt exaltatum ſignum. Iſa. 49.f.62.d. Exaltatum cornu Annæ in Domino, virtutem crucis deſignat, in qua exaltatur eccleſia. 1.Reg.2.a. De hac exaltatione in cruce dixit Chriſtus ipſe. Ioan.8.d. Cùm exaltaueritis Filium hominis. Eleuatio etiam virgæ Moſis, exaltatio eſt crucis Chriſti. Exo.7.d.14.d. Et altitudo trabis quinquaginta cubitorum, in qua ſuſpẽſus eſt Aman. Eſter 5.d.7.d. virtus eſt crucis Chriſti, in qua ſuſpenſus, & victus eſt diabolus, & mundus redemptus. Altitudo arcæ diluuij, altitudo eſt crucis, cui caput adiungitur. Gen.6.c. Hæc ſublimitas ponitur Eph.3.d. *Crux Chriſti.*

Gl.ord.ſ. Apo.21 Altiſsima magnalia, quæ fecit Deus, incarnationis, & paſſionis Chriſti myſteria dici poſſunt. Pſalm. 70. *Incarnatio, & paſsio.*

Hie.ſ.Iſa.40.58. Altitudo murorum, diuinã protectionem ſignificare poteſt. Deut.28.f.2.Par.33.e. Apo.21.e. *Diuina protectio.*

Altitudines terræ, ſuper quas ſuſtollit Deus, æternam fœlicitatem ſignificare poſſunt. Iſa.33.c.58.d. Deuter.32.b. Eccl'ici 46.b. Amos 4.d. Exaltat Deus ſuper terram habitationem, quũ eleuat ad cæleſtem patriam. Eccl'ici 51.b. Altitudo coronæ quatuor digitorum, ſublimitatem gloriæ deſignat. Exo.25.c. *Aeterna fœlicitas.*

Ambr.ſ.Luc.5. *Hier.ſ.Ezech.1.& ſ.Iſa.49.* *Gre.ſ.Ezech.ho.6.* Altum aliquando deſignat myſteria profunda ſacræ ſcripturæ: vt nauicula ducitur in altum, quum quis ingreditur profundam diſputationem. Et puteus altus, profunda myſteria. Ioan 4.b. Vbi altum ſumitur pro profundo, ſicut fodere in altum. Luc.6.g. per quod altum etiam deſignatur humilitas, ſicut & altiſſima paupertas eſt humilium. 2.Cor.8.a. Altitudo rotarum, profunditatem ſcripturæ indicat, quæ in cæleſti patria æternæ vitæ gaudia repromittit. Ezech.1.e. Altitudo coronæ menſæ quatuor digitorum, excellentiam, & ſublimitatem indicat quatuor euangeliorum. Exo.25.c. Exaltatæ ſemitæ Dei ſunt quum litera legis anguſta & abiecta eleuatur in ſublimitatem, & latitudinem ſenſus ſpiritualis. Iſa.49.d. Et ſublimis porta domus domini, altitudo eſt ſacræ ſcripturæ 4.Reg.15.g. Summa autem montium dici poſſunt autores ſacrę ſcripturę. Pſal.71. Altitudo ædificij templi, ſenſus eſt ſpiritualis ſacrę ſcripturę. Ezec. 40.a.1.Eſdr.9.c. Eccl'ici 49.c. *Myſteria profunda.* *Humilitas.* *Aug.ſ.Pſal.71.* *Ruper.2.ſ.Ezec.5.* *Autores ſacræ ſcripturæ.* *Senſus ſpiritualis.*

Hie.ſ.Habac.3.& ſ.Ephe.3. *Aug.ſ.Pſal.70.* *Ori.ſ.Iſa.ho.1.* *Gre.ſ.Ezec.ho.14.* *Chry de verbis Iſa ho.1.* Altitudo leuans manus ſuas, Angelos deſignare poteſt. Habac.3.c. Deſignat etiam altitudo angelos, ſuperaſque virtutes. Eph.3.d. Et altiſſima magnalia, quę dicitur feciſſe Deus, ſunt, quę operatur in angelis. Pſ.70. Excelſum ſolium Dei, ſunt virtutes angelicæ, vel iuſti ad cæleſtia eleuati. Iſa.6.a.28.a. Sopho.1.d.2.Paral.5.e. Hoc ſolium ſublimius eſt, quàm ſolium Dauid. 1.Reg.2.b.2.Reg.3.b. Porrò eleuatum ſolium plus dicit, quàm excelſum, vt ſine comparatione ſublimitas diuinæ maieſtatis intelligatur. *Angeli.*

Gre.ſ.1.Reg.9.10. Altum interdum dicitur ſublimitas perfectionis, & conuerſatio cæleſtis. Sic iuſsit Chriſtus nauiculam duci in altum. Luc.5.a. vt mens à terrenis ſeparetur. Et altus puteus, eſt alta *Sublimitas perfectionis.*

conuerſa-

d by Google

[Con]uerſatio cæleſtis.

conuerſatio. Ioan.4 b. Extendit manus in altum, qui exercet opera perfecta. Eccleſiaſtici 51. c. Et altitudo cypreſſi, & templi, ad perfectionem referuntur. Eccleſiaſtici 50. b. Altior Saul omni populo, deſignat prælatum debere excellere ſubditos perfectione. 1. Reg.10. f. Excelſus etiam mons, eſt ſublimitas perfectionis, & contemplationis, vbi videtur Chriſtus transfiguratus. Matth. 17. a. Marc.9.a. In hoc excelſo habitat Deus. Iſa.57.c. Et in excelſo ſuo ædificatur ciuitas, cùm Eccleſia ſtatuitur in perfectione. Iere. 30.d. Ezech. 34.d.36.a.40.a. Sic exaltat Deus ſuper terram habitationem. Eccleſiaſtici 51.b. Et altitudo terræ, eſt probitas animi excitati. Mat.4.a.Deut.32.b.Eccleſiaſtici 46.b. Amos 4.c. Et altæ radices ſunt in perfectis. Sap.4.a. In monte autem excelſo ſunt tentationes. Matt.4.b Iſa.37.e. Altitudo atrij quinque cubitorum, eleuatio eſt ad cæleſtia per regimen quinque ſenſuum. Exod.27.d.38.c. Altitudo montium in bonum, ad hanc perfectionem refertur. Num.24.b.Pſal.94.Sap.17.d. Prouer.8.a. Iſa.2.a.30.f.40.b.Iere.49.d. Apocal. 21.c Eleuatur aquila, dum iuſſionibus diuinis obtemperans, in ſupernis ſuſpenditur fidelium vita. Iob 39.d. Excelſus perfectione, aut dignitate ponitur. Eccleſiaſtæ 5. b. 10. b. Eccleſiaſtici 37.c.41.b.45.a.47.b. Deut. 26.d.28.e. Iob 5.b.25.a.Dan.2.g.Roma.13.a.Eſter 10. a.1.Timot.2.a.Amos 4.d. Suſtollitur ſuper altitudines terræ is, qui & ipſa, quæ alta, & glorioſa præſentis ſeculi videntur, per mentis deſpectum calcat. Iſa.58.d. Sublimitas perfectionis intelligitur. 2.Cor.4.b.d. Eleuantur lapides ſancti coram Domino. Zach.9.d. Excelſa autem vaſa auri, ſunt excellentes viri Patriarchæ, & Prophetæ. Iob 28.c. Altitudo nubium, ſublimitatem, & excellentiam Apoſtolorum deſignare ſolet. Iſa.14.d.Num.10.b. Et eleuat Deus nebulas ab extremis terræ, cùm magnificat Apoſtolos prius contemptos. Iere.10.c.

Ori.ſ.Mat.ho.3. Hie.ſ.Ier.2.. Aug.ſ.Pſ.94. Gre.31.Mor.34. Gre.1.regiſt.ca.6. & 31.Mor.34. Gre.18.Mor.31. Hie.ſ.Ier.10.

Patriarchæ, & Prophetæ. Excellētia Apoſtolorum.

Poteſtas Eccleſiæ.

Exaltatum cornu Annæ in Deo ſalutari ſuo. 1. Reg. 2. a. deſignat poteſtatem Eccleſiæ ſuper angelos in Chriſto eleuatam. Non erat exaltatum cornu in veteri teſtamento in patriarchis: ſed in nouo dicitur. Ioan.1.b. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. Et Luc.10.c. Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones. Et Matth. 16.c. Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis. Et cap. 19. d. Sedebitis ſuper ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus Iſrael.

Gre ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Iſ.42.

Contemplatio, & prædicatio ſublimium.

Altum ſeu excelſum interdum ſumitur pro contemplatione, aut prædicatione ſublimium. 1. Reg.9.b 10.b. Prouer.24.a. Et altitudo domus Domini. Ezech. 40.b. eſt ſublimitas cognitionis. Dicuntur autem eleuari animalia per contemplationem in Deum. Ezech 1.e.8.b. 10.c.11.a. Habac.3 d. Eleuari aquilam, eſt per contemplationem aſcendere ad cæleſtia. Iob 39.d. Altitudo etiam murorum ad diuinam cognitionem, & contemplationem referri poteſt. Deuter.28.c.2. Paral.33.c.1. Machab.14.f. Exaltatum cornu Annæ. 1.Reg.2.a. deſignat intentionem eleuatam per intimam contemplationis dulcedinem in Deum, vt poſſit dicere: Noſtra conuerſatio in cælis eſt. Philip.3.d. Eleuate corā Domino, qualis eſt eleuatio pectuſculi, eleuatio mentis eſt in Deum. Exo. 29.c. Leuit.7.d.8.f.9.d. Eleuans ſpiritus Ezechielem inter terram, & cælum. Ezech.8.a.11.a.43.a. deſignat eleuationem ſpiritus ad ſcientiam rerum ſpiritualium. Et quod quilibet Sanctus in carne mortali poſitus, plenè quidem adhuc ad ſuperna non peruenit: ſed iam tamen ima dereliquit. Eleuabantur rotæ cum animalibus. Ezech.1.e. quia quum quis ſeſe in contemplationem eleuat, mox intelligit terrena non eſſe, quæ prius in ſacro eloquio iuxta terrenum morem dicta credebat. Et mira, atque ineffabilis ſacri eloquij virtus agnoſcitur, cùm ſuperno amore legentis animus penetratur. Eleuabantur etiam rotæ eleuatis animalibus: quia cum auditorum mentes prædicantium vitam ſuſcipiūt, neceſſariò vtique etiam vim prædicationis admirantur. Proceritas arboris tangentis cælum. Dan.4 b. erat eius qui dicebat, Sapientiam loquimur inter perfectos. Sapientiam autem non huius ſeculi, neque principum huius ſeculi, qui deſtruuntur: ſed loquimur Dei ſapientiam in myſterio abſconditam. Porrò altitudo eſt nimia eius, qui vult ſapere, pluſquam oportet: & qui alta ſapit. Altitudo propiciatorij, quæ non exprimitur, deſignat contemplationem fœlicitatis, quæ non percipitur experimento in hac vita, de qua dicitur: Nec oculus vidit, nec auris audiuit, &c.

Gre.ſ.1.Reg.9.& ſ.Eze.ho.14. Hie.ſ.Eze.1.40. Gre.31.Mor.34. & ſ.1.Reg.4. Hie ſ.Eze.8.11. Gr.31.Mor.9.& ſ.Eze.ho.7.& 19. Mor.18. Rica. de S.Vict. de ſecuri conſcien. 14

Adoptio.

Liberatio à peccatis, & periculis.

Exaltat Deus filios, quum dignatur eos in adoptionem ſuſcipere: vnde fit, vt eis ſpiritualia munera largiatur. Iſ.1.a. Et dicitur exaltare iuſtum, vt hæreditate capiat terram. Pſ.36. Et exaltat nos in petra, hoc eſt, in Chriſto Pſa.60. Exaltat etiam liberando à periculis. Pſ. 3.26.27.56. 148.149. Exo.7.d. Exaltat de portis mortis, quum liberat cor à prauis cupiditatibus, & ab ipſis ſenſibus. Pſ.9. Sap 11.b. Sapientia quoque exaltat ſe ſuſcipientem. Prou.4.b Eccleſiaſtici 11.a. 15.a.33.b.34.c.44.d. Exaltat Deus lignum humile, quum abiectos eleuat. Ezec.17.g. Exaltantur etiam valles, ideſt humiles. Iſ. 40 a. Et exaltatur manus Iſrael contra hoſtes, quum fideles vincunt dæmones. Mich.5.c.Zac.14.b.2.Mac.5.d.Luc.1.e.14.c.18.e.Iac.1.b.4.c.1. Pet. 5. b. 2. Reg.22.d.Prou.18.b.Iſ.33.a. Eleuantur etiam lapides ſancti Zac.9.d.Marc.9. d. Eleuari autē, eſt à tribulatione, vel peccatis liberari. Iſ.51.f. Eleuare, &c. Exaltatur etiam ciuitas, ideſt eccleſia in bonis iuſtorum. Prou.11 b. Eleuat Deus pauperem de ſtercore, quum liberat à peccato opere perpetrato, aut quum facit contemnere diuitias. 1.Reg.2.b.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.5. Hil ſ.Pſ.6.. Arn ſ.Pſ.9. Aug.ſ.Pſ.9. Gre.ſ.1.Reg.2.

Fides & ſpes.

Altum interdum ſignificare poteſt fidem, & ſpē. Vt quum nauicula ducitur in altum. Luc. 5.a. Et puteus altus. Ioā.4 b Et altiſſimi muri fidem, & ſpem deſignare poſſunt 2.Paral. 33.c.1. Mac.14.f.Deut.28.e. Exaltantur valles, quum gentiles ad fidem veniunt. Iſa.40.a. Zach.14.b. Altitudo arcæ diluuij, eleuationem ad ſuperna per fidem & ſpem deſignare poteſt. Gen. 6. c.

Ori.ſ.Gen.ho.2. Aug.epi.112.119 12.& ſ.Pſ.123. Gre.ſ.Eze.ho.21.

Altitudo arcæ fœderis, quæ erat vnius cubiti, & ſemis, ſpem reſurrectionis inter aduerſa deſignat. Exo. 25. b. 37. a. Ad idem refertur altitudo menſæ & altaris. Exo. 25. c. 30. a Item altitudo templi, quæ triginta cubitorum erat, propter fidem Trinitatis. 3 Reg. 6. a. Et altitudo menſarum cubiti vnius, eſt fides vna omnium Sanctorum. Ezec. 40. f. Solet etiam per altitudinem deſignari charitas, vt extollitur ſuper Libanum fructus Chriſti, quum charitas ſupereminet omnibus virtutibus. Pſ. 71. Altitudo cæleſtis Hieruſalem, perſeuerantia ſpei. Apoc. 21. a.

Aug. ſ. Pſ. 71. Rup. 12. ſ. Apoc. — *Charitas.*

Altior aqua diluuij, quàm montes quindecim cubitis Gen. 7 d. deſignat ſacramẽtum baptiſmi cum ſeptem donis Spiritusſancti in fide reſurrectionis, excedens omnem ſuperborum ſapientiam.

Glo. ord. ſ. Gen. 7. — *Baptiſmus.*

Eleuat oculos Chriſtus, cùm ſuccurrit, aut quum interius lumen nobis aperit Luc. 6. c. Ioã. 6. a. 11. c. Idem deſignauit attollens oculos Ioſeph. Geneſ. 43. f. Oculi enim Chriſti ſubleuati, miſericordiam depreſſi, iram indicant.

Amb. ſ. Luc. 6. Ruper. 6. ſ. Ioan. — *Succurrens Chriſtus.*

Eleuauit oculos Abraham, ad cognoſcenda videlicet futura myſteria. Gen. 13. d. 22. a. Idem de Iacob. Gen. 33. a. Et de aliis. 1. Reg. 6. c. 2. Reg. 13. g. 18. a. Iob 2. d. Pſ 120. Ad idem eleuare faciem. Iob 22. d. Et eleuant animas ad terram ſuam, qui deſiderant cæleſtem patriam. Ier. 44. d.

Cognitio myſteriorum. Deſiderium cæleſtis patriæ.

Eleuare oculos etiam contingit ad concupiſcenda terrena, vt eleuauit Lot. Gen. 13. e. 1. Machab. 4. b. Luc. 16. f. Eleuantes autem oculos amici Iob, deſignant hæreticos: qui in imo poſiti, non vident eccleſiam, niſi eleuent oculos. Iob 2. d.

Gre. 3. Mor. 18. — *Concupiſcentia terrenorum.*

Eleuat Deus manum ſuam puniendo, aut comminando pœnam. Pſ. 105. Eleuauit manum ſuam ſuper eos, vt proſterneret eos in deſerto. Et eleuatio dexteræ, & ſiniſtræ, dicit iuramentum cum comminatione, aut promiſſione, vt Dan. 12. c. Cùm eleuaſſet dexteram, & ſiniſtram in cælum, & iuraſſet per Viuentem in æternum. Eleuatũ iudicium contra Babylonẽ vſque ad nubes, deſignat decretam à Deo ſententiam contra eam. Ier. 51. a. Exaltata quoque manus Dei, eſt vel ipſe Chriſtus poſt reſurrectionem, vel eleuatio ad puniendum Iſa. 26. b. Eleuans autem, allidit Deus. Pſ. 101. quia hominem, quem exaltauit dando liberum arbitrium, punit propter peccatum.

Glo. int. ſ. Pſ. 105. Aug. ſ. Pſ. 101. — *Punitio, aut cõminatio Dei.*

Eleuatio manuum Chriſti fuit in cruce, vbi obtulit ſacrificium veſpertinum, quæ etiam eleuatio orationem eius indicat. Pſ. 27. 135. 140. Idem deſignat eleuatio manuum Moſis. Exo. 17. c. Ad idem pertinet eleuatio armi coram Domino. Leuit. 9. d. Et excelſum brachium Dei fuit Chriſtus in paſſione. Exo. 6. a. 14. b. Eleuat etiã manum Chriſtus benedicendo. Luc. 24. g.

Au. ſ. Pſ. 135. 140. Iſyc. ſ. Leui. 9. — *Chriſti paſſio, & oratio.*

Eleuatio manuum Moſis. Exo. 17. c deſignat eleuationem intellectus, & voluntatis ad ſublimia: & tunc vincitur Amalec, ideſt affectus. Et orantibus nobis etiam vincitur diabolus. Extollere etiam manus ad Deum, eſt bene operando orare, & extollere manus in ſancta Pſal. 27. 133. 140. Eccleſiaſtici 48. d. 50. c. Nu. 20. b. Nee. 8. b Ioſ. 8. b. Eſt etiam exercere opera miſericordiæ.

Phil. 2. alleg. Chryſ. de Moſe. Gre. ſ. 1. Reg. 15. Hil. ſ. Pſ. 140. — *Eleuatio mentis. Bene operando orare.*

Altitudo arcæ diluuij, obſeruantiam legis, & eius myſteria ſignificare poteſt. Geneſ. 6. c. Et eleuatum ſuper liminare templi. Iſ. 6. b. deſignat ſublata eſſe impedimenta, & velamina veteris legis, & ſciſſionem futuram veli templi: vel deſtructionem futuram ipſius templi. Ait autẽ Hieronymus legi ibi, Sublatum pro eleuatum: Vbi tamen ipſe tranſtulit, commota ſunt ſuperliminaria Deſignat etiam ſuperliminare eleuatum id, quod dicitur Pſ. 23. Attollite portas principes veſtras & eleuamini portæ æternales. Eleuantur autem portæ æternales, quum anima ſurgit ad cæleſtia: & quum confitetur vera de Chriſto: & quum virtutes, quæ aditum præbent in cælum, extolluntur, & honorantur.

Ori. ſ. Gen. ho. 2. Hie. epi. Et factũ eſt. Ori. ſ. Iſ. ho. 1. Ambr. 4. de fide. Aug. ſ. Pſ. 23. — *Obſeruatio legis Myſteria legis reſerata.*

Exultat Deus iugum ſuper maxillas. Hoſ. 11. b. quum imponit iugum leue, percutiens cum miſericordia. Vel quum aufert iugum grauiſſimum legis. Item quum ponit frænum gulæ.

Hie. ſ. Hoſ. 11. Rup. ſ. Hoſ. 11.

Eleuat Deus vocem in nebula. Iob 38. d. quum excitat ad pœnitentiam obſcura corda. Et quando per prædicatorum linguas ad caliginoſa infidelium corda exhortationem format. Eleuant etiam flumina vocem ſuam, quum prædicatores ſublimia, vel terribilia prædicant. Pſal. 92.

Hie. ſ. Iob 38. Greg. 30. Mor. 1. Hie. ſ. Pſ. 92. — *Exhortatio ad pœnitentiam.*

Sublimes viri Sabaim, dici poſſunt principes gentilium, & diuites, aut philoſophi. Iſ. 45. c. Iidem ſunt excelſa terræ, quæ calcat Deus. Mich. 1. a.

Hie. ſ. Ia. 45. & Mich. 1. — *Principes gentilium.*

Excelſa ſyluarum, vbi erat mons templi, deſignant inutilitatem eorum, qui ſunt extra eccleſiam. Mich. 3. d.

Altum ſæpe ſumitur pro ſuperbia, aut pro ipſis ſuperbis: vt excelſi gigantes ſunt ſuperbi. Deut. 2. b. Et fumus aſcendit in altum, quum quis eleuatur in ſuperbiam. Iud. 20. f. Ita ſumitur. Iob 21. a. 38. b. 39. c. Deut. 8. c. Iſ. 2. c. 5. d. 10. g. 24. a. Eze. 14. d. 19. c. 31. a. 34. b. Dan. 4. b. d. Prouer. 26. a. 30. b. Eccleſiaſt. 27. d. Luc. 10. c. 14. c. 16. b. 18. c. 2. Cor. 10. b. Apoc. 2. g. 1. Reg. 16. b. 3. Reg. 1. a. Idem eſt altitudo cedrorum. Amos 2. c. Habac. 3. c. Et altam facit domum, qui extollitur in ſuperbiam. Prou. 17. c. Idem eſt exaltare nidum. Ier. 49. d. Altitudo etiam cordis ſuperbiam indicat. Ier. 48. e. 51. a. Pſ. 130. Eccleſiaſtici 40. d. Ezec. 28. b. e. Dan. 5. f. 11. f. 1. Mach. 1. a. 2. Par. 26. c. 32. f. Hoſ. 13. b. Habac. 2. c. Deut. 17. d. Altitudo oculorum Aſſur ſuperbiam diaboli, & hæreticorum deſignat. Iſ. 10. c. 37. d. Iob 24. d Eccleſiaſti. 3. a. 26. b Pſa. 130. Prou. 21. a. 30. b. Et altum ſapere, eſt ſuperbire. Rom. 11. c 12. d. Exaltat mare virgines, quum virgines fatuæ eleuantur in ſuperbiam. Iſa. 23. a. Altitudo diei eſt ſuperbia, qua mali bonos conculcant. Pſal 55. Extollere etiam cornu contingit per ſuperbiam Pſ. 74. Thren. 2. f. Zac. 1. d. Et altitudo murorum, eſt ſuperba defenſio vitiorum. Iſ. 25. d. Ier. 51. e Deut. 3. a Iudith 1. a. Item altitudo portarum &

Hie. ſ. Iob 39. Hie. ſ. Iſ. 23. & ſ. Pſ. 55. Aug. epi. 120. & ſ. Pſ. 55. 74. Hie. ſ. Iſ. 57. & ſ. Ezec. 17. & ſ. Pſ. 82. — *Superbia. Superba dogmata hæreticorum. Iudei.*

rum,& turrium. Iudith 1.a.Iudic.9.g. 2Paral.27.a.Iſ.2. c Ier. 51. g. Idem excelſæ ciuitates.Iudith 2.d Iſa.26.a.Excelſus mons,& ſublimis ſignificare poteſt ſuperba dogmata hæreticorũ. Iſa.57.b.Ier.3.b.Ezec.43.b.Et excelſi anguli.Soph.1.d.Et ſublime lignum,quod Deus humiliauit,deſignat vel Iudæos,vel ſuperbos.Ezec.17. g. Extollunt caput inimici Dei, quum per ſuperbiam aduerſus Deum eleuantur,& perſequuntur eccleſiam Dei.Pſ.11.36. 82. Ierem. 13. e.Soph.3.c.Abdiæ a.2.Cor.10.b 2.Theſſal.2.a.Et eleuati dij fortes, ſunt dæmones per ſuperſtitiones ſe coli facientes.Pſ.46.Eleuans faciem rex Aſſuerus, ſuperbiam indicat. Eſter 15.c. Eleuatur ſecuris,aut baculus contra ſecantem,quum diabolus aut hæreticus ſuperbit de naturalibus.Iſa.10.d.Abdi.a.Exaltantur in monte ſancto Dei, qui ſuperbiunt in eccleſia.Soph.3.c.Exaltantur in ſemetipſis Iudæi dicentes:Patrem habemus Abraham. Pſ. 65. Exaltat Lucifer ſolium ſuum ſuper aſtra,quum ſubijcit ſibi eos,qui erant in gratia.Iſa.14.d.Impatiens dicitur exaltare ſtultitiam ſuam.Prou.14.d.Altitudo Satanæ eſt eius ſuperbia.Apoc.2.f.

Dæmones. Hæretici. — *Arn.ſ.Pſ.46. Hie.ſ.Iſ.10. Hil.ſ.Pſal.65. Ambr.ſ.Pſ.118. ſer.16. Hie.ſ.Iſ.14. Rup.2.ſ.Apoc.*

Exaltans Nabuchodonoſor,quos volebat, deſignat diabolum erigentem malos in ſuperbiam.Dan.5.c Et extollunt caput inimici,quum mali venerantur Antichriſtum. Pſ. 82. Eleuat etiam Nabuchodonoſor clypeum,quum diabolus tentat.Ezec.26.b.Et exaltans rex Alexander Ionathan,deſignat malos quandoque ex timore extollere bonos.1.Mach.14.f.

Diabolus tētās. — *Aug.ſ.Pſ.82.*

Exaltare vocem aliquando fit per ſuperbiam,vt 4.Reg. 19. d. Contra quem exaltaſti vocẽ tuam:Et per ſtultitiam.Eccl.21.c.Fatuus in riſu exaltat vocem ſuam.Sublimia loquuntur dæmones,ſuperbi,& hæretici.1.Reg.2.a.Et eleuatum ſignum in montibus,eſt ſuperba prædicatio hæreticorum.Iſa.18.a.Et altus ſermo dicitur Iudæorum, & philoſophorum, qui habent folia verborum ſine fructu veri ſenſus.Iſ 7.c.

Prædicatio vana hæreticorum. — *Gre.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Iſ.18.*

Exaltat Deus aliquos in hoc mundo,vt Ieroboam,& Ieh.3.Reg.14.b.16.a.Iob 30.c.Pſ. 88. 101.Eccleſiaſt.36.b.Et exaltat cornu hoſtium.Thr.2.f.

Altum cor,dicitur cor ſecretum,vel alta cognoſcens.Pſ.63 Eccleſiaſtæ 12.d.

Hil & Aug.ſ. Pſa.63.

Altum aliquando ſumitur pro ipſo cælo,& etiam excelſum. Vt dicitur Chriſtus aſcendiſſe in altum,hoc eſt in cælum empyreum Pſ.67.Item Iob 16.d.35.a.Pſal.92. 101.Eccleſiaſt.1.a. 15.a. 17.d.32.d.33.a.38.c. 43.a.51.c.Ierem.25.f.31.c 51.f.Thre. 1. d. 2. b. Altitudo cæli à terra, ſolet afferri hyperbolicos ad demonſtrandam rerum aliquarum diſtantiam.Pſa.102. Iſa.55.c. Ezech.10.d.

Cælum. — *Lyr.ſ.Pſ.67.*

Altitudo maris,grauiſſimam ſignificat perſequutionem. Pſal. 68.106. Et elationes maris, ſunt perſequutiones infidelium in credentes. Pſ.92. Idem deſignare poſſunt eleuantes aquæ arcam in ſublime.Gen.7.c. Ad idem altitudo ventris inferi.Eccleſiaſt 51.a.

Perſequutiones. — *Aug.ſ.Pſ.92.*

Excelſa,erant loca apud Iudæos,in quibus fuerat arca,& tabernaculum & in eis immolabatur Domino,vt excelſum Gabaa,& Silo.3.Regum 3.a.2.Paralip.1.a.Dicebantur autem excelſa,Hebraicè Bama,& in plurali Bamoth,non Abana,vt ſcribitur per errorem in æditione Septuaginta.Ezec.20.c.Excelſa Iudæorum dici poſſunt eorum principes,& doctores, quos in deſertum adduxit Dominus,eorum confundens doctrinas,& traditiones.Leuit 26.c.

Hæreſes. — *Hie.ſ.Ezec.20. Iſy.ſ.Leuit.26.*

Excelſa etiam erant,vbi colebantur idola.De quibus varia fit mentio,vt Num.22.g.33.g.3. Reg.12.g.15.b.22.f.4.Reg.12.a.14.a.18.a.23.b.2.Par.14.a.15.d.17.b.20.g.21.c.28.a.31.a.33.a.34. a.Ier.7.g.19.b.32.f.Iſ.15.a.16.d.Ezec.5.a.6.b.16.d.Hoſe. 10. a. Amos 7. c.Mich.1.b.3.d.Solent hæc excelſa deſignare ſuperbiam,& errores hæreticorum.Et excelſa conſita,ſunt errores hæreticorum malè conſarcinati.Ezec.6.a.16.b.Et excelſus vrbis locus, ſunt fraudulentæ rationes hæreticorum.Ier.17.a.

Superbia. — *Hie.ſ.Iſ.15.& ſ. Ier. 17. & ſ.Eze. 16.*

Eleuare faſciculum coram Domino.Leuit.23.b.eſt Chriſtum corpus ſuum ſuſcitare.

Reſurrectio Chriſti. — *Glo.int.ſ.Leu.23.*

Eleuatio maxillæ.Iudic.15.d.Eſt exaltatio prædicationis,aut prædicatorum.

Exaltare cornu,interdum eſt augeri gloriam,& potentiam.1.Reg 2.b.Pſal. 111. 148. Eccleſiaſtici 47.a.

Lyr.ſ.Iudic 15. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1.

Altrinſecus,quære Alter.

Alueus, Ripa.

ALueus eſt vas amplum,quo in balneis vtebantur:& eodem nomine dicitur illud cauum fluminis,quo aqua fluens continetur.Ripa autem dicitur extremitas terræ,iuxta fluuiũ in alterutra ipſius fluminis parte.Raras habent allegorias.

Alueus fluminis Ægypti,in quo inuentus eſt Moſes.Exo.2.a.Iſ.19.b. mundanam gloriam deſignare poteſt.

Hie.ſ.Iſ.19.

Alueus fluminis nudatus,ſeu arefactus,deſignare poteſt detectas eſſe hæreticorum, & philoſophorum fallacias,vt non amplius poſſint eas cuipiam ſuadere.Iſ 19.b.Ezec.30.c 39.c.

Alueus fluminis,ponitur pro Alueo Euphratis.Iſ.27.d.

Glo.int.ſ.Iſ.27.

Alueus Iordanis.Ioſ.3.d.4.b.d.deſignare poteſt vas ſacramenti baptiſmi, vbi continentur aquæ Spiritusſancti.

Lyr.ſ.Ioſ.4.

Alueus torrentis,qui factus eſt iuſſu Eliſæi.4.Reg.3.c.ſacram ſcripturam ſignificat.

Sacra ſcriptura. — *Glo.ord.ſ.4.Reg.3.*

Ripa fluminis,ſignificare poteſt terrena corda Iudæorum,vel ſcientiam ſecularem.Gen.41. a.Exo.2.a.7.c.Iſa.8.b.

Corda Iudæorũ. Scientia ſecularis.

Ripa torrentis,deſignat vtrumque teſtamentum,vbi ſunt ligna multa exemplorum,& doctrinæ.Ezec.47.b.

Vtrumque teſtamentum. — *Hie.ſ.Ezec.47.*

Aluus, quære Venter.

Amalec, Amalecites.

Ori.ſ.Num.ho.17. & ſ.Iud.ho.8.

AMalec, ideſt populus eligens, vel abligens populum, ſeu bibens ſanguinem: filius Eliphaz è Thamna concubina, nepos Eſau, à quo orti ſunt Amalecitæ.

Spiritus fornicationis.

Amalec interdum deſignat diabolum, præcipuè ſpiritum fornicationis: & Amalecitæ ſunt ipſi dæmones. Gen. 36. b. Exo. 17. c. Num. 13. d. 14. g. 24. d. Deut. 25. d. Iud. 5. b. 6. a. 10. c. 1. Reg. 14. g. 15. a. 30. a. 3. Reg. 2. c. Iud. 4. d. Pſ. 82. Ier. 36. f. 38. b. Contra hunc Amalec continuum bellum nobis indictum eſt, dicente Deo: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & inter ſemen tuum, & ſemen illius.

Gre.ſ.1.Reg.14. Aug.ho.27. Geor.Vene.Cãt.1. to.7.ca.36.

Affectus praui.

Amalec, hoc eſt, populus eligens, deſignat affectus prauos, qui ſecum trahunt omnes animæ vires, quorum memoriam delet Deus in perfectis. 1. Reg. 14. g. Gignitur affectus prauus, & brutalis ab Eliphaz, hoc eſt, anima à Deo derelicta: è Thamna concubina, ideſt à voluptate. Dauid non accepit regnum Saulis, niſi victo Amalec: vt oſtendatur illos meritò regnare, qui omnem carnis concupiſcentiam deuicerint.

Phil.2.alleg. & de congreſſ.&c.

Lyr.ſ.Exo.17.

Libidinoſi. Caro. Peccata libidinum.

Amalec etiam, ſeu Amalecites, deſignat brutales homines, & gulæ ac ventri deditos, & terrenis adhærentes. Deſignat etiam ipſam carnem, & peccatum quodcunque, peculiariter autem libidinis. In prædictis locis.

Gre.ho.36.

Amalecites, qui reliquit Ægyptium, deſignat mundum, qui relinquit contemptibiles. 1. Reg. 30. d. Deſignat etiam ſeculares, qui terrena cuncta ambiendo, quaſi lambunt, dum ſolis temporalibus delectantur.

Aug.ſ.Pſ.52.

Interpretantur etiam Amalec, iuxta Auguſtinum, parturiens, ſiue dolens: & in titulo Pſal. 52. ſumitur in bonum pro his, qui nunc inter malos gemunt, & dolent: vt pro Paulo, qui diſcipulos iterum parturiebat.

Aman, Amanites.

Diabolus. Iudæi.

AMan, ſiue Haman, ideſt, conturbans, vel tumultuans, ſiue præparans: princeps ſub rege Aſſuero, qui perſequebatur Mardochæum, & Iudæos: & demum ipſe crucifixus eſt in trabe, quam Mardochæo crucifigendo parauerat. Eſter 3. a. 5. c. 6. b. 7. b. 15. a. eſt manifeſta figura diaboli, qui fideles perſequitur: & quum Chriſtum crucifigendo putauit ſe vincere, tunc ipſe victus, & cruci affixus eſt. Deſignat etiam Iudæos perſequentes fideles: & Neronẽ, & ſimiles tyrannos.

Glo.ord.ſ. Eſter 3.

Amana.

Greg.ſ.Cant.4. Rup.3.ſ.Cant.

Potentes ſeculi.

AMana, ideſt, fides, ſiue veritas, aut credulitas, vel nutrix: nomen montis: de cuius capite coronatur ſponſa, hoc eſt eccleſia, deſignat potentes huius ſeculi. Cant. 4. c. Iuxta Rupertum, interpretatur nocturna auis.

Amare, Amor, Adamare, Amicus, Amicitia, Diligere, Charitas, Charus.

Tullius de inuentione.

AMor, mentis ac voluntatis affectum ſignificat, quo vel bene volumus alicui, vel rem aliquam nobis expetimus. Amicitia verò beneuolentiæ affectum dicit. Eſt enim amicitia voluntas erga aliquem rerum bonarum, illius ipſius cauſa, quem diligit, cum pari eius voluntate: & qui ſic ſe amant, dicuntur amici: & hic amor dicitur potius dilectio, quæ eſt amor cum quodam rationis iudicio. Adamare autem, vehementiam amoris dicit, ſed fermè in malum, qualis eſt inter carnaliter ſe amantes.

Amor autem interdum eſt amicitia. Prou. 5. d. In amore eius delectare. Charitas. Eccleſiaſtæ 9. a. Vtrum amore vel odio. Cupiditas. Ierem. 2. e. Attraxit ventum amoris. Amicus autem aliquando dicitur beneficus, aut cui benefacimus. Exo. 22. b. Siquis commodauerit amico pecuniam. Cognatus. Gen. 29. c. Vocatis multis amicorum. Familiaris. Iud. 15. a. Tradidit illam amico ſuo. Charus. Exo. 33. c. Sicut ſolet homo loqui ad amicum ſuũ. Datur & amicus fictus. Eccleſiaſt. 6. b. Eſt autem amicus ſocius menſæ.

Ori.ſ.Cant.ho.1.

Amor eſt quidam ſpiritalis, qui nõ poteſt eſſe cum carnali, nec poteſt quiſquam duobus teneri amoribus, ſicut nec duobus dominis ſeruire.

Amare ſeu diligere, propriè conuenit Deo, non ſecundùm quod dicit affectum aduentitium: ſed ſecundum quod amare, eſt velle bene. Nam & intra diuinam eſſentiam, amando producitur perſona Spiritusſancti: & de creaturis dicitur. Sapient. 11. d. Diligis omnia, quæ ſunt: & nihil odiſti eorum, quæ feciſti. Et dilexit mundum. Ioan. 3. b. 17. d. Diligens autem Iacob Ioſeph ſuper alios filios. Gen. 37. a. deſignat Deum patrem diligentem Chriſtum tanquàm filium naturalem, ſuper alios, qui ſunt filij per adoptionem. Et dilexit Dominus Iſrael in Babylone, hoc eſt, Chriſtum in mundo, vbi fecit voluntatem eius. Iſa. 48. c. Amabilis Domino dictus Salomon, deſignat Chriſtum dilectum à patre. 2. Reg. 12. f. Diligit autem Deus approbans. 2. Reg. 12. f. Et Dominus dilexit eum. Conſeruans. Deut. 4. f. Quia dilexit patres tuos. Largiens. Deut. 7. e. Diliget te, & multiplicabit te. Prædeſtinans. Pſ. 46. Speciem Iacob, quem dilexit.

Glo.ord.ſ.Gen.37.

Diligit Deus ſpeciem Iacob, hoc eſt beatam virginem Mariam de ſtirpe Iacob: quia honor eſt, & decor generis eius. Pſal. 46. *Arno. ſ. pſal. 46.*

Diligere dicitur Deus prius miſericordiam, deinde iudicium Pſ. 23. quia prius vult omnibus benefacere, deinde peccantes etiam iuſtè punire. *Baſi. ſ. pſ. 12.*

Diligit dominus portas Sion ſuper omnia tabernacula Iacob. Pſ. 86. quia diligit eccleſiam ſuper ſynagogam. Et diligens Iſaac Rebeccam, eſt Chriſtus diligens eccleſiam. Gene. 24. g. Et eccleſia dicitur dilecta. Cant. 8. b. Dilecti etiam Dei dicuntur, qui ſunt in digniori gradu: & qui maiora beneficia acceperunt à Deo. Ierem. 11. c. Et diligens Iacob Beniamin, deſignat Deum eligentem Paulum. Gen. 44. e. *Hie. ſ. Pſal. 86.*

Amat Deus peregrinos, eos videlicet, qui terrenis deſpectis, cæleſtia affectant. Deut. 10. d. Et dilexit Iſrael, & patres Iſrael. Deuter. 4. f. 7. b. 22. c. 3. Reg. 10. b. 2. Paral. 9. b. Pſ. 77. Iere. 11. c. 31. a. Baruch 3 d. 4. c. Hoſe. 11. a. 14. b. Malachiæ 7. a. Quæ omnia referri poſſunt ad dilectionem Dei erga Chriſtianos. Et dicitur Deus diligere diſcipulos ſuos, & animas. Ioan. 15. a. 16. f. Apoca. 3. f. d. Iſa. 43. b. 63. c. *Hier. ſ. Iſa. 43.*

Diligens Deus ſynagogam. Diligens Iſaac Eſau. Ge. 25. d. deſignat bonorum collationem priori populo factam, quandiu bonus fuit in lege, & oblationibus. Vbi etiam deſignatur prælatus, qui non recto iudicio plus fauet malis, quàm bonis. Et amans Samſon Dalilam Iud. 16. a. deſignat Chriſtum amātem Synagogam. Idem Chriſtus dicitur amator mulieris, hoc eſt, ſynagogæ. Ier. 3 f. Itidem diligens Hoſeas mulierem dilectam à viro, deſignat Deum diligentem ſynagogam. Hoſe. 3. a. *Beda. ſ. Gen. 25. Hie. ſ. Iere. 3 & ſ. Hoſe. 3.*

Dilecta Dei dicitur Babylon, ſecundum quod Deus dilexit mundum. Iſa. 21. b. Hoſe. 2. d. Rom. 9. e. *Hier. ſ. Iſa. 21.*

Diligere autem mundum prohibetur homini, hoc eſt, diligere vitia mundi, & quæ ſub nomine mundi includuntur nempe concupiſcentia carnis, & oculorum, & ſuperbia vitæ. 1. Ioa. 2. c. *Baſ. ſ. pſal. 114. Hila. ſ. pſal. 67. Amb. de Iſaac 1.*

Amare, aut diligere Deum, ſeu Chriſtum, ponitur paſſim: & ipſe Chriſtus dicitur dilectus à ſponſa. Cantic. 1. a. 2. b. 3. a. Et adoleſcentulæ diligunt ſponſum, hoc eſt, animæ per ipſum renouatæ. Pſ. 44. 67. Iſ. 5. a. Et dilectus ex dilecto, dicitur Filius ex Patre. Canti. 5. c. quum dicitur, Dilexi, & non additur, quem intelligitur diligi Deus, qui eſt ſummum bonum. Pſal. 114. Et Dauid diligit Dominum, poſtquàm liberatus eſt ab amore vitiorum. Pſal. 17. Diligere veritatem, eſt diligere Chriſtum, qui eſt veritas. Prouerb. 26. c Amos 5. d. Mich 3. a. 6. b. Zac. 8. d. Diligere autem Deum, interdum eſt appetere. Pſ. 39. 69. Qui diligunt ſalutare tuum. Laudare. Exod. 20. a. His qui diligunt me. Parere eius præceptis. Deut. 10. c. Ambules in viis eius, & diligas eum. Tendere in eum. Deut. 30. b. Vt diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Dilectio Dei dicitur fortis vt mors, quando pro amore Dei quiſpiam ſe offert ad mortem. Cant. 8. b. *Hier. aduer. Iouin. Arn. ſ. pſal. 17. Ruper. ſ. Canti. 7. Baſi. ſ. pſal. 33.*

Diligit Deum ore, qui promittit ſeruare præcepta Dei, qui tamen tranſgreditur opere. Pſalm. 77. 1. Ioan. 3. c. *Amb. ſ. pſal. 118. ſer. 2. Hie. ſ. Mich. 6.*

Amare cæleſtem gloriam. Diligere Hieruſalē, eſt amare cæleſtem gloriam. Tobi. 13. c. Pſ. 25. 86. Iſ. 66. d. Apoc. 20. c. Sic dilecta ſunt tabernacula Dei. Pſ. 83. Et diligit videre dies bonos, qui appetit fœlicitatē. Pſ. 33.

Diligere mandata Dei ſuper aurum, & topazion, plus eſt, quàm cuſtodire mandata. Pſal. 118. Sic diligit miſericordiam, qui non quaſi compulſus, aut ex neceſſitate miſericors eſt: ſed quia hilaris eſt dator, qualem datorem diligit Deus. Mich. 6. c. 2. Corin. 9. b. *Glo. ord. ſ. Gen. 29.*

Amplecti vitā contemplatiuam. Amans Iacob Rachelem, eſt amplectens vitam contemplatiuā, eámque actiuæ præferens. Gene. 29. d. f. Sic diligebat Elcana Annam. 1. Reg. 1. a. Ad hæc refertur dilectio ſapientiæ. Prouerb. 4. a.

Diligit iudicium honor regis, hoc eſt, qui honorat regem, non timebit iudicium. Pſal. 98. *Arn. ſ. pſal. 98.*

Diligit ſeruus dominum, quum libenter intendit verbis prædicatoris, & ea ſolicita mente cuſtodit. Exo. 21. a. *Greg. ſ. Ezech. ho. 3.*

Anima vel voluptas. Diligit ſeruus vxorem, quum amat homo carnem ſuam, aut opera vitæ actiuæ. Exod. 21. a. Dilecta etiam vxor, eſt anima ſeruiens voluptatibus, vel ipſa voluptas. Deut. 21. c. *Amb. epiſ. 1. 14 & de Cain. 4.*

Amantiſſima, quæ non proderunt: ſunt idola, & omnia, quæ homo præfert Deo. Iſa. 44. b. Amos 5. c. vt ſi quis amat patrem, aut matrem, pluſquàm Chriſtum aut animam ſuam, vel ſeipſum. Mat. 10. d. Ioan. 12. d. dilectio tamen animæ in bonum interdum accipitur, vt Prouerb. 19. b. Qui poſſeſſor eſt mentis, diligit animam ſuam. *Gr. ſ. Ezech. ho. 1. Glo. int. ſ. Iſa. 44.*

Amantiſſima idola, ſunt errores ab hæreticis fabricati. Iſa. 54. b. Dicuntur etiam amantiſſima vteri. Hoſe. 9. d. Et amātiſſimæ vineæ. Amos 5. d. *Glo. ord. ſ. Hoſe. 9.*

Amare primos recubitus, aut ſalutationes, affectum indicat ſuperbiæ. Mat. 23. a. Luc. 11. f. 20. g. Ioan. 12. g. 3. Ioan. c. *Lyra. ſ. Matth. 23*

Diligit malitiam ſuper benignitatem. Pſ. 51. qui pro bonis amat peſſima, ſicut dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Ioan. 3. c. Et diligit verba præcipitationis, qui diligit mendacium, aut verba detractoria, vel hæretica: quibus vel ipſe, vel alij præcipitantur in peccatum, aut in infernum. Pſ. 51 Et diligit manu aperta ſtratum adulterorum, qui apertè defendit vitia, & errores. Iſa. 57. b. Hoſe. 12. b. Ad idem referuntur amare mendacium, vanitatem, ſomnia, idola, &c. quæ amant, qui ſua quærunt. De quibus agitur Iſ. 56. d. Sap. 1. a. Pſ. 4. 10. 108. Ier. 2. c. 8. a. Hoſe. 4. d. 9. a. 12. b. 2. Tim. 3. a. Apo. 22. c. Et adamās Salomon mulieres alie- *Hila. ſ. pſal. 51. Arn. ſ. pſal. 108. Hie. ſ. Iſa. 56. 57. & ſ. Hoſe. 12. Ori. ſ. Roma. 3.*

nigenas, deſignat amplectentes ſectas diuinæ ſapientiæ contrarias.3. Regum 11.a. Et adamare alienos, eſt ſectari hæreticos.Iere.2.c.Diligit vinacia vuarum, qui amat traditiones hominum. Hoſe.3.a. *Hie.ſ.Hoſe.3.*

Adamare mulierem pulchram bello captam. Deut.21.b.eſt amplecti philoſophiam, quæ non ſit diuinæ legi contraria. *Glo.ord.ſ.Deut.21*

Diabolus. Adamans Sichen Dinam.Gen.34.a.c.typus eſt diaboli, nitentis ad ſe trahere animam ſanctam. Et ipſi dæmones. Sunt qui diligunt afferre in ignominiam protectores Ephraim.Hoſe.4.d.Et amatores meretricis, ſunt dæmones, & hæretici.Iere.3.a.4.g.5.c.22.e.30.c.Ezec.16.a.d.23.a.c.Hoſe.2.a.3.a.8.c.Dicitur etiam diabolus amicus.Hoſe.3.a. *Ori.ſ. Ezech.ho.8. Gre.34.Mor.1*

Defenſio errorũ. Diligit meretrix ſtratum adulterorum, quum hæretici dogmata diabolica defendunt. Iſ.57.b.Iere.5.g. *Glo.ord.ſ.Iſa.57.*

Diligens vitula trituram, deſignat Iudæos amantes colere literam legis. Hoſe.10.c.Vel ſecundùm aliam literam, diligens contentionem, ſignificat contendentes contra viros eccleſiaſticos in ſubuerſionem audientium, iugum legis abiiciendo. Diligit etiam trituram, qui vt in vita mundana, & carnali perſiſtat, libenter graues ſuſtinet labores. Sic grauantur corda in curis. Luc. 21.f. Diligunt etiam Iudæi infantiam, quum literam legis præferunt Euangelio. Prouerb.1.c. *Hie.ſ.Hoſe.10. Gre.20.Mor.6.*

Diligere munera, plus eſt, quàm accipere. Iſa.1.f.

Diligere mouere pedes.Iere.14.b.eſt non perſiſtere in bono. *Beda.ſ.Prouer.1 Hie.ſ.Iſa.1. Glo.ord.ſ.Iere.14.*

Deus. Chriſtus. Amicus, à quo petendi ſunt tres panes, dicitur Deus.Luc.11.a. Et amicus peccatorum dicitur Chriſtus.Mat.11.c.Luc 7.c.quia eorum optabat, & procurabat ſalutem. *Bern.ſer.de roga.*

Angeli. Sermones Dei. Amici interdum dicuntur Angeli, qui appropinquant, & ſtant aduerſus peccatorem, vt eum reſipiſcere faciant. Pſ.37.Luc 15.a. Item ſermones Dei ſunt amici, qui redarguunt peccatorem.Thren.1.a. *Baſi.ſ.pſal.37. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.22. Arn.ſ.pſal.37. Glo.int.ſ.Thre.1.*

Viri perfecti. Amici Dei dicuntur viri perfecti, vt Abraham, Patriarchæ, & Apoſtoli.Iud.8.c.Pſ.87.138.Luc 16.b.Amici quoque dicuntur prædicatores. Iob 40.d.Luc 14.c.Ioan 3.d.11.b.15.b.Iac.2.d.Sap.7.d.Et amici facti dicuntur alienigenæ. Pſal.107. Et amici ſponſi dicuntur, qui bonis operibus vitæ actiuæ vacant: chariſſimi verò, qui vitam contemplatiuam amplectuntur. Vnde amicis dicitur, vt comedant: chariſſimis verò, vt bibant, & inebrientur. Cant.5.a.8.d. Amicitia autem Dei, & dilectio ponuntur paſſim. Neem.13.d. Pſ.59.67.107.126.Eccleſiaſtici 48.b.Iſa.41.c. *Hila.ſ.pſal.138. Ambr.ſ.Luc.16. Greg.13.Mor.22 & ſ.Canti.5.*

Eccleſia. Synagoga. Amica dicitur ſponſa, & ideo pulchra, quia amica, quæ & dilecta dicitur. Canti.1.d.2.a.4.a.5.a.6.a. Dicitur autem amica propter fidem, ſine qua placere Deo nemo poteſt. Dicitur principaliter de eccleſia, & etiam de ſynagoga conuerſa: & demum amica ſponſa eſt, quæ ſponſi lucra ſtudioſè, ac fideliter prædicando, conſulendo, miniſtrando conquirit. Et amicæ animæ. Luc.15.b. *Ori.ſ.Cant.ho.2. Greg.ſ.Cant.1.6. Bern.ſ.Cãt.ſer.57.*

Homo peccator. Amicus veniens de via, eſt ipſemet homo peccator, qui peccando longè abierat, & venit, cum redit ad cor. Luc 11.a. *Ber.ſer.de rogati.*

Proximus. Amicus interdum dicitur proximus, quem debemus beneuolentia proſequi. Exo.22.a.32.f.Leu.19.c. Deut.15.a.19.b.Iob 31.a.36.d. Prou.3.d.6.a. Eccl'ici 6.a.8.b.Ier.9.b.22.d.29.c.Habac.2.c.Et diligere ſibi ſimile, eſt diligere proximum. Eccl'ici 13.c.27.c. Amici etiam dicuntur fauentes in bono.2.Reg.16.c.3.Reg.5.a.1.Paral.27.d.Iob 2.d.6.c.12.a. *Glo.int.ſ.Leu.19.*

Gentiles, & Iudæi. Amici facti Herodes, & Pilatus in paſſione Chriſti.Luc.23.b.deſignant Gentiles, & Iudęos in vnam fidem concurrentes: ita vt Gentiles prius crederent, & Iudæi ab eis acceptum Chriſtum poſtea remitterent, gloriam eius confitentes. *Amb.ſ.Luc 23.*

Philoſophi. Amici interdum dici poſſunt Philoſophi, à quibus petuntur vaſa aurea, & argentea, quum aſſumitur veritas, quæ in eorum libris inuenitur in obſequium fidei. Exo.11.a. *Lyra.ſ. Exo.11.*

Iudæi. Amici aliquando dicuntur Iudæi, qui debebant amare Chriſtum. Iob 12.a.16.d.19.c. Et amicus dicitur, qui eſt inimicus. Matth.22.b 20.b. 26.e.Pſal.37.Thren.1.a.f. Zach.13.c. Amicum autem vocat, quòd inuitatus ad nuptias ſit: arguit impudentię, quod veſte ſordida mundicias pollueri nuptiales. Math.22.b. *Hier.ſ.Iob 40.& ſ.Matth.22. Gre.ſ.Cãt. ho.8.& ſ.pſal.37.*

Hæretici. Vitia palliata. Amici Iob venientes ad ipſum conſolandum, ſunt hæretici ſanctam Eccleſiam docere cupientes.Iob 2.d.16.d.35.a.42.d.Iere.9.b.22.d.Hi ſub ſpecie conſulendi, veniunt ad ſeducendum. His amicis non eſſe credendum monemur. Miche.7.a.Nominantur autem amici, non ex ſua nequitia, ſed ex eccleſiæ benignitate, vel tales amici ſunt vitia ſpeciem virtutis habẽtia. *Gre.prolo.Mor.12 & li.3.Mor.18.24. Hie.ſ.Mich.7.*

Fauentes in malo. Amici dicuntur fauentes in malo.Iudic.14.d.2.Reg.13.a.Eſter 5.c.Et tales ſunt amici huius ſeculi.Iac.4 b. Prouerb.14.c.19.a.Eccl'ici 6.a.13.d.41.d.2.Paralip.19.a. Cum his amicis volebat epulari filius ſenior.Luc.15 g.Et amici decipientes, ſunt caro, mundus, diabolus, hæreticus, & adulator.Thren.1.g. *Hier.epiſ.Beatitudinis.*

Dæmones. Chari, & amici animæ peccatricis. Thre.1.a. ſunt dæmones in hac vita eam per illecebras voluptatum in diuerſa trahentes, qui tandem eam ſpernunt, & fiunt ei inimici, quum in tenebris exterioribus conſtitutam perpetuis cruciatibus punire non ceſſant. Amicitias autem iungere cum Amorrhæis.Exo.34.d. Ioſu.23.c. eſt conſentire dæmonibus.

Charitas idem eſt, quod dilectio: & eſt charitas Dei, qua Deus diligit nos: quæ eſt ipſe Deus: & eſt ipſum donum, ſeu habitus charitatis, ſeu etiam gratiæ, quam Deus infundit in cordibus noſtris, per quam anima efficitur amica Dei, filia, & ſponſa. Et vix inuenitur, vbi *Amb.de virgin.*

aliquid

aliquid ipſa deſignet, ſed potius ipſa eſt in ſacramento, vt ait Ambroſius.

Datur autem charitas vulnerans. Cant. 4. c. Vulneraſti cor meum, &c. Datur charitas ligās. Hoſ. 11. b. In vinculis charitatis traham eos. Charitas languidum facit. Cant. 2. a. Amore langueo. Charitas in deliquium inducit. Pſ. 118. Defecit in ſalutare tuum anima mea. Charitas etiam dicitur eleemoſyna, ſeu opus charitatis. 2. Cor. 8. b. *Ricar. de S. Victo. de vulnerata charitate.*

Amor abſconditus, eſt amor illicitus, vt adulterinus, qui abſconditur, ne ob turpitudinem reprehendatur. Prouer. 27. a. *Bed. ſ. Prou. 27.*

Amaritudo, Amarus.

AMarus ſapor dulci contrarius, ingratus eſt guſtui, ſicut dulcis eſt gratus. Non enim nutriunt amara, ſicut dulcia, ſed potius ſunt apta ad purgandum: quæ ſi nimia ſint, interimunt. Quamobrem ex eis ſumitur metaphora ad affectus animi, vt ea dicantur amara, quæ animo ſunt moleſta. *Ariſt. de ſenſu, & ſenſib. 4. & problem. ſectio. 24.*

Dolor eccleſiæ ſuper Iudæos, & hæreticos. Amaritudo animæ Annæ vxoris Elcana 1. Reg. 1. b. dolorem ſignificat eccleſiæ de obſtinatione Iudæorum: & etiam compunctionem de terrenis, quæ impediunt contemplationem. Et amarus fletus Iſaiæ, deſignat triſtitiam eccleſiæ ſuper hæreticorum pertinacia. Iſa. 22. a. De hac amaritudine dicitur Prou. 14. b. Cor, quod non nouit amaritudinem animæ ſuæ, in gaudio eius non miſcebitur extraneus. *Gre. ſ. 1. Reg. 1. Hie. ſ. Iſ. 22.*

Amaritudo Ezechielis poſt reuelationem. Ezec. 3. d. deſignat, quòd quantò magis cognoſcimus Deum, & noſmetipſos, tantò amplius dolemus de noſtris malis actibus. *Gre. ſ. Eze. ho. 12.*

Amaricari ventrem, deuorato libro. Ezec. 3 d. Apoc. 10. d. deſignat legem diuinam amaram eſſe carnalibus: vel deſignat lectionem ſcripturæ eſſe dulcem: ſed operationem laborioſam & amaram: vel labores animæ prædicantis. *Aug. ſ. Pſ. 43. & ſ. Apoc. ho. 8. Rup. 4. de operib. Spiritusſan. li. 13. & 6. ſ. Apoc.*

Aſperitas legis. Amaræ aquæ deſignare poſſunt legis aſperitatem, quæ per lignum ſapientiæ Chriſti fiunt dulces, quum ad ſenſum ſpiritalem reuocantur. Exo. 15. d. *Ori. ſ. Exo. ho. 7. & ſ. Ier. ho. 8.*

Creaturæ. Significant etiam creaturas, quæ in amaritudinem rediguntur ſuis amatoribus. *Aug. ſer. 91.*

Pœnitentia. Contritio. Amaræ lactucæ deſignant pœnitentiam. Exo. 12. b. Et cum amaritudine celebratur paſcha. vt ſciamus, quomodo placendum ſit Deo. Ad hanc pœnitētiæ amaritudinē pertinent, quę dicūtur Iob 3. 2. 7. c. Pro. 14. b. Iſ. 38. c. Ier. 6. g. 15. d. 31. d. Eze. 3. d. 21. b. 27. e. Mat 26. g. Luc. 22. g. *Bed. ſ. Exo. 15. Amb. 2. de ſacramentis 4.*

Veritas. Amaritudines etiam paſchæ, deſignare poſſunt veritatem, quæ odium parit. *Ori. ſ. Nu. ho. 23. & ſ. Ier. ho. 11.*

Pœna peccati. Amaritudo interdum dicitur pœna peccati, & ipſa diſplicentia, qua quis Deum ſibi infenſum reddit. Prou. 5. a Iſ 24. b. Ier. 2. d. Ezec. 27. g. Hoſ. 10. a. 14. a. 2. Mac. 9. a. *Gre. 4. Mor. 21. Bed. ſ. Prou. 14.*

Ad amaritudinem dicitur concitare Deum, qui facit, quæ Deo diſplicent, vnde mereatur à Deo puniri Hoſ 14. a. *Hie 1. adue. Pela. Ori. ſ. Ier. ho. 13.*

Tribulationes. Amaritudo ſæpe tribulationes ſignificat. Deu. 29. c. Ruth. 1. d. 4. Reg. 14. g. Iud. 5. c. Iob 3 d. 9 b. 13. d. Prou. 27. a. Ier. 15. d. Thr. 1 b. 3. b. Amos 8. c. Soph. 1. d. Apoc. 8. d Eaſdem tribulationes ſignificant amaræ aquæ. Exo. 15 d. *Paſſio Chriſti.* Et amariſſimus botrus deſignat perſequutiones Iudęorum in Chriſtum. Deut. 32. e. Deſignant etiam amaræ aquæ paſſionem Chriſti Et amaritudo, ad quam adduxit Deus animam Iob, deſignat paſſionem Chriſti. Iob 27. a. Amaræ etiam aquæ ſunt vita noua in Chriſto, quæ amara eſt inchoantibus. *Vita noua in Chriſto.* *Hie. ſ. Hoſ. 14. Tert. aduer. Iudæ. Gre. 5. Mor. 2. Bed. ſ. Prou. 27. Hie. ſ. Iob 27. Gre. Nyſſen. de vita Moſi.*

Verba maledica. Inſidiæ. Amaritudo quandoque dicuntur verba maledica, iracunda, & moleſta quæcunque: & amari, qui moleſti ſunt, & iracundi: inſidiæ quoque amaritudinis rationem habent. De his Pſ. 9. 63. Eccleſiaſtæ 7. d. Eccl. 29. d. Hoſ. 10. a. 2. Mach. 6. b. Eph. 4. d. Col. 3. d. Heb. 12. d. Iaco. 3. a. *Ori. ſ. Rom. 3. Gre. 4. Mor. 10.*

Dæmones. Pœna æterna. Amara gens, ſunt dæmones. Hab. 1. b. Et amaritudo, qua diabolus inuoluitur, eſt pœna æterna. Iob 3. a. Et amaritudo, ad quā Ægyptij perducebant filios Iſrael, ſignificat crudelitatē dæmonum erga bonos. Exo. 1. c. Et dæmones dicuntur aues deuorantes morſu amariſſimo. Deuter. 32. d. *Peccata.* Sic amaritudo pertinet ad peccatum, & malum. Iſa 5. e. Hoſ. 12. d Vnde malitia Hieruſalem dicitur amara. Ier. 4. e. Thren. 1. b. g. Et Simon Magus erat in amaritudine: nec pertinebat ad columbam, quæ eſt ſine felle. Acto. 8. c. *Hie. ſ. Iſ. 5. Ori. ſ. Eze. ho. 12. Aug. ſ. Io. trac. 6.*

Triſtitia & ira. Amaritudo ſæpe triſtitiam, ac etiam iram deſignat à quibus abhorret animus, tanquam à re moleſta. 1. Reg. 1. b. 22. a. 30. b. 2. Reg. 17. b. 19. f. 4. Reg. 4. d. g. Eſter 4. a. Iob 10. a. 17. a. 21. c. 23. a. 27. a. Pro. 31. a. Sap. 8. c. Eccl. 7. b. 21. b. 30. c. 31. d. Iſ. 22. a. 25. b. Hoſ. 14. a. Amos 6. d. Mic. 1. d. *Glo. int ſ. Iſ. 22.*

Amara mors dicitur 1. Reg. 15. g. quum non ſine carnis triſtitia voluptates, & concupiſcentiæ necantur in nobis. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Amarias.

AMarias. i. ſermo Domini, vel, dicit Dominus, aut celſitudo Domini filius Ezechiæ, pater Godoliæ, proauus Sophoniæ prophetæ: per quem deſignatur per verbum Domini fieri prophetas. Soph. 1. a. *Hie. ſ. Soph. 1.*

Amaſa.

AMaſa. i. populus parcens, ſiue populum tollēs, vel populum eleuans: princeps exercitus Abſalom contra Dauid patrem eius. qui occiſus eſt per inſidias à Ioab. 2. Reg. 17. f. 20. c.

Amaſias.

AMaſias, ideſt, fortitudo Domini, filius Ioas, rex Iuda, pater Azariæ, fuit captus à Ioas rege Iſrael in prælio. 4. Reg. 12. d. 14. b. 2. Par. 25. a. *Hie. ſ. Amos 7.*

Digitized by

Fuit alius Amaſias ſacerdos Bethel,aduerſarius Amos. Amos 7.c. Interpretatur robuſtus, & rigidus:deſignat hæreticos rebelles,& feroces:qui eccleſiaſticum virum, & verè prophetam vetant:Dei verba,& doctrinam proferre,& errantem populum corrigere prohibent.

Amathi.

Hie.ſ.Ionæ 1. — *Deus pater.*

AMathi,ideſt,veritas,pater Ionæ prophetæ:deſignat Deum patrem Chriſti quaſi columbæ.Ionæ 1.a.

Ambidexter.

Sancti.

AMbidextri dicuntur,qui vtraque manu pro dextra vtuntur, qualis fuit Ehud iudex Iſrael,qui occidit Eglon regem Moab.Iud.3.b. Poſſunt deſignare Sanctos, qui omnia opera habent dextra,principem huius mundi in ſe occidentes.Sicut è diuerſo diabolus ambiſiniſter dici poteſt,qui nil dextrum,ſed omnia agit ſiniſtra.

Ori.ſ.Iud.ho.3. Chry.in Iob,& Abraha. Caſſi.colla.6.c.10.

Ambidexter etiam dici poteſt,qui fortiter agit,tam in proſperis quàm in aduerſis.

In malum erant ambidextri filij Beniamin.Iud.20.b.

Ambigere, Ambiguum, quære Dubitare.

Ambire, Ambitus, Ambitio.

AMbire,in corporeis rebus eſt circuire:& ambitus,eſt circuitus,vel conuerſio.Per metaphoram verò ambiunt,qui magiſtratum affectant, qui huius gratia homines prenſare ſolebant.Ambitio autem eſt ſtudium,cupiditáſque honorũ.Sic ambiebat Iaſon frater Oniæ ſummum ſacerdotium 2.Mac.4.Sumitur etiam ambitio pro pompa,ſeu maieſtate, vt ambitio,qua combuſſerunt ſuper corpus Aſa regis aromata.2.Paral.16.d. Et ambitio Agrippæ & Bernices, pompa aut maieſtas. Act. 25.f. Et ambitio nuptiarum filiorum Iambri. 1. Machab.9.d.

Gre.ſ.Cant.4.

Ambiunt ſexaginta fortes lectum Salomonis.Cantic.3.c. quum mentem ſanctam, in qua Chriſtus quieſcit,verbis, & exemplis viri ſancti muniunt: quibus ab aditu mentis venientes hoſtes repellunt,dum ipſam mentem,exemplis ſuſtentant,& ſcriptis erudiunt.

Glo.ord.ſ. 3. Reg. 7. Rup.ſ.3.Reg.19.

Ambiens linea duodecim cubitorum vtramque columnam templi.3.Reg.7.b. virtutem doctrinæ Apoſtolicæ deſignabat.Vel futurum iudiciũ pro opera miſericordiæ,per quæ boni & mali examinabuntur.

Gl.ord.ſ.2.Par.4.

Ambiens funiculus triginta cubitorum gyrum maris ænei.2.Par. 4. a.obſeruantiam mandatorum indicabat.

Ambiens Ieroboã exercitu ſuo exercitũ tribus Iuda.2.Par.13.c.typus eſt inſidiantis diaboli.

Glo.ord.ſ.Eze.16

Ambientes filiæ Paleſtinarum per gyrum Hieruſalem. Ezec.16. g. ſunt ſectæ hæreticorum obſidentes eccleſiam.

Glo.ord.ſ.Prou.25

Ambitus murorum.Prou.25.d.cuſtodiam ſilentij.

Ambulare, Incedere, Perambulare, Deambulare, Gradi, Ingredi.

AMbulare, dicit motum progreſſiuum animalium, præcipuè hominum: cui cognata ſunt verba in titulo poſita,licèt nonnulla aliquid diſcriminis habeant.

Ori.ſ.Leui.ho.16. Euch.ſor.ſpirit.1. — *Præſtans Deus auxilium.*

Ambulare propriè non competit Deo,qui eſt vbique,nec vllo continetur loco,ſed omnia replet in omnibus,& ſupra omnia exiſtens. Sed per metaphoram dicitur Deus ambulare in populo ſuo,quum eis impertitur auxilium gratiæ ſuæ.Exo.33.c.34.b.Leuit. 26. b. Deut. 23.c. Et ambulat ſuper pennas ventorum, quum eleuatur in mentibus prædicatorum, & perfectorum.Pſ.17.103.quum autem dicitur ambulare Deus ſuper pennas ventorum, deſignatur velocitas,& penetratio verbi Dei omnia ſuperantis,& comprehendentis.Ambulat etiam ſuper pennas ventorum,ſecundum quod eius charitas ſuperat omnes virtutes charitatis,quæ in mentibus fidelium inueniuntur.Nam ipſe,cùm inimici eſſemus, dilexit nos, & redemit. Et dicitur ambulare,& deambulare ſuper excelſa terræ, quum ambulat, & deambulat in iuſtis. Amos 4. d. Dicitur etiam ambulare, quum per ſanctos prædicatores de loco ad locum tranſit.

Aug.ſ.Pſ.103. Et de eſſen.diui. Amb.ſer.26. Euc.ſor.ſpiritua.1.

Ambr.epiſ.41.& de Par.14. Aug.2.de gẽ.cõt. Manich.16. Bed.ſ.Gen.3. Euch.ſor.ſpirit.1.

Deambulat Deus in paradiſo,quum legimus ſcripturas.Gen.3.b.Deambulabat etiam,quũ ad primos parentes iudicandos iam veniret:& quaſi mouebatur in eis præſentia Dei,quando iam ipſi ſtabiles in eius præcepto non erãt.Et inſtabilis eiectio illorum de paradiſo, oblationem diuini auxilij deſignabat.

Cõuerſans Chriſtus in eccleſia.

Deãbulatio quoque Dei in paradiſo,eſt conuerſatio Chriſti in eccleſia.Gen.3.b.Et deambulatio Iſaac per viam putei videntis, & viuentis. Gen. 24. g. deſignat inceſſum Chriſti per viam humilitatis paſſionis ſuæ,in qua varia diuerſis modis iterando,quaſi deambulando pertulit.Et ambulauit Deus inter nos,hoc eſt,Chriſtus aſſumpta humanitate.Leui.26.b. Ad hæc referuntur ambulatio Chriſti in templo.Ioan.10.d.Et per ſata.Mar. 2. d. Luc. 13. g. Et iuxta mare Galilææ.Matt.4.c.Et ambulauit Chriſtus mœrens,cum lugeret peccata noſtra.Iſ.57.d. Ambulare dicitur in medio candelabrorum aureorum, ſecundum quòd omnes protegit,& examinat.Apoc.2.a.

Iſy.ſ.Leuit. 26. Hie.ſ.Iſ.57. Rup.2.ſ.Apoc. Hier.ſ.Iob.9.

Graditur Dominus ſuper fluctus maris.Iob.9.a.quia quum ſe procellæ perſecutionis eri-

gunt,

gunt, miraculorum Dei obſtupefactione franguntur. Et etiam cùm calcat ſuperbos: & cùm inquietos, elatos, & turbidos ad manſuetudinem reducit. Graditur etiam ſuper excelſa terrę, quum ſuperbos humiliat. Amos 4.d. Et quum deſtruxit Iudæos ſuperbos. *Aug.ſ.Pſ.93. Greg. Mor.5. Ruper.ſ.Amos 4*

Succurrẽs Chriſtus in tentationibus. Ambulat Ieſus ſupra mare. Ioan.6.a. quum ſuccurrit in grauibus tentationibus. Et quia vicit omnes noſtras tentationes. Et ambulauit ſolus: quia ſolus paſſus eſt, vt redemptor. Matt. 14.c. Marc.6.e. Et ambulauit in directione ſua. Iſa.57.a. quum rectoitinere aſcendit ad patrē. Et graditur furor Domini ad aperiendum. Iſa.51.e. quum Chriſtus, deuicto diabolo, per paſſionem ſuam, aperuit ianuam vitæ. Et dicitur gradi in multitudine fortitudinis ſuæ. Iſa.63.a. Deambulans autem Mardochæus quotidie ante veſtibulum domus virginum, eſt Chriſtus cuſtodiens eccleſiam. Eſter.2.b. *Cyril.3.ſ.Ioan.23. Ori.ſ.Matt.14. Hil.ſ.Mat.cã.14. Hier.ſ.Iſa. 51.57.*

Conuertẽs Deus dura corda. Deambulat Deus in nouiſſimis abyſſi. Iob. 38. b. quum nequiſſimorum corda hominum conuertit: & deſperatas mentes tangendo mirabiliter reformat. Et Chriſtus deambulauit in nouiſſimis abyſſi, quum in inferno inter mortuos liber fuit, & omnia penetrauit. *Gre.29. Mor.6.7. Hie.ſ.Iob.38.*

Ambulauit Ieſus occultè. Ioan.1.c. 11.g. quum non manifeſtabat ſuam deitatem: ſed ambulabat in carne manifeſtatus. *Glo. inte.ſ.Ioan.1*

Gradi dicebatur Deus ſuper vineam in prælio. Iſa.27. a. quum deſtruxit Synagogam. *Hie.ſ.Iſa.27.*

Tranſitus Chriſti ad gentes. Deambulans Eliſæus in domo, vt ſuſcitaret puerum. 4.Reg.4.f. deſignauit Chriſtum tranſeuntem à Iudæa ad Gentes. Sic ambulabat Chriſtus in Galilæa relicta Iudæa. Ioan.7. a. *Greg.9.Mor.32.*

Opera Chriſti. Greſſus Dei dici poſſunt opera Chriſti in humanitate, facta ab eius incarnatione vſque ad aſcenſionem: & etiam aduentus, vel viſitatio Dei. Pſal. 67. Et greſſus dilatati ſunt, vel opera Chriſti, vel ſenſus eccleſiæ ſub eius poteſtate dilatati. Pſal.17. *Arn.& Hil.ſ.pſ.67 Aug.de eſſen.diuin Hier.ſ.Pſal.17.*

Ambulat Deus contrario furore aduerſus malos. Leui.26.c. Et præcipuè aduerſus Iudæos, quando vltimò eorum deſtruxit ciuitatem. *Euch.for.ſpiritu.1 Glo.ord.ſ.Leui.26*

Protectio angelorum. Ambulare dicuntur angeli, quando nos protegunt: & etiam quum miniſtrabant Chriſto: Zach.3.b.

Ioannes præcurſor. Ambulauit iuſtitia ante Chriſtum. Pſal. 84. quum præcurſor Ioannes Baptiſta miſſus eſt ante ipſum Chriſtum. *Hier.ſ.Zach.3. Arn.ſ. Pſal. 84.*

Sectari præcepta Dei. Ambulare cum Deo, eſt eius veſtigia, ſeu præcepta ſectari, & amicum eſſe Dei, vt Enoch, & Noe. Gen.5.c.6.b. Ambulare autem ſolicitè coram Deo. Mich.6.c. videtur dari in præmiū facienti iudicium, & diligenti miſericordiam, vel potius eſt præceptum, quo iubemur omni hora paratos eſſe ad exequēda patris familias mandata. Sed in pręmium datur ambulare cum Chriſto, quum dicitur Apoc. 3. a. Ambulabunt mecum in albis, quoniam digni ſunt. Non ambulant autem cum Chriſto, qui ab eius fide diſcedunt. Ioan. 6. g. Ambulare etiam in nomine Domini, eſt eius præcepta ſequi. Iere.3.f. Zach.10.d. Et ambulare poſt Dominum, aut poſt Chriſtum. Iſa.45.c. Hoſe.11.d. Mich.4.b. *Hie.ſ.Mich.6.*

Placere Deo. Ambulare coram Deo eſt placere in omnibus Deo, vt Abraham Gen. 17. a. 48. c. Et ambulare coram Chriſto Dei, eſt ea, quæ Chriſto accepta ſunt, operari. 1. Reg.2.g.3. Reg. 8.c. 4.Reg.20.a.23.a.2.Par.6.c.34.g. Malach.3.d. Coloſſ.2.b. *Greg.ſ.1.Reg.2.*

Iudas. Iudæi. Qui ambulauit cum conſenſu in domo Dei cum Chriſto. Pſ.54 dicitur vel de Iuda proditore, cùm Chriſtum vt diſcipulus ſectabatur: vel de populo Iudęorum, qui cum eo conuerſabantur in templo, quem poſtmodum occiderunt. *Hila.ſ.Pſ.64*

Bene operari. Ambulare abſolutè, eſt operari in hac vita, ſiue bene, ſiue malè, peculiariter tamen dicitur de bona operatione, vt Iere.10.d. Scio, quia non eſt hominis via eius: nec viri eſt, vt ambulet & dirigat greſſus ſuos. Ambulare autem honeſtè, ſicut in die, eſt bene operari in lege Domini. Rom.13.d. Pſal. 118.1. Theſſal.4.c. Et ambulare in die, eſt cum gratia bene operari: & Chriſtum, qui eſt lux vera, imitari. Ioan.11.b. 12.e.1. Ioan.2. a. Sic ambulare in lumine vultus Dei. Pſ.88. Et ambulare rectè, & cum confidentia, eſt operando virtutes, ſine hæſitatione incedere: & hi erecti incedere dicuntur, & iter rectum ambulare. Leui.26. b. Iob.8.a. Prouer. 14. a. Eccl'ei.51.c. Iſa.56. a. Mich.2.c.3. c. Malac.2.b. Gal.2.c. Et ambulare ſuper baculum, eſt bene operari. Exo.21.b. Perambulans autem Abraham terram, eſt exercens omnem virtutem. Gē. 13. d. Et ambulans Iacob in via, deſignat viatores viæ Chriſti, qui ambulare dicuntur per fidem, & in viis Domini, & in lege Domini, ſicut etiam ambulabant Apoſtoli docentes legem Dei. Gen.28.d. Exo.16.a. Deut.10.c. Pſ.31.36.118.123.142.3. Reg.8.a. Pro.6.c.8.c.9.b. Iſa.30.g. 33.c.40.g. Ier. 6.d.7.f. Baruc. 4.a.c. Hoſe.11.d.14.d. Zach.3.b. 1.Mac.6.c. Ad eadem refertur ambulare dignè Deo. Eph.4.a.1. Theſ.2.c. Et ambulare ſyncerè. Tob.3.a. Porrò quum dicitur Iſa.2.a.& Mich.4.a. Docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis eius: ſciendum eſt eadem præcepta dici vias, & ſemitas: Sed in docendo ſunt viæ, in ambulando verò ſemitæ. Quia tunc earum percipitur difficultas. Gradi via regia, eſt ſeruare mandata. Num.20.c.21.f. Incedere in mandatis Domini, eſt bene operari: incedere verò in iuſtificationibus, eſt bene iudicare. Luc.1.a. Ad quod etiam referri poteſt ambulare in iudiciis Dei. Pſ. 88. Gradiuntur etiam itinere vno, qui ambulant ſimplici intentione, vt vaccę gradiebantur 1. Reg.6.c. Ambulant liberati per viam directam, quum conuerſi ex gentibus ambulant per Chriſtum ad Patrem. Iſa.35.d. Vt cæci per vias, quas ignorabant. Iſa. 42.c. Et ambulant claudi, cùm relicto peccato ſtabili gradiuntur pede. Mat.11.a.15. c. Luc.7.c. Pſ.113. Ier. 10. a. Ad idem ambulans paralyticus. Mar.2.b. Ioan.5.b. *Ori.ſ.Roma.13. Iſych.ſ.Leui.26. Amb.2.de Abr.7 Ori.ſ.pſ.36.ho.5. Arn.ſ.pſal.118. Hie.ſ. Iſa.2 Aug.ſ. Pſ.127. Ambr.ſ.Luc.1 Ori.ſ.Num ho.12. Greg.ſ.1.Reg.6. Hie.ſ.Iſa.35 Ori.ſ.Iſa.ho.6.*

Tranſire per tribulationes. Ambulantes filij Iſrael per ſiccum in medio maris. Exo.14. d.15.c. deſignant eos, qui bapti- *Ori.ſ.Exo.ho.6.*

zantur & tranſeunt per tribulationes,non declinantes ad dexteram,neque ad ſiniſtram.

Beda ſ. Exo. 5. Ambulare tribus diebus in ſolitudinem. Exo.5.a.15.f.Num.33.a.eſt tres partes pœnitentiæ implere,vel credere,& confiteri reſurrectionem Chriſti tertio die factam , vel confiteri myſterium Trinitatis. Vel mundari ab omni inquinamento carnis,animæ,& ſpiritus. Vel purificare dicta,facta,& cogitata. Ambulans etiam Achab demiſſo capite, humilitatem deſignat pœnitentiæ.3.Reg.21.g. Ad idem facit ambulare cum lugentibus. Eccl'ici 7. a. Et ambulare triſtem coram Domino. Malach.3.d.Iob.30.d.2.Reg.15.f.Ier. 41.b.Eſter 4.a. *Pœnitentia.*

Aug. ſ. Ioã. trac. 17 Datur ambulare in innocentia.Pſ.25.83.100. Et ſimpliciter.Prou.2.b. 10.b.19.a.28.c. Et in timore Dei. Nee. 5. b. Et ambulat ex præcepto Chriſti, qui obſeruando præcepta ad Deum per dilectionem tendit.Ioan.5.b. *Prædicare.* *Imitari bonos.*

Gre. ſ. 1. Reg. 8. Ambulare in viis Samuelis,eſt exercere officium prædicationis.1.Regum 8.a. Et ambulare in viis Dauid,eſt imitari bonos. 4. Reg.22.a.2. Para.17.a. Perambulant quoque terrã Apoſtoli,& prædicatores docendo verbis,& exemplis.Zach.1.c.6.b. gradiuntur autem bene tria, nempe leo ſignificans Chriſtum , & gallus prædicatores,& aries ordinem ſacerdotum bonis exemplis gregem inſtruentium. Prou. 30.d. Et gradiens rex ante populum,eſt præbens exẽpla minoribus.1.Reg.12.a. Sic incedens pontifex ornatus.Exo.39.e.Eccl'ici 45.b. *Hier. ſ. Zach. 1.* *Beda ſ. Prouer. 30*

Ori. ſ. Luc. ho. 31. *Hier. ſ. Iſa. 2.* *Aug. ſ. Pſal. 85.* Ambulare ſuper aſpidem,& baſiliſcum,eſt ſuperare dęmones.Pſ.90. *Vincere dæmones.*

Ambulare in lumine vultus Dei,eſt ſecundum doctrinam euangelicam viuere.Pſ.88.Idem ambulare in lumine Domini.Iſa.2.b. Et ambulare in lumine eccleſiæ.Iſa.60.a. Ambulare autem in veritate,eſt viuere ſecundum veritatem vitæ,& doctrinæ: & ambulare per Chriſtum, qui eſt veritas.Ioan 3.b.Pſ.85.Ad idem refertur, Vt filios lucis ambulare.Eph.5.b. *Viuere ſecundũ euangelium.*

Gre. 17. Mor. 15. Ambulans Petrus ſuper aquas. Matth.14.e. fortem in tribulatione aut tentatione deſignat. Vel deſignat ſeipſum,& alios prædicatores calcaturos,aut ſubiectos habituros potentes, & mundanos ad fidem venientes. Ponitur autẽm ambulare in medio tribulationis. Pſ. 24. 41. 42.135. Et ambulare in igne Iſa. 43.a. Dani. 3. c. Et ambulare vias aſperas. Baruch 4.e. Sed incedunt armati filij Iſrael per plana,& campeſtria Hiericho.Ioſ.4.c. Et bellatores à latere dextro,& ſiniſtro regis Dauid.3.Reg.16.b. *Fortitudo in tribulationibus.*

Arn. ſ. Pſal. 118. *Amb. ſ. Pſal. 118. ſer. 6.* Ambulare in latitudine , eſt liberum eſſe ab anguſto affectu carnis : aut dilatato corde per charitatem extendi ad cæleſtia. Pſ. 118. Et ambulant erecti,qui liberati ſunt à iugo ſeruitutis peccati. Leui. 26.b. Ambulant autem boni , & non deficiunt : quia perueniunt ad brauium fœlicitatis. Iſa.40. Et ambulabunt boni in fœlicitate,ſinguli in calle ſuo, ſecundum diuerſos gradus fœlicitatis. Ioel. 2.d. *Tendere ad cæleſtia.*

Glo. int. ſ. Heb. 6 *Hier. ſ. Ezech. 1.* *Gre. ſ. Ezechie. 3.4* Incedere vſque ad interiora velaminis. Hebræ. 6. d. eſt penetrare myſteria intra literam latentia,& beatitudinem nobis velatam. *Penetrare myſteria.*

Ambulant animalia ante faciem ſuam. Ezech.1.c. quum Sancti ea quæ reliquerunt, nullo iam appetitu reſpiciunt:& in æternis , quæ apperunt ſub contemplationis ſuę oculos boni operis pedem ponunt. Vel ambulant coram facie ſua, qui ſibi ſemper præſentes ſunt,& omnia ſua conſiderant:nec aliter ſua iudicant , aliter aliena. Gradiebantur autem animalia , vbi erat ſpiritus impetus: quia ſemper Sancti ſequuntur impulſum Spiritusſancti ad virtutes , & non dæmonis ad vitia. *Contemplatio.* *Cognitio ſui.*

Greg. ſ. Ezec. ho. 7 Ambulant rotæ cum animalibus. Ezech. 1. e. quia ſacra ſcriptura ſequitur proficientes : & ſi animal ambulet , hoc eſt , bene viuendi ordinem quærat, totum bene viuendi progreſſum in ea inueniet.

Ambr. de Noe. 31 Incedentes retrorſum Sem,& Iaphet.Gen.9. d. deſignant ſapientes, qui recordantur præteritorum,& futura proſpectant. *Sapientes.*

Ori. ſ. Roma. 6. *Ambr. ſ. Rom. 6.* Ambulare in nouitate vitæ,eſt proficere in ea vita,quam Chriſtus dedit in baptiſmo,quod eſt digne ambulare in dilectione,& ſpiritu,aut ſecundum ſpiritum. Rom.6.a.8.a. Galat. 5.c. 6.a. Ephe.4.a.5.a.

Greg. 31. Mor. 18. Ambulant principes ſuper terram. Eccl'tæ 10. b. quum multos dignitate virtutum plenos nullus honor erigit, ſed ſumma hic aduerſitas velut indignos deorſum premit.

Hie. ſ. Amos 3. Ambulans Elias in fortitudine cibi ab angelo ſibi oblati , virtutem euchariſtiæ indicauit. 3.Reg.19.b. *Virtus Euchariſtiæ.*

Greg. 16. Mor. 30. Ambulantes duo pariter,ſunt Iudæi,& Gentiles in vnam fidem conuenientes. Amos 3.a.

Ambulare per viam vinearum. Iob. 24.c. eſt non declinare à rectitudine fidei & bonorum actuum, quæ ſunt in eccleſia.

Gre. 19. mor. 9. & ſ. Canti. 6. Ambulant in tenebris in lumine lucernę Dei, qui in hac vita viuunt ſecundum legẽ Dei. Iob.29.a. Ambulare quoque tota nocte vſque ad lucem, videtur deſignare continuationem bonorum operum vſque ad finem vitæ.1.Reg.31.d.2. Reg.2.g. Progreditur autem ſponſa ſicut aurora conſurgens. Canti.6.d. quando membra eccleſiæ relinquentia peccatorum tenebras ,ad lucem iuſtitiæ tranſire deſiderant. *Viuere ſecundũ legem Dei.* *Malè viuere.*

Geor. Vene. Cant. 1 to. 6. cap. 15. Ambulat homo cum animalibus extimatiua, phantaſia,& cogitatiua , quibus vtitur in iuuentute: qua ætate mundi, quæ cępit à diluuio, animalia conceſſa ſunt in cibum , & animalium ſacrificium eſt indictum. Gene.9.a.

Hie. ſ. Pſ. 22. Ambulat in medio vmbræ mortis,qui per huius ſeculi obſcuritates,peccata,& ignorantias graditur. Pſ. 22. Ambulant autem in tenebris quaſi in luce. Iob.24.c. qui ſic ſunt læti in præſenti cæcitate, ac ſi iam æternę patriæ luce perfruerentur. De ambulantibus in tenebris , aut

in

in cæcitate in malum, agitur. Pſ.81. Iſa.9.a.50.d.59.b. Sopho.1.d.1. Ioan.2.b. (*Gre.16. Mor.20.*)

Viuere in hac vita. Ambulant per ſemitam, per quam non reuertentur, viuentes in hac vita. Iob.16.d. Sic dicitur aliquis gradi ſuper humum. Deut.6.b.12.a. Idem ambulare fiducialiter in via. Prou.3.c. *Inquietudo conſcientiæ.* Ad idem referri poſſunt. Gene.33.c.2. Reg.16.c.4. Reg.2.b. Tob.5.a. Eccl 10.a. Sap.15.d. Iſa.26 b. Luc 24.b. (*Gre.13. Mor.14.*)

Deambulat in aula regis Babylonis, vt Nabuchodonoſor. Dani.4.f. ille, quem conſcientia dum remordet, inquietat: quem de ficta humilitate ſua conſcientia accuſando fatigat. (*Ricar de S. Victo de ſecur. conſcien.34.*)

Deſideria hominum. Greſſus hominis, dici poſſunt deſideria hominis. Iob 31.a. Et greſſus filiæ principis. Cant. *Opera.* 7.a. ſunt opera virginis: & profectus meritorum eccleſiæ. Et in vniuerſum greſſus, ſunt opera: quæ quum ſunt bona, diriguntur à Domino: quum mala, reguntur à diabolo. De his Iob 14.d.18.b. Pſal.36.72.118.139. Prouerb.4.b.d.5.a. Iſa 59.b. Iere.10.d. Hebræ.12.d. Et greſſus perficiendi, ſunt ipſi ſenſus. Pſal.16. *Senſus.* (*Gre.21. Mor. … Amb. de inſtit. vir. & ſ. Pſ.118. ſer.7. Orig ſ. Pſ.36. ho.4. Hie. ſ. pſal.16.*)

Turpe lucrum. Ambulat animal ſuper manus. Leui.11.d. quũ quis turpis lucri cauſa, alicui manus imponit. (*Iſych. ſ. Leuit.11.*)

Abuti euãgelijs. Ambulans volucris ſuper quatuor pedes. Leu.11.d. deſignat eos, qui abutuntur euangelijs, luxurioſè viuendo, & pro ſuis voluptatibus prædicando. (*Iſych. ſ. Leuit.11.*)

Lucifer inter angelos. Ambulaſſe dicitur Lucifer in medio lapidum ignitorum. Ezec.28.d. quia fuit inter angelos ante lapſum. (*Glo. ord. ſ. Ezec.28*)

Transgredi mandata. Ambulare ex aduerſo Dei. Leuit.26.d. eſt agere contra mandata Dei. Et qui ſic ambulant, dicuntur ambulare cum operantibus iniquitatem. Iob 34.a. Et ambulare extento collo. Iſa. 3.c. eſt ſuperbire contra Deum. (*Iſych. ſ. Leuit.26.*)

Auari. *Superbi.* Ambulant in vacuum, aut in vanitate, qui laborant in acquirendis diuitiis, quas relicturi ſunt, nil boni ante iuſtum iudicem afferentes. Iob 6.c.31.a. Iere.2.a. Dani.4.g. Et ambulant impij in circuitu. Pſal.11. quum creaturas præter Deum amantes modò feruntur in hoc, modò in illud, nec vnquam ad fœlicitatem perueniunt. Dicuntur etiam hi ambulare ſecundùm hominem. 1. Cor.3.a. Eph.2.a. Et ambulare ſecundùm carnem. 2. Corin.10.a. Dicitur etiam ambulare in mirabilibus ſuper ſe. Pſ.130. qui in his, ad quæ eſt ineptus, videri idoneus conatur. Et ambulare in ſtolis. Marc.12.d. Luc.20.g. (*Gre.7. Mor.17. Hie. ſ. pſal 11. Bern. de diligendo Deo. Gre.28. Mor.11. Ricar de S. Victo de vitio mutal.5.*)

Imitari. Ambulare in viis patris, aut alterius, eſt imitari ſiue in bonum, ſiue in malum, ſecundùm eum, quem imitatur: vt ambulare in viis Ieroboam, eſt eius vitia, & idololatriam ſectari. 3. Reg.15.a.e.16.d.4. Reg.16.a. Et ambulant in viis Samariæ, & Sodomæ, qui earum ſequuntur vitia. Ezech.16.f. (*Hier. ſ. Ezech.16. Gre.16. Mor.25.*)

Carere bonis operibus. Ambulare ſine veſtimento, eſt carere bonis operibus, & malis abundare. Iob 24.b. Et nudum, & diſcalciatum incedere, deſignat ignominiam peccati. Iſa.20.b. (*Hier. ſ. Iſa.22. Hie ſ. Iſa.50.*)

Sequi ſua deſideria. Ambulat in viis cordis ſui, qui ſua ſequitur deſideria. Eccl'tæ 11.d. Ierem.13.d. Ezech.16. f.2. Pet.2.b.3.a. Coloſſ.2.d. Iudæ f. Et ambulant in lumine ignis ſui, & in flammis, quas ſuccenderunt: qui ſequuntur peccata ſua, propter quæ punientur in inferno. Iſa 50.d. Ambulare etiam in ſuo igne, eſt ſectari libidinem. Et ambulare ſuper pennas. Prouerb.6.d. Et incedentes filiæ Sion compoſito gradu. Iſa.3.c. ſunt habentes motus animi non viriles. (*Amb. de pæni.1. Hie. ſ. Iſa.50. Hie. ſ. Aba.1. Amb. de Cain.4.*)

Sequi viam latam. Ambulant ſuper latitudinem terræ, qui ſequuntur viam latam, quæ ducit ad inferos. Sic dicitur de Chaldęis. Habac.1.b.

Sequi ſenſus. Graditur prope domum meretricis, qui ſequitur exteriores ſenſus. Prouerb.7.b.

Peccare. Perambulant in delictis ſuis homines ſubiecti dęmonibus. Pſ.67. Ephe.2.a. qui & viam duriſſimam ambulare dicuntur. Iudi.2.d. Et vias difficiles. Sapien 5.b. Et ambulant in maculis retis. Iob 18.b. qui ſic implicantur peccatis, vt nequeant ſe expedire, quin vitantes vnum peccatum in aliud incidant. Gradiuntur etiam mali in via non bona. Iſa.65.a. Et itinere non trito, quum non ſequuntur viam regiam. Iere.18.b. (*Greg.18. Mor.4.*)

Curioſi. Perambulant ſemitas maris, qui curioſi ſunt in rebus mundanis. Pſ.8. (*Aug. ſ. Pſ.8.*)

Sectari Hæreticos. Ambulare poſt Deos alienos, eſt errores hæreticorum ſequi. Ier.7.b. Ezech.20.c. Ambulare etiam poſt vanitatem, eſt idola, & errores ſectari. Ier.2.a.c. Et ambulat vnuſquiſque in nomine Dei ſui, quum proprios ſequuntur, & defendunt errores. Mich.4.c. Et in voluptatibus Ambri, & Achab ambulat, qui hæreticorum ſequitur dogmata. Mich.6.d. De his dicitur tibi. Prouer.1.b. Fili mi, ne ambules cum eis. (*Hier. ſ. Ier.7. & ſ. Mich.4.7.*)

Fraudes hæreticorum. Ambulare in aſtutia, eſt hæreticorum, atque hypocritarum. 2. Cor.4.a. qui & non rectè ambulare dicuntur. 2. Paral.21.d. Et fraudulenter. Prouer.11.b.20.c. Eccl'ici 13.c. Ier.6.g.9.b. Ambulant vulpes in monte Sion. Thren.5.d. hoc eſt, hæretici in eccleſia: vel dæmones, & hęreſes in anima. (*Glo. int. ſ. Thre.5. Hie. ſ. Iere.10.*)

Fundamentum veritatis. Incedere dicitur, qui in ſeipſo nititur, non indigens alterius auxilio. Qua ratione idola dicuntur incedere non valere. Iere.10 a. Quia errores hæreticorum non valent inniti in ſe ipſis, cũ ſint ſine veritatis fundamento: ſed extraneo indigent auxilio, vt ſaltem vera eſſe videantur. (*Beda ſ. Prou.30. Gre.33. Mor.33.*)

Antichriſtus. Incedens fœliciter quartum, nempe ſtultus in ſublime eleuatus Prou.30.d. deſignat Antichriſtum, qui ad tempus proſperabitur: non tamen bene incedet, licet fœliciter.

Defenſio vitiorum. Non incedit ſpiraculum inter ſquamas Leuiathan. Iob 41.b. quum non eſt locus inſpirationibus Spiritusſancti in mentibus ſuperborum, & hæreticorum mutuò ſe defendentium. Gradi poſtulans Eſau cum Iacob. Gen.33.c. deſignat malos inuitantes bonos ad ſua vitia. (*Amb. de fuga ſeculi.7. & de Para.15*)

Fraudes Diaboli. *Seruire ventri.* Graditur ſerpens ſuper pectus. Gen.3.c. Leui 11.g. quum diabolus intus in pectore venena, & fraudes reuoluit. Et quum ſit rationalis, ſemper tamen graui fatuitate premitur. Gradi etiã (*Ruper. ſ. Gen.18. Philo.2. allego.*)

ſuper pectus, eſt gulæ ac ventri ſeruire, terreniſque rebus inſiſtere. Et voluptas graditur ſuper pectus, quando iraſcibilis mouetur contra ea, quæ impediunt voluptatem. Et ſupra ventrē: quia in ventre, & inguine maxime regnat concupiſcentia voluptatis. Dicitur autem gradi, quia appetitus eſt inquietus. Graditur etiam ſerpens ſuper pectus: quia diabolus contra intentionem ſuam, ſemper bonum Dei circa electos, dum impedire nititur, magis expedit.

Ruper.2.de Victo. Verbi Dei.15. — *Glo.ord.ſ.2.Reg.5*

Gradiens ſonitus clamoris in cacumine pyrorum.2. Reg.5.d. Deſignat prædicationem Chriſti ſuper celſitudinem Sanctorum. *Prædicatio Chriſti.*

Gre.2. Mor.22.32

Perambulaſſe terram dicitur Sathan. Iob 1.b.2.a. quia ante incarnationem nullum hominem inuenit, qui ſibi plene reſtiterit, vel quia quem tentat, nequaquam mox deſerit, ſed vbi molle cor inuenerit, ibi pedem miſeræ perſuaſionis figit: vt immorando actionis prauæ veſtigia imprimat, & ex ſuæ iniquitatis ſimilitudine, quos valet reprobos reddat. *Solicitudo diaboli.*

Lyra.ſ.Ioelem 2.

Ambulare dicuntur hoſtes ſinguli per vias ſuas, quum dæmones ſine impedimento nocent malis. Ioel.2.b. Et quum miniſtri Antichriſti proſperabuntur. *Libertas diaboli.*

Hier.ſ. Ezech.42.

Deambulatoria inter columnas cedrinas domus Salomonis.3.Reg.7.a. Aut etiam templi, quę erant decem cubitorum. Ezech.42.a. deſignant ambulandum eſſe ſacerdotibus in obſeruantia legis.

Amens, quære Stultus.

Amethiſtus.

Plin.37. nat.hiſt.9 — *Geor. Venet.Cãt.3 tom.8.cap.5.*

AMethiſtus, lapis præcioſus ad vini colorem accedens, & in violam deſinens, cum quodam fulgore purpureo, gratus aſpectui: ferturque reſiſtere ebrietati, vnde & nomen habet: fœcundat ſteriles, & veneni malitiam cohibet. Ponebatur tertio loco in tertio ordine rationalis. Exodi 28.c.39.c. Erat etiam duodecimum fundamentum in noua ciuitate Hieruſalem. Apocalip.21.f. deſignare poteſt victoriam, ſi eius vires conſiderentur. *Victoria.*

Amicus, *quære* Amare.

Amicire, Amictus, *vide Veſtimentum.*

Aminadab.

AMinadab, id eſt, populus ſpontaneus, ſiue populus vouens, aut populi princeps: filius Aram de tribu Iuda. Exo.6.d.

Greg.ſ.1.Reg.7.

Alius, qui potius dicitur Abinadab, id eſt pater ſpontaneus, in cuius domum tranſlata fuit arca Domini in Gabaa.1. Reg.7.a. deſignat eos qui libenti animo ſe offerunt ad obſequium Dei, & ſalutem proximorum. Hilarem enim datorem diligit Deus.2.Cor.9.b. deſignat etiam Abraham, & antiquos patres, à quibus venit arca Dei ad nouam legem.2.Reg.6.a. *Promptus in obſequium Dei.*

Gre.ſ.1.Reg.16.

Fuit alius Aminadab ſeu Abinadab filius Iſſai frater Dauid, qui reiectus eſt, ne eſſet rex.1.Re.16.b. deſignat virum vrbanum, quem non eligit Dominus in regem, quia non vult in prælatis ſolicitudinem rerum terrenarum, ſed animarum. *Vir vrbanus.*

Ambr. de virgi.3 — *Greg.ſ.Cant.6.*

Aminadab auriga currus ſponſæ. Canti.6.d. deſignat Chriſtum, qui eſt ſpontaneus populi ſui: quia ſpontanea charitate ad ſaluandum populum ſuum deſcendit. *Chriſtus.*

Amittere, Perdere.

AMittere, vt nunc ſufficit, idem eſt, quod perdere, quod quiſpiam habebat. Raram habet allegoriam.

Ori.ſ.Leui.ho.4.

Perdita res dici poteſt ſenſus extraneus ſcripturæ datus. Leui.6.a. Hæretici inueniunt perditionem, aut rem perditam, quum afferunt autoritates ſcripturæ praue intellectas ad ſuas hæreſes defendendas. *Senſus extraneus.*

Hie.ſ.Ezech.28.

Perdidit Lucifer ſapientiam in pulchritudine ſua. Ezech. 28.c. quia dum plus voluit eſſe, quàm conditus erat, & plus ſapere quàm à Deo acceperat: etiam id perdidit, quod habebat: & pro pulchritudine, & doctrina, deformitas eum, & ſtultitia poſſedit.

Beda.ſ.Prouerb.25 — *Beda.ſ.Prouer.23.* — *Glo. ord.ſ. Luc 15.*

Amittere pallium in die frigoris. Prouerb. 25. c. eſt apparere nudum bonis operibus in die iudicij.

Amittere gubernaculum. Prouerb. 23. d. eſt perdere ſtudium ſolicitudinis & gubernaculum rationis.

Aug.ſ.Ioã.trac.51.

Perdere ouem, aut drachmam, dicitur, quum aliquis homo peccat, & perit à grege Domini ſeparatus ab eccleſia. Luc 15.a.b. Et grex perditus, dicitur populus Dei. Ierem.50.a.51.c. Thre.1.ſ Sopho.1.a. Chriſtus autem dicitur non perdere quemquam ex ſuis: quia qui prædeſtinati ſunt, non peribunt. Ioan.6.d.18.b. Dicitur autem peccator vas perditum. Pſ.30. Deut. 28.d. Iſa.17.d. Perdere animam bene fit, quum quis perdit vitam corporis pro vita ſpirituali animæ: quod propriè non eſt perdere, ſed inuenire. Malè autem perditur anima, quum quis pro vita, aut ſalute corporis perdit vitam animæ, & in mortem æternam gehennę detruditur. De his Eccl'ici 20.c. Matth.10.d.16.d. Marc.8.d. Luc.6.b.9.c. Ioan.12.d. Dicitur autem perdere multa bona, qui in vno peccauerit: quia perdit vitam æternam. Eccl'tæ 9.d.2. Ioan.c. *Separari ab eccleſia. Peccare.*

Glo.int.ſ. Eze.36 — *Glo int.ſ. Eccl.29*

Non amittit gentem ſuam eccleſia, quum non pereunt per peccatum fideles. Ezech.36.d.

Perdere pecuniam propter fratrem & amicum, non eſt perdere: ſed ſi abſcondatur, tunc perditur. Eccleſiaſtici 29.b.

Digitized by Google

Ammon.

Hæretici.

AMmon, filius Lot, ciúſque filiæ: qui Hebraicè dicitur Benammi, quod interpretatur filius populi mei: fuit pater filiorum Ammon, quæ prouincia nunc dicitur Philadelphia, Gen.19.g. Num.22.a. Deute. 23.a.1. Reg.13.a. 2. Reg.10.b.11.a. Nee.13.a. Pſ.82. Ezech.25.a. Amos 1.d. Sophon.2.b. Vt dicitur filius Lot, hoc eſt declinationis, & genitus eſt in ſpelunca, in ebrietate, & inceſtu, deſignat hæreticos, quibus hæc omnia congruunt: qui ex nobis prodierunt, ſed non erant ex nobis

Hie. ſ. Ezech. 25 & ſ. Sopho. 2.

Schiſmatici.

Deſignat etiam Ammon, ſeu filij Ammon ſchiſmaticos, qui dicuntur ſecuiſſe prægnantes Galaad. Amos 1.d.

Hier. ſ. Amos 1.

Senſus carnales

Significant etiam filij Ammon ſenſus carnales, qui non intrant, nec admittuntur in eccleſiam Dei. Deut.23.a.

Ori. ſ. Gen. ho. 5.

Infideles Iudæi. Dæmones.

Ammon, vt interpretatur populus mœroris, & affligebat populum Iſrael, deſignare poteſt infideles ex Iudæis, qui affligebant fideles. Vel deſignant dæmones, à quibus omnibus liberat Iephte, hoc eſt, Chriſtus. Iudi.11.a. Pſal.82.

Aug. q. in Iudi. 49 & ſ. Pſ. 82.

Gula.

Ammonites, hoc eſt, populus mœroris, deſignat gulam, quæ videtur ſuadere læta, ſed in condemnatione inuenietur mœroris plena. Quæ eſt populus, propter multas ſolicitudines, & quia includit vitia ſequentia ipſam gulam, & malorum operum frequentiam. 1. Regum 11.a. 14. g.

Gre. ſ. 1. Re. 11. 14.

Amnis, quære Fluuius.

Amnon.

Diabolus.

AMnon, id eſt fidelis, aut verax, ſiue nutricius, aut pædagogus, aut matris filius: fuit primogenitus Dauid ex Achinoam, occiſus ab Abſalone propter ſtuprum Thamar ſororis eius. 2. Reg.3.a.13.a.e. 1. Par.3.a. Deſignat diabolum corrumpentem animas.

Lyra ſ. 2. Reg. 13

Amon.

Eccleſia.

AMon, vt interpretatur multitudo ſeu populi, ſumitur pro Alexandria. Nahum 3.b. Et deſignat eccleſiam, quę habitat in fluminibus propter baptiſmum, & dona Spiritusſancti, & ſacram doctrinam.

Hie. ſ. Nahum 3.

Amon filius Manaſſe, interpretatur fides: fuit rex Iuda malus, qui occiſus eſt à ſeruis ſuis in domo ſua, relicto filio Ioſia. 4. Reg.21.d. Sopho.1.a. Matt. 1,b.

Hie. ſ. Sopho. 1

Amona.

AMona, id eſt, numerans, ſiue præparans, aut multitudo eius: nomen ciuitatis, in qua ſepelitur multitudo Gog, quæ & Poliandrion dicitur, hoc eſt, ſepulchrum plurimæ multitudinis: deſignat puritatem futuram in eccleſia, excluſis omnibus hęreticis, & prauis hominibus. Ezec.39.d.

Hie. ſ. Ezech. 39.

Amorrhæus.

AMorrhæus, id eſt, amarus, aut rebellis, vel loquax: nomen populi, qui deſtructus eſt à filiis Iſrael.

Peccatores.

Amorrhæus exiſtens in terra, deſignare poteſt peccatores exiſtentes in hoc mundo: qui ſunt amari bonis: qui etiam ſunt loquentes, & extranei: quia mali non habent niſi verba. Gē. 15.d.48.d. Num.13.d.21.c. Ioſu.10.a.11.a. Iudi.1.g.11.d. Pſal.134.135. Ezech.16.a. Amos 2.c.

Ori. ſ. Num. ho. 12 & ſ. Ioſu. ho. 14. 24 Aug. ſ. Pſ. 134.

Dæmones.

Dæmones etiam dicuntur Amorrhęi, qui contendunt habitare cum filiis Iſrael. Et dicitur diabolus Amorrhæus, hoc eſt, multo ſermone celebratus. Et patriæ Hieruſalem, hoc eſt, animæ peccatricis, cuius nomen in toto orbe famoſum eſt. Et idem eſt amarus, & loquens. Quæ etiam dici poſſunt de hæreſiarcha.

Hæreſiarcha. Diſcipuli ſophiſtarum.

Amorrhæi etiam, hoc eſt, loquentes, dici poſſunt diſcipuli ſophiſtarum: qui nil norunt, niſi loquacitatem.

Hie. ſ. Ezec. 16. & ſ. Amos 2. Philo. 2. allego.

Amos.

AMos, id eſt fortis, aut robuſtus: pater Iſaię, id eſt, ſalutis Domini: per quem deſignatur eos, qui ſaluantur, fortes eſſe debere in Deo. Iſa.1.a.

Apoſtaſia.

Amos, id eſt, populus auulſus, propheta de Thecue, vnus è duodecim. Prophetauit contra Iſrael, deſignans ſuo nomine auulſionem populi à Deo per cultum vitulorum ab Ieroboam factorum: vel deſignauit auulſionem decem tribuum à domo Dauid. Amos 1.a.

Hie. ſ. Amos 1.

Amphora.

AMphora eſt vas vinarium, & etiam aquarium, cuius forma theſſeraria fuit, & in ceruicem gracileſcens, dicebatur continere ſextarios duo de quadraginta.

Cato.

Intentio charitatis.

Amphora vini, quam attulit Anna cum Samuele in templum. 1. Regum 1. deſignat intentionem charitatis erga proximum, cui non ſeruit quis pro temporalibus, ſed ſolum ipſi ſpiritaliter prodeſſe cupiens.

Greg. ſ. 1. Reg. 1

Iniquitas. Gula.

Amphora, quę eleuata eſt inter cælum, & terram. Zach.5.c. deſignare dicitur ibi iniquitatē. Sed poteſt etiam gulam deſignare, quæ multa complectitur intra ſe vitia, quum eis dat locum: vt autem habet os latum, eſt auaritia, quæ os cordis in ambitu apertum tenet. Deſignat

Hie. ſ. Zach. 5 Gre. 14. Mor. 26.

Digitized by

Ruper.ſ.Zach.5. etiam complementum iniquitatis Iudæorum, qui impleuerunt menſuram patrum ſuorum occidendo Chriſtum. *Anatitia.*

Ori.ſ.Matt.ho.35 Amphora aquæ,ſeu lagena.Marc.14.b.Luc.22.a.deſignat legem Moſis, quæ in corporalibus hiſtoriis aquam ſpiritalis intellectus continet. *Lex Moſis.*

Amplecti, Amplexari, Circumplecti, Complecti, Amplexus.

AMplectitur quis alium,quando eum brachiis circumplicat:eſtque ſignum amoris,ſiue in bonum,ſiue in malum.Iudi.19.a.Prouerbi.7.c.Act.20.c.

Ori.ſ.Cāt.ho.1.23 Greg.ſ.Canti.2. Amplecti non competit Deo, niſi ſecundum metaphoram: eſt autem ſpiritalis amplexus Dei erga animam,quum eam inſtruit de ſecretis diuinorum:& eam protegit, fortiter apprehendens,ac per amorem ſibi copulans.Canti.2.b.3.b.8.a.Iſa.5.g.Idem deſignauit Ieſus complectens pueros.Marc.9.e.10.b. *Amor Dei erga fideles.*

Amb.de Ioſeph.12 Amplexans Ioſeph Beniamin, deſignauit Chriſtum ſuſcipientem Paulum ad fidem. Gen. 45. d.

Circumplectens Iacob duos filios Ioſeph. Gen. 48.b. deſignare poteſt Deum patrem ſuſcipientem vtrumque populum à filio redemptum,& ſibi oblatum. *Deus pater.*

Arno.Hie.& Aug.ſ.Pſal.47. Complecti Sion eſt duo teſtamenta tanquam duo vbera eccleſiæ amplecti: vel ipſam eccleſiam cum charitate defendere: vel imitari bonos,qui ſunt in eccleſia.Pſal.47. *Amplecti duo teſtamenta.*

Amplexari lapides,eſt ad ſanctorum martyrum protectionem confugere.Iob.24.a. *Confugere ad martyres.*

Gre.16.Mor.24. Hie.ſ.Eccleſiaſt.3 Amplexandi tempus. Eccl'tæ 3.eſt, quum quis vacat ſapientiæ, & contemplationi, quod clarius dicitur amplexari ſapientiam.Prouer.4.b. Eccl'ici 4.b. Tempus autem abſtinendi ab amplexibus,eſt curæ corporis intendere. *Vacare contemplationi.*

Lyra.ſ.Gene.33. Amplexans Eſau Iacob,deſignat ſuperbos,qui ſolum cum humilibus pacificè viuere poſſunt.Gen.33.a.Nam inter ſuperbos ſemper ſunt iurgia. *Superbi.*

Aug.ſ.Pſal.118. concio.16. Circumplectuntur nos funes peccatorum. Pſ.118.quum vndique tentationibus, & impedimentis bene operandi irretimur. *Impedimenta bene operandi.*

Glo.inte.ſ.Thr.4. Ruper.ſ.Iere.83. Amplexari ſtercora.Thre.4.a.eſt vanam huius mundi pompam appetere. Et etiam hiſtoricam legis traditionem ſequi, ſpiritali intelligentia neglecta: vt accidit Iudæis,qui ſuas ſequuntur traditiones. *Appetere mundana. Sequi literam legis.*

Hier.ſ.Nahum 1. Complectentes ſe inuicem ſpinæ. Nahum. 1.c. deſignant fœdera hæreticorum mutuo ſe defendentium,ſed cum moleſtia,qualis eſt amplexus ſpinarum. *Fœdera hæreticorum.*

Glo.ord.ſ.Eccl.30 Complectens virginem ſpado,& ſuſpirans.Eccl'ici 30.d. dicitur,quum quis appetit, quod habere non poteſt. Et ſicut ſpado inutilis eſt ad generandum, ita adoratio idoli inutilis eſt adoranti. *Appetitus impoſſibilium.*

Amplificare, quære Latitudo.

Amputare, vide Abſcindere.

Amram.

Beda ſ.Exod.6. AMram,id eſt,populus excelſus,vel manipulus eorum: pater Moſis, & Aaron. Exod. 6. c.deſignare poteſt Chriſtum, qui principium eſt legis & ſacerdotij. *Chriſtus.*

Amraphel.

Glo.ord.ſ.Gen.14 AMraphel, ideſt,loquens ruinam,aut loquens occultum, vel loquens iudicium,vel dixit, vt caderet: rex Sennaar, qui venit contra regem Sodomorum. Gen. 14.a.vt fuit rex Sennaar,hoc eſt,excuſſionis dentium,vel fœtoris:deſignat hæreticos, qui ſuo fœtore ſimplices perdunt. *Hæretici.*

Amri.

AMri.i.amarus,vel loquens,ſiue exaltatio,pater Zachur.Nee.3.a.

Hie.ſ.Mich.6. Amri autem per Ain, interpretatur manipulus, vel dominium,ſiue populus rebellis vel amarus: cùm eſſet princeps militiæ ſuper Iſrael,conſtitutus eſt rex,fuitque pater Achab, & idololatra 3.Reg.16.d.2.Par.22.a.Mich.6.d.typus eſſe poteſt hęreſiarcharum. *Hæreſiarcha.*

Amygdalus.

Plin.16.nat.hi.26 AMygdalus arbor primo florens,proferens nuces longas,quaſdam dulces,quaſdam amaras:quæ facilè fructum perdit,ſi fiat auſtrinum cælum, aut nubilum. Prouentum arboreorum fructuum prænunciat,& poſtrema omnium amittit folia, æſtatem ferens diutiſſimè ſaluo virore frondium.

Philo.3.de vita Moſis. Greg.Nyſſen.de vita Moſis. Amygdalus prima florens, & diu perdurans, eminentiam, & durationem ſacerdotij deſignauit.Num.17.c.Fructus foris aſper, intus dulcis: vitam ſacerdotum foris aſperam, intus Deo gratam eſſe debere indicat. *Eminentia ſacerdotii.*

Hie.ſ.Eccleſia.12 Gre.31.Mor.20. Amygdalus florens,Eccl'tæ 12 b.caneſcentem hominem deſignare videtur: vel certè deſignat primordia eccleſiæ florentis per prædicationem. *Caneſcens homo. Primordia eccleſiæ.*

Aug.ſer.99. In amygdalo, ſeu nuce primus cortex amarus, literam legis deſignat amaram, quæ carnis circuncilionem prædicat.Secundus cortex moralem doctrinam, quę corpus caſtigat: tertio loco eſt medulla,myſteriorum videlicet ſapientia, & ſcientia. *Senſus ſacræ ſcripturæ.*

Gloſ.ord.ſ.Gē.30. Amygdalinæ virgæ,quas poſuit Iacob in canalibus. Gene.30. f.deſignant ordinem prælatorum, *Prælati.*

torum,qui debent eſſe in exemplum minoribus.Et producunt amygdala,hoc eſt, nuces longas,fructum videlicet,qui permaneat in vitam æternam.Gen.43.c.Num.17.c.poſſumus autem referre frondes ad verba doctrinæ,flores ad exempla vitæ,ſummum fructum ad orationis effectum.Eccl'tę 12.b.

Amyra.

Inuocantes Deũ ſine operibus.

AMyra eſt arbor,non myrrha: cuius talis fertur eſſe natura, vt habeat odorem quidem ſuauem,fructum verò nullum.Deſignat eos,qui inuocant nomen Domini, nec habent fructum operum. *Ori.ſ.Cant.ho.3.*

Ana.

Monachi.

ANa,id eſt,reſpondens, vel cantans, ſiue affligens, vel pauper, vel donatus mihi: filius Sebeon,qui inuenit aquas calidas in ſolitudine. Gen. 36. c. deſignare poteſt monachos donatos Deo:qui in ſolitudine paſcuntur pane lachrymarum,vt aquis calidis. *Lyra.ſ.Gene.36.*

Ananeel.

Chriſtus.

ANaneel,ſeu Hananeel,id eſt,gratia Dei,turris Hieruſalem,deſignans ciuitatem Dei initium habere à gratia Dei.Iere.31.g. Deſignat etiam ipſum Chriſtum, & turris Ananeel, eſt ſacra ſcriptura.Zach.14.c. *Gre.25.Mor.11. Ruper.ſ.Zach.14.*

Anaglyphon ,vide ſculpere.

Ananias.

ANanias,id eſt,nubes Domini,aut diuinatio Domini:fuerũt multi huius nominis. Tob. 5.c.Ier.28.a.Dan.1.d.1.Mach.2.f.Acto.5.a.9.a.

Anathema.

ANathema idem eſt, quod ſeparatum, & velut execrandum,quũ ſcribitur ἀνάθεμα. Nã quũ ſcribitur per η.ſignificat donaria,quę tẽplis dicata ſuſpẽdũtur in parietib⁹,& tectis.

Alienati à Deo

Anathema,vt dicit aliquid execrandum,ſignificat eos, qui alienati ſunt à Deo. Num.21.a. Deut.7.d.13.d.Zach.14.c.Malach.4.b.Marc.14.g.Roman.9.a.2.Cor.12.a.16.b. Gala.1.b.Ad hoc anathema pertinet excommunicatio,quæ fit ab eccleſia. *Hier.ſ.Zach.14.*

Conuerſatio ſecularis.

Eſt etiam anathema conuerſatio ſecularis, cæteraque mundana:quæ non ſunt introducẽda,neque immiſcenda cum moribus Eccleſiæ,aut religionis.Ideo periit, qui tulit de anathemate Hierico.Ioſu.6.c.7.b.Et Hiel,qui reconſtruxit Hierico,quæ erat ſub anathemate, perdidit filios primogenitum,& nouiſſimum.3.Reg.16.g. *Ori.ſ.Ioſu.ho.7.*

Anathema autem,vt donarium, obtulit Iudith conopeum, & arma Holophernis, vt ſuſpenderentur in templo. Iudith.16.d. Anathemata autem hoc modo ſunt omnes, qui conſecrantur Deo, vt iam non vltrà deſcendunt in prophanos vſus. Et docemur attribuere Deo victoriam de carne,mundo,& diabolo. *Lyra ſ.Iudith.16.*

Anathoth.

Populus Iudæorum.

ANathoth, id eſt, reſponſio, ſiue canticum, aut afflictio, ſiue paupertas,& ſecundum Origenem, obedientia:nomen ciuitatis in tribu Beniamin, vnde Ieremias erat.Iere. 11. d.29. f. 3. Reg. 3.d. deſignat populum Iudæorum, qui poſiti erant ſub obedientia legis: qui quærebant animam Chriſti,ſicut viri Anathoth animam Ieremiæ. *Ori.ſ.Iere.ho.8. Hie.ſ.Iere.11.*

In Anathoth emit agrum Ieremias,deſignans ibi emendum eſſe agrum vbi obedientia, & virtus verſantur Ier.32.b. *Hie.ſ.Iere.32.*

Anceps,quære dubitare.

Anchora.

Spes.

ANchora ferreum inſtrumentum, quod figitur in arena intra mare ad firmandam nauem,ne pellatur à vento:ponitur metaphoricè pro ſpe. Heb. 6.d. Habentes propoſitã ſpem,quam ſicut anchoram habemus,&c.

Virtutes Cardinales.

Anchoræ quatuor,virtutes cardinales deſignare poſſunt. Acto.27.c.

Ancilla.

ANcilla dicitur mulier ad ſeruitium deputata:etiam coacta. *Amb.1. de Abra. 4.& 2.de Abr. 10*

Synagoga. Gentiles. Leuitarum animæ.

Ancilla interdum dicitur ſynagoga,quę ſeruit ſub lege Gen.16.a.21.b.Exod.23.b.Leui. 19.d.Pſ.122.Tob.3.b. Gala. 4.c. Et ancilla prima,quę fecit negare Petrum,deſignat ſynagogam Iudæorum: ſecunda verò Gentiles cogentes etiam negare fidem Chriſti. Matth. 26. g. Marc 14. g. Luc. 22.f.Ioan.18.c. Ancillæ etiam dicuntur Leuitarum animæ ad ſecreta tabernaculi, quaſi ad interiora cubiculi familiarius ſeruientes. Hi ſunt ancillæ, quæ alienum habuerunt Iob,hoc eſt Chriſtum. Iob.19.b. *Ori.ſ.Matt.ho.35 Iſych.ſ.Leuit.19. Greg.4.Mor.25. Greg.ſ.1.Reg.1. Aug.ſ.Pſa.122. Arn.ſ.Pſal.115.*

Eccleſia. Contemplatiui. Virgo Maria.

Ancillam Eli ſe dicit Anna, deſignans eccleſiam quæ verbum Euangelicum miniſtrat Iudæis.Deſignat etiam contemplatiuos, qui debent carnalium reprehenſionibus humiliter ſatisfacere.1.Reg.1.c.Ruth.3.b.2.Reg.14.b.Iudith. 11.c. Pſ.122. *Hier.ſ.Iob.40.& ſ.Ioel.2. Gre.16.Mor.14.*

Ancilla Dei dicitur virgo Maria. Luc.1. d. Et in nonnullis aliis locis pro eadem accipi poteſt,vt Pſ.85.115.1.Reg.25.d.g.Eſter.14.d.

Animæ ſanctæ.

Ancillæ etiam dicuntur animæ ſanctæ. Iob. 40. d.Et ancillæ ſapientiæ, ſunt animæ Apoſtolorum,& prædicatorum.Prou.9.a.Ioel 2.g.Acto.2.c.Ancillæ quoque dicuntur animæ in

Digitized by

peccato exiſtentes, quæ peccato ſeruiunt. Gen. 16. a. 2. d. 21. b. Exod. 23. b. Pſ. 122. Et demum mali ſunt ancillæ, quæ ſuo exemplo velut pariunt alios in malo. 1. Reg. 8. c. 1. Mach. 2. a. Ita dicuntur ancillæ animæ, quæ adhuc corpori, terræque ſunt deditæ. Eccl'iæ 2. a. Et ſubditus ſuperbus, & contemptor prælati: & homines abiecti ſunt ancillæ. Iſa. 24. a.

Beda ſ. Prouer. 9. Greg. ſ. 1. Reg. 8. Hie. ſ. Eccleſiaſt. 2. Gre. ſ. 1. Reg. 1. — *Animæ peccatrices. Mali.*

Ancilla præterea dicitur caro, quæ cogitur ſpiritui ſeruire, contra quem interdum rebellat, vt Agar contra dominam ſuam. Gen. 16. a. 21. b. Deut. 15. d. Prou. 30. d. Nahum 2 b.

Orig. ſ. Gen. ho. 7. — *Caro.*

Poteſt etiam ancilla deſignare timorem ſeruilem, qui eiiciendus eſt foras: & animas, quæ adhuc timori ſeruiunt. Prou. 31. c.

Beda ſ. Prouer. 31. — *Timor ſeruilis.*

Ancillæ Dei filius, dicitur homo, qui natura eſt ſeruus Dei. Pſal. 115. Diſciplina quoque dicitur ancilla Dei: cuius filij ſunt eam ſeruantes. Sapient. 9. a.

Baſ. & Arn. ſ. Pſ. 115. — *Diſciplina.*

Ancilla præterea dicitur vetus Teſtamentum in ſeruitutem generans. Gen. 16. a. 21. b. Galat. 4. c.

Glo. ord. ſ. Gen. 16. — *Vetus teſtamẽtũ.*

Ancillæ etiam dicuntur imbecilles, & plebs ſubiecta: ac etiam pro temporalibus ſeruientes: & minus robuſti in operibus miſericordiæ. Gen. 24. d. 29. e. 30. a. 32. b. Exo. 11. a. 20. c. 21. c. 1. Reg. 8. c. 2. Reg. 6. d. Nee. 2. f. Iudith. 12. d. Eſter. 4. d. Iob. 40. d. Iſa. 14. a. Ex his tamen ancillis interdum eriguntur prædicatores: quia infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia.

Gre. 33. Mor. 21. — *Imbecilles. Plebs ſubiecta. Pro tẽporalibus ſeruientes.*

Ancilla Agar ſignificare poteſt encyclicas diſciplinas, quæ debent miniſtrare virtuti. Ideo ancilla datur in manibus Saræ: quia Sara, hoc eſt, virtus, debet dominari, & diſciplina ſecularis illi obedire. Gen. 16. a.

Philo. de Cherubim Cle. Alex. 1. ſtro. — *Encyclica diſciplina.*

Ancilla etiã Abrahæ dici poteſt voluptas, ſeu complacentia, quam Deus habuit in productione creaturarum, ſecundum quod etiam dicit: Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum: & inde natus eſt Iſmael, hoc eſt, Lucifer.

Geor. Venet. Cant. 2. to. 3. ca. 3.

Ancillæ Abimelech, deſignare poſſunt Philoſophorum ſectas, quę traduntur Abrahæ, hoc eſt, Theologo, vt eas veritati diuinæ ſubiiciat. Gen. 20. d. Pro eiſdem ſumi poteſt 2. Reg. 17. d. Prou. 9. a. 27. d. 3. b. Nahum 2. b. Idem deſignare poſſunt ancillæ traditæ Iacob. Gen. 29. e. f.

Ori. ſ. Gen. ho. 1. — *Sectæ philoſophorum.*

Ancillę Rachelis, & Liæ, deſignant potentias inferiores, deſeruientes potentiis ſuperioribus vel ad contemplandum, vel ad operandum: & ancilla quidem Rachelis, hoc eſt, rationis, eſt imaginatio: ancilla verò Lię, hoc eſt affectionis, eſt ſenſualitas. Gen. 30. Deſignant etiam ſeruientes ex timore Deo: vel hęreticos.

Geor. Venet. Cãt. 2. to. 7. cap. 5. Rupert. 7. ſ. Gẽ. 30. — *Potentiæ inferiores. Seruientes timore. Heretici.*

Vna ex famulabus filię Pharaonis, quę deſcendit ad tollendum Moſen. Exod. 2. a. deſignat propheriam ipſorum Prophetarum nunciantiũ Chriſtum deſcenſurũ ad aſſumptionẽ carnis.

Beda ſ. Exo. 2. — *Prophetia.*

Ancilla contemnens dominam ſuam, dici poteſt verſutia. Gen. 16. a.

Amb. 2. de Abr. 10. — *Verſutia.*

Ancilla alieni viri non ſcrutanda. Eccl'ici 41. d. non dandus locus hęreſibus.

Glo. inte. ſ. Eccleſiaſtici 41.

Andreas.

ANdreas frater Simonis Petri, primus vocatus ad Apoſtolatum. Mat. 4. c. 10. a. Marc. 3. d. Lucę 6. c. Ioan. 1. f. 6. a. 12. d. Interpretatur virilis: quod conuenit doctoribus.

Glo. ord. ſ. Matt. 4 — *Doctores.*

Aner.

ANer, ſeu Aunan, interpretatur reſponſio, aut cãticum lucernę, aut affligens lucerna, vel iuxta Philonem, oculi: fuit ſocius Abrahę in bello Sodomorum: per quod deſignatur, oculatum proficere cum ſapientibus. Gen. 14. b.

Philo. de migra. Abrahæ.

ANETHVM.

ANethum, eſt herba ſeſquicubitali proceritate aſſurgens, caule ramoſo, foliis exilibus, ſemine in morem feniculi ad condimenta ciborum apto: deſignare poteſt ceremonias, quę ſunt velut condimenta rerum ſpiritualium: quarum curam maximè gerebant Phariſęi, maiora legis negligentes. Matth. 23.

Plinius 20. natu. hi. ca. 18. Ori. ſ. Matth. ho. 25 — *Ceremoniæ.*

Angariare.

ANgariare dicitur quis aliquem, quando ad ſeruitutem coactam eum adigit.

Angariat Chriſtus prędicatorem mille paſſus: qui debet cum illo ire alia duo millia, vt Apoſtoli per orbem. Matth. 5. f.

Rup. ſ. Matth. — *Predicator mercenarius.*

Angariatus Simon Cyrenęus, vt tolleret crucem Chriſti. Matth. 27. d. deſignat prędicatorem, qui pacta mercede prædicat verbum Dei: aut Chriſtianum quemlibet, qui pro mercede bonum operatur, aut propter timorem. Vel deſignat eum, qui non abſtinet à peccato, niſi quia illud explere non poteſt.

Greg. 8. Mor. 30.

Angelus, Archangelus.

ANgelus ponitur, vt nomen commune ſubſtantiis intellectualibus: & vt proprium infimi ordinis earum, ſupra quem ponitur ordo archangelorum. Eſt autem angelus idẽ, quod nuntius: qua ratione etiam allegorizari poteſt. Vt enim angelus eſt Dei nuntius ad homines, deſignare poteſt diuinum ſermonem, aut propheticum, quo diuina nobis nunciantur. Gen. 16. b. 21. c. 22. c. Hi angeli venient in iudicio cum Chriſto: quia per ſermones Dei iudicabimur. Sic poteſt ſumi pro ſermone Dei. Num. 22. d. 3. Reg. 19. a. 4. Reg. 1. a. Matth. 1. c. b. 25. c 28. a. 16. d. Marc. 8. d. Luc. 1. a. b 2. b. Apoc. 1. a. Hi angeli venerunt Sodomam, cõtra quos venerunt Sodomitæ, verba Dei opprimere volentes. Gen. 19. b. Et angelus deſcendens in fornacem ad Azariam, & ſocios, eſt ſermo diuinus ſuccurrens in æſtu tentationum. Dan. 3. e Et angelus loquens in Propheta, eſt ſermo propheticus. Zach. 1. b.

Ori. ſ. Matt. ho. 2. Phil. 2. allego. & de confuſione linguæ. Hier. ſ. Dan. 3. & ſ. Zach. 1. Aug. ſ. Pſal. 70. — *Sermo Dei.*

Chriſtus. Angelus coram ſeruo Abrahæ, quem mittit Dominus: deſignat Chriſtum ſumpta natura humana miſſum. Gene. 24. a. 32. f. 48. c. Sumitur autem paſſim nomen angeli pro Chriſto, vt Exod. 14. c. 23. c. 32. g. 33. a. Iudi. 2. a. 6. b. 13. a. Tob. 3. d. 5. b. 9. a. Iudith 13. c. Iob. 33. c. Pſalm. 33. Iſaiæ 9. b. 33. a. 63. c. Baruch. 6. a. Daniel 3. e. 6. f. Hoſe. 11. b Zachar. 1. c 2. a. 3. a. Malach. 3. a. 2. Machabeor. 11 b. 15. e. Apocal. 7. a. 8. a. 10 a. 20. a. Et angelus aſcendens cum flamma ſacrificii, eſt Chriſtus in forma ſerui: qui non erat accepturus ſacrificium ſed ipſe futurus erat ſacrificiũ Iudicum 13. d. Et angelus, qui apparuit in fornace cum tribus pueris, typus eſt Chriſti. Daniel. 3. c. Et ipſe eſt angelus deſcendens in piſcinam. Ioan. 5. a. Et angelus habens falcem acutam. Apoca. 14. b. c. Et ſtans in Sole. Apocal. 19. d. *Ambr. 2. de ſacramentis 2. Greg. 24. Mor. 1. Hier. ſ. Zach. 3. & ſ. Dan. 3. Cyril. 3. theſa. 8. Aug. q. in Iud. 54 & ſ. Ioan. tract. 17 Ruper. 5. ſ. Ap. & 9. & 5. ſ. Ioan.*

Spiritusſanctus. Angelus etiam deſcendens in piſcinam, intelligi poteſt Spiritusſanctus, qui datur in baptiſmo. Ioan. 5. a. *Amb. 1. de Spi. ſ. 7. Chry. ſ. Iſa. ho. 35.*

Homines. Martyres. Euangeliſtæ. Homines interdum dicuntur angeli, aut ſicut angeli, vel propter officij dignitatem, vel ob vitæ excellentiam. 1. Reg 29. d. 2. Reg 14. d. 19. e. Acto. 6. d. Iudi. 13. a. Matt. 22. c. Mar. 12. c. Apo. 12. c. 21. c. Angeli pugnantes cum dracone, erant martyres. Angeli autem quatuor, Euangeliſtæ. Apocal. 14. b. *Euch. ſor. ſpirit. 3. Rup. 7. & 9. ſ. Apoc*

Apoſtoli. Angeli, qui fiunt ſpiritus, Apoſtolos ſignificare poſſunt, vel ſpiritus fiunt angeli, hoc eſt, ſpirituales fiunt nuntij Dei. Pſ. 103. Dicuntur etiam Apoſtoli angeli pacis Iſa. 33. b. *Arn. & Aug. ſ. Pſalm. 103.*

Epiſcopi. Sacerdotes. Prædicatores. Sancti. Angeli aſcendentes, & deſcendentes, deſignant epiſcopos, prælatos, & ſacerdotes & prædicatores, ac Sanctos, qui contemplatione aſcendunt ad cæleſtia, & charitate proximi ad infimi deſcendunt. Gen. 28. c. 32. a. Exod. 14. e. 23. c. 32. g. 19. a. 33. a. Iob. 41. c. Eccl'ici 5. b. Zachar. 12. b. Malach. 2. b. Ioan. 20. b. 1. Corin. 11. b. Apoc. 1. d. 2. a. 15. a. 18. f. Et in his angelis dicitur etiam Deus reperiſſe prauitatem. Iob. 4. d. Et defenſor bonorum eſt angelus. Matth. 18. b. 26. c. Act. 5. c. 8. c. 12. a 23. c. Angelus aquarum, eſt prædicator. Apoc. 16. b. *Hie. ſ. Iſa. 33. Dion. cele. hie. 12. Amb. de initia. myſte. 2. et 1. q ſacra. 2 Aug. ſ. Apoc. ho. 2 & ſerm. 80.*

Cogitationes. Angeli etiam aſcendentes, & deſcendentes, dici poſſunt cogitationes cęleſtium, & terrenorum: & opera, quibus proficimus, aut deficimus: & etiam ordo mutationis fortunæ in proſperam, & aduerſam. *Gre. 11. mor. 3. & 34. mor. 4. Beda ſ. Gen. 28. Ruper. 9. ſ. Apoc. Phil. de ſomniis.*

Michael. Angelus ſtans iuxta altare, dici poteſt eſſe Michael, qui offert orationes eccleſię Deo. Apo. 8. a. *Ruper. 5. ſ. Apoc.*

Ioãnes Baptiſta. Angelus dicitur interdum, & peculiariter Ioannes Baptiſta. Malach. 3. a. Matth. 11. b. Marc. 1. a. Lucæ 7. d. ipſe eſt angelus, qui exiuit de templo. Apo. 14. c. *Ori. ſ. Luc. hom. 10. Ruper. 9. ſ. Apocal.*

Elias. Angelus, qui monſtrauit fontem Agar Gen. 21. c. dici poteſt Elias, qui prædicaturus eſt populo Iſrael extremo tempore, & ipſum, demonſtrato fonte vitæ ad Deum conuerſurus.

Miniſter diuinæ vindictæ. Angelus præterea dicitur miniſter diuinæ vindictę, ſiue ſit bonus, ſiue malus: & etiam homo. 2. Reg. 24. c. 4. Reg. 19. g. 1. Par. 21. c. 2. Par. 32. e Pſ. 34. Prouer. 17. b. Iſa. 37. g. Dani. 13. f. Et dicitur angelus Domini, etiam ſi ſit malus: quia creatus ab ipſo, & eius vindictæ ac iuſtitię miniſter. *Hie. ſ. Pſal. 34. Beda. ſ. Prou. 17.*

Deus. Dæmones. Angelus, ad quem inualuit Iacob. Hoſe. 12. a. in bonum quidem, ſignificare poteſt ipſum Deum, aut ſermonem Dei, qui roborat nos benedictionibus. In malum verò, deſignat contrarias fortitudines, quas vincit Chriſtianus. *Hie. ſ. Hoſe. 12. Aug. ſ. Pſ. 79.*

Dæmones, & miniſtri diaboli. Angelus Satanæ, qui impugnat homines, eſt quiuis ex dæmonibus ſub ſupremo dæmone: & etiam homines, & omnia, quæ nos ad peccandum inducunt. 2 Cor. 12. b. Iob. 4. d. Pſ. 77. c. Matt. 25. d. 2. Pet. 2. a. Idem eſt angelus abyſſi. Apoca. 9. b. Et angeli draconis, ſunt homines voluntati eius obtemperantes. Apo. 12. b. *Aug. ſ. Apo ho. 7. 2. Euch. ſor. ſpiritu. 3*

Prædicatores hæreticorum. Prędicatores etiam hæreticorum, angeli dicuntur. Iſa 18. a. Angeli quatuor tenentes ventos. Apoc. 7. a. ſunt dæmones principes quatuor regnorum impedientes profectum eccleſiæ, & prędicationis. Apoc. 9. c. *Hie. ſ. Iſa. 18.*

Deſideria vitæ actiuæ, & contemplatiuæ. Prædicatores. Vtrumque teſtamentum. Angeli duo in monumento. Ioan. 20. c. deſignare poſſunt deſideria vitę actiuæ, & contemplatiuæ in anima. vel prædicatores Chriſtum Deum & hominem prędicantes. Vel deſignant vtrumque teſtamentum, vetus videlicet ad caput tanquam prius datum: nouum verò ad pedes quia poſterius inſtitutum. *Ruper. ſ. Zach. 6. & 4. ſ. Apocalypſim. Ori. in diuer. lo. 10 Greg. ho. 25.*

Stellæ. Angeli nomen, videtur etiam pro ſtellis ſumi: vt cùm Apoſtolus. Col. 2. d. dicit religionem angelorum, hoc eſt, obſeruationem conſtellationum aſtrorum. *Amb. ſ. Coloſſ. 2*

Inſpiratio diuina. Angelus quandoque deſignat diuinam inſpirationem educentem nos extra carcerem corporis, & eleuantem nos ad cęleſtia: ſicut angelus eduxit Petrum è carcere. Acto. 12. a. *Ricar. de S. Victo. 5. de arca. myſt. 13.*

Spiritus, hoc eſt, venti fiunt angeli: quia obtemperant Deo tanquam eius nuntij Pſ. 103.

Moſes. Angelus de altari habens poteſtatem ſuper ignem. Apo. 14. d. eſt Moſes, qui inſtituit altare & ſacrificia. *Ruper. ſ. Gen. 26. Ruper. 9. ſ. Apoc.*

Angere, Anguſtia, quære Anxiare, Anguſtus locus, Coanguſtare, Arctare, Coarctare, Arctus.

Diſpẽſatio Dei erga homines. ANguſtus locus eſt cõtrarius lato. Et coarctari dicitur res, quę in anguſto loco cõſtringitur. Coarctat Deus in vnum omnia. Iob. 1. c. hoc eſt cęlum quidem, & infernum: quum vnam eandemque mentem & ſubleuatio contemplationis illuminat, & importunitas tentationis obſcurat: vt & videat intendendo, quod appetat, & ſuccumbendo in cogitatione toleret, quod erubeſcat. In vnum quoque terra, & mare coarctantur, quum vnam, eandemque mentem & certitudo ſolidæ fidei roborat: & tamen ex aliquãrula mutabilitate perfidiæ aura dubietatis verſat. Sic dicebat ille. Marc. 9. d. Credo Domine, adiuua incredulitatem meam. *Gre. 10. Mor. 13.*

Hie.ſ.Iſa.49. Anguſtus locus ſynagogæ dicebatur.Iſ.49.e.quia non ſe extendebat ad latitudinem Gentilitatis: ideo facta eſt latitudo eccleſiæ.Erat etiam anguſtus locus ſynagogæ :quia eius charitas non dilatabatur ad dilectionem inimicorum, nec ad ſuſceptionem Chriſti. Vnde & ab inimicis coanguſtata eſt. Luc 19.g. Ad idem referri poteſt anguſta poſſeſſio filiorum Ioſeph. Ioſu. 17.d. Et anguſtus locus filiorum prophetarum. 4. Reg. 6.a. Et anguſtior locus dandus paucioribus.Num.33.g. *Parua ſynagoga ſine Gentibus.*

Hie.ſ.Iſa.30. Arctus panis, quem dat Deus. Iſa.30.e.ſignificare poteſt conſolationem breuem, quæ datur in hac vita, & etiam doctrinam euangelicam abbreuiatam. *Cõſolatio breuis. Doctrina euangelica.*

Coarctantur, qui ſunt in labore, aut periculo: vnde non apparet, quomodo poſſint euadere. Et coarctatio filiorum Iſrael inter montes & mare, deſignat anguſtias in fide, & bonis operibus. Exo.14.a.Sic erant in arcto poſiti filij Iſrael.1.Reg.13.b.38.c.2.Reg.24.c. Et arctabat Amorrhæus filios Dan. Iudi 1.g. De his Iob.11.b.32.d. Pſ.34.Ioel.2.b. Et in arcto ſiti ſumus, quando ab immundis ſpiritibus intus tentamur, & foris malorum hominum exempla conſpicimus. *Periculum.* *Greg.ſ.1.Reg.13.* *Tentatio.*

Greg.14.Mor.4. Arctari dicuntur greſſus virtutis impij. Iob. 18.b. quum vires malitiæ illius, quas nunc in voluptate exhibet, poſtmodum pœna conſtringit. Contra verò ſapientis greſſus non arctantur.Pro.4.b.Porrò ad anguſtum locum tranſiuit angelus contra Balaam.Num.22.e. *Pœna impii.*

Greg.15.Mor.11. Arctatur hypocrita, ſeu auarus, cùm ſatiatus fuerit. Iob 20.c.quia quum multa congeſſerit, anxiatur, qualiter acquiſita cuſtodiat:& ipſa eum ſatietas anguſtat: quia mens auari,quæ prius ex abundantia requiem quæſierat,poſt ad cuſtodiam grauius laborat. Sic dicebat diues auarus Luc.12.c. Quid faciam, quia non habeo, quo congregem fructus meos? Arctauit aſina pedem Balaam. Num.22 e. *Labor auari.*

Greg.26.Mor.30. Anguſtum os, à quo liberat Deus: deſignat tenebras peccatorum.Iob 36.b.Prou.23.c. *Tenebræ peccatorum.*

Hie.ſ.Iſa.28. Coanguſtatum ſtratũ.Iſ.28.e.dicitur anima,quæ non poteſt ſimul capere Deũ,& diabolũ. *Anima.*

Baſi.reg.breu.241 Anguſta porta, & via dicitur, quæ ducit ad vitam. Matthæi 7.b.Lucæ 13.f.quia quacunque declinetur,receditur à regula diuinorum præceptorum.

Glo.ord.ſ. Luc.12. Coarctari Chriſtum. Lu.12.f. Erat ipſum nimis amoris affectu feſtinare ad bibendum calicem paſſionis.

Non ſe coarctant hoſtes.Ioel.2.b.quũ non ſe impediunt dæmones in nocendo hominibus.

Angulus, *Angularis*.

Ori.ſ.Matt.ho.19. Angulus eſt, in quem lineæ concurrunt, & ſe mutuò frangunt.

Hie.ſ.Iſa 28. Greg.28.Mor.9. Ruper.ſ. Zach.10. Hie.ſ.Ezech.38. Angulus, cuius Chriſtus eſt lapis angularis, fidem deſignare poteſt:cuius fundamentum eſt Chriſtus: qui lapis angularis dicitur, quia in ipſum coniunguntur in vna fide & eccleſia, Iudæi & Gentiles.Iob 38.a. Pſ.117.Iſa.28.d.Iere 51.c.Ephe.2.g.Zach.10.a. *Fides. Chriſtus.*

Anguli quatuor arcæ quatuor mundi partes deſignare poſſunt. Idem deſignabunt anguli altaris. Et anguli craticulæ. Et anguli menſæ. Anguli etiam tabernaculi quatuor mundi partes ſunt, vnde veniunt,qui conuertuntur ad fidem.Exod.25.b.27.a.26.d.36.c.37.d.38.d.Ezec. 41.e.46 g. Apoc.7.a. Anguli portarum cæleſtis Hieruſalem dicuntur doctores iuncti Apoſtolis. Apoc.21.d. *Quatuor partes mundi. Doctores.*

Hie.ſ.Ezech.41. Anguli etiam altaris quatuor, firmitatem, & conſtantiam deſignant. Ezec.41.d. *Conſtantia.*

Hier.ſ.Iob.1. Gre.2. Mor.28.36 Anguli quatuor domus Iob, quatuor euangelia ſignificare poſſunt: vel quatuor virtutes cardinales: vel etiam quatuor ordines in Iudæis, quos diabolus in malitia concuſſit. Iob.1.d. *Euangelia quatuor. Virtutes Cardinales.*

Beda ſ. Prouer.21. Angulus domatis. Pro.21.b.ſignificat ſecretam altitudinem vitæ continentialis, vel vitam religioſam ab omni actione terrena remotam, & à perturbationibus vitæ pręſentis quietam. *Vita religioſa.*

Hie.ſ.Ier.31.& ſ. Zacha.14. Porta anguli Hieruſalem, deſignat initium veritatis nos in hac vita habere,ſed occultum quaſi fractis lineis,quæ in angulis franguntur. Vnde & anguli Hieruſalem,in quibus fecit altaria Achaz,ignorantiam vel occultationem veritatis ſignificare poſſunt.2.Par.28.d.Ier.31.g. Zach.4.b Idem poſſunt deſignare anguli murorum.2.Par.26.c. Nee.3.c. *Occulta veritas.*

Hier.ſ.Zach.10. Angulus videtur deſignare regiam poteſtatem.Zach.10.b.quum dicitur. Ex ipſo angulus. *Regia poteſtas.*

Gre.3.paſt.adm.12 Anguli parietis excelſi.Sopho.1.d.duplicitatem impuræ mentis deſignant:qui dum veritatis ſimplicitatem fugiunt, ad ſemetipſa quodammodo duplicitatis peruerſitate replicantur. *Duplicitas.*

Hie.ſ.Sopho.1.3. Anguli excelſi, ſuper quos veniet dies Domini. Sopho.1.d.3.a. opera peruerſa deſignant à recta via domini declinantia: vnde & à Saluatore arguuntur hypocritæ Phariſæi, quòd orarent in angulis platearum, gloriam inanem venantes. Matth.6.a. *Opera peruerſa.*

Anguli in quibus inſidiatur meretrix.Pro.7.b.ſunt conciliabula hæreticorum: iidem ſunt anguli platearum rectam lineã frangentes.Mat.6.a.Declinarunt enim à rectitudine veritatis *Cõciliabula Hæreticorum.*

Hie.ſ. Ezec.38.& ſ.Zach.14. Anguli tabularum tabernaculi. Exod.26.d. Prophetas deſignare poſſunt, quibus iunguntur euangelia. *Prophetæ.*

Beda ſ. Prouer.7. Anguli ſuperhumeralis.Exo.39.c.deſignant firmam intentionem Deo placendi. *Intentio placendi Deo.*

Glo.ord.ſ. Exo.26. Glo.ord.ſ. Exo.28 Anguli quatuor palliorum.Num.15.d. Deut.22.b.multitudinem operum indicant. *Opera.*

Glo.ord.ſ. Deu.22 Glo. inte.ſ.Iſa 19. Angulus populorum dicitur Aegyptus.Iſa.19.b.hoc eſt,regnum mundanum multos colligens populos.

Lyra.ſ.Iſa.44. Angularia, quibus format artifex idolum. Iſa. 44.b. dicuntur propter multas figuras angulares, quæ idolorum formatione fiebant.

ANIMA, ANIMVS.

ANima eſt præcipua pars animalis, maximè hominis,cuius eſt immortalis. Eam definit Ariſtoteles eſſe actum corporis phyſici organici potentia vitam habentis. Ponitur anima ab Origene media inter ſpiritum,& carnem:vt videtur Apoſtolus inſinuare. 1. Theſ.5.d. Vt integer ſpiritus veſter & anima, & corpus ſine querela in aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruetur:Et ipſa anima,vt diſtinguitur contra ſpiritum, & carnem,dicitur interdum peccare.Leui. 4. a.Animus verò mentem ipſam ſignificat,& partem eius affectiuam, nempe voluntatem.Exod.35.a.Deuter.17.d.21.c.Pro.16.a.d. *Ori.ſ.Leui.ho.2.*

Anima ſolet tribui Deo metaphoricè,vt in ea omnis demõſtretur affectus ἀνθρωποπαθής. Et anima eius dicitur ea ipſa vis, qua omnia penetrat, cunctáque diſponit. Interdum verò anima Dei dici poteſt Chriſtus,vt Verbum Dei.Quandoque verò ſumitur pro anima Chriſti.De anima Dei fit mentio Leuit. 26.c. Iob.23.c. Iſaiæ 1. d.42.a.Ierem. 6.b. Amos 6.c. Zacha.11.b. *Ori.ſ.Leuit.ho.16. Iſych.ſ.Leuit. 26. Hier.ſ. Aug. q.2. & ſ.Iſa.1.*

Homo. Anima ſæpe ponitur pro toto homine.Gen.12.b.14.d.17.b.46 b.Exodi 1.a.12.a.16.d.31.c. Leui.4.a.5.a.6.a.7.b.20.a.Num.15.d.Deut.4.b.e.Prouer.25.d.1.Mach.10.c.Et animæ egreſſę de femore Iacob,ſignificare poſſunt ſpiritualem generationem. *Aug.q.in.Leui.11. Greg.16.Mor.19. Ori.ſ.Exo.ho.1. Ambr.de Iſa.2.*

Voluntas. Anima interdum ſumitur pro voluntate.Gene.34.a.49.a.Exod.15.b.23.a.Num 11.b.21.b Et animam in manibus portare,eſt intentionem cordis in operatione oſtendere.Iob. 7.c.13. c.Thr.3.c.Mich.7.a. *Gre.11.Mor.19.*

Vita. Anima quandoque pro vita ſumitur: vt quum quærit Deus animam hominis de manu fratris ſui.Geneſ.9.a.44.g.Exod.4.c.21.c.Leuit.17.c.27.a. Deut.28.g. Ioſu.2.c.9 d.Iudi.5.a. 12.a.1.Reg.25.c.26.d.2.Reg.1.b.14.c.19.a.23.c.3.Reg.19.a.4.Reg.1.d.7.b.Eſter 7.a.Iob. 2. b. Pſ.21.39.68.Eccl'ici 29.c.51.a.Iſa.49.b.53.d.Ier.12.b.21 c.48.a.Ionæ 4.b.Iudith 8.b.1.Mach. 9.a.12.g.Mat.2.d.6.d.Luc.14.d.Ioan.10.b.13.d. 15. b.Acto.20.c.1. Ioan. 3. c. In animabus afferebant panem in deſerto,hoc eſt,in periculo animarum,ſeu vitæ.Thren.5.b. *Aug.1.ſer.Domini in mõte.& ſ Pſ.68 Euth.q. in Pſalm.*

Credentes ſine miraculis. Anima viua,quam producit terra,deſignare poteſt corporis motus,aut affectus animi,vel exercitationes virtutum.Geneſis 1. c.d.2.b.Vel anima viua deſignat credentes ſine miraculis, libenterque rectè operãtes: cùm reptile animæ viuentis ſint,qui non ſine miraculis credunt. Præterea anima viua ſunt fideles in eccleſia:reptile verò animæ viuentis, ſunt Iudæi ſimilitudinem vitæ habentes. *Aug.13.cõfeſſ.20. 21.& 1.de gene.cõtr.Manich.23. Beda ſ.Gen.1.*

Veritas Chriſti. Anima Ioſeph non interficienda, deſignat veritatem Chriſti minimè opprimendam. Gen.37.d. *Glo. inte.ſ Gẽ.37. Ori.ſ.Leui.ho.2.*

Anima terrena. Anima de populo terræ, eſt anima terrena exiſtens.Leui. 4.f. Et anima offerens ſimilam, eſt animalis homo,licet bonus:aut gentilis veniens ad fidem,nondum valens intelligere quę ſunt ſpiritus Dei:vel etiam ipſa eccleſia.Leui.2.a.7.b. *Iſych.ſ.Leuit.2.*

Iuſti. Animæ volantes dicuntur iuſti ad ſuperna tendentes.Ezech.13.d. *Glo.inte.ſ.Eze.13*

Sacerdotes, & Phariſæi. Anima Eli tabeſcens.1. Reg. 2. g. deſignat ſacerdotes marceſcentes abſque gratia ſpiritusſancti.Deſignat etiam dolorem, quem habent damnati prædicatores in inferno,quum vidẽt alios ſua prædicatione profeciſſe. Sacerdotes & Phariſæi ſunt anima ſynagogæ ipſam conturbantes,ne crederet in Chriſtum.Canti.6.d. *Greg ſ.1.Reg.2. Ruper.ſ.Canti. 6.*

Firmitas mẽtis in Deum. Ex tota anima diligere Deum. Deut. 6.a.Matt. 22.d.eſt paratum eſſe ad ponendam animã pro Deo:vel vt nulla pars animæ dimoueatur ad aliquam rem à fide alienam, vel ex toto deſiderio diligere.Et perdere animam ſuam in hoc mundo,eſt poſt concupiſcentias non ire. *Ori.ſ. Matt ho.13 Ri ar.de S.Vict.de vulnerata charitate.*

Allegoriæ animi,& animæ quærendæ ſunt potius in epithetis eis adiunctis:ne toties eadem ſint repetenda.

Animoſitas vim iracundiæ ſignificare ſolet.Eccl'i.1.c.31.d.2.Cor.12.d.Hebr.12.f.

Animal, Animans.

ANimal eſt,quod conſtitutum eſt ex corpore,& anima ſenſitiua, licet eius ſpecies multę varias accipiant allegorias,tamen ipſum etiam in genere in allegorias admittitur.

Lex Iudaica. Animalia ex aqua producta, legem Iudaicam ſignificare poſſunt: producta verò de terra, Gentiles ad fidem conuerſos.Gen.1.d.Et omnia dicuntur animalia Dei.Pſal.67. *Hila.ſ.Pſ 67.*

Gentiles. Credentes ſimplices. Animalia in arca,ſignificant credentes quidem,ſed parum rationes vtentes,inter quæ ſunt gradus.Gen.7.a.8.c.deſignabant etiam linteum,quod vidit Petrus Acto.10.b. De his animalibus. Exod.12.f.Leuit.11.g.Ioel 1.d.2.e. *Ori.ſ.gen.ho.2. Amb.2. de voca. gentium 4. Aug.12.cõt.Fauſtum 15.*

Vires animales. Animalia etiam in arca dici poſſunt vires animales in homine ſub imperio Noe, hoc eſt rationis. Animalia etiam quatuor, vires animæ quatuor deſignare poſſunt. Ezech. 1.d.3.c. *Geor.Venet.Cã.1. to.6.cap.15.*

Gentiles. Animalia Libani,ſignificare poſſunt gentiles.Iſa.40.d. *Amb.de virg. 3*

Moſes,& Elias Animalia duo,in quorum medio cognoſcitur Deus, videntur poſſe ſignificare Filium, & Spiritum ſanctum,iuxta Origenem.Habac.3.a.ſecundum Septuaginta. Verùm hęc allegoria videtur periculoſa:quia videtur ponere Filium,& Spiritum ſanctum minores Patre.Ideo potius dici poteſt,per duo animalia deſignari Moſen, & Eliam, in quorum medio Chriſtus eſt transfiguratus, & cognitus filius Dei: vel deſignantur Iudæi, & Gentiles: aut certè duo teſtamenta. *Hier.ſ.Iſa.4. Ori.ſ.Rom.3.& 1. peri ar.3. Tertul.adue. Marcionem 4. Hier.ſ.Haba.3.*

Iudæi, & Gentiles. Duo teſtamẽta. Euangeliſtæ. Animalia quatuor,deſignare ſolent quatuor euangeliſtas.Ezech.1.d.3.c.Eoſdem deſignant animalia plena oculis.Apoc.4.c. *Aug.ſ.Apoc.3*

Digitized b

Greg. ſuper Cant.1. [illegible] *cap.22* — *Elementa.*

Animalia etiam quatuor, ſignificare poſſunt quatuor elementa, quorum eſt vna facies, quia ſimul compoſita vnam oſtendunt faciem & virtutem.

Ori.ſ.Gen.ho.2.& ſ.Leui.ho.3. *Tho.1.2.q.102.articul.3.* *Tertul.de cibis Iudaicis.* — *Boni ſimplices.* *Eruditio.* *Puritas mentis.*

Animalia munda. Gen.7.a.Leuit.27.b.Hebre 13.b.deſignant bonos aut eruditionem intellectus, vel examinationem eorum, quæ legimus: & etiam puritatem mentis, quam debemus offerre Deo. Animalia munda ſimul ruminant, & diuidunt vngulam: vnde deſignant bonos ſimplices, qui tales ſunt offerendi, quales ſunt. Et hæc ſunt animalia comedenda. Leuit.11.a.f.Deut.14.a.

Iſych.ſ.Leui.27. *Orig.ſ.Gen.ho.2 & ſ.Leuit.hom.3.* *Iſych.ſ.Leuit.27.* *Ricar.de ſ.*[illegible] *ſeruat.ec.ſuè.17.18.* — *Mali.* *Iudæi & hæretici.* *Baptizati.* *Corruptè viuentes.* *Affectus præter rationem.*

Animalia immunda. Gen.7.a. Leui.27.b. d.ſignificant malos Iudæos, & hæreticos. Item tinctos baptiſmate, ſed corruptè viuentes: qui tamen in eccleſia largius accepta, ſeruantur in ſpe reſipiſcentiæ, vt in ſagena euangelica. Item qui non valent ſacras ſcripturas meditari. Vt autem diſtinguuntur animalia contra beſtias, ſunt voluptuoſæ mentes ventri ſeruientes. Daniel.4.b.Deſignant etiam hæc animalia concupiſcentiam, & iram, quæ animam ſæpe ſordidant, & in genere affectus præter rationem exiſtentes. Poſſunt præterea animalia ſignificare hæreticos, & infideles. Hab.2 d Et eorum eſt animalis ſapientia. Iaco.3.d Iudæ f.

Glo.ord.ſ.Gen.15. — *Carnales.* *Spirituales.*

Animalia, quæ diuiſit Abraham. Gen.15.b.ſignificant carnales contra ſe diuiſos, vel in multa diſtractos. Animalia verò non diuiſa, deſignant ſpirituales in contemplationis vnitate collectos.

Ori.ſ.Exo.ho.4. — *Stultitia Ægyptiorum.*

Animantia Ægypti mortua, manentibus animalibus filiorum Iſrael viuis. Exod. 9.c. deſignarunt ipſorum Ægyptiorum ſtultitiam in animalibus brutis, quæ ipſi colebāt, eſſe punitā.

Glo.inte.ſ.Leui.7 — *Peccator.*

Animal captum à beſtia, deſignat peccatorem à diabolo cōprehenſum. Leuit.7.c.Ier.12.a.

Chry.ſ.1.Co.ho.7. *Aug.83.q.67.* — *Sequens appetitum.*

Animalis homo.1. Cor.2.d.eſt qui omnia cogitationibus tribuit, & nullo ſuperno egere arbitratur auxilio. Et etiam, qui fertur diſſoluta laſciuia animæ ſuæ, quam non regit ſpiritus, neque coercet intra metas naturalis ordinis.

Arn.ſ.Pſ.67. *Aug.ſ.Pſ.103.* *Iſych.ſ.Leuit.1.* — *Animales homines, & mundana cogitantes.*

Animalia ſæpè dicuntur animales homines, & non ſapientes, quæ Dei ſunt, vt Gentes. Et qui non multum de carnalibus cogitant: & ideo non carnales, ſed animum eorum vana deſideria occupant, & quæſtiones de menſuris cæli, & terræ, &c. Vnde eorum ſapientia dicitur animalis, terrena, diabolica, non de ſuperioribus deſcendens, vnde eſt Spiritus ſanctus. Gen. 6.b.9.a.Leui.7.c.Ioſu.8.a.Pſ.67.103.

Glo.inte.ſ.Dan.4 *Ruper.ſ.Ioel.1.* — *Homines.*

Animalia etiam dicuntur aliquando abſolutè homines. Daniel 4.b.Ioel 1.d.2.c.Iudæ d.qui potius curam terrenorum habent quàm ſpiritualium.

Gre.26.Mor.4. — *Idola.*

Animalia dicuntur idola. Ezech. 8. d. Et dicuntur eſſe intra parietem, hoc eſt, in mente: quando etſi quæ iam iuſta, ſi quæ honeſta cogitantur: appetendis tamen lucris temporalibus honoribuſque deſeruiunt: & per ſemetipſa quidem iam quaſi à terra ſuſpenſa ſunt, ſed adhuc per ambitum quaſi per gulæ deſiderium ſeſe ad ima ſummittunt. Et hæc dicuntur idola: quia auaritia eſt idolorum ſeruitus.

Aug.ſchilo.16.&ſ.Pſal.103. — *Dæmones.*

Animalia puſilla, & magna in mari magno, ſunt dęmones in hoc mundo. Pſal. 103.

Animal quandoque ſumitur pro iumento. Nū 22.f. Nonne animal tuum ſum? Neemi.2.c. Animal cui ſedebam. Et animal in campo videtur poni pro equo. Iſa.63.c.

Baſi. prolo. de reg. fuſius. — *Opera imperfecta.*

Animalia non integra, ſed mutila, & ideo non offerenda Deo. Leuit.22. d.deſignant opera imperfecta, quę per aliquem defectum cenſentur immunda.

Anna.

Ori.ſ.Gen.ho.11. [illegible] *ſ.1.Reg.1.* *Gre.ſ.1.Reg.1.* — *Gratia.* *Profectus virtutum.* *Vita contemplatiua.* *Vir perfectus.*

ANna.i.gratioſa, ſiue miſericors, aut requieſcens, vel donās. Prima fuit vxor Elcana prius ſterilis: ſed poſtea genuit Samuelem.1. Reg.1. Quę vt interpretatur gratia, & genuit poſt Phenennam, hoc eſt, conuerſionem: deſignat profectum virtutum, & opera excellentia vitæ contemplatiuæ. Generat autem Samuelem, hoc eſt, opera perfecta, & generat ſerò: quia ſerò venitur ad perfectionem operum vitæ contemplatiuæ. Reputatur autem Anna ebria, quum exultat in Domino, & tota vacat diuinis. Coniungitur prius Elcana, ſed poſterius generat: quia per gratiam fit conuerſio, ſed poſt conuerſionem fit operatio. Poteſt etiam deſignare virum perfectum.

Philo.de temulen. *Hie. epiſt. ad Gerontiam.* *Gre.ſ.1.Reg.1.* *Aug.17.ci.Dei.4* — *Eccleſia.*

Deſignat etiam eccleſiam, quæ prius erat ſterilis, & per obdurationem Iudææ, poſterius peperit fideles ex gentibus. eſt tamen principalis vxor, de qua Canti.8.c. Soror noſtra paruula eſt, & vbera non habet.

Glo.ord.ſ.Tob.1. — *Synagoga.* *Gentilitas.*

Anna alia fuit vxor Tobię: & alia vxor Raguelis. Tobi.1.b.2.d.7.c.11.b. Vxor quidem Tobiæ, typus eſt ſynagogæ. Vxor verò Raguelis ad gentilitatem ſpectat.

Glo.inte.ſ.Luc. 2 — *Eccleſia.*

Fuit etiam Anna prophetiſſa filia Phanuel. Luc. 2. e. Hæc typum gerit eccleſiæ.

Annona.

ANnona, rem frumentariam, & alias res, quæ victus gratia ad annum reponuntur, ſignificat. Vix recipit allegoriam.

Lyra.ſ.3.Reg.4. — *Euchariſtia.*

Annona regis Salomonis.3.Reg.4.a.deſignare poteſt euchariſtiam, & reliqua ſacramenta quibus Chriſtus ſuſtentat fideles in eccleſia. Idem deſignat annona de cælo data filiis Iſrael. Iudith 7.c.

Glo.ord.ſ.1.Eſd.7 — *Stipendia prædicatorum.*

Annona, quam conſtituit rex Babylonis regi Ioachin.4.Regum 25.g.item Danieli, & tribus pueris. Daniel 1.a. Stipendia prædicatorum deſignare poſſunt. Annonę imponendæ ſunt populo.1.Eſdræ 7.d.Non autem miniſtris templi.

Annuere, Nutus.

ANnuere eſt nutu,ſeu motu capitis,aut oculorum aliquid concedere. Vnde annuere paſſim ſumitur pro concedere, aut permittere. 2. Mach. 14. d. Datur & annuere manu. Acto.12.c.

Simulatio ſanctitatis. Annuere oculis. Pſ.34. Prouer.6.b. Eccl.27. c. dicitur eſſe hypocritarum, & ſimulatorum: qui pronunciant in vultu,quod in corde non geſtant. Nutus etiam mulieris meretricis: ſunt opera hæreticorum, quibus ſanctitatem ſimulant. *Aug.ſ.Pſ.34. Beda ſ.Prou.6.*

Potentia Dei. Nutus Dei videtur ſignificare potentiam Dei promptam habentem executionem. Sed & ipſæ creaturæ nutus Dei dici poſſunt, ſicut & veſtigia Dei. *Aug.2. de libero arbitrio.16.*

Annunciare.

ANnunciare eſt manifeſtare verbis occulta:vel etiam quæcunque alia proferre. Annunciamus noua, prædicamus publica.

Collatio legis nouæ. Annunciauit Chriſtus noua, quum attulit nouam legem. Iſa.42. b. Solus autẽ Deus eſt, qui propriè annunciat: quia quotquot aliquid annunciauerunt, ab ipſo acceperunt. Iſ.43.b. Et ipſe Chriſtus annunciauit pacem. Iſ.52.c. Et bonum. Nah.1.d. Zac.9.c. Et ipſe annunciat lucem amico ſuo. Iob 36.d Et annuncians Iacob ventura, Chriſtum ſignificauit. Gen.49.a. Pſ.43. Et annuncians ſpeculator quæ vidit: eſt Chriſtus, aut prædicator monens de futuris, vt caueant. Iſa.2.b.4 b.c. Idem etiam annunciauit noua, quum manifeſtauit gloriam Patris. Et grãdia, & firma. Ier.33.a. Et annunciat manſuetis. Iſa.61. a. Annunciat etiam angelus hominis æquitatẽ, quum Chriſtus homo factus intercedit pro peccatoribus, & ſemetipſum iuſtum hominem, qui pro aliis indulgentiam mereretur, oſtendit. Iob.33.c. Iſa.45.c. *Hie.ſ.Iſ.42.43. Gre.24.Mor.3.*

Crux ſignum redemptionis. Annunciat firmamentũ opera manuum Dei. Pſal.18. quum crux Chriſti eſt manifeſtum ſignum redemptionis. *Arn.ſ.Pſ.18.*

Prædicantes apoſtoli iuſtitiam Dei. Annunciant cæli iuſtitiam Dei, quum Apoſtoli, & doctores ipſam prędicant, & etiam paſſionem Chriſti. Annunciabunt etiam iuſtitiam Dei in iudicio, quum teſtes erunt iuſtitiæ Dei. Pſ.21.49.63.96. Ier.4.b. Et annunciant in inſulis, quum prædicant Gentibus. Ier.31. b. Ad idẽ pertinent annunciare inter Gentes ſtudia Dei. Pſal.9. Et annunciare nomen Dei, aut laudem eius. Pſ.21.39.54.70.74.95.101.104.106. Eccl.42.c. Iſ.12.b.52.d.66.f. Ier.31.b. *Arn.ſ.Pſ.49. Hie.ſ.Ier.31. Gre.ſ.Pſ.101.*

Mittens pater filium. Annunciauit Deus eloquium ſuum, quum miſit Filium ſuum. Amos 4.d. *Gl.int.ſ.Amos 4*

Prædicare virtutem Chriſti. Annunciare brachium Domini, eſt prædicare virtutem Chriſti. Ad idem ſpectat annunciare ſalutare Dei. Pſ.70.95.147. Et annunciare regnum Dei. Luc 9.g. Ioan.20.c. Philip.1.c. 1. Ioan.3.b. Amos 4.d. *Glo.int.ſ.Pſ.95.*

Cognitio Dei in lege naturæ. Annunciatum eſt ab initio de Deo: quia in lege naturæ iam cognoſcebatur Deus eſſe creator. Iſ.40.e. *Glo.ord.ſ.Iſ.40.*

Prædicare vera de Deo. Annunciare veritatem Dei, eſt prædicare vera de Deo. Pſ.29.88. Annunciare autem veritatem Dei per noctem: eſt prædicare veritatem ſub parabolarum tegumento: vt videntes non videant, &c. Pſ.91. Annunciare autem manè miſericordiam Dei, eſt ablatis tenebris peccati eam prædicare. Et annunciat Deus lucem amico ſuo, quum manifeſtat veritatem bonis. Iob.36.d. Ad hæc pertinet annunciare conſilium Dei. Acto.20.f. *Arn.ſ.Pſ.91. Hie.ſ.Pſ.91. Gre.27.Mor.11.*

Mori mundo. Annunciare mortem Domini, eſt mori in baptiſmo, & crucifixum eſſe mundo. Mat.16. d. Rom.6.a.1.Cor.11.f. Gal.6.c. *Baſi.reg. breu.234*

Habere omnes virtutes. Annunciare omnes laudationes Dei in portis filiæ Sion, eſt habere omnes virtutes: vt nemo dicatur annunciare omnes laudationes, niſi habeat omnes virtutes. Pſalm. 9. 50. 78. Iſ.60.b.66.f. *Ori.ſ.Mat.ho.1.*

Manifeſtatio peccatorum. Annunciare dicitur Deus iuſtitiam Hieruſalem. Iſaiæ 57.c. quum eius manifeſtat peccata, quæ ironicè iuſtitiam appellat. *Hie.ſ.Iſ.57.*

Prædicare iram Dei. Annunciat ſpeculator gladium venientem. Eze.33.a. quum prędicator indicat peccatori irã Dei imminentem: ſic annunciare clamorem paruulis, eſt manifeſtare vindictam Dei futuram. Ier.48.a.50.c. Eze.3.d. Et annunciat à Dan, qui manifeſtat iudicium diuinæ vltionis. Ier.4.d. *Hie.ſ.Eze.33.& ſ.Ier.4.*

Confiteri peccata. Annunciat iniquitatem ſuam, qui eam confitetur. Pſ.37.55. Iſ.58.a. Mich.3.c. *Baſi.ſ.pſ.37.*

Gratũ eſſe Deo. Annunciatur Domino generatio ventura, ſicut angelus ei nunciat orationes noſtras, non vt ſciat: ſed quia neceſſe habet creatura rationalis omnes cauſas ſuas in Deum referre. Vel annunciatur Domino, quum eſt grata Domino. Pſ.21. *Aug.epiſt.120.*

Adulari. Annunciant ſententiam regi, qui habent pennas. Eccleſiaſtæ 10.d. quia facilè per adulatores omnia deferuntur ad principes. *Lyr.ſ.Eccle.10.*

Annuncians patri, quod natus ſit ei filius maſculus. Ier.20.d. eſt adulator laudans malum opus, tanquam bonum. *Lyr.ſ.Ier.20.*

Annunciare dicitur baculus, quum idolum dat reſponſa. Hoſ.4. c. Vel deſignatur ibi diuinatio, quæ fiebat per virgas. *Hie.ſ.Hoſ.4.*

Annus.

ANnus eſt tempus, quo Sol circulum ſuum per Zodiacum verſus Orientem perficit, qui trecẽtis ſexaginta quinque diebus, & quarta diei parte abſoluitur: qui dies in duodecim menſes diſtribuuntur: iſque dicitur annus Solaris. Nam annus Lunaris duodecim circulos Lunæ includit, qui duodecim conſtituunt menſes aliámque habent numerandi rationem:

Digitized b

quæ diuerſitas nihil facit ad allegorias. Anni taciti, vel expreſſi nonnihil videntur ſignificare: vt quum anni vaccæ, capræ, & arietis exprimuntur: turturis, & columbæ minime. Gen.15.b.

Gre.4.mor.10.22. — *Prædicatio ſuperna gratia.* — *Multitudo electorum.*

Annus in cuius menſibus, aut diebus non computari petit Iob diem in quo natus eſt. Iob 3.b. deſignare poteſt prædicationem ſupernæ gratiæ. Quia ſicut in anno congeſtis diebus tẽpus perficitur: ita in ſuperna gratia virtutum multiplex vita completur. Vel eſt multitudo fidelium electorum: quia ſicut ex dierum multitudine annus ducitur, ita ex collectione bonorum omnium illa electorum innumerabilis vniuerſitas expletur. Et hic eſt annus placabilis Domini apud Iſaiam 61.a. Qui annus prædicatur, cùm futura plebs fidelium veritatis lumine illuſtrãda prædicitur. Anni autem, quos diſtinguunt luminaria. Gen.1.b. deſignant ſeparationem anni acceptabilis Domino.

Glo.int.ſ.Gen.17. Amb.2.de Abr.11. Bed.ſ.Gen.17. — *Tempus gratiæ.*

Anno altero naſcituro Iſaac, Gen.17.c. deſignatur Chriſti natiuitas poſt legem facta, tempore videlicet gratiæ. Medium etiam annorum, deſignat tempus aduentus Chriſti. Haba.3.a. Sic annus primus egreſſionis de Ægypto, eſt tempus legis. Annus verò ſecundus, eſt tempus gratiæ. Exo.40.b.

Ori.ſ.Leu.ho.9. Hie.ſ.Iſ.17.32. Hil.ſ.pſ.64. Amb.de inſtit. vir. 15. Cle. Alex.5.ſtroma. — *Tempus redemptionis.*

Semel per annum deprecans ſacerdos ſuper cornua altaris, deſignat Chriſtum ſemel pro peccatis noſtris paſſum. Exo.30.b. Leui.16 g. Hebræ 9.b. Et annus benignitatis Dei, eſt annus redemptionis, & reſurrectionis: ac etiam conuerſionis Gentium. Pſ.64. Iſ.32.c.34.c.49.c.61.a.2. Cor.6.a. Et annus, quo occiſus eſt Zacharias, eſt tempus prædicationis Chriſti: poſt quod deſtructa eſt Hieruſalem 2. Par 24.f.

Ori.ſ.Leu.ho.15. Hie.ſ.Iſ.63. — *Tempus gratiæ & vita præſentis.*

Annus datus ad redimendam domum. Leui.25.e. deſignat tempus gratiæ, & vitæ præſentis: in quo debet fieri remiſſio per pœnitentiam. Hic eſt etiam annus redemptionis Chriſti. Iſa.63.b.

Glo.ord.ſ.Iſ.34. — *Tẽpus vindictæ.*

Annus retributionis, & viſitationis Dei, eſt tempus punitionis & diuinæ vindictę. Iſa.34.b. 63.a. Ier.11.d.23.c. Eccleſiaſtæ 12.a.

Hier.ſ.Mal.3. Aug.20. de ciuitate Dei.26. — *Status innocentiæ.*

Anni antiqui, deſignare poſſunt tempus, in quo quis fuit in gratia: & etiam tempus ſtatus innocentiæ primorum parentum. Malac.3.a.

Ori.ſ.Nu.ho.1. Rica.de S.Vict. de ſomnio Nabuchodonoſor.2. — *Tẽpus perfectionis.*

Anno altero numeratur populus. Num.1.a. vt deſignetur multas eſſe tranſigendas tentationes, antequam ad perfectionem veniatur. Sic anno ſecundo vidit ſomnium Nabuchodonoſor. Dan. 2. a. quia ſpiritualis quiſque poſt edomitam concupiſcentiam, poſt cogitationum diſciplinam, tandem aliquando contemplationis ſtudio vacare præualet. Vnde anno vno non eiiciuntur hoſtes. Exo 23.d.

Gre.ſ.1.Reg.7. — *Diligentia prælati.*

Per ſingulos annos circuiens Samuel ciuitatis Iſrael. 1. Reg. 7. d. deſignat prædicatorem aut prælatum examinantem ſingillatim ſingulorum ordinum profectiones.

Ambr.ſ.Luc.13. & de viduis. Euch.ſor.ſpirit.4. — *Tempus prædicationis Chriſti, & trium legum.*

Anni tres famis. 3. Reg.18.a. Deſignare poſſunt tempus prædicationis Chriſti: quando deficiebat fides Trinitatis apud Iudæos. Vel deſignat tria tempora: nempe patriarcharum, prophetarum, & Chriſti. Idem deſignant tres anni ficus. Luc.4.d.13.b. Qui etiam deſignant tempus ante legem, ſub lege, & ſub gratia: in quibus Deus quæſiuit fructum in genere humano. Et anni tres immundorum fructuum: nouæ plantæ fuerunt à lege vſque ad Dauid, & vſque ad Babylonem, & vſque ad Chriſtum. Nam quartus fuit tempore Chriſti: & quintus in apoſtolica generatione. Leui.19.e.

Iſy.ſ.Leui.19.

Hie.ſ.Iſ.16.21. — *Tempus huius vitæ.*

Anni tres quaſi mercenarij, deſignant tempus huius vitæ, in quo hæretici, & hypocritæ recipiunt mercedem ſuam. Iſ.16.d. Annus etiam mercenarij. Eccleſiaſti.37.b. Iſ.21.d. Dicitur, vel quia citò præterit, qui quotidie nihil aliud, niſi mercedem ſui laboris expectat: vel quia ſemper in labore eſt, vt mercedem accipiat.

Iſyc.ſ.Leuit.25. — *Fœlicitas.*

Pro annis tribus dat Deus benedictionẽ anno ſexto. Leui.25.c. vt plenitudo æternæ fœlicitatis deſignetur, quam attulit Chriſtus anno ſexto. Eandem fœlicitatem deſignat annus, quo inuenit Iſaac centuplum Gen.26.c.

Glo.ord.ſ.Iob.10. — *Aeternitas Dei.*

Anni Dei dicunt æternitatem Dei. Iob 10.b. Pſal.101. Hebræ.1. d. ponuntur & anni æterni. Pſal.60.76.

Glo.inter.ſ.pſ.60. — *Tempus vniuerſum.*

Anni generationis, & generationis deſignant tempus à principio mundi vſque ad id, quod erit poſt iudicium. Ioel 2.a Sic anni vſque in diem generationis, & generationis. Pſ.60.

Hie.ſ.Ioel.1. & ad Cypri.ſ.pſ.89. — *Tempus gratiæ. Tempus huius vitæ.*

Anni quos comedit locuſta Ioel 2.f. ſunt anni perditi, regnantibus perturbationibus. Vel deſignant tempus gratiæ, quæ amittitur per peccatum. Et anni, quibus videmus mala, deſignant tempus huius vitæ. Pſ.89.

Glo.int.ſ.pſ.30. — *Tẽpus proſperitatis & aduerſitatis.*

Anni hominis. Pſ.30.89. Prou.3.a.4.b.5.b.9.c.10.d. Eccleſiaſtæ 11.c. Eccleſiaſti.18.a.26.a. Iſ. 38.c. Aliquando ſumuntur pro tempore aduerſitatis: aliquando pro tempore proſperitatis.

Ambr. de Ioſeph.7. Hier.ſ.Iſ.7. Bed.ſ.Gen.41. — *Proſperitas ſeculi. Abundantia donorum Spiritusſancti.*

Anni vbertatis, ſignificare poſſunt proſperitatem ſeculi, & Iudæorum. Anni verò famis, tẽpus futuræ miſeriæ. Gen.41.c. Deut.32.d. Pſ 21. Vel anni ſeptem vbertatis, deſignant abundãtiam donorum Spiritusſancti: famis verò, eorum defectum.

Ori.ſ.Ioſ.hom.3. Ori.ſ.Ioſ.ho.10. — *Vita actiua. Vita præſens aut mundana.*

Anni ſex, quibus laboratur. Exo.21.a.23.b. Deut.15.c. Vitam actiuam deſignant, aut vitam præſentem: ſeu etiam vitam ſecularem, & mundanam.

Ambr. prolo. de ſpiritu ſancto. — *Vita contemplatiua. Vita futura.*

Annus ſeptimus, vitam contemplatiuam ſignificat: aut vitam futuram: aut legem mandatorum. Ex.21.a.23.b. Deu.15.a. Leu.25.a. Ideo Iacob ſeruiuit pro Rachel ſeptẽ annis. Gen.29.c.

Geor.Vene.Cant. 2.to.3.ca.19. Hie.ſ.Ezec.46. — *Chriſtus.*

Annorum ſeptem exiſtens taurus. Iud. 6. c. deſignat Chriſtum cum donis Spiritusſancti. Idem etiam dicitur agnus anniculus propter teneritudinem pietatis ſuæ, & quia perfectus toto decurſu Solis: & quia prædicauit annum Domini acceptabilem. Exod.12. a. Leui.1.c.12.c.

Ezec.40.d.

Ezech.46.d. Ad eandem ſpectant annicula ouis.Leui.14.b.Num.6.c.Et annicula capra. Nu. 15.c. Et anniculi vituli.Mich.6.b.

Tempus huius mundi. — *Glo.ord.ſ.3.Reg.6*

Annis ſeptem perfecta eſt domus Domini 3.Re.6.d.deſignat eccleſiam,quæ toto tempore huius mundi perficitur, per dona Spiritusſancti.

Remiſſio peccatorum. — *Glo.ord.ſ.Ezec.39* — *Ambr.ſ.Luc.3.*

Annis ſeptem combuſta ſunt arma Gog. Ezec.39.b.quia per remiſſionem peccatorum diſſipantur arma diaboli.

Glo.int.ſ.Exo.30.

Anni duodecim filiæ principis ſynagogæ, & mulieris fluxum ſanguinis patientis.Lucæ 8.f. Deſignant eccleſiam, & ſynagogam pariter laborantes.

Ab annis viginti dare pretium, eſt legem ſpiritaliter perficere. Exod.30.b.38.d.

Tempus pœnitentiæ. — *Glo.ord.ſ.Nũ.14.*

Anni quadraginta manſionis populi Iſrael in deſerto in pœnam peccati, deſignant tempus pœnitentiæ, propter quadraginta dies explorationis terræ promiſſionis.Nam annus imputatus eſt pro die. Num.14.f.Ezechiel.4.b.

Remiſſio peccatorum. — *Hu.ſ.Iere.29.*

Anni ſeptuaginta, deſignant remiſſionem, & tandiu in Babylone, hoc eſt, in huius ſeculi confuſione verſamur, quamdiu requiem ſeptenarij numeri mereamur accipere: & accepta pœnitentia,Deus impleat,quod promiſit: & reducamur ad locũ noſtrũ eccleſiam. Ier.29.b.

Ab anno in annum.Zacha.14.c.Idem eſt,quod ſingulis annis. Annus autem additus ad annum. *Iſa.29.* a.eſt tempus legis nouæ additum tempori legis veteris. Idem eſt annus ſuperans annum. Eccleſiaſtici 33.a.

Anni corona, vide Corona.

Annua meſſis. Ierem.5.f.vide metere.

Anon.

ANon, vel potius Hanon, id eſt,gratioſus, ſiue miſericors, vel donans, ſiue requieſcens: filius Naas regis filiorum Ammon: qui raſit dimidiam barbam nuntiorum Dauid, eoſque decaluauit, præciſis eorum veſtibus vſque ad nates.2.Reg.10.c.1.Par.19.a.typus eſſe poteſt diaboli, & etiam populi Iudæorum: ad quem miſit Dauid, hoc eſt, Chriſtus nuntios Apoſtolos, quos illi affecerunt iniuriis.

Diabolus. — *Iudæi.* — *Lyra.ſ.2.Reg. 10.*

Anſa, Anſula.

ANſa id ſolet ſignificare, quod à vaſe aut alia re prominet,vnde res capiatur:& annuli catenarum anſulæ dici poſſunt.

Charitas. — *Præcepta cæleſtia.* — *Gre.ſ.Ezec.ho.19.*

Anſulæ hyacinthinæ, quibus cortinæ tabernaculi iungebantur. Exod.26.a.36.b. charitatẽ proximi iunctam ſpei deſignare poſſunt. Et anſa contra anſam, deſignant mutuam charitatem reſpondentem in proximo. Vel ſunt præcepta cæleſtia, in quibus ligantur animæ, vt ab inferioribus ſubleuatę in ſupernis pendeant. Anſulæ autem à latere,& ſummitate dependent, quia docent charitatem Dei,& proximi.Anſæ quoque in vtraque parte deſignant charitatem in maiores, & minores: & in noſtros magiſtros,& diſcipulos. Deſignant etiam fidem & humilitatem, quibus maximè charitas colligatur.

Fides, & humilitas. — *Humilitas compunctionis.* — *Glo.ord.ſ.Exo.26* — *Glo.int.ſ.Exo.26*

Anſæ ſagorum tabernaculi.Exo.26.c.36.b.humilitatem compunctionis deſignare poſſunt, quæ Spiritu ſancto largiente conceditur.

Ante, Antecedere, Præcedere, Anterius, Anteire, Præire.

ANtecedere, eſt antè alium ire: interdum verò eſt ſuperiorem eſſe.

Authoritas Dei patris

Antecedere ſecundum metaphoram competit Deo, qui loco moueri non poteſt: vt verò eſt ſuperiorem eſſe,iam magis propriè illi applicatur.Et præcedens Pharao Ioſeph vno regni ſolio. Gen.41.e.deſignat Deum patrem, qui non differt à filio, niſi patris relatione.

Chriſtus caput, & dux. — *Chriſtus ſapientior angelis.* — *Amb.ſ.Pſal.118. ſer.5.* — *Aug.ſ.Pſal.86. & 3.de cõſen.euãg.25*

Antecedit, vel præcedit dominus populum ad oſtendendam viam: deſignans Chriſtum qui præcedit vt caput,vel dux exercitus,& ſequitur in membris. Exo.13.d.33.c.Iſa.52.d. Deut. 4.f.Mat.26.c.28.b.Marc.14.c.16.b.Luc.19.e.Præceſſit autem Chriſtus in Galilæam, hoc eſt, ad conuertendas Gentes, vel ad patriam cæleſtem. Præcedit etiam facies Dei Moſen. Exo. 33.c.quum luce veritatis illuſtrat mentem.

Glo.inte.ſ.3.Re.4

Præcedit ſapientia Salomonis, ſapientiam Orientalium: quum ſapientia Chriſti ſuperat ſapientiam angelorum.3. Reg.4.d.Eccl'tæ 2.b. Sapien.7.b.4.b.

Exẽplũ Chriſti. — *Iſych.ſ.Exod.14.*

Præcedens angelus Domini, eſt Chriſtus præiens doctrina, & exemplo. Exod.14.c.23.c.32. g.2.Macha.11.b.Idem deſignans antecedens ſtella Magos. Matth.2.b.

Diuerſa cognitio diuinorũ & humanorum. — *Ricar.de S.Vict.de extermi.mali.27.*

Antecedit arca fœderis domini populum.Ioſu.3.c.Num.10.d.antecedit quidem in terra citra Iordanem, vbi ſunt, quæ pertinent ad nos: ſubſequitur verò in terra vltra Iordanem vbi ſunt diuina,& ſupra nos. Quia in diuinis præcipimur credere, vt intelligamus: in noſtris debemus ſubtiliter diſcutere, & præuidere, quo debeat familia virtutum per ſtudium, vel per deſiderium ſubſequendo tendere.In diuinis autem multum deſideratur,& parum diſcutitur, quia ſcrutator maieſtatis opprimetur à gloria.

Lex dirigens. — *Exempla.* — *Glo.ord.ſ.Exo.17*

Antecedens Moſes populum, eſt lex ipſum dirigens.Exod.17.b.Idem deſignans antecedentes cantores Domini exercitum.2.Par.20.e.Et præcedentes ſacerdotes populum exemplo videlicet, & doctrina.Ioſu.6.a.Et præcedentes angelus & Tobias familiam.Tob.11.a.

Prudentia. — *Ricar.de S.Vict.de extermi.mali.*

Præcedunt palpebræ greſſus, quum quis præuidet,quæ facturus eſt.Prouerb.4.d.

Occurrere ſpiritualibus. — *Or.ſ.Mat.14.14*

Præcedentes diſcipuli Chriſtum trans fretum. Matthæi 14.c. Marc. 6. f. ſunt occurrentes ſpiritualibus per deſertionem temporalium: non tamen poſſunt ad ſpiritualia peruenire ſine

Ori ſ. Mat. ho. 14. & ſ. Luc. ho. 13. Gre. ho. 2.

Chriſto: ſicut nec diſcipuli peruenerunt trans fretum ſine ipſo. Deſignat etiam hæc præceſſio præparationem faciendam ad ſuſcipiendum Chriſtum venientem ad iudicium.

Fideles ante aduentum Chriſti.

Præcedentes turbæ Chriſtum euntem Hieroſolymam, deſignare poſſunt fideles, qui fuerũt ante aduentum Chriſti, Matt. 21. a. Marci 11. a. Idem deſignant præcedentes pedites Dauid. 1. Reg. 15. d. Præcedentes etiam, qui increpabant cæcum, fuerunt primi credentes, & veram fidem docentes. Lucæ. 18. g. Poſſunt etiam præeuntes Ieſum, deſignare deſideriorum carnalium turbas, tumultuſque vitiorum impedientium, ne clamor cæci perueniat ad Ieſum. *Deſideria carnalia.*

Hie. ſ. Iſ. 58. Anteit faciem alicuius iuſtitia ſua. Iſ. 58. c. quia ſecundum opera iuſtitiæ, quæ geſſit, præmium accipiet à Deo.

Gre. ſ. 1. Reg. 9. Antecedit puer Saulis ipſum Saulem, & Samuelem. 1. Reg. 9. d. quando hoc agitur, quod à ſpirituali ſenſu nobis ſuggeritur: non quod à motu carnali imperatur.

Ori. ſ. Rom. 13. Ambr. ſ. Rom. 13. Prçceſſit nox. Rom. 13. d. quando receſſit tempus peccati, & ignorantię, & veteris hominis.

Glo. int. ſ. Rom. 3. Præcedentia delicta dicuntur, quæ fuerunt remiſſa à Chriſto. Rom. 3. d. Et delicta, quę erant ante aduentum Chriſti.

Aug. 2. ſer. domini in monte. Præcedunt iudicium quædam peccata. 1. Tim. 5. d. Ea videlicet, quę ſunt manifeſta mala, ſequuntur autem occulta, quæ non poſſunt iudicari nunc, quo animo fiant.

Præiens coruſcatio ante grandinem, deſignat gratiam, quæ præcedit verecũdiam. Ecc. 32. b.

Gre. 34. Mor. 2. Præcedit egeſtas faciem Leuiatham. Iob 41. b. quia nemo cognitioni illius iungitur, niſi prius virtutum diuitiis nudetur Prius enim bonas cogitationes ſubtrahit: & nũc eis apertiorem notitiam ſuæ iniquitatis infundit. Præcedit etiam egeſtas, quia prius facultas virium perditur: vt quaſi per familiaritatem poſtmodum eius notitia cognoſcatur. Vel faciem Antichriſti præcedit egeſtas eccleſiæ: quia ante à fidelibus miraculorum diuitiæ ſubtrahuntur: & tunc antiquus ille hoſtis contra eos per aperta prodigia oſtenditur. Vt quò ipſe per ſigna extollitur, eò à fidelibus ſine ſignis robuſtiùs, laudabiliuſque vincatur.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. Ante faciem Eli miniſtrabat Domino Samuel, deſignans, quòd ille ante præceptoris ſui faciem Domino miniſtrat, qui in exhibitione miniſterij ſui, proprij arbitrij rationem non ſequitur: qui eo operis itinere graditur, quod ei magiſtri ſui cognitione præuidetur. 1. Reg. 2. d.

Ante faciem Domini præiuit Ioannes Baptiſta. Luc. 1. b. g. quia perfectorum eſt ante faciẽ Domini conuerſari.

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Ante ſe habẽt pſalteriũ. & tympanũ, qui dicũt, & faciunt: qui verò dicunt, & nõ faciũt, poſt ſe habent Itẽ ante ſe habẽt, qui, quæ dicũt de Chriſto, intelligunt: nõ vt Caiphas. 1. Reg. 10. b.

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Ante Samuelem deſcendens Saul. 1. Reg. 10. d. deſignat ordinandum debere videri ab ordinatore, vt eius cognoſcat obedientiam: quia debet agere, quod maioris iudicio imperatur.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. Antequam adoleretur adeps, tollebant filij Eli carnes. 1. Reg. 2. c. deſignantes Iudæos, qui nitebantur euertere fidem, antequam veniret ad perfectam charitatem.

Glo. ord. ſ. gen. 49. Antè, & retrò prœliatur, & accingitur Gad. Gen. 49. c. vbi tempus præcedens, & ſequens aduentũ Chriſti deſignare poteſt Antè, occulto aduẽtu Chriſti: Retrò, in manifeſto iudicio.

Ante, & retro conuenientes vncini ad coniungendum rationale cum ſuperhumerali. Exo. 39 d. concordiam veteris ac noui Teſtamenti adumbrare poſſunt.

Anteriora futura bona ſignificant. Phil. 3. c.

Glo. ord. ſ. Iſ. 58. Antecedit iuſtitia faciem. Iſa. 58. c. hoc eſt, Chriſtus præcedit ad gloriam, & bona opera ad beatitudinem.

Glo. int. ſ. Pſ. 88. Præcedunt miſericordia, & veritas faciem Dei. Pſ. 88. Nunc miſericordia delens peccata, & veritas ſeruans promiſſa.

Glo. int. ſ. Pſ. 96. Præcedit ignis ante Dominum. Pſ. 96. Nũc charitas tanquam gladius, in iudicio verò ignis conflagrationis.

Antemurale.

Hie. ſ. Iſ. 26. Gre. ſ. Eze. ho. 14. Ber. ſer. 3. in dedicatio eccleſiæ.

ANtemurale eſt foſſa & vallum, quæ ſunt ante murum, velut munimentum ipſius muri. Antemurale, deſignare poteſt prophetas doctrinam Euangelicam ſuis vocibus muniẽtes. Iſ. 26. a. Poteſt etiam ſignificare rectam fidem bonis operibus munimentum præſtantem. Item patientiã vt inter plurima tẽtamenta ſtemus viriliter, & perſeueremus iugiter incõcuſſi. *Prophetæ. Recta fides. Patientia.*

Glo. int. ſ. Thre. 2. Antemurale etiam, cuſtodiam angelorum ſignificare poteſt: qui prius muniebat ſynagogã, qua relicta, facti ſunt antemurale Eccleſiæ. Thr. 2. c. Poteſt etiam Chriſtum ſignificare. *Cuſtodia Angelorum. Chriſtus.*

Antichriſtus.

Glo. ord. ſ. 1. Ioã. 2.

ANtichriſti nomen, licèt in primis dicatur de Antichriſto futuro: poteſt tamen dici de omnibus, qui contra Chriſtum ſunt, præcipuè de hæreticis. Vnde & ſermones falſi hæreticorum, antichriſti dicuntur. 1. Ioan. 2. c. d. 4. a. 2. Ioan. c. 2. Theſ. 2. a.

Antiochus.

Lyr. ſ. 1. Mac. 1.

ANntiochus rex Syriæ: cuius nomine multi fuerunt. Is qui fuit aduerſarius Iudæorum, typus eſt diaboli. 1. Mach. 1. b. 6. a. 15. b. 2. Mach. 5. a. Eſt etiam typus prælati ſuperbi. *Diabolus.*

Antiochia.

ANtiochia ciuitas Gentilium in Syria, ſortita nomen ab Antiocho: ſignificare poteſt Gentilitatem, quæ ſuſcepit verbum Dei: & in ea fideles primum dicti ſunt Chriſtiani. 1. Mac. 5. c. 11. d. 13. a. 14. c. 15. d. 2. Tim. 3. c. *Gentilitas.*

Antiquus, Antiquitas, Vetus, Inueteraſcere.

ANtiquum dicitur, quod eſt longæuum tam in rebus animatis, quàm inanimis: dicitúrque antiquum in ordine ad præſens tempus id, quod magis diſtat à præſenti verſus principium. Vetus etiam eſt antiquum:& interdum ſumitur in bonum, vt vinum vetus: & in malum, vt in veteratis. *Chr.ſ.1.Cor.ho.15.*

Deus. Promiſſiones Dei. Antiquus dierum dicitur Deus, quòd ipſe ſit omnium & ſeculum & tempus, & ante dies, & ante ſeculum ac tempus. Dan.7.b. Ponuntur & antiquæ cogitationes Dei. Iſ.25.a. Quæ ſignificare poſſunt promiſſiones per Prophetas factas de redemptione generis humani. Et antiquæ miſericordiæ Dei. Pſ.88. *Diony.de diui. nominibus 10.*

Antiqua Chriſti, quæ cognoſcit Deus, deſignare poſſunt ea, quæ ad eius diuinitatem pertinent. Pſ.138. Antiqua verò noſtra ſunt, quando incidimus in peccatum: nouiſſima autem deſignant pœnam peccati, quæ ſi non detur in hoc ſeculo, erit peior in futuro. *Hil.ſ.Pſ 138. Aug.ſ.Pſ.138.*

Status gratiæ, Innocentia, Proſperitatis. Mirabiliũ Dei. Prophetarum. Lapſus primi hominis. Antiqua aliquando dicuntur, quæ ſunt, aut intelliguntur ante creationem mundi. Prouer. 8.c. Ex antiquis antequam terra fieret.

Antiquitas, in quã reſtituetur Tyrus. Iſ.23.d. Ezec. 16.g. deſignare poteſt ſtatum gratiæ per peccatum amiſſæ. Et antiqui dies, ſignificant ſtatum innocentiæ, vel proſperitatis. Thre 1.c.2.e. Amos 9.d. Malac.3.b. Deſignant etiam antiqui dies, ſeu anni, tempus mirabilium, quæ fecit Deus. Iſaiæ 51. d. Item tempus Prophetarum. Eze.38.f. Antiqui etiam dies, deſignare poſſunt lapſum primi hominis. Deut.4.e. Pſ.43.76.142. Iſ.37.e. Act.15.b. *Hier ſ.Iſ.23. & ſ. Ezec.16. Aug.20.de ciu. Dei. 26. Hie.ſ.Iſ.51. Gre.ſ.Pſ.142.*

Patres veteris teſtamenti. Antiqui in quibus eſt ſapientia, dici poſſunt patres veteris Teſtamenti. Iob.12.b. Eccleſiaſt. 39.a. Et antiqui vetuſtiores patribus eccleſiæ, ſunt ipſi patres veteris Teſtamenti. Iob 15. a. Et antiquus populus ſunt, vel qui fuerunt in lege naturæ, vel populus Iudæorum, quia fuit quãdo data eſt lex. Iſ.44.b. Et antiqui montes, ſunt ipſi patres veteres. Deut.33. b. Et inueteraſcẽtes montes. Iob 9.a. iuxta Septuaginta. Et quum dicitur Matth.5.c. Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c. Antiqui ſunt populus ſub veteri lege. Iidem intelligi poſſunt veterani. Sap 2.b. 11.a.d. Iſ.65.d. *Gre.12.Mor.15. Hie.ſ.Iſ.44. Ambr.1.de interpella.5.*

Philoſophi. Antiqui reges intelligi poſſunt Philoſophi. Iſa. 19. b. Ad eoſdem pertinere poſſunt antiqui habitatores terræ ſanctæ. Sap.12.a. *Hie.ſ.Iſ.19.*

Dæmones. Antiquus ſerpens dicitur diabolus. Apoc.12.b.20.a. Et antiqui Gigantes, ſunt dæmones. Eccleſiaſtici 16.a. Et gens antiqua. Ier.5 d. Antiqui etiam gigantes ſunt hæretici. *Glo.ord.ſ. Eccleſiaſtici 16.*

Hæretici. Abolita litera legis. Antiqua ſunt, quæ ad legem veterem ſpectant: quæ & verba vetera dicuntur. 1.Par.4.d. Iſ. 1.g.43.c. Mat.5.c. Et vetera, quæ proiiciuntur, literam legis deſignant. Vetuſtiſſima verò veterum, deſignant legem naturæ, & ea, quæ fuerunt ante legem ſcriptam. Vel ſunt, quæ ad promiſſiones patriarcharum ſpectant. Leui.26.b Vetuſtas enim conuenit literæ legis, quia ceſſauit. Rom.7.a.1.Reg.2.a.13.g. Et vetus piſcina, eſt lex. Iſ.22.c.2.Cor.3.d.5.d. Hebr. 8. d. Eadem eſt vetus mandatum 1.Ioan.2.a. Et vetera poma ſeruata, ſunt myſteria veteris legis. Cant.7.d. Ad eandem ſpectant veteres fruges. Leui.25.c.26.b. *Ori.ſ.Leu. ho. 16. & ſ.Mat.ca.13.& ſ.Rom.7. Gre.ſ.1.Reg.2. Iſy.ſ.Leui.26. Hie.ſ.Iſ.22. Ambr.epiſt.8.& ſ.Rom.7.*

Inueteraſſe dicuntur Iudæi: quia nouum hominem non recipientes, in veteri permanſerunt. Pſal.17. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Vana verba. Vetera, quæ debent recedere ab ore, ſunt ſecularia, & vana verba. 1.Reg. 2.a. *Gre.ſ.1.Reg. 2.*

Feruor antiquorum. Antiquum ebur, feruorem antiquorum Patrum ſignificare poteſt. Thr.4.b. *Glo.int.ſ Thre.4.*

Via regia. Antiquæ ſemitæ viam tritam Sanctorum ſignificare poſſunt. Ier. 6. d. Ad idem referri poteſt antiqua porta Hieruſalem. Nec.3.b.12 c. *Hie.ſ.Ier.6.*

Homo vetus, & opera veteris hominis. Antiquæ veſtimenta, & veteres panni. Ier.6.d.38.c. ad veterem hominem, & opera veteris hominis referri poſſunt. Deut.8.2.29.a. Ioſ 29.a. Nec.9.d. Pſ.101. Iſ.23.d. Matth.9.b. Mar.2.d. Luc.5.g. Hebr.1.c. Et veteres ſacci ſunt opera veteris hominis. Ioſ. 9.a. Luc.12.d. *Ori.ſ.Ioſ.ho.10. Amb.ſ.Luc. 5.*

Vetus homo dicitur per diffidentiam, & malos actus. Rom.6.a. Eph.4.e. Col.3.b. Hic dicitur inueteraſſe inter omnes inimicos, qui veterem hominem ſecundùm omnia vitia ſectabatur. Pſ.6. Eccl.14.c. Baruc.3.b. Dan.13.f. *Aug.ſ.pſ.6.*

Peccata vtriuſque populi. Antiquæ iniquitates. Pſ.77 Et antiquæ ruinæ Iſ.61.d. videntur ſignificare tam lapſum populi Iudaici, quàm Gentilis. Vetuſtiſſima lepra deſignat nimium firmatam conſuetudinem peccandi. Leui.13.b. Iud.10.b.2.Paral. 38. d. Et vetus error videtur referri ad antiqua peccata idololatriæ. Iſ.26.a.2.Pet.1.b. *Hie.ſ.Iſ.16.61. Iſyc.ſ.Leui. 13.*

Vetus fermentum, eſt exterior homo cũ actibus ſuis: vel inueteratus peccatis, vitiiſque cõcretus, vel antiqui erroris peccatum. 1.Cor.5.b. Iſ.26.a. Et veteres vtres ſunt in peccato exiſtẽtes. Mat.9.b. Marc.4.d. Luc.5.g. *Amb.1.de pœn. 14. Ori.1.Periar.3. Baſi.ſ.pſ.32.*

Exterior homo. Vetuſta pellis Thre.3.b deſignat deformitatem in exterioribus Iudæorum. Et vetuſtatem peccati in his, qui erant velut pellis Chriſti. Vel in conditione mortalitatis facta eſt vetuſta: & caro in concupiſcentia. *Glo.ord.ſ.1. Thr.3. Rup.ſ.Ier.60.*

Inueteraſcunt oſſa. Pſ 31. quum virtutes minuuntur, aut tolluntur per peccatum, & etiam quum vires mentis labaſcunt. *Hie. Aug. Gre.ſ. Pſal.31.*

Veteraſcit auxilia malorum in inferno. Pſ.48. quia infirmatur eorum dux diabolus: & quia diuitiæ, & omnia quæ in hac vita habebant, euanuerũt: & non recipient, quę ipſi ſibi promittebant. Veteraſcit verò auxilium bonorum: quia non receperũt gloriam, qui erant in limbo, niſi poſt reſurrectionem Chriſti. *Baſi.ſ.Pſ.48. Hie.ſ.Pſ.48.*

Gre.ſ.Pſ.101. Veteraſcunt cæli ſicut veſtimentum. Pſ.101.quum corpora Sanctorum veniunt incorruptionem poſtea renouanda.

Glo.int.ſ.Prou.22 Antiqui termini non tranſgrediendi, videntur deſignare legem naturæ.Prou. 22. d. Vel fidem à Patribus ſtatutam. *Lex naturæ. Fides.*

Hie.ſ.Eze.26. Veteres ſolitudines, infernum ſignificare poſſunt.Ezec.26.d. *Infernus.*

Vetus ciſterna, quære Ciſterna.

Antrum, vide Spelunca.

Annulus, Circulus.

ANnulus eſt ornamentum manus ſeu digitorum præcipuè congruens deſponſatis, quaſi in pignus,& arrabonem futurarum nuptiarum.Eſt etiam ſignaculum ſecretorum.Circulus autem generalius nomen eſt.

Ori.ſ.Nu.ho.26. Ambr.de Ioſeph. 7.& 2.de pæn.3. Rup.8.ſ.Gen.30. Hie.epiſ.beat. & ſ.Iſ.3. Gre.30.mor.10. Iſyc.ſ.Leu.4.16. Bed.ſ.Gen.41. Annulus datus Thamar à Iuda.Gen. 38. d. deſignat pignus Spiritus, & vocationem, qua Chriſtus vocauit Eccleſiam. Deſignat etiam ſignaculum ſimilitudinis Chriſti:quod eſt in manu per operationes. Plerunquæ autem doctores ſignant, quòd ab auditoribus capi non poſſe conſiderāt. Deſignat etiam fidem, quæ accipitur in pignus, donec accipiat hœdum, hoc eſt, Chriſtum ſacrificatum videat facie ad faciem. Annulus autem Pharaonis datus Ioſeph, deſignare poteſt ſignaculum diuinorum ſecretorum,& pignus immortalitatis, & pontificatum fidei, quo credentium animæ ſaluatori ſignantur, ac frontibus,& cordibus noſtris per ſignum crucis figura exprimitur æterni regis.Gen.41.e.Ad hæc faciunt.Exo.35.c.Num.31. g.3. Reg.21.b.Iudith 10.a Eſter 3.b.8.a.Iſ.3.d.Ier.22.f.Dan.6.e.1.Mach.6.d.Luc.15. e. Iacob. 2.a. Deſignat etiam annulus ornamenta operum, quæ per manus ſignificantur. *Pignus Spiritusſancti. Vocatio. Signaculum ſimilitudinis Chriſt. Signaculum diuinorum ſecretorum. Pignus immortalitatis. Pontificatus fidei. Ornamenta operum.*

Gre.23.mor.14. Rup.1.ſ.Mat. Circulus diuinæ virtutis, omnipotentiam deſignat: qui in naribus Leuiathan ponitur, dum circumducta protectionis ſupernę fortitudine dæmonis ſagacitas retinetur. Vel eſt diuinum, & occultum iudicium, quo retinetur diabolus, ne tantum noceat, quantum vult. Iob 40.d.4. Reg.19.f.Iſ.37. e. Ponitur etiam ibi pro fræno. Vel deſignatur genealogia Chriſti, quæ eſt apud Lucam, quæ incipit à Deo & homine,& terminatur in Deum: quo circulo perforatus eſt Leuiathan. *Omnipotentia Dei. Frenum. Genealogia Chriſti.*

Gre.ſ.1.Reg.1. Circulus dierum, varia eſt manifeſtatio diuinæ voluntatis.1.Reg.1.c.Qui circulus præcedit conceptum Annæ: quia prius verbum Dei per prædicationem infunditur quàm in auditoribus plene agnoſcatur. Poſt circulum etiam dierum concipere, eſt poſt inſtabilitatem, quæ habebatur in ipſa contemplatione, demum robur deuotionis acquirere. *Manifeſtatio diuinæ voluntatis.*

Glo.ord.ſ.Exo.30 Rup.4.ſ.Exo.7. Annuli aurei altaris.Exo.30.a.35.b.37.d.duplicem ſignificant charitatem: qui nunquam ab altari ſeparantur, quia charitas nunquam excidit. Poſſunt etiam quatuor Euāgelia deſignare: quibus corda Sanctorum portantur. Annuli etiam arcæ & menſæ, eadem Euangelia deſignant, per quatuor orbis partes prædicanda. *Duplex charitas. Euangelia.*

Glo.ord.ſ.Exo.26 Circuli veli, quod pendebat ante arcam. Exo. 26.g. æternitatem diuini conſilij ſignificare poſſunt.

Glo.int.ſ.Exo.28 Annuli aurei in rationali.Ex.28.d.29.c.deſignant iugem memoriam nunquam finiēdæ claritatis in cælis: de qua ſolum fit memoria, vt maneant nobiſcum continua vincula charitatis. *Memoria charitatis caleſtis.*

Gre.ſ.Ezec.ho.19. Annuli aurei tabularum tabernaculi, coronam gloriæ ſignificare poſſunt. Exo. 26. f. Et circuli aurei cortinarum tabernaculi quinquaginta, perpetuam claritatem æternæ quietis deſignant. Vel certè ſignificant intellectum Sanctorum, vera ſapientia fulgentem. Ex.26.b.36.b. *Corona gloriæ. Claritas æternæ quietis. Intellectus Sanctorum.*

Hie.prol.ſ.Matt. Ricar.de ſ.Victo.2 de arca myſt.21. Gre.Nyſſen.de vita Moſis. Annuli aurei arcæ quatuor, deſignant quatuor Euangeliſtas.Exod.25. b. 37. a. Eoſdem deſignāt annuli aut circuli aurei menſę quatuor. Ex.37.b.Et annuli ænei quatuor in craticula ſuper arulam altaris, quatuor Euangeliſtas deſignant, qui humilium animas ſubleuant & ſuſtētant.Exo. 27.a.Deſignant etiam annuli arcæ diuinam ſcientiam,& præſcientiam,& diuinam prouidentiam,& prædeſtinationem.Item angelos nos ad ſuperna ſubleuantes. *Euangeliſtæ. Scientia Dei. Angeli.*

Ori.ſ.Eze.ho.6. Hie.ſ.Eze.17. Circuli aurei in auribus, ſignificant ſacros,& myſticos intellectus in mente. Ezech. 17.d.Et qui claudit aures ſuas, ne audiat iudicium ſanguinis,& ſepit eas ſpinis, ne particeps fiat inuidis,& detractoribus, iſte circulos habet,& rotulas in auribus. *Myſtici ſenſus.*

Gre.31.Mor.1. Bed.ſ.Prou.11. Circulus aureus in naribus ſuis ſeu porci.Prou.11.c.eſt pulchra, & circumflexa locutio in ſenſibus mentis ſtultę, cui ex eloquio aurum pendet: ſed tamen ex terrenæ intentionis pondere more ſuis ad ſuperiora non reſpicit. Quod& ad hæreticos referri poteſt, qui habent eloquentiam cum erroribus. *Nitor verborū.*

Glo.ord.ſ.Eccl.1. Circuli, in quos reuertitur ſpiritus, aut Sol, annui curſus ipſius Solis ſunt. Sic ponitur circulus anni, vel annorum. Eccl.1.b.1.Par.20.a.2.Par.21.d. *Circuitus ſolis.*

Circuli eburnei tentoriorum regis Aſſueri.Eſter 1.a.ad ſuperbiam mundanam ſpectant.

Anus, Vetula.

ANus, eſt mulier prouectæ ætatis,& iam inepta ad pariendum.

Glo.int.ſ.Gen.18. Anus Sara pariens.Gen.18.b.deſignat Eccleſiam ex Gentibus generantem multos in fide, in fine ſeculorum. Sed ſecundum quòd non credebat, deſignat Synagogam. *Eccleſia. Synagoga.*

Glo.ord.ſ.Zac.8. Anus in plateis Hieruſalem, ſunt ſanctæ viduæ in Eccleſia.Zac.8.a.1.Tim.5.a.Titum 2.a. *Vidua.*

Aniles fabulæ, dicuntur leues: quia anus & facilè credunt leuia, & facilius narrant.1.Timoth.4.b.

Anus, pars animalis,

ANus eſt poſterior pars animalis, qua ciborum excrementa purgantur: quæ pars vt turpis ab hominum oculis abſconditur.

Vitia quinque ſenſuum. Ani aurei quinque, quos obtulerunt ſatrapæ Philiſthinorum. 1. Reg. 6. a. carnalia vitia, quæ per quinque ſenſus committuntur, ſignificare poſſunt: aut turpitudinem peccati, qui cùm auream habeāt materiam, ſignificant dolorem peccatorum, per quem ad iuſtitiæ ſplendorem deuenitur. *Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Anxiari, Anxius, Anxietas, Angere, Anguſtia, Aporia.

ANxietas, vel anguſtia eſt in animo, quum non inuenit, qua ratione periculum imminēs euadere queat.

Aporiatus dicitur Deus, aut Chriſtus, quum deſiderauit, qui conuerterentur ex Iudæis: & non erant. Iſ. 59. d. *Glo. int. ſ. Iſ. 59.*

Paſſio Chriſti. Anxiatus erat ſpiritus Chriſti, quum dixit: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Pſ. 142. Et anguſtia erat eius tribulatio, & paſſio, de qua ſublatus eſt. Iſa. 26. c. 53. c. Iere. 15. c. Thre. 1. a. Ionæ 2. c. *Aug. ſ. Pſ. 142.*

Seueritas diuini iudicij. Anguſtia etiam ſeueritatem diuini iudicij, & vltionis in malos deſignare poteſt. Iob 27. b. Sap. 5. 1. Iſ. 8. d. 30. b. Soph. 1. c. Rom. 2. d. Et in hac vita ſunt in anguſtia, qui ſunt in erroribus, donec ad Dominum conuertantur. Et hæ ſunt anguſtiæ quotidianæ malorum. Eze. 30. d. Sūt etiam anguſtiæ, peccata cum pœna peccati: inter quas inimici apprehēdunt animam. Thr. 1. a. *Gre. 18. Mor. 5. Hie. ſ. Iſ. 8.*

Difficultas reſiſtendi tentationibus. Anxius ſpiritus, aut cor dicitur, quum reſiſtere nititur tentationibus, in quibus difficultātem patitur. Pſal. 60. 118. 142. Baruch 3. a. Et anguſtia animi, eſt ipſum bellum contra vitia. Gen. 42. d. Exod. 6. b. Deut. 26. b. 28. f. Iud. 10. c. 1. Ruth. 1. c. 1. Reg. 22. a. 26. d. 2. Reg. 1. b. 4. c. 3. Reg. 2. d. 4. Reg. 13. a. 2. Par. 15. a. 28. d. 1. Par. 21. b. Iud. 13. c. d. Eſter 11. c. Iob 15. c. 36. b. Prou. 11. b. 12. b. 17. c. 21. c. 24. a. 25. c. Sap. 5. a. Eccl. 10. d. 27. a. Iſ. 21. b. 26. c. 53. c. 59. c. 65. c. Ezec. 7. g. 30. e. Ier. 4. g. 49. e. Thr. 1. a. Dan. 13. c. Ioan. 2. d. 1. Mach. 13. a. 1. Cor. 4. b. 6. a. c. 12. c. *Hil. ſ. Pſ. 142.*

Synagoga perſequens Eccleſiā. Angens vehementer Phenenna Annam. 1. Reg. 1. a. deſignat ſynagogam perſequentem Eccleſiam etiam vſque ad mortem, vt Saulus perſequebatur. Acto. 9. a. Gal. 1. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.* *Vita actiua.* Eſt etiam actiua vita, quæ cùm nimium vacat actioni, angit contemplatiuam, nec quieſcere ſinit. *Amb. ſ. 2. Cor. 6.*

Anguſtiantur, qui non ſperant, nec amant. 2. Cor. 6. c.

Apadno.

APadno, id eſt, ſolium ſuum: ſumitur pro montanis Iudææ, vbi Antichriſtus figet tabernaculum ſuum. Dan. 11. g. *Hie. ſ. Dan. 11.*

Aper.

APer eſt ſus ferus, & ſylueſter, qui & ſingularis ferus appellari ſolet. Eſt animoſus, iracūdus, & furibundus, quia ſanguinem multis fibris refertum habet. Apri mares dentes habēt exertos, fœmina verò non: quos ait Plinius apud Indos cubitali longitudine inueniri. Eſt aper periculoſus etiam ipſis venatoribus. *Ari. 2. de partibus ani. 4. & 3. de partibus ani. 1.*

Gentilis populus. Aper de ſylua ſignificare poteſt Gentilem populum, aut principem Gentilium, vt Veſpaſianum, & Titum, qui diſſiparunt populum Iudæorum. Pſ. 79. Et dicitur ſingularis ferus, quia ſuperbus. Significat etiam Iudæos, qui in paſſione in Chriſtum, vt apri, ſæuierunt. Et prætetea diabolum, qui exterminare nititur vineam Dei, hoc eſt, Eccleſiam. *Aug. ſ. Pſ. 79. Arn. ſ. Pſ. 79. Geor. Ven. Cant. 1. to. 7. ca. 28. Euc. q. in Pſ.*

Aperire, Adaperire, Pandere, Apertura.

APerire, eſt recludere, quod clauſum eſt. Item annunciare. Apocali. 6. a. Cùm aperuiſſet Agnus vnum de ſeptem ſigillis. Exponere. Luc. 24. c. Et aperiret nobis ſcripturas. Fodere. Exo. 21. g. Si quis aperuerit ciſternam. Fœcundare. Iſ. 45. b. Aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Inſidiari Pſ. 7. Lacum aperuit & effodit eum. Manifeſtare. Nu. 20. a. Aperi eis theſaurum tuum. Miſereri. Mat. 7. b. Pulſate & aperietur vobis. Reſerare. Gen. 41. g. Aperuit Ioſeph vniuerſa horrea Ægypti. Reuelare. Gen. 44. c. Aperuerunt ſaccos.

Aperta dicuntur omnia oculis Dei. Heb. 4. d. quia nihil eum latet.

Miſereri. Aperit Deus oculos ſuos, quum miſericordiam præſtat. Baruch 2. d. 2. Par. 6. g. Zach. 12. b. *Gre. 11. Mor. 28.* *Aduertere.* Et quum iudicia exercet, & quem feriat, videt. Iob 14. a.

Aperit Deus labia ſua. Iob 11. a. quū voluntatem ſuam hominibus per aperta indicia oſtēdit. *Gre. 4. Mor. 4.* *Manifeſtare.* Quaſi enim reſerato ore loquitur, quum remota obſcuritate diſpoſitionis intimæ, tenuit occultare, quod vult. Aperuit Chriſtus os ſuum, quando reſerauit myſteria ſacræ Scripturæ. Matth. 5. a. *Rup. 4. ſ. Matthæū*

Largiri. Aperuit Deus manum ſuam, quum manifeſtauit Chriſtum ſuum. Pſ. 103. *Glo. int. ſ. Pſ. 103.*

Aperit etiam manum ſuam, quum dat liberaliter. Pſal. 144. Et alij etiam aperiunt manum. Deut. 15. b. Prou. 31. c. Mulier fortis aperit manum ſuam inopi, quum in Eccleſia fiunt eleemoſynæ pauperibus. Item quia Eccleſia myſteria fidei ignorantibus, per operarios veritatis reuelauit. Aperit è diuerſo manus ſuas auarus, vt accipiat. Eccl. 40. c. In aperiendo manus ſuas lætabitur. *Bed. ſ. Prou. 31. Glo. int. ſ. Eccl. 40*

Aperit Deus oculos alicuius,quum dat intelligentiam Scripturarũ: vt quum aperuit oculos Agar.Gen.21.c.Sic aperuit oculos cæcorum ad veritatis intelligentiã eos reducens.Matt. 20.d.Luc.24.c.4.Reg.4.f.Pſ.118.Iſ.35.b.42.a.

Illuminare. — *Ori.ſ.Gen.ho.7.et ſ.Mat.ho.13. Tert.aduer.Iudæos Hie.ſ.Iſ.35.*

Aperti ſunt etiam oculi Adam & Euæ.Gen.3.b.ad intuendum videlicet, & cogitandum, quod antea non aduerterant.Dicuntur autem hæc de ſenſu mentali. Aperiuntur autem oculi cadentis,quum quis humiliatur,atque ita reſerantur ei myſteria.Nu. 24. a. Aperti ſunt etiã oculi Adam,& Euæ ad concupiſcendum,quod non licebat.

Cognoſcere. — *Aug.11.de gene. ad lite.31. Chry.ſ.Gen.ho.16 Rica.de S.Vict.de ſecu.confer.*

Aperit oculos malus in inferno,ſed ſerò:vt cùm diues vidit Lazarum. Sic dicitur de diuite.Iob 27.d.Aperiet oculos ſuos,& nihil inueniet.

Chry.de lapſu primi homin.

Aperire oculos, interdum eſt diligentiam adhibere.Sic dicitur Prouer.20. b.Aperi oculos tuos,& ſaturare panibus.Eadem ratione dicitur Deus aperire cor. Acto.16.c.2.Mach.1.b. Et voluntatem.Eſter 5.b.

Diligentiam adhibere. — *Gre.18.mor. 10. Glo.int.ſ.Prou.20 Ori.ſ.Exo.ho.3.*

Aperit Deus os,vel exiſtit in ore,quum facit nos recta loqui.Exo.4.c.Pſ.50. Sapien. 10. d. Chriſtus aperuit os,vt daret theſauros ſapiẽtiæ:Dauid verò aperuit,vt acciperet.Pſ.118.Mat. 5.a.Mar.3.d.Act.18.d. Aperuit Ezechiel os ad comedẽdũ volumẽ.Ez.2.d.quia prædicator ipſe prędicando reficitur. Aperit etiã os, quũ parat ſenſum ad intelligentiã. Eze.3.a.g.Apertio quoque oris,eſt declaratio myſteriorum.Eph.6.f.Illius autem Deus aperit labia,qui non ſolùm quid loquitur,ſed etiam quando,& vbi,& cum quo loquatur, attendit.Pſal. 50. Aperit etiam Deus labia,quum iuſtificat:quia non vult laudari à peccatore.

Dans Deus rectum ſermonẽ. — *Amb.ſ.Pſ.118. ſer.17. Hie.ſ.Ezec.2.& ſ. Ephe.6. Gre.ſ.Eze.ho.9. & ſ.Pſ.50. Amb.apol.Dauid. 17.*

Aperuit Iob os ſuum,quaſi digna auditu dicturus. Iob 3. a. Sanctorum enim corda, quæ clauſo ore occulta ſunt,aperto ore deteguntur: & quum cogitationes detegunt, os aperire referuntur:vt intenta mente,quaſi apertis vaſculis:quid intus cõtineant, feſtinemus cognoſcere:ac noſmetipſos eorum intimo odore recreare. Vnde & ſublimia præcepta Domino in monte dicturo præmittitur. Aperiens os ſuum,dixit: quamuis illic & hoc accipi debeat:quia tunc os ſuum in præceptis aperuit, in quibus dudum aperuerat ora Prophetarum. Ad hæc faciunt.Pſ.77.Prou.8.a.31.a.Eccl.15.a.Dan.10.c.Mat.5.a.Luc.1.f.

Magna loqui. — *Gre.4.mor.4.*

Apertum dicitur os Prophetæ,quum re implentur, & oſtenduntur impleta ea, quæ dixit ipſe Propheta.Et apertum os Ezechielis poſt vaſtatam Hieruſalem, deſignat dilatatam prædicationem Chriſti in mundo,poſt euerſam Hieroſolymam.Ezec.29.d.33.c.

Impletio prophetiarum. Dilatatio Euãgelij. — *Hie.ſ.Eze.33.*

Aperire os eſt etiam deſyderare,vel confiteri.Gen.4. b. Pſalm.80.118.Et aperta eſt lingua mutorum.Iſ.35.b.quum Gentiles confitentur vnum Deum.Prou.31.d.Ecc.26.c.39.a. Eſt etiã vouere.Iud.11.f.

Deſyderare. Confiteri. Vouere. — *Hil.ſ.Pſ.118. Hie.ſ.Iſ.35.*

Eſt etiam aperire os,defendere:& non aperire,non defendere.Pſ.38.Prou.24.a.Iſ.10.c.53. c.Sic non eſt aperire os Hieruſalem præ confuſione. Eze.16.g.quũ anima culpas ſuas agnoſcit, & Dei beneficentiam vt iam non audeat aliquid boni aſcribere operibus ſuis, ſed diuinæ gratiæ.Aperit etiam os ſuum muto,qui pro cauſa pauperum, qui per ſe eloqui in iudicio non valent,eloquitur,& eos defenſare curat,qui patriæ cæleſtis intuitu huius vitæ viã ocyus tranſire curant.Aperiendum quoque os populo Gentium,fidei verbum prædicando: qui diuina eloquia prius perſonare neſciebat.Prouer.31.a.

Defendere. Prædicare. — *Hie.ſ.Eze.16. Bed.ſ.Prou.31.*

Aperientes hoſtes Iob ſuper eum. Iob 16. b. Fuerunt Iudæi clamantes in Chriſtum in paſſione.Et Iudas aperuit os,quum dixit:Aue Rabbi.Pſ.108.Thr.2.c.Et aperiunt mali os ad cõuitiandum,& maledicendum.Pſa.21.Iſ.10.d.

Subſannare. — *Hie.ſ.Iob.16.& ſ.Pſ.109.& ſ.Iſ. 10.*

Aperuit terra os ſuum.Gen.4.b.hoc eſt,Eccleſia per confeſſionem peccatorum, & fidei, per quam ſuſcepit ſanguinem Abel,hoc eſt,Chriſti.Aperit etiam terra os ſuum, quum ſenſus aperiuntur ad omnia ſenſibilia.Num.16.e.Deu.11.a. Pſ. 105. Item ſacri doctores aperiunt os ad confutandas hæreſes.Apoc.12.d.

Confeſſio peccatorum, & fidei. Confutatio hæreſum. — *Aug.epiſt.12. Aug.12.cõt.Fau. 11. Bed.ſ.Gen.4. Phil.quod dete.potiori inſidie.*

Aperit puteus os ſuum,quum diabolus circuit,quærens quem deuoret.Pſ.68. Iſa.5.d.51.c. Thr.3.e.Ad idẽ referri poteſt aperiri puteum abyſſi.Apo.9.a.Et aperiri os ſpeluncæ.Ioſ.10.d.

Diligentia Diaboli. — *Rup.4.ſ.Gen.6.& 7.ſ.Apoc. Arn.ſ.Pſ.68.*

Aperuit etiam Deus os aſinæ.Num. 22. e. vbi deſignatur turbam plebeiam quandoque rectores Eccleſiæ clamoribus ſuis arguere & obiurgare,propter auaritiam, quam in eis regnare vident.

Murmuratio vulgi in prælatos. — *Rup.2.ſ.Apocal.*

Aperit Deus aures virorum,quum in quiete mentes eorum inſtruit.Iob.33. b.Iſa.50. b. Sic aperit ſenſum.Luc.24.g.Marc.7.d.Apertas aures habebant Iudæi:quia habebant literam legis,& non audiebant,quia nolebant credere Chriſto ſpiritualiter eam interpretanti.Iſ. 42.d.

Illuſtratio diuina. — *Gre.23.Mor.21. Hie.ſ.Iſ.42.*

Aperit Deus vuluam Rachelis,quum dat vim operatiuam vitæ contemplatiuæ.Gen. 30.c. Et ipſe Deus aperit vuluam virtutis, vt pariat, non Deo, ſed Abrahæ, aut alij.Aperire etiam vuluam,deſignat initium boni operis: & Sancti hanc aperiunt. Et ipſa mens dicitur aperire vuluam animæ,ad operandum.Et vuluam Eccleſiæ aperuit Chriſtus,vt multos deinceps generaret filios per fidẽ.Exo.13.c.34.c.Luc.2. d.Aperire autẽ vuluã dicitur, qui primò naſcitur.

Dans Deus vim operatiuam. Primò naſci. — *Amb.epiſt.14.& 2.de Abraham. 11.& ſ.Luc.2. Phil.de cheru.*

Aperiens Ioſeph horrea Ægypti.Gen.41.g.deſignat Chriſtum prædicationis myſteria aperientem.Sic dicitur aperire Dominus theſaurum ſuum.Deu.28.a.Ier.50.d.Ecc.43. b. Et aperuit Eſdras librum legis.Nee.8.b. Idem deſignat Samſon aperiens veritatem ænigmatis. Iudic.16.d.Et agnus aperiens librum ſignatum.Apoc.5.b. Et clariùs Chriſtus aperuit ſcripturas.Luc. 24. c. Et aperire ſaccum,eſt quærere ſpiritualem ſenſum in literali latentem.Geneſ. 42.c.44.c.Et aperire fiſcellam,in qua erat Moſes.Exo.2.a.eſt aperire obſcuritatem ſacramẽ-

Reſeratio myſteriorum. — *Bed.ſ.Gen.41. Gre.4.dial 42. Bed.ſ.Exo.2.*

torum

torum legis. Ipſe dat oſtium apertum bonis. Apoc.3.b. Aperuit etiam Chriſtus librum: quia ipſe impleuit myſteria. Eadem deſignabit apertum templum. Apoc.15.c.

Impletio myſteriorum. — *Rup.2.& 4.ſ.Apo.*

Aperit Deus flumina, quum dat dona Spiritusſancti, & doctrinam ſacræ Scripturæ. Iſ.41.c. Nah.2.b. Sic aperuit cataractas. Mal.3.c. Et aperuit molarem dentem maxillæ, vnde ortus eſt fons Samſoni. Iud.15.d. Et aperuit librũ, quum in monte reſerauit myſteria in ſe cõpleta. Apo.5.b. Et apertum templũ in cælo, eſt reuelatio myſteriorũ incarnationis in Eccleſia. Apo.11.c.

Dans Deus dona & doctrinã. — *Hie.ſ.Iſ.41.*

Aperiet Dominus theſaurum ſuum, quum manifeſtam faciet Eccleſiam in iudicio. Deu.28.a. Ier.50.d. Eccl.43.b.

Ori.ſ.Ier.ho.3.

Aperit Chriſtus, & nemo claudit: quia ſi ipſe ſaluat, nemo poteſt condemnare. Iſ.22.f. Ier.13.c. Apoc.3.b. Nemo autem aperit, claudente Deo: quia nemo poteſt conuertere eum quem ipſe in ſua obſtinatione reliquerit. Iob 12.b. Dicitur tamen veniſſe ad aperiendũ. Iſ.51.c.61.a.

Virtus Chriſti. — *Amb.epiſt.11. Aug.ſ.Apo.ho.4.9. Gre.11.Mor.5.6.*

Aperit Deus pharetram. Iob 30.b. quando conſilium ſuum flagellando, & corrigendo manifeſtat. Cùm enim peccata Dominus videt, & tamen manum ad vindictam non commouet, quaſi clauſam pharetram tenet. Sed feriendo indicat, quantum ei in nobis diſplicuit hoc, quod diu videndo tolerauit. Dicuntur etiam manus Dei aperuiſſe arcum ſeu iridem in nubibus. Eccl.43.b.

Correctio Dei. — *Gre.20.Mor.19.*

Aperit mulier pharetram ad omnem ſagittam, quum omni peccato conſentit. Eccl.26.c.

Aperuit Chriſtus carcerẽ vinctis, hoc eſt, limbũ, quem non aperuit Lucifer. Iſa.14.d.61.a. Acto.5.d.12.b.16.c. Et aperuit Deus portas mortis. Iob 38.b. quum aperuit Chriſtus limbum, quia fortitudinem dæmonum moriendo ſuperauit. Vel aperuit ſenſus, quum ſolutis prauis cogitationibus, ad nos poſt confeſſionem venit.

Liberans Chriſtus à Limbo. — *Gl.int.ſ.Ecc.26. Hie.ſ.Iſ.14. & ſ.Iob 38. Gre.19.Mor.6.8.*

Aperta monumenta in paſſione Chriſti. Mat.27.f. futuram corporum reſurrectionem deſignant. Sic aperit Deus tumulos, aut ſepulchra. Ezech.37.d. Aperiuntur etiam monumenta, quum animæ reuiuiſcunt à peccato.

Reſurrectio corporum. — *Amb.ſ.Luc.23. Ori.ſ.Mat.ho.35.*

Aperire ſpem in valle Achor. Hoſ.2.c. eſt per tribulationes & patientiam generari ſpem. Vel aperta eſt ſpes fidelibus, quum lapidatus eſt Acham, hoc eſt, quum deſtructa eſt Hieruſalem cum ſuis principibus, qui conturbabant Eccleſiam.

Reſurrectio animæ. — *Hie.ſ.Hoſ.2. Rup.ſ.Hoſ.2.*

Aperit Deus humerum Moab. Ezec.25.b. quum tollit, & diſſoluit omnem fortitudinem, & rationes dialecticas Philoſophorum.

Hie.ſ.Eze.ho.25.

Pandit Chriſtus iter ante populum ſuum. Mich.2.d. quia ſe obtulit vt viam: & quia præceſſit exemplo, & quia aperuit iter ad cælum.

Chriſtus via. — *Hie.1.Mich.2.*

Aperit ſponſa ſponſo. Cant.5.a. quum eum recipit in corde, reliquis omnibus excluſis. Luc.12.e. Apoc.3.d. Et quum hi, qui vacant contemplationi ob neceſſitatem proximorum extenduntur ad prædicandum. Aperimus etiam peſſulum ſponſo. Cant.5.b. quando remotis fluxis voluptatibus, cor noſtrum (quod priùs durum fuerat) in amorem Chriſti ſoluimus: & ſpõſo pulſanti ad oſtium introitum liberum facimus.

Recipere Chriſtum in corde. Succurrere proximis. — *Amb.de Iſaac.6. Aug.ſ.Ioan. tra.57. Gre.ſ.Can.5. Rup.ſ.Cant.5.*

Apertum oſtium in cælo, Chriſtum ſignificat. Apoc.3.b.4.a. Et aperit Deus ianuam cæli bonis, quum manifeſtat illis Chriſtum: & quum aperit doctrinam ſacræ Scripturæ: & quum reſerat corda Apoſtolorum vt influant lumen doctrinæ. Pſ.77. Ma.25. Luc.13.c. Ioan.10.a. Et aperti cæli Ezechieli, deſignant apertionem Chriſto factam in baptiſmo: & apertionem per ipſum Chriſtum factam: & confeſſionem diuinitatis Chriſti. Ezech.1.a. Eccle.43.b. Mala.3.c. Mat.3.d. Marc.1.a. Lucæ 3.e. Ioan.1.g. Acto.7.g.10.b. Aperiuntur autem cæli, non reſeratione elementorum, ſed ſpiritualibus oculis. Aperitur autem pulſantibus. Luc.11.b. Apertum cælum, incarnationem Verbi deſignat. Apoc.19.c.

Chriſtus aperiens myſteria. — *Aug.ſ.Apo.ho.3. & ſ.Pſ.77. Hie.ſ.Pſ.77. Amb.ſer.31.38.& 3.de fide 7. Hie.ſ.Matt.3. & ſ.Ezec.1. Rup.11.ſ.Apo.*

Incarnatio.

Apertæ cataractæ cæli. Gen.7.b. Iſ.24.c. deſignant cælum habere apertam cognitionem de criminibus.

Hie.ſ.Iſ.24.

Aperiuntur portæ iuſtitię Chriſto, & etiam iuſtis qui operati ſunt iuſtitiam. Pſ.117. Iſa.26.a.60.b. Et aperuit Deus portas Cyro, hoc eſt, Chriſto, cui nihil poteſt reſiſtere: & etiam prędicatoribus. Iſ.45.a.

Hie.ſ.Iſ.26.45.

Aperiens Samuel oſtia domus Domini, deſignat Apoſtolos virtutes ſpirituales prædicantes. 1.Reg.3.c. Ezec.46.a. 1.Par.9.c. Col.4.a. Apoc.11.d. Ad idem referri poteſt apertio portarum Hieruſalem Nee.7.a.13.c. Ier.39.a.

Apoſtoli prædicantes. — *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Aperit Deus portas vultus Leuiathan. Iob 41.a. quum hæreticos ſub ſpecie ſanctitatis abſconditos manifeſtat. Et aperuit portas mortis. Iob 38.b. quia Chriſtus dæmonum fortitudinem moriendo ſuperauit. Sic dicuntur apertæ portæ fluuiorum. Nah.2.b. Hoc eſt, diſſipatæ ſunt leges Imperatorum impedientes cõuerſionem ad fidem.

Detegens Deus hæreticos. — *Gre.29.Mor.60. & 33.Mor.28. Rup.ſ.Nah.2.*

Aperiens Noe tectum, ſeu feneſtram arcæ. Gen.8.a. deſignauit auferẽda voluptatis impedimenta, quæ non ſinunt mentem ad ſuperiora euolare.

Auferre voluptates. — *Amb.de Noe.20*

Aperuit Libanus portas ſuas. Zach.11.a. quum templum Hieruſalem euerſum eſt à Romanis. Aperuit etiam portas ſuas, quum Gentilitas ſuſcepit fidem: quod etiam de Niniue dicitur. Nah.3.c. Et apertæ ianuæ vrbis Hai. Ioſ.8.d. Acto.14.d. 1.Cor.16.b. Col.4.a. Apertum etiam eſt templum, quum fides Chriſti manifeſtata eſt in mundo. Apoc.11.a.

Euerſio Hieruſalem. Manifeſtatio fidei. — *Hie.ſ.Zac.11. Rup.7.ſ.Apo. Amb.de inſt.vir.8.*

Non aperiri portam clauſam templi. Eze.44.a.46.a. deſignat integram virginitatem ſacratiſſimæ virginis Mariæ: & etiam clauſa myſteria ſacræ Scripturæ. Aperuit etiam Deus ianuas cæli. Pſ.77. hoc eſt, ventrem & mentem Beatæ Virginis: mentem ad credendum, ventrem ad pariendum manna. Aperiri autem terram eſt parere Virginem. Iſ.45.b.

Virginitas Mariæ, & partus. — *Hie.ſ.Ez.44.46. Rup.1.ſ.Mat. Glo.int.ſ.Iſ.45.*

Aperta ianua hoſtes irrumpunt,quando peruerſi, accepta temporaliter poteſtate , in quo rundam cordibus munimina fidei deſtruere conantur.Iob 30.b.Et tunc dicuntur aperiri mala ab Aquilone ſuper habitatores terræ.Ier.1.c. Aperit autem portas hoſtibus,qui per ſenſus dat locum tentationibus diaboli.Nah.3.c.

Aperta radix ſecus aquas.Iob 29.c.eſt quando ad percipienda veritatis fluenta , cogitatio mentis infuſioni intimæ paratur,& expanditur. Vel quãdo autor humani generis per humanitatem ſuam hominibus demonſtratur. Vel quando ſpes figitur in ſacris eloquiis : vel fides, & charitas extenditur ad Gentes.

Non aperiunt Prophetæ iniquitatem populi,quum non eos prouocant ad pœnitentiam. Thr.2.c.deſignantur etiam ſenſus carnis,non oſtendentes,niſi quæ ipſis ſunt grata.

Aperit oſtiarius paſtori vero,quum Spirituſſanctus docet omnem veritatem paſtores Eccleſiæ. Ioan.10.a.

Aperiunt frumenta malè,qui vendunt dona Spirituſſancti.Amos 8.b.

Aperiunt ſibi feneſtras hæretici.Ier.22.d. quum non ſolidam habent doctrinam , ſed falſa lucem veritatis imitantia dogmata.

Aperuerunt Magi theſauros ſuos Chriſto.Ma.2.b.fidem interiorẽ muneribus proteſtãtes.

Aperire in Pſalterio propoſitionem,eſt facere,& docere præcepta decalogi.Pſ.48.

Aperti libri,deſignant reuelationem ſecretorum cordis.Dan.7.d.Apoc. 10.a. Aperti ſunt etiam libri in paſſione Chriſti , quando apertæ ſunt Scripturæ. Apertum erit germen domus hypocritæ.Iob 20 d.quũ omne malũ,quod in cõſciẽtia illius naſcebatur,in iudiciooſtẽdetur.

Aperta manu diligit ſtratum amatorum,qui impudenter prædicat peccata ſua.Iſ.57.b.

Aperire ciſternam.Exo.21.d.eſt intellectu valido Scripturæ ſacræ arcana penetrare. Vel eſt incautè docere,vnde alij in errorem inducantur.

Aperire lacum.Pſ.7.eſt parare fraudes , quibus iuſtus deceptus in peccatum incidat. Vel aperitur lacus,quum conſentitur malæ ſuggeſtioni terrenarum cupiditatum.

Aperiri fontem ſanguinis mulieris menſtruatæ,eſt effundi in voluptates carnis.Leu.20.c.

Aperiens Iahel vtrem lactis.Iud.4.d.Eſt dans moralem doctrinam,qua ſopiatur Siſara.

Aperire faucem ad menſam,gulam indicat.Eccl.31.b.

Aperiri prata.Prou.27.d.eſt tradi ſacramenta,quæ clauſa erant in veteri lege.

Aperturæ,per quas exibunt vaccæ.Amos 4.a.euaſiones deſignant hæreticorum , quæ non eis proderunt,quin in infernum detrudantur.

Aperturæ murorum Hieruſalem.Amos 9.d.deſignant reliquias Iſrael,quæ ſaluæ fient.

Apex.

APex eſt ſummum:aut culmen rei,vt apex montis,eſt ſummitas montis:vt Iudith 7.a.ponitur apex montis,qui reſpicit ſuper Dothaim.

Apex etiam eſt minima punctura,quæ fit ſcribendo:quem ait Chriſtus non præterituram à lege, donec omnia fiant.Mat.5.b.

Aphrica, Aphricus, Auſter.

APhrica prouincia tertia pars orbis dici ſolet, quæ eſt ad partem meridianã Sole feruentem: qua parte flat ventus Aphricus, qui & Auſter dicitur , & pars illa dicitur auſtralis plaga.Hebraice autem Phud. Aphricus tamen ventus aliquando ſumitur pro vento Occidentali.

Auſter ventus interdum ſumitur feruor Spirituſſancti: cuius aduentu antiquus hoſtis velut aquilo expellitur.Can.4 d Surge Aquilo,& veni Auſter.Sumitur auſter,vel auſtralis plaga pro feruore Spirituſſancti.Iob 9.a.37.c.39.c.Pſ.125.Ioſ.15.d.Iſ.21.a.Ier.17.d.Ezec.21.a.40.a.Abdi.g.Haba.3.a.Luc.12.g.Acto.27.b.28.c.Apocal.21.d.Poteſt etiam ipſum Spiritum ſanctum ſignificare.

Auſter etiam , ſeu auſtralis plaga deſignat interdum feruorem charitatis, & fidei,& ipſos habentes feruorem Spirituſſ.Deſignat etiam illuſtrationem doctrinæ.Gen.24.g. Exo 26. b. 27.b. Num.8.a.33.a.Iſ.21.d.Ier.17.d.Ezec.20 g.Abdi.g.Hab.3.a.Terra etiam Auſtri , eſt ſacra Scriptura.Zac.6.b.

Auſter præterea ſumi poteſt pro gloria cæleſti : vt lignum cadit ad auſtrum , quum homo per mortem tranſit ad gloriam cæleſtem.Eccleſiaſtæ 11.a.Iſ.21.d.49.d.Hab.3.a.Zac.14.b.Auſter autem licet non ſemper,ferè tamen in bonum ſumitur.

Auſtralis plaga vitam contemplatiuam in Deum feruentem ſignificat.Gen. 13. a. 20.a. 24. g.Et auſtri gazophylacia ſunt ſpiritualis intelligentiæ ſacramenta.

Auſtralis etiam plaga interdum deſignat Iudæos:& etiam ipſam Iudæam,quę eſt in auſtrali parte ad alias tribus comparata. Exo.26.b.Ioſ.17.b.25.a.18.c.Iud.2.d.Iſ.30.b.43. a. Ier.13.c. Zach.6.b.

Auſtrales ciuitates ſumi poſſunt pro inferno:vt Ier.13.c. Ciuitates auſtri dicuntur clauſæ.

Auſtralis etiam plaga deſignat Gẽtilitatem,& extremam orbis partem, vnde adducit Deus fideles Iſ.43.b.49.d.66.f.Nah.3.b.Mat.12.d.Luc.11.d.

Aphricus ventus,vt ſit ventus Occidentalis,ſignificare poteſt prædicatores humiliora prædicantes.Auſter verò prędicatores cæleſtem vitam agentes,& ſublimiora prædicantes,ac feruorem ſpiritus habentes.

Gre.20.mor.23. Hie.ſ.Nah.3. Gre.19.mor.26. Hie.ſ.Iob.29.31. Glo.ord.ſ.Thr.2. Cyr.7.ſ.Ioan.1. 2. Hie.ſ.Amos 8. Hier.ſ.Ier.22. Glo.ord.ſ.Mat. 2. Baſ.& Hie.ſ. Pſ. 48. Glo.int.ſ.Dan. 7. Rup.ſ.3. Reg.4. Gre.ſ.15.mor.16. Hie.ſ.Iſ.57. Clem.Alex.5.ſtro. Gre.17.mor.13. Aug.ſ.Pſ.7. Amb.de Iſaac.1. Glo.ord.ſ.Iud.4. Bed ſ.Prou.27. Hie.ſ.Amos 4. Hie.ſ.Amos 9. Gr.9.Mor.9.& 27 Mor.24.&31.mor. 33.& ſ.Eze.ho.13 Aug.epiſt.120.& ſ. Pſ.125. Euch.for. Spirit.3. Rup.2.ſ.Ezec.2. Ori.ſ.Exo.ho.9. Hie.ſ.Iſ.21. & ſ. Ier.17.& ſ.Ez.20 Aug.8.de ciuit. Dei.32. Euch.for.ſpir.3. Rup.ſ.Zac.6. Hie.ſ.Eccl.11. & ſ.Iſ.21. Hier.ſ.Eze.42. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.12. Gre.27.mor.26. Hier.ſ.Iſ.30.& ſ. Ier.13. Hie.ſ.Ier.13. Ori.ſ.Cant.ho.1. Hie.ſ.Iſ.66. Aug.Pſ.77.

Poteſtas malor[um] Præparari ad doctrinam. Non prædicare. Docens Spirituſſanctus. Vendere dona Spirituſſancti. Docere errores Manifeſtatio fidei. Docere præcepta. Reuelatio cordis,& peccator[um]. Impudenter peccare. Incautè docere. Fraudes. Effundi in voluptates. Doctrina moralis. Gula. Apertio ſacramentorum. Euaſiones hæreticorum. Reliquiæ Iudæorum. Feruor Spirituſſancti. Spirituſſanctus. Feruor charitatis. Illuſtratio doctrinæ. Sacra ſcriptura. Gloria cæleſtis. Vita contemplatiua. Iudæi. Iudæa. Infernus. Gentilitas. Prædicatores cæleſtium.

Tentationes. Caſtigatio Dei. Tribulationes. Aphricus etiam graues tentationes infidelitatis deſignat: vt turbines venientes de deſerto. Iſ.21.a. deſignat etiam aphricus caſtigationem Dei. Ezech.20.g. Et feruorem tribulationis. Gen.20.a. Ezec.27.e. Zac.9.d. *Hie.ſ.Ezec.27.*

Apes.

APes animal notum ex inſectorum genere, cuius opus eſt admirabile, & hominibus maxime vtile, nempe fauus ex melle & cera, quæ conficit ex rore è floribus collecto, eſt illi aculeus in cauda. Habent apes regem gregatim viuentes ac formam reipublicæ ſeruãtes, quæ gubernatur. Apes quum aeris motus ſuſpectos habet, lapillis ſæpe ſublatis per inania ſe librat nubila: ne leue alarum remigium præcipitent flabra ventorum. *Ambr.5. de exa. 21. & de virg.3.*

Apoſtoli, & Prophetæ. Chriſtus. Sacerdotes, & fideles. Apes ſignificare poſſunt Apoſtolos, & Prophetas ſacræ Scripturæ tanquam faui mellis conditores: & ipſum Chriſtum velut apum regem, qui habet mel miſericordiæ, & aculeum iuſtitiæ. Et apes in ore leonis, deſignant ſacerdotes, & omnes fideles Chriſti. Iud.14.b. Eccl.11.a. Et dicta prudentum, ſunt opera apum, iuxta illud: Fauus mellis ſermones boni. *Ori.ſ.Iſ.ho.21 Amb.ſ.ſer.83. Aug.ſer.103. Bern.ſer.1. de adu.*

Dæmones. Iudæi. Apes, quatenus pungunt, & infeſtæ ſunt, ſignificare poſſunt dæmones: & etiam Iudæos Chriſtum perſequentes: qui neſcientes, fecerunt Chriſtum nobis in paſſione fauo dulciorem. *Deut.1.g* Pſ.117. Et Iſaiæ 7.c. Appellantur Aſſyrij apes, propter aculeos ſagittarum, quibus vtuntur. *Euch.ſer.ſpirit.5. Hie.ſ.Iſ.7. Aug.ſ.Pſ.117.*

Malitioſi & iracundi. Apes in ore mel habent: in aculeo caudæ vulnerant. Sic malitioſi, & iracundi, & omnes qui lingua blandiuntur, ſed latenter ex malitia feriunt, apis nomine deſignantur. *Gre.ſ.Ezec.ho.9. Euc.ſer.ſpirit.5.*

Apes formam habet virginitatis ſiue ſapientiæ, iuxta illud: Vade ad apem & diſce, quàm operatrix ſit. *Euc.ſer.ſpirit.5.*

Apollonius.

Diabolus. APollonius hoſtis Iudæorum, qui ab eis occiſus eſt. 1. Mach.a.3.b. typus eſſe poteſt diaboli, qui perſequitur fideles. Et etiam ſæuitiæ Iudæorum, & hæreſiarcharum. *Gl.ord.ſ.1.Mac.3*

Aporia, Aporiari, quære Anxiari.

Apoſtata, Apoſtatare.

APoſtata dicitur, qui retrocedit ab aliqua profeſſione, vt à fide, aut à virtute. Et apoſtatæ ſunt, qui recedunt à Deo. Ezechielis 2.b. Vt autem, qui à fide recedit, apoſtata eſt: ita qui ad peruerſum opus, quod deſeruit, redit, apoſtata à Deo reputabitur, etiam ſi fidem tenere videatur. *Gre.ſ.Ezec.ho.9.*

Superbus. Apoſtatam dicit Dominus regem, aut quemcunque rectorem. Iob 34. b. quia quoties extollitur in eo, quòd cæteros regit, toties per lapſum ſuperbiæ à ſummi rectoris ſeruitio ſeparatur: & quum æquales ſibi ſubditos deſpicit, eius ſuper ſe dominium, ſub quo omnes æquales ſunt, non agnoſcit. Prou.6.b. Eccl.10.b. Eze.2.a. *Gre.24.mor.29.*

Deficere à recta ratione. Apoſtatare etiam, eſt à recta ratione deficere. Eccl.19.a. Vinum, & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes. Eſt etiam à vera ſapientia & recta fide deficere: quod eſt hæreticorum. *Glo.ord.ſ.Eccleſiaſtici 19*

Apoſtolus, Apoſtolatus.

APoſtolus, idem qui miſſus: quo nomine peculiariter dicti ſunt duodecim diſcipuli Chriſti: & Paulus, & nonnulli alij ad prædicandum peculiariter electi, & miſſi: & apoſtolatus eſt ipſum eorum officium. Marci 6.d. Luc.6.c. Ioan.13.b. Acto.1.d.2.g. Rom.1.a. Gal.1.a.

Dicitur etiam Chriſtus apoſtolus, quia miſſus à Patre. Hebr.3.a.

Apotheca, Cella, Cellarium, Promptuarium.

APotheca, eſt cella vinaria, & locus, in quo omnis ſuppellex ſeruatur: & etiam in qua res venales reponuntur. Dicitur etiam cella, & cellarium. Luc.12.d.

Myſteria. Cella vinaria deſignare poteſt ſecreta ſapientiæ, & diuinitatis Chriſti, & ſacram Scripturã, eiuſque myſteria, & feruentem contemplationem, quæ & cellaria ſponſi dicuntur, & cella vinaria regis Dauid. 1. Par.27.d. Cant.1.a.2.a. Deut.38.a. Prou.24.a. *Ori.ſ.Cant.ho.3. Amb.de Iſaac. 3.*

Moralis ſciẽtia. Cellarium continet moralem ſcientiam, & habet tres diſtinctas manſiones. Prima dicitur aromatica. Secunda fructuaria. Tertia cella vinaria. In prima ſunt, qui bene ſe habent cum prælatis. In ſecunda, cum æqualibus. In tertia, cum ſubditis. Eſt ergo prima cella diſciplinæ, ſecunda naturæ, tertia gratiæ. Cant.1.a. Introduxit me rex in cellarium ſuum. *Gre.ſ.Cant.1. Rup.ſ.Cant.1. Ber.ſ.Cant.ſer.49 Bern.ſer.paruo.62 & ſ.Cant.ſer.23.*

Apothecæ diſſipatæ. Ioel.1.d. deſignare poſſunt doctrinam & doctores ablatos. *Glo.int.ſ.Ioel.1.*

Virtutes. Apothecæ olei regis Dauid, ſuper quas erat Ioas. Par.27.d. Et apothecæ frumenti, vini, & olei regis Ezechiæ: & cella aromatum eiuſdem. 2. Par.32.f. Iſ.39. a. ad diuerſas virtutes referri poſſunt. *Glo.or.ſ.1.Par.27*

Sepulchra. Cellaria, in quæ ad tempus intratur, ſunt ſepulchra: vbi corpora requieſcunt vſque ad diem iudicij. *Hie.adue.erro.Io. epiſ.Hieruſalem.*

Doctrina Aſtrologorum. Apothecæ Chaldæorum, deſignare poſſunt doctrinas genethliacorum, & conſtellationũ, quibus illi vtebantur. Ier.50. Et promptuaria hæreticorum plena, dicunt abundantiam rationum philoſophorum, quibus obruere nituntur fideles. Pſ.143. *Ori.ſ.Ier.ho.3. Hie.ſ.Pſ.143.*

Corda. Cellulæ ianitorum templi 1. Par.26. c. ſunt corda doctorum, & auditorum. Et cellaria quæ replentur doctrina, ſunt corda iuſtorum: quæ non niſi per doctrinam ſapientiæ, donantis virtutum replentur. Prouerbiorum 24.a. *Gl.ord.ſ.1. Par.26 Beda.ſ.Prou.24.*

Digitized by

Apparatus.

Gl.or.ſ.2.Mac.12 APparatus dicit totam ſupellectilem armorum, aut ciborum ad bella præparatã. 1. Mac. 9.d.2.Mach.12.c.e.15.d. Poteſt & in bonum, & in malum ſumi. In bonum quidem dicit virtutes, & dona Dei: & ſacram doctrinam, quibus munimur ad pugnandum contra diabolum. In malum verò, deſignat tentationes, & machinamẽta diaboli, quibus ſubuertere nititur animas. *Virtutes. Tentationes.*

Apparere, Comparere.

Ambr.ſ.Luc.1. APparere dicitur id, quod prius latebat, quum oculis intuentium obiicitur. Apparet autem is, in cuius facultate eſt videri, & non videri, Deus, vt & angelus.

Amb.2.de Abr.3 Phil.de Abrah. Gre.Nyſſen.de vita Moſis. Apparens Dominus Abrahæ egreſſo de terra Chaldæorum, deſignat eis apparere veritatẽ, qui Chaldæorum errores non ſequuntur. Gen.12.b.17.a.18.a. Sic apparuit Dominus Moſi in rubo poſtquam fugerat ex Ægypto: quia veritas apparet ſtudioſo, mundum & mundanum relinquenti. Exo.3.a.Deut.33.c. Et propter manifeſtationem veritatis, dicitur Dominus apparere in viſione Num.12.b.3.Reg.3.a.9.a.2.Par.1.b.7.c.Sap.1.a. Iere. 31. a. Apparens autem Dominus Iſaac diſcedenti ab Allophylis, deſignat inter malos non eſſe locum apparitionibus. *Ori.ſ.Gen.ho.14.* Et quum apparet ei in puteo iuramenti, deſignat confirmationem promiſſionum. Gen.26.a.e. *Veritas apparẽ ſtudioſis.*

Gre.ſ.1.Reg.3. Apparens Deus Iacob poſt victimas. Gen.46.a. deſignat nouam illuſtrationem, quá Deus confert poſt bona opera. Apparens autem Dominus iterum in Silo tempore Samuelis, eſt manifeſtans ſecreta ſua mundis corde, quæ reprobis abſcondit. 1.Reg.3.d Mat.5. a Addit autem vt appareat, quia qui electos ſuos de contemplatione iuſtitiæ ſuæ mirabiliter terret, etiã de oſtenſione gloriæ ineffabiliter demulcet. *Noua illuſtratio poſt opera.*

Gre.ſ.1.Reg.3. Apparens Dominus, aut gloria Domini in nube, deſignat manifeſtationem diuinæ miſericordiæ, & protectionis. Exo.16.c.Leuit.9.d.16.a.Num.6.c.Pſ.16. Poteſt etiam deſignare manifeſtationem Chriſti per incarnationem, aut reſurrectionem: vel in iudicio cum omnibus Sanctis. Marci 16.b.Luc.24.c.Acto.1.a.Col.3.a.Sap.6.a Ioan. 3. a. Et dicitur apparere in fine *Hie.ſ.Ier.31.* Hab.2.a. hoc eſt, in incarnatione, aut in iudicio. Et de monte Pharan, hoc eſt, in Eccleſia. Deu. 33.a. Apparuit autem Deus non quærentibus, hoc eſt, Gentilibus. Iſ.65.a.Rom.10.d. Et apparuit longè, hoc eſt, iis, qui facti erant longè. Ier.31.a. *Manifeſtatio miſericordia Dei. Incarnatio.*

Glo.ord.ſ.Hab.2. Apparuit autem myſterium incarnationis Chriſti etiam angelis: quia & illos latebat, antequam reuelaretur. 1.Tim.3.d.Tit.2.e.3.b.1.Pet.5.a.1.Ioan.1.a.4.d.Hab.2.a.

Ori.ſ.Can.ho.2.4. Gre.ſ.Cant.2. Apparentes flores in terra. Cant.2.c. deſignant Chriſtum creſcẽtem ætate, & ſapientia. Vel virtutes in anima ſplendentes. Vel ſanctas animas, quum à corpore recedentes, in cælo recipiuntur. *Chriſtus. Virtutes. Animæ ſanctæ.*

Glo.int.ſ.Gen.37. Non comparens Ioſeph, deſignat Chriſti mortem. Gen.37.f.44.f. *Mors Chriſti.*

Iſy.ſ.Leuit.9. Apparuit gloria Domini, quum Spiritusſanctus manifeſtatus eſt in die Pẽtecoſtes. Leu.9.b. *Aduentus Spiritusſancti.*

Gre ſ.Ezec.ho.6. Hie ſ.Ezec.1. Apparens rota vna ſuper terram, deſignat legem veterem datam terrenis. Vel ſplendorem Euangelij in terra manifeſtatum. Ezec.1.d. *Collatio legis.*

Ambr.ſ.Luc.1. Gre.3.Mor.22. Apparens angelus Domini à dextris altaris, inſigne præfert miſericordiæ. Luc. 1. a. Idem quum apparet aliis. Iud.13.a.Mat.1.c.Luc.22.d. Apparens autem angelus Gedeoni excutienti triticum. Iud.6.b. deſignat tanto magis Dominum interiora denunciare, quanto ſe ſtudioſius homines ab exterioribus purgant. *Miſericordia Dei.*

Gre.ſ.1.Reg.1. Apparere iugiter in conſpectu Domini, eſt ita viuere, vt tota vita approbetur à Deo, nec vnquam ad illicita defluat: & vt ita cognoſcatur à Deo in iudicio, ne proiiciatur à facie eius. 1.Reg.1.d.Pſ.16.41.62 Sic debet apparere omne maſculinum coram Domino. Exod.23.c. 34 c.Deut.16.c. Et eleemoſynæ Tobiæ apparuerunt coram Domino, quum illi fuerunt acceptæ. Tob 2.d. *Rectè viuere.*

Ori.ſ.Gen.ho.1. Aug.de gen.imperfecto.& 13 confeſ. 19.& ſ.Pſ.88. Apparet arida, congregatis aquis. Gen.1.a. quum producitur forma ſubſtantialis, dans ſpeciem rei. Apparere etiam aridam, eſt exercere bona opera, & luce digna, quæ non agebantur, dum terra eſſet aquis operta. Vel apparet arida, quum auferuntur vitia ab anima, vt ſic bona opera germinare poſſint. Item, quum apparuit populus Iſrael ſeparatus à Gentibus. Et quum apparent iuſti, humore peccati carentes. *Productio formæ ſubſtantialis. Exercere bona opera.*

Glo.int.ſ.Gen.38. Apparentes gemini in vtero Thamar. Gen.38. g. deſignarunt manifeſtationem vtriuſque populi ad fidem venturi. *Fides vtriuſque populi.*

Ori.ſ.Mat.ho.3. Rica.de S. Vict.de 12.patriar.79. Apparentes Moſes, & Elias loquentes cum Ieſu. Matt. 17.a Marc.9.a. deſignat manifeſtationem legis, & Prophetarum per Chriſtũ factã in his, quæ de ipſo prædixerant. Deſignãt etiã veritatem examinandam per legem, & Prophetas, ne putãtes nos videre Chriſtũ, fallamur. *Manifeſtatur Chriſtus legem & prophetas.*

Ori.ſ.Mat.ho.35. Apparentes multis poſt reſurrectionem. Mat.27.f. deſignant Sanctos lucem exemplorum bonorum operum multis exhibentes. *Exempla.*

Hil.ſ.Mat.can.9. Nunquam ſic apparuiſſe in Iſrael, vt fecit Chriſtus. Matt. 9. d. deſignat non viſum eſſe per legem, dimitti peccata, quemadmodum per Chriſtum dimittebantur.

Gre.ſ.1.Reg.9.14. Apparens Samuel in ciuitate. 1.Reg.9.c. deſignat prædicatorem plana & omnib. expoſita prædicantem. Et apparens Ionathas ſtationi Philiſthinorum. 1. Reg. 14. b. eſt prædicator, qui prius manifeſtat ſeipſum operibus, quàm verbis. *Prædicare ſimplicia.*

Detegi vitia. Apparens mel fluens.1.Reg.14.d.eſt vita laudata Sanctorum. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Apparens lepra albi, deſignat ortum noui vitij.Leui.13.g.Et apparens caro viua, deſignat tranſgreſſionem legis in aliquo,licèt non in omnibus.Leuit.13.b.Et apparet ignominia Hieruſalem, quum eius vitia deteguntur.Iere.13.d.Ad idem apparere aliquid fœditatis è ſtercore.Deut.23.c. Et apparentia ſepulchra ſpecioſa foris, vitia latentia hypocritarum deſignant. Math.23.c.Luc.11.f. *Glo.ord.ſ.Leui.* *Ori.ſ.Matt.ho.25.*

Virtus baptiſmi. Apparuerunt fontes aquarum, quum manifeſtata eſt virtus baptiſmi, & gratiæ: & cùm miſſi ſunt Apoſtoli, & prædicatores.Pſ.17.Titum 2.d.Ad idem refertur apparens puteus, vnde biberet populus.Nume.21.c.Et apparens eos in ſolitudine.Exod.16.c. *Am.ſ.Pſ.17.* *Hier.ſ.Pſal.17.*

Apparens calamitas Iob grauior, quàm arena.Iob.6.a.indicat quod malum, quod homo pertulit,non niſi in præſentia redemptoris agnouit. *Gre.7.Mor.1.*

Apparens aurora.Iob.24.c.eſt mens iuſti,deſertis peccati ſui tenebris, ad lucem æternitatis erumpens.Vel eſt veniens ad proſperitatem. *Gre.16.Mor.29.*

Apparet malum in oculis Domini,quando eſt ab ipſo puniendum.Iſaiæ 59.c. *Lyra.ſ.Iſa.59.*

Apparens oſtium Ezechieli,quo videret abominationes. Ezech.8.d.eſt manifeſtatio alicuius vitij, per quod alia occulta vitia perſpiciuntur. *Hie.ſ.Ezech.8.*

Non apparet ſemita in pedibus iuſti,hoc eſt,Chriſti.Iſa.41.a.quia via laborem non ſentiet, nec aliquam imbecillitatis humanæ laſſitudinem: ſed de torrente in via bibet, & propterea leuabit caput. *Hier.ſ.Iſa.41.*

Hæretici. Non apparet homo mundus coram Deo.Iob.25.a. Non parentes autem penitus in terra. Iob.30 b.ſunt hæretici,qui dum hic videri aliquid appetunt,à terra viuentium exortes fiunt. Item eſt in terra,& apparet,qui in fide recta exiſtens,per virtutem operis nobilitatem mentis oſtendit.Eſt verò in terra,& penitus non apparet, qui in Eccleſia quidem per fidem conſiſtit, ſed nil dignum fide in opere demonſtrat. *Gre.20.Mo.11.17*

Carere gratia. Apparere vacuum in conſpectu Dei,eſt non habere plenitudinem Spiritusſancti.Exod.23. c 34.c.Deut.16.d.Eccl.1.35.b. *Amb.ſ.Pſal.118.ſer.20.*

Regnare peccatũ. Apparere aliquid fermentatum in domo, eſt regnare peccatum in anima. Exod. 13.a. Deut.16.a. *Glo.int ſ.Exod.13*

Diabolus tẽtãs. Apparens catulus leonis Samſoni. Iudi. 14. b. deſignare poteſt diabolum accedentem ad tentandum Chriſtum. Vel Saulum, qui perſequebatur Chriſtum. *Lyra.ſ.Iudith.14.*

Manifeſtare euangelium. Apparere herbas virentes.Prou.27.d.Et apparere vultus ieiunantiũ meliores.Dan.1.c.Eſt manifeſtare doctrinam Euangelicam. *Beda ſ.Prouer.27.*

Prædicatio. Apparuerunt Apoſtolis diſpertitæ linguæ.Acto.2.a.ad demonſtrationem futuræ prædicationis in vniuerſo mundo. *Glo.or.ſ.Acta.2.*

Opera Dei. Apparuit ſignum magnum in cælo. Apoc.12.a. Hoc eſt, opera Dei magna monſtrata in Eccleſia. *Lyra.ſ.Apoc.12.*

Contemplatio cæleſtium. Parientia capita vectium,quibus portabatur arca,iis,qui propè erant.2 Par.5.b. deſignant perfectioribus dari cæleſtium contemplationem. *Glo.ord.ſ.2.Par.5*

Apparitores.

APparitores dicuntur,quod appareant,& præſto ſint ad obſequium,vt ſunt hi,qui magiſtratus circunſtant.

Capientes Chriſtum. Apparitores,quos miſit Saul ad comprehendendum Dauid.1. Reg. 19.c. deſignare poſſunt eos,qui venerunt ad comprehendendum Chriſtum. *Glo.ord.ſ.1.Re.19*

Appellare.

APpellare idem eſt, quod nominare,aut nuncupare. Interdum verò eſt ad iudicium ſuperioris prouocare:vt Paulus appellauit Cæſarem. Actor. 25. d. Raræ ſunt huius verbi allegoriæ.

Cõcordia vtriuſque teſtamenti. Appellans Iſaac puteos iiſdem nominibus, quibus pater appellauerat.Gen 26.d. deſignat concordiam veteris,ac noui Teſtamenti:quum ea,quæ in veteri prædicabantur, in nouo demonſtrantur impleta. Et etiam vnuſquiſque propheta eodem nomine appellatur in nouo, quo in veteri. *Orig.ſ.Gen.ho.13.*

Concordia legis, & euangelii. Appellare filium nomine fratris Deut.15.b.eſt dicere opera,quę facta ſunt ſecundum Euãgelium, etiam facta eſſe ſecundum Legem quatenus Lex cum Euangelio concordat. *Ori.ſ.Matt.ho.22*

Collatio alicuius gratiæ. Appellans Deus aliquo nomine hominem,vel aliam creaturam,collationem alicuius gratiæ,aut muneris etiamnaturalis deſignare videtur.Gẽ.1.21.f.35.b.Fecitque vt ita appellarétur. *Glo.ord.ſ.Gen.1.*

Appellans Adam animalia nominibus ſuis. Gen.2. d. deſignauit Gentes ad Eccleſiam venientes nomine Chriſti appellandas. *Glo.ord.ſ.Gen.2.*

Appellatus Chriſtus à Deo pontifex ſecundum ordinem Melchiſedech.Hebr. 5. c.

Appendere.

APpendere interdum eſt pendere, aut annumerare,ſed cum pondere: interdum verò eſt ſuſpendere.

Conſeruat Deus Sanctos in proſperis,& aduerſis. Appendit Deus aquas in menſura Iob.28.d.quum eleuat Sanctos ad ſumma, ſed tentationibus, & infirmitatibus ad ima trahi permittit. Atque inter proſpera,& aduerſa,inter dona, & tentationes,inter ſumma,& infima,animarum ſenſum in humilitate cuſtodit. *Greg.19.mor 16.et ſ.Ezech.ho.14.*

Digitized by Google

Gre.7.mor.1.& 21 mor.6. Appendit Deus in ſtatera iuſta. Iob.31.a. quando pro peccatis noſtris acceptauit merita Chriſti:& etiam quoties ad vitæ eius exempla prouocamur. Appendi etiam peccata in ſtatera. Iob.6.a.eſt comparari peccata noſtra meritis paſſionis Chriſti. *Acceptatio paſſionis Chriſti.*

Gre.17.mor.12. Ruper.4.de glori. Trinit.4. Appendit Deus terram ſuper nihilum. Iob.26.b.quum fundauit Eccleſiam ſuper Gentes, quæ nihilum appellatæ ſunt. Appendit etiam Deus fundamenta terræ. Prouerb.8.d. Et appēdit tribus digitis molem terræ. Iſa.40.c.quando prædeſtinauit homines,præcipuè Chriſtū, & benedixit eis,ordinans eos ad fœlicitatem. *Fūdatio eccleſiæ. Prædeſtinatio.*

Gre.23.mor.25. Appendere argentum non in panibus. Iſa.55.a. eſt vti eloquentia abſque ſolida doctrina, quæ eſt ſenſus ſpiritualis & euangelicus. *Eloquentia ſine doctrina.*

Hie.ſ.Iob.28. Non appendi argentum in commutatione ſapientiæ. Iob. 28.c.eſt neminem poſſe diuinam ſapientiam pro merito ſentire,aut eloqui. Vel quia vita iuſtorum prædicantium, quantalibet ſanctitatis luce polleat, aduentum nobis ſupernæ ſapientiæ, per ſuam præſentiam non commutat.

Hier.ſ.Zach.11. Appendentes mercedem Zachariæ, hoc eſt, Chriſti. Zach.11. c. ſunt Iudæi, dantes Iudæ triginta argenteos,vt traderet Chriſtum. *Vēditio Chriſti.*

Appendens Abraham pecuniam pro agro ſpeluncæ.Gen.23.c.

Glo.ord.ſ.Eſter.7. Appendi Hamam in ligno, quod parauerat Mardochæo.Eſter.7.d. eſt vinci diabolum, & Iudęos in cruce, quam parauerant Chriſto.Sic intelligi poteſt de appenſione regis Babylonis in ſtatera.Dan.5.g. *Vinci diabolū.*

Lyra.ſ. Exod. 26. Appendere velum templi ante quatuor columnas. Exodi 26.f.40.c.1.Macha.4. f. eſt deſcribi vitam Chriſti per quatuor Euangeliſtas.

Lyra.ſ.Iere.32. Appendens Ieremias ſeptem ſtateras, & decem argenteos pro agro. Iere.32.b. deſignauit impletionem decalogi, & perfectionem conſiliorum per ſeptiformem gratiam Spiritusſancti,pro agro diſciplinæ cæleſtis.

Appenſum ob recordationem inter oculos.Exod.13.c.Ad exaggerandam memoriam beneficij dicitur.

Appendens candelabrum tabernaculi talentum auri.Exo.37.c.Vide talentum.

Appetere, Appetitus, Concupiſcere, Deſiderare, Expetere. Cupere, Concupiſcentia, Inhiare.

APpetitus vim animæ ſenſitiuæ dicere ſolet,qua fertur in id quod eſt ſibi cōueniens:& interdum dicit ipſum actum appetendi, qui etiam concupiſcentia dicitur,ſicut & ipſa vis appetitiua.Et hac ratione dicitur appetitus eſſe ſubter hominem. Gen.4.a. Deſiderare autē, & deſiderium,dicunt actum voluntatis,quæ eſt cum ratione. Inhiare verò eſt luporum, qui aperto ore cibum appetere dicuntur: vnde ſumitur pro vehementer appetere. Porro concupiſcere,ſępè ſumitur pro deſiderare. Hæc autem non poſſunt propriè competere Deo, cùm dicant imperfectionem in deſiderante, nempe carentiam eius,quod deſideratur. Quum autem Sapien.16.d.dicuntur deſiderati à Deo,intelliguntur dilecti à Deo.

Baſi.ſ.Pſal.44. Concupiſcit rex decorem animæ.Pſ.44.quum Chriſtus amat animam renouatam per gratiam,abiecta vita veteri. *Amās Chriſtus animam.*

Hila.Amb.Aug. ſ.Pſal.118. Concupiſcit deſiderare iudicia, qui tantam optat habere innocentiam, vt tuto poſſit deſiderare iudicia Dei. Pſ.118. Vel concupiſcit deſiderare iuſtificationes Dei: qui cupit ex vero amore implere præcepta Dei. Concupiſcimus deſiderare,quaſi non ſit poteſtatis noſtræ deſiderium,ſed gratiæ Dei. Quum peccamus,non concupiſcimus deſiderare iudicia Dei.

Beda ſ. Gen.49. Hie.ſ.Daniel.10. Deſiderium collium æternorum,dicitur Chriſtus à ſanctis Patribus, & Prophetis deſideratus.Gen.49.d.Canti.2.a.5.d.Iſa.26.b.53.a.Agge.2.b.Et ipſe eſt deſiderabilis panis. Dan.10.a.Et deſiderans Dauid aquam Bethlehem, poteſt intelligi orans, vt naſceretur Chriſtus.2. *Amb.Apol.Dauid.7.* Reg.23.b.1.Par.11. c. Ad idem referri poſſunt deſiderantes videre vultum Salomonis.3. Reg.10.d.2.Par.9.f.quia in Chriſtum deſiderant etiam angeli reſpicere.1.Pet.1.b. *Chriſtus.*

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Aug.ſ.Pſa.41. Deſiderans ceruus ad fontes aquarum, eſt deſiderans iuſtus principia Theologiæ, & doctrinam cæleſtem.Pſ.41.Iob.7.a.Mich.7.d. Ad idem refertur concupiſcere ſapientiam. Sapi.4.a.6.b.Eccl'ici 1.d.24.c.Deſiderat autem anima in nocte Deum, cū inter tribulationes magis ipſum appetit.Iſa.26.b.Concupiſcere autem lac,eſt deſiderare doctrinam facilem. 1. Pet. 2.a. Deſiderabilis autem theſaurus dicitur eſſe in habitaculo iuſti.Prouerb. 21. c. quia habet ſapientiam,& ipſum Deum habitantem. *Deſiderium doctrinæ.*

Diony.cæle.hie. 15 Concupiſcentia dici poteſt eſſe in angelis erga Deum,cuius amore ſic ſatiantur, vt ſemper tamen ipſum deſiderent.

Glo.inte.ſ. Iere.3. Deſiderabilis terra, gloriam cæleſtem deſignat. Pſ.105.Iere.3.f.12.c. Zach.7.d. Malac.3.c. Hæc atria Domini concupiſcit anima.Pſ.83.Deut.18.b.Et deſiderium bonum eſt deſiderium cæleſtis patriæ:de quo Iob.30.b.31. d.Pſ.9.20.37. 102. 139.Prouer.10.c.11.e.Iſa.26.b.Ier.2.c. Dan.9.f.2.Cor.7.c.Philip.2.d. *Gloria cæleſtis. Iudæa. Deſiderium verbi Dei.*

Hier.ſ.Iſa.32. Deſiderabilis regio fuit olim Iudæa,cùm teneret fidem,& cultum Dei.Iſa.32.c.

Lyra.ſ.Iob.37. Deſiderat frumentum nubes,quum mens bonorum optat prædicantium verba. Iob.37.b. Acto.13.b.Dicuntur autem eloquia Dei deſiderabilia ſuper aurum,& lapidem precioſum.Pſ.18.Non quòd in tantum duntaxat ſint deſiderabilia: ſed quia ſolas haſce materias vidit apud

homines

homines in maiori pretio haberi præ alus. Sic dicuntur dulciora ſuper mel,& fauum. Et fulgor iuſtorum dicitur eſſe ſicut Sol.

Virtutes,& dona Spiritusſancti. eloquia Dei. Deſiderabilia in bonum dicuntur virtutes, & dona Spiritusſancti: quæ fiunt in ruinam, quum quis peccat. Iſa. 64.d. Thre.1.c. Ezech.24.c. Dani.10.a. Ioel.3.b. Vbi dici poſſunt deſiderabilia eloquia Dei: De quibus Pſa.18. Deſiderabilia ſuper aurum,&c. *Hier.ſ.Iſa.64. Ruper.ſ.Ioel.3.*

Deſiderabilia in genere dicuntur ea, quæ ſolent homines appetere. Prouerb.3. b. Eccl'æ 6.a. Et deſiderabilis cibus, eſt proſperitas huius vitæ. Iob.34.c. Prou.8.b. Thren.1.c. *Greg.23.mor.27.*

Christus. Deſiderabilis totus dicitur ſponſus. Cant. 5. d. quia quantò amplius de Chriſto habetur, tantò magis concupiſcitur. *Gre.ſ.Cant.5.*

Electi. Deſiderabiles lapides in muris Eccleſiæ, ſunt electi,& perfecti in Eccleſia. Iſa.54. c. *Hier.ſ.Iſa.54.*

Deſiderabile dicitur argentum hæreticorum. Hoſe. 9. b. quia artificioſo eloquio ipſi componunt dogmata ſua: dicuntur etiam ipſa eorum dogmata deſiderabilia vaſa. Nahum.2.c. *Hier.ſ.Hoſe.9.*

Iuxta deſiderium ſuum dicitur corripere Deus. Hoſe.10.c. quum corripit ad correctioné. *Glo.ord.ſ.Hoſ.10*

Deſiderare ficus præcoquas. Mich. 7. a. dici poteſt de ſynagoga, tempore quo populus ille fame premebatur iam periturus. Vel de Eccleſia, quum vix in ea inueniebantur aliqui fideles. *Hie.Mich.7.*

Præſumere de ſuis meritis. Deſiderare de cibis potentis. Prou. 23. a. eſt præſumere de ſuis meritis, quaſi æquari velit Chriſto, putans ſe ſine peccato eſſe. Sic deſiderant diem Domini, qui confidunt in iuſtitia ſua nec ſe peccatores reputant: vnde & reprehenduntur. Amos 5.c. *Aug.ſ.Ioã.tra.34. Hier.ſ.Amos 5.*

Dare mercedem pro vitiis. Cupiens prodigus ſaturari de ſiliquis porcorum. Luc.15. c. deſignat eos, qui dant mercedẽ pro vitiis, contra morem meretricum. Vel deſignat eum, qui delectatur in lectione poëtarum & rhetorum: in quibus mens, quæ veritatem naturaliter amat, non ſatiatur: cùm ſolum verborum habeant tinnitum. *Hie.epiſt.beatitudinis.*

Reuertentes ad vitia. Deſiderans vulgus carnes, & ollas Ægypti. Num.11.b. Deut.12.c.14. d.1. Reg.2. d. Sapi.19. c. Apocal. 18. d. typus eſt eorum, qui retrocedentes à via Domini, ad priſtina vitia reuertuntur. *Cyril.5.ſ.Ioan.17*

Concupiſcentia ponitur carnis, & oculorum. Carnis quidem refertur ad ea, quæ ad ſenſus tactus, guſtus, & olfactus pertinent. Concupiſcentia verò oculorum ad ea, quæ ſpectant ad viſum,& auditum,& etiam ad ſenſus interiores. Ezech.23.c. Dani. 11.f.13.a.f. Eccl'ſę 2.b.6.d. Eccl'ici 23.a.36.d.40.c. 45.b. Rom. 1.c.13.d. Ad hæc pertinent deſideria erroris. Ephe. 4. c.1. Pet.1.c.4.a. Deſideria etiam carnis dici poſſunt omnia vitia,& perfidia, & incredulitas. Voluptas enim carnis eſt ſenſibilibus oblectari, vt ſpiritus delectatur ſpiritualibus. Ephe.2.a. Galat.5.c 1.Petr.2.d Iudæ f. Iob.10.c. Pſ.9.77.80. 111. Ioan. 8.f.1. Theſſ.4. a. 1. Timoth. 6. c. 2. Timoth.2.d.3.b. Titum 2.c.3.b.

Admittere carnales cogitationes. Concupiſcere aliquid de Amalec.1. Re.15.a. eſt admittere ſcintillam carnalis cogitationis in corde, vel motum in carne. Et hoc pertinet ad concupiſcentiam carnis. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Concupiſcere diuitias, aut domum, aut aliquid proximi, ac etiam rapinas: pertinent ad cõcupiſcentiam oculorum. Exod.20.c Ioſu.7.d. Deut.5.c.7.d.2. Par.19.a. Iudith 12. d. Tobi.3.c. Pſ.61. Prou.6.c.21.d. Eccl'ici 14.a.25.d Hoſe.9 b. Mich.2.a.1. Mach.4. b. Matth.5.d. Acto.20. g.1. Timoth.3.a.6.b.2. Timoth.3.a. Titum 1.b.1. Pet. 4.d.

Optare vitam mundanam. Concupiſcere diem hominis. Iere. 17.c. eſt optare vitam mundanam, & proſperitatem in hoc mundo: aut optare diu viuere etiam in hoc mundo. *Ori.ſ.Iere.hom.4.*

Sancti. Decepti ab hæreticis. Concupiſcibilia vaſa, quę diripuit Chriſtus. Hoſe.13.d. ſunt Sancti quos eduxit Chriſtus è limbo. Vel ſunt decepti ab hęreticis, qui ad fidem conuertuntur. Nahum 2.c.1. Mach 1.c. *Hier.ſ.Hoſe.13.*

Deſiderium Chriſti erat adimpletio paſſionis,& reliquorum illi adiunctorum.

Exigere pœnitentiam. Expetens maritus damnum abortientis vxoris. Exo. 21.c. eſt exigens pœnitentiam ab eo qui alterum peccare fecit. Ad idem referri poteſt cupiens vindicare ſanguinem proximi. Ioſu.20.d. Et expetentes filij Iſrael vltionem de Madianitis. Num. 31.a. Et Sãſon de Philiſthęis. Iudi.15.b. *Glo.int.ſ. Exo.21*

Deſiderans Dominus operam aſini. Luc.19.f. eſt cupiens obſequium Gentilitatis cõuerſę.

Deſiderare dicitur Spiritus, quum nos deſiderare facit. Rom.8.e.

Cupientes Gabaonitæ pacem facere cum filiis Iſrael. Ioſu. 9.b. deſignant eos, qui mores ſeculares inducere volunt in religionem. *Glo.ord.ſ. Luc.19.*

Cupiunt Sancti ſuperindui, quum optant corpora ſua reſſuſcitari.2. Cor.5.a. *Lyra.ſ.Ioſu.9.*

Inhiantes hoſtes Iudæorum ſanguini, ſunt dæmones animarum perditioné ſitientes. Eſter 9.a. Sic expetiit Satanas diſcipulos Chriſti, vt cribraret ſicut triticum. Luc. 22. d. Et Hamam expetiit Mardochęum in mortem. Eſter 16. d. Et expetiit Idumęa vindictam de filiis Iuda. Ezech.25.c. *Glo.int.ſ.Iere.30.*

Applaudere, quære Plaudere.

Applicare, Admouere.

APplicare eſt alteri adiungere, quaſique copulare: quod & admouere dicitur.

Generatio filii. Incarnatio. Applicuit Deus pater filium ad ſe. Iere.30.d. quum illum generauit in ſua ſubſtantia: ita vt diceret ipſe filius. Ioan.14.b. Ego in patre, & pater in me eſt. Poteſt etiam referri ad cõiunctionem naturæ humanę cum Verbo.

Digitized by

Hier.ſ.Zach.2. Applicantur gentes multæ ad Dominum, quum Gentiles veniunt ad fidem. Zachar. 2. d. *Venire ad fidem.*

Glo.int.ſ.Exo.21. Applicare cor ad Deum, eſt intellectum, & voluntatem ad illum intendere. Iere. 30. d.

Applicare ſeruum ad oſtium tabernaculi. Exod. 21. a. eſt docere ſimplicem cæleſtia: vel adiungere ipſum ad Chriſtum. Ad idem referri poteſt applicatio vituli: & applicatio Aaron & filiorum eius. Exo. 29. a. Iere. 30. d. Et applicatio tribus Leui ad miniſterium tabernaculi. Nú. 3. b. 8. b. Et Deus applicat ſibi Sanctos. Num. 17. a. Zach. 2. d. Eccl'ici 33. b. Et ſacerdotes applicant hircos pro peccato. 2. Par. 29. e. *Docere ſimplices*

Glo.ord.ſ.Gen.48 Appliciti filij Ioſeph ad Iacob, deſignare poſſunt vtrunque populum per Chriſtum adductum ad Patrem cæleſtem. Gen. 48 c.

Glo.inte.ſ.Exo.28 Applicare Aaron ad Moſen, eſt conferre Chriſtum ad legem, vt intelligantur per Chriſtú impleta, quę in lege ſunt prædicta. Exod. 28. a. 40. b. Vel eſt ſacerdotes debere ſemper in legis meditatione perſiſtere. *Conferre Chriſtũ ad legem. Meditatio legis*

Greg.ſ.1.Reg.14. Applicans Achias arcam Domini. 1. Reg 14. c. deſignat peritum ſacerdotem dantem rectũ conſilium regibus. Ad idem referri poteſt applicare Ephod. 1. Reg. 23. b. 30. b.

Gre.ſ.1.Reg.14. Applicans Ioſue Iſrael per tribus ſuas ad inquirendum peccatum præuaricationis. Ioſu. 7. b. Et applicans Saul omnes angulos populi. 1. Reg. 14. f. Admonet prius diligenter inueſtigandum eſſe culpam, deinde pœnam irrogandam.

Gre.ſ.1.Reg.10. Applicuit Samuel omnes tribus, & familias ad electionem regis. 1. Reg. 10. c. Vt oſtendatur merito ex omnibus eligendum eſſe eum, qui præficitur.

Gre.ſ.1.Re.14.& ſ.Ezech.ho.11. Beda ſ.Prou.19. Applicare manum ad os cum melle, eſt gloriam ex opere quærere. Vnde nemo applicuit manum ad os. 1. Reg. 14. d. quum nemo quæſiuit gloriam ex opere. Applicat etiam manum ad os, qui, quæ dicit, operatur: quod non facit piger. Prouerb. 19. d. 26. c. *Quærere gloriã ex opere. Operari quæ dicit.*

Hie.ſ.Iob.40. Gre.32.Mor.26. Applicat Deus gladium Behemoth. Iob. 40. b. quum diabolus punitur eo malo, quo alios interemit. Vel dicitur, quia malitia eius nocere non poteſt, niſi quantum Deus permittit.

Glo.inte.ſ.Exo.22 Applicari dominum domus ad Deos. Exod. 22. b. Hoc eſt, ad ſacerdotes, vel doctores, vt examinetur.

Hie.ſ.Hoſe.7. Applicant quaſi clibanum cor ſuum, qui cum feruore ſequuntur errores. Hoſe. 7. b. *Complacẽtia in malo.*

Hier.ſ.Ezech.8. Ruper.1.ſ.Eze.30 Applicare ramum ad nares. Ezech. 8. g. Opus eſt hæreticorum turpi ſonitu blaſphemiæ, Deum ad iracundiam prouocantium. Deſignat etiam complacentiam in peccatis. Et complacentiam Phariſæorum in ſuis traditionibus.

Hier.ſ.Dan.11 Applicabuntur Iudæis plurimi fraudulenter, deſignantes Gentiles ſimulantes amicitias cũ Iudæis aduerſus Chriſtianos. Dan. 11. f.

Glo.ord.ſ.Mach.5 Applicantes ſe viri virtutis ad ciuitatem Ephron. 1. Mach. 5. f. Sunt doctores penetrantes ſenſus ſpirituales: vt poſſint vincere, & conuertere peccatores.

Applicans rex Antiochus caſtra ad Hieruſalem. 1. Mach. 6. f. 9. a. Eſt diabolus, vel hæreſiarcha: qui conantur perdere Eccleſiam.

Apponere.

Baſi.ſ.Pſal. 61. Apponere, eſt quaſi iuxta aliud ponere, quaſique applicare, aut adiungere.

Greg.8.mor.20. Apponere cor in aliquid, eſt applicare, quaſique figere. Exo. 7. d. Pſ. 61. Iob. 7. d. Prou. 22. c. Eccl'tæ 8. d.

Apponit Deus cor in hominem. Iob. 7. d. quum eum diſtrictè examinat, vel ad præmium, vel ad pœnam. *Examinãs Deus*

Philo de ſacri. Abel & Cain. Ruper.6.ſ.Gen.46 Appoſitus Iſaac populo ſuo, eſt tranſiens in conſortium electorum. Sic etiam appoſitus eſt Abraham, factus videlicet ſimilis angelis. Gen. 25. b. 35. d. 49. d. Deu. 32. g. 1. Mac. 2. g. Sic appoſitus eſt Achior ad populum Iſrael. Iudith 14. b. Et infideles ad fidem. Act. 2. g. 11. d. Vt autem de agris congregatur matura meſſis in horreum: ſic de publico vitę huius congregantur electi temporibus ſuis, ſinguli in ſecreta quieſcentium. *Tranſire in conſortium Sanctorum.*

Lyra.ſ.Gen.24. Apponere panes. Gen. 24. d. 43. g. eſt proponere doctrinam.

Aug.ſ.Pſal.64. Appoſita eſt iniquitas ſuper iniquitatem, quum Iudęi Chriſtum etiam poſt mortem, & reſurrectionem perſequebantur. Vel appoſuit Deus illis iniquitatem ſuper iniquitatem: quia putantes ſe occidere purum hominem, filium Dei occiderunt. Hoc autem fecit Deus non vulnerando, ſed non ſanando. Pſ. 9. 68. 88. Acto. 12. a.

Greg.ſ.1.Reg.7. Non apponunt Philiſthæi venire in terminos Iſrael, quum dæmones non amplius tentant aliquos ex fidelibus. 1. Reg. 7. d. Acto. 18. c.

Glo.int.ſ.Eccl.15. Appoſuit Deus homini ignem & aquam. Eccl'ici 15. d. quum dedit libertatem arbitrij ad contraria. Vel cum dedit refrigerium & tribulationem.

Amb.1.offic.32. Appoſita ad menſam dicuntur libri eſſe ſacræ Scripturæ. Prou. 23. a. 4. Reg. 6. e. Eccl'i 31. b. Marc. 8. a. Luc. 10. d. 1. Cor. 10. f. Acto. 16. f. *Libri ſacræ ſcripturæ.*

Appoſitiones epularum circumpoſitæ ſepulchro, ſunt bona abſcondita in ore clauſo. Eccl'ici 30. c.

Hier.ſ.Iſa.1. Non apponere Iudæos calcare atrium Domini. Iſa. 1. d. eſt ita deſtructum eſſe templú poſt mortem Chriſti, vt non amplius ædificetur.

Glo.inte.ſ.Pro.10 Apponit dies timor Domini. Prou. 10. d. quia eſt initium perueniendi ad fœlicitatem.

Glo.ord.ſ.Pſa.119 Apponi ſagittas cum carbonibus deſolatoriis. Pſ. 119. eſt proponi verba Dei, & exempla Sanctorum.

Appretiare

Appretiare, quære Pretium.

Apprehendere, Comprehendere, Incomprehenſibilis.

Protectio Dei. APprehendere, eſt quaſi arripere, quadam videlicet vi capere.

Apprehendit Deus manum Chriſti: quia quicquid operatur Filius, operatur & Pater. Iſa.41.c.42.a.45.a. *Hie.ſ.Iſa.42. Ori.ſ.Matt.14. Aug.ſ.Pſal.34.*

Apprehendit Deus Abraham, aut alium, quum protegit, & ſuccurrit in tentationibus. Iſa. 41.b Iere.31.f.Matt.14.d. Marc. 7. d. Luc. 9.f. 14. a. Et apprehendit arma, & ſcutum, quum nos munit virtutibus.Pſ.34. *Greg.6.mor.11.12.*

Apprehendit Deus ſapientes in aſtutia eorum. Iob. 5. c. quia inde coguntur voluntatem Dei facere, vnde hanc moliuntur commutare: & qua via ipſi putant conſilium Dei euadere, ea ipſum implent. *Vt fratres Ioſeph ipſum vendiderunt, ne adorarent.* & quia vendiderunt, coacti ſunt adorare. *Sic* dicuntur comprehendi in conſiliis ſuis. Pſ.9. Eccl'ici 23.a.d. Zach.1.b 1.Cor.3.d.

Fructus crucis Chriſti. Apprehendit ſponſus fructus palmæ. Canti. 7.c. quum Chriſtus in cruce fructum vitæ inuenit, & *apprehendit*, ac nobis tribuit. *Gre.ſ.Cant.7. Ori.ſ.Iſa.ho.3. Hier.ſ.Iſa.4.*

Dona Spiritusſancti. Apprehendentes ſeptem mulieres virum vnum, ſunt ſeptem dona Spiritusſancti apprehendentia Chriſtum, & in ipſo roborata. Iſa.1.a 11.a. Vel omnes Gẽtes apprehendentes Chriſtum per fidem, ſuper quas inuocatur nomen Chriſti. *Ruper.ſ.Iſa.14.*

Venire ad finem. Apprehendunt Gentes fimbriam viri Iudæi, quum veniunt ad finem Chriſti per doctrinam Apoſtolorum. Zacha.8.d. *Hie.ſ.Zach.8. Cyril. de adorat. in Spiritu ſancto.*

Adiuuare Conſolari. Apprehendentes angeli manum Lot, & quaſi compellentes. Gen.19.d. ſunt efficaciter adiuuantes ad operandum, & conſolantes. Sic non erat, qui apprehenderet manum Hieruſalẽ, id eſt, conſolaretur. Iſa. 51.f. Ita apprehendit Petrus manum claudi. Acto.3 .a. Deſignatur etiã in angelis Deus ſeruans à perpetratione peccati. *Ruper.6.ſ.Gen.10*

Amplecti ſimplicitatem. Apprehendens Noe columbam. Gen.8.b. deſignat iuſtum amplectentem ſimplicitatem, & virtutem. *Amb.de Noe.18.*

Apprehendit meſſium tritura vindemiam. Leuit.26.a. quando ſimul cum pane, qui cor hominis confirmat, datur vinum ſcientiæ, quod lætificat cor hominis. Vel quum abundant opera corporis, & animi. Et apprehendit calcator vuæ mittentem ſemen. Amos 9.d. quum martyres ſunt ſeminarium ſermonis Dei. Comprehendit etiam arator meſſorem. Amos 9. d. quum eſt abundantia fidelium, & bene operantium in Eccleſia. Vel dicitur comprehendere arator meſſorem: quia Patriarchæ, & Apoſtoli gaudent in ſemine Abrahæ, quod eſt Chriſtus: in quo promiſſam pariter accipiant benedictionem: vt qui ſeminat, ſimul gaudeat, & qui metit. *Ori.ſ.Leui.ho.16. Iſych.ſ.Leui.26. Hie.ſ. Amos 9. Ruper.ſ.Hoſe.9.*

Apprehendens Moſes caudam colubri. Exo.4.a. deſignat Iudęos Chriſtum hominem crucifigentes. Vel deſignat reſurrectionem eius credentes. Vel ipſos Iudæos, in fine mundi fidem Chriſti amplectentes. *Aug.ſ.Pſ.73.*

Reſurrectio Chriſti. Apprehendens Samſon ambas fores portæ ciuitatis. Iudi. 16. a. deſignat Chriſtum, deuictis diabolo, & morte reſurgentem. *Glo.ord.ſ.Iud. 16.*

Recipere pœnitentes. Apprehendens Saul Agag Regem Amalec.1.Reg.15.b. deſignat prædicatorem recipientem ad pœnitentiam conuerſos peccatores, non ſolum pœnitentes, ſed etiam confitentes. Et apprehendit eum viuum, quia nonnulli propriis paſſionibus non mouentur, ſed auditis aliorũ obſcœnitatibus mouentur. *Greg.ſ.1.Reg. 15.*

Apprehendere diſciplinam plus eſt, quàm ſimpliciter capere: quia regnum cælorum vim patitur. Pſal.2. Eccle.27.b. Sic apprehendere ſapientiam. Prouer.3.c. eſt ſic eam capere, vt non facile nos effugiat. *Hila.ſ.Pſal.2.*

Cognoſcere diuinas inſpirationes. Comprehendere veſtigia Dei. Iob.11.b. eſt cognoſcere, vnde, vbi, quibuſue modis veniant Spiritus eius dona: quod in hac vita fieri non poteſt, iuxta illud Ioan.3 a. Spiritus vbi vult, ſpirat, & vocem eius audis, & neſcis vnde veniat, aut quo vadat. Comprehendunt tamen Sãcti, quę *ſit* latitudo, & ſublimitas, & profundum. Ephe.3.d. Tenebræ tamen non comprehenderunt Chriſtum. Ioan.1.a. Comprehendere autem Deum, eſt ipſum cognoſcere, quantum cognoſcilis eſt: quod eſt homini impoſſibile, iuxta illud. Eccle. 43. d. Ne laboretis: non enim cõprehendetis. Et Roma.11.d. Sunt incomprehenſibilia iudicia Dei. *Gre.10.Mor.10.*

Apprehendit ſponſum. Cant. 8. a. quum anima amore inhæret Verbo. Et quum percipit myſteria eius, quæ in ſcripturis habentur. *Amb.de Iſa.8.*

Mutuum auxilium. Apprehendit vir manum proximi ſui. Zach.14.c. quum mutuo auxilio ſe fideles ſubleuant. Apprehendit etiam vir fratrem ſuum, quando Iudæi confidunt in Moſen, dicentes. Nos diſcipuli Moyſi ſumus. Iſa.3.a. *Ruper.ſ.Zach.7. Hie.ſ.Zach.14. Ruper.1.ſ.Iſa. 12*

Apprehendere, aut comprehendere vitam æternam, aut fœlicitatem, dicitur quia ſemel accepta nunquam amittitur. Prouer.2.c. Philip.3.c. Cor.9.d. 1. Timoth.6.c. *Glo.ord.ſ.Prou.2*

Apprehendit Leuiathan gladium. Iob.41.c. quum diabolus aſſumit Antichriſtum ad ſuum miniſterium. Apprehendit autem gladius ipſum Leuithan, quum in tantam vertetur inſaniam, vt dominari omnibus appetens, nequaquam ſuæ irę dominetur. Nam qui iram in vſum iuſtitiæ aſſumit, gladium tenet: quia eam ſub æquitate iudicij poſſidendo moderatur. *Greg.34.mor.4.*

Digitized by Google

Beda.ſ.Gen.39. Apprehendens domina Ioſeph laciniam veſtimenti eius Gen.39.d.deſignat Iudæam apprehendentem,& retinentem literam legis.

Gre.ſ.1.Reg.15. Apprehendit Saul pallium Samuelis.1.Regum 15. f. Et deſignat ſuperbos, & ambitioſos, qui,cùm ab honore depulſi fuerint, per familiares prælati, vel adulando ſuperiori in priſtinum gradum reſtitui procurant. *Ambitio.*

Philo. de ſpeci. legibus. Apprehendens mulier verenda eius,qui cum viro ſuo rixatur.Deute.25.c.deſignat portionem animæ inferiorem, præferentem generabilia, & corruptilia Deo.Vel deſignatur Synagoga apprehendens,& crucifigens humanitatem Chriſti.

Ruper.1.ſ.Deu.38. *Glo.inte.ſ.Iudi.5.* Apprehendere captiuos,eſt vincere paſſiones.Iudi.5.b.Ad idem referri poteſt, quum comprehendit Gedeon Zebee, & Salmana. Iudi.8. c. Captiuitatem autem de hoſtibus capit, qui cæleſtis patris reſponſa cuſtodit. *Vincere affectus.*

Gre.18.Mor.10. *Aug.ſ.Pſal.34.* *Hie.ſ.Iere.13.* Apprehendit diuitem ,quaſi aquæ inopia. Iob. 27. d.Sicut quum diues in inferno guttam aquæ petiit, qui pauperi micas panis negauit. Sic comprehendunt iniquitates ipſum peccatorem,quum non poteſt euadere, quin propter eas puniatur.Pſalm.39.Iere.42.c.Ezec. 17.f. Et apprehendit tremor malos.Pſal.47. Apprehendit etiam ipſum prauum captio quam abſcondit. Pſalm. 34. quia malum prius nocet ipſi peccanti.Sic ponuntur apprehendentia mala populum, & comprehendens dolor:& confuſio,& apprehendunt dolores, vt parturientis, quum ſubitò venit malum ineuitabile.Iudi.6.c.Eccleſiaſtici 7.a.Iere.13.d. 34.a. Hoſe. 10. c. Mich.2.b. 4.c.Ioan.12.f.1.Theſſa.5.a. *Pœna malorum.*

Aug.ſ.Pſ.58. *Hila.ſ.Pſal.58.* Comprehenduntur in ſuperbia ſua Iudæi. Pſa.58.qui putabant ſe viciſſe Chriſtum, quem poſtea reſurrexiſſe crediderunt. Comprehendit autem eos furor iræ Dei.Pſal.68. Erat autem in eis ſuperbia,qua dicebant ſe filios Abrahæ,&c. *Aſtutiæ dæmonum.*

Hie.ſ.Amos 3. Apprehendunt Gentes ab aquilone arcum,& ſcutum.Iere.50.g.quum dæmones aſſumunt aſtutias tentationum.Et comprehendens Laban Iacob.Gene.31.c.eſt mundus perſequens virum bonum. Et comprehendit inimicus animam, quum mundus, aut diabolus eam vincit. Exod.15.b.Pſal.7.1.Cor.10.c.Et apprehendit catulus leonis.Amos 3.a.quum diabolus aufert aliquem ab eccleſia.

Lyra.ſ.4.Reg. 25. Apprehendunt perſequutores Hieruſalem inter anguſtias, quum hæretici animam in varios inducunt errores.Thren.1.a.4.Regum 25.b.Prouerb.7.b. *Inducere in errores.*

Hie.ſ.Mich.6. Apprehendunt hæretici,& non ſaluant.Mich.6.d.quando multa quærentes,& nihil inuenientes intelligunt errorem ſuum: & demum vident ſe cum vniuerſis dogmatibus ſuis non poſſe ſaluari.

Ori.ſ.Matt. ho.19. *Ambro.ſ.Luc.22.* Apprehendentes agricolæ ſeruos patris familias.Matth.vigeſimoprimo d. Mar. duodecimo a.fuerunt ſacerdotes,& Scribæ occidentes prophetas: & demum ipſum filium hęredem. Sic comprehenderunt Iudæi Ieremiam, comprehenſionem Chriſti ſignificantes.Ierem. vigeſimoſexto b.36.f. Matth.vigeſimoſexto e.Luc.vigeſimoſecundo.f.Ioann.ſeptimo.d.octauo.c.decimonono.a.Acto.primo.c.duodecimo. a. ſecundæ Cor. vndecimo g. Comprehendunt etiam Ieſum,qui ſeipſos ligant peccatorum vinculis. *Sacerdotes Iudæorum occidentes prophetas.*

Hie.ſ.Hoſe.2. Non apprehendit meretrix amatores ſuos.Hoſe.2.b.quum non aſſequitur proſperitatem quam in hoc mundo ſperabat. Sic non apprehendere diuitias, eſt non eſſe fœlicem per eas. Eccleſi.11.b.

Hie.ſ.Hoſe.10. Non comprehendit hęreticos prelium in Gabaa,ſeu in collibus.Hoſe.10.c. quia aduenienti tentationi mox ipſi ſine pugna conſentiunt. Vel ideo quia in perſequutionibus diabolus non impugnat ſuos.

Apprehendere altitudinem collium,eſt in ſuperbiam eleuari.Iere.49.d. *Superbia.*

Lyra.ſ.Iere.49. *Hie.ſ.Iere.8.* Apprehendere mendacium,eſt colere idola.Iere.8.b.

Apprehendit auribus canem,qui miſcetur rixæ alterius.Pro.26.c.

Apprehendit ſcorpionem,qui tenet mulierem zelotypam.Eccle.26.b.

Apprehendit vmbram,qui attendit ad viſa mendacia.Eccle.34.a.

Comprehendit ignis aceruos frugum. Exo.22.b. cùm indiſcretus zelus perturbat populũ.

Lyra.ſ.Exo.22. *Glo.ordi.ſ.Apo.20.* Apprehendit angelus draconem,hoc eſt diabolum.Apoca.20.a.quem peccaſſe oſtendit & conuincit.

Apprehendit Sunamitis pedes Eliſæi.4.Reg.4.d.

Glo.ord.ſ.Tob.6. Apprehendit Tobias branchiam piſcis. Tobi. 6.a. typus autem fuit Chriſti ſeparantis nequitiam diaboli ab his,quos ſibi corpus fecerat.

Beda ſ.Prouer.31. Apprehenderunt digiti mulieris fortis fuſum. Pro. 31. d. Solent fœminæ nentes fuſum in dextera, colum tenere in ſiniſtra:in colo enim lana inuoluta eſt, quæ filo ducenda,& nenda, tranſeat in fuſum.Sæpe autem in ſcripturis dextera vitam perpetuã:læua pręſentia Dei dona ſignificat: opulentiam videlicet rerum, pacem tẽporum, ſoſpitatem corporum: ſcientiam quoque ſcripturarum, & cæleſtium perceptionem ſacramentorũ: hæc & huiuſmodi bona quum domino largiente percepimus:quaſi lanã colo inuolutam in læua geſtamus. At quum ea pro amore cęleſtiũ ſalubriter exercere incipimus:iam lanam agni immaculati, de colo in fuſum,de læua in dexteram traiicimus:quia de donis noſtri redemptoris, de exemplis operũ eius,ſtolam nobis gloriæ cęleſtis ac veſtẽ charitatis nuptialem facimus. *Bene operari.*

Appropinquare, quære Accedere.

Aptare, Coaptare, Aptus, Accommodare, Concinnare, Idoneus.

APtare, eſt facere congruere aliquid ei rei, cui aptatur. Aptum autem dicitur, quod eſt accommodum, & conueniens, ac congruens alicui.

Fabricans Chriſtus eccleſiam. Aptans Noe arcam, deſignare poteſt Chriſtum fabricantem Eccleſiam Hebr. 11. b. poteſt etiam intelligi aptatio corporis Chriſti, de quo Hebr. 10. b. Corpus autem aptaſti mihi. *Ori. ſ. Gen. ho. 2.*

Aptata ſunt ſecula à Verbo Dei. Hebr. 11. a. Hoc eſt, ſapienter diſpoſita. *Glo. ord. ſ. Heb. 11*

Aptare rationale cum ſuperhumerali, eſt facere conuenientiam intentionis & operis. Ex. 28. d. 39. c. Leu. 8. b. *Glo. ord. ſ. Exo. 28*

Mutua charitas. Aptari anſam cortinæ alteri anſæ. Exod. 26. b. mutuam proximorum charitatem deſignat. Et congruentiam virtutum inter Sanctos. *Glo. ord. ſ. Exo. 26*

Apti ad prælium, ſed non fortes, dicuntur, qui habent ſcientiam ſine operibus. Apti verò, & fortes, qui habent vtrumque 1. Reg. 14. g. 2. Par. 26. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Aptare lampades eſt præparare ſe ad reddendam rationem. Matt. 25. a. Concinnare etiam luminaria tabernaculi ad idem referri poteſt. Exo. 25. a. 35. a. Leu. 24. a. *Aug. epi. 12. ca. 34. & 83. q. ... de verbis Domini. ſer. 22.*

Accommodare cor, vel ad aliquid aliud, facilem habet metaphoram. Eccleſiaſtici 7. c. Eccl. 6. d. 38. d.

Reprehendentes hæretici Eccleſiam. Concinnantes amici Iob eloquia ad increpandum, deſignant hæreticos, qui recta eccleſiæ opera reprehendunt. Iob 6. d. Pſ. 49. 57. Prou. 12. c. Iſ. 32. b. *Gre. 7. mo. 14. Hie. ſ. Iſ. 32.*

Concinnant manus iniqui iniuſtitia. Pſ. 57. quum peccatum annectunt peccato. *Aug. ſ. Pſ. 57.*

Cōformitas operum cum lege. Coaptare vectes ad tabulas tabernaculi. Exo. 36. d. eſt conformare vitam cum præceptis legis, vt nulla appareat diſcrepantia. *Gl. ord. ſ. Exo. 26.*

Aptę terræ alendis animalibus. Nu. 32. a. ſunt ante tranſitum Iordanis, hoc eſt, in hoc mundo ad paſcendos ſenſus. *Lyra. ſ. Nu 32.*

Nulli vſui aptum lignum vitis. Ezec. 15. a. deſignat malos, qui non apti ſunt, niſi vt mittantur in infernum. Sic ad nihilum apti dicuntur fructus malorum. Sap. 4. b. Et non aptus eſt regno Dei, qui mittit manum ad aratrum, & reſpicit retrò. Luc. 9. g. *Lyr. ſ. Eze. 15.*

Aqua, Inaquoſus, Adaquare, Aquæductus.

AQuæ nomen tam latè patet in ſacra Scriptura, quantus eſt eius vſus & neceſſitas in omnibus viuentibus, de qua prouerbio dicitur: Magis neceſſarius quàm ignis, & aqua. Et quum volunt alicui omnia interdicta eſſe monſtrare, interdictum aiunt illi aqua, & igni: vt & Lactantius de origine erroris. 10. ait: Exulibus ignis, & aqua interdici ſolebat. Eſt autem elementum aquæ frigidum, & humidum, fluidum, ac perſpicuum, aptum ad nutriendas plantas, & ad potum animalium, ad ſordes abluendas, & ad alia innumera: & in ea ſuffocantur animalia, quæ reſpirando viuunt. Suntque aquæ maris, & pluuiales, & aquæ fluminum, fontium, puteorum, & ſtagnorum: de quibus in ſuis locis dicetur. Nunc autem de aqua in communi nonnulla à grauibus doctoribus dicta inſeremus. Ac primùm de ea ſic ait Ambroſius: De aqua quid loquar? Super aquam ante ipſos mundi natales ſanctus, vt legis, Spiritus ferebatur. O aqua, quæ humano aſperſum ſanguine, vt præſentium lauacrorum figura præcederet, orbem terrarum lauiſti. O aqua, quæ ſacramentum Chriſti eſſe meruiſti, quæ lauas omnia, nec lauaris. Tu incipis prima, tu comples perfecta myſteria. A te principiū, in te finis: vel potius tu facis, vt finem neſciamus. Per te fœtor tabidæ carnis abolετur, & pereuntia ſitu viſcera aſperſo ſale, in multam ſeruantur ætatem. Per te arentibus æſtu corporibus, dulcis ad gratiam, ſalutaris ad vitam, ſuauis ad voluptatem potus infunditur. Tu nomen Prophetis, & Apoſtolis, tu nomen Saluatori dediſti: Illi nubes cæli, illi ſal mundi: ille fons vitæ eſt: quę mōtibus preſſa non clauderis: quæ ſcopulis illiſa non frangeris: quæ terris infuſa non deficis: ſed intimis ſcaturiens venis, aut ſpiritum incluſa vitalem inhalas, aut ſuccum diffuſa fertilem præſtas, aut rigatum ſuperfuſa accommodū miniſtras, nec ſiccatis exinanita vitalibus ſolemnes neget terra prouentus. Omnium elementorum ſubſtantiam cęlum, aer, mare & terra te reddunt. Te prophetico percuſſa tactu, vt ſitientium rigares corda populorum, vomuit petra te, cùm de latere Saluatoris erumperes, percuſſores viderunt, & crediderunt, & ideo regenerationis noſtrę, de tribus vna es teſtibus. Tres enim teſtes ſunt, aqua, ſanguis, & Spiritus: aqua ad lauacrum, ſanguis ad pretium, ſpiritus ad reſurrectionem. *Ambr. ſ. Luc. 22.*

Deus, & diuinitas. Aqua, vt eſt principium quodammodo rerum ſaltem materiale, deſignare poteſt Deum, à quo omnia, & quum aqua vertitur in ſanguinem, ſignificare poteſt conuerſionem diuini cultus in idololatriam. Exo. 4. b. 7. c. Ier. 2. c. 17. b. 18. c. *Glo. ord. ſ. Exo. 7.*

Filius Dei diuina ſapientia. Eſt in coordinationibus ſuperioribus ſuprema aqua: quę ſapientia, & Dei filius dicitur. Eſt media pietas, miſericordia, & pax. Eſt inferior vber lacteū: quòd omnes Prophetę, & Paulus ſimul cum aliis, quibus datum eſt conſcendere ad tertium cęlum: vt illis in volucris propinarent, quibus permiſſum eſt cognoſcere myſterium regni Dei tantummodo in parabolis: aqua in qua eſt ſeminaria virtus animalium, cum Filio conuenit: qui vera aqua exiſtens continet ſeminariam virtutem omnium rerum, dicente Ioanne: Omnia per Verbum facta ſunt. Sic dixit Deus: Producant aquę ſcripturam, aut fœturam animi viuentis, & volatilis *Geor. Ven. Cant. 1. to. 4. cap. 15. Geor. Ven. Cant. 1. to. 7. cap. 4.*

Digitized by

volitantis ſuper terram,& ſuper faciem globi cęlorum. Et vt corporalis genitura non fit ſine aqua: ita nec ſpiritualis fit ſine aqua, quę Dei filius eſt, vt ipſemet Nicodemo dixit: Niſi quis renatus fuerit ex aqua,& Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnũ Dei. Ex aqua enim illa, diuina ſuſcipit vim diuinæ genituræ: ſed ex Spiritu illo igneo fomentum vitæ & nutrimenti. Eſt iterum aqua neceſſarius potus pro vita plantarum animaliúmque omnium ſuſtentáuda. Quamuis homini tanquam regio animanti elegantior præparatus ſit potus, aquæ videlicet, quam continuò ſtillat vitis illa, quæ ait: Ego ſum vitis vera,& Pater meus agricola eſt. Aqua vitæ virtutem quandam ſolarem,& beneficam imbibens aquam, magis proficuum, & celebrius poculum efficitur pro homine omnium rerum creatarum antiſtite, & ipſius opificis legitimo hærede. Eſt & ſapientia illa filij Dei potus expurgatæ mentis, vt in Eccleſiaſtico dicitur: Et aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum. Quæ etiam clamat dicens: Si quis ſitit, veniat ad me,& bibat. Et iterum cum Samaritide illa loquens, ait: Si quis biberit ex aqua, quam ego dedero, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Sed hæc quoque aliquando diſtillata per vitem illam ſupramundanam conuertitur in vinum ſaluberrimum ipſius electæ familiæ propinandum: ad quod inuitabat Sapiens in Canticis, dicens: Venite,& inebriamini chariſſimi. Eſt etiam aqua hæc lauans, abluens,& purificans. Et de filio Dei inquit Ioannes: Qui dilexit nos,& lauit nos à peccatis noſtris, aqua videlicet illius fontis, de quo Zacharias vaticinatur: In illa die erit fons patens domui Dauid, in ablutionem peccatoris,& menſtruatæ. Cũ quibus Paulus cum Hebræis diſſerens, de hoc filio Dei inquit: Portans omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens, aquæ videlicet virtute. Aqua ſancta in vaſe fictili, eſt diuina ſapientia in humana carne, qua Chriſtus lauat peccata noſtra. Num.5.b.24.b.Ioſ.15.b. Pſ.21.40. Et aqua fluminis eſt filius Dei eiuſdem naturæ cum patre. Exo.4.b.Apoc.21.b.22.b.d. Verſa eſt in ſanguinem, quum Verbum caro factum eſt.

Arn.ſ.Pſ.21. Amb.ſer.31. Cyr.de incarn.vni geniti.16.

Diuina ſapientia in humana carne.

Aqua triplex fuit in Chriſto: prima lachrymarum, ſecunda ſudoris, vt ſanguinis: tertia, quæ fluxit cum ſanguine ex latere crucifixi. Sic debes habere lachrymas compunctionis, quibus lauentur præterita peccata. Secundo in ſudore vultus tui veſci pane tuo, labore pœnitentiæ, corpus caſtigando, ac concupiſcentiæ flammam reſtinguẽdo. Tertiò deuenire ad deuotionis gratiam, vt poteris aqua ſapientiæ ſalutaris, de latere Chriſti dormientis ſine omni modeſtia fluente.

Bern.ſer.de S.Clemente.

Compunctio. Labor pœnitentiæ. Sapientia.

Aqua ſeu aquæ, ſi conſiderentur abſolutè, ſtatim in exordio mundi, ſecundum quod aqua de ſe nullius eſt figuræ, ſumitque facilè continentis figuram: ſignificare poteſt materiam primam quæ ad ſumini artificis nutum varijs ornatur formis: atque ita dicitur. Gen.1.a. Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas: vt artifex videlicet intendit materiæ diſponendæ: quę facilis & ductilis ſubiacebat operanti, vt de illa omnia formentur. Sic ſumi poteſt. Prouerb.8.d. Eccleſiaſtici 39.c.

Aug.1. de gen. cõt. Manichæ. Bed.ſ.Gen.1.

Materia prima.

Aqua etiam ſignificare poteſt creaturam rationalem, ſeu intellectualem, in quam Spiritus Domini ferebatur, hoc eſt, in eorum voluntatem fluidam, vt eam virtutibus exornaret. Et diuiduntur aquæ cæleſtes à terreſtribus, angeli videlicet ab hominibus: idque per firmamentũ, hoc eſt, per ſacram Scripturam, quæ eſt infra angelos, qui ea non egent: & ſupra homines captiuantes illi intellectum. Diuiduntur etiam aquæ ab aquis, hoc eſt, ſpirituales à carnalibus. Et aquæ, quibus teguntur ſuperiora, ſunt intelligentiæ angelicę ſuperiora cognoſcentes, quę tecta ſunt hominibus. Et aquæ producentes volatilia, & reptilia ſunt doctores quoſdam ad cęleſtia eleuantes, alios in inferioribus exercitantes. Gen.1. Pſal.76.103.148. Aquę etiam ſunt habentes dona Spirituſſancti. Eccleſiaſtę 11.a. Aquę quoque ſunt mentes fidelium fidei prędicamenta ſequentium. Iſ.32.d. Beati, qui ſeminatis ſuper omnes aquas. Pſ.28. Vox Domini ſuper aquas. Has aquas appendit Dominus in menſura. Iob 28.d.12.c.37.b.

Ori.ſ.Gen.ho.1. & ſ.Ier.ho.8. Aug.13.confeſſ.4. & de gen.cont.Manich.13.25. Bed.ſ.Gen.1. Gre.prol.ſ.Reg. & ſ.Ezech.ho.9.17. & 19.mor.5. Eu..ſer. ſpiritu.4. Ori.ſ.Ioſ.ho.4. Geor.Ven.Can.2. to.3.cap 1. Ricar.de S.Vict.de extermi.mali.14. Rup.ſ.Ioſ.13.

Creatura rationalis, ſeu intellectualis. Spirituales, & carnales. Doctores. Mentes fideliũ. Boni, & mali. Baptizati.

Aquę Iordanis diuiſę in duas partes: ſtantes quidem, deſignant populum ſaluandorum per baptiſmum, qui retinentur in dulcedine gratię: defluentes verò damnandorum, qui defluunt in mare ſalſum inferni. Ioſ.3.c.4.c. Aquę etiam Iordanis decurrentes,& deficientes, ſunt deſideria terrena, quę in proficientibus deficiunt. Aquæ verò ſuperiores in vna mole conſiſtentes, ſunt deſideria cæleſtia, quòd quũ fit facillimè venitur ad terram promiſſionis. Aquę etiã in quibus ſunt mundi,& immũdi, ſunt multitudo baptizatorum, in quibus ſunt boni, & mali. Aquæ etiam defluentes, ſunt iuſtificationes Iudæorum: conſiſtentes verò ſunt gratię noui Teſtamenti.

Ori.ſ.Gen.ho.1. Arn ſ.Pſ.92. Ambr.epiſ.32. & 3.exae.1. Gre.17.mor.11. & 19.mor.23. & 26. mor.12.

Deſideria terrena & cæleſtia. Vetus & nouum Teſtamentum. Populi.

Aquæ pręterea in genere, populi ſunt, qui ſunt velut congregationes aquarum. Gen.1.a. de quibus dicitur Apoca.1.d.14.a.17.a.d. Aquæ populi ſunt. Et Exod.7.c. quum Pharao dicitur exire ad aquas, eſt diabolus egrediens ad ſubuertendos populos. Et quum aquæ conuertuntur in ſanguinem, deſignant populos venientes ad fidem ſanguinis Chriſti. Exod.4.b. Aquę pro populis ſumi poſſunt in his ferè locis. Num.24.b.4.Reg.2.d.Iob 2.6.a.c.29.c 37.b.38.c. Pſ.7.17.28.76.92.106.125.143. Prou.8.d. Eccleſiaſtæ 6.a. Cant.8.b. Eccl.43.c. Iſ.17.d.18 a.19.b.32.a.57.c.40.c. Ezec.1.f.17.a.43.a. Et aqua mendax, ſunt homines mendaces. Ier.15.b. Et aqua probaticæ piſcinæ ſunt populi,& peculiariter Iudæi, qui continebantur ſub lege, quæ mouebatur ad aduentum angeli: quia Iudæi turbati ſunt ad aduentum Chriſti. Ioan.5.a. Et aquæ contradictionis, ſunt populi reſiſtentes nobis ad bona opera. Pſal.80. Et aquæ, quæ durantur in ſimilitudinem lapidis, ſunt Iudæi indurati. Iob 38.c.

Hie.ſ.Iſ.40. & ſ. Ezec.1. Aug.cont. lit.Petil.33. & de vnit.eccleſia.19. & ſ. Ioan.tract.17. Bed.ſ.Gen.1. & ſ. Exo.4. Aug.ſ.Pſ.70. Gre.29.mor.21.

Iudæi.

Gentiles & peccatores.

Aquæ ſunt etiam Gentilium populi, vt Pſ. 45 Sonuerunt & turbatæ ſunt aquæ eorum. De his Leu 11.b.Iob 26.b.29.c.38.c.Pſ.17.28.32.57.92 106.123.143.Iſ. 40.c. 43.c. 64. a. Ier. 47. a. Ezec.26.b.Amos 5.b.9.b.Et aqua Iordanis decurrens, quæ non permanet, nec tamen mutat ſubſtantiam: mali ſunt pereuntes in inferno, qui tamen permanent, & citra condignum puniuntur. Ioſ.3.c.Et aquæ congregantur in locum vnum. Gen.1.a. quum mali ſeparantur à bonis, vt boni fructificent. Et aquæ conuerſæ in vinum, ſunt Gentiles ab infidelitate ad fidem venientes. Io.2.a. Idem deſignãt aquæ Hierico prius amaræ, poſtea dulces effectæ. 4. Reg. 2. d.

Aug. ſ. Pſ. 45. & de gen. cõtr. Manic. 23. & contr. Fulgent. Cypri. epiſ. 13. 143. Arn ſ. Pſ. 32. Hil ſ. Pſ. 57. Hie. ſ. Iob 31.

Cor humanum.

Aqua ſecundum quòd fluida, & inſtabilis, cor humanũ deſignat: ſuper quod ſpiritus Domini fertur, vt ſuper aquas. Et quum aquæ reptilia, & volatilia producant, cor humanum ſignificant, proferens cogitationes bonas, & malas. terrenas, & ad cæleſtia volantes. Gen. 1. b. Ioſ.7.b.Prou.27.c.Et ſi mundum eſt cor, eſt aqua munda, ſi immundũ, è diuerſo. Ipſum quoque conſilium in corde viri, aqua dici poteſt. Prou.20.a. Sicut aquam effundit cor, qui nullas reliquias peccati retinet. Thr.2.f.

Bed. ſ. Gen. 1. Ori. ſ. Gen. ho. 1. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 17. & 3. offic. 1. Bed. ſ. Gen. 1.

Conſilium.

Aqua in vtre, obſeruationem carnalem legis, & ipſam literam ſignificare poteſt. Gen. 21. b. Iſa.1.f. Et aquæ amaræ ſignificant literam, & aſpera præcepta legis, quæ per Chriſtum in dulcedinem *ſpiritualis* ſenſus conuertuntur. Exod. 2. d. 4. b. 15. d. Num. 5. c. Pſ. 65. f. Significant voces *etiam Prophetarum*. 4 Reg. 2. d. Pſ. 17. 64. Thr. 5. a. Et aquæ, ſuper quas ferebatur Spiritus *Dei. Gen. 1. a.* dici poſſunt Prophetæ, in quos venit Spiritus prophetiæ. Aquas conuertit Chriſtus *in vinum*. Ioan. 2. a. quum legis literam conuertit in ſpiritualem intelligentiam. Aqua profunda ex ore viri, dici poteſt de veteri Teſtamento. Prouer. 18. a. Et aquæ multæ ſunt, Lex, Prophetæ, & Pſal. Apoc. 1. c.

Litera legis. Propheta.

Ori. ſ. Gen. ho. 7. Amb. ſer. 78. Arn. ſ. Pſ. 64. Hie. ſ. Eze. 47. Aug. ſ. Io. trac. 9. Gre ſ. Eze. ho 6. Bed. ſ. Gen. 1. & ſ. Prou. 18. Rup. 1. ſ. Apoc.

Doctrina. Sacra ſcriptura.

Aqua præterea doctrinam ſignificat in genere, & præcipuè ſacram Scripturam tam veteris quàm noui Teſtamenti, quæ reficit, & recreat animam, & quæ non inueniebatur in ſolitudine. Et aqua operiens montes, eſt ſacra Scriptura vincens doctos, & ſuperbos. Poteſt ſignificare doctrinam, & ſacram Scripturam, aut etiam ſapientiam in his ferè locis. Gen. 7. d. 24. c. Ex. 2 c. 14. e. 15. d. Num. 24. b. Iud. 5. a. 7. a. Ruth. 2. b. 2. Reg. 22. b. 4. Reg. 2. d. 3. c. Iudith 7. b. Iob 12. c. 14. b. 22. a. 26. a. c. 28. d. Pſalm. 1. 17. 22. 23. 103. 113. 142. Prou. 5. c. 18. 20. a. 21. a. 30. a. Sapien. 11. b. Eccleſiaſti. 15. a. 25. d. 39. c. 40. c. 48. c. 50. a. Iſ. 12. a. 32. d. 41. e. 49. d. Iere. 2. c. 14. a. Ezech. 4. c. 32. a. c. 34. e. 47. a. Nahum 3. c. Iudæ d. Apo. 14. a. Seminat autem ſuper omnes aquas, qui nouum & vetus Teſtamentum tractat. Amos 4. c. Aquæ etiam ſunt doctrina practica, & rhetorica, inter quas *diuidit* firmamentum, hoc eſt, prudentia. Gen. 1. a. in his aquis reſplendent vultus proſpicientium. Prou. 27. c.

Sapientia. Practica & Theorica.

Ori. ſ. Nu. ho. 17. & ſ. Iſ. ho. 6. Hie. ſ. Iſ. 32. 49. et ſ. Eze. 22. 34. & ſ. Nah. 3. Gre. 17. mor. 11. & 19. mor. 4. & 22. mor. 22. Bern. ſ. Can. ſer. 22. Rup. 9. ſ. Apoc. Ber. ſ. Gen. & ſ. Prou. 27.

Doctrina noui teſtamenti, & myſteriorum.

Aquæ fontium doctrinam noui Teſtamẽti, & myſticorum ſenſuum ſignificare poſſunt. Et aquæ in canalibus, ſunt myſteria in ſacra Scriptura contenta. Geneſ. 30. f. Idem deſignabunt. Exod 15. d. Num. 33. b. 2. Par. 22. a. Iſaiæ 1. g. 11. b. 12. a. 21. d. 30. e. 32. a. d. 33. c. 35. c. 44. a. 50. b. 55. a. Et aqua in hydria, eſt ſcientia prædicationis in menſura: aut ſenſus ſpiritualis in veteri lege incluſus. Gen. 16. b. 24. c. Idem eſt aqua in amphora. Marci 14. b. Luc. 22. a. Et aqua viua nouũ teſtamentum ſignificat. Idem aquæ calidæ. Geneſ. 36 b. Et aquæ de petra, ſunt myſteria per Chriſtum reuelata. Exodi 17. b. Et aqua ſecunda, qua impleuit Agar vtrem, intelligentia eſt ſpiritalis, coniuncta literæ legis. Gen. 21. c. Et aquæ in nubibus, ſunt myſteria in doctoribus. Pſ. 17. Et aqua vſque ad genua, eſt profectus in doctrina noui teſtamenti, & myſteriorum, ſeu profectus in ipſa doctrina, quum de terrenis ad altiora conamur aſcendere. Aqua verò vſque ad renes, eſt maior profectus in doctrina, & virtute, vt omnis in nobis libido truncetur. Eze. 47. a. c. *Hæ* ſunt aquę fideles, & aquę viuentes. Leui. 14. a. Et aquę Siloe, ſunt doctrina Chriſti pacifica. Iſ. 8. b. Hæc aqua conuertitur in ſanguinem Ægyptiis, qui corrumpunt ſacram doctrinam. Aquæ etiam ſupra firmamentum, ſunt ſenſus ſpirituales. Geneſ. 1. a. Sumitur etiam aqua pro doctrina noui Teſtamenti in his ferè locis. Iob 12. c. 29. c. Pſal. 22. 40. 77. Nehe. 9. c. Cant. 4. d. 5. d. Ier. 2. c. 17. b. Sap. 11. a. Eccl. 15. a. 48. c. Ezech. 36. c. Nah. 3. c. Hab. 2. d. Zach. 14 b. Ioan. 4. b. 7. f. 13. a. Apo. 16. b.

Ori. ſ. Mat. ho. 35. & ſ. Gen. ho. 13. & ſ. Exo. ho. 11. ſ. Iſ. ho. 6. Hie. ſ. Iſa. 1. 8 37. & ſ. Eze. 47. & ſ. Nah. 3. & ſ. Iere. 14. & ſ. Dan. 2. Epiph. 1. cont. hær. tom. 3. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Gre. 6. mor. 3. & 11. mor. 11. Bed. ſ. Gen. 1. Cyr. contr. Iulia. 7. Rup. 2 ſ. Leu. 24.

Doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, & Scribarum, ac Phariſæorum. Sapientia humana.

Aquæ præterea ſunt autoritates, & doctrinæ philoſophorum ad quas exiuit Pharao. Exo. 7. c. 12. b. quia infideles illis ſe muniunt aduerſus fidem. Et aquæ Ægypti, ſunt ipſa ſapientia humana. Exod. 8. b. Et aqua Sior, hoc eſt, turbida, quæ eſt aqua Nili in Ægypto, eſt doctrina philoſophorum, & hæreticorum, errorum admiſtione turbida. Aqua etiam fluminis, hoc eſt, Euphratis in terra Aſſyriorum, idem deſignat. Ierem. 2. d. Deſignat etiam ſapientiam Scribarum & Phariſæorum, & malignantium. Et aquæ peſſimæ ſunt doctrina, cui admiſta ſunt falſa. 4. Regum 2. b. d. Hæc aqua conuertitur in ſanguinem: vt ab ipſis autoribus requiratur omnis ſanguis, qui effuſus eſt ſuper terram: & fit eorum ſapientia carnalis, animalis, & diabolica. Pſ. 104. Apoc. 11. b. 12 d. 16. c. Et hæ ſunt aquæ furtiuæ. Prouerb. 9. d. Et aqua conſumptionis, de qua Ier. 2. c. Foderunt ſibi lacus detritos, qui continere non valent aquas. Et ſunt aquæ mendaces. Ier. 15. d. Idem deſignant aquæ de puteis Amorrhęorum. Nu. 21. e. Et aqua de fouea. Iſ. 30. c. Et aquæ multæ. Pſ. 31. De hac aqua intelligi poſſunt, quæ dicũtur Iſ. 8. a. 15. c. 19. a. 22. c. Eze. 31. a. Ier. 48. f. 50. f. Hoſ. 6. c. 2. b. Nah. 2. c. Aqua putei Samaritanæ, doctrina philoſophorum. Ioan. 4. a.

Ori. ſ. Exo ho. 4. et ſ. Nu. ho. 12. Ambr. ſer. 87. Hie ſ. Iſ. 15. 19. 22 & ſ. Pſ. 31. & ſ. Ier. 2. & ſ. Eze. 32 & ſ. Nah. 2. Chry ſ. Gen. ho. 3. & ſ. Pſ. 22. Aug. ſ. Ioan. trac. 97. & ſ. Pſ. 31. Gre. ho. 22. & ſ. Pſ. 31. Cilo. int. ſ. Exo. 12. Rup. 6. ſ. Apo. 4. ſ. Ioan.

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Gre.11.mor.6.& 17.mor.21. Bed.ſ.Gen.1. — *Prædicatio.*

Aqua dici poteſt ipſa prædicatio veritatis,quæ animas ab ignorantia mundat, eaſque reficit:& ipſos prædicatores.Iob 12.c.28.d.37.b.Vt ſupra has aquas tonat Dominus, quum facit prædicatores ſublimia dicere,aut terrere peccatores.Pſ.17.28.103.Et hæ aquæ producũt reptilia,& volatilia,&c.

Ori.ſ.Le.ho.8.& ſ.Iud.ho.8.& ſ.Ezec.ho.6. Tert.de baptiſm. Arn.ſ.Pſ.17.28.73.123.113. Hil.ſ.Pſ.1.64. Amb.3.offi.14.& de Elia.22.& apo. Dauid.7.& 1.de Spiritu ſan.6. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.2. Hie.ſ.Eze.47.& ſ.Iſ.48. Chry.ſ.Ioã.ho.24.& ſ.Pſ.22. Aug.epiſ.49.q.5.& q.in Nu.35.& ſ.Pſ.61.103. Gre.6.mor.7.& 12 mor.3.& 19.mo.4. Aug.de vnita.eccleſiæ.19. Hier.ſ.Pſ.80. Cyril.de incar.vnigeniti.27. Rup.2.ſ.Gen.28. — *Baptiſmus. Gratia. Dona ſpiritualia. Spiritusſanctus.*

Aqua etiam ſignificat baptiſini ſacramentum,quo abluuntur peccata,& ipſam gratiam,ac dona ſpiritualia.Et aqua in baptiſmo,eſt imago mortis, vt per aquam moriatur corpus peccati,qua ceu quodam tumulo corpus includitur.Et aquæ Marath,quæ per lignum factæ ſunt dulces.Exo.15.d.deſignant baptiſmum per paſſionem Chriſti dulcedinis gratiam infundentem.Et aqua vſque ad talos eſt baptiſmus,qui licèt mundet etiam pedes, tamen calcanei adhuc patent morſibus colubri.Eze.47.a.Hæ ſunt aquæ viuæ.Zach.15.b.Et aqua in pelui, eſt gratia in anima.Iud.6.g.3.Reg.17.b.Ioan.13.a.Et cùm aqua ſit igni contraria,in baptiſmo accendit ignem:vt aqua quem fudit Elias ſuper altare.3.Reg.18.e.Et aqua ex igne,& ignis ex aqua,eſt ſpiritalis gratia,quæ per ignem exurit,& per aquam mundat peccata noſtra.2.Mac.1.e.Et aqua de ciſterna Bethlehem,eſt gratia per Chriſti natiuitatem allata.2.Reg.23.c.1.Par.11.b.Et aqua de petra,ſunt dona ſpiritualia,& ſacramenta de Chriſto prodeuntia.Iſ.48.d.Eſt hæc aqua refectionis.Pſ.22.in qua oſtenditur fons æternus,qui reficit,id eſt, iterũ facit quomodo generatio,& regeneratio reficit animas,quia innouat in fide.Abluit ſordes, tollit maculas,rudem facit aptum,expolians veterem hominem,&c.Hæc primatum tenet in elementis:quum iſtud elementum acceperit Spiritum ſanctum,fit ſacramentum.Ipſe quoque Spiritus ſanctus interdum aqua dicitur propter ſua dona.Ioan.7.f.Aqua etiam contradictionis,eſt baptiſmus iis,qui fictè accedunt.Pſ.80.Et aqua, in quam miſſi ſunt pulueres vituli.Exo.32.e.eſt baptiſmus,vbi omne vitium conteritur.Poteſt aqua ſignificare baptiſmum,& gratiã,ac dona ſpiritualia in his ferè locis permixtim.Gen.1.26.d.43.e.Exo.2.c.4.b.17.a.14.e.g.29.a.30.c.40.b.Leu.1.b.9.c.11.b.14.a.15.b.Nu.8.b.19.b.20.a.21.d.27.c.31.d.33.b.34.b.Deut.14.b.Iud.7.c.4.Reg.2.b.3.b.c.Iob 5.b.8.b.14.b.29.c.Pſ.1.17.22.28.31.64.73.80.103.105.106.113.135 142.Prou.6.d.21.a.30.a.Eccl.3.d.4.a.b.15.d.29.d.39.d.50.a.Iſa.30.f.35.b.41.d.43.a.44.a.58.c.Ier.17.b.31.b.Ezec.16.a 19.c.31.a.36.e.Cant.4.d.Sap.19.d.Mat.3.d.Marc.1.a.Lucæ 3.c.Ioan.1.c.4.b.5.a.7.e.Hoſ.2.b.Nahum.2.c.Ioel.1.d.3.d.Apoc.7.d.Eph.5.e.Hebr.10.d.Actor.8.f.10.g.1.Petr.3.d.Ioan.5.d.

Aug.ſ.Pſ.118. Gre.ſ.1.Reg.7.9.& 5.mor.4.& 9.mor.28. Bern.ſer.Par.64. Bed.ſ.Exo.14. — *Lachryma. Pænitentia.*

Aqua ſecundum quod lauat,lacrymas,& pœnitentiam deſignare poteſt.Gen.36.c.Exod.15.d.29.a.30.c.40.b.Leuit.1.b.c.11.e.14.a.15.b.Nu.8.b.19.b.31.d.Deut.23.a.1.Reg.7.b.9.b.3.Reg.19.a.Iob 3.d.9.d.37.b.Pſ.118.147.Thr.2.f.Ier.9.a.1.Tim.5.d.Et aquæ niuis,ſunt lamenta humilitatis cum deſiderio cæleſtium.Porrò aquæ maris rubri, ſignificare poſſunt lachrimas pœnitentiæ.Aquæ Arnon,lachrymas compaſſionis:Aquæ verò Iordanis lachrymas cupientium diſſolui,& eſſe cum Chriſto.

Hier.ſ.Zac.9. — *Conſolatio diuina.*

Aqua refrigerans,conſolationem diuinam ſignificat:quæ etiam pro muro eſt bonis.Exo.14.e.Iudit.5.b.Pſ.40.103.Pro.25.d.Iſ.32.a.44.a.Et infernus dicitur lacus, in quo nõ eſt aqua.Zac.9.c.quia in inferno nulla eſt redemptio,neque refrigerium.

Ambr.ſer.30. Bed.ſ.Prou.25. — *Refrigerium hoſpitum. Opera miſericordia.*

Aqua etiam refrigerans,refrigerium impenſum hoſpitibus aut proximis ſignificare poteſt:& demum opera miſericordiæ: & actiones bonas. Sic dixit Abraham tribus viris: Afferam pauxillum aquæ & lauentur pedes veſtri.Gen.18.a.24.d.37.e.43.e.Exod.34.d.Deut.4.c.Ioſ.9.d.Iud.7.a.3.Reg.13.b.17.b.4.Reg.6.e.18.g.1.Par.11.b.Iud.7.c.Iob 22.a.Prou.25.b.Eccl.3.d.15.d.Ier.38.b.Ezec.4.c.19.c.Mat.10.c.Marc.9.g.Luc.7.g.

Hie.ſ.Eze.47. Aug.ſ.Pſ.32.80.& ſ.Apoc.ho.10.& de gen.contra Manich.25. Ori.ſ.Mat.ca.14.& ſ.Exo.ho.7.& ſ.Ier.ho.4.et ſ.Leu.ho.7. Amb.ſ.Pſ.118.Ser.21.23. Tert.adu.Iudæ. Baſi.ho.in principium Prouerbiorũ. Hie.ſ.Iſ.23.51. Hil.ſ.Mat.c.17. Greg.12.Mor.11.& 19.Mor.4. — *Tentationes. Perſecutiones,& ipſi perſecutores. Tribulationes.*

Aquæ contradictionis,vt eſt locus,qui eſt terminus auſtralis terræ promiſſionis poſt Thamar.Eze.47.d.deſignant in hac vita etiam poſt victorias non defuturas contradictiones tentationum. Deſignant etiam populos frementes aduerſus fideles: illiſque contradicentes: & etiam exercitus perſequentium.Pſal.80.Apoc.12.d.Eoſdem deſignant aquæ maris.Pſ.32.quę ſunt etiam perturbationes ſeculi.Ioſ.2.b.3.Reg.22.d.Iſ.23.a.43.a.47.a.51.d.Ier.9.e.Thr.3.f.Ionæ 2.c.Marc.9.c.Luc.8.d.Apoc.8.d.12.d.Et congregãtur aquæ in locum vnum, quum ſeparantur tribulationes ab homine,vt fructificet.Gen.1.a.Et aqua ſuffocans animalia, & eleuans arcam,tribulationes ſignificat mergentes imbecilles,fortes verò illuſtriores reddentes.Gen.6.c.7.b.8.a.Exo.14.c.15.b.Pſ.17.31.65.68.87.103.105.123.143.Cant.8.c.Sap.5.d.10.d.16.c.Mat.14.c.17.c.Et aquę inundantes turbationem animi deſignant,quę fit per tribulationes,Iob 3.f.8.c.14.b.22.b.26.b.Aquę etiam amarę,ſunt tribulationes,quę per lignum Crucis Chriſti fiunt dulces.Exo.15.d.Nu.5.c.Et aquæ infideles,quæ non perpetuò durant,vt torrentium,ſunt tribulationes huius vitæ,Ier.15.d.

Hie.ſ.Iſ.28. — *Punitio diuina.*

Aquæ multæ inundantes, deſignant quandoque diuinam, & vehementem punitionem.Iſ.28.a.e.

Hie.ſ.Iſ.8.& ſ.Iob 14. Aug.ſ.Pſ.68. Glo.ord.ſ.Ioan.19 — *Dæmones. Iudæi.*

Aquæ fluminis Aſſyriorum fortes, dici poſſunt dæmones, quos infert Dominus contra hęreticos, & dicuntur aquæ multæ propter eorum multitudinem.Iſ.8.b.Et inũdantes aquę,ſunt dęmones aduerſus animam:aut Iudęi in Chriſtum.Thr.3.f.Eze.26.d.Et aquæ excauantes lapides,ſunt dęmones.Iob 14.d.Et aquæ intrantes vſque ad animam Chriſti.Pſalm.68,fuerunt turbę Iudęorum, pertingentes ad tollendam animam eius à corpore, diuina permiſſione.

Sacramenta.

Aqua mixta cineri ſacramenta deſignat de latere Chriſti manantia, quibus fit peccatorum purgatio. Num.5.b 8.b.19.c.Nee.9.Sap.11.a. Idem deſignat aqua, quæ fluxit de latere Chriſti. Ioan.19.f.

Fides. Conuerſio ad fidem. — *Gre.27 mor. 21.*

Aqua in vaſe, quam petebat Elias.3.Reg.17.b. eſt fides, quam petit Chriſtus à Gentilitate. Et aqua poſt gelu, eſt conuerſio ad fidem poſt infidelitatem. Iob 36.b.Pſ.147.Eccl 3.d.

Innocentia. Humilitas. — *Glo.or.ſ.Mat. 27.*

Aqua videtur, ſecundum quod lauat, Symbolum eſſe innocẽtiæ: vt quum Pilatus lauit manus aqua. Mat.27.c. Deſignat etiam humilitatem. Iob 4.d.Iſ.30.c.

Verborum affluentia. Lingua. Cogitationes. — *Gre.7. Mor.24.& 12. Mor.5. Ber.ſer paruo.12. Hie.ſ.Eze.47. Ricar.de S.Vict.5. de arca myſtica.11.*

Aquarum congregatio, quæ fit immunda per contactum morticini, deſignat affluentiam verborum quæ fit immunda in turpi materia. Leuit.11. f. Et verba ex ore viri, aqua profunda dicuntur. Prouerb.18.a. Et ipſa lingua dicitur aqua: quam qui dimittit, caput eſt iurgiorum. Eccle.25.d.Prouerb.17.c.Iob 14.b. Ipſæ quoque cogitationes, aqua dici poſſunt & quum fit diuiſio aquarum, hoc eſt cogitationum terrenarum, & cæleſtium ſeparatio, & cogitationes terrenæ in vnum locum ſeparantur, terra poteſt reddere fructum. Gen.1.a. Et aqua torrentis, qui non poteſt pertranſiri, deſignat torrentem cogitationum, & incentiua vitiorũ in corde: quæ non poteſt humana fragilitas, ſine lapſu pertranſire: ſed ſolus Chriſtus pertranſiit. Ezechiel.47.a. Aquæ etiam maris, ſunt cogitationes in mente, velut fluctus agitatæ. Iob.14.b.

Anima mundana. — *Victori.aduer. Arium 4.*

Aqua putei, vnde hauriebat Samaritana, deſignare poteſt animam mundanam: aqua verò Chriſti, eſt ipſe Chriſtus. Ioan 4.a.

Facultates propriæ. Temporalis ſubſtantia. Prudentia carnis. — *Baſi.ſ.Pſal.14. Ho.2. Ori.ſ.Iud.Ho.9. Ricar.de S.Vict. de 12.Patr.62.*

Aqua de vaſis propriis bibenda, facultates proprias deſignat, quibus vtendum. Prou.5.c.4. Reg.18.g. Et aqua in genere, eſt temporalis ſubſtantia. de qua imperfecti bibunt, curuatis genibus: perfecti verò eam lambunt, nihil de temporalibus attingentes, niſi quod ad vitam tẽporalem tranſigendam neceſſarium eſt. Iud.7.a.Deut.2.a.29.b.4.Reg.3.b.Par.32.a.Thr.5.a. Ezech.4.c.12.d.17.a.Dan.1.c. Poteſt etiam deſignare prudentiam carnis, quæ effunditur, quũ nimium creſcit ſolicitudo temporalium Gen.49.a.

Cibus proficientium. — *Glo.ord.ſ.Iud.4.*

Aqua comparata facti, ſignificare poteſt cibum proficientium, quam non meruit accipere Siſara. Iud.4.d.5.b.

Traditiones phariſæorum. — *Hie.ſ.Iſ.1.22.*

Aqua, quam caupones miſcent vino. Iſ.1.f.22.c. deſignare poteſt traditiones Phariſæorum, quibus illi legis ſynceritatem deprauabant.

Proſperitas. — *Euch.ſer.ſpiri.4.*

Aqua interdum poteſt ſignificare proſperitatem: vt quum dicitur Pſal.65. Tranſiuimus per ignem & aquam. Et aquæ fluctuantes, ſunt proſperitates huius vitæ facile prætereuntes. Sapien 5.b.

Conſilium. — *Aug.ſ.epiſt.Ioan trac.6.*

Aqua, conſilium interdum ſignificat. Prou.16.c. Fons vitæ conſilium poſſidentibus eum.

Peccata. Hæreſes. Infidelitas. Superbia. Libido. Diurna ſordes. Peccator. — *Tert.aduer.Iuda. Arno.ſ.Pſ.17.32. Hie.ſ.Iſ.22.& ſ. Zach.27. Gre.16.mor.30.& 19.mor.4. Bed.ſ Prou.3. Rup.13.Vict.verbi Dei.6. Hie.ſ.Eze.7. Hil.ſ.Ma.cão.17 Aug.ſ.Pſ.123.*

Aqua maris, humorem peccati, aut ipſa peccata deſignare poteſt. & etiam hæreſes, & infidelitatem. Exo 7.c.15.c.Ioſ.2.b.1.Reg.7.b.4.Reg.6.a.Pſ.17.32.108.Sap.19.d.Eccl.40.c.43.c. Et aquæ niuium iniquitatem frigidam deſignant. Iob 24.c.Iſa.1.f.Iere.2.d.6 b.8.e.13.a.15.d. Prou.9.d. In his aquis mortui ſunt porci. Mat.8.d. Et aqua, in quam merſum eſt ferrum, eſt profundum erroris. 4.Reg.6.b.Eze.27.g.Hoſ.2.a. Et aquæ piſcinæ inferioris, ſunt hæreſes. Iſa.22.b. Et aqua, quæ effunditur, ſuperbiam ſignificare poteſt, & etiam defectus virtutis. Gẽ. 49.a.Pſal.21.Ezec.31.a.Apoc.12.d Et aqua ſub terra libidinem in corpore latentem deſignare poteſt. Exo.20.a. Et genua fluunt aquis, quum quis illicitos quærit concubitus, & fluxum ſeminis. Ezec.7.e. Aqua etiam, diurnas, ſeu quotidianas ſordes ſignificat, in quas crebrò lunaticus cadebat. Mat.17.c.Marc.9.c. Et aqua intolerabilis, vel ſine ſubſtantia, eſt peccatum, quo amittimus veram ſubſtantiam. Pſ.123.

Hier.ſ. Amos 9. & ſ.Eze.47.

Aqua vaſis immundi, eſt ipſe peccator baptizatus. Leuit.11.f. Et aqua maris, quam Deus vocat, eſt peccator, quem conuertit: & tunc fit aqua dulcis. Amos 9.b.Hab.2.d. Et aqua maris mortui, ſunt peccatores, aut ipſa peccata. Eze.47.b.

Deſideria malorum. Voluptates. — *Gre.8.mo.16. Chry.ſ.Ioã.ho.49.*

Aquæ in vtre, deſignare poſſunt lubrica deſideria malorum: quæ quum operis effectum non inueniunt, ſub carnali corde deprimuntur. Pſ.77. Et aqua extinguens ignem, eſt cupiditas rerum terrenarum extinguens ſpiritum.

Amb.de pæn.14. Phil.quòd Deus ſit immutabilis. Hie.ſ.Ionam 2. Epiph.2.contra hæreſ.10.1. Aug.1.q. in euã. 22.& 83.q.64.& ſ.Ioan.tract.15. Cyr.de adora.in Spiritu ſancto.

Aquæ vehementes, deſignare poſſunt voluptates rationem ad ſe trahentes. Exod.15.b. Sic aquæ fluctuantes, ſunt voluptates citò tranſeuntes. Sap.5.b. Et aqua, quæ effunditur, voluptatis eſt impetus. Gen.49.a. Idem deſignant aquæ Edom. Num.20.c. De hac aqua, qui biberit, iterum ſitiet. Ioan.4.b. Et aquæ multæ, ſunt voluptates. Ezec.27.e. Et aqua in puteo, eſt voluptas ſeculi in profunditate tenebroſa. Ioan.4.a. Et aqua, quæ conuerſa eſt in vinum, eſt vita voluptuoſa in mundo conuerſa in vitam temperatam. Ioan.2.a. Et aquę ciſternarum ſunt voluptates carnis, ſeu internæ, quas promittit Rabſaces, ideſt, Diabolus obtemperantibus ſibi. Iſa.36.c.50.b.Deut.29.b.Ier.13.a.50.f.Ionæ 2.c.Matt.17.c.Iob 14.d.Eccl.26.c.Thr.5.a.

Infernus. — *Gre.12.mor.11. Glo.int.ſ.Exo.15.*

Aquæ vehementes, ſignificant etiam infernum, in quem quaſi plumbum mali demerguntur. Exo.15.d.Prou.9.d.Iob 24.d.Iſa.64.a.

Facilitas ad peccandum. Inſtabilitas. — *Gre.16.mo.30.*

Aqua intrans in interiora, facilitatem ac procliuitatem ad peccandum, & inſtabilitatem ſignificare poteſt. Pſ.108. Et malus dicitur leuis ſuper faciem aquæ: quia ſuperficies aquę nulla ſtabilitate ſolidatur. Iob.24.c.14.b.Eccl.26.c.

Glo.ord.ſ.Pſ.21.

Aqua, quę effunditur, aliquando deſignare poteſt profectum in multos: vt Chriſtus effuſus eſt ſicut aqua. Pſ.21. quia multis profuit.

Glo.int.ſ.Eze.31. — *Laus humana.*

Aqua,qua vniuerſa irrigantur,ſignificare poteſt laudes humanas.Iob 5.c. Et hæ aquæ nutrierunt cedrum.Ezec.31.a.

Amb.ſer.78.& 2. de ſacramentis.4. — *Res viles. Creatura. Fluxibilitas rerum.*

Aqua interdum videntur ſignificare res viles, & parui momenti, & tamen abundantes: vt quum Pſal.78.21.dicitur ſanguis Sanctorum effuſus ſicut aqua, ac ſi nullius eſſet momenti:& aqua hæc reprehenſibiliter miſcetur vino.Iſ.1.f.Et aquæ amaræ, ſunt ipſæ creaturæ in ſe viles,quæ appetitum humanum ſatiare non valent.Exo.15.d.Deut.29.b.Iob.9.d.Et ipſa fluxibilitas rerum,aqua dicitur.Sap.5.c.Mich.1.a.Et fluctus ſeculi.Ezec.27.c.

Amb.ſer.19. Epiph.2.cont. Hæret.10.1. Bern.ſ.Can.ſer.54 & ſer.dominica poſt octa.epiph. — *Natura corruptibilis.*

Aqua in vinum mutata,eſt natura corruptibilis incorruptionem adepta: vel vita peccati in vitam gratiæ conuerſa:vel eſt timor conuerſus in charitatem : vel triſtitia in hilaritatem, vel etiam quum filius Mariæ oſtenditur eſſe etiam filius Dei.Vel quum prudentia carnis,vertitur in contemplationem cæleſtium.

Ricar.de S.Vict.de 12.patriar.62. — *Frigiditas deuotionis.*

Aqua Ægypti ſignificare poteſt frigiditatem deuotionis:ideo non erat aliquid de agno comedendum coctum aqua,ſed aſſum igni.Exo.12.b.Eccl.43.c.

Lyr.ſ.Exod.12. Hie.ſ.Eze.7.21. — *Vrina.*

Aquæ interdum ſumuntur pro vrina : vt quum dicuntur aquæ fluere ſuper genua præ timore.Ezec.7.e.21.b.

Aug.2.de gen.ad lit.1. — *Opiniones.*

Aquæ ſuper quas fundatur terra, ſignificare poſſunt opiniones inſtabiles, quibus firmior eſt fides.Pſ.135.

Hie.ſ.Ier.9. — *Antichriſtus.*

Aqua fellis,qua potabitur populus Iudæorum,dici poteſt Antichriſtus, quem venientem Iudæi ſuſcipient.Ier.9.e.

Aug.ſ.Pſ.77.

Aqua conuertitur in ſanguinem,quum quis de rerum cauſis carnaliter ſentit.Pſ.77.

Amb.ſ.Luc.13. — *Docere ſimplices.*

Adaquare pecora,aut camælos, eſt docere ſimplices. Geneſ.24.c.29.a.Exod.2.c.Pſalm.77.Luc.13.d.

Aquatica animalia.Sap.19.d.vide Piſcis.

Glo.or.ſ.1.Reg.18 — *Sacra volumina. Sacramenta.*

Aquæ ductus eſt,qui fit ad deducendas aquas.3.Reg.18.c.4.Reg.18.d.Nee.2.c.Iud.7.b.Eccle.24.d.Poteſt ſignificare ſacra volumina,& ſacramenta,quibus deducitur gratia ad animã.

Hie.ſ.Pſ.62.106. Ber.ſer.1.de S.Pet.& Paul.& ſer.de falla.praſen.vitæ. — *Indigentia veritatis. Mundus. Gentilitas. Doctrina philoſophorum. Superbia.*

Inaquoſum,eſt locus carens aqua,ſignificare poteſt indigentiam doctrinæ veritatis.Pſ.62.77.105.106.Luc 11.c.Poteſt etiam ſignificare hunc mundũ,vel gentilitatem,aut doctrinã philoſophorum, vel etiam ſuperbiam : quia elatum cor durum, & expers eſt pietatis, ignarum compunctionis,ſiccum ab omni rore gratiæ ſpiritalis. Et demum inaquoſi ſunt, qui nullo imbre lachrymarum rigantur.

Glo.ord.ſ.Luc.11. — *Corda bonorum.*

Inaquoſum videtur interdum deſignare bonorum corda, vitiorum humore carentia : in quibus diabolus non inuenit requiem.Luc.11.c.

Hie.epiſ.quod ignotus. — *Corpus caſtum.*

Inaquoſa etiam terra,deſignare poteſt corpus ab omni libidinis defluxu deſiccatum.

Rup.ſ.Pſ.80. — *Fluctuatio.*

Aquæ contradictionis,deſignant fluctuationem animi : vbi propter prauam conſuetudinẽ contradicit legem mentis alia lex,quæ eſt in membris.Pſ.80.

Aquila.

Ariſt.6.de hiſt. anim.c.6.& 9.de hiſt.anim.c.34. Baſi.exae.ho.8. Ambr.ſ.Exa.18.et de Salo.2. Plin.10.nat.hiſt.3 4. Hie.ſ.Abdi. Aug.ſ.Pſ.102.

AQuila inter volatilia obtinet principatum : éſtque carniuora : cúmque binos excludat pullos,alterum expellit tædio nutriendi. Nam aquilæ dum nutriunt, degenerant, vnguéſque eis inuertuntur paucis diebus : & pennæ albeſcunt:ideo meritò ſuos odere pullos. Eiectum pullum oſſifraga benignè excipit,& educat,donec adoleſcat.Cúmque ſint aquilarũ multa genera,vnum,quod habietus dicitur,hoc eſt,marina aquila, fertur clariſſima oculorũ acie valere:pulloſque adhuc implumes ad Solem intuendum cogere, recuſantem verò percutere, & ad Solem vertere,ac illum occidere, cuius oculi prius lachrymauerint, reliquum educare.Tanti autem dicitur eſſe contuitus:vt cùm ſuper maria immobili penna feratur,nec humanis pateat obtutibus,de tanta ſublimitate piſciculos natare videat : & cum iuxta littus fuerint,tormenti inſtar deſcendere,raptámque prædam pennis ad littus pertrahere. Venantur locis à ſuo nido remotis.Eſtque illis pugna cum ceruis,& draconibus. Dicuntur longam viuere vitam.Dicitur aquila, quum ſenectute corporis preſſa fuerit, immoderatione roſtri creſcentis cibum capere non poſſe. Itaque modo quodam naturali in menſura reparandæ quaſi iuuentutis,aquila dicitur collidere,& percutere ad petram ipſum quaſi labium ſuum ſuperius,quo nimis creſcente,edendi aditus claudebatur : atque ita conterendo illud ad petram excutit,& caret prioris roſtri onere, quo cibus impediebatur:accedit ad cibum,& omnia reparantur:exit poſt ſenectutem tanquàm iuuenis aquila,redit vigor omnium membrorum:nitor plumarum,gubernacula pennarum,volat excelſa ſicut anteà, fit in ea quædam reſurrectio.Referuntur aquilæ inter immunda animalia.Leui.11.b.Deut.14.b.Et quia ſunt volatu perniciſſimæ:ideò dicuntur perſequutores,aquilis velociores.Thr.4.d.

Geor.Ven.Cant.1. To.7.ca.29. — *Numen diuinũ.*

Aquila in Deo ſignificat numen quoddam,aut effluxum, vel menſuram diuinitatis nobis domeſticam:quæ nos ad intimiora diuinitatis,aut ſuperiora deducit : de quo numine Moſes in cantico ait.Sicut aquila prouocans ad volandum filios ſuos, & ſuper eos volitans, expandit alas ſuas & aſſumpſit eum,atque portauit in humeris ſuis : vſque videlicet ad manſionem ipſi præparatam.Deut.32.b.Probat ſuos Deus,vt aquila pullos ad radios Solis.

Rup.2.ſ.Deut.7. Baſ.ſ.Pſ.28.Ho.1 Amb.de Salo.2.& ſer.54. — *Chriſtus.*

Aquila etiam ob volatus ſublimitatem,& viſus perſpicacitatem, Chriſtum ſignificare poteſt.Deut.32.b.Pſ.102.Prou.30.c.Ezec.1.c. Et vt aquila alienam prædam aliquando rapit, ſic Chriſtus prædam diaboli,& inferorum eripuit:vtque aquila eſt inimica draconibus, aut ſerpentibus:ita Chriſtus diabolo.Iere.48.e.Vt aquila probat pullos ſuos ad Solem:ita Chriſtus iudicabit omnes in iudicio.

Angeli.

Aquilæ etiam dicuntur Angeli, ob regiam dignitatem, motumque ad ſuperna tendenté, celeremque volatum, atque ad captandum neceſſarium reparandis viribus cibum, agilitaté, atque vigilantiam, & curſum, & facilitatem ſummam, ac præterea vim illam ſingularem ſpeculandi, atque intendendi liberè, directè, in nullam partem inclinando aciem luminum in radium illum vberrimum lucidiſſimum Deitatis, quem ex ſe inſtar Solis emittit. Ezech. 1. c. Apocal. 8. d.

Gre. 31. Mor. 33. Bed. ſ. Exo. 19. Rup. 1. ſ. Ezec. c. Dionyſ. cæleſt. Hie. 15.

Aquilæ ſuper quarum alas dicitur Dominus portare populum ſuum, ſignificant Moſen, & Aaron, ac etiam Apoſtolos, & doctores: & alios Sanctos & Iuſtos, aut eorum animas. Exo. 19. a. Mat. 24. c. Luc. 17. g. Cæterum Iſ. 40. g. iniuſti non tam dicuntur aquilę, quàm aliquid ad ſimilitudinem aquilæ habere: quia dicuntur aſſumere pennas vt aquilæ. Et licet numeretur aquila inter immunda animalia, quum tamen refertur ad diuina, iam eſt mundata, iuxta illud Acto. 10. Quæ Deus mundauit, tu ne commune dixeris. Sumi poteſt in bonum aquila. 2. Reg. 1. b. Iob. 39. d. Prou. 23. a. Et aquilæ iuuentus renouata nouitatem ſpiritus deſignat. Pſ. 102. Et aquila ſupra alia animalia exiſtens in rotis, deſignat ſpiritum in homine præſidentem Ezec. 1. c. Et aquila volans per medium cæli, eſt prædicator. Apoc. 8. d.

Moſes, & Aaron. Apoſtoli. Prædicatores. Iuſti. Animæ iuſtorum.

Ori. ſ. Eze. ho. 1. 11 & ſ. Mat. ho. 30. Hil. ſ. Matt. can. 25. Amb. ſ. Luc. 17. et de bono mortis. Baſi. ſ. Pſ. 32. Aug. ſ. Apoc. ho. 6. Iſyc. ſ. Leuit. 11.

Aquila etiam Ioannem euangeliſtam ſignificare ſolet inter quatuor animalia: quia cæteris Euangeliſtis altiùs volauit, & in ipſam diuinitatem oculos mentis defixit. Ezec. 1. c. Apoc. 4. c. Deſignat etiam ipſam eccleſiam liberam, & volantem duabus alis teſtamentorum.

Ioannes Euangeliſta. Eccleſia.

Hie. prol. ſ. Matt. Aug. 1. de conſen. Euan. 6. et ſ. Apo. Ho. 1.

Aquila etiam dici poteſt vis animæ perſpectiua, & ſubtilis intelligentia ſanctorú, & ſublimis contemplatio: & etiam iuſtitiæ virtus, quæ maximè nos ſublimes efficit. Ezec. 1. c. Apoc. 4. c. Iob 39. d. Verùm aliquando deſignare poteſt ſuperbientes in vita contemplatiua: vt aquila quæ ponitur Dan. 7. a. Cuius alæ ſunt præcipitatio, & præſumptio.

Vis animæ perſpectiua. Contemplatio. Iuſtitia. Superbientes in vita contemplatiua.

Gre. 31. Mor. 33. Amb. de vir. 3. & 2. de Abr. 8.

Aquila volans ad eſcam Iob 9. d. Pro. 23. a. ſignificat genus humanum quod in primo parente conditionis ſuæ dignitate in rationis celſitudine, quaſi in aeris libertate ſuſpenſum fuerat: ſed quia contra præceptum cibum vetitum contigit per ventris concupiſcentiam, ad terras venit, & quaſi poſt volatum carnibus paſcitur: quia illa libera contemplationis inſpiracula perdidit, & deorſum corporalibus voluptatibus delectatur. Deſignat etiam antiquos patres, qui, in quantum humanitatis infirmitas admittebat, creatoris lucem erecta mente contemplati ſunt: ſed incarnandum hunc in fine mundi præſcientes, quaſi à Solis radiis ad terram oculos deflexerunt: & quaſi de ſummis ad ima venium, dum hunc Deum ſupra omnia, & hominem infra omnia agnoſcunt.

Genus humanum. Antiqui patres.

Hie. ſ. Pſ. 63. Gre. 31. Mo. 33. Ricar. de S. Vict. de vitio. mutab. 5. Gre. 9. Mor. 23. 25

Aquila, vt amittit plumas, quæ ſunt velut eius gloria, ſignificare poteſt pœnitétes aſſumentes caluitium pœnitentiæ. Mic. 1. d. Et vt feſtinat ad comedendum, eſt peccator conuerſus, feſtinans ad audiendum verbum Dei. Hab. 1. b.

Pœnitentes.

Aquila cum impetu volans ad rapiendum, & perdendum, deſignat diabolum, eiuſque mébra, & rapinas potentium: & eos, qui verbis dicunt ſublimia, & opere res proximorum diripiunt: & demum ſuperbos, & ipſam ſuperbiam. Ideò aquila inter immunda animalia numeratur. Leui. 11. b. Deut. 14. b. 28. c. Et aquilæ duæ magnæ Nabuchodonoſor, & Pharaonem ſignificant. ac etiam diuerſos dæmones. Et aquila eleuata, & aquila decaluata eoſdem ſignificant. Iob 39. d Prou. 30. c. Ier. 4. d. 49. d. Thr. 4. d. Ezec. 17. a. Dan. 7. a. Hoſ 8. a. Abdi b. Mich. 1. d. Hab. 1. c. Solet aquila cæteris cunctis animantibus videre perſpicacius, & volare ſublimius. Capillos itaque quaſi in ſimilitudinem aquilarum habet. Dan. 4. g. qui multa prudentia, qui plurima aſtutia callet: qui fraudibus inueniendis, qui dolis nectendis nullo iam ſegnior, nullo inuenitur inferior: qui & vnguibus deſæuit in aues, ideſt in ſpirituales.

Dæmones. Raptores. Superbi.

Hie. ſ. Mich. 1. & ſ. Hab. 1. Clē. Alex. 3. pæd. 9 Ori. ſ. Leu. ho. 7. et ſ. Ezec. ho. 11. Hie. ſ. Eze. 17. & ſ. Hoſ. 8. Iſy. ſ. Leu. 11. Gre. 31. mor. 33. Rica. de S. Vict. de ſecret. conſ. ten. 44 Bed. ſ. Prou. 30.

Aquila deſignat etiam terrenam poteſtatem: vt aquila grandis magnarum alarum. Ezech. 17. a. Vbi prior aquila deſignat regem Babylonis, poſterior regem Ægypti. Idē deſignare poterit Dan. 7. a. Ier. 4. d. 48. f. Et aquila ſuper domum Domini, Imperium Romanum, in cuius vexillis erat aquila. Hoſ. 8. a.

Terrena poteſtas.

Hie. ſ. Eze. 17. Euc. for. ſpirit. 5. Gre. 31. mor. 33. Rup. ſ. Hoſ. 8.

Aquila, ſeu facies aquilæ inter quatuor animalia, typus eſſe poteſt elementi aeris, cùm ipſa plurimum ſit aerea, & volatu penetrans. Ezec. 1. c.

Elementū aeris.

Aquila volans per medium cæli. Apoc. 8. d. eſt ſacra ſcriptura: quæ prænunciat triplex væ habitantibus in terra. Eius duæ alæ, ſunt duo teſtamenta. Apoc. 12. d.

Sacra ſcriptura.

Geor. Ven. cant. 1. to. 7 cap. 22.

Aquilo, Boreas, Septentrio.

Rup. 5. & 7. ſ. Apo.

AQuilo, ventus frigidiſſimus, & vehementiſſimus, flans à parte axis, quam vrſam, & polú arcticum appellamus: hunc alio nomine dextrum dicimus, qui venientibus ab Oriente in Occidentem à parte dextra ſpirat: & in quatuor cardinibus cæli, à quibus venti præcipuè ſpirare dicuntur. Huic datur primatus frigoris, ac violentiæ. Dicitur etiam Boreas. Et interdú aquilo ſumitur pro regione, à qua ſpirat hic ventus, ſicut & Septentrio. Peculiariter autem pro Syria, & Aſſyria, & Perſide: quæ ſunt ad Aquilonem prouinciæ Paleſtinæ.

Aquilo ſolet eſſe figura contrariæ fortitudinis, hoc eſt, zaboli, qui verè eſt duriſſimus ventus. Et à facie aquilonis humani cordis olla ſuccenditur, quum inſtigatione aduerſarij ſpiritus illicitus deſiderijs inflammatur. Ier. 1. c. Poteſt ſignificare diabolum, & eius regnum in his ferè locis. Ioſ. 11. a. Iob 26. b. Pſ. 47. 88. Prou. 25. c. Cant. 4. d. Iſ. 14. d. g. Ier. 3. f. 4. b. 6. a. f. 10. d. 13. c. 25. b. 46. c. 47. a. 50. a. 51. e. Eze. a. 8. b. 26. b. 32. g. 38. a. 39. a. Dan. 11. b. Ioel. 2. e. Zac. 6. c. d. 14. a. Sopho. 2. d.

Diabolus, & eius regnum.

Ori. ſ. Ezec. ho. 1. ſ. Exo. ho. 9. Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Ier. 3. Aug. Epiſt. 120. Gre. 17. mo. 11. & 18. mo. 11. & 33. mo. 46.

Lyr.ſ.Eccl.11.

Aquilo quandoque ſignificat infernum: vt quum lignum cadit ad aquilonem, hoc eſt homo detruditur in infernum. Eccleſiaſtę.11.b. *Infernus.*

Amb.ſ.Pſ.118.ſer.12. *Hie.ſ.Ier.3.& ſ.Amos 8.* *Cyril.4.ſ.Ioan.31.* *Gr.27.mo.26.& ſ.Eze.ho.10.19.*

Aquilo deſignat interdum Gentiles,& extremam partem orbis, vnde veniunt aliqui ad fidem:& etiam ſtatum peccati. Offertur vitulus ad latus reſpiciens ad aquilonem: quia Chriſtus pro Gentibus oblatus eſt.Leuit.1.c. Et ab aquilone ad Orientem venire, eſt à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ tranſire. Amos 8. d. Sumitur aquilo pro Gentibus, aut ſtatu peccati in his ferè locis.Gen.28.c.Exo.26.d.g.36.c.Nu.2.d.Deut.2.a.Ioſ.8.c.15.b.17.b.Iob 37.d. Pſa. 47.106.Eccleſiaſtæ 1.a.Iſ.41.g.43.a.49.d.Ier.3.d.f.15.c.16.d.31.b.Eze.9.a.20.g.40.c. Soph.2. c.Luc.13.f.Apoc.21.d. *Gentiles.* *Status peccati.*

Hie.ſ.Iſ.14.& ſ.Ier.1. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Eſt etiam aquilo extinctio charitatis,& fidei per concupiſcentiam.1.Reg.14. a. Eccleſiaſtæ 11.b.Cant.4.d. Ier. 1.c. Item ſuperbia:vt quum Lucifer ſedere voluit in lateribus aquilonis, hoc eſt,in ſublimitate ſuperbiæ.Iſ.14.d.Ier.46.b. *Extinctio charitatis & fidei.* *Superbia.*

Iſy.ſ.Leui.1.

Aquilo interdum ſignificare poteſt ignorantiam.Aquilo enim nebuloſa ſemper pars eſt: obtinentur ſiquidem nebula,ideſt ignorantia hi,qui ex toto ſe innocentiæ tradunt. Propterea & holocauſtum dicitur etiam ſine operatione iuſtitiæ,ceſſando videlicet à malo.Leu.1. c. *Ignorantia.*

Hie.ſ.Eccl'ten.1.

Aquilo interdum ſignificat tribulationes:& Sol flectitur ad aquilonem,quum Chriſtus fauet in tribulatione.Eccleſiaſtæ 1.a. *Tribulationes.*

Hie.ſ.Eze.42.

Aquilonis gazophylacia,ſimplicitatem hiſtoriæ legis ſignificare poſſunt.Eze.42.c. *Hiſtoria legis.*

Clem.Alex.5.ſtro.

Ad aquilonem ponebatur menſa:quia ex ſpiritibus maxime nutriunt boreales.Exo.40.c.

Gloſ.int.ſ.Gen.28.

Septentrio contractionem voluptatis,& mortificationem appetitus quandoque ſignificare poteſt Gen 28.c.Exo.38.40.c. *Mortificatio appetitus.*

Geor.Vene.cãt.3.to.8.mod.2.cap.3.

Aquilonaris porta Hieruſalem,ſignificare poteſt tempus decrepitudinis:vel timorem diuini iudicij. *Decrepitudo.*

Bed.ſ.Prou.25.

Aquiloni diſſipanti pluuias comparatur vultus triſtis faciens ceſſare detractiones, Prouer.25.c.

Ar.

Hie.ſ.Iſ.15.

AR,ideſt aduerſarius,aut æmulus,vel ſuſcitatio,ſiue vigilia, aut euacuatio, aut denudatio.Ciuitatis principalis Moabitarum.Num.21.d.f.Deut.2.b.d.Iſa.15.a. deſignat ſapiétiam ſeculi,quæ aduerſaria eſt ſapientiæ Dei. *Sapiẽtia ſeculi.*

Ara,quære Altare.

Araba.

Ori.ſ.Ioſu.ho.14.

ARaba,ciuitas in tribu Iuda.Ioſ.15.f.Interpretatur inſidiæ: quò miſit Iabin rex Aſor ad conuocandum gentes contra Iſrael:deſignat aſtutias dæmonum, quas conuocat Satan contra fideles.Ioſ 11.a.Verum hic non eſt idem nomen cum nomine ciuitatis: ſed ſignificat campeſtria vel planiciem. *Aſtutia dæmonum.*

Arabia.

Hie.ſ.Soph.3.

ARabia regio meridionalis abundans aromatis,& auro optimo, eſtque calore feruidiſſima ob Solis vicinitatem.Interpretatur Arabs occidentalis, & veſpertinus. Et arabia veſpera.Et Arabiæ lupi dicuntur quaſi veſpere rapientes.Soph.3.a.

Geor.Ven.cant.1.to.7.cap.35.

Arabia dicitur Hebraicè,Saba,per Sin:& differt à Saba, vnde Sabæi dicuntur: quia tunc ſcribitur per Samach.Et regina Saba erat regina Arabiæ,quæ fœlix dicitur: quæ regina quámuis ſapiens,meliorem quæſiuit ſapientiam Hieroſolymis,innuens,quòd lex ſapientiæ data in Arabia viguit maiori ſapientia in Hieruſalem,potiſſimè quando completa,& explicata eſt ab illo,qui dixit:Ecce pluſquàm Salomon hic.

Hie.ſ.Iſ.13.

Arabia poteſt ſignificare Chriſtum,qui aſcendit ſuper Occaſum: qui non ponit tentoria ſua in Babylone.Iſ.13.d. *Chriſtus.*

Arn.An.ſ.Pſ.71

Arabia,deſignat ſæpe gentilitatem,aut eccleſiam ex gentibus:& Arabes gentiles: & datur Chriſto de auro Arabiæ,quum ſapientes gentilium amplectuntur fidem.Pſ.71.2.Par.21.d. Iſ. 13.d.21.c.Acto.2.b. *Gentilitas.* *Eccleſia ex gentibus.* *Gentiles.*

Hier.ſ.Gal.1.

Arabia,vt interpretatur humilis,& occidua,deſignat vetus teſtamentum: quò prius venit Paulus:ſed non diu eſt ibi moratus,ſed venit Damaſcum ad ſanguinem Chriſti.Gal. 1.d. 4.d. Idem poteſt deſignare Eze.27.d. *Vetus teſtamentum.*

Aradius.

Hie.ſ.Eze.27.

ARadũ,eſt inſula,& ciuitas vicina Tyro,vnde Aradij,qui erant remiges nauis Tyri. Eze. 17.d.Interpretatur deponetes:vnde omnis, qui prætendit falſi nominis ſcientiam, & habet in pharetra pectoris ſui ignita Diaboli iacula, quibus deceptorum corda vulnerat atque ſuccendit,Aradius appellandus eſt. *Fraudulentus.*

Aran,Charan,Haran.

Hie.ſ.Eze.27. *Geor.Ven.cant.1.to.7.cap.35.*

ARan,ideſt,foramina,eadem quæ Meſopotamia,aut ciuitas Meſopotamiæ, à qua egreſſus eſt Abraham poſt mortē patris ſui.Gen.11.d.12.b.27.g.28.b.29.b.4.Reg.19.c. Tob. 11.a.Iud 5.b.Iſ.37.c.Acto.a.deſignare poteſt ſenſus carnis deſeruientes deliciis Tyri.Ezec. 27. c.Ab aliquibus ſcribuntur Haran,quod excandeſcentiam,iram,vel zelum ſignificat, quo armari quis debet contra peccatum,& malum.Sed cauendum eſt, ne excandeſcentia ſit nimia, *Senſus carnis.* *Zelus.*

& effrænata,

& effrænata, vt non moriatur ibi cum Thare:ſed manſuetudine corrigat, & frænet iram cũ Abraham, & cum ipſo exeat de terra confuſionis, & de progenie impetuoſa, & de domo patris confracti impetu ſuo:& veniet mitis ad poſſidendam terram benedictam: de qua dicitur Mat.5. Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram.

Senſus. Affectus.

Haran iuxta Philonem interpretatur ſpecus:ad quam venit Abraham, relicta Chaldea:deſignat ſenſus, ad quos primò venit homo colligens ſe à mundo ad interiora. Gen. 11.d. vel deſignat affectus.

Phil. de Abraha. & de ſomniis. Amb. de fuga ſeculi. 4. & 2. de Abr. 1.

Aranea, Tela araneæ.

Opera hypocritarum. Opera huius vitæ. Homines in hac vita laborantes. Peccatores. Hæretici. Iudæi. Res, & opera temporalia.

ARanea eſt animal venenoſum, & immundum: quod telam ſubtilem gratia capiendi muſcas, texit, ſed quæ facile rumpitur etiam ſolo venti flatu, licèt ordine quodam, & pulchra diſpoſitione eius fila connectantur. Vnde ſolet ſignificare hypocritarum opera: quæ licet multo labore, & ordine peragantur, facili vento inanis gloriæ diſſipantur. Iob.8.c. Et in vniuerſum ſignificat opera huius vitę:vt enim aranea huc, illúcque diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus:ſic & vita hominum huc, illúcque diſcurrit. Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus, quòd araneæ telam teximus. Poſſumus autem ipſos homines in hac vita laborantes araneæ comparare: quorum vita, & labor ſimilis eſt labori araneæ: quæ ex viſceribus ſuis profert telam facillimè diſſoluendam. Vnde dicuntur anni noſtri ſicut aranea meditari. Pſ.89. Poteſt eadem ratione peccatores ſignificare opera vana texentes:aut etiã hæreticos:& præterea Iudæos ſpem Meſſiæ ſibi fingentes. Iſa.59.a. Hoſ.8. b. Tela autem araneæ, ſunt res, & opera temporalia, quæ facilè pereunt, nec vlla fortitudine charitatis roborátur. Et demum opera temporalis concupiſcentiæ.

Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 2. Hie. ſ. Pſal. 89. ad Cyprian. Aug. ſ. Pſ. 89. Euc. for ſpir. 5. Gre. 8. mor. 29. & 15. mo. 8. Glo. int. ſ. Pſ. 38. Rup. ſ. Hoſ. 8.

Subtiles ſenſus.

Vt autem aranea ſubtilem texit telam, ſignificare poteſt eos, qui omnem ſenſus craſſitudinem à ſe abiiciunt. Pſ.38.

Glo. ord. ſ. Pſ. 38.

Arare, Arator, Aratrum.

ARare, eſt terram aratro proſcindere, quod inſtrumentum trahunt boues, aut iumenta, homine ſtiuam tenente, ac ipſa animalia dirigente, & aratrum in terram figente: & qui arat, debet in ſpe fructus percipiendi arare. 1. Cor. 9. b. Eccleſi.6.b. Itaque arare in genere, eſt operari. Gen.45.b. Iob 1.c.39.b. Exo.34.c. Vbi ſex diebus dicitur licere arare, ſeptimo autem non, quia tempore huius vitæ licet operari, non autem poſt hanc vitam. Prou. 20. a. Et arare impietatem, eſt impiè operari. Hoſ.10.d. Luc. 17. b. Et arans par boum in die, deſignat operantes dum tempus eſt:quia veniet nox, quando non licebit operari. 1. Reg.14.b. Ioan.9.a.

Operari. — *Gre. 2. mor. 25. & ſ. 1. Reg. 14. Bed. ſ. Prou. 20.*

Arare dicitur Deus, quum caſtigat, & infert tribulationem, vt ita præparet animas ad ſuſcipiendum ſemen verbi Dei. Iſ.28.g.

Caſtigare. — *Hie. ſ. Iſ. 28.*

Arare eſt interdum prædicare. Et arans par boum in die, eſt prædicans, & operans, dum licet. 1. Reg.14.b. Iſ.28.g. Et arantur montes Iſrael, quum fideles recipiunt verbum Dei. Ezech. 36.b. Et arat in primogenito bouis, qui vtitur nimium adoleſcente ad prędicandum, nec eius expectat maturiorem ætatem Deut.15.d. Hoſ.10.d.

Prædicare. — *Hie. ſ. Eze. 36. Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 31. mor. 3. & ſ. Eze. ho. 2.*

Arare in boue, & aſino. Deu.22.b. eſt iungere amorem carnalem cum ſpirituali: eſt etiam iungere matrimonium fidelis cũ infideli: item miſcere Iudaiſmum cum Chriſtianiſmo. Prætereà profiteri Theologiam cum pari ſtudio mundanæ philoſophiæ. Item communicare myſteria immundo æquè, ac mundo: fideli, & infideli.

Seruire duobus dominis. — *Gre. ſ. 1. Reg. 11. & 31. mor. 33. Hie. ad Gerontiã. ſ. Iſ. 1. Clẽ. Alex. 2. ſtrom.*

Arari Sion quaſi agrum, eſt refrigeſcere charitatem Eccleſiaſticorum. Mich.3.d. Ier.26.e.

Hie. ſ. Mich. 3.

Araſſe dicuntur Philiſthæi in vitula Samſon allegoria literali, vel ænigmate, quando interuentu vxoris eius ſecretum eius didicerunt. Iudi.14.d Et vlterius in vitula Chriſti arant, qui per Eccleſiam diſcunt myſteria. Et ſumitur arare pro exercere. Prou.10.a.

Aug. ſerm. 107. — *Exercere.*

Arare in bubalis. Amos 7.d. dicitur pro re impoſſibili.

Gl. int. ſ. Amos 7.

Doctores praui.

Aratores agrorum regis, in malum dicuntur, qui arte ſecularis ingenij ſubditis ſuadent opera prauitatis. 1. Reg.8.c. Sic hæretici arant impietatem. Hoſ.10.d.

Gre. ſ. 1. Reg. 8.

Prædicatores. Apoſtoli. Patriarchæ.

In bonum verò aratores dicuntur præparantes corda ſimplicium per exhortationẽ, vt dent fructus operum. 1. Reg.8.c. Et aratores ſunt duodecim Apoſtoli. 3. Reg. 19. d. Aratores comprehendentes meſſores, dici poſſunt Patriarchæ gaudentes cum Apoſtolis. Amos 9.d.

Gre. ſ. 1. Reg. 8. Rup. ſ. Amos 9.

Terra nunquam arata. Deuteronom. 21. a. eſt, quæ eſt indomita, nec vnquam ſuſcepit verbum Dei.

Glo. int. ſ. Deu. 21.

Exempla Sanctorum.

Aratiunculæ, quas fecit Elias in circuitu altaris. 3. Regum 18.e. exempla ſanctorum Patrum deſignare poſſunt.

Glo. or. ſ. 3. Reg. 18

Crux Chriſti. Sacræ admonitiones. Opera virtutis. Labores huius ſeculi.

Aratrum, quo terra proſcinditur, & ſeminibus ſuſcipiendis præparatur, crucem Chriſti deſignare poteſt:& etiam ſacras admonitiones, quibus anima ad ſuſcipiendum ſemen fructificandi gratia præparatur. Deſignat prætereà laborioſa virtutis opera. 3. Regum 19. d. Eccleſiaſtici 38.c. Iſa. 17.c. Luc.9. g. Sed hæc aratra mali concidunt in gladios. Ioel 3. d. Vel aratra ſunt labores huius mundi: quæ concidunt in gladios, qui eos poſtponunt Euangelio Chriſti & verbo Dei.

Ori. ſ. Iud. ho. 4. Rup. ſ. Ioel 3.

Digitized by

Arbee.

ARbee, ſiue Arba, hoc eſt, quatuor, ciuitas eadem, quæ Hebron, vbi ſepultus eſt Abrahã, & Sara vxor eius. Gen. 23. a. 25. a. deſignat quatuor virtutes, cum quibus moriuntur, & ſepeliuntur iuſti. *Quatuor virtutes.*

Arbiter, Arbitrari, Arbitrium.

ARbiter dicitur iudex ſponte electus, & interdum teſtis præſens rei gerundæ: vt quum Ioſeph aliquid faciebat abſque arbitris. Gen. 39. c. Arbitrare autem, eſt iudicare, aut putare, & cenſere: & arbitrium, ipſum iudicium, aut voluntas, & libido.

Arbiter aliquando dicitur Deus. Iud. 11. e. Iudicet Dominus arbiter huius diei inter Iſrael, & filios Ammon. *Deus.*

Gre. 11. mor. 23. Arbitri etiam dicuntur prælati. Exo. 21. c. Et arbitri iudicauerint. *Prælati.*

Glo. ord. ſ. Iob 13. Arbitratur Deus aliquem inimicum. Iob 13. d. quando ipſum affligit, & lumine ſuæ viſionis, & conſolationis ipſum priuat adeò, vt iudicari poſſit ab intuentibus inimicus. *Caſtigans Deus.*

Arbitrari pro iudicare abſque allegoria videtur eſſe. 1. Mach. 6. b. 2. Mach. 4. c. 6. g. 9. b. Mat. 20. b. Marc. 10. d. Ioan. 16. a. 21. g. Iſ. 10. b. Rom. 3. d. Phil. 2. a. 3. b. 1. Timoth. 6. a. Acto. 13. d. 2. Petr. 3. d.

Arbitrio ſacerdotis ſeparatur leproſus. Leu. 13. f. quia ſacerdotes conſtituuntur iudices abſoluendorum à peccatis.

Glo. ord. ſ. Nu. 30. Arbitrio viri vxor implet votum abſtinentiæ, aut non implet. Nu. 30. c. quia iudicio rationis moderanda eſt carnis maceratio.

Arbitrium pro ſpontanea voluntate. 4. Reg. 12. a. Iud. 8. b.

Arbor.

ARbor generale nomen eſt ad varias lignorum ſpecies, & variè ad ſpiritualia aptari poteſt. De ſingulis autem eius ſpeciebus, quæ in ſacra Scriptura habentur, ſuis agetur locis: hic tantùm in genere agetur de arbore, ſecundum quod quædam eſt frugifera, quædam infrugifera, quædam bona, quædam mala. Et ſecundùm quòd habet radicem, ramos, flores, & folia, &c.

Ori. ſ. Leu. ho. 16. *Geor. Ven. Cant. 2. to. 2. cap. 5.* Arbor in primis eſt Chriſtus, radicem habens in terra viuentium, vnde primam traxit originem: quamuis corpus, & organum ſuæ diuinitatis traxerit à populo iam ſicco, & arido, vt inquit Iſaias: Aſcendit, vt virgultum de terra, & ſicut radix de terra ſitienti. Diuiditur arbor primò in ramos maiores, & pauciores, poſtea in minores, quamplurimos: & Chriſti pleniſſima virtus, & gratia diffuſa primò fuit in paucos apoſtolos, ſed magnos, & robuſtos virtute, & per illos in quamplurimos alios: quibus ideò illi meritò præferendi ſunt. Haurit arbor à terra continuè incrementa palmitibus, ramuſculis, floribus, & fructibus communicanda: viuit & Chriſtus in terra illa diuinitatis, & paterna, ſicut ipſemet perhibet, dicens: Sicut miſit me viuens pater, & ego viuo propter patrem, quam ſuſceptam vitam à patre cæteris impartitur, vt viuant: vnde ſubinfert: Et qui manducat me, ſumendo cibum, ſicut ramus à trunco, & radice, ipſe viuet propter me. Et iterum: Si quis in me non manſerit, hauriendo ſcilicet à me vitam, mittetur foras ſicut palmes, & areſcet. Viuunt, & pulchreſcunt flores in arbore, ſucciſi autem ſtatim areſcunt, aut putreſcunt: viuunt & flores cogitationum noſtrarum in ea arbore, quæ ait: Sine me nihil poteſtis facere. Neque cogitare aliquid à nobis quaſi ex nobis poſſumus, inquit Apoſtolus. Matureſcunt quoque fructus in arbore ab ea ſuſcipientes continuè fomenta, ſicut ipſamet arbor loquitur dicens: Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructũ multum. Diſtinguitur hæc arbor in radicem, truncum, ramos, flores, & fructus. Radix enim eſt ipſa pullulans Deitas: truncus eſt Verbum in ipſa à patre productum: rami ſunt attributa ipſi communicata ab eo, qui dedit eidem omnia: folia, & flores ſunt ideæ viuentes in ea: ſed folia ideæ ſunt rerum irrationabilium, quæ in obſequium intellectualium productæ ſunt creaturarum, ſicut folia ad tegendum flores, & fructus, & quaſi in eorum obſequium conſtituta ſunt. Flores autem ideæ intellectualium rerum, à quibus expectantur debiti fructus. Sed ſicut multi flores decidunt ſine fructu, ſic multi angeli, & homines abſque fructu ceciderunt, & cadunt continuè: & ab illa vitæ arbore ſemoti areſiunt, igni inextinguibili comburendi. Fructus verò ſunt regulæ bene agendorum à nobis, & dona, atque chariſmata, quibus donamur continuè, vt ſecundum illas regulas viuentes poſſimus nos quoque operum noſtrorum fructum præſtare illi, qui & ipſam arborem vitæ, & nos qualiacunque arbuſcula plantauit, vt ab eo arbore vitæ ſuſcipiamus, vnde debitos producamus fructus ſecúdùm ſpiritum: quorum Paulus meminit, dicens: Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax, & cætera, quę ſequuntur. *Ori. ſ. Rom. 6.* *Hil. ſ. Matt. cant. 12. 13.* Ipſe etiam Chriſtus, eſt arbor ex grano ſinapis exurgens, vt in ramis eius requieſcant aues. Diciturque arbor ſinapis propter reſurrectionem, & miracula: vel etiam propter *Ambr. ſer. 2.* diuinitatem. Matt. 13. d. Luc. 13 d. Et ipſa eſt arbor malus. Cant. 8. b. Dicitur etiam arbor bo- *Gre. ſ. 19. mor. 1.* na, vel mala, ſecundum opinionem de eo iudicantium. Mat. 12. c. Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malam, & fructum eius malum. *Chriſtus.*

Amb. ſer. 56. *Iſyc. ſ. Leui. 5.* *Bed. ſ. Gen. 18. 21.* Arbor etiam eſt crux Chriſti, ſubter quam Agar abiecit filium: quia lex populum Iudaicũ, quem ipſa ſaluare non poterat, cruci, & paſſioni Chriſti commiſit. Gen. 21. b. Sub hac arbore inuitauit Abraham tres viros. Gen. 18. a. Et arbor Sabech iuxta Septuaginta, vbi aries hęrebat *Crux Chriſti.*

cornibus,

Homines. Voluntas humana.

cornibus, ipſam crucem deſignat. Gen. 22. c. Dicitur etiam crux arbor nauis. Hæc eſt arbor malus, ſub qua ſuſcitata eſt Eccleſia ex Gentibus, & corrupta ſynagoga. Canti. 8. b. *Ruper. 7. ſ. Canti.*

Arbores generaliter homines ſignificare poſſunt, qui in bonas, & malas arbores diuiduntur. Et arbor bona non poteſt malos fructus facere, vt nix non poteſt eſſe calida. Et arbores benè, aut malè radicatæ, dicuntur fortes, aut infirmi in fide. Et arbor auulſa eſt, qui decidit à ſpe. Iob. 19. b. Et ipſa hominis voluntas arbor dici poteſt, quæ fructum profert bonum aut malum per arbitrij libertatem. Leui. 26. a. Mat. 3. c. 7. c. 12. c. Marc. 8. c. Luc. 3. b. 6. f. 13. b. Eccl'i 14. c. Rom. 11. e. Apoc. 8. b. 9. a. *Ori. ſ. Roma. 6. 11. Cypri. contr. Nouatianum. Ambro. ſ. Luc. 3. Aug. 2 ſer. domini in monte.*

Sancti. Fortes. Eccleſia.

Arbores, vnde cædebant ramos, vt ſternerent in via, Sanctos ſignificant, quorum exempla ſimplicioribus ſunt proponenda. Matth. 21. a. Marc. 12. a. Iob. 30. a. Arbores etiam dicuntur fortes, qui ſeruarunt poma bonorũ operum, etiam à grandine tentationum. Exo. 10. d. Et ipſa Eccleſia, quæ tentationibus impellitur, arbor eſt, quam ventus diaboli auellere nititur. Iob. 19. b. *Gre. 14. mo. 26. & hom. 20. Greg. 20. mor. 13. Ber. ſer. de S. Ben. Gre. 14. mor. 20.*

Superbi. Homo. Vir egregiis dotib. præditus.

Arbor procera, quam vidit Nabuchodonoſor pertingens cælum, typus eſſe poteſt ſuperborum. Dan. 4. b. Vel deſignat hominem, qui eſt magna arbor ad bona agenda, fortis ad mala toleranda, procera ad ſublimia contemplanda, magna in actionibus, fortis in tentationibus, ſublimis in inueſtigationibus. Vel eſt vir egregiis dotibus præditus: in cuius magnitudine miramur modum fortitudinis, in altitudine profunditatem ſublimitatis: in aſpectus dilatatione magnitudinem autoritatis: in pulchritudine foliorum facũdiam ſermonis: in nimietate fructuum multitudinem eruditionis: in eſca vniuerſorum doctrinam ędificationis: in ſubiectione beſtiarum rigorem ſeueritatis: in cohabitatione volucrum, prouidentiam circumſpectionis. Poteſt etiam ſignificare virtutem, aut robur fortitudinis. *Hier. ſ. Dan. 4. Ricar. de S. Victo. de ſecur. cõſcien. 14. 15. 18. 19.*

Opera miſericordiæ.

Arbor etiam, opera miſericordiæ ſignificare poteſt: vt quum Abraham faciebat requieſcere hoſpites ſub arbore. Gen. 18. a.

Virtutes. Intentio.

Arbores quoque variæ, diuerſas virtutes ſignificare poſſunt. Gen. 23. d. Leuit. 23. g. 26. a. Deut. 20. d. 28. d. deſignant etiam intentionem. Mat. 7. c. Iudæ. c. *Ori. ſ. Leuit. ho. 16*

Arbores oliuarum, vnde oleum elicitur ad lucernas templi, conſcientiam puram deſignare poſſunt. Exod. 27. d. *Glo. ord. ſ. Exo. 27*

Baptiſmus.

Arbor vitæ quandoque dici poteſt baptiſmus, quo vita ſpiritualis ſuſcipientibus confertur. Gen. 1. b. *Hila. ſ. Pſal. 1.*

Mortificatio carnis. Miſericordia.

Arbor denſarum frondium, qua vtebantur filij Iſrael in tabernaculis, quæ dicitur eſſe myrtus, mortificationem carnis, & libidinum deſignare poteſt. Vel deſignat miſericordiam, vt olea. Leui. 13. g. *Hie. ſ. Zacha. 14. Geor. Venet. cãti. 1. to. 7. cap. 27.*

Beata Virgo.

Arbor pulcherrima, qua ſeu eius fructu vtebantur in tabernaculorum feſto. Leui. 23. g. dicitur eſſe citrus, vel citrea, ſemper virens, & omnibus horis pomifera. Eius fructus valet contra venenum poſitum in vino, quod bibitur. Deſignat beatam Virginem: vel eum, qui fructũ bonorum operum profert tempore opportuno. *Geo. Venet. cant. 1. to. 7. cap. 27. Iſy. ſ. Leui. 23.*

Infideles. Hypocritæ.

Arbores infrugiferæ, dicuntur infideles, qui non ferunt fructum bonorum operum: qualis erat ficus, quæ aruit. Matth. 21. d. Iudæ, d. Arbores autem facientes fructum, ſed non ſuum, ſunt hypocritę cum Simone Cyrenæo crucem portantes, ſed non ſuam: qui religioſa intentione carentes angariantur: & quæ non amant, amore gloriæ, quam deſiderant, facere compelluntur. *Hil. ſ. Mat. cã. 21. Ber ſer. de S. Ben.*

Voluptates. Affectus. Vitia. Hæreſes. Tempus. Lex vetus.

Arbores ſignificare poſſunt voluptates huius vitæ, & etiam affectus, & vitia: & pręterea hęreſes: quæ omnes, vt noxiæ ſunt excidendæ, & in ignem mittendæ. Iudi. 9. f. 3. Reg. 14. f. Iudith. 2. d. Eſter. 7. c. Eccleſiaſtæ 2. a. Sapient. 10. b. Matth. 3. c. *Hie. adue. Heluidium Philo. de agricultu.*

Arbor fici, tempus ſignificare videtur. Matth. 24. c. Luc. 21. f. *Amb. ſ. Luc. 17.*

Arbor, quæ eradicatur, & tranſplantatur in mari, lex vetus dici poteſt, quæ auellitur à Iudæa, & tranſplantatur in Gentilitate. Luc. 17. b.

Arbuſtum.

Ceremoniæ. Doctores cõuerſi. Miniſtri mali principij.

ARbuſtum eſt planta media inter arborem & herbam. *Lyra. ſ. Pſal. 79.*

Arbuſta vineæ, dici poſſunt myſteria ceremoniarum Legis. Pſal. 79. Vel doctores conuerſi ſuperantes antiquos Patres.

Arbuſtum videtur ſumi pro ramis: vt arbuſta Cedri multiplicata. Ezech. 31. b. Et videntur ſignificare homines malo principi adhærentes. *Glo. inte. ſ. Eze. 31*

Arca.

ARca eſt, quæ fit ex lignis ad recondendas veſtes, aut alia præcioſa ſeruanda. Inuenitur autem duplex arca memorabilis in ſacra Scriptura, nempe arca diluuij à Noe fabricata, & arca fœderis per Moſen. Gazophylacium etiam arca dicitur. 2. Paralipo. 24. b. Præcepit rex, & fecerunt arcam. *Orig. ſ. Gen. ho. 2. Hie. 1. aduer. Iouinia.*

Eccleſia.

Arca, quam fecit Noe ex præcepto Dei ad ſeruandos homines, & vniuerſa animalium genera à diluuio, ſanctam ſignificat Eccleſiam, in quam ingrediuntur ex omni genere hominũ aliqui, qui ſaluantur. Gen. 6. 7. 8. Et vt arca eleuabatur quidem à fluctibus, ſed non mergebatur: ita tribulationes non mergunt Eccleſiam, ſed illuſtriorem reddunt. Et vt animalia, quæ non erant in arca, perierunt: ita omnes, qui ſunt extra Eccleſiam, pereunt. Erat arca lignea, quia per Crucem Chriſti ſeruamur in Eccleſia. Erat arca de lignis non putreſcentibus: eſt *Aug. de catechiz. rudib. 27. et 15. Ciu. Dei. 26. & 12. cont. Fauſt. 14. Greg. hom. 38.*

Eccleſia de hominibus in ſempiternum victuris. Erat latior in inferioribus, vbi beſtiæ habitabant:anguſtior ſupernè, vbi homines:quia plures ſunt in Eccleſia, qui beſtialem vitam ſequuntur,& latam viam:pauciores vero rationem ſequentes, & anguſtam viam

Aug.15.Ciuit.Dei 26.& 12.cõt Fauſt. 14. Amb.1.officio.18. Philo.de Plantatio.Noe.

Corpus Chriſti. Corpus humanum.

Arca etiam ſignificat corpus Chriſti:nam & menſuræ ipſæ longitudinis,altitudinis,latitudiniſque eius ſignificant corpus humanum. Humani quippe corporis longitudo à vertice vſque ad veſtigia ſexies tantum habet, quàm latitudo, quæ eſt ab vno latere ad alterum: & decies tantum,quàm altitudo,cuius altitudinis menſura eſt à dorſo vſque ad ventrem. Vnde facta eſt arca trecentorum in longitudine cubitorum,& quinquaginta in latitudine,& triginta in altitudine. Et quod oſtium in latere accepit, profectò, illud eſt vulnus, quãdo latus crucifixi lancea perforatum eſt. Hac quippe ad illum venientes ingrediuntur: quia inde ſacramenta manarunt, quibus credentes initiantur. Poteſt etiam ſignificare hominem, vel ipſam animam:in quo varia ſunt animalia,ſecundum diuerſos animæ affectus.

Beda.Gen.5. Geor.Vene.canti.1 to.6.cap.3.

Homo. Anima. Sancti.

Sancti etiam per arcam Noe deſignari poſsunt.

Status religionis.

Poteſt etiam arca ſignificare religionis ſtatum, aut ipſum monaſterium, vbi proteguntur religioſi à fluctibus huius ſeculi.

Amb. de Noe.7. Baſi.de abdic.rerũ Amb.de voca.gen. 4.& de initi.myſ.3 Aug.15.ciui.dei.16 Cyril.8.ſ.Ioan.17 Ori.ſ.Num.ho.21.

Crux Chriſti.

Significat itidem arca diluuij crucem Chriſti,per quam ab omni vitiorum, & tentationũ diluuio liberamur. Et illi innitentes ſemper ſuperiores euadimus.

Fabrica virtutum.

Quatenus autem erat arca ex lignis læuigatis, optimèque connexis compacta, & lata inferius,in anguſtum verò ſupernè deſinens:fabricam deſignat virtutum: quæ infernè eſt lata, ſupernè anguſta: tum quia, quò magis ad Deum accedimus, eò magis tendimus ad vnitatem.

Beda ſ.Gen.9.

Doctrina in corde.

Arca diluuij dici poteſt doctrina in corde: longitudo eius eſt fides Trinitatis: latitudo charitatis affectus:altitudo ſpes cæleſtium. Conſummatur in vno,qui accipit brauium. Non fit autem ex agreſtibus,& impolitis lignis,ſed ex quadratis,id eſt,non ex ſecularium autorũ, ſed ex propheticis,& apoſtolicis voluminibus. Cœnacula,& triſtega, narrationes hiſtoricę. Bituminata intus,& foris,corde fidem gerens,ore confeſſionem præferens, intus ſcientiam, foris opera habens. Magna animalia,memoria,intellectus, eruditio, examinatio,& iudiciũ illorum,quę legimus. Immunda concupiſcentia, & ira.

Arca fœderis,quę erat de lignis imputribilibus tota auro operta, quæ arca teſtamenti dicebatur,& arca ſanctificationis, erat poſita intra Sancta Sanctorum, habens ſupra ſe propitiatorium aureum tanquam opertorium, & ad capita duo cherubim:continebat tabulas legis,& vrnam manna,& virgam Aaron, quæ fronduerat. Exo.25.a.26.g.30.a.35.b.40.c. Nume.4.a.10.d.14.g. Deut.19.a. Hebre.9.a.

Hila.ſ.Pſ.131. Cyril.4.ſ.Ioã.28. Iſy.ſ.Leui.16. Gre.ſ.Ezec.ho.22. Th.1.2.q.102.ar.4

Caro Chriſti.

Significat in primis carnem Chriſti habentem in ſe Verbum Dei, & animam omni virtute fulgentem. Erat de lignis ſethim imputribilibus, hoc eſt,de puriſſimis membris, quæ nõ viderunt corruptionem:erat deaurata,quia plenus ſapientia,& charitate: vrna manna anima eius ſancta habens plenitudinem ſanctitatis,& diuinitatis,&c. Virga Aaron, eius ſacerdotium & imperium deſignabat. Arca autem intra velum, eſt Chriſtus in cælo. Leui. 16. a. Ioſu.3. a. 6.a.2.Reg.6.a.7.a.11.b.15.c.3.Reg.8.a.1.Para.13.b.15.d.17.a.22.d.2.Para.5.a.6.g.24.c.35.a. Pſ. 131. Apoc.11.d. Poteſt etiam ipſum Chriſtum deſignare:vt ligna referantur ad corpus,aurum ad diuinitatem,& animam.

Chriſtus.

Cyril.de incar.vnigen.10. Amb.ſer.80.

Beata virgo.

Significat etiam beatiſſimam virginem Mariam, quæ habuit intra ſe Verbum carne indutum: & fuit ſacrarium Spiritus ſancti, & intus, ac foris ſanctitate, & virginitatis nitore fulgebat,auro ornata cæleſti.

Ricar.de ſ.Victo.1 de arca myſti. Aug.q.in Exo.105

Contẽplationis gratia.

Arca etiã fœderis,quæ dicebatur arca ſanctificationis. Pſ.131. deſignat gratiam contemplationis,per quam qui accipit,non ſolum emundatur,ſed etiam ſanctificatur.

Aug.ſ.Apo.ho.9

Secretum Dei.

Arca etiam fœderis deſignat ſecreta Dei:in quibus ſunt lex, virga, & manna, hoc eſt, præcepta,poteſtas,& gratia:quia niſi cum gratia non eſt poteſtas præcepta faciendi.

Eccleſia.

Deſignat etiã eccleſiam,Chriſtum,& eius myſteria in ſe continentem, omnique virtutum fulgore ornatam. Exod.25.a.2.Reg.6.a.Pſ.131.Apoc.11.d.

Ori.ſ.Roma.3. Cle.Alex.5.ſtro. Tho.1.2.q.102. ar.4. Orig ſ.Nu.ho.10. Arn.ſ.Pſal.73. Philo.de temu. Greg.5.Mor.10. Ricar.de S.Victo. de extermi.mals. 27.& 1.de arca myſti.2. Ori.ſ.Nume.ho.5. Greg.20.mor.6.& 2.paſto.6.

Virtutes cæleſtes. Cor humanum.

Præterea cæleſtes virtutes,Deum in ſe habentes,arca fœderis dici poſſunt: & illud intelligibile ſeculum,in quo ſunt rationes rerum clauſæ:vt ſapientia,potentia,& vita.

Item cor humanum mens,& hominis memoria,& ipſa animi conſtãtia,& gratia contemplationis,& humana intelligentia cæleſtis ſapientiæ fulgore ſplendida, & diuinæ inſpirationis luce irradiata arca dici poſſunt: eſt intus, & foris deaurata, vt ſit in ea ſapientia diuinorum,& humanorum. Ioſu.3.c. Et arca inclinatur, quum mens prælati ſubiectorum populorum confuſione concuſſa, ad diſpenſationis condeſcenſionem ex ſola dilectione permouetur. 2.Reg.6.b.

Arca præterea fœderis,dici poſſunt Sancti, & Doctores, ac Prælati, quibus arcana myſteria credidit Deus,& occultorum prouidentia ſuę iudiciorum ſecreta commiſit. Erat autẽ in ea manna,& virga: quia quum ſcripturæ ſanctæ ſcientia eſt in boni rectoris pectore virga diſtributionis, & manna dulcedinis.

Sancti. Doctores. Prælati. Litera legis, & myſteria.

Litera etiam legis,& ſenſus ſecreti in litera abſconditi,& etiam myſteria legis,quæ ipſi Iudæi habebant,arca dici poſsunt & ipſa ſacra ſcriptura in templo mentis collocata: & rerum diuinarum cognitio,& ſapientia. Et arcam ferri in Azotum, eſt myſteria gentilitati commu-

arcam.Iud.20.d.1.Reg.3.a.4.a.5.6.a.7.a.Et arca ſub pellibus ſunt præcepta legis ſub obſeruatione carnali.2.Reg.11.b.

Terra. Mundus. Terra etiam manens fixa inter duo hemiſpheria,vt inter duo Cherubim arca fœderis, dici poteſt.Et etiam mundus,vnde cubito,& dimidio cõſummatur,nouem videlicet palmis. Cubitus enim ſex palmos continet,dimidium vero cubiti tres palmos : quibus nouem cælos repræſentaret. *Phil.de Cherub. Gregor.Nen.Cant.1. To.3.cap.6.et to.4.cap.32.*

Arcanum, Secretum, Myſterium.

ARcana,ſecreta dicuntur,quæ à noſtra cognitione ſunt remota.Myſteria autem ſunt arcana diuina,& ſacra.

Opera,& iudicia Dei. Secreta ſapientia Dei,ſunt eius opera, quorum iudicia aſſequi non poſſumus. Iob 11. a. Vt quum Deus,quos creauit,deſerit:quum bona,quæ præueniendo cœperat, nequaquam proſequendo confirmat: quum claritate nos ſuæ illuſtrationis illuminat, & tamen permiſſis carnis tentationibus tenebris cæcitatis pulſat. Sic quum flagellauit Iob,& ſimiles. *Gre.10.Mor.4.*

Templum. Eccleſia. Arcanum Dei,quod violarunt Gentes.Eze.7.f.Erat templum : & nunc eſt Eccleſia , quæ eſt locus ſanctitatis Dei. Et violatur per peccantes,& fit ſpelunca latronum. *Hie.ſ.Eze.7.*

Myſteria Chriſti. Arcana quæ cantabant cantores in nablis, myſteria Chriſti ſignificare poſſunt, quæ futura præcinebant.1.Par.15.c.Iob 11.a.Prou.25.b.Iud.10.c.Iſ.24.c.40.f.45.a.Eze.7.f.28.a.Dan.5.c. Amos 3.b.Mat.80.b.24.a.Marc.9.d.2.Cor.12.a. *Ori.ſ.Mat.ho.27.*

Secretum ſuum ſibi,dicens Iſaias,declarat maiora mala eſſe ventura in mundum,quàm ipſe verbis explicet,Iſ.24.c. *Hie.ſ.Iſ.24.*

Occultæ cogitationes. Secretum cubiculum Iudith,deſignare poteſt cor,aut mentem.Iud.8.a.Eccl.10.d. Et ſecretò dicitur Deus eſſe in tabernaculo,quando eſt in corde.Iob 29.a.Secreta autem ventris, ſunt occultæ cogitationes mentis. *Gre.12.mor.27.& 19.mor.10.*

Corda ſuperborum. Secretum calami,in quo dormit Behemoth , deſignat corda ſuperborum, hypocritarum, & Iudæorum,in quibus quieſcit diabolus.Vel ſunt peccata, quæ ſunt velut abſcondita à Deo, qui ea non approbat.Iob 40.b. *Gre.33.mor.4. Hie.ſ.Iob 40.*

Pronitas ad peccatum. Secretior pars natium,in qua percuſſi ſunt Gentiles , partem animi ad peccatum incuruatam deſignare poteſt.1.Reg.5.b.Prou.20.d.Iud.3.c. *Gre.ſ.1.Reg.5.*

Arcana naturæ. Secreta,quorum ſcrutatores dat Deus,quaſi non ſint , dici poſſunt arcana rerum naturalium , & diuinarum , quæ Philoſophi curioſè ſcrutantur & non aſſequuntur, Iſa. 40. c. f. Ezech 28.b. *Glo.ord.ſ.Iſ.40.*

Fallaciæ dæmonum. Arcana Magorum Ægypti.Exo.7.b.dæmonum fallacias,quibus homines decipiunt,ſignificare poſſunt.

Secretum,quod non eſt,vbi regnat ebrietas.Prou.31.a.eſt vt homo portans iugum ab adoleſcentia ſua,ſolitarius ſedeat, & lugeat : quia mortalis in peccatis , aut in periculis peccatorum viuit,&c. *Rup.1.de glorificat. Trinita.13.*

Archangelus, quære Angelus.

Archiſynagogus.

ARchiſynagogus,eſt princeps Synagogæ.Marc.13.c.Act.18. c.deſignat populum Iudæorum:vel ſacerdotem curam animarum habentem. *Gl.ord.ſ.Marc.5.*

Architectus.

ARchitectus, idem qui ædificator,& præcipuus artifex in ædificando. Poteſt ſignificare eum, qui doctrina, & exemplo ædificat eccleſiam,quæ eſt templum Dei.Eccl.38.c.Iſa.3.a.2.Mach.2.g.1.Cor.3.b. *Glo.ord.ſ.Iſ.3.*

Architriclinus.

ARchitriclinus dicitur is, qui erat princeps in conuiuio nuptiarum,& ordinabat agenda Ioan.2.b.

Deus pater. Poteſt deſignare Deum patrem,qui principium eſt in Trinitate. *Ber.ſer.Par.2.*

Pontifices. Vel deſignat Pontifices , quibus Saluatoris domus committitur : quibus primum offertur vinum,quia laborantem agricolam oportet primum fruges deguſtare. *Cyr.2.ſ.Ioan.26.*

Arctare, quære Anguſtus.

Arcturus.

ARcturus eſt aſtrum in polo arctico ſeu axe nobis eleuato , qui eſt ſeptentrionalis , vbi eſt vrſa minor, quæ ἄρκτος Græcè dicitur,quæ ſemper verſatur,nec vnquam mergitur. Ponuntur autem ſeptem ſtellæ ſplendentes,quę arcturum conſtituunt. In parte autem arcturo ſubiecta maximè viget frigus.

Eccleſia. Arcturus ſignificare poteſt Eccleſiam,quæ dum dona in ſe ſeptiformis gratiæ ſpiritus continet,claritatem ſummæ virtutis irradians,quaſi ab axe veritatis lucet:& ſemper verſatur:nec vnquam mergitur:quia perſequutiones iniquorum ſine ceſſatione tolerat , ſed tamen vſque ad mundi terminum ſine defectu perdurat. Iob 9. b. 38. c. Amos 5. b. *Gre.9.mor.6.& 29.mer.19. Euch.ſo.ſpir.3.*

Patriarchæ. Poteſt etiam deſignare tres Patriarchas,cum ſuis vxoribus peregrinantes.

Vetus teſtamentum. Deſignat etiam vetus teſtamentum,quod quaſi ab aquilone venerat , quum tanta ſubditos rigiditatis aſperitate terrebat:in quo ſeptem ſunt ſtellæ propter baptiſmum. Arcturus autem *Rup.ſ.Amos 5.*

quacunque ſe vertat,pleiades oſtendit,quia myſteria noui teſtamenti prædicit.Iob 38.d.

Gre.29.mor.29. Gre.27.mor.20. Hie.ſ.Iob 37. — *Gentiles. Diabolus.*

Quatenus autem regnat arcturus in regione frigida,ad quam vis,& ardor Solis non attingit,gentiles ſignificare poteſt,qui cùm nullam ſcientiam ſupernæ cognitionis haberent , velut ſine Sole frigidi ſub aquilone remanebant.Iob 37.b.Vel deſignat ipſum diabolum, è cuius climate ventus aquilo gelidus ſpirat contra meridiem diuini feruoris.

Arcus,Iris.

ARcus,eſt inſtrumētum conſtitutum ex ligno curuo, & chorda ad iaciendas ſagittas.Iris verò eſt arcus in nubibus apparens.

Baſi.ſ.Pſ.7. Hil.ſ.Pſ.57. Gr.15.mor.12.& 19.mor.28. Aug.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Zac.9. Euc.for.ſpiri.2. Rup.4.ſ.Apoc. — *Vis punitiua Dei. Sententia diuini iudicij. Commination[es] diuinæ.*

Arcus Dei,ſignificare poteſt vim eius punitiuam. Et arcus æreus, eſt ſententia in extremo iudicio:quæ arcui comparatur,quia quaſi ex inſidiis percutit:& dicitur æreus, quia grauiter puniendo ferit.Iob 20.d.Pſ.7.76.In arcu quātò longius chorda trahitur, tantò de eo diſtrictior exit ſagitta:ſic extremi iudicij dies quantò longius differtur,vt veniat, tantò cùm venerit,de illo diſtrictior ſententia procedit.Iſ.5.g.21.d.41.a.Thr.2.b.3.b.Hab.3.b.Zac.9. c.Apoc. 6.a.Poteſt in eiſdem locis ſignificare comminationes diuinas : aut etiam intentionem diuinæ comminationis.

Chriſtus. Virtus Chriſti.

Arcus etiam dici poteſt Chriſtus,cuius diuinitas ſit velut cornu , humanitas verò chorda. Et arcus Ioſeph,dici poteſt virtus Chriſti.Gen.49.c.

Gre.19.mo.28. Aug.ſ.Pſ.7.& ſ.Apoc.hom.6. — *Sacra Scriptura.*

Arcus interdum ſacra Scriptura dicitur.Ipſa quippe arcus eſt Eccleſiæ. Ipſa arcus eſt Domini:de qua ad corda hominum,ſicut ferientes ſagittæ,ſic terrentes ſententiæ veniunt.Vnde Pſ.7.dicitur.Arcum ſuum tetendit , & parauit illum , & in ipſo parauit vaſa mortis, ſagittas ſuas ardentibus effecit.Arcum namque ſuum Dominus tetendit , quia cunctis peccatoribus per Scripturam ſacram minas exhibuit.In chorda Teſtamentum nouum , in cornu verò Teſtamentum vetus accipitur.In arcu autem,dum chorda trahitur, cornu curuatur : ſic in hoc eodem ſacro eloquio,dum Teſtamentum nouum legitur,duritia Teſtamenti veteris emollitur.Ad eius namque ſpiritalia , & blanda præcepta illius literæ ſe rigor inclinat : quia Teſtamentum nouum,dum quaſi quodam bonæ operationis brachio trahitur , in Teſtamento veteri ſeueritatis iura flectuntur.Nec indecenter dicimus chordam teſtamento nouo congruere, quod de incarnatione dominica certum eſt extitiſſe. Quaſi ergo chorda trahitur , & cornua curuantur:quia dum in teſtamento nouo incarnatio mediatoris agnoſcitur, ad ſpiritualem intelligentiam rigor teſtamenti veteris inclinatur. Dicit ergo Iob 29. d. Arcus meus in manu mea inſtaurabitur Arcus in manu,eſt ſcriptura ſacra in operatione. In manu enim arcum tenet,qui diuina eloquia,quæ intellectu cognoſcit,operatione perficit.Inſtauratur ergo arcus in manu,dum quicquid ſacro eloquio ſtudendo cognoſcitur,viuendo completur.

Aug.ſ.Pſ.17. Hie.ſ.Zac.10. Rup.ſ.Zac.9. — *Præcepta. Lex vetus. Doctor eccleſia[e].*

Sic arcus,quem habebat eques.Apoc.6.a.deſignat diuina præcepta.Lex etiam vetus, arcus dicitur:quem intendebant filij Ephraim,quum Iudæi promittebant ſeruare legem. Pſalmo 77. Idem poteſt ſignificare arcus Eſau.Gen.27.a Arcus etiam prælij Dei,ſunt doctores eccleſiæ. Zach.9.c.10.b.

Hie.ſ.Iob 29. Bed.ſ.Gen.49. — *Fortitudo. Intentio.*

Eſt etiam arcus æreus,fortitudo aduerſus tentamenta diaboli.Pſ.17.43.Gen. 48. d. 49. c. Et arcus inſtauratur in manu,quum bene operando fortitudo creſcit.Iob 29.d.Ipſa quoque intentio arcus æreus dici poteſt.1.Reg.2.a.Arcus fortium ſuperatus eſt.Pſ.77.Conuerſi ſunt in arcum prauum.

Glo.int.ſ.Gen.49 Rup.ſ.Zac.10. — *Spes. Verbum Dei. Charitas.*

Arcus Iacob,ſpem ſignificare poteſt,quæ mittit animum ad ſublimia. Et etiam verbum Dei,quo ſuperantur Sichimitæ.Gen.48.d.49.c.Arcus etiam prælij eſt charitas,qua nihil fortius ad pugnandum contra diabolum.Zac.10.b.

Hie.ſ.pſ.77. Gre.27.mor.26. — *Iudæi. Arrogantes. Idololatria.*

Arcus prauus aut peruerſus,eſt ille,qui dum contra iniquos ſagittam putatur iacere , ſauciat tenentem.Sic generatio peruerſa Iudæorum,cùm eſſet recta à Deo condita,& haberetur in manu Dei quaſi arcus,vt mitteret per eam ſagittas, verſa eſt quaſi arcus peruerſus in blaſphemias creatoris ſui.Arrogantes etiam arcus praui ſunt,qui cùm contra elationem verba faciunt,ſeipſos feriunt.Arcus etiam prauus,eſt idololatria , ad quam conuerſi fuerunt Iudæi praua intentione.Pſ.77.Arcus Iſrael contritus à Deo, eſt fiducia circunciſionis , & ceremoniarum.&c.Hoſ.1.b.

Aug.pſ.77. Rup.ſ.Hoſ.1. Ori.ſ.1.Reg.ho.1.& ſ.Mat.ho.14. Hie.ſ.Hoſ.1. Gre.ſ.1.Reg.2.& 19.mor.28. Aug.17.ciu.Dei. Baſi.ſ.Pſ.45. Gre.ſ.1.Reg.2. — *Fiducia Iudæorum. Inſidia Iudæo[rum] & hæreticorum. Intentio ſuperborum. Superbia, & inſidiæ dæmonum.*

Arcus fortium,ſignificare poteſt fraudulenta ſemina Iudæorum,& inſidias prauorum : & intentionem ſuperborum,& eorum,qui tam potentes ſibi videntur,vt ſine dono Dei , atque adiutorio,humana ſufficientia diuina poſſint implere mandata.Et arcus mendacij,& doloſus ſunt inſidiæ hæreticorum & ora,vel potentia verboſitatis eorum.1.Reg 2.a.Pſ.10. 36. 63. 77. Ier.9.a.Hoſ.1.b.2.d.7.d.Amos 4.d.Zac.9.c.

Eſt etiam arcus fortium ſuperbia dæmonum,& graues eorum tentationes,& inſidiæ,quibus animas ſubuertere nituntur.1.Reg.2.a.Pſal.36.45. Ier.50.g.51.f.Eze.39.a.Amos 2.d. Zac. 9.c 10.b.

Ori.ſ.pſ.36.ho.3. Hie.ſ.Iſ.21. Hie.ſ.Eze.1. — *Os & lingua prauorum.*

Arcus etiam dicitur os,& lingua prauorum inuidorum,& hæreticorum,quibus maledicta iaculantur in proximum.Pſ.10.36.63.Iſ.21.d.Ier.9.a.

Amb.de Noe.27. Ori.ſ.pſ.36.ho.3. Rup.4.ſ.Gene.36. Gre.ſ.Eze.ho.8. Bed.ſ.Gen.9. — *Chriſtus. Miſericordia Dei.Vtrumque iudicium. Baptiſmus.*

Arcus,ſeu iris in nubibus,datus in fœdus & pactum Dei cum genere humano, ſignificat Chriſtum Deum,& hominem,qui datus eſt nobis mediator Dei,& hominum.Gen.9. b.Sapient.5.d.Eccleſiaſtici 43.b. 50. a. Ezech. 1. g. Eſt etiam arcus virtus,qua Deus interdum miſeretur, interdum punit : & quia pronior eſt ad miſerendum , dicitur ponere arcum , & non

ſagittam.

ſagittam. Et quia ceruleus eſt, & igneus, ſignificat vtrumque Dei iudicium, diluuij videlicet, & extremum igneum. In eo aqua & ignis apparent: & poſt mediatoris aduentum, eo virtus Spiritusſancti in humano genere claruit, quo electos Dei, & aqua baptiſmatis lauit, & igni diuini amoris incendit. Eze. 1. g. Hæc eadem deſignat iris in circuitu ſedis Dei. Apoc. 4. a. 10. a. *Glo. ordi. ſ. Apoc. 4*

Gloria Dei in ſacra ſcriptura. Arcus etiam in nubibus, eſt gloria Dei in prophetis, & ſcripturis: & color aquæ deſignat vetus teſtamentum, color verò ignis nouum. Et ſenſus ſpirituales. *Beda ſ. Gen. c. 9.*

Vt autem Deus poſuit arcum in nubibus, vt tempeſtatem ſedaret: ita Diabolus ponit arcum, vt ſuſcitet tempeſtates. *Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 5.*

Iris in capite angeli. Apoc. 10. a. deſignat vel diuinam potentiam in Chriſto: vel reconciliationem eius erga eccleſiam. *Glo. ordi. ſ. Apoc. 10*

Ardere, Ardor, Exardeſcere, Flagrare.

ARdere dicitur & ipſe ignis ſuam vim obtinens caloris, & actiuitatis: & res igne inflammata, vt ligna accenſa, aut aliud ſimile.

Mortalitas Chriſti. Ardere rubum, & non comburi, ſignificat mortalitatem in Chriſto, quę non abſorbebatur à diuinitate. Exo. 3. a.

Beata Virgo. Ardens etiam rubus, deſignat beatam Virginem, quæ genuit incorrupta virginitate. In ea diuinitas ardebat, & nullum detrimentum patiebatur. *Beda ſ. Exo. 3.*

Eccleſia. Eſt etiam ardens rubus eccleſia in tribulationibus, in quibus tamen non deficit, ſed magis ſplendet, loquente in ea Domino. *Hie. de manſio. Beda ſ. Exo. 3.*

Lex vetus. Iudæi. Significat etiam flamma illa rubi, legem veterem, quæ prohibebat peccata, ſed non conſumebat. Et præterea Iudæos ſignificabat rubus, qui habentes lucem Chriſti in duritia permanſerunt.

Splendor lucis ſpiritualis. Ardens ignis in bonum ſignificat ſplendorem lucis ſpiritualis, & feruorem amoris: & ardet in altari, hoc eſt, in corde: ardet autem ſemper, ob perpetuam gratiarum actionem. Exo. 24. d. Leui. 6. b. Pſ. 17. 38. Ezech. 1. c. Sic ardet mons, in quo loquitur Deus. Deu. 4. b. 5. c. 9. c. Et ardet terra, quum cor carnale relinquit concupiſcentias præſentis ſeculi, & accenditur ad amorem Dei. Luc. 12. d. Ardere etiam dicit magnum operum feruorem. 1. Cor. 13. b. Si tradidero corpus, ita vt ardeam. Et ardet cor. Luc. 24. c. Iere. 11. c. *Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 1. Hila. [illegible] Gre. [illegible] mora. [illegible]*

Ioānes Baptiſta. Prædicator. Splēdētia opera. Ardens lucerna ſignificare poteſt Ioannem Baptiſtam: & prædicatorem prius quidem ardentem, deinde lucentem. Significat etiā ſplendentia opera. Exo. 27. a. Eccl'i. 48. a. 50. b. Ezec. 1. c. Dani. 10. b. 1. Mach. 12. d. Luc. 12. d. Ioan. 5. f. *Gre. ho. 13.*

Vindicta Dei. Exardet in breui ira Dei, quum ſubitò venit vindicta, quando non ſperatur. Et ardor ſæpe punitionem diuinam ſignificat. Leui. 26. c. Deut. 28. b. 29. d. 32. c. Iudi. 15. c. Pſ. 2. 49. 88. Iſa. 4. b 10. d. 30. f. 65. a. 33. b. Iere. 11. c. 15. c. 17. a. e. 2. Pet. 3. c. Apoc. 4. c. *Hila. ſ. Pſ. 2.*

Concupiſcentia & ira. Ardentia, dicuntur affectus intenſi animæ tam concupiſcentiæ quàm iræ, &c. quæ Diabolus accendit. Pſ. 7. 105. Et Leuiathan flatu ſuo prunas ardere facit, quum Diabolus ſua ſuggeſtione concupiſcentias accendit. Iob. 41. b. Gen. 31. c. 3. Reg. 11. a. Iudith 5. a. 12. f Eſter 15. c. Iob. 15. a. 18. b. Prouer. 6. d. 16. d. Eccleſiaſti 9. b. 18. b 16. a. 22. c. 28. b. 40. d. Iſa. 43. a. Dani. 13. a. Roma. 1. d. Et dicitur exardere ignis ad vocem grandis loquelæ, quum in magnitudine fauoris flamma in corde accenditur de amore laudis. Iere. 11. c. Ardens etiam ignis peccatum nonnunquā ſignificare poteſt. Eccl'i 3. d. Flagrabant filij Iſrael deſiderio carnium. Num. 11. a. *Baſ. ſ. Pſ. 7. Gre. 33 mor. 40. & 14. mor. 4. 5.* *Peccatum.* *Gre. ſ. Eze. ho. 11.*

Tentationes. Ardor ignis aliquando tentationes, & tribulationes ſignificat. Eccleſiaſti. 34. c. 43. a. Iaco. 1. b. *Glo. int. ſ. Eccle. 34 Hie. ſ. Iſa. 64.*

Conſumptio peccatorum. Ardent aquæ igni, quum peccatorum ſalſugo conſumitur igne Spiritusſancti. Iſa. 64. a. Pſ. 67. Sapi. 16. c. *Amb. ſ. 1. Cor. 3. Aug. [illegible]*

Probatio operū & doctrinæ. Ardet opus alicuius, quum eius mala doctrina punitur. Aut cùm opera venialia ſuperædificata igne tribulationis purgantur 1. Cor. 3. c. Ioan. 15. a. *Laurent. 18. Glo. ordi. ſ. Apo. 19*

Pœna inferni. Ardens pix pœnas inferni ſignificare videtur, quum dicitur Iſa. 33 b. Erit terra eius in picem ardentem nocte, & die, non extinguetur in ſempiternum. Apoc. 19. d. 21. b. Stagnum ignis ardentis.

Iudæi. Exardentes ſicut ignis in ſpinis, fuerunt Iudæi irridentes Chriſtum in paſſione, quæ irriſio breui durauit: vt ignis in ſpinis ardet crepitando cum ſonitu, breui tamen conſumitur. Pſal. 117. Vel ſunt detractores, per quorum flammas non iuſtorum vita comburitur: ſed ſi quæ in eis eſſe poterant peccatorum ſpinæ, concremantur. *Amb. ex lo. ad vir. Gre. ſ. Eze. ho. 9*

Inuidia. Ardor conficiens oculos Iudæorum, quantum ad literam dicitur eſſe ſcabies. Vel ἴκτερος & deſignat inuidiam, Leui. 26. c. Iſa. 33. c. *Iſy. ſ. Leui. 26. Glo. int. ſ. Iſa. 33.*

Arduus.

ARduum ſignificare ſolet locum altum, & difficilem aditu: vnde res difficiles, arduæ appellari ſolent.

Cæleſtia. Crux Chriſti. Superbia. Potentes ſeculi. Ardua, in quibus aquila ponit nidum ſuum, ſignificare poſſunt cæleſtia, in quibus Sancti ſpem ſuam fixerunt, & vbi conuerſantur. Iob. 39. d. Philip. 3. c. *Gre 31. mor. 34.*

Significant etiam ardua crucem Chriſti, in qua pœnitentes nidum ſuum ponere debent, & ad ipſam confugere. Iere. 4. g. *Glo. ordi. ſ. Iere. 4.*

Ardua etiam, in quibus nidum ſuum ponit aquila, ſuperbiam ſignificant, vbi quieſcit Diabolus, & etiam eminentes, ac potentes ſeculi. Iob. 39. d. *Hie. ſ. Iob. 39.*

Digitized by

Area, *Areola*.

ARea propriè dicitur locus purus in vrbe ſine ædificio: & locus planus & mundus, vbi triticum teri, ventilari ſolet. Areola eſt parua area.

Ori.ſ.Iudi.ho.8. Aug.q.in Iudi.49. Chry ſ.Pſ.50.ho.2 & ſ.Pſ.71. — *Gentiles. Mundus.*

Area Gedeonis prius arida, poſtea irrorata, Gentiles ſignificare poteſt prius aridos, poſtea in aduentu Chriſti rore diuinę gratiæ perfuſos. Iudi.6.g. Poteſt etiam mundum præter Iudęã ſignificare, quæ rationem velleris habet.

Ori.ſ.Iudi.ho.8. Rup.ſ.Ioel.2. — *Locus iudicii.* *Tribulationes.*

Area, vbi triticum ſeparatur à paleis, ſignificare poteſt locum iudicii, in quo fiet ſeparatio bonorum à malis. Iudi.6.g. Nume.18.d. Deut.16.c.25.b. Iſa.30.f. Dani.2.c. Mich.4.d. Poteſt etiam ſignificare tribulationes. Ioel.2.f.

Ori.ſ Ezec.ho.1. & ſ.Luc.ho.20. — *Eccleſia.*

Poteſt eadem ratione ſignificare eccleſiam, aut populum Chriſtianum, vbi ſunt boni & mali, vt triticum & palea, quorum diſcretio facienda eſt à Chriſto. Matth.3.c. Luc.3. d. Ruth. 3.a. 1. Par.21.b. Iob.34.b. Hoſe.13.a. Ioel 2.f. Et area Nachor, eſt eccleſia gentium. 2. Reg. 6.a. Et etiam area Ornan. 2. Reg.24.d. 2. Para.3 a.

Ambr.1. de Cain & Abel.1. Ricar de S.vict. de ſomni. Nabuch. 29 — *Anima. Spiritualis intelligentia.*

Area, in qua ventilantur cogitationes, dicitur eſſe anima. Num,18.d. 1. Reg.23.a. 4. Reg.6.f. Ier.51.d. Hoſe.9.a. Ioel.1.d.2.f. Itẽ prudentia ſpiritus. Et area æſtiua, eſt ſpiritualis intelligẽtia, in qua veritatis grana à figurarũ paleis vehementis diſcuſſionis trituratione excutiuntur.

Seculum. Seculi proſperitas.

Area dici poteſt præſens ſeculum, aut ſeculi proſperitas, vt 3. Reg.22.b. Reges ſedebant in ſolio ſuo veſtiti cultu regio in area. Idem 2. Para.18.c.

Glo.ord.ſ.Gen.50

Area Atad, in qua filij Iſrael fecerunt planctum Iacob patris ſui. Gen. 50.b. figurabat ruinam populi futuram.

Areas habent hæretici, ſed ſine tritico. Hoſe.9.a.

Greg.ſ.cant.5. — *Martyres.*

Areolæ aromatum. Canti.5.d.6.a. dicuntur martyres, qui dum in fidei conſtantia martyrio exercentur, per cultum virtutum ſanctæ opinionis fama quaſi aromata dilatantur.

Lyra.ſ.Eze.17.

Areolæ germinis vitis, vel aquilæ, deſignabant ad literam fauorem, & auxilium regis Ægypti erga regem Sedechiam. Ezec.17.b.

Arena, *Sabulum*.

ARena eſt corpulentior quàm puluis, minutior quàm lapilli: quæ plurima eſt in littore maris. Eſt autem arena ſterilis, & nihil de ſe habens humoris: ad ædificandum eſt inane arenæ fundamentum. Eſt arena grauis pondere. Ponitur in hyperbole copiæ innumerabilis. Gen.41.f. Ioſu.11.a. Iudi.7.d.

Ori.ſ.Gen.ho.9.& ſ.Roma.9. — *Iudæi.*

Arena, quæ eſt in littore maris, ſignificare poteſt Iudæos carnales, & ſteriles bonorum operum. Geneſ. vigeſimo ſecundo d. 41. g. Iſa.10.e. Iere.9.d. Hoſe.1.d. Romanorum 9.f.4.d. Hebræorum 11.c.

Terreni. Infirmi.

Significat etiam terrenos, & inutiles: & etiam infirmos in Eccleſia, qui facilè obruuntur tentationum fluctibus. Geneſeos 22.d.41. g. Iudic. 7.c. 3. Regum 4.c. Iſa. 10.e. Habacuc 1.c. Apocal.12.d.20.c.

Aug epiſt.48. Euch.for.ſpũa.4. Philo de ſomniis Hila.ſ.Pſ.138. — *Sapientes & boni.*

Poteſt etiam deſignare ſapientes, & bonos propter incomprehenſibilem multitudinem ſapientiæ: & quia, vt arena repercutit fluctus maris: ita ſapientes reſiſtunt aduerſis, & tentationibus. Iſa.48.d. Iere.5.c. Super arenam autem multiplicantur amici Dei, & non ſicut arena: quia ſunt ſicut ſtellę, quæ arenam ſuperant. Pſ.73.138. Iere.33.d. Hoſe.1.d.

Gre.ſ.1.Reg.13. — *Cogitationes ſeculares.*

Significat etiam arena multitudinem cogitationum Secularium mentem obruentium. 1. Reg.13.b. 2. Reg.17.c. 3. Reg.4 d. Eccl'i.1.a.

Gre.7.mor.2. — *Calamitas.*

Arena deſignat etiam graues peregrinationis noſtræ calamitates. Vt enim arena maris vndarum æſtu exterius impellitur: ita delinquens homo quando tentationum fluctus mobiliter pertulit, extra ſe ab intimis exiuit. Magni autem arena maris eſt ponderis: ſed calamitas hominis arena maris grauior dicitur, quia dura fuiſſe pœna oſtenditur, dum per miſericordem iudicem culpa, quæ læuigatur, agnoſcitur. Iob.6.a.

Lyra.ſ.Exo.2. — *Infernus.*

Arena, quatenus eſt inane fundamentum ad ædificandum, ſignificare poteſt infernum. Exo.2.b. Vbi abſcondit Moſes Ægyptium, hoc eſt, Chriſtus Diabolum.

Glo.int.ſ.Matt.7 — *Finis citra deũ. Inconſtantia*

Poteſt eadem ratione quemlibet finem citra, aut præter Deum ſignificare, cui ſi quis innitatur, ſuper arenam ędificat. Matth.7.d. Significat etiam inconſtantiam: vnde inconſtantes ſuper arenam ædificare dicuntur.

Greg.9.mor.5. — *Ira.*

Arena, ſecundum quod grauis, iram deſignare poteſt, quia grauis eſt præcipuè ira ſtulti. Prouer.27.a. Eccle.22.b.

Res vilis.

Arena, quia eſt vilis pretij in hyperbole rerum vilium, & contemptibilium ponitur. Vt quum omne aurum in comparatione ſapientiæ, dicitur eſſe arena exigua. Sapi.7.b. Eccle.18.a. Iere.5.e.9.c. Sic arenoſus ornatus parietis rem inutilem ſignificat. Eccle.22.c. Deſignat etiã abiectos, & pauperes, quos Dominus poſuit terminum mari: quia ad frangendam mundi gloriam Apoſtolos elegit.

Arenoſus aſcenſus impeditus veterani, ponitur in comparatione mulieris linguatæ adiunctæ viro quieto Eccle.25.d.

Philo.2.allego. Aug.22. cont. Fauſ.41. — *Intellectus vulgaris. Mali.*

Sabulum, vbi abſcondit Moſes Ægyptum. Exo.2.b. deſignare poteſt intellectum vulgarem nullam habentem cognationem, aut familiaritatem cum honeſtate. Vel deſignat malos non habentes ſtabile fundamentum, in quibus morticina præſentia diaboli latet.

Arere, Areſacere, Aridum, Siccare, Exiccare, Exareſcere.

ARidum, cùm ſit quod humore caret, ſecundum diuerſitatem humoris, in bonum, & in malum ſumi poteſt. Et quidem terra ipſa, cùm natura ſua ſit frigida & ſicca, apparés à principio ſeparatis aquis, arida fuit appellata.

Forma ſubſtantialis. Poteſt etiam arida apparens congregatis aquis dici forma ſubſtantiali producta in materia diſpoſita. Gen. 1. a. *Aug. de gen. imperfe. 10.*

Anima. Arida, ſi conſideretur, vt erat prius operta aquis, & non valens reddere fructum, ſignificare poteſt animam, quæ non fructificabit, quandiu peccatorum humore eſt operta. Et tunc eſt terra. Si verò nullum in ſe habeat humorem, & ſit ſterilis, ſignificabit animam humore diuinæ gratiæ deſtitutam: & tunc ex terra fit arida. Tunc autem erit terra ad fructificandum apta, ſi non ſit peccatorum humore operta, & tamen rore diuinæ gratiæ ſit perfuſa. Gen. 1. a. Dicitur etiam arida ipſa anima ſitiens Deum, ſuper quem aridá funditur aquæ diuinæ gratia. Exod. 4. b. Eandem deſignant arida loca, quæ circuit diabolus. Matth. 12. d. Luc. 11. c. Idem poteſt deſignare. Num. 11. b. Ioſu. 15. d. Iudi. 1. c. Pſ. 94. 104. Sapi. 19. b. Eccl'i 37. a. 39. c. Iere. 14. c. 50. b. Eandem deſignat arefacta ficus. Matth. 21. d. Sic cùm in mari, eſt ſine humore peccati. Exod. 14. d. 15. e. *Ori. ſ. Ge. Albo. 1. & ſ. Nume. ho. 26. & ſ. Mat. ho. 16. Augu. 13. confeſ ſi. 17. Grego. 33. Mor. 5. Euch. ſor. ſpiritu. 4. Hila. ſ. Mat. can. 13. 23.*

Fideles. Præterea, fideles quum impediuntur ab infidelibus, ne bonis operibus fructificent, ſunt terra aquis operta: quum autem ab ipſis liberátur, quaſi congregatis aquis in locum vnum tunc vt arida fructificant. Sic arefacta eſt terra poſt diluuium tribulationum. Geneſ. 8. c. Et conuertit Deus mare in aridam. Pſ. 65. In hoc ſiccum extractus eſt piſcis diabolus, vt exenteraretur. Tobi. 6. a. *Aug. ſ. Pſ. 65. 94. Beda ſ. Gen. 1.*

Eccleſia ex gentibus. Aridum lignum frondeſcens, eccleſiam ſignificat ex Gentibus prius aridá, deinde per fidem, & gratiam floribus, & fructibus bonorum operum exornatam. Ezech. 17. g. Et arida loca eandem gentilitatem ſignificant. Matthæ. 12. d. Eádem deſignat. Iſa. 35. b. 44. a. 56. b. Amos 4. c. Agge. 2. b. Item oſſa arida. Ezech. 37. a. *Glo. inte. ſ. Tobi. 6*

Natura humana. Arida poteſt etiam ipſam naturam humanam ſignificare. Exod. 4. b. Ioan. 2. d. Agge. 2. b.

Populus Iudæorum. Arida, quæ apparuit congregatis aquis in locum vnum, fuit populus Iudæorum ſeparatus à gentibus, qui & tunc germinauit in cultu vnius Dei. Gen. 1. b. Arefacta autem ficus fuit eadem ſynagoga deſerta à gratia Spiritusſancti. Vt quum diſcipuli dixerunt: Vobis oportebat prædicare verbum Dei: ſed quia indignos vos iudicaſtis, ecce conuertimur ad Gentes. Matt. 21. d. Actor. 13. b. Sic autem arefacta eſt ficus ſynagogæ, vt manſerint radices: quia adhuc eſt ſpes in illo populo fructificandi in fide, ad quam venient, cùm plenitudo Gentium intrauerit. Arefacta quoque hedera ceſſationem legis, & ſynagogæ deſignauit. Ionæ 4. c. Et arefacta arua deſerti, deſignant ſynagogam ſine gratia. Iere. 23. b. Et arefacta vinea, dicit deſtructionem populi Iudæorum. Ezech. 17. c. 19. d. Iob. 12. c. Siccauit etiam Deus lignum viride, quum deſtruxit Iudæam: & frondere fecit lignum aridum, quum ex Gentibus inſtituit Eccleſiam. Ezec. 17. g. Siccatus eſt vertex Carmeli, quum ſacerdotes & phariſæi perierunt. Amos 1. a. Ariditas etiam nerui femoris Iacob, incredulitatem deſignauit populi Iſrael à Iacob deſcendentis. Gene. 32. g. Areſiet ficus, quum mali in iudicio audient: Ite maledicti in ignem æternum: quia non amplius ex eis ſperabitur fructus. Marci 11. c. *Ori. ſ. Eze. Ho. 11. Hila. ſ. Mat. can. 21. Aug. ſ. Pſal. 58. Ori. ſ. Matt. 16. Hila. ſ. Matt. can. 23. Aug. epi. 49. q. 6. Hie. ſ. Ezec. 17. & ſ. Ionam. 4. & ſ. Matth. 21. Ber. ho. 1. ſ. miſſ eſt. Ruper. ſ. Amos 1.*

Inutiles, & peccatores. Ariditas in lignis & herbis, ad inutiles & infrugiferos homines refertur: vt peccator dicitur aridum lignum. Luc. 23. d. 4. Reg. 19. f. Iob. 12. c. 15. d. 13. d. 18. d. Pſ. 38. 89. Eccl'i 6. a. 10. c. Iſa. 15. c. 16. b. 40. f. Iere. 12. a. Ezech. 17. c. g. 18. d. 19. d. Ioan. 15. a. Thre. 4. b. Ioel. 1. c. *Hier. ſ. Iſa. 15. Greg. 14. mor. 10.*

Otioſi ad operandum. Arida manus dicitur, quæ otioſa eſt ad benè operandum. Sic erat arida manus Iudæorum, qui non faciebant opera Dei: & aridi ſunt, qui operari non poſſunt. 1. Reg. 13. a. Iob. 15. d. Zac. 11. d. Matth. 12. a. Marc. 3. a. 9. b. 21. c. Ioan. 5. a. *Ori. ſ. Iſa. ho. 6. Hila. ſ. Matt. cano. 12.*

Arefactum brachium paſtoris mali, dicit ſublatam potentiam Antichriſti. Zach. 11. d. *Hie. ſ. Matt. 12. Gre. 12. mor. 25.*

Aruiſſe dicitur virtus Chriſti, ſicut teſta: quia vt lutea teſta mollis igni applicata duratur: ita Chriſtus excellentior apparuit in tribulatione, & per ignem paſſionis venit ad duritiem reſurrectionis. Pſal. 21. Sic etiam robuſtiorem reddidit Eccleſiam in tribulatione. *Hie. ſ. Zach. 11. Arno. & Hie. ſ. Pſ. 21. Aug. epiſt. 120.*

Theologia ſine eloquentia. Arida ſimila, Theologiam, ſine eloquentia ſignificare poteſt. Leu. 7. a. Vel eſt arida in eo, qui indiget ſapientia. *Greg. hom. 22.*

Tribulationes. Siccitas, tribulationes quandoque ſignificat. Iob. 12. c. Eccl'i 35. d. 39. c. Iere. 14. a. 5. f. 17. b. Soph. 2. c. Agge. 1. c. *Glo. int. ſ. Leuit. 7.*

Defectus verbi Dei. Poteſt etiam in eiſdem ferè locis ſignificare defectum verbi Dei. Sic arefactum ſemen ſignificat amiſſionem verbi Dei, quod prius libenter ſuſceptum fuerat. Matth. 13. a. Luc. 8. a. *Hie. ſ. Iere. 17.*

Doctrina hæreticorum. Arida ſtipula, eſt doctrina hæreticorum igni cum ipſis tradenda. Nahum. 1. c. Et arefacta radix, eſt deficiens doctrina hæreticorum. Hoſe. 9. d. Amos 4. c. Arefacta aqua Euphratis, ſunt deficientes impoſturæ Magorum. Apocal. 16. c. *Glo. int. ſ. Mat. 13*

Caro humana. Arida etiam ſtipula, eſt caro humana ſine viriditate diuini amoris intimi. Iob. 13. d. Et areſcit fluuius vacue factus, quum ſubducta anima, vacuum remanet corpus. Iob. 14. b. *Hie. ſ. Nahum 1. Ruper. 9. ſ. Apoc.*

Defectus bonorum operum. Exareſcens herba ante maturitatem, ſunt qui pereunt, antequam bene operentur. Iſa. 32. f. Et areſcens ſcirpus ante omnes herbas, & antequam carpatur, deſignat hypocritam, qui priuſquā de carne tranſeat, ea, quæ in ſe oſtenderat virtutū facta, derelinquit. Iob. 8. c. Pſ. 128. *Greg. 11. mor. 24. & 12. mor. 5. Greg. 8. mor. 28.*

Et areſacit Deus gramen, quum delet Gentes,aut hypocritas.Iſa.42.c.Pſ.89.

Orig.ſ.Pſal.36. Hie.ſ.Iſa.40. — *Breuitas rerum mundanarum.*

Ariditas fœni paruam rerum mundanarum durationem deſignat, & breuem faſtum ſuperborum.Pſ.36.128. Iſa.15.c.40.b.51.c.

Aug.ſ.Pſal. 128. Hie.ſ.Iere.17. — *Tempus iudicii.*

Siccitas aliquando deſignare poteſt tẽpus iudicij,in qua ſiccitate habitabant mali.Iere.17.a.

Mortalitas Christi.

Areſacit flamma ramos impij,quum terrena deſideria accendunt adhærentes ipſi.Iob.15.d.

Gre.12.mor.34.

Necdum ſicci funes neruicei , quibus ligatus eſt Samſon.Iudicum 16. b. mortalitatem in Chriſto ſignificabant.

Gre.8.mor.11. & 32.mor.23. & ſ.Pſ. 101.

Aruiſſe dicitur cutis,quæ areſcendo contrahitur,quum mentes carnalium,quæ præſentia diligunt , & quaſi iuxta poſita concupiſcunt , ad futura tendi per longanimitatem nolunt: qui dum internæ ſpei pinguedinem negligunt , vt attrahantur , areſiunt. Quia ſi eorum corda deſperatio nõ ſiccaret,nequaquã æſtus hæc puſillanimitatis attraheret.Iob.7.a.Thre.4.b. Aruiſſe etiam cutis,quum culpa tanto inſenſibilior redditur, quanto etiam apud eos laudabilis habetur.Quæ ideo arida eſt,quia nulla ſui cognitione virideſcit.

Gre.20.mor.20. Hie.ſ.Pſal. 101. Ber.ſer.de cute, carne,&c. Ricar.de S.Vict.de ſtatu interi.hom. 7 — *Afflictio fortium eccleſiæ.*

Areſcunt oſſa Chriſti,quum fortes Eccleſię zelo fidei contabeſcunt , & quum affliguntur in omnibus malis infirmorum.Pſ.101.Sic Apoſtolus: Quis infirmatur,& ego non infirmor? Et areſcunt oſſa,quum deficit virtus.Aruerunt etiã oſſa ſicut cremium, quum omnem delectationem boni prorſus amiſiſſe videtur anima ,ſolámque ſibi aridæ intentionis fortitudinem reſeruaſſe.Et arida oſſa,ſunt fortia opera ſine intentione bona.Ezech.37.a.

Hie.ſ.Iſa.41.

Areſcit lingua ſiti,quum Gentiles inter dogmata Philoſophorum veritatem Euangelicæ doctrinæ velut aquã viuam non aſſequuntur.Iſa.5.d.41.d.Iudith.7.d.11.b.

Hie.ſ.Hoſe.9. & ſ.Sopho.2. — *Doctrina hæreticorum.*

Arentia vbera dicuntur habere hæretici, veritate doctrinæ carentes.Hoſe.9.d.Siccitas ſpinarum,eſt etiam in doctrina hæreticorum.Soph.2.b.

Orig.ſ.Exod.ho.6 Hie.ſ.Iſa.19. Aug.ſ.Pſ.73. Gre.33.mor.13. — *Confuſio hæreticorum.*

Areſcit aqua de mari , quum confunditur hæreticorum doctrina , aut etiam Philoſophorum,vt non amplius poſſint ſuadere ſua mendacia.Sic ſiccatur fluuius , & riui aggerum , & ſementis irrigua.Et areſiunt ſtagna.Iſa.12.d.19.b.37.d.42.c.50.b.51.d.3.Reg.17.a.4. Regum 2.b.Geneſ.8.b.Pſal.65.73.Ierem.14.a.17.b.50.f.51.d.Eccl'i 35.d.39.c.40.b.Hoſe.13.d.Sopho. 2.a.Agge.1.c.Ad idem arens alueus Iordanis.Ioſu.2. b.3. d.4.d.5.a. Et exiccatus vertex Carmeli.Amo.1.a.Nahu.1.a.Et ſiccati fluuij Ethan,eſt confuſa ſcientia peruerſa.

Glo.inte.ſ.Iſa.42

Areſecit Deus ſtagna,quum abſtulit doctrinam à Iudęis.Iſa.42.c.Ioel.1.d.

Ori.ſ.Iudi.ho.8. — *Carentia diuinæ gratiæ.*

Siccitas velleris,aut areæ,carentiam ſignificat diuinæ gratiæ, aut in Iudæa , aut in Gentilitate.Iudi.6.g.

Hie.ſ.Hoſe.13. — *Ablatio peccati.*

Siccauit ventus vrens venas inferni,& mortis, quum Chriſtus, & ſermo eccleſiaſticus tulit peccati aculeum,& dogmata hæreticorum.Hoſe.13.d.Iob.15. d. Et quum Spiritusſanctus aufert omnes cauſas incredulitatis.

Ruper.ſ.Hoſe.13. Hie.ſ.Eze.26.47 — *Destructio doctrinæ hæreticorum.*

Siccatio ſagenarum facta eſt Babylon, & etiam Tyrus.Ezech.26.a.47. b.quum retia , quibus hæretici,& philoſophi prius deceptam multitudinem piſcabantur, ceſſant, & in deſertæ vrbis ſolo expanduntur, atque ſiccantur: vt pro illis alij ſubeant piſcatores , quos Dominus ad piſcandum miſit.

Hie.Cypr.ſ.Pſ.89 — *Seneſcere.*

Areſcere dicuntur,qui paulatim veniunt ad ſenectutem,& mortem.Pſ.89.

Hie.ſ.Iſa.27. Ruper.ſ.Amos 2. — *Destructio Hieruſalem.*

Siccitas mellis, eſt tempus vaſtitatis Hieruſalem. Iſa. 27. c.Et durabit ſiccitas infidelitatis in illo populo,donec Elias impetret aquam in vertice Carmeli.3.Reg.18.g.

Exiccaſſe ſe dicens rex Aſſyriorum riuos aggerum, deſignat diabolum gloriantem de ſubiectione potentium.Iſa.37.c.

Greg.3.dia.34.

Arens terra auſtralis,deſignat animã cũ feruore Spiritusſancti,ſed ſine lachrymis.Ioſu.15.d.

Glo.int.ſ.Marc.5.

Siccatus fons ſanguinis mulieris fluxum patientis. Marc. 5. c. eſt ceſsans radix immundę cogitationis.

Glo.ordi.ſ.Ioſu.9.

Sicci panes Gabaonitarum.Ioſu.9.b.ariditatem doctrinę ſecularis indicant.

Argentum, Argenteum, Deargentatum, Argentarius.

ARgentum eſt metallum candidum,lucidum, & ſonorum,quod inter metalla poſt aurũ obtinet principatum. Eius vſus eſt ad vaſa pretioſa,& ad pecuniam ſignatam : vnde interdum argentum dicitur ipſum pretium rerum.Iſa.52.a.Amos 2.b.8.b.Actor.3.a.20.g.

Orig.ſ.Exo.ho.9. & ſ.Eze.ho.4. Amb.2.de Abr.5 Aug.12.ciui.Dei.5 Arn.ſ.Pſ.67.104. Hie.ſ.Agge.1.& de veſt.ſacerdota. Gre.ſ.1.Reg.2.& 4.mor.55. Euche.q.in Pſal. Ber.ſer.4.de adue. & de diligẽdo Deo Gre.28.mor.9. Beda ſ.Prou.25. — *Verbum Dei. Litera legis Propheta.*

Quatenus igitur argentum eſt candore nitidum , & ſonorum , ſignificare poteſt verbum Dei,cuius poſseſſione diues erat Abraham.Gene.13.a.23.c.Exod.21.d.26.d.25.a.31.a.36.c.Pſ. 11.104.1.Reg.9.b.Ezech.7.c.16.b.22.d. 38.d.Iob.3.c.22. d.27.c.28.a.2.Para.1.d. Prouer. 8.c. 10.c.16.c.25.b Eccl'tæ 2.b.Cantic.1.c.Iſa.1.f.Hoſe.2.b.Ioel.3.b. Agge.2.b. Zach.6. c.9.a. Sopho.1.c.Deargentatę pennæ columbę,dicuntur verbi, & rationis ornamento decoratæ , vel per dona Spiritusſancti ornatæ, vel per apparentiam virtutis , vel per imitationem humilitatis Chriſti.Vel deſignant candorem innocentiæ,& pudicitiæ.Pſ.67.Deſignat etiam argentum literam Legis:vt quum eduxit Dominus Iſrael de Ægypto cum argento, & auro. Pſal. 104.Deſignat ſimili ratione Prophetas,qui ſunt baſes argenteæ. Exod.26.b.36.c.Eccl'i 26.d. Et vt argentum,ſi non exerceatur, obſcuratur,ſi exerceatur,nitet:ſic dicta Legis, & Prophetarum,antequam à Chriſto implerentur , obſcura erant: ipſo adueniente , omnia facta ſunt lucida,& perſpicua.

Ori.ſ.Matt.ho.30 — *Prædicatio verbi Dei.*

Argenteæ tubæ ſignificant excellentem prædicationem Verbi Dei , & magnam eiuſdem Verbi Dei vocem Num.10.a.Matth.24.b.

Confeſſio fidei. Puritas conſcientiæ. Argentum etiam, quo ornatur tabernaculum Dei, confeſſionem fidei, & puritatem conſcientiæ ſignificare poteſt. Exod. 35. a. Pſal. 67. Iſa. 60. c. Idem deſignabit argenteus nummus. 1. Reg. 2. g. *Ori. ſ. Exo. ho. 13. Hil. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Iſ. 60.*

Veritas. Argenteum pectus ſtatuæ, veritatem deſignare poteſt. Dan. 2. c. Et vt argentum, quò frequentiori vſu atteritur, eò clarius redditur: ſic veritas vehementi diſcuſſione, quo magis excutitur, eò melius commẽdatur: & veritatis conſilia experientiæ vſu, quò certiora, eò clariora redduntur. *Diſcretio.* Poteſt etiam deſignare diſcretionem, & argenteum pectus & brachia, ſunt conſilia, & opera diſcreta. *Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuch. 23. 24. 25. 26.*

Iactantia. In malum verò argenteum pectus ſtatuæ, deſignat iactantiam, quæ in ſui laudis præconio blandam, iucundámque ſe exhibet: & pectus, & brachia argentea circunferre videtur, quæ de conſiliis ſuis, & operis rectitudine gloriatur.

Prædicatores. Argenteæ columnæ, dici poſſunt prædicatores, nitore eloquij quaſi ſplendore argenti decorati. Cant. 3. c. *Gre. ſ. Cant. 3. & ſ. Ezech. ho. 11.*

Corpora cœleſtibus eloquiis fulgentia. Anima. Iuſti. Scriptores veteris legis. Argentum etiam dici poſſunt corpora eloquiis cæleſtibus refulgentia: quæ & argentea vaſa dici poſſunt. Itidem animæ, & quilibet iuſti. Exo. 12. c. 13. a. Iud. 17. a. Prou. 25. a. 26. d. 17. c. Iſ. 1. f. Et etiam ſcriptores veteris legis, quorum vita inter turbas hominum reſplenduit luce virtutum. Iob. 28. c. Labia etiam iuſti dicuntur argentum electum. Prou. 10. c. *Abr. 1. de Abr. 9. Hie. ſ. Iſ. 1. Gre. 15. mor. 30. Bed. ſ. Prou. 10.*

Eloquentes. Sermo. Argentum etiam ſignificat eloquentes, vi verbi, & ſermonis valentes. Ipſe etiam ſermo argentum dicitur de quibus habes in his locis permixtim. Gen. 24. d. Ioſ. 7. d. 1. Reg. 9. d. 3. Reg. 10. d. 4 Reg. 22. b. 1. Par. 21. d. 29. a. 2. Par. 9. c. 34. d. Iob 27. c. 28. c. Pſ. 54. 113. 134. Prou. 22. a. 25. b. Sap. 7. c. Eccl. 6. b. 28. d. 47. c. 51. d. Iſ. 13. c. 30. c. 55. a. Ier. 10. a. Baruc. 3. b. Ezec. 7. c. 27. c. Hoſ. 2. b. 8. a. Dan. 2. c. Nah. 2. c. Zac. 9. a. 14. c. 1 Mach. 3. d. Malac. 3. a. 2. Reg. 8. c. Matt. 10. a. Argenteum acetabulum ſunt verba prædicatoris mordacia. Num. 7. c. *Ori. ſ. Cant. ho. 2. Hie. ſ. Ioh. 28. & ſ. Iſ. 30. & ſ. Nau. 2. Gre. 18. mor. 14. Ambr. 1. offi. 3.*

Dona Dei. Argentum quandoque ſignificare poteſt dona Spiritusſancti, vel generaliter dona Dei, de quibus faciunt ſibi idola, qui illis abutuntur. Hoſ. 8. a. Et argentum commutatum, deſignat naturalia bona peccato vitiata. *Geor. Ven. Cant. 1. to. 7. cap. 6. Ori. ſ. Ezec. ho. 1.*

Vtrunque teſtamentum. Propheta. Argenteæ baſes binæ, vtrumque Teſtamentum ſignificare poſſunt. Ex. 26. d. 36. c. deſignãt etiam Prophetas ante aduentum Chriſti obſcuros, ſed poſtmodum illuſtratos. *Lyr. ſ. Exo. 26. Rup. 4. ſ. Exo. 12.*

Iudæi. Argentum in ſacris filiorum Iacob, ſignificare poteſt Iudæos confidentes in operibus legis. Geneſ. 43. c. 44. a. Argentum etiam habebat lex vetus, vt ſponſa in viduis, & maritatis. Cant. 1. c. *Ambr. de Ioſeph 9. Hie. 1. adu. Iouin.*

Argenteus nummus ſignificare poteſt Iudæos prædicantes fidem. 1. Reg. 2. g. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Glo. int. ſ. 1. Re. 2.*

Laudes angelorum. Argenteæ baſes, poſſunt etiam ſignificare laudes angelorum, & voces Euangeliſtarũm. Exod. 26. d.

Chriſtus. Argentea capita columnarum ſignificare poſſunt caput noſtrum Chriſtum Exod. 27. c. 35. a. 38. b. d. *Ori. ſ. Exo. ho. 9.*

Subiicientes ſe verbo Dei. Vt etiam ſunt capita columnarum, argentea, & non argentata, ſignificare poſſunt eos, qui in totum ſe ſubiiciunt verbo Dei. *Glo. ord. ſ. Exo. 27.*

Patientia rationalis. Argenteæ laminæ columnarum, patientiam rationalem ſignificare poſſunt. Exod. 27. c. 35. a. 38. b. d. *Glo. int. ſ. Exo. 27.*

Miracula. Argentea propugnacula. Cant. 8. c. deſignare poſſunt miracula cum prædicatione verbi Dei coniuncta. *Gre. ſ. Cant. 8.*

Boni in eccleſia. Conſuetudines Gentilium. Animæ cũ ſuis corporibus. Iudæi in ſynagoga. Argentea vaſa, ſignificant bonos, qui tantùm in Eccleſia reperiuntur. 2. Timot. 2. c. Exod. 3. d. 12. f. Iſa. 48. b. Zach. 13. d. Mal. 3. a. Deſignant etiam conſuetudines Gentilium non inutiles, quas ab illis mutuare poſſumus: vel etiam animas cum ſuis corporibus. Boni etiam in ſynagoga vaſa argentea fuere, ſed multi eorum facti ſunt argentum reprobum. *Aml. ſ. 2. Tim. 2. Bed. ſ. Exo. 12. Hie. ſ. Iſ. 1.*

Opera incorrupta. Argentum etiam dicuntur opera, quæ non corrumpit ignis: ſed manent firma, & purificata. 1. Cor. 3. c. 1. Eſdr. 1. a. Nee. 7. g. Tob. 1. c. deſignat etiam opera, quę apparent bona. Eſter. 3. c. *Amb. de virgi. 3.*

Vita humana. Argenteus funiculus. Eccleſiaſtæ 12. c. deſignat candidam vitam humanam, & ſpiramen de cælo tributum. *Hie. ſ. Eccleſiaſten. 12.*

Elementũ aquæ. Quatuor humores. Argentum interdum deſignat elementum aquæ, vt cùm in ferculo Salomonis factæ ſunt columnæ argenteæ. Cant. 3. d. Significare etiam poſſunt columnæ quatuor humores, quibus fulcitur corpus, qui in Chriſto fuerunt argentei, hoc eſt, puriſſimi. *Amb. de virg. 3.*

Dignitas. Argentum etiam deſignat quandoque dignitates, aut nobilitatem, aut alia, vnde homines ſuperbire ſolent. Soph. 1. c. Diſperierunt omnes inuoluti argento.

Eloquentia hæreticorum. Argentum Tharſis, eloquentiam hæreticorum, & philoſophorum deſignare poteſt: & etiã argentum Niniue. 3. Reg. 10. d. Iob 3. c. Iſ. 30. c. 45. c. 46. b. Hoſ. 9. b. 13. a. Nahum. 2. c. Hab. 2. d. Zac. 9. a. Hoc argentum fuit in ornatu regis Tyri, aut in theſauris eius. Ezech. 28. b. Eſt etiam eloquẽtia ſecularis, quam non quærunt prædicatores. Iſ. 13. d. Iob 27. c. Et argentũ reprobum, *Eloquentia ſecularis.* ſunt ſermones mali, vt hæreticorum: ſine quo argento emitur vinum, & lac. Iſ. 1. ſ. 55. a. Hoſe. 13. a. Et argentei dij, ſunt falſa verba philoſophorum, & hæreticorum. Iſa. 31. d. Dicitur etiam argentum ſordidum. Prou. 26. d. *Hie. ſ. Iſ. 1. 30. 13. 15. Bed. ſ. Prou. 26.*

Hæreticus. Argentarius, qui ex materia argenti fabrè operatur. Iud. 17. b. Iſ. 40. d. deſignare poteſt hæreticum, qui eloquentes ſermones fabricat ad ſuos perſuadendos errores. *Hie. ſ. Iſ. 40. Amb. de Ioſeph. 11*

Scientia trinitatis. Argentei trecenti dati Beniamin à Ioſeph, ſignificare poſſunt ſcientiam Trinitatis, & crucis Paulo collatam. Gen. 45. f. *Bed. ſ. Gen. 42. Gre. ſ. Cant. 8.*

Argentei mille pro fructu vineæ, deſignare poſſunt omnia temporalia pro Chriſto tradita. Cant.8.d. Ad idem referri poſſunt argentei mille, quos dedit Abimelech Saræ. Geneſ. 20.d.2. Reg.28.c.Iſ.7.b. *Temporalia.*

Glo.ord.ſ.gen. 37. Argentei viginti, quibus venditus eſt Ioſeph. Gen.37.f. deſignare poſſunt argenteos, quibus venditus eſt Chriſtus, qui tamen fuere triginta. Zac.11.c. Mat.26.b.27.a. *Sacra ſcriptura. Maſſa generis humani.*

Lyra.ſ.Hoſ.3. Argentei quindecim, quibus conduxit Hoſee adulteram. Hoſe. 3. a. deſignant eductionem populi Iſrael de Ægypto, factam quintadecima die menſis primi. Exo.12.

Argenteus ſcyphus Ioſeph. Gen.44.a. vide Calix.

Argenteæ phialæ. Nu.7.g. vide Calix.

Argenteæ cælaturæ. Exo.27.b. vide Sculpere.

ARGILLA, ARGILLOSVS.

Glo.ord.ſ.3.Reg.7. Rup.ſ. 3. Reg. 25. Argilla, eſt terra rubra, & glutinoſa, in qua Hiram fundebat vaſa ænea, & columnas templi. 3. Reg.7.g.2.Par.4.d. Deſignare poteſt ſacram Scripturam, à qua bene viuẽdi regulã accipimus. Vel deſignat maſſam generis humani: vnde fiunt vaſa etiam in obſequium templi Domini.

Arguere, Reprehendere, *Increpare.*

Arguere, eſt verbis reprehendere, & inſimulare, quaſique accuſare. Increpatio verò fit aſperioribus verbis.

Greg.23. mor. 24. Arn.ſ.Pſ.9. Arguit interdum Deus: vt Gen.31.f. Arguit Laban. Et increpat per dolorem in lectulo. Iob 33.c. quum in præſentis vitæ requie vel tentationis nos ſtimulis, vel flagelli afflictione conturbat. Et arguit in virga virorum, quum arguit, vt remittat. 2. Reg.7.c. Iob.5.c. Pſ.9.49. Iſ. 54. c. Hab.2.a. Hebr.12.b. Apoca. 3.d. Et increpat Gentes, quum arguit idololatriam. Iſa.51.g.66.e. Ezec.5.d.2. Mach.7.f.

Baſi. Aug. Gre.ſ. Pſa.37. Arguit Deus in furore, quum dat pœnam æternam: qua ratione orabat Dauid, ne argueretur à Domino. Corripit autem in ira per purgatoriam pœnam Pſ.6.34.37.49.118. Deut.28.b. Iob 13.b.22.a.1. Paral.16.b. Iſa. 17.d.50.b.66.e. Ezech.25. d. Zach.3.a. Malac.2.3.c. Matth.17.c. Luc.4.f.9.e. *Punitio Dei.*

Hil. Arn. & Aug. ſ. Pſ.67. Hie.ſ.Iſ.2. Increpat Deus feras ſyluæ ſeu arundinis, quum confundit hæreticos, aut dæmones. Pſa.67. Iſa.17.d. Et arguit populos multos, & non iudicat, quia Iudæos, qui non eum receperunt, arguet & non iudicabit. Iſ.2.a. Increpat mare, quum facit ceſſare tribulationes. Pſ.17.38. 75.79. 103.105.149.2. Reg.22.b.4. Reg.19.a. Nahu.1.a. Luc.8.d. Arguet Spiritus ſanctus mundum de peccato, & de iuſtitia, & de iudicio. Ioan.16.b. *Cõfundẽs Deus malos.*

Gre.9.mor.31. Hie.ſ.Iſ.11. Arguere dicitur Chriſtus vtrunque, hoc eſt, Deum, & hominem: quia Deo ſatisfecit innocens ipſe pro culpa humana, & homini, exempla quæ imitaretur, præbuit. Iob 9.d. Arguit autem Chriſtus in æquitate. Iſ 2.a.11.a. Et arguit pro mãſuetis terræ, hoc eſt, in defenſione Apoſtolorum, & etiam ipſos manſuetos arguit. Et non arguit ſecundùm auditum aurium: quia Phariſæos adulantes acriter increpabat. Reprehendens Moyſes eum, qui faciebat iniuriam, ſignificat Chriſtum redarguentem Iudæos. Exo.2.c.

Lyr.ſ.Iob 13. Arguit vias ſuas in conſpectu Dei, qui ſe peccatorem confitetur coram eo. Iob.13.c. Sic cõſcientia aut cor reprehendit. Iob.27.a.42.a.1. Ioannis 3.d. *Cõfeſſio peccati.*

Gre.15.Mor.1. Arguens Iob amicos doctrina. Iob 20.a. deſignat Eccleſiam inſtruentem hæreticos docendo veritatem.

Gre.16.mor.28. Arguere viam diaboli aut Antichriſti dicitur non poſſe homo, ſed ſolus Deus: quia eum, coram quo expaueſcent, non videntur poſſe arguere. Iob 21.d.

Hie.ſ.Iſ.29. Ori.ſ.Mat.ho.1. Arguens in porta dicebatur iudex, qui reprehendebat vitia: & dici poteſt Chriſtus, qui reprehendit in portis filiæ Sion, hoc eſt, Eccleſiæ. Iſ. 29. g. Et quilibet iuſtus reprehendit malos in Eccleſia. Increpare etiam Hieruſalem, eſt eorum, qui habent curam animarum. Ier. 29. f. *Chriſtus. Quilibet iuſtus.*

Hil.ſ.Mat.Cant. 14. Arguens Ioannes Herodem, deſignat legem autoritate diuinorum præceptorum principes arguentem. Mat.14.a.

Rup.6.ſ.Gen.25. Increpans Abraham Abimelech propter puteum aquæ, quem ſerui eius abſtulerant: deſignat Theologum conuincentem Philoſophos de veritate occultata, aut malè intellecta. Geneſ.21.c. *Conuincere Philoſophos.*

Lyr.ſ.Pſ. 140. Increpat iuſtus, ſed in miſericordia, ſicut etiam increpat ſapientia. Pſ.140. Prou.1.c.5.b.6. c. 10.c.12.a.15.a. Sap.12.d. Vera enim iuſtitia compaſſionem habet: falſa verò indignationem.

Amb.de Ioſeph.1. Bed.ſ.Gen.37. Increpans Iacob Ioſeph propter ſomnia. Gen.37.d. deſignat duritiam Iudæorum ad credẽdum Chriſto, quem natum ex ſe videbant. Et increpantes Chriſtum, erant Iudæi ipſum blaſphemantes. Iſ.50.c Increpabat etiam Petrus Chriſtum. Matt.16.c. Marc.8.d. *Duritia Iudæorum.*

Hie.ſ.Iſ.1. Gre.14.mor.16. Hie.ſ.Ier.2. Arguere Deum verbis, eſt petere à Deo premium bonorum operum. Iob 15. a. 23. a. 39. d. Iſa.1.e.

Arguentes amici Iob ipſum Iob opprobriis ſuis, ſunt hæretici, qui tribulationes Eccleſiæ ex peccato prouenire aſſerunt. Iob 6.d.19.a.

Increpat auerſio aut malitia peccantem. Ier.2.d. quia illa teſtis eſt, vel ad vindictam, vel ad agendam pœnitentiam. Redargutiones autem ſunt peccati reprehenſiones. Pſ.37.

Hie.ſ.Pſ.15. Ori.ſ.Mat.ho.7. Amb.ſ.Luc. 18. Increpant renes vſque ad noctem, quũ delectationes carnales incitant ad peccandũ. Pſ.15.

Increpantes diſcipuli eos, qui offerebant pueros Ieſu: deſignant doctiores magiſtros pro-

hibentes minus doctos docerę ſimplicem doctrinam. Aut ſunt prohibentes gentiles venire ad huc ad fidem. Matth. 19.b

Increpans turba clamantem cæcum. Matth.20.d. Luc.18.e. deſignat verè credentes increpantes eos qui ſolam humanitatem confitentur in Chriſto. Vel ſunt diſcipuli prohibentes Gentiles venire adhuc ad fidem. Vel ſunt turbę carnalium deſideriorum, tumultuſque vitiorum: qui priuſquam Ieſus ad cor noſtrum veniat, tentationibus ſuis cogitationem noſtram diſſipant, & voces cordis in oratione perturbant. Idem fere eſt cùm arguebant proximi Tobiam, quia ſepeliebat mortuos. Tob.2.b. *Ori.ſ.Matt.ho.15. Amb.ſ.Luc.18. Greg.hom.2.*

Arguens Iſboſeth Abner ob ingreſſum ad concubinam patris ſui 2.Reg.3.b. deſignat inter malè promotum & promouentem ſæpè oriri diſcordiam, vnde ambo pereant. *Lyra.ſ.2.Reg.3.*

Arguit vinum ſeutatos, & corda ſuperborum, Eccl'i 19.a.32.d. Hoc eſt, facit eos arguendos. *Lyra.ſ. Eccleſ. 19.*

Argumentum.

ARgumentum, eſt ratio aut ſignum, rem aliquam probans. Vt Thamar in argumentum conceptus à Iuda ſocero ſuſcepti, protulit annulum, armillam, & baculum. Gene. 38. f. Et domina Ioſeph in argumentum intentati adulterij per Ioſeph, pallium à ſe retentum protulit. *Gen.39.c.* Sic ſumitur. Sapi.8.b.10.c. Acto.1.a. Hebr.11.a.

ARIEL.

Hierusalem. Hæretici. ARiel interpretatur leo Dei: ciuitas, quam expugnauit Dauid, quæ eſt Hieruſalem, in qua expugnauit Dauid arcem Sion. Iſa.29.a. Et dicitur ei, Væ Ariel: quia deſtruenda erat a Romanis. Vel ſignificat hæreticos, quos ſubuertunt doctores Eccleſiæ. *Hie.ſ.Iſa.29.*

Chriſtus. Ariel etiam, hoc eſt, Leo Dei, vel fortitudo Dei, vel illuminatio Dei. Eſt altare quod ponitur: & Ezech.43.c. Et deſignat Chriſtum, & habet cornua quatuor, propter quatuor Euangelia per totum orbem diſperſa. *Hie.ſ.Ezec.43.*

ARIES.

ARies dicitur maſculus, qui in grege pecudum aptus eſt ad ſaliendas oues, & generandum: ſoletque eſſe ductor gregis. Eſt natura cornupeta, iracundus, & aſſultorius: eſtque animal mundum: & offerri ſolet in ſacrificium.

Chriſtus. Aries ſignificare ſolet Chriſtum, aut eius paſſionem, aut euchariſtiam, vt aries hærens cornibus inter vepres, eſt Chriſtus crucifixus & ſpinis coronatus, qui oblatus eſt pro Iſaac: quia ſola humanitas paſſa eſt, manente libera diuinitate. Gen.22 c. Ipſe eſt ductor ouium: & aries oblatus in holocauſtum. Ipſe eſt aries ſecundus, oblatus videlicet poſt agnum figuratiuum, pro eo ſumitur in his ferè locis. Exod.16.c.29.c. Leui.5.d.6.a.9.a.16.a. Numer.5.a.g.c.28. b. 29.a.1. Eſd.10.f. Prou.10.d. Iſa.43.d. *Ori.ſ.Leui.ho.3. Am.2.de Abra.8 Baſi.ſ.Pſal.28. Aug.q.in Exo. 108.& 16.ciui. Dei 32. Iſych.ſ. Leui.5.6.8.& Tri. cont.Iulia.10.*

Corpus, & anima Chriſti. Arietes duo oblati in ſacrificium, deſignare poſſunt corpus & animam Chriſti, quæ oblata ſunt pro vtroque populo. Exod.29.c.

Duo præcepta maiora. Deſignant etiam Leui.23.c. duo pręcepta maiora, ſeu conſilia perfectioribus data, nempe: Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & ſequere me. *Glo.int.ſ.Exo.29. Iſych.ſ.Leuit.23.*

Petrus & Paulus. Item Petrum & Paulum. Exo.29.c. Num.28.d.29.b. Aries enim offerebatur, quum dicebat Paulus: Optabam anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis. *Ori.ſ.Num.hom.2*

Verbum tranquillum. Remiſsio iniuriæ. Aries præterea dici poteſt verbum plenum tranquillitatis & moderationis, & perfecta conuerſatio. Hic aries aſcendit ſuper fœminas, hoc eſt, animas, eáſque fœcundat ac replet, & parere facit bona opera. Geneſ.22.c. Exo.36.c. Leuit.8.d. Poteſt etiam ſignificare remiſſionē iniuriæ, ideo pelles eius ponebantur in tabernaculo. *Ambr.epi.63. & 2 de Abra.8. Philo.de ſomniis.*

Apoſtoli. Prælati. Doctores. Sacerdotes. Arietes etiam dicuntur Apoſtoli, & doctores, qui duces gregum fuerunt in Euangelio: & etiā prælati, & ſacerdotes, qui primū ordine tenent: qui per exempla ſua, & doctrinam gradiētem populum, quaſi ſubſequentem ouium gregem ducunt. Exo. 25.a.26.c.36.c. Leui. 16.b. Pſ.28.64.65.113. Pro 30.d. Thre.1.b. Gen.15.c. Et arietes Nabaioth ſunt, qui de Gentibus allecti in ſacerdotium, miniſtri ſunt Saluatoris. Iſa.60.b. Porro arietes differunt à paſtoribus, quod paſtores ſunt rationales, arietes autem pars ſunt ipſius gregis. *Hie.ſ.Aug.ſ.Pſ. 28. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Arn.& Hila.ſ. Pſal.65. Hie.ſ.Thre.1.& ſ.Iſa.60.*

Optimates & diuites. Vnde arietes dici poſſunt optimates & diuites populi: qui & ipſi pars gregis appellantur. Iere.25.g. Iuxta Septuaginta. Ezech. 34. c. *Aug.ſ.Pſal.113. Iſych.ſ.Leuit.16.*

Patriarchæ, & Prophetæ. Arietes præterea dici poſſunt Patriarchæ & Prophetæ, vt ductores & principes antiqui populi. Pſ.64.113. Iſa.60.b. Ezec.42.c. Sic erat aries Elias, ardens fide in defenſionē populi Dei. *Greg.30.mor.5. Beda.ſ.Prou.30.*

Fortes. Fortitudo. Martyres. Arietes etiā qui robuſtiores in grege, ſignificare poſſunt fortes, & ipſam fortitudinem: & peculiariter Martyres, qui immaculati offeruntur Deo in holocauſtum, & alios ſuo ducunt exemplo. Gen.31.34.d. Exo.35.a.2. Reg.6.c.4. Reg.2.a.2. Par.7.a.29.c. Ezech. 45 g. Mich.6.a. *Hie.ſ.Ier.25.& ſ. Ezech.34. Hila.ſ.Pſalm.64. Arn.ſ.Pſal.113.*

Supremi angeli. Arietes etiam exultantes dici poſſunt ſummi angelorum ordines, qui miris iucunditatis ſuę luſibus, contēplationíſque exceſſibus, ſupra ſemetipſos eleuātur, & ſe in ſuis ſuperioribus ſuſpendunt, nil aliud quā creatricem omnium ſubſtantiā ſupra ſemetipſos aſpicientes. Pſ.113. *Hie.ſ.Ezech.43. Greg.23.mor.3. Hie.ſ.Ezec.45. Ricar.de.S.Victo. dearca.myſtica.14.*

Plebs Iudaica. Aries quandoque ſignificat plebem Iudaicam, aliquando regnaturam: vt in illo ariete, quē trimum diuiſit & obtulit Abraham, indicatum eſt. Gene.15.b. *Aug.16.ciui.Dei 24.*

Intellectus, vel ratio. Aries, qui coniungitur oui ad generandum, ſignificat intellectum coniunctum operationi. Gen.30.e. Et aries hærens cornibus, eſt ratio non aſſentiens, ſed ſuſpendens aſſenſum, quum rem aſſequi non poteſt. Gen.22.c. Et aries diuiſus, eſt ratio matura, parata certamini, idonea ſoluendis nodis Sophiſtarum: eſt annorum trium, propter perfectionem. Gen.15.b. *Beda.ſ.Gen.15. Philo. de profugis & quis rerum diuinarum hæres.*

Digitized

Hie.ſ.Ezec.43. Aries interdum ſignificat cogitationem, quæ prima eſt, vel in bono vel in malo, ex qua cætera naſcũtur. Ipſa eſt aries primitiarũ: & eſt quotidie offerenda Deo. Eze. 43.g.45.c.46.b. *Cogitatio.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Aries præterea ſignificat robur propriæ innocentiæ: quod vnuſquiſque debet offerre Deo, illi acceptum ferens. 1. Reg. 14.c. *Innocentia.*

Amb.2.de Abra.8. Quatenus arietis vis eſt maſcula, ſignificare poteſt aries elementum aeris, quod omnium ſe generationi admiſcet. *Elementũ aeris*

Ori.ſ.Exo.ho.9.13. & ſ.Rom.12 Philo.2.allego. Deſignat etiam aries, ſecundum quod eſt iracundus, & cornupeta, iracundiã, aut vim iraſcibilem. Vnde & arietes appellantur ea inſtrumenta, quibus muri quatiuntur. *Vis iraſcibilis.*

Gre.ſ.1.Reg.15. Arietes Amelec, quos ſeruauit populus, ſignificant præcipitationem in libidinem. 1. Reg. 15.b. Iſa. 22.d.34.b. *Præcipitatio in libidinem.*

Gre.25.mor.6. Hie.ſ.Ezech.27. Arietes interdum ſunt ſuperbi, principes hæreticorum. Iob. 42.b. Iere. 51.e. Ezec. 27.d.39.c. *Hæreſiarchæ.*

Aries, rex Medorum. Dani. 8.a.f.

Gre.26.Mor.5.& ſ.Ezec.hom.12. Aries inſtrumẽtum, quo muri concutiuntur, vt ponitur contra Hieruſalem, deſignat aculeos tentationum contra animam: & demum impugnationes dęmonum. Ezech. 4.a. 26.b. *Tentationes.*

ARIOCH.

ARioch, id eſt, longus, vel procerus, ſiue ſatietas, vel ebrietas tua, vel leo tuus: fuit rex Ponti, qui venerat aduerſus regem Sodomorum. Gene. 14.a. Deſignat principem Gentium errore circundatarum, hoc eſt, idola colentium.

Ricar. de S. Victo. de ſomnio Nabuch 8.15. Fuit & princeps militiæ Nabuchodonoſor, qui exequebatur ſententiam occidendi ſapientes Babylonis. Interpretatur ad ſolitudinem redigens. Eſt typus zeli, qui non conſulta ratione, exequitur aliquando illicita. *Zelus.*

Arma, Armare, Armamentarium.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.2. ARmã ſunt inſtrumenta bellica, quædam quidem ad impetendum & feriendum hoſtem, quædam verò munimentum præſtant aduerſus hoſtium ictus: & vtraque in bonam & malã partem ſumi poſſunt. Nam milites Chriſti armati dicuntur: & item diabolus cum ſuis ſatellitibus. Singulæ armorum ſpecies in ſuis locis ſunt quærendæ: hic tantum agetur de armis in genere.

Aug.ſ.Pſalm.32. Euch.for.ſpirit. 2. Armatura Dei dicitur vis vindicatiua ipſius contra peccantes. Sapi. 5.d. Ezech. 26.b. Arma etiam Dei dicitur adiutorium eius in Sanctos: & virtutes, quibus nos armat, & in nobis pugnat: & ipſa anima, cum qua vincit in nobis. Pſ. 34. *Vis vindicatiua Dei. Adiutorium Dei Virtutes. Anima.*

Ori.ſ.Roma.13. Clem. Alex.4.ſtr. Hier.ſ.Epheſ.6. Arma bona, quibus pugnandum eſt aduerſus hoſtes, ſunt ſacra eloquia, præcepta Chriſti, virtutes, & bona opera: quæ dicuntur arma lucis, & arma Dei. 1. Reg. 12.b. His armis ſpoliauerunt Allophyli Saulem, hoc eſt, dæmones animam peccantem. 1. Reg. 31.c. De his armis intelligi poteſt fieri mentio in his locis. Num. 6.a.31.a Iudi. 18.c.2. Reg. 1.d.1. Par. 10.c.12.g.2. Par. 23.b.32.a. ſ. Iudit. 7.a.14.a. Pſ. 34. Canti. 4.b.1. Mach. 3.a.10.b.13.d.14.e.15.b.2. Mach. 3.e. 5.a 10.e.11.b. Rom. 7.a.14.d.2. Cor. 6.b.10.a. Epheſ. 6.b 1. Petr. 4.a. Et omnia arma Dei, quibus indui iubemur, ſignificare poſſunt Saluatorem: vt idem ſit dixiſſe. Induite vos arma Dei: quaſi dixerit, Induite Dominum Ieſum Chriſtum. *Sacra eloquia. Præcepta Chriſti. Virtutes. Bona opera. Chriſtus.*

Gre.ſ.Cant.4. Armatura fortium, dici poſſunt exempla Sanctorum, quibus Eccleſia roboratur. Cant. 4.b. *Exempla ſanctorum.*

Amb.ſ.2.Cor.10. Ori.ſ.Num.ho.17. Arma etiam ſpiritualia deſignant fidem incorruptæ prædicationis: quibus munitus erat Paulus. 2. Cor. 10.a.

Caſſi.lib.8.cap.13 Armati aſcendentes filij Iſrael ex Ægypto, deſignantur inſtructi virtutibus, aut Chriſti virtute muniti. Exod. 13.d.38.d.4. Reg. 11.b. Iob. 39.c. Et fortis armatus, eſt ſpiritus Dei timore munitus. Luc. 11.c. *Inſtructi virtutibus.*

Ori.ſ.Num.ho.26. Armati præcedebant filij Ruben & Gad ante fratres ſuos, deſignantes Prophetas & Sanctos veteris Teſtamenti: qui doctrina & exemplis in terram promiſſionis nos ducunt. Num. 32.c. Ioſu. 1.d.6.b. *Prophetæ.*

Ori.ſ.Roma.6. Amb.ſ.Rom.6. Greg.9.mor.46. Arma iuſtitiæ & iniquitatis dicuntur corpora noſtra & membra. Iuſtitiæ quidem, quando mouentur ad bona opera explenda ſecundum rationis imperium. Iniquitatis verò, quum eis vtitur diabolus ad nos impugnandos. Roma. 6.b. Et deſcendunt mali in infernum cum armis ſuis, hoc eſt, cum membris ſuis. Ezech. 32.f. *Corpora noſtra.*

Greg.ſ.1.Reg.8. Arma regis, ad quæ conſtituit fabros, in malum quidem, ſunt nocendi ſubditis inſtrumenta. In bonum verò, acuta conſilia, quibus tanto validius hoſtes feriunt, quanto celerius eorũ aſtutias deprehendunt. 1. Re. 8.c. Eph. 8.b.

Aug.ſ.Pſal.143. Ber.ſer. de Dauid, & Goliath. Ruper ſ.2.Reg.5. Arma Saulis, quæ non poterat ferre Dauid, ſunt vana mundi, & luxurioſa opera: quibus tamen armatus erat Goliat. 1. Reg. 17.e. Eccl'tæ 9.d. Vel deſignant ſacerdotium vetus, & cultum illum veterem: quæ non competebant Chriſto pugnaturo aduerſus diabolum. Idem deſignare poſſunt arma Eſau. Ge. 27.a. Deſignant etiã arma Saulis ſcientiã ſecularẽ, qua nõ vincitur ſuperbia. Poſſũt etiã hoc deſignare arma Achab, quibus indutus eſt Ioſaphat. 3. Re. 22.e. *Opera mundana Sacerdotium vetus. Sciẽtia ſecularis*

Aug.ſer.197. Arma Goliath, quæ poſuit Dauid in tabernaculo ſuo. 1. Reg. 17.g. ſunt ſubiecti diabolo, quos conuerſos poſuit Chriſtus in Eccleſia. *Subiecti diabolo*

Aug.ſ.Pſal.45. Greg.33.mor.27. Arma in malum, eſt publica oppugnatio dæmonum, & membrorum eius aduerſus milites Chriſti, & erecta contra Deum patrocinia humana: quę arma confringit Deus. Pſ. 45. Num. 20.c. Iudi. 7.b.2. Reg. 8.b.3. Reg. 10.d.2 Par. 9.f. Pro. 22.a. Eccl'tæ 10.d. Eccl'ici 9 d. Ezech. 23.d.26.b.32.f.39.d.1. Mach. 1.d.5.e.7.g.11.c.2. Mach. 5.d.8.d.15.a.d. Luc. 11.c. *Oppugnatio dæmonum.*

Arma etiam dicuntur dentes filiorum hominum, quia conſumunt ſæuitia poteſtatis. Pſ.56. *Hil.ſ.Pſ.56.*
Armatus dicitur diabolus, qui fraudibus & inſidiis latenter vitam bonorum ſupplãtat. Iob *Gre.16 mor.24. & 31 mor.24.*
5.a. Ier. 47.b. Luc.11.c. Et armati, in quorum occurſum pergit equus, ſunt hæretici, hoſtes Eccleſiæ. Iob 39.c.

Armatus pingui ceruice dicitur, qui temporalem abundantiam in ſuperbiam aſſumit. *Gre.12. Mor.22.*
Iob 15.c.

Neceſsitates vitæ præſentis. Arma ferrea, neceſſitates vitæ præſentis dici poſſunt. Iob 20.d. Prou.6.b.24.d. Et arma di- *Gre.15. Mor. 12.*
cuntur, quæ ſunt neceſſaria vitæ. Deu.1.g. Inſtructi armis pergetis.

Armat Deus creaturam ad vltionem inimicorum, quum miniſterio creaturarum animad- *Glo.ord.ſ.Sap.5.*
uertit in malos. Sap.5.c. Armat etiam prædicatores aduerſus perfidiam Iudæorum, & ſtultitiã Gentilium, & dolos hæreticorum.

Armari ferro contra ſpinas. 2 Reg.23.a. eſt armari virtute contra vitia. *Lyr.ſ.2.Reg.23.*

Sacra ſcriptura. Armamentarium eſt locus, vbi recondũtur arma. In bonum, ſignificare poteſt ſacram Scri- *Hie.ſ.Iſ.22.*
pturam: vnde ſumimus arma aduerſus tentamenta diaboli. 3.Reg.14.g. 2.Par.9.d.11.b. Iſ.22.b.

Armiger.

ARmiger eſt, qui arma alterius portat, quibus ipſe non pugnat: ſic ſunt in ſancta Eccleſia, qui nouiter inſtruuntur, qui audiunt virtutes doctorum, quas ipſi nondum operantur: & arma Ionathæ, ſunt hortamenta doctoris. Et cùm dicit armiger Ionathæ, 1. Reg.14.c. ſe illi ad omnia affuturum, deſignat perfecte obedientem. Fit mentio de armigeris. Iud.9.g. 1.Reg. 16.d.31.a. 2.Reg.18.d. *Glo.or.ſ.1.Reg.14* *Obedientes perfectè.*

Miniſtri diaboli. Armiger Goliath, miniſtros & adiutores diaboli ſignificare poteſt. 1.Reg.17.d.

Armenia.

ARmenia Hebraicè dicitur Ararat, & interpretatur, maledictio timoris: eſt prouincia, ſuper cuius montes requieuit arca Noe. Gen.8.a. 4.Reg.19.g.

Armentum, Armentarius.

Antiqui patres. ARmentum eſt grex boum: & poteſt ſignificare antiquos Patres, vnde ſumptus eſt vitulus ad conuiuium angelorum, & ad ſacrificia, qui eſt Chriſtus. Gen.18.a.26.c. Deu.14.c. 32.c. Eze.43.f.

Doctores. Laborãtes in eccleſia. Simplices. Armentum ſignificat etiam multitudinem doctorum, & laborantes in Eccleſia: & etiam ſimplices. Gen. 34.d.45.a.46.d.47.a.50.b. Exo.10.c.12.f.29.a. Leu.9.a. 1.Par.27.d. Para.32.g. Iſ.65.b. Ier.5.d.31.b. Eccleſiaſtæ 2.b. Hoſ.5.b. Ioel.1.g. Amos 6.b. Hab.3.d. Mat.4.g. *Hie.ſ.Iſ.65. & ſ. Eccleſiaſt.2. & ſ. Ioel.1.*

Sectatores hæreticorum. Armenta boum Holophernis, ſectatores hæreticorum ſignificare poſſunt. Iudith 2.b. Ierem.3.g.

Cogitationes libidinum. Armenta Amalec, ſignificant fortiores, & moleſtiores libidinis cogitationes, aut etiam maiores culpas: vel ſequentes libidinem. 1.Reg.15.b *Gre.ſ.1.Reg.15. Hie.ſ.Ier.3.*

Armentarius dictus Amos, Eccleſiaſticum virum ſeu doctoré ſignificare poteſt. Amos 7.d.

Armigatus.

ARmigatum idem ferè ſignificat, quod ornatum aut cõſtitutum: vt armigata organa, dicuntur rectè conſtituta, aut potius ex lignis cedrinis facta. 2.Reg.6.c. 1. Mach.9. d. Armigata dicuntur inſtrumenta quædam muſica. Armigatum volunt aliqui dici, quaſi ad armum ligatum. *Glo.ord.ſ.2.Reg.6*

Armilla, Viriola.

ARmilla, eſt ornamentum manuum, aut brachiorum, præcipuè fœminarum.

Occaſiones bonorum operum. Armillæ, ſignificare poſſunt occaſiones bonorum operum, quæ per manus intelliguntur: aut ornamenta quæcunque factorum. Num.31.g. Iſ.3.d. Ezec.16.b.23.f. *Ori.ſ.Nu. ho.16. & ſ.Ezec.ho.6.*

Materia præceptorum. Opera. Armillæ decem ſiclorum datæ Rebeccæ, ſignificant obiecta ſeu materiam decem præceptorum, circa quam debent fidelium opera verſari. Vel deſignant opera perfecta ſapientiæ: ideo pondus earum eſt in numero perfecto. Vel deſignant generaliter opera. Gen.24.d. *Amb.1.de Abr. 9 Phil.de congr. &c. Aug.ſerm.75. Bed.ſ.Gen.24.*

Sponſio fidei. Obediẽtia Chriſti. Iuſtificatio. Armilla, quam dedit Iudas Thamar in pignus. Gen.38.d. deſignat ſponſionem fidei: aut legitima legis: aut obedientiam Chriſti Eccleſiæ collatã: & etiam iuſtificationem, quæ eſt poſt vocationem: & pignus immortalitatis. Deſignat etiam charitatem, ſeu charitatis operationé. *Ori.ſ.Cant.ho.2. Beda.ſ.Gen.38. Rup.8.ſ.Gen.30.*

Opera prælatorum. Armillæ, quas obtulerunt filij Iſrael in opus tabernaculi, deſignant opera prælatorum, quę debent inferiorum opera excellere. Exo.35.c. Nu.31.g. 2.Reg.1.b. *Gre.30.mor.10.*

Diuina protectio. Armilla, qua Deus perforat maxillam Leuiatham, ſignificat diuinam protectionem erga nos, qua occulto iudicio de ore diaboli nos liberat. Iob 40.d. *Gre.33.mo.14.*

Armon.

ARmon, id eſt, malum granatum, vel mons numerationis, aut mons præparationis, ſiue mons doni: eſt mons qui creditur eſſe in Armenia, quò ductæ ſunt decem tribus captiuæ, & ſignificare poteſt punitionem hæreticorum. Amos 1.a. *Hie.ſ.Amos 1.*

Armus.

ARmus in animalibus, eſt ea pars, quę in homine humerus dicitur.

Armus dexter arietis, qui ſolet offerri in ſacrificium, aut in partem cedit ſacerdotis,

Geor.Ven. Can.2. to.3.cap.3. Iſy.ſ. Leuit.7. Gre.2.paſt.3. Tho.1.2.quæ. 102. articul.3. Gre.ſ.1.Reg.9.

bona opera deſignare ſolet:& eſt ſacerdotis,quiaChriſt⁹ opera noſtra debet operari in nobis Ex.29.d.Leu.7.d.8.b.9.d.10.c.Nu.6.c,18.c.Deu.18.c. Deſignare etiá poteſt cócupiſcentiam. *Bona opera. Concupiſcentia.*

Deſignat etiam armus dexter fortitudinem ad ſuſtentandos defectus inferiorum, quæ neceſſaria eſt ſacerdoti:& armus poſitus ſeorſum Sauli, deſignat fortitudinem debere eſſe ſingularem in prædicatore.1.Reg.9.d. *Fortitudo.*

Armus qui ponitur in olla.Ezec.24.a.videtur ſignificare electiores ex populo Iſrael.

Arnon.

Phil.2.Alleg. Hie.ſ.Iſ.16.

ARnon,id,eſt,exultans,ſiue arca eorum,aut lux filij, vel lux, aut maledictio permanens: eſt nomen torrentis inter Moabitas,& Amorrhæos.Nu.21.c.Deu.2.c.Ioſ.13.c. Iud.11. c.Interpretatur etiam lux eorum:& eſt figura cogitationum, quibus concupiſcentiæ nituntur. Deſignat etiam ſcientiam veritatis, ad quam debent tranſire, qui erant in erroribus. Iſa.16.2. *Cogitationes. Scientia veritatis.*

Aroer.

Hie.ſ.Iſ.17.

ARoer, id eſt, myrica:ciuitas in torrente Arnon: poteſt deſignare idololatriam. Iſa.17.2. *Idololatria.*

Aromata.

ARomata dicuntur res ſuauiter olentes,confortantes ac penetrantes:quarum odor ſpargitur,quum igne incenduntur.Sunt ergo odoramenta delectabilia.Gen.37.c.50.a.

Aromata in primis fuerunt opera Chriſti in cruce,voluntas prompta qua ſe ſponte offerebat,mors quam patiebatur,patientia,& immenſa eius charitas erga homines:quę omnia optima fuerunt aromata gratiſſima Deo patri.Exo.25.a.30.d. *Opera Chriſti. Charitas.*

Gre.ſ.Cant.5. Glo.int.ſ.Exo.25.

Aromata ſignificare poſſunt odorem fidei & bonam opinionem.Gen.37.c.50.a.d. Cant.5. d.Et ipſas virtutes,vnde fluit odor bonæ opinionis.Cant.4.d.Exod.25.a. *Fides, & bona opinio. Virtus.*

Ori.ſ.Cant.ho.1.

Significare etiam poſſunt doctrinam Legis & Prophetarum,ac etiam ſcientias morales & naturales.Exo.25.a.20.d.35.c.37.d.40.c.Cant.3.c.4.c.5.a.d.6.a.8.d.Iſa.33.a. Eccl.24.b.Poteſt etiam prædicatio deſignari. *Doctrina legis, & Prophe. arũ. Scientia. Prædicatio.*

Ori.ſ.Cant.ho.2. Greg.ſ.1. Reg 14. & 9.mor.9.& ſ.Cã.4. Ber.ſer.2.reſurre.& ſer.parn.15.

Deſignant etiam opera bona,præcipue miſericordiæ in eiſdem ferè locis.& 3.Reg.10. b.2. Par.2.a.9.a.32.f.Eſter.2.c.Poſſunt autem poni aromata mẽtis,aromata linguæ, aromata manus.Aromata mentis ſunt affectus compaſſionis,zelus iuſtitiæ,ſpiritus diſcretionis:emuntur nummo propriæ voluntatis.Aromata linguæ ſunt modeſtia in increpando,copia in exhortando,efficacia in perſuadendo:emuntur nummo cõfeſſionis. Aromata manus ſunt continentia in carne,miſericordia in fratre, patientia in pietate:emuntur nummo ſubiectionis.Aromata ſunt etiam opera pœnitentiæ:vt aromata myrrhæ & thuris.Cant.3.c.5.a. *Opera præcipuæ miſericordiæ. Pœnitentia.*

Ori.ſ.Cant.ho.2.

Significant etiam aromata humilem orationem ad Deum aſcendentem illíque gratam. Leuit.16.c.Hæc aromata tulit regina Saba ad Salomonem, hoc eſt, Eccleſia ad Chriſtum 3. Reg.10.b.Ad hanc pertinent montes aromatum.Cant.8.d. *Oratio.*

Hie.ſ. Ezec. 27. Gre.ſ.Cant.4.

Aromata,quæ deferuntur ad Tyrum,ſunt mendacia hæreticorum,quæ ſimilitudinem habent cum vero Ezec.27.c.Et aromata,quæ ſuperat odor vnguentorum ſponſæ, ſunt opera reproborum,quæ videntur bona,& hominibus placent.Cant.4.c. *Mendacia hæreticorum. Opera reproborum.*

Arrabo.

Aug.22.cõt. Fau. 86. Bed.ſ.Gen.38. Rup.8.ſ.Gen.30.

ARrabo, eſt pignus, quod datur in ſignum promiſſæ fidei, præcipuè inter ſponſum & ſponſam.

Arrabo,quem dedit Iudas Thamar, ſignificat pignus Spiritusſancti collatum animæ in ſignum promiſſæ beatitudinis.Gen.3‘.d Et erat triplex vt deſignaretur,animam vocatione ſignari,iuſtificatione decorari,glorificatione exaltari:quos enim prædeſtinauit, illos & vocauit:quos autem vocauit,illos & iuſtificauit:& quos iuſtificauit,illos & glorificauit.Deſignat etiam tres virtutes Theologicas,quibus defendentur coram Domino. *Pignus Spiritusſancti. Virtutes Theologicæ.*

Arridere,quære Ridere.

Arripere,vide Rapere.

Arrogans,Arrogantia,quære Superbus.

Ars, Artifex.

ARs quæ dicitur recta ratio rerum factibilium,multiplex eſt in ſacris libris: vt ars polymitaria,ars gemmaria, ars plumaria: & ſimiles, quæ omnes ſuis locis quærendæ ſunt. Artifex autem eſt,qui per artem operatur.

Gre.ſ.Cant.7. Rup.ſ.Cant.6. Hie.ſ.Iſ.3.

Artifex aliquando dicitur Deus,aut ſapientia.Sap.7.c.8.a.13.a.Hebr.11.c. Et artifex monilium eſt Chriſtus.Cant.7.a. *Deus. Chriſtus.*

Artifices tabernaculi & templi,ſunt Apoſtoli & prædicatores.Ezec. 36.a.2.Reg.5.b.3.Reg. 7.b.4.Reg.12.c.1.Par.4.b.14.a.22.d.2.Par.2.c.24.c.Eccleſiaſtæ 9.c.Cant.7.a.Eccle.9. d. Ier. 10 a.Hoſ.8.b.13.a.Acto.19.e.Apoc.18.g Eoſdem deſignat artifex lignorum Ooliab. Exo. 38. c.Et artifices Hieruſalem,quos tranſtulit Nabuchodonoſor in Babylonem 4.Reg.24.c.ſunt aliqui ex doctoribus Eccleſiæ:quos transfert diabolus in confuſionem peccati. *Apoſtoli & prædicatores.*

Artifex lignarius faciens idola,eſt hæreticus,qui & artifex ſapiens dicitur propter callidi- *Hæreticus*

ditatem, qua ſibi ſapiens videtur. Iſa. 40.c.44.b.Iere.10.a.c. Hoſe. 8.b.13.a.

Hier.ſ.Iere.10.& ſ.Hoſe.8.

Articulus.

ARticulus dicitur particula inter nodos digitorum,& per metaphoram pars orationis, aut etiam pars temporis.Gen.8.b.Dani.5.b.10.b.

Artus, quære Membrum.

Aruina, vide Adeps.

Arula, quære Altare.

Aruum, vide Ager.

Arundo, Arundinetum, Calamus.

ARundo ſeu calamus,eſt longa,& diſtincta nodis,ac intus vacua,foris virens:creſcit iuxta aquas,eſtque fragilis, & facilè ob leuitatem omni vento agitatur. Datur calamus ad ſcribendum,& ad metiendum,& ad ſuſtentandum, vt baculus. Et calamus, penna. Calamus etiam dicebatur ſtipes candelabri.

Verbum Dei patris.

Calamus ſcribæ.Pſ. 44. a. Æternitatem Verbi diuini ſignificare poteſt:quia quod ſcribimus permanet:atque ita à patre cuius lingua calamus dicitur, Verbum illi coæternum, ac ſine tranſitu generatum eſt.Et lingua eſt calamus ſcribæ, cum dictat Spiritusſanctus dicenda: & quum lingua obtemperat rationi & cùm profert vehementes laudes Dei.

Baſi.ſ.Pſalm.44. Hila.ſ.Pſ.51. Hie.ad principiũ. Cyril. de adoratio. in Spiritu ſancto. Gre.23.mor.4.

Sacra ſcriptura.

Calamus etiam ſcriptorum doctrinā deſignat:vt de ſancta Eccleſia Iſaias pollicetur,dicēs. Iſa.35.c.In cubilibus, in quibus dracones prius habitauerant,orietur viror calami & iunci: vt ſcilicet ſcriberetur in cordibus Gentilium. Sacra autem Scriptura dicitur calamus ſeu arundo,ſicut vox dicitur lingua.Hac arundine dederunt Iudæi potum Chriſto, cùm ſacras Scripturas ineptis ſenſibus peruerterent.Matth.27.f.

Gre.23.mor.4. Hier.ſ.Iſa.35. Aug.ſ.Pſal.63. & ſ.Ioã.tract.119. Glo.ord.ſ.Mat.27

Scriptura hæreticorum.

Arundo autem illa, qua Chriſto obtulerunt Iudæi acetum,ſignificat ſcripturas hæreticorum Chriſto minimè gratas. Matthæi 27.f. Et arundo aut ſylua hæreticos ipſos & dæmones ſignificare poteſt.Pſ.67.Vt autem arundo foris vireſcit,& intus eſt vacua:ſic ſermo hæreticus nitet quidem verbis, ſed intus vacuus eſt,nihil in ſe ſolidum habens.Iſa.19.b.Iob.40.c. Poteſt etiam arundo illa ſignificare ſynagogam Iudæorum, quæ acetum blaſphemiarum obtulit Chriſto.

Ori.ſ.Matt.ho.35. Arn.& Hila.ſ. Pſ.67. Hier.ſ.Iſa.19.

Synagoga. Caro Chriſti, & aliorum. Gratia prophetalis.

Arundo ſeu calamus ad metiendum ſeu etiam ad ſcribendum dici poteſt caro Chriſti, quæ eſt calamus Verbi:& etiam caro vniuſcuiuſque temperata, vt obtemperet rationi:& ſic calamus tingendus eſt ſanguine.Pſal.67:2.Corin.3.a.Eſt etiam calamus gratia prophetalis. Pſal. 44.Ezech. 40.a.Apocalyp.11.a.21.c.

Amb.ſ.Luc.7. Hie.ſ.Ezech.40.

Prædicator. Prædicatio.

Calamus menſuræ.Ezech.40.a.eſt prædicator,vel ipſa prædicatio,per quam Chriſtus metitur,quum facit prædicatores ſuos hęc vel illa dicere,& his prædicare,illis verò minimè.Vel eſt ſacra ſcriptura,quam quiſquis legit, ſemetipſum metitur, vel quantum in ſpiritali virtute perficit,vel quantum à bonis, quæ præcepta ſunt, longè diſiunctus remanſit, quantum iam aſſurgat ad bona facienda, quantum adhuc in prauis actibus proſtratus iaceat. Vel vt erat ſex cubitorum & palmi, deſignat vitam actiuā exiſtentem cum aliqua parte contemplatiuæ. Calamus etiā viridis, eſt ipſe prædicator.Iſa.35.c. Calamus pręterea menſuræ dici poteſt Spiritusſanctus:vt ſex cubiti ſint ſex dona: palmus verò donū ſapientiæ,quæ iam eſt quieſcentiū.

Gre.ſ.Eze.ho.13. Gre.ſ.Ezec.ho.15. Rup.2.ſ. Ezech.5.

Vita actiua. Spiritusſanctus.

Prædicatores. Filii eccleſiæ.

Calami ſex in candelabro,deſignant prædicatores perfectos,& filios Eccleſiæ.Et ſunt terni in vtroque latere,deſignantes eos,qui confitentur Trinitatem ante & poſt incarnationem. Vel tres ſtatus Eccleſiæ,nempe prælatorum,coniugatorum, & continentium.Exo.25. d.37.c. Hi dulcem ſonum in mundo ædiderunt, hoc eſt,canticum nouum.

Gre.19.Mor.28.& ſ.Ezech.hom.6.

Fides.

Arundo aurea,ſignificare poteſt fidem in fragili carne. Apoc.21.d.

Aug.ſ.Apo.ho.17 Hie.ſ.Ezec.29.& ſ.Matth.27. Cyril.dialog.2.

Sceptrum inane. Diabolus. Sapientia mundana.

Arundo quā in manibus Chriſti poſuerunt,& qua caput eius percuſſerunt. Matth.27.c.ſignificat ſceptrum inane ac fragile,ſuper quo incumbebamus omnes priuſquàm crederemus: quòd eſt ſceptrum maligni. Confidebamus enim in virga calami Ægypti. Arundineus etiam baculus eſt ipſe diabolus vanum & fragile,& citò comminuendum, repromittens auxilium. Ezech.29.b.Eſt etiam arundineus baculus mundana ſapientia, cui innituntur hæretici.

Calamum etiā tenebat Chriſtus in manu, vt ſacrilegium ſcriberet Iudæorum:vel etiam vt venenata occideret animalia.

Litera legis.

Deſignabat etiam calamus in manu Chriſti literam Legis de ſe vacuam, niſi Chriſtus eam manu ſua ſuſtentet.

Integritas autorum ſacræ Scripturæ.

Calamus ſimilis virgę. Apoc. 11. a. Eſt facultas ſcribendi cum magiſterij autoritate:qualis eſt in Euangeliſtis,& aliis ſacræ Scripturæ autoribus, quorum autoritas eſt irrefragabilis.

Ruper.6.ſ.Apo.

Humanū genus

Arundo etiam in manu Chriſti ſumus nos nulla validioris naturę radice fundati: & ſi leuis aſpirauerit proſperioris aura ſucceſſus,vago motu proximos verberamus.Fluuios amant arundines,& nos labentia mundi caduca delectant. Eſt autem homo de gloriæ ſeculi inanitate ſpecioſus,fructū autem veritatis cauus:exterior placens,& nullus interior,ad omnē ventorum motum ſpirituum immundorum flatu mouendus. Eadem ratione calamus eſt mētis mobilitas.Et arundo vento agitata, ſunt qui in proſperis eleuātur,& in aduerſis deprimuntur.Itaque oportet nos in manu Chriſti teneri, ne omni vento moueamur. Matth.11.a.27.c.

Amb.ſ.Luc.7.23. Euche ſor.ſpiri. 4. Greg.33.Mor.4.& hom.6.

Luc.7.d.3. Reg. 24. c. 4. Reg. 18. c. Iſa.36.a. Ezech.29.b.

Gre.33.mor.4. Aug.ſ.Pſal.83. — Calamus rurſus, eſt nitor gloriæ temporalis: unde iuſtis per ſapientiam dicitur. Sapien.3.b. Fulgebunt iuſti, & tanquam ſcintillæ in arundineto diſcurrent. Arundinetum namque vitā ſecularium appellat, qui more arundinum per temporalem gloriam foris quaſi ad alta proficiunt, ſed intus à ſoliditate veritatis inaneſcunt. Sic ſumitur Ioſu. 16.c.17.b.Iob.40.d. Iſa. 29.a. Dicitur baculus arundineus, proſperitas temporalis: quia ſi quis ei innitatur, perforabit manum eius, & corruet. — Gloria tēporalis

Hila.ſ.Matth. can.12.33. — Arundo quaſſata Gentiles deſignare poteſt. Matth.12.b.Iſa.42.a. Idem ſunt arundo in manu Chriſti, eius caput percutiens: quia infirmi corpore manu Chriſti comprehenſi, etiam in Deum patrem, qui caput Chriſti eſt, acquieſcunt. Matth.27.c. Eadem dant illi bibere acetū, quia corporum noſtrorum vitia accepit in ſe. Marc.15.b. — Gentiles.

Baſi.reg.breui.291 Hie.ſ.Iſa.42. — Calamus etiā quaſſatus dicitur exequens mandata, non ea, quæ requiritur, animi ſynceritate. Aut etiam quilibet peccator, quem Chriſtus ad confidentiam excitat. — Peccatores.

Tertu.adue.Iudæos Greg.33.Mor.4. Hier.Aglaſie. Aug.1.q.in euan.3. — Arundo præterea quaſſata, eſt modica fides Iudæorum, & regnum eorum temporale, virēs exterius, ſed interius vacuum. Aut ipſi Iudæi, qui impegerunt in Chriſtum, & quaſſati ſunt, & vt arundo quaſſata eſt diuiſa & vnum, ita in vno populo Iudęorum, erant diuiſiones. — Fides Iudæorū. Regnū Iudæorū. Ipſi Iudæi.

Hie.ſ.Ezec.27. — Calamus eſt etiam quidam inter aromata, qui & fiſtula dicitur, eſt odoriferus, & deſignat gratiam doctrinæ in Chriſto. Exo.30.e. Iſa.43.d. Ier.6.e. — Gratia doctrinæ in Chriſto.

Sumendo autem in malum, ſignificat in hęreticis ſermonem vocaléque ſonū. Ezech.27.d. — Sermo hæreticorū

Arx, quære Turris.

Aſa.

ASa, id eſt, medicus, aut ſanans, rex Iuda, filius Abiæ. 3. Reg.15.b. 2. Paralip.14.a. Mat.1.a.

Aſael.

Gre.3.paſt.adm.17 — ASael, id eſt, fecit Deus, ſiue factura Dei: frater Ioab, qui occiſus eſt ab Abner, quum eū nimium importunè perſequeretur. 2. Reg.2.e.23.d.1.Par.2 b. Typus eſt eorum, qui per arupta furoris feruntur, nec blandis verbis mitigari volunt: vnde & confoſſus eſt. — Iracundi.

Aſaph.

Aug.ſ.Pſal.72.73 — ASaph, id eſt, congregans ſiue colligens, aut finiens: Leuites, filius Barachiæ, princeps cātorum. 1. Paralip.6.a.16.a.Nehe.7.e.Iſa.46.a. Interpretatur etiam, ſynagoga, & eſt typus ipſorum Iudæorum. Pſal.72.79. in tit. Et cùm dicitur in titul. Pſalm.37. Intellectus Aſaph, deſignatur noua ſynagoga fidelium intelligentium myſteria. — Iudæi. Fideles.

Aſcalon.

Hie.ſ.Zach.9. — AScalon, id eſt, appenſio, vel ſtatera, ſiue ignis infamiæ, vel ponderata, vel ignis homicida: ciuitas ſuperioris Idumeæ aut potius Paleſtinæ. Iud.1.d.1.Reg.1.d.Iere.47.c.Amos 1.c.Soph. 2.a.Zach.9.a.1.Mach.11.f. 12.c. Poteſt poni in figuram gentilitatis. — Gentilitas.

Hier.ſ.Amos 1. Ruper.ſ.Amos 1. — Vt interpretatur ignis homicida, typus eſſe poteſt diaboli & hæreſiarcharum, qui ſagittas habent ignitas. Amos 1.c. Sopho.2.a. Deſignat etiam Iudæos, qui ingenti furore homicidia perpetrarunt. — Diabolus. Hæreſiarchæ. Iudæi.

Aſcella.

AScella, pars eſt in auibus ſub ala: & in hominibus ſub brachio, aut ſub humero.

Iſy.ſ.Leui.1. Ruper.1.ſ.Leuit.7 — Aſcellæ auium confringendæ, ſignificant corpus proprium caſtigandum, ſeu membra hominis Deo ſeruientis. Leuit. 1. d. Vel deſignant virtutes per humilitatem deprimendas. — Corpus humanū. Virtutes.

Glo.ord.ſ.Prou.19 — Ponere manū ſub aſcella, eſt dare quietem corpori à bonis operibus ceſſando. Vel manus, ſunt bonorum operum exordium, quas non mouiſſe imputatur pigro. Pro.19.d.26.c. Vel deſignatur deſidioſus prædicator. — Pigritia.

Aſcendere, Aſcenſor, Conſcendere, Subire.

AScendere eſt motus ab inferiori loco ad ſuperiorem: admittit allegoriam ſecundum loca ad quæ aſcenditur, aut vnde aſcenditur, & ſecundum ipſos aſcendentes. Abſolutè autem poſitum dicit excellentiam aut dignitatem. Proue.25.a. Melius eſt vt dicatur tibi: Aſcende huc: quàm vt humilieris coram principe. Eccl'tæ 3.d. Luc.14.b. Aſcendere autem interdum eſt accedere. Gen.30. g. Primo tempore aſcendebantur oues. Aggredi. Exo.15.b. Aſcenderunt populi, & irati ſunt. Parare bella. Ioſu.8.a. Aſcende ad populum Hai. Creſcere. Ionæ 4.b. Aſcendit ſuper caput Ionæ. Egredi. Geneſ.2.a. Fons aſcendebat de terra. Equitare. Iudi.5. b. Qui aſcendiſtis ſuper nitentes aſinos. Exaltari. Pſ.103. Aſcendunt montes & deſcendunt campi. Exaltari virtute. Gen.41.c. Fecitque eum aſcendere ſuper currum ſuum ſecundum. Excedere. Ge.49.b. Ad prædam fili mi aſcendiſti. Ingredi. 49.a. Aſcendiſti cubile patris tui. Proficiſci Gen.38.c. Aſcendebat ad tonſores ouium. Radere. Iudi.16. d. Nouacula nunquam aſcendit ſuper caput meum. Regredi. 1. Reg.1.f. Aſcenderunt inde lętantes. Enecare aut moleſtia afficere. Exod. 8. b. Aſcenderunt ranæ, per vindictam. Pſalm. 77. c. Ira Dei aſcendit ſuper eos.

Aſcendere propriè non poteſt Deo competere, qui moueri non poteſt ſecundum locum, ſed ſolum conuenit illi ſecundum metaphoram: vt aſcendit Deus ad Abraham, ſecundum quòd in ſua æternitate ſe continet. Gen. 17. d. Et aſcendit ſuper cherubim, ſecundum quòd tranſcendit omnem ſcientiam. Pſ. 17. Aſcendit etiam Deus ſuper cherubim, quum in mentibus prædicatorum ſcientiæ altitudinem ponit. *Gre.ſ.1.Reg.1.& 17.Mor.13. Aug.de eſſen. diui.& ſ.pſ.17. Hie.ſ.Pſ.17.*

Aſcendit etiam Deus ſicut riuus ſuper Sanctos, vt eorum videlicet terrena opera conſumat. Amos 9.b. *Hie.ſ.Amos 9.*

Punitio Dei. Aſcendit Deus in medio populi. Exo. 33. a. puniendo videlicet populum, vt deinceps timeatur, & glorificetur à populo. Sic aſcendit ſuper Ephraim. Hoſ. 10. c. *Inſpiratio Dei.* Et aſcendens fumus de naribus Dei. 2 Reg. 22. a. Pſ. 17. 77. Deſignat vim diuinæ iræ & vltionis: aut inſpirationem eius, qua excitat nos ad compunctionem. *Aug.de eſſen. diui.*

Miſſio Chriſti. Aſcendit Iudas ad tondendas oues. Gen. 38. c. deſignans Chriſtum miſſum ad oues, quæ perierunt domus Iſrael. *Glo.ord.ſ.gen. 38.*

Docēs Chriſtus iuſtitiam. Aſcendit Ieſus in montem, cùm venit ad Eccleſiam ad docenda maiora præcepta iuſtitiæ, & docens quòd, qui debet orare, debet aſcendere relinquendo terrena. Ma. 5. a. 14. c. 15. c. Luc. 6. c. 9. d. Iſ. 53. a. *Celſitudo maieſtatis Chriſti.* Aſcendit etiam in montem, hoc eſt, ad celſitudinem maieſtatis: & aſcendit ſolus: quia nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo. Ioann. 6. a. *Aequalitas Chriſti cum Patre.* Deſignatur autem æqualitas cum Patre, quum dixit Ioan. 20. d. Nondum aſcendi ad patrem meum. Aſcendit etiam Ieſus in montem, vt ibi doceret: indicans prædicatores prius per opera ad perfectionis culmen aſcendere debere, vt tunc meritò alios docere valeant. *Ori.ſ.Mat.cap.15. Hil.ſ.Mat. can.4. Amb.ſ.Luc.6. Aug.ſer. domini in monte. 1. & de ver.domini. ſer.14. Ber.ſer. omni.ſanctor.1.*

Aſcenſio Chriſti in cælum. Aſcendens Ioſeph ſuper currum, typus eſt Chriſti in cælum aſcendentis: & quia aſcendit ſuper currum ſecūdum, deſignat ſeſſionem eius ad dexteram Patris. Gen. 41. c. Idem deſignauit aſcendens Ioſeph ad patrem ſuum, aut obuiam patri. Gen. 45. b. 46. c. Matt. 5. a. Aſcendit etiam ſuper cherubim, cùm eleuauit naturam humanam in cælum ſuper omnes angelos. Pſ. 17. 46. 67. 138. Et aſcendens Iudas ad prædam, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum, captiuam ducentem captiuitatem, quum videlicet naturam noſtram illuc deportauit, & omnes Sanctos ex limbo eductos. Geneſ. 49. b. Vbi Septuaginta dicunt, ex germine, vt declaretur incarnatio. Et aſcendens Elcana cum omni domo ſua ad immolandam hoſtiam ſolemnem, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum cum Patribus veteris Teſtamenti. 1. Reg. 1. c. Aſcendit autem Chriſtus pandens iter ante eos. Mich. 2. d. Eph. 4. b. Et aſcendēs nubecula de mari, ſignificat humanitatē Chriſti in cælum eleuatam, & imbrem donorum Spiritusſancti in terram mittentem. 3. Reg. 18. g. Et aſcendit ſuper occaſum, hoc eſt, in cælum in occaſum mundi, vincendo mortem ſua reſurrectione. Et ſuper cælum cæli, id eſt ad altitudinem diuinitatis. Deut. 33. d. Prou. 30. a. Amos 9. b. Baruc. 3. c Ioan. 3. b. 6 g. Idem aſcendens Dauid in lectum ſtrati ſui. Pſ. 131. Et in tutiora loca. 1. Reg. 24. a. *Ori.ſ.gen.ho.17. Amb.de bened.patria.4. Euch.ſer.ſpirit.1. Gre.ſ.1.Reg.1. Arn.& Hil.ſ.pſ. 67.*

Aſcenſio Chriſti in Crucem. Aſcendens etiam Iudas ad prædam, deſignabat aſcenſum Chriſti in crucem: vnde prędam accepit ab inferis. Et quum dicerent pueri Eliſæo, Aſcende calue: aſcenſum Chriſti in crucem in Caluariæ loco præfigurabant. 4. Regū 2. d. Et aſcendit Chriſtus in altum, hoc eſt, in crucem, vnde captiuam duxit captiuitatem. Pſ. 67. Et aſcendiſſe dicitur Chriſtus in palmam, hoc eſt in crucem. Cant. 7. c. *Bed.ſ.Gen.49. Gre.ſ.Cant.7.*

Aſcendit Dominus ſuper Occaſum, cùm eleuat mentem ſupra ſemetipſam per exceſſum, ita vt à ſeipſa deficiat. Pſ. 67. *Rica.de S.Vict.de arca.myſti.18.*

Manifeſtatio Chriſti. Aſcendens Elcana de ciuitate ſua, vt adoraret, &c. 1. Reg. 1. a. deſignat Chriſtum manifeſtātem ſe per ſacram ſcripturam: vt cùm dicebat. Ioan. 5. f. Scrutamini ſcripturas, &c. Et Luc. 7. d. Cæci vident, &c. Et aſcendens puteus deſignat manifeſtationem & exaltationem Chriſti & fidei Nu. 21. d. Idem poſſunt deſignare aſcendentes exploratores de puteo. Aſcendens angelus ab ortu Solis, eſt Chriſtus manifeſtatus, qui venit à Patre. Apo. 7. a. *Gre.ſ.1.Reg.1. Ori.ſ.Nu.ho.12. Rup.4.ſ.Apoc.*

Aſcendens leo de cubili, deſignat Chriſtum reſurgentem. Iere. 4. b Quantū ad literā verò dicitur de rege Babylonis: & poteſt intelligi de autore peruerſorum dogmatū, & de diabolo. *Glo.ord.ſ.Ier.4.*

Incarnatio Chriſti. Aſcendit dominus ſuper nubem leuem, quum Verbum factum eſt caro in vtero Virginis. Iſ. 19. a. Pſ. 103. Et aſcendit flos de radice Ieſſe, quum Chriſtus natus eſt ſecundum carnem: & quum venit ad bonos, & eorum profectu aſcendit. Iſa. 11. a. 53. a. Et aſcendit ventus vrens de deſerto, quum Chriſtus natus eſt ex Virgine. Hoſ. 13. d. Aſcenſus diluculi. Ionæ 4. c. eſt tempus aduentus Chriſti in mundum. *Hie.ſ.Iſ.11.19. Amb.ſ.Luc.1.& exhor ad virg. Ori.ſ.Iſa.hom 3. Hie.ſ.Hoſ.13.& ſ.Ionam 4.*

Non deducens Deus. Non aſcendere dicitur Deus cum Moſe, aut cum populo: quia eſt duræ ceruicis: quaſi nolens deducere & introducere ad myſteria ingratos: ne amplius puniantur. Exo. 33. a. *Rup.4.ſ.Exo.32.*

Conuerſio Iudæorum. Aſcendit Ieſus Hieroſolymam poſt prædicationem factam Samaritis, & Galilæis. Ioann. 5. a. vbi conuerſionem Iudæorum futuram in fine mundi indicauit. *Cyr.2.ſ.Ioan. 123.*

Aſcendit Chriſtus in nauiculam, cùm trāſiit à ſynagoga ad eccleſiam. Vel tempore iudicij, cùm fiet tranquillitas. Mat. 8. c. 9. a. 13. a. Marc. 4. a. 6. c. Luc. 5. a. 8. d. Ioan. 6. b. *Amb.ſ.Luc.8.*

Aſcendens angelus cum flamma ſacrificij. Iud. 13. d. deſignabat Chriſtum in forma ſerui nō accepturum ſacrificium: ſed futurum ipſum ſacrificium. *Aug.q in Iud. 54 Gre.5.Mor.21.*

Contemplatio Dei & ſubuētio proximorum. Aſcenſus & deſcenſus attribuitur angelis, ſicut illis attribuitur motus: aſcendunt autem contemplando Deum, & ipſi inhærendo: deſcendunt vero noſtris infirmitatibus condeſcēdendo, & aſcendunt, quum Deo noſtras offerunt orationes: deſcendunt verò, quum nobis afferunt auxilium Dei, deſignantur etiam per illum aſcenſum, & deſcenſum miniſteria per *Aug.12.cōt.Fauſt. 26.& ſ.Pſ.44.& ſer.82. Amb.2.de Iacob 4. Phi.de ſomniis.*

Geor. Ven. Can. 2. to. 7. cap. 5. Bed. ſ. Gen. 28. Rup. 1. ſ. Mat.

angelos Deo incarnato exhibita. Gen. 28. c. Ioan. 1. g. Apoc. 7. a. Aſcenſus etiam & deſcenſus angelorum, eſt contemplatio Dei, & ſubuentio proximorum: & contemplatio diuinitatis, & humanitatis Chriſti. Item aſcendunt carnales, quũ fiunt ſpirituales: & ſpirituales deſcendunt nutriendo carnales. Aſcendunt etiam angeli, quũ quis habet cogitationes cæleſtium, & opera ſublimia deſcendunt verò, quũ fit è diuerſo. Prędicatione etiã ſublimium eſt aſcenſus: minorũ verò & moralium, deſcenſus. Aſcenſus etiã ille & deſcenſus varietatem indicat fortunæ.

Ori. ſ. Gen. ho. 15. & ſ. Num. ho. 17. Gre. ſ. 1. Reg. 15. Hie. ſ. Hoſ. 2. Cyr. de adoratione in Spiritu ſancto. — *Deſerere ſæculu[m]*

Aſcendere de Ægypto eſt tranſire de hoc ſeculo carnali ad vitam ſpiritualem: deſerendo tenebras luxuriæ & fornicationis. Gen. 13. a. 17. a. 50. d. Filij autem Iſrael armati inde aſcenderũt, hoc eſt, cum virtute Chriſti. Exo. 13. d. 1. Reg. 15. a. Ier. 2. b. Hoſ. 2. c. Amos 2. c. 9. b. Iud. 6. b. Idem eſſe poteſt conſcendere de fouea. Ier. 48. g.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. Arn. ſ. Pſ. 103. — *Progreſſus ad perfectionem.*

Aſcenſus Lot de Segor in montem, deſignat progreſſum ad maiorem perfectionem, relicta carnis cura. Gen. 19. f. Et aſcendens Iacob in Bethel, deſignat profectum virtutum. Gen. 36. a. Et paſſim aſcenſus in montem deſignat progreſſum ad perfectionem. Ex. 19. a. 24. a. Nu. 14. g. 27. c. Deut. 1. c. 32. g. 34. a. Ioſ. 2. c. 17. d. 3. Reg. 18. g. 4. Reg. 2. d. Iudith 4. b. 13. b. Pſ. 23. 103. Eccleſiaſt. 46. b. Ier. 22. c. 46. c. Ezec. 40. b. Agge. 1. b. Et aſcendit Euangelizator in montem, hoc eſt, ad altitudinem perfectionis doctrinæ & operis. Aſcendunt etiam ipſi montes, hoc eſt, contemplatiui ad contemplanda cæleſtia. Pſal. 103. Et aſcendere in ſuperiora domus, eſt

Ori. ſ. Leu. ho. 7.

quæ ſurſum ſunt, quærere: vt Petrus. Acto. 10. b. Aſcendentes etiam boues de flumine, profectum in virtutibus ſignificant. Gen. 41. d. Idem deſignat aſcenſus ad vnam portam templi per octo gradus, & ad aliam per ſeptem. Ezec. 40. g. Idem aſcendere in domum Dei. Mach. 1. 4. c. Luc. 18. b. Act. 3. a. Et aſcendens arca per viam confinium. 1. Reg. 6. c. deſignat euntes viatores eodem itinere, quo ambulauerunt, qui iam ſunt beati, ſemper videlicet proficiendo. Cùm autem dicerent Bethſamitæ, vt arca aſcenderet à ſe, deſignãt iudicãtes ſe indignos ſuſceptionis myſteriorum, & perfectiores, in quibus aſcendant quærentes. Et aſcendere cliuum ciuitatis. 1. Reg. 9. b. eſt prætergredi infirmos, & ad robuſtiores & perfectiores venire. Aſcendere autem in verticem collis ſeu in collem, eſt aſcendere ad minorem perfectionem. Exo. 17. c. Et

Gre. ſ. Ezec. ho. 15. & ſ. 1. Reg. 9.

Ori. ſ. Exo. ho. 11.

aſcendens vulgus cum filiis Iſrael. Exo. 12. f. deſignat imperfectos nitentes ad perfectionem exemplo & auxilio maiorum. Aſcendere autem in palmam, eſt ad charitatis perfectionem venire. Cant. 7. c. Aſcenſiones in corde dicunt profectum de virtute in virtutem: vel gradus amoris, qui indies perficitur. Pſ. 83. Aſcendere ſex gradibus in ſolium Salomonis, progreſſum ad perfectionem deſignat. 2. Par. 9. e. Et aſcenſus per cocleam in cœnacula domus Dei. 3. Reg. 6. b. Idem eſt aſcendens fructus frumenti. Marc. 4. a.

Amb. de Iſaac. 8. Hie. & Aug. ſ. Pſa. 83.

Phil. 2. alleg. Gre. ſ. 1. Reg. 5. Hie. Iſ. 15. & ſ. Amos 8. Bed. ſ. Exo. 2. — *Oratio, & clamor pœnitentiæ.*

Aſcendit clamor filiorum Iſrael ad Deum, hoc eſt orationes Sanctorũ cùm ipſe eas exaudit. Aſcendens etiam vlulatus ad Deum, deſignat dolorem pœnitentiæ & vocem laudis conuerſorum. 1. Reg. 5. d. Iſ. 15. c. Ier. 48. a. Aſcendit ſicut fluuius Ægypti, qui agit pœnitentiam: deſcendit autem, qui perſeuerat in delictis, & ingreſſus in mare abſorbetur. Amos 8. c. Aſcendit etiam domus Moab ad excelſa in planctu. Iſ. 15. a. Deſignans eum, qui plangit, & agit pœnitentiam ſuper iis, de quibus antè ſuperbierat. Aſcendere etiam per aſcenſum Luith. Iſ. 15. c. eſt agendo pœnitentiam ad altiora conſcendere. Aſcendens autem Chriſtus ſuper occaſum.

Gre. ho. 17.

Pſ. 67. deſignat quod non eum excipit noua vita ſe ad Chriſtum conuertentis: niſi ipſe Chriſtus veterem eius vitam occiderit huic ſeculo renunciantis. Aſcẽdit fumus incenſi ad Deum, cum illi orationes ſunt acceptæ. Apoc. 8. a. Acto. 10. a.

Gre. 3. mor. 22. — *Compũctio.*

Aſcendit ignis de petra, carnéſque conſumit. Iud. 6. d. cum afflatus à redemptore ſpiritus, tanta cor noſtrum flamma compunctionis concremat, vt omne quod in eo illicitum eſt & operis & cogitationis, exurat.

Ori. ſ. Iud. ho. 6. — *Corpus ſubiectu[m] habentes.*

Aſcendentes ſuper nitentes aſinos, deſignant eos, qui habent corpora ſua ſubiecta & obedientia. Iud. 5. b. 1. Reg. 25. g. 2. Reg. 19. c. Iſ. 21. d. Et Chriſtus aſcendit ſuper aſinam, hoc eſt, ſuper animam ſibi obtemperantem. Zac. 9. c. Aſcendere etiam ſuper camelos, eſt carnem ſubiicere. Gen. 24. g. 1. Reg. 30. c. Iſ. 21. b. Aſcendentes etiam mares ſuper fœminas, rationem deſignant ſenſualitati imperantem: vel ſermones perfectos in animas iuuenum introductos. Gen. 30. g.

Phil. de ſomniis.

Gre. ſ. 1. Reg. 1. 9. Hier. ſ. Mic. 2. Aug. ſ. Pſ. 67. — *Contemplatio.*

Aſcendens Moſes ad Dominum, deſignat aſcenſum per contemplationẽ & amorem. Eze. 19. d. 24. c. 32. g. 34. a Et cum aſcendit ſolus, deſignat legem vni populo datam. Aſcendens autem Elcana cum omni domo ſua ad immolãdum hoſtiam ſolemnẽ. 1. Reg. 1. a. c. deſignat aſcenſum ad altitudinem contemplationis & prædicationis. Non aſcendens autem Anna cum Elcana, deſignat prædicatores hic remanentes ad erudiendum ſimplices, vt dicebat Paulus Philip. 1. c. Cupio diſſolui & eſſe cum Chriſto: in carne autem manere neceſſarium propter vos. Et non aſcendit Anna donec ablactaretur infans: quia prædicatores in principio non debent ſublimia docere, vt tres priores euangeliſtæ minora docuerunt. Aſcendens autem Samuel in excelſum, contemplationem & ſublimium prædicationem deſignauit. Et aſcendit Saul ante Samuelem, deſignans eleuationem mentis auditorum, & præparationem ad audiẽda verba prædicatorum. Aſcendimus autem vſque ad cælos, cùm ſumma penetramus: ſed ad abyſſos vſque deſcendimus, quum repentè à contemplationis culmine per turpia tentamenta deiicimur. Pſ. 106. Aſcendens Samuel de Galgala in Gabaa Beniamin 1. Reg. 13. c. deſignat prædicatorem poſt reprehenſionem peccatoris per ſacram ſcripturam factam, redire

Gre. 9. mor. 25. & ſ. 1. Reg. 13.

debere

debere ad collem filij dexteræ, hoc eſt, ad contemplationem Chriſti ſublimem.

Vincere dæmones. — *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Aſcendere ſuper terram dominantium. Iere. 50. d. eſt vincere hoſtes, quibus anima prius ſeruiebat. Et aſcendere ex aduerſo, eſt opponere ſe dæmonibus. Eze. 13. a. Aſcenſus autem plures, quibus Ionathas nitebatur, vt ex pugnaret Philiſthæos. 1. Reg. 14. b. deſignant profectum pugnandi perfectiorum, qui iam poſſunt dicere, Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates tenebrarum harum. Et ſunt plures aſcenſus: quia contra diuerſa vitia prædicator debet habere remedia. De his Ioſu. 7. c. 8. a. 10. b. Iudi. 1. a. 2. Reg. 5. d. Aſcendere autem loricatum, eſt eſſe munitum contra hoſtes. Iere. 51. a. Aſcendens ſapiens ciuitatem fortium, cùm Chriſtus vicit fortem armatum & abſtulit tyrannidem diaboli à mundo. Prou. 21. c. *Beda ſ. Pro. 21.*

Aſcenſus in cælum. — *Gre. ſ. Canti. 3. Ori. ſ. Matt. ho. 35.*

Aſcenſus ſolij Salomonis purpureus. Cant. 3. d. deſignat aſcenſum Martyrum in requiem cæleſtem, per proprij ſanguinis effuſionem. Aſcendentes mulieres à Galilæa in Hieruſalem, deſignant aſcendentes à volubilitate mundi ad quietem cæleſtis patriæ. Mar. 10. f. 15. d. Idem deſignat aſcendens Ioſeph à Galilæa in Iudæam. Luc. 2. a. Illuc aſcenderunt tribus Domini. Pſ. 121. hoc eſt, Apoſtoli primi in cælum: & etiam in montem Sion. Et aſcendere in montem Domini, eſt ad cæleſtem patriam deuenire. Pſ. 23. Abdi. g. Mich. 4. a. Zach. 14. c. 1. Mach. 5. f. 13. a. Matth. 20. c. Luc. 9. e. 18. e. Ioan. 4. c. 5. a. 7. a. Galat. 2. a. 1. Eſdr. 1. b. Nehe. 2. c. Aſcendit per deſertum, vel de deſerto ſponſa. Cant. 3. c. 8. b. quum Eccleſia vel anima, hoc mundo relicto, ad cęleſtia eleuatur. *Arno. ſ. Pſal. 121. Hiero. ſ. Pſal. 23. Gre. ſ. Can. 3.*

Eleuari ad bene operandum. Venire ad baptiſmum. — *Aug. 2. doctri. chriſt. ca. 6. Gre. ſ. Canti. 4. Hiero. ſ. Mich. 4.*

Aſcendentes oues de monte Galaad, vel de lauacro. Cant. 4. a. 6. b. deſignant eos, qui ſuſcepto baptiſmo ad bene operandum eleuantur. Et quod populus Eccleſiæ eo magis fide ſe ad æterna ſuſpendit, quo fortius ſanctos Martyres eidem fidei teſtimonium perhibuiſſe ſciuit. Aſcendentes quoque bellatores, ſunt venientes ad fidem. Ioel. 3. b. Aſcendere etiam in mare rubrum, eſt venire ad baptiſmum. Pſ. 105. Aſcendunt etiam in montem Domini, qui veniunt ad fidem. Mich. 4. a.

Venire ad iudicium. — *Glo. ord. ſ. Ioel. 3.*

Aſcendentes in vallem Ioſaphat, ſunt venientes in iudicium. Ioel. 3. c. Aſcendent autem boni: nam mali deſcendent.

Proponi malitiã coram Deo puniendam. — *Hiero. ſ. Ionam. 1.*

Aſcendit malitia coram Deo. Ionę. 1. a. quum præſentatur illi vt punienda. Sic aſcendit ſuperbia regis Aſſyriorum in aures Dei. Iſa. 37. f.

Prædicatores ex peccatoribus. — *Hiero. ſ. Iſa. 55. Gre. 18. mor. 11.*

Aſcendit abies pro ſaliuncula. Iſa. 55. d. quum ex peccatoribus fiunt fortes prædicatores. Vel cùm in Sanctorum corde pro abiectione terrenæ cogitationis, altitudo ſupernæ contemplationis exoritur.

Orando placare iram Dei. Defenſio gregis. — *Hiero. ſ. Eze. 13. Gre. 2. Paſto. 4.*

Aſcendere ex aduerſo Dei dicuntur, qui orationibus ſe opponunt iræ Dei. Ezech. 13. a. Vel aſcẽdere ex aduerſo, eſt pro defenſione gregis voce libera huius mũdi poteſtatibus contraire.

Promotio ad dignitates & ordines. — *Hiero. ſ. Iere. 22. Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Aſcendentes de genere Dauid ſuper currus. Ier. 22. a. ſunt epiſcopi aſcendentes in ſuas dignitates. Et aſcenſus Lot de Segor in montem. Gen. 19. f. eſt aſcenſus à laicorũ ſtatu ad ſacerdotiũ: & quia non mox aſcendit, deſignat non irrumpendum eſſe indignè in ſacros ordines.

Niti auxilio angelorum. — *Hiero. ſ. Iere. 17.*

Aſcendunt in curribus, qui nituntur auxilio angelorum. Iere. 17. d.

Incrementum legis. Eleuatio ad myſticos ſenſus. — *Ori. ſ. Ge. ho. 5. 14. Hie. ſ. Hoſ. 1. et ſ. Ion. 4. & ſ. Agg. 1.*

Aſcenſus Lot de Segor in montem. Gen. 19. f. deſignat incrementum Legis per additionẽ Prophetarum, & ornatum templi Salomonis. Idem deſignat aſcenſus Iſaac in Berſabee. Gen. 26. e. Aſcendere autem de terra, eſt à terrenis ſenſibus, & ab humilitate literæ eleuari. Hoſe. 1. d. Aſcendens autem hedera ſuper caput Ionę, eſt lex & templum ſuper Iſrael. Ionæ 4. c. Aſcendunt etiã in montem, qui ad ſermonis altitudinem in ſacra Scriptura veniunt. Agge. 1. b.

Prædicatio redemptionis. Fides paſſionis Chriſti. — *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Ruper. ſ. Canti. 3.*

Aſcendere patrem Eli ad altare Dei. 1. Reg. 2. f. eſt antiquos patres prædicare humani generis reparationem in redemptoris aduentu futuram. Idem poteſt deſignare aſcenſus Salomonis ad altare. 2. Par. 1. b. Aſcenſus autem purpureus ferculi Salomonis, fidem paſſionis Chriſti deſignare poteſt. Canti. 3. d.

Calcare dæmones. — *Ori. ſ. Ioſu. ho. 19.*

Aſcenſus ſcorpionis, qui erat finis tribu Iuda, deſignat calcandos eſſe dęmones, vt veniatur ad veram Iudæam, nempe confeſſionem. Ioſu. 15. a. Num. 34. b.

Gre. ſ. 1. Reg. 9.

Aſcendens Saul in ciuitatem, quum quęreret Samuelem. 1. Reg. 9. b. deſignat audienda eſſe præconia doctoris, non vbi eſt, ſed vbi aliis manifeſtatur: & quod prædicator non eſt quærendus, aut perturbandus in ſuo ſecreto aut receſſu.

Ambr. ſer. 18. Fulgent. ad Tranſimun. 2.

Dixit Chriſtus Mariæ Magdalenæ, nondum ſe aſcendiſſe ad Patrem. Ioan. 20. d. quia ſecũdum Mariæ fidem, nondum aſcenderat. Quiſquis enim Dei filium ſecundum diuinam naturam æqualem patri non credit, nondum ille ad Patrem Chriſtus aſcendit.

Interceſſores pro peccatoribus. — *Amb. ſ. Luc. 5.*

Aſcendentes ſuper tectum, vt demitterent paralyticum. Luc. 5. d. deſignant interceſſores, qui peccatorem interdum ſubleuant, interdum humiliant.

Gentiles. Humiles. — *Amb. ſ. Luc. 19. Hier. epiſ. ſi cuncta corporis. Aug. de ver. apoſt. ſer. 8.*

Aſcendens Zachæus in arborem ſycomorum. Luc. 19. a. deſignat Gentiles calcantes vanitatem Iudæorum. Aut quia oleaſter inſitus eſt oleæ: & aſcendit: quia niſi aſcendiſſent Gentiles, & turbam tranſgreſſi eſſent, Chriſtum videre non poterant. Sic aſcendit ſapiens in ciuitatem fortium. Pro. 21. c. Deſignat etiam calcationem peccati per Sycomorum deſignati. Et præterea humiles amplectentes crucem Chriſti, nec erubeſcentes.

Erubeſcentia peccati. — *Hie. ſ. Iſa. 34. & ſ. Amos 4.*

Aſcendens fœtor cadauerum, deſignat abominationes vitiorum erga Deum. Iſa. 34. a. Ioel. 2. e. Amos 4. d. Aſcendit autem fœtor in eius nares, qui erubeſcit, & confunditur de peccatis.

Hie.ſ.Iere.9. — *Mala cuſtodia ſenſuum.*

Aſcendit mors per feneſtras. Iere. 9. f. quum peccata committuntur aut ingrediuntur in animam per ſenſus malè cuſtoditos.

Cyri.7.ſ.Ioan.12. Aug.ſ.Pſal.75. Gre.31.mor.18. Beda ſ.Gen.49. Cyril.1.ſ.Ioan.12. Chry.ſ.Ioan.ho.58 — *Ambitio. Docere falſa.*

Aſcendere in ouile ouium aliunde. Ioan.10.a.eſt illicitè acquirere dignitates Eccleſiaſticas. Et aſcendunt equos, qui ambitioſè quærunt dignitates & imperia. Pſ.75. Et qui in præſentis vitæ honoribus confidunt & extolluntur.

Aſcendit etiam aliunde, Scriba, & Phariſæus, & hæreſiarcha: qui cùm docerent &, facienda præciperent, ipſi legem tranſgrediebantur. Furis eſt enim ſepem vel parietem aſcendere, & omnia cum periculo moliri.

Defendere errores.

Aſcendere in Bethauen. Hoſe.4. d. eſt ire ad colenda idola: vel ad defendendos errores.

Gloſ.ord.ſ.Hoſe.4 Cyril.4.ſ.Ioan.35. — *Obſeruare vmbras legis.*

Aſcendentes fratres Ieſu ad diem feſtum, ad quem ipſe non aſcendit. Ioan. 7.a. Sunt Iudæi obſeruantes vmbras figurarum, quarum veritatem attulit Chriſtus, eiectis vmbris.

Hie.ſ.Iſa.14.

Non aſcendere aliquem ad ſuccidendas abietes aut cedros, extincto rege Babylonis. Iſa. 14.b.37.c. deſignat, eiecto principe mundi diabolo, non eſſe quenquam, qui ſeparet bonos à Deo.

Ori.ſ.Exo.ho.6. & ſ.Matth.ho.26. — *Chriſtus.*

Aſcenſor equi dicitur Chriſtus Deus. Gen.49.c. Haba.3.b. Zach. 1. b. Iob. 39. e. vbi Gregorius legit, aſcenſor equitis.

Phil.de agricultu. Clem.Alex.5. ſtro. Amb.de bene.pat.1 & de Nabuthe.15. Hie.ſ.Zach.11. — *Anima regẽs corpus, vel è diuerſo ſequens affectus.*

Aſcenſor equi in bonum, eſt anima regens corpus ſuum. Aut certè eſt aſcenſor equi, vel aſcendit equos, quum ſequitur corporis voluptates, & affectus: eſt verò eques, qui equitat ſecundum artem, quum ipſos affectus regit & frænat. Gen. 49.c. Exod.15.a.4.Reg.18.e. Iob. 39.c. Pſ.75. Ierem. 17.d. 46. a. Iſa.21.e. Amos 2 c. Zach.10.b.12.a. Poteſt etiam aſcenſor equi deſignare prælatum imperantem obedientibus. Iere.22.b.

Hier.ſ.Hoſe.14. Ruper ſ.Hoſe.4. — *Prælatus. Superbire. Confidere in homine.*

Aſcendere etiam equum, eſt ſuperbire & è diuerſo non aſcendere ſuper equum, eſt non ſuperbire. Hoſe.14.b. Zach.10.b. Item confidere in auxilio humano, aut terreno.

Hie.ſ.Iſa.30. — *Niti authoritate hæreticorum.*

Aſcendentes ſuper veloces, dicuntur, qui autoritate doctorum hæreticorum nituntur, quos veloces, hoc eſt, doctos exiſtimant. Iſa.30.g.

Ori.ſ.Matt.ho.36 Beda ſ.Exo.15.

Aſcenſor equi dicitur etiam diabolus imperans malis ſuperbis, & inquietis. Exod.15.a. Iere.6.f. Ezech.38.e. Amos 2.d. Nahum 3.a. Agge.2.d. Zach.10.b.12.a.

Hie.ſ.Iſa.21. — *Diabolus. Chriſtus, & diabolus. Vtrunque teſtamentum.*

Aſcenſor aſini, & aſcenſor cameli, deſignare poſſunt Chriſtum, & diabolum: vel vtrumque Teſtamentum. Iſa.21.b.

Lyra.ſ.Exod.8. — *Sequi voluptates. Cauſæ malæ defenſio.*

Aſcendentes ranæ in domos Ægyptiorum, deſignare poſſunt animas ſequentes corporis voluptates. Exod.8.b. Idem deſignare poſſunt locuſtæ aſcendentes ſuper vniuerſam terram. Exod.10.d. Vel aſcendunt ranæ, quum aduocati ſua loquacitate defendunt malas cauſas.

Ori.ſ.Cant.hom.4 Hier.ſ.Iſa.22.& ſ. Hoſe.8. Gre.ſ.33.mor 36. Aug.ſ.Pſal.106. — *Superbia hæreticorum.*

Aſcendens vulpes ſuper muros Hieruſalem, eſt hæreticus inſurgens in Euangelium. Nee. 4.a. Et dicitur aſcendere aliunde. Ioan. 10. a. Aſcendunt etiam hæretici ſuper tecta. Iſa. 22. a. quum contempta Eccleſiæ ſimplicitate, de ſapientia ſeculari & variis erroribus ſuperbiunt. Idem eſt aſcendere ad Aſſur. Hoſe.8.c. Aſcendit etiam alia beſtia de terra. Apoca.13. a. quum prædicatores Antichriſti ſuperbiunt de poteſtate terrena. Et aſcendunt vſque ad cęlos per paſſionem audaciæ. Pſ.106.

Hie.ſ.Iere.4.6. — *Superantes dæmones animas.*

Aſcendunt hoſtes ſuper muros Hieruſalem, quum dæmones ſuperant animas. Ier. 5.c. Ioel. 2.b.3.b. Et aſcendit leo de cubili ſuo, quum diabolus aut hæreſiarcha nituntur decipere animas. Iere.4.b. Et aſcendentes Aſſyrij contra Hieruſalem in meridie & in nocte, deſignant tãtam ſe habere virtutem, vt nec diem nec noctem putent ſibi eſſe impedimento. Ier.6.b.

Hier.ſ.Nahum.2.

Aſcendent etiam muros dæmones & mali. Nahum. 2.b. quum in iudicio cognoſcentes ſe imbecilles ad repugnandum, & exterriti conabuntur fugere ad terminos mundi.

Glo.ord.ſ.2.Mach 10. Ruper.ſ.Naum.2. — *Vincere tẽtationes, & mundum.*

Aſcendere ſuper muros hoſtium, eſt ſuperare tentationes dæmonum, & rationes hæreticorum. 2.Mach.10.g. Et aſcendunt principes Iuda ſuper murum Hieruſalem. Nee. 12.c. quũ doctores & prælati defendunt Eccleſiam. Nahum 2.b. Apoſtoli & prædicatores aſcenderunt muros Niniue, quum ſuperarunt omnia munimenta huius mundi.

Aug.ſ.Pſa.106 Hier ſ.Iſa 14.& ſ.Iere.22. Phil.quòd Deus ſit immutabilis. Gre.15.mor.10. Aug.ſ.Pſ.103. — *Superbire.*

Aſcendere in montem, in malum eſt ſuperbire. Deut.1.g. Et aſcendere in cælum, vel vſque ad cęlos, eſt fiduciam ſui habere. Iob.20.a. Pſ.73.106.138. Iſa.14.d.15.a.21.a.57.b. Iere. 4.g.49. d.f.50.g. Ezech.36.a.38.c. Hoſe.8.c. Amos 9.a. Apoc.13.a. Et aſcendentes filij Iſrael in verticẽ montis contra præceptum Domini, vbi victi ſunt ab Amalecitis & Chananæis: deſignant eos qui aliquid nituntur ſuperbiendo, inuita Minerua, quos neceſſe eſt ſuccumbere. Nume.14.g. Aſcendit etiam Libanum, qui eleuatur in ſuperbiam, & auxilia vana quærit. Iere.22.a. Aſcendunt ad montes quum ſuperbi eriguntur ad perſecutionem Eccleſiæ: ſed deſcendunt campi, quum humiliantur. Pſ.103.

Ori.ſ.Gen.ho.17. Ambroſ.de benedictione Patriar.2. Beda ſ.Gen.49. Ricar.de ſ.Victo. de 12.Patriar. 63. — *Tranſgreſſio Legis. Iudæi crucifigẽtes Chriſtum. Vſurpantes gloriam Dei.*

Aſcendens Ruben cubile patris ſui, deſignat tranſgreſſionem legis ſcriptæ, & etiam naturalis. Gen.49.a. deſignat etiam Iudæos, qui corpus Dominicum, in quo plenitudo diuinitatis requieuit, raptum in cruce ſuſpenderunt, & ferro commacularunt. Item deſignat eos, qui ſibi vſurpant gloriam ſoli Deo debitam. Deſignat etiam timorem occupantem imaginationem in temporalibus & vilibus tempore orationis.

Hiero.ſ.Iſa.8.7. Gre.ſ.1.Reg.7.11. 13.14. — *Diabolus cõtra Eccleſiam, & etiam hæretici.*

Aſcendens rex Aſſyriorum contra Iudam, eſt diabolus contra Eccleſiam: & ſuper omnes riuos Iſrael, volens ſuffocare Eccleſiam Iſa 8. b. Et aſcendentes populi aduerſus filios Iſrael, deſignant dæmones & infideles aduerſus fideles inſurgentes. Exo.15.b. Sic ſatrapæ Philiſthinorum. 1.Reg.17.b Et aſcenderunt in Magmas, quũ paruulorum corda decipere tentando moliuntur. 1. Reg. 13.a. 14. Aſcendentes autem reges Syriæ & Iſrael contra domum Dauid,

ſunt

ſunt hęretici contra Eccleſiam vnit. Iſa. 7. a. Ezech. 38. c. 39. a. Et aſcendit ſpiritus poteſtatem habentis ſuper aliquem. Eccl'tæ 10. a. quando grauis & vehemens ingruit tentatio: aut quum diabolus prauas immittit cogitationes. Sic aſcendit mare ſuper Babylonem. Iere. 51. c. Ezech. 26. a Ioel. 1. b. 2. b. 1. Mach. 1. c. Iſa. 14. b. 35. d. 2. Par. 20. d. *Hiero. ad Demetriadem.*

Vitia contra animam. Aſcendit Naas, id eſt gula, ad labes, id eſt, ad ieiunantes: quia gula ieiunantibus grauiora ingerit bella. 1. Reg. 11. a. Et aſcendentes vepres ſuper vineam, ſunt vitia in animam. Iſa. 5. b. 32. c. Mar. 4. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 11. Hiero ſ. Iſa. 5.*

Motus beſtiales in animam. Aſcendunt quatuor beſtiæ de mari. Dan. 7. a. quaſi beſtiales motus & irrationales impetus, poſt tentationum violentiam, de cordis inſtabilitate exurgunt, & in apertum prorumpunt. *Ricar de S. Vict. de vitio. mut. abilia. 1.*

Non aſcendit mala beſtia per viam directam, quę eſt Chriſtus: quia in eo princeps huius mundi, eiuſque ſatellites non habuerunt quicquam. Iſa. 35. d. *Hiero. ſ. Iſa. 35.*

Aſcendere per gradus ad altare. Exodi 20. d. eſt ponere inæqualitatem in fide Trinitatis: ideo prohibetur. *Beda ſ. Exo. 20.*

Aſcendens Ioſeph ad ſepeliendum patrem. Gen. 50. d. indicat ſolicitudinem, quam debent habere filij in explenda vltima voluntate parentum. *Lyra. ſ. Gen. 50.*

Conſentientes diabolo. Prabentes mala exempla. Aſcendunt Hebræi aliqui cum Philiſtęis ad bellum, cùm aliqui ſunt cum malignis ſpiritibus propoſito & voluntate peccati: ſed cum eis aſcendunt, quia ipſis impellentibus in audaciam ſe extollunt iniquæ operationis: vel cum eis ſunt, cum peccato operando perficiunt: cù eis verò aſcendunt, quum prauitatis ſuę exempla aliis imitanda proferre non metuunt. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Perueniens ad extremũ malitiæ. Aſcendens Saul in domum derelictus à Deo. 1. Reg 15. g. deſignat malum peruenientem vſque ad extremum malitię ſuæ. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Aſcẽdens nouacula ſuper caput, deſignat prælatos, aut milites tẽporalia rapientes. 1. Re. 1. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Aſcendens coturnix in caſtra filiorum Iſrael. Exo. 16. c. eloquia legis volantia, carnaliter à Iudæis accepta. *Glo. ord. ſ. Exo. 16*

Aſcendens fumus Hai in cælum. Ioſu. 8. d. Et fumus Gabaa. Iudi. 20. f. Et fumus de Hieruſalem. Iſa 34. c. memoria diuinæ vindictæ. *Glo. inter. ſ. Iſa. 34*

Aſcendit Hieruſalem ſuper cor alicuius Iere. 51. f. Et aſcendit aliquid ſuper cor, quum venit in memoriam, & bene vel malè erga illud afficimur. Iſa. 65. c. Iere. 3. e. *Glo. inter. ſ. Iſa. 51*

Non aſcendit qui deſcendit ad inferos: quia in inferno nulla eſt redemptio, nec eſt locus redeundi ad præſentem ſtatum. Iob. 7. b. *Lyra. ſ. Iob. 7.*

Non aſcendere quenquam laneum in ſacerdotes, quum miniſtrant. Eze. 44. e. eſt exuto veteri homine, Chriſtum induere. *Glo. int. ſ. Eze. 44*

Aſcendens clamor ob defectum aquæ, deſignat tumultuationem, quæ oritur ob defectum verbi Dei. Iere. 14. a. Deſignat etiam lapides clamaturos tacentibus Iudęis. *Lyra. ſ. Iere. 14.*

Aſcendiſſe ſuper labiũ linguæ dicuntur ij, de quibus aduerſarij ſuperbè loquũtur. Eze. 36. a.

Aſcendit ſponſa vel humanus animus de deſerto, quando ſuper ſemetipſum mentis eleuatione tranſit: quando ſemetipſum in imo deſerens, & ad cælum vſque pertranſiens, ſolis diuinis ſe totum per contemplationem immergit & deuotionem. Canti. 8. a. *Rica. d. S. Vict. 5. de arca. myſti. 14.*

Aſceneth.

Eccleſia ex Gentibus. ASceneth, ſeu Aſnath, filia Putipharis, vxor Ioſeph: interpretatur periculum, ſiue infortunium: deſignat Eccleſiam ex Gentibus, quę per coniunctionem cum Chriſto à periculo & infortunio liberata eſt. Geneſis 41. f. *Amb. de Ioſeph. 7*

Aſcia.

Ingenium hæreticorum. AScia, eſt inſtrumentum fabrile ad dolanda ligna: poteſt ſignificare ingenium hęreticorum, quo fabricant errores: vel prauorum perſecutionem. Pſ. 73. Iere. 10. a. *Euch. for. ſpiri. 8.*

Aſcopera, quære Vter.

Aſcribere, vide Attribuere.

Aſel.

Hæretici. ASel, id eſt, vicinus, vel ex latere. Mich. 1. c. Vbi legitur planctum domus vicinæ: vbi deſignantur hęretici, qui vicini ſunt Eccleſiæ. *Hie. ſ. Mich. 1.*

Aſer.

Chriſtus. Fœlicitas. ASer, id eſt, beatitudo, filius Iacob è Zelpha ancilla Liæ, eſt typus Chriſti: cuius eſt pinguis panis. Gen. 30. b. 49. c. Num. 1. f. Deut. 23. d. Ioſu. 19. c. deſignat etiam fœlicitatem in ex bonis operibus prouenientem: & illum qui ab errore reuocatus, ad fœlicitatem perducitur, cuius pinguis eſt panis. *Amb. de bene. Patriarch. a. Geor. Vene. canti. 1. tomo. 7. cap. 7. Beda ſ. Gen. 49. Ricar. de ſ. victor. de 12. patri. 25. 26.*

Aſer, vt naſcitur ex Zelpha, id eſt, ex ſenſualitate edomita, deſignat patientiã in aduerſis, per quam ad magnã pacẽ, & tranquillitatem animus componitur: vnde magna oritur fœlicitas.

Aſeroth.

Peruentia in ... Reſurgere à peccato. ASeroth, id eſt, atria ſiue veſtibula, vel beatitudo: quartadecima manſio filiorum Iſrael in deſerto: quò peruenerunt poſt ſepulchra concupiſcentię: vt deſignetur, quòd qui ceciderunt, debent rurſus ad virtutum veſtibulum venire: quia poſitus eſt Ieſus in ruinam & reſurrectionem. Numer. 33. c Vel deſignatur, eam animam eſſe beatam, & cordis latitudinem habere, quæ concupiſcentias mortificauit. Vel deſignatur perfectio Eccleſiæ. *Hie. de mãſionibus. Or. ſ. Nu. ho. 13. 27*

Aſia.

Aug.ſ. Apoc.ho.1 Rup.1.ſ. Apocal. — *Humanũ genus. Mundus.*

ASia tertia pars orbis,intra quam eſt Aſia minor,continens aliquot prouincias,cuius etiã vna prouincia peculiariter Aſia dicitur. Act.16.a. 19. b.Interpretatur elatio : & vt in ea erant ſeptem eccleſiæ,deſignare poteſt humanum genus.Apoc.1.a.vel ipſum mundum.

Aſinus, Aſina.

Amb.6. Exaeme. 3. Ori.ſ.Leui. ho.16. Gre.1.mor.16. Hiero.ſ.Zach. 14.

ASinus eſt animal rude & pigrum,ſeruiens hominibus ad onera ferenda:vnde & iumenti nomen habet.Solet aſſumi in ſignificationem fatuorum & deſidum.Et aſina deſignat animas ſtolidas & peruerſas.Gen. 30.g.32.b. 34.d. Exod.22.b.Deut.22.a.Iſa.30.b.Iuxta Septuaginta Zach.14.c.Ioſu.15.d.

Gre.1. mor.16.17. & 35. mor.18. Ori.ſ.Gẽ.ho.17. & ſ.Nu.ho.13.14.& ſ. Ioſu.ho.15.& ſ.Lucam.hom.13. — *Gentiles. Eccleſia ex Gentibus.*

Aſinus ſæpè ſolet ſignificare Gentiles:vt aſinus,quem ſtrauit Abraham. Gen.22.a. Et ſimplices ex Gentibus,qui ferebant onera vel legis naturæ,vel peccatorum. Gen. 49.b.Exo.20. b.21.d.22.a.Num.31.d.Iob.1. a.4.Reg.7. c.Iſa. 1. a.21.b.30.e.32.d. Zach.9. b.14. e. Matt.21.a. Marc.11.a. Luc.13.c.14.a.19.e.Ioan.12.b.Et aſina erit eccleſia ex Gentibus.

Amb.ſ.Luc.13.& 1.de Abraham.8. — *Iudei.*

Aſinus ſtratus ſignificat Iudęos legis cultũ & ſacrificiorũ ritũ habentes,& portãtes myſteria non intellecta.Gen.22.a.Ita ſignificat inſenſatam ſtultitiã Iudæorũ.Gen.42.c.43.d.44.c.47. d.1.Reg.16.d.25.c.2.Reg.16 .a.17.f.19.e.3. Regũ 2. g.13.c.Iudi.19.a.1. Par.12.g.27.d.Nee.13.b.

Hie.ſ.Iſa. Beda.ſ.Gen.22. Ori.ſ.Gẽ.ho.17.& ſ.Nu.ho.13.14.& ſ.Matth.14. — *Synagoga. Samaria.*

Aſina ſæpè ſumitur pro ſynagoga,quæ alligata erat & aſtricta legi, vel ligata funibus peccatorum.Poteſt etiam ſumi pro Samaria , quæ partem legis habebat,cui alligata erat. Gen. 49.b.Exo.20.c.23.a.Num.22.d.3.Reg.13.d.4.Reg.4.d.Zach.9.c.Matt.21.Luc.19.c.

Aug.ſer.71. — *Corpus Chriſti.*

Deſignat etiam aſinus corpus Chriſti, ſuper quem dicitur Moſes impoſuiſſe vxorem & filios,quia in corpore ſuo tulit ipſe peccata noſtra.Exodi 4.e.

Hil.ſ.Matt.cã.21 Glo.inter.ſ.Exo.4 Glo.inter.ſ.Ge.45 — *Doctores ex Gentibus. Pſeudoapoſtoli.*

Aſini decem,quos miſit Ioſeph patri ſuo , ſignificant doctores ex Gentibus. Aſinæ verò totidem ſignificant Pſeudoapoſtolos,qui miſcentur prædicatoribus.Gen.45.f.32.d.36.b.

Lyra.ſ.Gen.49. Ori.ſ.Iudi.ho.6. — *Religioſi. Laborantes in literis ſacris.*

Aſinus fortis Iſachar,ſignificat religioſos onus religionis portantes:& eos,qui laborant in ſacris literis.Gen.49.b.

Euch.for. ſpiritu.5 Beda ſ.Gen.22. Philo.de ſacrifi. Abel & Cain. Rup.6.ſ.Gen.32. — *Corpus. Labor corporis.*

Aſini nitentes,dici poſſunt corpora caſtitate ornata:& aſinus abſolutè ipſum corpus. Gẽ. 27.a.Iudi.1.c.5.b.Deut. 28. d Ioſu.9.a.15.d. Prou.26.a.Eccl'ici 33.d.Aſinus etiam ſignificare poteſt laborem ipſius corporis:vt cum primogenitum aſini mutatur oue.Exod. 13. b.Et aſinæ Cis, ſignificant ipſam carnem.1.Reg.9.a.10.a.

Aug.ſ.Pſ.31.33. Gre.2.mor.33. — *Mites. Patientia.*

Aſini dici poſſunt mites,quibus inſidet Chriſtus. Matth.21. a. Et aſinæ quæ ſeſe oneranti bus nulla ferocitatis inſania reſiſtunt,patientiam & manſuetudinem deſignant.Iob.1.a.

Greg.ſ.1. Reg.8.& 16.mor.22.& 35. mor.18. Cle.Ale.5.ſtroma. Hiero.ſ.Iob.24. — *Laborantes ſub cura maiorum.*

Aſinus errans aut ſub onere iacens , ſignificat laborantes ſub cura maiorum , & per obedientiam laborum onera portantes.Exo.29.c.23.a.1.Reg. 8.c.Gene.12.c.Nu.16.c.Deut.25.a. Et aſini pupillorum ſunt ſimplices qui ſuis laboribus paſcunt fideles Eccleſiæ.Iob.34.a.

Gentilicius ſenſus.

Aſinus etiam pupillorum dici poteſt animus eorum , qui non habent Deum patrem : vel eſt gentilis ſenſus dictus nomine rudis animalis.

Gre.17 .mor.13. — *Simplex. Infideles.*

Aſinus cadens in ciſternam, eſt ſimplex ductus in errorem.Exo.21.d.Vel eſt infidelis , forſan veniſſet ad fidem , niſi ab indiſcreto prædicatore audiſſet , quæ nondum capere poterat , vnde in errorem incidit.

Ori.ſ.Num.ho.14. — *Simplices ex Iudæis.*

Aſinæ ſunt ſimplices Iudæorum , qui ducebantur à Scribis & Phariſæis ſicut aſina à Balaã. Num.22.d.Iob.1.c.

Gre.2.mor.25. Gre.1.mor.30. Gre.2.mor.33. — *Simplices cogitationes & motus cordis.*

Aſina pigrum animal, ſed portandis oneribus deditum , ſimplices cogitationes deſignare poteſt: quia dum noſtram plerunque ignorantiam cognoſcimus , leuius onera aliena portamus. Cumque nos quaſi ſingularis ſapientiæ altitudo non eleuat , ad ferendam alieni cordis inertiam mens ſe noſtra æquanimiter inclinat. Iob. 1. a. Vel aſinæ paſcentes , ſunt ſimplices motus cordis, quos dum ſtudioſè à duplicitatis errore compeſcimus, quaſi in campo liberæ puritatis nutrimus.

Onera cõiugalia portantes.

Aſinus portans aliena onera,robur deſignat coniugalis copulæ: quia electi coniuges inuicem onera ſua fortiter portant , ne per carnis infirmitatem in fornicationis barathrum remiſſius cadant. Sed aſinus Amalec eſt interficiendus , vt honeſtas thalami mundetur ab obſcœnitate turpitudinis.1.Reg.15.a.

Amb.2.de Cain & Abel. — *Humilia opera.*

Aſini quandoque deſignant humilia opera. Gen.36.c. Nonnunquam verò opera laborioſa,ſed parum frugifera.Exo.13.b.

Gre.ſ.1.Re.8.11. & 1.mor.16.30. Chry.ſ.Gen.ho.12. Euch.for.ſpiritu.5. Beda ſ.Pro.26. — *Motus beſtiales. Omnia vitia. Superbi. Libidinoſi.*

Aſini præterea dici poſſunt in homine motus beſtiales, & amor carnalis, vnde iubemur nõ arare in boue & aſino.Ideo aſinus inter animalia immunda computatur. Exo.9.a.13.b.34.c. Deut.22.a.1.Reg.8.c.Ezech.23.c.poteſt etiam omnia vitia ſignificare:& caput aſini ſignificauit ſuperbiam.4.Reg 6.f.Et deſignat libidini deditos.Pro.26.a.Iere.22.c.

Gre.ſ.1. Re.9.10. — *Animæ peccatrices.*

Aſinæ Cis,quas quærebat Saul.1.Reg.9.a.10.a.deſignant animas peccatrices, quas quærit prædicator.

Phil. de Cherubim Aug.q.in num. 10. Gre.3.paſt.adm.13 Rup.1 ſ.Iudũ 3. Amb.ſ.Luc.19. Gre.8 mor 16 Euch.for.ſpiri. — *Brutum vitæ propoſitum. Artes victui ſeruientes. Caro. Eua.*

Aſina Balaam deſignare poteſt brutum vitæ propoſitum, cui omnis inſipiens inſidet.Num. 22.e.Et artes victui deſeruientes,quę ſunt indifferentes.Eadem loquens,deſignat Deum ſtulta mundi electurum,vt ſapientes confunderet.Deſignat etiam carnem,quæ percuſſa flagello ſuo menti Deum indicat,quem mens ipſa carni præſidens non videbat.Et aſina,cui inſidebat Axa,eſt caro,quam regit anima.

Aſina mater pulli,ſignificare poteſt Euam matrem cunctorum viuentium.Luc.19.c.

Pigritia ſtultorũ.

Aſini,ſtultorum pigritiam quandoque ſignificant.Deu.22.a.Non iunges bouem & aſinũ, ac ſi diceret:Fatuos ſapientibus in prædicatione non ſocies:ne per eum, qui implere rem nõ valet,illi, qui præualet,obſiſtas. *Geor.Venet.canti.2.ton.7.cap.17.*

Pars animalis in homine. Aſina dici poteſt in homine pars animalis,& vocatur vocabulo fœmineo, quia eſt pars inferior:nam ſuperior ratio in maſculino nuncupari ſolet. *Fun.ſor.ſpi.ſitua.5. Gre.27.mor.15.*

Immundicia. Aſinus immundiciam quandoque deſignare poteſt.Exo.13.b. *Aug.q.in Exo.i.24.*

Cupiditas temporalium. Aſinaria mola.Mat.18.a.Marc.9.f.deſignare poteſt cupiditatem rerum temporalium, cui ſtulti & cęci alligantur.

Aſini maxilla.Iud.15.d.vide Mandibula.

Aſini ſepultura.Ier.22.c.vide Sepelire.

Aſiongaber.

ASiongaber,id eſt,lignum viri vel robuſti,aut conſilium viri vel robuſti: trigeſima ſecũda manſio filiorum Iſrael in deſerto,quò peruenitur poſt Ebrona, quando quis poteſt dicere:Cùm factus ſum vir, euacuaui quæ erant paruuli.Num.33.d.3. Reg.22.g.2.Par.8.d.Vt interpretatur ligna viri,ſiue dolationis hominis:deſignat eos, qui faciunt in domo Dei vaſa apta *Deo docendo & læuigando.* *Ori.ſ.Nu.ho.27. Hie.de manſio.*

Aſmodeus.

Princeps libidinis. ASmodeus, id eſt,deſtructor,vel diſſipator,aut delicti abundantia, vel peccatum abundans, ſiue ignem menſurans:nomen dæmonis, qui impediebat copulam virorum cum Sara,quæ poſtea fuit vxor Tobiæ iunioris.Tob.3.b.Solet poni pro principe libidinis. *Glo.int.ſ.Ioſ.11.*

Aſor.

Mundus. ASor, id eſt atrium,aut fœnum:nomen vrbis in tribu Iuda.Ioſ.11.a.15. d. 1. Reg. 12. b.4. Reg. 15.f.Significat mundum,cuius rex eſt Iabin,id eſt,diabolus.Luc.11.c.

Aſpergere, Reſpergere, Spargere, Conſpergere, Diſpergere.

ASpergere eſt velut imbre aquam guttis diſperſis infundere, aut etiã aliquid aliud ſpargere. Diſpergere autem eſt in diuerſas partes ſpargere.Cõiunximus autem omnia,quæ ſunt in titulo,propter cognatam ſignificationem.

Apertio lateris Chriſti. Aſpergere ſepties ſanguinem contra velum, & contra propitiatorium, & contra altare, deſignabat dilacerationem futuram carnis Chriſti,vt inde fluerent Sacramenta. Leui.4.b.d. 18.b.16 c.d.Nu.19.a.Deſignabat etiam ſeptuplex aſperſio ſiue per ſanguinem,ſiue per oleum fieret,ſeptiformem gratiam donorum Spirituſſancti:& remiſſionem contra ſeptem dæmonia eiicienda.Leui.14.a.c.2.Par.29.c.Et manifeſtationem myſteriorum cæleſtium per ſanguinem Chriſti,collatis donis Spirituſſancti. *Ori.ſ.Leui.ho.3.8. Aug.q.in Nu.33. Iſyc.ſ.Leu.4.16. Rup.1.ſ.Leu.14.*

Dona Spirituſſancti. Manifeſtatio myſteriorum. Mundatio per ſanguinem Chriſti. Baptizari. Aſpergens Moſes Aaron & filios eius ac eorum veſtes vnguento & ſanguine. Leu. 8. f.cõmunicationem ſanguinis Chriſti,quo mundamur ſignificauit.Idem deſignauit, cùm ſanguinem vituli reſperſit Moſes in populum Ex.24.b.Heb.9.f.10.d.Aſpergit etiam Chriſtus gẽtes multas.Iſ.52.d.quum eas abluit per paſſionem & baptiſmum.Aſpergi etiam aqua luſtrationis.Nu.8.b.19.b.eſt baptizari.Ad idem referri poſſunt aſpergere ſuperliminare, & poſtes domus ſanguine agni.Ex.12.b.Et aſpergere de ſanguine pulli columbę parietem altaris.Leu.5.b.Et aſperſerunt ſacerdotes manus ſuas ſanguine.2. Par. 35. b. mundantes opera ſanguine Chriſti. *Iſy.ſ.Leu.8. Gle.int.ſ.Num.8.*

Baptiſmus. Vindicta Dei. Aſpergens Moſes cinerem de camino in cælum, deſignat Chriſtum aut Sanctos omnem populum Domino præſentantes.Exo.9.b.

Aſperſa veſtis ſanguine hoſtiæ pro peccato.Leu.6.d.eſt quum homo in carne baptizatur: qua aſperſione lauari dicitur,quia per ſanguinem Chriſti in baptiſmo homo mundatur. *Iſyc.ſ.Leu.6.*

Aſperſus ſanguis hoſtium ſuper veſtimenta Chriſti.Iſ.63.a.Apoc.19.c.Heb.12.f.1.Petr.1.a. deſignat vindictam,qua Chriſtus percutit dæmones,& malos. *Hie.ſ.Iſ.63.*

Aſpergit Dominus hyſſopo.Pſ.50.quum infundit humilitatem.

Fuga Apoſtolorum. Diſperſa oſſa Chriſti Pſ.21.fuerunt Apoſtoli,cùm in paſſione,relicto eo,fugerunt. Et quũ miſſi ſunt ad prædicandum,ſicut oues in medio luporum. *Aug.& Gre.ſ.Pſ.50.*

Puritas à vitiis. Miſericordia Chriſti. Conſperſa farina aut ſimila oleo,puritatem à vitiis deſignat & miſericordiam, qua Chriſtus paſſus eſt pro nobis.Exo.12.e.Leuit. 6. b.7.a. 8. e.9.a.14.b.Conſperſa etiam oleo azyma aut panes,deſignant abundantiam miſericordiæ: aut attribuere bona miſericordiæ Deo donanti.Exo.29.a.d.Leu.2.a Num.6.c.18.a. *Aug.ſ.Pſ.21. Glo.int.ſ.Pſ.21. Iſyc.ſ.Leu.6. Gre.ſ.Ezec.ho.12.*

Conſperſio noua actus corporis & animæ deſignat,quorum primitiæ ſunt opera ſpiritualia.Eſt etiam noua doctrina Chriſti.1.Cor.5.d. *Amb.2.de Cain. & ſ.1.Cor.5.*

Temperãs Deus tribulationem. Spargit Deus nebulam vt cinerem Pſ.147.quum tribulationis rigorem temperat: vel quum per obſcuram promiſſionem ducit ad pœnitentiam. *Aug.ſ.Pſ.147.*

Pœnitentia. Aſperguntur cinere,qui ſunt in triſtitia. Eſter 5.a.1.Reg.4.c.2.Reg.1.a.13.d 3.Reg.20.g.Ier. 6.g.25.g.Iob 2.d.Thr.2.d Mich.2.c.2.Mach. 10. f. Solet autem ſignificare humilitatem pœnitentiæ.Et conſpergi puluere,eſt humiliari.Mich.1.c. *Gre.ſ.1.Reg.4. Hu.ſ.Thr.2.& ſ.Mich.1.*

Confutatio hæreticorum. Aſpergere puluerem raſuræ parietis,eſt confutare hæreticos.Leu.14.f.Idem deſignare poteſt,quum Ioſias diſperſit cinerem idolorum in torrentem Cedron. *Glo.int.ſ.Leu.14.*

Prædicare Chriſtum. Spargunt nubes lumen,cùm Apoſtoli aut prædicatores Chriſtum prædicant :& quũ ſpar- *Hie.ſ.Ioh 38. Gre.27.mor.22.& 9.Mor.12.*

gitur lux fidei ſuper corda credentium. Iob.37.b.38.c.

Gre.1.paſto.1.& ho.17. — *Diſtractio eccleſiaſticorum.*

Diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in plateas. Thre. 4. a. quum viri eccleſiaſtici cauſa ſecularium foras lata itinera expetunt: qui ad ornamenta Eccleſiæ quaſi in ſecretis ſanctuarij vacare debuerant.

Hie.ſ.Mal.2. — *Diſſipatio, & condemnatio hæreticorum.*

Diſpergit Deus ſtercus ſolemnitatum in faciem ſacerdotum. Mal.2.a. quum eos cõfundit in peccatis ſolemnitatum malè celebratarum.

Ori.ſ.gen.ho.17. & ſ.Ier.ho.2. Gre.15.mor.22.

Diſperſit Deus ædificantes turrim: quia malorum eſt diſpergi, ne ſimul ſe conſolentur, & ne mala tractent. Gen.11.b.Ier.13.c. Et diſpergit turbo fauillam, quum ira Dei mittit malos in infernum Iob 21.c.Pſ.58.91 Sap.11.d.Iſ.33.a.Ezec.20.f.Dan.4.b.1.Mac.10.g.Luc.1.e. Diſperget etiam Dominus habitatores terræ, quum mittet malos in tenebras exteriores.Iſ.24.a.

Prædicatio.

Diſpergi nuncios Saulis in vulgus, eſt prædicatores mitti ad ſimplices erudiendos. 1. Reg. 14.c Ioan.7 c.Acto.8.a.10.c.

Hie.ſ.Ier.13. & ſ. Eze.6. & ſ.pſ.21. & ſ.Iſa.30. & ſ. Zac.13. — *Diuiſio hæreticorum.*

Diſpergit Deus virum à fratre ſuo, quum facit diſcindi hæreticos in diuerſos errores. Ier. 13.b.15.b. Et diſperſa oſſa filiorum Iſrael circum aras. Ezec.6.a. ſunt hæreſiarchæ confuſi circa ſuos errores, & ab inuicem ſeparati Diſpergere etiam laminas ſculptilium, eſt diſſipare errores hæreticorum.Iſ 30.c Et diſperſæ duæ partes populi ſunt Iudæi & Gentiles, qui in infidelitate permanſerunt. Zac.13.d. Et aſperguntur parietes maculis, quum de ordinibus Eccleſiæ aliqui in hæreſim incidunt. Leu.14.e. Sic aſperſus paries ſanguine Iezabelis.4.Reg.9.g.

Hie.ſ.Nah.3. — *Reſipiſcentia deceptorum ab hæreticis.*

Diſperſus populus Aſſur ſuper montes, deſignat deceptos ab hæreticis reuertentes ad Eccleſiam. Nah.3.d.

Ori.ſ.Eze.ho.6. Hie.ſ.Ier.3. — *Anima peccatrix.*

Conſperſa ſanguine Hieruſalem, eſt anima maculata peccatis & homicidiis. Ezec. 16.a. Et diſperſit Hieruſalem vias ſuas alienis. Ierem. 3. e. quum anima conuerſa eſt ad errores & ad vitia.

Ricar.de S. Victo. de ſecur.conſciẽ.22 — *Diſſipatio cõtemplationis.*

Diſperguntur fructus ſuccisæ arboris. Dan 4.b. quando importuna variarum concupiſcẽtiarum incurſione ſtudium meditationis diſſipatur: & ſubtilitas inueſtigãdi, intelligendique facultas, cogitationum egreſſione confunditur.

Amb.de Cain.4. — *Incitatio voluptatis.*

Aſpergens meretrix cubile ſuum odoribus. Prou.7.c. deſignat voluptatem varia afferentẽ incitamenta ad peccandum.

Hier.ſ.Eccleſiaſten.3. Cle.Alex.6.ſtrom. — *Eleemoſyna.*

Spargendi tempus. Eccleſiaſtæ 3.a. poteſt diſperſionem Gentilis populi indicare. Vel deſignat tempus dandi eleemoſynam: iuxta illud. Pſal.111. Diſperſit dedit pauperibus. Vbi etiam conſiderandum, quòd ille diſpergit, & dat pauperibus, qui ſermones diſponit in iudicio.

Gre.3.mor.19. — *Senſus terrenus hæreticorum.*

Spargentes amici Iob puluerem ſuper capita ſua in cælum. Iob 2.d. ſunt hæretici, qui ſeculari intellectu mentem corrumpunt, & de verbis cæleſtibus terrena ſentiunt: atque diuina verba plus diſcutiunt, quàm capiunt: & in præceptis Dei per terrenam intelligentiam vltra ſuarum mentium vires enituntur. Huc referri poteſt, quum Semei ſpargebat puluerem in Dauid 2.Reg.16.c.

Glo.int.ſ.Exo.32. — *Baptiſmus gentium.*

Aſpergere puluerem vituli conflatilis in aquam. Exod. 32.c. eſt adducere Gentes idololatriæ deditas ad baptiſmum.

Hil.ſ.Pſ.58. Arn.ſ.Pſ.146. Aug.epiſt.59.& ſ. Pſ.58. Bed.ſ.Exo.5. — *Diſperſio Iudæorum. Separatio hæreticorum ab eccleſia.*

Diſperſiones Iſraelis, deſignabant Iudæos per vniuerſum orbem diſpergendos. Vel deſignant eos, qui per hæreſim, aut infidelitatem ſeparantur ab Eccleſia. Pſ.58.146. Exo.5.b. Deu. 4.d.28.g. Eccl.48.c. Ier.9.c 15.b.11.b.40.f. Ezec.5.a.6.a.28.g.36. a. 34.b. Ioel.3.a. Zach.2.b.7. d.1.Mach.6.a.2.Mach.1.f.Ioan.11.g Iacobi.1.a.

Hie.ſ.Soph.3. — *Gula, & libido communia vitia.*

Diſperguntur in Iſrael Simeon, & Leui: quia non acceperunt ſorte hæreditatem, vt aliæ tribus: & deſignant Iudæos diſperſos inter Chriſtianos. Vel deſignant vitia omnibus communia, nempe gulam, & libidinem. Gen. 49.b. Soph.3.b.

Arn.ſ.Pſ.58. Rup.7.ſ.gen.8. — *Dæmones. Iudæi. Apoſtoli.*

Diſperguntur ad manducandum, vel dæmones, quum quærunt quem deuorent: vel Iudæi ad ea, quæ non illis licebant, niſi in templo. Pſal.58. Vel Apoſtoli ad prædicandum Gentibus, ob Iudæorum infidelitatem.

Gre.ſ.1.Reg.11. — *Debilitas motuum carnaliũ.*

Diſperſi Ammonitæ in fuga. 1.Reg.11.c. ſunt motus carnales, licet non extincti, non tamen vim habentes contra abſtinentem.

Aug.de paſt.8. Hie.ſ.Ier.23. Cyri.7.ſ.Ioan.5. Gre.ho.14. — *Tentantes dæmones, & hæretici ſchiſmata facientes.*

Diſpergit oues lupus, quum diabolus in diuerſa vitia trahit animas. Ioannis 10.b.16.g. Diſpergentes legem Dei ſunt vel homines, vel dæmones trahentes animas ad vitia: vel ſchiſmata facientes. Ier.10.d.23.a.3.Reg.22.c.2.Par.10.b.e.Par.18.d.Iſa. 11.c.56. c. Soph.3.b.Hab.3.e. Zach.1.d.13.c.Mat 26.c.Marc.14.

Gre.14.mor.10. — *Fœtor libidinis.*

Aſpergitur ſulphur in habitaculo iniqui, quum accenditur fœtore libidinis. Iob 18.c.

Glo.ord.ſ.Leu.13. — *Peccatum. Error de anima.*

Aſpergitur caro viua lepra, quum anima inficitur peccato. Leuit.13. c. vel quum quis errorem habet de anima.

Glo.ord.ſ.Eccl.43. Glo.ord.ſ.Ier.7. Glo.ord.ſ.gen.30. — *Idololatria. Imitatio Sanctorum.*

Aſpergit aquilo niuem. Eccl.43.c. quum diabolus ſibi in frigore malitiæ ſedem parat.

Conſpergentes mulieres adipem. Ier.7.d. erant idololatriæ vacantes.

Reſperſi agni & oues diuerſo colore. Geneſ.30. g.31. b. Sunt diuerſa Sanctorum exempla imitantes.

Glo.ord.ſ.Iſa.28.

Spargere cyminum. Iſ.28.g. Eſt corripere ſimplices viuentes.

Aſpernari, vide Contemnere.

Aſperum, vide Acerbum.

Aſpicere, Aſpectus, Inſpicere, Intueri, Perſpicere. Proſpicere, Circumſpicere, Reſpicere.

ASpicere eſt oculis aliquid contemplari. Adiunximus in titulo cognata verba, quia quantũ ad allegorias parum habent diſcriminis. Reſpicere autem præter hoc, quod eſt aſpicere, eſt etiam vergere: vt reſpicere ad Orientem vel Aquilonem. Et intueri eſt conſiderare.

Approbare. Conſiderare. Intendere. Miſereri. Obſequi. Rationẽ habere.

Aſpicere ſecundum hoc competit Deo, quod nihil eum latet, ſed omnia illi ſunt præſentia, omniaque intuetur. Dicitur autẽ Deus aſpicere ſeu reſpicere aliquos, quũ illis ſuccurrit, aut eos approbat: ſicut dicitur reſpicere humilia: ſicut reſpexit Deus munera Abel. Ge.4.a.31.f.g.47.f.Exo.2.d.4.g.Le.26.b.Deut.26.d.1.Re.1.b.9.c.Iob.28.c.30.c.Pſ.10.13.21.32.52.65.79.83.101.112.118.137.Eccl'i 1.d.3.d.11.b.17.a.34.c.35.d.39.c.42.c.Thr.5.a Mar.10.c.Ioã.1.f.Reſpexit etiã Chriſtus Petrum, præueniendo per gratiã ſuam, & incutiendo dolorẽ. Nemo enim reſipiſcit, niſi quem Chriſtus reſpicit. Luc.22.g. Ita dicitur ſapientia inſpicere omnes dormiẽtes. Sapi.7.d.Eccl'i.24.d. Et reſpiciens Dauid ſuper Miphiboſeth, eſt Deus fauens miſeris. 2.Re.9.c.16.c.3.Re.8.c. Iudith 6.d.13.a.Pſ.12.30.34.73.85.89.Pro.5.d.Iſa.58.a.60.d.64.c.66.a. Ier.5.a.Hab.1.a.3.a.Nu.16.c.Amos 5.g.Mala.2.c.2.Mach.1.f.Luc.1.c. Non aſpicit autẽ viſus hominis poſt hanc vitam. Iob.7.b. quia tunc Chriſtus non miſeretur. Proſpexit iuſtitia de cælo. Pſ.84. quum peccatorem pœnitentem non punit, ſed liberat, & iuſtificat. Et aſpectus ſuper rotas, deſignat curam, quam Chriſtus habet de nobis. Ezech.1.g.

Gre.19.Mor.4. & ſ.1.Reg 9. Hila.ſ.Pſal.52.65 Ori ſ.Leuit.ho.16. Amb.ſ.Pſal.118. ſer.17.& ſ.Luc.22 Ruper.11.ſ.Matt. Gre.9.Mor.13. Aug.ſ.Pſalm.84

Punitio.

Aſpicit etiã Deus puniendo. Deut.9.d.Gen.31.g.Iudith 6.d.9.b.Iob.28.d.35.d.40.a.Pſ.24.103.Exo.14.f.Pro.10.b.Eccl'ici 5.b.2.c.16.c.Haba.1.b.3.c. Sic autẽ aſpicit ſæpè, vt cõuertãtur.

Hila.ſ.Pſalm.118 Aug.ſ.Pſal.103.

Mortuus Chriſtus pro omnibus

Reſpicit etiam Deus de cælo bonos & malos, qui pro omnibus mortuus eſt. Pſ.32.Iob.28.d.33.d. Circumſpiciens Deus, aut Chriſtus, eſt quærens credentes, & examinans vias hominũ. Iſa.63.b.Mar.3.a.d.5.c.Eccl'ici 7.b.23.c.

Ruper.11.ſ.Matt. Baſi.& Arn.ſ.Pſ.32.

Cognoſcẽs Deus corda hominum.

Aſpicere theſauros grandinis, eſt cognoſcere corda prauorũ in bonum conuertenda: quod eſt Dei. Iob.38.c. Vel poteſt intelligi tolerantia, qua Deus malos ſuſtinet. Ipſe quoque Deus dicitur inſpector cordis. Prou.24.b.1.Reg.16.b.Eccl'ici 23.c.

Gre.29.mor.10.11. & 32.mor.3.

Splendor diuinæ lucis. Illuſtratio doctrinæ euãgelicæ Concordia veteris & noui teſtamenti.

Aſpectus æris candentis, deſignat ſplendorem diuinæ lucis. Ezech.1.b. Et aſpectus lampadarum, eſt illuſtratio doctrinæ Euangelicæ. Eze.1.d.8.a. Aſpectus etiam horribilis rotarum & cryſtalli. Eze.1.e.f.10.b. deſignat miraculum doctrinæ Euangelicæ, & comminationẽ iudicij & inferni, quæ in Scriptura habentur. Reſpicientia ſe cherubim, deſignant concordiã veteris & noui Teſtamenti. Et reſpiciunt propitiatorium, quia commendant miſericordiam Dei: vel prædicant Chriſtum: vel quia nutui diuino intendunt. Exo.25.b.37.b. Vel deſignant iuxta Originem concurſum Verbi & Spiritus ſancti in anima Chriſti: vel concordiã, quę eſt in cæleſtibus. Reſpectantes ſe inuicem humeruli ſubter labium æneum, ſunt ſcripturæ Prophetarum inuicem concordantes. Reſpiciunt ſe etiam cherubim, quum ſic contemplamur vnitatem diuinam, vt ſeruemus perſonarum trinitatem: & ſic contemplamur trinitatem, vt non tollamus eſſentiæ vnitatem.

Hier.ſ.Ezec.1. Gre.ſ Ezech.ho.6. Orig.ſ.Rom.3. Cyril.de incar.vnigeniti.13. Ricar.de S.Victo.4.de arca.myſti.19

Conſpiciens Moyſes duos Hebræos rixantes. Exod.2.b. deſignat Chriſtum tollentem diſcordias fratrum: & concordantem vtrumque populum.

Glo.ordi.ſ.Exo.2.

Illuminãs Chriſtus per ſẽſibilia

Proſpiciens ſponſus per feneſtras. Canti.2.c. eſt Chriſtus illuminans per ſenſus: vt per ſenſibilia veniamus in notitiam ſpiritualium, vel eſt manifeſtans ſe in carne paulatim per myſteria Prophetarum, quæ ipſe declarauit: & tunc partim ſe abſcondebat, partim per miracula manifeſtabat: & proſpectus hic eſt dilectionis. Proſpexit etiam per retia ſeu cancellos, quia ſolus vicit retia diaboli: & inde vocat nos, vt per multas tribulationes poſſimus in eius regnũ intrare. Reſpicit etiam per feneſtras, quum mors non intrat in nos per feneſtras.

Orig ſ.Cãt.ho.2.3 Amb.de Iſaac.4. Gre.ſ.Canti.2. Ber.ſ.Cant.ſer.57

Contemplatio cæleſtium. Diabolus. Vocatio gentiũ.

Reſpicientes oculi aquilæ de longè eſcam. Iob.39.d. ſunt contemplantes in hac vita beatitudinem cæleſtem, per ſpeculum in ænigmate.

Gre.31.Mor.35. Hie.ſ.Iob.39.

Vel deſignatur diabolus, qui ſagaciter conſiderat bonos vt eis inſidietur.

Reſpexit Deus ad Abel & ad munera eius. Gen.4.a. quia fidem noui Teſtamenti ex innocentiæ gratia Dominum laudantem, veteris Teſtamenti terrenis opibus antepoſuit.

Beda ſ.Gene.4.

Reſpicere ad aquilonem, eſt intendere ad vocationem Gentium. Exo.26.d.Leui.1.e. Sic reſpiciebant lucernæ contra boream ad menſam panum propoſitionis. Num.8.a.

Glo.ord.ſ.Leuit.1.

Prædicatio.

Reſpicit porta templi viam aquilonis. Ezech.40.c. quum prædicator vitam peccatoris agnoſcit, eique interiora vitæ per verbum prædicationis aperit. Et reſpicit turris Libani contra Damaſcum. Cantic.7.b. quum Gentilitas inſtruitur: vel cùm prædicatores impugnant peccatores: aut peccata.

Gre.ſ. Eze.ho.19. & ſ.Cantic.7. Ambr.ſ.Pſal.18. ſerm.5

Ducens Chriſtus ad Patrem. Sapiẽtia Chriſti. Eleuari in contemplationem diuinorum. Quærere auxiliũ à Deo.

Reſpicit ad Orientem facies templi, hoc eſt, ad cæleſte numen: & reſpicit ad viam Orientalem porta templi, quum Chriſtus ducit nos ad Patrem. Ezech.40.b.43.a.44.a.47.a.

Amb.de inſtit.virg.8. Hie.ſ.Eze h.47.

Circumſpiciens Moſes occiſurus Ægyptium. Exod.2.b. indicat diligentiam cauentis: & deſignat ſapientiam Chriſti, qua victus eſt diabolus.

Gre ſ.Ezec.ho.15. Glo.int.ſ.Exod.2.

Circumſpicit onager montes paſcuę ſuæ. Iob.39.a. quum Sancti eleuantur in contemplationem dininorum & angelorum. Et quum Iudæi aſpiciunt ſuos doctores. Et quũ Chriſtus reſpicit ſuperbos, quos conuertit. Suſpicere in cęlum, eſt contemplari cæleſtia, & quærere auxilium à cælo, vel à Deo. Gen.15.b.Iob.35.a.Dan.13.d.Actor.1.b.Iſa.38.c. Reſpicere etiam in cælo, eſt in illud æternitatis lumen intelligentiæ oculos tota intentione figere.

Gre 30.mor.29.34 Hie.ſ.Iob.39. Hier.ſ.Iſa.8 Ricar.de S.Victo.de ſecur.cõſcien.45

Digitize

Greg.27.mo.2. Hie.ſ.Iſa.22. Daniel.4.g.Idem eſt reſpicere ſurſum.Luc.13.e.Iſa.8.d. 38.c.Et inſpicere in montem, eſt cõtemplari alta.Exodi.25.d.Aſpicere etiam in Sion,eſt contemplari cæleſtia. Mich.4. d. Hebr. 11.f.Et aſpicere ad Dominum,eſt ipſum inuocare. Intueri autem ipſum procul, eſt per effectus ipſum cognoſcere. Iob. 19.d.36.d.Iſa.17.c.22.c.Ioel.1.d.Mich.7.b. Zacha.12.c.Num.21. b.Hebr.7.a.11.c.12.a.1.Petr.7.c.Suſpicere etiam ſurſum & intueri terram, eſt vndique quærere auxilium.Iſa.8.d.

Ori.ſ.Mat.cap.14 Aſpicit Chriſtus in cælum,vt oſtendat virtutem à Deo venire.Matth.14.b.Acto.1.b.Mar. 6.f.7.d.Luc.9.b.

Glo.int.ſ.Gen. 39. Aſpectus decorus Ioſeph, deſignat Chriſtum ſpecioſa forma præ filiis hominum:cuius aſpectu non eſt defraudatus Iacob.Gen.39.b.48.b.49.c.Et Dauid, qui etiã dicitur aſpectu decorus,quaſi radians decore viſionis interna contemplatione.1.Reg.16.c. *Decor Chriſti.*

Glo.inter.ſ.Iſa.52 Aſpectus inglorius Chriſti,fuit in paſſione.Iſa.52.d.53.a.Nume.24.c.

Cle.Alex.1.peda.5 Proſpiciens Abimelech per feneſtram, ludentem Iſaac cum Rebecca. Gen.26.b.deſignat Chriſtum reſpicientem fideles & Eccleſiã,ludentes in exercitatione laudum Dei: vel eſt Philoſophus admirans ludum ac diſciplinam fidelium,cum tolerantia: vel eſt Conſtantinus magnus veniens in cognitionem fidei.

Greg.ſ.1.Reg.6. Aſpiciunt arcam euntem prælati, quum conſiderant,an ii,quos ſuo arbitrio viuere ſinunt, vtantur libertate ad bonum.Sic aſpiciebant ſatrapæ Philiſthinorum arcam.1.Reg.6.b.

Glo.ord.ſ.Exo.28 Reſpiciens latus ſuperhumeralis, rationale. Exod.28.d. deſignat ordinanda eſſe operã, & adàptanda ad rectam intentionem.

Greg.25.Mor.1. Aſpectus virgarum, ad quem concipiebant oues. Gen. 30. f. deſignat contemplationem exemplorum & doctrinarum ſacrę Scripturę. *Studium ſacræ Scripturæ.*

Glo.ord.ſ.Exo.33. Amb.de Abra.6. Aſpicere poſt tergum Moyſi. Exo. 33. b. eſt intelligere inferiora legis, & ſuperficiem literæ.

Gre.ſ.Ezec.ho.3. Cyril.de adorat.in Spirituſancto. Reſpicere poſt tergum,eſt affectu redire ad priſtina vitia. Gene.19.d.1.Reg.24. b.2, Reg.2. d.Luc.9.g.Eſt etiam velle ſeruare legem veterem poſt Euangelium. *Reditus ad vitia. Obſeruare legẽ cum Euangelio.*

Rup.6.ſ.Geneſ.12. Glo.ordi ſ.Gen.13 & ſ.Iere.4.& ſ. Iſ.5. Conſpiciens Abraham terram,eſt contemplans futura promiſſa.Gen.13.d.Num.13. d. Iudi.18.a.Aſpiciens autem Ieremias terram & Carmelum, eſt contemplans, quàm facilè omnia caduca decorem ſuum amittant. Ieremiæ 4.f.Iob.7.b.Aſpicere etiam in terram, eſt quærere terrenum auxilium hominum.Iſa.5. g. Non audendo quærere diuinum propter Deum offenſum. *Contemplari promiſſa & rerum labilitatem. Quærere terrenũ auxilium.*

Ricar.de S.Victo. de ſecu.conſcien.15 Aſpectus arboris eſt vſque ad terminos vniuerſæ terræ. Dani.4. b.quum notitia virtutis ſic habetur,vt iam quid in ſingulis rebus poſſumus, multo ſtudio, multo exercitio didicerimus. *Cognitio incarnationis.*

Gre.18.mor.21. Aſpicere hominem,eſt cognoſcere Verbum Dei incarnatum.Iſa.38.c.Non eſt autem intuitus populus Iudæorum oculos vulturis. Iob. 28.b. quia non cognouit intentionem incarnationis Chriſti,& operam redemptionis.

Hier.ſ.Ioel.2. Aſpectus equorum in locuſtis. Ioel. 2. a. Nahum. 2.b. deſignare poteſt velocitatem diuinæ punitionis. *Velox Dei punitio.*

Hier.ſ.Iſa.14. Intuens Abraham Sodomam & Gomorrham, quum deſtruerentur. Gen. 19. f. deſignat eum,quem faciunt aliena pericula cautum.Sic proſpiciunt Luciferum, qui eius naturam & caſum contemplantur. Iſa. 14. d. Sic etiam licet intueri locum diuitis aut ſuperbi poſt mortem eius Iob.27.d. *Cauere ſibi alieno periculo.*

Gre.15.mor.3. Non intuetur locus hypocritæ ipſum hypocritam.Iob.20.b.quum linguæ adulantium non ſequuntur hypocritam ad iudicium.

Greg.ſ.Cant.6. Intueri ſponſam aut Salamitidem. Canti. 6. d.eſt recognoſcere & contemplari Synagogã in fine mundi fidem amplectentem.Ad idem referri poteſt, quum Balaam extremam partem populi Iſrael intuitus eſt.Num.22.g. *Conuerſio ſynagogæ.*

Greg.ſ.1.Reg.16. Non reſpicere vultum nec ſtaturam Eliab maioris fratris Dauid.1. Re.16.d. eſt non prædicare in Eccleſia opera nec ſcientiam ſine humilitate.

Aſpicientes dicuntur Prophetæ cognoſcentes diuinam veritatem.Iſa.30. b. *Propheta.*

Aſpiciens fructum ante maturitatem autumni.Iſ. 28. a. deſignat diabolum quærentem in hac vita,quem deuoret. *Diabolus.*

Glo.ord.ſ.Leuit.13 Aſpiciens ſacerdos veſtem leproſam,aut conſiderans locum maculę leproſi.Leui.13.d.e. eſt examinans vitia peccatoris.Sic reſpexit Aaron Mariam leproſam.Num.12.c. *Sacerdos examinans peccatorũ.*

Aſpectus delectabilis ligni ſcientiæ boni & mali. Gen.3.b.

Lyra.ſ.Iudith.8. Aſpectus elegãs Iudith,deſignat decorem Eccleſiæ & beatę virginis Mariæ.Iudith 8.a.11.d. *Decor eccl.& B. Mariæ.*

Aug.ſ.Pſ.65. Aſpicere iniquitatem in corde.Pſ.65.eſt eam approbare,& diligere. *Diligere iniquitatem.*

Glo.ord.ſ.Haba.2 Ruper.ſ.Haba. 2. Greg 13.mor.16. Aſpicere nuditatem proximi.Haba.2.c.eſt gaudere de ſubuerſione proximi: quod eſt diaboli & antichriſti. Iudæi quoque aſpexerunt nuditatem Chriſti, quando crucifigentes eum, iudicauerunt derelictum à Deo. *Gaudere de malo proximi. Iudæi crucifigẽtes Chriſtum.*

Aug ſ. Pſalm.9. Hie.ſ.Mich.4. Intuens hoſtis Iob terribilibus oculis.Iob.16.b.deſignat Iudæos clamantes contra Chriſtũ Crucifige,crucifige. Vel deſignat diabolum,qui prauorũ conſiliis non ceſſat mala exquirere, quibus Eccleſiam, aut animam ſemper deterius affligat. Sic oculi eius vel Antichriſti reſpiciunt in pauperem, quia perſequuntur pauperes Spiritu. Pſ. 9. Sic etiam intuita eſt ancilla Petrum.Luc.22.f.Aſpiciunt oculi inimicorum in Sion,quũ deſpiciunt Eccleſiam. Mich.4.d. *Diabolus perſequens Eccleſiã, aut animam.*

Ad hæc referri poteſt aſpectus terribilium beſtiarum. Sap. 11.c. Et aſpectus terribilis Aſſueri. Eſter 15.e. Et intuitus terribilis ſtatuæ. Dan. 2.e.

Furor dæmonũ in iudicio. Aſpectus quadrigarum quaſi lampades & fulgura. Nah. 2. b. deſignant dæmones etiam in iudicio veterem ſpirare furorem, & quaſi fulgura, huc illucque diſcurrere. *Hie.ſ.Nah.2.*

Curioſitas. Aſpicere per feneſtras, videtur in malum ſumi, & curioſitatem dicere: vt proſpexit Michol Dauid per feneſtram. 2. Reg. 6. c. 4. Reg. 9. f. 2. Mach. 3. d. Et proſpicit meretrix iuuenem de feneſtra. Prou. 7. b. Et ſtultus reſpicit in domum à feneſtra. Eccle. 21. d. Sed datur etiam in bonum reſpicere per feneſtras ſapientiæ. Eccl. 14. d.

Cognitio propriæ infirmitatis. Reſpicere non audens Moſes contra Deum. Exo. 3. b. Cognitionem indicat propriæ infirmitatis, & Dei reuerentiam. *Lyr.ſ.Exo.3. Ori.ſ.Nu.ho.27.*

Reſpicere Beelſephon è Phiarioth, eſt tendere ad perfectionem. Nu. 33. a.

Reſpiciens Elias ad caput ſuum ſubcinericium panem 3. Reg. 19. a. vide Panis.

Reſpicere ad gentem, quæ ſaluare non poterat. Thr. 4. c. Hoſ. 3. a. Pſ. 39. Iſ. 17. c. Ecc. 51. b. eſt reſpicere ad diuites, potentes, & hæreticorum principes. *Glo.int.ſ.Thr.4.*

Reſpicientes rami cedri, aut vineæ ad aquilam. Eze. 17. b. deſignabāt regnum Sedechię ſubiectum eſſe regi Babylonis. *Hie.ſ.Ezec.17.*

Circunſpicere in vicos ciuitatis, curioſitatem vanam deſignat. Eccl. 9. b. & occaſionem ruinæ paratam. *Lyr.ſ.Eccl.9.*

Curioſitas. Reſpectus dicit reuerentiam quandam honori alicuius exhibitam. Pſ. 72. Sap. 2. d. 3. b. 4. c Eccl. 41. d.

Aſpectus ſanctuarij contra aſpectum altaris lignei. Ezec. 41. c. *Rup.ſ.Cant.6.*

Reſpicit turris Libani contra Damaſcum, quum per diſcretionem operamur opera ſpiritus contraria operibus carnis. Cant. 7. b.

Aſpirare, quære Spirare.

Aſpis.

Aſpis eſt ſpecies venenati ſerpentis, gignitur in Aphrica, parit oua, eiúſque venenum ferè repentè dicitur interficere: cuius ictui nullum eſt remedium: ferturque aliquando volare. Dicitur etiam alteram aurem quàm preſſius poteſt, terræ infigere, alteram verò caudæ immiſſione obturare, ne audiat vocem incantantis. Pſ. 57. *Ariſt. 8. de hiſt. animal. 19. Gre. 15. mor. 7. 8.*

Dæmones. Inuidi. Hæretici. Iudæi. Deſignare poſſunt aſpides peſtilentiſſimos dæmones: interdum inuidos calumniantes, & variis commentis ſimplices circumuenientes: hæreticos etiam, ac Iudæos. Deut. 32. c. Iob 26. c. Pſ. 13. 90. 139. Iſ. 11. b. 30. b. 59. a. Rom. 3. b. Obturat autem vnam aurem in terra, quum amat præſentia: & obturat alteram cauda, quum rebus præteritis delectatur. *Ori.ſ.Leui.ho. 16. Ambr. ſ.Luc.ho.31. et ſ. Rom.3. Arn.ſ.Pſ.57.90. Hie.ſ.Iſ.11.30.59. Chry.ſ.Gen.ho.12.*

Latentes ſuggeſtiones, vel violentæ tentationes. Deſignat etiam latentes ſuggeſtiones immundorum ſpirituum, qui cordibus hominum parua prius perſuaſione ſurrepunt. Vel è diuerſo, quia citò interficit, deſignat violentas tentationes. Iob 20. c. *Aug.ſ.Pſ.57. Gre.15.mor.7.8.*

Aſportare, quære Ferre.

Aſſare.

Aſſari dicitur, quod ad prunas abſque alio medio torretur. *Amb.2.de Cain & Abel.c.*

Chriſti paſſio. Aſſæ carnes igni, ſignificare poſſunt laborem paſſionis Chriſti. Exo. 12. b. 2. Para. 35. b. Idem ſignificat piſcis aſſus. Luc. 24. f. Ioan. 21. c. Tob 6. b. Aſſum igni comedit, qui totam operationem tribuit Spirituſancto. *Gre.ho.14. Rup.2.ſ. Exo. 10. Greg.ho. 22.*

Robur reſurrectionis. Fides. Poſſunt etiam ſignificare roborationem ad reſurrectionem: vt enim carnes aſſæ durantur, ſic Chriſtus per paſſionem venit ad robur reſurrectionis.

Deſignāt etiam fidē charitate formatā. Fides enim ardētiſſima eſſe debet, firma & ſtabilis. *Gre.Nyſſ. de vita Moſis.*

Caro Chriſti. Item diuinitatem in humanitate.

Aſſæ carnes bubalæ. 2. Reg. 6. d. 1. Par. 16. a. deſignant carnes illius vituli ſaginati, qui pro reuertente ad patrem filio iuniore mactatus eſt, & igne paſſionis aſſatus, qui dicit, Aruit tanquam teſta virtus mea. *Glo.ord.ſ.2.Reg.6*

Aſſequi, quære Attingere.

Aſſidæi.

Aſſidæi, ideſt milui, vel hærodij, aut venantes, vel inſidiantes: hoc nomine dicebantur quidam ex Iudæis. 1. Mach. 7. b. 2. Mach. 4. a.

Aſſiduus.

Aſſiduus idem quod continuus, aut frequēs: vix recipit allegoriam, ſed eſt morale: vt aſſiduum eſſe in mandatis Domini. Eccl. 6. d. 2. d. 37. c. 38. c. Iacob. 5. d.

Aſſiduum eſſe cum ſaltatrice, aut in malo, reprehenditur. Eccl. 7. b. 9. a. 12. a. 20. d.

Aſſidua nominatio Dei, hoc eſt, iuramentum reprehenditur. Eccl. 23. b.

Aſſidua interrogatio ſerui, non vacat liuore percuſſionum. Ecc. 23. b. Aſſidua etiam debēt eſſe flagella filio, & opera ſeruo. Eccl. 30. a. 33. d.

Aſſiduum eſſe oportet in medio cogitantium. Eccl. 27. b. hoc eſt, eſſe de his, qui prius cogitant quàm loquantur. *Glo.ord.ſ. Eccleſiaſtico 27.*

Aſſimilare, vide Similis.

Aſſis.

Hil. ſ. Matt. can. 10.

ASſis ſignificat pondus, cuius duodecima pars eſt vnica, ſignificat etiam ſpeciem monetę parui pretij, quam ratione aſſis, quo duo paſſeres vænire dicuntur, ſignificare poteſt paruam voluptatem. Mat. 10. c. Luc. 10. a. *Parua voluptas.*

Aſſiſtere, Aſtare.

ASſiſtere, & Aſtare, eſt coram aliquo ſtare, præcipuè coram maiore: & adeſſe. Item contemplari. Pſ. 5. Mane aſtabo tibi, & videbo. Obſequi. Pſ. 44. Aſtitit Regina à dextris tuis. Perſeuerare in malo. Pſ. 2. Aſtiterunt reges terræ.

Aſſiſtere dicitur Deus per metaphoram aliquibus, quum illis fauet. 2. Timo. 4. c. Dicitur etiam aſſiſtere vel aſtare ad iudicandum. Iacobi 5. b. Sap. 9. a. 19. d. Eccl. 24. d. Heb. 9. d. Pſ. 108. Aſtitit à dextris pauperis. *Fauens Deus.* *Glo. ord. ſ. Pſ. 108.*

Ori. ſ. Ier. ho. 11. Aſtat Chriſtus patri in tempore malorum. Ier. 15. quia cùm eſſemus mali, pro nobis mortuus eſt, ad placandam iram patris. *Placatio patris.*

Ori. ſ. Iob 1. Chryſ. de patiẽtia. Iob hom. 5. Aſſiſtentes filij Dei ante Deũ, deſignãt angelos pro beneficiis humano generi collatis gratias agentes Deo. Iob 1. b. Neque autem Deo ſancti Angeli corporaliter aſtiterunt, neque Satan corporaliter: ſed omnis miniſtratio ſummi Dei aſſiſtentia dicitur: quemadmodum Elias ſuper terram verſatus Deo aſſiſtere dicebatur, ſic inquit: Viuit Dominus, cui aſſiſto in conſpectu eius hodie. 3. Reg. 17. a. 2. Par. 9. b. Gen. 45. a. Tob. 12. c. Pſ. 5. Dan. 7. b. Zac. 3. b. 4. d. *Actio gratiarũ. Miniſtrare Deo.*

Aſtant angeli hominibus fauendo in aduerſis, aut monendo, & inſtruendo de diuinis, aut agendis. Luc. 24. a. Acto. 1. b. *Fauor angelorũ.*

Baſi. ſ. Pſ. 44. Hie. ad principiã. & ſ. pſ. 44. Aſtat Regina à dextris Chriſti, hoc eſt, Eccleſia, quum in iudicio omnes qui ad Eccleſiam pertinebant, ſtatuentur à dextris. Pſ. 5. 44.

Aſſiſtens populus Moſi à mane vſque ad veſperam. Exo. 18. b. deſignat docilitatem ignorantium. Et aſtans claudus coram Apoſtolis ſanus. Acto. 4. b. *Docilitas.*

Aſtantes Ægyptij coram Ioſeph, qui præcipiuntur egredi, ne interſint agnitioni mutuæ fratrum. Gen. 45. a. deſignant malos intra Eccleſiam exiſtentes, qui arcentur à myſteriorum cognitione. *Mali in eccleſia.*

Hil. ſ. Pſ. 2. Aſtiterunt reges terræ contra Chriſtum. Pſ. 2. Ecc. 41. a. quando ad hibuerunt officium ſuũ ad mortem Chriſti.

Aug. ſ. Pſ. 35. Aſſiſtens Doeg Saulis. 1. Reg. 22. b. deſignat malos miniſtros paratos ad exequendum prauam voluntatem. Sic aſſiſtebat vnus miniſtrorum pontifici. Ioan. 18. d. Act 17. b. 22. e. Et aſtat viæ non bonæ, qui perſeueranter peccat. Pſal. 35. Ideo laudatur iuſtus, qui in via peccatorum non ſtetit. Pſ. 1. *Mali miniſtri.*

Aſtat laus ſapientiæ Dei. Eccl. 15. c. quia meritò illi debetur laus.

Aſſueſcere, quære Conſuetudo.

Aſſumere, vide Accipere.

Aſſumentum, quære Conſuere.

Aſſurgere, vide Surgere.

Aſtare, quære Aſſiſtere.

Aſtaroth, Aſtarthe.

Aug. q. in Iud. 16 AStaroth, id eſt, nemora, ſiue luci, vel inſidiæ: nomen Idoli Sydoniorum, quod & Aſtarthe dicitur: crediturque Iuno, quæ lingua Punica dicitur Aſtarthe. Iudi. 2. b. 1. Reg. 7. b. 31. d. 3. Reg. 11. a. 4. Reg. 23. c.

Aſtringere, quære Stringere.

Aſtrum, vide Stella.

Aſtutus, Aſtutia, Callidus.

AStutia eſt calliditas, vel animi viuacitas, præcipuè ad nocendum, vel decipiendum: quæ ferè in malum ſumitur: vt ſit aſtutia in primis dæmonum, deinde hæreticorum & hypocritarum dæmones imitantium. Gen. 3. a. Deut. 15. b. Ioſ. 9. a. 1. Reg. 23. c. Iob 5. b. 36. b. Eſter 16. b. Eccl. 42. d. 1. Cor. 3. d. 2. Cor. 4. a. 11. a. 12. e. Eph. 4. c.

Cle. Alex. 2. peda. 5. Bed. ſ. Pro. 1. Aſtutia interdum in bonum ſumitur, vt quæ veniat à ſapientia: & aſtutus dicitur prudens, qui contrario modo quàm ſtultus affectus eſt. Prou. 1. a. 8. a. 12. c. 13. c. 14. b. 15. a. 22. a. 27. b. Eccleſiaſtici 18. d.

Aſſyrius, Aſſur, Aſſyria.

Bed. ſ. Gen. 10. ASſur, id eſt, inſidians ſiue beatus, aut aſpiciens, aut gradiens: filius Sem, à quo orti ſunt Aſſyrij populi iuxta fluuium Tigrim, qui fuerunt hoſtes Iſrael.

Aſſur egreſſus de terra, poteſt ſignificare Chriſtum, qui egreſſus eſt de mundo, & fortis & vincens eſt. Gen. 10. b. *Chriſtus.*

Dæmones. Hæretici. Aſſyrij contra quos vadit fluuius Tigris,hoc eſt,fortitudo, deſignant dæmones hoſtes Eccleſiæ,contra quos fortitudine pugnandum eſt.Deſignant etiã hæreticos, ac reliquos hoſtes Eccleſię.Gen.2.c.10.b.Nũ.24.d.4.Reg.17.d.Iudith 6.a.15.a.Pſ.79.82.Iſa.7.d.10.b.14.f.19.d. 20.a.25.c.30.g.31.d.52.b.Ezech.16.c.23.a. 31. a. 32. e. Iere. 2.d.Thre. 5.b.Hoſe. 5.d. 9.a.10.b. 11.b.12.a.14.a.Mich.5.b.7.c.Zacha.10.d.Nahum 3.d.Sopho.2.d. Poſſunt in multis ex his locis ſignificare Gentilitatem. Ori.ſ.Num.ho.19. Hier.ſ.Iſa.8. & ſ. Iere.2. Aug.ſ.Pſa.82. Greg.9.mor.50. Beda ſ.Gen.2.

Gentilitas. Correctores morum. Aſſyrij interpretantur Dirigentes: & vt veniebant in mercatum Tyri, deſignant eos, qui veniunt,vt praua dirigant,imo arguant pœnis, & corrigant quæ fuerant deprauata.Eze. 27. e.Denique faciunt illud.Pſal.8.Vt deſtruas inimicum,& vltorem. Rup.ſ.Mich.5.a. Hie.ſ.Eze.27.

Diui. Aſſur interpretatur etiã diues & ſpeculans:contra quos vadit Tigris,hoc eſt, aer,quia tam diuites,quàm per ſe diuina ſpeculantes vento implentur. Geor.Venet.Canti. 1.tom.7.cap.22.

Athalia.

Synagoga. ATthalia,id eſt,hora,vel tempus Domino: vxor regis Ioram,mater regis Ochoziæ, quæ occidit omne ſemen regium,præter Ioas.4.Reg.8.g.11.a.2.Par.22.d.23.d.24. b. Typus eſt ſynagogæ,quæ nitebatur delere ſemen Chriſti. Glo.ord.ſ.4.Re.11

Atramentum, Atramentarium.

Notitia Chriſti de noſtris actibus. ATramentum, eſt humor niger ad ſcribendum deſeruiens.Eccl'ici.12.b.Iere.36.d.2. Cor. 3. a.2.Ioan. d.3. Ioan. d. Atramentarium vero eſt atramenti receptaculum.Ezech. 9. a. deſignat in Chriſto notitiam omnium actionum noſtrarum. Glo.ord.ſ.Eze.9.

Atrium, Aula.

ATrium ſignificare ſolet primam partem domus, quæ continet mediam aream, in qua collecta ex omni tecto pluuia deſcẽdit.Et ipſũ veſtibulũ.Leui.6.b.In atrio tabernaculi.

Eccleſia. Atrium tabernaculi fœderis,quod erat area ante tabernaculum, in quo offerebantur ſacrificia,eaque comedebant ibi ſacerdotes,qui debent verbo Dei alios purgare,nec licebat quicquã extra efferre:manifeſtè deſignat Eccleſiam,quæ conſtat muro fidei, columnis ſpei, amplitudine charitatis.Exo.27.b. 40.a.Leui.6.d.Pſ.28. 91. 95.113. 3.Reg.6.d.7. b.8.g.2. Par.4.c. 7.b.Iere.26.a.Ezech.8.e.10.a.40.c.46. b.1.Mach.4.e.Apo.11.a.Atrium etiã domus Domini, eſt locus publicus in Eccleſia.Pſ.115.Zachar.3.c.Eadem Eccleſia dici poteſt aula regis Iſrael. 4.Reg.7.b.Et aula Pharaonis,deſignat Eccleſiam ex Gentibus.Gen.45.c.1.Mach.11.c.2.Mac. 13.e.Idem deſignare poteſt aulam regis Aſſueri.Eſter.4.a.5.a.6.b. Ori.ſ.Leui.ho.5. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Aug.ſ.Pſ.95. Iſych.ſ.Leui.6. Baſil.ſ.Pſ.115.

Chriſtus. Aula ſancta Dei,Chriſtum deſignare poteſt.Pſ.28. Arno.ſ.Pſ.28.

Cælum. Anima. Poteſt etiam atriũ deſignare cælum, & conuerſationem cæleſtem, & manſiones beatitudinis:præcipuè atria,quæ ſunt interius,de quibus Pſ.99.dicitur:Introite in atria eius. Leu. 6. d.Pſ.28.64 83.121.133.134. Iſa.62.c. Atria ſunt domui vicina amplitudinem habentia. In illis ſunt animæ ſanctæ corporibus exutæ, quæ in latitudine ſunt, depoſita carnis anguſtia. Atria habent fundamentum & non tectum: quia animæ, quæ in amore Dei ſunt,non ruunt: vnde, Stantes erant pedes noſtri:ſed non habent tectum adhuc expectantes augmentum:quod non erit,niſi in reſurrectione corporum ſuorum. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Hila.ſ.Pſ.64. Gre.ſ.Eze.ho. 16. Ber.ſer.paruo. 42.

Mens,vel cor. Fideles. Concordia. Poteſt etiam in eiſdem locis ſignificare mentem in Deum dilatatam,ſiue cor dilatatum.Et atrium longitudinis & latitudinis centum cubitorum per quadrum, deſignat fideles perfectos in fide,ſpe,charitate,& operibus.Vel in quatuor virtutibus cardinalibus. Ezec.40.g. Et atrium,quod cuſtodit fortis armatus, eſt receſſus cordis, quod ſpiritus cuſtodit, Dei timore communitus.Luc.11.c.Poſſunt etiam atria tabernaculi deſignare concordiam fidelium. Aug.ſ.Pſ.28. Gre.ſ.Eze.ho. 22. Caſsi.lib.6.cap.13. Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Gre.ſ.Eze.ho.17.

Latitudo charitatis. Dilatatio fidei. Atrium in circuitu frontium templi,deſignat latitudinem charitatis, quæ debet circundare omnia opera exteriora noſtra, vt ſint bona.Ezech.40.c. deſignant etiam atria dilatationẽ fidei Chriſtianæ.Exo.35.b.40.a. Arno.ſ.Pſ.133.

Inchoantes viã Dei. Et quia per atrium eſt introitus in domum, poteſt ſignificare rudimenta inchoantium viã Dei:& gradus Catechumenorum,& rudem populum, qui ſenſibilia ſolum nouit; & in lege veteri eos, qui in litera ſiſtebant,pauca de Chriſto cognoſcentes: qui pertinebant ad atrium exterius.Exo.27.b.38.b.40.a,Pſ.133.Eze.42.a.43.a.

Volumina legis. Atria Domini,in quæ egrediendum:ſunt varia volumina Legis,& Prophetarum, per quæ ingrediendum eſt in vnum atrium noui Teſtamenti.Pſ.95. Hier.ſ.Pſ.95.

Vita præſens. Atrium exterius,vitam præſentem deſignare poteſt:in qua omne, quod corporaliter agitur,corporaliter etiam videtur.Eze.40. c.g. Eſt autem atrium extra portam interiorem, ſed intra portas exteriores:quia qui ſunt in vita præſenti fideles, ſunt intra Eccleſiam, ſed extra ſecreta cæleſtis patriæ,quæ ſperantur. Gr.ſ.Eze.ho.19.22

Mundus. Terra & aqua. Atrium quatenus nullo tecto,aut vmbraculo defendebatur,ſed imbribus,niui,Soli,calori, frigorique ſubdebatur:iſtam mundi fabricam ſignificat, omni traſmutationi ſubiectam. Et quia atrium omnibus patet,poteſt ſignificare terram & aquã, quæ omnibus ſunt manifeſtæ. Ori.ſ.Ioſ.ho. 14. Geor.Vene.Cant.1 tomo 4.cap.32. Hiero.de veſte ſacerdotali.

Atriola in quatuor angulis maioris atrii, vbi coquebantur ſacrificia. Eze. 46.g. deſignant quod in quatuor plagis mundi in ſudore vultus noſtri debemus veſci pane noſtro. Hiero.ſ.Eze.46.

Synagoga. Atriũ Caiphæ, deſignat Synagogam Iudaicã, habentem traditiones Iudæorum: vbi negatur Chriſtus.Matth.26.a. Mar.14. f.15. d.Luc.22.f.In hoc atrio clauditur Ieremias. Iere.31.a.

Hæretici. Atrium templi eiiciendum foras, deſignat hæreticos malè viuentes,qui non admittentur in templum Dei.Apo.11.a. Augu.ſ.Apo.ho.8

Attacus.

Glo.ord.ſ.Leui.11

ATtacus, genus locuſtæ, habens quatuor pedes, & ſaliens vt locuſta: licèt nomē ſit ignotum, tamen reputabatur hoc animal inter ea, quæ licitum erat comedere. Leui. 11.c. Aliqui putant Scarabæum eſſe. Sed mirum eſt hoc animal, quod habet in ſe quendam horrorem, inter animalia munda computari. Aliqui putant attelabū eſſe. Vtcunque ſit, deſignare poteſt hominem mundum cum peccatoribus conuerſantem: non ad conſenſum, vel imitationem.

Attelabus, quære Locuſta.

Attendere, Intendere.

ATtendere, vel intendere, eſt alicui rei animum adhibere.

Intendere dicitur Deus voci noſtræ, quum reſpicit fidem noſtram, & tacitæ ſpei orātis ſubuenit: vt quum Chriſtus intendit mulieri ſanguinis fluxum patienti. Matth. 9.c. Pſ. 5. 16. 39. 54. 60. 65. 129. 140. 141. 2. Par. 6. g. Iob. 29. d. Iere. 8. c. 18. c. Dan. 9. e. Mala. 3. d. Sic dicitur Deus intendere in adiutorium: & intendere animę, vt ita digna ſit liberari. Pſalm. 34. 37. 68. 69. 76. 79.

Hila.ſ.Pſ.68. — *Incarnatio. Punitio malorū.*

Intendit Deus ad viſitandas Gentes. Pſ. 58. vel per incarnationem Filii, vel per punitionem malorum. Et dicitur attendere malis factis, quum ea notat, vt puniat. Iere. 8. c. Mala. 3. d.

Hieron.ſ.Mala.3. Glo.ord.ſ.Deu.32. Hie.ſ.Mich.1. — *Intendere ſacræ Scripturæ & ſpirituali intelligentiæ.*

Attendit cælum ad verba Moſis, quum ſpirituales laborant in ſpirituali legis intelligentia. Deu. 32. a. 2. Par. 33. b. Iob. 21. a. Pſ. 77. 80. Eccl'ici. 32. d. 35. a. Iſa. 48. d. 49. a. 2. Par. 6. a. Iere. 18. c. Zach. 1. a. 7. b. 1. Mach. 2. g. Luc. 4. c. Acto. 3. a. 8. a. 16. c. Et attendunt ad verba Dei, qui præcepta eius & minas recogitant. Iſa. 28. f. Mich. 1. a. Eſt autem attendere plus quàm audire.

Amb.1.officio.3. Beda ſ.Pro.23.

Ad idem refertur attendere doctrinæ. 2. Timoth. 4. d. Et attendit quæ ſunt appoſita ante ſe, qui ſacræ Scripturæ opere complendæ vacat. Prou. 23. a.

Hiero. ad principi. Hiero.ſ.Iſa.51. — *Intētio in Chriſtum.*

Intendit Chriſtus proſperè, quum proſequitur conuerſionem noſtrām. Pſal. 44.

Attendere ad petram, vnde exciſi ſumus, quod eſt ad Abraham. Iſaię 51. a. eſt attendere ad Chriſtum patrem & principium omnium fidelium.

Hila.ſ.Mat.cano.16. — *Cauere doctrinā erroneam.*

Attendere à fermento Phariſæorum, eſt cauere doctrinam eorum erroneam. Matthæ. 16. a.

Glo.ord.ſ.Pro.5. — *Attendere erroribus.*

Attendere ad viſa mendacia, eſt erroribus hæreticorum animum adhibere. Eccl'i. 34. a. Pro. 5. a. Acto. 8. b. 1. Timo. 4. a. 2. Timot. 1. a. Titum. 1. c.

Glo.int.ſ.Eccl'i 11 — *Cauere ab hæreticis.*

Attendere ſibi à peſtifero, eſt cauere ab hæreticis & à falſis prophetis. Eccl'i 11. d. Matt. 7. b. Luc. 12. c. 17. a. 20. g. 21. g. Acto. 5. f. Attendendum etiam ab amico. Eccleſiaſti. 6. b. 32. d. Et ab inertia. Eccl'ici 18. d. 29. d.

Attenuare, Quære, Tenuis.

Atterere, vide Conterere.

Atteſtari, quære Teſtis.

Attingere, vide Pertingere, & Tangere.

Attondere, quære Tondere.

Attonitus.

Glo.ord.ſ.Iob.15. — *Non aſſequi veritatem.*

ATtonitus eſt, qui ex aliqua re noua, ſeu inſolita, & ſibi admirāda, ſtupidos habet ſenſus.

Attoniti oculi dicuntur, quum intellectus non perſpicit veritatem: aut non eam aſſequitur. Iob. 15. b. Pro. 16. d. Eze. 26. e. Qua ratione quaſi in ſtuporem vertitur.

Attrahere.

Glo.ord.ſ.Iere.31. — *Cōuertens Deus animam.*

ATtrahere eſt ad ſe trahere. Rarum eſt in allegoriis.

Attrahit Deus animam miſerans. Ier. 31. a. quum eam ad ſe conuertit, non eius meritis, ſed Dei ipſius miſeratione: ſicut eduxit Iſrael de Ægypto.

Glo.ord.ſ.Pſ.118. — *Deſiderium ſpiritualium.*

Attrahere ſpiritum, eſt vehementer concupiſcere ſpiritualia. Pſal. 118. Vel attrahitur ſpiritus intelligentiæ, & virtus operandi, quæ datur deſiderantibus.

Hiero ſ.Iere.2. Gre.16.Mor.23. — *Iudæi.*

Attrahens onager ventum amoris ſui. Iere. 2. deſignat Iudæos, qui toto impetu ad deſiderium libidinis, & ad cultum Idolorum ferebantur. Deſignat etiam imitatores eorum.

Hæreticus.

Vel deſignat hæreticum, quem ea, quæ ex deſiderio ſcientiæ in mentem concipit, inflant, nec alios ędificant.

Lyra.ſ.Tob.6.

Attrahens Tobias piſcem in ſiccum. Tob. 6. a. deſignat Chriſtū detegentē aſtutias diaboli.

Glo.ord.ſ.Eze.32.

Attrahere Ægyptum, eſt homines mundanos in errores inducere. Ezech. 32. d. Attrahit etiā malus pauperem. Pſal. 9.

Lyra.ſ.Eccleſiaſtici.28.

Attrahere iugum linguæ tertiæ. Eccl'ici 28. c. dicitur, qui ſe ſubiicit eius perſuaſioni.

Attribuere, Aſcribere, Imputare.

ATtribuere eſt quippiā alicui aſſignare, quaſique addicere: vix vſpiā inuenitur in allegoriis.

Gre.Pſ.31.

Imputatur alicui ſtultitia, quum Deus eam condemnat vt culpabilem. Iob. 42. b. Pſal. 31. Ezech. 33. b. Roma. 4. b.

Glo.ord.ſ.2.Re.12

Aſcribi victoriam Dauid & non Ioab. 2. Reg. 12. g. eſt quum omnis conatus & profectus prædicatoris, & prędicationis, refertur ad Chriſtum.

Aſcribens ſibi peccator bona repromiſſoris. Eccl. 29. c. Eſt quum promiſſorem ſeu fideiuſſorem ſibi obligatum eſſe. *Lyr. ſ. Eccl. 29.*

Auarus, Auaritia.

AVarus eſt nimiùm tenax, & appetens alieni, qui parcus & ſordidus dicitur: & auaritia eſt ipſa ſordes, & auiditas. Vix recipit allegoriam: ſed dicit vitium cùm in omnibus reprehendendum, tum in iudicibus deteſtandum. Exo. 18. d. Iob 27. b. Pſ. 118. Prou. 1. c. 15. d. 28. c. 29. a. Eccleſiaſtæ 5. b. Eccl. 10. b. Iſ. 33. c. 56. d. 57. d. Ier. 6. c. 8. d. 22. e. Ezec. 20. c. 22. c. 33. g. Amos 9. a. Luc. 12. b. 19. c. Rom. 1. d. 2. Cor. 9. b. Eph. 4. e. 5. a. Col. 3. d. 1. Tim. 2. a. Heb. 13. a. 2. Petri 2. c.

Auaritia mala eſt diaboli, & hæreticorum, & Antichriſti: qui quos poſſunt, in errorem inducere conantur. Auaritia verò bona eſt prædicatorum Eccleſiæ, qui deceptos ab hæreticis ad Eccleſiam reducere nituntur. Hab. 2. c. *Hier. ſ. Hab. 2.*

Auceps, quære Venator.

Audere, Audax, Audacia.

AVdere, dicit actum animi ad vim iraſcibilem pertinentem erga ardua, actui timoris cõtrarium: qui actus dicitur audacia. Vix recipit allegoriam.

Audentes loqui fratres Ioſeph ad ipſum iam agnitum Gen. 45. d. deſignãt diſcipulos Chriſti poſt reſurrectionem audentes ad ipſum loqui: qui etiam dicuntur non audere interrogare ipſum tanquam verè cognitum & creditum ab ipſis. Ioan. 21. d. Mat. 22. d. Luc. 20. g.

Prædicator aduerſus hæreticos pugnans. Audacter exultans equus aduerſus armatos, deſignat prædicatores egregiè pugnantes aduerſus hæreticos. Iob 39. c. 1. Mach. 6. f. 2. Mach. 14. g. vel *Diabolus perſequens bonos.* deſignat diabolum perſequentem temere bonos. Sic audebat inimicus Haman perdere Eſter. Eſter 7. b. 8. b. Verùm interdum non audent inimici mutire contra filios Iſrael. Ioſ. 10. d. 2. Par. 17. c. *Gre. 31. Mor. 23. Hie. ſ. Iob 39.*

Cognitio ſui. Non audẽs Moſes reſpicere contra Dominum, humilitatem, & ſui cognitionem deſignat. Exo. 3. b. 2. Reg. 16. c. Iob 36. c. *Lyr ſ. Exo. 3.*

Fiducia in Deũ. Audere in bonum, dicit ſpem & fiduciam erga Deum. 2. Cor. 5. b. 10. a. 11. e. Ephe. 6. d 2. Par. 17. b. Sic audere reſiſtere inimicis, eſt per fiduciam Dei audere reſiſtere dæmonibus, aut hæreticis. Leui. 26. f. Iud. 14. c. Gen. 34. d. 1. Mach. 4. d.

Audax ferè in malum ſumitur. Iud. 20. d. 2. Reg. 18. c. Iob 12. b. Iud. 16. d. Sap. 12. c. Eccl. 8. d. 21. b. 22. a. 2. Petri 2. b.

Non audet quiſquam ſuſcitare leænam. Num. 24. b. Hoc eſt, Chriſtum, qui propria virtute ſurrexit. *Glo. ord. ſ. Nu. 24.*

Audere teſtimonium dicere pro Iob. Iob 9. c. eſt audere defendere coram Deo: quod nemo rectam habens rationem, conſiderata Dei iuſtitia, facere audebit. *Glo. ord. ſ. Iob. 9.*

Audire, Auſcultare, Exaudire.

AVdire, eſt ſenſu auditus aliquid percipere: quod etiam eſt auſcultare. Geneſ. 3. b. Vocem tuam Domine audiui. Eſt etiam credere. Exo. 3. f. Audient vocem tuam. Diſcere. Deut. 30. c. Deferat illud ad nos, vt audiamus. Exaudire. Gen. 27. b. Fili mi tantùm audi vocem meã. Intelligere. Gen. 46. a. Audiuit eum per viſionem noctis. Obedire. Exo. 5. a. Vt audiam vocem eius. Attribuitur etiam per metaphoram rebus inanimis. Deu. 32. a. Audite cæli quæ loquor. Exaudire autem, eſt petitionem implere.

Natus filius à patre. Audire propriè non competit Deo, qui omni caret ſenſu, nec quicquam de nouo percipere poteſt. Dicitur autem Filius audire à Patre, ſecundum quòd naturam diuinam habet à Patre, per quam omnia nouit ſicut etiam Pater. Ioan. 3. d 6. e. 8. d. 15. c. *Glo. ord. ſ. Ioan. 3.*

Exaudire. Audire Deo, eſt ſub ſemetipſo ſurgentia deſideria noſtra percipere. Iob 42. a. Et audit gemitum & clamorem, quum ſuccurrit iis, qui conuertuntur. Et exaudit, quum facit, quod rogatur. Et dicitur exaudire de cælo vel de templo. Gen. 17. d. 21. c. 30. c. Exo. 2. d. 3. b. 22. d. Deut. 33. a. 1. Reg. 9. c. 3. Reg. 8. c. 4. Reg. 20. b. Nee. 1. b. Iob 31. d. 34. c. 35. d. 42. a. Pſal. 3. 4. 29. 33. 54. 64. 101. 68. 119. 137. 129. 140. 142. Eccl. 45. a. 48. d. Iſ. 38. b. 41. d. 49. c. 55. d. Baruc. 3. a. Hoſ. 14. c. Zac. 10. c. Exaudit Deus cælos, quum dat Apoſtolis doctrinam, quam prædicent. Et cæli exaudiũt terram, quum Apoſtoli irrigant homines imbre doctrinæ cæleſtis. Et terra exaudit triticum, vinum, & oleum, quum homines exercent bona opera: & hæc exaudiunt Iezrael, hoc eſt, Chriſtum: quia omnium bonorum operum abundãtia eſt per ſemen Dei, quod eſt Chriſtus. Hoſ. 2. d. Non exaudit Deus eccleſiam clamantem per diem, ideſt in proſperitate, vt non ſe extollat: & non exaudit per noctem, hoc eſt, in aduerſitate, vt amplius mundetur. Pſ. 21. *Gre. 35. Mor. 2. Baſi. ſ. pſ. 29. 33. Hil. ſ. Pſ. 54. 64. Hie. ſ. Hoſ. 2. Rup. ſ. Hoſ. 2. Hie. ſ. Pſ. 21.*

Cognoſcẽs Deus puniendo. Audiens Iacob quod fecerat Sichen filius Emor. Gen. 34. a. deſignat Deum cognoſcentem peccata, quæ ſuo tempore eſt puniturus. Sic dicitur Deus audire murmurationes populi. Ex. 16. b. Pſ. 77. Sap. 1. c. Ier. 8. c. 18. d. 31. c. 48. e. Luc. 16. f. Et audit opprobria, quum ea notata habet, vt caſtiget. Thr. 7. g. Eze. 5. d. *Glo. int. ſ. Exo. 16.*

Approbare. Non audit Deus cantica lyræ, quum non ei placent voces ſynagogæ cum incredulitate. Amos 5. g. Ea enim audire dicitur, quæ approbat. Item quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. *Glo. ord. ſ. Amos 5.*

Audita eſt vox turturis in terra noſtra, quum ſapientia Chriſti auditur in eccleſia: aut ſermo caſtitatis: aut quum auditur vox Eccleſiæ à Chriſto in fœlicitate. Cant. 2. c. Iſ. 6. c. *Gre. ſ. Cant. 2.*

Ori.ſ.Iud.ho.6.& ſ.Ier.ho.9. Hie.ſ.Iſ.1. & ſ. Gal.3.& ſ. Ioel.1. Aug.ſ.pſ.48. Rup.ſ.Hab.3. Aug.ſ.Pſ.44.77

Auditus inte-rior.

Audire,ad interiorem pertinet hominem: auribus verò percipere ad exteriorem & corporalem ſpectat auditum.Iud.5.a.Ier.13.c.Ioel.1.a.Sic dicitur Iſ.1.a.cælo,vt audiat: terræ verò,vt auribus percipiat.Vel aliter audire,eſt omnium,bonorum videlicet,& malorum: auribus percipere,eſt eorum,qui auribus cordis audiunt.Pſ.48. Quibus dicitur Luc. 8. Qui habet aures audiendi,audiat.Hoc eſt,audire auditionem,ſeu auditum Dei Hab.3.a.

Audire in ſpiritualibus,eſt prius quàm videre:quia in diuinis per auditum fidei venitur ad viſionem.Pſ.44.Audi filia,& vide.Huc pertinet,quod dicitur Pſ.47.Sicut audiuimus, ita & vidimus. Audire præterea pertinet ad vetus teſtamentum: cognoſcere verò & videre ad nouum.Pſal.77.Quanta audiuimus & cognouimus ea,& patres noſtri narrauerunt nobis?

Baſi.ſ.Pſ.33. Cyri.7.ſ.Ioan.1.2.

Lectio ſcriptur-rum.

Obedientia.

Audire vocem domini Dei,ſignificare poteſt lectionem ſcripturarum, qua cognoſcimus Deum ſcire cogitationes hominum:& audire eum vt præceptorem.Gen.2.b.Exo.5.a.7.d.11.d.15.d.18.a.34.d.Leu.10.a.Iob 42.a.3.Reg.29.f.Pſ.33.48.80.84.96.Eccleſiaſtæ 4.d.Ioan. 5.g. Et audiunt oues vocem paſtoris,quum obtemperant præceptis Chriſti,& recti paſtoris.Ioã 10.a.Et audire vocem angeli,eſt obedire voci Chriſti.Exo.23.c.

Hil.ſ.Mat.Can. 10. Orig.ſ.Ier.ho.4. Hie.ſ.Ier.13. Cle.Alex.6. ſtrom. Gre.5.Mor.25.& 27.Mor.

Percipere myſte-ria.

Audire in aure,eſt ſecretam accipere doctrinam.Matt.10.c.Pro.25.a.Et audire occultè vel in abſcondito,eſt ſpiritaliter intelligere.Ier.13.c.2.Cor.12.a.Luc. 12. a. Et audire vocem Dei, quaſi auræ lenis,eſt notitiam Dei temperatam accipere.Iob 4.c.Et vox Domini auditur,quũ gratiæ eius aſpiratio mente concipitur,quum inſenſibilitas occultæ ſurditatis rumpitur: & cor ad ſtudium ſummi amoris excitatum virtutis intimæ clamore penetratur.Sic dicitur Iob 37.a.Audiet auditorem in terrore vocis eius,& ſonum de ore illius procedentem. Ita vocem ſpiritus audire eſt,vi compunctionis intimæ in amorem ſummi conditoris aſſurgere. Ioan.3. a.Audiuit etiam Iacob Deum per viſionem.Gen.46.a.

Baſi.ſ.Pſ.44.

Prompta obedi-tia.

Audire paratus Samuel Dominum, deſignat deſiderium illuſtrationum interiorum, & promptam obedientiam.1.Reg.3.b.Pſ.44.84.Ioan.8.f.10.c.Sic dicitur domui Dauid,vt audiat Dominum dantem ſignum.Iſ.7.b.50.b.51.a.Ier.13.b.Ezec.2.a.3.c.44.b.

Gre.ſ.1.Reg.3. & 27.mor.13. Rup.ſ.Nah.3.

Conſiderare pu-nitionem malo-rum.

Audire verbum,quod facit Dominus,eſt conſiderare punitionem Dei in malos. 1. Reg.3. b. Ad idem quum audit populus ſermonem comminationis diuinæ. Exod. 33. a. Et ſonitum buccinæ.Ezec.3.a.Et auditum Dei.Hab.3.a.Deu.13.c.19.d.21.d.31.c.Iob 37.a.Pſ.75.Iſ.1. a. 8. b.21.a.28.f.30.e.62.d.Nah.3.d. Audire ſonitum tintinnabulorum, eſt prædicationem extẽdi. Exo.28.f.Et audiri tonitrua.Exo.19.c.Et audiri ſonitum alarum Cherubim.Ezec.10.a.

Lyr.ſ.Exod.4.

Obedire legi.

Audire vocem Moſis,eſt obedire Legi.Exo.4.a.6.b.11.d.20.c.Deu.32.a.1. Reg.2.e.1.Para. 28.a.2.Par.25.f.29.a.Prou.5.c.13.a.28.b.Iſ.30.c.Ad hæc referri poteſt,quum filij Iſrael audierunt patrem ſuum.Gen.49.a.Prou.1.b.Eccl.3.a.Et cùm audiuit populus volumen fœderis. Exod.24.

Gre.ſ.1.Reg.15.

Inobedientia ſuperborum.

Audiſſe ſe dicens Saul vocem Domini.1.Reg. 15.e. deſignat ſuperbos inobedientes,qui nõ modò ſe obediſſe aſſerunt, ſed etiam præceptum in melius commutaſſe.Ad hæc ferè pertinent.4.Reg 17.c.Iob 36.b.Iſ.28.d.32.a.33.b.44.a.46.d.48.e.49.a.50.a.51. g. 55.a.66.b.f.Iere. 5.e.6.c.7.c.9.f.31.b.38.f.Ezec.2.b.3.b.Ioel.1.a.Amos 4 a.Mic 3. c.6. a. Malach.2.a.Marc.6.c. Dan.10.c.

Hil.ſ.Pſ.61. Arn.ſ.Pſ.57. Aug.ſ.Ioã.tra. 19.

Noſſe Patrem & Filium. Obtemperare do-ctrinæ Chriſti.

Audire duo loquente Deo ſemel,eſt noſſe Patrem,& Filium.Pſ.61.Deut.6.a.

Audire vocem incantantis,eſt obtemperare doctrinæ Chriſti:& è diuerſo,non audire, eſt non obtemperare.Pſ.57.Sic audire vocem exactoris.Iob 39.a.Sap.8.c.Cant.8.d.Mat.7. d.11. b.13.b.17.a.Marc.4.c.7.c.9.a.12.d.Luc 6.c.8.b.9.c.10.g.14.g.Ioan.4 f.8.f.Rom.10.c. Act. 3. d.1.Ioan.4.b.Apocal.2.b.3.b.11.b.Et audiunt mortui vocem Chriſti, quum peccatores conuertuntur,& illi obtemperant.Ioan.5.e.

Arn.ſ.Pſ.50. Gre.ſ.Cant.8. Hil.ſ.Pſa.65. Hie.ſ. Iſa.29. Hie.ſ.Pſ. 80.

Fides vel obe-dientia. Percipere prædi-cationem. Suſcipiens Gen-tilitas fidem.

Auditus,cui datur gaudium in natiuitate Chriſti, eſt fides, vel obedientia.Pſ.47.49.60.

Audire vocem ſponſæ,eſt percipere prædicationem.Cantic. 8. d.Idem eſt audire ſonitum buccinæ.Ezec.33.a.g.Hebr.12.e.Apoc.1.b.Et audiens Regina Auſtri ſapientiam Salomonis, eſt Gentilitas ſuſcipiens doctrinam Chriſti.Mat. 11.a 12.d.Et audiens turba, eſt ad fidem veniens.Mat.14.b.Et audire vocem laudis,eſt prædicationi diuinæ obtemperare.Pſ.65.Ioſ.9.b. 3.Reg.10.b.2 Par.9.b.Prou.1.a.4 c.Eccl.24.g.32.b.23.c.Iſ.31.a.1.Ioan.1.a.3 b.Apo.1.a 3. d.22. d.Et audierunt ſurdi,quum Gentiles acceperunt doctrinam fidei.Iſ.29.f.41.c.Marc.7.g.Luc 7.d.Et audiens Ioſeph,vel populus exiens de Ægypto linguam,quam non nouerat. Pſal.80. eſt populus Gentium,accipiens in Eccleſia mandata,quæ prius ignorabat.

Amb.ſ.Pſ.118. ſer.8. Hie.ſ.Iſ.6.

Audire debebant Iudæi Chriſtum ſicut Moſen,hoc eſt,ſicut Legem.Deu.18.c. Ipſi autem audiebant aure,& noluerunt intelligere ipſum eſſe Meſſiam.Iſ.6.c.Sic etiam audire Ioſue ſicut Moſen,eſt credere in Chriſtum per verba Moſis.Ioſ.1.d.Ideo dicebat Chriſtus.Ioan. 5.g. Si crederetis Moſi,crederetis & mihi.

Aug.ſ.Pſ.131. Hie.Aglaſia.& ſ.Iſ.42.& ſ.Mat. 12.

Natiuitas Chri-ſti.

Auditus dicitur Chriſtus in Ephrata,propter natiuitatem,quia ibi natus eſt. Pſ.131. Vel locus eius auditus eſt,in Ephrata,hoc eſt,in Prophetis. Non auditur autem vox eius in plateis. Iſ.42 a.quia omnis gloria eius ab intus. Non eſt etiam audita vox eius foris, quia Chriſtus non prædicauit extra Iudæam.Nec auditur vox eius in plateis:quia ibi lata eſt via,quæ ducit ad perditionem.Mat.12.b.

Glo.ord.ſ.3.Reg.6 Rup.ſ.3.Reg.11.

Fœlicitas ſine tribulatione. Cõceptio Chriſti ſine opere hu-mano.

Non eſt auditus malleus in templo,cùm ædificaretur.3.Reg.6.a. quia deſignabat Eccleſiã triumphantem,in qua non ſunt tribulationes.Nec etiam audietur ibi vox fletus.Iſ.65. c. Vel dicitur de Chriſto,qui ſine vllo opere humano conceptus eſt.

Audient manè miſericordiam Dei.Pſ.142.qui merebuntur audire in iudicio: Venite benedicti. Auditio autem mala erit vox iudicis, quando dicet in iudicio : Ite maledicti in ignem æternum Pſ.111. Auditam autem faciet Dominus gloriam vocis ſuę in iudicio quia omnibus erit manifeſta ſententia condemnationis malorum,& ſaluationis bonorum.Iſ.30.g. *Aug.ſ.Pſ.111. Aug.ſ.Pſ.35.111*

Audire dicuntur Hebræi famam victoriæ.1.Reg.13.a.quum admonentur ad imitanda perfectorum opera. Et audire laudes & gloriam iuſti à finibus terræ, eſt cognoſcere gloriam iuſtorum per Prophetas,& Apoſtolos.Iſ.24.c. *Gre.ſ.1.Reg.13. Hie.ſ.Iſ.24.*

Exercere opera virtutis. Audiens Abraham vocem vxoris ſuæ.Gen.21.b.deſignat eum,qui non ſolùm audit doctrinam virtutis, ſed etiam eam exercet. *Phil.de congreſ. &c.*

Iudæi amplectẽtes fidem in fine mundi. Audiens Iacob,quòd Ioſeph viueret.Gen.45.g.deſignat Iudæos amplectentes fidẽ Chriſti in fine mundi. Audiens idem,quòd alimenta venderentur in Ægypto:deſignat eoſdem Iudæos recognoſcentes veram doctrinam tranſiſſe ad gentilitatem.Gen.42.a Et audientes cęci quod Ieſus tranſiret, ſunt Iudæi audientes de aduentu Chriſti.Mat.20.d.Lucæ 18.f.Et audiẽs nurus Eli captam arcam, & ſonitum clamoris.1.Reg.4.d.deſignat Iudæos cognoſcentes myſteria Scripturarum ad Chriſtianos tranſiſſe. *Ori.ſ.Mat.ho.13. Gre.ſ.1.Reg.4.*

Gentiles amplectentes prædicationem chriſti. Audientes Ægyptij vocem Ioſeph.Gen.45.a.d.deſignant Gentiles prædicationem Chriſti amplectentes.Iſ.52.d.Ezec.19.a.Sic audiunt aliæ oues vocem eius , per ſuos videlicet prædicatores.Io.10.c.Qui non audierant de Chriſto,& contemplati ſunt ipſum, ſunt Gentes, quæ non audierant Legem,& ſuſceperunt Chriſtum.Iſ.52.d. *Aug.ſ.Ioan.tractatu 4. Hie.ſ.Iſ.52.*

Audiens Samuel verba populi 1.Reg 8.d.deſignat ſpiritales viros:qui dum ſuperbæ locutionis voces audiunt,futurum eis diuinæ vltionis meritum recognoſcunt. *Gre.ſ.1.Reg.8. Gre.30.mor.25.26*

Non conſentire tentationi. Non audiens onager clamorem exactoris. Iob 39. a. deſignat virum ſpiritualem non conſentientem graui tentationi diaboli,nec appetitui gulæ.

Pœnitentia. Audiri vocem Moabitarum vſque ad Iaſa.Iſa.15.c.indicat manifeſtam pœnitentiam deteſtantium errores & traditiones hæreticorum,quibus prius adhæſerant. *Hie ſ.Iſ.15.*

Incredulitas Iudæorum. Non audiri vocem Annæ orantis.1.Reg.1.b.eſt non moueri Iudæos ad fidem per prædicationem Apoſtolorum. Et non audientes filij Eli vocem patris ſui, deſignant Iudæos non curantes percipere ſermonem Propheticum de Chriſto prædicantem.1.Reg.2.e.Deut. 21.d.Et non audiens Ionathas adiurationem patris,deſignat inobedientem, aut negligentem præceptum Dei,& maioris.1.Reg.14.d. *Gre.ſ.1.Re.1.2.14*

Audiens Eli,quæ faciebant filij eius.1.Reg.2.d.e.deſignat præcognitionẽ ſcelerũ Iudæorũ. *Gre ſ.1.Reg.2.*

Audientes abſconditi fugam Philiſthinorum.1.Reg. 14. c. deſignant religioſos gaudentes de conuerſione peccatorum. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Audiens Sara filia Raguelis improperium ab vna ancilla.Tob.3. b. deſignat Eccleſiam audientem à Iudæis & hæreticis crimina ſibi impoſita.Iob 16.a.Pſ.30 37.Ier.22.c. *Gre.13.mor.3.*

Audiſſe dicuntur perditio & mors famam ſapientiæ , vel timoris Dei : quia dæmones non negare poſſunt,quin audierint famam timoris Dei: cùm in naturæ ſuæ bono inditam perceperint.Iob 28.d.Dicuntur autem audiuiſſe & non vidiſſe : quia & eius potentiam ex virtute illius cognouerunt,& tamen ſub ea humiliter ſtare noluerunt. *Hie.ſ.Iob 28. Gre.19.mor.2.*

Ratio obtemperans ſenſualitati. Audiens Adam vocem vxoris ſuæ.Gen.3.c.deſignat rationem obtemperantem ſenſualitati. Et audit meretricem,qui carnis ſequitur voluptatem. *Phil.2.Allego.*

Audiens Moſes verba Iethro ſoceri ſui.Ex.19.c oſtendit recta conſilia etiam ab extraneis eſſe ſuſcipienda. *Glo.ord.ſ. Exo.18*

Non audiens populus Samuelem ſed perſiſtens in rege petendo.1.Reg. 8. d. deſignat eum, qui contra voluntatem Dei verba promit,& pœnam prauæ locutionis minimè præuidet. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

Audiens Pharao ſermonem de Moſe,eſt diabolus de Chriſto percipiens.Exo.2. c.Et quærens per Iudæos mortem Chriſti. *Glo.ord.ſ.Exo.2.*

Conſentire diabolo & hæreticis. Audire verba regis in malum,eſt conſentire ſuaſionibus diaboli.1.Mac.2.b. Et audire vocẽ exactoris.Iob 3.c.Eſt etiam obtemperare hæreſiarchis.Et audire verba mendacia. Prou. 29. b.Eccl.19.d.Matt.27 b. Et audire ſonitum buccinæ , eſt audire tumultum hæreticorum aduerſus Eccleſiam. Iere. 4. e. Audiunt autem clamorem tubæ omnes, hoc eſt,prædicationem hæreticorum: quia ipſi omnes ſolicitant,vt eos in ſuos inducant errores.Iſ.18.a. *Gre.4.mor.41. Hie.ſ.Ier.4. & ſ.Iſ.18.*

Ceſſans defenſio vitiorum. Non audiri vltra iniquitatem in Hieruſalem.Iſ.60.d.Nec vocem fletus.65.d.Nec audiri vltra vocem nuntiorum Niniue.Nah.4.d.eſt ceſſaſſe prædicatores hæreticorum, & defenſores vitiorum.Nec audietur in terra viuentium. *Glo.int.ſ.Iſ.60.*

Impœnitentia. Non fuit audita Sodoma in ore Hieruſalem in die ſuperbiæ ſuæ : quia cùm peccaret, non eſt recordata punitionis Sodomæ,vt ſibi caueret à ſimili pœna.Ezec.10.g. *Hie.ſ.Ezec.16.*

Oratio hypocritarum. Audiri ieiunantium clamorem in excelſo.Iſ.58.a.eſt orationem fieri in angulis platearum, vt hypocritæ facere ſolebant. *Hie.ſ.Iſ.58.*

Audire clamorem in domibus Iudæorum.Ier.18.d.indicat vim tribulationis eorum , & multitudinem mortuorum.

Eſſe in peccato. Audiunt grauiter,qui ſunt in peccato,& Scripturas ſecundum literam ſolùm intelligunt. Iſ.6.c.Mat.13.b.Marc.4.d.Luc.8.b. Acto. 28. f.Rom.11.b.Et audire ſanguinem , eſt obedire peccato,& exercere iniuſtitiam.Iſ.33.b. *Ori.ſ.Iſ.ho.6.& ſ.Rom.11. Hie.ſ.Iſ.33. Ori.ſ.Mat. ho.28.*

Audire prælia,eſt percipere concertationes opinionum & hæreſum.Mat.24.a.

Audita eſt vox lamentationis in excelſo,quando Herodes occidit Innocentes.Ier.31.c. *Glo.ord.ſ.Ier.31*

Digitized by

Audire debent Iudices æquè paruum vt magnum. Deut.1.c.2.Reg.15.a.

Gl.ord.ſ.2.Reg.2 Audire contemnens Aſael admonitionem Abner.2.Reg.2.e.deſignat iracundum nolentē obtemperare rationi. *Iracundus pertinax.*

Audire vocem cantorum.2.Reg.19.f.2.Para.5. d.Nee.12.d.Luç.15.f.Et audire vocem laudis.Pſ.25.63.105.Mat.21.b.

Auſcultare pro obedire ponitur.1.Reg.15.e.Melior eſt obedientia,quàm victimæ: & auſcultare magis,quàm offerre adipem arietum. *Obedire.*

Glo.int.ſ.Iſ.28. Auditus aliquando accipitur pro verbis,quæ audiuntur,aut digna ſunt audiri. Iſ.28.c.53.a. Deſignat etiam magnitudinem rei audiendæ,eſt & myſterium abſconditum.

Auditus fremitus equorum,eſt manifeſta punitio malorum.Ier.8.f.

Auellere, vide Euellere.

Auerſari.

AVerſari,eſt refugere & recuſare,quaſique ab aliquo ſe auertere.

Auerſari dicitur Deus impium,quando ipſum caſtigat.Exod.23.a.Deut.12. d.25.d.2. Mach.10.e.Iob 10.d. *Caſtigans Deus.*

Gre.14.mor.13. Auerſatus eſt ipſum Iob is,quem maximè ipſe diligebat.Iob 19.c.hoc eſt,Phariſæi,& legis doctores abominati ſunt Chriſtum. *Abominantes phariſæi Chriſtum.*

Auertere.

AVertere,eſt quaſi à conſpectu alicuius amouere:& ſecundum id , quod auertitur, allegoriam recipit.

Aug.ſ.Pſ.12.103 Baſi.ſ.Pſ.29. Hie.ſ.Eze.27. Gre.ſ.Pſ.101. Auertere non competit Deo,niſi ſecundum metaphoram:vt auertit faciem , quum nō dat animæ notitiam ſui,quæ adhuc purum mentis oculum non habet.Pſ.12. Auertit etiam faciē, quum quis facit indigna oculis Dei: vnde & auertere oculos dicitur. Auertit etiam faciem, quum dimittit in pugna,vt virtus hominis probetur.Et etiam quum non fauet.Pſal. 9.11.26. 29.43.63.68.101.103.142.Iſ.1.d.Ier.3.d.Ezec.7.f.2.Para.30.b.deſignatur autem in his ira Dei. *Ira Dei.* Et auertit aurem,quum non audit orantem.Thr 3.f.Et auertit manum de ſinu , quum relinquit peccantes.Pſ.73.Ediuerſo dicitur non auertere faciem,quum miſeretur.Pſ. 21. 50.131.Et *Aug.ſ.Pſ.73.* non auertit faciem à filio,quem dereliquit:quia derelinquendo non dereliquit. Auertit manum Deus,quum non præſtat auxilium,& quum abiecit populum Iſrael.Pſ.73.Thr. 2. a.Et nō auertit manum à perditione,quum perdit.Thr.2.c.Et auertit aliquos retrorſum poſt inimicos,quum ſinit eos affligi ab inimicis.Pſ.45.

Aug.epiſ.120. & ſ.pſ.50. Arn.ſ.Pſ.88. Auertit autem Deus furorem ſuum,quum parcit.Nu.25.a.Ioſ.7.d.2.Par.12.c. 1.Eſdr.10.d. Pſ.77.84.105.Prou.29.b.Iſ.5.f.Ier.18.d.30.d.Baruc.1.c.2.e.Dan.9.d.Hoſ.4.d.14.c. *Parcens Deus.*

Auertiſſe dicitur Deus adiutorium gladij Chriſti,& etiam faciem ab eo , quando eum dereliquit in paſſione.Pſ.87.88.

Gre.ſ.Eze.ho. 21. Auertit etiam Deus adiutorium gladij,prædicatoris mali in die belli:quia in tentationum certamine non permittit ei eſſe in adiutorium doctrinæ verba,quæ illi dedit. *Puniens Deus.*

Hil.ſ.pſ.53. Aug.ſ.Pſ.84. Gre.23.mor.22. Auertit Deus mala inimicis,quando ea,quæ in iuſtos facere intendebant,illis infert.Pſa.53.1. Mach.4.g.Et auertit inimicos à bonis:vt à Ioſaphat.2.Par.18.g.Et auertit captiuitatem.Pſa. 13.52.84. Sop.3.c.Auertere etiam dicitur Deus eos,qui conuertuntur à via mala:quia niſi ipſe auertat non poſſunt auerti.Ier.23.e.Et ſacerdos & peculiariter Chriſtus auertit multos ab iniquitate.Mal.2.b.Et auertit Deus hominem ab his,quæ fecit,quum liberat eum à peccatis. Iob 33.c. *Conuertens peccatores.*

Glo.ord.ſ.Ier.18. Auertebat Chriſtus indignationem patris à Iudæis,quum orabat pro ipſis.Ier.18.d. *Orans Chriſtus pro Iudæis.*

Auertens ſe Ioſeph parumper à fratribus , deſignat Chriſtum diſcedentem à Iudæis.Geneſ.42.e. *Chriſtus diſcedens à Iudæis.*

Ori.ſ.Mat.ho. 35. Non auertit Chriſtus faciem ab increpantibus & conſpuentibus , quando libenter paſſus eſt.Iſ 50.c. Mat.26.e.Et Deus non auertit faciem Chriſti ſui,quum eum miſit in mundum.2. Par.6.g Pſ.131. *Spontanea Chriſti paſſio.*

Gre.ſ.1.Reg.10. Auertens Saul humerum,vt abiret.1. Reg. 10. b. deſignat ordinatum diſponentem agere, quod ſibi de paſtorali officio iniungitur. *Obedientia.*

Bed.ſ.Gen.9. Auerſæ facies Sem & Iaphet,cùm operirent verenda patris.Gen. 9. d. deſignant non conſentientes paſſioni Chriſti. Vel deſignant Solem,& Lunam, auertentes & retrahentes lucem tempore paſſionis Chriſti. *Non conſentiens morti Chriſti.*

Gre.3.paſt.admo. 17. Auerſa haſta percutiens Abner Aſaelem perſequentem ſe.2.Reg.2.f. deſignat furentem cū tranquillitate tangendum eſſe,& quaſi parcendo ſuperandum. *Correctio moderata.*

Hie.Cypriano. Aug.ſ.pſ.89. Auerti humilem,eſt relinqui in tentatione. Vel auertit Deus hominem in humilitatem,cū perpetuò ipſum relinquit in peccato.Pſ.73.89.Prou.1.d. *Relinquens.*

Gre.ſ.Cant.6. Non eſt qui auertat operantem Deum:quia nemo poteſt opus redemptionis eius impedire.Iſa.43.d.

Rup.ſ.Cant.6. Auertere oculos à ſponſo præcipitur ſponſa.Cantic. 6. a.ne ſcilicet arbitretur ſe adhuc intueri ſponſum ſicuti eſt.Vel vt reuertatur ad ſe , & cognoſcat incomprehenſibilem eſſe ſibi Deum,nec niſi per eius gratiam habere,quod habet. *Conſideratio ſui.*

Auertendi oculi à videnda vanitate, & ab erroribus. Pſ.118. Eccl'i 27.a. Et auertendi pedes à malo. Pro.4.d. Et auertendus pes à ſabbato, quia cauendum à peccato. Iſa. 58. d. Auertenda etiam facies à muliere. Eccl'i 9.b. Malac. 2.a. Et auerti à dorſo duro, eſt ſeparari à ſeruitute peccati. Baruc h.2.g. Ezech.3.e.14.b. Eccl'tæ 9.a. *Ambroſ.ſ.Pſ.118 ſer.5. Hie.ſ.Iſa.58.*

Auertunt oculos à ſabbatis Dei. Ezech.22.f. qui Dei requiem, quæ in notitia ſcripturarum eſt, non recogitant: nec dicunt cum Propheta: Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua. *Hie.ſ.Eze.22.*

Obſtinatio. Auertens ſe Pharao à Moſe, deſignat pertinaciam in malo. & inobedientiam legis. Exo.7.d. Auerti autem à Deo, fit per peccatum, aut per idololatriam. Deu.13.b.29.c.30.d Ioſ.22.e.3. Reg.11.a. Iudi.8.g.2.Par.29.b. Pſ.77. Iſa.59.c. Iere.2.e.14.a.1.Mach.3.a Sopho.1. b. Zach.7.c. Acto.5.g.13 b.2.Timoth.4.a. Auerſio autem contentioſa à Deo dicitur eorum, qui obſtinatè perſeuerant in peccato, nec flagellati emendantur. Iere.8.b. *Hie.ſ.Iſa.59.*

Auertentur mali in iudicio, quum dicetur illis: Ite maledicti in ignem æternum. Pſ.34.65. *Hila.ſ.Pſ.69.*

Auertens ſe aſina Balaam de itinere. Num.22. d. deſignat carnem indicantem aliquando menti quid agere debeat. *Glo.ord.ſ.Nu.22.*

Auertere ſemitas in quietem. Iſa.58. d. eſt opus Chriſti amouentis ſemitas errorum & inducentis in quietem fœlicitatis. *Glo.ordi.ſ.Iere.58*

Auferre, Detrahere, Tollere, Remouere. Amouere, Subtrahere, Suſtollere

AVferre eſt à loco, vel perſona aliquid tollere, ſiue id fiat vi, ſiue alia ratione. Eſt etiam abiicere. Exod.8.b. Orate Dominum, vt auferat ranas. Eripere. Gen.21.c. Quem vi abſtulerant ſerui eius. Propulſare. Gene.30.c. Abſtulit Deus opprobrium meum.

Mundans Deus à vitiis. Aufert Deus opprobrium Ægypti, quum mundat à vitiis. Ioſ. 5. c. Pſa. 118. Et aufert infirmitatem & iniquitatem à populo. Exo.23.d.34.a. Deut.7.c.1.Par.21.a. Ezech.21.c. Iſa. 6.c.16.c.27.c. Et aufert bella quum delet infidelitatem. Pſ.45. Auferre etiam Deos alienos, eſt mundare peccata & cogitationes. Iudi.20.b.1. Reg.7.a.15.e.2. Paral. 14.a.15.b.34.g.43.c. Iſa.1. e.25.c. Hoſe.2.d. Luc.1.c. Et aufert cor lapideum, quum tollit incredulitatem & obſtinationē. Ezech.11.d.36.f. Hoſe 4.c. Et aufert malas beſtias à populo ſuo, quum expellit dæmones à fidelibus. Leu.26.b. Ioſ.23.b.1. Reg.7.a. Zach.13.a. *Orig.ſ.Ioſ.ho.5. & ſ.Rom.2. Baſi.& Aug.ſ. Pſ.45. Gre.ſ.1.Reg.7. Hie.ſ.Eze.11. Ori.ſ.Leui.ho.16. Iſych.ſ.Leui.26.*

Aufert Deus Spiritum ſanctum, quum non miſeretur impœnitentis: idque ſua voluntate, ſicut dat, vt vult. Pſalm. 50. Sapien. 1. b. Dan. 3. d. Hoſe.5. b. Et aufert ornamentum calceamentorum. Iſa.3.d. *Amb.Apol.Dauid.14. Hie.ſ.Iſa.3.*

Humilians Deus Punitio Dei. Aufert Deus ſpiritum, quum tollit ſpiritum ſuperbiæ, vt deficiant per humilitatem. Pſalm.75.103. *Aug.10.de gen. ad litte.8.& ſ Pſ.75.*

Auferre dicitur Deus animam, quum delet eam de libro vitæ, & quum illa ab expectatione, & affectu ſpei ſuæ decidit. Pſa.140. Prou.22.b. Et aufert coronam de capite, quum tollit æternam remunerationem à mente, vel à ſacerdotibus. Iob.19.d. Iſa 3.d. Et aufert vocem gaudij. Iere.16.b.48.c. Baruch.1.e. Ezech.16.e.21.f Amos 5.g.1. Mach. 1. f. Et abſtulit Deus ſicut oues populum ſuum. Pſ.77. Et detraxit fortitudinem eorum. Amos 3.e. Et aufert hominem & iumentum à terra, hoc eſt, habentes aliquid rationis, & ſimplices. Ezech.14.f.25.c. Et abſtulit Deus Sodoman & Samariam, quando eas deſtruxit. Ezech.16.f. Et ablata eſt multitudo Ægypti. Ezech.30.a. Et aufertur factio laſciuientium. Amos 6.c. Et aufert equos, quum violentos diſperdit. Mich.5.c. Iob.15.d.34.c. Ablatus etiam dicitur populus Dei gratis, quū ſponte conſenſit peccato. 52.b. *Arno.ſ.Pſ.140. Gre.14.mor.19. Hie.ſ.Eze.25. Gre.25.mor.19.*

Ceſſans caſtigatio, & lex vetus. Aufert Deus virgam, quum ceſſat à caſtigatione: & quum ceſſare facit legem veterem. Iob. 9.d. *Gre.9.mor.32.*

Non aufert Deus oculos à iuſto. Iob.36.a. Nec miſericordiam. Dan.3.d. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Cōuerti aliquos ex Iudæis. Non aufert Deus penitus virum de domo Eli, qui miniſtret in altari. 1.Reg.2.g. quià conuertit aliquos ſacerdotes veteris legis ad fidem. Ideo Acto.6. dicitur: Plurima turba ſacerdotum obediebat fidei. Vel dicitur, quia facit aliquos conuerti per malos prædicatores: & quia ſunt pauci, ideo dixit: Non auferam penitus.

Auferri ſacram doctrinam à ſacerdotibus. Aufertur regnum Dei à ſacerdotibus, & Scribis, quum tollitur ab eis regimen populi, aut ſacra Scriptura. Matt.21.d.3. Reg.16.f. Dan.12.d. Idem eſt ablata meſſis. Iſa.17 d. Dicitur etiā Deum auferre doctrinam ſenum. Iob.12.d. Et robur panis, hoc eſt, doctrinam ſpiritualem. Iſa.3.a. Et aufert Deus vocem ſponſi, quum tollit prædicationem Chriſti. Et aufert vocem ſponſæ, quum tollit laudes Dei, quæ fiunt in Eccleſia. Iere.16.b. *Ori.ſ.Matt.ho.19 Hier.ſ.Iſa.3.17.& ſ.Iere.16. Gre.11.mor.10.*

Aperiri myſteria Abſtulit Deus de ſpiritu Moſis, vt daret aliis iudicibus. Nu.11.d. non vt minueretur in eo: ſed ſicut multæ lucernæ in eodem lumine accenduntur. *Philo.de Giganti.*

Tollit Deus manum, quum aufert velamen, vt poſſit quis admitti ad diuinorum myſteriorum cognitionem. Exo.33.b. Et auferens Moſes velamen deſignat reſerationem legis: & quod in patria nihil erit obſcurum. Exo.34.d.2 Cor.3.d. Et detracti cortices à virgis. Gen.30. g. deſignant ſenſum ſpiritualem detectum. *Glo.inte.ſ.Exo.33*

Abſtuliſſe dicitur Deus, iudicium Iob, hoc eſt, Chriſti. Iob. 27. a. quum non fecit quod Chriſtus orabat ſecundum voluntatem inferiorem, vt transferret calicem ab eo. Vel abſtulit iudicium Iob, quando Eccleſia tribulationes quas patitur, aſcribit occulto iudicio Dei, quod *Hier.ſ.Iob.27.*

Digitized by

ipſa non aſſequitur. Sublatum etiam dicitur iudicium Chriſti in humilitate. Iſa. 53. c. quia de tribulatione aſcendit ad Patrem. Vel quia iudex omnium in iudicio perſequutorum Chriſti non reperit veritatem, ſed abſque culpa condemnatum oſtendit.

Hie.ſ.Iob.27. Gre.18.mor.1. Hie.ſ.Iſa.53. Hie.ſ.Iſa.31. Gre.27.mor.4. — *Auferens Deus Chriſtum & Apoſtolos.*

Aufert Deus validum & fortem ab Hieruſalem, quum abſtulit ſynceros doctores à Iudæis. Iſa. 3. a. Et quum abſtulit ab eis Chriſtum & Apoſtolos. Abſtulit etiam Prophetam & hariolum, hoc eſt, vera & falſa. Et aufert propagines eius. Iere. 5. c. Et aufert ſepem à vinea, hoc eſt, munitionem doctrinæ à ſynagoga. Iſa. 5. b. Abſtulit etiam magnificos ab Hieruſalem, hoc eſt, Sanctos, & prædicatores ab Eccleſia. Thren. 1. c. Abſtulit præterea ſtellas pluuiæ. Iob. 36. d. quum abſtulit prædicationem Prophetarum, aut etiam Apoſtolorum.

Hie.ſ.Iſa.31. — *Implens Deus promiſſa.*

Non aufert Deus verba ſua, quum implet, quod promiſit, vel quod minatus eſt. Iſa. 31. a

Hila. & Aug.ſ. Pſ.57. — *Punitio perpetua.*

Auferentur mali ſicut cera liqueſcens. Pſ. 57. quia ſic peribunt in inferno, vt tamen ſemper permaneant: vel quia hic iam incipiunt puniri, per hoc quod peccatum eſt eis pœna peccati. Dicuntur etiam auferri de terra. 2. Reg. 4. d. Amos 6. c. Et aufert turbo malos, ſicut ſtipulam. Iſa. 40. f. Et iniquitates ipſæ dicuntur abſtuliſſe nos quaſi ventus. Iſa. 54. c.

Conuerſio Gentilitatis.

Detrahit ſpolia Chriſtus, quum ad fidem adducit Gentilitatem. Iſa. 8. a.

Ori.ſ.Iſa.ho.3. & ſ.Eze.ho.1. Ambroſ.ſ.Pſ.118 ſe.5. Hie.ſ.Iſa.3. — *Chriſtus habens dona Spiritusſancti.*

Aufert opprobrium ſeptem mulierum Chriſtus: qui habet vera dona Spiritusſancti, & ea defendit à falſis. Vel dicitur, quia in Chriſto ſunt dona, vt eis dignum eſt, quum in aliis non eis ſeruetur ſua dignitas. Iſa. 4. a. Idem aufert opprobriũ peccatorum & crucis. Pſ. 118. Idem dicitur Spiritus auferens, quia tollit peccata noſtra. Ezech. 1. a. Vbi nos habemus: ſpiritus turbinis.

Amb.epiſt.13. Hie.ſ.Iſa.22. — *Diſperſio ſacerdotũ Iudaeorum.*

Aufert ventus congregatos Hieruſalem, quum punitio Dei diſpergit ſacerdotes & phariſæos. Iſa. 57. c.

Tollitur Chriſtus à malis.

Aufertur ſponſus ab anima per peccatum. Matth. 9. b. Mar. 2. e. Et aufertur paxillus de loco fideli. Iſa. 22. g. quum tollitur Chriſtus ab iis, qui à fide tranſeunt ad infidelitatem. Et auferri viam, eſt tolli Chriſtum à malis. Iſa. 30. c.

Hie.ſ.Amos 3.

Abſtulit Deus mare, vt tranſirent filij Iſrael. Exo. 14. e. cùm abſtulit impedimenta veniendi ad baptiſmũ. Et aufert laqueum de terra, quum tollit tentationes diaboli. Amos 3. b.

Hie.ſ.Eze.16 — *Relinquẽs Deus*

Aufert Deus ſtannum ab Hieruſalem. Iſa. 1. f. quum deſinit caſtigare animam in hac vita. Aufertur etiã zelus Dei ab Hieruſalem, quum relinquit animam, nec eam caſtigat. Ezech. 16. c. Dicitur etiam ibi Deus auferre iuſtificationem Hieruſalem, vel legitima: quia abſtulit obſeruantiam legis, quam etiam aufert ab anima peccante.

Hie.ſ.Hoſe.13. & ſ.Sopho.1. & ſ.Iſa. 16. & ſ. Amos 3. — *Confundens Deus hæreticos.*

Aufert Deus regem in indignatione ſua. Hoſe. 13. c. cùm tollit principes hæreticorum. Dicitur etiã auferre nomina Baalim & ſacerdotum. Sopho. 1. b. Et aufert lætitiam de Carmelo, quum confundit hæreticos. Iſa. 16. c. Detrahitur etiam fortitudo Samariæ. Amos 3. c. quum aufertur ab hęreticis fortitudo ſyllogiſmorum, & verborum argutiæ, quibus ſuum dogma firmauerant. Ad idem referri poteſt auferre ranas & muſcas ab Ægypto. Exo. 8. b. g. 3. Reg. 15. b. Et auferens Iudas gladium Apollonij. 1. Machab. 3. b.

Hie.ſ.Zach.9.

Auferre veſtimenta ſordida ab Ieſu. Zach. 3. b. deſignat tolli mortalitatem à Chriſto, & deleri peccata noſtra.

Aug.epiſt. 119. & ſ.Pſ.71. Hie.ſ.Pſ.71.

Auferri Lunam. Pſ. 71. eſt omnem mutabilitatem mortalitatis abſumi: vel Eccleſiam in cęlum eleuari.

Hie.ſ.Zach.9.

Aufert Deus ſanguinem de ore Azoti. Zach. 9. b. quum tollit à Gentibus verba blaſphemiæ, & abominationes, & idolorum cultum, & eſum eorum, quæ immolata ſunt idolis.

Incarnatio Chriſti.

Sublatus Ioſeph furtim in Aegyptũ, deſignat Chriſtum ſecreto incarnatum, & venientem in hunc mundum. Gen. 40. c.

Hie.ſ.Iſa.14. — *Liberari à diabolo.*

Auferri iugum Gentium ab Iſrael, eſt liberari à ſeruitute diaboli & vitiorum. 1. Mach. 13. f. Hoſe. 11. b. Et aufert Deus onus Aſſur de humero alicuius, quum liberat eum à poteſtate diaboli. Iſa. 10. f. 14. f.

Tertul.aduerſus Iudæos. Hie.ſ.Iſa.8.16.43 — *Confundit ſapientes ſeculi.*

Ablata eſt fortitudo Damaſci, quum Magi aurũ obtulerunt Chriſto, in quo auro ſeu diuitiis Damaſcus maximè confidebat. Ablata eſt etiam fortitudo Damaſci, & ſpolia Samariæ, quum ſapientes ſeculi & hæretici victi ſunt. Iſa. 8. a. 2. Par. 20. f. 21. d. Iob. 12. Et abſtulit tunc Deus ſpiritum principum, hoc eſt, ſuperbiam. Pſ. 75. 103. Sopho. 3. c. Luc. 11. c. Ablata eſt etiã gloria Moab. Iſ. 16. d. Et detraxit Deus vectes Babylonis, cũ abſtulit fortes Gẽtilitatis. Iſ. 43. c.

Ori.ſ.Gen.ho. 17.

Auferri ſceptrum de Iuda, aut non auferri. Gen. 49. b. deſignare poteſt principes Chriſtianos vſque ad aduentum Chriſti ad iudicium duraturos.

Auferre Iacob de terra Aegypti, vt ſepeliretur in terra promiſſionis. Gen. 47. g. indicat non quieſcendum in mundo & vitiis eius.

Auferre ſal de ſacrificio, eſt ignoranter aut indiſcrete offerre. Ideo præcipitur. Leu. 2. d. Ne auferatur ſal de ſacrificio.

Iſych.ſ.Leuit.1.4. — *Tollere concupiſcentias.*

Auferre omnem adipem à capra, quæ offertur pro peccato. Leui. 4. f. eſt tollere deſideriũ à carnalibus & terrenis, vt mens ad cæleſtia tendat. Et amouet malitiam à carne ſua, qui tollit voluptates à corpore ſuo. Eccl'æ 11. d.

Amb.1.de pæn.7 Aug.83.q.65. & ſ. Ioan.tract.49. Beda.ſ.Gen.29. — *Excludere hæreticos. Auferre ſcãdala.*

Auferre lapides leproſos à domo, eſt hæreticos excludi ab Eccleſia. Leuit. 14. e. 1. Mac. 14. b. 1. Cor. 5. d. Et auferre lapides de via, eſt amouere ſcandala à via Dei. Iere. 4. a. 10. d. Et tollere lapidem de monumento. Ioan. 11. e. eſt remouere onera quædam delictorum: quod nos debemus facere, vt Chriſtus ſuſcitet animam mortuam. Vel dicitur Iudęis, vt tollant lapi-

dem, qui onus legis volebant imponere venientibus ad fidem. Et amouere lapidem ab ore putei, eſt tollere infidelitatem: vel literam legis, quam Chriſtus, vt Iacob, amouit. Gen. 29. c.

Scandalizare. Auferre pignus à proximo, eſt ipſum ſcandalizare. Deut. 24. c. Iob 22. a. Et auferre bouem viduæ pro pignore, eſt tollere prædicatores ab eccleſia. Iob 24. a. Prou. 27. c. Luc. 6. d. *Amb. de Tob. 20. Gre. 16. Mor. 22. Hie. ſ. Iob 24.*

Tollere prædicatores. Aufert etiam pro pignore bouem viduæ hæreticus, qui ſanctarum virtutum munditiam, & vtilia animi opera auferre conatur ab anima, pro pignore perfidæ confeſſionis.

Tollere hypocriſim. Detrahere pellem hoſtiæ, eſt à mentis noſtræ oculis ſuperficiem virtutis amouere: ne eius prætextu non omnibus perſpectis erremus. Leuit. 1. b. Vel eſt tollere tegmina falſarum opinionum: vel auferre velamē literæ. Vel expoliari diuitiis cæteriſque ſecularibus rebus, & carnalibus cupiditatibus. 2. Par. 35. b. Item omnem hypocriſim abiicere. *Gre. 1. mor. 40. Cle. Alex. 5. ſtro. Phil. de ſacrifici. Abel & Cain. Iſy. ſ. Leu. 1.*

Conuertere peccatores. Abſtulit Iob de dentibus iniqui prædam. Iob 29. c. quādo Chriſtus aut eccleſia Paulum & alios de poteſtate diaboli prædicando abſtulit. Atque ita de cæteris, qui ad fidem conuertuntur. *Rup. 1. ſ. Leui. 5. Gre. 19. mor. 23. 24*

Auferens rex ſeruos & ancillas & iuuenes, &c. vt ponat in opere ſuo. 1. Reg. 8. c. In malum quidem, ſignificat malum prælatum facientem aliquando peccare bonos: in bonum vero è diuerſo, quum bonus prælatus retrahit malos à peccato, & facit eos bene operari. *Gre. ſ. 1. Reg. 8.*

Auferre malas cogitationes & opera. Auferre iniquitatem de manu, eſt non eam operari. Iob. 11. c. Deut 13. b. 21. b. 2. Par. 29. a. Iſ. 1. c Hoſ. 2. a. 14. a. Et auferre præputia cordis, eſt auferre malas cogitationes à mente. Ier. 4. a. Auferre autem præputia arborum recenter plantatarum. Leu. 19. c. eſt abiicere arrogantiam: vel non approbare prima noſtra opera, quaſi ſuſpecti ſimus de nobiſmetipſis. Ad idem referri poſſunt detracti cortices à virgis. Gen. 30. g. *Phil. 1. alleg. & de plantatio. Noe. Gre. 8. mor. 35. Hie. ſ. Ier. 4.*

Conuertens chriſtus peccatores. Tulit Iacob Sichen de manu Amorrhæi. Gen. 48. d. deſignās Chriſtum qui conuertit peccatores, & liberat de poteſtate diaboli. Quod & de gentilitate dicitur. *Glo. ord. ſ. Gen. 48*

Sublata Sara in domum Pharaonis. Gen. 12. c. deſignat ſapientiam, quæ inducitur aliquādo in mentem ſuperbam, vel fit hoc, quum mali fingunt ſpeciem virtutis, quam non habent. *Amb. 2. de Abr. 4 Phil. de Abrahā.*

Subtrahere dicitur Iob panem eſurienti. Iob 22. b. deſignans eccleſiam ſecundum iudicium hæreticorum, quum non vult docere ea, quæ audienti non prodeſt accipere. Aut quum ea, quæ adhuc videntur incognita humiliter ignorare fatetur: eóſque ad ordinatæ humilitatis ſenſum reuocat, quum dicit: Non plus ſapere, quàm oportet ſapere ſed ſapere ad ſobrietatem. Rom. 11. c. 12. b. Prou. 25. a. Eccl. 3. c. *Gre. 16. mor. 3.*

Tollentes doctrinam veritatis. Auferunt potum ſitienti, qui tollunt doctrinam veritatis. Iſ. 32. d. Et tollunt hæretici ſpicas eſurientibus. Iob 24. b. quum in pœnitentibus, qui pabulum verbi concupiſcunt, pernicioſis perſuaſionibus patrum ſententias deſtruunt. Tollunt etiam hæretici electam prædam à pauperibus. Amos 5. c. quum deceptis ſimplicibus, quicquid boni eis ineſſe videbatur perdūt. *Gre. 16. mor. 25. Hie. ſ. Amos 5.*

Aufertur Deus ab hæreticis, & malis. Hoſ 5. b. Dicuntur autem ſuſtuliſſe pallium deſuper, quia abſtulerunt à populo auxilium Dei. Mich. 2. c. Vbi etiam dicuntur tollere laudem Dei à paruulis, qui faciunt, vt ſimplices non laudent Deum. *Hie. ſ. Mich. 2.*

Auferre virtutes ab anima. Auferunt cor fornicatio, vinum, & ebrietas, quia peruertunt ſenſum, animúmque debilitant. Hoſ. 4. c. Et tollit gladius animam, quum quis tentationi obtemperat. Ezech. 33 b. Et tollunt violenter pelles bonorum, qui virtutum decorem ab eis auferunt. Dicuntur etiā tollere carnem eorum ab oſſibus. Mich. 3. a. Et auferunt Babylonij omnes theſauros domus Ezechiæ, hoc eſt, dæmones omnia bona ab anima peccante. Et aufert Aſſur ſpolia, quum diabolus, aut hæreticus inducit in errorem fideles. Sic auferre ſuppellectilem: & vaſa concupiſcibilia, hoc eſt vim concupiſcibilem. Iſa. 20. b. Eze. 26. c. 38. d. 1. Mac. 1. c. Tollent etiam principes pellem & carnem ab oſſibus, quum auferunt temporalia à ſubditis. Mich. 3. a. *Hie. ſ. Hoſ. 4. & ſ. Mich. 3. & ſ. Iſa. 20. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 6. cap. 10. Rup. ſ. Mich. 3.*

Aufertur de ore verbum veritatis. Pſalm. 118. quum dicitur malo: Quare tu enarras iuſtitias meas? *Glo. ord. ſ. Pſ. 118.*

Mundare animum a terrenis. Tollunt cuſtodes pallium ſponſæ. Cant. 5. c. quum ſi quid ſecularis pompę reſiduum erat in corde, exhortationibus ſuis ab animo auferunt: & quia aliquando ante verba prædicatorum nos non cognoſcebamus, ipſi omne quod interius latebat, dum loquuntur, detegunt. *Gre. ſ. Cant. 5.*

Tollere cineres holocauſti de altari, vt aliud holocauſtum ponatur. Leu. 6. b. eſt deponere conſummatas virtutes aſcribendo eas Chriſto, vt alias rurſus operemur. *Iſyc. ſ. Leui. 6.*

Auferre mnam ab illo, qui abſcondit: & tollere talentum à non laborante. Matt. 13. b. 25. c. Marc. 4. c. Luc. 8. c. indicatur per hoc, eum, qui non exercet dona ſibi à Deo collata mereri, amittere omne bonum. *Ori. ſ. Mat. ho. 33.*

Aufertur ab impiis lux ſua. Iob 38. b. quum ab eis tollitur gloria temporalis. *Hie. ſ. Iob 38.*

Auferuntur reliqui à mundanis. Iob 4. d. quum contemptibiles mundi conuertuntur ad Chriſtum. *Gre. 5. mor. 19*

Ceſſatio ſacrificiorum veterum. Auferre à templo columbas, &c. præcepit Chriſtus. Ioan. 2. c. indicans ceſſationem ſacrificiorum veteris legis: de quibus. Iſ. 1. Holocauſtum arietum &c. nolui. *Cyril. 2. ſ. Ioan. 29*

Auferri terram quaſi tabernaculum vnius noctis. Iſ. 24. d. dicitur, quia pręterit figura huius mundi. & mali auferentur ab ea. Huc refertur auferri ſicut vmbra quum declinat. Pſal. 108. Iſa. 52. b. *Hie. ſ. Iſ. 24.*

Condemnatio chriſti per Iudæos. Auferre iuſtitiam iuſti ab eo. Iſa. 5. c. factum eſt à Iudæis, quum condemnarunt Chriſtum dimiſſo Barrabba. Sic auferuntur iudicia Dei à facie mali. Pſ. 9. *Hie. ſ. Iſ. 5.*

Felicitas. Aufert Deus lachrymam ab omni facie, eorum videlicet, quos beatificat. Iſ. 25. c. *Glo. ord. ſ. Iſ. 25.*

Glo.ord.ſ.Iſ.33. Aufert clauos de Hieruſalem.Iſ.33.d.qui tollit firmitatem à fœlicitate.Et qui tollit doctores eccleſiam firmantes.

Hie.ſ.Iſ.58. Auferre catenam,eſt remittere vſuras,aut à peccato ceſſare.Iſ.58.c.

Glo.int.ſ.Iſ.38. Ablata dicitur generatio Ezechiæ.Iſ.38.c.quaſi in eo finita:quia timebat mori ſine liberis.

Gre.4.mor.16. Non abſtuliſſe dicitur mala diabolus ab oculis generis humani.Iob 3.b.quia ea ipſe intulit: quaſi enim auferret,ſi ab inferendo malo quieſceret. *Inferens diabolus mala.*

Gre.12.mor.24. Auferetur ſpiritu oris ſui malus.Iob 15.d.quia eo percuſſionis ſententiam accipit, quo oris ſui ſpiritum ſub diuina formidine non reſtrinxit.

Gre.18.mor.11. Tollit ventus vrés peruerſum quemlibet.Iob 27.d.quum inſidiator malignus ſpiritus, qui viuentem quemque accendit ad vitia,morientem trahit ad tormenta.

Hie.ſ.Iſ.10. Abſtuliſſe ſe dicit Aſſur terminos populorum.Iſ.10.c.quum diabolus, aut hæreticus putat ſe præcipua dogmata Eccleſiæ deſtruxiſſe.

Gre.ſ.1.Reg. 2. Detrahentes homines à ſacrificio Domini.1.Reg.2.d.ſunt cogentes negare diuinitatem in Chriſto.Ad idem referuntur tollentes laudem Dei à paruulis.Mich.2.c. *Rup.ſ.Mich.2.*

Auferri zelum Ephraim.Iſ.11.c.eſt ceſſare odium hæreticorum erga Eccleſiam.

Hie.ſ.Iſ.11. Non auferetur ſignũ,crucis videlicet Chriſti.Iſ.55.d.quia ſemper eius manebit memoria.

Glo.int.ſ.Iſ. 55. Auferre rubiginem de argento,eſt auferre impietatem de vultu regis.Pro.25.a.Vel eſt auferre ſuperficiem literæ à ſacro eloquio.

Bed.ſ.Prou.25. Auferre panem in ſudore,eſt quaſi occidere proximum.Eccl.34.d.

Glo.ord.ſ.Luc.10. Non auferetur optima pars à Maria.Luc.10.g. quia vita contemplatiua perpetuò durabit.

Rup.6.ſ.Gen.25. Auferentes ſerui Abimelech vi puteum ab Abraham, ſunt Philoſophi abutentes ſacris Scripturis.Gen.21.d. *Abutentes Philoſophi ſacris literis.*

Aufugere, vide Fugere.

Augere.

Augere,eſt à minori quantitate ad maiorem rem transferre. Augeri autem ſpiritualiter, eſt maiorem perfectionem acquirere:quia in iis, quæ non mole magna ſunt, idem eſt maius,quod melius eſſe.

Ori.ſ.Leui.ho. 16. Auget Deus quos reſpicit,vt Sol ſegetes,quas reſpicit.Gen.26.f.Leu.26.b.

Arno.ſ.Pſ. 104. Auget Deus populum ſuum multiplicando credentes inter Gentes.Gen.17.c.47. f. Exod. 23.d.1.Par.21.a.Pſ.104.Acto.2.g.5.b.Et Chriſtus auget fidem.Luc.17.b.2.Cor.9.c. Eph.4.d. Col.2.d.Prou.4.b. *Multiplicatio fidelium.*

Hie.ſ.Amos 8. Augent ſiclum doctores & prædicatores,qui diuitibus,& his,de quibus ſectantur lucra loquuntur ſermone longiſſimo,& adulatorio.Amos 8.b. *Adulari.*

Augetur cuſtodia ſuper muros Babylonis.Ier.51. b. quum mundani augent peccata, & ea defendunt.Sic etiam augetur numerus inimicorum.Deut.20.d.2.Reg.15.c.Et auget Pharao peccatum.Exo.9.g.Et augentur fornicationes.Ezec.16.d.23.c. *Defendere peccata.*

Augent furorem Domini,qui augent peccata.Nu.32. c. Et auget Dominus plagas populi inobedientis.Deut.28.f.

Glo.int.ſ. Eccl.11. Augeri ignem ab vna ſcintilla.Eccl.11.d.eſt ab vno hæretico multiplicari multos.

Augur. Augurari, Augurium, Auſpicium.

Augurari,eſt aliquibus ſuperſtitionibus diuinationem exercere. Augures autem erant, qui diuinationem exercebant.

Iſyc.ſ.Leui.19. Augurari dicuntur,qui intendentes dæmonibus ſecundum eorum voluntatem viuunt: & cor ſuum volucribus tradunt:quæ rapiunt ſemen pietatis à nobis. Leui. 19. e. Vnde augures per incantationem dæmonum tacitam ſiue expreſſam,reprehenduntur.Deut.18.c.4.Reg.21. a.2.Par.33.b.Nu.23.d.Eccl.34.a.Iſ.2.b.47.d.Ier.27.b. *Tradere ſe dæmonibus.*

Auguratrix dicta eſt Hieruſalem.Iſ.57.a.quia colebat idola.

Hie.ſ.Iſ.57. Augurandi ſcientia in Ioſeph,deſignabat ſcientiam Chriſti.Gen.44.b.d. *Scientia Chriſti.*

Auguſtus.

Auguſtus ſignificat amplum & magnificum:vt auguſtum Imperium,à quo depoſuit Aſa rex Iuda Machaam matrem ſuam.1.Paral.15. d Hoc cognomine honeſtatus eſt Cæſar Auguſtus,à quo exiit edictũ,vt deſcriberetur vniuerſus orbis:cuius tempore natus eſt Chriſtus.Luc.2.a.Poſt eum omnes Imperatores Romani dicti ſunt Auguſti:vt Auguſti cognitioni relicta eſt cauſa Pauli.Acto.25.f.

Auidus, Auiditas, vide Appetere.

Auis, Volucris.

Auis genus eſt ad omnia volatilia,quæ plumis veſtiuntur,& in altum volando eleuantur alarum remigio per aerem,quaſi natantes,vt piſces in aqua.

Hie.ſ.Iſ.31.46. Gre.18.mor.21.& hom.29. Auis,quam vocat Deus ab Oriente.Iſ.46.d.licèt videatur primo ſenſu ſumi pro Cyro, tamen verius ſumitur pro Chriſto:qui manens in altitudine diuinitatis ſuæ,quaſi quodam volatu ſublimi cadauer noſtræ mortalitatis conſpexit in infimis, & ſeſe vt vultur de cæleſtibus ad ima ſubmiſit.Iob 28.a.Idem eſt auis volans & protegens,qui ſicut gallina congregat pul- *Chriſtus.*

los ſuos ſub alas. Deut.32.b.Iſa.31.c. Matth.23.d.Luc.13.g.

Contemplatiui & ſpirituales. Scientia ſpeculatiua. Aues ſignificare ſolent contemplatiuos & ſpirituales:& ſcientiam ſpeculatiuam:quæ non diuiduntur ab Abraham,quia contemplationi vacantes non debent diſtrahi,ſed potius mentem collectam habere,& ſublimibus vacare.Et ſi fortè neceſſitas exegerit, vt ad terrena deſcendant,mox tamen reuolent ad ſublimia.Gen.1.c.15.c.Leui.1.d. 11.b.17.d.Ioan.5.b. 12.d. 28.d.Pſal.103.Prou.10.a.26.a.27.b.Iere.5.f.Dani.4.b.Matth.6.d.Marc.4.d.Apoc.9.d. *Iſych.ſ. Leui.1.11.17. Au.16.ciui. Dei.24.& ſ.Pſ.103. Greg.11.mor.2.& 19.mor.1.*

Iuſti & ſancti. Significát etiam in eiſdem locis, & aues in arca,iuſtos,& merita cæleſtia habentes:qui ſunt aues mundæ,& in lege Domini meditantur die ac nocte,& dicere poſſunt: Noſtra conuerſatio in cælis eſt. Mundæ ſunt autem,non natura, ſed gratia. Hæ comedunt cibos piſtoris, dũ paſcuntur myſteriis legis.Geneſ.8.d.40.c.Leuit.8.c.Deuter.14.b.Baruch.6.c.Apocal.19. d. *Ricar.de S.Vict.de ſecuro.conſcien.17. Rup.1.ſ.Apoc. Amb.de Abra. 8. Beda ſ.Gen.5.*

Natura intellectiua. Aues etiam non diuiſæ.Gen.15.c. ſignificant naturam intellectualem, quæ non ſecatur in partes,vt natura ſenſitiua. *Aretas ſ.Apoc.19.*

Cogitationes. Volucres cæli poſſunt dici ſublimes cogitationes, quæ habitant & paſcuntur in ramis virtutis.Dani.4.b. Volucres autem deſcendentes ad cadauera, ſunt viles cogitationes animæ, quæ ſubortæ corda iuſtorum polluunt,quas debemus abigere ſicut Abraham. *Philo. Quis rerum diui.heres. Ricar.de S.Victo. de ſecuri.conſciẽ.18*

Veteris legis doctrina. Volucrum eſca,ſeu volucres in eſcam datæ, ſunt veteris legis eloquia: quæ populum carnalem tanquam carne eleuãt per verba diuinitus miſſa:vnde & veſpere dantur,quia quæcunque carnaliter dantur,finem habent. Exod. 16.b. *Philo.quis rerum diu. heres. Gre.16.mor.10*

Gentes cõuerſæ. Sapientes mundi Volucres cæli,interdũ ſunt Gentes in ſpẽ cæleſtiũ aduolantes: qui dicuntur volucres cæli, quaſi cælo ab aliis auibus diſtincti: quia re vera ſunt mundi,& ad cæleſtis verbi cognitionem euolare poſſunt. Matth.13.a.Apoc.19.c.Hęc eſt auis,quæ naſcitur ad volatũ.Iob.5.c.Ho.2.d. *Euch.for ſpiri.5. Beda ſ.Exo.16. Hil.ſ.Mat.Ca.13. Cle. Alex.4.ſtrõ.*

Volucres cæli dici poſſunt ſapientes mundi. Gen. 9. a. Qui dum more auium de creaturis vel elementis cæli & terræ diſputare nitebantur,quaſi aues in cælum volare videbantur. *Hiero.ſ.Iſa.16. & ſ.Hoſe.11.*

Fugientes ab erroribus hæreticorum. Auis capta relicta de manu, deſignare poteſt eos,qui euaſerunt ab hæreticis. Eccl'i. 27. c. 43.b.Iere.5.g.Amos 4.a.Et auis velociter fugiens,deſignat eos, qui citò debent fugere ab erroribus hæreticorum,quibus capti fuerant.Iſa.16.a. Et quaſi auis volant ex Ægypto,qui velociter relinquunt tenebras errorum.Hoſe.9.c.11.d.

Romani. Aues lacerantes carnes piſtoris.Gen.40.d.deſignant Romanos deſtruentes Hieruſalem.

Dæmones. Superbi. Hæretici. Aues deſcendentes ad cadauera,deſignãt dæmones.Geneſ.15.c.40.d.Deut.4.c.32.d.3. Reg. 14.c.Iſa.18.c.Ezech.39.a.2.Mach.15.f.Matt.8.c.13.a. Deſignant etiã ſuperbos, & qui ponunt in cælum os ſuum:& qui curioſitatis ſtudio ſublimia perſcrutantur.Iob.35. c.40. d.Pſ.8.Eccl'æ.9.c.Sapi.5.b.Eze.44.g. Quaſi auis euolauit Ephraim,quum hæretici receſſerunt ab Eccleſia.Hoſ.9.c.Volucres immundæ ſunt ſuperbi,tam dęmones quàm homines.Apoc.18.a. *Hie.ſ.Iſa.18.& ſ Eze.44.& ſ.Ho.9 Cyril.10.ſ.Ioan.4 Aug.ſ.Pſ.8 Gre.19.mor.1.& 26.mor.11.& 33.mo.20.*

Raptores. Mites. Aues immundæ ſunt,quæ vngulas fortes habent,& roſtra vorantia,ex rapina viuentes: hæ illos ſignificant,qui ſemper aliena inuadunt,nunquã ſua portione contenti. Aues verò mundę ſunt innoxiæ,quæ mites,manſuetos,& qui neminem lædunt,ſignificant. *Beda ſ.Gen.15. Geor.Vene.Can.1. tomo 7.cap.32.*

Iudæa. Auis diſcolor. Ier.12.c.ſumitur pro pauone,& dicitur de Iudæa,quam Deus variis muneribus ornauerat. *Hie.ſ.Iere.12*

Aui auolanti comparatur maledictum fruſtra prolatum, quod reuocari non poteſt: recidit tamen in caput loquentis.Pro.26.a. *Beda ſ.Pro.26.*

Auolare, vide Volare.

Aura quære Aer.

Auriga.

AVriga,aut agitator currus eſt, qui cum diſciplina & arte pro arbitrio ſuo equos agitat, vel currentes incitat,vel reflectit indomitos,vel reuocat fatigatos, vel manſuetos pro ſua voluntate conuertit. Aſcenſor autem equi eſt, qui ſine arte agitur potius quàm agit.vnde 4.Regum 2.b.Eliſæus Eliam aurigam currus Iſrael vocauit,vbi deſignatur Chriſtus,qui regit nos:vel prælatus,aut prædicator. *Amb.de Nabuth 16.& ſ.Pſ.118.ſe.4*

Chriſtus. Prælatus. Prædicator. Ratio. Auriga dici poteſt ratio regens ſenſus,vt equos.3.Reg.22.e.2.Par. 18.g. Aſcenſores autem equorum & non aurigæ dicuntur,qui non moderantur corporis voluptates. Pſ.75. *Hier.adue.Iouin. Ambro. de Nabuthe.15.*

Auris, Auricula, Auricularius.

AVris dicit ipſum audiendi ſenſum, aut potius inſtrumentum. Auricula verò partem illã extrinſecus apparentem,ac prominentem, quæ ſit velut aurium cuſtodia. Auris tamen ſępe pro auricula ponitur. Auris etiam interdum eſt ipſe intellectus.Iudi. 5. a.Auribus percipite principes. Miſericordia. 4.Reg.19.c.Inclina aurem tuam,& audi. Intelligentia ſpiritualis. Matth.11.b. Qui habet aures audiendi audiat.Obedientia. 2 Reg.22.d.Auditu auris obedient mihi.Et ipſa aurium ſimilitudo.Pſ.113. Aures habent,& non audient.

Vis cognitiua Dei. Familiaritas cum Deo. Angeli. Aures in Deo,dicũt vim illã,qua omniá percipit,& nihil eũ latet:& his dicitur eũ percipere orationes & verba noſtra,aut deſideria,aut clamorẽ.Et interdũ dicitur inclinare aurem,vt ad ęgrotũ vocẽ extollere nõ valentẽ.Pſ.9.38.53.85.114.124.Sap.1.c.Eccl'i.21.a.Iſ.5.c.59.a.Iac.5.a. *Baſil.ſ.Pſ.114. Aug.83.q.52. Euch.for.ſpiritu.1 Cyril.cont.Iul.5.*

In auribus autem Domini loqui, eſt familiarem eſſe Deo: & ſecretò orare. Item laudare Deum:& confiteri fidem.1.Reg.8.d.Canti.2.d. *Greg.ſ.1.Reg.8. Orig.ſ.Cant.ho.4.*

Aures etiam Domini, dici poſſunt angeli recipientes orationes noſtras,& eas in conſpectu Domini offerentes.Pſ.33.129. *Baſil.ſ.Pſ.33. Hil.ſ.Pſ.129.*

Aures in angelis dici poſſunt vis participandi, diuináque participationem ſcitè ſuſcipiédi.

Aures, quas Deus perfecit Chriſto, obedientiam eius, vel membrorum eius deſignare poſſunt. Pſ.39. Vbi Septuaginta legunt, corpus.

Aures cordis ſunt, de quibus dicit Chriſtus. Lucæ 8.a. Qui habet aures audiendi, audiat: quæ aures ſunt promptitudo diſcendi & obediendi. Pſ.39.44.48.93. Exo.17.d.21.a.32.a. Iob. 6.d.33.c. Pro.15.d.18.c.20.b.22.c.25.b.28.b. Eccle'i.3.d.25.b.51.c. Iſa.35.b.50. a. Iere.2.a.5.c.6. b. Baruch. 1.a. Ezech. 16. b.23.c. Mich. 7.d.g. Apoc. 2.b.3. a. Poſſunt etiam aures animæ in multis ex iiſdem locis ſignificare fidem.

Auris perforata ſignificare poteſt mentem compunctione percuſſam, aut obedientiam promptam. Exo.21.a. Deut.15.c.

E diuerſo auris perforata deſignare poteſt inobedientiam, pœna æterna puniendam. Idem deſignabit auris amputata. Leuit.22.c. Matth.26.e. Marc.14.f. Luc.22.e. Ioan.18.b.

Auribus percipere & audire vbi iunguntur, non ad ſimplicem tantum verborum ſonũ, ſed ad reconditam quoque dictorum intelligentiam pertinere intelligendum eſt. Iudi.5.a. Pſ.48. Eccl'i.33.c. Iſ.1.a.6.c.11.a. 28.f. Acto. 18. f. Auribus quidem percipere ad exteriorem auditum pertinere videtur: & aure audire. Audire autem ad interiorem auditum. Vel è diuerſo auribus percipere, eſt corde percipere. Vel audit qui miſticè intelligit: auribus verò percipit, qui ſolam intelligit hiſtoriam. Eze.44.b. vide Audire.

Aures in eccleſia, ſunt rectè audientes verbum Dei, illique obedientes. Et auris audiens, quæ beatificabat Iob, eſt gentilis populus, qui ſuſcepta fide laudabat Chriſtum. Iob.29.b.

Auris dextra, intentionem ſignificare poteſt ſupernæ viſionis: ſiniſtra verò intentionẽ piæ operationis. Et ambæ aures tinniunt: quia cùm ſummorũ virorum ruina oſtenditur, electorum intentio vtraque turbatur: quia & pauenti corde ad contemplanda ęterna ſe erigunt, & ſine ingenti formidine temporalia non diſponunt. 1. Reg.3.b. Iere.19.a.

Aures habet, & non audit, qui nouit, quæ ſit virtus obedientiæ, & qualis debeat eſſe, nec tamen vult obedire. Pſ.113.

Aures obturare, in bonum, eſt occaſiones peccati tollere. Iſa.33.c. Eccl'i.28.d.

Aures aggrauatæ dicũtur, quæ non eleuãtur ad ſpirituale intelligẽtiã. Iſ.6.c. Za.7.d. Ro.11.b.

Auricula Samuelis deſignat humilem intelligentiam prædicatoris. 1. Reg.9.c. 20.c. 1. Par. 17.d. Iob.4.f.11.b.34.a.36.b.

Auriculæ extremum, quod eruitur de ore leonis. Amos 3.d. deſignat ſacramenta dictorum, quæ leo auferre conatur.

Auricula Aaron dextra, ſignificare poteſt obedientiam, quæ vngitur, vt deinceps obtemperet verbo Dei: ſic & auricula leproſi. Exo.29.c. Leui.8.d.14 c. Vel auricula extrema ſacerdotis, quæ tingitur ſanguine, deſignat ſacerdotis ſermonem debere eſſe purgatum. Deſignat etiam perfectam Chriſti & diſcipulorum eius obedientiam.

Auricula mala eſt in eis, qui non bene audiunt, aut credunt, aut inobedientes ſunt, amputata eſt Malcho, hoc eſt, Iudæis: vel amputatur, quum ab aliquo remouetur inobedientia. Matth.26.e. Marc.14.f. Luc.22.e. Ioan.18.b. Eze.23.d. Dextram auriculam perdidit Malchus, hoc eſt Iudæus, vt totam literæ vilitatem audiat in ſiniſtra. Sed Dominus in iis, qui ex Iudæis credere voluerunt, reddidit aurem dextram, & ſeruum genus fecit regale & ſacerdotale.

Auricularius Dauid Banaias. 2. Re.23.d. 1. Par.11.f. deſignare poteſt Chriſtũ, qui eſt in ſecretis patris. Vel deſignat virum prudentem & fortem, qui coniunctus eſſe debet prælato.

Aurora.

AVrora eſt tempus ante Solis ortum, quo iam radij Solis incipiunt terram illuminare.

Aurora cui oſtendit Deus locum ſuum. Iob.38.b. eſt humanitas Chriſti, quam ipſe induxit in cælum tanquam in locum ſuum.

Significat etiam eccleſiam, quæ prauitatis priſtinę tenebras deſerit: & ſeſe in noui luminis fulgorem conuertit: cuius ortus fuit exordium, quo clareſcere cæpit: plena verò fit, quum mortalitatis atque ignorantiæ ſuæ tenebras funditus amittit. Iob.3.b.38.b. Pſal.73. Cãt. 6.c. Aurora conſurgens etiam eſt Beata Virgo præcedens Solem.

Aurora præterea, lucẽ gratiæ, quæ in pręſenti vita cõfertur, ſignificare poteſt: & illuſtrationẽ veritatis tollentẽ tenebras ignorantiæ. Gen.32.f. 2. Reg 23.a. Poteſt etiã deſignare tẽpus ab angeli annũciatione vſque ad Chriſti reſurrectionẽ: quo reſurgẽte, quaſi nouus ortus eſt Sol.

Aurora quoque dicitur mẽs iuſti, quũ à tenebris peccati in gratiæ lucem erũpit, ſole iuſtitiæ eam illuminãte. Iob.24.c. Et mens velut aurora conſurgit, quæ ex viſionis admiratione paulatim ad incrementa cognitionis proficit. Aurora ſiquidem paulatim eleuatur, eleuãdo dilatatur, dilatando clarificatur, & per promotionis ſuæ incrementũ ad defectum venit. Leu.6.c.

Aurora finis eſt noctis, & initium lucis. Nox autem vitam peccatoris, lux vitam iuſti ſignificat. Aurora ergo, quæ fugat tenebras, lucem nũciat, merito humilitatem deſignat: quia ſicut illa diem & noctem, ita iſta diuidit iuſtum & peccatorem.

Aurugo, Erugo, Rubigo.

AVrugo eſt rubigo, quæ fit in metallis ea conſumens: & etiam pallor quidam in frugibus reddens eas infrugiferas. Deut.28.d. 3. Reg.8 d. 2. Paral.6.e. Pſalm.77. Prouerb. 25. Eccleſiaſtici 12.b. Ierem.30.a. Baruch.6.d. Amos 4.c. Ezech.24.b. Agge.2.c. Matthæi 6.c. Iacobi.

Dion. Caleſ. Hier 15. Aug. ſ. Pſal.39. Ori. ſ. Io. ho.9. & ſ. Ezech. ho.6. & 1. pſa.1. Baſi. ho. in pri. pro. Cle. Alex.5. ſtro. Lyra. ſ. Exo.21. Hie.2. adue. Ioui. Iſych. ſ. Leui.22. Ori. ſ. Iudi. ho.6. & ſ. Iſa. ho.6. Hie. ſ. Iſ.1. & prol. in Ioel. Ori. ſ. Canti. ho.2. & ſ. Roma.12. Hie. ſ. Iob.29. Gre. ſ.1. Reg.3. Ricar. de S. Vict. de ſomno Nabuch.38 Ori. ſ. Iſa. ho.6. & ſ. Roma.11. Gre. ſ.1. Reg.9. Hie. ſ. Amos 3. Ori. ſ. Leui. ho. 8. Phil. de vit. Moſis Iſych. ſ. Leuit.8. Ori. ſ. Matt. ho. 35 Hila. ſ. Matt. Cant.32. Amb. ſ. Luc.22. Hiero. ſ. Matt.26 Aug. ſ. Ioan. tra. 112. Iſych. ſ. Leui.21. Glo. int. ſ.2. Re.23 Hie. ſ. Iob.38. Gre.4. mor. 15. & 29. mor.2. Rup. ſ. Canti.6. Ber. ſ. Cant. ſer.33 Cyril. ho.5. Greg.16. mor.29. Euch. fer. ſpirit. 3. Ricar. de S. Vict. 5 de arca myſti.9. Ber. ſer. paruo.63. Hier. ſ. Amos 4.

Obedientia Chriſti. Prõptitudo diſcẽdi & obediẽdi. Fides. Mens cõpuncta. Obedientia. Inobedientia. Audientes verbum Dei. Gentiles. Intẽtio ſupernæ viſionis & piæ operationis. Intelligentia prædicatoris. Myſteria. Obedientia. Inobedientia. Chriſtus. Humanitas Chriſti. Eccleſia. Virgo Maria. Lux gratiæ. Tempus chriſti in hoc mundo. Humilitas.

5.a.In aliquibus autem ex ſupradictis locis dicit pallorem vultus. Cæterùm,3.Reg.8.d.vbi legitur rubigo,in Hebræo eſt,חסל quod eſt bruchus,aut locuſta.

Inuidia. Ira. Auaritia. Superbia. Vitia carnis.

Aurugo poteſt ſignificare inuidiam,quæ omnes demolitur virtutes.Mat.6.c. Et etiam irã, quæ,quod tangit,incendit.Comedit aurugo reſiduum bruchi.Ioel.1.a.2.f.quia ſępe dum vẽtris ingluuies per abſtinentiã reſtringitur,iræ impatiẽtia acrius dominatur.Poteſt etiã ſignificare auaritiam.Item fiduciam ſui,& ſuperbiam , quæ latenter nocet, quum quis ſe putat aliquid eſſe.Pſ.77.Item ſignificat vitia carnis,quæ flagitiorum ſordibus aciem mentis obducũt: idque fit ſecundum varia vitia.

Ori.ſ.Cùm ieiunatis. Gre.33.mor.19. Aug.ſ.pſ.77. Amb.1.de Spiritu ſancto.c.27.& prol.ſ.Luc.

Imperium Romanorum.

Aurugo comedens reſiduum bruchi. Ioel. 1. a. deſignare poteſt imperium Romanorum, quod vltimò deſtruxit Iudæos.

Hie ſ.Ioel.1. Rup.ſ.Ioel.1.

Deſiderium futurorum.

Aurugo inter affectus,ſignificat deſiderium futurorum.Ioel.1.a.

Hie.ſ.Ioel.1.

Superficies literæ.

Rubigo operiens argentum,deſignat ſuperficiẽ literæ,tegentẽ ſenſum ſpiritualẽ.Pro.25.a.

Bed.ſ.Prou.25.

Aurum, Aureum, Deauratum, Inauratum.

AVrum inter metalla & liquentia precioſiſſimum eſt.Eſtque ſuapte natura conſtantiſſimum,vt in tenuiſſimas bracteas extenſum,minime frangatur. Eſt etiam cum quadam ceſſione tenaciſſimum:cedit enim percutienti & plicanti:non autem cedit cõſumptori , non rubigini,nec erugini,nec alicui liquori,qui eius bonitatem aut pondus diminuat,nec vſu deteritur:igne autem ſæpius exuſtum , non modò non conſumitur , verùm etiam puriſſimum redditur.Cor lætificat,vlcera ſanat,melancholicis confert:& omni diſtemperamento inimicatur,ex ſuo forſan temperamento.Sæpè autem aurum ſumitur pro diuitiis.Deut.7. d. Non concupiſces argentum & aurum.

Geor.Ven.Cant.3. tom.8.cap.1.

Natura diuina. Diuinitas in Chriſto. Verbum. Chriſtus,vel anima eius. Regia poteſtas Chriſti. Reſurrectio chriſti.

Aurum ſignificare poteſt naturam diuinam,quæ diffuſa vſquequaque tota, & per totum protenſa eſt,aptiſſimè contemnens cætera.Peculiariter autem ſignificat diuinitatem in Chriſto,cuius caput dicitur aurum optimum.Can.5.c.Et ipſum Verbum ab interitu alienũ:quod corruptionis virus minimè recipit.Deſignat etiam ipſum Chriſtum,vel animam ipſius, præcipue aurum propitiatorij:ideo erat aurum purum. Item regiam ipſius Chriſti poteſtatem: vnde oblatum eſt Chriſto,quia eſt regni ſymbolum.Exo.12.e.25.a.37.a.Mat.2.b.Iſa. 60.b.Et aurea capita columnarum,deſignare poſſunt Chriſtum,qui non habet ſpiritum ad menſurã, vt Sancti,qui non aurei,ſed deaurati dicuntur.Exod.26.e.36.d.Et aureum reclinatorium ferculi Salomonis. Cantic.3. d. eſt anima Chriſti puriſſima , vel requies in ſapientia diuina. Aureæ manus ſponſi,deſignant miracula Chriſti,eſſe ex virtute diuina.Can.5.d.Deſignat autem aurum oblatum Chriſto faciem leonis,id eſt,reſurrectionem eius cum regia poteſtate.

Phil.quis rerũ diuin.heres. Ori.ſ.Rom.3. Cle.Alex.2.pæd.8. Baſ.ho.de natiu. Hil.ſ.Ma.Can.2. Gre.34.mor.7.& ho.10.& ſ.cant.3. Rup.ſ.cant.5.& 2.ſ.Matt. Aug.ſ.pſ.67. Gre.18.mor.30.&

Charitas.

Aurũ ſecundũ cõditiones ipſius ſupra poſitas,ſignificat charitatẽ,quæ omnibus ſupereminet virtutibus:nec corrũpitur: ſed per tribulationes purior redditur : & ceſſantibus reliquis virtutibus,ipſa permanet,vnde & aurũ purũ dicitur charitas patriæ , quæ eſt fũdamẽtũ illius ciuitatis cæleſtis. Ipſa eſt aureum reclinatorium:ipſa teguntur cherubim:ipſa eſt aurum oraculi:ipſa eſt aurea zona.Gen.13.a.Exo.28.b.37.a.39.a.Iob 28.b.Pſ.67.3.Reg.6.c.Cant.3. d. Iſ. 13.c.Dan.2.e.10.a.Apoc.2.a.3.d.15.c.21.f.Aurei annuli per ſingula latera altaris bini , deſignãt charitatem cum ſynceritate fidei,& vitæ mundicia.Exo.30.a.37.d.

14.mor.7.& ſ.Ezec.ho.15. Hil.ſ.Pſ.67. Ricar.de S.vict.de ſomnio Nab.23. Geor.Ven.cant.3. tom.8.cap.2. Ori.ſ.cant.ho.4.

Fides.

Aurum præterea,eſt fides virtutibus florens.Gen.13.a Exod.35 c.37.a Cant.5. c. Et aurum puriſſimũ in lamina,quã ferebat ſacerdos in frõte,ſignificare poteſt fiduciã profeſſionis fidei: vel venerationem humanitatis in Chriſto,ſed cum diuinitate.Ex.28.f.39.e.Leu.8.b.Iſ. 60.b. Et obſcuratum eſt aurum in Iudæa,quando in ea periit antiquus fidei ſplendor.Thre.4.a. Et aurũ,quod obtulerũt Magi Domino.Ma.2.b.dici poteſt fides probata omni virtutũ ſplẽdore fulgẽs.4.Re.12.d.16.b.1.Pa.29 b.Iob 37 d.Aurea cãdelabra dicũt,probatã fidẽ.Ap.1.c.21.e.

Amb.2.de Abra.5. Hie.ſ.Iſ.60. Gre.18.mor.20.& 2.paſt.7. Theo.Alex.1.paſc. Rup.3.ſ.Apoc. Ori.ſ.Nu.ho.26.

Diſciplina & virtutes. Prudentia.

Aurũ,quod naſcitur in Phiſon,diſciplinã & virtutes,& inuẽta ſecreta prudẽtiæ,& ipſã prudẽtiã ſignificat,quæ ab omnibus ſordibus:quaſi decocta niteſcit : ſicut aurũ optimũ & verũ, quod nulla falſitas vincit.Gẽ.2.b.Nu.31.d.3.Reg.22.g 2.Par.a.1.Eſd.2.d.7.c.Nee.7.g. Pſ. 67. Pro.12.d.Ez.16.b.1.Mac.6.a.Iac.5.a.Itẽ aurũ ſunt ſenſus & diſciplinæ rationales, quas attulit regina Saba ad Salomonem,hoc eſt,eccleſia ex gentibus ad Chriſtum.3.Reg.10.a.Iob 3.c.26. a.b.Iſa.60.b.Hoſe.2.b.8.a.Nahum.2.c.Mala.3.a.Dan.10.a.Hoc auro curant hæretici veſtire idola,hoc eſt,ornare errores ſuos.Ier.10.a.

Sensus & diſciplinæ rationes.

Amb.de parad.3. Phil.1.alleg. Aug.2.de Gen.cõt.Manic.10. Bed.ſ.Gen.1. Ori.ſ.cant.ho.2. Hie.ſ.Iſ.60.& ſ.Ier.10.

Opera perfecta. Puritas mentis. Innocentia.

Aurum purum,etiam ſignificat opera perfecta, quæ non corrumpit ignis:aut ſanctitatem. Iob 41.d.Pſ.77.Eccl.30.c.Cor.3.c.Thr.4.a.Et deauratæ tabulæ tabernaculi,ſignificant puritatem Sanctorum.Exo.26.f.32.e.36.d.Et aurum Arabiæ,puritas mentis.Pſ.71.Aurea manus etiam ſignificat opera perfecta.Can.5.d.Deſignatur etiam innocentia.3.Reg.6.d.1.Par.18.c.

Aru.ſ.Pſ.67. Amb.ſ.1 Cor.3. Gre.34.mor.7. Hie.ſ.pſ.71. Ori.ſ.Eze.ho.6.& ſ.Mat.ho.25.

Diuini & ſpirituales ſenſus.

Aurũ præterea,poteſt ſignificare diuinos ſenſus.Et aurũ tẽpli,eſt ſenſus ſpiritualis in litera cõtẽtus,& cũ ſacra ſcriptura cõcordãs:quod ſi nõ cõcordat,nõ eſt aurũ tẽpli.3.Re.6. c.7.g.1. Par.22.c.28.c.2.Par.a.32.f.4.Reg.20.c.Eccleſiaſtæ 2.b.Pſ.67.Iſ.39.a.Ez.7.e.16.d.38.d.Ioel.3. b.Agg.2.b.Zac.6.c.Et aureus veſtitus reginæ,ſunt ſplẽdida dogmata, & ſenſus ſpirituales.Et aureæ fimbriæ,ſunt diuinorum ſenſuum claritates,nũquam à mente deficiẽtes.Pſ.44.Et aurea mala in lectis argenteis , ſunt ſenſus ſpirituales in litera legis.Prou. 25. b. Quum iungitur aurum & argentum , ſignificare poſſunt ſenſus & verba:vt Gen.13.a.Abraham diues erat in poſſeſſione auri & argenti.

Senſus & verba

Hie.de veſte ſace.& ſ.Eze.7.22. Euch.q.in Pſ. Baſil.& Hier.ſ.Pſal.44. Gre.ſ.1.Reg.15. Bed.ſ.Pro.25. Gre.4.mor.35.& 18.mor.14.& 16.mo.9.

Sapientes.

Aurum itidem ſignificat ſapientes,& ipſam ſapientiam , & doctrinam cæleſtem. Et aurei

torrentes,ſunt doctrinæ cęleſtis affluentia. Gen.24.d.41.c.Exo.11.a.25.a.28.b.37.a 39.a.Ioſ.6.c.Iob.3.c.22.d.28.a.Pſ.44.63.Eccl.14.a.28.d.45.b.41.d.Iſ.13.e.Thr.4.a.Ezec.28.b.Zac.14.c. Apoc.3.c.Et aurum Chriſto offerimus,ſi in conſpectu illius claritate ſupernæ ſapientiæ reſplendemus. Mat.2.b.Et aurum in arca teſtamenti exterius & interius,vitæ ſplendorem & ſapientiam deſignat.Exo.25.a.Et auri pallor in poſterioribus dorſi columbæ, deſignat ſapientiæ fulgorem habendum in fœlicitate.Pſ.67.

Aug.q.in Ex.105. Hie.ſ.Zac.14. Gre.ho.10. Bed.ſ.Exo.25. Ber.de diligen. Deo. Ricar.de S. Victo.2 de arca myſtic.10. — *Sapientia. Doctrina cæleſtis.*

Aurum interdum eſt nouum teſtamentum. Can.5.c.Et aurum verũ dicũtur, quæ ad nouũ teſtamentum pertinẽt:ſimilitudines verò auri ſunt figuræ veteris teſtamẽti. Cant.1.c.Pſ.104. Et demum omnes ſententiæ ſacræ ſcripturæ, auri nomine ſignificari poſſunt. Ioel.3.b. Aurea Cherubin plenitudinẽ ſciẽtiæ ſignificãt,quę cõtinetur in vtroque teſtamento Exo.25.b.31.b.

Ori.ſ.Can.ho.24. Arn.ſ.Pſ.104. Hie.ſ.Ioel 3. — *Nouum teſtamentum. Sententia noui teſtamenti.*

Aurum Arabiæ optimum,ſignificare poteſt Apoſtolos, Martyres, & Virgines, & omnes qui purgantur tribulationibus,& probantur quaſi aurum in igne:& demũ omnes perfecti in Eccleſia,cuius glebæ dicuntur aurum. Item ſapientia vel ſapientes gentium,qui ad fidem venerunt:qui ſunt aurum,quod venit ab aquilone. Pſ.71. Iob 23.c.28.a.37.d.2.Reg.8.b. 3. Reg. 10.d.1.Par.9.c.Nu.31 d.Pro.17.a.27.c.Sap.3 b.Zac.14.c.Mal.3.a.1. Mach.4.c.1.Petri.1.b.

Arn.ſ.Pſ.71. Hie.ſ.Iob.37. Aug.ſ.Pſ.71. Gre.11.mor.20. & 27.mo.26. — *Apoſtoli. Martyres. Virgines. Perfecti. Sapientes ex gentibus. Gentiles venientes ad fidem.*

Aurum,ſeu aureum vas,deſignare poteſt mentem bene cenſatam,aut cor,quod principatum obtinet in anima:& ipſam animam fidelem,& puram conſcientiam, & intelligentiam diuinitatis,& optimos quoſque in eccleſia,qui ſunt aurum tabernaculi:.& animas ipſas cum corporibus. Gen.13.a.Exo.12.e.16.g.35.c.4.Reg.25.d.1.Par.9.c.Iob 37.d.Pſ.67.Eccl.28. d.50. c.Thr.4.a.Apoc.3.d.5. c. Aurea capita columnarum deſignare poſſunt mentes præſentia diuinæ viſionis illuſtratas.Exo.26.f.36.d.Et aurea vita,eſt anima humana. Eccleſiaſtæ 12.c.

Amb.ſ.2.Tim. 2. Aug.ſ. Apo.ho.3. Cyr.3.ſ.Ioan.34. Bed.ſ.Exo.12. Hie.ſ. Eccleſiaſtē. 112. — *Mens. Conſciẽtia pura. Intelligentia diuinitatis. Optimi in Eccleſia. Animæ cum corporibus.*

Aurea etiam vaſa ab Ægyptiis mutuata. Ex.12.c.ſunt doctrinę gentilium non inutiles,quibus vti poſſumus in obſequium Theologiæ.

Bed.ſ. Exo.12. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. — *Doctrinæ gentiliũ non inutiles.*

Aurum dici poteſt ingenium. Et illi aurum robur ſuum non deputant,qui quantolibet ingenio fulgeant,nihil ſe eſſe ex ſuis viribus penſant. Iob 31.c.Num.31. g.1.Par.26.b. Aurum de Ophir allatum ad Salomonem, ingenia Philoſophorum venientium ad fidem.3.Reg.9.d.

Gre.22.Mor.4. Rup.3.ſ.Reg.31. Gre.ho.17. — *Ingenium.*

Aurum obſcuratum,eſt vita prælatorum & ſacerdotum quondam per gloriam virtutum clara,quæ poſtmodum per actiones infimas oſtenditur reproba. Thr.4.a.

Vita prælatorũ.

Aurum obrizum,ſunt Angeli claritate iuſtitiæ fulgentes : qui nullum habuerunt vnquam cõtagiũ culpæ. Iob 28.b. Sancti verò in hac vita ſunt aurum, ſed non obrizum. Deauratæ columnæ tabernaculi,deſignare poſſunt etiam Angelos gratia ſummæ claritatis illuſtratos. Ex. 26.f.36.d. Eoſdem deſignabunt aureæ columnæ. Eccl.26. d. Cùm autem eſſent columnæ intus ligneæ, foris autem auro fulgentes:ſignificare poſſunt eos,qui in omnibus operibus ſuis, quærunt gloriam Dei.

Gre.18.mor. 27. Dion.cæle. hiera. 15. — *Angeli. Quærentes gloriam Dei.*

Aureum totum candelabrum,& vaſa eius ſignificant Chriſtum,& eius membra. Erat autẽ aurum puriſſimum,quia Chriſtus eſt ſine peccato. Ex.25.c.37.c.3.Re.7.g.1.Par.28.c.Zac.4. a.

Gre.ſ.Exo.ho.6. — *Chriſtus & eius membra.*

Significat etiam legem naturalem continentem ſcientiam.

Significat præterea legem,& ſacram ſcripturam. Zac.4.a.

Ori.ſ.Can.ho 2. Hie.ſ. Zach. 4. — *Lex naturalis. Sacra ſcriptura.*

Auro texuntur colores veſtium ſacerdotis,vt notetur vitalem calorẽ, & diuini ſenſus prouidentiam,omnia penetrare.

Hie.de veſt. ſacer.

Aurum oblatũ Chriſto,poteſt ſignificare futurũ iudiciũ,per Chriſtũ regẽ faciẽdũ. Ma.2.b.

Hie.ſ.Matth.2. — *Futurum iudicium.*

Aurea corona arcæ,& etiam menſæ, & altaris, ſignificare poteſt perfectionem, aut ſpem præmiorum. Exo.25.a.37.a.Eccl.45.b.1.Mach.4.g. 2. Mach. 14. a. Idem poteſt deſignare aureola corona. Exo.25.c.37.d.

Glo.ord.ſ. Ex.25. — *Perfectio. Spes præmiorũ.*

Aureæ baſes,timorem domini,qui initium eſt ſapientiæ,ſignificare poſſunt. Item ſapientiã in Prophetis. Cant.5.d.

Amb.ſ.pſ.118.ſe.5. Gre.ſ.Can.5. — *Timor Domini. Sapiẽtia in prophetis.*

Aurea emunctoria candelabri dici poſſunt ſapientiæ verba : & vaſa vbi emuncta recipiuntur,ſunt ſpiritualia corda. Exo.25.c.37.c.3. Reg.7.8.

Glo.int.ſ.Exo.25. Glo.int.ſ.Exod.2. — *Verba ſapientiæ. Corda ſpiritualia.*

Aurei circuli cortinarum tabernaculi, ſignificare poſſunt perpetuam claritatem æternæ quietis. Exo.26.d. Aurei etiam circuli tabularum tabernaculi, ſunt puritas & mundicia Sanctorum:& corona æternæ beatitudinis. Exo.29.f.36.d.Iob 28.c.Non adæquabitur ei aurum.

Ori.ſ.Ezec.ho.6. — *Claritas æternæ quietis. Beatus.*

Aurei circuli in auribus,ſunt ſacri intellectus in mẽte. Ez.16.d. Et aureę inaures,perfectam obedientiã &operationẽ ſignificãt:vel obediẽtiã cũ claritate. Gẽ.24.c.32.a.Iob 42.c.Pr.25.b.

Gre.35.mor.12. Bed.ſ.Prou.25. — *Perfecta obediẽtia.*

Aurea menſa templi vel tabernaculi. Et aureum labium menſæ, vide Menſa.

Amb.ſer.80.

Aurum arcæ,deſignare poteſt virginitatem Mariæ,& omnia,quæ erant regia in Chriſto,tã ex parte deitatis,quàm ex parte humanitatis. Exod.37. a.Hebr.9.a. Deauramus etiam arcam, quandocunque rerum ſenſibilium cauſam,& effectum,vtilitatem, & rationẽ conſeruamus. Conſtat ergo arcæ noſtræ deauratio in contemplando rationem diuinorum operũ, iudiciorum,ſacramentorum,& humanarũ nihilominus actionum,vel inſtitutionem.

Cyri.4.ſ.Ioan. 18. Ricar.de S.Vict.2. de arca myſt.7. — *Virginitas Mariæ.*

Aureus veſtitus,ſeu deauratus reginæ. Pſ.44.eſt decor & honor corporis virginalis,vt enim omnis metalli ſpecies auro inferior eſt, ita omnis alia pudicitia decori virgineo comparari non poteſt.2.Mac.5.a.

Gre.ſ.1.Reg.15. Hi. ad Principiã. — *Decor corporis virginalis.*

Inaurati vectes altaris,deſignant intentionem iuſtorum tendentem in cælum. Exo.30.a.

Aurea lamina in fronte pontificis prouidentiam diuinam ſignificare poteſt. Exo.28.f.

Aurum aliquando gerit typum elementi ignis propter colorem & eminentiam,quam habet ſupra cætera metalla. Cant.3.d.

Glo.int.ſ.Exo. 30. Hie.de veſt.ſacer. Amb.de Virg.3. — *Intentio iuſtorũ. Prouidentia diuina. Ignis.*

Aurum,

Vitale vinculũ elementorum. Aurum, quo intexti erant colores, aut colorata in veſte pontificis, deſignat vitale vinculũ, quo elementa connectuntur in rebus compoſitis.

Dolor peccati. Aureus anus deſignat dolorem de turpitudine peccati, per quem ad ſplendorem iuſtitiæ deuenitur: aut commutationem turpis vitæ, in ſplendorem ſupernę vitæ. 1. Reg. 6. a. Iuxta hoc dicitur. Roma. 6. d. Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immundiciæ, & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem. Et rurſus: Quem fructum habuiſtis in his, in quibus nunc erubeſcitis? *Geor. Vene. cant. tomo 3. cap. 5. Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Intentio deuota. Arrogantia. Aureũ caput ſtatuæ. Dani. 2. e. deſignabat regem Babylonis: vel deſignat deuotam intentionem, & feruorem cæleſtis deſiderij. Vel in malum deſignat arrogantiã, quæ cæteros deſpicit. *Ricar. de S. vict. in ſomn. Nabuc. 26.*

Martyrium. Aurum ignitum ſignificare poteſt martyrium. Apo. 3. d.

Aureæ murenulæ. Can. 1. c. vel ſimilitudines auri, erant in veteri lege: in qua nondum erat dedicata virginitas. *Aug. ſ. Apo. ho. Hie. aduer. Iouin.*

Meditatio ſpiritualium. Contemplatio. Aureum monile. Iere. 4. g. ſignificare poteſt meditationem ſenſus & intelligentiæ ſpiritualis. Et contemplationem. Iob. 28. a. Pſal. 67. Eccl'i. 45. b. 1. Cor. 3. c. *Hie. ſ. Iere. 4.*

Laudes Dei. Aurũ tẽpli. Matt. 23. b. ſignificare poteſt laudes Dei, & preces, quæ ſanctificãtur per Chriſtũ. *Aug. q. in euã. 3.*

Dona Spiritusſancti. Aurũ quandoque ſignificare poteſt dona ſpiritusſancti: aut alia Dei dona, ſiue naturalia, ſiue gratuita, de quibus ſuperbientes faciunt ſibi idola. Hoſe. 8. a. *Geor. Vene. Cant. tomo 7. cap. 6.*

Proſperitas & gloria tẽporalis. Auaritia. Auri ſignificare poteſt proſperitatem, aut gloriam temporalem. Iob. 31. c. Si putaui aurum robur meũ. Et Iere. 51. a. dicitur aureus calix: quia dũ viſum exterioris pulchritudinis oſtendit, ſenſum internæ rectitudinis ſubtrahit. Sic ſumi poteſt. Gen. 2. b. Pro. 8. b. 16. c. Sapien. 7. a. Eccl'i. 6. b. 8. a. 31. a. Baruch 3. b. Eze. 7. e. Aurum autem & cætera metalla, deſignant theſauros defectibiles, & contemnendos, conceſſos tamen ad noſtros vſus, dum in hac fæculenta terra peregrinamur, & vt per ipſos acquiramus cæleſtes. Nitor gloriæ temporalis, dum pulchra eſſe temporalia oſtentat, ſtultas mentes in ſui concupiſcentiam inebriat: vt ſpecioſa temporalia appetant, & inuiſibilia pulchra contemnant. Idem deſignat aurea fibula, quam miſit Alexander rex Ionathæ pontifici. 1. Mach. 10. g. *Gre. 22. mor. 1. C. 34. mor. 7. Geor. Vene Cant. tomo 7. cap. 22.*

Idololatra. Sapientia mundana. Dogma hæreticũ. Aureus vitulus ſignificat ipſos idololatras, ſpeciem habentes ſapientiæ: vel deſignat ſapiẽtiam mundanam, quam etiam ſignificant aurei Dii, & aurea ſtatua: quæ etiam ſignificat dogma hæreticum, eloquentia ſeculari refulgens. Exo. 20. d. 32. a. 3. Reg. 12. g. Iſa. 30. e. 31. d. 40. c. 46. b. Iere. 10. b. Baruch. 1. a. Ezech. 7. e. 27. e. Dan 3. a. Hoſe. 2. b. 8. a. Haba. 2. d. Zach. 9. a. *Hiero. ſ. Iſa. 30. & ſ. Dani. 3. & ſ. Zachar. 9.*

Scripturæ prophetarum. Falſa dogmata philoſophorũ vel hæreticorum. Hypocriſis. Aureus calix Babylonis, ſunt ſcripturæ eloquentes Poëtarum erroribus permixtæ. Ier. 51. a. Eſter. 1. b. Et aurum eſt ſapientia ſecularis. Iſa. 13. d. Et aurea regula Hiericho, deſignat falſa dogmata philoſophorum cum eloquentia. Ioſ. 7. d. Et aurum Tharſis, ſunt contorti ſyllogiſmi hæreticorũ & philoſophorum. 3. Reg. 10. d. Et aurum Tyri inanis ſapientia philoſophorum. Zach. 9. a. Matth. 10. a. Idem eſt aureus ornatus meretricis. Apoca. 17. a. Qui etiam ſignificat hypocriſim. Hoc auro deaurata eſt ciuitas magna Babylon. Apoc. 18. e. Et hoc aurum eſt in ornatu regis Tyri, hoc eſt, Luciferi, qui ſe transfigurat in angelum lucis. Ezech. 28. b. Idem ſignificare poſſunt aureæ pharetræ ſeruorum Adarezer. 1. Par. 18. b. 2. Reg. 8. b. Et aurea arma & ſcuta. 1. Mach. 6. e. 2. Mach. 3. e. *Ori. ſ. Iere. ho. 2. & ſ. Ioſ. ho. 7. Hie. ſ. Iſ. 10. 13. & ſ. Zach. 9. Aug ſ. Apo. ho. 14. Rup. 10. ſ. Apoc.*

Aurea Tintinnabula in veſte Aarõ. Exo. 29. f. 39. d. Eccl'i. 3. e. 5. a. 11. b. 45. b. Vide tintinnabulũ.

Aureæ laminæ & bracteæ vectium & tabularum tabernaculi. Exo. 36. f. 39. Vide Lamina.

Aurea virga regis Aſſueri. Eſter 4. c. 5. a. vide Baculus.

Aurei mures, quære Mures.

Aurea thuribula. 3. Reg. 7. g. Hebr. 9. a. vide Thuribulum.

Aurea roſtra. Zach. 4. d. vide Roſtrum.

Aureum altare templi Salomonis. 3. Reg. 7. g. vide Altare.

Aurea ſcuta templi. 3. Reg. 14. g. vide Clypeus.

Aureæ phialæ. 2. Par. 4. c. vide Calix.

Aureum ſcabellum ſolij Salomonis. 2. Par. 9. c. vide Scabellum.

Aurifex.

Hæreticus. AVrifex, eſt artifex, qui operatur in auri materia. Sapi. 15. b. Iſa. 40. c. 46. b. Significare poteſt hęreticum, qui cum verborum & ſententiarum nitore erroneos fabricat ſenſus.

Aurichalcum.

Eccleſia. Humanitas Chriſti. AVrichalcum eſt metallum ex auro & ære permixtum. 3. Reg. 1. g. Eccl'i. 47. c. Apoc. 1. c. quum ex ære multo igne ac medicamine ad auri colorem perducatur, deſignat Eccleſiã, quæ per tribulationes & paſſiones purior, & illuſtrior redditur. Deſignat etiam humanitatem Chriſti: quę per multas tribulationes perducta eſt ad gloriam diuinitatis. Cęterũ Apo. 1. c. Græcè dicitur χαλκολιβάνῳ dictione cõpoſita ex ęre & thure, ſeu nomine mõtis Libani. *Aug. ſ. Apoc. ho. 1. Rup. 1. ſ. Apoc. Aretas ſ. Apoc. 1.*

Auſcultare, quære Audire.

Auſter, vide Aphrica.

Auſterus, Auſteritas, quære Acerbus.

Autumnus.

Tempus remunerationis. AVtumnus eſt quarta pars anni, ſequens æſtatem: quo tempore colliguntur fructus ſeruandi in annum, & vindemia. Iſa. 28. a. Mich. 7. a. Iudæ c. Sumitur pro tempore, quo *Hier. ſ. Iſa. 28.*

colligendus eſt fructus bonorum operum, quando videlicet ſunt remuneranda: quæ ſi quis antea colligere velit, quærens hic mercedem, vt immatura perdet.

Auunculus.

Auunculus, eſt frater matris: vt erat Laban Iacob. Gen. 28. a. Leu. 20. c.

Auus, Auia.

AVus dicitur pater patris, aut matris: & auia eorum mater. Gene. 28. a. Interdum autem aui dicuntur maiores, licèt longè diſtent à nepotibus.

Aui Pharaonis. Exo. 10. b. Anteceſſores.

Auxiliari, Auxilium, quære Adiuuare.

Axa.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 20. AXa, id eſt, compoſita vel adornata, aut laſciuiens, ſiue confractio, vel diruptio velaminis: filia Caleb, vxor Othoniel. Ioſ. 15. d. Iudi. 1. c. Vt interpretatur compoſita vel adornata, typus eſt ſcientiæ, quæ de Deo habetur: quę dicitur filia Caleb, id eſt legis ſpiritalis: eſtque vxor Othoniel, hoc eſt, habentis ipſam ſcientiam, & venientis ex Gentibus. *Scientia de Deo.*

Gre. 3. dialog. 34. Significat etiá animam, quæ ſedet ſuper aſinam, quum regit irrationabiles motus: & datur ei irriguum ſuperius & inferius, hoc eſt, duplices lachrymæ. *Anima.*

Rup. ſ. Iudi. 1. Vel interpretatur medicamentum: & deſignat nouam eccleſiam, quæ iungitur Chriſto: & accipit irriguum ſuperius & inferius, id eſt, gratiam baptiſmi, & cæleſte deſiderium. *Eccleſia.*

Axis.

Glo. ord. ſ. Eccl'i. 33. AXis, eſt illud lignum, aut ferrum, ſuper quod voluitur rota. 3. Reg. 7. e. Eccl'ici. 33. a. Vbi præcordia fatui comparantur axi propter inſtabilitatem.

Azael.

Hie. ſ. Amos. 1. AZael, ſiue Hazael, id eſt, videns Deum, vel factura Dei: licèt tunc aliter ſcribatur: vnctus eſt in regem Syriæ priuſquàm Iehu vngeretur in regem Iſrael. 3. Reg. 19. c. Typus eſt Gentilis populi qui prælatus eſt Iudaico. Vel eſt imago Dei, quę obdurato Iſraele, eſt per fidem Chriſti Gentibus reſtituta. Is pluries percuſſit filios Iſrael: & deſignat hæreſiarchas, qui ſe dicunt Dei viſionem habere. 4. Reg. 8. c. Amos 1. b. *Gentiles. Hæreſiarcha.*

Azarias.

AZarias, id eſt, auxilium Domini, ſiue atrium Domini: fuerunt multi huius nominis: vt Azarias, filius Amaſiæ, rex Iuda. 4. Reg. 14. e. Et Azarias pontifex. 1. Par. 9. b. Sic etiam dictus eſt Raphael angelus. Tobi. 5. c.

Azor.

Azor, id eſt, adiutor, vel accinctus, filius Eliacim. Matth. 1. b.

Azotus.

Gre. ſ. 1. Reg. 5. AZotus, id eſt, deprędatio, ſiue ignis dilecti, aut ignis patrui, ſeu ignis vberis ſiue generationis: ciuitas Paleſthinorum in tribu Iuda: typum gerit Gentilitatis, ad quam allata fuit arca Dei, hoc eſt, lex Chriſti. Et Azotij ſunt Gentiles ad fidem conuerſi. Sed qui nolebant arcam Dei apud ſe manere, ſunt permanentes in infidelitate. Ioſ. 11. d. 15. f. 1. Reg. 5. a. 2. Par. 26. a. Nec. 13. d. Iſa. 20. a. Amos 1. b. Sopho. 2. a. Zach. 9. b, 1. Mach. 5. g. 9. b. 10. g. 11. a. 14. c. Acto. 8. g. Deſignat etiam Iudæos ardentes igne inuidiæ. *Gentilitas. Iudæi.*

Rup. ſ. Amos 1. Hie. ſ. Iſa. 20. Azotus vt interpretatur ignis generationis, deſignat eos, qui generationi & libidini ſeruiunt: quos expugnat dux regis Aſſyriorum, hoc eſt, miniſter diaboli per voluptates. Iſa. 20. a. *Seruientes libidini.*

Hier. ſ. Amos 1. Deſignat etiam hæreſes, quæ promittunt generationem. Amos 1. c. *Hæreſes.*

Azur.

Hier. ſ. Eze. 11. AZur, id eſt, pulchrum ſiue adiutorium, pater Iezoniæ. Ezech. 11. a. typus eſt ſuſtentationis, & auxilij Dei, quod habet is, qui diuinis obtemperat præceptis. *Auxiliũ Dei.*

Azymus.

Ori. ſ. Num ho. 23. Hych. ſ. Leui. 23. Gre. ho. 22. Beda ſ. Exo. 12. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. AZymus panis dicitur, qui fit ex farina & ſimplici aqua abſque fermento: deſignare poteſt vitam puram ab omni labe & corruptione peccati. Gen. 19. a. Exo. 12. b. 13. a. Leui. 8. a. 23. à. Num. 6. c. 28. c. Deut. 16. b. Iudi. 6. d. 1. Reg. 28. d. 4. Re. 23. c. Ezech. 45. c. 1. Cor. 5. c. Et panes ſine fermento comedit, qui recta opera ſine corruptione inanis gloriæ exercet. *Vita pura.*

Amb. ſ. 1. Cor. 5. Azyma in vnctione ſacerdotum. Leui. 8. a. deſignant diuinam ſapientiam & doctrinam Chriſti, qua in ipſo renouamur. *Sapiẽtia diuina. Doctrina Chriſti.*

Amb. ſ. 1. Cor. 5. Chryſoſt. in Iob. ? Abra. Hych. ſ. Leui. 2. Azyma etiam, ſeu azymi panes, & lagana, deſignare poſſunt nouitatem vitę: & ſynceram fidem: & catholicam doctrinam ſine fermento ſcientiæ ſecularis, & doctrinæ hæreticorum. 1. Corinth. 5. c. Exodi. 29. a. Leuitici. 2. b. 7. b. 8. c. *Nouitas vitæ. Syncera fides. Catholica doctrina.*

Chrys. in gra. 14. Azymus panis etiam eſt, qui non inflatè, nec ſuperbè ſapit, nec ſe bonum reputat. *Humiles.*

Hier. ſ. Ezech. 45. Azymorũ ſolemnitas typum gerit æternæ fœlicitatis, in qua nihil impurum, aut corruptum habet locum. Exo. 23. b. 34. c. Num. 28. c. 2. Par. 8. c. 30. d. Ezech. 45. g. Matth. 26. c. Mar. 14. a. Luc. 22 a. Acto. 12. a. *Fœlicitas.*

Rupar. ſ. Gen. 19. Azyma, quæ coxit Lot angelis. Gen. 19. a. vltimam cœnam Chriſti deſignarunt. *Cœna Chriſti.*

Baal.

Hie.ſ.Gen.9.& ſ.Sopho.1.

BAAL, id eſt, idolum,aut dominans,vel ſubiiciens, aut poſſidens nomen idoli. Eſt etiam nomen aliquorum hominum. In plurali dicitur Baalim:& interpretatur iuxta Hieronymum,in ſublimioribus. De eo fit mentio in multis locis, vt Nume. 22. g.Iudi.2.b.3.a.6.c.8.g.1.Reg.7.a.3. Reg.16.g.18. c.19.d.22.g.4. Reg.3.a.17.c.2.Par.17.a.23. d.24.b.28.a.34.a.Ierem.2.b.7.b.9. d.11.c.12.d.19.b.23.c.32.f.Hoſe.2.b.10.d.11.a.13.a.Soph.1.a. Videtur eſſe iuxta Auguſtinum nomen Iouis, qui lingua Punica dicitur Baalſamen, id eſt, dominus cæli. Erat idolum Sydoniorum: & deſignare poteſt errores hæreticorum. Dicitur etiã Baalberith, id eſt,idolum fœderis.Iudi.9.a.

Errores hæreticorum. — *Aug.q.in Iudi.16.*

Baalgad.

BAalgad, eſt planities ad radices Libani, & Hermon,pertinens ad tribum Manaſſe. Ioſu. 11. c.12.c.13.a.Dicitur etiam Baal Hermon.1.Par.5.c.

Baalpharaſim.

BAalpharaſim, id eſt,idolum diuiſionum : nomen loci.2. Regu.5.d. 1. Par.14. b. Vel potius dicitur planities ſeu campus diuiſionum: quod nomen impoſitum eſt à Dauid:quia ibi diſperſi ſunt eius hoſtes.

Baaſa.

BAaſa, id eſt, in factura,ſiue in tinea, aut in compreſſione, vel ſcrutationem tollens:nomen regis Iſrael.3. Reg.15.c.16.a.4.Reg.9.b.2.Par.16.a. Iere.41.b.

Babylon.

BAbylon Hebraicè dicitur Babel, id eſt, confuſio, ſiue commiſtio: ciuitas prima regni Aſſyriorum, & Chaldæorum, in qua regnauit Nemroth.

Mundus. Societas iniquorum. Mundani. Congregatio hæreticorum. — *Ori.ſ.Cãt.ho.4. & ſ.Iere.ho.2. Hie.ſ.Iſa.13. Aug. de catechi. rudi.21.86. Cyr.de ado.in ſpũ.*

Babylon ſolet eſſe typus huius mundi,qui plenus eſt confuſione : & ſecundum quod fuit ciuitas inſignis,& caput imperii,deſignat gloriã huius mundi.Gen.10.b.11.b.4.Reg. 17.d 20. c.25.b.1.Par.9.a.2. Par.33.b.1. Eſdr.2.a.6.a.7.a.Iſ.13.a.14.f.21.b.39.a.43.b. 47.a.48.c. Iere. 10. b.34.a. 40.a.51. a. Dani. 4. f.5. b. 14.f.Mich.4.c.Zach.2.c.6.d.Matth.1.b. Apoc.14.b. 16. d. 17.b.18.a. Poteſt etiam deſignare ſocietatem iniquorũ:& ipſi mundani dicuntur Babylonij. Poteſt etiam deſignari per Babylonem,aut Babylonios congregatio hæreticorum.

Gentilitas. — *Gre.34.mor.7. Theoph. Alexã.1 paſc.*

Babylon etiam ſignificare poteſt Gentilitatem, in ſuperbiæ confuſionem. Pſalmo 86. Ierem. 5. a.

Anima peccatrix. Status peccati. — *Arno.ſ.Pſal. 86. Ori.ſ.Nu.ho.20.& ſ.Iere.hom.23.& ſ. Eze.ho.1.12. Arno.ſ.Pſ.136.*

Babylon præterea dicitur anima in confuſione peccati exiſtens: aut ipſe ſtatus peccati. Quando enim anima confunditur,quando turbatur,quando pace deſerta, bella ſuſtinet paſſionum,quando tumultus militiæ circa eam fremit,tunc eſt in Babylone.Pſal.136. Iere. 50.a. 51.a.Ezech.17.d.Mich.4.c.

Caro. — *Geor.Vene.Cant.1 tom.7.cap.34*

Babylon tenens captiuum populum Iſrael ſeptuaginta annis, deſignat carnem tenentem animam captiuam:cum qua tamen paulatim mitius agit & expeditius anima operatur & intelligit,donec expleto vitę curriculo à vinculis corporis abſoluatur.

Humilitas ficta — *Rich.de ſ.Vict.de ſecuri.conſcien.40*

Babylon deſignare etiam poteſt humilitatem fictam, vnde aliquis gloriatur ſicut Nabuchonoſor.Dan.4.f.

Roma. — *Glo.ordi.ſ.1.Pet.5*

Item Roma ſub typo Babylonis nominatur.1.Pet.5.d.Apoc.16.d.18.a.

Baculus, Virga, Paxillus, Scéptrum.

BAculus,aut virga ex ramo arboris fieri ſolet : præbetque itinerantibus ſolatium, & imbecillibus ſuſtentaculum:& eſt baculus rectus & curuus: deſeruit etiam ad percutiendum,& aptior eſt arundine ad ſuſtentandum. Sceptrum autem dicitur virga regũ. Baculus autem panis ponitur pro victu. Leui.26.d.Ezech.4.d.5.d.

Myſterium Trinitatis. — *Beda ſ.Gen.30.*

Virgæ,quas ponebat Iacob in canalibus,myſterium Trinitatis ſignificare poſſunt.Gen.30. f.Ponuntur autem in canalibus,quia in nomine Trinitatis confertur baptiſma.

Diuina virtus. — *Geor.Vene.Cant.2 tom.3.cap.14. Amb.ſ.Pſ. 118.ſer. 3.& 3.officio.14.& 3.de ſacrament.3. Greg.Nyſſe.de vita Moſis. Beda ſ.Exo.4. Ori.ſ.Iſa.ho.3. Hiero.ſ.Iere.1. Aug.ſ.Pſ.73.109.*

Virga Moſis diuinam virtutem ſignificat,qua proiecta in terram, non operatur quis, niſi fauore colubri, qui præſtigiorum autor facillimè pro virga ſubintrat, fauens ad præſtigia, quum ad vera miracula conuenire nequeat: ad quorum præſtigiorum exitum, qui ſemper malus eſt,aſpicere debet ſapiens,vt illa & eorum autorem contemnens, Deo vero operatori adhæreat.Ideo iuſſum fuit Moſi,vt apprehenderet caudam,id eſt,ad finem attenderet, & exitum venenatorum,& letalium præſtigiorum,& ipſa fugiens,ſoli Deo inniteretur : quę etiam virga diuinæ virtutis proiecta coram Pharaone,ſerpens viſa fuit, maximè ipſi,& ſuis ſapientibus aſſuetis magicis artibus : qui omnia ſua præſtigia virtute antiqui ſerpentis perpetrabãt. Hinc opinantes virtutem Moſi pręſtitam ab ipſo antiquo ſerpente proceſſiſſe,oppoſuerunt ex aduerſo vires,quas verè a ſerpente malo acceperant, & verſæ ſunt in ſerpentes. Sed virga Moſis, id eſt,vera diuina virtus,quamuis ſerpens videretur virgas illas & virtutes necromanticas deuorauit:vt indicaretur quod virga,id eſt, virtute diuina, quæ omnem vim dęmonia-

Poteſtas diuinitatis in Christo. — *Au.3.de trinita.10. Arno.ſ.Pſ.109. Gre.14.mor.29.* — *Chriſtus.* — *Ber.ho.2.ſ.Myſſus eſt. Cyril.de incarnat. vnigeniti.14. Hiero.ſ.Iſa.22.* — *Corpus Chriſti.*

cam ſuperat, miracula in Ægypto, mari rubro, & deſerto perfecerit. Eſt etiam virga in manu Moſis poteſtas diuinitatis in Chriſto: quæ in ſerpentem verſa eſt, quum Verbum caro factum eſt: vel quum Chriſtus in mortem tranſiuit. Rurſus verſa eſt in virgam, quum reſurrexit. Deuorat autem alias virgas vel dracones, quia diſperdit omnes fallacias diaboli. Exo. 4. a.d.7.b.8.d.14.d.17.c. Virga etiam dicitur Chriſtus, quum caſtigat. Iſa.11.a. Nume.24.c. Et ipſe eſt virga vigilans. Iere.1.c. Et virga quæ conſolatur etiam caſtigando. Pſ.22.73. Et virga virtutis, eſt corpus Chriſti. Pſal.109. Et virga Aaron cum floribus, frondibus, & fructu. Num.17. c. typus eſt Chriſti: & in virga intelligitur eius potentia, in flore fragrantia, in fructu ſaporis eius dulcedo, in frondibus ſedula eius protectio: ſub cuius vmbra eſt miſeris refugium. Deſignat etiam corpus Chriſti ſuſcitatum, reliquis hominibus remanentibus aridis. Paxillus etiã in loco fideli, eſt Chriſtus in Eccleſia. Iſa.22.g.

Imperiũ Chriſti. — *Baſi.& Hil.ſ.Pſ.44. Hie. ad principiã. Cle. Alex.1.Pæd.79. Cyril.de incarnat. vnigeniti.14. Euch.q. ad Hebr.*

Virga etiam in manu Moſis, deſignat Imperium Chriſti. Eſtque virga directiua, correctiua, conſolatiua, & deſtructiua. Pſ.2.22.44.88.109.117.119. Num.20.b. Eſter.4.c.5.a. Hebr.1.c.11. d. Et virga pædagogi eſt diſciplinæ, imperij, & poteſtatis Chriſti. Iſa. 11.a. Reprehenſio autẽ & increpatio, ſunt quidam ictus animæ. Pro.23.b. Virga Ioſeph, cuius ſummitatem adoraſſe dicitur Iacob, regni poteſtatiſque faſtigium deſignat, in quo Chriſtus intelligitur adoratus, qui futurus erat regni Hebræorum caput. Gen.48.c. Iuxta Septuaginta. Hebr.11.d.

Crux Chriſti. — *Arno.ſ.Pſ.22. Ambr.de ſacra.3. Ori.ſ.Exo.ho.4.& ſ.Num.ho.9. Hie.ſ.Eze.19. Aug.q.in Nu.35. & ſ.Pſ.73.& ſer.80. Geor.Vene.Canti. 2.tomo 31.cap.14. Beda ſ.Exo.3.7.14.*

Baculus, qui eſt ad ſuſtentandos imbecilles, & ad peragendum iter huius vitæ, paſſionem & crucem Chriſti ſignificare poteſt. Exo.7.b.12.b. Pſ.22. Et verſa eſt crux in ſerpentem, quia cùm eſſet ſtultitia, verſa eſt in ſapientiam: & ſtultam fecit Deus ſapientiam huius mundi: atque ita deuorauit ſerpentes magorum. Eandem deſignauit baculus Iacob, cum quo tranſiuit Iordanem. Gen.32.c. Cæterũ virga Moſis & Iacob erecta erat tantummodo in altum: ſed hæc Chriſti ad omnem partem extenſa fuit, in longum, latum, ſublime, atque profundum. Ideo non tantum ad liberandum vnicum populum Iſraeliticum præualuit, ſed in totum humanũ genus, & aereas poteſtates, hos debellans, & illos ſuſtentans, vt nihil remanſerit, in quod non præualuerit eius virtus. Et hæc crux viſa fuit aliquando ſerpens ſalutaris: de quo dixit ipſe Chriſtus: Sicut Moſes exaltauit ſerpentem in eremo, ſic oportet exaltari Filium hominis, in cruce videlicet: vt omnis qui credit in illum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. Et quamuis Chriſtus horrorem ſenſerit ex terrifica paſſione, & morte oblata, nihilominus apprehendit caudam, id eſt, ad finem glorioſum aſpiciens, iterum virga inſignis apparuit: quæ iterum coluber viſa fuit maleuolis dicentibus, In Beelzebub principe dęmoniorum eiicit dęmonia. Verum oſtendit virtutem illam diuinam, quæ deuorauit omnem vim diabolicã, probans dæmonem non à dæmone, ſed à digito & virtute diuina eiici. Hac virga percuſſa eſt petra, hoc eſt, corpus Chriſti, vt fluerent aquæ ſacramentorum. Percuſſa eſt autem bis, propter Iudæos, & Gentiles ſaluandos. Num. 20.b. Eandem crucem deſignauit virga Aaron, quæ floruit in Gentibus myſterium Chriſti ſuſcipientibus. Num.17.d. Et virga qua Gedeon excutiebat frumenta, eſt crux Chriſti, per quam boni ſeparantur à malis. Iudi.6. b. Idem eſt baculus Dauid, cum quo venit aduerſus Goliath. 1. Reg. 17. c. Et baculus Iudæ in pignus datus Thamar, eſt paſſio aut crux Chriſti. Gen.38.d.

Aug ſer.108.191. Cyril.8.ſ.Ioan.17 Beda ſ.Gen.38. — *Beda ſ.Gen.32.*

Diuina protectio. — *Paupertas.* — *Charitas.* — *Fides.* — *Spes.* — *Greg.Nyſſe. de vita Moſis.*

Baculus Iacob, poteſt etiã diuinum auxilium, & protectionẽ ſeruantem Chriſtum in paſſione, & reſurrectione deſignare. Gen. 32. e. Vbi etiam ponitur in ſignum paupertatis.

Baculus præterea deſignat charitatem, cui innitendum eſt ad bene operandum & ambulandum in lege Domini. Exo. 21.b. Pſ.22. Deſignat etiã fidem, quæ eſt ſubſtantia ſperandarum rerum. Baculus autem Iudæ datus Thamar in pignus, ſignificat ſpem, qua ſuſtentamur, donec veniamus ad viſionem. Gen.38.d. Exo.12.b.

Lex vetus. — *Rup.8.ſ.Gen.30. Ori.ſ.Exo.ho.5. Chry.ſ.Pſa.22.93. Gre.9.mor.31. Caſſi.lib.1.cap.9.*

Baculus, quem filij Iſrael manducantes phaſe in manibus habere debebant, parati ad itinerandum, ſignificare poteſt legem veterem, aut verbum legis, in qua illi debebant ambulare: quam etiã ſignificabat virga Moſis. Exo. 4.a.7.b.12.b.14.d. Item baculus Iacob. Gen. 32.c Et baculus Iudę. Gen.38.d. Et baculus Eliſæi, qui non potuit ſuſcitare mortuum. 4.Reg 4.d. Et virga ferrea, eſt vigor legis. Pſ.2.22.1.Cor.4.d. Et virga Dei, eſt lex & telum, quo reſiſtamus diabolo. Iob.9.d.

Recta ratio. — *Philo. de ſacrifici. Cain & Abel. Geor.venet.Canti 2.tomo 3.cap.19.*

Baculus etiam in manibus, deſignare poteſt rectam rationem, quam ſequi debent viatores huius vitę. Vel eſt virtus præſtita meliori homini à Deo, in cuius virtute omnia facimus. Exo. 12.b. Hunc autem baculum tenere debemus, vt ipſo percutiamus virtutem inimicam, & impedientem opera & iter noſtrum: de qua Dominus: Ecce dedi vobis poteſtatem ſuper omnem virtutem inimici.

Sacra doctrina. — *Hier.ſ.Ezec.4.14 Iſych.ſ.Leui.26. Ori.ſ.Exo.ho.9.*

Baculus panis, doctrinam ſacram, & myſteria ſignificare poteſt: quibus Deus animam ſuſtentat. Leui.26.d. Exo.7.b.1.Reg.17.e.1. Par.11.c. Eze.4.d.14.d. Et virga Aaron prius arida poſtea florens, doctrinam ſacerdotalem deſignare poteſt, & ſeueritatem diſciplinæ. Numeri 17.c. Hebræis 9.a.

Miniſtri vindictæ Dei. — *Vindicta Dei.* — *Hiero.ſ.Eze.4.14 & ſ.Iſa.28. Iſych.ſ.Leui.26. Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Euc.q.h.in Pſ.& for.ſpiritualis.2. Hiero.ſ.Iſa.30. Beda ſ.Pro.10.*

Baculus Dei, aut virga, dicuntur ij, per quos Deus exercet vindictam. Iſa.10.b.f.14.g.30.g. Et virga virorum percutit Deus, quando caſtigat ad correctionem, & non ad deſtructionẽ. 2.Regũ 7.c. Iob.9.a.21.b. Pſ.44.88. Thren.3.a. Mich.5. a.7. c. Et virga eius floret, quum appropinquat eius punitio in malos. Ezech.7.c.1.Cor.4.d. Et baculus, aut virga, qua excutitur cyminum & panis, eſt leuior punitio Dei. Iſa.28.g Ruth.2.d. Virga autem correctionem declarat, quia ea fit percuſſio: baculus verò conſolationem, quia ſuſtentat. Pſ. 22. Virga tua &

Aeterna punitio

baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt, vt deſignetur correctioni miſcendam eſſe conſolationem. Virga autem cuius tranſitus eſt fundatus, æternam dicit punitionem. Iſ.30. g. Et virga in dorſo eſt vindicta in poſterioribus. Prou.10.b.

Iuſtitia. Iuſtitia Chriſti. Rectitudo iudicij. — *Ori.ſ.Matt.ho.35. & ſ.Nu.ho.9. Aug.ſ.pſ.2.44. Gre.3.mor.12.*

Baculus rectus iuſtitiam ſignificare poteſt: ideo eſt ſceptrum regibus: obliquus verò iniuſtitiam. Et baculus Iudæ ſignificare poteſt iuſtitiam fidei. Gen.38.d. Nu.17.a. Et virga aurea Aſſueri, rectitudinem iuſtitiæ Chriſti cum miſericordia ſignificare poteſt. Eſter 4.c.5.a.15.d. Et virga ferrea eſt inflexibilis iuſtitia. Pſ.2. Apoc.2.g. Ideo dicitur virga directionis. Pſ.44. Et virga Gedeonis, rectitudo eſt iudicij. Iud.6.b.

Cura paſtoralis. Correctio. Regnum aut iudiciaria poteſtas. — *Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. & ſ.Mat.ho.35. & ſ.Gen.ho.17. Gre.ſ.1.Reg.14.et ho.22. Arn.ſ.pſ.2. Aug.2.de conſẽ. Euang.4. Hier.ſ.Iſ.28.& ſ.Ezec.19. Bed.ſ.Exo.6.& ſ. Prou.21. Gre.21.mor.1.*

Baculus etiam paſtoralem curam deſignat, & ipſam correctionem: quia virga fit percuſſio, & correctio. Exo.12.b. Nu.21.d. 1.Reg.14.c.17.e. Pſ.2.22.44.88. Leu.27.d. Prou.10.b.13.d.22.c.23.b.26.a.29.c. Eccl.33.d. Ier.1.c. 1.Cor.4.d. Apocal.2.g.12.b. Sceptrum etiam ſæpè ponitur pro regno, aut iudiciaria poteſtate: vt ſceptrum de Iuda. Gen.49.b. Interdum vero virga, eſt nimia correctio: vt percutiens ſeruum ſuum vel ancillam virga, vnde ſequatur mors, fit criminis reus. Exo.21.c. Aliquando verò, eſt correctio leuis: vt quum excutitur gith & cyminū baculo. Iſ.28.g. Virgæ etiam ſolidæ vineæ factæ in ſceptra dominantium, ſignificant fortitudinem imperij Iudæorum. Ezec.19.c. Virga etiam Moſis, eſt verbum directum regalis poteſtatis plenum, & inſigne imperij. Exo.7.b.

Exempla antiquorū patrum. Teſtimonia Scripturarum.

Virgæ, quas poſuit Iacob in canalibus. Gen.30.f. deſignare poſſunt exempla antiquorum patrum, & teſtimonia legis, & Prophetarum, & agiographorum. Virgas enim virides amygdalinas, & ex platanis ante gregum oculos ponere, eſt Scripturæ ſacræ ſeriem, & antiquorū patrum vitas atque ſententias, in exemplum populis præbere: quæ nimirum, quia iuxta rationis examen rectæ ſunt, virgæ nominantur. Quibus ex parte corticem ſubtrahit, vt in his, quæ expoliantur, intimus candor appareat: & ex parte corticem ſeruat, vt ſicut fuerant exterius, in viriditate permaneant: variuſque virgarum color efficitur, dum cortex ex parte ſubtrahitur, ex parte retinetur. Ante conſiderationis noſtræ oculos præcedentium patrum ſententiæ, quaſi virgæ variæ ponuntur in quibus dum plerunque intellectum literæ ſequimur, quaſi corticem reſeruamus: dúmque ab ipſis cortex literæ ſubducitur, allegoriæ candor interior demonſtratur: & dū cortex relinquitur, exterioris intelligentię virentia exempla mōſtrantur.

Virginitas Mariæ, vel ipſa beata Maria. Humilitas Mariæ. — *Tert. aduerſus Iudæos. Amb.ſ.Luc.1.& de inſtit.Virg.9. Ber.ho.2.ſ.Miſſus eſt. Rup.ſ.cant.3.*

Virga de radice Ieſſe virens, florens, ac ſolida, virginitatem beatæ Mariæ, aut ipſam beatā Virginem ſignificare poteſt: cuius flos eſt Chriſtus Iſa.11.a. Eandem poteſt ſignificare virga Aaron, quæ floruit. Num.17.c. Virgula etiam fumi, eſt eius humilitas maximè accepta Deo. Cantic.3.c.

Reſurrectio. Recenter baptizati.

Virga Aaron prius arida, poſtea florens, typus eſſe poteſt reſurrectionis omnium. Nu.17.c.

Deſignat etiam recenter baptizatos, prius aridos, poſtea virtutibus florentes.

Potentia regiminis in angelis aut in Deo. — *Chry.ſ.pſ.22. Epiph. in ancorat. Amb.4.de ſacr.1. Tho.1.2.q.102.ar.4.*

Virga eadem in arca fœderis, deſignare poteſt potentiam regiminis in angelis, aut potentiam in Deo. Et virga angeli, qua tetigit ſacrificium. Iud.6.d. Regis ac Ducis inſigne prætert: & quòd omnia rectè perficiant angeli: vel eſt poteſtas diuini adiutorij.

Eccleſia. — *Dio.eccleſ.hier.15. Gre.3.mor.22. Chry.ſ.Pſ.93. Gre.1.mor.39. & ſ.Cant.3.& ſ.Ezec.ho.22.*

Virgæ Iacob, quæ ponuntur in aqua, deſignant Eccleſiam vbique diffuſam, quæ habet fontem baptiſmi: & ibi bibentes oues baptizatæ, & in Chriſtum credentes, Chriſto concipiunt varietatem virtutum. Geneſ.30.f. Eadem Eccleſia dicitur virgula fumi ex aromatibus. Cant.3.b. Sancta enim Eccleſia ſicut virgula fumi ex aromatibus aſcendit: quia ex vitæ ſuæ virtutibus in interni quotidie incenſi rectitudinem proficit, nec ſparſa per cogitationes defluit: ſed ſeſe intra arcana cordis in rigoris virga conſtringit. Et quia odorem bonæ famæ, & ſubtilitatem mētis habere dicitur, rectè & virgula, & fumi dicitur. Virgula etiam, quia interdum in compunctionis ardore, tantæ ſubtilitatis eſt vis amoris, vt hanc nec ipſe animus poſſit comprehendere, qui illuminatus meruit habere.

Patriarchæ & Prophetæ. Fides. Spes. — *Gre.ſ.Ezec.ho.15. Rup.4.ſ.Ex.17.& ſ.Zac.10.*

Paxilli tabernaculi ſignificare poſſunt Patriarchas & Prophetas Eccleſiam Dei ſuſtentantes: erant ærei, quia ſonabant, & non lucebant, propter obſcuritatem ſermonis. Exo.27.35.38.c. Poſſunt etiam fidem ſignificare, ſine qua nec atrium nec tabernaculum ſtare poteſt. Paxillus etiam eſt ſpes. Zac.10.b.

Vterque populus. Fœdus Dei cum vtroque populo. — *Hier.ſ.Iſ.54.& ſ.Zac.11. Aug.ſ.Pſ.73. Rup.ſ.Zac.11.*

Virgæ duæ, quas Zacharias aſſumpſit. Zac.11.b. ſignificant vtrumque populum. Et virga, quæ dicitur decor, eſt Gentilitas, quæ fuit decora in lege naturæ. Virga verò, quę dicitur funiculus, eſt populus Iſrael, qui dicitur funiculus, & virga hæreditatis Dei, quum eſt ex Ægypto liberatus, & in populum peculiarem acceptus. Pſ.73. Ier.10.c. Vel prior virga, eſt fœdus Dei cum genere humano: poſterior verò cum populo Iſrael.

Ratio. Compunctio. — *Phil.2.Allego. Gre.31.mor.12.*

Paxillus in zona ferendus ad operienda egeſta ſeu excrementa. Deut.23.c. deſignat rationē paratam ad reprimendos illicitos motus appetitus, vel deſignat compunctionem tegentem peccata. Eſt etiam virga carnis caſtigatio. Exo.4.a.17.c.

Homo fragilis. Auxiliū inane. — *Glo.ord.ſ.Iſ.10.*

Baculus interdum ſumitur pro homine fragili, & qui nihil de ſe poteſt ſine Deo: vt baculus non operatur, niſi quatenus ab alio mouetur. Iſ.10.d. Quomodo ſi eleuetur virga contra eleuantem, exaltetur baculus: qui vtrique lignum eſt. Deſignat etiam auxilium inane. Eze.29.b. Pro eo quod fuiſti baculus arundineus. Sic non fit paxillus ex ligno vitis. Eze.15.b.

Fundamentum contumeliæ. — *Cle.Alex.2.ped.7. Hil.ſ.pſ.124.*

Baculus contumeliæ, eſt fundamentum contumeliæ: cui innititur, & ſuper quem requieſcit contumelia: tale dicitur eſſe inſipientis os. Prou.20.a.

Proſperitas mūdana. — *Hie.ſ.Iſ.9.14.*

Baculus impiorum, dici poteſt mundi proſperitas, & potentia ad nocendum minoribus. Exo.7.c. Pſ.124. Nu.22.e. Prou.14.a.22.b. Iſa.14.b. Ier.48.c. Ezech.7.c.19.c.39.b. Hoſ.4.c. Et

Digitize

& ſ. Nah. 1. Aug. ſ. Pſ. 124. Gre. 30. mor. 31. — *Potentia malorum in bonos. Tyrannis diaboli & hæreſiarcharum.*

virga malorum, quam conterit Deus: eſt eorum imperium in bonos. Nah. 1. d. Et virga exactoris, eſt tyrannis diaboli. Iſ. 9. a. Deſignat etiam virga aliquando comminationes malorum: vt Aſſur percutit virga habitatorem Sion. Iſ. 10. f. quum dæmones aut hæretici minantur fidelibus. Et virga percutiebant Iudæi iudicem Iſrael, hoc eſt, Chriſtum. Mich. 5. a. Cum fuſtibus venientes contra Ieſum, deſignant errores contra veritatem inſurgentes. Mat. 26. c. Luc. 22. f. Sceptra etiam Ægypti & Aſcalon, & ſceptrum impij, deſignant imperium diaboli, & hæreſiarcharum. Eccl. 35. d. Amos 1. c. Hab. 3. d. Zac. 10. d.

Hie. ſ. Iſ. 10. & ſ. Hab. 3. — *Mina malorũ.*

Baculus ſenectutis, conſultationem & ſubſidium in ſenectute aut alio labore declarat. Tob. 5. d. 10. b.

Conſolatio.

Rup. 17. ſ. Mat. 1. — *Mors duplex.*

Virgæ duæ magorum Pharaonis verſæ in dracones. Exo. 7. b. deſignant duplicem mortem, animæ videlicet, & corporis.

Aug. 2. de conſẽ. euang. 30. Hier. ſ. Mat. 10. — *Res minima neceſſaria. Præſidium humanum.*

Virga non ferenda in via, eſt minima res neceſſaria prædicatoribus, quibus auditores debẽt omnia neceſſaria miniſtrare: & etiam præſidium humanum, quod non debent quærere prædicatores Dei præſidium habentes. Virga verò ferenda in via, eſt facultas data prædicatoribus vtendi rebus illorum, quos inſtruunt. Mat. 10. a. Marc. 6. a. Luc. 9. a.

Hie. ſ. Hoſ. 4. Rup. ſ. Hoſ. 4. — *Diuinatio.*

Baculus ſeu lignum, quod interrogabant filij Iſrael. Hoſ. 4. c. Eſt quoddam genus diuinationis & ſortium, quod fiebat per virgas. Vnde. Ezec. 25. legimus quòd virgas miſcuerit Nabuchodonoſor contra Ammon, & Hieruſalem. Dicitur autem Græce ῥαβδομάντεια.

Hier. ſ. Zac. 10. — *Sacerdotium.*

Paxillus poteſt quandoque ſacerdotium ſignificare. Iſ. 22. g. Zac. 10. b.

Baiulare vide Ferre.

Bala

Rica. de S. Vict. de duode. patria. 6. 63. Geor. Ven. Cant. 2. to. 7. cap. 5. — *Imaginatio. Phantaſmata.*

BAla id eſt, inueterata, aut turbata, ſiue defluens, vel abſorpta: ancilla Rachelis vxoris Iacob, quæ tradita eſt viro ab ipſa Rachele.

Bala, deſignare poteſt imaginationem garrulam, & perſtrepentem rationi, vel phantaſmata rerum ſenſibilium, quæ interponuntur contemplationi ſpiritualium, vt Bala fuit adiũcta Racheli, & cum eius viro coniuncta. Gen. 30. a. 29. f. Vel eſt potentia, qua per viſibilia ad creatorem inuiſibilem intellectus conſcendit, quæ eſt ratio diſcurrens annexa ſenſibus: & cõiungitur Iacob, quando per hæc inferiora conſpecta venatur opificis magnitudinem.

Aug. 22. cont. Fau. 54. Bed. ſ. Gen. 30. Bed. ſ. Gen. 35. — *Lex. Dignitas.*

Vt etiam coniuncta eſt Iacob, ſignificare poteſt legem, aut aliquam dignitatem: ad quam illicitè ingreſſus eſt Ruben, hoc eſt, Iudæi adulterantes legem: vel alij affectantes dignitates, etiam cum depoſitione prælati ſui. Gen. 35. d.

Phil. de congr. &c. — *Appetitus cibi.*

Bala interpretatur etiam deglutio, deſignans vim ſumendi alimenta neceſſaria: quæ tamen vt ancilla debet eſſe, non vt domina.

Balaam.

Ori. ſ. Nu. ho. 14. 15. 16. Phil. quòd deterior potiori inſidi.

BAlaam, id eſt, vetuſtas populi, vel abſque populo, ſiue deuoratio, aut deſtructio eorum, aut populus vanus, iuxta Origenem, Philonem, & Hieronymum: fuit filius Beor, hariolus, qui venit ad maledicendum populo Iſrael: cui tamen ediuerſo ex præcepto Dei benedixit. Poſtea tamen peccare fecit conſilio ſuo filios Iſrael, cuius peccati gratia multi perierunt. Eſt natu de Beor, ideſt de eo, qui pelle eſt, & ſemper commutat loca.

Rup. 2. ſ. Apoc. — *Scribæ & phariſæi. Prælati mali.*

Deſignat Balaam ſcribas & Phariſæos laudantes & zelantes legem, & contra eam agentes. Nu. 22. a. 23. a. 24. a. 31. c. Deut. 23. a. Ioſu. 13. f. 23. b. Nee. 13. a. Mich. 6. a. Deſignat etiam prælatõs malos eccleſiæ, qui publicè docẽt recta, quæ ſunt fidei: & priuatim per auaritiam inducunt ſubditos ad peccandum: & promouent indignos, &c. Apoc. 2. d.

Aug. ſer. 103. — *Iudæi.*

Videns Balaam Iſrael in tentoriis per tribus ſuas, & prædicens futura de eis, deſignat Iudæos, qui conuertentur in fine mundi. Nu. 24. a.

Gre. ho. 15. — *Mali laudantes virtutes.*

Optans Baalam mori morte iuſtorum, & dans prauum conſilium per auaritiam, eos ſignificat, qui laudant virtutes, & ſequuntur vitia. Nu. 23. 24. 2. Pet. 2. c. Iudæ. d. Apoc. 2. d.

Gre. 3. paſt. adm. 13 — *Mẽs cum carne infirma.*

Vt Balaam non videbat angelum, quem aſina videbat, deſignat mentem, quæ cum ſalute carnis Deum non videt, cum eius infirmitatem videt. Nu. 22. c.

Balac.

Diabolus.

BAlac, id eſt, inuoluens, aut deſtruens, vel excluſio, ſeu deuoratio, vel elingẽs: filius Sephor, rex Moabitarum, qui per maledictiones Balaam conabatur perdere filios Iſrael. Typum gerit aduerſariæ poteſtatis diaboli: qui ſemper quærit, quem deuoret. Nu. 22. a. 23. a. 24. b. Mich. 6. a. Apoc. 2. d.

Rup. 2. ſ. Apoc. — *Principes ſeculares.*

Deſignat etiam principes ſeculares, qui tradũt dignitates Eccleſiæ indignis, propter commoda temporalia.

Balbus.

Glo. int. ſ. Iſ. 32. — *Mutus in diuinis.*

BAlbus eſt, qui non poteſt verba formare. Iſ. 32. a. Sumi poteſt pro eo qui nihil de Deo loquitur, ſed ſola mundana.

Baldad.

Gre. prol. mora. 11. & 3. mor. 17. — *Hæretici.*

BAldad, id eſt, vetuſta dilectio, vel mamilla, ſiue inueteratus motus, aut abſque motu, vel abſque dilectione, vel mamilla: fuit vnus amicorum Iob, qui venerat ad conſolandum eum, quem poſtea iniuſtè reprehendit. Iob 2. d. Deſignat hæreticos ſingulariter præſu-

mentes:

mentes:qui dum vinci refugiunt, & peruerſo ſtudio eſſe victores quærunt : nouæ vitæ conuerſationem negligunt,& ex ſola vetuſtate eſt,quod intendunt.

Bale.

Puſillanimes. — *Glo.ordi.ſ.Gē.14.*

BAle,id eſt,deglutiens ſiue deſtruens , vel præcipitatio:ciuitas in prouincia Sodomorum : cuius rex ſuperatus eſt à quatuor regibus:quià puſillanimes in peccatum lapſi, facilè præcipitantur in deſperationem.Geneſ.14.b.

Baliſta.

Bonus odor verbi Dei. — *Hiero.ſ.Ezec.27.*

BAliſta , eſt machina bellica ad iacienda iacula, aut lapides.1.Mach.6.Poteſt in bonum , & in malum ſumi.

Balſamum.

BAlſamum,eſt ſuccus odoriferus in modum olei, aptus medicandis vulneribus. Naſcitur in vineis Engaddi:deſignare poteſt bonum odorem verbi Dei.Eccl'ici.24.b.Eze.27,d.

Baltaſſar.

Chriſtus. — *Ricar.de S. Victo. de ſecuri. conſcien. 9.34.*

BAltaſſar,id eſt,abſconditè theſaurizāns,ſiue in malleatore theſaurizans, vel occultè portans anguſtiam: nomen prophetæ Danielis impoſitum illi in Babylone.Dā.1.b.5.a.Item rex Babylonis dictus eſt Baltaſſar, ſeu potius Balſaſar.Dani.5.a.7.8.a. Interpretatur etiā Baltaſſar capillus capitis: & dicitur Daniel Baltaſſar iuxta nomen Dei ſui,deſignans Chriſtū, cui conuenit dici capillus capitis, ſecundum quod procedit à Patre. Et ſecundum nomen eius dicitur Baltaſſar quia à Chriſto,& per Chriſtum obtinemus, vt meritò filij Dei dici debeamus.

Deuotio mentis.

Deſignat etiam Baltaſſar mentis deuotionem: quæ capillus capitis dicitur, quia per ipſam mens ad omnem ſubtilitatem acuitur.

Baltheus,Cingulum,Zona,Lumbare.

BAltheus eſt cingulum,quo cingebantur ſacerdotes & reges:& ponitur aliquando pro regnantis gloria.Iob.12.Cingulum verò generalius nomen eſt.

Incarnatio.

Baltheus pontificis quatuor coloribus variegatus,deſignare poteſt myſterium incarnationis Chriſti.Exod.28.g.39.b.Leui.8.a.

Caſtigatio carnis. *Repreſſio inanis gloriæ.* *Iuſtitia & fides.* *Caſtitas.* *Refrenatio omnium ſuperfluitatum* *Modeſtia.* *Fortitudo.* — *Ori.ſ.Leui.ho.6.* *Hier.ſ.Iſa.11.22.* *Iſych.ſ.Leui.8.* *Ori.ſ.Leui.ho.9.* *Gre.11.mora.9.& 33.mora.22.* *Hiero.ſ.Iſa.3.* *Gre.Nyſſ. de vita Mo.* *Iſych.ſ.Leui. 16.*

Deſignat etiam carnis caſtigationem omni virtute refulgentem. Baltheus etiam aliorum ſacerdorum,deſignat continentiam,& inanis gloriæ repreſſionem,ne videlicet defluant non præcincti.Vel deſignat iuſtitiam & fidem, quibus ornati eſſe debent ſacerdotes.Exo.28.e. 29. b.Leui.8.a.Iſa.5.g.11.a.22.f.Iere.13.a.Eccl'ici.45.a.Erat autem Baltheus duplex,vt ſit ſacerdos expeditus verbo & opere : & ſanctus corpore & ſpiritu. Baltheus etiam regum deſignat caſtitatem : & extinctionem omnis motus carnalis , præcipuè quum eſt zona linea. Iob. 12. c. Deut.23.b.1. Reg.18.a.2. Reg.18.c.3.Reg.2.b.4.Reg.3.c.Pro. 31.c. Ezec.23. Et quia cingulo veſtes laxæ ſtringuntur, deſignat refrenationem omnium ſuperfluitatum : & modeſtiam. Exodi 39.b.Iſa. 3. d. Zona etiam linea accingens ad opus , fortitudinem ſignificare poteſt. Leui.16.a.

Oceanus. *Zodiacus.* — *Hie.de veſt. ſacer.* *Geor.Venet. Can. 2.to.3.cap.5.*

Zona præterea ſacerdotis aſtringens lineam tunicam, Oceanum cingentem terram ſignificare poteſt.Vel in eo,quod circumuoluit pectus ſacerdotis,quod mundi minoris meditullium eſt , zodiacum ſignificat , omnia mundi maioris centralia circumcingentem.Leui.16.a.

Chorus Sāctorū *Scientia ſpiritualis.* — *Aug.ſ.Apo.ho.1.*

Zona aurea, qua Chriſtus erat præcinctus. Apoc. 1. c. deſignat chorum Sanctorum Chriſto adhęrentium,vt ab eius vberibus nutriantur.Vel deſignat ſcientiam ſpiritualem , & purum ſenſum.

Gre.34.mora.7.

Zonam auream circa mamillas habere , eſt cunctos mutabilium cogitationum motus per ſolius iam amoris vincula reſtringere.Apoc.15.c.

Fœcundarū virtutum cuſtodia. *Charitas.* — *Diony.celeſt.hi.15* *Rup.9.ſ.Apo.*

Zona in angelis,eſt fœcundarum virtutum cuſtodia diligens,cogens ipſos in habitum,qui in ſemet ſingulari facilitate conuertitur , ac per gyrum circa ſeipſum immutabili identitate verſatur.Apoc.15.c. Vbi etiam deſignat charitatem prædicatorum.

Eccleſia. — *Ori.ſ.Iere.ho.7.*

Cingulum etiam lineum , deſignare poteſt eccleſiam.Et lumbare Ieremię , eſt eccleſia ex gentibus congregata.Iere.13.a.

Efficacia ad bene operandum. *Pœnitentia.* — *Hila.ſ.Matt.can 1.* *Amb.ſer.65.*

Zona pellicea Ioannis,deſignat efficacem in omne opus bonum apparatum.Matth.3.a.10. b. Marc.1.a.4. Regum 1.b.Acto.21.b. Item quod Chriſtus carnem eſſet attenuaturus vſque ad pellem.

Cingulum ſacci,rigorem pœnitentiæ ſignificat.Iſa.22.c.

Populus Iſrael Iuſti. *Superbia & potētia mundana.* — *Hier.ſ.Iſa.22.* *Hier.ſ.Iere.13.* *Glo.ord.ſ. Iſa. 23.*

Lumbare Ieremiæ populum Iſrael, aut iuſtos ſignificare poteſt, quos ſibi Deus copulauit.Ierem.13.a.

Cingulum etiam videtur ſignificare ſuperbiam , aut poteſtatem mundanam. Iſa. 23. d. Pſalmo 108.

Bamoth.

Ori.ſ.Num. ho.12

BAmoth,id eſt, altaria ſiue excelſa,vel in morte:nomen vallis , quo peruenerunt filij Iſrael de Nahaliel.Nu.21.e.Deſignat, quod acceptis donis à Deo mortificantur membra, quæ ſunt ſuper terram.

Banaa.

Gre.1.mor.36.

BAnaa, id eſt, in motu, princeps latronum, qui cum fratre Rachab occidit Iboſeth. Typus eſt diaboli occidentis animas negligenter ſe habentes. 2. Reg. 4. b. *Diabolus.*

Banaias.

Glo.or.ſ.2.Reg.23

BAnaias, id eſt, filius Domini, aut intelligentia Domini, ſiue ædificatio Domini: filius Ioiadę ſacerdotis princeps partis exercitus Dauid, & Salomonis, qui percuſſit duos leones Moab, & deſcendit in ciſternam, vbi occidit leonem. 2. Reg. 8. d. 20. g. 23. d. 3. Reg. 4. a. 1. Par. 4. f. 11. c. 15. b. 2. Par. 31. c. Vt deſcendit in ciſternã, & occidit leonem, typus eſt Chriſti deſcendentis ad inferos, & vincentis diabolum. *Chriſtus.*

Hiero.ſ.Ezech.11

Banaias, id eſt, ſtructor, pater Phaltiæ, id eſt, ruinæ declinantis. Ezec. 11. a. typus eſt peſſimæ ædificationis vitiorum, vel errorum, vnde oritur ruina.

Baptizare, Baptiſmus.

BAptizare, eſt abluere: & baptiſmus ipſa ablutio: & eſt primum ſacramẽtum, quo abluimur à peccatis, & reſurgimus ad gratiam. *Baptiſmus interior.*

Amb.3.de ſacri.1 Chry.ſ. Ioã.ho.24

Baptiſmus Chriſti figura eſt noſtræ regenerationis: & in ipſa merſione configuramur morti Chriſti, & morimur peccatis: in eductione autem ab aqua conformamur reſurrectioni eius, & reſurgimus in nouam vitam. Matt. 3. d. Et baptizati in mari, deſignant regeneratos in Chriſto. 1. Cor. 1. c. 10. a. Iudith. 12. d. Ioan. 1. c. 3. d. 4. a. Acto. 2. a. 2. f. 8. g. 10. g. 16. f. Marc. 16. b. Roman. 6. a. Galat. 3. d. Epheſ. 4. a. Coloſſ. 2. b. 1. Petr. 3. d. Nee. 4. d.

Ori.ſ.Ier.ho.13. & ſ.Luc.ho.24.

Baptizare dicitur Chriſtus in Spirituſancto & igne. Lucæ 3. d. In hac quidem vita baptizat in Spiritu ſancto: poſt hanc verò vitam in igne. Vel in Spiritu ſancto, remittendo peccata: in igne, quum eiuſdem Spiritusſancti feruore accenſos, fortes in amore, & in fide conſtantes efficit: vel ſcientia lucentes, & zelo bono calentes.

Rup.2.ſ.Ioan. Ori.ſ.Matt.ho.12 Baſi.de Spiritu ſancto.15. Hila.ſ.Pſ.118. Chry.ſ.Ioã.ho.24. Tertul.aduer.Mar cio.5. Gre.3.paſt.adm.31 Aug.2.de gr.contr. Manich.21.

Baptiſmus dicitur ipſum martyrium, ſecundum quòd mundat à peccatis. Marci 10. f. Lucę 12. f. Baptiſmus etiam eſt crux Chriſti, & abiectio operum carnis. *Baptiſmus ſanguinis.*

Baptizari pro mortuis, eſt baptizari pro corporibus. 1. Cor. 15. d. Baptizari autem à mortuo, hoc eſt, ablui vel mundari à contactu mortui. Eccleſiaſtici 34. Eſt mundari à cognitione peccati.

Baptiſmus Ioannis, erat baptiſmus pœnitentiæ. Et ipſe dictus eſt Baptiſta, quia primus introduxit baptiſmum. Matth. 3. a. 11. b. 14. a. 16. b. 17. b. 21. c. Marc. 1. a. 6. b. 8. c. 11. d. Lucæ 3. d. 7. d. 20. a. Ioan. 1. c. 3. d. 4. a. Actorum 1. a. 10. f. 18. g. 19. a. *Pœnitentia.*

Baptiſmata Phariſæorum, erant ſuperſtitioſæ quædam ablutiones vaſorum, & corporum ſuorum. Marc. 7. a. Hebr. 6. a. 9. c. *Baptiſmus exterior.*

Bara.

BAra, id eſt, in malo ſiue in ſocio, aut in clamore, vel in paſtu, ſiue in cõſtructione, aut malitia, vel creatura: fuit rex Sodomorum, id eſt, cæcitatis, vel pecudis ſilentis: ideo ſuperatus à quatuor regibus. Gen. 14. a.

Barabbas.

Ori.ſ.Matt.ho.15. 35. Hiero.ſ.Iſa.5. & ſ.Malach.2. Hila.ſ.Matth. Cano.33.

BArabbas, id eſt, filius patris, vel magiſtri, aut filius confuſionis, vel ignominię: fuit latro, quẽ petierunt Iudæi dimitti pro Chriſto. Matt. 27. b. Dicitur filius patris, ſignificans eoſdẽ Iudæos, qui de patre diabolo erant. Et omnes, qui vacant ſeditionibus & latrociniis, petunt dimitti Barabbam. Significat etiam ipſum diabolum, qui latro eſt, & homicida, & ſeditionis author: quem Iudęi Chriſto prætulerunt. Simili ratione ſignificat Antichriſtum, quem Iudæi ſuſcipient. Marci 15. a. Lucæ 23. c. Ioan. 18. g. *Diabolus.* *Antichriſtus.*

Barac.

Ori.ſ.Iudi.ho.5 Rup.ſ.Iudi.5.

BArac, id eſt fulgur, ſiue in vanum: fuit Iudex Iſrael, qui vicit Siſaram, vel eius exercitum. Typus eſſe poteſt prioris populi, qui ad tempus fulſit per legem, quæ adueniente veritatis luce euacuata fuit. Iudi. 4. a. 5. a. *Prior populus.*

Barachel.

Gre.13.mora.5.

BArachel, id eſt, benedictio Dei: pater Elihu, hoc eſt, arrogantium in Eccleſia, qui in prædicatione ſua benedictionem Dei percipiunt. Iob. 32. a.

Barachias.

BArachias, id eſt, benedicens Dominum, aut genuflectens Domino: pater Zachariæ, id eſt, memoriæ Domini: quia ex munere Dei venit, vt eius habeatur memoria. Matth. 23. d. Zach. 1. a.

Barathrum.

BArathrum, eſt locus profundus, à quo, ſi quis decidat, euadere non poteſt. Iudic. 5. b. Solet ſumi pro inferno.

Barba.

Hie.&Aug.ſ. Pſ.13[3]. Eucher.ſ.1.Reg.21. Hila.ſ.Pſ.132. Rup.2.ſ.Leui.4.

BArba in hominibus ſignificat eos pilos, qui in mento & facie ſunt.

Barba aliquando ſignificat fortitudinem diuinitatis Chriſti: vt barba Dauid, in quam mittebat ſaliuam. 1. Reg. 21. d. Et generaliter virtutem Chriſti, quæ infirmitate tegebatur. *Fortitudo diuinitatis Chriſti.*

Barba etiam ſignificat beatam virginem Mariam, vel Apoſtolos, vel quoſcunque viros *Virgo Maria* *Apoſtoli.*

perfectos

Perfecti. perfectos,qui maxime coniuncti ſunt capiti Chriſto.Leu.13.d.Pſ.132.Demum eos, qui ſunt
Robur. fortes in Eccleſia.

Barba pręterea robur ſignificat:quod multiplex eſt, & aliquando bonum, & conſeruandum,aliquando malum,& omnino reſecandum.Eſt namque robur & virtus Gręcorum (inquit Origenes)in ſapientia humanis ingeniis acquiſita.Et eſt robur Aſſyriorum,&Chaldęorum in cognitione ſtellarum,& influxu inde ſuſcipiendo.Eſt quoque robur,& virtus Perſarum, & Ægyptiorum in ſecretiori Philoſophia, vſque ad fœdera cum malis ſpiritibus.Eſt etiam robur dominorum temporalium in pecuniis, militibus, & bellicis inſtrumentis. Eſt tandem robur carnalium vis ipſa generatiua:& ſimilia multa,cuncta ſignificata in barba, nõ vtique illa Nazaræorum,quæ nunquam abradi,neque diminui,neque peſſundari debet. Sed illa,quæ robur ſignificat eorum,qui extra gremium bonorum ſunt,& vltra flumen, diuidens inter collectos in ſinu Abrahæ & eos,qui ſepulti aut ſepeliendi ſunt in inferno:vt aiebat Iſaias.7.d.In illa die radet Dominus nouacula conducta in his, qui ſunt trans flumen, in rege Aſſyriorum caput,*pilos* pedum,& barbam vniuerſam.Robur itaque,& virtus, quæ eſt ſecũdum carnem,& ſanguinem,abradenda eſt,aut offerenda in ſacrificium:vt hac debilitata, aut mactata,*altera* pars,melior ſcilicet,robuſtior fiat. *Geor.Ven.Cant.2.tom.3.cap.18.*

Virtutes. Fortitudo. Diſcretio. Sapientia.

Barba etiam poteſt ſignificare in genere virtutes,& peculiariter fortitudinem:& quia naſcitur in homine,cùm ſolet iam ratio vim ſuam habere,deſignabit diſcretionem & ſapientiã. Leu.14 a.19.b.21.b.1.Reg.21.d.2.Reg.10.b.19.d.1.Para.19. b.1.Eſdr.9.a.Iſa.7.d.15.a.Ier.41.a.48.b.Baruc.6.c.Ezec.5.a. *Arn.ſ.Pſ.132. Augu.2.cont.lit.Petili.104.& ſ.pſ.132.*

Significat item barba milites,aut viros fortes radendos à Iudæa : & ipſum regnum Iſraeliticum.Iſ.7.d. *Iſy ſ.Leui.21. Hier.ſ.Iſ.7. Gre.2.mor.29.*

Barba virorum Moab raſa.Iſa.15.a.deſignat nihil virilitatis eſſe in falſa doctrina hæreticorum,aut ſophiſtarum:quam radunt ſancti doctores,eorum ignauia detegendo. *Hier.ſ.Iſ.15.*

Barbarus.

BArbarus dici ſolet,qui extraneus eſt à lingua Romana,aut Græca,aut certè,qui eſt incultis & feris moribus.

Barbarus dici poteſt,qui alienus eſt à diuina lege & fide.Pſa.113.2.Mac.c.10.a.14.a.Ro.1.b.1.Cor.14.b.Col.3.b.Acto.28.e.

Bariona.

BAriona,id eſt,filius columbæ,dictus eſt Simon Petrus.Mat.16.c.Sunt tamen, quibus legendum videtur Bario hanna,hoc eſt,filius Ioannis.

Barnabas.

BArnabas,id eſt,filius Prophetæ,aut filius conſolationis : fuit Cyprius diſcipulus Chriſti,& ſocius Pauli in prædicatione.Acto.4.g.9.c.12.d.13.a.14.b.Gal.2.a.

Barſabas.

BArſabas,id eſt,filius reuerſionis,vel quietis aut iuramenti:fuit diſcipulus Chriſti, qui ſtatutus fuit cum Matthia in ſortem Apoſtolatus.Acto.1.d.15.e.

Bartholomæus.

BArtholomæus,id eſt,filius ſuſpendentis aquas:vnus è duodecim Apoſtolis.Matth. 10. a. Luc.6.c.

Baruch.

BAruch,id eſt,benedictus,vel genu flexus:filius Neriæ,cuius extat libellus, erat ſcriba Ieremiæ.Ier.32.c.

Baſan.

BAſan,id eſt,in dente ſiue in ebore,aut in mutatione,vel in ſomno, ſeu dormitatione : vel ignominia,ſeu cõfuſio,vel turpitudo:ciuitas regis Og in Arabia, quam in principio, vel ante ingreſſum terræ promiſſionis expugnarunt filij Iſrael,propter non conceſſum tranſitum.Non tamen petitur tranſitus per eam,ſed ab initio expugnatur:quia nullus acceſſus ad turpitudinem eſt habendus.Nu.21.g.Pſ.134.Ier.22.c.Mich.7. a. Et quercus de Baſan dolantur in remos nauis Tyri:quum hi,qui erant in ignominia peccatorum,poſſunt cum Apoſtolis nauigantes ad littora,& ad terram peruenire.Ezec.27.a. *Ori.ſ.Nu.ho.13. Hie.ſ.Iſ.2.& ſ.Ez.27.& ſ.Mi.7. Aug.ſ.Pſ.134.*

Chriſtus. Crux Chriſti.

Baſan ſignificat etiam Chriſtum, qui voluit confundi & ignominiam pati pro nobis : vel eius crucem,vnde conuertit nos.Pſ.67. *Hil.ſ.Pſ.67. Euth.q.in Pſ.*

Sacra ſcriptura.

In baſan erant paſcua vberrima:vnde deſignat ſacram Scripturam : in qua qui paſcuntur, confunduntur de peccatis ſuis,eáque confitentur.Mich.7.c. *Ruf.ſ.Mi.h.7.*

Infernus.

Baſan etiam interpretatur profundum,vel ſiccitas,& deſignat infernum, cuius rex eſt diabolus.Pſ.134.135.Deu.3.a.Nu.1.a.Iſ.2.c.33.b.Zac.11.a. *Arn.ſ.Pſ.135.*

Opulentia Iudæorum. Potentes.

Quia verò Baſan,& alia terra illi coniuncta,quam duæ & dimidia tribus poſſederunt, interpretatur vberrima,& pinguis:deſignat opulentiam Iudæorum,quæ in penuriam verſa eſt, Iſ.33.b.Deſignat etiam potentes & pingues,confuſione dignos.Nah.1.b.Zac.11.a. *Hier.ſ.Iſ.33. & ſ.Nahu.1.*

Baſilica, vide Palatium.

Baſiliſcus, Regulus.

BAſiliſcus eſt ſerpens, qui Latinè dicitur Regulus: eſt maximè noxius: dicitúrque habere venenum in oculis, ipſóque aſpectu vel flatu interficere.

Diabolus.
Arn. ſ. Pſ. 9. Hier. ſ. Iſ. 11. 14. Caſſi. colla. 7. c. 32. Gre. 35. mor. 38. Bern. ſer. 13. ſ. Qui habitat.
Inuidia diaboli. Regnũ diaboli. Opera praua. Errores. Inanis gloria.

Significat baſiliſcus diabolum, generi humano peſtilentiſſimum: vel inuidiam eius, per quam introiuit mors in orbem terrarum: vel regnum ipſius diaboli. Pſ. 90. Iſ. 11. b. 14. g. Ier. 8. f. Regulus enim non morſu perimit, ſed flatu conſumit. Sæpè quoque aerem flatu inficit, & quicquid vel poſitum longè tetigerit, ſola narium inſpiratione tabefacit. Sic diabolus quaſi flatu narium caliginem emittit: quia in reproborum cordibus inſidiarum ſuarum inſpirationibus, ex amore vitæ temporalis æſtum congerit multiplicium cogitationum. Deſignat etiã praua & peſtifera opera, & quemlibet errorem, & inanem gloriam.

Principes Iudæorum. Dæmones. Antichriſtus.

Regulus volans. Iſ. 30. b. 59. a. ſignificat principes Iudæorum: aut dæmones: vel etiam Antichriſtum: quem Iudæi pro Meſſia ſuſcipient.

Baſis.

Hier. ſ. Iſ. 30. 59. Gre. 15. mor. 8.

BAſis, eſt fundamentum columnæ, aut alterius rei in modum columnæ ſe habentis.

Rup. ſ. Cant. 5. — *Diuina voluntas.*

Baſes aureæ, ſuper quas fundantur crura ſponſi, ſunt rationes diuinæ iuſtitiæ & miſericordiæ in eius voluntate conſiſtentes. Cant. 5. d.

Vtrumque Teſtamentum.

Baſes binæ argenteæ ſub tabulis tabernaculi, deſignare poſſunt vtrunque Teſtamentum. Exo. 26. d. 36. c. Eccl. 26. d. Ier. 27. d. Iob 38. a.

Ori. ſ. Exo. ho. 9. Gre. 28. mor. 9. Iſyc. ſ. Leu. 4. 5. Rup. 1. ſ. Leu. 15. — *Euangelium. Credẽtes futuri*

Baſis altaris, Euangelium deſignat: pro quo maximè oportet nos præſentem vitam deſpicere, totam animam Deo offerendo. Leu. 4. b. 5. b. Vel deſignat futuros credentes, quibus per baptiſmum applicatur ſanguis Chriſti.

Gre. ſ. Cant. 5. — *Prophetæ.* — *Rup. 4. ſ. Exo. 11.*

Baſes aureæ ſunt Prophetæ luce ſapientiæ reſplendentes, & columnas Apoſtolicas ſuſtentantes. Cant. 5. d. De quibus dicitur 2. Pet. 1. d. Habemus firmiorem propheticum ſermonem: cui benefacitis attendentes quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco. Eoſdem deſignant baſes argenteæ ſub tabulis tabernaculi: & baſes æneç. Ex. 26. d. Gen. 27. b. 35. b. 36. c. d. 38. b. 40. b. 3. Reg. 7. d. 2. Par. 4. c. Ier. 27. d. 52. e.

Hier. ſ. Iob 38. Gre. 28. mor. 8. & ho. 17. Rup. 3. ſ. Reg. 24. — *Apoſtoli & prædicatores. Sancti potentes & fortes.*

Baſes ſub luteribus, ſunt Apoſtoli & prædicatores portantes baptiſmum. 3. Reg. 7. d. Iidẽ ſunt baſes terræ. Iob 38. a. qui Eccleſiam ſuſtentat verbo & exemplo. Sunt etiam baſes deargentatæ ſub columnis.

Gre. 28. mor. 13. — *Intentiones rectæ.*

Baſes terræ ſignificant etiam intentiones rectas in anima virtutum columnas ſuſtentantes. Iob 38. a.

Iſyc. ſ. Leu. 4. Ori. ſ. Leu. ho. 3. — *Infirmi.*

Baſis altaris deſignare poteſt infirmos in Eccleſia, vel homines expiandos, vel prædicationem Euangelicam, vel etiam finem mundi. Exo. 29. b. Leu. 4. b. 9. b.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 5. Iſyc. ſ. Leu. 8. — *Timor Domini. Deſiderium cæleſtium. Pœnitentia.*

Baſes æneæ ſignificare poſſunt timorem Domini, qui eſt initium ſapientiæ. Exo. 26. g. 27. b. 35. b. Eundem timorem poſſunt deſignare baſes aureæ. Cant. 5. d. Et baſis labij, quæ etiam ſignificat deſiderium cæleſtium, & pœnitentiam ſubſequentem baptiſmum. Exo. 30. b. Leu. 8. b. 4. Reg. 25. b. Eccl. 6. c.

Ori. ſ. Ezec. ho. 8. Hier. ſ. Zac. 5. Rup. ſ. Zac. 5. — *Doctrina erronea. Firmitas iniquitatis.*

Baſis in omni platea. Ezec. 16. c. deſignat doctrinam erroneam, quæ docet viam latam in infernum ducentem. Et baſis amphoræ, dicit firmitatem iniquitatis. Zac. 5. d. vel perſeuerantiã pœnæ inferni.

Glo. int. ſ. 2. Par. 6. — *Humilitas.*

Baſis ænea, ſuper quam orabat Salomon. 2. Par. 6. b. humilitatis ſoliditatem deſignat.

Bathuel.

Amb. de fuga ſeculi. 4. Phil. de profugis. — *Sapientia.*

BAthuel, id eſt, filiatio Dei, aut menſura Dei, vel deſertum Dei: pater Rebeccæ. Gen. 28. a. 22. d. 25. g. typus eſt ſapientiæ: & licèt ſapientia ſit nomen fœmininum, dicitur tamen pater Rebeccæ, id eſt, patientiæ: quia licèt virtutes habeant nomina fœminina; habent tamẽ vires maſculinas.

Bed. ſ. Gen. 4. — *Diabolus.*

Deſignat etiam Bathuel diabolum, qui pater erat Eccleſiæ ex Gentibus ante conuerſionẽ.

Batillum, quære Thuribulum.

Batus, Cadus.

Hie. ſ. Ezec. 45.

BAtus, eſt menſura quædam rerum liquidarum, vt vini, & olei: eſt eadem, quæ Ephi, tres modios continens, eſtque decima pars cori. Cadus etiam menſura eſt rerum liquidarũ.

Glo. ord. ſ. 3. Re. 7. — *Opera iuſtitiæ.*

Batus ſignificare poteſt opera æquitatis, & iuſtitiæ, quibus hi, qui in remiſſionem peccatorum baptizantur, neceſſe habent inſtitui, & duo millia bati in mari æneo ponuntur propter duos populos. 3. Reg. 7. d. Et 1. Eſdr. 7. c. Ezec. 45. d.

Hie. Aglaſiæ. — *Miſericordia Dei.*

Cadi olei centum. Lucæ 16. b. deſignant magnam miſericordiam Dei, cui multum debebãt Gentiles, & fiunt quinquaginta, quum datur illis remiſſio.

Bdelium.

Plin. 12. natu. hiſt. 19. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 22. — *Bona fama.*

BDelium, iuxta Plinium, arbor eſt aromatica, magnitudine oleagina, cuius lachryma lucida, guſtu amara, boni odoris, ſed odoratior infuſione vini: naſcitur iuxta Philon, id eſt, prudentiam: vnde ſignificare poteſt bonam famam, quam præcipuè nutrit & conſeruat prudentia. Hebraicè dicitur Bedolach, quod alij tranſtulerunt carbunculum. Verùm carbũculus Hebraicè dicitur Nephech. Gen. 2. c. Nu. 11. b. Alij interpretantur cryſtallũ vel talpũ,

Terrena ſapientia. quę nullo ſunt calore reſolubiles,& deſignant eos qui terrena ſapiunt, vt induretur mens & anima eorum aquea veluti cryſtallus,vel talpus. Aliqui putant eſſe vniones.

Beatus,Beatitudo,Fœlix,Infœlix,Beatificare.

BEatus quum propriè ſit is,qui eſt in ſtatu,quo habet omnia bona,nec vllo indigeat, propriè competit Deo,qui eſſentialiter eſt beatus,habens in ſe ipſo omne bonũ,cuius participatione creaturæ rationales,& intellectuales efficiuntur beatæ,quum ad eius viſionem admittantur. Et quidem in hac vita dicuntur beati in ſpe,qui perſeuerantes in bono, merito ſperare poſſunt fœlicitatem æternam,vbi eſt beatitudo in re. Beatitudo nõ habet allegorias, ſed potius de ipſa ſunt allegorię,ſicut de charitate.

Humanitas Christi. Beatus quem elegit Deus, dicitur peculiariter de humanitate Chriſti: deinde de quolibet ad fœlicitatem prædeſtinato. Pſal. 64. *Arn. & Hila.ſ. Pſ.64.*

Beatum faciens Deus. Beatum dicere. Beatificare de Deo quidem dicitur,quatenus aliquẽ beatũ facit. Eccl'ici 45. a. De hominibus verò,quatenus aliquẽ laudando beatum dicunt. Iob.29.b. Eccl'ici 25.d. Iſ.9.c. Iacob.5. c.

Bene operari. Beatificat auris ipſum Iob,hoc eſt,Eccleſiam. Iob.29.b. Quum quis ea,quæ ab ipſa audierit,opere conſummat. *Gre.19.mora.15.*

Beatitudo huius vitæ. Beatitudo in hac vita eſt fallax: vbi fœlix dicitur,cui omnia proſpera ſuccedunt. Iob.21.c. Iſa.3.b.9.c. Malach.3.d. Acto.26.a.

Spes ſynagogæ. Fœlicitas irrationalium. Beata dicta Lia,eo quòd omnes generationes dicturæ erant eam beatã. Gen.30.b. deſignauit ſpem Synagogę,quam habebat de multiplicatione rerum temporalium: fœlix etiã dicitur de rebus irrationalibus: vt dies dicitur fœlix. 1. Mach.10.e.

Superbia ſtulti. Miſeria. Fœliciter incedens dicitur ſtultus,poſtquàm eleuatus eſt in ſublime. Prou.30.d.

Infœlix diuerſum dicit,quàm fœlix. Vnde infœlicitas ferè ſemper attribuitur malis, ſiue in hac vita,ſiue poſtea. Pro.19.d. Pſal.13. Sap.3.c.13.b.15.c. Eccl'i.26.c.2. Mach.8.g.12.e. Infœlices tamen ſe dicunt boni in hac vita,eius conſiderantes moleſtias, & peccandi pericula, licèt ſint beati in ſpe.

Eccleſia. Infœlicem mulierem ſe dicens Anna.1. Reg.1.c. deſignat Eccleſiam, quæ indiget fortitudine: & etiam quia non poteſt ad gaudia peruenire,niſi per multas tribulationes. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Poteſt autem beatitudo ſic diſtingui: vt detur beatus beatitudine conſcientiæ. Apoc. 22. c. Beati qui lauant ſtolas ſuas. Et beatitudine experientiæ.3. Reg.10.b. Beati viri tui,& beati ſerui tui. Et beatitudine innocentiæ. Pſal.64. Beatus,quem elegiſti. Et beatitudine patriæ. Cant.6.b. Beatiſſimam prædicauerunt. Et beatitudine ſcientiæ. Pſ.40. Beatus qui intelligit. Et beatitudine ſpei. Pſ.31. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates. Et beatitudine timoris Dei. Pſal.111. Beatus vir qui timet Dominum. Et beatitudine viæ. Gen.30.b. Beatam quippe me dicẽt omnes generationes.

Beelmeon.

Sectæ Philoſophorum. BEelmeon,id eſt,idoli habitaculum,vel idolum de peccato: vel habens fontem, ſiue per fontem: ciuitas Moabitarum. Ezech.25.b. deſignat ſectas Philoſophorum, qui putant ſe fontem habere ſcientiæ,ſed deſtruitur à filiis Orientis. *Hier.ſ.Eze.ho.25*

Beelphegor.

Libido. BEelphegor,id eſt,idolum hiatus,vel aperturæ: eſt dæmon turpitudinis,idem,qui Priapus: cui conſecratur,qui aliquid turpe committit: & ſignificat ipſam libidinẽ,omnem mentis vigorem deuorantem. Nu.25.a. Deut.4.a. Ioſu.22.d. Pſ.105. Hoſe.9.c. *Ori.ſ.Num.ho.20 Arno.ſ.Pſ.105. Hiero.ſ.Iſa.15. & ſ.Hoſe.4.9.*

Beelſephon.

BEelſephon, id eſt,idolum Aquilonis,vel idolum occultum,vel idolum,aut aſcenſio ſpeculæ: deſignat ſubtilitatem cognitionis fidei,vel perfectionem. Exod.14.a. Num.33.a *Ori.ſ.Nu.ho.17.*

Diabolus. Vel interpretatur, dominus Aquilonis,vel aſcenſus ſpeculæ, aut habens arcana: & deſignat principem errorum diabolum: contra hanc Phiarioth,quia nobilitate virtutis diabolus eſt vincendus.

Beelzebub.

BEelzebub,id eſt,idolum muſcæ,vel poſſeſſor muſcæ: ſolebant ſumere Iudæi proprincipe dæmoniorum.4. Reg.1.a. Matth.10.c.12.b. Mar.3.c. Luc.11.b.

Beeri.

Deus pater. BEeri,id eſt,puteus meus: pater Hoſeæ prophetæ. Hoſ.1.a. typus eſſe poteſt Dei patris,qui fons altus eſt,vnde ortus eſt filius. *Hiero.ſ.Hoſe.1.*

Behemoth.

Diabolus. Antichriſtus. BEhemoth, id eſt,Iumenta,ſiue quadrupedia, vel in ipſa mors,aut in tumultu. Iob. 40. b. ſignificat diabolum omnes deuorare cupientem,vel etiam Antichriſtum. *Gre.32.mora.10. Hiero.ſ.Iob.40.*

Bel.

BEl, id eſt, vetuſtas, aut nihil, ſiue defluens: erat idolum Babylonis: cuius nomine primum idolum dicitur fuiſſe factum in mundo. De hoc. Iſa. 46. a. Ierem. 50. a. 51. c. Dan.14.a.

Belial.

Hier.ſ.Iſa.27.66 — *Diabolus.*

BElial, id eſt, peſtilens, aut peruerſus, vel abſque iugo, ſiue non aſcendens: ſignificat diabolū patrem ſuperbię, diſſenſionis & omnis mali. Deut. 13.c. Iudi. 19.f.1.Reg.1.c.2.c.25.c.2. Reg. 16.b.20.a.3.Reg.21.c.2.Par.13.b.Nahum.1.d.2.Cor.6.c.

Bellare, Bellum, Bellator, Militare, Miles, Militia, Pugnare, Pugnator, Prælium, Dimicare, Congredi, Agon, Certare, Certamen, Decertare.

Ori.ſ.Ioſ.ho.12.18 Amb.ſ.Luc.2. Gre.ſ.1.Reg.4. & 33.mora.33. Aug.de com.chordis 9. & ſ.Pſ.143. Arno.ſ.Pſa. 143. Geo.Venet.Can.2. tomo 8.c.8. Ambr.ſerm.5. Rup.2.ſ.Reg.28. — *Bellū fideliū cōtra infideles & dæmones.*

BEllum notum eſt, quid ſignificet. In ſacra Scriptura bella contra infideles, ferè ſemper ſignificant pugnam Sanctorum contra dæmones, aut contra vitia: vt cùm Abraham pugnauit contra quatuor reges. Ge.14. a. Et hoc bellū timent dęmones: vt Pharao. Exo. 1.b. Horum bellorum varia eſt mentio. Exo.13.d.17.d.32.c.Nu.1.b.10.a.21.a.26.a.31.a.32.d. Deut. 3.a.20.a.Ioſ.5.b.10.a.14.d.Iudi.1.a.3.b.5.a.10.d.8.c.11.e.20.e.1.Reg.5.b. 7.c.13.a.14.g.17.f.18. d.19.b.25.e.28.a.2.Reg.2.c. 10.c.11.d.12.g.18.b.21.d.3.Reg.2.a.5.a.12.c.14.g.15.c. 20.c. 22.a.1. Par.5.d.10.a.19.d.2.Paral.6.f.11.a.13.a.14.b.19.b.17.d.22.b.35.g.Iob.5.d.7.a.14.c.15.c.17.a.20. d.38. c. 39. c. 40. d. Pſ.17. 45. 67. 77. 143. Prou.20.c. 21.d.24. a. Eccleſiaſtæ 3.c. 8.b. 9.c. Sapien.4.a.8.c.12.b.10.b.14.d.Eccl'ici.38.b.46.a.Iſa.2.a.11.d.22.a.27.b.28.b. 42.d. Iere. 4.c. 6. a.18.d.41.d.42.c.46.a.50.d.Baru.3.c.6.b.Dan.1.f.10.d.Iocl.2.b.3.b.Mich.2.c.3.b.4.b.Zach.9. b.10.b.14.a.1.Mach.1.b.2.d.3.g.4.b.5.b.6.d.7.d.8.d.9.e.14.b.Luc.14. g. Cant.3.c.1. Eſd. 4.c. Marc.13.a. Surrexerunt autem bella poſt tranſitum Iordanis: quia poſt baptiſmum pugnandū eſt contra vitia. Ioſ.11. d. Epheſ.6. Specialius autem dicitur armari miles, qui confirmationis ſacramentū recipit, & magis particulariter milites dicuntur clerici. 2.Tim.2.a.Luc.3.c. Et militia cæleſtis dicitur eorum, qui cęleſtem ducem ſequuntur. Luc. 2.b. Ad hoc prælium docet Dominus manus contra dæmones. Pſ.17.143. Bellum autem præcipuum & vniuerſale erit in iudicio cùm mali ſeparabuntur à bonis. Iſa.30.g. Dominus dicitur pugnator, & bellator fortis, qui pugnat pro Iſrael, quū defendit nos in tentationibus. Exod 14.f.15.a.Ioſu.23.a.Iudi.5. c.2.Par.20.c.32.b.Iſa.31.c.51.g.Iere.10.d.Zach.13.a.

Deus defendens in tentationibus.

Aug.q.in Iud.49 & ſ.Apoc.homi.2 Beda ſ.Exo.17.& ſ.Gen.49. — *Paſſio Chriſti.*

Bellum Chriſti fuit eius paſſio. Pſ.23.25.88.139.Zach.14.a.Apoc.17.d. Et prælians Gad accinctus, eſt Chriſtus, vel quilibet caſtus. Geneſ.49.c. Et pugnans Ioſue aduerſus Amalec pro Moſe. Exod.17.c. deſignat Chriſtum pugnantem aduerſus dæmones, cui lex commiſit victoriā. Et pugnator Iephte, eſt Chriſtus. Iudi.11.a. Erit autem in iudicio dies belli Chriſti. Amos 1.d. Et pugnabit Chriſtus gladio oris ſui, quando per præcepta reuincet malos. Apoc.2.e.

Hila.ſ.Pſ.139. Amb.ſ.Luc.21. Hiero.ſ.Iſa.7.22. & ſ.Iere.1.12. Ber.ſ.Can.ſer.29. Rup.7.ſ.Apoc. — *Bellum maiorū & dæmonum in bonos.*

Cùm autem dicat bellum mutuā relationem, ſicut eſt bellum bonorum in malos, ſed iuſtū & æquum: ita eſt prælium malorum in bonos, ſed iniuſtum, & iniquum. Itaque eſt præliū Iudæorum, & hæreticorum, dæmonū, & vitiorum contra Chriſtū, & contra prædicatores, & contra fideles. Pſ.139. Sic fuit præliū inter domum Saulis, & domum Dauid. 2.Re.3.a. Et pręliantes rex Syriæ & Iſrael contra domū Dauid, ſunt hæretici contra Eccleſiam. Iſa 7.a.29.c. 41.c. Et interfecti non in bello, ſunt, qui ſponte conſenſerunt hęreticis. Iſ.22.a. Et bellātes Iudæi aduerſus Ieremiā, ſunt bellantes aduerſus Chriſtum & prędicatores. Iere 1.d.4.c.12:b.Pſ. 26.Zach.14.c. Et bellantes aduerſus ſemen mulieris, ſunt dæmones aduerſus filios Eccleſię. Apo.12.d.Cant.1.b. Prælium in cęlo, eſt diaboli & membrorum eius in hoc aere, & in Eccleſia, quando pellebatur è templis. Apoc.12.b.

Ori.ſ.Num.ho.26. Hiero.ſ.Iſa.3. — *Fortes contra diabolum.*

Bellatores dantur in bonum & malum. Bellatores boni ſunt fortes contra diabolum, & vitia: pro quibus ſumi poteſt in ſubiectis locis. Num.2.a.31.g.32.d.Deut.2.c.Ioſu.5.b.4.c. 8. b.1.Reg.16.d.2.Reg.11.d.15.d.16.b.24. b.3.Reg.9.d.4.Reg.11.a.25.a.1.Par.5.c.12.g.18.b.28.a. 2.Par.8.b.13.a.17.b.28.a.Eccl'i.26.d.Iob.25.a.Iudi.11.a.Iſa. 3.a.Iere.20.c.39.a.41.a.52. f.Ioel. 2.b.3.b.Nahu.2. b.Zach.9.b.Matth.8.b.Luc.7.b.1.Timoth.1.d.2.Timoth.2.a.Acto.10.b.

Dæmones. Iudæi. Hæretici. Vitia.

Bellatores in malum, ſunt dęmones, & vitia, Iudæi & hęretici. Deut.20.d.Ioſ.10. a. Iudi.8. c.7.b.14.a.1.Re.17.d.3.Reg.20.4.Reg.8.d.Pſ.55.Iſa.7. a.13.a.29.b.41.c.Ier.11.a.34.d.37.b.51. a. Dan.11.g.Eze.27.b.39.f.Hab.3.c.

Glo.ord.ſ.Gen.49 — *Scribæ & Phariſæi. Gula & luxuria.*

Bellantia vaſa iniquitatis dicti ſunt Simeon & Leui. Gen.49.a. ſignificantes Scribas, & Phariſęos contra Chriſtum: aut gulam, & luxuriam, quæ impugnant fideles.

Puniтio Dei.

Bellū Dei contra hypocritam. Io.20.c. eſt quum iudiciorū ſuorū gladiis eius opera percutit.

Gre.15.mor.12. Aug.ſ.Pſ.77. Gre.ſ.mo.18.& 8. mo.4.5. — *Tentationes & tribulationes.*

Bella ſunt tentationes & tribulationes. Iob.5.d.Pſ.77. Et hominis vita ſuper terram dicitur militia vel tentatio. Iob.7.a. Quia in homine ex ſeipſo naſcitur vnde perimatur: qui & ſi ſemper ex virtute ſuccidit, quod ex infirmitate generet: ſemper tamen ex infirmitate generat, quod ex virtute ſuccidat.

Gre.24.mora.17.

Agonia Chriſti. Lucę 22. c. Mentis noſtræ certamen expreſſit: qui vim quandam terroris & formidinis patimur, quum per ſolutionem carnis ęterno propinquamus iudicio.

Gre.17.mor.8. Hiero.ſ.Iſa.13. & ſ.Dan.7. Hie.ſ.Iſa.23. 34. — *Angeli.*

Militia cæleſtis, dicitur multitudo angelorū. Luc.2.b.Apoc.12.b. Dicuntur autē milites angeli, quia pugnāt cōtra dęmones. Iob.25.a. Et militia belli dicūtur angeli, vel Apoſtoli, & prędicatores. Iſ.13.a. Et pugnantes quatuor venti in mari magno. Dani.7.a. Sunt angeli pręfecti regnis & prouinciis: quorum vnuſquiſque ſatagit pro eo regno, quod ſibi commiſſum eſt.

Aſtra. Dæmones. Homines terreni.

Militia cęli etiā dicebatur de aſtris, quę colebant Gentiles. Et militia cęli, ſuper quā viſitat Dominus, ſunt dæmones, ſiue aereę poteſtates. Militia verò terrę, ſunt homines terreni. Deu. 17.4.Reg.17.c.21.a.2.Par.33.a.Iſa.24.d.34.a.40.f.45.b.Iere.8.a.19.d.Sopho.1.a.Acto.7.e.

Renunciãtes ſeculo. Qui pugnauerunt contra Madianitas. Nu.31.g. figura ſunt eorum, qui non implicant ſe negotiis ſecularibus: qui tamen ex ſexcentis millibus non fuerunt electi, niſi duodecim millia. *Ori.ſ.Num.ho.25. & ſ.Ioſ.ho.16.*
Antiqui Patres. Pugnantes autem tribus, quæ erant trans Iordanem cum filiis Iſrael, eóſque adiuuantes. Ioſ.1.d. deſignant antiquos Patres, orantes pro nobis. *Prædicatio.* Et pugna contra omnes inimicos per circuitum, deſignat prædicationem vſque ad conuertendos inutiles ſe extendentem. 1. Reg. 14. g. 1. Cor. 9. Et pugna aduerſus Edom, eſt contra hæreticos, vel contra Iudæos, vel contra carnem. Abdiæ. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Impietas. Bella quæ aufert Deus à fidelibus. Pſ.45 deſignant impietatem. *Concupiſcentiæ vitia.* Et bella, à quibus quieſcit terra tempore Ioſue. Ioſ.11.d.14.d. deſignant pugnas concupiſcentiarum & reliquarum peruerſarum affectionum tempore Chriſti, quando vires earum ſunt imminutæ. Et bello capti dicuntur omnes aduerſarij. Ioſ.11.d. quia non ſubiiciuntur vitia, niſi pugnando. *Carnis pugna in ſpiritum.* Ad hæc pertinent pugna carnis in ſpiritum. *Hie.ſ.Abdiam. Baſi. & Aug.ſ.Pſ.45. Ori.ſ.Nu.ho.22. & ſ.Ioſ.ho.1.15.*

In prælio ſtant in die iræ Domini. Ezec.13.a. qui orationibus & ieiuniis ſe opponunt diuinæ vindictæ. *Hie.ſ.Ezec.13.*

Perſequentes Iudæi Eccleſiam. Pugnantes filij matris aduerſus ſponſam. Cant.1.b. ſunt Paulus, & alij de Synagoga perſequentes Eccleſiam. Vel ſunt Apoſtoli, deſtruentes gentilicos ſenſus Eccleſię, quando inſtruebatur in fide: vel iidem Apoſtoli aduerſus ſynagogam pugnantes: vel paſſiones aduerſus animam. Ier.12.b. Vel Iudæi contra beatam Virginem, negantes eius virginitatem & puritatem. *Ori.ſ.Cant.ho.1.2. Amb.de Iſaac.3.et ſ.pſ.118 ſer.2. Rup.ſ.Cant.1.*

Pugnat vir contra fratrem ſuum. Iſ.19.a. quum aliqui conuertuntur ad fidem, relictis ſibi proximis in infidelitate. *Hie.ſ.Iſ.19.*

Cor audienti. Certaminis locus. 1. Reg.14.a. eſt cor audientis verba Dei, vbi certamen eſt prædicatoris cum diabolo. Vel eſt regio vbi multi conuertuntur.

Pugnat Iudas contra Hieruſalem. Zac.14.c. quum is, qui quondam Domini confeſſus eſt nomen, & in perſequutionibus coactus, Chriſti populum perſequutus eſt, & ipſe vertatur ad lætitiam. Vel certè inuitat Propheta, vt Iudas, hoc eſt omnis confitens, & fidelis, non aduerſum Hieruſalem pugnet: ſed præparet ſe in Hieruſalem, vt contra aduerſarios dimicet. *Hie.ſ.Zac.14.*

Suggeſtiones. Milites ſub Centurione, ſunt ſuggeſtiones bonæ, aut malæ, quibus homo liberi arbitrij dicere poteſt: Vade, & vadunt, aut veni, & veniunt Luc.7.a. *Caſſia.coll.7.ca.5.*

Militare dicuntur terrores Domini aduerſus Iob: quia in pœna poſitus adhuc ſupplicia æterna pertimeſcit. Iob 6.a. *Gre.7.mor.3.*

Pœnitentia. Militant pœnæ aduerſum nos. Iob 10.d. quia dum miranda Sanctorum facta cõſpicimus: vitam noſtram, quæ ex eorum nobis comparatione diſplicet, ſtudioſa afflictione cruciamus. *Gre.9.mor.43.*

Prælia quæ audiunt perfecti, ſunt pugnæ opinionum, & errorum. Mat.24.a. Pſ.67. Luc.21. c. Ad idem refertur, cum pugnat gens contra gentem. Ioſ.22.c.2. Par.11.a.15.a. Iſ.11.d.19.a. *Ori.ſ.Mat.ho.28.*

Pugnans Naas contra Iabes. 1. Reg.11.a. deſignat gulam procurantem eſurientia abſtinentium corpora, ad inordinatam ventris repletionem inducere. Sic pugnauit Amalec contra Iſrael poſt defectum panis & aquæ. Exo.17.b. quia tunc diabolus & caro magis tentant, quádo abſtinemus ab alimentis. *Gre.ſ.1.Reg.11. Ori.ſ.Exo.ho.11*

Pugnans rex bella Iſrael. 1. Reg.8.d. deſignat potẽtiam tẽporalem abſque virtute ſpirituali. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

Pugnat orbis terrarum cum Domino contra inſenſatos. Sap. 5. d. quando in pœna delinquentium etiam elementorum aduerſitas militat. *Gre.6.mor.6.*

Prælium dicuntur ſanctificare hæretici contra eos, qui eis non obtemperant. Mich.3. b. Cũ affirmant prophetali autoritate quæ dicunt, & quaſi imperio Dei minantur. *Glo.int.ſ.Mich.3.*

Pugnantium clamor eſt, quum appetitus excitantur aduerſus animam, qui tamen etiam dicuntur ludentes. Exo.32.d. *Phil.de temulẽtia.*

Benadad.

Diabolus. Benadad, id eſt, filius ſonitus, vel clamoris, aut filius dilecti vel patrui, ſiue mamillæ: rex Syrię aduerſarius Iudæorum 3. Reg.15.d.20.a.4. Reg.8.b. Ier.39.c. Amos 1.a. typus eſt diaboli aduerſus fideles, contra quos venit cum triginta duobus regibus, hoc eſt, cum omnibus vitiis. *Glo.ord.ſ.3.Reg.20.*

Benedicere, Benefacere.

Bene, cum dicere & facere, nonnullas admittit allegorias. Benedicere autem eſt bonum alicui imprecari. Deus quidem benedicit largiendo bona, homines verò benedicunt optando, aut bona, quæ inſunt, laudando. Benedictio autem ſecundum literam, aliquando ſumitur pro munere. Gen.33.b.1. Reg.25.c.30.g. Aliquando dicit abundantiam. 1. Cor.9.b.

Dans vires naturales. Benedixit Deus rebus creatis, dans eis vires naturales ad ſuas exercendas operationes, & ad generandum ſibi ſimilia. Gen.2.d. Pſ.144. Mal.3.c. Maximè autẽ benedictio illa videtur fuiſſe ad multiplicationem: vnde non benedixit cęlum, aut lucem & cętera, quę eadem perſeuerãt. Aliquando dicuntur benedictio ij, quibus Deus benedicit. Zac.8.c. *Aug.ſ.Pſ.66.*

Dans dona gratiæ. Benedixit autem Deus peculiariter homini, Geneſ.1.d. vt creſceret ſpiritualiter ſecundum potiorem ſui partem. Sic benedixit Noe, & Abraham, & aliis. Et benedicet populo ſuo in pace. Et benedicit ex Sion, hoc eſt, dando bona cęleſtis patrię. Gen.9.a.12.a. 17. c, 24. d.28.a. Ex.20.d Nu.6.d. Deu.15.a.16.c.26.d.28.a.33.c. Pſ.5.28.66.106.108.127. Ecc.1.b.24.a.33.b. Iſa 61.d.19.d.65.c. Ier.31.e. Ezec. 34.f. Matth.25.c. Ephe.1.a. Iud.5.d.2. Reg.2.a. Tob. 13. c. Iudit. 13.c.15.d Benedictio Domini ſuper caput iuſti. Prou.10.b. quum dicet: Venite benedicti. &c. *Hil.ſ.Pſ.66. Aug.ſ.Pſ.127.*

Tertu.aduc. Marcio.3. Ori.ſ.Gen.ho.9. Hier.ſ.Gal.3. & ſ.Pſ.20.

Gloria prophetata de Chriſto.

Benedictio data à Deo Abrahæ,deſignat gloriam prophetatam de Chriſto.Gen.12.a.Et benedictio poſt oblationem Iſaac , deſignat multiplicationem Chriſtianorum poſt paſſionem Chriſti.Gen.22.d.Et prima benedictio eſt de terrenis, ſecunda de cæleſtib. quia priùs quod carnale,deinde quod ſpirituale.Gen.17.c.Iſ.51.a.Gal.3.b.Heb.6.c. Benedicuntur autem omnes gentes in ſemine Abrahæ,quia per Chriſtum ſaluantur.Et benedictiones dulcedinis fuerunt benedictiones datæ Patriarchis ſuper Chriſto venturo.Pſ.20.

Baſil.ſ.Pſ.44. Hil.ſ.Pſ.131. Hier.ſ.Pſ.44. Aug.ſ.Pſ.43. Bed.ſ.Gen.39.

Benedicens Deus Iſaac poſt mortem Abrahæ, deſignauit multiplicationem populi Chriſtiani poſt paſſionem Chriſti.Gen.25.b.26.a.Deſignauit etiam repromiſſionem & ſpē futuri regni.Et præterea benedictionem,qua Deus benedixit Chriſto,dans Eccleſiæ gratiarum dona.Pſ.3.44.Et benedixit Deus viduam,hoc eſt,Eccleſiam.Pſ. 131. Et effundit benedictionem ſuam ſuper ſtirpem Iacob,quum dat gratiam credentibus per prędicationem Apoſtolorum. Iſ.44.a.Mal.3.c.Et dicitur benedicere iuſto.Pſ 5.83. Benedixit quoque Deus domui Ægyptij propter Ioſeph,hoc eſt,Eccleſiæ propter Chriſtum.Gen.39.a.Sic benedixit Labā ad introitum Iacob,dans videlicet benedictionem Gentibus per aduentum Chriſti.Gen.30. d. Benedixit etiam Obededom propter arcam.2.Reg.6.b.1.Par.12.d.Et benedicens Iacob regi Pharaoni,deſignauit fidem ad Gentes venturam. Gen. 47. b Exo. 12. e. Benedicens Moſes cum Aaron populo,deſignabant benedictiones futuras Eccleſiæ per Chriſtum. Exo.39.g. Leui.9. d.Deu.13.a. Pſ.117.128.Eccl.36.e.Benedixit vterque,quia ſacerdotes non propria virtute benedicunt,ſed virtute Chriſti.

Rup.7.ſ.Gen.37.

Arno.ſ. Pſ.84.123

Multiplicatio fidelium.

Benedixit Deus domui Iacob,naſcendo in ea.Pſ.27.28.113.Et etiam domui Dauid. 2. Reg. 7.d.Et hæreditati ſuæ.2.Reg.21.a.3.Reg.8.b.Et benedixit terram ſuam per aduentum Chriſti.Pſ.84.Et benedixit fructui ventris,dans Chriſtum natus ex Iudæis.Deut.7.b.

Iſyc.ſ.Leu.25.

Benedictio,quam dat Deus anno ſexto,quæ dat fructum vſque ad annum octauū durantē. Leui.25.c.eſt Chriſtus,in quo reſuſcitamur,& à maledictione Adæ liberamur.

Rup.3.ſ.Reg.29.

Benedictio,qua Noe benedixit Sem & Iaphet.Gen.9.d.typus eſt benedictionis Chriſti in populum ſuum poſt reſurrectionem.Idem deſignauit benedictio Melchiſedech. Gen. 14. d. Hebr.7.a.Et benedicens Salomon populo,eſt Chriſtus mittens Spiritū ſanctum.3. Reg. 8.f.

Arn.ſ.Pſ.113.

Miſſio Spiritus ſancti.

Benedixit Deus omnibus,qui timent Dominum,eligens puſillos & maiores in Apoſtolos & prædicatores.Pſ.113.Et benedixit domui Aaron,tradens illi vel Eccleſiæ ſacerdotium.

Eligens Apoſtolos & prædicatores.

Phil.de migrat. Abraha.

Benedicere dicitur Deus,quum in ſermone dat intentionem ſynceram,& inoffenſam eloquutionem ad reuincendos aduerſarios veritatis.

Dans rectū ſermonem.

Arn.& Hil.ſ. Pſ.64.

Benedixit Deus coronæ anni benignitatis ſuæ,ſanctificans diem ſanctum paſchæ.Pſ 64.Benedicet etiam coronæ anni,quum omnes ſancti reſuſcitabuntur.

Benedictio reſurrectionis.

Gre.2 mor. 23. & 35.mor.16. Hie.ſ.Iob 42.

Benedicens operibus Chriſti.

Benedicit Deus operibus manuum Iob , hoc eſt , operibus Chriſti , vel Eccleſiæ.Iob 1.b. Benedixit autem Deus nouiſſimis Iob , magis quàm à principio.Iob 42.d.hoc eſt , benedixit Chriſto magis in nouo Teſtamento quàm in veteri : & in fine Eccleſiæ quando Iudæi venient ad fidem.

Dona Chriſti.

Amb.de bene.Patriar.11. Bed.ſ.Gen.49.

Benedictiones variæ,ad Ioſeph per patrem datæ.Gen. 49. d. deſignant benedictiones Dei patris Chriſto collatæ:Benedictiones cæli,quia dominatur omnibus cæleſtibus: Benedictiones abyſſi,quia dominatur terreſtribus & infernis.Benedictiones vberum , ſunt duorum Teſtamentorum:quorum altero nunciatus eſt,altero demonſtratus.Vel benedictiones vberum & vuluæ,ſunt beatæ Virginis parientis & nutrientis Chriſtum ſine corruptione.Benedictiones etiam cæli,ſunt contemplatio cæleſtium : benedictiones abyſſi intelligentia ſcripturarū: benedictiones vberum,ſimplicior doctrina,vuluæ autem,parturiens iterum Eccleſia.

Rup.2.ſ. Gen. 17.

Quies æternæ gloriæ.

Benedixit Deus diei ſeptimo Gen.2.a.Exo.20.b.deſignans benedictionem quietis æternæ gloriæ.Et benedicit Dominus ex Sion,vel in Sion eos,quos ducit ad gloriam cæleſtem: qua ratione dicitur etiam benedicere filiis Sion.Pſal. 127.132.133.147.Benedixit autem diei ſeptimo,quia ad illum diem ſoli benedicti perueniunt.

Ori.ſ.Ioſ.ho. 20.

Vocatio vtriuſque populi.

Benedicens Iacob duos filios Ioſeph , deſignauit vocationem vtriuſque populi ad fidem. Gen.48.d.Hebr.11.d.Et benedictiones ſingulorum filiorum Iacob.Gen.49.d.ſignant æqualiter vocandos ad hæreditatem regni cæleſtis.Benedictio autem,quam dedit Caleb Axæ filię ſuæ.Ioſ 15.d.eſt promiſſio vitæ,quæ nunc eſt & futuræ.

Promiſſio vitæ præſentis & futuræ.

Ori.ſ.Ioſ.ho.18.

Confirmans in virtute.

Benedicens Ioſue Caleb.Ioſ.14 d.deſignat Chriſtum benedicentem iis, qui fortes ſe offerunt ad expugnandos errores Idem deſignauit benedicens Rubenitas,& Gaditas. Ioſ. 22. d. Et benedicens Dauid populum.1.Par.16.a.2.Par.6.a.

Gre.ſ.1. Reg.2.

Impletio prophetarum.

Benedicens Eli Elcanæ & vxori eius.1.Reg.2.d.deſignat prophetias antiquorum patrum de Chriſto & Eccleſia:quæ licet olim prædictæ ſint,tamen cùm ſint impletæ , tunc videntur illis benedixiſſe.

Ori.ſ.Iud ho.5. Tert.aduer. Marcion.3. Hie. ad Damaſū.q.3. Aug.17.ciu. Dei 37. Gre.ſ.Eze.ho.6. Ber.ad milites tēpli 7. Bed.ſ.Gen.27.

Repromiſſio futuri regni Chriſti.

Benedicens Iſaac iam ſenex Iacob. Gen. 27. e. deſignauit repromiſſionem & ſpem futuri regni Chriſti.Benedixit autem ei,quem non cognouit,deſignans Iudæos , qui multa ſciebāt futura de Chriſto,quem præſentem non cognouerunt.Benedicens autem ei,quem præſentē non videbat,cui ventura in poſterum præuidebat , deſignauit tunc quidem Gentilitatem in errore exiſtentem,non cognoſci à Deo:quam tamen poſt Chriſti aduentum credituram prę-uidebat.Et rapta eſt benedictio à Iacob,quia Gentiles præuenerunt Iudæos credendo. Fuit autem benedictio de rore cæli & pinguedine terræ , quia promiſſa ſunt cæleſtia & terrena. Heb.11.d.Deſignat etiam Iſaac Iudæos,qui benedicūt Chriſto,& alius benedici putatur, qui

Vocatio Gentium.

Cōuerſio Iudæorū in fine mūdi.

ab ipſis

ab ipſis errantibus expectatur. Benedictio autem quæ poſtmodum data eſt Eſau, deſignat conuerſionem Iudęorum in fine mundi. Benedictio etiam Iacob, ſignificare poteſt prędicationẽ Chriſti in omnibus gentibus. *Prædicatio Chriſti.*

Manifeſtatio diuinitatis in humanitate. Benedicens angelus Iacob per nominis mutationem, deſignat manifeſtationem diuinitatis in humanitate, in qua paſſus Chriſtus attulit benedictionem. Gen. 32. g. Benedicuntur etiã illa benedictione credituri de genere Iacob in Chriſtum. *Tert. de Trinitate Aug. q. in Gẽ. 104.*

Euchariſtia. Benedictiones dulcedinis, ſunt ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti. Pſ. 3. 20. 23. 83. 108. 129. 132. Prou. 10. b. 11. d. 20. c. 24 c. Eccl. 11. c. 39. c. Iſ. 19. d. 44. a. Ioel. 2. d. Zac. 8. c. Mal. 3. c. 1. Pet. 3. b. *Gratia præueniens.* Deſignant etiam gratiam pręuenientem, adiuuantem, & conſummantem : ſed peculiariter pręuenientem. *Arn. ſ. Pſ. 20. Ber. ſer. Par. 39.*

Sanctificatio doctrinæ Chriſti. Benedixit Chriſtus panes, vt multiplicarentur, quum ſanctificauit doctrinam ſuam, vt augeretur. Mat. 14. b. 26. c. Marc. 6. f. 14. c. Luc. 9. b. 24. e. Exo. 23. d. *Conſecrare.* eſt hoc benedicere, conſecrare. 1. Cor. 10. c. d. *Ori. ſ. Mat. ca. 14.*

Baptiſmus. Benedictio, quam noluit iniquus, ſignificare poteſt baptiſmum. Pſ. 108. *Arn. ſ. Pſ. 108.*

Benedicitur gloria Domini de loco ſuo. Eze. 1. c. quum benedicitur in his, qui prius erant locus diaboli, & poſtea conuerſi fiunt locus Dei. *Gre. ſ. Eze. ho. 10.*

Gratiarũ actio. Benedicere Dominum in omni tempore, eſt gratias agere in proſperis & aduerſis. Et in vita pręſenti & futura, & ſecundum omnem ſtatum. Demum benedicere Dominum, eſt illi gratias agere. Pſ. 15. 25. 33. 36. 62. 63. 102. 103. 113. 133. 134. 144. Deut. 8. c. 1. Par. 29. b. Nee. 8. b. 9. a. Tob. 4. d 8. c. 12. b. 11. b. Iud. 7. c. Eccl 33. c. 39. b. 43. b. Dan. 2. e. 2. Mac. 10. g. 11. b. Luc. 1. f. 24. g. 1. Cor. 14. c. Iacob. 3. b. Apoc. 7. e. Benedicere autem Deum de fontibus Iſrael, eſt laudare eum de ſacra Scriptura, & Apoſtolis. Pſ. 67. *Baſi. ſ. Pſ. 33. Glo int. ſ. Pſ. 67.*

Bene operari. Benedicere Chriſto, aut Deo, eſt bonis operib. efficere, vt benedicatur. Nu. 24. b. Pſ. 67. 117. Mat. 21. a. Mar 11 b. Luc 1. d. 2. e. 13. g. 19. f. Ioan. 12. c. Apo. 1. d. *Ori. ſ. Nu. ho. 17.*

Benedictio data Leuitis propter cędem idololatrarum. Exo 32. f.

Benedicentes Moyſes & Aaron populo, deſignare poſſunt quemlibet iuſtum idoneum eſſe ad benedicendum. Exo. 39. g. Leui. 9. d. *Iſyc. ſ. Leui. 9.*

Benedicit vias ſuas, & ſtudia ſua, qui bene operatur. Iere. 7. a. Et ſemen iuſti eſt in benedictione, quum multiplicat bona opera. Pſ. 36. *Hier. ſ. Pſ. 36.*

Benedicens Samuel hoſtię. 1. Reg. 9. b. deſignat prędicatorem per prędicationem augentẽ fidelium deuotionem. *Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

Benedictum eloquium Abigail. 1. Reg. 25 f.

Crux. Benedictum lignum, per quod fit iuſtitia. Sap. 14. a. eſt crux, per quam reparatus eſt orbis terrarum. *Glo. int. ſ. Sap. 14.*

Sacra Scriptura. Benedicta vena ſapientię. Prou. 5. d. eſt ſacra Scriptura. *Glo. ord. ſ. Prou. 5.*

Benedicens Balaam filiis Iſrael. Nu. 23. b. 24. d. Deu. 23. a. Ioſ. 24. b. oſtendit eum benedicẽdum, cui Deus benedixit.

Palliare vitia. Benedicere ore, eſt mala opera virtutis nomine palliare: vel per boni prętextum ad malũ inducere. Pſ. 61. Benedicunt etiam ore, qui labiis Deum honorant, non corde. Pſ. 48. *Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 61. Aug. ſ. Pſ. 48.*

Adulatio. Benedicitur anima diuitis, ab adulatoribus videlicet, in vita ſua. Pſal. 48. Eccl. 31. Luc. 6 d. Aliter benedicunt Iob latera pauperis. Iob 31 b. Nempe quia receperunt in eleemoſynam veſtimentum. Benedicit autem proximo ſuo grandi voce de nocte, qui eius vitiis adulatur: Ideo maledicenti ſimilis eſt. Prou. 27. c. *Glo. int. ſ. Pſ. 48. Hier. ſ. Iſ. 3. Bed. ſ. Prou. 27.*

Donorum Dei abuſus. Benedictiones, quibus maledicit Deus. Mal. 2 a. ſunt ea, quę Dei dono quis poſſidet, & eis abutitur: vel ſunt, quę benedicuntur, aut offeruntur à ſacerdotibus, ſed malè & cum vitiis. *Hier. ſ. Mal. 2.*

Conſentire diabolo. Benedicere Idolo, eſt conſentire diabolo. Iſa. 66. a. Benedictionem enim reputat diabolus, quum ei conſentitur, ſicut Rapſaces Iſ. 36. c.

Benedictiones datæ ſuper montem Garizim. Deu. 11. d. 27. b. 28. a. 33. b. Ioſ. 8 g. deſignãt eos accipere benedictionem æternam, qui à terrenis ſeparantur, & hic ſe peregrinos arbitrantur. *Glo. ord. ſ. Deu. 11*

Maledicere. Benedicere ponitur interdum pro maledicere 3. Reg. 21. c. Iob. 1. b 2. c. *Glo ord. ſ. Iob. 1.*

Benefacit Deus animæ, eripiens eam à peccatis & tentationibus Geneſ. 32. c. 1. Reg 25. c. Tob. 11. d. Iudith 11. d. Pſ. 56. 77. 114. 124. Ier. 32. g. Soph. 2. c. 2 Mach. 1. a. 6. c. Marc. 7. d Acto. 10 f. 14. c. *Baſ. ſ. Pſ. 114.*

Benefacere putatur Deus ab inſipientibus, diuiti, quum dat ei proſpera. Pſ. 48. Exo. 1. d. Iudit 7. d. Acto. 14. c. *Baſ. ſ. Pſ. 48.*

Bene operari. Benefacere abſolutè, eſt bonum opus operari. 1. Reg 8. b. Eccl. 14. a. 42. c. Iſ 1. c Ier. 4 f. 13. d. Mat. 12. a. Marc. 3. a. 1. Cor. 7. g. Gal. 6. b. Phili. 4. c. 2. Theſ. 6. c. Acto. 10. e. Iacob. 2. b. 1. Petr. 2. c. 3. a. 4. d. 2. Petri 1. d. 1. Ioan. 3. c.

Benefacere viduæ, hoc eſt, animæ, eſt excolendis virtutibus operam dare. Iob 24. d. *Bern. in Apologia.*

Inſtruere in ſpiritualibus. Benefacere aliis, eſt in ſpiritualibus eos inſtruere, ac ſacramentorum participes efficere. Nu. 10. d. Ecc. 12. a. 14. b. 49. c. Tob. 12. a 1. Mach. 11. c. Mat. 5. g. Luc. 6. b.

Bene Iaacan.

BEne Iaacan, id eſt, filius tribulationis vel laboris, &c. vigeſima octaua manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenerũt profecti de Moſeroth. Nu. 33. d. Origenes legit Banaim, id eſt, fontes, vel excolationes: deſignat implentes præcepta quantumuis minima. *Ori. ſ. Nu. ho. 27.*

Hier. de manſioni.

Bene Iaacan iuxta Hieronymum, interpretatur filij neceſſitatis, ſeu ſtridoris: quo peruenitur poſt Moſeroth: quia quum diuinis ſcripturis fueris eruditus, & leges earum ac teſtimonia, vincula ſceteris veritatis, contendens cum aduerſariis, ligabis eos: & vinctos duces in captiuitatem, & de hoſtibus quondam atque captiuis, liberos Dei facies. Et dicuntur filij ſtridoris, quo timore ſupplicij, & eius loci, vbi eſt fletus & ſtridor dētium, deferens diaboli vincula, Chriſto Domino credentium turba colla ſubmittat.

Beneplacere, Beneplacitum.

Hil. ſ. pſ. 68.

BEneplacere, & beneplacitum vix habent vnde ſumant allegorias, ſed datur beneplacitum Dei, quod eſt bona voluntas ipſius Dei. Et tempus beneplaciti dicitur tempus paſſionis Chriſti, quo gratum obtulit Patri ſacrificium. Pſ. 67. 68. 88. 146. 149. Eccl. 1. d. 3. d. 35. a. 1. Cor. 10. a. Eph. 5. c. Col. 3. d.

Beneplacitum in conſpectu Domini, dicitur bonum opus illi gratum Deu. 6. c.

Beneplacitum populi Dei, eſt bona voluntas ad implenda præcepta Dei. Pſ. 105.

Beneplacitum malorum, eſt voluntas peccādi cum complacentia in ipſo peccato. Pſ. 140.

Beniamin.

Gre. ſ. 1. Reg. 9. Geor. Ven. Cant. 1. to. 3. cap. 6.

BEniamin, vltimus filius Iacob, & Rachel, in cuius partu mortua eſt eius mater: interpretatur filius dexteræ: & ſecundum hoc ſignificat Chriſtum ſedentem ad dexteram Patris, vt dicitur Marci vltimo Eſt vltimo genitus à Rachel & Iacob: quia omnes perfecti generare debent Chriſtum mente, poſt quem tanquam vltimam prolem parere ceſſant. In eius partu moritur Rachel, hoc eſt, portio ſuperior, quæ vnita Chriſto moritur in parte, vt viuat in toto. *Chriſtus.*

Ori. ſ. Eze ho. 4. Arn. ſ. pſ. 67. Ambr. de Ioſeph. 8 & de ben. patriar. 12. Aug ſ. pſ. 67. Bed. ſ. Gen. 35.

Beniamin ſignificat etiam Paulum de tribu Beniamin. Et quum domi fuit retentus à patre exprimitur Paulus nondum credens. Dictus eſt à matre Benoni, id eſt, filius doloris mei, quia in dolore Eccleſiæ, quam perſequebatur, natus eſt. A patre verò dictus eſt Beniamin, id eſt, filius dexteræ. quia à Deo dictus eſt vas electionis. In eius partu mortua eſt mater, quia conuerſus Paulus, extinxit ſynagogam Dictus eſt lupus rapax, comedens manè prædam, & veſpere diuidens ſpolia, quia ante fidem perſequebatur credentes, ſed poſtea dilatauit doctrinam fidei. Geneſ. 35. c. 42. a. 43. c. 44. e. 49. d. Ioſu. 10. b. Pſ. 67. 79. Hoſe. 5. c. Abdi. g. Philip. 3. a. Apocal. 7. a. *Paulus.*

Bed. ſ. Gen. 49.

Beniamin interdum ſignificare poteſt Iudæos, propter Hieruſalem, quæ erat in tribu Beniamin. Gen. 49. d. Pſ. 79. *Iudæi.*

Hier. ſ. Ier. 6. Bern. virg. natiui. Domini ſer. 6.

Poteſt eadem ratione ſignificare Eccleſiam, & populum fidelem: coram quo manifeſtatur Deus. Pſ. 79 Et filij Beniamin ſunt filij Eccleſiæ. Ier. 6. a. Et porta Beniamin, eſt ſtatus virtutis in Eccleſia. Zac. 14. b. *Eccleſia.*

Hier. ſ. Ier 32.

Præterea deſignat humilitatē, quæ maiores partes accipit à Chriſto: vt Beniamin à Ioſeph: & generaliter virtutem, quæ dextera eſt. Gen. 43. g. Iere 32. b. *Humilitas. Virtus.*

Rica. de S. Vict. de 12. patriar. 71.

Vt natus eſt Beniamin poſt Ioſeph, ex eadem matre: deſignat contemplationem diuinorū, quæ naſcitur poſt diſcretionem, & cognitionem, fit ex eadem ratione tanquam matre. *Contemplatio.*

Benignus, Benignitas.

BEnignitas, licèt ſignificare ſoleat, promptam & liberalem largitionem, tamen ſæpè ſumitur pro affectu amoris, quo quis afficitur erga alium, vt ei benefaciat, aut ignoſcat iniuriam facienti. Vix habet vnde allegoriam recipiat.

Gre. ſ. pſ. 50. Aug ſ. pſ. 84.

Benignè facit Deus in bona voluntate ſua Sion. Pſ. 50. quum ſuſtinet peccatores, & conuertit in Eccleſia. Item, quum factus homo, dignatus eſt mori pro peccatoribus. Et benignitas Dei eſt, qua miſeretur, & dat gratiam ad operandum, cæteráque bona largitur. Pſ. 64. 68. 84. Sap. 1. b. 7. c. Ioel. 2. c. Luc. 6. c. Rom. 2. a. 1. Cor. 13. b. Tit. 3. b.

Beor.

Ori. ſ. Nu. ho. 19.

BEor, id eſt, incendium, vel expurgatio, aut inſipiens, ſiue iumentum, vel paſtus: pater Balaam harioli. Num. 22. a. 24. c. Poteſt eſſe figura hæreticorum. *Hæretici.*

Berillus.

Plinius. 38. na. hi. 5. Geor. Ven. Cant. 3. tom. 8. cap. 3.

Aretas. ſ. Apo. 21

BErillus, lapis viridis coloris, viriditatē puri maris imitans: naſcitur præcipuè in India. Eius varia ſunt genera. Dicitur fauere contra hoſtes & lites, mitem reddere, & ingenium bonū præſtare. Ponebatur in quarto ordine rationalis, quod ferebat Pontifex in pectore. Et in octauo fundamento ciuitatis cæleſtis. Exo. 28. c. Ezec. 28. d. Apoc. 21. f. Poteſt ſignificare ſobrietatem. Ipſi quoque comparatur Thomas apoſtolus, qui mari aſſimilatur, tum ob inſtabilitatem fidei, tum quia apoſtolatum ſuum ad remotiſſimam ad Indos vſque regionem, ac per mare expleuit. *Sobrietas. Thomas.*

Berith.

Berith, id eſt, pactum, ſiue fœdus: nomen idoli Sichimorum. Iudit. 9. f. videtur idem quod Baalberith.

Berotha.

BErotha, id eſt, putei, terminus aquilonaris terræ promiſſionis. Ezec. 47. c. deſignare poteſt puteos, quos foderunt Patriarchæ. *Hier. ſ. Eze. 47.*

Berſa.

BErſa, id eſt, in anguſtia conſtitutus, ſiue in malo, vel in iniquitate, ſeu in condemnatione, aut filius deſpiciens. Fuit rex Gomorræ, id eſt, populi tumentis, & ſedítioſi: Superatus eſt à quatuor regibus, quia vacabat curis ſecularibus. Gen. 14. a. *Gloſ. ord. ſ. Ge. 14.*

Berſabee.

BErſabee, id eſt, puteus iuramenti, ſiue puteus ſaturitatis, ſiue puteus ſeptimus: ciuitas in extremis finibus Iuda, vbi habitauerunt Abrahā, Iſaac, & Iacob: vbi etiam Iudæi coluerunt idola. Geneſ. 15. e. 21. d. 26. c. 2. Reg. 17. c. 3. Regū 4. c. 19. a. 4. Regum 12. a. 23. b. 2. Par. 19. b. Neem. 11. d. Amos 5. b. 8. d. *Hiero. ſ. Amos 8.*

Eccleſia. Baptiſmus. Deſignat Eccleſiam, quæ eſt puteus ſeptimus, propter abundantem ſeptiformem gratiam, & puteus ſaturitatis, propter abundantiam myſteriorum. Poteſt pari ratione baptiſmum ſignificare. *Ber. ſer. paruo. 64. Beda ſ. Gene. 25.*

Fœlicitas. Vt etiam eſt puteus ſaturitatis, vel abundantiæ, deſignat fœlicitatem æternam: in qua totius boni ſaturitas eſt. Gen. 26. e. *Rup. 7. ſ. Gen. 11.*

Berzellai.

BErzellai, id eſt, ferreus: ſiue filius contemptus: vir inſignis Galaadites, qui ſuccurrit Dauid cum alimentis in deſerto, quum fugeret Abſalom. 2. Reg. 17. g. 19. c. 3. Reg. 2. b.

Beſeleel.

Petrus Apoſtolus. Prædicator. BEſeleel, id eſt, in vmbra Dei: artifex præcipuus tabernaculi teſtimonii, & vaſorum eius. Exo. 31. a. 35. d. 36. a. Deſignat Petrum Apoſtolum ædificantem eccleſiā aut alioqui pontificem diſpenſantem, quod quiſque offert in loco ſuo. Et vt pingit vmbras à vero exemplari deſumptas, deſignat doctorem & prædicatorem, qui veritates à Deo acceptas docet: vel eum, qui non per exceſſum accipit à Deo, ſed multo ſtudio & labore, & non ſicut Moſes in nube & monte. *Hier. prolog. ſ. Ioſue. Ori. ſ. Ioſue. Philo. de ſomniis. Vicent. Galius. adu. prophan. nouita. Ricar. de S. Victo. de arca myſti. 22.*

Beſtia.

BEſtia, generale vocabulum eſt ferarum, illarum præcipuè, quæ ſunt hominibus noxiæ, vt Leones, Lupi, &c.

Dæmones. Beſtia ferè ſemper in malum ſumitur: & in primis deſignat diabolum & dæmones dicuntur beſtiæ agri, aut ſyluæ. Gene. 31. c. 37. g. Exod. 22. c. d. 23. b. Deut. 7. d. 32. d. 1. Reg. 17. f. 4. Reg. 14. b. 2. Par. 15. e. Leuit. 5. a. 6. a. 7. c. 12. d. 22. b. 26. b. Iudith. 11. a. Iob. 5. f. 37. b. 39, b. 40. c. Pſ. 73. 78. 103. 148. Pro. 30. d. Eccl'i. 10. b. 19. d. 43. c. Sapien. 7. c. 11. c. 12. b. Iſa. 13. d. 18. d. 35. c. Iere. 7. g. 12. c. 15. a. 34. d. Ezech. 5. d. 14. e. 29. b. 32. a. 33. f. 34. f. 38. f. 39. a. Hoſe. 2. c. 13. b. Ioel. 2. d. Sopho. 2. d. 1. Mach. 6. d. 3. Mach. 4. d. 15. d. Acto. 20. f. 1. Pet. 5. c. Apo. 13. a. *Arno. ſ. Pſal. 78. Gre. 22. mora. 19. Hier. ſ. Iſa. 13. & Eze. 34. Heſych. ſ. Leui. 5. 26. Ori. ſ. Leui. ho. 3. 19 et ſ. Pſ. 36. ho. 3. & ſ. Iere. ho. 8. & ſ. Eze. ho. 4.*

Hæretici. Infideles. Antichriſtus. Prædicatores. Antichriſti. Homo peccator. Deſignat etiam hæreticos & infideles, & ſatellites dæmonum. Gene. 9. a. 2. Reg. 21. c. Iob. 37. b. 39. b. Pſ. 73. Sapi. 16. a. Iſ. 35. d. 43. c. Ier. 27. b. Eze. 4. d. 31. b. 32. a. Act. 28. b. Et beſtia tangens mentem, eſt hæreticus tractans diuina. Exo. 19. b. Beſtia etiam eſt ciuitas impia, & populus infidelium, contrarius populi fideli, & ciuitati Dei. Apo. 17. a. 19. d. Et beſtia alia, eſt hæreſiarcha. Apo. 13. c. deſignat etiā beſtia Antichriſtum: & alia beſtia prędicatores Antichriſti. Apo. 11. d. 13. a. 16. a. 17. a. 19. d. Item magos, & cæteros facientes prodigia. *Aug. 7. de gene. ad lite. 10. & ſ. Pſal. 103. The. Alexā. paſch. Rup. ſ. Hoſe. 2. Auguſt. 20. ciuit. Dei. 9. et ſ. Apo. ho. 1.*

Beſtiæ etiam ſunt homines ferocitate ſuperbientes. Gene. 1. 9. a. Ier. 12. c. Eze. 31. b. 38. f. Hoſe. 2. d. 4. a. 2. Mach. 10. b. Titum. 1. c. Et in vniuerſum beſtia eſt homo affectus beſtiales habens, & mens irrationabilibus deſideriis ſubdita: & peccator indignus, qui tangit montē, quum venit ad ſtatum ſacerdotij. Exod. 19. b. Iſa. 43. c. 56. c. Marc. 1. b. Danie. 7. a. Hebræ. 12. c. Apocalyp. 17. a. *Gre. 33. mor. 36. Rup. 8. ſ. Apoc. Gre. 6. mor. 17. Ricar. de S. vict. de vitio mutabilita.*

Iudæi. Gentiles. Beſtiæ ſyluæ, Iudæi, & principes Iudæorum dici poſſunt: & etiam perſequutores Pauli: & præterea gentiles. Gene. 37. g. Pſalm. 103. 1. Cor. 15. d. *Beda ſ. Gen. 1. Ruper. 10. ſ. Apo.*

Mens iracunda. Beſtiæ, vt diſtinguitur contra animalia, deſignant mentes iracundia diſſolutas. Dani. 4. b. *Gloſ. int. ſ. Gen. 37*

Affectus irrationales. Deſignant etiam affectus irrationales, peruerſos & noxios, quibus homo dominari debet: quæ beſtię multiplicantur per proſperitatem, & quietem, & traduntur beſtiis terræ, qui traduntur in paſſiones ignominiæ, & in reprobum ſenſum, & conſcientiam peccatorum: quę excruciant animum noſtrum. Ad has pertinent diſſenſiones, hęreſes, æmulationes, &c. Gen. 1. c. Exo. 23. d. Pſ. 103. Eccl'tæ. 3. c. Eccl'ici. 17. a. Eze. 5. d. Quatuor autem beſtiæ, quæ ponuntur. Dani. 7. a. ſic diſtribui poſſunt: vt prima, quę eſt ſimilis leęnę, deſignet inſolentiam quę temerariè pręſumit. Secunda ſimilis vrſo, eſt inuidentia, quę habet ſæuitiam, & crudelitatem vrſi aduerſus aliorum bona. Tertia ſimilis pardo, eſt fraudulentia, vel ipſe hypocrita. Beſtia quarta diſſimilis aliis, habens dentes ferreos, deſignat impudentiam cum crudelitate. *Ricar. de S. vict. de ſecur. conſci. 17. 18. Baſi. Exae. ho. 10. Amb. de Paradi. 11. Aug. q. in Iud. 17 Hier. ſ. Eze. 5. Ricar. de S. vict. de vitio muta. 5. 8. 11. 15.*

Senſus. Beſtiæ etiā ſunt ſenſus, qui arcendi ſunt à monte, hoc eſt, à diuinorum contemplatione. Exo. 19. b. *Gre. Nyſſe. de vita Moſis.*

Quatuor regna. Beſtiæ quatuor, deſignare poſſunt etiam quatuor præcipua regna: quorum feritas beſtiæ nomine ſubindicatur. Dani. 7. a. Beſtia quarta ſine nomine imperium Romanum: quæ Hoſe. 13. b. dicitur beſtia agri. *Hiero. ſ. Dani. 7. Ruper. ſ. Hoſe. 13*

Mundani. Beſtiæ in arca quarto loco poſitæ, deſignare poſſunt mundanos. *Beda ſ. Gene. 5.*

Aug.13.confeſ.21. — *Manſueti.*

Beſtiæ bonæ dici poſſunt manſuetudinem operum habentes.Ioel.1.d.

B ta.

Hiero.ſ.Iſa.51. — *Seruiens Deo duplici corde.*

BEta eſt viliſſimum holus & fragile,& ægrotantiúcibus.Qui ſemel incredulus eſt,appellatur beta cruda:qui autem ſimplici contentus fide, abſque ratione & dogmatũ veritate facit opera iuſtitiæ, poteſt dici beta cocta Porro qui inter vitia atque virtutes medius fluctuat :& duplici corde accedit ad ſeruitutem Dei,iſte rectiſſimè vocatur beta ſemicocta. Iſa. 51.g.iuxta Septuaginta.

Bethabara.

BEthabara eſt locus trans Iordanem,vbi Ioannes baptizabat : interpretatur autem domus tranſitus, aut iræ.Ioan.1.d.

Bethaceren.

Hiero.ſ.Iere.6. — *Eccleſia.*

BEthaceren,id eſt, domus vineæ.Eſt vicus diſtans ab Hieroſolymis duodecim milibus.Iere. 6. a. Super eam leuatur ſignum : qua ratione deſignat Eccleſiam : in qua leuatur ſignum crucis.

Bethania.

Ori.ſ.Matt.ho.16. 31. — *Eccleſia.*

BEthania, id eſt, domus obedientiæ vel afflictionis,aut domus cantici,ſiue domus gratiæ Domini: vicus Lazari & ſororum eius : vbi Lazarus fuit à Chriſto ſuſcitatus. Deſignare poteſt Eccleſiam, quæ vere domus eſt obediẽtiæ,in qua libẽter moratur Chriſtus.Mat. 21.b.26.a.Marc.11.a.14.a.Luc.24.g.Ioan.11.a,12.a.

Ambr.epiſ.16. Ber.ad.mo.tẽpl.13. — *Obedientia.*

Ipſa etiam obedientia Bethania dicitur,in qua ſuſcitatur mortuus.Et quia ibi ſunt Martha, Maria,& Lazarus,deſignat tam vitam actiuam,quàm contemplatiuam,quàm etiam pœnitẽtiam in obedientia debere fundari.

Ambr.ſ.Luc.7. Hier.ſ.Matth. 21 — *Mundus. Gentilitas.*

Deſignat etiam mundum,cuius pars eſt domus Simonis leproſi.

Quum Chriſtus relictis ſacerdotibus & Phariſæis venit Bethaniam, vocationem Gentiũ deſignauit:& Bethania ipſam gentilitatem,quæ obediuit fidei.Matth.21.b.

Bethauen.

Greg.ſ.1.Reg.13 Hiero ſ.Hoſ. 4. & ſ.Miche.1. — *Suſcipientes in ſe dæmones.*

BEthauen,id eſt,domus inutilis,aut vanitatis,vel doloris:nomen vrbis, quæ prius dicebatur Bethel:& poſt vitulos aureos,quos fecit Ieroboam,dicta eſt Bethauen.1.Reg.13.b.14. d.Hoſe.4.d.5.c.deſignat eos,in quibus habitant dæmones:de quibus dicitur Matth. 8. c. Vulpes foueas habent,&c. Et illos de quibus dicitur.Luc.14.e.Exi citò in vicos & plateas & pauperes,ac debiles,&c.Interpretatur etiam domus idoli:& deſignat templũ Hieruſalem,in quo pontifices colebant idolum Mammon.Hoſe.10.a.

Ruper.ſ.Hoſe.10. — *Templum.*

Bethcar

Gre.ſ.1.Reg.7. — *Perfectio Chriſti. Patria cæleſtis.*

BEthcar,id eſt,domus agni, ſiue domus cognitionis, aut domus fodiens: nomen loci. 1. Reg 7.c.deſignat perfectionem Chriſti, ſub qua eſt perfectio Sanctorum : vel deſignat patriam cæleſtem.

Bethel.

BEthel, id eſt domus Dei,ciuitas in tribu Beniamin:cui Iacob impoſuit nomen:quũ prius Luxa, hoc eſt,amygdalus,ſeu diſceſſio diceretur.Gen.28.d.35.a.Ioſu.19.b.

Gre.ſ.Cant.2.& ſ. 1.Reg.7. Ber ſ. aut.ſer.75. Hie.ſ.Hoſe.12.& ſ.Mich.1. Beda ſ.Gen.28. — *Eccleſia. Angeli. Miniſtri altaris*

Bethel,id eſt,domus Dei,deſignat eccleſiam,in qua dominus habitat:& etiam Angelos ſublimes.Cant.2.d.Deſignat etiam viros, altaris officio dedicatos.1. Reg. 7. d. Iuxta Bethen tetendit Abraham tabernaculum,quam habuit ad Occidentem : quia non poſſumus venire in domum Dei,niſi moriamur vitiis.Gen.12.e.13.a.28.d.35.a.Ioſu.16.a.18.b. Iudi.21.c.4.Reg. 2.a.2.Par.13.d.Hoſe.12.b.Amos 4.a.5.a.7.c.Ibi reſidet Debora,id eſt,prophetia, quæ ſemper eſt cum Deo.Iudi.4.

Gre.ſ.1.Reg.10. — *Lux Dei.*

Bethel præterea deſignat lucem inacceſſibilem,quam inhabitat Deus: & etiam lucem, quæ hic in contemplatione habetur.1.Reg.10.a.

Gre.ſ.1.Reg.13. — *Defenſores eccleſiæ.*

In monte Bethel erant mille viri cum Saule, deſignantes defenſores eccleſiæ ipſi prælato coniunctos ad prædicationem, & ad cætera, in quibus eorum opera deſideratur. 1. Regum 13.a.14.c.

Ori.ſ.Cant.ho.2.3 Hie.ſ.Amos 5. Rup.ſ.Amos 5. Hier.ſ.Amos 3. — *Sacra Scriptura. Iudæa.*

Montes Bethel deſignant volumina ſacræ ſcripturę. Canti. 2. d. Et Bethel ſignificat literam legis. Amos 5. a. Dicitur etiam Bethel Iudæa, in qua erat domus Domini, quæ deſtructa eſt.

Conciliabula hæreticorum.

Montes etiam Bethel deſignant hæreticorum conciliabula,ſecundum quòd ibi colebatur vitulus.Amos 3.b.

Bethieſimoth.

Hie.ſ.Ezech.25. — *Dogmata philoſophorum.*

BEthieſimoth, id eſt, domus ſolitudinis: ciuitas Moab,deſignans dogmata Philoſophorum,quæ redacta ſunt in ſolitudinem.Ezec. 25. b.De quibus 1.Cor.1. b. Perdam ſapientiam ſapientum.

Bethlehem.

BEthlehem, id eſt, domus panis, ſiue domus belli: ciuitas in tribu Iuda, quæ & Ephrata dicitur, vbi natus eſt Dauid, qui vnctus eſt in regem, qui præceſſit in typum Chriſti, qui ſecundum prophetias natus eſt ibi: dicitur domus panis, propter panem vitæ. Matth. 5. a. Matth. 2. b. *Hie.ſ.Mich.5. Gre.l.o. Ber.ad milites templi.*

Iudæa. Bethlehem deſignare poteſt Iudæam, quæ eſt domus panis, ſecundum quòd continet ſacras ſcripturas. Ioſ. 19. a. b. Ruth 1. a. 1. Reg. 16. a. In ea fiunt martyres innocentes, perſequentibus videlicet Iudæis. Mat. 2. c. *Gre.ſ.1.Reg.16. Hil.ſ.Mat.cant.1*

Eccleſia. Bethlehem poteſt etiam ſignificare eccleſiam, quæ continet Chriſtum, & ſacras ſcripturas tanquam domus panis. 1. Reg. 20. b. 2. Reg. 23. c. 1. Par. 11. d. Ier. 41. d Mich. 5. a. Mat. 2. a. Luc. 2. a. Ioan. 3. f. Et Bethlehemitas dicitur, qui eſt de eccleſia. 1. Reg. 16. a. 2. Reg. 21. d. 1. Par. 29. c. *Glo.ord.ſ Mich.5*

Monaſteria. Deſignare etiam poteſt Bethlehem monaſteria, vbi ſunt, qui vtuntur ſolido cibo: vnde ſumendus eſt, qui vngitur in regem, id eſt, in prædicatorem. 1. Reg. 16. 2. *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Anima. Significat etiam animam ſuſcipientem Chriſtum, in qua naſcitur per gratiam. Gen. 35. c. *Amb.epiſt.18.*

Bethoron.

BEthoron id eſt, diuiſio, ſiue in exploratione ipſis, aut filia cantic, ſeu iuxta Gregorium, domus iræ: nomen ciuitatis. 1. Reg. 13. d. 2. Reg. 2. g. Deſignat mentem ſeruientem vſui linguę litigioſæ: iuxta illud Eccleſiaſtæ 7. b. Ira in ſinu ſtulti requieſcit.

Bethphage.

Confeſſio. BEthphage, id eſt, domus oris vallium, vel domus buccæ vallis, ſiue domus ficuum præcoquarum, vel domus maxillarum: villula ad radices montis Oliueti, quę erat ſacerdotum: ad eam venit Ieſus, vt ingrederetur Hieroſolymam: quia per ſacerdotes debet introduci Chriſtus in animas. Mat. 21. a. Luc. 19. e. Vel deſignant confeſſionem, quæ fit ore, & recipitur à ſacerdotibus. *Ori.ſ.Mat.ho.14. Hier.ſ.Mat.21. Ber.ad milites templi.12.*

Bethſabe.

BEthſabe, ſeu Bathſeba, id eſt, filia iuramenti, vel ſaturitatis: fuit vxor Vriæ, cum qua cõmiſit Dauid adulterium: & mortuo Vria, duxit eã vxorẽ: genuit ex ea Salomonẽ, & alios.

Secta aliena. Secundum quod introducta fuit ad Dauid viuente viro. 2. Reg. 11. a. deſignat ſectã alienam à diuina ſapientia, quam quis miſcet legi diuinæ. *Ori.ſ.Rom.3.*

Eccleſia. Lex literæ. Vt etiam ducta eſt poſtmodum à Dauid, ſignificat Eccleſiam ex Gentibus, Chriſto copulatam, extincto priori viro diabolo. Deſignat etiam legem literæ, prius carnali populo coniunctã, poſtmodum verò Chriſto ſpirituali intellectu ſociatã. 2. Reg. 11. a. 12. f. 3. Reg. 1. b. 2. d. *Ambr. Apol. Dauid 3. Aug.22.cont.Fau 8.*

Bethſaida.

Mundus. BEthſaida, id eſt, domus frugum, vel cibariorum, aut domus venatorum, vel domus vallis, ciuitas Petri, & Andreę, & Philippi apoſtolorum. Mat. 11. c. Marc. 8. c. Ioan. 1. g. typus eſt huius mundi, in quem venit Chriſtus, vt inde eligeret diſcipulos. *Gre.3.mor.41. Hie.ſ.Marc.8.*

Baptiſmus. Bethſaida, ſeu potius Bethſeda, interpretatur domus effuſionis: eſt nomen probaticæ piſcinæ in Hieruſalem. quæ figuram gerebat baptiſmi. Ioan. 5. a. *Tert.de baptiſ.*

Bethſames, Bethſamites.

Cæleſtis patria. BEthſames, id eſt, domus ſolis: ciuitas, in quam vaccæ portarunt arcam Domini à terra Paleſtinorum. 1. Reg. 6. c. typum gerit cęleſtis patriæ, in quam deportatũ eſt corpus Chriſti & beatę virginis Marię. Deſignat etiã internã lucẽ, ad quã perueniũt ferẽtes arcã Domini. *Gre.ſ.1.Reg.6. & 7.mor.18.*

Interna lux. Contemplatiui. Bethſamitæ, quidam fuere perfecti, nunc habitantes in cæleſti patria per contemplationem, qui nunc dicunt: Cõuerſatio noſtra in cęlis eſt: poſtea verò habitaturi per adoptionem. 1. Reg. 6. c. *Rup.ſ.1.Reg.15. Gre.ſ.1.Reg.6.*

Hæretici. Mali ſacerdotes. Bethſamitæ autem, qui fuere percuſſi à Domino, ſunt hæretici, curioſitate, & præſumptione in errore pereuntes: vel ſunt mali ſacerdotes ſuperbientes. *Rup.ſ.1.Reg.16.*

Chriſtus. Bethſamites Ioſue, in cuius area quieuit arca, deſignat Chriſtum, qui de cęlo deſcendit in hunc mundum. 1. Reg. 6. c. Ioan. 3. b. 6. d. *Glo.ord.ſ.1.Reg.6*

Bethulia.

Eccleſia. BEthulia, id eſt, virga Domini, aut domus parturiens Dominum: erat ciuitas, vbi Iudith morabatur, quam obſidebat Holophernes. Iud. 6. b. 7. c. typus eſſe poteſt Eccleſię, quam obſidebat diabolus.

Bibere, Potare, Potus.

BIbere eſt animalium, quum ſitim refrigerant, quę eſt appetitus frigidi, & humidi: varias admittit allegorias. Et potus ipſe refrigerans, poteſt eſſe bonus & malus.

Chriſtus paſſus. Bibens Noe vinum, quo inebriatus eſt. Gen. 9. c. typus eſt amoris Chriſti in genus humanum, quo dicitur extaſim paſſus. Et in paſſione bibit de genimine vitis vinum vetus: quia paſſus eſt in veteri homine mortali: poſt paſſionẽ verò reſurgens, bibit vinum nouum, quod etiam bibent reſurgentes. Mat. 26. c. Et bibit Chriſtus de torrente in via, quando ſaturatus eſt iracundia Iudęorum, & multas paſſus eſt afflictiones, aſſumpta noſtra mortalitate. Bibit verò in via: quia mortem tranſitoriè, id eſt, ad triduum contigit, atque in ea morte, quam contigit, nequaquam, ſicut nos, vſque ad finem ſeculi remanſit. Pſ. 109. 3. Reg. 17. a. *Aug.1.q. in Euan. 43. & 16.ciu.Dei.2. Arn.ſ.Pſ.109. Aug.ſ.Pſ.57. 109. Gre 24.mor.19. Euc.q.in Pſ.*

Digitized by

Amb.ſ.Luc.23. — *Abiectio ſynagoga.*

Bibit Chriſtus acetum, quia vitium naturæ corruptæ aboleuit. Non bibit verò fel, ne ſynceritati amaritudo miſceretur. Luc.23.e. Ma.27.d. Marc.15.b. Pſ.68. Noluit autem bibere, cùm guſtaſſet: quia erat de vinea illa, quę expectata eſt, vt faceret vuas, & fecit labruſcas, quæ repudiata eſt.

Rup.ſ.de diuinis officiis.10. *Ori.ſ.Leui.ho.7.*

Bibere vinum, quod fuit prohibitum ſacerdotibus, quum accederent ad altare. Leui.10.b. deſignabat Chriſtum bibiturum fuiſſe vinum lætitiæ, quouſque acceſſit ad altare crucis, & paſſionis. Tunc enim non bibit vinum lætitiæ.

Aug.83.q.64. *Gre.ſ.Cant.5.7.* *Rup.ſ.Cant.7.* — *Bibit Chriſtus in membris.*

Bibens Ioſeph in ſcypho, eſt Chriſtus bibens in Paulo, qui fuit illi vas electionis. Gen.44. b. Bibit verò in eis, qui veniunt ad fidem: ideò petebat potum à Samaritana. Ioann.4.a. Ruth 3.a. Et bibit ſponſus vinum cum lacte, quando & perfectione quorundam ſe reficit, & innocentiam aliorum cum pietate diligens, vtroſque ad æternum conuiuium ingerit. Cant.5.a. Et bibit optimum vinum, quando digna prædicatio miniſtratur membris eius. Cant. 7. b. Dat Chriſto poculum de vino condito ſponſa, per meditationem paſſionis eius. Cant.8.a.

Gre.1.mor.21. & 6.mor..34. *Bed.ſ.Prou.9.* — *Conſolatio Spiritusſancti.* *Simplicior doctrina.*

Bibere vinum, eſt conſolationem Spiritusſancti, & doctrinam ſpiritualem accipere. Deut. 32.c. 2.Reg.16.a. Nee.8.b. Iob 1.c. Prou.9.a. Eccleſiaſtæ 9.b. Cantic.5.b. Eccle. 24.c. Agge.1.b. Luc.5.g. 1.Cor.10 a. Bibere autem refertur ad literam & clariorem doctrinam, quæ facilè percipitur: ſicut comedere ad ſenſum ſpiritualem & difficiliorem doctrinam, quæ mandi debet, vt percipiatur. Ideo iunguntur ambo, vt vtrumque intelligatur. Iob 1.a.5.a. Et bibunt ſitientes diuitias ſtulti, quum gentiles percipiunt doctrinam legis, & prophetarum, quam habebant Iudæi. Et quum ſimplices ſtudioſi fruuntur myſteriis, quæ ingenioſi & eruditiores cognita negligunt.

Aduerſitate torqueri.

Bibere è diuerſo, interdum eſt aduerſitate torqueri: vt bibere vrinam. 4.Reg. 18. f. Iſ.36.c. Ier.2. Vt bibas aquam turbidam.

Ori.ſ. Mat.ho.12.35. *Cle.Alex.2.pæd.2.* *Bed.ſ.Prou.9.* — *Pati.* *Diſcere diuina.*

Bibere calicem Chriſti, eſt ſuſtinere martyrium. Et etiam cognitionem de Deo accipere. Item ſapere ſecundum voluntatem eius, eámque perficere. Mat.20.c.26.c. Marc.10. f.14.c. 1.Cor.10.b. Iſ.62.e.65.c. Amos 9.d. Bibere etiam ſanguinem Ieſu, eſt eſſe participem incorruptionis Domini. Ioan.6.f. 1.Cor.11.g. Bibere vinum, quod miſcuit ſapientia, eſt ſumere calicẽ Domini. Prou. 9.b.

Amb.ſ.Luc.11. — *Abſorberi fragilitatem corporis.*

Bibit quoque calicem, hoc eſt, corpus ſuum, qui corporalem fragilitatem ſpiritali ſorbet affectu, & quaſi in mentem animúmque transfundit, vt interioribus exteriorum imbecillitas hauriatur. Ioan.18.b.

Gre.ſ.1.Reg.1. — *Gaudium de cõuerſione Iudæorum.*

Bibens Anna, deſignat eccleſiam, de Chriſti conſolatione gaudentem: & etiam de conuerſione aliquorum ex Iudæis, qui facile fidem ſuſceperunt: poſtea verò de gentium conuerſione. Item deſignat gaudium de contẽplatione. 1.Reg.1. a. Cibus & potus Iſaac & Abimelech. Gen.26.f. vnionem Iudæorum & gentilium in fide deſignant. Et bibere vinum aut calicem, eſt vniri eccleſiæ. Prou.9.b. Eccleſiaſtæ 8.d. Iſ.62.c.

Lyr.ſ.Gen.43. — *Lætitia cæleſtis.*

Bibentes fratres Ioſeph cum ipſo, deſignant lætitiam cæleſtem in Chriſto habendã. Gene. 43.g. Exo.24.c. Tob.12.d. Pſ.35. Iſ.25.d.65.c. Zac.9.d. Ma.26.c. Marc.14.c. Luc.22.c. Act.10.f.

Gre.ſ.1.Reg.8. *Ori.ſ.Ier.ho.1. & ſ. Amos 10.4.* *Aug.ſ.Pſ.68.* *Hier.ſ.Iſ.24. & ſ. Amos 2. & ſ.Mic. 6.* *Gre.ſ.1.Reg.1.* *Phil.de temulẽtia* *Hie.ſ.Iſ.5.* *Rup.2.ſ.Leu.8.* — *Feruor concupiſcentiæ.* *Vacare doctrinæ gentilica, & hæretica, & voluptatibus.*

Bibere vinum in malum, ſignificat feruorem concupiſcentiæ excipere, vel doctrinæ gentilicæ vacare. Deut.32.c. 3.Reg.1.d.16.c.20.c. Iud.12.c. Eſter 1.a. Iob 5.b. Pſa. 68. Prou.23.c. Eccl. 31.d. Iſa.5.c. Iere.35 b.51.a. Dan.5.a. Ioel.3.a. Amos 4.a.5.a. Abdi.c. Soph.1.c. Hoſ.2.b. Hab.2.a. Zac.7.b. Mat.24.d. Luc.12.c.17.f. Apoc.18.a. Et bibere vinum cum cantico, eſt vacare voluptatibus, quaſi eas prædicando, aut addendo etiam voluptatem aurium, vt per omnes ſenſus animæ fortitudo molleſcat, quæ potio erit amara bibentibus in iudicio. Iſ.24.b. Ad idem refertur bibere in dulcedine. Ioel.1.b. Et bibere in Phialis. Amos 6.b. Hoc vinum bibit Lot, & inebriatus eſt à filiabus. Gen.19.g. Bibũt vinum damnatorum hæretici, qui ex eo quòd egreſſi ſunt de eccleſia, damnati ſunt tractantes doctrinam erroneam in domo Dei ſui, quam ſibi artifici ſermone finxerunt. Amos 2.c. Mich.6. d. Nah. 1. c. Non bibens autem Anna vinum, eſt Eccleſia non quærens temporalia per prædicationem, nec docens falſa, aut hæretica. Sed nec bibit omne quod inebriare poteſt, hoc eſt, neque concupiſcentiam, neque timorem, aut aliũ prauum affectum. 1.Reg.1.c. Deu.29.b. Iud.13.a. 1.Eſdr.10.b. Bibere vinum, quod prohibitum fuit ſacerdotibus, quum accederent ad altare. Leu.10.b. deſignabat perfectos debere abſtinere ab omnibus, quæ delirium generant, & peculiariter ab inordinatis affectibus. Iſ.5. c. Deſignat etiam non ſequendam auſteritatem literæ legis.

Bibere vinum vetus cum ſuauitate, eſt frui amico antiquo. Eccl.9.c.

Hie.ſ.Iſ.62. — *Gaudium dæmonum de peccãte.*

Bibunt alieni vinum, in quo laborauit is, qui cecidit per peccatum, quum dęmones gaudẽt de amiſſa gratia, & operibus bonis, quæ perduntur per peccatum Iſ.62.c.

Hie.ſ.Amos 5.6.

Non bibunt vinum de vineis, quas plantarũt, qui non poſſunt quieſcere in erroribus, quorum fuerunt autores. Amos 5.d. Soph.1.c. Bibunt verò vinum defæcatum, qui aliquos libros ſacræ Scripturę ſuſcipiunt, aliquos verò reſpuunt: Amos 6.b.

Ori.ſ.Mat.ho. 12. *Hie.ſ.Ezec.34.* — *Cognitio veritatis.*

Potus verus, eſt agnitio veritatis. Ioan.6.f. Vt autem prior eſt cibus, quàm potus, ita operatio debet pręcedere ſcientiam. Sic fit mentio prius de cibo, quàm de potu. Pſ.22. Iſ.32. b. Et in multis aliis locis.

Aug.ſ.pſ. 103. & ſ.Ioan.tract.32. *Glo.ord.ſ.4.Re.3.* — *Diſcere ſpiritualia.*

Bibere aquam, eſt doctrinam ſpiritualem accipere. Gen.29.a. Exo.2.d. Et bibere aquam de petra, eſt potum ſpiritualis doctrinę à Chriſto ſumere. Ex.17.b. Nu.20.b.33.b. Pſ.103. Ecc.15.a.

Sapi.11.a. Par.10.a.11.b. De hac aqua non bibit hæreticus.Iſa. 44.b.43.c. 49.d. Thren.5.a. Ezech.12.c.34.e. Amos 4.c Ioan.7.f.Potus autem camelorum, eſt doctrina ſimplicium.Geneſ.24.c.Bibere verò aquam de vite, vel de puteo, eſt in litera legis cognoſcere ſenſum ſpiritualem.Gen.21.b.30.f.

Defectus doctrinæ. Bibit aqua in deſolatione & anguſtia, qui defectum habet doctrinæ Dei.Ezech.12. *Hie.ſ.Ezech.12.*

Suſtinere legis aſperitatem. Pœnitentia. Non poſſe bibere aquas Marath, quæ erãt amaræ, nõ poſſe ſuſtinere legis aſperitatẽ:bibũtur autẽ factæ dulces per paſſionẽ Chriſti,& in baptiſmo, quia factæ ſunt ſpiritales. Exo.15.c. Iudith.5.e.Sic fit dulcis potus lachrymarũ.Pſ.79.Et potat nos Deus vino compunctionis, quũ cor penetrat, & quum facit nobis prædicare verba áſpera ad pœnitentiam. Pſ. 59. 101. Iſa. 24.b.Num.5.d.Iere.8.e.9.e. Bibunt omnes peccatores calicem Chriſti, hoc eſt, legem: Gentiles quidẽ, vt emendentur,& myſteriis fruantur:Iudęi verò, vt in fœce literę remaneãt.Pſ.74. *Ori.ſ.Exo.ho.7. Baſil.ſ.Pſ.59. Aug.ſ.Pſa.59.74*

Vti propriis facultatibus. Cognitio ſui. Bibere aquã de vaſis ſuis, eſt propriis vti facultatibus, vel proprio vti conſilio.Prouer.5.c. Bibit etiam prædicator aquam de ciſterna ſua.Iſa.36.c.quum ad cor ſuum rediens, prius ipſe audit, quod aliis dicit. *Baſi.ſ.Pſ.14.ho.2 Ambr.3.offi.1. Gre.3.paſto.admoni.25.*

Nolens bibere Dauid aquã allatam de Bethlehem. 2. Reg.23.c.1.Par.11.d.oſtendit ſe ſitire fontem æternum, non qui periculis quæreretur alienis, ſed pericula aliena depelleret. *Amb. Apol.Dauid 7.*

Refrigerium corporale. Bibere aquam, interdum eſt corporale refrigerium accipere.Ruth.2.b.4.Reg.3. c.2. Reg. 9.f Iudith.5.c.Pſ 103.Eccl'i.29.d.Proue.25.c.Iſa.32.b.Ezech. 4.c. 34.e. Dan.1. b. Amos 4.c. Ionę.3.c Matth.25.f.Acto.9.b.Roma.12.d.

Contemptus idololatriæ. Suſceptio baptiſmi. Potus de aqua vituli, quẽ adorarunt filij Iſrael in deſerto.Exo.32.e.datus eſt illis in contẽptum ſuperſtitionis & idololatriæ,& vt diſcerent contemnere, quod in ſeceſſum ire viderent. Deſignat etiã ſuſceptionem baptiſmi, in quo vetus homo deſtruitur, & diabolus conteritur. *Hie.de veſte.ſacer. Aug.ſ.Pſ.61.73.*

Labor Iudæorũ. Bibens Ezechiel aquã in menſura.Ezech.4.c.deſignabat laborem obſidionis Iudæorum:& defectum ſpiritualium bonorum. *Hie.ſ.Ezec.4.*

Vacare temporalibus & vitiis,& voluptatibus. Bibere in malũ, eſt rebus tẽporalibus,& vitiis vacare.Exo. 32.b. Sic poteſt intelligi bibere aquã fluminis.Exo.7.d.De hac aqua non bibit Moſes.Exod.34.d.Ad idẽ referri poteſt bibere aliquid liquens Leui.11.f. Et bibentes aquã curuatis genibus, ſunt tradentes ſe voluptatibus, & temporalibus.Iudi.7.b.Ad idem referri poſſunt, quæ dicuntur.Num.20.c.Iudi. 19.b. Iob.15.b.34.a.Pſ.77.Prou.26.a.Eccl'i.26.c.Iſa.36.a.37. e.Iere. 2.d.Ioel.3.a.Abdi.e. Et bibens ouis de calice pauperis, eſt homo bibens de calice dæmoniorum.2. Regum 12.a.1. Cor. 10.e. *Ori.ſ.Iudi.ho.9. Phil.quòd Deus ſit immutabilis. Cyril.de adora. in Spiritu ſancto. Ambr.apol.Dauid 5.*

Tractare ſcientias diabolicas. Abuti ſacra Scriptura. Bibere aquã puteorum Seon, eſt tractare ſcientias diabolicas.Nume.21. d. Idem eſt bibere aquam Sihor,& aquam fluminis Aſſyriorum. Iere. 2. d.Bibens autem Baltaſar rex cum conuiuis in vaſis templi, coram Diis aureis, &c. Dani.5.a. deſignat hæreticos abutentes autoritatibus ſacræ Scripturæ, ad ſuos defendendos errores. Dat etiam potum fellis amico ſuo, qui docet eum errores.Haba.2.d. *Ori.ſ.Num. ho.12 Hie.ſ.Dani.5. & ſ.Haba.2.*

Libẽter peccare. Bibit homo iniquitatem quaſi aquas, quando prompto animo eam amplectitur.Iob.15.b. quia hoc, quod comeditur, cum mora glutitur: quia manditur, vt glutiatur. Quod autem bibitur, tanto minus ad glutiendum moram habet, quanto nullam & ad mandandum neceſſitatem habet. *Gre.12.mor.17.*

Imitatio malorũ Bibunt oues turbatam pedibus paſtorũ aut ãrietum aquam. Ezech.34. e.quum ſubiecti ea ad exemplum viuendi appetunt, quæ prælati quique prauo opere peruertunt. *Gre.22.mor.24.*

Simplicior doctrina. Potus lactis, eſt ſimplicior doctrina. 1.Corinth.3.a. Lac potum dedi, id eſt, per auditum in Chriſto inſtitui: ſimplici verò & ex ſe naturali alimento ſpirituali : hoc autem verbum, potum dedi, *eſt* ſymbolicum, ac ſignum perfectæ participationis. Qui enim perfecti ſunt, dicũtur bibere:infantes verò ſugere. Sanguis enim meus, inquit Dominus, verus eſt potus. Nunquid ergo quum dixit, lac potum dedi, ſignificauit perfectam in verbo lacte lętitiam, veritatis ſcilicet cognitionem? Quod autem deinceps ſubiungitur, Non cibum, nondum enim poteratis:euidentem, quæ erit in futuro ſeculo, reuelationem inſtar cibi facie ad faciem poteſt ſignificare. *Cle.Alex.1.pæd.9.*

Oratio. Potus lactis datus Siſare, vt occideretur.Iud.4.c.deſignat orationẽ, qua vincũtur dęmones. *Amb. de viduis.*

Paſci fide reſipiſcentium. Bibunt filij Orientis lac filiorum Ammon.Ezech.25.a.Quum doctores paſcuntur ſimplici fide eorum, qui ab hæreſi reſipiſcunt. *Hie.ſ.Ezech.25.*

Mollire duritiã mentis. Ebibunt ſagittę Domini ſpiritum hominis.Iob.6.e.Quum supernę ſententiæ exterioribus intentũ introrſus trahunt:& quos in peccatis inueniunt, dum vulnerant, immutant: vt duritiã ſuam transfixa mens deſerat, atque ex ſalutifero vulnere, ſanguis confeſſionis decurrat. *Gre.7.mor.3.*

Gaudere de profectu diſcipuli. Bibens ſeruus Abrahæ de hydria Rebeccæ.Gen.24.c.deſignat prædicatorem, qui tunc bibit de hydria auditoris, quum gaudet de eius profectu.Item cùm ſcientiam ſecularem ſeruire facit ſacrę doctrinę. *Ori.ſ.Gen.ho.10.*

Puniri à Deo. Bibere de furore omnipotentis, eſt puniri à Deo:qui etiam potãre dicitur vino compunctionis,& aqua fellis eos, quos per iram ſuam punit. Iob.21.c.Pſ.59.74.Iſa. 51.f.Iere.9.e.25.d. 51.a.d.Ezech.23.e.Amos 2.c.Haba.2.d. Apoc.14.b.16.b.18.a. *Glo.inte.ſ.Iob.21.*

Paſci alienis peccatis. Bibere ſanguinem. 2.Reg. 23.c.1.Par.15.d.Ezech.39.e. eſt paſci peccatis & erroribus aliorum. Bibunt etiam ſanguinem, qui ſanguinem fuderunt: quia per quę peccauerunt, per ea puniuntur.Apoc.16.b. *Ruper.9.ſ.Apoc.*

Audire peſtiferas ſuaſiones. Bibere mortiferũ quid dicũtur.Ma.16.d.qui peſtiferas ſuaſiones audiũt, quod minimè nocet *Gre.ho.29. Ber.ſer.1.de aſcẽſ.*

Hie.ſ.Zach.9.& ſ.Agge.1.

ſi ad operationem prauam non pertrahantur. Item quum excitantur concupiſcentiæ, quibus mens non aſſentitur.

Rup.ſ.Agge.1. *Hie.ſ.Iſa.37.*

Bibunt, & inebriantur vino, qui virtutibus & virginitate fruuntur. Et qui mentem mutãt, vt iam terrena non quærant, ſed ad cæleſtia anhelent. Zachar. 9. d. Bibunt verò & non inebriantur, qui pauca bona opera faciunt permixta malis: vnde non fruuntur lætitia ſpirituali. Item qui ad vocem prædicatoris aurem inclinant, ſed mentem non mutant. Agge. 1. b. Et Iudæi legentes ſcripturas, & nolentes recipere Chriſtum.

Hier.ſ.Iſa.29.& ſ.Abdi.

Bibens rex Aſſyriorum aquam, eſt diabolus ſubiiciens ſibi populos. Iſa. 37. c. Abdi. f. *Subiiciens diabolus populos.*

Bibere ſomniando. Iſa. 29. b. eſt hęreticorum falſa tractantium, qui etiã dicuntur bibere in monte ſancto Dei, quum affligunt, vel peruertunt filios Eccleſię. Abdi. f.

Lyra.ſ.Eſter.7.

Bibentes rex Aſſuerus & Haman cũ Eſter regina. Eſter. 7. a. Sunt Deus & peccator. Deus miniſtrans Euchariſtiam, peccator indignè ſumens: vnde & condemnatur ſicut Haman.

Cle.Alex.2.pæd.4.

Duplex ſit noſtra in potu beneuolentię gratia, inuitatio legis. Si enim diliges dominũ Deũ tuũ, deinde proximũ tuũ: prior quæ eſt in Deum beneuola inuitatio, fiat per gratiarũ actionẽ & pſalmodiam. Secunda autem, quæ eſt in proximum, per honeſtam vitæ conſuetudinem.

Biblij.

BIblij creduntur populi Phœnicis prouincię. Ezec. 27. b. Hebraicè autem ſcribitur Giblij: de quo vide Giblij.

Bibliotheca.

BIbliotheca eſt cella, vbi ſeruantur libri: non inuenitur in allegoriis. Sed legitur bibliotheca regis Babylonis. 1. Eſdr. 5. d. 6. c. Et bibliotheca, quam fecit Eſdras. 2. Mach. 2. c.

Bicamerata.

Ori.ſ.Gen.ho.2. Amb.de Noe.9. Aug.cont.Fauſt. & 15.ciuit.Dei.

BIcamerata & tricamerata, in arca Noe, erant diuerſa loca ad recondenda neceſſaria, & ad ſeparanda animalia. Gen. 6. c. deſignare poſſunt diuerſos gradus in eccleſia: & multiplicem ſenſum ſacrę Scripturæ. Item inteſtina in homine. Vel bicamerata dicuntur propter duos populos, Gentium, & Iudęorum. Tricamerata verò propter tres filios Noe, ex quibus genus humanum propagatum eſt. Vel deſignantur tres virtutes theologicæ. Vel triplex fructus euangelicus.

Diuerſi gradus in Eccleſia. Multiplex ſẽſus Scripturæ. Inteſtina. Duo populi. Tres virtutes. Triplex fructus.

Biceps, quære Caput.

Biduum, vide Dies.

Biennium, vide Annus.

Bigæ.

BIgæ equorum ſunt, quas duo equi agitant. Iſa. 21. c. Vbi dicuntur bigę equitum, aſcenſoris aſini, & aſcenſoris cameli.

Bilibris, vide Libra.

Bilinguis.

Beda ſ.Pro. 18.

BIlinguis dicitur, qui aliud profert ore, quàm habeat in corde: atque ita fallit eum, cui loquitur. Pro. 8. b. 18. b Eccl'i. 5. d 6. a. 28. b. 1. Timoth. 3. b. Non eſt illi locus allegoriis, niſi dicamus, hæreticos & hypocritas eſſe bilingues.

Bitumen.

Plin.35.natu.hi.15

BItumen eſt materia habens vim quandam ſulphuris. Nam pręſtat nutrimentum igni: & pręſtat munimentum contra aquam, ne ea, quæ ipſo lita fuerint, penetret aqua: vnde arca Noe bitumine illita fuit intrinſecus & extrinſecus. Habet vim ſiſtendi, diſcutiendi, contrahendi, glutinandi. Eius etiam accenſi nidore ſerpentes fugantur.

Ori.ſ.Gen.ho.2. & ſ.Num ho.12. Aug.12.cõt. Fauſt. 14. & de vnitate eccleſiæ.5.

Bitumen arcæ Noe intrinſecus & extrinſecus muniens arcam. Gen. 6. c. deſignat virtutes intus & extra munientes animam. Vel eſt fides in corde, in ore confeſſio. Vel intus ſcientia, foris opera. Vel quum ſit feruentiſſimum & violentiſſimum gluten, ſignificat charitatis & dilectionis ardorem in magna fortitudine, ad tenendam ſocietatem ſpiritalem omnia tolerantem, ne ſcandalis eccleſiam tentantibus, ſiue ab eis, qui intus, ſiue ab eis, qui foris ſunt, cedat fraterna iunctura, & ſoluatur vinculum pacis. Ipſa quoque charitas totam virtutũ ſtructuram continet ac copulat: & quia charitas eſt ad omnes: ideo intus, & foris erat arca bituminata. Aut certè quia ſcriptum eſt: Charitas omnia tolerat: vis ipſa tolerantiæ tenax veritatis, per bitumen ſignificata eſt: quo ideo arca intus & foris illita eſt, quia intus & foris mali tolerandi ſunt, ne pacis compago ſoluatur.

Virtutes. Fides. Charitas. Tolerantia.

Epiphan.2.cõt.hæreſes tomo 1.

Bitumen etiam arcæ, vt ſuo ſuffitu fugat ſerpentes, deſignat vim, quæ eſt in eccleſia ad fugandos dęmones. *Virtus Eccleſiæ contra dæmones.*

Beda ſ.Gen.5.

Bitumen etiam arcæ, patientiam & continentiam corporis & animæ ſignificare poteſt. *Patientia, Continentia.*

Amb.de Noe. 6.

Poteſt etiam bitumen in corpore humano deſignare cutem, & neruos, quæ totam corporis machinam conglutinant. *Cutis & nerui.*

Glo.inter.ſ.Exo.2.

Bitumen, quo lita erat fiſcella, in qua poſitus erat Moſes. Exod. 2. a. deſignat viles ſenſus per Iudęos literæ legis datos. *Senſus viles legi datos. Fomenta ſuperbiæ.*

Bitumen, quo vtebantur pro cæmento ædificatores turris Babel. Gen. 11. a. fomenta ſuperbiæ ſignificare poteſt. *Orig. ſ. Num. ho. 12.*

Ignis inferni. Bitumen, vt eſt nutrimẽtum ignis, ignem inferni deſignare poteſt. Et putei bituminis, ſunt ipſe infernus. Gen. 14. b.

Biuium.

Biuium eſt locus, in quo duæ occurrunt viæ.

Baptiſmum. Biuium itineris, in quo ſedebat Thamar. Gen. 38. c. deſignat baptiſmum, in quo Eccleſia coniungitur Chriſto.

In biuio erat ligatus pullus, cui inſedit Chriſtus. Marc. 11. a. quia vagus erat Gentilis populus, qui vt nullum habebat certum dominum, ita multos patiebatur. *Amb. ſ. Luc. 19.*

Aſtutia diaboli. Biuium, in quo ſtetit rex Babylonis. Ezec. 21. c. deſignat varias aſtutias diaboli ad capiendas animas. *Glo. int. ſ. Exo. 21.*

Blandiri, Blanditiæ, Blandus.

Blandiri, eſt verbis ac geſtibus aliquem conſolari, aut ad amorem pertrahere.

Fométa diaboli. Blanditiæ Sichen ad Dinam, deſignant fomenta peccati, quibus diabolus nititur ipſam animam in peccato retinere. Gen. 34. a. Iud. 14. c. 19. a. Tob. 11. c. Prou. 6. c. 7. b. d. 23. d. 28. d. Eſter 15. c. *Lyr. ſ. Gen. 34.*

Conſolatio Dei. Interdum dicitur Deus blãdiri, quum conſolatur, ſicut mater blanditur filio ſuo. Iſ. 66. d. Sic Ioſeph blandè loquutus eſt ad fratres ſuos, deſignans Chriſti manſuetudinem erga genus humanum. Gen. 50. d. *Glo. ord. ſ. Iſ. 66.*

Blaſphemare, Blaſphemiæ, Blaſphemus.

Blaſphemare, eſt maledicere, attribuendo alicui quippiam iniurioſe, vel auferendo, quod illi competit: eſtque præcipuè blaſphemia in Deum.

Blaſphemia Iudæorum. Blaſphemare nomen Domini, eſt in Chriſtum blaſphemias dicere: vt cum Iudæi dicebãt: Non habemus regem niſi Cæſarem. Et blaſphemãtur tota die, quia Iudæi non ceſſant dicere quotidie blaſphemias in Chriſtum. Leu. 24. c. 4. Reg. 19. b. 1. Par. 20. d. 2. Par. 32. d. Iob 15. a. 34. d. Iſ. 1. b. 2. b. 37. a. 48. b. 52. b. Eze. 5. d. Dan. 3. g. 2. Mach. 9. b. 10. a. Mat. 12. c. Marc. 3. d. Luc. 23. c. Rom. 2. d. Acto. 13. g. 23. c. Apoc. 13. a. *Hie. ſ. Iſ. 1. 5. 52. & ſ. Soph. 2. Iſy. ſ. Leu. 24.*

Opera idololatriæ. Et blaſphemiæ dicuntur idololatriæ opera. Neem. 9. c. 2. Mac. 8. a.

Dogmata hæreticorum. Et blaſphemiæ filiorum Ammon, ſunt dogmata hæreticorum. Sopho. 2. b. Et blaſphemãrunt Iudæi ſermonem ſancti Iſrael: quia dicebant Chriſto: Samaritanus es, & dæmoniũ habes. Iſ. 5. f. Blaſphemant hæretici, quando ex odio & inuidia defendũt ſuos errores. *Rup. ſ. Soph. 2. Rup. 9. ſ. Apoc. Amb. ſ. Rom. 14.*

Blaſphemare etiam Iſrael, aut bonos dicitur, qui maledicit, aut malè loquitur de eis. Iſ. 43. d. 51. c. Soph. 2. b. 2. Mach. 12. c.

Blaſphematur bonum noſtrum, quum doctrina Dei per rem friuolam contemnitur, dubitando de creatura Dei. Aut quum quis bona habens opera, in re minima reprehenſus, bona alia offuſcat. Rom. 14. c.

Boanerges.

Boanerges, hoc eſt, filij tonitrui: dicti ſunt filij Zebedæi, Iacobus & Ioannes. Mar. 3. b. Sed ait Hieronymus ſuper Dan. 2. c. Emendatius legi Benereem, aut Benerrem.

Bonus, Melior, Optimus.

Bonum dicit aliquam perfectionem naturalem, ſeu moralem, aut gratuitã. Gen. 1. 3. a. Ecc. 3. b. Eccl. 39. b. Tim. 4. b. Dicitur autem bonũ aliquãdo beneficiũ. Gen. 44. a. Quare reddidiſtis malum pro bono? Item bonum, honeſtum. Deut. 12. c. Cùm feceris quod bonum eſt. Opes. Gen. 24. b. Ex omnibus bonis eius ſecum portans. Pulchrum. Gen. 1. b. Vidit Deus quod eſſet bonum. Commodum. 2. Reg. 19. f. Fac ei, quod tibi bonum videtur. Bonus etiam dicitur aptus. Ier. 29. c. Suſcitabo ſuper vos verbum meum bonum. Gratus. Exo. 25. a. Thimiamata boni odoris. Optatus. Exo. 3. b. Educam de terra illa in terram bonam. Studioſus. 3. Reg. 1. g. Dixit Salomon: Si fuerit vir bonus. Tutus. 1. Reg. 12. d. Docebo vos viam bonam. Vtilis. Gen. 1. a. Vidit Deus lucem, quòd eſſet bona.

Deus. Bonum propriè competit Deo, qui bonus eſt per eſſentiam, à quo cætera participant bonitatem: & de quo dicit ipſe Chriſtus. Luc. 18. d. Nemo bonus, niſi ſolus Deus. Et ipſe dicitur bonum omne. Exo. 33. d. Et bonus dicitur Deus rectis corde, ſicut medicus iis, quos ſanat. Pſ. 72. 117. 118. 134. 142. 2. Par. 30. c. Sap. 12. a. Thr. 3. c. Nah. 1. b. 2. Mach. 1. f. Matt. 19. b. Mar. 10. b. Et bona manus Dei, eſt miſericordia & liberalitas Dei. 1. Eſd. 7. a. Melior autem dicitur miſericordia Dei, quàm vita: quia vita eſt miſera, miſericordia verò Dei ducit ad ęternitatem. Pſ. 62. Et bona ſunt verba Dei cum iis, qui rectè gradiuntur. Mich. 2. c. *Amb. 4. de int. 2. Hie. ſ. Mich. 2. Hil. ſ. Pſ. 62.*

Chriſtus. Bonus magiſter eſt Chriſtus. Mat. 19. b. Marc. 10. b. Luc. 18. d. Ioan. 7. b. Et bonus Dauid in oculis Achis, eſt Chriſtus creditus à Gentibus. 1. Reg. 29. d. Et ipſe eſt melior hoſtia, ſecundũ quòd paſſus eſt. Et tradidit nobis cæleſtia. Hebræ. 9. f. Et optimus vitulus diluens peccata. Gen. 18. a. Melior exiſtens Elcana Annæ, quàm decem filij. 1. Reg. 1. b. deſignat Chriſtum meliorem eſſe eccleſiæ, quàm omnes, qui conuerti poterant ex Iudæis. *Amb. 1. de Abr. 5. Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Deus aut bonũ ſpirituale. Bonum quum ponitur abſolutè, ſumitur aut pro Deo, aut pro bono ſpirituali, vt in his ferè locis. Gen. 2. c. 50. d. Num. 10. d. Deut. 1. f. 1. Reg. 24. d. 3. Reg. 3. b. 22. b. 2. Par. 6. g. Tob. 4. d. *Hie. ſ. Iſ. 5.*

Hil.ſ.Pſ.64. Aug.ſ.Pſ.127. Hie.ſ.Pſ.12.

Iob 2.c.9.d.30.d.Pſ.12.72.83.91.102.117.132 Prou.13.d.31.b.Eccleſiaſtæ 1.d.4.b.5.c.7.c.9.d. Sap.4.c.7.b.Eccl.12.a.Iſ.5.c.55.d.Ier.5.f.8.b.17.a.18.d.Thr.3.Hoſ.8.a.14.b.2 Mach.5.c.Amos 5.d.Mich.3.a.6 b.Zac.1.d.9.d.Mat.17.a.18.a.26.b.Marc.9.a.14.c.Luc.1.c.9.d.16.a.Rom.8.c. 12.c.13.b.2.Cor.8.d.Hebr.5.d.Iacob 3.b.

Dona Spiritus ſancti, & cæleſtia bona. Triplex fructus. Pax. Virtutes.

Bona domus Dei, ſunt dona Spiritusſancti, & gratiæ gratis datæ, & quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, &c. Item triplex fructus, nempe triceſimus, ſexageſimus, & centeſimus. Idē deſignant bona Hieruſalem: inter quæ bona peculiariter intelligitur pax. Pſa.64.105.127.Ier. 31.b.33.b.Ezec.36.c.Hoſ.3.b.Zac.1.d.Mat.25.b Heb.9.b.Et bona Ægypti, quæ promittit Ioſeph fratribus ſuis.Gen.45.c.ſunt ſpirituales gratiæ, quas dat Chriſtus: & virtutes præcipue theologicæ.Pſ.12.Et bona Abrahæ, quæ ſecum portabat ſeruus miſſus ad ferendam vxorem Iſaac.Gen.24.b.deſignat bona opera prædicatoris, & theſauros virtutum. Et bonus ſpiritus, ſignificat dona ſpiritualia.Luc.11.b.Hæc ſunt optimus theſaurus Dei.Deut.28.a.

Ter.de præſcriptionibus. — *Eloquia Dei. Doctrina veritatis. Doctrina Chriſti.*

Bona, quæ tradit homo peregrè profectus ſeruis ſuis. Matth.25.b.ſunt eloquia Dei tradita ſacerdotibus, & prædicatoribus. Et bonum ſemen, eſt doctrina veritatis. Et bonum verbum. Mat.12.c.13.d.Luc 6.f.1.Reg.9.b.Pſ.38.44.Prou.15.c.1.Mach.15.b.Eph.4.g. Dicitur etiam bona doctrina & bona negotiatio ſapientiæ.Prou.13.c.31.c.1.Timot.4.b.Et bona verba Dei, quia promittunt ſalutem. Mich.2.c.Zac.1.c.Hebr.6.a.Et meliora dicuntur vbera ſponſi, quā vinum.Cant.1.a.quia doctrina Chriſti melior eſt, quàm doctrina veteris teſtamenti: vel deſignat amorem Dei & proximi meliorem, quàm cura rerum temporalium: quia hoc vinum necat, illa nutriunt: hoc mentris oculos turbat, illa acuunt, &c. Et bonum ſal, eſt ſacra doctrina. Marc.9.g.Luc 14.g.Et bona Carmeli, ſunt boni ſenſus ſacræ Scripturæ.Ier.2.b.

Ori.ſ.Cant.ho.1. Gre.ſ.Cant.1.

Ori.ſ.Iſ.ho.2. Amb.de Iſaac.3. & ſ.pſ.118 ſer.1. — *Senſus ſpiritalis.*

Bonum mel dicitur bonus ſenſus ſpiritalis: vel diuina cognitio, quæ melior eſt voluptatibus corporeis.Pro.24.b.25.d.

Hie.ſ.Pſ.15. — *Myſteria Chriſti.*

Bona Chriſti, quibus pater non eget.Pſ.15.ſunt incarnatio, paſſio, reſurrectio, & redēptio noſtra: vel ſunt cælum, & terra, & quæ in eis ſunt, quæ fecit Deus propter nos.

Hie.ſ.Ionam.4.

Melius reputans Dauid ſeruari in terra Philiſthinorum. 1. Reg. 27. a. deſignat melius eſſe Chriſtum prædicari in Gentibus, qui in Iudæa contemnebatur. Et melius iudicans Ionas eſſe ſibi mori. Ionæ 4.d.deſignabat bonum redemptionis mundi, per mortem Chriſti futurum. Sic iudicabat Iudas melius mori, quam videre mala gentis ſuæ.1.Mach.3.g.

Amb.ſ.Luc.10. Aug.ſer.43. — *Vita contemplatiua.*

Optima pars, quam elegit Maria, eſt vita contemplatiua.Luc.10.g. Et hæc dicitur bonum abſolutè, quia contemplatio ſuperat cætera bona vitæ actiuæ. De hoc bono ait Apoſtolus Rom.7.d.Non enim quod volo bonum, hoc facio.

Gre.ſ.Can.7. — *Prædicatio.*

Optimum vinum, dicitur guttur ſponſæ.Cant.7.c.deſignans excellentem prædicationem, quæ eſt in Eccleſia.

Amb. de fug.ſecu.6 Baſi.ſ.Pſ.33. Hie.ſ.Iſ.1.52. & ſ.Hoſ.8. Gre.9 mor.22. & ſ.1.Reg.9. — *Fœlicitas.*

Bonum omne, quod oſtendit Deus, eſt fœlicitas in Dei viſione conſiſtens. Exo.33.d.Pſ.33. 118.Et bona requies, eſt ipſa fœlicitas.Gen.49.c.Et bona Domini.Pſ.26.Dicitur etiam bonū ſimul & iucundum, habitare fratres in vnum: quod erit in felicitate.Pſ.132.Prou.11.c.16.c.Ier. 17.a.30.b.31.b.32.g.33.b.Num.10.d. Hoc bonum nunciauit Chriſtus.Iſ.52.c.Boni etiam dies, ſunt tempus gloriæ: & tempus bene operandi.1.Reg.25.b.Eccleſiaſtæ 4.b.7.b.Ecc.14.c.31.a. Sic dicitur melior dies vna in atriis domini.Pſ.83.Bona etiam terræ, dicuntur bona terræ viuentium.Iſ.1.c.Optima etiam Iſrael, ſunt meliora præmia æternæ retributionis: quæ dicuntur eſſe Saulis, hoc eſt prædicatorum: quos conſtituit Dominus ſuper omnia bona ſua: qui cū non in omnibus, ſed ſuper omnia conſtituuntur, non tantum bona Iſrael, ſed etiam optima habere declarantur.1.Reg.9.c.2.Par.6.g.Iob 7.b.36.b.

Tert.de Reſurre. Hil.ſ.pſ.146. Hie.ſ.Iſ.1. & ſ. Zach.1. — *Bona opera.*

Bona terræ, dicuntur bona opera per corpus acta: vel erant bona terræ, hoc eſt, præſentis ſeculi, quæ promittebat Deus Iudæ.Iſ.1 c.Et bonus Pſalmus, dicuntur bona corporis opera. Pſ.33.26.127.146.Et bonus fructus ſunt bona opera.Mat.3.c.7.b.12.c.Luc.6.f.22.c.Pro.8.b. Et optimæ fruges terræ.Gen.43.c.

Ori.ſ.Mat.ho.20. — *Seruantes legem naturalem.*

Boni vocati ad nuptias ſunt, qui ſeruabant legem naturalem.Mat.22.a.Pſa.124.Prou.12.a. 14.b.Sap.8.c.Eccl.12.a.29.c.

Ori.ſ.Mat.cap.13. — *Iuſti. Anima.*

Boni piſces, dicuntur iuſti.Mat.13.f. Et bona terra, eſt anima bene operando fructificans. Sap.8.d.Eze.17.b.Luc.8.a.

Bed.ſ.Exo.3. — *Eccleſia militās vel triumphans.*

Bona terra promiſſionis, eſt eccleſia militans vel triumphans.Exo.3.c.Nu.13.b.14.b.Deut. 3.d.4.c.6.b.8.c.Ioſ.23.d.3.Reg.14.d.1.Par.28.b.Ad hāc terrā pertinēt bona paſcua.1.Par.4.g.

Ori.ſ.Mat.cap.13. — *Prophetæ.*

Bonæ margaritę dicuntur prophetę, & ſenſus boni.Mat.13.f.

Bona via, eſt via mandatorum Dei.2.Par.6.c.Prou.16.a.Ier.2.g.6.d.7.a.36.d.Iſa.65.a. Ediuerſo via non bona, eſt via peccatorum. Bona etiam vita, eſt vita ſecūdùm virtutē. Tob.14.d.

Hil.ſ.Mat.Cant. 10.

Meliores ſunt Apoſtoli multis paſſeribus, hoc eſt, infidelibus.Mat.10.d.

Gre.11.mor.26.

Melior dicitur iniquitas viri, quam benefaciens mulier.Eccl.42.c. quia is, qui indiſcretus eſt, atque infirmus, nonnunquam de eo, quod bene egerit, amplius eleuatur, atque grauius in culpā cadit. Diſcretus verò etiā ex eo, quòd malè ſe egiſſe intelligit, ad diſtrictionis regulā arctius ſe reducit: & inde altius ad iuſtitiā proficit: vnde ad tēpus à iuſtitia cecidiſſe videbatur.

Gre.ſ.1.Reg.8.

Optimi iuuenes in bonum quidem dicuntur, qui faciunt, quod poſſunt in operibus miſericordię. In malum verò dicuntur, qui cęteris peccatoribus nequiores ſunt.1.Reg.8.c.

Amb.ſ.pſ.118. ſer. 2.

Bonum perfectum, portare iugum ab adoleſcentia, hoc eſt, antequam quis peccet: nam poſt peccata iam non eſt perfectum bonum.Thr.3.c.Eccl.44.b.

Bonus theſaurus cordis,ſunt cogitationes bonæ,& boni affectus. Matth.12.c. Luc.9.g. Et bona intentio,& fides,& charitas. *Glo.ord.ſ.Mat.12*

Bona arbor , aut mala,quæ dicitur conſimilem fructum facere.Matth.12.c. Luc.6. f.deſignat non claudicandum eſſe in fide Chriſti.Et quòd opera Chriſti,quæ erant boni fructus,nō poterant attribui,niſi bono principio. *Glo.ord.ſ.Mat.12*

Bonus dictus Saul.1.Re. 9.a.deſignat prælatū malū, qui iuſte ad vindictā regnare permittitur.Boni verò è diuerſo dicūtur & ſunt,qui verbo & exēplo aliis prodeſſe poſsūt.Bonus etiā dictus eſt Holophernes à Iudith, nō ſimpliciter,ſed in regno Nabuchodonoſor.Iudith.11.b. *Gre.ſ.1.Reg.9.*

Bonum opus Mariæ Magdalenæ in effuſione vnguenti,fuit propter charitatem, & ſignificationem.Marc.14.a.

Bona dicuntur aliquando falſa bona.Sapi.2.b.Eccl'i.14.a.Luc.12.c.16.f.19.b.

Bonum conſilium Achitophelis:ſed melius conſilium Chuſi.2.Reg.17.b.

Melius putantes *filij* Iſrael ſeruire Ægyptiis,quàm mori in ſolitudine.Exo.14.c.deſignant ſuccumbentes *peccato*:vel nolentes incipere bonum.Idem deſignant melius putantes ſeruire Nabuchodonoſor,quàm mori.Iudith.3.a.7.c. *Glo.ordi.ſ.Exo.14*

Melius *incidere* in manus Dei,quàm in manus hominum.2.Reg.24.b.1. Par.21.b.

Turpes cogitationes. Optimi greges Amalec,dicuntur turpes cogitationes,quæ videntur optimæ, dum placent. 1.Reg.15.b. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Moderatio ſenſuum. Optimæ ſtolæ quinque datæ Beniamin à Ioſeph. Gene. 45. f. Scientia & moderatio quinque ſenſuum. *Glo.inte.ſ.Gen.45*

Optimus locus terrę Ægypti datus filiis Iſrael.Ge.47.b.deſignat terrena bona data Iudęis. Ad idem refertur optima habitatio ciuitatis Hiericho.4.Reg.2.c.

Sermo hæreticus Optimus ager Moab repletus eſt lapidibus.4.Reg.3.d.cùm venuſtas loquutionis hęreticæ & philoſophicæ anathematis pondere obruitur. *Glo.ordi.ſ.4.Re.3*

Optimus de populo,qui dicitur quaſi paliurus.Mich.7.a.dicitur,non quia ſit bonus , ſed quia minus malus. *Lyra.ſ.Mich.7.*

Booz.

BOoz,id eſt,in fortitudine , aut in hirco : filius Salmon, qui duxit Ruth viduam propter propinquitatem prioris mariti. Ruth .2. a.4.d.1.Par.2.d. Matth.1.a. Fuit etiam nomen alterius è duabus columnis in porticu Salomonis poſitis.3.Reg.7.c.2.Par.3.d. deſignabat autem cum altera columna fortitudinem fidei doctorum vtriuſque Teſtamenti. Deſignat etiam fortitudinem Chriſti in iudicio,quando condemnaturus eſt malos. *Glo.ord.ſ.3.Reg.7* *Rup.ſ.3.Reg.19.*

Fortitudo fidei doctorum. Fortitudo Chriſti. Chriſtus. Booz ſecundum quod duxit Ruth Moabitidem vxorem,ſignificat Chriſtum adiungentē ſibi eccleſiam ex Gentibus. *Glo.ord.ſ.Ruth.1.*

Boreas,vide Aquilo.

Borith.

BOrith , herba abluendis veſtium ſordibus apta , vim ſaponis habens : vel ſecundum aliquos,eſt ipſe ſapo.Iere.2.e.deſignare poteſt verbum Dei,quod animarum eluit ſordes,& lachrymas pœnitentię. *Ori.ſ.Iere.ho.13.* *Hie.ſ.Iere.2.*

Verbum Dei. Lachrymæ pœnitentiæ.

Bos,Vacca,Taurus,Vitulus.

BOs eſt animal notum , vigens cornibus , & capitis viribus ad trahendū aratrum & plauſtrum. Vacca autem eſt fœmina. Taurus verò eſt bos maſculus ad procreandū reſeruatus, ſicut hircus inter capras,& aries inter oues. Vitulus autem eſt bos iuuenis. Eſt bos animal mundum,quia diuidit vngulam,& ruminat,ideo offerebatur in ſacrificium. *Ori.ſ.Gē.ho.4.17. & ſ.Iob.1.& ſ. Leui.ho.1.* *Amb.1.de Abr. 5 & prol. de Spiritu ſancto.*

Chriſtus. Bos ſignificat interdū Chriſtum,qui oblatus eſt,vt hoſtia pacifica,ad reconciliandum Deo genus humanū.Et ipſe eſt vitulus ſaginatus,qui comeditur cum butyro & lacte,hoc eſt,cum fidei puritate.Et oblatus eſt pro peccato.Gen.18.Exo.19.a.Leui.3.a.4.a.8.a.9.a.16.a.23.c.Nū. 7.a.c.15.b.3.Re.18.f.Pſ.68.Ezec.43.c.45.f.Luc.15.f.Taurus etiā aliquando ſignificat Chriſtū, qui aliis eſt ferus vt iudex , aliis manſuetus vt Saluator.Deut.33.c Et taurus annorū ſeptē,eſt Chriſtus cum ſeptem donis Spiritusſancti. Iudi. 6.c.Cæterum Gen. 49. a. vbi nos legimus, ſuffoderunt murum,Origenes & Tertullianus legunt taurum: & accipitur pro Chriſto. Vitulus etiam immaculatus,eſt caro Chriſti,qui peccatum non fecit, qui in cruce intelligibiles inimicos noſtros ventilauit.Et ipſe Chriſtus eſt vitulus de bobus, hoc eſt , de patriarchis ortus. Leuit.1.b. Et vitulus comminuens cedros.Pſa. 28. Vitulus etiam eſt ſplendor imaginis redemptoris.1. Reg. 16. a. Et vacca rufa, eſt caro Chriſti mortalis:ideo ſumebatur fœmina, ne crederemus expiationem fieri ex virtute ipſius animalis,ſed ex diuino numine. Comburebatur tota,vt non ab ipſo animali,ſed à Deo fauor ſperaretur.Num.19.a. *Arno.ſ.Pſ.68. Hie.ſ.Eze.43.45 Aug.ſer.70.108 Tertu. adue. Iude. Iſych.ſ.Leuit. 49.16.13. Beda ſ.Gen.18. Hier.ſ.Pſ.28. Gre.ſ.1.Re.16.& ſ.Pſ.50. Aug.q.in Nū.13 Geor.Vene. in Cā-ti.1.tomo 4.cap.6.*

Caro Chriſti.

Fortitudo angelorum. Bouis facies,in angelis fortitudinis ac robuſtatis eorum præfert ſpeciem:& qua ſpirituales ſulcos ſuſcipiendis cæleſtibus fœcundiſque imbribus ſcindunt.Ezech.1.c.Pſ.8. *Dion.cele.Hie. 15 Aug.ſ.Pſal.8.*

Prædicatores. Fortes ſub iugo Domini laborantes. Operantes iuſtitiam. Boues dicuntur literati & fortes,& prædicatores: & demū fortitudinem exercentes in diuinis laboribus , & ſub iugo Domini laborantes: & qui iuſtitiam operantur:vt boues Abrahæ. Geneſ. 12.d.20.d. 21.d.24.d.32. b.33.c.Exod.24.b.34.c.Num.7.a.Deut.25.a. 2.Reg.6. b. 24.d 3. Reg.4.d.8.g.1.Par.21.d.Iob.1.a 42. b.Leui.3.a.7.c.9.a.Pſ. 8.65.Prouerb.14.a.Eccl'i. 22.a.Iſa.7.d.30.c.52.d.65.d.1.Cor.9.b.1.Timoth.5.c.Et boū par,ſunt prædicatores Eccleſiæ, *Arno. & Hila. ſ.Pſ.65. Hie.ſ.Iſa.32.65. Iſych.prol ſ. Leui. Gre.ſ 1.Reg.14.& 1.mor.16.& 7. mora.6.& 35.mor .19 & 16.mor.22.*

Aug.ſ.Pſ.68.& ſ.Ioan.tract.10. *Beda ſ.Pro.14.* *Gre.2.paſto.ſ.*

qui dum prædicant arant, dum verbis cæleſtibus corda auditorum aperiunt, quaſi in bona terra ſemẽ ſpargunt.1.Reg.14.e.Sunt duo boues, quia geminæ charitatis gratia pleni ſunt, & ſe priuato amore non diligunt. Et boues tollit prædicator, quando labores cogitat prædicationis ſuæ: & quicquid aliis loquendo velut terrã excolendo profecit, memorando coaceruat. Et boues viduæ, ſunt prædicatores Eccleſiæ. Iob.24.b. Et vitulus nouellus, eſt prædicator. Pſ.68. Et boues duodecim ſub mari æneo.3.Reg.7.d. ſunt Apoſtoli, & vniuerſitas prædicatorum & prælatorum: quorum quidem nos opera cernimus, ſed apud diſtrictum iudicem, quæ illos poſterius maneant in occulta retributione neſcimus. Qui tamen cum condeſcenſionis ſuæ patientiam diluendis proximorum confeſſionibus præparant, velut ante fores tẽpli luterem portant: vt quiſquis ęternitatis ianuam intrare nititur, tentationes ſuas menti paſtoris indicet, & quaſi in boum lutere cogitationis vel operis manus lauet. Et vaccæ duæ fœtæ, quę non nouerunt iugum, & portantes arcam, & mugientes pro vitulis.1.Reg.6.b. deſignant prædicatores geminam habentes charitatem, & iugo peccati minimè ſubiectos: qui compatiuntur neceſſitatibus cognatorum: ſed non propter hoc viam rectam deſerunt: deſignant etiam fideles, qui dum ſacri eloquij præcepta conſiderant, quaſi ſuperimpoſitam ſibi Domini arcã portant: quorum plerique foris carnalibus affectibus ligantur: ſed non declinant à recto itinere, quia arcam Domini portant in mente. Vitulus etiam, aut vituli planta, deſignat prędicatores, qui debent maturè incedere, & fortes eſſe, & vngulam diuidere. Ezec.1.b Num.7.a. Tauri etiam dici poſſunt ſacerdotes Chriſti. Pſ.67. Et Sancti. Deut.33.c. Matt.22.a. Boues, qui vendebantur in templo, ſunt prædicatores, quęſtus gratia prædicantes. vnde merito eiiciuntur. Ioan.2.c.

Apoſtoli & prælati. *Gre.ſ.Pſ.50.& 7. mor.18.* *Fideles.* *Gre.ſ.Eze.ho.3.* *Arno.ſ.Pſ.67.* *Glo.ordi.ſ.Ioã.2.* *Sacerdotes.* *Sancti.* *Prædicatores quæſtuarij.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Boum par dici poſſunt Ionathas, & armiger eius: & ſapientes, & ſimplices: vel minores & altioris ordinis ſacerdotes.1.Reg.14.b. *Sapientes & ſimplices.*

Geor.Vene.Cant.1 tom.7.cap.29. Bouis aut vituli facies in Deo, deſignat virtutem concupiſciuam, quum ſit animal domeſticum, & manſuetum, & licèt ponatur in parte, quæ ſiniſtra eſt nobis, quatenus bos eſt armiger, in archetypo tamen eſt in dextera: & per ipſum manſueta animalia indicantur, quæ ex dextera ſunt. Vnde agnus, & ouis, ad dexteram in iudicio colllocandi dicuntur. *Virtus concupiſcina.*

Hi.ſ.Mat.Cã.22 Vituli ſeptem. Ezech.45.g. deſignant martyres, qui configurantur paſſioni Chriſti. Ipſi etiã ſunt tauri pro Chriſto immolati. Matth.25.a. *Martyres.*

Arno ſ.Pſ.67. *Hie.ſ.Iſa.15.* *Iſych.ſ.Leui.9.* Bos aliquando animum aut rationem prçcipuè mundam ſignificare poteſt. Exod.21.d.22.a.1.Reg.12.a.Iob.24.a.Iſ 1. a.11.b. Vacca etiam ſignificat animam teneram, & iuuenem, ſed rectoris patientem. Et vaccę populorum, ſunt ſimplices. Pſ. 67. Et vaccæ quadragintæ ſunt ſimplices & humiles, & vacca, ipſa humilitas. Geneſ.32.d. Et vituli ſunt mediocres in Eccleſia. Iſa.15.b. Leui.9.a. Luc.17.b. *Anima.* *Simplices.* *Humiles.* *Humilitas.* *Mediocres.*

Iſych.ſ.Leui.1. *Gre.1.mor.16.* Boues & oues, ſunt homines, qui nihil acuminis habent, neque ad virtutem, neque ad malitiam, ſed trahuntur ab alio: nimis enim ad manum ſunt conſueta animalia, & eos, qui trahunt facilè ſequuntur. Leuiti.1.a. Portant autem arcam, quum ſubiecti ſunt prælatis.1. Regum.6.b. *Homines ignaui.*

Hie.prolo.ſ.Mat. *Amb.prolo.ſ.Lucæ* Bouis facies. Ezech.1.c. deſignat Lucam Euangeliſtã, qui exorſus eſt Euangelium à ſacerdotio: quia boues in ſacrificio offerri ſolebant. Vel deſignat ipſum Euangelium Lucæ. *Lucas Euangeliſta.*

Ori.ſ.Leui.ho.1. *Iſych.ſ.Leui.16.* Boues aliquando dici poſſunt Patriarchæ. Leuit.1. a.16. a. Tauri etiam ſunt Patres veteris Teſtamenti, qui quaſi cornu feriebant, quum de aduerſariis vindicabantur. Matthæi 22.a. *Patriarchæ.*

Gre.ho.38. *Aug.ſer.107.* Vitula in qua dicuntur araſſe ſodales Samſonis. Iudi.14.d. deſignat Eccleſiã, per quam cognoſcuntur myſteria Chriſti. *Eccleſia.*

Geor.Vene.Canti. 2.tomo 4.cap.6. Vacca rufa, eſt beata virgo Maria, de progenie rufi Dauid. Et vt Eua fuit rubea terreſtris, ita Maria rubea cæleſtis, & plena igneo ſpiritu, plenaque gratia & virtutibus. Ideo dicitur, quòd vitula illa eligenda erat perfecta, integra, & ſine macula: quæ nec fuerit preſſa iugo. Huius quoque ſacrificium, & omnia eius myſteria celebrata fuere extra caſtra, & cõmunem cœtum, etiã electi populi. Sic & Mariæ myſteria omnia celebrata ſunt extra communem legem. Fuit enim ab angelo denunciata, à Spiritu ſancto obumbrata, à virtute diuina grauidata, & repleta gratia non communi, ſed ea, quæ erat apud Deum primariũ fontem omnium bonorum peperitque filium ſine dolore, ſeruato clauſtro virginitatis, ſemper procedẽs vltra naturæ leges. Sicut ergo peccatum exordium habuit à muliere prçuenta ab angelo mortis, ita & expiatio, exordium habuit in Maria præuenta ab angelo lucis, à qua Chriſtus carnem in noſtram expiationem aſſumpſit. *Virgo Maria.*

Gre.ſ.1.Reg.1. Vituli aliquando ſignificant laudes Dei: & offeruntur vituli labiorũ, hoc eſt, laudes & orationes & confeſſio peccatorum. Hoſe.14.b. Pſalm.50.68. *Laudes Dei.*

Hier.ſ.Hoſe. 14. *Cle.Ale.1.pad.5.* *Hie.ſ.Mich.6.* Vituli lactentes, ſunt fideles adhuc in fide teneri. Iere.46.e. Bos autem anniculus eſt, qui ſolido incipit vti cibo: & qui annum Domini incipit prædicare. Mich.6.b. *Teneri in fide.*

Gre.Pſ.50.& ſ.1. Reg.1. *Hie.ſ.Iſa.15.* *Rup.ſ.Malach.4.* Vituli etiam, qui imponuntur ſuper altare Dei, ſunt omnes Sancti in fœlicitate. Pſ. 50. Et vitulus neſciens iugum, deſignat libertatem cæleſtis patrię. Et vitula conternans, ſeu triũ annorum, perfectam ſalutem ſignificare poteſt. Iſa.15.b. Vituli ſunt etiam corpora glorioſa, iuuentuti reddita. Malach.4.a. Salietis ſicut vituli. *Sancti in fœlicitate.* *Corpora glorioſa.*

Cle.Alex.6.ſtrom. *Amb. epiſ.72.& ſ.Luc.13.* Boues interdum dicuntur Iudæi, vel ſapientes eorum, ac legis iuſtitiam facientes: qui etiam inutilibus ſenſibus literæ legis paſcuntur: & quia bos aſſuetus eſt iugo, populus eſt Iudæorum iugum portans legis, & opera terrena exercens. Exo.22.a. Leuit.1.a.3.a.7.c.9.a. Iob.1.a. *Iudæi.*

6.a.42.d.Pſ.11. 65. Et bos cognoſcens poſſeſſorem ſuum,deſignat ſimplices Iudæorum, qui crediderunt.Iſa.1.a.7.d.15.b.32.d. Vacca etiam triennis,deſignabat plebem Iudaicam iugo legis preſſam: quæ diuiſa eſt in duas partes: quia carnales in multa diuiduntur, aut diſtrahuntur.Gen.15.b.

Iſych.ſ.Leui.1.& prolo. Aug.epiſt.120. Gre.7.mor.4.& 31.mor.18.

Lex & Prophetia. Quinque libri Moſis.

Boues duo,quos coxit Eliſæus in aratro.3.Reg.19.d.deſignant Legem & Prophetiá, quarum vmbras & imagines Dominus per myſterium incarnationis & paſſionis occidit in litera,& in crucis ſuę coxit aratro,& ad comedendum fidelibus præbuit. Boues etiá quinque ſignificare poſſunt quinque libros Moſis.Exo.22.a.Idem deſignant quinque iuga boũ. Lucæ.14.d.Et vitulus ſecundus,qui offertur in expiationem altaris,eſt lex & Moſes. Offertur autẽ in holocauſtum,vt craſſitudo legis eleuetur ad ſubtilitatem ſpiritus.Ezech.43.g.Et bos,quẽ mactauit Elias,eſt vetus Teſtamentum.3.Reg.18.d.

Hie.ſ.Iſa.1.7.31. Arno.ſ.Pſ.21. Aug.16.ciu.Dei 14.& ſ.Pſ.103. Gre.Nyſſe.ſer.de natiuitate. Hie.ſ.Ezech.43.

Amor Dei & proximi.

Boues etiam, amorem Dei, & proximi ſignificare poſſunt.1. Regum 11. d.Et arare in boue & aſino, eſt coniungere amorem ſpiritualem Dei, cum carnali amore proximi. Deuteronom.22.b.

Gre.ſ.1. Reg.11.

Fides paſsionis Chriſti. Paſsio Chriſti. Baptiſmus. Perfectum ſacrificium.

Vitulus,fidem paſſionis Chriſti quandoque deſignare poteſt,vel ipſam paſſionem, & etiá baptiſmum,in quo conformamur paſſioni Chriſti.Leui.1.b.Apoc.4.c.Et vacca triennis, deſignat perfectum ſacrificiũ propter ternarium. Gen.15.b. Et vituli tres.1. Reg.1.d.deſignant confeſſionem Trinitatis:& vnus offertur propter eſſentię vnitatem.

Aug.ſ.Apoc.ho.3 Gre.ſ.1.Reg.1.

Fortia & perfecta opera. verbum Dei. Dona Spiritusſancti. Virtutes.

Boues quandoque ſignificant fortia & perfecta opera, & labores propter proximum acceptos,& ipſos bene operantes, & pietatis opera, præcipuè prælatorum. Exod. 20. c. 22. a. Leuit.1.a.22.c.2.Par.31.b.35.a.Iob.1.a.24.a.Pſ.65.Et vitulus,qui offertur ſeptẽ diebus,opera ſignificat:quia vomeri & labori,& terrenis operibus mancipatus eſt.Eze.43.g.Et vituli tres, quos obrulit Elcana.1.Regũ 1.d. triplicem actionem ſignificant: vnam ad ſubleuandos lapſos, alteram ad ſuſtentandos ſtantes, tertia eſt contemplatio: vel deſignant propoſitum fortitudinis.

Gre.ſ.1. Reg.1.& 2.mor.15. Hie.ſ.Iob.24.& ſ.Pſ.67.& ſ.Eze.43 Ori.ſ.Leui.ho.1.

Vitulus,aliquando dici poteſt verbũ Dei.Leui.1.a.Et tauri occiſi,ſunt ſolidæ & rationabiles myſteriorum eſcæ,& fortia eloquia Dei.Matt.22.a.

Ori.ſ.Leui.ho.1.& ſ.Matth.ho.20.

Boues pingues,deſignare poſſunt dona Spiritusſancti,& abundantiam gratiæ:& etiã virtutes.Gene.41.a.Et iuga boum ſunt in vſu noſtræ poſſeſſionis, dũ concordes virtutes exarant duritiam mentis.Iob.1.a.

Gre.1.mor.30.

Manſuetudo prædicatorum.

Boues in baſibus luterũ 3.Reg.7.d.deſignant manſuetudinem in prædicatoribus, quę non debet eſſe ſine leonibus.2.Par.4.a.

Gre.ho.7.& ſ.Eze. ho.21.

Grauiores cogitationes.

Boues arantes. Iob. 1. c. dici poſſunt grauiores noſtræ cogitationes,quę dum cor ſtudioſa exercitatione conficiunt, vberes profectuum fructus reddunt. Vel ſunt cogitationes charitatis, quibus prodeſſe alijs conamur, quum fraterni cordis duritiam prædicando ſcindere cupimus.

Gre.2.mor.33.

Quinque ſenſus.

Boues quinque,deſignare poſſunt quinque ſenſus.Exo.22.a. Quos etiam deſignant quinque iuga boum.Luc.14.d.quia circa terrena verſantur,vt boues verſant terram.

Aug.de verbis Domini.ſer.33.

Fidelis cadens in peccatum. Stultorum vecordia.

Bos cadens in ciſternã,deſignare poteſt fidelem in peccatum lapſum:vel ſimplicem,qui audiens quod nondum capere poteſt, in errorem incidit.Eundem deſignat bos errans, vel ſub onere iaciens.Exo.20.c.21.d.23.a.Deut.22.a.Iob.1.c.Pſal.8.49. Iſa. 66.a. Deſignat etiã bos, ſtultorum vęcordiam. Prou.7.d.Statim eam ſequitur,quaſi bos ductus ad victimam.Et vaccę populorum, ſunt ſimplices, quos decipiunt hęretici. Pſalmo 67. Et bos quem mactauerunt Prophetæ Baal. 3. Regum 18. e. eſt populus reprobus, per Phariſæos & hęreticos deceptus.

Cle.Alex.5. ſtrō. Gre.17 mor.13. Hie.ſ.Pſ.67. Aug.ſ.Pſal.54. 67 106.

Vituli,quos Domino immolare debemus,ſunt tres Nouæ conuerſionis effectus, quaſi vitulus nouellus cornua producens & vngulas: Sacræ religionis profectus, qui eſt vitulus tenerrimus de armento.Conſummatę virtutis affectus,qui eſt vitulus ſaginatus.

Ber.in ſententiis

Elementũ terra

Vacca ob laborem & fœcunditatem,elementum terræ ſignificare poteſt Gen. 15. b. quod etiam ſignificat bouis facies.Ezech.1.c.Cùm ipſe ſit terreus,& terræ cultui ſemper addictus.

Amb.1.de Abr. 8 Geor.Vene.Cant. 1.tomo 7.cap.22.

Caro.

Vacca etiam ſeu vitulus,ſignificat carnem laboribus ſubiectam.Gene.15.b.Leui.1.a.Pſ.50. Iere.50.b.Et caro mactata,vt vacca,eſt offerenda cum cedro, hyſſopo & cocco. Bos etiã eſt ipſum corpus.Deut.28.c.1.Par.13. c.Iob.6.a.21.b.Pſ.143.Eccl'i. 48.e. Ion. 3.c. Vitula non aſſueta iugo,caro bruta & vitioſa.Deut.21.a.

Ori.ſ.Leui.ho.1. Iſych.ſ.Leui.1. Gre.6.mor.25. Rup.1.ſ.Deut.7.

Vis concupiſcibilis. Deſideria terrena.

Bouis facies in anima,dici poteſt vis concupiſcibilis.Ezech.1.c.Et vituli clauſi domi.1. Re. 6.a.ſunt deſideria terrena,quę foras prodire prohibentur.Et vitulos tollit, qui de eo extollitur,quòd compreſſi motus laſciuiæ,ad mentem reducuntur.1.Reg.14.c.Et vitulum in manu habens Samuel,deſignat Ioannem Baptiſtam,per abſtinentiam carnem mactantem: vel deſignat imitantem Chriſti paſſionem. 1. Reg.16.a. Et vitulus comedens fœnum,eſt humani fauoris appetitus,carnalem & temporalem gloriam ambiens.Pſal.105.

Amb.de virgi.3. & 2.de Abra.8. Ori.ſ.Eze.ho.1. Gre.ſ.1. Reg.6.14. 16.& ho.37. Ricar.de S.vict.de ſomni.Nabuch.40

Incontinentes & ſuperbi. Superbia. Vitia. Motus beſtiales Conſilium ad libidinem. Libido. Voluptates. Curioſi.

Vituli quos non accipit Deus, ſunt incontinentes & ſuperbi. Pſa. 49. Et vitulus ac taurus interdum ſignificat ſuperbiam:& vitulum immolat,qui ſuperbiam vincit 1.Reg.14.d.3.Reg. 18.e.Et boues macilentę,ſunt vitia.Gen.41.a. Boues etiam ſunt motus beſtiales.Exod.9.d. Et boues Amalecitarum, ſunt conſilium fraudulentum, quod de exemplo veterum carnis voluptatem ſuggerit,qui videlicet inter carnis opera Deo placuerunt. Vitulus etiam eſt libido, & ipſi libidinoſi. Et vitulus de medio armenti deſignat voluptates.1.Reg.15.a.2.Reg. 6.b. Pſ.

Hie.ſ.Pſ.49. Ori.ſ.Exo.ho.9.& ſ.Nume.ho.27.& ſ.Rom.12. Greg.7.mor.15.& 23.mor.3.& ſ.1. Reg.14.

Geor. Vene. Can. 2 tomo 3. cap. 8. Gre. ſ. 1. Reg. 15. & 33. mor. 18. Hie. ſ. Amos 6. Aug. ſ. Pſ. 28. Hie. ſ. Hoſe. 4. Euch. ſer. ſpiri. 5. Arno. ſ. Pſ. 21. Aug. epiſt. 120. ap. 14. & ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Pſ. 21. & ſ. Iſa. 34. & ſ. Ho. 10. Gre. 35. mor. 6. Hie. ſ. Amos 4. Rup. ſ. Hoſe. 10. & ſ. Amos 4. Baſil. & Arno. ſ. Pſal. 23. Aug. ſ. Pſ. 61. 73. Hie. ſ. Hoſe. 8. 10. & ſ. Amos 4. Hila. ſ. Pſ. 67.

49. Pro. 7. c. Hoſe. 12. d. Amos 4. a. 6. b. Et vitulus Libani, deſignat ſuperbos mundi. Pſ. 28. Boues etiam dicuntur terrenis curis implicati, quia boues verſant terram. Exod. 22. a. 34. c. 3. Re. 19. d. Lucæ 14. d. Et vacca laſciuiens, aut percuſſa æſtro, deſignat eos, qui ſine fræno tranſgrediuntur diuina præcepta, pleni vitiis carnalibus. Hoſe. 4. d.

Sacerdotes Iudæorum. Hæretici. Principes mali.

Tauri pingues circundantes Chriſtú, erant ſacerdotes Iudæorum contra Chriſtum in paſſione inſurgentes, & etiam hæretici contra eccleſiam. Dicuntur autem tauri propter ſuperbiam. Pſ. 21. 67. Eccl'i. 38. c. Ezech. 39. e. Iob. 41. b. Demú tauri dicuntur principes mali. Iſ. 34. b. Et vitula docta diligere trituram, quod dictú eſt de Ephraim. Hoſe. 10. c. deſignat contentioſos hæreticos. Et vaccæ pingues, ſunt hæretici. Amos 4. a. Bos cornupeta, eſt habens potentiam ad nocendú. Exod. 21. d. Et bos carpens herbas vſque ad radices. Num. 22. Iſa. 11. b. deſignat diabolum. Iob. 40. b. Dani. 4. e. f. Vaccæ Bethauen, erant pontifices Iudæorú in templo. Hoſe. 11. a. Qui & vaccæ pingues in monte Samariæ. Amos 4. a. Peculiariter autem Caiphas & Annas. Dicuntur autem ibi ad literam, vaccæ pingues, ſacerdotes idolorum, colentes vitulos.

Diabolus.

Vitulus conflatilis, idololatriam ſignificat. Exod. 3. a. Et vitulus Libani, vbi verenda vituli offerebantur Veneri. Pſ. 28. Deſignat etiam vitulus conflatilis corpus malorum: & vt Moſes contriuit vitulum, ita deſtruendú eſt corpus malorum, vt conuertantur. Poteſt etiam deſignare diabolum. Et vituli Samariæ, ſunt terreni ſenſus hæreticorú. Hoſe. 8. b. Et dicuntur eſſe ex Iſrael, quia ipſi adinuenerunt ſibi vitulos in Deos. Et hæretici fabricarunt ſibi errores non acceptos à Philoſophis. Et boues quibus immolant hæretici, ſunt errores eorum. Hoſe. 12. d. Vaccę populorum indicare videntur idola Samariæ. Pſalmo 67. Vaccæ quoque Bethauen dicebantur vituli, quos colebat Iſrael: & deſignat errores hæreticorum. Hoſe. 10. b. Boues hæreticorum dicuntur craſſæ: quia ipſi hæretici ſtudent diuitiis, quibus impinguantur. Pſalmo 143.

Idololatria. Errores hæreticorum. Diabolus.

Amb. prol. de ſpiri. Hie. ſ. Iere. 31. Hie. ſ. Iſa. 27.

Taurus patris Gedeonis. Iudi. 6. e. typus eſſe poteſt Gentilitatis.

Gentilitas.

Iuuencus indomitus, dicitur is, qui flagellis Domini non emendatur. Ierem. 31. c.

Obſtinatus.

Vitulus, qui paſcetur in vinea Hieruſalem. Iſa. 27. c. deſignabat exercitum Romanorú, qui venit ad deſtruendam Hieruſalem.

Exercitus Romanus.

Vitulus poteſt ſignificare quicquid in terris amabile eſt, quod offerendum eſt Deo. Gen. 18. a.

Lyra. ſ. Ioan. 2.

Boues, qui vendebantur in templo. Ioan. 2. c. ſunt laborantes in miniſterio prælatorum, vt promoueantur, licèt indigni: ideo meritò eiiciuntur.

Miniſtri prælatorum.

Vitulus conciſus in duas partes, inter cuius diuiſiones fiebat tranſitus, ſignum erat fœderis. Iere. 34. d.

Fœdus.

Lyra. ſ. Pſ. 21.

Taurus dici poteſt diues. Pſ. 21. Tauri pingues obſederunt me. Iſa. 34. b. Ezech. 39. c.

Diues.

Boſes.

BOſes, id eſt cœnú, aut in ipſo flos, ſiue in ipſo reſpiciens, vel in primatu: nomen ſcopuli. 1. Reg. 14. a. typus eſt concupiſcentiæ, quæ primatum tenet in peccando.

Boſphorus.

Hier. ſ. Abdi. Rup. ſ. Abdi.

BOſphorus eſt fretú anguſtum in Thracia, & oſtium Ponti: videtur poni Abdi. g. vt cunctos terminos remotos ſignificet. Et quia eſt ad Aquilonem, deſignat infideles: qui poſſident ciuitates Auſtri, quando conuertuntur.

Infideles.

Boſor.

BOſor, id eſt, munitio, vel vindemia, ſiue ablatio, vel prohibitio, aut in anguſtia, vel in tribulatione: ciuitàs Moabitarum. Deut. 4. g. Ioſu. 20. c. Mach. 1. c. Fuit ciuitas fugitiuorú in tribu Ruben.

Boſra.

Hiero. ſ. Iſa. 34. & ſ. Amos 1.

BOſra idem interpretatur, quod Boſor: eſt Boſra eadem quæ Idumęa, vel ciuitas eius. Geneſ. 36. c. Ioſu. 20. c. Iſa. 34. b. 63. a. Iere. 48. d. 49. a. Amos 1. d. Iuxta Hieronymum interpretatur munita, atque circundata, ſiue firmata, deſignans orbem terrarum Domini volútate ſolidatum: vel Romam.

Orbis terrarum. Roma.

Hie. ſ. Iſa. 63. Cyril. epiſt. 39.

Quum dicitur. Iſa. 63. a. Veniſſe Chriſtus de Boſra tinctis veſtibus, Boſra non ſignificat carnem, quæ eſt בשר ſed ſcribitur בצרה: quod interpretatur firma atque munita: & accipi poteſt pro Hieruſalem, quæ firmiſſimis muris fuit antè circundata, in qua paſſus eſt Chriſtus. Vel pro inferno, vbi clauſæ ſunt animæ mortuorum. Vel deſignatur caro Chriſti tincta ſanguine.

Hieruſalem. Infernus. Caro Chriſti.

Botrus, Racemus, Vua.

Amb. 1. de fide. 9. et ſe. 72. & ſ. Luc. 6. Ori. ſ. Gen. ho. 17. ſ. Nume. ho. 16. Aug. ſer. 100. Iſych. ſ. Leui. 25. Ori. ſ. Cant. ho. 2.

BOtrus, eſt racemus vuarum, & aliquando alterius rei: Vuæ autem ſunt ipſi fructus vitis, hoc eſt, grana, quæ ſunt in botro. Indifferenter autem ſumuntur vua & botrus.

Botrus, quem portabant exploratores in vecte. Num. 13. c. deſignat Chriſtum in cruce. Et idem Chriſtus ſignificatur vuis. Gen. 40. b. 49. b. Deut. 22. b. Et ipſe eſt vua primitiarú in ſacramento Euchariſtiæ. Le. 25. a. quæ non colligetur ſeptimo anno: quia poſt hanc vitam nõ ſuſcipietur ſacramentaliter. Has vuas non colligunt de ſpinis. Luc. 6. g. Et botrùs Cypri de

Chriſtus.

vineis Engaddi, dicitur Chriſtus in hac vita, ſiue botrus ſit vua florida dans odorem iis, qui incipiunt: ſiue ſit arbor habens vim calefaciendi, quia ipſe calefacit in amorem Dei: Cant. 1. d. Dicitur etiam Chriſtus botrus Cypri, ſecundum quòd habet zelum amoris ad eradenda vitia infuſione vini: & qui eius zelum imitatur, eſt illi botrus Cypri, ſed in vineis Engaddi, vbi oritur balſamum: quia zelus eſt cum oleo compaſſionis.

Ber. ſ. Cant. ſer. 44.

Antiqui Sancti & Prophetæ. Doctrina legis. Iudæi puniendi. Peccatores.

Botri erant antiqui Sancti, & Prophetæ, quos non potuerunt colligere Iudæi, ſed collegerunt eos pauperes, hoc eſt, fideles Eccleſiæ. Leu. 19. b. Deſignant etiam doctrinam Legis non intellectam à Iudæis, ſed relictam eccleſiæ. Botri etiam vindemiandi, erant Iudæi puniendi in deſtructione Hieruſalem. Apoc. 14. d. Et generaliter peccatores.

Iſy. ſ. Leu. 19. Rup. 4. ſ. Apoc. Areta. ſ. Apo. 14.

Fidelis non peruerſus. Senſus myſtici.

Racemus relictus à vindemiatoribus, eſt fidelis relictus in eccleſia, quem hæretici peruertere nequiuerunt. Abdiæ. b. Mich. 7. a. Sunt etiam ſenſus myſtici: qui non ſunt relicti Iudæis.

Hie. ſ. Abdi. Rup. ſ. Abdi.

Patres incipientis Eccleſiæ. Perfecti.

Vuæ in deſerto, erant patres incipientis eccleſiæ. Hoſe. 9. c. Vuæ etiam dicuntur perfecti. Gen. 40. b.

Hie. ſ. Hoſ.

Opera. Iuſtitia. Virtutes.

Botri, interdū dicuntur fructus animæ, hoc eſt, opera, ſiue ſint maturi, ſiue acerbi, aut amari. Deu. 32. c. Can. 7. c. Ecc. 39. c. Iſ. 65. d. Mich. 7. a. Apoc. 14. d. Et botrus in flore, eſt operatio bona inchoata. Iob 15. d. Ipſa quoque iuſtitia eſt botrus: & vuæ ſunt fructus iuſtitiæ: & opera virtutum ſunt vuæ gratæ Deo, quas expectabat vt faceret vinea. Iſ. 5. a.

Gre. 12. mor. 16. Hier. ſ. Iſ. 5. Euch. 4. in Iſa. & ſor. ſpirit. 4.

Concupiſcentia. Peccata. Praua intelligentia ſcripturarū.

Vua, eſt actus concupiſcentiæ. Deut. 32. c. Et dicitur vua fellis: quia ducit ad amaritudinem inferni: & vua acerba & malitia eius, qui non obliuiſcitur poſteriora, nec appetit priora. Item peccata & praua intelligentia ſcripturarum, vuæ acerbæ ſunt. Ier. 31. c. Ezec. 18. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 8. & 11. mor. 16. Eu. ſor. ſpirit. 4.

Brabium.

BRabium eſt, quod datur victori in præmium. 1. Cor. 9. d. Philip. 3. c. ſumitur pro præmio æternæ fœlicitatis.

Brachium, Lacertus.

BRachium eſt pars humani corporis coniuncta humeris, in cuius extremo, eſt manus quo inſtrumento opera, & labores exercemus.

Virtus gubernatiua Dei. Diuinitas in Chriſto. Chriſtus aut virtus eius. Dona Spiritusſancti. Sacra ſcriptura. Virtus miraculorum.

Brachium ſecundùm metaphoram ponitur in Deo, & poteſt ſignificare virtutem eius gubernatiuam: & etiam diuinitatem in Chriſto. Iſ. 53. a. Et brachium excelſum Dei dicitur ipſe Chriſtus, aut virtus eius, quæ operata eſt redemptionem in paſſione. Et brachia Ioſeph, eādem virtutem ſignificare poſſunt. Gen. 49. c. Exo. 6. a. 15. b. 3. Reg. 8. c. Iob 40. a Pſa. 43. 70. 76. 78. 88. 97. 135. Sap. 5. c. 11. d. 16. c. Eccl. 36 a. Iſ. 30. g. 33. a. 40. b. 48. c. 51. b. 52. c. 59. d. 62. c. 63. b. Ier. 27. a. 32. c. Eze. 4. b. Dan. 10. a. Hoſ. 11. a. Ioā. 12. f. Luc. 1. e. Brachia ſempiterna Chriſti, dici poſſunt dona Spiritusſancti. Deu. 33. d. Item ſacra ſcriptura. Cantic. 8. b. Deſignatur etiam virtus miraculorum.

Arn. ſ. Pſ. 135. Cyri. 8. ſ. Ioan. 22. Fulg. ad Timū 3. Aug. de aſcen. din. & ſ. Ioan. tract. 53. Hie. ſ. Ier. 27. Caſſia. lib. 8. cap. 8. Gre. 32. mor. 5. Rup. 2. ſ. Deut. 20. & ſ. Can. 7. & ſ. Hoſ. 10.

Sancti.

Brachia Dei, quæ iudicabunt populos, dici poſſunt ſancti, in quibus, aut cum quibus Deus iudicabit mundum. Iſ. 51. b.

Hie. ſ. Iſ. 51.

Deus.

Brachium etiam noſtrum dicitur Deus, quum præſtat nobis auxilium. Iſ. 33. a.

Eccleſia. Proximus.

Brachium interdum dicitur Eccleſia, quæ & brachium eſt hæreticorum: cuius carnem hæretici vorant, quum eius fideles in errorem inducunt. Iſ. 9. d. Vbi etiam ſignificatur proximus, ſicut Dan. 11. c. Hoſ. 7. d.

Hie. ſ. Iſ. 9.

Apoſtoli & prædicatores.

Brachium etiam legens ſpicas, ſunt Apoſtoli & prædicatores aliquos ex Iudæis ad fidem conuertentes. Iſ. 17. b. 51. b.

Hie. ſ. Iſ. 17.

Opera. Vis operandi.

Brachium interdum ſignificat opera: & ipſam vim operandi: & ponitur aliquādo in ſignū laboris & afflictionis. 2. Reg. 22. c. Iob 18. c. 26. a. 31. c. 40. a. Pſ. 9. 17. 36. Prou. 31. c. Cant. 8. b. Eccleſiaſt. 7. d. 21. d. Iſ. 17. a. 44. b. Eze. 13. c. Proiicit illud brachium Deus, quum mala ſunt opera Mal. 2 b Brachium dextrum hoſtiæ eſt ſacerdotis: quia habet meritum bonorum operum eorum, quos ad opera dextra conuerti fecit. Et etiam vt aptus ſit & armatus ad pugnandum contra diabolum: & vt, quod mente conceperit, exemplo probet. Et brachia ſtatuę. Dan. 2. c. deſignant actionem: & ſunt argentea, quum actio eſt diſcreta.

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. & ſ. Leu. ho. 5. Amb. de Iſaac. 8. Gre. 14. mor. 8. Hil. 2. Allego. Hie. de veſt. ſacer. Rica. de S. Vi. de ſomnio Nabu. 25.

Brachiū, quod pertinet ad ſacerdotes, dicitur ſeparationis, quia qui ſeparantur ad Deum, nil commune habere debent cum mundo: & vt opera ſacerdotis comparatione virtutū eius, a cunctis hominibus ſeparata ſint. Et quia debet virtutis ſtudium non ſibi anima tribuere, ſed auferre à ſe, & ad Deum autorem referre.

Ori. ſ. Leu. ho. 1. Hie. de veſt. ſacer. Ph. 2. alleg.

Facultas ſacrificandi. Dignitas.

Brachium Eli, & brachium domus patris eius præciſum, deſignat facultatem ſacrificandi à pontificibus & ſacerdotibus veteris legis ablatā: 1. Reg. 2. f. Mal. 2. a. Vbi etiam ſignificatur ipſa dignitas.

Gre. ſ. 1. Reg. 2.

Violentia tyrannidis. Vis diaboli. Antichriſtus.

Brachium quandoque ſignificat violentiam tyrannidis, & poteſtatis temporalis: & vim diaboli. Iob 35. c. Pſ. 9. 36. 43. 2. Par. 32. b. 1. Eſdr. 4. d. Eccl. 28. d. Iſ. 9. d. Ier. 17. a. 48. d Ezec. 22. b. 30. f. 31. g. Hoſ. 7. d. Zac. 11. d. Mal. 2. a. Et brachium excelſum erit Antichriſtus ſuperbus, qui confringetur. Iob 38. b.

Aug. ſ. Pſ. 36. Gre. 29. mor. 5.

Fortitudo ſeu fulcimentum.

Brachium ponitur interdum pro fortitudine, aut fulcimento: vt qui ponit carnem brachiū ſuum. Ier. 17. a. Pſ. 17. Et brachium paſtoris mali, eſt poteſtas Antichriſti. Zac. 11. d.

Hie. ſ. Zac. 11.

Diſcipuli hæreticorum.

Lacerti pupillorum comminuti à Iob, ſunt diſcipuli hæreticorum conuicti ab eccleſia. Iob 22. b.

Gre. 16. mor. 4.

Glo.ord.ſ.2.Par.9. — *Solatia diuinæ gratiæ.*

Brachiola ſolij Salomonis.2.Par.9.c.deſignant ſolatia diuinæ gratiæ: quæ Eccleſiam prouehunt ad regnum cæleſte.

Lyr.ſ.Dan.11.

Brachia Auſtri.Dan.11.c.dicuntur fortes milites regis Ægypti.

Glo.int.ſ. Deu.33. — *Vindicta.*

Brachium aliquando ſignificat vindictam.Deut. 33.e. Subter brachia ſempiterna.Ier.21.b.32.d.Eze.4.b.20.c.Vbi deſignatur poteſtas Chriſti,qua bonos liberat,malos damnat.

Bractea, vide Lamina.

Branchia.

Ari.2.de hiſt.animal. 13. *Glo.ord.ſ.Tob.68.* — *Nequitia diaboli.*

BRãchiæ ſunt in piſcibus pulmone carentibus,quibus humorem reddunt,quem ore acceperint.Per branchias accepit Tobias piſcem.Tob. 6. a. Poſſunt autem ſignificare nequitiam diaboli,quam apprehendit Chriſtus.

Breuis, *Abbreuiare.*

BReue dicitur,quod eſt longo contrarium,ſiue ſit in tempora,ſiue in magnitudine.

Hie.ſ.Iſ.29.

Breue tempus appellat Iſaias, & alij prophetæ, à ſuo tempore vſque ad aduentũ Chriſti,& conuerſionem gentium ad comparationem videlicet æternitatis.Iſa.29.f. Ad id faciunt abbreuiatæ hebdomadæ.Dan.9.f.

Ori.ſ.Rom.9. *Hie.ſ.Iſ.10.* *Idacius aun.varima.* — *Incarnatio.* *Præceptum charitatis.* *Symbolum fidei.*

Breuiatum verbum,quod fecit Dominus,dici poteſt, quia venit Verbũ Dei in carne mortali in nouiſſimo tempore breui.Iſ.10.f.Vel dicitur,quia multi ſunt vocati,pauci verò electi. Vel quia latitudo præceptorum legis,reducta eſt ad præcepta charitatis. Vel quia fides ſymboli paucis nexa eſt ſermonibus.Rom.9.f.

Hie.ſ.Iſ.28. — *Repẽtina punitio.*

Abbreuiatio , quam facit Dominus , eſt repentina punitio adueniens malis , quando non ſperabatur.Iſ.28.f.Sic dicitur in breui exardeſcere ira Dei.Pſ.2.

Hie.ſ.Iſ.30. — *Doctrina euangelica.*

Breuis aqua quam dat Deus.Iſa. 30. e eſt doctrina euangelica duobus præceptis charitatis abbreuiata.Vel eſt breuis conſolatio,quæ recipitur in hac vita.

Hie.ſ.Iſ.59. — *Conſolatio breuis.*

Non eſt abbreuiata manus Domini ad redimẽdum:quia copioſa eſt apud eum redemptio. Iſ.50.a.59.a.Mich.2.b.

Hie.ſ.Iſ.28. — *Anima.*

Breue pallium non potens vtrumque operire.Iſ. 28. f. Eſt anima non potens ſimul Deum & diabolum in ſe recipere.

Ori.ſ.Mat.ho.29. *Hie.ſ.Mat.24.*

Breuiati dies Antichriſti,deſignant præciſionem errorum à dogmatis veritatis.Mat. 24. b. Marc.13.c.Apoc.17.c.Dicuntur autem breuiari non menſura,ſed numero.Et laus impiorum dicitur breuis.

Breues dies hominis,& breuis finis eſt in hac vita.Iud.7.d.Iob 10.d.13.d.14.a. 16.d.17.a.Sapien.15.b.Eccl.10.b.1.Cor.7.e.

Breuis numerus filiorum Iſrael.Pſ.104.ad paucitatem electorum referri poteſt:quia multi ſunt vocati,pauci verò electi.

Glo.int.ſ.Iſ.37.

Breuiata manus aliquorum dicitur,quum eorum imminutæ ſunt vires. Iſ.37.c.

Bruchus.

BRuchus eſt de genere locuſtarum,minus ſaliens , quàm locuſta , eſtque vorax,magnum habens ventrem.Numeratur inter munda animalia.Leu.11.c.

Iſyc.ſ.Leu.11. — *Conuerſantes cũ peccatoribus.*

Bruchus deſignare poteſt eos,qui conuerſantur cum peccatoribus,ſed non eos imitãtur:vt bruchus eſt inter locuſtas.Leu.11.c.Nah.3.d.

Hie.ſ.Nah.3. *Gre 33.mor.33.* *Rup.ſ.Nah.3.* — *Gula.* *Homines terreni.*

Bruchus,vt eſt vorax,ac penè totus venter, gulam ſignificare poteſt.2.Pa.6.e.Pſ.104. Ier. 51. b.Iocl.1.a. 2.f.Na.3.d. Deſignat etiam homines terrę deditos , ſententię leuitate huc illuc diſcurrentes.

Hie.ſ.Ioel.1. *Rup.ſ.Ioel.1.* — *Imperium Græcorum.*

Bruchus comedens reſiduum locuſtæ.Ioel.1.a.deſignat imperium Græcorum , quod diu afflixit Iudæos.Et inter affectus,deſignat timorem deuorantem radices ſapientiæ.

Bubalus.

Ariſt.de part.animal.2. *Hier.ſ. Amos 6.* *Rup.ſ. Amos 6.* — *Iudæi.*

BVbalus eſt quadrupes,boui ſimilis,cuius cornua ferè inutilia ſunt:quia feroces & pugnaces belluas fugit:ponitur inter animalia munda:quia ruminat & diuidit vngulã: deſeruit arationi,vt bos.Deut.14.a.2.Reg.6.d.3.Reg.4.c.1.Par.16.a.Amos 6. d Iuxta Hieronymũ ſunt boues ſylueſtres,& indomiti,qui iugum ceruicibus non recipiunt : & propter ferocitatem nolunt terram vomere ſcindere.Dicitur de Iudæis indomitis & induratis.

Bubo.

Glo.ord.ſ.Leu. 11.

BVbo,eſt auis nocte volans & vlulans:numeratur inter animalia immunda. Leuit.11.c.Significat libidinoſos nocte quærẽtes voluptates:& eos,qui lucẽ Euãgelij capere nequeũt.

Buccella.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Aeternitas Chriſti.*

BVccella eſt fructum panis,aut alterius rei eſculentæ,quantum videlicet vno morſu accipitur,dicta Bucca,quaſi buccam impleat.

Buccella,quia rotunda,æternitatem Chriſti ſignificare poteſt. 1. Reg. 2. g. Et quidem torta panis à nobis offerri & non buccella poteſt:quia qui paſſionem Dominicã imitari moriendo,ſiue carnem affligendo poſſumus:æternitatẽ verò in nobis , quam præſentemus eius conſpectui,non habemus.Et buccella panis nobis in perfectione deſiderij eſſe,non torta panis debet:quia , qui humani generis redemptorem temporaliter ſequimur,in ſuperna patria non mortalem iam,nec patientem,ſed æternum,atque regnantem poſſidere deſideramus.

Eucharistia. Buccella etiam panis, ſignificare poteſt Euchariſtiam.1.Reg.2.g.Iob.31.b. Glo.ord.ſ.1.Reg.2

Roboratio infirmorum. Buccella panis interdú roborationem infirmorum ſignificat: & conſolationem in tribulatione.Geneſ.18.a.Ruth 2.c.3.Reg.17.b.Pſal.147.Prou.17.a. Hila.ſ.Pſ.147.

Opera cum fide. Buccella panis quá petebat Elias à vidua Sareptana, deſignare poteſt opera cum fide, quæ exigit Chriſtus ab anima.3.Reg.17.b. Glo.ord.ſ.3.Re.17

Molles ficàs Deus duros. Sicut buccellas mittit Deus chryſtallum, quum induratos in peccatis molles reddit, & capaces diuinę gratiæ: adeò vt cibum etiam aliis præſtare valeant, vt Paulus.Pſal.147. Aug.ſ.Pſ.147.

Res vilis. Buccella interdum pro re vili ſumitur. Prouerb. 28. c. Iſte pro buccella panis deſinit veritatem. Greg.Vene.Can.1. tomo 7.cap.20. Glo.inte.ſ.Pro.28

Buccella, poſtquam introiuit diabolus in Iudam.Ioan.13.c.eſt demonſtratio fictionis & ingratitudinis ipſius Iudæ: qui per beneficia magis exaſperatus eſt. Glo.ord.ſ.Ioan.13

Buccella ſicca cum gaudio, deſignat parua opera cum charitate.Pro.17.a. Beda ſ.Pro.17.

Buccina, vide Tuba.

Bulla.

BVlla eſt ornamentum colli: & erant etiam bullæ ornamenta collium regalium camelorũ Zebee & Salmana.Iudi.8.a.

Bullire, quære Feruere.

Burdo, vide Mulus.

Butyrum.

BVtyrum eſt pinguedo lactis. Gre.15.mor.9.

Miſterium incarnationis. Butyrum, quum ſit ex carne, deſignare poteſt myſterium incarnationis Chriſti. Iob. 20. c. Vbi dicitur contra hypocritam, Non videat riuulos fluminis torrentis mellis & butyri.

Natura humana. Deſignat etiam butyrum naturam humanam ſine peccato, ſine corruptione & duritie caſei: quale butyrum comedit Emanuel.Iſa.7.c. Ber.ſer.2.de adu.

Doctrina euangelica. Sensus rudes literæ. Doctrina minorum. Butyrũ ſignificat ſublimiores ſenſus in litera contentos, & euangelicam doctrinam.Gene. 18.b.Deute.32.c.Iudi 5.d.Iob.20.c.29.a.E diuerſo etiam poteſt ſignificare ſenſus rudes literæ, quibus paſcuntur Iudæi.Iſa.7.d.Et doctrinam exhibitam minoribus.Pro.30.d.Vbi etiam deſignat vbertatem internæ pinguedinis. Ori.ſ.Iſa.ho.2. Beda ſ.Gen.18. Hie.ſ.Iſa.7. Gre.13.mor.11.12. Beda ſ.Pro.30.

Diuina cõſolatio. Fides et charitas. Butyrum præterea, poteſt diuinam conſolationem ſignificare. Et pinguedinem fidei, & charitatis.Deut.32.c. Glo.inte.ſ.Deu.32

Bona opera. Significat etiam pinguedinem bonorum operum, quibus paſcitur Emanuel, & refrigeria data prædicatoribus.Gene.18.b.Iſa.7.c.Iob.29.a.Prou.30. d. Vbi etiam deſignat gratum reſponſum, bonis verbis elicitum. Ori.ſ.Iſa.ho.2. Beda ſ.Pro.30.

Buxus.

BVxus, eſt arbor ſylueſtris, ſemper virens, cuius folia ſimilia ſunt foliis myrti: non in altum eleuatur, nec fert fructum aptum ad cibum: eius lignum deſeruit ad multa inſtrumenta: eſtque imputribile. Vnde ſcribi iubet Deus ſuper buxum, quum vult oſtendere id, quod prophetatum eſt, firmum eſſe, & minimè delendum Iſa.30.b. Hier.ſ.Iſa.30.

Gẽtiles insignes. Buxus deſignat inſignes viros Gentilitatis ad fidem venientes.Iſa.60.c.vbi Septuaginta dicunt, pinus. Hier.ſ.Iſa.60.

Iuniores fideles. Deſignat etiam eos, qui intra eccleſiam adhuc ex ætatis infirmitate bona opera ferre non valent, ſed tamen parentum fidelium credulitatem ſequentes, fidem perpetuæ viriditatis tenent. Gre.ho.20.

Buzi.

Hæretici. BVzi, id eſt, contemptus, ſiue deprædatus: pater Ezechielis Prophetæ. Ezechiel. 1.a. figura eſſe poteſt hæreticorum contemnentium Chriſtum. Ori.ſ.Ezech.ho.1.

Deus Pater. Vel eſt typus Dei patris, quem hæretici contempſerunt, vetus Teſtamentũ negantes: cuius filius eſt Ezechiel, id eſt, Chriſtus Dei virtus, & Dei ſapientia. Hie.ſ.Ezech.1.

Populus Iudæorũ. Poteſt etiam ſignificare populum Iudæorum deſpectum à Deo: ex quibus eſt Chriſtus ſecundum carnem. Gre.ſ.Eze.ho.2.

Arrogantes prædicatores. Buzites Elihu, deſignat arrogantes prędicatores, qui ob arrogantiam contemptibilem reddunt ſuam prædicationem.Iob.32.a. Gre.23.mor.5.

Byſſus.

BYſſus eſt genus lini tenuiſſimi & candidiſſimi, ex quo fit tela tenuiſſima, & candida, quæ byſſus, aut byſſina dicitur.

Caro Chriſti. Byſſina ſtola, qua indutus eſt Ioſeph, carnem Chriſti ſignificare poteſt ſplendentem & immortalem: & firmitatẽ ſplendidiſſimi luminis, quod ex nulla re mortali fit, ſicut byſſus difficilè rumpitur. Idem deſignabit byſſina ſtola Dauid.1.Par.15.d.

Terra. Byſſus quia oritur ex terra, inter quatuor colores, qui ad conſtructionem tabernaculi offerebantur, terram ſignificat.Exo.25.a. Ezech.27.b. Et byſſina fœminalia, deſignant terram, à qua traximus, vnde genitalia nobis tegenda ſunt, quia inde voluptatem ſentimus. Ori.ſ.Exo.ho.13. Hie.de veſte ſacer. Phil de cõgre. ele. Cle. Alex.5.ſtrõ.

Ori. ſ. Exo. ho. 13. Iſych. ſ. Leui. 8. Beda ſ. Pro. 31.

Byſſus retorta, carnem deſignat ieiuniis, vigiliis, & meditationibus maceratá: ſicut maceratur byſſus, vt candorem recipiat. Et byſſina ſtricta, eſt carnis caſtigatio. Exod. 25. a. 26. a. 27. c. 28. e. 35. a. 36. a. 38. b. 39. c. Leui. 8. a. 2. Par. 3. d. 5. d. Pro. 31. c. Ezech. 27. b. d. *Caro macerata.*

Ori. ſ. Exo. ho. 9. Hie. ſ. Ezech. 16.

Byſſus etiam in eiſdem locis ob candorem, & munditiam, virginitatem, caſtitatem, ac vitæ puritatem ſignificare poteſt. Ezec. 16. b. *Virginitas.*

Ori. ſ. Ezec. ho. 6.

Byſſus interdum ſignificat profunditatem ſenſuum ſacræ ſcripturæ. Ezec. 16. b. Et byſſinum cingulum veritatem ſignificat. Exod. 39. c. de qua Ephe. 6. c. Succincti lumbos veſtros in veritate. *Profunditas ſenſuum ſacræ ſcripturæ. Veritas.*

Aug. ſ. Apoc. ho. 17. Aretas ſ. Apo. 17

Byſſinum quandoque ſignificare poteſt iuſtificationes Sanctorum, vt apertè dicitur. Apo. 19. b. Per ſplendorem byſſi, ſplendor virtutum ſignificatur, quibus ſplendor & ſubtilitas contemplationibus diuinarum texitur iuſtificationum. *Iuſtificationes ſanctorum. Virtutes.*

Amb. de Tobi. 20 Philo. de ſomniis.

Byſſus præterea figura poteſt eſſe cæleſtiũ: vt byſſina Thiaria. Exo. 28. g. 39. c. Deſignat etiam contemptum firmum humanorum cum appetitu immortalitatis. *Cæleſtia.*

Glo. ordi. ſ. Luc. 16

Byſſus etiam mollíciei deſeruit: vt qui delicatè & molliter viuunt, byſſo veſtiri dicuntur. Leui. 6. d. Apoc. 19. d. e. Eſter 1. a. *Mollicies vitæ.*

Caath, Caathitæ.

CAATH, id eſt, congregatio ſiue ruga, aut obtuſio: filius Leui, à quo dicti ſunt Caathitæ vna familia Leuitarum, quorum officium, erat portare arcam fœderis tectam humeris ſuis, & alia interiora vaſa tabernaculi.

Ori. ſ. Num. ho. 4.

Caathitæ portantes arcam opertam, deſignare poſſunt credentes, ac per fidem ambulantes, ſimulque bene operantes. Nume. 4. a. *Ambulantes per fidem.*

Ori. ſ. Num. ho. 5.

Poſſunt etiam deſignare angelos cuſtodes, quibus mandauit Deus, vt Sanctos velut arcam Dei portent. *Angeli cuſtodes.*

Cabus.

CAbus eſt ſpecies menſuræ, vt quarta pars cabi ſtercoris columbarum in fame Samariæ vendebatur quinque argenteis. 4. Reg. 6. f. Eſt autem cabus, iuxta Rabi Salomonem, ſexta pars ſati, & decimaoctaua pars Ephi.

Cacabus, Caldaria.

CAcabus eſt inſtrumentum æreum, quo carnes & alia coqui ſolent: differt ab olla, quòd cacabus æqualem habeat ventrem ori, ollæ verò anguſtius eſt os, quàm venter.

Lyra. ſ. Eccl'i. 13.

Cacabus mentes fidelium ſignificare poteſt. 1. Regum 2. c. 2. Par. 35. b. Verùm Eccleſiaſti. 13. a. videtur poni pro potentiori, ſed vili, cùm dicitur, Quid communicabit cacabus ad ollam? *Mentes fidelium. Potentior.*

Cacumen, Culmen, Faſtigium, Vertex.

CAcumen dicitur ſuprema pars montis, aut domus, vltra quam non eſt quò aſcendatur.

Glo. ord. ſ. Gen. 8.

Cacumina montium, ſublimiorem perfectionis gradum deſignare poſſunt, quæ apparuerunt decimo menſe poſt diluuium, hoc eſt, per obſeruationem decem præceptorum. Gen. 8. a. Exo. 19. d. *Sublimior gradus perfectionis.*

Glo. int. ſ. Gen. 28.

Cacumen ſcalæ, quam vidit Iacob. Geneſ. 28. c. Chriſtum, aut eius diuinitatem ſignificare poteſt. *Chriſtus.*

Culmen ſeu tectum domus, protectionem à periculis, & requiem à laboribus deſignare poteſt. Gen. 19. b. 2. Reg. 18. f. *Protectio.*

Hie. ſ. Hoſe. 9.

Cacumen ficus. Hoſe. 9. c. Principium eccleſiæ ſignificare poteſt. *Principium eccleſiæ.*

Glo. inte. ſ. Gen. 11

Culmen turris Babylonis, quod nitebantur perducere ad cælum, ſuperbiam deſignat. Gen. 11. a. Et cacumen cedri, eſt altitudo ſuperbiæ diaboli. Ezech. 21. a. Et vertex Carmeli, eſt ſuperbia hæreticorum. Amos 1. a. *Superbia.*

Glo. ord. ſ. 2. Reg. 5

Cacumen pyrorum. 2. Reg. 5. d. 1. Par. 14. d. eſt ſublimitas vitę Sanctorum. *Sublimitas vitæ.*

Glo. in. ſ. Eccl'i. 40

Cacumen petræ, ſuper quod ſonant radices immundæ. Eccl'i. 40. c. duritia cordis, quæ ad tempus credit, & in tempore tentationis recedit. *Duritia cordis.*

Glo. int. ſ. Heb. 11.

Faſtigium virgæ Ioſeph. Hebræis 11. d. Chriſtum, vel ſublimitatem regni Chriſti deſignat. *Chriſtus.*

Cadauer.

Gre. 31. mor. 36.

CAdauer eſt corpus animalis mortui.

Cadauer, cui adeſt aquila. Iob. 39. d. corpus Chriſti deſignare poteſt: cui adſunt animæ Sanctorum. Idem deſignare poteſt cadauer leonis, in quo erat fauus mellis. Iudi. 14. b. *Corpus Chriſti.*

Aug. 16. ciui. Dei 24. Gre. 31. mor. 36. Hie. ſ. Iſa. 66.

Cadauera, quæ diuiſit Abrahã. Gen. 15. c. deſignant carnales: ad quos deſcendunt volucres, hoc eſt, dæmones, vt illis paſcantur. Et de his cadaueribus aſcendit fœtor. Iſa. 34. a. Et cadauer bouis, dicitur peccator. Exod. 21. d. Leui. 7. c. 11. a. Et cadauer hominis eſt exiſtens in peccato. Nume. 14. c. Deut. 14. b. 21. a. d. 28. c. Ioſ. 8. f. Iud. 5. c. 19. g. 1. Reg. 17. f. 31. d. 3. Reg. 13. c. 4. Regum *Carnales. Peccatores.*

15. d.1.Par.10.d.2.Par.20.e.Iudith 14.c.Iere.16.a.26.g.33.a.36.g.41.b.Ezec.6.a. Nahum 3.a. Hebræo.3.d Et cadauera d[a]mnatorum,ſunt corpora peccatorũ,quæ torquebuntur in inferno.

Genus humanũ. Cadauer poſitum in ſepulchro Eliſei,deſignat genus humanũ, pro quo mortuus eſt Chriſtus.4.Reg.13.d. *Glo.ord.ſ.4.Re.13*

Diabolus. Cadauer regis Babylonis,ſignificat diabolum in infernum eiectum.Iſa.14.c.e. *Hie.ſ.Iſa.14.*

Corpus Chriſti. Cadauer hominis occiſi inuentum, deſignare poteſt corpus Chriſti, in quod ſacrilegium commiſſum eſt.Deut.21.a. *Rup.1.ſ.Deut.7.*

Cadere, Incidere, Decidere, Ruere, Corruere, Labi, Procidere, Procumbere, Supercidere, Ruina.

CAdere dicitur,qui ab alto non leniter,vt qui deſcendit,ſed impetu quodam ruit. Ruina dicitur excidium, & miſeria, & ſcandalum.Interdum verò cadere eſt contingere.Acto. 1.d. Cecidit ſors ſuper Matthiam. Deficere. Leu. 13. f. Si à fronte ceciderint pili. Humiliari.Gen.17.a.Cecidit Abraham pronus.Peccare.Pro.24.b.Septies in die cadet iuſtus.Interire.Gen.14.b.Terga verterunt cecideruntque ibi.Leu.26.b. Cadent inimici veſtri gladio.

Incarnatio Verbi. Cadit verbum in Iſrael,quum Verbum Dei factum eſt caro.Iſa.9.b. Et procidens Iob in terram.Iob.1.d.deſignat Chriſtum exinanientem ſe vſque ad formam ſerui. *Hie.ſ.Iſa. 9. & ſ. Iob.*

Prædicatio ad gentiles. Cecidit etiam verbum domini in Iſrael,hoc eſt,ad gentilitatem,cui prædicatum eſt. Corruit quoque Iob in terram,quum Chriſtus ſaluandis ſe peccatoribus dedit:dumque eos, qui ſibi iuſti videbantur,deſeruit,hos,qui ſe iniuſtos & fatebantur,& nouerant,aſſumpſit. *Gre.2.mor.30.*

Contemptus verbi Dei. Cecidit prętereà verbum in Iſrael,hoc eſt, ad gentes,vel ad hæreticos: in quibus propter contemptũ ipſius verbi Dei,non dicitur verbum ipſum ſtare , ſed cadere. Sic cecidit ſemen in petroſa loca,vbi non facit fructum.Matt.13.a.Marc.4.a.Luc.8.a.Ioan.12.d. *Hie.ſ.Iſa.9.*

Chriſtus crucifixus. Collabens Dauid in manibus ſeruorum Achis.1.Reg. 21.d.deſignat Chriſtum crucifixum à Iudæis. *Glo.ord ſ.1.Re.21*

Amor Chriſti in Paulum. *Conuerſio peccatorum.* Cadens Ioſeph ſuper collum Beniamin.Gen.45.d. deſignat largitatem amoris Chriſti erga Paulum.Cecidit etiam in collum filij pater.Luc.15.d.quumChriſtus ceruicem peccatoris reflectit ad cælum:& cum iugum ſuaue ſuſpendit ad collum. *Amb.de Ioſeph. 12 & ſ.Luc.15.*

Reuelatio. Cadere dicitur Spiritusſanctus ſuper aliquos, quum venit in aliquo ſigno ſenſibili. Acto. 10.g.Et dicitur cadere manus Domini ſuper Prophetam,cùm illi fit reuelatio.Ezech.8.a.

Cadere in peccatum. *Labi in infernũ.* *Lapſus diaboli.* Cadere abſolute,eſt ſponte peccato conſentire:& à ſtatu virtutis decidere. Et aliquando cadit iuſtus peccando,licèt poſtea reſurgat.Eſt etiam cadere, per obſtinationẽ in infernũ labi.De lapſu in peccatum,aut infernũ,aut de cælo,permixtim intelligi poſſunt hæc ferè loca. Deut.7.c 28.c.32.e.Iudi.21.c.Iob. 30.c.31.c.2. Reg.1.a. 3.g.Pſ.21.26. 36.55. 64. 104. 105. 114. 117.144. Prouer. 4.c.11.a.c.13.c.14.d.17.c.18.b.20.d.24.b.26.d.28.c.30.b.Eccl'i.9.b. 19.a. 29. d.31.d.32.d.Iſaiæ 3.a.8.c.9.b.10.a.14.c.22.g.24.d.31.b.40.g 51.b 61.d.Ierem.6.d.8.b. 20.d. 23. c.25.g.44.c.46.d. Ezech. 18.g.27.f.30.a.Dani. 11.f.Thre.1.c.3.f.Iudith 13.d.Eſter 14.c.Hoſe. 4.a.7.b.5.b.9.b.14.a.d.Amos 3.a.5.a.Nahum 2.b.3.a.Sopho.1.a.2.Macha.12 f.Luc. 2. c. Roman.11.c.14.a.1. Corinth. 10. b. Apocal. 9. a.11. c. *Amb.ſ.Rom. 11. Hila.ſ.Pſ.114. Ori ſ.Pſ.36. ho.4. & ſ.Rom.11. Hiero.ſ.Iſa.14.& ſ.Iere.25. Gre.20.mor.27. Rup.5.ſ.Apoc.*

Vinci à diabolo. *Scandalum pati.* Et cadunt paſtores quaſi vaſa pretioſa,vt confracta non valeant inſtaurari: & quanto antea fuere pretioſiora, tanto maius eorum in confractione fit damnum.Iere.25.g.Amos 8.d.Mich.7.b. Et cadunt ficus in os comedentis. Nahum 3.c.quum fragiles peccando incidunt in poteſtatem diaboli. Cadere in puteos bituminis,eſt vinci à diabolo,& incidere in infernum.Gen.14.b.Et cadere in ciſternam, eſt ſcandalum pati erga profundum ſenſum:& etiam cadere in foueam. Sic cadit aſinus, aut bos in via.Exo.21.d.22.a.Ioſu.7.a.Ier.48.f.Matt.15.b.Luc.6.f.14.a.Et dei[i]ciuntur gigantes in ruinam,quum ſuperbi mittuntur in infernum. Iſa. 26.d. Cadunt,vt vnus de principibus, qui à ſtatu gratiæ decidunt:vt Adam.Pſ.81.Et cadens Miphiboſeth,& factus claudus. 2.Reg.4.b. deſignat lapſum generis humani. Et cecidit tabernaculum Dauid , quando natura humana lapſa eſt à ſtatu innocentiæ per peccatum primorum parentum. Amos 9. c. Corruunt etiam coram hoſtibus,qui conſentiunt tentationibus Diaboli.Leuit.26.c.Num 14.g. 4. Regũ 9.c. 1.Para. 5.d.2.Para.13.d. 25.f.29.b.Decidit manis,qui cadit à plenitudine gratiæ Chriſti. Pſ. 7. Et cadit corona capitis,quum quis decidit à gratia, & virtutibus.Thren.5.c.Sic decidit flos. Iſa.28.a.Et decidunt peccantes ſicut olera herbarum.Pſ.36.89.Cadit apertis oculis ſicut Balaam, qui ſcienter peccat. Num.24.a.Ruina etiam domus ſpiritualis,eſt animæ lapſus.Matt. 7.d.Luc.6 g. Eccl'æ. 4. c. Corruunt in corporibus ſuis fornicantes. Nahum 3. a. quia cum perditione animæ ſuæ,carnem quoque frangunt,cui ſeruiunt: & in cadaueribus ſuis, dicuntur offendere. *Ori ſ.Iere.ho.1. Chr.ſ.Iſ.ioã.ho. 10 Baſi.ſ.Pſ.7.114. Hier.ſ.Iſa.28. Ori.ſ.Pſ.36.ho.1. Gre.27.mor.23. Chryſo.ſ.Gẽ.ho.6 Hie.ſ.Nahum 3.*

Inuolui peccatis. Cadunt peccatores in retiaculum diaboli,quum non reſipiſcentes, magis inuoluũtur peccatis. Pſ.34.35.140.1. Timoth. 6.b. Ceciderunt in deſerto , qui conuerſationem habuerunt cum Ægyptiis: quia qui vacant operibus tenebrarum, non intrant in terram promiſſionis. Et incidit in latrones, qui venit peccando in manus dęmonum. Luc. 10. c. Idem incidere in manus Saulis,aut inimicorum.1.Reg.27.a.Pro. 6.a.Eccl'i.23. a. Dani. 13. c. Et cadere in gladio,eſt perire per ſuperbiam.Iſa.3.d. *Ori.ſ.Matt.ho.27 & ſ.Iud.ho.34. Amb.ſ.Luc.10.*

Peccare in negligentia. Cadere morticinum ſuper aliquid, eſt ex negligentia peccare. Leuitici 11. f. Et cadit morticinum hominis, quaſi ſtercus. Ierem. 9. f. quum per peccatum homo fit abominabilis Deo.Cadens morticinum ſuper ſementem perfuſam aqua, hoc eſt, ſuper baptizatum , facit *Heſych.ſ.Leui.11*

illam immundam. Si verò ceciderit ſuper ſementem non perfuſam aqua, hoc eſt, ſuper non baptizatum, non polluit eum, quia ille iam iudicatus eſt. Leuitici 11.

Gre.ſ.Ezec.ho.8. Ricar.de S.Vict.de ſecur.confeſſen. 12. Beda ſ.Gen.49. Gre.31.mor.18. & ſ.1.Reg.16. Ricar.de S.Vict.de 12.patriar.82. — *Reuerentia honoris. Perfectio humilitatis. Erubeſcentia peccati. Non aſſequi myſteria.*

Cadere in faciem, reuerentiam dicit, & perfectionem humilitatis: vt cecidit Abraham, & alij. Gen.17.a.44.d.Leui.9.d.Ioſu.7.b.Iudi.13.d.Num.20.a.24.a.1.Reg.20.c.25.d.2. Re. 9.b. 14.c.3.Reg.18.b.4.Reg.4.f.1.Para.21.c.Ruth.2.b.Tob. 12. c. Iudith.13.d.Eſter 16. e.Iob.1.d. Iſa.21.a.Ezech.2.a.9.c.44.b.47.a.Dani.2.g.Lucæ 8. f.17. d.Ioan. 11. d. Cadimus etiam in faciem, quum erubeſcimus: & quum in hac vita, ſuas vnuſquiſque culpas agnoſcit, & eas pœnitendo deflet. Cadentes diſcipuli in faciem, ſunt nondũ aſſequentes myſteria, quæ videbãt. Matth.17.b.Apoc.1.d.Ad tonitruum diuinę vocis cadunt: quia ad id, quod diuinitus inſpiratur, humani ſenſus capacitas ſuccumbit: & niſi humanæ ratiocinationis anguſtia deſerat, ad ſapiendum diuinæ inſpirationis arcanum, intelligentiæ ſinum non dilatat.

Amb.2.de Abr.11 — *Contemptus ſui.*

Cadere etiam in faciem, eſt Chriſti reſurrectionem adorare. Gen.17.a.

Rica.de S.Vict. de ſomnio.Nabuc. 36

Cadere etiam in faciem, eſt illud eſſe, quod in ſe præcipuum, & optimum eſt, alta conſideratione deſpicere: & illud vtique vnum aliis notum facere: & qui velut venerandus apparere conſueuerat, ſe tanquam infimum, & penè vel penitus nihilum reputare. Dani.2.g.

Depreſſio malorum. Perire.

Cadere in faciem, interdum etiã eſt malorum, qui coacti ſubiiciuntur Chriſto: vt Goliath cecidit ante Dauid. 1.Reg.17.f.2.Reg.22.d.Pſal.17.Dani.3.a.

Glo.ord.ſ.1.Re.17. Amb.de ben.patria.7. Ori.ſ.Leui.ho.6.& ſ.1.Reg.ho.1.

Cadere retrò, dicitur in malum, & eſt malorum. Gen.49.c. Boni quidem cadunt, vbi vidẽt: mali verò cadunt in eamala, quæ non vident. Iudith.9.c.Eſter.6.d.Pſal.9.19.Iſ.28.c.Ioan.18. b. Cadere etiam retro vbi cadens non videt, eſt ex hac vita repentè decidere, & ad quę ſupplicia ducatur, ignorare. Et cadens Eli retrorſum, mortem in peccato deſignauit. 1.Reg.4.c.

Gre.ſ.Ezech.ho.9 & 31.mor.18. — *Reſipiſcere.*

Cadere autem retro, in bonum, eſt, quum anima reſilit à voluptatibus, quas ſequebatur, & cùm pœnitendo humiliatur, à mala decidens altitudine.

Beda ſ.Gen.49. Philo.de agricultu. Beda ſ.Gen.49. — *Ceſſatio veteris ſacerdotij.*

Cadens Eli retrorſum de ſella, audita arcæ captura. 1. Reg. 4.c. deſignauit ceſſationem ſacerdotij Iudæorum: quod cognito, legem ſpiritualiter haberi apud Chriſtianos, amplius de magiſterio ſuperbire non potuit. Et cecidit iuxta oſtium, quia impegit in Redemptorem. Vel quia offendit in literam legis, quum non eſt ingreſſus in ſpiritualem ſenſum. Et cadentes aut ruentes ciuitates aut domus, deſignant deſtructionem Iudæę, & Hieruſalem. 1.Par.10.b.Iſa.3. b.25.d.Nahum.3.a.Et corruerunt Iudæi coram hoſtibus, hoc eſt, coram fidelibus. Leui. 26. c. Et ceciderunt muri Hieruſalem aut Synagogæ die, quia apertam lucem accipere noluerunt. Iſa.27.a.iuxta ſeptuaginta. Et ruinę, quibus percutit Deus domum maiorem, ſignificat deſtructionem populi Iſrael: vel percuſſionem hęreticorum, vel principium eccleſiæ. Amos 6.d.Abdi.c. Ruinæ autem Sion reparatæ, deſignant lapſum Synagogæ, & reparationem eccleſiæ. Iſa. 49. c. 51. a. Et cadens paxillus de loco fideli. Iſa. 21. g. Eſt infidelitas ſacerdotum & Scribarum, & ipſius populi. Et cadens tabernaculum Dauid, eſt lapſus Synagogæ. Amos 9.d. Et cadens cedrus. Zachar. 11. a. Et decidit flos, quum periit literalis gloria legis Iudæorum, & regnum, &c. Et ruina magna in populo Iſrael, eſt mors ęterna infidelium Iudęorum. 1.Reg.4.c.Exod.34.b. Fuit etiam ruina Scribarum & Phariſęorum erga Chriſtum. Iſa. 8.c Iob.41.c. Cadentes ſtellæ, ad eundem populum referuntur. Apoc.6.d.

Destructio Iudææ. Hie.ſ.Iſa.25.27. Iſych.ſ.Leui.26. Hie.ſ.Amos 6.9.& ſ.Iſa.49.& ſ.Zach.11. Ber.ho.1 ſ.Miſſus eſt.

Gre.ſ.1.Reg.4. Hie.ſ.Iſa.8. Rup.2.ſ.Apoc. Arno.ſ.Pſal.7. Aug.ſ.Pſal.7.53. — *Inuidia Iudæorũ.*

Incidit populus Iudæorum in foueam, quam fecit, quum volentes perdere Chriſtum, ipſi perierunt. Pſal.7.56.Eccl'tæ 10.b.Eccl'i.27.d.Iſa.8.c. Et quilibet peccator incidit in foueam, quam fecit: quia in operibus manuum ſuarum comprehenditur. Pſa.9. Cecidit ignis de cælo, quum inuidia apprehendit principes Iudæorum, Iob.1.c.

Gre.2.mor.36. Aug.11.ciui. Dei.31. Beda ſ.Pro.24 — *Tribulationes. Peccatũ veniale.*

Cadit iuſtus ſepties, & reſurget. Pro. 24. b. hoc eſt, quotieſcunque ceciderit, non peribit: quod non de iniquitatibus, ſed de tribulationibus ad humilitatem pertinentibus intelligi voluit. Vel dicitur de peccatis venialibus: vnde non dicitur corruere in malum, ſicut impius.

Baſ.ſ.Pſal.44. Tert.adu. Iudæ. Hier.ſ.Iſa.17.26.& ſ.Amos 7. Gre.ſ.1.Reg.14.& 2.mor.38. — *Subuci Chriſto. Cognitio ſui.*

Cadunt populi ſub Chriſtum, quum veniunt ad fidem. Pſalm.17. 44. 71. Et cadunt, qui à peccatis reſipiſcunt, & Chriſtum credentes adorant. Exo. 32.f. Et ruina Damaſci eſt, quum gentiles ad fidem veniunt. Iſa.17.a. Et dicuntur non cadere habitatores terræ, cùm mali non reſipiſcunt, ſed in peccatis perſiſtunt. Iſa.26.d. Ad hæc facit ruina equi & muli, &c. Zach.14.c. Et cadentes ante faciem Ionathæ, ſunt, qui dum bona, quę ſunt in mẽte prædicatoris, agnoſcunt, ſtatum prauitatis deſerunt. 1.Reg.14.b. Et cadunt in gladio, qui conuicti verbo Dei deſerunt errores. Iſa.13.d. Et cadunt inimici coram fidelibus, quum mali ſe eis ſubiiciunt. Leui. 29.a.2.Par.7.a.Iere.18.a. Cadere autem in terram, eſt in ſemetipſo, quàm infirmus ſit, agnoſcere. Iob.1.d.Sapi.7.a.Iſa.14.c. Zach.11.b.Acto.21.

Ori.ſ.Matth.ho.4. Hil.ſ.Matt. Can. 17. Aug.1.q. in Euan. 22. — *Lapſus in diuerſa vitia.*

Cadere in ignem, eſt vel in ignem iudicij incidere, vel vinci à libidine, & adulterari: vel etiam incidere in irã. Matt.17.c.Luc. 9.d Cadere verò in aquam, eſt incidere in mala peſſima huius vitę, quæ aſſimilantur mari, in quo eſt draco: vel eſt labi in ſordes vitiorum, & in voluptates. Vel cadit lunaticus modo in ignem, modo in aquam, deſignans gentiles quoſdam colentes ignem, quoſdam verò aquam.

Hie.ſ.Mat.9. Hil.& Arno.ſ.Pſ.57. Aug.ſ.Pſal.57. — *Malitia Iudæorum in Chriſtum. Ignis inferni. Inordinati affectus.*

Superecidit ignis, quum exarſit malitia Iudæorum in Chriſtum, vt non viderent ſolẽ veritatis. Pſ.57.131. Vel ſupercecidit ignis inferni in eos, qui mittuntur in tenebras exteriores. Vel ignis concupiſcentiæ, ſeu alterius inordinati affectus, impedientes cognitionem veritatis.

Hie.Cypria.ſ.Pſ.89.& ſ.Eccleſiaſt.21. — *Mori.*

Cadere interdum pro mori ſumitur: & cadit iuſtus ad auſtrum, quum moritur in feruore charitatis, & venit ad gloriam. Peccator verò cadit ad aquilonem, dum incidit in pœnas inferni. Eccleſiaſtæ 11.b.Deut.1.c.Iud.12.c.1.Reg.17.g.28.d.2.Reg.5.f.4.Reg.13.c.2.Par.25.c. Pſal.89.

Pſ.89.Eccl.28.c.Idem eſt cadens flos & decidens quaſi folium.Iſ.3.d.10.a.31.d.40.b.g.64.c. Ier.50.c.51.a.Eze.11.b.Hoſ.7.a.Amos 7.d.1.Mach.3.b.4.b.5.g.6.e.7.e.9.e.2.Mach.10.f.Luc. 21.e.1.Cor.10.b.Acto.5.a.28.b.Iac.1.c.

Impingere in Chriſtum.

Cadere ſuper lapidem eſt impingere in Chriſtum,& ipſum contemnere, ac iniuriis afficere. Mat.21.d.Luc.20.c.Qui etiam peccator eſt, & tamen in Chriſtum credit, cadit quidem ſuper lapidem,& confringitur:ſed non omnino conteritur: reſeruatur enim per pœnitentiã ad ſalutem.Super quem verò ille ceciderit,hoc eſt,vbi lapis ipſe irruerit:& qui Chriſtum penitus negauerit:ſic conteret eum,vt nec teſta quidem remaneat,in qua hauriatur aquę puſillum.Idem de lapide cadente ſuper iacientem ipſum in altum.Eccl.27.d.Amos 9.c.

Hie.ſ.Mat.21. Aug.1.q.10 Euã. 50.

Renouatio veteris hominis.

In ruinam & reſurrectionem multorum poſitus eſt Chriſtus. Luc. 2. e. vt videlicet cadat vetus homo,& reſurgat nouus.Vel in ruinam eorum, qui ſtabant peſſimè: in reſurrectione verò eorum,qui ceciderunt.

Ori.ſ.Luc.ho.16. Hie.ſ.Eze.11.

Scandalizari.

Cadit bos,aut aſinus in ciſternam,quum quis ſimplex offenditur, & deuoratur verbi magnitudine,quum tantas opes minime capere poſſit:aut quum quis rudis traditur ad contemplationem:vnde fit,vt rudi & illaborata fide abducatur per occaſionem.Exod. 21. d. Cadere etiam de tecto,eſt per ſcandalum exponentis ſcripturas in errorem incidere. Deu.22. d. Pro. 17.c.Acto.20.b.

Cle. Alex.5.ſtro. Ori.ſ.Mat. ho.29.

Vinci dæmones.

Cadunt inimici coram fidelibus,quum dæmones vincuntur,& confitentur ſe victos. Leu. 26.b.Deut.28.a.2.Par.7.a Ier.18.d Sic corruit auxiliator.Iſ.51.b.Eze.10.b.Cadunt mille à latere,id eſt,libero arbitrio,& decem milia à dextris,id eſt per auxilium diuinum. Pſal. 90. Et ruens Nicanor cum armis ſuis,eſt diabolus victus.2.Mach.15.f.Et Heliodorus. 2. Mach. 3.e. Ioſ 8.e.Ier.40.d.Cecidit etiam Satan de cælo, vt doctor erroris,ne eſſet inter doctores veritatis.Luc.10.c.Iſ 14.c.Et cecidit cedrus.Zac.11.a.Et cecidit Siſara ad pedes Ioelis.Iud.5. d. Et Aethiopes 2.Par.14.d.4.Reg.19.e.Pſ.81.109.Ezec.29.a.32.e.Hab.1.c.Et Babylon.Apo. 14. b. Et Haman.Eſter 7.c.

Iſy.ſ.Leui.26. Aug.ſ.Pſ.81.

Deficere in perſequutione.

Cadunt à latere Chriſti mille,quum tempore grauis perſequutionis cadunt multi,in quibus erat ſpes ſedendi ad iudicandum cum Chriſto.Sed decem millia,hoc eſt,multo plures cadunt à dextris,qui ſtatuendi erant in iudicio à dextris Chriſti, & audituri: Venite benedicti, &c.ſi in gratia perſeueraſſent.Pſ.90.

Aug.ſ.pſ. 90.

Pereuntes hæretici. Non lucentes Sancti nobis. Diuina vindicta.

Cadent ſtellæ de cælo,quum docentes falſa,peribunt in iudicio: vel quum boni perturbãtur in perſecutionibus.Vel quũ Sãcti nobis nõ lucẽt,nobis ab eorũ vita oculos auertentibus. Mat.24.c. Mar.13.c.Apo.6.d 8.c.Vbi cadens ſtella de cælo,eſt diuina vindicta inpeccatores.

Ori.ſ.Mat.ho.30. Amb.ſ.Luc.21. Aug.ſ.Apoc.ho.5 Rup.5.ſ. Apoc.

Seditiones.

Corruens vnuſquiſque ad fratrem ſuum & vir ad virum:Iſ 3.a.Ezec. 4. b. deſignant ſeditiones Hieruſalem, quæ futuræ erant tempore obſidionis à Romanis. Deficientibus etiam pane & aqua eccleſiæ corruit vir contra fratrem ſuum,per diſcordiam & ſchiſmata varia inter ſe introducentibus hæreticis.Leu.26.f.

Hie.ſ.Iſ.3. & ſ. Eze.4. Iſy.ſ.Leu.26.

Victa diaboli aſtutia.

Cadentes muri Hierico ad aduentum Ioſue & arcæ.Ioſ.6.c.deſignant victa diaboli machinamenta in aduentu Chriſti,& diſſolutam ſpem huius ſeculi. Idem deſignant cadentes turres.Iſ. 3.a.8.c.17.a.23.c.24.d.25.d.26.d 30.c.49.e.61.b.Et cadens paries malè fabricatus. Eze. 13.b.21.c.26.c.27.f.31.e.32.c.33.c.36.c.Et cadens domus fundata ſuper arenam. Matt. 7. b.Et cadẽs domus ſupra domũ.Luc.6.c.11.c Et cadentes portæ Iudeæ.Ier.14.a.Ezec.38.g. Iud.8.f. Pſ.143.Bar.4.f.Amos 3.d.6.d.Abdi.e.Heb.11.f.Et corruens Ioram in curru ſuo.4.Re.9.f. deſignat ſuperbos cadere,qui confidunt in virtute ſua.2.Mach.9. b. Et cadens Babylon,eſt deſtructio imperij diaboli.Apoc.18.a.

Ori ſ Ioſ.ho.7. Hie.ſ.Iſ.25. Aug.epiſt.119. Geor.Ven.Cant.3 tom.8.cap.5. Rup.1.ſ. Apoc.

Lapſus hæreticorum.

Cadẽs Ochozias rex Samariæ per cancellos cœnaculi.4.Reg.1.a.deſignat hæreticos, quaſi patentibus & non ſolidis laterum præſidiis,ſemper ad vitiorum infima relabi, dum diuino deſtituti auxilio,ſuæ pertinaciæ faſtu intereunt.Et corruunt præuaricatores in viis Domini, quum hæretici cadunt in ſcripturis ſacris prauè intellectis. Hoſ. 14. d. Dicitur etiam cadere ſuper montes Iſrael.Eze.39.a.Cadit etiam in gladio,qui hæreſes & ſchiſmata facit.Eze.6.c.1. b.26.b.Et cadentes dicuntur adorare idola:quia res illicitas aut hæreſes,non poteſt quis adorare aut colere,niſi cadendo.Dan.3.a.Ma.4.b.Ruinoſa autem in Iſrael ſunt conciliabula hęreticorum:& quæ in eccleſia à virtutis rectitudine deficiunt.Eze.33.e.36.b.

Conciliabula hæreticorum.

Hie.ſ.Hoſ.14.& ſ.Ez.6.& ſ.Dan.3 Hie.ſ.Eze. 33.

Punitio Dei.

Incidere in manus Dei viuẽtis,eſt puniri à Deo.Heb.10.f.Et ruere in gladio,& in flãma,& peſte,& fame,ad idem referuntur.1.Reg 4.c.2.Reg.1.b.15.c.Thr.2.g.Hoſ.7.d Amos 7.d.Cadẽs etiam grando ſuper iumenta Ægypti,eſt punitio Dei.Exod.19.f. Et cadere in gladio non viri,eſt per vindictam Dei,ſine interuentu hominis perire.Iſ.31.d.65. b. Et ruens procella ſuper caput malorum,eſt diuina vindicta.Ier.30.d.

Hie.ſ.Ier.32.

Aduerſitates.

Cadere dicitur aliquis,quum à ſtatu proſperitatis incidit in aduerſa. Pro.16.c. 17.a. 24.c. Sap.4.d.Eccl.13.d.Et ruina domus Iob,dici poſſunt perſequutiones eccleſiæ. Iob 1.d. Dicitur etiam non cadere Sol ſuper aliquos,quum non aduenit eis tribulatio.Apoc.7.d.

Hie.ſ.Iob.1.

Finis mundi. Conuerſio peccatorum.

Cadens Babylon ſubitò,finem mundi ſignificare poteſt:& etiam conuerſionem peccatorum ad pœnitentiam.Iſ.21.c.Ier.51.a.Apoc.14.b.

Ori.Ier.ho.1.

Anima terrena.

Cadit vnus paſſer in terram,quum anima fit terrena ſequens corpus.Mat.10.d.

Hil.ſ.Mat.Can. 10.

Myſteria vetia eccleſiæ.

Decidere dicuntur grana vuarum.Leuit. 19. b. quum aliqua relinquuntur de lege Iudæorum à Chriſtianis colligenda. Et cadunt micæ de menſa dominorum, quando reliquiæ

Iſy.ſ.Leu. 19. Amb.ſ.Luc.16.

myſteriorum datæ ſunt Gentilibus. Vel quando fides à Iudæis abiecta, ſuſcepta eſt à Gentilibus. Mat. 15. c. Luc. 16. c.

Hie. ſ. Iſ. 54. Corruit veritas in platea. Iſ. 59. c. quum Chriſtus contemnitur in via lata, quæ ducit ad inferos, à Iudæis ipſum crucifigentibus. *Contẽptus Chriſti.*

Glo. ord. ſ. pſ. 68. Ceciderunt opprobria ſuper Chriſtum exprobrantibus Iudæis: quia fuerunt grauiſſima. Pſal. 68. Rom. 15. a. Vel opprobria exprobrantium Chriſto, cadunt ſuper fideles horrentes ea audire.

Hil. ſ. pſ. 54. Cecidit formido mortis ſuper Chriſtum, quando ſudauit ſanguinem, ſed non præualuit. Pſalm. 54. *Sudor Chriſti.*

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Cecidit ſors eligendi regis, prius ſuper tribum, & deinceps vſque ad Saulé. 1. Re. 10. c. quia licèt multi inueniantur boni ad onus miniſterij, tamen optimus eſt eligendus. *Optimus eligendus.*

Aug. ſ. Apoc. ho. 6. Cadunt montes ſuper aliquos, quum eccleſia recipit prędicatores pœnitentes, vt ſic abſcõdantur ad ira Agni. Apoc. 6. d. *Eccleſia recipit peccatores.*

Hie. ſ. Hoſ. 10. Cadunt etiam colles ſuper aliquos, quum hæreſiarchæ in erroribus opprimunt ſectatores ſuos. Hoſ. 10. c. Iob 14. d. Luc 23. a. Apoc. 6. d. *Lapſus generis humani.*

Aug. ſer. 210. Gre. 10. Mor. 9. Cadens ferrum ſecuris de manubrio in aquam. 4. Reg. 6. a. deſignat genus humanum de manu Omnipotentis per ſuperbiam excluſum & lapſum, & in flumine luxuriæ, vel omnium peccatorum gurgite ſubmerſum. Vel deſignat intelligentiæ donum perditum. Vel ſignificat increpationem excedentem modum rectæ rationis. *Amiſſio intelligentiæ. Immoderata correctio.*

Gre. ſ. 1. Reg. 3. & 20. Mor. 4. 8. Cadunt in terram verba ſuperuacua, quæ pro nihilo habenda ſunt, & omnium calcanda deſpectu. Sic non ceciderunt verba Samuelis in terram, quia fuerunt impleta. 1. Reg. 3. d. Vbi deſignatur prædicator ſeruans omnia, quæ docet: quia cùm vita deſpicitur, reſtat vt eius prædicatio contemnatur. Et ad nihilum valet vltra, niſi vt remittatur foras & conculcetur ab hominibus. Luc. 16. b. Sic lux vultus Iob, non cadebat in terram. Iob 29. d. quia ea quæ terrena ſunt, per concupiſcentiam non aſpexit. Vel quia viſionis Chriſti claritas, peccatoribus nõ apparet: vel quia occupatis in terrenis actionibus, vetat eccleſia ſumma contemplationis ſuæ myſteria prædicare. *Verba inania. Deſpecta vita prædicatoris. Non cõcupiſcere terrena. Non apparens Chriſtus peccatoribus.*

Glo. ord. ſ. Ioel. 2. Cadere per feneſtras dicuntur Babylonij in Hieruſalem, & per eas intrare. Ioel. 2. b. ad deſignandam fortitudinem, & promptitudinem eorum aduerſus Hieruſalem. Vel ſunt dæmones ingredientes per quinque ſenſus ad animam. *Dæmones per ſenſus intrãtes.*

Gre. 21. Mor. 15. Cadit humerus à iunctura ſua. Iob 31. c. quum aduerſitatis aliquid ferre animus non valẽs, fraternam concordiam relinquit. *Diſcordia.*

Cadere verbo, aut lingua, eſt dicere non dicenda. Ecc. 1. d. 14. a. 19. c. 20. c. 22. d. 25. b. 28. d. Sic incidere in promiſſionem nequam. Eccl. 29. c. *Dicere nõ dicenda.*

Hie. ſ. Iſ. 28. Decidit alter de electo anguſto. Iſ. 28. f. quum in animo hominis non poſſunt ſimul quieſcere Deus & diabolus.

Aug. ſ. pſ. 139. Cadunt carbones ſuper malos, quum eis proponuntur exempla Sanctorum: quæ cùm cõtemnant, obruuntur ab eis, & deiiciuntur. Pſ. 139. *Obrui exemplis Sanctorum.*

Gre. 33. Mor. 31. Ceciderunt ſquamæ ab oculis Pauli, quum ceſſarunt defenſiones, quibus contra lucem veritatis tegebatur. Acto. 9. c. *Ceſſantes defenſiones falſi.*

Arn. ſ. pſ. 105. Ruina multiplicata eſt deſtructio ciuitatum, per mala exempla prælatorum. Pſ. 105. *Mala exempla.*

Arn. & Aug. ſ. Pſ. 109. Ruinæ implerę, ſunt ſedes, à quibus angeli mali ceciderunt: quę implentur hominibus. Pſ. 109. Sunt etiam ſuperbi humiliati à Deo, vt poſtea ab eodem exaltentur. *Exaltari humiliatos.*

Hie. ſ. Pſ. 143. Non eſt ruina maceriæ hæreticorum, quum ſic defendunt ſuos errores, vt ſemper inuicti videantur. Pſ. 143. *Defenſio erroris grauis.*

Aug. ſ. Pſ. 5. Decident à cogitationibus ſuis, qui in iudicio cõdemnabuntur, accuſantibus cogitationibus ſuis: & teſtimonium perhibente conſcientia. Pſ 5. *Conuinci in iudicio.*

Glo. ord. ſ. pſ. 77. Cadentes coturnices circa tabernacula filiorum Iſrael. Pſ. 77. Sponte veniunt venti ad homines, & portant eis verba diuina. *Verba Dei.*

Glo. ord. ſ. Amos 3. Cadentia cornua altaris ſuper terram. Amos 3. d. eſt amputari & deiici arrogantiam hæreticorum. *Tolli arrogãtiam hæreticorum.*

Glo. ord. ſ. Tob. 2. Incidentia ſtercora hirundinis in oculos Tobiæ. Tob. 2. b. deſignant ſuperbiam excæcantem oculos. *Superbia.*

Glo. int. ſ. Gen. 4. Concidens vultus Cain, geſtum inuidentis indicat. Gen. 4. a. 1. Reg. 17. d. Nee. 6. d. Iudit. 6. a. *Inuidia.*

Glo. ord. ſ. Gen. 14. Corruentes portæ Hieruſalẽ, ſunt deficientes ſenſus, ob ignorantiã Dei. Ier. 14. a. Eze. 38. g. *Deficientes ſenſus.*

Glo. int. ſ. Iſ. 14. Concidens cadauer regis Babylonis. Iſ. 14. c. eſt quum Lucifer detractus eſt in infernum.

Cades.

CAdes, id eſt, ſanctitas, ciuitas, quæ aliàs fons Miſphat, id eſt, iudicij dicitur. Gen. 14. a. Peregrinatus eſt Abraham inter Cades & Sur: quia in hac peregrinatione, cũ tribulamur, oportet vt de nobis ipſis iudicium faciamus, ſanctéque viuamus. Gen. 20. a.

Cades ſignificat virginem & innuptam, quæ ſancta eſt corpore & ſpiritu. *Virgo.*

Amb. Ex. ad vir. Ori. ſ. Nu. ho. 17. Cades etiam eſt nomen ſolitudinis, quæ Num. 13. c. dicitur deſertum Pharan. Et Num. 33. d. deſertum Sin. Et iuxta Origenem, Cades Pharan interpretatur fructificatio ſancta: & fuit trigeſima quarta manſio filiorum Iſrael in deſertó, quò peruenerunt poſt Sin: quia per tentationes fit ſancta fructificatio. Num. 33. d. Alia fuit terminus tribus Iuda. Ioſu. 15. a. vbi dicitur

Cades Barne: quæ eſt occidentalior, & iuxta Sur ſolitudinem Aegypti. Ex hac miſſi ſunt exploratores in terram promiſſionis.

Anima. Deſertum Cades, deſignare poteſt animam prius ſterilem, poſtea ſanctificatam & fructificantem: quale erat deſertum, vbi Ioannes baptizabat. Pſ. 28. Ezech. 47. d. *Baſi. ſ. Pſal. 28. ho. 1. 2.*

Tranſlatio legis veteris. Cades deſertum, quæ & Sin dicitur, iuxta Hieronymum, eſt triceſima tertia manſio filiorū Iſraël: & non interpretatur ſancta, ſed mutata, ſiue tranſlata: ſicut. Ge. 38. vbi Iudas meretricē putans Thamar, dona tranſmiſit: & ſequeſter munerum interrogat, vbi eſt cadeſa, hoc eſt, ſcortum, cuius habitus à cæteris fœminis immutatus eſt: deſignat tranſlationem legis veteris in nouam. Vnde ibi moritur Maria, hoc eſt, prophetia, & Moſes & Aaron, hoc eſt, Lex & Sacerdotium vetus. *Hie. ſ. Ezech. 47. Hie. de manſion.*

Cadus, vide Batus.

Cæcus, Cęcitas, Excæcare.

CÆcum dicitur animal, ineptum habens organum viſiuæ potentiæ, cuius gratia videre nō poteſt. Cæci differunt à claudentibus oculos, & ab exiſtentibus in tenebris: quòd cæci careant viſiua potentia, quam illi habent. *Ori. ſ. Iſa. ho. 6.*

Ignari, & ſimplices. Cæcitas refertur ad intellectum: vt cæcus dicatur omnis ignarus, & ipſa ignorantia cæcitas. Sic ſunt cæci idiotæ & ſimplices, qui dum cæleſtia nequaquam vident, lumine mentis carent, nec quod iuſtum eſt, vel iniuſtum cognoſcunt, aut conſiderant, & qui ſupernæ contēplationis lumen ignorant. Cæci etiam ſunt, qui non intelligunt, etiam ſi obtemperent iubentibus. Exod. 4. c. Leui. 21. d. 22. Deut. 27. c. Reg. 5. b. Iob. 29. c. Pſ. 145. Iſ. 59. b. Iere. 31. b. Thre. 4. c. Matth. 15. b. 20. c. Marc. 10. g. Luc. 14. c. 18. f. Rom. 2. c. 2. Petr. 1. b. Cæca eſt animæ victima, quæ non illuſtratur Chriſti lumine: nec habet oculum de Euangelio contuentē. Malach. 1. b. *Ori. ſ. Matt. ca. 15. & ho. 4. 15. Gre. ſ. 1. Re. 14. & 19. mor. 21. & 1. paſt. 11. Aug. 1. q. in Euā. 19.*

Excæcati aliquo affectu. Iudæi. Cæci etiam ſunt, qui licèt cognoſcant veritatem, tamen excæcantur concupiſcentia, vel ira, vel odio, aut alio prauo affectu, vt eā non videant vel conſiderent: qualis cæcitas erat in Phariſęis, & Iudæis, quos excæcauit malitia. Et dicitur populus Iudęorum cæcus habens oculos. Iſa. 6. c. 42. c. 43. b. 56. d. Matth. 13. b. 23. c. Marc. 3. a. 4. b. Luc. 6. f. 8. b. Ioan. 12. f. Acto. 13. b. 28. f. Rō. 11 b. Taliū oculos dicitur excæcare Deus huius ſeculi. 2. Cor. 4. a. Et munera excæcāt prudentes. Exo. 23. a. Deut. 16. d. 28. c. Sopho. 1. d. Malac. 1. b. 4. Reg. 6. c. Sapi. 2. d. 19. c. Zach. 12. a. Eccl'i. 20. d. 2. Machab. 10. f. Epheſ. 4. c. Cæcitas Sodomitarū, eſt cæcitas Iudæorū. Gene. 19. c. *Iſych. ſ. Leu. 21. 22. Hie. ſ. Malach. 1. Ori. ſ. Iſ. ho. 6. & ſ. Matth. cap. 15. Hie. ſ. Iſa. 6. 56. Rup. 6. ſ. Gen. 10.*

Peccator. Cæcus etiam dicitur omnis peccator, auertens oculos ab incommutabili bono, nec conſiderans dum peccat, quæ debet aduertere. Sopho. 1. d. Ioan. 5. a. 9. g. *Aug. ſ. Ioā. tra. 44.*

Infidelis. Cæcus itidem eſt omnis infidelis, qui viam veritatis non videt. Exo. 4. c. *Beda ſ. Exo. 4.*

Genus humanū. Cæcus à natiuitate. Ioan. 9. a. genus humanum ſignificat: quia ſumus natura filij iræ. Nam quia à paradiſi gaudiis expulſum in hoc exilio natura edidit, quaſi à natiuitate ſine oculis proceſſit. *Gre. 8. mor. 21. & hom. 2. Cyril. 6. ſ. Ioan. 15.*

Gentilis populus. Cæcus etiam à natiuitate Gentilem populum deſignat. Itidem cæci duo Hierico. Matth. 20. d. Et alius cęcus ante Hierico. Luc. 18. f. Et præterea cęcus dæmoniacus, & mutus, quē curauit Ieſus. Matth. 12. b. Mar. 8. c. Idem deſignatur. Iſa. 29. f. 35. b. *Ori. ſ. Iſa. lo. 2. Hila. ſ. Matt. Cap. 11. 12. 20. Amb. ſ. Luc. 18.*

Populus Iſrael & Iuda. Phariſæi & Sadducæi. Iudæi & Gētiles. Cæci duo Hierico, populum Iſrael, & populum Iuda deſignare poſſunt. Matth. 20. d. Et dicuntur ab aliis Euangeliſtis vnus, quia facta eſt vtriuſque populi commixtio. Marc. 10. g. Luc. 18. f. Vel deſignant Phariſæos & Sadducæos, vel Iudæos, & Gentiles credentes humanitatem Chriſti, ſed cupientes cognoſcere aliquid de diuinitate. Cognoſcebant eum tranſeuntem, ſed non ſtantem. *Ori. ſ. Matt. ho. 13. Hie. ſ. Mat. 20. & Epiſ. ſi cūcta corp. Aug. 1. q. in Euā. 28. & de verbis Domini, ſer. 18.*

Phariſæi & diſcipuli Ioannis. Duo alij cæci petentes ſalutem audita fama Ieſu. Matth. 9. c. Phariſæos & diſcipulos Ioannis deſignant, qui niſi admoniti, non crediderunt in Chriſtum. *Hila. ſ. Mat. Cā. 9.*

Populus Iudaicus. Cæcus illuminatus poſt egreſſum ab Hierico. Marc. 10. g. deſignat populum Iudaicum illuminandum in fine mundi. Mendicat iuxta viam: quia ſcripturam habet, quam non cōplet. *Hie. ſ. Marc. 10.*

Senſus. Cæcus etiam dicitur ipſe ſenſus, ſeu ſenſualitas, quem ſerpens, id eſt, voluptas decepit, ponens illi offendiculum. *Philo. 2. alleg.*

Confuſio peruerſorum. Cæcitas Sodomitarum, deſignat confuſionem peruerſorum. Gen. 19. c. *Ter. aduer. Iudæos.*

Cognitio Dei. Cæci vident, quum per viſibilia veniunt aliqui in Dei cognitionem. Aut quum ij qui adorabant idola, tranſeunt ad verum Dei cultum. Matt. 11. a. Luc. 4. c. 7. d. 14. c. Pſ. 145. Iſa. 29. f. 36. b. 41. a. 61. a. *Orig. ſ. Iſa ho. 6. & ſ. Matt. cap. 15. & ſ. Luc. ho. 37.*

Cædere, vide Abſcindere, & Percutere.

Cælare, vide Abſcondere, & Sculpere.

Cæmentum, Cæmentarius.

CÆmentum ſignificat lapides fractos & minutos, qui ponuntur in ędificio, quaſi ad implendum, & coagulum, quod fit ex calce & arena, ad conglutinandos lapides.

Charitas. Cæmentum ſignificare poteſt charitatem animas copulantem, qua non vtebantur ędificantes turrim Babel, ſed bitumine. Gen. 11. a.

Animi leuitas. Cæmenta ſine impenſa poſita, deſignare poſſunt animi leuitatem. Eccl'i. 22. c. *Glo. or. ſ. Eccl'i. 22.*

Angeli. Propheta. Apoſtoli & prędicatores. Cęmētarij dici poſſunt angeli, & Moſes, & Prophetæ, & Apoſtoli, & prædicatores, doctrina & exēplo Eccleſiam Dei ædificātes. 3. Reg. 5. d. 4. Re. 12. b. 1. Par. 22. c. 1. Eſdr. 3. b. Amos 7. b. *Hie. ſ. Ezech. 40.*

Digitized by Google

Cæra, Cæreus.

CAera eſt quod remanet ex fauo apum, detracto melle: eſt apta ad fouendum lumen: vnde ex ea fiunt cærei ad illuminandum. Cęra calore liqueſcit, frigore verò indureſcit.

Arno. & Hie. ſ. Pſ. 21. Aug. epiſt. 120. — *Chriſtus in paſſione. Infirmiores Eccleſiæ. Eccleſia. Sacra Scriptura.*

Factum dicitur cor Chriſti ſicut cæra liqueſcens. Pſ. 21. Quia cæra non perit, licèt liquefiat: ita Chriſtus, licèt amore liquefactus ſit in mortem, non tamen vidit corruptionem. Infirmiores etiã eccleſiæ, fiunt ſicut cęra liqueſcens, qui dolore pœnitentię liqueſiunt. Vel ipſa eccleſia, quæ ante paſſionem Chriſti dura videbatur in diſcipulis, in ipſa paſſione mollis inuenta eſt. Sacra etiam Scriptura, vt cæra, liqueſcit, quum explicatur, vt etiam ſimplicioribus pateat.

Hila. & Aug. ſ. Pſ. 57. — *Mali in inferno.*

Cæra liqueſcens, etiam dici poſſunt mali in inferno: qui licèt perpetuo dolore tabeſcant, ſemper tamen perſiſtunt. Iudith. 16. c. Pſ. 57. 67. 96. Mich. 1. a. Hic etiam auferri dicuntur, ſicut cæra, quum peccatum eſt eis pœna peccati.

Hie. de manſionibus

Cęra non ardebat in templo Domini, quia continet aliquid dulce.

Hie. epiſ. vt abſe.

Cærei ad illuminandum parati admonent, vt accenſo lumine, ſponſum expectemus.

Cæſar, Cæſarea.

Princeps huius mundi.

CÆſar Imperator mundanus, figura eſt principis huius mundi, aut domini corporum; vt quum dicitur: Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cęſari: & quæ ſunt Dei, Deo. Matth. 22. b. Mar. 12. b. Luc. 2. a. 3. a. 20. c. 23. a. Ioan. 19. c. Acto. 17. b. 25. d.

Cæſarea, ciuitas dicta à Cæſare, quædam eſt Paleſtinæ, quædam Philippi, alia Cappadociæ. Matth. 16. b. Marc. 8. c. Acto. 8. g. 11. b. 25. a.

Cæſaries, vide Capillus.

Cæteri, quære Reliquus.

Cain.

CAin, primogenitus Adæ, & Euæ: fuit agricola, & obtulit de fructibus terræ Deo: ad cuius tamen munera Deus non reſpexit. Occidit Abel fratrem ſuum ob inuidiam: cuius gratia vagus & profugus, ſeu tremens fuit ſuper terram. Ædificauit primam ciuitatem nomine filij ſui Enoch. Interpretatur Cain, poſſeſſio, vel poſſeſſus.

Glo. ord. ſ. Gen. 4.

Natus eſt Cain ante Abel, quia prius, quod carnale eſt, interpretatur poſſeſſio, quia poſſidet terrena, ideo agricola. Eius munera non fuerunt accepta: quia non ex recto animo oblata. Occidit fratrẽ: quia mali perſequuntur bonos. Vagus & profugus eſt ſuper terrã: quia non inuenit requiem in terrenis: in quibus tamen ædificat ciuitatem diaboli. Ideo deſignat malũ & peccatorem, aut ipſum peccatum. Gen. 4. a. Hebr. 11. a. Ioan. 3. b. Iudę. d.

Tertul. de carne Chriſti. Amb. de Cain. 2. 5. Aug. epi. 49. & li. contra Fauſt. 9. 11. Beda ſ. Gen. 4. Rup. 4. ſ. Gen. 4. Phil. de ſacr. Abel. & Cain. Beda ſ. Gen. 4. Phil. de cherubim. — *Peccator. Peccatum. Populus Iudæorum. Hæretici. Prauum dogma. Prauus ſenſus.*

Cain etiam dicens ſe neſcire vbi ſit frater ſuus, Iudæos ſignificat, qui adhuc dicunt ſe ignorare Chriſtum, quem ob inuidiã occiderunt. Et non vult Deus occidi Cain, quia vult permanere Iudęos, vt teſtes ſcripturę ſuę. Et maledicitur populus Iudæorum à terra, hoc eſt, ab Eccleſia, à qua oſtenditur eſſe maledictus. Poteſt etiam ſignificare populum hæreticorum, alios hęreticos generantem.

Cain etiam eſt figura praui dogmatis, quod perſequitur rectum. Dignitate tamen prior eſt Abel, hoc eſt, bonum dogma & virtus: ideo quum eorum narrantur officia, Abel pręcedit.

Typus eſt etiam praui ſenſus: & dicitur poſſeſſio, quia vacantes ſenſibus, putant ſe omnia ſenſibilia poſſidere. Vel deſignat ipſos vacantes cognitioni ſenſibili.

Caiphas.

CAiphas, id eſt, inueſtigator, vel ſagax, ſeu vomens ore, aut vomitus oris: princeps ſacerdotum tempore paſſionis Chriſti, qui prophetauit neceſſitatem paſſionis Chriſti: & in eius domum conuenerunt Scribæ, & ſeniores. Matth. 26. f. 27. a. Lucæ 3. a. Ioan. 11. f. 18. c. ſignificare poteſt ſermonem ſeruitutis Iudaicæ, ſecundum quod ipſi Iudæi ſeruiebant literæ Legis.

Calamitas, vide Miſeria.

Calamus, vide Arundo.

Calathus, vide Caniſtrum.

Calcare, Conculcare.

Hier. ſ. Mich. 1. & ſ. Iſa. 41. — *Subiiciens ſibi Deus mentes. Habitans Chriſtus in anima. Vincere dæmones & vitia.*

CAlcare dicimur illud, quod ſub pedibus terimus, vt rem parui momenti, aut nullius. Cõuenit Deo ſecundum metaphoram.

Calcat Dominus excelſa terræ. Miche. 1. a. quum mentes ſublimes ſibi ſubiicit, & philoſophos mundi ad fidem conuertit. Et conculcat humum plaſtes, quum Chriſtus ſubigit ſuperbum mundi. Iſa. 41. g. Habac. 3. c. Et calcat Chriſtus in domibus noſtris, quum habitat in anima. Mich. 5. b.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 1. 11. & ſ. Luc. ho. 31. Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ.

Calcare terram pedibus, eſt vincere dæmones & vitia. Ioſu. 1. a. 6. c. Deutero. 1. f. 11. c. 28 c. Sic calcare colla regum, eſt ſubiicere dęmones. Deut. 33. Ioſu. 10. e. Et conculcare leonem &

draconem.

Deſpicere terrena vel ſubiicere carnem. draconem.Pſal.90.Iudi.5.c.4.Regum 7.d Iſa.14.f.28.a.Mich.1.a.Haba.3.b.Malac.4.a.Zach.10.a.Luc.10.c. Vbi eſt vincere libidinem. *Nahum 3. & ſ.Zachar.10.*

Calcare etiam terram, eſt deſpicere eam, cum omnibus terrenis, & ſubiicere carnem. Iſa. 42.a. Et calcare lutum,etiam eſt ſubiicere carnem. Nahu. 3.c. Conculcare etiam leonẽ & draconem, eſt ſubiicere carnem, quæ ſolet aduerſus ſpiritum ſurgere,ſimul cum dęmone incitante. Pſ.90. *Rup.ſ.Zach.10. Ori.1.Periar.3. Hie.ſ.Mic.2.& ſ.Nahum.3. Cli.ma.gradu.25.*

Poſsidere terrã. Subiiciens ſibi alios. Calcare item terram,eſt poſſidere eam. Deut.1.f.11.c.Iſa.26.b.57.d. *Hie.ſ.Iſa.16.*

Inutiles ſenſus Iudæorum. Conculcat etiam terram, qui ſuperbia alios ſibi ſubiicit: vt facit diabolus, & hæreticus. Iſa.16.b. *Hier.ſ.Iſa.7.*

Chriſtus in cruce. Dimens puniens. Terra eſt in conculcationem pecoris. Iſa. 7. d. quum Iudæi dant inutiles ſenſus ſacræ Scripturæ. *Hiero.ſ.Iſa.63. Gre.ſ.Eze.ho.13.*

Calcauit Chriſtus torcular,quũ pependit in Cruce.Iſaiæ 57.d.63.a. Thren.1.e. Et calcauit Hieruſalem in lacu,quum reſurrexit.Nahum 3.c.Ezech.16.b. Et puniendo malos calcat torcular iræ Dei.Apocaly.14.d.19.c.Habacu.3.b. Sic dicitur conculcaſſe populos in furore ſuo. Iſa.63.b.Quando deſtructa eſt Hieruſalem,calcauit torcular. *Aug.ſ.Apo.ho.11. Rup.11.ſ.Apoc. Hie.ſ.Iſa.16.*

Deſtruentes hæreſes. Docentes hæreſes. Calcantes domini gentium vindemiam Eſebon.Iſa. 16. d. ſunt Apoſtoli & Doctores catholici,deſtruentes doctrinam peruerſam hæreticorum. Calcantes verò eandem vindemiam in malum,ſunt hęretici peruerſam doctrinam exprimentes:qui ceſſant calcare vinum, quum ceſſant docere.

Martyres. Apoſtoli. Perſequens Eccleſiam. Tractare ſacrã Scripturam. Calcantes vuas & torcularia,dici poſſunt Martyres,ſanguinem ſuum effundentes. Iudith. 9.d.Nee.13.b.Iob.24.b.Iſa.16.c.42.a.63.a.Iere.25.f.48.e.Amos 9.d. ſunt etiam Apoſtoli, qui multum ſancti Spiritus à Chriſto acceperunt,& aliis communicarunt. *Hiero.ſ.Amos 9. Rup.ſ.Amos 9. Gre.16.mor.25.*

Calcare etiam torcularia dicuntur,qui perſequuntur eccleſias.Iob.24.b. *Hiero.ſ.Mich. 6.*

Cultus exterior Dei. Calcare oliuam. Mich. 6. d. eſt docere, aut tractare ſacram ſcripturam: quod etiam eſt calcare vuam. *Hiero.ſ.Iſa.1.*

Calcare atrium Domini.Iſa.1.d.eſt frequentare cultum exteriorem Dei,ſine interiori. *Hiero.ſ.Iſa.26.*

Conculcat pes pauperis & greſſus egenorum ciuitatem ſublimem.Iſa.16.a.hoc eſt, Chriſtus & Apoſtoli Hieruſalem:cuius puluerem etiam de pedibus ſuis excuſſerunt.

Praua exempla. Conculcant paſtores partem Domini.Ierem.12 c.quum prælati praua doctrina, & exemplis deſtruunt Eccleſiam. Et conculcat pes oua ſtruthionis. Iob.39. b. quando prauorum exempla peruertunt ſimplices,& nouos in fide. *Hiero.ſ.Iere.12. Gre.31.mor.8.*

Contemptus peccantium. Conculcatur ſal infatuatum ab hominibus.Matt.5.b. quum quis in peccato exiſtens fit cõtemptibilis. Nam qui verè eſt ſal,licet perſequutiones patiatur, non conculcatur:quia inferior conculcatur à ſuperiore:boni autem non ſunt inferiores. *Augu.1.ſer. Domini in monte.*

Perturbantes Scripturam. Conculcat draco aquas,quum diabolus & hęretici perturbant ſacram ſcripturam. Et conculcat draco flumina, quum diabolus non parcit hæreſiarchis ſemel in ſuam poteſtatem redactis.Ezech.32.a.34.e. *Hier.ſ.Eze.32.34*

Contemptus litera. Calcat etiam bos & aſinus aquas, quum fidelis contemnit literam occidentem, vt metat ſpiritum viuificantem.Iſa.32.d. *Hiero.ſ.Iſa.32.*

Diſsipans bona opera. Conculcans beſtia pedibus ſuis reliquias. Dan. 7. b. deſignabat Romanũ Imperium ſubiicientẽ alia regna. Deſignat etiam impudentem hominem diſſipãtem omnia bonorũ opera. *Hiero.ſ.Dani.7. Ricar.de S.vi.de vitio mutabilit.*

Diabolus ſubiiciens animam. Perſecutio Eccleſiæ. Conculcat inimicus animã,quum diabolus eam vitiis immerſam tenet.Pſal. 7.55.56. Iſa.5. b.10.b. Ezech.16.a.26.b.36.a. Et conculcant inimici ſanctificationem. Iſa.63. d. hoc eſt, dæmones animam,quæ prius erat ſanctificata. Vel Gentiles conculcant Hieruſalem. Calcabunt hoſtes eccleſiæ ciuitatem,id eſt,ipſam Eccleſiam,tempore Antichriſti.Apoc.11.a. *Baſil.ſ.Pſ.7. Hiero.ſ.Iſa.63. Rup.ſ.Apoc. Hiero.ſ.Iſa 18.*

Conculcata gens,dicuntur diſcipuli hæreticorum.Iſa.18.a. *Arno ſ.Pſ.55.*

Homo exterior ſubiiciens interiorem. Conculcans homo. Pſ.55.56.Eſt cùm homo exterior ſubiicit interiorem. Aut cùm inimici Chriſti ipſum opprimebant. Et mali calcant populum Dei, qui dicitur gens conculcata: & calcantur boni,ſicut vuæ. Iſa. 18. a. Mich. 5.b. Haba.1.a.1. Mach.15.g.2.Mach. 8.a.Luc.21.c. Hebr. 10. f. *Hila.ſ.Pſ.56. Hiero.ſ.Mich.5. Auguſt.ſ.Pſ.55.*

Negationes Petri. Negantes reſurrectionem. Conculcantes tenebræ,dici poſſunt negationes,quæ opprimebant Petrum.Pſal.138. Conculcant etiam tenebræ mortis eum,cui non eſt ſpes reſurrectionis. *Arno.& Hil.ſ.Pſ.138.*

Non calcant filij inſtitorum ſemitam,hoc eſt,Iudęam,quam Apoſtoli & prædicatores non reduxerunt ad fidem.Iob.28.b. *Gre 18.mor.11.*

Contemptus verbi Dei. Conculcatum ſemen,deſignat contemptum verbi Dei.Matth.13.a.Lucæ 8.a.Idem eſt, calcare ſancta.Mala 4.a.Iere.12.c.Eze.32.a.34.e. Sic calcant porci margaritas,quum impuri cõtemnunt verbum Dei,& reliqua,quæ ſunt veneratione digna. Matth.7.b.1.Mach.3.g. *Aug.2.ſer. Domini in monte. Chry.ſ.Gen.ho.16*

Vindicta Dei. Calcat ſuper impium quaſi rex interitus, quia vel hic vitiis premitur, vel mortis ſuæ tempore,per hoc,quòd ad ſupplicia rapitur, poteſtati dæmoniacæ ſubiugatur. Iob.18.c. Et dies conculcationis, eſt tempus diuinæ vindictæ. Iſa.22.b. Et conculcabitur pedibus corona ſuperbię Ephraim,quum hæretici & Phariſęi diuina punitione opprimẽtur.Iſ.28.a c. Mic.7.b. *Gre.14.mora.9. Hier.ſ.Iſa.22.28.*

Exercere opera ſuperbiæ. Calcant iniqui ſemitam ſeculorum,hoc eſt,ſuperbiam, qui per huius vitæ deſideria in elatione perambulant. Et calcant ſemitas curuas,qui exercent opera à rectitudine deficientia:& qui ſequuntur errores.Iob.22.c.Iſa.59.b. *Gre.16.mor.5. Hiero.ſ.Iſa.59.*

Non reſiſtere tentationibus. Non calcantes ſacerdotes Dagon ſuper limen templi eius.1.Regũ 5.a.deſignat non reſiſtẽtes immundis ſuggeſtionibus,nec prauis operibus. *Gre.ſ.1.Reg.5.*

Calcat ſapientia virtutem excellentium,& humiliũ corda.Eccl'i.24. a. Chriſtus videlicet.
Calcat fauum anima ſaturata. Pro. 27.a. quum diuites contemnunt conſolationem diuinam,& gloriam cæleſtem.

Glo.ord.ſ.Eccl. 24. Beda ſ.Prou.27. — *Chriſtus. Contemptus donorum.*

Calcaneus,Calcitrare,Calces.

CAlcaneus eſt poſtrema pars pedis humani. Calcitrare autem, eſt calces in aliquem quaſi renitendo mittere.Calces autem ſunt percuſſiones ſeu ictus,qui fiunt pedibus,& ipſi pedes,pręcipuè quadrupedum,vt 2. Mach.3.c. Equus eliſit calces priores in Heliodorum.

Calcaneus mulieris,deſignat finem boni operis,cui inſidiatur diabolus.Aut greſſus operũ,& veſtigia,placitaque,quibus ad bene operandum inſiſtimus.Vel eſt lapſus in peccatum,quẽ obſeruat diabolus. Vel deſignat Chriſtum , cui etiam diabolus inſidiabatur . Aut finem vitæ ipſius Chriſti,vel etiam alterius. Gen. 3.c. Pſal.55.

Philo.2.allego. Caſſi.lib.4.cap.37. Aug.ſ.Pſal.103. Arn.& Hie.ſ. Pſ.48.95. — *Finis boni operis. Lapſus in peccatum. Finis vitæ Chriſti, vel alterius.*

Calcaneus etiam,dici poſſunt veſtigia peccatorum.Pſalm.48.

Beda ſ.Gen.3. — *Veſtigia peccatorum.*

Calcaneus corporis Chriſti, cui inſidiatus eſt diabolus,dici poteſt Iudas cũ erat Apoſtolus.

Baſi.ſ.Pſal.46. — *Iudas.*

Calcanus etiam eſt dolus.Ioan.13.b.Qui manducat panem meum, leuabit contra me calcaneum ſuum.Quod etiam dicitur de eccleſiaſticis & religioſis,qui contra Deum eriguntur.

Geor.Ve.Cant.2. tomo 5.cap.18. Glo.ord.ſ.Ioan.13. — *Dolus.*

Calce abiiciebant Iudæi victimã,quando ſine diſcuſſione,ferarum more, perſequebantur Chriſtum , & eius diſcipulos.1. Reg.2.f. Sic & Iudas dicitur leuaſſe calcaneum ſuum contra Chriſtum.Ioan.13.c.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Perſequentes Chriſtum.*

Sunt etiam calces affectiones terrenæ,quibus dediti prælati retrahunt alios à pugna contra dæmones,& à gratiarum actione,atque ita calce abiiciunt victimas,& munera.

Affectiones terrenæ.

Calcitrãtes boues,qui ferebant arcã.2.Re.6.b.deſignat ſubditos,qui moleſti ſunt pręlatis, vt cum eis diſpenſent.Vel deſignant Apoſtolos nolentes ſeruare cęremonias veteris legis.

Gre.5.Mor.20. — *Subditi. Apoſtoli.*

Calcitrare contra ſtimulum. Acto. 9. a. manifeſtum eſt prouerbium renitentium contra fortiores,vnde non poſſunt niſi incommodum reportare.

Recalcitrauit dilectus.Deut.32.c.cùm populus Iſrael reſiliuit à charitate in Deum, donec omnino aufugiens,maneret diuinorum bonorum expers.

Cyril.contra Iul.9.

Calceamentum,Calceare,Caliga,Diſcalceatus.

CAlceamentum eſt operimentum coriaceum,quo teguntur, & muniuntur pedes,& præparantur ad iter.

Calceamentum dici poteſt humanitas Chriſti.Pſalm.59.107. Iſa.5.g. Matth.3.c. Ioan. 1. d.Poteſt etiam ſignificare Apoſtolos coniunctos corpori Chriſti , vt calceamentum pedibus.Et præterea prædicationem Chriſti,& Apoſtolorum:& ipſum euangelium,quod ita affectus noſtros munit à noxiis huius mundi curis,& cupiditatibus , quæ ſpinarum more pungunt:ſicut calcei muniunt pedes corporis,& protegunt à vepribus,& ſentibus acuminatis:& vt à pedibus noſtris carnalibus munimenta calceorum moleſtiam & lęſiones repellunt:haud ſecus euangelica inſtitutio vitam noſtram & mores rectè dirigit:vt tali præſidio circumfulti peregrinationem huius mundi ſine aliqua læſione pertranſeamus. Soluit Moſes calceamenta,quę Apoſtoli induunt:quia prædicatio euangelii,non Moſi debebatur,ſed Apoſtolis. Soluit etiam Ioſue : quia non Moſes,aut Ioſue ducunt eccleſiam,ſed Chriſtus. Exo.3.b.Ioſ.5.d. Sic calceati tranſeuntes flumen Aegypti.Iſ.11.c.ſunt Apoſtoli prędicantes in mundo ſine impedimento.Calceamẽta etiam,ſunt munimenta fidei:vt filia principis dicitur pulchra in calceamentis,quum fides eſt munita aduerſus ſerpentem inſidiantem calcaneo.Cant.7.a.

Baſi.& Hila.ſ. Pſ.59. Arno.ſ.Pſal.107. Amb.ſ.Luc 3. Greg.hom.7. Cyril.5.ſ.Ioan.9. Beda ſ.Exo.12. Amb.de fuga ſeculari 7. & de fide 5. Hie.ſ.Iſa.11. Ruper.ſ.Cant.6. — *Humanitas Chriſti. Apoſtoli. Prædicatio Chriſti & Apoſtoli. Euangelium. Munimenta fidei.*

Calceamentum etiam dici poteſt corpus beatę Virginis Mariæ, & etiam cuiuſuis alterius. Cant 7.a.Ioan.1.d.

Amb.de inſti.virgin.14.& de obitu Valentis & ſ.Pſ.118.ſerm.17. — *Corpus B.Virginis.*

Calceamentum,rurſus ſignificare poteſt timorem humanum,qui ſoluendus eſt iis,qui prędicare debent Chriſtum. Exod.3.b.

Beda ſ.Exod.3. — *Timor humanus.*

Calceamenta, prætetea dicuntur exempla patrum: ideo in Aegypto calceatos eſſe oportebat,quia in mundo timenda ſunt noxia,& venenoſa.Exo.12.b.Deut.29.a.2.Para.28.c.Canti. 7.a.Luc.15.c.Deſignat etiam vitam duram & aſperam , quam habere debent exeuntes de Ægypto,ne à ſpinis vitiorum lædantur.

Amb.ſ.Luc.10. Greg.ſ.Cant.7.& Hom.22. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. — *Exẽpla Patrum. Vita dura.*

Calceamentum etiam ſignificat rationem,qua vtentes contineant carnis molem. Et diſcalceatus eſt , qui peccando nudatus eſt , & deſtitutus à ratione : vnde poſtea confunditur. Deut.25.c.Iſa.20.b.

Phil.de ſacri.Abel & Cain. Hiero.ſ.Iſa.20. — *Ratio.*

Calceamenta præterea ſunt ea bona , quę ad curſum & prædicationem Euangelij præparant.Si autem pedes velociter currant ad effundendum ſanguinem , mala calceamenta ſunt , & ad malum præparant.Bona quidem calceamenta erant caligæ Petri.Act.12.b.

Ori.ſ.Pſ.16. ho.2. Amb.ſ.Luc.16. — *Præparantia ad curſum bona vel mala operis.*

Diſcalceati dicuntur angeli,quod liberi & abſoluti,& expediti,atque exterioris omnis adiectionis labe ſint puri,& ad diuinæ ſimplicitatis ſimilitudinem pro viribus tendant.

Dionyſ.celeſt. hierar.15. — *Libertas angelorum.*

Calceari hyacintho,eſt præparari ad Euangelium,vel ſuſcipiendum, vel prædicandũ. Eze. 16.b.24.e.Ephe.6.c.Sic calceantur, qui diuinam habent protectionem , vt perfectius ambulent aut prædicent.Luc.15.e.Et aufert Deus ornamentum calceamentorum, quum propter peccata aufert ornatum virtutum, & donorum Spirituſancti.Iſa.3.d.Calceari etiam hyacintho,vel ianthino,eſt præparari, vt rapiatur in occurſum Domini in aerem : vt ad cæleſtia regna valeat feſtinare.

Ori.ſ.Eze.ho.6. Hier.epiſ.beatitudinis & ſ.Iſ.3.& ſ.Ezech.16. — *Diuina protectio.*

Calceari

Calceari dicitur Eccleſia. Cant. 7. a. quando ex prædicatione ſua, ad perferenda inſurgẽtia mala, morte Chriſti munitur. Et calceamentum Aſer, eſt ferrum & æs, quum prædicatio eſt munita perſeuerantia. Deu. 33. d.

Idem. — Gre. ſ. Cant. 7. Glo. ord. ſ. Deu. 33

Calceamentum, pro quo diues vendit pauperem. Amos 2. b. 8. b. eſt quum diuites ita pauperes conculcant, vt quaſi pro calceamentis eos habeant.

Deſpectus pauperum. — Hier. ſ. Amos 8.

Calceamentum, quod tollit mulier à nolente ſuſcitare ſemen fratris, qui ideo diſcalceatus dicebatur. Deu. 25. c. Ru. 4. b. deſignat errorem abiiciendum. Diſcalceatur etiam, qui non ſuſcitat ſemen fratris, hoc eſt, qui non prædicat, quum poſſit: quia non habet calceatos pedes in præparationem Euangelij pacis. Deut. 29. a. Diſcalceatus eſt etiam, qui ſibi ſolùm prodeſſe curat, neglectis proximis: ideo altero pede eſt calceatus, altero diſcalceatus.

Error. — Ori. ſ. Mat. ho. 22. Gre. 1. Paſt. 5. Amb. ſ. Luc. 10. Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. & ſ. Ro. 10.

Calceamenta, quia ſunt ex pelle animalis mortui, mortem ipſam ſignificare poſſunt: vt nõ portare calceamenta, ſit non timere mortem. Mat. 10. b. Luc. 10. a. Sic deſignant calceamenta mortalitatem, & ipſa mortua ſeu terrena vitia. Exo. 3. b. Ioſ. 5. d. Et non ſunt portanda calceamenta, quia non eſt operienda pulchritudo pedum animæ. Et non ferre calceamenta, eſt etiã in terra ſancta non alium ingreſſus noſtri habere, quàm quem à Chriſto accipimus apparatum. Iſ. 3. d. 20. a. Amos 2. b. Ferunt autem calceamenta, qui prauitatem ſuam ex alienis prauitatibus tuentur.

Mors. Mortalitas. Opera mortua. Terrena vitia. — Amb. de fuga ſeculi 3. Hila. 4. ſ. Matth. Can. 10. Hier. ſ. Amos 2. Aug. de ſanct. ſer. 42. Epip. lib. Anchora. Gre. ho. 17. Bed. ſ. Exo 3.

Calceamenta vetera Gabaonitarum, deſignare poſſunt mores veteris hominis. Ioſ. 9. a.

Mores veteris hominis. — Ori. ſ. Ioſ. ho. 10.

Calceari ſandaliis. Mar. 6. b. vt pes neque tectus ſit, neque nudus ad terram, hoc eſt, nec Euãgelium occultetur, nec terrenis commodis innitatur.

Glo. ord. ſ. Marc. 6

Calcedonius.

CAlcedonius, lapis varij coloris lucens, quaſi pallens ignis lucernæ: habet tertium locum in fundamentis ciuitatis Hieruſalem cæleſtis. Apoc. 21. f. deſignat charitatem, quæ in abſcondito bona agit: ſed quum aliis prodeſſe poteſt, mox apparet, quid fulgoris intus habeat: & ponitur charitas in tertio loco, quia poſt fidem & ſpem ordinatur. 1. Cor. 13. d. Eſt varij coloris, vt deſignet, charitatem formam eſſe omnium virtutum. Poteſt calcedonius comparari Andreæ Apoſtolo, cuius charitas in vocatione apparuit, quãdo alios duxit ad Chriſtũ.

Charitas. Andreas. — Tho. ſ. Apo. 21. Geor. Ven. Cant. 3. tom. 8. cap. 3. Aretas ſ. Apo. 21.

Calculus, vide Lapis.

Caldaria, vide Cacabus.

Caleb.

CAleb, id eſt, quaſi cor, aut canis, ſiue caniſtrum: filius Iephone de tribu Iuda, vnus exploratorum terræ promiſſionis: quam ſolus ingreſſus eſt cum Ioſue ex iis, qui erant viginti annorum, quando egreſſus eſt populus Iſrael de Ægypto. Nu. 13. d. 14. a. Ioſ. 14. b. 15. c. 1. Par. 2. b. Eccl. 46. b. 1. Mach. 2. f. Deſignat virum prudentem & eruditum, qui rectè ſibi & aliis conſulere nouit, vt ad debitum perueniant finem. Deſignat etiam Deum, qui eſt quaſi cor noſtrum: & dat Eccleſiæ irriguum ſuperius & inferius.

Prudens. Deus. — Rup. ſ. Iud. 2.

Calendæ, Neomenia.

CAlendæ dicuntur primus dies menſis à χαλέω quod eſt, voco: quia tunc pontifex conuocabat populum. Dicebantur etiam neomenia, hoc eſt, nouilunium, quia in nouilunio incipiebat menſis. In calendis autem offerebantur ſacrificia. Ezec. 45. f.

Calendæ Iudæorum, & non Dei dicebantur. Iſ. 1. d. quia illis Iudæi ad ſuas voluptates abutebantur, non ad cultum Dei. Sic non ferebat Deus neomenias eorum: quia illas iniquè celebrabant.

Hier. ſ. Iſ. 1.

Neomenia feſtum erat, quum Luna coniungebatur Soli: & deſignat coniunctionem Eccleſiæ cum Chriſto: quæ coniunctio non percipitur à carnalibus. Tunc autem renouatur Eccleſia, aut anima cùm Chriſto coniungitur: & vt Luna non videtur coniuncta Soli, ita perfectio Eccleſiæ, aut animæ nihil videtur eſſe, ſi perfectioni Chriſti comparetur. Deſignat etiam Neomenia initium ſupernæ lucis, & annos æternos, qui ſemper ſunt in nouitate. Nu. 28. b. 2. Par. 2. a. Iud. 8. a. Pſ. 80. Eze. 45. f. 46. a.

Coniunctio Eccleſiæ vel animæ cum Chriſto. Initium ſupernæ lucis. — Ori. ſ. Nu. ho. 23. Hie. ſ. Eze. 45. 46. Aug. ſ. pſ. 80.

Neomenia, poteſt etiam ſignificare aduentum Chriſti, quo renouamur, quo tranſactis iã priſcis, omnia noua facta videmus. Significat etiam Chriſti reſurrectionem. Pſ. 80.

Aduentus & reſurrectio Chriſti. — Cyril. 4. ſ. Ioan. 28

Neomenia eſt intelligentia innouata, & diuinitus inſpirata: ſicut Luna accipit lumen à Sole.

Intelligentia renouata. — Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabuchodo. 13.

Calidus, Calor, Aeſtus, Cauma, Calefacere, Incaleſcere, Aeſtuare.

CAlor, eſt qualitas manifeſta ſatis, igni cum primis competens, & frigori aduerſa. Eius vis eſt actiua, & ſurſum motiua, éſtque calor neceſſarius animalibus ad vitam & operationes: eóque omnia generabilia fouentur.

Calor feruorem charitatis deſignare ſolet, & etiam æſtus. Gen. 8. d. 31. f. Pſa. 18. 38. Eundem charitatis feruorem deſignat calida ſimila. Leu. 6. c. Et calidus dicitur fidelis feruens charitate. Apo. 3. c. Iob 28. a. 31. b. 37. c. 38. c. Eccleſiaſtæ 4. c. Iſ. 47. d. Agg. 1. b. Calefacit Deus oua ſtruthionis in puluere, quum inter peccatores accendit aliquos feruore charitatis. Iob 39. b.

Feruor charitatis. — Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 1. Amb. ſ. pſ. 118. ſer. 2. Hier. ſ. Agg. 1. Gre. 31. mor. 7.

Hie.epiſt. ad Nepotianum. *Sapientia.*

Calefaciens Abiſag Dauid, qui veſtibus calefieri non poterat, deſignat ſolam ſapientiam vigere in ſenibus, quum cętera eos deſtituant. 3. Re. 1. a. Pro. 4. a. Non ſunt prunę, quibus calefiant augures, quum non habent ſapientiam, qua ſe protegant. Iſ. 47. d.

Gre.27.mor.24. *Fideles.*

Calida veſtimenta perflata auſtro, ſunt fideles inhærentes per fidem Eccleſiæ: qui feruentibus charitatis ſtudiis inardeſcunt, dum eorum mens ſancti Spiritus afflatu perfunditur. Iob 37. c.

Amb.epiſ.17. *Fouens Christus fideles.*

Calefaciunt ſe duo, quum Chriſtus accedentem ad ſe fouet, & in ardorem charitatis accēdit. Eccleſiaſtæ 4. c. Sic calefacta eſt caro pueri ab Eliſæo reſuſcitati. 4. Reg. 4. f.

Gre.ſ.1.Reg.11. *Feruor deſiderij.*

Incaleſcens Sol illuminat luce, & accendit feruore, qua ratione ſignificare poteſt feruorē deſiderij. 1. Reg. 11. c. Nee. 7. a. Sap. 16. d. Ier. 20. c.

Lyr.ſ.Gen.36. *Lachryma.*

Calidæ aquæ dici poſſunt lachrymæ. Gen. 36. c. tam compunctionis, quàm deuotionis.

Lyr.ſ.Iob.31. *Refrigerium temporale.*

Calefieri interdum eſt, refrigerium temporale accipere. Iob 31. b. Iſ. 44. c. Iacob 2. c.

Ori.ſ.Mat.ho.10. *Hier.ſ.Iſ.25.* *Gre.29.mor.14.* *Labor.* *Tentationes.* *Scandala.* *Tribulatio paſſionis Chriſti.*

Aeſtus, quandoque ſignificat laborem & tentationes, ac etiam ſcandala. Item tribulationē paſſionis Chriſti: & perſequutiones infidelium. Gen. 31. f. Iob 30. d. 38. c. Iſ. 4. b. 25. b. 27. b. 49. d. Mat. 20. b.

Gl.ord.ſ.Mar.14. *Quærere temporale ſolatium.*

Calefaciens ſe Petrus ad prunas, deſignat eos, qui cùm frigeſiant in ſpiritualibus, recurrunt ad ſolatia temporalium. Mar. 14. f. Ioan. 18. c.

Hier.ſ.Iſ.5. *Rup.ſ.Hoſ.12.* *Gre.15.mor.11.* *Aug.ſ.Apo.ho.12.* *Abundare voluptatibus.*

Aeſtuare vino, eſt abundare deliciis & voluptatibus. Iſ. 5. c. Et ſequuntur æſtum, qui libidine corrumpuntur. Hoſ. 12. a. Aeſtuat etiam auarus, ob curam rerum cuſtodiendarum. Iob 20. c. Et calefiunt, qui velut ebrij, proni tendunt in malum: & hæretici inſtructi ad lites verborum. Iud. 13. d. Iſ. 5. c. 44. e. Hoſ. 7. d. Apoc. 16. b.

Aug.epiſ.49.q.6. *Labores Iudæorum.*

Aeſtuans Ionas poſt areſactam hederam. Ion. 4. c. deſignat labores Iudæorum poſt euerſum templum & legis ceſſationem.

Amb. de Noe.23 *Ira feruens.*

Aeſtus quandoque iram feruentem deſignare poteſt. Gen. 8. d.

Hier.ſ.Iſ.25.& ſ.Ier.17. *Punitio Dei.*

Aeſtus in ſiti, & calor ſub nube, eſt ira & punitio Dei, & Chriſti hominis in Iudæos: quam non poſſint euadere. Iſ. 25. b. Hoſ. 12. a. Iob 6. c. Et incaleſcens Sol, deſignat iram Chriſti in iudicio futuram. Exo. 16. e. Deu. 28. b. Iſ. 5. f. Ier. 17. b. Baruc. 2. c. 2. Petri 3. e.

Gre.16.mor. 30. *Pœna inferni.*

Calor nimius, ſignificat pœnas inferni. Iob 24. c. Ier. 51. d. Vel deſignat inordinatum feruorē eorum, qui plus volunt ſapere, quàm oportet ſapere.

Gre.29.mor.14. *Rup.9.ſ.Apoc.* *Diabolus & eius ſuggeſtio.*

Calidus vētus, dicitur interdū diabolus, aut diabolica ſuggeſtio, aut tētatio. Et idē ſignificat æſtus. Iud. 8. a. Iob 20. b. 38. c. Eccl. 51. a. Iſ. 4. c. 25. b. 27. e. 49. c. Ier. 17. b. 39. g. Dan. 13. b. Hoſ. 12. a. Ion. 4. c. Marc. 4. a. Luc. 12. g. Apo. 7. d. 16. b. Aeſtus etiam eſt ibi pœna murmurantium contra prӕlatos, qui æſtuant, quum ſunt impœnitentes & rebelles etiam excommunicati.

Glo.ord.ſ.ho.2. *Superbia.* *Tēporalia bona.*

Calida ſtercora hirundinum. Tob. 2. b. deſignant feruentem ſuperbiam: & temporalia bona, quæ reputanda ſunt vt ſtercora, quæ excæcant oculos.

Caligare, Caligo, Tenebræ, Obſcurare, Obſcurus, Obſcuritas, Obtenebrare, Fuſcus.

Ori.ſ.Iſ.ho.6. *Rup.1.ſ.Gen.8.* *Aer.*

CAligo eſt obſcuritas proueniens ex nebulis, aut nubibus radios luminoſi corporis detinentibus. Obſcurum autem dicitur latens & abſconditum, & ſine lumine. Tenebrę verò dicunt plenum defectum lucis: vnde in tenebris dicuntur eſſe, qui licèt habeant apertos oculos, non vident ob defectum luminis. Tenebræ ſuper faciem abyſſi, aerem caliginoſum ſignificare poſſunt, donec facta eſt lux. Gen. 1. a.

Gre.ſ.1.Re.1.& 17 mor.13.& 28.mor.17. *Hie.ſ.Iſ.29.59. & ſ.Dan.2. & ſ.Iob 22. & ſ.pſ.17.* *Bed.ſ.Exo.19. & ſ.Gen.1.* *Gre.ſ.Eze.ho.6.* *Obſcuritas Legis & allegoriæ.*

Caligo nubis, in qua erat Deus, deſignat obſcuritatē Legis & allegorias: & poſuit Deus tenebras latibulum ſuum, cū abſcondit myſteria à reprobis. Ex. 14. c. 19. b. 20. d. 24. d. Deu. 4. b. Ioſ. 24. b. 2. Reg. 12. b. 22. b. 2. Par. 5. d. 6. a. Pſ. 17. 96 Iſ. 29. f. 45. c. 50. b. Mat. 8. b. 10. c. Luc. 12. a. 2. Cor. 4. c. Dan. 2. c. Et caligo ſub pedibus Dei, eſt profunditas ſcripturarum in Sanctis, vel in Chriſto. Et Caligo, qua obuoluitur mare, eſt obſcuritas præceptorū legis ſub allegoriis. Iob 38. b. Tenebræ quoque ſignificant vetus Teſtamentum comparatum nouo. Gen. 1. a. Et caliginoſus locus, eſt litera legis non intellecta à Iudæis. Iſ. 59. c. 60. a. Tenebroſa aqua in nubibus aeris, obſcura doctrina in Prophetis.

Ori.ſ.Exo.ho.4. *Gre.4.mor.19.* *Cle.Alex. 5.ſtro.* *Gre.Nyſſ. de vita Moſis.* *Iudicia Dei.* *Incomprehēſibilitas Dei.*

Tenebræ, aliquando dicunt arcana, & occulta iudicia Dei: vt, Poſuit Deus tenebras latibulum ſuum. Pſ. 17. Iob 3. d. Exo. 10. c. Et caligo in qua eratDeus, deſignat quòd his, qui poſſunt intelligere, Deus nec eſt aſpectabilis, nec verbis poteſt enunciari. Dicitur etiam caligo operimentum diuinorum ſecretorum. Exo. 20. d. 2. Reg. 22. b. Amos 5. f.

Glo.int.ſ.Deu.33. *Apoſtoli.*

Contenebrati cæli ad pluuiam, deſignant Apoſtolos plenos doctrina Spiritusſancti, & myſteriis ad infundendas mentes hominum 3. Reg. 18. g. Iidē ſunt caligantes cæli rore. Deu. 33. d.

Aug.ſ.Pſ.142. *Mors Chriſti.*

Obſcura, in quibus collocatus eſt Chriſtus, mortem eius ſignificare poſſunt. Pſ. 142.

Ori.ſ.Ier.ho.9. *Glo.ord.ſ.Iob 17.* *Dies iudicij.* *Mors Abrahæ.* *Sepulchrum.* *Limbus.*

Caligo tenebroſa facta ſuper Abraham in occaſu Solis, deſignat diem iudicij, qui dicitur dies caliginis. Et tenebroſus horror ipſius Abrahæ, eſt eius mors, aut finis mundi. Geneſ. 15. d. Pſ. 96. Ier. 13. c. Ezec. 32. b. 34. c. Ioel. 2. a. Amos 5. e. Soph. 1. d. Tenebræ etiam ſignificant ipſum ſepulchrum. Iob 17. d. In tenebris ſtraui lectulum meum. Vbi etiam limbus ſignificari poteſt.

Gre.13.mor. 11.18. *Admiratio iudiciorum Dei.*

Caligantes palpebræ Iob, dicuntur præpoſiti eccleſiæ: qui licèt vigilent, nondum occulta Dei iudicia intelligunt. Iob 16. d. Et caligat oculus ad indignationem Dei, quando hi, qui in eccleſia lumen veritatis habent, dum ſe diutiùs à prauis deſpici, ac dedignari conſpiciunt, de occulti iudicij admiratione turbantur, & ſecretum Dei penetrare nequeunt, cùm præualere

peruerſi

peruerſi contra bonorum innocentiam permittuntur.Iob.17.b.

Defectus fidei in populo hebraeorũ & in fine mundi.

Caligantes oculi Iſaac & Iacob,deſignant defectum fidei & religionis in populo Hebræorum,& fidem periiſſe de mundo, & tenebras infidelitatis in fine mundi futuras.Gen.27.a.48.b.Iob.15.d.Iſa.32.a.59.b Idem deſignant caligantes oculi Ahiç prophetæ.3.Reg.14.a.Obſcuratus etiam Sol eſt,quum Iudæi colebant Deos alienos.Apoc.9.a.

Hier. ad Damaſũ q.3.& ſ.Iob.15. Beda ſ.Gen.27. Ruper.5.ſ. Apoc.

Ignorãtia prælatorũ, & ſcribarũ,et Iudæorum.

Caligantes oculi Eli,deſignat cæcitatem & ignorantiam malorum prælatorum , & etiam pontificum & ſcribarum Iudæorum.1.Reg.3.a.2.b.4.c.Iob.3.a.28.a.Pſ.68.Eze.12.b.Zach.11.d.Ioan.1.a.Et caligo,qua operitur mare,eſt ignorantia perſequutorum eccleſiæ.Iob.38.a Iſa.60.a.Et tenebreſcit terra in die luminis,quum Iudæi in aduẽtu Chriſti excæcati ſunt , Amos 8.c.Tenebræ autem factæ in morte Chriſti, deſignant tenebras mentis Iudæorum. Et cùm poſtea reddita eſt lux,typus eſt conuerſionis eorum in fine mundi.Pſ.54.103.Matt.27.e.Mar.14.e.Luc.23.e.Ioel.2.c.

Gre.ſ.1.Reg.2. & 18.mora.17. & 28.mor.15. Hier.ſ.Iob.3.& ſ. Amos 8. Ori.ſ.Matt.ho.35. Hila ſ.Pſ.54. Arno.ſ.Pſ.103.

Obliuio mundi.

Caligo ſub pedibus Dei eſt, quum impij homines à ſua cæcati malitia , Chriſti incarnationem cognoſcere nequiuerunt,neque nunc poſſunt.Pſal.17.

Caligo,in quam ingreſſus eſt Moſes,deſignat eum loqui cum Chriſto,qui omnium mundanorum obliuiſcitur.Exo.19.c.

Aug.de eſſen.diui. Euch.for.ſpiritu.1 Exer.itatoriũ c.38

Status tribulationis & aduerſitatis.

Tenebræ aliquando dicunt ſtatum tribulationis & aduerſitatis.Iob.7.b.17.c.22.b.23.d.24.c.26.b.Pſalm.54.87.103.104.Eccl'tę.11.d.Eccl'i.23.c.37.c.Iſa.5.g. 21.a.47.a. 49.c.50.d. 58.c.Thre.3.a.Amos 5.b.Mich.7.b.Nahum 1.b.Ioan.20.a.Sicut lumen ſunt tenebræ, quum quis ita æquo animo fert aduerſa, vt proſpera. Pſ. 138. Obtenebreſcit lux in tabernaculo impij, quando in eius conſcientia,quam malè inhabitat gaudium, quod de temporalibus rebus habebat,deficit.Iob.18.b.Obſcuratus dicitur ſol.Apocal.8.d.& non occidiſſe,quia peccata malorum & ſuperborum hominum obſcurare videntur ſolem,dum Sanctis & iuſtis,interdum per multas tribulationes & vexationes obſcuritatem faciunt : ſed eorum lumen extinguere non poſſunt,quia illis ad malum iuſti conſentire non acquieſcunt.

Gre.13.mor.20.& 14 mor.3. & 8.mo.10. Hier.ſ.Iob.22. Aug.ſ.Pſ.138. & ſ.Apo.ho.7. Euc.for.ſpiritua.8

Imperfectio rerũ. Peccatum & ſtatus peccati.

Tenebræ quandoque imperfectionem rerum ſignificare poſſunt:vt tenebræ, quæ erant ſuper faciem abyſſi,antequam res perficerentur.Gen.1.a.Ioan.1.b.

Tenebræ etiam,ſignificant ſtatum peccati, vel ipſum peccatum lumine gratiæ priuans animam.Geneſ.1.a.2 Reg.22.c.Iudith.9.b.Tob.5.b.Iob.5.c.15.d.20.d.28.a.Pſ.87.Prou.2.c.4. d. Iſa. 5.e.29.e.42.b.50.b.Mich.7.b.Mat.6.c.Luc.16.e.Ioan.1.b 3.c.Rom.13.d.1.Cor.4.a.2.Corin.6.c.Epheſ.5.c.1.Theſſ.5.a.Acto.26.d.Et obſcura lepra, eſt peccatum obſcurans mentem. Et ſubobſcura cicatrix,eſt peccatum, de quo habetur ſuſpitio , nec adhuc planè cognoſcitur. Leui.13.g Tenebroſa oſtia dicuntur latentia mentis mala:quę & haberi intrinſecus poſſunt , & tamen videri ab altero non poſſunt.Iob.38.b.Tenebræ quoque,in quibus non cognoſcũtur mirabilia Dei,ſunt ipſa infidelitas. Pſ.87.

Ori.ſ.Rom.13. Gre.15.mor.22.29. mor.8.9. Hie.ſ.Iob.22. Aug.ſ.Pſ.87.

Infidelitas.

Obtenebreſcet Sol,hoc eſt,Chriſtus peccantibus.Eccl'tæ.12.a.

Obſcuratio Solis in fine mundi erit , quum Lucifer mittetur in tenebras exteriores. Matth.24.c.

Hier.ſ.Eccl'tæ.12. Ori.ſ.Matt.ho.30 Tertul.aduer. Iud.

Ignorantia. Cæcitas.

Tenebræ præterea,ſignificant ignorantiam & cæcitatem.Gen.1.a.Deut.28 c.Ioſu.2.b.Iudi.19.e.2.Reg.22.c.Iob.7.a.12.d.15.d.19.b.34.c.37.d.28. a.Pſal.34. 81.103.111.Prou.7.b. 20.c.Eccl'tæ.2.b.5 d.Sapie.17.a.Iſa 5.e.42.a.c.49.c.50.d.58.c.59.b.60.a.Ier.23.c.Mich.3 c.Luc. 11.c.Ioan.3.c.6 b.8.b.12.f.Matth.6.c.Rom.2.c.Epheſ.4.e.1.Ioan.2.b. Obſcurum etiam dicitur ipſa iniquitas cum ignorantia. Pſ. 10. 36. 143. Subobſcurus autem albor,eſt ignorantia legalium.Tenebræ autem dicuntur ignorantia,quia per eam in peccata incidimus, circa veritatẽ hallucinantes.Thren.2.a.3.a. Daniel.2.c.Amos 5.b. Et tenebrę Aegypti ſunt cæcitas & ignorantia.Exod.10.f.

Hier.ſ.Iob.22.& ſ.Dan.2. Ori.ſ.Pſ.36. ho. 3. Gre. 14.mora.18. Beda ſ.Gen. 1. & ſ.Exo.10. Cle. Alex.1.pæd.6. & 5.ſtrom. Gre.Nyſſe.de vita Moſis.

Dæmones. Peccatores. Gentiles.

Tenebræ etiam,ſignificant dæmones & peccatores,& corda peccatorum,in quibus quieſcunt dæmones,& gentiles,& infideles,& demum mundum,& mundanos,quorum princeps eſt diabolus.Gene.1.a.1 Regũ 2 b.Iob.26.c.28.a.Ioan.1.b. Eph.4. b.6. b. Hi ſunt caligo ſub pedibus Dei,quia ab ipſo puniuntur.Pſ.17.In tenebris precioſi lapides nullam ſpeciem, nullum præferunt fulgorem,non ſua,ſed caligantium oculorũ culpa.Et veluti, qui per obſcurã noctem iter faciunt,vt nihilmetuendum ſit,metu tamen concutiuntur:ſic qui ſcelus aliquod admittunt:& ſi nemo id videat,nemo reprehendat,nihilo tamen melius ſibi fidunt,ſed omnia formidant,omnia ſuſpicantur.

Ori.ſ.Num.ho.27. Gre.ſ.1.Reg.2. Aug.ſ.Pſ 17.34.& ſ.Ioan.tra.3.a.1.

Infideles. Mundus & mundani.

Chry.ſ.Ioan.ho.4 Rup.1.ſ Gene. 13

Pœnitentia.

Obſcurant tenebræ diem delectationis,quando delectationem inflicta pœnitentię lamenta tranſuerberant. Iob. 3. b. Vel quum flendum noſtræ delectationis gaudium, ab illo iuſtæ animaduerſionis radio,inſcrutabilia Dei iudicia miſericorditer occultant.

Gre.4.mor. 19

Deletio peccati per mortẽ Chriſti. Obtenebratio diaboli.

Obſcurat vmbra mortis peccati delectationem, quũ per mortem Chriſti, & mors & vmbra mortis in nobis deletur. Iob.3 .c. Obſcurant etiam tenebrę & vmbra mortis diabolũ,aut Antichriſtum, quum ſic erroris ſui cæcitate obruuntur , vt nequaquam vlterius ad pœnitentiæ lucem,per diuini reſpectus memoriam reſurgant.Sic dicitur obſcurari tenebreſcens oculus dexter mali paſtoris.Zach.11.d.Et regnum beſtiæ,hoc eſt,diaboli, vel Antichriſti dicitur tenebroſum,quia mali plagis obcæcantur.Apocal.15.c.

Gre.4.mor.9.20. Aug.ſ.Apoc.ho.12.

Obſcuratio per leuia peccata, et per res tẽporales.

Obtenebrantur ſtellæ caligine noctis peccati,quum ſancti in hac miſera vita ſemper obſcurantur aliquibus leuibus peccatis. Iob. 3. b. Vel quum cupiant vacare claræ Dei contemplationi,ſemper hac obſcurantur,quouſque veniant ad claram viſionem Dei,ſicuti eſt.

Gre.4.mor.24.25.

Ori.ſ.Iob.3. Gre.4.mora.13. — *Excæcatio phariſæorum & ſacerdotum.*

Obtenebrari etiam ſtellas, eſt ſacerdotes & phariſæos excæcari:& eos, qui ante humanos oculos quaſi bonis operibus ſplendent, malitia antiqui hoſtis obſcurari: vel quum eorum vita aperto errore confunditur, vt tales foris appareant, quales apud ſemetipſos intus diuino iudicio parere non formidant.

Aug.ſ.Pſ.10.

Obſcura Luna dicitur, vel quando non apparet ob coniunctionem ad Solem: vel quando nubes interponuntur, vel quando patitur eclipſim. Primum refertur ad nouitatem eccleſiæ, quando nondum terris maior effulſerat, nec gentilium tenebras ſuperſtitionum vicerat. Secundum, ad linguas blaſphemorum, qui Chriſtianorum nomen infamant, & quaſi nebulis eccleſiæ faciem obſcurant. Tertium ad martyrum cædes, cum tanta ſanguinis effuſione, tanquam defectu & obſcuratione cruenta facies eccleſiæ apparet, & à nomine Chriſtiano deterrentur infirmi. Pſ.10.

Chry.ſ.Ioan.ho.4. — *Mors.*

Tenebræ non comprehendentes lucem. Ioan.1.a. deſignant mortem, quæ non comprehendit Chriſtum, licèt eam tetigerit.

Gre.ſ.Cant.1. Rup.ſ.Cant.1. Baſi. quod Deus nõ eſt autor malorum.

Fuſca dicitur ſponſa comparata ſponſo, quantumuis perfecta ſit, & aliis prælucεat. Canti. 1. b. Vel beata Virgo erat fuſca, quum inuenta eſt in vtero habens, antequam ſciretur myſterium.

Ori.ſ.Matt.ho.20 33. Amb.ſ.Luc.14 Gre.13.mor.21. Aug.epiſt.120. — *Pœna inferni. Limbus.*

Tenebrę, aliquando ſignificant pœnas inferni: vt tenebrę Ægypti. Exodi 10.c. Iſa.45.a. Et dicuntur tenebræ exteriores, quaſi extra promiſſa cęleſtium mandatorum exiſtentes. Matth. 8.b.22.b.25.c. Tob.4.b. Vel deſignant limbum, vbi ſtrauerunt ſancti ſibi lectum ante aduentum Chriſti. Iob.17.d. Sapi. 18.a. Eccl'ici.21.b. Iſaiæ 45.b.49.c. Ezechiel.32.c. Miche.3.c. Nahum.1.b. Sopho.1.d. Apoc.16.b. Caligo etiam ſignificat infernum, aut obſcuritatem peccati in his ferè locis. Iob.3.a.10.d.23.d. Prou.7.b. Iſa.5.g.8.d.9.a.29.f.59.b.60.a. Ier.13.c. Thre.2.a. 2.Mach.3.e. Actor.13.b. 2.Petr.2.d. Iudæ b.d.

Hiero.ſ.Iſa.5.& ſ.Iob.18. — *Dæmones.*

Caliginoſi montes, dicuntur dæmones. Iſa.5.c.13.a.59.b. Ipſi etiã intelligi poſſunt per tenebras. Gen.1.a. Et tenebroſus turbo dici poteſt diabolus. Iob.3.a. Et dæmones ſunt oſtia tenebroſa. Iob.38.b.

Hiero.ſ.Iſa.13. — *Sacramenta abſcondita.*

Caliginoſi etiam montes, dici poſſunt ſacramenta abſcondita eccleſiæ. Iſaiæ.13.a.

Glo.ord.ſ.2.Pet.1. — *Mundus.*

Caliginoſus locus, aliquando dici poteſt mundus. 2.Pet.1.d. Luc.22.f.

Gre.16.mor.28. Hiero.ſ.Iſa.29. Euch.for.ſpiritu.8 — *Falſum. Fallaces rationes hæreticorum.*

Tenebræ & caligo, aliquando ſignificare poteſt falſum, & fallaces rationes hæreticorum. Gen.1.a. Pro.7.b.20.a. Et caligo, quam obſeruat oculus adulteri. Iob.24.c. eſt obſcuritas verborum, qua vtuntur hæretici ad decipiendos ſimplices. In tenebris quoque ſunt opera hęreticorum, aut ſcribarum, aut phariſæorum, quum putant ea non videri à Deo. Iſaiæ 29.e. Ezechiel.8.c. Et in obſcuro ſagittant hæretici. Pſalm.10. quia fraudulenter inducunt errores. Et

Arn.& Hier.ſ.Pſ. 16. Rup.9.ſ.Apoc.

quia quum viderint in eccleſia imperitos ac ſimplices, laqueis doloſis, & occultis eos irretire conantur. Tenebroſum regnum beſtiæ eſt in hæreticis pertinaciter ſuos errores defendentibus. Apo.16.b.

Ori.ſ.Exo.ho.4. Gr.4.mo.17.21.22 — *Redargutio cæcitatis.*

Tenebræ aliquando dicunt redargutionem ipſius cæcitatis, & cognitionem tenebrarum, & confuſionẽ, qua quis erubeſcit peccatũ. Et tenebroſus turbo, eſt impetus amaritudinis pœnitentiæ. Exo.10.c. Iob.3.a. Eccl'tæ.12.a. Iſa.47.a. Iere.13.c. Amos 8.c.

Hiero.ſ.Iere.13 — *Ira Dei. Terror iudicii.*

Tenebræ aliquando ſignificare poſſunt iram Dei, aut punitionem: vt ſol conuerteretur in tenebras. Ioel. 2.g. Et contenebreſcit, quum venit dies mortis, aut iudicij. Ierem. 13.c. Et obtenebrati cæli in iudicio, terrorem iudicis indicant, ſicut obſcuratio ſolis & lunæ. Ioel.3.c.

Aug.q.vete.teſt.39 — *Gentilitas.*

Tenebræ, in quibus erat ſpes, deſignant Gentilitatem, in qua erat ſpes credendi. Eccleſiaſtæ 9.

Iudas.

Tenebroſus dies Iob, ſignificare poteſt Iudam, qui factus eſt tenebroſus, quum factus eſt proditor. Iob.3.a.

Arno.ſ.Pſ.138.

Tenebræ conculcantes dicuntur fuiſſe tẽpore mortis Chriſti, quum etiam Petrus eum negauit. Vbi etiã non eſt ſpes reſurrectionis, tenebræ conculcantes ſunt, quę tamen non obſcurabuntur in Chriſto. Pſ.138.

Lyra.ſ.Iſa.21. — *Stupiditas mẽtis.*

Tenebræ etiam, interdum dicunt ſtupiditatem mentis ex contemplatione alicuius magni mali prouenientem. Iſa.21.b.

Arno.ſ.Pſ.90. — *Concupiſcentia occulta.*

Negocium perambulans in tenebris, dici poteſt concupiſcentia occulta. Pſ.90.

Hier.ſ.Iere.14.& ſ.Iob.38. — *Obſcuritas ſẽſuum.*

Obſcuratæ portæ Hieruſalem, ſunt obſcurati ſenſus, ob defectum ſcientiæ Dei. Ieremiæ 14.a. Ipſi etiam ſenſus dicuntur oſtia tenebroſa. Iob.38.b.

Aug.2.ſer. Domini in monte. — *Intentio mala. Dubium.*

Tenebræ aliquando dicitur intentio mala: vt cùm lumen eſt tenebræ: tenebræ verò maiores ſunt ipſum opus, cuius exitum ignoramus. Matth.6.c. Si lumen, quod in te eſt, tenebræ ſint, ipſæ tenebræ quantæ erunt: Significatur etiam dubium. Luc.11.c. Epheſ.4.d.

Gre.18.mor.12.& 14 mor.7.& 2. Paſtora.7. — *Deficiens ſanctitas & fides.*

Obſcuratur aurum, quum terrenis actibus ſanctitatis vita polluitur. Thren.4.a. Obſcuratũ eſt etiam aurum in Iudęa, quando antiquus ille fidei & innocentiæ ſplendor, irruente perfidia, malitiæ ſe nocte fuſcauit. Sic etiam obſcuratur aurum, quum ſubſequentibus iniquitatum tenebris, iuſtitię pulchritudo deſeritur.

Aug.ſ.Pſ.118. — *Abſcondere peccatum.*

Obſcurantur tenebræ, quum quis non confitetur peccatum ſuum, ſed potius defendit. Sic non obſcurantur à Deo, ſed potius illuminantur. Pſal.138.

Gre.14.mora.3. — *Deficiẽs temporale gaudium.*

Obtenebreſcit lux in tabernaculo impij. Iob.18.b. quum in eius conſcientia, quam malè inhabitat gaudium, quod de temporalibus rebus fuerat, deficit.

Tenebræ

Vita præſens. Tenebræ aliquando ſignificare poſſunt tempus huius vitæ. Iob 29. a. quando ſplendebat lucerna eius ſuper caput meum,& ad lumen eius ambulabam in tenebris.Pſal. 17. Prou. 2.c. Ioan.1.a. *Gre.17.mor.9.*

Corpus. Tenebræ aliquando ſignificant corpus ipſum cum vitiis,quod diuiditur ab anima,ſicut tenebræ à luce.Gen.1.a. *Bed.ſ.Gen. 1.*

Timor. Tenebræ timorem indicare videntur.Matt.10.c. Quod dico vobis in tenebris,prædicate in luce.Luc.12.a.Hoc eſt,quod dico vobis,dum adhuc in timore eſtis,dicite in lumine,id eſt, in fiducia veritatis,accepto Spirituſancto. *Glo.ord.ſ.Mat.10*

Calix, Poculum, Crater, Cyathus, Phiala, Scyphus.

CAlix,eſt vas deſeruiens ad bibendum, ad quod etiam deſeruiunt cætera in titulo poſita, licèt in aliquo differant.

Paſſio Chriſti. Sanguis Chriſti. Calix Pharaonis, quem habebat princeps pincernarum in manu , paſſionem Chriſti deſignat.Gen.40.Mat.20.c.Et calix in manu Domini, eſt calix ſanguinis Chriſti , quem ipſe nobis diſpenſat.Pſ. 74.1.Cor.10.d.11.f. *Arn.ſ.Pſ.74.*

Martyrium. Labores & tribulationes. Calix etiam deſignat martyrium,& animum ad martyrium præparatum,& etiam labores huius vitæ,& carnis mortificationem.Pſ.22.115.Matt. 20.c.26.c.Marc.10.f.14 c.Luc.22.b.c. Ioan.18.b.1.Cor.10.d.11.f. *Ori.ſ.Mat.ho. 12. & ſ. Rom 1. Arn & Baſ.ſ. Pſ.115.*

Vetus Teſtamentum. Miſericordia & iudicium. Calix in manu Domini,vetus Teſtamentum ſignificare poteſt,myſteriis plenum.Pſal. 74. Vel cùm ſit miſtus,dicit miſericordiam & iudicium. *Hie.epiſ vt abſet. Aug.ſ.Pſ.74.*

Sapientia & doctrina noui Teſtamenti. Calix inebrians,deſignat doctrinam vel ſapientiam , quæ per charitatem actu exhibetur. Pſ.22.Et poculum ex vino conditum eſt,quum nouum Teſtamentum,veteris Legis,quæ aſpera eſt, teſtimoniis roboratur.Cant.8.a.Phiala quoque,quia eſt lata,vberiorem doctrinam, magnóſque doctores,& eloquentes ſignificare poteſt:& etiam menſuram prædicationis iuxta cuiuſque capacitatem.Exo. 25.c.37.c.Nu.7.c.Iud.5.d.4.Reg.25.c.1.Par.28 d. 2. Par. 4.c. 24.d.Eccleſiaſtæ 2.b.Ier.52.d.Zach. 14.d.1.Mach.1.b.In phialis offeruntur aromata in altari Dei.Apoc.5.c. *Eus.q.in Pſ. Ori.ſ.cant.ho.3. & ſ.Ier ho.9. Hier.ſ.Pſ.22. Gre.ſ.1.Reg.1. & ſ.ſ.cant.& 20. mor.2. Hie.ſ.Zac.14. Rup.1.ſ.Nu 18.*

Cõſolatio Chriſti. Beatitudo. Calix Chriſti,eſt conſolationis & amoris.Thr.4.d.Pſ 15 Cant.8.a.Per calicẽ accipit vnuſquiſque iuxta menſuram,ſed Chriſtus plus quàm membra ſua:vt ait Paulus , qui eſt primogenitus in multis fratribus.Poteſt etiam dicere beatitudinem,vt calix ſalutaris.Pſ.113. *Ori.ſ.Ier.ho.9. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.21. Hie.ſ.Pſ.15.*

Participatio bonorum. Crater ſapientię,eſt communis & vniuerſalis bonorum participatio.Prou.9.a. *Dionyſ.epiſt.9.*

Virgo Maria. Crater tornatilis dicitur vmbilicus beatæ virginis Mariæ , propter ornatum virtutum:& quia in ea requieuit Sapientia.Cant.7.a.propter excellentiam caſtitatis mentis & corporis. *Baſi.ho.in princ. Prouer.*

Chriſtus. Apoſtoli. Doctores. Crater,quia eſt poculum latum & capax,ſignificare poteſt ipſum Chriſtum: & Apoſtolos & doctores.Iſ.22.g.Et crater tornatilis,in ſpirituali doctrina abundantes.Cant.7 a. Exo.24. b.Et ſcyphi in candelabro , deſignare poſſunt ora prædicatorum , vel etiam ipſos auditores. Scyphi autem quatuor in haſtili candelabri,deſignant quatuor euangelia.Ex.25.d.37.c.Cyathus autem,qui eſt paruus calix,deſignare poteſt anguſtam prædicationis ſcientiam aut doctores pauca docere valentes.Exo.25.c.37.c.Leu.2.d.Nu.14.a Phialæ ſunt etiam eloquentiã in prædicatione habentes.Zac.9.d.Item cor latum in Deum.Apoc.5 b.15.a. *Ambr.de inſti.vir. 14. Rup.ſ.cant.6. Hie.ſ.Iſ.22.& ſ. Eccleſiaſten.2. Amb.epiſ. 62. Gre.ſ.cant.7. & 10.mor.2.& ho. 6*

Euangelia. Cor.

Paulus. Scyphus argenteus,in quo diuinabat Ioſeph,ſignificare poteſt Paulum eloquentem, qui eſt vas electionis. Vel diuinorum myſteriorum doctrinam in Paulo prædicante:in quo prius latebat:ſed quum apertus eſt ſaccus,& cõciderũt ſquamæ ab oculis eius,apparuit.Gen.44.a. *Rup ſ.Zach.9. & 4.ſ.Apoc. Aretas ſ.Apoc.ſ. Amb.de Ioſeph. 11.*

Offerẽtes ſe Deo Phialæ quibus libabatur Deo,ſignificare poſſunt eos,qui ſacrificia illi accepta & grata de ſeipſis offerunt.Zac.9.d.Apoc.5.c. *Bed.ſ.Gen.41. Hier.ſ.Zac.9.*

Gratia legis. Scyphus aquæ Saulis,quem accepit Dauid.1 Regum 26. b. deſignat gratiam legis,à Iudęis ablatam.

Senſus. Crateres,in quos funditur ſanguis,ſignificare poſſunt ſenſus,qui reguntur ſapientia morali,quę vim habet à paſſione Chriſti.Exo.24.b.Nu.4.a.1.Eſd.8.e.Iſ 22.g. *Amb.epiſ.2.*

Corpus fragile. Calix interdum eſt corpus fragile:vt calix vitreus,qui facile frangitur.Matt.23.c. Mar.7.a. Luc.11.e.Ioan.18.b. *Amb.ſ.Luc. 11.*

Minimum obſequium. Calix aquæ frigidæ,deſignat minimum obſequium,diſcipulis Chriſti præſtitum.Matt.10. d.Marc.9.f. *Hil.ſ.Ma.can.10*

Qui partim ſunt boni,partim mali,& duplici calice potantur:vnde illis conuenit: Inclinauit ex hoc,in hoc.Pſ.22. *Ori.ſ.Ier.ho.9.*

Caſtigatio Dei Calix furoris Domini,diuinam caſtigationem ſignificat:qui calix bibendus eſt peccatoribus,ad conſequendam ſanitatem.Ier.25.b.48.d.49.c.Thr.4.d.Iſ 51.e.Eze.23.c.Hab.12.Apo. 5.d.16.a.Eſt etiam calix pœna malorum.Pſal.10.Dicitur autem calix, ne quid pręter modum atque menſuram,vel in ipſis peccatorum ſuppliciis , per diuinam prouidentiam fieri arbitremur. *Ori.ſ.Ma.ho.35. Aug.ſ.Pſ.10. Gre.15 mor.21. Rup.9.ſ. Apocal. Aretas ſ.Apo.15.*

Pœna malorum.

Scriptura prophana. Hæreſes. Hypocriſis. Nitor gloriæ temporalis. Voluptates. Rationes hæreticorum. Calix aureus Babylonis , ſcripturas deſignare poteſt poetarum , & aliorum gentilium ac prophanorum,eloquentia & ſententiis fulgentes,ſed idololatriæ & aliorum errorum venena continentes.Ier.51.a.Deſignat etiã ſcripturas hæreticorum:& hypocriſim , & nitorẽ gloriæ temporalis:& etiam voluptates ſeculi.Ier.35.a.Iud.9. c. Eſter 1.b. Cant. 7.a.Eadem deſignat poculum aureum meretricis.Apo.17.b.Phialæ quoque ſunt fallaces rationes hæreticorum, quibus ſuppeditant ſimplicibus vinum erroris.Amos 6.b.Apo.17.a. *Ori.ſ.Ier.ho.2.9. Chriſ.ſ.Pſ.115. Gre.34.mor.7. Theophi.Alex.1. Paſchalis. Rup.10.ſ. Apoc.*

Amb. Apo. Dan. 1. — *Calix dæmoniorum.*

Calix pauperis, de quo bibebat ouis, ſignificare poteſt calicem dæmoniorum. 2. Reg. 12. a.

Gre. 34. mor. 6. — *Perſequutione illuſtrium virorum.*

Phiala, quæ effunditur in Solem. Apo. 16. b. deſignat perſecutionis ſupplicium, viris ſplendore ſapientiæ illuſtribus irrogatum.

Rup. ſ. Can. 6. — *Libido.*

Pocula, interdum deſignant libidinem: & non indigere poculis, eſt non vti vel ſitire per appetitum libidinis. Cant. 7. a.

Callidus, quære Aſtutus.

Callis, vide Via.

Caluaria, Caluus, Caluitium, Recaluaſter, Decaluare.

CAluaria eſt ea pars capitis, quæ inter frontem & occiput ſuperminet, quæ ſolet capillis defluentibus glabra apparere. Caluus autem eſt, cui in ea parte capilli defluunt.

Aug. ſ. pſ. 83. Ber. ad milit. templ. 10. — *Chriſtus.*

Caluus dictus Eliſæus irriſus à pueris. 4. Reg. 2. d. deſignauit Chriſtum à Iudæis irridendum, & in caluariæ loco crucifigendum.

Glo. ord. ſ. Mar. 15. — *Fœtor peccatorum.*

Caluariæ locus, deſignat fœtorem peccatorum noſtrorum, pro quibus crucifixus eſt Chriſtus. Mat. 27. d. Mà. 15. b. Luc. 23. e. Ioan. 19. c.

Iſyc. ſ. Leu. 13. — *Simplex.*

Caluus aut recaluaſter, cuius capilli defluũt, deſignat hominem ſine fraude, paucas habentẽ cogitationes. Leui. 13. f. 4. Reg. 2.

Hie. ſ. Ezec. 7.

Caluitium facere ſuper mortuum non debent Nazarei, hoc eſt, Sancti, qui non habent mortis opera. Deut. 14. a.

Hie. ſ. Iſ. 3. & ſ. Ezec. 8. — *Pœnitentia. Mẽs ſine oratione.*

Caluitium ponitur pro dedecore in fœminis, quibus comę ſunt in ornatũ: Vnde dominus punit eas, dans pro criſpanti crine caluitium. Et hac ratione ſumitur pro pœnitẽtia, aut ſigno doloris. Dat etiam Deus pro criſpanti crine caluitium, hoc eſt, pro continuis, longis, & aſcẽdentibus orationibus, quæ per crines ſignificantur, mentem vndique abſtruſam, & ad tacendum ab orationibus firmatam. Iſ. 3. d. 15. a. 22. d. Ier. 16. b. 47. c. 48. f. Ezec. 7. c. 27. g. 29. d. Amos 8. c. Mich. 1. d. Nee. 13. d.

Hier. ſ. Iſ. 3. — *Detectio peccatorum.*

Decaluat dominus verticem filiarum Sion, quum in publicum iudicium adducit peccata. Iſ. 3. d. Amos 8. c.

Hie. ſ. Iſ. 15. — *Ablatio eloquentiæ ſecularis.*

Caluitium Moab, deſignat ablationem eloquentiæ à ſcientia ſeculari, & erronea, vt nudi appareant errores, & deformes. Iſ. 15. a.

Hie. ſ. Eze. 29.

Decaluatum omne caput exercitus Babylonis dicitur, propter labores geſtantium cophinos terræ & lapides, ad obſidionem Tyri. Eze. 20. d.

Glo. or. ſ. 2. Re. 10. — *Macula prædicatorum.*

Decaluans Anon pueros Dauid. 1. Par. 28. a. Eſt diabolus aliquorum prædicatorum ſermonem vel conuerſationem corrumpendo maculans.

Rup. ſ. Mic. 1. — *Renouatio Iſrael.*

Decaluari ſicut aquila dicitur Iſrael. Mich. 1. d. quia ſicut aquila amiſſis veteribus plumis, nouas recuperans renouatur: ita abiecto veteri Iſrael, ſurrexit nouus in Eccleſia.

Calumnia, Calumniari.

CAlumnia, eſt falſa accuſatio: & calumniari, eſt falſò aliquem opprimere. Vix habent allegoriam: ſed fit mentio de calumnia, in his ferè locis. Leuit. 6. a. 16. c. Deut. 28. c. Iob 10. a. Pſ. 118. Prou. 14. d. 22. c. 28. c. Eccl. 4. a 5. b. 7. b. 16. a. Iſ. 33. c. 54. d. 59. c. Ier. 6. a. 50. c. Eze. 22. c. g. 18. d. Hoſ. 5. c. Mich. 2. a. Mal. 3. b. Zac. 7. c. Luc. 3. b. 6. d. 1. Pet. 3. c.

Arn. ſ. pſ. 71. Hier. ſ. Iſ. 59. — *Iudæi.*

Calumniator dicitur Iudaicus populus contra Chriſtum: contra quem loquuti ſunt calumniam, quum eum falſò accuſauerunt. 1. Par. 16. b. Pſ. 71. Iſ. 59. c.

Hil. ſ. pſ. 118. — *Dæmones.*

Calumniatores etiam ſunt dæmones, & contra Chriſtum, & contra bonos & ſanctos. Pſa. 71. 118. Ier. 21. d. 22. a. Iſ. 52. b.

Hie. ſ. Iſ. 30. & ſ. Hoſ. 12. — *Hæretici cum ſuis dogmatibus.*

Calumniatores etiam ſunt hæretici: & calumniæ ſunt falſa eorũ dogmata, & argutiæ, quibus opprimunt ſimplices. Iſ. 30. c. Eze. 22. g. Hoſ. 12. b. Amos 3. c. 4. a.

Gre. 26. mor. 9. — *Scandalizãtes.*

Calumniatores dici poſſunt non ſolùm, qui exteriora bona rapiunt, ſed etiam, qui malis ſuis moribus & vitæ reprobæ exemplo interna noſtra diſſipare contendunt. Iob 35. c.

Calumnia dictus eſt puteus, quem foderant ſerui Iſaac, propter rixã inde ortã. Gen. 26. d.

Calumnia, quam timebant fratres Ioſeph. Gen. 43. d.

Calx.

CAlx, fit ex lapidibus coctis: & mixta cum arena, eſt cæmentum ad colligandos lapides: ſeruit etiam ad eos, ſeu parietes læuigandos. Et calx viua dicitur, quæ, ſuperiniecta aqua, feruet & fumat.

Calx, qua læuigati ſunt lapides ad ſcribendam Legem. Deu. 27. a.

Camera.

CAmera, eſt arcus, ædificium ſuſtinẽs, tectúmque deuexum & incuruum, quod fornix, & teſtudo dicitur. 3. Reg. 7. a. 4. Reg. 10. c. Vide Laqueare.

Caminus, vide Clibanus.

Camelus, Dromedarius.

CAmelus, eſt animal ferendis oneribus ſeruiens, obedit verberibus, metu continetur: ieiunij patiens eſt, & oneri ſuo quadam diſciplinæ ratione ſuccumbit, habet gibbum in dorſo, eſtque animal immundum, ruminans quidem, ſed non diuidens vngulã, & præ ſe

fert

fert quandã oris & totius corporis fœditatem: diciturque ſeruare iram, donec vindicari poſſit. Dromedarij ſunt de genere camelorum, apti ad curſum, vnde nomen acceperunt.

Chriſtus. Camelus ferens onus, ſignificare poteſt Chriſtum, qui ſupra ſe tulit onus peccatorũm noſtrorũ. & vt camelus ad ſuſcipiẽda onera ſponte ſe humiliat, ita Chriſtus humiliauit ſemetipſum vſque ad mortem crucis. Gen. 24. c. Hunc camelũ Iudæi deglutierunt. Matth. 19. c. 23. c.

Gre. 2. mora. 14. & 35. mora 17. Euch. ſer. ſpiritu. ſ

Prædicatores. Camelus etiam ſignificat prædicatores, patientes & ſuſtinentes onera prædicationis. Gen. 24. c. Tob. 9. b. Ezech. 25. a. Iob. 1. a. Camelos enim poſſidemus vt Iob, ſi, quod altũ ſapimus, humiliter deponamus: & quum cogitationes noſtras ad infirmitatis fraternę compaſſionem flectimus, vt viciſſim onera noſtra portantes, alienæ infirmitati compati condeſcendendo nouerimus. *Portantes onera proximorum.* Poſſunt etiam per camelos, qui vngulam nequaquam findunt, ſed tamen ruminant, terrenarum rerũ bonæ diſpenſationes intelligi: quæ quia habent aliquid ſeculi, & aliquid Dei, per communes eas neceſſe eſt animal deſignari. Neque enim terrena diſpenſatio, quamuis æternæ vtilitati ſeruiat, ſine perturbatione mentis valet exhiberi. Quia igitur per hanc, & ad præſens mens confunditur, & in perpetuum merces paratur, quaſi commune animal, & aliquid de lege habet, & aliquid non habet. *Bona diſpẽſatio rerũ terrenarum.* vngulam non findit, quia non ſe penitus ab omni terreno opere diſiungit: ſed tamen ruminat, quia bene diſpenſando temporalia, per certitudinis fiduciam cæleſtia ſperat. Terrenæ igitur diſpenſationes quaſi camelorum more capite legi concordant, pede diſcrepant. Nos ergo, cùm eaſdem terrenas diſpenſationes cogitationi trinitatis ſubdimus, quaſi camelos, fide poſſidemus.

Aug. 1. q. in euã. 35. Greg. 1. mor. 28. & 2. mor. 35.

Pœnitentia. Camelus etiam ferens onus, deſignare poteſt pœnitentiam, & ipſos pœnitentes Gen. 12. b. 30. g. 31. c. Horum pilis veſtiebatur Ioannes Baptiſta. Matth. 3. a. Marc. 1. a.

Glo. int. ſ. Gen. 31.

Iudæi. Camelus, vt eſt animal immundum ruminans, ſed non diuidens vngulam, ſignificat Iudęos ruminantes legem, ſed non diuidentes, aut eius intelligentiam non diſcernentes, & tamen legis onera portantes. Gen. 24. c. Leui. 11. a. Deut. 14. a. Iſa. 21. b. 30. b. Zach. 14. c. *Samaritani & hæretici.* Deſignat etiã Samaritanos & hæreticos, partim recipientes legem, partim reſpuentes. Item doctos & prædicatores malè viuentes, non habentes diſcretionem vitæ præſentis & futuræ: qui ſunt fortes, ſed tortuoſi. Gen. 31. c. *Prædicatores malè viuentes.*

Hie. ſ. Zach. 14. Iſych. ſ. Leui. 11. Gre. 1. mor. 15. 27. Ori. ſ. Leui. ho. 7. Beda ſ. Gen. 31.

Gentiles. Camelus, vt habet beluinam quandam horriditatem, & oris fœditatem, & abſurda veſtigia, & obedit verberibus, &c. ſignificare poteſt Gentiles per cultũ idolorum deformes: quos etiam ſignificant Dromedarij Madian. Rebecca ſuper camelum, eſt eccleſia in Gentibus. Ge. 24. c. g. 3. Regum 10. a. 4. Reg. 8. a. 1. Par. 5. c. 2. Par. 9. a. 1. Eſdr. 2. d. Tobi. 11. d Iudith. 2. b. Iſa. 60. a. Iob. 1. a. 42. a.

Ori. ſ. Gẽ. ho. 10. & ſ. Matth. ho. 8. Hil. ſ. Mat. Cã. 19 Greg. 1 mor. 13. & 35. mor. 17. Beda ſ. Gen. 24. Ter. de cibis Iudai.

Mundani. Superbi. Diuites. Camelus eadem ratione ſignificat mundanos, & ſuperbos contra diuinam ſapientiam ſe erigentes, & diuites, & vitam eneruem & criminibus tortuoſam degentes: & animas ſtolidas & peruerſas, & qui videntur ſibi rectè legere ſacras Scripturas, ſed vngulam non findũt, quia ruminantes eloquia diuina, ea quæ ſcripta ſunt, negligunt. Exo. 9. a. Iudi. 6. a. 7. c. 8. e. 1. Reg. 30. e. Iſa. 21. b. 30. b. 60. a. Eze. 25. a. Zach. 14. c. Vt habet gibbum, ſignificat diuites gibbo ſuarum diuitiarum tumentes. Matth. 19. c. Luc. 18. c.

Ori. ſ. Leui. ho. 16. Amb. ſ. Luc. 18. & ſer. 4. Hie. ſ. Zach. 14. & ſ. Iſa. 6. . Iſych. ſ. Leui. 11.

Caro et ſimplices Camelus præterea ſignificat carnem, & ſimplices. Iob. 1. a. d. 42. d. Iere. 59. f. Gen. 24. c.

Hie. ſ. Iob. 1.

Cogitatio luxuriæ. Cameli Amalec interficiendi, deſignant cogitationem luxuriæ, quæ quaſi à ratione incipit, ſed per diſcretionem non finitur. Dum cogitat, quaſi intus camelus ruminat: ſed dum quod cogitat, per veritatem non diſponitur, eius vngula non diuiditur. 1. Reg. 15. a.

Gre. ſ. 1. Re. 15.

Grauia peccata. Camelus comparatus culici, grauia peccata ſignificat, quæ Phariſæi glutiebant. Matt. 23. c.

Camelus vt ſeruat iram, donec vindicari poſſit, ſignificat homines vindictæ tempus expectantes.

Ori. ſ. Matt ho. 25 Baſi. F xæm. ho. 8.

Campus, Campeſtris.

Campus dicit planiciem quandam vndiquaque latam & extenſam, ac ſine montibus.

Vterus beatæ Virginis. Campus florens ſine humano adminiculo, non ſeminatus ab aliquo, non defoſſus ſarculo, non impinguatus fimo: fuit Virginis aluus, quæ fuit inuiolata & integra: cuius viſcera tanquam paſcua æterni viroris florem protulere, cuius pulchritudo non videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marceſcat. Canti. 2. a.

Ber. ſer. 2. de aduẽ

Anima. Campus etiam, eſt anima cum ſimplicitate fidei, & etiam virgines floridę. Et campeſtris locus, eſt locus imperfectorum & ſimplicium. Deut. 1. a. 4. g. Ioſu. 5. c. 13. c. 1. Reg. 17. d. 3 Re. 7. g. 10. d. 20. d. 1. Par. 27. d. Pſal. 95. Iſa. 63. c. Luc. 6. c. Et campi ſyluæ, ſignificant pectus hominis, vbi paſcuntur virtutes. Pſ. 131.

Hie. ſ. Pſ. 15. Amb. de virgi. 3. & ſ. Luc. 6. Arno. ſ. Pſ. 131. Gre. 2. mor. 2.

Locus paſtorum. Gentilitas. Campi ſyluę, vbi inuentus eſt Dominus, dici poſſunt, vbi paſtoribus annunciatus eſt. Deſignant etiam Gentilitatem, in qua inuentus eſt Chriſtus, quando Gentiles amplexati ſunt fidem. Pſ. 8. 77. 131. 4. Reg. 25. c. Iere. 39. b. Abdi. g. In medio horũ camporum aperuit Deus fontem doctrinę, & donorum Spiritusſancti. Iſa. 41. e. In hunc campum egreditur Ezechiel, id eſt, prædicator. Ezech. 3. f. Campeſtria etiam, quę fiunt in caulas gregum, deſignant Gentilitatem, quę mutata eſt in Eccleſiam. Iſa. 65. b. Campeſtria Pharan, Gentilitatem ſignificare poſſunt. Gen. 14. a. In eiſdem locis deſignatur ipſa Eccleſia ex Gentibus. Cant. 2. a. b. 3. b.

Arno. ſ. Pſ. 131. Hila. & Aug. ſ. Pſ. 131. Hie. ſ. Pſ. 131. & ſ. Iſa. 41. 65. Gre. ſ. Eze. ho. 12. Ori ſ. Ioſu. ho. 14.

Eccleſia ex Gentibus. Humiles et iuſti Campi etiam, ſunt humiles & humiles ſapientes: quorum flos eſt Chriſtus. Cantic. 2. a. Et populi iuſti propter æqualitatem. Hi campi replentur vbertate, cùm campi legis nullũ mendicitatis fructum in litera protulerint. Deut. 8. b. Ioſu. 11. a. Pſ. 64. 95. Iere. 21. d. 48. b. Abdi g.

Hie. ſ. Pſ. 64. Aug. ſ. Pſ. 64. 35. Euch. ſer. ſpiritu. 4 Ori. ſ. Canti. ho. 2.

Hila.ſ.Pſ.64. Hie.ſ.Iere.17. Euch.ſer.ſpiritu.4 — *Populus Iudæorū.*

Campus prætere a,vt eſt planities,quæ colitur,deſignat populum Iudæorum, qui coleba- tur in Lege.Canti.2.a.Pſ.64.Iſa.65.b.

Sacra ſcriptura.

Campus quoque dicitur ſacra Scriptura.Gen.24.g.Iudith 8.a.Eccl'i.24.b.Iſa.41.e. Et cã- peſtria,ſignificant planam hiſtoriæ intelligentiam.Ieremię 17.d.

Philo.2.allego. Ber.ſ.Cant.ſer. 52 — *Contemplatio.*

Campus,in quem egreſſus eſt Iſaac,latitudinem contemplationis deſignat.Gen.24.g. Pſ. 64.Eze.3.f.Et cerui camporum,ſunt in latitudine contemplationis ſalientes.Canti.2.b.

Arno. & Hie.ſ. Pſal.103. — *Actiui.*

Campi deſcendentes,ſunt actiui & ad actiones terrenas venientes, vel ſubiicientes ſe præ- latis.Pſ.103.Dan.14.f.

Hie.de manſionib. — *Acceſſus ad Euã- gelium.*

Campeſtria Moab,vbi eſt vltima manſio filiorum Iſrael in deſerto. Nu.22.a.26. a.31.b. 33. b.deſignant acceſſum humilem ad Euangelium,relicta veteri Lege.

Aug.ſ.Pſ.77. — *Mãdatũ humile.*

Campus Taneos,deſignat planiciem mandati humilis,vbi Deus facit mirabilia.Pſ. 77.

Hie.ſ.Amos 1. — *Errores & conci- liabula hæreti- corum.*

Campus in terra Sennaar,quod interpretatur fœtor,deſignat errores hæreticorum,in qui- bus ędificatur turris ſuperbiæ.Gen.11.a.Dan.3.a.Zachar.12.d.Et campus idoli, vel On, deſi- gnat conciliabula hæreticorum,vbi magno labore & dolore quærendi, ordinem aliquem & conſequentiam hæreſeos ſuæ reperire conati ſunt.Amos 1.b.

Ori.ſ.Cant.ho.2. — *Via lata. Mundus.*

Campus etiam in terra Sennaar,deſignat viam latam huius mundi, & ipſum mundum.Gẽ. 11.a.Cant.2.a.2.Re.18.b.2.Par.35.b.Iudit.1.c.1.Macha.4.a.10.f.In hoc campo conſtituit Na- buchodonoſor ſtatuam.Dan.3.a.Et cãpi pleni oſſibus,deſignant hunc mundum.Ezech.37.a.

Glo.int.ſ.Sapi.19. — *Baptiſmus.*

Campus in mari rubro.Sapi.19.b.Iſa.63.c.ad baptiſmum refertur,ſicut & ipſum mare:eſt autem campus, propter facilem & promptam ſalutem in eo paratam.

Camus,vide Frænum.

Cana.

Epipha.2.cõt.here tomo.1. Rup.2.ſ.Ioan. — *Eccleſia.*

CAna,id eſt zelus,vel æmulatio, ſiue poſſeſſio : vel adepta ciuitas Galilææ, vbi facta ſunt nuptiæ,in quibus Chriſtus conuertit aquam in vinum.Ioan.2.a.deſignat Eccleſiam, quã magno zelo aduerſus diabolum corruptorem,ſibi coniunxit Chriſtus.

Canalis.

CAnalis,eſt velut aquæ ductus apertus, per quem tranſit aqua in alium locum : aut etiam vt ibi detineatur ad aliquod miniſterium.

Geor.Vene.Canti. 1.tomo 6.cap.11. — *Vulnera Chriſti. Supernus influ- xus.*

Canales ſignificare poſſunt vulnera Chriſti,per quæ deſcendit ad nos remiſſio.Et etiã ſupernum influxum,per quem fluunt omnia chariſmata,à fonte omniũ bonorum.Cant.7.c.

Beda ſ.Gen.30.

Canales etiam in quos effunditur aqua,vt cameli bibant,deſignare poſſunt baptiſmum,in quo ponuntur virgæ per inuocationem Trinitatis.Gen.24.c,30.f.

Hie.ſ.Ezech. 45. Gre.21.mora.1.& ſ.Canti.7. Rup.ſ.Canti.6. — *Baptiſmus. Sacra ſcriptura. Conſilia Dei.*

Canales etiam deſignant ſacram Scripturam,& fuſiorem explicationem ſenſuum ipſius:& libros Euangeliorum:in eis ponuntur virgæ,hoc eſt,recta Patrum exempla. Gen. 24.e.30.f. Exod.2.c.Et purpura in canalibus, ſunt cogitationes in ſacra ſcriptura. Canti. 7.c. Poſſunt etiam ibi deſignare arcana conſilia Dei.

Cancelli.

CAncelli ſunt,velut retiacula lignea vel ferrea, tranſitum cohibentia,non tamen aſpectũ.

Ori.ſ.Cant.ho.3. Amb.de Iſaac. 4 Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.56. — *Cognitio diuino- rũ per imagines. Opera Chriſti. Senſus corporis Chriſti. Confeſſio pecca- torum.*

Cancelli,per quos dicitur proſpicere ſponſus,deſignare poſſunt cognitionem diuino- rum per ſimilitudines & imagines,quę retinent animam intra ſenſibilia. Canti.2.c. Vel erant opera mirabilia Chriſti in humanitate facta: quę partim ipſum manifeſtabant, partim abſcondebant.Vel deſignant ſenſus corporis Chriſti.Et præterea confeſſionem peccatorum, per quam proſpicit ſponſus mentem confitentis.

Ori.ſ.Cant.ho.3. — *Laquei diaboli.*

Cancelli ſunt etiam laquei & decipulæ tentationum diaboli.Sic dicitur meretrix,per can- cellos proſpicere iuuenem.Prou.7.b.

Glo.ord.ſ.4. Re.1. — *Præſidia hæreti- corum.*

Cancelli,per quos cecidit rex Ochozias. 4. Reg.1. a. deſignant pręſidia hæreticorum ina- nia:Et etiam Iudæorum:qui vnde putabant ſe defendere,inde perierunt.

Cancer.

Baſi.exaem.ho.7. Amb.5.exaem.8.

CAncer,eſt piſcis multa habens brachia, qui fraude iniecto lapillo in oſtrias ſeſe apertien- tes,ne claudantur,eis veſcitur:deſignat eos,qui fraude rapiunt aliena.

Sermo hæreticus.

Cancer etiam eſt morbus paulatim ſerpens, qui ſermonem hæreticum ſignificat, qui velut cancer ſerpit.2.Timoth.2.c.

Candace.

Glo.inter.ſ.Acta.8 — *Gentilitas.*

CAndace regina Æthiopum,cuius erat Eunuchus à Philippo conuerſus, typus eſſe poteſt Gentilitatis.Acto.8.c.

Candelabrum.

CAndelabrum inſtrumentum notum, deſeruiens ad ſuſtinendas lucernas domum il- luminantes.

Cle.Alex.5.ſtro. Gre.ſ.Eze.ho.6. Iſych.ſ.Leui.24. Cyril.4.ſ.Ioan.28 — *Humanitas Chriſti.*

Candelabrum aureum templi,humanitatem Chriſti puram a culpa deſignare poteſt: & dicitur ductile per paſſionem.In candelabro autem erant ſeptem lucernę : ita Chriſtus il- luminat multipliciter credentes per ſeptem dona Spiritusſancti. Exod.25.c. 35.b.37.c. 40. a. Leuit.24.a.Num.4.a.Zach.4.a.1.Mach.4.f.Heb.9.a.

Poteſt

Cognitio Dei in hac vita. Manifeſtatio ſapientiæ.

Poteſt etiam candelabrum aureum deſignare cognitionem,quæ de Deo habetur in hac vita:& ponitur contra menſam in latere meridiano: quia cognitio Dei priùs data eſt Iudæis, deinde Gentibus. Ponitur etiam ad dexteram,quia ſpiritualia pertinét ad dexteram. Et quoniam in eo lucent lucernæ,deſignat manifeſtationem ſapientiæ.Exod.16.g.30.c.Num. 8.a.4. Reg 4.b.2.Par.13 c.Eccl.26.c.1.Mac.1.c. *Tho.1.2.q.102.ar.4.*

Lex & ſacra ſcriptura.

Candelabrum aureum, etiam ſignificare poteſt Legem & ſacram Scripturam in eiſdem locis, & Zach.4.a. *Hier.ſ.Zac.4.*

Conuerſatio euangelica. Eccleſia. Apoſtoli & doctores. Corpus.

Candelabrum dici poteſt conuerſatio euangelica,in qua ponuntur lucernæ virtutum.Leuit.24.a.Luc.11.c. *Iſyc.ſ.Leu.24.*

Deſignat prętcrea eccleſiam,& Apoſtolos ac doctores,demum omnes bene operantes. Et etiam ipſum corpus, cui ſuperponitur lucerna, cùm ſeruit corpus doctrinę & bonis operibus.Exo.25.c.3.Reg.7.g.1.Par.28.c.2.Par.4.b.Zach 4.a.Matth.5.b. Marc.4.c.Luc. 8.c.11.c. Heb.9.a.Septem candelabra,vniuerſalis eccleſia.Apoc.1.c.11.a. *Ori.ſ.Num.ho.5. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.14.& ſ.Luc.11 Aug.1.ſer. dom. in monte.*

Lex naturalis. Intellectus hominis.

Candelabrum etiam dici poteſt lex naturalis,ſcientiam continens:aut intellectus luminis, in quo ſplendet omne lumen interioris hominis tam naturale,quàm diuinum. *Ori.ſ.cant.ho.2. Geor.Ven.cant.1. tom.6.cap.15.*

Crux Chriſti. Status corporis.

Candelabrum,in quo poſita eſt lucerna, crucem Chriſti deſignare poteſt, in qua ipſe reſplenduit.Matth.5.b.Deſignat etiam ſtatum corporis cui lucerna ſuperponitur ,dum eidem corpori gratia prędicationis antefertur. *Aug.de 5.hær. 7. Gre.30.mor.34.*

Populus eccleſiæ. Opus bonum.

Candelabrum vnius eccleſię,populum illius ſignificare videtur.Apocal. 2. b. Vel deſignat opus bonum,quod eſt veritatis. *Aug.ſ.Apoc.ho.2. Ric.de S. Victo.de ſomni.Nabuc.24.*

Fides. Claritas virtutum.

Candelabrum,quod pręparauerat mulier Eliſęo. 4. Reg. 4. b. ſignificare poteſt illuminationem fidei,ſiue claritatem virtutum.

Cælum cum planetis.

Candelabrum habens ſeptem lucernas,deſignat cęlum cum ſeptem planetis, quorum medius eſt Sol,loco & dignitate:& eſt ad gratiarum actionem pro cęleſtibus beneficiis. Scyphi autê ſunt planetę,qui ſunt vaſa recipientia,quę à ſupernis influuntur,& flores ac cętera producunt circa inferiora influendo. *Phi.quis rerum diui.hæres. Cle.Alex.5.ſtro. Geor.Ven.cant.1. tom.4.cap.32.*

Candidus,Candor,vide Albus.

Canere,Cantare,Concinere,Præcinere,Clangere,Pſallere, Iubilare,Cantus,Canticum,Carmen,Pſalmus,Pſalterium, Hymnus,Decantare,Cantor,Pſaltes.

CAnere,eſt voce modulari:& eſt ferè vox lętitię & laudis.Pſallere verò eſt cum inſtrumêto,ſiue adiuncta voce humana,ſiue non.

Laudare Deum.

Canere Domino eſt ipſum laudare.Iubilare verò Deo,eſt voce concordię , quę beatũ facit populum,Deum laudare.1.Par.15.d.Iob 8.d.33.d.38.a.Pſ.12.20.46 58.65 67.70.74. 80. 88.94.99.100.104.137.Iſ.5.a.13.d 26.a.27.a.42.b.44.d.49.d 55.d.Ier.20.d.Soph.2.c. Zac.9. b.Eph.5.d.Col.2.c.Canere etiam Domino,eſt habere vitam puram,vt cantica delectent Dominum.Iudit.5.a.15 d. Et cantat Domino gloria hominis , quum ſpiritu laudat Dominum. Pſ.29.Et cantare Domino canticum nouum , eſt in nouitate vitæ & ſpiritus ambulare , non in vetuſtate literæ:quod non poteſt fieri in terra aliena,hoc eſt,in ſtatu peccati.Pſ.32. 39. 41. 68.95.97.143 149 1.Par.6.c.26.c.Eſter 13.d.Hoſ.2.c.2.Reg.19.f.22.d.3 Reg.10.b.Pſallere etiã Domino , eſt ipſum laudare , non voce rauca ſed pura,id eſt , puro corde Et pſallit Deo,qui ſpiritu & ore pſallit:& qui ea, quæ canit , operatur. Et pſallit in conſpectu angelorum , qui laudando officium angelorum exercet.Iud.5.a.Pſal.7.9.47. 91.103 107.134.145.Eccl.50.c.2. Par.29.f.1.Eſd.3.d.Deu.31 e.1.Cor.14.c.Iacob.5.d.Apoc.14.a.15 b.Et cantare de canticis Siõ, eſt in laudem Dei exultando canere.Pſ.136.Et præcinere Domino in confeſſione. Pſal. 146. Sic præcinebat Maria.Exo.15.e.Et canere canticum in terra Iuda , hoc eſt, in eccleſia , quod non cantatur in terra aliena.Iſa.26.a. *Ori.ſ.Ioſ.ho.7.& ſ.Iud.ho.6. Baſi.ſ.Pſ.29.32. Arn.ſ.Pſ.149. Cli.gradus 7. Aug.ſ.Pſ.91. Hie.ſ.Iſ.23. Hil.ſ.Pſ.136. Hie.ſ.Iſ.26.*

Laudãtes Deũ.

Cantores & cantatrices,in bonum ſunt,qui laudant Deum.2 Reg 19.f.4.Reg.11.c.2.Para. 20.c.35.c.1.Eſdr.2.e.Nee.7.g.11.d.12.b.Cantores etiam dici poſſunt altiora canentes : cantatrices verò minora.Eccleſiaſtæ 2.b.Cantores ſunt iuſti,qui opere complent diuina præcepta. Ezec.40.g.Et his ſunt cantabiles iuſtificationes Dei.Pſ.118.Pſaltes etiam,aut pſallens eſt,qui corde & opere laudat Dominum cum lætitia. 2. Regum 23. a. 4. Regum 3. c. 1. Paralip.23.a. Thre.5.c. *Gre.ſ.Ez.ho.21.*

Gratiarũ actio poſt baptiſmum.

Canentes filij Iſrael carmen Domino poſt tranſitum maris rubri,deſignant gratiarũ actionem poſt baptiſmum.Exod.15.a.Deut 31.e.Canticum Moſi,dicitur canticum Agni.Apoc.15. a.quia quod geſtum eſt in tranſitu maris rubri ſecundùm hiſtoriam , hoc fit in baptiſmo ſecundùm ſpiritum. *Rup.9.ſ.Apoc.*

Laudes in fœlicitate.

Canunt in domo Domini Pſalmos,qui laudant Deum in fœlicitate.Iſ.38.d.49.d.54. a. Et canticum tibiarum in gloria,erit laus Dei cum lætitia cordis.Iſ.30.g.Ibi pſallitur in ſeculum ſeculi.Pſ.60.Mich.2.a.Eph.5.d. *Hie.ſ.Iſ.30.*

Laudare Deum verbis propheticis & apoſtolicis. Lex Dei.

Canere in viis Domini,eſt verbis Propheticis & Apoſtolicis,in quibus viæ Domini declarantur,Deum laudare.Pſ.137.Cantant autem Domino miſericordiam & iudicium, quum fiducialiter eius iudicium per ſuſceptam miſericordiam expectant.Pſa. 100.Canticum autem ſæpè ſignificat legem Dei.Iud.5.b.Pſ.39.136.Deut.31.e. *Hil & Hie.ſ.pſ.137.*

Arn.ſ.Pſ.97. Hil.ſ.pſ.143. Aug.ſ.Pſ.32. Baſi.ſ.Pſ.32. Chry.ſ.Pſ.13. Hie.ſ.Pſ.17. Rup.9.ſ. Apoc.

Annũciare incarnationem. — *Lex noua.*

Cantare canticum nouum,eſt annunciare incarnationem Chriſti,& reſurrectionem.Pſ.32. 39.95.97.143.Et cantantes Dauid victori.1.Reg.29.b. ſunt laudantes victoriam Chriſti Cantant etiam canticum nouum,qui cantant in nouo Teſtamento.Iſ.42.b.Apoc.5.b. Pſallit etiã Domino in vociferatione & iubilo,qui laudat ipſum Chriſtum de victoria.Pſ.32. 67. Canticum vetus,erat in vno populo Iudæorum. Canticum verò nouum eſt per omnem terram, vbi eſt laus crucis Chriſti,quæ inuſitata erat in mundo.Pſ.93.147.149.Vel in lege veteri cantabant quaſi canticum nouum,quia in figuris præcinebant , quæ futura erant in lege noua. Apocal.14.b.

Ori.ſ.Ioſ.ho.7. Amb.de Elia.1. Hie.ſ.Iſ.27. Gre.30.mor.7. & ſ.1. Reg.13.

Prædicare.

Canere tubis,eſt prædicare , & ex ſcripturis Deum laudare , qui clangor excitatio eſt ad bellum ſpirituale.Exo.36.a.Num.10.b.31.a.Ioſ.6.a.2.Reg.6.c.18.b.1.Par.6.c.15.c.23.a.52.b.2. Par.5.d.13.c.29.f.31.a.Nee.4.d.12.d.Leu.25.b.Iud.15.a.Iſ.21.d.Eze.33.a.Ier.4.b.6.a.51. c. Hoſ. 5.c.Ioel.2.a.Zac.9.d.Et clangor buccinæ eſt fortis prædicatio & lætitia de pœnitentia.Exod. 19.c.Et concentus cæli , eſt concors prædicantium ſermo. Iob 38. d. Et canens buccina Saul poſt victoriam.1.Reg.13.a.deſignat prædicatorem electorum virtutes prædicantem in aliorum exemplum.Hic eſt clangor victoriæ regis.Nu.23.c.Eſt etiam expreſſio diuinæ vindictæ Et canens primus angelus,dicit ſubuerſionem Sodomorum.Apoc.8.b.Canens tuba ſecũdus angelus , indicat clamorem filiorum Iſrael in Ægypto.Canens tuba tertius angelus, clamorem Amorrhæorum,quorum iniquitates completæ ſunt egreſſis filiis Iſrael de Ægypto. Canens tuba quartus angelus , murmurationes filiorum Iſrael in deſerto, & cultus vituli , quibus auditis à Deo,magna pars populi periit.Cecinit tuba quintus angelus,quando quaſi nũciatũ eſt Deo,filios Iſrael in terra ſua variè fornicatos eſſe poſt Deos alienos. Cecinit ſextus angelus tuba,quando contra Iudæos peccantes,ſurrexerunt quatuor regna diuerſis temporibus,vſque ad deſtructionem per Romanos factam. Canet ſeptimus angelus , quando fiet conuocatio ad iudicium.Apo.11.d.Sicut etiam in his locis.Nu.29.a.Iſ.27.d.Ier.42. c. Amos 2.a.3.b.Sop.1.d.

Rup.5.ſ. Apoc.

Bed.ſ.Pro.25. — *Arguere impium.*

Cantat carmina cordi peſſimo,qui arguit impium,&dicitur acetum in nitro,quia plus habet impius quod reſpondeat,quàm valeat prædicator reprehendere.Prou.25.c.

Baſi.ſ.Pſ.29. Amb.2.de pœn.6 Ori.ſ.Iud. ho.6. — *Exhortationes prophetarum & noui Teſtamẽti.*

Cantus tibiarum,ſunt exhortationes Prophetarum:aut etiam canticum & prædicatio noui Teſtamenti.Mat.11.b.Luc.7.c.Cecinerunt etiam viri opus Dei,quando Prophetæ prædicauerunt myſteria Chriſti.Iob 36.c.Et canens Debora canticum,deſignat exultationem prophetiæ in fine mundi ſuper eius adimpletione.Iud.5.a.Tob.13.d.Ier.51.b.

Hil.ſ.Mat.Cã.11 Amb.ſer.8. & ſ. Pſ.118.ſer.7. & ſ. ... — *Prophetæ. Prædicatores. Chriſtus.*

Canentes pueri in foro , deſignare poſſunt Prophetas aut prædicatores , ad ſeruanda Dei præcepta exhortantes. Aut etiam ipſum Chriſtum remiſſionem peccatorum prædicantem. Mat.11.b.Luc.7.c.

Hie.ſ.Iob 38. — *Laudes angelorum.*

Concentus cæli ſignificare poteſt laudes angelorum,quum dicunt:Sanctus,Sanctus,Sanctus.Iob 38.a.Quod fit cum ſumma concordia poſt eiectum Luciferum.

Gre.32.mor.7.8. Rup.3. de glorific. Trinit.14. Amb. & Hil. ſ. Pſ.136. Aug.ſ. Apoc.ho. 11. & ſ.pſ. 148. Hil.ſ.pſ.64.148. Hie.ep.ſ. Samuel quond.. & ſ. Amos 5. — *Laudes iuſtorũ.*

Cantionum verba ſunt,quæ in ſtatu gratiæ canuntur,& cantica lætitiæ ſpiritualis : ad quæ pertinent etiam cantilenæ Salomonis. Pſ.39.136.2.Reg.22.a.3.Reg.4.d.1.Par.16.d.2.Par.7.b. Iob 35.c.Eccl.47.c.Canticum autem Moſis pertinet ad vetus Teſtamentum.Canticum verò Agni,ad nouum.Apoc.15.b.Carmen etiam eſt canticum laudis Dei ad iuſtos pertinens. Eze. 2.d.Hymnus autem tria includit,& canticum & laudem,& quod ſit Dei. Si vnum deſit non erit hymnus.Hymnus autem decens Deum in Sion,eſt laus in eccleſia,vel militante,vel triũphante.Pſ.64.148.

Lætitia in tribulatione.

Carmina in nocte,deſignant lætitiam in tribulatione.Iob.35.c.

Gre.26.mor.11. Baſ.ſ.pſ.32. Hil.ſ.pſ.65. Aug.ſ.pſ.32.46. Gre.3.mor.37.& 28.mor.14.

Iubilus eſt vox inarticulata militum inuicem ſe protegentium, & adhortantium in bello. Et victoriæ vox in dæmones.Pſ.32.46.65.88.Iob 8.d.38.a.Iubilus eſt ſonus ſignificãs cor parturire,quod dicere non poteſt.Et quem decet iſta iubilatio,niſi ineffabilem Deum?Ineffabilis enim eſt,quem fari non potes.Et ſi eum fari non potes,& tacere non debes , quid reſtat, niſi vt iubiles?

Arn.ſ.pſ.4. Baſi.ſ.pſ.19. Euch. q.in pſ. Hil.ſ.pſ.65. Aug.ſ.pſ.80. Gre.Prol.ſ.7.Pſ. — *Subtilis ſpeculatio diuinorum.* — *Concinnitas bonorum operum.*

Canticum,quum fit voce ſine inſtrumento pſalterij,deſignat ſpeculationem ſubtilem diuinorum,& ad theoriam pertinet:& carmina ſunt myſteria. Pſalmus vero , quod eſt canere cum inſtrumento Pſalterij,ad practicen ſpectat.4.Reg.3.c.1.Par.5.c.13.c.23.a.2.Par.5. d. 23.c. Nu.21.d.Pſ.4.in tit.91.Eze.33 g.Prou.25.c.Amos 6.b.Hab.3.d.Pſalmus ergo dicit concinnitatem bonorum operum : & Pſalmus bonus , ſunt bona cordis opera. Et pſallit in nomine Domini,qui dat ei laudem operum.Pſ.17.48.96.60.65.145.148.Iud.16.a.Hab.4.d.Eph. 5. d. Deſignat etiam Pſalmus doctrinam ſpiritualium,& meditationes,& laudes.

Hil.Pro.ſ.pſal. ... ſ Iſ.5. Amb.ſ. pſ.118. — *Via in patriam cæleſtem.*

Canticum graduum,quindecim Pſalmos continens,qui numerus ex hebdomade, & Ogdoade conſtituitur:viam in patriam cæleſtem demonſtrat,per vetus,& nouum teſtamentũ.

Fletus Chriſti.

Canticum patruelis erat,quum Chriſtus fleuit ſuper Hieruſalem.Iſ.5.a.

Prædicatio cæleſtium & Chriſti regis.

Cantabiles iuſtificationes Dei dicuntur,non ſegnibus,ſed ſolicitis,& iis , qui eãs habent in memoria.Pſ.118.

...Prol ſ.7.Pſa. ... 1.Reg.17. Baſi.ſ.pſ.1 29.48. Hil.pr. ſ.pſ. Hie.ſ.pſ.56. Au.ſ.pſ.42.48.56. — *Corpus Chriſti & corpus humanum.* — *Virtutes Theologicæ.*

Pſalterium inſtrumentum triangulum,decem chordarum infernè percutitur,supernè verò reſonat:ita anima ſanctæ Trinitatis fide formata,decem legis præceptis inſtructa, inferius affligendo carnem percutitur,ſuperius verò ſuauiſſimum Deo melos reddit. Deſignat etiam Pſalterium æternorum gaudiorum prædicationem:quia dum ſuperna amare ſuggerit , quaſi à ſuperiori parte ſui dulcedinis ſonum emittit.Et qui regni æterni Chriſtũ regem nominat,

Cõcordia operũ cum voce. Spiritus. Lingua. Verbum Ieſu.

Pſalterium ſonat. Item vt cognoſcamus gratiá de ſuperius ad nos venire: & vt ad ipſa ſuperna eleuemur. 1. Reg. 10. b. Deſignat etiam Pſalterium diſpoſitionem corporis humani, & ita formam corporis Chriſti facientis miracula. Item concordiam operum cum voce: & virtutes theologicas. Pſal. 29. 32. 48. 56. 146. 149. 1. Par. 13. c. 2. Par. 9. c. Eccl. 40. c. Ier. 52. d. Et Pſallit Domino in Pſalterio decachordo, qui mente cum obſeruantia præceptorum & fidei integritate pſallit: & ipſa mens vel ſpiritus de ſuperius reſonás, eſt pſalterium decachordum: & vas Pſalmi: & præterea lingua laudes Dei reſonans. Pſ. 70. 91. 143. 150. Pſalteriú etiam decachordum, verbum Ieſu ſignificat, qui elemento decadis manifeſtatur.

3. 70. 80. Arn. ſ. pſ. 32. Cle. Ale. 1. pæd. 4. Fuch. for. ſpirit. 10. Rup. 1. ſ. Reg. 28.

Chriſtus.

Pſallens Domino in cithara, eſt Chriſtus in cruce. Pſ. 146. Et pſallit in gentibus, quum gẽtes credunt. Pſ. 56. Eundem Chriſtum deſignat pſallens Dauid ad mitigandum ſpiritum Saulis. 1. Reg. 16. c. 19. b. *Arn. ſ. Pſ. 146. Hil. ſ. pſ. 56.*

Synagoga in Chriſtum.

Canit vinea Meri Leuiathan, quum ſynagoga concordat diabolo. Iſa. 27. a. Et pſallunt in Chriſtum bibentes vinum, quum Iudæi & hæretici docent errores de Chriſto. Pſ. 68. *Aug. ſ. pſ. 68.*

Irriſio bonorũ.

In canticum malorum vertitur Iob, hoc eſt Eccleſia, quando creſcentibus iniquis boni irridentur, & in opprobrium habentur. Iob. 30. b. *Gre. 20. mor. 19.*

Segniter audiẽtes verbum Dei.

In canticum & carmen muſicum vertunt verba prophetæ, qui ſic ea audiunt, vt ſolẽt carmina poetarum in theatro, & non vt eis obtemperent. Eze. 33 g. *Hie. ſ. Ezec. 33.*

Diabolus.

Cantans in feneſtra, dici poteſt diabolus ſuggerens ſenſibus voluptates. Soph. 2. d.

Pœnitentia.

Canticum meretricis dici poteſt animæ planctus pœnitentis. Iſ. 23. d. Et canere carmen lugubre, eſt pœnitentium. Eze. 2. d. 27. g. 32. d. *Glo. ord. ſ. Sop. 2. Hie ſ. Iſ. 23.*

Senectus. Signa lucis gratiæ.

Cantus galli, ætatem ſenectutis deſignat, aut ſigna appropinquantis lucis gratiæ. Marc. 14. g. Mat. 13. d. 26. d. g. Luc. 22. d. Ioan. 13. d. Tob. 8. b. *Ori ſ. Mat. ho. 30.*

Hypocriſis.

Canere tuba ante ſe, eſt manifeſtare opera ſua bona per hypocriſim. Mat. 6. a. *Glo. ord. ſ. Mat. 6.*

Voces hæreticorũ. Minæ hæreticorum vel principũ ſecularium.

Canens buccina Siba, deſignat voces hæreticorum, & ſchiſmaticorum retrahentium fideles ab vnitate eccleſiæ. 2. Reg. 20. a. 4. Reg. 9. c. Prou. 25. e. Iſ. 18. a. 23. d. Thr. 3. b. Eze. 33. g. Sop. 2. d. 1. Mach. 6. d. Et fideles ſunt canticum hæreticorú, quum irridentur ab eis. Iob. 30. b. Clãgor etiam tubæ deſignat minas hæreticorum & principum ſecularium. Iob 39. c. Carmina etiam lyræ, ſunt voces hæreticorum. Amos 5. f. *Hie. ſ. Iſ. 18. Gre. 31. mor. 35.*

Honorantes labiis Deum.

Carmina & cantica lyræ, ſunt voces ſynagogæ labiis honorantis Deum. Amos 5. f. Pſallũt etiam Iudæi in Chriſtum, ipſum blaſphemantes. Pſal. 68. Et Chriſtus dicitur pſalmus eorum. Thre. 3. g. *Hie. ſ. Amos 7.*

Hortãtes ad voluptates.

Canentes cithara & organo, ſunt hortantes ad voluptates. Gen. 4. d. 3. Reg. 1. f. Apoc. 18. g. Et cantores in malum, ſunt etiam ad vitia & voluptates incitantes. Eccleſiaſtæ 2. b. 11. b. Ex. 32. d. Iud. 9. d. Amos 5. f. 6. b. 8. c. Et cantica cum vino, deſignant publicationem prauarum voluptatum, & voluptates aurium. Iſ. 24. b. 16. c. Eze. 26. c. *Hie. ſ. Iſ. 24.*

Exultatio cordis in Deum.

Pſaltes adductus ad Eliſæum, vt prophetaret. 4. Reg. 3. c. deſignat exultationem cordis in Deum, & laudes Dei, & gratiarum actiones pro beneficiis, quibus inflammamur ad amorem Dei, & ſupra nos eleuamur. *Ric. de S. Vict. 5. de arca myſt. 18.*

Canis.

CAnis eſt animal deſeruiens homini ad ſocietatem & blanditiem, latrans aduerſus extraneos, eſt animal immundum, iracundum, & ſalax: eſt cuſtos gregis, lupos arcens: eſt vorax, & carniuorus: & reuertitur ad vomitum ſuum. *Plin. 8. nat. hiſ. 40.*

Apoſtoli.

Canes patientes famem, erant Apoſtoli, non inuenientes fidem in Iudæis. Pſ. 58. *Rup. 7. ſ. Gen. 8.*

Prælati, & prædicatores. Fideles Amici. Adulatores.

Canis, vt eſt cuſtos gregis, deſignat prælatos & prædicatores cuſtodientes gregem Domini: & vt blanditur, deſignat bonum & fidelem amicum. Tob. 6. a. 11. a. Iob 30. a. Interdum verò vt blanditur, deſignat adulatores. Et canes facti ex inimicis, ſunt paſtores eccleſiæ, facti à Deo ex Iudæis, vel gentibus. Pſ. 67. Iidem ſunt canes lingentes vlcera Lazari. *Gre. 20. mor. 7. & ho. 40. Hie. ſ. Iob 30. Aug. ſ. Pſ. 67.*

Paſtores ſuperbi. Ingrati.

Canes muti deſignant paſtores ſuperbos, non curantes defendere gregem domini à Dæmonibus & hæreticis. Iſ. 56. d. Deſignat etiam ingratos qui non aperiunt os ad agendum gratias benefactori. Latrantes verò deſignabunt gratos. *Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Perfecti.

Canes, quia ſeruant amorem, & fidelitatem ad dominum ſuũ, deſignare poſſunt perfectos, qui omni tempore ſeruant amorem ad Deum. Et vt canes lambunt aquam lingua, deſignant eoſdem, qui non accipiunt de temporalibus, niſi quod neceſſarium eſt. Iud. 7. b. *Ori. ſ. Iud. ho. 9. Aug. epiſ. 59.*

Contemptibiles. Humiles.

Canes dicuntur contemptibiles mundi: quos elegit Deus ad vincendos hoſtes fidei: qui lambunt aquam, vt canes. Iud. 7. b. Et humiles, qui famem patiuntur petentes miſericordiam à Deo, vt Chananæa. Pſ. 58. Mat. 15. c. *Aug. q. in iud. 37. & ſ. pſ. 58. Aug. epiſt. 120.*

Mundus.

Canis dici poteſt mundus, nõ natura, ſed conſuetudine, contra inſolitam veritatem latrãs. Eſt enim canum natura, vt cum quibus habẽt conſuetudinem, ſiue illi boni ſiue mali ſint, nõ ad eos latrent: in ſolitorum autem perſonis viſis, etiam innocentibus irritantur. Pſ. 21. *Aug. epiſ. 120. & 2. ſer. dom. in mõte. Hie. ſ. Iſ. 56. & ſ. pſ. 21.*

Iudæi. Hæretici. Principes ſacerdotum. Oppugnatores veritatis.

Canes latrantes erant Iudæi, aduerſus Chriſtum & mẽbra eius latrantes. Pſ. 21. 58. 67. Phil. 3. a. Apoc. 22. c. Deſignat etiam hæreticos. Et canes muti erant principes ſacerdotum, quia nõ prædicauerunt Chriſtum qui fuerunt impudentiſſimi, & neſcientes ſaturitatem. Iſ. 56. d. Ecc. 19. d. Et canes, quibus non eſt dandum ſanctum, ſunt oppugnatores veritatis. Mat. 7. a. *Fuc. q. in pſ. Hil. ſ. Mat. Cant. 6. 15. Amb. ſ. Luc. 16. Aug epiſ 137. & q. vet. teſtamen. 39.*

Gentiles. Mundani.

Canes etiam latrantes, deſignant gentiles rabidè latrantes aduerſus verum Deum: & vt canes allatrant ignotis, ſic ipſi latrant in Deum ſibi ignotum. Mat. 7. a. 15. c. Verùm iidem lingebant vlcera Lazari, nempe qui veniebant ad fidem. Luc. 16. c. Pſal. 67. Mundani etiam lin- *Hier ſ. Eccleſiaſten. 9.*

gunt vlcera Lazari, quum gaudent de lapſu religioſi, omnes tales reputantes. Catelli etiam edentes de micis cadentibus de menſa dominorum ſuorum, deſignant Gentiles. Matth. 15. d. Marc. 7. d. Et canis viuus, qui dicitur melior leone mortuo. Eccleſiaſtæ 9. b. eſt gentilis aptior ad fidei ſuſceptionem, quàm apoſtata: vel melior Iudæo. *Euc. ſer. ſpirit. 5.*

Peccatores. *Amb. 2. de pæn. 9. Hie. ſ. Mat. 7.* Canes item dicuntur peccatores non plenè pœnitentes, qui facilè reuertuntur ad vomitum, quibus non eſt dandum ſanctum. Matth. 7. a. Deuteron. 23. c. 1. Regum 17. f. Prouerb. 26. b. Petr. 2. d.

Diabolus. *Ori. ſ. Mat. ca. 18. Arn. ſ. pſ. 58. Aug. q. in Deu. 38. Baſ. exaem. ho. 10* Canis interdum ſignificat diabolum. Exo. 11. b. 22. d. 3. Reg. 14. e. 21. f. 4. Reg. 8. d. 9. b. Pſ. 58. Pro. 26. e. Eccl. 13. c. Ier. 15. a. Mat. 7. 15. c. Marc. 7. c. Pretium huius canis non admittitur in domum Domini. Deut. 23. c.

Vis iraſcibilis. Iracundi. *Chry. ſ. Gen. ho. 12* Canes, quia iracundi, deſignant affectum & vim iraſcibilem in homine, & etiam homines impetum iræ habentes. Iſ. 56. d.

Canis mortuus dicitur, qui nullius eſt momenti ad aliquid. 1. Reg. 24. e. 2. Reg. 9. b. 16. b.

Caniſtrum, Calathus, Cartallus, Fiſcella, Sporta, Sportula.

CAniſtrum eſt vaſculum ex viminibus contextum, deſeruiens portandis panibus, aut fructibus, aut aliis ad vſum hominum pertinentibus. Sporta autem eſt vas ex ſparto confectum.

Sacra ſcriptura. Abundantia doctrinæ. Lingua Chriſti. *Ori. ſ. Leu. ho. 5. & ſ. Mat. cap. 14. Iſyc. ſ. Leu. 8.* Caniſtrum, ſacram ſcripturam ſignificare poteſt, vnde ſumuntur neceſſaria ad victum animæ: & continet tres panes, hoc eſt, tres ſenſus. Exo. 29. a. d. Num. 6. c. Leu. 8. e. Iud. 6. d. Et cophini duodecim fragmentorum, deſignant ſuperabundantiam doctrinę. Mat. 14. c. Marc. 6. f. Luc. 9. b. Ioan. 6. b. Deu. 26. a. Ier. 6. b. Poteſt etiam caniſtrum ſignificare linguam Chriſti, vnde ſumitur abundantia doctrinæ.

Apoſtoli. *Hie. ſ. pſ. 8. Aug. 83. q. 61. & ſ. pſ. 8. Cyril. ſ. Ioan. 18.* Cophini fragmentorum panis duodecim, dici poſſunt Apoſtoli, qui acceperunt abundantiam doctrinæ legis declaratæ per Chriſtum: vel deſignant abiecta mundi, quæ elegit Dominus. Et quòd in eis multiplicatur gratia, qui eam adminiſtrant. Ioan. 6. b.

Traditiones Iudæorum. Sēſus terreni legis. Chriſti caro. Corda ſanctorū. *Ori. ſ. Exo. ho. 2. Bed. 1. Exo. 2. Gre. Nyſſ. de vita Moſis.* Fiſcella ſcirpea in qua poſitus fuit Moſes, deſignare poteſt traditiones Iudæorum, & terrenos ac viles ſenſus, quos ipſi adiungunt legi. Exo. 2. a. Deſignat etiam carnem Chriſti, bitumine ac pice litam, hoc eſt, mala ſuſpicione, quam habebat ſynagoga de corpore Chriſti, & eius diuinitate. Vel deſignat credulitatem carnis Chriſti in bonis operib. Poteſt etiam ſignificare corda ſanctorum, qui glutino vnitatis coniuncti, vnum corpus effecti ſunt.

Doctrina. Fiſcella etiam ſcirpea ex diuerſis virgultis compacta, doctrinam deſignat, quæ ex multis atque variis diſciplinis in vnum collecta, ſuper fluctus huius vitæ fertur, nec immergi patitur ſed impetu exagitata, tandem ad ripam extra huius vitæ turbationes animum educit.

Grauitas peccati. Lex prophetæ & agiographa. Caniſtra tria ſuper caput piſtoris Pharaonis. Gen. 40. c. deſignant grauitatem peccati: & caniſtrum excelſius, ſuperbiam: vel deſignant legem, prophetas, & agiographa: & caniſtrū excelſius, eſt ipſa lex myſteriis denſa, & excelſa: eſt ſuper caput piſtoris, quia Iudæi non percipiebant myſteria quæ portabant.

Septem eccleſiæ. *Aug. 33. q. 61.* Sportæ ſeptem fragmentorum, ſignificare poſſunt ſeptem eccleſias, latitudinem cordis habentes. Matth. 15. d. Mar. 8. a.

Memoria. *Gre. ſ. 1. Reg 9.* Sportula. 1. Re. 9 b. licèt ſit muſculum, tamen Grego. ſumit ibi pro ſporta, & ſignificat memoriam, in qua panis doctrinæ ponitur. Sic impleuerunt ſeptem ſportas. Matt. 15. d. hoc eſt, abundantiam doctrinæ in memoria condiderunt.

Seruitus Iudæorum. Peccata. *Amb. ſ. Luc. 9. Aug. ſ. pſ. 80.* Cophynus, in quo manus Iudæorum ſeruierunt, deſignat ſeruitutem luti Iudæorum in Ægypto. Deſignat etiam opera ſeruilia peccatorum, quia cophinis portantur ſtercora, & terra. Pſ. 80.

Cophyni, in quib poſuerunt Samaritæ capita filiorum Achab. 4. Reg. 10. b.

Hier. ſ. Ier. 24. Calathus ficuum bonarum, deſignat credentes ex Iudæis. Calathus verò ficuum malarum, ſunt non credentes. Ier. 24. a.

Canthus.

CAnthi in rotis ſunt, vbi figuntur radij, & intra quos voluitur axis. 3. Reg. 7. c.

Canus, Canities, Incaneſcere.

CAni in hominibus ſunt capilli, ob frigiditatem, quæ in ſenibus augetur dealbati.

Caſſia. lib. 7. cap. 4 Canities in Deo, longæuitatem eius & antiquitatem ſignificat, quæ ſine vllo principio eſt, & omnia tempora, & creaturas excedit vniuerſas.

Lōgæuitas Dei. Vetuſtas legis. Cani Iacob, vetuſtatem Legis deſignare poſſunt. Gen. 42. g. Ad idem videtur referri poſſe canities Ioab. 3. Reg. 2. b. Item canities Samuelis. 1. Reg. 12. a.

Honorabilis. *Hie. ſ. Iſ. 3.* Canum caput, deſignat eum, cui honor debetur. Leu. 19. f. Sap. 2. b. 4. b. Eccl. 6. b. 25. b. Iſ. 3. a. 46. b. 2. Mach. 6 f.

Inueteratus error. *Hie. ſ. Hoſ. 7. Rup. ſ. Hoſ. 7. Bed. ſ. Prou. 20.* Cani effuſi in Ephraim ipſo ignorante Hoſ. 7. c. dicuntur, quum quis multo errauit tempore, ignorans ſe prope exterminium eſſe. Dicitur etiam de Iudæis in errore perſeuerantibus.

Sapientia. Canities, quæ eſt dignitas ſenum, eſt ſapientia, cui debetur honor. Prou. 20. d.

Caper, Capra, Hircus, Hœdus.

Caper,

CAper, eſt animal petulans, ſed mundum, nam ruminat, & diuidit vngulam, ideo in ſacrificiis offertur: idemque hircus dicitur, & quum eſt tener, & recens, hœdus. Capra verò eſt minus quietum animal, quàm agnus: aſcendit ſaxa, & difficilia loca. Dicitur caper aut hircus, cùm eſt admiſſarius. Hircinarum carnium eſu dicuntur conferre ad morbum comitialem.

Cle.Alex.7.ſtrom.

Diuinitas in Chriſto. Chriſtus. Caro Chriſti. Culpa mactata.

Caper emiſſarius, qui in deſertum mittebatur. Leui.16.b. deſignare poteſt diuinitatem in Chriſto, quæ non eſt paſſa. Hœdus etiá qui immolabatur cum agno in Phaſe, deſignat Chriſtum in parte ſiniſtra habentem iuſtitiam & veritatem, ſicut in dextera habet cum agno miſericordiá, & pacem. Exod. 12.a. Hircus etiam pro peccato populi oblatus, eſt Chriſtus pro toto genere humano oblatus, aſperum indumentum pilorum gerens, peccato generis humani refertum. Hœdus etiam oblatus à Gedeone, eſt caro Chriſti pró culpis noſtris oblata. Vel ipſa culpa à Chriſto mactata. Iudi.6.d. Caper etiam emiſſarius, Chriſtus miſſus in deſertum Gentilitatis.

Iſych.ſ.Leui.16. Beda ſ.Exo.12. Geor.Venet.Cant. 2.tomo 3.cap.3. Cyril cőt. Iulianũ 9.& epiſt.19. Aug.ſer.106.

Chriſtus & Barabbas, vel Antichriſtus. Diuinitas & humanitas in Chriſto. Chriſtus.

Hirci duo, quorum vnus immolatur, alter in eremum mittitur. Leuit.16.b. deſignare poſſunt Chriſtum & Barabbam, vel Antichriſtum. Vel deſignat ipſum Chriſtum extra ciuitaté paſſum, & oblatum, vt ſit nobis ſuauis cibus, in quo ſunt diuinitas & humanitas: & humanitas eſt oblata, diuinitas verò in eremum emiſſa, quia impaſſibilis. Idem ſignificant hœdi duo optimi, quibus veſcebatur Iſaac. Gen.27.b. Et hircus, aut hœdus, deſignat Chriſtum, qui venit in ſimilitudinem carnis peccati, & pro peccatis oblatus eſt: & Iudæis eſt hœdus, quorum delicta cumulauit. Exo.12.a.23.c.34.d. Deut.14.c. Leui.23.c. Num.7.b.28.e.29.a. Ipſum poteſt ſignificare capra, quę pro peccato iubetur offerri.

Amb.epiſ.3.ẽt de Iſaac.4. Rup.2.ſ.Leui.31. Ter.adue. Iuda.& aduer.Marcion.3. Iſych.ſ.Leui.16. Ambr.de Ioſeph. 3 ẽt prel.de Spiritu.

Cōtēplatiua vita. Sermones de ſublimibus & perfectis.

Capra, quæ in ſummis ſæpè extremiſque rupibus pendens paſcitur, contemplatiuam vitá deſignat, quæ cæleſtia meditatur. Leui.5.b. Canti.4.a. Et hircus ad alta ſemper aſcendens, excelſam conuerſationem deſignat, & ſermonem de ſublimibus. Ezech. 43.g. Et hirci ſalientes capras, ſunt ſermones perfecti, purificantes animas à peccatis. Geneſ.31.b. Micheæ.6.b. Caprę verò ſunt animæ iuuenum paratæ ſuſcipere verbum.

Geor.Vene.Canti. 1.tomo 3.cap.15. Cyril.cont.Iulia.9 Ori.ſ.Exo.ho.13. Greg.32.mor.2 Euch.for. ſpiritu.5 Hie.ſ.Ezech. 43. Philo.de Somniu.

Pœnitentia. Pœnitentes.

Hircus de capris grauem pœnitentiam deſignare poteſt, vel ipſos pœnitentes. Idem deſignat capra. Gen.30.c.31.c.32.d. Exo.25.a.35.a. Leui.1.c.3.c.4.c.5.b.7.c.9.c.10.d.12.d.16 b.22. c. Num.15.c. 1.Re.19.c.25.a. 4.Re.20.c. Prou.27.d. Canti.4.a.6.b. Eze.43.f. Dani.8.a. Pſ.65. Et hœdus, quem miſit Iudas ad Thamar per Odollamitem, eſt exprobratio peccati per Ioannem Baptiſtam dicentem: Generatio viperarum, &c. Sed non eam inuenit peccati exprobratio, quam mutauit confeſſionis amaritudo. Gene.38.d. Et hœdi duo oblati Iſaac. Gen. 27.b. deſignant confeſſionem & pœnitentiam: qui ideo ſunt optimi, quia grati Deo, & vtiles peccatori. Et vt detrahuntur illis pelles, deſignant peccatorem relictis peccatis. Et hœdi tres, deſignant tres partes pœnitentiæ: cordis contritionem, oris confeſſionem, operis ſatisfactionem. 1.Reg.10.a.16.d. Deut.32.b. Iudi.15.a. 2.Par.29.e. Eſdr.6.b.d.8.g. Tobi.2.d. Pſalm.49. Mich.6.b.

Exprobratio peccati.

Rup.1.ſ.Leui.12. Aug.12.cőt.Fau. 86.ẽt ſ.Pſ.65. Iſych.ſ.Leui.9.16. 23. Beda ſ.Gen.38. Rup.1.ſ.Leui 18. Greg.ſ.1.Reg.10.

Iuſti & peccatores. Duplex ratio.

Hirci duo, quorum alter immolatur, alter in eremum mittitur, deſignare poſſunt iuſtos, & peccatores in populo: vt qui immolatur, deſignet iuſtos: qui verò in eremum mittitur, peccatores in ſuis peccatis relictos. Leu.16.b. Deſignare etiam poſſunt duplicem rationem: vnam, quæ in Deum fertur, alteram quæ in creaturas. Vel hœdus in eremum miſſus, eſt id, quod eſt animale & turpe ac piloſum in homine, quod traditur diabolo cultori deſerti hoc eſt, deſertorum à Deo. Oblatus verò Deo eſt illud animale, quod eſt in homine, quod mutatur in melius, & offertur Deo in hoſtiam immaculatam. Vel aliter: Hœdus, qui immolatur, carnem, & concupiſcentiam eius deſignat, iuxta illud Apoſtoli: Qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiſcentiis. Hœdus autem, qui ſtatuitur viuus coram Domino, eſt caro cum ſpiritu viuens.

Ori.ſ.Leui.ho.9. Phil.de plan. Noe. Geor.Vene.Canti. 1.tomo 7.cap.10.ẽt Ca.2.tomo 3.ca.1.

Caro.

Sancti veteris Teſtamenti.

Hœdus de quo quæritur filius ſenior, quod pater ipſi non dederit, deſignat ſanctos veteris Teſtamenti, qui non potuerunt redimere populum. Luc.15.g.

Martyrium.

Hirci viginti, deſignare poſſunt martyrium eorum, qui ſine magna cognitione ſe ad mortem offerunt. Gen.32.d. De his Pſ. 65. Offeram tibi boues cum hircis.

Hie.epiſ.Beatitu. Hila.ſ.Pſ.65. Hie.ſ.Eze.34.

Principes populi.

Hœdi ante greges, deſignare poſſunt principes populi. Ierem. 50.b. Ezech. 34.e. Zachar.10.a.

Populi eccleſiæ. Simplices.

Grex caprarum, ſignificat populos eccleſiæ: qui dum præcepta legis ruminantes, cæleſtia fide contemplantur, munda ſunt animalia, & in altis paſcuntur. Can.4.a. Caprę etiá ſunt ſimplices verſati quidem in peccatis, ſed poſtea conuerſi. Leui.3.e. Hircus etiam ſignificat minores de populo. Iſa.11.b.

Gre.ſ.Cant.4. Iſych.ſ.Leui.3. Hier.ſ.Iſa.11.

Peccatores. Peccata. Barabbas. Antichriſtus.

Hœdus etiam, quia eſt animal petulans, & inquietum, & amans præcipitia, deſignat peccatores inquietam habentes conſcientiam, & ſemper in præcipitiis exiſtentes: vel deſignant ipſa peccata. Gen.27.b.37.f. Exo.23.c 34.d. Leui.1.c.10.d. Ideo hœdi in iudicio ſtatuentur ad ſiniſtram. Matth.25.c. Sic frater maior petebat hœdum, hoc eſt, Iudæi fœtorem peccatorum, vel Barabbam, vel Antichriſtum. Luc.15.g. Ezech.24.e.27.b.39.e. Zach. 10.b. Idem deſignat capra. Iſa.34.b. Sic deſignat vniuſcuiuſque peccatoris fœtentem, ac luxurioſam plenamque verbis impudicis petulantiam, & laſciuos ſenſus. Canti.1.c. Iudi.6.c. Pſ.49.65. Iſa.1.c. Hœdi quoque duo oblati Iſaac. Gen.37.b. deſignant peccatores ex vtroque populo per Chriſtum ſeruandos. Lex autem non ſacrificat hircum, præterquam propter ſolam malorum emenda-

Laſciui ſenſus. Libidinoſi.

Ori.ſ.Exo.ho.2. ẽt ſ.Leui.ho.2.ẽt ſ. Nu.ho.27.ẽt ſ. Cã. 11.ho.2.ẽt ſ. Matt. hom.34. ẽt in diue. ho.9. Cle.Alex.7.ſtrom. Arno.ſ.Pſ.65. Amb.ſ.Luc.15. Iſych.ſ.Leuit 1. Hie.ſ.Amos 7.

Ber.ſ.Cant.ſer.35. Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.ca.31.ꝛ Cā 11.2.tom.8.ca.15.18 Cyril.cōt.Iul.9. ꝛ Epiſt.39. Rup.ſ.Zach.10. Beda ſ.Pro.27.

tionem. Voluptas enim eſt vitij metropolis. Hœdi & capræ nocent viti, hoc eſt, diuinæ iuſtitiæ ipſam prouocantes: quæ decerpitur, & excitatur ab his, qui Deum offendunt & peccant. Ideo tanquam petulantes hœdi reponendi dicuntur ad ſiniſtram in iudicio, ab ipſo pœnam flagitiorum ſuſcepturi. Quando autem iubetur dari hircus pro peccato, reddi præcipitur ſcoria, fex, & quod ſuum eſt, ipſi diabolo: vt quod Dei eſt, purum & mundum Deo reddi poſſit: eſt autem in hirco maior & magis inueterata laſciuia quàm in hœdo: adeò vt valdè fœteat, ſicut & carnes nimium laſciuientiū, & multò magis, quàm carnes caſtè viuentium. Hœdi ad agri pretium, peccatores conuerſi à prædicatore. Prou. 27. d.

Amb.2.de Abr.8 Phi.quis re.di. hæ. Augu.16.ciuit. Dei.24. Beda ſ.Gen.15. — *Plebs Iudaica. Pœnitentia. Elementū aquæ. Senſus.*

Capra trima, deſignat plebem Iudæorum, quæ futura erat peccatrix. Geneſ. 15. b. Vel deſignat pœnitentiam propter tres ſui partes. Vel ſignificat elementum aquæ, propter curſum & fœmineam fœcunditatem: vel ſenſus noſtros citò ſalientes, & in hunc mundum ſenſibilem nos inducentes.

Gre.ſ. Cant.1. Ber.de grad.humi. Hie.ſ.Dani.8. — *Cogitationes immundæ. Viſus ꝛ Auditus*

Hœdi ſignificare poſſunt cogitationes immundas, quas paſcit ſponſa, quum ignorat ſe. Canti. 1. b. Vel ſunt oculi, & aures, quæ paſcit curioſus: & per eas feneſtras introducit peccatum.

Alexander magnus.

Hircus veniens ab Occidente habens cornu inſigne. Daniel 8. b. deſignat Alexandrum magnum, cuius quatuor cornua fuerunt ſucceſſores eius, inter quos regna eius diuiſa ſunt.

Caſſia.li.1. cap.8. Aug.cōt.mēda. 10. — *Mortificatio carnis.*

Caprinæ pelles. Hebr. 11. g. mortificationem carnis deſignant. Hœdinæ verò pelles, quibus tectus eſt Iacob. Geneſ. 27. b. peccata noſtra deſignant, quæ Chriſtus portauit. Vel deſignant, quòd gentilis populus veniens ad fidem, ſe coopertum peccatis carnalibus confiteri non erubuit.

Capere, vide Accipere.

Captio, vide Decipere.

Capharnaum.

Rup.3.ſ.Ioan. Glo.ord.ſ.Matt.4 — *Gentilitas. Eccleſia.*

CApharnaum, id eſt, ager pœnitentiæ, vel villa conſolationis, aut propitiatio pœnitentis: ciuitas Galilææ maritima, in qua Chriſtus ſępè prædicauit, & fecit miracula. Matt. 4. b. 8. a. 11. c. Luc. 4. d. 10. c. Ioan. 1. c. 4. f. 6. b. Deſignare poteſt Gentilitatem: & etiam eccleſiam, quæ ciuitas pulcherrima & fructifera eſt, & maritima, quæ tunditur fluctibus ſeculi.

Capillus, Cincinnus, Crines, Comæ, Cæſaries, Pilus, Piloſus, Hiſpidus, Depilare.

CApilli, & crines, & comæ, ſunt pili capitis humani. Cincinnus autem partem dicit capillorum, quę manu apprehenditur. Pili verò ſunt totius corporis. Vnde piloſus, pilis abundans.

Rica.de S.Victo.de ſecuri.conſ.ien.9. — *Chriſtus.*

Capillus capitis, quandoque ſignificare poteſt Chriſtum, qui eſt verbum Dei, procedens à Patre, vt capillus à capite. Dan. 7. c. 14. g.

Amb.2. de Spiritu ſan. prolo. Ori.ſ.Matt.ho.35 — *Diuinitas in Chriſto. Virtutes Spiritusſancti. Velamentum legis.*

Capilli Sáſon, in quibus habebat vires, deſignare poſſunt virtutem diuinitatis in Chriſto: vel virtutes Spiritusſancti, vel legis velamentum, quod Iudęi contempſerunt. Iudi. 16. e. Eze. 8. b. Dani. 14. g. Matth. 5. f.

Aug.ſer.107. Aug.de eſſent.diui. Rup.1.ſ.Apoc. — *Angeli ꝛ ſancti. Verba.*

Capilli capitis Dei candidi, dici poſſunt angeli, & ſancti, candore diuino nitentes. Dani. 7. c. Sunt etiam multa verba, ab vno verbo procedentia, quæ loquutus eſt per Prophetas. Apoc. 1. c.

Amb.ſ.Pſ.118. ſer.15. Gre.ſ.Cant.4.5. Au ſ. Apo. ho.1 Rup.ſ.Cant.5. — *Doctores Eccleſiæ. Populi. Humilitas Mariæ.*

Capilli ſponſæ dici poſſunt doctores eccleſiæ. Cantic. 4. a. 6. b. Vel ſunt populi, qui eccleſiæ ornatum tribuunt. Capilli verò albi, neophyti ex baptiſmo prodeuntes. Cincinni autem ſunt fideles frigidi: ideo pleni dicuntur guttis noctium. Canti. 5. a. Crinis vnus colli ſponſæ, humilitatem Virginis Mariæ flectibilem & minimè reſiſtentem, indicat. Canti. 4. c.

Ori.ſ.Num.ho.1. Hil.ſ.Matth.Cātic.10. ꝛ ſ.Pſ. 68. — *Virtutes animæ.*

Capilli numerati, ſunt virtutes animę, ac etiam omnia, quæ ſeruare oportet. 1. Re. 14. g. 2. Reg. 4. c. 3. Reg. 1. c. Pſal. 68. Dani. 3. g. 7. c. Matth. 10. d Luc. 12. a. 21. d. Apoc. 1. c.

Euch.for.ſpiritu. 1 Au.ſ.Ioā.tra.57 & ſ.Apoc.ho.1. Rup.ſ.Cant.ho.5. — *Martyres. Sacramenta.*

Comæ ſponſi tinctæ, deſignare poſſunt martyres ſanguine rubricatos. Canti. 5. a. c. 7. b. Deſignāt etiam ſacramenta, quæ plenæ ſunt guttis noctium, quum abundant peccantes in eccleſia, qui ſolùm exteriora ſacramenta habent, nec ad interiora penetrant.

Hie.ſ.Iſa.3. — *Orationes continuæ.*

Crines fœminarum longi & multi, deſignare poſſunt continuas, longas, & aſcendentes orationes. Iſa. 3. d.

Glo.ord.ſ.Iob. 14. — *Multitudo operū ꝛ credentiū.*

Coma arboris, multitudinem operum, ſiue bonorum, ſiue malorum deſignare poteſt. Iob. 14. b. Deſignat etiam multitudinem credentium poſt reſurrectionem Chriſti.

Hie.ſ.Eze.5. — *Populus Iudæorum.*

Capilli capitis & barbæ, pulchritudinis ac virilitatis indicium ſunt: qui ſi radantur, fœda nuditas apparet, & vniuerſi corporis pars eſt extrema, atque, vt ita dicam, emortua in capillis atque pilis eſt: ita Hieruſalem & populus eius emortuus, & à viuo Dei corpore ſeparatus, fami & peſtilentiæ, ac cædi, & gladio, captiuitati, ac diſperſioni traditur. De qua diſperſione ſub figura capillorum aliqua pars ligatur in ſummitate pallii, vt modicum quid rurſum tradatur incendio, de quo infinita flamma, ac penè vniuerſa deuaſtans egreditur in omnem domum Iſrael. Ezec. 5. a.

Contemplatiui. Cogitationes de ſublimibus. Capilli ſuperciliorum, deſignare poſſunt, in altioribus poſitos, & ſenſu contemplatiuo deſcendentes: & cogitationes de ſublimibus & diuinioribus rebus. Leu. 14. a. *Iſy. ſ. Leu. 14.*

Corona gẽtilũ. Pili camelorum, quibus veſtitus erat Ioannes Baptiſta, deſignant, quòd Chriſtus circundatus eſſet exuuiis gentilium. Mat. 3. a. Marc. 1. a. *Amb. ſer. 65.*

Pœnitentia. Pili caprarum, ex quibus ciliciorum aſperitas texitur, pœnitentiam & mortificationem deſignare poſſunt. Exo. 25. a. 35. a. 36. b. 1. Reg. 19. c. 4. Reg. 1. b. Idem deſignant capilli nigri. Leui. 13. c. Sunt etiam ſymbolum mortis, quia ſine ſenſu præciduntur, præcipuè mortis Chriſti. *Hie. pro. ſ. Orig. in Ioſ. Gre. 3. mo. 1. Gre. Nyſſ. de vita Moſis.*

Mors Chriſti. Milites Iudæ. Pili pro hominibus ac militibus Iuda ſumuntur. Iſ. 7. d. Quos raſit Dominus, quum tranſtulit in Aſſyrios. Et quia dicit pilos pedum, deſignantur infimi populi. *Hie. ſ. Iſ. 7.*

Cogitationes. Capilli capitis, quum ſint multi, & ad ornatum facientes, cogitationes, & diſceptationes de diuinis ſignificare poſſunt. Capilli verò barbæ, cogitationes ad diſcretionem & vtilitatem facientes. Leu. 14. a. Capilli etiam defluentes, ſunt cogitationes, facilè abeuntes. Leu. 13. a. f. 14. b. Ier. 51. d. Et capilli coloris albi, aut coloris priſtini, ſunt cogitationes vitæ veteris quas ſic à mente recidimus, vt de earum amiſſione, nullo dolore fatigemur. Nu. 8. a. Iob 4. c. Iſ. 7. d. Eze. 5. a. 16. a. Cantic. 7. b. Et capilli numerati, ſunt cogitationes, de quibus reddetur ratio in iudicio. Mat. 10. d. Cincinnus autem deſignat collectas cogitationes mentis, vt nõ ſpaſſæ diffluãt, ſed per diſciplinam conſtrictæ ſubſiſtant. Ezec. 8. a. Non ſunt radendi, nec nutriendi, ſed tondendi, vt mens occupetur ſolum in neceſſariis. *Iſy. ſ. Leu. 13. 14. Gre. 2. mo. 38. & 5. mor. 24. & ſ. cant. 7. & 2. paſt. 7. & 11. mor. 9. Rup. ſ. cant. 7.*

Tẽporalia bona. Capilli etiam ſignificant terrena & temporalia. Vt enim pili non ſunt pars corporis, ſed quædam ſuperfluitas à corporis humore procedens: ſic bona temporalia non ſunt nobis naturalia, ſed aliena & ſuperflua. Vnde pili in prælatis non ſunt radendi, nec nutriendi, ſed tondendi, vt tantum accipiant de temporalibus, quantum opus eſt. Sic etiam deſignant dignitates & honores temporales. 1. Eſdr. 9. a. Iud. 13. a. Ier. 7. f. Ioan. 12. a. Luc. 7. f. 1. Cor. 11. c. Et capilli Mariæ, temporalia, quæ cùm dantur pauperibus, capillis pedes terguntur. *Aug. de cont. mũdi 4. & ſ. pſ. 51. & ho. 24. Gre. 5. mor. 23. & ſ. 1. Reg. 1. el. ho. 33. Amb. 2. de pæn. 8.*

Conſilia profũda. Capilli ſubtiles, & longi, profunda & peracuta conſilia deſignare poſſunt. Dan. 4. g. *Rica. de S. Vict. de ſecret. conſ. ſen. 4. 5.*

Amor ſuperflui ornatus. Capilli Mariæ Magdalenæ ſoluti, prædicabant liberationem à nimio amore ſuperflui ornatus: & quæ cum prædicatione propter Dominum ſuſcipienda erat, afflictionum tolerantiam. Capilli etiam ſoluti ſunt, flens Hieruſalem, quæ inuncta fuerat: propter quam propheticæ fuerunt lamentationes. *Cle. Ale. 2. pæd. 8.*

Peccata. Capilli capitis, barbæ, ac ſuperciliorum radendi tanquam ſuperflui, deſignare poſſunt peccata. Leu. 14. a. Nu. 7. c. 8. a. Pſ. 39. 67. Ier. 7. f. Hos capillos nudat Dominus, quum in publico iudicio condemnat peccata. Iſ. 3. d. Pilus, ſpecies emortua, exanguis, & exanimus: hanc qui offert, oſtendit in ſe ſenſum peccati iam mortuum: nec in membris ſuis vltra viuere, aut regnare peccatum: raduntur in leproſo, non autem in ſanctis, in quorum caput non aſcendit ferrum. Piloſus Eſau ſignificat malum rebus mundanis & ſuperfluis copioſum: & illis inhiantẽ Gen. 25. d. 27. b. Piloſi dicuntur hi, quos Græci faunos vel panas, Latini verò incubos vocãt: quorum nimirum forma ab humana effigie incipit, ſed beſtiali extremitate terminatur. Piloſi nomine cuiuslibet peccati aſperitas deſignatur: quod & ſi quando quaſi ab obtentu rationis incipit, ſemper tamen ad irrationabiles motus tendit, & quaſi homo in beſtiam deſinit, dum culpa per rationis imaginem inchoans, vſque ad irrationabilem effectum trahit: nam ſæpè edendi delectatio ſeruit gulæ, & ſeruire ſe ſimulat indigentiæ naturæ: cúmque ventrem in gluuiem extendit, membra in luxuriam erigit. *Amb. epiſ. 13. Hie. ſ. Iſ. 3. Iſy. ſ. Leu. 14. Ori. ſ. Exod. ho. 13. & ſ. Leu. ho. 8. Gre. 7. mor. 15.*

Dæmones. Piloſi etiam videntur dici dæmones, quorum imaginem monſtra illa gerebant. Iſ. 13. d. 34. c. Dicunt eos eſſe incubos. *Hie. ſ. Iſ. 13.*

Ignorantia. Capilli obumbrantes caput, qui ſunt radendi, ignorantiam deſignare poſſunt obnubilantem rationem. *Cle. Ale. 1. pæd. 2.*

Superflua gẽtilis ſcientia. Capilli mulieris captæ radendi, deſignant ſuperflua ſcientiæ gentilium reſecanda: & ornatum verborum tollendum: & erronea opera gentilitatis præcidenda. Deuter. 21. c. 1. Pet. 3. a. Apoc. 9. b. *Ori. ſ. Leu. hõ. 7. Hie. epi. Sanato vulneri. & ad Magnum.*

Laſciuia. Coma laſciuum aliquid & muliebre dicitur: ideo non permittitur viro nutrire comã. Ez. 44. c. Iud. 10. a. 16. b. Eſter 14. a. Eccl. 9. c. Iſ. 3. c. 1. Cor. 11. c. Tim. 2. c. Idem deſignant capilli locuſtarum. Apoc. 9. b. Ad hæc referri poſſunt capilli Abſalom. 2. Reg. 14. f. *Greg. Ven. Cant. 3. lem. 7. cap. 1. Hie. ſ. Eze. 44. Rup. 5. ſ. Apoc.*

Lætitia. Capilli olim deſignabant lætitiam: vnde in luctu tondebantur. Ier. 7. g.

Infidelitas. Idololatria. Hæreſes. Capillus flauus dicitur eſſe in eo, qui iam declinat ad infidelitatem, à vero fidei colore decidens. Leuit. 13. b. Capillus vero niger, fumum idololatriæ deſignare poteſt. Leuit. 13. c. Sicut etiam coma in rotundum attonſa. Leu. 19. f. Ier. 9. g. Pili etiam ſignificare poſſunt circumſtantias hæreſeos: & ſunt quidam decidentes à fronte, quum aliqui reſipiſcunt ab errore. *Hie. ſ. Ier. 7. Gloſ. int. ſ. Leu. 13.*

Labor militaris. Depilatus omnis humerus exercitus Babylonis geſtantium cophinos terræ & lapides, quibus radebantur humeri in obſidione Tyri. Eze. 29. d. *Hie. ſ. Eze. 29.*

Cappadocia, Cappadoces.

Frigentes in fide. CAppadocia Hebraicè dicitur Caphtorium, quod interpretatur ſpherulæ, vel poma, aut vola, vel palma turturum, vel exploratorum: Eſt prouincia Aſiæ minoris verſus aquilonem, vnde deſignat eos, qui in frigore fidei ſunt. Deu. 2. e. Amos 9. c. 1. Petr. 1. a. *Hie. ſ. Amos 9.*

Capparis.

Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ. 12. Fur.q.in Eccleſiaſten. Gre.31.mor. 20.

CAppans eſt arbuſtum reddens flores, qui leguntur antequam aperiantur: qui cõditi reddunt guſtum ſuauem. Eccleſiaſtæ 12.b. Videtur poni pro libidine, & concupiſcentia. Vel deſignat Iudæam, quæ, vocata ad fidem gentilitate, ſterilis permanſit. *Libido. Iudæa.*

Capra, vide Caper.

Caprea, Dama.

Ori.ſ.Can.ho.3.

CAprea, Græcè dicitur dorcas, à videndo dicta, de qua aſſerunt ij, quibus medicinæ peritia eſt, ineſſe illi intra viſcera humorem quendam, qui caliginem depellat oculorum, & obtuſiores quoſque viſus exacuat: paſcuntur in montibus, & ſunt animalia munda.

Ori.ſ.Can.ho.2.3. Ber.ſ.Can.ſer.5. 73.

Caprea deſignare poteſt Chriſtum, qui maximè perſpicax eſt, & cùm ſit iudex, omnia ſcrutatur, noſque videre facit. Cant.2.b.d.7.b.8.d. *Chriſtus.*

Amb.ſ.Pſal.118. ſer.16. Gre.ſ. can.2.

Deſignat etiam Angelos, & contemplatiuos, qui ſunt acuti viſus, & paſcuntur in montibus cæleſtibus, & ſacræ ſcripturæ. Deſignat etiam eccleſiam, quæ dum mente in cæleſtibus habitat, quaſi in montibus paſcitur. *Angeli. Contemplatiui. Eccleſia.*

Ber.ſ.cant.ſer.52. Ori.ſ.cant. ho.2.3.

Poteſt etiam caprea ſignificare nuper baptizatos, qui lumen fidei receperunt. Et etiã ipſam rationem fidei, quæ nos videre facit. Et prętereà virtutes theologicas. *Nuper baptizati. Ratio fidei. Virtutes theologica.*

Amb.ſ.pſ.118.ſer. 16. Gre.ſ.cant.2. Gre.ſ.cant.2.4.

Capra etiam ſignificare poteſt ſynagogam, vnde Chriſtus carnem traxit. Canti.2. b.4.b.7. b. Deſignat etiam beatam Virginem, cuius vbera dicuntur, vt duo hinnuli caprę. *Synagoga. Virgo Maria.*

Rup.ſ. cant.3. Hier.ſ.Iſ.13. Bed.ſ.Pro.6.

Damula, videtur eadem quę caprea, aut illi multum affinis: eſt animal timidum, & velox ad curſum: & hæreticus dicitur quaſi damula fugiens, quum confunditur à fidelibus, nec eorum poteſt rationes ſuſtinere. Iſ.13.d. Eruitur quaſi damula, qui perſpicax eſt in deprehendẽdis malorum inſidiis. Pro.6.a. *Hæreticus. Perſpicax inſidiarum.*

Capſella.

CApſella eſt parua theca: & capſella, in qua erant repoſita aurea vaſa Philiſthinorum, memoriam deſignare poteſt. 1.Reg.6.c. *Memoria.*

Capitium.

Gre.20.mor. 24.

CApitium, eſt operimentum capitis, & colli, ſed quod tunicę ſolet adhærere.

Capitium tunicę ſacerdotum, cuius ora textilis erat, deſignat perfectum initium operum, pręcipuè prędicatorum, quia tegit caput, & collum. Exod.28.c.39.d. Quaſi capitio tunicę reprobi corpus ſanctę eccleſię cinxerant: quia conſtrictis prędicatoribus, velut eius collum prementes, in ea claudere iter vocis volebant. Iob 30.c. *Initium operũ.*

Captiuus, Captiuitas.

Ori ſ.Nu.ho.25. Amb.epiſ. 13. Aug.ſ.Pſ.67.

CAptiui dicuntur, qui iure belli in capientium ſeruitutem redacti ſunt.

Captiui boni ſunt, qui captiuarunt intellectum in obſequium fidei. Et captiuę gladio dicuntur mentes, quę ſe ſubiecerunt verbo Dei. Gen.30.d.34. d. Pſal. 67. Sic captiui de Madian, ſunt ſubiicientes ſe fidei. Num.31.c. Et mulier pulchra capta in bello, deſignat animam prius in peccato exiſtentem, ſed redemptam à Chriſto. Deu.21.b. Et captiuitas dicuntur fideles redempti, quaſi à Chriſto iure belli capti Amos 5.b.1.Mach.14.a.Eph.4.b. *Anima ſubiecta verbo Dei.*

Amb.de ſacramẽ. 3.

Captiua puella, quę ducta fuerat de Iſrael, deſignat eccleſiam ex Gentibus 4.Reg.5.a. *Eccleſia ex Gẽtibus.*

Hil.ſ.Pſ.52. Ori ſ.Num.ho.19. & ſ. Ez.ho.1.et ſ. Lu.ho.32. Arn.ſ.pſ.136. Aug. de catechizan.rudi.21.et ſ. Pſ.70.125.

Captiuitas plebis Dei erat, cùm Gentiles erant in peccatis. Et captiuitas Babylonica eſt, quum fideles ſubiiciuntur principibus huius mundi. Pſal.52.84.Iſa.45.c.Ier.29.c.Ezec.39.g. Mich.1.d.Nah.2.b.3.c.Hab.1.c.Soph.3.d.Zac.14.a.1.Mach.1.d.2.Mach.4.d.Apoc.13.c. Et captiuatę duę vxores Dauid ab Amalecitis, deſignant duos populos, Iudęorum, & Gentilium captiuatos à dęmonibus. Captiui etiam ducti ex Iſrael ſunt, qui peccatis obnoxij ſunt in eccleſia. Vel etiam, qui ex hęreticis in poteſtatem diaboli trahuntur. Captiui etiam primi, ſunt homines ſub Adam, in quo captiuamur, antequam à ſecundo homine Chriſto liberemur. Captiuitas etiam Sion, eſt fidelium peccantium in eccleſia. De his captiuis & captiuitate intelligi poſſunt hęc loca. 1.Reg.30.a.3.Reg.8.e.4.Reg.17.c.24.d.2.Par.6.g.28.b.29.b. Tob.13. c.Iud.5.d.7.c.Pſ.70.95.125.126.136.Iſ.5.d.20.b.22.a.c.46.a.49.f.52.a.61.a.Iere.15.a.30.b.31.g. 41.c.43.d.48.d 50.g.Thr.1.b.Eze.6.b.12.c.25.a.29.c.30.e.39.g.Hoſ.6.d.Iocl.3.a. Amos 15.a. 7.d.9.b.Luc.4.b. *Gentiles. Iudæi. Peccãtes in Eccleſia.*

Hie.ſ.Mich.1.

Hie.epiſ.Sanato vulneri.et ad Magnum et epiſ.Beatitudinis.

Captiuata mulier in bello, ſapientiam ſecularem deſignat: quam qui adamauerit, debet decaluare, & illecebras crinium, atque ornamenta verborum cum emortuis vnguibus ſecare, & errores amouere, &c. Deut.21.b. *Sapiẽtia ſecularis.*

Hie.ſ. Amos 5.

Captiua dicitur Galgala, hoc eſt, circuncifio carnis, à circuncifione cordis. Amos 5.

Hie.ſ. Amos 4.

Captiui noſtri dicuntur concupiſcentię, rationi ſubiectę. Exo.12.d Iud.5. b. Hęc eſt captiuitas equorum. Amos 5.c. Quum concupiſcentiæ laſciuientes ſubiiciuntur rationi.

Amb.ſ.2.Cor.10.

Captiuare intellectum, eſt contradicentem rationem conuincere, & ad fidem inducere. 2. Cor.10.b. *Concupiſcentiæ.*

Caput, Capitellum, Epiſtilia, Biceps.

Hil.ſ.pſ.140.

CApue eſt præcipuum membrum animalis regens cætera membra, in eóque maxime vigent ſenſus omnes, éſtque in homine ſedes prudentiæ: & ad ſimilitudinem humani capitis, dicuntur capita columnarum, quæ & capitela. Dicitur etiam caput ſumma. Nu.5.a. Reddent ipſum caput. Vita. Gen.40.d. Auferet Pharao caput tuum.

Eſſentia diuinitatis. Diuinitas in Chriſto.

Caput in Deo, eſt ipſa eſſentia diuinitatis, quæ omnia præcedit, & cui omnia ſubiecta ſunt. Dani.7.c. Hoc caput eſt plenum rore, & guttis noctium quum abundant peccantes in eccleſia: & frigefacientes amorem Dei. Canti.5.a.d.7.b. Ge.28.b. Apoc.1.c. Et caput Dei, quod velant Seraphim, deſignare poteſt alta Dei, quę ad eius diuinitatem, maieſtatem, & potentiã ſpectant. Et caput agni, dicitur diuinitas in Chriſto. Exod. 12.b. Idem deſignat caput Aaron pontificis. Exo.29.a. Leui.8.c.21.b. Matt.6.c. Et vngere caput Chriſti, eſt laudare Deum cum bonorum operum fructu. Matth.26.a. Et imponitur capiti Chriſti ſpinea corona, quum noſtris peccatis Deus offenditur. Matth.27.c. Et obrumbratum caput eius, erat diuinitas latẽs tẽpore paſſionis. Pſ.139. Mich.3. Et hoc caput non tenent hæretici, Chriſti diuinitatẽ negãtes. 1.Cor.11.a. Col.2.b. Caput lectuli Iacob, Imperium Chriſti adorandum deſignat. Gen.47.g.

Iſych.ſ.Leui.8.21. Euch.ſer.ſpiritu.1 Ber.ſer.5.de ver. Iſa. Ori.ſ. Leui.ho.12. Hil.ſ.Matt.Can. 7.29.33. Au.epiſt.58.& de eſſen.diui.& ſ. Pſ. 59.& ſ.Ioã.tra.57 Gre.8.mo.21 & 34 mor.7.& ſ.Cant.5.

Imperiũ Chriſti. Chriſtus.

Caput ſæpe ſumitur pro Chriſto, qui caput eſt eccleſiæ, etiam quum dicitur caput vituli aut arietis: & hoc caput eſt vngendum per opera miſericordiæ. Gen.28.b. 49. d. Exod. 29.a. Leui.1.a.3.b.4.c.5.b.8.b.9.c.10.b.13.f.21.a. Num.27.d. Iudi.13.a.16.d.4.Reg.6.g. Iob.1.d. Pſa. 37. 59. 109. 116. 132. Eccl'tæ. 9. b. Sapi.18.d. Eccl'i. 44.d. Ionæ 2.c.4.b. Matth.6.c.5.f.27. d. Marc.12.a.15.b. Luc.9.g. Ioan.19.a. Ephe.1. d.4.d.5.c. Coloſ.1.c. 2.b. Et caput ſponſi plenum rore, eſt corpus Chriſti plenum tribulationibus. Can.5. a.7.b. Caput & cauda dicitur Chriſtus, qui eſt initium & finis. Iſa.9.c. Et caput viri dicitur Chriſtus.1.Cor.11.a. Quod caput nõ tenent hęretici. Caput etiam vię templi oſtij Orientalis, eſt Chriſtus. Eze. 42.b. Et caput non radendum, eſt Chriſtus non conculcandus peccando. Eze.44.f. Hoſe.1.d. Zach. 6.c. Et caput ſerpentis, quod ſeruatur pereunte corpore, eſt Chriſtus cæteris pereuntibus in corde ſeruãdus. Et caput à piſtore abſciſſum, eſt Chriſtus ſeparatus à Iudæis. Gen. 40. In capite ſunt oculi ſapientis, hoc eſt, in Chriſto. Eccl'tæ. 2. c. Capita columnarum, quæ & capitella dicuntur aurea, deſignant Chriſtum. Exo.26.f.

Euch.q.ad Hebræ. Arn.ſ.Pſ.37.109 Am.de Eli.10.& ſ.Pſ.118.ſer.12.20 Ori. ho.ſ. Cã tici. Au.2.cõtr.lite.petilia.104.& epi.59 Geor.Vene.Can.2. tomo 5.cap. 18. 19. Hie.ſ.Eze.42.44 & ſ. Eccl'tæ.2. Gre.6.mor.13.& ſ. Cant.7. Aug ſ.Pſal.57. Ori.ſ.Exo.ho.9.

Chriſtus.

Caput à Ioanne Baptiſta amputatum, deſignat Chriſtum ablatum à Iudęis & à lege. Mat. 14.a. Marc.6.c. Deſignat etiam ſeparationem Chriſti à prophetis, quam iniquè faciunt Iudęi. Item gloriam legis ſeparatam à Iudæis. Vel ſpiritualem ſenſum honoratum in diſco, corpore literæ ſepulto.

Ori.ſ.Matt.ca. 14 Hil.ſ.Mat.Cã. 14 Amb ſer 65. Hie.ſ.Matt.6.

Sanctus.

Caput corporis Chriſti, eſt omnis Sanctus, cuius fortitudo eſt Ephraim, hoc eſt, Eccleſia. Pſalm.59.

Hila.ſ.Pſ 59. Ori.ſ.Leui.ho.8.

Amiſsio gratiæ.

Caput leproſi nudũ, aut non contectum, deſignat amiſſionem galeæ ſalutis: aut Chriſtum amiſſum ab anima. Ideo ſacerdotes non debent nudare caput. Lc.10.b.13.f.14.c. Baruch. 6.c.

Iſych.ſ.Leui.13. Ori.ſ.Cant ho.2.et ſ.Ezech.ho.3.& ſ. Ro.12.

Mens. Voluntas. Liberũ arbitriũ. Prouidentia. Intentio. Ratio.

Caput ſæpè dicitur mens, aut voluntas, ſeu liberũ arbitrium, quia vt caput toti corpori ſupereminet, ita liberum arbitrium omni actioni prouidet, ſub quo etiam eſt appetitus. Poteſt etiam caput deſignare prouidentiam, & intentionem. Et capita columnarũ, ſunt corda doctorum Gen. 28.b 40.d 48.c. Leui.1.a.5.b.13.f.1.Reg.28.a.31.c.2.Reg.4.e.13.d.3.Reg. 7.c.21. g.4.Reg. 4.c.10.b.1.Par.10.c. Nee.9 c. Iudith 8.a. Eſter 15.c. Iob.2.b. 10.c.19.b. 20.a.29.a.42. c. Pſ.3.7.20.22.26.37.65.77.139.140. Prou.1.b.4. b.10.b.11. d.25.d. Eccl'tæ. 2.c. 9.b. Canti. 2. a.7.c.8.a. Eccl'i. 4. a. 11.a.20. b.27.b. 32.d. Iſa.1.b.35.d. 59.d. Iere.9.a.13.c.14.a. Thre. 2.c.3.f. 5.c. Eze.1.f.7.e.8.a.10.a.13.c.16.b.44.c. Dani.2.d. Amos 2.b.9.a. Zach.1.d.3.b.6.c. Luc.7.f.12. a.21.f.22.d. Matt.6.c. Rom.12 d Apo.4.b.9.b. Et caput radendum, eſt ratio, à qua ſunt amouendæ ignorantiæ eam obnubilantes. Habet ſedem in cerebro, ideo caput Ionæ 2.c.

Iſych.ſ. Leui. 1. 5. Hil.ſ.Matt. Cã.5 Baſi.ſ.Pſ.33. Ambr.exho.adVi. Philo.de ſomniis. Cle. Ale.1. pæd.2 Gre.ſ.1. Reg.16.& 14.mor. 19. & 17. mor.9. Rica.de S.Vict. de ſtatu interi.homi.2

Initia fidei & ſacræ doctrinæ. Initia bonorum operum.

Capita omnis vię, deſignant initia fidei & ſacræ doctrinę. Ezech.16. d. Et caput vituli, aut hoſtiæ, deſignat initium bonorum operum, & ſpiritualis conuerſationis. Leui.1.a.3. b.4.c.5. b. Et caput ſtatuæ, eſt prima conuerſatio. Dan.2.c. Et caput conſperſum puluere, humilitatẽ, & fidem deſignare poteſt. 1.Regum 4.c. Conterunt autem hæretici capita pauperum, quum in ſimplicibus diſſipant initia fidei. Amos 2.b.

Beda ſ Pro. 1. Rup.1.ſ.Leui.5 Ori.ſ. Eze.ho.8. Iſych.ſ.Leui.1. Gre.ſ.1. Reg.4. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.20.

Vita ſublimis prædicatoris. Prædicatio diuini verbi.

In capite inuitatorum datus locus Sauli, deſignat, quod prędicator fidem catholicam cum cæteris communem tenet, ſed præ cęteris vitam ſublimem. 1.Reg.9.d.

Gre.ſ.1.Reg.9.

Capita columnarum argentea, quæ & epiſtilia dicuntur, deſignant prædicationem diuini verbi. Et etiam capitella ærea. Exo.27.b.38.b.4. Reg.25.d.2.Par.4.c. Iere.52. c. deſignant etiã duo Teſtamenta. Erant autem quinque cubitorum, propter quinque libros Legis, aut propter quinque ætates: vel propter quinque ſenſus. 3.Reg.7.c. In capite libri ſcriptũ eſt de Chriſto, hoc eſt, in initio pſalterii. Pſ.39.

Glo.ord.ſ.Exo. 27 Rup.ſ.3. Reg.20.

Vita cõtemplatiua. Chriſtus fundamentum.

Caput monumenti Chriſti, deſignare poteſt vitam contemplatiuam. Ioan.20.c.

Ori.in diuer.ho.10

Caput anguli, in quod factus eſt lapis, deſignat fundamentum duorum populorum in Chriſto. Pſ.117. Matt.21.b. Marc.12.a. Luc.20.c. Actor 4.b.

Ori.ſ.Matt.ho. 19

Quatuor virtutes. Elementa.

Capita quatuor fluuiorum, qui oriuntur de paradiſo, deſignant quatuor virtutes cardinales, & etiam quatuor elementa. Gene.2.b. Et capita fontium ſunt principia & cauſæ virtutũ, 2. Par. 32.a.

Amb. de paradi.3. Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.cap.22.

Prelati & prædicatores. Principes Iudæorum. Sacerdotium Iudæorum. Hæreſiarchæ.

Capita populi ſunt prelati & prædicatores, & etiam principes Iudæorum, qui ſunt caput, quod raſit Dominus. Et caput tonſum Iob, deſignat ſacerdotium Iudęorum, ablatis ab eo ſacramentis. Et capita montium, vt caput Amana, deſignant principes & potentiores terræ, qui quo ditiores ſunt, eo firmiores vulgo reputantur: de quibus coronatur ſponſa, quum fidẽ amplectitur. Deſignant etiam capita populi, aut montium, hæreſiarchas, & ſublimitatem ſuperbiæ. 1. Reg.15.d. Iob.1.d. Pſ. 17.c. Cant.4.c. Iſa.1.b.9.c.10.b 7.d.19.c. Hoſe.4.b.11.b.

Hier.ſ.Iſa.1.9.& ſ.Ioel 2. Greg.2.mor 27.& ſ.Gene.3.

Beda ſ. Pro.1.

Ioel 2.b.Amos 5.g.6.a.9.a.Et caput turbarum, vbi ſapientia clamabat, erant principes Iudæorum, quibus Chriſtus prędicabat.Prou.1.c.

Rica.de S.Victo.de ſomni.Nabuch.23.24.25.26. — *Perfectus ſtatus charitatis. Feruor deuotionis.*

Caput aureum ſtatuæ, deſignat perfectum ſtatum in charitate, & mentis deuotionem, & deuotam intentionem: & etiam feruorem cęleſtis deſiderij.In malum verò deſignat arrogãtem, qui cæteros deſpicit.Dani.2.d.

Iſych.ſ.Leui.21.13. Phil.de profugo. — *Arrogans. Sapientia. Principatus verbi Dei. Primũ præceptũ*

Caput ſacerdotis non radendum. Leui. 21. a. deſignat ſapientiam non prætermittendam à ſacerdotibus, vt ſubditorum reprehendant vitia, nec eis conſentiãt. Et caput pontificis, quod vngitur, deſignat principatum verbi Dei. Et caput leproſi nudum, primum præceptum legis, deſignare poteſt. Leui.13.b.

Beda ſ.Gen.28. — *Principatus populi Chriſtiani.*

Caput Iacob ſuper lapidem poſitum, deſignat principatum populi Chriſtiani ſuper Chriſtum innitentem. Gen.28.b.

Glo.ord.ſ.2.Par.5 — *Aliqua manifeſtatio gloriæ Sãctorum.*

Capita vectium arcæ, quæ apparebant in templo.2.Para.5.c. deſignabant aliquid extremũ de gloria Sanctorum, quod hic percipitur à perfectioribus.

Iſych.ſ.Leui.24.

Caput blaſphemi, ſuper quod ponunt manus teſtes. Leui.24.c.deſignat, quod cũ caput viri ſit Chriſtus, & caput Chriſti Deus, qui in filiũ blaſphemat, in patrẽ quoque eſt blaſphemus.

Homo.

Caput interdũ ſumitur pro homine: vt cùm manna colligitur per ſingula capita. Exo.16.d.

Gre.ſ.1.Reg.1. Amb.de virgi.3.

Caput in quod aſcendit nouacula vel ferrum, deſignat eum, à quo aufertur ſubſtantia tẽporalis. Iudi.13.a.1.Reg.1.b.Iſa.7.d.Ezech.5.a.44.e.Acto.18.c.21.e.

Hie.ſ.Amos 8.

Super caput Iudęorum eſt caluitium, quia amiſerunt Chriſtum. Amos 8.c.

Hie.ſ.Eze.16. — *Diuerſa genera peccatorum.*

Capita omnis viæ deſignare poſſunt diuerſa genera peccatorum, & cogitationum, quæ vitiorum incentiua ſuppeditant. Ezechie.16.d.Nahum 3.b.Iſa.51.g. Caput etiam omnium platearum, deſignat grauiora crimina: vel deſignat in viris eccleſiaſticis, quòd cum terrena agãt, ſummi tamen videri appetunt. Thren.4.a.

Aug.ſ.Pſ.139. — *Superbia.*

Caput aſini, ſuperbiam deſignare poteſt, quæ caput eſt omnium vitiorum 4. Regum 6. f. Caput etiam circuitus malorum, ſuperbiam deſignare poteſt. Pſ.139.

Hie.ſ.Iere.22.

Capita compitorum, ſignificant extrema terræ. Thre.2.g.

Caput Libani dicitur Galaad. Iere.22.b. deſignans templum, quod erat caput Hieruſalem. Vel deſignat pontificalem dignitatem in eccleſia.

Hie.ſ.Iere.31. — *Templum. Pontificalis dignitas.*

Caput gentium, ad quod debebant hinnire Iudæi Iere.31.a. deſignat dignitatem Gentium in eccleſia: cùm antè conuerſionem eſſent cauda, quæ conuerſa eſt in caput: & eis adiunguntur credentes ex Iudæis.

Hie.ſ.Iſa.15. — *Errores nudati.*

Caput caluum deſignat errores eloquentiæ ornatu nudatos, vt eorum appareat fœditas. Iſa.15.a.Iere.48.f.Ezech.7.c.29.d.

Arno.ſ.Pſ.73.109. Hila ſ.Pſ.67. Amb ſ.Pſ.118.ſer.28. Hie.ſ.Haba.3.& ſ.Pſ.139. Caſſio.de.4. ca.37. Au.ſ.Pſ.103.139. Gre.ſ.1.Reg.5.& 13.mor. Beda ſ.Gen.3. — *Initium ſuggeſtionis. Diabolus. Superbia dæmonum.*

Caput ſerpentis, quod conteritur à muliere, deſignat initium ſuggeſtionis. Gen.3.c. Et caput aſpidum, idem ſignificat. Iob.20.b. Et caput iurgiorum. Prou.17.c. Et capita conquaſſata. Pſ.109. Caput autem Dagon, eſt ipſe Diabolus, qui principium eſt omnis idololatriæ: & eſt abſciſſum, quia ceſſauit idololatria.1.Reg.5.a. Et capita inimicorum Dei dicuntur dæmones. Et capita draconum, hoc eſt, dęmonum, deſignant ipſam ſuperbiam dęmonum. Pſ.67.73. Caput autem Goliath, hoc eſt, Gentilitatis aut diaboli eſt ablatum, vt Chriſtus eſſet caput Gentium.1.Regum 17.f.29.b. Ad idem referuntur caput Siſaræ, & Abimelech, & Holophernis. Iudi.4.d.7.g.9.g.2.Reg.12.g.16.b.18.c.20.g.1. Par.10.b. Iudit.13. b.14.b.15.a.Eccl'i.25.c. Iſa.7.b.Iere.31.a.Thre.1.b.Hoſe.5.d.11.b. Ezech. 13.b.g. 32.f.Haba. 3. c.1. Mach. 6.d.7.g.11. b.2.Mach.1.d.15.f. Caput etiam circuitus malorum, vel hæreticorum, eſt diabolus, ſerpens antiquus. Pſ.139. Vt enim ſerpens quum viderit aliquem venientem ad percutiendum, circulum facit totius corporis ſui, & in medio cælat caput, vbi ſcit ſe vitam habere, ita hæretici per ſermonem philoſophorum, videntur ſe abſcondere, quaſique protegere, ac diabolum intra ſe cælare.

Au.ſ.Apoc.ho.7.

Capita etiam leonum aut equitum, ſunt principes huius mundi, & tenebrarum harum. Apoc.9.c. Et capita ſerpentum in caudis equorum. Ibidem d.

Aug.ſ.Pſ.82. Rup.8.ſ.Apoca. — *Antichriſtus. Diabolus.*

Caput, quod extulerunt inimici, eſt caput Antichriſti, ſeu ipſe Antichriſtus, qui extollitur ſuper omne quod dicitur Deus. Pſa.82. Ipſe vel diabolus eſt caput beſtię occiſum per diuinã ſententiam, ſed viuum per opera obſtinationis, Apoc.13.a.

Gre.1.mor.38. — *Initium.*

Caput aliquando ſumitur pro initio, vt Thren. 1.b. Facti ſunt hoſtes in capite: cum enim bonũ opus non bona intẽtione ſumitur, huic aduerſantes ſpiritus ab ipſo cogitationis exordio principantur, tantoque eam plenius poſſident, quanto eam per initium dominantes tenent. In capite etiam fiunt hoſtes Hieruſalem, cùm dæmones gaudent de eius ſubiectione.

Hie.ſ.Amos 6.

In capite autem tranſmigrantium ſunt, qui primi puniuntur. Amos 6.c.

Hie.ſ.Dani.7. Ric.de S.Victo.de vitio mutabi.12.13. Aug.ſ.Apoc.ho.9. Rup.1.de Vict.verbi Dei & el ſ.Cã.3 — *Quatuor regna. Intẽtiones variæ hypocritarum. Reges. Hæreſiarchæ.*

Capita quatuor beſtiæ tertiæ. Dani.7.b. deſignat quatuor regna, in quę diuiſum eſt regnũ Alexandri. Deſignãt etiam hypocritas nil ſimpliciter agere, ſed varias intentiones habere. Eſt enim illis primo affectatio libertatis, ſecundo affectatio dignitatis, tertio affectatio autoritatis: quarto affectatio poteſtatis. Et capita ſeptem deſignant omnes reges & hæreſiarchas. Item capita locuſtarum. Apoc.9.b.12.a.13.a. Caput Amana, regnum mundi, de quo coronatur ſponſa, quando reges veniunt ad fidem. Canti.4.c.

Lyra.ſ.2.Reg.15 — *Triſtitia. Patientia.*

Caput opertum triſtitiam aliquando deſignat: quia qui triſtes erant, caput operire ſolebãt. 2.Reg.15.f.19.a.Eſter 14.a.Ioſu.7.b.Iob.2.d.Iere.14.a.Thre.2.c.Eze.27.c.1.Mach.3.f. Deſignat etiam patientiam boni prælati, vel principis, in tribulatione conſtituti.

Caput

Caput mouere aliquando ſignificat contemptum & irriſionem.4.Reg.19.d.Iob 16.a.Pſal. 43.Eccle.13.b. Ier. 18.c.Mar.15.c.quandoque vero ſignificat congratulationem:vt Iob 42.c. Eccl.11.d.

In caput alicuius dicitur redundare malum,quando eſt graue, & principalē hominis partem,aut totum hominem attingens.Ioſ.2.1.Reg.2.f.2.Par.6.d.Pſal.7.Eccl.17.c.27.d.Ier.2.g. 13.d.23.d.30.d.31.a.Thr.3.f.Eze.9.d.11.d.33.a.Dan.1.c.13.f.Iocl.3.b.Abdi.c. In caput etiam dicitur redundare bonum:vt Eccl.29.c.Eleemoſyna retribuet retributionem vnicuique in caput illorum.Et Iſ.51.d.Lætitia ſempiterna ſuper capita illorum. *Hie.ſ.Iſ.65.*

Caput mulieris dicitur vir,quia habet imperium in illam.Eph.5.c. *Rup.ſ.Cant.6.*

Imperium viri. Cor. Caput interdum pro corde:& caput ſponſæ,eſt ſicut Carmelus,quia beata Virgo perfectā habebat ſcientiam circunciſionis.Cant.7.c.

Carbo, Pruna.

CArbo ex ligno arte combuſto ſic conficitur, vt rurſum ardere poſſit:dicitúrque cùm ardet carbo ignitus.Pruna autem eſt ipſe carbo ignitus.

Chriſtus. Carbo ignitus de altari,Chriſtum deſignat,Deum & hominem, in vtraque natura integrum,qui mundat labia noſtra.Iſ.6.b.

Charitas. Feruorē gratia Spiritusſancti. Veritas diuini ſermonis. Carbones deſolatorij.Pſ.119.charitatem ſignificant,ſecundum illum carbonem Iſaiæ prophetæ,qui ad labia eius per vnum de Seraphim defertur,vt purget vitiā,quæ contraxerat vel loquendo,vel ob timorem tacendo.Iſ.6.b.Et dicitur ſumi de altari,ad differētiam ignis diaboli.Eſt etiam feruor Spiritusſancti,aut eius gratia.Tob.6.b.8.a.Pſ.17.44.139. Creditur autem carbo ille apud Iſaiam,eſſe carbunculus,lapis igneus:& deſignabit diuini ſermonis veritatem & rigorem.In Hebræo carbones deſolatorij,dicuntur iuniperorum, vt feruor charitatis duret,vt ignis in iunipero:deſolatorij dicuntur, quia expellunt ab anima omne vitium. *Exēpla bonorū.* Deſignant etiam exempla bonorum. *Cyril.de incar.vnigenit.8. Ori.ſ.Iſ.ho.4. Hie.epiſ. Septuaginta & ſ.Iſ.6.&de manſio.& epiſ. Et factum eſt. Euch.q.in pſ. & ſer.ſpirit.5. Aug.ſ.Pſ.119.*

Ferrentes amore Dei. Carbones ignis ardentes,ſunt qui benè viuunt,& amore Dei feruent:ſed loci, in quo ſunt, tenebras non expellunt:quia ſibi bene viuunt,ſed aliis exemplum non præbent.Ez.1.d.Carbones autem ſuccenſi à Deo ſunt,qui iam mortui erant,deferri ab igne boni deſiderij, ac luce iuſtitiæ, & frigidi tenebroſique remanſerant,rurſus accenſi,& illuminati reuixerunt. Pſa. 17.Iſ.47.d. *Gre.ſ.Eze.ho.5. Euc.ſer.ſpirit.3.*

Genus humanū. Carbones etiam ſignificant genus humanum extinctum per Adam, in aduentu Chriſti redaccenſum,& illuminatum per baptiſmum & pœnitentiam Extinguntur carbones ab aqua, quæ eſt cupiditas, accenduntur vel per gratiam Spiritusſancti.Pſ.17. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Compunctio. Carbones præterea, ſignificare poſſunt compunctionem & pœnitentiam, ad quam quis etiam inimicus inuitatur per beneficentiam.Ro.12.d.Sunt etiam ſtimuli charitatis.Pro.25.c. Et conuerſio peccatoris 2 Reg.22.a.Pſ.17. *Ori.& Aug.ſ. Ro. 12. Euch ſer.ſpirit.3. Bed.ſ.Pro.25.*

Ignis diaboli. Peccatores. Vis perſuadendi hæreticorum. Carbones aliquando ignem diaboli obſcurantem ſignificare poſſunt,& etiam ipſos peccatores.2.Reg.22.a.Pſ.17.Eccl.8.c.Thr.4.b Et prunæ,quibus vtitur faber ferrarius,vim perſuadendi hæreticorum ſignificare poſſunt:& non ſunt illis prunæ, quum non valent ſe defendere.Iſ.44.b.47.d.54.d. *Glo.int.ſ.Pſ.17.*

Pœna inferni. Diuina vindicta. Carbones deſolatorij,punitionem inferni deſignare poſſunt:vt dicantur deſolatorij, quia deſolatum faciunt eum,qui deſeruit Deum.Pſ.119.Prunæ etiam diuinam vindictam ſignificare poſſunt.Ezec 10.a.Carbones autem deſolatorij proponuntur cum ſagittis acutis verbi Dei,vt qui non obtemperauerit verbo Dei,ſciat paratas ſibi pœnas. *Baſi.ſ.Pſ.119.44. Hie.ſ.Eze.10.*

Verba Chriſti. Prunæ altaris fuerunt verba Chriſti in cœna, quæ diſcipulorum animos inflammabant. Leu.16.b.Pſ.17. *Iſyc.ſ.Leu.16.*

Mentes terrenis concupiſcentiis accenſæ. Mens frigida. Prunæ etiam ſignificāt ſuccēſas in terrenis concupiſcētiis reproborū hominū mētes, quas halitus Leuiathan,hoc eſt,occulta diaboli ſuggeſtio ardere facit.Iob.41.b.Carbones etiā deſignant mentem frigidam,nec igne charitatis accenſam.Pſ.139.Eccl.8.c.Iſ.44.c.Thr.4.b. *Gre.33.mor.40.*

Carbunculus.

CArbunculus,eſt lapis colore igneus,ac ſplendidus, vincens tenebras noctis.Hic Iſ.54.c. dicitur Phuch.

Veritas. Charitas. Carbunculus ſignificare poteſt veritatem,quam nulla falſitas vincit: & charitatem,ac demum igniculum animæ.Naſcitur in Phiſon,id eſt in prudentia.Gen.2.b.Iuxta Septuaginta. *Igneus ſermo doctrinæ.* Præparatur,ſeu ſternitur ædificio eccleſiæ,deſignans ignitum ſermonem doctrinæ,qui fugato errore tenebrarum illuminat corda credentium.Iſ.54.c.Hoc mundantur labia Iſaię per vnum de ſeraphim.Iſ.6.b. *Amb.de parad.3. Aug.2.de gē.cōt Man.10. Bed.ſ.Gen.2. Hie.ſ.Iſ.54.*

Iuſtitia diſtributiua. Carbunculus ponebatur in ſecundo ordine rationalis pontificis, vbi deſignare poteſt iuſtitiam diſtributiuam,quæ æqualiter omnibus pro meritis tribuit, vt lapis ille omnibus lucet.Exo.28.c.39.b.Eccl.32.a. Eze.28.c. *Glo.ord.ſ.Exo.28*

Carcer, Ergaſtulum.

CArcer eſt locus,vbi malefactores aſſeruari ſolent.Ergaſtulum autem eſt officina, vbi lapides,vel metalla cæduntur,aut fodiuntur,vel aliud quippiam operis fit à ſeruis vinctis, aut ab aliis,ad illud opus condemnatis.

Paſſio. Carcer,in quo molebat Samſon,deſignare poteſt paſſionē,& labores Chriſti. Iud.16.c.3. Reg.22.d.2.Par.18.f.Et in carcere Ioſeph,deſignat Chriſtū in morte,aut in limbo.Gen.39.d. *Glo.int.ſ.Gen.39.*

Glo.int.ſ.Gen.39 — *Limbus.*

Carcer aliquando deſignat limbum,in quo antiqui patres detinebantur vſque ad mortem Chriſti.Gen.39.d.4.Reg.17.a.Iſ.42.b.d.Ier.29.f.37.c.38.g.Ezec.19.c.

Ori.ſ.Luc.ho.35. — *Infernus. Vmbra mortis.*

Carcer etiam dicitur infernus, quem etiam ſignificat ergaſtulum Ægyptiorum. Exod.6.a. Leu.24 c.1.Eſdr.7.d.Sap.17.c.18.a.Iſ.24.d.Luc.12.g.Item vmbra mortis.Iſ.14.d.Mat.5.d.

Aug.epiſ.99.& ſ.pſ.141. — *Corpus humanũ.*

Carcer præterea, & ergaſtulum deſignare poteſt carnem aut corpus noſtrum, in quo anima ceu in carcere detinetur.Exod. 6. a.Iob 7.c.Pſ.141.Et dicitur Chriſtus prædicaſſe us, qui erant in carcere,hoc eſt,in corpore.1.Pet.3.d.

Gre.8.mor.16. Arn.ſ.pſ.141. Bed.ſ.Exo.6. — *Tribulationes.*

Carcer etiam ſignificat tentationes,& tribulationes, & huius vitæ calamitates.Gen. 40. a. Exo.6.a.12.c.Nee.3.f.Eccleſiaſtæ 4.d.Iſa.14.d. Luc.22.d.2.Cor.6.b.11.c.Actor.5.c.12.a.16.c. 26.b.Apoc.2.c.Sap.17.d.Ier.52.g.Ezec.19.b.

Arn.ſ.pſ.141. — *Faſtidium bene operandi.*

Carcer etiam eſt,quum faſtidimus bona facere,vt ieiunare,orare,&c.Pſ.141.

Ori ſ.Mat.ho.34. — *Mundus.*

Carcer & ergaſtulum,quandoque ſignificant hunc mundum , vt ergaſtulum Ægyptiorũ. Ex.6.a.Et in carcere dicitur eſſe Chriſtus, quandiu mẽbra eius ſunt in hoc mundo.Ma.25.d.

Ori.ſ.Mat.cap.14

In carcere occiditur Ioannes Baptiſta:quia nõ palàm negant Iudæi prophetias, ſed eas retorquent in ſenſus extraneos,& erroneos. Mat.14.a.Marc.6.c.Luc.3.d.Ioan.3.c.

Iſyc.ſ.Leu.24.

In carcerem miſſus blaſphemus iuſſu Moſis,donec conſuleretur Deus, deſignat nondum benè notas fuiſſe blaſphemias in filium Dei in lege veteri.Leu.24.c.

Hie.ſ.Iſ.14. — *Status peccati. Ignorantia.*

Carcer interdum eſt ſtatus peccati,quem non aperit Lucifer,ſed claudit,ne ſcilicet peccatores reſipiſcant.Iſ.14.d.42.b.Deſignat etiam ignorantiæ tenebras.Eccleſiaſtæ 4.c.1. Petr.3. d.Apoc.20.c.

Hie.ſ.Iſ.42. — *Pectora Phariſæorum.*

Carcer,in quo abſconduntur Phariſęi,pectora eorum ſignificat,in quibus tractabant inſidias.Iſ.42.d.

Gre.8.mor.16.

Carcere conſtringitur cętus,quando malignus ſpiritus tentare bonos quantum deſiderat prohibetur.Carcere quoque mare circundatur,cùm carnalium mentium tumida inſanáque deſideria,ad peragenda mala,quæ appetunt,impoſſibilitatis ſuæ anguſtia grauantur.Iob 7.c. Sic Pſ.77.Statuit aquas quaſi in vtre.

Cardo.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Prædicatores. Corda ſanctorũ et angelorum.*

CArdo eſt,ſuper quem oſtia domus volui ſolent.

Cardines terræ, qui ſunt Domini, deſignant prædicatores, qui viles habebantur in Gentibus:efficiuntur tamen Domini,quia non ſua quærunt,ſed quæ Ieſu Chriſti,& ſingularem habent ſanctitatem. Vel deſignant corda ſanctorum & angelorum, quibus immobiliter complexationi & dilectioni ſui conditoris adhærent.1.Reg.3.b.3.Reg. 7.b.g.Pro.8.c. Amos 6.a.9.a.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Peccatores.*

Deſignant etiam peccatores,qui rotantur vt cardines: & tunc ſunt Domini, quum ad ipſum conuertuntur.Prou.26.b.

Gre.27.mor.8. Hie.ſ.Iob 36. — *Principes gẽtiũ.*

Cardines maris intelligi poſſunt termini Oceani.Iob 36. d. Poſſunt autem deſignare principes & capita gentium diuerſarum,& philoſophos.

Hie.ſ.Amos 9. — *Litera legis & eius doctores. Doctores hæreticorum.*

Cardines templi ſignificare poſſunt literam legis,& doctores literæ legis. Amos 8.a.Deſignant etiam doctores hæreticorum,quos percutit Deus.Amos 9.a.

Lyr ſ.Deut.30. — *Partes mundi quatuor.*

Cardines cæli,ſuprema cælorum ſignificant,& polos,ſuper quos vertitur cælum,quaſi ſuper cardines.Iob 22.b.Iſ.6.b.Sumitur autem pro quatuor partibus mundi.Deut.30. a.

Carduus.

Lyr.ſ.4.Reg.14. — *Res vilis.*

CArduus eſt herba ſpinoſa,licèt multiplex: & quidã eorum ſuauem paſtum præbent aſinis:vnde ortum habuit prouerbium: Inueniunt ſimiles labra lactucas. Carduus Libani videtur ſumi pro re vel homine vili & parui momenti, ſed qui de loco natiuitatis glorietur & extollatur.4.Reg.14.b.2.Par.25.e.

Carectum.

Bed.ſ.Exo.2. Geor.Ven.Can.1. tom.7.c.4.16. — *Senſus carnales legis. Synagoga. Corpus humanum.*

CArectum eſt locus,vbi abundant carices,qui ſunt frutices in aqua,aut iuxta aquam viuẽtes,ſine fructu,& ſpinoſi.

Carectum ripæ fluminis,in quo erat fiſcella ſcirpea Moſis. Exod. 2. a. deſignat ſenſus carnales legis, vel ſyriagogam ambientem Chriſtum per inuidiam.Deſignare etiã poteſt corpus humanum paludoſum & cœnoſum,in quo iacet anima noſtra: quod tamen à molliente humore,& fœdanti cœno purgare debemus.

Gre.8.mor.27. — *Vita hypocritarum.*

Carectum etiam hypocritarum vitam deſignat,quæ ſpeciem quidem viriditatis habet, ſed ad humanos vſus fructum vtilitatis non habet.Iob 8.d.

Carere, vide Egere.

Cariathairim.

Hie.ſ.Ezec.25. — *Fortitudo philoſophorum.*

CAriathaim,id eſt,ciuitates,aut vocationes,ſiue lectiones:ciuitas in Moab,deſignat fortitudinem philoſophorum,quæ deſtruitur à filiis Orientis.Ezec.25.b.

Cariathiam.

Gre.ſ.1.Reg.6. Rup.ſ.1.Reg.17. — *Hieruſalem cæleſtis. Gentilitas.*

CAriathiarim,id eſt ciuitas ſyluarum,in quam reducta eſt arca Domini: deſignare poteſt Hieruſalem cæleſtem.1.Reg.6.d.7.a.Iud.18.c.1.Par.13.b.Ier. 25. f. Deſignat etiam Gentilitatem, ad quam tranſlata eſt arca Domini.Pſ.131.Inuenimus eam in campis ſyluæ.

Cariathſepher.

Anima. Vetus teſtamētū. CAriathſepher, id eſt, ciuitas literarum, quæ & Dabir dicebatur. Ioſu.15.d. Iudi.1. b. deſignare poteſt animam ſtudiis vacantem die ac nocte. *Ori.ſ.Ioſu.ho.19.*

Deſignat etiam vetus teſtamentum, quod poſtea fit Dabir, quia loquuntur nobis ſpiritaliter, quę ibi leguntur literaliter. *Ori.ſ.Ioſu.ho.20.*

Carica.

Carica, eſt ficus arida, quæ ad eſum ſiccata eſt. 1. Reg. 25. c.

Carina.

Carina, eſt infima pars nauis, ſuper quam coſtę & tota nauis fundatur. Sapi. 5. b.

Carioth.

Munimenta hæreticorum. CArioth, id eſt, ciuitates, aut vocationes, ſiue lectiones, vel occurſus: nomē ciuitatis Moab, & ciuitatis in tribu Iuda. Ioſu.15. d. Ierem. 48. f. Amos 2. a. Vbi Septuaginta pro nomine proprio tranſtulerunt, ciuitates. Deſignare poteſt munimenta hæreticorum. *Hie.ſ.Amos 2.*

Carith.

Populus Iudæorū. Carith, id eſt, conciſio, ſiue confoſſio, aut exterminatio, torrens contra Iordanem, in quo latuit *Elias*. 3. Regum 17. a. deſignare poteſt populum Iudæorum, in quo latuit Chriſtus. *Glo.ord.ſ.3.Re.17*

Carmelus.

CArmelus, Hebraicè Carmel, vel Charmel, id eſt, cognitio circunciſionis, vel agnus circunciſus, vel coccinus, aut teneritudo, illa videlicet, quæ eſt ſegetum: mons in Iudæa ad Auſtrum, iuxta Seir montem, non procul à Chebron, vbi habitabat Nabal, maritus Abigail. Eſt alius Carmelus in tribu Iſachar & Zabulon, in confinio Paleſthinæ, atque Phœnicis, Ptolemaidi imminens, oleis, arbuſtis, vineíſque condenſus, vbi Elias impetrauit aquam. *Hier.ſ.Iſa.29. & ſ.Amos 5.*

Gloria Chriſti. Carmelus ſignificare poteſt gloriam Chriſti, in quam per paſſionem eſt exaltatus. Cantic. 7. b. Vnde & Elias in Carmelo pluuiam obtinuit. 3. Regum 18. g. Ieremię 48. e. Mich. 7. b. *Gre.ſ.Cant.7.*

Eccleſia. Carmelus etiam ſignificat Eccleſiam, in qua eſt ſcientia circunciſionis: & ad quam venit Chriſtus, vt Elias. 3. Reg. 18. e. 4. Reg. 2. d.

Recēter conuerſi. Deſignare etiam poteſt Carmelus recenter conuerſos, & rudes in bono. 1. Regum 15. c. 25. a. Iſa. 33. b. 35. a. 36. e. Iere. 2. b. 4. f. 50. c. Amos 1. a. Nahum 1. a. Mich. 7. c. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Sacra ſcriptura. Carmelus, vt interpretatur ſcientia circunciſionis, deſignare poteſt ſacram ſcripturam dantem ſcientiam circunciſionis: vel deſignat cognitionem, qua mens nouit, quomodo digne circuncidatur. Iere. 2. b. 4. f. Amos 9. a. Mich. 7. c. Nahum 1. b. Canti. 7. b. *Hier.ſ.Iere.2. & ſ.Mich.7. Gre.ſ.Cant.7.*

Hæretici. Iudæi. Iudæa. Templum Iudæorum. Carmelus arboribus infrugiferis abundans, hæreticos verbis abundantes, ſed ſine fructu deſignat. Et Iudæos literam legis ſine fructu ſpiritus habentes. Iſa. 10. d. 16. c. 29. f. Amos 1. a. Et Carmelus concuſſa, eſt Iudæa diſſipata. Iſa. 33. b. Deſertum reputatur in Carmel, quum gentilitas venit ad fidem, quam habebant Iudæi. Et Carmel in ſaltum, quum Iudæi receſſerunt à fide Chriſti. Iſa. 32. d. Et decor Carmeli datus eſt deſerto, quum ſcientia Iudęorum data eſt gentibus. Iſa. 35. a. Saltus autem Carmeli, deſignat templum Iudæorum. Iſa. 37. e. *Hie.ſ.Iſa.16.29. 32.33.35. & ſ.Amos 1.*

Carmen, vide Canere.

Carnifex.

Dæmones. CArnifex eſt miniſter iudicis, ad flagellandos, aut torquendos, aut etiam occidendos malefactores: ſed iidem officium ſuum præſtant etiam in bonos & ſanctos. 2. Macha. 7. f. Deſignare poſſunt dæmones.

Caro.

CAro eſt mollis pars in corpore hominis, aut alterius animalis, quæ oſſibus adhæret, & neruis, arteriis, & venis eſt intertexta: & humoribus nutritur, ac pelle extrinſecus tegitur.

Cùm autem dicitur carnes, ſumi ſolet pro eſca. Exod. 12. b. Edent carnes nocte illa.

Corpus Chriſti. Carnes agni aſſæ, corpus Chriſti ſignificant. Et etiam carnes vituli. Exo. 12. b. 29. b. Leui. 4. c. 8. c. Has carnes dedit Dominus veſpere, quum Verbum caro factum eſt in fine ſeculorum. Exo. 16. b. Num. 18. a. Tobi. 6. b. Iob. 31. d. Ioan. 6. f. Acto. 2. e. Hæbręo. 5. b. 1. Petri. 4. a. Et caro pro coſta poſita Adam, cùm formata eſt Eua, deſignat noſtram infirmitatem aſſumptam à Chriſto, vt ſuam nobis communicaret virtutem. Gen. 2. d. Et carnes vaccę cremandæ, deſignant mortalitatem Chriſti abſorbendam in reſurrectione. Num. 19. a. *Rup.ſ.Amos 1. Ori.ſ.Exo.ho.7. Gre.22.mor.11. Au.ſ.Ioā.trac.15 & q.in Num.33. Beda ſ.Gen.7.*

Sacra ſcriptura. Verbum Dei. Carnes, quas dat Dominus veſpere, & carnes eadem die comedendæ, ſolidum cibum verbi Dei deſignant. Leui. 7. a. Idem ſignificant carnes conſecratæ & conciſæ. Exo. 29. b. Carnes autem deputantur ſacerdotibus, quia debent in omnibus perfecti eſſe, in doctrina, in virtute, in moribus. Num. 18. c. 3. Reg. 17. a. 19. d. Daniel 10. a. Ioan. 6. f. *Ori.ſ.Exo.ho.6. & ſ.Leui.ho.5. Hiero.ſ.Dani.10.*

Abundantia gratiæ. Carnes pingues, deſignāt abundantiam gratiæ. Gen. 41. a. Et carnes pingues Iacob erant, quando Iudæi habebant templū, & prophetas, & auxilium Dei. Iſ. 17. a. Ezec. 37. b. Zac. 11. d. *Hiero.ſ.Iſa.17.*

Opera pœnitētiæ. Mortificatio carnis. Carnes hoſtiæ pro peccato, aut pro delicto, pœnitentiæ opera deſignare poſſunt, qualia ſunt ieiunium, cilicinum veſtimentum, oratio cum lachrymis, eleemoſyna: quæ qui tangit, ſanctificatur. Leuitici 6. d. 7. a. Carnes etiam vituli offerendæ, mortificationem proprij corporis deſignant. Et carnes, quibus paſcitur Elias, hoc eſt, Chriſtus, *Iſych.ſ.Leui.6. Arn.ſ.Pſal.78. Tertul.de reſurrec. Gre.7.mora.10. Hier.ſ.Eze.40.*

deſignant carnem maceratam per pœnitentiam.3. Reg.17.a.Et carnes Sanctorum, deſignant corpora iuſtorum prius caſta:& dicitur caro eorum non eſſe ęnea, quia facilè molleſcunt ad diuina verbera.Iob.6.b.Pſa.26.78.1.Cor.15.c.Et carnes altaris ſunt martyres, aut eorum corpora,quæ obtulerunt Deo in holocauſtum. Ezech.40. g. Et caro infirma dici poteſt, quum nequit eleuari contra ſpiritum.Matth.26.d.Mar.14.e.Carnes hœdi, quæ ponuntur ſupra petram,corpus noſtrum cruciatum per imitationem Chriſti deſignant.Iudi.6.c.

Ori.ſ.Matt.ho.35. Gre.3.mor.22. — *Corpora iuſtorū. Martyres.*

Caro interdum dicitur homo carnalis & fragilis:& ipſa anima craſſior & peccatrix, cùm videlicet ſenſui carnis ratio ſubiugatur. Gene.2.d. 6.a.Exo.22. d.30.d.Iob.6.b.Pſal.15.27.37. 55.72.101.108.Gala.5.c.Ephe.6.b. Et carnes magnæ filiorum Ægypti, deſignant nimium carnales.Eze.16. e.22.c.24.c.Et hæc caro præcipitur lauari.Leui.16.c Eccl'tæ.2.a.11. d.12. d. Eccl'ici.23.c.Ioan.3. a. Et caro Iob induta putredine,deſignat carnales in Eccleſia.Iob.7.b.Ipſe etiam mundus, hoc eſt elementa, & corpus ipſum, vel anima ſequens corporea vitia caro dicuntur: & ad hæc pertinet ſapientia carnis,ſeu mundi.Rom.8.a.Et interdum caro dicitur vita ſecundum carnem.1.Cor.1.d.4.Regum 4.f.5.b.d.Et caro generans pilos, eſt anima producens vitæ veteris ſuperfluas cogitationes.Iob.4.c.7.b.14.d.Hæc caro operitur cinere, quū carnales agunt pœnitentiam.Iob.16.c.21.a.33. d.Iſa. 9. d.27.a.Ierem.17. a. 51.d. Zach.14.c.2. Cor. 10.a. Ephe.2.a.6.b. Gala. 3.2.4.b.f.5. c.d Phili.3.a. Coloſ.2.b.1.Ioan.2. b.Iudæ.c. Dicuntur equi Ægypti,caro, & non ſpiritus,vt oſtendatur fragilitas auxilij mundani. Iſa.31.b. Et carneum brachium,dicitur virtus infirma.2.Par.32.b.Iob.19.c. Ezech. 32.d. Et oculi carnei dicuntur quaſi modicæ virtutis.Iob.10.a.Idem carnalis tunica.Et carnes aſinorum dicūtur habere homines nimium carnales.Ezec.23.c.

Ori.ſ.Pſa.38.ho.2. & ſ.Ezec.ho.7. Hiero.ſ.Ezech.16 Gre.ſ.1.Reg.15. & 8.mor.11.& 5.mo.23. Amb.ſ.Roma.6.8. & ſ.1.Cor.1. Ori.ſ.Rom.11. Hiero.ſ.Iſa.31. Chryſ.ſ.Gen.ho.23 Gre.14.mor.23. — *Homo carnalis vel anima carni ſeruiens. Mundus. Vita ſecundum carnem.*

Caro aliquando pro homine ſumitur Gene.6.a.Pſal.64.77.144.Ioſu.23.d.Sapien.7.a.Eccl'i.17.d.Iſa.40.b.49.g.66.e.Iere.12.c.17.a.25.45.b.Ioel.2.g.Zach.2.d.Matth.24.b.Mar.13.c. Luc.13.f.Acto.2.c.Roma.3.c.1.Cor.1.d. Gala.2.d Sumitur etiam pro homine,& aliis animalibus.Nu.18.c.Pſal.135.Pro.4.d.Eccl'ici.13.c.14.c.1.Cor.15.e.1.Petri 1.d.

Amb.ſ.Gala.5. Aug.de continētia.4 Hiero.ſ.Zach.2. — *Homo. Homo cum cæteris animalibus.*

Cùm autem caro ſumitur pro homine,ſæpe peccator exprimitur.Gen.6.a. Et carnes in laboribus,deſignant peccatores in pœnis,vel purgatorii, vel inferni.Ezech.11.a.32.a.39.e. Pſal. 55.Aliquando tamen ſumitur pro bonis. Iſa.40.b.Ioel. 2. g. Carnes Leuiathan, ſunt omnes reprobi,qui ad intellectum ſpiritualis patriæ per deſiderium non aſſurgunt.Iob.14.c.Dan.7. b.2.Mach.9.b.Apoc.19.d.

Amb.de Iſaac 2. Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Gre.34.mor.2. — *Peccator. Iuſtus.*

Caro Chriſti requieſcens in ſpe, erat cùm eſſet in ſepulchro. Vel eſt Eccleſia requieſcens in ſpe reſurrectionis.Pſal.15.

Hiero.ſ.Pſal.15. — *Eccleſia.*

Duo in carne vna, deſignant vnionem Chriſti & Eccleſiæ. Geneſ. 2. d. Matthæi 19. a. Ephe.5.g.

Ori.ſ.Matth.ho.7 Hiero.ſ.Iob.16.

Caro Iob,hoc eſt, Chriſti operta erat cinere, quum opprimebatur à principibus Iudæorum.Iob.16.c.

Carnes Iob conſumptę, deſignant. Apoſtolos Chriſtum in paſſione deſerentes.Iob.19.c.

Gre.14.mor.23. — *Apoſtoli.*

Caro Chriſti comedenda,eſt fides,cuius ſanguis & velut anima eſt ſpes. Ioan.6.f. Carnes autem,quæ coquebantur,deſignant confeſſionem humanitatis Chriſti cum deuotione cordis.Cùm autem puer ſacerdotis petebat carnem crudam ab immolantibus, deſignat Iudæos compellentes fateri Chriſtum eſſe purum hominem.1.Reg.2.c.Vnde Ioan.9.e.dicebant:Da gloriam Deo:nos ſcimus quia hic homo peccator eſt.

Cle.Ale.1.peda.6. Gre.ſ.1.Reg.2. — *Fides. Humanitatis Chriſti confeſſio cum diuinitate.*

Carneum cor dicitur,quod molleſcit ad diuinas inſpirationes, & correptiones, vt cera ad ignem:& cor docile,eſt etiam affectus non durus:vt cùm impleuit Deus carnem pro coſta in Adam.Gene.2.d.Ezech.11.d.36.f.2.Cor.3.a.

Aug.2.de Gē.cōt. Manich.12. Euch.q.in Ezec. — *Cor molle ad inſpirationes.*

Carnales poſſunt intelligi,qui recenter inſtituebantur, erantque catechumeni, & ad hoc infantes in Chriſto:ſpirituales enim ſunt,qui ſancto Spiritui iam crediderunt. Carnales autem, qui necdum ſunt expurgati, quique ſicut gentes, ea, quæ carnis erant cogitabant. 1. Corin.3.a.

Cle.Ale.1.ped.6. — *Recētes in fide.*

Caro Naaman facta ſicut caro pueri, deſignat in baptiſmo omnes infantes appellari: quia in Adam veteres naſcuntur:In Chriſti verò baptiſmate renouantur.4.Reg.5.d.

Gloſ.ord.ſ.4.Re.5 — *Renouatio baptiſmi.*

Carnes oblationis ſuper menſas,ſunt conuerſi à vita carnali, quos ſuſtinent prædicatores Ezech.40.f.

Gre.ſ.Eze.ho.21. — *Conuerſio à vita carnali.*

Caro tangens immundum,deſignat virtutes,aut verba,quibus aliquid immundum admiſcetur:vt quum quis caſtitati adiungit inanem gloriam.Leuit.7.c.Caro autem de carne dicta eſt mulier.Gene.2.d.propter temperantiam,quæ ad inferiorem anni partem pertinet.

Iſych.ſ.Leui.7. Au.2.de Gē.con. Manich.13. — *Virtutes.*

Caro legis dici poteſt litera legis.Et moriuntur,qui viuunt ſecundum carnem,hoc eſt,qui ſequuntur literam legis.Caro,quæ non prodeſt, eſt carnalis auditio, & intellectus nil aliud niſi literam carnalem cogitans.Ioan.6.g.8.b.Rom.8.c.Hebrę.7.c.Ier.11.c.Et non eſſe in carne dicuntur,qui non ſunt in ſpe rerum carnalium.2.Cor.5.c.

Ori.ſ.Roma.1. Chry.ſ.Ioā.ho.46. Aug.11.cōt.Fau.8. — *Litera legis. Carnalis intelligentia.*

Caro patientis fluxum ſeminis, doctrinam carnalem præfert. Leuit.15.a. Et caro à beſtiis prægustata, falſam doctrinam. Exod. 22. d. Eſt etiam doctrina, qua quis abutitur ad oſtentationem.

Lyra.ſ.Leui.15. — *Doctrina carnalis.*

Caro dicitur omne peccatum,& ipſa incredulitas.Ephe.2.a.Carnales autem dicuntur,qui vitiis carnis obtemperant: & eſſe in carne,eſt in vitiis viuere.Roma.7.a. Et carnes configendæ timore,ſunt carnales appetitus & cogitationes, & voluptates Dicuntur autem caro pec-

Amb.ſ.Rom.7.et ſ. Epheſ.2.et ſ.Pſal. 118.ſer.15. Baſi.ſ.Pſal.33. — *Peccatum. Voluptates.*

cata,

cata, quia fiunt per carnem. Exo.6.b.Leui.19.f.Num.11.a.g.3.Reg.21.e.4. Reg. 6. d.9.g. Pſal. 118.Iob.33.c.Ezech.4.d.Dani.10.a.1.Cor.3.a.15.f.2.Cor.7.a.2. Pet.2.b. Caro etiam eſt praua animæ conſuetudo, carnalem ſequentis affectionem, quę menti obluctatur, iuxta illud. Roma.7.d.Mente ſeruio legi Dei, carne autem legi peccati. Viuere autem ſecundum carnem dicuntur, non ſolùm ſecundum vitia carnalia: ſed etiam ſecundum ſpiritualia: vt hęreſes, ſuperbiam, inuidiam, & c. quę dicuntur opera carnis. Gala.5.d. Et carnes, quæ lacerantur à volucribus, ſunt opera mortua. Gene. 40.d.Exo.21.c.Pſal.26.In carne lepra, deſignat carnalem voluptatem interiorem: aut hæreſim de carne Chriſti.Leu.13.a.Et carnes hoſtium Sion, quibus hoſtes cibantur, ſunt peccata.Iſa.49.g.Ezech.39.c.Caro ſuilla ſignificare poteſt turpes carnis voluptates.Iſa.65.a.66.e.1.Macha.1.e.2.Macha.6.d.7.a. *Aug.ſ. Pſal. 50. Gre.23.mora.18. Aug. 6.muſica 4. 11.& 14.ciuita. Dei 2.et ſ.Pſa. 26 Hiero.ſ.Iſa.65*

Affectiones. Concupiſcentia praua. Caro deſignare poteſt affectiones animi: & tunc eſt caro incorrupta: & eſt ſanitas, quum affectiones ſunt bonæ. Et conſumuntur carnes quum affectiones ſunt corruptæ. Iob. 19. c. Caro autem præputij abſcindenda, concupiſcentiam & corruptelam deſignare poteſt: caro verò remanens, illam, quæ ſaluatur.Gen.17.b.Exo.28.g.Et carne circunciſus, eſt non habens mala opera, nec prauas concupiſcentias.Ezec.44.b.Rom.2. d.6.d.Gala.6.d.Iudith.14.b. Et carnes confligendæ, ſunt concupiſcentiæ, & actus carnis.Pſal.118.Et carnes, quibus homo veſtitur, ſunt carnales motus.Iob.10.b.Ipſe quoque appetitus ſenſitiuus, caro dicitur. Gene.6. a.Ezech.11.d.Romanorum 7.a. *Bernar.ſer.de cute carne.& c. Ori.ſ.Roma.7 Hier.ſ.Pſal.118.*

Appetitus ſenſitiuus. Secundum carnem cognoſcere Chriſtum, eſt ſecundum carnem corruptibilem, qualem non habebat Chriſtus poſt reſurrectionem: & ita non cognoſcebat eum Apoſtolus ſecundú carnem.2.Cor.1.d.5.c. *Au.11.con.Fauſt.7*

Subſtantia temporalis. Caro interdum ſubſtantiá temporalem vitæ neceſſariam déſignat: vnde & illa carnalia dicuntur.Deut.28.f.Eccl'tæ.4.b.Iſa.49.g.Iere.19.c. Mich.3.a.Zach.11.d.Rom.15.f.1. Cor.9.b. Iacob.5.a.Iob.19.c.Pſ.26.Pro.5.b.Iudæ.b. *Gl.ord.ſ.Eccl 14.4*

Vita, & fama. Carnes interdum pro vita & fama ſumi poſſunt: quibus ſaturantur detractores. Iob.19 d. 31.d. Et has carnes ad veſcendum conferunt, qui in colloquio derogationis proximorum vitia referunt.Pro.23.c. *Gre.14.mora.25.*

Conſanguinitas Caro interdum, pro conſanguinitate ſumitur: vt cùm dicitur caro & frater.Gen.29.c.37.f. Exo.4.b.2.Reg.5.a.Iſa.58.c.Matt.6.c.Roma.9.a.11.b.Ephe.5.f.Hebræ.12.c. *Ori.ſ.Matth. ho.1 & ſ.Roma.11*

Caro pecorum dici poteſt caro gentilium. Caro, verò volucrum, eſt martyrum. Caro autē piſcium, baptizatorum.1.Cor.15.e. *Aug.2.doct.Chriſti.12. Tertu. de reſurrec.*

Opera infirma. Carnes interdum dici poſſunt opera infirma, & tenera.Prou.14.d. *Gre.5.mora.14.& 3.paſto.admo.11.*

Vxor. Caro videtur poni pro fœmina aut vxore.Ioan.1.b.Non ex voluntate carnis. *Au.ſ.Ioan.tra.2*

Caro non comedenda cum ſanguine.Gene.9.a.Leui.19.c.

Carnes in lebete Hieruſalem, dicebantur interfecti à Iudæis. Et nunc dicuntur ſcandalo occiſi in Eccleſia.Eze.11.b.

Carnales domini, dicuntur domini temporales: quia temporale obſequium accipiunt, & temporalia imperant.Ephe.6 a. Eſter.14.b.

Carnalia arma dicuntur corporalia.2.Cor.3.a.

Carpentum, vide currus.

Carpentarius, vide Faber lignarius.

Carpere.

CArpere idem eſt, quod legere, ſeu colligere, & interdum progredi. *Gre.8.mor.17.*

Carpere ſcirpum aut carectum, eſt opera, quæ videntur bona in morte colligere, vt detur illis præmium, ſi mereatur.Iob.8.c.Aut Carpere manu ſcirpum, eſt reprehendere hypocritam, qui non capitur, quia per arrogantiam exaſperatur.

Percipere myſteria. Carpentes pauperes & peregrini fructus ſeptimi anni, & ſpicas & racemos remanentes. Leui.19.b.Sunt gentiles percipientes myſteria à Iudęis relicta. *Glo.ord.ſ.Leui.19*

Carpentes vaccæ vi recta.Gene.41.c. ad idem referuntur.

Carruca, Carrum, vide Currus.

Cartallum, quære Caniſtrum.

Carthago, Carthaginenſis.

CArthago Hebraicè dicitur Tharſis: interpretatur contemplatio gaudii, vel exploratio marmoris, aut turtur gaudii, ſiue chryſolitus, lapis pretioſus.

Eloquentes, Aſtuti. Diuites. Heretici. Mundus. Carthaginenſes.Ezech.27.c.deſignāt eloquentes & aſtutos, qui explorant libertatem Chriſtianam: & eos, qui volunt diuites fieri. Iſa.23.a. Gala. 2. a. Deſignant etiam hæreticos prauas habentes cogitationes. *Hier.ſ.Eze.27.& ſ.Iſa.23.*

In Carthaginem ire relicta Tyro, eſt ab anguſtia tentationum, ad verum gaudium feſtinare Iſa.23.b. *Hiero ſ.Iſa.23.*

Interpretatur etiam Tharſis conſummatio ſex, ſiue lętitia: & deſignat mundum, qui in ſex diebus factus eſt, & in ſexta ætate conſummabitur.Iſa.23.c. *Hiero ſ.Iſa 23.*

Caſa, quære domus.

Caſeus.

Digitized by

Gre.9.mor.37. CAſeus fit ex lacte coagulato,ſeruaturque in cibum & condimentum.

Caſeus ſignificat formationem mentis, & ſoliditatem in bona cogitatione.vt iam nō per deſideria defluat, ſed in vno amore ſe colligens, ad ſolidam reformationem ſurgat. Iob.10.b.Iudith.10.b. *Formatio mētis.*

Aug.ſer.197. Caſei formellæ decem,legis decalogum ſignificare poſſunt.1.Reg.17.b. *Decalogus.*

Caſſatus, Caſſus.

CAſſatum,aut caſſum dicitur,quod ſuo fine & robore fruſtratur.Leui.26.c.Deut.32.f. Ioſu.23.d.1.Reg.19.b.Eccl'tæ.2.d.Ezech.12.f.13.b.

Caſia.

CAſia,eſt frutex odoriferus in morem balſami,& cinnamomi,aut eſt pellicula ſubtilis, & odorata,ligneo cortice incluſa. Caſia verò fiſtula,eſt fructus ipſius fruticis.Naſcitur caſia in locis aquoſis,ac etiam campis iuxta cinnamomum.Græcè dicitur ſyrinx : pituitas ſuo calore coquit.

Baſi.& Ar.ſ.Pſ.44. Hiero.ſ.Pſ.44. Caſia deſignare poteſt virtutem paſſionis Chriſti in ligno factæ:quæ eſt odor vitæ credentibus & bonis,odor verò mortis incredulis,& malis. Pſ.44. Vel deſignat eius humanitatem, quæ victo diabolo,aſcendit in cælum. *Virtus paſsionis Chriſti. Humanitas Chriſti.*

Ori.ſ.Cant.ho.2. Vt autem naſcitur in aquoſis locis, deſignat fidem, cuius ſacramentum & principium eſt baptiſmus.Exo.30.c.Pſ.44. *Fides.*

Hier.ad principiā & ſ.Pſ.44. Vt eſt fiſtula vocalis,laudes Dei deſignat,& feruorem charitatis, omnia reumata & fluxus vitiorum excoquentem. *Laudes Dei. Feruor charitatis.*

Hiero.ſ.Iob.14. Gre.35.mor.22. Caſia dicta eſt vna filia Iob,deſignans ſanctæ vnctionis donum:& odorem bonorum operum in Eccleſia poſt perſequutiones Antichriſti. Iob.42.d. *Odor bonorum operum.*

Caſsis, vide Galea.

Caſtellum.

Ber.ſe.2.aſſumptio & ſer.paruo.4. CAſtellum eſt paruum caſtrum, & aliquando eſt locus munitus.

Caſtellum,in quo intrauit Ieſus hunc mundum deſignare poteſt, in quem per carnis aſſumptionem ingreſſus eſt. Lucæ.10.g. Poteſt etiam vnumquemque fidelem deſignare. Item voluntariam paupertatem, quæ habitatores ſuos à gemina impugnatione, qua huius mundi amatores expugnantur,reddit ſecuros,nempe inuidia propria,& aliena. *Mundus. Fidelis quiſque. Voluntaria paupertas.*

Ori.ſ.Matt.ho.14 Caſtellum aut villa,vbi erant aſina & pullus,ſtatum peccati deſignare poteſt. Matth. 21.a. Marc.11.a.Luc.19.e. *Status peccati.*

Ori.& Hil.ſ.Ma. cap.14. Caſtella,ad quæ ituræ erant turbæ, doctrinam minus aptam,aut etiam Iudaicam deſignare poſſunt.Matth.14 .b. *Doctrina minus apta & Iudaica.*

Glo.int.ſ.Iudith 2 Poſſunt etiam caſtella ſignificare ipſos homines, in bonum quidem virtutibus munitos contra dęmones,in malum verò,induratos in vitiis,& monitoribus aduerſos.2.Par.27.a.Iudith 2.c.Matth.9.d.Mar.6.a.8.c.Luc.5.d.8.a.9.a.10.g.17.c.24.b. *Homines.*

Caſtigare, Corripere, Punire.

CAſtigatur aliquis, cùm punitur, vt emendetur. Punire autem,eſt pœna afficere propter culpam,& eſt generalius quàm caſtigare. Corripere verò idem eſt, quod punire, ſed fit potius verbis,quàm factis:punire verò,potius factis,quàm verbis.

Caſtigat Deus,quum punit ad emendationem,vnde & dicitur caſtigare,quos diligit.Tob. 11.c.13.a.Pſ.38.93.72.117.Iere.30.b.31.c.1.Mach.2. f. Corripit etiam Deus ad emendationem: vnde dicitur beatus,qui corripitur à Domino.Iob.5.b.36.c.Iudith 8.c.Prouc.3.b.Iſa.38.d.2. Mach.10.a.1.Cor.11.f.Et dicitur Deus corripere in iudicio, quum moderatur caſtigationem in hac vita. Iere. 10.d. Hoſe. 10.c. Amos 5.c. vbi corripiensin porta,eſt Chriſtus publicè arguens Iudæos. *Puniens Deus ad emendationem. Chriſtus.*

Rup.ſ.Amos 5. Corripit Deus in ira,quum dat pœnām æternam.Pſ.6.37.38.Iere.2.d.19.d.Hoſe. 5.c. 10.c. Mich. 4.a.Haba.1.c. *Pœna æterna.*

Baſi.ſ.Pſ.37. Caſtigare corpus, eſt ipſum ieiuniis & laboribus affligere, vt obtemperet rationi. 1. Corin.9.d.

Corripit iuſtus in miſericordia, quia corripit ad emendationem. Pſalm. 140. Prouerb. 15.b.10. c. 28.d. Sapien. 1. a. Eccleſiaſti.10. a. 19. b. Amos 5. c. Matth. 18. c. 1. Theſſalo.5.c. 2. Teſſal. 3. d.

Puniri ſeptuplum,qui occiderit Cain.Gen.4.c. vide ſeptenarium.

Correptionis defectus nocuit.1.Reg.3.c.3.Reg.1.a.

Caſtitas, Caſtus, Impudicus.

CAſtitas dicit mundiciam à libidine corporis & animi:& quia eſt morale, non habet allegoriam, de eo fit mentio Iudith 15. c.16.d.Sapi.4.a.1. Mach 14.f.Acto. 24.g.2.Cor.6.b. 11.a.1.Timot.2.a.3.a.4.c.5.a.d.ad Titum 2.b.1.Pet. 1.d. Impudicus autem eſt contrarius pudico,& caſto.

Aug.ſ.Pſ.11. Caſta dicuntur eloquia Domini,quia ſunt ſine corruptione ſimulationis.Pſal.11.

Caſtra, Caſtrametari.

CAſtra ſunt, vbi milites in bello reſident, & figunt tentoria: & dicuntur caſtrametari, cum figunt tentoria.

Angelorũ cuſtodia. Caſtra Dei dici poſſunt angelorum cuſtodia, & protectio, quum videlicet nos muniunt aduerſus dæmones. Gen.32.a. Cant.6.d.7.a. Eccl.43.b. Ezec.1.f. Ioel.2.c. *Glo.ord.ſ.Gen.32.*

Eccleſia. Concordia fidelium. Caſtra etiam deſignant eccleſiam, præcipuè militantem, in qua fideles, ceu milites proteguntur. Et etiam concordiam fidelium in hac vita contra dæmones. Cum enim ſunt in pace, ſunt acies ordinata caſtrorum. Cant.6.a.7.a. Exo.14.a.32.d. Leu.10.a.13.f.14.a. Nu. 10.a.12.d. 14.d. Deut.23.b. Ioſ.3.a.9.a.2. Reg 17.f. Iudit.16.a. Pſal.15. Sap.19.b.1. Mach. 3.a.9.a.10.f.11.g. Apoc.20.c. *Gre.9.mora.40.& ſ.Can.6. & ſ.Ezec.ho.8. Iſy.ſ.Leu.14.*

Fides. Poſſunt etiam caſtra deſignare fidem, qua protegimur aduerſus omnes errores, quum firmiter credimus. Exo.14.a. *Glo.ord.ſ.Exo.14*

Vita præſens. Præſens ſeculũ. Caſtra præterea ſignificare poſſunt vitam præſentem: in qua manentes oportet nos timere vocem Domini. Exo.19.c. Leuit.6.b. Hæc caſtra operit coturnix, quum temporalia nobis abundant. Exo 16.c. Pſa.77. Vel deſignant præſens ſeculum, extra quæ effunduntur cineres, quum opera reſeruantur ad iudicium poſt hoc ſeculum. Leu.6.b. *Iſyc.ſ.Leu.6.*

Hieruſalem. Synagoga. Caſtra, extra quæ crematur vitulus, deſignare poſſunt Hieruſalem, extra quam paſſus eſt Chriſtus. Leu.4.c.8.c.9.b. Deſignant etiam ſynagogam, extra quam comburitur vacca, & effunduntur eius cineres: quia honor reſurrectionis Chriſti, eſt extra celebrationem Iudaicæ conſuetudinis. Nu.9.a.b. *Aug.q.in Num.33*

Dæmones. Caſtra Dei multa dicuntur, interdum dæmones, & mali, per quos Deus exercet vindictã. Ioel.2.c. *Hie.ſ.Ioel.2.*

Inſidiæ diaboli. Caſtra contra Hieruſalem, ſunt inſidiæ diaboli contra animam, quæ ponuntur ſecundum viciniam vitiorum, & ſecundum quòd ipſa vitia offeruntur ſub ſpecie virtutis. Eze.4.a. *Gre.26.mor.5.& ſ.Ezec.ho.12.*

Vitia & mali. Caſtra Naas, deſignant vitia ſequentia gulam. 1.Reg.11.c. Et generaliter dantur caſtra malorum & vitiorum contra bonos. Iud.7.c.1.Reg.13.d.14.c.28.a.2.Reg.23.c.4.Reg 7.a. Iud.9. d.14.b. Pſal.26. Eccle. 48. d. Ezech.4.a. Amos 4.d.1. Machab. 4.a.6.f.7.g.12.d.2. Mach. 13.c. Hebr.11.g. *Gre.ſ.1.Reg.11.*

Trãquillitas ſapientis. Extra caſtra ponens tabernaculum Moſes. Exod.33. b. deſignat ſapientem migrare à bello ad pacem, & à mortali confuſoque exercitu, ad pacatam rationalium, fœliciũmque animarum vitam diuinam. *Phil.de temulen.*

Fortitudo in tribulationibus. Caſtrametari ſuper mare, eſt fortem effici in tribulationibus. Exo.14.a. Caſtrametari iuxta aquas fontium, eſt fortem effici per doctrinam ſacræ Scripturæ, & prædicationem Apoſtolorum. Exo.15.d. *Glo.ord.ſ.Exo.14*

Caſtrametari in deſerto, dici poteſt is, qui in aliquam ſe recipit religionem. Exo.18.a. *Lyr.ſ.Exo.18.*

Ordo in eccleſia. Caſtrametari per turmas iuxta tabernaculum fœderis. Num. 2.a. deſignat ordinem ſeruandum in eccleſia. *Ori.ſ.Nu.ho.2.*

Error Iudæorũ de Meſſia. Caſtrametati Iudæi iuxta lapidem adiutorij. 1. Reg. 4. a. deſignabant futurum, vt alium Meſſiam ipſi expectarent. Et caſtra ibidem, deſignant errorem illum, quem habent. *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Caſtrametati ſunt Philiſthiim in Magmas. 1. Reg. 13. a. quia per iniqua conſilia in eis dæmones habitant, qui alta virtutum culmina tenere non curant. Nam dum terrena quærunt, velut plana & humilia incolunt, vbi inuiſibiles hoſtes caſtra ponere leuiter poſſunt. *Gre.1. Reg.13.*

Caſtrametari in Ethan. Exo.13.d. vide Ethan.

Caſtrametari in Raphidim. Exo.17.a. vide Raphidim.

Caſtrorum chori, vide Chorus.

Caſtrare, vide Eunuchus.

Caſſus, vide Accidere & Cadere.

Cataclyſmus, vide Diluuium.

Cataplaſma.

CAtaplaſma, eſt fomentum, quod applicari ſolet ad locum, quò materia putrida concurrit, & tuber facit.

Cõſolatio Scripturarum. Cataplaſma Ezechiæ regi factum de ficis. Iſa.38.d. fomenta deſignare poteſt, quæ fiunt per conſolationem ſcripturarum.

Cataracta, vide Nubes.

Catellus, vide Canis.

Catechizare.

Catechizare eſt inſtruere in fide. Ga.6. b. Vnde dicti ſunt Catechumeni, qui inſtruebantur in fide ad ſuſcipiendum baptiſmum.

Catena, Catenula, Murenulæ.

CAtena, fit ex multis annulis mutuò connexis, & variatur ſecundum materiam ex qua fit. Nam catenæ ferreæ, quæ ex magnis annulis conſtant, ſunt ad ligandum, & detinendum aliquem in vinculis, aut ad aliquid ſimile. Catenæ verò aureæ, quæ ex paruis annulis cõſtituuntur, ad ornatum deſeruire ſolent, præcipuè colli, quæ & murenulæ dicuntur.

Digitized by Google

Glo.ord.ſ.Exo.28. — *Charitas.*

Catenulæ duæ aureæ poſitæ in rationali, quod gerebat pontifex in pectore. Exod. 28.c.39.c. deſignant continuationem caſtæ & non fictæ dilectionis cordi firmiter affixæ, quæ nunquã manum & linguam ab ęquitate pueri ſenſus diſſentire permittat. Et benè duæ, vt & in his, quæ ad cultum Dei, & in his, quæ ad fraternæ ſubſidium neceſſitatis pertinent ornatus incedat. Bene autem per catenas aureas multos habentes annulos, opus charitatis ſignificatur, propter multifaria charitatis opera, quæ 1.Cor.13.enumerantur. Catenæ etiam capitellorum columnarum, quas fecit Salomon. 3.Reg.7.c.3.Par.3.b.d. connexionem fidelium in eadem fide & charitate deſignant.

Glo.int.ſ.Exo.28 — *Induſtria mẽtis*

Catenę etiam duæ in rationali, ſignificant induſtriam mentis, quæ intellectum doctorum cum operatione coniungit.

Hie.ſ.Iſ.3. Gre.ſ.Cant.1. Ber.ſ.Cant.ſer.41 — *Cõnexiones ver[bi] Dei.*

Catenulæ, ſeu murenulæ aureæ, deſignant verbi Dei & doctrinæ connexiones. Texuntur auro & argento: quia ſacræ Scripturæ ſunt aureę propter ſapientiam, vermiculatæ verò argento propter eloquium prędicationis. Nu.31.g.Cant.1.c.Iſ.3.b. Deſignant etiam ſimilitudines diuinorum ornatas eloquio.

Gre.26.mor.17. — *Captio Chriſti.* — *Poteſtas Chriſti.*

Catenæ, quibus ligatus fuit Ieremias, captionem Chriſti deſignabant. Ier.40.a. Catena autem in manu angeli, eſt poteſtas Chriſti. Apo.20.a. Et catena magna, qua ligatur diabolus, eſt virtus diuina, qua velut ligatus reprimitur, ne noceat.

Catenæ obligationis, ſunt ipſa retentio peregrinationis in hac vita. Iob 36.a. His catenis ſe ligatum aſpexerat Paulus, cùm dicebat Philip. 1. Deſiderium habeo diſſolui, & eſſe cum Chriſto.

Peregrinatio hu[ius] vitæ.

In catena Paulus legatione fungebatur: quia ſanctus quantumuis ligatus, liberior eſt ligãte ſe Eph.6.d.2.Tim.1.d.Act.12.a.21.f.27.e.

Ori.ſ.Leu.ho.16. Hie.ſ.Iſ.54. Aug.de ouibus.15. Iſyc.ſ.Leu.26. Cyr.7.ſ.Ioan.23. — *Peccatum & cõſuetudo peccandi.*

Catena ſæpe deſignat graue vinculum peccati. & grauem conſuetudinem peccandi. Leu.26.b.Iud.16.c.4.Reg.25.b.2.Paral.33.b.36.a.Eccleſiaſtæ.4.d.Sap.17.d.Iſ.58.c.Iere.27.a.28.d.Ezec.19.a.34.g.Marc.5.a.Luc.8.c. Poteſt etiam in multis ex his locis, doctrinam hæreticorũ ſignificare, & præterea vinculum legis.

Caterua, quære Populus.

Cathedra, Sedes, Sedile, Sella, Solium, Thronus, Tribunal.

CAthedra, aut ſedes deſeruit ad quietem hominis, ſic, vt nec ſtet, nec taceat: & habet autoritatem docentis, aut aliàs imperantis: quæ & thronus dicitur: Tribunal autem erat locus excelſus arcuata figura, in quo reſidebat, qui ius tribubus reddebat.

Ori.ſ.Gen.ho.1. & ſ.Iſ.ho.1. Hier.ad princip. Gre.16.mor.14. — *Imperium & poteſtas Dei. Sublimes virtutes angelicæ. Cælum. Anima iuſti.*

Cathedra Dei, deſignat imperium Dei, & dignitatem Deo conuenientem & ſolium excelſum Dei, ſunt ſublimes virtutes angelicæ: & peculiariter throni. Cęlum etiam anima iuſti, cathedra Dei dici poſſunt. Et ſolium regni Pharaonis, imperium Dei deſignabat. Gen. 41.e.3.Reg 22.c Pſ.9.10.44.79.88.92.102.Iob 23.a.26.c.Sap.7.d.9.a.18.c.Iſ.6.a.22.g.28.b.63.d.66.a.2.Par.18.d.Ier.3.c.14.d.17.b.43.d.49.g.Eze.1.f.10.a.28.a.43.b.Dan.7.c.Matth.5.f. Col. 1.c.Heb.1.c.4.b.8.a.Apoc.1.b.12.b.14.a.22.a.

Rup.ſ.3.Reg.21. — *Maieſtas Chriſti.*

Thronus eburneus Salomonis, altitudinem maieſtatis Chriſti in nouiſſimo & tremendo iudicio deſignat: cuius puritatem demonſtrat ebur. Erat autem veſtitus auro: quia aurea diuinitatis iuſtitia tunc reuelabitur. Habebat ſex gradus: ſex enim ſententiis iudicium perficietur. Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare, &c. Duę manus hinc atque inde, deſignãt iudicium, & miſericordiam. Duo leones iuxta manus ſingulas, ſunt vtrobique fortis atque formidabilis iudicij veritatis. Nam & à ſiniſtra omnis iniquus condemnabitur: & à dextra vix iuſtus ſaluabitur. Duodecim leunculi ſuper ſex gradus ſtantes, duodecim erunt Apoſtoli, duodecim, ideſt, vniuerſi iudices ſuper condignas vtriuſque manus prępoſiti retributiones. 3.Reg.10.c.

Hie.ſ.Ier.3. Aug.ſ.Pſ.88.& ſ.Apoc.ho.3. Ber.ſer.3. de aduẽ. Aretas ſ. Apo.4 — *Eccleſia. Requies Dei in Sanctis.*

Solium Domini dicta Hieruſalem, deſignat eccleſiam, in qua ſedet, qui ſedebat in veteri lege ſuper Cherubim. Et totum corpus Chriſti, & ſedes Dei, aut Chriſti, ſuper quod ſedet ipſum caput: & hęc ſedes eſt ſicut Sol, quia iuſti fulgebunt ſicut Sol. Pſ.44.88.92.Iſ.6.a.Ier. 3.f.Apo.2.a.5.c.7.c.20.c. Vel eſt thronus requies Dei, quam in Sanctis habet.

Gre.ſ.Eze.ho.5.14 — *Cuſtodes animarum.*

Thronus etiam Dei. Dan.7. c.ſunt cuſtodes animarum: qui mutare locum minimè permittuntur: & ſic flamma ignis, quia diuinitatis pręſentiam in ſe portant, & ardent.

Gre.ſ.Eze.ho.7. Euc.for.ſpir.3. Gre.19.mor.13. — *Throni. Sancti.*

Throni ſimilitudo ſuper firmamentum, deſignat ſuperiores ſpiritus cęleſtes qui throni dicuntur: & etiam Sanctos, vel regnandi poteſtatem. Ezec.1.g.Pſ.44.

Regnum. Autoritas magiſterij.

Cathedra regni, hoc eſt regnum Saul, & Dauid, deſignare poteſt autoritatem magiſterij, & gubernationis. 1.Reg.20.d.2.Reg.3.b.7.c.14.c.3.Reg.1.c.f.2.d.3.a.10.c.4.Reg.10.f. Deut.17.d.1.Par.17.c.28.g.Iob 29.b.Pſ.88.121.Eccl.7.1.Mach.2.f. Ier. 17.d. Deſignat etiam dignitatẽ epiſcopalem, & ſacerdotium in eccleſia, cum poteſtate ligandi & ſoluendi. Ier.21.a. Et cathedrę vendentium columbas, deſignant ſtatum eorum, qui docent in eccleſia, vel eccleſiis prouident. Mat.21.b.Mar.11.b.Apo.20.b.

Hie.ſ.Ie.21. Epiph.1. cont. hæreſ.tom.2. Rup.11.ſ.Apoc. — *Dignitas epiſcopalis. Sacerdotium.*

Arn.ſ.Pſ.92. 131 Hier.ſ.Iſ.9. Rup.3 ſ.Apoc. — *Paupertas & crux chriſti. Dextera Patr[is] Iudiciaria poteſtas.*

Sedes etiam Dauid, deſignat paupertatem, & crucem Chriſti. Luc.1.c. Et èdiuerſo, deſignat dexteram Patris, & gloriam, ac iudiciariam poteſtatem Chriſti: quę etiam deſignat ſedile Salomonis. 3.Reg.7.a 8.b.9.a.10.c.1.Par.17.c.22.c.29.f 2 Par.7.d.9.d.Pſ.9 88.92.131.Iſ.9.b.16.b.22.g.Eccl.24.a.Zach.6 d.Mat.19.d.Apo.4.a.20.c 21.d.Dan.7.c.Luc.22.c. Tribunal, iudicium Dei Rom.14.b.2.Cor.5 b.

Spargere odorē bonæ famæ. Solũ gloriæ tenere, eſt bonæ famæ odorem ad eos ſpargere, quibus dignitate præeminet, vel in ſublimitatis honore miraculis coruſcare. 2. Re. 2. b. Vel eſt in æterna gloria requieſcere, de qua Pſ. 83. Beati, qui habitant in domo tua Domine. Et Iſa. 51. b. Gaudium, & lætitia inuenietur in ea. *Gre. ſ. 2. Reg. 2.*

Gradus honoris. Cathedra videtur interdum gradum honoris ſignificare, cum dicitur Eccl'ici. 12. c. Ne forte conuerſus in locum tuum, inquirat cathedram tuam. Sic poteſt ſumi 2. Par. 18. b. 23. d. 3. Reg. 2. d. 4. Reg. 25. g. Eſter 3. a. Iob. 36. a. Prou. 16. b. 20. b. d. 25. a. 19. c. Eccl'ici. 40. a. Dan. 5. c. 7. c. Luc. 12. c.

Doctrina legis. Docēdi poteſtas. Honor ſacerdotij. Superbia Scribarum. Cathedra Moſis, deſignat doctrinam legis, quæ poſtea facta eſt cathedra Chriſti: deſignat etiam docendi poteſtatem. Matthæ. 23. a. Marc. 12. d. Luc. 11. f. 4. Reg. 4. b. Item deſignat cathedra ſeniorum. Pſ. 106. Sella etiam Eli, honorem ſacerdotij Iudæorum deſignat, & ſuperbiã ſcribarum, & phariſæorum. 1. Reg. 1. b. 4. c. *Rup. 3. ſ. Ioan. Gre. ſ. 1. Reg. 1. 4.*

Locus habitationis. Statio. Sedes aliquando ponitur pro loco in quo quis habitat, & quieſcit: vt Iudi. 9. g. 20. c. Reuerſi ſunt in ſedes ſuas. Sic Iſaiæ 10. g. Ezechiel 34. d. 4. Regum 4. b. *Hier. epiſ. vt abſentiam.*

Habitus vitiorũ. Doctrina hæreticorum. Secularis poteſtas. Eccleſia malorũ. Faſtus mundanæ ſcientiæ. Autoritas philoſophorum. Mendacium. Cathedra peſtilentiæ, deſignare poteſt habitus vitiorum iam firmatos. Item peruerſam doctrinam hæreticorum, quæ verè peſtilens eſt. Item poteſtas ſecularis malè imperans. Et theatra, & iudicia, vbi exequuntur exitiales poteſtates. Et ſedes beſtiæ, eſt eccleſia malorum, & thronus diaboli, qui eſt ad aquilonem. Pſal. 1. Dicitur etiam ſedes iniquitatis. Pſal. 93. Idem deſignat ſolium Pharaonis. Exod. 12. c. Iudi. 3. c. Iudith 1. d. Eſter 3. a. 6. c. Sapi. 5. d. 6. d. Eccl'i. 10. b. 11. a. 38. g. Iſa. 14. c. 22. b. 47. a. Iere. 1. c. 43. d. Abdi. a. Ionæ. 3. c. Agge. 2. d. Amos 6. a. Apo. 2. d. 16. d. Et ſella mulieris meretricis, faſtum humanæ ſcientiæ & eloquentiæ exprimere poteſt. Prou. 9. c. Et ſolium regis Niniue, deſignat autoritatem philoſophorum & oratorum apud Gentiles. Ionæ 3. c. Sedes beſtiæ, eſt ipſum mendacium, cui innititur diabolus, & hæretici. *Baſi. ſ. Pſ. 1. Cle. Ale. 2. ſtrõ. Hila. ſ. Pſ. 1. Hie. ſ. Iſa. 14. 22. Aug. ſ. Pſ. 1. Apoc. ho. 12. Euch. ſor. ſpiritu. 3. Beda ſ. Pro. 9. Hier. ſ. Ionam 3. Rup. 9. ſ. Apoc.*

Sedes pelliceæ Philiſthinorum. 1. Regum 5. e. ad infirmitatem carnis referri poſſunt.

Catulus.

Catulus propriè ſignificat canem recenter natum, ſed ſumitur pro fœtu multorum animalium quadrupedum, vt leonis, & vrſi, &c.

Chriſtus. Catulus leonis, fertur natus triduo dormire, & leænæ fremitu excitari: qua ratione ſignificare poteſt Chriſtum, filium Patris æterni, & eiuſdem naturæ cum eo, cuius immenſa eſt fortitudo: qui tertia die mirabili virtute excitatus eſt. Geneſ. 49. b. Iſa. 5. g. 31. b. 11. b. Hoſe. 5. d. *Ori. ſ. Gen. ho. 17. Hiero. ſ. Hoſe 5.*

Deus. Et Deus in caſtigando dicitur catulus leonis, quia nemo ei reſiſtere poteſt.

Populus Chriſtianus. Catulus leonis poteſt etiam ſignificare populum in Chriſtum credentem. Iidem dicuntur catuli leænæ, & catuli vrſæ. Gen. 49. b. Deute. 33. c. 2. Reg. 17. b. Iob. 38. d. Iſa. 11. b. Hoſe. 13. b. 1. Mach. 3. a. *Gre. 30. mor. 11. Hiero. ſ. Iſa. 11.*

Iudæi. Hæretici. Reprobi. Dogma peruerſũ. Catuli leonum dicuntur Iudæi, ſacerdotibus ſubiecti. Pſ. 16. Item hæretici à diabolo nutriti & inſtructi. Et quilibet reprobi ad iniquam vitam malignorum ſpirituum errore generati. Iob. 4. b. Pſ. 56. 103. Mich. 5. e. Nahum 2. c. Ipſum quoque dogma peruerſum, catulus leonis dici poteſt. Ioel 1. b. *Arn. ſ. Pſ. 16. 103. Gre. 5. mor. 16. Hiero. ſ. Ioel. 1.*

Diſcipuli Iudæorum. Catuli lamiarum. Thre. 4. a. dici poſſunt diſcipuli Iudæorum, aut hæreticorum. Et catulus leonis. Pſ. 16. *Gre. 19. mor. 15.*

Auari. Catuli hericij. Iſa. 34. d. ſignificare poſſunt ſectatores auaritiæ, quia ſunt circundati ſpinis. Et aſturos ad abſcondenda vitia. *Glo. ord. ſ. Iſa. 34.*

Diabolus. Catulus leonis, quandoque dicitur ipſe diabolus feruens & fremens aduerſus bonos. Iudi. 14. g. Pſ. 16. 56. 103. Iſa. 31. b. Amos 3. a. *Ori. ſ. Leui. ho. 16.*

Filii Iob. Fideles. Catuli leonum dicuntur filii Iob, ab Eliphaz: quia hæretici iudicant filios eccleſiæ eſſe ſuperbos, & auaros. Iob. 4. b. *Gre. 5. mor. 15.*

Catinus, Paropſis, Diſcus, Patina.

Catinus eſt vas eſcarium lance profundius, quod & paropſis Græcè dicitur. Idem etiam diſcus, & patina. Diſcus item erat globus plumbeus, aut ſtanneus, quo exercebantur ad ludum.

Corpus humanũ. Sermo hominis. Litera legis. Catinus, vt eſt vas terreum, & fragile, corpus humanum ſignificare poteſt, vel ipſum hominem, aut ſermonem eius: & præterea literatum legis. Matth. 23. c. 26. b. Mar. 14. c. Luc. 11. e. *Ori. ſ. Matt. ho. 15. Amb. ſ. Luc. 11. Ori. ſ. Matt. ca. 14. Hil. ſ. Mat. Cã. 14.*

Contemptus prophetiæ. Diſcus, in quo caput Ioannis Baptiſtæ poſitum eſt, deſignat contemptum Prophetiæ, aut etiam Legis. Matth. 14. a. Mar. 6. d.

Cauda.

Cauda eſt extrema pars multorum animalium, extrinſecus prominens.

Conſummatio operum. Cauda hoſtiæ, ſignificare poteſt operis conſummationem. Vnde offerre totã caudam, eſt perſeuerare in bono opere. Exo. 29. d. Leui. 3. c. 7. a. 8. e. 9. c. *Gre. 1. mo. 40.*

Finis mundi. Cauda colubri. Exo. 4. a. deſignare poteſt finem mundi, quam apprehendit Moſes, vt verteretur in virgam, quia tunc ceſſauit mors, reſurgente toto corpore Chriſti. *Aug. 3 de Trinit. Hier. ſ. Pſ. 73.*

Vita Chriſti. Deſignat etiam vitam Chriſti tempore paſſionis: aut ipſum Chriſtum, qui eſt A. & Ω. Cau- *Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 20.*

Digitized by

Beda ſ. Exo.4. da apprehenſa eſt virga, quia poſtquam occiſus eſt Chriſtus, peractis omnibus ad quæ fuerat miſſus, ad cælum reſurgendo reuerſus eſt. Exod.4.a. Iſ.9.c.19.c. *Chriſtus.*

Ori. ſ. Cant. ho.4. Amb. ſ. Luc.9. Au. ſ. Pſal.80. & ſer.107. & ſ. Apo. ho.7.9. Caudæ vulpium deſignant errores hæreticorum, & extrema, ac finem eorum, qui eſt incẽdiũ: ideo in caudis ligantur, vt incendio tradãtur. Iudi.15.a. Et caudæ locuſtarum, ſimiles caudis ſcorpionum, ſunt fallaciæ hæreticorum, quibus interficiunt, quos blandis verbis, ceu brachius amplectuntur. Deſignant etiam pſeudoprophetas & ipſos hæreticos, quos etiã deſignat cauda draconis. Apo.9.b.12.b. *Errores hæreticorum, & fines. Fallaciæ hæreticorum. Pſeudopropheta. Hæretici.*

Gre.33. mor.29. Caudæ equorum, deſignant præpoſitos malos adiutores dæmonum: aut poteſtatem ſecularem, quæ adiungitur hæreticis, ad nocendum fidelibus. Apoc.9.d. *Præpoſiti mali.*

Iſych. ſ. Leui. 22. Cauda bouis, aut ouis amputata eſt cùm de nouiſſimis non cogitatur, nec theſaurizatur ad futurum ſeculum. Leui.22.d.

Hiero. ſ. Leui. 19. Cauda deſignat ſępè infimũ & deſpectum locum, & vulgus deceptum ab hæreticis. Deut. 28.b. Iſa.9.c.19.c *Secularis poteſtas. Infimus locus. Deceptũ ab hæreticis.*

Gre.32. mor.12.17 18. Euch. q. in Iob. Cauda Behemoth, deſignat vltima diaboli, hoc eſt, Antichriſtũ, à quo veniet extrema perſequutio eccleſiæ. Ideo cauda. Iob.40.b. Apoc.12.b. Deſignat etiam poſteriora peccata, quæ fiunt iam ex conſuetudine. *Vltima diaboli.*

Hiero. ſ. Iſa.7. Caudæ duæ titionum fumigantium. Iſa.7.a. dicti ſunt duo reges, quia eorum regna in proximo erant deſtruenda: deſignant autem ſapientiam ſecularem & ſermonem hęreticum aduerſus eccleſiam venientes. *Sapientia ſecularis & ſermo hæreticus.*

Cauea.

Glo. ord. ſ. Eccl'i.11 CAuea eſt, in quam includuntur aues, aut alia animalia, facta in modum cancellorum.
Cauea, in quam inducitur perdix. Eccl'ici.11.d. deſignat errores hæreticorum, in quos inducitur etiam, qui prudentior ęſtimatur. *Hæreſes.*

Lyra. ſ. Ezech.19. Cauea, in quam inductus eſt leo. Ezech.19.c. infernum deſignare poteſt, in quem inducitur ſuperbus. *Infernus.*

Cauere, Cautus, Præcauere, Cautio.

CAuere, dicit obſeruantiãm, qua quis vitare curat periculum. Cautus autem dicitur, qui pru denter ſcit cauere. Rara ſunt in allegoriis.

Gre. ſ. 1. Reg.13. Cauentes Philiſthiim, ne Hebræi facerent gladium, aut lanceã. 1. Regum 13.d. deſignant dæmones procurantes, ne Chriſtiani vacent ſcientiis liberalibus.

Cauere à fermento Phariſæorum, & Sadducæorum, eſt cauere ab eorum doctrina. Matt. 16.a. Mar.8.d. Luc.12.b,

Glo. int. ſ. Leui.15 Cauere immundicias, eſt cauere peccata. Le.15.d. Iob.36.c. Eccl'i.26.b. Sic cauere ab incũdis ami itiis cũ Gentibus. Exod.34.b. Tob.4.a. Eccl'i.9.d.22.d.32.d.41.d. Matth.10.c. Mar.13. d. *Cauere peccata.*

Cauens Saul Dauid, deſignat malos inſidiantes bonis. 1. Reg.18.c.

Cautio eſt ſcriptura, quæ fit ad ſecuritatem mutuantis. Luc.16. b. deſignat obligationem peccatoris erga Deum. *Inſidiæ diaboli.*

Cauerna, vide, Spelunca.

Caula, vide Ouile.

Caupo.

Amb. ſer.78. Hiero. ſ. Iſa.1. CAupo dicitur venditor, præcipuè vini, qui & tabernarius.
Caupones dici poſſunt ſacerdotes. Iſa.1.f. iuxta Septuaginta. Item ſcribę, & phariſæi, & hæretici: qui ſunt caupones, qui non iuſtificantur à peccato. Eccl'ici 26.d. *Sacerdotes. Phariſæi. Hæretici.*

Cauſa.

CAuſa eſt, ad quam ſequitur effectus: cuius quadruplex genus poni ſolet, nempe effectrix, finalis, formalis, & materialis. Sumitur autem cauſa, pro negotio, ſeu lite.

Glo. int. ſ. Gen.37. Cauſa odij fratrum Ioſeph, fuerunt ſomnia eius, ſeu potius occaſio. Geneſ. 27.c. Vbi deſignabatur prædicationem Chriſti, quæ à ſacerdotibus, & phariſæis, velut ſomnium habebatur, fuiſſe occaſionem, vt ab illis Chriſtus odio haberetur.

Cauſa necis populi Iſrael, futuri erant Ruben & Gad, ſi non ſequerentur populũ. Nũ.32.c.

Cauſa finalis, Deus. 3. Reg.21.g.

Cauſa rebellionis Ieroboam aduerſus Salomonem.3. Reg.11. e. deſignat occaſiones, quas quærunt hæretici, vt recedant ab eccleſia.

Cauſa omnis mali, idololatria. Sapi.4.d.

Cauſa pro negotio ſumitur, in his ferè locis. Exo. 22. b. Num. 27.b.35.b. Deut.25.a. Ioſu. 20.b. 2. Par.19.c. Iob.29.c.35.d.36.c. Pſ.34.42. Prou.22.b. 25.b.26.b.29.b.31.a. Eccl'ici.32.b. Iſ. 1.f.21.a. Iere.5.d.11.d.20.d. Thren.3.g. Mich. 7.b. Matth.19.b.27.c. Luc.6.b.23.a. Ioan.18 g.19. b. Acto.25.b.

Hiero. ſ. Iſa.10 Cauſa humilium, eſt fides ſimplicium, cui hæretici vim faciunt. Iſa.10.a. *Fides ſimplicium.*

Hiero. ſ. Iere.11. Cauſa Chriſti erat, quod ſine culpa moreretur. Iere.11.d.

Cauſari.

Cauſari, eſt excuſando cauſam, aut rationem reddere. Deut.30 .c. Eccl'i.13.a. Roma.3.b.

Cauterium.

CAuterium eſt inſtrumentum ferreum, quo ardente infligitur vulnus, vel in ſignum, cũ fit in facie, vel ad eliciendum pus, quod intra cutem latebat.

Cauteriata conſcientia, dicitur ſimulatione corrupta: quia cauterium, corium corrumpit, & notam infligit. 1. Tim. 4. a. Ita conſcientia aduſta erroris & malitiæ igne, & ſigno aperti mendacij notabilis. *Glo.int.ſ.1.Tim.4*

Cauum.

CAuum, ſeu concauum dicitur, quod alicuius rei intra ſe capax eſt, vt vas. *Glo.ord.ſ.Exo. 27*

Anima ſine curis. Cauum altare, deſignat animam terrenis curis vacuam, vt igne diuini amoris accenſa, gratum Deo ſacrificium offerat. Exo. 27. b. 38. a.

Cedar.

CEdar, id eſt, *nigredo*, ſeu triſtitia. nomen vrbis à filio Iſmael ſic dictæ ad meridianam plagam Paleſthinæ: ſunt autem Cedareni, qui Sarraceni, ſeu Agareni dicuntur, qui habitant in tentorijs, vagas habentes ſedes.

Dæmones. Infernus. Cedar, deſignare poteſt dæmones, aut locum dæmonum, vbi abundat nigredo, triſtitia, & tenebræ. Pſ. 119. Iud. 1. c. Cant. 1. b. Iſaiæ. 21. d. Eze. 27. d. *Arn.ſ.Pſ. 119.*

Corpus humanũ. Cedar, deſignare poteſt corpus humanum tenebroſum, & habitantes Cedar, ſunt pertinẽtes ad promiſſiones terrenas, & populum ſeruilem, per Iſmaelem deſignatum. Pſa. 119. Cant. 1. b. Iſ. 42. b. *Hil.ſ.pſ.119. Aug.ſ.pſ.119.*

Mundus. Gentiles. Cedar etiam deſignat hunc mundum, qui Ioan. 1. tenebræ dicitur. Ac etiam Gentiles ad fidem venientes, hoc eſt, à tenebris ad lucem. Iſ. 21. d. 42. b. 60. b. Ier. 2. c. 49. f. *Hie.epiſ. Quis dabit.*

Nigredo peccatorum. Cedar præterea nigredinem peccatorum deſignat. Cant. 1. b. vnde ſponſa nigra dicitur, vt tabernacula Cedar, propter malos in eccleſia adhuc exiſtentes. *Aug. 3. doctrina Chriſtiana. 32.*

Cedere.

CEdere, eſt locum dare, aut in ſortem alicuius venire, vix habet allegoriam.

Perſeuerans prædicator. Non ceſſans tẽtator. Non cedens gladio equus. Iob 39. c. deſignat prædicatorem non ceſſantem à prædicãdo propter perſequutiones. Gal. 2. a. Vel deſignat diabolum perſeuerantem in tentando, etiam ſi fuerit victus. *Gre.32.mor. 24. Hu.ſ.Iob 39.*

Excellẽtia operum ſacerdotũ. Cedens armus in partem ſacerdotum, & in partem eius, qui obtulerit. Exo. 29. c. Leu. 7. d. Nu. 18. b. deſignat ſacerdotes habere debere excellentiam operum. *Glo.ord.ſ.Leu.7.*

Cedentes ſpicæ & racemi remanentes, in vſus aduenæ, pupilli, & viduę Deu. 24. d. deſignãt miſteria legis neglecta à Iudæis, ſuſcepta eſſe à Gentilibus: Et quòd non debet quiſquam ſibi aſcribere gloriam, ſed relinquere poſteris. *Lyr.ſ.Deu.24.*

Cedentes loco filij Iſrael fugam ſimulantes. Ioſ. 8. c. deſignant cedendum perſequutioni, ad tempus. *Glo.ord.ſ.Ioſ.8.*

Cedens propinquus Booz iuri propinquitatis. Ruth. 4. a. eſt cedens Lex Euangelio. *Glo.ord.ſ. Ruth.4*

Cedrus.

CEdrus, eſt arbor inſignis, imputribilis, odorifera, bonam præbens vmbram, infrugifera, inflexibilis, & ædificijs apta, naſcitur plurima in monte Libano. Ab aliquibus dicitur eſſe tya, reſinam prębens electiſſimam, quæ cedria dicitur, & cedriũ, quæ eſt dentium doloribus vtiliſſima, in quorum cauernas immiſſa, eos frangit: expirantibus quoque vitam auffert, quia vires aſſumit, adiuncto calore vitali, ſed defuncta corpora incorrupta conſeruat, vitioſos humores exterens, & abſumens: ictibus ceraſtæ impoſitæ cum ſale remedio eſt: elephantias curat & ad pulmonis vlcera, ſi cyatus eius ſorbeatur, valet: aduerſus vermes in clyſtere iniecta, confert & tineas inter veſtes poſita, interimit: & contra quadrupedum ſcabiem canum, & boum, valet: & ardet ſicut facula. Oleum quoque quod ex ea fit, multum celebratur, indicans forſitan veri olei fontem, miſericordiæ videlicet, & pietatis diuinæ locum, cui illa arbor reſpondet. *Geor.Ven.Cant.1. tom.9.cap.27. Theophraſtus. Dioſcorides lib. 1. cap.49. Plinius.* *Locus diuinæ miſericordiæ.*

Angeli. Cedrus, quandoque deſignat angelos incorruptibiles, & ſublimes dignitates: qui ſunt cedri prope aquas. Num. 24. a. Cant. 5. d. Eccl. 14. b. Ezec. 31. a. *Ori.ſ.Nu.ho.17. Gre.32 mor.24.*

Apoſtoli, & prophetæ. Iuſti. Magna operantes. Poteſt etiam cedrus deſignare Apoſtolos & prophetas, propter vitæ eorum excellentiam, & doctrinæ ſublimitatem, qua ædificant eccleſiam Dei. Et omnes etiam iuſti cedri Dei dici poſſunt. Et qui prius erant mali & infrugiferi, vt cedri, poſtea conuerſi operiuntur ab vmbra Chriſti. Denium, qui virtutes, & ſigna exhibent in ſua operatione, & dicere poſſunt, Chriſti bonus odor ſumus Deo: quorũ corda ita in amore Dei ſolidata ſunt: vt ea iam terreni amoris putredo nulla corrumpat. Nu. 24. a. 2. Reg. 5. b. 3. Reg. 4. d. 5. b. 6. b. 7. a. 10. d. 4 Reg. 19. d. 1. Par. 14. a. 2. Par. 1. d. 2. b. 1. Eſdr. 3. b. Pſ. 79. 36. 91. 103. 148. Cant. 5. d. 8. c. Iſ. 14. d. 37. c. 41. e. Ier. 22. d. Ezec. 17. d. *Ori.ſ.Ex.ho.6. & ſ. Ezec.ho.11. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Aug.ſ.pſ.79.103. Gre.32.mor.12. & ſ.cant.9. & ho.20*

Presbyteri. Maiorũ gloria. Perſeuerantia. Fama bona. Et cedrina tigna, deſignare poſſunt presbyteros in Eccleſia: & maiorum gloriã, & validos, & conſtantes, qui ſuper alios ordinantur: longanimes in ſpe, & ad ſuperna mentis verticem attollentes, & bonum fidei odorem ſpargentes: qua ratione, cedrus perſeuerantiam famámque piæ deſignat actionis. 3. Reg. 6. d. Cant. 1. d. *Ori.ſ.cant. ho.2.3. Amb.ſ.pſ.118.ſer. 4. Ber.ſ.cant.ſer.46.*

Sacra ſcriptura. Eſt cedri ſuauis odor, & materia eius formandis literarum elementis, quibus puerilis ætas imbuitur, apta. Eſt ergo materia iſta ſublimis ad gratiam, leuis ad onus, ſuauis ad odorem: vtilis ad inſtrumentum ſcientiæ, habilis ad miniſterium cognitionis ęternę. Poteſt ergo *Amb.ſ.pſ. 118. ſer.24.*

Digitized

ſignificare ſacrā ſcripturam, vnde hæretici ſuas ſuccidunt hæreſes, prauè eam intelligentes. Iſ. 44.c.

Geor. Ven. cant. 2. tom. 3 cap. 17. Aug. q. in Nu. 33. Iſi. ſ. Leu. 14. Gre. 9. mor. 25. — *Crux Chriſti. Spes.*

Cedrinum lignum, quo vtebantur in purificatione leproſi, & in expiatione aliorum immundorum: quod eſt robuſtum & imputribile, deſignare poteſt crucem Chriſti: aut etiam ſpem, quæ facit in ſupernis firmiter habitare, vt lignum cedrinum in ſublime eleuatur. Leuit. 14.a.

Gre. 32. mor. 12. & ſ. cant. 5. — *Celſitudo cæleſtis gloriæ.*

Cedrus interdum cæleſtis gloriæ celſitudinem exprimit. Pſ. 91. Iuſtus vt palma florebit, ſicut cedrus Libani multiplicabitur. Ecc. 50.b. Quaſi plantatio cedri in monte Libano. Cedro etiam comparatur ſponſus. Cant. 5.d.

Ori. ſ. Eze. ho. 12. Hie. ſ. Eze. 17. — *Chriſtus. Eccleſia.*

Cedrus magna, quam plantauit Deus, Chriſtum deſignare poteſt: & etiam Eccleſiam: quā ſignificat cedrina domus Dauid. 2. Reg. 7.a. 1. Par. 17.a. Eze. 17.d.

Arn. ſ. pſ. 103. — *Diuites in Eccleſia.*

Cedri Libani, ſignificare poſſunt diuites in eccleſia exiſtentes. Pſ. 103.

Hier. ſ. Iſ. 60. — *Philoſophi & principes gentilium.*

Cedri quoque Libani, dici poſſunt Philoſophi, & loquentes, ac principes gentilium ad fidem venientes. Iſa. 60. c. Iuxta ſeptuaginta. Hæc ligna mittebat Hiram regi Salomoni. 3. Reg. 5.d.

Hier. ſ. Zac. 11. — *Ligna templi.*

Cedri præterea Libani, quas comedit ignis, ligna indicāt templi ab igne deuorata. Za. 11.a.

Hie. ſ. Iſ. 37. & ſ. Eze. 17. & ſ. Zac. 11. — *Potentes Iudæorum.*

Cedri etiam dici poſſunt potentes, & optimates Iudæorum: quos volebat ſuccidere rex Aſſyriorum. Iſ. 37.c. Et medulla cedri, erat Ioachin, rex Iuda. Eze. 17.a. Zac. 11.a.

Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. 2. Gre. 32. mor. 12. 17. Hier. ſ. Iſ. 2. 9. Geor. Ven. cant. 1. tom. 3. cap. 28. — *Superbi. Dæmones.*

Cedri etiam dicuntur ſuperbi, infrugiferi, & inflexibiles, ac ipſa eorum durities: & cedri Libani, ſunt altitudine terrena elati: ac etiam ipſi dæmones: quas omnes cedros confringit vox diuina. Cedros autem, quæ ſunt dęmones, eiecit Deus de paradiſo, & collocauit pro eis homines. Iud. 9.b 3. Reg. 4.d. 4. Reg. 14.b. 2. Par. 25.d. Iob 40. Pſ. 28. 36. Iſ. 2.c. 9. c. 14.b. 37.c. 44.b. Ier. 22.b.f. Eze. 27.a. 30.a. Amos 2.c. Zac. 11.a.

Aug. ſ. Pſ. 79. Hie. ſ. Iſ. 22.

Cedrina laquearia, vel contignationes in ædificationes in ædificiis hæreticorum, deſignāt pulchritudinem apparētem in eorum doctrina, & factis, ſed quæ ad imbres, & perſequutionum tempeſtatem, citò putreſcat, & corruat. Ier. 22.d.

Cedron torrens, ſiue cedrorum, videtur aliquibus non ſignificari per nomen cedron, arbores cedros: ſed eſſe nomen proprium torrentis: & interpretari denigratum, aut triſtem: quę interpretatio conuenit ei, quia ibi captus eſt Chriſtus. Ioan. 18.a. De eo fit mentio 2. Reg. 15. c. 3. Reg. 15.b. 4. Reg. 23.b. 2. Par. 15.d. 30.c.

Ceelatha.

Ori. ſ. Nu. ho. 27. — *Eccleſia.*

CElatha. i. cœtus, vel congregatio, ſiue Eccleſia: vbi Origenes legit Macelath. i. principatus, ſiue virga. Eſt decimanona manſio filiorum Iſrael in deſerto: quò peruenitur è Reſſa: quia poſt tentationes, non ſolū corpus, ſed & mundus eſt perfecto crucifixus, & ſubiectus. Nu. 33.c.

Hie. ſ. de manſion.

Iuxta Hieronymum ſcribitur Caaltha: & deſignat eum, qui poſt frenum carni impoſitum, recto curſu ad Eccleſiam intrare feſtinat.

Ceila.

Glo. ord. ſ. 1. Reg. 23.

Ceila. i. diſſoluens eam, ſiue diuidens, aut ſcindens eam, vel fictio eius: eſt ciuitas in tribu Iuda. Ioſ. 15.f. 1. Reg. 23.a. 1. Par. 4.c. Typus eſt Eccleſiæ, quam dæmones & hæretici diſſipare nituntur.

Celebrare.

CElebrare eſt frequentare, ac prædicare, & publicè colere. Et celebris ſermo, eſt frequens in ore. Gen. 45.d.

Glo. ord. ſ. Exo. 12. — *Memoria paſſionis.*

Celebrare diem exitus de Ægypto, eſt celebrare dies paſſionis & reſurrectionis Chriſti. Exo. 12.c. 13.a. Idem eſt celebrare Phaſe. 2 Par. 30.d. Heb. 11.c.

Glo. ord. ſ. Exo. 23. — *Cultus Dei.*

Celebrationes ſunt frequens & ſolennis cultus Dei. Celebrabātur autem tribus vicibus. Ex. 23.b. Reg. 30.d. Nah. 1.d: Eccl 47.d. Et feſtum victoriæ Iudith contra Holophernem. Iud. 16. d. Et celebres dies dicuntur, qui ſolemniter coluntur. Et celebris locus, multum frequentatus. Leu. 23.a. Num. 24.d. 3. Reg. 8.g. 2. Par. 30.d. 1. Mach. 11.d. 14.g. 2. Mac. 15.g.

Glo. ord. ſ. Exo. 31

Celebrare ſabbatum, eſt memoriam agere futuræ æternæ quietis. Exod. 31.d. 2. Par. 36.d. 2. Mach. 6.c.

Hie. ſ. Zac. 14. Glo. ord. ſ. 2. Par. 1

Celebrat feſtiuitatem tabernaculorum, qui eſt in profectu, curſu & certamine: & omni mente nititur, vt de tabernaculis ad firmā, & ſtabilem ſedem tranſeat. i. domū Dei. Zac. 14.d.

Celebrare ritè. Leu. 16.b. Nu. 29.c. eſt ſeruare ceremonias in ſacrificiis ſtatutas.

Inſtitutio prædicatorum.

Celebrari emptionem equorum, quos emebat Salomon. 2. Par. 1. d. eſt inſtitui prædicatores nouæ legis.

Celebrantur in terra, qui in veneratione habentur: & de quibus frequens eſt ſermo in populo. 1. Par. 17.b. Sic fuit celebre nomen Dauid. Ruth. 4.c. 1. Reg. 18.d. Ita optat Baldath, non celebrari in plateis nomen iniqui, hoc eſt, Antichriſti. Iob 18.d.

Glo. int. ſ. Eſter. 3. — *Feſta diaboli.*

Celebrare conuiuium, vt celebrauit Gaman, deſignat feſta diaboli, eorum videlicet, qui ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Eſter 3.d.

Celer, Celeritas, vide Accelerare.

Celeuma.

Celeuma,eſt cantus lætitię,præcipuè nautarum in proſpero curſu. Dicitur etiam celeuma calcantium vuas,Iere.25.f.48.e.51.c.

Cella,Cellarium,vide Apotheca.

Cendebeus.

Miniſtri diaboli. Cendebeus.i.zelus,vel poſſeſſio doloris,aut zeli emanatio,fuit dux regis Antiochi.1.Mac.15.g.Poteſt eſſe typus miniſtrorum diaboli.

Cenereth.

Dæmones & heretici. Cenereth,aut Ceneroth.i.cithara,vel quaſi lucerna:ciuitas in tribu Nephtalim,iuxta lacū Geneſareth,quæ nunc Tiberias dicitur:deſignare poteſt dęmones & hęreticos,transfigurantes ſe in angelos lucis.Ioſu.11.a.13.d.19.c.Deut.3.c.3.Reg.15.d. *Gl.or.ſ.Ioſu.11.*

Cenſus.

CEnſus dicebatur bonorum æſtimatio, & ipſa bona. Et annua penſio, quæ regi,aut alij domino datur,cenſus dicitur.Eccl'ici.30.c.Non eſt cenſus ſuper cēſum ſalutis corporis.

Neceſſitas corporis. Cenſus Cæſaris dici poteſt,vel quod datur corporis ob neceſſitatem, vel vitia reddēda diabolo.Matth.17.d.22.b. *Ori.ſ.Matt.ho.21*

Centurio.

Gentilitas. CEnturio eſt dux centum militum. *Hil.ſ.Matt.Cā.7*

Centurio,cuius ſeruum curauit Dominus. Matt.8.a. Luc.7.a.gentilitatem deſignat, aut principes gentium crediturarum. *Amb.ſ.Luc.7.*

Homo. Deſignat etiam hominem, qui habet ſub ſe milites, hoc eſt, ſuggeſtiones:& bonis dicit: Veni,& veniunt:Malis autem:Vade,& vadunt:ſeruo corpori,Fac hoc,& facit. *Caſsia.col.7.cap.6*

Perfecti. Centuriones regis in bonum quidem ſunt perfecti,& qui verbo & exemplo alios erudire poſſunt.Exod.18.d.1.Reg.18.c.4.Regum 11.d.Matt.27.g.Mar.15.d.Luc.23.f. Acto.a.In malū *Greg.ſ.1.Reg.8.* *Beda ſ.Exo.18.*

Potentes ad malum. verò centuriones regis, ſunt audaces & potentes, ad omnem exequendam iniquitatem pro tyrannis,contra innocentes.1.Reg.8.c.Acto.27.a.

Cepa.

Vita præſens cū moleſtiis. Cepa genus cibi eſt grāuis guſtui, quæ etiam lachrymas elicit à comedentibus, deſignare poteſt difficultatem, & moleſtias vitæ præſentis, aut potius ipſam vitam cum ſuis moleſtiis: quæ à dilectoribus ſuis non ſine luctu agitur:& tamen cum lachrymis amatur.Num.11.b. *Greg.10. mor.16.*

Ceraſtes.

Antichriſtus. *Potentes.* CEraſtes eſt coluber cornutus, vnde nomen habet: deſignare poteſt Antichriſtum: qui contra fidelium vitam, cum morſu peſtiferę prędicationis, armatur etiam cornibus poteſtatis. Deſignat etiam eos, qui potentia alios terrent. Gene. 49.c. Et in bonum ſumi poteſt pro iudice prudente & potente. *Amb.de bene Patriar.7.* *Gre.31.mor.18.* *Lyra.ſ.Gen.49.*

Chriſtus. Poteſt etiam ſignificare Chriſtum in iudicio,qui repentè veniet ad condemnandos malos.

Ceraſum.

Ceraſa rubentia, virginalem verecundiam ſignificant. Non tamen inuenitur in ſacra ſcriptura. *Hiero.epiſ.paruus ſpecie.*

Cerebrum, Excerebrare.

Cerebrum, quod eſt in capite animalium,præcipuè hominis, eſt inſtrumentum omnium ſenſuum.Non habet allegorias, niſi quod aliquando per metaphoram ſumitur pro iudicio: vt dicatur non habere cerebrum,qui recto caret iudicio.

Cerebrum Siſaræ.Iudi.4.d.Et Abimelech:Iudi.9.g.ad aſtutias & calliditates diaboli referri poſſunt. *Lyra.ſ.Iſa.66.*

Excerebrare canem.Iſa.66.a.eſt offerre vile & immundum ſacrificium Deo.

Ceremoniæ

CEremoniæ, ſunt ritus & formæ, quæ ſeruantur in cultu diuino. Non videntur habere allegoriam.

Ceremoniæ generaliter ponuntur.Gene.26.a.Exo.18.c.Leuit.5.d.10.d. Num. 1.g. 15.c. Deut.4.b.3.Regum 2.a.Nee.1.c.Eſter 9.g.Ezechiel 44.b.Erant autem iam ceremoniæ diuini cultus ante legem.

Ceremonię ſacrificij matutini.Leui.9.c dici poſſunt,quæ ad ſacrificium Euchariſtiæ pertinent.Ad idem ſpectant ceremonię Phaſe.Exo.12.d.Et ceremoniæ tabernaculi:& leuitarum. Exo.27.d.38.c.

Cernere,quære videre.

Certare, vide Bellum.

Certus,Certitudo,Incertus.

CErtus aduerſatur dubio:& vix admittit allegoriā,licèt ſæpe inueniatur in ſacra ſcriptura. *Lyra.ſ.Eccl'ici.22*

Prudentia. Certum ſignaculum ſuper labia.Eccl'ici.22.d.eſt prudentia loquendi.

Certam facit vocationem ſuam,qui in bonis operibus perſeuerat.2.Petr.1.b.

In incertum mittens ſagittam. 3. Reg.22.e.2.Par.18.g.eſt diabolus variè tentans.

Glo.ord.ſ. Iob. 15.

Incertus numerus annorum tyrannidis hypocritæ. Iob.15. c.timorem amittendæ poteſtatis in malis indicat.

Glo.ord.ſ.Pſal.50

Incerta ſapientiæ Dei.Pſal.50.ſunt iudicia eius, vtrum aliquis dignus ſit odio, an amore. *Iudicia Dei.* Incertus erat aliquibus aduentus Chriſti:ſed prophetæ fuit manifeſtatus.

Ceruical, Puluillus.

CEruical,aut puluillus eſt,quod ſupponitur capiti dormientis,ad ipſum ſuſtentandum,& fouendum:quod ex lana aut pluma fieri ſolet. *Corpus Chriſti.*

Hiero.ſ.Mar.4.

Ceruical ſub capite Chriſti. Marc.4.d.corpus ipſius deſignare poteſt,cui diuinitas,ſicut caput inclinata eſt. *Adulationes.*

Ori.ſ.Can.ho.2. et ſ.Ezech.ho.3. Hiero.ſ.Eze.13. Gre.18.mor.3.et 2 paſto.7.

Ceruicalia dici poſſunt verba blanda,quibus quis alterũ fouet in vitiis: præcipueque deſignant fomẽta libidinis. Et ponere puluillos ſub omni cubitu manus,eſt cadẽtes à ſua rectitudine animas,atque in huius mundi ſe dilectione reclinãtes,blãda adulatione fouere.Eze.13.c. *Fomenta libidinis.*

Ceruix, vide Collum.

Ceruus, Cerua.

Baſi.ſ.Pſal.28. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.6. Gre.30.mor.16. Aug.s.q. 71. & ſ. Pſ.41.129.& de verbis apoſt.ſer.21

CEruus, eſt animal quadrupes, velox ad curſum, magna habens cornua, quorum ſuffitus ſerpentes fugare dicitur, quibus ipſe maximè eſt infeſtus. Nam flatu eos extrahere fertur è caueis,atque interficere. Eſt animal mundum,ruminans, & diuidens vngulam. Quãdo cerui flumina tranſeunt,capitum ſuorum onera, dorſis præcedentium ſuperponunt, ſibique inuicem ſuccedentes,laborem ponderis,omnino non ſentiunt.

Ori.ſ.Cant.ho.2.3 & ſ.Matt.cap.15. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1 Hiero.ſ.Pſal.21. Aug.83.q.71. & de verbis apoſt.ſer. 21.

Ceruus,deſignare poteſt Chriſtum,qui ſuis operibus ac virtute,capita draconum contriuit,flatuque & imperio, ab obſeſſis corporibus eiecit,ac etiam è caueis templorum,in quibus colebantur. Pſal.73.Iſa.35.c.Ipſe eſt ceruus matutinus.Pſal.21.in titulo.Et cerua chariſſima,vel ceruus amicitiæ,qui ſoluit inimicitias,quæ erant inter Deum & homines. Pro.5.d.Ipſe ceruus emiſſus dans eloquia pulchritudinis.Gen.49.c. *Chriſtus.*

Euch.q in Prouer. Rup.7.de diui.offi. 27.

Cerui etiam dici poſſunt patriarchæ: & hinnulus ceruorum, ipſe Chriſtus ex eis ortus. Cant.6.d.8.d. *Patriarchæ.*

Ori.ſ.Cant ho.3. Greg ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſ.55. Beda ſ.Pro.5. Rup.ſ.Iere.9.

Cerua chariſſima,ſiue gratiſſima dicitur Eccleſia, quæ ſerpentinam ſolet odio habere, & conterere doctrinam.Pro.5.d.Cerua autem relinquens quod peperit,eſt Eccleſia Patriarcharum relinquens Iudæos ex ſe genitos.Iere.14.a. *Eccleſia.*

Ori.ſ.Cant.ho.3. Baſi.ſ.Pſ.28. ho.1.2. Hiero ſ.Iſa.34.35 Gre.ſ.Eze.ho.1. Geor Vene.Cant.1 tomo 7.cap.3.

Ceruus,vt eſt velox ad curſum,& ſerpentes interimit,deſignare poteſt Apoſtolos.quorum prędicatio in omnem terrã exiuit: & qui poteſtatem acceperunt calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones.Et eadem ratione ſancti, & iuſti, & perfecti, dici poſſunt cerui:quia veloces ſunt ad bona.Et præterea angeli.Gene.49.c.Iob.7.a.39.a.Pſal.17.28.41.103.Iſa.35.c. iuxta Septuaginta.Cant.2.b.Haba.3. d. Hos ceruos præparat vox Domini lauacro baptiſmi, & ſermone Chriſti, ad pugnandum contra ſerpentem antiquum diabolum: vnde accenſi fontem veræ aquæ deſiderant Hi cerui paſcuntur in montibus propheticis,& Apoſtolicis. *Apoſtoli. Sancti, & iuſti.*

Aug.ſ.Pſal.41 Caſſi col.13. c.11. Ber.ſ.Cant.ſer. 52 Gre.30.mor.16.

Ceruæ parturientes,ſunt doctores prædicantes.Iob.39. a. de quibus genitos filios incautè deſerentibus dicitur. Iere. 14.a. Cerua in agro peperit,& reliquit, ipſi more ceruarum interemptis vitiis quaſi extinctis ſerpentibus,viuunt, & de ipſa extinctione vitiorum, ad fontem aquæ viuæ acrius inardeſcunt:iuxta illud. Pſal. 42. Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus.Ipſi etiam dum labentia huius temporalitatis momenta, quaſi quædã flumina tranſeunt,cõpatientes charitate,onera ſua ſibi inuicem portãt.Gal.6.a. Qua ratione quilibet proximi cerui dici poſſunt, quũ inuicem per charitatẽ onera portant. *Doctores.*

Euc.ſer ſpiritua. 5 Gre.ſ.Cant.2.

Cerui,quos præparat vox Domini,dici poſſunt vitæ contemplatiuę dediti.Pſal.28. *Contemplatiui.*

Ceruus,quandoque deſignat perfectionem operum.Deut.14.a.3.Reg.4.c.Pſal. 28. Et cerui cãporum,ſunt virtutes theologicæ,per quas ad mõtes contemplationis aſcendimus.Cã.2. b. *Perfectio operũ. Virtutes theologicæ.*

Ricar.de.S.Vict.de 12.Patriarch.23.

Ceruus emiſſus,dicitur Nephtalim,Gen.40.c.deſignans imaginationem ducentem ad cõtemplationem cęleſtium:quæ ceruus dicitur,quum per contemplationis gratiam multa percurrere poteſt:& emiſſus quia propter cõtemplationis dulcedinem, multũ ei currere placet. *Imaginatio.*

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. 2. Amb.ſ.Pſal.118. ſer.6.

Ceruorum cornua,quorum ſuffitus ſerpentes fugat, cùm ſint gemina,duo teſtamenta deſignare poſſunt,quibus dæmones fugantur, & vt alterum cornu ferunt non inueniri:ita vetus teſtamentum non inuenietur nunc quantum ad literalem obſeruationem. *Vtrunque Teſtamentum. Quies ſeptimæ ætatis.*

Vbi Iob.7.a.dicitur:Sicut ceruus deſiderat vmbram,legendum eſt ſeruus.

Ceſſare, Deſiſtere, Deſinere.

Glo.ord.ſ. Gen.2. Ori.ſ.Ieſue.ho.1.

CEſſare,eſt ab aliquo opere agendo deſiſtere.

Ceſſauit Deus die ſeptimo ab omni opere,deſignans quietem futuram in ſeptima ętate. Gen.2.a.Exo.31.d.Idem deſignãt alij ceſſantes etiam die ſeptimo ab opere. Exod.23. b.34 c.Eccl'tæ.4.b Ceſſare etiam facit Deus paſtores à paſcendo. Ezec.34. b. quum videtur eos deſerere Et ceſſat à benefaciendo,& è diuerſo.Iere.32.g.

Ceſſans terra à prælijs tempore Ioſue,deſignabat per Chriſtum ceſſatura bella, quia ipſe eſt pax noſtra.Ioſu.11.d.14.d.

Ambr. de fuga ſec. 1. Philo.

Deſierant Saræ muliebria,deſignando eum,qui iam eſt alienus à cupiditatibus carnis,& ab affectibus leuium & vilium rerum.Gen.18.b.

Conuerſio gentilitatis. — *Hie.ſ.Iſ.17. Gre.4.mor.39.*

Deſiuit Damaſcus eſſe ciuitas,quum gentilitas relicto cultu idolorum,venit ad fidē Chriſti.Iſ.17.a.Et ceſſat regnum à Damaſco,quum diabolus non amplius regnat in gentilitate ad fidem conuerſa.Sic ceſſant impij à tumultu in luce, quum gentiles conuerſi requieſcunt in Chriſto.Iob 3.c.

Quies à prædicatione. — *Gre.ſ.1.Reg.10. Rup.1.ſ.Iud.5.*

Ceſſans prophetare Saul,deſignat prædicatorē completo prædicationis miniſterio quieſcentem.1.Reg.10.c.Idem deſignant ceſſantes exire in regionem Machabæi. 1. Mach. 7.d.Et ceſſans loqui Chriſtus.Luc.5.a.Et ceſſantes linguæ.1.Cor.13.c.Iſ.58.a. Ceſſarunt fortes in Iſrael,quum ceſſarunt prædicatores in lege.Iud.5.a.

Euaneſcens diabolus. Ceſſatio tribulationis. — *Amb.ſ.Luc.8. Hil ſ.Mat.Can.14. Hie.ſ.Iſ.14.17. ſ.Eze.34.*

Ceſſans ventus aſcendente Chriſto in nauiculam,deſignat diabolum tentatorem, ad præſentiam Chriſti euaneſcere, aut quòd in fine mundi ceſſabunt tribulationes Eccleſiæ. Matt. 14.d.Mar.4.d.6.g.Luc 8.d.Ad idem refertur ceſſans quaſſatio.Pſ.115.Et ceſſans exactor. Iſa 14.b.Et ceſſans multitudo Ægypti,& beſtiæ peſſimæ.Ezec. 30. c. 34.f.Et ceſſans mare.Ionæ. 1.d.Et ceſſans gladius.1.Mach.g.Hab.1.d.Et ceſſat adiutorium Ephraim,hoc eſt, phariſæorū contra fideles.Iſa.17.a. Ad idem refertur ceſſans Saul perſequi Dauid.1.Reg. 23.d.27.a.Non ceſſat autem diabolus interficere gentes,quum ſemper inſtigat homines ad peccandum.Haba.1.d.Deſignans autem Baaſa ædificare Rama, ſignificare poteſt diabolum ceſſantem à tentando.2 Par.16.b.Iob 3.c.

Conuerſio ad pœnitentiam. — *Hie.ſ.Iſ.21.*

Ceſſant mali à gemitu,quum luctum caſtigationis Dei mutant in luctum pœnitentiæ. Iſa. 21.a.Ad hoc pertinet ceſſans flere vxor Tobiæ.Tob.5.d.

Conuicti hæretici. — *Gre.19.mor.14.*

Ceſſantes loqui principes,loquente Iob,deſignant hæreticos per doctrinam eccleſiæ conuictos.Iob 29.b.Sic ceſſat memoria eorum.Eccl.10.c.Par.35.d.

Ceſſare peccata. — *Glo. ord.ſ.Iob 3.*

Ceſſare murmurationem populi,eſt ceſſare peccata.Nu.20.a.Iud.19.f.Iob 3.c. Eccleſiaſtæ 2.d.10.a.Idem eſt ceſſare idola Ezec.6.b.16.c.30.d.Pſ.36.Prou.25.c.Eccl. 23. c.16.d.48.a.Iſa. 33.a.38.c.2.Mach.4.a.1.Pet.4.a.Et ceſſare à fornicatione.Hoſ.4.b.Et ceſſans lepra.Leu. 13.g. Non ceſſans autem fluere ſanguis,deſignat perſeuerantiam in peccato.Leu.15.g.

Ceſſans vindicta Dei. — *Glo.ord.ſ. Nu.16.*

Ceſſans plaga à populo, orante Aaron, deſignare poteſt ceſſationem punitionis Dei per Chriſtum mediatorem.Num.16.g.25.b.3.Reg. 24. d. Et ceſſat manus Dei à puniendo videlicet.1.Par.21.b.2.Mach.9.c.Iud.3.a.Iob 34.d.Idem deſignat ceſſans Dauid perſequi Abſalon. 2.Reg.13.g.Ceſſare autem tonitrua,eſt ceſſare comminationes diuinas.Exo.9.g.

Non eſſe qui faciat bonum. — *Hie.ſ.Iſ.33.*

Ceſſat tranſiens per ſemitam,quum non eſt qui faciat bonum. Iſa. 33. b. Et ceſſans parere Lia:& etiam vxor Iudæ,ceſſationem deſignant à bene operando.Gen.29.g.38.a.Ad idem referri poteſt ceſſatio à muneribus offerendis.Exo.26.a.Et ceſſans opus ædificandi muros Hieruſalem.Nee.4.b.Ponitur ceſſare à bene operando.Prou.21.e.24.b.Eccleſiaſtæ 11.c. Iere.3.f. Luc.7.g.Iuſtus autem non ceſſat,quia non deſinet facere fructum.Ier.17.b.Ceſſant autē clamare ad Dominum,qui ceſſant ab oratione.1.Reg.7.b.Col.1.b.Et ceſſare audire doctrinam, eſt negligere præcepta Dei.Pro.19.d.

Glo.int.ſ.Iſ.30.

Ceſſare ſanctum Iſrael à facie malorum,eſt cùm mali noluntDeum habere præ oculis,nec monita eius audire.Iſ.30.c.

Diſſipatio malorum. — *Hie.ſ.Iſ.24.*

Ceſſat gaudium,& tympanum,& feſti dies.Iſa.24.b.Hoſ.2.c.quum in iudicio omnes voluptates,etiam aurium à malis tollentur. Et tunc ceſſabit Moab eſſe populus.Iere.48.g.Et Ephraim.Iſ.7.b Et multitudo Ægypti,Ezec. 30. b.quia omnis ſocietas malorum deſtruetur. Et deſinet contemnere diabolus,vel hæreticus,aut ſuperbus, quum omnes mittentur in infernum.Iſ.33.a.

Cete,aut Cetus.

CEte,aut cetus, eſt piſcis ingentis magnitudinis:qui Hæbraicè dicitur Thannin.

Fortiſſimi animi.

Cete grandia,in bonum, ſignificare poſſunt fortiſſimos animos, omnes huius ſeculi fluctus rumpentes.Gen.1.c.Dan.3.f.

Diabolus. Cogitationes impia. — *Hier.ſ.Iſ.27. Gre.8.mor. 16. Ori.ſ.Gen.ho.1.*

In malum autem,deſignant diabolum, qui & Leuiathan,& draco dicitur: qui natat,vt in mari,in lubrica cogitatione ſecularium.Iob 7.c.Iſ.27.a.Deſignāt etiam impias cogitationes in conſpectum Dei producendas,vt ſeparentur:& omnes diaboli tentationes. Dicuntur autem cete inter reliquos piſces bona.Gen.1.c.quia per tentationes vir bonus efficitur clarior.

Mors. — *Glo.ord.ſ. Ionæ.2.*

Cetus,in quo fuit Ionas,deſignat mortem,quæ Chriſtum deuorauit:quem tamen retinere nequiuit.Ion.2.a.Iob 7.c.Iſ.27.a.Mat.12.c.

Cetæus.

Diabolus. — *Hie.ſ.Eze.16.*

CEtæus,vel Chetæus.i.confractus, vel formidoloſus, vel qui ipſe inſanit,vel alios mittit in amentiam:Populus de ſtirpe Chanaan.Dicitur mater Hieruſalem Chetæa,deſignans diabolum,qui multos in amentiam vertit.Vel ſeculi huius incentiua,quę captiuam animam ducunt ad interitum,& à viro ſuo ſeparant, haud dubium quin à verbo Dei. Eze.16.a.

Cethim.

Euadentes iram Dei. Incidētes in irā Dei. — *Ori.ſ.Nu.ho.19. Hie.ſ.Iſa.23.*

CEthim.i.conterentes,ſiue contritio maris,aut diadema,ſiue aurum, vel tinctura: erat filius Iauan.Sic autem dicti ſunt Itali,& Græci.Iuxta Origenem dicuntur Cithij, i. plaga finis.Iuxta Hieronymum verò interpretatur mare congelaſcens, aut plaga cōſummata, ſiue perfecta.Deſignat eos,qui effugiunt plagam in fine ſeculi venturam.Num.24.d. Ier.3.c. Et ediuerſo,ſignificat malos & hæreticos,aut mundanos,quibus omnia congelaſcent in fine ſeculi,adueniente ſuper eos ira Dei.Iſ.24.a.

Digitized by Go

Cetura.

CEtura.i.aromatizans,vel fumigans, ſiue ligata: fuit vxor Abrahæ ducta poſt mortem Saræ.

Bed.ſ.Gen. 23. Cetura,vt interpretatur aromatizans,ſiue thimiama,figura eſt orationis, & bonorum operum:coniungitur ſeni, quia ſenes aptiores ſunt ad vacandum orationi, boniſque operibus.Gen.25.a. *Oratio. Bona opera.*

Ori.ſ.Gen.ho.11. Phil.de ſacrifi. Abel & Cain. Deſignat eruditionem ad docendum alios aptam,aut ſcientias encyclias: quæ non cibum, ſed odorem præſtant. *Eruditio. Encyclia ſcientia.*

Aug.ſ.Gal.3.& 16.ciu.Dei.34. Bed.ſ.Gen.25. Cetura,& filij eius,deſignare poſſunt hæreticos noui teſtamenti: qui non ſpectant ad ſemen promiſſionis,quæ facta eſt in Iſaac filio Saræ.i.Eccleſiæ,vel deſignant carnales noui teſtamenti.Gen.25.a. *Hæretici. Carnales.*

Chabul.

Hier.ſ. Amos 6. Chabul.i.compeditus, vel quaſi germinans,aut quaſi defluens,vel quaſi veteraſcens: Hoc nomine vocauit Hiram,rex Tyri,ciuitates Galileæ,ſibi à Salomone traditas.3.Reg.9.c.

Chalanne.

Chalanne. i. omnes nos, ſiue omnia hæc,aut conſummatio noſtra, vel ſicut manens, aut quaſi murmurans: eſt prouincia,quæ nunc appellatur Cteſiphon,in Perſide.Amos 6.a.

Chaldæa, Chaldæus.

CHaldæa.i.quaſi dæmones,aut quaſi deprædatores,vel quaſi mamillæ,aut quaſi agri: vel iuxta Gregorium,feroces,aut captiuantes.Hebraicè dicitur Chaſdim. Eſt regio, in qua erat Babilon. *Dæmones. Vitia.*

Ori.ſ.Eze.ho.7. Hier.epiſ. Audi filia & Iſ.13. Gre.ſ.Eze.ho.2. Rup.ſ.Hab.1. Chaldæi deſignare poſſunt dæmones,aut vitia:& homines, qui alios ad peccatum pertrahunt,vt dæmones,& etiam homines ſuperſtitionibus deditos,vt erãt Chaldæi.Gen.11.d.15.b. 4.Regum 24.a.25.a.f.Iob 1.c.Iſa.13.d.23.c.43.47.a. 48.c. d.Iere.21.b.32.d.37.c.39.b.40.c.50. b.51.d.Ezec.1.a.16.d.23.b.Dan.1.a.2.a.Acto.7. a.Deſignantur etiam Romani, quos Chriſtus ſuſcitauit aduerſus Iudæos.Hab.1.b. *Incitantes ad peccatum. Superſtitioſi. Romani.*

Hie.ſ.Eze.16. Gre.2.mor.27. Chaldæi,hoc eſt quaſi dæmones,ſunt hæretici,qui ſimilitudinem habent dæmonum,cum quibus fornicatur anima, quæ illis obtemperat. Poſſunt etiam deſignare Sadducæos, Phariſæos & Herodianos. Iob 1.c.Eze.16.a. *Hæretici. Sadducæi,& Phariſæi.*

Hier.ſ.Ier.21. Significare etiam poſſunt Chaldæi Philoſophos, ad quos transfugiunt aliqui ab hæreticis. Ieremiæ 21.c. *Philoſophi.*

Phil.de Abrahã. Chaldæa quandoque mundum deſignare poteſt,quam primò reliquit Abraham veniens in aram,hoc eſt in regionem quinque ſenſuum.Gen.11.d. *Mundus.*

Cham.

CHam,ideſt calidus,vel calor,aut niger:filius Noe pater Chanaan: reuelauit verenda patris ſui.vnde ab eo maledictus eſt.

Hie.ad Euagriũ. Bed.ſ.Gen.9. Cham,deſignare poteſt Iudæos vituperantes Chriſtum in paſſione,aut ipſam eius paſſionem.Gen.9.d. *Iudæi.*

Aug.16. de ciuit. Dei.2. Cham,vt ab vtroque fratre ſe diſcreuit, deſignat hæreticos, genus calidum & verſipellis aſtutiæ:qui nec inter Iſrael,nec inter gentes computantur. *Hæretici.*

Rup.4.ſ.Gen.38. Amb.de Noe.30. Arn.ſ.pſ.15. Aug.16. de ciuit. Dei 2. Deſignat etiam malos ridentes leuia delicta ſapientum, vt eorum opinioni derogent. Et etiam irriſores legis Dei.Et eos, qui paſſionem Chriſti profitendo honorant, & malè viuendo exhonorant.Pſ.15. *Mali.*

Amb.de Noe 28. Phil.de reſipiſcentia Noe. Aug.16.de ciuit. Dei 2. Cham,vt interpretatur calor,deſignat iram:eſtque pater Chanaan, ideſt turbationis eorũ: quia ex ira naſcitur turbatio.Deſignat etiam habitũ malum, ex quo generatur actus malus. Maledicitur autem Cham in filio,hoc eſt in fructu & opere. *Ira.*

Chamæleon.

Hie.ſ.Soph.2. CHamæleon eſt animal timidum, vertens ſe in colorem rei cui adhæret, & fingens ſe mãſuetum:eſt magnitudinis lacerti, & animal immundum. Deſignare poteſt ſimulatores & deceptores:& eos,qui diuerſis peccatis adhærent.Leu.11.c.Soph.2.d. *Simulatores.*

Chamos.

Hie.ſ.Iſ.15. Phil.2.allego. CHamos,ideſt quaſi palpans,aut quaſi recedens, vel quaſi auferens: erat Idolum Mohabitarum,quod & Beelphegor dicebatur.Nu.21.f.3.Reg.11.a.4.Reg.23.c.Ier.48.b.g.Deſignare poteſt cæcitatem mentis ſequentis falſas opiniones per ſenſus illatas. *Cæcitas mentis.*

Chanaan, Chananæus.

CHanaan,ideſt mercator,vel negociator,ſiue contritus,vel confractus, aut rectè reſpondens,aut rectè affligens:fuit filius Cham,à quo dicti ſunt Chananæi, qui pulſi ſunt ſuis ſedibus à filiis Iſrael.Interpretatur etiam iuxta Hieronymum, fluctuantes, atque commoti,vel quaſi fluctuantes.Fuit maledictus Chanaan à Noe pro patre, & in ſeruitutem condemnatus.

Chananæus,ideſt mercator,aut negociator,erat in terra,ad quam iuit Abraham, & quando diuiſus eſt à Lot,quia ex diuitiis oriuntur diuiſiones.Gen.12.b.13.b.

Chanaan,

Iudæi, & Iudaa. Mala opera. Vitia.

Chanaan, deſignare poteſt Iudæam, & etiam mala opera. In ea moritur Sara, hoc eſt, virtus. Gen. 33.a.42.b.45.e. Et populus Chanaan, ſunt Iudæi commoti. Soph. 1.c. Chananæi etiã & Iebuſæi, ſunt diuerſa vitia. Gen. 15.d. Peculiariter autem poteſt Chanaan ſignificare vitia adoleſcentiæ: quæ quis ſequitur, quum incipit vti ratione. Et Chananæus habitans inter filios Iſrael, deſignat leuia vitia, quæ etiam perfectis miſcentur in hac vita. Ioſ. 16. d. Maledicitur autem Chanaan filius, & non Cham pater: quia non malus habitus, ſed malus actus punitur: vnde interpretatur motus eorum, quaſi opus eorum. Chanaan, Iudæi tempore Chriſti. Hoſ. 12. b.

Hie. ſ. Soph. 1. Phil. de cong. &c. Gre. 4. mor. 24. Phil. de reſipiſcentia Noe. Aug. 16. ciu. Dei 2. Rup. ſ. Hoſ. 12.

Gentilitas.

Chanaan poteſt quandoque ſignificare gentilitatem: & Chananæus eſt Gentilis. Gen. 12. a. 16. a. Leu. 14. c. Et peculiariter ſignificat Babylonem. Ezec. 17. a. c. Chananæus. i. commutatus, eſt gentilis veniens ad fidem. Pro. 31. d.

Hie. ſ. Ezec. 17. Gre 33. mor. 22. Bed. ſ. Gen. 12. & ſ. Prou. 31.

Eccleſia ex gentibus.

Chananęa mulier, deſignare poteſt eccleſiam ex gentibus, vel animam, vel Hieruſalem cęleſtem. Iuxta Origenem interpretatur parata demiſſioni. Orat pro filia, vt eccleſia pro ſingulis, quorum dicitur mater. Et vt filiam eius curauit Chriſtus, non vadens ad eam, deſignat conuerſionem gentium, ſine eius pręſentia factam. Mat. 15. c. Mar 7. c. Luc. 19. b.

Ori. ſ. Mat. ca. 15. Hil. ſ. Matt. cano. 15. Aug. 1. q. in Eua. 18.

Status eccleſiæ militantis.

Chanaan etiam ideſt, quaſi commotio, ſiue quaſi reſpondens, deſignare poteſt ſtatum eccleſię militantis, qui medius eſt inter ſtatum mundanum, & eccleſię triumphantis: & lingua Chananitis, eſt lingua eccleſię militantis. Iſ. 19. c. Et Chananęus eſt negotiator humilis, qui depoſita Iudæorum ſuperbia, humilitatem Chriſtianam ſectatur. Pſ. 464. Abdi. g.

Hie. ſ. Iſ. 19. & ſ. Abdiam. Aug. ſ. pſ. 147. 14 Rup. 1. de gloriſ. Trinita.

Contemptibilis.

Chananæus, iuxta Rupertum, interpretatur contemptibilis: & tradit mulier fortis cingulum Chananæo, quum contemptibilem in mundo, fides facit honoratum coram Deo. Prouerb. 31. c.

Ori. ſ. Exo. ho. 6. & ſ. Ioſ. ho. 21 & ſ. Ezec. ho. 7. 11. Arn. ſ. pſ. 105. Phil. de reſipiſc. Noe. Amb. 1. de Cain. 10 Hie. ſ. Iſ. 23. & ſ. Hoſ. 12. Rup. ſ. Gen. 30. Iſyc. ſ. Leu. 14. Ori. ſ. Ioſ. ho. 3.

Dæmones. Irriſores legis Dei. Mali. Praua cogitationes. Hæretici.

Chanaan, id eſt, commotio, deſignare poteſt dæmones & irriſores legis Dei, qui ſunt in motionibus & fluctibus. Et habitantes Chananæi cum Ephraim, ſunt mali permixti bonis, vel ſunt malæ cogitationes in mente. Gen. 24. d. Exo. 15. b. 33. a. 34. b. Leu. 18. a Num. 13. d. 21 a. Ioſ. 11. a. Iud. 1. a. 2. Reg. 24. a. 3. Reg. 9. d. Nee. 9. d. Iud. 5. c. Pſ. 104. 105. 134. Prou. 31. c. Iſ. 19. c. 23. c. Ier. 41. d. Dan. 13. f. Sop. 1. c. Abdi. g. Sermo etiam mobilis Chananæus dici poteſt. Ezec. 16. a. Chanaa dictus eſt Ephraim. Hoſ. 12. b. deſignans hæreticos, qui ſunt quaſi mouentes, quum incitant fideles ad ſuos errores. Erant autem Chananæi ſeptem gẽtes, deſignantes ſeptem ſpiritus nequam.

Chanaan fit ſeruus fratrum ſuorum: quia mali debent ſubiecti eſſe bonis. Et quidem prius facti ſunt tributarij, & deſignabant carnem concupiſcentem aduerſus ſpiritum: deinde fiunt ſerui, quum caro obtemperat ſpiritui, tertio exterminantur, quando membra mortificantur, & crucifigitur caro cum vitiis & concupiſcentiis.

Channe.

CHanne id eſt, præparatio: prouincia, vnde veniebant negociatores ad Tyrum. Ezec. 27. e. Deſignat præparationem ſecularium, quę fit per ſenſus, ad vitia.

Hie. ſ. Eze. 27.

Chaos.

Diſtantia meritorum.

CHaos, eſt hiatus magnus, aut apertura terrę.

Chaos magnum, quod eſt inter bonos & malos, deſignare poteſt diſtãtiam, & immutabilitatem meritorum, quę erit poſt mortem. Luc. 16. g.

Amb. Luc. 16.

Character.

Cultus beſtiæ. Superbia. Barabbas. Impudẽtia peccandi.

CHaracter eſt ſignum impreſſum, qualia ſunt ſigna literarum.

Character beſtię in fronte, vel in manu. Apo. 10. d. 14. b. c. 16. a. 19. d. In fronte quidem deſignat profeſſionem cultus beſtię, in manu verò opera conformia beſtię. Deſignant etiam ſuperbiam: & habent characterem beſtię, qui peccant ex contemptu. Character etiam beſtię fuit Barabbas, quem Iudęi elegerunt. Demum character beſtię, eſt impudentia peccãdi. Apoc. 20. b.

Aug. ſ. Apo. ho. 11. Rup. 9. 11. ſ. Apoc. Aretas ſ. Apo. 20

Caradath.

Miniſtri noui teſtamenti.

CHaradath. i. idoneus effectus: ſeu Harada. i. ſtupor, aut tremor, viceſima prima manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo peruenerunt filij Iſrael profecti de Sepher. Nu. 33. c. Deſignat idoneos miniſtros noui teſtamenti: vel interpretatur miraculum: quia peruenientes ad Chriſtum, admirantur in eo.

Ori. ſ. Nu. ho. 27. Hie. de manſionibus. Tert. de ubis Iudæus.

Charadrion.

Loquaces.

CHaradrion eſt auis garrula: & computatur inter animalia immunda. Leui. 11. b. Deut 14. b. deſignare poteſt loquaces.

Charan, vide Aran.

Charitas, Charus, vide Amare.

Charta, quære Epiſtola,

Chartilago.

CHartilago, eſt media inter carnem & os, acceditque amplius ad naturam oſſis: quia eſt ſicca & ſolida: ſolúmque differt ab oſſe, ratione pluris & maioris.

Chartilago oſſis quidem ſpeciem habet, ſed oſſis fortitudinem non habet. Quid eſt

Ariſt. 1. de hiſt. anima. 1. & 3. de hiſt. animal. 5. Gre. 32. mor. 17.

Mali miniſtri. Antichriſti.

ergo, quod Iob. 40. c. chartilago Behemoth, laminis ferreis comparatur, niſi quòd illi, qui in illo debiliores ſunt, ad perpetranda mala, nequiores exiſtunt? Hi enim, qui in corpore Antichriſti ad oſtenſionem virtutum non ſufficiunt, contra necem fidelium acrius accenduntur.

Gre. 32. mor. 22. 25 — *Simulatio diaboli.*

Chartilago etiam Behemoth, deſignat ſimulationem diaboli, qua fallit mentes ſpecie virtutis. Chartilago enim oſſis oſtendit ſpeciem, ſed oſſis firmitatem non habet: ſic ſunt nonnulla vitia, quæ præ ſe ferunt rectitudinis ſpeciem, ſed ex prauitatis prodeunt infirmitate. Iob 40. b.

Chelmad.

Hie. ſ. Ezec. 27. — *Abundantia vitiorum.*

Chelmad. i. vineæ: eſt prouincia, vnde veniebant venditores variarum mercium ad Tyrú. Eze. 27. c. deſignat vineam Sodomorum, hoc eſt, abundantiam errorum, & vitiorum.

Chen.

Rup. ſ. Zac. 6. — *Martyres.*

CHen. i. gratia, vnus ex illis, qui dederunt aurum ad coronas pontificis. Zach. 6. d. Deſignat quadrigam equorum ruforum, hoc eſt, martyrum, quorum meritis dicitur fieri corona Chriſto.

Cherub.

Cherub, aut Cherubim interpretatur quaſi magiſter, vel quaſi multiplicans, aut quaſi pugnans, vel cognitionis, aut ſcientiæ multitudo.

Ori. ſ. Rom. 3. Geor. Ven. Can. 1. tom. 7. cap. 21. — *Verbum Spiritusſan. Gemina Chriſti natura.*

Cherubim duo in arca, hoc eſt, in Chriſto, dici poſſunt Verbum & ſpiritusſanctus. Vel deſignant ipſum Chriſtum, in quo facta eſt vera propiciatio & remiſſio peccatorum. Et geminus cherubinus, geminam eiuſdem Chriſti naturam indicat.

Glo. ord. ſ. 3. Reg. 6 — *Angeli.*

Cherubim etiam in oraculo, ſunt angeli in cælo: erant de lignis oliuarum, vt indicent gratiam, in qua fuerunt confirmati à principio, & lucem ſapientiæ, qua ſplendent. 3. Reg. 6. c.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 4. cap. 3. — *Idealis ſcientia Dei.*

Cherubim in viſione Ezechielis, ſignificare poſſunt idealem ſcientiam Dei qua cuncta diſponuntur. Et Cherub vnum, eſt particularis idea rei faciendæ. Ezec. 1.

Aug. 2. de Gen. cōt. Manı. 23. — *Plenitudo ſcientiæ. Gemina charitas. Homo.*

Cherubim cuſtodiens viam ligni vitæ. Gen. 3. d deſignat plenitudinem ſcientiæ, per quá venitur ad lignum vitæ: & etiam geminam charitatem. Et præterea ipſum hominem, habentem gladium verſatilem, hoc eſt, liberum arbitrium.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 21. Ori. ſ. Nu. ho. 5. & ſ. Eze. ho. 1. Hie. ſ. Eza. 10. Aug ſ. Pſ. 79. 98. Gre. ſ. 1. Reg. 4. & ſ. Ezec. ho. 21. Philo. de cherubim & 3. de vita Moſis. — *Mentes prædicatorum. Prælati. Habentes charitatem & multitudinem ſciētiæ.*

Cherubim, ſuper quos ſedet Dominus, deſignare poſſunt mentes prædicatorum, prælatos, & habentes charitatem: quia ponuntur duo, propter conſortium charitatis. Semper autem ſedet gloria Domini ſuper Cherubin, hoc eſt, in ſcientiæ multitudine, & tunc manifeſtatur, quando cuncta regi prouidentia demonſtrantur. Exo. 25. b. 37. b. 1. Reg. 4. a. 2. Reg. 6. b. 22. b. 3. Reg. 6. c. 7. d. 8. a. 1. Par. 13. b. 28. d. 2. Par. 3. b. 5. b. Pſ. 17. 79. 98. Eccl. 49. c. Iſ. 37. c. Ezec. 9. a. 10. a. 11. d. 41. c.

Firmamentū & cæli planetarū. Duo hemiſphæria. Bonitas & potētia Dei.

Cherubim etiam dici poſſunt firmamentum, & cæli ſeptem planetarum: vel duo hemiſpheria. Habent autem duodecim alas, quæ ſunt ſigna Zodiaci. Poſſunt etiam bonitatem & potentiam Dei deſignare: ſecundum quæ dicitur Deus, & Dominus.

Cle. Alex. 5. ſtro. Ori. ſ. Cant. ho. 2. Aug. q. in Exo. 105 Gre. ſ. Eze ho. 6. Ori. ſ. Nu. ho. 10. Ricar. de S. Vict. 4 de arca. myſti. 3. — *Duo teſtamēta. Scientia ſanctæ Trinitatis.*

Duo etiam cherubim, deſignant duo teſtamenta. Et ſunt aurea, propter ſcientiam, quæ in eis continetur. Exo. 25. b. Reſpiciūt autem propiciatorium, quia commendant miſericordiá Dei: & reſpiciunt ſe mutuò, propter conſonantiam myſteriorum. Sunt in oraculo. i. in conſiliis diuinæ promiſſionis diſpoſita. Erant de lignis oliuarum, quia per viros miſericordiæ vnctione Spiritusſancti illuſtratos ſunt tradita: & quia lucem ſcientiæ tribuunt. Erant in baſibus literum, hoc eſt, in Apoſtolis. 3. Regū. 7. d. Cherub etiam ipſa ſcientia ſanctæ Trinitatis dici poteſt. Vnum cherub, contemplatio eorum, quæ ſunt ſupra rationem humanam, ſed nō præter rationem. Alterum, contemplatio eorum, quæ ſunt ſupra & præter rationem.

Hie. ſ. Eze. 28.

Cherubim figura dictus eſt princeps Tyri pro Lucifero, vel quia fuit de ordine Cherubim, vel propter multitudinem ſcientiæ, qua vſus eſt ſine charitate Dei. Eze. 28. c.

Chirographum.

Euc ſer. ſpirit. 10. — *Obligatio peccati.*

CHirographum, eſt ſcriptura manu propria confecta, qua quis confitetur ſe ad aliquid obligatum. Deſignare poteſt obligationem peccati, quam quiſque propria voluntate incurrit. Et dicitur chirographum decreti, hoc eſt, ſententiæ contra homines latæ propter peccatum. Col. 2. c. Tob. 1. c. 4. d. 5. a. 9. a.

Chirogrillus.

Iſyc. ſ. Leu. 11. — *Rapacitas & auaritia.*

CHirogrillus, eſt ſpinoſum animal, vt herinacius, rapax, ruminans, ſed non diuidens vngulam: ideo inter immunda animalia computatur. Leuit. 11. a. Deut. 14. a. Deſignare poteſt cupiditatem terrenorum, & rapacitatem, & auaritiam contra iuſtitiam. Et præterea Iudæos ruminantes legem, ſed non diuidentes literam à ſpiritu.

Chlamys, quære Pallium.

Chobar.

Hie. ſ. Ezec. 1. 43. Ori. ſ. Eze. ho. 1. Gre. ſ. Eze. ho. 2. — *Moleſtia ſeculi. Genus humanū.*

CHobar. i. fortitudo, vel potentia, aut quaſi filius, ſiue quaſi puritas, vel gratitudo, aut quaſi frumentum. Videtur ſumi pro Tigride & Euphrate. Ezec. 1. a. 43. a. deſignare poteſt grauedinem & moleſtias huius ſeculi: vel onus, aut pondus, ſiue grauitatem rerum ſeculi, quæ prætereunt. Vel ipſum genus humanum grauedine peccati defluens.

Chodorlahomor.

Glo. int. ſ. Gen. 14 — *Hypocrita. Diabolus.*

CHodorlahomor. i. quaſi generatio ſeruitutis, aut quaſi habitatio ſeruitutis, ſiue ſpherula, vel rotunditas manipuli, vel, decorus manipulus fuit rex Elamitarum, victus ab Abraham. Deſignare poteſt hypocritas, qui regnant in hoc ſeculo. Vel diabolum principem huius mundi, qui transfigurat ſe in Angelum lucis: qui venit cum tribus regibus, hoc eſt, cum concupiſcentia carnis, & oculorum, & ſuperbia vitæ. Sed vincitur à viro forti. Gen. 14. a.

Chodchod.

Hie. ſ. Eze. 27.

Chodchod. i. iaſpis, aut hydria hydriæ. Ezech. 27. c. Iſa. 54. c. Aliqui dicunt eſſe carbunculum. Eſt in nundinis Tyri, vbi ſimilitudo virtutum inuenitur. Aiunt Hebræi, hoc nomine precioſas merces ſignificari.

Cholera.

CHolera eſt vnus è quatuor humoribus, qui in corpore humano ponũtur, naturæ igneę, nempe calidus & ſiccus, qui & bilis dicitur. Solet poni pro ira, aut faſtidio, quia commouet ſtomachum, quando in eo abundat. Eccl'i. 21. c. 37. d.

Chorda.

Baſi. & Arno. ſ. Pſ. 32. Au. de decē chor. Arno. ſ. Pſ. 150. Aug. ſ. Pſ. 150. — *Præcepta. Integritas caſtitatis. Concordia cæleſtium.*

CHorda, eſt funiculus, ſed ſumitur præcipuè pro iis, quæ deſeruiunt inſtrumentis muſicis. Chordę pſalterii, dici poſſunt pręcepta: quæ tunc pulſantur, quum opere complentur. Pſalm. 32.

Chordæ citharæ deſignare poſſunt caſtitatis integritatem. Pſal. 150.

Chordæ diuerſæ concordantes, concordiam diuerſorum graduum in cælo deſignare poſſunt. Pſ. 150.

Chorus.

Am. & Au. ſ. Pſ. 149. Gre. ſ. Eze. ho. Amb. de obit. Valē. Rup. ſ. Cant. 6. — *Concordia charitatis. Multitudo fidelium. Pugna cōtra vitia. Laudes Dei.*

CHorus eſt multitudo pſallentium ordinatè.

Chorus ſignificare poteſt concordiam charitatis: vel multitudinem fidelium. Laudant autem in tympano & choro, qui abſtinentiæ addunt concordiam. Exod. 15. c. Iudi. 11. f. 21. d. 1. Regum 18. b. 29. b. 2. Reg. 6. c. 2. Par. 30. d. Nee. 12. e. Pſal. 149. 150. Iere. 31. a. Thre. 5. c. Luc. 15. f.

Chori caſtrorum, dicuntur variæ pugnæ animæ contra vitia. Can. 7. a. Et laudes Dei in Sunamitide, hoc eſt, in vnitate fidei.

Chorus in malum, eſt vacantium voluptatibus. Exo. 32. e. Iudith 3. c.

Chriſtus.

Cyril. de incarnat. verbi. 1. Gre. Nyſſe. de profeſſione Chriſtianorum.

CHriſtus dicitur vnctus: & reges, aut ſacerdotes dicebantur Chriſti, quia vngebantur: & deſignabant Chriſtum redemptorem noſtrum, & eius membra, qui Chriſtiani dicuntur. Dicebātur etiam Patriarchæ & Prophetæ Chriſti, propter gratiam prophetandi. Et omnes qui egreſſi ſunt de Ægypto, Chriſti dicebantur, deſignantes baptizatos, qui per baptiſmum egrediuntur de Ægypto. 1. Reg. 2. b. 16. b 24. b. 26. b. 2. Reg. 1. c. 2. Par. 6. g. Pſal. 17. 83. 88. 104. 131. Eccl'i. 47. b Iſa. 45. a. Thre. 4. d. Dani. 9 g. Haba. 3 c. Matth. 1. d. Acto. 11. d. Chriſtianiſmus autem iuxta Gregorium Nyſſenum, eſt imitatio diuinæ naturæ.

Chryſolithus

Hie. ſ. Dani. 10. Geor. Vene. ſ. Cant. 5 tomo 8. cap. 3. Aretas ſ. Apoc. 21. — *Caſtitas. Bartholomeus.*

CHryſolithus eſt gemma, aureum habens colorem. Ponebatur in quarto ordine rationalis: Hebraicè dicitur Tharſis. Spiritualibus confert. & in auro ligatus nocturnis obſiſtit timoribus. Deſignare poteſt caſtitatem. Exo. 28. c. 39. c. Eze. 10. b. 28. c. Dani. 10. b. Ponebatur in ſeptimo fundaméto ciuitatis cæleſtis: cui aſſimilatur Bartholomæus reſplendens in modum auri virtutum ſplendore. Apoc. 21. f.

Chryſopaſſus.

Geor. Vene. Cant. 5 tomo 8. cap. 3. Aretas ſ. Apo. 21 — *Charitas. Thaddeus.*

CHryſopaſſus eſt gemma, quæ ponebatur in decimo fundamento ciuitatis Hieruſalem cæleſtis. Apo. 21. f. dicitur rarus inuentu, pallorem habens auri. Vnde typus eſt charitatis. Huic comparatur Thaddæus, qui Abagaro, regi Edeſſæ, Chriſti prædicauit fidem.

Chub.

Hie. ſ. Eze. 30.

Chub prouincia, eadem eſt, quæ Arabia. Ezec. 30. a.

Chus.

Glo. ord. ſ. Gen. 2. — *Nigredo vitiorū*

Chus interpretatur Æthiops, aut niger: fuit filius Cham. Gen. 10. a. Deſignare poteſt nigredinem vitiorum ideo terram Chus, ſeu Æthiopiæ circuit fluuius Gion, vt eam à nigredine vitiorum emundet. Gene. 2. c.

Chuſai.

Aug. ſ. Pſal. 7. — *Secretum conſilium Dei. Apoſtoli.*

CHuſai. i. ſenſus, aut feſtinans, vel ſilens: fuit amicus & conſiliarius regis Dauid, qui deſtruxit conſilium Achitophelis. 2. Reg. 15. g. 16 c. 17. a. 1. Par. 27 d. Deſignare poteſt altiſſimum Dei ſecretum, quo deſtructum eſt conſilium Achitophelis: quando cęcitas ex parte facta eſt in Iſrael, cùm Dominum perſequebantur, vt plenitudo gentium intraret, & ſic omnis Iſrael ſaluus fieret: & ruinam fratris, hoc eſt, ſcelus traditoris in ſuæ miſericordiæ ordinem vertit: vt quod ille ad perniciem vnius hominis faciebat, iſte ad ſalutem omnium có-

Digitized by

ferret. Typus eſt etiam Apoſtolorum ſugientium in paſſione, & Petri negantis ore, non corde.

Chuſamraſathaim.

Ori.ſ.Iudi.ho.3.

CHuſamraſathaim interpretatur Æthiops, vel nigredo iniquitatum: fuit rex Meſopotamiæ, cui ſeruierunt filij Iſrael. Iudi.3.a. deſignare poteſt diabolum principem huius mũdi. Interpretatur etiam humiliatio eorum: qua ratione etiam ſignificat diabolum, in cuius manu traditi ſunt filij Iſrael, quia deſeruerunt Dominum: ſic enim Deus humiliat ſuperbos.

Diabolus.

Chuſi.

Hie.ſ.Sopho.1.& ſ.Pſal.7.

CHuſi. i. Æthiops, vel Æthiops meus, aut niger: nuncius, qui nunciauit Dauid victoriam contra Abſalom, eiuſque mortem. 2. Reg. 18. e. Fuit alius pater Sophoniæ, qui typus eſt fidelium ex gentibus. Sopho. 1.a. Vbi etiam interpretatur humilitas, cuius filij ſunt prophetæ, & Apoſtoli. Porrò Pſal.7. in titulo Chuſi ſumitur pro Saule: & eſt typus diaboli, qui dicitur Chuſi, hoc eſt, Aethiops per culpam, ſed filius Iemini, hoc eſt, dexteræ, per creationem.

Fideles ex gentibus. *Humilitas.* *Diabolus.*

Cibus, Eſca, Alimentum, Alere, Edulium, Cibare.

Arno.ſ.Pſal. 54. Gre.9.mor.23. Geor.Vene.Can.2 tomo 5.cap.6. Ori.ſ.Num.ho.17 & ſ.Matt.ca. 14. & ho.20. Diony.epiſ.9. Hil ſ. Pſ.64. 135. & ſ.Matt.Can.14 Hie.ſ.Iob.36. Gre.27.mor.8.& ſ. Eze.ho.10.& ho.1

CIbus eſt, quo animalia nutriuntur, & ſuſtentantur, habens rationem calidi & ſicci.

Cibi dulces, deſignare poſſunt Euchariſtiam. Pſal.54 64.80.110.145. Iudi. 14.c. Et hic eſt cibus, qui permanet in vitam ęternam. Ioan. 6.f. Et ipſe Chriſtus eſt eſca, ad quam volat aquila. Iob.9.c.

Euchariſtia. *Chriſtus.*

Cibus deſignare poteſt ſacram ſcripturam, nutrientem mentes: vbi eſt cibus lactentium & infirmorum, ac robuſtorum. Gen.6.d.14.b.28.c.42.a.43.a. 45.b.47.f. Et 1.Cor.3.a.10.a. dicitur eſca ſpiritalis, quia ſpiritalem cibum deſignabat. Quaſi autem acceptus cibus, ſtomacho languente reijcitur, quando auditus ſermo in ventre memoriæ non tenetur. Sed quiſquis alimenta non retinet, huius profecto vita deſperatur. Dicitur etiam ſacra ſcriptura eſca iumentorum, hoc eſt, ſimplicium. Et hanc eſcam dat Deus in tempore opportuno. Pſ.32.54.64.77. 103.106. 135.144.145.146. Sapientia etiam dicitur cibus: & cibi várij creati à Deo, variam doctriná ſignificant pro cuiuſque capacitate: & cibus fortis, ſenſus ſpiritualis. Altilia quoque ſunt ſolitæ myſteriorum eſcæ, & ſuauia & delectabilia eloquia Dei. Num.15.c. Exo.16.g. Leui.11.22.b.25.b.2.Reg.9.c.3 Reg.4.c.4.Reg.6.e.2. Par. 11.b.28.c. Iudith 12.b. Ruth.1. Eſter 9. c. Iob.34.a.36.d.38.b. Eccl'i.15.a.36. c. Tobi.1.c. Iere.52.b. Thre.1.g. Pro.31.b. Eze.39.e.44.g. Ioel.1.d. Agge.2.c. Mala.3.c.1.Mac.6.f.9.e.13.e.14 b. Matt. 22.a. 24.d. Mar.6.e.1. Cor.5.d.13. b. Coloſ.2.c. Hebræ.5.d.6.c. Acto.2.g. Sacra autem doctrina in rebus obſcurioribus, quæ intelligi nequeunt, niſi exponãtur, cibus eſt: quia quicquid exponitur, vt intelligatur, quaſi mãditur, vt glutietur. In rebus verò apertioribus, potus eſt: potum enim non mandando glutimus. Apertiora ergo mandata bibimus: quia etiam non expoſita intelligere valemus. Eſca vniuerſorum in arbore procera. Dani.4.b. Eſt plena eruditio omnium, & diſcreta admonitio ſingulorum. Hác habebat Paulus, qui omnibus erat debitor. Cibat autem Deus volumine. Eze. 3. a. quum dat intelligentiam ſacræ ſcripturæ: quam per noſmetipſos habere non valemus.

Sacra ſcriptura. *Sapientia.* *Ricar.de S.Vict.de ſecurit.conſcien.16.*

Ori.ſ.Ioſu.ho.6.

Cibus Ægypti portatus in deſertum per filios Iſrael. Exo.12.f. deſignare poteſt doctrinam ſecularem, & artes liberales, quas quis affert veniens ad fidem. Manna verò in deſerto, eſt doctrina ſacra in hac vita fidelibus neceſſaria: fructus autem terræ promiſſionis, deſignabát cibum æternæ gloriæ. Gen. 41.g.42.a. Exo.16.g. Deut.8.d.

Doctrina ſecularis. *Doctrina ſacra* *Cognitio beatifica.*

Gre.23.mor.25

Cibaria, quæ dedit Ioſeph fratribus ſuis, deſignare poſſunt auxilium gratię Dei: vel ſacramenta: quæ Chriſtus reliquit Eccleſiæ. Gen. 42. e. Alij autem Deus hoc pane de cælo, quouſque tangantur fines Chanaan, hoc eſt, vſque ad extremum vitæ præſentis. Exo. 16.g. Nu.21.b. Ioſu.1.c. Iudi.20.b.3.Reg.20.d. Tobi.8.d. Eadem dicuntur cibus deſiderabilis. Iob. 33.c. Eze.47.c.

Auxiliũ gratia Dei. *Sacramenta.*

Glo.ord.ſ.Exo. 16

Cibi duplices, qui colligebantur à filiis Iſrael die ſexto. Exo.16.e. deſignant, quæ dantur à Deo ad præſentem vitam, & futuram. Vel ad animam, & corpus.

Donũ ad præſentem & futuram vitam.

Cle.Ale.1.peda.6. Hie.ſ.Iſa.58. Iſych.ſ.Leui.25 Gre.35.

Cibaria, quæ præbuit Ioſeph ſingulis. Gen. 47. c. deſignant præmia vnicuique ſecundum merita in futura vita tribuenda. Hic cibus eſt euidens, quæ erit in futuro ſeculo, reuelatio facie ad faciem. Cor.3.a. Hic etiam eſt cibus ſeptimi anni, in quo non laboratur. Leu.25.a. Eſca autem aquilæ, eſt Deus viſus in gloria à beatis, aut hic per reuelationem. Iob. 39.d. Et cibat Deus hæreditate Iacob, quum dat æternam fœlicitatem. Iſa.58.d. Tobi.12.d.

Vita æterna.

Ori ſ.Cant.ho.2 Cle.Alex.1.ped.6. Hie.ſ.Iob.38. Gre.30 mor.12.

Cibus Salomonis dicitur ille, de quo Chriſtus dixit: Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem eius, qui miſit me: hoc eſt, opus redemptionis, & conuerſio infidelium ad fidem. 3. Reg. 4.c. 10.a.2 Par.9.a. Ioan.4.c. Et cibus corui, hoc eſt, Chriſti, ſunt gentes ad fidem venientes. Iob. 38.d. Sunt etiam cibus prædicatorum.

Opus redemptionis. *Conuerſio infidelium.*

Ori.ſ Matt.12.& ſ.Ioſu.ho.8. Iſych.ſ.Leui.11.

Cibus etiá dicuntur bona opera aut opera vitæ actiuæ: & demũ facere voluntatem Dei. Ge. 27.a.43.a.45.b. Le.11.e.2.Reg. 19.f.20.a. Pro.6.a.13.d. Eccl'i.14.c. Eze.44.g. Hab.3. d. Mal.3 c. Ioan.4.a.6.b. Hæc ſunt cibaria ad tranſitum Iordanis præparanda. Ioſu.1.b. In his includitur eleemoſyna. 1. Cor.13.b. In cibos pauperum.

Bona opera. *Eleemoſyna.*

Fides Trinitatis. Cibi prandii in diem tertium, fidem Trinitatis deſignare poſſunt. Ioſ. 1. b. Edulium autem hoſtiæ in tertium diem reſeruatæ, videtur ſignificare cognitionem de Deo, quæ in hac vita haberi non poteſt. Leu. 7. a. *Aug. ſer. 106.*

Pœnitentia. Eſca Iſaac, deſignare poteſt pœnitentiam Chriſto gratam. Ex cibus, quem obtulit Iacob, ſpiritum Dei, & peccatorum remiſſionem: cibus verò, quem obtulit Eſau, literam legis. Gen. 27. d. Cibi enim delectabiles ipſi Iſaac, deſignant hoſtiam Deo placentem, quæ eſt ſalus peccatorum. Eſca etiam, in quam datus eſt draco, deſignare poteſt pœnitentiam, & lachrymas de peccatis. Pſal. 73. 79. Cibat Deus cinere, quum dat virtutem pœnitentiæ. Thre. 3. b. Hi ſunt cibi lugentium. Ezec. 24. c. Sap. 19. b. *Amb. epiſ. 17. Hier. ad Damaſum q. 3. Gre. ſ. Eze. ho. 6. Bed. ſ. Gen. 27. Arn. & Aug. ſ. Pſ. 73.*

Peccatores. Gentiles. Doctrina legis. Labores et tribulationes. Eſca Ioannis Baptiſtæ, quæ erat locuſtæ, & mel ſyluestre. Mat. 3. a. deſignat peccatores conuerſos ad pœnitentiam: aut gentiles etiam pœnitentiam & fidem amplectentes. Cibi etiam Iob, quos prius nolebat tangere. Iob 6. b. ſunt gentiles venientes ad fidem, quos Iudæi abominantur. Sed ſunt cibi Eccleſiæ. Vel deſignant doctrinam legis, quam nolebant tangere gẽtiles: ſed poſtea conuerſos ad fidem fit cibus in Eccleſia, amoris ritibus anxia. Vel deſignant labores & tribulationes, quæ prius refugiebat, poſtmodum vero libenter amplexus eſt. *Hil. ſ. Mat. cān. 2. Amb. ſ. Luc. 2. Gre. 7. mor. 5. 7.*

Fideles. Sicut Samaritani incipientes conuerti erant cibus Chriſti, ſic & vnuſquiſque noſtrum, dũ bene operatur, eſt cibus eius: & dum proximo doctrinam, vel aliquam vtilitatem impartitur, eſt cibus ipſius, cui ſeruit: ſic Chriſtus factus eſt cibus noſter, ſeipſum nobis multipliciter tradendo. Panis & cibus vtique vitæ erat, adminiſtrans nobis doctrinam vitæ, cibum vitę, & opera vitæ. Sic & nos dum talia proximis noſtris exhibemus, ſumus eis cibus vitæ, & cibus purus & mundus. Sunt autem cibus mortis, & immundus, qui docent doctrinas peſtiferas, vel ſcandalum vitæ præbent, aut factis negant, quod verbis prędicant. *Geor. Ven. can. 1. tom. 7. cap. 32.*

Victus prædicatorum. Cibus, quem dedit Ioſeph fratribus ſuis, deſignare poteſt victum prędicatoribus dandum. Gen. 45. b. Mat. 6. d. 10. a. Ioan. 4. a. Idem poſſunt deſignare cibaria ſacerdotum. Geneſ. 47. c. Luc. 3. c. 9. b. 12. c. Rom. 4. c. *Glo. ord. ſ. Gen. 47.*

In eſcam datum eſt fel Chriſto. Pſ. 68. quod fit quum aliqui cõtradicunt Chriſto, & ſacramento Euchariſtię. *Aug. ſ. Pſ. 68.*

Contradicere Chriſto. Mali. Boni. Corpora Sanctorum. Eſca electa diaboli, dicuntur mali. Hab. 1. d. Pſ. 103. qui & cibus ignis dicuntur. Iſa. 9. b. d. Ier. 7. g. 16. a. 34. d. Eze. 15. a. 21. g. 24. c. Cibus etiam electus diaboli, dici poſſunt boni, quos deuorare conatur. Iob 39. d. Et corpora Sanctorum in eſcam dantur beſtiis, & volatilibus, quũ laniari permittuntur à tyrannis. Pſ. 13. 78. Eccl. 51. a. Cibi etiam regis Pharaonis, & regis Babilonis, eoſdem malos ſignificare poſſunt. Gen. 40. c. Exo. 8. a. Dan. 1. c. 14. c. Tob. 1. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 8. Arn. ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Iſ. 9. & ſ. Hab. 1.*

Voluptates & conſolationes huius vitæ. Cibus interdum ſumitur pro voluptatibus & conſolationibus huius vitę. Thr. 1 g. Hinc referri poteſt eſca vniuerſorum, quę erat in arbore ſuccidenda. Dan. 4. b. Edulium etiam lentis, quod expetiuit Eſau, mundanas & vanas ſignificat voluptates. Gen. 25. d. Nu. 11. g. Iud. 1. b. 2. Reg 13. b. 19. f. Eſter 1. b. Pſ. 77. Prou. 13. a. 27. d. 30. c. Sap. 16. a. Eccl. 14. c. 36. c. 37. d. 41. a. Eze. 4. c. Hab. 3. d. Rom. 14. c. 1. Cor. 6. c. Heb. 12. d. 13. b. *Glo. ord. ſ. Gen. 25.*

Non gaudens Eccleſia, ob incredulitatem Iudæorum. Cibum non capiens Anna. 1. Regum 1 b deſignat Eccleſiam non gaudere, quia non conuertuntur Iudęi. Vel eſt ipſa Eccleſia non recipiens conſolationes mundanas, ſed dicens: Renuit conſolari anima mea. Pſa. 76. Et ſolo illo cibo delectatur, de quo dicit, Memor fui Dei, & delectatus ſum: & omni verbo, quod procedit de ore Dei. Ma. 4. a. Et cibi conſumpti, poſſunt deſignare defectum temporalium. Gen. 43 a. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Temporalia. Senſibilia. Errores hæreticorum. Cibi alieni, dici poſſunt ſenſibilia, aut errores hęreticorum. Ecc. 40. b. 29. d. Gen. 6. d. Leu. 25. b. Tob. 1. b. 1. Mac. 1. g.

Contemptus animæ proximi. Cibus ſanguis, ſignificare poteſt contemptum animę proximi. Leu. 7. c. *Glo. int. ſ. Leu. 7.*

In cibum dantur animalia, vt ex illis cognoſcatur creator. Gen. 9. a. *Gre. 30. mor. 12.*

Inſtruere ſimplices. Alere pecora, eſt inſtruere ſimplices Gen. 46. d 47. d. Nu. 32. a. Ioſ. 14. b. Eccle. 33. d. Et eſca coruorum, & iumentorum, eſt doctrina data Gentilibus. Iob 38. d. Pſ. 146.

Propriis paſci vitiis. Cibat Deus hoſtes Hieruſalem carnibus ſuis, cùm dimittit dæmones, & carnales, vt propriis veſcantur vitiis. Iſ. 49. g. *Hie. ſ. Iſ. 49.*

Tribulationes. Cibat Deus populum abſinthio, quum dat tribulationes. Ier. 9. e. 23. c. Sic cibat carnibus filiorum. Ier. 29. c. Thr. 4. b. Et cibat cinere, quum in rebus vilibus relinquit animam. Thr. 3. d. Et cibus Ezechielis in pondere datus, ſignificabat famam Iudæorum, & defectum verbi Dei. Eze. 4. c. Cibus fœni ad hæc referri poteſt, Gen. 1. d. 2. Mac. 5. d. *Hie. ſ. Eze. 4.*

Cibus hypocritæ, de quo nihil remanet, eſt omne illud, quod peruerſo deſiderio concupiuit. Iob 20. c. *Gre. 15. mor. 11.*

Auaritia. Cibus hæreticorum eſt radix iuniperorum. hoc eſt, auaritia, quæ profert peccatorum ſpinas: quia dum totis ſuæ mentis ſenſibus auaritiam cogitant, quaſi eo alimento veſcuntur, de quo naſci proculdubio peccatorum ſequentium punctiones ſolent. Iob 30. a. *Gre. 20. mor. 10.*

Ali mulierem in deſerto loco. Apocal. 12. d. eſt paſci Eccleſiam doctrina Chriſti in hoc mundo. *Glo. ord. ſ. Apoc. 12.*

Cicatrix.

Cicatrix eſt ſignum & veſtigium ex vulnere curato derelictum. *Ori. ſ. Leu. ho. 8. ſ. Pſ. 37. ho. 1.*

Peccatum. Veſtigium peccati. Cicatrix deſignare poteſt peccatum, aut vulnus peccati, ſeu veſtigia peccati. Et cicatrix alba, erit ſecta peccati apparens in vulnere ſanato. Leu. 13. c. 22. c. Pſ. 37. Ier. 8. g. 30. c. *Gr. 9. Mor. 40. & regiſ. ep. 53. & ſ. Pſal. 37.*

Digitized by Google

Cicatrix exuſtionis erit libidinis, aut inuidiæ. Vel eſt carnis maceratio, cũ infidelitate: qualis erat Manichæorum. Leu. 13. d.

Libido. Inuidia.

Ori. ſ. Leu. ho. 8.

Lepra in cicatrice, eſt reuerſio ad prius peccatum. Leu. 14. f.

Reuerſio ad peccata.

Cicatrices parietum templi, aut murorum Hieruſalem. 2. Par. 24. b. Nee. 4. b.

Cicer.

Cicer, eſt legumen notum, natura calidum & humidum, nonnihil habens ſalſedinis: vnde nocet terræ, in qua ſeminatur. De hoc 2. Reg. 17. g. Frixum oleo cicer.

Ciconia.

Ariſt. 8 de hiſt. animal. 3. 16. & 9. de hiſt. animal. 6. 13. Amb. 5. Exac. 16.

CIconia eſt auis lacus & fluuios petens, vt inde cibum quærat. Pennæ inferiores ciconiarum pallidæ ſunt, ſuperiores cerulææ, poſtremæ rubeæ, vt halcedinis. Feruntur ciconiæ parentum ſenectutem educare. Et cùm vulnus in pugna acceperint, cunilam herbam plagæ apponunt.

Ciconia cuſtodiens tempus aduentus ſui. Ier. 8. c.

Cidaris, vide Corona.

Cilicium, Saccus, Sagum.

CIlicium, eſt veſtis aſpera, corpus affligens: & etiam ſaccus, aut ſagum. Saccus tamen deſeruit ferendis frumentis & ſimilibus granis.

Hie. ſ. Pſ. 29. Hil. ſ. Pſ. 63. Gre. 15. mor. 2. Bed. ſ. Gen. 42.

Cilicium ſignificare poteſt luctum Chriſti, aut corpus eius mortale, ſeu eius mortalitatem, & ſimilitudinem carnis peccati. Pſ. 29. 34. 68.

Luctus Chriſti. Corpus Chriſti mortale.

Cilicium poteſt deſignare dolorem ex paſſione Chriſti: & compunctionem cordis, quia pungit. Gen. 37. g. Et ſagum ſextum tabernaculi duplicatum, deſignare poteſt ſacramenta & imitationem Chriſti Exo. 26. b. 36. b.

Dolor paſſionis Chriſti. Sacramenta. Imitatio Chriſti.

Aug. 15. de ciuitate Dei. 20. & quæ. in Exo. 108. Hie. ſ. Ezec. 6 & ſ. Zac 13. & Epiſ. Vt abſentiam. Baſi. ſ. Pſ. 29. Gre. 13. mor. 10. Gre. Nyſſ. de vita Moſis. Gre. 25. mor. 12.

Cilicium præterea, deſignat pœnitentiam, quia ſumi ſolet, quum quis de aliqua re dolorẽ habet: vnde & recordationem peccatorum ſignificare poteſt: & etiam erit ſignum orationis, atque ieiunij, quæ ſunt opera pœnitentiæ. Et ſaga cilicina, ipſos pœnitentes ſignificare poſſunt. Sacco etiam induebantur Prophetæ, vt alios ad pœnitentiam incitarent: vnde pſeudo Prophetæ ſaccum aſſumebant, vt deciperent. Leu. 11. c. Exod. 26. b. 36. b. 2. Reg. 21. b. 3. Reg. 21. g. 4. Reg. 6. f. 1. Paral. 21. c. Iud. 4. c. 8. a. 10. a. Iob 16. c. Pſ. 29. 34. Iſ. 3. d. 15. a. 20. a. 22. d. 37. a. 50. b. Ier. 6. g. 48. f. 49. a. Thr. 1. c. Eze. 7. e. 27. f. Ioel. 1. b. Ionæ 3. c. Zac. 13. b. Mac. 10. f. Matt. 11. c. Luc. 10. c. Apoc. 6. d. 11. a.

Pœnitentia. Recordatio peccatorum. Pœnitentes.

Rup. 4 ſ. Exo. 11.

Cilicina ſaga tabernaculi, deſignare poſſunt Rectores & Doctores Eccleſiæ, qui ſeipſos reprehendunt. Saga quidem quinque, ſunt Doctores veteris legis, in quinque ætatibus: ſaga verò ſex, ſunt Doctores noui teſtamenti. Poſſunt etiam ſignificare laborantes circa temporalia, & tegentes ſpirituales. Item ſeruos & rudes, qui etiam aliquod obſequium, licèt infimũ, præſtant Eccleſiæ Dei: demum craſſas & duras mentes. Exo. 26. b. 36. b Pſ 34.

Rectores & Doctores. Laborantes circa temporalia. Rudes & infimi.

Glo. ord. ſ. Gen. 44

Saccus Beniamin, corpus Pauli deſignare poteſt, in quo erat ſcyphus doctrinæ legis. Gen. 44. a. Vel cor eius.

Pauli corpus.

Hie. ſ. Iob 16. Glo ord. ſ. Thr. 2.

Saccus ſuper cutem Chriſti, deſignat Iudæos Chriſtum affligentes. Iob 16. c.

Iudæi.

Ciliciũ ex ſetis confectũ, vitia mentẽ exaſperantia, & abiiciẽtia ſignificare poteſt. Tre. 2. d.

Vitia.

Hie. ſ. Amos 8. Lyr. ſ. Iſ. 50.

Saccus Iudæorum, eſt dolor, ſed non veræ pœnitentiæ. Amos 8. c.

Pœnitentia ficta.

Saccus aliquando pro tenebris. Iſ. 50 b. Saccum ponam operimentum eorum. Apocal. 6. d. Sol factus eſt niger, tanquam ſaccus cilicinus.

Tenebræ.

Cincinnus, vide Capillus.

Cinæus.

CInæus, ideſt, poſſeſſio, vel emptio, ſiue nidus, aut lamentatio: nomen viri, & populi.

Ori. ſ. Nu. ho. 19. Gre. ſ. 1. Reg. 15.

Cinæus ſignificare poteſt fideles, qui ſunt poſſeſſio Dei. Numer. 24. d. Vt autem Cinæi habitabant inter Amalecitas, & eos admonuit Saul, vt recederent ne perirent cum Amalecitis. 1. Reg. 15. a. 1. Par. 2. g. deſignant coniugatos, qui iubentur diſcedere ab Amalech, hoc eſt, ne vacent obſcœnitatibus libidinis, quaſi dicatur eis: ſi continere ab inuicem non poteſtis, ſit vobis honorabile coniugium, & thorus immaculatus: & ſit illud, quod dicit Paulus. 1. Cor. 7. g. Si ſe non continet, nubat tantùm in domino, non in Amalech.

Fideles. Coniugati.

Cingere, quære Accingere.

Cingulum, vide Balthæus.

Cinis, Subcinericius.

CInis eſt, quod relinquitur ex lignis igne combuſtis, eſt puluis calidus, & ſiccus.

Glo. int. ſ. Ex. 27. Gre. 13. mor. 10. & 25. mor. 2. & ſ. Ezec. ho. 19. Hier. ſ. Ier. 31. & ſ. Ezec. 27. Aug. ſ. Pſ. 147. Iſyc. ſ. Leuit. 1.

Cinis poteſt deſignare paſſionem Chriſti: & ſacramenta, & mortem ſanctorum. Et vt cinis eſt ſignum præteriti ignis, ita poteſt deſignare memoriam paſſionis Chriſti. Exod. 27. a. Num. 19. b.

Paſſio Chriſti. Sacramenta. Mors ſanctorum. Memoria paſſionis Chriſti.

Cinis aliquando deſignat pœnitentiam, & etiam ſubcinericius panis. Dantur autem ab Abraham ſubcinericij panes angelis: vt per pœnitentiam præteritorum delictorum, Spiritusſancti vapore decocti, velut eſca beneplacita, Deo acceptabiles efficerentur. Gen. 18. a. Leu. 4. c. 2. Reg. 13. b. Iudith 4. d. Eſter 4. a. 14. a. Iob 16. c. 42. a. Pſal. 101. 147. Iſa. 58. b. 61. a. Ierem. 6. c.

Pœnitentia. Cognitio miſeria & mortalitatis.

25. g. 31. g.

15.g.31.g.Thren.2.c.5.b.Ezech.27.f.Dani.9.a.Ionæ.3.b.1.Mach.3.f.4.c.Matth.11.c.Deſignat etiam cinis cognitionem miſeriæ, & mortalitatis:& comeditur cinis tanquam panis, quando autori ſuo peccator per pœnitentiam tanquam innocens reuocatur. Cineres etiam ſunt ſordidæ cogitationes:quos ponit iuxta altare:qui paruulos cogitatus allidit ad Chriſtum. Leuit. 6.b. *Rup.1.ſ.Leui.28.*

Cogitationes ſordidæ. *Opera virtutũ, vel ipſæ virtutes.*

Cinis interdum deſignat conſummata virtutum opera, vel ipſas virtutes. Ideo ponuntur cineres iuxta altare, vt aliæ virtutes exerceantur.Leui.6.b.2.Mach.13. c. *Iſych.ſ.Leuit.6.*

Myſteria abſcõdita.

Subcinericius panis ſignificare poteſt myſteria abſcondita,& indignis cælanda.

Oratio.

Subcinericius etiã panis,dicitur oratio abſcondita,lentum adhuc habens colorem.Gẽ.18.a. *Philo.de ſacr.Abel & Cain.*

Cognitio propriæ naturæ. *Fama paſsionis & reſurrectionis Chriſti.*

Cinis vitulæ,qui erat ad purificandum.Num.19.b.deſignare poteſt cognitionem propriæ naturæ, quæ hominem purificat:& cinis,vt eſt relictum ex morte,vel combuſtione,deſignat famã paſſionis & reſurrectionis Chriſti: quia Chriſtus velut mortuus ab infidelibus condemnabatur,& tamen mundabat,quia reſurrexiſſe à fidelibus credebatur. *Amb.1. de Cain, & Abel.9. Philo.de ſomniis & de offeren. victim. Au.q.in Num.33*

Amor ſui. Vana opinio. Deſideria terrena.

Cinis, quem manducat quis tanquam panem,eſt nimius amor ſui, & vana opinio, & perſuaſio,& deſideria terrena. Pſ.101.Thre:2.d.Et habentes deſideria terrena. Amos 2.a. *Greg 32.mor.7. Hie.ſ. Amos 2.*

Hæretici.

Subcinericius panis,deſignat hæreticos ex omni parte immundo cinere, & ignium ardore circundatos.Hoſe.7.c. *Hie.ſ.Hoſe.7*

Senſus inutiles legis.

Cinis quandoque ſignificare poteſt ſenſus inutiles,& leues,quos dant Iudæi, vel hæretici, legi.Amos 2.a. *Hier.ſ. Amos 2.*

Iudæi.

Cineres erant Iudæi, qui dum principem tenebrarum, magis quàm autorem ſequerentur luminis,in eorũ cordibus, quaſi extinctus fuerat prorſus ignis diuini amoris,& iã nulli apti erãt vſui,nẽpe ſine charitatis glutino diſſoluti.Pſ.101.Sunt etiã ſubcinericius panis. Hoſ. 7.b. *Gre.ſ.Pſ.101.*

Punitio.

Cinis interdum deſignat punitionem:vt cũ Moſes,& Aaron tulerunt manus plenas cineris, quem effuderunt, & facta ſunt vlcera in Ægyptiis.Exo.9.b.Deut.28.c.Mala.4.a.1.Petri 2. b. *Rup.ſ.Hoſe.7. Gre.Nyſſe.de vita Moſis.*

Temperamentũ tribulationis.

Vt autem cinis eſt calidus,deſignare poteſt temperamentum tribulationis.Pſal.147. *Hila.ſ.Pſ.147.*

Reliquæ punitionis.

Cinis relictus de incendio. Iſa.33. b. ſignificare poteſt infœlicitatem relictam ex punitione Dei, quales ſunt Iudæi relicti poſt deſtructam Hieruſalem. Sic datur Lucifer in cinerem, quia relictus eſt in miſeria.Eze.28.e. *Hie.ſ.Iſa.33. & ſ. Ezech.28.*

Vilitas rerum terrenarum. Miſeria humana. Corpus mortuũ. Memoria malorum.

Cinis etiam ſignificat vilitatem rerum terrenarum,& humilitatem,& miſeriam humanam, & corpus mortuum.Et quia cinis facilè rapitur à vento, ideo memoria malorum comparatur cineri.Gen.18.d.Leui.1.d.3 Regum 13.a.4.Reg.23.c.Iob.13.c.Pſ.147.Sapi.2.a.Eccl'ici.10. b.17.d.40.a.Iſa.27.c.33.b.Amos 1.a. *Gre.11.mor.17.*

Cinnamomum.

Cinnamomum eſt frutex odoriferus,qui naſcitur in Æthiopiã,duorũ cubitorum, quum viret non odoratus, ſiccitate gaudens, eius cortex eſt in vſu,eſtque ferè coloris cinerei. *Plin.12.nat.hi. 19*

Cognitio humanæ fragilitatis.

Cinnamomum,vt eſt coloris cinerei, deſignare poteſt cognitionem humanæ infirmitatis,& fragilitatis.Exo.30.c.

Cinnamomum immaculatum,& odorum,inter bona eccleſiæ numeratur, quæ non habet maculam,neque rugam.Canti.4.d.Eccl'i.24.b. *Glo.int.ſ.Exo. 30 Ori ſ.Cant.ho.1*

Cinnamomum in malum ponitur.Prou.7.c.Apoc.18.d.

Circinus.

Circinus eſt inſtrumentum fabrorum,& mathematicorum ad metiendum & conficiendos circulos:de quo fit mentio Iſa.44.b.

Circulus, quære, Annulus.

Cicumædificare, vide, Aedificare.

Circumagere.

Circumagere,eſt in circulum ducere. *Hie.ſ.Eze.38*

Circumagit Deus Gog,quum hæreticos in ſua ſententia fluctuare facit.Eze.38.a. 39.a.

Circumagens Dauid ferrata carpenta ſuper populum Rabbath.2.Regum 12.g. perpetuam adumbrat pœnam.

Circumamictus, vide, Induere.

Circuncidere, Circunciſio, Incircunciſus.

Circuncidere apud Iudæos,erat præciſio,ſeu ablatio præputii, & fiebat in omnibus paruulis octauo die:inferebat dolorem & cicatricem.

Circũciſio mẽtis

Circunciſio carnalis,figura erat circunciſionis ſpiritualis,quæ poteſt eſſe omnium mẽbrorum.Et quia fiebat in maſculis,deſignabat circunciſionem mentis,quæ rationem maſculi habet.Gen. 17.b. 21.a.34.b. Exo. 4. f. Circuncidi autem debet quis, antequam comedat Phaſe,ne mãducet videlicet corpus Chriſti indignè.Exod.12.g.Circunciſus autem eſt Chriſtus pro nobis,vt illo circunciſo,nos circunciderẽmur in illo,circunciſione non manu facta. Luc.2.e.Coloſ. 2. b. Circunciſio cauſat dolorem & cicatricem: quia in initiis eſt difficultas bene operandi,donec contrarij habitus deleantur. *Amb.2.de Abra.11 Ori.ſ.Luc.ho.14. Aug.epiſ.100.& de ver.apoſt.ſer.15 Cyril con Iuli.10 Ori.ſ.Ioſu.ho.6.*

Ori.ſ.Rom.2. — *Mundus corde*

Circunciſus corde dicitur is, de quo Matth.5.a. Beati mundo corde. Habet enim animam ab omni vitio purgatam. Incircunciſus verò corde dicitur, aut immundus, aut qui malè ſentit de fide. Leui.26.g. Deut.10.d.30.b. Iere.4.a.9.g. Ezech.34.b. Acto.7.f.

Ori.ſ.Gen.ho.3. & ſ.Rom.2. — *Obturatæ aures*

Circunciſę aures ſunt, quæ non patent ad audienda praua verba. E diuerſo autem ſe habēt incircunciſæ aures. Iere.6.b. Acto.7.f.

Ori.ſ.Leui.ho.8.

Circunciſus carne dicitur is, de quo dicitur Pſ.57. Alienati ſunt peccatores à vulua, &c.

Ori.ſ.Rom.2. Hiero.ſ.Iſa.52. & ſ.Eze.44. — *Vacās libidini.*

Incircunciſus carne dicitur, qui non habet bona opera, vel qui libidini vacat: vel qui iis, quæ ad corpus neceſſaria ſunt ſuperfluè abutitur. Iſa.52.a. Ezechiel.44.b.

Ber.ſe.1.de circum. — *Paupertas. Pœnitentia.*

Circunciditur quis à ſuperfluis per paupertatem, ab aliis verò affectibus per pœnitentiæ laborem, & regularis obſeruationem diſciplinæ.

Ori.ſ.Rom.2. Amb.1.de Abr.4. & 2.de Abr.10. Cyril.4.ſ.Ioan.51 — *Caſtitas.*

Circunciſio carnis peculiariter deſignat caſtitatem, ideo fiebat in genitalibus, vt deſignaret tollendum incentiuum carnis. Rom.2.d. Vnde Iſmael circunciſus eſt tertiodecimo anno, quia tunc in primis coercenda eſt libido. Eſt etiam circunciſio carnis abſcindere à corde omnem voluptatem cogitationum. Gen.17.d. Iudith 14.b. 1.Mach.1.e. Mach.6.c.

Ori.ſ.Rom.2. Iſych.ſ.Leui.12. Cyril.4.ſ.Ioan.51. Beda ſ.Gen.17. Rup.5.ſ.Gen.32. & ſ.Ioſu.16. — *Baptiſmus. Reſurrectio.*

Circunciſio Iſaac, figura eſt baptiſmi, quo Chriſtus circuncidit in nobis veterem hominem. Et quia octauo die fiebat, typus eſt reſurrectionis, quādo præcidetur omnis corruptio, & quia in reſurrectione Chriſti circuncidimur. Fit ergo circunciſio in iis, qui futuro ſeculo militant. Geneſ.21.a. Leui.12.a Circunciſio prima, typus erat baptiſmi, ſecunda, reſurrectionis corporum, quæ fit à Ioſue, id eſt, à Chriſto. Ioſu.5.a.

Ori.ſ.Ioſu.ho.5.26 & ſ.Rom.2. Hie.1.adue.Iouin — *Purificatio Chriſtiana.*

Circunciſio prima facta in lege fuit, qua à populo idolorum cultus, vel commenta philoſophicæ perſuaſionis Deus exſecuit. Secunda verò facta à Ioſue, eſt purificatio introducta per Chriſtum poſt legem, qua & veteris hominis conſuetudinem, & mundanā conuerſationem, & paſſiones, ac vitia carnis abſcidit. Vnde & dicitur per hanc Deus abſtuliſſe opprobrium de Iſrael. Ioſu.5 a.

Ori.ſ.Rom.2. Amb.epiſ.72. — *Declinare à malo.*

Circuncidi demum, eſt declinare à malo, cuſtodire legem, & facere bonum. Item ſeparari à malis, quantumlibet propinquis. Rom.2.d.4.b. Iere.4.a. Luc.1.f. Ioan.7.c. Philip.3.a.

Gre.Nyſſe.de vita Moſis. — *Præcidere errores philoſophiæ.*

Circuncidens Sephora filium ſuum, deſignat philoſophiam pręcidentem à ſe errores. Exo.4.f. Sic circuncidere vngues mulieris captiuę, eſt præcidere omnia ſuperflua à philoſophia. Deut.21.c.

Rica.de S.Victo.de 12.patriarch.53.

Circunciſio Sichimitarum non ad veritatem fidei facta. Gene.34.b. deſignare poteſt transfigurationem Satanæ in angelum lucis. Eadem è diuerſo in bonum, ſignificare poteſt abrenunciationem Satanæ, & præciſionem omnium, quæ pudenda ſunt, ſed non recta intentione factam.

Hie.ſ.Iere.9.

Circuncidebantur autem, non ſolum Iudæi, ſed etiā Ægyptii, & Idumæi, & Ammonitæ, & Moabitę, & Iſmaelitæ, qui dicuntur, attonſi in comam habitantes in deſerto. Iere.9.g.

Hie.ſ.Ezech.31. — *Malus.*

Incircunciſus, dici poteſt omnis malus, aut exiſtens in aliquo peccato. Gen.34.b. Exo.12.d. Ioſu.5.b. Iere.9.g. Ezech.28.c.31.g.32.d.f.

Gre.ſ.1.Reg.14. — *Dæmones.*

Incircuncisi etiam dici poſſunt dæmones. 1.Reg.14.a.17.c.2. Regum 1.c. Eſter 14.c. Iſa.52.a. 1.Mach 1.f.

Beda ſ.Exo.6. — *Salus nō à lege ſed à Chriſto.*

Incircunciſus labiis Moſes. Exod.6.b. indicat legem à ſe non duxiſſe ſalutem, ſed à Chriſto.

Ori.ſ.Rom.2. — *Hæreticus detractor.*

Incircunciſus labiis dici poteſt hæreticus, aut qui nondum ceſſauit à ſtultiloquio, detractione, cæteriſque vitiis labiorum & linguæ. Exo.6.b.

Circuncingere, vide Accingere.

Cicuncludere, vide Claudere.

Circundare.

Baſi.ſ.Pſ.29 — *Dans Deus gloriam.*

CIrcundare, eſt vndiquaque claudere.

Circundat Deus lætitia, quum dat veſtem gloriæ: & circundat diploide, hoc eſt, gloria corporis & animæ: qui etiam iuſtitia circundare dicitur. Pſalm.29. Iſa.61.d.

Baſi. & Aug.ſ.Pſ.7. — *Cōcurſus fidelium ad Chriſtum. Perſequutio infidelium.*

Circundans ſynagoga populorum Deum, deſignat fidelium concurſum, & acceſſum ad Deum. Pſ.7. Vel è diuerſo, ſignificat perſequutionem infidelium contra Chriſtum.

Glo.ord.ſ.Exo.25. — *Sacra doctrina.*

Circundata menſa auro, deſignare poteſt ſacram doctrinam myſteriis refertam. Exod.37.b. Hanc autem doctrinam debet vnuſquiſque circundare gutturi ſuo. Pro.3.a.6.c.

Arno. & Aug.ſ.Pſ.47. — *Sapientia prædicatorum.*

Circundantur vectes arcæ auro, quum prædicatores implentur ſapientia. Exo.25.c.

Glo.int.ſ.Eze.4. — *Imitatio bonorum.*

Circundant Sion, hoc eſt, eccleſiam fideles, vt filij matrem, qui ſequuntur bonos, vt eos imitentur. Pſ.47. Zach.9 b.

Baſi.ſ.Pſ.44. Hiero.ſ.Iſa.49. & ſ.Pſ.44. — *Demonſtratio tentationum.*

Circundat doctor Hieruſalem, quum oſtendit animę in omnibus, quæ in hac vita aguntur adeſſe tentationes. Ezech.4.a.

Varietas doctrinæ in eccleſia. Varia dona.

Circundata varietate veſtis eccleſiæ, deſignare poteſt varia dogmata in eccleſia, quæ tamē à veritate non diſcrepant. Vel deſignat multitudinem fidelium, varia gratiarum dona habentium, quibus ornatur eccleſia. Pſal.44. Eſter 15.b. Iſa.49.c.

Amb.3.Exaē.12. Ber.ſer.5.ſ.Quiha. — *Muniens Deus Eccleſiam.*

Circundat Deus vineam vallo, quando munit eccleſiam præceptis, & angelorum cuſtodia aduerſus circundantes tentationes. Et circundat eius miſericordia, & etiam veritas, vt ſcuto. Idem etiam eſt circundare vicos, aut ciuitates. Iudith 4.a. Pſ.31.90. Prou.18.b. Matth.21.d. Marc.12.a.

Circundat

Ignorantia hominis. Circundat Deus hominem tenebris. Iob 3.d. quia quamuis cæleſti deſiderio ferueat, quid de ſemetipſo ſit diſpoſitum intrinſecus, ignorat. *Gre.5.mor.4.*

Repreſſio diaboli. Circundat Deus carcere mare, vel cetũ. Iob 7.c. quia malignus ſpiritus, vel ſequaces illius, in quorum ſe mentibus colligit, atque in eis vndas tumentium cogitationum voluit, vt implere mala, quæ appetunt nequeant, ſuperna eos diſtrictio anguſtat. Bonos verò circundat carcere, quum adhuc infirmitatis ſuæ incertis motibus in carne ſubduntur. Heb.5.a. *Gre.8.mor.16.*

Parua hominis cognitio. Circundedit Deus terminum aquis. Iob 26.c. quia humani generis ita ſcientia moderatur, vt quouſque viciſſitudines alternantium temporum tranſeant, perfectè ad cognitionem claritatis intimæ, non pertingat. *Gre.17.mor.14.*

Moderatio perſequentium. Circundat Deus mare terminis ſuis. Iob 26.b.38.b. Prou.8.b. Quando iras perſequentium iudiciorum ſuorum diſpenſatione moderatur: vt inſani tumida vnda feruoris, plano frangatur littore occultæ diſpenſationis. Et quando cor noſtrum adhuc corruptionis ſuæ moleſtia & cura turbulentum, ſub menſura contemplationis humiliat, vt licèt plus appetat, vltra tamen, quàm ſibi conceditur, non aſcendat. Vel quia cor noſtrum tentationibus tumidum, occultis donorum diſtributionibus mitigatur. *Gre.28.mor.15.19* *Hie.ſ.Iob 26.*

Concordans vita ſermoni. Circundat Deus collo equi hinnitũ. Iob 39.c. quando, ne ad peruerſa opera quis prodeat, ſuis vocibus etiam vita prædicantis obſidetur, ne voci vita contradicat. Circundat etiam gutturi miſericordiam & veritatem, qui ea, quæ loquitur, operatur. Prou.3.a. *Gre.31.mor.19.* *Bed.ſ.Prou.3.*

Premium operũ. Circundare ſibi librum, quaſi coronam. Iob 31.d. eſt mandata Dei, quæ bene portantur in opere, poſtmodum coronam victoriæ exhibere in retributione. *Gre.22.mor.20.*

Circundat Deus ſibi decorem, quẽ homo ſibi non poteſt circundare. Iob 40.a. quia Deus habet à ſeipſo. *Glo.int.ſ.Iob 40*

Ornatus fidei per opera. Circundare altare Dei. Pſ. 25. eſt bonis operibus ornare fidem, & amplecti ſublimia in Dei laudem. *Hie.ſ.Pſ.25.*

Maria concipiẽs Chriſtum. Circundat fœmina virum, hoc eſt, Maria Chriſtum, ſine virili ſemine ipſum concipiendo. Ierem.31.d. *Hie.ſ.Ier.31.*

Circundederunt Chriſtum gemitus mortis, eorum videlicet, qui erant in limbo, & qui hic ſunt in eccleſia. Pſ.17. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Perſequentes Chriſtum. Circundederunt Iudæi Chriſtum, ſicut apes. Pſ. 117. quia neſcientes perſecutores fecerunt eum nobis dulciorem, vt guſtemus & videamus, quàm ſuauis eſt Dominus, &c. Et circundãtes inimici animam Chriſti, fuerunt Iudæi Chriſtum perſequentes in paſſione, & iidem ſunt vituli multi. Pſ.16.21.87.108. Iudi.16.a.2. Reg.17.c.2. Par.18.g. Eccle 51.b. Ioan.10.d. Circundedit etiam Iſrael Deum in negatione & in dolo. Hoſ.12.a. quando dicebant Chriſto: Si tu es Chriſtus, dic nobis palàm, & ſimilia. Et circundans flumen Ionam, ſunt tribulationes & perſequutiones Iudæorum circundantes Chriſtum. Ionæ 2.a. Iob 16. c. Sic circundederunt eum veſte purpurea, ad irriſionem. Ioan.19.a. *Aug.ſ.pſ.117.* *Arn.ſ.pſ.16.21.* *Aug. epiſ.120.* *Hie.ſ.Ionam.2.*

Opprimẽtes dæmones eccleſiam. Circundantes inimici vel exercitus vallo Hieruſalem, dici poſſunt dæmones animam opprimentes, vel eccleſiam, quam circundant lanceis, quando tentationibus ab omni parte fideles impetunt. Luc.19.g.21.d. Ioſ.7.b. Iud.19.f.20.a.4. Reg.8.e.19.g.24.b.25.a. Iob 16.c. Pſ.3.31.117. Ezec.26.b. *Ori.ſ.Luc.ho.38* *Amb.ſ.Luc.21.* *Gre.13.mor.9. & ho.39.*

Opprimẽtia peccata. Circundant dolores mortis, cùm opprimũt peccata aut ſuggeſtiones. Pſ.17.114.2. Reg. 22. a. Et circundat ſuper muros ciuitatis iniquitas, quum Iudæorum iniquitas vicit cuſtodiam angelorum, & quum potentes mundani ſunt iniqui. Pſ.54. Hoſ.7.a. *Arno.& Baſi.ſ.Pſ.114.* *Hila.& Aug.ſ.Pſ.54.*

Circundabit iniquitas calcanei. Pſalm.48. quando peccata accuſabunt in morte, aut in iudicio. *Arn.& Baſ.ſ.Pſ.48.*

Circundat Behemoth ſalices torrentis. Iob 40.b. quandò amatores vitæ mortalis, à bonis actibus, quaſi à fructibus alieni, tanto arctius diabolo inhærent, quanto eos largius delectatio tranſitoriæ voluptatis infundit. *Gre.33.mor.6.* *Hie.ſ.Iob 40.*

Mendacia hæreticorum. Circundedit Ephraim Deum negatione ſua. Hoſ.11.d. quia quicquid loquuntur hæretici, negatio, imò mendacium eſt. *Hie.ſ.Hoſ.11.*

Circundant tribulationes, quum non eſt locus euadendi. Pſ.31.39.87. Eccl.51.a. Thr.3.a. Ionæ 2.c. Hab.1.d. *Glo.int.ſ.Pſ.87.*

Opprimere munitiones Philoſophorum. Circundare ciuitates inimicorum. Deu.20.d. Iud.9.f.4. Reg.3.d. Iſ.29.a. Eze.4. b. 26. b. eſt munitiones philoſophorum opprimere. *Glo.int.ſ.Deu.20*

Circundans Rebecca pelliculas hœdorum manibus Iacob. Geneſ. 27. c. deſignat peccata noſtra in manibus Chriſti crucifixi. *Glo.int.ſ.Gen.27*

Circundare atrium tabernaculi tentoriis. Exo.40.a. eſt munire & ornare eccleſiam prædicatoribus, & virtutibus. *Glo.int.ſ.Exo.28.*

Circundati lapides precioſi auro. Exo.28.c.39.c. deſignant actionem & intentionem pontificis munitam ſapientia debere eſſe.

Circundant regem, qui ipſum protegunt, & venerantur. 2. Par.23.b.

Circundare abundantiorem honorem ignobilioribus membris. 1. Cor.12 c.

Crudelitas tyrãnorum. Circundata mulier purpura & coccino. Apoca.17. a. deſignat regiæ potentiæ coniunctam crudelitatem. *Rup.10.ſ.Apoc.*

Circumducere, Circumferre.

Glo.int.ſ.Exo.13. CIrcumducere, eſt quaſi per circuitum ducere. Raram habet allegoriam. *Fouens Deus.*

Circumducit Deus Iſrael per viam deſerti, quia ſuauiter duxit eos fouendo. Exo.13.d. Num.32.c. Deut.32.b.

Gre ſ.1.Reg.1. Circumduci arcam fœderis, eſt veræ fidei myſteria publicè prædicari. 1.Reg.5.c. *Prædicari myſteria.*

Circumferri omni vento doctrinæ, eſt non eſſe ſtabilem in doctrina fidei. Eph. 4. c. Iacob 1.a.3.a. Iudæ d. *Inconſtantia in fide.*

Circumferre mortificationem Chriſti in corpore ſuo, eſt mortificare omnes affectus corporis. 2.Cor.4.c. *Mortificare affectus.*

Circumducens Deus Ezechielem per campum, vbi erant oſſa diſperſa. Eze. 37. a. benignitatem ſuam deſignat erga populum Iſrael.

Circumducens Dauid fundam contra Goliath. 1.Reg.17.f. deſignat afferentes authoritates ſacræ Scripturæ, ad reuincendum diabolum, ſeu hæreticos.

Circumducere totum corpus, aut equum fræno. Iacob 3. a. virtutem prudentiæ & diſcretionis exprimit.

Glo.ord.ſ.Deut.3. Circumferens Moſes ad Occidentem, & cæteras partes terræ promiſſionis oculos. Deu.3. d. deſignat legem oſtēdentem terrā cæleſtē, ad quam ipſa non introducit, ſed Ieſus Chriſtus.

Glo.ord.ſ.1.Par.10. Circumferentes Philiſthæi caput Saulis per templa. 1.Paral. 10. c. deſignant gloriantes dæmones de lapſu fidelium.

Circumferentes infirmos vbi erat Chriſtus. Marc. 6. g. deſignant fortiores procurantes ſalutem minorum.

Circumfodere, vide Fodere.

Circumfulgere, vide Fulgere.

Circumire, Circumitus, Gyrum, Peribolus.

CIrcumire, eſt in circuitu alicuius rei ire. Nu.21.a. Vt circumirent terram Edom. Item cingere. 3.Reg.7.d. Circuibat illud decem cubitis. Conſiderare. Gen. 41. f. Circuiuit omnes regiones. Exquirere. Nu.11.b. Circuibátque populus, & colligens illud. Luſtrare. Gen.2. b. Circuit omnem terram Euilath. Munire. Iud.11.c. Circuiuit ex latere terrā. Obſidere. Ioſ. 6 a. Ite & circuite ciuitatem. Vagari. Iob 1. b. Circuiui terram & perambulaui eam. Circuitus autem eſt aſſiſtentia. Pſ.88. Qui in circuitu eius ſunt. Circuitio. Ioſ. 6. c. Quumque ſeptimo circuitu. Conſpectus. Exo.16.e. Iacuit per circuitum caſtrorum. Cupiditas. Pſa. 11. In circuitu impij ambulant. Cuſtodia. 2.Par.23.b. Per circuitum regis. Error. Ioſ.5.b. Per longiſſimos vitæ circuitus. Obſidio. Iud.20.d. Per circuitum vrbis Gabaa.

Gre.ſ.1.Reg.1. Aug.ſ.Pſ.75. In circuitu Dei dicitur eſſe tabernaculum eius. Pſ.17. per quod deſignatur manifeſtatio, qua Deus innoteſcit fidelibus. Vnde in circuitu Domini ſunt omnes, qui intelligunt veritatem, & non ſuperbiunt de veritate. *Manifeſtatio Dei.*

Aug.q.in Iud. 49. Circumiens Ioſeph regiones Ægypti, deſignat Chriſtum vniuerſis prædicantem. Gen.41. f. Idem deſignat circumiens Iephte Galaad, & Manaſſen. vbi etiam deſignatur Chriſtū deſpicere contemnentes & minantes ſuperbos. Iud. 11. e. Circumiens autem clamor terminum Moab, deſignat dilatationem prædicationis ad Gentes. Eccleſiaſtæ 1.a. Eccl.43.b. Iſ.15.d.60. a. Mat. 4.d.9.d. Marc.6.a. Luc. 9.a. Heb.1.g. Acto.14.a. *Prædicans vndequaque Chriſtus.*

Cyril.3.ſ. Ioan.34. Gre.ſ.Eze.ho.2. Circumitus caſtrorum, vbi apparuit manna. Exod. 16. c. Iud.7.e. deſignat Gentilitatem, in qua apparuit manna doctrinæ Euāgelicæ. In circuitu nubis, hoc eſt, Iudææ eſt ſplendor. Eze. 1. b. quando lux veritatis prædicata & manifeſtata eſt Gentibus, remanentibus Iudæis in infidelitate. Circuitus autem Hieruſalem, eſt quantum eccleſia per orbem dilatatur. Pſ.78. *Gentilitas.*

Aug.ſ.Pſ.78.

Glo.int.ſ.Exo.19. Circuitus montis deſignare poteſt literam legis. Exo.19.b. *Litera legis.*

Glo.int.ſ.Exo.25. Circuitus menſæ, deſignat plenitudinem doctrinæ, & ſacræ Scripturæ, aut etiam corporis Chriſti. Exo.25.c.37.b. Pſ.127. *Plenitudo doctrinæ.*

Gre.ſ.1.Reg.7. Circumiens Samuel Bethel, Galgala, Maſphat, deſignat prædicatorem omnium ordinum electorum exempla ſequentem, vt ſubditorum omnium cenſor doctus eſſe valeat. Vel quicquid doctor in ſubditorum profectu exhibet, aut de exemplo electorum accipit, aut de magiſterio ſacri eloquij, aut reuelatione internę ac ſecretę contemplationis: idque per ſingulos annos, vt reſpiciat ſingulorum ordinum perfectiones. 1.Reg.7.d. Ioſ.18.a. Iud.11.e. 1.Par.21.a. 2.Par.17.c. Ezec.39.d. 1.Mac.10.g. *Proponere exempla.*

Gre.ſ.Eze.18. In circuitu pauimenti ſunt gazophylacia templi. Ezec. 40. d. quum doctores boni in ſanctę eruditionis verbis, modò vomentis dulcedinis, modò aſperitate increpationis inuigilāt, vt auditorum ſuorum vitam, à vitiis defendant. Sed habent ipſa quoque gazophylacia in circuitu pauimentum, quia ſępè etiam doctorum cor, vitiorum tentationibus tangitur: ſed quū bonorum auditorum vitam conſiderant, eámque profeciſſe ſuis exhortationibus penſant, erubeſcunt tales non eſſe, quales autore Deo per ſe conſpiciunt alios factos eſſe. *Admonitio varia.*

Phil.2.alleg. Circumiens Phiſon terram Euilath, deſignat prudentiam gubernantem imprudentiam. Et Gion circumiens Æthiopiam, deſignat fortitudinem quę circumcludit, & vincit timiditatem. Gen.2.b. *Gubernans prudentia.*

Caluaria locus. Fideles. Circuitus altaris, ſignificare poteſt Caluariæ locum, vbi immolatus eſt Chriſtus, & eius effuſus ſanguis. Poteſt etiam ſignificare fideles in circuitu Chriſti, eius ſanguinem ſuſcipientes. Exod. 29. d. 30. a 37. d. Leui. 1. c. 3. a. 8. c. e. 9. c. 3. Reg. 18. f. Pſ. 26. 1. Mach. 1. d. *Ori. ſ. Leui. ho. 1. Iſych. ſ. Leui. 8.*

Tutela angelorū. Diuina protectio. Circuitus timentium Dominum, exprimit tutelam angelorum, vt & montes dicuntur eſſe in circuitu populi Dei, & ipſe Dominus eſt in circuitu populi ſui, protegens eū per ſcripturas, & auxilium peculiare. Ioſu. 21. d. Nee. 12. e. Tobi. 13. d. Iudith. 4. a. Iob. 10. d. 29. a. Pſ. 33. 78. 124. Sapi. 6. c. 8. d. Eccl'i. 24. a. Ierem. 31. e. Ezech. 34. f. 40. a. Zach. 2. b. 1. Machab. 13. b. In gyro ciuitatis munitiones, deſignant diuinam protectionem. Eccleſiaſtæ 9. d. *Baſi. ſ. Pſ. 33. Arno. ſ. Pſ. 124.*

Circuit ciuitatem ſponſa, quum quærit in eccleſia ſanctos, à quibus inſtruatur. Canti. 3. a. Ad idem referri poteſt circumiens mater Tobiæ omnes vias. Tobi. 10. b. Iere. 5. a. Amos 8. d. Et circumiens populus ad colligendum manna. Num. 11. b. Circumeunt etiā ciuitatem prædicatores, ad conuertendas gentes mundum peragrantes. Pſ. 58. *Amb. de Iſaac. 5. Gre. ſ. Canti. 3. Aug. ſ. Pſ. 58.*

Quærens eccleſia ſanctos. Circumeunt ciuitatē Iudæi, quia vellent ædificare Hieruſalem, & non poſſunt. Et quia contra eccleſiā blaſphemias proferunt, eamque perſequuntur, & in eam ingredi detrectāt. Pſ. 58. Circumeunt etiam ciuitatem quærentes verbum Dei, quod extra eccleſiam inuenire nequeunt. Amos 8. d. Sic circuit meretrix ciuitatem. Iſa. 23. d. Ierem. 49. a. quod & de hæreticis intelligi poteſt. *Hila. ſ. Pſ. 58. Hie. ſ. Amos 8. & ſ. Pſ. 58.*

Perſequentes eccleſiam, & extra eam veritatē quærentes. Annunciatio regni cælorum. Circumeuntes filij Iſrael Hierico, deſignare poſſunt annunciationem regni cælorum, qua omnia mundi munimenta diſſoluuntur. Ioſu. 6. a. Hebræ. 11. f. idem cum in gyro Babilonis ſunt inimici. Iere. 50. c. Et in gyro Tyri. Ezec. 26. c. Idem deſignare poſſunt circumeuntes filij Iſrael terram Edom. Num. 21. a. Deut. 2. a. *Aug. epiſt. 119. Rup. ſ. Ioſu. 19.*

Percutiens leniter ſimplices. Non circumiens rota plauſtri cyminum. Iſa. 28. g. deſignat Deum non percutere graui caſtigatione ignorantes & ſimplices. *Hie. ſ. Iſa. 28.*

Veritas ſeruāda. Circuitus regionis aut ciuitatum non vaſtandus. Deut. 20. d. 25. d. deſignat veritates ex libris gentilium conſeruādas eſſe, & non cum erroribus perdendas. & homines, qui vtiles eſſe poſſunt eccleſiæ, non perdendos. *Glo. ord. ſ. Deu. 20*

Gyrans ſol per meridiem, &c. deſignat Chriſtum dantem feruorem charitatis. Eccleſiaſtæ 1. 2. Iob. 38. c. Eccl'i. 24. a. 43. b. Gyrat etiam per meridiem, quum intelligentia fertur in contemplationem cæleſtium. *Rica. de S. Victo. 5 de arca myſtica. 7.*

Gyrum arcturi, deſignare poteſt connexionem donorum Spiritusſancti in eccleſia. Vel deſignat labores eccleſiæ, qui prætereunt eccleſia perdurante. Iob. 38. b. *Hie. ſ. Iob. 38. Gre. 29. mor. 28. 29*

Potentes ſeculi. Gyrum dentium Leuiathan, deſignat potentes ſeculi, defendentes malos prædicatores diaboli. Iob. 41. a. *Gre. 33. mor. 29.*

Circumiens clamor terminum Moab. Iſa. 15. d. eſt prædicatio pœnitentiæ ad omnes exiſtentes in erroribus. *Hie. ſ. Iſa. 15.*

Circumiens Hieruſalem Goatha, id eſt, electos lapides, eſt eccleſia continens electos fideles. Ierem. 31. g. *Hie. ſ. Iere. 31.*

In circuitu plena oculis animalia. Ezech. 1. e. deſignant, nihil eſſe in euangelio, quod non Spiritusſancti fulgeat maieſtate. Vel circuitu deſignat vitam actiuam, quæ turbatur erga plurima. Apoc. 4. c. *Hie. ſ. Ezech. 1. Rup. 3. ſ. Apoc.*

Circumeunt & immolant, qui in omnibus conantur cognoſcere & laudare Deum. Pſ. 26. *Aug. ſ. Pſal. 26*

In circuitu tecti aut domus poſitus murus, deſignat ablationem ſcandalorum in interpretatione ſcripturarum. Deut. 21. a. 40. b. *Ori. ſ. Mat. ho. 19.*

In circuitu exiſtunt inimici, hoc eſt, dęmones impugnantes nos in cogitationibus, verbis & operibus, & in omnibus ſenſibus exterioribus & interioribus: & in proſperis, & aduerſis: & in memoria præteritorū, & ſuggeſtione futurorum. Sic etiam ſunt impij in circuitu: quorum caput in circuitu eſſe dicitur, quia nunquā perueniunt ad fidem. Ioſu. 23. a. 1. Reg. 10. a. 14. g. 4. Reg. 4. c. 5. a. 4. Reg. 6. c. 25. a. 1. Par. 15. d. 32. e. Iſa. 37. g. Ier. 4. d. 6. f. 21. b. 46. d. 50. c. Thr. 1. f. 2. g. Eze. 5. b. 16. g. Ioel. 3. c. Zach. 12. a. Iob. 19. b. Pſal. 30. 43. 78. 117. 159. 1. Mach. 3. c. *Gre. ſ. 1. Re. 10. 14 Aug. ſ. Pſal. 139.*

Circumit terram diabolus, aut ciuitatem, quum imperat in cordibus terrenis: idque præcipuè ante incarnationem, quando nullum hominem, qui ſibi reſiſteret, inuenit. Circumit autem terram, quia humana corda circumuenit, vt bona tollat, vt mala mentibus inſerat, vt inſerta cumulet, vt cumulata perficiat, vt perfectos in iniquitatibus, ad pœnam ſocios acquirat. Iob. 1. c. 2. a. 37. b. Pſal. 11. Iudith 7. b. Eze. 39. d. Amos 3. c. Matth. 23. b. 1. Petri. 5. b. *Ori. ſ. Iob 2. Arno. ſ. Pſ. 58. Gre. 2. mor. 22. 32.*

In circuitu ambulant impij. Pſ. 11. quia modo amant hoc, modo illud, nec amorem figunt in Deo, in quo firmi perſiſtere valeant. *Ber. de dilig. Deo*

Diuerticula hæreticorum. Inueſtigatio veritatis. Circuitus fluminis, vbi fodiebant Ægyptij: deſignat diuerticula hæreticorum, quæ quærūt ad defendendos errores. Exod. 7. d. Vel deſignatur inueſtigatio veritatis extra Philoſophiā, quando in ea non inuenitur. *Glo. ordi. ſ. Exo. 7*

Imminens pœna inferni. Circuitus inimicorum, qui inflammatus, deſignat vndique malis imminere pœnam inferni, quam vitare non poterunt. Pſ. 96. Iſa. 42. d. 2. Reg. 5. d. Thre. 2. a. Idem deſignat circuitus Ægypti, & Aſſur. Ezech. 32. c. Nahum 3. b. In circuitu Aſſur ſunt ſepulchra multitudinis eius: quia diabolus in inferno ſecum habet eos, quos peccare fecit. *Hie. ſ. Eze. 32.*

Lamentare[illegible] mortuos. Circumeunt in platea plangentes, qui lamentantur mortuos. Eccl'tæ. 12. b. *Hie. ſ. Eccl'te. 12*

Non poſſe euadere vindictā Dei. Gyrum Hieruſalem, in quo Deus ædificat tribulationem, deſignat neminem poſſe euadere vindictam Dei, niſi ipſe liberet. Thre. 3. a. Ezech. 4. a. Sic dicitur in circuitu Domini

Digitized b

eſſe tempeſtas, quia nullum malum relinquet impunitum. Pſalm. 49.75. 88.96. Ezech. 1.a. Apoc.7.c.

Glo.ordi.ſ.Eze.1. *Circumſpectio.*

Circumitus animalium plenorum oculis. Ezech. 1.c. 10.c. circunſpectionem Sanctorum deſignat.

Glo.ordi.ſ.Exo.25 *Fiducia prædicandi.*

Circuitus tunicæ ſacerdotis: & circuitus capitij tunicæ. Exod. 28.f. 39.d. fiduciam prædicādi deſignat.

Glo.int.ſ.Exo.25.

Circumitus arcæ fœderis. Exod. 25.b. 37.a. plenitudo eccleſiæ, & gloriæ Chriſti.

Hie.ſ.Eze.42.

Gyrum atrii, & tabernaculi, & peribolus templi, qui erat murus templi. Exod. 38.c. 3. Reg. 6.a. 1. Par. 9.g. 2. Par. 4.a. Ezech. 42.b. Hæc quia erant exteriora, deſignant minora, per quæ veniendum eſt ad maiora.

Glo.ord.ſ.Iudi. 11

Circumiens filia Iephte montes. Iudi. 11. g. deſignat Eccleſiam agentem pœnitentiam in hac vita.

Circuineuntes ſerui Achab regiones, ad quærendas herbas equis. 3. Re. 18.a. laborem deſignant qui ſuſcipitur in voluptatibus quærendis.

Circuitus ciuitatum vbi mortuus inuenitur. Deut. 21.a.

Glo.ord.ſ.Eze. 31

Circuitus radicum cedri. Ezech. 31.a. commiſtio diuerſorum vitiorum.

Glo.in.ſ.Eccl 1.29

Gyrat repromiſſio nequiſſima viros potentes. Eccl'i. 29.c. quum adhærentes erroribus hęreticorum promittentium ſalutem, extorres fiunt à veritate & ſalute.

Ruper.8.ſ.Ioan. *Vitandæ contentiones.*

Gyrans Dauid ex aduerſo pyrorum contra Philiſthęos. 2. Reg. 5.d. deſignat virum eccleſiaſticum, declinantem contentionem aduerſus contentioſos, ſed circuitu rationis eos vincentem.

Circumligare, vide Ligare.

Circumlinere, vide Linere.

Circumornare, vide Ornare.

Circumplecti, vide Amplecti.

Circumponere, vide Ponere.

Circumſedere, quære Sedere.

Circumſpicere, vide Aſpicere.

Circunſtare, Circunſtantia, quære Stare.

Circumtegere, vide Operire.

Circumuallare, quære Vallare.

Circumuenire, vide Decipere.

Cis.

Gre.ſ.1.Reg.9. *Non habens charitatem.* *Vita aſpera.* *Chriſtus.*

CIs, interpretatur durus, aut ſtipula, vel cucumerarium, fuit pater Saulis. 1. Reg. 9.a. deſignat eum, qui non habet charitatem fraternam, qui eſt pater Saulis, hoc eſt, carnalis prælati. Et hoc in malum. In bonum verò deſignat eum, qui dura pœnitentię opera exercet, & prædicat: vt Ioannem Baptiſtam. Matth. 3.b. Et ipſum Chriſtum, qui languores noſtros tulit. Iſa. 53. De his Ezec. 3.b. Dedi frontem tuam duriorem frontibus eorum.

Ciſterna.

CIſterna eſt, in qua congregantur aquæ pluuiales, nec habet aquam ibi manentem, vt puteus: & ſæpe aquis turbidis è terra completur.

Amb.apo.Dauid *Natiuitas Chriſti.*

Ciſterna Bethlehem, cuius aquam deſiderauit Dauid, ſignificare poteſt Chriſti natiuitatem in Bethlehem factam. 2. Reg. 23.c. 1. Par. 11.d.

Gre.ſ.1.Reg.13.&17.mor.13. *Sacra ſcriptura.* *Sẽſus profundus.*

Ciſternæ aquarum, ſunt verba ſanctarum Scripturarum: & in ciſternis abſcondimur, quādo ad ſacri eloquij aquas ingredimur, vt per aurium officium, mentium prata rigemus. 1. Re. 13.b. 2. Par. 26.f. Neem. 9.e. Iudith 7.b. Ciſterna autem, quam aliquis aperit, profundum ſcripturarum ſenſum ſignificat. Exod. 21. d. Deut. 6.b. 1. Par. 11.e.

Philo. quod Deus ſit immutabilis. *Præmia à Deo*

Ciſterna, quam quis non fodit, deſignat alieno labore parata præmia, & conceptacula cæleſtis liquoris potabilis, & theſauros ad conſeruandas virtutes accommodos: quos accipimus à Deo. Deut. 6.b.

Glo.int.ſ.Leuit.11 *Linguæ.*

Ciſterna in quam cadit immundum aut morticinum, quę tamen non fit immunda, deſignat linguas mediocria loquentes. Leuit. 11.f.

Beda ſ.Gen.37 *Infernus.* *Crux & mors Chriſti.*

Ciſterna vetus, in quam miſſus eſt Ioſeph, deſignare poteſt infernum, aut crucem, & mortem Chriſti. Geneſ. 37.d. Idem deſignare poteſt ciſterna, in quam deſcendit Banaias, & interfecit leonem. 2. Reg. 23.c. 1. Para. 11.e.

Cle. Ale.5. ſtroma. *Occultatio veritatis.*

Poteſt etiam ciſterna ſignificare occultationem veritatis, aut errorem cognitionis.

Hie.ſ.Eccl'ien. 12 *Mors.*

Ciſterna pręterea ſignificare poteſt abſolutè mortem, vt Eccleſiaſtæ 12. c. Confringitur rota ſuper ciſternam.

Tertu.adu. Iudæos *Hie.ſ.Iere.2.* *Synagoga Iudæorum.*

Ciſternę diſſipatę dici poſſunt ſynagogæ, quas nunc habent Iudæi. Et etiam dæmones, & hæretici, qui aquas turbidas errorum dant in potum diſcipulis. Iere. 2.c. 4. Reg. 10.c.

Dæmones & hæretici. Propria vxor. Propria ſubſtantia. Proprium conſilium. Affectus innati. Iniquitas. — *Cyril. de adora. in ſpiritu ſancto.*

Ciſterna propria, de qua bibendum eſt. Pro.5.c. deſignare poteſt vel propriam vxorem, vel propriam ſubſtantiam, vel etiam proprium conſilium. Deſignat etiam internas affectiones, quæ non externè afferuntur, ſed in nobis ſcaturiunt, ab ipſa carne originem habentes: quarum aquam promittit Rabſaces. i. diabolus. Iſa. 36. c. Idem deſignant ciſternæ, quas dedit Nabuzardan. Iere.39.c.

Ciſterna faciens frigidam aquam. Iere.6.b. Iniquitas frigeſaciens charitatem. *Glo. ord. ſ. Iere. 6.*

Cithara, Citharœdus.

CIthara eſt inſtrumentum muſicum, auditu iucundum, ſonans ab inferiore parte.

Corpus Chriſti. Labores Chriſti. Opera miſericordiæ. Tolerantia tribulationum. Corpus humanũ. Crux Chriſti. — *Baſi. ſ. Pſ. 32. Hila. ſ. Pſ. 56. Cle. Ale. 6. ſtrom. Hie. ſ. Pſ. 56. Au. ſ. Pſ. 56. 70. 80. Gre. ſ. 1. Reg. 10. Hie. ſ. Iſa. 23.*

Cithara ab inferiore parte reſonans, deſignare poteſt corpus Chriſti, ſeu carnem eius humana patientem: vel ipſum Chriſtum, & labores eius ad corpus pertinentes: vt laſſitudinem, famem, ſitim, &c. Et ſex opera miſericordiæ: & tolerantiam tribulationum. Pſ.32.42. 56.70.91.97.107.146.150. Eccl'i.39.c. Apoc.5.c.14.a.15.b. Generaliter autem deſignare poteſt corpus humanum.

Cithara etiam crucem Chriſti deſignare poteſt, in qua ipſe Patri gratum ædidit ſonum. Pſ.146.150.

Verbum ſolatii electorum.

Cithara etiam deſignare poteſt verbum ſolatij electorum: quia velut ad ſonum citharæ hilareſcimus, quando nos electi prædicatores inter ærumnas præſentis exilii, conſolantur de promiſſione cæleſtis hæreditatis. Gen. 4.d.31.d.1. Reg.10. b.16.c.2. Reg.6.a.3. Reg.10.b.1. Par. 13. b. 25. a. 2. Para. 9. c. 20. f. 29. f. Nee. 12. b. Iob. 30. d. Iſa.16. d.23.d.24.b.30.g.1. Mach. 13.g.1. Cor. 14.d.

Pectus deuotum. Voluntas. Anima. Corpus. Mortificatio membrorum. Recta operatio. Virtus. — *Amb. ſ. Luc. 7. Hie. ſ. Iſa. 16. 23. Cle. Ale. 6. ſtrom. Euch. for. ſpirit. 10. Rup. 4. ſ. Apoc. Aretas ſ. Apo. 15. Gre. 20. mor. 81.*

Cithara præterea pectus deuotum, aut voluntatem, vel ipſam animam deſignare poteſt, quæ pulſata ſpiritus plectro interiorum chorda venarum, boni operis ſonum reddit. Et vt cithara non bene ſonat, niſi omnes habeat chordas, eaſque bene aptatas: Ita anima, niſi omnes habeat virtutes, rectè citharizare non valet. Iſa.16.d.23.d. Corpus etiam ipſum, cithara dici poteſt. Apoc.5.c.15.a. Item mortificatio membrorum.

Cithara etiam, recta operatio dici poteſt, & ipſa virtus. Iob.30.d. Per chordas intentio rectè viuentium intelligitur, quæ dum ad vitam aliam per afflictionem carnis tenditur, quaſi extenuata chorda in cithara per intuentium admirationem ſonat. Siccatur enim chorda, vt congruum in cithara cantum reddat: quia & ſancti viri caſtigant corpus ſuum, & ſeruituti ſubiiciunt, atque ab infimis ad ſuperiora tendunt. Penſandum quoque eſt, quod chorda in cithara ſi minus tenditur, non ſonat, ſi amplius, raucum ſonat: quia nimirum virtus abſtinentiæ aut omnino nulla eſt, ſi tantum quiſque corpus non edomat, quantum valet, aut valde inordinata eſt, ſi corpus atteris, pluſquam valet.

Proſperitas & aduerſitas. — *Gre. ſ. 1. Reg. 10. Aug. ſ. Pſal. 32. 42. 146. Cle. Ale. 2. pæd. 4. Glo. ord. ſ. Gen. 4.*

In cithara pſallunt Domino, qui de temporalibus, tam proſperis, quàm aduerſis, gratias agunt, & peculiariter in aduerſis. Item qui benè operantur. Pſal.32.42.70.146. Et qui Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis, & ad cælos aſcendiſſe prædicant, citharam ſonant.

Os. Cithara etiam ſignificat ipſum os, quod ſpiritu tanquam plectro pulſatur.

Inſtrumentũ mundanarum voluptatum. Cithara præterea, ſignificat inſtrumentum mundanarum voluptatum, præcipuè aurium. Vnde dicuntur quidam magiſtri prurientes auribus. Gen.4.d. Iob. 21.b. Iſa.5.d. 24.b. Ezech. 26.c. Dan.3.d.

Prædicatores. — *Cle. Ale. 6. ſtrom.*

Citharœdi dici poſſunt prædicatores, & qui proximè ac continenter pulſant animas: & omnes laudantes Deum. Apoc.14.a.18.g.

Cito, Citatus, vide Accelerare.

Ciuitas, Ciuis, Oppidum, Vrbs.

CIuitas, eſt congregatio hominum firmata, ac ſecundum legem gubernata. Sumitur aliquando pro loco continente, aliquando pro ipſis habitatoribus.

Eccleſia militãs & triumphans. — *Ori. ſ. Matt. ho. 22. 35. & ſ. Ioſu. ho. 19. & ſ. Iſa. ho. 8. Baſi. ſ. Pſ. 45. 59. Arn. ſ. Pſal. 106. 107. Amb. de Iſaac 5. Hil. ſ. Pſa. 59. & ſ. Matth. Cano. 8. Hie. ſ. Iſ. 1. & 22. 26. & ſ. Eze. 40. Gre. 16. mor. 25. & 19. mor. 13. Beda ſ. Pro. 1.*

Ciuitas poteſt eccleſiam ſignificare, tam militantem, quàm triumphantem. Et ciues ſanctorum, ſunt fideles & ſancti in eccleſia. Dicitur autem ciuitas munita, aut murata, propter cuſtodiam Dei, & angelorum, præcipuè cæleſtis, quæ libera eſt iã ab omni periculo. Eadem dicitur ciuitas Dei, & ciuitas ſancta. Et ciuitas Chriſti, dicitur plebs fidelium. Et ciuitas Solis in Iudæa, eſt ciuitas Chriſti. Et ciuitates, quæ inhabitantur, ſunt eccleſiæ fidelium. Et ipſe Saluator, dicitur vrbs fortitudinis Sion: quia ipſe eſt fortitudo eccleſiæ. Eandem eccleſiam deſignat ciuitas Dauid. De hac ciuitate agitur in ſubiectis locis. Leui. 14.c.19.d.21.a. 24. c.25.d. Num.32. c.35.a. Deuteron.1.c.25.b. Ioſu.15.b. Ruth 3.d.2. Reg.6.c.17.c.20.f.4. Regum 10.d.19.g.24.b.1. Para.11.a.2. Paral.8.a.23.d.27.a.1. Eſdr.4.c. Neem.7.a. Iob.24.b.29.b. 39. a. Pſalm.45.47.58.68.71.72.86.100.106.107.121. Prouerb.1.c.9.a.11.b.29.b. Eccleſiaſtæ 9.d.10. c. Canti.3.a.5.c. Sapien.9.b. Eccleſiaſtici 24.b.38.d.40.c.49.b. Iſa.1.g.22.b.23.d.26.a.33.d. 45. c.52. a. 60.c.61.b.62.d. Ierem.4.f.5. b.10.d.20.c.31.g.49.c. Ezech.36.a. 40.a.48.d. Daniel 9.d. Hoſe.7.b.10.d. Amos 3.d.4.b. Mich.4.c.6.c. Zacha. 1.d.8.a.1. Machab.1. d.2. Machab. 4. b.5. a.9.c.11.a. Matth.5.a.5.b.9.a.27.f. Marc.1.d. Lucæ 1.c.2.a.24.g. Epheſ.2. d. Hebr.11.e.12.f. Titum 1. b. Apoca.11.a.21.a.22.c. Ciuitas circunſtantiæ, vbi nos legimus ciuitas munita. Pſalm. 30. eſt eccleſia ex Gentibus, quæ circunſtat Iudææ, ſeu Hieruſalem. Et ciuitas, quam cuſtodit Deus, ſine quo fruſtra vigilat, qui eam cuſtodit: eſt eccleſia, vel anima. Pſal.126. Et ciuitas fortis, quæ oppugnatur, ſed non vincitur, eſt eccleſia. Iſa.27.a. Iuxta Septuaginta. Haba. 2. b. Et

Aug. ſ. Pſ. 30. Hie. ſ. Pſ. 126. & ſ. Iſ. 27. & ſ. Abdi. & ſ. Iere. 32.

Gre.16.mor.25.

ciuitas redempta. Sopho. 3.a. Et ciuitates Auſtri, ſunt eccleſiæ, veri & perfecti luminis participes. Abdi.g. Et ciuitates Iuda, ſunt eccleſiæ, in quibus eſt vera Chriſti confeſſio. Ierem. 32. g. Ciuitates verò montanæ, de quibus vna eſt, de qua dicitur: Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita. Ciuitates campeſtres ſunt in eccleſia, vt de profundis atque depreſſis, per camporũ ęqualitatem ad ſumma gradiamur. Et ciuitates Auſtri, vbi eſt meridies & plena lux veritatis. Ciuitates multæ ſunt eccleſiæ, quæ in vna includuntur. Iob.24.c.

Ori.ſ.Gen.ho.9.& ſ.Ioſ.ho.8. 24. 26. Arno.ſ.Pſ.58. Amb.ſ.Luc.19. Hie.ſ.Iſa.1.64. Gre.ſ.1.Reg.1. — *Anima. Prædicatores. Mens erudita.*

Ciuitas etiam dicitur anima in multis ſupradictorum locorum: & hæc eſt ciuitas, quã ędificat Ioſue, hoc eſt, Chriſtus, ornans eam virtutibus, quę vt habet lumen ſcientiæ, dici poteſt ciuitas Solis. Ioſue 19.d. Pſalm. 58.100. Iudith 2.b. Prou.18.c. Eccl'i.28.c. Iſa.1.b.18.c.23. d.33. b.36.b.61.b.64.d. Iere.1.d.2.d.33.b.17.d.40.c.48.b. Amos 4.c.9.d.1. Mach. 3. a. Et ciuitates, quibus præponitur ſeruus, ſunt animæ inferiores. Luc.8.a.19.c. Et ciuitas Elcana. 1. Reg. 1. a. dici poteſt cor ornatum virtutibus, circumſpectionis cuſtodia munitum, de quo Prouer. 3.c. Omni cuſtodia ſerua cor tuum. Et in hac ciuitate debet quiſque ſedere iuxta illud. Lucę 24. g. Sedere in ciuitate, donec induamini virtute ex alto. Et redit ad ciuitatem ſuam, qui redit ad ſeipſum, vt poſſit rurſum aſcendere in contemplationem, & de Angelis & Martyribus tractare. Qui autem in Hieruſalem cæleſti non poteſt ſemper morari, moretur in Ramatha, vel Hieruſalem terreſtri. Vrbes autem in quibus ſeruatur frumentum, ſunt ſancti Prædicatores. Gen.41.f. 44.c. Et vrbs murata, eſt mens ſanctarum Scripturarum eruditione circundata. 1. Reg.6.d.

Gre.ſ.1. Reg.6. Hie.ſ. Iſa.14. & ſ.Iere.2. — *Animæ peruerſæ*

Ciuitas etiam, in malum, eſt anima, quæ malarum cogitationum & prauarum affectionum theſaurus eſt. Iſa. 14. g. Et ciuitates exultę, ſunt animæ vitiorum igne flagrantes. Ierem. 2.c.

Beda ſ.Pro.25. — *Loquax.*

Vrbs patens, & abſque murorum ambitu, dicitur vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum, ſed peccat per loquacitatem. Prouerbiorum. 25.d.

Hil.ſ.Mat. Cã.4 Am.1.ſer.do.in mo. — *Caro Chriſti. Homines. Apoſtoli.*

Ciuitas ſupra montem poſita, carnem Chriſti deſignare poteſt diuinitati coniunctam: & homines, qui per carnis conſortium, dici poſſunt eius habitatores. Poteſt etiam deſignare Apoſtolos, qui & lux mundi dicuntur. Matth.5.b.

Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Mat.10. — *Sacra ſcriptura.*

Ciuitas Elcana, dici poteſt ſacra Scriptura, quę ciuitas eſt Chriſti, in qua ipſe cognoſcitur cuius munimina ſunt pręcepta, & arma, conſilia ſalutis. 1. Reg.1.a. Sic ſumitur ciuitas pro ſacra Scriptura. Deut.6.b.9.a. Ioſ. 24. c.3. Reg. 9.b.2. Para.8.a. Prou.10.b.18.b. Iere.13.g. Abdi. g. Matth.10.c.

Amb.de fuga.ſec.2 Phil.de ſacri. Abel & Cain, et de prof. — *Separatio à ſeculo. Diuina protectio. Sacerdotes. Prædicatores. Virtutes theologicæ.*

Ciuitates refugij ſex, in quibus habitabant Leuitę, deſignant loca, ad quæ confugiunt fugientes ſeculũ: & ſunt ciuitates Leuitarum, qui nihil habent in ſeculo. Ponuntur autem tres trans Iordanem, quæ ſunt verbum Dei, potentia creatiua, & regia: tres verò citra Iordanem, ſunt virtus propitia, imperatiua, & prohibitoria. Poſſunt etiã deſignare ipſos ſacerdotes, ad quos confugere debent prophani, vt purificentur. Deut. 4.f.19.a. Ioſu.20.c. 1.Par.6. d. Ciuitates etiã munitæ, ſunt Prædicatores & Doctores. Iere. 4.b.31.d. Ciuitates etiam tres refugii, tres virtutes theologicas deſignare poſſunt.

Am.2.de Cain.4 Gre.10.mor.9.& 2 paſto.10. Philo. quod Deus ſit immutabilis. — *Remiſſio peccatorum. Virtutes theologicæ.*

Ciuitas etiam refugii, dici poteſt remiſſio peccatorum, quæ datur in pœnitentia. Et tres ciuitates refugii, ſunt Fides, Spes, & Charitas: in quibus ſaluatur peccator per pœnitentiam.

Gre.ſ.1.Reg.9 — *Generales virtutes. Munimenta fidelium. Mediocris conuerſatio.*

Ciuitates comparatæ domibus, ſignificare poſſunt generales virtutes, ſub quibus ſunt ſpeciales. Deut.6.b.

Ciuitas quandoque deſignat munimenta fidelium, & locum communem, non eorum, qui ſimpliciter verbo & contemplatione perfecti ſunt, ſed mediocrium & infirmorũ: & in ciuitate eſt Samuel, aut in oppido, quum prædicator plana verba pronunciat: in excelſo verò, quum ſublimia. 1. Regum 9.a. Deut.21.d.

Hie.ſ.Iſa.19. — *Senſus.*

Ciuitates quinque Ægypti, deſignare poſſunt quinque ſenſus corporis. Iſa. 19. c. Ciuitas autem Solis in terra Ægypti, dici poteſt in corpore ſenſus viſus. Sicut enim vt videatur ciuitas, Sole & Luna indiget, ita vt oculi noſtri illuminentur, Sole iuſtitiæ indigemus.

Ori.ſ.Num.ho.18. Arno.ſ.Pſ.9. Hie.epiſ. Mẽſurã charitatis & ſ.Iſ. 17. Gre.ſ.1.Reg.15.& 3 ... mor.15. Hie.ſ.Nahum 3. Aug ſ.Pſ.58.59.71.& ſ.Apo.ho.13 Beda ſ.Pro.21. Ori.ſ.Exo.ho.1. Philo.de ... Beda ſ.Gen.11. — *Mundus. Tẽpla dæmonum. Carnales & mundani. Gentilitas.*

Ciuitas ædificata à Cain, quę eſt ciuitas diaboli, & terrena, deſignare poteſt mundum iſtũ, & templa dæmonum. Idem ſignificauit ciuitas Sodomorum. Et ciuitas Amalec, eſt multitudo carnalium & laſciuorum. Deſignant etiam Gentilitatem. Geneſis 4.c.13.c.19.a.34.c. Numeri 24.d.1. Regum 15.a.3. Regum 14.c.16.d.21.f. Iudic.9.c.14.d.19.c. Iudith 1.a. 2.c, Iob.39. a. Pſalm.9. Eccleſiaſtici 7.a.9.b.26.a. Iſa.17.a.24.b.25.a.26.a.32.d. Ierem.4.c.29. b. Hoſe.6.c. 11.d. Amos 5.a. Mich.5.d. Ionę.3.a.2. Machab.12.b. Matth.10.a. Luc.9.a.10.a.18.a.2. Petri.2.b. Apoca.11.b.16.d. Et ciuitas ſanguinum dicta Niniue, deſignat mundum vitiis & ſanguine plenum. Nahum 3.a. Habac.2.c. Et ciuitas, quam circumeunt canes, eſt mundus, quem peragrãt prædicatores. Pſal.58. Dicitur autem ciuitas munita aut circumſtantię, quia Gentes circumſtabant Iudæis. Pſalm.59.71. Et mundus eſt ciuitas magna, quę diuiditur in tres partes, in infideles, & hęreticos & eccleſiam. Apoc. 16. c. Hæc eſt ciuitas fortium. Pro.21.c.

Superbia. Multitudo vitiorum. Eccleſia hæreticorum.

Ciuitas Babel, ſuperbiam ſignificare poteſt. Geneſ. 11.a. Et ciuitates, quas ędificarunt filij Iſrael in Ægypto, deſignant multitudinem vitiorum. Exodi.1.b.9.g. Deuterono.2.g.3.a. Ioſu 8.d.10.g. Pſal. 9. Ezech.26.a. Sophon.1.d.2.d.3.a. Poteſt etiam ciuitas Babel, deſignare eccleſiam hæreticorum.

Tẽtatores varij Satanas.

Ciuitates per circuitum, deſignare poſſunt varios tentatores, qui nos cundant. Geneſ 35.a. Et ciuitas ſolis, eſt Satanas, transfigurans ſe in angelum lucis. Et ciuitates deſolatæ, ſunt cunei peruerſorum obſequentium diabolo, aut malo principi, quorum clamoribus peruerſus laudatur, quum ad praua opera per nequitiam rapitur. Iob 18.d. Pſ.9. Mich. 6.d. Soph.3.a Idem deſignant ciuitates montis Seir. Eze.35.c. Amos 6.c. Et ciuitates munitæ, ſunt ſuſpectæ mẽtes, & fallaci ſemper defenſione circundatæ, quæ quoties illorum culpa corripitur, veritatis ad ſe iacula non admittunt. Soph.1.d.

Ori.ſ.Exo.ho.1.& ſ.Ioſ.ho.29. Gre.12.mor.23. Gre.3.paſt.11.

Argumẽta philoſophorum. Hereſes. Congregatio hereticorum.

Ciuitates munitæ aut fortium, dici poſſunt argumenta philoſophorum, & hæreticorum: Ioſ.6.c.11.c.14.d. Prou.21.c. Et ciuitates ciuitatum, ſunt variæ hæreſes. Ezec.6.b. 16.c. Pſa.138. Et ciuitas homicidarum Hieruſalem, deſignat congregationem hæreticorum in vno dogmate. Mat.22.a. Et vadunt de ciuitate in ciuitatem, qui tranſeunt ab Euangelio ad opiniones extraneas. Mat.13.d. Gal.1. Et ciuitates, ad quas eunt turbæ vt ſibi proprias, ſunt propriæ opiniones, & ſuperſtitiones. Mat.14.b. Et ciuitates Samaritanorum, ſunt eccleſiæ hæreticorum. Matt. 10. a. Dicitur autem congregatio hæreticorum, vrbs frequens, & ciuitas exultans, ob multitudinem deceptorum, & propter ſuperbiam. Iſ.19.a.22.a.37. e. Hæ ſunt ciuitates, ſuper quas non pluit. Amos 4.b. De his ciuitatibus intelligi poſſunt ſequentia loca. Leui.26.d Nu. 13.b.31.b. Ioſ.11.c. Iud.18.g.20.d. 2.Reg.14.g.20.b.f. 4.Reg.3.d. 2.Par.15.b.26.a. Eccleſiaſtæ 7.c. Eccl.36.d. Ier.48.c. Dan.11.c. Hoſ.8.d.11.b. Mich.7.c. Hab.2. c.

Ori ſ.Ioſ.ho.8. & ſ.Mat.cap.14. & ho.20.26.28. & ſ. Ezec 6. Bed.ſ.Prou 21.

Doctrina philoſophorum.

Ciuitates Gentium captæ à filiis Iſrael, deſignant doctrinam philoſophorum ſeruientem fidelibus ſecundùm id, quod habet catholicæ doctrinæ conſentaneum. Deu.3.b.6. b. Ciuitates verò Ægypti ſubuerſæ, ſunt opiniones eorum falſæ per catholicam doctrinam confutatæ. Eze.29.b.

Hie.ſ.Ezec.29.

Iudæa. Hieruſalem. Iudæi.

Ciuitas exultans fuit Iudæa, cùm haberet rectam fidem. Iſ.32.c. Et ciuitas munita erat Hieruſalem. Pſa.30. Et ciuitas abſolutè pro Iudæa ſumitur. Pſ.54.58. Et ciuitas diuiſa erat Hieruſalem, quam reliquerunt Apoſtoli. Mat.12.b.21.a.22.a. Eadem dicitur ciuitas ſublimis. Iſ.26.a. Ciuitates etiam proiectæ à Deo, ſignificant Iudæam. Iſ.1.c.25.a.27.c.29.a.33.b.52.a. Et ciuitates ſignificant ſynagogas Iudęorum. Mat.14.b. Et ciuitates Geraſenorum, ſignificant ipſam Iudæam. Mat.8.b. Ciues autem qui noluerunt hominem nobilem regnare ſuper ſe, fuerunt Iudæi, qui noluerunt Chriſtum recipere. Luc. 19. b. De his ciuitatibus intelligi poſſunt loca ſequentia. Leu.26.e. Deut.28.b. 1.Reg.4.c. Ier.4.b.5.b.6.b.8.f.21.c.19.c.25.f.32.d.39.a. Thr.1.a.2.d. Eze.6.a.7.f.9.d.22.a. Hoſ.8.d.13. c. Mich.4.c. Nahu.3.a. Zac.14.a. Marc.5.b.14.b. Luc. 7.b.19.g.22.a.

Hil.ſ. Mat.cant. 8.12.14.& ſ.pſ.58. Ori.ſ.Luc.ho.7. Hie.ſ.Iſa. 25. 26. 32.

Gentilitas.

Ciuitas Hierico ſterilis, deſignat gẽtilitatem, quæ nullum faciebat bonorum operum fructum. 4 Reg 2.d. Ioſ.6.d.8.f. Iſ.14.g. Ionę.3.a. Mich.6.c. Ioan.4.a.11.g. Et ciuitas negociatorũ Babylon, eandem gentilitatem deſignat. Eze.17.a. Et ciuitates deſertę, ſunt Gentileſ relicti à Deo, ſed poſtea conuerſi ad fidem. Iſ.54.b.

Amb ſer.87. Hie.ſ.Iſ.54.& ſ. Ezec.17.

Ruina angelorum. Decepti à dæmonibus.

Vrbes, quas tulerunt Philiſthum à filiis Iſrael. 1.Reg. 7. d. deſignant vel ruinas angelorum, vel deceptos à dęmonibus.

Gre.ſ.1.Reg.7.

Inferi.

Ciuitas munita, deſignare poteſt inferos, vnde nemo reuocatur, niſi quos eduxit Chriſtus à limbo. Pſ.107. Et ciuitates auſtri, deſignant inferos, vbi eſt ignis inextinguibilis. Ier.13.c.

Hie.ſ.pſ.107.& ſ.Ier.13.

Tumultus ſecularis.

Oppidum aliquando ſignificat tumultum ſecularem: vnde prędicator eſt extra oppidum, quando ſe à ſeculari tumultu ſegregat Gen.24.b.44.c.

Glo.int.ſ.Gen. 24

Ciuitas palmarum. Iud.1.c. 2.Par.28.c. dicebatur Hierico.

Lyr.ſ.Iud.1.

Ciuitas pugnat contra ciuitatem, quum infideles perſequuntur fideles, & fideles laborant, vt conuertant infideles. Iſ.19. a.

Hie.ſ.Iſ.19.

Vrbani ſunt, qui poſtpoſita intentione cęleſtium, exterioribus ſtudiis ſe oſtendere ſtrenuos conantur.

Gre.ſ.1.Reg. 16.

Clades, quære Interficere.

Clamare, Clamor, Conclamare, Exclamare, Clamoſus.

CLamare, notum eſt, quid ſignificet. Clamare autem eorum ferè eſt, qui aliqua neceſſitate ſunt conſtricti. Vnde interdum eſt conqueri. Gene. 4.b. Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me. Inuocare. Exo.8.c. Clamauit Moſes ad Dominum. Laudare. Pſa.64. Clamabunt, etenim hymnum dicent. Prędicare. Iſ.30.b. Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid clamabo? Vociferari. Ioſ.3.a. Et clamare cœperunt. Clamor autem eſt deſiderium. 2.Regum 22.a. Clamor meus veniet ad aures eius. Oratio. Exo.22.c. Ego audiam clamorem eorum. Querela. Exo. 3. b. Clamorem eius audiui. Rumor ſceleris. Gen.18.c. Clamor Sodomorum venit ad me. Vociferatio. Exo.12.c. Ortus eſt clamor magnus in Ægypto.

Caſtigans Deus

Clamare propriè non competit Deo, ſed dicitur clamare, quum caſtigat, quia per verbera, maximè ſe audiri facit. Iſ.42.c. Dan.4.b. Mich.6.b. Clamat etiam Deus ad ciuitatem, hoc eſt, ad eccleſiam in Scripturis ſanctis. Mich.6.c.

Hie.ſ.Mich.6.

Prædicatio Dei in vtroque Teſtamento.

Clamantia Seraphim. Iſ.6.a. deſignant manifeſtationem Deitatis, quam faciunt Filius, & Spiritusſanctus. Vel melius, deſignant vtrunque Teſtamentum. Et clamat alter ad alterum, quia miram habent inter ſe duo Teſtamenta conſonantiam, vt quod vnum futurum prędixit, alterum impletum oſtendat. Sunt etiam Apoſtoli prędicantes concorditer, Chriſtum Deum, & hominem.

Ori.ſ.Iſ.ho.1. Hie.epiſ. Et factũ eſt. Rup. 1.ſ.Iſ.28.

Chriſtus.

Aru.ſ.pſ.3. Baſi.ſ.Pſ.33. Hie Aglaſia.

Clamans pauper, deſignat Chriſtum in cruce clamantem ad Patrem. Pſal.3. 33. 68. 141. Et clamauit per diem, hoc eſt, in proſperitate, & noctem, id eſt, in paſſione: vel prædicando in claritate paterna, inter tenebras Iudęorum. Pſ.21.87. Idem dicitur nō clamaſſe, quia nulli fuit amarus. Iſ.42.a. Clamor autem Chriſti in cruce exprimitur. Matth.27.c. Marc.15. c. Luc.23.f. Heb 5.b. Apo.18.a. Et clamor Iob, deſignat clamorem Chriſti. Iob 16. d. Clamor autem Ieſu in ſuſcitatione Lazari, deſignat difficultatem ſuſcitandi & conuertendi peccatorem inueteratum, & induratum in peccatis, ad quod magna gratia & inſpiratione eſt opus. Ioan. 11. e. Deſignauit etiam tubam futuram in iudicio, qua mortui ſuſcitabuntur. Clamans Ionas in tribulatione, fuit Chriſtus in cruce. Ionę.2.a. Hab.1.a. Clamauit ſapientia foris, quum Chriſtus prædicauit factus homo, & poſt reſurrectionem in latitudine mundi. Proue.1.c. Ipſe eſt angelus clamans auibus, id eſt, vocans Apoſtolos. Apoc.19.d.

Rup.10.ſ. Apoc. Gre.13.mor.12. Aug.ſ.Ioan. tract. 49. Cyril.7.ſ.Ioan.23 Rup.ſ.Ion.2. & ſ. Hab.1. & 11.ſ. Apoc. Bed.ſ.Prou.1. Hie.ſ.Iſ.21.

Prædicare.

Clamare, eſt etiam prædicare, & à malo retrahere, vt quum Dauid clamauit ad populum Saulis. 1.Reg.26.c. 3.Reg.17.b. Ionæ 3.b. Zach.1. a. Et clamant de vertice montium Apoſtoli prædicantes. Iſa.42.b. Clamauit etiam Chriſtus prædicando. Luc.3.a.8.a. Ioann.7. c. 11. f. De clamore prædicantium intelligi poſſunt ſequentia loca. Ioſ.6.b. Iud.7.c. 2.Reg. 17. f. 20. e. 3. Reg.1.f. 4.Reg.4.g. Prou.8 a. Eccl.50.c. Iſ.21.c.30.b.58.a. Ier.2.a.4.b.20.b.22.e.31. a. Eze.21. c. Ioel.3.b. 1.Mach.4.c.16.b. Mat.3.a Marc.1.a. Apoc.7.a.10.a Et clamans præco ante Ioſeph, deſignare poteſt Ioannem Baptiſtam Chriſti præcurſorem. Gen.41.e. Et dicitur vox clamantis propter comminationem iudicij. Iſ.40.a. Clamor etiam exactoris, eſt prædicatio exigentis fidem ab auditoribus. Iob 39. a. Clamantes foris, fuerunt Apoſtoli extra Iudæam prædicantes. Iſ.33.b.

Rup.ſ.Ioel 3. Amb.ſer 64. Hier.ſ.Iob.39.

Ioannes Baptiſta.

Gre.30.mor. 12.

Clamant ad Deum pulli coruorum. Iob 38.d. quum prædicatores nō in ſe præſumunt, ſed in viribus Redemptoris ſui.

Ori.ſ.Exo.ho.5. Baſi ſ.pſ.29. 33. Hil.ſ pſ. 118. Amb.ſ.pſ. 118. Aug.2. q.in Euāg. 28. & ſ.pſ.118. Cyr.8.ſ.Ioan.23. Gre ſ.1.Reg.7 & 20.mor.25.

Vehementia orationis interior.

Clamans Moſes ad Dominum etiam ſine voce, deſignat efficaciam orationis mentalis. Significat etiam orationem prælati, pro ſubditis, quæ fit ſummis deſideriis. Et clamat ad Dominum, qui magna & cæleſtia petit: nam qui terrena petit, tenui voce loquitur. Exo.14. d.15. b.17 b. 1.Reg.7.b.12.b.15.b. Pſ.3.29.31.60.118.140. Clamat etiam ad Dominum, qui longè ſe eſſe cognoſcit. Pſ.76 Et clamat, qui non pro ſe, ſed pro bono communi petit, vt Moſes. Clamat etiam ad Deum toto corde, qui magna poſtulat, qui cæleſtia precatur, qui æterna ſperat, qui innocentis timoris viuit officiis. Eſt autem clamor cordis, magna cogitationis intentio, & affectus vehementia. Et clamat ad Dominū de profundis, qui magno affectu inuocat. Pſa. 129. Et clamans Chananæa, deſignat inſtantiam orationis. Mat.15.c. De his Nu.22.d. 2.Par. 13. c.15.a.18.f. Nee.9.e. Iud.4.b. Eſter 4.a.11.d. Iob 19.a.30.b. Iſ.29.d. Ionæ 2.a.3.c. 1.Mac.5.d. Ro. 8.c Gal.4.b. Sic non clamant hæretici in corde ſuo.

Philo, quod deterior potiori inſidietur. Hil.ſ.Mat. Can. 14. Gre.29.mor. 28. & 2.mor.6. & ſ.pſ. 101. Hie.ſ.Iſ.15.26. & ſ.Pſ.120. Aug.ſ.pſ. 129. Hie.epiſ. beatitu.

Clamor pœnitentium.

Clamat etiam ad Dominum, qui tribulatur per pœnitētiam, & veniam petit de erroribus, & peccatis. Hoc deſignauit clamor filiorum Iſrael. Exo.2.d.3.b. 1.Reg.9.c. 2.Reg.13.d. 4.Reg. 6.f. Iud.7.d.9.g. Tob.6.a. Iob 36.b. Pſal.101. 113.118. Iſ.15.c.19.d.26.c.30.e.33.b.38.c.58. c.65.d. Ier.20.d 33.a. Thr.2.f.3.a.f. Bar.4.d. Hoſ.7.b. Ioel.1.c. Ionæ 1.b.2.a.3.c. Mich.3.b. Sop.1.c. Za. 7.d. 1.Mach.4.a 9.e.13.f. Marc.9.d. Et clamat ad Dominum de profundis, qui ſcit altitudinē diuitiarum ſapientiæ Dei, & qui ſe cognoſcit in profundo peccatorum eſſe, & in grauibus tribulationibus. Pſ.129 Magnus autem clamor, magnum eſt deſiderium. Et clamor Petri, luctum pœnitentiæ deſignat. Mat.14. Eſt etiam clamor indigentium. Prou.21.b. Clamat autem ex Seir, qui conuertitur ex Gentilitate. Iſ.21 e.

Ori.ſ.Mat.ho.26. Amb.ſer.65. 76. Gre.17.mo.12. Bed.ſ.Gen.4. Rup.4.ſ.Gen.5. Aug.ſ.pſ.85.

Petere vindictam.

Clamare ad Dominum, interdum eſt vindictam petere: vt ſanguis Abel clamabat de terra, deſignans ſanguinem Chriſti aduerſus Iudæos clamantem Gen.4.b. Exo 22.d Deu.15.b.24. c. 4 Reg.8.b. Iob 16.d. Hab.1.a.2.c. Mat. 23.d. Luc.18.b. Iacob 5.a. Et clamant martyres, dum fidem atque innocentiam ſuam ipſa paſſione commendant. Apoc.6.c. Clamor autem eſt cōfeſſio fidelium aduerſus Iudæos, quum in ſacrificio dicunt: Amen Clamat tota die corpus Chriſti, membris ſibi inuicem ſuccedentibus, quia ſemper aliqui ſunt in tribulatione. Pſ. 85.

Aug.de verbis Domini.ſer.18.

Bene operari.

Clamant ad Dominum, qui gratiæ Chriſti bonis operibus congruunt: nam qui ſine operibus clamant, muti ſunt. Mat.20.d.

Ori.ſ.Mat. ca.14. Rup.ſ.Ion.1.

Inuocatio Dei in tentatione.

Clamor diſcipulorum, & ſignanter Petri, eſt inuocatio Dei in tentatione. Mat.14.c. Mar. 6.g. Mali tamen non audiuntur. 2.Reg.22.d. Clamantes autem nautæ in proiectione Ionæ in mare, ſunt plangentes in paſſione Chriſti. Ionæ 1.d.

Amb.ſ. Luc.19. Ori.ſ.Mat.ho.14 Gre.ſ.Eze. ho.17.

Confitentes Gentiles Deum.

Clamant lapides in laudem Chriſti, tacentibus Iudæis, quum Gentiles Chriſtum confitētur. Luc.19.f. Et clamant iidem præcedentes & ſequentes Chriſtum, propter eandem fidem prioris & poſterioris populi. Sic autem clamare eſt laudare. Mat.21.a. Marc. 10.b.11. b. Ioan. 12.b. Iud.7.e. Pſ 64.

Ori.ſ.Mat.ho. 13.

Clamantes cæci ad Chriſtum, vt eorum miſereatur, deſignant aliquos ex Iudæis timentes, ne fortè pertranſiret eos. Mat.20.d. Marc.10.g. Luc.18.f.

Bed.ſ.Exo.3.

Manifeſtatio prophetiæ.

Clamans angelus ad Abraham, deſignat manifeſtationē prophetiæ in immolatione Iſaac latentis. Gen.22.c. Et clamor filiorum Iſrael in Ægypto. Exo. 3.b. deſignat voces Prophetarū orantium aduentum Chriſti, & inuitantium ad aſſumptionem carnis, & redemptionem generis humani.

Rup.9.ſ. Apo.

Accuſans Moſes Iudæos. Feruens deuotio

Clamans angelus de altari. Apoc.14.d. eſt Moſes, accuſans Iudæos incredulos.

Manifeſtatio peccati.

Clamans populus poſt Saulem, deſignat eos, qui de audita prædicatione magnæ deuotionis auſum ad operandum ſuſcipiunt. 1. Regum 13. a. Iudi. 7. d.

Clamor Sodomorum, qui venit ad Deum, eſt manifeſtatio peccati vindicandi. Et peccatum cum voce, eſt culpa in actione: peccatum verò cum clamore, eſt culpa cũ libertate & iactantia. De his dicitur Iſa. 3. b. Peccatum ſuum ſicut Sodoma prædicauerunt. Demũ omnia peccata clamant ad Dominum, tanquam ad iudicem. Gen. 18. c. 19. c. Iſa. 58. b. Iere. 14. a. Et mali clamabunt in inferno, præ dolore cordis. Iſa. 65. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 13.*

Cõfeſsio peccati

Clamans leproſus ſe ſordidum & contaminatum. Leuit. 13. f. deſignat confitentem errorem ſuum. *Amb. 1. de Abr. a. 6 Gre. 19. mor. 2. 3. & 3. paſto. admo. 23. & ſ. Pſ. 102.*

Excitatio per angelos. Tuba iudicii.

Clamor factus media nocte, dici poteſt excitatio per angelos facta ad bene operandũ. Vel eſt vox Domini ad ignorantes eius aduentum. Eſt etiã manifeſtum ſignum aduentus Chriſti ad iudicium in tuba Dei. Matthæi 25. a.

Diſtantia malorum & bonorum angelorum.

Clamauit fortiter angelus bonus angelis malis. Danĩ. 4. b. vt ex hoc diſtãtia inter eos oſtẽdatur, non loci, ſed voluntatis. Sic in Apocalypſi clamauit voce magna quatuor angelis, quibus datum eſt nocere terræ, & mari. *Iſych. ſ. Leui. 13.*

Dolor ſubditorũ de tyranno.

Clamat terra contra poſſeſſorem. Iob. 31. d. quando contra regentis in iuſtitiam rationabiliter ſubiecti dolent, & quando contra paſtorem ſuum iuſtè eccleſia murmurat. *Ori. ſ. Matt. ho. 32 Hila. ſ. Matt. Cano. 27.*

Prædicatio ſui.

Clamat tota die, qui opera ſua prædicat. Pſalm. 31. Et clamat tacendo, quia non confitetur peccata. *Au. epiſ. 120. & libro 83. q. 59.*

Clamat à finibus terræ ad Dominum, qui neceſſitatem habet in carne viuendi, & ſpem tenet à carnis vitiis recedendi. Pſ. 59. *Cyril. 3. ſ. Ioan 24 Ricar. de S. Vict. de ſecuri. conſcien. 20.*

Refugientes pœnitentiam.

Clamantes ad Dominum à facie regis, ſunt volentes recedere ab auſteritate vitæ, quam vident in prælato, ideo non exaudiuntur. 1. Reg. 8. d. *Greg. 32. mora. 23. & ho. 17.*

Inſanientes Iudæi in Chriſtũ & in Chriſtianos.

Clamor Eſau pro ſurrepta benedictione, deſignat Iudæos in Chriſtianos inſanientes. Gẽ. 27. c. Et clamor dominæ Ioſeph, deſignat voces Iudæorum in Chriſtum. Gen. 39. d. Clamor etiam grandis Iudæorum, deſignat eorum voces ſine mente in Chriſtianos. 1. Regum 4. c. Idẽ deſignat clamor Athaliæ. 4. Reg. 11. c. Et clamantes filij Iſrael contra Moſen, deſignant ſuam remurmurationem contra legem. Exod. 14. c. Num. 20. b. Nee. 5. a. Iſa. 5. b. 14. g. Dan. 13. c. Ierem. 8. g. 12. b. Matth. 27. c. Marc. 15. a. Luc. 23. c. Ioan. 18. g. 19. c. Acto. 7. g. 23. b. Ezech. 27. f. *Gre. & Au. ſ. Pſ. 31 Hila. ſ. Pſ. 59 Gre. ſ. 1. Reg. 8. Hiero. ſ. Iſa. 5. & ſ. Iere. 12. Gre. ſ. 1. Reg. 4.*

Diuina vindicta in Iudæos.

Clamor autem in domibus Iudæorum, indicat vim diuinæ caſtigationis & vindictæ aduerſus eos. Iere. 18. d. Sopho. 1. d. *Lyra. ſ. Iere. 18.*

Furor Gentiliũ & hæreticorum in Chriſtianos.

Clamor magnus Ægyptiorum, deſignat furorem Gentilium & infidelium in Chriſtianos. Et clamor prælii, eſt etiam hæreticorum in fideles. Exod. 11. b. 12. a. Iudi. 12. d. 3. Reg. 18. e. Iudith 14. d. Iſa. 14. g. 15. b. Ierem. 4. c. 47. b. 48. a. Dan. 5. b. Mar. 1. c. 3. d. 5. a. 9. d. Luc. 4. g. 9. e. *Hiero. ſ. Iere. 4.*

Appetitus cõtra rationem.

Clamor adhortantium ad pugnam, & idem ludentium eſt, quum appetitus ſurgunt aduerſus rationem. Exod. 32. d. Et clamor voce præconis, eſt eorum, qui alios incitant ad vitia. Exo. 32. 1. Iſaiæ 24 b. Daniel. 3. a. 1. Machab. 5. d. *Philo. de temulẽtia*

Incitans diabolus ad vitia.

Clamans perdix, & congregans, quæ non peperit, eſt diabolus conuocans ad ſe, quos poteſt à bono retrahere. Iere. 4. e. 17. b. Et clamor exactoris. Iob. 39. a. Eſt violenta tentatio diaboli, & etiam appetitus cibi nos infeſtans, & ſub neceſſitatis colore decipiens. Et clamor principis inter ſtultos, eſt etiam tentatio diaboli. Eccl'tæ. 9. d. Clamant etiam piloſi alter ad alterum. Iſ. 34. c. quum perpetrata nequitia ad aliam perpetrandam prouocat: & quaſi quadã cogitationis voce commiſſa iam culpa, culpam adhuc, quæ committatur, inuitat. *Ori. ſ. Eze. ho. 5. & ſ. Iere. ho. 4. Amb. epiſ. 48. Gre. 30. mor. 25. 26 Gre. 7. mora. 15.*

Contentiones.

Clamor interdum contentiones & rixas ſignificat: qua ratione non clamauit Chriſtus. Iſa. 42. a. Huius clamoris plena eſt ciuitas hæreticorum: quorum doctrina non in ſenſu, ſed in multiloquio & clamore verſatur. Iſa. 22. a. Et clamant piloſi alter ad alterum, quum vitioſi, aut dæmones, & hæretici aduerſus fideles mutuo ſe defendunt. Iſa. 34. c. Clamoſa mulier, ſapientia inanis. Prou. 9. c. Et clamor hæreticorum eſt, quum appetitu laudis, ſua dicta ad aures hominum effundere conantur. *Hier. ſ. Iſa. 22. 42 Gre. 20. mor. 10.*

Arrogantia.

Clamant peruerſi homines, ſiue nequitiæ ſpirituales coram domino, ſuper muros filiæ Sion. Thre. 2. f. quum poteſtatem, qua dominantur plebi, vel animę peccatrici, ſuæ aſcribunt potentiæ, non iudicio diuinæ permiſſionis. *Glo. ord. ſ. Thre. 2*

Prædicatio hæreticorum.

Clamat lapis de pariete, & ſcarabeus de ligno. Haba. 2. c. quum & ſtolidi, & magiſtri hæreticorum defendunt & prædicant ſua dogmata. *Hier. ſ. Haba. 2.*

Clamor ob defectum aquę, deſignat tumultuationem eſſe, vbi non eſt verbum Dei. Ierem. 14. a.

Clamare ad tranſeuntes. Iere. 22. e. eſt petere auxilium à perituris. *Hier. ſ. Iere. 22.*

Dolor in iudicio

Clamor ſuper vino in plateis. Iſa. 24. b. erit publicus dolor peccatorum in iudicio, ſuper vino & ebrietate errorum & voluptatum, quorum gratia videbunt ſe condemnari. *Hier. ſ. Iſa. 24.*

Non eſt clamor in plateis hæreticorum. Pſ. 143 quia clamor Ieſu non eſt in via lata, ſed in via anguſta, quum clamat ad ſe, dicens: Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. Ioan. 7. f. *Hiero. ſ. Pſ. 143.*

Non clamant in gutture ſuo, qui ſupplicandi & orandi doctrinam habent, & nolunt ſupplicare. Pſal. 113. *Rica. de S. Vict. de ſomnio Nabuch. 38*

Lyra.ſ.Luc.1. Exclamans Elizabeth voce magna, dicit admirationem. Luc.1.d. Et clamor ille potius dicit deuotionem interiorem quàm ſonum vocis exteriorem.

Beda ſ.Pro.9. Clamoſa mulier eſt hæreſis, quæ habet garrulitatem & pertinaciam. Pro.9.d. *Hæreſis.*

Rup.3. Vict. verbo Dei.12. Clamans mulier parturiens, deſignat Eccleſiam in filiis Iſrael, quando affligebantur in Ægypto. Apoc.12.a. *Eccleſia.*

Clangere, quære Canere.

Claritas, Clarus, Clareſcere, Clarificare. Perſpicuus.

CLaritas obſcuritati contraria, dicit præſentiam luminis in aere, aut alio corpore diaphano: & per metaphoram refertur ad gloriam & excellentiam alicuius rei: & inter colores album dicitur clarum: & res, quæ intellectu percipiuntur, dicuntur claræ & perſpicuæ, vt 2.Par.9.a. Expoſuit Salomon reginę Saba omnia, quę propoſuerat: nec quicquã fuit quod non perſpicuum ei fecerit.

Aug.ſ.Ioan.tra.52. Cyril.8.ſ.Ioan.15. & epiſt.10. Claritas cuius pater dicitur Deus, eſt omnis gloria. Clarificat autem Pater Filium in miraculis, reſurrectione, aſcenſione, & ad dexteram ſuã collocatione, &c. Filius verò clarificat Patrem, ipſum manifeſtando hominibus. Clarificat etiã Spiritusſanctus Filium, non quia melior, aut ſublimior ſit Spiritus: ſed quoniam Spiritu ſuo ad oſtenſionem diuinitatis ſuę, in mirabilium narratione eſt vſus: perinde ac ſi quiſquam ex nobis, vel de virtute, quæ in ipſo eſt, vel de ſcientia, quacunque in re dicat: Virtus mea, vel ſcientia mea glorificabit me. Sapi.7.d. 8.b.10.c. Ioan.5.g.12.e.13.d.15.b.16.c.17.a.21.c. Acto.4.d.22.c.2.Cor.3.d. Gala.1.d. Philip.3.c. Ephe.1.c.2. Theſ.1.d.3.a. Coloſ.1.b. Hebræ.5.b. Luc.2.b. Apo.21.d.g. *Gloria Dei.*

Glo.int.ſ.Exo.19. Inclareſcens mane, dicit aduentum lucis gratiæ. Exo.19.c. Et clara lux.3.Reg.3.c. Iſa.18.b. *Aduentus gratiæ.*

Amb.ſ.1.Cor.15. Claritas Solis dici poteſt eorum, qui centeſimum dant fructum: claritas autem Lunæ, qui ſexageſimũ: ſtellarum verò, qui triceſimum.1.Cor.15. Tob.13.d. Iob.31.c. *Diuerſitas gloriæ.*

Non potens Iacob clare videre, deſignat cæcitatem Iudæorum. Gene.48.b. Marc.8.c. *Cæcitas Iudæorum.*

Glo.ord.ſ.Leui.13. Perſpicua immunditia lepręe, manifeſtam culpam indicare videtur.

Non ſatis clarus candor in plaga combuſtionis. Leui.13.d. non apertum errorem deſignare poteſt: qui videatur in aliquo ſenſu poſſe ſaluari. *Manifeſta culpa.*

Claritas in argento & auro Simonis pontificis, ſapientiam & eloquentiam eius indicat.1. Mach.15.f.

Claſſis.

Claſſis, eſt nauium multitudo congregata, vel ad pugnãdum, vel ad exportandum. Deut. 28.g.3.Regum 9.d.10.d.2.g.2.Par.20.g. Ezech.26.f. Dani.11.g.

Claudere, Includere, Concludere. Recludere, Intercludere.

CLaudere notam habet ſignificationem. Recludere autem interdum eſt claudere, interdũ verò contrariam habet ſignificationem.

Hier.ſ.Iob.12. Amb.de Noe.15.& 1.de Cain 9.& 6.de ſacramentis 3. Clauſit Deus oſtium arcę, quia niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam. Gene.7.c. Includit ergo Deus ſeruando. Iob.12.c. Item quia muniuit corpus humanum contra frigora, & æſtus, clauſiſſe dicetur arcam. *Cuſtodia domini.*

Hiero.ſ.Iob.16. Gre 13.mor.8. Concluſit Deus Iob apud iniquum. Iob.16.c. quum reliquit Chriſtum in poteſtate Iudęorum. Et quum fidelium caro antiqui hoſtis perſequutionibus temporaliter datur. *Relictus Chriſtus Iudæis, & caro diabolo.*

Gre.11.mor.5. Aretas ſ.Apo.3. Claudit Chriſtus, & nemo aperit: quia ſi ipſe condemnat, nemo poteſt ſaluare. Et ſicut nemo obſiſtit largitati vocantis, ita nullus obuiat iuſtitię relinquentis. Iſa.22.g. Apoca.3.b.11.b. Includere etiam Dei, eſt clauſis non aperire. Iob.12.c. *Virtus Chriſti.*

Rup.6.ſ. Apoca. Hier.ſ.Iob.9. Claudit Dominus cælum, quum non dat pluuiam gratiæ. Deut.11.c.3.Reg.8.d.2.Par.6.e. Luc.4.c. Apo.11.b.

Gre.9.mor.3. Claudit etiam ſtellas ſub ſignaculo. Iob.9.a. quum Sanctos latere facit in mundo. Et quia dum prędicatores ſuos per ſilentium intra ſemetipſos retinuit, cęcis iniquorum pręcipuè, Iudęorum mentibus cęleſte lumen abſcondit. Quod autem ſub ſignaculo clauditur, ad aliquod tempus reſeruatur. Sic in fine mundi lucebunt prędicatores Iudæis. *Latentes Sancti.*

Gre.28.mor.15. Concluſit Deus oſtiis mare. Iob.38.a. quando contra perſequentium tumores, ſancti viri quaſi quędam oſtia oppoſiti ſunt: vt eorum miraculis atque reſpectu, ira perſequentiũ frangeretur. Sic concluſit ora leonum. Dani.6.f.1.Mach.15.e. Et cõcludit aduerſus perſequutores: quum non habent, quid loquantur aduerſus Sanctos. Pſal.34.77. *Reſiſtentes boni malis.*

Glo.ord.ſ.Rom.11 Concludit Deus omnia ſub peccato, aut incredulitate, quando omnes peccato obnoxios eſſe oſtendit. Roma.11.d. Gala.3.d. Pſ.30. Iſa.42.b. Ezec.7.f.2.Petri 3.d. vt de amaritudine infidelitatis pœnitendo confuſi, ad miſericordiam Dei humiles confugerent.

Hiero.ſ.Ezech.7. Concluſionem dicitur facere Deus. Ezech.7.f. quando non dat locum euadendi ab imminentibus miſeriis.

Hier.ſ.Ezec.44 Amb.de inſtitu. virgin.7. Clauſa porta templi, per quam ingreditur princeps, apertè deſignat ſacratiſſimam Virginem Mariam, per quam intemeratam ingreſſus, & egreſſus eſt Chriſtus. Eze.44.a.46.d. Eadẽ *Virgo Maria.*

eſt hortus

eſt hortus concluſus. Cant. 4. b. Et liber ſignatus & ſcriptus intus, & foris.

Eccleſia. Concluſus hortus. Cant. 4. d. eſt Eccleſia, quæ charitatis vallo circunquaque munitur, ne inter numerum electorum, reprobus aliquis ingrediatur. Item anima, quæ dum bona ſua intentione vitæ æternæ abſcondit, dum humanas laudes omnino contemnit, ipſa bona intentione ſe circunſepit, ne ad interiora rapienda hoſtis antiquus irrumpere poſſit. *Gre. ſ. 1. Reg. 14. Gre. ſ. Cant. 4.*

Cælata myſteria. Clauſa porta templi ſex diebus. Eze. 46. a. deſignat cælata myſteria tempore huius vitæ. *Hie. ſ. Eze. 46.*

Miniſtrare in templo. Claudere oſtia templi, interdum eſt miniſtrare in templo. Mal. 1. c.

Claudere ianuas templi in malum, eſt auertere à ſe diuinum auxilium. 2. Paral. 28. d. 29. b. Neem. 6. c. *Hie. ſ. Mal. 1.*

Chriſtus in ſepulchro. Clauſus Ioſeph in carcere, deſignat Chriſtum in ſepulchro. Gen. 39. d. Iud. 16. e. 1. Reg. 23. a. Ier. 32. a. 36. a. Ezec. 3. g. 35. a. Luc. 3. e. *Glo. int. ſ. Gen. 39.*

Operationes virtutum. Incluſi lapides auro. Exo. 28. c. 39. c. deſignant operationes virtutum ſapientia circumcluſas: vt nullum lateat vitium. Vel virtutes charitate circumornatas. *Glo. int. ſ. Exo. 28.*

Pœnitentia. Includere ſecundò leproſum, dicit ſecundam probationem de peccatore faciendam: vt recludere ſit probare. Leui. 13. c. Et claudere domum leproſam, eſt iniungere peccatori pœnitẽtiam. Leu. 14. e. *Iſy. ſ. Leu. 13. 14.*

Frænare affectus. Claudere vitulos domi, eſt terrena deſideria intra conſcientiam retinere. 1. Reg. 6. b. Et recludere bouem cornupetam, eſt affectus refrænare, præcipue iræ. Exo. 21. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Conuerſio Iudæorum. Includitur Ezechiel in medio domus ſuæ, deſignans Iudæos in fine mundi conuerſos, recepturos eſſe prædicatores. Eze. 3. f. *Gre ſ. Eze. ho. 12.*

Cuſtodia ſenſuũ. Clauſas ianuas habent, qui contra humani lapſus negligentiam, officia corporis ſub forti cuſtodia ſtricta tenent. Idem erit claudere ciuitates muris. Iud. 9. g. 4. Reg. 4. a. e. 6. g. 2. Par. 11. b. Nee. 4. b. Iud. 5. a. Eccleſiaſtæ. 12. b. Iſ. 26. d. Ier. 19. c. Thr. 3. b. Eze. 35. a. Amos 1. c. 1. Mach. 3. c. 4. c. 5. a. 6. c. Ioann. 20. e. *In malum.* Claudunt etiam hoſtes ciuitatem obſidendo. 4. Reg. 25. a. Acto. 21. f. Sic clauſit Amnon oſtium in malum. 2. Reg. 13. e. Ioſ. 2. b. 4. a. Iud. 13. a. 1. Mach. 5. a. *Gre. 22. mor. 18.*

Finis mundi. Clauſa etiam ianua, deſignat tranſactum eſſe tempus operandi, quia poſt iudicium iam nõ eſt tempus meritorum. Deſignat etiam ſecuritatem beatorum. Matt. 25. a. 1. Mach. 2. g. Luc. 13 e. 11. a. *Ori. ſ. Mat. ho. 32. Aug. 83. q. 50. & de verbis domini. ſer 22.*

Securitas beatorum. *Non laudare.* Clauſum os debebat habere leproſus, quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Leu. 13 f. Eccl. 15. 30. c. Et clauſum os habent mali ad confitendum & laudandum: boni verò ad maledicendum: & ne lapſus ſermonis per ipſum exeat. Eſter 13. d. 14. b. *Glo. int. ſ. Leu. 13.*

Non prædicare errores. *Non confiteri.* *Nolle intueri veritatem.* Claudunt oculos, qui patentem lucem veritatis nolunt intueri. Iſ. 6. c. Et clauſit Deus Iudæorum oculos, quum Prophetas reddidit illis obſcuros: & quum principes eorum percuſſit ignorantia. Iſ. 29. c. *Ori. ſ. Iſ. ho. 6.*

Cauere à malo. In bonum verò claudit oculos, qui cauet ne videat malum, hoc eſt, qui omne, quod rectitudini aduerſum eſt, non approbat. Iſ. 33. e. *Gre. 23. mor. 25.*

Non docere veritatem. Claudunt regnum cælorum Phariſæi per clauem ſcientiæ, nolentes intelligere Chriſtum in ſcriptura. Mat. 23. b. Et concludunt captiuitatem in Idumæa. Amos 1. b. qui ſequuntur occidentem literam. Et prælati malo exemplo claudunt regnum cælorum minoribus: quod bono exemplo aperitur. Et omnis magiſter, qui malis operibus diſcipulos ſuos ſcandalizat, *Mala exempla.* claudit ante eos regnum cælorum. Clauſæ feneſtræ templi. Eze. 41. c. Sunt prælati & prędicatores, non dantes lumen verbi Dei, & exempli ſubditis. *Ori. ſ. Eze. ho. 14. Hil. ſ. Matt. cano. 24. Ori. ſ. Mat. ho. 25. Hie. ſ. Mat. 23. Gre. ſ. Ezec. ho. 11.*

Munire aduerſus tentationes. Claudere oſtium poſt tergum, eſt munire ſe aduerſus tentationes, vel redire ad internam quietem. Et claudere ſenſus exteriores, & os. Geneſ. 19. c. Et clauſi ſunt interius quieſcentes. Iud. 8. a. Clauſo oſtio orat, qui carnales & perturbantes cogitationes non admittit. Matt. 6. a. Claudit etiam oſtium cubiculi, qui in oratione ſua, non petit à Deo rex exteriores & temporales, ſed ſpirituales & cæleſtes, & qui non inanem quærit gloriam. Sic clauſo oſtio vidua infundebat oleum in vaſis. 4. Reg. 4. a. quia opera miſericordiæ faciebat propter Deum, non vt laudaretur ab hominibus. Claudit quoque oſtia cubiculi, qui deſideria illicita coercet. Iſ. 26. d. *Hil. ſ. Mat. can. 5. Hie. ſ. Iſ. 26. Aug. 2. ſer. domini in monte, & ſ. Pſ. 35. & ſer. 206.*

Diſſoluta mandata Dei. Non concluſit oſtia ventris diabolus. Iob 3. b. hoc eſt, aperuit, cùm perſuaſione callida in corde hominis mandatum cæleſte diſſoluit. Non concluſit etiam oſtia ventris, ſed aperuit, culpa videlicet: quia concepto ad peccatũ homini deſideria cõcupiſcentiæ carnalis reſerauit. *Gre. 4. mo. 16. 26.*

Obſcuritas legis. Clauſum os putei, obſcuritatem legis deſignat Gen. 26. a. Et clauſus, & ſignatus liber, eſt lex, & Prophetæ. Clauſus ſcienti literas, hoc eſt, Iudæis. Dan. 12. c. *Glo. int. ſ. Gen. 29*

Cõuenticula hæreticorum. *Moderatè corrigere.* Clauſa domus leproſa, deſignat conuenticula hæreticorum. Leu. 14. f. Claudere verò domum leproſam ſeptem diebus, eſt moderatè corrigere. *Glo. int. ſ. Leu. 14.*

Ceſſatio malorũ. Clauſæ domus abſque habitatore. Iſ. 24. b. Ier. 13. c. deſignant ceſſationem malorum in mũdo. Et clauſi fontes abyſſi, & cataractæ cæli deſignãt remotas eſſe cauſas peccati. Gen. 8. a. *Amb. de Noe. 17.*

Detrudi in infernum. Claudi in carcere, eſt detrudi in infernum. Deut. 32. e. Nu. 15. d. Ioſ. 10. d. Iud. 3. c. Sap. 5. c. 17. a. c. Iſa. 24. d. Et concluduntur in manus inimici, qui perſeuerant in peccato. Pſalm. 30. Et clauſæ ciuitates Auſtri, deſignant clauſum infernum, vnde non poſſit quis effugere. Ierem. 13. e. Clauſus etiam dicitur abiectus, qui eſt in peccato. 3. Regum 14. b. 21. f. Iſa. 61. a. 1. Regum 26. b. *Hie. ſ. Pſ. 30. & ſ. Ier. 13. & ſ. Iſ. 61.*

Libertas & ſecuritas Beatorum. Non claudi portas Hieruſalem, ſignificat libertatem Beatorum & ſecuritatem. In Eccleſia *Hie. ſ. Iſa. 60.*

verò militanti, indicat omni tempore paratam eſſe Eccleſiam ad ſuſcipiendum omnes ad ſe venientes.Iſa.45.a.60.b.Apoc.21.g.

Hie.ſ.Iſ.45. Non clauduntur portæ Cyro.Iſ.45.a.quia nemo ei reſiſtere valuit: & multo minus claudentur Chriſto,& eius prædicatoribus. *Nemo valens reſiſtere Chriſto.*

Glo.ord.ſ.Ier.20. Clauſus ignis in oſſibus,deſignat feruorem verbi Dei.Ier.20.c.vnde tandem retineri non valet,quin foris prædicetur. *Feruor verbi Dei.*

Ori.ſ.Gen.ho.6. Gre.ſ.1.Reg.1. Amb.2.de Abr.10 Concluſa vulua mulieris.Gen.16.a.20.d.1.Reg.1.a.Iob 3.b.deſignat animam non diſpoſitã ab bene operandum: & difficultatem contemplationis. Et concluſit Deus vuluam Annæ, quum non conuertit Iudæos per prædicationem Eccleſiæ. Vel cùm diſtulit generationem Eccleſiæ ex gentibus. *Difficultas bene operandi & prædicandi.*

Hie.ſ.Abdi.& ſ. Ionam.2. Claudit viſcera proximo,qui eius non miſeretur.1.Ioan.3.c. *Non miſereri.*

Concluſi filij Iſrael inter deſertum & mare,deſignant perplexitatem in tentationibus, & tribulationibus.Exo.14 a.Sap.18.Et ſimplices concluduntur ab hæreticis,quum non inueniũt, quomodo illorum cauillationes poſſint euadere.Abdi.c.Et concluſerunt terræ vectes Ionã, hoc eſt,dæmones,aut hæretici,ſeu peccata hominem.Ionæ 2.c. *Perplexitas in tentationibus.*

Arn. & Hie.ſ. pſ.16. Concludere adipem ſuum.Pſal.16.eſt malitiam in corde firmare,vt fecerunt Iudęi contra Chriſtum:vel concludentes adipem ſuum,ſunt impinguati. *Firmare malitiam in corde.*

Rup.ſ.Ionam 2. Concluſerunt vectes terræ Ionam: quando principes Iudæorum munierunt ſepulchrum Chriſti cum cuſtodibus.Ionæ 2.d. *Munientes ſepulchrum Chriſti.*

Claudus,Claudicare.

Ori.ſ.Mat.cap.15 Hie.ſ.Mal.1. Aug.q.in euã.19 Iſyc.ſ.Leu.21. & Gre.19.mor.21.& 1.paſt.11. Rup.ſ.Mich.4.

CLaudus eſt,qui ob defectum pedum,aut tibiarum,vel nequit ambulare,vel non rectè.

Claudus eſt,qui,quò pergere debeat, aſpicit: ſed per infirmitatem mentis vitæ viam, quam videt,perfectè tenere non valet,& qui ex parte,diuina mãdata ſubuertit. Et claudi ſunt,qui greſſum bonorum operum perdiderunt:& qui diuina pręcepta non implent. Et claudicans erat ſynagoga,quę non benè incedebat in lege Domini.Leuit.21.d. Deut.15.d.2. Reg.4.b.9.d.19.e.Iob 29.c.Pſ.17.Prou.26.a.Iſ.35.b.Ier.31.b.Mich.4.b.Soph.3.d. Malac.1.d. Mat.11.a.15.c.18.a.Mar.9.f.Luc.14.e.Ioan.5.a.Hebr.11.c. *Infirmus. Synagoga.*

Hie.ſ.Iſ.33 35. Rup.ſ.Soph.3. Claudi ambulant,quum is,qui erat in peccato, nunc propter diſcipulorũ doctrinam, iter verum edoctus ſtabili graditur pede:ſicut & gentiles prius claudi, recta ſuſcepta fide ambulant viam Chriſti.Mat.11.a.Luc.7.d.Iſ.35 b.Et claudi diripientes prędam Hieruſalem, ſunt, qui non confidentes in viribus ſuis,myſteria legis percipiunt.Iſa.33.d.Soph.3.d. *Correcti.*

Tert.de Trinitate Amb.2. de Iacob 7. Aug.q.inGen.104 Cyr.expoſi.ſymb. Gre.4.mor.40. Rup.8.ſ.Gen.9. Claudus curatus à Petro.Acto.3.a.14.b.deſignat fundamenta Eccleſię firma ab eo, qui eſt petra:petra autem erat Chriſtus. *Firmata fundamenta Eccleſiæ.*

Claudicatio Iacob,typus erat infidelitatis magnę partis Iudęorum:vel deſignat mortificationem deſiderij humani remanente valido deſiderio cęleſtium.Gen.32.g.2.Reg.18.d. *Infidelitas partis Iudæorum.*

Claudicans etiam Iacob altero pede, quum luctatus eſt cum angelo, deſignat quòd qui vero amore ſublimia reſpicit,iam in hoc mundo duplicibus incedere deſideriis neſcit. Vno enim pede innititur, qui ſolo Dei amore roboratur: & neceſſe eſt, vt alius marceſcat, quia mentis virtute creſcente, oportet vt carnis fortitudo langueſcat. *Langueſcens caro.*

Hie.ſ.Pſ.17.44. Gre.ſ.Eze.ho.14. Bed.ſ.Gen.32.33. Claudicauerunt à ſemitis ſuis,qui Patrem credunt, & Filium non credunt: vel qui in aliquo fidei articulo deficiunt.Pſ.17.Iob 29.c. *Defectus in fide.*

Clauis.

Ori.ſ.Mat.ho.1. Amb.ſer.66.

CLauis,eſt inſtrumentum,quo ſeras portarum claudimus,& reſeramus.

Solet poni duplex clauis,nempe ſcientiæ.& potentiæ,ſeu iuriſdictionis: & hæ dicuntur claues regni cælorum data Petro à Chriſto.Mat.16.c. Petro quidem dicitur præcipuè collata eſſe clauis potentiæ ligandi,& ſoluendi.Paulo verò ſcientiæ.De his.Iſ.22.f.Dabo clauem domus Dei.

Ori.ſ.Mat.ho.1. Amb.ſer.38. Euc.ſer.ſpir.8. Amb.ſer.8. Aug.ſ.Apo.6. Rup.1.ſ.Apo.&20 Arretas.ſ.Apo.3. Ori.ſ.Ezec.ho.14. Hil.prol.ſ.Pſ. Hie.ſ.Iſ.22. Aug.ſ.Apo.ho.3. Rup.2.ſ.Apo. Claues etiam regni cælorum,dici poſſunt virtutes:& ſignanter fides cum iuſtitia, & miſericordia. *Virtutes.*

Clauis dicitur ipſe Chriſtus,qui claudit, & nemo aperit: & aperit & nemo claudit.Et clauis Dauid,dici poteſt regia poteſtas Chriſti ad parcendum & condemnandũ. Et clauis mortis & inferni,& abyſſi,eſt poteſtas Chriſti in malos.Apoc.20.a. ſeu firma ineuitabiliſque dãnatorum detentio. *Chriſtus. Poteſtas Chriſti.*

Clauis domus Dauid,dici poteſt crux Chriſti,per quam aperitur nobis ianua regni cęlorũ. Poteſt etiam ſignificare clauem ſcientiæ,& peculiariter cognitionem Pſalmorum Dauid. Iſ. 22.f.Apoc.3.Hanc clauem,ſeu clauem regni cælorum dicuntur tuliſſe Scribæ & phariſæi negantes Chriſtum, & cognitionem legis tollentes. Luc.11.g. Eſt etiam clauis Dauid, gratia Spiritusſancti. *Crux Chriſti. Scientia legis & Pſalmorum. Gratia Spiritusſancti.*

Aug.ſ.Apo.ho.7 Rup.5.ſ.Apoc. Clauis putei abyſſi,eſt poteſtas,quam mali habent ſuper cor ſuum,vt ipſum aperiant diabolo.Apo.9.a.Vel poteſtas mentiendi,quam habet diabolus,qui pater eſt mendacij. *Poteſtas cordis malorum. Poteſtas mentiendi.*

Clauſtrum.

CLauſtrum dicitur id, quod aliquid concludit, vt parietes aliquid claudentes. Et dicitur clauſtrum oris ipſum os,vndique claudens linguam.Mich.7.b.

Clauus.

[Ori.ſ.Iudi.ho.5. Rup ſ.Iudic.7. Glo.int.ſ.Iſa.33.]

CLauus eſt ad figendum & coniungendum inter ſe tabulas, aut aliquid aliud: eſtque præcipuè ferreus.

[Crux Chriſti.]

Clauus, quo Iahel occidit Siſarã, deſignat crucem Chriſti, qua diabolus eſt confixus. Iudi.4.d.5.c. Eandem deſignat claui aurei templi.3.Reg.6.c.2.Para.3.c.

[Firmitas fœlicitatis. Hier.ſ.Iſa.54.]

Claui, qui non auferentur de Hieruſalem, deſignare poſſunt firmitatem æternæ fœlicitatis. Iſa.33.d. Vel doctores eccleſiæ.

[Doctores eccleſiæ. Firmamenta fidẽ.]

Claui tenentes tentoria eccleſiæ, dici poſſunt rationes, & omnia, quæ fidem catholicam confirmant. Iſa.54.a.

[Affectus timoris & charitatis. Ber.de triplici vincu. Baſi.Exam. ho.5. Amb.de bono mortis 5.& ſ.Pſ.118. ſer.15.]

Claui aurei templi, ſignificare poſſunt affectus timoris & charitatis: vt autem ligant per violentiam, timorem deſignare poſſunt, præcipuè gehennæ: vt verò ligant per beneuolentiã, deſignant affectum charitatis.3.Reg.6.c.2. Par.3.c. Et claui vitis, quibus amplectitur vicinas arbores, vt ſuſtentetur, deſignant amplexus charitatis. In genere autem claui, dici poſſunt affectus, ſeu paſſiones animi, & erunt tam boni claui, quàm mali, ſecundum diuerſitatem affectuum.1.Par.22.a.Eccl'tę.12.d.Iſa.54.a.Iere.10.a.

[Claui crucis Chriſti. Rup.ſ.Iudi.22.]

Clauus, quo fixi erãt crines Sãſon, deſignare poſſunt clauos crucis Chriſti. Iu.16.c.Ioã.20.f.

[Verba in animo. Hie.ſ.Eccl'teu.12]

Claui defixi in altum, dicuntur verba in animo radicata. Eccl'tæ.12.d.

[Rationes hæreticorum. Euch.form.ſpirit.8]

Claui, quibus firmantur Idola, ſunt fallaces rationes hæreticorum, quibus ſuos muniunt & defendunt errores. Iſa.41.b.Iere.10.a. Et hoſtes dicuntur claui in oculis. Num.33.g. deſignantes hæreticos, qui faciunt ſequaces ſuos lumen amittere veritatis.

[Intentio prouida. Gre.3.paſt.adm.33 Theoph. Alex.3. paſcha.]

Clauus nauis, ſignificare poteſt intentionem prouidam. Pro.23.d.& clauum in mari amittere, eſt intentionem prouidam inter procellas huius ſeculi non tenere. Deſignat etiam legem Dei dirigentem nos ad cælum.

Clemens, Clementia.

CLemens dicitur, qui illatas ſibi iniurias facilè remittit, aut alioqui benignus eſt erga miſeros: vix recipere poteſt allegoriam.

Clementia in primis datur Deo, qui promptus eſt ad ignoſcendum. Exo.23.d.2.Par.3.b.Neemi.9.c.Ionæ 4.a.

Clementia Ioſeph, typus erat clementiæ & benignitatis Chriſti. Gen.43.f.45.b.

Cleophas.

Cleophas vnus ex diſcipulis Chriſti: cui viſus eſt Chriſtus poſt reſurrectionem eunti in Emaus, cum alio diſcipulo. Luc.24.c.Ioan.19.e.

Clerus.

CLerus Græcè idem eſt, quod ſors, aut terminus: & cleri, ſeu clerici dicuntur in eccleſia, qui ad miniſterium ſpirituale eccleſiæ deputati ſunt.

[Iudicia Dei. Duo populi. Duo teſtamenta. Hæreditas huius vitæ & futuræ. Duo aduentus Chriſti. Ori.ſ.Cant.ho.3. Hie.& Aug.ſ.Pſ.67. Euch.q.in Pſal. Ber ſer.5.de aduẽtu.]

Cleri, inter quos dormitur. Pſal.67. Si ibi vocabulum Hebraicum conſideretur, ſunt tripodes ferreę, quæ ſuperponuntur igni ad ſuſtentandas ollas Sed ſumendo allegoricè, cleri dici poſſunt diuerſa iudicia Dei: aut duo populi, vel duo teſtaméta, aut etiã ſinguli libri ſacræ ſcripturæ. Vel ſignificant hæreditatem huius vitę & futuræ, inter quas dormit, qui negligit præſentia, & ſperat futura. Vel ſunt duo aduentus Chriſti, inter quos dormit, qui eum recipit in anima ſua.

Clibanus, Caminus, Fornax, Furnus.

CLibanus eſt, vbi coquuntur panes. Fornax autem & caminus, latius ſumuntur.

[Virgo Maria. Iſych.ſ. Leui.2.7. Th.1.2 q.102.ar.3]

Clibanus, in quo coquitur ſacrificium, deſignare poteſt vterum Virginis, in quo formatus eſt Chriſtus igne Spiritusſancti. Leui.2.b.7.a.

[Doctores. Iſych.ſ.Leui.11 Iſych.ſ.Leui.26.]

Clibanus quandoque ſignificare poteſt doctores, qui fiunt immundi, contactu immundorum. Leui.12.f.Zach.12.b.

[Senſus myſticus.]

Clibanus etiam, dicitur ſenſus myſticus, vel legalis: & etiam difficiliora legis. Leu.7.a.26.d.

[Feruor charitatis. Lyra.ſ.Leui.2]

Clibanus etiam, deſignat feruorem charitatis. Leui.2.b.Iſa.31.d.

[Tempus iudicii. Iudæi contra Chriſtum. Labores Iudæorũ in Ægypto. Glo.int.ſ.Gen.15. Rup.ſ.Hoſe.7. Rup.5.ſ.Gen.22.]

Clibanus fumans, deſignare poteſt tempus iudicii: & cùm eſſet ſuper ſacrificium Abrahæ, ſignum eſt diuinæ acceptationis. Gene.15.d. deſignat etiam Iudęos in iudicio: de quibus Thr.5.b. Pellis noſtra quaſi clibanus exuſta eſt. Pſalm.20. Succenſi ſunt à diabolo contra Chriſtú. Hoſe.7.a.Zacha.12.b.Malach.4.a.Matth 6.d.Luc.10.d.Apoca.9.a. Deſignabat etiam labores Iudæorum in Ægypto, quum affligebantur in luto & lateribus.

[Anima. Ardor libidinis. Anima virtutibus ornata. Amb.2.de Abr.9 Philo.quis rerum diuin.hæres. Ori.ſ.Leui.ho.4. Hiero.ſ.Pſ.20.]

Clibanus etiam fumans, dici poteſt anima peccatis obuoluta, quæ & fornax dici poteſt. Gen.19.f.Exo.19.c Deut.4.c.3.Reg.8.f. Poteſt in multis ex eiſdem locis ardorem libidinis ſignificare. Ad hæc pertinent etiam furni Pharaonis. Exo.8.a. Et anima virtutibus ornata, ſeu cor hominis, clibanus dici poteſt, vbi coquuntur virtutes, vt in clibano panes. Et cocta in clibano, ſunt digeſta in corde: quę non ſunt cruda proferenda, nec tamen omnibus euulgãda. Et ponitur, vt clibanus ignis, quum per pœnitentiam in corde comburuntur peccata. Pſ.20.

[Charitas patria. Gre.ſ.Eze. ho.21.]

Caminus plus eſt quã ignis: quia ignis paruus eſſe poteſt: in camino verò vaſtior flãma ſuccéditur. Ex amore ergo Domini ignis eſt in Sió, in Hieruſalem verò caminus: quia hic amoris eius flãmis aliquatenus ardemus, vbi de illo aliquid ſpeculãdo contéplamur: Sed in Hieruſalé, vbi eſt viſio pacis plenè ardebimus, vbi de illo plenè videbimus, quẽ amamus. Iſ.31.d.

Hiero.ſ.Iſa.48. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.20. Chry.ſ.Matt.ho.4. Aug.ſermo.254.

Caminus in Hieruſalem eſt vis punitiua Dei, qua purgat peccata in Eccleſia. Iſa. 31. d. Et caminus paupertatis, eſt probatio, quæ fit in paupertate. Iſ. 48. b. Et fornax, in quam miſſi ſunt tres pueri, eſt paupertas, qua affliguntur iuſti in hac vita: ſed non eis nocet, ſed eius flāma diuites comburit. Dani. 3. c. Et fornax, in qua probatur aurum, eſt hic mundus, in quo probantur boni igne tribulationis. *Vis punitiua Dei. Paupertas. Mundus.*

Hier.ſ.Dani.3. Cyri.epiſ.37.

Clibanus item aut caminus, eſt pondus tentationis, & tribulationis. Leui. 2. b. 7. a. Pro. 17. a. 27. c. Sapi. 3. a. Eccl'i. 2. a. 27. a. 38. c. 43. a. Iſ. 48. b. Iere. 11. a. Ezech. 22. d. Fornax autem ferrea, dicitur tribulatio Iudæorum in Ægypto: quorum patientia non ſplendebat. Deute. 4. c. Nam fornax aurea erat trium puerorum in Babylone: quorum patientia etiam nunc fulget. Dani. 3. c. Zach. 11. b. Apoc. 1. d. Eſt etiam typus Eccleſiæ, in qua Sancti gaudent in tribulationibus, vt in aura rorida, &c. *Tentatio & tribulatio. Eccleſia.*

Gre.Nyſe.de vita Moſis.

Caminus, vnde ſumebant cineres Moſes & Aaron, vt fierent vlcera in Ægyptiis, ſunt fundamenta iræ & inſaniæ. Exo. 9. b. Eccl'i. 22. d. *Fūdamenta iræ.*

Caſſi.lib.6.cap.17.

Fornax, quem incendit rex Babylonis Dani. 3. c. ſignificare poteſt libidinem, quam incendit diabolus. *Libido.*

Gre.6.mor.20. & 15.mor.14.

Caminus ignis, in quem mittentur mali, eſt infernus. Matt. 13. g. Exo. 19. b. Apo. 1. c. Vt clibanus ignis ponentur mali in iudicio: quia vt clibanus interius inflāmatur, ita mali in iudicio ardebunt in conſcientia, & deuorabuntur ab igne foris, ſed non conſumentur, quia carnem perpetuo cruciabit gehenna. *Infernus.*

Cliuum.

Gre.ſ.1.Reg.9.

CLiuum, eſt locus ab alto montis deorſum velut defoſſus, per quem eſt difficilis aſcenſus in montem. Deſignare poteſt eos, qui in altiorem perfectionem adhuc minimè profecerunt. 1. Regum 9. b. 2. Reg. 15. f. 2. Par. 20. d. *Minus perfecti.*

Clypeus, Scutum.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.2. Hier.ſ.Iſa.21.& ſ. Epheſ.6. Aug.ſ.Pſ.34. Gre.31.mor.25. & 33.mor.20. Ber. ſer. ſ. Qui habitat. Beda ſ.Pro.30. Rup. ſ. Nahum 2. Gre. ſ. Cant. 2. & ſ. Eze. ho.11. Lyra.ſ.3.Reg.7.

CLypeus, ſeu ſcutum eſt, quo quis ſe protegit à telis, & ictibus inimici.

Clypeus, quem leuauit Ioſue in ſignum. Ioſu. 8. d. Typus eſt diuinę protectionis per Chriſtum, & ſuos prædicatores. Scutum autem ſupernè latius, infernè anguſtius, deſignat Deum plenius nos protegere erga ſpiritualia, quàm erga temporalia. Idem autem eſt ſcutum fidei, & veritatis. Deut. 33. d. 2. Regum 22. a. 3. Regum 10. c. 14. g. 1. Par. 5. c. 12. d. 2. Par. 9. d. 11. b. 12. c. 14. d. 26. b. Iob. 39. d. Pſ. 5. 34. 90. Cant. 4. b. Sap. 5. d. 18. d. Iſa. 21. b. Iere. 46. a. Nahum 2. a. 1. Mach. 15. e. Ephe. 6. d. Et ſermo Dei dicitur clypeus ignitus. Prouer. 30. a. *Diuinā protectio. Verbum Dei.*

Clypei mille, perfectam multitudinem virtutum deſignant, & perfectam munitionem, quæ in ſacra ſcriptura habetur. Cant. 4. b. Et ſcuta aurea, veritates ſacræ ſcripturę, pro quibus fecit Roboam ærea. 3. Reg. 14. g. *Virtutes & ſacra ſcriptura.*

Clypeus in Iſrael, ſignificare poteſt defenſionem humanā. Iudi. 5. a. 2. Reg. 1. d. Iudith 5. c. Pſ. 75. Eccl'ici. 29. c. 37. a. 2. Mach. 15. b. *Defenſio humana.*

Gre.33.mor.29.

Scutum Iudæorum, erat labor Chriſti, hoc eſt, eius infirmitas: quia inde contra Deum ſuperbè obſtinati fuerunt, vnde ipſe pro nobis in infirmitate laborauit. Thre. 3. g. *Infirmitas Chriſti.*

Gre.33.mor.30. & 31.mor.25.

Clypeus Goliath, munitiones diaboli ad defendenda peccata ſignificat: & vanam præſumptionem, & ſuperbiā, & infidelitatem. 1. Reg. 17. a. 4. Reg. 19. g. Pſ. 45. 75. Eccl'i. 29. c. Iſ. 22. b. Ier. 6. f. Thre. 3. g. Ezech. 23. d. 26. b. 27. b. 38. b. 39. d. 1. Mac. 6. e. Et clypeus, qui vibratur ſuper equum, deſignat defenſiones prauorum contra prædicatorem Iob. 39. c. Et corpus Leuiathan dicitur habere ſcuta fuſilia. quia omnes iniqui per obſtinationem duri ſunt, & per vitā fragiles: quum enim verba prædicationis audiunt, nulla correptionis iacula ſe penetrare permittunt: quia in omni peccato, quod faciunt, ſcutum ſuperbæ defenſionis opponūt. Iob. 41. a. *Defenſiones diaboli & prauorum.*

Glo.ord.ſ.3.Re.14.

Scutarius, qui ſcuta facit, aut ſcutorum curam habet, dici poteſt prælatus, aut prædicator 3. Reg. 14. g. 2. Par. 14. b. *Prælatus. Prædicator.*

Glo.int.ſ.Ezec.27.

Scutulatum dicitur genus veſtis, quæ habet quoſdam orbes, vel circulos, quaſi ſcutulis diſtincta. Hæc ſcutulata ait Ezechiel, fuiſſe in mercatu Tyri. Ezech. 27. c. deſignant rationes hæreticorum arte dialectica concinnatas. *Rationes hæreticorum.*

Coaceruare, vide Congregare.

Coadunare, quære Congregare.

Coædificare, vide Aedificare.

Coagitare, Coagitatus.

Coagitata menſura dicitur, quę ſufficienter impleta eſt, quaſi de induſtria, quantum capere poteſt, vt nihil vacuum in ea remaneat. Deſignat fœlicitatem, in qua eſt omnium deſideriorum adimpletio. Luc. 6. f. *Fœlicitas.*

Coagulare, Concreſcere.

COagulare, eſt id, quod liquidum eſt, in quandam duritiem pinguem redigere: vt lac coagulatur in caſeum.

Coagulatus mons dici poteſt Chriſtus, qui in vna eſſentia eſt cum Patre & Spiritu ſancto. Pſ. 67. *Chriſtus.*

Hila.ſ.Pſ.67.

Coagulati mōtes, conſiderata lactis coagulatione, quæ fit per lactis ipſius corruptionem, *Hæretici. Verba ſuperbiæ. Vitia.*

deſignare

deſignare poſſunt hæreticos,qui prauos & corruptos ſenſus de Chriſto proferunt. Pſ.67. Et coagulatum cor,vt lac,dicuntur aſpera ſuperborum verba,& corruptio vitiorum , ſicut lac corrumpitur, quum coagulatur. Pſ.118. *Ambr.ſ.pſ.118. ſer.9.*

Firmitas mentis. Coagulat Deus, vt caſeum,quũ firmat mentem bona cogitatione,ne in ſuperfluat defluat. Iob 10.b.Sap.7.a. *Gre.9.mor.37.*

Doctrina Apoſtolorum. Concreſcunt nubes rore,hoc eſt,ſtillant rorem , quum Apoſtoli ſacram influunt doctrinam. Prou.3.c. *Glo.ord.ſ. Prou.3.*

Induratio. Concreſcit gelu flante Deo,quum Deus ob merita malorum relinquit homines, vt à vera Dei cognitione,& ſyncero amore,tanquam frigore conſtricti deficiant. Et quum Iudæi viſis miraculis Chriſti,magis in infidelitate indurabantur. Iob 37.b. *Hie.ſ.Iob.37. Gre.27.mor.21.*

Peccatum verborum. Concretus humor fœdus,deſignat peccatum verborum. Leu.15.a. ſiue ſit hæreticorum,ſiue ſuperborum,ſiue loquacium. *Glo.ord.ſ. Leu.15.*

Coanguſtare, vide Anguſtus.

Coaptare, quære Aptare.

Coarctare, vide Anguſtus.

Coccus, Coccinum, Vermiculus.

COccineus color, eſt ferè idem cum purpureo : tingebantur enim veſtes grano quodam purpureo:videtur etiam idem cum oſtrino colore,qui & muricinus dictus eſt, à ſanguine oſtreorum,quo veſtes tingebantur,vel cuius referebant ſimilitudinem. Dicitur etiam vermiculus.

Paſſio & ſanguis Chriſti. Coccineus color,ſignũ eſſe ſolet paſſionis & ſanguinis Chriſti:& coccineus funis. Gen.38. g. Item coccus bis tinctus,eſt in Chriſto,propter duplicem naturam,quæ in ipſo eſt. Exo.35. c.38.39.e.Leu.14.a.Nu.19.b.Cant.4.a.Hebr.9.e. *Sanguis martyrum.* Coccino autẽ veſtitur,qui ſanguinis,& paſſionis Chriſti,aſſumpſit fidem. Ier.4.g. *Ori.ſ.Mat.ho.35. & ſ.Ioſ.ho.3. Amb.ſ.Lu.3. Aug.ſ.Pſ.86. Hie.ſ.Ier 4.*

Charitas gemina. Coccinea veſtis Chriſti, deſignabat martyrum ſanguinem pro eo fundendum. Et quòd caro Chriſti martyrum ſanguinem eſſet ſuſceptura. Mat.27.c. *Iſy.ſ.Leu.14. Geor Ven.Cant.2. to.3.cap.17. Hil.ſ.Mat.cano. 33.*

Coccus bis tinctus,deſignare poteſt duplicem amorem, Dei videlicet , & proximi , & feruorem charitatis. Exo.25.a 26.f.27.c.28 b.35.c.36.d.Leu.14.a.Nu.19.a.Eccl.45.b. Et coccinea vitta,eſt charitas,qua prædicatores ardent,& alios accendunt. Cant.4.a. *Amb.ſ.Luc.23.*

Ignis. Deſignare poteſt etiam ignem,duplicem habentem virtutem,illuminandi, & comburendi,atque ita etiam ſacerdos veritatis doctrina illuminet,& reprehendendo vitia deſtruat, vel ſimul conſoletur & reprehendat. Eſt etiam duplex ignis,Spiritusſancti,& inferni. *Gre.ſ.1 Re.16. & 6.mo.25.& 30.mo. 10.& ſ.Can.4.& ſ.Eze.ho.16.*

Gloria cõfeſſionis fidei. Coccus præterea bis tinctus,gloriam confeſſionis fidei deſignare poteſt. Ex.35.a.c. 2. Reg. 1.d.4.a.Ier.4.g. *Aug.q.in Nu.33 Ori.ſ.Exo.ho.13.*

Peccata libidinis & homicidij. Coccus interdum deſignare poteſt peccata libidinis ignea : & etiam peccata homicidij, tyrannicam crudelitatem,& ſimilia : quia color ſanguineus. Iſa.1.c. Nahum. 2. a. Apocal. 17. a.18.d. *Hie.de veſt.ſacer. Phil.de cõgreſ.elc. Cle.Ale.5 ſtroma. Ori.ſ.Exo.ho.9. Ruf.10.ſ.Apoc.*

Coccinæus funis in manu Zaræ,deſignabat ſanguinẽ in conſcientia Iudæorum,vel ediuerſò gratiam ſpiritualem gentibus communicatam. Gen.38.g.Nah.2.a. *Hie.ad Gerontiã. Bed.ſ.Gen.38.*

Coclea.

COclea,eſt animal teſta opertum,in qua quibuſdam ſpiris,ſeu circulis circuncluditur. Sumitur pro ſcala ad modum cocleæ circumuoluta:qualis erat coclea , per quam aſcendebatur in cœnaculum domus Domini , quam fecit Salomon. 3. Reg. 6. b. Et quam vidit Ezechiel in templo. Ezec.41.b.

Cocytus.

Luctus inferni. COcytus,fingebatur fluuius inferni:ſignificat luctũ, quo deſignabant Poetæ,quòd ij,qui digna doloribus opera faciunt,in infernum ad luctum decurrunt. Iob 21.d. *Gre.15.mor. 29.*

Codex, vide Liber.

Cælum, Cæleſtis.

CÆlum,eſt ſuprema pars orbis,Sole,Luna , & ſtellis ornatum : In quo ſunt intelligibiles naturæ:quod & firmamentum dicitur. Et poteſt dici cælum ab ea parte aeris ſubtili , ad quam non attingunt nubes,nec aues. Interdum verò ſumitur cælum pro aere : vnde dicuntur volucres cæli. Cùm autem dicitur cælum & terra , mundus deſignatur per eius præcipuas partes. *Aug.3. de Gen. ad lit.7. Ori.ſ.Ier.ho.2.*

Deus. Sublimitas diuinitatis. Diuinum iudicium. Cælum ſummum,dicitur ipſe Deus,& altitudo Dei,& diuinum iudicium : & cælum cæli, eſt ipſa ſublimitas diuinitatis. Gen.11.a.28.c.19.e.1.Reg.5.d.2.Reg.22.b.Iob 26.d.38.c.Pſa. 13. 18.31.67.72.79.113.122.143.Prou.30.a.Eccleſiaſtæ 5.a.Ecc.35.c.2.Par.18.b.30.d.Iſa.45.b.64.a. Ier.51.b.Ezec.1.a.Dan.12.d.1.Mac.12.d.2.Mac.3.d.7.c.9.a.11.b.15.a.Matt.6.d.15.b.16.a. Mar. 7.d.16.d.Luc.9.b.17.f.18.b.20.a.24.g.Ioan.3.b.d.1.Cor.15.f.1.Ioã.5.b. Et cæli aperiuntur baptizatis:quia Deus dat illis dona gratiæ. Et de cælo dicitur mittere auxilium. Pſal. 56. *Chriſtus.* Et ipſe Chriſtus eſt cælum,vnde proſpexiſſe dicitur Deus. Pſ.101. Et cæleſtis, aut ſupercæleſtis , dicitur Chriſtus,ſuper omnes cælos exiſtens. Pſ.67. *Arn.ſ.Pſ.143. Hil.ſ.Pſ.67. Amb.ſer.38. Aug.2.ſerm. domini in monte & ſ. pſ.67. Gre.ſ pſ. 101.*

Ori.ſ. Gen.ho.1. Hil.ſ.pſ.68. Amb.2.de Abr.8. Baſi.ſ.pſ.2. Hier.ſ.Iſ.1.13. Aug.12. confeſ.9. Phil. de ſomniu.

Angeli. Cæleſtia.

Cælum interdum ſignificat angelos, ſeu intellectualem ſubſtantiam, & mundum intelligibilem. Et cælum cæli, dicitur natura angelica: & aliquando cæli metonymicòs, dicuntur angeli & cæleſtia. Gen.1.a.14.d.28.c Deut.32.a.Iob 11.b.15.b.26.d.38.d.2.Par.2.b.Pſ.8. 17.35. 32.56.68.113.123.134.135.143.145.148.Prou.3.c.Sap.8.d.Eccl.1.a.16.b.Iſ.1.a.13.d.41.a.44.d. 49 d.66.a.Ier.2.c.33.e.Mat.5.c.Luc.2.b.21.e.Hab.3.a.Hebr.4.d.7. d. Dicuntur etiam angeli, militia cæleſtis. Luc.2. b.

Ori.ſ. Gen.ho.1. & ſ. Ier.ho.2. & ſ. Mat.ho.30. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.12. & 5. de ſacramen.4. Arn.ſ.Pſ.43. Hil.ſ.Mat. can.10.

Spirituales. Conuerſatione cæleſtes.

Cælum etiam, dicuntur ſpirituales & conuerſatione cæleſtes. Gen.1.a.11.a.26.a.Exo.20.a. 31.d.32.c.Deut.32.a.Pſ.2.10.49.101.112.118.122.134.135.Prou.30.c.Iſ.1.a.40.c.48.c.50.b. 65.c. 66.a.Ier.10 c.Ioel.2.c.3.d.Apoc.12. b. Et dicuntur ſpirituales, tertium cælum: vt primum ſit corporalis homo: ſecundum animalis: tertium autem ipſum ſpirituale intelligēdum eſt: quia corporei multi ſunt.2.Cor.12.a.Et hoc cælum dicitur tranſire, quia Sancti tranſibunt ad futura, & omnis ſtatus eorum, vt veniant ad eminentiora & meliora. Mat.6.b.10.d.24.c.Marc. 13.d.Luc. 11.g.21.f. In his cælis tonat Dominus, vincendo dæmones.1.Reg 2.Iob 20.d.

Aug.epiſ.57. Gre.15.mor.14. Bed.ſ.Gen. 1. & ſ. Pro 30.

Gloria cæleſtis. Imperiū Chriſ.

Cælum, quandoque dicitur gloria cæleſtis, & imperium Chriſti in cælo. Gen. 14. d.49.d. Deu.28.a.Iob 26.c.Pſ.32.Eccl.43.a.Mat.23.b.Luc.18.d. Apo.19.a.22. a. Cælum creatum primo die, eſt inuiſibilis ſanctorum angelorum patria. Gen.1.a.

Amb. de bene.patriar.11. Ori.ſ.Mat.ho.25.

Virgo Maria.

Cælum, dicitur etiam beatiſſima virgo Maria: vt Prou.30.c.Eſt difficilis via aquilæ in cælo: hoc eſt incarnatio filij Dei in Virgine. Eius ianuas aperuit Deus, hoc eſt, mentem & ventrem ad pluendum manna.

Rup 1.ſ.Gen. 1. Rup.1.ſ.Mat. Ori.ſ.Ier.ho.5. Phil.1. alleg.1. & de confuſio. lingua & quis rerum diu. heres.

Mēs vel anima.

Cælum etiam, dicitur ipſa mens, vel anima, præcipuè ſapientis: vt quæ habet lucida ſidera, ſtatos motus: concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutū ſplendores fulgidiſſimos, & ſtellis ſimillimos: cámque ornant intelligibilia incorporeáque omnia, & Idea. Gen.1.a.7. d.11.d. Iob 11.b.26.b.Pſ.18.112.Iſ.40 f.66.a.Ier.10.a. Fit voluntas Dei in cælo, hoc eſt in anima. Ma. 6.b. Et ſilentium in cælo, eſt in anima Apo.8.a.

Amb.4.de fide.1. & de Noe.14. Gre.ſ.Eze.ho. 14. Aug.2.ſer. domini in mont. Ber.ſ.Can.ſer.27. Arn.ſ.Pſ.19. 32. Gre.ſ.1. Reg.2.16. & 10.mor 10. & 30.mor.7.10.22.

Apoſtoli & prædicatores. Prophetæ.

Cælum præterea, dicuntur Apoſtoli, & ſublimes prædicatores: in quibus tonabit Dominus, quia ipſi condemnabunt Iudæos.1.Reg.2.b de ipſis enim dicitur. Mat.19.d. Sedebitis ſuper ſedes duodecim iudicantes Iſrael. Et Luc.11. c. Ipſi iudices veſtri erunt. Et ipſi ſunt cæli, qui enarrāt gloriam Dei. Pſ.10.17.18.32.49.67.88.96.101 Iob 9.a.11.a. 15.b.26. d.35.a.37.a.38. d.Prou.3.c.Iſ.45.b.51.e.Hoſ.2.d. Agg.1.c.Zac.8.c.Ier.10.c Iud. 5. a. Et vbi fit voluntas Dei, ibi eſt cælum, in quo Deus habitat. Iſ.63.d.Mat.6.b. Prophetæ etiam cęlum dici poſſunt, vnde loquitur Deus. Pſ.17.146.Ier.4.f.10.c. Et cælum dicuntur prædicatores, diſcipuli Apoſtolorum: cælum cæli, ipſi Apoſtoli Pſ.113.143.3.Reg.18.g.

Hie.ſ.Iſ.63. & ſ. Zac.8. & ſ. Pſ.113. Aug.ſ.Pſ. 32.49. Bed.ſ.Prou.3.

Eccleſia.

Cælum præterea, dicitur ipſa Eccleſia, & fideles in ea: Et de hoc cælo loquitur Dominus, quum per Eccleſiam manifeſtat ſuam voluntatem. Et cælum ſerenum, eſt Eccleſia ex hominibus aſſumpta. Exo.24.c.Iob 26.b.38.d.2.Par.6.f.Pſ.102.146.Pro.30.c.Eccl.24.a.44.a. Ier. 4.f.Ioel.2.g.Mar.13.c.Luc.19.f.1.Cor.15.f.Apoc.4.a.6.d.8.a.12.c.18.f.

Tert.de reſurrec. Arn.ſ.Pſ.146. Aug.de eſſen. diui. Hie.ſ.Iob 26. Gre.12.mor. 14.

Sacra ſcriptura.

Cælum, ex quo loquitur Dominus, dici poteſt ſacra ſcriptura: de qua nobis & Sol ſapientiæ, & Luna ſcientiæ, & ex antiquis patribus ſtellæ exemplorum atque virtutum, lucēt. Gen.21.c.22.b.Exo.16.a.20.d.Deut.28.a.Iob 9.a.38.c.Pſ.8.73.103.146.Iſ.34.a.40.c.44.d.50. b.Ier.51.b.Agg 1.c.Zac.12.a.Mat.3.d.24.c.Luc.3.c.Mar.1.a.Ioan.1.g.Act.10.b.Apo.6.d.10.d.

Ori ſ.Mat.ho.30. Hie.ſ.Pſ.8.

Variæ perfectiones electorum. Vita cæleſtis.

Cæli dicuntur etiam variæ perfectiones electorum. Et cæleſtia, dicuntur ad eas perfectiones pertinentia. Pſ.107.138.Mat.24.c.Eph.1.a.Heb.6.a. Item vita cæleſtis. Apo.4.a.

Aug.13.confeſ.15 & de eſſent.diu. & ſ.pſ.8.103.

Apertio Chriſto facta. Confeſſio fidei.

Cæli aperti Ezechieli, deſignant apertionem factam Chriſto, & per Chriſtum aliis. Item confeſſionem veræ fidei. Ezec.1.a.Acto.7.g.

Gre.ſ.Eze.ho. 9.17 Rup.4.ſ. Apoc. Ori.ſ.Mat.ho.30. Rup.3.ſ.Apoc. Ori.ſ.Eze.ho.8.

Viſio intellectualis.

Cælum tertium, in quod raptus eſt Paulus.2.Cor.12.a.Eſt viſio intellectualis Dei: vt primū ſit viſio corporalis, ſecundum imaginaria, ſeu ſpiritualis, tertium ipſa viſio intellectualis. Vel ad primum cælum pertinet cognitio ſui. Ad ſecundum, perfecta cognitio creaturæ: Ad tertium, contemplatio Dei. Vel primum, imaginatio: ſecundum, ratio: tertium, intelligentia.

Amb.de fide.7. Aug.12.de Gen. ad lit.28.

Aer.

Cælum ſæpe pro aere ſumitur. Et cęlum ferreum dicitur, cùm non generantur in eo pluuię. Et in hoc cęlo inebriatur gladius Dei, hoc eſt, in aereas poteſtates. Leuit.26.c.3.Reg.8. d. 18.g.2.Par.6.e.Prou.30.c.Iſ.34.a.Ier.8.d.Luc. 4.d Iacob.5.d.Apo.12.c:

Rica.de S.Vict. de 12.Patriar. 74. & 3.de arca.myſt.8. Hie.ſ.Iſ.34. Rup.7.ſ. Apoc. Hie.ſ.Iſ.65.

Cæli in melius commutati.

Cęli noui, quos creat Deus, ſunt iidem cæli antiqui in melius cōmutati tempore generalis reſurrectionis: vel ſunt noui gentilibus ad fidem venientibus, quia prius eos tanquā Deos colebant, poſtea verò cognouerunt ipſos eſſe Dei creaturas. Iſ.65.c.

Hie.ſ.Iſ.34.

Ceſſatio ſcribēdi delicta.

Cęli complicati ſicut liber, ſunt quum non vltra in eis, peracto iudicio hominum delicta ſcribentur. Iſ.34.a.

Hie.ſ.Iſ.14.

Solium Dei.

Cęlum, in quod volebat aſcendere Lucifer, ſiquidem dixit, Aſcendam, adhuc in cęlo poſitus, intelligetur cęlum, vbi ſolium Domini eſt, quo cupiebat aſcendere, non humilitate, ſed ſuperbia & ambitione. Sin autem poſtquam de cęlo corruit, loquitur iſta verba: arrogantiā debemus intelligere, quòd nec præcipitatus quieſcat, ſed adhuc ſibi grandia repromittat: vt non inter aſtra, ſed ſuper aſtra Dei ſit. Iſa.14.d.

Ori.ſ.Mat.ho.30. Hie.ſ.Eze. 29. Ric.de S.Vict.de ſecreto conſcien.26.

Superbia. Errores.

Cęlum deſuper, deſignat ſuperbiam & altitudinem erroris extollentis ſe aduerſus ſcientiam Dei. Inde cecidit Satan: Inde cadunt ſtellę. Et ros cęli, dicuntur errores, in quos inducūt dęmones. Exo.20.a.Deu.2.c.Pſ.49.Iſ.13.c.14.d.50. b.51.b.Ier.4.f.Ez.29.b.31.b.32.a. Dan. 4. c.Luc.10.c.Apoc.9.a. Et cęli volatilia dicuntur dęmones, aut ſuperbi: quia ſibi ſublimia repromittunt.

Cælum,

Scribæ & ſacerdotes. Cælum, vnde cecidit ignis, dicuntur Scribæ & ſacerdotes alijs ſupereminentes: ex quibus cecidit ignis inuidiæ, & infidelitatis in minores. Iob.1.c. *Gre.2.mor.26.*

De cælo vocauit angelus Abraham, quia promittebat cæleſtia. Gene.22.c.

Cœna, Cœnare, Incœnatus.

COena, eſt vltima refectio, quam capiunt homines in fine diei, aut noctis principio. Sumitur ſæpe pro conuiuio.

Conuiuium cæleſte. Cœna magna, quam fecit homo quidam, pro conuiuio cæleſti accipi ſolet: poſt quod non erit aliud, ſed idem perpetuò durabit. Luc.14.b. Apo.19.b.d. Cœna nuptiarum Agni. *Gre.ho.36.*

Cœnat cum aliquo Chriſtus, quando comedens de noſtris ſermonibus, operibus, & intellectu, repaſcit nos ſuis eſcis ſpiritalibus & diuinis, multóque melioribus. Apo.3.d. delectatur bonis conſcientiæ: charitas autem adminus eſt inter duos. *Ori.ſ.Iſ.ho.2. Rup.2.ſ. Apoc.*

Incœnatus dormiẽs rex Babilonis, propter Danielem periclitantẽ. Dan.6.c. deſignat multo magis nobis eſſe ieiunandum in proprijs periculis, ad diuinam clementiam impetrandam. *Hie.ſ.Dan.6.*

Opera charitatis. Cœna, quam fecerunt Chriſto Martha & Maria. Ioan.12.a. deſignat opera charitatis, quibus paſcitur Chriſtus. *Glo.ord.ſ.Ioan.12*

Cœna Chriſti Matt.26.c. Luc.22.b. Ioan.13 a.21.f.1.Cor.10.c.11.f. miniſtratio Euchariſtiæ.

Cœna, quam fecit Holophernes ſeruis ſuis Iudith 12.b. Et cœna Herodis. Mar.6.c. miniſtrationem voluptatum, quam facit diabolus deſignant.

Cœnæ, quarum primos recubitus quærebant Phariſæi. Matt.14.a. Mar.12.d. gradus ſuperiores honoris, quos ambiebant, exprimunt.

Cœnaculum.

COenaculum, eſt locus ſuperior domus, vbi cœnari ſolet. Acto.9.g.20.c.

Gradus in Eccleſia. Cœnacula & triſtega in arca Noe, manſiones varias deſignant in Eccleſia, ſeu diuerſos gradus. Gen.6.c. *Glo.ord.ſ. Gen.6.*

Gloria cæleſtis. Cœnacula templi deaurata, æternam fœlicitatẽ deſignant, vbi omnia ſunt ſplẽdida, & charitate feruentia. 3.Reg.6.b. *Glo.or.ſ.3.Reg.6.*

Anima. Cœnaculum grande, in quo Chriſtus cœnat, eſt anima habens latitudinem charitatis. Mar.14.b. Luc.22.b. Acto.1.b. *Ori.ſ.Mat. ho 35.*

Profectus. Cœnaculum medium domus Dei, quod fecit Salomon, profectum in virtutibus deſignare poteſt. 3.Reg.6.b.2.Par.3.b.Ezec.41.b. *Hier.ſ.Ezec.41.*

Vita cæleſtis. Cœnaculum Eliæ, & etiam Eliſæi 3.Reg.17.d.4.Reg. 4. b. ſignificare poteſt ſtatum ſuperiorẽ fideliũ confirmatorũ: vel vitam cęleſtẽ, vel altitudinẽ fidei, vel altitudinem meritorum. *Hie.ſ.Ier.22.*

Errores hæreticorum. Cœnacula ædificata non in iudicio Ier.22.b. quæ dicuntur ſpatioſa & perflatilia, ſunt errores peruerſi hæreticorum, qui circumferuntur omni vento doctrinæ. Idem deſignabit cœnaculum æſtiuum Eglon, regis Moab. Iudit. 3. c. Et cœnaculum per cuius cancellos cecidit Ochozias. 4.Reg.1.a. Et cœnaculum Achaz. 4.Reg.23.c.

Cœtus, vide Congregare.

Cogere, compellere.

COgere dicitur is, qui vim alteri infert, vel re ipſa, vel minis, aut præceptis, aut etiam improbis precibus.

Vis ad dimittẽda peccata. Coactio qua angeli cogebant Lot è Sodomis exire Geneſ.19. c. deſignat quòd etiam cogẽdi ſunt mali ad dimittenda peccata. Ita compelluntur intrare ad cœnam, qui hic multis aduerſis affliguntur, vt carnalem vitam relinquant tribulationibus fatigati. Luc. 14. e. Exod. 22.b. Leuit.24.d. *Gre.ho.36.*

Permittens tentationes. Compellens Ieſus diſcipulos aſcendere in nauiculam, eſt faciens, aut permittens ſuos venire in tentationes, etiam non volentes. Mat.14.c. Marc.6.f. Luc.8.d. *Ori.ſ.Mat.cap.14*

Cogere pro congregare, vide Congregare.

Cogere aliquãdo dicitur timor ad aliquid faciẽdum. Ioſ.19.d. Iud.11.a.1.Reg.13 c. Iob 39.c. Compellit etiam paupertas. Gen.47.c. Leu.25.f. Prou.30.b.

Datur etiam coactio ex amore: vt coegerunt diſcipuli Chriſtum, vt maneret cum illis in Emaus. Luc.24.d. Acto.16.c.

Compellit laborantem os ſuum, vt laboret ſibi. Pro. 16. d. quia prædicator cogitur facere quæ prædicat. *Bed.ſ.Prou.16.*

Cogitare, Cogitatio, Præcogitare.

Præcepta Dei. COgitare, eſt aliquid mente tractare.

Cogitationes cordis Dei, dicuntur doctrina, & præcepta eius, in lege, & euangelio nobis tradita. Pſ.32.39. Iob 23.c. Sap.4.d. Iſ.14.f.19.c.32.b.55.c. Ier.18.b.29.c.51.b. Thr.2.c. Mich.2.b. Zac.1.b.8.c *Baſi.ſ.Pſ 32. Hier.ſ.Iſ.19.*

Sententia Dei. Et cogitare dicitur Deus, cùm aliquid certa ſententia decreuit facere. Et cogitat Deus facere malum puniendo, vel bonum dando præmium. Nu.33.g. Iſ.23.c.25.a. Ier.23.e. Mich.2.a. *Baſi.ſ.Pſ.37. Aug.ſ.Pſ.37.*

Agens pœnitẽtiam. Cogitat pro peccato ſuo, qui ſolicitus eſt in agenda pœnitentia. Pſ.37. Et cogitatio hominis, quæ confitetur Deo, eſt ipſa pœnitentia. Pſ.75. Qui autem pœnitentiam agunt, videntur Pharaoni, hoc eſt, diabolo, peſſimè cogitare. Exo.10.c Eccl.8.c. *Hil.Pſ.118. Amb.ſ.Pſ. 118. ſer. 8.*

Prouidentia. Cogitat vias ſuas, qui præconſiderat, quæ facturus eſt. Pſalm.118. Iud.9. a. 12.a. Eccleſiaſtæ

2.a.7.a.Eccl.3.c.21.c.34.b.39.d.2.Cor.10.b. Ad idem referri poteſt, cogitare ædificare domũ Dei.3.Reg.1.a.1.Par.28.a.

Glo.ord.ſ.pſ.76. — *Cogitare æterna.*

Cogitare dies antiquos, eſt cogitare æterna. Pſ.76. Et cogitare Deum & eius opera. Deut. 4.f.Prou.3.a.Sap.5.c.6.c.8.d.9.c.Eccle.14.d.Mal.3.a. d.2.Mac.12.g.Luc.1.c.1.Cor. 7.f.13.f.2. Cor.3.b.Phil.4.b.Acto.10.c.

Baſi.ſ.Pſ.32. Hil.ſ.pſ.55 139. Bed.ſ.Gen.3. Hier.ſ.Iſa.3. Rup.ſ.Hoſ.7. — *Conſiliũ Iudæorum in Chriſtũ.*

Cogitantes fratres Ioſeph interficere ipſum Ioſeph, deſignant conſilium Iudæorum aduerſus Chriſtum. Gen.37.d.50.d.Ier.11.d.18.c. Sic fuerunt cogitationes populorum aduerſus Chriſtum: quæ tamen perituræ erant. Pſ.5.20.32.34.40.55. 82. 145. Et cogitabant iniquitates in corde, & ſupplantare greſſus Chriſti: quod & mali faciunt aduerſus bonos. Pſ. 139.1. Reg. 18.d.Sap.2.d.Iſ.52.b.Ezec.11.a.Hoſ.7. d.Ioan.1.g.12.b.Acto.5.f. Cogitauerunt etiam conſiliũ peſſimum Iudæi aduerſus Chriſtum. Iſ.3.b. Iuxta Septuaginta.

Baſi.ſ.Pſ.61.

Cogitantes repellere pretium Chriſti, ſunt dæmones conantes efficere nobis inutilem ſanguinem Chriſti. Pſ.61.

Hie.ſ.Iſ.29.& ſ. Nah.1.

Cogitat lutum contra figulum, quum mali putant ſe non cognoſci à Deo. Iſ.29.e.Ier.11.d. 18.d. Et cogitant malitiam contra Dominum hæretici. Nah.1.c.

Ori.ſ.Eze. ho.3. — *Cogitare turpia.*

Cogitationes ſuas in cordibus ſuis ponunt, qui turpia cogitant. Ezec.14.a.38.c. Deut.31.e. Gen.6.a.8.d.15.b.Iud.2.a.Nee.6.a.Eſter 6.b.Iob 5.b.12.a.31.a.Pſ.93.143.Prou.12.a.15.a. 16. d. 24.a.Sap.1.a.Iſ.55.c.65.a.Dan.13.d.Hoſ.4.b.Mich.2.a.Hab.2.c.Mat.9.a.15.b. 21.a.Marc. 2.b. Luc.5.c.2.Cor.1.d.

Hie.ſ.Mich.2. & ſ.Pſ.51. — *Præueniens lingua cor.*

Cogitat lingua iniuſtitiam, quum præuenit cor. Pſ.51.72.118. quia in ore ſtultorum eſt cor eorum. Eccl.21.d. Et hi ſunt, qui cogitant inutile, & labores in hac vita miſera. Mich.2.a.6.b. Et cogitant confuſionem domui ſuæ. Hab.2.c. Et malum fratri. Zach.7.d.

Cognatus, Conſanguineus, Propinquus, Affinis.

COgnatus dicitur, qui alicui eſt conſanguinitate, vel affinitate coniunctus. Cõſanguineus autem, qui ex eodem eſt ſanguine, & eiſdem progenitoribus ortus. Affines autem ſunt viri & vxoris cognati inter ſe: quod duæ cognationes inter ſe diuerſæ, per nuptias coniungantur, & altera ad alterius cognationis finem accedat.

Lyr.ſ.Exo.3. — *Chriſtus.*

Cognatus Moſis, deſignat Chriſtum, qui propinquitatem habuit cum lege. Exod.3. a. Nu. 10.d.Iud.1.c.4.b.

Lyr.ſ.Exo. 18. — *Princeps ſecularis.*

Item deſignat principem ſecularem, prælato Eccleſiaſtico fauentem. Exo.18.a.

Epipha.2.cont. hæreſes.tom 2. — *Eccleſia.*

Propinqua ſponſi, ſeu proxima dicitur Eccleſia, poſt humanitatem à Chriſto aſſumptam. Cant.2.d.

Hie.ſ.Ier. 31. Iſyc.ſ.Leu.25. — *Fideles in Eccleſia.*

Cognatio Ioſeph, deſignare poteſt imitatores Chriſti. Exo.1.a. Et cognationes Iſrael, ſunt fideles in Eccleſia. Ier.25.b.31.a.33.b. Conſanguinei autem & affines, ſunt in eadem fide geniti & nutriti. Leu.25.g.Tob.6.c.Amos 3.a.Luc.1.f.

Glo.ord.ſ.Gen.24

De cognatione Abrahæ accipitur vxor Iſaac, hoc eſt, de Eccleſia iunguntur animæ Chriſto. Gen.24.a.

Gre.ſ.1.Reg.9. — *Conuerſationes fidelium.*

Cognationes tribus Beniamin, deſignare poſſunt diuerſas conuerſationes electorum: & nouiſſima cognatio, dicit infimam conuerſationem. 1.Reg.9.c.

Hie.ſ.Ier.32.

Propinquus Ieremias Hanameel, deſignat ſublimes virtute propinquos eſſe gratiæ Dei. Iere.32.b.

Iſyc.ſ.Leu.25. — *Proximus.*

Propinquus dicitur quilibet fidelis, qui adiuuat ad ferenda onera alterius fidelis. Leu.25.d.

Gre.23.mor. 5. — *Hæretici.*

Cognati Iudæorum ſunt hæretici: quia non plenè, nec rectè ſentiunt de fide, ſicut & illi. Leu.25.g. iuxta Septuaginta.

De cognatione Ram eſt Elihu. Iob 32.a. quia vnuſquiſque prædicator arrogans intra ſanctam Eccleſiam poſitus, ſanctis, qui ſunt in ea, fidei veritate ſociatur: quamuis ab eorum vita elationis prauitate diſiungatur.

Amb 2. de Abr. 1. Hie.ad Letam. Phi.de migr. Abr. — *Iudæi. Affectus. Senſus. Amici carnales.*

Cognatio deſerenda, eſt vel Iudæorum, vel vitiorum, vel affectionum ſenſuumque corporis, aut etiam amicorum carnalium & mundanorum, inter quos non inuenitur Ieſus. Gen.12. a.Leu.21.a.Nu.27.b.Tob 2.c.2.Reg.14.b.6.b.3.Reg.16.c.Iob 19.b.31.d.Pſa.71.Ier. 8. b.25.b. Amos 6.c.2.Mach.5.a.Marc.6.a.Luc.2.g.21.d.Ioan. 18. e. Rom.9.a.Acto.7.a. Et cognati regum ſunt mundani. 1.Mach.10.g.

Dæmones.

Cognationes aquilonis, ſunt multitudo dæmonum. Ier.1.c.

Cognomen, Cognominare.

COgnomen eſt, quod ſuperadditur habenti iam nomẽ: vt Iacob cognominatus eſt Iſrael. Gen.35.b.4.Reg.17.f.Sap.14.b.Eccl.47.c.1.Mach.2.a.10.a.Luc.22.a.Ioan.5.a.Roma.2. c.Hebr.3.c.Acto.1.d.10.a.11.d.12.b. Allegorias ſi quæ ſunt, quære in ipſis cognominibus.

Cognoſcere, Noſſe, Agnoſcere, Ignotus. Incognitus, Innoteſcere.

COgnoſcere dicitur ille, qui certam euidentiam habet de re, quam noſſe perhibetur. Innoteſcit autem id, quod manifeſtatur, vt cognoſcatur. Eſt autem cognoſcere in eodem aduertere. Gen.3.a. Cùm cognouiſſent ſe eſſe nudos. Audire. 1.Reg. 4. b. Cognouerunt quòd arca Domini veniſſet in caſtra. Credere. Exod.18. b. Nunc cognoui, quòd magnus eſt Dominus.

Notificās Deus. Approbans. Prædeſtinans.

Cognoſcere dicitur Deus, quum rem notam facit, ſicut, vt poſſet tunc eam cognoſcere, ſi ignoraſſet: vt quum dixit Abrahæ: Nunc cognoui, quod timeas Dominum. Gen. 22. c. Cognoſcit etiam per approbationem: vt nouit dies, & vias immaculatorum. Pſ. 1. 36. 49. 102. 141. Et nouit ex nomine eos, qui ipſi peculiariter placent. Exo. 33. b. Et nouit vias dextras, quas ipſe fecit. Pro. 4. d. Et cognoſcere dicitur Deus eos, qui eius cognitione digni ſunt. Amos 3. a. Nahum 1. b. Sic cognouit Deus Iſrael in deſerto. Hoſe. 13. b. Et nouit, qui ſunt ſui, ſcientia videlicet prædeſtinationis 1. Cor. 8. a. 2. Cor. 6. b. Gala. 4. b. 2. Timo. 2. c. Et nouit Ieremiam antequam eum formaret, hoc eſt, ſcientia prædeſtinationis, vel declaratur ibi notitia, quā habet pater de Verbo æterno. Iere. 1. a. E diuerſo dicitur Deus non cognoſcere malos, aut gentiles, ſeu infideles, quia non tales ipſe fecit, quales ſe ipſi peccādo fecerunt: & quia non cognoſcit ea, quæ non approbat. Iob. 8. d. Pſ. 17. 73. Iere. 11. d. Hoſe. 8. a. Matth. 7. d. Item cognoſcit alta à longe, quum reprobat ſuperbos. Pſa. 137. Et cognoſcit introitum & egreſſum regis Aſſyriorum, quum reprobat opera diaboli. Iſa. 37. f.

Non approbans Deus.

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. Hier. ſ. Amos 3. Aug. epiſ. 47. & ſ. Pſ. 36. 141. Euch. for. ſpiritu. 1 Beda ſ. Pro. 4. Ori. ſ. Iere. ho. 1. Am. Apol. David 11. Aug. epiſ. 47. Gre. 8. mor. 38.

Manifeſtatio Chriſti.

Cognoſcit Deus ſeſſionem & reſurrectionem Chriſti, quia doctrina & opere ipſum manifeſtat. Pſalmo 138. Dicitur etiam noſſe ipſum, priuſquam formaretur in vtero. Ierem. 1. a. Vel nouit ſeſſionem, hoc eſt, humilitatem in paſſione, & glorificationem in reſurrectione. *Glo. int. ſ. Pſ. 138.*

Cognoſcere cor hominis, eſt peculiare ipſi Deo tanquam autori. 3. Regum 8. d. 2. Para. 6. e. Pſ. 43. Iere. 17. b. Dani. 13. c. Luc. 16. d. Ioan. 2. d. Acto. 1. d. Dicitur etiam cognoſcere nouiſſima & antiqua. Pſ. 138. quia omnia ſunt illi præſentia. *Hier. ſ. Iere. 1*

Cognoſcit Deus ſcelera vel peccata, ad ea puniendum tanquam iuſtus iudex. Iob. 12. c. Amos 5. c.

Nota dicitur Domino dies iudicii, quia ſolus ipſe eam nouit. Zac. 14. b. *Gre. 11. mor. 8.*

Nouit Dominus decipientem. Iob. 12. c. quia in manu ſuorum operum dimiſſum, vt ad peiora proruat, deſerit. Nouit etiam eum, qui decipitur: quia ſæpè committunt homines mala, quæ ſciunt: & idcirco permittuntur recipi, vt cadant in mala etiam quæ neſciunt. Quod tamen deceptis aliquando ad purgationem, aliquando verò ad vltionis initium fieri ſolet.

Cognoſcens valde anima Chriſti opera Dei, deſignat perfectam deitatis cognitionem, quæ erat in anima Chriſti. Pſ. 138. Iere. 11. d. *Hila. ſ. Pſ. 142.*

Cognoſcens Ioſeph fratres ſuos, à quibus non eſt agnitus, deſignat Chriſtum Iudæos cognoſcentem, qui tamen ipſum non cognouerunt. Gen. 42. d. 45. a. Pſalm. 142. Iere. 11. d. Acto. 7. b. *Beda ſ. Gen. 42.*

Nouit Ioſue, quæ loquutus eſt Dominus ad Moſen, deſignans Chriſtum, qui perfectiſſimè nouit legem: nec quiſquam eſt qui ita nouerit, vt Dominus Ieſus. Ioſu. 14. b. *Ori. ſ. Ioſu. ho. 18*

Apoſtoli cognoſcētes Chriſtum. Iudæi. Iudas. Homo exterior

Noti hominis, vel Chriſti, dicuntur peculiariter Apoſtoli, vel omnes qui eum peculiarius nouerant. non quos ipſe nouerat. Notus etiam Chriſti dicebatur Iudas, aut etiam Iudæi, ob conuerſationem, quam cum eo habuerunt: & propter prophetias, quas habebant, in quibus notus erat Chriſtus. Dicitur etiam notus hominis, homo exterior, qui notus eſt, & quaſi cognatus homini interiori: quia nullus eſt affectus afficiens ſenſum corporeum, qui non ab homine interiori percipiatur. Pſ. 54. 87. Iob. 10. d. 42. c. Eccl'i. 13 d. Luc. 2. f. 23. f. Qui nouerant prius Iob, erant Iudæi cognoſcentes Chriſtum in ſcripturis, quem poſtea præſentem non nouerunt. Iob. 42. c.

Aug. ſ. Pſ. 87 Arn. & Hila. ſ. Pſ. 54. Ricar. de S. Vict. 2 de arca myſt. 17. Hier. ſ. Iob. 42.

Cognoſcēs Chriſtus mortē ſuam.

Cognouit Sol occaſum ſuum, quū Chriſtus nouerat mortem ſuam, quam acceptauit. Pſ. 103. Vel nouit Sol occaſum ſuum, quum Deus præuenit nos, ne cadamus in tentationes, quibus nos tentare permittit. *Arn. & Aug. ſ. Pſ. 103. Amb. 4. Exaem. 2 Clima gradu. 25.*

Incarnatio.

Notam fecit Deus dexteram ſuam, per incarnationem videlicet, paſſionem filij ſui: vbi manifeſtatur Sapientia & potentia Dei. Pſ. 89. 97. Haba. 3. a. Ioan. 15. b. 17. d. *Hiero ſ. Pſ. 89.*

Non cognoſcens Iudas Thamar, quando concubuit cum illa. Gen. 38. d. deſignat quod dicitur Pſalmo 17. Populus, quem non cognoui, ſeruiuit mihi. Idem poteſt deſignare non cognoſcens Iſaac Iacob. Gene. 27. c. vbi etiam deſignantur Iudæi non cognoſcentes Chriſtum. *Aug. 22. cont. Fauſt. 86.*

Manifeſtatur Chriſtus bonis.

Cognoſci volens Ioſeph à fratribus ſuis, ſemotis Ægyptiis, deſignat ſecretam diuinitatis manifeſtationem, quæ fit ſolis bonis. Gen. 45. a.

Cognoſcere Chriſtum in fractione panis, eſt in declaratione ſcripturarum ipſum agnoſcere. Luc. 24. c. Ioan. 4. g. 10. c. Et noſſe panem, quo Dominus aluit, eſt percipere Chriſtum & eius doctrinam. Exod. 16. g. Ad idem referri poteſt, quum dominus Ioſeph non cognoſcebat in domo ſua niſi panem. Gen. 39. b.

Tēdere ad celū.

Cognoſcere viam pacis, eſt tendere ad cæleſtem Hieruſalem, in qua vera eſt pax. Pſ. 13. 142. Ioſu. 3. a. Ier. 5. b. 8. c. Roma. 3. c. *Ori. ſ. Rom. 3. Amb. ſer. 74.*

Cognoſcere in terra viam Dei, eſt noſſe in corpore doctrinam Chriſti: & ipſum Chriſtum. Pſal. 66. 102. *Hila. ſ. Pſ. 66.*

Noſſe ſemitas nubium, eſt cognoſcere humilitatem prædicatorum: qui cùm multa nouerint, deorſum ſe humiliter per cognitionem ſuæ ignorantiæ inclinant. Iob. 37. c. *Gre. 27. mor. 24.*

Cognoſcetur Dominus in domibus ciuitatis regis magni. Pſal. 47. hoc eſt, in manſionibus *Hier. & Aug. ſ. Pſ. 47.*

cæleſtibus, vel in ſancta Eccleſia ex variis gentibus congregata: vel cognoſcitur in Apoſtolis, & prędicatoribus.

Ori. ſ. Iudi. ho. 1. Hier. ſ. Iſa. 1. Cognoſcere Dominum, eſt recognoſcere eum, vt benefactorem, creatorem, &c. Et etiam obtemperare eius pręceptis: quod etiam eſt noſſe omnia opera Domini. E diuerſo autem neſcire Dominum, eſt non facere eius opera: vt filij Eli, & alij neſciebant Dominum. Iudi. 2. b. 1. Regum 2. c. Iob. 4. c. 23. a. Pſal. 9. 19. 40. 66. 71. 73. 76. 77. 78. 82. 91. 141. 143. Sapien. 15. a. 18. b. Iſ. 1. a. 6. c. 19. d. 33. b. 45. a. 48. b. 55. a. 66. e. Iere. 4. f. 8. c. 11. c. 22. e. 32. f. Ezech. 38. g. Dani. 13. e. Matth. 11. d. 13. b. Luc. 2. c. 8. b. 2. Petri. 1. a. 3. d. Deut. 11. a. 2. Par. 33. c. Hoſe. 5. b. 6. a. 8. a. Haba. 2. d. Mar. 6. g. Ioan. 1. a. 8. d. 10. c. 12. e. 14. a. 16. a. 17. a. Roma. 1. c. 11. d. 1. Cor. 1. b. 2. b. 13. d. Galat. 4. b. 1. Timo. 4. b. 1. Ioan. 2. b. 4. a. 5. d. Cognoſcens, quia æquitas iudicia Dei, plus habet, quàm credens, ſicut cognoſcens, quod magnus eſt Dominus. Pſal. 118. 134. Innoteſcit autem Deus homini, quum ſe manifeſtat quatenus vult. Innotuit autem per Verbi incarnationem, in medio annorum. Hab. 3. a. *Obtemperare preceptis Dei.*

Ori. ſ. Luc. ho. 13. Cognoſcens bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, deſignare poſſunt gentilem populum, percipientem myſteria fidei. Iſa. 1. a. Idem deſignare poteſt miluus cognoſcens tempus ſuum. Ier. 8. d. *Percipiens fidem Gentilis.*

Glo. ord. ſ. 1. Mac. 3. Cognoſcens Iudas Machabæus aduentum Apollonii, deſignat deprehendentem inſidias, & tentationes diaboli. 1. Mach. 3. b. 10. g. 16. d. 2. Macha. 15. f. Matth. 22. b. Et cognoſcens Raguel loca figendorú caſtrorum. Nu. 10. d. eſt ſciens ſe & alios præparare aduerſus dæmones. Idem erit noſſe bella Chananæorum. Iudi. 2. b. 3. a. *Deprehendere inſidias Diaboli.*

Glo. ord. ſ. Matt. 7. Cognoſcere arborem ex fructibus, eſt cognoſcere hominem ex operibus. Matth. 7. g. 12. c. Luc. 6. f. Ioan. 13. d. Pro. 11. d. 19. b. Cognoſcitur etiam bonitas terrę promiſſionis ex fructibus. Num. 13. c.

Amb. de Cain. 2. Phi. de ſacri. Ab. & Ca. Nemo nouit ſepulchrum Moſis, vt videatur magis tranſlatus, quàm mortuus. Deut. 34. d. vbi deſignatur ſtatus perfectiſſimi hominis, qui eſt imperfectis ignotus.

Gre. 5. mor. 5. Noſſe poteſtatem iræ Dei nemo poteſt: quia eius diſpenſatio obſcuris ſuper nos diſpoſitionibus, ſæpè vnde æſtimatur deſerere, inde nos recipit: & vnde nos recipere creditur, inde derelinquit: vt plerunque hoc fiat gratia quod ira dicitur: & ira ſit, quod gratia putatur. Pſalmo 89.

Gre. 29. mor. 32. Noſſe ordinem cæli. Iob 38. d. eſt ſupernarum diſpoſitionum occultas prædeſtinationes videre.

Gre. 30. mor. 19. Noſſe tempus partus ibicum. Iob. 39. a. eſt cognoſcere incrementa diuinorum ſeminum in mente aliena: quæ ſolus nouit, qui creauit.

Gre. ſ. 1. Reg. 3. Cognoſcentes à Dan, vſque Berſabee, quod Samuel propheta eſſet Domini. 1. Re. 3. d. deſignant bonum prædicatorem venerabilem eſſe ſimplicibus, & doctis, malis, & bonis.

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Qui nouerant Saul heri & nudius tertius. 1. Reg. 10. b. ſunt, qui nouerant prædicatorem ſub obedientia prælati exiſtentem, & poſtmodum quum iam cœperat coadiutor eſſe meliorum.

Aug. epiſ. 120. Innoteſcunt orationes noſtrę apud Deum. Philip. 4. a. quum nobis innoteſcunt per tolerantiam apud Deum, non apud homines per ſuperbiam: vel quum Angelis innoteſcunt, vt quodam modo eas offerant Deo: vel quum ſunt frequentes, & tales, quæ à Deo acceptari mereantur.

Cognoſcere faciem in iudicio, eſt acceptare perſonam. Pro. 28. c. *Acceptio perſonarum.*

Cognoſcens Iudas anulum ſuum, quod dederat Thamar in pignus, deſignare poteſt Chriſtum recognoſcentem dona Spiritusſancti in iis, qui ſaluantur. Gen. 38. f.

Cyril. 7. ſ. Ioan. 2. Non cognoſcunt oues vocem alienorum. Ioan. 10. d. quum fideles peſtiferam hæreticorú, aut ambitioſorum væſaniam, quam diuulgant in ſuis ſermonibus, non approbant, neque libenter aures ſuas, eorum dictis accommodant. *Non approbare doctrinam hæreticorum.*

Gre. 3. mora. 18. 14. Non cognoſcentes amici Iob ipſum Iob in afflictione poſitum. Iob. 2. d. deſignant hæreticos, qui quum ament pręſentia bona, eccleſiã in aduerſitatibus poſitam non agnoſcunt. Hoc enim, quod in illa cernunt, in ſuorum cordium cognitione non relegunt: vel ſunt vitia, quæ prius nos lætos quaſi nouerant, quia penetrabant: ſed mœrentes cognoſcere nequeunt, quia ipſo noſtro rigore franguntur. *Deſpicientes hæretici eccleſiam.*

Hie. ſ. Mich. 4. & ſ. Eccl ten. 8. Cognoſcere peccatum ſuum, manifeſtum eſt. Leui. 4. f. 5. a. 2. Reg. 19. d. 3. Reg. 8. d. 2. Par. 6. e. Pſ. 31. 50. Iere. 14. d. Luc. 19. g. Rom. 3. c. 7. b. Cognoſcere autem mala dicitur, qui meretur, & patitur mala: & idem dicitur ignorare bona. Mich. 4. c. Sic non cognoſcet verbum malum, qui non patietur, nec experietur. Eccl'æ 8. a. Non noſſe autem peccatum, eſt non peccare. 2. Cor. 5. Cognoſcentes autem Adam & Eua ſe eſſe nudos, cognitionem peccati deſignare videntur. Gen. 3. b. Noſſe amaritudinem, ad hæc referri poteſt. Pro. 14. b. *Non peccare.*

Gre. 32. mor. 13. Non ſunt cogniti in plateis, qui prius per anguſtam viam rectè incedentes, poſtea per propriam voluntatem in viam latam deflexerunt. Thre. 4. b.

Cognoſcens Saul vocem Dauid. 1. Reg. 26. c. deſignat recognoſcentes aliquos ex Iudęis veritatem prædicationis Chriſti.

Gre. 8. mor. 15. Non cognoſcit malum hominem locus eius. Iob. 7. c. quum videlicet Deus in iudicio dicet malis, Non noui vos.

Datur

Datur etiam non cognoſcere locum ſuum. Pſ.102. quod dicitur de ſpiritu, qui non redibit ad corpus ſecundùm præſentem ſtatum. *Lyr.ſ.pſ.102.*

Non eſt cognitus locus locuſtarum orto Sole. Nah.3. d. quum non remanēt veſtigia dogmatum, quibus nitebantur hæretici. *Hie.ſ.Nah.3.*

Non cognoſcere literaturam. Pſ. 70. eſt non noſſe ſcientiam inflantem, & negociationes mundanas. *Lyr.ſ.Pſ.70.*

Noſſe differentias mundi & immundi. Leui.11.g. Et noſſe leproſum eſſe ſanatum. Leu.13.a. ad cognitionem, quam debent habere prælati de peccatis ſubditorum referuntur. Ad quod etiam refertur, quum dicitur, Eli cognoſcere filios ſuos indignè agere. 1.Reg.3.c.3. Reg. 2. b. Debent etiam prælati agnoſcere vultum pecoris ſui. Pro.27.d. *Glo.ord.ſ. Leu.13. Bed.ſ.Pro. 27.*

Non cognoſcens Hieruſalem tempus viſitationis ſuæ, deſignat negligentes diuinas inſpirationes. Luc.19.g. *Ori.ſ.Luc.ho.38.*

Non cognoſcens rex Ægypti Ioſeph, deſignat eum, qui ne minimum quidem virtutis gradum nouit. Exo.1.b. *Phil. de confuſio. lingua.*

Agnitio vultus, pro confuſione, & erubeſcentia ex peccato ponitur. Iſaiæ 3.b. *Hie.ſ.Iſ.3.*

Approbare. Cognoſcere dicuntur altitudinem Satanæ, qui eius ſuperbiam approbant. Sic non eam cognoſcunt boni. Apoc.2.f. *Rup.2.ſ.Apoc. 4*

Cognoſcere carnaliter, vide Coire.

Cohabitare, quære Habitare.

Cohærere, vide Adhærere.

Cohæres, quære Hæres.

Cohibere.

COhibere, idem eſt, quod reprimere.

Cohibebant vocem ſuam duces. Iob 29.b. quum hi, qui poſt ſe errantes populos trahere conabantur, ne loqui peruerſa nunc audeant, & autoritatis frænantur pondere, & virtute rationis. *Gre.19.mor. 14.*

Cohors, vide Exercitus.

Coinquinare, quære Immundus.

Coire, Cognoſcere, Concumbere, Dormire, Concubina.

COire dicuntur mas & fœmina, cùm carnaliter copulantur: quod honeſtiori vocabulo dicitur cognoſcere, & dormire.

Infundens Chriſtus dona in Eccleſiam. Cognoſcens Elcana Annam coniugem ſuam. 1.Reg.1.c. deſignat Chriſtum infundentem in eccleſiam Gentium dona gratiarum, quæ prius non infundebat. Non enim eam cognoſcebat, quum dicebat: In viam Gentium ne abieritis. Matth. 10. a. Et cùm prohibiti ſunt Apoſtoli in Aſia prædicare. Actor.16 b. Coitus etiam Iudæ cum Thamar, typus eſt coniunctionis Chriſti, & Eccleſiæ. Gen.38.e. Et dormiens Iacob cū Lia, eſt Chriſtus generans Apoſtolos in Eccleſia. Gen.30.b. Dormiens etiam Dauid cum Bethſabe, coniunctionem Chriſti & Eccleſiæ ſignificare poteſt. 2.Reg.11.a. *Gre.ſ.1.Reg.1. Amb.ſ.Pſ. 118. ſer.19.*

Non cognoſcens amplius Iudas Thamar nurum ſuam, deſignat Deum nō amplius approbantem carnales legis obſeruantias. Gen.38.g. *Glo.int.ſ.Gen.38.*

Carnales ſenſus. Coitus deſignare poteſt carnalem ſenſum. Leu.15.c. Et dormire cum ancilla coitu ſeminis, eſt amplecti legem Synagogæ ad literam, & in ea conuerſari, quaſique vnum effici cum illa. Leu.19.d. *Iſyc.ſ.Leu.19.*

Conſentiens ratio carni. Cognoſcens Adam & etiam Cain vxorem ſuam, deſignat coniunctionem, aut conſenſum rationis ad carnem ſubditam peccatis, quæ concepit in cogitatione, & peperit in malo opere peccatum. Gen.4.a.c. *Bed.ſ.Gen. 4.*

Præuaricantes legem. Dormiens Ruben cum concubina patris ſui, deſignat Iudæos legem præuaricantes, Gen. 35.d. Et dormientes filij Eli cum mulieribus, ſunt Iudæi quieſcentes in hæreſibus. 1.Reg.2. d. *Bed.ſ.Gen.35. Gre.ſ.1. Reg. 2.*

Peccare ſecurè. Dormire etiam cum mulieribus, eſt ſecurè, & ſine metu futuræ vindictæ peccare. Qui verò ſic mundi concupiſcentias ſequitur, vt ſæpè diuini metus conſideratione terreatur, polluitur cum mulieribus, ſed non dormit, quia & ſi tranſgrediendo labitur, in perpetratis tamen facinoribus per ſecuritatem nequaquam requieſcit. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Amplecti vanā doctrinam. Coire cum menſtruata. Leuit.15.c.20.c. eſt communicare cum actionibus idololatriæ, & amplecti vanam ſapientiam Gentilium. *Iſy.ſ.Leu.15.20.*

Dormire cum muliere capta in bello, eſt tractare philoſophiā reiectis erroribus. Deu.21.c. *Gl.ord.ſ.Deu. 21.*

Coire cum vxore proximi ſui, eſt dare operam philoſophiæ Gentilium, vnde accidit lapſus in errorem. Leu.18.c. Nu.5.c. Deu.22.d. *Iſyc.ſ.Leu.18.*

Conſentire voluptati. Dormire cum domina, eſt conſentire appetitui, aut voluptati. Gen.39.b. Vel hoc dicebant Phariſæi Chriſto, vt eorum illicitæ doctrinæ acquieſceret. *Phil.2.alleg. Bed.ſ. Gen.39.*

Dormientes filiæ Lot cum patre, deſignant eos, qui faciunt alios malè operari. Gen.19.f. *Glo.ord.ſ.Gen. 19*

Incognita viro Rebecca, deſignat animam non admittentem diabolum in corde ſuo. Gen. 24.b. Nu.31.c. *Ori.ſ.Gen. ho.10.*

Dormiens Sichen cū Dina, deſignat diabolum facientē animam vitiis delectari. Gen.34.a. *Glo.ord.ſ.Gen.34*

Glo.ord.ſ. Gen.30 Coitus primus & ſerotinus ouium ad aſpectum virgarum. Gen.30.f. fit, quum rationales ſpiritus noſtri in exemplis Sanctorum defixi, ſingulis quibuſque actionibus permiſcentur, vt tales fœtus operum procreent, qualia exempla viderunt.

Gl.int.ſ. Gen.26. Coire cum Rebecca, eſt aliqua hęreſi fidem fœdare. Gen. 26. c. Idem eſſe poteſt dormire cum virgine. Exo.22.c.

Iſyc.ſ.Leu.20. Coire cum iumento, eſt participare cum inſenſatis, vel adhærere voluptatibus prauis, & irrationalibus. Exo.22.c. Leu.20.b.

Glo.ord.ſ.Leu.19. Coire iumentum vnius generis, cum iumento alterius. Leu.19.d. Non permittendi ſimplices tractare cum hæreticis.

Iſyc.ſ.Leu. 18.20. Coire cum maſculo, eſt facere effœminari eum, qui virilia opera agebat. Leui.18.c.20.b.

Phil.de ſacrific. Abel & Cain. Epiph.3.cont. hær. tom.2. Aug.83.q.55. Gre.ſ.Cant.6. Rup.Cant.6. Concubina Abrahæ, aut etiam Iacob, & Dauid, ſignificare poſſunt legem veterem, ſynagogam, dignitates, ſcientias Philoſophicas, aut encyclicas, & hæreſes, quæ videntur coniungi Chriſto à quo per errorem alienæ ſunt. Gen.25.a.35.d.49.a.2. Reg.16.d. Cant.6.b. Gal.4. c. *Lex vetus. Synagoga. Dignitates. Scientiæ encyclica. Hæreſes.*

Concubinæ etiam octoginta. Cant.6.b. deſignare poſſunt animas non ita perfecto affectu coniunctas ſponſo, vt reginæ, ſed timore ſeruientes. Vel ſunt quæ mercedem accipiunt terrenorum, de quibus dicitur: Receperunt mercedem ſuam: quod conuenit hæreticis & falſis prædicatoribus. Concubinæ enim non verè, ſed fictè dominos diligunt: & ab eis non poſteritatem filiorum, ſed præſentiam commodorum expetunt, nec continentiam exercent, ſed libidinem explere concupiſcunt. Sic falſi prædicatores in Eccleſia, dum non Chriſtum, ſed lucrũ, vel laudem diligunt, non ſpiritualiter & caſtè, ſed carnaliter & libidinoſè Chriſto ſe iungũt, de quibus Apoſtolus. Phil. 3. d. Multi ambulant, quos ſæpè dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt. *Animæ imperfectæ, aut mercedem terrenorum expetentes. Hæretici. Falſi prædicatores.*

Rup.3.ſ.Reg.2. Non cognoſcens Dauid Abiſag, deſignat Deum patrem, acceptantem quidem fidem antiquorum Patrum, ſed nondum plenè vſque ad aduentum Chriſti. 3. Reg.1.a.

Colare, Excolare.

Colare aliquid liquidum, eſt, quum per pannum rarum, aut inſtrumentum colatorium transfunditur, vt liquidum tranſeat, & fœces & alia in colatorio remaneant, & id quod remanet in colatorio, dicitur etiam colari.

Hie.ſ.Mal.3. Colat Deus quaſi aurum & argentum, quum à fœce peccatorum purgat. Mal.3.a.

Ori.ſ.Mat.ho. 23. Gre.1.mo.14. Colare culices, eſt cauere à leuibus peccatis. Mat.23.c.

Aug.1.q.in Exo. 35. Euc.for.ſpirit.5. Colarunt culicem Iudæi, quando dimiſerunt latronem, & crucifixerunt Chriſtum, deglutientes camelum. Mat.23.c.

Colere, Cultor, Cultus, Excolere.

Colere, interdum eſt venerari, vt cultus Dei: interdum exercere, vt cultus terræ: nonnunquam ornare, vt cultus faciei: aliquando habitare.

Colere dominum citra allegoriam dicit illam veneratione, quæ latria dicitur, quæ ſoli Deo debetur. Exo.10.g 18.c.4. Reg.10.f.2. Par.29.b.35.c. Iud.5.b.8.c.11.c. Iſa. 19.d.56. Dan. 3.b.2. Mach.1.a. Mat.15. a. Mar.7.a. Ioan.9.f.2 Theſ.2.b. Acto.17. e. Ad cultum Dei pertinet cultus tabernaculi, & cultus ſempiternus, vel Phaſe, vel alterius rei. Exod.12. c.13.b.25.a. 27.d.35.c.

Hie.ſ.Iſ.32. Cultus iuſtitiæ, eſt ſilentium Iſ.32.d. vt videlicet non multiloquio Iudæorum, ſed fidei breuitate adoretur Dominus.

Gre.11.mor.15. Rup.ſ.Hoſ.10. Colere idola, eſt præterire creaturas Deo, vel toto affectu eis ſeruire: vnde Ægyptij colunt ea, quæ mactant Hebræi, quia mundani ſeruiunt prauis affectibus, quos iuſti extinguere curant. Exo.8.f.20.a. Deut 4.c.5.a.3. Reg.11.a.4. Reg.10.d.18.b. Iud.10.b. Sap.14.c.15.d. Ier. 44. c. Baruch 6.d. Ezec.20.c. Dan.11.f. 14. d. Rom.1. c. Acto.19. e. Colunt etiam hæretici idola, qui dicuntur cultores peruerſorum dogmatum. Iob 13. a. Colentes vaccas Bethauem, erant Iudæi, qui voluntaria crudelitate obtemperarunt Caiphæ & Annæ dicentibus, debere occidi Chriſtum. Hoſ.10.a. *Iudæi.*

Colere pro Exercere, vide Agricola.

Colere pro Ornare, vide Ornare.

Colere pro Habitare, quære Habitare.

Collaudare, quære Laudare.

Collega, vide Socius.

Collidere.

Aug.ſer.76. Rup.7.ſ. Gen.3. Colliduntur aliqua, quando mutuò percutiuntur.

Colliſio Eſau & Iacob in vtero matris, deſignat contentionem bonorum & malorũ, in Eccleſia. Gen.25.c. Eccle.13. a. Iere.51.b. Deſignant etiam contentionem Iudæorum in primitiua eccleſia, nolentium admittere Gentiles ad fidem. *Contentio bonorum & malorũ.*

Ori.ſ.Pſ.36.ho. 4. Hie.ſ.Pſ.36. Non colliditur iuſtus cadens. Pſal.36. quia non perſeuerat in peccato, ſed per pœnitentiam reſurgit.

Colliſa dicitur ſedes Chriſti in terra, quando à Iudæis, quorum erat rex, non ſolùm contẽptus eſt, ſed etiam crucifixus. Pſ.88.

Colliduntur currus hoſtium,quum diſſipatur ſuperbia prauorum, & potentia,qua abutebantur aduerſus bonos.Iudith 5.b.Et colliduntur in plateis quadrigæ. Nahu. 2. d. quum ſuperbi contra ſuperbos,in huius mundi latitudine inſurgunt,aut quum tam dæmones, quàm praui homines in iudicio turbabuntur.Deſignare etiam poteſt conuerſionem infidelium. *Hie.ſ. Nahum 2.*

Conuerſio infidelium. Colliſio armorum aduerſariorum , terrores diaboli aduerſus bonos deſignare poteſt. Mach.6.c. *Rup.ſ.Nahum 2.*

Colligare,vide Ligare.

Colligere.

Colligere,eſt diſperſa in vnum coniungere,& congregare.Item addere.4.Reg.22.d.Colligã te ad patres tuos. Cogere.Iob. 16. Collegit furorem ſuum contra me. Suſcipere. Matth.25.c. Hoſpes eram, & collegiſtis me. Congerere.Eccl'i.47.c.Collegi quaſi aurichalcum aurum.Perdere.Sopho.3.b.Et colligam regna.

Conuertere ad fidem. Collegit Deus diſperſos Iuda,quum conuertit eos ad fidem.Iſ.11.c.Et collectio dicitur nõ eſſe vltra Iudæorum.Iſa.32.quia non amplius congregabuntur in Hieruſalem. Dicitur etiam Deus colligere regna,hoc eſt,Gentiles ad fidem.Sopho.3.b. *Hie.ſ.Iſa.11.32.*

Idem. Colligere lapides,eſt congregare Gentiles ad fidem.Eccl'tæ. 3.a. Eccl'i. 21. b. Et collectæ tribus ſunt ad vnitatem fidei venientes. Iſa.43. b.Ad idem referri poteſt colligere oua, quæ derelicta ſunt.Iſ.19.d.Et colligere ſpolia hoſtium.Iudith 15.d. *Hie.ſ.Eccleſiaſt.3*

Colligit,ſeu circundat gloria Domini aliquem , quum quaſi veſtimento ipſum totum replet,& amplectitur.Iſa.58.c. *Hie.ſ.Iſa.58.*

Paucitas electorum. Collegit ſtipulam Chriſtus, & racemos in vindemia : quia pauci credebant verbo eius , & pauci conſequuntur fructum paſſionis eius,ſi comparentur ad multitudinem malorũ.Mich. 4.b.7.a.Dicitur etiam de Eccleſia in fine mundi , refrigeſcente charitate.Eccl'ici. 33.c. Iere. 6.b.9.f.25. g.Colligit lilia ſponſus , quum colligit martyres & electos in regnum cælorum. Canti.6.a. *Hie.ſ.Mich.7.* *Rup.ſ.Cant.5.*

Recipere verbũ Dei. Colligere ſpicas , eſt recipere doctrinam verbi Dei. Leuit. 23.a. Deuter. 10. b. 16. c.24.d. Ruth 2.a.Pſ.103.Iſ.32.e.Ier.4.d.Non debebant autem Iudæi colligere ſpicas.Leui.19.b. quia non debebant amouere Gentiles ab aliqua cognitione præceptorum legis. *Amb.3. de fide 5.* *Iſych.ſ.Leui.19.*

Colligere,aut cõgregare cũ Chriſto,eſt ſapere quæ ſunt ſpiritus Chriſti.Mat.12.c.Luc.11.b. *Ori.ſ.Matt.ho.19.*

Accipere cæleſtem doctrinam. Colligere manna,eſt accipere cæleſtem doctrinam.Exod.16.d. Num. 11.b. Colligebat autem vnuſquiſque quantum ſufficit,vt non curioſè inueſtigemus occulta, & ad certam menſuram,quia in ſcientia,& in quolibet dono,debet quiſque certa menſura contentus eſſe , vt non plus velit ſapere,quàm oporteat ſapere.Quod autem alius plus,alius minus colligebat, diuerſam intellectus deſignat capacitatem.Colligebatur autem mane,& ſex diebus, hoc eſt, huius vitæ tempore,vel in ſexta ætate.Sexto autẽ die colligebantur duplices cibi,quia in hac vita laborandum eſt pro futura. Ad dies autem ſingulos colligebant mãna , & in craſtinum reſeruare vetebãtur: quia Saluatoris aduentu figuræ legis ceſſarunt,& colligere inde alimenta non poſſumus,ipſa veritate nobis & pane cæleſti ad fruitionem propoſito. Duplici autem menſura ante ſeptimam mãna colligitur:quia tempore legis exacto,& ſeptima, id eſt, Chriſti lege incipiente, duplici quadam gratia, legali ſcilicet, & euangelica, in fide homines roborantur. *Philo.2.allego.* *Beda ſ.Exo.16.* *Cyril.3.ſ.Ioan. 34*

Ornari virtutibus. Colligit Chriſtum hoſpitem,qui virtutibus ornat hoſpitium mentis ſuæ.Matth.25.d. *Ori.ſ.Matt.ho.34*

Aeterna quies. Colligens Iacob pedes ſuos ſuper lectum. Gen. 49. d. deſignat collectionem fidelium ad æternam quietem. Idem eſt colligi ad populum ſuum. Num. 20.d.31.a.4.Reg. 22. d. 2. Para.34.f.Ezech. 29.b. Et colliguntur viri miſericordię, quum Apoſtoli occiſi à perſequutoribus ſuſcipiuntur à Deo.Iſ.57.a. Colligere etiam lilia,eſt congregari virgines , aut iuſtos ad æternam gloriam. *Hie.ſ.Iſa.57.*

Separari malos à bonis. Colligent angeli zizania , & omnia ſcandala de regno Chriſti, quum ſeparabunt malos à bonis in iudicio.Matthæ.13.d.Et colligere in manipulos,eſt congregare errores hæreticorũ, qui comburendi ſunt,aut opera interiora. Pſ.128. Et ſynagoga peccantium , dicitur collecta ſtupa.Eccleſiaſt.21.b. *Arno.Hil.Au. ſ.Pſal.128.*

Collegerunt diſcipuli fragmenta,quæ ſuperfuerunt manducantibus , quia ſemper habent prædicatores multa myſteria,quæ turbæ habere non poſſunt.Luc.9.b.Ioan.6.b. *Amb.ſ.Luc.9.*

Venerari paſſionem Chriſti. Colligit vir mundus cineres vaccę.Num.19.b. quum Gentilis veniens ad fidem, veneratur paſſionem & reſurrectionem Chriſti.Sic colligens mulier Sareptana duo ligna, deſignat ſuſceptionem crucis Chriſti per Gentilitatem.3.Reg.17.b.Iere.7.d.Ioan.15.a. *Aug q.in Num.33.*

Procurare gratiam. Colligit formica æſtate,quibus paſcatur hyeme,quum quis in proſperitate diſcit,quæ eum conſolantur in aduerſis.Pro.6.b. Vel quum quis parat in hac vita bona opera,quæ eum comitentur in futura. *Glo.ord.ſ.Pro.6.*

Colligere pecuniam ad templum reparandum,eſt procurare gratiàm & dona Spiritusſancti,ad ædificationem Eccleſiæ.4.Regum 22.a.Baruch.1.a.

Quærere voluptates. Colligentes reges reliquias ciborum ſub menſa Adonibezec. Iudi. 1.b. deſignant eos , qui ſub tyrannide diaboli quęrunt terrenas voluptates,quibus minimè ſatiantur.Ad idem referri poteſt,colligere paleas,vel ſtipulas,hoc eſt,vitia vel voluptates.Exod.5.b. *Beda ſ.Exod.5.*

Glo.ord.ſ.4.Re.4. — *Miſcere virtutibus vitia.*

Colligens puer Prophetarum inter bonas herbas colocynthidas, deſignare poteſt eos, qui virtutibus miſcent vitia. 4. Reg. 4. f. Item qui errores miſcent euangelicæ veritati.

Hie.ſ.Iob.16. Gre.13.mor.6. — *Iudæi contra Chriſtum.*

Collegiſſe dicitur diabolus, vel Iudas, aut Iudæi furorem ſuum aduerſum Iob, quum totis viribus inſurrexerunt aduerſus Chriſtum, & aduerſus Eccleſiã. Iob. 16. b. Vel ſi dicitur de Deo, collegit furorem ſuum in Iob, quando ita reliquit Chriſtum in paſſione, vt diceret: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me? Collegerunt etiam pontifices, & Phariſæi concilium aduerſus Chriſtum. Ioan. 11. f. Et colliguntur omnia regna aduerſus Hieruſalem. Zach. 12. a. hoc eſt, perſequutores aduerſus Eccleſiam.

Hie.ſ.Zach.12. — *Eiectio diaboli.*

Non colligitur draco lapſus in terram. Ezech. 29. b. quum diabolus non recipitur amplius in iis, qui crediderant ei, quum ab eo fuerint liberati.

Hier.ſ.Ezech.29. — *Mitti in infernũ*

Non colliguntur cadauera malorum, quum iuſta ſententia Dei in infernum detruduntur. Iere. 25. g. Sic non colliguntur oſſa Regis Iuda. Iere. 8. a.

Glo.ord.ſ.Iudit.7 — *Auxilia & doctrinæ humanæ.*

Collectiones aquarum, quæ defecerunt, ſignificare poſſunt auxilia humana. Iudith 7. c. Item doctrinas liberales.

Glo.int.ſ.Leui.23.

Collecta, quæ fiebat diebus feſtis. Leui. 23. f. Deuter. 16. b. Neem. 8. d. 1. Cor. 16. a. congregationem operum deſignat.

Beda ſ.Prou.27.

Colliguntur fœna de montibus, quũ accipitur doctrina legis à Iudæis, vt detur Genti facienti fructum. Pro. 27. d.

Collis.

Collis, eſt inferior monte, ad latus montis iacens, & excelſior campis.

Aug. de ouibus 14. — *Chriſtus.*

Collis Domini ſignificare poteſt Chriſtum, ſecundum naturam humanam. 1. Reg. 11. a. 23. c. Ezech. 34. f.

Ori.ſ.Cant.ho.3. Gre ſ.1.Reg.10. Am.ſ.Pſ.118.ſer.6 — *Intelligentia ſcripturarum. Vetus Teſtamentum.*

Collis etiam Domini, aut abſolutè collis, deſignare poteſt altam intelligentiã ſcripturarũ, aut ipſas ſcripturas ſacras ſpiritualiter intellectas. 1. Reg. 10. a. Canti. 2. b Ezech. 34. f. Ioel 3. d. Amos 9. d. Collis etiam dici poteſt vetus Teſtamentum, quod inferius eſt nouo. Iere. 16. b.

Arno.ſ.Pſ.113. — *Habentes ſimpliciorẽ ſcientiam.*

Colles etiam dici poſſunt, qui ſimpliciorem ſcientiam habent. Pſal. 64. 71. 113. Iſa. 41. & 55. c.

Ori.ſ.Cant.ho.3. Ber.ſ.Cant.ſer.53. Beda ſ.Gen.49. Hi.et Hie.ſ.Pſ.64 — *Angeli. Patriarchæ & Prophetæ. Martyres.*

Colles æterni, ſignificare poſſunt angelos, & patriarchas, & prophetas, qui etiam ſimpliciter colles dicuntur. Gen. 49. d. Deut. 33. b. Pro. 8. b. Iſa 2. a. Habac. 3. b. Hos colles tranſiliuit Chriſtus. Cantic. 2. b. quum Chriſti aduentum prophetantes, cum magno deſiderio incarnationẽ eius expectabant. Colles etiã accincti exultatione, dici poſſunt Martyres. Pſ. 64. Iſ. 31. c.

Hie.1.aduerſ.Iou. Gre.ſ.Cant.4. — *Virgines. Humiles.*

Collis thuris, aut Libani, dici poſſunt puriſſimi virginum greges, vel habentes altam humilitatem in oratione. Canti. 4. b.

Ori.ſ.Exo.ho.11.et ſ.Cant.ho.2. Hie.ſ.Iſ.30 & ſ.Ier.16.& ſ.Ezec.6.& ſ.Ioel.3. — *Perfectio non ſumma. Bona opera.*

Collis interdum perfectionem non ſummam deſignare poteſt, vel ipſam perfectionem habentes, & etiam bona opera. Exodi 17. e. Pſalm. 71. 113. 148. Cantic. 2. b. Iſa. 30. f. 40. c. Ierem. 16. b. Ezech. 6. a. Ioel. 3. d. Amos 9 d. Mich. 4. a. 6. a.

Hie.ſ.Zach.14 — *Status eccleſiaſticus.*

Collis Remmon. Zach. 14. d. deſignare poteſt ſtatum eccleſiaſticum in Eccleſia.

Cyri.5. theſaur. 7. — *Creaturæ.*

Colles aliquando ſignificant omnes creaturas. Pro. 8. c. Ante omnes colles ego parturiebar.

Ori.ſ.Cant.ho.3 — *Regna minora.*

Colles etiam dici poſſunt regna minora per fidem ad Chriſtum venientia. Canti. 2. b.

Ori.ſ.Luc.ho.22 — *Iudæi.*

Colles humiliandi dicuntur Iudæi. Iſa. 40. a. Luc. 3. b. Ezech. 6. a.

Hie.ſ.Iere.31.

Collis Gareb. Iere. 31. g. deſignare poteſt incolatum huius vitæ, & abiectionem doctorum prurientium auribus, qui ſunt in Eccleſia.

Hie.ſ.Iere.2.31 Au.ſ.Ioan.tract.1. Hie.ſ.Iſa.2.& ſ.Ezech.35. — *Secularis litteratura. Superbia. Auaritia. Superbi. Diſcipuli diaboli.*

Colles, in malum, ſignificare poſſunt ſecularem literaturam, quæ eſt ſuperba, & non ſine erroribus. Iere. 2. d. 4. f. Deſignant etiam ipſam ſuperbiam aut auaritiam, & ipſos ſuperbos. 4. Reg. 16. a. 17. b. 19. e. 2 Par. 28. a. Pſ. 77. Iſa. 2. c. 37. e. 41. d. 42. c. 54. c. 65. b. Iere. 2. d. 3. g. 49. d. 50. b. Ezech. 6. d. 32. b. 34. b. Hoſe. 4. c. 10. b. Nahum 1. b. Haba. 3. b. Sopho. 1. b. Luc 23. d. Super colles fornicatur, & nunquam mundatur, qui erecta ceruice per ſuperbiam non humiliatur ſub potenti manu Dei. Iere. 13. d. Et collis montis Seir, ſignificat inferiores diſcipulos diaboli. Ezech. 35. b.

Ber.ſ.Cant ſer.54 — *Dæmones.*

Colles, quos tranſilit Dominus dici poſſunt dæmones, quos reliquit Deus ſine rore gratię, viſitans angelos & homines. Canti. 2. b.

Hie.ſ.Eze.32 — *Succeſſores hæreſiarcharum.*

Colles, qui implentur ſanie, ſunt ſucceſſores hæreſiarcharum. Ezech. 32. a. Hoſe. 10. e.

Ricar.de S.Victo.5 de arca myſtica.14 — *Speculatiui.*

Colles exultantes ſicut agni ouium, ſunt ſpeculatiui inferiores contemplatiuis, quando immenſa illa intimę ſolemnitatis tripudia eos illuc vſque ſupra ſemetipſos leuant, vt cęleſtiũ ſecretorum arcana, ſaltem per ſpeculum in ænigmate videre valeant. Pſ. 113.

Collocare, Reponere.

Collocare, eſt in loco aliquid ponere. Reponere autem, eſt recondere in aliquo loco, vt ſeruetur. Vide Recondere.

Chriſtus in potioribus bonis patris.

Collocauit Deus Chriſtum hominem ad dexteram ſuam, hoc eſt, in potioribus bonis ſuis. Epheſ. 1. d. Hoc deſignauit collocatio Salomonis in ſolio ſuo. 3. Reg. 2. d. Et collocatio Ioas in ſolio regali. 2. Para. 23. b. Idem collocatio arcę. 1. Par. 6. c. Et reponi manna coram Domino vſque manè. Exod. 16. e. g. Et collocans rex Alexander Ionathan, vt ſederet ſecum. 2. Machab. 10. e.

Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.cap.11. — *Relictus homo in facultatem liberi arbitrii.*

Collocauit Deus Cherubim ante paradiſum. Gen. 3. d. quum reliquit homini facultatem liberi arbitrii, vt per pœnitentiam adiuuante eius gratia, reuerti poſſet in paradiſum.

Vel cherubim & flammeum gladium, quia nemo poteſt peruenire ad arborem vitæ, niſi per tolerantiam moleſtiarum, & ſcientiæ plenitudinem, hoc eſt, per charitatem Dei & proximi. Plenitudo enim legis eſt charitas.

Introductio fidelium in vtrãque eccleſiam. Collocauit Deus filios Iſrael in terra promiſſionis, deſignans introductionem fidelium, vel in eccleſiam, vel in gloriam cæleſtem. 1. Reg. 12. b. Idem deſignat collocatio in loco paſcuæ. Pſ. 22. 102. 106. Et collocatio in domibus ſuis. Hoſ. 11. d. Et collocat Deus reges in ſolio. Iob 36. a. Collocauit etiam Deus Ægyptios in terra Phatures, hoc eſt, in Eccleſia. Ezec. 29. c. *Hie. ſ. Hoſ. 11. & ſ. Ezec. 29.*

Sperare reſurrectionem. Reponi in loculo, eſt ſperare reſurrectionem. Gen. 50. d. Sic erat repoſita ſpes Iob in ſinu ſuo: quia vera certitudine de ſpe reſurrectionis præſumpſit. Iob 19. d. *Gre. 14. mor. 33.*

Docere vera dogmata. Reponere lapides alios in domo leproſa, eſt dogmata vera docere, reprobatis falſis. Leu. 14. g. *Glo. ord. ſ. Leu. 14.*

Seruare myſteria. Reponit ſacerdos veſtimenta ſacra in gazophylaciis, quum ſeruat myſteria, ne reuelet indignis. Eze. 44. c. Ad idem referri poſſunt repoſita de ſacrificiis & hoſtiis ſalutaribus, quæ reſeruantur ſacerdotibus. Leu. 10. c. *Hie. ſ. Eze. 44.*

Reponit ſacerdos benedictionem primitiarum in domo ſua, quia quaſi per eas benedicitur. Vel reponit in domibus noſtris, quia ad ejus imprecationem, Deus benedicit domibus noſtris Eze. 44 g. *Hie. ſ. Eze. 44.*

Inſtitutio noua Eccleſiæ. Collocatio tabernaculi, deſignare poteſt inſtitutionem Eccleſiæ noui Teſtamenti. Ex. 40 b. Vnde facta eſt menſe primo, prima die anni ſecũdi, egreſſionis filiorum Iſrael de Ægypto: quia annus ſecundus legem nouam deſignat, vt annus primus veterem.

Prædicare. Collocant Aaron & filij eius lucernas in tabernaculo: quia ſacerdotes debent in Eccleſia verbum Dei miniſtrare. Exo. 27. d 30. a. *Glo. ord. ſ. Exo. 27*

Collocauit mulier filium ſuum mortuum in lecto hominis Dei, deſignans Eccleſiam applicãtem peccatorem crucis Chriſti. 4. Reg. 4. c. Sic reponit turtur pullos ſuos in nido. Pſ. 83. *Arn. ſ. Pſ. 83.*

Collocat lepus cubile ſuum in petra, quum fidelis ſimplex ponit ſpem ſuam in Chriſto. Prou. 30. d.

Collocare altare Dei ſuper baſes. 1. Eſdr. 3. a. eſt collocare fidem in cordibus audientium. *Glo. ord. ſ. 1. Eſd. 3*

Collocari in cubilibus. Pſal. 103. eſt Iudæos in ſynagogis ſuis congregari, aut hæreticos in ſuis ſecretis conciliabulis, aut vitia, ſeu dæmones in cordibus malorum. *Arn. ſ. Pſ. 103. Clyma. grad. 21.*

Collocauit inimicus in obſcuris, quum Iudæi Chriſtum morti tradiderunt. Pſ. 142. Vel cũ peruerſus homo proponit bonis ſecularia, vel errores. *Aug. ſ. Pſ. 103. Aug. ſ. pſ. 142.*

Collocauit meretrix filium alterius meretricis in ſinu ſuo, quum ſynagoga cogebat Gentiles Iudaizare. 3. Reg. 3. c. *Hie. epiſ. Multũ in vtranque.*

Collocat Deus Tyrum in terra nouiſſima, quum tradit diabolum eiuſque ſequaces in gehennam. Eze. 26. d. *Glo. int. ſ. Eze. 26.*

Collocant filij Orientales caulas ſuas in ciuitate filiorum Ammon, quum diſcipuli Chriſti imperant Gentilitati, eam conuertentes ad fidem. Ezec. 25. a. Vel ſunt hæretici, qui exierunt ab Eccleſia, & ſuſcipiunt infideles. *Glo. ord. ſ. Eze. 25.*

Colloqui, vide Loqui.

Colluctari, quære Luctari.

Collum, Ceruix, Decollare.

Collum eſt pars corporis inter caput & humeros. Ceruix autem eſt poſterior colli pars. In ea ferri ſolet onus & iugum.

Mens vel anima. Collum Ioſeph, habens torquem auream, deſignare poteſt mentem ſapientia ornatã. Gen. 41. e Prou. 1. a. Eccl. 16. b. Dan. 5. c. Ab hoc collo aufert Deus iugum. Iſ. 10. f. Collum autem & ceruicem ſubiicere regi Babylonis, eſt cognoſcere ſe peccatorem. Ier. 27. c. Ceruix etiã ſuper quam iugum imponi ſolet, in corpore myſtico ſignificat animam Chriſti iugum ſuſcipientem. Leu. 26. b. Thr. 5. a. Acto. 15. d. Soluuntur vincula colli, cùm abiiciuntur peccata ab anima. Iſ. 52. a. Hoſ. 10. c. *Ori. ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Iſ. 52.*

Eccleſia. Caro. Collum turturis, vel columbæ, aliquando ſignificat Eccleſiam. Leu. 1. d. 5. d. Significat etiã carnem vel ipſum corpus. *Iſyc. ſ. Leu. 5.*

Virgo Maria. Sacra eloquia. Elatio. Collum Eccleſiæ, dici poteſt beata virgo Maria, per quam veniunt diuinæ influentiæ in corpus ipſius eccleſiæ à capite Chriſto. Item ſacra eloquia: quia in collo eſt guttur, in gutture vox. Ceruix quoque Eccleſiæ dicuntur, qui ſe erigunt in ſuperbiam, & ſub occaſione defendendæ rectitudinis, vitio deſeruiunt elationis. Iob 16. c. *Geor. Ven. Cant. 1. tom. 8. cap. 20. Gre. ſ. Eze. ho. 15. & 13. mor. 8.*

Obedientia. Obedientes. Prædicatores. Intellectus. Perfectiores. Humilitas Mariæ. Collum ſponſæ ſicut monile, deſignat obedientiam, ſeu ipſos obedientes in Eccleſia. Cant. 1. c. 4. b. Nee. 3. b. Iſ. 10. f. Eccl. 51. d. Hoſ. 10. c. Vel deſignat prædicatores, qui extenduntur ad ſpeculandum. Vel ipſum intellectum, per quem anima traiicit in ſe ſpiritualia alimenta. Significat etiam collum perfectiores in Eccleſia. Iſ. 8. d. Collum etiam ſponſæ, ſicut turris eburnea, eſt humilitas Mariæ, fortis, & pulchra, & grata Deo. Cant. 7. b. *Ori. ſ. cant. ho. 2. Gre. ſ. cant. 1. 4. Ber. ſ. cant. ſer. 41. Rup. ſ. Cant. 7.*

Ceruix in bonis, libertatis electionem deſignare poteſt. Iob 16. c. *Gre. 13. mor. 8.*

In collum filij cecidit pater. Luc. 15. d. quum filius Dei humanam aſſumpſit naturam. Vel dicitur, quia dedit præcepta & iugum leue. *Hie. epiſ. Beatit. Amb. ſ. Luc. 15.*

Collum equi, vocẽ prædicatoris ſignificare poteſt, cui circundat Deus hinnitum. Iob 39. c. *Gre. 33 mor. 19.*

Ricar. de S. Vict. de 12. Patriar 87.

Collum Ioſeph,& Beniamin, deſignant meditationis ſeu prudentiæ, & contemplationis coniunctionem. Gen. 45. d. Acto. 20. g.

Ori. ſ. Mat. ca. 14

Decollare Ioannem in carcere, eſt diuidere Chriſtum à Prophetis,& non habere ipſum integrum. Mat. 14. a.

Glo. ord. ſ. Iſ. 30.

Vſque ad medium colli venit torrens inundans, quum punitio Dei in totum perdit peccatores, trudens eos in infernum. Iſ. 30. f.

Euc. fer. Spirit. 7. Ori. ſ. Ioſ. ho. 11. & ſ. Gen. ho. 17. Gre. ſ. 1. Reg. 4. & 11. mor. 17. & 12. mor. 22. et 34. mor. 1. Aug. ſ. Pſ. 128.

Elatio mentis. Superbia dæmonum.

Collum aliquando deſignat mentis elationem,& circundatur hœdinis pellibus, quum per cognitionem peccatorum, homo ducitur ad humilitatem. Gen. 27. c. Collum etiam extentũ ſignificat ſuperbiam Iſ. 3. c. Et collum erectum,& ceruix pinguis, deſignat opulentam ſuperbiam. Iob 13. b. 15. d. 16. b. Et collum Leuiathan, eſt ſuperbia diaboli. Iob 41. c. Idem deſignat dura ceruix. Exo. 32. c. 33. a. 34. b. Pſ. 128. Eccl. 30. b. 33. c. 38. b. Gen. 27. f. 28. c. e. 30. b. 48. f. Thr. 1. e. Ezec. 2. b. 21. g. Mich. 2. a. Hab. 3. c. Marc. 9. f. Luc. 17. a. Colla quoque regum calcata, deſignant vires & ſuperbiam dæmonum à ſanctis ſuperatas. Deu. 3. a. 10. d. 21. a. 28. e. 31. f. 33. d. Ioſ. 10. c. Ceruices etiam inimicorum, ſignificant ſuperbiam dæmonum & malorum. Ceduntur autem inimici in tergo, vel in ceruicibus, quandiu ſunt infideles, quia adorantes idola, vertunt terga Deo. Ceruice quoque fracta mortuus eſt Eli: quia perfidiæ magnitudine, quæ fuit in ſacerdotibus & principibus Iudæorum, amiſſa regni potentia, & ſuperbia condemnatur. 1. Reg. 4. d. 4. Reg. 17. c. 2. Par. 18. g. 30. b. 36. c. Nee. 9. c. Iud. 13. c. Pro. 29. a. Baru. 2. f. Act. 7. f. Et ceruix ferrea dicit duram inobedientiam. Iſ. 48. a.

Inobedientia.

Ceruix, aliquando ponitur pro vita, vt Priſca, & Aquila dicuntur ſuppoſuiſſe ceruices ſuas pro anima Pauli. Rom. 6. a.

Collyrida, quære Cruſtula.

Collyrium.

Gre. 1. paſt. 11. Rup. 2. ſ. Apoc.

Collyrium, eſt medicamentum oculorum: deſignare poteſt cognitionem propriæ infirmitatis, vel opera, quibus inungendi ſunt oculi mentis. Apoc. 3. d. Peculiarius humilitatẽ.

Colocynthis.

Rup. 5. ſ. Reg. 27.

Hæretica doctrina.

Colocynthis, eſt cucurbita ſylueſtris, per terram repens, habens fructum in ſpeciem mediocris pilæ, vehementer amarum, cuius vſus eſt in medicaminibus. Vt autem miſſa fuit in ollam Prophetæ,& dixerunt: Mors eſt in olla, deſignat amaritudinem hæreticæ doctrinæ, quæ re vera mortem infert. 4. Reg. 4. g.

Colonus, Colonia, vide Habitare.

Color, Decolorare, Diſcolor, Vnicolor.

Color eſt, qui viſu percipitur,& eo mediante percipitur res, cuius eſt color.

Diuerſi ſtatus. Virtutes.

Colores varij in tabernaculo fœderis, deſignant diuerſos hominũ ſtatus, diuerſaſque virtutes. Exo. 25. a. Idem deſignant colores auro miſti. Exo. 39. a.

Gre. 34. mor. 7. & 2. paſt. 7. & ho. 17

Reuerentia religionis. Splẽdor innocẽtiæ.

Color optimus Thr. 4. a. Eze. 27. d. deſignat reuerentiam religionis cunctis amabilem, & ſplendorem innocentiæ. Eſt immutatus color optimus, quando ille ſanctitatis habitus per terrena & abiecta opera ad ignominiam deſpectionis venit.

Hie. ſ. Iob 28. Gre 18. mor. 30.

Fucata religio Gentilium. Sapientes mundi.

Colores Indiæ. Iob 28. c. deſignare poſſunt fucatam religionem Gentilium, ſermone vario ornatam. Vel deſignant ſapientes huius mundi, qui quamuis per infidelitatem, & plerúque per actionem fœdi ſint, ante humanos tamen oculos ſuperinducto honeſtatis colore fucantur. Ad hæc referri poteſt color optimus lanarum Tyri. Eze. 27. d.

Cle. Alex. 3. pæd. 9.

Inconſtantia doctrinæ.

Color diuerſus in cute, deſignat inconſtantiam doctrinæ, vbi non eſt ſimplex veritas, & diuerſos errores. Leu. 13. a. 14. f.

Ori. ſ. Leu. ho. 8. Phi. de plan. Noe.

Peccatum non mortale. Simplicitas.

Color albus in cicatrice, deſignat peccatum non mortale. Color verò albus per totum corpus, deſignare poteſt ſimplicitatem ſenſus, ſine vafricie. Leu. 13. f.

Ori. ſ. Leu. ho. 8.

Peccatum mortale.

Color rufus in cicatrice, peccatum mortale deſignare poteſt. Leu. 13. f.

Iſyc. ſ. Leu. 13.

Color priſtinus in capillis, deſignat non mutatum eſſe affectum per peccatum. Leu. 13. c.

Ori. ſ. Eze. ho. 6. 7. Hie. ſ. Eze. 17.

Doctrina vtriuſque Teſtamẽti. Virtutes variæ.

Diſcolores veſtes, vel multicolores deſignant doctrinam legis, Prophetarum, & Apoſtolorum. Vel deſignant varias virtutes. Ezec. 16. b. Idem ſignificant lapides diuerſorum colorum. 1. Par. 29. b.

Ori. ſ. Can. ho. 1. 2. Gre. ſ. cant. 1. Ber. ſ. cant. ſer. 28. Rup. ſ. Cant. 1.

Decolorauit Sol ſponſam. Cant. 1. b. quia non vt Solis dignitas expetebat, eius radios accepit. Vel deſpexit eam Sol, quando non rectis, ſed deflexis radiis, eam illuminat. Vel dicitur, quia anima quantumuis perfecta, comparata Chriſto, non lucet: vel quia in perſequutionibus offuſcatur. Vel decolorauit Sol beatam Virginem, quando fecit eam prægnantem, & ignoraretur myſterium.

Lyr. ſ. Nu. 11. Glo. int. ſ. Eſter 1. Glo. ord. ſ. Gen. 30

Color bdelij in manna. Nu. 11. b. eſt color albus & lucidus in modum cryſtalli.

Color aerius in tentoriis Aſſueri. Eſter 1. b. cæleſtem conuerſationem deſignat.

Senſus Scripturæ.

Vnicoloria in ouibus. Gen. 30. f. habentes ſimplicem ſenſum ſcripturæ intelliguntur: colores verò varij, diuerſos, & myſticos ſenſus inſinuant.

Coluber, vide Serpens.

Columba.

COlumba, ſimplex animal, & lætú, non felle amarum, non morſibus ſæuum, non vnguiú laceratione violentum, hoſpitia humana diligens, vnius domus conſortium noſcens, quum generant, ſimul filios ædunt: quum commeant, volatibus inuicem cohærent, cómuni conuerſatione vitam ſuam degunt, oris oſculo concordiam pacis agnoſcunt, legé circa omnia vnanimitatis adimplent, & pullos alienos nutriunt. Eſt animal mundú & fœcundú, habet gemitum pro cantu: eſt velox in volando: non paſcitur rebus mortuis, vt coruus, ſed ſeminibus. Ferunt hoc genus auis, quum ab aquas venerit, quia ibi ſolet accipitris inſidias pati, venientem deſuper inimicum, volantis vmbra in aquis inſpecta, deprehendere, & oculorum perſpicacia, fraudem periculi imminentis euadere.

Cypri. cont. Noua. Ori. ſ. Leui. ho. 3. Au. ſ. Ioan. tra. 6

Eccleſia. Columba, ſecundum ea, quæ de ipſa deſcripſimus, ſignificare poteſt Eccleſiam, Gen. 15. b. Pſal. 54. 67. Matth. 10. b. Vnde Cantic. 2. c. 5. a. 6. c. Sponſa dicitur columba, quia habet doná Spiritusſancti, qui apparuit in columba: eſtque tota manſueta, & plena gratiæ ſpiritualis. Et columbæ, quas vendunt aliqui, ſunt Eccleſiæ particulares. Matth. 21. c.

Cypri. cont. Noua. Ori. ſ. Can. ho. 4. & ſ. Matth. ho. 15. Amb. de Iſaac. 4.

Chriſtus. Spiritusſanctus. Spiritalis natura Columba portans ramum oliuæ Gen. 8. b. ſignificat Chriſtum, qui attulit pacem mundo, & ipſe eſt pax noſtra. Ideo in eius baptiſmo apparuit Spiritusſanctus, vt columba. Atque ita etiá columba portans ramum oliuæ, deſignare poteſt Spiritum ſanctum, qui in doctrina ſpirituali pacem portauit. Eſt etiam columba, ſpiritalis natura in Chriſto. Et ita columbę, eſt ita Chriſti, qui mitis eſt. Pſ. 54. 67. Iere. 25. g. 50. c. Mat. 3. d. Marc. 1. b. Luc. 3. d. Ioan. 1. e.

Hila. ſ. Pſ. 67. Ber. ſ. Cant. ſer. 61 Amb. ſer. 11. & 21. Tert. de baptiſm. Ori. ſ. Cant. ho. 2. 3 Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. Hila. ſ. Pſ. 54.

Virgo Maria. Columba etiam ſignificat beatiſſimá Virginem, quæ ramum oliuæ, filium Dei ad nos tulit. Gen. 8. b. Ideo oculi eius dicuntur columbarum. Cantic. 4. a. Ipſa enim eſt ſine felle inuidiæ & odij. Nihil etiam viuum comedit, vt columba, quia non eſt ex illis, qui deuorant plebem Dei. Ipſa alit pullos alienos, nos qui eramus alieni, & ſecundum carnem, & ſecundum ſpiritum: ipſa colligit grana candidiora, conferens ſcripturarum teſtimonia in corde ſuo. Nidificauit in petris, in ſoliditate fidei permanens. Habuit gemitum pro cantu, quia ipſi gemere dulce fuit. Reſidet iuxta fluenta, habens in pectore ſuo flumina ſcripturarum: vnde aduentus ſpiritualis accipitris, nunquá illi fuit improuiſus, nec eam conſequi, imò nec illi appropinquare potuit.

Euch. q. in Pſ. Beda ſ. Gen. 8. Rup. ſ. Cant. 4.

Apoſtoli. Columbæ ad feneſtras ſuas. Iſa. 60. b. dici poſſunt Apoſtoli & alii, qui concupiſcenda quidem reſpiciunt, ſed ſimplicitatem mundi cordis concupiſcendo non perdunt, quia vident quę appetant: ſed illicitè appetere quod cernunt, vitant. Itē qui ad exemplum per bona opera ſe nobis, quaſi per foramina porrigunt, ſed de oſtenſa vitæ munditia laudis appetitu nequaquam capiuntur.

Gre. ſ. 1. Reg. 11. 14

Doctores. Columbę cum pullis, ſunt doctores Eccleſiæ cum diſcipulis. Iſ. 60. b. iuxta Septuaginta.

Hie. ſ. Iſa. 60.

Fideles ſimplices Columbæ aliquando ſignificant fideles: & vt columbæ ſunt ſine felle, ita ipſi acceptæ iniuriæ ſunt immemores: iidē ſunt pulli columbarum. Nu. 6. b. Deut. 14. b. Eze. 7. c. Cant. 2. c. Matth. 21. b. Columbá autem offerre, eſt alios ad ſimplicitatem, & pacem reducere. Leu. 1. e.

Iſych. ſ. Leui. 14. Cle. Ale. 1. peda. 5. Hie. ſ. Eze. 7. Ori. ſ. Matt. ho. 15.

Contemplatiui. Columbæ etiá vt ſunt perſpicaces, & in altum volantes, ſignificare poſſunt ſublimius viuentes, contemplationique vacantes.

Iſych. prolo. ſ. Leu. & cap. 5.

Monachi in monaſterio. Columba etiá ſignificare poteſt monachos in conuentu vitam agentes. Vnde columba egreſſa ab arca, non inuenit requiem in terra, in qua ſancti ſunt peregrini. Gen. 8. b. 15. b. Pſ. 54. Hoſe. 11. e. Nahum 2. b. Sopho. 3. a. Hi ſunt columba nidificans in ſummo ore foraminis. Iere. 48. e. Et columbę conuallium trepidantes. Ezech. 7. c.

Baſi. de abdic. rerū Hie. ſ. Sopho. 3. Rup. 1. ſ. Leui. 7

Gratia. Charitas. Doctrina Spiritusſancti. Dona Spiritusſancti. Sacra Scriptura Columba præterea, ſignificat ſpiritualem gratiá, & charitatem, vt gregatim volant: & par columbarum geminam charitaté: & præterea dona Spiritusſancti, quę vendunt aliqui: vnde columba annunciatrix eſt præſentiæ Spiritusſancti, quales eſſe oportet eos, qui circa contéplandas ſcripturas ſtudium habent. Leuitic. 1. d. 5. a. 12. c. 15. b. Iſa. 38. c. Matth. 10. b. 21. c. Marc. 2. b. Luc. 19. g. Ioan. 2. c. Columba etiá eſt ipſa ſacra Scriptura, quæ pennas habet deargentatas, hoc eſt, ſacra eloquia extrinſecus lucida in litera, & pallorem auri ſacrorum myſteriorum. Pſ. 67.

Ori. ſ. Luc. ho. 38. Amb. 2. Abra. 8. Hil. & Hie. ſ. Matt. 21. Iſych. ſ. Leui. 1. 15. Aug. ſ. Ioa. trac. 10 Gre. 4. reg. ſ. epi. 51 Rup. 6. ſ. Gen. 43.

Gemitus cordis & oris. Colúbæ mundicia & ſimplicitas, ac cantus, deſignare poteſt gemitum cordis, & oris: offertur autem in holocauſtum propter excellentiam volatus, & pro peccato propter gemitú. Leui. 1. d. 5. a. 12. c. Pſ. 67. Et ipſi pœnitentes meditantur, vt columba, quum gemitum habent pœnitentiæ. Iſa. 38. c. Cant. 2. c.

Arno. ſ. Pſ 67. Th. 1. 2. q. 102. ar. 3 Amb. ſ. Luc. 3. Gre. ſ. Cant. 2.

Perſpicacia cognoſcendi inſidias. Quaſi columba volat de terra Aſſyriorum. Hoſe. 11. d. qui ſic fugit hæreticos vt dicat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? vt qui apud hæreticos laborauerant, requieſcant in Eccleſia.

Ber. ſ. Cant. ſer. 57 Hie. ſ. Hoſe. 11.

Cogitationes. Secundum autem quod columba perſpicax eſt ad deprehendendú inimicum, oculi eius ſignificabunt perſpicaciá cognoſcendi inſidias inimici. Et columbæ dici poſſunt cogitationes ſanctæ, aut generaliter cogitationes, vt columbas offerre, ſit vagos cogitationum volatus reprimere. Deſignat etiam meditationem legis, & rectam intelligentiam ſcripturarum. Leui. 14. e. Pſ. 54. Canti. 1. d. 4. a. 5. d. Iſa. 38. c. 59. c.

Ori. ſ. Leui. ho. 3. & ſ. Cant. ho. 2. & ſ. Rom. 12. Gre. ſ. Cant. 5. Au. 16. Ciui. Dei 24.

Columba, quam obtulit Abraham. Gen. 15. b. ſignificabat aliquos ſimplices & ſpirituales futuros inter Iudæos.

Beda ſ. Gen. 15. Philo. quis rerū diui. hæres.

Sapientia humana. Columba in altum ſe eleuans, gregatim viuens, ac inter homines conuerſans, typus eſt humanæ ſapientiæ. Gen. 15. b.

Hiero.ſ.Iſa.59. & ſ.Hoſe.7. Rup.ſ.Hoſe.7.

Columba inſipiens, in malum, ſumitur pro his, qui neſciunt ſibi perſpicere ad ſalutem animæ. Vnde & ſola columba, ablatis pullis, non dolet, nec eos requirit. Hoſe.7.d. Sop.3. a. Sicut hæ columbæ meditantur Iudæi & gemunt, quum tractant literam legis non intellectam. Iſa.59.c. *Inſenſati.*

Columna, Intercolumnium.

COlumna verſus cælum erecta, firmitudinem præſtat ædificio, ſic vt ſpacium relinquat ad habitandū ſub ædificio, quod columnis ſuſtentatur. Intercolumnium autem dicitur ſpacium, quod eſt inter columnas.

Ori.ſ.Exo. ho.3.& ſ.Num.ho.27. Amb.ſer.18.& de ſacra.6. Aug.12.con. Fa. 29. Cyril.4.ſ.Ioan.28. Gre.ho 21. Cle. Ale. 1.ſtrom. Rup.3.ſ.Reg.13.et ſ.Canti.5.

Columna ignis & nubis, quæ illuminabat nocte filios Iſrael, & die à feruore Solis protegebat, ſignificare poteſt Chriſtū, & illuminationem Spiritusſancti: vel ſic vt columna lucis ſit Chriſtus: nubis verò Spiritusſanctus. Præceſſit autem hęc columna filios Iſrael per mare, vt Chriſtus præceſſit nos in baptiſmo. Exo.13.d.14.c.33.b. Num.22.b. Nee.9. b. Pſ. 98. Eccl'ici. 24.b. Iere.1.d. Apoc.10.a. Columna etiam ſignificat, non poſſe Dei effingi imaginem: Illuminata autem columna, præter hoc quod ſignificat, non poſſe effingi Dei imaginem, Dei quoque ſtabilitatem ſignificat, ac firmitatem, & immutabilem eius lucem, quæ figurari non poteſt. Columnæ duæ in porticu templi, ſunt viæ Domini, quæ ſunt miſericordia, & veritas: miſericordia eſt columna dextra, veritas ſiniſtra, quæ apparebunt in iudicio. 3.Reg. 7. c. Canti.5.d. *Chriſtus. Spiritusſanctus. Firmitas Dei. Miſericordia & veritas.*

Beda ſ.Exo.13.

Columna etiam illa ſignificare poteſt ſcientiam ſacræ Scripturæ: & eſt tenebroſa Ægyptiis, quia myſteria non patent mundanis. Columna quidem nubis, ſignificare poteſt vetus Teſtamentum. Columna verò ignis, nouum. *Sacra Scriptura.*

Cle. Alex. de adhorta.ad Gentes.

Poteſt etiam columna eſſe gratiæ & timoris indicium, & ſi obedieris, lucem, ſi non obedieris, ignem exhibebit. Vnde terribilis erat nocti igne: blandiens verò dici nube. *Gratia & timor.*

Hie.ſ.Iob.26. Hie.ſ.Gala.2 Au ſ. Apo.ho.7 & ſ.Pſ.74. Gre.ſ.Canti.5. & 33.mor.21 Beda ſ.Pro.9. Gre ſ.Canti.3.& ſ.Eze.ho.15. Gre.Nyſſe.de vita Moſis.

Columnę cæli, dici poſſunt angeli, qui firmati ſunt in gratia. Iob.26.c. *Angeli.*

Columnę etiam cæli, ſunt cogitationes animæ ipſam ſuſtentantes. *Cogitationes.*

Columnæ quoque cęli, ſunt Apoſtoli. Et ipſi ſunt columnæ firmatæ à Deo, qui etiam ſunt columnæ marmoreæ. Pſ.24. Cant.5.d. Gala.2.b. Eze.40.g. Et ipſi ſunt pedes Chriſti tanquam columnæ ignis. Apoc.10. a. Columnæ quoque terrę, quas Deus firmauit, ſunt Apoſtoli. Pſ. 74. Apoca.3.c. Eoſdem deſignant columnæ ſeptem ſapientiæ. Prouer.9.a. Et columnę duæ in porticu templi. 3.Reg.7.e.2.Para.3.d. ſunt Apoſtoli. Sunt autem duæ, vt Gentes & circumciſionem in Eccleſiam introducant. Vel dextra ſunt prædicatores, primitiuam Eccleſiam in Hieruſalem inſtituentes: ſiniſtra verò Gentibus deſtinati. Vel dextra ſunt Prophetæ, ſiniſtra verò prędicatores noui Teſtamenti. Columnæ quoque argenteę ferculi Salomonis, ſignificare poſſunt Apoſtolos & prædicatores iuſtitię rectitudine roboratos. Cant.3.d. Eoſdem deſignant columnę tabernaculi. Exod.27.c. *Apoſtoli. Prædicatores.*

Ori.ſ.Leui.ho.4.8. ſ.Exo.ho.9.

Columna, vt eſt in cęlum erecta, & firmitudinem præſtat ędificio, ſignificare poteſt ſpem, & fortitudinem. Qua ratione etiam Eccleſia dicitur columna. 1.Timot.3. b. Columnę etiam argenteę, vel argento veſtitæ, ſignificare poſſunt patientiam rationalem. Exod.27.c.36. d.38. b. Cantic.3.d. Apoc.3.c. Vbi ſignificant fortes & patientes. *Spes & fortitudo. Eccleſia. Patientia rationalis.*

Ori.ſ.Exo.ho.9. Cle. Ale. 5.ſtrom.

Columnæ quatuor, velum templi ſuſtinentes, deſignare poſſunt quatuor Euangeliſtas, quibus tota fidei machina innititur. Poſſunt etiam deſignare quaternionem veterum teſtamentorum, & nomen Tetragrammaton. Exo.26.f.27.c.38.b.36.d.40.f. *Euangeliſtæ.*

Cle. Ale.5. ſtroma. Rup.4.ſ.Exod.15.

Columnæ quinque ſuſtentantes tentorium tabernaculi, deſignare poſſunt doctores quinque libris Moſis vtentes. Significant etiam quinque ſenſus corporis. Exo.26.g.36.b. Item ipſos quinque libros Moſis. *Doctores. Senſus corporis. Libri legis.*

Glo.int.ſ.Exo. 27

Columnæ tres in introitu atrii, deſignant tres virtutes theologicas. Exod. 27.c.38. d. Vel ſunt prædicatores ipſis virtutibus fulgentes. *Virtutes theologicæ.*

Glo.ord.ſ.Exo.27 & ſ.Eccl'i.26.

Columnę atrij æneę in longitudine viginti, & in latitudine decem cubitorum, deſignare poſſunt prædicatores. Et columnæ veſtitæ argento, prędicationem diuinorum. Exo.27.b.38. c.3.Reg.7.a. 4.Reg.25.b. Iere.52. d. Eze. 42.b. Columnæ aureæ ſuper baſes argenteas, ſunt prædicatores ſapientia & eloquentia fulgentes. Eccl'i.26.d. *Prædicatores. Prædicatio diuinorum.*

Columnæ argenteæ ferculi Salomonis, quatuor humores corporis humani deſignare poſſunt, qui in Chriſto fuerunt puriſſimi. Canti.3.d. *Quatuor humores.*

Hie.ſ.Iob.9. Gre.9.mor.3.

Columnæ terræ commotæ, deſignare poſſunt principes ſacerdotum, qui vehementer commoti ſunt aduerſus Chriſtum tempore paſſionis. Iob.9.a. Deſignāt etiam delectabiles cogitationes, ſed noxias, quibus quis incubat. Et demum columnę ſunt omnia firmamenta nequitiæ. Iudith 13.a. Eſter 1.a. Hoc deſignant columnæ, quibus innitebatur templum Dagon. Iudi.16.g. Et columna fumi. Iudi.20.f. Columnæ etiam templi Dagon, erant regnū & ſacerdotium Iudæorum, quę corruerunt in morte Chriſti. *Principes ſacerdotum. Cogitationes noxiæ. Firmamentum nequitiæ. Regnum & ſacerdotium.*

Rup.ſ.Iudi.25.

Aug.ſ.Gala.2. Hie.ſ.Gala.2. Gre.16.mor.14 Ber.ſer.parno.9

Columnæ ſeptem, dici poſſunt ſeptem dona Spiritusſancti. Pro. 9. a. Vel quia ſeptenarius dicit vniuerſitatem, deſignabunt eccleſiam in Chriſto fundatam, quæ 1.Timoth.3. b. dicitur columna, & firmamentum veritatis. Vel deſignant fidem Trinitatis, cum quatuor virtutibus moralibus. *Dona Spiritusſancti. Eccleſia. Fides trinitatis.*

Columnæ aureæ ſuper baſes argenteas. Eccl'i. 26. c. dicitur de muliere conſtante, quæ & columna dicitur. Eccl'i.36.d. *Conſtans mulier.*

Columnæ, quas poſuit Simon Machabæus ſupra ſepulchrum patris ſui. 1. Mach. 13. d. firmitatem fidei patris indicabant. *Glo.ord.ſ.1. Mac. 13.*

Inter columna quadrata erant, ſuper quæ luteres, quos fecerat Salomon, ponebantur: habentia supernè locum cauum, in quo luter reciperetur. 3. Reg. 7. c. *Glo.ord.ſ.3.Reg.7*

Coma, quære Capillus.

Comburere, vide Accendere.

Comedere, Edere, Eſus, Manducare, Mandere, Veſci.

Comedunt animalia, quum accipiunt cibum, quo nutriantur. Habet autem cibus rationem calidi, & ſicci: ſicut potus frigidi & humidi: vnde cibus durior eſſe ſolet, & eſt conterendus ab animalibus priuſquã in ventrem recipiatur, vt nutrire poſſit. Comedere autem interdum eſt apprehendere. Eze. 3. a. Comede volumen iſtud. Cõficere. Pſ. 68. Zelus domus tuæ comedit me. Conſumere. Deut. 23. d. Comede vuas quantum tibi placuerit. Corrodere. Iob. 13. d. Quaſi veſtimentũ, quod comeditur à tinea. Euertere. Pſ. 78. Comederũt Iacob. Frui. Gen. 2. c. Ex omni ligno paradiſi comede. Guſtare. Gen. 24. d. Non comedam, donec loquar. Comburere. Pſ. 77. Iuuenes eorum comedit ignis. Rapere. Gen. 31. b. Comedit pretium noſtrum. Recipere. Pro. 1. d. Comedet fructus viæ ſuæ. Vorare. Ge. 49. d. Manè comedet prædam. Manducare etiã præter id, quod eſt comedere, eſt affligere. Baruc. 2. a. Vt manducaret homo carnes filii ſui. Et communicare. Pſalmo 77. Panem angelorum manducauit homo.

Vita actiua. Comedere abſolutè, pertinet ad exercentes vitam actiuã: bibere verò & inebriari, ad vacãtes vitæ contemplatiuæ. Canti. 5. a. Comedere tamen ipſius animæ, eſt ſupernæ lucis contemplationibus paſci. Iob. 3. d. Pro. 6. a. 9. a. 13. d. Iſa. 55. d. Comedere quoque refertur ad ſolidiora: vt ad robuſtos & ſublimes ſenſus ſcripturæ. Bibere verò ad ſimpliciores. Iob. 1. a. Comedunt illi, qui multo ſtudio & longa meditatione, vix poſſunt ad veritatis delicias pertingere. Bibũt autẽ, qui ex diuinis reuelationibus, ſumma cũ facilitate, & iucunditate hauriunt, quod de intima veritate ardenter concupiſcunt. *Solido vti cibo.* *Gre.ſ.Can. 5. & 1. mor. 21. & 5. mor. 4* *Ricar. de S. Vict. 4. de arca myſti. 16.*

Implere præcepta. Comedit ſermones Dei, qui eos libenter recipit, & opere complet. Iere. 15. d. *Hier.ſ.Iere.15.*

Accipere doctrinam. Comedere etiam panem, eſt ſacræ ſcripturæ doctrinam accipere. Gen. 37. c. Exo. 2. d. 16. g. 18. b. 29. f. Leui. 16. a. Deut. 8. b. Ruth 2. e. 2. Reg. 12. a. 3. Reg. 17. d. 4. Reg. 4. b. g. 7. b. Tobi. 4. c. Pſ. 21. 40. 101. Pro. 31 d. Eccl'tæ 9. b. Iere. 15. f. 41 a. Eze. 3. a. Amos 7. c. Matth. 14. b. 15. d. Non comedit panem ocioſa anima, quæ hoc, quod de ſacro eloquio intelligendo percepit, ante æterni iudicis oculos exhibendo operibus oſtendit. Pro. 31. d. Comedere & bibere de labore ſuo, eſt vacare doctrinæ, quam didicit, eaque frui. Eccl'tæ 2. d. 3. c. Comedẽs panem vir Dei in domo alterius prophetæ, deſignat ſæpè vnum prophetam per alium myſteria percipere. 3. Reg. 13. d. Comedere etiam fructus Carmeli, eſt paſci doctrina ſacræ ſcripturæ. Iere. 2. b. Et comedere panes propoſitionis in loco ſancto, eſt in corde Chriſtum, & eius doctrinã ſuſcipere Leuit. 24. b. Comedere eadem die ſacrificium, eſt tractare doctrinam nouæ legis. Leuit. 7. b. Non comeditur autem altera die: quia poſt hanc vitam non erit tractatio ſcripturarum. Exo. 29. f. Non comedere autem reliquias ſacrificiorũ, eſt reſeruare non intellecta Deo. Exo. 29. f. Veſci quoque agno, eſt vacare ſtudio ſcripturarum. Comedere autem totum agnum, eſt nihil permittere perire de myſteriis: quia rerum precioſarum nil perire debet noſtra incuria. Vnde comedere iubetur Ezechiel quodcunque inuenerit: quia tam minima, quàm ſumma ſacræ ſcripturæ ſunt recipienda, & nihil aſpernandum Eze. 3. a. *Ori.ſ.Exod.ho. 17 & ſ.Leuit.ho. 16. Arno.ſ.Pſal. 40 Gre.ſ.1.Reg.9. & 35.mor.25. & ſ. Ezech.ho.10. Hie.ſ.Eccl'ſtẽ. 2 3. & ſ.Ierem.2. Amb. de parad. 15. Geor. Venet. Can. 2 tomo cap. 13. 19.*

Reſurrectio Chriſti. Comedit ſponſus fauum cum melle, quando reſurrexit, & caro velut cera coniuncta eſt animæ, ceu melli: & facta eſt immortalis. Cant. 5. a. *Ruper.ſ.Cant.5.*

Acceptãs Deus opera cum fide. Comedens Iſaac cibos illatos à Iacob, deſignat Deum accipientem bona opera fidelium. Gen. 27. e. *Glo.ord.ſ.Gen.27*

Acceptãs obſeruationes Iudæorum. Veſcebatur etiam Iſaac de venationibus Eſau, deſignans Deum acceptantem ad tẽpus carnales Iudæorum obſeruationes. Gen. 25. d. *Glo.int.ſ.Gen.25*

Cognoſcẽs Chriſtus myſteria. Comedit princeps panem coram Domino. Eze. 44. a. quum Chriſtus cognoſcit myſteria, quę nemo alius nouit. Et ſacerdos comedens in loco ſancto, deſignat Chriſtum cognoſcentem aliqua ab aliis ignorata. Leui. 8. f. *Orig ſ.Eze.ho. 14 Hier.ſ.Ezech. 44*

Accipere ſapientiam à Chriſto. Comedere cum Ioſeph meridie, eſt ſplendorem ſapientiæ à Chriſto accipere. Gene. 43. b. Et hoc modo non licet Ægyptiis comedere cum Hebræis. Sic comederunt cum Iob amici, & cognati eius. Iob. 42. c. Leui. 15. c. Acto. 10. b.

Perficiẽs Chriſtus deſiderium Sanctorum. Comedit ſponſus fauum cum melle. Cant. 5. a. quando deſiderium Sanctum in ſanctis operibus latens, perficit, & ad Sanctorum conuiuium, ſanctam animam ſua delectatione impinguandam tranſigit. Comedit etiam Emmanuel butyrum & mel, quum paſcitur bonis operibus, & verbis noſtris. Iſa. 7. c. Hoc deſignauit Samſon comedens fauum mellis in via. Iudi. 14. b. Comedit etiam Chriſtus fructum pomorum ſuorum, quum paſcitur bonis operibus, quæ operatur in nobis. Canti. 5. a. Iudi. 14. c. Manducabat quoque Chriſtus cum publicanis, & peccatoribus. Luc. 5. f. 15. a. vt ipſis conuerſis, eorum bonis operibus paſceretur. Manducare etiam dicitur Chriſtus, quum facit voluntatem Patris, & quum acceptat opera noſtra iuſta. Matth. 25. c. Luc. 14. a. Ioan. 4. d. *Paſcitur Deus bonis operibus.* *Gre.ſ.Cant.5. Ori.ſ.Iſa.ho.2. & ſ.Matth. hom. 34.*

Ori.ſ.Leui.ho.4. Philo. de victimis Iſych.ſ.Leuit.6

Suſcipiens Chriſtus peccata noſtra.

Comedit ſacerdos hoſtiam pro peccato. Leui. 6.c. deſignans Chriſtum qui ſuſcepit in ſe iniquitates noſtras. Et non poteſt quiſquam comedere de ſacrificio ſacerdotum: quia nemini licet quicquam minuere de verbis Chriſti,& euangelii. Vel quia Chriſtus integrè ſe obtulit in redemptionem generis humani, nec quicquam alij reſeruauit. Alij autem comedunt carnes hoſtiæ pro peccato: quia faciunt opera pœnitentiæ, licet ſolus Chriſtus faciat remiſſionem. Vel quia peccata ſoli ſacerdoti ſunt communicanda: qui debet ea ſecreto ſeruare, ne ab aliis exprobrentur. Eze. 44.g.

Ber.ſer.2.de aduē.

Aſſumens naturam humanam. Chriſtus.

Comedit etiā Chriſtus butyrum. Iſ. 7.c. quum aſſumpſit naturam humanam ſine peccati corruptione.

Ori.ſ.Ro.14.& ſ. Iſa.ho.2.& ſ.Eze. ho.6. Hie.ſ.Eze.2.16. Baſi.prol. in prin. Prouer. Gre.14.mor.14. Ber.ſer.par.47. Iſych.ſ.Leui.6. Beda ſ.Pro.25

Percipere omnes ſenſus ſpirituales

Manducare omnia, eſt omnes ſenſus ſpirituales percipere. Rom. 14. a. Comedens autem Ezechiel librum, eſt percipiens myſteria ſacræ ſcripturę, & pręcepta. Eze. 2.d. Idem Ioannes euangeliſta. Apoc. 10.d. Comedere etiam mel, eſt paſci ſpirituali ſenſu ſcripturæ. Prou. 24. b. Eze. 16. b. Mar. 1.a. Comedit autem multum mellis, qui nimium curioſè ſcrutatur diuina. Pro. 25.d. Comedere etiā ſimilam, eſt paſci delicatis ſacrę ſcripturæ ſenſibus. Eze. 16.b. Idem comedere oleum. Comedere autem ſimilam, mel, & oleum, eſt confiteri Trinitatem. Comedunt Aaron & filij eius reliquam partem ſimilæ, quum percipiunt eam Theologiæ cognitionem, quæ in hac vita haberi poteſt. Leui. 6.c. Comederunt, & biberunt, qui viderunt Dominum, quū fruuntur myſteriis ſacræ ſcripturæ: quod etiam ad ſaturitatem æternæ fœlicitatis referri poteſt. Exo. 24.c. Ier. 22.d.f. Ioel. 2.f. Luc. 5.g. 22.c. Comedunt ſacerdotes in gazophylaciis, quum tractant literam & ſpiritum legis. Ezec. 42.c. Comedit quoque de manna, quod quis poteſt, quum ſecundum facultatem intellectus percipit myſteria. Exo. 16.g. Dicūtur autem comedentes manna, comediſſe eſcam ſpiritualem. 1. Cor. 10.a. quia figurabat eſcā ſpiritualem. Iſ. 21. b. 23.d. 55.a. Ioan. 6. e. Comedere etiam medullam terræ, eſt apprehendere ſenſum ſpiritualis intelligentię. Ge. 45.e. Comedere animalia, quæ ruminant & diuidunt vngulas. Leui. 11.a. eſt tractare legem diuidendo literā à ſpiritu. Comedere etiam carnem, eſt vti ſolido cibo. Dani. 10. a. Comedere panem ſapientiæ eſt percipere diuina eloquia. Prouer. 9 b. 23.a. 31.d.

Hie.ſ.Iſa.23.55 Iſych.ſ.Leui.11

Hie.ſ.Dani.10. Bed.ſ.Pro.9.23.31 Hie.ſ.Iſa.65.& ſ. Pſ.127 Aug.ſ.Pſ.127

Frui fœlicitate.

Comedere buccellam panis, eſt paſci Chriſto in æternitate, fruique beatitudine. 1. Reg. 2. g. Iob. 31.b. Pſ. 77. Iſa. 62.b. Comedere etiam abſolutè, eſt frui cæleſti gloria. Iſa. 65.c. Idē deſignare poteſt comedere pinguia. Nee. 8.c. 9.e. Zach. 11. d. Comedunt autem beati fructus vinearum, quas plantarunt: quia fruuntur æterna gloria ſecundum merita, quæ operati ſunt. Comedunt quoque labores manuum ſuarum, qui per opera laborioſa acquirunt fœlicitatem: & qui gaudent in laboribus huius vitæ, ob ſpem fructus vitæ æternæ. Pſalmo 117. Et comedere bona terrę, eſt frui cæleſti gloria. Iſa. 1.e. Ad hæc referri poteſt comedere fructus ficus ſeruatæ. Prouerb. 27. c. Erant tamen & ficus, qui comedi non poterant. Ierem. 24.b. 29.d.

Tert.de Reſurrect.

Cle.Ale.1.pad.6. Ori.ſ.Matt.ho.35 Hie.ſ.Eccl ten. 6. Aug.epiſ.120. Gre.ſ.1.Reg.2. Phi.de ſacri. Abel & Cain. Geor.Vene.Can.2. tomo 3.cap.13. Au.17.ci.Dei 20

Nutriri eccleſiā fide & ſpe.

Comedit carnem Chriſti, & bibit ſanguinem eius. Ioan. 6.f. quum eccleſia tanquam homo ex multis conſtans mēbris irrigatur, & augetur, & ex vtriſque conſtatur, & coaleſcit, corpore quidem fide, anima verò ſpe, quemadmodum Dominus quoque ex carne, & ſanguine. Re uera enim ſanguis fidei, eſt ſpes, in qua continetur, vt fides ab anima: quum autem ſpes expirauerit, perinde ac ſi ſanguis effluxerit, vitalis fidei facultas diſſoluitur. Comedere etiā agnum, deſignat cōmunionem ſacri corporis Chriſti in euchariſtia. Exod. 12.a. 29.f. Non erat comedendus crudus, ne Chriſtū fateremur purum hominem. Erat comedendus feſtinanter, vt celeriter tranſeamus ad Dominum, & ad cæleſtem patriam properemus. Comedendus eſt in vna domo, hoc eſt intra vnam ſanctam eccleſiam. Non comedit ex eo alienigena, hoc eſt, infidelis. Comedit autem caput cum pedibus agni, qui perfectè conuertitur in Chriſtum. De huius ſacramenti eſu dicitur. Pſ. 21. Edent pauperes, & ſaturabuntur. Ad hæc etiam referri poſſunt. Leui. 8.f. 3. Reg. 19.a. Canti. 5.a. Iſ. 21.b. 22.c. 30.e. 55.a. 1. Cor. 11.d. Quod dicitur Eccl'tę. 2.d. Non eſt bonum homini, niſi quod manducabit, & biber: quid credibilius dicere intelligitur, quàm quod ad participationem menſæ huius pertinet, quam & ſacerdos ipſe mediator teſtamenti exhibet ſecundum ordinem Melchiſedech, de corpore, & ſanguine ſuo? Veſci quoque carnibus arietis conſecrationis, eſt ſumere corpus Chriſti. Exod. 29. e. Et veſci hoſtia pro peccato & pro delicto. Leui. 6.d. 7. b. Comedit autem ſanctificata per ignorantiā. Leui. 22.b. qui corpus & ſanguinem Chriſti percipit, & virtutem eius & dignitatem ignorat, qui neſcit, quia corpus hoc, & ſanguis eſt ſecundum veritatem: ſed myſteria quidem percipit, neſcit autem myſteriorum virtutem. Comedentes autem & bibentes ſuper tumulum, ſunt ſumentes euchariſtiam in eccleſia. Gen. 31. f. Et comedere cum principe. Pro. 23.a. eſt corpus & ſanguinem Chriſti ſumere: vel beneficia Dei accipere. Comedunt carnes cum panibus ſacerdotes, qui credunt in myſterio Chriſti, carnem eſſe panem viuum, qui de cælo deſcendit. Leui. 8.f. Comedunt panem ſapientiæ: qui ſumunt euchariſtiam. Pro. 9.b. Non comedit panem ocioſa, quæ ſacrificium dominici corporis percipiens, ſtudet imitari actu, quod in myſterio celebrat. Pro. 31.d. Porrò cùm dicitur Ioan. 6. aut alibi, comedere panem aut carnem Chriſti, & non additur, indignè: ſemper intelligendum eſt dignè.

Sumere euchariſtiam.

Iſych.ſ.Leui.22

Beda ſ.Gen.31. Amb.1.offic.31. Iſych.ſ.Leui.8.

Beda ſ.Pro.9.31.

Rup.6.ſ.Ioan.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.1. Baſi.reg.breui.64.

Audiens & faciēs verbū Dei.

Manducat ille panem Domini, qui de cælo deſcendit, qui eſt vir prudens, audiens verba Dei, & faciens ea. Ioan. 6.f. Et manducant turbæ panes benedictos à Chriſto, non in ciuitati-

bus

bus, ſed quando, illis relictis, eum ſequuntur. Mat.14.c.15. d. Ad hæc referri poſſunt, quæ dicuntur. 1. Reg.2.g. Pſ.40. Eccl.20.c.24.c.45.d. Hoſ.11.b. Luc.13.e.

Iudas. Comedens panes cum Chriſto erat Iudas, qui aſſidebat menſæ Chriſti: & cui dedit Chriſtus buccellam. Pſ.40. Et homo exterior comedit panes hominis interioris, quum ad dolorẽ interioris, exterior vbertim lachymas fundit. *Glo.int.ſ.Pſ.40.*

Bene operari. Comedere interdum, eſt bene operari. Sic dicebat Chriſtus. Ioan.4. d. Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem patris mei Et comedere labores manuum ſuarum, ſeu fructum, eſt bonis operibus inſiſtere. Pſ.127. Comedere autem de terra in laboribus, eſt difficulter bene operari. Geneſ.3.d. Comedit autem, quæ alius ſeuit, qui ex prædicatione alterius benè operatur. Iob 31.a. Comedere eadem die ſacrificium, eſt in hac vita bene operari, nec expectare in craſtinum. Exo.29.f. Leu.7.b. Comedere autem partem ſimilæ in loco ſancto, eſt intelligere & operari. Leu.6.c. Et comedere bona terræ, eſt exercere bona opera per corpus, eiſque gaudere. Iſ.1.e. Demum comedere in vniuerſum, eſt voluntatem Dei facere. *Hil.ſ.Pſ.127. Gre.12.mor.7. Ori ſ.Mat. ho.2. Iſyc.ſ.Leu.7. Ter.de Reſurrect.*

Frui virtutibus Comedere de omni ligno paradiſi. Gen.2.c. eſt ſpiritualibus delitiis virtutum frui: vt charitate, pace, iuſtitia, &c. Et veſci azymis, eſt vitam puram & virtutibus exornatam exercere. Exo 34.a. *Bed.ſ.Gen.3.*

Fruens gentilis myſteriis Iudæorum. Comedit famelicus meſſem ſtulti. Iob 5. a. quia gentilis populus verba legis intelligendo edit, in quibus plebs Iudaica ſine intellectu laborauit. Et comedit alienus diuitias viri abundantis, quum fideles in eccleſia fruuntur myſteriis Iudæorum. Eccleſiaſtæ 6.a. Sic comedunt aduenæ deſerta in vbertatem verſa. Iſ.5.d. quum gentiles fruuntur ſenſibus myſticis, quos deſeruerunt Iudæi. Et cùm is, qui eſurit panem iuſtitiæ, operatur mandata, quæ audit: & prędicator fructũ non habet, qui ſeminando laborauit. Edunt catelli de micis cadentibus de menſa dominorum ſuorum. Mat.15.c. quum Gentiles ſuſcipiunt fidem, & myſteria Chriſti, à diſcipulis ipſius, quæ Iudæi contempſerunt. *Gre.6.mor.3.& ſ. Eze.ho.3. Hie.ſ.Iſ.5.*

Prædicantes. Apoſtolo in Iudæa. Comedentes & bibentes filij Iob in domo fratris primogeniti. Iob 1.c. erãt Apoſtoli prædicantes ſolùm in populo Iudæorum, in primitiua eccleſia. Vel deſignãt virtutes, quæ in noſtræ fidei habitaculo ſacri eloquij cibo ſatiantur. Tunc enim virtutes noſtræ veras vitæ epulas ſumunt, quum nutriri fidei ſacramentis incipiunt. Comedentes autem fratres & ſorores Iob panem cum ipſo, poſt tribulationem. Iob 42.d. deſignant fideles in Eccleſia, aut fœlicitate cum Chriſto gaudentes. Vel deſignant Iudæos in extremo tempore, iam Chriſtum non quaſi purum hominem contemnentes: ſed ipſum Deum & hominem confitentes, & myſticis ſcripturæ ſenſibus fruentes. Comedentes etiam ſorores filiorum Iob cum fratribus ſuis, deſignant virtutes theologicas, quæ eiuſdem cibis paſci videntur, quibus dona Spiritusſãcti *Gre.1.mor.13 & 2. mor.24 33. & 35. mor.9. Hie.ſ.Iob 42.*

Gaudentes prædicatores de cõuerſione peccatorum. Comedentes iuuenes Abrahæ de præda, deſignare poſſunt prædicatores gaudentes de cõuerſione peccatorum. Gen.14.d. Idem eſt comedere de ſpoliis hoſtium. Deut.20. c. Iſa. 62. c. Eze.25.a. Nu 2.d Comedunt etiam aues carnes regum, cùm eccleſia & prædicatores gaudent de conuerſione Principum. Apoc.9. *Rup.11.ſ.Apoc.*

Sacerdotes veſcentes ſacrificiis Paulus perſequens eccleſiam. Comedens Beniamin prædam manè. Gen.49 d. deſignat ſacerdotes veteris legis comedẽtes antiqua ſacrificia. Vel deſignat Paulum ante conuerſionem perſequentem eccleſiam. Dicitur etiam, quia populus Iudaicus legem, quam accepit, edit adhuc, & meditatur: & ſequens legem iuſtitiæ, ad legem fidei non peruenit. *Ori.ſ.Eze.ho.4. Bed.ſ.Gen.49.*

Inanis gloria. Comedit prædam inimicorum, qui per opera, quibus occultos hoſtes deuicit, quaſi ſua virtute hæc fecerit, ſe inaniter & vehementer extollit. 1.Reg.14. *Gre.ſ.1 Reg.14.*

Difficulter intelligere veritatem. Comedere de terra in laboribus, eſt difficulter intelligere veritatem. Idem veſci pane ſuo in dolore vultus ſui. Gen.3.d.39.b. Comedere autem panem in ſolicitudine. Ezec.12.c. eſt parum & difficulter percipere ſermonis & doctrinæ veritate. *Philo 2.alleg. Amb proſ.ſ.Luc. Aug.2.de Gen.contra Manich.20.*

Cõuertens verbũ Dei hæreticos. Comedit gladius ipſum Ephraim. Hoſ.1.b. quum verbum Dei conuertit aliquos ex hæreticis. Et comedit capita eorum, quum conuertit, aut confundit eorum principes. Nah.2. d. *Hie.ſ.Zac 12. Hie.ſ.Hoſ 11.*

Fides incarnationis. Comedere neruum fœmoris. Gen.32.g. eſt credere incarnationem Chriſti. Hunc Iudæi nõ comedunt, quia Chriſti incarnationem non credunt. *Amb.2.de Iacob 31*

Frui orationibus Sanctorum. Comedunt pauperes populi fructus terræ quieſcentis. Exo.23.b. quum ſimplices fruuntur orationibus Sanctorum. Edunt etiam & ſaturantur, quum ita audiunt verbum Dei, vt in eius amorem incaleſcant. Pſ.21. Et comedunt poſt benedictam hoſtiam, qui paſcuntur deuotione, quam ex benedictione verbum acquirunt. 1.Reg.9.b. Iob 31.b.37.f. *Gre.ſ.Reg.9.*

Pœnitentia in eccleſia. Comedere in loco ſancto. Leu.8.f.10.b. deſignare poteſt pœnitentiam intra eccleſiam eſſe faciendam. Manducare quoque panem doloris, eſt pœnitentiam agere. Pſ.126. Gementes autem in hac vita manducant panem doloris. Et manducare cinerem tanquam panem, eſt pœnitentiam agere. Pſ.101. Comedere etiam terram in laboribus, aut triſtitia, eſt pœnitentiam agendo viuere. Gen.3.d. *Hie.epiſ.Beatus Pamphilus. Aug.ſ.Pſ 101.126 Amb.de para.15.*

Purgare conſciẽtias auditorum. Comedit ſacerdos in loco ſancto. Leu.8.f 10. b. quum auditorum conſcientias verbo Dei purgat. Ad idem referri poſſunt comedere ante fores tabernaculi: & comedere iuxta altare. Leu.8.f.10.c. Deut.12.a.14.c.1. Par.29.d.1. Eſdr.2.d. Hab.1.c. Mat.12.a. Marc.2.d. *Ori.ſ.Leu.ho.5.13. & ſ.Eze.ho.14. Amb.epiſ.3. Iſyc.ſ.Leu.6.8.*

Paſci litera ſacræ ſcripturæ. Comedens leo paleas quaſi bos, deſignat principes, qui paſcuntur ſimplici litera ſacræ ſcripturæ, vt alij minores. Iſ.10.b. Comedere etiam paleas cum hordeo, eſt paſci litera legis: per quam tranſire debent ad fructum ſpiritus. Iſa.30.c.65. a. Comedunt quoque Iudæi butyrum. Iſ.8.d. quia infantilibus ſenſibus ſcripturæ paſcuntur. Comedere etiam inſulſum, eſt in- *Hie.ſ.Iſ.7.30.65. Gre.7 mor.4.*

Iſyc.ſ.Leu.10.

telligere legẽ carnaliter,& ſolum ſecundum literam,vt intelligunt Iudæi.Iob 6.a. Comedũt vt cameli.Leu.11.a.qui vt Scribæ & Phariſæi,in legalis literæ meditatione gloriantur : & in cultu ſabbati,& ceremonialibus,& tamen non diſcernunt ſpiritum à litera : vnde & camœlum dicuntur glutire. Mat.23.c.Comedere etiam fermentatum , eſt miſcere veteris legis obſeruantiam cum noua,aut vitia cum virtutibus.Exo.12.c.13.a.

Phil.de Vict. Iſyc.ſ.Leu.19. — *Differre opera ad futuram vitã.*

Comedere die tertia de carnibus hoſtiæ pacificorum,eſt illicitum.Leui.7.b.19.b.quia pro mundatione animæ,& corporis,gratiæ ſunt agendæ:& non eſt aliud,pro quo offeratur. Vel comedere die tertia,eſt differre operari in futuram vitam,quando iam non licebit.

Aug.ſ.Io.trac. 10. — *Cupiens emendare mala mẽbrorum eccleſiæ.*

Comeditur zelo domus Dei,qui omnia,quæ fortè ibi videt peruerſa,ſatagit emẽdare , cupit corrigere,non quieſcit.Si emundare non poteſt,tolerat,gemit,non excutitur de area granum,ſuſtinet paleam,vt intret in horreum,quando palea fuerit ſeparata.Pſ.68.Ioan.2.c.

Gre.ſ.1.Reg.9. — *Recõdere opera.*

Edere armum & pectuſculum hoſtiæ.Leu.10.c.eſt quum quod exterius de forti actione præcipitur,per propoſitum in mente reconditur.1.Reg.9.d.

Ori.ſ.Leu.ho.16. Iſyc.ſ.Leu.26. — *Tractare legem naturæ.*

Comedere vetuſtiſſima veterum.Leu.26.b.eſt tractare legem naturæ,quæ fuit ante legem ſcriptam:& recipere promiſſiones factas patriarchis,qui fuerunt in lege naturæ.Ad idem referri poteſt comedere fruges veteres.Leu.21.e.

Gre.ſ.1.Reg.1. Aug.ſ.Pſ.113. — *Cõſolari animã a Chriſto.*

Comedens Anna poſt orationem.1.Reg.1.c.deſignat eccleſiam accipientem conſolationẽ à Chriſto,vel eſt rediens ad contemplationem prius perturbatam & impeditam. Vel eſt eccleſia recipiens aliquos ex Iudæis ad fidem,qui difficulter conuertebantur,vt Paulus: Poſtea verò iterum comedit in gentibus conuerſis.Cùm autem dictum eſt Petro.Act.10. b. Macta, & manduca:deſignatur,quòd eccleſia non manducat,niſi mactatos.Mactatur autem,qui renunciat ſeculo:manducatur verò,qui credit.

Gre.ſ.1.Reg.9. Hil.ſ.Mat.Can.12. Amb.ſ.Luc.6. — *Prædicator operans.*

Comedit Saul cum Samuele.1.Reg.9.d.quia prædicator,quum prædicat,paſcitur ipſe, & paſcuntur audientes.Mali autem prædicatores paſcunt alios remanentes ipſi ieiuni.Manducantes etiam diſcipuli Chriſti,ſunt gaudentes de profectu auditorum.Mat.12.a.Luc.6.a.

Ori.ſ.Iſ.ho.6. — *Dona Spiritusſancti.*

Comedunt panem ſuum ſeptem mulieres.Iſ.4.a.deſignantes dona Spiritusſancti quæ ipſo Deo paſcuntur.

Phil.de plan. Noe Iſyc.ſ.Leu.19. Hie.ſ.Ier.29. — *Rectè vti ſenſibus. Proficiẽs doctrina legis. Frui virtutibus.*

Comedere fructus quinto anno.Leu.19. e. eſt vti rebus per quinque ſenſus acceptis ad intelligendum,poſt actas gratias Deo. Vel eſt proficere doctrinam legis tempore prædicationis Apoſtolorum,quum iam ſpiritaliter ſuſcipitur,ſimul cum profectu operum. 4. Reg. 14. f.Thr.2.g.Et comedere fructus Carmeli,& fructus hortorum,eſt frui ſapientia & virtutibus. Ier.2.b.29.d.

Hie.ſ.Iſ.61. — *Gaudiũ de martyribus.*

Comedunt fortitudinem gentium,qui gaudent de triumphis Martyrum , qui ex gentibus ad fidem venerunt.Iſ.61.c.

Hie.ſ.Eze.36. — *Multiplicatio martyrum.*

Comedere homines,dici poteſt de eccleſia.Eze.36.c.quæ quaſi comedebat homines,quũ multi fierent martyres tempore perſequutionum.

Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ. 10. — *Frui futura gloria.*

Comedunt principes in tempore ſuo.Eccleſiaſtæ 10. d.quum Apoſtoli , non in hoc ſeculo quærunt voluptatem:ſed tempori futuræ reſurrectionis reſeruant.

Glo.ord.ſ.Gen.24 — *Seminare ſpiritualia.*

Comedere nolens ſeruus Abrahæ,donec ſuam perageret legationem. Gen. 24. d. deſignat prædicatorem nolentem metere carnalia,niſi prius ſeminauerit ſpiritualia.

Hie.ſ.Eze.28.& ſ.Iſ.3. — *Vindicta Dei.*

Comedit ignis vineam,quum vindicta Dei venit ſuper Iudæam: vel ſuper animam. Ezec. 19 d.Sic comedit ſpecioſa deſerti.Ioel 1.d.Nah.3.c.Zach. 11. a. Et comedit ignis regem Tyri, quum diabolus in ignem inferni mittitur.Eze. 28.e.Comedunt etiam ſtercora ſua , qui accipiunt pœnam peccati.Ita dicuntur comedere fructum adinuentionum ſuarum.Iſa.2. b. 3. b. Eze.2.c.4.c.Comedere autem ſtercora ſua,reputat diabolus eos,qui nolunt ſibi aſſentiri : vt Rabſaces reputabat.Iſa.36.c. Comedunt quoque mulieres fructum ſuum.Thre.2.g.quando animæ peccatrices,iuſto iudice retribuente, operum ſuorum condignã mercedem recipiũt. *Aug.ſ.Apoc.ho.12.* Prou.1.d.Et comedunt blaſphemantes linguam ſuam.Apo.16.c.quia ſibi ipſis nocent in vindictam peccati.Comedit eruca hortos hæreticorum,&c.quum veniunt ad vltimum ſupplicium.Amos 4.c.Sic comedit cynomia Ægyptios.Pſ.77. *Hie.ſ.Amos 4.*

Phil.2.alleg. Aug.de Gen.cõt. Man.9. Bed.ſ.Gen.3. — *Tranſgredi mediocritatem. Guſtare de libero arbitrio.*

Comedere de ligno ſcientiæ boni & mali.Gen.2.c.3.b.eſt mediocritatem , qua ſubeſt homo Deo,& præeſt creaturæ,tranſgredi: vel guſtare de libero arbitrio , relicta gratia : & frui ſeipſo ac propria ratione.Vel eſt conſentire malitiæ.

Phil.2.alleg. Arn.ſ.Pſ.21. — *Sequi affectus ſenſitiuos.*

Comedere herbas terræ , eſt ſequi affectiones partis ſenſitiuæ: vel viuere brutorum more. Gen.3.d.Dan.4.e.Sic manducauerunt Phariſæi terrena.Pſ.21.105.Comedere autem olus, eſt recipere ſimpliciores ſenſus ſacræ ſcripturæ:aut temporalibus vacare.Romano.14.a.

Gre.22.mor.13.& ho.17. — *Percipere fructus ſine miniſterio.*

Comedit fructus terræ abſque pecunia,qui eccleſiaſtica commoda ad vſum corporis percipit:ſed exhortationis miſterium populo non impendit.Iob.31.d.

Rica.de S.Vict. de ſomni.Nab.40. & de ſecur. conſc. 41. — *Ambire gloriã temporalem.*

Comedere fœnum,eſt carnalem & temporalem gloriã ambire,illaque delectari.Pſ.105.Et comedit fœnum,quaſi bos.Dan.4.f.qui omne gaudiũ in tẽporali gloria, & carnalibus oblectamẽtis ponit,& ſpirituales delicias omnino nec per ſtudiũ,nec per deſideriũ requirit. Comedit etiam multũ mellis,qui laudibus delectatur mundanis.Pro.24.b. Comedere etiã ante veſperam,eſt quærere gloriam de operibus ante diem iudicij : vel ante mortem.1. Reg.14.d. *Gre.ſ.1.Reg.14.* Comedere dicuntur in montibus.Eze.18.a. qui ſuperbiunt , & cogitationibus ſuperbis paſcuntur.Et dicunt cum phariſæo.Luc.18.b.Gratias ago tibi Deus, quòd non ſum ſicut cæteri hominum.Et comedere carnes bouis,eſt imitari opera mortua viri ſuperbi.Exo.21.c. *Iſyc.ſ.Leu.19.*

Mandu nt

Doctrinæ appetentia. Mandunt herbas terræ, & cortices arborum. Iob. 31. a. qui ea ſcire appetunt, ex quibus docti nequaquam ſint, ſed eſſe videantur: dú in ſacris voluminibus vim charitatis erga Deú, & proximum non exquirunt. Vel herbas mandere, eſt de ſcriptura ſacra minima præcepta ſeruare, maiora contemnere. Et mandere cortices arborum, eſt in ſacris voluminibus ſolum literæ ſuperficiem venerari. Mandút quoque herbas, & arborum cortices, qui vel ſtudia benè inchoantium, vel operationes quorundam iam more arborum ad ſuperiora repentiú, peſtiferis perſuaſionibus, quaſi quibuſdá malitiæ ſuæ dentibus diſſipant. Herbas mandunt reprobi, quum peruerſis conſiliis à vita rectè creſcentium tegmen bonorum operum ſubtrahunt: vel certè herbas mandere, eſt leuia quædam de antiquis patribus imitari. Arborum verò cortices edere, eſt eorum opera ſuperficie tenus agere: ſed intentionem rectam in eiſdem operibus non tenere. Sic comedit immundus de carnibus hoſtiæ pacificorum. Leui. 7. c. quum hypocrita fraudulenter exercet opera virtutum. *Gre. 20. mor. 9. 23. Iſych. ſ. Leui. 7.*

Amor ſui. Manducat cinerem tanquam panem. Pſ. 101. qui ſe nimium amat, bonamque de ſe ipſo opinionem & perſuaſionem habet. Poteſt etiá dici de Chriſto qui traiiciebat Iudæos tanquam cinerem in corpus ſuum. *Cle. Ale. 5. ſtrom. Gre. ſ. Pſ. 101.*

Cognitio Iudæorú de Deo cum erroribus. Comedens Ezechiel panem ſubcinericium, mixtum frumento, hordeo, & cæteris leguminibus, & ſtercore pollutum. Eze. 4. c. deſignat Iudæos habentes cognitionem vnius Dei, ſed miſcentes errores, & tenentes legem, quá non intelligunt, admiſcentes ei ſtercora traditionum humanarum. *Hie. ſ. Eze. 4.*

Docentes Iudæi errores. Comedunt Iudæi carnes filiorú ſuorum. Le. 26. e. quú diſcipulos ſuos, quos quaſi in filios ſibi aſſumunt, ad eandem doctriná, ſeu errorem, verbis callidis, animamque ſubuertentibus inducunt. Iidem mandunt herbas, quia paſcuntur inanibus & puerilibus ſenſibus legis. Iob. 30. a. Vnde dicuntur comedere, & non ſatiari. Agge. 1. b. *Iſych. ſ. Leui. 26. Rup. ſ. Amos 8. & ſ. Agge. 1.*

Detrahere. Comedunt patres filios, & filij parentes. Eze. 5. c. quando in eccleſiá magiſtri ſunt contra diſcipulos, & diſcipuli contra magiſtros. Et impletur quod per Apoſtolum dicitur. Gala. 5. c. Si autem inuicem mordetis, & accuſatis, videte ne ab inuicem conſumamini. Idem eſt comedere carnes filiorum ſuorum: & carnes amici ſui. Deuteron. 28. f. Iere. 19. c. Baruch 2. a. Et comedere hominem. Ezech. 5. c. 36. c. Et comedere carnes ſuas. Eccleſiaſtæ 4. b. Cómanducant linguas ſuas hæretici, quando ſibi inuicem aduerſantur, & contraria ſentiunt. Apoc. 16. b. *Hie. ſ. Eze. 5. Rup. 9. ſ. Apoc.*

Peccare. Comedit vuam acerbam is, qui peccat, & qui peruerſè intelligit ſcripturas. Ierem. 31. e. Ezech. 18. a. *Hier. ſ. Iere. 31. Gre. 31. mor. 18.*

Sectari carnalia. Interpretatio ſiniſtra ſcripturæ. Adulari diuitibus. Comedere adipem, eſt ſectari carnalia: & ſiniſtrè interpretari ſcripturas: eaque transferre à Deo ad mores ſeculares. Leui. 13. d. 17. c. Deut. 32. e. Comedit etiam adipem offerendú Deo, qui ſuadet, aut cogit eum, qui ſemetipſum obtulit Deo, non ad ſupernorum oculum deſiderium habere, ſed ad placendum ſibi. Item qui adulatur diuitibus vtilitatis gratia. Comedere etiá carnes ſuillas, eſt voluptatibus carnis vacare. Iſ. 65. a. 66. e. Idem comedere carnes, & bibere vinum: & etiam comedere & bibere abſolutè. Iſ. 21. b. 22. d. Iere. 16. a: Zach. 7. b. Matth. 24. d. Luc. 12. f. 17. f. Idem comedere agnum de grege. 1. Reg. 20. d. Amos 6. a. Agge. 1. b. 2. Mach. 6. d. Ad hæc pertinent comeſſationes. Deut. 21. d. Iudith 12. d. Pſ. 77. Prouer. 23. c. 2. Mach. 6. a. Rom. 13. b. 1. Cor. 10. b. 15. d. 1. Petri 4. a. Apo. 2. d. Comedere vineam ſuá & ficum ſuam, eſt corporis voluptatibus vacare: vel voluptatibus externis ad concupiſcentiam oculorum pertinentibus. Iſa. 36. c. Idem etiam eſt comedere mane. Eccl'æ. 10. d. Veſcentes voluptuoſè erant Iudæi, qui ſemper conquerebantur de cibis. Thre. 4. a. Non comedere quod ex vinea naſcitur, eſt non vacare voluptatibus. Iudi. 13. d. Mich. 2. a. Manducat venter omnem eſcam, hoc eſt, voluptates. Eccl'i. 36. c. *Iſych. ſ. Leui. 7. Hie. ſ. Iſa. 22. 65. Rup. ſ. Leui. 37. Cyril. de Ado. in Spiritu ſancto.*

Homicidium. Seruire appetitui. Sectari Iudæos. Infamare. Inanis gloria. Scandalizare. Comedere ſanguinem, eſt homicidium perpetrare: vel rationem appetitui ſubiicere, vel ſectari carnales Iudæos: vel peccatum proximi diffamare. Leui. 17. d. 26. d. Num. 21. b. Deut. 12. c. Et comedere carnem cum ſanguine, eſt gaudium de bono opere ſumere permiſtum vanitatis intentione. Vel eſt vulneribus animæ cruentatas corporis voluptates refectionis loco habere. Vel eſt cum peccato infideles ad fidem recipere. Gene. 9. a. Leuit. 3. d. 1. Regum 14. e. Comedere etiam in ſanguine, eſt alios ſcandalizare, & in peccatum inducere. *Ori. ſ. Leui. ho. 5. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Amb. ſ. Luc. 17. Hie. ſ. Eze. 33. Iſych. ſ. Leui. 7. 17.*

Sectari voluptates. Comedunt, & non ſaturantur. Hoſe. 4. c. qui ſectantur voluptates, quæ non implent appetitum, quia iniquitas & voluptas ſubſtantiam non habens, vana comedentes fraude deludit. Item qui pauca bona faciunt multis malis permixta. Agge. 1. b. Et qui multa legunt, & lucra vel gloriam ſeculi concupiſcunt. Iudæi quoque tractantes ſacram ſcripturam ſine fructu, comedere dicuntur, & non ſaturari. Leui. 26. d. Comedunt etiam & non ſaturantur hæretici: quia tractant ſacram ſcripturam ſine fructu. Mich. 6. b. Comedunt hæretici ſomniando, quú tractát dogmata falſa, quæ non ſatiant mentem. Iſ. 29. c. Et comedunt frugem mendacij. Hoſ. 10. d. Comedunt oua aſpidum, qui amplectuntur errores Iudæorum & hæreticorum, & qui recipiunt conſilia dæmonum. Iſ. 59. a. *Hie. ſ. Hoſ. 4. & ſ. Mich. 6. & ſ. Ho. Gre. ſ. Eze. ho. 10. Iſych. ſ. Leui. 26. Hie. ſ. Iſa. 29. 59. Gre. 15. mor. 8.*

Conſentire peccantibus. Comedunt peccata populi ſacerdotes. Hoſe. 4. b. quum conſentiunt ſceleribus delinquétium, eaque laudát, atque ſuſtollunt. Vel ſunt hęretici, qui cú viderint delinquentes, aiunt, Nihil aliud quærit Deus, niſi fidei veritatem, quam ſi cuſtodieritis, non curat quid agatis. *Rup. ſ. Hoſe. 4.*

Comedens, à quo egreſſus eſt cibus, eſt mors, quæ omnes deuorat, ſed non potuit retinere Chriſtum, qui eſt panis vitæ. Iudi.14.d.

Aug. ſer. 107. Hie. epiſ. Beatus Pamphilus. Iſych. ſ. Leui. 14. — *Mors. Communicare cum hæreticis.*

Manducare panem doloris, eſt accipere ſacramenta ab hæreticis. Pſ.126. Comedere etiam in domo leproſa, eſt communicare cum hæreticis in ſacrificiis: quod prohibetur. Leuitic.14.f. Comedere panem impietatis. Prou.4.c.

Ori. ſ. Num. ho. 20. Hier. de Manſio. Au. q. in Iudi. 50. Aretas ſ. Apoc. 2. — *Idola colere.*

Comedere in montibus, eſt idolis immolare. Eze.18.a. Comedere autem de immolatis idolis, eſt vacare doctrinis gentilium. Exo.32.b.34.d. Tobi.1.d. Ezec.22.b. 1.Cor.8.c. Apoc.2.f. Idem eſt comedere pollutum. Thre.4.a. Hoſe.9.a. Acto.10.b. Et comedere carnem, quæ tetigerit immundum. Leui.7.c.11.f. Et comedere frugem mendacij. Hoſe.10.d. Gomedere etiam carnes vſque ad nauſeam, eſt nimium vacare ſapientiæ ſeculari. Num.10.d. Deut.6.c. Idem deſignant comedentes prophetæ Baal de menſa Iezabel. 3.Reg.18.c. Et comedens panẽ Ioachin in conſpectu regis Babylonis. 4.Reg.25.g. De hoc pane nolebat comedere Angelus. Iudi.13.d. Gomedere ad ſiniſtram, eſt operari vitia, & paſci erroribus, quibus non ſatiabitur Iſ.9.d. Idem eſt comedere de ouis aſpidum. Iſ.59.a.

Hier. ſ. Iſa. 30. Ori. ſ. Leui. ho. 5. — *Impurè tractã myſteria.*

Edens pollutus de carnibus pacificorum. Leuit.7.c. eſt intrans impurus ad tractanda myſteria ſcripturarum. Ideo ſanctificari iubentur huiuſmodi carnes manducaturi. Num.11.d.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. — *Occidentes Chriſtum.*

Comedebant ſacerdotes primitias omnis ſacrificij Dei. 1.Reg.2.d.f. quia ipſi ſacerdotes volebant occidere Chriſtum, ne amitterent temporalia. Vnde dicebant Ioan.11.f. Si dimittimus eum ſic, omnes credent in eum: & venient Romani, &c. Et Ioan.12.c. Videte, quia nihil proficimus, &c. Gomedunt etiam primitias, qui ad hoc habent dignitatem, vt ditentur, boniſque fruantur. 2.Par.31.c. Mich.3.a. Comedere bona terræ, hoc eſt, bona præſentis ſeculi, pollicebatur Deus Iudæis. Iſa.5.e. quia ſpiritualia capere non valebant.

Hier. ſ. Iſa. 5.

Arno. ſ. Pſ. 105. — *Dare honorem pro muneribus.*

Comedere ſacrificia mortuorum. Pſalmo 105. eſt dare malis honorem pro muneribus.

Glo. int. ſ. Leui. 11. — *Defendere aliorum peccata.*

Comedere morticinum, eſt defendere peccata aliorum: & abuti aliorum peccatis: vt principes Iudæorum abuſi ſunt peccato Iudæ. Leui.11.f.17.d. Ezec.4.d.44.g. Idem eſt comedere captum, ſeu comeſtum à beſtia. Exo.22.c.23.b. Hoſe.2.c.

Glo. int. ſ. Gen. 31. Amb. epiſ. 4. — *Abiicere laborioſam vitam.*

Comedere arietes, eſt confringere fortes. Gen.31.e.

Comedens Laban pretium filiarum ſuarum. Gen.31.b. deſignat eum, qui habet pro voluptate, quod alienauerit à ſe laborioſam, & diſciplinæ tenacem vitam.

Perdentes dæmones opera noſtra.

Comedunt aues cibos, quum dæmones opera noſtra diſperdunt: aut verbum Dei à nobis tollunt, ne fructificet. Gen.40.c. Matth.13.a. Marc.4.a. Luc.8.b. Et comedunt locuſtæ, quod reſiduum fuerat grandini, quum dæmones puniunt malos in inferno, poſt punitionem huius vitæ. Exo.10.a. Et comedit locuſta annos, quum per peccatum opera bona mortificantur: quæ tamen per pœnitentiã reuiuiſcunt. Ioel.1.a.2.f. Eccl'i.6.a. Eze.25.a. Hoſe.7.c.8.a. Amos 7.a. Comedit etiam locuſta reſiduum erucæ. Ioel.1.a. quia ſæpe cùm luxuriæ vitium à mente receſſerit, inanis gloria ſuccedit, &c. Et comedunt canes aliquos. Et etiam vermes. 3.Regum 14.c.21.g. Iob.30.c. Iſa.51.c. Iere.50.c. Ezec.39.e. Dani.7.b. Hoſe.1.b. Apo.19.d. Et comedit Behemoth fœnum quaſi bos. Iob.40.c. Pſ.104. Iſ.11.b. quum diabolus his paſcitur, qui vitam videntur habere mundam. Vel quia deuorat carnales. Gomedit etiam fœnum quaſi bos, quũ aufert tẽporalia à Sanctis, non valens auferre ſpiritualia. Et comedunt alieni robur Ephraim quum dæmones quicquid boni in hæreticis eſt, deuorant. Et etiam eorum farinam. Hoſe.7.c.8.b. quum virtutem mentis peruertendo conſumunt. Comedit etiam confuſio laborem patrum hæreticorum. Iere.3.g. Et ignis inferni. Nahum 3.c. Zach.11.a. Et comedunt hoſtes Panem, & Filios & filias, &c. Iudæorum, quum dæmones diſſipant bona noſtra. Ier.5.d. Comedentes Iob, ſunt maligni ſpiritus, qui carnales de Eccleſia conſumunt. Iob.30.c. Idem deſignant comedentes Iacob. Pſ.78. Iere.10.d.30.e. Vel comedunt Iacob inimici, quum in ſuos errores pertrahunt fideles. Comedunt etiam carnes noſtras inimici, quum perſequendo cõſumunt carnalia noſtra. Pſal.26.

Gre. 20. mor. 24. & 33. mor. 39. Gre. 2. mor. 39. Hier. ſ. Iob. 40. & ſ. Hoſe. 7. Gre. 34. mor. 2.

Hier. ſ. Pſ. 26. Amb. de pæni. 13. & de Para. 15. & epiſ. 40. — *Affligens diabolus corpus. Verſari circa terrena.*

Comedit terram ſerpens, quum diabolus affligit corpora humana. Vel comedit terram voluptas: quia circa terrena verſatur. Vel curioſitas, quæ profunda penetrare conatur. Gen.3.c. Pſal.26.

Au. 2. de Gene. cõtra Manich. 18. Gre. 10. mor. 25. Hier. ſ. Iſa. 50. — *Tentari mẽtem à propriis cogitationibus.*

Comedi veſtimenta à tinea, eſt mentem transfigi, aut tentari propriis cogitationibus: ſicut tinea rodit veſtimentum à quo generatur, ſine vllo ſtrepitu. Iob.13.d. Iacob.5.a. Et comedit tinea malos, quum propriis peccatis affliguntur. Iſ.50.d.

Glo. ord. ſ. Leui. 10. — *Non acceptãda inutilis pœnitentia.*

Comedere ſacrificia mente lugubri, non videtur congruum. Leui.10.d. Et deſignatur ſacerdotem non debere acceptare inutilem pœnitentiam, ſed dolere pro huiuſmodi.

Hier. ſ. Dan. 7. & ſ. Eccl'ſiaſ. 4. Richar. de S. Vict. de vitio mutabilis. 10. — *Detractio.*

Vt comederet carnes plurimas, dicebatur vrſo. Dani.7.b. vbi deſignatur Haman, qui per regem Perſarum Iſraeliticam gentem perdere conatus eſt. Vel comedit vrſus carnes plurimas, quùm inuidus detrahit vitæ proximorum. De his dicitur. Pſ.26. Dum appropiant ſuper me nocentes, vt edant carnes meas. Comedunt etiam carnes ſuas, qui inuidia tabeſcunt. Eccleſiaſtæ 4.a.

Hie. ſ. Mich. 3. & ſ. Zach. 11. & ſ. Eze. 34. — *Peruertere ſimplices.*

Comedunt principes carnes populi, quum omnia eorũ pinguia ſibi accipiunt. Mich.3.a. Comedet etiam carnes pinguium paſtor, quum Antichriſtus peruertet Iudæos. Zach.11.d. Dicuntur etiam comedere inopes de terra, quum eorum deuorant ſubſtantiam. Prou.30.b.

Comedunt

Comedunt paſtores lac ouium. Eze.34.a. quum varios cibos & voluptates prælati à ſubditis accipiunt.

Comedens beſtia omnes alias beſtias. Dan.7.b. indicauit imperium Romanorum, quod ab omnibus exacturum erat tributa. *Hie.ſ.Dan.7.*

Affectus deuorantes ſapientiã. Comedentes eruca locuſta, bruchus, & rubigo reſiduum, &c. deſignant varios reges captiuantes Iudæos. Vel diuerſos animi affectus ſapientiam deuorantes. Ioel.1.a.2.f. Amos 7.a. *Hie.ſ.Ioel 1.*

Comedere dicuntur filiæ aquilæ oculum, qui ſubſannat patrem, & qui deſpicit partum matris ſuæ. Pro.30.c. quum prædicatores deſtruunt hæreticos, & contemptores Dei, & Eccleſiæ. *Glo.ord.ſ.Pro.30.*

Adulterari. Comedere, interdum eſt adulterium committere. Prou.30.c. Talis eſt via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os ſuum dicit: Non ſum operata malum. *Glo.ord.ſ.Pro.30.*

Ad manducandum diſperſi ſunt Iudæi. Pſ.58. quum extra Hieroſolymam obtulerũt ſacrificia: quæ non niſi in Hieroſolymis offerre licebat. *Hie.ſ.pſ.58.*

Merces peccati. Comedunt mali fructus viæ ſuæ, quum recipiunt mercedem peccatis ſuis dignam in inferno. Pro.1.d. *Bed.ſ.Pro.1.*

Tractare ſcripturas cũ hæretico. Comedit cum homine inuido, qui tractat ſcripturas cum hæretico. Prou.23.b. *Bed.ſ.Pro.23.*

Deſtructio regni Iudæorum. Comederunt alieni robur Ephraim, quãdo Romani abſtulerunt regnũ à Iudæis. Hoſ.7.b. *Rup.ſ.Hoſ.7.*

Comitari, Comes, Comitatus.

COmes idem eſt ferè quod ſocius: niſi quòd ſocius, eſt æqualis: comes verò minor.

Imitatores Apoſtolorum. Comites ſerui Abrahæ, ſunt ſequentes veſtigia Apoſtolorũ, & Prophetarũ. Gen.24.g.

Apoſtoli. Comitatus Ioſeph. Gen.50.b. deſignare poteſt Apoſtolos & diſcipulos Chriſti. *Gẽtes ad fidem venientes.* Comitatus verò Reginæ Saba, deſignat varias gentes venientes ad fidem. 3.Reg.10.a. Idem deſignat comitatus Naaman. 4.Reg.5.c.

Commaculare, vide Macula.

Commemorari, quære Memoria.

Commendare, vide Committere, *&* *Laudare.*

Comminari, quære Minari.

Comminuere, vide Conterere.

Commiſcere, quære Miſcere.

Commiſſura, vide Conſuere.

Committere, Commendare, Commodare.

COmmittere, vel commendare, eſt alicui quippiam velut depoſitum ſeruandum tradere. Commodatur autem id, quod alicui traditur in vſum, qui idem ipſum reſtituturus eſt.

Commendauit Chriſtus ſpiritum Patri: quia quod commendatur, ſeruatur, vt depoſitum, vt iterum reſumatur: ſic Chriſtus poſt commendatum ſpiritum, ipſum reſumpſit reſurgens tertia die. Pſ.30. Luc.23.f. *Amb.ſ.Luc.23.*

Commendans Dauid gregẽ cuſtodi, pugnaturus cum Goliath. 1.Reg.17.b. deſignat Chriſtum tempore paſſionis commendans diſcipulos Patri.

Commendans Deus vaſa ſua apud Magmas. Iſ.10. Vel potius Aſſyrius dicitur ponere ſarcinas ſuas in Magmas, veniens contra Hieruſalem. *Hie.ſ.Iſ.10.*

Oblatus Eccleſiæ fideles Deo. Commendans, vel commodans Anna filium ſuum Domino cunctis diebus. 1.Reg.1.d.2.d. deſignat Eccleſiam offerentem Deo fideles in claritate virtutum: vt eos in æterna gloria recipiat: quæ etiam toto huius vitæ tempore pro fidelium ſalute ſupplicat. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Commendatur fœnus Domino, quum prædicatores illi dedicantur. 1.Reg.2.d.

Docere proximũ. Commendare amico pecuniam, vel aliquid aliud, aut numulariis: eſt docere proximum, vt ipſe etiã alios docere poſſit. Sic commodat iuſtus, quum docet alios, Deu.23.d. Nee.5.b. Pſa.36.111. Exo.22.a. Mat.25.c. Luc.11.f. *Ori.ſ.Mat. ho.33. & ſ.pſ.36.ho.4. Amb.ſ.Lu.11.*

Vti libris Philoſophorum. Committere ſe mari. Acto.27.g. eſt exponere ſe periculis.

Commodantes Ægyptij Iſraelitis vaſa, & reliqua vtenſilia. Ex.12.f. deſignant ex libris Philoſophorum, & autorum Gentilium ſuſcipiendas eſſe veritates, relictis erroribus. *Glo.ord.ſ.Exo.12.*

Committere, Admittere, Perpetrare.

COmmittere, eſt aliquod facinus aggredi, ſeu operari: quod ferè ſemper in malum ſumitur. Vt committere flagitium, aut peccatum, aut aliquid dignum morte. Gen.33.b. Num.12.c.15.d.18.d. Eccl.9.c.48.c.49.b. Acto.25.g.

Committere prælium, in malum, & in bonum ſumi poteſt. Vt dæmones & praui homines committunt prælium aduerſus iuſtos: & è diuerſo, iuſti aduerſus dæmones & prauos homines. 3.Reg.20.e.22.e. 2.Mach.4.f.13.f. Luc.14.g. *Glo.int.ſ.Exo.22.*

Inducere proximum in peccatũ aut errorem. Perpetrare homicidium, eſt inducere proximum in peccatum. Perpetrare verò fraudem, eſt ipſum inducere in errorem. Exo.22.a.b.

Commodare, vide Committere.

Commolere, vide Molere.

Commonere,quære Admonere.

Commorari,vide Habitare.

Commori,quære Mori.

Commouere,vide Mouere.

Commune.

Ori.ſ.Rom.14. *Hie.ſ.Mat. 15.*

COmmune eſt,quod ad omnes,vel ad plures ſe extendit:& aliquando commune pro immundo ſumitur,ad differentiam vaſorũ ſacrorũ, quæ cùm non liceat in alios vſus exponere,non ſunt communia: Alia verò ſunt communia & ita immunda, vt non poſſint ſacris vſibus applicari. Sic communes,hoc eſt, immundi ſunt peccatores. Et cibi communes, qui ſecundùm legem erant immundi. Prou.21.b.Mat.15.b.Mat.7.a.Rom.14.c.Acto.10.b. *Peccatores.*

Glo.ord.ſ. Gen.13 Non valentes communiter habitare Abraham,& Lot.Gen. 13. b. deſignant non eſſe congruam conuerſationem Spiritualium cum carnalibus.

Glo.int.ſ.Deu.20 Cõmunis vinea dicitur,de qua omnibus veſci licet. Vnde qui plantabat vineam apud Hebræos,debebat in principio facere eam communẽ.Deu.20.b. Deſignatur autem feruor nouæ conuerſationis,qui nondum eſt traditus aliis in exemplum.

Communia erant omnia fidelibus in primitiua Eccleſia.Acto.2.g.4.f.Hebr.3.c. Iudæ.a.2. Mach.14.d.

Communicare.

COmmunicare,eſt participem facere, aut participem eſſe. Et communicat bonis ſapientiæ,qui ſic ea fruitur,vt aliis etiam,quantum poteſt,ipſam impertiatur.Sap.7. b.8.b.Eccleſiaſt.13.a.Rom.12.e.1.Cor.10.d.2.Cor.8.a.Phil.1.a.Acto.2.g.

Hil.ſ.Pſ.140. Communicare malis,eſt ſociari illis in vitiis.Eccleſiaſtæ 8.a.Eccleſi. 13. a.c.26.b.Ephe.5.c. Communicat autem cum electis iniquorum,qui participat cum hæreticis.Pſ.140. *Societas vitiorum*

Commutare,vide Mutare.

Compago,Compingere,quære Componere.

Comparare,Conferre,Incomparabilis.

COmparare vnum alteri,interdum eſt æquare,interdum verò, vnum alteri committere, vt eorum ſimilitudo,vel diſſimilitudo,ſeu æqualitas,vel inæqualitas appareat. Comparare etiam,nonnunquam eſt acquirere.

Comparauit Deus Rachelem cum ſorore ſua.Gen.30.a. quia facit vacantes cõtemplationi,etiam exercere opera vitæ actiuæ.

Incomparabilis decor Iudith, peculiarem Beatæ Virginis Mariæ excellentiam deſignare poteſt.Iud.10.b.

Nemo comparatur Deo:quia finiti ad infinitum nulla eſt proportio. Deu.4.d.Iob 9.a. 22. a.25.a.Iſ.46.d.

Gre.34.mor. 13. Non eſt poteſtas ſuper terram, quæ comparetur diabolo: quia ſecundùm naturã ſuperior eſt homine.Iob 41.d.Nu.13.d.

Hie.ſ.Iob 28. *Gre.18.mor. 30.* Nihil comparatur ſapientiæ:nec fucata Gentilium religio,coloribus Indiæ deſignata,nec ipſi ſapientes mundi,qui longe à diuina ſapientia diſtare à verè ſentientibus agnoſcũtur. Iob 28.c.Pro.3.b.8.b.Sap.7.a.

Conferens Beata Virgo verba in corde ſuo.Luc.2.g.Indicat,quid faciendum in percipienda ſacra doctrina.Sic contulit Paulus euangelium.Gal.2.a.

Conferentes principes Iudæorum ad inuicem contra Apoſtolos, deſignant concilia impiorum contra iuſtos.Acto.4.c.

Hie.ſ.Ier.22. Confert ſe cedro,qui ſe viris perfectis æquare audet.Ier.22.c.

Comparantur mulier litigioſa & tecta per ſtillantia in die frigoris.Prou.27.c.

Comparatur homo iumentis,quum non viuit ſecundùm rationem.Pſ.48. Et comparatur luto ſecundùm corpus.Iob 30.c.

Compati,vide Pati.

*Compedes,*Neruus.

COmpedes ſunt,quibus pedes ligati tenentur, ne poſſit quis liberè ambulare.Neruus etiã eſt ad ligandos pedes,vel detinendos.

Hie.ſ.Pſ.149. *Aug.ſ.Pſ. 101.* Cõpedes ſapientiæ,dici poſſunt præcepta detinẽtia hominem,ne ambulet in viis peccatorum.Eccl.6.c.21.c.33.d.His compedibus ligantur reges.Pſ. 149. De his compeditis dicitur.Pſ.101.Vt audiret gemitus compeditorum. *Præcepta.*

Aug.ſ.Pſ.68.78. 145. *Gre.ſ.Eze. ho.12.* *Id. ſ.Pſ.101.* Cõpedes ſunt mortalitas & corruptibilitas carnis.De quibus Sap.9.c.Corpus, quod corrumpitur,aggrauat animam.Thr 3.a.Et compediti ſunt,qui mortalitatis & paſſibilitatis vinculis ſe aſtrictos intelligunt,& miſeriis humanæ neceſſitatis afflicti,indeſinenter gemũt. Pſ. 78.101.145. *Mortalitas & neceſſitas.*

Glo.int.ſ.Pſ.149. Vel ſunt ſancti ligati vinculis diſciplinæ Dei,qui nequaquam ad exteriora vagantur,& quaſi greſſum operis immobiliter figunt,dum à conditoris deſiderio nunquam diſcedunt.Pſ.149. *Diſciplina Dei* *Præcepta.*

Vincula Chriſti. Compedes Ioſeph, vincula Chriſti deſignare poſſunt. Pſ. 104. a. Paral. 16. c. Iob. 13. d. 33. b. Ier. 20. a. 39. b. Thre. 3. a. Idem deſignant neruicei funes, quibus ligatus eſt Samſon. Iudi. 16. a. *Glo. ord. ſ. Pſ. 104.*

Inferi. Compedes etiam dici poſſunt carceres inferni. Pſ. 149. Nahum 3. c.

Neruus ferreus dicitur ceruix Iſrael. Iſa. 48. a. propter duritiam & inobedientiam.

Vitia. Compedes etiam deſignant vitia hominem impedientia, ne per viam Dei poſſit ambulare. Et compediti, ſunt vitiis obuoluti, quos tamen ſoluit Dominus. Pſal. 101. 145. Sapien. 17. a. 2. Reg. 3. g. 2. Par. 33. b. Thren. 3. a. Nahum 3. c. Marc. 5. a. Luc. 8. c. *Glo. int. ſ. Pſ. 145.*

Compellere, vide Cogere.

Compeſcere, quære Reprimere.

Compingere, vide Componere.

Compita.

Compita, ſunt concurſus multarum viarum, quæ ſe interſecant, vt duæ lineæ: deſignare poſſunt quatuor partes terræ. 2. Reg. 1. c. Thren. 2. g.

Complacere, vide Placere.

Complecti, quære Amplecti.

Complere, vide Perficere, & Implere.

Complicare, quære Plicare.

Complodere, vide Plaudere.

Compluere, quære Pluere.

Complures, vide Multitudo.

Componere, Condere, Compingere, Compago, Incompoſitus.

COmponere, eſt ex multis velut partibus aliquid conſtituere, & aptare: quod & compingere dicitur. Compago autem, ſeu compages, eſt coniunctio ſeu copulatio aliquarum rerum, quæ ſibi coaptantur.

Dans Deus fortitudinem. Compegit Deus hominem oſſibus, & neruis. Iob. 10. c. quia dedit ei fortitudinẽ virtutum contra tentationes. Eccl'tæ. 11. b. *Gre. 9. mor. 38.*

Reſurrectio. Compinguntur glebæ. Iob. 38. d. quum firma corpora ex puluere collecta conſurgunt. Vel quando diuerſi populi, qui prius quaſi in diſperſione pulueris diuerſa ſentiebant, poſtmodum ſancti Spiritus gratia, quaſi aqua accepta, in illa pacatiſſima vnanimitatis concordia conueniunt: vel etiam cùm diuerſi gradus in vnam eccleſiam copulantur. *Gre. 30. mor. 8. 10.*

Concordia.

Charitas. Compago, vna tabularum tabernaculi, deſignare poteſt charitatem, qua totum corpus Eccleſiæ eſt per Chriſtum copulatũ ſecundum diuerſa membra, & in vnum redactum cũ ipſo capite, Chriſto Ieſu. Exod. 26. c. 36. c Canti. 8. c. Eccl'ici. 27. a Epheſ. 4. d. Col. 1. d. Hebr. 4. d. *Glo. int. ſ. Exo. 26.*

Decor variarũ virtutum. Compingitur oſtium, hoc eſt, Eccleſia tabulis cedrinis, quum decoratur variis fidelium virtutibus. Cantic. 8. c. Idem deſignat compingere arcam fœderis. Exo. 25. b. Et componere interrupta templi, eſt reducere peccatores ad integritatem Eccleſiæ. 4. Reg. 22. b. 1. Eſdr. 4. b. *Gre. ſ. Canti. 8.*

Ordo fidelium. Et componere ſtruem lignorum, eſt ordinare fideles in Eccleſia. Leui. 1. b. 3. Reg. 18. c. Et cõponere ſtrues oſſium. Ezech. 24. b. Et componere ligna in ratibus. 3. Reg. 5. b.

Orationes. Compoſitio thimiamatis, deſignat orationes acceptas Deo, & varietatem virtutum in vnũ concordantium. Idem deſignat compoſitum vnguentum opere vnguentarij. Exo. 30. c. 35. d. 37. d. Leuit. 16. b. Compoſitio autem altera non facienda thimiamatis, deſignat orationes non iuſtè petentes, quæ non ſunt faciendæ. *Ori. ſ. Leui. ho. 9.*

Inſtituere prædicatores. Componere lucernas in tabernaculo fœderis, eſt inſtituere prædicatores in Eccleſia, qui verbo & exemplo eam illuminent. Exo. 30. a. *Glo. ord. ſ. Exo. 30*

Cogitationes. Compages, aliquando dici poſſunt cogitationes. Hebr. 4. d. Idem deſignabunt compages Danielis. Dan. 10. d.

Defenſiones vitiorum. Compages renum regis Babylonis, ſignificare poſſunt defenſiones vitiorum. Danie. 5. b. Sic corpus Leuiathan eſt compactum ſquamis, quum peccatores mutuò ſe defendunt. Iob. 41. b. Idem eſt idolum compactum. Ierem. 10. a. *Gre. ſ. Eze. ho. 21.*

Ordinare prædicationem. Componere retia, eſt ordinare prædicationem. Marc. 1. b. Compoſitus autem ſermo, benè, & malè ſumi poteſt. Eſter 14. c. Iob. 41. a. Prouer. 17. b. Eccl'ici. 43. c. Hebr. 9. a. *Gre. 33. mor. 31. 33.*

Fingere. Condunt leges iniquas Scribæ, & Phariſæi, & etiam hæretici. Iſ. 10. a.

Componit etiam, qui fingit. Neem. 6. b. De corde tuo compones hæc. Dan. 13. c. Ecce morior, quum nihil horum fecerim, quæ iſti malitioſè compoſuerunt aduerſum me.

Compoſitus gradus, deſignat motus animi non viriles. Iſa. 3. c. *Hiero. ſ. Iſa. 3.*

Incompoſiti ſunt, qui prauos habent mores. Rom. 1. d.

Comportare, vide Ferre.

Comprehendere, quære, Apprehendere.

Comprimere, vide Premere.

Comprobare, quære Probare.

Compungere.

Amb.ſ.Pſal. 118 ſer.9. COmpungitur, qui intra ſe ob aliquid malè actum dolore ac pœnitentia afficitur. Compunctionis vim, deſignat verbũ Dei pungens animas. Pſ. 4. 34. 59. 108. Thr. 4. a. Acto. 2. f.
Baſi.ſ.Pſ.59. *Baſi.ſ.Pſ.29.* Non compungere, eſt non committere digna compunctione. Pſ. 29.
Glo.ord.ſ.Rom.11 Compunctionis ſpiritus, videtur eſſe excæcatio. Rom. 11. b. Iſ. 6. c. Dedit illis Deus ſpiritũ compunctionis, oculos, vt non videant, & aures, vt non audiant. Vbi mentem inuidentem ſignificat, vnde prouenit excęcatio. *Mens inuidens*

Computare, vide Numerare.

Computreſcere, quære Putredo.

Conari, Niti.

COnari, eſt vim ad aliquid agendum applicare.
Conatus Haman contra filios Iſrael. Eſter 9. f. deſignat diligentiam diaboli ad ſubuertendas animas. Idem deſignat conatus Abimelech. Iudi. 9. g. Et conatus filiorum Dan. Iudi. 18. d. Sic conatus Saulis, & aliorum. 1. Reg. 19. b. 2. Reg. 21. c. 2. Para. 20. b. Iob. 6. d. 14. b. 2. Mach. 4. f. *Diligẽtia diaboli.*
Conatus Ioſeph eleuare manum patris à capite Ephraim, deſignat eos, qui diuinæ prouidentiæ reſiſtere nituntur. Gen. 48. d. *Reſiſtere diuinæ prouidentiæ.*
Gre.11.mor.16. Nititur iudicare pro Deo, qui cùm infirma quęque in altero reprehendit, apud ſe intus per compaſſionem non infirmatur. Iob. 13. b.
Glo.int.ſ.Iere.49. Nititur apprehendere altitudinem collis, qui in ſuperbiam eleuatur, & qui nititur bonam oſtendere viam ſuam. Iere. 2. g. 49. d. *Superbire.*
Gre.8.mor.1. Nituntur amici Iob ſubuertere amicũ ſuum, quũ hęretici nituntur perdere Eccleſiã. Io. 6. d.
Niti mendaciis, eſt præponere idola, vel errores Deo. Pro. 10. a.
Glo.ord.ſ.Pro. 30. Nititur manibus ſtellio. Pro. 30. d. deſignans ſolertiam eorum, qui tardi ingenio, multo labore ſapientiam acquirunt.

Concedere, Permittere, Indulgere, Sinere.

COncedere, eſt locum dare, aut facultatem, ad aliquid faciendum.
Glo.ord.ſ.Iob.34. Concedit Deus pacem iis, quos ſaluat: quod refertur ad Gentilitatem. Iob 34. c. Et dicitur concedere, & indulgere, quum ignoſcit peccanti. Et è diuerſo, non concedit, quum non ignoſcit peccanti. Iudit. 8. b. Iſ. 26. c. 61. a. 63. c. Iere. 13. c.
Gre.9.mor.17. Non concedit Deus requieſcere ſpiritum iuſti, quando interius & exterius vires eius per tentationem exercet. Iob 9. b.
Glo.ord.ſ.Exo.12 Non ſinit Deus ingredi percuſſorem in domum ſignatam ſanguine agni. Exod. 12. d. quum redemptos ſanguine Chriſti, & prædeſtinatos, non permittit opprimi à diabolo.
Glo.ord.ſ.Luc.8. Non permittens Ieſus intrare ſecum in cubiculum puellæ mortuæ, niſi Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & patrem, & matrem puellæ. Luc. 8. g. deſignauit non eſſe admittendos indignos ad contuenda myſteria, & paucos ex Iudæis credituros.
Glo.ord.ſ.Luc.8. Concedens Chriſtus dæmonibus, vt ingrederentur in porcos. Mar. 5. b. Luc. 8. d. deſignauit poteſtatem conceſſam dæmonibus in homines carnaliter viuentes.
Glo.ord.ſ.Gen.47 Permittens Ioſeph Ægyptiis quatuor partes frumenti in ſementem. Gen. 47. f. deſignauit doctrinam euangelicam traditam mundo per Chriſtum: vel quia actualis vitæ vſus cuique conceditur, vt ſeminet virtutum opera, & fructus iuſtitiæ metat in vitam ęternam.
Sinere paruulos venire ad Chriſtum, eſt non contemnere ſimplicem cognitionem ſimplicium. Matth. 19. b. Luc. 18. c. Mar. 10. b.
Glo.ord.ſ.Deu.20 Non permittere viuere quempiam de ciuitatibus inimicorum. Deute. 20. d. eſt extinguere omnia vitia, nullo relicto. *Extinguere omnia vitia.*
Ori.ſ.Num.ho.12. Concedere nolens Seon tranſitum filiis Iſrael, deſignat diabolum conantem ſemper in vitiis detinere, & tranſitum ad virtutes intercludere. Sic non eſt conceſſus tranſitus per filios Edom, Moab, & Ammon. Num. 20. d. 21. e. Iudi. 11. d. 2. Par. 20. b. Sic non conceſſit Saul, vt reuerteretur Dauid in domum patris ſui. 1. Reg. 18. a. *Detinens diabolus in vitiis.*
Gre.ſ.1.Reg.11. Concedens Naas filiis Iſrael ſeptem dies induciarum. 1. Reg. 11. a. deſignat gulam, quæ non nimium vexat, quando eſt ſpes ſatiandi aliquando ipſum appetitum.
Amb.ſ.Luc.9. Sinere mortuos ſepelire mortuos ſuos, eſt humana poſthabere diuinis. Luc. 9. g.
Glo.ord.ſ.Exo.12 Non ſinentes Ægyptij filios Iſrael facere moram in Ægypto. Exod. 12. f. ſunt vrgentes dæmones, ne euangelij ſapore auſteritatem legis, vel mundani dogmatis condiamus.
Concedens Aſſuerus domum Haman Eſter Reginæ. Eſter 8. c.
Glo.ord.ſ.Mat.19 Permittens Moſes Iudęis libellum repudij. Matth. 19. a. Mar. 10. a. fecit ad vitandum maius malum homicidij.
Permittens angelus Thiatyræ eccleſię mulierem Iezabel docere. Apocalyp. 2. f. eſt permittens prædicare hæreticos & molles. 1. Corinth. 13. g. 1. Timoth. 2. c.
Permittens Antiochus Simoni pontifici facere percuſſuram proprij numiſmatis. 1. Machab. 15. a.

Concha

Concha, vide Peluis.

Concidere, quære Abſcindere.

Concidere, vide Cadere.

Concilium.

COncilium, eſt congregatio aliquorum ad aliquid conſultandum, aut tractandum.

Eccleſia. Concilium congregandum, in bonum, eſt Eccleſia collecta ex iis, qui prius erant infideles Iſa.16.a.Ezec.13.b. Ad hanc pertinet concilium ſeniorum.1.Par.26.b.Pſal.39.Prou. 26. d. Matth.5.c. *Hie.ſ.Iſ.16.& ſ.Eze.13.*

Iudæi in Chriſtum. Concilium Core, deſignare poteſt congregationem Iudæorum in Chriſtum, vel congregationem hæreticorum, aut prauorum contra bonos. Nu.16.a.Pſ.21.25.Ier.15.d. Ezech. 13.b. Mat.10.b.26.a.Marc.13.b.14.f.Actor.4.c.5.g.6.d.g.d.22.g. *Aug.epiſ.120.*

Vacantes vanis. Concilium vanitatis, eſt eorum, qui rebus tranſeuntibus, & ideo vanis vacant. Pſ.25.Et cõcilium ludentium, eſt congregatio vacantium voluptatibus in hac vita.Ier.15. d. Ad hos pertinet concilium iuuenum.Ier.6.c. *Aug.ſ.Pſ.25.*

Concinere, vide Canere.

Concinnare, quære Aptare.

Concio, vide Congregatio.

Concipere.

COncipiunt fœminæ, quum intra vuluã receptum ſemen retinent, vt inde formetur animal. Poteſt eſſe ſpiritualiter bonus, & malus conceptus. *Ori.ſ.Mat.ho.29.*

Generatio æterna. Concepta ſapientia, deſignat æternam generationem verbi Dei in eadem ſubſtantia Patris quaſi in vulua. Pro.8.c. *Glo.int.ſ.Pro.8.*

Generatio fidelium, vel Chriſti. Conceptus Saræ.Gen.21.a. Et Rebeccæ.Gen.25.c.Et filiæ Sue.Gen.38.a. Et vxoris Manue. Iud.13.Et Ruth.Ruth.4.c.Et Bethſabe.2.Reg.11.a.Et hoſpitæ Eliſæi. 4. Reg. 4. c. deſignare poſſunt generationem fidelium, intra Eccleſiam. Vel in Sara conceptio Chriſti. *Glo.ord.ſ.Gen.21.*

Spiritusſanctus. Virgo Maria. Concipiens Propheriſa.Iſ.8 a.deſignat vel Spiritum ſanctum, cuius virtute conceptus eſt Chriſtus: vel beatam Virginem concipientem ipſum Chriſtum. *Hie.ſ.Iſ.8.*

Conceptus verbi Dei. Concipit Anna, quum intra Eccleſiam in mentibus auditorum verbum Dei recipitur. Et concipit poſt dierum circulum, quum in ſuperni luminis viſione deſideratæ fœcunditatis munus accipit.1.Reg.1.c.2.d. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Cõceptus rationis. Conceptus Mariæ. Conceptus vxoris Amram, deſignare poteſt conceptum rationis, vel ſenſualitatis. Aut etiã conceptum beatiſſimæ virginis Mariæ, quo filium Dei concepit.Exo.2.a.Iſ.7.c.Luc.1. c. *Glo.ipt.ſ.Exod.2.*

Vigilans corde. Concipit mente, qui vacans ab extraneis, totus intus vigilat corde, tractans in mente, quæ Dei ſunt.Et dicitur anima concipere verbum Dei, ex deſponſatione cum Chriſto.Iſ.26.c.59. c.Ier.52.g. *Ori.ſ.Exo.ho.13. & ſ.Nu.ho.20. & ſ.Mat.ho.29.*

Suſcipere doctrinam à Chriſto. Conceptus ceruarum.Iob 39.a.erant, cum Apoſtoli ſuſcipiebant doctrinam à Chriſto: vel quum Doctores intra ſe cogitationes formant, quibus opportuno tẽpore minores inſtruãt. *Hier.ſ.Iob 39. Gre.30.mor.20.*

Subditorum ſuperbia. Conceptus Agar, cuius gratia ipſa eleuata eſt contra dominam ſuam.Geneſ.16. a. deſignat ſubditum in ſcientia, vel conuerſatione proficientem, cuius profectus gratia, contra prælatum ſuum eleuatur. *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Imitatio. Concipientes oues in aſpectu virgarum, deſignant eos, qui ad bene operandum exemplis maiorum mouentur.Gen.30.f.Conceptus autem multiplicati cum dolore, deſignant initia bonorum operum difficilia.Gen.3 c.4.a.Iſ.26.c. *Gre.21.mor.1.*

Tumor ex ſcientia. Conceptus Thamar.Gen.38.c, deſignare poteſt eos, qui adepta aliqua ſcientia ex indifferentibus tument, eamque venditant. Vel deſignat ſuſceptionem doctrinæ Chriſti. *Phil.de congr.&c.*

Iudæus ſub lege. Conceptus eius, qui non peruenit ad lucem.Iob 3.c.Ier.20.d.deſignat eos, qui fuerunt ſub lege formati: ſed non peruenerunt ad aduentum Chriſti. *Gre.4. mor.36.37.*

Peccatum originale. Concipi in peccatis dicimur, propter peccatum originale, quod in ipſo conceptu contrahimus. Pſ.50.Iob 14.d. In iniquitatibus enim conceptus quis dicitur, non in iniquitatibus matris ſuæ, vel ſuis: ſed in iniquitatibus humanæ conditionis, vnde & Apoſtolus Roman.5.c. Regnauit mors ab Adam vſque ad Moſen, etiam ſuper eos, qui non peccauerunt, in ſimilitudinem præuaricationis Adæ. *Hie.ſ.Eze.47.*

Non recipientes Chriſtum. Conceperunt Iudæi tranſgreſſionem, quum decreuerunt non recipere Chriſtum.Iſa.59.c. *Hie.ſ.Iſ.50.*

Cõſenſus in peccatum. Concipit malus dolorem, quum conſentit prauis motibus, & cùm praua cogitat in vidẽdo.Pſ.7.Iob 3.a.4.a.15.d.Iſaiæ.59.a.Iacob 1.b.Et concipiunt ardorem, qui proponunt digna igne inferni facere.Iſ.33.b.Hoſ.9.c. *Baſi.ſ.Pſ.7. Hie.ſ.Iſ.33. Gre.12.mor.28.*

Senſus carnales legis. Conceptus filiarum Lot, deſignant machinationem malæ operationis vel ſenſus carnales legi datos, quos lex ipſa non agnoſcit.Gen.19.g. *Ori.ſ.Gen.ho.5.*

Conceptus meretricis, quam accepit Hoſee. Hoſ.1. b. demonſtratio eſt tranſgreſſoris populi Iſrael. *Hie.ſ.Hoſ.1.*

Conceptus ignis de lapidibus.2.Mac.10.a.deſignare poteſt ſuſcitatos filios Abrahæ, ex Gẽtibus, qui igne charitatis arſerunt.

Concitare, vide Irritare.
Conclamare, quære Clamare.
Conclaue, vide Cubiculum.
Concludere, quære Claudere.
Concordare, Concordia, vide Pax.
Concreare, quære Creare.
Concrepare, vide Sonus.
Concreſcere, vide Creſcere, & Coagulare.
Conculcare, quære Calcare.
Concumbere, Concubina, vide Coire.
Concupiſcere, Concupiſcentia, *quære* Appetere.
Concurrere, vide Currere.

Concutere.

COncutere, eſt aliquid velut tremefacere, ac commouere, vt periclitetur de lapſu.

Hie.ſ.Iſ. 13. — *Mutatio cœli.*
Concutiet Deus cælum, quum in iudicio mutabit eius ordinem: vel deſignatur admiratio angelorum. Iſ.13.d.

Hie.ſ.Iob 38. Gre.29.mor.2. — *Separatio malorum à bonis.*
Concutiet Deus extrema terræ, quum in iudicio ſeparabit malos à bonis. Iob 38.b. vel deſignatur concuſſio, & commotio Iudæorum, qui varia de Chriſto ſentiebant, & agitabantur. Concutientur etiam fundamenta terræ in iudicio. Iſa. 24. c. quum principes terræ contremiſcent.

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1.2. Hie.ſ.Pſ.28. Gre.8.mor.18. — *Fructificatio animæ & gentilitatis.*
Concutit Dominus deſertum, quum fructificare facit animam prius ſterilem, & cùm gentilitatem excitauit ad fidem ſuſcipiendam. Item quum prædicatione Ioannis, ipſum deſertũ ſanctificauit. Pſ.28.

Terror iudicij.
Concuſſi pauore filij Iſrael, terrorem futurum in die Iudicij indicabant. Exod. 29.c. Concutit etiam horrore Dominus, quum permittit in cordibus electorum perturbantes cogitationes diuini iudicij. Iob 7.c.21.a.Iſ.14.b.Amos 9.

Amb.1.de interpella.5. Gre.9 mor.3. Hie.ſ.Iſ.33. — *Turbatio principum Iudæorum*
Concuſſæ columnæ fuerunt principes ſacerdotum, conturbati inuidia in paſſione Domini: vel eiecti de terra propria. Iob 9.a.38.b.Iud.16.g.2.Reg.22.f.Nee.2.c.Eccl.16.c.Iſ.24.c.33.b.Amos 9.c. Et concuſſa ligna, & concuſſa Gaſan, & Carmelus, deſignant diſſipatam eſſe Iudæam.Iſ.33.b.Eze.31.f.

Hier.ſ.Iſ.14.& ſ.Nah.3. Gre.2.mor.36. — *Perſequens Lucifer Eccleſiam*
Concutit Lucifer regna, quum perſequitur principes eccleſiæ. Iſ.14.d. Et concutiens ventus vehemens quatuor angulos domus filiorum Iob, deſignat fortem tentationem, quæ occultis motibus quatuor virtutes quatit, ac commouet. Iob 1.d. Concuſſæ etiam ficus. Nah. 3. c. ſunt, qui facilè diaboli tentationibus cedunt. Sic concuſſum eſt cor Holophernis. Iudith 12.d.

Lyr.ſ.Luc.3.
Concutere aliquem, eſt vim illi inferre: ideo Ioannes Baptiſta admonebat milites, ne quẽquam concuterent. Luc.3.c. Eſt etiam nimis aſperis verbis quaſi ad deſperationem inducere.

Condemnare, vide Damnare.
Condenſus, quære Denſus.
Condere, vide Componere, Recondere, *Aedificare, &* Creare.
Condicere, quære Pactum.
Condignus, vide Dignus.

Condire.

Gre.7.mor.4.
COndire, eſt aliquid aromatibus, aut rebus appetitum excitantibus conficere: vel vt diu ſeruetur, vel vt guſtui ſit ſapidum.

Diſcretio in operibus.
Condire ſacrificia ſale, eſt operibus diſcretionem adiungere, vel literæ legis ſpiritum addere. Leu.2.d.Iob 6.a.Mar.9.g.Col.4.b.

Gre.ſ. Cant. 8. — *Nouum teſtamentum.*
Conditum vino poculum. Cant.8.a. eſt nouum teſtamentum veteris legis teſtimoniis cõprobatum, & roboratum.

Condientes corpus Iacob aromatibus. Gen.50.a.

Condolere, vide Dolere.

Conducere.

Glo.ord.ſ. Gen.30
COnducere, eſt alicuius operas emere. Exo.22.c.

Conducens Lia Iacob mercede pro mandragoris. Gen.30.b. deſignat contemplatiuos

quaſi coactos venire ad regimen vitæ actiuæ: per quos tamen acquiritur bona opinio vitæ contemplatiuæ.

Deſerti Gentiles. Nemo conduxerat operarios ocioſos, hoc eſt, gentiles: quia nullus ad eos propheta, aut prædicator miſſus fuerat. Mat. 20. a. Conducere etiam operarios ad templum, eſt ad conſtitutionem eccleſiæ per prædicatores vocare. 2. Par. 34. c. 25. d. *Gre.ho.19.*

Conducentes mercede Balaam hariolum, deſignat hæreticos ſubiicientes ſe illis, quos putant ſuis erroribus fauere poſſe. Deut. 23. a. Iud. 9. a. 18. b. 2. Reg. 10. b. 1. Par. 19. b. Nee. 13. a. Iſa. 46. b. Oſ. 8. c. 1. Mach. 6. d. *Glo.int.ſ.Deut.23*

Conducta nouacula, dicuntur milites ſtipendiarij Aſſyriorum. Iſa. 7. d. quia vt conducti à Deo ad deſtructionem Hieruſalem, mercedem acceperunt Ægyptum. *Hie.ſ.Iſ.7.*

Confabulari, vide Loqui.

Conferre, quære Ferre, Dare, & Comparare.

Conficere.

CONficere aliquid, eſt quaſi componere, aut concinnare, vel aliter afficere.

Diſponi ad orandum. Conficere vnguentum ſacerdotum, & thimiama, eſt diſponere mentem ad orationes. Exo. 30. a. 1. Par. 9. e. 2. Cor. 13. c. 15. d.

Cõſumi inuidia. Confici labore, aut dolore, aut etiam ardore. Leu. 26. c. Deut. 25. d. Thr. 1. c. eſt conſumi inuidia, aut alio prauo affectu. *Iſyc.ſ.Leu. 26.*

Virtutes ex mortificatione. Confectum aliquid ex pelle. Leu. 13. f. deſignat virtutes ex mortificatione prodeuntes, vt patientiam, humilitatem, & huiuſmodi. *Glo.ord.ſ.Leu. 13.*

Conficere lateres. Exo. 5. b. eſt vacare operibus carnis. *Glo.ord.ſ.Exo.5.*

Confectæ boues macie. Gen. 41. a. euacuationem pinguedinis gratiæ indicant. *Lyr.ſ.Gen. 41.*

Confidere, vide Fidere.

Configere, quære Figere.

Confinis, vide Vicinus.

Confirmare, quære Firmus.

Confiteri, Confeſſio.

CONfiteri, eſt aliquid fateri, & affirmare: datúrque confeſſio laudis, & confeſſio peccatorum, & confeſſio fidei. Confeſſio autem actionis gratiarum, ad confeſſionem laudis refertur. Confiteri etiam, eſt proteſtari. Num. 32. f. Poſſeſſionem ſuſcepiſſe confitemur trãs Iordanem. Et ſanctificare. 1. Par. 16. a. Vt confiteamur nomini tuo.

Laudare. Confeſſio laudis eſt, quum dicitur. Pſ. 29. Confitemini memoriæ ſanctitatis eius, hoc eſt, laudare Deum, qui facit nos ſui meminiſſe. Hæc confeſſio complebitur in futuro ſeculo, vbi confitebimur illi in æternum. Hac ratione non confitetur illi puluis, quia non laudat Deum peccator. Confiteri autem Domino in cithara, eſt laudare ipſum caſtigando corpus. Et confiteri illi in vaſis pſalmi, eſt veritatem corde & ore dicere. Et confitetur toto corde, qui integro affectu Deum laudat. Pſ. 6. 7. 9. 32. 70. 146. Iſ. 12. a. 25. a. 38. d. Sic confitetur Chriſtus Patri, ipſum laudando. Pſ. 138. 141. Mat. 11. d. Luc. 10. d. *Baſi.ſ.Pſ 29.32. Am.ſ.Pſ.70. Hie.ſ.Iſ.38.*

Confiteri peccata. Confeſſio peccatorum eſt, quum quis fatetur, aut dicit peccata ſua Deo vel homini loco eius: de qua confeſſione intelligi poſſunt hæc loca. Gen. 41. b. Leu. 16. d. 26. f. Nu. 5. a. Ioſ. 7. c. Neem. 1. b. 9. b. Pſal. 31. Eccle. 4. d. 17. d. Matth. 3. a. Marc. 1. a. Actorum 19. d. Iacob 5. c. 1. Ioan. 1. c. Et confitetur Domino cogitatio hominis, quum quis cognitum peccatum confitetur. Pſalm. 75. *Glo.ord.ſ.Leu. 16.*

Confitendum Domino, quoniam bonus, tam confeſſione laudis, quàm confeſſione peccatorum: quia propter bonitatem ſuam ignoſcit confitenti. Pſ. 135. 137. 144. *Hil.ſ.Pſ.135.*

Confitetur diues Domino, vel in proſperis, vel in iudicio coactus. Pſ. 48. *Baſi. & Arn.ſ pſ. 48.*

Credere. Confeſſio fidei eſt, de qua dicit Apoſtolus: Corde creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem. Rom. 10. b. Porrò qui confitetur Chriſtum, abnegat ſemetipſum: & qui confitetur ſemetipſum, abnegat Chriſtum. Mat. 16. d. *Orig.ſ.Mat.ho.7.*

Conflare, Conflatile.

COnflare, eſt ex aliquo metallo per ignem quippiam formare.

Quaſi coactus Deus probat puniens. Conflari ira Dei dicitur, quia Deus quaſi peccatis noſtris coactus, & diu ſuſtinens, malos caſtigat. Ier. 7. d. 42. d. 44. b. Conflat etiam Deus aliquos, quum eos probat caſtigando. Ier. 9. b. Et ipſe Deus dicitur quaſi ignis conflans. Mal. 3. a. *Hie.ſ.Ier.7.*

Cõſiderare ſcientiam Dei &c. Conflare quatuor anulos aureos, ad arcam fœderis. Exod. 37. a. eſt conſiderare diuinam ſcientiam, & præſcientiam, & diuinam prouidentiam, & prædeſtinationem erga homines, &c. *Ricar.de S.Vict.2. de arca myſtica.21.*

Purgari afflictione vel martyrio. Conflari aurum & argentum, eſt per afflictionem carnis, aut per tribulationem, vel etiam per martyrium purgari. Iob 28. a. Eccl. 28. d. Ier. 9. b. Eze. 22. e. Hæc autem contingunt fidelibus: nam de hæreticis dicitur. Ier. 6. c. Fruſtra conflauit conflator, quia quantumuis ardeant, minimè purgantur, quia non ardent igne charitatis. *Gre.18.mor. 14.*

Digitized by

Tert.aduer.mar. 4. Hie.ſ.Iſ.2. — *Mutare ſæuitiã in mãſuetudinẽ.*

Conflare gladios in vomeres,& lanceas in falces.Iſ.2.b.eſt ſæuos animos,in ſenſus probos, & in bonæ frugis operarios permutare: vel duritiam animi in obedientiam bene operandi. Vel arma Philoſophorum conuertere in inſtrumenta cultus Eccleſiæ, vt eorum lingua, & doctrina ſeruiat Eccleſiæ.Et conflare baſes argenteas ſanctuarij.Exo.38.d. eſt inſtituere prædicatores in Eccleſia.

Hie.ſ.Hab.1. Iſyc.ſ.Leu.19. Hie.ſ.Iſ.30. — *Errores hæreticorum.*

Conflatiles Dij,& conflatilis vitulus,deſignãt errores hæreticorum philoſophia, & eloquentia palliatos: vel deſignant diuitias congregatas,ſub quarum dominio conſtituti, timẽt eas vel quantulumcunque contingere,ſed eas adorant vt Deum.Ex.32.b.34.c.Leu.19.a.Iud. 17.b.3.Reg.14.b.4.Reg.17.c.2.Par.33.b.Iſ.40.d.42.c.44.b.Ier.10.c.Hoſ.13.a.Nah.1.b.Hab. 2.d.Et conflatile aurum,eſt ſapientia inanis hæreticorum.Iſa. 30. e. Et ipſe hæreticus dicitur conflator ſculptilium.Ier.51.b.

Conflare pecuniam,bene & malè fieri poteſt,tam in doctrina, quàm in operibus. 4. Reg. 22.a.2.Par.34.d.

Confluere,vide Venire.

Confodere,quære Vulnerare.

Confortare,vide Fortis.

Conformare,Conformis.

COnformari dicitur aliquid,quando in aliqua forma,qualitate, aut actione fit alteri rei ſimile.

Glo.ord.ſ.Rom.12 — *Vitioſè viuere.*

Conformari huic ſeculo,eſt viuere vitam vitioſam,quæ eſt mundana.Rom. 12. a.& formam ſecularis concupiſcentiæ accipere.

Glo.ord.ſ. Rom.8. — *Imitari Chriſtũ.*

Conformes imaginis filij Dei ſunt,qui Chriſtum,qui eſt imago Dei imitantur: vnde & filiationem adoptiuam recipiunt,quæ fit ſimilis naturali.Rom.8.f.

Confricare,vide Fricare.

Confringere,quære Frangere.

Confugere,Refugere,Refugium,Recurrere.

COnfugere, eſt ad aliquem velut patronum, & defenſorem recurrere. Refugere autem interdum eſt confugere,quandoque deuitare & recuſare.Refugium autem eſt quaſi cõfugium,quo velut ad tutelam quis fugit.Recurrere,etiam & recurſus eodem referũtur.

Hie.Cypriano.& ſ.Pſ.30. Aug.ſ.Pſ.30. — *Deus.*

Refugium dicitur Deus iis, qui ſunt in tribulatione : vnde ad ipſum eſt confugiendum. Ruth.2.c.2.Reg.22.a.Eſter 14.a.Pſ.9.70.89.142.Ier.16.d.Et refugium Chriſti dicitur Pater. Pſ.143.Et dicitur domus refugij.Pſal. 30. quia non poſſumus ab ipſo fugere, niſi ad eundem confugiamus.

Arn.ſ.Pſ.103. Gre.ſ.Ezec. ho.9. — *Chriſtus.*

Refugium herinaciis eſt petra,hoc eſt, Chriſtus iis, qui ſunt ſpinis peccatorum obſiti.Et doctrina ſimplex fidei eſt refugium ſimplicibus,ſubtiliora capere non valentibus.Pſ 103.

Glo.ord.ſ.Sap.14. — *Recurrere ad Eccleſiam.*

Confugere ad ratem, vel ad nauem, eſt recurrere ad Eccleſiam,extra quam non eſt ſalus. Sap.14.a.Idem poteſt deſignari,quum filij Iſrael cor fugiebant in vrbes. Et ſerui Pharaonis in domos.Exo.9.e.Leu.26.d.Ioſ.20.a.21.d.Iud.9.g.1 Par.6.c.1.Mach.10.a.2.Mach.5.b.

Glo.int.ſ.Iſ.20. — *Quærere auxilium fragile.*

Confugere ad Ægyptios,eſt quærere auxilium mundanum,& fragile,relicto auxilio diuino.Iſ.20.b.

Confundere,Confuſio, Erubeſcere,Impudens,Procax,

COnfunditur aliquis,quum erubeſcit,quaſique rubore perfunditur, quum aliquid malè à ſe patratum coram aliis obiicitur.Confuſa etiam ſunt, quæ nullum habent ordinem, ſed indiſtincta manent.Contingit etiam erubeſcere de eo:quod reputatur inhoneſtum: ſic non erubeſcebant Adam & Eua nudi ante peccatum, quia non reputabatur inhoneſtum. Gen.2.d.Impudens verò dicitur,qui nullo pudore ducitur,& perfrictæ eſt frontis.

Arn.ſ.Pſ.88. Aug.epiſ.120. Ori.ſ.Eze.ho. 10. — *Velatus & percuſſus Chriſtus.*

Confuſio operuit faciem Chriſti in paſſione,cùm conſputus, & velatus, & percuſſus eſt. Pſ.68.82.88.Sic antiqui patres non ſunt confuſi,quia non tali morte vitam finierunt. Pſa.21.

Hie.ſ.Iſ.1.29.& ſ.Eze.16. Aug.ſ.Pſ.34. — *Pœnitere.*

Confundi,in bonum,poſt peccatum,eſt erubeſcere per pœnitentiam Ezec.7. c.19.f.43.c. Pſ.118.Et cõfundi ab idolis,eſt pœnitentiã agere de peccatis idololatriæ : & erubeſcere ſuper hortis,eſt dolere de peccatis & locis luxuriæ.Iſ.1.g. Et domus Iacob nõ eſt cõfuſa in principio,quando in primitiua Eccleſia manſerunt increduli:ſed poſtquam vidit filios ſanctificantes nomen Dei,hoc eſt,poſt fidem gentilium.Iſ.29.g.32.c.Ier.14.a.17.c.31.d.Sop.

Amb.ſ.pſ.118. ſer. 15. Aug.epiſ.120. — *Implens Deus promiſſa. Confiteri paſſionem Chriſti.*

Non confundit Deus ab expectatione, quia implet promiſſa : & non confunduntur, qui quærunt Dominum, & qui confitentur eius paſſionem, etiam in conſpectu Regum : quia Dominus reſpondet pro eis.Pſ.68.118.126. 131. Sic non confunditur Apoſtolus Chriſti veritatem prædicando Rom.5.a.2.Cor.5.c.Phil.1.d.2. Tim.1. c. Non ſunt confuſi antiqui patres ſperantes inDeum,quia etiam à temporalibus periculis liberati ſunt.Pſ.21 Iſ.50.c.

Gre.Pro.mo.3.& 5. Paſtor.admon.39. Hie.ſ.Eze.16.

Erubeſcat Sidõ,ait mare.Iſ.23.a.hoc eſt Gẽtes ſine lege ſanctius viuẽtes quã Iudęi,qui erãt ſub lege,eos cõfundent.Hoc etiã ait mare:quia non culpa maris eſt,ſi qui pereant in eo, ſed mercatorum & nauigantium,qui ſe mari committunt. Erubeſcere etiam dicũtur filiæ Paleſtinarum,in via ſcelerata Hieruſalem.Eze.16.c quando tanta eſt corruptio, atque ignominia peccantis,vt erubeſcant etiam ipſæ aduerſariæ poteſtates ſuper magnitudine peccatorum.

Erubeſcens

Paulus. Erubeſcens mendicare villicus, deſignare poteſt Paulum, qui non accepit euangelium ab homine, ſed per reuelationem Ieſu Chriſti. Luc. 16.d. *Hie. Aglaſia.*

Confunduntur agricolæ. Ioel 1.c. hoc eſt, prædicatores, qui non vident fructum ſuæ prædicationis. Sic dicitur ibidem confundi vinum, quum non prodeſt prædicatio, aut non inuenitur. *Hie. ſ. Ioel. 1.*

Peccantes. Confundunt Iob decies, hoc eſt, Eccleſiam, qui per omne quod peccant, prauis ſuis moribus decalogi præcepta relinquunt: & toties bonis confuſionem faciunt, quoties in ſuis actibus diuinis vocibus obſiſtunt. Iob. 19.a. *Gre. 14. mor. 13*

Schiſmata. Confuſio linguarum. Gene. 10.b. deſignare poteſt ſchiſmata ſuperborum, & hæreticorum. Confunduntur autem, quæ non permanent in ſuo genere, ſed corrumpuntur: vnde in hoc deſignantur potentiæ per vitia inordinatæ, nec propriam originem ſeruantes. *Phil. de confu. lin.*

Conuicti mali & heretici. Confunduntur mali, & qui derelinquunt Dominum, in iudicio videlicet, & in inferno. Et confundit Deus ſapientes, & fortia mundi, quum oſtendit eos confuſione dignos. Iob. 30.a. Pſ. 24. 34. 39. 43. 52. 69. 82. 85. 96. 108. 128. 131. Iſ. 1.g. 20.b. 26.b. 30.a. 36.b. 37.f. 41.c. 42.c. 44.b. 65.c. 66.b. Iere. 2.g. 3.g. 8.d. 10.c. 12.d. 17.b. 20.c. Eze. 4.c. 16.a. 32.g. 43.c. Hoſe. 4.d. 10.b. Mich. 3.c. 7.d. Zach. 10.b. 13.b. 1. Cor. 1.d. Confunduntur etiam, qui operantur linum, quum hæretici & philoſophi ſubtilitates dialecticas texentes, mendacij reuincuntur, & à ſuis ſectatoribus relinquuntur, & cauſa cadunt in iudicio, ſicut fornicaria. Hoſe. 2.a. Iſa. 19.b. 45.c. Ioel 2.f. Abdi. c. Haba. 2.c. Sopho. 3.c. Zac. 9.a. Sic non confunduntur boni in tempore malo, hoc eſt, in iudicio: quia nihil in eorum actibus inuenietur confuſione dignum. Pſ. 30. 33. 36. 68. 118. Iſa. 49.f. 54.b. *Ori. ſ. Eze. ho. 10. Hila. ſ. Pſ. 52. Arno. ſ. Pſ. 24. Hier. ſ. Iſa. 19. Aug. ſ. Pſ. 34. Rup. ſ. Hoſe. 2. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. Baſi. ſ. Pſ. 33. Arno. ſ. Pſ. 68.*

Obſcuratio Solis & Lunæ. Erubeſcet Luna, & confundetur Sol in iudicio, quum Sol conuertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem, ad peccatorum confuſionem. Iſa. 24.d. *Hier. ſ. Iſa. 24.*

Confunduntur videntes ſignum, hoc eſt, dæmones videntes crucem, & reſurrectionem Chriſti. Pſ. 85. Et confunduntur hæretici à ſacrificiis ſuis, hoc eſt, ab erroribus ſuis. Hoſe. 4.d. 9.c. Et prophetæ confunduntur à viſione ſua, quum non euenit. Zach. 13.b. *Glo. ord. ſ. Pſ. 85.*

Mundus. Confuſionis terra dicitur hic mundus, vbi mali affligunt bonos. Sopho. 3.d. *Hier. ſ. Soph. 3.*

Temporalia. Confuſio Hieruſalem, quam congregare debebat de terra. Iere. 10.c. dici poſſunt, vel res temporales, & alimenta, quę debebat parare ad futuram obſidionem, quibus tamen non erat liberanda: vel auxilium idolorum, & vitia, quibus confundi debebat. *Hier. ſ. Iere. 10.*

Confuſio duplex indicatur eſſe. Ier. 6.d. 8.d. vbi dicitur: Confuſi ſunt, quia abominationem fecerunt: quin potius confuſione non ſunt confuſi, & erubeſcere neſcierunt: vbi prius cõfuſi dicuntur ob cultum idolorum: & quia non eueniebant, quæ à falſis prophetis dicebantur. & tamen poſtea non reſipuerunt pœnitendo. *Glo. ord. ſ. Ier. 6.*

Confundi diſtributionem ſortium in Iſrael, quod non debebat fieri. Nu. 36.b. deſignabat confuſionem graduum, & ordinum in Eccleſia non admittendam: deſignant etiam cauendũ, ne bonorum operum poſſeſſio ad alienos transferatur. *Glo. ord. ſ. Nu. 36.*

Iudæi. Hæretici. Anima peccatrix. Impudens populus dicuntur Iudæi, præcipuè ſacerdotes, & phariſæi, qui dicuntur canes impudentes. Iſa. 33.c. 56.d. Idem hæretici & Philoſophi. Procax autem mulier, eſt anima impudenter peccans, vel hæreſim defendens. Eze. 16.d. *Hier. ſ. Iſa. 33. Ori. ſ. Eze. ho. 8.*

Confutare.

CONfutare, eſt rationes alicuius refellere. Et à nullo confutari Iob, eſt Eccleſiam non vinci ab hæreticis, quum defendat veritatem. Iob. 11.a.

Congaudere, vide Gaudere.

Congemere, quære Gemere.

Congerere, vide Congregare.

Congeries, quære Aceruus.

Conglobare, vide Globus.

Conglutinare, quære Glutinum.

Congratulari, vide Gratulari.

Congredi, quære Bellum.

Congregare, Congerere, Congregatio, Concio, Conuocare, Cœtus, Cogere, Conuenire, Coaceruare.

Reuocans Deus ad eccleſiam. CONgregare, eſt in vnum locum, vel homines, vel aliqua alia coniungere: & congregatio eſt ipſa multitudo coniuncta. Porrò conuocari propriè eſt hominum: congregari verò pecorum: vnde ſynagoga dicta eſt à congregatione: eccleſia verò à conuocatione. *Au. ſ. Rom. 1.*

Congregat Deus diſperſiones Iſraelis, quum ſeparatos ab eccleſia, ad ipſam reuocat: vel quum in iudicio bonos vndiquaque diſperſos, in vnum colliget. Congregat autem non in vnum locum, ſed in vnum corpus eccleſiæ. Pſ. 101. 146. Iſ. 11.c. 40.c. 43.a. 45.c. 49.c. 52.d. 54.c. 55.b. 56.c. 66.f. Ier. 3.f. 23.a. 29.d. 31.b. 32.a. Eze. 11.c. 28.g. 29.c. 34.d. 37.d. Hoſ. 1.d. 4.a. 8.c. Ioel. *Ar. & Hi. Pſ. 146 Hie. ſ. Iſa. 11. Gre. ſ. Pſ. 101.*

Hier.ſ.Iere.12. & ſ.Iſa.16.

1.c.2.d.3.a.Amos 3.c.Mich.2.d.Haba.1.b.Sopho.3.b.Zach.10.c.14.a.c. Ioan.11.g. Et congregat Deus malos ad victimam, quum eos conuertit, vt per pœnitentiam fiant victima acceptabilis Deo.Iere.11.a.Ezec.39.d.Et congregari dicuntur, vt triturentur. Mich. 4. d. Cogere etiam concilium in Moab. Iſa.16.a.eſt de vagis & errantibus eccleſiam conſtituere vniendo eos in fide.

Hie.ſ.Ioel.3. & ſ.Iſa.24. — *Conuocatio ad iudicium.*

Congregabit Deus omnes gentes in valle Ioſaphat, hoc eſt, ad iudicium.Ioel.3.a.Congregabuntur autem quaſi fœnum areæ.Mich.4.d. Et congregabuntur ſancti & electi à ſummis cælorum,&c.Matt.24.b. Congregabuntur in iudicio dæmones,& peccatores in congregationem vnius faſcis,vt mittantur in lacum inferni.Iſa.24.d.

Aug.ſ.Pſ.32. Gre.9.mor.5. & 19 mor.8. — *Repreſsio perſequutorum.*

Congregat Deus aquas maris ſicut in vtre. Pſ. 32. quando retinet perſequutores eccleſiæ, ne audeant eam perſequi, ſed intra ſeipſos iram retineant,& tabeſcant.Et quum miro moderamine cuncta diſponens, in ſuis clauſas cordibus carnalium minas frænat.

Hie.ſ.Iob.26 Amb.3.Exaem 1. Baſi.& Ar.ſ.Pſ.32. Gre.17.mor.15. — *Vnio ad fidem.*

Congregata maria. Iob.26.d.ſunt gentiles & Iudæi in vnũ eccleſię corpus, atque in vnam fidem copulati.Et congregatio populorum circundans Chriſtum, eſt multitudo credentium. Pſ.7.Congregationes aquarum, deſignant vnionem fidelium in eccleſia. Et congregat Deus aquas quaſi vtrem, vel quaſi in vtre, vel in vtrem, quia vnit fideles in eccleſia, etiam ex diuerſis ſectis.Pſ.32.Iſ.43.b.

Aug.de Gen. imperfec.13. — *Diſpoſitio materia.*

Congregatio aquarum in locum vnũ, vt appareret arida.Gen.1.a. ſignificare poteſt diſpoſitionem materiæ, quæ fit ad introductionem formę.

Ori.ſ.Gen.ho.1 Au 13.confeſ.17. Beda ſ.Gen.1. — *Separatio infidelium ab eccleſia.*

Congregationes etiam aquarum factæ, vt appareret arida, deſignant ſeparationem infidelium ab eccleſia, qui ſolent impedire fideles, ne fructificent.Et etiam ſunt multitudo vitiorum, quæ congreganda eſt in locum vnum ſeorſum, per confeſſionem & pœnitentiam: ne nobis impedimento ſint ad bene operandum.Gen 1.a.Exo.15.b.

Hie.ſ.Iſa.22. — *Munientes hæreticis errores ſuos.*

Congregant hæretici aquas piſcinæ inferioris.Iſ.22.b.quum ſuos errores autoritate ſacræ ſcripturæ munire conantur.Sed vniuerſam terram dicunt ſe congregaſſe, quaſi omnes fideles in ſuos traxerint errores.Iſ.10.c.

Arn.ſ.Pſ.46. Aug.1.q. in Euan. li.42.& ſ.Pſ.47. — *Affluentia verborum. Congregari ad Chriſtum.*

Congregatio aquarum, quæ non fit immunda per contactum immundi.Leui.11.f.deſignare poteſt verborum affluentiam.

Congregati principes cum Deo. Pſ.46.47.fuerunt Angeli in natiuitate Chriſti, vel Apoſtoli ad Chriſtum prædicandum.Congregantur etiam aquilæ ad corpus, hoc eſt, Sancti ad Chriſtũ, vel intra eccleſiam.Matth.24.c.Et conueniunt reges in vnum, hoc eſt, ad lapidem angularem in fundamento poſitum.Et congregat Chriſtus fideles, vt gallina ſub alas, hoc eſt ad protegendum.Matth.23.d.

Ori.ſ.Leui.ho.6. Hie.ſ.Iſa.23. Iſych.ſ.Leui.8. — *Eccleſia.*

Congregatio filiorum Iſrael, deſignare poteſt congregationem eccleſiæ, aut religioſorum. Exod.16.b.35.a.Et congregans Moſes ſeniores Iſrael, deſignat conuocationem Apoſtolorũ. Exo.3.c.4.b.12.a.19.a. Congregare autem cœtum, deſignat prędicationem Apoſtolorum, & collectionem virtutum. Leui.8.a.10.a.16.d.19.a.23.f. Congregati etiam filij Leui ad Moſen, deſignant prædicatores paratos ad legis confeſſionem. Exo.32.f. De hac congregatione fit mentio in his ferè locis.Num.8.b.10.a.11.d.Deut.31.g. Ioſu.22.c.24.a.Iudi.20.b.1.Reg.10.c. 2.Regum 20.c.3.Regum 8.a.18.c.4.Regum 10.c.1.Parali.13.b.15.a.20 22.a.23.a.28.a.2.Para. 5.b.10.25.a.29.a.Iudith 6.d.1.Eſdr.9.a.10.b.Neem.9.a.Eſter.8.c.Iſ.23.a.Iere.4.b.30.b.31.b. Ioel.1.c.Eze.38.b.Mich.2.b.Zach.10.d.Matt.19.a.15.b.Mar.6.a.Luc.15.b. Congregat autem Moſes ſynagogam ad oſtium tabernaculi.Leui.8.a.quia Iudæi, vt ſaluentur, ad Eccleſiam cõgregari debent.

Ori.ſ.Matt.ca.13 & ho.2.26.33. Amb.ſ.Luc.17. Arno.ſ.Pſ.49 — *Conuocatio communis.*

Congregantes bonos & malos ad nuptias, ſunt vocantes eos, qui tam benè, quàm malè viuebant in gentilitate.Sic etiam congregat ſagena Eccleſiæ bonos & malos piſces. Matt. 13. g.22.a.Congregare autem dicitur Chriſtus, vbi non ſparſit. Matt.25.c.Luc.19.d. quia dicet in iudicio: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. De his congregationibus. Pſ.49. 101.105.106.Sopho.2.a.3.b.d.1. Mac.3.b.5.e.Mat.13.c.Ioan.4.e.10.g.

Hier.ſ.Iſ.27.& ſ.Pſ.67. Arg.ſ.Pſ.67 — *Pauci fideles ex Iudæis.*

Congregati dicuntur filij Iſrael vnus, & vnus.Iſa.27.d.quia pauci ex eis venerunt ad fidẽ. Et dicitur de populo illo.Iſa.49.b.60.b. Non congregabitur: quia maior eorum pars non veniet ad fidem.Cœtus autem Iudæorum dicuntur iniqui.Iſ.1.d.quia cum iniquitate conueniebant aduerſus Chriſtum.Idem deſignabant conuenientes aduerſus Moſen,& Aaron.Nũ. 20.a.Amos 5.f. Congregatio quoque taurorum, eſt congregatio Iudæorum aduerſus Chriſtum: vel hæreſiarcharum aduerſus ſimplices, quos perdere conantur.Pſ.67.Cœtus etiam Simeon, & Leui, deſignat congregationem Scribarum & ſacerdotum contra Chriſtum. Gene.49.a.

Am.de inſti. vir. Gre 31 mor.5. Beda ſ.Gen 41. Hie ſ.Iſa.62.& ſ.Eccl.2.et ſ.Iob 39. Beda.ſ Pro.10. — *Obediens corpus animæ. Colligere bonos*

Congregati duo in nomine Chriſti ſunt, quum corpus ſubeſt animę: vel quum cogitationes factis,& facta cogitationibus conſentiunt.Matthæ.18.c.

Congregare frumenta in horrea: eſt colligere bonos, quod facit Chriſtus, cuius typum geſſit Ioſeph.Gen.41.f.Exo.23.b.Iudith 4.a.Matt.3.c.6.d.13.e.Luc.3.d.Et congregari aream, eſt ſuadendo perdocere aliquos ad vitam æternam. Iob.15.d.39.b.Et congregare greges ad puteum, eſt conuocare ſimplices ad doctrinam.Gen.29.b.Et congregare iumenta, eſt liberare ſimplices à periculis.Exo.9.d. Congregare autem triticum, eſt etiam multiplicare bona opera. Iſa.62.c. Congregans autem Salomon aurum, & argentum. Eccleſ.2.b. deſignat Chriſtum multiplicantem ſenſum & verba in diſcipulis, & prędicatoribus.Congregat etiam

Rhinoceros aream Dei.Iob.39.b.quum prædicatores ex gentilibus,congregant ſuſcipientes fidem in Eccleſiam.Pro.10.a.

Subiicere philoſophiam fidei. Congregans Ioſeph omnem pecuniam Ægypti,deſignare poteſt,omnes Philoſophorum veritates fidei Chriſti eſſe ſubiiciendas.Gen.47.g.2.Paral.32.f.34.b.Pro.31.d.21.a.28.Sic congregantur merces Tyri,non ipſis Tyriis,ſed habitantibus coram Domino.Iſa.23.d. Congregantur diuitiæ gentium ad Hieruſalem, quum doctrina Iudæorum & Gentium congregantur ad Eccleſiam.Zach.14.c. *Hier.ſ.Iſa.23. Rup.ſ.Zach.14.*

Congregabantur olim Sancti Patres ad populú ſuum, quum ex hac vita ad limbum tranſibant, vt Abraham.Gen.25.a.

Prædicatores ad gentes. Congregantes Azotij ſatrapas Philiſthinorum.1.Reg.5.d.deſignant veniſſe fidei prædicatores,vbi magis feruebat gentilitas. *Gre.ſ.1.Reg.5.*

Confidere in Deo. Congregati in Maſphat.1.Regum 7.a.eſt de Dei omnipotentis miſeratione confidere. *Gre.ſ.1.Reg.7.*

Seruare propheties. Dona Spiritusſancti in eccleſia. Congregat Spiritus Dei prophetias.Iſa.34.d.quum facit eas ſeruari tempore ſuo implendas.Et cogit Spiritus Domini fluuium violentum.Iſa.59.d.quum dona Spiritusſancti multiplicantur in Eccleſia. *Hier.ſ.Iſ.34.59.*

Conuocatio virtutum. Congregans Saül exercitum contra Amalec.1.Regum 14.g.deſignat prędicatorem conuocantem virtutes contra libidinem,nempe humilitatem,abſtinentiam,orationem,ſacram doctrinam, exempla Sanctorum, &c. Idem deſignat congregans Salomon currus & equites, &c.3.Reg.10 d.2.Par.1.d. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Conuerſio piſcatorum in Apoſtolos. Coactus eſt ſubitò aër in nubes Iob.37.c.quum per reſpectum ſupernæ gratiæ fluxa corda piſcatium in ſoliditatem verſa ſunt prædicatorum:vt eorum infimæ cogitationes,fortia ſentiendo denſeſcerent,ac more nubium aquas ſcientiæ caperent,& ſubteriacentem terram verbis prædicationis irrigarent. *Gre.27.mor.26.*

Bene operari in hac vita. Congregat formica in meſſe,quæ hyeme comedat,deſignans benè operandum in hac vita, vt poſſimus viuere in æterna. Pro.6.a 10.a. Eccl. 15. a. Et congregant omnes fructus terræ. Leui.23.f. qui ab operibus terrenis ceſſantes, opera faciunt, quibus perpetuam feſtiuitatem Deo celebrent. *Iſych.ſ.Leu.23.*

Conuerti paucos ex Iudæis. Congregare in meſſe ſpicas.Iſa.17.b. deſignat Apoſtolos conuertentes paucos ex Iudæis. *Hier.ſ.Iſa.17.*

Peccatores ad Chriſtum. Congregati inopes & latrones ad Iephte. Iudi.11. deſignant peccatores conuenientes ad Chriſtum per fidem & pœnitentiam. Idem deſignant cõuenientes adDauid, qui erant in anguſtia,&c.1.Reg.22.a. *Aug.q.in Iudi.49*

Per patientiam conuertere. Congerere carbones ſuper caput inimici.Rom.12.d. eſt per patientiam, & beneficentiam prouocarę eum ad pœnitendum,& ad diligendum benefactorem.Pro.25.c. *Ori. & Aug. ſ. Rom.12.*

Prælatus curam habens ſuorum. Conuocans Iacob domum ſuam.Gen.35.a.deſignat prælatú intendentem ſibi ſubditorum inſtructioni. *Beda.ſ.Pro 25.*

Multiplicatio virtutum. Congregatur,vt bruchus,qui tantas ſibi parat virtutes,quę multitudinem exequent vitiorum,quæ prius habebat.Nahum.3.c. *Hier.ſ.Nahum.3.*

Diabolus cũ mẽbris ſuis aduerſus fideles. Congregans Seon exercitum contra Iſrael. Num.21.e. deſignat diabolum congregantem malos aduerſus bonos.Et congregans perdix,quæ non peperit.Ierem.4.a. 17.b. eſt diabolus, vel hæreticus trahens ad ſe animas,quas non creauit. Et congregati reges aduerſus Chriſtum, fuerunt Herodes, & principes Iudæorum. Pſal.2.15.30.34.47.63.102. Matth.2.a. Congregatus autem populus aduerſus Aaron, deſignat ſeditionem ſubditorum aduerſus prælatum. Exod.32.a Et congregatæ beſtiæ,deſignant vitia in corde mali.Pſal.103. Vel congregatæ beſtiæ aduerſus hæreditatem Domini,ſunt dæmones aduerſus Iudæos.Iere.12.c. Congregatio verò taurorum,dici poſſunt duces idolatriæ.Pſ.67. Congregant autem pſeudoprophetę greges,hoc eſt,hæretici diſcipulos.Pſ.40.Pro.6.d.Eccl.2.d.Iſa.8 b.10.d. Ierem.10.c. Mich.4.d. Haba.2.c.Congregantes etiam Philiſthæi agmina ſua, ſunt dæmones varias parantes tentationes aduerſus fideles. 1.Reg.4.a. 17.a. 28.a. 4.Reg.6 f. 2.Para.18.a.1.Mach.1.a.3.a.Ioſ.10.a. Eſter.5.c. Ierem.1.c.Matth.22.d.26.f.Marc.14.f.15.d.Luc.20.a.22.g.Ioan.18.d.Act.5.d.Idem deſignant congregati milui alter ad alterum. Iſa.8.b.13.a.34.d. Quum autem confundentur hæreſiarchæ,& non erit qui congreget eorum ſectatores. Iſa.13.d. Eze.31.b.38.b.39.c. Heſe. 9.b.Ioel.3.c. Cœtus quoque Gigantum,eſt cõgregatio dæmonum.Pro.21.c.Ezec.20.b 38.c. Et congregatio populorum circundans Chriſtum,erat multitudo perſequẽtium eum. Pſ.7. Et conuentus malignantium.Pſal.62.Congregare etiam dicitur diabolus captiuitatem quaſi arenam.Haba.1.c.Diabolus etiam,aut hæreticus, vel Antichriſtus congregat auaritiam malam domui ſuæ.Haba.2.c.Conuenientes volucres ad victimam Gog.Ezec.39.d. *Ori.ſ.Nu.ho.12. & ſ. Eze. hom.1. et ſ.Exod. ho.1.& ſ.Ier.ho.4.8. Arn.ſ.Pſ.47.103. Hila.ſ.pſ.67. Clima gradu.25. Hier.ſ.Iſa.66. Aug.13.contr. Fauſt.12.et Pſ.54. Hier.ſ.Iſa.19. Aug ſ.Pſ.7.62. Hier.ſ.Haba.2.*

Gentes aduerſus Hieruſalem. Congregat Deus amatores Hieruſalem,tanquam meretricis,aduerſus eam, quum conuocat gentes vicinas ad eius deſtructionem.Eze.16.d. Et dæmones aduerſus animam. *Gl.ord.ſ.Eze.16.*

Volentes ſeruire legi. Congregati filij ad leniendum dolorem patris, deſignant volentes ſeruire legi. Ita etiam congregantur ad audiendum ipſum.Geneſ.37.g.49.a.Et conuenientes Scribæ & Phariſæi ad Caipham.Matth.26.f.ſunt collecti ad defendendam literam legis.Et congregati Hieruſalem erant,qui fauebant illi in erroribus & vitiis.Iſa.57.c. *Hier.ſ.Iſa.57.*

Munitio inanis Philoſophorum. Coacervat Tyrus aurum & argentum quaſi humum, & lutum, quum Philoſophi ſe muniunt inani ſapientia, & loquacitate. Zach.9.a. Congregat autem Iudas diuitias gentium, quum doctrina Philoſophorum inducitur in Eccleſiam.Zach.14.c. *Hier.ſ.Zach.9.14*

Punitio malorũ. Congregare ranas in aggeres,vt putreſcerent,eſt inducere malos & loquaces in infernum. *Glo.int.ſ.Ier.8.*

Exod.8.d.Sic congregat Deus malos,quaſi gregem ad victimam. Ierem. 8.c.12.c. Et dicitur congregare ſuper eos mala,quum multiplicat punitionem.Deut.32.d.4.Reg.3.b.Et congregat famem.Ezec.5.d.Haba.1.d.Soph.1.a. Sic congregantur flagella, quum multiplicatur pũnitio.Pſal.34.Et ſpinæ congregatæ,ſunt mali comburendi.Iſa.33.b.Congregabit etiam Deus in iudicio opera & cogitationes malorum, quum ea adducet, vt omnibus manifeſtentur, & iudicentur.Iſa.66.f. Et congregat malos in fornacem,vt puniat in inferno.Ezec.22.b.Hoſe.4.a.Ad hęc referri poteſt congerere oſſa.Eze.24.c.

Hier.ſ.Mich.1. Ori.ſ.Eze.ho.8. Congregatæ mercedes meretricis,ſunt errores hæreticorum,qui non ſunt ex paterna hæreditate,ſed ipſi hinc inde colligunt.Mich.1.b.Congregat etiam meretrix mercedes,cùm per peccata & errores,quis quærit gloriam mundi.Non congregat etiam mercedes,quum etiam in aduerſis defendit errores.Ezech.16.d. *Errores multiplicati.*

Hier.ſ. Agge.1. Gre.ſ.Eze.ho.4. Congregat etiam mercedes, qui opera meritoria exercet, quibus præmium æternæ vitæ percipiat.Aggei 1.b. *Exercere opera miſericordia.*

Glo.ord.ſ. Ier.10. Congregat Hieruſalem cõfuſionem ſuam de terra, quum relicto Deo , quærit terrena auxilia,quæ illi ſint in confuſionem.Ierem.10.c. *Quærere terrena auxilia.*

Hier.ſ.Eze.29. Non congregatur draco lapſus in terram,quum diabolus non ſepelitur in iis,qui crediderant ei,quum ab eo fuerint liberati.Eze.29.b.

Phil.de cõfuſ.ling. Conuenientes Reges in valle ſalinarum , ſunt principes prauarum affectionum, qui coniunguntur in parte animæ affectiua.Gen.14.a.

Glo.ord.ſ.pſ.15. Congregare conuenticula malorum,vel Iudæorum de ſanguinibus. Pſal.15. eſt conuenire ad ſacrificia,in quibus offertur ſanguis:qua ratione non congregat Chriſtus.

Lyra.ſ.Luc.16. Conuocat villicus ſingulos debitores. Luc. 16.b. cùm habens bona vel naturæ, vel gratiæ, omnibus curat benefacere.

Lyra.ſ.Ioſue 7. Congregantes filij Iſrael aceruum lapidum ſuper Acan.Ioſu.7.d.in memoriam peccati fecerunt,vt cæteri ſibi cauerent.

Beda.ſ.Pro.31. Congregauerunt multæ filiæ diuitias,quum eccleſiæ hæreticorum fecerunt multa bona opera : ſed Eccleſia ſupergreſſa eſt vniuerſas.Prouerb.31.d.

Congruere, congruum.

COngruum dicitur,quod rectè alteri aptatur,& conuenit.

Congrua ſomniorum interpretatio , deſignare poteſt rectam explicationem myſteriorum ſacræ ſcripturæ.Gen.40.a. *Recta explicatio.*

Glo.ord.ſ.Exo.15 Congruum loco Marath nomen impoſitum.Exod.15.d.propter amaritudinem aquarum congruentem amaritudini legis.

Congrua organa officio ſacerdotum, rectam, & decẽtem prædicationem ſignificare poſſunt.2.Par.30.d. *Recta prædicatio.*

Coniicere, Coniector.

COniicere dicitur quis, quum ex aliquibus viſis, ſeu auditis elicit aliquam occultorum, aut futurorum quaſi diuinando notitiam.Vnde & diuini,coniectores dicebantur:& ipſa opinio,aut diuinatio,ſeu ipſum ſignum,vnde coniiciebantur,coniectura dicitur.

Coniector Ioſeph,typus eſſe poteſt Chriſti omnia cognoſcentis : vel ſapientum Eccleſiæ, qui myſteria ſacræ ſcripturæ rectè nouerunt. Geneſ.40.d.Cõiectores autem Ægypti,ſapientes mundanos deſignare poſſunt,qui non pertingunt ad cognoſcenda diuina myſteria. Gen.41.b.Ezech.21.b.Dan.2.a. *Chriſtus. Sapiẽtes Eccleſia. Sapientes mundani.*

Coniungere,vide iungere.

Coniunx,quære Vxor.

Coniugium, vide Matrimonium.

Coniurare, Conſpirare.

COniurare dicuntur,qui conſpirant,ac iuramento ſe aſtringunt,& in vnum veniunt conſenſum contra aliquem,præcipuè principem,aut rempublicam.

Coniuratio Abſalom, & Achitophel cõtra Dauid.2.Reg.15.c.f.deſignare poteſt conſpirationem Iudæ & Iudæorum aduerſus Chriſtum. Ad idem referri poſſunt aliæ cõiurationes ſeruorum contra dominos,aut Reges.4.Reg.9.c.15.b. 2.Para.33.d. *Conſpiratio Iudeorũ in Chriſtum.*

Hiero.ſ.Iere.11. Coniuratio contra Deum,eſt cùm multi concordant in offendendo Deo. Iſa.8.e.Ierem.11.b.Ezec.22.e.Ioan.9.e. *Cõcordia offendentium Deum.*

Coniuratio contra Paulum eſt,quæ fit contra prædicatores.Act.23.c.

Connectere,vide Nectere.

Conopeum.

COnopeum eſt velum,quo cubile tegitur, quaſi ad arcendos culices.

Gl.int.ſ.Iudith.13 Conopeum Holophernis. Iudith 10. d. 13.a. deſignat inſidias doloſæ cogitationis, quibus diabolus ſimplices & incautos decipit. *Inſidia diaboli.*

Conregnare,vide Regnare.

Conridere,quære Ridere.

Conquaſſare, vide Quaſſare.

Conquieſcere, quære Quieſcere.

Conquirere, vide Quærere.

Conſanguineus, quære Cognatus.

Conſcendere, vide Aſcendere.

Conſcius, Conſcientia.

COnſcius dicitur, qui aliquid quaſi cum alio ſcit: vt conſcius criminis, qui ſcit aliquem crimen commiſiſſe, quaſique teſtis eſt oculatus. Leui.5.a.3.Reg.2.g.Iob.16.d. Acto.5.a.

Conſcientia verò eſt animæ ſcientia circa aliquod factum, quæ velut teſtis, aut accuſat, aut defendit. Gene.43.c.Pro.12.c.Eccl'tæ 7.c.Roma.2.c.9.a.

Conſcientia fratrum Ioſeph. Ge.45.c.

Conſcius iuramenti falſi. Leui.5.a.

Conſcribere, vide Scribere.

Conſentire, Conſenſus, Conuenire.

COnſentire, eſt cum alio idem ſentire: diciτque præcipuè actum voluntatis.

Conſenſus Elcana, vt remaneret Anna domi. 1. Regum 1.d. deſignat ea, quæ decernit eccleſia, fieri ex inſpiratione diuina. *Gre.ſ.1.Reg.1*

Vir & vxor. *Caro & anima.* Conſentientes duo ad inuicē, vt fiat, quod petunt. Matth.18.c. ſunt vir & vxor ex cōſenſu ad tēpus abſtinentes, vt orationi vacent. Itē caro ſubiecta animę in perfectis, quibus additur tertius, nempe ſpiritus. Et dicuntur ambulare anima & caro cum conſenſu in domo Dei, quando caro in omnibus obtemperat animæ, ad ſeruandi præcepta Dei. Præterea conſentiūt duo ad inuicem, quum quis habet concordiā veteris & noui teſtamenti, & tertium Spiritū ſanctū. Item populi duo in vna fide, & charitate concordātes. Eccl'ici.25.a. Amos 3 a.1.Cor.7.a. *Ori ſ.Matt. ho.6. Amb.ſ Luc.13 Hier.ſ.Amos 3.& ſ.Matt.18* *Ricar. de S.Vict.2 de arca myſtic. 17.*

Obtēperare legi. Conſentire aduerſario in via. Matt.5.d. eſt obtēperare legi diuinæ in hac vita: vel ipſi Deo. *Au.q.noui te. 70 & 1 ſer. domini in mont.*

Conſenſus hæreticorū aduerſus Eccleſiam. Conſentiens Syria cum Ephraim contra domum Dauid. Iſ.7.a. deſignat hæreticos alioqui inter ſe diſſentientes, concordare tamen aduerſus Eccleſiam. *Hier.ſ.Iſa.7*

Conſequi, Aſſequi.

COnſequitur, vel aſſequitur aliquis quum peruenit ad id, quod inſequebatur.

Eccleſia. Conſequens hæreditatem, eſt Eccleſia, quum pacem adipiſcitur. Pſ.5. in titulo. Eccl'i.46.a. Eſter.6.a.Hoſe.2.a.Matt.5.a.1.Pet.2.b. *Arnob.ſ.Pſ.5*

Plebs Iſraelitica. *Gentilitas.* Non conſequuta miſericordiam, eſt plebs Iſraelitica ducta in captiuitatem, nec amplius liberata. Conſequuta verò miſericordiam, eſt Gentilitas ad fidem vocata. Hoſe.1.b.c. *Rup.ſ.Hoſe.1*

Conſequenter reſpondentes fratres Ioſeph. Gen. 43. b. deſignare poſſunt eos, qui factis reſpondent præceptis Chriſti.

Conſequens Tobias benedictionem tertia nocte. Tob. 6.d. erat, vt deinceps cum benedictione Dei poſſet ad vxorem accedere, & prolis benedictionem habere. *Lyra.ſ.Tob.6*

Conſequēs petra fideles. 1.Co.10.b. eſt Chriſtus defendens eos ab inſequētibus aduerſariis. *Glo.int.ſ. Gen. 31*

Conſequens Laban Iacob, deſignat perſequutionem diaboli aduerſus fideles. Gene. 31. d. Idem deſignare poſſunt conſequentes viri ſagittarij Saulem. 1. Reg.31.a.

Conſequi vltionem volentes iniqui ex Ieremia, deſignant principes Iudæorum aduerſus Chriſtum: & prauorum aduerſus prædicatores reprehendentes vitia. Iere.20.c.

Conſerere, Conſitus.

COnſerere, eſt vel ſeminare, vel inſerere: vt cum ſurculus vnius plantæ adiungitur alteri, vt vna fiat arbor. Eccl'tę.2.a.

Cōſerere manus ponitur in ſignū pigritiæ, quaſi ſint ligatæ ad operādū. Pro.6.b 24.d.

Martyres. Conſitæ areolæ aromatum à pigmentariis. Cant.5.d. Eſter 1.a.7.c. deſignare poſſunt ſanctos martyres, qui & à præcedentibus prædicatoribus, ad confeſſionem fidei roborantur: & à ſubſequentibus ad imitationis exemplum populis adducuntur. *Gre ſ.Cant.5.*

Conſeruare, vide Seruare.

Conſeruus, quære Seruus.

Conſepultus, vide Sepelire.

Conſiderare, Contemplari, Recogitare.

COnſiderare, eſt ſecū cogitare, quaſique mētis oculis rē intueri: quod & cōtēplari dicitur.

Examinās Deus intentiones. Conſiderat Deus veſtigia pedum noſtrorum. Iob.13.d. quum intentiones noſtrorum operum, quàm rectè ponantur examinat: ne & hoc, quod bonum agitur, non recto deſiderio agatur. Examinat etiam exempla operum, quę ſunt velut veſtigia. *Greg.11.mor. 25.*

Conſiderat ſubter cælos Deus. Iob.37.a. quia & ablatis ſummis prędicatoribus, inceſſanter etiam infirma noſtræ infirmitatis curat. *Greg.27.mor.15.*

Conſiderat Chriſtus ad dexteram, quum cognoſcit qui ſint ſeruandi. Pſal.141.

Philo, quod Deus ſit immutabilis. Iſych. ſ. Leui. 27. — *Contemplari gloriam angelorum.*

Conſiderans ſacerdos leproſum, & veſtem, & domum. Leui.13.b.14.e. deſignat verbum Dei, per quod interiora vitia cognoſcuntur. Et conſiderat domum ſanctificandam Deo. Leui.27.b. quum examinat omnes fideles ſibi oblatos.

Gre.31.mor.35.

Conſiderare lilia agri, eſt gloriam angelorum contemplari: vt in ſpem illius adipiſcendæ eleuemur. Mat.6.d. Luc.12.c. Et contēplans aquila ex petris eſcā. Io.39.d. deſignat contēplatiuos, qui ex contemplatione angelorū, eleuantur ad contemplandā ſupernæ maieſtatis gloriā.

Hier. ſ. Nahum 2. — *Contemplari Chriſtum.*

Conſiderans Iacob rem filij ſui Ioſeph tacitus. Gen. 37.c. deſignat præcognitionem futurorum Chriſti myſteriorum, quam habebat.

Contemplari viam, eſt conſiderare quà eundum ſit ad fœlicitatem: & contemplari ipſum Chriſtum, qui eſt via. Nahum 2.a. Vnde & gentes, quæ de ipſo non audierunt, contemplatæ ſunt ipſum. Iſa.52.d. Et conſiderare opera manuum Dei, eſt contemplari opera redemptionis per Chriſtum factæ. Iſa.5.c.

Gre.35.mor.25. Beda ſ. Prou. 31. Hie. ſ. Iſa. 57. — *Inueſtigans cogitationes & præcepta.*

Conſiderat ſemitas domus ſuæ anima, quæ cunctas ſuæ conſcientiæ cogitationes ſubtiliter inueſtigat. Prou. 31. d. Item quæ diligenter inſpicit præcepta & actus, quibus ad domum cæleſtem peruenire debeat.

Hie ſ. Eccleſiaſt. 11. Gre. 3. paſt. adm. 16. Glo. ord. ſ. Gen. 30.

Non eſt qui recogitet pereuntem iuſtum. Iſ. 57. a. quia videlicet in paſſione Chriſti non erat, qui ei compateretur.

Conſiderat nubes, qui ad prædicandum fauore populari accedit: & etiā qui perſecutiones prauorum hominum metuit. Eccl'tæ.11.b.

Contemplatio virgarum, ad quarum aſpectum concipiebant oues. Gen.30.g. deſignat contemplationem exemplorum, vnde quis mouetur ad operandum.

Glo. ord. ſ. Gen. 42.

Contemplans ſeruus Abrahę Rebeccam. Gen. 24. c. Deſignat præcognitionem eccleſiæ, quam prophetę habebant.

Ori. ſ. pſ. 36. ho. 5. Hier. ſ. Iob. 39. — *Inſidię diaboli.*

Contemplantes fratres Ioſeph pecuniam in ore ſacci. Gen.42.c. ſunt propter fructum ſpiritalis intelligentiæ, non deſerentes nitorem eloquentię.

Conſiderans ſoror Moſis euentum rei circa Moſen. Exo.2.a.

Conſiderans peccator iuſtum, eſt diabolus bonis inſidias tendens. Pſ. 36. Et contemplans aquila ex petris eſcam, eſt diabolus quęrens quem deuoret. Iob. 39.d. Ipſius etiam eſt conſiderare immunita terrę. Gen.42.c. vt videlicet incautos opprimat.

Conſilium, Conſulere, Conſiliarius, Conſul.

CONſilium eſt ſententia, qua decernimus aliquid faciendum, aut non faciendum. Conſulere autem eſt vel dare conſilium, vel petere. Conſilium interdum eſt arbitrium. Eccl'ici.15. c. Reliquit eum in manu conſilij ſui. Cogitatio Nee.5.c. Diſſipat Deus conſilia eorum. Conſenſus. Ier.13.d. Intelligetis conſilium eius. Deliberatio. Gen.41.e. Placuit conſilium Pharaonis. Pœnitentia. Pſ.13 Conſilium inopis confudiſtis. Prudentia. Pro.13.b. Agunt omnia cum conſilio. Decretum. 2. Re.19.b. Et conſilium totius Iſrael. Donum Spiritusſancti. Iſ.11.a. Spiritus conſilij, & fortitudinis.

Baſ. ſ. pſ. 32. Hila. ſ. pſ. 62. Amb. ſ. Colo. 1. — *Veritas euāgelij. Miracula. Punitio. Lex Moſis.*

Conſilium Domini, dicitur veritas euangelij. Pſ. 32 Et conſilia Dei ſuper filios hominum, fuerunt miracula in eorum liberatione facta, & quibus decreuit genus humanum ſeruare. Pſ.62. Col.1.c. Conſiliū etiā Dei, interdū ſumitur pro punitione, aut comminatione pœnę. Iſ. 5.c.14.f.19.c 23.g.46.c. Ie.23.e. Mic.4.d. Conſiliū quoque Dei, dici poteſt lex Moſis. Col.1.c.

Hier. ſ. Iſa. 9. — *Chriſtus.*

Conſiliarius dicitur Chriſtus. Iſa.9. b. tum quia ipſe eſt in omnibus conſiliis Dei, tanquā verus Deus: tū quia ſemper nobis recta conſulit. Et nemo alius eſt conſiliarius Dei præter ipſum. Iſ.40.d. Mich. 4.c. Eius conſilium deſignat conſilium Ioſeph ad Pharaonem. Gen.41. e.

Gre. 4. mor 31. 33. & 11. mor. 16. & 14 mor. 23. Hier. ſ. Iſa. 1. — *Angeli. Apoſtoli & prædicatores. Scribæ.*

Conſules terræ ſunt angeli, quibus nunciantibus, voluntatem Conditoris cognoſcimus. Iob.3.c. Item prædicatores, qui terrenas mentes, per exhortationis ſuæ conſilium, ad cæleſtia pertrahunt. Conſiliarij quoque dicuntur Apoſtoli & prædicatores, rectum iter cæli monſtrātes. Iob.12.c. Iſ.1.f. Conſiliarij quoque Chriſti ſunt, qui eius membris dant conſilium. Et conſiliarij abominati ſunt Iob, hoc eſt, Chriſtum, quum Scribæ & legis doctores negarunt eum præſentem, quem venturū prædicarant. Io.19.d. Ad hos pertinet conſilium fratrū Ioſeph. Ge. 45.c. Conſilium autem Rebeccæ ad Iacob. Ge.27. b. eſt conſiliū Eccleſiæ ad ſingulos fideles.

Gre. ſ. 1. Reg. 9. 14.

Conſulens Saul puerum de reuerſione. 1. Reg. 9. a deſignat prædicatorem debere conſulere Spiritum, ne proprio ductus arbitrio erret Conſulere autem Dominum de agendis, eſt ad orationem confugere, eiuſque voluntatem diligenter exquirere. Gen.25.c. 1. Reg.14.c.

Ori. ſ. Exo. ho. 11. Hier ſ. Iſa. 19. — *Intelligentia ſpiritualis. Philoſophi & heretici.*

Conſilium Ieho ad Moſen, deſignat intelligentiam ſpiritualem, legi à Gentilibus fidelibus ſuperadditam. Exo.18.c.

Ori ſ. Gen. ho. 17. Am. de bene patria 3. Beda ſ. Gen. 49. Ri. de S. Vict. 12. de Par. 58. — *Tractatus ſcribarum & ſacerdotum in Chriſtū. Singularitas.*

Conſiliarij Pharaonis, ſunt Philoſophi & hæretici principi huius ſeculi fauentes: quorum conſilium eſt inſipiens: quo merguntur animæ illis adhærentes in infernum. Iſa.19.b.

Conſilium Simeon, & Leui. Gen.49.a. deſignat tractatum Scribarum & phariſæorum, in mortem Chriſti. de quo etiam. Iſa.3.a. Iere.11 d. Vel deſignat ſingularitatem eorum, qui aliorum conſiliis acquieſcere nolunt, ſed malunt temerè agere.

Baſi. ſ. pſ. 32. Cle. Alex. 2. ſtrom. Arn. ſ. pſ. 1. 25. Hila ſ. pſ. 1. Hiero ſ. Iſa. 29. Ber. ſ. Paruo. 35. — *Idololatria. Conſilia Pilati & Iudeorum. Doctrina Gentilium & hæreticorum.*

Conſilia gentium fuerunt idololatria, aut conſilia Pilati, & eius militum: aut conſilia principum ſacerdotum, & ſcribarum, ac phariſæorum. Pſ 32. Et conſilium impiorum dici poteſt error Gentilium, vel ſceleratæ ſcientiæ, quæ à Deo defecerunt: vel erronea & fluctuans cogitatio. Et conſilium vanitatis, eſt doctrina hæreticorum. Pſ.25. Iſa. 8. b. Et conſilium Æ-

gypti, ſunt machinamenta Philoſophorum, & hęreticorũ ad detinendos alios in erroribus. Iſ.19.a. Et conſilium, quod mali abſcondunt à Domino, ſunt prauæ cogitationes & machinamenta, quæ putant non intelligi à Deo: quæ conſilia non ſunt ex Deo. Iſ. 29. e. 30. a. 47. d. Conſilium etiam impiorum, eſt ſuggeſtio ſerpentis, & mulieris: vel concurſus carnis & animæ, cum ſuggeſtionibus diaboli ad malum. *Praua cogitationes.* *Suggeſtiones ſerpētis & mulieris*

Conſiſtere, vide Eſſe.

Conſobrinus.

CONſobrini dicũtur, quaſi cõſororini: quia ſũt filij duarũ ſororũ, aut etiã fratris & ſororis. *Incarnatio.*

Conſobrina Iacob Rachel. Gen. 29. c. deſignat cognationem Eccleſiæ cum Chriſto poſt aſſumptam naturam humanam.

Conſobrini Tobiæ. Tob.7.a.11.d. ad gentiles ad fidem venientes referri poſſunt. *Glo.int.ſ.Tob. 11.*

Conſolari, Solatium.

COnſolari, eſt triſtem, aut afflictum verbis, aut factis ſubleuare. Solatium autem eſt conſolatio, quæ proprie fit rebus.

Conſolatio Dei ad Abrahã poſt pugnam & victoriam. Gen. 15.a. ſignificat conſolationem Dei ad laborantes poſt deuictas tentationes. Sic conſolatur miſericordia Dei. Et conſolatur Deus populum ſuum, quando miſit Filium ſuum. Pſal. 118. Luc. 2. d. Et conſolatus eſt Ioſeph fratres ſuos, hoc eſt, Chriſtus diſcipulos Gen. 50.d. Iſa. 49. d. 51. e. 52. c. 61. a. Ierem. 31. c. Zacha. 1. d. Conſolatio populi Dei eſt, quę fit per Spiritum ſanctum. Iſ. 40. a. Et conſolatur Deus Sion, hoc eſt, Eccleſiam, vel animam. Iſ. 51. a. 66. d. Et conſolatoria verba ſunt, quibus promittit Deus fœlicitatem. Zacha. 1. e. *Hie.ſ.Iſa.40.&ſ. Zach. 1.*

Conſolatur virga Dei & baculus bonos, quia per correptionem redduntur meliores. Pſal. 22. Iſ. 12. a. Conſolatur etiam baculus & virga Dei per incarnationem filij ſui. Conſolaturus Noe parentes ab operibus & laboribus, &c. Gen. 5. d. deſignat Chriſtum, à quo venit omnis conſolatio in genus humanum. *Emendari.* *Chriſtus veniẽs.* *Arn.ſ.Pſ.22* *Hier.ſ.Iere.1.* *Ori.ſ.Gen.ho.2*

Conſolari dicitur Deus ſuper hoſtibus ſuis. Iſ. 1. f. quando caſtigat peccatores, vt videlicet mala minuantur in mundo, & bonum iuſtitiæ eius appareat. *Caſtigans Deus* *Hier.ſ.Iſa.1.*

Conſolari dicitur Chriſtũ, qui credit in eũ. Pſ. 68. quia tunc apparet fructus paſſionis eius. *Credere.* *Hila.ſ.Pſ.68.*

Conſolantes fratres & ſorores Iob ipſum Iob, hoc eſt, Chriſtum, vel Eccleſiam. Iob. 42. c. ſunt Iudæi ab infidelitatis priſtinę errore in fine mundi reſipiſcentes: & prauitatem vitæ, per quam recta docentibus repugnauerant, deſerentes. *Reſipiſcentes Iudæi.* *Gre.35.mora.11.*

Conſolatur cor viduæ, qui fideli cuique animæ æternas Domini retributiones narrat, & quaſi viri ſui bona ad memoriam reuocat. Iob. 29. c. *Commemorare cæleſtia.* *Gre.19.mor.16.*

Conſolans Elcana Annam, eſt dicens animæ ſuæ: Quare triſtis es anima mea, &c. 1. Reg. 1. b. Pſ. 42. Et conſolatur lectulus aliquem, quando quis in mente ſua requieſcit. Iob. 7. c. *Cõſolatio animæ* *Gre.ſ.1.Reg.1. & 8.mora.17.*

Conſolator, quem non inuenit Chriſtus in paſſione, eſt proficiens in fide, quia tunc omnes ferè deficiebant à fide. Pſ. 68. *Proficiẽs in fide.* *Aug.ſ.pſ.68*

Sicut conſolati dicuntur boni in hac vita, ſpe gaudentes: & non conſolati, quia hic non eſt plena cõſolatio. Pſ. 125. Vel Sicut, ſumitur quaſi Verè: quia cõſolatio fideliũ eſt vera cõſolatio. *Spe gaudentes.* *Aug.ſ.pſ.125.*

Non conſolatur Rachel ſuper filiis, qui non ſunt, deſignans Eccleſiam, quæ non conſolatur ſuper infidelitate Iudæorum. Vel deſignantur matres Innocentium, putantes ſe eos perpetuò perdidiſſe. Matt. 2. c. Ier. 3. g. 31. c. Thre. 1. a. Non etiã conſolatur Eccleſia ſuper hæreticorũ pertinacia. Iſa. 22. a. Non conſolatur etiam, donec fiat reſurrectio corporum Sanctorum. *Hil.ſ.Matt.can.1* *Hier.ſ.Iſa.22.* *Rup.2.ſ.Matt.*

Conſolatio, quam noluit accipere Iacob, eſt obſeruatio legis non admittenda in Eccleſia. Gen. 37. g Vel ſunt Chriſtiani nolentes in hoc ſeculo conſolari, ſed in futuro. *Obſeruatio legis* *Beda ſ.Gen.40*

Conſolatus dicitur Pharao ſuper vniuerſa multitudine ſua interfecta. Ezec. 32. g. deſignans diabolum habentem adhuc in inferno malitiam priſtinam: vt gaudeat ſe multos pœnæ ſuæ ſocios habere: vel certè conſolatus eſt, videns illos confundi in ſuppliciis, & erroribus ſuis. Sic conſolata eſt Hieruſalem Sodoma & Samariam peccando. Ezec. 16. f. quia eorum peccata viſa ſunt leuiora, quàm peccata Hieruſalem. *Gaudẽs diabolus de peccantibus.* *Hier.ſ.Ezec.32*

Conſolantur in Diis, qui defendunt hæreſes, ſimul voluptatibus vacantes. Iſ. 57. b. Et cõſolãtur hæretici, vel pſeudoprophetæ auditores ſuos, vanè ſalutem illis promittẽtes. Zac. 10. a. *Defendere hæreſes.* *Hier.ſ.Iſa.57*

Ad conſolandum Iob venientes amici eius. Iob. 2. d. deſignant hæreticos, qui ſanctam Eccleſiã de æternitate docere deſiderant, quam ipſa melius nouit. Et ſunt conſolatores oneroſi, qui blandis verbis in errorem, aut peccatum pertrahere conantur. Iob, 16. a. *Hæretici volẽtes docere Eccleſiã.* *Gre.3.mora.18.& 13.mor.1.*

Non eſt, qui conſoletur Hieruſalem, hoc eſt, animam peccatricem, ex omnibus charis eius. Thre. 1. a. quum nec ex dæmonibus, nec ex hæreticis, qui eam antè per illecebras voluptatum in diuerſa trahebant, non valent eam à peccati amaritudine liberare. Et non habet conſolatorem anima, quæ non habet Deum. Ibidem. c. Nec eſt, qui conſoletur Eccleſiam ex omnibus prælatis malis, qui ſua peruerſitate eam affligunt. *Lyra.ſ.Thren.1.*

Conſolidare, vide Solidus.

Conſors, Conſortium, quære Socius.

Conſpergere, vide Aſpergere.

Digitized by Google

Conſpicere, quære Aſpicere.

Conſpectus, Coram.

CONſpectus dicit præſentiam alicuius, coram quo aliquid geritur.

Coram Deo eſt opus eius, quum opus redemptionis Chriſti ſemper eſt illi recens miſerendum. Iſ. 40. c.

In conſpectu Dei inuenire gratiam, eſt ab illo acceptari, eíque beneplacitum eſſe. Exo. 23. b. 25. c. 28. b. 29. b. 33. c. 34. a.

Gre. 10. mor. 20. In conſpectum Dei venire dicitur vno modo, qui peccata ſua ſubtiliter perpẽdens, in eius conſpectu ſe punit, & flendo diiudicat. Nam quoties conditoris noſtri potentiam ad ſenſum reducimus, toties in conſpectu illius ſtamus. Sic Elias ſtabat in conſpectu Domini. 3. Reg. 17. a. Sic non venit in conſpectum Dei omnis hypocrita. Iob 13. c. Sed alio modo veniet in conſpectum Dei iudicandus in iudicio. *Ori. ſ. Exo. ho. 11. & ſ. Leu. ho. 5.* In conſpectu etiam Dei apparere, eſt, quæ placita ſunt illi, facere. Exo. 34. c. Leu. 15. b. quod etiam eſt coram Deo ambulare. Gen. 17. a. *Arn. ſ. pſ. 67.* In conſpectu quoque Dei comedunt panem Sancti: qui omnia, quæ faciunt, in cõſpectu Dei faciunt. *Gre. ſ. 1. Reg. 2.* Peccator autem à conſpectu Dei fugit: ſicut Adam, & Cain, qui exiit à facie Dei. Qui malum coram Deo facit, continuò pœnitet & dicit: Peccaui. Qui autem diſcedit à conſpectu Dei, neſcit conuerti, & peccatum pœnitendo purgare. Exo. 6. b. 18. b. Pſ. 50. 67. Ezec. 16. f. Et in conſpectu Domini eſt is, quem in oblatione obſequiorum diuina dignatio libenter aſpicit: qui dicit, Viuit Dominus, in cuius conſpectu ſto: & orat ne proiiciatur à facie Dei, ante quam venire & apparere oportet. 1. Reg. 6. d. 4. Reg. 63. b. Pſ. 61. Demum coram Deo ſunt iuſti, vt recipiant bona: vt Noe. Gen. 6. b. *Pœnitere. Contẽplari Deum. Bene operari.*

Hil. ſ. Pſ. 141. Gre. ſ. 1. Reg. 7. In conſpectu Dei effundit orationem, qui non verbis de lingua excidentibus, ſed de profundo, & intimo fidei fonte eam precando effundit. Pſ. 141. In conſpectu autem Domini effundere aquam, eſt quærere per lachrymas ſolum diuinæ placationis fructum. 1. Reg. 7. b. *Intima fide orare.*

Glo. ord. ſ. Pſ. 142. In conſpectu Dei non iuſtificatur omnis viuens. Pſal. 142 hoc eſt; nemo comparatus Deo inuenitur iuſtus: vel ſecundùm eius iudicium, quod eſt rectiſſimum, nemo eſt ſine peccato.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. Coram Domino concidere Agag, eſt per cõtemplationem Dei carnales cogitationes diſſipare. 1. Reg. 15. g.

Coram Domino ſunt mali, vt puniantur: vt corrupta eſt terra coram Deo. Gen. 6. b. Et Nemroth dicitur robuſtus venator coram Domino. Gen. 10. b. Et Sodomitæ peſſimi & peccatores coram Domino. Gen. 13. c. 19. c. Et Her, filius Iudæ, dicitur nequam coram Domino. *Lyr. ſ. Gen. 10.* Gen. 38. a. Ponit etiam Deus in conſpectu ſuo iniquitates, vt eas puniat. Pſal. 89. Coram Deo autem habere Deos alienos, eſt in contemptum veri Dei, eos habere. Exo. 20. a.

In conſpectu angelorum pſallendum Deo: quia ipſi curam noſtri habent. Pſ. 137.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 9. In conſpectu filiorum Iſrael ſcripſit Ioſue Deuteronomium. Ioſ. 8. f. deſignans Chriſtum baptizatum coram angelis illi aſſiſtentibus.

Baſi. ſ. Pſ. 115. In conſpectu omnis populi glorificatur Deus, quum eius maieſtas per aliquorum punitionem fit manifeſta. Leu. 10. a. Ideo etiam, vt fiat propitius, reddenda ſunt ei vota in conſpectu omnis populi eius. Pſ. 115. Et ipſe deſcendit coram omni plebe cum tonitruis, &c. vt ſui timorem eis incuteret, ne eius tranſgrederentur legem. Exo. 19. b. *Manifeſtatur Deus puniendo.*

Aug. q. in Nu. 33. In conſpectu omnium immolatur vacca rufa. Num. 19. a. quia Chriſtus immolatus eſt pro omnibus: vel in conſpectu Eleazari, hoc eſt ſacerdotum nouæ legis. *Chriſtus pro omnibus immolatus.*

Glo. ord. ſ. Leu. 6. Coram altari offerre, eſt offerre ſecundùm quòd Chriſtus reuelauerit. Leu. 6. b.

Glo. ord. ſ. Exo. 7. Coram Pharaone proiiciens Moſes virgam. Exo. 7. b. deſignauit prædicationem Gentilibus faciendam. *Prædicare Gentilibus.*

Aug. ſ. pſ. 50. In conſpectu eſt dolor de peccatis ſemper, quum quis verè pœnitet. Pſal. 37. Et contra peccatorem, vel coram peccatore, eſt peccatum, quum illud agnoſcit & deteſtatur. Pſ. 50. *Verè pœnitere.*

Amb. ſ. 2. de inter. 4. Coram malis eſt ſemen eorum, quum faciunt opera ſua, vt videantur ab hominibus. Iob 21. a. *Inanis gloria.*

Hie. de manſioni. In cõſpectu Beelſephon caſtra ponere. Exo. 14. a. eſt nobilitate virtutis diabolum vincere.

Conſopire.

Rup. ſ. Nah. COnſopire, eſt in ſoporem, & quaſi in ſtuporem inducere. Et agitatores curruum dicuntur conſopiti. Nah. 2. a. vt intelligantur dæmones, vel hæretici, aut tyranni, velut ebrij perturbati. In aliquibus male legitur, compoſiti. Conſopiti etiam ſunt, profundo ſomno mortis ſepulti: vnde non euigilabunt, niſi ad mortem æternam. Hab. 2. d.

Conſpirare, vide Coniurare.

Conſpuere, vide Saliua.

Conſtare, Conſtantia, Inconſtantia.

COnſtare dicitur aliquid vel quod eſt manifeſtum, vt Iudit. 1. b. Conſtat Deum noſtrum peccatis noſtris offenſum: vel quod eſt firmum & fixum in bono: vnde eſt cõſtantia virtus. Conſtat etiam, quod ex aliquibus ceu partibus conſtituitur. Et conſtat, quod aliquo pretio emitur: vt Leuit. 25. c. Quanto minus temporis numeraueris, tanto minoris & emptio conſtabit, vix vllam habet allegoriam.

De cóſtátiæ virtute agitur. Iud.9.d.16.b. Sap.5.a.1. Ma.2.b.9.b.2.Ma.8.c. Acto.4.c.13.g.23.c. Inconſtantia eſt vitium contrarium conſtantię. Sapien.4.c.14.d. Iaco.1.a.3.d.

Conſternare, vide Terrere.

Conſtituere.

CONſtituere eſt ordinare, decernere, proponere, ſtatuere, aſſignare, & ponere. Item parare, præficere, & definire.

Mittens pater filium.

Conſtituit Dominus legiſlatorem ſuper gentes, quum miſit filium ſuum. Pſal. 9. Vel conſtituet legiſlatorem malis, quum eis dabit Antichriſtum: quia Chriſti veritatem recipere noluerunt. Conſtituens autem rex Ægypti Ioſeph dominum domus ſuæ, deſignat poteſtatẽ Chriſto à Patre collatam. Pſ.104.

Amb.ſ.Pſal.118. ſer.13. Hier.ſ.Pſ.9. Ar.ſ.Pſ.104.

Præfici Chriſtũ aut prædicatorẽ.

Conſtituit Dominus principem, vt liberet populum, quia non ſui gratia conſtituitur princeps, ſed populi. 1.Reg.10.a.12.a.15.a. Conſtitutus autem Ieremias ſuper gentes & regna, eſt Chriſtus, aut prædicator. Iere.1.b. Et conſtituti principes ſuper omnem terram, ſunt Apoſtoli in Eccleſia. Conſtituit etiam Dominus cuſtodes, vel ſpeculatores ſuper muros Hieruſalẽ, quũ ordinauit angelos cuſtodes, & poſuit Apoſtolos & prelatos in Eccleſia. Iſ.62.b. Eze.33.a.

Gre.ſ.1.Reg.10. Ori.ſ.Iere.ho.1. Baſi.ſ.Pſ.44. Hier.ſ.Iſ.62.& ſ. Ier.1.& ſ.Eze.33

Salus per Chriſtum.

Conſtituit Dominus iudicia in filiis Iſrael, & Ægyptij. Exo.15.d. quum per Chriſtũ, & eius crucem dedit ſalutem mundo: & aquas amaras tribulationum reddit dulces.

Præcedens admonitio.

Conſtituens Dominus tempus ad puniendos Ægyptios, deſignat admonitionem ſuã præcedere punitionem. Exo.9.a. Dani.7.c.

Ori.ſ.Exo.ho.7.

Conuerſio peccatoris.

Conſtituit Deus peccatorem ſuper diabolum. Pſal. 108. quum conuerſum à peccatis facit aduerſarium diaboli: vt Paulum.

Nõ plus ſapere. Dare locum pœnitentiæ.

Conſtituere terminos populo in circuitu montis. Exod.19.b. eſt dare modum intelligentię: ne plus velint ſapere, quàm oporteat.

Arno.ſ.Pſ. 108

Inſtituere Eccleſiam.

Cóſtituere locũ refugij homicidæ. Exo.21.b. eſt dare locũ pœnitentiæ peccatori in Eccleſia.

Glo.int.ſ.Exo.19.

Conſtituere ciuitatem habitationis. Pſ.106. eſt inſtituere Eccleſiam, in qua habitãt fideles

Glo.ord.ſ.Exo.21.

Ordinare prælatos & doctores.

Conſtituunt viros ad luſtrandum terrã. Eze.39.d. quũ ſtatuuntur doctores ad inquirendos hæreticos. Sic conſtituit Moſes tribunos & centuriones, hoc eſt, prælatos, & doctores. Exo. 18.d. Et conſtituit Ioſeph de fratribus ſuis magiſtros pecorum Pharaonis. Gen.47.b.

Arn.ſ.Pſ.106. Glo.int.ſ.Eze.39.

Parari ad fœlicitatem.

Conſtituunt diem ſolemnem, qui præparantur ad recipiendam fœlicitatem. Pſ. 117.

Aug.ſ.Pſ.117.

Deſtitutus gratia Dei.

Conſtitutus eſt nudus populus inter hoſtes. Exo.32.f. quando gratia Dei deſtitutus eſt. Dicitur eum conſtituiſſe nudum Aaron, quia peccatum populi attribuitur prælato cõſentienti.

Glo.ord.ſ.Exo.32.

Conſtituentes prælia tota die, ſunt Iudæi contra Chriſtum, & mali aduerſus bonos. Pſ.139.

Hila.ſ.pſ.139.

Conſtitutus arcus in nubibus in ſignum fœderis. Gen. 9. c. eſt Chriſtus mediator inter Deum & homines.

Lyra.ſ.Gen.9

Iudæi in Chriſtũ Chriſtus.

Conſtitutus Abraham pater multarum gentium. Gen.17.a. eſt propter fidem, quam gentes imitari debebant.

Subſidium prædicatorum.

Conſtituens Laban mercedem Iacob pro paſtu ouium. Gen.30. d. deſignat dantem temporalia prædicatori pro ſuo labore.

Lyra.ſ.Gen.30.

Conſtitutus Moſes Deus Pharaonis. Exod. 7. a. nuncupatiuè videlicet, vt ageret diuina opera, virtute diuina.

Conſtituit Pharao diem, quo abigerentur ranæ. Exo.8.c. vt oſtenderetur ea, quæ fiebant à Moſe, fieri virtute diuina.

Glo.int.ſ.Exo.8.

Conſtituta domus omni viuenti dicitur mors. Iob.30. c. quia omnes à morte recipiuntur.

Conſtringere, vide Stringere.

Conſtruere, quære Aedificare.

Conſtuprare, vide Stuprum.

Conſuere, Aſſuere, Aſſumentum, Diſſuere. Commiſſura, Inconſutilis.

COnſuere, eſt pannum panno, aut ſimilia filo coniungere, & ſarcire: Diſſuere verò, eſt cóſuta diſſoluere. Aſſumentũ autem eſt: quod alteri aſſuitur. Commiſſura verò eſt vel iunctura, vel ipſum aſſumentum.

Afferre teſtimonia legis.

Conſuendi tempus. Eccl'tæ.3. b. dici poteſt cùm Euangeliſtæ afferunt teſtimonia aduentus Chriſti, à lege & prophetis.

Hier.ſ.Eccl'ten. 3

Pœnitere.

Conſuere ſaccum ſuper cutem. Io.16.c. deſignat eum, qui poſt lapſum carnis ad pœnitentiã reuertitur. Vel Iudæos, qui tanquam aſperi facti circundederunt, & afflixerunt Chriſtum.

Hier.ſ.Iob.16. Gre.13.mora.10.

Operire peccatũ. Intelligere legẽ carnaliter. Labores huius vitæ parare.

Conſuere folia ficus, eſt texere operimenta mendacii, vel peccati. Gen.3.b. Et Iudæi conſuũt folia ficus, quũ legem carnaliter interpretantur. Et hęretici mendaciorum tegmenta. Et qui cooperãtur aliis in tranſgreſſione. Deſignatur etiã in cõſuendo laborioſa vita, & immortalitas relicta: de quibus ambobus primi parẽtes miſerã tunicã vniuerſo generi ſuo cõſuerũt.

Am.de Parad. 3 Beda ſ.Gen.3.

Prædicare vitia

Conſuere ceruical ſibi. Ezech.13.c. eſt extra Chriſtum requiem quærere. Vel prædicare, quæ faciunt ad libidinem. Et dixit conſuere, aut aſſuere: quia hæc non ſunt contexta, vt Chriſti tunica, ſed malè connexa. Conſuunt etiam puluillos & ceruicalia, qui malè agentibus adulantur, vt qui corripi ex culpa debuerat, in ea fultus laudibus molliter quieſcat.

Ori.ſ.Cã. ho.2.& ſ.Eze.ho.3. Hie.ſ.Eze.13.16. Gre.18.mor.3.

Ori.ſ.Eze.ho.6. *Adulari. Hæreſum conſarcinatio.* Conſuta hinc inde idola, vel excelſa. Ezech.16.b. ſunt hæreſes ex variis ſcripturæ locis malè intellectis, malè collectę.

Ori.ſ.Leui.ho.8. Iſych.ſ.Leui.13. *Diſſolutio virtutum.* Diſſuta veſtimenta leproſi. Leui.13.f. deſignare poſſunt virtutum diſſolutionem per peccatum factam. Cumque per veſtimenta diſſuta nuditas appareat, deſignant manifeſtantes errores, nec abſcondentes peccata: quod bene, & malè fieri poteſt.

Hil.ſ.Matt.Cā.9. Amb.ſ.Luc.5. *Noua ſacramēta non copulāda veteribus.* Aſſumentum panni rudis additum veſtimento veteri. Marc.2.c. deſignat noua ſacramēta, quæ non bene cohærent cum veteribus. Vel ſunt opera noui hominis, quæ non poſſunt copulari operibus veteris hominis. Matt.9.b. Luc.5.g.

Cypri.cont.Noua. Ber.in Apolo. Cyri.l.12.ſ.Ioan.32. *Opera noui hominis. Vnitas Eccleſiæ.* Inconſutilis tunica Chriſti, deſignat vnitatem Eccleſiæ, quæ durat per indiſſolubilem charitatem. Ioan.19.d. Deſignat etiam corpus eius aſſumptum ex Virgine ſine virili admixtione.

Glo.ord.ſ.Ioſu.9. *Opera veteris hominis.* Conſuti vtres vinarij Gabaonitarum. Ioſu.9.a. veteris hominis opera.

Connexio virtutum. Commiſſuræ templi, quæ & iuncturæ. 1.Par. 22.a.2. Para.34.c. connexionem virtutum & charitatis deſignare poſſunt.

Conſueſcere, Conſuetudo, Aſſueſcere, Mos. Solere, Solitum.

CONſueſcere, ſeu aſſueſcere, eſt per multos actus ſeu operationes habitum exercere, ſeu acquirere, & conſuetudo eſt ipſa actio frequentata, ſeu quod ex eius frequentatione relictū eſt, & etiam eſt conuerſatio. Dicitur etiam mos. Mores autem ſunt habitus, ſeu cuiuſque inclinationes, ſiue bonæ, ſiue malæ. Vix habent hæc allegoriam.

Philo. de temulen. *Fragilitas infirmorum.* Conſuetudo fœminarum, dici poteſt fragilitas infirmorum, Gene.31.e. Ezech.16.d. Mos autem filiarum in bonum ſumi poteſt. Exod.21.b.

Hier.ſ.Iere.2. *Conſuetudo peccandi.* Aſſuetus onager in ſolitudine. Iere.2.e. deſignat eum, qui ſine fræno ſequitur gulam & voluptates. Et ſolitum opus laterum, eſt conſuetudo peccati. Exo.5.b.

Glo.int.ſ.Exo.13. Conſuetudo ſacerdotij. Leui.1.a. Et mos ſacrorum. Exo.13.a.1. Reg.2.c. cultum interiorem Dei deſignant.

Solere effundi cineres altaris in loco ſeparato. Leuit.1.d. Vide Fundere.

Naturalis conſuetudo. Mos mundanorum. Mos vniuerſæ terræ, naturalem conſuetudinem, quæ omnibus ineſt, ſignificare videtur. Geneſ.19.f. Conſuetudo autem terræ Ægypti, morem mundanorum ſignificare videtur. Leuit.18.a. 4.Reg.17.f. Sapien.12.d.14.b. Eccl'i.20.d. 2.Mach.10.d.11.b.

Conſueta mors hominum, eſt quum moriuntur ſenio, aut morbo. Numer.16.d.

Moris vnius dicuntur, qui ſunt vnanimes. Pſal.67.

Conſumere, Abſumere.

COnſumere, eſt in nihilum redigere, aut deſtruere, quaſi vorando: vt ignis conſumit.

Ori.l.ſ.Periarcon. *Deus.* Conſumens ignis dicitur Deus, ſecundum quod delet peccata Deute.4.d.9.a. Hebræ.12.g. Et ipſe conſumit malos, mittens eos in infernum. Num.14.b. Deut.7.d.28.b. 2.Reg.22.d. Iob.13.c.30.c. Eccl'i.27.d.45.d. Iere.46.g.49.g. Ezech.15.b.22.g. Miche.1.a. Nahum 1.c. Cōſumit autem quaſi leo, quia vt leo parcit proſtratis, ita Deus punit peccantes, ſed parcit pœnitentibus. Hoſ.13.b.

Rup.ſ.Hoſe.13.

Iſych.ſ.Leuit.6. Amb.3.offi.14. *Oblatus Chriſt. Abſorpta mortalitas.* Conſumit ignis ſacrificium. Leui.6.b. quum totus Chriſtus nobis oblatus eſt: & cùm mortale hoc abſorbetur à vita.

Reſeruare myſteria Spirituiſancto. Abſumit ignis reliquias ſacrificij. Leuit.7.b.8.g. quum relinquuntur Spirituiſancto myſteria, quæ mens capere non poteſt. Ad hoc referri poteſt, quum conſumuntur cineres hoſtiæ. Leuit.6.b.

Greg.3.Mor.22. *Exuri illicita opera, & cogitationes.* Conſumit ignis ius, & carnes. Iudi.6.c. quum afflatus à redemptore ſpiritus, tanta cor noſtrum flamma compunctionis concremat, vt omne quod in eo illicitum eſt operis & cogitationis, exurat.

Gre.2.Mor.26 *Incendens inuidia.* Conſumens ignis de cælo oues, & pueros Iob, deſignat à præpoſitorum cordibus flammam inuidiæ corruiſſe, & quicquid boni in plebibus oriebatur, incendiſſe: quia dum mali prępoſiti, ſuum contra veritatem honorem exigunt, ab omni rectitudine corda ſequentium ſubuertunt. Iob.1.c. Et ignis inuidiæ conſumit ciuitates, &c. Num.31.b. Sap.16.b. Ierem.6.g.

Gre.3.Mor.19.& 15.Mor.9. *Nil mundum in conſpectu Dei.* Conſumit Deus innocentem, & impium: Innocentē quidem, quia quantalibet eius ſimplicitas fuerit, diuinæ magnitudinis ſimplicitate ſuperatur, vel deuoratur: Impium verò, quia Deo cuncta mirabiliter ordināte, ipſis ſuis verſutiis, eius impietas ligatur. Vel conſumit vtrūque, quia licet meritis vitæ diuiſi ſint, primę tamen culpæ merito æquè ad carnis interitum pertrahuntur. Poſt reſurrectionem autem corporum, iuſtus tranſit ad gloriam, malus verò etiam corpore non conſumitur, vt perpetuò crucietur. Iob.4.b.9.c.14.b.20.c. Sap.5.c. Ezec.43.c. Hoſe.13.c. Zac.5.b.

Iſych.ſ.Leuit.26. *Conterit euangelium errores.* Conſumit hoſtilis terra Iudæos. Leui.26.f. quum euangelium, totius erroris Iudęorum conterit ſubſtantiam.

Hier.ſ.Iſa.49. *Incredulitas Iudæorum.* Conſumpſiſſe ſe dicit Chriſtus vanè fortitudinem ſuam. Iſa.49.a. quia pauci ex Iudæis, propter quos peculiariter paſſus videtur, crediderunt in ipſum.

Corruptio hominis.
Conſumitur homo quaſi putredo. Iob. 13. d. dum carnis ſuæ corruptione conteritur. Et quaſi veſtimentum, quod comeditur à tinea: quia quum immunda tentatio non aliunde, ſed à ſemetipſo naſcitur, more tineæ, carnem de qua exiit, quaſi veſtem conſumit.
Gre. 11. Mor. 25.

Diſcipulorum Chriſti incredulitas.
Conſumptæ carnes Iob, deſignant diſcipulos Chriſti deficiẽtes à fide, in eius paſſione. Iob. 19. d. Deſignant etiam defectum bonarum affectionum.
Gre. 14. Mor. 23. Ber. ſer. de cute, & carne, &c.

Deficere malos.
Conſumi nubem, eſt malos & ſuperbos diſtricto reſpectu superni iudicis, quaſi Solis calore liquefieri. Iob. 7. b. Et conſumere dicitur mors brachia, quum ſuperbia perdit opera. Io. 18. c. Sic etiam conſumit rubigo fruges. Deut. 28. d. Et conſumit quis carnes proprias, quum per ſuperbiam, aut inuidiam, omnes in ſe virtutes deſtruit. Iob. 13. d. 19. c. 33. d. Prou. 5. b. Iſa. 10. e. 49. a. Sic conſumpta eſt omnis caro per diluuium. Gen. 7. d.
Gre. 8. Mor. 14. & 14. Mor. 8.

Perdere mentis integritatem.
Conſumuntur mali velut à tinea. Iob. 4. d. 30. c. quum eorum mentes, quia damna ſua conſiderare negligunt, integritatem quaſi neſcientes perdunt.
Gre. 5. Mor. 28.

Vir perfectus.
Conſumptus ætate Iſaac, deſignat virum perfectum, in quo omnia temporalia deficiunt ſola mente ſemper renouata. Gen. 35. d. Conſumpti ſunt etiam dies bonorũ, abſque vlla ſpe: quia in præſenti vita fiduciam non poſuerunt. Iob. 7. b.
Gre. 8. Mor. 12

Incommoda deficiẽte verbo Dei.
Conſumi terram inopia, aut fame, deſignat incommoda ob defectum verbi Dei emergentia. Gen. 41. c. Sic conſumi cibos, eſt deficere verbum Dei. Gen. 43. a. Deut. 32. d. Eccl'tæ. 4. c. Ezech. 5. c. Thren. 1. f. 4. b. Conſumitur autem gladio, qui conuincitur, aut condemnatur per verbum Dei. 2. Reg. 11. d. 18. b. Ioſue. 10. g. Iere. 16. a. Hoſe. 11. b.
Lyra. ſ. Gen. 43. Hier. ſ. Hoſe. 11.

Labor Iudæorũ caſſus.
Conſumi ſtulto labore. Exod. 18. e. Leu. 26. c. eſt Iudæorum quorum labor incaſſum conſumitur: quia laborant in lege, quam implere non valent.
Iſych. ſ. Leuit. 26.

Ceſſatio veteris populi.
Conſumpta multitudo Iſrael in deſerto, deſignauit ceſſationem veteris populi, vt nouus per Chriſtum introduceretur. Nume. 32. c. Deut. 2. c. Conſumens autem vitulus ciuitatem Hieruſalem, deſignauit exercitum Romanorum, qui eam deſtruxit. Iſ. 27. c. 66. c. Et conſumpſerunt locum Iacob, qui deſtruxerunt Hieruſalem: & etiam, qui fecerunt aliquem cadere à ſtatu gratiæ. Iere. 10. d. Et conſumunt beſtię Iudæos. Leui. 26. d. quum dæmones eorum opera, quæ bona putant, deuorant.
Hier. ſ. Iſa. 27.

Perdens fidem, & opera.
Conſumens prodigus omnem ſubſtantiam ſuam. Luc. 15. c. deſignat peccatorem, qui perdidit fidem, & opera: vel deſignat gentilem populum, qui omnibus creaturis ad idololatriam abuſus eſt.
Iſych. ſ. Leuit. 26.

Compunctio.
Conſumitur tacens, qui de ſtulta ſe cogitatione reprehendens, apud ſemetipſum dente conſcientiæ mordetur. Iob. 13. c.
Am. 2. de pœni. 3. Hie. epiſ. Beatitu. Gre. 11. Mor. 21.

Perire malos & eorũ defenſores.
Conſumuntur pariter auxilium, & cui præſtatur auxilium. Iſa. 31. b. quum mali, & eorum defenſores pariter puniuntur in inferno. Et conſumitur conuiuium hæreticorum, quaſi ſtipula, quum igni inferni deputantur hæretici. Nahum 1. c.
Hier. ſ. Iſa. 31.

Amiſſa dignitas animæ.
Conſumpti ſunt ſacerdotes & ſenes in vrbe. Thre. 1. g. quum in anima, quæ voluptatibus, & deſideriis prauis innititur, ſacerdotij dignitas, & concilij maturitas propter indigentiam ſapientiæ, & virtutum inopiam admittitur.

Permanens memoria ſanctorũ patrum.
Non conſumptæ veſtes, neque calceamenta filiorum Iſrael in deſerto. Deut. 29. a. deſignãt non debere perire in nobis memoriam ſanctorum patrum.
Lyra. ſ. Deut. 29.

Conſummare, Conſummatio.

Conſummare eſt aliquid ad finem, ſeu ad perfectionem perducere: vnde omnis conſummatio finem dicitur habere, quo clauditur. Pſalmo 118. Omnis conſummationis vidi finem.

Reſurrectio.
Conſummari dicitur Chriſtus tertia die. Luc. 13. g. vt expulſio dæmonum, quæ eſt remiſſio peccatorum, ſit velut prima dies in eccleſia. Secunda perfectio ſanitatum, dum de die in diem proficit eccleſia. Tertia verò die conſummatur, dum reſurrectionem in ſeipſo initiandam monſtrauit eccleſię, qua ad incorruptionis conſummationem, ſummamque perueniat ſanitatem. Et corpus Chriſti per generalem reſurrectionem perficiatur.
Au. 4. cont. Iulia 8. & ſ. Pſal. 105. & 2. de conſen. euangeli. 75.

Perfectio Eccleſiæ. Finis mundi.
Conſummatio tabernaculi, deſignat perfectionem eccleſiæ, & finem mundi. Pſalm. 28. in titulo. 3. Reg. 6. b. 1. Mach. 13. b. Et conſummatur ſeculum in perfectis, quibus eſt crucifixum. Matt. 24. a. Et conſummationis ira, eſt finis mundi. Pſal. 58. Iſa. 10. f.
Hier. ſ. Pſalm. 28. Arn. ſ. Pſal 28. Ori. ſ. Matt. ho. 27 32.

Impletio legis.
Conſummatio, quam facit Dominus, eſt legis impletio & ceſſatio per Chriſtum facta. Iſa. 10. f. 28. f. Vel eſt dies iudicii, quando Deus expleturus eſt, & conſummaturus omnia.
Hila. ſ. Pſ. 58. Hie. Iſa. 28.

Deſtructio Hieruſalem.
Conſummata vindemia, dicit vltimam vaſtationem Hieruſalem per Romanos factam. Iſa. 32. c.
Hie. ſ. Iſa. 32.

Saluare reliquias Iſrael.
Conſummatio, quam non facit Deus, dicitur, quia ſaluaturus eſt reliquias populi Iſrael. Iere. 4. f. 5. c.
Hie. ſ. Iere. 4.

Perficitur homo in capite.
Conſummare arcam diluuij in cubito, eſt corpus hominis in capite abſoluere, & perficere. Gen. 6. c.
Amb. de Noe. 7.

Ceſſatio vindictæ Dei.
Conſummatio loci diluuii, dicit ceſſationem diuinæ vindictæ. Nahu. 1. b.
Hie. ſ. Nahum. 1.

Finem imponi malitiæ.
Conſummari nequitiam peccatorum, eſt malitiæ finem imponi. Pſ. 7. Dani. 9. f. Et conſummatæ iniquitates Amorrhæorum dicuntur, quum deteguntur fallaciæ, & mendacia ſophiſtarum & impoſtorum. Gen. 15. d. Et conſummatur miſer, quum vincitur diabolus aut
Baſ. ſ. Pſ. 7. Philo. quis rerũ diui. hæres. Hie. ſ. Iſa. 16.

hæreticus. Conſummantur autem ſic mali,& non boni. Iſa. 16.b. 29. f.33. a. Iere.30.b.

Hil.& Amb.ſ.Pſ. 118. Conſummari in terra dicuntur,qui labuntur in corporis vitia.Pſ.118. *Labi in corpor vitia.*

Conſurgere,vide Surgere.

Contabeſcere,quære Tabeſcere.

Contagio,vide Macula.

Contaminare,quære Immundus.

Contegere,vide Tegere.

Contemnere,Spernere,Deſpicere,Paruipendere,Reſpuere.

CONtemnere,eſt vilipendere,& quaſi pro nihilo ducere.Reſpuere autem eſt per contēptum eiicere.

Hila.ſ.Pſ.118. Spernit Deus non omnes peccatores, ſed diſcedentes à iudiciis eius,& apoſtatantes. Pſal. 118.

Hila.ſ.Pſ.53. Deſpexit oculus Chriſti ſuper inimicos ſuos. Pſalm. 53. quando reſuſcitatus , omnes ſuperauit.

Hie.ſ.Iſa.49. Contemptibilis anima , dici poteſt anima Chriſti,quia eam poſuit pro ouibus ſuis , quaſi precioſiores iudicaret oues.Iſ.49.c.

Amb.& Hil.ſ. Pſ. 118. Hie.ſ.Iere.3. Contemptum ſe dicens Dauid,& adoleſcentulum.Pſ.118. deſignat vel Chriſtū in paſſione, vel iuniorem populum ad fidem veniētem à Iudæis deſpectum.Et contemnens mulier amatorem ſuum ,eſt ſynagoga deſpiciens Chriſtum. Iere. 3.f.Idem deſignat deſpiciens Michol Dauid in corde ſuo.2.Reg.6.d 1.Par.15.d.

Gre.10.mor.29. Contempta lampas apud cogitationes diuitum. Iob.12.a.eſt iuſtus,qui deſpicitur à ſuperbis : boni autem replentur deſpectione in hac vita , vt Lazarus. Pſalm. 123. 1. Reg. 17. c. Iob.19. c.31. b.

Glo.ord.ſ.Pſ.68. Non deſpexit Dominus vinctos ſuos, nec opera manuum ſuarum , quia fauet iis , qui pro eius amore affliguntur.Pſ.68.137.

Nemo deſpicit ſponſam poſt oſculum ſponſi.Cantic.8.a.quia poſt incarnationem Verbi, Eccleſia etiam ab angelis honoratur. Vnde angelus noluit adorari à Ioanne Euangeliſta. Apoc.22.b.

Glo.ord.ſ.Pſ.118. Contemptus,quem aufert Deus,eſt abiectio,quam quis acquiſiuit per peccatum. Pſalm. 118.Vel eſt contemptus , quo martyres deſpiciebantur, qui nunc ablatus eſt , quando in honore habentur. *Abiectio peccat. Contemptus martyrum.*

Gre.ſ.1.Reg.3.10. Beda ſ.Gen.16. Deſpiciens Agar dominam ſuam.Gen. 16.a. deſignat ſenſualitatem contemnentem rationem , vel ſubditum contemnentem prælatum ſuum quum putat ſe profeciſſe. Vel deſignat Eccleſiā ex Gentibus deſpicientem ſynagogam.Deſpicientes etiam Saulem , deſignant contemptum prælatorum.1.Reg.10.d. *Contemnens ſenſualitas rationem. Contemptus prælatorum.*

Glo.ord.ſ.Gen.29. Deſpiciens Iacob Liam. Gen. 29. g. deſignat contemptum vitæ actiuę, propter amorem contemplatiuæ. *Contemptus vitæ actiuæ.*

Ori.ſ.Eze.ho.9 Gre.18.mor.18. Spernere dicuntur Sion , qui contemnunt Eccleſiam. Amos 6. d. Sic deſpexit rex Aſſyriorum , hoc eſt, diabolus , Eccleſiam , vel animam. Iſa. 37. d. Thren. 1. a. Abdi. d. Contemnit etiam matrem , qui intra Eccleſiam exiſtens vt filius, non vult parere præceptis eius. Prou.30. c. *Contemptus Eccleſiæ.*

Hie.ſ.Iob.39. Gre.30.mor.25.30. Contemnit Onager multitudinem ciuitatis. Iob.39. a. quum Chriſtus non eſt ſequutus humana & vulgaria iudicia , nec traditiones Phariſæorum. Et quum contemplatiuus deuitat humanæ conuerſationis praua ſtudia. Vel deſignat Iudęos contemnentes fideles Eccleſiæ. *Deſpiciēs Chriſtus traditiones Iudæorum. Deſpicientes Iudæi fideles.*

Hie.ſ.Zach.4. Deſpicere dies paruos.Zach.4.d.eſt contemnere hanc vitam breuem. *Contemptus huius vitæ.*

Hie.ſ.Malac.2. Deſpicit vxorem adoleſcentiæ ſuæ,qui contemnit legem nāturalem.Malach.2.d. *Contemptus legis naturalis.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Contemnens Hebræus correptionem Moſis, deſignat Iudæos contemnentes Chriſti prædicationē.Exo.2.b.Idem eſt contemnere angelū Dei.Exo.23.c.Et contemnentes Dominum, ſunt Iudæi,negantes Chriſtum eſſe redemptorem:vbi etiam deſignantur prælati mali. Leuit. 6.a.26.b.Numeri.15 d.Deut.9.d.1.Reg.2.g.12.b.2.Reg.12.b.Iob.19.d.Iſa.1.a.33.a. Mala. 1.b. Ad idem refertur deſpiciens Hieruſalem iuramentum Dei. Ezec.16.g.Et contemnens ſeruus dominum ſuum.2.Reg.19.e. *Contemnentes Iudæi prædicationem Chriſti.*

Amb.de Cain 4. Paruipendens Eſau benedictionem primogenitorum. Gen.25.d.deſignat Iudęos contemnentes Chriſtianos, in quos tranſiuit regnum Dei tanquā ius primogenitorum: vel deſignat ignauos,virtutis excellentiam contemnentes. *Contēnentes Iudæi Chriſtianos.*

Hila.ſ.Pſ.54. Deſpiciuntur orationes leues,diffidentes,inutiles,&c. Pſ.54. ſicut deſpexit Chriſtus petitionem adoleſcentis,qua petebat hęreditatem diuidi.Luc.12.b.

Glo.ord.ſ.Gen.39 Contemnens Ioſeph dominā ſuam,deſignare poteſt Chriſtum relinquentem ſynagogam. Gen.39.c. *Relinquēs Chriſtus ſynagogam.*

Hie.ſ.Iſa.58. Spernens dominus ancillam ſuam.Exod. 21.a. deſignare poteſt deſpicientem carnem ſuā. Cæterum deſpicit carnem ſuam malè , qui non benefacit conſanguineis ſuis , aut fidelibus Eccleſiæ,aut dēnique proximis.Iſa.58.b. *Deſpiciens carnem ſuam.*

Iudæi hæretici & caro contemptibiles. — *Hie.ſ.Abdi.*

Contemptibiles ſacerdotes fiunt, quum non ſeruant pactum Dei Malac.2.b. Contemptibilis autem Edom, deſignat Iudæos vel hæreticos, aut ipſam carnem. Abd.a.

Pertinacia diaboli in tentādo. — *Hie ſ.Iob 39.*

Contemnit pauorem equus. Iob.39.c. quum diabolus procaciter & impudenter etiam victus reuertitur ad tentandum.

Deſpiciunt dæmones animam ſeductam. — *Hier.ſ.Iere.4.*

Contemnunt amatores ipſam Hieruſalem, quum dæmones deſpiciunt animam, quam ſeduxerunt. Ierem. 4.g. Thre.1.a.

Reſpuere immunda. Leui.11.g. eſt vitare peccata.

Contemnens hæreticus Eccleſiā. — *Beda.ſ.Pro.30.*

Deſpicit partum matris, hæreticus contemnens Eccleſiam, à qua ipſe prodiit. Prou.30.c.

Contemplari, vide Conſiderare

Contendere, quære Rixari.

Contenebratus, vide Caligare.

Contentus.

COntentus eſt, qui animo ſatiatus, aut ſatisfactus eſt.

Amb.ſer.7. Aug. de verbis Domi 11.ſer.1?.

Contenti debent eſſe milites ſtipendiis ſuis. Luc.3.e. hoc eſt, viri eccleſiaſtici contenti eſſe debent donis Spiritus: & etiam contenti doctrina ſacra, ne amplius curioſe exigēdo, in hæreſim incidant. Sic contenti eſſe debent decimarum oblatione. Num.18.d.1.Tim.6.b.

Conterere, Atterere, Comminuere.

Hier ſ Iere 1?. & ſ. Nahum.1 vbi ſ. Hoſe.1. & ſ. Amos 2. Aug. ſ pſ.3.57. Greg.1?. mor.24. Ori.ſ.pſ.36.ho. & ſ.Iere.ho.2.3.3. Arno.ſ pſ.9. Aug.ſ.pſ.45. Hie.ſ. Iſa. 8. 14.

Liberat Deus à ſeruitute diaboli.

COnterere, eſt comminuere, quaſique in puluerem redigere, & conſumere.

Conterit Deus iugum de collo, vel catenas, quum liberat à ſeruitute diaboli. Ierem. 30.b. Ezec.34.g. Pſal.123. Et conterit dentes peccatorum in ore, quum in irritum deducit verba prauorum, ſeu principes eorum: vel cùm mali verbis & rationibus propriis confundūtur. Vel cum Chriſtus confundebat Iudæos volentes eum capere in ſermone. Aut cum Eccleſia diſſipat inſidias diaboli, & membrorum eius. Iob.29.c. Pſal.3.57. Conterit etiam Deus virgā malorum, hoc eſt, imperium eorum de dorſo bonorum. Nahum 1.c. Sopho.1.c. Et contritus laqueus eſt, quum remota ſunt incitamenta peccati. Pſal.123. Et conterit brachium peccatoris, quum diabolus a Deo non permittitur malignitatem ſuam in bonos implere, & cum vis eius tollitur, & cùm ſuggerente diabolo, peccator non mouetur ad bona opera. Pſal.9.36. Sic etiam conterit Deus arcum, quum occulta inſidiantium machinamenta diſſoluit. Pſal.45. Et contritus malleus vniuerſæ terræ eſt, quum victus eſt diabolus. Ierem.50.d Et conteritur baculus impiorum, quum tollitur potentia diaboli Iſa.14.b. Et cōteruntur impugnantes Chriſtum. Iſa.8.c. De his contritionibus intelligi poſſunt, quę ſequuntur Leui.26.c. Ioſu 7.c. Iob. 20.b.24.d.34.c. 40.b. Pro.10.c.18.b. Eccl.48.d. Iſa.1.g.6.c.13.b.14.g.24.b.26.c.28.c.30.c.41. c.43.c. 46.a.50.d.51.b. Thre.3.d. Ezech.25.b.27.g.29.b.32.30.b. Dan.8.g.11.c. Hoſe.1. b.2.d. Amos 2.c.6.d.9.c. Mich.4.d.1. Mach.2.c.4.b.9.b.13.g. Matth.21.d.

Atteri diabolū. — *Gre.33.mor.29.*

Puniens Deus. — *Aug ſ.pſ.45. Hier ſ.Iſa 24.& ſ. Haba.3.*

Conterens malleus, eſt diuinum verbum, & ſententia Dei punitiua. Ierem.23.f. Idem eſt ſpiritus conterens petras, hoc eſt, puniens induratos. 3. Regum 19 c. Conteret autem Deus Ægyptios, ſeu Ægyptum. Exod 10.a. quum puniet malos, vel in hac vita, vel in futura. Et cōteruntur non credentes in iudicio. Exo.23.d. Pſal.17.45. Luc.20.c. Contrita etiam Babylon, deſignat mundi vaſtationem. Ierem.22.c 48.a.51 a. Et attrita ciuitas, eſt Roma, vel mundus in iudicio. Iſa.24.b. Et conterentur in porta mali. Iob 5.a. quum eis dicetur in iudicio, Ite maledicti in ignem æternum Sic conteret malos Deus in turbine. Iob 9.b. Conteritur etiam impius in loco ſuo, quum per ipſam ſuperbiam, qua eleuatur, opprimitur. Iob 40.a. Contriti ſunt montes ſeculi, quum dæmones a Chriſto ſunt victi. Haba.3.b. Conterit etiam Deus fortitudinem regni Gentium. Agge.2.d.

Aug. 18. ciuitat. Dei. 32.

Auferens Deus prauas cōſuetudines. — *Arn.& Aug.ſ. Pſal 106. Ricar de S Vict. de ſecur. conſcien. 25.*

Conterit Deus portas æreas, quum malas cōſuetudines tollit, & quum aufert pertinacem contradictionem. Pſal 106. Et ipſe conterit bella malorum, & ciuitates, & confidentiam eorum. Iudith 9.c Iſa 24.b. Ierem.2 g.5.d.19.c.

Inferens Deus compunctionem. — *Gre.4.mora.22. & 7.mor.7.8. Arn. & Hil.ſ. pſ.46. Rup.ſ.Hoſ.13.*

Conterit Deus in ſpiritu vehementi naues Tharſis. Pſ.47. quum vis compunctionis validas mentes noſtras huic mundo quaſi mari deditas, ſalubri terrore confundit, caſtigante Deo ad pœnitentiam. Vnde & contriti corde, quos ſanat Deus, ſunt pœnitentes aut etiam tribulati. Iudith 8.b. Pſ.50.146. Iſa 57.d.61.a. Ier.5.b.23.b. Dan.3.d. Mich.4 d. Comminuit etiam populos multos, quum eis ingerit ſpiritum contritionis. Iob.6.b. Hæc dicitur cōtritio filiorum. Hoſe.13.c.

Perturbās Deus humana corpora. — *Ambr. 2. de interp.5.*

Deſtruens hæreticos. — *Hie ſ.Iſa 2. Aug ſ pſ.47.*

Conterit etiam Deus naues Tharſis, quum perturbat corpora hominum, aut cùm eos perdet in iudicio. Vel diſſipat ſuperbiam Gentium, aut quum deſtruit hæreticos. Pſ.47.2. Paral. 20.g. Et conteruntur mulieres Hieruſalem, quum effœminati tolluntur de Eccleſ. Iſa.27.c. Contritio autem dicitur eſſe in viis malorum. Iſa 59.b. Hoſe.13.c.

Tolli effœminatos de Eccleſia. — *Arno.ſ pſ.104. Ori ſ. Eze.ho.4.*

Auferens Deus Doctores. — *Hie ſ. Eze.ho.14. Gre.15.mor 3.*

Contriuit Deus vectes Hieruſalem, quum abſtulit doctores. Thre.2.c. Conterit etiam virgam panis, aut firmamentum panis, cùm tollit robur verbi Dei: vel cùm deſtruit defenſiones eorum, & idololatriæ. Sic etiam dicitur conterere ligna. Pſal.104. Eze.4.d.5 d.14.d. Iſa.14.b. Amos 2.c. Et filii hypocritarum atteruntur egeſtate. Iob 20.b.

Reprobatio actionū malorū. — *Gre.14.mor.10.*

Atteritur meſſis malorum Iob 18 d. quum eorum operatio à ſuperno iudice reprobatur, licèt humanis oculis bona videatur Atteritur etiam meſſis iniqui furſum, quia qui hic ſteri-

lis perſiſtit, poſt hanc vitam ad nulla præmia vocatur.

Contriuit Deus electos Hieruſalem, quum perdidit ſacerdotes & principes Iudęorum. Thre.1.c. Mach.2.a. Et contritio Hieruſalem, eſt deſtructio illius, aut animæ peccatricis. Iſa. 51.f. Conterens etiã Ieremias lagunculam. Iere. 19.c. perpetuam Iudæorum vaſtationem per Romanos factam deſignauit. Contriuit Deus arcã Iſrael, quum deſtruxit illum populum, & eorum inanem fiduciam. Hoſe.1.b.

Hie.ſ.Iere.19. — *Reprobatio nationum malarum. Perdens Deus principes Iudeorum.*

Conterere manu ſpicas, eſt aſperitati literæ dare ſenſus ſpirituales. Deut.23.d.

Contritio Ioſeph, paſſionem Chriſti deſignat. Amos 6.b.

Contritiones terræ, quas ſanat Dominus, ſunt peccata, quæ ſanat per pœnitentiam. Pſ.59. Sic dicitur Dominus alligare contritiones, quum remittit peccata. Pſ.146.

Conterere Chriſtum, eſt molere granum frumenti, vt fructum afferat. Iere.10.d. Iſ.53.b. c. Iob.19.a. Contritio quoque Ioſeph, eſt paſſio Chriſti. Amos 6.b.

Rup.ſ.Hoſe.1. Rup.1.ſ.Deut.17. Rup.ſ.Amos 6. Aug.ſ.Pſ.59. — *Senſus ſpiritualis. Paſſio Chriſti. Peccata.*

Non conterit Chriſtus arundinem quaſſatam: quia non in totum fidem Iudæorum deſtrui permiſit. Et quia peccatores non reiicit, ſed ad pœnitentiam inuitat. Iſ.42.a.

Non conteri vnum os iuſtorum, eſt nec vnam quidem eorum virtutem amitti. Pſ.33. Iſ. 38. c. Thre.2.c.3.a. Dan.6.g. Ioan. 19.g. Et non comminui os agni, eſt non perire quenquam ex Apoſtolis, niſi filium perditionis, qui non erat os. Conterit etiam oſſa agni, qui curioſè ſcrutatur ſecreta Dei.

Ori.ſ.Iere.ho.8. Rup.1.ſ.Iſa.19. Tert.aduer.Iudæos. Hie.ſ.Iſa.42. Baſi.& Au.ſ.Pſ.33. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3.cap.13. — *Admittens ad pœnitentiam. Nullam virtutẽ iuſtorũ amitti.*

Conterit mulier caput ſerpentis, quum anima in initio ſuggeſtionis malæ ipſum diabolũ excludit. Gen.3.c. Eccl'i.36.b.46.d.47.a. Agge.2.d. Roman.16.c. Vel conterens mulier caput ſerpentis, fuit beata Virgo, quæ nullam diaboli ſuggeſtionem admiſit, ſed ſemper diabolum ſub pedibus habuit, libera etiam ab originali peccato. Vel potius ſemen mulieris, quod eſt Chriſtus, contriuit caput ſerpentis, hoc eſt, deſtruxit potentiam diaboli. Sed contrito capite, adhuc viuit corpus, ad exercitationem fidelium.

Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Beda ſ.Gen.3. Geor.Vene.Cant.2 tomo 5.cap.17. Gre.Nyſſe.ſer. de Natiuitate. — *Excludere initiũ ſuggeſtionis. Deſtruens Chriſtus potentiam diaboli.*

Contritus grex Domini, ſunt Iudęi diſſipati. Et contritio populi, ſunt peccata. Iere. 6.c.14. c. Zach.11.d. 2.Reg 22.a. Pſ.13.59.146. Iſ.15.d.65.c. Thre.2.d. Eze.7.c. Hoſe. 14. b. Amos 6. b. Nahum 3. d. Sopho.1.b. Et contriti in porta ſunt Iudæi. Iob.5.a.

Ori.ſ.Iere.ho.9. Gre.6.Mor.2. Hie.ſ.Iſ.28. — *Iudæi diſſipati.*

Comminuitur panis plauſtro, quum Iudæi aut proceres Eccleſiæ grauiter caſtigantur à Deo: non comminuitur autem, quia caſtigantur ad emendationem. Iſ.28.g.

Grauis caſtigatio Dei.

Conteritur cor per dolorem peccati, in pœnitentibus quidem ad ſalutem, in impœnitentibus verò conteritur per pœnã inferni. Iſ.13.b. Contritionis autem clamor, eſt grauis dolor de peccato. Iſ.15.c.61.a.65.c.66.a. Ier.23.b. Comminuitur etiam ſtatua. Da.2. e. quum cor cõteritur & humiliatur, incipiens à deterioribus.

Hie.ſ.Iſa.13.15. Rica.de S.Vict. de ſom.Nabuch.27. — *Contritio bona & mala.*

Conterens Moſes vitulum vſque ad puluerem. Exod. 32. e. deſignauit Gentilium ſuperbiam humiliandam, omniaque impietatis veſtigia abolenda. Idem eſt conterere idola 4. Re. 11.d.18.a. 2.Par.15.d.34.a. Num.33.g. Deut.12.a. Iſ.21.c.46.a. Iere.43.d. Mich. 5. b. Et comminuit vox Domini cedros, aut Libanum ſicut vitulum, quum deſtruxit ſuperbiam, & idololatriam. Pſalm.28.

Amb.epiſ.56. Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Baſil.ſ.Pſ.28.ho.1.2. Arno.ſ.Pſ.28. Rup.4.ſ.Exod.26 — *Humiliata ſuperbia gentiliũ.*

Comminuit inimicos vt puluerem ante faciem venti, qui diſſipat prauos affectus. Pſalmo 17.

Conteri hydriam ſuper fontem, eſt ceſſare vitam humanam. Eccleſiaſtæ 12.c.

Hie.ſ.Pſ.17. Hie.ſ.Eccl'iaſ.12. — *Diſſipare prauos affectus. Ceſſans vita humana.*

Conterunt pauperem diuites, vel hæretici, quum vexant humiles. Amos 8.a. Et comminuit beſtia cibos, quum vir impudens facta bonorum diſſipare conatur. Dan.7.b. Et conterit beſtia agri oua ſtruthionis, quum diabolus ſuperat diſcipulos hypocritarum. Io.39.c. Et conterunt hoſtes ciuitates munitas, quum perdunt dona animæ. Contritio autem magna, quã adducit Deus, eſt diabolus, & hæretici. Ier.4.b. Conterere dicuntur etiam mali capita pauperũ. Amos 2.b.8.a. 1.Mach.13.a.

Rica.de S.Vict.de vitio mutabili.15. Gre.7.mor.7.8.& 31.mor.8. — *Vexantes hæretici humiles.*

Contritis teſticulis eſt, qui paulatim creſcente malitia, conterit ſuam in virtutibus prolem, & ſigna, per quæ vir poſſit agnoſci. Leui.22.c.

Iſych.ſ.Leui.22. — *Amittens virtutem.*

Contritio duplex, qua conterit Deus: vel contritio ſuper contritionem, eſt, quum pœnæ temporali ſuperuenit pœna æterna: vel eſt mors gehennæ, ſuper mortem culpæ. Iere.4.e. 17. c. Et attritum nomen à facie Dei, eſt eorum, qui caſtigantur, & quaſi obliuioni traduntur à Deo, quippe qui carceri inferni mancipantur. Iſ.48.d.

Lyra.ſ.Iere.4. — *Pœna tẽporalis & æterna.*

Atterunt populum Dei, prælati, qui pauperes peccantes publicè confundunt, quum aduerſus diuites ne mutire quidem audeant. Iſ.3.c.

Atterens aſina pedem Balaam. Num.22.e. deſignat conuerſionem ſimplicium ad fidẽ, manentibus Scribis & ſacerdotibus in infidelitate.

Hie.ſ.Iſa.3. Ori.ſ.Num.ho.14. — *Confundentes prælati pauperes. Conuerſio ſimplicium.*

Non attrita veſtimenta populi in deſerto. Deuteron. 29. a. ſymbolum fuerunt futuræ reſurrectionis.

Amb.2.de fide.1. — *Reſurrectio.*

Atteritur cælum, quum in fine mundi à motu ceſſabit. Iob.14.b. Et attereretur terra ſicut veſtimentum. Iſaiæ 51.b. corpora videlicet humana ſuſcitanda.

Ceſſans motus cælorum.

Comminuit Iob lacertos pupillorum. Iob. 22.b. quum Eccleſia reuocat ab operibus ſuperſtitionis, aut erroneis, deceptos ab hæreticis.

Glo.ord.ſ.Iob.14 — *Reuocans Eccleſia deceptos.*

Comminui virgam percuſſoris. Iſ.14.g. eſt ceſſare correctionem, & caſtigationem malorũ.

Comminuens rex quartus, ſiue quarta beſtia omnia, ſicut ferrum. Dnani.2.f.7.c. deſiguat Romanos omnia ſubiicientes.

Gre.16.mor.4. Hie.ſ.Iſa.14. Hie.ſ.Dan.7. — *Ceſſans correctio. Imperium Romanorum. Impudentia.*

Attrita

Impudentia. Attrita fr ons. Eze. 3.b.23.g.dicit inuerecundiam in peccando. Eſt etiam eorum qui non ſolùm labores non fugiunt, ſed neque importuni videri in laboribus, qui ſibi negantur, erubeſcunt. *Gr.ſ.Eze.ho.10.*

Perfecta pœnitentia. Conterens ventus auſtri Tyrum.Ezechiel.27.e.eſt exercitus Chaldæorum,magno impetu eam deſtruens.Vel vis diuina conſumens mundum in iudicio. *Hie.ſ.Eze.27* *Lyra.ſ.Eze.27*

Conternans.

Conternans dicitur,quod eſt trium annorum,vt vitula conternans.Iſa. 15. c. eſt trium annorum: & deſignat perfectam pœnitentiam ſecundum ſuas tres partes: vel perfectam ſalutem. *Hie.ſ.Iſa.15*

Conteritus,vide Terrere.

Conteſtari,quære Teſtis.

Contexere,vide Texere.

Contiſcere ,quære Tacere.

Continere.

Continere interdum eſt retinere,vel coercere, aut abſtinere:interdum intra ſe tenere, vt locus continet locatum. *Hie.ſ.Iſ.64.*

Ceſſans Deus à puniendo. Continet Deus manum,quum ceſſat à puniendo. 2. Reg.24. c. Et continet ſe Deus, quum non ſuccurrit miſeris,nec punit malos. Iſ.64.d. *Gre.11.mor.16.* *Hiero.ſ.Iſa 63.& ſ.Iob.12.*

Subtrahens ſciẽtiam prædicatorum. Non miſertus Iſraeli. Continet Deus aquas, quum ſubtrahit ſcientiam prædicatorum: aut non dat gratiam & dona Spiritusſancti.Iob.12.c.Pſal.76.Prou.30.a. Et continuerunt ſe miſerationes Dei ſuper Iſrael,quum non miſertus eſt eorum.Iſa.63.d.*Relicti Iudæi cũ litera legis.* Continuit Deus aquas apud Iudæos.Iob.12.c. quum reliquit eos cum litera,& ſic aruerunt.

Gubernans omnia. Continet omnia ſpiritus Dei per creationem & gubernationem.Sapi.1.b.10.a.Eccl'ici.48 a. Attingit enim à fine vſque ad finem. Vel homo continet omnia, cum omnibus conuenientiam habens. *Glo.ord.ſ. Sapie. 1*

Portans Chriſtus peccata. Continuit Chriſtus opprobrium multarum gentium, qui omnium peccata tulit. Vel quando fideles in primitiua Eccleſia continebant opprobria, quæ audiebant in corde. Pſalm.88.143. *Hila.ſ.pſ.143* *Aug.ſ.pſ. 88*

Firmans lex fideles. Continentes vectes tabulas tabernaculi, deſignant vim legis, firmantem fideles. Exod. 26.c.36.d. *Glo.int.ſ.Exo. 36*

Sancti ſuſtentantes Eccleſiam. Ea, quæ continebant parietes templi, deſignant Sanctos ſuſtentantes Eccleſiam. Eze. 41.b *Hie.ſ.Eze.41.*

Frænare concupiſcentias. Continere à mulieribus,eſt frænare concupiſcentias.1.Reg.21.b.Tobi.6.b.Sapi. 8. d. Eccl'i.6.c.26.c.

Hæretici ſine ſana doctrina. Non continentes aquas ciſternæ. Ierem. 2. c. ſunt hæretici non habentes veram & ſanam doctrinam. *Hie.ſ.Iere.2*

Obedientes principes fidei. Continent reges os ſuum ſuper Chriſtum, quum principes & philoſophi obediunt fidei nihil contra eam dicentes.Iſa.52.d. *Hie.ſ.Iſa.52.*

Nõ bene operari. Continet terra germen ſuum,quum anima non benè operatur.Agge.1.c. *Hie.ſ.Agge.1.*

Contingere,vide Tangere,& Accidere.

Contorquere,vide Torquere.

Contrarius,Contra,vide Aduerſarius,& Eregione.

Contradicere.

Contradicere,eſt verbis,contrarium alterius dicere.

Contradicentes Iudæi Chriſto,& infideles fidelib. Contradictio in ciuitate,erat contradictio Iudæorum aduerſus Chriſtum, quę etiam erat contradictio linguarum.Pſ.30.54.Iob.16.b.Iſa.65.a.Haba.1.a. Deſignant etiam hæ, contradictiones, calumnias hæreticorum aduerſus fideles. Contradictio etiam vicinorum deſignat perſequutionem Gentilium aduerſus fideles.Pſ.17.79.Iſ.41.c. *Aug.1. de Trinita. 13.& ſ.Pſ.30.54 79.*

Curioſè iudicantes diuina. Defendere peccata. Contradicunt Deo homines,qui curioſè iudicant opera Dei.Iob.6.b.Eccl'i.4. d. Iſa. 45. b.50.c.Luc.2.c.21.c.Act.4.c.Hebr.12.a.Simile eſt contradicere ſacerdoti.Hoſ.4.a.Iudæ.4.d. Eſt idem defendere peccata. *Glo. int. ſ.Iob.6* *Rup.ſ.Hoſe. 4.*

Baptiſmus & gratia Chriſti. Contradictionis aquæ,ſignificare poſſunt baptiſmum & gratiam Chriſti :quia multi ſunt, qui contradicunt gratię Chriſti.Nu.20.d.27.c.Pſ.103. *Aug.q.in Nu.36.*

Reſiſtentes diabolo. Contradicentes Nabuchodonoſor.Iudith 1.d.ſunt reſiſtentes diabolo. *Lyra.ſ.Iudith 1.*

Contrahere.

Contrahere,interdum eſt conſtringere, aut retrahere:vt quum nerui contrahuntur rigore, aut metu,vt extendi nequeant.Interdum colligere,& in vnum congregare, aut etiam ſibi conciliare.

Repentina punitio Dei. Contractio veniens ſuper populum Iſrael, citam, & velocem Dei punitionem ſignificat. Eze.7.b.Vbi in aliquibus libris ſcribitur Contritio.

Hie.ſ.Eze.7. Lyra.ſ.Zach.11. — *Iratus Chriſtus prælatis malis.*

Contracta dicitur anima Zachariæ in paſtoribus, deſignans animam Chriſti iratam malis prælatis. Zach. 11.b.

Lyra.ſ.1.Reg.14. — *Præſenti vti auxilio.*

Contrahens Achias manum à conſultando Domino. 1 Re.14.c. deſignat, vbi præſenti opus eſt auxilio, prætermittendam eſſe longam conſultationem.

Glo.int.ſ. Deut.15. — *Non dare eleemoſynam.*

Contrahit etiam manum, qui non eam extendit ad dandam eleemoſynam. Deut.15.c.

Glo.ord.ſ. Ioſu. 8. — *Non ceſſare ab impugnandis vitiis.*

Contrahere etiam manum, eſt à pugnando ceſſare. Sic Ioſue non contraxit manum. Ioſ.8.f. docens non ceſſandum ab impugnandis vitiis.

Gre. 8.mor. 11. — *Exterioribus vacantes.*

Contracta cutis Iob, deſignat eos, qui ſolis exterioribus curis in Eccleſia dediti, in autoris ſui amorem non tenduntur, ſed in ſemetipſis rugoſa cogitatione replicantur. Iob.7.c.

Greg.6.mor.15. — *Ceſſans à contumeliis Chriſti.*

Contrahet iniquitas os ſuum. Iob.5.c. quum hoc, quod non vult per ſtudium, per ſupplicium claudet: & quia reſurrectionis Chriſti clareſcente miraculo, dum copioſa multitudo infidelium credidit, à redemptoris ſui iniuriis contumeliiſque ceſſauit.

Chriſtus congregans fideles.

Contrahens Dauid omnem Iſrael aduerſus Syros. 2.Reg.10.d. eſt Chriſtus congregans fideles aduerſus diabolum.

Contrahi mœrore, aut timore. Eſter 15.b. Mich. 4.c. dicitur, quia affectus illi quandam in corpore naturaliter generant contractionem.

Contrectare, vide Tangere.

Contremiſcere, quære Tremere.

Contribulare, vide Tribulatio.

Contriſtare, quære Dolere.

Controuerſia, vide Lis.

Contumax, Contumacia.

Beda ſ.Prou.29. — *Corpus rebelle.*

Contumax eſt, qui per tumorem, & ſuperbiam inobediens eſt, & renuit parere, aut comparere in iudicio. Et morale, neque vix recipit allegoriam. De eo agitur. Deut. 21. d. Eccl'i.1.d. 1. Mach.3.c. Contumax ſeruus, eſt corpus rebelle. Pro.29.d.

Contumelia, vide Iniuria.

Contundere, quære Tundere.

Conturbare, vide Turbare.

Contus.

Contus eſt ſudes, ſiue haſta longior, ſed ad percutiendum apta.

Hier.ſ.Ezec.39. — *Inſtrumenta hæreticorum.*

Conti militum Holophernis. Iudith 9. c. Et conti Gog. Ezech. 39.b. deſignare poſſunt inſtrumenta hæreticorum, quibus lata & inſanabilia inferunt vulnera doctrinarum.

Hier.ſ.Amos 4. — *Armatura Dei.*

Conti, in quibus leuantur vaccæ montis Samariæ. Amos 4. a. ſignificare poſſunt armaturã Dei, qua vincuntur hæretici.

Conualeſcere, vide Sanare.

Conuallis, quære Vallis.

Connubium, vide Matrimonium.

Conuenire, quære Congregare, & Paciſci.

Conuentus, Conuenticulum, vide Congregare.

Conuerſari Conuerſatio.

Ricar.de S.Vict.de ſ..uri.conſcien.17.

Conuerſari, eſt conſuetudinem cum aliquo, aut aliquibus habere.

Conuerſatus eſt Chriſtus cum hominibus, quando videlicet naturam aſſumpſit humanam. Baru.3.d.

Hier.ſ.Hoſe.4. — *Quieſcẽtes ſpirituales in doctrina.*

Conuerſantes volucres in ramis arboris magnæ. Dani.4. b. deſignant ſpirituales in ſublimiori doctrina & ſtatu quieſcentes.

Viuere vitioſe.

Conuerſari in deſideriis carnis, eſt viuere in incredulitate. Ephe.2. a. Ita conuerſantur cum meretricibus, qui ſequuntur voluptates & errores. Hoſe.4.d.

Conuertere.

Reducens Deus ad pœnitentiam.

Conuertere idem ferè eſt, quod vertere, aut mutare: quæ conuerſio præcipuè fit in actibus, aut habitibus creaturæ rationali: quum ab vno mutatur in ſuum contrarium.

Ori.ſ.Eze.ho. 10. Hil.ſ.Pſal.12. 58. Arno ſ.Pſ.67.113 Hie ſ.Iſa.21.& ſ.Iere.31.

Conuertit nos Deus, quum à peccato ad pœnitentiam nos reducit. Pſ.79.84. Et conuertit, & reſtituit Sodomam, & Samariam, & Hieruſalem in antiquum ſtatum, quum recipit ad pœnitentiam ex gentibus, ex hæreticis, & Chriſtianis peccantibus. Eze. 16. g. Et conuertit captiuitatem plebis ſuæ, aut Sion, quum liberat animam à peccatis. Pſ. 52. 125. Et conuertit de profundo maris, quum liberat à fundo vitiorum. Pſ. 67. Et conuertit petram in ſtagna

aquarum

aquarum,quum dura corda gratiæ Spiritusſancti capacia facit.Pſ.113.3. Reg.18.f.2.Par. 11.a. 1.Eſdr.6.d.Iſ.21.c.49.b.52.c.Ier.30.c. Prius autem conuertit nos Deus, quam nos conuertamur,propter gratiam præuenientẽ.Ier.31.c.32.g.Thr.5.d.Amos 1.a.Sop.3.d. conuertet Deus captiuitatem Iuda,& Hieruſalẽ,quũ in reſurrectione,fideles reſurgent incorrupti.Ioel. 2. g. *Reſurrectio.* *Aug.ſ.Pſ.125.*

Conuerſio infidelium. Conuertit Deus tenebras in mane,quando hi,qui erant in tenebris,& vmbra mortis, viderunt lucem magnam,& qui erant filij noctis & tenebrarum,facti ſunt filij lucis.Amos 5.b. *Rup.ſ.Ioel.2. Hie.ſ. Amos 5.*

Conuertit Deus gregem ad rura ſua,quum reducit ad eccleſiam,& paſtum ſcripturarum. Ier.23.a. *Hie.ſ.Ier.23.*

Reduci ad eccleſiam. *Dans Deus gratiam.* Conuerti dicitur Deus,quum dat nobis gratiam,aut nos reuocat ad pœnitentiam. Pſal. 6. 74.Sic conuerſus Chriſtus reſpexit Petrum.Luc. 22.g.Et eundem reprehendit.Ma.16.d.Ioã. 1.c.Hoc deſignauit conuertens Salomon faciem ſuam ad populum.3.Reg.8.b.2.Par.6.a.Dicitur etiam Deus conuerti poſt noſtram conuerſionem,quia poſt pœnitentiã dat dona gratiæ.Zac.1.a.10.b.Ita dicitur de ſponſo.Cant.7.d.Ad me conuerſio eius. Et conuertitur cùm præſtat auxilium.Zach 13.d. *Ori.ſ.Mat.ho.1. Rup.2.Ioan.*

Ceſſans Deus à puniendo. Conuertitur etiam Deus aut furor eius,quum à puniendo ceſſat.Iſ.12.a.63.d.Ier.12.d. Za. 8.c.Conuertens etiam angelus gladium in vaginam, deſignat Deum ceſſantem à puniendo. 1.Par.21.d.Et non conuerti donec deficiant inimici,eſt non ceſſare à caſtigando.Pſ.17. *Hie.ſ.Iſ.12.& ſ. Zac.8. Aug.epiſ.50.*

Caſtigans Deus. Conuertitur præterea Deus puniendo. Ioſ. 24. c. Et conuertit manum ſuam ad aliquem, quum eum caſtigat.Iſ.1.f.Nee.4.a.Eſter 14.b.Amos 5. c. Abdi. c. Et conuertit vſque ad profundum,quum in maximas inducit tribulationes.Pſal.67.Et dicitur conuerti Deus in inimicum,quum punit aliquem pœna æterna,vel quum eum delet.Iſ.63.c. *Hil.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iſ.63.*

Cõſolatio diuina. Conuertit Deus manum ſuam ad paruulos.Zac.13.d.quando Chriſtus poſt reſurrectionẽ apparuit diſcipulis,quos conſolatus eſt. *Rup.11.ſ.Mat.*

Remuneratio pœnitentiam. Conuertit Deus planctum in gaudium,quum remunerat pœnitentiam.Pſ. 29. Eſter 13. d. Ier.31.c. *Baſi.ſ.Pſ.29.*

Reſipiſcentia. Conuerti dicitur,qui reſipiſcens à peccato,redit ad Deum.Pſ.89.Et conuertitur in ærumna,qui grauem pœnitentiam agit de peccatis.Pſal. 21.31.Et conuertitur ſuperbus à vita ſuperba & ambitioſa,ad vitam & affectum puerilem.Mat.18.a. Heb.2. b. 3. c. 13. b.Iob 17.c.Et dicuntur peccatores conuerti ad cor.Pſ.58.84.Iſ.6.c.10.e.Et conuertuntur ad populum ſuum, qui de hæreſi redeunt ad eccleſiam.Iſ.13.d.51.b.60.a.Hoſe.11.b.12. b.14 a.Ioel, 2.c.Mich.5.a. *Hie.Cyprian. Gre.ſ.1.Reg.6. Ori.ſ.Mat.ho.5. Aug.ſ.Pſ.52. Hie.ſ.Iſ.13. Hil.ſ.Pſ.58.*

Cõuerſio Iudæorum & Gentilium. Et Iudæi conuertentur ad veſperam,cùm in fine mundi ſuſcipient fidem, & agent pœnitentiam.Pſal.58.Et conuerſa Magdalena in monumento vidit Chriſtum ſuſcitatum, deſignans conuerſionem gentium.Ioan.20.d. *Rup.14.ſ.Ioan.*

Diligens Deum ſuper omnia. Conuertitur ad Deum in toto corde,qui ſuper omnia diligit Deum,& reliqua propter ipſum:& ipſum timet,& de eo gaudet,& de vere malis triſtatur.Ioel.2.c. *Ber.ſer.2.in capite ieiunij.*

Confundere doctrinam vanam. Conuertit Deus flumina Ægypti in ſanguinem, quum doctrinam Philoſophorum confundit,& per eam ipſos caſtigat. Pſal. 77. Conuertuntur etiam flumina in ſanguinem iis,qui peruerſe intelligunt ſacram ſcripturam.Conuertit etiam Deus ſapientes retrorſum, quum confundit Philoſophos & hæreticos.Iſ.44.d.Sancti etiam conuertunt aquas in ſanguinem. Apoc.11.b. *Hie.ſ.Pſ.77. Gre.Nyſſ.de vita Moſ. Rup.6.ſ.Apoc.*

Conuerſio mundanorum. Conuertit Deus mare in aridam Pſal. 65. quum mundum amarum ſalſitate,turbulentum tempeſtate,ſæuientem perſequutionibus,fecit ſitire aquam dulcem. *Aug.ſ.Pſ.65.*

Retrahens a voluptatibus. Conuertit Deus retrorſum,quos retrahit à curſu voluptatum,ad luctũ pœnitentiæ. Thr. 1.c.Pſ 39.55.Conuertitur etiam retrorſum Iordanis.Pſ.113.128.quum baptizatus,qui per vitia in mare ferebatur,conuertitur ad Deum,quem ſibi retrò poſuerat. Et quum quis confitẽdo laudat Deum,& proficit a bono in melius,quæ ſurſum ſunt quærens,non quæ ſuper terram, nec deorſum fluens. *Aug.ſ.Pſ.39.55.113. Ric.de S.Vict.de extermina.mali.2.*

Conuerſio per paſſionem Chriſti. Conuertit Deus petram ex Baſan in profundum maris,quum de confuſione huius ſeculi conuertit humanũ genus per paſſionem ſuam ad amaritudinem pœnitentiæ.Pſ.67.Et cõuertit captiuitatem noſtram ſicut torrens in auſtro,hoc eſt,per abundantiam gratiæ. Pſ. 125.quũ videlicet diuinæ miſerationis aſpiratione,homo ex peccatorum captiuitate ſoluitur,ſicut cõſtricti glacie torrentes Auſtri tempore ſoluuntur. *Hie.ſ.Pſ.67.125. Luc.4.in Pſ.*

Abundantia doctrina. Conuertit Deus in ſtagna aquarum.Pſ.113.quum percuſſo Chriſto in paſſione,venit abundantia doctrinæ & gratiæ in mundum: vel quia cum ante paſſionem ſermo eius videretur durus,poſtea factus eſt mollis. *Hie.& Aug.ſ.Pſ.113.*

Reduci ad celeſtem gloriam. Conuerti animam in requiem ſuam,eſt deduci in cælum, quaſi poſt labores: vt equus ad ſtabulum,& nauis ad portum.Pſ.114.Sic dicebat Paulus 2. ad Tim.4.b.Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.Conuertuntur etiam Sancti ad munitionem ſuam, quum ad cæleſtem gloriam deueniunt.Zach.9.c. *Baſi.ſ.Pſ.114. Amb.de obit.Theodoſ. Hie.ſ.Zach.9.*

Placare iram Dei. Conuertit ſemitas in quietem,qui iram Dei placat.Iſ.58 d. *Hie.ſ.Iſ.58.*

Dirigere opera ad præcepta. Cõuertit pedes in teſtimonia Dei,qui dirigit operationes ad implẽda præcepta Dei.Pſ.118. *Glo.ord.ſ.Pſ.118.*

Contemplãs humanitatem Chriſti. Conuertens Ezechias faciem ſuam ad parietem.4.Reg.20.a.eſt contemplans humanitatẽ à Verbo Dei aſſumendam,cuius gratia implorabat auxilium. *Aug.2.de viſitatio.infirmorum.2.*

Cõuerſio Iudæorum. Conuertet Elias cor patrum in filios,quum Iudæi venient ad fidem, quam habuerunt patres de Chriſto.Et cor filiorum in parentes,quum Iudæi & Chriſtiani, qui nunc inter ſe diſcrepant,pari in Chriſtum religione conſentient.Mal.4.b. *Hie.ſ.Mal.4.*

Aug.ſ.pſ.34. Conuertitur oratio Chriſti in ſinum ſuum. Pſ.34. quia in eo erat humanitas, quæ orabat, & diuinitas, quæ orabatur.

Aug.ſ.pſ.59. Conuertit Dauid Ioab, hoc eſt, inimicos: & quum fugauit diabolum, & quum conuertit fideles ad fidem. Pſ.59. in titulo. *Fugans diabo…*

Aug.ſ.pſ.93. Conuertetur iuſtitia in iudicium, quando iuſti conſtituentur iudices in iudicio. Pſ.93. *Iuſti iudicabu…*

Gre.26.mor.26. *Bed.ſ.Gen.3.* Conuerſio mulieris ad virum, eſt, vt carnalis, quæ cum dolore gignit filios, ne corruat, obtemperet rationi, quaſi viro dominanti. Gen.3. *Obtemperans … re rationi.*

Bed.ſ.Prou.26. Conuertere manum ad os, eſt voci prædicationis ſuæ opera conformare. Prou.26.c. *Conformare vo… bis opera.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Conuertit manum cum melle ad os, qui recipit gloriam ex opere. 1. Reg.14. d. Sic dicuntur conuerti in Ægyptum, qui reuertuntur ad mundanos fauores, vt hæretici. Hoſ.8. d. *Gloria inanis.*

Arn.ſ.pſ.103. Non conuerti montes ad operiendam terram. Pſal. 103. eſt non confugere ad operimenta peccati: ſicut Adam ſe texit foliis ficus, quaſi fugiendo Deum. *Defenſio pecca… torum.*

Hie.ſ.Amos 6. Conuertit iudicium in abſinthium, qui iniquè iudicat, & qui per iram iudicat, antequam iudicij nouerit veritatem. Amos 5.b.6.d. *Iniquè iudicar…*

Ori.ſ.Ier.ho.13. *Aug.ſ.pſ.77.* Conuerſa in amaritudinem vitis, deſignat animam in peccatum lapſam. Iere. 2. e. Sic conuertuntur retrorſum, omnes qui peccant. Pſ.128. Idem eſt conuerti ad Deos alienos. Deut.31. e. Iſ. 42. e. Et conuertuntur ad curſum ſuum, qui ad priora vitia reuertuntur. Ier.8.c. Thr.1.c. Et in arcum prauum. Pſ.77. *Labi in peccat…*

Hie.ſ.Gal.1. Omnis, qui Euangelium alio interpretatur ſpiritu & mente, quàm ſcriptum eſt, credentes turbat, & conuertit Euangelium Chriſti, vt id quod in facie eſt, poſt tergum faciat: & ea, quę poſt tergum ſunt, vertat in faciem. Si quis tantùm literam ſequitur, poſteriora ponit in faciē. Si quis Iudæorum interpretationibus acquieſcit, poſt tergum mittit ea, quæ de natura in faciem conſtituta ſunt. Gal.1.a. *Interpretari ma… le Euangelium.*

Ori.ſ.Mat.ho.24. Conuerſi in vaniloquium ſunt, qui docent literam legis eſſe ſeruandam. 1.Tim.1.b. *Docere obſerua… dam legem.*

Hie.ſ.Mich.2. Conuertunt hæretici in bellum tranſeuntes, quum audientes faciunt inimicos Dei. Mich.2.c. *Peruertētes ha… retici.*

Hie.ſ.Ioel.2. Conuerſus eſt in tenebras Sol, quum in paſſione Chriſti non dabat lumen. Et Luna conuerſa eſt in ſanguinem, quum ſynagoga Iudæorum dixit: Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Ioel.2.g. Et conuerſæ ſunt feſtiuitates Iudæorum in luctum, quando eorum ciuitas deſtructa eſt. Amos 8.c. *Obſcuratio So… lis.* *Obſcuratio ſyna… goga.*

Conuertens Ioram, rex Iſrael, manum ſuam, vt fugeret, ſed fugere non valuit. 4. Reg.9.c. deſignat ſerò reſipiſcentes. Idem deſignat cõuertens auriga regis Achab manum. 2.Par.18.g. *Serò reſipiſcen…*

Lyr.ſ.Iob 5. Cõuerti ad aliquem Sanctorũ. Iob 5.a. eſt inuocare Sanctos, vt ſint interceſſores apud Deũ. *Inuocare San… ctos.*

Arn.ſ.pſ.104. Conuerſum cor Ægyptiorum in odium Iſrael, deſignat perſequutionem Gentilium in Chriſtianos. Pſ.104. 1.Reg.22.c. *Perſecutio Gen… tilium.*

Aug.ſ.pſ.7. Conuertitur dolor in caput malorum. Pſ.79. quia omnis, qui facit peccatũ, fit ſeruus peccati. Ioan.8.e. *Fieri ſeruũ pec… cati.*

Hie.ſ.Iſ.59. Conuerſum eſt iudicium retrorſum, quum Chriſtus reliquit Iudæos. Iſ.59.c. *Relinquēs Chr… ſtus Iudæos.*

Lyr.ſ.Iſ.34. Conuerti torrentes in picem, eſt Iudæos fieri materiam ignis æterni. Iſa.34.c. Et doctrinã Eccleſiæ conuerti, in contemptum, & vilitatem, propter malè viuentes prædicatores. *Pœna Iudæori… Contemptus do… ctrinæ ſacræ.*

Aug.ſ.pſ.9. Conuerſus eſt inimicus retrorſum, quum diabolus eſt victus à Chriſto. Pſ.9. *Victus diabolu…*

Aug.ſ.pſ.77. Conuerſi filij Ephraim in die belli, ſunt Iudæi non obtemperantes legi, tempore tentationis. Pſ.77. *Iudæi non obe… dientes legi.*

Gre.ſ.Eze.ho.21. Conuertuntur etiam prædicatores in die belli, quum poſt ſemetipſos redeunt in tentationem vitiorum, nec pectus opponere volunt, quia in tentationum certamine non reſiſtunt. *Cedentes tenta… tioni.*

Gre.27.mor.26. Conuertuntur in arcum prauum, qui dum contra aliqua vitia prædicant, ſemetipſos feriunt. Pſ.77. *Prædicantes cõ… tra ſeipſos.*

Iſyc.ſ.Leu.19. Conuerti ad idola. Leu.19.a. eſt condeſcendere his, quæ idolorum lex multa profanáque exigit.

Conuiciari, Conuicium, vide Iniuria.

Conuincere.

CONuincere, eſt aliquē alicuius facti, & præcipuè criminis ſic vincere, vt negare nequeat. Sic ponitur conuinci delicti. Exod.21.b. Leuit.6.a. Dan. 12. g. 1.Cor.14.e. Vix habet allegoriam.

Conuiuere, vide Viuere.

Conuiua, Conuiuium, Epulari, Epulæ.

COnuiuium, à viuendo dictum, honeſtius appellatur, quàm compotatio, & concœnatio apud Græcos. Conuiuæ ſunt, qui ad conuiuium ſunt inuitati. Epulæ autem idem ſunt, quod conuiuium.

Conuiuium, quod fecit Abraham angelis, & etiam Lot. Geneſ. 18. a. 19. a. deſignare poteſt confeſſionem fidei, & opera miſericordiæ proximis exhibita, quæ grata ſunt Deo, & angelis. *Confeſſio fide… Opera miſericor… diæ.*

Glo.ord.ſ. Gen.18 Conuiuium, quod fecit Abraham in ablactatione Iſaac. Geneſ.21. a. deſignat gaudium de profectu minorum, quando iam non lacte indigent, ſed ſolido veſcuntur cibo. Deſignat etiã conuiuium Chriſti in Euchariſtia, quæ eſt cibus adultorum. *Gaudium de pr… fectu minorum.* *Euchariſtia.*

Conuiuium

Gaudium de cõuerſione peccatoris. Conuiuium propter matrimonium Rebeccæ, deſignat gaudium de conuerſione peccatoris. Idem deſignat conuiuium in matrimonio Rachelis. Gen. 24. f. 29. c. Tob. 7. b. 8. d. 11. d. *Ori. ſ. Gen. ho. 7.*

Communicatio ſpiritualium. Conuiuium, quo Iſaac excepit Abimelech, deſignat communicationem conſolationum ſpiritualium, & ſalubrioris doctrinæ. Gen. 26. f. Idem deſignat conuiuium Ioſeph ad fratres ſuos. Gen. 43. g. Iud. 14. b. 2. Reg. 3. d. Iob 1. a. Luc. 9. b. *Bed. ſ. Gen. 21. Rup. 6. ſ. Gen. 19. Ori. ſ. Gen. ho. 14.*

Prædicatio Apoſtolorum. Opera virtutũ. Conuiuia, quæ faciebant filij Iob per domus. Iob 1. a. deſignant prædicationem Apoſtolorum in diuerſis eccleſiis. Item ſingularum virtutum aut donorum operationes, quibus mutuò ſe ſubleuant. *Gre. 1. mor. 19. 32.*

Gaudium de cõuerſione peccatoris. Epulari in reuerſione filij prodigi. Luc. 15. a. deſignat gaudium de conuerſione peccatoris, quæ epulatio eſt, ſicut epulantur iuſti in conſpectu Dei, hoc eſt, Apoſtoli poſt reſurrectioné. Et conuiuium pinguium, eſt gaudium iuſtorum. De his Deut. 12. b. 14. d. 16. c. 26. c. Tob. 2. a. Num. 10. b. Eſter. 9. d. Pſ. 41. 67. Iſ. 25. b. 1. Cor. 5. b. *Hier. epiſ. Beatit. Arn. ſ. pſ. 67.*

Euangeliũ Matthæi. Conuiuium, quod fecit Matthæus Chriſto, deſignare poteſt doctrinam Euangelij eius, quę fuit grata Chriſto. Mat. 9. b. *Hil. ſ. Mat. can. 9.*

Vacare voluptatibus. Epulari volebat filius ſenior, non cum patre, ſed cum amicis, quaſi ſine Deo cum mundanis. Luc. 15. g. Et hoc eſt conuiuium prophanum cum Ægyptiis, vacare videlicet voluptatibus. Gen. 43. g. Iſ. 5. c. Ad hæc pertinet conuiuium Pharaonis, factum pueris ſuis, & alia conuiuia prophana, quæ etiam deſignant hæreticorum ſacrificia, aut doctrinam peruerſam. *Doctrina hæreticorum.* Gẽ. 40. d. 1. Reg. 13. c. 3. Reg. 1. f. Iud. 9. d. 16. f. Iud. 12. b. Eſter 1. a. 2. d. 8. d. Prou. 23. c. Ier. 16. a. Dan. 5. a. Hoſ. 4. d. Nah. 1. c. *Hie. ſ. Hoſ. 4.*

Populus Iudæorum. Epulans ſplendidè diues. Luc. 16. d. deſignat populum Iudæorum, qui copiam legis non ad neceſſitatem ſalutis, ſed ad pompam elationis aſſumpſit atque in præceptorum verbis non ſemetipſum ordinatè reficiebat, ſed actanter oſtentabat. *Gre. 25. mor. 18.*

Conuocare, vide Congregare.

Conuoluere, quære Voluere.

Conuulnerare, vide Vulnerare.

Conuulſus, quære Euellere.

Cooperari, vide Operari.

Cooperire, quære Operire.

Cophinus, vide Caniſtrum.

Copia, quære Abundantia.

Copulare, vide Iungere.

Coquere, Coquus, Excoquere, Culina, Diſcoctus.

COquere, eſt igne cibum eſui aptum reddere: & ſtomachus coquit cibum vi natiui caloris, vt animali nutriendo aptus ſit in chilum verſus. Excoquere autẽ eſt coquendo purgare. Coquus verò eſt, qui coquendi officio fungitur.

Chriſtus. Coquens Eliſæus carnes boum in aratro. 3. Reg. 19. d. deſignauit Chriſtum in cruce, qui Legem & Prophetiam impleuit, quantum ad myſteria.

Caſtigatione mundans Deus. Excoquit Deus ad purum ſcoriam, quum per caſtigationem emundat omne peccatum. Iſ. 1. f. 48. b. *Hie. ſ. Iſ. 1. Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Prædicare paſſionem Chriſti. Coquere vitulum, eſt Chriſti paſſionem prædicare. Gen. 18. a. Idem eſt coquere hœdum. Iud. 6. d. Idem deſignauit Abigail coquens quinque arietes. 1. Reg. 25. c. Coquere autem carnes in loco ſancto, & ante fores tabernaculi, eſt in Eccleſia deuotè confiteri humanitatem Chriſti vnitam diuinitati in vnitate perſonæ. Exo. 29. c. Leu. 8. f. Deu. 16. b. 1. Reg. 2. c. 2. Paral. 35. b. Eze. 46. f. Zac. 14. d. Coctum etiam in clibano offerre, eſt incarnationem Chriſti confiteri, aut ex charitate docere. Leu. 2. b. *Hie. ſ. Zac. 14. Iſyc. ſ. Leu. 2. 8.*

Purificare vitã. Coquere azyma, eſt purificare vitam ab omni fermento peccati igne Spiritusſancti. Gen. 19. a. Exo. 12. f. 1. Reg. 28. d. *Glo. int. ſ. Exod. 1.*

Tractata præcepta in lege. Coquentes decem mulieres in clibano vno, deſignant decem præcepta tractata in lege. Leuit. 26. d. *Iſyc. ſ. Leu. 26.*

Tractare doctrinam ſine charitate. Coctum aqua comedere, eſt inueſtigare doctrinam ſine feruore charitatis, aut cũ curioſitate humanæ ſapientiæ, vt hæretici faciunt: ideo agnus non comedebatur coctus aqua. Exò. 12. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. & ho. 22. Bed. ſ. Exo. 12. Rup. 2. ſ. Exo. 10.*

Sciẽtia acquiſita. Cocti cibi de venatione, quos intulit Eſau patri ſuo. Gen. 27. e. deſignant ſcientias per humanos præceptores acquiſitas.

Præparans temporalia. Coquens Iacob pulmentum, eſt præparans temporalia: Et ideo fortaſſe deficiebat Eſau, quia coctum aqua deſiderabat. Gen. 25. d. 4. Reg. 4. f. Hoc videtur ſignificare coquens Thamar ſorbitiunculas. 2. Reg. 13. b. Deſignat etiam Iacob Gentiles crucifigentes Chriſtum, pro qua coctione Iudæi vendiderunt primogenita dicentes: Sanguis eius ſuper nos. *Crucifixio Chriſti.* *Amb. 2. de Cain. 6. Rup. 7. ſ. Gen. 7.*

Laborare in hac vita. Coquere ante ſabbatum, eſt laborare, & operari in hac vita. Exo. 16. e. *Glo. ord. ſ. Exo. 16*

Coquere lateres,eſt confirmare affectus,& vitia calido motiuóque ſermone,ne à ſapientię ſatellitibus deleri queant.Gen.11.a.Iſ.16.b.

Coquere hœdum in lacte matris.Exo.23.b.34.d.Deut.14. c.eſt de Chriſto non niſi humana ſentire,vel Chriſtum lactentem occidere, vt voluit Herodes, vel eum occidere tempore incarnationis.Eſt etiam adulari.

Coquere panes propoſitionis,eſt præparare doctrinam Apoſtolicam, qua audientes nutriantur.Leu.24.a.Iud.6.d.Idem eſt coquere ſimilam.Leu.7.a.Et coquere manna.Nu.11.b.

Coquit panes hæreticus,& etiam carnes,quum fabricat errores.Iſ.44.c.

Semicocta beta,ſunt fluctuantes inter virtutes & vitia,vt tepidi,quos euomit Deus.Iſa.51.g.iuxta Septuaginta.

Coquere mulieres filium,eſt perdere opera ſua.4.Reg.6.f.Thr.4.b.Et coqui carnes & oſſa hominum,eſt diſſipari virtutes,& oſſa dicuntur diſcocta.Eze.24.b.

Coquus in bonum,ſignificare poteſt ſacerdotes,qui dum fidelibus in feruore ſpiritus loquuntur,cibos mentis,velut igne coquunt.1.Reg.9.d.

Coqui in malum,dicuntur miniſtri voluptatum,& adulatores,qui vulgò hominum leuiũ,& voluptates ſequentium,operam ſuam præſtant. Coquens autem, qui ſuccendit clibanũ, eſt diabolus inſtigans ad errores,& etiam hæreſiarcha.Hoſ.7.b.qui etiam inſtigauit Iudæos aduerſus Chriſtum.

Culina,eſt locus & officina ad coquendum, & poteſt deſignare locum laborum huius vitæ.Eze.46.g.

Cor.

COr,eſt præcipua pars animalium,vnde dicitur vita procedere.Et dicitur ſedes animæ,& ſæpè pro anima ſumitur,& pro intellectu & voluntate, & pro ipſa cogitatione,& propoſito.Et quia cor eſt in medio animalis,ſumitur pro media rei,vt cor maris.

Cor attribuitur Deo ſecundum metaphoram, deſignans interdum eius voluntatem,nonnunquam intellectum.Gen.6.d.Et ipſe Chriſtus dicitur cor & anima Dei, qui vitam ſuppeditat,quum pater per filium cognoſcitur.Cor etiam Dei dicitur eius iudicium, vel examen, & arcanum ſapientiæ diuinæ,vnde pater eructauit verbum. Iob 7. d.Et vir iuxta cor Dei,dicitur habens charitatem,qua gratus eſt Deo.1. Reg. 13. c. Sic paſcunt boni paſtores iuxta cor Dei.Ier.3.e.Cor etiam Dei,eſt ſacra Scriptura,vbi Deus cor ſuum explicat: & ille facit iuxta cor & animam Dei,qui implet omnia,quæ ſunt perfectionis.Qui verò facit,quæ diſpenſantur,vt de libello repudij,ſolùm facit iuxta cor,& non iuxta animam.1.Reg.2.g.Pſ.44.Ier.32.g.Cant.8.b.

Cor Chriſti factum ſicut cera. Pſ.21.deſignare poteſt ſacram Scripturam explicatam, quæ prius latebat.Vel deſignat Eccleſiam,quæ ante eius paſſionem dura videbatur,ſed in paſſione viſa eſt liqueſieri more ceræ.

Cor in angelis,eſt ſignum vitæ præ ſe ferentis diuinam ſpeciem, quæ vitalem vim, ſummi boni inſtar,in inferiora diſſeminat.

Cor in hominibus,ſignificat voluntatem,ſeu animum,& mẽtem, ſeu partem cognitiuam, vel etiam ipſas cogitationes.Gen.17.c.18.a.20.a.Exo.4.20.31.35.36.1.Reg.7.c.Pſ.7. 25.32.44.104.140.Mat.22.d.Et ipſa mentis intentio cor dicitur.Ma.6.c.Vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum.Hæc corda viuunt in ſeculum ſeculi in bonis.Pſ.21.Hoc cor,hoc eſt, anima, eſt lauandum à malitia.Ier.4.d.23.b.Cor etiam,eſt ipſa vis rationis.Dan.7.a.Hoſ.4.c.Cant.8.b. Cor etiam dicitur ſpiritus,aut ſpirituales ſenſus,& mens ad cæleſtia eleuata.Pſ.37. Vnde carnales dicuntur ſine corde,quaſi derelicti à corde.

Cor Annæ,deſignat deuotam beatitudinem intra Eccleſiam cum eruditione.1.Reg.1.b. 2.a.Et dicens cor ſuum,oſtendit cordis libertatem,quam non ſic habebat Iudas, in cuius cor diabolus miſerat,vt traderet Chriſtum.Ioan.13.a.

Cor ſponſi ſunt,qui vacant ſapientiæ,& myſteriis percipiendis.Cant.5.a.

Cor,interdum eſt conſilium:quia vt cor medium locum, & intimum obtinet in animali, ita ſalubre conſilium vix de occulto erui,& in ſecreto inueniri valet. Iſ.1.b. Omne cor mœrens.Hoſ.7.c.Et cor altum eſt cor ſecretum.Pſ.63.

Cor hominis datum beſtiæ,eſt cor carnale datum ei, qui comparatus eſt iumentis inſipiẽtibus.Dan.7.b.

Cor regis perit,quum deficiunt à fide prælati,aut doctores Eccleſiæ.Ier.4.c.

Cor induratum & ingrauatum,& lapideum,dicitur in malitia obſtinatum,vt nullis caſtigationibus reſipiſcat.Exo.7.a.8.d.9.b.14.b.1.Reg.6.a.Ezec. 11. d.36.c.Et cor incraſſatum eſt, quum nihil præter humanas,& carnales ſolicitudines eſt in mente. Et cor excæcatũ fuit Iudæorum,in aduentu Chriſti:& tale cor,eſt cor immũdum.Iſ.6.c.46.d.Mat.13. b.Et cor exaltatum,eſt animus ſuperbus.Pſ.129.Et cor coagulatum vt lac,eſt aſperitas ſuperborũ.Pſ. 118. Cor tabeſcens Niniue,eſt cor mundanorum.Nah.2.c.Et cor feræ datum, eſt animus crudelis.Dan.4.c.

Cor verò tenue,& ſubtile,eſt mens cogitans,quæ Domini ſunt, &c. quod cor mundum dicitur.Pſ.50.117.Matth.5.a.Idem eſt cor carneum, & flexibile ad obtemperandum diuinis præceptis.Ezechiel. 11. d.36. e.Prouerb.20.b.Comparatur autem cor mundum puro fonti, vnde aqua fluit pura, & perſpicua.Cor verò turbatum eſt, quod vexatur tentationibus,

quibus

Phil.de conf.ling.
Hie.ſ.Iſ.16.
Aug.q.in Exo.90.
Glo.ord.ſ.Leu.24
Hie.ſ.Iſ.51.
Gre.ſ.1.Reg.9.
Phil.2.alleg. & de Ioſeph.
Hier.ſ.Hoſ.7.
Rup.ſ.Hoſ.7.
Glo.ord.ſ.Exo.46
Gre.ſ.1.Reg.2.13.
Cle. Alex.5.ſtro.
Gre.8.mor.2[illegible].
Euc.for.ſpirit.1.
Arno ſ.Pſ.44.
Hie.ad Princip[illegible].
Aug.epi.12[illegible] & de eſſen.diuinit.1.
Baſi.ſ.Pſ.7.44.
Greor.[illegible] cant.1. tom 6.cap.34.
Rup.ſ.cant.7.
Aug.epiſ.120.
Hie.ſ.Pſ.21.
Dion.cæle.Hie.15
Ori.1 periar.1.& ſ.Mat.ho.21
Aug.epiſ.120.& ſ.Pſ.
Hie.ſ.Ier.4.
Gre.ſ.1.Reg.4.
Glo.ord.ſ.1.Reg.2
Gre.ſ.Cant.5.
Rica.de S.Vict.de ſtatu.interio.hominis 2.& de vuln.chari.
Aug.ſ.pſ.63.
Rica.de S.Vict.de vitio mut alis.
Hie.ſ.Ier.4.
Ori.3.periar.1.& ſ.Iſ.ho.6.
Gre.ſ.1.Reg.6.& 10.mor.15.
Ric.de S.Victo.de ſecuri.conſcie.27.
Ori.ſ.Iſ.ho.6.& 3.periarch.1.
Ambr.ſer.10.
Baſi.ſ.Pſ.33.
Gre.10.mor.15.
Euc.for.ſpirit.11.

Confirmare affectus.
Sentire de chriſto ſolum humana.
Eundem lactentem occidere.
Adulari.
Parare doctrinam Apoſtolicam.
Fabricare errores.
Fluctuantes in bono.
Perdere virtute[s]
Sacerdotes.
Miniſtri voluptatum.
Adulatores.
Diabolus.
Hæreſiarcha.
Locus laborum.
Intellectus & voluntas Dei.
Chriſtus.
Arcanum ſapientia Dei.
Sacra Scriptura
Sacra Scriptura
Eccleſia.
Vita diuina.
Voluntas.
Mens.
Cogitationes.
Intentio mentis
Vis rationis.
Deuotio Eccleſia.
Vacantes ſapiẽtia.
Conſilium.
Cor carnale.
Prælati.
Obſtinatus.
Mens cogitans diuina.

quibus renititur.Pſ.142.Cor autem contritum eſt,quo quis deſpiciens ſeipſum,totum ſe tradit diuinis. Pſ.33.50.Cor autem dilatatum eſt per charitatem,aut ſapientiam. Pſ.118.Cor etiā vnum dicitur eſſe in fidelibus charitatem habentibus.Ier.32. g.

Firmatū donis Spiritusſancti. Cor aliud immutat Deus, quum dat ſeptiformem gratiam Spiritusſancti. 1.Reg.10.b.Vt Apoſtoli prius timidi,accepto Spirituſancto,facti ſunt fortes.Acto.2. *Gre.ſ.1. Reg.10.*

Collectio potentiarum internarum. Corde toto reuerti ad Dominum,eſt nullus ſit in eo viris locus. 1. Reg. 7. a. Sic confiteri toto corde.Pſ.137.Et corde toto diligere Deum, eſt omnes cogitationes & operationes in ipſum dirigere.Mat.22.d.Ier.3.c.Ioel.2.c. *Ori.ſ.Mat.ho.23.*

Corda Gentiliū. Graues tribulationes. Cor maris,dicuntur corda Gentilium,aut medium vitiorum, & intima cordis malitia, & inquietudo.Pſa.45.Ezec.27.f.Cor etiam maris,ſunt graues tribulationes vſque ad mortem, in quas proiectus eſt Chriſtus.Ionæ 2.a.Et corda inimicorum regis, ſunt eorum, qui prius erant infideles,& inimici Chriſti.Pſ.44. *Arn.& Aug.ſ.pſ.45. Ori.ſ.Ier.ho.2. Rica.de S. Vict.de vitio mutabil. 6.*

Sepulchrū Chriſti. Cor terræ,eſt ſepulchrum Chriſti.Mat.12.d.Vel ſunt corda eorum,qui habitant in terra. *Baſi.ſ.pſ.44. Hie.ſ.Ionam.2.*

Fides in corde. Cordis meditatio,eſt fides in corde.Pſ.48. *Glo.ord.ſ.Ma.12. Baſi.ſ.pſ.48.*

Malè interpretantes Scripturas. De corde ſuo prophetant,qui ſcripturas peruerſè interpretantur, & reuelationes ſibi fingunt.Eze.13.a.Corde autem maledicere,eſt malis operibus fauere,aut malum ſub boni ſpecie ſuadere.Pſ.61.139. *Ori.ſ.Eze.ho.2. Arn.& Baſi.ſ.pſ.61.*

Coram,vide Conſpectus.

Corban,Corbana.

Corban,ſiue Corbana,id eſt,donum,vel oblatio.Marc.7.b.15.a.Ma.27.a.Sumebatur pro arca,vbi oblata Deo reponebantur. Cùm Iudæi dicebant parentibus,Corban: oſtendebant per votum eſſe oblatum Deo,quod daturi erant parentibus, atque non licere dare parentibus per traditionem Phariſæorum. *Ori.ſ.Mat. ca.15.*

Cordatus,vide Sapiens.

Core,Coritæ.

Hæretici. Core,id eſt,caluus,ſiue caluitium,ſeu glacies,vel gelu.Filius Iſaar Leuites, qui fuit princeps ſeditionis motæ contra Moſen & Aaron ſimul cum Dathan, & Abyron. Typum gerit hæreticorum,qui contra prælatos eleuantur.Num.16.a.26.b. *Ori.ſ.Nu.ho.9.*

Chriſtus. Apoſtoli. Core,vt interpretatur caluus,deſignare poteſt Chriſtum in caluariæ loco crucifixum,& filij Cori,dicentur Apoſtoli.Pſ 41.45.in titulo.Coritę etiam dicuntur iidem Apoſtoli filij Core,hoc eſt,Chriſti.1.Par.9.c.Et pſalmi,qui prætitulantur,filiis Core,dicunt læta, ſignificātes Chriſti reſurrectionem,poſtquàm in caluaria crucifixus eſt.Pſ.83.84. *Aug.ſ.pſ.41.45.83. Hie.ſ.pſ.43.83.*

Coriandrum.

Sermo Dei. Doctrina ſimplicior. Coriandrum,ſiue coriannum,eſt herba foliis ſimilis petroſelino,cuius ſemen confert capiti,& ſtomacho. Aiunt rei ruſticæ periti, etiam ſi ſemen hoc minutiſſimè concidatur, ſingulas particulas & micas ſatas germinare non ſecus quàm coriannum ſolidum. Talis eſt ſermo Dei,qui vel integer adiuuare poteſt,vel quacunque ſui particula. Et cùm coriādrum ſit olus infirmis competens,deſignare poteſt doctrinam minus ſolidam, & ſimpliciorem,Exo.16.g. *Phil.2.alleg.*

Corium,Coriarius,vide Pellis.

Cornelius.

Gentiles. Cornelius centurio ad fidem cōuerſus,& inſtructus,& baptizatus à Petro, typus eſſe poteſt Gentilium,per prædicationem Apoſtolorum fidem amplectentium.Actor.10. a. *Glo.ord.ſ.Act.10.*

Cornix,Cornicula.

Dij gentium. Cornicula,eſt auis nigra,minor coruo,quæ ſola inter aues,pullos ſuos iam enutritos, & volantes paſcens comitatur. Cornices autem fœminæ tantùm incubant, mares verò cibum ſuggerunt,& paſcunt incubantes.Corniculæ inter medium cæli & terræ, comparantur Dij gentium.Bar.6.f. *Ariſt.6 de hiſt. Animal.6.8. Baſi.Exa.ho.8.*

Cornu,Cornutus,Corneus.

Cornua in animalibus ea habentibus,ſolent eſſe inſtrumenta fortitudinis, eorúmque tela:quibus aduerſantes ſibi impetunt.Sunt terrenæ materiæ: & gignuntur ex cute: Ideo colorem cutis ſequuntur.Non liquefiunt igni,ſed molleſcunt. Cornua etiam dicuntur vtraque pars exercitus:vt cornu dextrum,aut ſiniſtrum.2.Machabæ 9.a.b.Et anguli: vt cornua altaris. *Ariſt.3.de part. animal.2.& 2.de genera.animal. 4. & 3.de gener.animal. 11.*

Diuinitas Chriſti. Regnū Chriſti. Regnum caleſte. Chriſtus. Cornu ſalutis eccleſiæ,eſt diuinitas Chriſti:quam etiam ſignificat cornu altaris.Pſ.17.117. Cornu etiam Annæ ſublimatum,eſt regnum Chriſti,quod poſt iudicium dicetur ſublimatū: quia tunc cognoſcetur eius ſublimitas.Vel eſt regnum eccleſiæ,quod tunc erit ſublimatum. 1.Reg.2.b.16.a.2.Reg.22.a.Luc. 11. g. Et exaltatur hoc cornu,ſicut cornu vnicornis.Pſal.91. Cornu etiam Dauid,ſignificat cæleſte regnum.Pſ.113.Hab.3.a.Ipſe quoque Chriſtus eſt cornu ferreum eccleſiæ. Mich.4. d. Cornua ſeptem agni, fortitudo Chriſti in ſeptem donis. Apoc.5.b. *Hie.ſ.pſ.17. Aug.ſ.pſ.117. Gre.ſ.1.Reg.2.16 Baſi.ſ.pſ.28.ho.1. Hie.ſ.Hab.3. Rup.ſ.Mich.4.& ſ.Apoc.5. Iſyc.ſ.Leu.5.*

Brachia Chriſti. Cornua arietis hærentis inter vepres,brachia Chriſti in cruce deſignare poſſunt.Gē. 22.c. *Bed.ſ.Gen.22.*

Cornua etiam, ſunt brachia ipſius crucis, vt cornua altaris. Leu.4.b. Et cornua in manibus Chriſti. Hab.3.a. ſunt brachia crucis, in quibus manus Chriſti confixæ ſunt. Idem deſignant cornua vnicornis. Pſ.21. Et cornua iuſti, ſunt crux Chriſti. 1.Reg.2.b. Pſ.43.74.111. Crux autẽ habet duo brachia, & vnum medium: vt eam exprimant cornua tauri, & Rhinocerotis. Deu.33.c.

Tert. adu. Iudæos. Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. Arn. ſ. pſ. 111. Iſy. ſ. Leu. 4. Hie. ſ. Hab. 3. — *Crux Chriſti.*

Cornu Annæ, ſignificare poteſt poteſtatem eccleſiæ, ſed & virtus, gloria, aut excellentia, & ſublimitas virtutis alicuius, cornu dici poteſt. 1.Reg.2.a.16.a.2.Reg.22.a.Pſal. 74.88.111.148. Idem deſignat cornu domus Iſrael. Eze.29.d. Mich.4.d.

Poteſtas eccleſ[iæ]. Sublimitas v[ir]tutis.

Cornua quatuor altaris deaurata, deſignare poſſunt virtutes in corde: vel iuſtos ſeu apoſtolos eas habentes: aut ſunt paſſio Chriſti, in quatuor euangeliis prædicata. Exo.27.a.29.30.37.38. Leu.4.b.8.c.9 b.16.d. Eze.43.d. Zac.9.d. Deſignant etiam diuinas virtutes circumuallantes perfectum altare Chriſti. Apoc.9.c.

Ori. ſ. Iud. ho. 9. Gre. ſ. 1. Reg. 2. 16. Arn. ſ. pſ. 78. Amb. de ben. patri. 11. — *Virtutes in corde. Iuſti ſeu Apoſtoli. Paſſio Chriſti. Diuinæ virtutes.*

Cornua in angelis, deſignant ſeruatricem illam, atque inſuperabilem eorum virtutem.

Hie. ſ. Amos 6. Hie. ſ. Eze. 43. Euc. q. in Iſ. — *Virtus angelorum.*

Cornua vituli. Pſ.68. deſignare poſſunt duo teſtamenta, quibus prædicator ventilare poteſt hæreticos. Et cornua in manibus prædicatorum. Hab.3.a. ſunt vtrumque teſtamentum. Et vt ibices ruentes cornibus ſe ſuſtentant, ac excipiunt: ita prædicatores vtroque teſtamento. Cornua etiam duo alterius beſtiæ. Apo.13.c. duo teſtamenta ſunt, quibus abutuntur hæretici, aduerſus eccleſiam: ideo dicuntur ſimilia agni. Vel erunt ſimilia agni in Antichriſto: quia per hypocriſim ſanctitatis, eam, quam in ſe veraciter Dominus habuit ſingularem, ſibi ineſſe, & ſapientiam mentietur Antichriſtus, & vitam.

Iſyc. ſ. Leu. 4. 16. Rup. ſ. Zac. 9. Aretas ſ. Apoc. 3. Dion. cel. Hie. 15. Arn. & Aug. ſ. pſ. 68. — *Duo teſtamẽta.*

Cornu de carne eſt, ſed clauſum in carne non eſt: Cornu ergo, ſpiritualis conuerſatio doctoris eſt: qua carnem ſuperat. Et cornu oleum effundit, quum ille altè prædicat, qui hæc alta conuerſatione demonſtrat. 1.Reg.16.a.

Gre. 30. mor. 16. Aug. ſ. Apo. ho. 11. — *Spiritualis conuerſatio.*

Cornu plenum oleo, eſt abundantia gratiæ. 1.Reg.16.a. Et cornu olei à Samuele tollitur, vt tota vita pontificis ſpiritualis eſſe doceatur. Et cornu oleum recipit: vt increpando purget, & miſerendo per blandimenta alliciat. Cornu etiam recipit in ſublimitate ordinis, oleum ad fomenta virtutis. Sed pleno cornu vngitur, vt virtus pontificis plena doceatur: cornu nãque plenum in vnctione ſua habet, ſi tam in virtute miſericordiæ, quàm charitatis, & verbi perfectus eſt. Cornu etiam oleo plenum, eſt poteſtas eccleſiæ cum miſericordia: vt vbicũque cornu acumen exhibet, exhibeat refuſæ gratiæ vnctionem. Et cornu foris cernitur, intus plenitudo olei occultatur: vt foris textu literæ inſinuetur, intus ſacramenta declarentur. Et foris eſt cornu, & intus oleum, cùm ſubditorum duritia meretur, vt paſtoris increpationem ſentiat, & charitatẽ, qua corrigitur, non videat. Cornua in plurali, dona Spiritusſancti deſignare poſſunt. Pſ.74. Exaltabuntur cornua iuſti.

Gre. 33. mor. 36. Gre. ſ. 1. Reg. 16. Rup. 1. ſ. Reg. 5. — *Abundantia gratiæ. Increpatio in charitate. Poteſtas eccleſiæ. Litera cum ſpiritu. Dona Spiritusſancti.*

Cornu præterea, eſt auſteritas legis, quæ quaſi cornu percuſſit, dum peccata, non per miſericordiam induliit, ſed pœnam infligendo vindicauit. Sic Moſis cornua præferebant, qui de muliere in adulterio deprehenſa, domino dicebant: Moſes iubet huiuſmodi lapidare: tu quid dicis de ea: Sed qui pleno olei cornu vnctus fuerat, dicit: Qui ſine peccato eſt veſtrum, primus in eam lapidem mittat. Atque ita in ſimilibus.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. — *Auſteritas legis.*

Cornu etiam, & mentis affectus dicitur: quod cornu impleri præcipitur: quia perfectè debet redemptoris noſtri vnctio, ideſt, ſanctificatio antè ſciri: quàm ſufficienter valeat prædicari.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. — *Mentis affectus.*

Cornu præterea, irã aut zelum deſignare poteſt: vnde & ferire cornu, eſt acutè redarguere peccatores. Sed quia vngere Chriſtum prædicator nititur, cornu oleo lenitatis implere debet.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. — *Ira vel zelus.*

Cornu ſtibij dicta eſt vna filia Iob, deſignans eccleſiæ copias, & diuitias euangelicas ſpiritualium theſaurorum. Iob 42.d. Vel deſignat canticum victoriæ poſt pugnas huius vitæ. Legit autem Gregorius, Cornu ſtibij, vt deſignet canticum fortitudinis.

Hie. ſ. Iob. 42. Gre. 35. mor. 23.

Cornuta facies Moſis. Exo.34.d. deſignat myſteria legis ſplendentia: quorum fulgorem, infirmi ſuſtinere nequibant.

Ori. ſ. Exo. ho. 12. — *Myſteria legis.*

Cornea tuba, deſignare poteſt excellentem prædicationem. Iud.7.c. Pſ.97.

Ori. ſ. Iud. ho. 9. — *Prædicatio excellens.*

Cornu generaliter regnum & potẽtiam deſignare ſolet. vt Pſ.43.74. Iſ.5.a. Thr.2.a. Amos 6.d. Za.1.d. Luc.1.g. Et cornua in manibus Chriſti, ſunt omnia regna ſubiecta poteſtati Chriſti. Et cornua beſtiæ decem, ſunt omnia regna mundi. Apoc. 12. b. Vel ſunt decem regna ſub Romanis: vel in quæ diuidendum erat regnum Romanorum. Dan.7.c. Cornu autem paruũ, deſignat Antichriſtum. Dan.8.c. Cornua verò quatuor, quæ ventilauerunt Iudam. Zach. 1.d. ſunt quatuor regna, nempe Chaldæorum, Perſarum, Macedonum, Romanorum. Vel ſunt quatuor dæmones, principatus, poteſtates, rectores tenebrarum, ſpiritalia nequitiæ. Vel ſunt quatuor præcipui affectus animi. Vel decem cornua, ſunt ſeptem regna, quorum vnum, nẽpe Græcorum, diuiſum eſt in quatuor regna poſt mortem Alexandri.

Hie. ſ. Iſ. 5. & ſ. Dan. 7. Aug. 18. ciu. Dei 32. & ſ. Apo. ho. 9. Hie. ſ. Zach. 1. Rup. 7. ſ. Apoc. — *Regnum & potentia. Quatuor regna. Dæmones. Affectus animi.*

Cornu præterea, elationem, & ſuperbiam deſignare ſolet, & potentiam ſuperborum: & ſuperbum animi motum: vnde & cornupeta dicitur ſuperbus, alios feriens. Exo.21.c. Pſ.21.74. Thre.2.f. Ezec 34.f. Amos 3.d.6. d. Et cornua vnicornium, fuerunt odium, & inuidia Iudæorum in Chriſtum. Pſ.21. Et cornua peccatorum, ſunt vitia. Pſal. 74. Et cornua decem beſtiæ quartæ. Dan.7.b ſunt vitia comitantia impudentiam, tam erga Deum, quàm erga proximũ, quàm etiam erga ſeipſum. Et cornu alterum eſt deſperatio. Et cornua altarium Gentilium,

Baſi. ſ. pſ. 21. Arn. ſ. pſ. 74. Aug. epiſ. 120. Hie. ſ. Amos 3. 6 & ſ. Eze. 32. Gre. 31. mor. 1. & 33. mor. 29. — *Superbia. Potentia ſuperborum. Inuidia Iudæorum in Chriſtum. Vitia varia. Superbia diaboli. Hæreſiarchæ.*

deſignant

Poteſtas magorũ

deſignant duritiam Iudæorum. Ier. 17. a. Et çornu, quo Pharao ventilabat, eſt ſuperbia diaboli, vel hæreſiarchæ. Ezech. 32. a. Cornua duo alterius beſtiæ ſimilia agni, eſt poteſtas Magorum, qui videntur facere miracula ſimilia miraculis Chriſti & Sanctorum: qua poteſtate pollebit Antichriſtus, eiúſque prophetæ. Apoc. 13. c. Cornua etiam decem draconis, ſunt decem vitia oppoſita decem præceptis. Apoc. 12. a.

Ricar. de S. Vict. de vitio mutab. 19. Rup. s. ſ. Apo. Aretas ſ. Apo. 12.

Corona, Cidaris, Diadema, Coronare, Sertum, Tiara, Mitra, Pileus.

CORONA ſolet eſſe capitis ornamentum, inſignéque victoriæ: & habet circularem figuram, eſtque inſigne regium, & ſacerdotale: & interdum eſt ornamentum capitis fœminarum. Dicitur autem cidaris ornamentum capitis, quo Perſarum Reges vtebantur, quod & diadema, & Tiara dicitur. 2. Reg. 1. b. 12. f. 4. Reg. 11. c. 1. Par. 20. a. Par. 23. c. Eſter. 6. c. Eze. 23. b. 1. Mach. 1. a. 8. c. 11. b. 3. c.

Diuinitas & gloria Chriſti. Gloria Beatæ Virg. Poteſtas Chriſti.

Corona aurea arcæ, deſignare poteſt gloriam Chriſti aut etiam beatæ Virginis. Exo. 25. b. 30. a 37. a. 39. c. Et pileus aureus, qui eſt extenſus, eſt regalis dominij poteſtas: ſiquidem caput Eccleſiæ, eſt Chriſtus. Signum certè principalis Imperij, eſt pileus capiti impoſitus: & Chriſti caput, eſt Deus. Vnde & cidaris munda in capite Ieſu pontificis, eſt ſplendor diuinæ maieſtatis in Chriſto: & honor Chriſto datus, & quem ipſe dat Patri. Exo. 28 b. Leuit. 8. b. 16. a. Zach. 3. b. Cidaris etiam tegens caput pontificis, deſignat incomprehenſibilem nobis eſſe originem diuinitatis Chriſti: ideo caput eius, i. diuinitas tegitur.

Beda ſ. Exo. 25. Cle. Alc. 5. ſtrom. Iſych. ſ. Leui. 8. Hier ſ. Zac. 3. Rup. 4. ſ. Exo. 23

Operimẽtum diuinitatis. Deus.

Corona gloriæ, & ſertum exultationis, eſt Deus reſiduo populi ſui, quos ipſe glorificat. Iſ. 28. b. 61. a. Apoſtolis videlicet, & cæteris, qui crediderunt ex Iudæis.

Glo. ord. ſ. Iſa. 28.

Gloria Chriſti cũ carnibus Martyrum.

Corona ſpinea capitis Chriſti, deſignare poteſt gloriam eius cũ carnibus Martyrum laceratis. Matth. 27. d. Marc. 15. b. Ioan. 19. a. Item gloriam ex laboribus partam. Vt autem in eius capite non fuit corona roſea, ſed ſpinea: ita prælati non debent eſſe molles, ſed aſperitatem vitæ agentes. Cant. 3. b. Diademata etiam multa, gloriam eius, & membrorum eius ſignificant. Apoc. 19. c. Diadema autem, quo coronauit mater Salomonem. Cant. 3. d. deſignat coronam ſpineam, quam ſynagoga infixit Chriſto.

Ori. ſ. Matth. 35 Ber. ſ. ſer. 5. omnium Sanctorũ.

Corona ſpinea.

Gloria æterna.

Corona ſponſi dicitur æterna fœlicitas. Iſa. 61. d. Et corona in labio menſæ, deſignat remunerationem perfectorum: & ideo erat duplex. Et corona aureola ſuperaddita coronæ, deſignare poteſt ſtatum gloriæ perfectorum, peculiariter autem Martyrũ, Virginum, & Doctorum. Corona etiam altaris, & demum corona in genere, gloriam ſignificat beatorum. Exod. 25. c. 37. b. Iob 19. b. 31. d. Sapien. 5. c. 18. d. Iſa. 62. a. 2. Timoth. 2. a. Apoc. 4. b. Ezech. 43. c. Corona etiam aurea, eſt immortalitas ad imaginem Domini: non enim veluti flos flacceſcit.

Hie. ſ. Iſ. 61. & ſ. Ezech. 43. Gre. 22. mor. 10. 20. & 14. mor. 19. Cle. Alc. 2. pæd. 8.

Peccata noſtra.

Corona etiam ſpinea in capite Chriſti, ſignificat peccata noſtra, quæ caput Chriſti pupugerunt. Ideo non fuit corona gloriæ, ſed doloris. Ioan. 19. a. In corona autem ſpinea Chriſtus maledictum ſoluit antiquum.

Aug. ſ. Ioã. tra. 19.

Eccleſia. Diſcipuli Chriſti.

Corona de lapide precioſo, eſt Eccleſia, ex variis gentibus congregata: vel vnitas ipſius Eccleſiæ: vel diſcipuli Chriſti. Pſalm. 20. Et Eccleſia dicitur corona gloriæ in manu Chriſti. Iſa. 62. a. quia per eum martyres triumpharũt. Corona quoque Domini, nos ſignificabat, qui fuimus aliquando infrugiferi: qui circa illum circumpoſiti ſuimus per Eccleſiam cuius, ipſe eſt caput. Zacha. 6. c. Vbi coronæ pontificis, ſunt coronæ membrorum eius: quia in omnibus ipſe coronatur. Corona equitis, chorus Apoſtolorum Chriſti. Apo 6. a.

Hier. ſ. pſ. 20. & ſ. Iſa. 62. Aug. ſ. pſ. 20. Cle. Alc. 2. pæd. 8. Rup. ſ. Zac. 6. & 4. ſ. Apoc.

Corona gratiarum capiti, eſt Chriſtus. Pro. 1. b.

Iſych. ſ. Leui. 27.

Chriſtus. Fides.

Corona Domini, typus eſt fidei: & eſt vitæ quidem propter ligni ſubſtantiam: lætitiæ autem propter coronæ appellationem: periculi verò propter ſpinam. Neque enim citra ſanguinem licet ad verbum accedere. Contexta autem corona marceſcit: & prauitatis perplexum ſertum diſſoluitur, & flos exſiccatur. Marceſcit enim gloria eorum, qui Domino non crediderunt. In altum autem elatum Chriſtum, coronauerunt ſuam teſtantes inſcitiam.

Cle. Alex. 2. pæd. 8. Cyr. 12. ſ. Ioan. 15. Hie. ſ. Matt. 27.

Remunerans Deus.

Coronare dicitur Deus ſcuto bonæ voluntatis. Pſal. 5. quia quos protegens adiuuat, remunerans coronat.

Gre. 33. mor. 29.

Suſcipiẽtes fidẽ principes.

Coronatur ſponſa de capite Amana. Cant. 4. c. quum reges & principes humiliantur ad ſuſcipiendam fidem.

Gre. ſ. Cant. 4.

Apoſtoli. Patriarchæ

Corona duodecim ſtellarum in capite mulieris. Apoc. 12. a. deſignat duodecim Apoſtolos in Eccleſia: & duodecim Patriarchas.

Aug. ſ. Apoc. ho. 9 Rup. 3. vict. verbi Dei. 11.

Conuerſio peccatorum.

Coronatur ſponſus de cubilibus leonum. Cant. 4. b. quum peccatores conuerſi confitentur Dominum viciſſe diabolum, & mortem per reſurrectionem.

Gre. 17. mor. 18.

Perfecta expoſitio ſcripturæ.

Corona, aut murus in circuitu tecti. Deut. 22. b. eſt perfecta expoſitio ſenſus ſpiritualis, tollens ab infirmis ruinæ occaſionem. Indicat etiam finem boni operis aſcribendum Deo.

Ori. ſ. Matt. ho. 19. Phil. de agricultu.

Deſiderium vitæ perennis.

Coronulæ in baſibus luterum. 3. Reg. 7. d. deſignant infatigabile deſiderium vitæ perennis in Apoſtolis, & prælatis.

Glo. ord. ſ. 3. Reg. 7

Gratia & virtutes. Dies Paſchæ. Sancti. Tempus gratiæ. Incarnatio Chriſti.

Corona capitis noſtri, ſunt gratia & virtutes in mente: & gloria, & honor Sanctorum: quę per peccatum cadit. Coronæ ſeniorum aureæ, participatio, gloriæ & nominis Chriſti. Apoc. 4. b.

Aug. ſ. Apoc. ho. 3 Rup. 3. ſ. Apoc.

Corona anni benignitatis Dei, dici poteſt dies ſanctus Paſchæ. Pſal. 64. Item circulus Sanctorum cum Chriſto. Item tempus gratiæ & conuerſionis infidelium ad fidem.

Arn. & Hilar. ſ. pſ. 64. Amb. de inſt. virg.

Amb. de inſt. virg. & l. Iſaac 5. Gre. ſ. Cant. 3. Rup. ſ. Cant. 3. — *Gloria Sanctorum. Prophetiæ.*

Diadema, quo coronauit mater Chriſtum. Cant. 3. d. ſignificare poteſt incarnationem virtute Spiritusſancti in Chriſto factam, qui caput eſt. Item omnes glorificatos, quos ipſe redemit: vel gloriam Sanctorum, qui ſunt membra Chriſti. Item prophetias de Chriſto: quarum ſingulæ, ſunt velut gemmæ in corona.

Ricar. de S. Vict. l. 1. de arca myſt. 11. & 2. de arca myſt. 12. — *Contemplatio.*

Corona arcæ. Exo. 25. b. deſignare poteſt genus contemplationis exiſtens in ratione, ſecundùm imaginationem, in quo ſolemus, per viſibilia ad inuiſibilia aſcendere, & ad eorum cogitationem imaginationis manuductione aſſurgere. Nam corona quidem in ſummitate arcæ lignis affigebatur: lignorum tamen ſuprema alta protenſione ſupergrediebatur. Sic hoc contemplationis genus, imaginationi quidem innititur, dum ex rerum imaginabilium ſimilitudine rationem trahit: & quaſi ſcalam erigit, per quam ad inuiſibilium ſpeculationẽ aſcendere poſſit. Corona etiam menſæ aurea, requiem contemplationis deſignat: aureola verò cuius menſura tacetur, gloriam, quam oculus non vidit, nec auris audiuit, &c.

Rup. 4. ſ. Exod. 7. — *Gloria cæleſtis.*

Hier. ſ. Ezec. 21. — *Regnum & ſacerdotium Iudæorum.*

Cidaris, eſt inſigne pontificis, corona verò, hoc eſt, diadema, eſt regis indiciũ. Et cùm Deus dicit. Eze. 21. f. Aufer cidarim, tolle coronam: deſignat delendum regnum, & ſacerdotium Iudæorum.

Hier. ad Principiã. Philo. de profugis. — *Verba ſacra ſcripturæ.*

Diadema aureum, verba ſacræ ſcripturæ ſignificare poteſt. Pſal. 44. Et mitra pontificis, eſt inſigne poteſtatis verbi Dei. Exod. 29 b. 29. c. Leui. 8. c. Iſa. 3. d

Hie. de veſte ſacer. Phi. 3. de vit. Moſ. Ori. ſ. Leu. ho. 9. 11. Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 5. — *Cælum. Sapiẽtia pontificis. Continentia.*

Cidaris & vitta hyacinthina ſacerdotis colore ſuo, & loco, cęlum ſignificare poteſt. Exo. 28. b. Leui 8. b. 16. a. Item deſignat in eo eminentiam ſapientiæ, & virtutum: & quòd cùm ſacerdos ſuo fungitur miniſterio, non ſolum priuatis hominibus eſt eminentior, verum etiã cunctis regibus. Tiara etiam byſſina, continentiam, & omnium ſenſuum conſecrationem ſignificare poteſt: quæ peculiariter eſſe debent in pontifice. Exo. 28. g. 29. a.

Iſych. ſ. Leui. 16. Aug. ſ. Apocal. ho. 5. Hier. ſ. Iſa. 3. & ſ. Ezech. 16. — *Promiſſa Spiritusſancti. Gloria Dei.*

Corona equitis, promiſſa per Spiritum ſanctum ſignificare poteſt. Apoc. 6. a.

Cidaris fœminarum, cùm ſit ornatus capitis, deſignat nomen & gloriam Dei: quam debemus capiti, hoc eſt, menti ſuperponere: & dicitur corona decoris Iſa. 3. d. Eze. 16. b. 21 f. Zach. 3. b. Eſter. 1. b. 2. c.

Corona prædicatorum, dicuntur conuerſi ab ipſis. Theſſal. 2. d. Philip. 5. a.

Gre. 19. mor. 18. — *Iudicia iuſtorũ.*

Diademati comparantur iuſtorum iudicia Iob. 29. c. quia per magni operis gloriam, ad retributionis ducunt coronam: & quia per ea non in terrenis & infimis, ſed ſurſum remunerari concupiſcunt.

Hier. ſ. Iſa. 22. — *Dans Deus tribulationem vndique.*

Coronat Deus tribulatione, quum vndiquaque tribulationem, & afflictionem immittit. Iſa. 22. c.

Aret. ſ. Apo. 12. — *Vitia.*

Diademata ſeptem in capitibus draconis, deſignare poſſunt ſeptem vitia capitalia, aduerſus ſeptem virtutes & dona Spiritusſancti. Apoc. 12. a. Et diademata decẽ alterius beſtiæ, ſunt vitia contra decem præcepta. Apo. 13. a. Vel deſignant diademata ſeptem, quòd qui dæmoniacas operationes vicerint, inde coronas reportent, vnde de laboribus & ſudoribus victoriam reportent.

Hier. ſ. Iſa. 28. Aug. ſ. Apo. ho. 7. Rup. 5. ſ. Apoc. — *Decem tribus. Superbia hæreticorum. Similitudo veritatis in hæreticis.*

Corona ſuperbiæ Ephraim. Iſa. 28. a. deſignat regnum & ſuperbiam decem tribuum ſeparatarum à tribu Iuda: & ſuperbiam Phariſæorum, & hæreticorum.

Locuſtę dicuntur habere non coronas, ſed tanquam coronas. Apoc. 9. b. quia hæretici non habent veritatem, ſed eius ſimilitudinẽ. Vel principes infidelium non habent veram gloriam, aut poteſtatem, ſed tyrannicam.

Corozaim.

Corozaim. i. ſecretum, vel hic eſt myſterium: ciuitas Galilææ, in qua Chriſtus prædicauit, & fecit miracula. Matth. 11. c. Luc. 10. c.

Corpus.

Corpus generaliter dicitur ſubſtantia habens triplicem dimenſionem, vel quæ ſenſu percipitur: & etiam pars hominis craſſior, & materialis.

Aug. epiſ. 57. — *Vera deitas in Chriſto. Veritas.*

Corporaliter inhabitat in Chriſto omnis plenitudo diuinitatis. i. nõ vmbraliter, non figuraliter, vt in templis, ſed reuera: vel quia & in Chriſti corpore, quod aſſumpſit ex Virgine tamquam in templo diuinitas habitat. Coloſſ. 2. d. Et ipſe Chriſtus dicitur corpus, hoc eſt, veritas, comparatus vmbræ legis. Corporaliter etiam. i. ſecundum omnia dona, quaſi ſecundum omnia membra.

Rup. 2. ſ. Ioan. Ori. ſ. Matt. h. 30. Amb. ſ. Luc 17. & 4. de ſacramentis. Aug. ſ. pſ. 39. Amb. ſ. Luc. 7. Georg. Venet. Cã. 2. tom. 5. cap. 18. Iſyc. ſ. Leuit. 15. Amb. ſ. Rom. 8. Tertul. de reſurr. — *Chriſtus. Altare. Eccleſia. Sacra ſcriptura. Totus homo. Chriſtiani. Iudæi.*

Corpus Chriſti, ad quod congregantur aquilæ, deſignare poteſt ipſum Chriſtum: vel altare, ad quod congregantur fideles. Matth. 14. c. Luc. 17. g Pſal. 39.

Corpus etiam Chriſti dicitur Eccleſia: quod corpus vngitur prædicatione crucis Chriſti. Et dicitur corpus vnum multa habens membra propter vnitatem Eccleſiæ, & multos gradus in ea exiſtentes. Eph. 1. d. 4. a.

Corpus præterea Chriſti ſignificare poteſt ſacras ſcripturas, in quibus ipſe continetur, velut anima in corpore. Et corpus viri, eſt verbum doctrinale Chriſti. Leui. 15. a.

Corpus interdum, pro toto homine ſumi poteſt, vt quum dicitur Rom. 8. b. Corpus quidem mortuum eſt propter peccatum. Et corpora cæleſtia dicuntur Chriſtiani: Corpora verò terrena, Iudæi. 1. Cor. 15. e.

Hie. ſ. Mar. 6. — *Populus Iudaicus.*

Corpus Ioannis Baptiſtæ ſepultum, ſignificare poteſt populum Iudaicum, vel literam legis ſepultam. Marc. 6. d.

Fabrica operũ. Corpus lucidum, ſignificare poteſt opera recta intentione facta: corpus verò tenebroſum, opera mala intentione facta. Matt.6.c. Vbi corpus totam fabricam operum deſignat. *Aug.2.ſer.Dom. in monte, & 4.cõtra Iulianum.4.*

Mẽbra diaboli iniqui. Corpus Leuiathan, dicuntur omnes iniqui. Iob 41.a. Et corpus peccati dicuntur membra diaboli, qui eſt caput: vel tota vitiorum machina. Rom.6.a. Et corpus totum lauare, eſt omnia vitia mundare. Leui 15.b. *Gre.33.mor.30. Ori.ſ.Rom.6.*

Conſenſus in vitium. Lex peccati. Corpus mortis, eſt conſenſio eorum, qui detrahuntur in vitium. Rom.7.d. vel eſt lex peccati in membris, per tranſgreſſionem in nobis deliteſcens & ad mortem iniquitatis animam ſemper ſeducens. *Cle. Ale.3. ſtroma. Epiph.2.aõt. hære-ſi.tomo 1.*

Corpus Chriſti. Corpus vituli. Leui.4.c. deſignat corpus Chriſti, qui extra portam paſſus eſt, vt corpus vituli efferebatur extra caſtra. *Glo.int.ſ. Leui.4.*

Corporis pili. Leui.14.a. vide Capillus.

Corrigere, Emendare, Correctio.

CORrigere, eſt ad rectum reducere, quod erratum eſt.

Corrigit Deus caſtigando, aut inſtruendo. Pſal.17.95. Leui.26.c. Iudith. 11.a. Et corrigunt ſuperiores inferiores. Iob 13.a. Prou.1.d.17.b.27.a.29.c. Eccl.19.d.

Corrigit adoleſcentior viam ſuam, hoc eſt, actus vitæ ſuæ, qui prius errauerat à via Dei. Pſal.118. *Amb.ſ.pſ.118.*

Corrigia.

CORrigia, eſt cingulum, quo cingimur: aut quo caligæ, & calceamenta aſtringuntur.

Myſterium incarnationis. Corrigia calceamenti Chriſti, ligaturam myſterij incarnationis eius, ſeu coniunctionem naturæ humanæ cum verbo ſignificare poteſt. Mar.1.a. Luc.3.d. Ioan.1.d. *Gre.ho.7.*

Corripere, vide Caſtigare.

Corroborare, quære Robur.

Corrodere, vide Rodere.

Corruere, quære Cadere.

Corrumpere, Incorruptus, Incorruptio, Incorruptibilis.

CORrumpitur res, quũ à naturali puritate & perfectione labitur, & vitiatur, aut deſtruitur. Maximè autem vitij nomẽ ſolet eſſe corruptio. Nam & illud in rebus facile animaduerti poteſt, quòd plerumque in nonnullos vſus explendæ indigentiæ ſuæ natura potentior inferiorem corrumpit, vel iuſtitiæ ordine, dum vindicat culpam: ex qua regula illud dictum eſt ab Apoſtolo: Si quis templum Dei corruperit, corrumpet illum Deus, vel ordine mutabilium rerum, ſibi ſuccedentium ſecundum leges congruentiſſimas pro valentia cuiuſque partis vniuerſitati datas. *Aug. 3. de libero arbitr.14.*

Peccata libidinis. Omnia vitia. Corruptio præcipuè fit in peccatis carnalibus: vt cùm corrupta eſt terra: & omnis caro corruperat viam ſuam. Geneſ.6.b. Et corruptæ cicatrices deſignant fœtorem peccatorum: tunc autem ſunt corruptæ, quum non cognoſcuntur. Pſal. 13. 29. 37. Et corrupti dicuntur in iniquitatibus: quia iniquitas corruptionem affert. Pſalm.52. Et corrumpitur vetus homo ſecundum deſideria erroris. Epheſ.4.c. Iob 33.c Tob.3.d. Cant.8.b. Ierem.51.c. Mich.2.c. Soph. 3.b. Ion.2.b. 1.Macha.15.a. Luc.12.d. 1.Cor.15.f. 1.Timoth.6.a. Demum corruptio eſt in omni peccato: incorruptio verò, eſt integritas ab omni peccato. Ephe.6.d. Quæ incorruptio proximum facit Deo. Sap.6.c. Rom.2.b. 1.Cor.15.f. *Ori.ſ.pſ.37.ho.1. Baſi.ſ.pſ.29. Hila.ſ.pſ.52. Gre.ſ.Cant.8. Hie.ſ.Ephe.6.*

Corruptio duplex. Corrumpi corruptione. Mich.2.c. eſt eorum, qui voluptati & corporis libidini ſeruientes, non ſolum animam, ſed corpus quoque ſuum corrumpunt, voluptatum amatores magis quàm Dei. Dicitur autem hoc, ad diſtinctionem corruptionis ſalutaris: iuxta quam Apoſtolus loquitur. 2.Cor.4.d. Et ſi is, qui foris eſt homo noſter corrumpatur: ſed qui intus eſt renouatur de die in diem. Qui ſemper mortificationem Ieſu portat in corpore ſuo, & exteriorem corrumpit hominem, & carnem imperio animæ ſubiicit: iſte corrumpitur quidem, ſed non corruptione: quia corruptio illius ſalutaris eſt. *Hier.ſ.Mich.2.*

Tollit Deus à peccatore omnia iucunda. Corrumpit Dominus vineam meretricis. Hoſe.2.c. quum tollit omnia iucunda ab anima peccatrice. Sic corrumpit propagines Niniue. Nahum.2.a. *Glo.ord.ſ.Hoſe.2*

Relinquere iuſtitiam. Corrumpunt cogitationes ſuas mali ſacerdotes, & principes, quum iuſtitiam, & quæ ad Deum pertinent, relinquunt. Sophon.3.b. *Glo.ord.ſ.Soph.3.*

Negare imperium Chriſti. Corrumpunt tituli inſcriptionem, qui Chriſti imperium negant. Pſal.56. *Aug.ſ.pſ.56.*

Peruerſa doctrina deſtruens fidem. Corrumpit modicum fermentum totam maſſam, quum peruerſa doctrina fidem deſtruit. Galat.5.b. 2.Cor.7.a.11.a. Et corrupta eſt terra à muſcis, hoc eſt, anima à prauis cogitationibus: vel ab hæreticis. Exod.8.f. Malac.3.c. *Glo.int.ſ. Exo.8.*

Incorruptibilis propriè dicitur Deus, in quem nullus cadit, nec cadere poteſt defectus. Rom.1.c.

Incorruptum lumen dicitur eſſe legis, quia ſub illa nulla cadit corruptio, aut obſcuritas erroris. Sap.18.a.

Fœlicitas. Incorrupta corona, erit æterna fœlicitas, ad quam etiam mortui, qui in Chriſto ſunt, reſurgent incorrupti. 1.Cor.9.d.15.g. 2.Tim.1.c. 1.Petr.1.a.

Peccatũ Iudæorum ſub cruce. Corrupta dicitur mater ſponſæ ſub arbore malo, hoc eſt, ſynagoga ſub cruce, quando Iudæi crucifixerunt Chriſtum. Cant.8.b. *Rup.ſ.Cant.7.*

Cortex, Decorticare.

Opera moralia. Litera legis. Præcepta rudiora.

COrtex, eſt veluti corium cuiuſque rei: vt in arboribus, liber dicitur cortex.

Gre.21.mor.1.

Cortex in virgis Iacob. Geneſ.30.f. deſignat bona opera moralia, vel literam legis: decorticata verò, ſignificant ſenſus allegoricos, qui intra corticem literæ latebant. Vel cortex ſunt præcepta rudiora, quæ Chriſtus ex parte decorticauit: vt, Diliges amicū tuum, & odio habebis inimicum tuum: Chriſtus decorticauit, quum dixit: Diligite inimicos veſtros.

Gre.20.mor.9.13. — *Opera exteriora. Litera ſcripturæ.*

Cortices arborum dicuntur exteriora opera eorum, qui iam ſublimia appetunt, vel eloquia exteriora ſcripturæ, ſeu litera ſacræ ſcripturæ. Iob.30.a. Sap.13.c.

Gre.ſ.Cant.6. & ſ.Ezec.ho.16. Gre.8.mor.37. — *Sācti vtriuſque teſtamenti. Exempla. Martyres.*

Cortex mali punici. Can.6.b. deſignat Sanctos vtriuſque teſtamenti facientes miracula: & eorum exempla: & præterea Martyres, qui erunt tempore Antichriſti.

Ablatus decor à Iudæa, & humilitas ab operibus.

Decorticata ficus, deſignat ablatum decorem & munimentum à Iudæa, vel ablatam humilitatem ab operibus. Ioel.1.b.

Cortina.

COrtinæ dicuntur aulæa, & vela ad locum aliquem contegendum, & velut ſtramenta parietum.

Gre.25.mor.22. & ſ.Ezech.ho.10. — *Doctores. Sancti. Subditi.*

Cortinæ decē in tabernaculo. Exo.26.a.36.b. deſignāt doctores defendentes & ornantes legem contra hæreticos. Item ſanctos, qui ex diuerſis virtutum coloribus, in Sanctæ Eccleſiæ ornamenta proficiunt. Sunt etiam ſubditi vacantes ſpiritualibus, tecti à ciliciis & pellibus. Eoſdem deſignare poſſunt cortinæ atrij. Exod.35.b.

Ori.ſ. Exo.ho.9. Aug.q.in Exod. 107. — *Lex.*

Deſignant etiam cortinæ decem legem propter decalogum: & erant vigintiocto cubitorum, vt deſignent legem nouam inſertam veteri: quia quater ſeptem faciunt vigintiocto. Poſſunt etiam deſignare charitatem.

Cortina lecti Holophernis. Iudith.14.c. tegumenta peccati & voluptatis inſinuat.

Corus menſura.

Hier.ſ.Eze.45. — *Obligatio Iudæorū ad legem.*

COrus, eſt menſuræ genus quadraginta quinque modios tenens, aut iuxta aliquos, triginta. Batus autem eſt decima pars cori. Ezech.45.c.

Hier. Aglaſiæ. Amb.epiſt.39.

Cori tritici centum, deſignare poſſunt Iudæorum obligationem ad diuina præcepta: & fiunt octoginta, quum credunt euangelio, & confitentur reſurrectionem. Luc.16.b.

Rup.ſ.Hoſe.3. — *Perfectio Euangelij.*

Corus hordei perfectionem, vel plenitudinem euangelij ſignificare poteſt: Semicorus verò, eſt diminuta perfectio legis veteris. Hoſe.3.a. Vel cum recedat ab vnitate, nec attingat ad binarium, deſignat ſynagogam nec virginem eſſe, nec aptam coniugio Chriſti.

Glo.int.ſ.3.Reg.4. — *Libri ſacræ ſcripturæ.*

Cori tritici, & ſimilæ, & hordei in cibum Salomonis, & ſeruorum eius, libros noui & veteris teſtamenti ſignificare poſſunt. 3.Reg.4.c.5.c. 2.Para.2.b. 1.Eſdra.7.c.

Coruſcare, vide Fulgur.

Coruſcare, vide Fulgur.

Coruus.

Ariſt.9. de hiſto. animal.1. Iſych.ſ. Leui.11.

COruus, eſt auis nigra, roſtrum habens robuſtum & prædurum: pugnat cum miluo: eripit enim miluus à coruo quicquid tenet: quia vnguibus & volatu coruo præſtantior eſt. Eſt coruus tauro, & aſino hoſtis, quippe qui aduolans feriat, & eorum oculos petat. Eſt autem vulpis amicus, & cum æſalone pugnat: paſcitur mortuis animalibus, eſtq; animal

Chryſ.de Elia.

immundum, & affectionis expers, vnde non eſt reuerſus in arcam. Odit prolem ſuam coruus, & natam non educat: id quod Propheta inſinuans dixit. Et pullis coruorum inuocantibus eum. Pſalm.146. Expoſitis autem ad aërem, vtpote à parentibus neglectis, obuolitāt animalcula quædam diuina prouidentia ſuppeditata, quæ captantes illi creſcunt, & aluntur.

Hier.ſ.Iob.28. — *Chriſtus.*

Coruus, cui præparat Deus eſcam. Iob 38.e. eſt Chriſtus, cui præparauit gentes: dicitur coruus, ſicut & maledictum pro nobis factus eſt.

Gre.30.mor.14. Rup.4.ſ. Gen. 22. — *Iudæa.*

Deſignat etiam Iudæam infidelitate nigram: cui pullis clamātibus, hoc eſt, Apoſtolis prædicantibus, præparauit Deus eſcam per fidem & gratiam, quum multi conuerſi ſunt, & poſtmodum vagantibus pullis, hoc eſt, diſperſis per orbem prædicatoribus, demū exemplo gentium, fidem amplectētur. Et coruus emiſſus ab arca, nec reuerſus, eſt populus Iudaicus egreſſus ab Eccleſia, nec reuerſus per fidem.

Greg.30.mor.15. & 1.mor.18. Chryſ.de Elia. — *Prædicator.*

Coruus editis pullis, fertur eſcam plenè præbere diſſimulare, priuſquam plumeſcendo nigreſcant: eoſque inedia affici patitur, quouſque in illis perpennarum nigredinem ſua ſimilitudo videatur. Qui huc illucque vagantur in nido, & ciborum expetunt aperto ore ſubſidium. At cùm nigreſcere cœperint, tanto eis præbenda alimenta ardentius requirit, quanto eos alere diutius diſtulit. Coruus, eſt doctus prædicator, qui per peccatorū ſuorum memoriā, & infirmitatis propriæ cognitionem, quaſi quandam coloris nigredinem portat. Cui naſcūtur in fide diſcipuli, qui adhuc infirmitatis propriæ nigredinem conſiderare neſciunt, &c. Hi velut accipiendas eſcas os aperiunt, quum doceri de ſecretis ſublimibus quærunt. Sed doctor tanto minus ſublimia tribuit, quanto illos peccata præterita minus dignè flere cognoſcit.

Beda ſ.Prou.30.

Corui etiam de torrentibus, ſunt prædicatores per ſacram doctrinam eruditi. Iob.27.a.38.d. Cant.5.c. Pro.30.c.

Arn.ſ.Pſal.146. Gre.30.mor.13.14 — *Chriſtiani. Prædicatores.*

Pulli coruorum dici poſſunt Chriſtiani ex gentibus infidelibus, aut etiam ex Iudæis orti: & præterea prædicatores. Iob.38.d. Pſal.146.

Arno.ſ.pſ.146. Amb. de Noe.17. — *Peccatores.*

Coruus egreſſus ab arca, deſignare poteſt peccatores, qui res mundanas, amantes, ad ec-

Infideles. Carnales. Verſutiæ. Auari. Iudas.

cleſiam non redeunt. Gen.8.a. Sic deſignat etiam infideles obſcuros nigredine peccatorum, & qui paſcuntur mortuis: & carnales bonæ affectionis expertes: item verſutas animi voluntates. Ideo omne coruinum genus inter immunda reputatur. Leui.11.b. Deut.14.b. Pſal.146. Deſignat etiam coruus auaritiam, & eos, qui ſua quærunt, quia ſolet coruus cibos abſcōdere. Soph.2. deſignat etiam coruus Iudam, qui non eſt reuerſus ad Chriſtum, vt coruus ad arcam.

Ambr. de Noe.17. Tert. de cibis Iudaic. Cle. Alex.5. ſtrom. Aug. ſ. Ioan. trac.6. Iſych. ſ. Leuit.11. Beda ſ. Gen.8.

Peccatores ex gentibus.

Paſcit coruus Eliam: qui peccatores gentiles veniunt ad fidem, quam eiiciunt Iudæi.3. Reg.17.a. Pſalm.146. Et his coruis præparat Deus eſcam, quum mittit ad eos prædicatores. Iob.38.d. Luc.12.c.

Hila. ſ. Pſ.146. Amb. ſ. Luc.3. Gre.30. mor.12. 14.

Diabolus.

Coruus etiam immundus & maleuolus, dici poteſt diabolus. Leui.11.c. Pro.30.c. Iſa. 34. c. Soph.2.d. Iob.38.d. Et pulli coruorum ſunt diſcipuli diaboli. Iob.38.d.

Chryſ. de Elia. Augu. ſer.201. Hier. ſ. Iob 38.

Coſta.

COſtæ in animalibus, ſunt oſſa ſpinæ cohærentia, ac inteſtina ſub lateribus complectentia.

Vis amoris viri & fœminæ.

Coſta viri, ex qua formata eſt mulier. Gen.2.c. ſignificare poteſt vim amoris inter virū & fœminam.

Virtus Chriſti.

Deſignat etiam virtutem Chriſti, vnde formata eſt eccleſia: de qua virtute ipſe dicebat: Sentio de me virtutem exiiſſe. Et formata eſt caro pro coſta, quia aſſumpta noſtra infirmitate fecit nos fortes.

Amb. ſ. Luc.13. Aug. ſ. Ioan. trac.15.

Senſus animi.

Coſtæ vniuſcuiuſque ſunt ſenſus animi, qui latentes cogitationes muniunt. Iob 18. c.

Beda ſ. Gen.2. Gre.14. mor.7.

Coturnix, Ortygometra.

COturnix auis, perdice minor, paruum habens volatum, propter pondus corporis magnum, reſpectu alarum, quas exiguas habet. Earū multa eſt ingluuies & libido. Abeuntque à nobis hyematum menſe Auguſto: cūmque proficiſcuntur, duces habent ortygometram, id eſt, matricem coturnicū: quæ forma auis lacuſtris eſt, Otum etiam, & lingulatam, atque cinchramum, à quo etiam reuocantur noctu: cuius vocem cum ſenſerint aucupes, diſceſſum parari intelligunt.

Ariſt. 8. hiſt. animal.12.

Meditatio cæleſtium. Prædicatio.

Coturnix meditationem cæleſtium deſignare poteſt, quatenus volat quidem in altum, ſed ægrè propter corporis grauedinem: deſignat etiam prædicationem. Exod. 16.c. Num.11.g. Pſal.104. Sap.16.a.19.c.

Cyril.3. ſ. Ioan.34. Rup.3. ſ. Ezec.15.

Lex vetus.

Coturnix præterea, veteris legis eloquia, literaliter intellecta deſignat, quę tradita fuere Iudæis carnes deſiderantibus. Coturnix enim non in altum effertur volatu, ſed propè terram ſemper volat: Ita legis diſciplina terreſtris quodammodo, eſt animalium oblationes, & purificationes Iudaicas continens: quibus illi non multum è terra eleuabantur.

Cozbi.

Blaſphemia. Libido.

COzbi interpretatur mendax, aut ceſſans ſiue quaſi fluens, aut quaſi fluxus. Mulier Madianitis, quæ confoſſa eſt à Phinees cum Zambri in ipſo actu venereo. Num.25.d. Vel interpretatur calix immenſus, vel immola mihi: & eſt typus blaſphemiarum in Deum, & libidinis, quæ confodiuntur.

Gloſ. ord. ſ. Nu.25.

Crapula, vide Ebrietas.

Cras, Craſtinus.

CRas dicitur de die proximè ſequente diem præſentem: & ſolet ſæpe accipi in ſacra ſcriptura pro tempore futuro, vel quod non multùm diſtat à præſenti: vt Gen.29.c.c. Exod. 13.c. Iſa.22.d. Matth.6.d.

Hila. ſ. Mat. Canon.5.

Viſitationis diuinæ & aduentus Chriſti tempus.

Craſtinus dies, in quo venit ſalus populo ab hoſtibus oppreſſo, deſignat diuinæ viſitationis aduentum valde vicinum eſſe tentatis. 1. Reg. 11.c. vnde dicitur Deus de vicino, & non Deus de longinquo. Et Pſal.144. Propè eſt Dominus omnibus inuocantibus eum. Et craſtinum eſt tempus aduentus Chriſti poſt noctem legis. Ionæ 4.c.

Gre. ſ.1. Reg.11. Hie. ſ. Ioan.4.

Tempus fœlicitatis. Tempus iudicii.

Cras, eſt poſt hanc vitam, tēpus videlicet fœlicitatis: & tempus præterea iudicij: & reſpondebit cras iuſtitia Chriſto, quum in iudicio apparebit iuſtus. Gen.29.

Ber. ſer. Vigil Natiuit. Domini.

Tēpus huius vitæ & gratiæ. Perfectio operis.

Cras, pro tempore huius vitæ, & tempore gratiæ, quo operandum eſt, & pugnandū cōtra hoſtes interdum ſumitur. Exod. 16.c.17.c. Et cras vincere hoſtes, eſt poſt hanc vitam triumphare de dæmonibus. Ioſu.11.b. Cras etiam dicit perfectionem operis ſequentem intentionem cordis. 1. Reg.9.c.

Iſych. ſ. Leuit.24. Gre. ſ. Ieſu. hō.14. Gre. ſ.1. Reg.9.

Tempus reſipiſcendi.

In craſtinum minatur vindictam Deus. Exod.9.a. vt det tempus reſipiſcendi.

Præparatio ad feſta Dei.

In craſtinum ſanctificari, dicit paraſceuen, hoc eſt, præparationem faciendam ad paſcha ritè celebrandum. Exod.19.b. Ioſu.7.b.

Negligētes conuerſionis. Diabolus.

In craſtinum differens Pharao orationem Moſis pro abactione ranarum. Exo.8.c. typum gerit negligentium, qui ad vana quidem ſoliciti ſunt, conuerſionem verò ad Deum, ſemper in craſtinum differunt. Craſtinus dies ſignificat etiam ipſum diabolū, in quo eſt malitia: Ideo non eſt expectandum. Matth.6.d.

Philo de ſacrif. Abel & Cain. Amb.1. de Cain.9. Rup.6. ſ. Matth.

Tempus huius vitæ.

Cras dicit tempus poſt votum emiſſum. Leuit.7.b. cùm licet in craſtinum comedere, quod remanſerit de ſacrificio ex voto facto: deſignat etiam tempus huius vitæ, ſed quaſi incertum ad operandum.

Iſych. ſ. Leuit.7.

Craſſus, Craſsitudo. vide Adeps.

Crater, vide Calix.

Craticula, Cratis.

CRatis, ſeu craticula, eſt rara quædam lignorum, vel viminum, vel etiam ferramentorum in modum retis facta connexio.

Iſych. ſ. Leu. 27. Craticula altaris thumiamatis deaurata. Exod. 30. a. 37. d. deſignare poteſt ſplendorem diuinæ gratiæ, mentē interius illuſtrātis. Item crucem Chriſti, vbi obtulit Chriſtus thumiama ſuauiſſimi odoris. Præterea publicam diuinę veritatis prędicationem. Item ſenſum literalem extrinſecus apparentem. Deſignat etiam mortem & ſepulturam Chriſti, ac reſurrectionem, quia craticula ponitur in prunis iam inflammatis: & mors, & ſepultura ſequuntur flammam paſſionis. *Splendor diuinæ gratiæ. Crux Chriſti. Prædicatio veritatis. Senſus literalis. Mors & ſepultura Chriſti, & reſurrectio.*

Glo. ord. ſ. Exod. 27. 30. Craticula altaris, interdum eſt feruor deuotionis: vel apertio cordis ad ignem Spiritusſancti, vt ſacrificia bonarum cogitationum inflammentur. Exod. 27. a. 30. a. 35. b. 37. a. *Feruor charitatis. Cor.*

Craticula præterea in modum retis facta, eccleſiam, quæ ſagenæ comparatur, deſignare poteſt. *Eccleſia.*

Ori. ſ. Leui. ho. 5. Coctum in craticula, aut ſacrificiū de craticula, deſignare poteſt ea, quæ ſunt clara in ſcriptura. Leuit. d. *Clara in ſacra ſcriptura.*

Hila. 12. de Trinitate, & de ſynodis. Craticula præterea, poteſt ſignificare multiplicem dæmonum impugnationem, quibus Sancti conquuntur, & purgantur, vt ſint gratum Deo ſacrificium. *Multiplex dæmonū impugnatio.*

Creagra, vide Olla.

Creare, Creatura, Condere.

CReare proprie eſt de nihilo aliquid facere: quod eſt propriè opus Dei, quod nulli creaturæ communicatur. Condere autem interdum eſt creare. Marc. 13. c. Ab initio creaturæ, quam condidit Deus.

Quum dicitur. Pro. 8. c. Dominus creauit me initium viarum ſuarum in opera ſua, creauit debet referri ad humanitatē. Et præparatio cælorū ibi intelligitur in mēte diuina: & tūc erat ibi ſapientia diuina. Vel aliter. Ex perfecto Deo perfectus Deus natus eſt: idcirco ait creatā ſe eſſe ſapientia, iam omnes paſſiones in generatione ſua corporales excludens: At verò vt oſtēderet non creationis in ſe, ſed natiuitatis naturā eſſe, ſubiecit, & genitam: vt quum creatā ſe & genitam confitetur, abſolutam natiuitatis ſuæ intelligentiam præſtaret. Vel aliter. Creauit, non ad eſſe de nihilo produxit, ſed initium viarum ſuarum in opera ſua. Legalis enim vita in Iudæa colebatur: gentes autem nullo modo iuſtitiæ vitam cognoſcebant. Filius ergo Dei factus eſt homo, & creatus ſecundùm carnem, vt initium viarum Domini & operum ſuorum omnibus daret. Vel creauit me, hoc eſt, fecit ſuper legem, & prophetas initiū, hoc eſt, poteſtatem: vt non in verbis illorum ſiſtere faciam, ſed, ad opera meliora traducam. *Generatio verbi Dei.* *Cyril. 5. Theſaur. 4.*

Creauit Deus nouum ſuper terram, quum Verbum Dei incarnatū eſt in Virgine. Ier. 31. d. *Incarnatio.*

Hier. ſ. Ier. 31. Creari, refertur ad animam, & ad nouam creaturam: creatio enim atque conditio nunquam niſi in magnis operibus nominantur: verbi cauſa, mundus creatus eſt, vrbs condita eſt: domus verò quamuis magna ædificata potius dicitur, quam condita vel creata. In magnis enim operibus atque factuis, verbum creationis aſſumitur. Ex quo animaduertendum, iſtum nouum hominem, qui ſecundum Deum in Chriſto creatus eſt, magnum Dei opus eſſe, & eminere vltra cæteras creaturas: cùm ſic conditus eſſe dicatur, vt mundus, & initium viarum Dei. Quando autem ea, quæ iam ſunt, creari dicuntur, non poteſt ſignificari de nihilo ad eſſe produci: ſed ad aliud ab alio tranſlatio: ſicut quando Dauid dicit. Pſ. 101. Populus, qui creabitur, laudabit Dominum. Et Pſal. 50. Cor mundum crea in me Deus. Et Paulus Ephe. 2. b. Qui creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis. Et nouus homo dicitur creatus, ſecundum Deum. Eph. 4. f. Pſ. 32. 103. Et Chriſtus creatus quantum ad humanitatem. Iſa. 43. a. c. 45. b. *Ori. 1. periar. 3. Baſi. ſ. Pſal. 32. Hie. ſ. Eph. 4. Cyril. 5. Theſauri.*

Amb. de Spiritu ſancto. 7. Creat Deus ſpiritum, hoc eſt ventum, aut animam Chriſti. Amos 4. d.

Hie. ſ. Iſa. 4. Creat Deus in omni loco eccleſiæ ignem, & nubem, hoc eſt, protectionem in proſperis & aduerſis. Iſa 4. b. *Protegēs Deus.*

Baſ. quod Deus nō eſt cauſa malorum. Gre. 3. mor. 6. Creat Deus tenebras, qui eſt autor vtriuſque contrarij. Iſa. 45. b. Et creat malum, quum mutat ipſum in bonum: vt dicitur creare cor mundum, quod prius erat immundum. Vel creat malum pœnæ. Creare enim ſe mala dominus indicat, quum res benè conditas, nobis male agentibus in flagellum format: vt ea ipſa per dolorem, quo feriunt, in delinquentibus mala ſint, & per naturam, qua exiſtunt, bona. *Mutat Deus malū in bonum.*

Hier. ſ. Iſa. 65. Hier. ſ. Iſa. 57. 65. Creat Deus cælos nouos. Iſa. 42. a. quum eos mutat à ſtatu mutabilitatis, quem nunc habent, ad meliorem ſtatum æternitatis: quod fiet in iudicio. Vel quum conuertendo gentiles qui cælos colebant, facit eos cognoſcere, cælos eſſe creaturas Dei. *Renouās ſtatum cælorum.*

Creauit Deus fructum labiorum pacem, quum per Chriſtum attulit, & prædicauit pacē. Iſa. 57. d. Et creauit Hieruſalem in exultationem, & populum eius in gaudium, in gloria videlicet cæleſti. Iſa. 65. c. *Attulit Deus pacem per Chriſtum.*

Lyra. ſ. Iſa. 45. Creauit Deus terram non in vanum: quia fecit eam, vt habitetur. Iſa. 45. d. vt videlicet terra viuentium habitetur.

Creauit

Fecit Deus diabolum. Creauit Deus fabrum. Iſa.54.d. hoc eſt, diabolum, omnium malorum artificem: non neceſſitate naturæ, ſed mentis arbitrio. Non quòd Deus ſit cauſa perditionis malorum: ſed quod creatus aduerſarius ad pugnandum, & victis perditio, & victoribus cauſa ſit præmiorum. *Hie.ſ.Iſa.64.*

Homo. Creatura interdum ponitur pro homine, qui dicitur omnis creatura: quia aliquid habet commune cum omni creatura. Marc. 16. d. Et creatura omnis ingemiſcens, eſt homo, qui etiam dici poteſt omnis creatura, propter ſpiritum, animam, & corpus. Rom. 8. d. *Hier.ſ.Mar.16. Aug.83.q.67.*

Credere, Incredulus, Incredibilis

CRedere eſt fidem alicui adhibere, & aſſentiri: & confidere, & exiſtimare, & ſperare, & obedire.

Credendo adhærere Deo. Credere in Deum, plus eſt, quàm credere Deo. Nam & homini cuilibet plerunque credendum eſt, quamuis in eum non ſit credendum. Hoc eſt ergo credere in Deum, credendo adhærere, ad benè operandum, bona operanti Deo. Credidit autem Abraham Deo, tanquam vera loquenti Geneſ.4.b. *Aug.ſ.Pſ.77.*

Suſcipere veritatem legis. Credere etiam Moſi in perpetuum, eſt ſuſcipere veritatem legis ſecundum ſenſus ſpirituales, qui ſunt perpetui. Exod. 4.a.14.c.

Suſcipientes fidē gentiles. Credentes Niniuitæ, deſignant gentiles ſuſcipientes fidem Ionæ 3.c. *Hie.ſ.Ionam 3.*

Non fidēs Chriſtus Iudæis. Non credens Chriſtus fratribus. Ierem. 12.b. eſt non fidens Iudæis & Phariſæis adulantibus, vt eum in ſermone caperent. Sic non eſt credendum amico, hoc eſt, hæretico amicitiam ſimulanti. Mich.7.a. *Hier ſ.Iere.12. & ſ.Mich.7.*

Suſpecti de tentatione. Non credunt Deo ridenti, qui ſic de ſpe, & diuina gratia certi ſunt, vt tamen ſemper ſint de tentatione ſuſpecti. Iob 29.d. *Gre.20.mor.4.*

Contemnens opera. Non credit vitæ ſuæ malus, licèt ſtet, quia recta quidem ſunt, quæ per fidem de conditore intelligit, ſed tamen fidei opera tenere contemnit: & incredulitatis redarguitur, qui ab eo, quod ſe oſtendit credere, viuendo reprobatur. Iob 24.d. *Gre.17.mor.3.*

Difficultas fidei Iudæorum. Non credens Iacob filium ſuum Ioſeph viuere, deſignat difficultatem Iudæorum in credendo reſurrectionem Chriſti. Gen.45.g. *Glo.ord.ſ. Gen.45*

Negantes diuinitaté Chriſti. Non credentes inhabitare Dominum Deum, ſunt, qui non credunt diuinitatem in Chriſto, nec ipſum eſſe mediatorem. Pſ.67. *Arno.ſ.Pſ.67.*

Credere pro committere, Creditor.

CRedere, interdum eſt committere: & creditor eſt, qui pecuniam alicui mutuò committit. 4.Reg.4.a. Prou.29.b. Iſa.26.a.

Dona Dei. Creditum depoſitum ſunt dona nobis à Deo tradita, quorum reddituri ſumus rationem. Leuit.6.a. præcipuè autem ipſa anima ad imaginem Dei facta. *Glo.ord.ſ.Leui.6.*

Eccleſia. Credita domus Ioſeph, deſignare poteſt eccleſiam cōmiſſam prælato. Gen.39.a. vel etiam Chriſto. *Glo.ord.ſ.Gen.39.*

Dæmones. Creditores, qui volebant tollere filios viduæ. 4.Reg. 4.a. deſignare poſſunt dæmones, qui tollere nituntur filios eccleſiæ. *Aug.ſer.106.*

Creditor nullus eſt, cui Deus vendiderit ſynagogam, ſed ſuis peccatis venditi ſunt. Iſaiæ 50. a.

Prædicator. Creditor dici poteſt prædicator: vt cùm pauper & creditor obuiauerunt ſibi. Pro.29.b. *Beda ſ.Pro.29.*

Cremare, vide Accendere.

Cremium.

Dolor de ſcandalo minorum. CRemium eſt, vel caro frixa in frixorio: quæ quò magis torretur, magis areſcit: vel illud aduſtum, quod in frixorio remanet: vel, vt alij volunt, eſt ipſum frixorium. Pſalm. 101. Deſignare poteſt dolorem, quem Sancti, & doctores habent ex ſcandalo minorum. *Aug.Pſal.101.*

Crepare.

Crepare eſt ſonare, & interdum rumpi cum ſonitu, vt rumpi ſolet veſica inflata. 2.Par.25.c. Actor.1.c.

Crepido.

CRepido eſt ora terræ, quam aqua fluminis alluit: dicta ob crepitum fluentis aquæ.

Euangeliū Chriſtus. Chriſtus. Crepido altaris dici poteſt euangelium, aut Chriſtus. Leuit.1.d. Et crepido minor, eſt Chriſtus ſecundùm infirmitatem carnis: maior autem idem ſuſcitatus. Ezec.43.d. *Hie.ſ. Eze.43.*

Crepido aluei fluminis, in qua poſitus fuit Moſes. Exod.2.a.

Crepuſculum, vide Diluculum.

Creſcere, Accreſcere, Succreſcere, Increſcere, Incrementum.

CReſcere dicuntur animalia, aut etiam plantæ, quum à minore quantitate, ad maiorem, & perfectiorem accedunt. *Amb.ſer.12. & de benedic.patriar.11. & ſ.Lucam.13.*

Chriſtus. Creſcens Ioſeph in terra paupertatis ſuæ. Gen.41.g. 49.c. deſignat Chriſtum ſecundùm

Hila.ſ.Mat.Can.13. Gre.2.mor.23. & 19.mor.1.et ſ.Eze.hom.6. humanitatem. Ideo natus eſt Chriſtus, quum creſcunt dies, vt Ioãnes, quum decreſcunt: quia adueniente Sole, lucerna obſcuratur. Ideo Ioannes dicebat: Illum oportet creſcere, me autem minui. Ioan.3.d. Eundem Chriſtum deſignarunt creſcentes Samſon & Dauid. Iud.13.d. 2.Reg.5.b.1.Par.11.b. Eſter.9.b. Et creſcens ſinapis in arborẽ, ſignificat Chriſtum poſt reſurrectionem. Matth.13.d.Luc.2.f.13.d. Creſcit etiam Chriſtus, quum multiplicatur fides in eccleſia. Et creſcit corpus Chriſti, quandiu fideles creſcunt in hoc mundo, quod deſignat creſcens poſſeſſio Iob in terra. Iob 1.b. *Chriſtus.*

Baſi.Exae.ho.11. Ori.ſ.Luc.ho.11. Hil.ſ.Pſal.66. Amb.de Noe.24. & ſ.1.Cor.3. Iſych.ſ.Leuit.26. Gre.ſ.Eze.ho.5. Creſcit anima, quum proficit in virtutibus & doctrinis, hoc eſt, quum parua eius bona facit Deus magna, deletis eius vitiis & peccatis. Eundem profectum deſignat creſcens vitis & creſcens Ioannes. Geneſ.1.c.9.a.17.a.21.a.24.g.26.c.35.b.40.b.48.c.Leuit.26.b.2.Paral.10 c. Pſal.83.Prou.4.d. Iſa.23.b.Matth.6.d.Marc.4.a.Luc.1.g.12.c.1.Cor.3.c.2.Cor.9.c. Eph.4.d. Col.1.a. Creſcit etiam lux iuſtorum, vſque ad perfectum diem. Pro.4.d. quia iuſti proficiunt, quouſque perueniant ad fœlicitatem. *Profectus animæ.*

Beda ſ.Exod.1. Creſcentes filij Iſrael poſt mortem Ioſeph, deſignãt Chriſtianos poſt mortem Chriſti multiplicatos. Et creſcentes per oppreſſionem, deſignant profectum virtutis per tentationes. Exod.1.a.c.5.a.Leuit.26.b.Iud.4.d.Iob 1.d.Ierem.23.a.Eze.17.b.36.b.Eph.2.d. *Multiplicatio fideliũ poſt mortem Chriſti.*

Ori.ſ.Gen.ho.12. Succreſcens Iſaac donec factus eſt magnus. Gen.26.c. deſignat augmentum legis prius in prophetas, deinde in Euangelium. Idem deſignat creſcens Moſes. Exod.2.b. *Augmẽtum legis.*

Hie.ſ.Iſa.55. Gre.18.mor.11. Creſcit myrtus pro vrtica. Iſa.55.d. quum pro ſpinoſo & fœtido peccatore, exit prædicator, odorem, & virorem doctrinæ, & operum habens. Et creſcens paulatim in maius ſonus buccinæ, eſt extenſio prædicationis per orbem. Exo.19.c.Act.6.b. *Prodiens prædicator è peccatore.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Creſcens paulatim tumultus in caſtris.1.Reg.14.c. deſignat quotidianum profectum conuerſorum ad fidem. Sic ſuccreſcit caro in oſſibus aridis. Eze.37.b. quum infideles, aut peccatores conuerſi proficiunt. *Profectus conuerſorum.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Creſcens Samuel, deſignat diſcipulorum multiplicationem, & augmentum in dignitate: Ita tamen vt dominus ſit cum eo. Et creſcens idem poſt comminationes à Deo factas ad Eli ſacerdotem, deſignat augmentum populi Chriſtiani, quum Apoſtoli relictis Iudæis, conuerſi ſunt ad gentes.1.Reg.2.c.3.d.Pſ.18.44.Acto.6.b.19.b. *Multiplicatio fidelium.*

Hier.ſ.Eze.17.19. Creſcens ſemen cedri in vineam latiorem, erat regnum Sedechiæ ſub rege Babylonis. Ezech.17.b. Idem deſignant creſcentes frondes, & fructus vineæ. Ezech.19.c. *Regnum Sedechiæ.*

Gre.8.mor.17. Creſcens carectum non ſine aqua. Iob 8.c. deſignat hypocritam, viriditatem boni operis ex ſuperno munere habentem: ſed quia hanc in vſum propriæ laudis arripit, inaniter, & ſine fructu creſcit. *Profectus hypocritæ inanis.*

Aug.q.in Iudi.17. Creſcunt aut multiplicantur beſtiæ cõtra hominem, quum non habet hoſtes, contra quos pugnet. Exod.23.d. quia cum homo datur ocio, augentur concupiſcentiæ, & libidines, & cæt. *Creſcentes concupiſcentiæ.*

Aug.q.in Iudi.49 Creſcentes fratres Iephte. Iud.11.a. deſignant ſcribas & ſacerdotes præualentes ad occidendum Chriſtum. *Præualentes ſacerdotes in Chriſtum.*

Beda ſ.Gen.49. Ricar.de S.Vict.de 12.patriar.61. Creſcens Iſmael, deſignat Iudæorum multiplicationem per orbem. Gen.21.a. Cum autem dicat Iacob ad Ruben: Non creſcas, deſignãt non multiplicandos Iudæos in fide poſt mortem Chriſti: vel orat vt non creſcat timor pertinens ad ſolicitudinem rerum temporalium, per Ruben deſignatus. *Multiplicatio Iudæorum.*

Glo.int.ſ.Leu.13. Creſcens lepra, eſt prodiens peccatum, quod latebat, in publicum. Et iterum creſcens, eſt relapſus in peccatum, poſterioribus actionibus multiplicatum. Leuit.13.d.14. *Prodiens peccatum.*

Creſcens paruus fons in fluuium. Eſter 11.d. Ad literam eſt ſomnium de Eſter. Sed non eſt in editione Hebraica.

Glo.ord.ſ.Num.6. Creſcentes capilli capitis, aut barbæ. Num.6.a.2.Reg.10.b.1.Par.19.b. profectum deſignãt in vouente. *Profectus.*

Glo.ord.ſ. Dan.8. Succreſcens cornu arietis excelſius altero. Dan.8.a. Exponitur de Cyro.

Glo.int.ſ.Mat.13. Creſcunt zizania cum tritico, quum mali viuunt in hoc ſeculo permixti bonis. Matth.13.d.

Glo.int.ſ. Gen.19. Increſcere dicitur clamor Sodomorum coram Domino. Geneſ.19.a. quum adeo illorum augebantur peccata, vt non poſſet vltra differri vindicta. *Augmentum peccatorum.*

Cribrare, Cribrum.

Cribrum eſt inſtrumentum ex pelle, crebris pertuſum foraminibus, ad frumenta purganda. Cribrare autem, eſt frumentum à paleis, & puluere, rebuſque immundis cribro purgare.

Hie.ſ.Amos 9. Cribrum deſignare poteſt diuinum examen, quo ſinguli examinantur, & boni à malis ſeparantur. Amos 9.c.Eccl.27.a. *Examen diuinum.*

Glo.ord.ſ.2.Reg.22. Cribrat Deus aquas de nubibus.2.Reg.22.b. quum per apoſtolos & prædicatores diſtribuit doctrinam *Dans doctrinam.*

Glo.ord.ſ.Luc.22. Cribrare volebat Satanas Apoſtolos ſicut triticum. Luc.22.c. vt videlicet eos tentationibus concuteret, & à fide ſi poſſet ipſos amoueret. *Tentans diabolus.*

Cribrans Daniel cinerem per totum templum Belis. Dan.14.c.

Crimen, vide Peccatum.

Crines, quære Capilli.

Cripta, vide Spelunca.

Criſpare.

Orationes frequentes.

Criſpantes, aut criſpati crines, dicuntur intorti, quales ſolent fœminæ facere ad decorem, deſignare poſſunt frequentes orationes. Iſa.3.d. *Hier.ſ.Iſa.3.*

Crocodilus.

Inuidi & maleuoli.

CRocodilus eſt amphibium animal, figura ſimillimum lacerto terreſtri, magnitudine verò ingenti: habet cutem duriſſimam contra omnem ictū: habet dentes ad morſum exertos: hoſtiſque eſt hominum: eſt malitioſus, lutóque paſcitur: Computatur autem inter immunda animalia. Leui.11.e. deſignare poteſt inuidos, & maleuolos. *Ariſt.2.de hiſtor. animali. Iſyc.ſ.Leuit.11.*

Crocus.

CRocus eſt herba folia habēs velut capillos, flores purpureos, è quibus colliguntur veluti fibræ plurimum odoris habentes: quarum vſus eſt in medicamentis & condimentis: ex eis fit croceus color: computatur crocus inter aromata. Cant.4.d.

Pompa mundi. Carnalis legis obſeruantia. Dona Spiritus ſancti.

In croceis nutriuntur, qui pompam mundi appetunt, & carnalem legis obſeruationem ſequuntur. Thre.4.a. vel per crocum deſignatur ignis Spiritusſancti: & ſancti Patres nutriebantur in croceis, hoc eſt, in ſacramentis, & donis Spiritusſancti. *Glo.ord.ſ.Thre.4.*

Cruciare, vide Affligere.

Crucifigere, Crux, Patibulum.

CRux, eſt patibulum, in quo ſolebant clauis malefactores figere: ſed poſt Saluatorem noſtrum crucifixum, verſa eſt in honorem.

Crux Chriſti in medio latronum, non fuit ſupplicium, ſed tribunal, vbi alterum duxit ad gloriam, alterum condemnauit ad ſupplicium æternum. *Aug.decataclyſ.4.*

Mundus. Prouidentia diuina.

Crux Chriſti, mundum deſignat: & quatuor eius cornua, quatuor mundi partes: vertex, eſt Oriens: dextra Septentrio: læua Auſter: inferior Occidens. Marc.15.c. Deſignat etiam diuinam potentiam & prouidentiam erga omnia, ad omnes partes ſe extendentem. Ideo Chriſtus in cruce mori voluit, vt virtus paſſionis eius ad omnes ſe extenderet, ſine perſonarum acceptione. *Hier.ſ.Mar.15. Gre.Nyſ.de reſur. 1.*

Homo.

Crux etiam, in qua infixus eſt Chriſtus, eſt ipſe homo formam crucis habens, extentis brachiis. *Ber.ſer.4.Nat. Domini.*

Labores. Tentationes. Tribulationes.

Crux generaliter ſignificare ſolet labores, tentationes, & tribulationes. Matth.10.g. 16.d. Marc.8.d. Luc. 2. c. 14. f. Et nos tunc crucifigimur mundo, quum veniens princeps huius mundi, in nobis non inuenit quicquam. Et nobis mundus crucifigitur, quum peccati cōcupiſcentias non recipimus. Galat.3.a.6.d. Vel crucifixus eſt mundo, qui omnia, quæ mundus amat, reputat crucem, vt carnis voluptates, honores, diuitias, vanas hominum laudes. Mundus autem illi crucifixus eſt, cùm eis adhæret, quæ mundus reputat crucem: vt paupertati, contemptui, &c. Vel crucifixus eſt ei mundus reputatione: ipſe verò mundo compaſſione. Crucifigitur etiam cum Ieſu, qui mortificatis membris, configuratur Chriſto. Duobus etiam modis crux tollitur: quum aut per abſtinētiam corpus afficitur, aut per compaſſionem proximi affligitur animus. *Ori.ſ.Mat.ho.2.& ſ.Ieſu.hom.8. Aug.epiſt.119. Hier.ſ.Gala.3. Bern.ſer.7.quadrageſi. Greg.31.*

Timor Domini.

Crux noſtra, timor Domini eſt. Sicut ergo crucifixus, qui iam non pro animi ſui motu membra ſua quoquam mouendi, vel conuertendi habet poteſtatem: ita & nos voluntates noſtras ac deſideria, non ſecundùm id, quod nobis ſuaue eſt, ac delectat ad præſens, ſed ſecundùm legem Domini, quo nos illa conſtrinxerit, applicare debemus. Et ſicut is, qui in patibulo crucis affigitur, non iam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectationibus cogitat, non pro die craſtino ſolicitudine, curáque diſtenditur, nulla poſſidendi concupiſcentia permouetur, nulla ſuperbia, nulla contentione, nulla æmulatione ſuccenditur, non de præſentibus dolet iniuriis, non præteritarū iam recordatur, ſeque cùm adhuc ſpirat in corpore, cunctis elementis credit eſſe defunctum, illuc præmittens ſui cordis initium, quò ſe non dubitat ilico trāſiturum. Ita non quoque timore Domini crucifixos, oportet his omnibus, id eſt, non ſolùm carnalibus vitiis, verùm etiam ipſis elementis mortuos eſſe, illic habentes oculos animæ noſtræ defixos, quo nos ſperare debemus momentis ſingulis migraturos. Hoc enim modo mortificatas poterimus vniuerſas concupiſcentias noſtras, & affectus habere carnales. *Caſſia.lib.1.c.35.*

Charitas. Perſeuerantia. Finis cæleſtis. Spes.

Crucis latitudo, quæ eſt in ligno tranſuerſo, quò extendunt pendentes manus: ſignificat opera bona, in latitudine charitatis. Longa eſt à tranſuerſo ligno, vſq; ad terram: vbi dorſum pedeſq; figuntur: & ſignificat perſeuerantiam in longitudine temporis vſque ad finem. Alta eſt in cacumine, quod per tranſuerſum lignum ſurſum verſum excedit: & ſignificat ſupernum finem, quò cuncta opera referuntur: quoniam cuncta, quæ longitudine, ac latitudine benè, ac perſeueranter fiunt: propter altitudinem diuinorum facienda ſunt præmiorum. Hæc pertinent ad ſpem. Profunda eſt in eius parte, qua in terram figitur: ibi quippe occulta eſt, nec videri poteſt: ſed cuncta eius apparentia, & eminentia, inde conſurgunt: ſicut bona *Aug.ſ.Ioan.tract. 11. Rup.5.de diui.offi. 9.& 13.ſ.Ioan.*

Ber. ſerm.1. de S. Andrea. — *Gratia Dei. Fides.*

noſtra de profunditate gratiæ Dei, quæ comprehendi ac diiudicari non poteſt, vniuerſa procedunt. Hæc referuntur ad fidem. Cornua etiam crucis quatuor, ſunt virtutes, continentia, patientia, prudentia, & humilitas.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 8. — *Crux Chriſti.*

Patibulum in quo ſuſpenſus eſt rex Hai, crucem Chriſti deſignat, vbi crucifixus eſt diabolus. Ioſu. 8. f. 10. e. Idem deſignant patibula in quibus ſuſpenſi fuerunt princeps piſtorum, & principes populi, & Haman, &c. Geneſ. 40. d. 41. c. Numer. 25. a. Eſter. 2. d. 7. d. Coloſſ. 2. c.

Ambr. ſ. Rom. 6. — *Mori actus prauos.*

Crucifixus vetus homo dicitur, quum mortui ſunt actus mali. Rom. 6. d. Et carnem ſuam crucifigunt, qui opera carnis & mundi non ſequuntur. Galat. 5. d.

Ori. ſ. Mat. ho. 11. — *Negātes Ieſum.*

Crucifigunt Ieſum, qui anathematizāt eum, & eius doctrinam tollere nituntur: & in non credentibus, & hæreticis crucifigitur Chriſtus. Mat. 20. c. Galat. 3. a.

Ambr. ſ. Gala. 3. — *Detractio.*

Crucifigunt Iudæi, vel alij Scribas, & prædicatores Chriſti, quum eis detrahunt. Matth. 23. d.

Crudelis, Sæuus, Dirus.

Hier. ſ. Iſa. 19. Gre. 3. paſt. adm. 13.

CRudelis eſt qui ſine miſericordia infert malū aliis, præcipuè iniuſtè. Quæ crudelitas maximè conuenit diabolo, deinde membris eius. Eſter 7. b. 16. b. Pro. 5. c. 11. c. 12. a. 17. b. Sap. 3. c. Iſa. 14. b. 19. a. Iere. 6. f. 50. g. Thre. 4. a. Eze. 31. d.

Greg. 29. mor. 26. & 33. mor. 25. — *Iuſta punitio Dei in malos.*

In crudelem dicitur mutatus Deus alicui, quum eum reſpirare nō ſinit: quæ crudelitas non in Deo, ſed in iudicio eius, qui patitur, eſt. Iob 30. c. Et non quaſi crudelis dicitur ſuſcitare diabolum. Iob 41. a. quia de eius fortitudine electos ſuos potenter eripit: & reprobos non iniuſtè, ſed rationabiliter condemnando illi ſubiicit. Et dies Domini dicitur crudelis, quia in die iudicij non erit locus miſericordiæ. Iſa. 13. b. Et tunc erit caſtigatio crudelis, quæ erit ſecundùm exigentiam iuſtitiæ. Ier. 30. c.

Glo. int. ſ. Thre. 4. — *Sinagoga.*

Crudelis quaſi ſtruthio dicitur ſynagoga, quæ perſequebatur filios ſuos, hoc eſt, apoſtolos in deſerto gentium. Thre. 4. a.

Hil. ſ. Mat. Can. 8. Rup. 7. ſ. Matth. — *Infeſti proximis.*

Sæui dæmoniaci, deſignant eos, qui faciunt aliis viam vitæ præſentis infeſtam. Matth. 8. d. Deſignant etiam crudelitatem mortis animæ & corporis, quas nemo poteſt euadere.

Crudum.

CRudum dicitur, quod non eſt aptum ad cibum humanum, niſi coquatur, aut aſſetur: vt carnes crudæ. Et cruda ſunt etiam non macerata, vt crudum linum. Eccl. 46. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. & ho. 12. Beda ſ. Exod. 12. Ruper. 2. ſ. Exo. 10 — *Purum hominē Chriſtum confiteri.*

Crudum agnum comedere, eſt Chriſtum purum hominem credere, vel dubitare in fide: vel ad communionem corporis Chriſti, ſine ſufficienti ſui probatione accedere. Exo. 12. d. 1. Reg. 2. c. Vel nil, niſi quod videtur, æſtimare.

Cruor, vide Sanguis.

Crus.

CRura dicuntur à genibus, vſque ad imum pedem: conſtántque in hominibus, tibia, & ſura.

Gre. ſ. Cant. 5. Rup. ſ. Cant. 5. & 5. de diuin. offic. 14. — *Apoſtoli. Via Chriſti.*

Crura ſponſi. Cant. 5. d. dici poſſunt apoſtoli, per quos vniuerſum mundum circuiuit: & fidem eis prædicantibus, inter populum ſparſit. Vel ſunt viæ Chriſti, miſericordia & veritas, quæ ſunt columnæ marmoreæ: quia à nullo poſſunt infirmari: ideo non ſunt illi fracta crura. Ioan. 19. f.

Hier. ſ. Amos 3. — *Via doctrinæ.*

Crura eruta de ore leonis. Amos 3. d. deſignant viam doctrinæ erutam à diabolo, & hæreticis.

Reſipiſcentia.

Crura longiora retro in locuſtis, aut ſimilibus, quæ ſunt apta ad ſaliendum, deſignare poſſunt reſipiſcentiam à peccato. Leuit. 11. c.

Philo. quis rerum diui. hæres. Iſych. ſ. Leui. 11. — *Deſpicientes terrena.*

Deſignant etiam habitudinem earum animarum, quæ mox ſe poſſunt in cælum attollere, terrena quàm minimum attingentes: & in carne non ſecundum carnem militantes. Et licet cum peccatoribus ad eorum vtilitatem conuerſentur, tamen mox à terrenis reſiliunt.

Gre. 6. mor. 11. — *Reuelata turpitudo peccati.*

Crura diſcooperta. Iſa. 47. a. turpitudinem peccatorum reuelatam deſignare poſſunt: vel praua deſideria manifeſtata.

Cruſtula, Collyris.

Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 20. Iſych. ſ. Leui. 8. — *Conuerſatio pura.*

CRuſtula, ſeu cruſtum, eſt placentæ genus, quæ & collyris dicitur.

Cruſtula abſque fermento conſperſa oleo, deſignare poteſt puram conuerſationem.

Et etiam animam, quæ dum egreditur à Deo, ſentit naturam parentis, & Dei ipſam inſufflantis: vnde dicitur inuoluta & ſubacta diuinitate tanquam oleo: vnde ad diuina geſtit, quouſque per peccatum obtenebretur. Deſignat etiam doctrinam legis & prophetarum. Et præterea Euchariſtiam. Exod. 29. a. Leuit. 6. 7. 8. 2. Reg. 6. d. 3. Reg. 14. a.

Cryſtallus.

Hier. ſ. Iſa. 54.

CRyſtallus eſt gelu concretum & diaphanum: & lapis, qui dicitur ex gelu diuturno durari, vehementiſſimis Alpium frigoribus, & inacceſſis ſoli ſpeluncis, concreſcere aquę dicuntur in cryſtallum. Eſt cryſtallus tactu quidem lapis, viſu verò aqua.

Humanitas Chriſti. Cryſtallus ſignificare poteſt humanitatem Chriſti ſuſcitatam, quæ prius erat velut aqua paſſibilis: ſed verſa eſt in cryſtallum impaſſibilis facta. Ezech.1.f. Apoc.4.b.21.b.21.a. *Gre.ſ.Eze.ho.7.*

Natura angelica. Cryſtallus vt fit ex aqua, deſignat naturam angelicam, quæ ante confirmationem mobilis erat, vt aqua, ſed alijs peccantibus ipſa fortis facta eſt, & immutabilis. Eze.1.e Apo.4.b. *Gre.ſ.Eze.ho.7. Aretas.ſ.Apo.4.*

Luminaria celeſtia. Cryſtalli aſpectus, puriſſima quæque, atque lucentia in cæleſtibus demonſtrare poſſunt, quæ noſtrum oculatum corpus illuminant. Ezech.1.f. *Hier.ſ.Eze.1.*

Fides. Cryſtallus tactu lapis eſt, viſu aqua, vt oſtendantur eos, qui in foribus eccleſiæ ſunt, nulla debere ſorde maculari, ſed fidei eſſe puriſſimæ. Iſa.54.c. iuxta ſeptuaginta. Apoc.21.c. *Hier.ſ.Iſa.54. Rup.12.ſ.Apoc.*

Duri peccatores conuerſi. Cryſtallus adeo conſtipata eſt, vt euacuatis & ablatis penitus poroſitatibus, non poſſit vltra calorem intrinſecus admittere, vt reſoluatur, deſignare poteſt eos, qui in abyſſo peccatorum iam indurati congelati ſunt, & ſolo calore Spiritusſancti, cui nihil eſt impoſſibile reſolui poſſunt. De quo Proph. Pſ.147. Mittit cryſtallū ſuā ſicut buccellas, buccella enim poroſa eſt valde, & ſuſcipiens peregrinum humorē madefacientem. Et vnde hoc fiat, quod natura non poteſt, admirans ipſe propheta ſubnectit, Ante faciem frigoris eius, ſcilicet cryſtalli, quis ſtabit potens diſſoluere illam? Sed ſtatim ſancto lumine colluſtratus ſubintulit. Mittet verbum ſuum & liquefaciet eam, flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ lachrymarum, & gratiarum profluuia in locum peccati, iuxta illud apoſtoli: Vbi abundauit iniquitas, ſuperabundauit & gratia, adeo, vt ex magnis peccatoribus, fiant inſignes prædicatores. *Auguſt.ſ.Pſ.147. Geor.Venet.Cāt.1. tom.7.cap.20.*

Tribulatio. Cryſtallus, vt eſt gelu, ſignificare poteſt tribulationem frigidam, quam Deus conuertit in buccellam, & mollem aquam. Pſ.147. Eccl.43.b. *Hila.ſ.Pſal.147*

Cryſtallus cui ſimile eſt mare. Apo.4.b. corpora glorioſa, quę ex fragilitate facta ſunt fortia.

Cubare, accubare.

CVbare eſt iacere, præcipuè ad ſomnum capiendum. Idem fere eſt accubare, niſi quòd aliquando eſt accumbere, ad cibum videlicet ſumendum.

Chriſtus in ſepulchro. Accubans leo deſignat Chriſtum in ſepulchro, in quo non neceſſitate, ſed poteſtate iacuit: & vt catulus leonis, quia tribus diebus, & noctibus in cubili ſepulchri iacens, in ipſa morte, mortis imperium vicit. Accubuit autem ſicut voluit, & quandiu voluit. *Ori ſ.Gen.ho.17. & ſ.Cant.hom.2.*

Cubat ſponſus in meridie. Cant.1.b. quum requieſcit Chriſtus in habentibus ſplēdorem ſapientiæ, aut in æterna quiete. Et dicitur eſſe in accubitu vſque ad iudicium, quando apparebit quaſi de accubitu ſurgens. *Aug.1. de Trinit. Beda ſ.Gen.49. Aug.de vnit. Eccleſia 14.*

Quieſcere in gloria. Accubare deuorata præda, eſt in regno cælorum quieſcere. Num.23.c. Sic accubare faciet Deus oues in regno cæleſti. Ezech.34.d. *Ber.ſ.Cāt.ſer.33. Ori.ſ.Cant.ho.1.2.*

Apoſtoli. Prædicatores. Dæmones. Cubantes catuli leonum in antris. Iob 38.d. deſignare poſſunt apoſtolos adhuc ſedentes in ciuitate, quouſque induerentur virtute ex alto, vel ſunt prædicatores per ſilentium in ſuis cogitationibus ſe retinentes, prædicandi opportunitate non inuenta, vel ſunt dæmones in cordibus peccatorum quieſcentes. *Ori.ſ.Num.ho.16. Gre.30.mor.11. Hier.ſ.Iob 38.*

Pœnitere. Cubare in ſacco, eſt pœnitentiam agere. Ioel.1.c.

Petentes baptiſmum. Accubantes greges ouium iuxta puteum, deſignare poſſunt petētes humiliter gratiam baptiſmi. Gen.29.a. Iſa.27.c. Ierem.33.b. Ezech.34.d. Sopho.2.d.3.c. *Glo.ord.ſ.Ioel.1. Gloſ.int.ſ.Gen.29.*

Vitia in anima. Accubant greges in ciuitate deſtructa. Sophon.2.d. quum multitudo vitiorum eſt in anima. *Glo.inter.ſ.Soph.2*

Hæretici abutentes ſcripturis. Accubant ſuper veſtimentis pignoratis iuxta altare. Amos 2.c. hæretici videlicet, qui ſub nomine Chriſtiano fornicantes, erroribus ſuis atque mendacijs, obtendunt teſtimonia ſcripturarum. *Hie.ſ.Amos 2. Hie.ſ.Iſa.34. & ſ.Eze.29.*

Diabolus. Cubans draco Ægypti in medio fluminum ſuorum. Ezech.29.a. eſt diabolus quieſcens in diuerſis hæreſibus. Et cubans lamia in Idumæa. Iſa.34.c. eſt diabolus quieſcens in Iudæis. Et accubans Amnon quaſi ægrotus. 2.Reg.13.b. deſignat fallacias diaboli.

Exercitus Romanorum. Accubans vitulus in ciuitate Hieruſalem. Iſa.27. c. deſignat exercitum Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem. *Hie.ſ.Iſ.27.*

Accubans pardus cum hœdo. Iſa.11.b. eſt ſuperbus cum humili peccatore in eccleſia. *Glo.int.ſ.Iſa.11.*

Cubans leæna inter leones. Eze.19.a. Crudelis & rapax inter ſibi ſimiles. *Glo.int.ſ.Ezec.19*

Cubiculum, Thalamus.

CVbiculum, eſt locus, vno vel pluribus cubilibus inſtratus, nocturnæque quieti deſtinatus, ac proinde à tumultu ſegregatus. *Ori.ſ.Cant.ho.1.3. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.17.*

Arcana contemplationis. Gloria cæleſtis. Cubiculum Ioſeph, ſecreta Chriſti, & arcana theoricæ contemplationis deſignare poteſt. Et cubiculum regis ſponſi deſignat arcana ſenſus ſpiritualis. Gen.43.g.3. Reg.1.b.2. Par.21.d. Eſter.2.d. Cantic.3.d.8.a. Idem deſignant thalami templi. Ezec.40. b. poſſunt etiam ſignificare requiem cæleſtis gloriæ. *Hie.ſ.Eze.40. Ber.ſ.Cant.ſer.23.79. Rup.2.ſ.Eze.6. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.1.*

Corpus Chriſti. Beata virgo. Deſignat etiam corpus ipſius Chriſti: & etiam beatam virginem: quæ fuit thalamus, à quo proceſſit ſponſ. Pſal.18. *Hil.ſ.Mat.Can.5. Amb.de inſtit. virg. & 1.de Caini.9. & 6. de ſacrament.17.*

Cor. Anima. Patres veteris teſtamenti. Cubiculum etiam dici poteſt cor noſtrum, vel anima, in qua quieſcit ſponſus, & delectatur cum ſponſa. Item conſcientia & ſecretum mentis. Matth.6.a. Luc.12.a. Tob.3.a. Iudith.8.a. Iſa.26.d. Ezech.8.c. Et thalami hinc & inde in templo, deſignare poſſunt patres veteris & noui teſtamenti. Ezech.40.b. *Aug.ſ.Pſ.35. Gre.ſ.Eze.ho.16. & 4.mor.26. Hie.ſ.Matt.6.*

Sepulchrum. Cubiculū quandoq; ſignificat ſepulchrū, in quo Sācti quieſcūt, vſq; ad diē iudicij. Iſa.26.d *Hie.ſ.Iſa.26.*

Thalamus, à quo egrediendum eſt, locum voluptatis ſignificare poteſt. Ioel 2. d. Idem poſſunt deſignare varia cubicula. Exod. 8. a. Iudi. 15. a. 16. b. 3. Reg. 3. c. 20. c. 22. d. 2. Paral. 18. c. Iudith. 13. a.

Locus volupta[tis]

Cubile, vide Lectus.

Cubile, vide Lectus.

Cubitus, brachij pars.

Geor. Vene. Cãt. 3. tom. 8. mod. 3. concen. 3.

CVbitus brachij, dicitur ea pars exterior, vbi eſt flexura brachij. Vel cubitus brachium ſimul & manum importat: vt deſignet bona opera, quæ exterius patimur, & efficimus. Et cubito menſuratur templum, & cæleſtis Hieruſalem: quia iuxta opera debetur cuique præmium, proportione geometrica.

Ori. ſ. Ezech. ho. 3.

Cubitus manuum, deſignare poteſt appetitum in libidinem procliuem. Eccleſiaſt. 9. b. Eze. 13. c.

Appetitus libidinis.

Cubitus menſura.

CVbitus eſt menſura ſex palmos continens: videtur ſumpſiſſe nomen à cubito brachij, qui à curuatura, vſque ad extremum manus extenditur. Eſt & cubitus geometricus, qui iuxta Origenem, & Auguſtinum, ſex noſtros cubitos continet: quo cubito aiunt arcam Noe fuiſſe menſuratam.

Aug. 12. cont. Fauſt. 16.

Cubitus, pręcepta Dei deſignare poteſt, quibus metimur arcam, hoc eſt eccleſiam: quia per pręceptorum obſeruantiam conſtat eccleſia. Et cubitus, in quo conſummatur arca, deſignare poteſt humilitatem, in qua conſummantur virtutes. Item vnitatem eccleſiæ in Chriſtum collectæ. Et etiam caput humanum, in quod conſummatur homo. Geneſ. 6. c. Exod 25. 30. 37. Matth. 6. b. Luc. 12. d.

Præcepta. Humilitas. Vnitas eccleſiæ. Caput humanũ.

Glo. int. ſ. Gen. 6.

Gre. ſ. Eze. ho. 21.

Cubitus vnus, & finis vtrorumque teſtamentorum, eſt Chriſtus, qui etiam eſt cubitus, in quo conſummatur arca, hoc eſt, eccleſia. Gene. 6. b. Eze. 40. b.

Chriſtus.

Glo. int. ſ. Eze. 25.

Cubitus vnus altitudinis menſarum. Eze. 40. f. deſignare poteſt vnitatem fidei in corde omnium Sanctorum.

Vnitas fidei.

Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 21.

Cubitus ac ſemis, dicere poteſt initium contemplationis, & diuinæ cognitionis, cum perfectione operis. Exo. 25. b. 36. 37.

Initium contemplationis.

Cubitus vnus & dimidius longitudinis altaris, & totidem latitudinis, qui ſunt tres cubiti, cum vno cubito altitudinis, demonſtrant Trinitatem in vnitate. Eze. 40. f. quam expoſitionem non approbat Gregorius, cum in illa ſumma Trinitate, nihil ſit dimidium, nec ex duobus dimidiis aliquid vnum.

Vnitas Trinitatis.

Gre. ſ. Eze. ho. 21.

Cubitus & dimidius in longitudine menſarum. Ezech. 40. f. ſic ſe habet: quia ſancti patres atque doctores, qui ſe longanimiter ad ſecreta ſpei intimè extendunt, per hoc quòd in virtutibus viuunt, quantum ad humanam quidem menſuram pertinet, valde perfecti ſunt: quantum verò ad diuina myſteria, (quæ plenè ab homine capi non poſſunt, quandiu in hac mortali carne ſubſiſtit) perfecti non ſunt: in ſemetipſis ergo iam cubitum habent, in Deo autem adhuc cubitum non habent, ſed dimidium. Sic cubitus & dimidius in latitudine, refertur ad charitatem, cubitus quidem ad amorem proximi, dimidius verò ad amorem Dei, quem tantum diligere non poſſunt, quantum debent.

Perfectio Sanctorum quantum ad humana, imperfectio quantum ad diuina.

Ricar. de S. Vict. 2. de arca myſtica. 5.

Cubitus & dimidius latitudinis arcæ, in operationibus naturæ & induſtrię conſiderari poteſt: in opere enim artificiali, ſcientia humana cubitum habet: quia ſi illud comprehendere non valeret, ipſum vtique non inueniſſet: ſed in opere naturali plenum cubitum habere non potuit: quia ipſum non niſi fortè ex parte comprehendit.

Scientia humanorum, & naturalium.

Ricar. de S. Vict. 2. de arca myſti. 6.

Cubitus & dimidius altitudinis arcæ, pertinet ad ſcientiã inſtitutionum diuinarum, & humanarum. In humana inſtitutione, ſcientia humana cubitum habere poteſt: quia illud quod inuenire poteſt, illud nimirum comprehendere poteſt. In ſacramentis autem diuinis duo eſſe non dubitamus. Aliud eſt enim, quod exterius in re, vel opere cernimus: Aliud virtus illa ſpiritualis, quæ latet intrinſecus. Rem itaque ſacramenti, quæ intrinſecus latet, credere potes: videre autem omnino non potes. Et idcirco ſcientiam tuam in hac parte vſque ad plenum cubitum extendere non potes.

Sciẽtia humanorum & diuinorũ.

Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſti. 16. 17.

Glo. ord. ſ. Exo. 25.

Cubitus vnus & dimidius propitiatorij deſignant: cubitus quidẽ vnus id, quod pertinet ad noſtram deliberationem in operibus meritoriis, quæ aſſequi cognitione poſſumus: Dimidius verò, ea quæ pertinent ad diuinam inſpirationem, & gratiam, quæ ſolùm ex parte aſſequimur.

Deliberatio & inſpiratio.

Cubiti duo menſæ, munditiam, & innocentiam deſignare poſſunt. Exod. 25. c. 37. b.

Munditia & innocentia.

Ricar. de S. Vict. 2. de arca myſti. 4.

Duo cubiti & dimidius in longitudine arcæ fœderis ſic conſiderari poſſunt, vt cubitum plenum dicatur habere ſcientia humana, vbi certitudinem tenet, vbi ea, quæ ſciri oportet, ſenſu aliquo comprehendere valet. Habet ergo ſenſus corporeus cubitum vnum in conſpectione materiæ. Habet alium cubitum in conſideratione formæ. Habet verò dimidium cubitum in perceptione naturæ, quam non penetrat, niſi ex parte.

Cognitio [va]tis naturæ.

Ori. ſ. Roma. 3.

Longitudo propitiatorij dicitur, neque duos ſolùm cubitos habuiſſe, qui numerus ſociandis, generãdiſque aptari corporibus ſolet: neque tres integros, qui numerus appellationem naturæ excedere conſueuit, & naturæ incorporeæ conſecrari. Ita anima Chriſti, qui eſt mediator, excedit cæteras creaturas, & non pertingit ad Deum. Latitudinis verò erat cubi-

Cognitio animæ Chriſti.

tus &

bitus & ſemis, quia caro Chriſti non peruenit ad dualem numerum, qui pro rebus immundis interdum ponitur. Exo.25.b.

Cognitio de anima. — *Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 12.13 14.*

Cubiti duo & dimidius longitudinis propitiatorij, deſignant in anima: cubiti quidem duo cognitionem operationum intellectus, & voluntatis, quæ integræ haberi poſſunt: dimidius verò cognitionem eſſentiæ ipſius animæ, quæ non perfectè habetur.

Exercitatio ſenſuum. — *Gre. ſ. Eze. ho. 15.*

Cubiti quinque longitudinis & latitudinis altaris, deſignare poſſunt exercitationem quinque ſenſuum in patientia, & charitate. Iem deſignare poſſunt cubiti quinque altitudinis atrij. Exod. 26.27.38. Et cubiti quinque inter thalamos, ſunt imperfecti, ſed bonum deſiderium habentes, & ſenſus regentes. Eze.40.b.

Tres partes pœnitentiæ. — *Glo. int. ſ. Eze. 37. Hie. ſ. Eze. 40.*

Cubiti tres altitudinis altaris, tres pœnitentiæ partes ſignificare poſſunt. Exo.27.a.38.a.

Cognitio Dei erga homines. — *Gre ſ. Eze. ho. 17.*

Cubiti ſex & palmus calami menſoris, deſignant notam eſſe Deo conuerſationem noſtrã, quæ in ſex diebus, quibus factus eſt mundus continetur: & notam eſſe rationem operum ſingulorum, vt aliud ad opera, aliud ad mentem pertineat. Ez.40.b. Cubiti etiam ſex & palmus thalamorum, deſignant eos, qui opere & contemplatione perfecti ſunt. Cubiti verò ſex ſine palmo, ſunt qui ſola opera vitæ actiuæ exercent.

Requies cæleſtis. — *Glo. ord. ſ. Exo. 27.*

Cubiti centum longitudinis atrij, & quinquaginta latitudinis, deſignant vitam cæleſtem, æternamque requiem. Cubiti verò quindecim in vtroque latere requiem reſurrectionis corporum. Exo.27.d.38.b.

Crux Chriſti. — *Cle. Alex. 6. ſtro.*

Cubiti arcæ diluuij trecenti, ſymbolum ſunt ſigni domini propter T. quinquaginta autẽ, ſpei, & remiſſionis, quæ datur in pentecoſte. Triginta verò, aut, vt eſt in nonnullis codicibus, duodecim, ſignum ſunt prædicationis: quia triceſimo anno prædicauit dominus, duodecim autem, fuerunt apoſtoli. Et in cubitum conſummatum eſt ædificium, iuſti profectu deſinente, in monadem, & in vnitatem fidei.

Exercitia virtutum. — *Rica. de S. Vict. de extermin. mali. 28.*

Cubiti virtutum exercitia interdum deſignant. Et bis mille cubitis antecedit arca populũ, vt quilibet proficiens ſciat ſe, aut iudicet multum à perfectione diſtare Ioſ.3.a.

Cucumeres, Cucumerarium.

CVcumeres fructus ſunt noti, natura frigidi, quibus homines vtuntur ad cibum in æſtate. Numer. 11. b. Cucumerarium verò eſt locus, vbi ſati ſunt cucumeres. Iſa. 1. c. Baruch.6.g.

Cudere.

Fabricare errores. — *Hie. ſ. Iſ. 41.*

Cudere eſt ferire, & feriendo ſignum imprimere, vt cuditur pecunia. Cudunt autem hæreſiarchæ, quum fabricant errorum idola. Iſ.41.b.

Culex, Cynips.

Ori. ſ. Exo. ho. 4. Bed. ſ. Exo. 8. Aug. ſer. 87.

CVlex eſt minimum inſectum, qui Græcè cynips dicitur: quorũ eſt quoddam genus acriter pungens, & volando ſonitum quendam, veluti ſibilum faciens. Et pennis quidẽ ſuſpenditur in aere, ſed ita ſubtile & minutum animal eſt, vt oculi viſum niſi acute cernentis, fugiat, corpus tamen cui inſederit, acerbiſſimo terebrat ſtimulo, vt quem volitãtem quis videre non poterat, ſentiat ſtimulantem. Qua ratione philoſophiam, & dialecticas argutias hęreticorum deſignare poteſt: quæ minutis & ſubtilibus verborũ ſtimulis animas terebrant, & tanta calliditate circumueniunt, vt deceptus quiſque nec videat, nec intelligat vnde decipitur. His vt tertia plaga percuſſa eſt Ægyptus. Exo.8.d. Pſ.104.

Dialecticæ argutiæ. *Cogitationes moleſtæ. Iudæi.* — *Aug. de Plagis. 3. Bed. ſ. Exo. 11.*

Poſſunt etiam cyniphes deſignare malignas & moleſtas cogitationes, & inquietudinem, & inordinationem. Item pertinaces Iudæos eccleſiæ infeſtos.

Ori. ſ. Mat. ho. 25. Gre. 1. mor. 14.

Mordacitas cynipum aculeos diſcutit libidinum. Exo.8.d.

Leuia peccata. — *Aug. q. in euã. 35. Euch. for. ſpirit. 5.*

Culex camœlo comparatus, leuia peccata ſignificat. Matthæi 23. c. Et quia pungit, & gaudet ſanguine, deſignat latrones & Barabbam, quem Iudæi colarũt, glutientes Chriſtum.

Culina, vide Coquere.

Culmen, quære Cacumen.

Culmus, vide Palea.

Culpa, quære Peccatum.

Culter, vide Gladius.

Cumulus, quære Aceruus.

Cunctari, vide Morari.

Cunctus, quære Omnis.

Cuneus, vide Exercitus.

Cupere, vide Appetere.

Cura, Curare, Curator.

Glo. ord. ſ. 3. Reg. 18.

CVra dicit ſolicitudinem, quam quis habet erga rem aliquem, ad eius prouidentiam ſpectantem. Curare autem, eſt curam habere. Curator verò, qui curam alicuius habet.

Inſtaurãs Chriſtus fidem.

Curauit Elias altare, quum Chriſtus inſtaurauit in mundo fidem ſanctæ Trinitatis. 3.

Reg.18.c.Et apoſtolicam tradidit doctrinam,mundans corda.

Amb.ſ.Luc.10. Curam agens Samaritanus vulnerati.Luc.10.f.deſignat Chriſtum adhibentem ſolicitudinem,vt homo peccator per pœnitentiam, & præceptorum obſeruationem, ſalutem recuperet. *Curans Chriſtus hominem.*

Cura alendorum pecorum,eſt cura prælatorum.Gen.46.d. *Cura prælatorũ.*

Curatores habebant,qui erant ſub lege.Gal.4.a.

Curare pro Sanare, vide Sanare.

Curioſus, Curioſitas.

Curioſus eſt,qui inordinatè quærit cognoſcere ea,quæ non ad eum ſpectant.Eccleſia. 3 c. Acto.19.d.Non habet allegoriam.

Currere, Accurrere, Curſus, Decurrere.

Percurrere, Præcurrere.

CVrrere dicit velocem motum animalium terreſtrium.Ei affinia ſunt compoſita.Eſt item conuerſari.Pſ.58.Sine iniquitate cucurri,& direxi.Certare.1.Cor.9.d. Neſcitis quòd hi, qui in ſtadio currunt,omnes quidẽ currunt.Fluere.3.Reg.18.f.Currebant aquæ iuxta altare.

Hie.epiſ. beatit. Et Pſ.18. Accurrit pater ad filium prodigum.Luc.15.d.deſignans promptitudinẽ miſericordiæ Dei, ad ſuſcipiendos peccatores reſipiſcentes:currit autem,ne quis bonum deſiderium pœnitẽtis impediat.Accurrit etiam,quum ſine meritis hominum filium ſuum miſit in terram , qui etiã antè venit ad terras,quàm peccator domum confeſſionis intraret.Sic currens Dauid ad locũ certaminis,deſignat Chriſtum feſtinantem ad pugnam cum diabolo pro ſalute hominum.1. Reg.17.c.Et exultauit vt gigas ad currendam viam huius vitæ.Pſ.18.In qua cucurrit ſine iniquitate.Pſ.58 Cucurrit autem in ſiti.Pſ. 61. quia noſtram ſalutem ſitiebat. Et pro ea curſum laborum huius vitæ peregit. *Promptitudo miſericordiæ Dei.* *Aug.ſ.Pſ. 61.*

Currens Elias ante Achab,deſignat Chriſtum præcedentem diabolum.3.Reg.18.g. *Præcedens Chriſtus diabolum.*

Glo. ord.ſ.Tob.11. Currens Tobias,vt occurreret obuiam filio ſuo,deſignare poteſt complacentiam Dei patris,in ſuſcipiendo Chriſto homine in cælum aſcendente. Tob 11. c. Deſignat etiam populũ Iudæorum ſuſcipientem Chriſtum,à quo illuminatus eſt. *Suſcipiens Deus pater filium. Iudæi credentes.*

Ar.& Aug. ſ. Pſ.147. Hie.ſ.Iob 38. Currit velociter ſermo Dei.Pſ.147. quia multos breui tempore conuertit. Quod etiam dicitur,quia vbique eſt. Dedit etiam Deus vehementiſſimo imbri curſum, quum prædicationem verbi Dei per orbem dilatauit.Iob 38.c. *Feſtina conuerſio multorum.*

Hie.ſ.Iſ.30. Currentes aquæ circa altare.3.Reg.18.f.Iſ.30.f.deſignant abundantiam donorum Dei,quæ veniunt nobis per crucem Chriſti. *Abundantia donorum Dei.*

Amb.1.de Abr.5. Ric.de S.Vict.4. de arca myſt.11. Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ. 9. Curſus Abrahæ de oſtio tabernaculi ad tres viros.Gen. 18. a. deſignat promptitudinem fidei Trinitatis , & bonam voluntatem hoſpitandi , beneque operandi. Et promptitudinem contemplantis,ad ſuſcipiendas diuinas reuelationes.Hic curſus non eſt velocium : quia ſine peculiari Dei auxilio non habetur.Eccleſiaſtæ 9.c. *Prompta fides.*

Glo int.ſ.Gen. 24 Currens Rebecca ad nunciandum in domo patris aduentum ſerui Abrahæ.Gen.24.d. deſignant fidelem conuerſum ad Deum,qui alios ad ipſum pertrahere conatur.Sic cucurrit Samaritana.Ioan.4.d. *Conuerſus alios conuertens.*

Gre.ſ.1.Reg.3. Currens Samuel ad Eli,dum vocatur à Domino, & ab eodem iuſſus redire ad ſomnum.1. Reg.3.a.deſignat per obedientiam vacandum eſſe diuinæ contemplationi, & omnia prælati arbitrio eſſe dimittenda.Et currit ad Eli,ideſt,ad legem & prophetas:quia per eorumvocem Dominus loquitur.Cùm etiam aliquid reuelatur , recurrendum eſt ad Eli , vt videamus , an concordet cum dictis legis,& Prophetarum:quia ibi eſt vox Domini . Nam Satanas (vt dicitur 2.Cor.11.c.)transfigurat ſe in Angelum lucis. *Obedientia in contemplando.*

Ori.ſ.Cant.ho.1. Gre.19.mor.16. Rup.ſ.Cant. 1. Currere in odorem vnguentorum ſponſi , eſt feſtinare ad Chriſti perfectionem feruore amoris:vel ad famam & prædicationem miſericordiæ Dei.Currunt autem Sancti,& non laborant,quia velocius magna celeritate & cum iucunditate prædicant.Canticorum 1.a. Iſ.55. b.Ier.49.d.2.Reg.19.g.Nee.4.d.Iud.13.b.Marc.5 a.6.c.9.d.Luc.11.d.Currere etiam in odorẽ vnguentorum,eſt gaudere de donis collatis proximis. *Feſtinare ad Chriſti perfectionem. Gaudere de bono proximi. Prõptitudo operandi.*

Glo.ord.ſ.Pſ. 118. Currit viam mandatorum Dei,qui latum habet cor Pſ.118.Et currit benè,qui rectam fidẽ cum dilectione habet.Gal.5.a 2.Reg.12.c.3 Reg.19.d.Pſ.58.Iſ.40.g. *Doctrina legis. Gratia.*

Arno. Hila.& Aug.ſ.Pſ.1. Decurſus aquarum.Pſ.1.ſignificare poſſunt doctrinam legis : vel gratias paradiſi à Chriſti cruce manantes.Poſſunt etiam deſignare lapſum peccatorum: & etiam fluxum populorum. *Lapſus peccatorum. Fluxus populorum.*

Bern.in Sentẽtiis. Decurſus aquarum ſunt tres, incitamenta ſcripturarum : quæ per minas & promiſſa, honeſtam in homine ſuſcitant voluntatem.Chariſmata gratiarum , quæ hominem ſpiritualem ex animali efficiunt. Stillicidia lachrymarum , quæ dum venas intentionis & propoſiti ſuo rore irrigant,& infundunt,ne lignum moriatur,perſeuerantiam largiuntur. *Incitamẽta ſcripturarum. Chariſmata gratiarum. Stillicidia lachrymarum.*

Hil.& Aug.ſ. Pſ. 57. Decurrens aqua,deſignat defluentes ſuperbos perſequutores,& malos in inferno pereuntes,ibique manantes.Pſ.57.Mich.1.b. *Defluẽtes ſuperbi.*

Gre.17.mor.27. Decurrere,eſt deorſum currere:& decurrens ſanguis auis ſuper crepidinem altaris.Leui.1. d.deſignat curas paulatim eſſe dimittendas. *Dimittẽda cura*

Glo.ord.ſ.Luc.22. Decurrẽtes guttæ ſanguinis ſudoris Chriſti in terram.Luc.22.e.deſignant fructum paſſionis Chriſti in corda terrena,quæ mundauit. *Fructus paſſionis Chriſti.*

Tēpus huius vitæ. Auxilium Angelorum.

Curſus Solis & ſtellarum,& curſus anni,deſignare poſſunt tempus huius vitæ. Iud.5.c.Sapien.7.c.Poſſunt etiam deſignare auxilium angelorum contra dæmones. *Glo.ord.ſ.Iud. 5.*

Deſiſtēs citò ab errore.

Currens vir vnus ex acie filiorum Iſrael.1.Reg. 4. c.deſignat eum,qui velocitate deuotionis ab erroris Iudaici prauitate deſiſtit. *Gre.ſ.1. Reg.4.*

Diuiſio fideliū ab infidelibus.

Gurrentes Ægyptij aduerſus Ægyptios.Iſa.19.a.deſignant diuiſionem fidelium ab infidelibus. *Hie.ſ. Iſ.19.*

Cucurrit Ioannes,citius quàm Petrus ad monumentum,ſed non intrauit,vt deſignaret per intellectum nos venire ad ſcripturas, ſed per fidem eas intelligere.Ioan.20.a Luc.24.b. *Ori.in diuer.ho.2.*

Integritas inter tentationes.

Currere in ſiti,eſt continuam pati tentationem dæmonum , perditionem noſtram ſitientium:vel eſt totam vitam integram etiam inter contradictiones ſeruare.Pſ.61. *Baſi.& Hil.ſ. Pſ. 61.*

Currit in incertum , aut in vacuum,qui operationes ſuas non dirigit in Deum.1.Cor.9.d. Gal.2.a.

Peccans audacter.

Currit aduerſus Deū erecto collo,qui ea , quæ creatori diſplicent,cum audacia perpetrat. Iob.15.c.Et currit cum Deo,qui ſuperbiendo præſumit de iuſtitia,ac ſi eſſet Deus. Iob 34. a. Et currunt ad malum,qui libenter malum operantur.Prouer.1.b.2.Reg.15.c.Iſa.59.b.Ierem. 8.c.23.b. *Gre.12.mor.21.*

Superbè dicta ſanctorum proferentes. Rixari pro terrenis.

Currunt cum clamore ad radices iuniperorum,qui ſuperbo ſpiritu dicta Sāctorum, quaſi ſua proferentes,appetitu laudis in aures hominū inferre conantur.Et qui pro infimis terræ acquirendis,litigant,& rixantur.Iob 30.a.Iere.23.c.Et Iudæi currebant ad pueriles ſenſus legis.Iob 30.a. *Gre.20.mor. 10. Rup.ſ.Amos 8.*

Subita punitio malorum.

Currentes velociter quaſi equites , indicant ſubitam punitionem malorum in iudicio futuram.Ioel.2.a.Idem deſignant flumina,quæ concurrent duriter.Sap.5. d.Et volucres currētes ad victimam, quam præparauit Dominus, ſunt dæmones ad rapiendos malos.Ezech.39. e.Ioel.2.b. *Hie.ſ.Ioel. 2.*

Solicitudo hæreticorum.

Currentes prophetæ non miſſi à Deo , ſunt hæretici ſolicitè laborantes in ſeminandis erroribus,ac ſi eſſent à Deo.Ier.23. e. *Glo ord ſ.Ier.23.*

Conſentiens furanti.

Currit cum fure,qui furanti conſentit,eumque laudat.Pſ.49. *Aug.ſ. Pſ.49.*

Infirmi dæmones in Chriſtum & Apoſtolos.

Non poſſunt currere equi ſuper petras.Amos 6.d.quum dæmones non poſſunt quieſcere, aut figere pedem in Chriſto,& in Apoſtolis. *Hie.ſ.Amos 6.*

Percurrit legendo viſionem,qui apertè eam intelligit.Hab.2.d. *Hie.ſ.Hab.2.*

Curſor,Veredarius,Præcurſor.

CVrſor eſt,qui velociter currit,& curſores dicuntur , qui ſubinde mutatis equis nuncia ferunt,& futura nunciant.Sumitur aliquando in bonum,quandoque in malum.2.Reg. 1.c.2.Par.30.a.Eſter 3.d.Iob 9.d.Prou.24.d.Ier.2.c.Omnes autem electi, qui ante aduētum Redemptoris orti ſunt,quia hunc,aut audiendo tantummodo,aut etiam loquendo nūciarunt,quidam quaſi in mundo curſores fuerunt. *Gre.9.mor.22.*

Adulatores. Laudantes exēpla Sanctorum.

Præcurſores quadrigarum regis.1. Reg. 8. c.in malum quidem ſunt miniſtri conſiliatoriū adulantium regi,aut prælato.In bonum verò ſunt,qui verbo laudant exempla iuſtorum. *Gre.ſ.1. Reg. 8.*

Chriſtus. Angelus cuſtos. Prælatus.

Præcurſor angelus.Exo.23.c.33.c.Sumi poteſt pro Chriſto,& pro angelo cuſtode , aut etiā pro prælato. *Lyr.ſ.Exo.23.*

Currus,Quadriga,Plauſtrum,Carpentum. Carruca,Rheda.

CVrrus,eſt vehiculi genus,dictus ab eo , quòd veteres ipſo ad curſum vterentur,trahitúrque binis rotis,aut pluribus,ab equis vel bobus:& ſi duo ſint equi,dicuntur bigæ,ſi quatuor,quadrigæ.Carruca autem eſt molle vehiculum.

Mundus. Angeli.

Currus Dei dici poteſt mundus,quem mouent angeli,velut aurigæ.Pſ.67. *Tert.de Trinitate.*

Currus etiam Dei dici poſſunt angeli , qui coniunctam ſimilium & æqualium ſocietatem habent:qui etiam dicuntur quadrigæ,& carrucæ , vehentes fideles in cæleſtem Hieruſalem, eóſque protegentes.4.Reg.6.b.1.Par.28.d.Iſ.66.f. *Diony.cæleſ. Hie. 15. Hil.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iſ.66. & ſ. Hab.3.*

Merita Chriſti. Cæleſte regnum.

Currus Ioſeph dicitur faſtigium ſublime meritorum Chriſti : & etiam cæleſte regnum: quod etiam deſignant alij currus.Gen.41.e.46.c.3.Reg.10 d.2.Par.1.d.8.a. *Amb.de Ioſeph.7. Bed.ſ.Gen.41.*

Chriſtus. Doctor.

Currus Iſrael dictus Elias.4.Reg.2.b.deſignat Chriſtum,qui nos patienter tollerádo portat:& etiam doctorem portantem diſcipulos.

Eccleſia. Anima fidelis.

Plauſtrum nouum , in quo ponitur arca , dici poteſt eccleſia , vel anima fidelis:cuius rotæ ſunt vetus & nouum teſtamentum:vel deſiderium deſerendæ peregrinationis, & deſiderium acquirendæ fœlicitatis.1.Reg.6.b.2.Reg.6.a.24.d.Plauſtra etiam noua ad triturandum, ſunt apoſtoli,& prædicatores contèrentes aduerſarias poteſtates Iſ.41.d.Et plauſtra,quæ obtulerunt principes Iſrael,idem ſignificare poſſunt.Num.7.a.1.Paral.13.c. *Gre.ſ 1 Reg.6. Hie.ſ.Iſ.41.& ſ. Amos 2.*

Apoſtoli & prædicatores.

Euangeliſtæ vel quatuor euangelia.

Quadrigæ Dei,ſunt quatuor euangeliſtæ:& dicuntur eſſe ſaluatio.Hab. 3. b. quia euangeliū Dei ſalus eſt eis,qui credunt eū.Idē deſignant quadrigæ quatuor.Za.6.a.Nah.2.a.Currus etiam vel rotæ maris fuſilis tēpli Salomonis,quatuor euāgelia deſignare poſſunt.3.Reg. 7. c. Eoſdem deſignant currus Aminadab.Cant.6.d Plauſtrum etiā nouū, ſunt quatuor euāgelia reſurrectionē Chriſti prædicantia.2 Reg.6. b. Quadrigæ quatuor deſignant quatuor gradus in eccleſia.Nam equorum ruforum,eſt Apoſtolorum & Martyrum:alborum eſt Virginum: nigrorum,pœnitentium:variorum,prælatorum,& prædicatorum. *Aug.18.ciui. Dei. 32. Gre.ſ.Cant.6. Rup.2 ſ.1.Reg.27. & ſ.Nah.2.& ſ. Zac.6.*

Gre.ſ.1.Reg.8. Currus dici poſſunt deuota & feruentia deſideria,quibus boni vehuntur in cælum:vt currus igneus Eliæ:& alia plauſtra.1.Reg.8.c.3.Reg.10.d.4.Reg.2.b.13.c.Hi ſunt currus Dei decem millium lętantium.Pſ.67.Currus etiam in comitatu Ioſeph,Sanctorum merita deſignare poſſunt in comitatu Chriſti.Gen.50.b. *Gradus in eccleſia. Deſideria deuota. Merita Sanctorum.*

Ambr.de virg 3. & de Iſaac.8. Currus Aminadab.Cant.6.d.dici poteſt corpus noſtrum animæ coniunctum : cuius quatuor equi ſunt ira,cupiditas,voluptas,timor:vel equi boni ſunt quatuor virtutes: auriga verò eſt Aminadab,ideſt,Chriſtus.Rotæ autem ſunt,de quibus dicitur.Ezech.1.d.Spiritus vitæ erat in rotis.Vel quadrigæ Aminadab,ſunt euangelica ſacramenta Chriſti , ſcilicet incarnatio,paſſio,reſurrectio,aſcenſio. *Rup.ſ.Cant.6.* *Corpus humanum. Virtutes. Sacramēta Chriſti.*

Hie.ſ.Zac.6. Quadrigæ quatuor.Zac.6.a.quatuor regna præcipua deſignare poſſunt, nempe Babylonicum,Perſicum,Macedonicum,& Romanum. *Quatuor regna.*

Hie.ſ.Iſ.22. Currus gloriæ ſacerdotum legis,erat ſplendor literæ , & ceremoniarum veteris legis , & ſanctum ſeculare.Iſ.22.e. *Litera legis.*

Hie.ſ.Hab.3. Gre.ſ.Cant.1. Ber.ſ.Cant.ſer.39. Currus Pharaonis,quibus comparatur ſponſa.Cant.1.a.deſignant,quòd anima comparata Deo,eſt quaſi currus Pharaonis,hoc eſt,quaſi iumentū : vel comparatur equitatui pugnāti aduerſus currus Pharaonis:vt currus Pharaonis ſint aduerſarię virtutes,ſuntque currus malitiæ,luxuriæ,auaritiæ,ſuperbiæ,&c. *Aduerſaria poteſtates.*

Hie.ſ.Iſ.28. Plauſtrum,quod eſt ad triturandum,deſignare poteſt grauiorem Dei punitionem.Iſ.28.g. Amos 2.d.Eandem deſignare poſſunt carpenta ferrata, quæ fecit tranſire Dauid ſuper filios Ammon.1.Paral.20.b. Quadrigæ etiam in iudicio,terrorem iudicis venientis cum poteſtate magna,& maieſtate indicant.Ioel.2.b.Plauſtrum etiam onuſtum fœno,dicit diuinam punitionem peccatorum.Amos 2.d. *Grauior punitio Dei.*

Rup.ſ. Amos 2. Hie.ſ.Iſ.5. Plauſtrum graue,eſt grauitas peccati.Iſ.5. d. *Grauitas peccati.*

Gre.ſ.1.Reg.8. Ori.ſ.Ioſ.ho.15. Aug.ſ.Pſ.19. Phil.de migratio. Abraha. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. Rup.2.ſ.Exo.31. Ori.ſ.Cant.ho.2. Hie.ſ.Iſ.22. Currus Pharaonis,ſuperbiam volubilis ſeculi deſignare poſſunt : & faſtum mundanæ elationis,& honores:& modum,quomodo mala inferantur.Et currus ſecundus Pharaonis , eſt minor turpitudo rerum mundi:primus autem maior.Et currus & equi ſunt dæmones, & affectus animæ.Gen.41.e.Exo.14.b.15.a.Deu.20.a Ioſ.11.b.17.d.Iud.1.d.4.c.1.Reg.8.c.2. Reg. 1.a.15.a 3.Reg.1.a.1.Par.18.a.Iud.1.b.2.c.Cant.1.c.Iſ.2.b.37.e.Eze.26.b.Michæ.1.d.5. d. Nah. 2.a.3.a.Agg.2.d.Zac.9.c.Apoc.18.c. Pſ.19. Currus etiam Pharaonis , erant imperatores Romani perſecutores fidelium. *Superbia volubilis ſeculi. Honores. Dæmones & affectus animæ. Maior & minor turpitudo rerum ſeculi. Perſequutores eccleſiæ.*

Bed.ſ.Exo.14. Currus etiam Pharaonis,ſunt animæ peruerſæ cum gula,& fornicatione, & ira , & ſuperbia:quas agitant dæmones,eiſque contra bonos vtuntur.Exod.14.a.Cantic.1.c.Et quadrigæ Ephraim,ſicut & currus Pharaonis,ſunt conuenticula hęreticorum,& machinamenta eorū. Iſ.22.b.31.a.43.e. *Animæ peruerſæ.*

Gre.ſ.1.Reg.13. Hie.ſ.Pſ.19. Currus præterea,ſunt oblatio blandimentorum ad ſenſus corporis ſpectantium & ſuggeſtio,& incitatio ad ea ſuſcipienda,quæ quaſi voluendo rotas,diabolus ſenſim in mentem inuehit.Idem deſignant plauſtra de terra Ægypti:quæ etiam deſignant voluptatem mundi , & mundanorum cupiditatem.Gen.25.e.1.Reg.13.a.Pſ.19. *Oblatio blandimentorum. Suggeſtiones. Voluptates. Cupiditates.*

Rup.ſ.Iud.7. Currus Achab ſequens Eliam , deſignare poteſt poteſtatem diaboli poſt Chriſtum. 3. Reg.18.g.Currus etiam Siſara,ſuperbia eſt diaboli:à quo deſiluit victus à Chriſto.Iud.5.d. *Poteſtas diaboli & ſuperbia.*

Geor.Ven.Can. 1. tom.8.cap.5. Currus etiam Achab,in quo interiit,fiduciam humanam deſignat:in qua perit ſuperbus. 3. Reg.22.Idem de curru Ioram.4.Reg.9.f. *Fiducia humana.*

Gre.ſ.1.Reg.8. Quadrigæ regis,in malum,ſunt conſiliarij adulatores prælatorum,omnem eius appetitum laudantes.In bonum verò,bona exempla prædicatorum.1.Reg.8.c. *Adulatores prælatorum. Bona exempla prædicatorum.*

Curuare,Curuus,Incuruare.

CVruari dicitur aliquid, quum flectitur à rectitudine : & curuus homo , eſt inflexus facie inclinata verſus terram.

Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. Incuruatio ſignum eſſe ſolet honoris, & reuerentiæ , qua videlicet incuruatus humiliatur coram eo,quem honorat:vt incuruatio fratrum Iacob , & Ioſeph. Et incuruatio populi Iſrael.Et etiam Moſis.Gen.27.d.43.f.Exo.12.d.34.a.Pſ. 37. Luc. 18. c. Et incuruatus eſt, qui non audet leuare oculos ad cælum,vt Publicanus.Iſ.45.d. *Signum honoris.*

Gre.9.mor.13.14. Curuantur ſub Deo,qui portant orbem.Iob 9.b.quum poteſtates gentium miſericorditer flectuntur à Deo.Vel quum virtutes cælorum,ſe inclinant Deo. Et quia diuinitatis eius celſitudinem,quamuis ſubleuatæ videant,nec virtutes tamen angelicæ ipſum comprehēdūt. *Conuerſio principum. Inclinantes ſe virtutes cælorū.*

Glo.ord.ſ. Ier.27. Curuant collum regis Babylonis iugo,qui ſe peccatores eſſe cognoſcunt.Ier.27.b. *Cognitio peccati.*

Hie.ſ.Iſa.10. Incuruat Deus aliquos,quum eorum confundit ſuperbiam.2.Reg.22.d.Iſ.26.a. Et incuruantur ſub vinculo,qui incidunt in pœnam inferni.Iſ.10.a.Hab.3.b.Iob 34.c. *Confundi ſuperbos.*

Gre.25.mor. 1. Glo.ord.ſ.4 . Reg. 4. Incuruans ſe Eliſæus ſuper puerum mortuum , deſignauit Chriſtum humiliantem ſe , ad aſſumptionem naturæ humanæ,vt reſuſcitaret genus humanum.4.Reg.4.f. *Chriſtus.*

Gre.30.mor.22. Hie.ſ.Iob.39. Incuruantur ceruæ,vt pariant. Iob 39. a. quum prædicatores , à ſummo contemplationis gradu deſcendunt,vt auditorum infirmitatem inſtruant. *Prædicatores è deſcendentes.*

Hie.ſ.Pſ.56. Incuruarunt Iudæi animam Chriſti in paſſione , quum nomen eius delere conati ſunt. Pſalm.56. *Perſequētes Iudæi Chriſtum.*

Aug.ſ Pſ.37.68. & epiſt.156.et ho. 49. Gre.ho.31. Curuatus dicitur.Pſ.37.qui terrenis adhæret:& is,de quo dicitur Sap. 9. c. Corpus , quod corrumpitur,aggrauat animam.Et dorſum prauorum incuruatur,quum terrena inquirunt. *Inhærens terrenis.*

Pſal.68.

Pſ.68. Et curuata mulier decem & octo annis, eſt genus humanum, in triplici lege curuatum ad terrena. Luc. 13. c. Et curuatis genibus bibentes ſunt, qui nimium corporeis neceſſitatibus indulgent, aut etiam voluptatibus. Vnde inepti bello reputantur. Iud. 7. b.

Ori. ſ. Iud. ho. 19. Amb. 3. Exae. 12.

Subiiciens ſe erroribus. — *Hie. ſ. Mich. 2. Hie. ſ. Iſ. 2. 9. 51.*

Incuruatus, eſt vir qui ſe ſubiicit falſis opinionibus. Iſa. 2. c. 44. c. Et curuare genua ante Baal, eſt ſeruire peccato. 3. Reg. 19. b. Rom. 11. a. Iſ. 5. d. Et incuruari, vt tranſeant inimici, eſt ſubiicere ſe ſponte peccato. Ideo dicunt inimici homini: Incuruate, quia non poſſunt dæmones animam cogere, niſi ipſa ſe incuruet. Iſa. 51. g. Incuruans etiam, eſt hæreticus decipiens. Iſa. 9. c.

Subiecta falſitas. Subiuncta eccleſia. — *Hie. ſ. Iſ. 2. 60.*

Incuruatur altitudo virorum. Iſa. 2. c. quum falſitas ſubiicitur veritati. Et curui veniunt ad Eccleſiam filii eorum, qui eam humiliauerunt. Iſa. 60. c. quum metu, aut alia ratione, fidei colla ſubmittunt.

Docentes Iudæi errorem. Obſtinatio Iudæorum. — *Gre. ſ. 1. Reg. 4. Ori. ſ. Rom. 11.*

Incuruata pariens nurus Eli. 1. Reg. 4. d. deſignat Iudæos docentes ea, quæ in damnationis ſuæ baratrum eos profundius deponant. Et incuruari ſemper eorum dorſum, eſt ipſos obſtinatos eſſe. Pſ. 68. Rom. 11. c.

Peccantes minores. — *Gre. 1. paſt. 1.*

Incuruatur dorſum peccatorum, quum peccantes minores, qui ſunt, vt dorſa, ſe ſubiiciunt ad portanda onera peccatorum. Pſ. 68.

Opera praua. Errores. — *Hie. ſ. Iſa. 59.*

Incuruatæ ſemitæ, ſunt opera à rectitudine virtutis diuertentia. Et etiam doctrina erronea. Iſ. 59. c.

Cuſtodire, Cuſtos, Cuſtodia.

CVſtodire dicitur aliquis illud, quod diligenti cura ſeruat, ne perdat.

Deus. — *Baſi. ſ. Pſal. 33. & 114. Hil. ſ. Pſ. 120. Aug. ſ. Pſ. 126. Hie. ſ. Iſ. 21.*

Cuſtos in primis, eſt Deus. Gen. 28. c. Et ipſe cuſtodit à laqueo. Et cuſtodit veritatem: & aduenas. Et cuſtodit oſſa iuſtorũ, quum eos conſeruat in virtutibus. Et cuſtodit paruulos, hoc eſt, exiſtentes in vtero, vel humiles. Et cuſtodit Iſrael, quum ſeruat à malo, hoc eſt, à peccato. Et cuſtodit introitum in cælum, & exitum à corpore. Et niſi ipſe cuſtodiat ciuitatem, fruſtra cuſtoditur. Pſ. 33. 114. 120. 126. 140. 145. Et ipſe dicitur cuſtodire miſericordiam in milia. Exo. 34. a. Deut. 32. b. 3. Reg. 3. a. 8. c. Et ipſe cuſtodit nobis plenitudinem annuę meſſis. Ier. 5. f. 31. b. Eccleſiaſtæ 3. a. Et ipſe Chriſtus dicitur cuſtos. Iſ. 21. c. Zac. 3. b.

Chriſtus. — *Hil. ſ. Pſ. 68.*

Cuſtodit Chriſtus fortitudinem ſuam ad patrem. Pſa. 58. quum eam patri ſeruandam reliquit ad reſurrectionem.

Dirigens Deus præcepta in ore Chriſti. — *Hie. ſ. Eccleſiaſtæ 8.*

Cuſtodit os regis Deus, qui dirigit præcepta in ore Chriſti. Cuſtodit etiam os regis, qui ſeruat præcepta Chriſti. Eccleſiaſtæ 8. a.

Cuſtodit ſacerdos primitias, hoc eſt, Chriſtus bona opera illi oblata, quæ reſeruat remuneranda.

Flagellãs Deus. — *Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 5. Gre. 9 mor. 38.*

Cuſtodit ſpiritum hominis viſitatio Dei. Iob 7. d. 10. c. 29. a. Quum hunc virtutibus ditatum, vel flagellando percutit, vel compungere amore non deſinit.

Angeli. Apoſtoli. — *Amb. de virg. 3. Hie. ſ. Eccleſiaſ. 12. Rup. ſ. Cant. 5.*

Cuſtodes ciuitatis, dici poſſunt angeli curam animarum habentes. Cant. 5. c. Exo. 23. c. Iud. 13. c. Et ipſi cuſtodiunt viam ligni vitæ. Gen. 3. d. Iſa. 62. b. Eccleſiaſtæ 12. b. Cuſtodes etiam ciuitatis & murorum erant Apoſtoli.

Præfecti. — *Phi. quòd deterior potiori inſidietur. Gre. ſ. 1. Reg. 7. & 2. dialog. 2. Ori. ſ. Num. ho. 11.*

Cuſtodes vaſorum templi, ſunt Leuitę quinquaginta annorum, deſignantes prefectos, qui depoſitum fidei & ſcientiæ in memoria ſeruant. Et dicuntur cuſtodire cuſtodias Domini. Leu. 8. g. Et cuſtodiunt arcam Domini, qui diſpenſant myſteria Dei. 1. Reg. 7. a. Et cuſtodia primitiarum, eſt cuſtodia verbi Dei, vt augeatur. Et ſic dicuntur ſacerdotes cuſtodire ſacerdotium ſuum. Nu. 3. b. 8. d. 18. b. 4. Reg. 12. b. 1. Par. 23. d.

Prælati & prædicatores. Sancti patres. Operantes. Virgo Maria. — *Ori. ſ. Cant. ho. 1. 2. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 2. & ſ. Luc. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 30. 76. Gre. ſ. Cant. 5. Rup. ſ. Cant. 1.*

Cuſtos in vineis, eſt quilibet prælatus in Eccleſia. Cant. 1. b. 3. a. 8. d. Qui tunc non cuſtodit vineam ſuam, quando, vt Paulus detrimentum patitur, & infirmatur, vt alios lucrifaciat. Itẽ cuſtos in vineis, eſt exercens ſe eccleſia ex gentibus in ſacris voluminibus: & non cuſtodit vineam ſuam, quum deſerit doctrinam, quam habebat ante fidem. Item ſynagoga non cuſtodiuit vineã ſuam, quãdo cultum legis amiſit. Cuſtodientes etiam paſtores vigilias noctis, curam deſignant prælatorum. Luc. 2. a. Ier. 31. a. Zac. 3. b. Cuſtodes etiam ciuitatis, ſunt doctores, & autores ſacræ ſcripturæ. Cant. 5. c. Et cuſtodes vineæ, Moſes & alij ſancti patres. Et cuſtodientes fructus vineæ, ſunt operantes. Cant. 8. d. Cuſtos in vineis, eſt Beata Maria aduocata gentilitatis: quæ non cuſtodiuit vineam ſuam, quia reliquit ſynagogam.

Doctrina ſacerdotum. — *Hie. ſ. Mal. 2.*

Cuſtodiunt ſcientiam labia ſacerdotes. Mal. 2. b. quia ſacerdotum eſt, exemplo & doctrina alios inſtruere. Et cuſtodiunt Man in futuras generationes, quum eorum doctrina ad poſteros extenditur. Exo. 16. g.

Ceſſare ab operibus carnis. — *Hie. ſ. Iſ. 56. & ſ. Eze. 44. Iſy. ſ. Leu. 19.*

Cuſtodire Phaſe, & ſabbatum, & ſolemnitatem Domini, eſt ab omnibus operibus carnis ceſſare: & manus ſuas cuſtodire, ne faciat omne malum. Exo. 12. c. 13. b. 31. c. 34. c. Leu. 19. a. Iſ. 56. a. Sacerdotes autem non ſolùm debent docere, ſed & cuſtodire. Eze. 44. f.

Reſurrectio Chriſti. Tempus adoleſcentiæ. Rudimẽta fidei. — *Aug. ſ. Pſ. 129. Gre. ſ. Pſ. 129.*

Cuſtodia matutina. Pſ. 129. reſurrectionem Chriſti deſignare poteſt. Vnde ſperanda eſt nobis noſtra reſurrectio, vſque ad noctem mortis. Vel deſignat tempus adoleſcentiæ: aut rudimenta fidei.

Seruare virtutes. — *Gre. 19. mor. 17. Amb. de Parad. 4. Phil. 1. alleg. Aug. 8. de Gen. ad lit. 10.*

Cuſtodire Paradiſum, quem quis operatur, vt Adam. Geneſ. 2. c. eſt cauere, ne per inanem gloriam virtutes amittat. Et cauere, ne talia operetur, per quę Paradiſum meritò perdere debeat. Et etiam meminiſſe bonorum operum, vt amplius operetur.

Obſeruare legẽ Dei. — *Amb. ſ. Pſ. 118.*

Cuſtodire pactum Dei, & teſtamentum Dei, eſt legem Dei ſeruare. Exo. 19. a. Leui. 11. a. Pſ. 131. Et vult Deus cuſtodiri nimis mandata ſua. Pſ. 118. quia etiam de verbo ocioſo eſt redden-

da ratio. Cuſtodire etiam vias domini,& iuſtificationes eius,eſt obſeruare præcepta.Pſal. 36. Deut.4.f.9.c.Ioſ.1.b.23.a.2.Reg.22.d.3.Reg.2.a.Iob.23.c.

Ori.ſ.Rom.2. — *Seruare literam legis. Regimen ſpirituale.*

Cuſtodit legem,qui viuit ſecundum literam legis:perficit verò legem,qui viuit ſecundùm ſpiritum.Rom.2.g.Cuſtodia autem pecuniæ,eſt obſeruatio legis, & rectæ fidei , & regimen ſpirituale.Exo.22.b.

Amb.1.off.2. Hie.ſ.Ier.17. — *Tacere & audire.*

Cuſtodire vias ſuas,eſt tacere,& audire.Pſ.38.Deu.4.b.23.b.Tob.1.b.Mich.7.b. Et cuſtodire debet ſe quiſque à proximo ſuo tempore perſequutionis hæreſum.Ier.9.a.Ita cuſtodire ſe à gladio.Eze.33.a Et ſuper hac cuſtodia ſtandum.Hab.2.a Cuſtodit etiam animam ſuam, qui non portat onera peccatorum,in die quietis,& ſabbati.Ier.17.c.

Aug.q.in Nu.33. — *Memoria paſſionis.*

Cuſtodia cinerum vaccæ.Nu.19.b.deſignare poteſt memoriam paſſionis & reſurrectionis Chriſti.

Aug.ſ.Pſ.58. — *Non præſumens de ſe.*

Cuſtodit fortitudinem ſuam ad Deum , qui quicquid poteſt Deo aſcribit , & nihil de ſe præſumit.Pſ.58.

Gre.22.mor.5. — *Seruans innocentiam.*

Cuſtodit veſtimenta ſua.Apoca.16.c.qui præcepta innocentiæ ſeruat in mente: vt cũ nos iudicij culpa nudat,ad amiſſam innocentiam redeuntes pœnitentia operiat.

Iſyc.ſ.Leui.26. — *Intentionẽ præcipientis ſeruare.*

Cuſtodire mandata Dei,eſt propriè nihil eorum corrumpere, neque ſecundum noſtram intentionem,ſed ſecundum eius,& quæ eius ſunt agere.

Hie.ſ.Mich.7. Caſſia.lib.6.ca.15. — *Cauens blanditias carnis.*

Cuſtodit clauſtra oris ſui ab ea,quæ dormit in ſinu ſuo , qui cauet à blanditiis carnis ſuæ. Mich.7.b Et cuſtodit atrium ſuum,qui receſſus cordis ſui Dei timore communit.Luc.11.c.

Hie.ſ.Mal.2. Rup.ſ.Mal.2. — *Seruare legem naturalem.*

Cuſtodiunt ſpiritum ſuum.Mal.2.d.qui cuſtodiunt vxorem , & legem Dei erga vxorem: & qui ſeruant legem naturalem:& qui intelligunt legem ſpiritualiter.

Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ. Aug.ſ.Pſ.16. — *Cauens offendere.*

Cuſtodit pedem ſuum.Eccleſiaſtæ 4.d.qui cauet,ne offendat,& in aliquod incidat peccatum.Et cuſtodit vias duras.Pſ.16 qui ſeruat præcepta,& exercet opera pœnitentiæ.

Glo.ord.ſ.Hoſ.12. — *Miſericorditer & iuſtè operari.*

Cuſtodire miſericordiam, & iudicium , eſt miſericorditer & iuſtè operari cum proximo. Hoſ.12.b.

Bed.ſ.Gen.4.

Cuſtos fratris ſui quum dixit Cain de Abel.Gen.4.b.Nũquid cuſtos fratris mei ſum ego? Diceretur de Iudæis,qui fratres,& cuſtodes eſſent Chriſti,ſi ſeruarent legem Chriſti. Et cuſtodientes latus Ieremiæ,erant Iudæi erga Chriſtum.Ier.20.c.

Rup.ſ.Hab.2. Vbi quod Deus ſit immutabilis. — *Humilitas.*

Cuſtodia,ſuper quam ſtandum,eſt perfecta cordis humilitas.Hab.2.a.

Detinentes animas in peccatis. Limbus. Inferni. Oppreſſores veritatis.

Cuſtos carceris dici poteſt is,qui alios detinet in peccatis,quaſi princeps eorum. Gen. 40. a.Et cuſtodia vinctorum,ſignificare poteſt limbum,aut inferos.Gen.39.c.42.c.Ioſ.10. c Pſa. 141.Cuſtodes etiam ſepulcri Chriſti ſunt, qui veritatem Chriſti opprimere conantur. Matt. 27.g 28.a.Acto.12.a.16.c.

Aug.ſ.Pſ.78. Hie.ſ.Pſ.78.

In cuſtodiam pomorum poſuerunt Hieruſalem hoſtes eius,quum perſequutores eccleſię, eam quaſi deſertam reddiderunt.Pſ.78.Eſt tamen etiam cuſtodia pomorum,hoc eſt,Sanctorum.Ponunt etiam Hieruſalem in pomorum cuſtodiam:ſicut enim poma,cum matureſcere cœperint,à ſuis cuſtodiuntur,maturaque facilius deuorantur:Ita aduerſarius noſter cuſtodit ſibi conſentientem animam,donec eam plenam voluntatis ſuæ conſenſum adducens , valeat deuorare.Quamdiu enim in ea ſcintilla lucet fidei,acerba eſt dentibus inimici.

Hier.ſ.Mich.1.

In cuſtodia pomorum ponitur Samaria:quia multo melius eſt ſubuerti inutilem ciuitatẽ, & lapides eius : quibus extructa fuerat:& in præceps detrahi,& præparari eam in pomariũ, plantationemque vinearum,quàm in ædificatione peſſima permanere.Mich.1.b.Vbi dicitur: In aceruos lapidum.

Hie.ſ.Mich.6. — *Defendere errores.*

Cuſtodiunt vanitates,qui colunt idola,& errores defendunt:& vitiis incumbunt. Ion. 2. d.Et cuſtodiunt præcepta Amri & Achab,qui ſequuntur hæreſiarchas.Mich.6.d.

Arn.& Hil.ſ.Pſ.58. Aug.ſ.Pſ.58. Gre.ho.21. — *Inſidiãs diabolus.*

Cuſtodiens Saul Dauid,vt interficeret eum,deſignat diabolum inſidiantem animæ. Pſ.20. 58 Et cuſtodientes domum Dauid,vt eum occiderent,deſignare poſſunt Iudæos,Chriſto inſidiantes:vel ſepulchrum eius ſeruantes: vt nomen eius delerent, ſuppreſſa reſurrectione.1. Reg.19.b.Iud.16.a.Iud. 4.a.7.b.

Glo.int.ſ.Exo.21. Glo.ord.ſ.3.Reg.20. Gre 16 mor.5. — *Corrigere. Cauendum. Superbire.*

Cuſtodire bouem cornupetam.Exo.21.d.corrigere corruptorem proximorum.

Cuſtodire virum captum.3.Reg.20.g.cauere ſibi etiam victo diabolo.

Cuſtodire ſemitas ſeculorum,eſt ambulare in ſuperbia.Iob 22.c.

Cuſtodientes turtur,& hirundo tempus aduentus ſui.Ier.8.b.

Cuſtodia pro vigilia,vide Vigilare.

Cutis,vide Pellis.

Cyathus,quære Calix.

Cygnus.

Ariſt.9.de hiſt. animal.12. Tert.de cibis Iudaicis. — *Hypocritæ. Superbi.*

CYgnus,auis candida palmipes,longo collo & roſtro , apud lacus paludéſque viuens , de profundo aquæ cibum trahens.Pugnat cum aquila.Canere ſolitus eſt, præcipuè morti proximus,vt fertur.Computatur inter animalia immunda.Leuit.11. c. Deſignare poteſt hypocritas,candore ſanctitatis quæſtum facientes. Vt habet collum oblongum , ſignificare poteſt ſuperbos ceruicis altæ.

Cymbalum.

Hertatsadbona CYmbalum, eſt inſtrumentum muſicum, æneum.
Laudare Deum in cymbalis benè ſonantibus, eſt bona perſuaſione, & ſpiritali explanatione aptare labia. Cymbalum oris, eſt lingua, quæ pulſatis labris reſonat. Cymbala ſunt etiam mutuò ſe hortantes. Pſ. 150. 2. Reg. 6. a. 1. Par. 15. c. 25. b. 2. Par. 5. d. 1. Eſdr. 3. c. Nee. 12. b. Iudith 16. a. 1. Mach. 4. f. 13. g. *Arn. & Au. ſ. Pſ. 150. Euch. ſer. ſpirit. 10*

Sermo hæreticorum. Antichriſtus. Prædicatores Antichriſti. Cymbalum alarum. Iſa. 18. a. rauco concrepans ſonitu, eſt ſermo hæreticorum erroneus, & propter leuitatem in diuerſa currens. Vel eſt Antichriſtus ſonans per prædicatores ſuos: qui etiam ſunt cymbala tinnientia. 1. Corint. 13. a. *Hier. ſ. Iſa. 18. Gre. 13. mor. 7.*

Cyminum.

Ceremoniæ. CYminum, eſt herba quędam ſatiua, quædam ſylueſtris, eſt natura calida: eiuſque ſemen deſeruire ſolet ad condituram ciborum. Significare poteſt ceremonias, res ſpirituales cō-dientes. Matth. 23. c. *Dioſcorides. Ori. ſ. Matt. ho. 25*

Ignorantes & ſimplices. Significat etiam cyminum ignorantes, ac ſimplices, qui leuius caſtigantur à Deo, quàm doctiores. Iſa. 28. g. *Hie. ſ. Iſa. 28.*

Cynipes, quære Culex.

Cynomia, vide Muſca.

Cyperus.

CYperus eſt herba, porri folia habens, longiora tamen, graciliora, & ſolidiora: caulem cubitalem & anguloſum. Naſcitur in locis cultis, & paluſtribus. Eius radici vis ineſt calefaciendi, & exiccandi citra mordacitatem. Vide Cyprus, & botrus Cypri. *Plini. 21. nat. hi. 18*

Cypreſſus.

CYpreſſus, ſiue cupreſſus, eſt arbor nota, moroſa quidem natu, fructu ſuperuacua, baccis toruis, folio amara, odore violenta, ac ne vmbra quidem gratioſa, materie rara, vt penè fruticoſi generis: ſemper virens. *Plin. 16. nat. hi. 33*

Apoſtoli, & Martyres. Philoſophi ex gentibus. Cypreſſus, vt eſt ſemper virens, nec à ventis vincitur, & in altum aſſurgit, deſignare poteſt Apoſtolos, & Martyres, & viros inſignes virtute & doctrina. Eccl'i. 24. b. 50. b. Poteſt etiam ſignificare eloquentes, & Philoſophos gentilitatis venientes ad fidem. Iſ. 60. c. iuxta Septuaginta. *Amb. ſ. Pſ. 118. ſe. 4 Hiero. ſ. Iſa. 60.*

Odor virtutum. Cupreſſus etiam odorifera, odorem virtutū deſignat, naribus expurgatis ſemper fragrantē. *Greg. Vene. Cant. 2 tomo 5. cap. 7.*

Epiſcopi & prælati. Clerici. Simpliciores. Cypreſſina laquearia, quæ bonum præſtant odorem, & tectum ſuſtinent, deſignare poſſunt epiſcopos & prælatos, eccleſias ſuas fortitudine ſuſtentantes, & odore doctrinæ & exēplorum ſubditos perfundentes, & demulcentes Cant. 1. d. Deſignant etiam eos, qui ad ſtatum Eccleſiaſticum pertinent: & præterea ſimpliciores benè viuentes. *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Gre. ſ. Cant. 1. Ber. ſ. Cant. ſer. 46*

Cyprus.

Chriſtus. CYprus inſula eſt nota, habens vineas optimum vinum ferentes. Cæterùm. Cant. 1. d. & 4. d. vbi ponitur: Botrus Cypri, Hebraicè dicitur Copher, quod camphoram ſignificat, quæ eſt arbor aromatica. Sed ſiue botrus Cypri accipiatur pro botro illius inſulæ, dicetur Chriſtus botrus Cypri, propter excellentiam vini illius inſulæ. Siue botrus Cypri ſit botrus camphoræ, dicetur de Chriſto, propter odoris eius excellentiam.

Eccleſia. Cyprus inſula, typus eſt Eccleſiæ vniuerſalis, quæ multas vineas nutrit, dum in multas Eccleſia diuiſa, vinum, quod lætificat cor hominis, gignit. Cant. 1. d. *Gre. ſ. Cant. 1.*

Cyrene.

CYrene eſt prouincia, inter Ægyptum & Lybiam. Interpretatur autem paries. De ea fit mentio. 4. Reg. 16. b. Acto. 2. b. 6. c. 11. c. 13. a.

Eccleſia. Cyrene, in qua transferuntur Syri. Amos 1. b. eſt Eccleſia vbi eſt vocatio Dei: in quā Deus transfert, quos conuertit ex hæreticis ſuperbis. De Cyrene quoque transfert in Syros, id eſt, de infimo pariete, eleuat in ſublimes. Amos 9. c. *Hier. ſ. Amos 1.*

Cyrenenſis Simon, vide Simon: de quo Matthæ. 27. d. Marc. 15. b. Luc. 23. d.

Cyrus.

Chriſtus & prædicatores. CYrus, rex Perſarum, qui iuſſit reſtitui templum Iudæorum, à Chaldæis euerſum 2. Para. 26. e. 1. Eſdr. 1. b. Iſa. 44. d. 45. a. Dani. 13. g. Licèt autem apud Iſaiam prophetia de Cyro, ad literam de ipſo Cyro ſit, vt ait Hieronymus, nec poſſit intelligi de Chriſto, quod ibi dicitur: Non cognouiſti me: tamen quatenus ipſe liberauit populum Iſrael de captiuitate, & reſtitui iuſſit templum, typum gerit Chriſti, & prædicatorum. *Hier. ſ. Iſa 5.*

Cyſon.

CYſon. i. duritia eorum, torrens, vel fluuius, qui è monte Tabyrio in mare cadit. Ibi corruunt inimici Dei, & Eccleſiæ. Iudi. 4. a. 3. Reg. 18. g. Pſalm. 82. Melius tamen ſcribitur Ciſon. *Aug. ſ. Pſ. 82.*

Digitized by Google

Dabir.

Ori.ſ.Ioſu.ho. 20. — *Eccleſia.*

DABIR, id eſt oratorium, ſiue verbum, aut res, vel ſubiectio. Eſt ciuitas in tribu Iuda, quæ dicebatur ciuitas literarum: deſignare poteſt Eccleſiam, quæ nunc loquitur, & docet ſpiritualiter, quæ in lege prius ſecundum literam accipiebantur. Ioſu.15. c. Iudith 1.b.1. Paral.6.e.

Dadan.

Hie.ſ.Ezech.27

Dadā.i. mamilla, vel dilectio, aut patruus, ſeu cognatus, vel iudicans: eſt filius Regmà, & populus Aethyopiæ occidentalis. Gene. 30.a. Eze.27.c.

Dæmon, Dæmoniacus, Diabolus.

DÆmon, vocabulum Græcum, interpretatur ſciens: & licèt de ſe commune nomen ſit tā bonis, quàm malis angelis, tamen apud fideles, ſolùm accipitur pro malis: & dicitur Dæmon etiam diabolus, hoc eſt, calumniator.

Glo.ord.ſ.Mat. 15 — *Peccatum.*

Dęmonium vexans animam, eſt peccatum, quod ſemper vexat propter conſcientiā. Matth. 15. c. Iſa 34.c.

Ori.ſ.Matth.ho. 4 — *Impetus irrationalis.*

Dæmonium mutum & ſurdum, dici poteſt impetus irrationalis, qui boni ſpeciem videtur habere: qui non recipit diſcipulorum admonitionem: Sed Chriſti ſermone opus eſt ad eum expellendum. Matth. 17.c.

Hier.ſ.Pſ.90. Aug.ſ.Pſ.90. Ber ſer.6.ſ.Qui habitat & ſer.2.de S. And.c–ſ.C ā.ſe.33 — *Dæmon transfigurans ſe in angelum lucis. Hæretici hypocritæ. Aperta tētatio. Antichriſtus. Spiritus ſuperbiæ.*

Dæmonium meridianum. Pſ.90. dicitur, quum Satanas transfigurat ſe in angelum lucis. Et quum hæretici exercent pietatis opera, quibus decipiunt ignorantes. Et quum eſt grauis & aperta tentatio, aut perſequutio. Vel eſt ipſe Antichriſtus: vel ſuperbiæ ſpiritus, qui in maiori virtutum ſplendore conſurgere ſolet, & grauius decipere.

Hier.ſ.Haba.3.

Tradunt Hebræi, quomodo in euangelio princeps dæmonum dicitur eſſe Beelzebub, ita Reſeph dæmonis eſſe nomen, qui principatum teneat inter alios. Et propter nimiam velocitatem atque diſcurſum, auis & volatile nūcupatur. Ipſumque eſſe, qui in Paradiſo ſub figura ſerpentis mulieri ſit loquutus, & ex maledictione, qua à Deo condemnatus eſt, accepiſſe nomen. Siquidem Reſeph reptans ventre interpretatur. Haba.3.a.

Diabolus aliquando pro malo homine accipitur: Vt pró Iuda traditore. Ioan.6.g.

Et diabolicus, eſt ad diabolum ſpectans, aut diaboli exercens officium. 3.Re.21.b. Iaco.3.d.

Hila.ſ.Mat.cano. 8.9.12. Amb.ſ.Luc.8. Hier ſ.Mar.5. Rup.7.ſ.Matt. — *Gentiles. Hæretici. Mors animæ & corporis.*

Dæmoniaci duo curati à Chriſto, deſignare poſſunt Gentiles ex Cham, & Iaphet deſcendentes. Matth.8.d. Dæmoniacus etiam alius ſurdus, & mutus, gentium plebs eſt, totius ſalutis indiga: Et præterea dæmoniacus cæcus & mutus. Et dęmoniacus deſperatus, & terribilis. Matt.9.b.12. Mar.5.a. Luc.8.d. Dęmonia, quæ non ſinebat Chriſtus loqui, ſunt hæretici, quibus vetatur loqui: quia fictè loquuntur. Luc.4.g. Dæmoniaci etiam duo ſæui, deſignant vtrāque mortem, corporis videlicet & animæ, quas nemo poteſt euadere.

Dagon.

Gre.ſ.1.Reg.8. Rup ſ.1.Reg 14. — *Idolatria. Dæmones.*

Dagon, id eſt, frumentum, vel piſcis: nomen idoli Philiſthinorum. Iudi.16.f.1. Regum 5.a. 1. Macha.10.g. deſignare poteſt ſuperſtitionem idololatriæ. Et quum iacuit præciſis manibus & capite coram arca fœderis, ceſſationem idololatriæ deſignauit, adueniente fide Eccleſiæ. Deſignat etiam totam dæmonum maſſam qui ceciderunt coram Chriſto, abſciſſis manibus & capite, hoc eſt, ablatis ab eorum cultu regibus, & principibus.

Dalila.

Hie pro. in Oſe. — *Eccleſia.*

Dalila, id eſt, paupertas, vel ſitula eius, aut ramus eius, ſiue exhauriens, aut macilenta: meretrix, quam adamauit Samſon: quæ eum prodidit Philiſthæis. Iudi. 16. a. deſignare poteſt Eccleſiam, propter quam mortuus eſt Chriſtus.

Hier ſ.Mar.15. Rup.ſ.Iudi.21.22. — *Synagoga.*

Dalila etiam ſignificat ſynagogā, quæ ſitulæ more limpidum liquorem non tenet, & quiſquilia immunda collegit. Eadem raſit Samſon, quando Chriſtum in caluaria crucifixit.

Dalmanutha.

Dalmanutha.i. ſitula præparata, vel exauſtio numerata, ſiue macies, vel ramus præparatus, vel numeratus: regio in tribu Iſachar, quæ & Magdalum dicitur & Mageddan. Marc.8.b.

Dama, quære Caprea.

Damaſcus.

DAmaſcus, id eſt, ſanguinis ſaccus, vel ſanguinis poculum, aut ſanguis femorum, vel incendiorum, vel procuratoris. Fuit filius procuratoris domus Abrahæ: à quo dicta eſt ciuitas Damaſcus in Syria. Gene.15.a.

Am.ſ.Pſ.118.ſe.5. Tert.aduer.Iud. Hier ſ.Iſa.8.17.& ſ.Zach.9. Hier ſ. Amos 1. — *Gentilis populus. Sapientes ſeculi. Hæretici.*

Damaſcus etiam interpretatur ſanguinis oſculum, aut ſanguinem bibens, aut ſanguis cilicij. Et deſignat Gentilem populum, qui ante fidem Chriſti amicus erat ſanguinis & crudelitatis, & digna opera planctu & ſacco agebat: quem poſtea per pœnitentiam ſanguini copulauit. Cantic. 7.b. Iſa. 8.a.17.a. Ezech. 27.d.47.c. Zacha.9.a. Poteſt etiam ſignificare ſapientes ſeculi & præterea hæreticos, qui bibunt ſanguinem eorum, quos deceperint. Amos 1.e.

Mundus.

Damaſcus etiam ſignificat hunc mundum, qui non paſcitur niſi his, quæ ſunt ſecundum carnem & ſanguinem: nunc moleſtat hominem nunc abſque moleſtia ipſum dimittit. Dicitúrque Damaſcus caput Aſſyriæ, vel Aſſur, quod interpretatur diuitiæ: quarum non quidem ſupernarum, ſed inferiorum mundus hic caput & receptaculum eſt. 3. Reg. 19. c. Huius virtutem abſtulit Chriſtus. Iſa. 8. a. Cant. 7. b. Vbi deſignat etiam peccatores, qui ſanguinei ſunt per peccata.

Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7. cap. 34. Aug. ſer. 4. de Epiphania. Greg. ſ. Cant. 7.

Peccatores. Paſſio Chriſti. Nouum teſtamentum. Iudæi.

Damaſcus, hoc eſt, ſanguineus, paſſionem Chriſti, & nouum teſtamentum ſignificare poteſt. Gala. 1. d. Et trans Damaſcum eſt, qui non bibit ſanguinem Chriſti. Amos 5. g.

Hie. ſ. Gala. 1. & ſ. Amos 5.

Deſignat etiam Iudæos ſanguineos: ſuper quos venit omnis ſanguis iuſtus, qui effuſus eſt, à ſanguine Abel iuſti, &c. Amos 1. a.

Rup. ſ. Amos 1.

Damnare, Condemnare.

DAmnare, eſt reprobare, vel rem, vel perſonam. Condemnare verò eſt, per ſententiam iudicis reo, vel mulctam, vel pœnam irrogare: pro eodem tamen ferè accipiuntur. De his Pſalm. 36. Luc. 20. g. 23. c. Roma. 3. b. 14. d. 1. Corint. 11. g. 2. Corint. 2. c. 1. Timoth. 5. b. 2. Petri 2. b.

Ablatum imperium peccati.

Damnaſſe dicitur Chriſtus peccatum. Roma. 8. a. Primo dum non peccauit, diſſentiens peccato. Deinde in cruce ipſum peccatum damnatum dicitur: quia ſublata eſt illa peccati quaſi autoritas, qua detinebat homines in inferno propter delictum Adæ. vt de cæterò eos, in quibus ſignum crucis eſt, detinere non audeat. Tertiò damnauit peccatum dum irrita fecit delicta, remiſſione peccatorum conceſſa.

Amb. ſ. Roma. 8.

Hæretici.

Damnati, ſunt hæretici, qui ex hoc, quòd egreſſi ſunt de Eccleſia, damnati ſunt. Amos 2. c.

Hier. ſ. Amos 2.

Non condemnat Deus fruſtra, hoc eſt, ex parte, ſed in extremo iudicio punit omne, quod hic quiſque iniquè commiſerit. Iob. 34. b.

Gre. 24. mor. 26.

Blaſphemare Deum.

Condemnat Deus eum, qui non debet puniri. Sapi. 12. c. quia nemo iuſtus, eſt comparatus Deo. Vel affligit iuſtum ad probationem.

Lyra. ſ. Sap. 12.

Condemnat Deum, qui dicit eum iniuſtè aliquos punire. Iob. 34. b. 40. a. Iſa. 50. c. Sic condemnant Chriſtum morte, qui blaſphemant eum. Matt. 20. c. Mar. 10. e. 14. f. Pſ. 93. Prou. 17. c.

Ori. ſ. Matt. ho. 11

Condemnant Niniuitæ, hoc eſt, Gentiles credentes, Iudæos incredulos: quia magis Iudæi credere tenebantur, qui habebant prophetias: condemnabunt ergo non poteſtate, ſed comparatione. Matt. 12. d. Item de regina Auſtri. Luc. 11. d.

Glo. int. ſ. Mat. 12

Condemnat os proprium aliquem, quum ex verbis ſuis conuincitur. Iob. 9. c 15. a.

Glo. int. ſ. Sapi. 4.

Condemnat iuſtus mortuus viuos impios. Sapien. 4. c. hoc eſt, Martyr perſequutores ſuos

Glo. int. ſ. Dani. 1.

Condemnare caput alicuius regi, eſt ipſum reum facere coram rege. Dani. 1. b.

Condemnare virum, qui iniuſtè accuſauit vxorem, centum ſiclis argenti. Deut. 22. c. Eſt prælatum cogere ad perfectionem doctrinæ & ſolicitudinis, quam impendat ſubiectæ plebi, vel ad pœnitentiam.

Glo. ord. ſ. Deu. 22

Damnum, Detrimentum.

DAmnum à demendo dictum eſt, quum diminutione res fit deterior.

Reparans Chriſtus oues perditas

Damnum reddens Iacob. Gen 31. e. deſignat Chriſtũ, oues perditas ad ouile reſtituẽtẽ.

Glo. int. ſ. Gen. 31.

Teneri ad pœnitentiam.

Damno ſubiacere, eſt ad pœnitentiam teneri, aut pœna peccati non ad mortem. Exo. 21. c. 22. a. Leui. 6. a. Iudith 3. a. Pro. 19. c. 22. a. 1. Cor. 3. c. 2. Cor. 7. c. Eſt etiam detrimentum in mortem animæ; Matt. 16. d. Marc. 8. d. Luc. 9. d.

Ori. ſ. Exo. ho. 10.

Detrimentum propter Chriſtum, eſt corporis, vel rerum fortunæ, quod redundat in lucrum. Philip. 3. b.

Inuentio in detrimentum dicitur eſſe in viris malis, aut indiſciplinatis. Eccl'i. 20. b.

Dan.

DAn. i. iudicans, ſiue iudicium: filius Iacob è Bala ancilla: de cuius nomine dicta eſt tribus, & ciuitas Dan: quæ poſtea Paneas, & Cæſaræa dicta eſt. Ab ea ſumpſit nomen Iordanis fluuius. Eſt autem ciuitas Dan, iuxta montem Libanum.

Hier. ſ. Eze. 27.

Iudicium Dei. Chriſtus.

Dan ſignificare poteſt iudicium Dei in malos: quũ vox auditur à Dan: quia tribus Dan eſt in parte aquilonari: vnde venit malum in Hieruſalem. Ier. 4. d. Poteſt etiam ſignificare Chriſtum, qui morte ſua mortem ſuperauit. Gen. 49. c.

Hier. ſ. Iere. 4.

Vis animæ iudicatiua.

Dan deſignare poteſt vim animæ ſcrutantem, examinantem, diſcernentem, & quodã modo ſingula iudicantem, quæ draconi aſſimilatur. Geneſ. 49. c. Peculiarius autem deſignat iudicium exiſtimatiuum magnitudinis rerum diuinarum, ex his creatis, quæ contemplatur: vnde filius eſt ancillæ Rachelis. Gen. 30. a.

Philo. de agricult. Geor. Vene. Cant. 2 tomo 7. cap. 6.

Bonus iudex. Imaginatio rerũ malarum.

Deſignat etiã Dan bonũ iudicẽ. Ge. 30. a. 49. c. Nu. 1. e. 2. d. Poteſt etiã ſignificare imaginationẽ rerũ malarũ, vt gehennæ ignis, & inferni, quæ fit in contemplatione ad ea mala vitanda.

Ricar. de S. Vict. de 12 patriarch. 18. Amb. de ben. patriarch. 7.

Iudas. Antichriſtus. Hæretici.

Poteſt præterea Dan ſignificare Iudam traditorem, qui de ea tribu creditur fuiſſe, & etiam Antichriſtum, qui iudicabit ſuo tempore. Gen. 49. c. Deut. 33. d. Et præterea hæreticos, qui in extremis finibus ſcripturarum ſitiunt. Amos 8. d.

Hie. ſ. Amos 8. Gre. 33. mor. 18.

Simplices.

Dan, vt eſt nomen loci, deſignare poteſt ſimplices. Ge 14. c. 1. Reg. 3. d.

Beda ſ. Gen. 49. Gre ſ. 1. Reg. 3.

Perſecutio Antichriſti.

Deſignat etiam Dan perſequutionem futuram tempore Antichriſti, quũ auditur fremitus equorum, à Dan. Ier. 8. f. Eze. 27. d.

Gre. 31. mor. 18.

Daniel.

DAniel, id eſt, iudicium Dei, fuit vnus è quatuor Prophetis maioribus, tempore captiuitatis Babylonicæ: notus eſt in ſua prophetia.

Ori. ſ. Eze. ho. 4. Gre. 1. mor. 13. Au. 2. de pecca. merit. 10. & ſ. Pſ. 132. Ber. ſer. 3. de aſſum. Euch. q. in Ezech. Rup. ſ. Dan. 11. Ricar de S. Vict. de ſom. Nabucho. 7. & de ſecu. conſc. 8.

Daniel quum ponitur. Eze. 14. c. deſignat imitatores vitę ipſius. Et peculiariter eſt typus continentium, qui dum mundanas voluptates deſpiciunt, ad altitudinem contemplationis, & prophetię eleuantur. *Continentes.*

Vt autem miſſus eſt in lacum leonum, vnde illæſus prodiit, typus eſt Chriſti mortui, deſcédentis ad inferos, & ſuſcitati. Dan. 6. e. *Chriſtus.*

Daniel, quum quærebatur, vt interficeretur, deuotionem mentis ſignificat: quam interficit, qui negotiis ſecularibus vacat. Per eam autem habetur diuinorum ſecretorum cognitio. Dan. 2. g. 4. a. *Deuotio mentis.*

Daphca.

Ori. ſ. Num. ho. 27. Hie. de manſionib.

DAphca, vbi legit Origenes Raphaca, id eſt, ſanitas, nona manſio filiorum Iſrael, quo peruenitur à deſerto Sin, quia poſt tentationes acquiritur ſanitas. Numer. 33. b. Sed melius dicitur Daphca, id eſt, pulſatio ſiue impulſio: & deſignat inſtantiam orationis, qua debemus pulſare, quæ neceſſaria eſt patientibus tentationes. *Inſtantia orationis.*

Dare, Donare, Præbere, Præſtare, Impartiri, Largiri, Tribuere, Deditus, Conferre.

DAre, eſt rem aliquam, cuius dans habet dominium, alicui tribuere, ſic vt in eum dominiú transferatur. Dare etiam, aſſignare. Gen. 12. b. 15. d. Semini tuo dabo terram hanc. Committere. Gen. 38. e. Vt reciperet pignus, quod dedit mulieri. Eiicere. Num. 21. f. Dedit filios eius in fugam. Emittere. Exo. 9. d. Dedit Dominus tonitrua. Erogare. Ge. 20. d. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. Exhibere. Gen. 24. c. Dedit ei potum. Ignoſcere. Eccl'i. 17. c. Pœnitentibus dedit viam iuſtitiæ. Incumbere. Geneſ. 18. b. Voluptati operam dabo. Manifeſtare. Exod. 6. c. Dedit mandatú ad filios Iſrael. Dare nuptum. Gen. 3. b. Mulier, quam dediſti mihi. Offerre. Gen. 3. a. Comedit, deditque viro ſuo. Permittere. Exo. 13. c. Requiem dabo tibi. Promittere. Pſ. 118. In quo mihi ſpem dediſti. Reddere. Exod. 2. b. Ego dabo tibi mercedem tuá. Præſtare autem, quandoque eſt exhibere.

Dare propriè competit Deo, cuius ſunt omnia, nec quicquam poteſt ab aliquo recipere, quod non ſit ſuum. Et ipſe dat theſauros gratiæ & ſapientiæ. Qua ratione dicitur beatius eſſe dare, quàm accipere. Acto. 20. g. quia magis acceditur ad imitationem Dei.

Am. 2. de Ab. 7. 1. de Cain. 10. Arno. ſ. Pſ. 135. Hie. ſ. Iere. 3. 7.

Dat Deus ſemini Abrahæ terram Chanaan, hoc eſt, Eccleſiam vel militantem, vel triumphantem, quæ eſt terra fluens lacte & melle. Gen. 12. b. 13. b. 15. d. 17. b. 26. a. 28. c. Exo. 6. a. 13. a. 20. b. 33. a. Leui. 14. a. Et dat Deus omnem terram quá videt ipſe Abraham, hoc eſt, dominum omnium: quia ſapienti debentur omnia. Dat etiam Deus terram Chananæorum, quum ſubſtituit optimas cogitationes, placida conſilia, tranquillas inuentiones, pro leuibus & inconſtantibus. Exod. 13. a. Dat quoque Deus terram regum hæreditatem populo ſuo, quum facit eú dominari corpori ſuo. Pſ. 134. 135. Gal. 3. c. Dat etiam terram deſiderabilem. Iere. 3. f. Et dedit terram patribus, hoc eſt, Eccleſiam Apoſtolis: & confeſſionem fidei, & doctrinam ſacram. Leui. 23. b. Iere. 7. a. 11. a. Eze. 36. f. Dat etiam Deus ſabbatum, quum dat requiem. Exod. 16. f. 33. e. Et dat pacem, non huius mundi. Leuit. 26. a. Iſ. 14. b. 58. d.

Ori. ſ. Leui. ho. 16. Iſych. ſ. Leui. 23. Hie. ſ. Iſ. 14. 18. & ſ. Eze. 36.

Amb. de viduis. Hie. ſ. Iere. 3.

Dat Deus pluuiam temporibus ſuis. Leui. 26. a. 3. Reg. 17. g. cùm incarnari fecit filium ſuú, adueniente temporis plenitudine. Dedit etiam Deus Euangeliſtam, quum Pater dedit Filiú: vel quum Filius dedit Eccleſiæ Euangeliſtas, & teſtes, & paſtores iuxta cor ſuum. Iſ. 41. g. 43. b. Iere. 3. c. Dedit etiam Deus pater doctorem iuſtitiæ Chriſtum. Ioel. 2. e. *Incarnatio. Dans Chriſtus Euangeliſtas & paſtores.*

Ori. ſ. Iſa. ho. 2. Hie. ſ. Iſa. 7. Aug. ſ. Pſ. 59.

Dat Deus ſignum, in quo ſaluamur, partum Virginis, in quo maximum opus ſalutis operatus eſt. Iſ. 7. c. Et dedit ſignum Ionæ prophetæ, in morte & reſurrectione Chriſti. Matth. 12. c. Dat etiam Deus timentibus ſe ſignificationem, ſanguinem videlicet Chriſti, vt liberarentur fideles ab angelo percutiente. Vel dat tribulationes, quibus admoneantur fugere à ventura ira. Pſ. 59. Ezech. 9. b. *Dans partum Virginis. Reſurrectio Chriſti.*

Arno. ſ. Pſ. 50.

Dedit Deus gaudium & lætitiam. Pſ. 50. in natiuitate videlicet Chriſti, quú dixit angelus: Euangelizo vobis gaudium magnum. Et dedit ex Sion ſalutare Iſrael, quum dedit filium ſuú, & quum eum conſtituit ſuper omnia. Pſ. 52. Ephe. 1. c. Et dat ſalutem in Sion, dans filium ſuum, quem dedit in lucem Gentium, & in fœdus populi: & dedit eum teſtem, & ducem populis, quibus dando filium, dedit multitudinem bonorum. Iſa. 42. a. 46. d. 49. c. 55. b. 63. b. Et dedit Deus veritatem Iacob, & miſericordiam Abraham. Mich. 7. d. quum ſupplantatori populo, & nouello, & ſemper in lucta poſito, dedit Chriſtum, qui eſt veritas & miſericordia. Et datus eſt Filius nobis, quum filius Dei factus eſt homo. Iſa. 9. b. *Dans Deus pater filium.*

Hie. ſ. Mich. 7.

Ori. ſ. Iere. ho. 8. Hier. ſ. Ier. 12. & ſ. Iob. 9. Gre. 9. mor. 21. Amb. 1. de Abra. c. 3. & ſ. Ephe. 4.

Dedit Chriſtus dilectam animam ſuam in manibus inimicorum, quum ſe tradidit Iudæis, vt crucifigeretur pro nobis. Iere. 12. b. Dedit etiam corpus ſuum percutientibus. Iſ. 50. c. Thr. 3. d. Data quoque eſt terra in manus impii, quú corpus Chriſti, & etiam corpora Sanctorum dimittuntur in manibus perſecutorum. Iob. 9. c. Dans autem Abraham vitulum puero. Gen. 18. a. eſt tradens doctrinam paſſionis Chriſti. Dedit etiam Chriſtus dona hominibus, vel *Oblatus Chriſtus.*

quum orauit in cruce pro eis, vel quū poſt aſcenſionem miſit Spiritū ſanctū. Pſ.67. Eph.4.b.

Dans Chriſtus bona ſpiritualia. Dans Ioſeph omnia bona Ægypti, & poſſeſſionem fratribus ſuis, deſignauit Chriſtum dantem bona ſpiritualia, qui etiam præbet cibaria ſingulis, quum dat vnicuique ſecundum merita. Gen.42.e.43.e.45.e.47.c. Et dat panem, hoc eſt, corpus ſuum vel doctrinam. Exod.16.d. Et dans Elcana Phenennæ & filiis eius partes. 1.Reg.1.a. eſt Chriſtus dans gloriam patribus veteris Teſtamenti. Dans verò Annæ partem vnam, deſignat tribulationes collatas Eccleſiæ, vt poſtea glorioſior fieret. Dat etiā Phenennæ & filiis eius partes, quum conſilia pietatis ad ſplendorem ſupernæ gratiæ in operum bonorū deuotione pingueſcunt. Partes ſunt præparationes ſanctorum operum. Dat verò partem vnam Annæ triſtis, quia quandiu ad ſupernam fœlicitatem ſpirat, hic triſtatur, & flet, & dicit: Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes, &c. Pſ.41. Dat etiā Deus eſcam eſurientibus & iumentis. Pſ.145.146. Et dat argentum & aurum, quia dat verba & ſenſus eorum. Hoſe.2.b. Iſ.2.d. Et dat legem in viſceribus, quod eſt ſummi eruditoris. Iere.31.f. Et dat linguam eruditam, vt nemo ſibi eā arroget. Iſ.50.b. Et donauit benedictionem Iacob. Gene.33.b. Dedit etiā verba ore, tangendo per Chriſtum hominem factum. Ierem.1.b. Dat etiam hæreditatem, ipſam veritatem. Ier.17.a. Dedit etiā Chriſtus cæcis viſum. Luc.7.c. *Amb. de Ioſeph.9. Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Iere.7.*

Dans Chriſtus doctrinam. Præbens Ioſeph Aegyptiis ſemina, deſignat Chriſtum largientem verbum Dei. Gene.47.d. Dedit etiam Deus Moſi tabulas legis, & teſtificationem, aut teſtimonium. Exo.25.b.31.d. Et dat verbum euangelizantibus. Pſ.67. Et dat verba in ore. Ierem.1.b. Dat etiā talenta varia, hoc eſt, diuerſa doctrinæ dona. Matt.25.d. Luc.19.b. Datur autem talentum à pigro ablatum habenti decem talenta, quia ſemper augentur dona operantibus. Dedit autem Deus legem nouam in viſceribus, vt vetus data eſt in lapidibus. Iere.31.f. Dat quoque Deus frumentū, & aurum, &c. Hoſe.2.b. quum dat doctrinā & varia dona. Et dat Deus panem arctum, hoc eſt, doctrinam Euangelicam, præceptis dilectionis abreuiatam. Iſ.30.e. *Arno.ſ.Pſ.67. Ori.ſ.Matt.ho.33. Aug.1.de doctrina Chriſti.*

Facilè ignoſcēs Deus. Præſtabilis ſuper malitia dicitur Deus. Ioel.2.c. quia facilè pœnitentibus remittit pœnā, quam minatus eſt. *Hie.ſ.Hoſe.2. & ſ.Iſa.30.*

Euchariſtia. Præſtat Deus panem de cęlo, quum dat Euchariſtiam. Sapi.16.c. 1.Cor.9.c. 1.Tim.6.d. Et in ea dedit panem arctum. Iſ.30.e.33.c. Et dat hodie panem quotidianum. Matth.6.b. Et dat Deus eſcam omni carni, quū præbet ſe panem viuū, & vitam dantem huic mundo. Pſ.135.145. Et dat eſcam in tempore opportuno, quando cognoſcit cuique expedire. Pſ.144. Sic dederūt panem & aquam Aegyptio, vt refocillaretur in mandatis Domini. 1.Reg.30.c. Et præbens panis Aſer delicias regibus, Euchariſtiam deſignat. Gen.49.c. Dat etiam panem eſurienti, qui Euchariſtiam, & ſacram doctrinam miniſtrat. Ezech.18.b. Matth.14.b. Dedit etiam Deus panes manè, quum dedit filium ſuum incarnatum & doctrinam eius. Exod.16.b. Ioan.6.d. *Hie.ſ.Iœel.2. Hier.ſ.Iſa.30. & ſ.Pſ.135. Au.2.ſer.domi.in monte, & ſ.Pſ.144. Hie.ſ.Eze.18. Cyril.1.ſ.Ioan.34*

Rectitudo operū. Dedit Deus ſacerdoti de hoſtiis pectuſculum, & armum dextrum. Leuit.7.d.10.c. vt ſciat ſacerdos ſe debere accedere ad altare ſine ira, & cum operum rectitudine. Dat etiā Deus ſacerdotibus cuncta de ſacrificiis filiorum Iſrael, quum dat illis abundantiam temporalium. 1.Reg.2.f. Et dans Samuel coquo partem reponendam, vt daretur Sauli. 1.Reg.9.d. deſignat fortitudinem debere eſſe in ſacerdotibus, & prædicatoribus. *Gre.ſ.1.Reg.2. Gre.ſ.1.Reg.9.* *Temporalia ſacerdotum. Fortitudo ſacerdotum.*

Dans Deus pater omnia Filio. Dans Abraham omnia, quæ habuit Iſaac filio ſuo. Gene.24.b. deſignat Deum patrem, qui omnia dedit filio ſuo. Sic dicitur Deus dare iudicium regi. Pſ.71. quia Pater non iudicat quēquam, ſed omne iudicium dedit Filio: cui etiam dedit imperium, & Gentes in hęreditatem. Pſ.2.85. 1.Reg.2.b. Et dat illi pueros, quia nemo venit ad eum, niſi dante, aut trahente Patre. Dedit autem Chriſto pueros in ſigna, & portenta, hoc eſt, Apoſtolos, eligens ſtulta mundi, vt fortia confunderet. Iſ.8.a.42.a. Ioan.6.g. Hebr.2.d. Et præſtitit Deus Dauid, hoc eſt, Chriſto, omnia quæ promiſerat. 2.Par.6.c. Et dedit illi gloriam ſacerdotij veteris, & clauem domus Dauid. Iſa.22.f.41.a. Dan.7.d. Philip.2.b. Dans etiam Iacob Ioſeph filio ſuo vnam partem hæreditatis, extra fratres ſuos. Gen.48.d. deſignauit autoritatem ſacramentorum, datam Chriſto homini: quia hic eſt, qui baptizat. Dedit etiam Deus linguā eruditam Chriſto. Iſa.50.c. *Arno.ſ.Pſ.71. Hila.ſ.Pſ.2. Ori.ſ.Iſa.ho.7. Hie.ſ.Iſa.8.22*

Faciēs fortē animā ſpeculantem. Præſtat Deus decori virtutem, quum ſpeculantem animam fortem facit ad operandum. Pſ.29. Et dat virtutem populo ſuo, nunc quidem contra hoſtes: in iudicio verò faciens eos immortales. Pſ.28.67. Et dedit Ieremiam & ciuitatem munitam. Iere.1.d. quia nemo poteſt eum vincere, quem ipſe protegit. Sic dat etiam Hieruſalem multiplicatam. Eze.16.a. Et dabit Deus virtutem & fortitudinem plebi ſuæ. Pſ.67. quum in iudicio corpus ſeminatum in infirmitate, reſurget in virtute, & inimica deſtruetur mors. Dat quoque Deus neruos oſſibus quum dat vires ad operandum, & dat ſpiritum, quo viuant Deo. Eze.37.b. *Baſi.ſ.Pſ.29. & ſ.Pſ.28.ho.1. Hila.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iere.1. Aug.ſ.Pſ.67.*

Vnitas fidelium. Dat Deus cor vnū fidelibus intra vnitatem Eccleſię ſe continentibus. Ierem.32.g. Dat autem ipſe, quia niſi ipſe dederit, hæc vnitas non poteſt haberi. *Glo.ord.ſ.Iere.32.*

Multiplicans Martyres. Donauit Deus eccleſiam maioribus donis, quàm à principio, quum multiplicauit in ea Martyres. Ezech.36.c. *Hie.ſ.Eze.36.*

Imperium datū homini. Dat Deus herbas, &c. homini in eſcam, poſt datum illi imperium ſuper animalia: vt oſtendat maiorem curam habendam eſſe animi, quàm corporis. Dat autem herbas in cibum, hoc eſt, affectus ad merendum. Beſtiis autem non dat, quia non ſunt capaces ad accipiendum *Baſi.exae.ho.10. Ori.ſ.Gen.ho.1. Aug.13.confeſ.26.*

ſed ſolum ait prædicendo, fore illis in cibum. Ge.1.d. Dat autem Deus eſcam in tempore opportuno, quum paſcit prædicatores operibus auditorum. Pſ.44.

Hier.ſ.Iere.10. Iſych.ſ.Leui.26. Gre.6.mor.7. Hila.ſ.Pſ.118. Amb.ſ.Luc.10 — *Dans affluentiã doctrinæ cæleſtis.*

Dat Deus multitudinem aquarum in cælo, quum dat affluentiam doctrinæ cæleſtis. Iere. 10.c. Iob.5.b. Et dat rorem ſuum. Agge.1.c. Zach.8.c. Et dat intellectum paruulis, quum dat nouum teſtamentum, declarans vetus. Pſal.118. Dat etiam Samaritanus duos denarios ſtabulario. Luc.10.f. hoc eſt, Chriſtus vtrumque teſtamentum epiſcopo.

Ori.ſ.Ierem.ho.11. 14. & ſ. Mat.ho.19 Hie.ſ.Iſa.35. — *Dat regnũ Dei genti facienti fructum.*

Dat Deus diuitias Iudæorum in deprædationem. Iere.8.d.15.c. quum aufert ab eis regnũ Dei, & dat genti & facienti fructum. Sic dat vineam, hoc eſt, Eccleſiam, quæ eſt regnum Dei, genti facienti fructum, hoc eſt, Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus. Matt.21.g. Et dedit Iſraeli libellum repudii, quando reliquit illum populum. Iere.3.c. Et data eſt gloria Libani deſerto. Iſ.35.a. quando cultus Dei & ſcientia ſcripturarum, quam habebant Iudæi, tradita eſt Gentibus. Sic dedit Deus vxores Iudæorum externis, quum legem, & Prophetas, & doctrinam eorum dedit Eccleſiæ ex Gentibus. Iere.17.a. Eze.7.f.

Gre.ſ.1.Reg.12. Hie.ſ.Iſa.30. — *Excitans Deus corda peccatorũ.*

Dat Deus diſcurrentia fulgura, & voces, & pluuias. Exod.9.c.1.Reg.12.c. quum excitat corda peccatorum, vt prauitatis ſuæ nequitiam recognoſcant, & excitata corda per infuſionem ſupernæ gratiæ adiuuet. Et dat in deſerto aquas, quum conuertit peccatores. Iſa. 10.c.43.c.

Hie.ſ.Amos 1. Hila.ſ.Pſ.67. Ori.ſ.Leui.ho.6. — *Prædicatio & punitio.*

Dat Deus vocem ſuam in vtroque Teſtamento, & per prædicatores, & etiam puniendo. Pſ.46. Amos 1.a. Dabit etiam voci ſuæ vocem virtutis in reſurrectione generali. Pſ.67. Ioel 2. c. Dat quoque Deus pluuiam temporibus ſuis, quum mittit prædicatores, qui proſint audiētibus. Leuitici 26.a.3.Reg.17.g.

Hie.ſ.Eze.29 Gre 16.mor.9. — *Implens Prophetias. Mutatio vitæ carnalis.*

Dat Deus os apertum Prophetis, quum eorum implet prophetias. Ezech .29.d.

Dat Deus pro terra ſilicem. Io.22.d. quum vitam carnalem mutat in boni operis fortitudinem. Et dat pro ſilice torrentes aureos, quum bonum opus munere cæleſtis doctrinæ remunerat. Dat quoque pro terra ſilicem, quum pro infirma actione, robuſti operis fortitudinem tribuit, & pro ſilice torrentes aureos, quum pro robuſto opere prædicationis, doctrinam multiplicat.

Aug.ſ.Pſ.1. Hila.ſ.Pſ.1. — *Inſtitutio eccleſiarum.*

Dedit lignum fructum in tempore ſuo. Pſ.1. quum Chriſtus poſtquam clarificatus eſt, inſtituit eccleſias. Et quum dabit dona immortalitatis in iudicio.

Hila.ſ.Iſa.41. — *Virtutes in Gentibus.*

Dedit Deus in ſolitudine cedrum, &c. Iſa.41.e. quum in Gentilitate produxit inſignes ſanctitate viros, aut varia virtutum genera.

Hie.ſ.Eze.16. Amb.2.de pænitē. — *Bene operari. Fidei pignus.*

Dat Deus armillas in manibus Hieruſalem, quum facit animam bene operari. Eze.16.b. Et dat pater anulum in manu filij prodigi. Luc.15.e. quum dat Deus fidei pignus, & Spiritusſancti ſignaculum, ad operandum.

Glo.int.ſ.Iere.15. Hie.ſ.Zach.3. — *Conuerſio malorum. Cuſtodia angelorum.*

Dat Deus prædicatorem in murum æneum, quum per prędicationem conuertit malos. Ier.15.d. Et dat ei virtutem ad reſiſtendum aduerſariis.

Dedit Deus Ieſu ſacerdoti ambulantes de iis, qui ſibi aſſiſtunt, quum dedit angelos Chriſto miniſtrantes, & fideles Eccleſiæ cuſtodientes. Zachariæ 3.c.

Lyra.ſ.Exo.31. Hie.ſ.Iſa.43. — *Adiutores Chriſti Apoſtoli.*

Dedit Deus Beſeleeli ſocium Ooliab ad opera tabernaculi. Exod. 31. a. deſignans dandos Apoſtolos & prædicatores Chriſto, vt coadiutores ad ædificationem Eccleſiæ: vel deſignatur Paulus adiutor Petri.

Dãs bona opera. Dans Apoſtolos Chriſto. Conuertens Gentes.

Donauit Dominus filios Iacob. Gen.33.b. Et etiam Ioſeph. Gen.48.b. hoc eſt, bona opera vel Apoſtolos, & credentes in Eccleſia.

Dat etiam Deus Iſraeli propitiationem Ægyptum, &c. Iſa. 43. a. quum conuertit Gentes per prędicationem Apoſtolorum, quod illis cedet in gloriam. Dicitur etiam dediſſe homines pro Iſrael. Dare quoque poſſeſſionem aduenæ inter tribus Iſrael, eſt admittere in Eccleſia Gentiles ad fidem venientes. Ezech.47.e. Et dans Dominus petitionem Annæ.1.Reg.1.c. deſignat conuerſionem infidelium ad Eccleſiam.

Hie.ſ.Eze 47. Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Soph.3.& ſ. Mala.2.& ſ.Iſa.56 — *Gloria Apoſtolorum.*

Dat Deus Apoſtolos, & Sanctos in nomen, & laudem omnibus populis, quia ab omnibus beatificantur. Sopho. 3. d. Ediuerſo dat Deus ſacerdotes contemptibiles omnibus populis, quum ipſi pactum eius irritum faciunt. Malach.2.b. Dat autem Deus timorem ſuum plebi, quũ venerari ſe facit à ſacerdotibus. Malach.2.b. Dat etiam Deus locum eunuchis in domo ſua. Iſ.56.b. quum honorat contemnentes mundum.

Glo.int.ſ.Iſa.56. Gre.38.mor.5. — *Diſcretio prædicatorũ.*

Dat Deus gallo intelligentiam. Iob.38.d. quum doctori veritatis virtutem tribuit diſcretionis, vt nouerit, quibus, quid, quando, vel quomodo doctrinam inferat.

Gre.30.mor.23. — *Tranquillitas mentis.*

Dat Deus Onagro domum in ſolitudine. Iob. 39.a. quum in ſecreto cordis dat tranquillitatem à tumultibus terrenarum cogitationum.

Baſil.& Hilar.ſ. Pſ.49. — *Liberans à peccato.*

Dat Deus auxilium de tribulatione, quum facit in tribulatione prouentum, & quum liberat à peccato, qui etiam dat ſalutem regibus. Pſ.49.143.

Hie.ſ.Eze.39.

Dat Deus ignem in Aegypto. Ezech. 30. b. cùm videlicet, quem venit Chriſtus mittere in terram.

Hie.ſ.Iſa.43. — *Conſolans in tribulatione.*

Dat Deus viam in mari, & in aquis, hoc eſt, in mari rubro, & in Iordane, vel in Gentilibus. Iſa. 43. c.

Hie.ſ.Iob.34.

Dat Deus carmina in nocte. Iob. 34. c. quum dat conſolationem in tribulationibus, & Prophetas, & Sanctos ante aduentum ſuum.

Poteſtas Eccleſiæ. Dedit Deus vindictam Dauid, hoc eſt Eccleſiæ. Pſ. 17. quia dedit ei poteſtatem ligandi & ſoluendi, & calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Calefacta corda frigida. Dat Deus niuem ſicut lanam. Pſal.147. quum corda frigida facit apta, etiam ad calefaciendum alios, & vt ſint cum Eccleſia veſtis Chriſti. *Aug.ſ.Pſ.147.*

Dedit Deus Iudæos, vt regnarent, &c. vſque ad tempus, in quo parturiens peperit. Mich.5. a. quia non eſt ablatum ſceptrum de Iuda, donec beata Virgo peperit Chriſtum, & Eccleſia ex Gentibus dedit fructum fidei, & bonorum operum. *Hie.ſ.Mich.5.*

Dedit Iob filiabus ſuis hæreditatem inter fratres ſuos. Iob.42.d. quia animas, quas per ſpiritum gratiarum in teſtamento diuinarum ſcripturarum incorporat, eas vtique promiſſionũ ſuarum Chriſtus fecit eſſe participes. Vel quia infirmis, qui opera perfectorũ facere nequeũt, etiam datur hæreditas cæleſtis patriæ. Ad hæc referri poteſt, quum Abraham largitus eſt filiis concubinarum munera. Gen.25.a. *Hie.ſ.Iob.42. Gre.35 mor.24.*

Comminãs Deus. Dare dicitur Deus tempus pœnitentiæ. Apoc. 2. e. quia ante pœnas comminationes præmittit. *Rup.2.ſ.Apoc.*

Dedit Deus mulierem Adæ in ſociam, & non in ancillam. Gen. 3. c. quia mens non dominatur ſenſualitati dominio deſpotico, ſed politico. *Philo.2.allego.*

Gloria caleſtis. Dat Deus dilectis ſuis ſomnum, quum dat eis requiem gloriæ cæleſtis poſt huius vitæ labores. Pſ.126.2.Par.15.d. Hebræ.4.c. *Glo.int.ſ.Pſ.126.*

Pœna pro peccatis. Pro omnibus mortuus Chriſtus. Dat Deus draconem in eſcam populis Aethiopum. Pſ.73. quum dat pœnitentibus pœnam pro peccatis, quę ſuaſu draconis commiſerunt. Dat etiam eum deuorandum beſtiis terræ, & volatilibus cęli. Ezech.29.b.32.b. quia nunc omnes eum mordent reprehendendo. Dans etiã Moſes populo potum de aqua, in qua erant pulueres vituli conflatilis. Exod.32.e. deſignauit diabolum tradendum pœnitentibus, vt conſumatur. *Arn.& Aug.ſ. Pſ.73.*

Dedit Deus impios pro ſepultura ſua, hoc eſt, Gentiles: & diuites pro morte ſua, hoc eſt, Iudæos: quia pro omnibus mortuus eſt. Vel tradidit Romanorũ manibus impios, & diuites, ſacerdotes & pontifices Iudæorum in vltionem mortis ſuę. Iſa.53.c. *Hie.ſ.Iſa.53.*

Relinquens Iudæos. Dat Deus Hieruſalem in cubilia draconum. Ierem.9.d. quum relinquit Iudæos in poteſtatem diaboli, aut aliquas eccleſias propter hæreſes: ſic etiam dat ciuitates in deſolationem. Dedit quoque Iudæos in feruorem tribulationis, & inquietudinis. Ierem. 15.a. Dedit etiã Deus Iudæis laborem Chriſti ſcutum cordis. Thren. 3. g. quum oſtenſa eius humanitate infirma, permiſit eos in infidelitate obſtinari. Dat etiam Deus ſcrutatores ſecretorum, hoc eſt, ſcribas Iudæorum, quaſi non ſint. Iſa.40.f. Dat etiam Deus lapides prægrandes. Ezechiel.13. b. quum grauem mittit tribulationem. Et dat Hieruſalem in animas filiarum Paleſthinarum. Ezechiel.16.c. quum relinquit eam aduerſariis poteſtatibus puniendam. Sic dat Deus Gog feris ad deuorandum. Ezechiel 39. a. Et dat vias Hieruſalem in capite eius, quum caſtigat eam ſecundum merita Ezechiel 16.c. Et dat malitiam terrę in occiſionem, quum malos punit in inferno. Iſa.34.a. Et dat Iudæos in direptionem. Iſaiæ 42. d. 43. d. Et dat animam in manu, de qua non poteſt ſurgere, quum diabolo puniẽdam reliquit. Thr.1.c. Dat etiam Deus gladium ſuum in manu regis Babylonis aduerſus regem Aegypti, quum malos punit per peiores. Ezechiel 30.g. Et dat tenebras ſuper terram, quum confundi facit hæreticos & peccatores. Ezechiel.32.b Dabat etiam Deus triticum Iudæorum inimicis ſuis, quum opera eorum mala relinquebat diabolo. Iſaię.62.c. Dat etiam Deus ſtuporem dentium in vrbibus hęreticorum. Amos 4. b. quum facit, vt non poſſint tractare ſacram ſcripturam Datur in opprobrium inſipienti ille, cui diabolus exprobraturus eſt in iudicio. Pſ.38. Sic dat Deus in opprobrium cõculcantes Chriſtum. Pſ.56 Et dedit Deus populum ſuum in manu regis Babylonis, vt caſtigarentur. Iſ.42.b. Ioel.2.d. *Hie.ſ.Iere.9.15. Hie.ſ.Eze.13.39. Hie.ſ.Eze.30.32. Hier.ſ.Iſa.62.& ſ.Amos 4. Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Hila.ſ.Pſ.56.*

Dat Deus Luciferum in cinerem. Ezec.28.e. quia omnia, quæ agit Lucifer, malæ conſcientiæ ignis abſumit, & omnia eius opera pereunt. *Hie.ſ.Eze.28.*

Permittens Deus regnare tyrãnũ. Dat Deus regem in furore, quum permittit regnare tyrannum, aut hypocritam hæreſiarcham: ac demum propter peccata populi, malis peiorem præeſſe decernit. Hoſe. 13. c. *Hie.ſ.Hoſe.13. Gre.ſ.1.Reg.9.*

Offerri Chriſto perfectos. Dari Chriſto de auro Arabię, eſt offerri illi Apoſtolos, Martyres, ac Virgines. Pſ.71. Et dat illi aquilo, quum ex partibus aquilonaribus aliqui conuertuntur. Iſa.43.a. *Arno.ſ.Pſ.71.*

Dari Chriſto pennas ſicut columbæ. Pſ.54. dicitur interrogando: quia non eſt qui det ei, ſed ipſe iam habet à Patre. *Hila.ſ.Pſ.54.*

Dat Chriſto manducare, aut bibere, qui exercet opera miſericordiæ. Matth 25.c.

Ingratitudo & infidelitas. Dederunt Chriſto in eſcam fel Iudęi in paſſione. Pſ. 68. Marc. 15.b. Et dant illi fel omnes peccatores, & ingrati, & infideles. *Glo ord.ſ.Pſ.68.*

Dedit Deus gratiam filiis Iſrael coram Aegyptiis, tempore diſceſſus ab Aegypto. Exod. 3. d.12.f. Vt commodarent videlicet eis vaſa aurea & argentea, &c.

Dominus dedit, Dominus abſtulit: dicimus humiliter de donis Spiritusſancti gratis datis, quæ non manent perpetuo in nobis, ſed ſicut Domino placuerit. Iob.1.d. *Gre.2.mor.41.*

Cùm dicitur Eccleſiaſtæ 12. c. Deus dediſſe ſpiritum: oſtenditur animam humanam non cum corpore, & à parentibus ſeri, ſed à Deo creari. *Hie ſ. Eccl'ten.12.*

Confirmans in bono. Non dat Deus in æternum fluctuationem iuſto, nec pedes eius in commotionem, quia confirmat eum in bono. Pſ.54.65. *Lyra.ſ.Pſ.65.*

Non dat Deus gloriam ſuam alteri, quia non vult eam communicari dæmonibus, & idolis. Iſ.42.b.48.b.

Ori.ſ.Matt.31. Dat bonus ſeruus cibum in tempore, quum temporalia, & ſpiritualia, vt expedit, miniſtrat. Matth. 24.g. Luc.9.b. Sic dant diſcipuli cibum turbis, ſed à Chriſto accipientes. Matth. 14.b. Dedit etiam ſeruus Abrahæ dona Rebeccæ. Gen.24. f. Dare quoque potum ouibus, & pabulum iumento, eſt docere ſimplices. Geneſ. 29. b. 42. e. 43. Leui.25. b. Et dat Deus, vel Eccleſia potum fruſtra ſynagogæ, quia illa non recipit doctrinam veritatis. Iſaiæ 27.a. Iuxta Septuaginta. *Bona miniſtratio têporaliũ & ſpiritualium.*

Hie.ſ.Iſa.27. Amb.3.de Abr.8 Baſi.ſ.Pſ.48. Dans Abraham decimas omnium Melchiſedech. Gen.14.d. deſignat virum perfectum, qui etiam perfectionem ſenſuum offert Deo. Dat etiam Deo placationem ſuam, qui ſufficienter ſatisfacit pro peccatis. Pſ.48. *Offerre perfectionem ſenſuum.*

Glo.ord.ſ.Gen.49. Dans Nephtalim eloquia pulchritudinis, eſt prædicator docens myſteria Chriſti. Geneſ. 49. c. *Docês myſteria.*

Gre.ſ.Eze.ho.3. Dat Dominus ſeruo vxorem. Exod. 21.a. quum prædicator inducit auditorem ad bonam operationem. *Inducês ad bene operandum.*

Phil.de côgre.&c. Dans Sara ancillam Abrahæ viro ſuo. Gen.16. a. deſignat virtutem facientem exerceri in ſcientiis inferioribus eum, qui ad ſapientiam nondum eſt aptus.

Ori.ſ.Gene.ho.10. Præbens Rebecca aquã ſeruo Abrahæ & camœlis. Gen. 24. c. deſignat ſubiicientem eloquentiam verbo Dei, & docentem ſimplices. *Subiicere eloquẽtiam verbo Dei*

Rica.de S.Victo.de 12.patriar.13. Dari ſibi filios petit Rachel à Iacob. Gen.30. a. deſignans rationem cupientem producere opera cognitionis ſupernę veritatis.

Iſyc.h.ſ.Leui.27. Dare pro anima pretium, eſt agere pœnitentiam, & ſedulò ſeruire Deo. Idem dare dimidiũ ſicli. Exod.21.d.30.b. Dat autem pauper ſecundum æſtimationem ſacerdotis, quum peccator agit pœnitentiam ſibi indictam à ſacerdote. Leui.27.a. *Pœnitentia.*

Hie.ſ.Iob.42. Dedit vnuſquiſque amicorum Iob, ipſi Iob ouem, & inaurem auream. Iob. 42.c. quum quiſque ſe exhibuit Chriſto per obedientiam mandatorum innocentem: & ſimplicem, & fidelem operarium. *Obedientia ſimplex.*

Gre.ho.9. Datur talentum habenti quinque, & non habenti duo. Matth. 25. c. quia quinque talenta ſunt quinque ſenſus, id eſt, exteriorũ ſcientia. Duo verò talenta, ſunt intellectus & operatio. Plus ergo habuit, qui duo, quàm qui quinque talenta acceperat: quia qui per quinque talenta exteriorum adminiſtrationem meruit, ab intellectu interiorum adhuc vacuus fuit. Vnũ ergo talentum, quod intellectum ſignificat, illi dari debuit, qui benè exteriora quæ acceperat adminiſtrauit.

Gre ho.9. Hie.ſ Matth. 25 Dabitur habenti, & abundabit, quia quiſquis charitatem habet, etiam dona alia percipit: qui verò charitatem non habet, etiam dona, quæ percepiſſe videbatur, amittit. Matth. 25. c. Vel datur habenti, & aufertur à non habente, quum multi ſapientes naturaliter, & ingenij acumen habentes, ſi fuerint negligentes, & deſidia bonum naturæ corruperint, ad comparationem eius, qui paululum tardior labore, & induſtria compenſauit, quod minus habuit, perdunt bonum naturæ: & præmium, quod eis fuerat repromiſſum, vident tranſire ad alios. Poteſt & ſic intelligi: ei, qui fidem habet, & bonam in domino voluntatem, etiam ſi quid minus in opere, vt homo habuerit, dabitur à bono iudice. Qui autem fidem non habuerit: etiam cæteras virtutes, quas videbatur naturaliter poſſidere, perdet. Et eleganter etiam quod videtur, inquit, habere, auferetur ab eo. Quicquid enim ſine fide Chriſti eſt bonũ, non ei debet imputari, qui malè eo abuſus eſt: ſed illi, qui malo etiam ſeruo naturæ bonum tribuit.

Hie.ſ.Mar.6. Baſi.regu.Bre.254 Dans puella caput Ioannis Baptiſtæ matri. Marc.6.c. deſignat Eccleſiam tradentem Chriſtum, vel ſenſum ſpiritualem ſynagogæ in fine mundi. *Tradẽs Eccleſia ſenſum ſpiritualem ſynagogæ.*

Arno ſ Pſ.14. Hil.ſ.Matt.Cano. 21.19. Hie.ſ.Eccleſia. 11 Gre.ho.9. Dare pecuniam ad menſam, aut ad vſuram eſt communicare dona Dei proximis. Luc. 19. d. Exod.22.d. Dare autem omnia pauperibus, eſt relicta confidentia legis, communicare bona ſpiritualia Gentibus ad fidem venientibus. Matth.19.c. Datur etiam habenti, quũ habenti fidem datur myſteriorum cognitio. Matt.13.b. Dare autem partes ſeptem & octo, eſt vtrumque teſtamentum prædicare. Eccl'tę.11.a. *Communicare dona Dei.*

Hie.ſ.Pſ.14 Iſych.ſ.Leui.25. Dare autem pecuniam ad vſuram fit malè, quum quis doctrinam præbet diuitibus, à quibus magnũ accipiat ſtipendium, prætermiſſis pauperibus, à quibus nihil poteſt accipere. Pſ. 14. Dat etiam ad vſuram fratribus ſuis, qui docens plus exigit à ſimplicibus, quã illi percipere valeant. Lc.25.f. *Docere lucri gratia. Nimiũ exigere à ſimplicibus.*

Gre.5.mor.1. Datur lux miſero. Iob.3.c. quando hi, qui ſublimia contemplantes eſſe in hac peregrinatione miſeros agnoſcunt, claritatem tranſitoriæ proſperitatis accipiunt. *Contemplatiui proſperati.*

Gre.ſ.Eze. ho. 12. Dat prædicator caſtra contra Hieruſalem. Ezec. 4.a. quum demonſtrat diuerſitatem vitiorum etiam ſub ſpecie virtutis animum oppugnantium. *Detegere vitia*

Hie.ſ.Mich.6 Dare primogenitum filiorũ Deo. Exo.22.d. Et dat primogenita pro ſcelere ſuo, qui quicquid habet, primum offert Deo. Mich.6.b. Donati ſunt autem Leuitæ Deo pro primogenitis. Nume.8.c. *Dare optima Deo.*

Hil.ſ.Mat.Ca.29 Hila ſ.Mat.Ca.6 Amb.2. de pœni.9. Dare vnguentum pauperibus, eſt prædicare infidelibus Iudęorum, aut etiam Gentilium. Matt.26.a. Marc.14.a. Ioan.12.a. *Prædicare infidelibus.*

Dare

Cõmunicare myſteria indignis. Dare vnguentum ſanctum alieno.Exo.30.d.eſt dare ſanctum canibus. Dare autem ſanctũ canibus.Matth.7.a.eſt præcepta,& promiſſa Dei communicare gentibus infidelibus. Vel dare Euchariſtiam non pœnitentibus. *Hie.ſ.Iſa.62.*

Non orare. Dant ſilentium Deo,qui non orant,nec laudant Deum.Iſ.62.c. *Glo.int.ſ.Exod.35*

Bene operari. Dantes mulieres, quę venerant ad opus tabernaculi. Exod.35.c. Et viri etiam,ac mulieres dantes neceſſaria ad tabernaculum : ſunt mens & caro bonis operibus & obedientia Eccleſiã ædificantes. *Glo.int.ſ.Leuit.5 Ori.ſ.Ioſu. ho.20. Gre.3.dialo.34.& ſ.1.Reg.10.*

Offerre ſe Chriſto. Dare aues ſacerdoti,vt offerat,aut etiam arietem, &c. Leui.5.b.6.a.15.b. Eſt offerre animã & corpus Chriſto.

Tranſiſ.in vita præſenti & futura. Duplices lachrymæ. Dans Caleb filiæ ſuæ irriguum ſuperius & inferius.Ioſu.15.d.Iudi.1. c. deſignat legem habentem promiſſionem vitæ,quæ nunc eſt,& futuræ. Vel deſignat duplices lachrymas,nempe quæ ſunt ex dolore peccatorũ,& quæ ex deſiderio cæleſtis patriç. Dantes etiam tres viri duos panes Sauli.1.Reg.10.a.deſignãt duplices lachrymas,quas debet habere prædicator, pro ſuis videlicet & ſubditorum peccatis.

Aſcribens Deo conuerſionem peccatoris. Dans Anna filium Domino.1. Reg. 1. d.deſignat prædicatorem aſcribentem Deo conuerſionem peccatoris,per ſuam prædicationem factam. Dare etiam gloriam Deo, eſt illi attribuere conuerſionem ſuam. *Gre.ſ.1.Reg.1.6.*

Prædicatio diuinitatis Chriſti. Dat nardus odorem ſuum,exiſtente rege in accubitu ſuo.Cantic.1.d.typus exiſtens effuſionis vnguenti in ſepulturam Chriſti,& prædicationis diuinitatis eius. *Ori.ſ.Cant.ho.2.4.*

Bona opinio. Dant odorem vineæ florentes.Canti.2.c.quum recenter conuerſi, per bona opera incipiũt bonam habere opinionem. *Glo.ordi.ſ.Cant.2.*

Negare diuinitatem Chriſti. Dari crudam carnem ſibi petunt ſacerdotes.1.Reg.2.c.deſignantes eos qui Chriſtum purũ hominem confitentur. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Seruans bonos. Non dat Deus bonos in captionem dentibus peruerſorum. Pſ. 123.qui more ferarum ſitiunt ſanguinem iuſtorum,ſed ſeruat eos. *Glo.int.ſ. Pſ.123.*

Dans rex agros,& vineas,& olineta ſeruis ſuis.1.Reg.8.c.deſignat malos principes,qui bonos in vitia detractos ſubdunt ſuis nequiſſimis miniſtris. Vel è diuerſo deſignatur bonus princeps,qui conterens malos,eorum vitia relinquit dæmonibus. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

Dans itidem rex decimas, eunuchis ſuis, deſignat hypocritas, quorum virtus quum non agnoſcitur facile bonos decipit,vt in malum aliquod inducãtur. Vel,in bonum, dat decimas, quum ſubditis Sanctorum exempla proponit.1.Reg.8.c. *Gre.ſ.1.Reg.8*

Bene operari. Dãs Chriſtus cognitionem Dei. Generans Maria Chriſtum. Iudæi tractantes inutiliter legem. Dat terra germen ſuum, quum homo benè operatur: & quum Chriſtus attulit nobis cognitionem Dei.Et quum Maria genuit nobis Chriſtum.Leui.26 a.Pſ.66.Sic dat terra ſemen ſerenti,& panem comedenti.Iſa.55.d. Ezec.34.f.Ioel.2.e.Ediuerſo non dat terra fructũ Cain operanti,quum Iudæi tractant ſacram ſcripturam ſine fructu. *Ori.ſ.Leui.ho.16. Hila.ſ.Pſ.65. Tert.adue.Iude. Hie.ſ.Iſa.55. Rup.4.ſ.Gen.6.*

Senſus miniſtrãs menti ſenſibilia. Dedit mulier de ligno Adæ.Gen.3.b.quia mens non percipit ſenſibilia,niſi per ſenſus. Deſignat etiam poſt delectationem carnalis concupiſcentiæ, etiam rationem ſubiici ad peccãdũ. *Philo.2.alleg. Beda ſ.Gen.3.*

Dare virtutes pro voluptatib. Datur precium pro aqua Idumęis.Nume.20.c.quum mali gloriantur, videntes graues viros guſtare voluptates,quaſi ſuis fauentes vitiis.Et dant precioſa pro cibo, qui dant virtutes pro voluptatibus.Thren.1.d.Sic dat meretrix mercedes amatoribus.Ezech. 16.d. quum quis per peccatum virtutes amittit, quas dęmones rapiunt. Et quum nomine virtutum,abutitur ad vitia,& abutitur etiam ingenio & eloquentia.Hoſe.8.c. *Phil.quod Deus ſit immu. Ori.ſ.Eze.ho.10. Hie.ſ.Ezec.16.*

Non dedit pater hœdum filio ſeniori.Luc.15. g. quia nullus Sanctorum veteris legis ſufficiens erat ad genus humanum redimendum. *Hie.epiſ. Beatitu.*

Præparantes animas Chriſto. Dantes filij Iſrael ciuitatem Ioſue in poſſeſſionem. Ioſu. 19. d. deſignant pręparantes animas ſuas,vt in eis habitet Chriſtus. *Ori.ſ.Ioſu.ho.24.*

Tribuere corpori neceſſaria. Vitia diabolo. Dare cenſum Cæſari, eſt tribuere corpori neceſſaria : vel relinquere vitia diabolo. Matthæ.22.c. *Ori.ſ.Matt. ho.21*

Reliquiæ tentationum. Quærens diabolus animas. Dari ſibi animas petit rex Sodomorum.Gen.14.d. quia poſt victorias libidinis,adhuc ſubrepunt tentamenta. Vel deſignat diabolum,qui nil aliud quærit,niſi animas. *Am.2.de Abr.8*

Corrũpi iudiciũ. Dari Dinam vxorem Sichen, eſſet corrumpi iudicium à temerario : Qui etiam promittit dare,quæcumque ſtatuerint.Gen.34.b. *Beda ſ.Gen.14.*

Dantes Iudæi literam legis. Dantes filij Iacob pecuniam pro frumento, deſignant Iudæos dãtes literam legis, vnde eliciatur ſenſus ſpiritualis.Gen.43.e. *Phil.de mig.Ab.*

Affligens diabolus. Non dat Pharao requiem ab operibus,quum diabolus occupat peccatores in vitiis,ne reſipiſcant.Exo.5.b.Et non dat paleas,quum tollit temporalia,vt magis affligat,aut in peccatum inducat. Non dant etiam Dij alieni requiem. Iere. 16.b. quia ſemper dæmones impellunt, vt delictis augeamus delicta,& cumulum faciamus peccatorum. *Glo.ord.ſ.Exo.5. Hie.ſ.Iere.16.*

Dare occaſionẽ tentandi. Prębere gladium Pharaoni,eſt dare diabolo occaſiones tentandi. Exo. 5.d. Et dare locum diabolo,eſt eius ſequi tentationem.Ephe.4.f. *Glo.ord.ſ.Exo.5.*

Offerentes principes tẽporalia pro ſpiritualib. Dans Pharao hoſtias filiis Iſrael, vt pro ſe orarent. Exod. 10. f. deſignare poteſt principes ſeculares offerentes temporalia eccleſiaſticis,vt accipiant ſpiritualia.

Euchariſtia. Meditatio cæleſtium. Dat Dominus carnes filiis Iſrael iratus.Exo.16.b.Sed tamen cum miſericordia dedit nobis carnem filij ſui:& dat meditationem cæleſtium,per coturnices ſignificatam. *Glo.ordi.ſ.Exo.16*

Dare triginta ſiclos argenti domino ,pro ſeruo inuaſo à boue.Exod.21.d.eſt ſecundum le- *Glo.ord.ſ. Exo. 21*

Dare triginta ſiclos argenti domino, pro ſeruo inuaſo à boue. Exod. 21. d. eſt ſecundum legis mandata per fidem, ſpem, & charitatem lapſum emendare. *Glo. ord. ſ. Eze. 21.* — *Emendare peccantem.*

Non dat luna ſplendorem ſuum, quum eccleſia malignantium lucis ſplendorem amittit. Matth. 24. c. *Ori. ſ. Matt. ho. 30.* — *Nõ lucens eccleſia malignantiũ.*

Dant conſiliarij Pharaonis conſilium inſipiens. Iſa. 19. b. quum hæretici & Philoſophi docent errores, quibus perdantur animæ. Sic præſtat cæcus cęco ducatum. Lucæ 15. b. Et dare aliquid in ore pſeudoprophetarum, eſt ſuſtentare hæreticos. Miche. 3. b. *Hie. ſ. Iſa. 19.* — *Docere errores.*

Data poteſtas beſtiæ. Dani. 7. b. indicat, quod niſi poteſtas daretur à Deo, nil poſſent reges, aut hæreſiarchæ. Dedit etiam draco virtutem ſuam beſtiæ, hoc eſt, hæreticis, & Antichriſto ad nocendum bonis, permittente Deo. Apoc. 13. a. *Hie. ſ. Dani. 7. Au. ſ. Apoc. ho. 10.* — *Permiſſio diuina.*

Dat vexatio intellectum auditui, quum quis caſtigatus à Deo reſipiſcit. Iſ. 28. e. Datur etiã cor beſtiæ, quum datur reſipiſcentia peccatori. Dani. 7. a. *Hie. ſ. Iſ. 28. & ſ. Dani. 7.* — *Reſipiſcens caſtigatus.*

Datus liber ſcienti, aut neſcienti literas. Iſ. 29. d. deſignat legem, & prophetas, qui traditi ſunt Scribis Iudæorum, & reliquo populo. *Lyra. ſ. Iſa. 29.* — *Tradita lex ſcribis.*

Donare ſeruum, vel ancillam libertate. Deut. 15. c. eſt poſt labores huius vitæ, gloriam cæleſtem promittere. *Glo. ord. ſ. Deut. 15.* — *Gloria cæleſtis.*

Donari ſibi de ſubſtantia hæreticorum non petit Iob, hoc eſt, eccleſia. Iob. 6. d. quia non vult ab eis ſubtilia de tentationibus audire: quia dum vera quędam de conuerſatione aſſerunt, ad falſa perfidiæ ſuæ auditores perducunt. *Gre. 7. mor. 21.* — *Non audire hæreticos.*

Donans Pilatus corpus Chriſti Ioſeph. Mar. 15. g. deſignat admiſſionem Iudæorum ad fidem in fine mundi. *Glo. ord. ſ. Mar. 15.* — *Conuerſio Iudæorum.*

Dans Rachel ancillam Balam Iacob, vt pareret in ſinu ſuo. Gen. 30. a. deſignat rationẽ permittentem, vt imaginatio prius producat phantaſmata ſenſibilium, vt inde ad contemplanda intelligibilia poſſit eleuari. *Rica. de S. Vi. de 12. patriarch.* — *Productio phantaſmatum.*

Præbet delicias regibus Gen. 49. c. qui loquitur ſapientiam inter perfectos. Item martyres qui per inſignia patientiæ opera gaudium præſtant in cęlo beatis. *Beda ſ. Gen. 49. Ricar. de S. Vi. l. de 12. patriarch. 15.* — *Sermo ſapientiæ. Patientia martyrum.*

Dari ſibi tempus petens Daniel ad indicandum ſomnum regi. Dan. 2. c. deſignat deuotionem recurrentem ad orationem, ad ſedandum impetum iræ, quum aliter non poteſt eam moderari. *Ricar. de S. Vi. l. de ſomni. Nabuch. 11.* — *Recurſus ad orationem.*

Præbere alteram maxillam percutienti, eſt paratum habere cor ad ſuſtinendas iniurias, vt etiam diligat percutientem. Matth. 5. e. Multi enim alteram maxillam prębere nouerunt: diligere verò eum, à quo feriuntur, ignorant. *Au. 1. ſer. domi. in monte.* — *Promptitudo ad ſuſtinendas iniurias.*

Non datur aurum obrizum pro ſapientia. Iob. 28. c. quia nullus Angelorum miſſus eſt, vt redemptor: ne quis ſpem in Angelis poneret, ſed per ſemetipſam ipſa ſapientia manifeſtata eſt. *Gre. 18. mor. 29. 30.* — *Redemptio non per angelos.*

Dat ſomnum oculis ſuis prælatus, qui intentione ceſſante, ſubditorum curam omnino negligit. Pro. 6. a. *Gre. 3 paſt. admo. 5.* — *Neglectus ſubditorum.*

Dat honorem ſuum alienis, Prouerbio. 5. b. qui ad imaginem, & ſimilitudinem Dei conditus, vitæ ſuę tempora malignorum ſpirituum voluptatibus adminiſtrat. Annos etiam ſuos crudeli tradit, qui ad voluntatẽ malè dominantis aduerſarij accepta viuendi ſpatia expendit. *Gre. 3. paſt. admo. 13.* — *Peccando placere diabolo.*

Data dicitur terra ſolis patribus hæreticorum. Iob. 15. c. quia ſolos errorum ſuorum magiſtros rexiſſe veraciter eccleſiam ipſi iudicant. Datam etiam ſibi terram Iuda in poſſeſſionem dicunt hęretici, in ſe confidentes. Eze. 33. e. *Gre. 12. mor. 18. Hie. ſ. Ezec. 33.* — *Arrogantia hæreticorum.*

Dare aquam laſſo ſe putant hęretici, quum quibuſdam ſub terreno faſce laborantibus ſui poculum erroris præbent. Iob. 22. a. *Gre. 16. mor. 3.* — *Docere errores.*

Dari ſibi oleum petunt virgines fatuæ, quum ab aliis teſtimonium ſuorum operum quærunt. Matth. 25. a. *Aug. 83. q. 59.* — *Inanis gloria.*

Dedit vocem contra Chriſtum hæreditas eius. Ierem. 12. b. quum Iudęi clamauerunt. Crucifige, Crucifige. Dat etiam catulus leonis vocem capta præda. Amos 3. a. quum diabolus gaudet de labente in peccatum. *Hie. ſ. Iere. 12. & ſ. Amos 3.* — *Clamãtes Iudæi in Chriſtum.*

Dant paſtores portionem Dei in deſertum. Ier. 12. c. quum faciunt prælati ſuo exemplo, & praua doctrina, vt non inueniantur boni in eccleſia. *Hie. ſ. Iere. 12.* — *Scandalizare.*

Non dant ſculptilia pluuiam. Iere. 14. d. quum hæretici non dant ſanam doctrinam. *Hie. ſ. Iere 14.*

Dare vxores filiis, & viros filiabus. Iere. 29. b. eſt veritati fidei copulare bona opera. *Hie. ſ. Iere. 29.* — *Copulare bona opera fidei.*

Non dabatur laſſis requies. Thre. 5. a. quum Iudæi non deſiſtebant ab onere legis & ſuarum traditionum.

Dant manum Ægypto, & Aſſyriis, qui ad mundana, & temporalia ſe conuertunt. Thre. 5. b. *Glo. ord. ſ. Thre. 5.* — *Conuerti ad mundana.*

Dat filios idolis, qui bonas cogitationes abiicit, ad mala opera conuerſus. Ezech. 16. e. *Hie. ſ. Ezech 16.* — *Conuerti ad mala opera.*

Dant gloriam Tyro Perſæ, &c. quia aliunde habent mundani gloriam, & non à ſeipſis. Ezech. 27. b. *Hier. ſ. Ezech. 27.*

Dare ſymbola, eſt ſicut vnuſquiſque ſolet pro parte ſua cibos ad veſcendum, ita in confabulatione detractionis verba conferre. Pro. 23. c. *Beda ſ. Pro. 23.* — *Detrahere.*

Dare dextras, erat ſymbolum pacis. 1. Mach 6. g. Demus dextras hominibus iſtis. — *Pacifici.*

Darius.

Diabolus. Libido. Romani imperatores. Darius interpretatur requirens, aut inquirens: rex Medorum, qui dedit facultatem perficiendi opus templi, quod fuerat intermiſſum. 1. Eſdr. 4. d. 5. b. Vel interpretatur generationes factæ, ſiue quę fuerunt: & quia eius tempore non erat templum, & populus habitabat in ſpeluncis, deſignare poteſt diabolum, aut libidinem. Agge. 1. a. Alius fuit, qui cępit Babylonem. Dani. 5. g. qui, vt miſit Danielem in lacum leonum, typus eſt Pilati, & Imperij Romani. Dan. 6. b. *Hie. ſ. Agge. 1. Rup. ſ. Dani. 11.*

Dathan, quære Abyron.

Dauid.

DAuid interpretatur dilectus: filius Iſai, rex Iſrael, & inſignis propheta, & autor pſalmorum: fuit pater Salomonis, quem genuit è Bethſabee. Eius hiſtoria fuſa habetur. 1. & 2. Reg. & 1. Paralipomenon. Secundum aliquos, Dauid interpretatur manu fortis. *Hie. ſ. Iſa. 22.*

Chriſtus. Dauid, vt fuit filius Iſai Bethlehemitæ, typus eſt Chriſti: qui de Iudæa domo panis eſt ortus: & vnctus in regem, de quo canit ipſe Dauid. Pſ. 44. Vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis: vnde & Chriſtus dicitur. Et vt Dauid occidit Goliath gigantem, ita Chriſtus miſſus à Patre vicit diabolum. 1. Reg. 17. Quum etiam mutauit vultum ſuum coram Abimelech, Chriſtum deſignat, qui factus eſt gentibus ſtultitia. Pſ. 33. in tit. *Regnum Chriſti.* Vt autem acceſſit ad Bethſabee. 2. Reg. 11. a. deſignat acceſſum Chriſti ad legem intellectam ſpiritualiter: vel ad eccleſiam ex gentibus: quam duxit quaſi adulter, quia non per legem Moſis. Et vt ſeruauit Aegyptium. 1. Reg. 30. c. Chriſtus eſt ſeruans peccatorem. Et vt Dauid multa perpeſſus eſt, imago fuit Chriſti patientis in carne. Pſ. 56. Eundem ſignificat. 2. Regum 8. 16. 21. Pſ. 17. 51. 52. 77. 55. 121. 131. 142. 143. Iſa. 7. a. 22. c. 55. a. Iere. 30. b. Eze. 34. f. 37. f. Hoſe. 3. b. Amos 9. d. Cantic. 4. b. Vt autem Dauid factus eſt rex, reprobato Saule, deſignauit regnum Chriſti, reprobato veteri populo. *Deus pater.* Vt verò ſenuit, nec vllis poterat calefieri veſtibus, typus eſt Dei patris, qui nõ placabatur ſacrificiis & operibus veteris legis. 3. Reg. 1. a. *Hie. ſ. Iſa. 22. Aug. ſ. Pſ. 26. 33. 34. 50. & ad Dulcitiũ q. 8. & 22. con. Fau. 17. & ſe. 107. Gre. 5 mor. 2. Geor. Vene. (Aug. 2 tomo 3 cap. 13. Rup. de diui. of. 17. 1. ſ. Matth. Rup. 1. ſ. Reg. 2. Rup. 3. ſ. Reg. 25.*

Prælatus. Dauid quum vngitur in regem. 1. Regum 16. b. figura eſt eorum, qui eliguntur prælati: & quum eſſet rufus, & pulcher aſpectu, facieque decorus, denotat, quòd paſtor debet eſſe feruẽs in opere, & pulcher aſpectu, per ſublimem contemplationem, & decora facie per ineffabilem charitatis pulchritudinem. Hæc tria requirebat Chriſtus in Petro, quum tertio dixit ei: Amas me? Ioan. 21. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 16. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 12. & apol. Daui. 3. Hie. ad Principiã. Hila. ſ. Pſ. 51.*

Fidelis quilibet fortis contra diabolum. Dauid etiam ſignificat interdum fidelem quemlibet, vt Pſ. 17. 33. 56. 58. Et vt interpretatur ſecundùm aliquos, manu fortis, deſignat eum, qui diabolo præualet, & qui bonum, quod accipit, per perſeuerantiam vſque in finem tenet. Vt autem deſignat Dauid Chriſtum, qui eſt caput eccleſiæ, ita eius membra. Vnde in pſalmis ſępe loquitur, quę pertinent ad caput, & ſępe, quæ ad membra ſpectant. Pſ. 131. *Arno. ſ. Pſ. 17. Gre. Proſ. 7. Pſal. Ber. ſer. de Dauid & Goliath. Aug. ſ. Pſ. 54. 131.*

Credẽtes ex Iſrael & ex gentibus. Sacerdotiũ & regnum in Chriſto iunctio. Dauid, vt comedit cum ſociis panes propoſitionis. 1. Reg. 21. b. Ipſe quidem deſignat eos qui crediderunt ex Iſrael: ſocij verò eos, qui crediderunt ex gentibus. Deſignauit etiam ſacerdotium iungendum regno in Chriſto, qui eſt rex & ſacerdos. *Cyri. 4. ſ. Ioan. 28.*

Vt autem Dauid prohibuit Abiſai, ne occideret Saulem. 1. Reg. 26. b. deſignat rationẽ frænantem iram. Sic quum eundem retinuit, ne occideret Semei. 2. Reg. 16. b.

Synagoga. Vt defecerunt hymni Dauid, typus eſt ſynagogæ ceſſantis à laudibus Dei. Pſalmo 72. in titulo. *Aug. ſ. Pſ. 72.*

Subditus murmurans. Dauid, vt abſcidit oram chlamydis Saulis, typus eſt ſubditi, leuiter murmurantis aduerſus præfatum ſuum. 1. Reg. 24. b. *Gre. 3. paſt. admo. 5*

Dealbare, quære Albus.

Deambulare, quære Ambulare.

Deargentatus, vide Argentum.

Deauratus, vide Aurum.

Debellare, quære Expugnare.

Debere, Debitum, Debitor.

DEbere, eſt alicui obligatum eſſe: & debitor eſt, qui aliquid debet. Debitum autem eſt, quod debetur.

Gentiles & Iudæi. Debitores duo, ſunt eccleſia ex gentibus, & ſynagoga. Luc. 7. f. Et debens centum batos olei, eſt gentilis populus, multa egens miſericordia. Debens verò centum coros tritici, eſt Iudaicus populus, qui prætermiſit triticum mandatorum Dei. Luc. 16. b. *Amb. de Tob. 22. Hie. Algaſiæ.*

Peccata. Debita dicuntur peccata: & debitor eſt peccator. Et nemini quicquam debere, eſt non habere peccatum. Luc. 11. a. Matt. 6. b. 18. d. Roma. 13. f. Debitor etiam eſt, qui audit verbum regni Dei, & non intelligit, vel non operatur. *Amb. de Tob. 4. 20 & 1. de ſacramentis 4.*

Præla. vel præd. mali. Debitor decem milium talentorum, eſt, vel prælatus, vel prædicator malus. Matt. 18. c. *Au. 2. ſer. domini in monte. Ori. ſ. Matt. ho. 7.*

Afflictio pœnitentiæ. Debitum pro peccato, eſt afflictio pœnitentiæ. 1. Reg. 6. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Debetur lege vxor fratris defuncti alteri fratri. Deute. 25. b. Ruth. 4. a. quando ſucceſſores Apoſtolorum ſuſcipiunt eccleſiam, vt generent filios ſpirituales in ea nomine Chriſti. *Lyra. ſ. Deut. 25.*

Deblaim.

Gre.ſ.Hoſe.1. — *Voluptas.*

Deblaim,id eſt,palatæ ficuum,pater Gomer,typus eſſe poteſt voluptatis.Hoſe.11.b.

Deblata.

Hie.ſ.Eze.6. — *Dulcedo hæreticorum.*

Deblata,id eſt,maſſa ficorum.Ezech. 6. d. deſignat ſimulatam dulcedinem hæreticorum, quæ vertitur in amaritudinem.Eadem videtur Reblata in terra Emath.

Debilis,quære Infirmus.

Debora.

Rup.8.ſ.Gen.15. — *Lex vetus.*

DEbora id eſt apes,vel verbum,aut res,ſiue ſubiectio,vel Syra:nutrix Rebeccæ. Ge.24.g. 35.b. deſignat legem veterem, quæ nutrix fuit populorum, & velut apis mella diuinæ cognitionis,&cultus populis præbuit.Et mors eius ceſſationem indicat legis.

Ori.ſ.Iudi.ho.5. *Rup.ſ.Iudi.6.* — *Prophetia.* *Rex.*

Fuit alia Debora prophetis,vxor Lapidoth,cuius ducatu Barach vicit infideles.Iudi.4.a.5. b.Typus eſt prophetiæ, quæ dulcior eſt ſuper mel & fauum. Deſignat etiam ipſam legem, quæ tanquam mel in cæra,id eſt,in litera,ſpiritus continet dulcedinem.

Dechacordus,quære Canere.

Decaluare,vide Caluus.

Decanus,Decurio.

Decanus,eſt dux conſtitutus ſuper decem viros.

Beda ſ.Eze.18. — *Implentes decalogum.*

Decani dici poſſunt,qui decalogum implent,vel qui curant,vt ſubditi ſibi decalogum impleant:vnde decani ſuper populum conſtituuntur.Exo.18.d.1.Mach.3.g. Idem deſignare poteſt decurio Ioſeph ab Arimathia.Marc.15.d.Luc.23.g.

Decapolis.

Decapolis,eſt prouincia decem ciuitatum in Galilæa.Matth.4.d.Mar.7.d.

Decere.

Laudandus Deus in eccleſia.

Decere dicitur illud,quod conuenit,honeſtum eſt, & aptum conſentaneumque tempori, loco,ac perſonæ.

Glo.int.ſ.Pſ.64.

Decet hymnus Deum in Sion: quia laudandus eſt in eccleſia.Pſ.94.Et decet rectos collatio:quia ipſi debent laudare Deum.Pſ.32.

Glo.int.ſ.Pſ.92.

Decet ſanctitudo domum Dei. Pſ. 92. hoc eſt, aduentus eius benedictio, quod eſt decus eccleſiæ æternum.

Decernere, Decretum, Definire.

DEcernere eſt conſtituere, definire, aut de rebus magnis certam ſententiam proferre.

Firmitas diuinæ ſententiæ.

Decernente Deo nemo poteſt infirmare.Iſ.14.f.Definitum autem erat de Chriſto, vt moreretur. Luc.22.c.Dan.11.f.

Præcepta Dei.

Decreta Dei,ſunt eius præcepta,quæ ſeruanda conſtituit.3.Reg.8.g. Decreta autem erant veteris legis.Eph.2.c.

Gre.16.mor.11. — *Effectus boni propoſiti.*

Decernit bonus,& venit ei:quum virtus,quæ ex deſiderio appetitur,largiente Deo etiam effectu proſperatur.Iob.22.d.

Glo.ord.ſ.Colo.2. — *Antiqua hominum condemnatio*

Decretum etiam erat ſententia antiqua cunctis aduerſa hominibus ex peccato parentum primorum,quod decretum Chriſtus deleuit.Coloſ.2.b.

Glo.ord.ſ.1.Mac.1 — *Perſeuerantia prædeſtinatorum*

Definientes multi de populo Iſrael non manducare immunda.1. Macha.1. g. ſunt prædeſtinati,qui perſiſtunt in mandatis Domini.

Glo.ord.ſ.Leui. 13. — *Abſoluere pœnitentem.*

Decernens ſacerdos mundatum eſſe leproſum. Leui. 13. c. eſt abſoluens pœnitentem ritè confeſſum.

Hie.ſ.Dani.3. — *Vis hæreticorum*

Decretum Nabuchodonoſor de adoranda ſtatua. Dani.2.a. deſignat cogentes hæreticos, vt eorum ſuſcipiantur errores.

Lyra.ſ.Eze.43.

Definitio altaris cubiti vſque ad labium.Ezech.43.d.eſt terminus altaris, hoc eſt, altitudo vſque ad labium.

Definiens Saul occidere Dauid. 1. Reg. 20. d. indicat obſtinationem diaboli contra bonos.

Decertare,quære Bellum.

Decidere,vide Cadere.

Decima, Decimare, Addecimare.

Hie.ſ.Eze.45

DEcima,eſt fructuum decima pars, quæ miniſtris templi dari ſolebat. Decimam quidem partem omnium frugum Leuiticæ tribui populus ex lege debeat. Rurſum ex ipſis decimis Leuitæ,hoc eſt,inferior miniſtrorũ gradus decimas dabat ſacerdotibus : & hæc eſt, quæ appellatur δευτεροδεκάτην. Erant quoque & aliæ decimæ, quas vnuſquiſque de populo Iſrael in ſuis horreis ſeparabat,vt comederet eas, quum iret ad templum in vrbe Hieru-

ſalem, & in veſtibulo templi: & ſacerdotes, & Leuitas inuitarent ad conuiuia. Erant & aliæ pauperum, quæ appellabantur πτωχαδέχαδαι.

Perſeuerantia boni operis. Perfectiones operum. Perfecti. Decimarum oblatio, deſignare poteſt boni operis perſeuerantiam: aut operum perfectiones. Gen.14.d.28.d.Exo.22.d. Nu.18. c.Deut.12.a.14.c.26 b.2.Paral.31.b.Nec.10.b.Tob.1.b. Eccl.35.b.Iſ.6 d.Ezec.20.f.Amos 4.b.Mal.3.c.Hebr.7.a.Decimæ etiam animalium mundorum, deſignant perfectos. Ideo non redimuntur. Leu. 27.d. Decimatio ex mille centum, & ex centum decem, eſt electio gentium. Amos 5.a. *Iſyc.ſ.Leu.27. Rup.ſ.Amos 5.*

Obſeruantia decalogi. Caro Chriſti. Decima pars Ephi. Leu.5.c. deſignare poteſt obſeruantiam decalogi. Et præterea carnem Chriſti. *Iſyc.ſ.Leu.5.*

Obſeruatio præceptorum. Decimæ frugum, aut pomorum terræ. Leu.27.d. deſignare poſſunt obſeruationem præceptorum propter terrena: redimit autem, qui addit rectam intelligentiam. *Iſyc.ſ.Leu.27.*

Cuſtodire ceremonias. Decimare mentam, & anethum, & cyminum, eſt curam habere ceremoniarum, & præcipua legis non curare. Mat.23.c.Luc.22.f. *Ori.ſ.Matho.25.*

Non integra opera bona. Proponere Sanctorum exēpla. Addecimans rex ſegetes, & redditus vinearum, in malum quidem, eſt faciens, ne opera bonorum ſint integra. In bonum verò, eſt proponens ſingulorum Sanctorum exempla virtutū. 1.Reg.8.c. Addecimans autem greges, eſt faciens numerum virtutum imperfectum: quia denario numero perfectio deſignatur: vt mulier è decem drachmis vnam perdidit. Luc.15.b. In bonum verò addecimare greges, eſt tollere à cogitationibus eas, quæ non ſunt ex Deo: vt numerns perfectus Deo detur. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

Decipere, Fallere, Falſus, Fallax, Seducere, Deludere, Circumuenire, Imponere, Supplantare, Decipula, Captio.

DEcipere, eſt arte aliquem deludere. Supplantare autem, eſt pedem alicui ſupponere, vt cadat: atque ita ſumitur pro decipere, ſeu inſidiari. Decipula eſt laquei genus ad capiendas aues & mures.

Seductus dicitur Ieremias à Domino. Iere. 20. c. quia quæ prophetauit mala non putabat contra populum ſuum ventura, ſed contra gentes: vel quia non ſtatim veniebant mala, quæ prædicabat: vnde factus eſt in deriſum populo. Decipit etiam Deus falſos prophetas. Ezec. 14.c. quum permittit eos à diabolo decipi, propter ſuas, & audientiū iniquitates 3.Reg.22.d. *Hie.ſ.Eze.14.*

Deludit Deus illuſores, quum comprehendit eos in aſtutia ſua. Pro.3.d Pſ.34. vt Iudæos, qui eum deriſerunt. *Glo.int.ſ.Prou.3.*

Decepti Iudæi. Supplantauit Deus Iudæos reſurgendo: qui & amiſerunt priuilegium primogenituræ, vt Eſau. Pſ.16. Et decepit eos, vt fruſtra incederent per inuium: quando noluerūt credere Chriſto. Iob 12.d. Supplantat quoque diabolum, eius aſtutias ſubuertendo. *Arn.ſ.Pſ.16. Hie.ſ.Pſ.16. Gre.11.mor.13.*

Deſerens Deus mentem regētiū. Supplantat Deus optimates. Iob 12.d. quum mentem regentium iuſto iudicio deſerit; vt dum vera cæleſtis patriæ præmia negligunt, in ſuis hic voluptatibus cadant. *Gre.10.mor.9.*

Perſuadere. Seducere, quando eſt ab vno ad aliud perſuadendo ducere: ſiquidem ſit à bono in malum, malus ſeductor eſt. Si à malo in bonum, bonus ſeductor eſt. Sic ſeducebat Chriſtus turbas, ducens eas à malo in bonum. Ioan.7.a. *Aug.ſ.Ioan.tra.29*

Voluptas decipiens. Decepiſſe dicitur ſerpens mulierem: quia voluptas facit rem apparere ſenſui aliter quàm eſt, fucans eam vtilitate, aut iucunditate, vt ſic res videatur appetenda. Geneſ.3.c.2. Cor. 11.a. Apoc.12.b.13.c.19.d.20.c. Sic deceperunt Babylonem ſapiētia & ſcientia eius. Iſ. 47. c. Fallax quoque mulier, eſt voluptas, quæ facilè decipit. Pro. 5.a.7.d.Iud.6.b.Iob 31.a.Dan.13.f. Hoſ. 4.c.Hab.2.a.Apo.2.f Fefellit peccatum per mandatum. Rom.7.c. quia magis incitauit concupiſcentiam ad prohibita. Prou.9.c. Aquæ furtiuæ dulciores ſunt. Non poteſt autem ratio decipi, niſi præcedente carnali delectatione. Ideo decipitur per mulierem. Ad hæc referri poteſt decipiens Dalila Samſonem. Iud. 16. a. Supplantantur greſſus, quum inſidiis ſerpentis, quiſpiam decidit in affectum peccati. Pſ.36.139. *Thil.2.alleg. Bed.ſ.Gen.3. Amb.de Cain.5. Aug.ſ.Rom.7.& ſ.Pſ.138. Ori.ſ.Pſ.36.ho.4.*

Diabolus decipiens animas. Circumueniens Laban Iacob, eſt diabolus decipiens animas. Gene.31.a. Decipientes amici quoque animam, ſunt caro, mundus, diabolus, & hæreticus. Thre.1.g. Idem deſignat fallens Pharao Moſēn. Exo.8.g. Et ſeducens aliquis virginem. Exo.22. c. Et decipientes Gabaonitæ Ioſue. Ioſ.9.d. Et decipiens ſpiritus malus Achab. 3.Reg.22.d.2.Paral.18.e. Supplantat autem caro ſpiritum, quum amorem ſenſibilium ſuggerit. Pſ.40. *Arn.ſ.Pſ.40.*

Deceptiones hæreticorum, & Philoſophorum. Seducentes populum prophetæ, deſignant prædicatores, qui auditorum ſuorum iudicia confundunt. Mich.3.b. Et ſeducunt ſermones falſi in nomine Chriſti, quum habent veritatis ſpeciem Mat.7.b.24.a Marc.13.a.Pſ 36. Et principes Mempheos, hoc eſt, eloquentes Philoſophi, deceperunt Ægyptum. Iſ.9.c.10.c 19.c.47.c Ier.14.c.23.c.38.f.50.a.Thr.1.f.2.e.Eze.13. b.Dan.2.a.Deu.2.a.3.Reg.13.d.4.Reg.21.b.2.Par.33.b.Sap.14.d.Rom.16.c.1.Ioan.2.d. Acto. 8. Ad hæc referri poteſt fallacia inanis philoſophiæ. Coloſ.2. a. Et ſupplantant arguentem in porta, quum dæmones aut hæretici, & phariſæi, decipiunt maiores eccleſiæ. Iſa. 29.f. Fallacia mulieris, eſt philoſophia inanis aut hæreticorum. Prou.5.a. *Gre.ſ.1.Reg.1. Ori.ſ.Mat.ho.27. Hie.ſ.Iſ.19.29. Bed.ſ.Prou.5.*

Tacitum exemplum. Decipere de vanitate in idipſum. Pſa.61. eſt exemplo ſuo alios in peccatum trahere: vel eſt, quum aliqui dicunt ſe liberare alios à vanitate, & in eandem recidunt. *Baſi.& Hil.ſ.Pſ.61.*

Decipiens proximum intra eccleſiam. Supplantauit Iacob fratrem ſuum in vtero, deſignans eum, qui intra eccleſiam decipit proximum. Gen.27.f.Hoſ.12.a. Et ſupplantat frater fratrē tempore perſequutionis eccleſiæ. *Hie.ſ.Hoſ.12.& ſ.Ier.9.& ſ.Pſ.40.*

9.b.Et ſupplantatio aduerſus Chriſtum magnificata,fuit traditio Iudæ.Pſ.40.

Hie.& Baſ.ſ.Pſ.32. — *Superbia inutilis.*

Fallax equus eſt ad ſalutem,hoc eſt,ſuperbia eſt inutilis, quæ ſubitò perdit ſuperbum, & eius opera:& etiam proſperitas temporalis:& præterea corpus humanum. Pſal.32.Mat.13.c. Decipit etiam vinum potantem,hoc eſt ſuperbia.Hab.2.b.

Hie.ſ.Amos.2. — *Via fallax.*

Decipit iter impiorum ipſos impios Pro.12.d.quum per viam, quam reputabant rectam, feruntur in infernum.Et decipiunt eos idola ſua.Amos 2.b.quum ea ſequuntur, quæ maximè amant,vnde & pereunt.Et dicuntur hi decipere animas ſuas.Ier.37.b.42.b.Gal.6.a.1. Io.1.c.Iacob 1.d.

Irriſio Chriſti.

Deluſus eſt Chriſtus à Iudæis,& gentibus in paſſione, qui etiam circumueniſſe iuſtum dicuntur.Mat.20.c.Sap.2.c.10.b.Hoſ.12.d.

Seduci dicit diabolus,aut hæreticus eos,qui credunt doctoribus eccleſiæ.Iſ.36.c.

Hie.ſ.Hoſ.7. — *Hæretici.*

Seducta columba Ephraim.Hoſ.7.c.deſignat hæreticos in erroribus, & deſideriis terrenorum exiſtentes.

Hie.ſ.Iob 16. Gre.13.mor.5. — *Diabolus.*

Falſiloquus eſt diabolus,& Iudas,& populus Iudæorum,qui falſum teſtimonium dixerũt aduerſus Chriſtum.Et hæreticus,qui contradicit eccleſiæ.Iob 16.b.Ad hos referuntur, quæ dicuntur de falſis teſtibus,& falſis teſtimoniis.Exo.20.c.23.a.Deut.5.c.19.d.3.Reg.21.c. Pro. 6.b.19.a.25.c.Mat.19.c.26.f.Mar.14.f.Rom.13.c.Acto.6.b.Iidem ſunt falſi Prophetæ. Matt. 7.b.Et falſi fratres.2.Cor.2.f.Gal.2.a.

Hie.ſ.Mat.7.

Glo.ord.ſ.Pſ.39. — *Hæreſes.*

Falſæ inſaniæ dicuntur eorum,qui falſa amant.Pſ.39.Deut.4.c.30.d. Amos 2.a.ſunt autem hæreſes,& cultus idolorum.

Gre.14.mor.6. — *Inſidiæ diaboli, hæreticorum & Iudæorum.*

Decipula ſuper ſemitam.Iob 18.b.eſt,quum diabolus intuetur vniuſcuiuſque mores, cui vitio ſint propinqui & illa opponit ante faciem, ad quæ cognoſcit faciliùs inclinari mẽtem: vt blandis ac lætis moribus ſæpe luxuriam,nonnunquam vanam gloriam: aſperis verò mentibus iram,ſuperbiam,vel crudelitatem proponit:ſunt etiam decipulæ hæreticorum.Ier.5.g. Et captiones Iudæorum in Chriſtum:vt caperent eum in ſermone.Pſ.34.

Declarare, quære Manifeſtare.

Declinare, Diuertere, Deflectere, Vergere.

DEclinare,eſt deorſum aliquid flectere,& etiam diuertere ab itinere deflectendo, ac etiã deuitare.

Hie.ſ.Iſ.66. — *Dans Deus doctrinam & pacem.*

Declinat Deus quaſi flumen pacis.Iſ.66.d.quum dat eccleſiæ triumphanti perpetuã pacem,& militanti abundantiam doctrinæ & gratiæ.

Aug.ſ.Pſ.26. — *Caſtigans Deus grauiter.*

Declinat Deus in ira à ſeruo ſuo.Pſ.26.quando ei non præſtat auxilium, quaſi auertens ab eo faciem,vel quando non hic miſericorditer caſtigat:ſed relinquit perpetuò puniendum.

Aug.ſ.Pſ.43. — *Faciens reſipiſcere.*

Declinaſſe dicitur Deus ſemitas noſtras de via ſua.Pſ.43.quum per verbera facit nos deſerere viam latam,& ambulare viam arctam.

Hie.ſ.Hoſ.11. Rup.ſ.Hoſ.11. — *Dãs ſe Chriſtus in cibum.*

Declinans Deus ad Iſrael,vt ipſe Iſrael veſceretur. Hoſe. 11. b. fuit Chriſtus, qui aſſumpta humanitate ſe dedit in cibum.Idem deſignatur,quum diuertit ad hominem peccatorẽ. Luc. 19.a.quia aſſumpta humanitate apud nos diuertit.

Hie.ſ.Ier.14. — *Tranſiens Chriſtus ad gentes.*

Diuertens Iudas ad virum Odollamiten.Geneſ.38.a.deſignauit Chriſtum tranſeuntem ad gentes.Idem deſignauit Eliſæus diuertens ad domum mulieris Sunamitidis.4.Reg.4.b.Declinans etiam viator ad manendum.Iere.14.b.fuit Chriſtus, qui relicta Iudæa tranſiit ad eccleſiam ex gentibus.Diuertens etiam Dauid arca in domum Obededom, tranſitum eccleſiæ ad gentilitatem deſignauit.2.Reg.6.b.1.Par.13.d.

Aug.ſ.Io.trac.17. Rup.5.ſ.Ioan. — *Secretus locus Chriſti.*

Declinans Ieſus à turba.Ioan.5.b.deſignauit non eſſe aptum locum ad cognoſcendum inter turbas.Pſ.26.Declinat etiam ſponſus,vt maiori deſiderio quæratur.Cant.5.b.

Gre.ſ.Pſ.101. — *Caligo peccati.*

Declinant dies ſicut vmbra.Pſ.101.quum peccatorum noſtrorum nebulas propitiationi diuinæ opponentes,& mentis patimur caliginem,& diuinæ extinguimus charitatis ardorẽ.

Ori.ſ.Rom.3. Hie.ſ.Amos 2. — *Deficere à virtute.*

Declinare abſolutè,eſt à rectitudine virtutis,& à fortitudine deficere. Pſ.13.Iſ.41. c. Declinauerunt autem omnes ab illa rectitudine viæ, in qua Deus poſuerat Adam, ſecundùm quòd ipſe Adam declinauit. Et prius quidem fiunt inutiles per peccatum, poſteà fugiunt à Deo,ſicut Adam abſcondit ſe.Declinare quoque à mandatis Dei,vel à iudiciis, eſt à rectitudine deflectere:quia illa ſunt recta.Et declinant viri ſanguinum à Chriſto,vel à iuſto. Pſa.43. 52.118.138.Deu.31.g.Iob 23.c.31.a.36.c.Iſ.29.g 30.c.53.b.56.d.Ier.5.f.6.g.Baru.4.c.Hoſe.4.d. Declinant etiam viam humilium,qui declinant à Chriſto,Amos 2.b.

Ori.ſ.Num.ho.12. — *Labi ad voluptates.*

Declinare ad agros,& vineas Seon,eſt labi ad terrenas voluptates.Nu.31.e.

Gre.ſ.1 Reg.6. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.5. Hie.ſ.Iſ.9.57. Aug.epiſt.47.& q.in Deu.48.& 2.de peccat.merit.35.& ſ.Pſ.31. — *Extrema vitioſa.*

Declinare ad dexteram, eſt nimium abſtinere: ad ſiniſtram verò eſt nimium carni indulgere.Nu.20.c.Deut.5.b 16.d.17.b.1.Reg.6.c.2.Par.34.a.Prou.4.d Iſ.30.d. Declinat etiam ad dexteram aliquis ſuperba præſumptione iuſtitiæ,& quum bona ſibi aſcribit:ad ſiniſtram verò ſecura delectatione peccati Declinant quoque hæretici ad dexteram,quum bona ſimplicium deuorant.Iſ.9.d. Declinat ad dexteram, qui vult plus ſapere quàm oportet ſapere:declinat ad ſiniſtram,qui ſtultitiæ famulatur.

Bed.ſ.Pro.4. Gre.25.mor.7. Hier.& Aug.ſ.Pſ.80. — *Eiicere onus peccati.*

Declinare à malo notum eſt.Pſ.33.Prou.13.c.14.b 15.c.16.a.Pet.3.b.Sed declinare de ſemita,& de via interdum eſt declinare à malo.Iob 31.a.Iſa.57.c.Diuertens quoque Ioſeph deorſum ab oneribus.Pſalm.80.deſignat deiicientes à ſe onera peccatorum, quibus in Ægypto

premeban-

premebantur, & ſuſcipientes onus Chriſti leue.

Vergens ad Auſtrum templum, aut ciuitas, eſt eccleſia tendens ad verum lumen, quod eſt Deus. Vergit autem ad aquilonem, & non eſt in aquilone: quia pugnãdum eſt contra ipſum Aquilonem. Exo.26.d. Eze.40.a.42.a.

Declinare poſt auaritiam, eſt ambitione rerum terrenarum tota intentione defluere. Et declinandi cauſa eſt acceptio munerũ. 1. Reg.8.a. Iſ.56.d. Declinare etiã poſt vana, eſt in appetitum rerum temporalium defluere, & amorem illorum diuino amori præferre. 1. Reg.12.d.

Declinat cor in verba malitiæ. Pſ.140. qui nititur peccatum defendere: & qui in corde cogitat mala: vel conſentit in mala.

Declinare oculos in terram. Pſ.16. eſt non conſiderare cæleſtem iudicem, vel eſt de terrenis cogitare: vel eſt Chriſtum purum hominem iudicare. Declinãs autem populus à Dauid, eſt deficiens à Chriſto. 2. Reg.19.a.

Declinare in obligationes, eſt incidere in anathema: aut vſuras exercere. Pſ.124. Declinare etiam ad magos, eſt ad auaritiam, & ad dæmones declinare. Leuit. 19. f. 20. b. Declinat etiam vnuſquiſque in viam ſuam, quum quiſque ſuum ſequitur errorem, & quod ſibi rectum videtur facit. Iſ.60.d.

Declinantes boues arcam. 2. Reg.6.b. ſunt populi confundentes mentem prælati, vt condeſcendat eis.

Declinant ſacerdotes victimas in profundum. Hoſ. 5. a. quum hæretici ſuis inſidiis ſimplices dæmonibus ſubiiciunt. Et quum ſacerdotes inducebant ad immolandum idolis.

Diuertentes aliquando dicuntur dæmones: & etiam angeli. Eze.16.b.

Non declinabunt hoſtes Hieruſalem à ſemitis ſuis. Ioel.2.b. quum dæmones non deficiẽt à puniendo.

Declinare in iudicium pauperis, eſt fauere pauperi in iudicio, ſed iniuſtè. Exo.23.a.

Declinans Dauid à facie Saulis. 1. Reg.18.c. eſt recedens Chriſtus à Iudæis.

Declinant iniquitates in aliquem, quum multiplicatæ ipſum opprimunt. Pſ.54. vel iniquitates Iudæorum declinarunt in Chriſtum, quum eum perſequebantur.

Declinanti vmbræ comparatur homo, quia ſicut vmbra declinante fit nox, ita ex mortali carne fit mors. Pſ.108.

Declinantes mulieres vultum in terram. Luc.24.a. ſignum dederunt verecundiæ.

Diuerſorium viatorum, quod optabat Ieremias in ſolitudine. Ier. 9. a. Monaſteria ſignificare poteſt, apta ad pœnitentiam.

Decolorare, vide Color.

Decor, Decorus, Pulcher, Species, Speciosus, Formoſus, Forma, Venuſtus, Elegans.

DEcor, & pulchritudo naſcitur ex quadam partium ad inuicem proportione, aptáque cõpoſitione: & in natura humana, maxime lucet in vultu, quæ & venuſtas dicitur. Amittitur autem decor per infirmitatem, & vetuſtatem. Ipſa quoque mũdicia, pulchritudo dicitur. Eccl.44.a. Pulchritudinis ſtudium habentes.

Species decoris Dei dici poteſt diuinitas in Chriſto. Pſal.49. Et ſpecies decoris eius erat ex Sion, quia inde cœpit prædicari Chriſtus: diſcipuli etiam Chriſti habentes varia dona Spiritusſancti, ſpecies decoris Chriſti dici poſſunt.

Decorus Ioſeph, pulchritudinem Chriſti deſignat. Gen.39.d. 49. c. Chriſtus autem eſt decorus ſponſus. Cant.1.d. decor etiam faciei Dauid, deſignat gloriam maieſtatis Chriſti, in quã deſiderant Angeli proſpicere: quæ facies non eſt oſtenſa Moſi: ſed poſteriora. Sed & decora eſt facie, quia omnia bona fecit, & quia eſt ſplendor gloriæ Dei. Hebr 1.b. 1. Reg.16.b. qui etiã ſpecioſus dicitur forma præ filiis hominum. Pſ.29. 44. 103. Eſt etiam decor faciei eius ſplendor incomparabilis conuerſationis eius, & præclara honeſtas: ac perfecta charitas, reliquarũque virtutum ſplendor. Poteſt etiam eius ſpecies ad Patrem referri, qui decor eſt filij. Iob 40.a. Iſ.33.c.35.a.52.d.61.d.63.a. Ier.25.f.31.c. Pulcher etiam Dauid, eſt Chriſtus, qui reſurgendo immortalitatis pulchritudinem induit, & mortales nos ex magna charitate reſpexit. Pulchritudo etiam Chriſti referri poteſt ad Spiritum ſanctum, Chriſti animam exornantem. Pulchritudo autem Chriſti dicitur quaſi primogeniti tauri. Deut.33. c. propter excellentiam virtutum eius. In ipſo quoque eſt pulchritudo pacis. Iſ.32.

Specioſæ veſtes, quibus induitur Deus. Iob 40.a. ſunt ſanctorum Angelorum chori, quos condidit, & in vſum ſui decoris aſſumpſit. Deſignant etiam eccleſiam, quam ſibi glorioſam exhibet non habentem maculam, neque rugam. Et induit Dominus decorem, quum exornat eccleſiam. Pſ.92. Ad hæc referri poteſt ſpecies gloriæ Domini. Exo.24.d. Pſ.95. Eze.10. a. Decoris etiam regnum eſt in gloria cæleſti. Sap.5.c. Eccl.4.c.6.d.

Species Iacob dici poteſt beatiſſima virgo Maria, quæ eius ſtirpem miram exornauit. Pſ.46. Decor etiam Iudith eiuſdem Virginis decorem indicat. Iud.10.b. Et decor Eſter. Eſte.2.a. Et ſpecies Abigail. 2. Re.25.a. Pulcherrima etiã arbor dici poteſt beata Virgo. Le.23.g. Da.4.b

Species etiam Iacob deſignare poteſt Apoſtolos ex genere Iacob deſcendentes. Pſ.46.

Pulchritudo Rebeccæ, typus eſt pulchritudinis eccleſiæ ex gentibus. Gen. 24. b. 26. b. quæ

Digitized b

Hie.ſ.Hoſ.9.& ſ. Soph.2. Ber.ſ.Can.ſer. 45.

pulchritudo conſiſtit in confeſſione fidei,& cultu pietatis & virtutum. Species quoque domus,eſt pulchritudo eccleſiæ.Pſa.25.67.Thre.1.b.Eandem pulchritudinem deſignare poteſt pulchra Bethſabeem, & elegans Thamar. 2. Reg.11.a. 14. f.Pulchritudo quoque Ephraim, eſt ipſa eccleſia,in qua decorabantur hæretici,antequam ab ea exirent.Hoſ.19.d. Dicitur autem eccleſia formoſa ſponſa propter bonos in ipſa exiſtentes.Cant.1.b.Et dicitur formoſa & nigra per pœnitentiam peccatorum,& per dona,& virtutes à Chriſto acceptas. Species cæli, eſt decor eccleſiæ.Eccl.43.a.

Gre.9.mor.9. Ber.ſ.Cant.ſer.47. — *Decor morum. Decor præmiorum.*

Pulchra dicitur ſponſa,& pulchra replicatur.Cant.4.a.quia alia eſt ei pulchritudo morũ, in qua nunc cernitur,atque alia pulchritudo præmiorum, in qua poſtmodum per conditoris ſui ſpeciem ſubleuabitur. Pulchra etiam,quæ cæleſti deſiderio fulgens, ſupernæ contemplationis decorem ſe induit,horis duntaxat,quibus commodè,& opportunè id poteſt.

Ori.ſ.Eze.ho.7.13 & ſ.Cant.ho.2.3.4 Amb.de Iſaac.7.& ſ.Pſ.118.ſer.2.6. 17.& 6.Ezec.6. Hier.ſ.Ezec.16. Gre.ſ.Cant.2. — *Anima virtutibus ornata.*

Decor animæ eſt ex coniunctione & connexitate virtutum, & potentiarum conformitate.Et amittitur hic decor per infirmitatem affectuum & vetuſtatem peccati.Ezec.16.b.28.b. Pſ.20.29.44.Et anima eſt pulchra ſponſa,ex hoc,quòd eſt proxima ſponſo: & pulchritudo eius conſiſtit in fœcunditate operum,& dicitur pulcherrima mulierum,per profectum, quo alias ſuperat:& bis pulchra,hoc eſt,in hoc ſeculo,vel in futuro:vel intus,& extra:vel per humilitatem, & innocentiam.Et pulchra in calceamentis, hoc eſt, in operibus caſtigandi corporis.Cant.1.d.2.c.4.a.5.d.6.a.7.c.Amos 8.d.Eſt etiam ſpecioſa,& decora facie, cuius imago renouatur de die in diem per gratiam, & omni virtutis ornatur perfectione. Et decora oculo ſpiritali,à quo mundi huius puluerem,ſqualorémque deterſit.Et decora facie,nõ erubeſcens confiteri fidem.Prou.31.c.Eccl.26.c.36.d.Ier.6.a.Thr.1.b.2.e.Bar.5.a.Ezec. 9.c.27.a. Dan.1.a.Ioel.2.f.Hab.2.a.Specioſæ quoque filiæ Iob,deſignant animas virtutum pulchritudine decoratas.Iob 42.d.Pulchræ etiam virgines,ſunt animæ,quæ lumen habuere virtutum, & ſponſæ thalamum ingreſſæ ſunt.Amos 8.d.

Amb.exhor.ad virgi.& de initia. myſt.7. Aug.3.de doctrin. Chriſtiana.32. Gre.35.mor.23. Hie.ſ.Amos 8.

Glo.ord.ſ.Thr.4. — *Virtus continentium.*

Pulchriores ſapphiro Nazaræi dicuntur.Thr.4.b. quum continẽtes vincere videntur eos, qui cæleſtem habent conuerſationem.

Hil.ſ.Pſ.64.67. Hie.ſ.Pſ.49. — *Virtutes. Mentes fideliũ. Pura vita doctorum.*

Species domus Dei,ſunt virtutes.Pſ.67.Nu.24.a.2.Par.3.b. Dicuntur etiã ſpecioſa Iacob. Thr.2.a.Zac.9.d.Species quoque ſeu pulchritudo agri,dicuntur virtutes eccleſiæ.Pſ.49.64. Specioſa etiam deſerti,ſunt rectè viuentes in eccleſia.Et ſpecioſa paſtorum. Iſa. 35.a.Ier.9.c. Ioel.1.d.2.e. Amos 1.a.Soph. 2.c. Et pulcherrimi,ſunt excellentes virtute.Iſa.3. d. Pulcherrima quoque arbor dicitur,qui bene operatur in tempore opportuno.Leu.23.Dan.4.b.

Gre.ſ.1.Reg.15. Ori.ſ.Gen.ho.16. Bed.ſ.Gen.49. Ori.ſ.Rom.10. Hie.ſ.Iſ.52. Gre.ſ.Cant.7. — *Caſtitatis decor. Honeſtas operũ. Exempla maiorum. Doctrina doct.*

Decor faciei,deſignat ſplendidas fidelium mentes.Pſ.92.Pulchritudo autem oculorũ,deſignare poteſt puram vitam doctorum.Et pulchriores ſunt oculi Chriſti vino,quum apoſtoli excedunt auſteram doctrinam legis.Gen.49.b.Pulchritudo autem genarum, eſt caſtitatis decor in eccleſia.Cant. 1. c. Pulchritudo autem greſſuum ſponſæ,deſignat honeſtatem operum.Et etiam pulchritudo pedum, tam ſponſi, quàm ſponſæ, vel etiam apoſtolorum,quæ cõſiſtit in exemplis maiorum.Cant.7.a.Iſ.52. b.Rom.10.c. Pulchræ autem mammæ ſponſæ, ad decorem doctrinæ referuntur.Cant.4. c. Dictum eſt veterum, Solus ſapiens decorus eſt: omnis nequam,turpis.

Gratia. Vbertas.

Pulchritudo vaccarum,ſignificare poteſt gratiam, quæ reddit animas pulchras.Gene.41.a. qua ratione dicitur elegans & formoſa vitula Ægyptus.Ier.46.c.Pulchritudo autem vaccarum, quantum ad literam indicabat vbertatem, quæ etiam ſignificatur pulchritudine agri. Pſ.49.Hoſ.9.c.10.c.

Glo.ord.ſ.Pſ.146 — *Laus per opera.*

Decora laudatio Dei eſt,quæ fit per bona opera.Pſ.146.1.Par.16.c.Nee.12.d.

Hie.ſ.Ioel.3.& ſ. Eze.16. — *Doctrina Euãgelica.*

Pulchra eloquia,deſignant doctrinam euangelicam. Geneſ. 48. c. Hæc ſunt pulcherrima Dei,quæ miſcuerunt,aut poſuerunt hæretici in ſuis erroribus.Ioel 3.b.Et decor Carmeli datus eſt deſerto,quum ſciẽtia Iudæorum data eſt Gentibus Iſ.35.a.Thr. 2.e. Decoris vaſa,ſunt ſenſus diuini cum eloquentia.Eze.16.b.

Amb.epiſ.7. — *Sapientia.*

Pulchra mulier capta,deſignat ſapientiam.Deu.21.b.Idem ſignificat pulchra Sunamitis. 3. Reg.1.a.Prou.3.c.22.c.

Amb.exhor.ad vir. Hie.ſ.Iſ.27.& ſ. Ier.11. — *Synagoga. Eccleſia.*

Pulcherrima mulierum dicitur ſynagoga,quæ ſequuta eſt Euam.Cant. 5. d. Eccleſia verò dicitur pulcherrima virginum.Dicitur etiam ſynagoga pulchra ſicut Hieruſalem, poſt conuerſionem.Cant 6 a Et dicitur filia Sion ſpecioſa & delicata.Ier.6.a.Et Hieruſalem,hoc eſt, ſynagoga,erat olim ſpecioſa:quæ tamen derelicta eſt.Iſ.27. c. Pulchra etiam oliua erat prius ſynagoga poſtea verò eccleſia.Ier.11.c.Eccl.24.b.

Aug.ſ.Pſ.77. Hier.ſ.Ier.25. Rup.ſ.Amos 1. — *Arca fœderis. Templum.*

Pulchritudo Iudæorum dicitur arca fœderis:quæ data fuit in manus inimici.Pſ.77.1.Mac. 2.a.Et decor Domini ſuper quem rugiit Dominus,erat templum.Hieruſalem, quod deſtruxit Deus.Ier.25.f Hæc ſunt ſpecioſa paſtorum,quæ luxerunt.Amos 1.a.

Hie.ſ.Eze.1.

Species electri de medio ignis,eſt quando in tribulatione,& caſtigatione, diuina ſplẽdet prouidentia,& animus purior.Ezec.1.a.40.a.

Glo.ord.ſ.Gen.26. — *Contemplatiua vita.*

Pulchritudo Rachelis,deſignare poteſt pulchritudinem vitæ contemplatiuæ, & etiam eccleſiæ.Gen.29.d.Pulcher etiam aſpectu Dauid.1.Reg.16.c.deſignat eum,qui eſt interna contemplatione conſpicuus.

Opera bona. Ornamentum virtutum.

Decor veſtium Aaron,deſignat ſplendorem bonorum operum, qui eſſe debet in ſacerdote.Exo.28 a.Pſ.95.Decor etiam cutis,eſt ornamentum virtutum.Iob 18.c. Et pulchra varietas veli tabernaculli,decorem virtutum deſignat in ſacerdote,vel in eccleſia.Exo.26.f.

Non erat

Non erat ſpecies, neque decor Chriſto in paſſione. Iſ.53 a. *Hie.ſ.Iob 18.*

Ordo legis. Chriſti. Bonum opus. Elegantia Moſis, ordinem legis ſignificare poteſt: & præterea decorem Chriſti: ac etiã boni operis. Exo.2.a. Hebr.11.c. *Lyr.ſ.Eze.2.*

Precium Chriſti. Decorum precium Chriſti dicitur triginta argenteorum. Zac.11.c. quaſi per irriſionem, ſeu ironiã: quia Iudæi parui faciebant ipſum Chriſtum. *Hie.ſ.Zac.11.*

Gloria temporalis. Pulchritudo cutis. Iob 18.c. ſignificare poteſt gloriam temporalem: quæ dum foris cõcupiſcitur, quaſi ſpecies in cute retinetur. Pulchritudo etiam ſtulti. Iob 5.a. eſt gloria huius mũdi, quam ſtulti in magno pretio habent. Ad hæc referri poteſt decor Abſalom. 2. Reg.14. f. Et Adoniç. 3. Reg.1.a. Ier.49.d. Eze.16.b. *Gre.14.mor.8. & 6.mor.3.*

Bona opera hypocritarum. Pulchritudo hypocritarum, ſunt bona eorum opera: quæ propter eorum iactantiam traduntur in manus inimici. Pſ.77. *Gre.8.mor.37.*

Gentilis populus. Fœdus Dei. Decor dicta vna virga, quam præcidit Zacharias, deſignabat gentilem populum, qui decorus erat, quando ſeruabat legem naturæ. Vel deſignabat fœdus Dei cum omnibus gentibus. Zach.11.c. *Hie.ſ.Zach.11.*

Dona naturalia & gratuita Luciferi. Pulchri rami cedri. Eze.31 a. deſignare poſſunt dona naturalia, & gratuita Luciferi, vel Antichriſti. Idem deſignare poteſt puchritudo Tyri. Eze.27.c.28.b. *Hie.ſ.Eze.31.*

Turpitudines libidinis. Pulchra de Amalec, deſignant turpitudines libidinis: quæ dicuntur pulchræ, cùm placent animæ. 1. Reg.15.b. Nah.3.a. Idem deſignare poteſt pulcherrimus lectus. Eze.23.f. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Errores hæreticorum. Pulchræ domus hæreticorum, ſunt rationes eorum fallaces, & veriſimiles. Iſ.5.c. Mich.1.c. Species etiam variæ colorum in lepra, ſunt diuerſi errores hæreticorũ. Leu.13.a. 14. f. Et pulchrum viſu, quod deſtruet Dominus, eſt ornatus verborum hæreticorum, & prophanorum. Vel eſt ſcientia & virtutes, quæ diſſipantur in anima peccante. Iſ.2.c. Thre.2.b. Species etiam mulieris alienæ, elegantiam in erroribus hæreticorum deſignat. Eccl.9.b.25.d. Eze.16. d. Specioſa etiam paſtorum, deſignant doctrinam compoſitam hæreticorum. Amos 1. a. Et ſpecioſus homo dicitur idolum. Iſ.44.b. deſignans elegantiam hæreticorum. Decorat etiam artifex idolum argento, & auro. Ier.10.a. quum errori addit pulchros ſenſus, & elegantiam verborũ. *Hie.ſ.Iſ.2.4. Hie.ſ. Amos 1. & ſ.Ier.10.*

Superbia hæreticorum. Pulchritudo colli vitulæ Ephraim. Hoſ.10. c. deſignat ſuperbiam hæreticorum vel etiam Iudæorum. *Hie.ſ.Hoſ.10. Rup.ſ.Hoſ.10.*

Species hominis dicitur alter homo. Iob 5. d. Et viſitat ſpeciem ſuam, qui bene facit proximo. *Gre.6.mor.23.*

Bene operari. Secundum ſpeciem ſuam lignum ſemen producit, quem mens noſtra, ex ſui conſideratione, ſe in alterum colligit, & recti operis germen parit. Gen.1. b. *Gre.6.mor.23.*

Species quatuor malorum, quibus viſitat Deus populum, ſunt gladius ad occiſionem, canes ad lacerandum, volatilia cæli, & beſtiæ terræ, ad deuorandum, & diſſipandum. Ier.15. a. *Glo.ord.ſ.Eze.47.*

Varia hominum genera. Species piſcium in aquis torrentis, quem vidit Ezechiel. 47. b. varia hominum genera deſignant. *Cyr.contra Iulia.*

Maturi fructus. Pulchritudo agri, dicuntur maturi fructus, quantum ad literam. Pſ.49.

Decorticare, vide Cortex.

Decreſcere, vide Minuere.

Decurio, quære Decanus.

Decurrere, vide Currere.

Decus, quære Honor.

Dedan.

Dedan, id eſt, cognitio, ſiue mamilla, vel dilectio eorum, aut patruus vel iudicans: Ciuitas Idumææ. Eze.25.c.38.d. Ier.25.e. *Hie.ſ.Eze.28.*

Dedecus, vide Ignominia, & Turpitudo.

Dedicare, quære Sacrum.

Deducere, vide Ducere.

Deeſſe, quære Deficere.

Defæcatus.

Defæcatum dicitur, quod eſt mundum à fæcibus.

Ablatio lachrymarum. Defæcata vindemia erit, quum auferet Chriſtus omnem lachrymam ab oculis Sanctorũ, & ſeparabuntur boni à malis. Iſ.25. c. *Hie.ſ.Iſ.25.*

Defendere, Protegere, Tueri, Præſidium.

DEfendere dicitur is, qui prohibet damnum, aut periculum ab aliquo qui & protegere, & tueri dicitur. Præſidium autem, eſt ipſa defenſio aut locus defenſioni accommodus.

Protexit pater Chriſtum in vmbra manus ſuæ. Iſ.49. a. vt carnis videlicet vilitas, diuinitatis potentia tegeretur: Angelo ad Virginẽ nunciante: Luc.1. d. Spiritusſanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. *Hie.ſ.Iſ. 49.*

Confirmans in fide. Protegit Deus, quum confirmat in fide. Exod. 33. d. Et protegit ſub vmbra alarum, vel in

Arn.ſ.Pſ.16.104. Aug.ſ.Pſ.20.120. nube,hoc eſt,in domo Dei,quæ eſt eccleſia.Et protegit in abſcōdito tabernaculi ſui,hoc eſt, in Chriſto.Pſ.19.16.60.26.104.Et protegit à conuentu malignantium,hoc eſt,hæreticorum, aut dæmonum.Pſ.63. Et ipſe dicitur protectio noſtra ſuper manum dextram : quia protegit in ſpiritualibus.Pſ.120.143.Et protectio ſuper omnem gloriam.Iſ.4.b.31.c.51.e.Ier.15.c.Zac. 9.d.Et defendit in iudicio cauſam filiorum Iſrael , quum defendit in ſe credentes.Iere.50.f. Gen.14.d.Iud.6.g.Pſ.21.Thr.2.f.

Aug.2.de Trin. 17.et q.in Exo. 154. Protexit,aut texit Deus Moſen,hoc eſt,Iudæos , quum tranſiret in paſſione , poſito velamine carnis,ne eum agnoſcerent:cuius tamē poſteriora in reſurrectione , qui ſtatuti ſunt ſupra petram,viderunt.Exo.33.d. *Velamen Iudæorum.*

Glo.int.ſ.Exo.2. Defendens Moſes puellas ſacerdotis Madian. Exod.2. c. deſignat Chriſtum protegentem eccleſiam.Eadem defenſio deſignatur.1.Par.11.c.Iud.5.d.9.a.Eccl.30.a.2.Mach.4.a. *Chriſtus defendens eccleſiam.*

Hie.ſ.Eze.28. Protegens Cherub arcam,ſignificare poteſt Luciferum,qui quum creatus eſt & poſitus in monte ſancto Dei,protegebat,vel habebat ſacramenta Dei,antequam caderet.Eze.28.d. *Lucifer.*

Protegens hedera Ionam,deſignat legem protegentem Iudæos. Ion. 4. c. Et defendentes montes Iudæos.Iud.7.b.dici poſſunt lex & prophetæ. *Lex.*

Glo.ord.ſ.Gen.27. Protegentia ſaga vtrumque latus tabernaculi.Exo.26.c.

Gre.ſ.1.Reg.11. Protegens Rebecca nuda colli Iacob.Gen.27. c. deſignat per memoriam peccatorum deprimendam eſſe ſuperbiam.

Defendere Iabes,eſt roborare abſtinentiam.1.Reg.11.b. *Roborare abſtinentiam.*

Defendentes fratres Beniamin,ne traderetur Ioſeph.Geneſ.44.d.Demonſtrant exercendā fraternam charitatem in accuſatos.

Hie.ſ.Hoſ.4. Protectores Ephraim,ſunt principes hæreticorum.Hoſ.4.d.

Præſidia dici poſſunt munimenta hæreticorum.14.b.21.c.Ioſ.10.a.Eze.33.f. *Principes hæreticorum. Monumēta hæreticorum.*

Hie.ſ.Iob. 40. Gre.25.mor.5. Protegunt vmbræ vmbram Behemoth,quum diabolus peccata omnium ſuperat, & defēdit,ſuaque aliorum peccatis confirmat.Et quum nequiſſimorum facta , nequiores peruerſis patrociniis tuentur.Iob 40.c. *Defenſio peccatorum.*

Deferre,vide Ferre,& Accuſare.

Deficere,Deeſſe,Indeficiens.

DEficere,interdum eſt debilitari Iud.8.a.Quia valde defecerunt.Item deeſſe. Gen. 47. c. Quum deficeret emptoribus pretium.Derelinquere.Prouer.3.b.Nec deficias, quum ab eo corriperis.Deſinere.Leu.6.b.Qui nunquam deficiet.Deſerere.Pſ.70.Quum deficiet virtus mea.Exinaniri.Nu.14.f.In ſolitudine hac deficiet. Falli.Iob 17. b.Oculi filiorum eius deficiant.Recedere.Pſ.17.Non conuertār donec deficiant.

Ori.ſ.Ie.ho.11. Deficiens anima Samſonis,& virtus eius.Iud.16. d. deſignauit Chriſtum , cuius virtus defecit in paſſione,quum mortuus eſt.Et oculi eius defecerunt in cruce.Pſ.67.70.118. Ier.15. b. 20.c.Deficit etiam Chriſti virtus in peccantibus,quum gratiam amittunt : & in iis , qui maledicunt ei. *Deficiens virtus Chriſti in paſſione.*

Aug.ſ.Pſ.68. Defecerunt oculi Chriſti ſperando. Pſal. 68. quum diſcipuli eius in paſſione,in fide, & ſpe defecerunt,vnde quidam dicebant.Luc.24.c.Nos ſperabamus , quòd ipſe redempturus eſſet Iſrael. *Deficientes diſcipuli in paſſione.*

Glo.ord ſ.Col.1. Deeſſe dicuntur paſſionibus Chriſti,quæ patiuntur membra corporis eius, in quibus ipſe pati dicitur.Col.1.d.

Gre.24.mor.26. Hie.ſ.Nah.2.& ſ.Soph.1. Aug.epiſ.50.& 10. de Gen.ad lit.8.& Pſ.103.141. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.9.22. Defecit ſimul omnis caro,quando iam nullis ſuis motibus ſeruit: quia præſidens ſpiritus, cuncta eius fluxa reſtringit,& quodam diſtrictionis ſuę gladio omne,quod in illa malè viuebat,interficit Iob 34.b.Pſ.72 Sic dicuntur deficere renes.Nah.2.c. Et deficiunt inimici , quū à vanitate deſiſtunt.Pſ.17.Et deficit terra,quum quis efficitur cæleſtis.Soph.1.a.Deficit etiam iniquitas filiæ Sion,quum quis à peccando ceſſat.& agit pœnitentiam.Thr.1. e. 4. c. Et deficiunt auferente Deo ſpiritum,qui prius erant ſuperbi,ſed conuerſi ad humilitatem, cognoſcunt,quàm ſint debiles & infirmi.Pſ.103.Deficit autem ſpiritus hominis ex ſe: quia ſine Deo nihil boni poteſt.Pſ.141.Et deficit ſpiritus ſuperbiæ in proficiente. *Obtemperās caro ſpiritui. Ceſſare à peccādo.*

Gre.25.mor.7. Nunquam deficiens ignis in altari.Leu.6.b.deſignat charitatem nunquam excidentem.Et non deficiens columna ignis , & nubis , idem deſignat , & continuam Dei protectionem. Exo.13.d. *Nunquam excidens charitas.*

Hie.ſ.Iſ.58. Non deficiens farina & oleum viduę.3.Reg.17.c.deſignat gratiam ſacramētorum permanere in eccleſia.Sic non deficiunt aquæ in anima irrigata à Deo , nec in fonte donorum Dei. Iſa.58.d. *Permanens gratia in eccleſia.*

Ori.ſ.Nu.ho.26. Non deficiens vnus è militibus Iſrael , deſignat fidelium cor vnum & animam vnam Nu. 21.c.Et non deficiens ſemen Iſrael,indicat perpetuitatem eccleſiæ.Ier.31. *Cor vnum fidelium.*

Gre.ſ.1.Reg.9. Hie.ſ.Ier.14. Epiph.2. contra hæreſes.tom.1. Amb.Exhor.ad vir. Bed.ſ.Prou.39. Deficiens panis in toto orbe,deſignat verbi Dei indigentiam in mundo.Gen.47.c.1.Reg. 9.b.Numer.21.b.Iſa.51.b.Idem deſignat deficiens aqua.Numer.23. b.Iudith 7.c.Ierem. 14.a. Ezech.4.d.Defecit quoque manna filiis Iſrael in paſcha.Ioſu. 5. c. quia doctrina euangelica defecit Iudæis,quando in paſcha occiderunt Chriſtum.Deficere autem oleum de capite , eſt non eſſe ſapientiam in mente.Eccleſiaſtæ 9.b. Deficiens etiam vinum in nuptiis. Ioan. 2. a. defectum doctrinæ ſpirituali,& euangelicæ ſignificauit. Idem deſignat deficiens prophetia. Prouer.29.c. *Defectus verbi Dei.*

Perire defectu verbi Dei.

Deficere fame, eſt ob defectum verbi Dei perire. Thre.2.f. Amos 8.d. Sic etiam deficere in via, eſt ſine verbo Dei, & gratia Chriſti perire: & non perſeuerare in fide & operibus virtutum Matth.15.d. *Gre.ſ.Eze.ho.23. Hilar.ſ.Mat.Can.15.*

Expectare Deū magno deſiderio.

Deficiunt oculi expectantium, & deſiderantium Chriſtum: aut etiam ſpiritus, vel anima in ſalutare Dei, hoc eſt, magno deſiderio ipſum expectant. Pſal.33.36.68.118.141.142. Et deficit anima à ſeipſa, vt Chriſtum inueniat. Thre.4.c. Baru.2.b. *Amb.ſ.Luc.9. Aug.81.q.61. Amb.ſ.Pſal.118. ſerm.11.*

Ignorantia.

Deficere etiam dicuntur oculi mentis per ignorantiam. Ier.14.a. Thre.4.g. *Aug.ſ.Pſ.118.*

Confuſio ſacerdotum.

Deficientes oculi Eli.1.Reg.2.g. deſignant ſacerdotes non videntes, quæ de fide Chriſti prædicabantur: vel deſignant confuſionem ſacerdotis mali videntis alios ſua prædicatione profeciſſe, quum ipſe perſeuerauerat in iniquitate. Deut.28.g. *Gre.4.mor.39. Hier.ſ.Ier.14. Gre.ſ.1.Reg.2.*

Ceſſaui laudare ſynagoga.

Defecerunt hymni Dauid, quum deficiente ſtatu Iudæorum, non amplius ſynagoga laudauit Deum: quæ pro temporalibus ipſum laudabat. Pſal.72. In titulo. *Aug.ſ.Pſ.72. Aug.ſ.Pſal.83.*

Deficere mundo.

Deficere dicitur anima in atria Domini. Pſal.83. quia dum premitur vt vua, deficit quantum ad mundum: ſed ſeruatur in vaſis Domini ad gloriam æternam.

Deficiat homo, deficiant iumenta, deficiant volatilia, deficiant piſces dicitur. Soph.1.a. Et non dixit, deficiant beſtiæ, deficiant reptilia terræ: hæc enim non debent deficere, ſed perire: verùm deficiant ea, quæ poſſunt habere correctionem: quomodo defecerunt Saræ muliebria, & iubetur Abraham, vt audiat, quæcunq; Sara præceperit. Gen.18.b.21.b. Deficit ergo quis vt homo, ſi contemnat humana, & non vltra moriatur, vt homo, & audiat: Ego dixi, dij eſtis. Pſal.81. Deficit alius vt iumentum, qui ad altiora conſcendens accuſatur ſermone prophetico. Pſal.48. Homo, cùm in honore eſſet, non intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Deficit quaſi volatilia cæli, qui facit pennas aquilæ, & reuertitur ad domum præceptoris ſui diues & deferens omnem paupertatem. Deficit quaſi piſcis maris, qui comprehenſus ſagenis Domini, cum bonis piſcibus ſeparatur. *Hie.ſ.Soph.1.*

Euaneſcētes ſuperbi & Iudæi.

Deficiunt, vt fumus, ſuperbi Pſal.36.67.101. Fumus quippe aſcendendo deficit: & ſeſe dilatando euaneſcit: Sic videlicet fit, quum peccatoris vitam præſens fœlicitas comitatur: quia vnde oſtenditur, quòd altus ſit, inde agitur, vt non ſit. Sic Iudæi ſuperbiæ fumo inflati, & ponentes in cælum os ſuum, atque clamantes: Crucifige, crucifige, capto illuſerunt, pendentem irriſerunt: & vnde victores tumuerunt, mox victi euanuerunt. Pſal.63. Defecerunt ſcrutantes ſcrutinia. *Gre.1.Regiſt.5. & ſ.Pſ.101. Aug.ſ.Pſ.67. Aug.ſ.Pſ.63.*

Inanis gloria.

Impatientia.

Deficit populus, cùm non laudatur: quia nullo vigore verba proferunt, quæ non laudari cernūt: velut enim laſſi deficiunt, dum deſpecti, obmuteſcunt. 1.Reg.16.a. Et deficere dicitur aliquis, quum in tribulatione decidit per impatientiā à ſtatu gratiæ. Iob 4.a. Pſal.11.38.70.89. Iſa.5.g.40.g.47.d. Ierem.4.g. Thre.2.d. Hoſe.5.d. Amos 8.b.d. Nahum.2.c. Galat.6.c. Epheſ.3.c. Apoc.2.a. Et deficiunt pueri, hoc eſt, in propria virtute confidentes, quum tamen confidentes in Deo non deficiant, ſicut nec ipſe Deus. Iſa.46.g. Amos 8.a. *Gre.ſ.Reg.14. Hie.ſ.Iſa.40.*

Victi dæmones.

Deficiunt inimici gladio, quum dæmones obſiſtere nequeunt verbo Dei. Et deficiunt ſicut fumus in altum aſſurgens, quum vincuntur ab iis, quos tentant. Pſalm.9.17.36.63.67.72. Iſa.16.b. Et defecit, qui præualebat, quando princeps huius mundi eiectus eſt foras. Iſa.29.f.47.d. *Arn.ſ.Pſ.9. Hie.ſ.Iſa.16. Hila.ſ.Pſ.73.*

Conuicti hæretici. Mors.

Deficiunt ſcrutantes ſcrutinia, quum Philoſophi, & hæretici conuincuntur à veritate. Pſal.63. Iſa.44.b. Et deficit ſuperba fortitudo eorum. Ezech.33.f. *Hie.Cypriano.*

Defecimus in ira Dei: quia per ſententiam Dei mortem incurrimus. Pſal.89. Sumitur autem deficere interdum pro mori. Gen.25.a. Num.14.f. Deut.22.c. Iudi.4.d. Iob 27.a. Pſal.30.77.103. Zach.13.d. Luc.16.b.

Deficiēs eloquētia hæreticorum.

Deficit germen Moab. Iſa.15.c. cùm perit viror eloquentiæ hæreticorum, detectis eorum erroribus. Deficiunt etiam flumina Ægypti. Iſ.19.a. quum hæretici, Philoſophi non amplius valent ſuos errores docere. Sic deficiunt frameæ inimici. Pſalm.9. Et deficiunt oculi filiorum diaboli, quum eorum intentiones cadunt. Iob 17.b. Et deficit ſufflatio in igne. Ierem.6.g. Et deficit domus Saulis. 2.Reg.3.a. *Hie.ſ.Iſa.15.19. Aug.ſ.Pſ.9. Gre.13.mor.17.*

Deficiens ſynagoga.

Deficiens anima eius, quæ peperit ſeptem. Ierem.15.b. deſignat deficientem virtutem ſynagogæ. *Hie.ſ.Iere.15.*

Deficiens nix de petra agri in Libano. Ierem.18.b. ponitur quaſi impoſſibile: quia nunquam ibi deficit nix. *Hie.ſ.Iere.18.*

Multitudo vitioſorum.

Non deficiunt quærētes Hieruſalem: quia ſine magno labore inueniuntur paſſim vitioſi. Ierem.2.a. *Hier.ſ.Iere.2.*

Gloria cæleſtis.

Indeficiens theſaurus erit in cælo bonis. Luc.12.d. Et indeficiens lumen. Eccl.24.a.

Ceſſatio legis veteris.

Deficere hoſtiam & ſacrificium in dimidio hebdomadis. Dan.9.g. eſt ceſſare ritum legis veteris in aduentu Chriſti. *Glo.ord.ſ.Dan.9. Glo.int.ſ.Ier.31.*

Ceſſare ordinem naturæ.

Deficere leges Solis, & Lunæ, &c. Ierem.31.g. eſt ceſſare ordinem naturæ.

Deeſſe nihil ex vaſis tabernaculi. Exod.39.g.

Deficiens pretium emptoribus frumenti. Geneſ.47.c. eſt diuitias nihil eſſe in comparatione ſapientiæ. *Lyra.ſ.Gen.47.*

Viles mores habentes.

Non deficiens de ſtirpe Gabaonitarum ligna cædens, & aquam comportans in domum Dei. Ioſue 9.d. deſignant non defuturos in eccleſia aut in monaſteriis, qui vilioribus moribus viuant. *Lyra.ſ.Ioſu.9.*

Non deficientia veſtimenta filiorum Iſrael vetuſtate. Deut. 8. a. deſignant virtutum habitus, non debere deficere in hac vita, qui tamen à Deo conſeruantur.
Glo.int.ſ.Deut.8. — *Virtutum hab[itus] permanẽte*

Deficientes oculi onagrorum. Ierem. 14. a. ſunt cùm in eccleſia ſunt aliqui habiles ad percipiendam doctrinam: & tamen non eſt, qui doceat.
Glo.ord.ſ.Ier.14. — *Defectus doct[o]rum.*

Defluere, vide Fluere.

Deformare, quære Formare.

Deformis.

DEformis, eſt formoſo contrarius, & fœdus aſpectu.
Glo.int.ſ.Leui.14.

Deformes parietes per lepram. Leu. 14. e. deſignant prauam opinionem, ſeu famam doctorum per peccatum.
Fama doctorũ mala.

Deforme primogenitum non offerendum Deo. Deut. 15. d hoc eſt, qui habent opera minus placentia propter intentionem: quæ tamen proximo prodeſſe poſſunt.
Glo.ord.ſ.Deut.15 — *Opera non re[c]ta intẽtione fa[cta].*

Deformes boues. Gen. 41. c. ſunt gratia, & virtutum decore carentes.
Lyra.ſ.Gen.41. — *Carentes grati[a].*

Defraudare, quære Dolus.

Defunctus, vide Mortuus.

Deglutire, quære Glutire.

Deiicere.

DEiicere, eſt deorſum iacere, vel deorſum mittere, & humiliare.
Aug.14.ciu.Dei.13. — *Mittẽs Deus in infernũ, aut humilians.*

Deiecit Deus equum & aſcenſorem in mare, hoc eſt, peccatorem & diabolum, in ignem inferni. Et deiicit ſuperbos, humilians, & confundens eos. Deiicit autẽ eos dum eleuantur: quia in ipſa eleuatione cadunt. Exod. 15. a. 4. Reg. 19. b. Pſal. 72. 139. Eccl. 47. a. 48. a. Iere. 48. f. Ezech. 39. a. Zach. 1. d. 1. Mach. 4. d. 2 Mach. 13. b. 15. c. Iudith 4. d. 9. c.
Gre.1.Reg.5.

Deiecit Deus in terram munitiones Iacob. Thre. 2 a. quum conculcari fecit doctrinam ſapientia ſeculari conditam, in qua peccatrix anima confidebat: vel aufert auxilium ſpeciale, relinquens vnumquemque iuſto iudicio in deſideria cordis ſui.
Glo.ord.ſ.Thre.2. — *Conculcari ſapientiam ſecularem.* — *Subtrahens auxilium gratiæ.*

Deiicit Deus interfectos ante idola eorum. Ezech. 6. a. quum ſentire eos facit, nihil prodeſſe idola & errores.
Hie.ſ.Ezech.6. — *Recognoſcere errores.*

Deiiciens Elias à ſe ignem terræ. Eccl. 48. a. fuit quando confudit ſacerdotes offerentes ſacrificia Baal.
Lyra.ſ.Eccl.48. — *Confundẽs Prophetas Baal.*

Deiiciens Daniel vultum in terrã. Dan. 10. c. oſtendit fragilitatem hominis in comparatione Angelorum.
Lyra.ſ.Dan.10. — *Cognitio ſui.*

Deiicientes hoſtes, in ſecuri, & aſcia Hieruſalem. Pſal. 73. Thre. 2. a. 2 Corinth, 4. c. ſunt diſſipantes Eccleſiam.
Diſſipatio Eccleſiæ.

Deiecta tabernacula Iudæorum Ierem. 9. f. deſtructionem illius populi ſignificarunt: deiecta ſunt etiam tabernacula eorum, qui in tribulatione, & perſequutione Eccleſiæ deficiunt.
Glo ord ſ.Iere.9. — *Deficientes in perſequutione.*

Deiicit meretrix multos vulneratos. Prou. 7. d. quum eloquentia hæreticorum, aut voluptas multos perdit.
Glo.int.ſ.Pro.7. — *Terẽs eloquentia hæreticorum & voluptas multos.*

Delator, quære Accuſare.

Delectare, Deliciari, Deliciæ, Voluptas.

Delectabile, Oblectare.

DElectare, eſt voluptate aliquem afficere, quod benè & malè contingere poteſt. Deliciæ ſunt oblectamenta, quæ & voluptates dicuntur.

Delectat Dominus in factura ſua. Pſalm. 91. quia in contemplatione creaturarum, vt ſunt à Deo, eſt magna delectatio.
Hie.ſ.Pſ.91. — *Cõtemplationis iucunditas.*

Delectatur anima in craſſitudine. Iſa. 55. a. hoc eſt, in ſumptione corporis Chriſti, & in donis ſpiritualibus.
Hie.ſ.Iſa.55. — *Eucharistia & dona ſpiritualia.*

Delectatur infans ſuper foramine aſpidis. Iſa. 11. b. quum ſimplices eiiciunt dæmonia.
Hie.ſ.Iſa.11. — *Eiicientes ſimplices dæmonia.*

Delectari in Domino, ſeu deliciari, eſt in ſpiritualibus ſenſibus ſacræ ſcripturæ cum iucunditate meditari. Pſalm. 34. 36. Et delectari in lætitia, eſt gaudere, de quibus gaudendum eſt. Pſal. 67. Iob 27. b. Iſa. 58. d 66. d.
Ori ſ.Pſ.36.ho.1. *Hil.ſ.Pſ.67.* — *Meditari ſenſus ſpirituales.* — *Gaudere de honeſtis.*

Delectatio exitus matutini & veſperè. Pſal. 64. ſignificat laudes, & hymnos, qui illis horis Deo offeruntur. Vel delectat Deus exitum matutinum, & veſpertinum: quum facit libenter decedere Sanctos, ſiue ſint in proſperis, ſiue in aduerſis.
Hila.ſ.Pſ.64. *Aug.ſ.Pſ.64.* — *Laudare mane & veſpere.*

Delectant filiæ regum Chriſtum. Pſ. 44 per fidem videlicet, & memoriam paſſionis eius: vel per ſui mortificationem, & cantica laudis.
Baſ.ſ.Pſ.44. *Hier ad Principiam.*

Delectari dicuntur inimici, quum homo cadit in peccatum. Pſal. 29. Delectatur etiam anima malorum in abominationibus ſuis. Iſa. 66. b.
Baſil.ſ.Pſ.29. — *Caſus in peccatum.*

Non delectauit Deus inimicos Chriſti ſuper ipſum. Pſal. 29. quia ipſo reſurgente, confuſi remanſerunt, & dæmones, & Iudæi.
Aug.ſ.Pſ.29. — *Confuſio Iudæorum & dæmonũ.*

Non delectatur Deus holocauſtis. Pſ. 50. Iſa. 66. a. quia ipſe potius amat cor contritum & humiliatum.
Lyr.ſ.Pſal.50.

Delectabile aſpectu erat lignum ſcientiæ boni & mali.Gen.3.a.

Delectabile germen vineæ domus Iſrael,dicuntur viri Iuda. Iſa.5.b.in cōparatione decem tribuum,quæ coluerunt vitulos aureos. *Glo. int.ſ. Iſa.5. Glo.ord.ſ.Pſ.15.*

Delectationes in dextera Dei,ſunt in fœlicitate.Pſal.15.

Victoria Chriſti & beneficia. Deliciæ Chriſti ſunt victoria eius contra diabolum, & beneficia in homines collata, & ſimilia.Pſal.138.Prou.8.d. *Hila.ſ.Pſ.138. Aug.ſ.Pſ.138. Gre.ſ.Cant.7.*

In deliciis eſt nox illuminata, quum quis cognitionem Dei, & amorem in deliciis habet. Pſal.138. Deliciæ quoque ſponſæ,ſunt in lectione ſacræ ſcripturæ.Cantic.7.c. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.1. Hie.ſ.Eccl.2. Gre.16.mor.10.*

Sapientia & amor. Senſus ſpirituales. Deliciæ,quas præbet pinguis panis.Geneſ. 49.c. ſunt ſapientiæ & amoris, & etiam ſenſus ſpirituales ſacræ ſcripturæ,quæ ideo paradiſus voluptatis dicitur. Geneſ.2.b.3.d. 2.Reg.1. d. Nee.9.e.Iob 22.d.30.a. Pſal.35.138.Prou.19.b.29.c. Cant.6.c.8.b. Iſa.51.a.66.d. Ezech. 26.g. 28.c.Mich.2.c.Ioel.2 a 1.Mach.3.f. Hæ ſunt deliciæ filiorum hominum, quas congregauit Salomon,id eſt,Chriſtus.Eccl.2.b.

Amor Dei & contemptus mūdi. Deliciæ,quibus affluit ſponſa.Cant.8.b.ſunt,quum innititur ſuper dilectum,adeò,vt nulla exterior delectatio poſſit ei aliquatenus ſapere: nec aliqua huius mundi gloria aliquid conſolationis afferre: Ita vt veraciter audeat profiteri,& dicere.Renuit cōſolari anima mea, eo quòd veraciter ſentiat, & pro certo definiat, quòd omnis caro fœnum, & omnis gloria eius,quaſi flos fœni.Dona gratiæ ſunt eius deliciæ. *Ricar.de S. Vict.5. de arca myſti.16. Rup.ſ.Cant.4.*

Voluptates carnis & deliciæ,ſunt omnes,quæ vitio dantur,inter quas etiam incredulitatē includit Apoſtolus.Epheſ.2.a.Eccleſ.2.a.5.d.12.a.Iſa.13.d.Ierem.7.e.22.g.31.d.Mich.1.d.6.d. Luc.7.d.8.b. 1.Timoth.5.a. 2.Timoth.3.a. Titum 3.a. Thren.4.a. Amos 1. b. 2.Petr.2.c. Apoc.18.b.

Delegare, vide legatus.

Delenire.

DElenire, ſiue delinire, accipitur pro permulcere, placare, & illecebris quibuſdam allicere.

Promittens diaboli impunitatem. Deliniens Sichen Dinam. Gen.34. a. deſignat diabolum promittentem impunitatem peccatori,vt pœnitētiam differat.Modò enim proponit aliorum facta grauiora, modò nihil eſſe,quod perpetratum eſt, modò miſericordem Deum alloquitur, modò pœnitentiam pollicetur in ſequens tempus. *Gre.3.paſt. adm.3. Beda ſ.Gen.34.*

Adulatio. Delinitus rex Ioas obſequiis principum, dereliquit templum Dei.2. Paral. 24.e. oſtendit quantum adulatores inſanire faciant reges. *Lyra.ſ.2.Par.24.*

Delere, Abolere, Demere.

DElere,eſt propriè ſcripturam,picturam,vel aliud ſimile,inducere,ſiue exterere: ſumitúrque pro euertere, ſeu deſtruere, & in nihilum redigere: vt Mach.8. d. Deus poteſt vniuerſum mundum vno nutu delere.Et angeli delebunt Sodomam.Gen.18.d 19.b.

Deſtruens carnalem hominem vt ſpiritualem erigat. Delet Deus hominem,aut populum ſuum,vt melius ſcribat: & delet id quod eſt, hominis carnalis,vt faciat ipſum Deum per baptiſmum.Et delet ab homine vſque ad animantia, quia deſtructa mente, etiam ſenſus illi ſeruientes diſſipantur.Gen.6.b.7.a.19.b.Exod.32.c.33. a.Numer.16.b. Delet etiam peccata,vt nubem,& vt nebulam.Iſa.44.d. *Ori.ſ.Rom.5. Amb.de Noe.4.11 13.*

Decidere à gratia. Deleri de libro viuentium, eſt à gratia decidere.Delentur autem de libro viuentium,non qui ſcripti ſunt in libro vitæ,ſed qui putabant ſe ſcriptos.Pſal.68.Iob 4.b.Ierem.50.a.Apoc. 3.a. Petebat Moſes, vt deleret eum Deus de libro, quem ſcripſit,ſi non ignoſceret populo. Exod.32.g.ac ſi diceret, Non facies iſtud,aut & me vnà cum eis impende.Vel cùm dicit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro tuo, quem ſcripſiſti, ſic intelligendum eſt. Si non dimiſeris, ſi propter peccatum eorum, promiſſionem tuam implere deſieris: vt deletis illis, non veniat ſemen, quod Abrahæ promiſiſti, vnum eſt, ac ſi deleas: & planè conſequitur, vt deleas me, de libro tuo, quem ſcripſiſti. Nullus enim, niſi ille venerit, ſaluari poterit: proinde ſi non tu ipſe præcedas, ne educas nos de loco iſto. Quomodo enim nobis intrare in terram aliquam, niſi ex populo iſto, ſecundum promiſſionem tuam naſcatur, qui nos inducat in vitam æternam? *Aug.ſ.Pſ.68. Tertul.aduer.Marcionem.1. Rup.4.ſ.Exo.32. & de gloriſi. Trinit.7.*

Deſtruens vitia & affectus prauos. Delet Deus memoriam Amalec, quum deſtruit vitia,& cùm tollit omnes prauos affectus, ne aduerſus rationem inſurgant.Exod.17. d. Et delet iniquitatem; vt non recordetur eius ad puniendum. Pſal.50.Et delere vt lutum platearum, eſt tollere reliquias peccatorum. Delet autem per ſanguinem Chriſti.Pſal.17 Deut.25.d.Nee.4 a.Iſa.43.d.44.d.Ierem.18.d. *Philo.2.allegor. Ori.ſ.Iere.hom.1. Amb.apol.Dauid. 13.*

Expellens dæmones. Delet Deus Sidonios, & cæteras gentes,quum expellit dæmones.Ioſu.13.a. Et deleuit nomen inimicorum, quum deſtructa ſunt idola. Pſal.9.Numer.22.a.Deut.7.a.13.d.31.a. Iudi.1. d.2.d.15.d. 2.Reg.22.d.4.Reg.10.f. Eccl.41.b.Ezech.6.b. *Ori.ſ.Ioſ.ho.16. Arno.ſ.Pſ.9.*

Auferens antiquam maledictionem. Deleuit chirographum peccati Chriſtus, quum abſtulit antiquam maledictionem primorum parentum. Coloſſ.2.c.Deleuit etiam fœdus cum morte,& diabolo.Iſa.28.e. *Glo.ord.ſ.Col.2.*

Auferre à cœtu Sanctorum. Deleri de populo ſuo, eſt auferri de cœtu Sanctorū.Gen.17.b.Idem deleri nomen Iſrael. Deuteron.25.d.29.c. Ioſu.7.c.Iudi.21.c. 1.Reg.24.d. 4.Reg.21.c. *Glo.int.ſ. Gen.17.*

Confutari hæreticos in Eccleſia. Deletur nomen peccatoris in generatione vna, cum in Chriſtianiſmo confutantur hæretici. Pſalm. 108. Vel deletur nomen Iudæorum in generatione vna, quia pereunt non regenerati. *Arnob.ſ.Pſ.108. Aug.ſ.Pſal.9.*

Aug ſ. Pſal. 9.

Deletur nomen impiorum in ſeculum, & in ſeculum ſeculi. Pſalm. 9. quum conuerſi non amplius dicuntur impij. *Perire nō regeneratos. Conuerſi iam non impij.*

Non deletur peccatum matris, quum peccata poteſtatis malorum in Eccleſia recitantur. Sed nec peccatum Iudæorum, quo Chriſtum occiderunt, deletur. Pſal. 108. Ierem. 18. d. *Peccata poteſtatis malorum recitantur in Eccleſia.*

Non deleri opprobrium malorum, eſt ipſos malos in inferno perpetuò puniri. Ierem. 20. c. 23. g. *Puniri in inferno.*

Abolitæ leges. 2. Mach. 2. e. erant, per iniquos ablatæ.

Abolita promiſſio eſſet, ſi qui erant ex lege, quæ iram operatur, eſſent hæredes. Rom. 4. c.

Delibare, Delibatio, vide Sacrificare.

Deliberare.

Deliberare, eſt cōſultare, & cōſultando decernere. 2. Reg. 24. c. Nō inuenitur in allegoriis.

Delicatus.

Delicatus, eſt deliciis aſſuetus, & mollis, ac tener: qui præ teneritudine laborem perferre nequit. Deut. 28. f. Iſa. 47. b. Ierem. 6. a. 49. a.

Hie. ſ. Ierem. 31. Hie. ſ. Iſa. 58.

Delicatus Dauid, Salomon, & Ephraim, ſignificare poſſunt Gentiles intra eccleſiam, qui in Domino delectantur. 2. Reg. 3. g. 1. Par. 22. a. Iere. 31. d. *Gentiles in Eccleſia.*

Delicatum ſabbatum dicitur. Iſa. 58 d. in quo nihil mali liceat operari.

Delinquere, vide Peccare.

Deliciæ, quære Delectare.

Deludere, quære Decipere.

Demens, quære Stultus.

Demere, quære Delere.

Demetrius.

Demetrius, filius Seleuci, fuit rex Syriæ. 1. Mach. 7. a.

Alius Demetrius argentarius, qui Epheſi faciebat ædem Dianæ, vbi mouit ſeditionem contra Paulum. Act. 19. c.

Demittere, Submittere.

Hie. ſ. Iob 38.

Demittere, eſt velut deorſum mittere.

Demiſit Deus lapidem angularem. Iob 38. a. quum filium ſuum incarnari fecit. *Dans Pater Filium.*

Demiſſum caput, deſignare ſolet pudorem, aut triſtitiam. 3. Reg. 21. d. Iob 32. b. *Pudor.*

Lyra ſ. Iſa. 49.

Demiſſo vultu adorant reges Eccleſiam. Iſa. 49. f. quum Apoſtoli humiles ipſam venerantur. Et reges conuerſi ad fidem. *Veneratio Eccleſia.*

Hie ſ. Ezech. 1. Gre. ſ. Ezech. ho. 8.

Demittentia animalia pennas. Ezech. 1. f. deſignant venerationem ſublimitatis Dei, quam ferre non poterant. Demittunt quoque animalia alas, quum fieret vox ſupra firmamentum: quia virtutem Dei, ſiue in natura ſua contemplari requiramus, ſiue in occultis iudiciis inueſtigare cogitemus, pro eo, quòd eius alta nobis impenetrabilia ſunt, noſtra nobis, ſi qua in eſſe bona credebantur, vileſcunt. Et qui in quantulacunque ſcientia volare credebamur, inuiſibilem ſuper nos naturam, & impenetrabilia eius iudicia perpendentes, ſubmiſſis alis humiliter ſtamus. Et etiam quum vident filium Dei ſententia Dei mortem perpeti ſine culpa, ideo humiliantur, & alas demittunt. *Veneratio Dei.*

Lyra ſ. Ioſu. 2.

Demittens Rahab exploratores de feneſtra per funem. Ioſu. 2. c. deſignat libertatem conceſſam prædicatoribus in Gentilitate. *Libertas prædicatorum.*

Demoliri, vide Deſtruere.

Demonſtrare, quære Oſtendere.

Denarius.

Denarius apud Romanos, erat nummus argenteus, quatuor valens ſeſtertios: ita dictus, quòd pro decem aſſibus in ſolutionem cedebat: diciturque eiuſdem ponderis, quo drachma apud Græcos.

Ori ſ. Matt. ho. 10. Hila. ſ. Matt. Cano. 20. Hie. aduerſ. Iou. 2. Aug. de verbis Domini ſer. 32. Ricar. de S. Vict. de ſtatu. inter. hominis. 35.

Denarius diurnus. Matth. 21. a. deſignare poteſt ipſam fœlicitatem, quam omnes, quantum ad obiectum, æqualiter accipiunt: licèt quantum ad gradus meritorum differant: vel aliter eſt vna vita, & vna de gehenna liberatio. Peculiariter autem dici poteſt præmium obedientiæ. Vel aliter denarius diurnus, deſignat nouiſſima ſalutis: nam nouiſſima gloriæ ſunt ſuper denarium. Denarius quoque diurnus, quum ſit rotundus, eſt perfectio, quæ laborando in ſingulis ſenſibus acquiritur. *Fœlicitas. Præmium obedientiæ. Nouiſſima ſalutis. Perfectio ſenſuum.*

Denarius, quem petiit Chriſtus oſtendi ſibi, deſignat animam, quæ ſignata eſt vel imagine Dei, vel Cæſaris. Matth. 22. b. Marc. 12. d. Luc. 20. e. *Anima.*

Ori. ſ. Luc. ho. 39. Ori ſ. Luc. ho. 34. & ſ. Rom. 13. Fulgēt. 2. ad Monim.

Denarij duo, quos protulit Samaritanus, deſignant notitiam Patris & Filij, vel potius nouum & vetus teſtamentum. Luc. 10. f. *Vtrumque teſtamentum.*

Denarij, quos, vt ſerui, debemus Domino, ſunt merita, & virtutes, & quæcunque accepimus à Deo. Luc. 7. f. Matth. 18. d. Denarij quoque ſunt peccata, quæ debemus, & pro illis *Dona Dei.*

oportet

oportet nos ſatisfacere, aut petere veniam.

Trecenti. Prædicatio. Denarij trecenti, quibus venundandum erat vnguentum, deſignant prædicationem, per quam Chriſtus poſtquam crucifixus fuit, venit ad Gentes. Ioan.12.a Marc.14.a. *Amb.ſ.Luc.7.*

Perfectio bonæ actionis & rationalis ſcientiæ. Denarij ducenti, non ſufficientes ad emendum panes. Marc.6.e. Ioan.6.a. deſignant perfectionem bonæ actionis, & rationalis ſcientiæ, quæ erudiendis in fide non ſufficiunt, niſi eis altitudo Theologiæ addatur. *Glo.ord.ſ.Ioan.6. Glo.int.ſ.Apoc.6.*

Paſsio Chriſti. Denarius vnus bilibris tritici, & hordei. Apoc.6.b. paſſionem Chriſti ſignificare poteſt.

Dens, Molaris.

DEntes, ſunt inſtrumenta oſſea in ore animalium ad terendum, & mandendum cibum, quo facilius in ſtomacho digeratur. Molares autem ſunt maiores & latiores, fixi in maxillis, & ad terendum cibum aptiores.

Iudicium Chriſti. Dentes Chriſti candidiores lacte. Geneſ.49.b. ſignificant candidum, & manifeſtum fore iudicium in fine mundi. *Chry.ſ.Gen.ho.67*

Vis diuidendi ſpiritualem cibum. Dentes in angelis, ſignificare poſſunt diuiſionē indultæ ſibi perficientes alimoniæ, alentíſq; perfectiones. Quælibet enim ſubſtantia ſpiritalis, quam ab auguſtiore ſuſceperit, vnicam & vniformem intelligentiam, prouida virtute diuidit atque multiplicat, dum inferiorem quoque pro captu ſuo promouet, atque ad altiora ſuſtollit. *Dionyſ. cal. Hiera.15.*

Apoſtoli & prædicatores. Dentes in Eccleſia, dicuntur Apoſtoli, & prædicatores, qui præmanſum verbum Dei præbent auribus fidelium. Et qui præcidunt homines ab erroribus, & infideles conſumunt: qui dum ſanctam ſcripturam exponendo minoribus fratribus elucidant, quaſi panem paruulis, tanquam matres filiis commaſticant, quo infirmi ad fortiora conualeſcant. Geneſ. 49.b. Iob 19.c. Cantic.4.a.7.c. His dentibus moleſtum eſt acetum, hoc eſt, hæretici. Prou.10.d. *Ori.ſ. Gen. ho.17. Ambr de bene patriar.4. Gre.14.mor.24. & 11.mor.18. & ſ. Cant.4.*

Monachi. Dentes candidi ſunt, & fortes, carnem non habent, carent corio, nihil intra ſe pati poſſunt, non eſt dolor ſicut dolor eorum, clauſi ſunt labiis, ne videantur, &c. Deſignare poſſunt monachos intra Eccleſiam, qui exuti omnibus rebus mundi, fortes ſunt in doctrina & operibus. Cantic.4.a. *Aug.2.doct.Chriſtian.6.& ſ.Pſ.77 Bern.paru.63.*

Vis meditatiua animæ. Diſcretio. Senſus interiores. Dentes in anima, deſignant vim meditatiuam verbi Dei, & vim diſcernendi bonum à malo, quæ diſcretio dicitur: & etiam ſenſus interiores. Exod.21.c. Leuit.24.d. Deut.19. d. 34. c. Iob 13.b. Pſal.3. Cant. 4.a.6.b. Thren.3.b. Matth.5. f. Hi dentes obſtupeſcunt per peccatum. Ierem.31.c. Ezech.18.a. Amos 4.b. *Ori.ſ. Exo. ho. 10. & 1.periar.1. Amb.ſ. Pſ.118. ſerm.16.*

Virtus verborū. Sermo mortuus. Dentes præterea, deſignant virtutem verborum. Et dentem pro dente reddit, qui alium in verbis decipiens, eius ſermones infructuoſos habebit coram iudice. Leuit. 24.d. Dentes autem eburnei, quos ferebant ad Salomonem, ſermonem mortuum ſignificare poſſunt. 3.Reg.10.d. Ezech.27.c. *Hie.ſ.Iere.31. Gre.11.mo.18. Iſych.ſ.Leui.24. Hie.ſ.Iſa.2.*

Verba maledica. Dentes malorum, ſunt arma & ſagittæ, quia conſumunt ſæuitia poteſtatis, & obtrectationum iaculis vulnerant: ſunt enim dentes eorum verba maledica. Pſal.3.34.56.58.111. Pro.30. b. Thre.2.c. Mich.3.b. Zach.9.b. In modum dentium erant ſcopuli. 1.Reg.14.a. quia qui prædicatorum hortamenta deſpiciunt, eorum vitam detractionibus mordere conantur. *Hila.ſ.Pſ.56. Gre.ſ.1.Reg.14. Aug.ſ.Pſ.3.56.*

Perſequutiones malorum. Peruerſi prædicatores. Grauis poteſtas & crudelitas impudentium. Dentes beſtiarum dicuntur perſequutiones dæmonum, aut prauorum hominum in bonos. Deut.32.c Iob 4.b.16.b. Vel dentes indicant apertam perſequutionem: molares autem, latentem, & inſidioſam. Pſal.57. Dentes etiam ſunt apertæ iam culpæ perpetratio. Iob 29.c. Dentes autem Leuiathan, ſeu diaboli, ſunt peruerſi prædicatores. Iob 41. a. Prou.25. c.30.b. Sapient.16.b. Eccl.21.a.39.d. Ioel.1.b. Dentes autem ferrei quartæ beſtiæ. Dan. 7. b. grauem poteſtatem, & crudelium impudentiam deſignant. Iudi.15.d. Dentes locuſtarum, ſicut dētes leonum, ferocitatem hoſtium indicant. Apoc.9.b. *Greg.5.mor.15.& 13.mora 6.& 15. mora.24.& 33. mora.27. Ricar.de S.Vict.de vitio mutabil.15. Hie.ſ.Ioel.1. Rup.5.ſ.Apoc.*

Principes peccatorum. Dentes peccatorum. Pſal.3. ſunt principes peccatorum: quorum autoritate, quiſque de ſocietate rectè viuentium præciditur, & quaſi incorporatur malè viuentibus. *Aug.ſ.Pſ.3.*

Molaris dens in maxilla aſini, vnde Dominus aperuit fontem aquæ Samſoni. Iudi.15.d.

Affectus animæ. Dentes etiam ſignificare poſſunt affectus animæ, & hos dentes, & molas leonum, & catulorum leonum confringit Dominus. Pſal. 57. 123. Deſignant etiam doloſa verba & inclamationes mortis Iudæorum in Chriſtum.

Inſtrumenta rapacitatis. Dentes præterea ſignificare poſſunt inſtrumenta rapacitatis. Et dentes terrentium, ſunt numeroſitas vitiorum. Numer.3.b. Pſalm.123. Dan.7.a. Zach.9.b. *Aug.ſ.Pſ 57. Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Pſ.123.*

Dentium ſtridor erit in inferno. Matth.8.b.13.g.22.b.23.f.24.d.25.c. Marc.9.c. Luc.13.f.

Denti putrido comparatur, qui ſperat in homine fragili. Prou.25.c.

Denſus, Condenſus, Denſari.

DEnſum dicitur quod eſt firmum, & compactum, ac ſpiſſum, habens partes admodum coarctatas.

Humanitas Chriſti. Denſiſſima nubes, in qua apparuit Dominus in monte Sinai. Exod. 19.c. humanitatem Chriſti ſignificare poteſt, in qua filius Dei apparuit nobis.

Myſteria Scripturarum. Condenſa, quæ reuelat Deus. Pſal.28. ſunt obſcura diuinarum Scripturarum myſteria. *Hier.& Aug.ſ.Pſ.28.*

Ciuitas cæleſtis. Condenſa, vbi conſtituitur dies ſolemnis. Pſal.117. ſignificant frequentiam ciuitatis cæleſtis, vbi eſt perpetuus, dies ſolennis. *Aug.ſ.Pſ.117.*

Simplices facti prædicatores. Denſatur aër in nubes. Iob 37.c. quando qui prius erant leues, vt nubes raræ, poſtea fiunt prædicatores, imbrem doctrinæ fundentes. *Gre.27.mor.26.*

Digitize

Denſum lutum Haba.2.b.multiplicitatem rerum terrenarum ſignificare poteſt.

Multiplicitas rerum terrenarum.

Gre.34.mor.8.
Gre.8.mor.36.

Denſari radices ſcyrpi ſuper aceruum petrarum.Iob 8.d.eſt hypocritam cogitationes ſuas in exquirenda hominum admiratione multiplicare.

Diligentia hypocrita propter gloriam.

Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1.
Hie.ſ.Iſa.9.65.

Condenſa loca infrugiferarum arborum apta feris, & venenatis beſtiis, mentes deſignant peccatis oblitas,vbi habitant dæmones. Item ſolicitudines ſeculi, & etiam errorem iudicandi bonum malum, & malum bonum.Et præterea denſitas ſaltus,eſt obſcuritas doctrinæ hæreticorum. Pſal.28.Iſa.9.d.10.g. Ad hæc refertur denſitas tenebrarum Ægypti.Exod.10.e.

Mentes peccatrices.
Solicitudines ſeculi.
Obſcuritas doctrinæ hæreticorum.

Condenſæ frondes cedri.Ezech.31.a. ſignificare poſſunt varia dona Luciferi.

Varia dona Luciferi.

Denſæ frondes arboris,qua vtebantur Iſraelitæ in feſto tabernaculorum.Leuit.23.g.Creduntur eſſe folia myrti.

Denudare, vide Nudus.

Denunciare.

Denunciare,eſt futurum aliquid nunciare,& quaſi præcipere.

Denuncians Ioſeph fratribus ſuis, vt non venirent ſine Beniamin.Gen.43.a.

Deorſum.

DEorſum,ſignificat verſus centrum terræ.

Deorſum ſe mittere, ſuadet diabolus, nempe vt relictis cæleſtibus, terrena eligamus. Matth.4.a.

Deorſum tunicæ ſacerdotis,deſignat extrema opera.Exod.28.f.39.d.

Deorſum in terra,ſunt diuitiæ,& reliqua,quæ à Deo ſeparant.Exod.20.a.quæ colunt,qui ea præferunt Deo.

Deoſculari, vide Oſculari.

Depaſci, quære Paſcere.

Dependere, vide Pendere.

Depilare, vide Capillus.

Deponere, Depoſitum.

DEponere , eſt deorſum ponere : vel abiicere, vt deponere ſarcinam. Eſt etiam deponere quaſi à ſe dimittere,vt deponere inuidiam, curas, faſtum. Eſt prætereа priuare, vt deponere de Imperio.Et deiicere.Exod.15.a. Depoſuiſti aduerſarios meos.Depoſitum autem eſt,quod cuipiam ad cuſtodiam commendatur,qua ratione deponere eſt etiam commodare, ſeu commendare.2.Mach.3.c.His,qui depoſuerant ea.

Ori.ſ.Gen. ho.10.
Beda ſ.Gen.24.

Deponens Rebecca hydriam de ſcapulis. Geneſ.24.c. deſignat Gentilitatem demittẽtem eloquentiam ad humilem ſermonem propheticum : deponit autem ſuper vlnas, hoc eſt, in humilitate permanens,duas leges oſtendit.

Humiliatio eloquentiæ.

Gre.26.mor.34.37.

Deponens magnitudinem Iob,deſignat eccleſiã non cõfidere ſe habere magnitudinẽ,quaſi ſubductis prioribus patribus iam non habeat, de quorũ vita glorietur. Quod illi dicitur ab arrogantibus.Iob 36.c.Deponit quoque robuſtos fortitudine,qui humiliatur in virtutibus.

Humilitas Eccleſiæ.

Hie.ſ.Iſa.22.

Deponit Deus Sobnam de miniſterio, quum abſtulit ſacerdotiũ veteris legis,& templum deleuit.Iſa.22.e.2.Par.15.d.Luc.1.e.Sic depoſita eſt Hieruſalem.Thren.1.c.

Ablatũ ſacerdotium veteris legis.

Glo.int.ſ.Exod.15

Deponit Deus aduerſarios, quum eorum confundit ſuperbiam.Exod.15.a.Pſal.58.

Confundens ſuperbos.

Lyra.ſ.Mich.7.

Deponit Deus iniquitates, quum eas remittit.Mich.7.d. ne vltra appareat ad confuſionẽ.

Remittens peccata.

Deponentes filij Iſraël ornatum ad præceptum Moſis, deſignant pœnitentiam, & depoſitionem veteris hominis, quæ fit,quum relinquitur conuerſatio peccatorum.Exod.33.b.Eſter 14.a.Nee.4.d. 2.Mach.8.g.Epheſ.4.f.Coloſ.3.b.

Pœnitentia.

Deponentes fratres Ioſeph ſaccos in terram, deſignant Iudæos proponentes doctrinam legis. Geneſ. 44.c.

Proponentes doctrinam legis.

Gre.ſ.1.Reg.6.

Deponere arcam, & capſellam. 1.Reg.6.c. eſt admonere proficientes, vt humilientur.

Admonere proficientes,vt humilientur.

Gre.ſ.1.Reg.17.

Deponẽs Dauid loricam & arma,non ſibi apta. 1.Reg.17. e,deſignat non debere quẽquam magna opera aggredi, quæ ſint ſupra ſuas vires.

Nil ſupra vires aggrediendum.

Glo.int.ſ.Leui.16.

Deponens ſacerdos veſtes ſanctas.Leuit.16.c.dici poteſt de Chriſto deponente mortalitatem,qua indutus obtulit ſacrificium.

Relinquẽs Chriſtus mortalitatẽ.

Glo.int.ſ.Deut.21

Deponens mulier capta veſtem, cum qua capta eſt.Deut.21.c.eſt relinquens priſtinum errorem, & circunſtantias vanitatis,& falſitatis,cultúmque idololatriæ.

Relinquens errorem.

Glo.ord.ſ.3.Reg.17.

Deponens Elias infantem ſuſcitatum, de cœnaculo in inferiorem domum.3.Reg.17.d.eſt Chriſtus manifeſtans hominibus liberationem,quam ipſe fecit generis humani.

Lyra.ſ.1.Reg.19.

Deponens Michol Dauid per feneſtram.1.Reg.19.b.deſignat ſapientiam, quę liberat eum, cui copulatur.

Liberans ſapientia.

Glo.ord.ſ.Num.1.

Deponere tabernaculum,Num.1.g.2.c.9.d.10.b.2.Petr.1.c.eſt docere, quomodo quiſque humiliari debeat.

Docere humilitatem.

Deponentes filij Aaron velum tabernaculi. Numer. 4. a. ſunt ſacerdotes reuelantes myſteria legis.

Reuelatio myſteriorum.

Glo.int.ſ.Thren.1.

Depoſita Hieruſalem, eſt anima per peccatum abiecta. Thren. 1. c. & à ſtatu regio præcipitata.

Peccans anima.

Deponere

Quies poſt pœnitent. am. Deponere de patibulo. Ioſu. 8. f. 10. c. eſt dare quietem poſt perfectam pœnitentiam.

Chriſtus. Gratia. Virtus. Dona Dei. Depoſitum, quod quis à Deo accepit, eſt corpus & anima, Chriſtus, gratia, virtus omnis ſiue naturalis, ſiue moralis, & dona Spiritusſancti. Leuit. 6. a. 1. Timoth. 6. d. 2. Timoth. 1. c. *Lyra. ſ. Ioſu. 8. Ori. ſ. Leuit. ho. 4. Amb. de Tob. 20.*

Depopulari, vide Prædari.

Deprauari, quære Malus.

Deprecari, quære Orare.

Deprehendere.

DEprehendere, eſt incautum quempiam capere, præcipuè in crimine: & interdum cognoſcendo percipere. Vix habet allegoriam.

Honorari Eccleſiam. Deprehenſa Sara, per Abimelech. Gen. 20. d. quòd videlicet eſſet vxor Abrahæ: deſignat Eccleſiã cognitã eſſe à principibus Gẽtium, eſſe ſponſam Chriſti, atque ita honoratam. *Glo. ord. ſ. Gen. 20.*

Cognoſcens prælatus errores ſubditorum. Deprehendens ſacerdos colorem lepræ, aut eius incrementum. Leuit. 13. f. deſignare poteſt deprehenſionem hæreſeos, aut peccati. Ad idem refertur deprehendere adulterium. Num. 5. b. Ierem. 50. d. Ioan. 8. a. Et deprehendi filiam ſacerdotis in ſtupro. Leuitic. 21. d. Et deprehendi furem. Ierem. 2. c. Ioſu. 7. c. Prou. 6. d. 26. c. Et deprehenſus homo ſolicitans fratrem ſuum, vt vendatur. Deuter. 24. b. Et deprehenſus Ionathas in tranſgreſſione præcepti patris. 1. Reg. 14. f. *Glo. ord. ſ. Leu. 13.*

Deprehendens meretrix filium mortuum non eſſe ſuum. 3. Reg. 3. c. deſignat eum, qui recognoſcit opera ſua non eſſe mortua, ſed recta intentione facta. *Glo. ord. ſ. 3. Re. 3.*

Deprimere, vide Humiliare.

Depulſus.

Homo pronus ad malum. Depulſus, à depellendo dicitur, quaſi eiectus, & maceria depulſa, eſt homo pronus ad malum. Pſal. 61. *Baſi. ſ. Pſ. 61.*

Deputare.

Blaſphemantes Chriſtum. Deputare, idem eſt quod amputare, aut reſecare: interdum verò idem quod exiſtimare, & cenſere, aut in aliquorum numerum adſcribere: vt Chriſtus à Iudæis, cum iniquis deputatus eſt. Iſa. 53. d. Mar. 15. c. Luc. 22. d. Illi autẽ Chriſtũ deputant cũ iniquis, qui eum blaſphemant.

Derelinquere, Deſerere, Deſtituere. Relinquere, Prætermittere.

DErelinquere, eſt penitus dimittere, aut deſerere, & deſtituere. Relinquere autem interdum eſt auxilio deeſſe. 1. Reg. 22. a. Et reliquit eos ante faciem regis Moab. Dimittere. Num. 32. e. Pecora & iumenta relinquemus. Permittere. 1. Reg. 27. c. Nec relinquebat viuentem. Poſtponere. Geneſ. 2 d. Relinquet homo patrem & matrem. Reſeruare. Exod. 16. d. Nullus ex eo relinquat in mane.

Non præſtans auxilium. Derelinquit Deus aliquem, quum propter peccata, illi gratiæ ſuæ non præbet auxilium. Pſal. 37. 93. 139 Derelinquit autem vſquequaque eum, quem condemnat. Pſal. 118. In partem verò relinquit, quum tentari, & affligi permittit: vt Iob. Dicitur autem iuſtus non derelictus: quia licèt egeat, & tentetur, ſemper habet Deum adiutorem. Pſalm. 36. Num. 32. c. Paral. 12. c. 15. a. 32. g. Iudith. 13. b. Eccl. 51. b Iſa. 27. c. 49. d. 54. c. Thre. 5. d. Ezech. 9. d. Quod autem dicitur Deus quoſdam deſerere, vel non deſerere, non naturæ illius terminus ponitur, ſed eorum merita deſcribũtur, apud quos eſſe vel non eſſe dedignatur. Derelinquere etiam Babylonem, eſt deſerere peccatorem induratum. Iere. 51. a. Et derelinquuntur auibus & beſtiis mali, hoc eſt, dæmonibus. Iſa. 13. d. 42. c. Derelictus in tabernaculo ſuo affligetur. Iob 20. d. quum poſt reſurrectionem in corpore perpetuò cruciabitur. *Amb. ſ. Pſal. 118. ſer. 1. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 4. Hier. epiſ. Magnæ me pronoras. & ſ. Iſa. 18. Ori. ſ. Iere. ho. 2. Gre. 15. mor. 14.*

Paſſio Chriſti. Dereliquiſſe dicitur Pater Filium, quia non pepercit ei, quin grauiſſima propter nos afficeretur pœna: quum tamen non dereliquerit patres, quos à temporalibus periculis liberauit. Pſal. 21. Matt. 27. f. Rom 8 f. Vbi enim lapſum reparaturus, in corruptionem venit vnigenitus Dei, Verbum, & aſſumpſit ſemen Abrahæ, & ſimilis factus eſt fratribus, oportebat cum antiquo illo maledicto, & introducta corruptione finire derelictionẽ, quam ſuſtinuit à principio humana natura. Itaque quaſi derelictorum vnus exiſtens, ſecundùm quòd & ipſe ſimiliter nobiſcum particeps fuit ſanguinis, & carnis, dixit: Vt quid me dereliquiſti, id quod erat ſoluentis manifeſte derelictionem, quæ nobis acciderat, & quaſi placantis in hoc Patrem, & vocantis ad beneuolentiam erga nos, tanquam erga ſeipſum, & primum. *Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 2. Aug. epiſt. 120. Cyril. 1. de recta fide ad reginas.*

Chriſtus. Derelinquens Dauid oues, vt pugnaret cum Goliath. 1. Reg. 17. d. deſignat Chriſtum, qui reliquit angelos, vt pugnaret cum diabolo. Qui etiam dicitur reliquiſſe nonaginta nouem oues in montibus, vt quæreret ouem quæ perierat, hoc eſt, genus humanum. Matth. 18. b. Luc. 15. a. *Hier. ſ. Matth. 18.*

Chriſtus paſſus à Iudæis. Derelinquens Ioſeph pallium in manu fœminæ. Gen. 39. c. deſignat Chriſtum, qui corpus ſuum dedit percutientibus, in manu ſynagogæ, vel reliquit literam legis ipſi ſynagogæ. Aut reliquit bona temporalia in manu Iudæorum. *Beda ſ. Gen. 39.*

Merita Chriſti Gentibus data. Dereliquit Deus labores ſuos rhinoceroti. Iob 39. b. quum ea, quæ paſſus eſt Chriſtus, reliquit Gentibus in pretium, & in exemplum: vel quia conuerſo terreno principi, ea, quam *Hier. ſ. Iob. 39. Gre. 31. mor. 4.*

Digitized b

ſua morte mercatus eſt Eccleſia, credidit, quia videlicet in eius manu, quanta ſolicitudine pax fidei ſit tuenda, commiſit.

Glo.int.ſ.Ioel.2. — *Remittẽs Deus peccata.*

Relinquit Deus poſt ſe benedictionem. Ioel.2.c. quum remittit peccata, & dat gratiam, & gloriam.

Lyra.ſ.Iudi.3. — *Permittens perſequutores.*

Dereliquit Deus Gentes, vt in eis erudiret Iſrael. Iudi. 3.a. quia ſemper permittit eſſe perſequutores bonorum, vt eorum patientia confirmetur. Vel quia relinquit aliqua vitia in bonis, vt exerceantur pugnando aduerſus ea.

Gre.ſ.1.Reg.11. — *Non dare locum cogitationi & motibus carnis.*

Non relicti duo pariter. 1.Reg.11.c. ſunt cogitatio immũda, & naturalis motus carnis: quæ in viro perfecto non reliquuntur pariter, quum non eis datur locus, vt excitentur. Nec relinquuntur duo, quum ſenſibus exterioribus non adiungitur appetitus animæ. Sic non relinquere virum ex Philiſthæis, eſt necare omnia capitalia crimina: licèt alia minora penitus tolli nequeant. 1.Reg.14.e.27.c. Idem non relinquere vnum de ſtirpe Enachim. Ioſ.11.d.

Glo.ord.ſ.Pſ.9. — *Protector pauperum Deus.*

Derelictus dicitur pauper Deo. Pſ.9. quia ipſe eſt eius defenſor. Et Chriſtus non dereliquit ſuos, hoc eſt, Chriſtianos. Relinquitur etiam Deo Gentilis veniens ad fidem. Zach.9.b.

Hie.ſ.Iſa.49. — *Paucitas credẽtium.*

Deſtituta & deſolata dicebatur Eccleſia in populo Iudæorum, & inter Gentes. Iſaiæ 49.f. quando non erant inter eos, qui facerent bonum. Quam tamen promittit Deus non amplius vocandam derelictam. Iſa.62.b.

Glo.int.ſ.Ezec.36. — *Deſerentes Eccleſiam in perſecutione. Deſerere errores.*

Derelinquentes filij Iſrael ciuitates ſuas, deſignant derelinquentes Eccleſiam tempore perſequutionis. 1.Reg.31.c. Ezec.36.a. Derelinquunt etiam terram, qui deſerunt Eccleſiam. Iere.9.f. Relinquunt etiam ciuitates, qui relinquunt habitacula errorum. Ierem.48.d.

Relinquens ſynagoga Chriſtũ reſuſcitatũ.

Relinquens Iacob Ioſeph ſuperſtitem. Gen.46.d. deſignat ſynagogam relinquẽtem Chriſtum reſuſcitatum.

Ori.ſ.Iere.ho.8. Aug.2.de Gen.cõtra Manic.24. & ſ.tract.9.Ioan. Beda ſ.Gen.2. Hie.ſ.Iere.25. — *Deſcendẽs Chriſtus de cælo. Derelinquens ſynagogam.*

Dereliquiſſe dicitur Chriſtus domum ſuam. Ierem. 12. b. quum de cælis & de ſinu patris venit ad nos. Et relinquens homo patrem & matrem, vt adhæreret vxori, eſt Chriſtus adhærens Eccleſiæ, quia reliquit Patrem, quum non apparuit hominibus, ſicut eſt apud Patrem: & reliquit matrem, hoc eſt, ſynagogæ obſeruantiam veterem, atque carnalem. Geneſ.2.d. Matth.19.a. Marc.10.a. Epheſ.5.g. Et dereliquit leo vmbraculum ſuum, quum Chriſtus deſeruit templum, & Iudæam. Ierem.25.g.

Ori.& Ambr.ſ.Rom.9. Hier.ſ.Iſa.1.4. & ſ.Ezech.6. — *Dans Deus nobis Chriſtum. Reliquiæ Iudæorum.*

Reliquit Dominus nobis ſemen, quum dedit nobis Chriſtum, & doctrinam eius. Aut quia conuertit aliquos ex Iudæis. Iſa.1.b. Rom.9.f.11.a. Et relictus de Sion, & reſiduus de Hieruſalem: deſignat reliquias Iſrael, quæ ſaluæ fient. Iſa.4.a. Ezech.6.b. Sopho.3.c. Zach.9.b.13.d. 1.Theſ.4.d.

Ori.ſ.Ioſu.ho.15. — *Chriſtus implẽs legem.*

Non relinquens Ioſue quicquam ex iis, quæ præcepit Moſes, deſignat Chriſtum factum ſub lege, qui venit non ſoluere legem, ſed adimplere. Ioſ.8.g. Matth.5.b. Galat.4.a.

Glo.ord.ſ.Exod.16 — *Nõ plus ſapere quàm oportet.*

Non relinquere manna in manè, eſt non plus ſapere, quàm oportet ſapere. Exo.16.d. Idem eſt non relinquere de Phaſe, ſeu de agno vſque manè. Num.9.b. Relinquere autem ſexta die manna in manè ſabbati, eſt reſeruare intelligentiam occultorum ad futuram vitam.

Ori.ſ.Matt.ho.9. Aug.epiſt.89. — *Deſerere vitia.*

Relinquere omnia, eſt deſerere vitia, & affectus, vt nihil vitioſum remaneat. Matth. 4.c. 19.d. Marc.1.b.10.d. Luc.5.c.f.18.e. Et hoc eſt relinquere mundum. Ioan. 16.f. Et relinquere Aegyptum. 3.Reg.19.d. Hebr.11.e. Relinquere etiam patrem, & matrem, &c. eſt in præcepto, quum in hac ſumus conditione, vt Chriſtus, aut pater ſit deſerendus. Reliquit quoque Chriſtus ciuitatem ſuam Nazareth. Matth.4.d. deſignans deſerendam patriam, quando nobis eſt impedimento, vt diuinis vacemus. Idem deſignauit relinquens Ruth parentes ſuos. Ruth 2.c. Et delinquens Dauid concubinas in Hieruſalem. 2.Reg.15.c. Et relinquens Maria Martham ſolam ad miniſtrandum. Luc.10.g.

Hier.ſ.Iſa.11. — *Liberati à diabolo.*

Derelicti ab Aſſyriis, ſunt liberati à poteſtate diaboli. Iſa.11.c.17.b.24.b.30.d. Derelinquit etiam Dominus in Hieruſalem populum pauperem & egenum, hoc eſt, humiles in Eccleſia. Sopho.3.c. 4.Reg.24.d.25.b. Nee.1.a. Iere.42.a.49.b. Ezech. 12.d.14.g. Amos 5.a. Et derelicta oua, ſunt fideles ſine defenſione mundana. Iſa.10.c.

Arn.ſ.Pſ.124. — *Non permittẽs iuſtos vinci ab hæreticis.*

Non relinquit Dominus virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum. Pſal.124. quum non permittit iuſtos vinci ab hæreticis, aut aliis prauis.

Baſi. & Aug.ſ.Pſal.48. — *Relinquentes ſcripturas fidelibus.*

Relinquunt alienis diuitias ſuas Iudæi. Pſal.48. quum relinquunt Chriſtianis patriarchas, & ſacras ſcripturas. Idem eſt relinquere aliis labores ſuos. Eccl.14.c. Licèt autem mali relinquant filiis ſuis diuitias: tamen alienis relinquunt, quia non eis proſunt.

Hie.ſ.Iob.39. Gre.31.mor.7. — *Non reſiſtẽs Eccleſia aduerſantibus.*

Derelinquit ſtruthio oua in terra. Iob 39. d. quum Eccleſia non reſiſtit aduerſantibus, vel cùm hypocrita, natos per conuerſionem filios, ſine exhortatione, & ſine exemplo dimittit.

Gre.14.mor.25. — *Confabulatio de Chriſto in paſſione.*

Derelicta labia circa dentes Iob, hoc eſt, Chriſti. Iob 19.d. Erant, cùm in paſſione ſola confabulatio de Chriſto relicta eſt Apoſtolis, abſque fide, & ſpe.

Aug.83.q.64. & ſ.Ioan.tract.15. — *Deſerens carnalium amorẽ.*

Relinquens mulier Samaritana hydriã. Ioan.4.d. eſt deſerẽs amorem carnaliũ voluptatũ.

Hie.& Aug.ſ.Pſ.39. Baſi.ſ.Pſ.37. — *Ignorantia ſui.*

Derelinquit cor aliquem, quum irrationabilia cogitat: & quum eſt in peccatis, nec ſeipſum cognoſcit. Pſ.39. Et derelinquit virtus, quum quis tradit ſe peccato. Pſalm.37. quia tunc caro eſt fortis. In virtute enim, ſpiritus eſt fortis, & caro infirma.

Aug.1.ſerm.Domini in monte. — *Satisfaciens proximo.*

Relinquit munus ante altare, qui antequam offerat bonum opus Deo, intendit ſatisfacere proximo offenſo. Matth.5.d.

Hier.ſ.Iere.14. — *Ceſſare ab operando.*

Relinquit cerua fœtum ob herbæ penuriam. Ierem. 14. a. quum incipiens benè operari, ceſſat ob defectum doctorum.

Iudæi ſine Spiritu, an.ho.

Relinqui domum Iudæorum deſertam, eſt Iudæam manere ſine Spiritu ſancto: & relinqui animam ſine gratia. Matth 23.d. Leui.26.g. Ierem.4.g.17.a. Luc.13.g.Ioan.4.a. Relinqui autem filiam Sion, vt vmbraculum in vinea: eſt relinqui populum Iudaicum, cum inutilibus ceremoniis.Iſa.1.c.20.d.27.c.49.d.54.b.Relicta ſolitudo in vrbe,erit in iudicio,quum mali auferentur à mundo.Iſa. 24.b. Derelinqués Ieſus principes ſacerdotum & Hieruſalem, deſignauit deſertionem Iudæorum.Matth.16.a.21.b.Iſa.32.c. Ierem.11.b. Idem deſerens nubes tabernaculum.Exod.40.d. [Ori.ſ.Matt.ho.26. 27.… ho.5. Hila.ſ.Matth. an.21. Hier.ſ.Iere.12.]

Apoſtoli adhærentes Chriſto.

Non relinquens Eliſæus Eliam. 4. Reg. 2.b. deſignat Apoſtolos non relinquentes Chriſtum. Idem deſignauit non derelinquens Sunamitis Eliſæum. 4. Reg.2.a. Et non relinquens Ruth Noemi,eſt gentilitas adhærens Eccleſiæ,quæ erat ex Iudæis.Ruth.1.c.

Simplici contentus fide.

Relictus dicitur & circundatus,vel obſeſſus. Ezech.6.d. qui intra Eccleſiam ſimplici contentus eſt fide ſine operibus,qui fame moritur. [Hier.ſ.Ezech.6.]

Peccare.

Relinquens Saül Dominum.1.Reg.15.c.deſignat prædicatorem lapſum in peccatum impœnitenter Derelinquunt autem Dominú omnes peccantes:qui & deſerere dicuntur viam Domini.Deut.9.c.32.b. Iudith.2.c. 2.Reg.3.b.18.c 19.b.4.Reg.17.c.1. Paralip.28.b. 2. Paral. 12.b.15.a 24.c.Tob.1.a.Iob.27.a Prou.2.c.Ierem.1.c.2.c.15.a.17.b.Ezec.39.f. Dan.11.e.Hoſe. 4.c. Et deſertores filij dicuntur Iudæi,hæretici, & peccatores,qui non audierunt vocé Chriſti,quem Deus miſit. Iſa.30. a.65. b. Et derelinquentes propinqui Iob ipſum Iob, deſignant Iudæos deſerentes Chriſtum. Iob 19.b. Reliquerunt idem iudicium: quia dereliquerunt Chriſtum Iſa 58.a.Iere.2.c. Reliquit mulier ducem pubertatis ſuæ,quum hæreticus reliquit Deum,& doctorem,qui eum in fide inſtruxerat.Prou.2.c. [Gre.ſ.1.Reg 15. Ori.ſ.Ier.ho.4. Hie.ſ.Iſa.30.58. Gre.24.mor.21. Beda ſ.Pro.2.]

Derelinquunt miſericordiam ſuam,qui peccádo faciunt, vt Deus non eorum miſereatur. Ionæ 2.d. [Hier.ſ.Ion.2.]

Abiici aduerſarios Eccleſiæ.

Derelinqui terram contrariam Iudææ,eſt abiici aduerſarios Eccleſiæ Iſa.7.c.Et derelinqui ciuitates Aroer gregibus,eſt ciuitates Gentilium poſſideri à fidelibus. Iſa.17.a. Et Tyrus relinquitur in obliuionem ad tempus,vt confuſa reſipiſcat.Iſa.23.c. [Hie.ſ.Iſa.17.23.]

Abrenunciare diabolo.

Derelinquunt perdicem,qui abrenunciant diabolo.Ierem.17.b.Et diuitię relinquunt auarum,aut ipſe eas relinquere cogitur. [Ori ſ.Iere ho.4. Hier.ſ. Iere.17. Gre. 5.mor.39.]

Deſerens mundus contemptibiles.

Derelinquens Dominus Ægyptij ipſum Ægyptiú ægrotú.1.Reg 3.6.d.deſignant mundum relinquentem contemptibiles: quos Dauid.1.Chriſtus amplectitur.Idem deſignant derelinquentes Vriam, vt percuſſus interiret.2.Reg.11.c.Et derelinquétes amatores meretricem Hieruſalem nudã.Eze.16.c.Et in his eſt deſerta lętitia múdi.Iſa.24.b.54.b.60.c.62.a.Et relinquit pater & mater aliquem, hoc eſt,diabolus,& ciuitas Babylon. Pſal. 26. Et derelinquit paſtor ſtultus gregem,id eſt,Antichriſtus ſuos in poteſtate diaboli. Zacha.11. d.12.d. Relinquuntur etiam auibus mali,hoc eſt,dæmonibus.Iſa.18.c. [Aug.ſ.Pſa.26. Hier.ſ.Zach.11.& ſ. Iſa.18.]

Relinquens Roboam conſilium ſeniorum.3.Reg.12.a.2.Par.10.b.vnde perdidit maximam partem regni,exemplum eſt Principibus. [Lyra.ſ.3.Reg.12.]

Multi conuertendi poſt paſſionem.

Derelicta terra latiſſima, quæ non erat diuiſa filiis Iſrael. Ioſu.13.a. deſignat multos conuertendos poſt paſſionem Chriſti.1.Paral.28.b. [Ori.ſ.Ioſu.ho.16.]

Incidere in peccatum.

Deſerere locum ſuum.Eccl.10.a. eſt dare locum tentationi: aut incidere in peccatum: vel non ſeruare cor: vel deſerere Deum.Pſal.32.Prou.27.a.1.Mach.10.a. [Gre.ſ.1.Reg.11. Hier. ad Demetr. Baſ.ſ.Pſ.32.]

Non relinquet dies Domini ſuperbis radicem,& germen.Malach.4.a.quia poſt iudicium, non erit tempus pœnitendi,aut bene operandi. [Beda ſ.Pro 27. Glo.ord.ſ.Mala.4.]

Deſtituta omnibus virtutibus anima.

Diſcedere à fide

Non relinqui in templo lapidem ſupra lapidem, eſt animam deſtitutam eſſe omnibus virtutibus,& tranſgreſſam eſſe omnia mandata. Matt.24.a.Luc.19.g.22.b Mar.13.a.Cùm etiam quis diſcedit a fide,non relinquitur lapis dogmatis ſuper lapidem mandatorum Dei,qui non deſtruatur. [Ori.ſ.Matt.ho.27.]

Deſeri ad pœnã

Deſertio ſynagogæ.

Relinqui vnum aſſumpto alio, eſt, deſeri ad pœnam, vel relinqui ſynagogam in ſua perfidia. Matth.24.d.Luc.17.g. [Ori.ſ.Matt.ho.30. Amb.ſer.5.]

Gentilitas.

Derelicta mulier erat gentilitas relicta in idololatria. Iſa. 54.c. derelicti quoque dicuntur omnes,qui ſunt in peccato.Zach.11.d. [Glo. int.ſ Iſa.…]

Non reſurgere ad priorem ſtatum.

Relinquuntur centum in vrbe,vnde egrediebantur mille,quum quis poſt peccatum, non reſurgit ad priorem ſtatum.Amos 5:a. [Hier.ſ. Amos …]

Liberum arbitrium debilitatum.

Relictus homo ſemiuiuus à latronibus, deſignat liberum arbitrium non penitus eſſe ablatum à peccatore.Luc.10.e. Eccl.15.c. vel dicitur, quia licèt immortalitatem homo amiſerit, rationis tamen ſenſus aboleri non potuit. [Glo.ord ſ. Luc.10.]

Senſus ſpiritualis intactus.

Relinquere manipulum ſegetis in agro.Deut. 24. d. eſt relinquere aliquem ſenſum ſpiritualem intactum.Item dare exemplum boni operis minoribus. [Lyra.ſ.Deut 24. Rup.1.ſ.Deut.33.]

Non relinquentes vindemiatores ſaltem racemum. Abdi.b. dicitur de Babyloniis, nil relinquentibus in Iudæa.Vel ſunt Gentiles nullum ſenſum ſpiritualem relinquétes Iudæis, ſed tantum folia literæ. [Glo.ord.ſ. Abdi. Rup.ſ. Abdi.]

Mali iudices raptores.

Non relinquentes in mané iudices,qui erant lupi veſpere.Soph.3.a. ſunt mali iudices Eccleſiæ, qui ſemper in veſpera tenebrarum manentes:nec ad ortum Solis reſpicientes quaſi in nocte nemine vidente,populantur poſſeſſiones eccleſiæ. [Glo.ord.ſ.Soph.3.]

Relinquit febris aliquem,quum ceſſat à feruore peccati.Ioan.4.g.

Deridere, Deriſor, vide Illudere.

Deſcendere.

DEſcendere, eſt à loco ſuperiori ad inferiorem, qui eſt verſus centrum mundi, moueri. Eſt etiam cadere. 4. Reg. 1. c. Deſcendit ignis de cęlo. Deprimi. Pſal. 103. Aſcendunt montes & deſcendunt campi. Fluere. Ezech. 47. a. Aquæ autem deſcendebant. Irruere. Geneſ. 15. c. Deſcenderúntque volucres.

Ori. ſ. Gen. ho. 4. 15. Euch. q. in Mich. & ſer. ſpiritual. 1. Aug. de eſſen. diu. Cyril. 3. ſ. Ioan. 3. Beda ſ. Exod. 3. 19. & ſ. Gen. 11. 18. Hier. ſ. Mich. 1. Theoph. Alex. 1. Paſ. Greg. 30. mor. 22.

Habens Deus curam hominū. Faciens miracula. Mittēs angelos. Incarnatio.

Deſcendere attribuitur Deo metaphoricòs: vt quum dicitur deſcendiſſe ad videndum. Geneſ. 11. b. 18. c. Deſcendit enim Deus, quum habere curam fragilitatis humanæ, euidenter indiciis dignantiſſimæ pietatis oſtenditur. Et quum aliquid facit in terra, quod præter vſitatum naturæ curſum mirabiliter factum, præſentiam quodammodo eius oſtendit. Vnde & deſcendit ad liberandum populum Iſrael ab Ægyptiaca ſeruitute: vbi deſcendiſſe dicitur, quia miſit angelum. Exod. 3. b. Et deſcendit in montem coram omni plebe, condeſcendens humanæ infirmitati. Exod. 19. c. Deſcendit autem in igne, vt oſtenderet claritatem legis ſuæ, & aduentum Spiritusſancti in bonos. Deſcendit etiam in nube, vt oſtenderet incarnationem Verbi. Exod 33. b. 34. a. Et deſcendit in montem, ad quem aſcenderat Moſes. Exo. 19. c. quia quantumuis homo aſcendat per cōtemplationem, opus eſt, vt Deus deſcendat, vt cognoſcatur. Deſcendit etiam cum Iacob in Aegyptum, præbens ſe adiutorem in tentationibus. Gen. 46. a. Num. 11. b. 12. b. Deſcendere autem dicitur tam ad vindictam, quàm ad auxilium. Dicitur etiam deſcenſio Dei, maieſtatis eius ad inferiora decurſus. Mich. 1. a. Et quum aliquid nouum in creatura operatur. Deſcendit quoque Deus inclinatis cælis. Pſalm. 17. 143. quum incarnatus eſt Chriſtus præmiſſis angelis, & prophetis. Et quum per ſimplicem prædicationem venit ad auditores, qui altiora capere non poſſunt.

Præbēs auxiliū. Ad vindictam.

Ori. ſ. Mat. ho. 3. & in diuer. ho. 5. Aug. ſ. Pſ. 143.

Condeſcendens infirmis.

Deſcendens Ieſus de monte, indicat acceſſum ſuum ad imperfectos, & ad noſtras infirmitates curandas. Eſt etiam eius deſcenſus accommodatio doctrinæ ſuæ ad captum turbarum. Matt. 8. a. 17. b. Luc. 6. c. 9. c. Pſalm. 143. Epheſ. 4. b. Idem deſignauit deſcendens Ieſus Nazareth. Luc. 2. g. Et deſcendens Capharnaum. Marc. 9. a. Luc. 4. e. Ioan. 2. c. 4. g.

Amb. ſ. Luc. 6. 19. Ori. ſ. Iudi. hom. 8. Lact. lib. 4. ca. 16.

Incarnatio. Chriſtus ad certamen cum diabolo.

Deſcenſus montis Oliueti. Luc. 19. f. deſignat deſcēſum Chriſti è cælo per incarnationem. Deſcendit autem ſicut pluuia in vellus, vel quia incarnatus eſt ſine virili ſemine, & ſine ſtrepitu & inquietudine hominum, & ſine fide. Vel quia venit ad Iudęos relicta area totius mundi. Pſal. 71. Iſa. 64. a. Et deſcendens Iacob ad Ioſeph, in Aegyptum. Gen. 45. b. Act. 7. b. deſignauit deſcenſum Chriſti in mundum: Vel fidelis deſcendentis ad mundi agones.

Lyra. ſ. 1. Reg. 17.

Extrema abiectio Chriſti. Veniēs Chriſtus in mundum, vt pateretur.

Deſcendens Dauid ad ſingulare certamen cum Goliath. 1. Reg. 17. d. deſignauit aduentum Chriſti in mundum ad expugnandum diabolum. Idem deſignauit deſcendens ad petram deſerti Maon. 1. Reg. 23. d. Et deſcendens in deſertum Pharan. 1. Reg. 25. a. Et deſcendens Iudas à fratribus ſuis. Gen. 38. a. deſignat Chriſtum ad infirma mundi deſcendentem: aut religioſum, à clauſtro egredientem. Et deſcendens Gedeon in caſtra hoſtium, Chriſtum deſignat. Iudi. 7. d. Ipſe eſt deſcendens in prælium Iudi. 1. b. 1. Reg. 30. f. 2. Paral. 20. d. Iudith. 14. a. Et deſcendens Samſon in Thamnatha. Iudi. 14. a. Deſcendens Ionas ad extrema mōtium, eſt Chriſtus ad extremam abiectionem in paſſione. Ionæ 2. c.

Rup. ſ. Ion. 2. Ori. ſ. Iere. ho. 11. Baſi. ſ. Pſ. 29. Aug. epiſt. 44.

Mori. In infernū mitti.

Deſcendit Chriſtus in corruptionem. Pſal. 29. Vel quia venit ad locum corruptionis, qui eſt mundus. Vel quia ſponte pati voluit & mori. Et aſcēdit quilibet in corruptionem, quum venit in mortem, aut in infernum detruditur. Iob. 33. c.

Debellās Chriſtus inferos.

Deſcendens Iacob ad filium ſuum Ioſeph ad inferos, deſignat Deum debellantem per filiū ſuum infernum. Gen. 37. g. Pſal. 138. Et deſcendens Banaias in ciſternam, aut lacum, vbi interfecit leonem: deſignat Chriſtum deſcendentem ad inferos, & expugnantem diabolum. 2. Reg. 23. c. 1. Par. 11. c. Idem Ieremias. Iere. 48. b. Amos 9. a. Matth. 10. c. Rom. 10. b.

Ambr. 2. de ſacrament. 2. & 1. de Spirituſancto. 7.

Chriſtus ad ſaluandum genus humanum.

Deſcendens angelus in piſcinam, ad mouendā aquam, vt ſanaretur vnus. Ioan. 5. a. eſt Chriſtus factus homo ad ſaluandum genus humanum. Vel eſt Spiritusſanctus deſcendens ad nos miniſterio ſacerdotum.

Aug. ſ. Ioan. tra. 7. Hil. ſ. Mat. can. 2. Amb. 1. de ſacrament. 5.

Spiritusſanctus datus miniſterio ſacerdotum. Spiritusſanctus ad Baptizatos.

Deſcendit Spiritusſanctus ſuper Chriſtum baptizatum, vt deſignetur poſt lauacrum deſcendere in nos. Matth. 3. d. Luc. 3. e. Prius autem baptizatus eſt Chriſtus, quàm deſcenderet Spiritusſanctus, vt oſtenderetur non egere ſanctificatione. Marc. 1. b. Ioan. 1. d.

Amb. de virg. 3. Gre. ſ. Cant. 6. Rup. ſ. Cant. 5. 6.

Chriſtus ad prophetas & ſacerdotium, & corda perfectorum. Chriſtus ad Eccleſiam.

Deſcendit ſponſus in hortum nucum. Cant. 6. d. hoc eſt, Chriſtus ad Prophetas, & ſacerdotium: & ad corda perfectorum: vt per eos ad infirmiores poſtmodum veniat. Vel deſcendit Chriſtus ad Eccleſiam poſt aſcenſionem, ſecundum quòd ipſe dixit, Ecce ego vobiſcum ſum, vſque ad conſummationem ſeculi. Cant. 6. a. Deſcendit etiam in hortum nucum, ſecundum quòd factus eſt ſub lege.

Hier. ſ. Ionam 1.

Chriſtus ad extremos Iudæorū.

Deſcendens Ionas in Ioppem. Ionæ 1. a. eſt Chriſtus veniens ad extremos Iudæorum, qui omnes ſaluare cupiebat.

Hu. ſ. Mich. 1. & ſ. Iſa. 32. 34. & ſ. Am. 9.

Quia cadit fit malum, vt deſcēdat à Domino. Punitio Dei.

Deſcendit malum à Domino. Mich. 1. d. hoc eſt, ſicut cecidit Lucifer de cælo, ſic mala à Domino ceciderunt, quæ antequam caderent, non erant mala: ſed quia corruerunt à Domino, ideo facta ſunt mala. Et deſcendit grando in ſaltum, hoc eſt punitio Dei in Iudæam. Iſa. 32. d. Et deſcendit Deus ſicut fluuius Aegypti ſuper malos. Amos 9. b. vt in tormentorum amaritudinem impetu Domini detrudantur. Et aſcendit gladius Domini in Idumæam, hoc eſt, ad terrenos homines puniendos. Vel ad Iudæos puniendos. Iſaiæ 34. b. Deſcedens etiam ignis

de cælo, vel à Deo, eſt diuina vindicta. 4. Reg. 1. c. Apoc. 20. c.

Ferentes angeli beneficia. Profectus, & defectus. Varietas fortunæ.

Deſcendentes angeli per ſcalam, quam vidit Iacob. Gen. 28. c. ſunt ferentes ad nos Dei beneficia. Vel ſunt bonæ cogitationes & inſpirationes ad nos venientes quaſi de cælo. Item etiã deſcendentes ſunt cogitationes terrenæ. Vel aſcenſus ille, & deſcenſus, eſt profectus & defectus vitæ: vel varietas fortunæ. Dan. 3. c. Matth. 28. a. 1. Theſſal. 4. d. Apoc. 18. a. Et deſcendũt vigiles. Dan. 4 b. quum angeli terrena noſtra curant: & ſecundum quòd in ſummis diuinitus diſcunt, in imis humana diſponunt. Deſcendens autem quaſi animal in campo, eſt angelus facilè vincens dæmones in auxilium hominum. Iſa. 63. c.

Thilo de ſomniis. Euch. q. in Mich. Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 20.

Deſcendens angelus hominem.

Pœnitentia.

Deſcendentes aquæ Iordanis in mare. Ioſu. 3. d. ſunt, quum quis gaudium, & voluptates vertit in dolorem pœnitentiæ. Deſcendere etiam in fletum, eſt pœnitentiam agere. Iſa. 15. a.

Ricar. de S. Vict. de exterminat. mali. 17. Hier. ſ. Iſa. 15. Hila. ſ. Pſ. 132.

Veniens gratia cum doctrina.

Deſcendit Man cum rore. Num. 11. b. quum gratia venit cum doctrina myſteriorum ſacræ ſcripturæ. Et deſcendit ros in montem Sion, hoc eſt, diuina gratia, in Eccleſiam triumphantem. Pſal. 132 Idem eſt deſcendens imber matutinus. Ioel. 2. f. Deſcendit etiam imber in terram, hoc eſt, doctrina in Eccleſiam. Iſa 55. c. Et deſcendũt aquæ ad plana deſerti. Ezech. 47. d. hoc eſt, myſteria ad gentilitatem.

Hier. ſ. Iſa. 55. & ſ. Ezech. 47.

Gratia veniens in virtutes. Chriſtus ad perfectos & infirmos.

Deſcendens vnguentũ in barbã, eſt chriſma gratiæ veniens in virtutes: vel à Chriſto ad perfectos. Et deſcendit in oram veſtimenti, hoc eſt, vſque ad minores, & ſimpliciores. Pſal. 132.

Arn. & Hila. ſ. Pſal. 132. Aug. ſ. Pſ. 132.

Deſcendere ab altitudine contemplationis ad docendum. A prædicatione ad orationem. Contemplatiui ſumentes onus ſacerdotij.

Deſcendens Moſes de monte, eſt deſcendens ab altitudine contemplationis. Exod. 19. c. 32 b. 34. d. Et deſcendens Aaron oblatis holocauſtis. Leuit. 9. d. deſignat doctores poſt prædicationem, debere deſcendere, ad orandum pro populo. Et deſcendentes Samuel & Saül in oppidum, ſunt prædicatores à ſublimi contemplatione, ad infirmiores erudiendos deſcendentes, eorumque infirmitates tolerantes. 1. Reg. 9. d. 1. Corinth. 9. d. Factus ſum infirmis infirmus, &c. Idem deſignant prophetæ deſcendentes de excelſo in vrbem. 1. Reg. 10. b. Et Ieremias in domum regis. Ierem. 22. a. Act. 10. f. Deſcendit etiam nix in terram, quum candida Sanctorum corda, quæ iam ſolida contemplatione paſcuntur, pro fraterna charitate, ad humilia prædicationis verba deſcendunt. Iob. 37. a. Iſa. 55. c.

Iſych. ſ. Leui. 9. Gre. ſ. 1. Reg. 9. Beda ſ. Exo. 19. Euch. q. in Mich. Gre. 27. mor. 17. Gre. ſ. 1. Reg. 6.

Deſcendentes viri Cariathiarim ad reducendam arcam fœderis. 1. Reg. 6. d. deſignant perfectos in contemplatione, qui ſumunt onus ſacerdotij, ad ſaluandos alios.

Humiliter credentes.

Deſcendentes curandi in piſcinam turbatam. Ioan. 5. b. ſunt venientes ad Chriſtum per fidem, vt curentur Vel humiliter credentes. Deſcendit Iudas cum Deo, quando fidelis humiliter confitetur humilitatem Chriſti. Hoſe. 12. a.

Aug. ſ. Ioã. tra. 17. Rup. ſ. Hoſe. 12.

Humiliari ſacra ſcriptura.

Deſcendere ad fontem, eſt humiliari ſacræ ſcripturæ Gen. 24. b. ad hauriendam aquã vitæ. *Glo. int. ſ. Gen. 24.*

Humiliatio gentilitatis.

Deſcendens filia Pharaonis ad fluuium, eſt humiliatio gentilitatis ad Baptiſmum. Exod. 2. a. 4. Reg. 5. c. *Beda ſ. Exod. 2.*

Subiicientes ſe pœnitentiæ.

Deſcendentes exploratores Dauid in puteum. 2. Reg. 17. d. ſunt ſubiicientes ſe humiliter pœnitentiæ, quæ cunctis neceſſaria eſt ante finem præſentis vitæ. *Glo. or. ſ. 2. Reg. 17*

Venientes Iudæi ad Eccleſiam. Venientes ad mundanam proſperitatem.

Deſcendentes fratres Ioſeph in Ægyptum, deſignant Iudæos ad Eccleſiam venientes. Gen. 42. a. 43. d. Vel deſignant venientes ad proſperitatem mundanam: vbi poſtea ſeruire coguntur vitiis. *Cyril. de ado. in Spiritu ſancto.*

Venire à ſpiritualibus ad temporalia & ad curam carnis. Venire ad miſerias mundi. Peccare vel errare. Confidere in homine.

Deſcendere in Ægyptum, eſt à ſpiritualibus ad temporalia deſcendere: & ad curam carnis accedere. Gen. 12. c. 26. a 46. a. Et quidem Abrahæ, & Iacob, & Moſi, bene ceſſit deſcendere in Ægyptum: non ita Ieroboam, & multis aliis. Iſa. 52. b. Vxor Moſis, & Iethro non valuerunt deſcendere, quia non erant apti ad pugnam. Eſt etiam deſcendere in Ægyptum, venire in miſerias, & tenebras huius mundi. Deſcẽdere quoque in lacum, eſt deſcẽdere in miſeriam profundam huius ſeculi. Pſal. 27. 29.

Ori. ſ. Exo. ho. 11. Amb. 1. de Abrah. 4. Cyril de adorati. in Spiritu ſancto. Aug. ſ. 27. 29.

Deſcendere etiam in Ægyptum, eſt incidere in tenebras peccati, & in errores. Et deſcendere illuc ad quærendum auxilium, eſt confidere in fauore mundano. Iſa. 30. a. 31. a 52. b. *Hier. ſ. Iſa. 30. 31.*

Deſerere vitam carnalem, idololatriam & elationem.

Deſcenſus de camælo, eſt derelictio vitæ carnalis, & idololatriæ: & etiam elationis. Gen. 24. g. Idem eſt deſcenſus de aſino. 1. Reg. 25. d. *Gre. 1. mor. 14. & 35. mor. 17.*

Obedientia futuri prædicatoris.

Deſcendens Saül ante Samuelem in Galgala. 1. Reg. 10. b. deſignat obediẽtiam futuri prædicatoris: in qua prius debet eſſe probè exercitatus. *Beda ſ. Gen. 24. Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Inanis gloria prædicatoris.

Deſcendens rurſus Saül in Galgala. 1. Reg. 15. c. deſignat prædicatorem malum, quærentem gloriam de ſua eloquentia apud eruditos, ſed malos. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Diſcere ſcientias ſeculares.

Deſcendere ad Philiſthæos ad exacuẽdum vomerem. 1 Reg. 13. d. eſt deſcendere ab altitudine Chriſtianæ ſimplicitatis, ad diſcendas ſcientias ſeculares. Idem deſignant deſcendentes optimates Iſrael in Geth Paleſtinorum. Amos 6. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 13.*

Veniens Spiritus ſanctus in animam.

Deſcendens ignis in ſacrificium, eſt Spiritus ſanctus, veniens in animam. 2. Paral. 7. a. *Amb. 3. offi. 14.*

Recedentes hæretici ab Eccleſia.

Deſcendens ignis de cælo virtute beſtiæ. Apoc. 13. c. deſignat hæreticos recedentes ab Eccleſia perſuaſione Antichriſti, aut hæreſiarcharum. *Aug. ſ. Apoc. ho. 11.*

Lapſus in ſtatũ peccati. Peccare. Condemnari. Præſumptio ſecuritatis.

Deſcendens homo ab Hieruſalem in Hiericho. Luc. 10. c. deſignat lapſum hominis à ſtatu innocentiæ in ſtatum peccati. Sic non deſcendit Nehemias ad hoſtes, ne conſentiret dæmonibus. Nee. 6. a. Deſcendere etiam in mortem, aut occiſionem, eſt peccare, aut condemnari. Prouerb. 5. a. Ierem. 8. b.

Ori. ſ. Ieſu. ho. 6 & ſ. Matt. ho. 13. & ſ. Luc. ho. 34.

Venire ad conuerſatiõẽ mundi. Venire ad mũdũ gratia prædicãdi.

Deſcendens Petrus de nauicula in mare. Matth. 14. d. deſignat eum, qui putat ſe liberum à tentatione. Deſcendunt autem in mare, qui ad mundi conuerſationem veniunt. Et Apoſtoli deſcenderunt in mare in nauibus, venientes in mundum in Eccleſiis: & ad prædicandum

Ori. ſ. Matt. c. 14 Arn. ſ. Pſ. 106. Hier. ſ. Iſa. 2. 42. & ſ. Pſ. 106.

gentibus. Pſalm. 106. Iſa.42.b.Ioan.6.b.

Arno.ſ.Pſ.103. Hier.ſ.Pſ.103. — *Exercere actiones terrenas.*

Deſcendunt campi, cùm actiui exercent actiones terrenas. Pſalm. 103. Idem eſt deſcendere in puluerem. Iſa. 47. a. Vel deſcendunt campi, quum populus ſe ſubiicit ordinationi prælatorum.

Ori ſ.Matt.ho.29. Hil ſ.Mat.can.25 Amb.ſ. Luc.17.& epiſt.11. — *Permanere in faſtigio veritatis & perfectionis.*

Non deſcendere de tecto,eſt in faſtigio veritatis & perfectionis permanere: & non relinquere conuerſationem cæleſtem: nec deſcendere ad curam carnis. Matth. 24.b. Marc. 13.b. Luc. 17.f.

Aug.epiſt.86. Hie ſ.Hoſe.11. — *Humiliari cum Deo.*

Deſcendit cum Deo Iuda, ſeu tribus Iuda, quum fideles Eccleſiæ humiliantur cum Deo. Hoſe.11.d.

Aug.epiſt.120. Hie ſ.Iſa.47. — *Quærere terrena. Abiicere ſuperbiam.*

Deſcendere in terram, eſt terrena quærere, eáque Deo præferre. Pſal.21.

Deſcendere autem in terram, in bonum, eſt deſcendere à ſtatu ſuperbiæ. Iſa. 47.a. Sic deſcendit corona de capite,quum quis abiicit faſtum ſuperbiæ. Ierem.13.c.Ezech.26.c.

Philo. quis rerum diui.hæres. — *Cogitationes de vilibus.*

Deſcendentes volucres ad cadauera, ſunt cogitationes in mente, quæ circa res viles verſantur. Geneſ.15.c.

Subiicientes ſe legi.

Deſcendentes ſerui Pharaonis ad Moſen, ſunt ſubiicientes ſe legi. Exod.11.c.

Glo.ord.ſ.Act.10 — *Eccleſia ortũ habens è cælo.*

Deſcendens vas linteum de cælo, deſignare poteſt Eccleſiam à cælo originem habentem. Act.10.b. f. 11.a.

Arn.& Aug.ſ. Pſal.106. — *Peccare ex infirmitate. Turbari timore.*

Deſcendere vſque ad abyſſos, eſt peccare ex infirmitate:vt Petrus. Vel eſt turbari per timorem. Pſalm.106.

Hier.ſ.Ionam 1. — *Veniens in profundũ malorum.*

Deſcendens Ionas ad interiora nauis.Ionæ 1.b. deſignat peccatorem in profundum malorum venientem. Et deſcendit ad extrema montium,qui deuenit in extrema peccata.Ionæ.2.c.

Aug.ſ.Pſ.7. — *Iniquitas grauans iniquum.*

Deſcendit iniquitas in verticem ipſius iniqui : quia iniquitas eſt ſuperior ipſo iniquo : & grauat illum,& onerat : & ad requiem Sanctorum reuolare non ſinit. Pſal.7.

Glo.ord.ſ.Mat.27 — *Chriſtus è cælo.*

Deſcendere Chriſtum de cruce petebant Iudæi inſtinctu diaboli, vt impediretur redemptio generis humani. Matth.27.c.Marc.15.c.Ne etiam patientiæ exemplum demonſtraret.

Glo.ord.ſ.Pro.30. Rup.12.ſ. Apoc. — *Eccleſia à Chriſto.*

Deſcendere de cælo conuenit Chriſto,qui venit ad redimendum genus humanum,aſſumpta carne. Prou.30.a.Ioan.6.d. Apoc.3.e. Deſcendit etiam Hieruſalem de cælo, hoc eſt, Eccleſia originem habens à Chriſto.Apoc 21.a.d.Deſcendit,inquam,non cecidit,vt lucifer.Cadere namque ſuperbiæ eſt, deſcendere humilitatis.

Glo.or.ſ.1.Reg.23. — *Diabolus & Iudæi in Chriſtum & fideles.*

Deſcendens Saül in deſertum Siph contra Dauid, eſt diabolus & Iudæi contra Chriſtum & contra fideles.1.Reg.23.c. 26.a. Idem deſignant deſcendentes equi contra fideles.Agg.2.d. Et deſcendens Achab in vineam Naboth, vt poſſideret eam. 3.Reg.21.c. Et deſcendens Holophernes in campos Damaſci.Iudith 2.d.

Glo.or.ſ.3. Reg.21 — *Prædicator obſiſtens peccãtibus.*

Deſcendens Elias in occurſum Achab.3.Reg.21.e.eſt prædicator ſe opponens regibus peccantibus : vt Ioannes Baptiſta.

Deſcendens rex Ioas de domo Domini. 2.Paralip. 23.d. ad regendum videlicet populum: quia Reges à Domino accipere debent gratiam rectè gubernandi.

Baſi ſ. Pſal.29. Arn.ſ.Pſ.54. Hier.ſ.Iſa.34.& ſ.Ezech.26. — *Deſcendentes in infernum.*

Deſcendentes Ægyptij in profundum. Exod. 15.a.ſunt mali deſcendentes in infernum. Et deſcendentes in lacum, ſunt facientes opera mergentia in infernum , in quem & ipſi deſcendunt. Pſalm.27.29.87.113.142. Iſa.5. d.14.c. Ezech.31.e.32.d. Et deſcendunt in infernum viuentes, hoc eſt, animam immortalem habentes : vel quia cum corpore viuente puniuntur. Pſal.54. Non tamen deſcendit cum diuite gloria eius.Pſal 48. Num.16.d.Iob 7.b.17.d. 21.b. Prou. 9.d.Baruc.3.d.3 b.Deſcendunt etiam in infernum viuentes,hoc eſt, ſuam perditionem ſentientes : vt hæretici pertinaces.Et deſcendunt vnicornes, & tauri, hoc eſt,reges & principes iudicandi, & puniendi.Iſa 34.b.38.d.Eze.26.d.31.e.32.d. Deſcẽdere etiam in voraginem, eſt deſcendere in infernum. Iſa.49.b.

Lyra.ſ.Iere.18. — *Cõſideratio Dei & ſui.*

Deſcendens Ieremias in domum figuli.Ierem.18.a. eſt conſiderans Dei potentiam,& fragilitatem propriam.

Glo.int.ſ.Ioel.3. — *Venire ad iudicium.*

Deſcendere,quia plenum eſt torcular. Ioel 3. c.eſt venire ad iudicium vniuerſale, quando completus erit numerus ſaluandorum,& damnandorum.

Deſcendens publicanus de templo iuſtificatus à Phariſæo, vel præ Phariſæo.Luc.18.c.

Glo.ord.1. Reg.11. — *Non reſipiſcentes Iudæi.*

Non deſcendens Vrias in domũ ſuam.2.Reg.11.b.deſignat Iudæos non redeuntes ad conſcientiam ſuam,nec recognoſcentes myſteria legis.

Lyran.ſ.4. Reg.1. — *Damnatio ſuperbi.*

Non deſcendens Ochozias de lectulo.4.Reg.1.a.damnationem ſuperbi obſtinati deſignat.

Deſcribere.

DEſcribere eſt,quaſi de exemplari exſcribere.Item delineare,& depingere, & quaſi in numerum ſcribere,& diſponere,ſeu deſignare.

Crucifixio Chriſti.

Deſcripſit Deus Sion in manibus ſuis,quum Chriſtus crucifixus eſt.Iſa.49.d.

Hier.ſ. Ezech.43. — *Ordo manſionum cæleſtium.*

Deſcriptio templi,quam dedit Dauid Salomoni, deſignat ordines manſionum cæleſtium. 1.Par.28.c.Eze.43.d.Idem deſignauit deſcribens Moſes manſiones filiorum Iſrael in deſerto. Num.33.a.Et deſcribentes diuiſores terram promiſſionis.Ioſu.18.a.Et deſcribens Dauid populum.2.Reg.24.d.deſignantur etiam in his diuerſi gradus in Eccleſia militante.

Amb.ſ.Luc.2. Hier.epiſt.Ignota vultu. — *Inſtitutio nouæ Eccleſiæ.*

Deſcriptio vniuerſi orbis primò facta in ortu Chriſti.Luc.2.a. deſignat inſtitutionem nouæ Eccleſiæ ex gentibus, dimiſſo veteri populo.

Triplex ſenſus ſcripturæ.

Deſcripta ſapientia tripliciter,deſignare poteſt triplicẽ ſacrę ſcripturę ſenſum.Pro.3.a.22.c.

Declarans prædicator cœleſtia. Seruans rex legem.

Deſcribens Ezechiel ciuitatem Hieruſalem in latere. Eze.4 a. deſignat prædicatorem, qui terrenis cordibus curat ſummopere quanta ſit ſupernæ ciuitatis viſio demonſtrare.

Gre.2 mor. 10. & 26.mor.5.et ſ.Eze. ho.12.

Deſcribens ſibi rex Deuteronomium. Deu.17.d. eſt vt omnia, quæ gerat, faciat ſecundùm ordinem diuinæ legis.

Glo.int.ſ.Deut.17

Deſerere, vide Derelinquere.

Deſertum, Solitudo, Eremus.

DEſertum eſt locus, vbi non eſt hominum habitatio, ſed ferarum. Deſerti autem montes quantum ad literam dicuntur partes ad vtrumque polū inhabitabiles, propter frigus, & torrida zona.

Rup.1.ſ.Gen.41.

Deus. Chriſtus.

Deſertum, in quod mittitur caper emiſſarius. Leui.16.b. deſignare poteſt ſinum Dei patris: cui relinquitur Chriſtus quantum ad naturam diuinam, quæ immolari non potuit. Et dicitur Deus factus eſſe ſolitudo Iſraeli. Ier. 2. f. Et Chriſtus volebat eſſe ſolitudo domui Iſrael. oſtendens ſe relicturum Iudæos. Iere.9.a. Ab hoc deſerto aſcendit ventus vrens, hoc eſt, Spiritusſanctus. Hoſ.13.d.

Ori.ſ.Leu.ho.9. Hie.ſ.Ier.9. Iſyc.ſ.Leu.16. Rup.ſ.Hoſ.13.

Vterus Beatæ Virginis.

Deſertum, vnde venit ventus vrens. Hoſ.13.d. dici poteſt vterus virginalis ab omni carnali affectu puriſſimus. In hac ſolitudine apparuit ros, & Man. Exo.16.c.

Hie.epiſ. Lugubri nuntio.

Eccleſia ex gentibus.

Deſertum etiam dicitur Eccleſia ex gentibus, aut potius deſerta, quaſi derelicta: de qua dicitur: Lętabitur deſerta. Et, Multi filij deſertæ. Iſ.35.a.40.a.41.e.42.b.43.c.48.d.51. a. 52.c.61. b.63.c. Et ipſa eſt deſertum Cades. Pſalm.28.54.64.135. 1. Reg.23.b.d.25.a.26.a.3. Reg.19.a.2. Par.8.a.26.b. Sap.11.a. Ier.2.a.31.a. Thr.4.a.5.b. Iud.20.g. Eze.36.b.47.b. Ioel.2.c.1. Mach.5.c. Mat.11.a.14.b.15.d. Luc.3.a. Ioan.3.b. Amos 2.c.9.d. Nu.10.d.14.f.16.b.21.e. 24. a. Eadem dicitur ſaltus. Iſ.22.c.

Gentilitas.

Deſertum etiam dicitur gentilitas. Pſ.28.67.106. 4. Reg. 3. b. Iob 38.c. Et deſertum, ex cuius petra emittitur agnus, erat gentilitas: vnde erat Ruth Moabitis. Iſ.16.a. Et deſertum reputatur in Charmel, quū gentilitas venit ad fidem. Iſ.32.d.49.e.58.d. Zac.4.d. Et deſertæ ciuitates, quæ inhabitantur, deſignant gentilitatem fidem amplectentem. Iſ.54. b. In ſolitudine apparuit manna, quum doctrina euangelica apparuit inter gentes. Exod.16.c.

Rup.1.ſ.Mat. Ori.ſ.Ieſ.ho.2. & ſ.Ier.ho.6.et ſ.Luc.ho.21. Baſi.ſ.Pſ.28. Hie.ſ.Iſ.51. Hil.ſ.Pſ.54. Gre.ho.20.et 29.mor.16. Cle.Alex. ad hort. ad gentes. Arn.ſ.Pſ.106. Iſyc.ſ.Leu.25.

In regionem iuxta hoc deſertum abiit Chriſtus, derelicta Iudæa. Ioan.11.g. Et ſolitudo, in qua dedit Dominus onagro domum. Iob 39.a. eſt gentilitas, quam dedit pater Chriſto.

Hil.ſ.Ma.can.14 15.et ſ.Pſ.67.

Cælum.

Deſertum, vbi reliquit Dauid oues, intelligi poteſt cælum, vbi Chriſtus reliquit nonaginta nouem oues. 1. Reg.17.d. Mat.18.b. Luc.15. a. Dicitur autem deſertum, quia derelictum eſt ab homine peccante.

Hie.ſ.Iſ.32. 52. 54. Cyril.3.ſ.Ioan. 34. et 8.ſ.Ioan. 4.

Anima.

Deſerta domus, dicitur anima in peccato exiſtens. Et in hoc deſerto prædicat Ioānes. Mat. 3.a.4.a.23.d. Luc.3.a.4.a.8.e. Iſ.1.b.5.b.64.d. Et deſertum Cades, eſt ipſa anima priùs ſterilis. Pſ.28.64. Et deſerta terra, dicitur anima relictis vitiis. Pſ. 62. Et in hoc deſerto dat Dominus manducare, quia non eſt aptus ad cibum Chriſti, niſi qui ſe à ſecularibus ſeparauerit. Luc. 9. b. Et manna dedit Deus in deſerto, hoc eſt, in animo vitiis & affectibus vacuo. Exod. 16. a. Iudith 20.f. Ierem. 12.c.17.a.23.b. Hoſe.9.c.12.b. Ioel.3.d. Nahum. 1. a. Sopho.2.a.d. Zach.7. d. Mar.1.d.6.d. Et terra Ægypti fit deſerta, quum anima non amplius admittit malum habitatorem diabolum. Eze.29.b. Anima etiam eſt mons Seir, qui datur in deſertum. Eze.35.a.36. a. Hoſe.13. b. Amos 9.d. In deſertum ponitur vinea Domini. Ioel.1.b. quum plena fructibus anima, humanæ laudis cupiditate diſſipatur.

Aug.ſ.Iſ.62. Gre.ho.34. Gre.ſ.Mat.ho.27. & ſ.Luc.ho.11. Hie.ſ.Iſ.1.5. Et epiſt. quod igniuus. Baſi.ſ.Pſ.28. Hil.ſ.Iſ.64. Amb.ſ.Luc.9. Hie.ſ.Eze.29. Hil.2 alleg. Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.10.

Cor humanum. Diabolus. Multitudo immundorum ſpirituum.

Deſertum dicitur cor humanum: vnde aſcendit deliciis affluens, qui ad cæleſtia eleuatur. Cant. 8. b. Deſertum etiam ſeu regio deſerti. Iob 1.c. eſt cor infidelium: quod dum Creator deſerit, nullus inhabitator colit niſi diabolus. Et ipſe diabolus, vel immundorum ſpirituum multitudo, deſertum interdum dicitur. Gen.21.c. Iob 15.d.30.b. Pſ.106. Iſ.14.d.21.a.33.c.44.c. Ier.2.b.9.g.12.c. Eze.13.a. Ioel.2.a.

Gre.8.mor.37. Ric.de S.Vict.5. de arca myſt.14. Orig.ſ.Iob 1.& ſ. Eze.ho.2. Hil.ſ.Mat.can.11

Conſcientia.

Solitudo, in qua manet iuſtus, eſt conſcientia. Pſ.54. Eze.34.f. Et dicuntur iuſti ædificare ſibi ſolitudines. Iob 3.c. quia ſeparant ſe à tumultu cogitationum & affectuum. Et dicunt cum Propheta. Pſ.26. Vnam petij à Domino. Et deſertum, quò venerunt Hebræi de Ægypto per tranſitum maris, eſt conſcientia: quæ eſt terra deſerta, inuia, & inaquoſa, quum eſt diu neglecta & inculta, ſpinis, & tribulis oblita, omnique horrore plena. Exo.15.d.

Amb.ſ.Luc.8. Hie.ſ.Iſ.14. Gre.2.mor.28.et 12 mor 23. Aug.ſ.Pſ.54.& de ouibus.14.

Iudæa.

Deſertum, in quo prædicabat Ioannes, dici poteſt Iudæa, à Deo deſerta. Nam & habitatio Iudæorum, facta eſt deſerta, quum Hieruſalem deſtructa eſt. Leu.26.d. Nee. 2.d. Pſ.62.67.68. 77.106. Et factus Saron, ſicut deſertum, quum Hieruſalem deſtructa eſt. Iſ.27.c.32.d.33.b. 42 c 44.d. Ier.4.f.9.e.17.a.22.b.23.b.25.c.27.d.51.d. Ezec 6.a.19.d.26.d.35.d.38.d. Hoſ.2.a. Ioel. 1.d.2.a.c. Soph.3.a. Agg.1.c. Mal.1.a.1. Mach.2.e.4.e. Mat.3.a.23 d. Luc.13.g. Acto.1.d. 1. Cor. 11.b. Hebræor.3.d. Ipſa Iudæa, eſt deſertum, in quod miſſus eſt caper emiſſarius. i. Barabbas. Leuit.16.e.

Ric. de S.Vict. de exterm. mali.5. Hil.ſ.Pſ.68.et ſ. Mat.can.2. Aug.ſ.Pſ.106. Hie.ſ.Iſ.33. Rup.ſ.Pſ.62. Rup.11.ſ.Matt.

Caro.

Deſertum interdum, eſt caro noſtra afflicta & macerata, in qua habitat Chriſtus. Mat.4.a. Per hoc deſertum ducit equum, qui animam exercet in carne ſibi ſubiecta. Iſ.63.c. Et deſerta Idumæa, eſt deſtructio carnalium affectuum. Ioel 3.d. Pſal.64. 106. Ab hoc deſerto aſcendit anima, quum ſe ipſam deſerit eleuata ad cæleſtia, ſicut virgula fumi per mentis exceſſum. Cant.3 c.8.b.

Amb.ſer.33. Ric.de S.Vict. 5. de arca.Myſt.6. Ori.ſ.Ier.ho. 3. Amb.2.de Abr.4. & de virg.3.

Pœnitentia. Contemplatio. Tranquillitas mentis.

Deſertum etiam deſignat pœnitentiam, contemplationem, tranquillitatem mentis à tentationibus, & conſilium à ſecularibus curis alienum, & ſeparationem à vitiis. Ideo in deſerto

Arn.ſ.Pſ.136. Gre.4.mor.34.

Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.10. Hie.ſ.Mar.1. Bed.ſ.Exo.5. Ori.ſ.Nu.ho.27. & ſ.Ioſ.ho.4. Hie ſ.Eze.20. Gre.4.mor. 34.& 30.mor.30. Cyri.de recta fide.

Conſilium ſpirituale. Separatio à vitiis. Monaſterium. Status religionis.

ſacrificari ſibi vult Deus, hoc eſt, in mentis quiete, non in Ægypto. Exod.3. a.4.c.5.a.8.g.13.d. 14.c. Iob 3.c.39.a. Pſ.64.135.136. Iſaiæ 35.c.48.d. Ier.50.d. Luc.1.g.7.d. Ioan.6.d.11.g. Apoc 12. b.d. Et ibi Apparet ros, atque aluntur manna à Deo. Exo.16 c. Ibi quoque Chriſtus morabatur. Marc.1.d. In deſerto quoque ſunt fideles: quia nemini eſt fides noſtra perſpicua. Pſal. 77.

Deſertum Sin, ideſt, tentationis, vbi videtur Deus, deſignare poteſt monaſterium, & religionis ſtatum, & locũ extra mundanam turbam, & laborantium in Dei obſequio: qui multas patiuntur tentationes: & tamen vident Deum, per interiores conſolationes. Exo.16.a.18. a.19.a. Num.21.b.33.b. Deut.1.a.4.g.8.c.9.b.11.a.32.b. Iob 39.a. Pſ.101. Thre.4.d.2. Mach.5.d. 2.Cor.11.f. In hac ſolitudine inueniuntur aquæ calidæ. Gen.36.c. Hoc deſertum non ſeminatur, quia caret delitiis. Ier.2.a. In hoc deſerto veniunt de Ægypto, qui à vitiis mundi ſeparantur. Eze.20.b.34.f. Amos 2.c. Et ſolitudines ædificant, qui a ſecreto cordis terrenorum deſideriorum tumultus expellunt. Iob 3.c. Hoc eſt deſertum Sur. Exo.15.d. Apoc.12.b.

Rup.7.ſ. Apoc. Ber.ſer. paruo.94. Cyr.de adorat.in Spiritu ſancto. Glo.ord.ſ.Exo.14. Gre.ſ.Eze.ho.3.

Contẽptus mũdi. Difficultas fidei. Litera legis.

Deſertum, quò fugit Elias 3.Reg.19. a. eſt contemptus huius mundi, in quo quieſcitur à tumultu. Et imperturbatus mentis ſtatus, & purus, vnde ab initio hominis natura egreſſa eſt.

Deſertum, vbi concluſus eſt populus, vt non poſſet euadere. Exo.14.a. deſignare poteſt fidei difficultatem, quum non occurrunt rationes, ad obiectiones hæreticorum diſſoluendas.

Deſerta in vbertatem verſa, ſunt litera legis, & prophetarum dicta: quæ apud Iudæos per intellectum myſticum non colebantur. In Eccleſia tamen eſt ſpiritualium ſenſuum abundántia. Iſaiæ 5.b.25.c.41.e. Iob 30.b. Sic deſertum conuertit Deus in ſtagna aquarum. Pſ. 106. Solitudo autem vbi inuenitur Agar, eſt deſertio ceremonialium. Gen.16.b.21.b. In hac ſolitudine dedit Deus domum onagro, hoc eſt, Iudæis. Iob 39.a.

Hie.ſ.Iob 39.

Deſertio ceremonialium.

Tert.adue.Iudæ. Ambr. ſer.17.& de Iſaac.c.4.& ſ.Luc.7. Ori.ſ. Leu.lib.9. Chry. de Iephte. Gre ſ.Cant.3. Vi.l.adue.Arriũ. Rup.ſ.Hoſ.9.

Mundus. Vita humana miſera. Ægyptus.

Deſertum, aliquando dicitur mundus, in quem proiectus eſt Adam expulſus de Paradiſo. Deſignat etiam vitam humanam miſeriis plenam. Gen.47.e. Exo. 15. d. 16.a.23.d. Num.14.e. 27.c.32.c. Deuter.11.e. Ioſ.5.b.8.c.16. a. In hoc deſerto plangit filia Iephte virginitatem ſuam. Iud.1.c.8.b.11.g. Pſ.62. Cant.3.c.8.b. Ier.49.d. Ioel.2.e. Luc.7.d. Apoc.12.b.17.a. In hunc eremum mittitur hircus. Leui.16.b.e. quum peccatores relinquuntur in ſuis delictis. Deſertum etiam, in quo clamabat Ioannes, eſt mundus: & deſertum, quò fugit Elias.3. Regum 19. a. eſt mundus vniuerſus: qui propter dæmonum culturam, in maligno fuerat poſitus: ad quem venit Chriſtus per Apoſtolos. Deſertum etiam, Ægyptus: vt quaſi vuas in deſerto inuenit Deus Iſrael. Hoſ 9.c.

Obliuio.

Solitudo etiam eſt obliuio. Ideo fratres Ioſeph miſerunt ipſum in ciſternam, quæ erat in ſolitudine, vt eius deleretur memoria. Geneſ.37.e. Sic Iudæi volebant tradere Chriſtum perpetuæ obliuioni.

Gre.20.mor.14.

Commoda temporalia.

Deſerta torrentium. Iob 30. a. ſunt commoda temporalia: quæ ſancti prædicatores deſerunt, & pro nihilo habent: quæ Apoſtolus tanquam ſtercora reputabat. Phil.4.c.

Ber ſerm. de fallacia vitæ præſentis.

Singularitas ſuperborum.

Solitudo in qua erratur, eſt ſingularitas ſuperborum: qui ſolos ſeſe reputant, ſolos appetunt reputari. Pſ.106.

Gre.ſ.1.Reg.13. Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.10. Ori.ſ.Mat.ho.35. Hier.ſ.Iſ.50.& ſ. Mal.1.

Infernus. Condẽnatio malorum.

Deſertum præterea eſt infernus, contra quem eſt vallis Seboim, ideſt, vita Sanctorũ.1.Reg. 13.b.3.Reg.2.f. Tob.8.a. Sap.10.a. Iſ.56.c. Eze.29.a. Ioel 2.e.

Deſerta lætitiæ, erit tempore iudicij malis Iſ.24. b. Deſertum etiam faciet Chriſtum mare in iudicio, quum tollet impios à mundo. Et quum tollet amaritudines ſeculi à bonis. Iſ.50.b. Iere.51.d. Ioſ.3.d. Et ponit montes Idumææ, hoc eſt, terrenæ, & ſanguinariæ in ſolitudinem: quia nihil de terra creſcere ſinit, & eſſe perpetuum. Mal.1.a. Pſ.74.

Ori.ſ.Mat.ho.29. Hie.ſ.Iſ.15.16. Gre.20.mor. 9.10.

Errores hæreticorum.

In deſerto dicunt eſſe Chriſtum, qui ſecretos docent errores: aut qui docentes manifeſtos errores, ab Eccleſia ſeparant auditores. Ma.24.c. Et deſertæ aquæ Nemrim, deſignant deſtructam hæreticorum prauam doctrinam Iſa. 15. c. In hac ſolitudine rodunt hæretici. Iob 24.a. 30.a. Ier. 39.b.50.d. Thr.4.a. Eze.6.d.13.a.19.d. In hac ſolitudine vaſtantur gentes. Iſ.60.c. Et deſerta fiunt ſuburbana Eſebon, quum prauæ cogitationes hæreticorum reiiciũtur, quæ deſtitutæ ſunt diuino præſidio. Iſ.16.b. Et terra eorum datur in ſolitudinem. Ezech.33.f. Et Idumæa fit deſerta, quum hæretici & torrenti tolluntur. Ioel.3.d.

Hie.ſ.Ioel.3.

Defectus bonorum operum.

Solitudo terræ, eſt defectus bonorum operum, quem etiam deſignat deſertus Carmelus. Gen.47.c.4.Reg.25.a.2.Par.20.e. Iſ.13.b.24.b. Ier.4.b.f.10.d.

Hie.ſ.Eze.30.

Diſsipari conuenticula hæreticorum.

Deſertæ fiunt ciuitates Ægypti, quum nulla congregatio manet infidelium habens aliquid firmitatis. Ezec.30.b. Sic redigitur mons Seir in ſolitudines ſempiternas. Ezec.35. b. Sopho.1.c.2.a.

Hie.ſ.Soph.2.

Relinqui à Deo. Periens iter impiorum.

In ſolitudinem ponitur ſpecioſa, quum relinquitur Eccleſia, vel Iudæa, aut anima peccãs. Soph.2.c.

Hie.ſ.Sop.3. Chry.ſ.Rom. ho.8.

Peccatum.

Deſertæ fiunt viæ malorum, quum iter impiorum perit. Sop.3.b.

Eremus locuſque diaboli, nil aliud eſt, quàm ipſum peccatum: vnde diabolus vt ſerpens de infimis & terrenis tentat: & inter ſpineta latet: quæ ſi præcidas, aufugit.

Deſiderare, Deſiderium, quære Appetere.

Deſignare, vide Inſtituere.

Deſinere, Deſiſtere, vide Ceſſare.

Deſolare.

Deſolare,

DEſolare, eſt deſertum facere, & deſtruere.

Anima. Eccleſia. Deſolata anima eſt, quæ per gratiam Dei ſeparatur ab omnibus voluptatibus, & cæteris, quæ ei ad vitia fauebant, vt reſipiſcat. Et etiam ipſa Eccleſia dicitur deſolata, quaſi ſeparata ab omnibus mundanis. Thr.1.c. Ezec.25.a. Et deſolata ciuitas, eſt anima ſine Chriſto. Iſ.3.d.6.d.34.c.64.d. *Hie.ſ.Eze.25.& ſ.Iſ.3.*

Gentilitas. Deſolata, quam impleuit Deus, eſt gentilitas. Iob 38.c. Et deſolatus mons Seir, eſt gentilitas: quam promittit Deus, non amplius vocandam deſolatam. Iſ.62.b. Eze.35.c. *Hier.ſ.Iob 38. & ſ.Iſ.62.*

Multitudo peruerſorum. Deſolatæ ciuitates, ſunt multitudo peruerſorum, qui à Deo relinquuntur. Et deſolati colles. Iob 15.d Pſ.72. Bar.4.g. Eze.36.g. Nah.1.b. Ioel.3.d. Soph.3.a. *Gre.12.mor. 23.*

Deſtructio idololatriæ, & mundi. Deſolauit Dominus linguam maris Ægypti, quum eorum deſtruxit idololatriam. Iſ. 11. d. Et deſolatio Ægypti, erit deſolatio mundi, & mundanorum in iudicio. Eze.32.c. Ioel.3.d. Et deſolari profundum, & deſtrui Babylonem, aut mundum. Iſ.44.d. Et deſolatur fluuius Ægypti, quum relinquuntur hæretici & Philoſophi in ſuis erroribus, nemine illis fidem adhibente. Iſ.19.a. Mich.7.c. Soph.3.b. Ad hæc pertinet deſolata fornicaria. Apoc.17.d. *Hie.ſ.Iſ.11.19.44. & ſ.Ioel.3.*

Deſtructio Hieruſalem. Deſolatio terræ, dicit deſtructionem Hieruſalem propter mortem Chriſti. Iſ.1.b.3. d.27.c. 34.c.62.b. Ier.7.g.12.c.18.c. Et deſolatur regnum diuiſum, quum ceſſat lex, Iudæis non admittentibus Chriſtum. Mat.12.b. Luc.11.b.21.d. Pſ.78. Thre.1.d. Ezec.12.c.14.c.33.f. Dan.9.g. Mich.7.c. Zac.7.d.1. Mach.1.e. *Ori.ſ.Ier.ho.7. Hie.ſ.Iſ.1. Hil.ſ.Mat.can.12 Amb.ſ.Luc.11.*

Hæreſis. Deſolationis abominatio, eſt hæreſis deſolans animam, ac ſeparans à Deo. Mat.24.b. Mar.13.b. Dan.9.g. Ezec.6.d. Amos 7.c.1. Mach.1.f. *Ori.ſ.Mat.ho.29.*

Auferri ſtimulũ peccati. Deſolari dicitur fons mortis Iſrael. Hoſ.13.d. Eze.12.d. quum auſertur ſtimulus peccati, & incitamenta diaboli. *Hie.ſ.Hoſ.13.*

Punitio Dei. Deſolari cælorum portas, præ ſtupore peccantis populi petit Ieremias, vt oſtendat grauitatem peccati idololatriæ: & quòd omnis creatura congemiſcit, & condolet ſuper peccatis hominum. Ier.2.c. *Hie.ſ.Iere.2.*

Feruor Spiritusſancti. Ignis purgans. Exempla bonorum. Deſolatorij carbones, ſunt ſeparantes à Deo per punitionem. Vel deſignant feruorem Spiritusſancti: vel ignem purgantem peccata. Vel ſunt exempla bonorum, quibus diſſipatur lingua doloſa malorum. Pſ.44.119. *Baſi. Ar. & Hil. & Hie.ſ.Pſ.119. Aug.ſ.Pſ.119.*

Deſperare.

DEſperare, eſt à ſpe decidere. Vix habet allegoriam.

Deſertio temporalium. Deſperaſſe ſe dicens Iob, oſtendit præſentis vitæ bona æternitatis electione deſerenda: manſura quærenda, & in rebus temporariis fiduciam non habendam. Iob 7.c. Ier.2.f. *Gre.8.mor.39.*

Obſtinatio. Deſperabilis plaga, eſt cùm non admittit curationem. Sic eſt, quum peccatum non emendatur per flagella: vel quum tribulatio multum durat. Ier.15.d. Mich.1.c. *Hie.ſ.Ier.15.*

Deſperant mali peruerſè deſerentes Deum. 2. Reg.2.f. Eccl.27.c. Ier.15.d.18.b. Mich.1.c.2. Mach.9.c. Eph.4.e.

Fugiendæ occaſiones peccati. Deſperans Dauid poſſe euadere Saulem. 1. Reg. 23. d. deſignat fugiendas occaſiones incidendi in peccatum.

Non valẽs diabolus vincere fortem. Deſperans Saul poſſe occidere Dauid 1. Reg. 17. a. typus eſt diaboli, non valentis vincere virum fortem.

Deſpicere, vide Contemnere.

Deſpondere, Deſponſare, vide Sponſa.

Deſternere, vide Sternere.

Deſtinare, quære Proponere.

Deſtituere, vide Derelinquere.

Deſtruere, Diſſipare, Deuaſtare, Vaſtare. Diruere, Exterminare, Demoliri.

DEſtruere eſt, quod ſtructum erat, ac ſtabat, diſſoluere, & diſſipare. Exterminare autem, eſt extra terminos eiicere, & demoliri.

Delens Deus peccatum. Deſtruit nos Deus, quum tollit à nobis peccata, noſtrique miſeretur, & cum deſtructa vita veteri, etiam per infirmitatem, & tribulationes, nobis benefacit. Pſ.59. Et deſtruitur corpus peccati, quum omnibus vitiis morimur. Rom.6.a. Sic deſtruxit Chriſtus mortem. 1. Cor. 15.c.2. Tim.1.c. *Baſi. & Hil.ſ.Pſ.59. Amb.ſ.Rom.6.*

Conuertens peccatores. Et vaſtat Philiſthæos & filios Seth, eos conuertendo. Num.24.c.1. Reg.14.e. Vaſtitas autem veniens à Domino, eſt quum deſtruit peccata, conuertendo peccatores. Eccleſiaſtæ 3.a. Prou.20.b. Iſ.13.a. Ier.4.d. Ioel.1.d. Amos 5.a. Mich.7.a. *Gre.ſ.1.Reg.14. Aug.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Iſ.13.*

Diſſoluens literam legis. Corrigens carnalium ſtultitia. Diſſipat Deus gyrum arcturi. Iob 38.c. quum in teſtamento veteri adueniente Chriſto, literæ laborem ſoluit: vt fidelis quiſque, iam cum libertate ſpiritus, illud intelligat, cui prius in formidine, inter tot diſcrimina ſeruiebat. Aut quum carnalium ſtultitiam corrigit, manifeſtando ſe per carnis ſtultitiam. Vel diſſipat gyrum arcturi, qui dona Spiritusſancti diſſoluere conatur. Vel qui liberat Eccleſiam à laboribus. Vel qui tollit laborem literæ legis. *Gre.29.mo.28.29.30. Hie.ſ.Iob 38.*

Chriſtus. Exterminator dici poteſt Chriſtus, qui ſua paſſione deſtruxit primogenita Ægypti, hoc eſt, abſtulit peccata mundi. Exo.12.d.

Auferens Deus bona pacis. Vaſtat Deus paſcua arietum. Ier.25.g. quum aufert bona pacis, quæ non cognoſcebant va- *Hie.ſ.Ier.14.25.*

cantes ocio,& luxui. Vaſtauit etiam paſcua, quum deſtruxit tēplum. Et vaſtat terram per ſiccitatem, quum aufert verbum Dei & doctrinam cæleſtem ab Eccleſia. Ier.14. a. 51.c. Ioel.1.c. Iud.6.a.

Deſtruens templum. Auferens verbum Dei.

Hil.ſ.Pſ.52.140. Arn.ſ.Pſ.140. Aug.ſ.Pſ.140. — *Cōfuſa ſpes inanis.*

Diſſipat Dominus oſſa placentium hominibus. Pſ.52. quum cōfundit ſpem, quam fruſtra habent de æternitate. Et diſſipantur oſſa noſtra ſecus infernum. Pſal. 140. quum admittimus malas cogitationes, aut dæmonis ſuggeſtiones: aut hæreticorum rationes: vel quum pereunt proximi noſtri peccando. Aut fuerunt corpora Martyrum abiecta à perſecutoribus.

Gre.11.mor.5.& 14.mor.20. — *Relinquēs Deus.*

Deſtruit Deus cor humanum, quum relinquit. Iob 12.c. Et deſtruit vndique Iob, hoc eſt, Eccleſiam, quando non ſolum in infirmis membris ipſa deperit, ſed etiam, quæ videbantur fortia, corruunt. Iob 19.b. Ier.12.c. Thr.2.a.

Ori.ſ.Mat.ho.27. — *Auferens literam legis.*

Deſtruit Deus maceriam vineæ. Pſ.79. quum facit legem non ſeruari, nec intelligi ſecundum literam, ſed ſecundum ſpiritum. Et deſtructio templi eſt diſſipatio obſeruantiæ literalis legis. Mat.24.a.26.f.

Hie.ſ.Ier.5.18. Ori.ſ.Mat.ho.27. Amb.ſ.Luc.20. Hie.ſ.Iſ.10. — *Ablatæ virtutes. Ablata diuina protectio.*

Diſſipati muri, deſignant deſtructam machinam virtutum, & ablatam diuinam protectionem. Ier.5.c. Thr.2.b. Nah.2.b. Et deſtructio templi, eſt diſſolutio virtutum in anima. Matt. 24.a.26.f.27.d. Mar.13.a.15.c. Luc.21.b. Idem deſignat deſtructio altarium Dei. 3. Reg. 19. b. Ier.10.d. Rom.14.d. Diſſipatum vas, quod faciebat figulus. Ier. 18. a. lapſum hominis in peccatum deſignat.

Hie.ſ.Ier.2.& ſ. Iſ.13.60. Gre.6.mor.20. Arn.& Hil.ſ. Pſ.67. — *Punitio Dei.*

Vaſtor leo, eſt gladius punitiuus Dei. Ier.2.f. Idem eſt diſſipans ventus. Ezec.13. b. Deſtruit autem Deus inimicum, quum diabolum in infernum detrudit. Pſ.8.34.52.143. Deut.32.d. Iob 5.d.6.c. Num.16.d. Eccl.16.a. Ier.1.b.49.f. Amos 2.c. Soph.3.a. Zach. 11. a. Et diſſipat oſſa inimicorum, quum eorum aufert robur. Diſſipantur autem inimici, dæmones, aut Iudæi reſurgente Chriſto. Diſſipat etiam Deus terram & montes, quum in iudicio confundit malos, & in infernum demergit. Iſ.13.a.24.a.42.c. Ezec.14.c.22.g.35.d. Illa eſt vaſtitas à potente. Ioel.1. d. Zach.11.a. Pſa.17. Eccleſiaſtæ 5.b. De hac dicitur Iob 5.d. In vaſtitate & fame ridebis. Diſſipat quoque Deus gentes, quæ bella volunt, cùm deſtruit hæreticos pertinaces. Pſ.67. Gentes autem vaſtatæ ſolitudine, erant derelicta gentilitas. Iſa. 60. c. Et diſſipatæ hęreditates, erant gentiles perditi. Iſa. 49. c. Exterminat etiam Deus prædam leonis, quum vincit diabolum. Nah.2.d. Iud.5.c. Sap.16.a. Apoc.11.d. Et diſſipat Deus ſuperbos, & demolitur domum ſuperborum, eos puniendo, vel conuertendo. Pſal.143 Prou.15.c. Et deſtruit fundamenta Ægypti, quum tollit hæreticos & Philoſophos, & ſuperbiam, de mundo. Ezec.30.a. Hoſe.7.d. Sic exterminauit Amorrhæum. Amos 2.c.

Aug.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iſ.49. Hie.ſ.Eze.30. Aug.ſ.Pſ.143.

Ar.& Hil.ſ.Pſ.8. Hier.ſ.Pſ.8.& ſ. Iſ.5. Aug.ſ.Pſ.88. Euc.for.ſpirit.8. Tert adu. Iudæos Hie.ſ.Ier.2. Rup.ſ.Ier.10. — *Diſſipatio populi Iſrael. Synagoga Iudæorum. Dæmones. Idola.*

Deſtruit Deus vltorem, quum diſſipat Iudaicum populum, & hæreticos Pſ.8.67. Iere.31.c. Thr.2.b. Mal.1.a. Acto.6.d. Et deſtruxit Deus maceriam vineæ, & ſepes, quum populum Iſrael diſſipauit: & quum deſtructi ſunt muri Hieruſalem. Iſa.5. b.42.d. Pſ.79. Mich.5.a. Et deſtruxit Deus Iſrael ab emundatione, quum eos reliquit in infidelitate. Pſ.88. Et vaſtata tabernacula Hieruſalem. Ier.4.c. deſignant deſtructionem Sancti ſecularis. Diſſipatæ etiam ciſternæ, ſunt ſynagogæ Iudæorum: & item dæmones, & idola. Iere.2. c. Diſſipatum vas figuli, deſtructio templi, & populi Iudæorum. Ier.18.a.

Arn.ſ.Pſ.9. Hie.ſ.Eze.16. — *Diſſipari templa Iudæorum. Tollere errores.*

Deſtruxit Deus ciuitates inimicorum, quum diſſipata ſunt templa idolorum, & ablatus eſt cultus eorum. Ad idem refertur vaſtatio ciuitatis Sichen per filios Iacob. Gen.34.e. Num. 32.g. Deut.3.a. Ioſ.8.b. Iud.9.f.1. Eſdr.6.c. Pſal.9.27.51. Iſ.61.b. Ier.24.c.42.b.45.b.47.c. 49.a. 50.b.51.f. Ezech 26.b. 30. a. 32.c.35.a. Nah.2.c.3.b. Soph.2.a. Et deſtruere Deos gentilium, & aras eorum, eſt tollere errores. Exo.23.c.34.b. Deut.12.a. Iud.6.e.4. Reg.10.f.11.d.18.a.23. b.2. Par.23.d.31.a. Iud.3 d. Amos 7.c. Et deſtruere lupanar Hieruſalem, eſt tollere errores, & idololatriam, & ſeminarium libidinis, & vitiorum. Eze.6.a.16.e. Ad hæc pertinet, quum viri Iudæ deſtruxerunt caulas ouium inimicorum. 2.Par.14.d.

Ori.ſ.Ioſ.ho.13.18. Hie.ſ.Ier.ho.1. Amb.ſ.2.Cor.10. Phil.de conf.ling. Iſy.ſ.Leu.14. — *Confundere hæreticorū dogmata.*

Deſtruere domum leproſam, eſt confundere, & proiicere hæreticos, & eorum dogmata. Leuit.14.f. Idem erit deſtruere clibanum immundum, & ſcytropodes. Leuitic.11.f. Deſtruere autem ædificia diaboli, & hæreticorum, officium eſt Chriſti, & prædicatoris. Iere. 1. b. 50. c. Deſtruit etiam ſapiens robur ciuitatum fortium, quum diſſoluit, & euacuat rationes Philoſophorum hæreticorum Prouc.21.c. De hoc 2. Corint. 10.a. Conſilia deſtruentes, &c. Sic deſtruere munitiones, & deſtruere turrim Phanuel, eſt diſſoluere rationes vitia defendentes. Iudit.8.b. Deut.28.e.2. Reg.20.c. Et deſtruere murum Geth. 2.Par.26.a. Eccl.10.c. Mich.5. d. Et deſtruit Deus ea, quæ ſunt, hoc eſt, ſuperbos. 1.Cor.1.d. Ier.19.b. Diſſipat etiam Deus muros & turres Tyri, quum deſtruit munimenta hæreticorum. Ezec.26.b. Hoſ.10. d. Et diſſipās Chuſai conſilium Achitophel, eſt diſſipās conſilia hæreticorum. Et diſſipauit Dominus conſilia gentium: quum deſtruxit idololatriam. Et in reſurrectione conſilium ſacerdotum, & phariſæorum, Pilati, & militum 2.Reg.15.g.17.c. Neem.4.c. Iob 5.b. Pſ.32. Prou.15.c. Iſaiæ 8. b. Ierem.19.b.

Baſ.ſ.Pſ.32. Hier.ſ.Iſ.8.

Gre.ſ.1.Reg.15. — *Auferre omnes carnales cogitationes.*

Demoliri vniuerſa, quæ erant Amalec. 1.Reg 15.a. eſt auferre omnes carnales cogitationes à corde. Et demoliri vile & reprobum de Amalec, eſt reſpuere ea quæ non perinde delectāt.

Gre.13.mor.20.

Diſſipatæ cogitationes, dicuntur per ſubtractionem temporalium, quæ mentem torquebant. Iob 17.c.

Gre.11.mor.11. — *Auferri fidem & ſpem.*

Diſſipat Deus munitiones Iſrael, quum aufert ab anima fidem, & ſpem, & charitatem. Thre.2.a.

Diſſipare

Tollere virginitatem aut vnitatem Eccleſiæ.

Diſſipare ſepem, eſt virginitatem tollere: vel eſt vnitatem Eccleſiæ diſſoluere. Eccleſiaſtæ 10. b.

Amiſſio virtutũ. — *Amb. de inſt. vir. 9. Hie. ſ. Eccleſiaſtẽ 10. Glo. ord. ſ. Pro. 24.*

Deſtructa maceria vineæ ſtulti. Prouerb. 24. d. Eccleſiaſtæ 10. b. eſt, quum incepta virtutum munimina, vel improbitate hominum deceptus, vel diaboli perſuaſione, quiſque negligens perdit.

Confuſa ſcientia ſecularis. — *Hie. ſ. Iſ. 15. 23.*

Vaſtata dicitur Moab nocte: quia ſcientia ſecularis, aduerſaria ſcientiæ Dei, relicta eſt in tenebris perpetuæ ignorantiæ Iſ. 15. a. 23. a. 42. c. Ier. 48. a. 49. a.

Iudæi firmantes traditiones, & praué interpretantes prophetias de Chriſto. — *Arn. ſ. Pſ. 118. Hie. ſ. Iob 30. & ſ. Iſ. 22.*

Diſſipantes legem Dei, ſunt Iudæi ſuas traditiones volentes ſtatuere. Pſ. 118. Et diſſiparunt itinera Iob, hoc eſt, Chriſti. Iob 30. b. quum prophetias de Chriſto loquentes prauè interpretati ſunt. Et deſtruẽtes Iudæi domos ad muniendum murum. Iſ. 22. c. ſunt Scribæ & Phariſæi malè interpretantes legem, vt ſuas firmarent traditiones. Vel ſunt hæretici deſtruentes doctrinam veteris teſtamenti, vt ædificarent conciliabula malignantium.

Diſſoluentes legem naturalem. — *Hie. ſ. Iſa. 24. & epi. Beatitudinis. Amb. ſ. Luc. 15. Ber. ſer. de affe. animæ.*

Diſſipantes fœdus ſempiternum. Iſa. 24. a. ſunt quicunque legem naturalem diſſoluunt. Diſsipare etiam dicitur prodigus ſubſtantiam ſuam. Luc. 15. c. quum peccator perdit ornamenta naturæ: aut abutitur donis Dei.

Impedire bona opera. — *Hie. ſ. Iſ. 33.*

Diſsipant viam greſſuum, qui benè operandi impedimenta apponunt. Iſa. 3. c. 33. b. Sic faciunt, qui diſsipant opera ſua. Pro. 18. b.

Diſſolui inſidias hæreticorũ.

Diſsipari arcum belli, eſt diſſolui inſidias peccatorum & hæreticorum. Zac. 9. c.

Deſtructio ſimplicium. — *Ori. ſ. Mat. ho. 14. Hie. ſ. Zac. 9. Hie. ſ. Hab. 2.*

Vaſtitas animalium, ſeu iumentorum. Haba. 2. d. eſt deſtructio ſimplicium, quæ fit ab hæreticis.

Vaſtans diabolus eccleſias. — *Ori. ſ. Iud. ho. 7. Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 20 mor. 22. Hier. ſ. Iſ. 1. 14. 16. 49.*

Spiritus fornicationis.

Deſtruxit vrbes diabolus, quum vaſtauit Eccleſias. Iſa. 1. c. 14. d. 21. a. 17. d. 49. e. 22. b. 42. d. 51. f. 4. Reg. 25. c. 2. Par. 25. f. 36. d. Pſ. 10. Ier. 5. b. 4. f. 6. a. 30. c. Thr. 1. b. 2. a. Ezech. 13. b. 26. a. 36. g. 39. e. 1. Mach. 1. d. 6. g. 9. e. Et vaſtant locuſtæ omnia, hoc eſt, dæmones opera. Exo. 10. d. Et vaſtantes Madianitæ ſegetes Iſrael, ſunt dæmones procurantes corrumpere bona opera noſtra. Iud. 6. a. 18. b. Deut. 28. d. Hoſ. 10. d. 12. a. Mich. 5. a. Vaſtator autem dicitur interdum ſpiritus fornicationis, perdens omnia bona, quæ ſunt in mente. 1. Reg. 14. g. De quo dicitur Iob 31. b. Ignis eſt vſque ad perditionem deuorans, & omnia eradicans genimina. Eundem deſignare poteſt deſtruens mulier inſipiens domum ſtructam. Prou. 14. a. Et vaſtitas hoſtilis eſt, quum dæmones perdunt animas. Iſ. 1. b. 16. a. 23. c. 42. d. 60. d. Nu. 24. d. Iud. 2. c. 9. d. 1. Eſdr. 6. c. Ier. 6. c. 10. d. 20. b. 40. d. Ioel. 1. c. Nah. 2. a. Abdi. e. Zach. 14. a. Et diſsipant inimici itinera Iob, quum dæmones, aut aperti perſequutores in quorundam infirmorum mentibus, veritatis vias, callida perſuaſione perturbant. Iob 30. b. Leu. 26. e. Neem. 1. a. 2. c. Prou. 29. b. Iſ. 51. f. Amos 3. d. Luc. 9. e. Exterminator etiam dicitur diabolus. Exod. 12. d. Iud. 8. c. Ier. 12. c. 1. Cor. 10. b. Apo. 8. b. Ipſe eſt ventus aquilo diſsipans pluuias, hoc eſt tollens gratiam, & virtutes ab anima. Exterminans vineam aper de ſylua. Pſ. 79. fuit Iudaicus populus, qui crucifigens Chriſtum, etiã Eccleſiam & ſynagogam, quantum in ſe fuit, deuaſtauit. Vel eſt diabolus diſsipans Iudæam propter incredulitatem: aut etiam Eccleſiam Et vaſtans lupus Iudæos, fuit rex Medorum vel diabolus, vel rapacitas & gula. Iere. 5. b. 9. e. Demoliuntur quoque vulpes vineas. Cantic. 2. d. quum hæretici in errorem inducunt animas, & diſsipant Eccleſias: & cùm detractores & adulatores perdunt animas bonorum. Hi ſunt paſtores diſsipantes vineam, hoc eſt Eccleſiã, vel ſynagogam. Ier. 12. c. Deſtruunt quoque hæretici, quæ Deus perfecit, quum diſsipant vnitatem Eccleſiæ. Pſ. 10.

Diabolus. Iudaicus populus. Rapacitas & gula. Hæretici. Detractores & adulatores. — *Hie ſ. Pſ. 79. & ſ. Ier 5. 12. Arn. ſ. Pſ. 79. Ori. ſ. Cant. ho. 4. Gre. ſ. Cant. 2. Hie. ſ. Pſ. 10.*

Paulus perſequens eccleſias. — *Hie. Aglaſia.*

Diſsipans villicus ſubſtantiam domini, dici poterat Paulus, quando perſequebâtur fideles. Luc. 16. a.

Perdere iuſtũ. — *Hie. ſ. Iſ. 65.*

Diſsipare granum botri. Iſ. 65. b. eſt perdere iuſtum relictum inter malos: quod non facit Deus, qui non perdit iuſtum cum impiis.

Separari à cœtu Sanctorum. — *Glo. int. ſ. Exo. 30.*

Exterminatur de populo ſuo, qui ſeparatur à cœtu Sanctorum. Exo. 30. d. Pſ. 36. Sap. 3. d. 11. c. 16. a. Acto. 3. d.

Oſtentare triſtitiam. — *Baſi. de ieiun. ho. 1.*

Exterminare vel obſcurare faciẽm, eſt foris triſtitiam oſtendere. Mat. 6. b.

Duratio Eccleſiæ. — *Lyr. ſ. Ier. 31.*

Non deſtrui nouam Hieruſalem in æternum, indicat durationem Eccleſiæ. Ierem. 31. g. Et etiam ſepulchri Chriſti, quod adhuc durat, etiam inter Sarracenos.

Senſus. — *Glo. ord. ſ. Thr. 1.*

Deſtructæ portæ Hieruſalem. Thr. 1. b. ſunt ſenſus omnibus delictis aditum dantes.

Sterilitas Iudææ. — *Hie. ſ. Eccleſiaſtẽ 12. Euc. q. in Eccleſiaſten.*

Diſsipatur capparis. Eccleſiaſtæ 12. b. quum vis libidinis in ſene extinguitur. Vel dicitur, quia gentilitate fidem amplectente, Iudæa in ſua ſterilitate remanens, bene viuendi ordinem amiſit.

Gre. 31. mor. 20. Lyr. ſ. Pro. 29.

Deſtruit auarus terram. Prou. 29. a. quum videlicet habet dominium, & exercet tyrannidem ſuper eam.

Iniquitas & interitus. — *Glo. ord. ſ. Hoſ. 12.*

Vaſtitas dici poteſt ipſa iniquitas. Hoſ. 12. a. Ioel. 1. d. Et intertius ſequens iniquitatem.

Non occidendi vtiles. — *Lyr. ſ. Deu. 10.*

Non vaſtanda ligna regionis fructifera. Deut. 20. d. hoc eſt, non ſunt occidendi illi, qui cõuerſi fructificare poſſunt in Eccleſia.

Glo. ord. ſ. Pro. 29.

Diſsipatur populus deficiente prophetia. Prou. 29. c. quia cùm ſacerdotis eruditio ceſſauerit, ſoluetur continuò diſciplina diuinæ legis.

Non ſequi paſſiones. — *Lyr. ſ. Nu. 9.*

Diſsipantes filij Iſrael tentoria ſua, recedente nube. Num. 9. d. ſunt non ſequentes motus paſsionum, ſed ſequentes lumen rationis aut gratiæ.

Pereuntes doctores. — *Lyr. ſ. Ioel. 1.*

Diſsipatæ apothecæ. Ioel. 1. d. ſunt pereuntes doctores per malam vitam.

Deſudare, vide Laborare.

Deſuper.

Deſuper, indicat locum ſuperiorem: Deſuper in cælo ſignificabit elationem ſuperbiæ. Exod.20.a.

Deterior, vide Malus.

Deteſtari, vide Abominari.

Detinere.

DEtinere, eſt tenere, ſiue remorari aliquem.

Detinentes Rebeccam, nè tam citò iret ad Iſaac. Gen.24. f. ſunt impedientes conuerſionem alicuius vel ad Chriſtum vel ad religionem. *Impedientes cõuerſionem.*

Detineri infirmitate. Ioan.5.a. Eccl.3.c. Rom.7.b. eſt grauari peccato. *Grauari peccato*

Detentio ſapientiæ, eſt in plenitudine Sanctorum. Eccl.14.b.

Detinere veritatem Dei in iniuſtitia, eſt eorum, qui multos colunt Deos, aut colendos docent. Rom.1.b.

Detrahere, vide Auferre.

Detrahere, pro Deorſum trahere, vel Derogare.

Hie.ſ.Iſ.63.& ſ. Hoſ.7. DEtrahere, interdum eſt deorſum trahere: quandoque verò derogare, & maledicendo famam, gloriam, aut honorem alicuius adimere. Et detractor dicitur, qui ſic derogat. *Humiliari & abiicere. Deus.*

Detrahere dicitur Deus, quum humiliat, & abiicit: & dicitur in terram detrahere, aut in infernum proiicere. Iſ.23.b.26.a.d.63.b. Ier.49.d. Ezec.26.c.32.d. Amos 9.a. Abdi.b. Mich.1.b. Et hæretici detrahuntur quaſi volucres. Hoſ.7.c.

Hie.ſ.Iſ.14. Gre.15.mor.16. Detrahitur ſuperbia diaboli ad inferos: quia ad illum locum eſt condemnatus. Et dicitur Lucifer illuc detrahi, quia inuitus trahitur. Sic detrahentur mali. Iob 20. d. Iſaiæ 14.c.d.25.d. 2.Petri 2.a. *Condẽnatio diaboli.*

Hie.ſ.Iſ.10. Gre.17.mor.2. Glo.int.ſ.Exo.22. Detrahit Aſſur in ſublime reſidentes, quum diabolus, aut hæreticus, vincit doctores aliquos, aut paſtores Eccleſiæ, aut validas eorum rationes. Iſ.10.c. Iob 24.d. *Vincens diabolus doctores.*

Detrahere Diis. Exo.22.d. eſt derogare ſacerdotibus, & prælatis. *Derogare prælatis*

Detrahunt hæretici ſermonibus veritatis Iob 6.d. Et detrahebant Chriſto recedenti, quia ipſi à miraculis quieſcenti, fidem adhibere nolebant. Iob 19.c. Pſ.37.108. Eccleſiaſtæ 10.c. Detrahunt etiam Domino, qui verbis eius credere nolunt. Numer.14.b. Deut.31.e. Sic detrahere *Glo.ord.ſ.Nu.12.* Moſi, eſt non adhibere fidem legi. Nu.12.b. *Incredulitas.*

Detrahere terræ promiſſionis, eſt præferre terrena cæleſtibus. Nu.3.d. *Preferre terrena caleſtibus.*

Detrahunt dæmones, quum opera noſtra calumniantur. Pſ.37. *Calumniantes opera noſtra.*

Detrimentum, vide Damnum.

Deturpare, quære Turpis.

Deuaſtare, vide Deſtruere.

Deuoluere, vide voluere.

Deuorare, Deglutire, Glutire, Vorare.

DEuorare, eſt cibum non manſum præcipitanter deglutire.

Phil de mig. Abr. Gre. Nyſ. de vita Moſis. Aug.3 de Trinit. 10.& ſ.Pſ.73. Bed.ſ.Exo.7. Cyr.de incarnat. Vnigenit.14. Gre.17.mor.26. Deuorans virga Moſis virgas Magorum. Exod.7.b. typus eſt crucis Chriſti, vincentis ſapientiam ſeculi, & ſacræ doctrinæ, ac veritatis, doctrinas falſas, & ſophiſmata diſſipantis. Deſignat etiam Chriſtum condemnantem mundanos, qui non reſurgent, niſi ad mortem æternam: & eundem deſtruentem corpus diaboli. Verbum etiam Dei dira venena euacuauit per remiſſionem peccatorum. *Crux Chriſti. Sacra doctrina. Chriſtus.*

Deuoratur homo, quum loquitur de Deo. Iob 37.d. quia ab eius immẽſitate, quaſi in profundum raptus abſconditur: quia fari ineffabilem cupiens, ipſa ſuæ ignorantiæ anguſtia deglutitur. Loquitur autem caro de ſpiritu, circumſcriptus ſpiritus de incircumſcripto, creatura de creatore, temporalis de æterno, mutabilis de immutabili, mortalis de viuificante: & quum in tenebris poſitus, internum lumen, ſicut eſt, neſciat: homo de æternitate diſſerere cupiens, cæcus de luce loquitur. *Raptus loquentis de Deo.*

Gre.8.mor.21. Glutire ſaliuam. Iob.7.d. eſt ſupernæ claritatis, quam quis contemplatur, guſtu etiam ſatiari. Saliua autem ex capite defluens, os tangit, ſed ad ventrem minimè peruenit: quia liquore ſupernæ contemplationis, iam quidem intellectus noſter infunditur, ſed nequaquam mẽs plene ſatiatur. In ore etenim guſtus eſt, in ventre ſatietas. Deuorans Ioannes librum, ſuſceptionem doctrinæ in die Pentecoſtes indicat. Apoc.10.d. *Satiari guſtu ſupernæ claritatis.* *Rup.6.ſ.Apoc.* *Suſceptio doctrinæ caleſtis.*

Gre.ho.22. Bed.ſ.Exo.12. Vorare caput agni, cum pedibus & inteſtinis. Exo.12.b. eſt auidè corpus Chriſti ſumere, & diuinitatem illius fide percipere, & humanitatis eius veſtigia amando, & imitando perquirere, & verba vitæ, cum auiditate ſumere, & occulta myſteria venerari. *Sumere auidè corpus Chriſti*

Hier.ſ.Pſ.20.& ſ. Zach.9. Deuorans ignis holocauſtum, eſt ignis Spiritusſancti conſumens omnia carnalia in mẽte, & faciens ipſam diuinam. Et ipſe Deus dicitur deuorans ignis. Leuit. 6. b.9.d. Numer. 19. a. Deu.5.c.3.Reg.18.f.2.Par.7.a. Et deuorat ignis abyſſum, quũ Deus conſumit peccata. Amos *Conſumens Spiritusſanctus carnalia.*

7.a. Pſal.20. Et deuoratur igne fortitudo Tyri, quum rationes philoſophorum deſtruuntur igne, quem venit Dominus mittere in terram. Zach.9.a.12.b.

Vindicta Dei. Deuorans etiam ignis, eſt Dei vindicta, ſicut & ira Dei deuorauit Aegyptios. Exod. 15.a. Et deuorans gladius, eſt diuina punitio. 2.Reg.18.b. Iſa.31.d. Iere. 2.f.12.c. Idem deuorans menſis, aut rubigo. Hoſe.5.b. Et vorabit maledictio terram. Iſ.24. b. quum dicet Chriſtus in iudicio: Ite maledicti in ignem æternum. Deuorans ignis Nadab & Abihu, deſtructionem ſacerdotij Iudæorum, & Iudeę indicauit. Le.10.a. Amos 7.a. *Hie.ſ.Iſa.24.31* *Deſtructio Iudæorum.*

Ignis inferni. Deuorans ignis Nadab & Abihu, typus eſt ignis inferni. Leuitic.10.a. Num.11.a. Iudi.9. b. 20.g. 2.Reg.22.a.4. Reg.1.c. Iob.15.d.20.d. Et deuorat ignis ſpinas, & vepres, hoc eſt, infernus hæreticos. Iſa. 9.d.26.b.29.b.30.f.33.e. Iere.5.d.17.d.21.d.48.g. Thren 2.a.4.b. Ezech.15.b.16. c.23.d. Hoſe.8.b. Ioel.1.d.2.b. Amos 1.b.2.a.5.b.7.a. Sopho.1.d.3.b. Zach.9.a.11.b. Malach.1. c. Apo.11.b.20.c. Et deuorat ignis reliquias malorum, quum corpus hic relictum, poſt reſurrectionem igne inferni deuorabitur. Iob.22.c. Pſ.20 Eccl'i.36.b.43.e. Deuorantur etiã comedentes Iſrael, quum dæmones & perſequentes Eccleſiam in infernum truduntur. Iere. 30.c. *Rup.ſ.Leui.7. & ſ.Amos.7. Hie.ſ.Iſa.9. Gre.15. mor.14. & 16.mor.7.*

Peccatum libidinis. Deuorans ignis, dicitur peccatum libidinis. Iob.31.b. *Gre.21.mor.9.*

Tollit robur animi. Deuorat ignis veſtes. Nahum 3.c. quum tollit robur animi. *Hie.ſ.Nahum.3.*

Multiplicatio Martyrum. Deuoratricem hominum dicebant Gentes Eccleſiam: quia videbant fideles ob defenſionem fidei à tyrannis occidi, & alios ad fidem conuerti, & Eccleſiæ copulari. Ezech.36.c. *Hie.ſ.Eze.36.*

Deuorare prædam, eſt arripere regnum cælorum. Num.23.d. *Ori.ſ.Num.ho.16.*

Occidentes Iudæi Chriſtum. Deuorauit fera peſsima Ioſeph, ſecundùm opinionem Iacob. Gen. 36. g. vbi deſignantur Iudæi, qui præcipitanter, & cum maxima crudelitate crucifixerunt Chriſtum. Idem deſignauit deuorare volens piſcis Tobiam. Tob.6.a.12.a. Ionæ 2.a. Volebant eum deuorare, ſicut infernus viuentem: vt penitus memoria virtutum eius, & doctrinæ, extingueretur, & an talis vnquam inter eos vixerit, penitus ignoraretur. Pro.1.b. Apocal.12.a. Deuorauerunt iudices ſuos, quum perſequuti ſunt Chriſtum, & Apoſtolos. Hoſe.7.b. *Amb.de Ioſeph.3. Beda ſ. Gen.33.& ſ.Pro.1.*

Dæmones perdentes Iudæos & peccatores. Deuorantes beſtiæ agri hæreditatem Domini, ſunt dæmones, trahentes Iudæos in infernum. Et deuorant alieni terram, quum dæmones inducunt animas in infernum. Iſa.1.b.12. c. 28.a.56.c. Pſ.34.123. Ierem.3.a.8.f.10.d.12.c.15.g.51.d. Ezec.16.c.22.f.23.f.34.b.39.a. Hoſe. 8. c. Haba.1.d. Mala.3.c. 1.Petr.5.c. Apoc.12.b. Deuorans leo homines, dicitur de Sedechia rege. Eze.19.b. Deuorant nos viuos, qui in peccatum nos inducunt, dum ſumus in corpore. Pſ.123. Eze.22.f. Et deglutit diabolus Sion, hoc eſt, Iudæos. Thre.2.a.3.Reg.14.c. Et deuorãt beſtiæ terræ, & volucres cæli draconem, quum dæmones mutuis malis ſe afficiunt. Ezech. 29.b.33.f. *Rup.ſ.Hoſ.7.et 7 ſ.Apoc. Gre.ſ.Iere.ho.8. Hie.ſ.Iſa.1. Am.ſ.Pſ.118.ſe.7 Rup.3.viſi.verbi Dei.10. Glo.int.ſ.Gen. 41*

Vitia diſsipantia virtutes. Deuorantes boues macilentæ boues pingues. Gene.41.a. deſignant vitia virtutis decorem diſsipantia. Itidem ſpicæ tenues deuorantes plenas. Et deuorantes locuſtæ herbas. Exo.10.c. deſignant elationem, virorem bonorum operum deſtruentem.

Vaſtantes Eccleſiam. Vorant carnem brachij ſui hæretici, quum vaſtant Eccleſiam. Iſa.9.d. Et deuorant plebem Dei vt cibum panis, qui Sanctorum iniurijs viuunt, qui obtrectationis morſu, & inuidiæ latratu, eos dilacerant: qui ſe collationibus, & muneribus plebis, religionis prætextu ditant. Pſ.14.52. De his Philip.3.d. Quorum Deus venter eſt. Et Matth.23.b. Comeditis domos viduarum. Et deuorant fructum iumentorum. Deut.28.e. Iere.2.a. Zach.11.b. Habac. 1. d. E diuerſo fideles deuorant malos ſicut panem, quum eos conuertunt ad fidem. Nume.14.b. Deut.7.c. Zach.9.d. *Hie.ſ.Iſa.9. Hila.ſ.Pſ.52. Arno.ſ.Pſ.106.*

Diſceſſus à recta ratione. Deuorata dicitur ſapientia, quum quis peccando, à recta ratione diſcedit. Pſ. 106. Sic eſt deuoratum robur. Iere.51 d. *Hie.ſ.Iſa.9.*

Confundentes philoſophi hæreticos. Deuorant hoſtes Iſraelem toto ore, quum philoſophi confundunt hęreticos. Iſa. 9. b.

Peccantes ſuperbia vel timore. Deuorat mors pulchritudinem cutis hypocritæ, quum eius gloriam ſuperbia ſupplantat. Iob.18.c. Degluciuntur viui, qui ſcientes timore peccant. Pſ.123. *Gre.14.mor.8. Aug.ſ.Pſ.123. Gre.15.mor.6.*

Legens ſacram ſcripturam. Deuorat hypocrita diuitias, quum legit ſacram ſcripturam. Iob.20.b. *Hie.ſ.Hoſe.7.*

Diſsipantes virtutes hæretici. Deuorantes iudices ſuos. Hoſe.7.b. ſunt hæretici, qui ſi quid habent virtutum in anima, diſsipant, vel perdunt ſenſus, quibus mala diſcernunt à bonis. Vel duces hæreticorum, eorũ deuorantur aſſenſu.

Peccare. Glutire, interdum eſt peccatum aliquod committere. Eccl'ici.23.c. Non extinguetur, donec aliquid glutiat. Deglutire autem camelum, eſt grauia peccata committere. Et Iudæi deglutierunt camelum, quum occiderunt Chriſtum. Matthæi 23.c. *Ori.ſ.Matt.ho.25 Gre.1.mor.14. Au.1.q.in Euan.33*

Conſumit malos. Deuorat terra eos, qui terrenis inhiant, eiſque vacant. Exod.15.b. Et deuorat ſuperbos, vt Core, Dathan, & Abiron. Deu.16.d. Et deuorat tinea malos, vt lanam. Iſa.51.c. Num.16. e. Pſ. 105. Et deuorantur peſte, qui pereunt, propter malorum conſortium. Deuorantur autem fame, qui pereunt, ob defectum audiendi verbum Dei. Ezech.7.c. *Ori.ſ.Exo.ho.6.*

Pati extrema ſupplicia. Deuorat fragmenta calicis, qui extrema etiam patitur ſupplicia. Eze.23.e. *Lyra.ſ. Eze.43.*

Conſumentes bona viduarum. Deuorantes Phariſæi domos viduarum. Marc.12.d. Luc.20.g. 2.Cor. 11. d. ſunt conſumentes bona viduarum ſub ſpecie ſanctitatis. *Glo.ord.ſ.Luc. 20*

Diſsipans dona Dei. Deuorans prodigus ſubſtantiam ſuam. Luc. 15.g. eſt diſſipans dona Dei, tam naturalia, quam gratuita: cùm dæmonibus videlicet, fœda cupiditate fornicando. *Glo.ord.ſ.Luc.15.*

Conſumẽs peccatum Synagogam. Deuorans lepra carnem Mariæ ſororis Moſis. Num. 12. d. eſt conſumens peccatum populum ſynagogæ. *Glo.ord.ſ.Nu. 12.*

Deuonere, vide Vouere.

Deus, Diuinus, Diuinitas.

DEus, ſecundum ſcripturas, aut verus Deus eſt, aut tantummodo nuncupatiuus, aut falſus. Verus, vt Pater, Filius, & Spirituſſanctus. Nuncupatiuus, vt Sancti, & Angeli, & Iudices, ac Sacerdotes. Falſus, vt Dæmones, & Simulacra, & Tyranni, ac Magnates.

Amb. 5. de fide 1. — *Deus peculiariter bonorum.*

Deus dicitur eſſe eorum, quibus ſe ipſe largitur: vt dicitur Deus Patriarcharum, & Prophetarum, & Deus patris, & Deus filiorum Iſrael: & demum dicitur Deus omnium, qui ſunt in gratia. Exod. 3. d. 5. a. 6. a. 7. c. 18. b. 19. g. Pſ. 45. Iere. 31. a.

Ori. ſ. Iere. ho. 6. — *Diuinitas in humanitate.*

Deus exiſtens cum Moſe, deſignat diuinitatem cum humanitate. Exodi 3, c. Et Chriſtus dictus eſt Deus, & Deus abſconditus. Iſa. 9. b. 45. c. Et dicitur Deus Deorum, quia omnes, qui nuncupatiui dij dicuntur, ab eo creati ſunt. Et Deus Deorum, Chriſtus Chriſtianorum. Pſal. 49. 83. 135.

Hie. ſ. Iſa. 9.
Aug. ſ. Pſ. 49. 83. — *Honor latriæ.*

Diuinitas, quam accipere dignus eſt Agnus. Apoc. 5. d. deſignat honorem latriæ exhibendũ Chriſto homini, tanquam vero Deo.

Glo. ord. ſ. Hoſe. 11 — *Plus miſerens Deus quàm homo.*

Deus & non homo dicitur Deus. Hoſe. 11. c. quia plus miſeretur, quàm homo.

Ori. ſ. Exo. ho. 6.
Dion. cale. hier. 12
Cle. Ale. 2. ſtrom.
Cyri. cõt. Iuli. 7. 9.
Aug. 9. ciui. dei 23.
Gre. ſ. 1. Reg. 1. 6. et ſ. Eze. ho. 8.
Cle. Papa. recog. 2. — *Dei varii nuncupatiui.*

Dij nuncupatiuè dicuntur ſancti, angeli, antiqui patres, ſacerdotes, iudices, prædicatores, ſublimes, & ſapientes. Exod. 21. a. 22. b. 1. Reg. 6. a. Pſal. 134. 135. Et dij ſunt, qui quo ad eius fieri poteſt, mortalia omnia repudiant. Pſ. 81. Et dicuntur dij fortes terræ: & dij per participationẽ. Pſal. 46. 49. Et Moſes dictus eſt Deus Pharaonis. Exod. 7. a. deſignans prædicatorem, qui ſimili modo eſt Deus Gentilium. Quum dicuntur filij Dei acceſſiſſe ad filias hominum. Gen. 6. a. Enos dicitur ibi Deus. Iudices dicuntur dii, quia agunt officium Dei in terra.

Ori. ſ. Matt. ca. 15.
Arno. ſ. Pſ. 46.
Hie. ſ. Haba. 1. — *Dæmones.*

Dij fortes terræ dicuntur dæmones. Pſ. 46. Et ipſe diabolus dicitur deus huius ſeculi. 2. Corinth. 4. a. Et Deus diaboli dicitur ipſa eius ſuperbia, qua vult coli vt Deus. Haba. 1. c.

Gre. ſ. 1. Reg. 4.
Aug. ſ. Pſ. 46. — *Filii Iſrael per ironiam.*

Dij per irriſionem dicuntur filij Iſrael, degenerantes à patribus ſuis, &c. 1. Reg. 4. b. Et dii, fortes terræ dicuntur. Pſ. 46. quia ſuperbiebant de terra, & non de cælo.

Hie. ſ. Dan. 5. — *Variè vtentes ſermone.*

Dij aurei ſunt, qui ſeculari ratione compoſiti ſunt: argentei, qui habent eloquij venuſtatem, & rhetorica arte inſtructi ſunt. Qui autem inferunt fabulas Poetarum, & vetuſtis vtuntur traditionibus, habentes inter ſe multam, vel elegantiæ, vel ſtultitiæ differentiam, iſti vocãtur ænei, & ferrei. Qui autem inepta proponunt, lignei appellantur, & lapidei. Dan. 5. a.

Philo 2. alleg. & de monarchia.
Gre. ſ. 1. Reg. 7.
Au. 9. Ciui. Dei. 23
Hie. ſ. Iere. 16. & ſ. Mal. 2. & ſ. Pſ. 80.
Iſych ſ. Leui. 19.
Beda ſ. Exod. 20.
Geor. Vene. Canti. 2. tomo 3. cap. 13. — *Quæ homo præfert Deo.* *Vitia.*

Dij alieni, ſunt extranei à Deo vero: & ſunt, quæcunque homo Deo præfert. Item peccata ipſa, & cogitationes prauæ, & vitia, quæ infodit Iacob. Et Dij Laban, deſignare poſſunt auaritiam, quam etiam ſignificant Dij argentei & aurei. Gen. 31. c. 35. a. Exod. 20. a. 23. d. 32. a. 34. c. 1. Reg. 7. a. Dicuntur & Dij conflatiles, quia vnuſquiſque ſibi eos fingit: quod peculiariter dicitur de pecunia. Dij etiam Ægypti, in quibus facit Deus iudicia, ſunt ea, quibus ſeruit animalis homo, vt venter, & diuitiæ, & diabolus, errores etiam, & peruerſa dogmata. Exod. 12. b. Leui. 19. a. In his conſolantur hæretici. Iſ. 44. c. 46. c. 57. a. Iere. 7. a. 16. b. Hoſe. 3. a. 14. b. Amos 2. c. 8. d. Malac. 2. a. Et Deus recens, eſt quicquid homo præfert Deo vero. Pſ. 80.

Deuteronomium.

Deuteronomium, id eſt, ſecunda lex, quo nomine vltimus liber Moſis appellatur, in quo fit breuis repetitio legis.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 9. — *Lex noua.*

Deuteronomium, quod ſcripſit Ioſue, deſignat legem nouam per Chriſtum traditã. Deut. 17. d. Ioſu. 8. f. Vnde ſuper lapidem ſcripſiſſe dicitur, vt ipſum indicaret Chriſtum. Ideo ipſe Chriſtus inſtituens legem nouam dixit. Matth. 5. e. Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c. Ego autem dico vobis, &c.

Dextera, Dexter.

DExtera pars, quæ propriè in animalibus inuenitur, ſiniſtræ oppoſita, ſolet haberi nobilior, & fortior.

Hie. ad Principiã.
Au. de eſſent. diui. & ſ. Pſ. 120. 136.
Euch. for. ſpiritu. 1. — *Potiora bona.*

Dextera in genere ſignificare ſolet potiora bona, vt fœlicitatem, proſperitatem, fortitudinem, & ſimilia. Gen. 13. b. 24. f. Exod. 14. c. 4. Reg. 11. d. Neem. 12. c. Iob. 40. b. Pſ. 15. 44. 120. 136. Pro. 4. d. Iſa. 54. a. 63. c. Ezech. 10. 47. a. Zach. 4. a.

Ori. ſ. Rom. 1.
Tertul. aduer. Iude.
Gre. Nyſſe. de vita Moſis.
Gre. 12. mor. 10.
Au ſ. Pſ. 44. & ſ. Apoc. ho. 4.
Euch. for. ſpiritu. 1.
Hie. ſ. Pſ. 88. — *Gloria Patris.* *Virtus operatiua* *Auxilium Dei.* *Filius Dei.* *Maieſtas Dei.* *Eccleſia.*

Dextera Dei patris, dicitur gloria Patris. Et dextera Dei dicitur potentia, vel virtus operatiua Dei, pręcipuè virtus in ſalutem, ſeu virtus gratię ſpiritalis, & auxilium Dei. Item ipſe filius Dei, qui & dextera excelſi dicitur, & brachium dextrum Dei. Exod. 15. a. 33. d. Deut. 32. f. 33. a. 3. Reg. 22. c. Iob. 14. c. Pſalm. 17. 20. 43. 44. 47. 59. 62. 77. 79. 88. 89. 97. 107. 109. 117. 136. 137. 138. Sapien. 5. c. Eccl. 36. b. Iſa. 48. c. 62. c. Ierem. 22. f. Thren. 2. a. Habac. 2. d. Matthęi 26. f. Mar. 16. d. Luc. 22. g. Rom. 8. g. Epheſ. 1. d. Coloſſ. 3. a. Heb. 1. a. 10. c. 12. a. Actor. 7. g. Apoca. 1. d. 5. a. Dextera autem Dei, quæ exaltari petitur. Pſ. 88. eſt vel maieſtas Dei, vel eccleſia ex Gentibus acquiſita.

Cyril. cont. Iule. 9
Ori. ſ. Matt. ho. 12.
Baſi. ſ. Pſ. 44.
Amb. ſ. Luc. 1. — *Bona intelligibilia.* *Virtus Chriſti.* *Miſericordia Dei.*

Dextera Chriſti, ſunt bona intelligibilia, & virtus eius, quæ etiam deſignabat dextera Salomonis 3. Reg. 2. d. Pſ. 44. 109. Iſa. 41. c. 45. a. Dan. 12. c. Matth. 20. c. 27. c. Marc. 10. e. 16. a. Apocalyp. 1. c. A dextris Ieſu ſtabat Satan. Zachariæ 3. a. quia virtuti Chriſti audebat ſe opponere.

Dextera altaris, eſt inſigne miſericordiæ Dei. Luc. 1. a. Pſ. 15. 120.

Lęua dicitur eſſe Chriſtus Ieſus,& hic crucifixus. Dextera verò eſt Chriſtus Ieſus,& hic glorioſus. Cantic 2.a.

Chriſtus glorioſus.

A dextris Dei ponuntur boni angeli,à ſiniſtris verò mali.3.Reg.22.d.

Boni angeli.

Dextera ſignificare ſolet vitam æternam: & hæc eſt dextera ſponſi, amplexans ſponſam. Cantic.2.b.8.a. De qua Prouerb.3.b. Longitudo dierum in dextera eius. Vbi etiam dextera, eſt diſpenſatio eorum, quæ ad diuinitatem Chriſti pertinent: vbi longitudo dierum ponitur propter æternitatem.Pſ.15. Matth.6.a. A dextris monumenti dicitur ſediſſe angelus. Marci 16.b. quia iam Redemptor noſter præſentis vitæ corruptionem tranſierat,& ipſe angelus nũciare perennem eius vitam venerat.

Vita æterna. — *Ber.ſer. 4. vigilia natiuit. Domini. Gre.2.mor 21. Ori ſ.Cant.ho.1.3. Amb.ſ.Pſ. 118.ſermone 5.14. Beda ſ. Pro.3. Gre.ſ.1.Re.14. & ſ. Cant.2.*

Dextera pertinet ad vitam futuram,ſiniſtra ad præſentem. Sed quum dextra malorum dicitur repleta muneribus,ipſi faciunt de ſiniſtra dextram, fœlicitatem ponunt in muneribus, ſiue à lingua,ſiue à manu,ſiue ab obſequio. Pſ.25.59. Et dextera malorum dicitur dextera iniquitatis. Pſal.143. quia ipſi ponunt fœlicitatem in tẽporalibus. Quum ponitur dextra, & ſiniſtra,dextra accipi poteſt pro proſperitate.2.Reg 16.b.

Fœlicitas. Proſperitas. — *Ber.ſer.4.omn.ſan. Gre.ho.21. Hie ſ. Pſ.25. Aug ſ. Pſ.56.120.143.*

Dextera manus,ſignificare poteſt dignitatem, aut vitam contemplatiuam, quæ nobilior eſt,quàm actiua:vt dextera manus Iacob, & Ioſeph. Geneſ.48.b. Leu.14.c. Eccl'tæ.10.a. Eccl'i.12.c Hanc dexteram nouit Dominus. Pro. 4.d. Sedent etiam ad dexteram, qui ſunt primates. Matth.20.c.

Dignitas. Vita contemplatiua. Primates.

Dextera etiam,deſignat actuoſam animi virtutem. Pſ.71. Pro.27.c. Eccl'i.21.c.47.a. Iſa. 45.a. Acto.3.c. Apoc.13.d. Vnde & cor ſapientis dicitur eſſe in dextera eius. Eccl'tæ.10.a.

Vis animi actiuoſa. — *Amb.4.de inte.12. Hie.ſ.Eccl ten.10.*

Dextra manus arida,fuerunt Scribæ & Phariſæi,qui erant nobiliores in populo, ſed inepti ad operandum,ob ſuam peruerſitatem. Luc.6.b. Et dextera manus ſcandalizãs,ſunt prælati,& prædicatores peccantes. Matthæi 18.b.

Scribæ, & Phariſæi. — *Amb.ſer.8. Ori.ſ.Ioſu.ho.7.*

Dextra ad quã cadunt decem millia, deſignare poteſt bonas operationes, quæ diriguntur à Deo:vel ſpiritualia bona,quæ dextra non eſt in malis. Deſignat etiã auxilium Dei,qui dicitur à dextris eſſe bonis. Pſ.15. 90.108.137.

Bona operationes. Bona ſpiritualia. Auxilium Dei. — *Arno.ſ.Pſ.90. Caſſia.colla. 12.c.5. Ber ſe.ſ.qui habit.*

A dextris quatuor animalium,ponuntur homo & leo. Eze.1.c. quia dextera ſolent deſignare læta: & per hominem, & leonem, deſignantur incarnatio, & reſurrectio Chriſti, quæ ſunt læta.

Incarnatio & reſurrectio. — *Gre.ſ. Eze. ho. 4.*

Dextra in iudicio,eſt locus bonorum,& electorum,vel ipſi electi,& etiam dextra in cruce. Collocantur enim electi in dextra,quia opera dextera operati ſunt. Matth.25.c. Mar. 14.c. Luc.23.c. Pſ.19.44.141.

Locus electorum. Electi. — *Ori.ſ.Matt.ho. 34. Arno.ſ.Pſ.19. Gre.ho.24.*

Dextera nauigij,in qua capiuntur piſces. Ioan.21.b. eſt illa,in qua eſt charitas,pietãs,amor, miſericordia,benignitas,& cætera id genus. Idem deſignant ſeptem ſtellæ in dextera Chriſti. Apoc.1.d. Deſignat etiam dextera nauigij, in qua piſces capiuntur,doctrinam nouæ legis. Et dextra oliua,eſt euangelium,aut prophetia. Zach.4.a.

Virtutes. Doctrina nouæ legis. — *Au.de eſſen.diui. Au.ſ. Ioan. tract. 122. Geor.Vene. Cant. tomo 8 cap.6.*

Euangeliũ aut Prophetia.

Dexter oculus,eſt intuitus æternæ claritatis.1.Reg.11.a. Zach.11.d. Matth.5.d.

Intuitus. — *Cyril.12.ſ.Ioa.62. Hie.ſ.Zach.4.*

Dexter oculus paſtoris ſtulti. Zach.11.d. deſignare poteſt ſcientiam, quã ſibi falſo nomine arrogabit Antichriſtus.

Scientia. — *Gre.ſ.1.Reg.11. Hie.ſ.Zach.11.*

Dexter armus arietis, deſignat opera recta,& etiam dextrum brachium. Exod. 29.d. Le.7.d.9.d. Eccl'i.21.d. Et dexter pes,eſt inceſſus rectus. Exo.29.c. Le.14.c. Apoc.10.a.

Opera recta. — *Ori.ſ.Exo.ho.9.*

Dextera faciens eleemoſynam,eſt intentio benefaciendi. Matth.6.a.

Intentio benefaciendi. — *Au.2.ſer. Domi. in monte.*

Dextra auricula,ſignificat auditum rectum:quæ amputata eſt Iudæis in Malcho, quia auditum rectum amiſerunt. Exo.29.c. Leuit.8.c.14.c. Matth.26.e. Luc 22.c. Ioan.18.b.

Auditus rectus. — *Ori ſ.Matt.ho.35. Hie.ſ.Iſa.9.*

Dextra interdum deſignat bona temporalia,ad quæ declinat hæreticus. Iſ. 9. d. Et hæc eſt dextra iniquitatis. Pſ.143.

Bona tẽporalia. — *Au.q.in Deu. 48.*

Pro dextero habere dicimur,quicquid pro magno penſamus:pro ſiniſtro verò, quod pro nihilo ducimus. Sancti Martyres igitur, in dextera tubas,in ſiniſtra verò lagenas tenuerunt. Iudi.7.f. quia pro magno habent prædicationis gratiam, corporum verò vtilitatem pro minimo. Quiſquis enim pluris facit vtilitatem corporis,quã gratiam prædicationis, in ſiniſtra tubam,atque in dextera lagenam tenet.

Res pluris æſtimata. — *Gre.31.mor.54.*

A dextris & à ſiniſtris muniri.2. Cor.6.b. eſt vt humilior intelligentia, vitæ teneat inſtitutionem,exemplaque maiorum, & ſpirituales atque ſublimes de præſentibus nos transferat ad futura. Et penetrat ad dexteram læuamque,qui reddit, quæ ſunt Cęſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei,Deo. Iſa.54.b.

Intelligẽtia cum vitæ inſtitutione. Reddere quæ ſunt Cæſaris,Cæſari,& quæ Dei, Deo. — *Hie.ſ.Iſa.54. Beda ſ.Gen.13.*

Dextera & ſiniſtra eligenda inter Abraham,& Lot,ſic accipi poſſunt, vt quaſi in dexteram declinaſſe videantur Iudæi per Lot deſignati, quando ignorantes Dei iuſtitiam, & ſuam volentes ſtatuere, iuſtitiæ Dei non fuerunt ſubiecti:ſed Chriſtus quaſi ſiniſtrã elegit, quando ait Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores. Et iterum: Amen dico vobis, quia gaudium erit in cælis ſuper vno peccatore pœnitentiam agente,&c. Sed ad ſiniſtram rurſum illi elegerunt quando dixerunt Hic homo non eſt à Deo,qui ſabbatum non cuſtodit. Et ad Pilatum: Hic ſi non eſſet malefactor,non eum tibi tradidiſſemus. Sed Dominus iterum in ſuis prædicatoribus dexteram elegit quando poſt ſuã reſurrectionem præcepit,dicens: Euntes in mundum vniuerſum,prædicate Euãgelium,&c Dextera autem in electione Abrahæ eſt fides, vel regnũ Sanctorum. Siniſtra verò confractio voluntatis.

Arrogantia inſtitia.

Gre.20.mor.20. — *Impugnantes Eccleſiam nomine Chriſti. Iudæi.*

Ad dexteram oriuntur calamitates Eccleſiæ, quum hi, qui ſub Chriſti nomine militant, Chriſti in ea nomen impugnant. Iob.30.b. Id enim pro dextera habere dicimur, quod pro magno penſamus. Et poteſt dexterum ſignificare Iudaicum populum, quem Deus magnifaciebat. Vnde Zach.3.a. Satan à dextris Ieſu ſtetiſſe dicitur, quia poſt quàm filius Dei factus eſt homo, Satan in populo Iudęorum aduerſus Chriſtum, per infidelitatem regnauit.

Amb.ſ.Pſ.118.ſe.5 Gre.ſ.1.Reg.6. & 16.mor.16. Hier.ſ.Iſ.30.57. & ſ.Zach.12. — *Extremũ virtutis ſpeciẽ habens*

Dextera, ad quem non eſt declinandum, deſignare poteſt extremum virtuti oppoſitum, quod virtutis ſpeciem habet: vt parcitas, aut nimia abſtinentia eſt in dextera, luxuries in ſiniſtra. Et ad dexteram vertitur, qui de virtutibus eleuatur, & qui nimium eſt iuſtus, & qui in bono peccat. Numer.20.c.22.e. Deut.28.b. Ioſu.23.b.1. Regum 6.c.2. Reg.14 e.4. Reg. 22.a. Iob.23.b. Pſ. 141. Pro. 4. b. Eccleſiaſtę 7.c. Iſa.30.e. Zachar.12.b. Plus ſapere quàm oportet ſapere. Prou.4.d.

Fraudulenter blandiri.

Dextera manu tenens Ioab Amaſæ mentum 2. Reg. 20.c. deſignat, quaſi ex benignitate blandientes, ſed ſiniſtram ad gladium mittit, qui latenter ex malitia percutit. Hæc eſt dextera iniquitatis, quæ fuit Iudæorum in Chriſtum. Pſ.25.43.

Glo.ord.ſ.2.Re.20

A dextris Hieruſalem dicitur eſſe Sodoma, propter grauiora peccata: vel quia minora erãt peccata Gentilium, quàm Iudæorum. Ezec.16.f.

Ori.ſ.Exo.ho.9.

Dextrum femur Echud. Iudi. 3. c. in quo accinctus erat gladio, deſignat per verbum Dei omnia fieri dextra, ad vincendum diabolum.

Glo.int.ſ.Iudi.3. — *Paciſci.*

Dextræ manus ſolent ad inuicem porrigi in ſignum pacti & amicitiæ, aut coniugij. To.7. c.2. Mach.11.f. Vbi obſeruatio fidei attribuitur dexteræ.1. Mach.6.g.11.e. Galat.2.b.

Glo.ord.ſ.3.Re.7. — *Doctores primitiuæ Eccleſiæ.*

Dextra columna, quam fecit Salomon in atrio domus Domini.3.Reg.7.c.2.Par.3. d. deſignat doctores primitiuæ Eccleſiæ.

Lyra.ſ.Eze.4. — *Status ſaluandorum.*

Dextrum latus ſuper quod dormiebat Ezechiel. Ezec.4.b. deſignare poteſt ſtatum ſaluandorum per pœnitentiam.

Hie.ſ.Eze.47.

Dextrum latus templi, eſt latus meridianum. Ezech.47.a.

Fauor diaboli. Impietas.

Dextera regis Babylonis, & dextera manus Gog. Eze. 21. e. ad fauorem diaboli pertinere videntur: qui ſtat à dextris malorum. Pſalmo 108. Et dextra malorum, eſt ipſa impietas. Pſal. 25.88.143. Zach.3.a.

Glo.ord.ſ.Matt.5. — *Dogma veritatis*

Dextra maxilla. Matt.5.f. eſt dogma veritatis: quod percutit hæreticus, quando impugnat.

Dextrale.

DExtralia ſunt ornamenta dexterę manus, communia viris, & mulieribus.

Ori.ſ.Exo.ho.13. & ſ.Num.ho.26. Gre.30.mor.10. Ori.ſ.Ioſu.ho.7. — *Opera bona.*

Dextralia, ſunt opera bona, quæ per carnem geruntur, & primæ operationis ornamenta. Exo.35.c. Num.31.g. Iudith 10.a.

Opera carnalia. Error de Chriſto

Dextralia pura legit Origenes, inter ea, quæ furatus eſt Achan, filius Charmi in Hiericho. Ioſu.7.d. Et deſignant opera, in quibus diuinum nihil miſcetur, ſed totum ſecundum hominem geritur. Deſignant etiam errorem aſſerentium Chriſtum: eſſe purum hominem.

Diabolus, vide Dæmon.

Diaconus

Diaconus, idẽ eſt quod miniſter, & ſignificat in eccleſia miniſtros proximos preſbyterorũ.

Diaconi ſeptem. Acto.6.a.21.b. ſunt in myſterio ſeptem archangelorum.

Diadema, vide Corona.

Dibon, & Dimon.

Philo.2.allego. Hie.ſ.Iſa.15. — *Contentiones Sophiſtarum. Sermo fluens. Pœnitentia.*

Dibon, id eſt, iudicatio, ciuitas Moab: deſignare poteſt contentiones Sophiſtarum. Iſ.15.a.

Vel Dibon, id eſt, fluxus eorum: deſignat ſermonem fluentem more torrentis. Dicitur etiã Dimon, id eſt, ſufficiens dolor, & deſignat pœnitentiam. Iſa.15.d.

Dibon Gad.

Ori.ſ.Num.ho.27. Hier. de manſion. — *Dubia in Scriptura.*

Dibon Gad, id eſt, abundantia fœlicis, vel abũdantia intellectus: vel, iuxta Origenem, apiarium tentationum: eſt trigeſima nona manſio filiorum Iſrael in deſerto. Nu.33.f. Et deſignat dubia, quæ occurrunt in ſacra Scriptura, quæ ſunt velut tentationes. Vel interpretatur fortiter intellecta tentatio: quia pugnandum eſt cum Amorrhæis.

Dicere, vide Loqui.

Didrachma, quære Drachma.

Dies, Biduum, &c.

DIes ponitur quidam naturalis, qui eſt vnus Solis circuitus, quo totum orbem percurrit, viginti quatuor horarum ſpacio. Alius verò dicitur artificialis, qui eſt Solis motus, ſupra noſtrum orizontem, aut hemiſpherium: qui fit ſpacio duodecim horarum, licèt inæqualium: & hic opponitur nocti, & ſecundum lucem, qua pollet, varia ſignificare ſolet.

Hie.ſ.Pſ.30. Cle. Ale. 6. ſtrom. Aug.q.in Exo.93. Philo.1 allego. Gre.6.regis.epi.7. — *Deus Pater.*

Dies, eſt claritas paterna, qui eſt lux inacceſſibilis, & initium omnis lucis. Pſ.87. In die clamauit Chriſtus, hoc eſt, in claritate paterna cum ipſo degens, quam ſemper habuit, pœnitentiam populis prędicauit. Dies etiam, ipſum verbum Dei patris, quod occulta illuminat, & per quod in lucem, & ad generationem acceſſit vnaquæque creatura. Gen.2.a. Et dies ex die,

Deus Filius. & lumen de lumine, eſt Filius de Patre. Pſ. 95. Ipſe eſt dies, quem fecit Dominus ſecundùm carnem. Pſ. 117. Ipſe etiam Filius, eſt dies ſeptimus, in quo Deus complet opus ſuum beatificando angelos & homines. *Rup. 2 ſ. Gen. 13.*

Aeternitas Dei. Dies Dei, eius æternitatem deſignant, & aliquando dicuntur vna dies. vt Pſ. 83. Melior eſt dies vna in atriis tuis ſuper millia. Aliquando plures dies, vt Iob. 24. a. Qui nouerunt eum, ignorant dies illius. *Gre. 16. mor. 21.*

Pater, Filius, et Spiritusſanctus. Petrus & Paulus. Dies diei eructans verbum. Pſ. 18. eſt Pater generans Filium. Vel quum Pater dixit: Hic eſt Filius meus dilectus. Vel eſt ipſe Chriſtus docens Apoſtolos. Vel eſt Spiritusſanctus pro ſpiritualibus proferens plenitudinem ſapientiæ Dei, quæ Chriſtus eſt. Vel ſunt Petrus & Paulus, ex intimo cordis theſauro, fidem Chriſti prædicantes: atque ita cæteri. Aut quum die & nocte annunciatione fidelium verbũ & ſcientia propagatur. Hic dies dicitur eſſe Dei. Pſalmo 73. *Arno. ſ. Pſa. 18. Amb. de virgi. 3. Chryſ. ſ. Pſ. 96. Hie. ri Aug. ſ. Pſ. 18. Euch. q. in Pſ. Aug. ſ. Pſ. 73.*

Diuina iudicia. Dies interdum dicuntur diuina iudicia, quia in lumine veritatis, & in luce rectitudinis fiũt. ſiquidem iudicia Domini vera iuſtificata in ſemetipſa. Talium dierum finis impletur, quando diuinæ ſeueritatis animaduerſio in miſericordiam commutatur. Horum dierũ finem in ſua Nabuchodonoſor attritione accepit, quando eum diuina miſeratio reſpexit. Daniel 4. g. *Rica. de S. Victo. de ſeueritate conſcie. 15.*

Incarnatio Chriſti. Dies Domini, quandoque dici poteſt aduentus Chriſti in carne, in qua immolatus eſt pro nobis. Sophon. 1. b. Hic eſt dies, quem fecit Dominus. Pſ. 117. Et dies vnctionis ſacerdotum, deſignant incarnationem Chriſti, & etiam conſecrationem ſacerdotum nouæ legis. Leu. 6. c. 8. g. Et dies deſponſationis Salomonis. Cantic. 3. d. deſignát tempus incarnationis. Et dicitur dies lætitiæ cordis eius, quia gaudet Chriſtus de redemptione generis humani. Vel dicitur de lætitia membrorum eius. Dies nouiſſimi. Gen. 49. a. ſunt tempus Chriſti. Et tempus, quo expletur id, quod prophetatum eſt. Iſa. 30. b. Et dies quædam, eſt aduentus lucis Chriſti in mundum. 1. Reg. 3. a. Nam & ipſe dixit Ioan. 8. b. Ego ſum lux mundi. Sic dicitur dies luminis. Amos 8. c. Et dies ſalutis, hoc eſt, redemptionis. Iſa. 49. b. Ioel. 3. d. Per hunc diem incurrerunt Iudæi tenebras. Iob. 5. c. quia dum diuinæ virtutis in Chriſto miracula cernerent, incredulitatis tenebras paſſi ſunt: quia viſum in luce perdiderunt: vnde in eorum perſona dicitur. Iſa. 59. b. Impegimus meridie, quaſi in tenebris. *Hie. ſ. Sopho. 1. Gre. ſ. 1. cantic. 3. Hie. ſ. Iſa. 30. Gre. 6. mor. 14.*

Incarnatio. Paſsio. Reſurrectio. Aeternitas Chriſti. Chriſtus. Myſterium Trinitatis. Dies Chriſti, quem vidit Abraham, deſignare poteſt eius incarnationem, vel paſſionem, aut etiam reſurrectionem. Ioan. 8. g. Philip. 1. a. Vel eſt dies æternitatis eius: vel myſteriũ Trinitatis, quod vidit Abraham, quũ tres vidit, & vnũ adorauit. Et ipſemet Chriſtus eſt dies, qui eſt lumen indeficiens. Et ipſe eſt dies cæli. Pſ. 88. Dicũtur autem dies Chriſti, non ſolùm tempus, quo hic viuebat, ſed tempus, quo quis eſt in gratia, vt in ipſo viuat Chriſtus. Pſa. 71. Dies etiam Ioſue, ſunt dies Chriſti, in quibus per eius gratiam illuminamur. Iudi. 2. a. *Amb. 1. de interp. 5. Aug. 2. de Trini. 17. & q. in Exod. 154. & 2. de peccato original. 27. Hie. ſ. Hoſe. 1. & ſ. Zach. 3.*

Paſsio Chriſti. Dies exitus de Ægypto, deſignat tempus paſſionis Chriſti. Exo. 12. c. Idem deſignat dies tranſitus Iordanis. Ioſu. 3. a. Et dicuntur eadem die tranſiſſe Iordanem, vt totum tempus vitæ præſentis, quo confertur nobis meritum paſſionis Chriſti, reputetur vnus dies. Dies autem exitus de Aegypto, dicitur dies Phaſe, id eſt, tranſitus, qui debet eſſe nobis memorabilis, propter memoriam paſſionis Chriſti. Exo. 13. a. Dies etiam, quo immolauit Elcana. 1. Re. 1. a. eſt tempus paſſionis Chriſti. Vel ſtatus, quo quis dicere poteſt: Oſculetur me oſculo oris ſui. Et quo loquitur, vt Moſes ad amicũ ſuum. Cantic. 1. a. Exo. 33. b. Dies quoque tribulationis Chriſti, & dies belli, eſt tempus paſſionis eius. Iob. 38. c. Pſ. 19. 138. Et dies inclinata, eſt dies paſſionis. Gen. 24. g. *Cyril. 6. ſ. Ioan. 11. Ori. ſ. Iudi. ho. 1. Ori. ſ. Ioſu. hom. 4. Gre. ſ. 1. Reg. 3. Amb. ſer. 52. Arno. ſ. Pſ. 19. Hie. ſ. Iob. 38.*

Reſurrectio Chriſti. Aſcenſio. Reſurrectio generalis. Dies altera, qua offertur manipulus ſpicarum. Leuit. 23. b. eſt dies reſurrectionis Chriſti, quæ eſt altera poſt paſſionem. Et dies altera Samaritani, eſt tempus reſurrectionis Chriſti, vel aſcenſionis. Luc. 10. f. Et dies, poſt quos conturbantur confidentes. Iſa. 32. c. ſunt tẽpus Chriſti, poſt quod deſtructa eſt Hieruſalem. Et dies tertia, qua Abraham immolauit. Geneſ. 22. a. deſignat reſurrectionem Chriſti tertia die factam. Et dies tertia, qua conſummatur Chriſtus, eſt tempus generalis reſurrectionis, quando myſticum eius corpus perficietur. Luc. 13. g. Et dies Domini magnus, & horribilis. Ioel 2. g. eſt dies reſurrectionis Chriſti: qui fuit magnus oſtenſa potentia Chriſti, & horribilis Iudæis incredulis. Dies etiam propitiationis eſt, quum Chriſtus aſcendit in cælum. Leui. 23. c. *Iſych. ſ. Leui. 23. Amb. ſ. Luc. 10. Hie. ſ. Iſa. 32. Aug. 1. de conſenſu Euangeliſtarum. 5. Ori. ſ. Exo. ho. 3. & ſ. Leui. ho. 9.*

Conuerſio peccatorum. Dies feſti Dei, & angelorum, ſunt conuerſio peccatorum: ſicut è diuerſo dies luctus, eſt auerſio à Deo. Num. 28. b. 29. a. Pſal. 75. Gaudium enim eſt in cęlo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. Et dies feſtus primitiuorum, vel modorum, eſt fructus bonorum operum. Num. 28. d. *Ori. ſ. Num. ho. 23.*

Feſta Sanctorũ. Iuſti. Angeli. Virtutes. Dies anni, inter quos non computari optat Iob diem natiuitatis ſuæ. Iob. 3. a. dici poſſunt feſtiuitates Sanctorum, vel ſinguli iuſti, & etiam angeli, & prætereà virtutes. Dies diuiſus à nocte, ſignificat angelos ſanctos, qui diuiſi ſunt à dæmonibus. Gen. 1. a. *Ori. ſ. Iob. libr. 3. Gre. 4. mor. 10. 11. Rup. 1. ſ. Gen. 18.*

Status hominis ante lapſum. Status gratiæ. Tempus primi lapſus. Dies priſtini Iob, deſignare poſſunt ſtatum generis humani ante lapſum. Iob. 31. a. Et dies antiqui, deſignant ſtatum, in quo quis erat in gratia. Thren. 1. c. Amos 9. d. Et etiam tempus prophetarum. Ezech. 38. f. Dies etiam ſeculi, dicuntur dies, quibus aliquis erat in ſtatu gratiæ. Mala. 3. a. Deſignat etiam aliquando dies antiqui tempus lapſus primi hominis. Pſalm. 141. Thren. 2. f. *Hie. ſ. Iob. 31. Au. 2. ciu. Dei 26. Hila. ſ. Pſ. 142.*

Dies quandoque dicitur ipſa fides, & dies prima, eſt initium fidei. Exo. 12. c. Et dies plantationis, eſt tempus fidei. Iſa. 17. c.

Amb. de Virg. 3. Hie. ſ. Iſa. 17. Gre. 1 mor. 20. Ricar. de S. Vict. de 12. patriarch. 55.

Fides. Intelligentia veritatis.

Dies etiam ſignificat intelligentiam veritatis: & in die ſuo faciebant vnuſquiſque filiorum Iob conuiuium. Iob. 1. a. deſignantes prædicatores, qui iuxta ſuam intelligentiam, cęteros inſtruunt. Dies quoque tertia poſt circuncisionem, deſignat cognitionem, ſeu intelligentiam diuinorum: vt prima dies ſit cognitio exteriorum, ſecunda interiorum, tertia diuinorum. Gen. 34. c. Dies etiam ſeptimus poteſt aliquando deſignare contemplationem Dei. Exo. 24. 31. 34. 35. Leuit. 13. a.

Ori. ſ. Pſ. 38. Gre. ſ. 1. Reg. 1. 3. 6. 7. 9. 10.

Illuſtratio diuina.

Dies aliquando eſt illuſtratio diuina: & dies quędam eſt illuſtratio pro ſua, & aliorum ſalute. 1. Reg. 3. a. Et dies multiplicati, ſunt illuſtrationes diuinę, & incrementa virtutũ. Et dies Samuelis, ſunt radij fulgentis æternitatis: & virtutum ſpiritualium claritatis. 1. Reg. 7. a. d. Et dies, quo eueniunt ſigna, eſt doctrina prædicatoris, illuſtrans diſcipulum. 1. Reg. 10. b. Et dierum numerus ſunt variæ illuſtrationes diuinæ, quæ etiam dicuntur dies menſurabiles. Pſ. 38. Et dies, quos diſcernunt luminaria, ſunt diuinæ illuſtrationes, & lux gratiæ & charitatis. Gen. 1 b. 18. a. Exod. 13. a. 1. Reg. 6. c. 14. a. Pſ. 138. Rom. 13. d. Dies etiam eſt lux ſcientiæ. Exo. 16. a. Et dies cuiuſque, eſt propria cuiuſque illuminatio. Iob. 1. a. Et dies ſtatuti, ſunt illuſtrationes diuinæ: quæ ideo ſtatuti dies dicuntur, quia dat eas Deus, quando vult: & ſunt velut aſcenſus quidam. Dierum etiam circulus, ſunt manifeſtationes diuinæ volũtatis: & infuſiones diuinæ lucis. 1. Reg. 1. c. Cum dicitur, die ac nocte, dies ſignificare poteſt myſteria aperta: nox verò occulta. Apo. 7. d.

Lux ſcientia.

Ori. ſ. Iudi. ho. 1. & ſ. Roma. 13. Thilo. 2. allego. Gre. 1. mor. 20.

Artas ſ. Apoc 7. Gre. 1. mor. 32. Hie. ſ. Pſ. 95. Ber. ſ. Cant. ſer. 49

Operationes virtutum. Virtutes.

Dies cuiuſque filiorum Iob, in quibus faciebant conuiuium. Iob. 1. a. deſignant proprias cuiuſque virtutis operationes, quibus mutuò virtutes ſe ſubleuant, & confirmant. Et dies ſignificat etiam ipſas virtutes. Et de die in diem ſalutare Dei annunciant, qui varias exercens virtutes, Chriſtum prædicant. Pſ. 95. Et ordinatione Dei perſeuerat dies, hoc eſt, virtus. Pſal. 118. Et dies dicta eſt filia Iob, nata poſt eius tribulationes: quia poſt lapſum hominis, Deus rurſum virtutum & donorum ſplendore ipſum illuſtrauit. Iob. 42. d. Dies etiam Saulis, ſunt lucis opera: & omnibus diebus Saulis pugnat, qui cum multa alios doceat, nihil docendo profert, niſi quod in ſuo prius fulget opere. Et omnibus diebus, eſt à virtutis luce nunquam ſeparari. 1. Reg. 14. g. Omnibus etiam diebus ſeruiunt Domino, qui rectè ſe habent ſecundũ omnes virtutes. Iudi. 2. a. 1. Reg. 1. b. Et dies multi ſignificant multitudinem virtutum. Zac. 8. a. Et dies boni dicuntur gratiæ, & bonorum operum. Pſ. 33. Dies ſex, deſignant perfectionem operum: ſicut & Numerus ille perfectus eſt. Exod. 24. 31. 34. 35. Et dies immaculatorum, ſunt opera virtutum. Pſ. 36.

Gre. 35. mor. 22. & ſ. 1. Reg. 14. Ori. ſ. Iudi. ho. 1.

Ori ſ. Pſ. 36. ho. 3. Arno. ſ. Pſ. 135. Ori. ſ. Rom. 14. Gre. ſ. 1. Reg. 1.

Sẽſus ſpiritualis

Dies interdum, eſt ſenſus ſpiritualis ſacræ ſcripturæ. Pſal. 135. Et dies, qui iudicantur, ſuos dies & ſenſus ſacræ ſcripturæ. Rom. 14. a. Dies autem ſtatuti, ſunt varia teſtimonia prophetarum, quæ Chriſtus implebat. 1. Reg. 1. a. Die eadem comedere hoſtiam. Le. 7. a. eſt intelligere ſcripturas in ſenſu nouæ legis.

Sacra ſcriptura.

Hier ſ. Iob. 42. & ſ. Iſ. 95. Beda ſ. Gen. 8.

Dies dicta eſt filia Iob, deſignans legẽ Dei, quæ ad cognitionẽ veritatis humanæ ignorantiæ noctem illuminat. Iob. 42. d. Et de die in diem ſalutare Dei annunciat, qui ex vtroque teſtamento Chriſtum laudat. Pſal. 95. Dies ſeptem priores, quos expectauit Noe in emiſſione columbæ ab arca, ad veterem legem ſpectant. Dies autem alij ſeptem, nouum teſtamentum indicant ſequens vetus. Gen. 8. b. Dies autem duo, quibus veſcimur ſacrificio, ſunt duo teſtamenta, tertio verò die non veſcimur, quia non eſt danda autoritas alia par ſacræ ſcripturæ. Sed conſumitur igne. 1. reſeruatur Spiritui ſancto. Leuiti. 7. b. Dies ſeniorum, qui fuerunt cũ Ioſue, deſignant doctrinam, & gratiam apoſtolorum. Iudi. 2. a. Dies etiam breuiati, ſunt dogmata veritatis, à quibus præciduntur omnia falſa, velut ſuperflua. Et dies parui. Zacharias 4. d.

Ori. ſ. Leui. ho. 5. & ſ. Iudi. ho. 1.

Dogmata veritatis.

Hie ſ. Iſ. 17. 66. & ſ. Matt. 15. Amb. de vidui. Cle. Ale. 5. ſtrom. Aug. ſer. 1. 6. Gre. 19. mor. 4.

Tempus gratiæ

Dies hęreditatis, eſt tempus, quo dantur eccleſiæ dona, quæ ſynagogæ fuerant promiſſa. Iſa 17. c. Et dies vna, qua peperit terra. Iſa. 66. c. eſt tempus gratiæ, & principij eccleſiæ. Dies etiam, quo dat Deus pluuiam ſuper terram, tempus indicat gratiæ. 3. Reg. 17. a. Et dies tertius, quo immolauit Abraham. Gen. 22. a. eſt tempus gratiæ, quo gratum ſacrificium offertur Deo per Chriſtum. Et primus quidem dies eſt, quia fit per aſpectum rerum pulchrarum, & honeſtarum. Secundus eſt animæ optimę deſiderium. Tertiò mens perſpicit ſpiritualia, apertis oculis à magiſtro, qui die tertio reſurrexit. Matth. 15. d. Ioſu. 1. c. Dies autem adoleſcentię Iob, deſignant tempus, quo vigebat prædicatio in eccleſia, & infidelium. Iob. 29. a. Dies autem innouantur à principio. Thren. 5. d. quum peruenitur ad perfectionem antiquorum.

Gre. ſ. 1. Reg. 1.

Miracula Chriſti.

Dies ſtatuti, deſignant ſplendores miraculorum Chriſti. 1. Reg. 1. a. Et dies antiqui, deſignant tempus mirabilium, quæ fecit Dominus. Iſa. 51. d. Dies quoque Chriſti ſunt eius miracula. Pſ. 31.

Hila. ſ. Pſ. 18. 60. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer 12. Baſi. ſ. Pſ. 33. 114. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. & ſ. Leui. ho. 8.

Vita æterna

Dies ſuper dies dicuntur, quum diebus huius vitę, adduntur dies æternitatis. Pſalm. 60. Et dies perſeuerans, eandem æternitatem deſignat. Pſ. 118. Et dies boni, & dies Hieruſalem, ſunt dies fęlicitatis. Pſ. 33. 127. 136. Et dies illuceſcens, eſt lux futuræ gloriæ. Et dies immaculatorum, eſt cæleſtis gloria. Pſ. 36. Et dies ligni vitæ. Iſa. 65. d Et dies cæli, ſunt tempũs æternitatis, non recipientes ſucceſſionem, vt dies terræ. Pſ. 88. Dierum etiam plenitudo, eſt immor-

Hie.ſ.Iſa.65. Aug.ſ.Pſ.88. Ber.ſer. 17 ſ. Qui habitat. Iſyc.ſ.Leui.7.19. Amb.2.de Abr.11 Cypria.Epiſto.8. Iſy.b.ſ.Leui.22.23 Hie.ſ.Iſa 58. Aug.ſ.Pſ.60.117. Gre.ſ.Cant.2.& ſ. Eze.ho.5. Ber.ſ.Cant ſer. 72

talitas,& complementum virtutum. Gen.25.a. Et longitudo dierum. Pſ.90. Dies etiam tertia futurum ſeculum deſignat, quando non licet comedere de ſacrificiis. Leuit.7.b. 19. b. Et dicitur comedere die tertia, qui ſibi, poſt reſurrectionem putat agere debere reliquias huius vitæ, & tunc operari, quod nunc prætermittit. Dies quoque octauus ſignificare poteſt futurum ſeculum, in quo fit circuncitio ab omni mortalitate. Deſignat etiam reſurrectionem, quæ debet nos inuenire purgatos. Gen.17.b. Leui.6.a.12.2.14.b.15.b.22.d. Et dies primus & octauus eſt celebris, quia prius ceſſandum eſt a malo, vt operemur bonum, & ad æternam quietem veniamus. Leui.23.f. Dies quoque ſeptimus: & dies ſanctus ſabbati, æternam quietẽ ſignificat. Exo.24.31.34.35. Leui.13.a. Iſa. 58.d. Et dies ſolemnis. Pſ. 18. Dies etiam ſpirans, eſt vita æterna apparens. Can.2.d. Dies enim inſpirans fuit in corporis vita: dies reſpirans in ſanctificationis gratia. Dies verò aſpirans, erit in reſurrectionis gloria. Et dies perfectus, eſt lux æternæ fœlicitatis, vſque ad quam creſcit lux iuſtorum. Pro.4.c.

Aetates mũdi & hominis. — *Aug.3 de Gen.con. Manich.23. Geor.Vene.Cant.1 tomo 8.cap.10.11. Beda ſ.Gen.1.*

Dies ſex in creatione mundi diſtincti. Gene. 1. Sic allegoricè ordinari poſſunt: vt primus dies ſit velut infantia, ab Adam vſque ad Noe: quo Deus fecit lucem, quia homo exit ad lucem huius vitæ, habens decem generationes: cuius veſpera eſt diluuium: quia & infantia noſtra tanquam obliuionis diluuio deletur. Secundus dies eſt à Noe vſque ad Abraham, generationibus decem: quo tempore fit arca ceu firmamentum, diuidens aquas inferiores, in quibus natabat, à ſuperioribus, quibus compluebatur. Et in homine fit firmamentum diſcretionis, diuidens, ceu aquas, operationes rationales, ab animalibus. Hæc obliuionis diluuio non deletur, ſicut nec pueritia: eius veſpera fuit linguarum confuſio. Non generauit populũ Dei, vt nec pueritia apta eſt ad generandum. Fit etiam firmamentum diſciplinæ, diſcernens inter carnalia & ſpiritualia, vt inter aquas inferiores, & ſuperiores. Tertius dies eſt adoleſcentiæ, cuius manè fuit in Abraham: & ſeparatur terra ab aquis, quum à vanitate doctrinæ gentiliũ, ſeparatur populus Dei per Abraham: & apparuit arida, ſitiens imbrem cæleſtem diuinorum mandatorum: & cæpit generare populum Dei: quia pater multarum gentium conſtitutus eſt Abraham. In hoc die eſt homo aptus ad generandum, generatione corporali, & ſpirituali: & fit ſequeſtratio aquarum, id eſt, vitiũ, & germinat terra noſtra fructum. Porrigitur hic dies vſque ad Dauid: cuius veſpera, eſt in populi peccatis, aut in Saule. Quartus dies eſt iuuentus, cuius manè in Dauid: fiunt ſydera in firmamento, Sol vt regnum: Luna, vt plebs obtemperãs regno: & tunc fuit populus, vt in iuuentute: Et in homine fiunt Sol, & Luna, rationis ſuperioris, & inferioris. Eius veſpera fuit in captiuitate Babylonica, vel in peccatis regum. Quintus dies à captiuitate Babylonica, vſque ad Chriſti aduentum, declinans à iuuentute ad ſenectutem: & produxerunt aquę reptilia, & volatilia, Iudęos vndiquaque diſperſos, qui & multiplicati ſunt. In homine hic dies eſt virilitas, qua facit grandia opera: & producuntur volatilia, & piſces, id eſt, grandia opera per aquam ſapientiæ, veſpera huius diei fuit peccatorum multiplicatio in populo Iudæorum. Sextus dies eſt ab ortu Chriſti, quo defecit populus Iudæorũ, & templũ, vt in ſenectute: & producuntur ſerpentes, &c. hoc eſt, diuerſæ gentes ad fidem venientes: & homo ad imaginem Dei, hoc eſt Chriſtus: & maſculus, & fœmina, ſunt Chriſtus & eccleſia. In hoc die, quando homo deficere putatur, recipit nouas vires ſapientiæ: ideo producitur homo. Veſpera huius diei, eſt finis mundi. Deinde ſequitur dies ſeptimus in æterna requie. Poſſunt etiam hi ſeptem dies, aptari ſeptem donis Spiritusſancti: vt primo diei aptetur ſpiritus timoris Domini: Secundo ſpiritus pietatis, atque ita deinceps. Aptantur etiam ſeptem ætatibus mundi.

Rup.1.ſ.Gen.21.& 3.ſ.Gen.36.

Dona Spiritusſancti. Viſio beatifica. — *Am.3.confeſ.18. Ori.ſ.Gen.ho.1. Amb.de Virgi.3. Ber.ſ.Cant.ſer.49*

Dies, quos diſcernunt luminaria. Gen. 1. deſignare poſſunt cognitionem, ſeu viſionem beatificam, ſecundum quam dicuntur eſſe manſiones multæ in domo patris Chriſti. Ioan. 14. a.

Intelligibilia. Apoſtoli. Iuſti. Intentio bona.

Dies etiam, quos diſcernunt luminaria, dici poſſunt intelligibilia, diuiſa à ſenſibilibus. Aut animę deditæ intelligibilibus & ſpiritualibus. Et dies, cui præeſt Sol, eſt qui illuminatur à Chriſto tanquam filius lucis. Et dies perſeuerans dici poſſunt Apoſtoli, & iuſti, qui perſeuerant in luce gratiæ, & doctrinæ. Pſal. 118. Exo.13.b. Et dies qui formantur, ſunt Sancti. Pſalm.138.

Gre.ſ.1.Reg.9

Dies quandoque eſt intentio bona. Et dies ante diem, eſt bona intentio præcedens bonam operationem. 1. Reg.9.c.

Confeſsio Trinitatis. — *Hie.ſ.Ionam 3. Cle Alex.1.ſtrom.*

Dies tres itineris Niniue. Ionę 3.b. deſignant confeſſionem Trinitatis in mũdo: prędicauit Ionas itinere vnius diei: vt vnitas perſonarum in eſſentia ſignaretur. Et dicuntur dies, non nominata nocte, quia in Deo nihil eſt obſcurum. Et dies tertia, qua immolauit Abrahã, deſignat cum fide Trinitatis immolandum eſſe Deo. Gen.22.a.

Dies iudicii, & punitionis malorum. — *Hie.ſ.Iſa.2.13.27 & ſ. Eze.30. Ori.ſ.Iere.ho.8.*

Dies Domini, dicitur dies, quo Deus publicam exercet punitionem: vel dies iudicii, quo velut in vno die Deus diſperdet omnes malos. Pulchrè autem dicitur dies Domini, quando omnis ſeculi conuerſatio deſtruetur: & errore ſublato, vna veritas apparebit. Dicitur etiam dies viſitationis, & dies vltionis: & dies æſtus, & dies tribulationis, & afflictionis: & dies malus, & dies iræ & furoris domini: & dies nubis, & caliginis. Exod.32.b. Iob.15. c. Pſ. 40.48. 109. Pro.16.a.31.d. Iſa.2.c.10.a.d.13.a.22.b.27.b.34.c.63.b. Ierem 16.d.17.c. Thre. 2.a g. Eze. 7.b.f.13.a.34.d.39.b. Ioel 1.d.2.a.g. Dicitur etiam interfectionis. Ierem.12.a. quæ tamen poteſt intelligi conuerſio peccatoris per caſtigationem. Multa autem ex his intelligi poſſunt

Conuerſio peccatoris. — *Hie.ſ.Ioel.2.& ſ. Pſ.40.*

Aug. ſ. Pſ. 36. 40 139. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 2. Hier. ſ. Iſa. 14. & ſ. Ho. 9. et ſ. Amos 5.

Dies mortis.

de die mortis. Et dies peccatoris, quum quæretur & non inuenietur, eſt dies iudicii, vel mortis eius. Pſ. 36. Et dies Madian, & Babylonis, ſunt dies punitionis malorum. Iſa. 9. a. 14. a. Et dies gentium ſunt, quando non ad vnam gentem, ſed ad omnes ſpectabit vindicta. Eze. 30. a. Hoſ. 5. c. 9. a. Abdi. d. Dies etiam ſolemnis, eſt dies iudicii, quo Deus vocat inimicos animarũ, hoc eſt, dæmones. Thre. 2. g. Et dies nominata, qua ſepelitur Gog. Eze. 39. c. Et dies belli, & dies commotionis, eſt dies iudicij. Amos 1. d. Reprehenduntur autem deſiderantes diem Domini: quia omnes eum timere debent, quum nemo ſit ſine peccato. Amos 5. e. 6. a. 8. c. Nahũ 1. b. Dicitur etiam dies præparationis. Nahum 2. a. Sopho. 1. c. Et dies nota Deo, eſt dies iudicii, quæ non eſt dies, neque nox, quia ceſſabit tunc viciſſitudo dierum & noctium. Zacharię 14. b. Malach. 3. a. 4. b. Eccleſiaſtæ 7. b. Apoc. 16. c. Dies altera, qua venerunt Iudæi trans mare, quærentes Chriſtum poſt eſum panum. Ioan. 6. b. eſt tempus iudicii, quum dicent: Domine, Domine aperi nobis. Nouiſſimus etiam dies, eſt dies iudicii, & vltionis diu comminatæ. Ierem. 23. e. Hoſe. 3. b. Ioan. 11. c. 12. g. Et dies inclinata, eſt finis mundi. Gene. 24. g.

Vltio diu comminata. Finis mundi.

Ori. ſ. Mat. cap. 14. & ſ. Iere. ho. 4. Hil. ſ. Mat. Ca. 1. q. Hie. ſ. Iſa. 4. 60. & ſ. Iere. 17. Gre. 3. mor. 9. & 4. mor. 17. & 15. mor. 20. & ſ. Pſ. 101. Rup. 3. ſ. Apoc.

Tempus proſperitatis.

Dies dicitur aliquãdo tempus proſperitatis huius ſeculi: & gaudia de rebus temporalibus. Leui. 8. g. Iſa. 4. b. 28. e. 60. c. Sic dies natalicius Herodis. Mat. 14. a. Et hi dicuntur dies hominis, & dies perdicis. Ier. 17. b. c. Pſalm. 21. 31. 90. 101. 120. Hæc eſt dies tranſiens. Sopho. 2. a. Et dies malorum, eſt tempus proſperitatis, quando mali perſequuntur bonos. Pſ. 26. In die mandat Deus miſericordiam ſuam, id eſt, in proſperitate iubemur eſſe miſericordes. Pſ. 41. Die accuſat diabolus. i. in proſperis. Apoc. 12. c. Iob. 2. d. 3. a. Hi tranſierunt iuſti, quum poſt breuẽ tranquillitatem, mox occupantur tentationibus & tribulationibus. Iob. 17. c. Dies autem tota, dicit tempus proſperitatis, & aduerſitatis. Pſalmo 70. Die ac nocte, eſt in proſperis & aduerſis. Apoc. 4. c.

Hil. ſ. Mat. Can. 5. Ori. ſ. Ioſ. ho. 21. et ſ. Mat. ho. 10. & ſ. Roma. 8. 10. Chry. ſ. Gen. ho. 29. Gre. ſ. 1. Reg. 19. 14. Baſi. ſ. Pſ. 31. 114. Hr. Cyp. et ſ. Ie. 16. Cyril. ſ. Ioan. 14. Ori. ſ. Exo. ho. 7.

Tempus vitæ præſentis.

Dies interdum ſumitur pro tempore vitæ præſentis: & tota dies, eſt totum tempus huius vitæ: & dicuntur dies terræ, quia ſunt viuentium in terra. Gen. 8. d. Pſ. 21. 31. 37. 43. 51. 55. 114. 139. 143. Thre. 1. e. Matt. 6. d. Et tota die dicitur Chriſtus expandere manus ſuas. Iſa. 65. a. Roma. 8. g. 10. d. hoc eſt, ad Iudæos, toto tempore vitæ ſuæ, & prædicationis, vſque ad crucem: & quia toto tempore vitæ præſentis nos inuitat ad ſuſcipiendum fructum redemptionis ſuæ. Et dies hodiernus, dici poteſt de toto tempore huius ſeculi. Ioſu. 15. g. 1. Reg. 4. b. Ioan. 9. a. Et dies operariorum varias habens horas, eſt tempus præſentis ſeculi: aut vita vniuſcuiuſque. Matt. 20. b. Dies etiã peregrinationis, ſunt dies vitæ præſentis. Ge. 47. b. Dies cuncti, quibus commodatur Samuel Domino, ſunt, vel totum tempus vitæ fidelium: vel claritates virtutũ. 1. Reg. 1. b. 2. d. Exo. 10. g. De his Ephe. 5. b. Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Et dicuntur dies tribulationis. Pſ. 67. Ier. 16. d. quia tentatio eſt vita hominis ſuper terram. Iob. 7. a. Et dies completi ſunt, cùm dies huius vitæ finiuntur. Thre. 4. d. Ioan. 9. a. Dies ſextus, in quo colligitur manna ad diem ſeptimum. Exo. 16. e. deſignat vitam præſentem, in qua acquirenda ſunt merita ad fœlicitatem. Et dies ſex, quibus clauſa eſt porta orientalis tẽpli. Eze. 46. a. ſunt tempus huius vitæ. Leui. 32. c. Idem deſignare poſſunt dies iuuentutis. Eccl'iæ. 12. a. Septem dies, quibus recluditur leproſus. Leui. 13. a. deſignare poſſunt tempus vitæ præſentis: quod eſt tempus veniæ, & pœnitentiæ. Idem deſignant ſeptem dies, quibus iubetur manere leproſus extra caſtra, aut extra tabernaculum. Leui. 14. a. 15. b. 22. d. Et dies ſeptẽ plagæ ſanguinis. Exo. 7. d. ſunt dies vitæ præſentis, in qua caſtigat Deus ad emendationem, & pœnitentiam. Idem deſignant dies ſeptem, aut quatuordecim ſeparationis menſtruatæ: & dies triginta tres, aut ſexaginta ſex purgationis, nempe vitam præſentem, aut tempus huius mundi. Leui. 12. a. Nu. 12. d. Eze. 44. f. Dies etiam ſeptem, quibus debebant ſacerdotes conſecrati eſſe in tabernaculo, Leui. 28. g. 1. Reg. 10. b. deſignare poſſunt tempus vitæ præſentis, & etiam dona Spirituſſancti, quę debent eſſe in ſacerdotibus, & præterea adimpletionem omnium mandatorum: deſignabant etiam tempus, quod eſt à paſcha, vel ab aſcenſione vſque ad Pentecoſten, in quo non debebant Apoſtoli egredi de Hieruſalem. Dies etiam ſeculi, ſignificant tempus huius vitæ: qui dicuntur etiam dies hominis, & dies afflictionis, & dies noſtri, dies miſeriæ. Iſa. 63. c. Ier. 17. c. Pſ. 77. 114. Et dies mali vel malorum, eſt tempus huius vitæ, in quo patimur mala. Pſal. 26. De hoc die Ioan. 9. a. Me oportet operari opera Patris mei, donec dies eſt.

Clartas virtutũ.

Beda ſ. Exo. 16. Hie. ſ. Eze. 46. Iſych. ſ. Leui. 23. Ori. ſ. Leu. ho. 8. & ſ. Num. ho. 7. Iſych. ſ. Leui. 22. Hie. ſ. Eze. 24. Gre. ſ. 1. Reg. 10. Iſych. ſ. Leui. 8. Hie. ſ. Iere. 17. Aug. ſ. Pſ. 26. 114. Rup. 3. ſ. Ioan.

Ricar. de S. Vict. de ſtatu. interi. hominis 2.

Species rei.

Dies interdum ſignificare poteſt ſpeciem rei, ſiue perfectionem: vt quum factum eſt veſpere & manè dies vnus. Gen. 1. a. Et dies ponitur aliquando pro re bona: vt iudicare inter diem & diem.

Hie. ſ. Zach. 13.

Submerſio Aegyptiorum.

Dies certaminis Dei fuit, quando pugnauit contra Aegyptios pro Iſrael, ſubmergens eos in mari rubro. Zac. 13. a.

Lex naturæ.

Dies Abrahæ, & etiam Iſaac ſignificare poſſunt legem naturæ. Gen. 25. a. 26. a. 35. d. Eandẽ deſignat dies patrum. Gen. 47. b.

Lex Scripta.

Dies altera, dici poteſt tempus legis ſcriptæ, quod eſt poſt diem legis naturæ. Exo. 9. a. 18. b. 32. g. Poſt dies duos viuificat nos Deus. Ho. 6. a. hoc eſt, in lege gratiæ, quæ eſt poſt leges naturæ, & ſcripturæ.

Gre. ſ. 1. Reg. 1.

Gradus fidei.

Die altera viderunt Azotij iacentem Dagon: & rurſum altera, quæ eſt tertia, viderunt eum abciſſis manibus & capite. 1. Reg. 5. a. vt prima dies ſit prædicatio contra idololatriam:

Digitized by Google

Secunda cognitio fidei,& priſtini erroris: Tertia deliberata certitudo, & oblatio profeſſionis,& proteſtationis fidei.

Dies tertia,qua Abraham immolauit Gen. 22.a.deſignat triplici tempore debere nos agere gratias Deo, nempe præſenti,præterito,& futuro. *Amb.1.de Cain 8 Au.1.de ſymbo.ad catecume.6.& de verbis domi.ſer. 12 Beda ſ.Gen.22.34*

Tempus gratiæ. Dies etiam tertia,qua immolauit Abraham.Gen.22.a.eſt tempus gratiæ,quando immolatus eſt Chriſtus,vt prima dies ſit tempus legis naturæ,ſecũda ſcripturæ, tertia die puniti ſunt Sichimitæ,id eſt, peccatores,& diaboli.Gen.34.d.

Tempus pœnitentiæ. Dies,quo ceciderunt multi de Iſrael,deſignat tempus pœnitentiæ, & conuerſionis malorum.Exo.32.f.Idem eſt dies interfectionis.Ierem.12.a.Et dies aduentus in ſolitudinem. Exo.19.a.Et dies triginta,quibus debebat mulier captiua eſſe in fletu. Deut.21.c.Et dies ieiunii, qui pertinet ad pœnitentiam , dicit ſpem conſequendæ indulgentiæ,in diuini verbi promiſſione.1.Reg. 7.b.Eze.33.c.Et dies tres in immolatione Abrahæ.Gen.22.a.deſignant tres partes pœnitentiæ,poſt quas remittit Dominus peccatum. Gen.34.d.40.c.Exod.3.f.10.f.15.d. In die tertia ſuſcitat nos Deus.Hoſe.6.a.Matt.12.d. Ad hæc pertinent tres anni ficus.Luc.13.b.Dies quadraginta ſolent etiam deſignare tempus pœnitentiæ. Gen. 50. a. Exo.24.d.34.d. Ioan.3.b.Dies ſecunda,qua offertur hircus.Eze.43.f.deſignat ſecundum paſcha,& oblationẽ pœnitentium:ſicut dies prima eſt iuſtorum,non indigentium pœnitentia. *Ambr epiſ.13. Hie.ſ.Iere.12. Gre.ſ.1.Reg.7. Aug.ſ.Pſ.76.& 2 de ſymbo.ad catec. 6 & de verbis domini ſer.12. Beda ſ.Gen.22.34 Hie.ſ.Eze.43.*

Inueſtigatio exemplorum. Dies ſeptem induciarum,quos petierunt viri Iabes à Naas,ad quęrendum auxilium , deſignant inueſtigationem exemplorum omnium perfectorum.1.Reg.11.a. *Gre.ſ.1.Reg.11.*

Baptiſmus. Status gratiæ poſt baptiſmum. Prior ſtatus peccati. Dies ortus Hieruſalem,deſignare poteſt baptiſmum, quo renaſcitur anima.Et dies adoleſcentiæ Hieruſalem,dicunt ſtatum gratiæ poſt baptiſmum.Eze.16.a.c.g. Dies etiam egreſſionis de Aegypto,ſignificant tempus baptiſmi.Hoſe.2.c.Poſſunt etiã dies adoleſcentię Hieruſalem,deſignare priorem ſtatum peccati. *Hie.ſ.Hoſe.2.*

Tempus egreſſionis de Aegypto. Dies ſeculi Moſis,indicant tempus,quo populus Iſrael eductus eſt Aegypto,& fuit in deſerto.Iſa.63.c. *Hie.ſ.Iſa.63.*

Dies boni. Breuis conuerſatio cum ſenſibus. Dies longi dicuntur dies boni:ſicut e diuerſo, dies breues ſunt dies mali:qui & breuiantur propter electos.Matt.24.b. *Ori.ſ.Iudi.ho.3. & ſ.Matt.ho.29.*

Diebus paucis habitare Iacob in Haran,eſt paruo tempore conuerſandum eſſe cum ſenſibus,vt eorum habeatur ſcientia.Gen.27.g. *Am.de fug ſecu.4*

Ceſſatio legis. Dies mortis Iacob,eſt ceſſatio legis.Gen.47.g.Et etiam dies luctus ſuper morte eius .Gẽ.50.a.Et dies Ioannis Baptiſtę,ſunt finis legis,& prophetarum. Matt.11.b.

Continua ſolicitudo. Die noctuque,dicit perpetuam ſolicitudinem. Gen.31.f.Et die ac nocte ſeruat Deus ſynagogam,vel eccleſiam.Iſa.27.a. Die ac nocte non claudentur portæ eccleſiæ,quia ſemper recipiuntur venientes ad fidem.Iſ.60.b.62.b.Apo.7.d. *Hie.ſ.Iſa.27. 60. Aretas ſ. Apoc. 7.*

Continuus dolor peccatorum. Die ac nocte flere,eſt continuè dolere de peccatis. Ier.14.c.16.c. Thre. 2.f. Et die ac nocte non extinguetur ignis inferni.Iſa.34.c.

Continuatio. A diebus in dies,dicit perpetuam continuationem.Exo.13.b.Leui.6.b.

Die tota nomen Dei blaſphemari dicitur,vel per Iudæos,vel per continuè peccantes. Iſa.52.b.Thre.3.g.Hoſe.12.a. *Hie.ſ.Iſa.52.*

Tẽpus à paſſione Chriſti,vſque ad conuerſionem Iudæorum. Dies multi,quibus fornicaria expectat virum, nec eſt alteri viro.Hoſe.3.b. Sunt dies à tẽpore paſſionis Chriſti, vſque ad finem,quando conuertentur Iudæi : quo tempore licet ſint increduli , non tamen colunt alium Deum:& Deus etiam eos expectat:quia non eos delet , ſed ſuſtinet,vt conuertantur. *Hie.ſ.Hoſe.3.*

Dies Gabaa.Hoſ.9.b. dicuntur dies,quando peccauerunt Gabaonitæ in vxorem Leuitæ : vnde & perierunt:vel ſunt dies,quando elegerunt Saulem regem,qui erat de Gabaa. *Hie.ſ.Hoſe.9.*

Tarditas conuerſionis. Dies multi,poſt quos offert Cain munera. Gen.4.a.ſignificant negligentiam,& tarditatẽ conuertendi ſe ad Deum. *Phil.de ſacrifi. Abel & Cain.*

Captiuitas Iudæorum. Sublimitas doctrinæ,& operũ Dies ſpeculationis Samariæ,ſiue Hieruſalem,fuit dies captiuitatis eorum.Mich.7.a. Dies autem ſpeculationis , in eccleſia eſt,quando ſancti,& electi de eccleſia aſcendent ad ſpeculã, & in ſublimitate doctrinarum,atque operum ſuorum,de rebus cæleſtibus diſputabunt. *Hie.ſ.Mich.7.*

Proſperitas terrenorum. Defectus verbi Dei. Tempus tribulationum. Dies mali ſunt,quando carnalia pro ſpiritualibus, terrena pro cæleſtibus, &c. quærimus. Sunt etiam dies famis, quãdo videlicet deficit prædicatio verbi Dei:& eſt tempus tribulationis.Iob.3.a.Pſ.33.46.48.Ephe.5.d .Et dies Hieruſalem, ſignificãt tempus tribulationis eccleſiæ.Pſal.136.Dies etiam belli,eſt tempus tentationis,& tribulationis.Pſ.77. *Ori.ſ.Iob.lib.3. & ſ.Iud.ho.1.& ſ.Pſ 36.ho.3. Arn.ſ.Pſ.48. Baſi.ſ.Pſ.33.48. Hie.ſ.Pſ.36. Au.ſ.Pſal. 26.36 77.136.*

Tempus quo regnant peccata. Dies Pharaonis,Achab,Achaz,& Manaſſæ,cęterorumque malorum regum , deſignant tẽpus,quando regnant peccata in mundo.Et in diebus Eli, hoc eſt,quum malus paſtor regnat, non erat viſio manifeſta.1.Reg.3.a.quia dum rector agenda,quæ nouit, deſpicit, agitur cum eo diſtricto iudicio, vt agenda non videat : quia implere noluit , quod videbat. Dies etiam antiqui dici poſſunt dies malorum principum. Pſ.142. In his diebus non reſpõdet Dominus, quũm eſt cogitatio in mente, quæ bona putatur,cùm tamen non rectè cognoſcatur. 1. Reg. 14.f.Et dies vna mortis filiorum Eli,eſt idem error infidelitatis multorum.1.Regum 2.g. De quibus dicitur Iob.24.c.Sic in tenebris,ſicut in luce ambulant. Vel eſt proſperitas malorum ſacerdotum cum breuitate vitæ.De quibus Iob.20.a.Gaudium hypocritæ, ad inſtar puncti. Et 21. b.Ducunt in bonis dies ſuos,& in puncto ad inferna deſcendunt. Dies regis noſtri dicunt hæretici,congratulando proſperitati hæreſiarchæ.Hoſ.7.d. *Ori.ſ.Iudi.ho.1. Gre.ſ.1.Re.3.14. & ſ.Pſ.142. Hie.ſ.Hoſ.7.*

Hie.ſ.Iob.3. Gre.4.mor.l.17.22 Euch.ſer.ſpiritu.ſ. Dies, in qua natus eſt Iob, cui maledixit. Iob.3.a. deſignat delectationem peccati: & optat Iob perire hanc diem, vt omne, quod blandiri culpa cernitur, vigore iuſtitiæ interueniente deſtruatur. Huic maledicunt, qui maledicũt diei. Deſignat etiam mortalitatem, quam homo incurrit per peccatum: vel ipſum diabolum, qui transfigurat ſe in Angelum lucis: qui diem ſe oſtendebat, quum dicebat: In quacunque die comederitis ex eo, aperientur oculi veſtri, & eritis ſicut dij. Gen. 3.a. *Delectatio peccati. Mortalitas. Diabolus.*

Lyra.ſ.Gen.40. Dies tres, poſt quos ſuſpenſus eſt piſtor Pharaonis. Gen. 40.c. deſignant perpetrationem peccati, aſſueſactionem, & deſperationem: quibus poſitis peccator in infernum detruditur. *Peccare. Aſſueſieri. Deſperare.*

Glo.ord.ſ.Leui. 15. Diebus multis pati fluxum ſanguinis, eſt perſeuerare in peccato, aut idololatria. Leuiti.15. d. Et quæ ad hæc pertinent, docere. *Perſeuerare in peccato.*

Cle.Alc. 2 ſtrom. Dies ſeptem, quibus debebat fœtus eſſe cum matre, antequam offerretur Domino. Exo. 22. d. erant ideo, quia cùm nihil fiat ſine cauſa, & enixis animantibus, lac redundet ad fœtus nutriendos: qui à diſpenſatione lactis fœtum auellit, naturam afficit contumelia. *Honor naturæ ſeruandus.*

Hie.ſ.Iſa.27. Die cadunt, muri Hieruſalem: quia Iudæi apertam lucem non receperunt. Iſa. 27. a. iuxta Septuaginta.

Rup.ſ.Leui.36. Dies tertia, in qua non licet comedere ſacrificium, eſt extremus ſtatus peccati, quum quis eſt impœnitens, nam in tali ſtatu ſacrificium non eſt acceptum Deo. Leuit.7.b. *Extremus ſtatus peccati.*

Diffamare, vide Fama.

Differre, Dilatio.

Glo.ord.ſ.Pſ.88. Differre eſt, ſpacium temporis extendere, aut rem in aliud tempus prorogare. Interdum verò eſt diſtare, & diuerſum eſſe: vnde differentia.

Diſtuliſſe dicitur Deus Chriſtum ſuum. Pſ.88. Pro.23.b. quia Chriſtus multum deſiderabatur à Sanctis: & miſeria ſemper creſcebat in mundo. Vel diſtuli Chriſtum, ne tam cito haberet gloriam corporis.

Glo.ord.ſ.Gen.43. Diſtuliſſe dicitur Deus vindictam tentantium eum, propter iram inimicorum. Deut. 32.c. Pſ.77. Sic differt ſapiens ſpiritum in poſterum. Pro.29.b.

Dilatio filiorum Iacob eundi in Aegyptum frumentandi gratia, eſt negligentia audiendi verbum Dei. Gen. 43.b. 3.Reg.17.d. Eccl'i.5.b.7.b. *Neglectus audiendi verbum Dei.*

Glo.ord.ſ.Nu. 30. Differens vir ſententiam voti vxoris in alterum diem. Num.30.d. eſt ratio non determinãs tempeſtiuè quod agendum eſt. *Ratio ſuſpenſa.*

Differentia mundi & immũdi cognoſcenda à ſacerdotibus. Leui.11.g. quia ſacerdotes nouæ legis debent cognoſcere differentias peccatorum.

Quantum differt lux à tenebris, præcellit ſapientia ſtultitiam. Eccl'tę.2.b.

Differentia ſeruitutis Dei, & ſeruitutis regni terrarum. 2.Par.12.b. Sap.18.a.

Differentius nomen Chriſti ab angelis. Hebræ. 1. a. eſt, quia ipſe verè eſt filius Dei, & Deus.

Difficilis.

Amb.de Salomo. 2 Difficile, eſt quod non eſt in promptu, vt habeatur, vel vt fiat. 2.Reg.13.a. 4.Reg.1.b.

Difficile nihil eſt Deo, qui eſt omnipotens. Gen. 18.b. 1.Reg.14.b. Ier.32.c. Zach. 8.a.

Difficilis cognitu via aquilæ in cælo: deſignat occultationem myſterij incarnationis, & aſcenſionis Chriſti. Pro.30.c. *Occultatio myſterij incarnationis.*

Hil.ſ.Mat.ſa.19 Difficile diuitem intrare in regnum cælorum, indicat difficultatem Iudæorum in credendo. Matt.19.d. Mar.10.c. Luc.18.d. *Difficultas fidei Iudæorum.*

Lyra.ſ.Gen.35. Difficultas partus Rachelis. Gen.45.b. deſignauit difficultatem conuerſionis beati Pauli. *Conuerſio Pauli.*

Difficilia cognitu referenda ad maiores. Deut.1.c.17.b. Eccl'tæ.1.b. Sapi.9.d. Eccl'i.13.d.

Difficilè rumpitur funiculus triplex. Eccl'tæ.4.c. quia vbi ſunt duo vel tres congregati in nomine Chriſti, ipſe eſt in medio eorum.

Difficilè exuitur negotians à negligentia: Et caupo à peccatis labiorum. Eccleſiaſtici 26. d.

Difficiles dicuntur viæ malorum. Sap.5.b. 2.Mach.13.e. quia cum magno labore exequuntur voluntatem, quam habent peccandi: difficilè etiam peruerſi corriguntur. Eccl'tæ 1.d.

Difficultas nulla filiis Iſrael in pretio emendorum alimentorum ab Idumæis. Num.20. c.

Diffidentia, vide Fidere.

Diffinire, ſeu Definire, quære Decernere.

Diffugere, vide Fugere.

Diffundere, quære Fundere.

Digerere.

Digerere, interdum eſt ordinare, & diſponere: & diuidere, & diſtinguere quandoque verò concoquere, vnde digeſtio.

Gre.ſ.1.Reg.1. Vt digereret vinum, iubebat Eli pontifex Annæ, deſignans Iudæos, qui minis & verberibus prohibebant Apoſtolos, ne Chriſtum prædicarent. 1.Reg.1.c. Acto.4.a.5.c. *Prohibens Iudæi prædicatione apoſtolorum.*

Expreſsio nouæ legis.

Digerens Moſes Deuteronomium coram filiis Iſrael. Ioſu. 8. g. expreſſionem nouæ legis in veteri ſignatę indicare videtur.

Redire ad vſum rationis.

Digerere vinum, eſt ad rationis vſum redire, à quo vinum alienauerat: vt dicitur de Nabal. 1. Reg. 25. dicitur de ira, aut quouis alio affectu mentem perturbante.

Glo. ord. ſ. Ioſu. 8. Glo. ord. ſ. 1. Re. 25.

Digitus.

DIgiti ſunt partes manus, quibus cum tota manu aliquid apprehendimus, ſtringimus, & operamur: ſuntque quini in ſingulis manibus, ac pedibus. Digitus etiam eſt menſura. Exo. 25. c. Altam quatuor digitis.

Virtus operatiua Dei. Spiritusſanctus.

Digitus Dei dici poteſt virtus Dei, quæ eſt operatiua rerũ. Et etiã ipſe Spiritusſanctus. Exo. 8. c. Vbi magi Pharaonis defeciſſe dicuntur in tertio ſigno, & dixiſſe: Digitus Dei eſt hic: quia Spiritusſanctus aduerſatur malis. Idem deſignare poteſt digitus Moſis, aut ſacerdotis. Exo. 29. b. 31. d. Leui. 4. b. 8. c. 9. b. 16. c. Deut. 8. b. Pſ. 8. Num. 19. a. Matt. 12. b. Lucæ. 11. c. Digiti etiam Chriſti, dici poſſunt, verba ſpiritus, vel ipſe Spiritusſanctus. Marc. 7. b. Ioan. 8. a. Tribus digitis appendit Deus molem terræ. Iſ. 40. c. hoc eſt, virtute diuina, quæ eſt in tribus perſonis. Digiti quaſi manus hominis ſcribentis in pariete. Daniel 5. b. Ad Spiritumſanctum referuntur.

Verba ſpiritus. Trinitas.

Ter. adue. Mar. 4. Cle. Ale. 6. ſtrom. Au. epiſ. 119. & q. 25. in Exo. & 2. de conſen. euang. 38. Iſy. ſ. Leui. 4. 16. Hie. ſ. mar. 7. Euch. for. ſpiritu. 1. Cyril. 13. Theſ. 2.

Prophetæ, & Apoſtoli.

Digiti Dei in plurali, dicuntur prophetæ & Apoſtoli, per quos Deus libros ſacræ ſcripturæ ſua inſpiratione conſcripſit: ideo dicuntur opera digitorum Dei. Pſ. 8.

Gre. ſ. Eze. ho. 10. Lyra. ſ. Dani. 5. Au. de S. dim. & ſ. Pſ. 8.

Dona Spiritusſancti.

Digiti varii, diuerſa dona Spiritusſancti deſignare poſſunt, quibus pugnamus aduerſus dæmones. Pſ. 8. 143.

Euch. for. ſpiritu. 1.

Opera.

Digiti docti ad bellum, quum ſint extremæ partes corporis, deſignãt omnes operationes diuina illuſtratione inſtructas eſſe in nobis: ne dæmonum fallaciis capiamur. Pſ. 143. Digiti etiam diſtillantes myrrham, ſunt eminentiora opera. Cant. 5. b. Pro. 7. a

Aug. ſ. Pſ. 143. Rup. ſ. Pſ. 8. Hila. ſ. Pſ. 143. Beda ſ. Pro. 7. Gre. ſ. Cant. 5.

Vis operatiua. Virtutes.

Digiti ſæpè ſignificant virtutem operatiuam: & etiam varias virtutes, tam morales, quàm theologicas. Pro. 7. a. 31. c. Cant. 5. b. Sap. 15. d. Iſa. 59. a Et aliquando digitus eſt minima virtus operatiua. Mat. 23. a Luc. 11. f. Ad hæc referri poteſt digitus minimus Roboam. 3. Reg. 12. b. 2. Para. 10. b.

Quatuor euangelia.

Digiti quatuor altitudinis coronę menſæ tabernaculi. Exo. 25. c. 37. b. deſignant quatuor euangelia, per Spiritumſanctum ædita.

Glo. int. ſ. Exo. 25.

Rationes falſæ.

Digiti facientium idola. Iſ. 2. c. ſunt falſæ rationes, quibus hæretici errores confingunt, & conſarcinant.

Regnum Romanorum.

Digiti ſtatuæ partim teſtei, partim ferrei, regnum diuiſum indicabant, quod de plantario ferri orietur. Dani. 2. f. quod in regno Romanorum impletum eſt.

Glo. ord. ſ. Dani. 2.

Dans gratiam Spiritusſancti.

Digitus dexter ſacerdotis intinctus oleo. Leui. 14. c. dicitur, quum Chriſtus dat gratiam Spiritusſancti.

Gre. 15. mor. 17. 18. Rup. ſ. Cant. 5. Beda ſ. Pro. 31.

Diſcretio.

Digitum ſuper os ponere, ſilentium deſignat. Et digitus eſt tunc diſcretio, qua diſcernere debemus verba, quæ locuturi ſumus. Iudi. 18. e. Iob. 21. a. Pſal. 143. Cant. 5. b. Digiti apprehendentes fuſum, ipſam intentionem diſcretionis, qua quiſque operatur inſinuant: quia nulla corporis noſtri membra, pluribus ſunt diſtincta articulis, ac flexibus apta, quam digiti. Prouer. 31. c.

Arrogantia. Detractio.

Digito loqui. Pro. 6. b. arrogantiam, & ſuperbiam indicat: Et etiam digitum extendere. Iſa. 58. c. quod etiam eſt detrahere, & proximos notare.

Lyra. ſ. Pro. 6. Glo. ord. ſ. Iſa. 58.

Dignus, Dignitas.

DIgnus dicitur, qui aliquid meretur. Et cui aliquid meritò debetur. Dignum etiam, quod æquale, ac iuſtum eſt.

Dignitas Dei. Dignitas Chriſti.

Dignus dicitur Deus gloria & honore, & cæteris, quæ ad eius maieſtatem pertinent, quæ ei iure naturæ debentur. Apoc. 4. d. Et dignus eſt agnus accipere virtutem, & diuinitatẽ, &c. Apoc. 5. d. quia illa meruit per ea, quæ geſſit, & paſſus eſt ſecundum carnem, & ratione vnionis naturæ humanæ cum Verbo.

Lyra. ſ. Apoc. 4.

Dignitas per gratiam.

Digni Deo dicuntur boni: ſed ratione gratiæ gratum facientis, per quam efficitur, vt mereantur Deum de condigno. Sapi. 3. a. 6. c. 7. c. 9. c. 2. Mac. 15. d. Digni quoque amore vel odio Dei dicuntur aliqui propter opera, quæ Deus acceptat, aut deteſtatur. Eccl'æ. 9. a. Et digni fructui pœnitentiæ ſunt, quos Deus acceptat ad remiſſionem culpæ, & pœnę peccato debitæ. Matth. 3. b. 8 b. 10. d. Mar. 1. a. Luc. 3. b. 7. a. 20. f. 21. g. Ioan. 1. d. Coloſſ. 1. b. 2. Theſſ. 1. b. Acto. 5. g. Apoc. 3. a. 16. b. Sic dignus operarius cibo ſuo. Matthæi 10. b. Luc. 10. b. 1. Timo. 5. c.

Glo. int. ſ. Sap. 3.

Parua Dei cognitio.

Dignè non poteſt inueniri Deus in hac vita, quia non poteſt hic tanta eius haberi cognitio, quæ ſufficiat ad fœlicitatem. Iob. 37. d. Ephe. 4. a. Philip. 1. d. 1. Theſſ. 2. b.

Glo. int. ſ. Iob. 37.

Fideles.

Dignus, dicitur fidelis quiſque: apparens autem dignus, eſt hęreticus, aut Iudæus. Matth. 10. b. 22. a.

Hil. ſ. Mat. Ca. 10

Acceptatio Dei.

Digna domus Deo non poteſt ædificari. 2. Par. 2. b. Dignas autem oblationes Deo dicimus, quas Deus acceptare dignatur. Eccleſiaſtici 14. b. Mich. 6. b. quod pręcipuè dicitur de bonis operibus.

Glo. or. ſ. Eccl'i. 14.

Digniſſimum thimiama eſt, quod ritè confectum eſt. Deóque ſanctificatum. Exo. 30. d. Et

deſignat ſynceras debere eſſe orationes Sanctorum, nihilque corpulentum retinere, ſed tantùm cæleſtia quærere. *Pura oratione.*

Digna principe dicuntur, quæ Chriſto competunt. Iſa. 32. b. *Conuenientia Chriſto.*

Glo. int. ſ. Exo. 30 Dignitas ſumitur aliquando pro Imperio, & magiſtratu. Eſter 10. a. Prò. 14. d. Eccl'tæ 10. b. Eccl'ici. 32. a. 44. a. 45. d. Baru. 4. a. Eze. 24. b. *Magiſtratus.*

Glo. int. ſ. Iſa. 32 Dignitas ſenum dicitur canities: ſed corona dignitatis eorum, eſt in viis iuſtitiæ. Prouerb. 16. d. 20. d.

Gre. ſ. Cant. 7. Dignum vinum ſponſo ad potandum. Cantic. 7. c. eſt optima doctrina. Et dignum vinum magnificentia regia, quod erat in conuiuio Aſſueri. Eſter 1. b. *Optima doctrina.*

Hie. epiſ. beatitu. Dignum ducit Deus aperire oculos ſuos ſuper hominem. Iob. 14. a. vbi non eſt alia dignitas, niſi diuina bonitas. *Diuina bonitas.*

Non erat dignus vocari filius Dei prodigus, hoc eſt, gentilis populus: qui ſeruus eſſe maluerat idolorum. Luc. 15. c. *Gentilis populus.*

Gre. 20 mora. 7. Non dignabatur Iob ponere deriſores ſuos cum canibus gregis ſui. Iob. 30. a. deſignans eccleſiam, quæ inuentores errorum diiudicando reſpuit, eoſque inter veros patres numerare contemnit. *Contemnens ecclesia autores errorum.*

Diiudicare, vide Diſcernere.

Dilabi.

Dilabi, eſt diffugere, & quaſi clam diſcedere.

Dilabimur quaſi aqua, quia paulatim, & ſine ſenſu tendimus in mortem. 2. Reg. 14. d.

Dilabens populus à Saule. 1. Reg. 13. b. deſignat deficientes ab obedientia prælati, & recedentes à virtute. *Deficere ab obedientia.*

Dilacerare, Dilaniare, vide Lacerare.

Dilatare, quære Latitudo.

∴ Diligere, vide Amare. ∴

Diligentia, quære Solicitudo.

Dilucescere, vide Lucere.

∴ Diluculum, quære Mane. ∴

Diluuium, Alluuio.

Diluuium, eſt inundatio terræ ab immodicis imbribus: qualis fuit tempore Noe, quæ per antonomaſiam dicitur diluuium. Alluuio quoque eſt immoderata aquarum violentia, vel pluuialium, vel fluuialium, quæ non tantum agros confundit, ſed quandoque eripit, aut etiam funditus deſtruit.

Gre. 12. mor. 12. Diluuium per aquam factum, eſt contra ardorem libidinis: deſignare autem poteſt tumultus, & tribulationes ſeculi: contra quæ eſt opus arca, ne mergamur. Gen. 6. c. 7. b. 9. b. Alluuio quoque deſignat graues tentationes: vt quum terra dicitur alluuione perire. Iob. 14. b. Vel ſignificat lenem ſuggeſtionem, qua ſubacta, mentis duritia mollitur. Diluuium autem præteriens, dici poteſt punitio non perpetua. Nahum 1. b. Pſ. 28. 31. *Tribulationes ſeculi. Tentationes graues. Lenis ſuggeſtio. Punitio.* *Hie. ſ. Nahum 1.*

Ori. ſ. Gen. ho. 2. Diluuium pręterea, ſignificare poteſt finem mundi. Iſ. 54. c. Nahum 1. b. Matt. 24. d. Luc 17. f. 2. Pet. 2. b. quia fuit finis generis humani præter eos, qui in arca ſeruati ſunt. *Finis mundi.*

Baſi. ſ. Pſ. 28 ho. 1. Arno. ſ. Pſ. 31. Amb. 2. de ſacra. 1. Tert. de baptiſmo. Au. 12. con. Fau. 17. Cyri. 6. ſ. Ioan. 15. Amb. de Noe 9. Diluuium præterea typus eſt baptiſmi, quo perit peccatum, & ſeruatur iuſtitia: vt mali perierunt in diluuio, & Noe iuſtus ſeruatus eſt. Pſ. 28. 31. omnis autem caro, quam terra ſuſtentabat, præter eos, qui in arca erant, conſumpta eſt: quia præter eccleſiæ ſocietatem, aqua baptiſmi, quamuis eadem ſit, non ſolum non valet ad ſalutem, ſed valet potius ad perniciem. 1. Petri 3. d. *Baptiſmus.*

Tiulo. de profugis. Hie. & Aug. Gre. ſ. Pſ. 31. Diluuium ſuffocans & ſubmergens, eſt corruptio intemperantiæ, aut etiam omnium vitiorum inundatio in anima, concurrentibus ſenſibus & intellectu, vt aquis inferioribus & ſuperioribus. Eccl'ici 44. c. Iſa. 54. c. Nahum 1. b. *Corruptio vitiorum.*

Diluuium aquarum multarum. Pſ. 31. deſignare poteſt varietatem doctrinarum, aut potius errorum hæreticorum: per quod diluuium, non poſſunt appropinquare Deo. *Varietas errorum.*

Dimetiri, vide Metiri.

Dimicare, quære Bellum.

Dimidium, Dimidiare, Medietas.

Dimidium rei ſolet eſſe pars altera rei dimidiatæ, ſeu in duas partes æquales diuiſę. Dimidiare autem, eſt rem in duas partes æquales diuidere.

Ori. ſ. Leui. ho. 4. Hie. ſ. Zach. 14. Medietas ſimilæ, quæ offertur manè, eſt litera legis. Medietas verò, quæ offertur veſpere, eſt ſenſus ſpiritualis, qui poſt aduentum Chriſti offertur in noua lege. Leui. 6. d. *Litera legis. Senſus ſpiritualis.*

Medium montis Oliueti ſeparatum ad meridiem, deſignare poteſt fideles eccleſiæ: mediũ autem ad Aquilonem, ſignificat infideles. Zachar. 14. a. Sic media pars ad Orientem, *Fideles. Infideles.*

deſignat

Imperfectio humana vitæ. deſignat fideles eccleſiæ: media verò ad Occidentem, Iudæos infideles.

Initium contemplationis. Bed. ſ. Exo. 25. Dimidius cubitus longitudinis, & latitudinis, & altitudinis arcæ, deſignare poteſt huius vitæ imperfectionem, aut initium contemplationis. Exod. 25. a. 37. a. Et quod ex parte diligimus, ſicut ex parte cognoſcimus.

Fides. Præcepta. Glo. ord. ſ. Exo. 30. Amb. epiſt. 1. Dimidium ſicli, aut didrachmi, deſignare poteſt fidē & pręcepta. Exo. 30. b. Dimidium autem ſolidi vix offert, qui non ſe, & ſua offert Deo, ſed reſeruat mundo. Eccl. 29. b.

Reſipiſcentia malè actæ vitæ. Hil. ſ. Pſ. 54. Gre. ſ. Pſ. 101. Dimidiare dies, eſt tempus vitæ malè in voluptatibus ductum ad pœnitentiæ lamenta diuidere: atque hoc ad bonum vſum partiendo reparare. Sic non dimidiant dies ſuos, qui non reſipiſcunt. Pſ. 54. Item, qui ante tempus conſtitutum moriuntur, non dimidiant dies ſuos, dimidium autem dierum, eſt tempus vitæ imperfectum. Iob 21. c. Pſ. 101. Iſ. 38. c. Et dimidium dierum perdicis. Ier. 17. b. eſt tempus imperfectum vitæ diuitum: quibus dicitur Luc. 12. a. Stulte, hac nocte repetunt à te animam tuam.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 9. Dimidia pars ſubſtantiæ Raguelis, quam dedit Tobiæ. Tob. 8. d. 10. c. deſignat illud, quod fecit Zachæus, qui dimidium bonorum ſuorum dedit pauperibus, hoc eſt, Chriſto. Luc. 19. b.

Bene operantes virtutis amore. Bene operantes formidine pœnæ. Media pars populi in monte Garizim, vbi dabantur benedictiones. Ioſ. 8. g. deſignat benè operantes virtutis amore. Medietas verò in monte Hebal, vbi dabantur maledictiones, ſignificat bene operantes formidine pœnæ: qui etiam videntur eſſe media pars ciuitatis Hieruſalē ducta in captiuitatem. Zach. 14. a.

Tempus vitæ præſentis. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Media pars iugeri, eſt tempus vitæ præſentis: vt alia medietas ſit futura vita. 1. Reg. 14. b.

Reſtant prædicandum de Chriſto. Glo. ord. ſ. 3. Reg. 10. Media pars operum, & ſapientiæ Salomonis, non fuit nunciata Reginæ Saba. 3. Reg. 10. a. 2. Par. 9. b. vt deſignetur ſemper aliqua reſtare prædicanda de Chriſto.

Sanguis martyrum. Lyr. ſ. Exo. 24. Dimidia pars ſanguinis victimarum, quas obtulerunt iuuenes filiorum Iſrael. Exod. 24. b. deſignare poteſt ſanguinem Martyrum in honorem Chriſti fuſum.

Diuerſi gradus in eccleſia. Lyr. ſ. Nee. 4. Media pars iuuenum faciens opus murorum Hieruſalem: & media pars parata ad præliū. Nee. 4. c. deſignare poſſunt diuerſos ſtatus in eccleſia.

Conuerſatio, vel ſermo prædicatorum. Glo. ord. ſ. 2. Reg. 10. Dimidia pars barbæ raſa nunciis Dauid. 2. Reg. 10. c. priſtina conuerſatio, vel ſermo prædicatorum.

Tempus paſſionis Chriſti. Glo. ord. ſ. Dan. 9. Dimidium hebdomadis. Dan. 9. g. indicat tempus, in quo paſſus eſt Chriſtus.

Glo. ord. ſ. Hoſ. 3. Dimidius corus hordei. Hoſ. 3. a. continet quindecim modios, ad quem numerum refertur allegoria.

Perſecutio Iuliani. Lyr. ſ. Apo. 8. Dimidia hora ſilentij in cælo. Apo. 8. a. tempus perſecutionis Iuliani apoſtatæ, quando eccleſiæ claudebantur.

Dimidium anni. Glo. ord. ſ. Apoc. 12. Dimidium temporis. Apo. 12. d. ſolet intelligi pro dimidio anni.

Peccator. Glo. ord. ſ. Eze. 15. Medietas ligni vitis redacta in fauillam. Ezec. 15. a. deſignat peccatorem præciſum à Chriſto, & gehennæ traditum.

Diminuere, vide Minuere.

Dimittere.

Dimittere, interdum eſt abiicere. Gen. 31. f. Forſitam modò me nudum dimiſiſſes. Annuere. Mat. 15. c. Dimitte eam, quia clamat poſt nos. Condonare, ſeu remittere. Exod. 10. d. Sed nunc dimitte peccatum mihi Emittere. Gen. 8. a. Dimiſit coruum. Liberare. Exo. 23. b. Anno ſeptimo dimittes eum. Permittere. Geneſ. 24. f. Dimitte me, vt pergam. Relinquere. Gen. 42. f. Fratrē veſtrū vnū dimittite. Repudiare. Mat. 5. e. Quicunque dimiſerit vxorem ſuā.

Ceſſans præſtare auxilium. Aug. ſ. Pſ. 80. Dimittere dicitur Deus aliquando, quum ceſſat præſtare auxilium. Sicut ediuerſò, non dimittit eos, quibus auxilium præſtat. Gen. 28. c. Deu. 4. c. 21. c. Ioſ. 1. b. 1. Par. 28. d. Prouer. 29. c. Zach. 8. d. Dimittit autem Deus malos ſecundum deſideria cordis eorum, quum tradit illos in reprobum ſenſum. Pſ. 80. Et admittit diuites inanes, fruſtratos videlicet fœlicitate temporali & æterna. Luc. 1. e.

Repudiās Chriſtus ſynagogā. Ori. ſ. Mat. ho. 12. Hie. ſ. Iſ. 50. Dimiſiſſe dicitur Chriſtus vxorem fornicariam, quum deſeruit ſynagogam, quæ tamen prior eiecit virum, quando dixit: Non habemus regem niſi Cæſarem. Et, Tolle, tolle, crucifige eum: de his Deut. 22. b. Iſ. 50. a. Ier. 3. a. Zac. 8. c. Mal. 2. d. Matt. 5. f. 19. a. Mar. 19. a. Mar. 10. a. Luc. 16. b. Dimiſſa etiam domus eſt Iudæa. Iſ. 32.

Remittens cul[illegible]. Aug. 2. ſer. domi[illegible] in monte. Dimittit Deus debita, hoc eſt culpam, & pœnam peccatorū. Ex. 32. g. Leu. 4. f. 5. c. 6. a. Nu. 14. d 25. c. 2. Par. 6. g. Iſ. 22. c. 27. 40. a. Mat. 6. b. 18. c. Mar. 2. a. 11. c. Luc. 5. e. 6. f. 7. g. 17. a. 23. e. Et dimittere paratus erat pœnā euerſionis ciuitatis Sodomorū propter decē iuſtos. Gē 18. d. Dicitur. Iſ. 40. a. Dimiſſa eſt iniquitas Hieruſalē: & iuxta Septuaginta, Soluta: vbi ſciēdū nō eſſe idē ſolui peccata, atque dimitti. Cui enim dimittūtur, ſolutione nō indiget, audiēs in euāgelio. Mat. 9. a. Confide filia, dimittuntur tibi peccata tua. Cui autem ſoluuntur, propterea ſoluuntur, quia pagata ſunt, & ſoluta per pœnas. Dimiſſa mulier curua ab infirmitate, eſt liberata anima, à ſeruitute diaboli, & carnis. Luc. 13. c.

Liberari à ſeruitute diaboli. Hie. ſ. Iſ. 40.

Mittens pater cæleſtis Filium ſuum. Gre. 28. mor. 14. Dimiſit Iſaac Iacob, vt iret in Meſopotamiā, ducturus vxorē. Gen. 28. a. deſignās Patrē cæleſtem, qui miſit Filium ſuum in mundum.

Hominatio intellectus. Initio diaboli. Rup. 1. vict. verbi Dei. 19. Dicitur etiam Deus dimiſiſſe lapidem angularem. Iob 38. a. cum dedit filium ſuum hominibus: qui eſt lapis, quem reprobauerunt ædificantes, & factus in caput anguli. Vel dimittit lapidem angularem, quum relinquit intellectum liberum ab ignorantiæ tenebris: vt in præceptis Dei ſufficiat, & exequēdo exteriora agere,

& contemplando interna ſentire, vel deorſum mittit lapidem angularem, id eſt, principem huius mundi eiecit è cælo.

Aug.ſ.Pſ.44.& ſer.117. Ori.ſ.Ier.ho.8. Gre.ho.34. — *Incarnatio.*

Dimiſit Chriſtus quodammodo Patrem.Geneſ.2.d.non omnino veluti ad ſeparationem: ſed ad ſuſceptionem humanæ carnis:quia cùm in forma Dei eſſet, ſeipſum exinaniuit formã ſerui accipiens.Dimiſit & matrem,gentem Iudæorum, ſynagogam illam hærentem veteribus ſacramentis.Dicitur etiam Chriſtus dimiſiſſe hęreditatem ſuam,cùm deſcendens de cælis,factus eſt homo.Ierem.12. b. Sic dimiſit Dauid pauculas oues,vt iret ad prælium,hoc eſt, Chriſtus angelos.1.Reg.17.d.qui etiam dimiſit nonaginta nouem oues in deſerto.Luc.15.a.

Suſcitans P... Filium.

Dimiſit rex Ægypti Ioſeph,liberans eum à carcere.Pſ. 104. deſignans Deum patrem, qui ſuſcitauit Filium à morte.

Gre.30.mor.23.30 — *Dans liber... contempland... Factus Chri... inter mortuo... ber.*

Dimiſit Deus onagrum liberum.Iob 39.a.quum eum, qui calcatis terrenis deſideriis, ab appetitione temporalium ſe exonerauit, ſecuritati mentis,contemplationi cæleſtium, ac deſiderio vacare permittit.Dimiſit etiam onagrum liberum, quia Chriſtum fecit inter mortuos liberum.

Gre.ſ.1.Reg.5.6. — *Auferre myſt... ria ab inutili... bus. Libertas oper... di. Abſolui à reg... mine.*

Dimittere arcam Dei in locum ſuum.1.Reg.5.d.eſt auferre myſteria ab his, qui non adferunt fructum.Et dare fructificantibus in vitam æternam.Mat.7. a. Nolite ſanctum dare canibus.Et cap.10.c.Si perſecuti vos fuerint in vna ciuitate,fugite in aliam. Dimittitur etiam arca,vt vadat,quando eruditæ mentes ſubditorum à ſuis rectoribus liberè permittuntur viuere,vt ad æternam patriam properent,non iam maioris imperio, ſed propriæ arbitrio voluntatis.1.Reg.6.b.Iſ.58.c.Eze.13.d.Dimittere autem ancillam liberam, eſt dare poteſtatem operandi,vel eſt abſolui ab onere regiminis.Exo.21.a.c.

Iſy.ſ.Leu.14. Cyr.epiſ.39. — *Non attingi ... uinitatem (h... ſti à perſecu... ribus. Liber tranſit... ad contemplati... nem.*

Dimittere paſſerem viuum.Leu.14.eſt non attingi diuinitatem,vel animam Chriſti à perſecutoribus.Idem eſt dimittere caprum in deſertum.Leu.16.e.Deſignat etiam liberum tranſitum mentis ad contemplationem diuinitatis.

Amiſſio ami...

Dimittere auem de manu ſua.Eccl.27.c.ponitur in ſimilitudinem eius, qui perdit amicũ, quem non amplius recuperabit.

Ori.ſ.Mat. ca.14.15. Hil.ſ. Mat. Can.14.15. Amb.ſ. Luc.9. Hie.ſ.Mat.15. — *Deſerens (Ch... ſtus tumultus.*

Dimittit Ieſus turbas,cùm deſerit exteriores tumultus:& etiam quum finit eas ab aliis doceri:& quum eas admittit in cælum.Non vult autem dimittere ieiunos,hoc eſt,ſine ſpirituali doctrina.Matth.14.c.15.d.Marc.8.b.Ac prius quidem antequam ſaturaret,rogatus à diſcipulis,vt dimitteret turbas,non dimiſit,donec aluiſſet eas panibus benedictionis : poſt ſaturitatem verò dimittit,diſcipulis prius compulſis ingredi nauem.Et relinquit eos,in loco quopiam humiliore.Nam deſertum inferius eſt,ipſe autem aſcendit in montem,vt oraret.

Gre.ſ.1.Reg. 10. — *Exercere obe... dientiam.*

Dimittuntur ſinguli de populo à Samuele in domum ſuam. 1. Reg. 10. d. quum ſubditi ſe colligunt,vt faciant imperata:vel ſe præparant ad obediendum.

Glo.int.ſ. Exo.32. — *Volẽs Deus ex... rari.*

Dimitti poſtulans Deus,aut angelus,à Iacob.Gen.32.f.deſignat Deum volentem orari, & exorari.Poſtulat etiam Deus dimitti à Moſe,vt iraſcatur furor eius in populum peccantem, quaſi orationibus Sanctorum detineatur à vindicta peccatorum Exo.32.c.Deut. 9.c.Sic non dimittens Sunamitis Eliſeum.4.Reg c.indicat inſtantiam orationis ad Deum.

Ori.ſ.Ioſ.ho.16. — *Remuneratio... Iudæorum con... uerſorum.*

Dimittens Ioſue tribus Ruben,Gad,& Manaſſæ cum multa ſubſtantia.Ioſ.22. b. deſignat remunerationem faciendam populo Iſrael,quũ reuertẽtur ad fidem poſt ingreſſum gentiũ.

Gre.ſ.1.Reg.10. — *Prædicans qu... didicit.*

Dimittitur Saul à Samuele manè.1.Regum 9. d.quum verbum ſcientiæ,quod diſcipulus à prædicatore didicit,prædicare aliis intendit.

Ori.ſ.Mat.ho. 4. — *Mitti à Chri... ad prædicãdu...*

Dimittit aſinam & pullum confeſtim Dominus eorum ad præceptum Chriſti.Matt.21.a. quia voluntati Dei nemo poteſt reſiſtere.Vel dimittet eos ipſe Chriſtus, deſignans conuerſos ex gentibus & Iudæis à ſe inſtructos,mittendos ad prædicandum.

Amb.ſ.Luc.13. — *Expectans ad... pœnitentiam.*

Dimittit Dominus ficum ad tempus, quum expectat malos, & peculiariter Iudæos, ad pœnitentiam.Luc.13.b.Exo.10.e.

Glo.int.ſ.Mat.15. — *Audiri oratio...*

Dimitti Chananeam à Chriſto,eſt illius orationem audiri.Mat.15.c.

Amb.1.officio.21. Hie.ſ. Eccleſiaſtę.10. — *Deſerere virt... tem.*

Dimittit locum ſuum.Eccleſiaſtæ 10.a.qui deſerit patientiam,ſapientiam,rationem,&cętera huiuſmodi.Et demum,qui deſerit virtutis ſtatum.

Gre.8.mor.21. — *Infundẽs De... ſaporem grati...*

Dimittit Deus glutire ſaliuam, quando ſaporem ſuæ claritatis vſque ad abundantiam ſatietatis infundit.Iob 7.d.

Hier.ſ.Iſ.45. — *Gratis redim... Chriſtus.*

Dimittit Chriſtus captiuitatem Dei,non in pretio,neque in muneribus.Iſ.45.c. quia proprio ſanguine populum Dei liberauit à ſeruitute peccati, & à limbo. Sic dimiſit Simeonem in pace.Luc.2.e.

Hier.ſ.Hoſ.4.& ſ.Iſ.58. — *Separari ab h... reticis.*

Dimittere Ephraim,eſt ſeparari ab hæreticis.Hoſ. 4. d. Dimittere autem liberos eos, qui confracti ſunt.Iſ.58.b.eſt deceptos ab hæreticis,ab eorum erroribus liberare.

Dilatatio ec... ſia.

Dimittens Noe columbam ab arca.Gen.8.b.dilatationem Eccleſiæ in mũdo ſignificauit.

Non impedire conuerſionem ... tium.

Dimittunt parentes & fratres Rebeccæ ipſam,vt iret ad Iſaac.Gen.24.g quum non impediunt conuerſionem venientium ex gentilitate ad fidem Chriſti.Sic iubetur Giezi dimittere Sunamitidem ad pedes Eliſæi.4.Reg.4.d.

Glo.ord.ſ.Gen.26. — *Concordia Ph... loſophorum cu... Eccleſia.*

Dimittens Iſaac pacificè Abimelech,& ſocios eius, qui etiam dicunt ſe dimiſiſſe in pace ipſum Iſaac.Gen.26.g.deſignant concordiam Philoſophorum cum eccleſia, in his, quæ rectè dixerunt.

Glo.int.ſ.Gen.45. — *Tranſlatio my... ſteriorum,ad g... tes.*

Non dimittentes filij Iſrael quicquam de ſupellectili,quod non ferrent in Ægyptum. Gẽ. 45.e.deſignant omnia veteris teſtamenti myſteria,tranſlata eſſe ad gentes.

Dimiſſi

Miſſi Apoſtoli ad prædicandum. Iſ. e. vaas lingua. Dimiſſi fratres Ioſeph ab ipſo, cum aſinis & frumento, &c. Gen. 44. a. 45. f. Apoſtolos ad prædicandum miſſos deſignant. *Glo. int. ſ. Gen. 45.*

Dimittere aquam, eſt, quum linguæ fluxus effrenatur: vnde ſequuntur iurgia. Prou. 17. c. *Gre. 5. mor. 12. Bed. ſ. Pro. 17.*

Deſpectio Iudæorum. Dimiſerunt Iudæi nomen ſuum in iuramentum electis Dei. Iſ. 65. c. vt videlicet pro malorum exemplo eos habeant & deteſtentur talia ſuſtinere, qualia ipſi paſſi ſunt, & iurent ſic: Non hæc patiar, quæ paſſus eſt populus Iudæorum: vel dimittitur nomen eorum in ſocietatem: vt eorum ſit odioſa recordatio, & memoria, quaſi vſque ad nauſeam, vel reliquerunt nomen ſuum electis, vt dicantur filij Abrahæ, &c. *Hie. ſ. Iſ. 65.*

Deſerere verbũ Dei. Recedere a cultu Dei. Dimittere ſponſum, eſt deſerere verbum Dei. Cant. 5. b. Et dimittere Deũ, eſt ab eius cultu & honore recedere. Iud. 2 b. 10. b. *Amb. de Virg. 4.*

Dimittentes filiæ Iethro Moſen. Exo. 2. b. ſunt nondum ſuſcipientes legem. Dimiſit quoque eum vxor ſua: vel ipſe dimiſit filium cum vxore, ne illi eſſent impedimento ad legationẽ. *Glo. int. ſ. Exo. 4.*

Tollere paruos etiam cogitatus. Non dimittere ex aduerſariis vllas reliquias, eſt, etiam paruulos motus aut cogitatus malos, ad petram allidere. Ioſ. 10. e. 11. d. Pſ. 136.

Conuerſio Iudæorum. Dimitti petens ad vnam partem ſacerdotalem 1. Reg. 2. g. deſignat Iudæos petentes ad fidẽ admitti poſt plenitudinem gentium, vel ad pœnitentiam, per quam acquirant beatitudinem. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Aug. 17 ciu. Dei. 5.*

Iudæi extendentes peccatum ad filios. Dimiſerunt Iudæi reliquias ſuas paruulis ſuis, quum clamauerunt. Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Item hæretici relinquentes diſcipulos, ad paruulos decipiendos, candem iniquitatem reliquerunt poſteris. Pſ. 16. *Arn. & Hier. ſ. Pſ. 16. Aug epiſ. 59.*

Diſcipuli Hæretic. relicti ad decipien. Dimittit oues mercenarius, quum tempore neceſſitatis, non adhibet curam neceſſariam. Ioan. 10. b. *Eve. q. in Pſal. Glo. ord ſ. Ioan. 10*

Negligētias mercenarij. Non poteſt maritus dimittere vxorem, quam falsò accuſauit. Deut. 22. c. deſignat non poſſe prælatum dimittere eccleſiam ſibi commiſſam, ambitione maioris principatus. *Glo. int. ſ. Deu. 22.*

Non dimittenda eccleſia per ambitionem. Dimittere terram, vt requieſcat anno ſeptimo, & dimittere fructus eius pauperibus & peregrinis. Exod. 23. b. Leuit. 19. b. 23. d. deſignat Sanctos in cæleſti gloria orantes pro exiſtentibus in terra. *Lyra. ſ. Exo. 23.*

Orationes beatorum pro viatoribus. Dimittere iumentum, vt depaſcatur aliena. Exod. 22. a. non frænare appetitum ad rapienda aliena. *Glo. int. ſ. Exo. 22.*

Nõ frænare appetitum. Dimittere velum ante arcam fœderis. Exod. 40. a. eſt habere cognitionem in hac vita per ſpeculum in ænigmate. *Glo. int. ſ. Exo. 14.*

Cognitio obſcura. Dimittens columna ignis priora filiorum Iſrael. Exo. 14. e. deſignat ſcientiam, aut doctores opponentes ſe erroribus, & quaſi à tergo defendentes fideles. *Ori. ſ. Exo. ho. 5.*

Defenſio fidelium. Impediens diabolus conuerſionem. Dimittere nolens Pharao populum Iſrael ad immolandum in deſerto, deſignat diabolum impedientem conuerſionem peccatorum. Exo. 3. f. 4. e. 5. a. 14. b. Et non vult dimittere vxores & paruulos, hoc eſt, occaſiones redeundi ad peccata, vel ad ſeculum: vt ſic recuperet, quos per pœnitentiam amiſit. Exo. 10. c. f. *Ori. ſ. Exo. ho. 7.*

Auari. Dimittentes manna vſque in manẽ. Ex. 16. e. deſignãt auaros, & ob præſens ſeculum operãtes.

Perſeuerare in peccatis. Dimittere ſeruos aut iumenta in agris. Exod. 9. c. eſt ſinere peccatores perſeuerare in voluptatibus. *Lyr. ſ. Exo. 9.*

Salus reliquiarum Iſrael. Dimiſit Deus reliquias hæreditatis ſuæ. 4. Reg. 21. c. quia reliquiæ Iudæorum ſaluæ fient.

Deſtructio Hieruſalem. Dimittitur ciuitas Hieruſalem, quaſi deſerta, quum deſtructa eſt à Romanis. Iſ. 27. c. *Glo. int. ſ. Iſ. 27.*

Libertas prædicandi conceſſa. Dimittere fieri templum Domini. 1. Eſdr. 6 b. eſt permittere prædicationem ad conuerſionem infidelium, & ædificationem eccleſiæ. *Glo. ord. ſ. 1. Eſd. 6.*

Diſſipantes bona opera. Dimittunt hæretici homines nudos Iob 24. a. quum in eorum mentibus veſtes bonorum operum diſſipant: vt ſolum culpæ frigus interimat, quos calor boni operis prius tegebat. Sic dimittunt amatores fornicariam Hieruſalem nudam. Eze. 24. d. Hoſ. 4. d. quum dæmones, aut hæretici contemnunt animam, quam virtutibus & donis gratiæ expoliarunt. *Gre. 16. mor. 23. Hie. ſ. Iob 24.*

Liberatio bonorum. Dimittens Ionathas Dauid inimicum Saulis. 1. Reg. 20. c. eſt liberans bonos ab inſectatione malorum. *Lyr. ſ. 1. Reg. 20.*

Patientia. Dimittens Dauid Semei, vt ſibi malediceret. 2. Reg 15. b. voluit per patiẽtiam placare Deũ. *Lyr. ſ. 2. Reg. 16.*

Falſa ſecuritas. Dimittens Achab, rex Iſrael, regem Syriæ dignum morte. 3. Reg. 20. g. deſignat eos, qui deuicto diabolo, ſecuritatem ſibi promittentes pereunt. *Lyr. ſ. 3. Reg. 20.*

Oppreſſores veritatis. Dimittentes ſerui Holophernis Achior vinctum. Iud. 6. b. ſunt perſecutores confeſſorum veritatis, qui eos opprimere conantur. *Glo. ord. ſ. Iudit. 6.*

Pati martyriũ. Dimittens Nabuzardan pauperes in Hieruſalem. Ier. 33. c. eſt diabolus procurans, ne ſint in eccleſia, qui poſſint ei reſiſtere.

Dimittere pallium auferenti tunicam. Mat 5. f. eſt tradere corpus ad martyrium, ne pereat anima. *Glo. ord. ſ. Mat. 5.*

Abiicere carnales affectus. Peruerſum iudicium. Dimittere mortuos ſepelire mortuos ſuos. Matthæ. 8. c. eſt dimittere omnes carnales affectus. *Lyr. ſ. Mat. 8.*

Dimiſit Pilatus Iudæis Barrabam. Mat. 27. c. Mar 15. b. Ioan. 18. g. quia ille moribus Iudæorum par erat. Sic faciebant iudices Iſrael in Babylone, noxios dimittentes. Dan. 13. f.

Tranſgredientes ſacerdotes legẽ. Dimittentes agricolæ ſeruum patris familias vacuum, fuerunt ſacerdotes & Scribæ tranſgredientes legem, & ſermonem propheticum. Mar. 12. a. Luc. 20. b. *Glo. or. ſ. Mar. 12.*

Dimittere volens Pilatus Chriſtum emendatum. Luc. 23. b. Ioan. 19. b. eſt malus iudex affligens iuſtum ſine culpa.

Lyr ſ.2.Reg.20. — *Cauens extrema vitia.*

Non dimittens Reſpha aues,nec beſtias,lacerare filios ſuos ſuſpenſos.2.Regum 21.b.deſignat,eis,qui carnem ſuam crucifixerunt,cauendum eſſe,ne ab auibus inanis gloriæ lacerentur,neque à beſtiis,de minima afflictione tentantibus.

Dina.

Dina,ideſt,iudicium iſtud:filia Iacob & Liæ, quam oppreſſit Sichen:cuius gratia direpta eſt ciuitas Sichimorum.Gen.30.c.34.a.

Gre.2.regis.epiſ. 62.& 3.paſt.adm. 30. Bed.ſ.Gen.34. — *Anima infirma. Eccleſia.*

Dina,deſignare poteſt animam infirmam,& per exteriora vagantem,vt illa vagata eſt: vnde fit,vt corrumpatur à diabolo:deſignat etiam eccleſiam,quæ ante aduentum Chriſti vagabatur per mundana,quam in membris ſuis corrupit diabolus,ſed Chriſtus adueniens eam vindicauit.

Ric.de S.Vict.de 12.patriarchis.45. 49. — *Verecundia.*

Dina ſignificat etiam verecundiam:naſcitur poſt Zabulõ,quia ſępe nimium zelum, interueniente culpa,ſequitur verecundia.Eſt fœmina pulchra,vt temperet impetum zeli.

Phil.de Mig.Abr. — *Iudicium.*

Vt autem Dina interpretatur iudicium,nititur Sichen,hoc eſt, temerarius corrupere Dinam,hoc eſt,ipſum iudicium.

Dinumerare, vide Numerus.

Diplois.

Arn.ſ.Pſ.108. — *Confuſio contẽnentium euãgelia.*

Diplois,eſt genus veſtis duplicis,& vtilis.Pſ. 108. deſignare poteſt multiplicem confuſionem contemnentium quatuor euangelia.

Dipondium, ſiue Dupondium, vide Aſſis.

Dipſas.

Diabolus.

Dipſas eſt,ſerpentis genus,viperæ ſimile.Deut.8.c.poteſt ſumi pro diabolo,aut hæreticis.

Dirigere.

Dirigere eſt,obliquum emendare,& rectum facere.

Hie.ſ.Iſ.57. — *Rectitudo Chriſti.*

Dirigitur voluntas Dei in manu Chriſti.Iſa. 53. e. quia omnia operatus eſt ſecundùm voluntatem Dei patris.Et dicitur Chriſtus ambulaſſe in directione ſua:quia recto itinere aſcendit ad Patrem.Iſ.57.a.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.4. & ſ Luc.ho.22. Gre.ſ.Pſ.101. — *Via virtutum.*

Dirigit Dominus viam proſperando,& ad rectum finem ducendo. Et dirigit opera,& filios,& prædicationem,& greſſus hominis.Et directa via,eſt via virtutum.Gen. 24. e. 39.a.d. Ioſ.1 b.2.Par.27.c.Tob.4.b.Iud.13.c.Pſ.5.7.24.25.26.29.34.36.44.66.89.98.101.118. Prou.3. a.4.d.11.a.16.b.18.d.20.d.23.c.Sap.9.b.10. a.Eccl.4.c.26.c.37.c.39.c.40.a.Iſ. 40. a.45.b.48.d. 53.c.Ier.10.d.18.b.20 b.31.d.Hoſ.14.b.Luc.1.g.3.b.2.Theſ.3.a.

Glo.int.ſ.Iſ.35. — *Chriſtus. Pœnitentia. Fides Chriſti. Obſeruatio mãdatorum.*

Directa via eſt Chriſtus, per quem debet ambulare,qui non vult errare.Iſ.35. c. Et dirigũt viam Domini,qui ambulant per viam Chriſti.Ioan.1.c.Luc.3.b.Directa etiam via eſt,quum quis regreditur pœnitendo à peccatis,in quę ceciderat.Ier.31.d.quod non poteſt fieri,niſi per viam Chriſti,quæ via etiam eſt fides Chriſti,& obſeruatio mandatorum.

Gre.ſ.1.Reg.16. — *Directio gratiæ.*

Directus dicitur eſſe ſpiritus Domini in Dauid à die vnctionis.1.Reg.16.c. quod fit in nobis,quando ſic foris Chriſti ſacramẽta percipimus,vt intus ſancti Spiritus gratia repleamur. Et dirigitur in reliquum,quando à gratia quam percepimus,nunquam recedimus.Dirigitur autem in ſingulis in baptiſmo, tanquam in die vnctionis.Et in tota eccleſia vſque ad finẽ ſeculi:idque abiecta Synagoga,ſicut Saule:vt in Dauid ſignetur eccleſia,quæ eſt corpusChriſti.

Arn.& Aug.ſ. Pſ.140. — *Oratio grata. Deo.*

Dirigitur oratio ſicut thimiama,aut incenſum in conſpectu domini. Pſ. 140. quando oratio Chriſti,aut cuiuſque membrorum eius,grata & accepta eſt Deo.

Parari ad tentationes. Tentantes.

Dirigere aciẽ,eſt paratũ eſſe aduerſus omnes tẽtationes.2.Reg.10.b.3.Reg.20.e.1.Par.19.c. Et dirigit exercitus aciem ad aquilonẽ,contra Hai.Ioſ.8.c.hoc eſt,contra dæmones,qui ſunt in lateribus aquilonis.Et dirigentes pugnatores Dauid ſagittas.1.Par.12. a.ſunt prædicatores afferentes autoritates ſacrę ſcripturæ,& exempla contra omnia tentamenta.Aduerſarij quoque & dæmones dicuntur dirigere aciem & ſagittas contra fideles.2.Reg.11.d.3.Reg.22.e.

Hie.ſ.Hoſ.12. — *Benedictus à Chriſto.*

Directus Iacob cum Angelo. Hoſe. 12. b. eſt accipiens à Chriſto benedictionem ad bene operandum,& ad vincendas contrarias poteſtates.

Gre.24.mor.16. Aug.ſ.Pſ.77. — *Cor ad ſuperna eleuare.*

Dirigere oculos ad Deum,eſt cor ad ipſum dirigere:dirigere autẽ cor ad Deum, eſt ipſum ad ſuperna ſur leuare, & rectum facere, conformando ipſum Deo recto : vnde tãtò rectius eſt cor,quantò magis voluntati Dei conformatur.2.Paral.20.c.g.Iob34.b.Pſalm.58. 77.118. Eccl.51.c.Sap.9.a.

Hie.ſ. Ier.3. — *Intueri veritatẽ.*

In directum leuare oculos,eſt ipſos dirigere ad veritatem,in qua eſt rectitudo. Gen. 15. d. Ier.3.a.Tunc etiam eſt directus ſenſus.Eccl.20.c.

Glo.int.ſ.Gen.18. — *Decreta ſententia Dei.*

Dirigentes angeli oculos contra Sodomam.Gen.18.c.deſignant decretam Dei ſententiam ad puniendos malos. Idem videtur deſignare dirigens Balaam vultum ſuum contra deſertum.Num.24.a.

Glo.ord.ſ.Pſ.100. — *Approbari.*

Dirigere aliquem in conſpectu oculorum alicuius,eſt ipſum approbari, aut defendi:quod in malis non eſt faciendum.Pſ.100.Is,qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum.

Gre.ſ.1.Reg.6. — *Diſcretio. Non ambulans recta via.*

In directum euntes vaccæ, deſignant tenendam eſſe diſcretionem in afflictione carnis.1. Regum 6.c.

Hil.ſ.Pſ.139.

Non dirigitur linguoſus in terra:vt Iudas,qui nil directum,& ſimplex loquebatur.Pſ. 139.

Prou. 28.c.Sic non dirigitur vas fictum à fabro,hoc eſt,à diabolo.Iſ.54.d.

Pugnātes inuicem hæreſes. — *Hie.ſ.Eze.38.*

Dirigitur gladius vniuſcuiuſque in fratrem ſuum.Ezec. 38. g. quando hæreſis pugnat aduerſus hæreſim.

Instruere ſimplices.

Dirigere cauſam pupilli.Ier.5.g.eſt inſtruere ſimplices,ne decipiantur.

Prædicatio. Miracula. — *Glo.int.ſ.Sap.5.*

Directæ emiſſiones fulgurum.Sap.5.d.ſunt tonitrua prædicationis, & coruſcationes miraculorum.

Diripere.

DIripere,eſt depopulando,& ſpoliando,ex diuerſis partibus,& in diuerſas partes rapere: vt quum milites diripiunt bona ciuitatis expugnatæ.

Educens Deus ſanctos e limbo. Conuertēs deceptos ab hæreticis. — *Hie.ſ.Hoſ.13. & ſ.Amos 3.& ſ.Iſ.13.*

Diripit Dominus theſaurum omnis vaſis deſiderabilis Ephraim.Hoſe. 13. d. educens videlicet Sanctos è limbo:& conuertens eos,quos hæretici peruerterant.Tunc etiam diripi dicuntur ædes Samariæ.Amos 3.c. Diripiuntur autem domus hæreticorum , quum eorum deteguntur errores. Et decepti ab eis redeunt ad Eccleſiam. Iſ.13.c.Diripiunt etiam alieni labores peccatoris.Pſ.108.quum doctores Chriſtiani docent hæreticos malè ſcripſiſſe. Et diripiunt vaſtatores ſuos.Eze.39.c.quando confundunt hæreticos,qui Eccleſiam vaſtabant. Diripere autē vaſa fortis, eſt liberare peccatorē à poteſtate diaboli. Ma.12.c.Deu.3.a.4.Re.7.d.

Conuincere hæreticos. — *Arn.ſ.Pſ.108.*

Percipiētes humiles myſteria legis. — *Glo.ord.ſ.Ier.15.*

Diripiunt claudi rapinam Hieruſalem.Iſa.33.d.quum non confidentes in viribus ſuis legis myſteria percipiunt.Et in direptionem dat Deus diuitias Iudæorum , quum ablatum eſt ab eis regnum Dei,& datum genti facienti fructum.Ier.15.c.17.a. Ezec. 26.a.Et diripiunt alieni labores Iudæorum,quum fideles accipiunt ſcripturas eorum.Pſ.108.

Relinquēs Deus peccantes in poteſtatē diaboli. Dæmones. — *Hie Sep.1. Aug.ſ.Pſ. 108. Ori.ſ.Iud.ho.2. Hie.ſ.Iſ.17.*

In direptionem dat Deus Iacob,quum relinquit peccantes in poteſtatem diaboli.Iſa. 42. d.Eze.7.f.25 b.26.a.Et diripiunt alieni labores Iudæorum , quum dæmones tollunt eorum opera indigna Deo.Pſ.108.diripientes autem dicuntur dæmones,qui animas rapere conantur.Iud.2.c.Iſ.17.d.Et diripit ſpolia Aſſur,quum diabolus rapit malos.Iſ.10.b.1. Reg.23.a.4. Reg.17.d.Tob.3.a.Pſ.34.43.Ez.38.d.Idem deſignat diripiens Nabuchodonoſor ſpolia Ægypti.Ezec.29.d.

Auferri à mundo doctrinam. — *Hie.ſ.Nah.2.*

Diripiuntur theſauri Babylonis.Ier.50.e.Et aurum,& argentum Niniue.Nahu.2.c.quum quicquid videtur in mundo eloquij,& ſenſus,aufertur.

Inducentes hæretici ſimplices in errorem. — *Hie.ſ.Iſ.10.18. Gre.16.mor.21. Rup.ſ. Amos 5.*

Diripiunt hæretici pupillos,& pauperes,quum ſimplices in errorem inducunt. Iſa. 10. a. Ezech. 38. d.Et diripiunt greges. Iob 24.a. Diripiunt quoque flumina terram,quum hæretici perdunt animas.Iſ.18.a.Diripuerunt Chriſtum,omnes tranſeuntes viam , quum hæretici in errorem inducunt membra Chriſti. Pſal.88. Diripuerunt Iudæi pauperem,quando diuiſerūt veſtimenta eius & multò magis,quando auertebant ab eo plebem. Amos 5.c.

Deſtructio Hieruſalem. Amiſſio virtutum. — *Hie.ſ.Iſ.5.*

Direptio vineæ,eſt deſtructio Hieruſalem.vel amiſſio virtutum ab anima.Iſ.5.b. Eccl. 36. d. Et populus Iudaicus,eſt direptus populus. Iſ.42.d.

Mitti malos in tenebras exteriores. — *Hie.ſ.Iſ.24.*

Direptio terræ erit in iudicio,quando mali mittentur in tenebras exteriores.Iſ.24.a.

Diriuare.

Diriuare,ſeu deriuare,eſt riui more aquam deducere,ac per ſulcos aquarios eam in diuerſas partes deflectere.

Prædicare. Tradere filiam nuptui. — *Gre.3.paſt.adm.25 Bed.ſ.Prou.5.*

Diriuari fontes proprios foras.Prou.5.c.eſt exteriùs aliis vim prædicationis infundere: vel ad literam,filium tuum,ac filiam nuptui trade:& id manifeſtè facito pluribus conſciis.

Diruere, vide Deſtruere.

Dirumpere, quære Abrumpere.

Dirus, vide Crudelis.

Diſcalciatus, quære Calceamentum.

Diſcedere, vide Abire.

Diſceptare, quære Diſputare.

Diſcere.

DIſcere,eſt rem prius ignotam aſſequi meditando , vel ab alio docente accipere. Item experiri,& aſſueſcere.

Experimentum Chriſti. — *Cyr.de recta fide ad reginas.*

Didicit Chriſtus ex his,quæ paſſus eſt.Hebr.5.c.quia accepit per experientiam , quod iam antè per ſpeculatiuam ſcientiam nouerat.

Inſtitutio morū à præceptore. — *Hie.ſ.Iſ.1.*

Diſcēdū eſt benefacere,quia virtutes nō natura habentur,ſed inſtitutione:ideo magiſtrorū ſapiētiæ terenda ſunt limina.Iſ.1.c.26.b.29.c.Leu.23.e.Deut.4.b.5.a.14. c.17.d 31.c.3.Reg.8. e.18.f.Pſ.118.Pro.6.a.24.d.Eccleſiaſtæ 1.d.3.b.Sap.6.b.7.b.9.d.Eccl.8.b.16.c.18.c.34.d.Ezec. 23.g.Diſcendum autem à Chriſto,tanquam à vero præceptore. Mat.11.d.Ioan.6.e.

Glo.int.ſ.Ier.12. Hie.ſ.Iſ.26.

Diſcunt vias populi Dei,qui diſcunt doctrinam fidei Eccleſiæ.Ier.12.d.

Suſcipere doctrinam fidei. Sera reſipiſcentia.

Diſcent habitatores orbis iuſtitiam,quum faciet Deus iudicia ſua in terra.Iſ. 26. b.quia in iudicio cognoſcent mali , Deum eſſe iuſtum in puniendo , quum ipſi non didicerint facere iuſtitiam,quandiu à Deo non puniebantur,ſed expectabantur,vt reſipiſcerent.

Lyr.ſ.Iud.3.

Diſcere certare contra Gentes,eſt exerceri aduerſus tentationes diaboli, mundi, & carnis. Iud.3.a.Mich.4.b.

Diſcens Dalila, in quo eſſet fortitudo Samſonis. Iud. 16. a. fraudes diaboli deſignat vigilātis ad ſupplantandum. Diſcens etiam Herodes à Magis tempus ſtellæ, quæ apparuerat in Chriſti ortu. Mat. 2. a. Ad idem refertur. *Fraudes diaboli.*

Glo. ord. ſ. Ier. 9. Diſcentes filij Iſrael opera Chananæorum. Pſ. 105. Prou. 22. d. Ier. 9. d. ſunt diſcentes hæreſes, & cultum Idolorum. *Diſcere errores.*

Lyr. ſ. Eze. 19. Diſcens catulus leonis prædam capere. Ezech. 19. a. ad malam regum inſtitutionem referri poteſt. *Mala regũ inſtitutio.*

Diſcernere, Diiudicare, Diſtinguere.

DIſcernere, eſt ſeparare, ac diſtinguere, atque diſſoluere. Diſtinguere autem eſt etiam diuidere, & variegare.

Arn. & Hie. Pſ. 67. Aug. ſ. Pſ. 67. 81. Diſcernit cæleſtis reges. Pſ. 67. quum Deus diſtribuit Apoſtolos, dans eis diuerſa dona ad miniſterium Eccleſiæ. Diiudicat etiam Deus. Pſ. 91. quum per gratiam ſuam quoſdam inſtituit in altiori gradu, quoſdam in inferiori. *Diſtributio Apoſtolorum.*

Glo. ord. ſ. Pſ. 49. Diſcernet Deus populum ſuum. Pſ. 49. quum in iudicio ſeparabit hœdos ab agnis. *Separatio malorum à bonis.*

Aug. epiſ. 50. Diſcretor cogitationum, eſt Spiritusſanctus. Heb. 4. c.

Diſcerni cauſam à Deo petit Dauid, nõ pœnam. Pſ. 42. quia eadem pœna poteſt eſſe martyrum, & hæreticorum: ſed diuerſa eſt cauſa.

Glo. ord. ſ. Pſ. 105. Diſtinxit Deus in labiis ſuis, quando aliqua expreſſè mandauit. Pſal. 105. Vel potius Moſes diſtinxit in labiis ſuis, quando dubitanter loquutus eſt in eductione aquæ de petra, vel vt iugiter ſupplicaret pro populo.

Glo. ord. ſ. Ecc. 16. Diſtinxit Deus ab inſtitutione hominum partes illorum. Eccle. 16. d. quia à tempore inſtitutionis Eccleſiæ, diuerſas inſtituit particulares eccleſias, ſub vniuerſali. *Inſtitutio eccleſiarum.*

Gre. ſ. Cant. 5. Diſtinctus ſapphyris venter ſponſi. Cantic. 5. d. deſignat, quòd dum inter paſſiones carnis, diuina miracula Chriſtus operabatur, quaſi cum incorruptione, corruptio variabatur. *Varietas Chriſti in paſſione, & miraculis.*

Aug. q. in Leu. 3. Diſtinguunt labia vota. Pſ. 65. quum quis cum aſſertione vouet. Et hæc diſtinctio, eſt quaſi definitio, qua ſecernitur aliquid à cæteris, quæ ſolo dicto non tenentur. *Decernere votũ.*

Ori. ſ. Cant. ho. 2. Diſtinctiones argenti. Cant. 1. c. iuxta Septuaginta, vbi nos habemus vermiculatas argento, deſignant raras interpretationes fulgentes in Prophetis. Vel ſcintillas ſpiritalis intelligẽtiæ, quæ intimantur incipientibus, vt maiora deſiderent. *Scintillæ ſpiritualis intelligẽtiæ.*

Glo. ord. ſ. Exo. 26 Diſtinctum cingulum ſacerdotis quatuor coloribus, arte plumaria: & etiã velum templi. Exo. 39. e. diſtinctionem elementorum in mundo inferiori ſignificare poteſt. In ſuperiori verò diſtinctionem Zodiaci. *Diſtinctio elementorum.*

Diſcernere cibos. Rom. 14. d. eſt eorum, qui non habent perfectam ſcientiam, ſed infirmã conſcientiam, quod non debet intelligi de diſcretione ieiuniorum.

Glo. ord. ſ. Leu. 10. Diſcernere inter ſanctum & prophanum, eſt ſacerdotum. Leu. 10. b. 3. Reg. 3. b. 1. Eſdr. 10. a. debent enim, tam res, quàm homines diſcernere.

Diſcernere ſuaue, vel amarum. 2. Regum 19. f. referri poteſt ad diſcretionem boni, & mali. Heb. 5. d. Sicut & diſcretio ſpirituum. 1. Cor. 12. b.

Diſcerpere, vide Lacerare.

Diſcindere, quære Abſcindere.

Diſcinctus, vide Accingere.

Diſcipulus, Diſciplina.

DIſcipulus eſt ille, qui diſciplinam, aut doctrinam ab alio percipit, & imitatur. Diſciplina autem eſt inſtitutio, quæ fit à magiſtro, prout à diſcipulo percipitur, & ipſa caſtigatio & correctio. Item eruditio, & præcepta, & ipſa ſapientia.

Glo. ord. ſ. Iſ. 8. Diſcipuli ſunt, qui magis familiares ſunt verbo Dei: vt diſcipuli Chriſti. Iſ. 8. c. Ma. 5. a. 9. b. 10. c. 11. a. 16. a. 26. b. 27. g. 28. b. Marc. 4. b. 8. a. 9. e. 14. f. 16. b. Luc. 6. f. 7. b. 9. b. 14. f. 22. b. Ioan. 2. b. 6. g. 8. d. 9. f. 13. d. 19. e. 20. e. Actor. 2. a. *Familiares verbo Dei.*

Ori. ſ. Mat. ho. 14. Amb. ſ. Luc. 19. Diſcipuli duo miſſi ad ſoluendam aſinam & pullum, deſignare poſſunt Petrum miſſum ad Iudæos, & Paulum ad Gentes. Vel deſignant omnes Apoſtolos, cum duobus præceptis charitatis ad Gentes miſſos. Mat. 21. a. Luc. 19. e. *Petrus, & Paulus. Apoſtoli.*

Hil. ſ. Matt. Can. 15. Diſcipuli difficultatem ponentes in panum multiplicatione. Matt. 15. d. deſignant difficultatem ſuam tranſeundi ad Gentes.

Ori. ſ. Mat. ho. 7. Diſcipuli Chriſti increpantes eos, qui pueros offerebant Ieſu. Mat. 19. b. deſignant doctiores magiſtros prohibentes minus doctos ſimplicem docere doctrinam. *Magiſtri doctiores.*

Hil. ſ. Mat. Can. 17. Diſcipuli non valentes curare lunaticum. Matt. 17. c. ſunt Scribæ, & Phariſæi, ſine Chriſto non valentes curare populum Iudæorum. *Scribæ, & Phariſæi.*

Hil. ſ. Mat. Cano. 9. Amb. ſ. Luc. 7. Diſcipuli Ioannis Baptiſtæ, deſignare poſſunt populum Iudæorum aduerſantem Chriſto, & diſcipulis eius. Aut etiam vtrumque populum. Mat. 9. b. Luc. 7. c. *Iudæi. Vterque populus.*

Glo. ord. ſ. Mal. 2. Diſcipuli, quos perdit Dominus cum magiſtris, ſunt diſcipuli hæreticorum. Mal. 2. c. *Diſcipuli hæreticorum.*

Ori. ſ. Ezec. ho. 2. Bed. ſ. Prou. 1. Diſciplina Dei, & populi Dei, eſt caſtigatio, qua Deus corripit omnem filium, quem recipit. Deu. 11. a. Leu. 26. d. Iob 17. b. 33. c. 34. d. Pſ. 2. 17. Ezec. 13. b. Diſciplina patris, doctrina noui teſtamenti. Prou. 1. b. *Caſtigatio Dei.*

Peccatorum noſtrorum ſatisfactio per Chriſtū. *Hie.ſ.Iſa.53.*

Diſciplina pacis noſtræ fuit ſuper Chriſtum. Iſa.53.b. quia quod nos debebamus pro no-
ſtris ſceleribus ſuſtinere, pro nobis paſſus eſt, pacificans per ſanguinem crucis ſuæ, ſiue quæ in
terra, ſiue quæ in cælis ſunt. Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum.

Traditiones phariſæorum. *Glo.int.ſ.Sap.2.*

Diſciplina ſcribarum, & phariſæorum, erant falſæ traditiones eorum, cuius diſciplinę pec-
cata Chriſtus illis improperabat. Sap.2.c.

Diſcooperire, Reuelare.

Tertul.aduer.Marcion.4.

Diſcooperire, eſt detegere quod apertum erat, & reuelare, eſt ignota manifeſtare.

Docēs Deus humiles. *Amb.ſ.Pſ.118.* *Hie.ſ.Pſ.28.* *Gre.11.mor.12.*

Reuelat Deus myſteria paruulis. Matth.11.d. hoc eſt, humilibus, & Gentilibus. Et re-
uelat oculos, quum tollit velamen legis, & conuertit ad ipſum Deum. Et dicitur tunc re-
uelare profunda de tenebris. Iob 12.d. Pſal.118. Dan.2.c. Amos 3.b. Luc.10.d. Act.9.c. Et re-
uelat condenſa. Pſ.28. quum obſcura diuinarum ſcripturarum myſteria per Spiritū ſanctum
patefacit. Reuelata facie dicuntur etiam credentes gloriam Domini ſpeculari, quia ſine ve-
lamine literæ legis. 2.Cor.3.d.

Venientes Gentes ad fidem. *Glo.ord.ſ.Luc.2.*

Reuelatio Gentium, eſt quum Gentes veniunt ad fidem. Luc.2.e. Rom.8.d.

Dans Deus gratiam diſcretionis. *Gre.33.mor.28.* *Hie.ſ.Iob.41.*

Reuelat Deus faciem indumenti Leuiathan. Iob 41.a. quum ſeruorum ſuorum mentibus
gratiam ſubtiliſſimæ diſcretionis inſpirat: vt reuelata malitia, faciem eius nudam videant,
quam coopertam, ille ſub habitu ſanctitatis occultat.

Inſpiratio. *Gre.ſ.1.Reg.9. & 29.mor.27.*

Reuelare aurem alicuius, eſt aperire illi ſecretum: vt reuelat Deus auriculam Samuelis,
quum Spiritusſanctus prædicatoris intelligentiam inſtruit: vt quæ facturus eſt, audiat, & au-
dita diſponat. 1.Reg.9.c. 2.Reg.7.d. 1.Par.17.d. Et reuelat aurem, vt corripiat, quum aperit co-
gnitionem peccati, vt ſic peccator pœnitēdo erubeſcat. Iob 36.b. Reuelauit Ionathas aurem
Dauid. 1.Reg.20 c. quum aperuit illi ſecretum patris ſui.

Detegi vitia. *Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1.2.* *Hie.ſ.Iſa.65.* *Aug.ſ.Pſ.28.*

Reuelat vox Domini condenſa, quum ſecando à nobis infrugifera, facit aperiri vitia. Et
quum ſolicitudines ſeculi à nobis tollit. Et quum dubia diſcernit, ne erremus. Et quum re-
prehendit in nobis peccata. Et cùm in iudicio ea reuelabit ad condemnationē. Reuelat etiam
femora, quum manifeſtat occulta, & pudenda peccata. Pſ.28. Eccl.1.d. Matth.10.c. Luc.12.a.
Ierem.13.d. Hoſe 2.b.

Manifeſtatio diſcipulorum Chriſti. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Reuelata ſunt fundamenta orbis terrarum. Pſ 17. quum diſcipuli Chriſti manifeſtati ſunt
mundo: vel cùm myſteria Prophetarum ſunt aperta.

Conuerſatio cæleſtis cum fide. *Ori.ſ.Matth.ho.1.*

Reuelare dicitur pater, quando cum fide habemus conuerſationem cæleſtem. Reuelat ve-
rò caro, & ſanguis, quando cum vita carnali credimus, quæ à carnalibus parentibus accepi-
mus. Matth.16.c.

Mittens Pater Filium. *Lyra.ſ.Iere.33.*

Reuelat Deus deprecationem pacis, mittens Filium ſuum in terras. Ierem.33.a. Et tunc re-
uelauit iuſtitiam ſuam in conſpectu Gentium. Pſal.97.

Manifeſtatus Chriſtus Iudæis. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Reuelatus dicitur Dominus apertè domui patris Eli, hoc eſt, populo Iſrael, ne videlicet
Iudæi ignorantiam allegare queant. 1.Reg.2.e.

Diſcuſſio myſteriorum. *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Reuelatus dicitur ſermo Domini, quum quis non ſolùm Deum ardenter diligit, ſed ar-
cana myſteriorum diſcutere per ſpiritum nouit. 1.Reg.3.a. Luc.10.d. Ioan.17.a. 2.Cor.2.c.

Raritas fideliū Iudæorum. *Hie.ſ.Iſa.53.*

Quum interrogat Iſaias cap.53.a. Brachium Domini cui reuelatum eſt? vbi reſpondendū,
Nulli, aut paucis Indicat paucos ex Iudæis in Chriſtum credituros fuiſſe.

Veniens Chriſtus ad iudicium. *Hie.ſ.Amos 5. & ſ.Iſa.26.*

Reuelabitur gloria Domini in iudicio, hoc eſt, maieſtas Chriſti, quæ in primo aduentu la-
tuit. Iſaiæ 40.b. Luc.17.g. 2.Corinth.3.c. Reuelabitur etiam iuſtitia Dei, & iudicium in
conſpectu Gentium. Pſal.97. Iſa.56.a. Amos 5.g. Rom.1.d. Reuelabitur autem quaſi aqua,
& quaſi torrēs: quia omnia diſcooperiet, & grauiter puniet. Et diſcooperiet tunc Eſaü, quum

Detectio peccatorum.

hominum deteget peccata, ad eorum confuſionem. Ierem. 49.b. Thre.4 d. Reuelabit quo-
que terra ſanguinē in ſe fuſum, quum detegentur homicidia tunc punienda. Et peccata ſcan-
dali, quibus aliquis occidit proximum, inducens ipſum in peccata. Iſa.26.d. Ezec.13.c. Reue-
latur etiam iniquitas in auribus Dei, quum eam vult punire in iudicio. Iſa.22.d. Hoſe.2.b.7.a.
Ierem.13.d. Nahum.3.b.

Declarās Deus ſententiā ſuam. *Gre 11.mor.12.*

Reuelat Deus profunda de tenebris, quando apertam ſententiam ex occultis conſiliis ſuis
indicat: vt de vnoquoque, quæ ſentiat, oſtendat. Iob 12.d.

Proponere Deo tam bona quam mala. *Ori.ſ.Pſa.36.ho.1.* *Beda ſ.Pro.16.*

Reuelamus nos Deo viam noſtram, quum quantum eſt in nobis, licèt ipſe iam nouerit,
proponimus ei tam bona, quàm mala noſtra. Pſal.36. Prouer.16.a. Idem erit reuelare cauſam
ſuam Deo. Ierem.11.d. 20.a. Id autem fit, vt illius in omnibus flagitemus auxilium.

Iuſti condemnātes malos. *Gre.15.mor.15.*

Reuelabunt cæli iniquitatem impij. Iob 20.d. quum iuſti in iudicio ſtabunt in magna con-
ſtantia, aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerunt.

Detegi munimenta hæreticorum. *Hie.ſ.Mich.1.*

Reuelat Deus fundamentū varietis, & fundamenta Samariæ, & fundamenta orbis terra-
rum, quum detegit munimenta errorum hæreticorum. Ezech.13.c. Mich.1.b. 2.Reg.22.b.

Conuerſio Gentium. *Hie ſ.Iſ.49.*

Reuelantur qui ſunt in tenebris. Iſaiæ 49.c. quum Gentiles exeunt ab infidelitatis errore.

Detegi peccata. *Hiero.ſ.Iſa.20. & ſ.Eze.16.*

Diſcoopertæ nates, ſignificant diſcoopertam ignominiam peccati ad peccatoris confuſio-
nem. Iſa.20.b. Idem ferè eſt diſcooperire humerum. Iſa. 47.a. Ezec.16.g.22.c.23.c. Et diſcoo-
periens ſe iuxta Deum ad ſuſcipiēdum adulterum, eſt anima ſine vllo pudore, & timore Dei,
perpetrans peccata. Iſa.57.b.

Manifeſtare hæreſim. *Philo. de Gigantibus.* *Gre.6.mor.11.*

Reuelare turpitudinem, eſt manifeſtare hæreſim: aut docere inutilem eſſe voluptatem, &
carnis ſapientiam. Exod 20.d. Leui.20.c. Ezech. 23. b. Reuelatur etiam turpitudo, dum vilis
mens, abiectáque in actionis oſtentatione cognoſcitur, quę cùm quieſceret prius, inagna pu-

tabatur. Humerum quoque mens diſcooperit, quando opus ſuum, quod ignorabatur, oſtendit. Reuelat quoque crura, quando quibus deſideriorum paſſibus, lucris mundi inhiet, manifeſtat. Reuelata eſt iniquitas Ephraim, hoc eſt, Iudæ, & malitia Samariæ, hoc eſt, ſacerdotum, & phariſæorum, quando Chriſtus voluit ſanare Iſrael, id eſt, quando cœpit prædicare. Hoſe.7.a.

Rup.ſ.Hoſe.7. — *Detecta malitia Iudaeorum.*

Philo de profugis. Iſych.ſ.Leuit.18. — *Manifeſtare vitia intellectus, & ſenſus.*

Diſcooperire turpitudinem patris & matris. Leuit.18.a. Deut.27.c. eſt manifeſtare vitia intellectus, & ſenſus: vbi mater eſt concupiſcentia pariens prauos filios: vel eſt detegere proximorum vitia.

Philo de Cherubim. Geor.Vene.Cant.2. tom 3.cap.6. Iſych.ſ.Leui.21. Aug.epiſt.59. — *Rete. præcipua animi ſent. Habens ſacerdos mentem in cœleſtibus. Chriſtus non ſeparatus à Patre.*

Diſcoopertum caput mulieris. Num.5.c. deſignat retectam præcipuam animi ſententiam.

Non diſcooperit caput Pontifex. Leuit. 21.b. quia ſemper debet in mente habere cæleſtia. Chriſtus etiam non diſcooperit caput, quia à Patre ſuo, qui caput eius appellatur, nec paſſiones carnis ſuſtinens, ſeparatur.

Reuelantur cogitationes multorum cordium per paſſionem Chriſti. Luc.2.e. quia in eius paſſione & inſidiæ Iudæorum, & diſcipulorum infirmitas patefactæ ſunt.

Hier.ſ.Iſa.22. — *Detecta malitia Iudaeorum, & infirmit. diſc.*

Reuelatur operimentum Iudæ. Iſa.22.b. quum doctores manifeſtant doctrinam Eccleſiæ, aduerſus hæreticos.

Glo.ord.ſ.Ruth.3. — *Aperta doctrina Eccleſiæ. Aperiens literam legis.*

Diſcooperiens Ruth pallium Booz. Ruth 3.a. eſt excutiens operimentum literæ legis, in qua latebat myſterium incarnationis.

Manifeſtatio Patris per Chriſtum.

Reuelare opera Dei eſt laudabile. Tob.12. b. quod fecit angelus magni conſilij Chriſtus, qui manifeſtauit nobis Patrem.

Glo.ord.ſ.Tob.12.

Nolens reuelare Samſon parentibus, quòd mel eſſet de ore leonis. Iudi.14.b. deſignare poteſt Chriſtum non reuelantem myſteria Patribus, quæ poſteris reuelata ſunt.

Reuelabitur homo perditionis, Antichriſtus. 2. Theſſal.2.a.

Diſcordia, Diſſenſio, Diſſentiri.

DIſcordia, iuxta Tul.4. Tuſculan. eſt ira acerbior, intimo odio, & corde concepta: quæ & diſſenſio, & diſſidium dicitur, quamuis hæc leuiora videantur.

Hie.ſ.Ierem.15. — *Poſitus Chriſtus in ruinam & reſurrectionem multorum.*

Diſcordiæ vir dicitur Chriſtus. Ierem.15.c. qui venit non mittere pacem, ſed gladium: & poſitus eſt in ruinam, & reſurrectionem multorum: & ſuper eo contendunt hæretici cum fidelibus, quin & diſſenſio facta eſt in turba de Chriſto. Ioan.7.f.10.c.

Diſcrimen, vide Periculum.

Diſcriminare, Diſcriminalia.

Diſcriminalia ſunt acus, quibus mulieres crines diuidunt ac ſeparant, ad concinnandum, & ornandum caput.

Hie.ſ.Iſa.3. Ori.ſ.Exod.ho.13. Glo.int.ſ.Iudith.10. — *Vis iudicandi.*

Diſcriminalia, deſignare poſſunt vim iudicandi in ſingulis. Iſa.3.d. & diſcriminalia offert, qui bene nouit diſcernere, quid agendum, quid vitandum, &c.

Diſcernens cogitationes.

Diſcriminans Iudith crinem capitis ſui. Iudith 10.a. eſt diſtinguens ſolerti diſcretione ſingulas cogitationes mentis.

Diſcumbere, vide Accumbere.

Diſcurrere.

DIſcurrere, eſt in diuerſas partes currere.

Hie.ſ.Zach.4. — *Cognitio Dei.*

Diſcurrentes ſeptem oculi per omnem terram. Zach.4.d. deſignant cognitionem Dei omnia penetrantem.

Glo.ord.ſ.Deut.33 — *Magnificentia Dei. Prædicatio Apoſtolorum.*

Diſcurrentes nubes, magnificentiæ Dei ſunt indices. Deut.33.d. Eſter 8.c. deſignant autem Apoſtolos diſcurrentes per mundum prædicando.

Gre.ſ.Ezec.ho.5. — *Ignis Spiritusſancti.*

Diſcurrens viſio in medio animalium. Ezech.1.d. deſignat ignem Spiritusſancti, qui, quia Vbique preſto eſt, diſcurrere dicitur: & etiam, quantum ad dona gratuita, vt prophetiæ, linguarum, & miraculorum, &c. cum quibus aliquando adeſt ſanctis, aliquando abeſt. Et nunc in vno, nunc in alio eſt. Sic dicitur ſapientia mobilis. Sap.1.c.

Glo.int.ſ.Gen.49. — *Eccleſia Gentium. Animæ.*

Diſcurrentes filiæ per murum. Gen.49.c. ſunt eccleſiæ Gentium, vel animæ ad fidem properantes, & de virtute in virtutem progredientes.

Hie.ſ.Zach.6. Rup.2.ſ.Deut.20. — *Romani. Apoſtoli, & prædicatores.*

Diſcurrentes venti, aut equi per omnem terram. Zach.6. b. Intelligi poſſunt Romani, vel Apoſtoli, & prędicatores. Eoſdem deſignare poſſunt diſcurrentes equites per aëra. 2. Mach.5. a. Iuſti etiam diſcurrunt tanquam ſcintillę in arundineto. Sap.3.b. Diſcurrentes etiam nubes, ſunt Apoſtoli, & prædicatores. Deut.33.d.

Hie.ſ.Nahum.2. — *Dæmones.*

Diſcurrentia fulgura. Exod.9.c. Nahu.2.b. erunt dæmones in iudicio, qui adhuc veterem furorem ſpirabunt.

Lyra ſ.Iudi.15. — *Diligentia hæreticorum. Prædicatores.*

Diſcurrentes vulpes huc atque illuc. Iudi.15.a. deſignant diligentiam hæreticorum, in peruertendis hominibus: poſſunt etiam deſignari prædicatores ferentes ignem, quem Chriſtus miſit in terram, ad comburenda omnia carnalia.

Glo.ord.ſ.Leui.13. — *Vitia exteriora.*

Diſcurrens lepra in cute. Leuit. 13. b. eſt præuaricatio legis exterior. Et vitia libidinis, & auaritiæ.

Diſcus, quære Catinus.

Diſpenſare, Diſpenſator.

Diſpenſare

DIſpenſare, eſt in diuerſa expendere. Et diſpenſator eſt, qui familiæ neceſſaria diſpenſat, & diſtribuit.

Apoſtoli, prælati, & prædicatores. — *Amb. de Ioſeph.9. Fulg.ho.de confeſſ.*
Diſpenſator domus Ioſeph, dici poteſt epiſcopus, aut prædicator, qui miniſtrant verbum Dei, & ſacramenta familiæ Chriſti. Sic Ananias, vt diſpenſator, miſſus eſt ad Paulum. Et Moſes, & Apoſtoli diſpẽſatores ſunt Chriſti. Gen.43.d.44.a. 3.Reg.18.a. Luc.12.e.1. Cor. 4.a 9.c. Epheſ.3.a. Coloſſ.1.d. Tit.1.b.1. Petr.4.b.

Incarnatio.
Diſpenſatio adimpletionis temporum, eſt incarnatio Chriſti. Epheſ.1.b.3.b. Quę facta eſt, quum venit plenitudo temporis.

Diſperdere, vide Perdere.

Diſpergere, vide Aſpergere.

Diſperire, vide Mori.

Diſpertiri, vide Abſcindere.

Diſplicere.

DIſplicet id, quod non placet, aut quod eſt faſtidioſum.

Peccatum.
Diſplicens ſermo Deo, eſt peccatum, quod Deus abominatur. 2.Reg.11.d. 1.Par.21.a. Prou.24.c. Eccl.5.a.

Reſipiſcentia. — *Hie.ſ.Eze.6.*
Diſplicent ſibimet ſuper malis ij, quos pœnitet peccatorum. Ezech.6.c.20.g.

Non approbans prædicator ſenſum carnalem. — *Gre.ſ.1.Reg.8.*
Diſplicens Samueli ſermo populi de regno. 1.Reg.8.b. deſignat prædicatorem non debere approbare ſenſum carnalem.

Inuidia ſacerdotum & ſcribarum. — *Lyra.ſ.1.Reg.18.*
Diſplicens Saüli ſermo populi in laudem Dauid. 1.Reg.18.b. deſignare poteſt inuidiam ſacerdotum & phariſæorum in Chriſtum, laudante eum populo.

Spiritualia moleſta carnalibus. — *Glo.ord.ſ. Nu.14.*
Diſplicens terra promiſſionis populo Iſrael. Num.14.c. eſt, quia carnalibus non ſunt grata ſpiritualia, quæ acquirenda ſunt cum labore carnis.

Non recipientes Scribæ myſteria Chriſti. — *Glo.ord.ſ.Ruth.4.*
Diſplicens propinquo Booz poſſidere agrum Noemi, & ducere vxorem. Ruth. 4.a. deſignat doctores legis, nolentes ſuſcitare ſemen Chriſti, per confeſſionem myſteriorum.

Glo.ord.ſ.Ex.21.
Diſplicens famula in oculis domini ſui. Exod.21.a. eſt, quum doctor non vult docere ſubiectum: vnde debet eum dimittere, ab alio docendum, & non vendere extraneo, id eſt, hæretico.

Diſponere, vide Ordinare.

Diſputare, Diſceptare, Altercari.

DIſputare, eſt rem aliquam verbis agitare, gratia inueniendæ veritatis. Eodem tendunt, Altercari, & Diſceptare.

Chriſtus. — *Glo.ord.ſ.3.Reg.4*
Diſputans Salomon ſuper lignis, à cedro vſque ad hyſſopũ. 3.Reg.4.d. deſignat Chriſtum, qui à ſublimitate cæli, venit ad humilitatem crucis: qui etiam iudicaturus eſt ſuperbos, & humiles: cui etiam aperta ſunt omnia.

Conuincẽs Deus peccantes. — *Hie.ſ.Ioel.3.*
Diſceptat Deus cum filiis Iſrael in iudicio. Iere.2.c. Ioel.3.a. quia ratione conuincit eos, & cæteros peccantes, non violentia.

Indicans ſe Deo — *Gre.11.mor.14. Aug.ſ.Pſ.113.*
Diſputat cum Deo, qui illius iuſtitiæ ſe coniungens, facta ſua ſubtili indagatione diſcutit, & ſe indicat Deo ſcienti, vt ſe ille indicat neſcienti: vel qui hic eius præceptis paruit, vt poſtmodum cum illo ad iudicandos populos iudex veniat. Iob 12.a.13.a.21.a.

Contendentes hæretici cũ Eccleſia.
Diſputans ſeruus Iob cum ipſo, & amici Iob cum eodem diſputantes, deſignant hæreticos contendentes cum Eccleſia. Iob 31.b.32.c.

Glo.ord.ſ.Eccl.3.
Diſputationi hominum tradidit Deus mundum. Eccl.3.b.6.d. vt videlicet exerceantur in inueſtigandis rerum cauſis.

Diſſecare, quære Abſcindere.

Diſſeminare, vide Seminare.

Diſſentiri, quære Diſcordia.

Diſſerere, Ediſſerere.

DIſſerere, eſt velut diſputando enarrare, & declarare, vnde Diſertus. Ediſſerere autem, eſt diſſerendo explicare.

Chriſtus.
Ediſſerens Ioſeph ſomnia. Geneſ.41.b. deſignat Chriſtum interpretantem myſteria ſcripturarum: & diſſerentem parabolas. Matt.13.e. Vnde & diſcipulis diſſerebat omnia. Mar. 4.d. Act.16.a. Eundem Chriſtum deſignauit Salomon, diſſerens de iumentis, & volucribus, &c. 3.Reg.4.d.

Apoſtolorũ linguæ. — *Glo.int.ſ. Sap.10.*
Diſertæ linguæ infantium. Sap.10.d. fuerunt linguæ Apoſtolorum, qui ante aduentum Spiritusſancti, erant velut infantes, ſed poſtea facti ſunt diſerti.

Sermo floridus, ſine veritatis fructu. — *Hie.ſ.Iſa.32.*
Diſertitudo linguæ philoſophorum, & oratorum huius mundi, quæ non poteſt intelligi, eſt ornatus foliorum, & vmbra ſermonum ſine fructu veritatis. Iſa.33.c.

Diſsimilis, vide Similis.

Diſsimulare.

DIſſimulare, eſt diligenter, & aſtutè cælare, ne quid deprehendi poſſit. Et diſſimulat, qui oſtendit ſe verbis aut factis, aliquid non intelligere, aut percipere, cùm aliter ſit.

Diſſimulare dicitur Deus peccata propter pœnitentiam, quum ea remittit. Sap. 11. d. *Remittẽs Deus peccata.*

Diſſimulans Saül ſe audire murmurantium verba. 1. Reg. 10. d. docet prælatum expectare debere opportunum tempus, ad ſubditorum correctionem. *Expectanda opportuna correctio.*

Gre. 5. mor. 6. Diſſimulaſſe dicitur Iob, quia propter potentiam non ſe extulit in corde ſuo. Iob 3. d. *Humilitas Iob.*

Rup. 6. ſ. Gen. 10. Diſſimulans Lot exire de Sodomis adhortantibus angelis. Gen. 19. d. deſignat moras peccatorum, & procraſtinationem in deſerenda vita vitioſa. *Neglectus conuerſionis.*

Lyra. ſ. 3. Reg. 14. Diſſimulans vxor Hieroboam, ſe eſſe, quæ erat. 3. Reg. 14. b. deſignat eum qui ſe ſimulat bonum, vt poſſit aſcendere. *Hypocrita.*

Diſsipare, quære Deſtruere.

Diſſoluere.

DIſſoluere, eſt quod ligatum erat ſoluere, aperire, ac recludere, ac etiam diſſipare.

Aug. de eſſen. diui. & 18. ciui. Dei. 32. Diſſoluit Deus Gentes, à vinculis videlicet peccatorum, quum ad fidem veniunt, & quum facit populos reſipiſcere: & quum prauas diſſipat cogitationes. Habac. 3. a. *Reſipiſcentia.*

Hie. ſ. Haba. 3.

Lyra. ſ. Gen. 40. Diſſoluens Ioſeph ſomnia. Gen. 40. c. deſignat Chriſtum explicantem myſteria, & vocantem Gentes ad fidem. *Chriſtus prædicans.*

Glo. int. ſ. Gen. 49. Diſſoluta vincula brachiorum Ioſeph. Gen. 49. c. deſignant ſuſcitationem Chriſti à morte, confuſis Iudæis, qui eum vinxerant. *Reſurrectio Chriſti.*

Hie. ſ. Iſa. 23. Diſſoluit Dominus contumeliam gloriãtium, quum hæreticorum iniurias punit. Iſa. 23. b. Et diſſolui idolum, eſt diſſolui hæreſes. Ierem. 10. a. Diſſoluit etiam Deus in his ſuperbiam, & opera diaboli. 1. Ioan. 3. b. *Puniri hæretici. Diſſolui hæreſes.*

Gre. 21. mor. 9. Diſſoluit Deus baltheum regum. Iob 12. c. quando in his, qui bene regere membra ſua videbantur, propter elationis culpam, caſtitatis cingulum deſtrui permittit. Et diſſoluit Pharao draco renes, quum inducit diabolus in libidinem. Eze. 29. b. Pro. 18. b. *Lapſus in libidinem.*

Hie. ſ. Iſa. 58. Diſſoluere colligationes impietatis. Iſa. 58. b. eſt rumpere iniquas cautiones, quibus pauperes opprimuntur calumnia diuitum. Vel eſt remittere omnibus iniurias. *Tollere vſuras. Remittere iniurias.*

Hie. ſ. Zac. 11. Diſſoluens Zacharias propheta germanitatem inter Iudam, & Iſrael. Zachar. 11. d. deſignat Deum ſeparantem credentes ab infidelibus Iudæorum. *Separans Deus fideles Iudæorũ ab infidelibus.*

Diſſoluitur domus noſtra, cùm morimur. 2. Cor. 5. a. Philip. 1. c. Sic dicebatur diſſoluẽdum templum corporis Chriſti. Marc. 14. f.

Hie. ſ. Nahum. 1. Diſſolutæ petræ. Nahum. 1. b. deſignant dura corda mollita. *Mollitum cor.*

Ori. ſ. Ezec. ho. 12. Diſſoluere pactum dicitur, qui non ſuſtinet pœnam peccati, quum Deus infert. Ezech. 17. c. 44. d. *Impatiens. Renuſſus animus.*

Hier. ſ. Iſa. 35. & ſ. Eze. 29. Diſſolutæ manus, deſignant remiſſam vim animæ ad bene operandum. Et ipſa anima dicitur diſſoluta. 2. Reg. 4. a. 2. Par. 15. b. Prou. 19. c. Eccl. 2. c. Iſa. 8. d. 13. b. 35. a. Ierem. 31. d. 38. a. 47. c. 50. g. Ezec. 7. e. Dan. 10. d. Nahu. 2. c. Soph. 3. d. Sic dicuntur diſſoluti renes, vt non poſſit quis ſtare. Ezec. 29. b. Idem deſignat diſſolutus paralyſi Alchimus. 1. Mach. 9. f. Et diſſolutum cor regum Gentium. Ioſu. 5. a. 2. Mach. 3. e.

Hie. ſ. Zach. 11. Diſſoluit malus paſtor vngulas ouium. Zach. 11. d. quum Antichriſtus & hæreſiarchæ peruertunt ſimplices, ne recto ingrediantur pede. *Peruertere ſimplices.*

Glo. ord. ſ. Eccl. 28. Diſſoluit lingua tertia gentes fortes. Eccleſiaſt. 28. a. quum hæretici perturbant Reges, & Regna. *Perturbantes hæretici.*

Gl. int. ſ. Iudith. 16 Diſſoluit Iudith Holophernem in ſpecie faciei ſuę. Iudith 16. b. quum alacritate virtutum, virgo Maria, vel anima ſancta confundit diabolum. *Confuſio diaboli.*

Diſſuere, vide Conſuere.

Diſtare, Diſtantia.

DIſtare, eſt abeſſe, vel diſiungi aliquo ſpacio, & etiam differre: Vix habet allegoriam.

Diſtantia boni & mali. Deut. 1. f. Eccl. 6. c. Ezec. 22. f.

Lyr. ſ. Deut. 1. Diſtantia perſonarum. Deut. 1. c. apud iudices, eſt acceptio perſonarum. *Acceptio perſonarum.*

Diſtantia ortus ab Occidente, ponitur in hyperbolica comparatione. Pſalm. 102.

Diſtendere, vide Extendere.

Diſterminare, quære Separare.

Diſtillare.

DIſtillare, eſt paulatim fluere, vel etiam fundere.

Amb. de virg. 3. & de inſt. virg. 15. Hie. ad Principiã. Rup. ſ. Can. 5. Gre. ſ. Cant. 4. Diſtillant labia myrrham, quum quis confitetur mortem, & paſſionem Chriſti, Diſtillãt verò manus, quum quis abiicit opera mortua, benéq; operatur. Cant. 5. b. 6. d. Diſtillabant etiam labia ſponſi myrrham, quum Chriſtus & Apoſtoli prædicabant pœnitentia. *Confeſſio mortis Chriſti. Bene operari. Prædicare pœnitentiam.*

Diſtillans fauus dicuntur labia ſponſæ. Cant. 4. c. Et deſignant prædicatorem cæleſtia gaudia annunciantem. *Prædicator annunciãs cæleſtia.*

Ori. ſ. Ezec. ho. 8. Diſtillant mel aut fauum labia meretricis. Prou. 5. a. quum hæretici decerpunt nonnullas autoritates ex ſacris libris, vt faciliùs in errorem inducant. *Decipientes hæretici verbis ſacræ ſcript.*

Stella Magorũ. Manna. Doctrina.

Diſtillaſſe dicuntur cæli, quando videlicet ſtellam miſerunt, aut quum manna fluxerunt: aut quum data eſt doctrina cæleſtis. Pſal. 67. *Arn. & Hil. ſ. Pſal. 67.*

Diſtinguere, vide Diſcernere.

Diſtribuere, Erogare, Supererogare.

Diſtribuere, eſt diuerſis aliquid tribuere. Erogare autem eſt, quaſi rogatoribus diſtribuere.

Dans Deus gloriam.

Diſtribuit Deus hæreditatem populo ſuo Iſrael. Ierem. 12. d. quum dat fidelibus cæleſtem patriam. Diſtributiones autem domus domini. Ezec. 43. c. dici poſſunt manſiones cęleſtes, & dona Spiritusſancti. Diſtribuit quoque Chriſtus ſpolia fortis. Luc. 11. c. quum Sanctos eductos è limbo in diuerſis cælorum ſedibus collocauit. *Hie. ſ. Eze. 43.*

Communicans Chriſtus doctrinam.

Diſtribuit Chriſtus panes, quum communicat doctrinam, quæ diſtributa multiplicatur. Lu 9. b. Ioan. 6. b. Sic etiam diſtribuunt ſacerdotes hoſtias vniuerſæ plebi. 2. Par. 35. *Aug. 1. doct. Chriſtian. 1.*

Collata dignitates ſecundum merita.

Diſtribuere domus, aut gradus, eſt conferre pro meritis dignitates in Eccleſia. Pſalm. 47. 77. Numer. 36. a. Hebræ. 2. a. Vel erat hæc diſtributio, quum Apoſtoli mittebantur, quidam ad gentes, quidam ad circunciſionem. *Arn. & Hie. ſ. Pſal. 47. Aug. ſ. pſal. 47.*

Operari præter obligationem.

Supererogare. Luc. 10. f. eſt addere opera præter obligationem: vt ſupererogabat Paulus, quum non viuebat de prædicatione euangelij. *Amb. ſ. Luc. 10.*

Stipendia prædicatorum.

Diſtribuere pecuniam fabris præfectis operum templi. 4. Reg. 22. b. 2. Para. 31. c. eſt dare prædicatoribus, & laborantibus in miniſterio Eccleſiæ ſtipendia. Dignus eſt enim operarius mercede ſua.

Relinquere bonos diſcipulos.

Diſtribuere hæreditatem ſuam in tempore exitus ſui. Eccl. 33. d. eſt, quum prælatus relinquit bonos diſcipulos, hæredes virtutum, & doctrinæ. *Glo. ord. ſ. Eccl. 33.*

Conſumens inaniter bona naturæ.

Erogans mulier æmorrhouſa omnia ſua in medicos. Marc. 5. c. Luc. 8. f. eſt anima inaniter conſumens dona naturæ. Sic diſtribuit fatuus non directo ſenſu, quod habendum erat, & quod non erat habendum. Eccleſiaſt. 10. c. *Amb. ſ. Luc. 8.*

Erogabant ſacerdotes idolorum, aurum & argentum eorum in ſemetipſis. Baruch 6. a. quia ipſi fruebantur iis, quæ populus idolis offerebat.

Perdens Antichriſtus virtutes Eccleſiæ.

Diſtribuere volens rex Antiochus terram Iudæorum. 2. Mach. 3. e. deſignat Antichriſtum, qui curabit euertere Eccleſiam Dei, & loco virtutum, vitia & errores introducere. *Glo. or. ſ. 1. Mac. 3.*

Diuerſus, Varius, Variare.

Diuerſum eſt, quantum hic ſufficit, quod eſt ab alio ſeparatum, aut illi contrarium, vel diſſimile: vel quod in varias partes eſt diſtributum: quod & varium dicitur.

Diuerſitas fidelium. Diuerſitas operũ.

Diuerſa genera vaſorum præcipuè tabernaculi, diuerſitatem fidelium in Eccleſia deſignare ſolent. Iſa. 22. g. Exod. 37. c. 38. a. Diuerſitas quoque lignorum, in quibus operabatur Beſeleel, ad diuerſitatem hominum in Eccleſia, & ad diuerſitatem operum referri poteſt. Exod. 31. a. 35. c. 36. b. 2. Par. 34. d. Eccl'i. 38. c. *Hier. ſ. Iſa. 22.*

Diuerſa virtutes & dona.

Diuerſus color lapidum precioſorum, diuerſas virtutes deſignare poteſt. 1. Para. 29. a. Eſter 1. b. Varietas etiam veli tabernaculi, & varietas in ſuperhumerali, & in cortinis, diuerſas virtutes & dona in anima Chriſti, & aliorum deſignat. Exod. 26. a. f. 28. b. 26. d. 3. Regum 6. d. Hebr. 2. b. *Glo. ord. ſ. Exo. 26.*

Opera. Anima docta. Senſus ſcripturæ. Peccatores.

Variæ oues, multitudinem operum deſignare poſſunt: vel animas literis, & ſcientiis pictuatas. Vel diuerſos ſenſus ſacræ ſcripturæ. Geneſ. 30. e. 31. a. Pſal. 44. Vel deſignantur peccatores: de quibus Dominus dicit, Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores. *Thilo. de ſomniis.*

Dogmata varia. Sẽſus ſacræ ſcri. Conſuetudines eccleſiæ. Diuerſa lingua.

Varietas veſtium ſponſę, ſunt dogmata varia, tam naturalia, quam moralia: vel ſunt doctrina, & ſenſus ſacræ ſcripturæ. Pſ. 44. Iudi. 5. d. Ezech. 26. c. Et varia byſſus ex Ægypto. Ezec. 27. b. deſignat diuerſas conſuetudines in Eccleſia: Vel diuerſas linguas in eadem ſapientia ſicut & variæ linguæ fuerunt in Apoſtolis. Act. 2. a. *Gre. 21. mor. 1. Baſi. ſ. Pſ. 44. Hie. ad Principiã & ſ. Pſ. 44. Aug. epiſt. 86. & ſ. Pſ. 44.*

Varietas aquilæ. Ezec. 17. a. diuerſa regna ſub Nabuchodonoſor deſignabat. Diuerſæ quoque beſtiæ, diuerſitatem regnorum indicant. Dan. 7. a. *Hie. ſ. Dan. 7.*

Diuerſa regna. Doctrina erronea.

Diuerſus color in cute leproſi, deſignat doctrinam, quæ habet falſa dogmata veris intermixta. Leuit. 13. a. 14. f. Idem deſignat diuerſum ſemen in agro. Leuit. 19. d. Et varietas pardi. Ierem. 13. d. *Tyr. ſ. Leuit. 13. Hie. ſ. Zach. 11.*

Infirmus in fide.

Variare dicitur anima alicuius in Deum. Zach. 11. c. quum in eius fide non eſt firmus homo. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Perſecutiones eccleſiæ apud Iudæ. & gentes.

In diuerſa non mutati vultus Annæ. 1. Reg. 1. c. deſignant ſimiles perſequutiones habuiſſe Eccleſiam, apud gentes, ſicut apud Hebræos.

Varia hæreticorum ſecta.

In diuerſa tendentes filij Beniamin fugientes filios Iſrael. Iudith 20. g. deſignare poſſunt diuerſarum hæreſum ſectatores. 2. Timoth. 3. b. Hebr. 13. b. Idem deſignare poſſunt diuerſi viatores. Ierem. 9. a. Num. 14. d. *Gre. 15. Reg. 1.*

Cõſideratio peccatorum, & pœnarum, &c.

In diuerſa rapitur mens, quando modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pauore perpendit Iob 20. a. Zach. 11 b. *Hier. ſ. Zach. 1.*

Fulgentes doctrina & operibus.

Varij equi in quarta quadriga. Zach. 1. b. 6. a. deſignare poſſunt eos, qui operibus, & doctrina, & varietate ſignorum decorati ſunt.

Varia tentationes.

Varius apparatus armorum hoſtium, tentationes varias deſignare poteſt. 2. Mach. 15. d. Iac. 1. a. 1. Petr. 1. b.

Digitized

Diuerſa genera animantium, quæ tulerunt filij Iſrael de Ægypto. Exod. 12. f. Eccl'i. 43. c. Et varia ſuppellex inter cadauera hoſtium reperta. 2. Paral. 20. f. Et diuerſæ opes Tyri. Eze. 27. b. ad idem referri poſſunt.

Concentus angelorum.

Diuerſa genera muſicorum in deportatione arcæ, ſunt cócentus angelorum in aſſumptione Virginis Mariæ. 2. Par. 5. d.

Lyra. ſ. 2. Par. 5. — *Bona opera.*

Varia pigmenta, quæ habebat rex Ezechias. 4. Reg. 20. c. deſignare poſſunt bona opera, quæ perdútur per inanem gloriam. Idem ſunt varij odores, quibus delectatur cor. Pro. 27. b.

Glo. ord. ſ. Deut. 25 — *Contraria operi doctrinæ.*

Diuerſa pondera in ſacculo. Deut. 25. d. ſunt, quum quis non agit, quæ docet: & imponit aliis onera grauia, quæ digito ſuo non vult contingere.

Pœna peccatorum varia.

Variæ plagæ Ægypti. Iudi. 5. b. diuerſas peccatorum pœnas indicant.

Varia baptiſmata legis veteris. Hebr. 9. c. erant ablutiones, quæ non mundabant conſcientiam, ſed præfigurabant mundationem per Chriſtum.

Glo. int. ſ. Leui. 7.

Varius vſus adipis morticini. Leuit. 7. c. eſt cùm deſiderium naturale transferimus ad exercitationem virtutum.

Diuertere, Diuerſorium, vide Declinare.

Diues, Locuples, Diuitiæ, Ditare, Facultates. Opes, Theſaurus, Gaza, Mammona, Loculi.

Ori. ſ. Rom. 10. Hie. Aglaſia. — *Deus.*

Diues dici ſolet, qui multis abundat poſſeſſionibus, auro, & argento, & reliquis, quæ inter diuitias computari ſolent.

Diues in primis dicitur Deus in omnes: quia omnibus bene facit, & peculiariter in omnes, qui inuocant illum. Rom. 2. a. 9. a. 10. c. Vnde & dicitur diues in miſericordia. Eph. 2. a. Quia miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Ipſe eſt diues, qui habebat villicum. Luc. 16. a.

Beda ſ. Gen. 31. Aug. ſ. Ioan. tra. 34. Hier. ſ. Iob. 16. — *Chriſtus.*

Diues Iacob, hoc eſt, pinguis meritis, & perfectus. Geneſ. 30. c. 31. a. eſt Chriſtus, ditatus de facultatibus Laban, hoc eſt, diaboli, gentilitate videlicet ad fidem veniente. Eundem deſignat diues Salomon. 3. Reg. 3. b. 10. a. 2. Par. 9. f. Et opulentus Iob ante aduerſitates. Iob 16. c. Erat Chriſtus, ante humanitatis aſſumptionem, qui pro nobis in hac vita factus eſt pauper.

Amb. 1. de Abr. 5. & ſ. Luc. 23. Ori. ſ. Iere. — *Prælatus, aut prædicator.*

Diues Abraham in poſſeſſione argenti & auri. Gen. 13. b. deſignat prælatum præditum facultate prædicandi, & charitate. Vel ſenſum ſermone, & mente. Diues etiam Ioſeph ab Arimathæa, quia iuſtus, & quia accepit corpus Chriſti. Matt. 27. g. Et diuites plebis dici poſſunt abundantes fide. Pſalm. 44. 64. Et diuites in omni verbo & opere ſunt, qui in omnibus ſacræ ſcripturæ voluminibus eruditi ſunt, cum operibus bonis. 1. Corint. 1. a. Verè diues eſt bonus. Prou. 10. c. 13. b. Et humilis. Apoc. 2. c.

Beda ſ. Pro. 10. Hie. ad Principiã — *Boni. Humiles.*

Gentiles. Philoſophi.

Diues factus Labã ad introitũ Iacob. Gen. 30. g. deſignat gentiles, quibus collatæ ſunt diuitiæ gratiæ, & doctrinæ per aduentũ Chriſti. Et diuites plebis dici poſſunt Philoſophi. Pſ. 44.

Baſi. ſ. Pſ. 33. Hila. ſ. Matt. can. 19. Ori. ſ. Ier. ho. 11. Hie. ad princip. & ſ. Iſa. 53. & ſ. Iob 27. Gre. ho. 40. Rup. ſ. Amos 6. Hie. ſ. Iſa. 32. — *Iudæi. Sacerdotes & principes Iudæorum.*

Diuites, qui eguerunt, dicuntur Iudæi habentes cognitionem Dei: quem tamen negauerunt. Pſal. 33. Ipſi ſunt diuites difficilè intrantes in regnum cælorum. Matth. 19. c. Dicuntur etiam Iudæi diuites plebis, propter doctrinam legis. Pſal. 44. Et paſſus diues pro morte, & ſepultura Chriſti, eſt idem populus traditus Romanis, in pœnam mortis Chriſti. Iſa. 53. c. Marc. 10. b. Luc. 2. c. 6. d. 12. c. 18. c. Ipſi ſunt opulenti in Sion. Amos 6. a. Nahum 2. c. Peculiariter autem dicuntur diuites ſacerdotes, & principes Iudæorum. Et populus Iudæorum erat diues ille, qui indutus purpura, epulabatur ſplendidè. Luc. 16. d. Opulentę mulieres, dicuntur ciuitates Iudææ: vel vxores principum Iudæorum. Iſa. 32. c.

Amb. ſ. Luc. 6. 18. Ori. ſ. Matt. ho. 8. Gre. 10. mor. 28. & 25. mor. 15. Hier. ſ. Ioh. 12. Aug. ſ. Pſ. 48. Gre. 33. mor. 17. — *Hæretici. Philoſophi. Superbi. Ambitioſi. Auari.*

Diuites etiam dicuntur hæretici, & Philoſophi, qui inanium verborum abundant vbertate. Luc. 6. d. 18. c. Et diues dicitur, qui multis vitiorum ſpiritibus abundat. Matth. 19. c. Pſal. 48. Peculiariter autem diuites ſunt ſuperbi, qui venturi iudicis reſpectum non habent, dum ſuperbis apud ſe cogitationibus tument. Iob 12. a. 27. d. Prou. 28. a. Ierem. 9. g. 49. a. 51. b. Hoſe. 12 c. 13. d. Mich. 6. c. Zach. 1. c. 11. a. 14. c. Apoc. 3. c. 18. a. e. Eccl. 8. a. Hi ſunt opulenti in Sion. Amos 6. a. Iaco. 5. a. Auari quoque diuites dicuntur: qui difficilè intrabunt in regnum cælorum. Matth. 19. c.

Dæmones.

Diuites etiam dicuntur dæmones. Pſal. 9. Locupletati dicuntur inimici Hieruſalem, quum dæmones multas animas pertrahunt in peccatum. Thre. 1. b.

Diuites erant Iacob & Eſaü. Geneſ. 36. a. Sed Iacob diues erat in Deo, Eſaü autem in mundo.

Baſi. ſ. Pſ. 48. — *Diuites mundani.*

Diues Naaman, ſed leproſus. 4. Reg. 5. a. Prou. 8. c. deſignat diuites huius mundi, qui vix liberantur à lepra peccatorum: vnde diues magis indiget diſciplina, quàm pauper, quia grauiùs laborat.

Hier. ſ. Zach. 11. — *Romani. Raptores.*

Diuites facti occidendo. Zach. 11. a. erant principes Romani occidentes Iudæos. Vel principes Iudæorum inducentes in infidelitatem minores & diuites ſunt raptores. Pſalm. 9. Sedet in inſidiis cum diuitibus in occultis.

Hie. ſ. Iſa. 32. Baſi. ſ. Pſ. 32. Cle. Alex. 5. ſtrom. Aug. ſ. Pſ. 32. — *Fœlicitas.*

Opulenta requies erit in fœlicitate, vbi Sancti omnibus bonis abundabunt. Dicitur etiam opulenta habitatio. Iſaiæ. 32. d. 33. d. Et theſauri in cælo, dicunt ipſam fœlicitatem. Matth. 19. c. Marc. 10. c. Luc. 12. d. 18. f. Eccl. 15. b.

Diuinæ perfectiones.

Diuitiæ Dei, quæ dicuntur inæſtimabiles, ſunt gloria Dei, ſapientia Dei, & gratiæ dona. Pſalm. 36. Prouerb. 3. b. 8. c. 1. Par. 29. c. Roma. 9. e. 11. d. Ephe. 1. b. d. 3. b. Coloſ. 1. d. 2. a. 2. Cor. 8. a. Has diuitias figurabant diuitiæ Aſſueri. Eſter. 1. a. Et theſauri, in quibus ponuntur abyſſi.

Pſal. 32.

Sapientia Dei. Iuſtitia Dei.

Pſal.32.ſunt diuina ſapientia,& occulta Dei iudicia. Deuter.32.c.Sap.7.b. Eſt autem venatu difficilis diuina ſapientia. Theſaurus quoque Dei dicitur potentia eius, & iuſtitia, vnde protulit vaſa iræ. Iere.50.d Et eius ſapientia.Eccl.1.c.d.Iere.35.a. Theſauri quoque Domini dicuntur,quæ ſunt conſecrata Domino.Ioſ.6.c.3.Reg.14.g.15.d.4.Reg.12.d.20.d.24.c.1.Paral.9.d.26.c.2.Paral.12.c.36.c.Nee.10.d.12.d.Theſauri niuis,& grandinis.Iob 38.c. deſignant diuitias ſapientiæ,prouidentiæ,& voluntatis diuinæ quæ ſecreta nemo ingreditur.

Hie.ſ.Iob 38.

Eccleſia. Prædicatores.

Theſauri Dei aliquando ſignificant Eccleſiam in cælo collocatam. Ierem.50.d. 3.Regum 7.g.Prædicatores quoque dici poſſunt diuitiæ:qui addunt amicos ad Chriſtum.Prou.19.a.

Ori.ſ.Iere.ho.3.

Deus. Myſterium Trinitatis.

Diuitiæ terræ,hoc eſt,Eccleſiæ,eſt ipſe Deus.Pſal 36.Et theſaurus abſconditus in agro, eſt myſterium Trinitatis in ſacra ſcriptura, quod omnibus eſt expoſitum, licèt non ab omnibus inueniatur.Matt.13.f.

Aug.ſ.Pſ.36. Rup.1.de glorif. Trinit.1.

Dona Spiritusſancti. Sapientia. Doctrina Eccleſiæ. Gratia.

Theſauri Chriſti,ſunt dona Spiritusſancti,& ſapientiæ, & cæteræ virtutes, quos theſauros deſignabant opes Booz,& diuitiæ Ioſaphat,& theſauri Ezechiæ.Ruth 2.a. 2.Paral.17.a.32.f. Pſalm.143.Prouerb.23.a. Iſaiæ 39. b. Ierem.10.c. Diuitiæ quoque Ægypti ſunt doctrina Eccleſiæ,& gratiæ,ac dona Spiritusſancti,quæ poſſidebat Ioſeph, hoc eſt,Chriſtus. Geneſ.45.f. Deut.6.b.Dan.11.g.

Ori.ſ.Iere.ho.5.

Chriſtus. Opera miſericordiæ. Virtutes. Dona gratiæ. Bona opera.

Diuitiæ propriæ ſunt ſpirituales,quæ ab inuitis auferri non poſſunt. Ipſe Chriſtus , & virtutes, & miſericordiæ opera,quum quis ſibi facit amicos de mammona iniquo. Prouerb.10.a.13.b.14 c. 21.c. 31.d. Et diuitiæ mundi,vel gentium, ſunt gratiarum dona à Chriſto collata. Rom.11.b. Diuitiæ quoque terræ ſunt multitudo bonorum operum & bonorum ſpiritualium in mente : vel bonorum operum per ſenſus corporis perpetratorum. Pſ.36. Has autem diuitias relinquunt alienis peccantes. Pſal.48.Ioſu.22.b. 3.Reg.3.b.2. Paralip.17.a.18.a.32.f. Iudith 3.b.8.a.Eccl.7.b.9.c.10.b.Eccl.44.a.Iac.2.a. Apocal.2.c.3.d. Diuitiæ autem ſuper camelos,ſunt theſauri virtutum ſuper infirmitatem carnis prædicatorum.Gen.24.b.Has diuitias habent robuſti.Prou.11.c.

Ori.ſ.Leu.ho.3. & ſ.Rom.2.11. & ſ. Pſ36.ho.2. Amb.epiſt.1. 10. Arn.ſ.Pſ.36. Baſi.ſ.Pſ.48. Gre.6.mo.4.& 15. mor.6. Chriſ.ſ. Gen.ho.3. Aug.ſer.212.

Sapientia. Doctrina vtriuſque teſtamenti.

Theſauri,quos dat Deus,ſunt ſapientia.Gen.43.e.Et hunc theſaurum habemus in vaſis fictilibus,hoc eſt,in rudi ſermone. 2.Cor.4.b.Eandem ſapientiam deſignant theſauri abſconditi arenarum.Deut.33.c.Iob 3.d.20.b.Prou.2.c Eccl.29.b.30.d. Et theſaurus abſconditus in agro,eſt vtrumque teſtamentum in eccleſia : vel ſapientia in ſcripturis ſacris, aut in Chriſto: quæ conſtat,ex manifeſtis, & occultis, & inde proferuntur noua, & vetera. Vel eſt diuinitas in Chriſto.Matt.13.f.Coloſſ.2.a.Ierem.41.b.In theſauros ponit Deus abyſſos. Pſal.32.quum non omnibus exponi vult ſcripturarum myſteria.Et diuitiæ ſtulti,quas bibunt ſitientes,ſunt doctrina ſacræ ſcripturæ : quas diuitias ſtultus oculis aſpicit , & in ornamenti ſui vſum minimè aſſumit : quia verba legis audiens,magna quidem eſſe conſiderat, ſed ad hæc comprehendenda, nullo ſtudio amoris elaborat.Iob 5.b. Et has diuitias , quas deuorauit hypocrita legendo , euomet obliuiſcendo. Iob 15.d.16.c.20.a.31.c. Sap.8.a. Iſaiæ 32. d. 33. b. 49. b. 1. Petr.3.a Nahum 3.b.Diuitiæ ſalutis dicuntur ſapientia,& ſcientia:& theſaurus Domini,eſt timor eius.Iſaiæ 33 a.

Hie.ſ.Eze.7. Beda ſ. Pro.11.13. Ori.ſ.Iere.ho.2.& ſ.Matt.cap.13. Hil.ſ.Mat.can.3. Hie.ſ.Mat.13 & ſ. Pſ.32. Gre.5.mor.2.& 15. mor.6.& ho.11. Aug.1.q.in eu.13. Gre.Nyſ.de beat. Gre.6.mor.4.& 15 mor.6. Hie.ſ.Nahum 3.

Diuinitas in Chriſto. Timor Domini.

Cæleſte deſiderium. Spes.

Theſaurus etiam in agro, eſt cæleſte deſiderium,vel ſpes in pœnitentia,quæ, quia non cernitur,quaſi in terra cordis ſuffoſſa continetur.Ierem.41.b.

Gre.1.mora.38.& ho.11.

Lex & Prophetæ.

Diuitiæ populi Iudæorum,ſunt lex,& Prophetæ. Iere.15.c.17.a. Hæ ſunt diuitiæ, quas reliquerunt alienis.Pſal.48.Prou.17.c.Diuitiæ etiam conſeruatæ , in malum Domini ſui, ſunt lex & Prophetæ,quæ conſeruant Iudæi,& per ea redarguuntur, & condemnantur. Eccl 5.b. Eadem dicuntur theſauri Iudæorum.Ierem.20.b.Iob 5.a.

Ori.ſ.Iere.ho.11. Gre.6.mor.3.

Dogmata Philoſophorum.

Diuitiæ quoque cuſtoditæ in malum poſſidentis,ſunt dogmata Philoſophorum , ex quibus , nec repertores , nec ſectatores fructum aliquem percipiunt, ſed potius damnum. Eccleſ.5.d.

Hie.ſ.Eccl.5.

Sancti in limbo. Diſcipuli hæreticorum.

Theſaurus vaſis deſiderabilis , erant Sancti in limbo. Vel deſignantur diſcipuli hæreticorum.Hoſe.13.d.

Hie.ſ.Hoſ.13.

Senſus Apoſtolici. Cælum.

Theſauri, vnde producit Deus ventos,dici poſſunt ſenſus Apoſtolici. Vel etiam ipſum cælum.Pſ.134.Deut.28.a.Eccl.43.b.Ierem.10.c.

Arn. & Hila ſ. Pſal 134. Hie.ſ.Pſ.134.

Sapientia , & eloquentia gentilium.

Facultates Laban,deſignare poſſunt eloquentiam gentilium. Geneſ. 31.a.Et diuitiæ reginæ Saba,quas attulit Salomoni,doctrinam philoſophicam ſignificant.3.Reg 10.a.2.Par.9.a. Ad hæc refertur locupletatio Madian. Iudith 2.d. Et opes Sidoniorum, & Tyri , ſunt ſapientia, & eloquentia gentilium.Iudi.18.b Ezech.16.c.27.c.1.Mach.4.c.Idem deſignare poſſunt theſauri Magorum.Matth.2.b.Et diuitiæ gentium.Zach.14.c. Et diuitię Aſſueri. Eſter 1.a. 4.b. Et Holophernis.Iudith 12.a Dan.11.a.Ierem.48.b.Nahum 2.c.2.b.

Hie.ad Princip. & ſ.Zach.14. Aug.17 Ciuitat. Dei.4.

Scientia ſeculares. Abundantia temporalium.

Diuitię peccatorum,ſunt ſapientia huius ſeculi,& ſcientię ſeculares ſine fide. Pſalm.9. 36. Et etiam abundantia rerum temporalium , quę diuitiæ dicuntur affluere , quia non perſeuerant.Pſal.61.

Hier.ſ.Iob 12. Baſi.ſ.Pſ.61.

Gentes. Myſteria.

Theſauri abſconditi quos dat Deus Cyro,erant diuitiæ Babylonis. Iſaiæ 45.a.Ierem.50.f.51.b.Deſignabant autem gentes datas Chriſto:& myſteria data prædicatoribus.

Hie.ſ.Iſa.45.

Frigida pectora.

Theſauri niuis, & theſauri grandinis. Iob 38.c. deſignant frigida aduerſariorum pectora, quæ Deus ingreditur,quum eos conuertit.

Gre.29.mor.10.

Deceptiones diaboli.

Diuitiæ ſuper humeros iumentorum,& ſuper gibbum camælorum. Iſaiæ 30.b. Et diuitiæ leonum & aſpidum,ſunt deceptiones diaboli.

Ori.ſ.Leui. ho.16. & ſ.Ierem.ho.4.

Ori.ſ.le.ho.4. Au. 13.contr.Fauſt.12. Diuitiæ perdicis. Ierem. 17. b. deſignant malos ſubiectos diabolo, vel deceptos ab hæreticis. *Mali.*

Theſaurus eſt fidelis amicus, quem qui inuenit, theſaurum inueniſſe dicitur. eccl.6.b.

Amb.ſ.Luc 16. Aug de Verb.Dom. ſer.35. Mammona eſt vocabulum Syrum, ſignificans pecuniam, vel diuitias, aut cupiditatem. Dicuntur autem mammona iniquitatis: quia per illas auaritia noſtros tentat affectus: vel quia ab iniquis & mundanis iniquè appellantur diuitiæ, quum non ſint veræ diuitiæ. Matth.6.c. Luc.16.b. Ad hæc referuntur diuitiæ ſuperbiæ & auaritiæ. Eſter 1.a. Iob 5.a.20.b. *Superbia. Auaritia.*

Glo.int.ſ.Gen.26. Ditatio Iſaac, qui locupletatus dicitur. Geneſ.26.c. deſignat incrementum fidelium in Eccleſia. *Multiplicatio fidelium.*

Gre ſ.1.Reg.2. Hila.ſ.Pſ.64. Ditatio Liæ per filiorum multitudinem. Geneſ.30.c. deſignat multitudinem operum vitæ actiuæ. Ditat autem Dominus, quum gentilitatem tam theſauro fidei, quam bonorum operum fulgoribus exornat. 1.Reg.2.b. Pſ.64. *Multiplicatio operum vitæ actiuæ.*

Ori.ſ.(ñ ieiunatu. & f.Mat.cap.13. Baſi.regu.bre.239. Hil.ſ.Mat.cap.5. Hie.ſ.Amos 3. Glo.ord.ſ.Thr.1. Theſaurizare in cælo, eſt benè agere propter Deum. Theſaurizare autem in terra, eſt benè agere propter inanem gloriam. Matth.6.c. Et theſaurus bonus, eſt prudentia omnis, (quæ eſt in Chriſto) virtutis ad gloriam Dei: contràque prudẽtia malitiæ eorum, quæ interdicta ſunt à Domino, theſaurus eſt malus. Matt.12.c. Luc.6.g. *Operari propter Deum.*

Theſaurizat ſibi iram, qui diuina abutens miſericordia, addit peccata peccatis. Rom.2.a.

Theſaurizant hæretici iniquitatem, quum docent errores. Amos 3.c. *Docentes errores.*

Locupletari hoſtes Hieruſalem, ſunt dæmones gaudentes de anima peccante, & omnia ſpiritualia bona amittente. Ierem.5.g. Thre.1.b. Sic ditauit Tyrus reges terræ. Ezech.27.g. *Dæmones.*

Ber.ſ.Ecce nos reliquimus omnia. Loculos habent, qui propriam faciunt voluntatem ſicut Iudas dicebatur habere. Ioan.12.a.13.c. *Propria voluntas.*

Hie.ſ.Eze.40. Gazophylacium, eſt locus, vbi diuitiæ ſeruantur in templo: deſignat eos, qui pleni ſunt doctrina, & donis ſpiritualibus. Ezech.40.c. *Abundantes doctrina & donis Spiritusſancti.*

Diuidere, vide Abſcindere.

Diuinare, Diuinus.

Hie.ſ.Iere.19. & ſ.Mich.3. Diuinare dicitur, qui præterita occulta conijcit, vel futura præſagit. Et diuinatio dicitur præcognitio, & ſcientia rerum futurarum, à qua dicuntur diuini, qui ea præcognoſcunt, quaſi non ſit hominis prænoſſe futura, ſed Dei. Vel dicuntur diuini, qui coniecturam mentis ſuæ, & incerta futurorum, quaſi vera pronunciant, abſque diuinorum autoritate verborum. Diuinatio autem in ſcripturis, nunquam in bonam partem accipitur.

Gre.ſ.1.Reg.6. Diuini Paleſtinorum, dici poſſunt prædicatores rerum diuinarũ ſcientiam habentes: quos conſulunt inferiores. 1.Regum 6.a. Iſaiæ 8.d.19.a. Hæc diuinatio dicitur eſſe in labiis regis. Prouerb.16.b.

Hie.ſ.Mich.3. Diuini etiam dicuntur hæretici, & doctores falſæ doctrinæ. Leuitic. 20. d. Numer.22. b. 23.d.1.Regum 28.b. 4. Regum 17. c. Eccleſiaſtic.34.a. Iſaiæ 8. d. 19.a. 44.d. Ieremiæ 14.c. 27.b. 50.f. Ezechiel. 12.f. 13.a. Mich.3. c.5.d. Zachariæ 10.a. Actor.16. d. Et diuinant Prophetæ in pecunia, quum hæretici lucrum quærunt ex peruerſa doctrina. Mich.3.b.d. *Prædicatores.*

Beda ſ.Pro 16. Diuinatio eſt in labiis regis, hoc eſt, Chriſti: qui etiam aliorum dicta, & facta dirigit: nec poteſt os eius in iudicio errare. Prou.16.b. *Hæretici.*

Diuinus, Diuinitas, vide Deus.

Diuulgare, quære Manifeſtare.

Diuulſus, vide Euellere.

Docere, Doctor, Doctrina, Erudire, Gnarus, Dogma.

Docere, eſt alicuius rei notitiam alteri tradere, præcipuè artium & ſcientiarum: quæ traditio doctrina dicitur, vt eſt ab ipſo doctore, qui & magiſter, & præceptor vocatur, eo quòd tradat præcepta & dogmata.

Baſi.ſ.Pſ.33. Hie.ſ.Iſa.2. Docere præcipuè competit Deo, à quo eſt omnis ſcientia & cognitio: ipſe docet Moſen, quid loquatur. Exod. 4. c. Et docet, vt magiſter, timorem Domini. Pſalm.33. Et docet teſtimonia ſua, in noua lege. Pſalm.131. Et docet vias ſuas, & ſemitas, hoc eſt, præcepta, & conſilia. Pſalm.24. Iſaiæ 2.a. Et docet facere voluntatem ſuam: & docet manus ad prœlium. Pſalm.17.142.143. Ipſe docet nos ſuper iumenta terræ, & volucres cæli. Iob 35. c. quia dum hoc, quod ſumus, agnoſcimus, nec carnis nos infirmitas deiicit, nec ſuperbiæ ſpiritus eleuat: nec defluendo imis ſubiicimur, nec ſuperbiendo, de ſublimibus inflamur. Exod.15 d. *Greg.26.mor.11.* Deut.33.a. 2.Reg.22.c. Pſalm.70.93. Sap.12.c. Iſaiæ 28.c.48.d.54.d. Hoſe.5.a.7.d. Mich.4.a. Et dicitur Deus doctor. Iſaiæ 30.c. *Docet Deus ſermonẽ, & legem. Opera.*

Hie.ſ.Iſ.28. & ſ. Ierem.6. Erudit Deus in iudicio, quum caſtigat ad pœnitentiam & emendationem. Iſaiæ 28.g. Iere. 6.b.31.c.32.g. Thre.1.d.3.c. *Caſtigans Deus.*

Gre.4.mor.25. Erudit Deus Iſrael in gentibus, quas dereliquit inter eos. Iudith 3.a. quia ad hoc, quædam minima vitia noſtra retinentur, vt ſeſe noſtra intentio ſolicitam in certamine ſemper exerceat, & eo de victoria non ſuperbiat, quo viuere in ſe hoſtes conſpicit, à quibus adhuc vinci formidat. 1.Paral.5.c. *Tentari permittens.*

Glo.ord.ſ.Ier.31. Docere peculiariter dicitur Spiritusſanctus in nouo teſtamento. Luc.12.b. Ioan.14.d.16.c. *Docet Spiritusſanctus.*

1.Ioan.2.d.

1. Ioan. 2. d. Et ipſe erit doctor, quum non docebit vnuſquiſque proximum ſuum. Ierem. 31. f. Tunc erunt omnes docibiles Deo.

Inſtitutio legis.
Docens Moſes legem & mandata, quæ ſcripſit Deus, deſignat inſtitutionem legis, quam etiam docent eius ſucceſſores. Exod. 24. c. 31. b. 36. a. Leuitic. 10. b 15. d. Deuter. 4. b. 11. c. 24. d. 29. b. 31. g. 32. a. 33. c. 4. Regum 12. a. 17. c. 1. Paral. 12. f. 2. Paral. 17. c 1. Eſdr. 7. a. Nee. 9. d. Tob. 1. b. Iob 20. a. Pſalm. 2. 50. Ezechi. 44. f. Dan. 12. b. Matth. 5. c. 18. d. 22. d. Luc. 2. g. *Glo. ord. ſ. Exo. 24.*

Reuelans Chriſtus myſteria.
Docens Salomon omnia verba, quæ propoſuit regina Saba, eſt Chriſtus reuelans ſecreta eccleſiæ. 3. Reg. 10. a. Et docens Ioſeph ſenes, eſt Chriſtus erudiens Apoſtolos. Pſ. 104. Et docens Iob plurimos, deſignat Chriſtum. Iob 4. a. Et ipſe docet ſponſam, in cubiculo genitricis ſuę. Cāt. 8. a. Mat. 4. d. 5. a. 7. d. 21. b. 22. b. Mar. 1. c. 2. b. 4. a. 6. a. 11. b. 14. c. Luc. 4. c. 5. a. 11. a. 12. e. 19. g. 20. d. 23. a. Ioan. 7. b. 8. a. 18. d. Et ipſe Chriſtus eſt doctor. Iſaiæ 30. e. Ioel. 2. f. Erudit Deus forti manu, docens per Chriſtum Dei virtutem, &c. Iſaiæ 8. c. Cui dedit Deus linguam eruditam. Iſaiæ 50. b. Hoſe. 7. d. 10. d. Mich. 4. a. Epheſ. 4. e. Act. 18. f. *Gre. ſ. Cant. ho. 2. Arn. ſ. Pſ. 104. Hil. ſ. Pſ. 51. Rup. ſ. Hoſe. 7.*

Hortari ad pœnitentiam.
Docere iubens Dauid filios Iuda planctum, eſt hortari ad pœnitentiam. 2. Reg. 1. c. Idem eſt docere filias ſuas lamentum. Iere. 9. f. *Hie. ſ. Iere. 9.*

Inſtruēs Gabriel Mariam.
Docens angelus quid agere deberent parentes Samſon. Iudith 3. b. deſignat Angelum Gabrielem inſtruentem Mariam & Ioſeph ſuper ortu Chriſti.

Cognoſcere Deū per creaturas.
Docent iumenta, & cætera homines. Iob 12. b quum oſtendunt ſe facta eſſe à Deo. *Gre. 11. mor. 2.*

Diſcernentes ſacrādotes ſanam & prauam doctrinam.
Docere debent ſacerdotes, quid interſit inter ſanctum & pollutum, hoc eſt, inter ſana dogmata & hæretica: & inter mundum & immundum, hoc eſt, inter bona & mala opera. Ezec. 44. f. Docere autem debent ſacerdotes, non in mercede. Mich. 3. d. 9. a. Rom. 2. c. Mat. 5. c. *Hie. ſ. Eze. 44.*

Docentes errores & vitia. Scribæ, Phariſæi & Hæretici.
Docentes, ſuper quos intellexit Dauid. Pſal. 118. ſunt Scribæ, & Phariſæi, & Hæretici, quorum doctrina, eſt doctrina Balaam: quam habent, qui aliis proponunt offendicula: quals eſt doctrina peruerſa hæreticorum, & idola colentium, quæ & doctrina vanitatis dicitur: & doctrina hominum. Deu. 20. d. Iob 6. d. 8. b. 13. a. Iſa. 9. c. 29. c. 33. c. Iere. 10. b. Marc. 7. b. Matt. 15. a. 16. b. Apoc. 2. f. Sic docuerunt principes Iudæorum cuſtodes ſepulchri mentiri pro pecunia. Matth. 28. d. Et docent iurare in Baal, qui docent errores. Ierem. 12. d. *Hila. ſ. Pſ. 118. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 13. Ori. ſ. Num. ho. 20. Hie. ſ. Ier. 12.*

Nunciantes mulieres reſurrectionem.
Docere non permittuntur mulieres in eccleſia. 1. Tim. 4. c. Apoc. 2. f. Docentes tamen mulieres fuerunt in reſurrectione. Iſa. 27. c. vbi populus dicitur non eſſe ſapiens. *Hie. ſ. Iſa. 27.*

Conſuetudo mētiendi.
Docet iniquitas os. Iob 15. a. quādo ex mala vita concipitur, quod peius dicatur. Et docuerunt linguam ſuam loqui mendacium, quando conſuetudo mētiendi quodammodo cōuerſa eſt in naturam. Ierem. 9. b. *Gre. 12 mor. 14. Hie. ſ. Iere. 9. 12.*

Calumnians iudicia Dei.
Docere Deum nititur, qui eius iudicia non eſſe iuſta audet aſſerere. Iob 21. c.

Exemplum prauum.
Docuit Hieruſalem malitias ſuas, vias ſuas: quia exemplum fuit omnibus malorū operum. Ierem. 2. g. Quod peius eſt, quando fit prætextu ſanctitatis. Doctrina etiam Balaam, & Nicolaitarum, eſt eorum prælatorum, qui verbo, vel exemplo inducunt ſubditos ad peccandum. Apoc. 2. d. *Gre. 15. mor. 24. Glo. int. ſ. Iere. 2. Rup. 2. ſ. Apoc.*

Docet ocioſitas multam malitiam. Eccl. 33. d. quia dum ocioſus animus eſt, facilè cogitationibus prauis repletur, quas ſequitur affectus.

Hæreſes ob prælatorum negligentiam pullulantes.
Docet aduerſum ſe, & erudit in caput ſuum. Iere. 13. d. quando per negligentiam prælatorū Eccleſię, pullulant hæreſes. Idem ferè eſt erudi deriſorem. Prou. 9. b. *Hie. ſ. Iere. 13.*

Fortes aduerſus tentationes.
Docti ad prælium, in bonum, ſunt fortes in Eccleſia, aduerſus omnes errores, & tentationes Cantic. 3. c. Sic fuit eruditus Moſes in ſapientia Ægyptiorum. Act. 7. c. Et pueri in Babylone. Dan. 1. a. Et gnari maris dicuntur, qui inter huius mundi procellas ſciunt gubernare. 3. Reg. 9. d. 2. Paral. 8. d. *Glo. ord. ſ. Cant. 3.*

Caro rationi ſubiecta.
Doctæ mulieres dicuntur, quum caro eſt rationi ſubiecta. Exod. 35. c.

Dæmones & hæretici.
Docti hoſtes, & equitatus, & elephantes ad prælium. 1. Macha. 4. a. 6. d. deſignant dæmones & hęreticos, & reliquos hoſtes Eccleſię inſtructos aduerſus fideles. Et docta vitula Ephraim diligere trituram. Hoſe. 10. c. deſignat hæreticos inſtructos doctrina, qua malè vſi ſunt aduerſus Eccleſiam. Ad hos pertinet doctrina Balaam, & Nicolaitarum. Apoc. 2. d. *Hie. ſ. Hoſe. 10.*

Doctrina Iudæorum.
Doctrina ſenum, quæ ablata eſt, erat doctrina Iudæorum. Iob 12. d.

Tribulatio.
Doctrina Dei eſt nobis in tribulatione: quia per illam reuertimur ad Dominum, quem in proſperis non agnoſcebamus. Iſa. 26. c. Thre. 1. e. *Gre. 11. mor. 10. Hie. ſ. Iſa. 26.*

Docere, munus eſt ſacerdotum.
Doctrina erat in rationali ſacerdotis: vt oſtendatur, ſacerdotem vacare debere ſtudiis diuinæ legis, alioſque docere. Exod. 28. c. Leui. 8. a. 1. Par. 25. c. 2. Paral. 15. a. 1. Eſdr. 2. d. 7. b. Nee. 7. f. Pſalm. 89. Dan. 11. e. 12. b. Matth. 13. g. 28. d. Et doctrina Beſeel. Exod. 35. d. Et Hiram. 2. Paral. 2. b. deſignant doctrinam, quam debent habere prælati eccleſiæ, ad ipſius eccleſiæ ædificationem. *Glo. ord. ſ. Exo. 28.*

Laudare Deum per ſacram ſcripturam.
In doctrinis glorificare Dominum. Iſaiæ 24. c. eſt per eruditionem ſacræ ſcripturæ ipſum laudare: vnde & inter doctores inuenitur Ieſus, quia per doctrinam cognoſcitur. Luc. 2. g. *Hie. ſ. Iſa. 24. Gre. ſ. Luc. ho. 20.*

Dodanim.

Iudicandi.
DOdanim, aut Dedanim, id eſt, iudicia, aut grande iudicium: ciuitas eſt in Arabia: in ea dicuntur habitare ij, qui quot habent peccatorum genera, tot merentur iudiciorum ſententias. Iſa. 21. d. *Hie. ſ. Iſa. 21.*

Doeg.

Arn. & Hila. ſ. Pſ. 51. Amb. ſ. Luc. 6. Aug. ſ. Pſ. 51.

Diabolus. Iudas. Iudas proditor. Scribæ & Phariſæi. Corpus iniquorum.

DOeg, id eſt ſolicitus, ſiue anxius, aut piſcator: princeps paſtorum Saulis, qui cauſa fuit necis ſacerdotum. Vel interpretatur motus. Erat Idumæus, id eſt, terrenus. 1. Reg. 21. b. 22. b. Pſal. 51. in titulo. Deſignare poteſt diabolum inſidiatorem bonorum: & etiam Iudæos, aut Iudam proditorem Chriſti: & præterea Scribas, & Phariſæos, qui dicunt, & non faciunt: ſed ſunt Idumæi, hoc eſt, terrena quærentes. Denique typus eſt totius corporis iniquorum.

Dolare, *vide* Læuigare.

Dolere, Dolor, Mœrere, Mœror, Triſtari. Triſtitia, Contriſtare.

DOlere, eſt dolore affici, vel cruciari corpore, vel animo. Et licèt dolor referri ſoleat ad corporis cruciatum, triſtitia verò, & mœror, ad animum: capitur tamen dolor, vt vtrumque includit. Triſtitia verò ſolam animi afflictionem dicit.

Rup. 4. de gloria Trinitatis, 16. — *Dolor Chriſti.*

Dolor anthropopathos attribuitur Deo, quum propriè illi competere nequeat. Sic dicitur. Gen. 6. a. Tactus dolore cordis intrinſecus. Et Iudi. 10. d. Doluit ſuper miſeriis filiorum Iſrael. Dolor etiam cordis intrinſecus, deſignabat dolorem futurum in Chriſto, qui tunc erat abſconditus.

Lyra ſ. Gen. 24. — *Triſtitia Chriſti de infidelitate ſynagogæ.*

Dolor, quem habebat Iſaac de morte matris. Geneſ. 24. g. deſignat triſtitiam, quam habuit Chriſtus, de infidelitate ſynagogæ Idem deſignauit mœror Ezechielis. Eze. 3. d. 9. b.

Amb. de fuga ſeculi. 7. Gre. ſ. 1. Reg. 1. Hie. ſ. Mich. 4. — *Dolor peccatorū noſtrorū in Chriſto.*

Dolor vulnerum Chriſti eſt, quum illi inferunt peccata noſtra: quorum gratia & ipſe dicitur dolens. Pſal. 68. Et dolet ventrem ſuum: quia dolet perire, quos creauit, & ſuſcepit in filios, ſed multo magis, quòd ipſi in ventre ſuo, verbi Dei ſeminarium non haberent: vnde dicitur vir dolorum. Et ipſe ſolus eſt, qui contriſtatur pro Hieruſalem peccatrice, quia pro ea mori dignatus eſt. Gen. 44. f. 1. Reg. 15. b. 2. Reg. 1. d. 6. b. 13. d. 18. g. 19. a. 30. b. 1. Para. 13. d. 1. Eſd. 9. a. Nee. 2. a. Eccl. 3. b. Iſa. 51. f. 53. a. 57. d. Ier. 4. c. 8. g. 15. a. Thre. 1. d. f. Matt. 26. d. Marc. 3. a. 14. d.

Hila. ſ. Pſ. 54.

Triſtis Elcana dedit partem Annæ. 1. Reg. 1. a. deſignans Chriſtum compatientem tribulationibus eccleſiæ. Dicitur etiam contriſtatus in exercitatione. Pſ. 54. quum dolorem accepit ex Iudæis noſtram ſalutem operando.

Dicitur de Chriſto. Iſa. 42. a. Non erit triſtis, quia neminem iniuſtè erat contriſtaturus.

Hila. & Aug. ſ. Pſ. 68. — *Credere in Chriſtum paſſum.*

Contriſtari ſimul cum Chriſto, eſt credere in eum paſſum. Vel dolere de iis, de quibus ipſe contriſtabatur: & talem quæſiuit, & non fuit. Pſal. 68.

Hie. ſ. Iſa. 26. — *Difficultas benè operandi.*

In dolore parere filios, eſt difficulter benè operari. Geneſ. 3. c. 25. c. Et etiam in tribulatione conuerti ad bene operandum. Iſa. 26. c.

Hier. ſ. Iſa. 13. Arn. ſ. Pſ. 47. — *Dolor matrum Innocentum, & pœnitentium.*

Dolores parturientis erant, quum matres Innocentum lugebant filios ſuos. Pſalm. 47. Et quum peccatores dolent in propria conſcientia. 1. Paralip. 4. b. Iſa. 13. b. Ierem. 6. f. 49. c. 50. g. Ezech. 30. c. Hoſe. 13. c. Mich 4. c.

Hie. ſ. Ier. 13. & ſ. Hoſe. 13. — *Vindicta Dei.*

Dolores etiam parturientis ſunt, quum ſubita apprehendit calamitàs, & vindicta Dei: quæ vitari nequit. Ierem. 13. d. Hoſe. 13. d. Vt enim prægnans ante partum abſcondere poteſt ſuum fœtum: ſed adueniẽte partu doloribus ipſis detegere cogitur. Ita mali abſcondunt nunc peccatum: ſed adueniente vindicta, detegetur.

Baſi. ſ. Pſ. 7. 114. Arn. ſ. Pſ. 114. Hier. ſ. Pſ. 114. — *Cõſentire in malum.*

Dolorem concipit, qui in malum conſentit, & hi dolores ſunt dolores mortis. Pſal. 7. 114. Et ipſæ ſuggeſtiones, dici poſſunt dolores mortis: & prauæ cogitationes, & deſideria parturientis peccatum. Dolorem etiam concipit hypocrita, quum peruerſa cogitat, & quum inuidet. Iob 15. d. 20. c.

Gre. ſ. 1. Reg. 1. — *Compaſſio eccleſiæ erga Iudæos incredulos.*

Dolor Annæ, quòd non pareret filios. 1. Reg. 1. c. eſt compaſſio eccleſiæ erga Iudæos incredulos: vnde dicebat Paulus. Roma. 9. a. Optabam ego anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis. Et multitudo mœroris Annæ, eſt grauitas paſſionum Eccleſiæ.

Gre. ſ. 1. Reg. 4. — *Repentinus interitus Iudæorũ.*

Dolores ſubiti nurus Eli, deſignant repentinas afflictiones mortis Iudæorum, ſine præuiſione venientes. 1. Reg. 4. d. 1. Theſ. 5. a.

Aug. epiſt. 49. q. 6. Hie. ſ. Iſa. 17. Hie. ſ. Iſa. 1. — *Dolentes Iudæi de ceſſatione legis.*

Dolens Ionas ſuper hederæ ariditate. Ion. 4. c. deſignat Iudæos dolentes de ceſſatione legis, & templi deſtructione. Dolebit etiam grauiter ſynagoga in die hęreditatis: quando videlicet viderit eccleſiam ex gentibus ſibi eſſe prælatam. Iſa. 17. c. 29. a. 54. b. Gen. 44. f. Iudi. 21. c. 1. Reg. 22. b. Ezec. 3. b. Mich. 4. c. Act. 4. a. Et mœrens cor. Iſaiæ 1. b. deſignat principes Iudæorum in obſidione Hieruſalem ſub Tito.

Gre. 7. mor. 8. & 20. mor. 24. — *Tribulationes bonorum.*

Dolore affligi à Deo optant boni, ne in æternum damnentur. Iob 6. b. 7. a. 10. d. 19. d. 33. c. Et os Iob perforatur doloribus, quum fortis eccleſiæ patiuntur tribulationes. Iob 30. c. Et dolore inſanabili caſtigat Deus, quando peccatum graui indiget cura. Ierem. 30. c. 31. c. 45. a. Eſter 9 e. Pſalm. 34. 41. 54. Iſaiæ 61. a. Ezec. 12. e. 13. d. Haba. 1. a. Mich. 4. c. Marc. 14. c. Ioan. 16. d. 2. Cor. 2. a. 6. b 7. b. 1. Petri 1. b. 2. c. Ad hæc pertinet dolor de morte Chriſti. Zac. 12. c. Luc. 24. c. Et contriſtatus Ionathas ſuper Dauid. 1. Regum 20. f. Sic dolentes Maria & Ioſeph quærebant Ieſum. Luc. 2. g. Mœrens incedebat Iob inter proſpera, oſtendens non gaudendum eſſe in proſperis, ſed magis debere humiliari. Iob 30. d. Mœrentes ſunt etiam, quibus eſt præſentis vitæ tædium. Prou. 31. a.

Gre. 20. mor. 29. Rup. 2. de glorific. Trinit. 13. Ricar. de S. Vict. de 12. Patriar. 55. — *Difficultas credendi.*

Dolor vulnerum ex circunciſione grauiſſimus. Gen. 34. d. deſignat difficultatem credendi.

Et quia

Et quia dolor ille die tertio erat grauiſſimus, deſignat in pœnitentibus conſiderationem retributionis, quam à Deo expectare debeant, ex ſentẽtia diuina, quam ſimulatæ ſeruitutis obſequio non tam placaſſe, quàm exaſperaſſe non dubitant.

Reſipiſcentia. Dolor in conſpectu alicuius eſt, quum quis verè reſipiſcit. Et hunc dolorem dicit Dauid ſe inueniſſe, velut rem ſibi commodam. Pſal 37.114. Et doloris panis, eſt ipſa pœnitentia. Pſal. 126. Et dolor lumborum, eſt luctus pœnitentiæ. Iſa. 21. a Prouer. 12. d. 23. b. Iere. 5. a. 8. f. Ezech. 9. b. Zachar. 9. b. 11. a. Et dolor vehemens Iob, eſt vera contritio pœnitentis. Iob 2. d. 5. b. Idem deſignat triſtitia Dinæ. Gen. 34. a. Thre. 1. e. g. Baruch. 2. d. Malach. 3. d. 2. Corint. 7. c. *Baſi. ſ. Pſ. 37. 114. Hie. ſ. Iſa 21. Gre. 3. mor. 25.*

Peccata noſtra in Chriſto. Dolores quoque noſtri, quos portauit Chriſtus, ſunt peccata, aut pœna peccati. Iſa. 53. b. Dolor autem, qui additur addita ſcientia. Eccl. 1. d. eſt dolor de peccatis & miſeriis cognitis. Et dolores inferni, quos ſoluit Chriſtus, erant dolores eorum, qui erant in limbo, aut in purgatorio. Act. 2. d. Mœrens ſpiritu erat gentilitas, quum vocata eſt à Deo, quia cœpit cognoſcere errores ſuos Iſa. 54. c. Dolent etiam à facie Dei, qui cognoſcentes ſe caſtigari à Deo, per pœnitẽtiam reuertuntur ad ipſum. Ierem. 5. e. *Hie. ſ. Iſa. 53. Aug. 4. de Trin. 1.*

Deficientes in labore pœnitentiæ. Dolentes filij Iſrael in deſerto propter laborem. Num. 11. a deſignant pœnitentes deficientes à labore pœnitentiæ. Et dolor, quem infert ſpina Ezech. 28 g. eſt labor reſiſtendi tentationibus: & amaritudo tribulationum, quæ inferuntur à diabolo.

Dolor eccleſiæ creſcentibus malis. Dolor opprimit Eccleſiam, quando in malitia ſua creſcere peruerſos intuetur. Iob 16. b. Et contriſtant nutricem ſuam, hoc eſt, eccleſiam peccantes. Baru. 4. b. Thr. 1. e. Dolor autem ſuper dolorem, eſt in eccleſia ſuper contritione malorum. Ierem. 8. f. *Gre. 13. mor. 4.*

Addens Deus pœnæ temporali æternam. Dolores diuidit Deus impiis, quando pœnæ temporali addit pœnam æternam. Iob 21. b. Et impij dicuntur mori in doloribus. Baruch 2. f. Et dicuntur in doloribus dormire, & dolorem cordis habere, qui in inferno perpetuo cruciantur. Iſaię 50. d. 65. c. Deut. 28. g. Ierem. 51. a. Ezech. 7. g. 23. e Matth. 24. a. Marc. 13. b. 1. Theſ. 5. a. 1. Tim. 6. b. *Gre. 15. mor. 21. Hier. ſ. Iſa. 50.*

Iniuria Dei. Dolor Iacob ſuper Ioſeph, quem mitigare non valebant filij eius. Gen. 37. g. deſignat iniurias irrogatas Deo à Iudæis. Et etiam dolor eiuſdem, cuius initium dicitur eſſe Ruben. Geneſ. 49. a. *Glo. int. ſ. Gen. 49.*

Miſeria huius mundi. Triſtitia malorum. Dolor filiorum Iſrael in Ægypto, typus eſt miſeriarum huius mundi. Exod. 3. b. Dolores quoque habitatorum Philiſthim. Exod. 15. b. triſtitiam malorum in hoc mundo ſignificant, quia non poſſunt ſua praua deſideria perficere. Idem deſignat triſtitia Achab ſuper vinea Naboth. 3. Reg. 21. a. Hi dicuntur contriſtari contra Deum. Tob. 2. c. Ad has miſerias refertur, quum rex Aſa doluit pedibus tempore ſenectutis. 3. Reg. 15. e. 2. Paralip. 16. d. Et dolens caput filij mulieris Sunamitidis. 4. Reg. 4. c. *Glo. or. ſ. Exod. 3.*

Timor hæreticorum. Inuidia. Dolor apprehendit Ægyptum ſuper Tyro, quum aliqui hæretici videntes aliam hæreſim ſubuerti, timent, ne & ſua peſſum eat. Iſaiæ 23. a. Eccl. 11. b. Ezech. 32. b. Sic dolet Gaza. Zach. 9. a. Et viderunt & doluerunt montes. Habac. 3. b. Dolor hereticorum, eſt inuidia. Apoc. 16. b. *Hie. ſ. Iſa. 23. Rup. ſ. Hab. 3. & 9. ſ. Apoc.*

Flagellari de inſenſibilibus. Dolor egrediens de humo. Iob 5. b. eſt quum homo de rebus inſenſibilibus flagellatur. *Gre. 6. mor. 5.*

Dolor patris ſeruatur in filiis: vt pater acrius puniatur in eis, ipſum imitantibus. Iob 21. c. Prou. 19. b. *Glo. ord. ſ. Iob 21.*

Deſideria antiquorum patrum in limbo. Triſtitia eunuchorum Pharaonis in carcere. Gen. 40. b. deſignat deſideria antiquorum patrum in limbo.

Mœror Iudæorũ ob legẽ Chriſti. Triſtis abiens adoleſcens diues ob verba Chriſti, deſignat Iudæorum mœrorem in legem Chriſti. Matth. 19. c. Marc. 10. c. Luc. 18. d. *Hil. ſ. Mat. can. 19*

Facere recedere Spiritumſanctũ. Contriſtare habẽtes Spiritumſan. Contriſtare Spiritumſanctum, eſt efficere, vt Spirituſſanctus à mente, in qua manebat recedat. Vel eſt contriſtare eos, in quibus eſt Spirituſſanctus. Eph. 4. g. Eccl. 3. b. *Amb. ſ. Eph. 4. Aug. 4. de Gen. ad lit. 9.*

Deſeri hæreticos. Mœrent piſcatores, quum Philoſophi & hæretici vident ſe relinqui à diſcipulis ad fidem conuerſis. Iſa. 19. b. *Hie. ſ. Iſa. 19.*

Scandalizare ſimplices. Contriſtare pupillum & viduam, eſt ſcandalizare ſimplices, & imponere illis grauia onera. Idem eſt contriſtare fratrem, & contriſtare aduenam. Exod. 22. c. Leui. 25. b. Prouerb. 12. c. Ierem. 22. a. Ezech. 13. d. 18. c. 22. b. Rom. 14. c. *Glo. int. ſ. Leui. 25.*

Timor ſui. Contriſtatus Petrus ob tertiò repetitam dilectionis interrogationem à Chriſto. Ioan. 21. c. vt per illam triſtitiam magis firmaretur in amore, & magis timeret de ſeipſo. *Glo. ord. ſ. Ioan. 21*

Grauis vindicta ſignum. Mœrere dicuntur cæli à facie iræ Domini: vt oſtendatur quàm grauis punitio incidet in malos in iudicio. Ierem. 4. f. Ezech. 32. c. Vnde & triſte cælum erit in iudicio, quum mali condemnabuntur. Matth. 16. a. *Hie. ſ. Iere. 4. Aug. 1. q. in euã. 12*

Præponẽtes voluptates Deo. Contriſtatus Herodes de petitione puellæ, oſtendit ſe cognoſcere, quæ non debebat facere: vt autem noluit puellam contriſtari, deſignat eos, qui prætermittunt diuina, vt voluptati obſequantur. Matt. 14. a. Marc. 6. d. Ad hæc facit triſtitia ſimulata hypocritarum. Matt. 6. b. *Hila. ſ. Mat. can 14.*

Peruerſe agere, & inde puniri. Dolores ſeminare, eſt fraudulenta verba dicere: Dolores autem metere, eſt dicendo præualere. Vel certè dolores ſeminant, qui peruerſa agunt: Dolores metũt, quum de eadem peruerſitate puniuntur. Iob 4. d. *Gre. 5. mor. 15.*

Contemptus lapſus proximi. Non dolent occidentes pecora, qui pro nihilo habent, ſi alios in errorem, aut in peccatum induxerint. Zachac. 11. a. *Hie. ſ. Zach. 11.*

Dolus, Doloſus, Fraus, Fraudare.

DOlus, eſt machinatio, quæ ſit ad fallendum aliquem, quæ & fraus dicitur: & fraudare, eſt, rem alicuius per fraudem interuertere, vel intercipere: Vix autem inuenitur dolus quantum ad literam in bonam partem: vnde in ore Christi non eſt inuentus dolus. Iſa. 53. c. 1.Petri 2. d.

Incarnatio Chriſti.

Fraus Iacob in ſurripienda benedictione fratris ſui. Gene.27.f. deſignat Chriſtum ſecretò incarnatum, & Verbum in carne latens.

Prudentia.

Dolus filiorum Iacob ad occidendos Sichimitas. Gene.34.b. deſignare poteſt prudentiam, qua vti debent prædicatores ad ſaluandas animas.

Baſi.ſ.Pſ.14.33.37. Hila.ſ.Pſ.51.

Malũ ſub ſpecie boni.

Dolus, eſt cùm peiora melioribus admiſcétur: vt vino aqua, auro cuprum, & verbis ſanctis peruerſa, & veris falſa. Pſalm. 14. Dolus etiam eſt mala operatio facta proximo, cum ſimulatione bonorum. Pſalm. 33. Et dolum facit lingua ſicut nouacula, quia quum facta ſit ad bene loquendum, malè tamen dicit. Pſal. 51. Et doli dæmonum, ſunt apparentia bona, quibus transfigurant ſe in angelum lucis: qualis fuit dolus Ioab. 2. Regum 3. c. Iob. 31. a. Pſal. 37. 72. Iere. 9. b. Matt. 26. a. Mar. 14. a. Luc. 20. d. Ioan. 1. g. Acto. 13. b.

Ori.ſ.Mat.ho.35. Aru.ſ.Pſ.48. 117. Hie.ſ.Iſa.32.

Suaſiones dæmonũ & prauorũ.

Doloſa lingua, ſunt ſuaſiones dæmonum ad manendum in peccato: eſt etiam doloſa lingua hæreticorum, & Scribarum, & ſacerdotum Iudæorum. Idem ſunt labia doloſa, & doloſus homo. Pſalm. 5. 9. 11. 31. 35. 42. 49. 108. 119. Iob 13. b. 15. d. Dan. 8. g. 11. d. Matth. 26. a. Et fraus, eſt doctrina deceptoria. Exod. 22. b. Leuiti. 6. a. Ad hæc referuntur fraudulenta oſcula odientis. Prouer. 12. a. Et fraudulentus, eſt doctor falſa docens. Fraudulenter autem loquitur ad Deum, qui orat, aut aliter loquitur de Deo, cùm eius cor longè ſit ab eo. Iſa. 32. b. Sic loquebantur Chriſto Phariſæi, & Herodiani. Matthæ. 22. b. Ierem. 4. c. 5. g. 6. g. Hoſe. 11. d. Sopho. 3. c. Mich. 6. c. Dolus etiam Ægyptiorum in Iſraelitas, ſignificat fraudulentas perſuaſiones gentilium in Chriſtianos. Pſal. 104. 1. Mach. 1. d. 7. b. 13. c. 16. c.

Cle.Alex.2. ſtrom. Hie.ſ.Hoſe.7.

Fraudulenta iuſtitia. Profeſſio hæreſum. Hæretici.

Doloſa ſtatera, & doloſa pondera. Prou. 11. a. 20. d. Hoſe. 12. b. Amos 8. b. Mich. 6. c. doloſum iuſtitiæ vſum, & peruerſam hæreſum profeſſionem ſignificare poſſunt. Et doloſus arcus. Hoſe 7. d. ſunt hæretici, qui ſacra ſcriptura abutuntur aduerſus Deum. Et doloſa plaga eſt, quam infligunt hæretici, inducentes ſimplices in errorem. Eccl. 22. d.

Hie.ſ.Pſ.108.

Populus Iudaicus.

Doloſus dicitur, qui habet in grege ſuo maſculum: & votum faciens, immolat debile Domino. Mala. 1. d. Maledicitur autem qui facit opus Domini fraudulenter. Ier. 48. b. Hic doloſus ſignificat populum Iudæorum, qui cum haberet in grege Chriſtum, prætulit illi Barabbam. Pſal. 108. Ad hoc referri poteſt fraus Ananiæ, qui fraudauit de pretio agri quod offerebat domino. Act. 5. a. Porrò Origenes ſ. Matt. hom. 8. Tenet eum ſaluum factum eſſe ſoluta pœna per mortem.

Lyra.ſ.Pſ.20.

Faciẽs Deus deſiderium iuſti.

Non fraudat Deus iuſtum voluntate labiorum eius, quum facit quod optat. Pſalm. 20. 70. Sic Iacob non eſt fraudatus aſpectu Ioſeph. Gen. 48. b. deſignans antiquos iuſtos, qui non ſunt fraudati aſpectu Chriſti.

Aug.ſ. Pſ.35. Gre.ſ.Pſ.31.

Doloſè agit iniquus ad inueniendam iniquitatem, quando non vult eam inuenire, vt oderit, ſed vt defendat. Pſalm. 35. Et dolus eſt in ſpiritu, quum quis præſumit de iuſtitia, & non ſe accuſat, vt peccatorem. Pſalm. 31.

Fraudari ſe dicebant, qui non poterant oblationem offerre Domino propter immunditiam: & celebrare Phaſe. Nume. 9. b. Vnde Dominus prouidit eis, vt menſe ſecundo celebrarent Paſcha.

Fraudi inuicem dicuntur coniuges, quum non ſibi mutuo reddunt debitum. 1. Cor. 7. a.

Doma, vide Tectum.

Domare, Indomitu.

DOmare, eſt manſuefacere, & domeſticum reddere.

Domare feras, facilius iudicatur, quàm domare linguam. Iac. 3. b. d.

Glo.ord.ſ. Mar.5.

Poteſtas diaboli. Feritas gentilium.

Non poteſt quiſquam domare dæmoniacum. Marc. 5. a. deſignat poteſtatem diaboli, quia non eſt poteſtas ſuper terram, quæ comparetur ei. ſed ſolus Chriſtus domat. Deſignat etiam feritatem gentilium in infidelitate.

Hie.ſ.Iere.31. Gre.ſ.Ezech.ho.9.

Iudæi.

Indomitus iuuencus dicitur Ephraim. Ierem. 31. c. quia non vult emendari caſtigatus à Deo. Idem eſt indomitus equus. Eccl. 30. b. Indomabiles corde. Ezech. 2. b. ſunt Iudæi, qui flecti ad pœnitentiam nolunt.

Dominus, Dominari, Imperare, Imperium.

DOminus dicitur propriè, qui domui præeſt, & qui in familiam imperium habet. Refertur autem Dominus ad ſeruum, vt non ſit Dominus, ſi non ſit qui ei obtemperet. Lex autem eſt, vt ſeruus non ſit maior Domino ſuo. Matth. 10. c.

Deus.

Hie.ſ.Iſa.63.

Glo.ord. ſ. Leui.6.

Dominus propriè eſt Deus, qui creator eſt omnium. Et ipſe dicitur dominus virtutum, & Dominus Dominorum. Pſal. 45. 83. 88. 102. 135. Et ipſe eſt Dominus Deus vnus: & Dominus cæli & terræ. Deut. 6. a. 10. d. Iſa. 42. b. Malach. 1. b. Matth. 11. d. Act. 17. c. Et ipſe eſt Dominus meſſis. Matt. 9. d. Luc. 10. a. Dominus Ioſeph. Gen. 39. d. deſignat Deum, patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Dicitur autem Deus. Iſaiæ 63. d. non dominari malorum, quando non eos caſtigat, vt emendentur. Et Dominus rei per fraudem ablatæ, cui reddenda eſt quinta pars. Leuit. 9. a. eſt Deus, cui reddendi ſunt quinque ſenſus, quibus abuſi ſumus.

Chriſtus. Dominus Ægyptiorum Ioſeph, deſignat Chriſtum Dominum Gentium: & vt erat Dominus domus Pharaonis, typus eſt Chriſti, qui eſt caput Eccleſiæ. Gen. 41. f. 44. c. 45. g. 47. b. Pſ. 21. 58. 71. 104. 109. Dicitur etiam Chriſtus agnus dominator terræ. Iſ. 16. a. 40. b. c. 54. b. Et dominatur Chriſtus in virtute ſua, qui dixit: Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra: & quia datum eſt ei nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ideo Dominus eſt nomen eius. Pſ. 65. 67. 82. Luc. 19. c. Phil. 2. b. Et eſt dominus ſabbati, hoc eſt, remiſſionis peccatorum: quia dominus erit Pentecoſtes, in qua fit remiſſio. Mat. 7. c. 12. a. Iud. 9. c. Iere. 23. b. Amos 9. b. Luc. 6. a. g. Dominus cum Samuele, eſt Chriſtus cum Eccleſia, 1. Regum 3. g. Idem dicitur Dominus gloriæ, & Dominus dominantium. 1. Cor. 2. c. 1. Tim. 6. c. Apoc. 19. c. Numer. 24. d. Iud. 8. c. 2. Reg. 8. a. Mich. 5. a. Zachariæ 6. d. Malach. 3. a. Ioan. 13. b. Roma. 14. b. Dictus Iacob Dominus fratrum ſuorum. Gen. 27. d. deſignat Chriſtum dominú, hominú & angelorú, vel Iudæorú. [*Ten. ſ. T. [illegible] 4. Hie. ſ. Iſ. [illegible] Hil. ſ. Pſ. 6[illegible]. Aug. ſ. Io. [illegible] Fulg. lo. de [illegible] Gre. ſ. 1. Reg. 3. Gre. [illegible] ant. 2 to. [illegible] 4. Bed. ſ. Gen. 27.*]

Voluntas Dei. Imperium Regis, eſt voluntas Dei, cui omnia obediunt. Gen. 41. f. 45. f. Exo. 18. d. 34. b. 35. a.

Poteſtas iudiciaria Chriſti. Imperium datum Regi, eſt poteſtas & iudicium viuorum & mortuorum datum Chriſto. 1. Reg. 2. b. Imperium autem eius fuit ſuper humerum eius, quia baiulauit ſibi crucem, per quam regnauit. Et multiplicatur eius imperium per multiplicationem fidelium. Iſ. 9. b. [*Tert. adu. Iuda.*]

Perfidia Iudæorum. Dicens Eli de Deo. Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis, faciat. 1. Reg. 3. d. perfidiã deſignat Iudæorum, qui nolunt ad fidem venire, nec diuinis comminationibus credere, arbitrantes ſe obſequium præſtare Deo. [*Gre. ſ. 1. Reg. 3.*]

Ratio. Dominium hominis ſuper beſtias, ſignificat imperium rationis ſuper partem ſenſitiuam, & beſtialem. Gen. 1. d. Aliter autem accepit homo imperium ante peccatum, aliter poſtea: Nam antea imperium accepit abſolutè, & abſque coactione, quum dictum eſt: Dominamini piſcibus maris, &c. poſtea verò. Geneſ. 9. a. vt ſignificaretur renitentia ſenſualitatis & animalium: dictum eſt: Sit terror veſter ac tremor ſuper cuncta animantia terræ, &c. Et quia homo non præponitur homini, deſignatur æqualitas inter homines à natura. Dominatur autem homo, hoc eſt, ſpiritualis, qui omnia iudicat. Et dominatur terræ, quum anima regit carnem: Gen. 1. d. Eccl. 17. a. Domina dicitur Sara, quæ deſpicitur ab ancilla. Gen. 16. b. & deſignat rationem, quæ deſpicitur à ſenſualitate: *Gratia noui teſtamenti.* vel gratiam noui teſtaméti, quam deſpicit ſynagoga. Domina etiam gentium. Thr. 1. a. eſt ratio imperans concupiſcentiis. Et dominatur animo ſuo, qui vincit iram, & cæteros reprimit affectus. Pro. 16. c. [*Ori. ſ. Gen. ho. 1. Aug. 13. confeſ. 25.*]

Prædicator. Dominus ſerui dicitur prædicator conuertens aliquem, & inducens ad opera vitæ actiuæ. Eundem ſignificat dominus bouis cornupetæ: & Dominus ciſternæ, & Dominus domus, quã effringit fur Exod. 21. c. d. 22. a. Et dominus domus leproſæ eſt, qui curam habet domeſticæ Eccleſiæ. Leu. 14. e. Dominus autem ciſternæ is eſt, qui cognitione præditus eſt, quam tamen incautè communicat: atque ita ciſternam aperit, vt cadat bos, aut aſinus, hoc eſt, ſimplicem fidem habens. [*Gre. ſ. Eze. ho. 3. Iſyc. ſ. Leu. 14. Cle. Alex. 5. ſtro.*]

Boni. Dominus Eſau conſtituitur Iacob. Geneſ. 27. d. quia mali ſubiiciendi ſunt bonis, ad ſuam vtilitatem: vnde Pro. 17. a. Seruus ſapiens dominabitur filiis ſtultis. Sic Iudæis Chriſtiani. [*Ori. ſ. Ioſ. ho. 3. Amb. de Iacob 2.*]

Subiicere terrena. Dominari in terra Seon, eſt vincere, & ſubiecta habere terrena. Num. 21. f. Dominatur autem à mari vſque ad mare, qui nulli ſubiacet culpæ, nec vlli ſuccumbit pœnæ: vt non dominetur ei omnis iniquitas, nec eum opprimat vlla aduerſitas. Pſ. 66. *Iuſti.* Et dominari in terra Ægypti, eſt omnia vitia ſubiecta habere. Gen. 44. d. Et domini ſunt, qui hæc peccati corpora dominationi ſuæ, per ſubiectionem vitiorum ſuorum peccatorumque ſubdunt. Pſal. 135. *Angeli cuſtodes.* Et dominantes ſunt iuſti, & omnes Sancti in iudicio: vel angeli curam hominum habentes. Pſa. 48. *Apoſtoli, & apoſtolici viri.* Et domini gentium, ſunt Apoſtoli, & Apoſtolici viri. Iſ. 16. c. Sap. 3. b. Eze. 19. d. [*Aug. [illegible] De. 37. Ori. ſ. Num. ho. 13. Rua. de S. [illegible] Bed. ſ. Gen. 47. Hil. ſ. Pſ. 135. Baſ. & Amb. ſ. Pſ. 48.*]

Blandiendum ferocibus. Dominum appellat Iacob fratrem ſuum Eſau. Gen. 32. a. quia verbis blandis ſunt irati mitigandi. Dominum quoque appellat Anna Eli. 1. Reg. 1. c. quia Apoſtoli Iudæis prædicationis miniſterium exhibuerunt. [*Hie. ſ. Iſ. 16. Gre. ſ. 1. Reg. 1.*]

Synagoga. Domina Ioſeph. Gen. 39. b. ſignificare poteſt ſynagogam, aut carnis petulantiam. Nam & ſynagoga impudenter accuſauit Chriſtum: carnis verò petulantia nititur ad ſe trahere rationem: Synagoga quoque vſque ad mortem perſecuta eſt Chriſtum, donec palliú carnis, Chriſtus dimitteret in manibus eius. Reliquit etiam pallium literæ legis in oculis eius. Dicitur quoque ſynagoga domina gentium. Thr. 1. a. Ier. 13. c. Deut. 15. b. Domini etiam dicuntur Iudæi comparati gentilibus, quos ipſi velut canes habebant. Matth. 15. c. Dominantes autem in Hieruſalem, erant ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi. Et dicuntur mulieres dominari eis, quia ipſi principes erant effœminati, nihil virile, neque in doctrina, neque in moribus habentes. Iſa. 3. b. 28. c. 52. b. [*Hie. epi. Inter omnia. Chryſ. ſ. Pſ. 93. Gre. 2. mor. 31. Bed. ſ. Gen. 39. Hie. ſ. Iſ. 28.*]

Poteſtas Iudæorum, diaboli, & ſuperborum. Imperium Ruben. Gen. 49. a. deſignat poteſtatem Iudæorum, Luciferi, & ſuperborum. [*Glo. ord. ſ. Gen. 49.*]

Dæmones. Tyranni. Dominantes ſunt dæmones, & tyranni. Iſ. 14. b. qui & domini crudeles dicuntur. Et fortis, qui dominatur Ægyptiis, eſt diabolus tyrannidem exercens in mundanos. Iſa. 19. a. *Peccata.* Domini etiam ſunt peccata, quorum ſeruus eſt ipſe peccator. Iob 3. c. *Caro.* Domina quoque dicitur caro, quum ſubiicit ſibi rationem. Et tunc dominantur ſerui, quum caro imperat rationi. Pſ. 9. 18. 53. 105. 118. 122. Thr. 5. b. *Idola.* Et omnes hi domini, vel etiam idola dicuntur nos poſſediſſe abſque Deo Iſ. 26. c. Iud. 3. d. 9. a. 14. a. Ne. 9. f. Tob. 4. b. Pro. 19. b. Ier. 30. b. 50. d. 51. c. Ioel. 2. d. Mat. 20. d. Mar. 10. f. Luc. 22. c. Rom. 6. b. *Inuentores peruerſorú dogmatum.* Et domini vaccarum pinguium. Amos 4. a. ſunt principes, & inuentores peruerſorum dogmatum: vel qui per multiplices libros, ab aliis malè inuenta corroborant. *Arrogantia, & ſuperbia.* Imperium autem Ægypti, deſignat arrogantiam, & ſuperbiam mundanorum. [*Hi. ſ. Iſ. 14. 19. 26. Hil. ſ. Pſ. 122. Gre. 4. mor. 42. Hie. ſ. Amos 4. & ſ. Eze. 3[illegible].*]

Ezec.30.b.Imperant autem Ægyptij filiis Iſrael lateres,hoc eſt,opera terrena.Exo.5.c.

Domini carnales ſunt domini temporales.Eph.6.a.Col.4.a.1.Tim.6.a.1.Petri.2.c.

Glo.ord.ſ.Mat.8. — *Deus & diabolus.* — *Vitia,& virtutes.*

Domini duo contrarij ſunt,Deus,& diabolus,quibus nō poteſt homo ſimul ſeruire. Mat. 6.c.Luc.16.c.Item vitia,& virtutes.

Hie.ſ.Eze.34. — *Superbia prælatorum.*

Imperant paſtores cum auſteritate.Ezec.34.a.quando cum magno ſupercilio epiſcopi & prælati à ſubditis honorem exigunt.

Ori.ſ.Exo.ho.3. — *Superbia diaboli.*

Dominum neſciens Pharao,deſignat ſuperbiam diaboli,& membrorum eius. Exod. 5. a. Prouer.30.b.

Glo.or.ſ. Dan.11. — *Diabolus.* — *Antichriſtus.*

Dominabitur rex aquilonis theſaurorum auri & argenti , & omnium rerum precioſarum Ægypti.Dan.11.g.vbi ſignificari poteſt diabolus princeps aquilonis:vel Antichriſtus.

Caro in ſpiritū.

Dominari mulierem in virum non permittitur:ne caro videlicet in ſpiritum dominetur.1. Timot.2.d.

Lyr.ſ.Rom.7. — *Aſtringens lex.*

Dominari dicitur lex in homine.Rom.7.a.hoc eſt,naturalis,vel ſcripta:quæ ſeruanda eſt, quandiu non eſt abrogata.

Ordo angelorū

Dominationes,eſt quartus ordo angelorum,deſcendendo à ſupremis.Eph.1.d Col.1.c.

Dominicus dies dicitur,quia peculiariter Domino dedicatus propter eius reſurrectionē.

Domus, Aedes, Domicilium.

DOmus,eſt ædificium ad habitandum conſtructum,ex tecto,parietibus,& pauimentis cōſtans.Eſt domus minus quàm ciuitas , & pluſquam atrium. Domus etiam dicitur familia , & etiam ſtirpes,ſeu genus:& ipſæ facultates,& patria.

Deus.

Domus refugij dicitur Deus:in quo refugium habent boni.Pſ.30.

Hie.ſ.Pſ.30. *Arn.ſ.Pſ.29. 35. 58.* *Ori.ſ.Cant.ho.2.* *Baſi.ſ.Pſ.44.* *Bed.ſ.Pro.9.* — *Chriſtus.* — *Caro Chriſti.*

Domus Dei interdum dicitur Chriſtus,aut corpus Chriſti.Pſal.35. Et domus ſacerdotis.i. iuſti,eſt humanitas Chriſti.Leu.16.b.Et domus Dauid,eſt corpus,aut caro Chriſti.Pſ.29.67. 58.in titulo.Prou.9.a.Et domus,quam ædificauit Salomō,incarnationis indicat myſterium. 3.Reg.10.a.Et domus eburneæ,ſignificant abundantiam charitatis Chriſti.Pſ.44.

Phi.de ſomniis. *Ori.ſ.Cant.ho.1.* *Aug.de 5.hæreſ.7.* *& epi.107.& 1.ſer.domi. in mont.* *Hie.ſ. Eccleſiaſtē. 12.* — *Mundus.*

Domus Dei,interdum,dicitur mundus,qui eſt domus magna.Gen.28.d.1.Tim.3. d. Eundem deſignat domus Simonis leproſi.Mat.26.a.2.Tim.2.c.Domus etiam,quam cuſtodiebat fortis armatus,eſt mundus,quem diabolus tyrannide ſua occupauerat:ſed eiectus eſt à Chriſto fortiori.Mar.12.d.Domus etiam,in qua lucet lucerna,eſt mundus.Matt.5.b.Et domus figuli.Ier. 18. a.Eccleſiaſtæ 12.a.Et domus clauſa dicitur,quum ceſſant mala in mūdo.Iſ.24.b.

Cyp. cont.Nouati. *Baſi.ſ.Pſ.29. 115.* *Arn.ſ.Pſ. 35.67. 95 126.* *Ori.ſ.Pſa.36.ho.5. & ſ.Ioſ.ho.3. & ſ. Cant.ho.2. & ſ.Iſ. ho.2.& ſ.Mat. ho. 35.& ſ.Rom 3.* *Hila.ſ.Mat.cano. 10.& ſ.Pſ.51.* *Amb.ſer.32.& ſ. Luc.9.* *Hier.epiſ. Multū in vtramque & ſ. Iſ.2.14.22. & ſ. Hoſ.1.& ſ.Ioel. 3.& ſ.Agg.2.* *Aug 17.ciu. Dei.5 & ſ. Ioan.tra. 41. 50.* *Iſyc.ſ.Leu.9.* *Cyr.6.ſ.Ioan.1.* *Gre.ſ.1.Reg.1.* *Bed.ſ.Exo.12.* *Geor.Ven.Can.2. tom.7 cap.6.* *Iſyc.ſ Leu.25.* *Rup.ſ.Zac.6. & 7. ſ.Mat.* — *Eccleſia.*

Domus Dei paſſim dicitur eccleſia,vel domus Domini.Gen.38.d.Pſ.5.35. 51.64. 67.68.92. 112.115.126.133.Pro.9.a.Et domus omnis Noe ingrediens in arcam, deſignat eandem eccleſiā. Gen.7.a.Et domus patris Iacob:& domus Iacob,eſt eccleſia.Gen.30.d.32.33.35.42.Pſ.25.126. Domus item Ioſeph.Gen.43.d.Et domus Pharaonis,eſt eccleſia ex gentibus.Geneſ.41.c.50. b.Et domus Rahab,eccleſiam ex gentibus deſignat:extra quam nemo de Hierico,hoc eſt,de mundo ſeruari poteſt.Ioſ.2.b.Eandem deſignat domus Dauid.2.Reg.11.a.Pſ.29.91.95.121.Iſ. 7.a.22.f.Eadē dicitur domus Iſrael,& domus Iuda.Iſ.12.a.14.a.63.b.Eze. 13.a.18.b.25.a.Hoſ. 1.c.9.a.Ioel.2.d.Amos 9.c.Abdi.f.Et domus vna,in qua erant meretrices.3. Reg.3.c.Iſa.2.a. 6.a.56.b.Eadem eſt domus Achimelech.Pſ.51.in titulo Et domus Ezechiæ.Iſa.39.b.58.b.Ier. 7.b.11.c.21.a.23.c.31.f.Et domus fidelis.1.Reg.2.g.Mich.3.d.4.a.Soph.1.b.Agg.1.a. Et domus poſterior cum maiori gloria,eſt Eccleſia cum Chriſto.Agg.2.a.Zacha.1.c.3. b.4.c.9.b.10.b. 13.a.Iob 1.a. 42.c.Dicitur autem domus Dei Iacob:quia recipit vetus inſtrumentum traditū filiis Iacob:& in ea ſunt duodecim tribus,hoc eſt,duodecim Apoſtoli , cum duodecim ſedibus.Iſ.2.a.60.b.66.g.Eze.36.a.40.a.45.f.Et domus Aaron,eſt eccleſia domus Chriſti.Leuit. 9.b.Hæc eſt domus onagri, hoc eſt , Chriſti Iob 29. a. Et domus,in qua manet filius in æternum,& non ſeruus.Ioan.8.c.Hæc impletur odore vnguenti.Ioan.12. a. Domus etiam digna, eſt fidelium Eccleſia.Matt.10.b.Ipſa eſt,in qua quæritur drachma.Luc.15.a. In ea,vt in domo vna,editur agnus:& ab ea non eſt egrediendum:ſed in ea ſedendum Exo.12.g.22.a. Deu.6.b. Matt.5.b.10.b.Luc.9.a. 10. a. Et Domus domini in Silo,eſt eccleſia fundata in loco ſcripturarum.1.Reg.1.b 3.c.Domus etiam Simonis leproſi,eſt eccleſia.Mat.26.a.Marc.14.a.Eadem dicitur domus magna.1.Tim.2.c.Domus etiam ſaltus,eſt eccleſia ex gentibus.Iſ.22.c. Et domus ſine muro,erat eccleſia ex gentibus:quæ non habebat legem,vt populus Iſrael.Leui. 25. c.Hæc eſt domus iuſtorum,quæ permanebit Prouer.12.a. Domus Ioſiæ,in qua ſunt coronæ pontificis,eſt eccleſia.Zach.6.d.Domus Petri,in qua curatur eius ſocrus.Mat.8.b.

Ori.ſ.Exo.ho.2.& ſ.Cant.ho.3. *Hie ſ.Iſ.22.42.& ſ.Pſ 47.* *Aug.ſ. Pſ.47.* — *Eccleſia.*

Domus,quas ædificauit Deus obſtetricibus,ſunt eccleſiæ.Exo.1.d.Eædē ſunt domus multiplicatæ domino Ioſeph per ipſum Ioſeph,hoc eſt,per Chriſtū.Gen.39. a. Et domus Hieruſalē,ſunt eccleſię particulares,aut fideles.Iſ.22.c.Eaſdē deſignāt domus filiorū Iob.Iob 1.a.Et domus ſponſæ. Cant.1 d. In his domibus habitabit Cedar.Iſ.42.b.Ezec.28.g.Ad has domus eſt confugiendum.Exo.9.e.In his domibus cognoſcitur Deus.Pſ.47.

Ber.ſ.Can ſer. 46. *Ber.ſ.2.aſſump.& ſer.paruo.9.* — *Vterus Mariæ.*

Domus,quam ſibi ædificauit ſapientia.Prouer.9.a. dici poteſt vterus beatiſſimæ Virginis Mariæ. Domus etiam Marthæ , eundem vterum ſignificat:in quo ipſa excepit filium Dei. Luc.10.g.

Arn.ſ.Pſ.83. *Ori.ſ.Nu.ho.17.* *Gre.ſ.1.Reg.9.* *Rup.6.ſ.Mat.* — *Cōuerſatio credentium.*

Domus Dei aliquando dicitur conuerſatio credentium.Pſ.83.Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei,magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.Et domus Iacob,dici poteſt perfectio operum.Num.24.a. Et exercentes vitam actiuam,quibus dat Deus legem.Exod.19.a.

Et domus

Et domus Samuelis videntis,eſt bona conuerſatio prȩlati.1.Reg.9.b.Et domus patris Saulis, ſpiritualis cõuerſatio prædicatoris. 1. Regum 9.c.Domus Herodij,eſt vita Apoſtolica,quam Chriſtus extruxit.Pſ.101.

Apoſtoli & doctores. Patriarchæ. Sancti. Patres veteris teſtamenti. Miniſtri eccleſiæ. Conuerſi ex Iudæis. Perſecutores eccleſiæ.

Domus Iſrael,interdũ ſunt Apoſtoli,& doctores.Iſ.14. a. Et domus Domini in qua offertur puer,ſunt doctores,quibus minorum profectus manifeſtari debent,ne fallantur.1.Reg.1. c.2.f.Eoſdem deſignant domus eburneæ.Pſ.44.Domus etiam Leui, Patriarchas & Sanctos ſignificare poteſt.Exo.2.a.Et domus omnis Elcana,quæ aſcendit cum eo ad adorãdum, ſunt Patres veteris teſtamenti.1.Reg.1.a.Et domus ſacerdotis,ſignificat iuſtos, pro quibus etiam orat Chriſtus.Leu.16.b.Domus etiam Leui,ſunt miniſtri eccleſiæ Leuit.23.e. Pſ.134.Domus autem filiorum Iſrael,ſunt imitatores ſanctorum Patrum,& Apoſtolorum.Gen.42.a.Exod. 1.d.16.g.12.a.Leu.10.b.Et domus Leuitarum erant, qui ex Iudæis conuerſi ſunt per Apoſtolos,aut eorum diſcipulos.Leu.25.e.Domus Iacob,etiam ſunt Patres veteris teſtamenti. Domus Ioſeph Sancti noui teſtamenti.Domus verò Eſau,perſecutores fidelium.Abdi f.

Gre.ſ.1.Reg 1.1. Hil.ſ.Pſ.134. Iſyc.ſ.Leu.16. Iſyc.ſ.Leu.25. Rup.ſ.Abdi.

Status contemplatiuorum. Monaſterium.

Domus Iſrael,interdum ſignificat ſtatum contemplatiuorum,& doctorum.Pſ.134. Et domus ſapientum,dicuntur priuata illa, atque ſecreta quietis ocia, quibus ſolent ſtudioſi doctrinæ ſuæ ſtudiis vacare.Dan.2.a.Domus etiam Iacob, dici poteſt monaſterium, cui debet prælatus prouidere:vt Iacob prouidit domui ſuæ.Gen.30.d.Domi fuit abſconditus Saul,donec proditur à Deo, quia debet prædicator fugere honores,donec à Deo cõferantur: ſed debet manere in ſecreto contemplationis.1.Reg.10.c.In hac domo eſt Chriſtus.Matth.13. e. 2. Cor.5.a.Et domus onagri,eſt requies mentis.Iob 39.a.

Hil.ſ.Pſ.134. Ricar.de S.Vict. de ſum.Nabu.4. Ori.ſ.Matt.ca.13. Gre.ſ.1.Reg.10. & 30.mor.23.

Corda & corpora Sanctorum. Anima. Corpus. Homo.

Domus eburneæ,deſignare poſſunt corda Sanctorum,& corpus caſtum,& mortificatum, ac laudans Deum.Pſ.44.In hac domo ſunt gloria,& diuitiæ iuſti.Pſ.111. Et domus patris familias,eſt ipſa anima,vel cor.Mat.24.b.Exo.12.a.22 a.Pſ.83.92.95.126.Et domus Dei,eſt anima ſancta.Gen.28.d.Et domus proximi poteſt eſſe anima,vel corpus.Exod.20.c. Leui.14.c. Et ipſum corpus,eſt domus animæ.1.Tim.3.a.Domi erat Ioſeph,cùm ſolicitatus eſt à domina,quæ etiam erat domi:quia tunc voluptas agit ſua negotia, cùm corpori tribuimus neceſſaria.Gen.39.e.Domus præterea,ipſum corpus.Pſ.127.2.Cor.5.a.Et corpus miſerum,dicitur domus inſipientis,& ſtulti.Pſ.48.Et domus Simonis leproſi,eſt anima.Matt.26.a.Et domus ſodalium ſponſi,aut multitudinis,ſunt mentes.Cantic. 1. b. Et domus deſerta,eſt anima ſine gratia.Mat.23.d.Domus autem Petri,eſt corpus eius.Matth. 8.b. Domus verò Matthæi,vbi Chriſtum ſuſcepit,eſt mens,vbi eſt illuminatus.Matthæi 9. b.Domus etiam vna,eſt ipſe homo.Lucæ 12.g.Domus ſanctificationis,eſt anima exiſtens in gratia.Iſa. 64. d. Domus in quã intrat mors per feneſtras,eſt ipſa anima.Ierem.9.f.Ezech.7.g.Ioel.2.b.Agge. 1. a. Et domus ædificanda.Prouerb.24.a.Et domus Marthæ.Luc. 10. g. Domus etiam luteæ, ſunt corpora noſtra,ex luto formata:& quæ illecebris carnis ſeruiunt.Iob 4.d.7.b. De corde dicitur ſanato cuidam.Marci 5.b.Vade in domum tuam.

Arn.& Aug.ſ. Pſ.4. Hie.ad Principiã. Phi.de Cherubim. Ori.ſ.Mat.ho.27. 32.35.& ſ.Cant. ho.2.3. Amb.de dig.ſac.4 Hil.ſ.Pſ.117.& ſ.Mat.Can.8.9. Baſi.ſ.Pſ.48. Hie.ſ.Iſ.64.& ſ. Agge.1. Chry.ſ.Pſ.22. Phi.2.alleg. Gre.10.mor.16.& ho.22. Ber.ſer.2.Aſſump. Gre.5.mor.28.& ho.22.& 8.mor.14

Conſcientia.

Domus,in qua clauduntur vituli,eſt conſcientia.1.Reg. 6. b. Et domi eſt mors,quum intus conſcientia à tentationis ſordibus conſentiendo munda non eſt.Thre. 1.g.Et domus furis,eſt conſcientia.Zach. 5. b. Has domos perfodiunt hæretici in tenebris.Iob 24. c.In hanc domum ingreditur Ezechiel de campo:quum poſt prædicationem redit prædicator ad ſuam conſcientiam.Ezec.3.f.Marc 2.a.Domus etiam Nabuchodonoſor,eſt conſcientia.Dan. 4.a. Et domus Vriæ, ad quam remittebat Dauid ipſum Vriam, eſt conſcientia Iudæorum, in quam noluit ingredi populus ille,ſed ſeruare ceremonias legis.2.Reg.11.b.

Gre.ſ.1.Reg.6.& 3.mor.21.24.& 16 mor.28.& ſ.Eze. ho.12. Rica.de S.Vict.de ſecuri conſcien.

Cœleſtis patria.

Domus,interdum eſt cæleſtis patria,tam domus in ciuitate,quàm domus in villa, hoc eſt, in terra viuentium.Leuit.25.d.Iſ.6.a. Eandem deſignat domus Elcana,cùm abiit in domum ſuam.1.Reg.2.b.Ipſa eſt domus Domini,ad quam vadit Elcana,& ad eam fertur cum gratiarum actione.1.Reg.1.c.Et hæc eſt domus fidelis,quam ȩdificat Deus.1.Reg.2. g. De hac dicitur:Beati qui habitant in domo tua domine.Pſ.83.35.41.64.131.133. In ea ſunt mãſiones multæ.Ioan.14.a.Et hȩc,vel ſinus Patris,eſt domus Chriſti.Ier.12 b.Domus paralytici, in quam iubetur ire,eſt paradiſus.Mat.9.a.Luc.5.e.Pſ.22.25.26.65.121.126.134.Iſ.14.d.65.d.Eze. 43.b. Hoſe.11.d. Domus æternitatis,eſt propriè cæleſtis patria.Eccleſiaſtæ 12.b.Domus habet fundamentum & tectum:ſic cæleſtis patria poſt reſurrectionem habebit fundamentum, ſtabilitatem æternæ beatitudinis.Tectum verò conſummationem, & perfectionem ipſius. Hanc poteſt deſignare domus,quam fecit Salomon filiæ Pharaonis, ideſt, Eccleſiæ ex Gentibus: quæ conſtructa eſt ex lapidibus precioſis.3.Reg.7.b.

Ori.ſ.Leu.ho.15. & ſ.Iſ.ho.1.& ſ. Ier.ho.8. Hil.ſ.Mat.Can.8 & ſ.Pſ.65.131. Amb.ſ.Luc.5. Hie.ſ.Iſ.14.65. Chry.ſ.Pſ.22. Gre.ſ.1.Reg.1.2. Euc.q.in Eccleſiaſten. Ber.ſer.paruo.42. Rup.3.ſ.Reg.16.

Populus obediens.

Domus fidelis,quam ædificat Deus.1.Reg.2.g.dici poteſt populus obediens prælato ſuo.

Gre.ſ.1.Reg.2.

Charitas.

Domus Aminadab,in quam transfertur arca Domini, eſt charitas, cum qua Chriſtus venit in mentes noſtras.1.Reg.17.a.Et domus Samuelis in Ramatha, eſt requies prædicatoris, in amore cæleſtis patriæ.1.Reg.7. d. Et domus eburneæ,ſunt abundantia charitatis.Pſal. 44.

Gre.ſ.1.Reg.7. Baſi.ſ.Pſ.44. Gre.ſ.1.Reg.1.

Deuotio Gentium.

Et domus Annæ,eſt deuotio Gentium:in qua quieſcit prædicator,& eam conſeruare intendit.1.Reg.1.c.

Genealogia Chriſti.

Domus ſaltus Salomonis,genealogias Chriſti ab Adam, vſque ad ipſum deſignare poteſt, propter columnas ipſius domus.3.Reg.7.a.

Ru.3.ſ.1.Reg.14.

Templum.

.Domus Iob,hoc eſt,Chriſti,erat templum.Iob 19.b.De qua Iſa.56. c. Domus mea domus orationis vocabitur cunctis Gentibus.Mat.21.b.Marc.11.c.Luc.19. g. Eadem dicebatur domus deliciarum populi Dei.Mich.2.c.

Gre.14.mor.21. Rup ſ.Mich.2.

Philo. quòd Deus ſit immutabilis. — *Virtutes ſpeciales.*

Domus comparatæ ciuitatibus, ſunt ſpeciales virtutes ſub generalibus. Hæ domus ſunt ædificandæ in Babylone, hoc eſt, in hoc mundo. Ier.29.b.

Amb. de fug. ſec.4. — *Continentia. Sapientia.*

Domus Bathuelis, in quam venit Iacob, ſignificare poteſt continentiam, & ſapientiam. Gen.28.a.

Rup. ſ. Zac.1?. — *Caſtitas Ioſeph.*

Domus Ioſeph, ſignificare poteſt imitationes caſtitatis Ioſeph. Zach.10.b.

Amb. de Ioſeph. 8. & ſ. Luc.7. Ori. ſ. Iſ. ho.4. Hil. ſ. Mat. Can. 9.12. Hie epiſ. Beatit. & ſ. Iſ.2.8.25. Gre. ſ.1. Reg.2. Rup. ſ. Iud 25. Aug. q. in Iud.49. Iſyc. ſ. Leu.16. — *Iudæa. Synagoga.*

Domus patris Abrahæ, à qua egreſſus eſt. Geneſ.12. a. ſignificat Iudæam, à qua egreſſus eſt Chriſtus. Eadem dicitur aliquando domus Dei. Gen.28 d. Et domus Iacob. Gen.42.a. Iſ.2.b. 6.a.27.c.29.g. Eandem ſignificat domus principis, cuius filia erat mortua. Matth.9. c. Ipſa eſt domus non ſtans, & domus immundi ſpiritus, mundata lege, & ornata Prophetis. Matt.12.b. Luc.11.c. Domus etiã Caiphæ, eſt ſynagoga, in qua negatur Chriſtus, vt Petrus negauit. Mat. 26.g. Iſ.3.b. Eadem eſt domus patris filij prodigi, vbi Deus colebatur. Luc.15.d. Et domus duę Iſrael, quibus factus eſt Chriſtus lapis offenſionis, ſunt ſcribæ & phariſæi. Iſa. 8.c. Eadem Iudæa, & Hieruſalem, eſt domus alienorum, quæ deſtructa eſt, vt non ſit ciuitas. Iſa.25.a. Et domus Dagon euerſa. Iudith 16 g. Eandem ſignificat domus Eſau. Geneſ. 27. b. Et domus patris Iephte, à qua ipſum eiecerunt fratres eius Iudith 11. a. eſt Iudæa, ſeu domus Dauid, à qua eiecerunt Iudæi Chriſtum, ne regnaret. Et domus Aaron, pro qua orat ſacerdos, eſt populus Iudaicus, pro quo orauit Chriſtus, & obtulit vitulum, propter iugum legis. Leui.16.b. *(Sacerdotes veteris legis.)* *(Bed. ſ. Gen.24.)* Domus Eli, & domus patris eius, ſignificat ſacerdotes maiores & minores veteris legis. Et quum non amplius dicitur eſſe miniſtratura, deſignat abiectionem veteris ſacerdotij. 1. Reg. 2.b.3.c. Domus etiam Sarę, in quam introducta eſt Rebecca. Gen.24.g. eſt ſynagoga, in cuius locum introducta eſt eccleſia Gentium. *(Gre. ſ. Cant.3. Ber. ſ. Cant. ſer. 79. Hie ſ. Ier.12. & ſ. Pſ.51. Gre.2.mor.24. & ſ. Eze. ho.12.)* Et domus matris ſponſæ, eſt plebs Iudaica. Canti. 3. b.8.a. Et domus Simonis phariſæi, eſt Iudæa: in qua peccatrix remiſſionem inuenit, quam Iudæi non meruerunt. Luc.7.c. Et hæc eſt domus exaſperans. Eze.17.c. Amos 2.b.3.c. Et domus Patris Chriſti, quæ pugnauit aduerſus eum, eſt Iudæa. Ier.12.b.17.d. Et domus Abimelech, ad quam venit Dauid. Pſ.51 in titulo. Et domus primogeniti Iob, in qua perierunt fratres, filij ipſius Iob, eſt Iudæa. Iob 1.c. Et domus Ezechielis, in qua includitur, eſt Iudæa. Ezec.3.g.5.a. *(Hie ſ. Mat. Cano. 24. & ſ. Pſ.58. Hier. epiſ. Multũ in vtramque. & ſ. Iſ.31. Gre ſ. Eze ho.9.)* Domus etiam deſerta, eſt Iudæa deſerta a Spiritu ſancto. Matt. 23.d. Domus etiam Dauid, in qua cuſtodiebatur ab aduerſariis, vt occideretur, eſt Hieruſalem, in qua Chriſtus occiſus eſt 1. Regum 19.b. Pſ.58. Et domus peſſimorum, dici poteſt Iudæa, vel congregatio hæreticorũ, vel principes ſeculi. Iſ.31.a. *(Congregatio hæreticorum. Principes ſeculi.)* Domus etiam gaudij, erat olim ſynagoga Iudæorum, quum habebant veram fidem: ſed poſtea facta eſt domus dimiſſa: in qua oriuntur ſpinæ, vrticæ, &c. Iſ.32. c.34.c. Eadem eſt domus meretricis, & locus voluptatum. Iere.5.c. Dici quoque poteſt ſynagoga domus onagri, hoc eſt, Chriſti. Iob 39.a. *(Iſyc. ſ. Leu.25.)* Domus intra muros, erat Iudæa intra legem, quæ redimi debebat intra annum, hoc eſt, intra tempus Chriſti. Leuit.25. e. *(Gre. ſ. Eze ho. 6.)* Domi reliquerat Eſau veſtes optimas, quibus indutus eſt Iacob. Gen.27.b. quia ſacræ ſcripturę præceptis, quę maiori populo data fuerant, in bona operatione minor veſtitus eſt. Et illa Gentilis populus præcepta tenet in mente, quæ Iudaicus populus habere non potuit, dum ſolam literam in eis attendit. Domus etiam Lot poteſt deſignare Iudæam. Gen.19.a.

Arn. ſ. Pſ.47. Hie. ſ. Zac.12. Hil. ſ. Pſ.134. — *Dignitates Eccleſia.*

Domus, aut gradus Sion, ſunt gradus & dignitates in Eccleſia. Pſal.47. Et domus Dauid, dicuntur prælati Eccleſiæ, qui regunt Iudam, hoc eſt, Eccleſiam. Zach.12.b. Et domus Aarõ, eſt ſtatus ſacerdotum, & pontificum Eccleſiæ. Pſ.134.

Amb. de virg.3. & ſ. Pſ.118. ſer.17. — *Lex naturalis. Secretũ naturæ. Doctrina moralis.*

Domus Nachor, legem naturalem ſignificare poteſt: quæ dicitur eſſe præparata: quia ſeruantes legem naturalem parati ſunt ad ſuſcipiendam legem Chriſti. Gen.24 d. Domus etiam matris, deſignat internum naturę ſecretum: vel doctrinam moralem. Cant.3.b.

Ori ſ. Cant. ho. 3. Gre.6. mor. 4. — *Vetus teſtamentum. Myſteria ſacra ſcriptura.*

Domus Eſau, ſignificare poteſt vetus teſtamentum. Geneſ.27. b. Et domus abſolutè, ſunt ſcripturę legis & Prophetarum: quę tranſierunt ad extraneos, quum datę ſunt Gentibus. Domus autem regũ, vbi habitat ſtellio. Prou.30.d. ſunt myſteria ſacrę ſcripturę, quibus fruitur ſimplex. Et domus noua, eſt ſenſus ſublimis de Deo in ſcriptura. Deuter. 22.b. Et domus fratris eſt dogma veritatis. Deu.25. b. *(Ori. ſ. Mat. ho.19.)* Domus etiam interior templi, ſignificat ſecretiora myſteria ſcripturę. Eze.41. c.

Gentilitas.

Domus Pharaonis, cui prępoſitus eſt Ioſeph, deſignat Gentilitatẽ, cui prępoſitus eſt Chriſtus Gen.45.a. Pſ.104.

Arno. & Baſi. ſ. Pſ.44. Hie epiſ. Audi filia. Amb. epiſ.4. & 2. de Abr.1. Philo de mig. Abr. Gre. ſ.1. Reg. 2. — *Quies in vitiis. Habitus vitiorum. Imitatio diaboli. Conuerſatio Iudæorum. Secularia. Caro. Verba. Societas malorũ.*

Domus autem Pharaonis, in quam ipſe ingreſſus eſt, aduerſus à Moſe, deſignat quietem prauorum in ſua iniquitate. Exo.7.d. Idem deſignabunt domus Ægyptiorum. Exo.8.a.10.b. Et domus ſeruitutis. Mich.6.a. Et domus patris deſerenda, ſunt habitus vitiorum, imitatio diaboli, & Adę, & conuerſatio Iudęorum, ſecularia omnia, demum ipſa caro. Gen.12.a.20.a. 34 d.38.b.41.e. Pſ.44. Idem deſignat domus Labã Gen.31.b. Quę etiam ſignificat verba, quę regit mens: vt paterfamilias domum. Et vt paterfamilias è veſtibulo ęſtimatur, ita mens ex verbis. Et domus patris Eli, eſt ſocietas malorum fauentium in malo: qui ſunt ex patre diabolo. 1. Reg.2.e. Domus etiam Thogorma. Eze.27.c. deſignat ſocietatem malorum.

Gre.7. mor. 24.31. — *Delectatio fauoris.*

Domus, ad quam non reuertitur, qui in infernum retruditur, eſt id, in quo per deſiderium, habitare, & quieſcere conſueuerat: ad quod non amplius reuertetur. Iob 7. b. Et domus hypocritę, eſt delectatio fauoris, quam quaſi quietus inhabitat, quia per cuncta ſua opera, ad hanc ſe intra animum reclinat. Iob 8.c.

Hier. ſ. Hoſ. 1. & ſ. Amos 5. & ſ. Iſ 6.13.16. — *Hæretici. Peruerſa dogmata.*

Domus Iſrael, ſeparata à domo Iuda, deſignat hęreticos, quorum non miſeretur Deus. Hoſ.1.c.5.a. Idem eſt domus Ioſeph, & domus Ephraim Amos 5.b. Domus etiam leproſa radenda,

denda,eſt congregatio hæreticorum diſſipanda:quæ etiam claudenda eſt, ne prædicare permittatur.Leu.14.e.Et domus hæreticorũ,ſunt peruerſa dogmata.Iſ.13.c.d.Et domus Moab, eſt peruerſa ſapientia.Iſ.15.a.Et domus ad domum coniuncta,eſt hæreſis hæreſi addita. Iſa.5. b.Ier.5.g.Et ipſi hæretici ædificant domos in iniuſtitia, non magnas,ſed paruas.Ierem.22.b. Hoſ 8.d.Et domus Samariæ,ſunt conciliabula hæreticorum.Amos 3.c.d.5.Domus regis deſignat eadem conciliabula.Hoſ.5.a.Inter hæreticos domus hyemalis,eſt eorum, qui laborat continentiis,& ieiuniis,xerophagiis,chameuniis,è quibus Tacianus eſt, & Manichæus. Et domus æſtiua ſunt Nicolaitæ, & Eunomiani, qui propter ventris ingluuiem omnem recipiunt voluptatem. Domus autem eburneæ,quæ artifici dente,& Rhetorici nitoris ſplendore, compoſita ſunt.Et domus Aſel,ſeu vicina,eſt domus hæreticorum. Et domus mendacij, eſt collectio hæreticorum. Mich.1.c.d.Haba.2.c.Sopho.1.c.Domus etiam Gazæ,& domus Carioth,ſignificant argumenta hæreticorum. Amos 1.c.2.a.c.Et domus leproſa, dici poteſt doctrina habens aliquid erroneum. Vel particularis eccleſia,cum aliqua doctrina erronea.Leu 14.e.Domus etiam diſcalceiati, eſt dogma erroris.Deuter.25.c. Domus mulieris alienæ,congregatio hæreticorum.Pro.2.d.5.b.

Hie.ſ.Amos 3.& ſ.Mich.1. *Hie.ſ.Amos 1.* *Iſyc.ſ.Leu.14.* *Bed.ſ.Prou.2.5.* *Argumẽta hæreticorum.*

Domus maior,quã percuſſit Dominus ruinis, ſignificat decem tribus quas deſtruxit Deus. Domus verò minor,quam percuſſit ſciſſionibus,eſt tribus Iuda, & Beniamin, quas poſt ſeptuaginta annos inſtaurari fecit. Vel domus maior,eſt ſynagoga:domus verò minor, Eccleſia.Amos 6.d.Domus etiam Dauid,poteſt ſignificare credentes ex Iudæis, domus verò Iuda credentes ex Gentibus.Zach.12.b.

Decem tribus. Duæ tribus. Synagoga. Eccleſia. *Hie.ſ.Amos 6.* *Rup.ſ.Zac.12.*

Domus impij,ſunt mali,in quibus habitat diabolus.Hab.3.c.Et domus deſertæ,ſunt mali. Iob 15.d.27.c.Et domus ædificata amphoræ in terra Sennaar, eſt permanentia iniquitatis in mundo. Zach.5.d.Domus quoque regum,ſunt libidinoſi,cęteriſque vitiis infecti: in quibus habitant dęmones,vel ſunt ipſa corpora vitiis tradita. Luc.7.d.Prou. 30. d. Et domus fortis, hoc eſt,diaboli,ſunt animę peccatrices. Matth.12.d.Et domus laqueatę ſunt voluptates, & luxuria ſecularis. Agg.1.a.Itidem ędes ſecundę regis Aſſueri. Eſter 2. c. Et domus Saulis iam mali,eſt conſuetudo praui operis,&menſura nequitię.1.Reg.15.g.Et domus exaſperans,ſunt qui peccant in Eccleſia. Ezec.17.c.Et domus Centurionis, in qua ſeruus infirmabatur, ſunt vitia. Ma.8.a.Et domus Matthęi,vnde Chriſtus ipſum euocauit,ſunt peccata corporis. Mat. 9.b.Hanc domum euertit,ſeu euerrit mulier,diuina videlicet ſapientia, deſtruens ſeu expellens vitia Luc.15.d. Ad hęc pertinent ędiculę effœminatorum. 4. Reg.23.b.Et ędes reptilium. Mich.7.d.Et domus pulueris.Mich.1.c.

Mali. Anima peccatrices. Voluptates. Conſuetudo praui operis. Vitia & peccata. *Hie.ſ.Hab.3.* *Gre.12.mor.25.* *Hie.ſ.Zach.5.* *Hil.ſ.Mat.Can. 7.9.11.12.* *Hie.ſ.Agg.1.* *Gre.ſ.1.Reg.15.* *Ber.de gratia & libero arbitrio.*

Domus populi,ad quas vnuſquiſque reuertitur, conſiderationem ſui deſignant,ad quam vnuſquiſque redire debet.1 Reg.10.d.

Cõſideratio ſui. *Gre.ſ.1.Reg.10.*

Domus ſeruitutis,dici poſſunt negotia ſecularia,opera carnis:& familia diaboli.Exo. 13.a. 20.a.Leu.26.b.Vnde è diuerſo,domus libertatis,eſt relinquere mundum,carnem, & diabolum. Domus etiam negotiationis,dicitur is,qui vacat negociis ſecularibus.Ioan.2. c.

Negotia ſecularia. Relinquere mũdum. *Ori.ſ.Exo.ho.7.& ſ.Leu.ho.16.*

Domus Simonis leproſi,ſignificare poteſt terram: in quam dignatus eſt venire filius Dei. Mat.26.a.Vel deſignat eam partem populi Iudæorum,quæ in Chriſtum credidit.

Terra. Credẽtes ex Iudæis. *Amb.ſ.Luc.7.* *Hie.ſ.Mat.26.*

Domus Herodij,eſt aqua,quia ibi nidificare ſolet, ſi eſt fulica.Pſal.103.Vel ſunt petræ,deſignantes fortitudinem Chriſti,quæ non vincitur fluctibus.

Aqua. Fortitudo Chriſti. *Arn.& Aug.ſ. Pſ.103.*

Domus carceris,dici poteſt mors, & ſtatus peccati, & hic mundus, & vterus matris: & præterea pectora ſcribarum,& phariſæorum. Eccleſiaſtæ 4.d.Iſ. 42.d.Domus etiam æternitatis, dicitur ſepulchrum hominis. Eccleſiaſtæ 12. b. Domus impij, dici poteſt mundus ſub diabolo.Hab.3.c.

Mors. Status peccati. Mundus. Vterus matris. Sepulchrum. *Tert.aduer.Iudæos* *Hie.ſ.Iſ.42.& ſ. Eccleſiaſtæ.4.12.* *Rup.ſ.Hab.3.*

Domus omniũ viuentiũ conſtituta in morte,ante aduentum Chriſti,erat limbus.Iob 30.c.

Limbus. *Gre.20.mor.27.*

Domus meretricis,ad quam ingreſſus eſt Sãſon,typus erat inferni, quò ingreſſus eſt Chriſtus.Iud.16.a.Hæc eſt domus in terra Sennaar.Zac.5.d.

Infernus. *Aug.ſer.107.* *Rup.ſ.Zac.5.*

Domus meretricis inclinata ad mortem,eſt caro,in qua turpitudini ſubſternitur.Pro. 2. d.

Bed.ſ.Pro.2.

Domeſticus.

Domeſticus,dicitur familiaris,ſeu ad domum pertinens.

Domeſtici Dei,ſunt fideles in Eccleſia.Eph.2.d.Mat.10. c. Eoſdem deſignant domeſtici Dauid,hoc eſt,Chriſti.2.Reg.16.a.

Fideles in Eccleſia.

Domeſtici mulieris fortis,ſunt beati in patria.Prou.31.c.Vel etiam fideles in Eccleſia.

Beati. *Bed.ſ.Prou.31.*

Domeſticus fidei eſt,qui eadem tibi fidei religione coniungitur: quem à conſortio fraternitatis peccata non ſeparant.Gal.6.c.Rom.16.a.1.Cor.16.d.1.Timot.5.a.Eccl.30. a.Ad idem referri poteſt domeſticus patris.Iſ.3.a.Et domeſtici Centurionis.Actor.10.b.

Eiuſdem religionis. *Hie.epiſ. ignota vidua.*

Domeſtici carnis, ſunt voluptates,diuitiæ,honores, &c.ad quæ non eſt accedendum affectu:à quibus domeſticis eſt cauendum.Eccl.32.d.Mich.7.b.

Voluptates. Diuitiæ. Honores. *Phil.de Gigantib.*

Domeſtici hominis, qui ſunt inimici,ſunt Iudæi, & hæretici,qui videntur eſſe de domo Chriſti,& tamen illi aduerſantur. Mich.7.b.

Iudæi. Hæretici. *Hie.ſ.Mich.7.*

Donare,quære Dare,& Remittere.

Donum,Donarium,Munus,Remunerare.

Donum,ſeu munus eſt,quod liberaliter datur,aut Deo propiciando,aut hominibus, aut pro benefactis,aut pro beneuolentia,ſeu honoris gratia. Munera autem à quibus excutien-

Hie.ſ. Pſ.25. Gre.9.mor.26. & ho.4.

dæ ſunt manus,iuxta Iſ.33.c.ſunt tria. Munus à corde,eſt captata gratia à cogitatione. Munus ab ore,eſt gloria per fauorem. Munus ex manu,eſt præmium collatum. Vel ponitur munus ab obſequio,à manu,à lingua. Munus ab obſequio,eſt ſubiectio indebitè impenſa. Munus à manu,eſt pecunia,vel æquiualens. Munus à lingua,eſt fauor humanus. Dona autem ſeu munera oblata Deo,dicuntur oblationes,& ſacrificia.

Dona ſpiritusſancti.

Dona,ſunt propriè quæ dat Deus,quæ ſunt merè gratuita, & principaliter dona ſpiritualia,quæ dicuntur dona cæleſtia,& Spiritusſancti,de quibus paſſim fit mentio in nouo teſtamento.Ioan.4.b.Rom.5.c.11.d.1 Cor.7.d.2.Cor.9.d Eph.2.b.3.b.Hebr.6.a.Actor.2.f.8.d.

Arn.& Hil.ſ. Pſ. 67. Bed.ſ.Gen.38. Amb.ſ.Gal.4. Bed.ſ.Prou.18.

Labores, & orationes Chriſti. Dona Spiritusſancti.

Dona,quæ dedit Chriſtus hominibus,fuerunt omnes labores paſſionis ſuæ, & orationes quas pro illis fudit in cruce. Et dona, quæ miſit poſt aſcenſionem ſuam, mittens Spiritum ſanctum.Pſ.68.Eph.4.b.Dona verò,quæ accepit in hominibus, ſunt Gentiles ad fidem venientes.Idem deſignare poſſunt dona,quæ miſit Dauid ſenioribus Iuda.1.Reg.30.c.Et dona, quæ dedit Salomon Reginæ Saba.3.Reg.10.c.Et dona,quæ largitus eſt Aſſuerus, iuxta magnificentiam principalem.Eſter 2.d.Prou.4.a.Sap.3.b.7.b.Eccl.1.c.Iſ.66.g.Et munera Iudæ data Thamar.Gen.3.f.deſignant gratiam vocationis iuſtificationis,&c.Et munera,quæ miſit Ioſeph ad patrem ſuum,ſunt dona ſpiritualia data per Chriſtum populo Iſrael.Gen.45.f. Et dona meliora,quæ debemus æmulari, ſunt dona ſpiritualia, quæ in primis ſunt petenda à Chriſto.Gal.4.c.Munus etiam ſimilæ,deſignat dona gratiæ.Leuit.5.c. Et eſt ſacerdotis,quia gratiæ dantur per Chriſtum.Donum hominis,quod dilatat viam eius,eſt gratia,quam Chriſtus attulit mundo,Prou.18.c.

Arn.ſ.Pſ.71. Hil.ſ.Pſ.67.

Anima. Credentes. Confeſſio fidei.

Dona,quæ adducunt reges ad Chriſtum,ſunt animæ propriæ.Pſal.67. 71. Idem deſignant munera data Salomoni.3.Reg.4.c.10.d.2.Par.9.f.deſignant etiam credentes ex Gentibus,& Iudæis.Idem deſignant munera data regi Ioſaphat.2.Par.17.a.Et Oziæ.2.Par.26.b. Et Eze.2. Par.32.f.Tob.13.c.Iſ 39.a.66.f.Et munera filiarum Tyri,deſignant confeſſionem fidei.Pſ.44.

Gratitudo.

Munera, quæ deferunt filij Iacob Ioſeph, deſignant gratitudinem offerendam Chriſto. Gen.43.c.d.

Ori.ſ.Mat.ho.25. Aug.1.q.in Euã.34.& de conflic. vitiorum & virtutum. Gre.ſ.2.Reg.2.

Vota. Bona opera. Laudes & preces. Emendatio vitæ.

Donum altaris ſunt vota,& bona opera,quæ in corde bono ſanctificantur: vel ſunt laudes & preces,quæ ſanctificantur per Chriſtum.Mat.5.c.23.b.Mar.7.b Luc.21.b.Hebr.8.a.9.a.11. a.Donaria quoque bona,ſunt emendatio vitæ,& pœnitentia,& gratiarum actio. Exod. 28.f. 25.c.26.a.36.a.38.d.Nu.7.a.15.a.18.d.31.g.Deu.12.a.1.Reg.2.f.1.Par.29.e.Neem.13.a. Eccl.50. c.Pſ.44.Iſ.10.c.19.d Ier.41.a.Sop.3.c.Mat.8.a.Luc.21.a Heb.5.a.

Hil.ſ.Mat.Cano.7. Aug.ſ.Pſ.44. Bed.ſ. Prou.21.

Eleemoſynæ diuitum.

Munera filiarum Tyri,deſignare poſſunt eleemoſynas à diuitibus factas.Pſ.44.Munus autem abſconditum,& donum in ſinu,eſt eleemoſyna citra inanem gloriam.Prou.21.b.22.b.

Glo.ord.ſ.Gen.24. Aug.q in Gen.70. Bed.ſ.Gen.25.

Bona temporalia.

Munera data matri ac fratribus Rebeccę per ſeruū Abrahæ. Gen.24.f.ſunt bona temporalia,quibus abundant Gentiles,& mali: qui etiam ſi fidem habeant, tamen propter malam vitam,non admittuntur ad hæreditatem Rebeccæ.Munera etiam, quæ dedit Abraham filiis concubinarum.Gen.25.a.ſunt bona temporalia,data Iudæis,hæreticis,& carnalibus, qui nō ſunt cohæredes Iſaac,hoc eſt,Chriſti.Ad hæc munera inuitabat Sichen filios Iſrael. Gen.34. b.Poſſunt etiam deſignare munera Abrahæ, quædam Dei, dona vel in ſignis, vel in ſacramentis Iudæis collata.

Glo.int.ſ.Gen.32. Bed.ſ.Gen.32.

Placatio principum ſecularium.

Munera data ſunt Eſau à Iacob.Geneſ.32.d.quæ deſignant placandos eſſe temporalem poteſtatem habentes,ne noceant ſpiritualibus:vel deſignant eos, quos reliquit Chriſtus in poteſtate diaboli.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Honor & ſubiectio prælatis.

Munera offerenda prælatis,ſunt reuerentia honoris, & humilitas ſubiectionis. Hæc munera non obtulerunt filij Belial Sauli.1.Reg.10.d.

Lyr.ſ.Gen.49.

Eloquia Dei. Dona Luciferi.

Dona,in quibus Ruben erat prior.Gen.49.a.ſunt,quæ primi acceperunt Iudæi, vt fuerūt eloquia Dei,legiſlatio, teſtamentum, ſiue promiſſio.Deſignare etiam poſſunt dona collata Lucifero,& ſuperbis.

Praua opera.

Donaria idolis oblata,ſignificare videntur peruerſam mentem cū prauis operibus. Talia fuerunt munera,quæ miſit Balac ad Balaam.Nu.22.g.Par.28.d.Ez.20.f.Hoſ.8.c.2.Mac.12.g.

Hier.ſ.Hoſ.3.10.

Hereſes. Heretici.

Munus delatum regi vltori,fuit vitulus aureus,qui colebatur Samariæ, qui datus eſt regi Aſſyriorū.Hoſe.10.b.Et deſignat hæreſes, vel ipſos hæreticos,qui tradūtur diabolo.Munera etiā dant amatoribus hęretici.Hoſ.8.c.quum quicquid habēt boni, relinquunt dæmonibus.

Munera fermenti & mellis,offeruntur Domino,ſed non in ſacrificium.Leu.2. c. vide Fermentum,& Fauus.

Munus primitiarum de ſpicis.Leu.2.d.quære Primitiæ.

Lyr.ſ.1.Reg.12.

Auaritia. Auari. Prouentus ſacerdotum.

Munera accipientes iudices,deſignant auaritiam,vel auaros.1.Regum 8.a.Et munera,pro quibus Iudæi iuſtificarunt impium Barabbam, & iuſtitiā iuſti Chriſti abſtulerunt,ſunt prouentus,quos ſacerdotes accipiebant à populo.Iſ.5.f.33.c.Iob 15.d.Pſ.14.25.Prou.17.d. Mich. 3.d.Hæc ſunt muneta praua.Eccl.35.c.40.b.Amos 5.f.Mal.1.c.

Muneta oblata Deo à Cain,quæ non fuerunt accepta.Gen.4.a.vide Cain.

Lyr.ſ.2.Mac.15.

Verbum Dei. Fauor principū in prædicatores.

Munus gladij datum Machabæo à Ieremia 2.Mach.15.c. deſignare poteſt verbum Dei.

Munuſcula,quæ dedit magiſter militiæ.Ier.40.b.deſignant fauorem principum ſeculariū erga prædicatores.

Munera,quæ mittent homines inuicem ſuper morte duorum Prophetarum. Apoca. 11.b. Praua congratulatio malorum.

Donec.

DOnec, interdum eſt Niſi. Matth.5.c. Iota vnum non præteribit à lege, donec omnia fiát. Et nunquam. Matt.1.d. Donec peperit filium ſuum primogenitum. Et quamdiu. Ioã. 9.a. Me oportet operari, donec dies eſt. Et quouſque. Exod. 24. d. Expectate hic, donec reuertamur.

Dormire, Somnus, Obdormire, Dormitare. Sopire, Sopor, Inſomnis.

Excellentia diuinitatis.

DOrmire, eſt animalium, & dicitur ſomnus, qui fit per conuentum caloris ad interiora, aſcendentibus vaporibus ad cerebrum, maximè poſt ſumptum cibum, quæ euaporatio, & tollitur, & refluit, & regreditur, ſicut euripus. Vnde ſequitur impotentia, & quies omnium ſenſuum, eiuſque finis eſt ſalus animalium, quia quieſcunt cum ſomno, quũ operari ſemper non poſsint: diciturque ſomnus ipſe quies per metaphoram, quia eſt cauſa quietis.

Ariſtot. de ſomno & vigilia.2.3.

Cum nos dormimus. Deſerens Deus

Dormire non conuenit Deo, niſi anthropopathos: & diuinus ſomnus eſt illa excellentia excepta à creaturis omnibus, & nulli communicabilis, ex his, quæ prouidentiæ ratione gubernantur. Dicitur etiam dormire Deus, quum videtur inuocantibus non adeſſe, & dormit, quum nos dormimus, & quum in nobis fides dormit. Dormire etiam dicitur in malis, cùm ipſi dormiant. Pſal. 43.56.120.131. Dicitur etiam dormire Deus, quando ab eo deſerimur, & non iudicamur, indignique ſumus correptione Domini. Pſalm. 77. Surrexit tanquam dormiens Dominus.

Dyo. Areopagita epiſ.9. Baſl.ſ.Pſ.29. Gre.ſ.Canti.ho. 2. Au.de eſſen.diui. & ſ.Pſ.25. Hie ſ.Dan.9.

Mors Chriſti. Diſsimulans in tentationibus.

Dormiuit Chriſtus vt leo, quia moriendo vicit diabolum. Geneſ.29.b. Num.24.b. Pſal.3. Et dormit Chriſtus in naui, quum diſſimulat in tentationibus: & quum non vocatur orando. & quum nos dormimus. Ioan.1.b. Matt.8.c. Pſ.4.40.56.77. Dormit autem, cùm in nauicula eſt Iudas cum Petro, hoc eſt, perfidia cum fide. Et dormiens Iacob ſuper lapidem deſignat Chriſtum in cruce. Gen. 28. b. Eundem deſignauit dormiens Samſon vſque ad medium noctis: & ſuper genua meretricis. Iud.16.a.e. Luc.8.d. Et hic ſomnus fuit ei dulcis. Ierem. 31. e. Dormiuit etiam in nauicula, quum mortuus eſt. Mar.4.d. Sopor etiam Adæ, mortem Chriſti deſignauit: cuius exanimis in cruce pendentis latus lancea perforatum eſt, atque inde ſanguis, & aqua effluxit, quæ ſacramenta eſſe nouimus, quibus ædificatur Eccleſia Gen.2.d.

Euche. in. Pſ. & ſer ſpiritual.1. Ori.ſ.Num.ho.17. & in diuerſ.ho.6. Arn.ſ.Pſ.77. Hi.ſ.Matt.Ca.8. Amb.ſer. 11. & ſ. Luc.5. Au.de eſſent.diui. & 2.de Ge.contra Manic.24. & 22. ciuit. Dei 17. & ſ.Pſ.56.

Quieſcens Chriſtus in Gentibus.

Obdormiens Elias ſub vmbra iuniperi.3.Re. 19.a. deſignat Chriſtum quieſcentem in eccleſia Gentium.

Hie ſ.Mar.4. Beda ſ.Gen.2.

Quies contemplationis.

Dormiens Iacob in itinere. Ge.28.b.31. d. deſignat quietem contemplationis, & occluſionem oculorum curis rerum temporalium. Dormit autem ſuper lapidem, vt denotetur contemplationem debere eſſe cum obedientia, qualis fuit Chriſti. Dormire etiam dicitur in veſtimento, qui quieſcit in verbo Dei, & ſermone doctrinæ. Exod. 22.d. Deut.24.d. Et dormiẽs Samuel in templo Domini, vbi erat arca, eſt quieſcens ab omni malo, & vacans contemplationi rerum diuinarum, & ſecretorum ſacræ ſcripturæ.1.Reg.3.c. Et dormit vſque manè, qui quouſque venturi Redemptoris ſplendor appareat, in incœptæ bonæ operationis conuerſatione requieſcit. Dormit autem prædicator, vt Samuel in templo, quum à ſe repulſa penitus omni mundana ſolicitudine, ſeſe per conſiderationem rerum ſpiritualium recondit in mẽte, iuxta illud Actor.6.a. Non eſt bonum relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Et Exo. 18.c. Eſto tu populo, in his quæ ad Deum pertinent. Dormiuit autem Samuel in loco ſuo, quum doctorum ordo ſpiritualium rerum cognitionem cum veritatis certitudine retinuit. Et dicitur quintò dormiſſe, vt deſignetur prædicatorem debere tranquilla mente, dicendi modum diſponere, vt audientibus proſit. Dormiens etiam Saul in ſolario.1. Regum 9.d. deſignat prædicatorem ſublimi contemplatione conſiderantem, quale onus ſibi iniungitur. Sopor etiam Abrahæ, typus eſt contemplationis. Geneſ.15.c. Pſal. 3. 4. Et ſopor Adæ, qui fuit propheticus, contemplationem Dei ſignificauit, ad quam nemo eleuatus, niſi ſe ab exterioribus abſtrahat ſenſibus. Gen.2.d. Defeſsi ſecuri dormiunt, qui dum ſua intima, vigilanter penetrant à laborioſis ſe huius mundi oneribus, ſub quietis ocio occultant. Et dormiens ſilet, qui clamorem carnis non ſentit. Iob.3.b.4.c.7.b. Iere. 31. e. Hoſe.2.d. Zach.4.a. Dormit vigilante corde, qui ſic vacat ocio, vt illud percipiendæ ſapientiæ impendat. Et dormit ſponſus in eo, hoc eſt, quieſcit. Et dormit ſponſa, per exceſſum contemplationis. Cantic.2.b.5.a. Dormiens Elias, quietem etiam contemplationis ſignificauit.3. Re. 19. a. Dormit etiam, & ſomnium videt, qui per mentis exceſſum, in ſublimium contemplationem aſcendit. Dan.4.a. Dormiens etiam ſponſa, erat beata Virgo, continens myſteria in ſilentio, conferens in corde ſuo, vt opportuno tempore euigilaret, ea prædicando Diſcipulis.

Extaſis.

Amb.2.de Iaco.4. & de Tobi.20. Philo. de ſomniis Gre.ſ.1.Reg.3. & 4.mor.30.& 5.mor. 21.& 8.mor.9. & 23.mor 20.21.

Ber.ſ.Par. 64. & ſ.Cant.ſer.52. 57. Gre.ſ.1. Re. 9. & 10.mor 22.& 5.mora.21.& 23.mo.21 Hier ſ.Zac.4. Au ſ.Ioan tra.17 Rica de S.Vict. de ſecur.conſcien.

Rup.ſ.Canti. 1.

Silentium Virginis Mariæ.

Quies fœlicitatis

Dormit in pace in idipſum. Pſal.4. qui eſt in fœlicitate, quum corruptibile hoc induetur incorruptione, & mortale hoc induetur immortalitate. Ibi dormitur ſine terrore. Leu.26. b. Hoſe.2.d.

Aug.ſ.Pſ.4. Iſych.ſ.Leui.26. Ruper.ſ.Hoſe.2.

Cognoſcere diuini iudicij cauſas. Quieſcere inter duos populos, vel inter duo teſtamenta.

Dormire inter medios cleros, eſt cognoſcere diuini iudicij cauſas, vel quieſcere inter duos populos, vel inter duo teſtamenta, vel morte conſummari. Pſ. 67. Vel cũ verbum Hebraicum cleri, potius ſignificet tripodes, quibus ſuſtentantur ollæ in igne, & non cleros, hoc

Ori.ſ.Cant.ho.3.4 Ar.& Hi.ſ.pſ.67 Au.ſ.Pſ. 67. Ber.ſer.5. de adue

Gre.3.mor.7.8.9. Hie.ſ.Iob.38. — *Quieſcere inter graues tribulationes. Meditari vtrunque aduentum Chriſti.*

eſt,fortes. Dormire inter medios cleros,erit quieſcere inter graues tribulationes. Dormiunt etiam inter medios cleros, qui inter vtrúque aduentum Chriſti meditando quieſcunt,ipſum in corde habentes.

Rup.3.de glorifica. Trinita.14. — *Abſcondi celeſtium gaudia cordibus reproborũ. Quies angelorũ in Deo. Ceſſare prophetias,& prædicationem.*

Dormire facit Deus concentum cæli.Iob.38.d.quando concordes angelorum hymnos,atque illa cęleſtium virtutum gaudia,reproborum cordibus iuſto iudicio abſcondit : qui concentus cæli,quamuis in ſe intrinſecus vigilet,in ipſa tamen reproborum ignorantia,extrinſecus dormit.Vel dormit,quum angeli quieſcunt inDeo magna cum pace eiecto Lucifero:vel quum ceſſant vaticinia Prophetarum,& prædicatio Sanctorum, quæ non erunt in patria.

Hier.ſ.Hoſe.2.& ſ.Eccl'tæ.5.& ſ.Eze.34. Aug.ſ.Pſ.126. Gre 10.mor.22. — *Fiducia in Deũ*

Dormiunt ſecuri greges quos paſcit Deut.Eze.34.f.Et dormiunt fiducialiter , qui confidunt in Deo.Hoſe.2.d Et ſomnus dulcis operanti eſt,quum quis moritur cum operibus bonis.Eccl'tæ.5.c.Hunc ſomnum dat Deus dilectis ſuis.Pſ.126.Dormit etiam ſecurus,qui nullo ſe reatu criminis morderi deprehendit.

Glo.ord.ſ.Mich.7. Gre.1.mor.36. — *Caro.*

Dormiens in ſinu , à qua cauendum , eſt caro, cuius blandiciis non eſt fidendúm. Mich. 7.b.

Ceſſans diſcretio

Obdormiens oſtiaria Iſboſeth.2.Reg.4.a. deſignat infirmam cuſtodiam menti facilè deficere.Deſignat etiam ceſſantem diſcretionem.

Gre.3.paſto.5. — *Negligentia. Ignauia.*

Dormitant palpebræ. Prouer.6.a.quum cogitationes prælati eà,quæ in ſubditis arguenda cognoſcunt,pigredine deprimente diſſimulant. Plenè enim dormire,eſt commiſſorum acta neſcire,nec corrigere.Dormientibus cuſtodibus furari dicuntur Chriſtum, quia tunc tollitur Chriſtus à ſubditis,quum cuſtodes prælati dormiunt. Matth. 28. c. Dormiens Isboſeth meridie in ſtrato ſuo occiſus eſt. 2.Re.4.b.Somnus autem fugit ab oculis,quum prælatus eſt ſolicitus.Gen.31.d.Pro.6.a.

Dormiens meditatur in lege Dei,qui in morte in ea meditatur.Deut.6. b.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.5. Hie.epi.multum in vtráque,&ſ.Iſ.29. — *Neglectus ſynagogæ. Diſſimulatio Eccleſiæ. Infidelitas Iudæorum.*

Dormiens vna meretrix,eſt ſynagoga , non conſiderans prophetiam , quam ſic dormiens oppreſſit.Alia verò meretrix dormiens,eſt inaduertantia,aut diſſimulatio Eccleſiæ.3. Reg, 3. c.Et ſopor Iudæorum,eſt eorum cæcitas,in intelligendis ſcripturis de Chriſto.Iſa.29.d.51. f. g. Hab.2.d.Et ſomnus grauis Iacob,eſt longa infidelitas,& torpor vitæ carnalis Iudæorum. Idem ferè obdormiens Tobias.Tob.2.b.

Hil.ſ.Mat.Can.7. Ori.ſ.Leui.ho. 16. Ori.ſ.Mat.cap.13. et ho.22.& ſ.Ro.13 Hi ſ.Mat.Ca.27. Arn ſ.Pſ.56. Amb.ſer.15 — *Torpor infidelitatis. Securitas ex Chriſti præſẽtia*

Dormientes diſcipuli,abſente Chriſto.Matt.26.d.Sunt ii,quibus infidelitatis torpor abrepit.Quum verò vltimò dixit Chriſtus,vt dormirent ipſo præſente,deſignatur ſecuritas,quæ ex Chriſti præſentia habetur : de qua dicitur Le.26.a Dormietis, & non erit qui exterreat. Ita dicebat Dauid.Pſ.56.In medio catulorum leonum domini conturbatus,quia inter tribulationes,quadam fruebatur ſecuritate. Marc.4.c.14.c. Luc.9. d.22. e. Hoc deſignabat Petrus dormiens inter duos milites.Acto.12.a.

Hie.ſ.Iſa.21.& ſ.Iere.31. Au.epi 120.cap. 32.et ſ.Pſ.131. Gre.3.paſt.adm.32. Ber ſ Cant.ſer.12. Amb Apol.Dauid.5 Aug ſ. Pſ 75. Gre.8.mor.10. — *Remiſſe agentes. Quies Credẽtiũ. Mors tẽporalis Negligentes.*

Dormitantes,& dormientes virgines,ſunt remiſſius agẽtes in opere ſpirituali,vel eſt quies credentium : & mors temporalis vniuerſorum. Et dormientes , ſunt omnes negligentes. Matt.13 d.25.a.Pſ.1.12.56.75. 118.126.131.Et dormiens in ſaltu,eſt qui vitam habet infrugiferam.Iſa.21.d.Tob.2.d.Pro. 6.b.20.b.24.d.Eccl'tæ.8.d.Dan.6.e.Nahum 3.d.Zach.4.a.Ier. 31. c.1.Mac.6.b.Mar.13.d.Roma.13.c.1.Cor.11.g.Dormit in medio mari, qui in huius mundi tẽtationibus poſitus , prouidere motus irruentium vitiorum , quaſi imminentes vndarum cumulos negligit.Pro.23.d.

In peccato iacẽs. Quieſcens in laude humana. Quieſcens in perſuaſionib.diaboli. Indurati flagellis.

Dormit in veſtimẽto,qui ſecurus & laxus iacet in peccato.Exo.22.d.Deu.24.d.Iob.7.b.Et dormiẽs ſeminifluus,vel mẽſtruata in ſtrato,eſt requieſcens in laude hominũ,Le.15.d.Et dormiens ouis in ſinu pauperis,eſt quieſcẽs in perſuaſionibus diaboli.2.Reg.12.a.Pſ.40.Pro.6.a. 24.d.Eph.5.d.1.Theſ.5.b.Dormitãt etiã ab increpatione Dei,qui per eius flagella non incitantur,ſed indurãtur,vt Pharao.Pſ.75.Sic dormiebat Saul,hoc eſt,Iudæi.1.Reg.26.a. Culpa etiã ſomni appellatione ſignatur,quum dicitur.1.Cor.15 e.Euigilate iuſti,& nolite peccare.Dormiens Ionas ſopore graui,deſignat peccatores non ſentientes pericula peccati.Ion.1. b.

Hie.ſ.Ionam 1. Hie.ſ.Iſ.65.& ſ.Iere.3. Aug ſ.Pſ.61. Iſi ſ.Leui.14.15. Cyri.expoſitio ſymboli Nycene. Hie.ad Nepotianũ — *Stupor mentis. Quieſcere in erroribus.*

Dormire interdum dicitur,qui quodam mentis ſtupore alienatur à vero.Ephe.5.d.Et dormit in domo leproſa,qui in verbis & doctrina hæreticorum requieſcit.Le.14.f.Et dormiunt in delubris idolorum,qui erroribus Ethnicorum & hæreticorum adhærent.Iſa.56.d.65.a.Et dormit ſeminifluus in ſtrato,quum hæreticus quieſcit in diſcipulis , eius opinionibus adhærentibus.Le.15.a.Dormiunt autem in confuſione ſua,qui obliuiſcuntur Dei.Ier.3.g. Obdormire in morte,eſt à ſacrorum dogmatum rectitudine excidere.Pſ.12.

Sapientia in ſenibus.

Dormiens Abiſac in ſinu Dauid.3.Reg.1.a.deſignat ſapientiam quieſcentem in ſenibus, licèt vires corporis deficiant.

Hie.ſ.Iere.3. — *Pœnitentes.*

Dormiens Achab in ſacco , deſignat pœnitentes. 3. Reg.21.g.Et dormiunt in confeſſione ſua,qui cognoſcentes peccata ſua pœnitentiam agunt.Ier.3.g.

Hie.ſ.Amos 6. Aug.ſ.Pſ 75. Gre.3.mor.18. — *Vacãtes deliciis*

Dormiunt in lectis eburneis , qui deliciis vacant.Amos 6.a.Et dormierunt diuites vacantes deliciis ſomnũ ſuum: & excitati in morte,nil inuenerunt in manibus ſuis, neque ipſas diuitias,neque bona opera.Pſ.75.Dormitauerũt,qui aſcenderunt equos, hoc eſt,in morte animæ mentis oculos à veritatis luce clauſerunt,qui in præſentis vitæ honore cõfiſi ſunt.Pſ.75.

Gre.15.mor.4.5.26 — *Perire benefacta hypocritarum. Perſeuerantia prauæ conſuetudinis. Quieſcere in terrenis.*

Dormire oſſa hypocritæ cum eo in puluere , eſt cum eius prauis actibus, etiam ſi qua ſunt benè acta,deperire.Iob. 20. b. Vel deſignantur prauæ & duræ conſuetudines , quæ non deſerunt hypocritam , etiã cum redigitur in puluerem. Dormiunt etiam in puluere , qui in terrenis deſideriis quieſcentes,oculos mentis clauſos habent.Iob.21.d.

Quieſcens diabolus in malis.

Dormit Behemoth ſub vmbra.Iob.4.c.quum diabolus in illis requieſcit,quos à veri Solis ardore ſubtrahendo,frigidos facit.et dormit cedrus,ſeu Aſſur, vel Pharao in medio incircunciſorum , quum diabolus eſt inter immundos in inferno.Eze.31.g.32.f.Hoſ.7.b. *Gre.33.mor. 31. Hie.ſ.Eze.31.*

Diligentia dæmonum.

Non dormiunt,qui comedunt Iob,quia maligni ſpiritus,qui carnales quoſque de eccleſia conſumunt,tantò magis quieſcere à tentatione neſciunt , quanto nullo carnis pondere grauantur.Iob.30.c.Iſa 5.g. *Gre.20.mor.24.*

Torpor in initio virtutum.

Dormierunt in capite omnium viarum , qui non habitant in domibus,quæ virtutibus extruuntur:ſed in principiis viarum & in exitu tangentes omnia,& omnia relinquentes:qui rectè propter teporem dormire dicuntur,comparati betæ ſemicoctæ,parati ad nauſeam, vt videlicet euomantur à Deo.Iſa.51.g. *Hie.ſ.Iſa.51.*

Cruciari in inferno.

Dormient in doloribus,qui perpetuo in inferno cruciabuntur.Iſa.50.d.eze.31.g.32.d. Ier. 51.e.Et obdormiunt,vt non reſurgant.Iſa.43. e.Obdormiunt etiam in morte, qui cùm moriuntur,in infernum detruduntur.Pſal.12.87. *Hie.ſ.Iſa.43.50.et ſ.Eze.31.32.*

Certa malorum perditio.

Non dormit perditio malorum.2.Petri 2.a.quia certiſsimè illis eueniet.

Diuites.

Dormientes in ſepulchris,ſunt diuites,qui quieſcunt in ipſis diuitiis.Pſ.87. *Hie.ſ.Pſ.87.*

Captiuitas domus Iſrael, & Iuda.

Dormiens Ezechiel ſuper latus ſiniſtrum trecentos & nonaginta dies , deſignauit captiuitatem domus Iſrael tot annis duraturam.Dormiens autem ſuper latus dextrum quadraginta diebus,deſignauit tot annos reſtare de captiuitate domus Iuda.Eze.4.a. *Hie.ſ.Eze.4.*

Cura Dei in populum ſuum. Vigilantia prælati.

Inſomnem noctem ducens rex Aſſuerus.Eſter 6.a.inſinuat vigilantiam Dei erga populum ſuum:& eam,quam prælati habere debent erga ſubditos. *Glo.ord.ſ. Eſter.6.*

Quieſcentes Iudæi in litera legis.

Dormiens Vrias ad portam domus regiæ.2.Reg.11. b.eſt populus Iudaicus permanens in litera legis:& nolens ingredi ad ſenſus ſpirituales. *Glo.ord.ſ.2.Re. 11*

Mutua charitas

Dormientes duo,qui ſe mutuò fouent.Eccl'tæ.3. c.ſunt quieſcentes in mutua dilectione. *Lyra.ſ. Eccleſ. 4*

Dormire pro Coire,vide Coire.

Dormire pro Mori,quære Mori.

Dorſum,Scapulæ,Tergum.

DOrſum,eſt in animalibus pars oppoſita pectori: cuius partes ſunt ſcapulæ, & ſpina, & infra lumbi è regione ventris:ſuntque in eo vtrinque octonæ coſtæ communes partibus ſuperioribus,& inferioribus.Dicitur etiam tergum. *Ari.1.de hiſt. ani. cap.14.*

Diuina protectio

Scapulæ Dei per metaphoram,ſignificant diuinam protectionem.Pſ.90.quia aues in ſcapulis fixas habent alas,quibus pullos fouent.Ita & Deus infirmos, quaſi in ſcapulis portat , & portando protegit. *Au. de eſſentia diuini. Euch.form.ſpiri.1.*

Pudor de peccato

Tergum Domini ſic accipitur, vt peccatores cum mala committunt , à facie Domini fugere dicantur,ſed quum redire per pœnitentiam deliberát, quaſi poſt tergum Domini ſunt, quia & diſcedere longius nolũt,& tamẽ præſumere de Deo,quaſi amici non poſſunt.1.Re.12. d.Nolite recedere à tergo Domini. Hinc eſt,quod peccatrix mulier retro ſteriſſe dicitur , vt pedes Domini oſculari mereretur.Luc.7.f.Retro etiam illa ſtetit , quæ fimbrias eius tetigit, & à fluxu ſanguinis ſui curari meruit : retro quidem eſt , pro verecundia peccati, ſed tangit per virtutem ſpei.Matth.9.c. Poſt tergum domini ire, eſt eius ſequi præcepta. Iſa.59.c. *Gre.ſ.1.Reg.12.*

Sequi præcepta Dei. Ira Dei.

Dorſum oſtendit Deus iis, quibus iraſcitur. Ier.18.c.Et dorſum ponit Deus malos,à quibus quaſi contemptis auertitur. Pſ.20. *Aug.ſ.Pſ.20.*

Pœna Chriſti,et Eccleſiæ.

Supra dorſum Chriſti fabricauerunt peccatores. Pſal.128. quum Iudæi eũ crucifixerunt quorũ peccata ipſe ſupra ſe portabat. Et hæretici fabricant contra eccleſiam, eos ſuſtinentẽ. *Gre.13.mor.1.*

Memoria paſsionis Chriſti.

Dorſum filiorum Noe,cui pallium impoſuerunt.Gen.9.d.memoria paſsionis Chriſti, quã tranſactam fideles venerantur,ſignificat.

Conſtantia fidei Conuerſio Iudæorum. Nouum teſtamentum. Conſciẽtia pura Fœlicitas.

Dorſum columbæ in pallore auri. Pſ.67.eſt conſtantia fidei,& dogmatum ſtabilitas perfectorum,vel eſt vltima conuerſio Iudæorum in fine mundi. Vel in poſterioribus temporibus munus noui teſtamenti.Vel deſignat conſcientiam puram , quæ inter pectus & dorſum latet.Vel vim ferendi onus leue Chriſti , per charitatem. Vel æternam fœlicitatem ſequentem tempus huius vitæ. *Au. 16.ciui.Dei 2. Gri.ſ.Cant.ho.3.4. Hi.& Au.ſ.Pſ.67 Be.de diligẽdo deo*

Suſtẽtatio Iudæorum per legem. Rudiora legis.

Scapulæ Agar.Gen.21.b.Deſignat ſuſtentationem populi Iudæorum per legem. Tergum autem Moſi,quod aſpiciebant filij Iſrael,rudiora legis ſignificat.Exo.33.b. *Glo.ord.ſ.Exo.22.*

Vis vitalis Angelorum.

Dorſum in angelis,dicitur vis illa,quæ continet omnes virtutes vitales. *Diony.celeſt. Hie*

Exercitatio operum. Elatio Gentilitatis.

Scapula Rebeccæ. Gene. 24. b. exercitationem operum deſignare poteſt, & elationem gentilitatis. *Ori.ſ.Gen.ho.10.*

Tempus futurum

Tergum,interdum ſignificat futura,vt poſt tergum vidit Abraham arietem , vt deſignaretur futuro tempore paſſurum Chriſtum.Gen.22.c.Tergum autem tabernaculi , finem mũdi & bonarum operationum deſignat.Exo.26.e. *Glo.ord.ſ.Gen.22. Glo.int.ſ. Gen. 19*

Non dare locum diabolo.

Poſt tergum claudere oſtium,eſt non dare locum maligno. Gen.19. b. Et ratione contra prauos motus muniri.

Vita præterita Vinci à diabolo.

Terga deſignant aliquando vitam præcedentem vitioſam,vnde iubetur Lot,vt non reſpiceret poſt tergum. Gen.19.d.Et terga vertere,eſt vinci à diabolo.Ge.14.b.Exo. 23. d.

Peccare. Negare Chriſtũ

Poſt tergum monet Deus,vt paſtor agens oues.Iſa.30.e.Nam antequam homo peccet, faciem habet verſam ad Deum ,peccando verò dorſum illi vertit Deus tamen non ceſſat monere poſt tergum.Dorſum ergo præbent Deo,qui legis eius obliuiſcuntur.2.Pa.29.b.Eccl'i. *Gre.3 paſt.adm.29. Hie.ſ.Eze 8.*

Glo.ord.ſ.Pſ.68. — *Obſtinatio. Idololatria.*

21.c. Item negantes Chriſtum eſſe Deum. Eze.8.g. Et dorſum durum eſt eorum, qui obſtinati ſunt contra Deum. Bar.2.g. Zach.7.c. Dorſum etiam incuruatum, eſt obſtinatio incredulitatis. Pſ.68. Rom.11.b. Et dorſum camœli, eſt cultus deorum gentilium. Gen.24.g.

Gre.ſ.1.Reg.4. — *Non valentes reſiſtere ſapiẽtię fidelium.*

Terga vertentes Iudæi, ſunt non valentes reſiſtere ſapientię doctorum Chriſtianorum. 1. Reg. 4. a. Vnde non poterant reſiſtere ſapientiæ, & ſpiritui, qui in Stephano loquebatur. Acto.6.c.

Gre.1. paſt.1. — *Conuerſio peccatorum. Suſcipere doctrinam, & pœnitentiam.*

Dorſum dantur inimici Chriſto, aut iuſto. Pſ. 17. Quum perſecutores conuertuntur: & ſequuntur eos, quos perſequebantur. Et dorſum ſunt, qui aliorum ſuſcipiunt doctrinam, & exempla: & curuantur ad portanda onera peccatorum.

Hier.ſ.Hoſe.5. — *Cæcitas hæreticorum.*

Poſt tergum Beniamin dicuntur eſſe hæretici. Hoſe.5.c. quia non habent oculos ad perſpiciendam veritatem.

Hier.ſ.Nahum 1. Amb. de bene. patriar.4. Beda ſ.Pro.10. — *Pœnitentia. Pœna æterna.*

In dorſo fit caſtigatio verberum, vnde poteſt ſignificare pœnitentiam, ad caſtigationem pro peccatis aſſumptam, vel illatam. Pro.10.b.26.a. Iere.48.f. Amos 8.d. Hoc ſignificant tribulationes in dorſo. Pſ.65.80. Et virga malorum dicitur eſſe in dorſo bonorum, quum mali affligunt bonos. Nahum 1.d. E diuerſo, ſuper dorſum inimicorum ſunt manus bonorum, quum mali puniuntur. Gen. 49.b. Deut.33.b.2.Re.22.d.Pſ.17. Et ponet Deus inimicos dorſum, quum Chriſtus dicet illis in iudicio. Ite maledicti in ignem æternum. Pſal. 20. Iſa. 45. a. Sic virga in dorſo, erit vindicta extrema. Pro.10.b.

Temporalia.

Dorſum interdum ſunt temporalia, quæ ſunt obliuioni tradenda. Pſalmo 128. Philippenſ. 3.c.

Punitio malorũ.

Inter ſcapula percuſſit Iehu regem Ioram. 4.Reg.9.c. Et miles Syrus percuſſit regẽ Achab inter ceruicem & ſcapulas. 2.Par.18.g. vt deſignetur ita percutiendos eſſe ſuperbos, qui nolunt dorſum ſubiicere Deo, & eius præceptis.

Memoria chriſti.

In dorſo atramentarium. Ezech. 9. d. deſignat memoriam actuum noſtrorum in Chriſto iudice.

Dos, Dotare.

Glo.int.ſ.Gen.34. Glo.ord.ſ.Gen.22 — *Bona opera. Temporalia.*

Dos eſt, quæ datur virginibus quando nubunt, quæ eſt velut hæreditas earum.

Dos bona, qua Deus dotat, ſunt bona opera cum gratia facta. Gen.30.c.

Dos, quam offert Sichen Dinæ, ſunt temporalia bona, quæ offert diabolus ſibi conſentiẽtibus. Gen.34.b.

Honorare ſenſum hiſtoricum.

Dotare virginem, eſt honorare ſenſum hiſtoricum. Exo.22.c. quando videlicet ille ſenſus ædificat, honoratur autem dote rectæ fidei.

Dos, quam dedit Pharao filiæ ſuæ, vxori Salomonis, fuit ciuitas Gazer, quam abſtulit à Chananæis. 3.Re.9.c. vide Gazer.

Dothaim.

Amb. de fuga ſecu. 8.c. & de Ioſeph.3. Ubi quod interior potiores inſ dicitur. Aug.ſer.81. Beda ſ.Gen.37. — *Defectio à lege.*

Dothaim, id eſt, ritus, aut lex, vel defectus idoneus. Eſt locus vbi inuenit Ioſeph fratres ſuos. Ge.37.d. Poteſt deſignare defectionem à lege, & defectionem per cupiditates, & fœmineas affectiones. Ibi inuenit Ioſeph fratres ſuos, hoc eſt, Chriſtus peccatores. Fratres etiam Chriſti Iudæi, erant in Dothaim, quia in grandi defectione erant, qui de eius nece cogitabant.

Drachma, Didrachma.

Hie.ſ.Eze.4.

DRachma eſt numi genus, ac etiam pondus, quinque obolos continens. Nee.7.g.2.Mac. 4.c.12.g. Didrachma verò cõtinet duas drachmas. Eſt drachma octaua vncię pars. Drachmæ enim octo, Latinam vnciam faciunt. Siclus autem, quatuor habet drachmas.

Amb.epiſ.1. Amb.ſ.Luc.15. Tert. de pudicitia. Ber. de gratia & lib.arb. — *Fides, gratia, et miſericordia. Vetus teſtamentum.*

Drachma, quam mulier perdidit, deſignare poteſt fidem, & gratiam, & miſericordiã, quæ perdidit homo peccando. Item vetus teſtamentum. Luc.15.b.

Gre.ho.34. — *Genus humanũ. Gentiles. Imago Dei. Angeli.*

Drachma etiam perdita, eſt genus humanum, vel gentilis populus, vel imago Dei in anima, drachmæ autem nouem, ſunt nouem ordines angelorum.

Ori.ſ.Matt. ho.4. Hil.ſ.Mat Ca.14 Amb. epiſ. 1. & ſ. Luc.5. Cyri.3.ſ. Ioan. 29. — *Subſtantia terrena. Chriſtus. Vtrunque teſtamentum.*

Didrachma, quod dabatur Cæſari in tributum. Matth.17.d. Luc.15.b. eſt figura ſubſtantiæ terrenæ, quam exigunt iniuſtè à filiis, vel eſt ſubiectio legis, ad quam non tenebatur Chriſtus, vel eſt integrum pretium noſtrę ſalutis, qui eſt Chriſtus confitendus, vel eſt vtrumque teſtamentum. Vel deſignat Patrem & Filium. In vna drachma Filius intelligebatur, quæ ab altera ſeparata non erat. Sic Pater ad Filium, & Filius ad Patrem ſe habent in vna quidem natura, ſed tum diuiſum, quoniam vterque ſubſiſtit, tum coniunctum, quia alter ſine altero non eſt.

Draco.

Ori.ſ.Le.ho.16. & ſ.Iuſ.ho.13. & ſ. Lu.ſer.ho.21. Amb.ſ.Pſ.73. Hier.ſ.Iſa.13. & ſ. Eze.29. Aug.ſ.Pſ.39.73. In lib.q.in Pſalmos — *Dæmones.*

DRaco, eſt genus ſerpentis magni corpore, in aqua degentis, quod eſt peſtiferum, & horribile.

Dracones ſignificare ſolent ſatanam, eiuſque ſocios, ac membra. Et dicitur Lucifer draco magnus, ad comparationem minorum draconum. Deut. 32. c. Iob. 40. b. 41. a. Pſ. 90. 73.103. Sapi.16.b. Iſa.13.d.34.c.35.c.51.d. Ier.9.d.10.d.49.g.51.d. Eze.29.a.32.a. Mar.1.c. Dani. 14.c. Mal.1.a. Apoc.12.a.13.a.16.c.20.a. Draco eſt diabolus in hæreticis, per quos occultè inſidiatur ſicut leo erat in principibus, per quos apertè fideles perſequebatur. Poteſt etiam in

aliquibus

aliquibus ex dictis locis, Antichriſtum ſignificare: & tyrannum. Cæpit diabolus eſſe draco, à tempore Pharaonis.

Antichriſtus. Tyrannus. — *Glo.int.ſ. Apo. 16. Rup.1.vict. ver. Dei.7.*

Dracones, in quos verſæ ſunt virgæ magorum. Exod. 7.b. ſignificare poſſunt aſtutias diaboli, & fallacias ſcientiæ humanæ.

Aſtutia diaboli. Fallacia ſcientiæ humanæ. — *Lyra.ſ.Exo.7.*

Draco conculcandus, eſt caro ſpiritui aduerſaria, & rebellis. Et etiam ſpiritus iracundiæ, quæ ignem efflat. Pſ.90.

Caro. Spiritus iracundiæ. — *Clyma. gradu. 25. Ber.ſer.13.Qui habitat.*

Dracones etiam ſunt homines peruerſi & malitioſi, & inuidi. Et peculiariter Iudæi. Et ipſa malitia draco eſt, cuius cubile eſt mens praua. Iob.30.d. Iſ.34.c. Ier.14.a. Mich.1.c.

Peruerſi & inuidi Iudæi. Malitia. — *Gre.7.mor.15. & 20.mor.24.*

Dracones, qui inuitantur ad laudandum Deum, ſunt gentiles, qui inuitantur ad fidei ſuſceptionem, vt cum ea laudent Deum. Pſ.148. Iſ.43.c.

Gentiles. — *Hie.ſ.Iob.30.*

Dromedarius, vide Camelus.

Dubitare, Hæſitare, Anceps.

Dubitare dicitur, qui circa alicuius rei iudicium ita eſt anceps, vt neutri parti adhæreat.

Dubitatio Petri in mari, fuit velut nuntia negationis eius. Matt.14.d.

Hil. Mat.Can.14

Dubitantes quidam ex diſcipulis de reſurrectione Chriſti. Matt.28.d.21.b. Marc.12.c. Ro. 4.d. Iacobi 1.a.

Lyra.ſ.Luc.9.

Hæſitans Herodes, de Chriſto, an eſſet Ioannes Baptiſta. Luc 9.a. Hæſitabat quidem prius, ſed poſtea aſſerebat ipſum eſſe Ioannem: & deſignat curioſos, qui facta mirabilia bonorum, videre quærunt, & audire, ſed non imitari.

Curioſi.

Ducere, Adducere, Deducere, Perducere.

DVcere, eſt, quaſi viam oſtendendo, in aliquem locum quempiam comitari: A qua ſignificatione non longè abſunt, Abducere, & Deducere. Perducere autem, eſt vſque ad finē ducere. Ducere autem, interdum eſt dirigere. Iudi.4.a. Duc exercitum ad montem Thabor. Exercere. Iud.9.a. Duc lætū diem. Exiſtimare. 1. Eſdr. 4.c. Legiones regis videre nefas ducimus. Tendere. Gene. 35. c. In via, quæ ducit Ephratam. Trahere. 2. Par.6.f. Captiuos duxit eos.

Deduxit Chriſtum mirabiliter dextera ſua, vel Patris, quia ſua potentia, ac virtute ſpirituali ductus eſt in cælum. Et etiam ſecundum quòd fecit diuina, & paſſus eſt humana. Et malitias hominum ſua bonitate ſtrauit. Pſ.44.138. Et adduxit Deus orientē, quum dedit filium ſuum mundo. Zach.3.d. Iſa.48.c. Et ipſe deducit Chriſtum ad inferos, & reduxit. 1. Reg. 2.b. Et deducit Deus velut ouem Ioſeph. Pſal.79. Hoc eſt Chriſtum, qui ductus eſt ſicut ouis ad occiſionem. Iſa.53.c. Adducit etiam Deus Dauid, hoc eſt Chriſtum, in ſtatum regium 2. Reg. 7. c.

Potentia Chriſti. Deus pater filium mundo. — *Ter. adue. Iudæos. Hie & Aug.ſ. Pſ 44. Aug.ſ.Pſ.79.*

Ducentes Ioſeph in Aegyptum, ſunt prædicantes Chriſtum in mundo. Gen.37.f.39.a. Idem deſignant ducentes Philiſthæi Samſon in Gazan. Iud.16.f.

Prædicātes Chriſtum in mundo. — *Glo.int.ſ. Gen. 37. Ori.ſ.Ioſu. ho.1.*

Ducens Rahab exploratores ad tectum domus ſuę. Ioſue 2.b. deſignat ſuſceptionē Chriſti à Patre venientis.

Suſceptio Chriſti.

Ducens Gedeon populum ad aquas. Iudi. 7.b. deſignat Chriſtum ducentem credentes ad baptiſmum. Et ducere in altum rete, eſt prædicationem inducere in cor hominis: aut multitudinē credentium ad Chriſtum, (quia Synagoga nō erat alta) vel adducere homines ad fidē, vel ad profundam diſputationem: vel adducere eccleſiam, ceu nauiculam ad cæleſtia. Luc.5. a. Rom. 11. c. Deducunt Tyrum pedes longè ad peregrinandum, quum quis conuertitur à peccatis. Iſa. 23. b. Ducere etiam bouem, aut aſinum adaquare, eſt docere Iudæos & Gentiles, & ad baptiſmum inducere. Lu. 13.d. Et ducere bouem, aut ouem errantem in domum ſuam, eſt reuocare peccantes ad gratiam. Deute. 22. a. Adducuntur etiam reges gentium ad eccleſiam, quum Philoſophi veniunt ad fidem. Iſa.60.b. Et ducens Samaritanus vulneratum in ſtabulum, eſt Chriſtus ducens errantes ad eccleſiam, & ſuſcitans à terra inopem. Luc.10.f. Et ducens in ciuitatem munitam, eſt introducens in eccleſiam. Pſalm.59. Eze.34.d.36.c.37.c. Idem eſt adducere ad terram Galaad, & Libani. Pſalm.42. Mich.1.d. Zach.8.b.10.d. 1. Mach. 5.c. Ioan.10.c. Adducit etiam Deus Iacob, reuertentem ex Aegypto. Gen.46.a. Iſa.63.c. Deduxit etiam populum ſuum in manu Moſi & Aaron, hoc eſt, per legem, & ſacerdotes. Pſ. 76. 77. Deducit etiam Deus in via, quos etiam in via æterna per Chriſtum deducit. Deducit autē ad viam, quos ad fidem Chriſti ducit. Pſal. 85.138. Duxerunt diſcipuli pullum ad Ieſum, gentiles ad fidem. Mar.11.a. Luc.19.e. Matth.21. a. Adducit etiam Deus ſemen Iſrael ab Oriente, & de longinquo, quum à remotis partibus conuertit gentiles. Et adduxit filias eccleſiæ de longè. Iſa.43.b 60.b.66.f. et qui veloces ſunt in fide, equis vehuntur: qui multiplices in gratia quadrigis, qui conſolatione indigent, tectis lecticis, & vmbraculis, &c. Adducit etiā filios Iſrael de terra aquilonis, quum liberat à poteſtate diaboli. Ier.23.b.31.b. Eze.36.c.38.f. Sopho. 3.d. Adducit etiam benignitas Dei peccatores ad pœnitentiam. Rom. 2. a. Ducit etiam Deus in ſolitudinem eos, quos ducit in eccleſiam. Hoſe.2. c. Ducentes Salomonem in Gion, vt vngeretur. 3. Reg.1.e. deſignant eos, qui ducuntur ad baptiſmum, & fiunt Chriſtiani, erigi in reges. Ad hæc pertinent, quum adductus eſt Aegyptius ad Dauid. 1. Reg.30.c. et ſurdus & mutus ad Chriſtum. Marc.7.d.8.c. Luc.9.c.18.g.

Ducens Chriſtus ad baptiſmum. Prædicare. Conuerſio gētiliū. Liberans à poteſtate diaboli. — *Ori.ſ.Iudi.ho.9. & ſ.Luc.ho.34. Amb. de Virg.3. & ſer.9. & ſ.Luc.5. 12.13. Hie.ſ.Iſa.23.60. Baſi.ſ.Pſ.59. Aug.ſ.Pſ.85.138. Hie.ſ.Iſa.43.66.*

Gre.ſ.1. Reg.1. Arno.ſ. Pſ.44. — *Exhortationem maiorum proficere.*

Duci ablactatum in conſpectu Domini, eſt per exhortationem maiorum bonis operibus exornari. 1. Reg. 1. d. Et adduci virgines poſt ſponſam, eſt virtutes mentibus tradi. Pſa. 44. Iſa. 66. g. Deducit autem Deus ſuper ſemitas iuſtitiæ, quum facit hominem exerceri in operibus iuſtitiæ. Pſ. 22. 30. 60. 72. 76. 77. 85. 106. 142. Sapi. 9. c. 10. b. Et adducens Andreas Simonem ad Ieſum, eſt per exercitationem bonorum operum efficiens, vt alij etiam ad ipſum appropinquent. Ioan. 1. f. Adducere pecora ad Ioſeph, eſt ducere ſimplices ad Chriſtum. Gen. 47. d.

Ori.ſ.Mat.ho.3. Hie.ſ.Iſa.56. Ricar. de S. vict. de 12. patriar. 80. — *Eleuans ad perfectionem, & contemplationem.*

Ducens Chriſtus Petrum & Iacobum & Ioannem in montem excelſum, eſt ad vitæ perfectionem, & contemplationem eleuans. Matth. 17. a. Idem deſignauit ducens Barach exercitum in montem Thabor. Iudi. 4. a. Ier. 2. d. Et adducit Deus ſeruos ſuos ad montem ſanctũ ſuum, hoc eſt, ad dogmata veritatis: ad quæ, niſi ipſe ducat, non poſſumus aſcendere. Iſa. 59. b. Et ipſe deducit in ſemitam mandatorum ſuorum. Pſalm. 118. 142. quia difficilia egent ductore.

Aug.ſ.Pſ.55.60.67. — *Emendãs Deus caſtigando.*

Deducit Deus in ira populos, quũ per tribulationes eos à vitiis ad meliorem ſtatũ reuocat. Pſ. 55. Deducit autem eos, quorũ factus eſt ſpes. Pſ. 60. Et deducit in ſpe: quia ſpe ſalui facti ſumus. Pſ. 77. Ducet Deus tertiam partem populi per ignem, quũ per tribulationes purgabit bonos. Zach. 13. d. Dicitur etiam ducere eos per abyſſos. Iſa. 63. c.

Arn.ſ.Pſ.106. Hila.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Iſa.56. & ſ. Mat.17. — *Dans Chriſtus gloriam.*

Ducit Chriſtus in ciuitatem munitam, hoc eſt in cęleſtem Hieruſalem vt in portũ tutiſſimũ, & acropolim. Pſ. 59. 106. 107. Eſt autem arcta via, quæ ducit ad gloriam. Matt. 7. b. Dicitur quoque Deus adducere in montem ſanctũ ſuum, quos ducit ad gloriam. Iſ. 56. c. Et adducit Deus omne bonũ, quũ dat gloriam. Iere. 31. g. Et adducit diem conſolationis poſt flagella. Thren. 1. g. Sapien. 6. c. Haba. 3. d. Zach. 8. b. Hebræo. 2 c. Apo. 7. d Et deducit in pace. Iſ. 55. d. Et quũ duxit tres diſcipulos in montẽ ſeorſum, vt viderent ſuã gloriam, deſignauit paucos eſſe electos. Matthæi 17. a. Ducens autem Moſes populum in locum, de quo loquutus eſt Dominus, deſignat per obſeruantiam præceptorum ducendos homines ad terram promiſſionis. Exo. 32. g. Deducit quoque Deus ſicut oues populum in paſcua videlicet cæleſtis gloriæ. Pſ. 76.

Aug.ſ.Pſ.76.

Gre.26.mor.9. — *Remuneratio bonorũ, & malorũ.*

Ducit Deus vnumquodque in terminos ſuos. Iob 38. b. bonos videlicet remunerando, & malos puniendo. Et aliquando malos conuertendo, & labi bonos permittendo. Ducti duo nequam crucifigendi cum Ieſu, diſtinctionem ſeruandorũ, & damnandorũ in iudicio per Chriſtum faciendam deſignarunt. Luc. 23. d.

Hila.ſ.Pſ.59. Gre.27.mor.22. Gre.5.mor.29. — *Prædicare gentibus.*

Deducere Chriſtum Idumæam, eſt ipſum prædicare populo maiori, hoc eſt, gentilibus. Pſ. 59. Ducit voluntas gubernantis nubes, hoc eſt Deus prædicatores, vbi vult eos prædicare. Io. 7. b. Et ducit ſponſa ſponſum in domum matris ſuæ, quum Chriſtus inducitur in gentilitatem per prædicatores. Cant. 8. a. Idem deſignat ducens Laban Iacob in domũ ſuam. Gẽ. 29. c. Et ducens Ægyptius Dauid in cuneũ Amalecitarum. 1. Reg. 30. d. eſt prædicator prædicans Chriſtum mundanis, vt percutiantur per pœnitentiam.

Gre.ſ.1.Reg.2. Hila.ſ.Pſ.54.58. Au.17.ciu.Dei.4. — *Comminatio pœnæ inferni.* — *Pœna inferni.*

Deducit Deus ad inferos, quum terrorem inferni incutit peccatori. Reducit autem ab inferis, quũ per pœnitentiæ lamentum, ad ſpem veniæ ipſum erigit. 1. Reg. 2. b. Tobi. 13. c. Sapi. 16. b. Deducit etiam Deus ad inferos, relinquens Iudæos in errore, & ita condemnans. Sic deducuntur cani Iacob per filios ſuos cũ mœrore ad inferos, quũ per filios eiuſdẽ populi periit ipſe populus, & propter mortem Ioſeph, hoc eſt, Chriſti, qui tamen viuit condemnantur increduli ad pœnas inferni. Ge. 42. g. Sic non deducta eſt canicies Semei, neque canicies Ioab pacificè ad inferos, ſed cũ ſanguine per Salomonem, vt Iudæi condemnati ſunt per Chriſtum. 3. Reg. 2. b. Deducit etiam Deus in puteũ interitus malos, hoc eſt, in infernum. Pſ. 54. Et ad nihilum deducit omnes gentes, cũ ex omnibus condemnat. Pſ. 30. 58. 59. 107. Pro. 14. b. 16. d. Adducit etiam Deus declinantes in obligationes cũ operantibus iniquitatem. Pſ. 124. Eze. 26. d. 27. g. 32. g. Ducit etiam via lata ad inferos. Matth. 7. b.

Hi.ſ.Matt.can.3. Gre.24.mor.13. — *Tentationes.*

Non duxit Deus filios Iſrael eductos de Aegypto per viam terræ Philiſthim. Exo. 13. d. ſed per deſertum, quia non dat recenter conuerſis graues tentationes. Ductus eſt autem Ieſus in deſertum à Spiritu poſt baptiſmum. Matt. 4. a. quia baptizatos offert Spirituſſanctus tentationi diaboli, qui non poteſt tentare, niſi quantum permittitur. Filij autem Iſrael in typum infirmorum & non valentium ſuſtinere labores pœnitentię, & tentationum, ducti in deſertũ, dicebant ſe ductos in locum peſſimum. Nu. 20. a. Deut. 29. a.

Lyra.ſ.Gala.5. — *Sequi Spirituſſãcti inſtinctum.*

Duci ſpiritu, eſt agere, quę ſunt ſpiritus. Galat. 5. c. & ſequi inſtinctum Spirituſſancti.

Aug.epiſ.120. — *Traditus Chriſtus Iudæis. Mors fidelium.*

Deducit Deus in puluerem mortis Chriſtum, quum traditus eſt in manus Iudæorum. Pſalm. 21. Vel deducitur Chriſtus in puluerem mortis in membris ſuis, quæ non tam cito reſurgunt.

Hie.ſ.Iſa.5.41. — *Confundẽs Chriſtus Philoſophos & hæreticos.*

Adducit Deus magiſtratus quaſi lutum. Iſa. 41. g. quũ Chriſtus confundit omnem ſuperbiam principũ huius mundi, philoſophorum, & hæreticorum. Et deducit eos in nihilum. Eze. 27. g. Hoc deſignauit Elias ducens propheta Baal in torrentem Cyſon, vt occiderentur. 3. Re. 18. g. Sic ducuntur Moabitæ ad torrentem ſalicũ, quando hæretici ſuis verbis confunduntur. Iſa. 15. d. Sic duxit Eliſæus Syros in Samariam. 4. Reg. 6. d.

Gre.11.mor.9. — *Sacerdotes ſine fructu.*

Ducit Deus ſacerdotes inglorios. Iob. 12. c. quum ipſi ſacerdotes, vitam diſcipulorũ negligentes, nullum de eorum profectibus fructum referunt.

Diſperſio Iſrael

Ducens Ezechiel nouaculam per caput & barbam,diſperſionem populi Iſrael ſignificauit. Eze.5.a.7.f.26.b.28.b.Et duxit Deus ſuper filios Iſrael gentem magnam.Et regemChaldęorum.Deut.28.c.2.Par.36.c.Iſa.37.c.66.b. Iere. 4.b.5. d.6.c.18.d.45.b.Et duxit Deus vineam ſuam in ſolitudinem.Hoſe.2.c. *Glo.ord.ſ.Eze.5.*

Congregari ad iudicium. — *Gre.15.mor.19.*

Deducet Deus omnes gentes in vallem Ioſaphat,quum congregabuntur vt iudicentur in vniuerſali iudicio.Ioel.3.a.Ducetur etiam impius quiſque ad diem furoris, hoc eſt, ad iudicium.Et ducetur iniquus,hoc eſt,diabolus,aut Antichriſtus ad ſepulchra,id eſt, ad prauorũ corda, vt cum eis in inferno ſepeliatur.Io.21.d.Luc.19.d.Et adducit Deus vltionem retributionis,quum dat vnicuique ſecundum opera ſua.Iſ.35.a.

Vindicta Dei. — *Hie.ſ.Iſa.31. & ſ. Iere.*

Adducit Deus malum in aliquos,hoc eſt,dæmonem,vel pœnam.Iſa.31.a. Et contritionem magnam.Ier.4.b.15.c.Et adducit fortiſſimos gentium, hoc eſt,immiſſiones per angelos malos.Eze.30.c.

Diſsipatio hæreticorũ & Philoſophorum. — *Hie.ſ.Nahum 1.*

Perducit Deus flumina ad deſertum. Nah.1.a.quum Oratores,& Philoſophos,ac hæreticos deſtruit illuſtratione aduentus ſui.

Relinquẽs Deus gentes. — *Hie.ſ. Zach.11.*

Deduxit Deus fœdus,quod percuſſerat cum omnibus gentibus,in irritũ,quando reliquit gentes ad idololatriam conuerſas.Zach.11.c.

Dãs Pater Filiũ & gratiã,& doctrinam. — *Lyra.ſ.Eze.34.*

Deducit Deus imbrem tempore ſuo,quũ dat Chriſtum mundo in plenitudine temporis:& gratiam & doctrinam fidelibus.Eze.34.f.

Prædicare Chriſtum in eccleſia. — *Rup.ſ.Zach.7.*

Ducit ſponſa ſponſum in domum genitricis ſuæ.Canti.8.a. quum anima erudita prædicat Chriſtum & eius myſteria in eccleſia.

Præparatio ad pugnam contra diabolum. — *Glo.ord.ſ.Deut.21*

Ducens via ad aquilonem. Ezech. 42. a. eſt quæ præparat ad pugnandum contra diabolum: ideo erat in atrio templi: Sed malignus ad nihilum deducitur in conſpectu iuſti. Pſalm.14.

Caro Chriſti immolanda.

Ducere vitulam ad vallem aſperam,& ſaxoſam propter cadauer inuentum. Deut.21. a. eſt duci carnem Chriſti in Hieruſalem, vt ibi immolaretur.

Pœnitentes.

Deducentes oculi exitus aquarum, ſunt lachrymantes per pœnitentiam.Pſalm.118.Thre. 1. c. 2. f.3. f.

Credere in Chriſtum. — *Rup.ſ.Iudi.6.*

Ducens Barach exercitum in montem Thabor,deſignat credendum in Chriſtũ, qui eſt verum lumen.Iudi.4.b.

Conuerſari cũ infidelibus. — *Amb.ſ.2.Cor.6. Aug.q.in Nu.33.*

Ducere iugum cum infidelibus,eſt cum eis conuerſari.2.Cor.6.d.

Condemnantes Iudæi Chriſtum.

Adducentes Iudæi vaccam rufam ad Moſen, ſunt condemnantes Chriſtum ſecundùm legem,vt ſibi videbatur, quaſi eſſet tranſgreſſor legis.Nu.19.a.Sic duxerunt Chriſtum ad Caipham,& ad Pilatum,& demum ad crucifigendum.Matt.26.f.27.d.Mar. 14. c. 15.a.Luc.22.f. 23.a.Ioan.18.c.e.19.a.c.Iſ.53.c.Acto.8.f.

Eliminantes ſapientem. — *Am.1.de Abra. 4.*

Deducentes Abraham, & vxorem eius extra Aegyptum, ſunt eliminantes à ſe ſapientem cum ſua ſapientia.Gen.12.d.

Incitantes ad voluptates. — *Lyra.ſ.Eſter.*

Ducentes ſerui Holophernis Iudith,ad tabernaculum Holophernis.Iudith.10. d.ſunt miniſtri diaboli,incitantes ad voluptates.Sic ducta eſt Eſter ad cubiculũ regis.Eſter 2.c. Quod tamen, in bonum, deſignare poteſt ductam Eccleſiam ad Chriſtum: vel virginem Mariam in cælum.

Aſſumptio Eccleſiæ,vel Mariæ.

Suggeſtiones diaboli,& perſecutiones.

Ducens Balach Balaam in verticem montis Phaſga.Nu.23.c.deſignat diabolum ſuggerentem voluptates.Sic dicebat ſocer Leuitæ ipſi genero,vt duceret lætum diem. Iudi. 19. c. Et mulieres alienigenæ duxerunt Salomonem ad peccatum. Nee. 13.d.Iob.21. b. Iudi. 21.d. Sic ductus eſt bos ad victimam.Pro.7.c.Hoc deſignat diabolus ducens Chriſtum in montem,& in Hieruſalem.Et ducentes eum ciues ad ſupercilium montis.Luc.4. a.b. c. vt in concupiſcentias,aut ſuperbiam præcipitetur. Et ducens Petrum, quo non vellet,deſignat legem carnis trahentem ad id,quod volumus.Ioan.21.f. Ducebantur etiam Apoſtoli ad reges & præſides.Matt.10.b.Et producentes Aegyptij vitam filiorum Iſrael ad amaritudinem. Exo. 1.c. ſunt dæmones affligentes fideles.

Gloriari de terrenis. — *Baſi.ſ.Pſ.7.*

Deducere gloriam in puluerem, vel collocare in puluere, eſt gloriari in terrenis. Pſalmo 7.

Deceptores perdentes animas. — *Glo.ord.ſ.Eze.27.*

Adducentes remiges Tyri ipſam.Tyrum in aquis multis.Eze.27.e.ſunt deceptores animarum,qui eas ad profunda errorum & ignorantiæ demergunt.Sic adduxerunt Iudæi eum,qui fuerat cæcus ad phariſæos.Ioan.9.c.Et ducit cæcus cæcum.Matt.15.b.Luc.6.f.

Trahi ad varia deſideria, vel in errores. — *Glo.ord.ſ.Thre. 1.*

Ducuntur paruuli in captiuitatem.Thre.1.b.quum per paruulos cogitatus,& varia deſideria,anima huc illucque trahitur,nec vllam habere quietẽ permittitur.Idem de filiabus Taphnis.Eze.30.d.vel ducuntur ſimplices in errores.

Subiicientes dæmones,vel concupiſcẽtiæ homines — *Ar. & Hi.ſ.Pſ.136*

Ducentes captiuos,ſunt dæmones, vel concupiſcentiæ ſubiicientes homines. Pſalm. 136. Ab his ducta eſt captiua Tyrus.Iſa.5.c.23.a.Et ducuntur ad mortem, qui ſuggeſtionibus impelluntur in peccata,aut in errorem.Pro.24.b.Deut.28 d.1.Reg.30.a.4.Reg.5.a.25.b.1.Par.5. d.1.Par.6.g.28.33.b.36.a.Iere.39.b.Thre.1.b.Baruc.5.a.Luc. 21.c.Rom.7.d.1. Corinth. 12. a. Apoc.13.d.

Nutrire filios in delitiis. — *Lyra.ſ.Deut.18 Hie.ſ.Eze.17.*

Ducere filium,aut filiam per ignem.Deut.18.b.erat purificatio idololatriæ. Eſt autem nutrire filios in carnalibus laſciuiis, & cupiditatibus indecenter: ſic enim faciunt eos ſtipulam ad incendium gehennæ.

Potentia Nabuchodonoſor.

Ductus longus membrorũ aquilæ. Ezech.17.a.Potentiam Nabuchodonoſor indicat.

Ducere vxorem.

Glo. ord. ſ. Gen. 29. — *Amplectens vitã contẽplatiuã.* — *Amplectens vitam carnalem.* — *Addens peccatũ concupiſcentiæ.* — *Nõ vti ritu ſynagogæ abrogato.* — *Iſych. ſ. Leui. 20.* — *Iſych. ſ. Leui. 21.*

Ducere vxorem, notum eſt quid ſit.

Ducens Iacob Rachelem. Geneſis 29. c. deſignat amplectentem vitam contemplatiuam.

Ducens Achab Iezabelem. 3. Re. 16. g. eſt amplectentes vitam carnalem. Idem ducere vxores alienigenas. 1. Eſd. 10. c. Luc. 12. f. Et qui ſe excuſat à nuptiis, eſt abſtinens à diuino mandato propter voluptates. Luc. 14. e.

Ducit vxorem matrem & filiam, qui concupiſcentiæ addit peccatum. Leui. 20. b.

Non ducit ſcortum aut repudiatam ſacerdos. Le. 21. b. quia non debet vti iis, quæ ad ſynagogam pertinent, quantum ad ritum literalem legis.

Ductilis.

Gre. ſ. Eze. ho. 6. — *Ori. ſ. Ioſu. ho. 7.* — *Aug. ſ. Pſ. 97.* — *Ricar. de S. Vict. 4. de arca myſtica. 6.* — *Chriſtus & eius membra.* — *Sacra ſcriptura.* — *Apoſtoli.* — *Prædicatores.* — *Martyres.* — *Labor in ſtudio.*

DVctile metallum dicitur, quod malleando, & ducendo formatur.

Ductile candelabrum tabernaculi, deſignat Chriſtũ eiuſque membra paſſionibus afflicta. Idem deſignat ductile aurum, & ductilia ex auro. Exo. 25. d. 37. c. Nu. 8. a.

Ductiles tubę ſignificare poſſunt ſacram ſcripturam, vnde ducuntur myſtici ſenſus. Deſignant etiam apoſtolos & prędicatores tribulationibus probatos. Item martyres, cæteroſque qui tribulationum tunſionibus perficiunt. Nu. 10. a. Ioſ. 6. a. Pſ. 97.

Ductilia cherubim propitiatorij. Exod. 37. b. deſignant laborem ſumendum in cognitione inferiorum, & mente purificanda, vt ad aliqualem cognitionem eorum, quæ ſupra rationem ſunt, peruenire valeamus.

Dux, Ductor.

Glo. ord. ſ. Exo. 13. — *Hie. ſ. Iere. 30.* — *Deus.* — *Angelus.* — *Chriſtus.*

DVx eſt, qui aliis præit, vel princeps aliorum: & moderator, ac rector.

Dux itineris filiorum Iſrael, erat Deus per columnam ignis, & nubis: cuius ducatus eſt ſecuriſſimus. Exo. 13. d. 15. b. Deut. 1. e. 8. c. 31. b. 32. b. Iudi. 4. c. Nee. 9. b. 2. Par. 13. c. Pſ. 79. Sapi. 7. c. Iſ. 63. d. Ier. 3. b. Erat etiam angelus dux datus à Deo.

Dux Iſrael conſtitutus Iudas, deſignabat Chriſtum. Iud. 1. a. 20. c. 1. Reg. 13. c. 25. e. 2. Reg. 6. d. 7. d. 3. Reg. 1. e. Iſa. 55. b. Iere. 29. f. 30. d. 1. Macha. 2. f. Matt. 2. a.

Arn. & Au. ſ. Pſ. 103. — *Rup. 6 ſ. Matt.* — *Ori. ſ. Ge. ho. 17. & ſ. Num. ho. 12.* — *Hie. ſ. Iſa. 13. & ſ. Zach. 12.* — *Beda ſ. Pro. 2.* — *Aqua.* — *Chriſtus.* — *Conuerſatio apoſtolica.* — *Apoſtoli.* — *Prædicatores.* — *Rex.*

Dux paſſerum dicitur domus fulicæ, hoc eſt, aqua: vel eſt petra, quæ eſt Chriſtus, in qua debent firmari minores. Pſ. 103. vel eſt conuerſatio apoſtolica, quæ dux eſt contemplatiuorũ, & deſerentium mundum.

Dux de femore Iuda non deficiens. Gen. 49. b. deſignat apoſtolos, & prædicatores non defuturos in eccleſia. Et duces vel reges parantes puteum, ſunt apoſtoli & doctores eccleſiæ. Nu. 7. b. 21. d. Iudi. 11. d. 3. Reg. 14. g. 4. Reg. 20. a. 1. Par. 9. d. 28. a. 2. Par. 8. b. 35. a. Nee. 5. d. Pſ. 67. Iob. 39. c. Iſa. 13. a. 32. b. Dan. 3. d. Haba. 1. a. Agge. 1. a. Zach. 12. b. Mala. 1. b. Mich. 3. a. 1. Mach. 3. g. 2. Macha. 9. c. 10. f. 13. b. 14. c. Dux pubertatis mulieris alienæ, eſt ductor hæretici, à cuius doctrina ipſe receſſit. Pro. 2. c.

Gre. ſ. 1. Reg. 9.

Dux ordinatus Saul ſuper populum. 1. Re. 9. c. Vbi notandum, aliquando ordinari paſtorẽ pro ſe, & populo: vt cùm ſibi & ſubditis prodeſt. Aliquando, nec pro ſe, nec pro populo: quũ nec ſibi, nec aliis prodeſt, iuxta illud. Hoſe. 13. d. Dabo eis reges in furore meo. Pro ſe, non pro populo, quum ſibi prodeſt, non aliis, vt Eze. 2. b. Mitto te ad gentem, apoſtatricem. Aliquando non pro ſe, ſed pro populo, vt Matth. 23. a. Quæ dicunt, facite.

Hie. ſ. Zach. 9. — *Ori. ſ. Nu. ho. 18.* — *Præcedentes Iudæi Gẽtibus* — *Dæmones.*

Dux Iuda fit populus Philiſthium, quum gentiles in eccleſia præcedunt Iudæos. Zachariæ 9. b.

Gre. 19. mor. 14. & 31. mor. 16. — *Hie. ſ. Iob. 31. & ſ. Eze. 3. & et ſ. Mic. 7.* — *Arn. ſ. Pſ. 54.* — *Rica. de S. Vict. 2. de arca myſtica 17.* — *Gre. 31. mor. 31. 32.* — *Hæretici.* — *Philoſophi.* — *Homo exterior.*

Dux, quem volebant conſtituere filij Iſrael ad redeundum in Aegyptum, eſt diabolus aut hæreſiarcha, qui ducunt ſectatores in tenebras exteriores. Nu. 14. a. Iudi. 4. a. 4. Reg. 7. d. Eze. 21. f. 30. d. 32. g. Mich. 7. b. 1. Mach. 5. a. 7. a. Et duces Moab, ſunt dæmones. Nu. 24. c. Iud. 2. a. Hos duces vocat Deus impios. Iob. 34. b. Et duces cohibentes vocem ſuam, ſunt hæretici conuicti ab eccleſia: vel Philoſophi, qui tacuerunt poſt aduentum Chriſti. Iob. 29. b. 39. c. Eccl'i. 10. c. Matt. 15. b.

Dux hominis dicitur homo exterior. Pſal. 54. quia niſi per corporeum ſenſum animus ad exteriorum notitiam peruenire non poteſt, ſed nec ad inuiſibilium, quum ad illa cognoſcẽda, ſine ſenſibilium notitia aſſurgere non valeat.

Grauiores tentationes. — *Vitia capitalia.* — *Scribæ, & Phariſæi.*

Duces exercitus Pharaonis, ſunt grauiores diaboli tentationes. Exo. 14. b. Duces etiam exhortantes, ſunt capitalia vitia, quaſi ex ratione ad peccandum incitantia. Iob. 39. c.

Dux incredulus verbis Eliſæi. 4. Reg. 7. a. typus eſt Scribarum & phariſæorum, qui noluerunt credere Chriſto.

Dulcedo, Dulcis, Suauis.

Ariſt. de ſenſu et ſenſibili. 4.

DVlcedo, eſt ſapor guſtui gratus, eſtque dulcedo varia, vt dulcedo mellis, & dulcedo vini & aliorum multorum. Transfertur etiam in voces, vt dicatur vox dulcis, quæ grata eſt auditui. Eſt autem dulce nimis nutritiuum, & omnia nutriuntur dulci, vel ſimplici, vel commixto. Demum dulce dicitur, quod placet, & proſpera ſunt dulcia, quia placent.

Hie. ſ. Iſa. c. — *Aug. ſ. Pſ. 134. & ... 16.* — *Deus.* — *Chriſtus.*

Suauis dicitur Dominus, & ſuaue nomen eius, quia in ipſo eſt vera, & plena iucunditas, felicitas, ac ſatietas. Eſt autem dulcis bonis, nam malis non talis videtur, quũ ſint malè affecti, & corrupti ſenſu. Et dicitur ſuauis miſericordia eius. Et ſuauis ſpiritus eius, quæ ſuaui-

tas maximè patet in incarnatione. Et ipſe Chriſtus eſt dulce, quod mali dicunt amarum. Pſ. 24.30 33.67.85.99.108.134.144.Pro.27.a.Sap.2.c.12.a.15.a.16.c.Eccl'i.24.c.1.Petri 2.a.Et dulce mel in ore leonis,eſt ſuauitas,quam fideles ſuſcipiunt ex Chriſto.Iud.14.d.Pro.24.b.Suauiter etiam dicitur Deus omnia diſponere.Sap.8.a.

Eucharistia. Dulces cibi ſunt in ſacramento euchariſtiæ, in quo ſunt benedictiones dulcedinis. Pſ. 20. 54. Et Chriſti conuerſatio eſt ſuauis.Et ſuauiſſimus odor ex victima cuiuſcunque, eſt odor gratus Deo ex ſacrificio Chriſti.Gen. 8.d.Exo.29.d.35.a.c.Le.1.b.2.d.3.b.4.f.6.c. Num.15.a. 28.b.Eccl'ici.35.b.38.a.39.b.Ephe.5.a. *Ar.ſ.Pſ.20.54.*

Doctrina Chriſti. Gloria cæleſtis. Dulces cibi,ſignificant etiam doctrinam Chriſti.Et dulcia dicuntur eloquia Dei faucibus, quū interius placent animæ.Pſ.67.118. Ioel. 3.d. Vnde & dicitur ſuauiſſimum guttur ſponſi. Cant.5.d.vbi etiam ſignificatur dulcedo cæleſtis gloriæ.Et dicitur ſuauiſſimum ſine comparatione:quia oculus non vidit,&c. *Hila.ſ.Pſ.67.*

Spiritualis intelligentia. Dulcedo etiam ſignificat intelligentiam ſpiritualem:vt quum aquæ amaræ in dulcedinem verſæ ſunt,hoc eſt,amaritudo literæ in dulcedinem ſpiritus. Exo. 15.d.Pſ.67.Ioel.3.d. Amos 9.d. Sic dulcis factus eſt liber ſicut mel in ore, hoc eſt, ſpiritualibus ſpirituales ſenſus percipientibus: & iis, qui poſt multa bona opera, alios ſuauiter docent. Eze. 3. b. Apoc. 10. d. Pſal.18.118. Et ſuauitas vnguenti, quam perdunt muſcæ morientes. Eccleſiaſtæ 10.a.eſt dulcedo myſteriorum,& ſacramentorum,quam perdunt hæretici. Hoc eſt dulce lumen oculis. Eccleſiaſtæ 11.c. *Rup.ſ.Cant.5. Hie.ſ.Eze.3. Au.ſ.Pſ.43. & ſ.Apo.ho.8. Gre.ſ.Eze.ho.10 Epiph.1.cont.hæreſes tomo 3.*

Loqui de ſponſo Dulcis fructus ſponſi eſt,quum quis delectatur loqui de ſponſo. Can.2. a. quum videlicet dicit illud. Pſ.118. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua ! Eſt etiam dulcis in ipſius ſponſi *Contemplari.* contemplatione.Eccl'i.24 d.Baru.5.d.Sic eſt dulcis vox ſponſæ,quum in laudibus Dei,& veritate verſatur,& cùm fidem in conſpectu regum confitetur Et dulcis eloquio eſt,qui prædicat recta.Cant.2.d.4.a.Pro.16.c.Eccl'ici.6.a.40.c.47.b.Mich.2.b. Ad hæc facit ſuauis ſonus auium.Sap.17.d. *Ori.ſ.Cant.ho.2. Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.48*

Dulcis facta aqua, deſignat honeſtatis amorem, & zelum ac deſiderium ad ſuſcipiendos pro virtute labores:qui prius erant amari.Exo.15.d. *Ori.ſ.Cant.ho.4. Amb.ſ.Pſ.118.ho.6*

Laudes Dei. Dulcis ſomnus operanti eſt, quum quis ſurrexit à peccato.Et quum quis per bona opera fœlicitatem adeptus eſt.Et Chriſto fuit dulcis,quum per mortem ,quam libenter perpeſſus eſt,operatus eſt noſtram ſalutem.Eccl'ſtæ.5.d.Pro.3.c.Ier.31.e. *Phil.de cong.ele. Hie.ſ.Eccl'ſtæ.5.*

Dulcedo animæ eſt ſuauitas oſſium, hoc eſt, debita virtutum proportio. Pro. 16.d.

Suaue fragrans incenſum,eſt oratio grata Deo.Exod. 30. a. Suauis eſt etiam odor ſapientiæ.Eccl'i.24.c.

Suaue iugum Chriſti,dicitur propter amorem,& cognitionem Dei.Matt.11.d. *Hil.ſ.Mat.Ca.11.*

Dulce eſt malum in ore hypocritæ:quia ei ſuauis eſt iniquitas in mente.Iob.20.b. Et dulcis omnis panis homini fornicario.Eccl'ici.23.c. Eze.33.g.Et dulciores ſunt aquæ furtiuæ id eſt voluptates prohibitæ.Pro.9.d. *Gre.5.mor.5. Gre.35.mor.29.*

Dulcis dicitur diabolus,aut Antichriſtus glareis Cocyti: quia dùm dona peruerſis tribuit, dum eos in hoc mundo honoribus extollit,dum eorum oculis prodigia oſtendit,dum fluxæ mentes hunc in ſuis prodigiis admirantur,& ſequuntur, & guſtum dulcedinis in vitiis recipiunt, dulcem eum iudicant. Iob.21.b.Pro.7. a.Habent etiam dulces ſermones ad decipiendum.Rom.16.c.Dulcedo etiam malorum dicitur vermis. Iob.24.d. quia inde delectabiliter paſcitur,vnde per inquietudinem inceſſanter agitatur:vel quia carnis deſideriis, quæ vermis dicitur,anhelat,& delectatur.Et ſuauis eſt illi panis mendacij.Pro.9. d. 20.c.Eze.33.g.Suauiter autem viuentes ſunt,qui vacant voluptatibus.Iob.28.b.Dulcedo citharæ dicitur, aurium voluptates.Iſa.24.b.Dulcedo vini,voluptates gulæ.Ioel.1.a.Eccl'ici.9.c. *Gre.16.mor.31. Hie.ſ.Iſa.24. Ori.ſ.Ezech. ho.7.*

Suauis odor eſt idolis,quum bonis ſcripturis quis abutitur in errorem.Eze.16.c. *Glo ord.ſ.Iud.9.*

Oratio. Pinguedo gratiæ Dulcedo ficus.Iud.9.b.Si fideles ſint ficus,dulcedo eſt pinguedo gratiæ Chriſti in eis exiſtens,qui ad maturitatem euangelicæ diſciplinæ peruenerunt.

Duma.

Gentilitas. Duma, id eſt, ſimilitudo, vel ſilentium, Ciuitas in tribu Iuda, typus eſt gentilitatis, in qua magnum ſilentium erat de Deo vero. Iſa. 21. c. Duma etiam,iuxta Hieronymum dicitur Idumæa. *Hie.ſ.Iſa.21. & ſ.Eza.25.& ſ.Ab.*

Duplex,Duplum.

DVplex,ſeu duplum dicitur,quod bis continet alterum.

Bona animi & corporis. Temporalia, & æterna. Myſtica,& moralis intelligentia Bis deſtructa Hieruſalem. Duplicia, quę poſſidebunt Sancti in terra,ſunt bona animi vel corporis,vel temporalia,& ęterna,vel myſtica,& moralis intelligentia,vel gaudium apoſtolorum de conuerſione gentium & Iudæorū.Iſa. 40.a.61. c. Pro. 31. c. Sic accipit primogenitus vxoris odioſæ duplicia.Deut.21. c. vt Iſaac accepit duplicia , Iſmael verò ſimpla,hoc eſt, terrena.Eccl'i.20. b.26.a.Za.9.b.Duplicia ſunt reddita omnia Iob,vt fides reſurrectionis commendaretur , filij verò totidem,vt quos amiſerat,reſurrecturos ſperaret.Iob.42.c. Duplex funiculus hæreditatis Ioſeph,ad eadem facit.Eze.47.c. *Amb.epiſ.14. Aug.epiſ.120. Hi.ſ.Iſ.40.61.& ſ.Ezec.16. Gre.35.mor.9. Beda ſ.Gē.42. & ſ.Pro.31.*

Duplicia ſunt reddita Chriſto , quando data eſt illi poteſtas in diuina & humana natura, quam prius habebat in diuina, & quia dantur ei ex Iudæis & gentibus.Zach.9.d. *Rup.ſ.Zac.9.*

Digitized by

Conuerſio Iudæorum, & Gentiũ. Pœna corporis & animæ.

Duplicia accepit Hieruſalem pro peccatis ſuis : quia bis deſtructa eſt. Iſa. 40.a. Zac. 9.c. deſignatur autem conuerſio gentium, & Iudæorum in eccleſia. Deſignatur etiam duplex pœna pro peccatis, corporis videlicet, & animi.

Lyra.ſ.Iſa.40. Amb.de Ioſeph 4. Beda ſ.Gen.43. — *Sermo apoſtolicus & Propheticus. Duplex ſenſus. Corpus & anima. Duplex honor.*

Duplex argentum, quod tulerunt filij Iſrael in Aegyptum. Gen. 43.d. deſignare poteſt apoſtolicum, & propheticum ſermonem. Vel indicat ſenſum hyſtoricum, & ſpiritualem, vel corpus, & animam, vel innuit duplicem honorem, quo laborantes preſbyteri digni ſunt. 1. Timo. 5.c.

Glo.ord.ſ.Exo.28. — *Concordia interiorum, & exteriorum.*

Duplex rationale in pectore ſacerdotis. Exo. 20.c. 39.b. deſignat concordiam interiorum, & exteriorum, ſecundum rectam rationem.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.3. Beda ſ.Exo.16. — *Opera ſufficientia in futurum.*

Duplum manna parare ſexta die. Exod. 16.d. eſt in ſexta ætate parare cibum animæ, & corporis, vel facere opera perfecta, quæ ſufficiant ad vitam præſentem, & futuram.

Hie.ſ.Iſa.61. — *Dolor de infidelitate Iudæorũ & gentium.*

Duplex confuſio. Iſa. 61.c. deſignat triſtitiam Apoſtolorum dolentium de infidelitate Iudæorum & Gentium.

Ori.ſ.Iere.ho.12. — *Pœna corporis, & animæ.*

Duplices iniuſtitias reddit Deus, quando ſeruus ſciens voluntatem domini, & non faciẽs, plagis vapulabit multis. Ier. 16.d. Duplex etiam contritio erit malorum, animæ videlicet & corporis: vel in hoc ſeculo, & futuro. Ier. 17.d. Apo. 18.b. Ad idem pertinet duplex tribulatio. Nahum 1.c. Et cùm dicitur. Eze. 21.f. Mucro: geminata indicatur contritio.

Duplex ſpelunca, in qua ſepulta eſt Sara, vide Spelunca.

Duplex ſpiritus Eliæ in Eliſæo, vide Spiritus.

Glo.ord.ſ.3.Reg.6. — *Geminæ virtutes charitatis.*

Duplex erat vtrunque oſtium templi. 3. Reg. 6. d. vt in dilectione Dei ſit fides veritatis, & puritas operationis: in dilectione proximi, patientia, & benignitas.

Glo.ord.ſ.Exo.26. — *Fides, et imitatio paſsionis Chriſti.*

Duplicatum ſignum in fronte tecti tabernaculi teſtimonij. Exo. 26.b. eſt cùm omnes, qui ſanctam intrant eccleſiam, ita fide & ſacramento dominicæ paſſionis initiãtur: vt huius quoque imitatione, ſemper ſibi viuendum eſſe intelligant.

Glo.ord.ſ.Deut.19 — *Multiplicata virtutes.*

Duplicare numerum ciuitatum fugitiuorum. Deut. 19.c. eſt multiplicare, & perficere virtutes in anima.

Glo.int.ſ.Exo.22. — *Pœnitentia animi et corporis.*

Duplum reſtituit, qui furatus eſt, quod adhuc eſt viuens. Exo. 22. a. vt pœnitentiam agat animo & corpore.

Glo.ord.ſ.4.Re.25 — *Duo teſtamenta.*

Duplex murus Hieruſalem, protectionem intus & extra habendã aduerſus vitia deſignat. 4. Reg. 25.a. Et duplicem murum duorum teſtamentorum.

Duplex cor eſt, quum aliud extra oſtenditur, quàm in corde habeatur. Eccl'ici. 1.d. 2. c. Iacobi 1.a. 4.b. Idem eſt duplex lingua. Eccl'ici. 5.c. Et duplicare ſermones. Eccl'i. 42.a.

Duplicia peccata videntur eorum, qui fauent aliorum peccatis. Eccl'i. 7.a. Sic faciunt Phariſæi proſelitum duplo filium gehennæ. Matt. 23.e.

Durus, Durare, Indurare.

DVrum dicitur, quod non cedit prementi, vel diuidenti, vt lapis, & ferrum. et per metaphoram durum dicitur, quod eſt graue, & moleſtum.

Hila.ſ.Pſ.59. Gre.20 mor.26. — *Grauis Dei vindicta.*

Dura manus Dei, dicit grauem eius punitionem. 1. Reg. 5.b. Iob. 30.c. Et dicitur duriſſimum iudicium Dei, quum quis condemnatur ad pœnãm æternam. Sapi. 6.a. Et durus homo dicitur Deus à malo ſeruo. Matt. 25.c. Acto. 9.a. Dura quoque oſtendit Deus, quum minatur. Pſ. 59. Sic dicitur dura viſio, qua iudicatur grauis pœna, quã Deus comminatur. Iſ. 21.a. Et durus nuncius Dei. 3. Re. 14.b. Et durus ſpiritus Dei, eſt eius grauis ira. Iſa. 27.b. Et durus gladius Dei, eſt vltima condemnationis ſententia. Iſa. 27.a.

Aug.ſ.Pſ.59. — *Perſecutiones Martyrum.*

Dura etiam, quæ oſtendit Deus populo ſuo, fuerunt perſecutiones Martyrum. Pſ. 59.

Glo.ord.ſ.Ioan. 6. — *Myſteria occulta indignis.*

Durus viſus eſt ſermo Chriſti incredulis. Ioan. 6.f. qui ea iudicant dura, quæ ſuo intellectu non aſſequuntur. Sic autem decet occultari myſteria indignis.

Hie.ſ.Eze.3. — *Fortitudo prædicatoris. Patiẽtia Chriſti.*

Durior frons Ezechielis frontibus Iudæorum. Eze. 3.b. deſignat fortitudinem prædicatoris, non pertimeſcentis impudentiam peccantium. Deſignat etiam patientiam Chriſti, quam etiam ſignificant duriſſima petra, durus lapis, durum ferrum. Ioſ. 4.a. Sap. 11.a. Eccl'i. 31.d. Iſa. 50.c. Deut. 8.c, 32 b.

Gre.20.mor.22.27 Hie.ſ.Iob.38. — *Durities malorũ. Tolerantia bonorum.*

Durantur aquæ in ſimilitudinem lapidis. Iob. 38.c. in malum quidem, quando adueniente Satana, mali eius malitiã imitantes, mollia viſcera charitatis amittunt. Vel ediuerſo in bonũ, quãdo infirmus quiſque per acceptã deſuper tollerantiã, paſſiones ſui Redẽptoris imitatur.

Gre.31.mor.9.16. Hie.ſ.Iob.39. — *Ariditas affectus charitatis. Nõ dolens eccleſia pro martyribus. Perſequẽs ſynagoga apoſtolos.*

Duratur ſtruthio ad filios ſuos, quaſi non ſint ſui. Io. 39.b. quãdo hypocrita, viſcera charitatis neſciens, quanto per mundi concupiſcentiam in exteriora reſoluitur, tãto per in affectionem ſuam interius obduratur, & torpore inſenſibili frigeſcit intrinſecus. Vel deſignatur eccleſia, quæ non dolet pro filiis, quos videt martyrio coronari. Vel eſt ſynagoga contra Apoſtolos filios ſuos, quos durè perſequebatur.

Beda ſ.Exo.6. — *Opera laborioſa. Tentationes.*

Duræ viç virtutis, ſunt opera laborioſa. Pſ 16. Et duriſsimũ opus ſunt tentationes. Exo. 6.b.

Ori.ſ.Exo.ho.4. & ſ.Cant ho.2. Aug.de eſſent.diu. Ber.1.de conſidera. Euc.form.ſpiritu.1. Gre.Nyſſe.de vita Moſis. — *Cor nec monitionibus, nec percuſsion. emollitũ. Obſtinatio.*

Durum cor dicitur, quod diuinæ voluntati, vel præceptis eius & motionibus reſiſtit, nec percuſsionibus emollitur. Vel aliter, cor durum eſt, quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia eſt, ad conſilia infidum, ad iudicia ſçuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad diuina, præteritorum obliuiſcens, præſentium

negligens

negligens, futura non prouidens. Ipſum eſt, cui præteritorum, præter ſolas iniurias, nihil omnino non pręterit, pręſentium nihil non perit, futurorum nulla, niſi fortè ad vlciſcendum, proſpectio, ſeu præparatio eſt. Et vt in breui cuncta horribilis mali mala complectar, ipſum eſt, quod nec Deum timet, nec hominem reueretur. Induratur autem cor, vt lutũ induratur à Sole: quia luteas habeat cogitationes. Indurat autem cor Deus, quum quorundã corda malorum, ſicut de Pharaone ſcriptum eſt, ex gentibus culpis, iuſto iudicio indurari permittit, in vindictam videlicet, & pœnam peccatorum. Exo. 4.c.7.a.9.b.10.a.g.11.d.13.c.14.a.17.d. Deu.2.f.Ioſu.11.b Iob.41.c.Pſ.89.Pro.28.c.Eccl'ici.3.c.Iſa 46.d.47.c.48.a.63.d.Matth.19.a. Marc.10.a.16.c.Ioan.12.f.Rom.2.a.9.d.Ephe.4.e.Acto.19.b.

Permittit Deus indurari. — *Beda ſ. Exo. 5.*

Duritia diaboli. Induratur cor Leuiathan quaſi lapis. Iob.41.c. quia antiquus hoſtis nulla vnquam conuerſionis pœnitentia mollietur. *Gre. 44. mor. 3.*

Superbia. Dura ceruix, & durum dorſum, duram & obſtinatam ſuperbiam ſignificat. Exod. 32. c.33. a.34 a.Leui.26.c.Deut.9.b.10.d.31.g.4.Reg.17.c.2. Par. 30.c.Nee.9.e.Pro.29.a.Eccl'i 33.d. Iſa.48.a.Iere.7.f.17.c.Baru.2.f.Acto.7.f. Et durè ligati ſunt principes hæreticorum, quia obſtinati ſunt, obturantes aures ſuas. Iſa.22.a.47.c. Ad hæc durus vir, & durus rex.1.Reg.25.a.2. Reg.3.g.Sap.11.b. Et durus equus Eccl'i.30.b. *Hie. ſ. Iſa. 22.*

Impudentia. Dura facies, deſignat impudentiam peccantis. Eze.2.b.3.b.Ier.5.b: *Hie. ſ. Iere. 5.*

Odium & perſecutio Iudæorum in Chriſtum. Dura indignatio Simeon & Leui. Gen.49.a. fuit ſacerdotum & Scribarum, quæ peruenit vſque ad crucifigendum Chriſtum. Et dura æmulatio ſicut infernus. Cant. 8. b fuit Iudæorũ aduerſus Chriſtum, quia vt infernus ſine miſericordia, quos tenet, cruciat, ita iudaica plebs Chriſtum apprehendens, ſine vllo pietatis reſpectu, ipſum ad crudeliſſimam mortem adegit. *Gre. ſ. Eze. ho. 9. Glo. int. ſ. Gene. 49. Gre. ſ. Cant. 8.*

Peccata. Dura opera filiorum Iſrael in Ægypto, ſignificant opera peccati, & dura ſeruitus eſt ſeruitus peccati. Exo.1.c.3.b.6 b.Iſa 14.a.Eſter 14.b. Et duriſſimum iugũ.3 Reg.12.a.2.Par 10.a. Et ipſa peccata Hieruſalem dicuntur dura. Iere.30.c. Et duriſsima via, ſunt opera peccati & idololatrię. Iudi.2.d. *Hie. ſ. Iſa. 14.*

Correptiones moleſtæ. Duri ſermones, aut reſponſiones, vel increpationes, ſunt moleſtiam inferentes. Gen. 31. d. 42.b.f 3.Reg.12.c.2.Re. 19 g.2.Par.10.c.Prou.15.a.25.b.Sapi.18.c.Eccl'ici.19.b.Iudæ.c.2.Co. 23.d.Titum 1.c.

Ægrè puniens prælatus. Durè accipiens Abraham eiectionem ancillæ & filij eius. Gen.21.b. deſignat grauem debere eſſe pręlato punitionem ſubditorum. *Lyra. ſ. Gen. 21.*

Cognoſcere vtilitatem paſsionis Chriſti. Durũ non videri fratribus Ioſeph eius venditionem. Ge.45.b. eſt recognoſcere venditionẽ & paſsionem Chriſti ſalutem eſſe generis humani. *Glo. int. ſ. Gen. 45.*

Durum bellum inter domum Iuda & Iſrael. 2. Reg.2.d. dicitur, quia obliti ſunt fraternitatis, quæ erat inter eos.

Opera veteris hominis. Duri panes Gabaonitarum. Ioſu.9.a. opera veteris hominis deſignant inutilia. *Glo. ord. ſ. Ioſu. 9.*

Ebrietas, Ebrius, Temulentus, Inebriare, Crapula.

EBRIETAS, eſt ſenſuum perturbatio, quę fit à vino, aut aliquo ſimili, aſcendente multitudine ſpirituum ad cerebrũ, & ſimulacra, & phantaſmata perturbante, quo fit, vt ebrij ſomnia terribilia, & monſtroſa videant. Et aliquando ebrij ſunt læti, aliquando triſtes, quandoque verò graui opprimuntur ſomno. Vel generalius ebrietas nihil aliud eſt, quàm excidiſſe à recta ratione, deliratioque & ſanæ mentis priuatio, ſiue ab ira ſiue ab alio morbo animi id fiat. Crapula autem, eſt nimia cibi repletio. *Ari. de ſomn. ca. 3. Chry. adu. Iu. ho. 5.*

Immenſitas Dei. Ebrietas in Deo, eſt pleniſsima bonorum omnium immenſitas, quæ in ipſo ſecũdum cauſam præexiſtit. Sed & illum, qui ebrietatem comitatur, exceſſum ſenſus atque ſciendi Dei excellentiam, quæ omnem refugit intellectum, accipi oportet, per quam excipitur ab intelligendi ratione, quum ea ſit excellentia, vt intelligere, atque intelligi, ipſumque eſſe tranſcendat, ac omnia ſimpliciter, quæcunque ſunt bona, inebriatus eſſe, atque excedere dicitur Deus, quippe qui eis omnibus immenſitatis totius eminentia pleniſsimus eſt, & rurſus extra omnia & vltra omnia ſegregatus. *Dyon. areopa. epi. 9*

Oblatio ſpiritus contribulati. Inebriare Deum adipe victimarum. Iſa. 43. d. eſt offerre illi ſacrificium ſpiritus contribulati. *Hie. ſ. Iſa. 43. Hie. ſ. Danie. 9.*

Correptio Dei. Inebriat Deum malitia noſtra, quæ quando in nobis ab ipſo corripitur, ipſe euigilare dicitur, & de ſua ebrietate conſurgere, vt nos peccato ebrios euigilare faciat. Pſ.77. *Au. 16. ciui. Dei 2.*

Chriſti paſſio. Inebriatus Noe, deſignat Chriſtum, qui amoris ebrietate exceſſum, & paſsionis ignominiã pati voluit, & à Iudęis nudari, & in cruce ſoporari. Gen.9.c. Ier.23.b. *Beda ſ. Gen. 9. Rup. 4. ſ. Gen. 38.*

Iucunditas ſapientiæ. Inebriati fratres Ioſeph cum ipſo Ioſeph, deſignant iucunditatem, quæ ex ſapientia habetur. Geneſ.43.g. Pſ.22.35. Et inebriati ſunt ab vbertate domus Dei, qui per paſsionẽ Chriſti *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Am. ſ. Pſ. 118. ſer. 13*

Arno.ſ.Pſ.67. Hier.ſ.Ier.31.&.ſ. Mic.2.&.ſ.Pſ.80. Aug.ſ.Pſ.64. Gre ſ.1.Reg.1. & ſ.Cant.5.&.ſ.Eze.ho.10. Ricar de S.vict.de 12.patriar.38. Chry ſ.Pſ.12. Aug ſ.Pſ.74.

adepti ſunt gloriam. Et dicitur ita Deus inebriaſſe terram ſanguine ſuo: quam etiam inebriauit multiplicando in ea doctores. Et inebriauit fluuios, hoc eſt, ipſos homines apoſtolos in Pentecoſte. Pſ.64. Acto.2.c. Et vt ebria iudicata eſt Anna ab Eli, ita Apoſtoli à Iudęis 1.Reg. 1.b. Erant tamen ebrij mutatione cordis, & ardore amoris in Deum: licet Iudęi verbis calũniam eis impegerint: vel iudicauerunt eos terrenam ſublimitatem appetere, & non cæleſtia: vel falſa, & hæretica prædicare. Sic præpoſiti carnales ebrios iudicant contemplationi vacãtes. Pro.5.d.Iſ.55.c.Cant.5.a.Eccl'ci.24.d.32.c.39.c.Ier.23.b.31 c.e.Mic.2.d.Zac. 9.d.Ioan.2. b. Inebriantur autem, qui voluntatem à malo in bonum mutant. Agge.1.b.

Contemptus mundi.

Inebriat calix paſſionis Chriſti martyres. Pſ.22.35. quia propter Chriſtum dicunt patri & matri: Non noui vos. Quid autem tam ebrium, quàm non agnoſcere vxorem flentem, non filios, non parentes?

Ber de diligendo Deo. Rup ſ.Cant.4. — *Fœlicitas.*

Ebrietas autem magis propriè erit in fœlicitate, quum in totum Sancti transfundentur in Deum. Ideo dicitur. Pſ.35. Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. De his etiam Pſalmo 64. Cant.5.b. Eſt hæc ebrietas, obliuio prætęritorum malorum.

Hie.ſ.Iſa.34.89. — *Grauis vindicta Dei.*

Inebriat Deus ſagittas ſuas ſanguine, quum grauem & generalem exercet punitionem. Deut.32.f.Ier.46.c. Et inebriatus eſt gladius Dei in cælo, quum eiecti ſunt dæmones, & grauiter puniti. Iſ.34.a. Et inebriantur mali calice iræ Dei, & abſynthio Ier.48.d. Thr 3.b. Inebriat quoque Deus hoſtes Sion ſanguine ſuo ipſorum, quaſi muſto, quum eos punit in inferno. Iſa.49 g. Et inebriat eos in indignatione ſua. Iſ 63.b.Thre.4.d.

Ori.ſ.Leui.ho.7. Baſ.deieiunio.ho.1 Gre.ſ.1.Reg.1. & 20.mor.15. Rup.10.vict.verbi Dei.4.et10.ſ.Apo. — *Affectus inordinati. Superbia. Cupiditas.*

Vt autem ebrietas ipſa eſt in ſe mala, & vituperabilis: ita ſæpe in malam accipitur partem, vt ebrij dicantur, qui vel ira, vel concupiſcentia, aut aliquo alio affectu, mentem à ſtatu ſuo dimouente, perturbantur. Inebriat etiam tumor ex prædicatione proueniens.1.Reg.1.c. Inebriatur autem abſinthio, qui in voluptatibus, aut propter voluptates ſe tradit ſpontaneis laboribus, & tribulationibus, quæ & amaræ ſunt, & cæcitate cupiditatis, quaſi inſenſibilitate ebrietatis ignorantur. Thre.3.b. Superbia etiam ebrietas dici poteſt. Pro. 31. a. Et cupiditas. Apoc.17.a.

Ori.ſ.Gen.ho.5. et ſ.Iere.ho.2. Hie.ſ.Iſa.5.19.28. & ſ.Eze.8. Gre.11.mor.13. Rup.10 ſ.Apo. — *Affectus temporalium. Praua intelligentia Iudæorũ, & hæreticorum. Crudelitas.*

Ebrietas Lot, deſignat peruerſam rerum temporalium affectionem. item prauam Iudæorũ intelligentiam. Gen.19.g.Pſ.68.Iſa.5.c. Et ebrij ſunt, qui errant ſequentes hæreticos. Iſa.19.c. Item Phariſæi & Iudas inebriati ſunt non à vino. Iſ.24.d.28.a.29.c.51.g. Et inebriat omnem terram calix Babylonis, quum res terrenæ, omnium terrenorum ſenſum peruertunt. Iere. 23. b.25.f.51.d.Deut.29.c.1.Reg.25.f.Iudit.13.a.Iob.12.d.Pſ.106.Pro.11.d.Eccl'i.26.b.Eze. 23. e. 39.e.Hoſe.4.c. Ioel.1.a.Mich.2.d.Nahum 3.c.Haba.2.d.Matth.24.d.Luc.21.g. Et inebriantur nocte, qui faciunt operam tenebrarum.1.Theſſ.5. b. eſt etiam ebria mulier ſanguine Sanctorum, crudelitas videlicet Iudæorum & gentium in Sanctos. Apo.17.b.

Am de Elia.5. & de Noe.19. — *Cõfundere vitio*

Inebriare etiam, eſt vitio confundere. Leuit. 10.b. Et hæc ebrietas eſt cauſa nuditatis, vt in Noe. Gen.9.c. quæ ebrietas, etiam eſt impetus delectationis. Num.6.a.Prou.7.c.26.b.2.Reg. 13.e.3.Reg.16.c.20.c.Dani.5.a.Nahum.3.c.Haba.2.c.

Hie.ſ.Iſa.16. — *Deflere hæreticos.*

Inebriat Eſebon lachrymis, qui vehementer deflet prauas hæreticorum cogitationes. Iſa.16 c.

Rup.ſ.Zach.12.

Inebrians Dauid Vriam.2.Reg.11.b.

Satietas in eccleſia.

Crapula ſumi poteſt in bonum, vt cum Hieruſalem ponitur ſuperliminare crapulæ. Zac. 12. a. hoc eſt, eccleſia eſt domus, in qua eſt vera ſatietas, in qua editur verus agnus, nam extra eam eſt fames

Ebrona.

Ori.ſ.Nu.ho.27. Hier.de Manſioni.

Ebrona, ideſt tranſitus, trigeſima prima manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo peruenerunt ex Ietabatha, quia ſemper eſt tranſeundum, donec deueniatur ad perfectam quietem. Numer.33.e. Et tunc fit illud. Pſalmo 41. Tranſibo in locum tabernaculi admirabilis, vſque ad domum Dei.

Ebullire.

Ebullire, eſt quaſi bulliendo & feruendo producere.

Glo.ord.ſ.Exo.8. — *Abundantia loquacium.*

Ebulliens fluuius Aegypti ranas, deſignat ampullas verborum, quibus mundani abundant. Exod.8.a. Sic dicitur. Pro.15.a. Os fatuorum ebullit ſtultitiam.

Lira.ſ.1.Reg.5. — *Hæretici.*

Ebullientes villæ & agri Philiſthinorum mures.1.Reg. 5. b. deſignant hæreticos vndique conſurgentes, & eccleſiam perturbantes.

Ebur, Eburneus.

Plinius 8.natura hiſto.3.

EBur, ſunt dentes elephantorum prominentes, qui ſunt illis velut cornua, quos deciduos caſu aliquo, vel ſenecta defodiunt. Ex aliis elephantorum oſſibus, licèt ob penuriam ſit vſus, pro ebore, non tamen propriè ſunt ebur.

Gre ſ.Cant.5. Rup ſ.Cant.5. — *Reſurrectio & immortalitas Chriſti.*

Eburneus venter ſponſi, deſignat Chriſti reſurrectionem, & immortalitatẽ, ac gloriam, quã habet ad dexteram Patris, quia ebur, eſt admodum diuturnum, & regiæ ſedis ornamentum. Canti.5.d. vel quia ebur eſt id quod precioſius eſt in elephante, deſignat excellentiam naturæ humanę in Chriſto, ſuper cæteros homines.

Charitas. Eburneæ domus. Pſ.44. abundantiam charitatis Chriſti deſignare poſſunt. Et etiã corpus caſtum. *Baſ. & Arn. ſ. Pſ.44.*

Apoſtoli. Domus eburneas, propter magnitudinem elephantorum, domus amplas accipimus. Ampla enim eſt via, quæ ducit ad perditionem. Sed ebur niſi radatur limis, diuidatur ſerris ac ſubulis perforetur, obſcurum & horribile eſt: Sic & Apoſtoli erant antequam vocarentur, & inhabitarentur: ſed poſtquam vocati ſunt, ſerris ſecti, vngulis raſi, ſcalpellis ſcalpti, flammis igniti, ac diuerſis ſupplicijs elimati, facti ſunt domus Dei: in qua ipſe Chriſtus dignaretur inhabitare. Pſ.44. *Prædicatores.* Deſignãt etiam domus eburneę prędicatores, qui ſunt precioſi propter ſapientiam. Eoſdem deſignat turris eburnea, cui comparatur collum ſponſæ. Cantic.7.b. quia prædicatores eccleſiæ, & alti per contemplationem, & fortes per ſanctorum operum exercitationem, & precioſi per diuinam ſapientiam habentur. *Hie. ſ. Pſ.44.* *Gre. ſ. Cant.7.*

Doctrina hæreticorum. Eburneæ domus, etiam dicuntur eſſe hæreticorum. Amos 3.d. quæ artifici dente, & rhetorici nitoris ſplendore compoſitæ ſunt. *Hie. ſ. Amos 3.*

Feruor patrum antiquorum. Ebur antiquum, feruorem antiquorum patrum deſignare poteſt. Thr.4.b. *Gre. 32 mor. 23.*

Mors. Vox. Ebur & dentes inſigne eſt mortis, & vocis. 3.Reg.10.d.2.Par.9.e. Eſter.1.a. Ezec. 27. Amos 3.d.6.b. *Hie. ad principiũ. & ſ. Iſ.2.*

Deliciæ. Eburnei lecti, delicias ſignificare poſſunt. Amos 6.a. *Hie. ſ. Amos 6.*

Eccleſia, Eccleſiaſtes.

ECcleſia, eſt congregatio conuocata: & ſumitur pro congregatione fidelium, etiam in lege veteri. vt Nu.20.a. Deut.23.a. Sed magis propriè dicitur eccleſia in lege noua, quæ dicitur eccleſia magna. Pſ.21. quia ſynagoga erat eccleſia parua. Et illi conuenit magis nomen ſynagogæ, quæ poteſt eſſe etiam congregatio irrationalium, & cum quadam coactione. Eccleſia verò eſt congregatio ratione vtentium, & ſpontaneè conuocatorum. Et eccleſia magna reuerẽtium, eſt multitudo venientium ad fidem. Ier.31.b. Thr.1.d. *Cœtus beatorũ.* Eſt etiam eccleſia magna cœtus beatorum. Pſ.88.149. *Prælatus.* Eccleſia etiam prælatus. Matt. 18. b. Si non audierit eos, dic eccleſiæ. *Templum.* Et ipſum templum. Thr.1.d. Ne intrarent eccleſiam tuam. *Aug. epiſt.120.* *Lyr. ſ. Mat.18.*

Congregatio cogitationum. Eccleſiæ, in quibus benedicendus eſt Dominus, ſunt congregatio cogitationum, & congregatio deſideriorum. Pſ.67. *Ricar. de S. Vict. de 12. patriar. 84.* *Hie. ſ. Pſ.25.*

Congregatio Iudæorum & hæreticorum. Eccleſia malignantium, eſt congregatio Iudæorum, & hæreticorum. Pſ.25.

Chriſtus. Eccleſiaſtes. i. concionator: typus eſt Chriſti. Eccleſiaſtæ 1.a. *Hie. ſ. Eccl.1.*

Eden.

Sapientia. EDen, id eſt, deliciæ: Sic dicitur paradiſus voluptatis, & deſignat ſapientiam, quæ gaudet ſolius Dei patris maieſtate. Vel deſignat animam, in qua Deus deliciatur. Gen.2. *Phil. 1. alleg. & de plantatio. Noe.*

Quærẽtes voluptates per ſenſus. Eden in negociatoribus Tyri, deſignat eos, qui per carneos ſenſus quærunt voluptates. Ezech.27.e. *Hie. ſ. Eze.27.*

Edere, quære Comedere.

Edere pro Emittere, vide Emittere.

Edicere, Edictum.

EDicere, eſt iubere voce præconis: vnde edictum, quod, vt lex, publicè præcipitur.

Vocatio gentiũ. Edictum regis Cyri, vt ædificaretur domus Dei. 1.Eſd.5.d. Ad vocationem gentium & renouationem eccleſiæ referri poſſunt: & etiam edicta regis Aſſueri. Eſter 1.d.3.d.8. d.

Prohibentes regem cultũ vnius Dei. Edictum regis Darij, ne quis adoraret Deum, &c. Dan.6. c. decreta indicat. Imperatorum aduerſus Chriſtianos, ne vnum Deum colerent. Ad idem quoque faciunt edicta regis Antiochi. 1.Mach.6.c. Hebr.11.f.

Pacis Chriſti publicatio. Edictum Cæſaris Auguſti, vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Luc. 2. a. publicationem pacis per Chriſtum futuram deſignauit. *Gloſ. ord. ſ. Luc.2.*

Ediſſerere, vide Diſſerere.

Edom, vide Eſau.

Educare, vide Nutrire.

Educere, Eximere, Extrahere.

EDucere, eſt ab interiore loco ad exteriorem ducere, & emittere, ac extrahere, & producere, & interdum vocare.

Liberans Deus à vitiis. Educit Deus de Vr Chaldæorum, quum liberat ab incendio vitiorum. Gen.11.d.15.b. Et de fornace ferrea. Deu.4.c. Sic educit Deus de Ægypto, & ab ergaſtulo Ægyptiorũ, hoc eſt, ſeparat de mundo, & à vanitatibus eius, & à ſuperſtitionibus, & à tenebris vitiorum. Exo.3.c. 6.a.7.a.12.g.16.b.18.b.20.a.29.g.32.a.c. Leu.10.g.26.g. Nu.20.a.21.a.23.d. Deut.4.f. 6.b. Ioſ. 24.d. Iud.2.a.6.b.16.f. 3.Reg.8.f. Pſ.90.104.106.135 Sap.10.d. Ier.38.d.52.g. Ezec.37. d. Amos 9.a. Mich.7 b. Heb.13.d. Actor 5.c.12.c. Sic educit de terra aquilonis. Ier.16.c.23.b.32.d. Baru. 2.c. Hoſ.12.c. Amos 2.c. Mich.6.a. Et educit oues ſuas de populis. Eze.34.d.38.b. *Arn. ſ. Pſ.135.*

Producẽs Chriſtum. Educit Deus panem de terra, quum produxit Chriſtum ex Virgine. Pſal.103. Quem etiam extraxit de ventre matris. Pſ.21. Et eduxit lapidem primarium. Zac. 4.c. *Arn. ſ. Pſ.103.*

Liberans ab incredulitate. Eduxit Deus Gentes, quũ liberauit eas ab incredulitate. Iſ. 48.d. Ezec.38. d. Et educit cęcos *Hie. ſ. Eze.38. & ſ. Iſ.42.*

Aug.ſ.Pſ.77. in viam,quam neſciunt,quum Gentiles ducuntur ad viam fidei,quam prius ignorabant. Iſa. 45.c.Et eduxit eos in nube diei,hoc eſt,per aſſumptam carnem Chriſti in hac vita.Pſ.77.

Glo.ord.ſ.Pſ.30. Educit Deus de laqueo venantium,quum liberat a tentatione Pſa.30.36.67.Sap.4.c.10.a. Et extrahit de aquis,quum liberat à tribulationibus,& tentationibus.2.Reg 22.b. Et de mari.Iſ.63.c.Eze.37.d.Amos 9.a. Ad idem referri poteſt extrahere bouem, aut aſinum de ciſterna.Luc.14.a.Liberat etiam de laqueo,quum liberat à prauis affectibus. *Liberans à tentatione, & tribulatione,& a prauis affectibus.*

Arn.& Hil.ſ.Pſ.141. Educi Ioſeph de carcere,eſt Chriſtum à mortuis reſurgere.Gen.40.c.41.b.42. d. Idem eſt extrahere Ioſeph de ciſterna.Gen 37.f. *Reſurrectio Chriſti.*

Arn.ſ.Pſ.67. Educit etiam Deus de carcere,quum liberat à faſtidio rerum bonarum,& ab inferis.Gen. 42.d Pſ.141.Et educit de inferno,quum eum,qui ex infirmitate in peccatum cadit , liberat à peccato.Pſ.29.Et educit vinctos à diabolo in fortitudine.Pſ.67. *Liberans ab inferis,& peccatis.*

Hie.ſ.Iſ.63.& ſ.Pſ.17. Hil.ſ.Pſ.65. Educit Deus Moſen ad dexteram , quum ad proſpera ducit , liberans ab aduerſis. Iſa.63.c. Sic educit in latitudinem,hoc eſt,ab anguſtia tribulationum in ſpem cæleſtium.2.Reg.22. b. Pſ.17.Et educit in refrigerium,præcipuè in generali reſurrectione.Pſ.65.Educit etiam Deus de deſerto,quum liberat à miſeriis huius mundi.Exo.33.c. *Ducens ad proſpera.*

Amb.2.de Abr.8. Phil.2 alleg. Hie.ſ.Iſ.43. Cyr.3.ſ.Ioan.3. Educit Deus foras ad ſuſpiciendum cælum.Gen.15. b. quum eleuat mentem in cæleſtium contemplationem:aut extra carnis anguſtias eam educit. Et educit foras populum cæcum. Iſ.43.b.quum Iudęos ab anguſtiis legis transfert in latitudinem Euangelij. Et educens Moſes populum in occurſum Dei.Exo.19.c.deſignat legem introductione pædagogica parantē populum ad ſuſceptionem Chriſti,eiuſque doctrinæ.Ad hæc refertur,quum eduxit Chriſtus diſcipulos foras in Bethaniam.Luc.24 g. *Eleuans mentē in contemplationem cæleſtium.*

Arn.ſ.Pſ.103. Educit Deus panem de terra,quum dat ſolidam doctrinam.Pſ.103.Et educit riuos de petra duriſſima:& aquam de petra.Deut.8.c.Pſa.77.hoc eſt,doctrinam Euangelicam de Chriſto in Apoſtolos & doctores,tanquam fontes,flumina,ac torrentes:& etiam fontem baptiſmi.& martyrij. *Dans ſolidam doctrinam.*

Hier.Aglaſiæ. & ſ.Iſ.42. Educit Chriſtus iudicium in veritate,aut perducit ad victoriam.Iſa. 42.a.quia iuſtificatur in ſermonibus ſuis,& vincit cùm iudicatur.Educet etiam iudicium in veritate , quia in iudicio iuſtè iudicabit. *Iuſtè iudicans.*

Glo.int.ſ.Pſ.36. Ori.ſ.Pſ.36. ho.1. Educet etiam Deus iudicium iuſti,tanquam meridiem.Pſal.36.quando in iudicio declarabitur,quàm rectè iuſtus crediderit.Item ponendo opera iuſti in exemplum , vt luceant coram hominibus. *Claritas bonorū operum.*

Hie.ſ.Iſ.40. Educit Deus in numero militiam cælorum. Iſ.40.f.quia numerat multitudinem ſtellarum & angelorum. *Numerans ſtellas,& angelos.*

Hie.ſ.Iſ.65. Eduxit Deus ſemen de Iacob,hoc eſt,Chriſtum,& Apoſtolos de ſemine Iacob.Iſ.65.b. *Chriſtus,& Apoſtoli de ſemine Iacob.*

Ori.ſ.Ier.ho.5. Arn.ſ.Pſ.134. Hie.ſ.Ier.10. Educit Deus nubes ab extremo terræ,quum facit ex humilibus prædicatores.Pſa.134.143. Ier.10.c.Et eduxit ſapientiam de nubibus,hoc eſt,de prædicatoribus,per quos eam manifeſtauit.Bar.3.c. *Faciēs ex humilibus prædicatores.*

Ori.ſ.Ier.ho.5. Educit Deus ventos de theſauris ſuis,quum dat dona Spiritusſancti, quæ ſunt in Chriſto. Pſ.143.Ier.10.c. *Dans dona Spiritusſancti.*

Ori.ſ.Matt.ca.13. Educentes ſagenam,erunt angeli conuocantes omnes ad generale iudicium.Mat. 13.d. *Conuocātes angeli ad iudiciū.*

Gre.17.mor.18. Eductus eſt coluber tortuoſus de cauernis ſuis , obſtetricante manu Dei. Iob 26. d. Quia dum nobis diuina gratia medetur,is qui nos tenuerat, antiquus à nobis hoſtis eiicitur , ſicut incarnata Veritas dicit.Nunc princeps huius mundi eiicietur foras. *Eiectio principis huius mundi.*

Cyr.7.ſ.Ioan.2. Educens Noe ſecum animalia ab arca.Gen.8.c.deſignat prælatum facientem exerceri ſimplices in bonis operationibus.Et educentes filios,& filias in Hieruſalem.Ezec. 14. g.ſunt inſtruentes diſcipulos.Et educit paſtor oues.Ioan.10.b.quando ex quiete & ocio , ad ambulādum in via mandatorum Dei,& boni operis exercitium ipſas euocat , admonitorioque ſermone incitat. *Inſtruere ſimplices.*

Gre.33.mor 12. Hie.ſ.Iob 40. Extraxit Chriſtus Leuiathan hamo.Iob 40.c.quum propoſita carne mortali per latentem immortalitatis potentiam,quaſi per hamum,diabolum laborantem transfixit , & foras eiecit.Eze.29.a.32.a. *Capiens diabolū per carnem.*

Gre.15.mor.6. Extrahit Deus diuitias de ventre hypocritæ.Iob 20.b.quando doctrinam,quam ille ſeruare noluit,Deus iuſto iudicio de eius memoria aboleri facit. *Auferēs doctrinam ab hypocrita.*

Hie.ſ.Mar.8. Educens Chriſtus cæcum extra vicum. Marc. 8. c. deſignauit deſerendum eſſe prauorum conſortium,vt veritatis lucem videre valeamus.Iſ.43.b. *Deſerere prauorum cōſortium.*

Hie.ſ.Iſ.43. Eduxit Dominus quadrigam.Iſ.43.c.quum indurauit Pharaonem , & cæteros perſecutores,in quibus oſtendit potentiam ſuam. *Indurans perſecutores.*

Glo.ord.ſ.Exo.8 Educuntur ranæ in Ægypto,quum oriuntur Poetæ,& loquaces in mundo.Exo.8.b. *Loquacium productio.*

Aug.q in Nu.33. Educentes vaccam rufam extra caſtra.Nu.19.a.deſignant Iudæos educentes Chriſtum extra ciuitatem,vt crucifigeretur.Marc.15. b. Idem deſignarunt educentes Naboth ad lapidandum.3 Reg.21.c. *Ducentes Iudæi Chriſtum extra ciuitatem.*

Glo.ord.ſ.1.Reg.17. Educere gladium,idem quòd ſtringere gladium. *Stringere.*

Educens Dauid gladium Goliath de vagina ſua , ad occidendum eundem Goliath. 1.Reg. 17. g. deſignat doctorem , qui per doctrinam Philoſophorum conuincit eoſdem Philoſophos.Vel deſignatur Chriſtus , qui per eoſdem , quos de poteſtate diaboli abſtulit , eundem diabolum vicit *Conuincere Philoſophos ſua doctrina.*

Eximens

…tens ſacra doctrina aduerſus peccantes, & hæreticos.

Eximens autem Petrus gladium ſuum ad percutiendos aduerſarios. Mat.26.d.deſignat doctorem vtentem ſacra doctrina aduerſus peccantes, & hæreticos. Non educẽs autem Iether, filius Gedeon, gladium aduerſus Zeb, & Zebee reges. Iud.8. d. deſignat eos, qui nõdum ſunt apti ad pugnandum aduerſus hæreſiarchas, & infideles. Non educens autem Ehud gladium, quem infixerat in ventrem Eglon. Iud.3.c. deſignat doctorem conuincentem hæreticos, & infideles, & perſeuerantem in victoria.

Conuincens hæreticos.

Hæretici pugnãtes aduerſus fideles.

Educẽtes gladium aduerſarij Iſrael. Iud.8.c. ſunt hæretici rationibus, & autoritatibus pugnantes aduerſus fideles.

Docere quæ non ſunt in Euangelio.

Extrahi vectes à circulis arcæ. Exod. 25. b. eſt prædicare, aut docere, quæ non ſunt in Euangelio. *Glo.int.ſ.Exo.25.*

Hæreticus adducit diſcipulos ad diabolum.

Educit Ephraim filios ſuos ad interfectorem ſuum. Hoſ.9.d. hoc eſt, hæreticus diſcipulos ſuos adducit ad diabolum. Educentes autem Chaldæi ducem Iuda de Hieruſalem, perfoſſo pariete. Eze.12.c. ſunt hæretici fraudulenter educentes aliquos ab Eccleſia. *Hie.ſ.Hoſ.9.*

Opere peccare.

Educi de vulua, eſt peccatum opere perpetrari. Iob 10. b. Eductus quoque de vagina ſua dicitur, qui ducente diabolo, malum, quod mente conceperat, opere exequitur. Iob 20.c. *Gre.40.mor.30.& 15.mor.13.*

Eiicere hæreticos.

Educere blaſphemum extra caſtra. Leuit. 24.c. eſt eiicere hæreticum ab Eccleſia. Sic ducta eſt Athalia extra ſepta templi. 4 Reg 11 d. 2. Par.23.c. Et Adonias de altari. 3. Reg.1.g. *Lyr.ſ.Leu.24.*

Efferre, Elatus, vide Altum.

Efferre.

Prædicare Chriſtum Gentibus.

EFferre, vt nunc ſumitur, eſt extrà ferre.

Efferre verbum Domini vſque ad extremum terræ. Iſa. 48. d. eſt prædicare Chriſtum Gentibus, quantumuis remotis. *Hie.ſ.Iſ.48.*

Extra portã paſſus Chriſtus.

Educens Patres è limbo.

Efferre carnes vituli extra caſtra Leu. 4.c. fuit crucifigere Chriſtum extra Hieruſalem: quia extra portam paſſus eſt. Heb. 13.b. Efferens autem foras Ezechiel vaſa tranſmigrationis, deſignare poteſt Chriſtum educentem ſanctos Patres è limbo. Eze.12.a. *Iſyc.ſ.Leu.4.* *Glo.ord.ſ.Eze.12.*

Reſeruare perfecta opera.

Efferre cineres holocauſti extra caſtra. Leuitici 6.b. eſt reſeruare perfecta opera ad diem iudicij. *Iſyc.ſ.Leu.6.*

Tradere ſacramenta hæreticis.

Inanis gloria.

Efferre de carnibus agni foras, eſt tractare ſacramenta extra Eccleſiam. Exod. 12. g. vel tradere Euchariſtiam hæreticis, vel ea abuti ad ſortilegia, &c. Efferre vuas extra vineam, eſt operari ob inanem gloriam. Deut.23.c. *Lyr.ſ.Exo.12.* *Rup.1.ſ.Deu.26.*

Separare fideles ab infidelibus.

Efferri de domo, de cuius lepra eſt dubium, vniuerſa. Leuitic. 14. e. eſt ſeparare fideles ab infidelibus. *Iſyc.ſ.Leu.14.*

Tollere doctrinã peruerſam ab Eccleſia.

Efferri lucum de domo Domini foras Hieruſalem. 4. Reg.23.b. eſt auferre doctrinam peruerſam ab Eccleſia.

Tollere reliquias hæreticorum.

Efferre oſſa hæretici combuſti de domo. Amos 6. c. eſt tollere reliquias hæreticorum de Eccleſia. *Hie.ſ.Amos 6.*

Opere peccare.

Efferri filium viduæ extra ciuitatem. Luc.7.b. eſt peccatum opere patratum foras prodire. *Glo.ord.ſ.Luc.7.*

Excæcatio Sedechiæ.

Efferri Ezechielẽ in caligine. Eze.12.b. ſignum erat captiuitatis, & excæcationis regis Iuda. *Glo.int.ſ.Eze.12.*

Efferre oſſa Ioſeph de Ægypto. Exo.13.d. prædicationem reſurrectionis indicare videtur.

Efficere, quære Facere.

Effigies, vide Imago.

Effluere, vide Fluere.

Effodere, quære Fodere,

Effugare, quære Fugare, & Fugere.

Effugere, vide Euadere.

Effundere, quære Fundere.

Egere, Egenus, vide Pauper.

Egerere.

Obſequium egeſtionis.

EGerere, eſt ſuperflua alimentorum per ſeceſſum emittere.

Egeſta dici poſſunt actiones, quibus ſeruimus naturalibus appetitibus. Deut.23. c. Vbi monemur fragilitatem naturalem conſiderare. Sunt etiam cogitationes impuræ, & prauæ concupiſcentiæ. *Thol.1.alleg.* *Glo.ord.ſ.Deu.23.* *Rup.1.ſ.Deut.24.*

Abiicere prauas cogitationes.

Fœtor malorum.

Egerere ſtercora, eſt abiicere prauas cogitationes. Deu.28.c. Vel deſignatur ibi fœtor malorum poſt hanc vitam. *Glo.int.ſ.Deut.8.*

Proferre machinationes peſſimas.

Egerens Ioram viſcera ſua tabe conſumpta. 2. Paral. 21.d. deſignat machinationes peſſimas procedentes exterius in opera, quæ per infamiam corã Deo, & hominibus ſunt fœtidiſſima. *Lyr.ſ.2.Par.21.*

Eglon.

EGlõ, id eſt, vitulus, aut currus, ſiue rotũdus: Rex Moab, qui cõfortat⁹ eſt cõtra filios Iſrael. Iud.3.b. deſignat maiorẽ virtutẽ dæmonis, cõtra eos, qui addunt peccata peccatis. Iuxta Origenẽ interpretatur rotat⁹, vel orbita, deſignãs diabolũ volubiles & inquietos motus

inducentem. Occiſus eſt ab Ehud, gladio ventri infixo, hoc eſt, rationibus concludentibus,& penetrantibus.

Eſt etiam Eglon nomen ciuitatis,cuius rex fuit Dabir.Ioſ.10.a.15.c.

Egredi, Exire, Prodire.

Ori.ſ.Iud.ho.3.4. — *Virtus dæmonis. Diabolus.*

EGredi,eſt à loco interiori,ſeu occulto, ad locum exteriorem, ſiue publicum progredi. Item diſcedere.Exod.21.a.Egredietur liber.Et fugere.Geneſ.12.a.Egredere de terra tua. Ier.2.Reg.18.a.Egrediar & ego vobiſcum.Oriri Gen.2.b. Fluuius egrediebatur.Procedere.Nu.2.a.Primi egredientur.Protendere.Ioſ.18. c. Egreditur terminus contra mare.Statuere.Deu.8.a.Quod egreditur de ore Domini.Exire quoque,diuulgari.Gen. 10. d. Ab hoc exiuit prouerbium.Fluere.Eccleſiaſtæ 1.b.Ad locum vnde exeūt flumina.Liberari. Iſa. 49.c. Vt diceres his,qui vincti ſunt,Exite.Mori.Pſ.145.Exiuit ſpiritus eius,& reuertetur. Occurrere.Ioſ.8.b.Cumque exieritis cōtra nos.Oriri.Iud.14.a.Cūm exierit Sol.Prodire.Iſ.2.a.De Sion exibit lex.Proficiſci.Mat.11.a.Quid exiſtis in deſertum videre?

Ori.ſ.Mat.ho.10. Chry.ſ.Mat.ho.45. — *Manifeſtatio Dei.*

Egrediens paterfamiliàs ad conducendos operarios. Mat.20 a.deſignat Deum manifeſtātem ſe per creationem.Egreſſus eſt autem quinquies ad mundum ſenſibilem, ſecundum aliquas manifeſtationes,quas imaginari,& diſtribuere poſſumus per quinque ſenſus, vt tactus ſit in hoc,quòd formauit Adam,quaſi plaſtes,& præcepit non tangi lignum ſcientiæ boni,& mali.Odoratus in hoc,quod odoratus eſt ſacrificium Noe. Guſtus in hoc, quòd Abraham pauit angelos:Auditus in Moſe:Viſus,quum Chriſtus apparuit, vt fons egrediens de domo Dei. Ioel. 3. d. Egreditur etiam paterfamilias ad vineam, quum Deus ſuam voluntatem per internam aſpirationem cognoſcere facit:vt eius egreſſio ſit manifeſtatio. Egreditur etiam conſilium aut præceptum,aut etiam verbum à Domino, quum eius voluntas extrà oſtenditur.Iſ.28.g.45 d.Egreſſus eſt Deus in ſalutem cum Chriſto ſuo. Hab.3.c. quia per Chriſtum in carne apparentem dedit vitam mundo.Egreditur etiam Chriſtus, vt alios ad myſteria intelligenda introducat,& loquatur eis,qui difficiliora non capiunt.Ezec.44.a. Egreditur autem Deus in conſpectu populi ſui,deducendo eos per exempla, & doctrinam ipſius Chriſti. Pſ.67.Egreditur etiam Deus præbens auxilium.2.Regum 5.d. Egredietur Dominus ante faciem tuam.

Ricar.de S.Vict.de ſtatu inter.hominis.15. — *Manifeſtatio diuinæ voluntatis.*

Hie.ſ.Hab.3.& ſ.Eze.44. — *Docēs myſteria.* — *Auxiliari.*

Hie.ſ.Iſ.26. Zac.14. — *Caſtigare.*

Egreditur Dominus de loco ſuo.Iſ.26.d.quando quietem,& manſuetudinem, & clemētiam ſuam pro emendatione peccantium rumpere cogitur, vt puniat:quia proprium eſt illi miſereri ſemper,& parcere.Et egreditur vt ignis indignatio eius.Iere. 4.a.30.d.Mich.1.a.Sic egreditur ad præhandum.Zac.14.a.

Hie.ſ.Mich.1.& ſ.Mat.14. — *Prædicatio. Deſertio Iudææ.*

Egreditur etiam Dominus de loco ſuo,quum eius ſermo à Sanctis,& Apoſtolis egreditur ad audientes. Vel quum reliquit Iudæam,& tranſiuit ad Gentes. Miche. 1. a. Et egreditur ad turbas.Mat.14.b.hoc eſt,ad Gentes inſtruendas.

Aug.de 5.hære. Amb.de parad.3. & 1 de Abra.3. Ori.ſ.Matt.ca.14. Hie.ſ.Mat.13.& ſ.Pſ.18. Arn.ſ.Pſ.18. Hil.ſ.Pſ.67. Chry.ſ.Mat.ho.45. — *Generatio Filij Dei,& incarnatio.* — *Exēpla Chriſti.* — *Prædicatio Chriſti.*

Egrediēs iuſtitiæ verbum de ore Dei.Iſ.45.d. deſignat generationem æternam Verbi Dei, ad nos per carnem prodeuntis.Et egrediens fluuius de loco voluptatis.Gen. 2.b.eſt Chriſtus qui egreſſus de ſinu Patris,venit ad nos.Et egrediens de vtero Abrahæ:& de lumbis Iacob, eſt Chriſtus ſecundum carnem.Geneſ.15.a.35.b.Et egreſſus eſt ad turbas per humanitatis aſſumptionem,ad quas egrediens,miſeretur earum: quia eius incarnatio fuit opus miſericordiæ Mat 14.b.Egreſſus autem eius eſt à ſummo cælo,hoc eſt,de ſinu patris.Pſa. 18.Egreditur autem Deus in conſpectu populi ſui,quum Chriſtus factus homo, dat nobis exemplum, & præcedit in deſerto exeuntes de Ægypto.Pſ.67.Et exit ſeminator ad ſeminandum, hoc eſt, Chriſtus factus homo ad prædicandum.Mat.13.a.Luc.8.a. Egreſſus autem pater filij prodigi ad filium maiorem,eſt Chriſtus prædicans Iudæis.Luc.15.g.Egreſſus eſt etiam Ieſus in deſertum,quum prodiit in hunc mundum,quaſi ad videndos homines.Luc.9.b. Et egrediens Ioſeph ad terram Ægypti,vel egrediens foras,eſt Chriſtus veniens in mundum.Gen.39. c. 41.f. Egrediens quoque Moſes die altero ad fratres ſuos,eſt Chriſtus veniens ad Iudæos.Exod.2. b.Et egrediens Ioſue ad pugnam, eſt Chriſtus veniens in mundum ad pugnandum contra diabolum.Exod. 17. c. Egreſſio autem Iſaac ad meditandum in agro, eſt aduentus Chriſti in mundum.Gen.24.g.Exiens ſacerdos extra caſtra,eſt Chriſtus ad peccatores.Leu. 14.a. Egrediens quoque Moſes ad tabernaculum,indicat manifeſtationem Chriſti in Eccleſia.Exo. 33. b.Iſ.51.b.62.a.Egreſſus eius dicitur pręparatus quaſi diluculum,quia apparuit lux diuinitatis cum tenebris humanitatis Hoſ.6.a.Hab.2.c.Egreditur Dominus ſicut fortis, quū filius Dei factus eſt homo ad vincendum diabolum.Iſ.42.b.Egreditur ſponſus cum ſponſa in agrum, quando Chriſtus venit in mundum.Cantic.7.d. Egreſſus nudus Iob de vtero matris.Iob 1.d. deſignat Chriſtum natum ſine originali macula.Egrediens virga de radice Ieſſe, eſt Chriſtus natus de ſtirpe Ieſſe.Iſa. 11. a Egreſſus dicitur de Ephrata, quia ibi natus eſt.Egreſſus autem eius eſt ab æterno,quia eſt à Patre,& ab initio ſeculi: quia ab initio locutus eſt per Prophetas.Mich.5.a.

Hie.epiſ.Beati. & Tab.ſ.Luc.9. Ori.ſ.Leu.ho.8. Aug.18.ciu.Dei.32. Bed.ſ.Gen.24. Rup.ſ.Hoſ.6. Gre.ſ.Cant.7. Hier.ſ.Iob 1.& ſ.Iſ.11.& ſ.Mic.5. Ori.ſ.Iſ.ho.3.

Gloſ.int.ſ.Hoſ.6. — *Manifeſtatio iuſtitiæ Dei.*

Egrediuntur iudicia Dei quaſi lux.Hoſe 6. c. quum apertè oſtenduntur iuſta,quod maximè fiet in iudicio,vt ſciant,quàm iuſtè mali condemnentur.

Hie.ſ.Iſ.57. — *Creatio per ſpiritum. Miſſio Spiritus ſancti.*

Egreſſus dicitur ſpiritus à facie Domini.Iſ.57.d.quia ipſe creauit omne,quod ſpirat, & viuit. Vel egreſſus eſt Spiritus, quum Pater & Filius miſerunt Spiritum ſanctum à ſe procedentem.

Chriſtus paſſus extra portam.

Egrediens ſacerdos extra caſtra ad leproſum.Leuit.14. a. deſignat Chriſtum extra portam

paſſum,

paſſum, propter peccata noſtra. Egreditur autem princeps per eandem portam templi, per quam ingreditur. Eze. 46. c. quia Chriſtus poteſtatem habuit ponendi animam ſuam, & iterum ſumendi eam.

Iſyc. ſ. Leu. 14. Hie. ſ. Eze. 46.

Prodire myſteria & Sacramenta à Chriſto.

Exiens aqua de petra. Exo. 17. b. deſignat ſacramenta, & myſteria de Chriſto prodeuntia. Idem deſignant egredientes aquæ ſubter limen domus Domini: quæ ad tumulos egredi dicuntur. Eze. 47. a. Et egrediens fons de domo Dei. Ioel. 3. d. Et egredientes aquæ de Hieruſalem. Zac. 14. b. Egredientes quoque calami de lateribus candelabri. Exo. 25. d. deſignare poſſunt virtutem à paſſione Chriſti manantem. Exiens autem ſanguis & aqua, deſignat, aqua quidem emundationem delictorum per Chriſtum factam, ſanguis verò redemptionem. Ioã. 19. f. Exiens quoque virtus de Chriſto, eſt Eccleſia prodiens de latere eius. Mat. 9. c. Mar. 5. c.

Hie. ſ. Ezec. 47. & ſ. Zac. 14. Amb. 5. de ſacram. 1. & ſ. Luc. 5.

Prodiens Eccleſia à Chriſti latere.

Reſurrectio chriſti.

Exiuit cibus de comedente. Iud. 14. c. quum Chriſtus reſurrexit, deuicta morte, quæ omnes deuorat.

Aug. ſer. 117.

Aduentus Chriſti ad iudicium.

Egreſſio Solis ſuper terram in ſubuerſione Sodomorum. Gen. 19. c. Aduentum Chriſti ad iudicium præſignat, quando Deus manifeſtè veniet.

Rup. 6. ſ. Gen. 10.

Aſcēſio Chriſti.

Egreſſus eſt Ieſus de Hiericho, quum poſt reſurrectionem, relicta terra, aſcendit in cælum. Mat. 20. d. Idem deſignauit Ionas egreſſus de Niniue. Io. 4. b. Et egreſſus Abram de terra ſua, hoc eſt, de lege naturæ, & de cognatione ſua, de lege literæ, & de domo patris ſui, de nouo teſtamento, in terram quam monſtrat Deus, id eſt, in cælum. Gen. 12. a. Et egrediens Noe cum filiis de arca Geneſ. 18. d. eſt Chriſtus cum ſuis aſcendens de hoc mundo in cælum. Egreſſus etiam Ieſus de Hiericho, dedit nobis exemplum exeundi ab hoc mundo. Egrediens de carcere ad regnum, eſt Chriſtus, qui abiit in regionem longinquam poſt reſurrectionem, vt acciperet cæleſte regnum. Eccleſiaſtæ 4. d.

Aug. 1. q. in Euã. 28. Bed. ſ. Gen. 8. 12. Ori. ſ. Mat. ho. 11. Hie. ſ. Eccleſiaſtẽ. 4.

Perpetua Chriſti ſanctitas.

Latens diuinitas in paſſione.

Non egredi pontificem de Sanctis. Leu. 21. c. eſt Chriſtum ſemper manere in ſanctitate. Nõ egrediebatur autem Chriſtus, quum traditus eſt, quia non demonſtrabat in paſſione diuinitatem ſuam. Pſ. 87.

Ori. ſ. Leu. ho. 12. Aug. ſ. Pſ. 87.

Reuelans Chriſtus myſteria.

Egreditur Chriſtus aliquando, vt alios ad myſteria intelligenda introducat: & loquatur iis, qui difficiliora non capiunt. Eze. 44. a.

Hie. ſ. Eze. 44.

Deſertio Iudæorum.

Egrediens Ieſus à Iudæa, deſertionem Iudæorum ſignificauit. Matt. 15. b. Sic egrediens de templo eſt deſerens Iudæam, vel animam. Mat. 24. a. Idem egrediens à Geneſareth. Mat. 8. d. Egrediens etiam Abraham de domo patris ſui, idem deſignauit. Gen. 12. a.

Ori. ſ. Mat. ho. 27. Hie. ſ. Mat. 14. Bed. ſ. Gen. 12.

Non ſe oſtendēs in tribulation. Martyrum.

Non egreditur Deus in virtutibus Iudæorum. Pſ. 59. quia deſeruit eos, à peculiari eorũ cuſtodia ceſſando. Non egreditur etiam Deus in virtutibus Martyrum, quando in eorum tribulationibus exterius ſe non manifeſtat, ſed ſolùm eos interius conſolatur.

Hiero. & Aug. ſ. Pſ. 59.

Apoſtoli de Iacob.

Egredientes reges de lumbis Iacob. Gen. 35. b. ſunt Apoſtoli, & alij fideles, deſignati etiam per animas egreſſas de femore Iacob. Exod. 1. a. Egreſſi etiam de radice Iacob, ſunt Apoſtoli. Iſ. 27. b.

Hie. ſ. Iſ. 27.

Inuenire perfectionem virtutũ.

Tranſcendere omnẽ creaturã.

Operari exterius.

Egredi per Chriſtum ad paſcua, eſt virtutum perfectionem inuenire. Vel ita vt ingredi dicatur, qui adhuc in ſeculo eſt, & ex creaturis intelligit creatorem. Qui autem egreditur, tranſcendit omnem creaturam, & omnibus, quæ videri poſſunt, pro nihilo computatis, inueniet paſcua ſuper cælos. Ioan. 10. b. Mich. 2. d. Egredi etiam per Chriſtum, eſt eius ductu, & auxilio, ad bona opera exterius exercenda prodire. Egredientes picturæ de pariete templi. 3. Reg. 6. d. deſignant virtutes intrinſecus genitas, extra verò per opera prodeuntes.

Hie. ſ. Mich. 2. Gre. ſ. 1. Reg. 16.

Initium Euãgelij in Hieruſalem.

Exiuit lex de Sion, & ſermo Domini de Hieruſalem: quia lex ſpiritualis cœpta eſt in Hieruſalem per Chriſtum, & Apoſtolos: vbi tamen non permanſit, ſed tranſiuit ad Gentes. Iſa. 2. a. Mich. 4. a. Eadem lex dicitur exiiſſe à Deo. Iſ. 51. b. Exiens fulgur in Oriente, & parens in occidente. Mat. 24. b. eſt veritas in omnem terram prædicata: vel ab initio vſque ad finem ſacræ ſcripturæ explicata vel ab ortu Chriſti, vſque ad finem mundi. Et egrediens fulgur ab igne, eſt veritatis ſplendor à Deo. Eze. 1. d. Zach. 9. d.

Hie. ſ. Iſ. 2. & ſ. Mich. 4. Ori. ſ. Mat. ho. 29. 30. Gre. ſ. Eze. ho. 5. Hie. ſ. Eze. 1.

Veritatis ſplendor à Deo.

Pœnitentia.

Egrediens Lazarus foras extra monumentum. Ioan. 11. e. deſignat peccatorem reſipiſcentem, & confitentem peccata ſua. Egreditur onus de Chaldæis. Hab. 1. b. quum peccator relinquit diabolum, conuerſus ad pœnitentiam. Et exitus, quem cuſtodit Dominus, eſt victoria tentationis Pſ. 120. Exire etiam de monumentis, eſt ceſſare eſſe in peccato, & in vita carnali. Mat. 27. g. Et exeunt ad baptiſmum, qui priſtinam deſerũt vitam. Luc. 3. c. Egrediuntur quoque de terra ſua, qui ſeparantur à conuerſatione, & paſſionibus corporis, & ab eius ſeruitute, & de cognatione ſenſuum, & de domo patris, hoc eſt, rationis, vt ſubiiciantur fidei Gen. 12. a. Egredi etiam de Ægypto, eſt ſeparare ſe à mundo, & à rebus mundanis, & abrenuntiare Satanæ. Inde Abraham egreſſus eſt cum ſubſtantia, hoc eſt, cum ſcientiis. Gen 15. c. Inde egreſſi ſunt filij Iſrael, ſed non vacui: atque non proprio Marte, ſed in manu Dei excelſa. Exo. 1. b. 5. g. 11. a. 14 b. 17. g. 19. a 34. c. Pſalm. 80. 113 Exeunt autem inde velociter: quia in conuerſione non eſt trahenda mora. Exod. 12. c. Deuteron. 25. d. Et egrediuntur menſe nouarum frugum, quia renouantur per baptiſmum, & pœnitentiam. Exod. 13. a. Egreditur etiam de Ægypto, qui de errorum tenebris ad lumen adducitur cognitionis. Et qui de terrena conuerſatione, ad ſpiritualia inſtituta conuertitur, & venit ad ſolitudinem, id eſt, ad quietem, & c. Item, qui tranſit de hoc mundo ad gloriam. Egredi etiam de Babylone, eſt à confuſione mundi ſe ſeparare, & mores Babylonicos relinquere Iſa. 48. d. Apocal. 18. b. Egreditur etiam de Sodomis, qui ardentis concupiſcentiæ incendia declinat. Gen. 19. c. Egrediens Iacob de Meſopotamia,

Conuerſio.

Aug. ſ. Io. tra. 49. Cyr. ſ. Ioan. 23. Aug. ſ. Pſ. 120. Amb. 2. de Abr. 1. & de Luc. 6. Phil. de mig. Abr. & quis rerũ diui. hæ. Ori. ſ. Num. ho. 19. 26. Aug. ſ. Pſ. 8. 113. Cyr. de adorat. in Spiritu ſancto. Aug. ſ. Pſ. 64. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Phil. 2. alleg. Ori. ſ. Exo. ho. 1. & ſ. Matt. cap. 15. & ho. 13.

eſt diſcedens à ſeculo. Geneſ.31. b. Egrediens Ioſeph foras relicta adultera,eſt ſeparans ſe ab omni vitio.Gen.39.c.Egreſſa Chananæa à finibus Tyri, & Sidonis,eſt relinquens Gentilitatem & peccata:quia non poterat habere ſalutem animæ,niſi inde egrederetur.Mat.15.b. Agge.2.a.Egredi etiam de Hierico,eſt relinquere mundum.Matt.20.d.Exeunt vincti de carcere.Iſ.49 c.quum Gentiles, qui erant irretiti peccatis,veniunt ad lucem veritatis. Egreditur ſponſus de cubili ſuo,& ſponſa de thalamo ſuo. Ioel. 2. d. quum ſe ſeparant à voluptatibus, vt pœnitentiam agant.Egredi dicitur cum liberis.Leu.25.f. qui recuperat virtutes bene operando,& pœnitentiam agendo,quas per peccatum amiſerat.Egrediẽtes mulieres, cum tympanis & choris.Exo.15.c.ſunt ſeparantes ſe à carnis delectatione.Egredi quoque extra caſtra, vel ad Moſen,eſt ſeparari à conſortio malorum.Exod.33. b. Sic egreſſus atrium Petrus fleuit amarè,qui intus Chriſtum negauerat.Mat.26.g.

Hie.ſ.Iſ.13.40.& ſ.Ioel.2. — Iſyc.ſ.Leu.25. — Ori.ſ.Mat.ho.35.

Relinquere mũdum. — Separari à carnis voluptatibus. — Separari à conſortio malorum.

Egrediuntur filij Iſrael,quaſi vir vnus in prælium, quando per concordiam charitatis, fideles vincunt dæmones.1.Reg.11.b.Ezec.39.b.

Gre.ſ.1.Reg.11. — Concordia charitatis.

Egredi promittentes viri Iabes ad Naas,ſi non fuerit,qui defendat.1. Reg. 11. b. deſignant dantes ſpem corpori, quòd aliquando ſatiabitur. Egrediuntur autem ad Naas in pugnam, quando progrediuntur ad impugnandam gulæ concupiſcentiam,per lucem ſuperni auxilij.

Gre.ſ.1.Reg.11. — Impugnatio gulæ.

Egrediuntur filij ceruarum.Iob 39.a.quum diſcipuli doctorum,relicto corpore,tranſeunt ad fœlicitatem. Vel egrediuntur ad operandum,& docendum alios.Egredi autem abſolutè, videtur poni aliquando pro tranſitu ad fœlicitatem.Malac.4.a. Egrediemini,& ſalietis ſicut vitulus de armento,Egredi autem dicuntur beati ad videnda cadauera præuaricatorum,non corpore,ſed dum contemplantur pœnas damnatorum.Iſ.66.g.Non egredi autem de Hieruſalem ſabbato,eſt beatos non egredi à fœlicitate.Ier.17.c.Exo.16.g.

Gre.30.mor.22. Hie.ſ.Iob 39. — Hie.ſ.Iſ.66. Cyr.4.ſ.Ioan.51. — Tranſire ad fœlicitatem.

Egredi foras,aut in campum,vel egredi vrbem,eſt tranſire ad contemplationem. Gen. 15. a.44.a.47.c.Exo.9.g.Et egrediuntur filiæ Sion,aut Hieruſalem, quum animæ à vanitatibus mundi,& corporalibus curis tranſeunt ad ſpiritualia,& contemplando diuina,quaſi extra ſe fiunt.Cant.3.d.Egrediuntur autem in lætitia.Iſ.55.d.Exiens quoque Petrus de carcere, exceſſum mentis,qui eſt in contemplatione,deſignat.Acto.12.b.Duobus autem modis extra noſmetipſos egredimur. Nam modò extra noſmetipſos, ſed infra noſmetipſos deſcendimus: modò extra noſmetipſos, ſed ſupra noſmetipſos leuamur:In illo ad mundana captiuamur, in iſto ad ſupramundana reducimur:In illo à Domino elongamur, in iſto Domino appropinquamus,per mentis videlicet exceſſum,per quem ſupra ſemetipſam rapta,in diuinæ contemplationis arcana ſuſtollitur.Egrediuntur equi varij ad terram Auſtri, quum habentes diuiſiones gratiarum Spiritusſancti,accedunt per contemplationem ad tractandam ſacrã ſcripturam.Zach.6.b.

Phil.2.allego. Ori.ſ.Leu.14.ho. & ſ.Mat.ho.35. & ſ.Luc.ho.22. Amb.de inſt.virg. 16.& de Iſaac.5. Aug.83.q.65. Ber.ſer.2.Epiphã. Ric.de S.Vict.5. de arca myſt.8.13. — Rup.ſ.Zac.6. — Tranſitus ad cõtemplationem.

Egredi liberum, deſignat libertatem vitæ contemplatiuæ. Non egredi verò liberum, eſt perſeuerare in vita actiua.Exo.21.a.Egrediens autem vxor,cum ſeruo libero facto, eſt bona actio perſeuerans,vel ſapientia,quæ vitam contemplatiuam comitatur. Egreditur autem cũ quali veſte intrauit,quando perſeuerat in bona operatione.

Gre.ſ.Eze.ho.3. — Libertas vitæ contemplatiuæ.

Egredi dicuntur nuntij à facie Dei,quum angeli mittuntur ad aliquod munus exequendũ. Ezec.30 b.

Hie.ſ.Eze.30. — Miſſio angelorum.

Egrediens Samuel ad ciuitatem.1.Reg.9.c.eſt prædicator de ſecreto prædicationis prodiẽs ad prædicandum.Qui exiſtens in ſecreto,non eſt perturbandus, iuxta illud.Can.2.b. Ne euigilare faciatis dilectam,donec ipſa velit.Egreſſi autem Samuel,& Saul ſimul.1.Reg.9.d. deſignant ab interiori conſideratione prodeuntes,vnum ad ordinandum, alterum ad ſuſcipiẽdum ordinationis onus.Egredi etiam de cauernis dicuntur Hebræi.1.Reg.14. b. quum prædicatores è remotioris vitæ ſecreto ad prædicandum prodeunt.Et egredi in agrum, eſt miniſtrare ſolidiorem cibum.Cant.7.d.Exiuit etiam ſonus Apoſtolorum in omnem terram, hoc eſt,ſimplex prædicatio ad ſimpliciores.Et verba eorum in fines orbis terræ,hoc eſt,doctrina ſubtilior ad eruditiores.Pſ.18.Roman.10.d.Et egrediens Ezechiel in campum, eſt prædicator egrediens ad Gentes.Ezech. 3. f Egreſſio Lot ad Sodomitas, eſt egreſſio prædicatoris ad corrigenda vitia.Geneſ. 19. b. Egrediens ſacerdos extra caſtra ad conſiderandum leproſum, eſt prælatus examinans hæreticum,an verè reſipuerit.Leuitic. 14.a. Exiens ſeruus ad vicos & ſepes,eſt prædicator ad varia genera hominum peccatorum.Lucæ 14. c.Zachar.10.b.Exitus quoque de templo,eſt eorum,qui de quiete egrediuntur ad eos,qui foris ſunt, inſtituendos. Ezech.43.c.

Gre.ſ.1.Reg.9.14. — Ori.ſ.Rom.10. — Gre.ſ.Eze.ho.12. — Hie ſ.Eze.43. — Prodire ad prædicandum.

Non exiens Aaron,& filij eius extra tabernaculum poſt mortem Nadab,& Abihu.Leu.10. d. deſignat non debere ſacerdotes egredi ianuam ſcientiæ Chriſti, & traditionis eius, hoc eſt,non tranſgredi eam,quam ipſe mandauit, prædicationem:ſed ſequi Domini præceptum per omnia.

Iſyc.ſ.Leu.10. — Perſiſtẽtes ſacerdotes in præceptis, & doctrina Chriſti.

Egreſſus nudus Iob de vtero matris. Iob 1.d.deſignat fidelem quemque qui à gratia ſine meritis in fide generatur:& nudus reuertitur,cùm in ea cognitione ſaluatur.

Gre.2.mor.40. — Generari in gratia ſine meritis.

Egredi ad hauriendam aquam.Gen.24.b.eſt ſeparare ſe à corporalibus, vt ſpiritualia ſuſcipiantur.Egreſſus etiam Laban ad fontem, deſignat Gentium promptitudinem ad ſuſcipiendum verbum Dei.Egredi autem ad colligendum manna, ad quod non eſt egrediendum ſabbato.Exo.16.f.deſignat in hac vita laborandum eſſe ad percipiendam doctrinam, & virtutes,ac myſteria. Egreſſæ quoque puellæ ad hauriendum aquam. 1. Reg. 9. b. ſunt mentes,

Gre.ſ.1.Reg.9. — Ricar.de S.Vict.de 12.patriar. — Tranſire à corporali. ad ſpiritualia. — Laborare in hac vita.

electorum laborantes in percipienda doctrina,& demonſtrantes quales ſunt,per lachrymas, quas fundunt. Egrediens Ruben filius Liæ,in agrum poſt natos Gad,& Aſer. Gen.30.b. deſignat timorem paratum ad obedientiam etiam hominum, poſt exercitationem in proſperis, & aduerſis:& eum,qui honeſtè ambulat ad eos,qui foris ſunt. Egredi etiam in deſertum Sur, eſt egredi ad bene operandum poſt baptiſmum. Exod.15.d. Sic egredi dicuntur filij Iſrael, vt facerent præceptũ Domini. Exod.12.d.35.c. Egreſſi autem filij Iſrael,percutiunt Philiſthæos. 1. Reg. 7. c. quia prius in contemplatione didicerunt, quomodo vincant dæmones exterius in opere. Exit etiam ad opus ſuum. Pſ.103.ad bene videlicet operandum.

Timor paratus ad obediendum etiam hominibus. Bene operari poſt baptiſmum. — *Gre.ſ.1.Reg.7. Arn.ſ.Pſ.103.*

Egredientes obuiam ſponſo,& ſponſæ. Matth. 25.a. ſunt deſerentes errores per veram fidem: & in iudicio occurrent ſponſo,vt iudici,& ſponſæ Eccleſiæ,vt congregetur totũ Chriſti corpus. Et tota Eccleſia egredietur reſurgendo,vt ſponſo Chriſto copuletur.

Deſerere errores per verã fidem. Egreſſio ad iudicium. — *Ori.ſ.Matt.ho.32. Aug epiſt.120.cap.32. & lib.83.q.59.*

Egreditur laus,& vox laudantium ab iis, qui ſunt in Sion. Ierem.30.d. quum exiſtentes in Eccleſia,laudant Deum,& ludunt coram eo bonis operibus:vt Dauid coram arca. Et egreditur virgo Iſrael cum choro Ludentium. Ieremiæ 31.a. quum Iudæi adiunguntur eccleſiæ gentium.

Laudare Deum bonis operibus. Conuerſio Iudæorum. — *Hier.ſ Iere.30.31.*

Exitus matutini temporis & veſperè delectat Deus. Pſalm.64.cùm laudare facit manè & veſperè,vt laudabant illis horis exeuntes de templo,poſt oblata ſacrificia. Vel exitus matutinus eſt,quum quis egreditur a ſeculo cum proſperitate, veſpertinus cum aduerſitate. Vel exitus matutinus,eſt cõtemplatio diuinorum,in quibus eſt delectatio. Introitus veſpertinus eſt conſideratio ſui,vbi eſt triſtitia.

Laudare Deum manè & veſperè. Egredi à ſeculo proſperè. Contẽplatio diuinorum. — *Aug.ſ.Pſ.64. Rica.de S.Vict.de ſecuri.conſcien.35.*

Egrediens Aaron in occurſum Moſis,eſt ſenſus ſpiritualis occurrens literali. Exod.4.c. Vel ſacerdotium congratulans legi,& eam amplectens.

Senſus ſpiritualis occurrens literali. Sacerdotiũ legi. — *Glo.int.ſ.Exod.4.*

Exit immundus ſpiritus ab homine,hoc eſt,à populo Iudæorum, quando data eſt illi lex. Matth 12.d. Luc. 11. d. Exit etiam ab eo, qui reſipiſcit, & abrenunciat Satanæ: quæ tamen egreſſio,aliquando eſt ad tempus: & tunc fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus.

Deſerẽs diabolus Iudæos data lege. Fugiens à reſipiſcente. — *Hil.ſ.Mat.cã.12. Amb.ſ.Luc.11. Hie.ſ.Mat.12.*

Exitus aquarum oculorum,deſignant multitudinem lachrymarum. Pſal.118.

Multitudo lachrymarum. — *Glo.int.ſ.Pſ.118*

Egreditur prior Eſaù,quàm Iacob. Geneſ.25.d. quia prius eſt carnale, quàm ſpirituale, & prior vita vitioſa,quæ tamen ſuperatur virtutibus.

Prius carnale. — *Aug.1.q.in euã.8. Glo.ord.ſ.Gen.25.*

Egreditur homo quaſi flos,quando naſcitur in mundo. Iob 14.a.

Natiuitas hominis.

Egredi de arca dici poſſunt,qui egrediuntur ex hoc mundo. Gen. 8.c. Exit autem cum veſtitu ſuo,qui hinc diſcedit cum meritis. Exod.21.a. Et exit cum eadem veſte,qui in bonis operibus perſeuerat. Exitus etiam de tabernaculo,eſt mors. Pſalm.125. Et exitus mortis Domini dicitur, quia Chriſtus per mortem exiuit de hoc mundo: & quia reſurgendo, dominus eſt mortis. Pſal.69. Exit quoque ſpiritus hominis,quaſi de carcere,cùm homo moritur. Pſ.135.

Mors. — *Gre.11.mor.27. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. Arn.ſ.Pſ.67.120. Hila.ſ.Pſ.67.*

Egrediuntur animalia,quæ ingreſſa fuerant cum Noë,de arca:quia gentes ſaluandæ ingrediuntur quidem in illam antiquorum patrum expectationem, ſed non permanent intra carnalem illorum religionem.

Non ſeruantes carnaliter legẽ. — *Rup.4.ſ.Gen.26.*

Egredi iubetur ſponſa ignorans ſe. Cant. 1. c. vt oſtendatur eum, qui ſe ignorat, interiora deſerere,& ad exteriora euagari. Vel à diuinæ contemplationis conſpectu recedere, & circa creaturas verſari. Sic exit ad videndam villam, qui ſola exteriora cogitat propter terrenam ſubſtantiam. Luc.14.d. Poteſt etiam bene egredi ſponſa, quum is, qui ſibi ſolùm intendebat, & carnem ſuam regebat,à carnis imperio tranſit ad publicum regimen aliorum. Egreditur autem malè,vt abeat poſt veſtigia gregum paſtorum,qui exit ab vnitate eccleſię,& tranſit ad ſodalitia hæreticorum. Egrediens Dina ad videndas mulieres regionis, deſignat mentis euagationem. Geneſ.34.a. Vnaquæque enim mens ſua ſtudia negligens, actiones alienas curans, extra habitum,ac extra ordinem proprium vagatur, quam Sichen opprimit: quia inuentam in curis exterioribus,diabolus,aut inanis gloria corrumpit.

Euagari circa exteriora. Tranſire ad regimen aliorum. Curioſitas. — *Ambr.de Iſaac. 4. Aug epiſt.48. Gre.ſ.Can.1.&.16 mor.22.& ho.36. Ber.ſ.Can.ſer 35. Gr.3.Paſt.adm. 30 Beda ſ.Gen.34. Ricar.de S.Vict.de 12.Patriar.51.*

Exitus viarum,ſunt gentes extra Iſrael:ad quas vocandas egrediuntur ſerui patrisfamiliàs, hoc eſt,Apoſtoli de Iudæa. Matt.22.a. Exitus etiam viarum ſunt dogmata Philoſophorum:in quibus exitibus ſtant hæretici,vt interficiant fideles. Abdias c. In his egreſſibus abũdant oues hęreticorum. Pſal.143.

Gentiles. Dogmata Philoſophorum. — *Ori.ſ.Mat.ho.20. Aug.1.q.in euã.37. Hie.ſ.Abdi.*

Egrediens prior Phares,quàm Zara. Gen.38.deſignat gentiles prælatos Iudæis,qui iuxta finem mundi ſunt conuertendi.

Gentiles prelati Iudæis. — *Hie.ſ.Gal.3. & ſ. Mich.2.*

Egredi ad requiſita naturę, eſt dare locum appetitui naturali, in iis, quę neceſſaria ſunt. Deut.23.c.

Dare locum appetitui naturali.

Egreſſum eſt nomen decoris Hieruſalem in gentes. Ezech.16.b. quum bona fama donorũ Dei,quæ ſunt in anima,extenditur ad multos.

Fama donorum Dei. — *Philo.2.allego.*

Egredi de Hieruſalem hortatur Iſaias omnes fideles,quando deſtruenda erat:qui exierunt ſine tumultu,quia cum victoria fidei,quam in gentibus dilatarunt. Iſaię 52.d. Egrediens quoque Moſes iratus à Pharaone,deſignat prædicatorem relinquentem auditores, quibus prodeſſe non poteſt. Exod.6.d.11.d.

Deſerere Hieruſalem deſtruẽdam. — *Glo.int.ſ.Exo.16. Hie.ſ.Iſa.52.*

Egreditur oſtium,qui verbis quibus poteſt,ſecreta cordis ſui aperit:& qualis intus manet in conſcientia,talis foras egreditur per linguam. Iob 31. d. Aliter Chriſtus non egreſſus eſt oſtium: quia ſub ipſam paſſionis horam,cùm humanitatis infirma pateretur, diuinitatis potentiam exerere noluit. Non egredi etiam oſtium domus,dum celebratur Phaſe,eſt non eua-

Aperiẽs ſecreta cordis. Latens Chriſti diuinitas. Euagatio. — *Gre.22.mor.16.17*

gari, dum offertur ſacrificium. Exod.12.a. Leuit.9.10.14.16.

Gre.9.mor.4. — *Cognitio ſui.*

Egreditur extra caſtra pollutus in ſomnis. Deuter.23.b. quia dignum eſt, vt qui immunda cogitatione polluitur, indignum ſe cunctorum fidelium ſocietatibus arbitretur: culpæ ſuæ meritum ante oculos ponat, & ex bonorum ſe æſtimatione deſpiciat.

Hie.ſ. Eccl.4. — *Natus ad vitia.*

Egrediens de carcere ad regnum, eſt, qui de vtero ad hoc exiuit, vt regnaret in vitiis. Eccleſiaſt.4.d.

Hie. epiſt. qui da- bit. & de veſte ſa- cerd. & ſ. Iob 24. Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 6. Gre. 4. mor. 28. & 15. mor. 13. & 16. mor. 23. — *Defectus exercitationis virtutũ, & pietatis. Libere peccãtes.*

Egreſſus eſt omnis decor à filia Sion. Thre.1.b. quum ob incuriam prælatorum, deficit in populo Chriſtiano diuinæ legis meditatio, cultus pietatis, & exercitatio ſacrarum virtutum. Item quum anima quælibet peccando, amittit virtutum ornamentum. Egreditur quoque de Sanctis, qui peccat. Non egreditur autem, qui manet in eccleſia, aut in gratia. Leuit.21.c. Vnde pontifex non debet egredi de Sanctis, qui Sancto Sanctorum miniſtraturus eſt. Egredientes autem ad opus ſuum quaſi onagri in deſerto. Iob 24.a. ſunt, qui liberè peccant. Vel ſunt hæretici, qui affectus ſuos per doctrinas prauas, in eos, quos ſeducũt, oſtendunt: qui ad opus ſuum, & non Dei peragendum egrediuntur, dum non recta dogmata, ſed propria deſideria ſequuntur. Exire autem a vulua, eſt, quum peccator, quæ in occulto commiſerat, hęc etiam in aperto committere non erubeſcit. Iob 3.b. Egreditur etiam impius de vagina ſua. Iob 20.c. quum per liberum arbitrium, malum, quod in cogitatione habebat, opere exequitur. Egrediens amphora, manifeſtationem iniquitatis dicit. Zach.5.c. Prodit quaſi ex adipe iniquitas. Pſal.72. quum non eſt parua & exilis, ſed grauis, & plena. Vel dicitur, quando quis propter diuitias eſt iniquus. Et quia nemo eſt, qui diuites peccantes audeat reprehendere, ob eorum ſuperbiam. Egreditur iudicium, aut onus Chaldæorum, ex ſemetipſis, quia dæmones & mali, ex propriis condemnantur, quæ ſponte fecerunt. Haba.1.b.

Hie.ſ. Zach.5. Amb.4. de interp. 5. Hie.ſ. Pſ.72. Aug.ſ. Pſ.72. Rup.ſ. Hab.1. Glo. ord. ſ. Thre.3.

Gre.29.mor.23. — *Non inueniens exitum calamitatis.*

Egredi non valens Sion, eſt anima non inueniens exitum calamitatis. Thre.3.a. Iob 19.a. Nec valens à peccatis liberari.

Hie.ſ. Iob 38. — *Refrigeſcẽs charitas.*

Egreditur glacies de vtero Dei. Iob 38.c. quando hi, qui iam intus incaluerãt, ex virtutum dono frigeſcunt: & inde exteriorem gloriam torpentes appetunt, vnde ad interna diligenda flagrare ardentius debuerunt. Vel egreditur glacies, quando iuſto Dei & ſecreto conſilio, aliqui indurantur.

Hie.ſ. Eze.7. — *Diuina punitio. Pœna inferni.*

Egreſſus ignis à Domino, ſignificat diuinam punitionem, & etiam pœnam inferni. Exod. 10.a. Sic dicitur egredi vt ignis indignatio Dei. Ierem.1.d. 23.e. Et fluuius igneus, & rapidus egrediens à facie antiqui dierũ, idem deſignat. Dan.7.c. Et egreſſa contractio dicitur, quum acceleratur punitio. Ezech.7.c. Egredi etiam dicitur ignis de ore eccleſiæ Apoc.11.b. quia ad preces eius in malos vindicabitur in die iudicij. Vel eſt ſententia condemnationis ab ore Sanctorum.

Aug.ſ. Apoc. ho.8. Rup.6.ſ. Apoc. — *Sententia condemnationis.*

Glo. ord. ſ. Exo.22. — *Immoderata correctio.*

Egrediens ignis, qui comburat ſpicas. Exod.22.a. deſignat correctionem immoderatam, & zelum indiſcretum.

Hie.ſ. Eze.5. — *Praui ex Iſrael.*

Egrediens ignis in omnem domum Iſrael. Ezec.5.b. fuit quando ex eiſdem Iudæis prodierunt, qui populum Iudæorum deſtruerent, vt tempore Antiochi. Et egreſſus ignis de virga ramorum Sedechiæ, qui fructus eius comedit. Ezechiel.19.d. Fuit Iſmael de genere regio, qui deſtruxit reliquias Iſrael. Ierem.41.a. Et egrediens ignis de ore equorũ, deſignat blaſphemias de ore prauorum. Apoc.9.c. Egreditur etiam flamma de ore Leuiathã. Iob 41.b. quum, quod diabolus, aut Antichriſtus loquitur per ſuos prædicatores, ignis eſt, quo infructuoſa ligna concremantur.

Gre.33.mor.41. — *Blaſphemia de ore prauorum.*

Gre.6.mor.5. — *Pœna ex peccãte naſcens.*

Non egreditur dolor de humo. Iob 5.b. quia pœna nequaquã de ea naſcitur creatura, quæ percutit: ſed de ea proculdubio, quæ peccando, vim percuſſionis extorſit.

Gre.25.mor.12. — *Peccatores intra eccleſiam.*

Exit ciuitas vltra normam menſuræ. Ierem.31.g. quia vſque ad eos quoque extenditur eccleſia, qui normam iuſtitiæ tranſgredientes intra menſuræ cæleſtis numerum non ſunt.

Phil. quòd deterior potiori inſidietur. — *Contentioſus.*

Egrediens foras Cain in campum, & ad hoc incitans Abel fratrem ſuum. Gen.4.b. deſignat eos, qui incitant quietos & pacificos ad contentionem.

Aug.ſ. Pſ.40. Hie.ſ. Eze.47. & ſ. Ier.6. & ſ. Nahum 1. — *Relinquere eccleſiam.*

Egreditur foras, qui relinquit eccleſiam. Pſalm.40. Dicuntur etiam egredi ripas torrentis, qui à gremio eccleſiæ ſeparantur. Ezech.47.c. Et egrediuntur de ciuitatibus ad agros, qui relinquunt loca tuta eccleſiæ. Ierem.5.b.6.g.14.d. Mich.4.c. Et egrediuntur de terra Domini, qui ſeparantur ab eccleſia. Ezech.36.c. Ex hæreticis egreditur, vel prodit, qui cogitat contra Dominum malitiam. Nahum 1.c. Et egreditur pollutio à prophetis, quum ipſi ſunt cauſa, vt alij peccent. Ieremi.23.d.

Autores peccãdi.

Hier.ſ. Amos 4. — *Mitti heretici in infernum.*

Egrediuntur vaccę pingues per aperturas. Amos 4.a. quum hæretici confunduntur, & mittuntur in infernum. Et egreditur altera contra alteram, quando mutuò ſe cognoſcunt in errore.

Amb. epiſt. 76. Gre.ſ. Eze. ho.6. — *Carnalis obſeruatio legis.*

Egrediens Eſaũ ad venationem, deſignat carnalem obſeruationem legis Iudæorum. Gen. 27.a. Et egrediens Moſes cum velamine, eſt lex propoſita Iudæis ſine ſenſu ſpirituali. Exo.34 d. Et egredientes Iudæi foras. Ioan.8.a. ſunt in litera legis perſiſtentes. E diuerſo, non egredi filios Iacob de carcere, eſt perſiſtere in anguſtia literæ legis, donec veniret frater minimus hoc eſt, Paulus, qui tradidit latitudinem ſpiritus. Gen.42.c. Egreditur ſemẽ coitus ab aliquo. Leuit.15.c. quum quis prædicat literam legis, eámque ſectatur.

Iſych.ſ. Leui.15.

Abſconſio notitia.

Egrediuntur foras Ægyptij, ne interſint mutuæ cognitioni Ioſeph & fratrum eius: quia tolletur impius, ne videat gloriam Dei. Gen.45.a.

Diſcedentes Iudæi a Deo.

Egreſſus Cain à facie Domini. Geneſ. 4. c. deſignare poteſt Iudæos à miſericordia dilectionis Dei, & à participatione lucis eius ſe ſeparantes. Sic egrediuntur omnes peccantes. Et egreſſus eſt filius Ægyptij, & Iſraelitidis. Leuit. 24. b. Et egreſſus eſt Satan à facie Domini, per propoſitum firmatum in malum. Iob 1. c. Qui & exiiſſe dicitur, quum relaxatus diuinitus ab internæ intentionis anguſtia, ad ſui deſiderij effectum venit. Cum enim id, quod voluit, implere non valuit, quaſi ante faciem Domini ſtetit, quia illum ab effectu malitiæ ſuperna diſpenſatio coarctauit. Sed à facie Domini exiit, quia poteſtatem tentationis accipiens, ad malitiæ ſuæ vota peruenit. Omnes etiam, qui ab eo in errorē ducūtur, atque ſeducuntur, & omnes, qui voluntatem eius faciunt, & qui ad pœnitendum corda ſua obdurant, egrediuntur à facie Dei. Sic egreſſus eſt ſeruus nequam a rege. Matth. 18. d. Exiit etiam Iudas continuò poſt buccellam: quia adueniente diabolo deſeritur Chriſtus. Ioan. 13. d. Ierem. 15. a. Egreditur quoque diabolus ante pedes Chriſti, velut victus, & calcatus ab eo, illique ſubiectus. Haba. 3. d.

Ori. ſ. Gen. ho. 14. Hi. ſ. Iob li. 2. & ſ. Matt. ho. 7. Gre. 2. mor. 13. Amb. 2. de Cain. Hie ſ. Haba. 3.

Relinquētes hæretici munimenta fidei.

Egreſſus Iſrael in prælium, in quo terga vertit. 1. Reg. 4. a. deſignare poteſt hæreticos munimenta fidei relinquentes. De quibus dicitur. 1. Ioan. 2. c. Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis. *Gre. ſ. 1. Reg. 4.*

Ex prauis cogitationibus praua verba & opera.

Egreditur regulus de radice colubri. Iſaiæ 14. g. quum ex prauis cogitationibus, peſtifera prodeunt & verba, & opera. Idem deſignare poteſt egrediens vitulus de igne. Exo. 32. f. *Hie. ſ. Iſa. 14.*

Aeternitas pœnæ inferni.

Non exire de carcere, eſt perpetuò in inferno manere. Dicitur autem non egredi, donec reddat nouiſſimum quadrantem, hoc eſt, nunquam. Matth. 5. d. Luc. 12. g. *Aug. 1. ſer. domi. in monte.*

Non dicitur egreſſa, quæ habitat in Sennan. Mich. 1. c. Si intelligatur de Iſrael, quando ducti ſunt in captiuitatē, dicentur non egreſſi ſponte, ſed vi ab hoſtibus educti. Si de eccleſia, dicetur non eſſe egreſſa de finibus ſuis, ſed habitaſſe inter ſcripturas. *Hie. ſ. Mich. 1.*

Sententia condemnationis.

Egreditur maledictio de libro volante ſuper faciem vniuerſæ terræ, quia per ipſum condemnabuntur mali. Zach. 5. b. Egrediens autem ſanguis vſque ad frenos equorum. Apoc. 14. b. deſignat vindictam extendi vſque ad rectores populorum. *Hie. ſ. Zach. 5. Aug. ſ. Apocal. ho. 11.*

Dæmones ad tentandum.

Egreſſi præfecti operum ad laceſſendum populum. Exo. 5. b. ſunt dæmones ad tentandum. Et egrediēs Pharao ad aquas. Exod. 7. c. eſt diabolus ad ſubmergendos populos. Vel hæreticus refugiens ad Philoſophorum autoritates in erroris ſui defenſionem. Egrediuntur quoque Philiſthim, aut eorum ſtatio. 1. Reg. 13. d. quando malorum ſpiritum turba electis mentibus per ſuggeſtiones noxias demonſtratur. Et egreditur leo de loco ſuo. Ierem. 4. b. quum diabolus, aut hæreſiarcha nouas innectit fraudes. *Gre. ſ. 1. Reg. 13. 14. Hie. ſ. Ierem. 4.*

Captiuitas Iſrael.

Egredientes duæ mulieres, ſunt decem tribus Iſrael, & præterea duæ, quæ ſunt tribus Iuda, & Benjamin, quarum alteræ ab Aſſyriis, alteræ à Chaldæis captæ ſunt. Zach. 5. d. *Hie. ſ. Zach. 5.*

Fortes de ſuperbia. Prædicatores ab vtroque teſtamento. Agentes pœnitentiam.

Egrediuntur quadrigæ de medio duorum montium æneorum. Zach. 6. a. hoc eſt, fortes reges de ſuperbia. Vel prædicatores è duobus teſtamentis. Egredientes autem equi nigri ad terram aquilonis, ſunt agentes pœnitentiam de peccatis. *Hie. ſ. Zach. 6. Rup. ſ. Zach. 6.*

Perſequētes Iudæi Chriſtum, & gentes exequentes.

Egreſſa eſt tempeſtas ab interioribus, quum perſecutio in Chriſtum venit à Iudæis. Et frigus ab arcturo, quum gētiles executi ſunt voces Iudæorum. Iob 37 b. Egrediēs amphora, fuit iniquitas Iudæorum in Chriſtum quæ prius latebat: ſed poſtea ipſam opere manifeſtarunt. Zach. 5. c. *Gre. 27. mor. 20. Rup. ſ. Zach. 5.*

Recipiens venientem ad religionem.

Egrediens Moſes in occurſum cognati ſui. Exo. 18. a. deſignat prælatum libenter recipientem eum, qui venit ad religionem. *Lyra. ſ. Exod. 18.*

Non egrediens filia vendita in famulam, ſicut egrediuntur ancillæ. Exod. 21. a. eſt, quando operatio bona fit ob honorem Dei: quæ libera dimittitur, non ſicut ea, quæ fit ob inanem gloriam. *Lyra. ſ. Exod. 21.*

Egrediens gratis ancilla, quæ non tradita fuerat in vxorem filio domini ſui. Exod. 21. b. erat quando iam apta erat, vt traderetur nuptui, etiam ſi non eſſet expletus annus ſeptimus libertatis. *Lyra. ſ. Exod. 21*

Egregius.

Sapiens prædicator. Martyres.

EGregius dicitur, qui inſignis eſt in aliqua re, quaſi ſuper alios, aut ab aliis ſegregatus.

Egregius artifex lignorum Ooliab. Exod. 38. c. deſignare poteſt prælatum aut prędicatorem ſapientem, ad inſtruēdos inferiores. Idem deſignare poteſt pſaltes egregius Iſrael Dauid. 2. Reg. 23. a.

Egregij pugnatores, qui venerunt ad Dauid. 1. Paral. 12. a. deſignare poſſunt Martyres venientes ad Chriſtum cum martyrij victoria. Et ſtudioſos ac fortes in proſperis & aduerſis. *Gl. ord. ſ. 1. Par. 12.*

Sacra ſcriptura. Gloria cæleſtis.

Egregia, quæ ſibi reſeruant Leuitæ polluentes oblationes filiorum Iſrael. Numer. 18. d. pertinere poſſunt ad honorem debitum ſuperioribus, quem ſibi vſurpant, qui ſunt inferioris gradus.

Egregius mons, & egregia terra, quam poſſident filij Iſrael. Deut. 3. d. 4. d. Ezech. 20. a. Ad ſacram ſcripturam & ad gloriam cæleſtem referri poteſt. *Gl. ord. ſ. 4. Reg. 3*

Eloquentia hæreticorum.

Egregius ager Moab. 4. Reg. 3. c. deſignat venuſtam loquutionem hæreticorum, qui operitur lapidibus, quando hæretici anathematizantur.

Eiicere, Abiicere, Proiicere, Reiicere.
Expellere, Repellere, Excludere, Exturbare.

Eiicere, eſt quaſi extra iacere. Abiicere, quaſi deſpiciendo à ſe eiicere. Proiicere autem eſt, quaſi procul iacere. Reiicere verò, quaſi retro iacere. Porrò eiicere interdum eſt emittere. Gen. 3.d. Eiecit Deus Adam de Paradiſo. Excludere. Gen. 21.a. Eiice ancillam, & filium eius. Expellere. Exod. 2.c. Et eiecerunt eas. Extrahere. Ezech. 21.a. Eiiciam gladium meum. Fugare. Ioſu. 24.e. Eiecit vniuerſas gentes. Relegare. Exod 6.a. Eiiciet illos de terra ſua. Proiicere quoque eſt abiicere. Gen. 37.c. Proiicere eum in ciſternam. Auferre. Ezech. 18.g. Proiicite à vobis omnes iniquitates. Excutere. Exod. 32.d. Proiecit de manu tabulas. Expellere. Leuit. 4.f. Proiiciet eos extra ciuitatem. Exponere. Exo. 7.b. Proiice eam coram Pharaone. Negligere. 1. Reg. 15.c. Quia proiecisti ſermonem Domini. Obliuiſci. 3. Reg. 14.c. Me autem proiecisti poſt tergum tuum.

Hie. ſ. Ion. 2. Aug. epiſt. 120. — *Tradens pater filium. Mors & ſepultura Chriſti.*

Proiecit Deus Ionam in profundum, quum Chriſtum tradidit pro nobis in mortem. Ion. 2.a.b. Et dicitur ibi Ionas abiectus, quia Chriſtus factus eſt opprobrium hominum, & abiectio plebis. Pſal. 21. Vbi etiam Chriſtus dicit Patri. In te proiectus ſum ex vtero. Proiiciens ſe Elias fatigatus. 3. Reg. 19.a. Fatigationem, & mortem, ac ſepulturam Chriſti volūtariè aſſumptam ſignificauit.

Hil. & Au. ſ. Pſ. 59. Hie. ſ. Soph. 3. — *Caſtigans Deus ad emendandū.*

Repellit Deus, & non abiicit in ſempiternum, quando caſtigat, vt miſereatur, & emendet, ac ſanet. Thre. 3.d. Pſal. 42.59.73.107. Ierem. 23.b. 29.c. Sic dicitur eiecta anima, quam Deus caſtigat, vt eam poſtea recipiat. Sopho. 3.d.

Hie. ſ. Nahum 3. Gre. 23. mor. 8. — *Grauis Dei punitio.*

Proiicit Deus abominationes ſuper aliquem. Nahum 3.b. quum eum pro peccatis caſtigat, & abominabilem oſtendit, ac pudefacit. Et eiicit gladium de vagina, quando grauem intentat punitionem. Ezech. 21.a. Dicitur autem proieciſſe Deus, & non homo. Iob 32.c. quando aliquis eſt in proſperitate apud homines, & eſt abominabilis apud Deum.

Hie. ſ. Iſa. 54. — *Vilitas gentilitatis.*

Eiecta, ſeu abiecta erat Eccleſia ex gentibus, cuius Dominus miſertus eſt. Iſa. 54.b. Ierem. 30.c Mich. 4.c. Soph. 3.d. Zach. 10.c. Pſal. 76.

Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabucho. 14. — *Remittēs Deus peccata.*

Proiicit Deus poſt tergum peccata, quum ea remittit. Et proiicit in profundū maris: quia illa perpetuæ tradit obliuioni. Iſa. 38.d. Mich. 7.d. Et eiicit Deus gentes, quando confeſſionis edicto, profeſſionis voto, interminatur peccatis, vitiis abrenunciatur. Pſal. 79.

Hie. ſ. Amos 5. — *Non audiens Deus.*

Repellit Deus orationem, quum non facit quod rogatur Pſal. 87. Thre. 3.a. Proiecit etiam feſtiuitates Iudæorum, poſtquam in feſtiuitate dixerunt: Crucifige, crucifige. Et etiam feſtiuitates hæreticorum. Amos 5.f.

Rup. ſ. Iud. 20. — *Permittens occidi Apoſtolos.*

Proiiciens Samſon mandibulam aſini, deſignat Deum permittentem occidi Apoſtolos, & prædicatores. Iudith 15.d.

Arno ſ. Pſ. 79. Hie. ſ. Iſa 31. Ori. ſ. Ioſu ho. 21. & ſ. Rom. 13. Aug. ſ. Pſ. 77. — *Victoria fideliū contra dæmones, hæreticos, & vitia. Excōmunicatio. Expulſio prauarum cogitationū. Reſiſtere tentationibus.*

Eiectio gentium à facie Iſrael, eſt victoria fidelium contra dæmones, contra idola, contra hæreticos, & contra omnes errores, ac vitia. Exod. 23.d. 33.a. 34.b. Pſal. 77.79 Iſa. 31.d. Eiicere etiam Iebuſæum, & Chananæum, & cæteras gentes, eſt excommunicare & eiicere aduerſantes eccleſiæ. Vel vitia & prauas cogitationes expellere. Ioſu. 15 g. 16.d. Et abiicere opera tenebrarum, eſt abrenunciare peccatis. Rom. 13.d. Gen. 25.a. Abiicere nuncios Nabuchodonoſor ſine honore, eſt reſiſtere tentationibus, aut ſuggeſtionibus diaboli. Iudith 1.d. Eze. 18.g. 20.b. Et eiicere leproſos de caſtris: & lapides leproſos domus extra oppidum: eſt eiicere hæreticos, & praua dogmata extra Eccleſiam. Leui. 14.c. Num. 5.a Deut. 22.c. Ierem. 22.c. Dan. 4.c Hoſ. 9.d. Sic excluſa eſt Maria, ſoror Moſis, extra caſtra. Num. 12.d. Eiicere quoq; trabem de oculo ſuo, eſt excludere peccatum à mente. Matth 7.a. Luc. 6.b. Iudi. 10.d 2. Par. 26.d. Eccl. 1.c. Idem eſt proiicere de templo Domini in torrentem Cedron vaſa conſecrata Baal. 4. Reg. 23. a. 2. Paral. 30 c. 33.c. Hoſe 8.a Apoc. 12.b. Non eiicit autem Deus gentes Chananæorum anno vno. Exod 23.d. quia nemo repentè fit ſummus. Eiicere foras Nadab, & Abihu, eſt expellere hæreticos ab eccleſia. Leuit. 10.a. Et eiiciens Ieſus turbam, eſt expellens infideles. Matth. 5.c. 9.c. Marc. 5.g. Ioan. 6.d. Et eiiciens dæmonium, eſt liberans gentes à poteſtate diaboli: & quicquid malorum Adæ corpori, Satanæ inſtinctus intulerat, hoc rurſum de cōmunione dominicæ poteſtatis emundare. Mat. 8.d. 10.a. 17.c. Mar. 1.d. 3 c. 9.d. Luc. 9.f. 11.b. 13.g. Ioan. 12.c. Deut. 33.d. Pſ. 35. 43 Eze. 14.a. Act. 7.f. Proiectus vitulus, eſt diſſipata idololatria, & confutatæ hæreſes Hoſe. 8 b. Amos 8.c. Eiicit Deus de terra Ægypti, quum liberat à tenebris vitiorum huius ſeculi Ezech 20.b Eiiciunt dæmonia ſacerdotes in nomine Chriſti. Marc. 16.d. quum per exorciſmi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos ſpiritus in eorum mentibus contradicunt. Item quicunque peccata à mentibus ſuis per compunctionem expellunt. Eiicere deriſorem, eſt expellere hæreticum à conſortio fidelium. Prou. 22.c.

Hil. ſ. Matt. can. 9. Hyl. ſ. Leu. 10. 14. Aug. ſ. Ioan. tra. 25. 53. Cyril. ſ. Ioan 40. Rup. ſ. Ioſe 8. Gre. ho 21. Ber. ſer. 1. Aſ. 25. Beda ſ. Pro. 22.

Glo. int. ſ. Gen. 3. Gre. ſ. 1. Reg. 16. Amb. Apo. Dauid. 14. Baſi. ſ. Pſ. 59. Lyra. ſ. Gen. 21. — *Excōmunicatio. Deſerens Deus induratos. Abominans ſuperbos.*

Eiecit Deus Adam de Paradiſo voluptatis, quaſi excommunicando, & interdicendo illi habitationem ſancti loci Gen. 3 d. vt deſignentur ij, qui excommunicantur ab eccleſia: qui dici poſſunt eiici de Paradiſo voluptatis. Eiecit quoque Deus Cain à facie ſua: vt eos dicatur eiicere, quibus induratis non præſtat miſericordiam. Gen. 4.b. Ezech. 28.c. Ioel 2.c. Sopho. 2.a. Eiecit Deus Eliab, fratrem Dauid, ne eſſet rex, hoc eſt, abominatur ſuperbos. 1. Reg. 16 b. Repellit autem Deus, quatenus quis ab eo per peccata recedit. Pſal. 59. Dicitur etiam proieciſſe de cælo in terram filiam Sion, quando animam, quæ in culmine virtutum conſiſtebat, in fœditatem terrenorum deſideriorum prolapſam, iuſto iudicio conculcandam hoſtibus reliquit. Thre. 2. c. 3. e. 5 d. Eiecit Ieſus vendentes, & ementes de templo, hoc eſt, malos ab eccleſia. Matth. 21.b. Marc. 11.b. Luc. 19.g. Ioan. 2.c. Eiectus Abſalon à Dauid, repulſam malorum à

Deo ſignificauit.

Deo ſignificauit. 2. Regum 14. d. Ad excommunicationem facit eiectio ancillæ cum filio. Geneſ. 21.b.

Derelictio Iudæorum cum carnali lege.

Eiectio ancillæ cum filio Abrahæ. Gen.21.b. deſignat derelictionem Iudæorum cum carnali lege. Galat.4.d. Leuit.26.b. Pſal.59.70.77.88.108. Prou.22.b. Iſa.2.b.27.b.51.g. Ierem.14.b.15.a.30.c. Thre.2.a. Ezech.16.a.28 c.29.a.43.c. Hoſe.9.d. Et proiecit Deus ciuitates, quum deſtruxit Iudęam. Iſa.33.b. Proiecit etiam templum à conſpectu ſuo peccante Iſrael.3.Reg.9 b.4.Reg.17.d.1.Paral.18.c.2.Par 7.d. Ioſu.7.d. Hoſe.4.b. Ioel.1.b. Amos 4.a. Et eiecta, quam colligit Deus, eſt ſynagoga, de qua reliquiæ crediderunt. Mich. 4. b. Zachar. 10.c. Eiiciens etiam Ieſus vendentes, & ementes de templo, eiectionem populi Iudæorum ſignificauit. Ioan.2.c. Ad hæc referri poteſt, quum Ioannes præcipitur eiicere foras atrium, quod erat extra templum. Apoc.11.a. Proiecta in terram dicitur Hieruſalem, quum decidit à proſpero ſtatu. Ezec.19.d. Amos 5.a. Et proiicitur ſilentium in omni loco Iudææ. Amos 8.a. quum omnia deſtructa ſunt: & quum ceſſat ſenſus ſpiritualis inter eos, ſed omnes ſunt muti.

Hil.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Iſa.2.33. & ſ.Mich.4. Cyril.2.ſ.Ioan.29. Hie.ſ. Amos 8.

Expelli à dignitate. Eiectio veteris ſacerdotij. Caſtigatis Deus.

Abiicitur Saül à Domino, ne ſit rex, deſignans eum meritò expelli à dignitate, qui dignitatis eiuſdem merito præſens eſſe noluit. Dignitatis autem meritum eſt diuini verbi obſeruatio, quod non obſeruauit Saul. 1.Reg 15.f.16.a. Eiectus Abiathar à Salomone, ne eſſet ſacerdos, eiectionem veteris ſacerdotij indicauit.3.Reg.2.c.1.Eſdr.2.d. Expulit quoq; Deus Sobnam præpoſitum templi, de ſtatione ſua. Iſa.22.f. Vbi deſignauit ceſſationem veteris ſacerdotij, & ſancti ſecularis. Eiicit etiam Deus brachium ſacerdotum, quum eorum abominatur opera. Mala.2.a. Vel proiicit brachium in eos, quum eos caſtigat. Repellit etiam Deus repellentes ſcientiam, ne ſacerdotio fungantur. Hoſe.4.b.

Gre.ſ.1.Reg.15. Hie.ſ.Iſa.22. & ſ.Mala.2. Cyril.epiſt.25.

Expellere tumultum cogitationũ.

Eiiciens Ieſus foras turbam, vt ſuſcitaret puellam. Matt.9.c. deſignauit eiiciendum tumultum cogitationum, vt mens ad conſiderationem ſui, & cæleſtium excitari valeat.

Gre.18.mor.28.

Amplecti Deus humiles.

Non abiicit Deus potentes, quia rectè vtentes potentia, & aliis prodeſſe humiliter cupientes amat Deus. Iob 36.a. Sic non abiecit Deus Iſrael, quia multos ex eo populo elegit. Iſa.41.c. Nec eiicit Chriſtus venientes ad ſe Ioan 6.d. Pſal.93.94.

Gre.26.mor.24. Aug.2.de conſenſu Euang.75.

Applicatio paſſionis Chriſti.

Proiicere cadauer in ſepulchrum Eliſæi, eſt applicare mortem Chriſti ad genus humanum mortuum.4.Reg.13.d.

Glo.or.ſ.4.Reg.13

Deducere peccatores ad infimũ locum eccleſiæ.

Proiicere ſurdos, & cæcos, & alios infirmos ad pedes Ieſu, eſt deducere cathecumenos & peccatores ad infimum locum eccleſiæ, vt ſanentur a Chriſto. Matth.15.c.

Ori.ſ.Mat.cap.15.

Ceſſatio legis veteris.

Proiiciens Moſes tabulas legis, deſignauit lapſum primi hominis à lege Dei. Et præterea ceſſationem & abiectionem veteris legis. Exod.32.d. Et proiicere vetera, eſt literæ legis obſeruationem relinquere. Leuit.26.b. Deut.9.c. Abiectus clypeus fortium, eſt, quum ceſſauit antiquus ritus legis.2.Reg.1.d.

Ori.ſ.Rom.3. Iſych.ſ.Leui.62.

Prophetare incarnationem.

Proiicere virgam Moſis in terram. Exo.4 a.7.b. eſt prophetare Deum in carne venturum, aut credere incarnationem ipſam, vel prædicare Chriſtum gentibus. Vertitur autem proiecta in ſerpentem, deſignans crucem Chriſti, quæ quando ad credulitatem hominum venit, tunc ſtultam fecit Deus ſapientiam huius mundi per myſterium crucis. Proiiciunt autē etiam malefici virgas ſuas, deſignantes hæreticos, qui ſimulant ſe veram fidem habere.

Ori ſ.Exo.ho.4. Beda ſ.Exo.7. Cyril de incarnat. vnigeniti.14.

Oppreſſio iniquitatis. Mitti malos in infernum.

Proiicere impietatem in medio amphorę. Zachar.5.c. eſt eam opprimi, vt quæ prius lætabatur in ſcelere, æterno ſilentio cōticeſcat. Proiicit etiam Deus malos in terram, quam ignorant, quum eos mittit in infernum Ierem.16. c. Et proiiciuntur vaccæ Samaritæ in Arnon, ſeu in montem Remmam, quum hæretici in ſua pertinacia cōteruntur. Amos 4.a. Proiiciuntur etiam occiſi gentium, quum mittuntur in infernum. Iſaiæ 34.a. Idem eſt eiici in tenebras exteriores. Matth 8.d 25.c. Et hos dicitur Deus eiicere à facie ſua. Pſal.5.30.50.87. Ierem.7.c.8.f.15 a.52.a. Expellitur etiam de luce in tenebras, qui de honore vitæ præſentis, ad ſupplicia æterna damnatur. Iob 18.d. Prouer.14.d. Mar.5 a. Luc.13.f. Et proiectus de ſepulchro dicitur Nabuchodonoſor, aut diabolus, quia etiam in inferno non habet requiem. Iſa.14. e. Proiici in iniquitatem Babylonis, eſt fieri alienum à beatitudine. Iere 51.a.g. Nee.9.c. Ioel.2.e. Proiicere canibus prægustatum à beſtiis, eſt relinquere peccatores dæmonibus. Exod.22.d. Proiectus dicitur Lucifer in conſpectu omniũ regum, vt alij eius terreantur exemplo Ezech.28.c. Proiicit eum Deus velociter, quū non dat ei locū amplius nocēdi, vt ipſe optat. Eze.28.c. Proiecta quoque cedrus ſuper montes, eſt Lucifer in ſuam ſuperbiam delapſus. Ezech.31.d.32.a.

Hie ſ.Zach.5.& ſ.Amos 4. Gre 14.mor.11. & ſ Pſal.5. Ori.ſ.Iere.ho.2.& ſ.Matth.ho.15.& ſ.Luc.ho.18. Hie.ſ.Iſa.14. Hie.ſ.Ezech. 28.29.

Excutere blanditias & opera carnis.

Eiecit ancillam, qui carnis blāditias à ſe excutit, & filium, hoc eſt, appetitum, aut ipſa opera carnis. Gen.21.b. Galat. 4.d. Eiicere etiam vxores alienigenas, eſt abiicere carnales concupiſcentias.1.Eſd.10.a.e. Abiecit quoque Agar filium ſuũ in ſolitudine ſubter arborem. Gen. 21.b deſignans paruulos appetitus abiiciendos ad crucem Chriſti.

Geor.Ven. Cant.2. tom.7.cap.3.

Eiiciens Deus Luciferum de Paradiſo.

Eiecit etiam Abraham Iſmaelem, cum matre ancilla, deſignans Deū, qui eiecit Luciferum de Paradiſo, & quodammodo abiecit voluptatem, ſeu delicias, quas habet in exiſtentibus in gratia. Proiectus etiam draco in terram, eſt eiectus, ne amplius coleretur per idololatriam. Apoc.12.c. Et dimiſſus eſt in cordibus terrenorum hominum.

Rup.13.vict. verbi Dei.5. & 7.ſ. Apo.

Abiectio belluini appetitus.

Proiiciens ventus locuſtas in mare rubrum. Exod.10.c. Et proiecti Ægyptij, & equus, & aſcenſor in mare. Exod.15.a. deſignat multiplex & belluinũ id quod appetitionis impetu fertur in vitium, vnà cum auriga, qui aſcēderat, & habenas laxarat voluptatibus, proiectum eſſe in mūdi tumultus & perturbationes. Proiicere auaritiam, notum eſt: ſed proiicere auaritiam

Cle.Alex.5.ſtrom. Beda ſ.Exod.15. Hie.ſ.Iſa.33.

ex calumnia dicitur: quia auaritia mater eſt calumniæ, quia ex alterius damno, alteri pecunia coaceruatur. Iſaiæ 33.c.

Aug. ſ. Pſ. 54. 67. Hila. ſ. Pſ. 67. — *Manifeſtari. Separari ab hæreticis.*

Excludi interdum ſumitur pro manifeſtari: vt excluduntur ij, qui probati ſunt argento, quum manifeſti fiunt. Pſal. 67 Galat. 4.c. In arte enim argentaria exclutores vocantur, qui de confuſione maſſæ formam vaſis exprimere nouerunt. Vel excluduntur a vaccis populorum, qui ſeparantur ab hæreticis.

Aug. 1. ſer. dom. in monte. Hie. ſ. Ier. 7. — *Expellere retrahentes a Chriſto.*

Proiicere à ſe oculum, vel manum ſcandalizantem. Mat. 5.e. 18.a. eſt amouere à ſe retrahentes a Chriſto, quantumuis charos. Ad idem referri poteſt abiicere offenſiones oculorum. Ezech. 20.a.

Iſych. ſ. Leuit. 1. — *Pœnitentia.*

Proiicit à ſe capillos, qui eſt in luctu. Iere. 7.g. Abiiciens quoque rex Niniue veſtimentum ſuum, deſignat abſtinentiam à mollibus & voluptuoſis, neceſſariam agentibus pœnitentiam. Ioan. 3.b. Ezech. 26.c.

Rup. 1. ſ. Leuit. 7. — *Cõſiderare priſtinum ſtatum. Abiicere ſuperbiam & curioſitatem. Recognoſcere diuinam gratiã.*

Proiicere veſiculam, & plumas auis oblatæ ad orientalem plagam altaris in locũ cinerum. Leuit. 1.d. eſt reminiſci priſtini ſtatus. Et conſiderare diem natiuitatis & mortis. Vel abiicere ſuperbiam & curioſitatem. Curioſitas enim ad Orientem proiicitur: quia inquiſitio ſublimium videtur eſſe. Et extra altare, quia non neceſſariam, ſed ſuperfluam & noxiam ſcrutationem poſſidet. In locum verò cinerum, quòd digna ſit cinere, & deorſum manere. Vel eſt cõtemnere in ſe memoriam, & ingenium, & ſupernam confiteri gratiam.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. — *Abiectio laudis inanis.*

Reiecta ſindone fugiens adoleſcens, deſignat abiiciendas laudes inanes, ne bona opera pereant. Marc. 14.e. Sic excluſa dicitur gloriatio Iudæorum, quia non poterant de operibus legis gloriari. Rom. 3.d.

Ori. ſ. Matth. ho. 13 — *Abiectio velamenti cæcitatis.*

Proiiciens cæcus veſtimentum. Marc. 10.g. deſignat Iudæos ad fidem venientes: qui cæcitatis, & mendicitatis velamentum à ſe abiiciunt.

Hie. ſ. Pſ. 83. Ori. ſ. Iere. ho. 2. — *Minimus in regno cælorum.*

Abiectus in domo Dei dicitur, qui minimus eſt in regno cælorũ. Pſal. 83. Abiectus autem in domo Dei dicitur beatior, quam habitans in tabernaculis peccatorum, quia quod in deſpectione eſt, & neglectu, hoc non proiicitur, ſed abiicitur. Quod verò foris eſt à ſalute, & à beatitudine alienum, hoc proiicitur.

Gre. 12. mor. 26. 27. — *Incipiens benè operari.*

Proiiciens florem oliua, eſt incipiẽs benè operari, nondum tamen bene firmatus in bono: vnde facile reuertitur ad vitia. Iob 15.d.

Ori. ſ. Mat. ho. 4 Hila. ſ. Pſ. 2. — *Abiicere peccata & iugum legis.*

Proiicere à ſe iugum principum, & gentium. Pſal. 2. eſt auferre à ſe obligationes peccati, & eius ſubiectionem. Vel eſt abiicere iugum legis.

Glo. ord. ſ. Gen. 37. Aug. q. in Iudi. 49. Hie. ſ. Matt. 21. Ori. ſ. Mat. ho. 12. Baſi. ſ. Pſ. 61. — *Tradentes Iudæi Chriſtũ in mortem. Eiicientes Chriſtum & Apoſtolos.*

Proiicientes fratres Ioſeph, ipſum Ioſeph in ciſternã veterem, ſunt Iudæi tradentes Chriſtum in mortem. Gen. 37.c. Idem deſignarunt proiicientes Ieremiam in lacum. Iere. 38.b. Expellentes Iſaac, deſignant eoſdem repellentes à ſe Chriſtum, aut Deum. Gen. 26.f. Et eiicientes fratres Iephte, ipſum Iephte, ſunt Iudęi eiicientes Chriſtum. Iudi. 11.a. Idem deſignant eiicientes Dauid. 1. Reg. 26.c. Et paſſim dicuntur proiicere Dominum. Num. 11.d. 1. Reg. 10.c. 3. Reg. 14.b. Iudith 5.b. Pſal. 16. Sap. 11.b. Ierem. 23.a 51.d. Thre. 2.e. Ezech. 23.b. Mich. 2.c. Eiicientes Phariſæi foras eum, qui fuerat cæcus à natiuitate, ſunt eiicientes Chriſtum, & etiam Apoſtolos. Ioan. 9.f. Iſa. 66.b. Act. 7.g. Eiicientes autem agricolæ filium patrisfamilias extra vineam. Matth. 21.d. fuerunt Iudæi eiicientes Chriſtum, vt tranſiret ad Gentes, & iudicantes eum alienum ab hęreditate. Marc. 12.a. Luc. 4.c. 6.d. 20.c. Repellens Dalila Samſonem, eſt ſynagoga repellens Chriſtum. Iudi. 16.e. Repellit precium noſtrum, qui facit nobis ſanguinem Chriſti inutilem. Pſal. 61.

Ori. ſ. Exo. ho. 2. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Ori. ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Ezec. 16. Cyril. 7. ſ. Ioan. 5. — *Dæmones impellentes ſimplices ad inanem gloriam. Perdentes bona opera peccando.*

Proiicientes Ægyptij infantes Iſrael in flumen, ſunt dæmones impellentes ſimplices ad inanem gloriam, aut in fluctus huius ſeculi, vt ſubmergantur. Deſignant etiam eos, qui non curant ſeruare bona opera, quæ fecerunt, ceu liberos, ſed ea peccando ſuffocant. Exod. 1.d. Ezec. 23.c. Eiecta quoque dicitur anima per peccatum. Amos 5.a Et repulſa à pace. Thr. 3 c. Et eiecta in faciem campi, vel terræ, vt ſequatur viam latam, relicto Deo. Ezech. 16.a. Et abiectio animæ, eſt prauitas animæ. Ezech. 34.a. Abiectæ quoque oues, ſunt, qui in peccatum, aut in grauem hæreſeos errorem prolapſæ ſunt. Ezech. 34.b.

Beda ſ. Exod. 2. Hie. ſ. Ierem. 23. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hie. ſ. Ezech. 36. — *Perſequentes Philoſophi eccleſias. Prælati iniuſtè excõmunicantes.*

Eiicientes paſtores puellas, filias Iethro, ne adaquarent pecora, deſignant Philoſophos, & mundanos perſequentes eccleſias. Exo. 2.c. Sic ſunt eiecti Moſes, & Aaron à Pharaone. Exod. 6.a. 10.c. Eiiciunt quoque paſtores gregem Domini, quando prælati aliquos contra iuſtitiam de eccleſia ſeparant. Ierem. 23.a. Et abiiciunt calce victimam Dei, qui feræ more perſequuntur confitentes Chriſtum. 1. Reg. 2.f. Et eiiciens Ieroboam Leuitas, deſignat Iudæos expellentes miniſtros Chriſti. 2. Para. 11.a. Num. 22.b. Iſa. 66.b. Iere. 30.c. Et eiicientes Hieruſalem, ſunt perſequentes eccleſiam. Eze. 36.b.

Diſcedere à Deo.

Proiicit auarus intima ſua in vita ſua. Eccl. 10.a. quum exit à Deo, & ab his, quæ ad Deum pertinent, quæ intus dicuntur eſſe. Idem dicitur de ſuperbo, qui auidus eſt gloriæ.

Aug. ſ. Ioan. tract. 25. Hie. ſ. Gal. 2. — *Peccare.*

Abiicit gratiam Dei tam ille, qui poſt euangelium viuit in veteri lege, quàm is, qui poſt baptiſmum peccatis ſordidatur. Galat. 2.d.

Gre. ſ. 1. Reg. 8. — *Deſpicere ſpirituale paſtorem.*

Abiicere Samuelem, ac proinde Deum, eſt deſpicere ſpiritualem paſtorem propter carnalem. 1. Reg. 8.b. Abiiciens etiam populus filios Samuelis tanquam malos, vt acciperet regem peiorem, figura eſt, quòd cùm populus propria autoritate vult prælatos malos eiicere, meritò peiores recipit.

Separare à cultu Dei.

Eiiciunt mulieres de domo deliciarum ſuarum, qui ſeparant infirmos à templo, & cultu Dei. Mich.2.c. *Rup.ſ.Mich.1.*

Contemptus legis Euangelicæ.

Abiicere ſermonem Domini quaſi ipſum longè à ſe repellendo, eſt ſuperborum, qui dum proprium ſequuntur arbitrium, longè fiunt à Deo. 1. Reg.15.f. Abiecerunt quoque Iudæi legem Dei, hoc eſt, euangelium, & aquas Siloë, hoc eſt, doctrinam euangelicam. Iſa.5.f.8.b. Leuit. 26.g. 4.Reg.17.c. Nee.9.c. Hoſe.8.a. Idem eſt abiicere ſapientiam, & expellere mulierem bonã. Pro.3.b.18.b.d. Sap.3.c. Eccl.6.c.23.c. Eze.20.b. Amos 2.a. Proiicit etiam ſermones Dei retrorſum prædicator malus, dum ea, quæ prædicat, non vult ipſe videre. Pſal.49. Proiiciens Iudi volumen Ieremię in ignem, contemptum ſermonis Dei ſignificauit. Et proiiciens mater Hieruſalem, & ipſa Hieruſalem virum ſuum, eſt anima proiiciens verbum Dei. *Hie.ſ.Iſa.c.8. Epiph.lib.1. cont.hær. tom.3.*

Auferens diabolus auxilium à tentato. Contemnens animam in peccatum lapſam.

Eiiciens Amnon omnes, qui erant in cubiculo, vt violaret Thamar. 2.Reg.13.b. deſignat diabolum auferentem ab anima omnia auxilia, vt facilius eam in peccatum inducat. Eiiciens autem ipſam Thamar à ſe violatam, eſt diabolus contemnens animam in peccatum lapſam. *Au.ſ.Pſ.49.*

Blaſphemantes Chriſtum.

Eiecerunt linguam Scribæ & Phariſæi, quum blaſphemabant Chriſtum dicentes: Samaritanus es, & dæmonium habes, & reliqua falſa teſtimonia. Iſa.57.a. *Hie.ſ.Iſa.57.*

Auaritia. Publica peccata. Proiectio in infernum.

Proiecta oſſa regum & ſacerdotum Iudæ, quantum ad literã, fuerunt ab hoſtibus è monumentis eiecta, vt diriperent aurum, & argentum, quod cum ipſis ſepultum erat. Ierem.8.a. Baru.2.f. Proiecta quoque cadauera regum & aliorum in ſpeluncas & foueas, deſignare poſſunt proiectos in infernum. Ioſu.8.f. 10.c. 2. Regum 18.d.20.f. 3.Regum 13.c. 4.Reg.9.f. Ierem.36.g. 41.b. *Glo.ord.ſ.Iere.8.*

Auaritia idolorum ſeruitus.

Proiiciens Aaron aurum in ignem, vnde prodiit vitulus aureus. Exod.32.f. Et proiicientes milites inaures de præda, ex quibus fecit Gedeon ephod, in quo fornicatus eſt Iſrael. Iud.8.f. deſignare poſſunt auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus. *Glo.int.ſ.Eze.32*

Inconſtantia.

Proiicit ventus puluerem à facie terræ, hoc eſt, malos & inconſtantes, qui omni vento agitantur. Vel eſt ſuperbia proiiciens impios à facie terræ viuentium. Pſal.17. *Hila.& Aug.ſ. Pſ.1.*

Relinquere argentũ mũdanis. Proponere myſteria impuris.

Proiicitur argentum in plateis, quum relinquitur iis, qui latam ſequuntur viam. Ezec.7.e. Et proiicit margaritas porcis, qui diuina mandata proponit hominibus, porcinos mores habentibus, qui conculcant ea, quum nos faciũt ea tranſgredi, vt diabolus in ſerpente. Mat.7.a. *Chryſ.ſ.Gen.ho.16*

Precium Chriſti.

Proiiciens Zacharias argentum mercedis ſuæ ad ſtatuarium, ſignificauit precium Chriſti datum in agrum figuli. Zach.11.e. Matth.27.a. *Hie.ſ.Zach.11.*

Abiectio tepidorum.

Repellitur à mandatis Dei, qui non toto corde exquirit Deum, vt medicus negligenter curans expellitur à medicando. Pſal.118. *Amb.ſ.Pſ.118.*

Subuerſio mũdi.

Proiiciens Saraias librum prophetiæ contra Babylonem iuſſu Ieremiæ, in Euphratem. Ierem.51.g. Subuerſionem Babylonis ſignificauit, & ſpiritualis Babylonis, nempe mundi cum mundanis in infernum mergendi. *Glo.ord.ſ.Ier.51.*

Tranſeuntes heretici ab erroribus in errores.

Proiicientes ſorores Hieruſalem viros ſuos. Eze.16.e. deſignant hæreticos, & Ethnicos ab erroribus in errores tranſeuntes. *Hie.ſ.Eze.16.*

Prædicans peccata ſua.

Eiicit onera ſabbato à domo ea portando. Ierem.17.c. qui manifeſtat peccata ſua, non vt ea abiiciat, ſed vt in eis delectetur. *Hie.ſ.Iere.17.*

Mors prædicatorum.

Proiiciens Samſon mandibulam aſini de manu ſua. Iudith 15.d. deſignat corpora prædicatorum morti tradita, quæ aquas miraculorum fuderunt. *Gre.13.mor.c.8.*

Liberalis communicatio doctrinæ Gẽtibus.

Proiicientes meſſores Booz manipulos, vt Ruth eos colligeret. Ruth 2. c. ſunt liberaliter tradentes doctrinam Gentibus. *Glo.ord.ſ. Ruth 2.*

Veneratio paſſionis Chriſti.

Proiiciens ſe Ruth à parte pedum lecti Booz. Ruth 3.a. deſignare poteſt animam peccatricem proiicientem ſe ad pedes Chriſti, & paſſionem eius venerantem. *Lyra.ſ.Ruth 3.*

Eiulare, vide Flere

Elam, Elamitæ.

ELam, id eſt, aſcenſus eorum, eſt regio Mediæ, & Perſidis, à qua dicuntur Elamitæ, qui interpretantur deſpicientes. Secundùm aliquos, Elam interpretatur adoleſcens, vel virgo maſculini generis, ſiue occultus, aut ſeculum. *Hie.ſ.Iſa.21.22.& ſ.Ezech.32.*

Mali. Hæretici.

Elam & Elamitæ deſignare poſſunt omnes malos deſpicientes bona. Item hæreticos, qui Chriſti humilitate contempta, in diaboli aſcendere ſuperbiam conantur, & ſe in falſi nominis ſcientia, aliquid eſſe præſumunt. Gen.10.c.14.a. 1.Paral.8.c. 1.Eſdr.2.a. Iſa.11.c.21.a.22.b. Ierem.49.g. Ezech.32.c. Act.2.d. *Pli.12.natu.hiſt.2. Gre.ſ.Cant.c. Titelma.ſ.Cant.5 Rup.ſ.Cant.5.*

Elatus, Elatio, vide Altum.

Elate.

Angeli. Scriptura.

Elate arbor, quam quidam abietem, alij palmam, alij ſpathen putant, ex qua fiunt odorifera quædam vnguenta. His arboribus comparantur comæ ſponſi. Cant. 5.c. propter odorem. Quamquam in Hebraica æditione non elate, aut nomen arboris eſt, ſed criſpantes dicuntur, quę deſignant in viris fortitudinem animi: & poſſunt myſticè ſanctos Angelos deſignare, vel deſignant ſacras ſcripturas, quæ fortes ſunt, vt iota vnum præterire non poſſit.

Elcana.

Elcana, id eſt, Deus zelotes, aut Dei poſſeſſio, vel Dei calamus, ſiue Deus nidus eius. Pater Samuelis, quem genuit ex Anna. 1. Regum 1.a. 2.a. Secundùm quòd dicitur vir vnus, *Ori.ſ.1. Reg. ho.1. Greg.ſ.1.Reg.1.*

deſignat virum perfectum, qui vnus eſt, & non multi: quia dæmones pertinent ad multitudinem. Vel deſignat Chriſtum. Et quum numerantur quatuor parentes eius, notatur Chriſtum ab his deſcendere, qui virtutibus ornati ſunt. Interpretatur etiam Elcana, Dei ſeruor: & deſignat contemptorem mundi, ex amore Dei, cuius quatuor parentes ſunt Euangeliſtæ. *Vir perfectus. Chriſtus. Contemptus mundi.*

Eleale.

Hie.ſ.Iſa.15. Eleale, id eſt, aſcenſus, ciuitas Moab in tribu Ruben. Iſa 15.a. Per eam intelligi poteſt aſcēſus ſuperbiæ ſecularis ſapientiæ. *Superbia ſecularis ſapientiæ.*

Eleazar.

ELeazar, id eſt, Dei adiutor, ſiue Dei atrium: pontifex, filius Aaron, qui ſucceſſit patri in pontificatu. *Sacerdotes nouæ legis.*

Aug.q.in Nu.33. Eleazaro tradita eſt vacca rufa, vt immolaretur, & non patri ſuo. Num. 19.a. vbi deſignat ſacerdotes nouæ legis ſuccedentes ſacerdotibus veteris legis. Poteſt etiam ſignificare arcanum & myſticum ſermonem. Num.20.d.27.d.Ioſu.24.g.Iudi.20.d.

Glo.ord.ſ.1.Reg.7. Fuit alius Eleazar filius Abinadab, qui ſanctificatus eſt, vt cuſtodiret arcam Domini. 1. Reg.7.a. deſignat ſacerdotes, qui debent ſanctificari, vt ſint adiutores Dei. 1.Cor.3.b. Dei adiutores ſumus. *Sacerdotes.*

Gre.19.mor.17. Alius fuit Eleazar. 1.Mach.6.e. qui in prælio elephātem feriens ſtrauit, & ſub ipſo accubuit: deſignat eos, qui vitia ſuperant, ſed ipſis ſuperbiendo ſuccumbunt. *Victores vitij per ſuperbiam.*

Electrum.

Plin.33.nat.hiſt.4. ELectrum eſt metallum, auro & argento mixtum, cuius quinta portio eſt argenti, cuius natura eſt, ad lucernarum lumina clarius argento reſplendere. Quod eſt natiuum, venena deprehendit, nam diſcurrunt in calicibus arcus cæleſtibus ſimiles cum igneo ſtridore.

Ariſt.4.meteor. Pli.37.nat.hiſt.3. Eſt aliud electrum, quod ſuccinum & gleſſum dicitur, quod naſcitur defluente medulla pinei generi arboribus, vt gūmi in ceraſis, reſina in pineis, coagulatur autem ex molli in durum, quod indicant beſtiolæ quædam in eo interceptæ, & incluſæ: erumpit quidem humoris abundantia: Denſatur verò rigore, vel tempore autumnali, color eius candidus, aut cæreus, aut fuluus, cuius eſt maior autoritas: Candidum verò odoris eſt præſtantiſſimi. Calefactum trahit paleas, & veſtium fila.

Gre.ſ. Ezec.ho.2. Rup.1.ſ.Ezech.3. Electrum mixtum auro & argento, ſignificare poteſt Chriſtum, in quo eſt natura diuina & humana. In electro enim, dum aurum argento miſcetur, argentū ad claritatem creſcit, aurum verò à ſuo fulgore palleſcit. Quia igitur in vnigenito Dei filio, naturę diuinitatis vnita eſt natura noſtra, in qua adunatione, humanitas ad maieſtatis gloriam excreuit, diuinitas verò à ſui fulgoris potentia, humanis ſe oculis temperauit, quaſi electrum factum eſt. Et electrum in igne, eſt Deus factus homo in perſequutione. Ezech.1.b. *Chriſtus.*

Ori.ſ.Iere.ho.7. Electrum ab aliquibus dicitur metallum precioſius auro, qua ratione ſignificabit ſuprema corpora, aut etiam corpus Chriſti. Ezech.1.b.8.a. *Suprema corpora. Corpus Chriſti.*

Dion.cal.Hie.15. Electrum præterea ſignificare poteſt naturam angelicam. Nam ex qua parte auri color oſtenditur, ſplendorem illum inuiolabilem deſignat, qui neque conſumi, neque imminui poſſit, neque vlla ratione maculari, qua verò argentum lucet, nitidum illud ac purum cæleſtéque iubar oſtenditur. *Angeli.*

Ori.ſ.Ezec.ho.1. Hie.ſ.Eze.1. Electrum nihil habens admixtum metalli inferioris, deſignare poteſt perfectam animi purificationem, quæ fit igne tribulationis, vt electrum purgatur igne. Eze.1.a.8.a. *Perfecta animi purgatio.*

Eleemoſyna.

Eleemoſyna, Græcè eſt munus, quod inopi datur, ab eleos, quod miſericordiam, aut miſerationem ſignificat. Quum moraliter ſumatur, vix allegoriam admittit, niſi quòd eſt duplex eleemoſyna, corporalis, qua ſubuenitur corpori, & ſpiritualis, qua ſubuenitur animæ.

Elegans, Elegantia, quære Decor.

Elementum.

ELementum in rebus naturalibus, eſt principium materiale rei mixtæ, quæ ponuntur quatuor, nempe ignis, aër, aqua, & terra, de quibus Sap.7.c.19.c. 2.Petr.3.c

Amb.ſ.Gal.4. Hie. Aug.ſ.Galat.4. Elementa huius mundi dicuntur ſabbata, & neomeniæ, demum lex Moſis, & omne vetus inſtrumentum, quibus quaſi elementis, & religionis exordiis Deum diſcimus, vt literę dicuntur elementa ſermonis. Elementa autem infirma & egena, dicuntur obſeruationes Iudaicæ legis poſt aduentum Chriſti: quia iam infirmata fuerunt, quæ ante aduentum Chriſti dicebantur ſolùm elementa mundi. Galat.4.a.b. Coloſſ.2.b.d. Hebr.5.d. *Obſeruationes Iudaicæ.*

Aug.ſ.Gala.4. Cle.Alex.6.ſtrom. Elementa quoque huius mundi. Gala.4.a.b. dici poſſunt idola, & dæmones, quibus gentes ſeruiebant, & etiam gentilium philoſophia, nam Apoſtolus ibi loquitur cum gentibus. *Cultus & Philoſophia Gentilium.*

Geor.Venet. Cant. 1.tom.3.cap.16. Elementa ſimilitudine quadam dicuntur eſſe & in cælo, & in angelis, & in Deo. Vt enim & terra eſt circa cērum ſtabile firmamentum pedibus, & omnium ſeminum matrix fœcundiſſima: Ita eſt in cælo denſitudo, quæ videri poteſt, in Sole potiſſime, & Luna, & ſtellis quæ radiis ſolaribus, non ſunt peruiæ. Eſt in angelis, vt firma ſint Dei ſedilia, & nobis fœcundi, *Elementa in cælo. In angelis. In Deo.*

dantes

dantes tanquam miniſtri Dei,terræ huic fœculentæ fœcunditatem. Et in archetypo omnium firma,fœcundiſſimáque natura:de qua dicitur, Aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Eſt aqua hæc leuis,& æquatiſſima,mundans & lauans omnia. Eſt in cælis ſuo affluxu terram irrigans,& commixtibilis virtus: eſt in angelis docens & mundans,de qua quum de cælo agitur,in pſalmis canitur:Qui tegis aquis ſuperiora eius. Eſt in opifice, qua ablutioné peccatorum facit, & regenerat, mundificat,colluſtrat, & paſcit: ſed eſt harum aquarum differentia: Humor hic vitæ calorem obruit:cæleſtis irrigat,ſupercæleſtis intelligit:diuinus mentes purgat,& paſcit. Eſt aër hic elementaris,quo reſpiramus,videmus,audimus,& odoramus. Eſt in cælis tranſlucens natura:vltra quam ſtellas fixas proſpicimus. Eſt in cælo ſuperiori ſpatium, vbi reſonant ſuauiſſimi beatorum concentus: vbi patet viſio illa & corporis principis, & reginæ,& omnium militum. Eſt in angelis vitalis flatus,& aura tenuis. Eſt in opifice ſumma,& perfectiſſima vita,& ſpiritus:quo ſpirans in omnes, dat omnibus vt viuant, atque reſpirent: & quo tanquam ſibilo auræ tenuis Eliæ, & aliis domeſticis loquitur. Eſt ignis elementaris apud nos calefaciens, coquens, & perficiens. Eſt in cælo Sol lucens, & calefaciens inferiora, & Mars agitans,& dans robur. Eſt in angelis ſeraphicus feruidúſque amor: De quo Pſalmographus canit: Qui facis angelos tuos ſpiritus: & miniſtros tuos ignem vrentem. Eſt in archetypo ignis idealis,& ſpirituale lumen ad omnia producenda egrediés. Omnium enim eſt artifex,omnem habens virtutem. In infima quoque parte ſub terra eſt ignis, de quo dicturus eſt Chriſtus: Ite maledicti in ignem æternum. Eſt aër de quo Iſaias, Percutiet te Dominus aëre corrupto. Eſt aqua,de qua in Iob: Ad nimium calorem tranſibunt ab aquis niuium. Eſt denique terra,de qua iterum Iob: Dimitte me ergo, vt plagam paululum antequam vadam, & non reuertar ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine, terram miſeriæ, & tenebrarum.

Elephas.

ELephas inter terreſtria animalia eſt maximum, proximúmque humanis ſenſibus:quippe qui ſermonem patrium intelligat,imperiíſque obediat,officiorúmque, quæ didicit, meminerit, inſitque illi amoris & gloriæ voluptas, ac etiam probitas quædam,prudentia & æquitas:feruntúrque maria tranſituri,non ante naues conſcendere,quàm inuitati rectoris iureiurando de reditu. Habent longam promuſcidem,qua pro manibus vtuntur,colligentes ea cibos tam ſiccos,quàm humidos,orique admouētes:eáque reflat atque reſpirat. Habet etiam dentes prominentes,ex quibus perfectum fit ebur. Ferūt ingēs onus, nempe turrim ligneam & milites,facileque inſtruuntur ad bellum. 1.Machab.1.c.3.d.6.d. 2.Mach.11.a. Vide Dens, & Ebur. *Ariſt.1. de hiſtoria animal.1. 11. Plin.8.nat.hiſt.1.*

Graues peccatores. Elephantes,quorum dentes afferebantur ad Salomonem,deſignare poſſunt immanes peccatores,quos conuertens Chriſtus,vtitur illis ad ornatum eccleſiæ. 3.Reg.10.d. *Euch.for.ſpiritua. 5.*

Eleuare, vide Altum.

Eli.

ELi,id eſt,Deus meus, pontifex domus Domini in Silo, qui reprehendebat Annam orantem, cui tamen poſtea conſenſit. Habuit duos filios ſacerdotes peſſimos:quos ipſe leniter, & non,vt æquum erat,reprehendebat, quamobrem, & illi mortui ſunt in bello, capta arca Domini,& Eli hoc audito nuncio,ſedens in ſella retrorſum cecidit, ac mortuus eſt. Erat ſenex valde, & caligantibus oculis,ipſique oblatus eſt Samuel,qui eius fuit miniſter.

Incredulitas Iudæorum. Eli quatenus obſiſtebat Annæ oranti,cui poſtea conſenſit.1. Reg.1.b. deſignat Iudæorum incredulitatem in principio eccleſiæ, cui tamen poſtea conſenſit, quando multi Iudæorum, ad fidem venerunt,& in fine ſeculi venturi ſunt,vnde increduli denunciauerunt Apoſtolis ne prædicarent. Acto.5.e. Sed turba ſacerdotum obediebat fidei. Act.6.c. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Sacerdotium Iudæorum. Præpoſiti carnales. Scribæ & Phariſæi. Vt ſedebat in ſella orante Anna.1.Reg.1.b.ſacerdotium Iudaicum ſignificat, adhuc manés in honore, & vt ſic manens reprehendebat Anna, carnales exprimit præpoſitos, non intelligentes vim contemplatiuæ vitæ, & reprehendentes eos, qui illi vacant. Vt verò ſecundò ſedit in ſella,& cecidit.1.Reg. 4.c.deſignat Scribas & Phariſæos,qui ſuper cathedram Moſis ſederunt,vnde & ceciderunt. *Gre.ſ.1.Reg.1.4.*

Lex vetus. Prælatus. Vt ei oblatus eſt puer Samuel,typus eſt doctrinæ veteris legis,& prælatorum, ſub quibus tanquam ſub pædagogo,paruuli in fide ſunt inſtruendi. Et vt verbis reprehendit filios ſuos, ſermonem antiquorum patrum deſignat,aut ipſos patres veteris teſtamenti. Vt autem erat ſenex valde,deſignat illos Antiquos,qui reprehenſibiliter viuebant,& inueterati erant in malo.1.Reg.1.d.2.c.3.a.4.c. *Gre.ſ.1.Reg.1.2.* *Antiqui patres. Antiqui mali.*

Mali. Ceſſatio legis. Vt cecidit retrorſum,& mortuus eſt,deſignare poteſt malos,ad quos vitia cōuertuntur,qui retro ſunt,eiſque immoriuntur.1.Reg.4.c. Eius etiam mors,legis ceſſationem ſignificare poteſt. *Ori.ſ. 1.Reg.ho.1. Hie.prol.fra. Amb.*

Extranei à lege Dei. Interpretatur Eli ſecundùm aliquos,Arabs,ſeu extrarius,quia extra diſciplinam, quia non correxit filios,& ita extrarius,& adulter. Iuxta illud Hebræ. 12.c. Si extra diſciplinam eſtis, adulteri,& non filij eſtis. Et damnatus eſt,quia non correxit filios,vt intelligatur ſubditorum culpam in prælatos recidere. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Eliab.

Digitized by Google

Gre.ſ.1.Reg.16.

ELiab,id eſt, Deus meus pater: primogenitus Iſai,frater Dauid: quem deſpexit Deus, ne eſſet rex.1.Reg.16.b.deſignat doctores bonos,ſed ſuperbos:qui ideo à Deo tãquam indigni abiiciuntur. *Doctores ſuperbi.*

Vt autem reprehendit Dauid venientem ad prælium.1.Reg.17.c.typus eſt Iudaici populi aduerſantis Christo in operibus redemptionis. *Populus Iudaicus.*

Eliacim.

Hie.ſ.Iſa.22.

Eliacim, id eſt reſurgens Deus, ſiue Dei reſurrectio, filius Chelciæ, id eſt, patris Domini pontifex ſubſtitutus à Deo pro Sobna eiecto. Iſaiæ 22. f. typus eſt Chriſti, qui inſtiturus eſt Sacerdos, & Pontifex in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech, veteri ſacerdotio deſpecto. *Chriſtus.*

Elias.

ELias, id eſt,Deus Dominus,aut fortis Dominus: inſignis propheta, ad cuius ſermonem non cecidit pluuia tribus annis, eodémque poſtea orante,occiſis prius prophetis Baal, rurſum data eſt pluuia.Idémque fugiens Iezabelem,impiam reginam,aliquandiu latuit: ac demum in curru igneo raptus,adhuc viuit,tempore Antichriſti reuerſurus.Idem in Chriſti transfiguratione cum Moſe apparuit.

Ori.ſ.Luc.ho.33. Aug.12.cõtr.Fauſt.34.& ſer.201. Ber.ſer.3.Aſcenſio. Rup.5.ſ.Reg.7.

In multis Chriſtum exprimit,vt in idolatriæ perſecutione, & in aquæ impetratione, & in perſecutione, quam à Iezabele paſſus eſt, vt Chriſtus à Synagoga. Et vt raptus eſt in curru igneo,Chriſti aſcenſum in cælum adumbrauit. 3.Reg.17.a.18.b.19.a. 4.Reg.2.a. 1.Machabæorum 2.f. Luc.4.e. Vt autem paſcebatur à coruis,manè panibus, & veſperè carnibus, eſt Chriſtus,qui paſcitur in peccatoribus recipientibus primitias ſpiritus, & fidem futuræ reſurrectionis.Vt etiam ſuſcitauit filium viduæ Sareptanæ, Chriſtus eſt ſuſcitans gentilem populum.3.Reg.17.a.d. *Chriſtus.*

Hie.Aglaſia.

Exprimit etiam in multis Ioannem Baptiſtam:cuius nomine etiam Chriſtus Ioannem appellauit.Matt.12.b.17.b.Marc.9.a.Luc.1.b.Non quòd anima Eliæ eſſet in Ioanne: ſed quod eandem habuerit Spiritusſancti gratiam.Erat enim zona cinctus,vt Elias: Vixit in eremo, vt Elias, perſecutionem paſſus eſt ab Herodiade,vt ille à Iezabele. Et vt Elias ſecundi aduẽtus Chriſti præcurſor erit,ita Ioannes fuit prioris.Malach.4.b. *Ioãnes Baptiſta.*

Ori.ſ.Matth.ho.7. Aug.epiſt.119. Gre.ſ.1.Reg.1. Ber.ſer.paruo.64.

Elias in transfiguratione typum geſſit prophetiæ, quæ teſtimonium perhibuit Chriſto. Matt.17.b.Marc.9.a. *Prophetia.*

Vt fugiebat Iezabelem,deſignare poteſt quemlibet iuſtũ, qui perſecutionem patitur propter iuſtitiam. *Iuſtus.*

Elicere.

Gre 21.mor.8.

Elicere,eſt educere,aut extrahere,veluti mungendo:vt qui nimis premit vbera,ad eliciendum lac,ſeu butyrum,elicit ſanguinem.Prou.30.e.Elicit butyrum,qui dum nutriri vel tenui intellectu quęrit,vbertate internę pinguedinis vngitur.Elicit verò ſanguinem,quum carnale efficitur hoc quod ex nimia ſpiritus diſcutione ſentitur. *Intelligentia ſpiritualis. Intelligentia carnalis.*

Eliezer.

Eliezer,id eſt Dei adiutorium,ſiue Dei atrium: filius procuratoris Abrahæ, & alius filius Moſis, &c. poſſunt ſuo nomine deſignare eos, qui dicunt Deo, Adiutor meus, & liberator meus es tu.Gen.15.a.Exod.2.d.18.a.1.Par.23.b. *Confidentes in Deo.*

Eligere.

ELigere, eſt à multis vnum legere, & ſegregare quaſi optimũ inter omnia, ad id,ad quod eligitur.Aliquando tamen eligitur aliquid, vt eiiciatur.

Arn.ſ.Pſ.64.77. Aug.ſ.Pſ.64.77. Gre.ſ.Cant.5.

Elegit Deus Dauid,hoc eſt,Chriſtum:& homo,quem eligit Deus,eſt Chriſtus,ſeu eius humanitas.Pſal.64.77.88.Et ipſe eſt electus vir ad pugnandum cum Goliath.1. Reg.17.a. 2. Reg.6.e.16.d.Eundem deſignauit electus Salomon ad ædificandum domum Domini. 1.Par. 28.c.29.a.Cant.5.c.d.Iſa.42.a.Ierem.49.d.Agge.2.d.Luc.23.e.1.Petr.2.a.Electus ex millibus dicitur ſponſus.Cant.5.c.quia ex totius generis humani maſſa,nullus ſine peccato reperitur. Ipſe verò non ſolùm ſine peccato fuit,ſed etiam peccatores ſua iuſtitia, & ſanguine redemit Dicitur etiam electus vt cedri,ibidem.d. *Electio Chriſti.*

Rup.ſ.Cant.5.

Arn.& Hila.ſ.Pſal.131. Hie.ſ.Iſa 14.

Elegit Dominus Sion,hoc eſt,eccleſiam,tam militantem,quàm triumphantem. Pſ.64.77. 104.105.131.Et elegit Deus Iacob,hoc eſt,luctatores ex gentibus.Pſa.134.Et elegit Iſrael hoc eſt,victores dæmonum,& hæreticorum.Iſa.14.a.44.a.41.c.45.a.65.b.Eius autem electio, eſt ante mundi conſtitutionem.Eph.1.a.Num.16.a.17.a.Deut.4.f.7.b.14.a.16.a.26.a. 2. Paralip. 6.a.7.c.Tob.13.b.Sap.3.b.4.b.Eccl.1.b.11.b.24.a.46.a.Ier.33.d.Thren.1.a. Agge. 2.d. Zach.1. d.3.a.9.d.Matth.20.b.23.b.24.b.Marc.13.b.Lucæ 18.b. Rom.8.f.2. Theſſal.2.c. Coloſſ.3.d. 1.Timoth.5.d.2.Timoth.2.d.Iac.2.a. 1.Petr.1.b.2.b. Apoc.17.d. Elegit quoque Deus ſtulta mundi,hoc eſt,eà,quæ mundani ſtulta reputant.1.Corint.1.d.Sic Deus dicitur elegiſſe Iacob in camino paupertatis.Iſa.48.b. Cum hoc electo dicitur Deus electus.2.Reg.22.e.Pſal.17.Et electi dicuntur omnes fideles ſaluandi.Pſal.88. *Electio eccleſiæ.*

Hie.ſ.Zach.9. Ori.ſ.Exod.ho.11.

Electi dicuntur aliquando,qui ſunt præcipui in eccleſia,virtute,& doctrina.Zach.9.d.Hos deſignauit Moſes eligens viros ſtrenuos de Iſrael in principes,&c.Exod.18.d.Et eligens Ioſue *Præcellentes virtute & doctrina.*

viros ad

viros ad pugnandum, & non Moſes, deſignat Chriſtum eligentem apoſtolos, & prædicatores, quos lex non eligit. Exod.17.c. Num.31.a. Ioſue 8.c.18.a. Elegit quoque Dominus noua bella in noua lege. Iudi.5.a 20.a.1.Reg.13.a.2.Reg.6.a.10.c. Et electi bellatores, ſunt apoſtoli, & martyres, & doctores. 2.Par 11.a.13.a. Iudith 15.b. Hos deſignauit eligens Salomon operarios ad templum. 3.Reg.5.d.1. Paralip.19.c. Luc.6.c. Ioan.6.a.13.b.15.c. Act.1.a. Elegit autem Chriſtus duodecim in apoſtolos: non tamen ita, vt Iudas electus dicatur ad fœlicitatem: quamquam potius dicetur elegiſſe illum numerum: quia illo extincto, alius in locum eius ſuffectus eſt, vt completus eſſet numerus. Ioan 6.g. Nam ab electione ad fœlicitatē excludit eum. cap.13. dicens: Ego ſcio quos elegerim. Electum quoque labium, eſt peculiariter prædicatorum, & generaliter confitentium fidem. Sopho.3.b.

Aug.ſ.Ioan.trac.27.59. *Hie.ſ.Sopho.3.*

Elegiſſe dicitur Deus ex omnibus tribubus patrem Eli, hoc eſt, Aaron, aut tribum Leuiticam in ſacerdotem. 1.Reg.2.c.1.Paral.15.a. Et electi ſunt Leuitæ in oſtiarios, & miniſtros domus Domini. 1.Par.9.d.23.a. *Lyra ſ.1.Reg.2.*

Colligere ad fœlicitatem. Eligere bonos piſces in vaſa ſua, eſt colligere bonos ad fœlicitatem. Matth.13.f. Pſal.64. *Ori.ſ.Mat.cap.13.*

Eccleſia. Electa dicitur eccleſia vt ſol, & electa genitricis ſuæ, hoc eſt, electa à regenerante gratia. Cant.6.c. Zach.1.d. *Gre.ſ.Cant.6.*

Eligere viam Chriſti. Eligere viam veritatis, eſt eligere viam Chriſti, vel ipſum Chriſtum. Pſalm.118. Et eligere Deum. Deut.26 d. Et eligere vitam. Deut.30.d. Ioſu.24.d. Iſa.56.b. Et electum donum dicitur donum fidei. Sap.3.c. *Glo.int.ſ.Pſ.118.*

Electio vitæ contemplatiuæ. Elegit Maria optimam partem, hoc eſt vitam contemplatiuam. Luc.10.g. Sic elegit Moſes affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem. Hebr.11.e. Electum quoque opus, eſt opus vitæ contemplatiuæ, aut etiam quodlibet opus meritorium. Ecc.14.c. Eligunt, quæ Deus vult, qui non ſolùm præcepta, ſed etiam conſilia eius amplectuntur. Iſa.56.b. *Amb.ſ.Luc.10.* *Hie.ſ.Iſa 56.*

Sapiētia & lingua iuſti. Electum argentum, & aurum electum, ſunt genimina ſapientiæ, & lingua iuſti. Pro.8.c.10.c. Baruc.3.d. Et electum labium, eſt iuſtorum. Soph.3.b.

Anima. Iudæa. Electa vinea eſt anima exiſtens in gratia, & etiam Iudæa electa à Deo. Idem ſignificat electa ciuitas Ieruſalem. Ierem.2.d. Eccl.49.b. Zacha.2.d.3.a. *Glo.ord.ſ.Iere.2.*

Amouens Deus à Iudæis impedimenta diuini cultus. Tollēs duritiam. Separans infideles a credētibus. Elegit Deus lapides ex vinea, hoc eſt, elapidauit eam, quum amouit à Iudæis omnia impedimenta diuini cultus. Iſaiæ 5.a. Eligit quoque lapides de via prædicator, qui omnem emollit de credentium corde duritiam. Vel proiicit lapides, infideles à credentibus ſeparando. Iſa.62.d. Eligit quoque Deus tranſgreſſores, quum eos ſeparat à bonorum cœtu, vt puniat. Ezech. 20.f. Eligere etiam lapides, eſt tollere ſcandala ab eccleſia Dei. *Hie ſ.Iſa.5.62. & ſ.Ezech.20.* *Cyril. in anathematiſmis.*

Ioānes Baptiſta. Electa ſagitta, dici poteſt Ioannes Baptiſta, & prophetæ, & apoſtoli, ac prædicatores per vniuerſum mundum diſcurrentes. Iſa 49.a. *Hie.ſ.Iſa.49.*

Præferentes carnalia ſpiritualibus. Eligens Lot regionem Sodomorum ad habitandum. Gen.13.c. deſignat eos, qui carnalia, & mundana ſpiritualibus præferunt: Deſignat etiam Iudæos, qui relicta pollicitatione cæleſtium, totam ſpem ſuam fixerunt in amore temporalium. *Amb.2. de Abra.6.*

Tētationes diaboli. Electi ſexcenti currus Pharaonis. Exod.14.b. exprimunt grauiores diaboli tentationes, quibus impugnat eos, qui à ſe fugiunt. Et electi principes Pharaonis, ſunt præcipui iniquorum, & hæretici, quibus vtitur diabolus ad perdendas animas.

Carnis mortificatio. Electa myrrha, quæ ponitur in vnguento vnctionis tabernaculi, & aliis, deſignare poteſt perfectam carnis mortificationem. Exod.30.c. Eccl.24.b. *Glo.int.ſ.Exo.30.*

Potētes ad malum. Sancti. Electa eſca diaboli, ſunt potentes ad faciendum malum: quibus paſcitur diabolus. Item ij, qui virtutibus pollere videbantur quos diabolus decipit, eiſque paſcitur: vt Saül, & Iudas. Habacuch 1.d. Sancti etiam dici poſſunt electa eſca diaboli, ſecundum quòd ipſe appetit eos deuorare. Electæ præterea eſcæ, ſunt incitamenta peccati. Electa autem præda, quam tollunt diuites à paupere. Amos 5.c. eſt anima, vel bona, quæ habent ſimplices: quæ tolluntur ab hæreticis eos decipientibus. *Gre.ſ.1.Reg.8.* *Hie epiſt. Aud. fil. & ſ. Eze. 6. & ſ. Habach.1. & ſ. Amos 5.*

Incitamēta peccati. Anima. Bona ſimpliciū.

Permiſſio electionis paſtoris mali. Perfecti eligēdi. Electus Saül in regem, ſecundùm quidem quòd fuit malus, deſignat paſtorem malum, qui diuino iudicio aut permiſſione, ex eius indignatione contra ſubditos, regnare permittitur. In bonum verò idem à Deo electus deſignat eos, qui perfectionis habēt in ſe plenitudinem, eſſe eligendos. Deut.17.c.1.Reg.9.a. 2.Reg.21.b. *Gre.ſ.1.Reg.9.*

Electa ſepulchra filiorum Chet, in quibus volebāt, vt Abraham ſepeliret Saram. Gen.23.a. *Amb. de Cain.5.*

Contemnēs Deus ſuperbos. Non elegit Deus gigantes, hoc eſt, turbulentos, & ſuperbos: quia pacificos, & humiles amat. Baruc.3.c.

Vtens myſteriis legis contra dæmones. Bene vtens ſenſibus. Eligens Dauid quinque lapides de torrente ad pugnandum contra Goliath. 1.Reg.17.c. deſignat eum, qui vtitur myſteriis legis contra dæmones, & hęreticos. Et qui rectè vtitur quinque ſenſibus ad bene operandum. *Lyra ſ.1. Reg. 17.*

Principes Iudæorum. Scribæ & Phariſæi. Superbi. Hæreſiarchæ. Electæ abietes, ſunt optimates Iudæorum. Iſ 37.c. Et electi Hieruſalē, ſunt principes & ſacerdotes. Hoſe.11.b. Elegit quoque Deus illuſores Iudęorum, quum dedit eis principes, Scribas, & Phariſęos hypocritas. Iſ.66.b. Thr.1.c. Electæ quoque cedri ſuccidēdæ, erant principes Iudæorum, & eccleſiæ ſuperbi, & infrugiferi. Ierem.22.b. Et electi iuuenes Moab, & etiam electi Ephraim, ſunt principes errorum, & hęreticorum. Ierem.48.c. Et electi malorum, ſunt excellentes in malo, & hæreſiarchæ & qui defendunt peccata: & qui iuſtos ſe arbitrantur, vt Phariſæi, & Manichæi. Pſalm.140. Hi ſunt electi regis Aquilonis, hoc eſt, diaboli. Dan.11.c. *Hie ſ. Iſa. 66. & ſ.Ierem.22.*

Et electa frusta, quæ poni iubentur in olla, hoc eſt, mitti in infernum. Ezech 24.a.

Hie.ſ.Iſa.1. — *Eligere voluptates.*

Eligunt hortos, qui quærunt loca voluptatibus apta, quæ Deo præferant. Iſaiæ 1.g. Sic qui eligunt Deos alienos. Iudi. 10.c. Ita eligebant ſibi homines vxores, nempe voluptates. Gen. 6.a. Et electæ virgines offerebantur Aſſuero, quia regibus ſemper offeruntur inſigniores voluptates. Eſter. 2.b.

Glo.ord.ſ. 2. Reg. 24.

Eligit Dauid magis incidere in manus Dei, hoc eſt, puniri magis à Deo, quàm ab hominibus. 2.Reg.24.b. 1.Par.21.b.

Gre.8.mor.18. — *Necare fortitudinem vitæ exterioris.*

Eligit anima ſuſpendium, vt oſſa moriantur, quia dum mentis intentio ad alta ſe ſubleuat, omnem in ſe fortitudinem vitæ exterioris necat.

Hie.ſ.Iſa.40. — *Parantes hæretici rationes dialecticas.*

Eligit ſapiens artifex lignum imputribile, ad faciendum idolum, hoc eſt, hæretici rationes dialecticas, quas putant perpetuas, aſſumunt, ad firmanda ſua falſa dogmata. Iſa. 40.c. 41.f.

Lyra.ſ.Iſa.65. — *Relinquentes præcepta.*

Eligunt quæ non vult Deus, qui relinquentes præcepta & conſilia, malunt ea facere, quæ permittuntur. Iſaiæ 56.b. 66.b. Et quæ ſimulationem habent ſanctitatis.

Iſyc.ſ.Leui.27. — *Perfectorũ gradus non diſcernendi ab hominibus.*

Electas decimas & optimas debent offerre Leuitæ ſacerdotibus, vt videlicet eis miniſtrẽt meliori modo, quo poſſunt. Num. 18. g. Non eligendum autem bonum aut malum in offerendis decimis, ſed decimum quodque ſanctificandum Domino, vt deſignetur gradus perfectorum non eſſe diſcernendos ab omnibus, ſed à Deo. Leuit. 27.d.

Elihu.

Gre. proleg. mora. 13. & 23 mor.5. Hie proleg. ſ. Iob. — *Arrogantes. Philoſophi.*

ELihu, id eſt, Deus meus iſte, aut fortitudo ipſius, fuit vnus amicorum Iob, qui eum ſuperbè reprehendit. Iob 32. a. Deſignat arrogantes in eccleſia, vel rectam fidem arrogantium in eccleſia poſitorum. Typum etiam gerere poteſt philoſophorum, qui foris, hoc eſt, extra fidem poſiti, inſidiantur eccleſiæ Dei.

Elim.

Ori.ſ.Exo.ho.7. & ſ.Num ho.27. Hie.ſ.Iſa 15. & de manſionibus. — *Nouum teſtamentum.*

ELim, id eſt, arietes, aut fortes, vel cerui, ſiue valles, ciuitas Moabitarum: ad eam venit clamor Moab, hoc eſt, ad maiores eccleſiæ. Iſaię 15 d. Fuit etiam ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenerunt è Marath, vbi erant duodecim fontes, & ſeptuaginta palmæ. Typus eſt noui teſtamenti, vbi ſunt magiſtri ſpiritalis doctrinæ apoſtoli, & diſcipuli, & conſolationes ſpirituales: ad quas peruenitur poſt tribulationes amaras. Exod. 15.d. Num. 33.a

Philo. de profugis. — *Doctrinæ rationales.*

Elim, iuxta Philonem interpretatur portæ, & deſignat doctrinas rationales, ad maiorem doctrinam & virtutem aditum aperientes.

Elimelech.

Glo.ord.ſ. Ruth.1. — *Chriſtus.*

Elimelech, id eſt, Deus meus rex, fuit maritus Noemi. Ruth 1.a. Typus eſſe poteſt Chriſti, qui venit ad peregrinandum in mundum.

Eliphaz.

Philo. de congreſ. — *Producens immoderatos affectus.*

Eliphaz, id eſt, Domini contemptus, vel Dei nixus, ſeu conatus, aut Dei obrizum, aut Deus meus diſperdidit, fuit filius Eſaü, qui generat Amalech, hoc eſt, affectum brutum, & immoderatum, quo contemnitur Deus, & ipſe diſperditur à Deo. Gen 36.a.

Gre. prolo. mor. 12. & 3. mor. 17. Hie. prol. ſ. Iob. — *Hæretici.*

Alius fuit Eliphaz, amicus Iob, qui venit ad eum conſolandum. Iob 2.d. & vt interpretatur Domini contemptus, ſignificat hæreticos, & etiam vt interpretatur Dei mei aurum, ſeu obrizum: quia hæretici precioſa ſibi nomina imponunt, quaſi ipſi ſint aurum Dei, vel præcipui ſpeculatores eius.

Eliſabeth.

Elizabeth, id eſt, Deus iuramenti, vel ſaturitatis, ſiue Dei ſeptenarius, filia Aminadab vxor Aaron. Exod. 6.d. Alia fuit vxor Zachariæ mater Ioannis Baptiſtæ. Luc. 1.a.

Gre.ſ.1.Reg.10. — *Incipientes.*

Eliſabeth prægnans, ſed nondum pariens, deſignat bonos, ſed nondum ſpirituales. Luc. 1. a.

Eliſeus.

Ori.ſ.Luc.ho.33. Chry.ſ.Pſ.22. Hie.ſ.Pſ.97. Gre.9.mor 32. Aug ſ. Pſ.83. & de verb. Apoſt. ſerm 11. Ber.ſ.Cant.ſer.16. — *Chriſtus.*

ELiſæus, id eſt, Dei ſalus, ſiue Deus ſaluans, filius Saphat, propheta: ſuper quem requieuit ſpiritus duplex Eliæ, qui curauit Nahaman à lepra: & ſuſcitauit puerum, eiúſque cadauer mortuum ſuperiniectum ſuſcitauit. 3.Reg.19.c. 4.Reg.1.b.3.b.4.f.6.d.13.c.d. Eccl. 48.b. Luc. 4.d. vt cadauer eius ſuſcitauit mortuum, typus eſt Chriſti, qui per mortem ſuam genus humanum à morte ſuſcitauit. Et puerum contrahens ſe, & applicans os ad os, & manus ad manum, &c. Chriſtus eſt, qui ſe minorauit, factus ſimilis nobis, vt nos ſuſcitaret: Chriſtus enim, vt Eliſæus, oculis ſuis tetigit meos: interioris hominis frontem claris luminaribus ornans, fide, & intellectu: ori meo iunxit ſuum, & mortuo ſignum pacis impreſſit, quoniam quum adhuc peccatores eſſemus, reconciliauit nos Deo, iuſtitiæ mortuos. Os ori applicuit, iterato inſpirás in faciem meam ſpiraculum vitæ ſanctioris, quàm primo: nempè in ſpiritum viuificantem: manus ſuas meis ſuperpoſuit, exemplum præbens bonorum operum, formam obedientiæ. Et miſit eas ad fortia, vt doceret manus meas ad prælium. Quando etiam pueri dicebant illi: Calue, calue: Chriſtum ſignificauit in Caluariæ loco crucifixum. 4. Reg. 2.d.

Gre.ſ.Ezec.ho.3. — *Sermo propheticus.*

Eliſæus, vt conſuluit mulieri viduæ, vt quæreret vaſa ad olei multiplicationem. 4.Reg.4.a typus eſt ſermonis prophetici inſtruentis eccleſiam.

Quum vidit

Apoſtoli. Quum vidit Eliam aſcendentem in currum igneum 4.Reg.2.b.typum gerit chori Apoſtolorum in aſcenſione Domini. Eoſdem deſignat, quum Elias poſuit pallium ſuum ſuper eum: & ipſe relictis bobus ſequutus eſt eum.3.Reg.19. d. *Ber.ſer.3. Aſcēſio Rup.5.ſ.Reg.15.*

Prædicator reprehendens. Quum parauit Eliſæus ollam, ex herbis agreſtibus, inter quas erant etiam herbæ amaræ.4. Reg.4.d.Prædicatorem exprimit parantem aliquando reprehenſionem aſperam. *Ber.ſer.par.65.*

Eliſaphan.

Doctores. ELiſaphan, ideſt, Deus aquilonis, ſiue Deus abſconditus, aut Deus ſpeculator, vel Dei illuminatio: Leuites filius Oziel, qui cum Miſaele eiecit cadauera Nadab, & Abihu à conſpectu Sanctuarij extra caſtra. Leu.19.a.Exo.6.c.typus eſt doctorum euangelicorum, qui expellere curant hæreticos ab eccleſia. *Iſyc.ſ.Leu.10.*

Eloquium, quære Sermo.

Eman.

Fideles. EMan, ſiue Heman, iuxta Auguſtinum, interpretatur, fratres eius: ponitur in titulo Pſ.87. Et dicitur de quolibet fideli, qui eſt frater Chriſti. *Aug ſ.Pſ.87.*

Emat, quære Hemat.

Emendare, vide Corrigere.

Emere, Redimere, Comparare.

EMere, eſt comparare aliquid dato pretio, ſiue pecuniæ, ſiue alterius rei. Qui emit, alienū emit dato pretio. Qui redimit, quod ſuum erat, recuperat. Redimit autem, qui dat æquiualens, & ſatisfacit.

Emens aliquando dicitúr abſolutè: & eſte mens, qui vtitur hoc mundo: qui non debet lætari, vt ſit quaſi non vtens. Eze.7.d. Deu.28.g.Leu.25.d.Pro.20.c.Eccl.37.b.Iſa.24. a.Luc.17. c.1.Cor.7.e. *Hie.ſ.Eze.7.*

Liberans pater Chriſtum. Redimens Deus Dauid de gladio maligno, eſt pater liberans Chriſtum in paſſione, à linguis Iudæorum, quæ confutata fuit in reſurrectione. Pſ. 143. Redemit etiam virgam hæreditatis ſuæ. Pſ.73. *Hil.ſ.Pſ.143.*

Redimens Chriſtus mundum. Emens Ioſeph Ægyptios, & terram eorum in ſeruitutem regiam. Gen. 47. d. eſt Chriſtus redimens mundum, vt ſeruiamus Deo. Empti autem ſumus pretio magno.1. Cor. 6.d.7.d.2 Petri 2.a.Apo.14.a.Et redemit Deus animas de manu inferi, quando Chriſtus eas eduxit à limbo. Et redemptus populus ab inimicis, eſt liberatus ab imperio dæmonum per paſſionem Chriſti. Exo.6.a.15.b.Iob 19.b.Pſ 34.48.129.135.Iſ.29.g.35.d.52.c.Eph.1.b.4.e. Col.1.c.1.Timoth.2.b.Heb.9.c.11.g.Emens Dauid aream Areuna, ad ſacrificandum.2.Reg.24.d.deſignauit emptionem, qua Chriſtus redemit eccleſiam. Et redimit Chriſtus ex vſuris animas. Pſ.71. quum liberat eas ab idololatria. Et quum liberat à peccatis, quæ committuntur in pœnam aliorum peccatorum. Dicitur paſſim Deus redimere, aut redemptor. Deuter.13.b.2.Reg.7.d. Nee.1.d.Pſ 18.25. 30. 54.73.76.77.102.105.106.110.118.143.Iſ 41.d.43.a.44.d.47.a.48.d.49.b. 50.b.51.d.52.a.54.b.59.d.63.e.Ier 31.b.50.c.Thre.3. g.5.b Hoſ.7.d.13.d.Mich.4.d.Sopho.3.a. Zach.10.d.1.Mach.4.b.Mat.20.d.Mar.10 d.Luc.1.f.21.f.Rom.8.c.1.Corin.1.d. Gal.3.b.4.a. Titum.2.d. Acto.7.e.Apo.5.c. *Bas.ſ.Pſ.48. Aug.ſer.198. Arn.ſ.Pſ.71. Amb.de Tob.4. Aug.ſ.Pſ.71.*

Non valens homo purus redimere genus humanum. Non redimit frater, neque homo: quia non Moſes frater populi Iſrael redimere potuit genus humanum, neque alius homo purus. Sed redemit homo, hoc eſt, Chriſtus. Pſal. 48. vel quum dicitur frater non redimet, redimet homo: legendum interroganter, vt ſit ſenſus, Niſi Chriſtus, qui eſt frater noſter redimat, nullus eſt homo, qui redimere poſſit. *Baſ. Ar. & Hie ſ. Pſ. 48. Aug ſ. Pſ.48.*

Seruās Chriſtus angelos, ne labentur. Dicitur Chriſtus fuiſſe redemptio angelorum: quia qui erexit hominem lapſum, dedit ſtāti angelo, ne laberetur. Sic illum de captiuitate eruens, ſicut hunc à captiuitate defendens: eſt ergo redemptio ſoluens illum, & ſeruans iſtum. *Ber.ſ.Can.ſer. 22.*

Redemptio reliquiarum Iſrael. Redimetur Sion in iudicio. Iſ.1.g.quia reliquiæ Iſrael ſaluæ fient. Qui enim in iudicio redimit, eligit redimendos. *Hie.ſ.Iſ.1.*

Emere Chriſtū per fidem. Suſcipiens Chriſtum. Emere triticum, aut eſcas in Ægypto, eſt emere Chriſtum per fidem in hoc mundo, etiam vſque ad mortem. Gen.42.a.43.a.47.c.Et emere precioſam margaritam, eſt emere Chriſtū. Mat.13.f.Iſ.55.a.Luc 9.b.Io.4.a.6.a.13.c. *Amb.de Ioſeph.7. Ori ſ.Matt ca.13.*

Emēs virum ciuilem. Emens Putifar Ioſeph in Ægypto. Gen.39. a. deſignat populum Chriſtianum ſuſcipiētem Chriſtum. Vel deſignatur vulgus emens viros ciuiles. *Thil.de Ioſeph.*

Quærere doctrinam legis, apud Iudæos venalē. Emere etiam eſcas in Ægypto, vel à filiis Eſau, aut alias, eſt quærere doctrinam, & ſcientiā legis, quam Iudæi venalem habent. Gen.42.a.Deu.2.a.Mat.14.b. *Ori.& Hil.ſ. Mat.14.*

Comparare ociū ad ſcripturas. Acquirere Chriſtum, & gloriam cæleſtem. Conuertere mūdanos. Emit agrum, qui comparat ſibi ocium ad tractandas ſcripturas ſacras: & qui laborando acquirit ipſas ſcripturas & Chriſtum per fidem: qui eleemoſynis acquirit Deū, vt ipſum poſſideat. Mat.13 f.Ruth.4.a.Ier.32.g.Emit etiam mulier fortis agrum, hoc eſt, cæleſtem gloriā bonis operibus. Vel mundum precio prædicationis conuertens mundanos. Prouer.31.b. *Aug.1.q.in Euā 13. Orig.& Hil.ſ. Mat.13. Bed.ſ.Pro.31.*

Redemptio mūdi per Chriſtū. Emptio agri figuli, ſignificauit redemptionem mundi, factam per ſanguinem Chriſti. Mat. 27.a.Ier.32.b.Zac.11.c. *Hil ſ.Mat.Cano. 32.*

Tradere ſe regendum alteri. Redimere agrum tempore iubilei. Leuit. 27. c. eſt conuerſationem ſuam alteri gubernandam tradere. *Glo.ord.ſ.Leu.27. Hie.ſ.Ier.32.*

Emens Iacob partem agri à filiis Emor centum nouellis ouibus. Ioſ.24.g.

Ori.ſ.Mat.ho.32. *Conferri gratiã ſublimibus.*
Emens Ieremias agrum Hanameel.Ier.32.b.deſignat ſublimibus dari dona gratiarum.

Aug.83.q.59.& epiſ.120. Gre.ho.12. *Adhibere diligẽtiam doctrinæ. Quærere inanẽ laudem.*
Emere oleum,eſt,adhibere diligentiam, & laborem ad ſuſcipiendam doctrinam moralẽ. Mat.25.a.Vel eſt quærere laudẽ ab adulatoribus,& aliquid illis dare propter inanes laudes.

Glo.ord.ſ.Luc.22. Ambr.1.de Abr.11. *Acquirere verbum Dei. Pati martyriũ.*
Emere gladium, eſt acquirere verbum Dei, aut martyrium ſubire, expoſito corpore. Lucæ 22.d.

Iſyc.ſ.Leu.22. *Adducere ad ſeruitutem Dei. Gẽtilis populus.*
Emere ſeruum Hebræum,eſt adducere aliquem ad ſeruitutem Dei.Exo.21.a. Et emptus à ſacerdote,eſt per eum conuerſus,qui poteſt comedere de ſanctificatis.Leuit.22.b.Emptitius autem dicitur populus gentilis,Chriſti ſanguine redemptus, & etiã motus animi bonus, ratione,& doctrina acquiſitus.Emptitius autem circunciditur: quia omnes vult Deus ſaluos fieri,quum omnes redemerit.Gen.17.b.Exo.12.g.

Amb.ſ.Luc.15. Aug.de ver.dom.ſer.33. *Iudæi laborantes ſub lege. Seruientes ſenſibus.*
Ementes iuga boum quinque,ſunt Iudæi ſub lege laborantes:vel ſunt,qui ſe quinque ſenſuum ſeruituti tradiderunt.Luc.14.d.

Ber.ſ.Ecce nos reli. Amb.ſ.Luc.14. Aug.de verb.domini ſer.33. *Auaritia.*
Emens villã,qua impeditur à nuptiis,deſignat gentiles auaritiæ vacantes,qua impediebantur à ſuſcipienda fide.Luc.14. d. Deſignat etiam ſuperbos,& procurantes imperium in alios. Idem deſignauit emens Giezi oliueta.4.Reg.5.g.Sic non emit Nehemias agrum.Nee.5.d.

Cõparare bonã opinionem.
Emere aromata,eſt per laborem boni operis,bonæ opinionis odorem circunquaque dilatare.Mar.16.a.Idem erit emere calamus.Iſ.43.c.

Gre.ſ.1.Reg.14. *Aedificare proximos exemplis.*
Emere ligna,& lapides ad inſtaurandum templum.4.Reg.22.b.eſt bonis operibus & exẽplis ædificare proximos ad augmentum eccleſiæ.Comparant autem Iudæi ligna precio, quũ exercent virtutum opera,ſine fide & charitate.Thr.5.a.

Iſſ.Leu.27. *Addere intelligẽtiam obſeruationi decalogi.*
Redimere decimas terræ addendo quintam partem, eſt obſeruationi decalogi addere intelligentiam Leu.27.d.

Iſyc.ſ.Leu.27. *Non indigens inſtrui ab alio.*
Non redimitur decima animalis mundi.Leuit. 27. d. quia perfectus non indiget inſtrui ab alio. Sic non redimitur primogenitum ouis aut animalis mundi.Nu.18.c.Nec redimitur cõſecratum Deo.Leu.17.d.quia non debet aſcribi homini integra perfectio,ſed ſoli Deo.

Ambr.2.de Cain.2.3. Phi.de ſacri.Abel & Cain. Iſyc.ſ.Leu.27. *Deſiſtere ab operibus infrugiferis. Suſcipere peccatorem erudiendum.*
Redimere primogenitum aſini oue,eſt venire ad innocentiam vitæ per paſſionem Chriſti,vel liberare ſe,deſiſtendo ab operibus infrugiferis.Vel non repugnare naturæ.Exod. 13.c. 34.c. Redimere autem primogenitum immundum, eſt ſuſcipere peccatorem erudiendum. Leu.27.d.Nu.18.c.

Rup.1.ſ.Nu.6. *Redemptio per Chriſtum.*
Redimere primogenitum hominis.Exo.13.c.34.c.Num.3.g.redemptionem per Chriſtum futuram,qui verè primogenitus erat,indicabat.

Iſyc.ſ.Leu.25. *Inſtruere ſubiectum Neophyto. Verè pœnitens.*
Redimere poteſt quilibet eum,qui ſe vendidit aduenæ.Leu.25.g.quia poteſt quilibet docere eum,qui ſe inſtruendum ſubiecit neophyto. Redimit autem ſeipſum, qui bonis operibus & pœnitentiæ inſiſtendo,poteſt adeò inſtructus fieri,vt alio non indigeat.

Ori.ſ.Leu.ho.15. Iſyc.ſ.Leu.25. *Liberari à peccato in hac vita.*
Redimere domum intra annum,eſt tempore vitæ præſentis, & tempore Chriſti liberari à peccato:dicitur autem hoc de ſynagoga.Domus autem ſacerdotis & Leuitæ, ſemper poteſt redimi:quia ſanctorum patrum peccata excuſantur per poſteros, quòd omnia illis in figura contingerent.Leuit.25. e. Redimit autem propinquus, quum proximus liberat proximum à peccato.Et redimit vnuſquiſque per opera contraria iis, quæ peccauit: vt auaritiam cõtemnendo diuitias.

Iſyc.ſ.Leu.25.27. *Laborare docendo.*
Redimere domum oblatam Deo Leu 27.b.eſt ſumere laborem exhortationis ad eos, qui indigent,inſtruendos.Non redimit autem agrum,qui non proficit per alterius inſtitutionẽ. Redimuntur etiam domus Leuitarum, quum ex Iudæis per Apoſtolos, aut eorum diſcipulos aliqui conuertuntur.Leu.25.e.

Glo.int.ſ.Leu.25. *Diſcretio doctrinæ.*
Emere aliquid à ciue,iuxta numerum annorum iubilei.Leui.25.b.eſt diſcernere doctrinã, quæ tradenda ſit proximo.

Ori.ſ.Mat.ho.15. *Perdẽtes bona, vt acquirant mala.*
Ementes in templo ſunt,qui alienantes à ſe bona,pro eis acquirunt mala.Matt.21.b. Mar. 11.g.Luc.19.g.Ioan.2.c.

Gre.5.mor.28. *Cedere iracũdis. Loqui ad vtilitatem. Reparare male actam vitam.*
Redimere tempus.Eph.5.d.Col.4.a.eſt iracundis cedere, & cum ſingulis ad vtilitatem loqui: & vbi loqui non prodeſt,tacere:vel eſt antè actam vitam, quam laſciuiẽdo perdidimus, flendo reparare.

Gre.12.mor.24. Bed.ſ.Prou.13. *Satisfactio.*
Redimere peccata eleemoſynis,eſt ſatisfacere pro peccatis Dan.4.c. Non valet autem redimere eleemoſyna ſuperbi diuitis,quam perpetrata ſimul rapina pauperis, ante Dei oculos aſcendere non permittit.Iob 15.d.De his dicitur Prouer.6.d Pro redemptione non ſuſcipiet Dominus dona plurima. Redemptio autem animæ viri dicuntur propriæ diuitiæ eius, hoc eſt,opera bona,quibus liberabitur in iudicio.Pro.13.b.

Glo.ord.ſ.Leu.19. *Synagoga.*
Non redempta mulier,cum qua quis dormierit.Leu.19.d.intelligi poteſt ſynagoga ſubdita legi ante redemptionem Chriſti.

Glo.ord.ſ.Deu.14. *Bene operari in hac vita.*
Emere ex armentis vel ouibus in ſacrificium pro decimis.Deut.14.d.Bar.1.b.eſt operari in hac vita,quod valeat ad futuram.

Glo.int.ſ.Leu.5. *Redimere peccata dilectione.*
Emere arietem duobus ſiclis.Leui.5. d.eſt dilectione Dei & proximi cum innocentia peccata redimere.

Emens pauper ouiculam.2.Reg.12.a.dicitur de Vria,qui vnicam duxerat vxorem.

Emere veritatem conſulitur.Prouer.23.c.Et non vendere ſapientiam,& doctrinam,& intelligentiam.

Glo.ord.ſ.Apo.3. *Parare ſibi charitatem.*
Emere aurum ignitum,& probatum ſuadet Ioannes.Apoc.3. d. vbi videtur ſignificare pa-

randam

randam eſſe charitatem, cum cæteris virtutibus, per excitationem in bonis operibus.

Conuertere infideles. Emere quadrigas equorum.2.Par.1.d.eſt prædicando adducere infideles ad fidem Chriſti. *Glo.or.ſ.2. Par.1.*

Vacare vitiis. Emere merces negociatorũ Babylonis.Apo.18.c.eſt vacare mũdanis,& vicioſis actionibus.

Emergere.

Emergere,eſt quaſi ex loco,vbi quis ſubmerſus fuerat,prodire:aut abſolutè in lucem prodire,quod latebat.

Prodeuntia furtim vitia. Emergentes boues macilentæ de fluuio poſt pingues.Geneſ. 41.a. ſunt quaſi furtim prodeuntia vitia,quæ virtutes deuorent.Sic poſt obitum Iudæ Machabæi, emerſerunt viri iniqui.1.Mach.9.c.

Eminere, Prominere, Supereminere.

EMinere dicitur,quaſi extra alios,vel præ aliis,aut ſuper alios manere,vel extare.

Chriſtus. Prominens petra protegens à tempeſtate.Iſa.32. a.deſignat Chriſtum paratum ad auxiliandum.

Eccleſia. Eminens mons,in quo plantatur cedrus.Eze.17.g.ſignificat eccleſiam, quam etiam ſignificat prominens petra.Iſ.32.a. *Glo.int.ſ.Iſ.32.*

Sancti. Exẽpla Sanctorum. Prophetæ. Eminentes porticus atrij templi ſuper gazophylacia.Ezech.42.a.Et ea,quæ eminebant in parietibus templi.Ezec.41.b.ſunt Sancti virtutibus præcellentes. Eminentes quoque cælaturæ templi,deſignant exempla Sanctorum.3.Reg.6.c.& Eminentia vaſa, fuerunt prophetæ & iuſti inſignes ſanctitate.Iob 28.c. *Hie.ſ.Eze.41. Gre.18.mor.32.*

Excellẽtia boni aut mali prælati. Eminens Saul ſuper populum ab humero,& ſurſum.1.Reg.9.a.in malum quidem, ſignificat prælatum carnalem,qui in exterioribus fortior eſt cæteris, ac eminentior. In bonũ verò,eſt prælatus bonus,excellens cæteros fortitudine, doctrinæ ſubtilitate, contemplationis altitudine. *Gre.ſ.1.Reg.9.*

Concupiſcentia & peccatum. Eminentes petræ, quæ aſcenſum non admittant, deſignare poſſunt concupiſcentiam & peccatum:quæ non cedunt prædicatoribus.1.Reg.14.a.Iſ.57.a. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Fluxus ad peccatum. Prominentes extales Philiſthinorum,deſignant fluxum ad peccatum.1.Reg.5.c. *Gre.ſ.1.Reg.5.*

Prædicatio Euãgelij. Eminentes circuli in lateribus altaris.Exo.38.a.prædicationem euangelij deſignant. *Glo.int.ſ.Exo.27.*

Eminentia charitatis,& intẽtionis. Eminentes vncini in angulis ſuperhumeralis.Exo.39. c. deſignant eminentiam charitatis & bonæ intentionis. *Glo.ord.ſ.Exo.28.*

Emittere, Emiſſarius, Edere.

EMittere, eſt extra mittere.Idem eſt ædere:quod etiam ſignificat parere.Gen.30. b. Qua poſt conceptum ædente filium. *Hie.ſ.Iſ.16. Hil.ſ.Pſ.143.147. Aug.ſ.Pſ.109.143*

Dans Deus filium. Emiſit Deus agnum dominatorem terræ.Iſ.16.a.quando dedit nobis filium ſuum,hominem factum.Emiſit quoque manum ſuam de alto,mittens filium ſuum.Pſal.143. Ita emiſit lucem,& veritatem ſuam.Pſ.42.Et emiſit virgam virtutis ſuæ ex Sion.Pſ.109.quia ibi cœpit prædicatio.Et emittet eam,quum veniet Chriſtus ad iudicandum.Emittit etiam eloquiũ ſuum terræ,mittendo,Verbum filium ſuum, quem etiam mittit per prædicationem apoſtolorum in corda terrena gentium.Pſ.147.

Caſtigans ad emendationem. Emittit Deus manum, ſed non ad conſumptionem,quum feriendo corripit à peccatis, & corruentes erigit & ſaluat.Iob 30.d.Emittit etiam ignem puniendo.Ezech. 39. dicitur etiam emittere furorem ſuum.Eze.7.a.Et emiſſæ aquę inundantes ſuper terram ſpatioſam.Iſ.28.a. exprimunt impetum tribulationis,aut caſtigationis Dei,cui reſiſtere nemo poteſt. *Gre.20.mor.27. Hie.ſ.Iſ.28.*

Dans dona Spiritusſancti. Emittit Deus ſpiritum ſuum,quum dat Spiritum ſanctum.Pſ.103.Et emittit aquas, quum dat dona Spiritusſancti:quæ ſubuertunt terram,quando conuertunt peccatorem, vt Paulũ. Iob 12.c.Et emittit fontes in cõuallibus,hoc eſt,dona Spiritusſancti humilibus.Pſ.103.Emittit quoque ignem dando Spiritumſanctum.Ezec.39.b. Et emiſſiones Chriſti dicuntur paradiſus.Cant.4.d.propter varia dona Spiritusſancti. *Ori.1.Parar. 3. Gre.11.mor.6.7.*

Diuinitas Chriſti latens in paſſione. Tolli peccatores. Emittere caprum vel hircum,qui emiſſarius dicitur,in ſolitudinem.Leuit.16. b.d.deſignat diuinitatem Chriſti,tempore paſſionis eius emiſſam in ſolitudinem:quia cohibuit propriam virtutem,ne influeret in humanitatem, ſed fineret eam pati: ipſa tamen manſit impaſſibilis in loco digno ſibi,in ſinu videlicet Patris.Emittitur quoque caper quum peccatores tolluntur qui inepti ſunt,vt offerantur Deo. *Iſyc.ſ.Leu.16.*

Prædicatio & comminatio. Emiſit Deus coruſcationes,mittendo per prædicatores doctrinam veritatis,& etiam comminationes.Eccl.43.b.Sap.5.d. *Glo.int.ſ.Eccl.43.*

Liberans Chriſtus patres. Emiſit Chriſtus vinctos ſuos de lacu,quum liberauit ſanctos patres è limbo.Zac. 9 b. *Hie.ſ.Zac.9.*

Miſſi Apoſtoli ad prædicãdum. Emiſſus ceruus deſignat Apoſtolos & prædicatores miſſos ad prædicandum.Geneſ. 49.c. *Hie.ſ.Mich.1.*

Emiſſarios etiam dat Deus ſuper hæreditatem Geth. Mich. 1.d.quando dat prædicatores ad deſtructionem hæreticorum. *Hil.& Aug.ſ.Pſ. 143.*

Verba prædicatorum. Emittit Deus ſagittas prædicãtibus Apoſtolis.Pſ.143.hoc eſt,præcepta,& verba penetrãtia corda.Emiſſiones quoque ſpõſæ vel eccleſiæ,ſunt ſancta verba cũ ſanctis operibus.Can.4.d. *Gre ſ.Cant.4. Rup. ſ.Cant.4.*

Partus Virginis. Emiſſiones ſponſæ,partus virgineus,cum miris operibus & doctrina.Can.4.d.

Prædicãtes Apoſtoli inter perſecutiones. Emittẽtes ceruę rugitus.Iob 39.a.deſignant Apoſtolos, & prędicatores:qui euntes ibant & flebant,mittentes ſemina ſua,quando ab inimicis crucis Chriſti grauabãtur qui orabant pro perſecutoribus, & pro perſeuerantia fidelium:vel gemebant cogitantes pericula huius vitæ, &c.Gal.4.c.Phil.3.d. *Ori.ſ.Cant.ho.3. Gre.30.mor.21. Hie.ſ.Iob 39.*

Gre.12.mor.22. Emittitur homo.Iob 14.d. quum ab his , quæ tenuit volens , tranſire ad æterna cogitur etiam nolens. *Compelli intrare ad æterna.*

Amb.de Noe.18. Emiſſa columba poſt coruum.Geneſ.8. b.deſignat ſimplicitatem reſoluentem ac diſſipantem malitiam. *Diſſipãs ſimplicitas malitiam.*

Glo.ord.ſ.Io.10. Emittit Chriſtus oues,quando paſcit ſimplices.Ioan.10.a.Et educit de tenebris ad lucem, & ad paſtum æternæ fœlicitatis. *Paſcẽs Chriſtus ſimplices.*

Lyr.ſ.Mat.27. Emiſit Chriſtus ſpiritum clamans voce magna.Mat.27.f.deſignans ex magna charitate ſe pro nobis obtuliſſe. *Magna Chriſti charitas.*

Amb.de Noe.17. Emittens Noe in primis coruum extra arcam.Gen.8.b.deſignat eiicienda eſſe primò opera tenebroſa. *Eiicienda prius opera tenebroſa.*

Glo.ord.ſ.Gen.3. Emiſit Deus Adam de paradiſo.Gen.3.d.Sicut malus eiicitur de conſortio bonorum , aut excommunicatur. *Excommunicatio.*

Hie.ſ.Abdi. *Rup.ſ.Abdi.* Emittunt vindemiatores populum Eſau vſque ad terminum , quum hæretici reducuntur ad eccleſiam.Abdi.b. Vel fœderati. 1. principes Iudæorum emiſerunt populum extra terminum benedictionis Abrahæ,per incredulitatem. *Reductio hæreticorum ad eccleſiam.* *Incredulitas Iudæorum.*

Hie.ſ.Eze.17. Emittens propagines vinea,deſignat populum Iudæorum ſub rege Sedechia.Eze.17.d.

Hie.ſ.Ezec.31. *Rup.1.Vict.verb. Dei.11.* Emittẽs riuos cedrus ad vniuerſa ligna regionis.Eze.31.b.eſt Lucifer aut Antichriſtus, qui nitetur alios facere participes erroris ſui. *Conatus diaboli ad decipiendũ.*

Glo.ord.ſ. Eccl.33. Emiſſarius equus eſt , qui emittitur ad aquas fœcundandi gratia : ſumitur pro hominibus libidinoſis.Ier.5.c.Cui etiam comparatur amicus ſubſannator.Eccl.33.a. *Libidinoſi.*

Hie.ſ.Eze.7. Emiſſarij,qui intrauerunt in arcanum Dei.Ezec.7. f. fuerunt gentiles in templum, & viri peſtilentes in eccleſiam.Ad hos referri poteſt emiſſarij Saulis.1.Reg.22.c. *Gentiles.*

Emiſit Abeſſan triginta filias foras,tradens eas maritis.Iud.12.c.

Rup.4.ſ.Gen.23. Emiſſa eſt tertiò columba ab arca.Gen.8.b.vt deſignetur triplex Spiritusſancti gratia : prima,remiſſio peccatorum:ſecunda,collatio donorum:tertia , remuneratio meritorum , quæ ſiunt per Chriſtum verum Noe. *Triplex Spiritusſancti gratia.*

Glo.int.ſ.Eze. 8. Emiſſa ſimilitudo manus ad Ezechielem.Ezech. 8. a.deſignatur virtus diuina,quæ non eſt manus:ideo dicitur ſimilitudo manus. *Virtus diuina.*

Glo.ord.ſ.Apo. 6. Emittens ficus groſſos.Apoc.6.d.eſt perdens eccleſia infirmos, qui facilè decidunt à fide. *Lapſus infirmorum.*

Emmanuel.

Ori.ſ.Iſ.ho.2. Emmanuel,ideſt, nobiſcum Deus : eſt nomen filij Dei,qui ſic eſt dictus,quando factus eſt filius hominis.Iſa.7.c.8.b.Matt.1.c. *Chriſtus.*

Emmaus.

Lyr.ſ.Luc.24. EMmaus,ideſt,timens conſilium,vel matris augentis conſilium,ſeu populus abiectus: eſt caſtellum diſtans ab Hieruſalem ſtadiis ſexaginta:vbi Chriſtus poſt reſurrectionẽ , agnitus eſt à duobus diſcipulis in fractione panis.Luc. 24. b. Mar. 16.c. Interpretatur mater dulcedinis : & deſignat viam conſequendæ beatitudinis : quæ per reſurrectionem Chriſti aperta eſt. *Via beatitudinis.*

Emolumentum,vide Vtilis.

Emor.

Phi.de migra. Abr. Emor,ideſt,aſinus,ſiue lutum,aut vinoſus:pater Sichen,hoc eſt temerarij : nam temeritas oritur ex aſinina inconſideratione.Gen.24.a.33. d. Acto. 7.c.Vel eſt diabolus ſuperior,cuius velut filius eſt inferior. *Pater temerarij.* *Diabolus ſuperior.*

Rica.de S. Vict.de 12.patriar.50. Emor,vt fuit circunciſus propter filium , deſignat eum , qui laborat pro verecundia , non pro Deo:ideo vel eſt hypocrita,vel pater hypocritæ. *Hypocrita.*

Emori,vide *Mori.*

Emundare,*quære Mundare.*

*Emungere,*Emunctorium.

EMungere , eſt nares purgare. Et emungere lucernam , eſt eam purgare vt clariùs luceat. Emunctoria autem ſunt inſtrumenta,quibus emunduntur lucernæ.

Glo.ord.ſ.Exo.25. Emunctoria aurea, ſunt diuina verba tollentia ſenſus carnales à lege & legales obſeruantias,vt ſenſus ſpirituales clarius ſplendeant.Exo.25.d.37.c. *Diuina verba.*

Glo.ord.ſ.Exo.25. Emuncta,quę à lucernis auferuntur,ſignificare poſſunt mortalitatẽ ab homine auferendã, & penitus abſorbendã in reſurrectione:vel literalẽ obſeruantiã à lege ſeparatã Ex. 25.c.37.c. *Mortalitas.* *Literalis obſeruantia.*

Gre.21.mor.1. Emungere vehementer.Pro.30.d.eſt ſcripturæ ſacræ verba pluſquàm decet,diſcutere. *Curioſitas in ſcripturis.*

Enac.

Ori.ſ.Ioſ.ho.20. Enac,ideſt,gigas,aut torques,vel monile,ſiue ornatus:aut,iuxta Origenem,humilitas inanis,quæ eſt in peccato:fuit pater gigantũ,quos expulerũt Chananæi:huius ciuitatẽ capit Caleb,deſtruendo talẽ humilitatẽ : cuius filij Saſai,ideſt,extra me,hoc eſt,extra Deum:& Achiman,ideſt,frater meus ſine conſilio : & Tholmai,ideſt , præcipitium, interimuntur à Caleb. Dicuntur in plurali Enacim.Nu.13.d.Deut.2.d.Ioſ.11.d.15.c.Iud. 1.d.poteſt deſignare ſenſus falſos Philoſophorum de Deo:qui gladio veritatis interimendi ſunt. *Humilitas inanis.* *Senſus falſi de Deo.*

Encænia.

ENcænia dicuntur, quando fit dedicatio cuiuſcunque rei: vel feſtum, quo res qualiſcunque innouatur: vt apud Iudęos erat feſtum ob memoriam inſtaurati templi poſt captiuitatem Babylonicam. Et aliud tempore Machabæorum, de quo nunc fit mentio: ideo dicitur, quod hyems erat. Ioan. 10. e.

Endor.

Carnalis generatio. Endor, id eſt, fons generationis, carnalis videlicet: vbi pereunt inimici eccleſiæ. Pſ. 82. Ibi inuenitur mulier habens pythonem. 1. Reg. 28. a. Erat ciuitas in dimidia tribu Manaſſæ citra Iordanem. *Aug. ſ. Pſ. 82.*

Engaddi.

Mundus. *Vita præſens.* ENgaddi, id eſt, fons, ſiue oculus hœdi, vel fœlicitatis: aut, iuxta Origenem, oculus tentationis: fuit oppidum iuxta mare mortuum: vbi ipſum mare finitur. Ioſ. 15. d. 1. Reg. 24. a. Can. 1. d. Eze. 47. b. poteſt eſſe typus huius mundi, aut vitæ, quæ eſt tentatio ſuper terram. *Ori. ſ. Cant. ho. 2.* *Hu. ſ. Eze. 47.*

Baptiſmus. Deſignat etiã baptiſmũ, in quo dũ corpus mergitur, anima abluitur: & per illius fidẽ, qui pro peccatoribus mortẽ pertulit, anima humana à peccatis omnibus mundari ſe credit. Cant. 1. d. *Gre. ſ. Cant. 1.* *Rup. ſ. Cant. 1.*

Eccleſia. Vel deſignat eccleſiam, quę habet oculum tentationis, ad reſiſtendum ipſis tentationibus. *Ber. ſ. Cant. ſer. 44.*

Engallim.

Apoſtoli. Engallim, ſiue Eneglaim, id eſt, fons, vel oculus vitulorũ, vel curruum, aut rotunditatum: eſt vicus in principio maris mortui: vbi Iordanis in ipſum mare ingreditur. Ezech. 47. b. deſignare poteſt Apoſtolos, per quos venit Chriſtus in mare huius ſeculi: Nam & ipſi vituli ſunt, qui offeruntur in altari Dei. *Hie. ſ. Eze. 47.*

Ennon.

Ennon, ſeu Ennom, id eſt, ecce illi, ſiue diuitiæ eorũ, aut decipiens, vel contriſtans eos: Nomen viri, à quo dicta eſt vallis Ennon. Ioſ. 15. b. 4. Reg. 23. c. Ier. 7. g. 19. b. 32. e.

Fons æternus. Ennon etiam, vel Enon. i. nubes, vel nubilatio, ſiue fons, aut oculus eius, vel augurium: eſt terminus Damaſci, & locus iuxta quem baptizabat Ioannes Baptiſta. Eze. 47. d. Ioan. 3. c. deſignare poteſt fontem æternum. *Hie. ſ. Eze. 47.*

Enoch.

Dedicatio Chriſti. ENoch. i. dedicatus, vel diſciplinatus, aut morigeratus: filius Cain. Gen. 4. c. Et alius filius Iared, qui tranſlatus eſt in Paradiſum terreſtrem, venturus tempore Antichriſti: fuit ſeptimus ab Adam: & eſt typus dedicationis Chriſti, & corporis eius in ſabbato æternæ quietis. Gen. 5. c. Eccl. 44. c. 49. d. Hebr. 11. a. Iudæ. e. *Aug. 15. ciu. Dei. 19.*

Terreni. Enoch autẽ filius Cain, cuius nomine vocata eſt prima ciuitas in terra: typus eſt terrenorũ, & qui terrenis dedicati ſunt. Iniqui enim, ſe in primordiis dedicãt: quia in hac vita, quæ ante eſt, cordis radicem plantant: vt hic ad votum floreant, & à ſequenti patria funditus areſcant. *Aug. 15. ciu. Dei. 17.* *Gre. 8. mor. 41.*

Enos.

Fideles. Enos, id eſt, vel vir, ſiue oblitus, aut deſperatus: filius Seth, qui cœpit, aut ſperauit inuocare nomen Domini: Gen. 4. d. 5. a. Luc. 3. g. typus eſt fidelium ſperantium in Domino. In confeſſione enim viuit omnis homo, qui eſt filius reſurrectionis, quamdiu peregrinatur in terris. *Aug. 15. ciu. Dei. 18.* *Bed. ſ. Gen. 4.*

Enſis, quære Gladius.

Epha.

Gentilitas. Epha, id eſt, reſolutus, ſiue effundens, vel laſſus, aut volans: filius Madian, filij Abrahę. Gen. 25. a. Ab eo Arabia dicta eſt Epha. Iſ. 60. a. typus eſt gentilitatis. *Hie. ſ. Iſ. 60.*

Ephi.

Chriſtus. *Caro Chriſti.* EPhi, ſeu potius Epha, eſt eadem menſura, quæ batus: ſed Epha eſt aridorum, batus verò liquidorum: eſt autem Epha decima pars cori, tres modios continens. Exo. 16. g. Leu. 5. b. c. Nu. 25. a. 28. a. Rut. 2. c. Eze. 45. d. 46. d. Poteſt Epha deſignare Chriſtum, qui eſt menſura noſtra, aut carnem eius: quia verò continet tres mẽſuras, ſiue modios, Trinitatis myſterium indicat. 1. Reg. 17. d. *Hie. ſ. Eze. 45.* *Iſyc. ſ. Leu. 5. 6.*

Trinitas. *Aug. ſer. 197.*

Ephod, vide Superhumerale.

Ephæbus, Ephæbia.

Ephæbus dicitur, qui ad annos venit pubertatis: & ephæbia dicitur pubertas, hoc eſt, prima ætas adoleſcentiæ. Ephæbia etiam. 2. Mac. 4. b. dicitur locus, vbi Ephæbi proſtituebantur, vt in lupanari.

Ephraim, Ephrateus.

Ephraim, id eſt, frugifer, aut creſcens, ſeu fructificatio, filius ſecundus Ioſeph, à quo dicta eſt tribus Ephraim, quæ principatum habuit in decẽ tribubus, à tribu Iuda ſeparatis. Inde dictus eſt Elcana Ephrateus, quia erat de monte Ephraim.

Iudæi. *Actiui.* Ephraim interdum ſignificat Iudæos, qui fructificabãt, quum legem ſeruabant. Gen. 41. g. 48. b. Pſ. 79. vbi etiam actiui deſignari poſſunt fructificantes in eccleſia. *Glo. ord. ſ. Pſ. 79.* *Amb. de Ioſeph. 7. & de bene Patriar. 1.*

Eccleſia. Significat etiam eccleſiam ex gentibus, quæ cùm eſſet poſterior Manaſſe, hoc eſt, Iudæis,

Hil.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Zac.10. Cyr.s.ſ.Ioan.4. Bed.ſ.Gen.48. Ber.ſer.6.vir. natiuit.Domini. Aug.ſ.Pſ.59. Ori.ſ.Ioſ.ho.21. Gre.ſ.1.Reg.13. Phil.1alleg.

primatum tamen obtinuit: fuit autem filius Ioſeph, vt intelligatur fructificationem eccleſiæ eſſe per Chriſtum. Et dicitur fortitudo capitis, quia in ea oſtenditur fortitudo Chriſti. Gen. 48.b Pſ.59.79. Ier.31.a. Zach. 10. c. Significat etiam Ephraim prælatos fructificantes. Pſ.79. Ephraim etiam eſt ciuitas deſerta, & poteſt ſignificare eandem eccleſiam. Ioſ. 11.a. Ephraim, ideſt, fructificatio, dicitur fortitudo capitis Eccleſiæ, quod eſt Chriſtus: quia poſt mortem Chriſti facta eſt fructificatio in reſurrectione. Ephraim ſunt electi ex gentibus. Zach.9. c. *Prælati. Electi ex gentibus.*

Ephraim nonnunquam ſignificat ipſam mentem fructificantẽ bonas cogitationes, & fructus vitæ ſublimioris. Vel deſignat memoriam: Ideo in capite Ephraim fuit poſita dextera Iacob. In medio quoque Ephraim fuit Chananeus: quia menti fructificanti non deſunt tentationes. Gen.48.b. Ioſ.16.d. 1.Reg.13.d.14.c. *Mens. Memoria.*

Hie.ſ.Ier.4. Quum venit vox doloris per montem Ephraim in Hieruſalem. Ier.4.d. deſignat diuinam vindictam, cum magna vbertate, & grauitate, venire in malos.

Gre.ſ.1.Reg.1. Ephraim deſignat interdum cæleſtem gloriam: in qua vera eſt fructificatio diuinarũ laudum, & bonorum omnium plenitudo. 1 Reg.1.a. *Gloria cæleſtis.*

Ori.ſ.Mat.ho.26. Hie.ſ.Iſ.7.17.28. & ſ.Pſ.77. Rup.ſ.Hoſ.7. Gre.ſ.1.Reg.1.

Vt autem ſeparauit ſe tribus Ephraim à tribu Iuda, ſignificat hæreticos ſeparantes ſe ab Eccleſia: qui putant ſe fructificare. Item Scribas, & Phariſæos, & Iudæos, qui ſe ab Eccleſia ſepararunt. Pſ.77. Iſ.7.a.9.b.17.a.28.a. Hoſ.4.d.7.a.10.b. Zach.9.c. Abdi.g. *Hæretici.*

Ephrateus, ideſt, fructificans dicitur Chriſtus, quia tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, dedit fructum in tempore ſuo. 1.Reg.1.a. Pſ.1. Diabolus fuit de mõte Ephraim, quia de cælo, ſed non Ephrateus, quia non bene fructificauit. *Chriſtus.*

Gre.ſ.1.Reg.1. Ephrateus etiam de monte Ephraim, eſt vir bonus, qui reddit fructum in Eccleſia. Mali autem, qui ſunt in Eccleſia, ſunt quidem de monte Ephraim, ſed non Ephratei: ideo abſcindentur, vt ficus infrugifera, ad quorum radicem iam ſecuris poſita eſt, vt auferatur ab illis regnum Dei, & detur genti facienti fructum: & mali malè perdantur. Matt.3. b.21.d. Luc.13.b. quæ omnia ad phariſæos, & Scribas referri poſſunt, qui fuerunt de monte Ephraim, quando erant ſub lege, ſed non fuerunt Ephratei. *Vir bonus.*

Ephratha.

EPhratha, ideſt, vbertas, ſiue frugifera, vel creſcens, aut incinerata, ciuitas in tribu Iuda, eadem quæ Bethlehem, cui benè conuenit frugiferæ nomen, quia protulit fructum vitæ. Chriſtum, qui primò ibi dicitur auditus, quia primam vocem ibi emiſit. Gen.35. c.48. d. Pſ.131. Mich.5.a.

Aug.ſ.Pſ.131. Iuxta Auguſtinum Ephratha interpretatur ſpeculum, & deſignat prophetas, in quibus auditus eſt locus Chriſti figuratus. *Prophetæ.*

Hie.ſ.Mich.5. Iuxta Hieronymum Ephratha interpretatur furor, & deſignat furorem Herodis, qui inſaniuit in cæde innocentum. *Furor Herodis.*

Gregor.Ven. Can. 1. tom.7.cap.6. In Ephratha, quæ eſt inter Hieruſalem, & Bethlehem, hoc eſt, in abundantia, & diuitiis cæleſtibus ſepelitur Rachel, nam qui moritur mundo, & animali homini, ſepelitur in diuitiis abundantiſſimis, quæ collocatę ſunt inter viſionem ſupernæ pacis, & panem vitæ. *Diuitiæ cæleſtes.*

Ephron.

Phil.de conf. ling. Ephron, ideſt, puluis, ſiue hinnulus, vel plumbeus, filius Seor, à quo emit Abraham agrum ad ſepeliendam Saram, deſignat eos qui terrenis affectibus ſunt ſubiecti. Gen.23.b. *Subiecti terrenis affectibus.*

Epinicium.

Epinicia erant, cantica victoriæ, vt ipſo Græco nomine indicatur. 2.Mach.8.g.

Epiſcopus.

EPiſcopus vocabulum Græcum, quaſi ſuperintendens, quia aliis regendis debet intendere, qui vt locum, ita & typum Chriſti gerit. Nee.11.c. 1.Timot.3.a. Titum.1.d. Acto.20.f. 1.Petri 2.d.

Aug.ſ.Pſ.108. Epiſcopatus autem eſt ipſa cura, aut ſtatus. 1.Tim.3. a. Et epiſcopatum Iudæ accepit alter, quando in eius locum ſubrogatus eſt Matthias, & quum gentilis populus accepit dignitatẽ populi Iudæorum. Pſ.108. Acto.1.d. *Dignitas Iudæ & Iudæorum.*

Epiſtilium, vide Capitellum.

Epiſtola.

EPiſtola, eſt ſcriptura, quæ mittitur ad abſentes, aliquid nunciandi gratia.

Gre.3.mor.21. Epiſtola, quam ſcripſit Dauid ad Ioab, vt moreretur Vrias 2.Reg.11. c. deſignat legem, quæ Chriſti diuinitatem loquitur, quam idem populus Iudaicus portat, qua conuincente moritur, dum enim mandata legis implere renititur, ipſe defert iudicium, vnde damnetur. *Lex.*

Glo.ord.ſ.4.Reg.5. Epiſtola, quam miſit rex Syriæ ad regem Iſrael, per Naaman. 4.Reg.5. a. cõfeſſionem gentium venientium ad fidem deſignat. *Confeſſio gẽtiũ.*

Lyr.ſ.2.Par.30. Epiſtolæ, quas miſit rex Ezechias ad Ephraim, & Manaſſen, vt venirent ad celebrandum Phaſe in Hieruſalem. 2.Paral.30. a. prædicationem euangelij ad gentes factam deſignare poſſunt. *Prædicatio ad gentes.*

Glo.int.ſ.Eſter. 8. Epiſtolæ nouæ, quas ſcripſit Aſſuerus, reuocantes veteres. Eſter 8. b. legem nouam indicãt reuocantem veteris literalem obſeruationem. *Lex noua.*

Epiſtolæ dicuntur, quæ ſunt in corde per charitatem, vt Paulus dicebat, Corinthios eſſe ſuam epiſtolam.2.Cor.3.a.

Scriptura hæreticorum. Epiſtolæ plenæ blaſphemię in Deum, quas ſcripſit Sennacherib. 2. Para. 32. d. deſignant ſcripturas hæreticorum. *Hier. epiſ. parua. ſpecie.*

Epulari, Epulæ, vide Conuiuium.

Equus, Eques, Equitatus.

Caro Chriſti. Anima Chriſti. Chriſtus. Anima. Apoſtoli. Martyres. Prædicatores.

EQuus, eſt animal notum, aptum ad bellum, & ad curſum, eſt equus pronus ad libidinē, viliſque fœminis, mox hinnitum emittit. In allegoriis frequentius ſumitur in malum, quàm in bonum. *Ari.6.Hi.ani. 22*

Equus velox & leuis, in bonum, ſignificare poteſt carnem, aut corpus Chriſti. Gen. 49.c. Et equus albus erit caro eius, vel anima, vel etiam vtrumque. Apoc. 6.a.19.d. Equus etiā rufus, eſt caro Chriſti ſanguine rubricata. Hab.3. b. Zach. 1. b. vel equus albus & ſedens ſuper eum, eſt Chriſtus Deus & homo, qui albus eſt propter ſingularem mundiciam. *Amb.de bene Patriarc.7.& de Nabutho.5. Ori.ſ.Cant ho.2. Hie.ſ.Iſ. 66. & ſ. Hab.3.& ſ.Zach.1.*

Equus non impingens in deſerto, eſt anima bene ſe exercens in corpore. Iſaiæ 63.c Equitatus quoque ſponſi, dici poſſunt animæ beatæ. Cantic.1.c. *Hie.ſ.Zac.1.6. 14.*

Equi rufi, Apoſtolos & Martyres ſignificare poſſunt, ſanguine rubricatos. Zachar.1. b.6. a. Apoſtoli etiam & prædicatores ſunt equi, quibus præbet Deus fortitudinem, & hinnitum. Iob.39.c. Zach. 14.d. Et equi nigri ſunt Apoſtoli & doctores, obſcura Chriſti myſteria cognoſcentes. Zachar.6.a. Equus gloriæ Dei, eſt Iudas Machabæus, & eius ſucceſſores, & poſtmodum Apoſtoli, & prædicatores. Zach.10.b. Et equi varij ſunt doctores & prędicatores, qui operibus, & variis doctrinis, & varietate ſignorum ornati, modo huc, modo illuc ſcribēdo, & docendo tanquam equi diſcurrunt. Zacha.1.b.6.a. His equis fecit Deus viam in mari. Haba.3.c. Equus albus referri poteſt ad prædicationem Apoſtolorum, ſicut rufus ad Martyres. Apo.6.b. *Au.18.ciu. Dei 32. Gre.31.mor. 12. 17 18.19. Hie.ſ. Zac. 10. Rup.ſ.Zac. 6. Aretas ſ. Apo.6.*

Eccleſia. Virgines. Corpora glorioſa. Corpora mundata baptiſmo. Sancti. Angeli. Virtutes animæ.

Equus albus, ſignificare poteſt eccleſiam, cui inſidet Chriſtus. Equi etiam albi dicuntur virgines, niueæ virginitatis candore decoratę, & præterea corpora glorioſa. Item ſancti, & corpora mundata in baptiſmo, vt ſeruiant animæ. Gene.49.c. Exo.9.a.4.Reg.6.c. Haba.3.b. Zach.1.b. 6. a. Apoc.6. a. Equi etiam Salomonis dici poſſunt fideles Chriſti.3.Reg.4.c.10.d. 2 Par.1.d.9.f.1.Eſdr.2.d.Iob.39.c.Iere.31.g. Apo. 19.d. Equitatus etiam ſponſi, ſunt viriliter pugnantes aduerſus dæmones, quaſi aduerſus currus Pharaonis. Can.1.b. Vel ſunt angeli, vel virtutes animę. *Ori.ſ.Cant.ho.2.& Matt.ho.26. Amb.ſ. Pſ.118.ſer. 4. & de Iſaac. 8 Hie.ſ.Iſa.66. Gre.ſ.Cant.1. Ber.ſ.Cant.ſer.39.*

Pœnitentes. Equi nigri, deſignare poſſunt pœnitentes & monachos, qui egrediuntur contra aquilonem quia pugnant contra vitia. Zach.6.a. *Rup.ſ.Zac.6.*

Chriſtus. Cæterum. Iob. 39.c. vbi dicitur de ſtruthione, Deridet equum & aſcenſorem eius. Gregorius legit, deridet equitem & aſcenſorem eius. Et ſumit pro Chriſto, vt idem Chriſtus ſit eques & aſcenſor. *Gre.31.mor.12.17. 18.19.*

Angeli. Præſidium angelorum. Equi etiam ipſi angeli dicuntur, propter obedientiam, qua diuinis obtemperant iuſſis. Qui, ſiquidem albi ſint, candorem, ac diuinæ propinquitatem lucis, quam maximè ſignant, ſi verò pulli, occulta diuinitatis inſinuant: ſi autem rubei, vigorem ignis, & ſtrenuam efficaciam indicant, quod ſi ex albo nigroque permiſti, vis illa ſignatur, qua traducente nectuntur extrema, & prima ſecundis, ac ſecunda primis, conuerſionis ac prudentiæ ratione iunguntur. Zac.1.b.6.a deſignant etiam equi præſidiū angelorum.4.Regum 6.d.Iſ.66.f.Haba.3. b. Et aſcendunt equos, qui proteguntur ab angelis. Iere 17.d. *Dion.cale.Hie. 15 Hie.ſ.Iſa.66.& ſ. Iere.17.*

Recta intentio. Equus, qui paratur in diem belli. Pro.21.d. eſt recta intentio, qua animus contra tentationem ſe præparat. *Gre.31.mor.18.*

Libri Moſis. Equi quinque, qui remanſerant in Samaria tempore famis, libros Moſis deſignare poſſunt. 4.Reg.7.c.

Dignitas temporalis. Superbia. Equus aliquando ſignificat dignitatem temporalem. Eccl'tæ.10.b. Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes, quaſi ſeruos ſuper terram. Sic ſumi poteſt. Pſal.75.146. Idem deſignare poteſt equus Aſſueri, quem inſedit Mardochæus. Eſter 6.c. Equites etiam deſignare poſſunt fauorem temporalem.1.Eſdr.8.d. Equus etiam fallax ad ſalutem. Pſa.32. deſignare poteſt honores & potentiam mundanam, cum ſuperbia. Zach.9.c. *Gre.31.mor.18. Au.ſ.pſ.32.75 146*

Præſens ſeculū. Equus interdum dicitur præſens ſeculum. Et coluber mordebit vngulas equi. Gene. 49.c. quia Antichriſtus apprehendere nitetur extrema mundi feriendo. *Rup.ſ.Zach.9.*

Gentilis populus. Equus indomitus deſignare poteſt gentilem populum, qui lege Dei non frænabatur. Pſalmo 31. *Gre.31.mor.18. Hie.ſ.Pſ.31.*

Corpus humanū. Equus fallax ad ſalutem, deſignare poteſt corpus humanum. Pſ.32. *Hie.ſ Pſ. 32.*

Virga Aaron. Equitatus Dei in curribus Pharaonis, eſt virga, qua percuſſum eſt mare, & ſubmerſi ſunt currus Pharaonis, cui comparatur virgo Maria, quæ vicit diabolum, & floruit ſine humore. Cant. 1.c. *Rup.ſ.Cant.1.*

Malæ cogitationes. Equi ad curſum celeres, & ad imperum fortes, dici poſſunt malæ cogitationes, quę ad cor velociter veniunt, & acriter pungunt. Equites contra nos in prælιū veniunt, quando maligni ſpiritus malas nobis cogitationes, & celeriter excitant, & nos per eas fortiter impugnant. Et duo veniunt contra vnum, quum per inſidias nituntur tollere charitatem.1. Regum 13. a. *Gre.ſ.1.Reg. 13.*

Baſi.ſ.Pſ.32. Arno.ſ.Pſ.146. Hie.ſ.Iſa.31. et ſ. Amos 6. et ſ.Zac.9. Aug.ſ.Pſ.33. Rup.5.ſ.Apoc.

Superbia. Fœlicitas mundana.

Equis non vtebatur populus Iſrael, neque Sancti: ſed Pharao, & Sennacherib, & alij principes mundani: vnde poſſunt deſignare ſuperbiam. Deut. 17.d. Et equi fortitudo, eſt fortitudo terrena, quæ non poteſt ſaluare. Pſ.19.32.75.146. Vnde equi malorum dicuntur caro, quia tota fortitudo eorum, eſt fragilis. Iſ.31.b. Equus etiam eſt ipſa fœlicitas, aut proſperitas mũdi, per quã mali impetu quodam in omne malum feruntur. Hos equos abſtulit Ioſias 4. Regum 23.c. Hoſe.14.b. Ezech.27.c.39.e. Agge.2.b. Apoc. 9.d.

Hie.2.adu. Iouin. Cle. Ale.2.peda.9. et 5.ſtroma. Philo de agricultu. Hie.ſ.Mich.5. et ſ. Nahum 3. & ſ. Zacha.10.

Senſus corporis. Concupiſcentia. Quatuor affectus.

Equi etiam dici poſſunt ſenſus corporis & concupiſcentiæ, quas aſcendunt dęmones, quũ eas incitant. Et equus mas dici poteſt furor, aut vis iraſcibilis, fœmina verò concupiſcentia, ſeu vis concupiſcibilis. Et quatuor equi, ſunt quatuor animi perturbationes: nempe cupiditas & timor, voluptas & dolor. Gen. 49.e. Exod.15.a.3. Regum 18.a.4. Regum 14.e.2. Par. 25. g. Eccl'i.30.b.33. a. Ieremiæ 6.f. Amos 4.c. Mich.5.d. Nahum 3.a. Zach.10.b.

Baſi. Exae. ho. 10. Gre.31.mor.18. & ſ.Pſ.31.

Amatores mulierum.

Equi libidinoſi dicuntur amatores mulierum: & ipſa lubrica prauorum vita. Hi ſunt quemcunque ſeſſorem admittentes. Iere.5.c. Pſ.31. Prouer. 26.a. Ezec.23.c. Mich.5.c. Zach.9. c.14.c. Apo.18.d.

Hie.ſ.Mich.5. & ſ. Amos 6. Ori.ſ.Matt.ho.14. 26. et ſ.Exod.ho.6. & ſ.Cant.ho.2. Hie.ſ.Iſ.30.31. & ſ.Ier.12. et ſ.Hab. 1. & ſ.Zach.14. Au.ſ.Apo.ho.5.6. Beda ſ.Exo.15.

Doctores hæreticorum. Mali. Perſecutores fidelium.

Equi præterea dicuntur doctores hæreticorum, quibus inſidet diabolus, & generaliter mali, & grauiores hoſtes fidelium. Gene. 47.d. Exo.15.a. Ioſu.11.b. Iudi.5.c, 4. Reg.7.b.18.e. 23.c. 1. Paralipomenon.18.a. Iudith 9.d.16.a. Pſ.19.31.32. Iſ 30.d.31.a.45.c. Iob.39.c. Ieremiæ 4. d. 5. c.6.f.12.b.46.a.51.c. Ezec.17.d.23.b.26.b.38.a.39.e. Apocalyp.19.d. Ioel.2.a. Amos 2.d. Haba. 1.b. Agge.2.d. Zacha.9.b.12.b.14.c. Et equus pallidus deſignat malos & hæreticos, qui perſecutiones excitare non deſinunt aduerſus bonos: vnde ſeſſor eius diabolus dicitur mors. Apocalyp. 6.b.9.c.14.d. Et equus rufus, eſt populus prauus & ſanguinolentus. Apocal.6.b. Equus etiam niger eſt populus ſiniſter diabolo conſentiens, & falſi fratres ex Iudæis. Apocalyp.6.c. Equo etiam, qui impetu fertur ad prælium comparantur ii, qui impetu feruntur in vitia, non curantes monitorem Deum. Ier.8.c. Comparantur etiam equino pullo. Eccl'ici.23.d.

Dæmones.

Dæmones etiam in eiſdem ferè locis equi dici poſſunt, qui veloces ſunt ad nocendum hominibus. Ierem.8.g. Amos 6.d. Nahum 3. a. Hi ſunt equeſtris exercitus, quem vidit Ioannes. Apo.9.c.14.c.

Ori.ſ.Ioſu.ho.15. Hie.ſ. Amos 6. & ſ.Nahum 3. Rup.9 ſ. Apoc. Hie.ſ.Zach. 6.

Regna varia.

Equi in quadrigis, quas vidit Zacharias, ſic diſtribui poſſunt, vt equi rufi quadrigæ primæ, ſint Babylonij cruenti, & ſanguinarii, equi nigri, regnum Medorum, atque Perſarum: quod bigæ ſedens & egrediens, per Aſſueri regis edictum, mortem omniũ Iudæorum triſti nuntio præferebat. In quadriga tertia equi albi, Macedones ſub quorũ rege Antiocho, Machabæorum victoriam legimus. In quadriga quarta, equi varij fortes. Scimus enim Romanorum reges alios in gentem Iudæam fuiſſe clementes, vt C. Cæſarem, Auguſtum, & Claudium, alios perſequutores, atque terribiles, vt C. Caligulam, Neronẽ, Veſpaſianũ, & Hadrianũ. Zac.6.a.

Au.ſ.Apo.ho.5.

Bella, fames, peſtis.

Equi tres, videlicet rufus, niger, & pallidus. Apoc.6.b. deſignant bella, & famem, & peſtem quæ grauiora erunt in fine mundi.

Philo de agricultu. Gre.ſ.1.Reg.3.

Apoſtoli, & Sancti. Intellectus prudens.

Equites in comitatu Ioſeph, ſunt Apoſtoli cum Chriſto, & alij Sancti. Gen. 50. b. Eques autem dicitur, qui arte regit equum: Aſcenſor verò equi, qui non arte ipſum regit, ſed potius ab ipſo agitur: vnde eques dici poteſt intellectus prudens, aſcenſor equi intellectus imprudens. Equites etiam ſunt, qui in virtute ſpiritus carnis ſuæ voluptatis fluxa reſtringunt, & cũctis illecebroſis motibus, magna poteſtate dominantur. Ex his conſtat equitatus ſponſi. 1. Regum 8.c.3. Regum 10.d.2. Paral.1.d. Canti.2.c. Haba.1.b.3.b.

Ori.ſ.Iob.lib.1. Hie.ſ.Iſa.22. Gre.ſ.1.Reg.8. Beda ſ.Exo.15. & ſ.Pro.26.

Dæmones. Superbi. Hæretici. Tyranni.

Equites dicuntur dæmones, & equitatus eſt multitudo dæmonum, & ſuperborum. Et pręterea equites ſunt hæretici inſidentes ſimplicibus, quos decipiunt. Item, qui feroces cordis ſui motus contra impotentes dirigunt, & ad omne, quod per tyrannidem exercere volunt, ſunt veloces. Exod.14.b.15.c.1. Regum 8.c.13.a.2. Re.1.b. Iudith 2.b. Iſa.22.b.31.a. Iere. 4. g. 46.a.51.c. Eze.23.a.26.b.38.a.39.e. Dani.11.g. Ioel.2.a. Nahum 3.a. Haba.1.c. Apo.9.c. Flagellũ equi, eſt caſtigatio in ſuperbum, vt humilietur. Pro.26.a.

Hie.ſ.Iſa.21.

Chriſtus & diabolus.

Equites duo. Iſ.21.b. ſunt Chriſtus, & diabolus, qui prodierunt ad ſingulare certamẽ, Chriſtus tamen victor euaſit.

Lyra ſ.3.Reg.22.

Equites ſuos dixit rex Ioſaphat, eſſe equites Achab. 3. Re.22. a. de qua re eſt reprehenſus: quia boni non debent inire ſocietatem cum ipſis.

Eregione, vide Aduerſarius. Eremus, quære Deſertum.

Ergaſtulum, vide Carcer.

Erigere.

ERigere, eſt id, quod iacebat, rectum ſtatuere, aut quouis alio modo aliquid in rectum & altum, & quaſi ſupra terram eleuare.

Incomprehenſibilitas Dei.

Erigitur Deus in ſublime. Iob.40.a. quum noſtris mentibus in natura ſua impenetrabilis eſſe demonſtratur.

Gre.32.mor.5. Ori.ſ.Iere.ho.5. Au.ſ.Pſ.112.145. Gre.6.mor.8.

Liberans Deus à peccatis.

Erigit Deus eliſos, quũ liberat à peccatis, vt rectè incedere valeant per viam mandatorũ Dei, qui & erecti ambulare dicuntur. Le.26.b. Nee.8.a. Pſ.19.112.144.145. Iſa.22. b. Luc.13.c. Et erigit orbem in ſapientia. Ie.10.b. quũ animam, quæ per ſtultitiam ceciderat, per ſapientiã erigit. Et dicitur de toto orbe, quia omnes per peccatũ cecidimus, & erigimur per Chriſtum. Iudith 13.a. Iob.5.b. Eccl'ici.11.b. Luc.1.g. Erigit etiam pauperem de ſtercore. 1. Reg.2.b.

Eleuare ad diuina. Erigit Deus aures, vt attente audiamus diuina, quas, niſi ipſe erigat, nos erigere non valemus. Iſaiæ 50.b. Vel dicitur de Chriſto, qui à ſeipſo non loquitur. *Lyra.ſ.Iſa.50.*

Liberans Deus Iudæos, & gentiles. Erigens Nehemias muros, & domos Hieruſalem, & ruinas antiquas, deſignat Chriſtum, liberantem Iudæos & gentiles à peccatis. Eccl'ici 49.d. Iſa.61.b.2.Mach.3.f. *Hie.ſ. Iſa.61.*

Incarnatio Chriſti. Erectio tabernaculi, incarnationem Chriſti deſignare poteſt. Exo.40.a. Idem poteſt ſignificare erectio altaris. Gen.33.d. *Cyri.4.ſ.Ioan. 28.*

Imitatio cæleſtiū. Erigere etiam tabernaculum, iuxta exemplar in monte monſtratum, eſt componere vitã ad imitationem cæleſtium. Et erigere tabulas tabernaculi, eſt eleuare mentes ad cæleſtia. Exo. 26.c.40.a. Num.2.c.7.a.9.d. Acto.15.d. Et erigit ſtruthio alas in altum, quũ eccleſia per fidem & ſpem, ad cæleſtia eleuatur. Iob.39.b. *Hie.ſ.Iob.39. Philo.de ſomniis Beda ſ.Gen.28.*

Reſurrectio Chriſti. Erectio lapidis facta à Iacob in titulum. Geneſ.28.d.31.g. typus eſt reſurrectionis Chriſti in gentibus prædicandæ. Eſt etiam roboratio mentis, ad bona opera exercenda, tentationesue ſuſtinendas. *Roboratio mẽtis.* Erigens ſe Chriſtus, cum ſcriberet in terra. Ioã. 8. a. ſuam exaltationem poſt humiliationem ſignificauit. *Glo.int.ſ.Deu.27*

Inſtituere doctores. Erigere lapides ad ſcribendam legem. Deut. 27. a. eſt ſuſcitare doctores ad inſtruendum populum.

Erectio eccleſiæ. Erigens Iacob titulum lapideum. Gen.35.c. futuram eccleſiæ ſublimitatem deſignauit. *Glo.int ſ.Gen. 35.*

Superbia. Erigit ſtruthio alas in altum, quum quis per effrænatam ſuperbiam cogitationes aperit. Io. 39.b. Erigi enim, eſt per ſuperbiam eleuari, vt Core. Num.16.b. Iudi.9.d.2.Par.25.d.e. Iob.11.c.19.a.22.c.36.a.39.c. Ier.48.d.50.e. Thre.1.c.2.Mach.15.b. Et eriguntur argento, qui ſuperbiunt de diuitiis, honoribus, & cæteris vanitatibus. Soph.1.c. Erectum etiam collum, deſignat audaciam ſuperbiæ. Et erigere titulos, eſt inſignem memoriam in re vana de ſe relinquere. Leui.26.a. Et erigens Saul fornicem triumphalem in Carmelo. 1 Reg.15.a. eſt prædicator, qui de ſua prædicatione, apud ſimplices & rudes gloriam quærit: quum tamen ipſe malè viuat. Ad hæc referri poteſt erectio altarium, ſeu ararum Baal: qui enim ſuperbiunt, aram Baal, hoc eſt, diabolo, in ſe erigunt. 4.Reg.21.a. Leui.26.a. Dani.3.a. *Gre.31.mor.11. & 12.mor.21. Hie.ſ.Sopho.1. Iſyc.ſ.Leui.26.*

Imitare perfectionẽ Chriſti. Erigi quaſi leonem, eſt imitari perfectionem Chriſti. Nu.23. d. Et eriguntur aduerſus Philiſthiim, hoc eſt, contra dæmones, qui reſipiſcunt à peccatis, in quibus prius dæmonibus ſeruiebant. 1.Reg.13.a. Et erigens angelus Danielem ſuper genua. Dani.10. b. deſignat aliquem profectum in operando, ſed non plenum, nec ex omni parte. Hebræ.12.b. *Ori.ſ.Num.ho.16. Gre.22.mor. 21.*

Detegere inſidias diaboli. Erigit prædicator caſtra contra Hieruſalem. Eze.4.a. quando rectæ intentioni audientium hoſtis callidi circumuentiones, quaſi incomprehenſibiles inſidias prædicit. *Gre.26.mor.5. Hie.ſ.Iere.10.*

Non erat, qui erigeret vltra pelles Hieruſalem. Ierem. 10. d. quando non erat, qui eam reædificaret.

Deſiderãtes angelis ſaluti noſtrã. Erectis pedibus ſtantes Cherubim. 2.Par.3.c. oſtendunt deſiderium, vt nos ab huius peregrinationis erumna erectos ad ſuum ducant conſortium. *Glo.int.ſ.2.Par.3.*

Implorare auxilium Dei. Erigere oculos ad Deum, eſt implorantis eius auxilium. Tob. 3. c. Eſt autem mentem eleuare. *Glo.int.ſ.Tobi.3.*

Perſequutorum eccleſiæ pœna. Erigi lignum iubebat Darius, vt in eo configeretur is, qui impediret ædificationem tẽpli. 1.Eſdr.6.b. vbi deſignatur pœna, quæ infligitur impedientibus ædificationem eccleſiæ. *Lyra.ſ.1.Eſdr.6.*

Scrutator myſteriorum. Erigit oculos ad opes, quas non poteſt habere, qui ſcrutatur arcana, quæ penetrare non poteſt. Pro.23.a. *Beda ſ.Pro.23.*

Eripere, vide Liberare.

Errare, Error.

ERrare eſt iudicare, vel approbare verum eſſe, quod falſum eſt, vel è diuerſo. Et interdum eſt vagari, & diſcurrere. *Amb.de Ioſeph 3.*

Chriſtus. Errans Ioſeph in agro quęrens fratres ſuos. Gen.37.c. deſignat Chriſtum diſcurrentem per Iudæam, & quærentem, qui ſe agnoſcerent. Nam & errantes quęrebat. *Sẽſibilia ſequẽtes.* Deſignat etiam eos, qui ſequuntur ſenſibilia, & contentionibus vacant verborum. *Aug.ſer.81. Beda ſ.Gen.37. Philo.quod dete. pot.inſi.*

Confuſio hereticorum. Errauerunt in deſerto Domini gentium, quum Apoſtoli, & doctores eccleſiæ, nullum reliquerunt hęreticum non confuſum, qui veritati rectè poſſet obſiſtere. Iſ.16 c. Hebræ.11.g. *Hie.ſ.Iſa.16.*

Sequi Chriſtum. Non erant ſtulti, qui ambulant per Chriſtum, hoc eſt, qui ſtulti reputantur à mundanis ambulantes per eum, qui eſt via, veritas, & vita. Iſ.35.c. *Hie.ſ.Iſa.35.*

Iudæi. Falli in fide. Errans Agar in ſolitudine. Gene.21.b. deſignat Iudæos diſperſos per orbem: vel ignorantiã legis habentes: & à Chriſto deficientes. Pſal.106. Et errauerunt ab vtero. Pſal.57. quia defecerunt ab Abraham, & à bona voluntate, facti increduli & peruerſi. Et fecit Deus errare principes quaſi ebrios, quũ permiſit ſacerdotes & phariſęos, ex praua affectione, circa Chriſtum errare. Iob.12.d. Thren.4.c. Errantes etiam ſpiritu, ſunt errantes in fide, vt Iudæi, gentiles, & hæretici. Iſaiæ.29.g.30.c.45.c. Errant autem in inuio, qui idola colunt, aut hæreſes ſequuntur. Pſ.94.16. Et idololatria eſt vetus error. Iſa.26.a. Et omnes iſti dicuntur errare, ſicut ebrii, quia rectam rationem non ſequuntur. Iſ.19.c.28.a.47.d. Sic faciunt errare pſeudoprophetæ populum. Deut. 4.c.13.d.27.c.30.d. Iob.15.d. Sapi.2. d.5.a.13.b. 14.c. Eccl'ici.15.c.17.d. 34.a. Ioſu.23.e. Thre.4.c. Baru.4.f. Ezech.14.c.34.b.44.c. Matth.22.c. Mar.12.b.1. Timot.1.b. 6.b. Titum 3.a. Heb. 5.a. Iacobi 5.d.2. Petri 2.c. Dan.14.d. Hi dicuntur errantia ſidera. Iud. d. *Ori.ſ.Gen.ho.7. Arn ſ.Pſ.57.106. Amb.epiſ.14. Gre.11.mor.13. Beda ſ.Gen.21. Hie.ſ.Iſa.19 Aug. de paſtori. 7.*

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 22.

Error in cæremoniis, eſt neglectus diuini cultus. Leui. 5. d. Et errans ſicut ouis perdita, eſt peccans. Pſ. 118. Dicit autem Dauid de præterito ſe erraſſe, & non de præſenti: quia non perſeuerauit in peccato, ſed pœnitentiã egit. Errans bos, aut aſinus, aut ouis, eſt ſimplex peccãs. Exod. 23. a. Deut. 22. a. Pro. 10. c. 13. c. 14. c. 21. c. Eccl'tæ. 1. d. 2. 2. 7. d. 10. b. Sapien. 1. c. 17. a. Eccl'ici 11. b. Iſaiæ 53. b. 63. g. Thre. 4. c. Ezec. 34. d. Matth. 18. b. Ephe. 4. c. c. *Delinquere.*

Gre. 26 mor. 1.

Dicens Elihu ad Iob: Si erraui, tu doce me. Iob. 34 d. eſt vox propriè arrogantium: vt tũc de errore acquirere ſtudeant, quando ſe nouerint non erraſſe, qui rurſum requirere, vel argui de errore deſpiciunt, ſi quando ſe erraſſe veraciter præcognoſcunt. *Arrogantia.*

Erubeſcere, vide Confundere.

Eruca.

Ariſto. 3. de genera animalium.

Eruca, vermis genus eſt, toto corpore repens: quæ noxia ſolet eſſe ſegetibus, & aliis plãtis. Non auolat, vt locuſta, nec huc illucque diſcurrens ſemeſa demittit, ſed permanet & inſtat perituris frugibus, & tardo lapſu, pigriſque morſibus vniuerſa conſumit. Videtur ſignificare extremam pœnarum omnium. Amos 4. c. *Extrema pœna.*

Hie. ſ. Amos 4. Hie. ſ. Ioel. 1. Rup. ſ. Ioel. 1. Gre. 33. mor. 39.

Eruca deuorans ſegetes, ſignificat reges Aſſyriorum, & Babylonios, qui deuorarunt, & deſtruxerunt Iudæam. Ioel. 1. a. 2. f. Significat etiam inter affectus animi triſtitiam, quæ mentem conſumit, & deſiccat oſſa. *Reges Aſſyriorum. Triſtitia.*

Poteſt etiam eruca ſignificare libidinem, quæ cor, quod tenuit, ita polluit, vt in ſuperioris munditiæ ſurgere amorem non poſſit. Ioel. 2. f. Amos 4. c. *Libido.*

Eructare.

ERuctare, eſt ructũ extra mittere, vel ructãdo aliquid emittere: ſolet fieri ex abũdãtia cibi. Eructauit cor Dei verbum bonum. Pſ. 44. quum Deus pater de ſubſtantia ſua produxit Filium. Eructat etiam dies diei verbum, quum Pater generat Filium. Pſ. 18. *Pater generans Filium.*

Hie. ad principiã. & ſ. Pſ. 44. Arn. ſ. Pſ. 18. Aug. ſ. Pſ. 44. Baſi. ſ. Pſ. 44. Amb. de virgi. 3. Aug. ſ. Pſ. 73. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. Aug. ſ. Pſ. 144. Ber. ſer. 3. de adu. Hie. ſ. Pſ. 143.

Eructat etiam cor verbum bonum, quum ex abundantia boni cordis, bonum ore profertur. Pſ. 44. Et eructat dies diei verbum, quum quis ex intimo cordis theſauro profert prædicationem fidei Chriſti. Pſ. 18. Matt. 12. Luc. 6. g. Eructauit etiam Chriſtus abſcondita, quum manifeſtauit nobis cæleſtia ex immenſo amore. Matt. 13. e. *Prædicatio Chriſti, & Apoſtolorum.*

Eructare hymnum, eſt diuino inſtinctu Deum laudare. Sic dicitur: Memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt. Cùm enim quis plenus eſt cibo diuino, tunc eius os impletur laude. Pſ. 118. 144. *Laudare Deum.*

Eructantia promptuaria mundanorum, ex hoc in illud. Pſ. 143. ſunt verba hæreticorum, quæ habent præparata aduerſus fideles, Philoſophorum autoritatibus munita: ſic, vt ſi illos in vno tenueris teſtimonio, ad aliud confugiant, & modo ad ſacrã ſcripturam, modo ad Ariſtotelem, aut Platonem recurrunt. *Verba hæreticorũ.*

Eructans fluuius Aegypti multitudinem ranarum. Sapi. 19. c. deſignat ſapientiã mundanam facientem loquaces. *Sapientia mundana.*

Erudire, quære Docere.

Eruere, vide Euellere, & Liberare.

Erugo, quære Aurugo.

Erumpere, Prorumpere.

ERumpere dicitur illud, quod extra prodit, quaſi rumpendo ſuperficiem eius, in quo latebat. Vnde interdum eſt emanare. Deut. 8. g. Erumpunt fluuiorum abyſſi. Exire. Num. 18. c. Quicquid primum erumpit è vulua. Exultare. Gal. 4. d. Erumpe, & clama, quę nõ parturis. Pullulare. Num. 17. g. Turgentibus gemmis eruperant flores.

Hie. ſ. Iſa. 58.

Erumpit lumen quaſi manè. Iſ. 58. b. quum ſol iuſtitię, diſſoluens tenebras peccatorum noſtrorum, & errorum, lumine ſcientiæ, & veritatis mentes noſtras illuſtrat. *Illuſtrans Chriſtus.*

Hie. ſ. Eze. 13.

Erumpens ſpiritus procellæ, eſt ira Dei, aut virtus Spiritusſancti, diſſipans ædificia errorum hæreticorum. Ezech. 13. b. Ier. 23. d. *Ira Dei.*

Aug. ſ. Pſ. 140. Gre. 17. mor. 12.

Erupta craſſitudo terrę ſuper terrã, dici poteſt fructus de paſſione Martyrũ prodiẽs. Pſ. 140. *Fructus martyrum.*

Non erumpunt pariter aquæ de nubibus. Iob. 26. a. quia Apoſtoli, & prædicatores paulatim infundunt infirmorum mentibus doctrinam, prius facilia proponentes, ne mentes eorũ obruantur. Pro. 8. c. Iere. 18. b. *Moderatio doctrinæ.*

Beda ſ. Pro. 3.

Eruperunt abyſſi per ſapientiam Dei. Pro. 3. c. quum myſteria per Chriſtum aperta ſunt. *Apertio myſteriorum.*

Glo. ord. ſ. Gen. 43. Hie. ſ. Eze. 17. Hil. ſ. pſ. 140.

Erumpentes flores ex virga Aaron. Num. 17. c. natiuitatem Chriſti ex Virgine deſignarunt. *Natiuitas Chriſti.*

Erumpentes lachrymæ Ioſeph. Gen. 43. g. lachrymas Chriſti pro nobis fuſas deſignarunt. *Lachrymæ Chriſti.*

Erumpens in germen id, quod abſciſſum eſt de cedro, deſignat Gentiles in fide fructificantes. Eze. 17. g. Hoſe. 14. c. Ioel. 3. c. Galat. 4. d. *Gentiles fructificantes in fide.*

Erumpentes papulæ in cicatrice, ſunt vitia extra prodeuntia. Leui. 14. f. Idem deſignat craſſitudo terræ erupta ſuper terram. Pſ. 140. *Vitia extra prodeuntia.*

Hie. ſ. Iſa. 59. Gre. 15. mor. 8.

Erumpit in regulum ouum aſpidis, quod confotum eſt. Iſ. 59. a. quum ex mentibus hæreticorum & phariſæorum prodeunt verba erronea, & blaſphema. Deſignatur etiã ſpes Iudæorũ de Meſſia, quæ deueniet ad ſuſcipiendum Antichriſtum. Deſignatur etiam, quum quis fouendo in ſe praua conſilia, fit membrum Antichriſti. *Blaſphemia hæreticorum.*

Erumpentes hoſtes ex ciuitate,ſunt multitudo tentantium aduerſus bonos.Ioſu.8. d. Iudi.20.d.Et erumpens mare, quaſi de vulua procedens, eſt quum miſeriarum ſecularium fluctus,de carnalis cogitationis iniquitate concepti,in ſanctæ Eccleſiæ interitum ſæuiunt.Iob. 38.a.Ioel.3.b.

Multitudo tentantium. — *Gre.28.mor.15.*

Eſaias.

Eſaias,ſeu potius Iſaias,id eſt,ſalus,vel ſaluator Domini: filius Amos,id eſt,fortis aut robuſti,Propheta,ſatis notus in ſua prophetia.

Quatenus vidit viſionem, deſignat eos,qui ſaluantur à Domino, videre viſionem ſuper Iuda,& Hieruſalem,hoc eſt,confeſſionis plangendo peccata,& pacis poſt pœnitentiã. Iſ.1.a. *Hie.ſ.Iſa.1. Hier.ſ.Abdi.*

Domini ſermo. Vt autem ingreſſus eſt ad reprehendendum regem Ezechiam,typus eſt ſermonis Domini, ingredientis mentem,ad ipſam redarguendam.Iſaiæ 39.c.

Eſau, Edom, Idumæa.

ESau,filius Iſaac,frater Iacob, cum quo natus eſt,prior ipſe quidem,tenente Iacob plantam eius.Erat totus hiſpidus,& piloſus:vnde dictus eſt Seir. Vendidit primogenituram fratri ſuo Iacob,pro decoctione rufa lenticularum:vnde dictus eſt Edom,id eſt rufus,ſiue terrenus,& ab eo dicta eſt regio Idumæa,quæ prius dicebatur Seir, nunc Gebalene. Hebraicè dicitur Darom,& Theman, & Nageb,& Duma.Abdi. Erat Eſau venator, & in agro viuẽs: cuius benedictionem ſuffuratus eſt Iacob,ſimulans ſe eſſe Eſau, in qua benedictione ſubditus eſt ipſi Iacob,cumque poſtmodum ipſe intuliſſet cibos patri,etiam ab ipſo benedictus eſt:ita tamen,vt à ſubiectione Iacob non eximeretur.

Iudæi. Principes Iudæorum. Superbi. Sacrificia veteris legis. Iudæa. — *Gre.ſ.Iudi.ho.5. Hie.ſ.Iſa.34. Gre.ſ.Eze.ho.6. Beda ſ.Gen.25.27. Hie.ſ.Amos 1.& ſ.Abdi.*

Eſau typum gerit populi Iudæorum,qui primogenituram habebat, quam amiſit per infidelitatem. Gen.25.d. Et attulit cibos poſt Iacob ad patrem, deſignatur conuerſio Iudæorum in fine mundi. Gen.27.d. Vt autem occurrit Iacob cum armatis,figura eſt principum Iudæorum contra Chriſtum,& etiam ſuperborum,qui non cum humilitate ſuſcipiunt fidem.Gen. 32.b.33.a. Vt verò dicitur Edom,hoc eſt,ſanguineus, deſignat veteris legis ſanguinolenta ſacrificia.Idumæa quoque ſignificat Iudæam.Iſ.34 b.Amos 1.c.9.d.Abdi.b.Malach.1.a.

Prauum dogma. Hæretici. Carnales. Terrens ſenſus legis. — *Amb.de Cain.1. Hie.ſ.Amos 1.& ſ.Abdiam. Aug.ſ.Pſ.136. Gre.5.mor.7. Ori.ſ.Num.ho.18. & ſ.Ioſu.ho.19. Arno.ſ.Pſ.60. Greg.ſ.Cant.Cant.2 tomo 1.cap.4. Baſil.ſ.Iſa. Ar.ſ.Iſa.ſ.Pſ.107. Au.de ciuit.diui. & ſ.Pſ.59.62.*

Secundum quòd pugnauit Eſau cum Iacob in vtero,deſignat prauum dogma, quod veritati aduerſatur,& etiam hæreticos, qui & Idumæi dicuntur.Et Edom,id eſt,ſanguis, dicitur de carnalibus, tam Iudæis, quam hæreticis. Et filij Edam, ſunt qui carnalia ſectantur. Et Idumæa ſignificat ſenſus terrenos legis.Gen.25.d.1.Reg.21.b.4 Reg.8.f.2.Par.28.c. Iudith 3. d.Pſ.51 82.136.Thre.4 d.Amos 1.b.2.a.Abdi.a.Vt etiam erat venator, & agricola, typus eſt eorum,qui in exterioribus voluptatibus fuſi,carnem ſequuntur,& tanto magis exteriora colunt,quanto magis interiora ſua inculta derelinquunt.Idumæa quoque ſignificat carnem,& omnia carnalia,& terrena.Eſt autem Idumęa finis Iudææ, quia à terrenis venitur ad ſpiritualia·Num.24.c.Ioſu.15.a.Pſ.59.Ezec.25.c.Et ipſe Edom,eſt homo animalis,qui prior eſt,quàm ſpiritualis, cui tamen carnalis ſubiicitur regendus,& gubernandus, & accipit benedictionẽ, ſi illi obtemperet.

Caro. Carnalia,& terrena. Animalis homo. Gentilitas. Mundus. Terra. Terrenus homo. — *Hier.ſ.Iſa. 34.63 & ſ.Eze. 25.*

Significat etiam Edom,aut Idumæa Gentilitatem ad Eccleſiam venientem. Et extenditur calceamentum Chriſti vſque in Idumæam,quum prædicatio Chriſti venit ad Gentes, vel ad genus Eſau.Pſ.59.107.136.Deut.2. a.23.b.Ioſu.24.a.Dan.11.g.Amos 9.c.Abdi.c. Marc.3.b. Significat etiam Idumæa mundum,vel terram 2.Reg 8.d.Pſ.62.in titu. Et venit Chriſtus de Edom,quum aſcendit de terra in cælum,ſanguine rubricatus.Iſ. 34.b.63.a.Edom autem,hoc eſt,terrenus homo eſt percutiendus,vt viuat, cæleſtis.Pſ.59.in titu.Edom etiam,hoc eſt,terrenus,non vult concedere tranſitum filiis Iſrael,vt eant ad terram promiſſionis cæleſtẽ. Nu. 20.c.3. Reg.11. g.Eze.25.d.32.g.Ioel.3.d. Amos 2.d.Malac.1.a.

Mali. Mores praui. Feruor peccãdi. — *Philo.1.allego. Ori.ſ.Matt.ho.29 Gre.ſ.1.Reg.14. Hie.ſ.Pſ.81.*

Eſau vt habitabat in agro,typus eſt malorum,& morum Deo odibilium.Gen.25 d. Et vt dicitur Edom,id eſt,rufus,deſignat feruorem peccandi,& peccatum ex conſuetudine, & inimicos bonorum.1.Reg.14.Pſ.82.136.Iere.49.b.Rom. 9.c. Hebr. 12. d.Idem deſignat Doeg Idumæus.1. Regum 21.d.

Appetitus. — *Philo.2.allego.*

Typus eſt etiam Eſau appetitus, vnde ſubiicitur Eſau Iacob, hoc eſt, appetitus rationi, & inſipiens ſapienti. Gen.27.f. 4.Reg. 8. c.14. b. 1. Para.18.c. 2. Paral. 21.c. 2. Reg.8. d. Nume.24.c.

Inſipiens. — *Phil.de cõgre.&c. Hie.ſ.Amo. 2.*

Interpretatur Eſau iuxta Philonem,factura,aut quercus,ſignificans inſipientem,qui quercus eſt,quia duræ ceruicis,&c.Factura autem,quia figmentum,& fabula, eſt vita inſipientis, aut factura propter mala opera·Generat autem Eliphaz, id eſt,Deus me diſperſit,quia anima inſipientis diſſipatur,& relinquitur à Deo.Gen.36.a.

Eſau,vt accepit aliã vxorem,non relictis prioribus.Ge.28.a.deſignat hypocritas, aſſumentes bonorum operum apparentiam quandam,non relictis malis prioribus.

Hypocrita. — *Gre.ſ.Exo.ho.6. Hie.ad Dama.q.1 & ſ.Pſ.107. Beda ſ.Gen.17. Hie.ſ.Mala.1.*

Eſau interdum eſt typus diaboli,& Edom,ſeu Idumæi,hoc eſt terreni,& ſanguinei, ſunt dæmones,& eorum ſequaces. Et Idumæa poteſt ſignificare inferos, locum videlicet dæmoniorum. Pſal.82.107. 136.Exod.15.a.Ezech.32.g.35.d.Ioelis.3.d.

Diabolus. Inferi. Vitia.

Eſau,& Iacob de vna ſtirpe generati,ſunt vitia, & virtutes ex vno cordis fonte procedẽtes, dum ex arbitrij libertate in vtranque partem,vt volumus, declinamus, ſed priora naſcuntur vitia,per infantiã,pueritiam,iuuentutem,quæ poſtea ætas firmior corripit, atque ſupplãtat.

Maior frater hiſpidus & ſanguinarius, venationibus, ſyluis, & beſtiis delectatur: minor lenis, & ſimplex, & innocenter habitans domum: ideo Deus Iacob dilexit, Eſau autem odio habuit. Mala. 1. a.

Eſca, quære Cibus.

Eſchol.

Bona indoles.

Eſchol, id eſt, botrus, ſiue orbatio, aut ignis omnis: frater Mamre, ſocius Abrahæ in pugna contra quatuor reges. Gen. 14. b. Secundum quod ducit nomen ab igne, deſignat bonam indolem, quæ omnia generoſa proſequitur: ideo eſt ſocius Abrahæ, id eſt viri perfecti.

Eſdras.

Ori. ſ. Eze. ho. 1. — *Diuinũ auxiliũ.*

Eſdras, id eſt, adiutor, ſiue atrium: ſacerdos, ſcriba, & propheta, princeps in reductione populi Iſrael, de captiuitate Babylonica, eſt ſatis notus in ſuis libris. 1. Eſdr. 1. a. Nehem. 8. a. typus eſſe poteſt diuini auxilij.

Eſdrelon.

Eſdrelon, id eſt, adiutorium fortitudinis, vel quercus auxilij: ciuitas quædam. Iudith 1. c. Et campus magnus inter montes Gelboe, & Hermon minorem.

Eſebon.

Ori. ſ. Num. ho. 13. Philo 2. a lego. Hie. ſ. Iſa. 15. — *Vanæ cogitationes.*

Eſebon. i. feſtinatio filii, aut feſtinatio intelligentis, vel ædificantis: filius Gad. Gen. 46. b. Itẽ interpretatur cogitationes, & eſt ciuitas Seon regis Amorrhæorũ, i. diaboli præcipua, quia de corde exeunt cogitationes malæ: ideo eſt igni Spiritusſancti ſuccendenda. Numer. 21. c. Eſt etiam ciuitas Moab in tribu Ruben, quæ videtur eadem, & deſignat ænigmata Sophiſtarum, & vanas cogitationes. Iſ. 15. a. 16. b.

Geor. Vene. Can. 2. tomo 6. cap. 8. — *Diuina mens.*

Eſebon etiam, vt interpretatur cogitationes, deſignare poteſt diuinã mentem, in qua ſunt veluti piſcinæ, vbi continebantur omnia, antequam crearentur. Cant. 7. b.

Greg. ſ. Cant. 7. Rup. ſ. Cant. 6. — *Mœror pœnitentiæ.*

Eſebon, iuxta Gregorium, interpretatur cingulum mœroris, & deſignat mœrorem huius peregrinationis, & pœnitentiæ.

Eſmona.

Ori. ſ. Num. ho. 17. Hie. de Manſione. — *Patientia. Perſeuerantia.*

Eſmona, ſeu Haſmona, id eſt, feſtinatio munerationis, vel muneris, aut feſtinatio præparationis, vel legatio, eſt viceſima ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quo venitur è Methca, à Septuaginta dicitur Aſelmona, ab Origene Aſena, deſignans robur patientiæ. Hebraicè dicitur Haſmona, id eſt, feſtinatio, iuxta Hieronymum: eſtque in deſerto Pharan, ad eum peruenitur poſt Methca: quia poſt dulcedinem conſolationis, eſt ad vlteriora properandum. Numer. 33. d.

Glo. int. ſ. Exo. 3.

Eſſe, Exiſtere.

Eſſe, à verbo Sum, notam habet ſignificationem.

Eſſe Dei.

Eſſe abſolute conuenit maximè propriè Deo, cuius eſſe eſt æternum, nullam admittens variationem, aut compoſitionem, & nomen eius proprium dicitur, qui eſt: & ipſe dicit. Exo. 3. d. Ego ſum, qui ſum. Et eſſe ſe dicit Deus, quum vult oſtendere, ſe habere poteſtatem ad vindicanda peccata. Ier. 7. b.

Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 2. & ſ. Rom. 4. Hil. ſ. Matt. Can. 1. & ſ. Pſ. 58. Au. ſ. Pſ. 38. 58. 103. Rup. 9. ſ. Ioan. — *Exiſtentes in gratia.*

Eſſe dicuntur, qui adhærent Deo, & ſunt in gratia, non eſſe verò peccatores, & à Deo ſeparati. Pſ. 38. Rom. 4. c. Non eſſe etiam dicuntur Gentiles, & increduli Iudæi. Eſſe è diuerſo dicuntur aliquando, qui præſumunt de ſapientia, non eſſe verò ſimplices. 1. Cori. 1. d. Matth. 2. d. Dicuntur etiam non eſſe qui conuertuntur ad fidem, & deſinunt eſſe ſuperbi, & peccatores. Pſ. 58. 103. Eſſe ex Deo dicuntur, qui ſunt ex benedictione illa, qua Deus omnes ad vitam pertinentes naſci iuſſit. Ioan. 8. f.

Glo. ord. ſ. Pſ. 90. — *Fauens Deus ſuis.*

Eſſe dicitur Deus cum ſuis in tribulationibus. Pſ. 90. Iſ. 43. a. quia tunc maximè eos adiuuat. Sic dicitur eſſe anima Dei ad eos, quibus eſt beneuolus, non eſſe verò ad eos, quibus eſt iratus. Iere. 15 a.

Amb. de Ioſeph 12. Ori. ſ. Eze. ho. 1. — *Eſſe iuxta Chriſtum.*

Eſſe iuxta Ioſeph, eſt non longè eſſe à Chriſto. Gen. 45. b. Sicut & ipſe Chriſtus dicebat. Vobiſcum ſum, vſque ad conſummationem ſeculi. Et eſſe in Deo, eſt eſſe in veritate, & charitate. Actor. 17. f. Exiſtens etiam Ezechiel in medio captiuorum, deſignat Chriſtum inter peccatores. Eze. 1. a.

Iſych. ſ. Leui. 16. — *Solus Chriſtus in opere redemptionis.*

Nullum hominem eſſe in tabernaculo teſtimonij ingrediente ſacerdote in Sancta ſanctorum. Leuiti. 16. d. deſignat in incarnatione, & paſſione Chriſti, ſic ipſum fuiſſe ſolum ad opus redemptionis, vt nullus fuerit ſine peccato, ſed omnes egeant eius redemptione.

Hier. ſ. Agge. 2. — *Eccleſia parua.*

Quaſi non eſſet, erat Eccleſia in principio, ſed poſtea facta eſt glorioſior, quàm ſynagoga, quæ iam facta eſt, quaſi non ſit. Agge. 2. a.

Hie. epiſ. beatitu. — *Iudæi cum Deo per legem.*

Erat filius ſenior, hoc eſt, Iudæi ſemper cum Patre, propter legem, & cultum Dei, & quia peccando corripiebantur à Deo. Luc. 15. g.

Hila. ſ. Pſ. 68. — *Deficiens corpus Chriſti à vita.*

Non eſſe ſubſtantiam in Chriſto: Pſalmo 68. eſt corpus eius defeciſſe à vita in paſſione.

Aug. 1. ſer. Domi. in monte. — *Viuere in hac vita.*

Eſſe in via, eſt viuere in hac vita, in qua ſumus viatores, & peregrinamur à Domino. Matth. 5. d.

Eſſe dicuntur ipſius domini filij ſeruorum eius. Exod. 21.a. quia bona opera ſubditorum aſcribuntur prædicatori eos inſtruenti.

Bona opera aſcribuntur inſtructori.

Exiſtens vir Dei in ciuitate.1.Re.9.b.eſt prædicator manens cum ſubditis, muniens ipſos, manens & ipſe munitus. Et habitat in excelſis, quia munimenta ſaxorũ ſublimitas eius. Iſaiæ 33.a. In ciuitate verò, hoc eſt, in loco non plene perfecto exiſtit, quia pro captu ſubditorum, ab illa ſublimitate ſe demittit.

Prædicator manẽs cũ ſubditis. — *Gre.ſ.Eze.ho 3. Gre.ſ.1.Reg.9.*

Non eſſe prophetam, cùm non ſunt ſigna. Pſ.72. eſt non adeſſe prædicatorem, qui habeat dona Spiritusſancti. Et non eſſe fabrum ferrarium in Iſrael.1. Regum 13.d. eſt non eſſe in Eccleſia eruditos in ſecularibus ſcientiis.

Non adeſſe prædicatorem. — *Gre.ſ.1.Reg.10.13*

Sunt reliquiæ homini pacifico. Pſalmo 36. quia Sancti corporis reſurrectionem expectant.

Expectatio reſurrectionis. — *Ori.ſ.Pſ.35.ho.5.*

Erant ſimul meretrices, quæ venerunt coram Salomone. 3. Regum 3. a. quia multitudinis credentium, erat cor vnum, & anima vna. Nullus autem erat cum eis, quia infideles ſunt extra Eccleſiam.

Multitudinis credẽtiũ cor vnum. — *Hie.epi.multum in vtranque.*

Non eſſe dicebantur filij Rachelis, hoc eſt, innocentes occiſi ab Herode, quia matres reputabant eos perpetuo periiſſe. Iere. 31.c. vel non ſunt, vſque ad reſurrectionem corporum, quia tunc verè erunt.

Rup.2.ſ.Matt.

Eſſe ſub lege, eſt eſſe in peccato, quos enim reos tenet lex, traditi ſunt illi à peccato. Rom.6.a.

Eſſe in peccato. In vitiis carnis. — *Amb.ſ.Rom.6.*

Eſſe in carne, eſt eſſe in vitiis, carnales ſenſus ſequendo. Rom. 7.b. Et eſſe cum Philiſthæis, eſt eſſe in peccato, & in dæmonum conſortio.1.Re.14.c.

Amb.ſ.Rom.7. Gre.ſ.1.Reg.14.

Conſiſtens peccator aduerſus Chriſtum, erat Caiphas, quando ipſum interrogabat. Pſalmo 38.

Caiphas in Chriſtum. — *Ori.ſ.Matt.ho.35.*

Erit in iudicio ſicut populus ſic ſacerdos, quia tũnc ſola erit diſtinctio meritorum. Iſa. 24.a.

Aequalitas in iudicio. — *Hie.ſ.Iſa.24.*

Non fuiſſe à principio, nec fore poſtea ſimile, deſignat grauitatem vindictæ in iudicio futuram. Ioel.2.a.

Grauitas iudicii. — *Hie.ſ.Ioel.2.*

Non eſſe dicitur diabolus. Iob. 28.c. Et ſunt quaſi non ſint, qui mittuntur in infernum. Pſalm.38. Iſa.41.c.65. a. iuxta Septuaginta. Demum omne quod falſum eſt, non ſubſiſtit, & quod veritati aut virtuti contrarium eſt, non eſt, vnde eſt illud. Eſter 14.c. Ne tradas Domine ſceptrum tuum his, qui non ſunt. Ezech. 26. d. 28. e. Abdi. f. Sic beſtia fuit, & non eſt. Apoc.17.b.

Mittiiinfernũ. — *Hie.apol.adue.Iouinia.& ſ.Iſa.65. & ſ.Gal.1. & ſ.E[illegible].26. Gre.14.mor.9. Rup.10.ſ.Apo.*

Eſther.

Eſther, id eſt, occulta, ſiue abſcondita, vel demoliens, ſiue ex Syro, & Hebræo, medicinæ exploratio, vel contemplatio, aut medicina turturis. Mulier, quæ licèt eſſet Iudæa, fuit vxor regis Aſſueri, liberauit populum Iudæorum ab interitu, crucifixo Haman, qui eum perdere volebat, typus eſt beatiſſimæ Virginis Mariæ, quæ victo diabolo, liberat peccatores. Eſther 2.b.5.a.14.a. poteſt etiam Eccleſiam deſignare.

Virgo Maria. Eccleſia. — *Lyra ſ.Eſter.2.*

Eſurire, Fames, Famelicus, Inædia.

Eſuriunt animalia, quum habent appetitum cibi propter exinanitionem alimenti prius ſuſcepti, & hic appetitus, qui eſt calidi, & ſicci, dicitur fames.

Eſurit Chriſtus, quum quærit fructum operũ in anima, aut in ſynagoga, & eſurit opera iuſtitiæ in nobis, quum nos eſurimus. Matth.4.a.21. b.25.d.

Quærens Chriſtus fructum in anima. — *Ori ſ.Matt.ho.16. 34.*

Eſurire dicuntur iuſtitiam, qui eius quærunt augmentum, qui nunquam ſe ſatis iuſtos putant, ideo diligenter laborant, vt iuſtiores fiant. Matth.5 a. Et famem patiuntur vt canes, qui miſericordiam à Deo petunt. Pſal.58. Eſuriens etiã eſt, qui non eſt incraſſatus vitiis, & voluptatibus, ſed optat ſaturari pane Chriſti, & verbo Dei. Eze.18.b. Hic eſuriens amarum amplectitur, id eſt, tribulationes. Pro.27.a.

Quærentes augmentũ iuſtitiæ. Deſiderium verbi Dei. — *Hil.ſ.Matt.Can.5. Hie.ſ.Iſa.21. Amb.ſ.Luc.6. Hie.ſ.Matt.5. & ſ.Ezech.18. Aug.ſ. Pſ.58. Beda ſ.Pro.27.*

Eſuriebant diſcipuli, quum quærerent ſpicas. Matth.12.a. deſignantes famem, quam habebant de ſalute humana. Sic eſuriebat Petrus ſalutem Iudæorum. Actor.10.b. et data eſt illi ſalus Gentium.

Deſiderãtes diſcipuli ſalutem humanam. — *Hil.ſ.Matt.Ca.12. Hie. ad Ruſticum Aug.ho.45.*

Fames interdum eſt deſiderium ex guſtu ſapientię, & quum animà caret ſuo cibo, hoc eſt, verbo Dei. Et hæc fames eſt in terra Aegypti, hoc eſt in mundo, & pręcipuè inter malos. Ge. 12.c.26.a.41.d.g.43.a.47.c.Pſ.32.36.38.106.145.Iſa.5.d. 14.g.49.c.3.Reg.17. c.4.Reg.6.f.Iere. 11.d.31.c. Lucę 4.d.15.c. Thren.2.f.4.b.Ezech. 34.g.36.f. Inædia inuadit coſtas iniqui, quia fames interna ſenſus mentis extenuat, vt cogitationes ſuas nullatenus regant. Iob. 5. d.18. c. 30.a. Porro qui ſimplici contentus fide, inſtar brutorum animalium, verſatur quidem in eccleſia, ſed tamen in nullo bono opere proficit, nec imitator eſt formicę, quæ in meſſe pręparat ſibi cibos, atque comportat. Iſte fame morietur. Ezec.6.d.14.e.4. Reg. 4.d. Fames etiam in regione, vbi erat filius prodigus, eſt defectus virtutum, & bonorum operum in mundo, vbi enim non colitur Deus, ſed idola, vbi veritas in iniuſtitia detinetur, fames eſt valida. Lucæ 15.c. Hæc fames verbi Dei, eſt in Iudæis, quia circumferunt verbum Dei, & fame pereunt. Amos 8.d.

Defectus verbi Dei, & virtutũ. — *Ori.ſ.Gen.ho.16. & ſ.Luc.ho.33. Hila.ſ.Pſ.58. Gre.14.mor.7.et16. mor.18.et 20.mor.8. Cyril de adorat. in Spiritu ſancto. Hie.ſ.Eze.6.et epi. beatitudinis. Amb.ſ.Luc 15. Rup.ſ.Amos 8.*

Fames prætere a, eſt ignorantia veritatis, & diſceſſio à fide, quum non eſt, qui faciat bonũ. Gen.41.d.Pſ.104.106.145.Iſ.8.d.65.c. Et eſurierunt diuites, hoc eſt, Iudęi, qui occiderunt pa-

Defectus veritatis, & fidei. — *Hie.ſ.Iſa.8.32.65. Amb.de Ioſeph.7.*

nem vitæ. Et hæretici, qui ſe priuauerunt veritate. Et eſuriens, & ſitiens, eſt hæreticus, carens doctrina veritatis. aut turba Iudæorum. Pſ.33. Iſa.9.d.29.c.32.b.44.b.

Arno. ſ. Pſ. 104. 126. Baſil ſ. Pſ.33. Aug. ſ. Pſ.32.36. Ori ſ. Pſ.37. ho.3. & ſ. Matth. ho.28. Amb 2. de Abr.4. Ber. ſer. de affectionibus animæ.

Fames præterea, vel dies famis, deſignant tempus huius vitæ, vel tempus tribulationum, vel etiam tempus iudicij vniuerſalis. Pſal. 32.36. Thre.5.b. Matth.24.b. *Tēpus huius vitæ, & tribulationū, & iudiciū.*

Fames carnalium voluptatum erat, quam patiebantur filij Iſrael in deſerto. Exod. 16. a. fames quæ cogit deſcendere in Aegyptum, eſt cupiditas carnis, & rerum temporalium. Ge.12. c. Hac fame peribat filius prodigus. Lucæ 18.c. *Cupiditas carnalis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 6. mor 2. Hie ſ. Iſa.58. & ſ. Iere.31. Au.17. ciui. Dei.4.

Famelici ſaturati ſunt, Gentiles plenam myſteriorum fidei notitiam recipientes. 1. Reg. 2. a. Et famelici ſaturantur, quia ſancti viri humilitatis arce præditi, dum ſe de alta non ſentiūt, excelſa virtutum dona promerentur, iuxta illud. Iſa. 66. a. Super quem requieſcet Spiritus meus, niſi ſuper humilem, & quietum? Et famelici ſaturantur, dum ii, qui mundi, & vacui ſunt à vitiis, Euchariſtiam ſumunt. Eſuriens etiam erat Gentilis populus, carens pane verbi Dei. Iſa. 58. b. Ierem. 31. e. Sed hic famelicus comedit meſſem ſtulti populi Iudæorum. Iob.5.a. *Gentiles.*

Gre.16. mor.3.

Eſuriens, interdū eſt curioſus, & qui vult plus ſapere, quàm oportet ſapere: cui eccleſia ſubtrahit panem. Iob.22.a. *Curioſus.*

Arno ſ. Pſ.58.

Fames etiam eſt dæmonum contra animam, quam deuorare cupiunt. Pſal. 58. *Fames dæmones contra animam.*

Etham.

Ori. ſ. Exo. ho.5. & ſ. Num. ho.27. Hie. de manſionib.

Etham, id eſt, fortitudo eorum, aut vomer, vel aduentus eorum: deſertum magnum, & arenoſum ad mare rubrum, reſpiciens Melonos, vbi fuerunt tertia caſtra filiorum Iſrael poſt Sochor, in extremis finibus ſolitudinis, & iuxta Hieronymum, eſt idem, quod deſertum Sur. Exod.13. d. Num.33. a. Etham typus eſt reſurrectionis Chriſti, & aliorum myſteriorum, eſt in extremis finibus ſolitudinis, vbi ſumenda eſt fortitudo, ideo primum ibi videtur Dominus in columna ignis per noctem, & nubis per diem, vt deſignetur lumen Chriſti, neceſſarium nobis ad vitandos errores. Eſt enim conuallis, vbi ſunt pugnæ & victoriæ: quia pugnandum eſt nobis poſt egreſſionem de Aegypto, & vincendus Pharao: *Reſurrectio Chriſti.*

Ethan.

Aug ſ. Pſ.73. Gre.33. mor.13.

Ethan, id eſt fortitudo. Pſ. 73. Non eſt nomen loci ſed ſignificat fortitudinem. Et ſiccat Deus fluuios Ethan, hoc eſt, flumina fortia, & vehementia, deſignat autem diabolū, cuius flumina ſiccat Deus, quum eius vehementes tentationes ad nihilum redigit.

Rup. ſ. Iudi.18.

Petra autem Ethan eſt in tribu Iuda, in qua latebat Samſon, deſignat conſcientiam tutam & ſolitariam, in qua quieſcit Chriſtus. *Diabolus. Cōſcientia bona.*

Ethæus.

Ethæus, ſiue Chetæus, id eſt, confractus, vel formidans, aut ſtupens: populus Chananæorum, eiectus à filiis Iſrael. Gene. 10. c. Exod.33.a.34.b. deſignat Gentiles, vel hæreticos, aut alioqui infideles ab Eccleſia expellendos. *Infideles.*

Ethnicus, vide Gentilis.

Eua.

Amb. ſ. Luc.3.

EVA, id eſt, viua, vel viuens, prima mulier producta ex coſta Adæ dormientis, quæ poſtmodum ſerpenti conſentiens, comedit de ligno vetito, & virum etiam ſuum peccare fecit.

Typus eſt Eccleſiæ, de latere Chriſti in cruce dormientis productæ. Facta eſt autem de coſta, quæ eſt os, quia Eccleſia in Chriſto eſt fortis. Appellata eſt autem vita poſt peccatū, quia eſt viuificata à Chriſto, & parit in dolore filios, quum vocat ad pœnitentiam peccatores, cōcipit autem per coniunctionem viri, hoc eſt, Chriſti, cui coniungitur tanquam capiti, à quo habet ſacramenta. Gen.2.d.3.d. Tob.8.b.1. Timoth.1.d. *Eccleſia.*

Amb. de Para.2. Idem 2. allego. Aug. de Gen. Con. Manic 21. Beda ſ. Gen.4

Significat etiam ſenſum, qui medius eſt, aut indifferens ad bonum, & ad malum, ideo eget viro, hoc eſt, ratione: à qua ſi ſeparetur, decipitur, ſicut Eua fuit decepta, & dicta eſt vita, propter bona opera, quę ſenſus parit, quando coniungitur rationi, tanquam viro. Gen.3. d. 2. Cor.11.a. Pari ratione ſignificat carnem animę, ſeu menti copulatam. *Senſus. Caro.*

Euadere, Effugere.

EVadere, eſt effugere, aut fugiendo, ab aliquo periculo liberari: vt qui euadit manus perſequentis. Eſt etiam per aliquam difficultatem ad aliquid inſigne peruenire, vt qui euadit doctus. eſt etiam declinare. Ioſu.20.a. Quo poſſit euadere iram proximi.

Gre.2. mor. 25.34 Lyra. ſ. Gen.14

Euadens nuncius, qui venit ad Iob, ſolus. Iob.1.c. eſt ſermo propheticus, qui dum fiunt mala omnia, quæ prædixit, quaſi ſanus ad dominum ſolus redit. Dum enim vera dixiſſe de perditorum caſu cognoſcitur, quaſi inter mortuos vixiſſe monſtratur. Vel eſt rationis diſcretio, quæ aliis pereuntibus domum redit, dum turbata tentationis motibus diſcretio ad conſcientiam recurrit, vt quod repentinis incurſibus præoccupata mens ſe perdidiſſe penſat, hoc cōpunctionis ſtudio afflicta recipiat. *Sermo propheticus.*

Euadens vnus, ne caperetur in bello Sodomorum. Geneſ.14.b. eſt qui non eſt ſubditus poteſtati diaboli. Idem deſignat euadens Abiathar à cæde, quam exercebat Saul in ſacerdotes. 1. *Non ſubditus diabolo.*

Reg.22.d.Et euadens Iudith ab Holopherne.Iudith 13.c.Iudi.3.d.2.Reg.15.c.Prouerb.12.b. 19.a.Eccl'i.11.b.20.a.d. Et effugere fumum,eſt euadere peccatum.Iſ.14.g. Et effugere mulierem.Eccl'tæ.7.d.

Non euadere vindictam Dei. Effugit nemo manus Domini, quia nemo poteſt eius vindictam euadere, niſi ad eundem ipſum recurrendo. Iob. 1.c. 11.d. Sapien. 16. b. Thre. 2. g.Rom. 2.a.1.Theſſalon. 5. a. Hebr.2.b.12.f. *Hie.ſ.Iſa.14*

Effugit Spirituſſanctus fictum diſciplinæ.Sapi.1.b.quia non eſt in eo,qui ſolam habet oſtẽtationem exterioris diſciplinæ. *Gre.10.mor.23.*

Fugientes correctionem. Euadens exercitus Syriæ,de manu regis Aſa,videtur deſignare malos fugientes correctionem bonorum.2.Par.16.c.Sic dantur multæ euaſiones, quæ in bonum,& in malum ad allegoriam deduci poſſunt. Deuteronomij 3. a. Ioſu. 10. d. 1. Reg. 30. c. 2. Reg. 20. b. 2. Par. 20. c. 36. d. Iudith 18. a. Eccl'i. 40. a. Ierem. 38. b. 48. c. 50. c.2. Cor. 11.g.Dan. 11. g. Actor.27.g.28.a. *Lyra.ſ.Sapi.1.*

Liberari à peccato. Euadens homicida caſualis in ciuitate refugij.Deut.19.a.c. Ioſu. 20. a. eſt qui liberatur à peccato,confugiens ad Chriſtum,& pœnitentiam. *Lyra.ſ.Deut.19.*

Euadit durus equus indomitus,& filius remiſſus euadit præceps .Eccleſiaſti 30.b.

Eueus.

Eueus,id eſt,iniquus & peruerſus , fuerunt populi ex Chananæis , qui habitabant in Aſerim , vſque Gazam , quos expulerunt Cappadoces. Exodi 33. a. 34.b. Deut. 2.e. Ioſu. 13. a. 4. Reg. 17. f.

Euaginare,vide Vagina.

Euangelium,Euangelizare,Euangeliſta.

Euangelium , eſt bonum nuncium , quod nomen attribuitur nouæ legi , cuius initium annunciat nobis regnum cælorum . Euangeliſta verò eſt , qui annunciat bonum nuncium.

Chriſtus. Euangeliſta,quem dat Deus Hieruſalem,hoc eſt,Eccleſiæ,eſt Chriſtus , qui euangelizauit pacem:aut etiam alij Euangeliſtæ.Iſ.41.g.Nahũ.1.d. *Hie.ſ.Iſa.41.*

Mulieres nũciãtes reſurrectionẽ. Apoſtoli prædicantes. Euangelizantes,quibus Deus dat verbum.Pſ.67. dici poſſunt mulieres, quæ annunciauerunt Apoſtolis Chriſti reſurrectionem. Vel ſunt ipſi apoſtoli prædicantes. Euangelizans Siõ, eſt prædicans Iudæis.Iſ.40.b. *Arno.ſ.Pſ.67. Hier.ſ.pſ.67.& ſ.Iſa.40. Aug.epiſ 99.*

Prædicatum Euangelium peccatoribus. Euangelizatum eſt Euangelium Chriſti mortuis , quum peccatoribus eſt prædicatum. 1. Petr. 4.b. *Chry.ſ.1.Cor.ho.3.*

Euangelizare, perpaucorum eſt, Baptizare autem cuiuſlibet , modo fungatur ſacerdotio. Ideo ait Paulus 1. Corinthiorum 1. c. Non me miſit Dominus baptizare , ſed euangelizare.

Euellere, Auellere,Eruere,Vellere,Conuellere.

Euellere,eſt eradicare,aut extirpare,quod alicubi fixum eſt,aut etiam liberare.

Euellit Deus de laqueo pedes.Pſ.24.quum ſenſus liberat à voluptatibus,per quas capiebatur à diabolo. *Hie.ſ.Pſ.24.*

Liberans Deus à voluptatibus. Euellit Deus hæreditatem ſuam,de medio vicinorum. Iere. 12. d. quum liberat eccleſiam ab hæreticis. *Hie.ſ.Iere.12.*

Liberans Eccleſiam ab hæreticis. Caſtigãs Deus. Euellit Deus,cùm caſtigat.Iere.31.e. Et euellit tangentes hęreditatem Iſrael , de terra ſua. Iere.12.d.quum perdit hæreticos cum erroribus ſuis,& euellit euulſione,quia eos in inferno perpetuo perdit.Et auellit Iechoniam de manu dextera ſua,quum abiecit regem, & regnum Iudæorum.Iere.22.f.45.b.51.c.Euellit etiam Deus eum,qui gloriatur in malitia.Pſ.51.quum expellit diabolum à corde.Et euellit de tabernaculo,quum diſpergit Iudæos, deſtructa Hieruſalem.Et euellit radicem eorum de terra viuentium,quando tollitur eis ſpes, vt recipiãtur in ſinu Abrahæ.Euellitur de tabernaculo ſuo fiducia diuitis ſuperbi. Iob. 18. c. quum perdit Deus,& diſſipat cogitationes diuitis,quibus intendebat requieſcere , comedere, bibere , & epulari.Et auelluntur præuaricatores, quaſi ſpinæ,quæ non tolluntur manibus.2. Reg.23. a. 3.Reg.14.d.2.Par.7. d. Et euellit Deus cedrum , hoc eſt, ſynagogam deſtruit. Ezec.17. c. Et euellit lucos Hieruſalem.Mich.5.d.Et vineam.Ezech.19.d. *Hie.ſ.Iere.12 Arn & Hila.ſ.Pſ.51. Gre.14.mor.8.*

Non euellit vltra Deus, quum non amplius caſtigat, ſed dat ſalutem æternam. Ierem. 24. c.31. g.42. b. Amos 9. d. Et auulſa arbor eſt, qui perdit ſpem cęleſtium præmiorum. Iob. 19.b. *Gre.14.mor.10.*

Conuertentes Apoſtoli auditores. Vellentes Apoſtoli ſpicas. Matth. 12. a. erant conuertentes auditores, fructus fidei ab infidelibus eruentes. Euellere autem radices vitiorum , eſt officium Chriſti , & prædicatoris.Ierem.1.b.31.e. *Hil ſ.Matt.Ca.12 Amb.ſ.Luc.6.*

Repelli à communione. Euellitur de altari,qui per induſtriam occidit aliquem.Exo.21.b.hoc eſt,repellitur à cõmunione,qui alios in hæreſim inducit.Et eruere lapides leproſos à domo , eſt eiicere hęreticos ab Eccleſia Leui.14.e. *Ori.ſ Ioſu.ho.13.& ſ.Iere.ho.1.& ſ.Ezech.ho.1. Glo.int.ſ.Exo.21.*

Abiicere ſcãdalizantem. Eruere oculum ſcandalizantem.Matt.5. c. eſt amouere à ſe retrahentes à Chriſto. *Aug.1.ſer. Domini in monte.*

Cæcitas ad cæleſtia. Eruitur oculus dexter.1.Reg.11.a.quando mens ea cæcitate percutitur , vt vltra ad videnda cęleſtia non aperiatur.Sic eruerunt Philiſthim oculos Samſon. Iudi. 16. e. Eruens autem rex *Gre.ſ.1.Reg.11. & 2.mor.16*

Babylonis oculos Sedechiæ,occiſis prius eius filiis,deſignat, quod malignus ſpiritus,ſubductis prius bonis operibus ,poſt etiam,intelligentiæ lumen tollit.Ier.39.b.52.c.

Erui oculos ſuos à Moſe, quærebantur filij Iſrael. Nume. 16. b.quaſi indicantes ſe deceptos à Moſe.

Hier.1.aduerſus Iouinian. — *Virginitas.*

Euellendi tempus dicitur eſſe in virginitate, quæ omnes carnis concupiſcentias pręcidere conatur.Eccl'i.3.b.

Hilar. & Aug.ſ. Pſ.128. — *Colligi opera. Mors ſuperbum*

Euelli fœnum tectorum, eſt colligi opera,vel mori ſuperbum.Pſ.128.Eccl'i.4.c.

Glo.ord.ſ.Luc. 22. — *Solitaria oratio*

Auulſus Chriſtus à diſcipulis,quantum eſt iactus lapidis,vt oraret.Lucæ 22.d.Innuit orationem debere eſſe ſolitariam.

Hie ſ.Iſa. 28. — *Aptiad ſolidiorē doctrinam.*

Auulſi ab vberibus.Iſ.28.c.ſunt,qui ad ſolidiorem doctrinam percipiendam,iam ſunt apti.Vel qui ſeparati ſunt à deliciis,& voluptatibus.

Ori.ſ.Eze.ho.11. — *Diabolusperdere nitens principes eccleſiæ.*

Auellens aquila ſummitatem cedri.Eze.17.a.eſt diabolus,qui perdere nititur principes eccleſiæ.Vel eſt Nabuchodonoſor tollēs principes Hieruſalem in Babylonem.Et euullit Pharao radices vineæ,quum deſtruxit reliquias Iudæorum confugientium ad ſe.Eze.17.c.

Hie.ſ.Eze.17.
Glo.ord.ſ.1.Eſd.9 — *Abiciēda malæ cogitationes.*

Euellens Eſdras capillos capitis ſui & barbæ præ dolore. 1. Eſdr. 9. a. deſignat euellendas malas cogitationes,vt bonæ inducantur.

Hie.ſ.Dani.7.
Rica.de S.Vict. de vitio mutabi.6. — *Ablata poteſtas*

Euulſa tria cornua beſtię quartæ.Dan.7.c.deſignant ablatam poteſtatem regum. Et euulſæ alæ beſtiæ,deſignat ablatam poteſtatem regni Babylonis.Dani.7.b.Vel deſignatur ablatos eſſe ſublimes contemplandi volatus propter præcipitationis & præſumptionis audaciam, infirmitate vrgente, & cogente neceſſitate.

Rup.ſ.Iudi.24. — *Iudæi et carnifices in Chriſtum.*

Vellentes,quibus dedit Chriſtus genas,fuerunt principes Iudæorum,& carnifices.Iſ.50.c. Eruentes Philiſthim oculos Samſon,fuerunt Iudæi occidentes Chriſtum.Iudi.16. f.

Lyra.ſ..Amos 3. — *Liberāſ prælatus à diabolo.*

Eruens paſtor de ore leonis,duo crura,aut extremum auriculæ ouis. Amos 3.c. eſt liberās aliquos à diabolo.

Lyra.ſ.Iſa.54.
Glo.ord.ſ.Amos 7. — *Gentilitas. Eccleſia.*

Conuulſa tempeſtate,ſeu inſtabilis,erat gentilitas:quæ ſeculi turbinibus,& variis idolorū cultibus iactabatur.Iſ.54.c. et eccleſia perſequutionibus afflicta.

Vellicans Amos ſycomoros.Amos 7.d.eſt vel legens frondes ad paſtum ouium , vel colligens mora rubi ad cibum.

Glo.ord.ſ.Iere. 18.

Auelli erumpentes aquas.Iere.18.b.hoc eſt,deficere fontes, ponitur,vt impoſſibile , vt intelligatur,nec diuinā bonitatem poſſe deficere. Aut certè auelli ſitientem à fontibus,eſt graue:quum tamen filij Iſrael reliquerint Deum fontem viuum.

Euertere, Subuertere, Obuertere.

EVertere,eſt interdum deflectere.Dani.13.a.Euerterunt ſenſnm ſuum.Delere.2.Par. 12.c. Cùm euerteret Iehu domum Achab.Deiicere.Matth.21.a.Menſas numulariorum euertit.Deſtruere.1.Reg.23.b.Vt euertat vrbem propter me.

Gre.18.mor.22.
Ber.de gratia,& libero arbitrio. — *Deſtruēs Deus potentiam ſuperborum.*

Subuertit Deus rotas curruū Aegypti,quū deſtruxit potentiam ſuperborum.Ita ſubuertit inimicos ſuos.Exo.14.f.Nu.32.d.Iudi.5.a.7.d.Et ſubuertit ſpiritus montes,quū Deus humiliat,aut perdit ſuperbos.3.Reg.19.e.Subuertit etiam ſapientia à radicibus montes , quum ad colendum Deū potentes ſeculi,ab imis cogitationibus proſternuntur. Io.18.b.Euertit quoque,ſeu euertit diuina ſapientia domum vitiorum.Luc.15.b.

Ori.ſ.Matt.ho.15.
Hil ſ.Mat.ſa. 21
Amb.ſ.Luc.19.
Gre.ho.17. — *Eiiciēs Chriſtus malos prælatos, et prædicatores. Perdens doctrinā hæreticorum*

Euertit Ieſus cathedras vendentiū columbas , quum eiicit à ſtatu ſuo malos prælatos & prędicatores,& ſpiritalem gratiam,vel dona Spiritusſancti vendentes,qui vel ante humanos, vel ante diuinos oculos ſacerdotio priuantur.Et euertit menſas numulariorū,hoc eſt doctrinam hęreticorum.Matth.21.b. Mar.11.b.Luc.19. g. Ioan.2.c.Et euertendi facultatem habuit Ieremias,deſignans Chriſtum.Ier.1.b.Eccl'i.49.d.Agge.2.d.

Hier.ſ.Iſa.13.& ſ. Iob.28. — *Mutans mundi ſtatū in iudicio. Perdēs dæmones & ſuperbos.*

Subuertet Deus Babylonem ſicut Sodomam, quando in iudicio ſtatum mundi mutabit. Iſ.13.d.Ge.13.b.19.c.Deut.29.d.Iudi.2.d.Iere.20.d.49.d.Thre.4.a.Eze.29.c.Amos 4.d.Ionę.3.b.Agge. 2.d.2. Petri 2. b. Et ſubuertit montes,hoc eſt,dæmones, & ſuperbos.Iob.28. b.Et ſubuertit inſidias impiorum.Pro.10.a.Iere.19.b.46.d.

Amb.1.de interp.5
Gre.9.mor.2.& 18 mor.13. — *Deſtructio Iudæorū & litera legis*

Subuertit Deus in furore ſuo Iudęos,quum eorum deſtructa ciuitate,diſperſi ſunt per orbem:& cum litera legis:& prophetarum abiecta,induxit Deus ſenſum ſpiritualem. Iob 9.a. Subuertuntur etiam condenſa ſaltus,in deſtructione Iudææ, & abiectione literalis obſeruātiæ legis.Iſa.10.g. Eze.38. g.et terra, de qua oriebatur panis, ſubuerſa eſt igne,quando Iudæi inuidiæ igne aduerſus Chriſtū accenſi,putantes illum perdere,ipſi perierunt. Iob.28.a.Deut. 28.g.3.Reg.19.b.Sic euerſi ſunt muri Hieruſalem,& ſubuertit Deus ſemitas Hieruſalem. Eccl'i.49.d.Ier.39.d.Thr.3.b.Eze.21.c.Amos 4.d.1.Mach.2.f.

Glo.int.ſ.Thre.3. — *Oppreſſio mētis*

Subuertit Deus ſemitas animæ,quando permittit ipſam à diabolo ſubuerti. Thren.3. b.Et ſubtiles intellectus diuinarum rerum ſcientia mundana & vana opprimi.

Conterens Satanam Maria.

Euertens Iudith Holophernem,eſt beata virgo Maria conterens Satanam. Iudith 9.c.

Gre.12.mor.11. — *Humiliās Deus*

Subuertit Deus omnia.Iob.11.b.hoc eſt,ſubuertit cęlum quidem,quū terribili,& occulta diſpenſatione,humanę contemplationis celſitudinem deſtruit:Subuertit infernū,cùm cuiuſlibet mentem in ſuis tentationibus pauidam,cadere etiam ad deteriora permittit. Subuertit terram , cum fructificationem boni operis, aduerſis irruentibus intercidit. Subuertit mare, quando fluctuationem noſtrę titubationis emergenti ſubito pauore confundit.

Molliri mentẽ. Subuertũt terrã aquæ.Iob.12.c.quando diuinæ inſpirationes,& dona Spiritusſancti,mẽtem terrenam & dura emolliunt,& ad pœnitentiã conuertunt. *Tolli concupiſcentias.* Terra etiam ſubuertitur igni. Iob.28.b.quũ amoris deſiderio,carnalis concupiſcentia comburitur. Subuertere etiã Chananæum,eſt mortificare membra.Ioſu.17.c.Num.21.a. *Gre.11.mor.7. Hu.ſ.Iob.28. Ori.ſ.Ioſu.ho.22.*

Deſtruere auaritiam Euertere ſimulacra Deorum, & aras,eſt deſtruere auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus. Deut.7.a.12.a.3.Reg.15.c.2.Par.14.a.31.a.

Grauiter tentatus. Euerſus, vt caderet,eſt,qui graui tentatione impellitur, quem Dominus ſuſcipit,ne cadat. Pſ.117.Euertere autem nemo poteſt,quæ Deus operatur,aut ſuſtentat.Iſ.43.b. *Glo.ord.ſ.Pſ.117.*

Conuerſi ab infidelitate. Subuerſæ gentes,quas Dominus reſtituit,ſunt populi infideles, quos Dominus ab infidelitate conuertit.Io.12.d. *Gre.11.mor.13.*

Subuertunt munera verba iuſtorum. Exod. 23. a. quia faciũt iudicem iniquam proferre ſententiam.

Inducẽtes in errores, & vitia. Subuertunt animas hæretici,quũ eas ad vitia & errores trahunt.Eze.13.Et malignitas euertit ſedes potentium.Sap.5.d.Sic euerterunt ſenſum ſuum ſenes Babylonis.Dani.13.b. Nu.32.b.3.Reg.13.g.Thre.1.g.Acto.13.a.Et ſubuertere nituntur amici Iob amicum ſuũ, hoc eſt,eccleſiam.Iob.6.d.Subuertuntur etiam hæretici ſeu aduerſarij pedes Iob,hoc eſt, ipſius Eccleſiæ,quum extrema membra illius,ad ſui dogmatis errorem pertrahunt. Et ſubuertunt viam pauperum,quum eos qui ſimpliciter ad Deum tendunt,erroribus implicant.Iob.24.a.30.b. Subuertitur ciuitas ore impiorum.Pro.11.b.Thre.1.g.2.Timoth.2.c. Et ſubuerſores ſunt hæretici. Ezec.2.c. *Ori.ſ.Eze.ho.3. Gre.8.mor.18.& 20.mor.22. Hie.ſ.Iob.24. Gre.16.mor.6 Hie.ſ.Eze.26.*

Deſtrui ſtatum malorum. Subuertit fluuius fundamenta malorum.Iob.22.c.quando ipſe curſus mutabilitatis, ſtatũ in eis ſubruit peruerſæ conſtructionis. Et ſubuertit rex Babylonis domos præclaras Tyri,quũ omnis hæreticorum gloria perit.Ezec.26.c.Et ſubuertit grando ſpem mendacij.Iſ.28.c. quũ diuina vindicta diſperdit fiduciam hæreticorum.

Euertere matrem in Iſrael,fuiſſet deſtruere in eo populo vnam ciuitatem.2.Reg.20.f. *Gre.ho.34.*

Euertit mulier domum.Luc.15.b.Potius legendum euertit:Vnde & Gregorius ait, in aliquibus exemplaribus legi,emundat.

Euphrates.

EVphrates,id eſt, frugifer,ſiue fructificans,aut creſcens, eſt vnum è quatuor fluminibus, quę egrediuntur de paradiſo terreſtri,poniturque terminus terræ promiſſionis, tranſitque per Babylonem.Gen.2.c.15.d.Deut.11.c.Ioſu.2.a.2.Re.8.a.Et Apo.9.c.Ponitur pro cunctis terminis Iſrael. *Rup.5.ſ.Apoc.*

Iuſtitia. Virtutes corporis. Typus eſt iuſtitiæ, quę maximè bonis operibus fructificando in proximos redundat, & etiam virtutum corporis,per quas bonæ operationes exercent. Non deſcribitur qua fluat ſicut alia flumina,quæ de paradiſo oriuntur propter generalitatem iuſtitiæ, quæ vndiquaque extenditur.Gen.2.c.Tunc autem oritur Euphrates,quum iraſcibilis & concupiſcibilis obtemperant rationi. 4.Reg.24.b.2.Par.9.f.35.c.Iudith 1.b.Eccl'i.24.d.Ier.13.a.36.b.Apo.9.c.16.c. *Amb.de Para.3.& 1.de Abra.10. Philo.1.al.ego. Beda ſ.Gen.2.*

Ignea vis. Deſignat etiam calorem & vim igneam,quæ omnibus fœcunditatem præſtat.Nam adueniente calore,incipiunt omnia germinare,& ipſo ferueſcente matureſcere,& eodem recedẽte ſpoliatur terra,& arbores dimittunt fructus & folia.Sol enim,qui pater vitæ dicitur, mediante calore rebus inferioribus vitam præſtat,& conuenit cum Deo, qui ignis exiſtens dat omnibus fœcunditatem & fructum. *Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.cap.22.*

Populus peccator. Fluxus voluptatum. Magi. Deſignare etiam poteſt ſecundum quod eſt fluuius Babylonis, populum peccatorem, & fluxum voluptatum & vitiorum.4.Reg.6.a.Apo.9.c.16.c.Vel deſignat Philoſophos, & magos,& poetas,qui in mundo dementabant reges,& gentes. *Au.ſ.Apo.ho.10 & ſer.210. Rup.9.ſ.Apoc.*

Euidens,quære Manifeſtum.

Euigilare,Expergefieri,Excitari,Suſcitari.

EVigilare dicitur,qui à ſomno excitatur,& etiam expergefieri, & ſuſcitari. Et exurgere. Eccl'i.6.d.Si videris ſenſatum,euigila ad eum.Excitare autem eſt commouere. Pſ. 77. In iram excitauerunt Excelſum.Suſcitare verò eſt erigere.18.c.Prophetam ſuſcitabo eis, de medio fratrum.Exaltare.1.Reg. 2.b.Suſcitat de puluere egenũ.Excitare.Num. 24. b. Quam ſuſcitare nullus audebit.Incitare 3.b.Qui parati ſunt ſuſcitare Leuiathan. Inſpirare. Agge.1.d.Suſcitauit Dominus ſpiritum Zorobabel. Renouare.4.Reg.23.a. Et ſuſcitarent verba fœderis huius.Reſuſcitare.1.Reg.28.b.Suſcita mihi,quem dixero tibi.Reuocare. Hoſe. 6.a. In die tertia ſuſcitabit vos.Statuere.Pſ.77.Suſcitauit teſtimonium in Iacob.Supplere. Deut.25.b.Suſcitabit ſemen fratris ſui.

Prouidẽtia Dei. Punitio Dei. Succurrẽs Deus Euigilare non conuenit Deo,niſi ſecundum metaphoram.Euigilatio autem in Deo, dicit attentionem ipſius ad eorum prouidentiam,qui diſciplina,vel ſalute indigent.Iob.8.a. Euigilat etiam cogitatio Domini contra Babylonem,quando grandem intendit punitionem inferre.Iere.51.c. Eze.7.b.Dani.9.d.Et peccantes dicuntur iracundiam eius excitare. Leui.10.b.2.Par.36.d. Iudith 8.b.Eccl'i. 36.a. Et ſuſcitat flagellum, cum caſtigat,vel hic,vel in iudicio.Iſa.10.f.Et excitatur tanquam dormiens Dominus. Pſ. 77. quando ſuccurrit in tribulatione,cùm prius videretur diſſimulare. *Diony.epiſ.9 Hie.ſ.Iſa.10. Arn.ſ.Pſ.77.*

Hie.ſ.Iſ.41. & ſ. Iere.30. Chry.ſ.Ioan.ho.10 — *Oſtendens Chriſtum mundo.*

Suſcitat Deus iuſtum ab Oriente, quando oſtendit Chriſtum mundo à Patre natum, vel cùm prędicari facit Chriſtú inter gentes. Iſa,41.a.45.b.23.a. Et ſuſcitauit Dauid, hoc eſt, Chriſtum. Ier.30.b. Eze.34.f. Et ſuſcitauit tabernaculum Dauid, quum Verbum naturam humaná aſſumpſit. Amos 9.c. Et ſuſcitauit ſacerdotem fidelem. 1.Reg.2.g.

Beda ſ.Gen.9. Ori.ſ.Gen.ho.17. Aug.ſ.Pſ.79. Amb.epiſ.12. — *Reſurrectio Chriſti.*

Euigilatio Noe poſt ſoporem ebrietatis. Gen. 9. d. typus eſt reſurrectionis Chriſti. Idem deſignauit ſuſcitatio ipſius Chriſti à ſomno. Mat.8.c. Et excitauit Deus potentiam ſuá, quando Chriſtus reſurrexit à mortuis. Pſ.79. Et excitauit Chriſtus templum poſt triduum, vel intra triduum ſuſcitando corpus ſuum. Ioan.2.d. Nemo audet ſuſcitare leoné, aut poteſt: quia Chriſtus propria virtute reſurrexit. Ge.49.b. Hab.3.b. Et ſuſcitauit Deus ſpiritum Zorobabelis, hoc eſt, Chriſtum ad ędificationem eccleſiæ. Agge. 1. d. Et ſuſcitauit de terra inopem, Chriſtum videlicet ex Iudæis. 1.Reg.2.b.

Aug.ſ.Pſ.77. — *Implens Pater verba Chriſti. Dans nouam legem.*

Suſcitauit Deus verbum ſerui ſui, quum implet verba Chriſti. Iſa. 44.d. Et ſuſcitauit teſtimonium in Iacob. Pſ. 77. dando legem nouam per Chriſtum, qui teſtis dicitur Patris. Vel ſuſcitauit teſtimonium, quia dando legem, aliquid ſuſcitatum eſt. Sine lege enim ait Apoſtolus peccatum mortuum erat. Ego autem viuebam aliquãdo ſine lege. Adueniente autem mãdato, peccato reuixit: Ecce quod ſuſcitatum eſt per teſtimonium, quod eſt lex, vt appareat quod latebat.

Ori.in diuer.ho.6. — *Orantes ad Chriſtum.*

Suſcitantes diſcipuli Chriſtum, ſunt orationibus ipſum pulſantes. Mat.8.c. Mar.4.d.

Hie.ſ.Iſa.42. — *Irritatio Iudæorũ ad inuidiam.*

Suſcitauit Chriſtus zelum. Iſ.42.c. quando mittens Apoſtolos ad prædicandum gentibus in zelum, & inuidiam excitauit Iudęos.

Hie.ſ.Iere.23. — *Dans Deus ſacerdotes & prædicatores. Dat apoſtolos et prophetas.*

Suſcitat Deus ſacerdotem fidelem, hoc eſt, ſacerdotem noui teſtamenti. Vel dicitur, quia ipſe non eligit niſi bonos. 1.Reg.2.g. Et ſuſcitauit paſtores ſuper gregem ſuum, quando mittit Apoſtolos & doctores Ierem.23.a. Et ſuſcitat Medos, cùm mittit prædicatores. Iſaiæ 13.c. Habacuc.2.b.

Hie.ſ.Iſa.58. & ſ. Mic.5. & ſ.Amos 2.

Suſcitat Deus fundamenta generationis, & generationis, quũ in vtroque populo excitauit Apoſtolos, & prophetas, qui ſunt fundamenta eccleſiæ. Iſa.58.d. Et ſuſcitauit Dominus ſeptem paſtores, & octo primates, hoc eſt, principes veteris ac noui teſtamenti. Miche. 5.b. Suſcitat etiam Deus de filiis eccleſiæ prophetas, & Nazareos. Amos 2.c.

Hie.ſ.Eze.16. et ſ. Amos 9. Aug.ſer.201. — *Inſtituens legem nouam.*

Suſcitauit Deus pactum ſempiternum, quũ inſtituit legem nouam. Ezechiel.16.g. Et ſuſcitauit tabernaculum Dauid, hoc eſt, eccleſiam. Amos 9 d.

Gre.mor.32. & ſ.1 Reg.2. Ori.ſ.Luc.ho.22. Aug.ſ.Pſ.112. Hie.ſ.Iſa.3. & ſ. Ioel 3. — *Vocatio gentilis populi, & ſuſcitatio generis humani.*

Suſcitans Elias filium viduæ, eſt Chriſtus gentilem populum. 3.Reg.17. c. Et ſuſcitans Eliſæus aliũ puerum, eſt Chriſtus ſuſcitans genus humanum. 4.Reg.4.f. Et ſuſcitat Deus egenũ de puluere, & inopem à terra, quum gentilem populum liberat a peccatis, & quum abſcindit deliberationem peccati à corde, & terrenum ad cęleſtia eleuat, & magnificat contemptorem inanis gloriæ, & honorum. 1. Reg.2.b. Pſ. 112. Et ſuſcitat de lapidibus filios Abrahæ, quum ad fidem Abrahæ conuertit gentiles. Matt.3.b. Luc.3.b. Iſa. 41.g. Et ſuſcitat terrá Chriſtus, quum conuertit gentiles terrenos. Iſa. 49. c. Et ſuſcitat fideles de loco, in quo venditi fuerant quum liberat eos ab erroribus, quibus decepti fuerant. Ioel. 3. b. Zachariæ. 4. a.9.c.

Gre.ſ.Cant.8. Amb.de Iſaac.8. — *Viuificans Chriſtus eccleſiam in cruce.*

Suſcitat ſponſus ſponſam ſub arbore malo. Cant.8.b. quando in cruce poſitus ſubditã ſibi eccleſiam, ad vitam reuocauit, vt à ſomno mortis reſurgeret, & cum illo ſe crucifigens, ad nouam reſurrectionem properaret, & ad apertam fidei confeſſionem eleuaretur.

Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.52. Rup.ſ.Cant.2. — *Vacare temporalibus. Manifeſtans virgo. Mariæ myſteria.*

Euigilare ſponſam. Cant.2.b. eſt animam dimiſſa contemplatione, temporalibus & exterioribus vacare Et beatam virginem Mariam tempore opportuno manifeſtare myſteria incarnationis Chriſti.

Hie.ſ.Iob.39. Gre.31.mor.21. Rup.ſ.Haba.3. — *Tranſitus prædicatoris a terrenis ad celeſtia. Prædicare iudicium.*

Suſcitauit Deus equum quaſi locuſtas. Iob.39. c. quando de loco ad locum tranſilire facit peccatorem, nempe, vt de præſentium delectatione, ad deſiderium futuri ſeculi inflammatus amore transferatur. Vel eſt, quando Deus, eo ad alteriora prædicatorem excitando ſubleuat, quo grauiore perſecutionis ęſtu ipſum excruciari permittit. Suſcitat etiam Deus arcum ſuũ, quando prædicari facit iudicium. Haba.3.c.

Ori.ſ.Matt.ho.22. Au.32.cõ.Fau.10 & ſ.Pſ.44. Gre.1.paſto.5. Ber.ſer.3. in feſto Petri, & Pauli. — *Opera noua legis. Vocari nomine Chriſti. Generare filios in Fide.*

Suſcitatur ſemen fratris, cum fiunt opera iuxta euangelium, quæ etiam erant dicta ſecundum legem. Et quia fideles nominantur nomine Chriſti. Gen.38.b. Deut.25.b. Matthæ. 22.c. Suſcitat etiam ſemen fratris defuncti prædicator, qui generat filios in fide. Vnde merito expuitur in faciem eius, qui electus ad miniſterium euangelizandi, tenuit officium, & excalceatur, quia non habet calceatos pedes in præparationem euangelij pacis.

Rup.1.ſ.Deut.37. Hie.ſ.Hoſe.6. — *Reſurrectio.*

Suſcitauit nos Deus in die tertia, hoc eſt, in reſurrectione. Hoſe.6.a. Et euigilare dicuntur, qui reſurgunt, quia quaſi excitantur à ſomno. Iob.14.b. Iſ.26.d. Ioan.11.b.

Glo.ord.ſ.Gen.28 — *Caſtigans Deus. Perceptio myſteriorum.*

Suſcitat Deus gentem ſuper domum Iſrael, quando caſtigat peccantes. Amos 6. d.

Euigilatio Iacob poſt viſam ſcalam in ſomnis. Gen. 28. c. deſignat ſuſceptam cognitionem rerum diuinarum. Idem deſignat euigilatio Salomonis. 3.Reg.3.c.

Amb.de Ioſeph 13. — *Cõuerſio Iudæorũ in fine mundi.*

Euigilatio alia eiuſdem Iacob, poſtquàm cognouit viuere Ioſeph. Gen.45.g. typus eſt conuerſionis Iudæorum ad fidem in fine mundi futuræ.

Hie.ſ.Iſa.26. & ſ.Amos 5. — *Reſipiſcere.*

Euigilant, qui à peccatis reſipiſcunt. Dan.12.a. 2.Cor.15. d. Et euigilant ſomniantes, quum heretici ſuos agnoſcunt errores. Iſ.26.d. 29.c. Ioel.1.a. Acto. 12. b. Ad hæc referri poteſt euigilatio Pharaonis poſt viſa ſomnia. Gen.41.b. Non ſuſcitant autem medici, quia Philoſophi

non

non liberant animas à peccatis. Iſ. 26. c. iuxta Septuaginta. Non eſt etiam, qui ſuſcitet virginẽ Iſrael, quia non ſurgit ad priorem ſtatum, quo erat ſine peccato: licèt meritis ſurgat ad æqualem. Amos 1. a.

Eleuatio mẽtis. Euigilantes diſcipuli viderunt gloriam Chriſti: quia nemo dormiens eum videt. Luc. 9. d. Ita dicitur. Ier. 31. c. Expergefactus ſum, & vidi.

Facilitas fidei Gentium, et difficultas Iudæorum. Suſcitauit Ieſus publicè filium viduæ, ſecretò verò filiam Archiſynagogi, deſignans citò credituram eccleſiam ex Gentibus: Iudæos verò, ex pluribus pauciores. Lucæ 8. g. Venerat Chriſtus ad ſuſcitandas tribus Iacob Iſ. 49. b. *Amb. ſ. Luc. 9. Amb. ſ. Luc. 8.*

Irrita to diaboli per pœnitentiã. Suſcitat Leuiathan. Iob 3. b. qui reſipiſcens à peccatis, diabolum in ſe prius quieſcentem & quaſi dormientem, excitat ad tentandum: quia iecit eum à ſe. *Gre. 4. mor. 14.*

Permittens indurari malos. Excitauit Deus Pharaonẽ, vt in ipſo oſtenderet potentiam ſuã. Rom. 9. c. quia permiſit eũ indurari, qua occaſione fecit mirabilia erga populum ſuum. Ita ſuſcitauit paſtorem ſtultum, hoc eſt, Antichriſtum. Zach. 11. d. Et ſuſcitauit equum, quaſi locuſtas. Iob 39. c. quia permiſit dæmonem, ad diuerſas vaſtandas regiones proſilire. Sic ſuſcitatur Leuiathan. Iob 3. b. Dicitur autem Pharao excitari, hoc eſt, in regnum erigi: atque ita de cæteris. *Hie. ſ. Zac. 11. & ſ. Iob 39. Gre. 4. mor. 12. Aug. 11. ſ. Apoc.*

Mors æterna. Non expergeſient mali in ſempiternum. Ier. 51. g. quia licèt reſurgent in iudicio, morti tamen æternæ tradentur.

Erectio turris ſuperbiæ. Suſcitant Sim turres Chaldææ, quando dæmones exigunt turrem ſuperbiæ. Iſ. 23. c. *Hie. ſ. Iſ. 23.*

Maledicunt damnati diabolo. Suſcitat infernus gigantes in occurſum Luciferi. Iſ. 14. b. quando damnati maledicunt diabolo, per quem peccauerunt.

Simulata fides hæreticorum. Suſcitatur falſiloquus aduerſus faciem Iob, quando hæretici, aut praui fidem exterius, quã in corde non habent, tempore pacis eccleſiæ confitentur: quam tempore aduerſitatis eius denegant, & ipſi eccleſiæ contradicunt. Iob 16. b. *Gre. 13. mor. 5.*

Reuertens ad vitia. Suſcitans Hiel Hierico, prius à Ioſue deſtructam. Ioſ. 6. d. 3. Reg. 16. g. deſignat eum, qui cũ abrenunciaſſet diabolo, & actibus eius, iterum malè viuendo eadem vitia repetit. *Glo. ord. ſ. 3. Re. 16.*

Euilath.

EVilath, ſeu potius Chauila, id eſt, dolens, vel parturiens: regio Indiæ Orientalis, per quã tranſit Phiſon, qui eſt Ganges, dicta à filio Iectam: eſt abundans auro optimo, & lapidibus pretioſis, eſtque terminus Orientalis Iſmaelitarum. Gen. 2. b. 10. d. 25. b. Quamquam hæc Euila, quæ eſt terminus Iſmaelitarum, videtur eſſe ea, quæ ponitur terminus. Amalec. 1. Reg. 15. b. quam dicitur, percuſſiſſe Saul Amalec, ab Euila, vſque Sur: & Iſmael dicitur habitaſſe, ab Euila, vſque Sur, quæ reſpicit Ægyptum. Fuit alia Euila, quæ eſt regio Getulorum, vltra Numidiam, dicta ab Euila filio Chus. Gen. 10. a.

Imprudentia. Euila, deſignare poteſt imprudentiam, quam circuit Phiſon, hoc eſt, prudentia: quia per prudentiam imprudentia eſt corrigenda, quod non fit per voluptates, ſed per laborem, & dolorem: & tunc naſcitur aurum, & lapides pretioſi virtutum. Gen. 2. b. *Phil. 1. alleg.*

Concupiſcentia. Vt etiam Euila interpretatur parturiens, deſignat concupiſcentiam, quæ parturit peccata: Et percuſſit Saul Amalec ab Euila vſque Sur, hoc eſt, abſtulit prauam concupiſcentiam, & deliberationem, & opera, vſque ad eos qui habent prauam conſuetudinem. 1. Reg. 15. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Euin.

Beluini mores. Euin, ideſt, ve, aut deſiderans, vel deſiderium meum, aut belluinus, vel ferinus, Rex Madiã occiſus a filiis Iſrael. Nu. 31. a. deſignat belluinos mores in nobis occidendos. *Ori. ſ. Nu. ho. 25.*

Eunuchus, Caſtrare.

EVnuchus, dicitur caſtratus, hoc eſt, exectus mẽbris, ſeu vaſis generationi deſeruientibus: Solebant autem adoleſcentes fieri eunuchi, vt cubicula regum ſeruarent. Eunuchi autem dicuntur quidam de matris vtero, qui ſunt frigidioris naturæ. Eunuchi autem facti ab hominibus, dici poſſunt, qui propter verba hominum, & inanem gloriam caſti ſunt: & quos Philoſophi faciunt: vel qui propter idolorum cultũ, emolliuntur in fœminas, vel perſuaſione hæretica ſimulant caſtitatem, vt mentiantur religionis veritatẽ. Eunuchi verò propter Chriſtum, ſunt verè caſti, qui caſtrauerunt ſe propter regnum cælorum. Matth. 19. b. Hi ſunt eunuchi regis, qui non generant mala opera, ſed animi veritate, omnia in ſe libidinis fomenta contriuerunt, 1. Reg. 8. c. Iſ. 56. b. Acto. 8. e. *Ori. ſ. Mat. ho. 7. Hie. ſ. Iſa. 56. & ſ. Mat. 19. Caſſ. colla. 22. ca. 6.* *Caſti ob inanẽ gloriam. Effeminati. Verè caſti.*

Mens ſimplex. Vulgus. Eunuchus Pharaonis Putiphar, qui emit Ioſeph. Gen. 39. a. deſignare poteſt mentem ſimplicem ſuperfluis vacantem: vel eſt vulgus ſimplex, qui emit Ioſeph, quia vir ciuilis ſeruit ei, qui non habet virtutis opera: licet videatur vir, & laudet virtutem. Vel eſt populus Chriſtianus, emens Ioſeph, hoc eſt, Chriſtum. Deſignat etiam populum caſtum ſub malo principe. Gen. 37. g. Ier. 38. b. Eunuchus Æthiops. Acto. 8. e. typus eſt eccleſiæ ex gentibus. *Phil. 2. alleg. & de Ioſeph. Ori. ſ. Cant. ho. 2. Rup. 8. de diu. offi. 11.* *Populus Chriſtianus & caſtus. Eccleſia ex gentibus.*

Gentiles, & Iudæi. Duplicia peccata. Hypocritæ. Eunuchi duo Pharaonis in carcere. Gen. 40. a. ſignificare poſſunt gentiles & Iudæos: quorum alter, Chriſti gratiam adeptus eſt, alter verò ſuſpenſus, & reprobatus, nempe populus Iudæorum. Vel ſunt duo genera peccatorum, hoc eſt, remiſſibilium, & non remiſſibilium. Demum eunuchi Pharaonis, aut regis Babylonis, aut alterius regis, dici poſſunt, qui nõ proferunt fructum fidei, & bonorum operum. Deut. 23. a. 4. Reg. 9. g. 20. d. Eſter 1. b. 2. c. Iſ. 39. d. Eunuchi etiam regis, deſignare poſſunt hypocritas, ſub malo prælato, qui ſecularem voluptatem, ſe abieciſſe oſtentant: ſed reproborum præpoſitorum impoſitum iugum portant. 1. Regum 8. c. *Ori. ſ. Mat. ho. 7. Bed. ſ. Gen. 40. Phil. de temulent. Gre. ſ. 1. Reg. 8.*

Phil. de mig. Abr. & de vict. offerēt. Eunuchi, etiam dicuntur negantes Deum, & ideas, quaſi tollentes generationem ſeu creationem rerum à Deo. Negantes Deū

Clo. Alex. adhor. ad gentes. Rup. 1. ſ. Deu. 22. Eunuchus, qui non intrat in eccleſiam, deſignat mores impios, & diuina virtute, ac genitali priuatos. Et eos, qui poſſunt aliis prodeſſe docendo, nec curant. Deut. 23. a. Mores impij.

Euphrates, vide ſupra.

Exacerbare, quære Acerbus.

Exaltare, vide Altus.

Examen.

EXamen dicit nouam apum ſobolem, quam parentes ex ſuis aluearibus ad noua quærenda domicilia exire compellunt.

Aug. ſer. 107. Rup. ſ. Iud. 15. Examen apum in ore leonis mortui, quòd vidit Samſon. Iud 14. b. eſt multitudo fidelium in ore Chriſti: Vel ſunt fideles, quos eruit Chriſtus de ore diaboli. Fideles in ore Chriſti.

Examinare, Examen.

Examinare, eſt aliquid ſcrutari, & quaſi ad libellam perpendere. Eſt enim examen in bilācibus, aut ſtatera ſtylus ille medius ponderis æqualitatem, & inæqualitatem indicans.

Hil. ſ. Pſ. 65. Hu. ſ. Ier. 9. Examinat Deus igne ſicut argentum, quando per verbera, & martyrium omnem malam permiſtionem aufert. Pſ. 16. 65. Ier. 9. b. 1. Cor. 2. d. Purgans Deus.

Hu. ſ. Pſ. 17. Examinata dicuntur eloquia Dei igne. 2. Reg. 22. c. Pſ. 11. 17. Non quòd ipſa ſint examinata ab igne, quaſi fuerint inquinata: ſed qui illa ſuſceperit libenter in corde ſuo, fiat per illa vt aurum & argentum mundum, per ignem purificatum. Mundantia verba Dei cor.

Exarare, quære Scribere.

Excauare, vide Fodere.

Excedere, Exceſſus, Extaſis.

EXcedere, eſt vltra cedere, & prætergredi, ac ſuperare. Extaſis iuxta multas differētias modum habet: Dicitur enim extaſis ſtupor, ob excellentiam admirationis. Dicitur & extaſis inſania, eo quod à propoſito dimoueat. Verùm illa ſomni extaſis, hoc eſt, ſopor, iuxta alium modum dictus eſt: iuxta naturalem actionem, maximè eo quòd profundiſſimè ſancto Adam inductus eſſet, qui manu Dei formatus erat. Extaſis etiam dicitur mentis exceſſus, qui fit vel pauore, vel aliqua reuelatione. (Epiph. 2. hereſes tom. 1. Aug. ſ. Pſ. 30.)

Ambr. 2. de Abr. 9. Exceſſus, aut ſopor Abrahæ, eſt eleuatio prophetica, ad diuina intuenda, & cognoſcenda. Gen. 15. c. Eleuatio mentis Prophetica.

Baſi. ſ. Pſ. 115. Aug. ſ. Pſ. 30. Exceſſus Dauid, indicat admirationem modicæ cognitionis humanæ erga diuina. Pſal. 115. Deſignat etiam perturbationem Chriſti in paſſione. Accepit enim pauorem Chriſtus pro nobis, & in nobis, vt eius membris. Pſ. 30. in titulo. Admiratio ignorantia humanæ. Perturbatio Chriſti in paſſione.

Gre. 25. mor. 1. Excedere dicuntur ſcientiam Iob ea, quæ loquutus eſt poſtquàm audiuit Deum loquentē Iob 42. a. Quia, qui comparatus aliis, ſapiēs eſſe videtur, comparatus Deo inuenitur inſipiēs. Defectus cognitionis humanæ comparata Deo.

Arn. & Aug. ſ. Pſ. 67. Exceſſus mentis Beniamin, deſignare poteſt raptum Apoſtoli Pauli. Pſ. 67. 2. Cor. 5. c. Datur etiam exceſſus mentis Petri. Acto. 10. b. Raptus Pauli.

Aug. ſ. Pſ. 30. Extaſis poteſt ſignificare perturbationem populi Dei in perſecutione gentium: & defectū fidei per orbem. Pſ. 30. in titulo. Perturbatio fideliū in perſecutione.

Glo. int. ſ. Gen. 43. Excedens pars Beniamin data ſibi à Ioſeph, partes aliorum fratrum quintuplo. Gen. 43. g. deſignat excellentiam donorum Paulo à Chriſto collatorum, qui factus eſt vas electionis. Dona Paulo collata.

Excedens copia tritici menſuram tempore Ioſeph in Ægypto. Gen. 41. f. deſignat abundātiam donorum ſpiritualium mundo per Chriſtum allatorum: cui non eſt datus ſpiritus ad menſuram. Abūdantia donorum mundo à Chriſto collatorum.

Excelſus, vide Altus.

Excidere, vide Abſcindere.

Excidere, vide Cadere.

Excipere.

EXcipere, eſt quaſi extra capere, & ſeparare, ſeu excludere. quandoque verò eſt recipere: vt Ecc. 6. b. A iuuentute tua excipe doctrinam. Quod etiam eſt adipiſci. Eſt item admittere. Gal. 4. b. Sicut angelū Dei excepiſtis me. Et experiri. Iud. 6. b. Dū dignas gladij mei pœnas exceperint. Et ſuſcipere. 1. Mach. 12. f. Excepit eum cum honore.

Bern. ſerm. 1. Aſſum. Excipiens Martha Chriſtum in domum ſuam. Luc. 10. d. deſignat Mariam ſuſcipientem filium Dei in ſuo virginali vtero: Deſignat etiam animam ſuſcipientem in ſe verbum Dei: ad quod referri poſſunt aliæ exceptiones. Luc. 19. a. Ioan. 4. f. Acto. 21. c. Maria ſuſcipiēs Chriſtū in vtero. Anima ſuſcipiēs verbū Dei.

Gloſ. ord. ſ. Heb. 11. Excipiens Rahab exploratores miſſos à Ioſue. Heb. 11. f. deſignat gentilitatē ſuſcipientem Apoſtolos & prædicatores à Chriſto miſſos, & vtrunque teſtamentum. Suſcipiens Gentilitas Apoſtolos, & vtrūque teſtamentum.

Gre. 4. mor. 27. Exceptus genibus dicitur Iob, aut peccator. Iob 3. b. quia ad delectationem carnis prodiit: nimirum culpam per confeſſionem ſpiritus, ſubiectis cunctis ſenſibus, quaſi ſuppoſitis genibus, conſummauit. Conſenſus in delectationem.

Admittens animæ omnē voluptatem. Excipiens mulier omnem maſculum. Ecc.36.d. eſt anima admittens omnem voluptatem, aut dæmonem. Idem deſignant excipientes Holophernem cum coronis, & lampadibus. Iud. 3.c. Vel excipit mulier maſculum, hoc eſt, libenter parit maſculum. *Lyr.ſ.Eccl.36.*

Exceptus ſepæ eſt demptus. Gen.14.d. Exceptis iis, quæ comederunt iuuenes.

Excitare, vide Euigilare.

Excludere, quære Eiicere.

Excogitare.

Excogitare, eſt cogitando inuenire, quaſi veniendo ad perfectionem cogitationis. *Glo.int.ſ.Exo.31.*

Studium prædicatoru. Excogitans Beſeleel, quod fabrefieri poterat. Exo.31.a.35.e. deſignat prælatū, aut prædicatorem excogitantem, quæ faciunt ad ædificationem eccleſiæ.

Machinationes diaboli. Excogitans Haman mala contra Iudæos. Eſter 8.a. typus eſt diaboli excogitantis varias tētationes aduerſus fideles. Idem deſignat excogitans Ieroboam conſilium prauum, vt auerteret populum Iſrael à Deo, fabricatis vitulis aureis. 3.Reg.12.g. *Decreta tyrānorum contra fideles.* Deſignātur etiam ſtatuta Principum gentium aduerſus fideles. *Lyr.ſ.Eſter 8.*

Excolere, vide Agricola.

Excoriare, quære Pellis.

Excors, vide Stultus.

Excubare, Excubiæ, Excubitor.

Excubare, eſt vigilare, & cuſtodiam facere, vt milites extra caſtra obſeruantes ad cuſtodiā caſtrorum: & Excubitor dicitur, qui excubat: & Excubiæ, vigiliæ.

Feruentes amore cæleſtium. Excubantes in oſtio tabernaculi, ſunt amore cæleſtium feruentes, & introitum æterni tabernaculi expectantes. Exo.38.a. Nu.1.g.2.b.c.9.d.18.a.38.e.3.Reg.14.g.4.Reg.11.b. Excubabant antiqui patres ad oſtium tabernaculi cæleſtis, nondum aperti. *Gre.ho.17. Rup.2.ſ.Leu.3.*

Vigilantia prælatorum. Excubantes ſacerdotes ad cuſtodiam templi, ſunt prælati, & prædicatores vigilantes ad cuſtodiam ſubditorum. Eze.40.g. *Gre.ſ.Eze.ho.22.*

Excuſare, Obtendere.

Excuſare ſe dicitur, qui crimen obiectū à ſe repellit: aut cauſā adfert, quare aliquid, quod culpabile videatur, fecerit: aut ne faciat, quod ei mādatur. Idē eſt obtendere. Gene.44.d.

Transferentes culpam in alterum. Excuſat excuſationes in peccatis, qui non defendit crimen, vt cædem, aut adulterium: ſed dicit. Mulier importuna adblādiens pellexit me: aut ille conuiciis me mouit ad iram. Pſ.140. Prou.3.d. Sap.16.a. Ioan.15.d. *Hil.ſ.Pſ.140.*

Negligentes ſalutem ſuam. Excuſantes ſe à cœna Luc.14.d. ſunt ſua culpa negligentes venire ad regnum cælorū: quia nemo excluditur à regno Dei, niſi ſua ſponte. Excuſant ſe, quod duxerint vxorem, qui abſtinent à diuino mandato propter voluptates. *Amb.ſ.Luc.14. Cle.Alex.5.ſtro.*

Hypocriſis. Obtentus prolixæ orationis eſt hypocritarum. Mar.12. d. qui ſimulata ſanctitate decipiunt ſimplices. *Glo.ord.ſ.Mat.12.*

Excutere.

Excutere, eſt commouendo, & quatiendo aliquid ab aliqua re eiicere. Et dicimus excutere veſtem, & excutere puluerem à veſte.

Excutere dicitur Deus cithi, aut cyminum baculo, quum leuiter caſtigat. Iſ.28.g.

Leuis caſtigatio Dei. Excutit Deus impios de terra, quum auferet malos de eccleſia. Iob 38. b. Et excuſſi ſunt peccatores eiecti à Deo. Iudæi etiam excuſſi dici poſſunt. Pſ.26. Iſ.18 c. Nee.5.c. *Hie.ſ.Iſ.28. Hie.ſ.Iob 38.*

Mergens diabolum in infernū. Excutiens Deus Pharaonem, in mari rubro, eſt mergens diabolum, & eius ſequaces in infernum. Pſ.135.

Separans Chriſtus bonos à malis. Excutiens Gedeon frumenta virga Iud.6.b. deſignat Chriſtum ſeparantem bonos ab inani malorū palea: vel eſt, rectitudine iudicij à vitiorū paleis, virtutum grana ſeparare. Rut.2.c.

Abſtractio fidelium à Iudæis. Excuſſio oliuarū, eſt abſtractio aliquorum fidelium ex Iudæis. Vel probatio & perſecutio fidelium, quæ fiet tempore Antichriſti. Iſ.17.b.24.c. Excutiuntur etiam fideles, ſicut locuſtæ, quando per perſecutionem diſperguntur. Pſ.108. *Gre.3.mor.*

Excutiens angelus flammam ignis de fornace. Dan.3.c. deſignat verbum Dei excutiens iacula inimici. *Hie.ſ.Iſ.17. Aug.ſ.Pſ.108.*

Apoſtoli & prophetæ. Excuſſi ſunt iuuenes parati ad opus, nulla re impediti. Ita excuſſi erant prophetæ & Apoſtoli, tanquam ſagittæ in orbem miſſi, nulla re impediti: qui etiam eiiciebantur, quaſi excuſſi: & ipſi excutiebant puluerem de pedibus ſuis: Prophetæ etiam excutiuntur, quum explicantur. Pſ.126. *Hie.ſ.Dan.3.*

Vitatio muneri. Excutere manus à munere Iſ.33.c. eſt fugere acceptionem munerum. Tunc autem quis ab omni munere manus excutit, quando in diuinis rebus, non ſolum nullam pecuniam, ſed etiā humanam gratiam non requirit. *Aug.ſ.Pſ.126. Luc.q.10.*

Abiicere temporalia. Excutere puluerem de pedibus, eſt abiicere diuitias, cęteráque temporalia, ac demum omnia vana ab affectu. Vel excutit puluerē, qui nil tēporale recipit à nō recipiētibus verbū Dei Mat.10.b. Mar.6.b. Luc.9.a. Acto.13.g.18.b. Excuti autem de puluere, eſt à terrenis affectibus ſegregari. Iſ.52.a. *Hie.ſ.Iſ.33. Gre.9.mor.26. & ho.4. Amb.ſ.Luc.9. Hie.ſ.Mat.10.*

Glo.ſ.Exo.21. Excutere dentem ſeruo,eſt tollere ſimplicibus diſcretionis virtutem.Exo.21.c. *Ablatio diſcretionis.*

Bed.ſ.Gen.27. Excutiens Eſau à ſe iugum ſeruitutis Iacob,deſignat conuerſionem Iudæorum in fine mūdi, quando excutient onus legis.Gen.27.g. *Cōuerſio Iudæorum.*

Excutiunt Deum à mente,qui non dant ei locum in mente ſua.Tob.6.d.In aliquibus exēplaribus legitur,excludant. *Non dare locū Deo in mente.*

Rica.de S.Vict. de ſecur.conſcien. 22. Excutere folia magnæ arboris,eſt tollere gloriam regis Babylonis.Dan.4.b.Vel excutiūtur folia,quando deficiente virtutum propoſito in prædicatore, gratia bene loquendi tollitur,& fiducia,& autoritas loquendi,aut prædicandi amittitur. *Amiſſio gratiæ prædicationis.*

Glo.ord.ſ.Ier.51. Excutientes leones comas ſuas ſuper Babylone.Ierem. 51. d. dici poſſunt dolentes principes mundani. *Dolor mundanorum.*

Glo.ord.ſ. Acto. 28. Excutiens Paulus viperam in ignem. Acto. 28.d.deſignant prædicatores, excutientes diabolum per bona opera & exempla,qui in gehennam mergitur. *Expulſio diaboli.*

Execrari,quære,Abominari.

Exedra.

Exedra,eſt locus ſpacioſus,quaſi triclinium,quæ ferè ad Occidentem verſa eſſe ſolebat.

Exedra Nathamelech.4.Reg.23.c.vbi fouebantur equi,& currus ſolis, ad fauorem idololatriæ pertinet.

Exedræ templi,in quibus erant Theſauri.1.Paral.9.d.Ier.35.a. corda eruditorum deſignare poſſunt:vbi ſeruantur Theſauri doctrinæ. *Corda eruditorum.*

Exemplar,Exemplum.

EXemplar eſt,quod nobis proponitur,vt ſimile faciamus. Exemplū autem eſt actio, quæ proponitur ſequenda,vel vitanda.

Glo.int.ſ. Exo.25. Exemplar monſtratum Moſi in monte,eſt Chriſtus:vel angelica,& perfecta conuerſatio.Exo.25.d.26.f.Idē erit exemplar, quod debet accipere rex à ſacerdotibus. Deu.17.d.Nu.8.a.Heb.8.a.b.9.f.Et exemplar templi,quod dedit Dauid Salomoni.1.Par.28.d. *Chriſtus. Angelica cōuerſatio.*

Gre.13.mor.17. Exemplum,dicitur bonus coram vulgo.Iob 17. b. quia & pœna iuſti ab eis damnatio creditur:& quæ illi maneat gloria,nulla ſpe fidei præuidetur. *Contēptus bonorū apud vulgus.*

Hie.ſ.Nah.3. In exemplum dicitur fieri,quod grauiter punitur, aut deſtruitur à Deo: vt aliis ſit admirationi,& emendationi,vt ſimile caueant.Nu.5.c.Deut.29.d.3.Reg.9.b.2.Par.7.d. Et è diuerſo ad imitandum in bonum.Ruth.4.c.Tob.2.c.Nah.3.b. *Grauis punitio.*

Hie.ſ.Zac.13. Rup.11.ſ.Mat. Exemplum dicitur eſſe Adam homini agricolæ: quia in ſudore vultus ſui, veſcitur pane ſuo,ſicut ille.Zac.13.c. Vel ſi dicitur à Chriſto, ſumitur contrario modo, quia Chriſtus non quæſiuit gloriam ſuam,ſicut Adam. *Labor Adæ.*

Exemplar altaris Damaſci,quod miſit Achaz ad Vriam ſacerdotem.4. Reg. 16. b.Ad idololatriam pertinet.

Exenterare.

Exenterare,eſt perforare,aut interiora aperire.

Gl.ord.ſ.Tob.6. Exenterans Tobias piſcem.Tob.6.a.apertionem lateris & corporis Chriſti ſignificare poteſt:vnde oculis mentis noſtræ ſalubria fluxerunt medicamenta: Vel ipſe Chriſtus piſcem exenterauit,quum nequitiam diaboli latiùs Sanctis aperuit: & quaſi arcana inſidiarum eius reſerauit. *Apertio lateris Chriſti. Detegens Chriſtus aſtutias diaboli.*

Exequi.

EXequi,eſt operationi mandare,quod iuſſum,aut decretum eſt.

Gre.9.mor.19. Exequi iuſtè,quod iuſtum eſt.Deuter. 16. d.eſt in aſſertione iuſtitiæ eandem iuſtitiam quærere:Iniuſtè autem,quod iuſtum eſt, exequitur, qui ipſam,quam prætendit iuſtitiā, venundare minimè veretur. *Aſſertio iuſtitiæ in bonis operibus. Vēdere iuſtitiā.*

Exequentes ſerui Dauid,quod rex iubebat,ad fugiendum Abſalonem.2.Reg. 15. c. parati ad reſiſtendum diabolo. *Parari aduerſus diabolum.*

Exequens Ioab inuitus præceptum regis Dauid,ſuper numeratione populi 1.Par.21.a.

Lyr.ſ.1.Eſdr.6. Exequentes miniſtri regis Darij diligenter præceptum regis ſuper ædificatione templi. 1. Eſdr.6.c.deſignant eos, qui per mutationem dexteræ excelſi, ex perſecutoribus fiunt miniſtri eccleſiæ. *Conuerſio perſecutorum.*

Exequiæ,vide Funus.

Exercere.

Exercere,eſt operam ponere,aut tractare, aut etiam fatigare.

Exercuit Dominus manum magnam in Ægyptios,quādo eos grauiter puniuit.Exo. 14.g. *Puniens Deus.*

Ori.ſ.Num.ho.27. Exercet etiam Deus vindictam in Deos Ægypti.Num.33.a.quum conuertit peccatores liberans eos à poteſtate diaboli. *Liberans Deus à diabolo.*

Hil.&Aug.ſ.Pſ.54. Exercitatio Chriſti,eſt operatio ſalutis noſtræ.Pſal. 54. Nos etiam exercitamur patiendo perſecutiones ab aduerſariis. Malus enim viuit, aut vt corrigatur, aut vt bonus per ipſum exerceatur. *Operatio ſalutis per Chriſtum. Exercitatio patientiæ.*

Exercens Salomon poteſtatem ſuper reges à flumine Euphrate, vſque ad terminos Ægypti.2.Par.9.f.imperium Chriſti in gentes deſignauit. *Imperium Chriſti in gentes.*

Senſus interiores perfecti. Exercitati ſenſus, ſunt ſenſus interiores, in ſpiritualium doctrina perfecti. Hebr. 5. d. Pſ. 76. 118. 2. Tim. 4. b. Idem deſignant exercentes iudicium Dei. 2. Par. 19. b. 2. Mach. 4. c. 15. c. Ad hęc referri poteſt exercitatio Ionathæ, ad ſignum: & exerceri ad prælium, quod non erit in gloria. 1. Reg. 20. d. Iſ. 2. b. *Ori. ſ. Cant. ho. 1.*

Perſecutio Iudæorum in Chriſtum. Exercentes fratres Ioſeph malitiam in ipſum Ioſeph, ſunt Iudæi Chriſtum perſequentes. Gen. 50. c. 1. Mach. 7. d.

Moderari corpus. Bene operari. Vitiis vacare. Exercere terram, interdum eſt moderari corpus, & per ipſum operibus virtutum vacare. Et exercere diligenter agrum, eſt foris bene operari. Gen. 9. c. Pro. 24. d. 1. Timot. 4. c. Et corpus in bonis operibus excolere. *Amb. de Noe. 29. Gre. 10. mor. 16. Bed. ſ. Pro. 24. Glo. ord. ſ. 2. Pet. 2.*

Exercere etiam terram, interdum eſt peccatis & vitiis vacare. Sic dicebat Sichē filiis Iacob. Gen. 34. b. Terra in poteſtate veſtra eſt, exercete, negociamini, & poſſidete eam. Et cor exercitatum in auaritia ponitur. 2. Petr. 2. c.

Gentiles perdētes Iudæos. Confundi acquieſcentes adulationibus. Exercentes Syri ignominioſa iudicia in regem Ioas, ſunt gentiles deſtruentes Iudæos poſt necem Chriſti, &c. 2. Par. 24. c. Eze. 23. d. 1. Mac. 9. c. Et dæmones perdētes adulatores, & adulationibus acquieſcentes. *Lyr. ſ. 2. Par. 24.*

Quærētes dæmones quos deuorent. Exercentes latrocinia viri Sichen in prætereuntes. Iudit. 9. c. deſignare poſſunt dæmones, quærentes, quos deuorent.

Exercitus, Acies, Agmen.

Exercitus, eſt multitudo militum ordinata, dicta ab exercendo, quia exercendo fiunt aptiores ad pugnam.

Fideles. Martyres. Angeli. Exercitus Dei, vel acies, dicuntur boni, & fideles, & martyres. Exod. 7. a. 12. g. Ioſ. 5. d. Nee. 9. a. Iud. 5. b. Iob 29. d. 39. c. Sap. 12. a. Eze. 37. c. Ioel. 2. c. Apo. 19. c. Eoſdem deſignat exercitus Iacob. Abdi. d. Et Deus dicitur Dominus exercituum, hoc eſt, Iudæorum & gentiliū ad fidem venientium: vel etiā angelorū. 1. Reg. 1. b. Iſa. 48. a. 1. Par. 12. g. 2. Par. 13. a. 14. d. 18. g. 20. c. Et ſtat ſacerdos ante aciē, cū Chriſtus ſuo exēplo & doctrina, ac auxilio protegit ſuos. Deut. 20. a. 25. d. Et dirigunt aciem contra aquilonem, qui pugnāt contra diabolum. Ioſ. 8. c. 1. Reg. 4. a. 17. a. 3. Reg. 1. b. 4. a. 20. c. 22. c. Et dicuntur fideles in eccleſia, acies ordinata. Cant. 6. b. Iudith. 15. b. Eze. 12. d. *Gre. 20. mor. 4. & ſ. 1. Reg. vel ſ. Can. 6. Rup. 11. ſ. Apoc.*

Angeli. Dæmones. Exercitus cæli, eſt miniſtrantium angelorum multitudo, tam bonorum, quàm malorum. 3. Reg. 22. c. Vnde & exercitus Dei dicuntur dæmones & mali, exequentes vindictam Dei. Ioel. 2. c. *Gre. 2. mor. 21. Hie. ſ. Ioel. 2.*

Fortes. Exercitus Ioſue in defenſione Gabaonitarum. Ioſu. 10. f. ſignificare poteſt fortes exemplo & doctrina: De quibus Rom. 15. a. Imbecillitates infirmorum ſuſcipite. Et 1. Theſſ. 5. c. Conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos. Et exercitus pars, qui fuerunt cum Saule. 1. Reg. 10. d. ſunt fortes prædicatorum adiutores. *Ori. ſ. Ioſ. ho. 11. Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Romani. Angeli vindices. Exercitus, quos miſit rex ad perdendos homicidas ſeruorum ſuorum. Matth. 22. a. fuerunt Romani, per quos deſtruxit Deus Iudæos: vel ſunt angeli ſuper pœnas conſtituti. *Ori. ſ. Mat. ho. 20. Hie. ſ. Mat. 22.*

Credentes ex Gētibus. Exercitus Syriæ, qui aſcēdit in Hieruſalē, ſignificare poteſt credētes ex gētibus. 2. Par. 24. f. *Gre. ho. 38.*

Multitudo virtutum. Exercitus congregatus cum Saule, quo ipſe percuſſit Amalec, eſt multitudo virtutum, quibus vitia ſuperantur. 1. Reg. 14. g. *Hie. ſ. Iſ. 7. Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Multitudo vitiorum. Dæmones. Infideles. Mali. Exercitus Pharaonis, & Ægyptiorum, eſt multitudo vitiorum, & potentia malorum. Gen. 39. a. Exo. 14. f. Et agmen fumi, ſunt diuerſa peccata. Iſa. 14. g. Et exercitus vlulantes, ſunt multitudo vitiorum. Nahum. 2. a. Et exercitus Seon, ſunt miniſtri nequitię, & iudices mundi, &c. Nu. 21. e. Et tres cunei Philiſthinorum, ſunt dæmones conantes nobis inferre cordis negligētiam, oris effrænationem, & peruerſi operis audaciam. Et dirigunt Philiſthim aciem contra Iſrael, hoc eſt, dæmones, aut infideles contra fideles. 1. Reg. 4. a. 13. d. 17. a. 28. a. Iudit. 5. b. 8. c. 15. b. 4. Reg. 6. c. 25. a. 2. Paral. 24. f. 33. b. Iud. 5. b. 10. b. Iſ. 14. g. 45. c. Ier. 32. a. Exercitus etiam regis Babylonis, ſunt dæmones, aut mali. Eze. 27. b. 29. d. 38. a. 39. a. *Gre. 31. mor. 23. 31. 32. Gl. ſ. 1. Reg. 13. Ori. ſ. Nu. ho. 12. Hie. ſ. Iſ. 14.*

Exhalare, Halitus.

Exhalare, eſt extra ſpirando emittere, aut euaporare. Halitus verò dicitur ipſe ſpiritus, qui emittitur. Et exhalare animam, eſt mori.

Caro Chriſti. Halitus Iob, quem exhorruit vxor eius, eſt caro Chriſti, aut carnis eius prædicatio: in quo ſynagoga exhorruit confiteri, aut credere diuinitatem. Iob 19. c. *Gre. 14. mor. 22.*

Auxiliū Spiritusſancti. Halitus interdum dici poteſt virtus, & auxilium Spiritusſancti. Iob 27. a. 3. Regum 17. c. Dan. 10. d.

Deficere verba. Halitus intercluditur. Dan. 10. d. quando deſunt verba ad explicanda diuina myſteria.

Suggeſtio dæmonis. Halitus Leuiathan, eſt peruerſa dæmonis ſuggeſtio. Iob 41. b. *Gre. 33. mor. 40.*

Non valentes bene operari ſed ſ... errantes. Exhalantes paruuli animas ſuas in ſinu matrum ſuarum, Thr. 2. d. ſunt, qui etiam inter doctores ad hoc deuenerunt, vt iam non poſſint recta operari: ſed iudicandi ſint in iudicio. *Glo. ord. ſ. Thr. 2.*

Exhibere.

Exhibere, eſt proferre & quaſi ſui, vel alterius facultatem præbere, vel re oſtendere.

Exhibet ſibi Chriſtus eccleſiam ſine macula, &c. Ephe. 5. c. 2. Cor. 11. a. Exhibere etiam ſe Deo, eſt offerre ſe illi. Rom. 6. c. 12. a. 2. Cor. 6. a. 7. c. Col. 1. c. 2. Tim. 2. c.

Conuertens peccatores. Exhibens Tobias ſepulturam mortuis. Tob. 1. d. deſignat doctorem, qui mortuos in peccato mortali, per pœnitentiam ſepelire curat. *Lyr. ſ. Tob. 1.*

Exhibent membra ſua arma iniquitatis,qui dant locum diabolo , vt proprius ipſorum mẽbris ad ſeipſos impugnandos abutatur.Rom.6.c. *Dare locum diabolo.*

Exigere,Exactor.

EXigere, eſt debitum repetere:& exactor dicitur,qui debitam pecuniam exigit.

Gre.10.mor.8. Ber.ſer. de quadruplici debito. Exigit Deus minora , quàm debemus. Iob 11. a. quia caſtigat citra condignum. Exigit autem à nobis quadruplex debitum,nempe creationis , redemptionis , remiſſionis , & glorificationis. *Caſtigat Deus citra condignum.*

Glo. ord.ſ.Luc.19. Exigit Deus talentum cum vſuris.Luc.19.d.quia vult nos exercere dona , quæ nobis contulit.Et vt quod docemus,opere compleamus. *Exercitatio donorum Dei.*

Iſyc.ſ.Leu.25. Hie.ſ.Iob 39. Rup.ſ.Zac. 10. Exactor dicitur prædicator nimium exigens ab auditoribus.Exo.21.d.Zac. 10. b Huic dicit Dominus.Leuit.25.f.Frugum ſuperabundantiam non exiges.Huius exactoris clamorem non audit onager,quum Iudæi non credunt.Iob 39.a.Exactor etiam eſt is, cui propter merita debetur præmium. *Prædicator nimium exigens.*

Hie.ſ.Iſ.3. Exactores Iudæorum erant ſacerdotes,Scribæ,& Phariſæi,qui quęſtum exercebant in populum.Iſa.3.b. *Sacerdotes Iudæorum.*

Glo.ord.ſ.Luc. 12. Exigens Pharao aurum,& argentũ à tribu Iuda,eſt diabolus,qui conatur à fidelibus tollere animi bona:qui exactor dicitur.Et exactores Pharaonis,ſunt diaboli membra, qui exigũt, aut exercent ſupplicia in peccantes.Exo.5.c.Iob 3.c.39.a.Iſ.9.a.14.b.Zac.9.b.Luc.12.g. *Diabolus & eius membra.*

Hie.ſ. Iſ.14. Exactores etiam erant Philoſophi,& Sophiſtæ,omnia lucri gratia agentes.Iſ.14.a. *Philoſophi.*

Gre.30.mor.16. Exactor præterea dici poteſt venter,qui quotidianum fructum ſibi humani laboris impẽdi,quaſi debitum per naturam exigit.Iob 39.a. *Venter.*

Glo.int.ſ.Gen.31. Exigens Laban à Iacob,quod furto perierat de ouibus.Geneſ. 31. c. eſt imputans prælato, quod per ignorantiam à ſubditis peccatur.

Glo.ord.ſ.Deu.15. Exigere debitum anno ſeptimo à peregrino & aduena.Deut. 15. a. indicat charitatem maximè exercendam cum domeſticis fidei.

Glo.ord.ſ.Deu.19 Exigere à falſo teſte animam pro anima,oculum pro oculo,&c.Deu.19.d.eſt meritò damnari eum,qui proximum errare fecit. *Iuſta damnatio hæreſiarchæ.*

Exiguus,quære Paruus.

Exilire.

EXilire, eſt quaſi ſaliendo egredi , vel erumpere : & interdum gaudere, quaſi præ gaudio ſalire.

Glo.ord.ſ.Sap. 18. Exiliens ſermo Dei à regalibus ſedibus.Sap. 18. c.incarnationẽ filij Dei ſignificare poteſt:qui exultauit vt gigas ad currendam viam. *Incarnatio filij Dei.*

Hie.ſ.Ioel.2. Exiliens populus ſuper capita mõtium,ſicut ſonitus quadrigarum.Ioel.2.b.deſignare poteſt venientes angelos vel dæmones ad puniendos ſublimiores,& ſuperbos. *Punitio ſuperborũ per Angelos.*

Glo.or.ſ.Mar.10. Exiliens Aſſuerus de ſolio ſuo ad Eſter , deſignare poteſt Chriſtum recipientem matrem ſuam de cælo.Eſter 15.c. *Chriſtus ſuſcipiens matrem.*

Lyr.ſ.Tob.2. Exiliens cæcus,vt iret ad Chriſtum.Mar.10. g. deſignat verè pœnitentem , qui feſtinat ad miſericordiam Chriſti. *Feruor pœnitẽtis.*

Exiliens Tobias de accubitu ſuo ad ſepeliendum mortuum.Tob.2.a.fauorem oſtendit erga opera pietatis. *Feruor ad opera pietatis.*

Exilium,Exul.

Exul,eſt qui extra ſolum eiectus eſt:& exilium eſt ipſum eiectionis ſupplicium. 1. Eſdr. 7. d. Dicuntur autem exules homines eiecti à paradiſo , qui in hoc mundo tanquam peregrini viuunt.

Eximere,vide Excipere,& Educere.

Exire,vide Egredi.

Exiſtimare,quære Putare.

Exiſtere,vide Eſſe.

Exordium,vide Principium.

Exoſſare,quære Os.

Exoſus,vide Odium.

Expandere,Extendere,Oppandere,Tendere. Porrigere,Protendere,Superextendere,Intendere.

EXpandere,ſeu extendere,eſt aperire,dilatare,& explicare,quod conſtrictum , & plicatũ erat.Expandere etiam eſt extollere.3.Reg.8.c. Expandit manus ſuas ad cælum.Extendere autem eſt erigere.Gen.31.d.Iacob extenderat in monte tabernaculum.Leuare. Exo.8. b.Extendit Aaron manum ſuam. Percutere. Ier. 15.b. Extendam manum meam.Porrigere. Pro.31.c.Palmas ſuas extendit ad pauperem.Protendere.Exod.4.b. Extende manum tuam. Tendere quoque eſt extendere.Iſ. 45.b.Manus meæ tetenderunt cælos.Conari.Iob 15.c.Tetendit aduerſus Deum manum ſuam.Habitare.Gen.12.b. Tetendit ibi tabernaculum ſuum.

Inſidiari.

Inſidiari. Iudi. 9.c. Tetēdit inſidias iuxta Sichimam. Intendere. 3. Reg. 22.e. Vir autem quidam tetendit arcum. Pergere. Num. 34.c. Tendent vſque ad Iordanem. Offerre. Eſther 4.c. Niſi forte rex auream virgam tetenderit.

Mittens Deus filium ſuum. Extendit Deus Iudam, quaſi arcum, quando Filium ſuum miſit in mundum. Zac. 9.c. Dicitur etiam tetendiſſe lineam ſuper terram, quando dedit Filium, qui eſſet regula generi humano. Iob 38.a. Et porrexit dexteram operi manuum ſuarum. Iob 14.d. quia vt abiectum atque in infimis iacens, ad ſumma erigeret genus humanum, incarnatum ad hoc vnigenitum miſit. *Hie. ſ. Zach. 9. Gre. 12 mor. 10.*

Protegēs Deus. Benefaciens hominibus. Expandit Deus alas, quum protegit, & adiuuat. Deut. 32.b. Porrigit etiam Deus manum, quum præſtat auxilium. Iob 8.d. Et porrexit dexteram operi manuum ſuarum ab benefaciēdum homini, vt liberalis, & vt clemens pater ſuos filios in ſinu ſuo recipere geſtiēs. Iob 14.c. Pſalm. 54. 137. Expandit etiam Deus nebulam ſuper ſolium ſuum, quum defenſionem ſuam obiicit contra perſecutores Eccleſiæ. Iob 26.c. *Gre. 8. mor. 39. Hie. ſ. Iob 26.*

Faciens Deus animam capacē ſui. Extendit Deus cælum prudentia, quum facit animam capacem ſapientiæ Dei. Ieremiæ 10.b. 51.b. *Ori. ſ. Iere. ho. 3.*

Faciens ex nihilo mundum. Extendit Deus cælos vt nihilum, & quaſi tabernaculum: quia ex nihilo fecit eos ad protectionem generabilium, & corruptibilium. Iſa. 40.f. 42.a. 44.d. 45.b. 51.c. Extētum etiam brachium Domini in creatione, deſignat magnam virtutem verbi Dei. Ierem. 27.a. *Hier. ſ. Iere. 27.*

Recipiens pœnitentes in cælo. Extendit Deus cælum ſicut pellem. Pſalm. 103. quia recipit pœnitentes in cælo, cùm prius non niſi Angeli reciperentur. In extenſione autem pellis, deſignatur velocitas actionis diuini verbi. *Arn. ſ. Pſ. 103. Aug. ſ. Pſ. 103. & 13. Confeſ. 15.*

Occultans Deus gloriam ſuam. Expandit Deus nebulam ſuper ſolium. Iob 26.c. quia occultam tenet gloriam ſuam, quam manifeſtaturus eſt bonis. *Gre. 17 mor. 13.*

Dās doctrinam ſacram mortalibus. Extendit Deus cælos ſicut pellem. Pſal. 103. quādo doctrinam ſacram præbuit mortalibus, & quia per ſcriptores ſacros verbum Dei, carnis lingua formatum, ante oculos noſtros per verba doctorum exponendo diſplicatur. *Aug. 13. Confeſ. 15. & ſ. Pſal. 103. Gre. ſ. Eze. ho. 9. 27*

Mittens prædicatores. Extendit etiam Deus cælos ſolus. Iob 9.a. qui ſecreti mira diſpenſatione conſilij prædicatores ſuos, vnde permiſit in vna gente opprimi, fecit in mundi cardines inde dilatari. Ezech. 1.f. Zach. 12.a. Et extendit nubem, quum miniſtris ſuis viam prædicationis aperiens, eos in mundi latitudinem circunquaque diffundit. Iob 36.d. Expandit etiam rete, quum prædicari facit verbum Dei bonis & malis. Ezech. 32.a. Hoſe. 7.c. Hab. 1.d. Et extendit Deus manum ad ſilicem, quando ad duritiam gentium, ſuæ brachium prædicationis miſit. Iob 28.b. Et tetendit lineam ſuper terram. Iob 38.a. quando ſic miſit prædicatores ſuper terram, vt agente ſancto Spiritu, in alias mundi partes vocarentur, vt irent; ab aliis verò partibus arcerentur, ne accederent. Tendit etiam Deus arcum, quum per prædicatores, diuina præconia iaculatur. *Hie. ſ. Iob 9. Gre. 9. mor. 4. & 27. mor. 7. Hier. ſ. Eze. 32. Gre. 18. mor. 22. & 28. mor. 9.*

Augens eccleſiā. Expandit Deus nubem, quum multiplicat, & auget eccleſiam. Pſal. 104. Dicitur etiam expandere amictum. Ezech. 16.a. Et eccleſia dicitur extendere pelles tabernaculorum ſuorum. Iſa. 54.a. Hoſe. 7.c. *Arn. ſ. Pſ. 104.*

Remittens peccata. Expandit Deus amictum ſuper animam, quum eius peccata operit illa remittendo. Ezech. 16.a. Et ſuperextendit Deus oſſibus cutem, quum per gratiam remittit peccata. Ezech. 37.b. Hoc deſignauit expandens Booz pallium ſuum ſuper Ruth: quod petebat ipſa Ruth, quaſi petens benedictionem gratiæ & remiſſionis. Ruth 3.b. *Hie. ſ. Ezec. 37. Glo. ord. ſ. Ruth 3.*

Caſtigans Deus. Auferens voluptates, & occaſiones peccati. Expandit Deus rete, cum deprehendit aliquem in peccatis, ipſum caſtigando: & cùm vndique aufert voluptates, & occaſiones peccati, vt verè homo reſipiſcat. Thre. 1.e. Ezech. 32.a. Hoſe. 7.c. Haba. 1.d. Extendit etiam Deus manum puniendo. Extenta enim manus, percutiētis indicium eſt. Dicitur etiam extendere funiculum. Exod. 9.d. 4. Reg. 21.c. Iob 1.b. Pſal. 54. 84. 137. Prou. 1.c. Iſa. 5.f. 9.b. 14.f. Ierem. 6.c. 15.b. 21.b. 48.f. Ezech. 6.d. 14.c. 16.c. 25.b. Sopho. 1. a. 2.c. Mittit autem Deus manum ad probationem eorum, quibus mittitur, vt ad Iob miſerat. Iob 2.b. Tendit etiam Deus arcum, quando minatur, & paratam habet punitionem, vel nunc, vel in iudicio: & quum ſententiam iudicij ſui detegit. Pſalm. 7. 57. Thre. 2.b. 3.b. *Mina Dei.* Ad hæc referri poſſunt, quum Moiſes, vel Aaron dicuntur extendiſſe manum, aut virgam ſuper fluuios, & aquas Ægypti, vel ſuper mare, aut in cælum, &c. Exod. 4.a. 8.b.d. 9.e. 14.e. Eſther 9.a. *Hie. ſ. Ezec. 16. 32 & ſ. Iſa. 5. & ſ. Ier. 15. Beda ſ. Pro. 1. Baſi. ſ. Pſ. 7. Hila. ſ. Pſ. 57. Aug. ſ. Pſ. 7. 57.*

Firma Dei ſententia cōtra Hieruſalem. Extendit Deus menſuram, aut perpendiculum in Hieruſalem, quum firmauit ſententiam ſuam contra eam. Iſaiæ 34.c. Zach. 1.d. Tetendit quoque Deus funiculum ſuper Sion, quum eam deſtruxit. Thre. 2.c. *Regula viuendi data eccleſiæ.* Deſignatur etiam per lineam, aut perpendiculum regula viuendi, Eccleſiæ tradita. *Hie. ſ. Iſa. 34.*

Relinquēs Deus induratos. Extendit Deus aquilonem ſuper vacuum. Iob 26.b. quia corda illorum relinquit diabolo poſſidenda, qui diuini amoris gratia non replentur: Vel quia ſuper Iudæos in infidelitate relictos diabolus poteſtatem accepit. *Gre 17. mor. 11. Hie. ſ. Iob 26.*

Conuinci hæreticos per ſacram ſcripturam. Expandit Deus rete ſuper hæreticos. Hoſe. 7.c. quum teſtimoniis ſacræ ſcripturæ, & artificio ſapientiæ per ſacros doctores aduerſus eos vtitur. *Hie. ſ. Hoſe. 7.*

Paſſio Chriſti. Extendens Abraham manum ſuper Iſaac. Gen. 22.c. typus erat Chriſti immolandi. Et extendens manus Iacob ad benedicendum filiis Ioſeph. Gen. 48.c. eſt Chriſtus expandens manus in cruce. Sic extendens manum aut brachium Deus, eſt ipſe Chriſtus in cruce. Prouer. 1.c. Idem deſignat extendens Aaron manum ad benedicendum populo. Exod. 3.g. 4.a. 17.a. 18.b. *Ori. ſ. Exo. ho. 6. & ſ. Rom. 10. & ſ. Mat. cap. 14. Hila. ſ. Pſ. 54. Hie. ſ. Iſa. 65.*

Leuit.9 d.Pſal.54.137.Prou.1.c.Iſa 65.a. Matth.8.a.14.d. Luc.5.c. Expandit autem Chriſtus manus tota die.Pſal.87.non ſolùm quando erat in cruce, ſed etiam ſemper orando. Expandens ſe Elias ſuper puerum mortuum.3.Reg.17.d deſignat Chriſtum aſſumpta pro nobis humanitate in cruce extentum. Intendiſſe etiam dicitur Chriſtus, quum humanitate ſuſcepta curſum peregit. Pſal.44.

Aug.ſ.Pſ.87.& ſer.2.1. Baſi.ſ.Pſ.44.

Extendit Chriſtus calceamentum in Idumæam. Pſal. 59.107. quando humanitatem ſuam prædicari fecit gentibus: vel quum Apoſtolos ipſos miſit ad gentes, cum ipſa prædicatione quæ etiam calceamentum dici poteſt. Eccleſia etiam extendit calceamentum vſque in Idumæam, quum prædicat euangelium etiam terrenis. Et ſapiētia dicitur extendere ramos ſuos quaſi terebinthus. Eccl.24.c.

Baſi. & Hila.ſ.Pſ.59. Arn.ſ.Pſ.107. Cyril.5.ſ.Ioan.9. Aug.ſ.Pſ.59. — *Prædicatus Chriſtus. Prædicatio eccleſiæ etiam ad terrenos.*

Expandens librum manus coram Ezechiele, deſignat Chriſtum explicantem ſcripturas, & dantem notionem myſteriorum. Ezech.2.d.Luc.24.c.

Hie.ſ.Eze.2. Gre.ſ.Eze.ho.9. — *Explicās Chriſtus myſteria.*

Extendens angelus virgam, vnde prodiit ignis ex ſacrificio. Iudith. 6.d. deſignauit prodituꝛum ignem, ex carne Chriſti in paſſione percuſſa, ad extinguenda peccata.

Amb.prol.de Spū ſſ. Gre.3.mor.22. — *Ignis Chriſti cōburens peccata.*

Expandentes cherubim alas, ſunt prædicantes pro viribus Deum, vel ſunt angeli parati ad obſequium diuinæ voluntatis. Exo.25.b.37.b.3.Reg.6.c.8.a. 1.Par.28.d. 2.Par.3.c. Ezech.1.c. Expandere etiam cherubim alas ſupra propitiatorium, eſt omni in loco, omni in tempore diuinæ contemplationi inhiare: & huiuſmodi ſtudio vel deſiderio ſemper inſiſtere.

Glo.ord.ſ.Exo.25. Rica.de S.Vict.4. de arca myſtica.10 — *Prædicātes Deū. Parati Angeli ad obſequiū Dei. Contemplatio.*

Tendunt arcum boni, & prædicatores contra dæmones & hæreticos, quando ſcripturæ ſacræ ſententias proponunt, & verbis rectis auditorum vitia feriunt.1.Paralip.5.c.12.a.Pſ.77.

Gre.ſ.Eze.ho.21. — *Prædicantes cōtra dæmones, & hæreticos.*

Extendit Sion pelles tabernaculi ſui, quum doctrina legis extenditur ad gentes, ſpiritaliter dilatata. Iſaiæ 54. a. Ad idem referri poteſt; cùm ſonitus buccinæ prolixius tendebatur. Exod 19.c.

Glo.ord.ſ.Iſa.54. — *Dilatatio doctrinæ legis ad gentes.*

Expandit accipiter alas ſuas ad auſtrum, quum mens per aduentum Spiritusſancti, cogitationes ſuas confitendo aperit, vt iam non libeat defendendo eas cōtegere, ſed accuſando publicare. Iob 39.c.

Gre.31.mor.33. — *Detegere cogitationes.*

Expanſus populus ſuper montes quaſi mane erit, quando dies iudicij omnes comprehendet. Ioel.2.a.

Hie.ſ.Ioel.2. — *Comprehendens omnes dies iudicij.*

Extendit vinea palmites vſque ad mare. Pſal.79. quum fideles eleuantur ad aquas, quæ ſuper cælos ſunt, à quibus fluunt omnes aquæ inferiores, quæ tranſeunt per firmamentum, vel extenſum cælorum: ſicut aquæ maris tranſeuntes per meatus ſubterraneos, fluunt dulces in emolumentum noſtrum: vt ſit ſenſus, quod virtus eorum palmitum extenſa ſit ad omnes aquas, ad mare videlicet excelſum, à quo hauriunt chariſmata: & ad aquas fluuiales, quæ per ipſos cæteris communicatæ ſunt: Iuxta illud Saluatoris: Qui credit in me, ſicut dicit ſcriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Extēdit etiam vinea palmites vſque ad mare, quum gentes veniunt ad baptiſmum.

Geor.Venet.Cāt.1. tom.7.cap.18. Hie.ſ.Pſ.79. — *Eleuatio fideliū ad cæleſtia. Venientes gētes ad baptiſmum.*

Extendit vinea palmites ad alteram aquilam. Ezech. 17. b. quum Sedechias & Iudæi confugerunt ad auxilium regis Ægypti.

Hie.ſ.Eze.17. — *Cōfugiens Sedechias ad regem Ægypti.*

Porrigere manum ad os, eſt voci ſuæ operibus concordare, vnde prædicator, qui non implet opere, quod loquitur, dicitur laborare, ſi ad os ſuum manum porrigat Prou.19.d.

Gre.22.mor.10. — *Concordia vocis & operis.*

Extentæ facies & pennæ animalium deſuper. Ezech.1.c. deſignant intentionem, & contemplationem Sanctorum ferri in Deum.

Gre.ſ.Eze.ho.4. — *Contemplatio diuinorum.*

Tendens Saül inſidias in torrente 1.Reg.15.b. deſignat prædicatorem, qui prædicationi cæleſtium inſerit conſiderationem mortalitatis: vt carnales terreantur.

Gre.ſ.1.Reg.15. — *Prædicans mortalitatem.*

Extendens Iſaac tabernaculum in Berſabee. Gen.19.c. Et Iacob in monte. Geneſ.31.d. deſignant figendam eſſe voluntatem in eminentia virtutum, & præceptorum: Vbi etiam Laban, id eſt, diabolus figit tabernaculum, quia transfigurat ſe in angelum lucis. Extendere autem tabernaculum, eſt non figere perpetuam ſedem.

Ori.ſ.Gen.ho.14. — *Figenda voluntas in eminentia virtutum. Transfigurans ſe diabolus in angelum lucis.*

Extendens Noë manum ad columbam. Geneſ. 8.b. deſignat iuſtum aperientem cor ad ſimplicitatem, & virtutem.

Amb.de Noe.18. — *Aperiēs iuſtus cor ad ſimplicitatem.*

Extendere manum, interdum eſt bene operari, & dare eleemoſynas, & expandere actiones ſuas Deo. Matth.12.a. Marc.3.a. Luc.6.b. Et expandere manus ad cælum, vel ad Deū, eſt orando auxilium petere. Et porrigere manum ad Deum, eſt dirigere in ipſum actiones, & non ob inanem gloriam operari. Exod.9.g.3.Reg.8.c.1.Eſdr.9.b.Pſal.87.142.Prou.31.c.Eccl.48.d. 51.c. Ezec.16.f. Et porrigere manum ad lignum vitæ, eſt crucem, ſiue cruciatum pœnitentiæ ſubire, qua vita recuperatur. Gen.3.c.

Amb.ſer.8.& ſ.Luc.6. Philo.2.allego. Hie.ſ.Marc.3. Gre.ſ.Pſ.142. Beda ſ.Gen.3. — *Bene operari. Orare. Pœnitentia.*

Extendit mulier fortis palmas ſuas ad pauperem, cùm eccleſia longè latéque prædicatores ad imbuendas æternæ ſalutis luce gentes diſperſit. Prou.31.c.

Beda ſ.Pro.31. — *Mittens eccleſia prædicatores.*

Expandit etiam manus ſuas ad Deum, qui falſa operum merita, ore vaniloquo dilatat, & qui contra largitoris gratiam, de virtute operum ſuperbit. Iob 11.c.

Hie ſ.Iob 11. Gre.10.mor.15. — *Iactantia meritorum.*

Expandere etiam manum ad iniquitatem, eſt operari iuxta hæreſim, aut committere peccatum. Et extendere manum in rem proximi. Et expandere manus ad Deum alienum. Exo.22.b Pſalm.43.124.

Operari iuxta hæreſim. Peccare.

Expandens Sion manus, indicabat mærorem deſolationis ciuitatis per Romanos factæ: & tamen Deus, cùm tunc extenderent manus, non audiuit, quia manus eorum ſanguine plenæ erant: & extenderunt manus in regem vnctum à Deo, quod Dauid facere exhorruit. 1. Reg

Plāctus Iudæorum. Occiſio Chriſti.

22.d.

Occiſio Chriſti. 22.d.24.b.26.b.Thre.1.f.Iſa.1.d.Ierem.4.g.Expandit etiam anima peccatrix manus,quum in anguſtiis propter peccata non meretur conſolatorem. *Glo.ord.ſ.Thre.1.*

Inanis gloria de prædicatione. Extendens Ionathas ſummitatem virgæ ad fauum mellis.1. Reg.14.d. deſignat prædicatorem aliquam gloriam ex opere,& prædicatione recipientem , ſed non plenè. Illi autem recipiunt plenè,de quibus dicitur.Matt.23 a.Omnia opera ſua faciunt, vt videantur ab hominibus.Et Ioan.5.g.Quomodo poteſtis credere,gloriam ab inuicem recipientes? *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Occultatio myſteriorum. Expandere tectum ſuper tabernaculum.Et oppanſum velum coram teſtimonio,ad occultationem myſteriorum legis & Chriſti referuntur.Exod.27.d.35.b.40.b.Ierem.10.d.Idem eſt extendere operimẽtum hiacynthinarum pellium ſuper vaſa tabernaculi.Num.4.b. Ad idem referri poteſt,cùm expandit mulier velamen ſuper os putei.2.Reg.17.e. Et expandens Booz pallium ſuper Ruth.Ruth 3.b. *Glo.ord.ſ.Num.4.*

Proficere. Extendere ſe ad anteriora, eſt proficere in virtute. Philip. 3. c. Et magis capacem fieri, ad cæleſtia ſuſcipienda. *Glo.or.ſ.Philip.3.*

Superbia. Extentum collum,ſuperbiam indicat.Iſa.3.c. Et extendere digitum, eſt ſuperbè loqui, aut murmurare de proximo,quaſi digito ipſum oſtendendo.Iſa.58.c. *Hie.ſ.Iſa.3.58.*

Opera incorrupta. Expandentes parentes mulieris a viro ſuo accuſatę veſtimentum,in quo ſunt ſigna virginitatis.Deut.22.c.dicitur per metaphoram manifeſta probatio per teſtes,aut matronas fide dignas:deſignantur opera legis,quibus anima probatur incorrupta. *Lyra.ſ.Deut.22.*

Præſumptio innocentiæ. Extendit ſe pauper contra diuitem,quum quis præſumit ſe eſſe ſine peccato,quod hæreditario iure ſoli competit Chriſto. Prouer.23.a. Vbi noſtra tranſlatio habet : Noli laborare, vt diteris. *Aug.ſ.Ioan.trac. 84.*

Iudæi promittẽtes ſeruare legi. Intendentes arcum filij Ephraim.Pſal.77.erant Iudæi promittẽtes ſeruare legem,ſed conuerſi ſunt in die belli. *Aug.ſ.Pſ.77.*

Tentationes. Doloſa verba. Extentus arcus, ſunt paratæ tentationes. Iſa.21.d. Tendunt autem arcum mali, quum parant verborum venena ad decipiendos ſimplices.3.Reg.22.e.4.Reg.9.e.Pſal.36.73.77. Et dicuntur extendere linguam ſuam,quaſi arcum mendacij.Ierem.9.a. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.2.*

Crux Petri. Extendens Petrus manus,deſignabatur crucifigendus eſſe.Ioan.21.f. *Glo.ord.ſ.Ioan.21.*

Diabolus. Extentus cherub,eſt diabolus ſuperbus.Ezech.28.d.Vel erat extentus ante lapſum,ad diuina videlicet ſacramenta. *Hie.ſ.Eze.28.*

Diabolus,& hæretici ſeducẽtes. Extendens manus Moab ad natandum,eſt diabolus proferens omnem virtutem ſuam,qua non poterit euadere.Iſa.25.d.Et extendens rex Aſſyriorum alas ſuas,eſt diabolus,omnes vires exerens.Iſa.8.b.Expandẽtes quoque rete ſuper faciem aquæ,ſunt dæmones,vel hæretici prædicantes in populis.Iſa.19.b.Qui etiã extendunt normam,cùm formant rationes dialecticas. Iſa.44.b.Ipſi etiam,& Scribæ,& Phariſæi extendunt funes in laqueum, quum callidas parãt interrogationes ad capiendum in ſermone, vt quum Chriſtum interrogabant de ſoluendis tributis.Pſal.139 Prou.29.a.Ierem.49.e.Thren.1.c.Hoſe.5.a.Et extendit manum ſuam Antichriſtus, aut quilibet malus contra Deum, quum in operatione praua deſpectis Dei iudiciis perſeuerat. Iob 15. d. Extendit manum cum illuſoribus, qui cum hæreticis malè operatur, & Pilatus dans cohortem Iudæis ad comprehendendum Chriſtum.Hoſe.7.b.Et expanſum rete ſunt paratæ hæreticorum inſidiæ Hoſe.5 b.Haba.1.d. *Hie.ſ.Iſa.8.19.44 Hila.ſ.Pſ.139.* *Gre.12.mor.21. Hie.ſ.Hoſ.7.5. Rup.ſ.Hoſe.7.* *Cõtemptus Dei.*

Dilatans imperium Antichriſtus. Extendens cedrus vmbram ſuam. Ezech. 31.b. eſt Lucifer, aut Antichriſtus dilatans imperium ſuum. *Hie.ſ.Eze.31.*

Dilatatio in diuerſa vitia. Expandens ſe bruchus.Nahum 3.d.indicat dilatationem in diuerſa vitia, præcipuè cibi , & ventris. *Hie.ſ.Nahum.3.*

Quærentes aurũ in ſepulchris. Expanderunt oſſa regis Iuda,& Sacerdotum,&c.ad Solem,& Lunam.Ierem.8.a. quia eorum demoliti ſunt ſepulchra,quærentes aurum,atque ita relicti ſunt inſepulti. *Hie.ſ.Ierem.8.*

Non reædificans Hieruſalem. Non erat,qui extenderet vltra tentorium Hieruſalem.Ierem.10.d. quia non erat , qui eam reædificaret. *Hie.ſ.Iere.10.*

Reprehendentes facta maiorum. Extendens Oza manum ad ſuſtentandam arcam fœderis. 2.Reg. 6. b. 1.Paralip.13.c.deſignat reprehendentes facta maiorum,quæ ipſi non intelligunt. *Gre.5.mor.10.*

Perſecutiones principum cõtra prædicatores veritatis. Extendens Ieroboam manum ſuam de altari contra virum Dei. 3.Reg. 13.a. 2.Mach.14.g. deſignare poteſt perſecutiones Iudæorum contra Apoſtolos,aut principum contra prædicatores veritatis. *Lyra.ſ.3.Reg.13.*

Non expandent lumen ſuum ſtellæ tempore iudicij,ad terrorem malorum.Iſa.13.b. *Glo.ord.ſ.Iſa.13.*

Dilatatio fidei, & operum. Expandens Ruth pallium ad ſuſcipiendum triticum.Ruth 3.d.deſignat dilatationem fidei, & operum ad ſuſcipiendam gloriam cæleſtem. *Glo.ord.ſ.Ruth.3.*

Præſtantes obſequium ad vitia. Tendentes Abſaloni tabernaculum in ſolario.2.Reg.16.d. ſunt adulatores præſtantes obſequium ad exequenda peccata.

Separatio legis a carnali intelligentia. Tendens Moſes tabernaculum extra caſtra. Exod. 33. d. eſt ſeparans legem à carnali intelligentia Iudæorum. *Glo.ord.ſ.Exo.33.*

Extendens rex Aſſuerus virgam ad Eſther, deſignat fauorem Dei erga Virginem Mariam. Eſther 5.a.Et etiam ad eccleſiam,cui contulit charitatem. *Lyra.ſ.Eſther 5.*

Expaueſcere,quære Timere.

Expectare,Præſtolari,Sperare,Spes,Inſperatus.

Expectare dicitur, qui quaſi cum deſiderio ſperat: quod idem dicit ipſum ſperare. Speramus enim bona, timemus verò mala. Et expectare, & præſtolari, idem ſunt aliquando, quod operiri, & manere alicubi operiendo. Itaque expectare interdum eſt deſiderare. Iob.3.d. Qui expectant mortem, & non venit. Obſcuare. Iob 3 d. Expectet lucem, & non videat. Præſtolari. Gen.22.a. Expectare hic cum aſino. Sperare. Iob 6.b. Quod expecto, tribuat mihi. Suſtinere. Iob 14.c. Expecto donec veniat immutatio mea. Spes autem eſt certitudo. Iob 19.b. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo. Expectatio. Iob 27 b. Quæ eſt enim ſpes hypocritæ: Item id, quod ſperatur. Prou.13.b. Spes, quæ differtur affligit animam.

Hila.ſ.Pſ.141. — *Deus pater.*
Spes Chriſti, dicitur pater eius, ratione videlicet naturæ humanæ. Pſal.141. Quia ſeparabat ab ipſo glorificationem corporis.

Hila.ſ.Pſ.68. — *Deſiderãs Chriſtus redemptionẽ.*
Expectabat Chriſtus improperium, & miſeriam quando viuebat in hoc mundo. Pſal.68. quia deſiderabat paſſionem, & noſtram redemptionem.

Glo.ſ.Heb.10. — *Speratur cõplementum corporis Chriſti.*
Expectat nunc Chriſtus, donec ponantur inimici ſcabellum pedum eius. Hebr. 10. c. quia expectat complementum corporis ſui myſtici.

Hie.ſ.Iſa.5.30. — *Longanimitas Dei.*
Expectat Deus bonum vineæ fructum. Iſa.5. a. quia ſecundùm eius auxilium debet homo bene operari. Et expectat, vt miſereatur. Iſaiæ 30. d. quia expectat conuerſionem peccatoris, in quacunque enim hora peccator ingemuerit, Deus paratus eſt ad ignoſcendum.

Ori.ſ.Gen.ho.17. Amb.de ben.patr.7 Hie.ſ.Iſa.25.42. Hila.ſ.Pſ.54.141. — *In Chriſtum ſperandum. Credere verbu Chriſti. Spes gloriæ.*
Expectatio Gentium, eſt Chriſtus, in quem ſperamus, & debemus expectare ſalutare Dei, hoc eſt, ad Chriſtum vigilare. Gen.49.b. Et expectare Dominum, eſt vel per patientiã ipſum aut labores ſuſtinere, vel ſperare aduentum Chriſti, aut verbis Domini credere: non confunduntur autem expectantes Dominum, ſiue Apoſtoli, ſiue alij. Expectant etiam iuſti Chriſtũ, quum ſunt firmati poſt reſurrectionem. Antiqui etiam patres expectabant Chriſtum quaſi pluuiam. Ad hæc refertur expectans agricola fructum, & expectare vitam æternam. Iob 14.c. 17.b.19.d. Pſal.26.33 36.38.39.51.54.60.61.68.118.141. Prou.10.d. Iſa.8.c.25.e.30.d.33.a.64.b. Iere.14.a.17.b.50.b. Thren.30.c. Mich.7.b. Habac.2.a. Sopho.3.b. Tob.2.c. Luc.2.d. 7.c.12.e. 22.e.23.g. Rom.8.c. 1.Cor.1.a. Phil.1.c.3.d. 1.Theſſ.1.d. Heb.11.c. Act.1.a. Iac.5.b. 1.Petr.3. d. 2. Petr.3.c. Iudæ f.

Hie.ſ.Iſa.42. — *Suſcipiẽtes Gẽtes legẽ Chriſti.*
Expectant inſulæ legem Chriſti, quum eam Gentes libenter ſuſcipiunt. Iſa.42.a.51.b.60.b. 64.b. Et expectantes ſententiam Iob, ſunt humiliter ſuſcipientes doctrinam eccleſiæ. Iob 29.d.

Ori.ſ.Leuit.ho.9. Hila.ſ.Pſ.56.129. Arn.ſ.Pſ.35.56. 90. Amb.de virg.3. Hie.ſ.Pſ.35. Aug.ſ.Pſ.129. — *Toto tẽpore ſperare in Domino. Expectare aduẽtum Chriſti ad iudicium.*
Sperare in Domino à cuſtodia matutina vſque ad noctem, eſt toto vitæ tempore in ipſo ſpem habere, vel à reſurrectione Chriſti vſque ad mortem, vel finem ſeculi. Pſal.129.130. Ad idem referri poteſt, quum populus præſtolabatur Moſen, de manè vſque ad veſperam. Et quum expectabant eum aſcendentem in montem. Exod.18.c.24.d. Et populus expectans ad fores tabernaculi pontificem in die propiciationis, deſignat expectantes aduentum Chriſti ad iudicium, vel in cuiuſque morte. Leui.16. Sperare etiam in tegmine alarum Dei, eſt ſperare in paſſione: vel in diuina protectione, qui nos protegit, vt gallina pullos ſuos. Sperare etiã ſub pennis Dei, eſt ſperare in Deo ſub angelis cuſtodibus. Pſal.35. 56 90. Ad idem ſperare in nomine Domini. Iſa.50.b. Et Deus dicitur ſpes omnium finium terræ. Pſal.64. Et ſperamus vſq; ad manè, hoc eſt, vſque ad reſurrectionem, quam ſperamus. Iſa.38.c.

Hie.ſ.Iere.32. — *Spes reſurrectionis.*
Spes, quæ eſt in nouiſſimis Rachelis, eſt ſpes reſurrectionis filiorum. Ierem.31.c.

Aug.epiſt.120.
Sperauerunt patres in Deum, vt à temporalibus liberarentur periculis, à quibus non eſt liberatus Chriſtus. Pſ.21.

Hie.ſ.Iſa.14. — *Spes in Eccleſia.*
Sperant in Sion pauperes populi, hoc eſt, in eccleſia: quia ſolùm intra eccleſiam eſt ſpes. Iſa.14.g.

Hie.ſ.Iſa.28. — *Fiducia bonorũ.*
Spes ſuper ſpem, eſt iis, qui habent tribulationem ſuper tribulationem: quia quo magis affliguntur boni, eò amplius in ſpem eleuantur. Iſa. 28. c. iuxta Septuaginta. Tunc enim fit, quod dicitur Rom.5.a. Tribulatio patientiam operatur, &c.

Gre.6.mor.15. — *Spes diſcipulorũ Chriſti.*
Spes, quæ fuit egeno, ſaluato paupere, fuit ſpes diſcipulorum Chriſti, quando viderũt eum ſuſcitatum Iob 5.c.

Lyra.ſ.Ier.13.
Expectant lucem, qui ſperant liberari à tribulatione. Ierem.13.c.

Ber.ſ.Can.ſer.57. — *Deſiderium cõtemplationis.*
Expectare veſperam, eſt appetere quietem contemplationis. Iob 7.a.

Gre.5.mor.2. — *Appetitus mortificationis.*
Expectant viri ſancti mortem, & non venit. Iob 3.d. quum deſiderant ſe funditus mortificare, atque ab omni vita gloriæ temporalis extinguere, ſed compelluntur in iniunctis honoribus occupari.

Gre.ſ.1.Reg.10. — *Impletio obediẽtiæ.*
Expectans Saül Samuelem ſeptem diebus. 1. Reg.10.b. deſignat bonum obedientiæ, omni luce cordis implendum, & nec dura mandata, nec leuia prætermittenda, vt ſic dicatur de prædicatore: Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. Matth 5.c.

Amb.de Noe.18. — *Expectãda correctio peccatorum.*
Expectans Noë ſeptem dies, ad dimittendam rurſus columbam. Geneſ. 8. b. deſignat tot diebus correctionem peccatoris expectandam, quot Deus fecit mundum, vt ad quietẽ ſeptimi diei venire valeat.

Beda ſ.Gen.22. Hie.ſ.Iſa.59. Gre.4.mor.16. Hie.ſ.Hoſe.3. — *Infidelitas Iudæorum.*
Expectantes pueri Abrahæ cum aſino, reuerſionem Abrahæ à ſacrificando: deſignant Iudæos in infidelitate remanentes vſque ad finem mundi quando reliquiæ conuertentur. Gen. 22.a Iudith 7.d.8.c. Hoſ.3.b. Et nunc dicuntur expectare lucem, & ſunt in tenebris, quia nolunt recipere Meſſiam, quem expectant. Iſa.59.c. Et nox, hoc eſt, Iudæa expectat lucem, quam non videt. Iob 3. b. quia ſperabat aduentum Chriſti, quem in prophetiis habebat, in quem

tamen venientem credere noluit. Expectat etiam fornicaria virum diebus multis. Hoſe. 3. b. quum Iudæi non conuertuntur vſque ad finem ſeculi: & Deus eos expectat. Et Iudæi ſunt expectantes onagri in ſiti ſua,& expectantes eſcam à Deo. Pſal.103.

Membra diaboli expectantia Chriſtum.

Expectat nox lucem, quam non videbit. Iob 3.b. hoc eſt, diabolus in membris ſuis expectat Chriſtum, quum videlicet hi qui ſine operibus fidem retinent,pro eadem fide in extremo iudicio ſaluari ſe poſſe confidentes,ſpe ſua fruſtrabuntur, quia hanc malè viuẽdo demoliti ſunt,quam confitendo tenuerunt. Vel hi, qui pro humana laude in bona actione ſe exhibent,incaſſum à veniente iudice retributionem bonorum operum ſperant, quia dum hæc in oſtentationem faciunt laudis,iam præmium ab humano ore receperunt. Fruſtra ergo mens peccatis obtenebrata,Deum ſperat videre ſicuti eſt,niſi à peccatis reſipiſcat. *Gre.4.mor.14.*

Dilatio gloriæ.

Expectat etiam iuſtus lucem diuinæ viſionis, ſed in hac peregrinatione illam habere non valet,expectat etiam fidelis populus bona,& lucem,& veniunt mala,& tenebræ, quia per remunerationis gratiam interesse iamiamque angelorum ſe gaudiis ſperat, & tamen hic diutius dilatus,manus perſequentium tolerat.Iob 30.d.Ierem.8.e.13.c.14.c *Gre.21.mor.18.*

Conſideratio præmij.

Præſtolans mercenarius finem operis ſui,quanquam graue indicat ipſum opus,leue tamen ipſum exiſtimat, ob expectatam remunerationem, propter quam ad finem operis venire feſtinat:vnde deſignat electos,qui leuia exiſtimant huius vitæ damna, quando mentis oculũ ad æternæ patriæ conſiderationem vertunt.Iob 7.a. *Gre.8.mor.7.*

Non credita ventura ſalus, & ſtultitia à malis.

Inſperata ſalus aduenit bonis,quando mali non credebant eam illis venturam.Sap.5.a.11.b. Vnde & inſperatus timor aduenit malis.Sap.17.c.

Sperauit in homine pacis ſuæ Chriſtus,hoc eſt,in Iuda, quia membra eius ſperarunt, ſicut dicitur eſurire in membris.Pſal.40. *Aug.ſ.Pſ.40.*

Per iniquitatẽ velle habere virtutem.

Cõſidere in diabolo, vel in hæreticis.

Sperare in iniquitate,eſt putare virtutem haberi per poſſe iniquitatem. Pſ. 61. Hęc eſt ſpes mendacij,qualis eſt ſpes in diabolo,& aliis auxiliis fallacibus:vt in Pharaone,vel in Ægypto, vel in equis. Et ſperare in calumnia,eſt ſperare in diabolo,vel in erronea hereticorũ doctrina. Iſa.28 e.30.a.c.31.a. Nahum 2.d Sic expectabant ſerui Eglon ipſum regem.Iudi.3.d.Et expectabat adultera Iſrael amatores.Iere.3.a. *Baſi.ſ.Pſ.61.* *Hie.ſ. Iſa.28.30.31.*

Tentantes dæmones.

Sæuientes tyranni.

Expectant peccatores iuſtum,vt perdant,nempe dæmones ipſum tentantes, vel tyranni in Martyres ſæuientes.Pſ.118.Iudi.16.a.Luc.23.d.Act.12.b. *Hila.ſ.Pſ.118.* *Amb.ſ.Pſal.118. ſerm.12.*

Hæreticorũ vana promiſſio.

Expectans gens,dicuntur hæretici,promittentes ſibi vitam æternam, quam non aſſequentur.Iſa.18.a.Prou.11.a.Hæc eſt expectatio leonis perientis.Ezech.19.a. *Hie.ſ.Iſa.18.*

Expecta,reexpecta,dicitur à malis non credentibus verbis Domini per Prophetam enunciatis,quibus Dominus iiſdem verbis comminatur. Iſa.28.c. Vel iuxta Septuaginta, expecta tribulationem ſuper tribulationem dicitur Apoſtolis, & fidelibus, quibus ad probationem multæ expectandæ ſunt in hac vita tribulationes. *Hie.ſ.Iſa.28.*

Expectans Deus conuerſionẽ Iudæorum.

Præſtolans angelus aduentum Gedeonis. Iudi.6.d. deſignare poteſt Deum expectantem conuerſionem Iudæorum.

Deſiderium redemptionis.

Expectantes infirmi motum aquæ piſcinæ. Ioan. 5. a. erant deſiderantes viri veteris legis redemptionem per Chriſtum futuram. *Glo.ord.ſ. Ioan.5.*

Deſideriũ gratiæ diuinæ.

Expectans terra promiſſionis pluuiam de cælo. Deut.11.b. eſt deſiderans à Deo pluuiam diuinæ gratiæ,& doctrinæ. *Lyra.ſ.Deut.11.*

Doctrina reuelata.

Non expectans ſtilla,vel herba virũ,aut filios hominum. Mich.5.c.deſignat non expectantem auxilium humanum,ſed ſolius Dei.Vel deſignatur doctrina Prophetarum,& Apoſtolorum,quæ non fuit ab homine,ſed à Deo. *Glo.int.ſ.Mich.5.* *Rup.ſ.Mich.5.*

Deſiderium tribulationis Eccleſiæ.

Expectant hoſtes diem tribulationis Hieruſalem, hoc eſt, dæmones, vel hæretici tribulationem eccleſiæ,vel animæ.Thren.2.e. *Glo.ord.ſ.Thre.2.*

Expedire, Expeditus.

EXpedire,eſt diligenter abſoluere,quaſique pedum impedimenta diſſoluere: & expediti ſunt,qui ſine impedimento parati,ac prompti ſunt,ad aliquid aggrediendum.

Parati ad obediendum,& *pugnandum contra diabolum.*

Expediti vernaculi Abrahæ, ſunt promptè exequentes diuina præcepta,& parati ad pugnam contra diabolum.Gen.14.c.Num.31.a.32.d.Deut.3.c.1.Par.12.e. *Glo.ord.ſ.Num 31*

Defenſores ſcientiæ ſecularis.

Expediti Moab,ſunt defenſores ſcientiæ ſecularis.Iſa.15.b. *Hie.ſ.Iſa.15.*

Expellere, vide Eiicere.

Expendere, Impendere, Impenſa, Sumptus.

EXpendere,eſt ponderare,& conſumere,quaſi ponderando: vnde dicuntur expenſæ. Eſt etiam exactè examinare,& conſiderare.

Labores prælatorum in ædificanda eccleſia.

Expenſæ Salomonis,& aliorum regum in domo Domini ædificanda, vel reparanda, ſeu munienda, deſignare poſſunt labores prælatorum, & prædicatorum, pro ædificanda eccleſia Dei.3.Reg.9.c.4.Reg.12.c.1.Par.22.c.29.a.2.Par.8.d.1.Eſd.2.d. Ad hæc refertur expenſum aurum in opere ſanctuarij. Exod.38.c.

Facultas ad exponendas ſcripturas.

Sumptus neceſſarij ad turrim conſtruendam, deſignat ſufficientem facultatem ad exponẽdas Scripturas.Luc.14.f. *Ori.ſ.Matt.ho.29*

Reuocans à ſe deceptum.

Impenſas in medicos reſtituit,qui ad ſufficientem emendationem eum, quem errare fecit reducit.Exod.21.b. *Glo.ord.ſ.Exod.21*

Non expandere decimas in re funebri. Deut. 26. c. eſt non prætermittere prædicationem ad Gentes propter dolorem de infidelitate Iudæorum. *Rup. 2. ſ. Deut. 2.* — *Prædicare Gentibus etiam cum dolore infidelitatis Iudæorum.*

Expergiſci, Expergefieri, vide Euigilare.

Experiri.

EXperiri, eſt probare, & periculum facere: vnde experimentum, & experientia.

Experiebatur Deus filios Iſrael cum hoſtibus, quia ſic faciebat eos exerceri in cultu vnius Dei, & pugna contra hoſtes, & vt ſcirent quàm nihil ſine Deo poſſent. Iudi. 2. d. 3. a. Iudith 4. b. Eccl. 34. b. *Glo. ord. ſ. Iudi. 3.* — *Probatio fideliū.*

Experimento diſcens Laban, quòd ei benedixerit Deus propter Iacob. Gen. 30. d. deſignat Gentilitatem cognoſcentem bonum redemptionis Chriſti, per prædicationem Apoſtolorum. — *Cognoſcens Gentilitas bonum redemptionis Chriſti.*

Experimentum capiens Ioſeph de fratribus ſuis. Geneſ. 42. c. deſignat examinationem, & probationem faciendam de patientia, in his, qui veniunt ad ſeruitutem Dei. *Lyra. ſ. Gen. 42.* — *Probatio patientiæ.*

Non experitur quicquam mali cuſtodiens præceptum Dei. Eccl. 8. a. quia diligentibus Deū omnia cooperantur in bonum. — *Cooperātur omnia in bonū iuſtis.*

Experiuntur dignum Dei iudicium, qui in meritas incidunt pœnas. Sap. 12. d. Heb. 11. f. — *Meritò puniri.*

Expiare.

EXpiare, eſt purgare, & mundare, præcipuè per aliqua ſacrificia, & cæremonias.

Expiationis dies, ſignificant tempus paſſionis Chriſti, & aſcenſionis eius in cælum. Le. 23. c. Et ipſe eſt hoſtia proficiens in expiationem: & etiam ſacerdos expians offerētem, & eius iniquitatem. Leuit. 1. b. 5. c. 6. d. Num. 5. a. 25. c. Nehem. 12. d. *Ori. ſ. Leu. ho. 9.* — *Tempus paſſionis Chriſti.*

Expiare ſeptem diebus altare, & etiam ſanctuarium, eſt mundare genus humanum per ſanguinem Chriſti, & etiam mundas facere orationes. Exod. 29. f. Leuit. 8. c. 9. c. 16. c. 2. Par. 29. d. Ezec. 43. f. 45. f. *Iſych. ſ. Leuit. 16. Hie. ſ. Ezec. 43.* — *Mundare genus humanum ſanguine Chriſti.*

Expiare ſanguinem ſuper altare, eſt vincere appetitum per laborē. Leuit. 17. c. Vel eſt mundari peccata, & vitam humanam per crucem Chriſti. *Glo. int. ſ. Leui. 17.* — *Vincere appetitū per laborem.*

Expiari non poſſe terram homicidio maculatam, niſi ſanguine homicidæ. Num. 35. d. eſt non poſſe mundari terram corpore peccatoris, niſi per pœnitentiam, & confeſſionem, deſideria carnis occidantur. *Glo. ord. ſ. Nu. 35.* — *Mundari per pœnitentiam.*

Non expiari iniquitatem domus Eli, deſignat perpetuam Iudæorum abiectionem. 1. Reg. 3. c. Et expiari non poſſe calamitatem Babylonis, eſt perpetua infidelium condemnatio. Iſaiæ 47. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 3.* — *Perpetua Iudæorum abiectio.*

Expiationis aqua. Num. 31. d. deſignat aquam, quæ fluxit de latere Chriſti, & aquam baptiſmi, quæ habet ab illa virtutem. — *Aqua de latere Chriſti.*

Expirare, vide Mori.

Explanare, quære Manifeſtare

Explicare, quære Manifeſtare.

Explorare, Explorator.

EXplorare, eſt ſagaciter inquirere, & obſeruare: vnde exploratores dicūtur, qui ſagaciter, & quaſi occultè, inquirunt ſtatum, & conſilia ciuitatis, aut regni, & munitiones, vt videant, qua parte, aut ratione expugnari poſſit.

Exploratores Ioſue miſſi in Hierico. Ioſue 2. a. Heb. 2. f. deſignare poſſunt angelos miſſos ad cuſtodiam mundi: & etiam Ioannem Baptiſtam, Chriſti præcurſorem. Deſignant etiam Petrum & Paulum miſſos in mundum. Item, quia fuerunt duo, vnus deſignare poteſt prouidam cautelam in malo, alter prouidam ſolertiam in bono: vel exploratores boni, ſunt bonæ cogitationes cum ſpe cæleſtis præmij: mali verò, cogitationes infideles cum deſperatione. *Ori. ſ. Ioſue. ho. 2. Hie. prol. in Hoſt. & ſ. Pſ. 86. Ricar. de S. Vict. de extrem. mal. 33. Gre. Nyſſ. de vita Moſis.* — *Angeli. Ioannes Baptiſta, Petrus, & Paulus. Cautela, & ſolertia.*

Exploratores miſſi à Moſe ad explorandam terram promiſſionis, ſunt cogitationes, quibus futuram vitam, & gloriam inueſtigamus: ſunt autem duplices, quidam exploratores præmiorum, alij meritorum: primi mittuntur à Moſe, ſecundi à Ioſue. Nu. 13. c. 21. g. 32. b. Ioſue. 14. c. Iudi. 18. a. 1. Reg. 26. a. 2. Reg. 10. a. 4. Reg. 7. c. 1. Para. 19. a. Exploratores fuerunt etiam Apoſtoli, & periti in ſacra ſcriptura, qui notitiam habent patriæ cæleſtis. *Ricar. de S. Vict. de extrem. mal. 30. 31.* — *Cogitationes. Apoſtoli, & doctores.*

Exploratores dicti fratres Ioſeph. Gene. 42. b. ſignificant Scribas, & Phariſæos, quærentes quomodo Ieſum perderent. *Rup. 1. ſ. Num. 37.* — *Scribæ, & Phariſæi.*

Exploratores hoſtium, ſunt dæmones, aut hæretici, & philoſophi Gentium. Iudith 10 c. Galat. 2. a. Exploratores etiam detrahentes terræ promiſſionis, ſunt hæretici negantes reſurrectionem. Num. 13. c. *Rup. 9. ſ. Gen. 4. Glo. int. ſ. Iudit. 10. Rup. 1. ſ. Num. 38.* — *Dæmones, & hæretici.*

Exponere, vide Ponere, & Manifeſtare.

Expoſtulare.

EXpoſtulare, eſt conqueri cum reprehenſione.

Expoſtulatio Abimelech cum Abraham, eſt excuſatio Iudæorum aduerſus Chriſtum, quaſi ignorantium ipſum eſſe Meſſiam. Gen. 20. c. — *Excuſatio Iudæorum in Chriſtum.*

Exprimere,

Exprimere, vide Manifeſtare, & Premere.

Exprobrare, quære Opprobrium.

Expuere, vide Saliua.

Expugnare, Debellare, Inexpugnabilis.

EXpugnare, eſt pugnando vincere, aut capere: ſicut etiam debellare.

Chriſtus vincens Iudæos, & hæreticos. Expugnauit Dauid Ariel, hoc eſt, Chriſtus hæreticos. Iſa. 29. a. Et debellauit Deus Iudæos, quum fecit deſtrui Hieruſalem. Iſaiæ 63. c. Expugnabit quoque Deus bellis præcipuis Aſſur, quum in iudicio ſeparabit malos à bonis. Iſaiæ 30. g. Pſalm. 34. Sap. 18. Eccleſ. 4. d. 46. a. Ierem. 21. b. *Hie. ſ. Iſa. 29. 63.*

Perſecutio malorum in bonos. Expugnant aut impugnant bonos ſæpè à tempore iuuentutis, tam dæmones, quàm praui homines, qui ſunt diaboli membra: vel expugnauerunt Eccleſiam à iuuentute, hoc eſt, à tempore Abel iuſti, vſque ad finem ſeculi. Pſal. 108. 128. Ioſu. 10. a. *Aug. ſ. Pſ. 118.*

Vincere vitia. Expugnare Pharaonem, eſt exuere veterem hominem. Exod. 1. b. Et expugnare ciuitates inimicorum, eſt vincere vitia. Deut. 20. d. 3 Reg. 16. d. Ierem. 50. c. *Glo. ord. ſ. Exod. 1.*

Dæmones. Inexpugnabiles gentes ſunt dæmones, quos homo ſine diuino auxilio non poteſt vincere. Ezech. 32. c. *Glo. ord. ſ. Eze. 32.*

Inexpugnabile ſcutum, dicitur æquitas. Sap. 5. d.

Exta, vide Viſcera.

Extendere, quære Expandere.

Exterminare, vide Deſtruere.

Exterus, Externus, quære Alienus.

Extinguere.

EXtinguere, eſt ab iis, quæ incenſa ſunt, ignem amouere, & per tranſlationem opprimere, aut occidere.

Tolli peccata eleemoſynis. Extinguit ignem aqua, hoc eſt, eleemoſyna peccatũ. Eccl. 3. d. Extinguenda ſunt etiam tela maligni, hoc eſt, ſuggeſtiones, & tentationes diaboli, per eleemoſynas, orationes, & ieiunia. Epheſ. 6. c. Hebr. 11. f. *Amb. ſer. 30.*

Tollere legales obſeruantias. Extinguere quæ emuncta ſunt à lucernis candelabri, eſt tollere legales obſeruantias. Exod. 25. d. 37. c. *Glo. ord. ſ. Exo. 25.*

Mori malum paſtorem. Extingui lucernam Dei, eſt mori malum paſtorem cum omni gloria ſua. 1. Reg. 3. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Tollentes cultum & doctrinã Dei. Extinguunt lucernas Dei, qui tollunt cultum, & Doctrinam Dei. 2. Par. 29. b. Eſther 14. b.

Deficere ſcientiã, & opera recta intentione facta. Extingui lampades, eſt deficere ſufficientem notitiam ad ſalutem: vel deficere opera recta intentione facta, ſine qua opera non lucent coram Deo. Quorum etiam facta, aliena laude fulciuntur, eadem ſubtracta deficiunt. Matth. 25. a. Non extinguitur autem lucerna mulieris fortis. Prou. 31. c. Nec charitas. Cantic. 8. b. *Ori. ſ. Matt. ho. 32. Auguſt. 83. q. 59. & epi. 120. & de verb. Domin. ſer. 22. Gre hom. 12. Beda ſ. Pro. 31.*

Auferri gratiã, vel feruorẽ charitatis. Extinguere ſpiritum, eſt contradicere loquenti per Spiritum Dei: vel auferri gratiam: vel perdere feruorem charitatis, qui fit per Spiritumſanctum. Vt enim ignis extinguitur, cùm oleum deficit, cùm vehementer vis venti perflat, cùm comprehenditur, & arctim cogitur: ita qui curis ſecularibus, & cupiditatibus, & inhumanitati, & rapinæ, & crudelitati vacat, ſpiritum extinguit. *Hie. epi. igno. vult. Euch. q. ad Epheſ. Chry. ſ. Ioan. h. 0. 5?.*

Non in totũ auferens Chriſtum ſpiritum gratiæ à Iudæis. Confirmans imbecilles. Non extinguet linum fumigans Chriſtus. Iſa. 42. a. Matt. 12. b. quia non in totum auferet ſpiritum gratiæ à Iudæis: quia multi ex eis crediderunt: vel quia non auferet à Gentibus momentaneum ardorem, ſed illuſtrabit doctrina veritatis: vel quia non perdit illum, qui vicinus eſt extinctioni, ſed potius confirmabit. *Tert. aduer. Iudæos. Hie. Agla. & ſ. Iſa. 42.*

Decidentes à proſperitate. Subtrahi filios. Mori regem. Extincti quaſi linum, ſunt, qui ad breue tempus in proſperitate ſplenduerunt. Iſa. 43. c. Extinguitur etiam lux impij, quando eius proſperitas perit. Extinguitur lucerna eius, quia gaudium carnale in eius mente diſſipatur. Iob 18. b. Extinguitur etiam lucerna impiorum, quum filij quos nimium amabant, illis ſubtrahuntur. Iob 21. b. Prou. 20. c. 24. c. Extinguere quoque ſcintillam alicuius, eſt tollere reliquias generis eius. 2. Reg. 14. b. Et extingui lucernam Iſrael, erat mori regem. 2. Reg. 21. d. *Hie. ſ. Iſa 43. Gre. 14. mor. 3. & 25. mor. 21.*

Sedare iram. Extinguere ignem, eſt ſedare inimicitias, & iram. Prouerb. 21. b. 26. c. Eccleſiaſt. 3. d. 19. d. 28. b. 23. c.

Demerſio diaboli. Extinguitur draco, cùm Lucifer detruditur in infernum. Ezech. 32. b. *Hie. ſ. Ezec. 32.*

Non eſt qui extinguat, quum Deus accenderit ignem inferni: quia eius virtute eſt inextinguibilis. Nec extinguitur furor Dei in malos, quia peccata non merentur, vt extinguatur. 4. Regum 22. d. 2. Paralip. 34. c. Iſaiæ 1. g. 54. c. 66. g. Ierem. 4. a. 7. d. 21. d. Ezech. 20. g. Amos 5. a. Marc. 9. g. *Hie. ſ. Iſa. 1. & ſ. Ierem. 7.*

Extollere, quære Altum.

Extorquere.

EXtorquere,eſt vi quippiam ab aliquo auferre.

Lyra.ſ. 2.Reg.23. — *Conuincens doctor hæreticum ex propriis. Humilis vincēs diabolum.*

Extorquens Banaias haſtam de manu Ægyptij,qua ipſum interficit. 2.Reg.23.c.typus eſt doctoris,qui cōuincit philoſophum,aut hæreticum proprius ipſius rationibus, & autoritatibus.Eſt etiam humilis vincens diabolum.

Glo.ord.ſ. Leui.6. — *Impurus irrumpens in myſteria.*

Qui extorquet vi aliquid,eſt non purgatus à peccatis,irrumpens in myſticos ſenſus,aut rapere volens regnum cælorum.Leui.6.a.

Extra, Exterior.

EXtra dicitur eſſe id,quòd non includitur intra ſepta eius rei,cui dicitur extra.

Glo.ord.ſ.Exod.26 — *Cognitio ſcripturarum in hac vita. Temporalia Dei beneficia.*

Extra velum erat lucerna, & etiam menſa : deſignans cognitionem ſcripturarum huic vitæ neceſſariam. Exod.26.g. 40.c. Deſignat etiam temporalia Dei beneficia, quibus in hac vita indigemus.

Iſych.ſ.Leuit.14. — *Chriſtus paſſus extra portam.*

Extra caſtra comburebatur vitulus,deſignans Chriſtum extra portam paſſurum. Exod.29. b.Leu.4.8.9.Num.19.a.Ezec.43.f.Sic extra caſtra egrediebatur ſacerdos ad curandum leproſum. Leuit.14.a.

Iſych.ſ.Leuit.6. — *Reſeruari opera ad futurā vitam*

Extra caſtra efferre cineres,eſt poſt hanc vitam accipere remunerationem bonorum operum:vel ea reſeruare in diem iudicij. Leuit.6.b.

Ori.ſ.Leu.ho.8. Iſych.ſ.Leui.13. — *Hæretici ſeparandi.*

Extra caſtra debebant eſſe leproſi , deſignantes hæreticos à conſortio ſanctorum ſeparandos , ne alios polluant. Ita eiecta ſunt corpora Nadab, & Abihu extra caſtra. Leuitic. 10. a. 13. f.14.a.f.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Sanctificatio per Chriſtum.*

Extra Chriſtum non eſt alius ſanctus,quia per ipſum omnes ſanctificantur.1.Reg.2.a.

Ori ſ.Eze.ho.14. — *Supra mūdana.*

Exterius ſanctuarium,ſignificare poteſt ſupramundana,extra nos exiſtentia Ezech. 44.c.

Gre.ſ.Eze.ho.19. — *Senſibilia. Vita præſens.*

Exterius atrium,ſignificare poteſt ſenſibilia, & etiam vitam præſentem,in qua omne quod corporaliter agitur,corporaliter etiam videtur.Ezech.40.c.

Hie.ſ.Matth.8. — *Infernus.*

Exteriores tenebræ, infernum ſignificare ſolent : quia enim qui à Domino foras expellitur, lumen relinquit,idcirco tenebræ quantumuis ſint interiores,exteriores vocantur.Matt. 8.b.22.b.25.c.

Extrahere,*vide* Educere.

Extraneus,*quære Alienus.*

Extremus, *Summitas.*

EXtremus,dicitur vltimus, aut poſtremus, & infimus, & quandoque ſupremus. Vel aliter,extremum dicitur,quod maximè diſtat à medio,vel loci vel temporis , vel dignitatis.

Am.ſ.Pſ.18. — *Deus pater.*

Summitas cæli,vel ſummum cælum dicitur aliquando Deus pater,à quo ſummo cælo eſt egreſſio Solis,hoc eſt,natiuitas Filij.Pſal.18.

Ori.ſ.Matt.ho.30 — *Status contemplationis. Perfectiones electorum.*

Summitas cæli, quandoque ſtatum contemplationis deſignat. Summa quoque cælorum, ſunt perfectiones electorum,vel initia inſtructionis ſcripturarum.Iſa.13.a.Matth.24.c.

Ori.ſ.Eze.ho.11. Hie.ſ.Eze.17. Gre.ſ.1.Reg.14. — *Doctores in Eccleſia. Proceres Eccleſiæ. Exempla prædicatorum.*

Extremi fratrum Ioſeph ſunt doctiores,aut meliores in eccleſia Gen.47.a.hoc poſſunt deſignare extremi poſiti à Iacob,Ioſeph & Rachel.Gen.33.b. Summi quoque dicuntur proceres populi. Iſaiæ 56.d. Et ſummitates cedri , ſignificant principes eccleſiæ , & Hieruſalem. Ezech. 17. a. Et extrema pars Gabaa, deſignat exempla ſublimium operum prædicatoris. 1.Reg.14.a.

Gre.ſ.1.Reg.15. — *Conuerſatio doctoris. Familiares doctoris.*

Summitas pallij Samuelis.1.Regum 15.f. conuerſationem doctoris,quæ foris oſtenditur. Vel deſignat familiares doctoris,qui non recta cōſulunt, ideo abſcindēdi,iuxta illud Chriſti. Matth.5.e.18.a. Si manus tua,vel pes tuus ſcandalizat te , abſcinde eum, & proiice abs te. Et Matth.16.d.Vade retro me Satana.

Glo.ord.ſ.Agge.2. — *Leuis affectus. Expoſitio ſacræ Scripturæ.*

Summitas etiam veſtimēti,leuem affectum deſignare videtur. Agge.2.c. Vel expoſitionem ſacræ ſcripturæ.

Hie.ſ. Iſaiæ 27. — *Extrema Iudæorum.*

Summitates rami oleæ,extrema Iudæorum ſignificant.Iſa.17.b.27.c.

Ori.ſ.Num.ho.19. Philo.de migr.Abr. Gre.ſ.1.Reg.9. Ori.ſ.Iere.ho.5.12 Am.ſ.Pſ.134. Hie.ſ.Iſ.42. Gre.29.mor.2. — *Minus perfecti. Humiles. Gentiles.*

Extremi in agmine,ſunt minus perfecti,& imbecilles,& reſpicientes retro, quique laſſantur in opere virtutis.Deut.25.d. 1.Mach.5.f.Eoſdem deſignat extrema pars caſtrorum.Num. 11.a. Et extrema pars ciuitatis,ſunt, qui vltimum locum tenent in eccleſia.1.Reg.9. d. Extrema quoque terræ,dici poſſunt humiles,& contemptibiles. Pſal.143. Ierem.10.c.13. Et qui finem ſibi faciunt in terrenis occupationibus.Pſal.134.Item Gentiles. Iſa.41.b.42.b. 43.b.44. d.48.d. 49.b.62.d.Et extrema terræ,quæ Deus concutiens tenuit,ſunt quando ex Iudæa piſcatores,& abiectos in Apoſtolos aſſumpſit.Vel quando in fine mundi Iudæorum reliquias conuertet. Iob 38.b.Ierem.10.c.

Vniuerſalis punitio.

Ab extremo,vſque ad extremum deuorat gladius Domini,quum omnes caſtigat.Iere 12.c. 25.f. 31.b.

Hie.ſ.Iſa.7. Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.15. — *Corpus humanū.*

Extremum aquæ ductus piſcinæ ſuperioris , vbi occurrit Iſaias regi Achaz, deſignat quòd non tantùm proſpiciebat Deus malo regi prænunciando futura,quantum ipſi populo.Iſaiæ 7.a.Deſignare etiam poteſt corpus humanum ſanctificandum , vt ad ipſum,tanquam ad alueum fluuij,mundum & diſpoſitum deſcendere poſſit,& per ipſum tranſcurrere aqua illius ſupremæ piſcinæ,& in eo tanquam in domicilio immorari.Ipſum enim corpus,templum eſt animæ,quæ ſedes eſt Dei.

Hila.ſ.Pſ.138. — *Suprema mundi.*

Extrema maris,dici poſſunt ſuprema mundi.Pſal.138.Ioel.2.c.

Finis mundi. *Tempus mortis.* Extrema etiam maris ſignificare poſſunt finem mundi,vel finem vitæ. Pſal.138.Ioel.2.e. Et extremum tempus, eſt tempus mortis, vel iudicij. Eccl.1.b.Marc.5.c. Ad hæc referri poteſt extremum fluminum Ægypti.Iſa.7.c.Summitates quoque cortinarũ tabernaculi,finem vitæ ſignificare poſſunt.Exod.26.a.Et extrema terræ concutiet Deus, quando in fine mũdi excutiet peccatores ab eccleſia. Iob 38.b.Et ab extremis terræ, eſt laus, quando conſummata vita temporali,incipit homo vitam æternam habere.Iſa.42.b. *Aug.ſ.Pſ.103.138.* *Ricar.de S. Vict.1. de arcanyſ.10.* *Hie.ſ.Iob 38.* *Chryſ.de verb. Iſaiæ Cantate Domino.*

Proſperitas, & aduerſitas. *Bona opera cũ bona intentione.* Summitates ſuperhumeralis,proſperitatem & aduerſitatem deſignare poſſunt.Exod.28.d. 39.a. deſignant etiam bona opera cum bona intẽtione.Idem dici poteſt de ſummitatibus rationalis. *Glo.ord.ſ.Exo.28*

Diuites. Summitates ſpicarum,quæ ſunt hirſutæ,& rigidæ,ſunt diuites huius mundi contra ſe inuicem diuiſi,& duri ſine charitate.Iob 24.d. *Gre.17.mor.5.*

Perfectio operũ. *Finis vitæ Chriſti.* Extrema pars veſtium ſacerdotis,eſt conſummatio operum.Exod.28.e.29.e.deſignat etiã finem vitæ Chriſti in hoc mundo,quando maximè dilexit ſuos. *Glo.ord.ſ.Exo.28.* *Rup.13.ſ.Ioan.*

Doctrina diaboli & hereticorum. Extrema ſeu ſemen Amalec,ſignificare poſſunt doctrinam,& perſuaſiones diaboli , & hæreticorum.Idem deſignabunt extremi fines Arnon:& extremi inimicorum.Num.22.g.24.d. Ioſu.10.d Ioel.2.e.Et extrema montium,ſunt graues peccatores.Ionæ 2.c. *Ori.ſ.Num. ho.19.* *Hie.ſ.Ionam 2.*

Abundantia mali. Extremum tempus,eſt,quando creſcit malum in mundo contra diuina præcepta: & refrigeſcit charitas.Deu.31.g.Tunc etiam eſt extrema iniquitas.Ezec.35.b. *Hier.ſ.Eze.35.*

Peccatores. Extrema pars agri , in qua erat ſpelunca duplex. Geneſ.23.b. peccatores deſignare poteſt, quos emit Abraham,id eſt,Chriſtus. *Rup.ſ.Gen.37.*

Extremi fines ſolitudinis.Et extremi fines Edom.Exod.13.d.Num.33.a.c.

Minima non negligenda. Extremitas finium Iudææ. Iudith 15.b. vſque ad quos Iudæi perſequuti ſunt hoſtes : deſignat minima non contemnenda:ſed vndique expellendos hoſtes. *Glo.inter.ſ.Iudith 15.*

Integritas fidei. Extremus conceptus ouium Gen.30.g.vide Concipere. *Lyra.ſ.Exod.29.*

Extremum auriculæ Aaron.Exod.29.c.Leui.8.d.Et etiam leproſi.Leui.14.c.integritatem fidei deſignare poteſt. *Glo.ord.ſ.Amos 3.*

Sacramenta dictorum. Extremum auriculæ ouis.Amos 3.c. ſacramenta dictorum, quæ eruuntur de ore leonis, vt tuta fide ire poſſimus. *Lyra.ſ.Luc.16.* *Glo.ord.ſ.Exod.28*

Minimum auxilium. Extremum digiti.Luc.16.f.Minima virtus auxiliatiua intelligitur.

Perfecta opera charitatis. Extrema catenarum rationalis.Exod.28.d. perfecta opera charitatis deſignare poſſunt. *Rup.ſ.Ionam 2.*

Extrema abiectio Chriſti. Extrema montium,ſummam Chriſti abiectionem in paſſione deſignant.Ion.2.

Extruere,vide Aedificare.

Exturbare,quære Eiicere.

Exuberare,vide Abundare.

Exuere,quære Spoliare.

Exultare,Gaudere,Lætari,Hilaris,Alacer.
Iucundus,Iucundari,Supergaudere,Exhilarare.

EXultare addit ſupra lætitiam,aut gaudium motum quẽdam exteriorem, & geſtus,ac ſaltus , quibus quiſpiam interiorem exprimit lætitiam. Gaudium autem dicit ipſam animi affectionem,ſeu complacẽtiam,de bono præſenti. Lætitia verò addit diffuſionem quandam ad exteriora,præcipuè ad vultum,vbi interius gaudium iam manifeſtatur. Sed hæc confundi ſolent.Iucundari eſt voluptate,& delectatione affici.Iucundus verò eſt,qui lætitiam,& voluptatem affert.

Benefaciẽs Deus Exultat Deus quum extendit beneficẽtiam ſuam.Pſal.59.Et dicitur gaudere ſuper iis, quibus benefacit. Deut.30.b. Iſa.65.d. Soph.3.d. Iucunda quoque laudatio eſt Deo, quæ fit per bona opera. Pſalm.146. Et dicitur exultare in Hieruſalem, aut in Sanctis , quia eos facit exultare. *Lyra.ſ.Iſa.65.*

Gaudens Chriſtus de redemptione. Lætitia cordis ſponſi, eſt gaudium Chriſti de redemptione generis humani. Cant.3.d. Et dicitur exultaſſe,vt gigas ad currendam viam, quia libenter amplexus eſt opus redemptionis. Pſalm.15 18. Luc.10.d.15.a. Et gaudet ſponſus ſuper ſponſa, hoc eſt , Chriſtus ſuper eccleſia. Iſa.62.b.Dicitur etiam Deus lætificare regem Chriſtum in gaudio cum vultu ſuo:ſecundùm videlicet naturam aſſumptam:& in corpore myſtico.Pſal 20. *Gre.ſ.Cant.3.* *Hie.ſ.Iſa 62.* *Glo.int.ſ.Pſ.20.*

Gaudium antiquorum patrum ſuper Chriſto venturo. *Credere.* Exultans in gaudio Ioãnes in vtero matris.Luc.1.e.deſignat gaudium antiquorum patrum ſuper Chriſto venturo.Idem deſignare potuit in gaudentibus multis in natiuitate eius.Exultantes quoque ad horam in luce Ioannis,poſſunt eſſe gaudẽtes in lege & prophetis de Chriſto:quod gaudium, adueniente Chriſto, in ipſum eſt tranſlatum. Sic dicitur gaudere amicus ſponſi propter vocem ipſius.Ioan. 3.d.14.d.Exultare eſt gaudẽter credere:vt Abraham exultauit.Ioan.8.g Ioel.2.f. *Rup.ſ.Ioel.2.*

Lætificans Deus Exultatio bonorum dicitur Deus: qui lætificat cum vultu ſuo:& ei ſeruiendum eſt in lætitia.Pſalm.20.31.99.Deut.28.e.1.Paral.12.g 29.b.2.Paral.30.d.Nehem.8.c. Gaudium autem cordis eſt exiſtentium in gratia : qui lætantur ſuper eloquia Dei.Pſal.118.Thre.5.b.Baru.4.d. Zach.8.c.Exultationis etiam voce laudatur Deus ab illis,quorum os repletur gaudio. Pſ. 41. 46.47.64.106.117.135.149.Iſa.55 d.65.c.Soph.3.c.Nehe.12.d.Tob.11.d. *Amb.exhor.ad virgin.* *Hie.ſ.Pſ.86.*

Lætitia in vita, animæ, & corporis. Lætitia ſalutaris Dei, eſt vita animæ , & corporis. Pſalm. 50. 85. Et lætari in adoleſcentia,

eſt gaudere de bonis operibus, quæ ſunt noui hominis. Eccl.11.d. Lætificat autem Deus bonos in domo orationis, hoc eſt, in eccleſia, vel militante, vel triumphante. Iſa.56.c. Habitantes autem in Sion, hoc eſt, in eccleſia militanti, dicuntur ſicut lætantes, & nondum lætantes, quia in hac vita non eſt ſyncera lætitia, ſed mixta dolori. Pſal.86. Millia autem lætãtium, ſunt exultantes in gloria cæleſti, præcipuè angeli. Pſal.67.

Glo.inter.ſ.Iſa.65 — *Eccleſia gaudiũ omnium. In eccleſia triũphante propriè gaudium.*

Gaudium vniuerſæ terræ dicta filia Hieruſalem, hoc eſt, eccleſia, per vniuerſum orbem diſperſa. Thre.2.c. Et ipſa Hieruſalem cæleſtis, & populus eius dicitur gaudium & exultatio. Iſa.65.c. Gaudent autem cum Hieruſalem, hoc eſt, cum eccleſia, qui lugebant ſuper eam in infidelitate ſynagogæ. Iſa.66.c. Lætificans autem fluminis impetus ciuitatem Dei, eſt abundantia gloriæ, qua omnes in cælo lætantur, & exultabunt vſque in ſempiternum. Pſal.45.

Glo.int.ſ.Pſ.103. — *Sanguis Chriſti lætificans.*

Lætificat cor hominis vinum, hoc eſt, ſanguis Chriſti. Pſal.103. Iere.31.c. Et exultant quaſi à vino, ſumentes Euchariſtiam. Zachar.10.c. Eſt autem lætitia transferens animam à terra ad cælum.

Hie.ſ.Iſa.9. — *Punitio Dei.*

Non lætatur Deus ſuper adoleſcentulis, quum propter peccata punit eos æterna morte. Iſaiæ 9.c.

Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Gre.ſ.1.Reg.2. Baſi.ſ.Pſ.32. Tertul.de reſurrec. Arn.ſ.Pſ.15.20.113. — *Gaudium eccleſiæ de conuerſione gentium.*

Exultans Anna in Domino, deſignat exultationem eccleſiæ de conuerſione gẽtilium: quæ debet eſſe in Domino, non rebus caducis. 1.Regum 2.a. Pſalm. 32. 47. 64. Hæc autem exultatio eſt manifeſtatio lætitiæ cordis, quam habet anima, quæ poſt multos labores, ad perfectionem, & vnionem cum ſponſo venit: quæ non poteſt niſi prædicare illa bona interiora ſponſi, & dicit illud Pſalm.72. Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? mihi autem adhærere Deo bonum eſt. Et Pſalm.26. Vultum tuum Domine requiram. Et Cantic.1.a. Oſculetur me oſculo oris ſui. Eſt autem hæc exultatio quædam cordis ſaltatio foras prodiens, quaſi non capiens intra ſe diuinum afflatum, qui fit in iuſtis, per inhabitantem Dominum. Et exultant victores capta præda, quum gaudent Apoſtoli de conuerſione infidelium. Iſaiæ 9.a. 13.a. Et exultant pauperes in Sancto Iſrael, quum Apoſtoli Deo aſcribunt victoriam, vel cum Gentiles agunt gratias Deo, pro beneficio conuerſionis. Iſaiæ 29.f. Exultat ſolitudo, hoc eſt, gentilitas: & Iordanis, vbi baptizauit Ioannes Chriſtum. Iſaiæ 35.a. 51.a. 60.a. 61.d. Et exultant ligna ſyluarum, hoc eſt, iuſti. Pſalm. 95. 131. Et exultat terra, hoc eſt, caro Sanctorum reſuſcitata. Pſalm. 96. Et habitantes in terra fideles. Iſaiæ 49.d. Exultantes etiam montes, ſunt Prophetæ gaudentes de Chriſto. Pſalm.113. Et exultatio collium, eſt gloria Martyrum. Pſalm. 64. Et exultatio cordis & etiam linguæ, ſunt teſtimonia Dei, quum Apoſtoli, & Sancti gaudent teſtes eſſe Dei. Pſalm.118.125. Ierem.31.a.c. Ioel.2.c. Habac.3.d. Sopho.3.c. Zacha.9.b.10.c. Luc.1.e. Lætatur autem rex, hoc eſt, quilibet iuſtus, non in virtute propria, ſed Dei. Pſalm. 20. Lætantur autem in cubilibus ſuis, qui gaudium habent in propria conſcientia. Pſalm. 149. 2 Corint.1. Et lætari coram Domino, eſt in eum credere, & pro eo pati. Leuit.23.g. Ad hoc gaudium inuitat Deus fideles ex Iacob. Ierem.31 a. Soph.3.c. Vocem autem gaudij tollit Deus ab Eccleſia, quum non eſt, qui dicat integro animo: Gaudete in Domino ſemper, iterum dico gaudete. Ierem.25.c Philip.4.a.

Hila.ſ.Pſ.64.118 Hie.ſ.Iſa.9.13.35. Hi.ſ.Ierem.25. Hi.ſ.Pſ.67. Aug.ſ.Pſ.64.149. Rup.ſ.Zach.10. Iſych.ſ.Leui.23.

Amb.Apol. Dauid 13. Hie.ſ.Pſ.50. & Cypriano. Baſi.ſ.Pſ.29. Hil.ſ.Pſ.59. — *Virtutes ſine pugna in patria. Aeternitas ſpei. Gaudium reſurrectionis.*

Exultabunt oſſa humiliata, quum virtutes in cæleſti patria erunt ſine pugna: vel exultabũt per gratiam, quæ humilitate acquiritur. Vel deſignatur æternitas ſpei, quæ peccante homine humiliata fuerat, & Deo indulgente perſultat. Pſalm.50. Et gaudium poſt planctum, eſt bonorum, qui nunc lugent, & poſtea conſolabuntur. Pſalm.29. 125. Tob. 13.c. Iudith 15. d. Iſa.61.c.66.d. Matth.5.a. Luc.6.d.10.c. Ioan.4.b. 16.d. Apocal.19.a. Ierem 31.a. 33.b. Et lætitia ad matutinum, eſt gaudium de reſurrectione Chriſti: vel gaudium futuræ gloriæ, & reſurrectionis, quando circundabuntur lætitia. Pſ.29.59.89.121.

Hil.ſ.Pſ.62. Arn.ſ.Pſ.58. — *Gaudium de diuina protectione.*

Exultare in velamento alarum Dei, eſt de eius protectione gaudere. Pſal.62.

Hie.ſ.Iſa.14. — *Gaudere de remiſſione culpæ.*

Exultare manè in miſericordia Dei, eſt de expulſione tenebrarum peccati Deo gratias agere. Pſal.68. Gauiſa quoque dicitur terra de morte regis Babylonis, hoc eſt, Sancti de eiectione diaboli Iſa.14.b. Exultat etiam cælum, & ſancti Apoſtoli, & Prophetæ ſuper ciuitate Babylonis deſtructa, hoc eſt, ſuper amoto imperio diaboli. Apocal.18.f. Iudith 13.c.16.d. 2.Paral. 20.f. Eſther 8.d. Ita gaudium eſt in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, nempe à tyrannide diaboli liberato. Luc.15.b. Lætatur autem iuſtus, quum videt vindictam, non ſuper vindicta, ſed quia ipſe euaſit. Pſal.57. Ezech 35.d.

Hie.ſ.Pſ.57.

Baſi.ſ.Pſ.44. — *Oblatio liberalis virginitatis.*

In exultatione adducuntur regi virgines, quia libenter Chriſto eſt offerenda virginitas. Pſal.44.

Gre.ſ.Pſ.50. — *Laudare iuſtitiã Dei.*

Exultare iuſtitiam Dei, eſt exultando eam laudare. Pſ.50.144.

Lyra.ſ.1.Par.16. Hila.ſ.Pſ.64. — *Gratias agere Deo de bonis operibus & donis.*

Exultant agri, quum abundantes fructu bonorum operum, gratias agunt Deo, & ſimplices Chriſtiani. 1 Paral.16.c. Et cum gaudio bibere vinum, eſt libenter percipere doctrinam, & conſolationes ſpirituales. Eccl.9.b. Idem eſt haurire aquas in gaudio de fontibus ſaluatoris. Iſa.12.b. Et hoc eſt, cum gaudio ſuſcipere verbum Dei. Luc. 8.b. Et lætatur germinans, qui gaudet bene operando ſecundum virtutes, & dona Spirituſſancti. Pſal.64.

Gre.31 mor.26. Hie.ſ.Iob 39. — *Prædicator fortis. Diabolus.*

Exultans audacter equus, eſt prædicator, qui nec aduerſis frãgitur, nec proſperis eleuatur. Iob.39.c. Sicut Apoſtoli ibant gaudentes à conſpectu concilij. Act.5.g. Pſal.113. vel è diuerſò, eſt diabolus ſuperbè perſequens bonos.

Ricar. de S.Vict.5. de arca myſtica.14. — *Contemplatiui.*

Exultantes montes, vt arietes, & colles ſicut agni ouium, ſunt contemplatiui, & ſpeculatiui

ſupra

ſupra ſemetipſos miræ iucunditatis luſibus in contemplationem veritatis eleuati. Pſalm. 113.

Gaudentes cum inuenerint ſepulchrum, ſunt ſancti, qui gaudent de inuenta quiete contemplationis: vel de inuentis exẽplis patrũ, quibus in cõtẽplationis virtute ſubleuantur. Iob 3.d.

Gaudium Pharaonis de aduentu fratrum Ioſeph, eſt gaudium eccleſiæ ex gentibus de conuerſione Iudæorum. Geneſ 45.e. Gaudium quoque eſt eccleſiæ de conuerſione peccatorum. Matth.18.b. Luc.15.b. Et gaudens ſuſcepit Chriſtũ Zachæus. Luc.19.a.f. Lætitia quoq; Iethro de liberatione populi Iſraël de Ægypto, eſt concordia gentium in fide. Exod.18.b. Iſaiæ 35.a. Qui autem lætantur in meſſe, ſunt Apoſtoli gaudentes de conuerſione multorum. Iſa.9.a.

Gauiſi Bethſamitæ, de aduentu arcæ fœderis, deſignãt perfectos gaudẽtes de profectu aliorum. 1. Reg.6.c. Philip.4.a. Lætitia manſuetorum, eſt de bono proximi. Pſal.35. Iſa.29.f.

Gaudium de inuento theſauro, eſt gaudium de adeptione ſapientiæ. Matth.2.b. 13.f. 18.b. Ierem.15 d. Ita gauiſus eſt Abraham, viſo die Chriſti. Ioan.8 g.20.e.

Gaudium dandum auditui Dauid, & aliorum veterum patrum, erat de natiuitate Chriſti, quem venturum credebant, & ſperabant. Pſal 50.

Gaudium onagrorum, ideſt, gentilium facta eſt Iudæa. Iſaiæ 32.c. quia Iudæis abſciſſis per incredulitatem, inſiti ſunt gentiles fidem ſuſcipientes.

Lætari in fluminibus Iordanis, eſt gaudere in baptiſmo. Pſal.65. Iſa.35.a.

Exhilarare faciem in oleo, eſt recipere ſanctum chriſma. Pſal.103. Vel exhilaratio faciei in oleo eſt, quum eſt gratia quædam perſpicua hominũ, ad homines quæ quodam nitore amorem conciliat.

Exultant cor & caro in Deum. Pſ. 83. quando caro concordat ſpiritui in laude Dei. Sic eſt iucundum bonum habitare fratres in vnum. Pſal.132.

Lætatus Ionas ſub vmbra hederæ. Ion.4.c. deſignat gaudium Iudæorum in cæremoniis legis. Vel deſignat lætitiam Chriſti ſuper ſynagoga ſeruante legem.

Non lætabuntur nouiſſimi in adoleſcente rege, quando Iudæi, qui erunt tempore Antichriſti ipſum ſuſcipientes, non gaudebunt ſuper Chriſto. Eccl 4.d.

Lætatus Ezechias ſuper nuntiis & muneribus Merodach. Iſa 39.a. deſignat gaudentem de adulatione: vnde adulatione deceptus oſtendit eis omnes theſauros.

Non debet lætari qui emit. Eze.7.d. hoc eſt, debet vti hoc mũdo, quaſi nõ vtatur. 1. Cor.7.c

Gaudium tympanorum, & tibiarum, voluptates aurium deſignat: Et lætantur corde, qui ſuam conſolationem habent in hoc ſeculo. Gen.31.d. Iob 21.b. Eccl.8.c. Iſa.24.b. Ierem.7.g. 20.d.25.c. Ezec.24.g. Hoſe.2.c. Ioel.1.c

Exultans ciuitas, dicitur congregatio hæreticorum propter ſuperbiam, qua intumeſcunt. Iſa.22.a. Iob 21.b. Et exultant dæmones de motu bonorum: & ſupergaudent inimici de peccato & condemnatione hominũ. Pſ.12.37. Iob 20.a. Eccl.2.a. Ezec.25.b.35.d. Mich.7.b. Marc. 14.b. Luc.22.a.23.b. Lætantur etiam hæretici ſuper murum cocti lateris, hoc eſt, ſuper fallacibus rationibus, quibus decipiunt ſimplices. Iſa 16.b. Et lætantur in nihili, hoc eſt, in idolis, & erroribus. Amos 6.d. Et de perditione fidelium. Abdi.d. Sic exultauerunt ſuper gloria vituli Samariæ. Hoſ.10 b. Dicitur autem de præterito, quia eorum exultatio citò præterit. Lætãtur inimici dæmones de malo & punitione, qua Deus affligit animas. Thre.1.g. Dicitur etiam lætificare inimicum animæ, quum eam caſtigat: quia inde gaudet inimicus. Thre.2.f. Lætificant etiam regem in malitia ſua, hoc eſt, diabolum & hæreſiarchas, qui illis obtemperant. Hoſe.7. a. vel Iudæi lætificarunt Pilatum & Herodem tradendo Chriſtum.

Cum gaudio ſepelientes Tobiam. Tob.14.d. indicant ſpem reſurrectionis.

Exurere, quære Accendere.

Ezechias.

EZechias, id eſt, imperium Domini rex Iuda plurimùm laudatus: cuius tẽpore vidit Iſaias viſiones, quia manentis ſub imperio Domini, eſt eas videre. Iſa.1.a. fuit attractus elatione quando Chaldæi venerunt ad ipſum propter ſignum regreſſionis Solis: vbi deſignat bonos principes quandoq; tãgi elatione. 4. Reg. 20.a. 2. Par.29.a. Iſa.36.a 37.a.38.a.39.a. Mat.1.b Vt etiã indicauit Chaldæis omnes theſauros ſuos, typus eſt hypocritarũ opera ſua laudantiũ.

Ezechias etiam interpretatur fortitudo Domini: de qua naſcitur ſermo Domini: & de ſermone Domini magnitudo Domini, & de magnitudine Domini humilitas. Sopho.1.a.

Ezechiel.

EZechiel, id eſt, imperium Domini: filius Buzi, id eſt, contemptus, inſignis propheta tempore captiuitatis Babylonicæ, ſatis notus in ſua prophetia. Cœpit prophetare cùm eſſet triginta annorum: iuxta fluuium Chobar, deſignans Chriſtum, qui cùm eſſet triginta annorum, venit ad baptiſmum: ac deinceps cœpit prędicare cum poteſtate, & imperio: qui filius Buzi, hoc eſt, contemptus dicitur, quia cõtemptui erat Iudæis, præcipuè principibus, & poſtmodum etiam hæreticis. Ezec.1.a.24.g. Vel Ezechiel interpretatur roboratus à Deo, & Chriſtus eſt Dei virtus, & Dei ſapientia. Et quum apertum eſt os eius poſt vaſtatam Hieruſalem, deſignat prædicationem Chriſti dilatatam in mundo poſt euerſam Hieruſalem. Ezech.33.

Vt autem Ezechiel perfodit parietem. Ezech.8.d. deſignat prælatum examinantem vitam ſubditorum.

[Left margin notes:] Gaudẽs eccleſia gentium de conuerſione Iudæorũ. — Gaudentes perfecti de profectu aliorum. — Gaudium de adeptione ſapientiæ. — Gaudium de natiuitate Chriſti. — Gaudiũ gentium conuerſarum. — Gaudium de baptiſmo. — Recipere chriſma. — Gratia faciei ad homines. — Concordans caro ſpiritui ad laudem Dei. — Lætitia Iudæorũ in cæremoniis. — Lætitia Chriſti in lege. — Non gaudentes Iudæi ſuper Chriſto. — Gaudẽs de adulatione. — Vtendum mũdo quaſi non vtatur. — Voluptates aurium. — Congregatio hæreticorum. — Gaudium dæmonum, & hæreticorum ſuper deceptis. — Spes reſurrectionis. — Hypocrita. — Chriſtus. — Prælatus.

[Right margin notes:] Gre.5.mor.3. — Amb.de Ioſeph.13. — Hie.ſ.Iſa.9.35. — Gre.ſ.1.Reg.6. — Baſ.ſ.Pſ.33. — Ori.ſ.Mat.ca.13. — Arn.ſ.Pſ.50. — Hie.ſ.Iſa.32. — Glo.ord.ſ.Pſal.65 — Arn.ſ.Pſ.103. — Aug.ſ.Pſ.103. — Hie.ſ.Pſ.83. — Glo.ord.ſ.Ion.4. — Hie.ſ.Eccl.4. — Lyra ſ.Iſa.39. — Hie.ſ.Ezec.7. — Hie.ſ.Iſa.24. — Hie.ſ.Iſa.22. — Baſ.ſ.Pſal.37. — Hie.ſ.Iſa.16.& ſ.Hoſe.10.& ſ.Amos 6. — Hie.ſ.Hoſe.7. — Rup.ſ.Hoſe.7. — Glo.ord.ſ.Tob.14. — Hie.ſ.Iſa.1. — Gre.8.mor.35. — Hie.ſ.Soph.1. — Ori.ſ.Eze.ho.1. — Gre.ſ.Eze.ho.2. — Hie.ſ.Ezec.1.33. — Gre.29.mor.4.

FABA.

Dioſcorides. Cle. Alex. 3. ſtrom. ex Theophraſ. de cauſis naturalib.

FABA eſt legumen notum, quod excitat inflationem ſtomacho, ægréque concoquitur: tumultuoſaque facit ſomnia: eſt mediæ naturæ inter calidum & frigidum, confert tuſſi & inflãmationibus: Pythagoricis eſt cibus deteſtabilis. Fabæ, ſi comedantur, ſteriles efficiunt mulieres. Et fabarum ſiliquæ, ſi ponantur ad radices arborum, quæ nuper plantatæ ſunt, eas exſiccant: Quin & gallinæ domeſticæ, quæ eas aſſiduè comedunt redduntur ſteriles.

Hie. ſ. Ezec. 4.

Fabam inter alia obtulit Berzellai regi Dauid in deſerto. 2. Reg. 18. g. Et Ezechiel ſumpſit fabam inter alia, in præſignanda obſidione Hieruſalem. Ezec. 4. c. Sunt fabæ cibus iumentorum, quibus venter inflatur, & mens opprimi dicitur.

Faber, Fabricare, Fabrica.

FAber eſt generale nomen iis, quorum opera circa duram verſatur materiam, & in opificio ſuo, malleo vtuntur: & dicuntur fabricare, quum aliquid operantur.

Hie. ſ. Matt. cap. 14. Amb. ſer. 16. & ſ. Luc. 3. — *Deus.*

Faber dicitur Deus, qui fabricator eſt mundi, & arcæ, & tabernaculi: & eius ſecuris ad radices arborum poſita eſt: vnde & Chriſtus dicitur filius fabri. Matth. 13. b. Et ipſe fabricatus eſt ſurdum, & mutum: videntem & cæcum. Exod. 4. c. Iob 34. b. 37. c. Pſal. 77. Cant. 7. a. Eccl. 11. b. Mar. 6. a.

Hie. ſ. Zach. 1. — *Angeli. Virtutes. Doctores. Euangeliſtæ. Dæmones.*

Fabri quatuor. Zach. 1. d. qui erãt angeli, ſignificare poſſunt quatuor virtutes, quæ deſtruũt vitia, & affectus animi inordinatos, vt creſcat ipſa fabrica virtutum: vel ſunt doctores diſſipantes errores: vel ſecundum aliquos, quatuor Euangeliſtæ Fabrefacta vaſa ex ære. Exod. 27. a. dici poſſunt inſtituti prædicatores. Vel fabri quatuor, erant dæmones, principes regnorum gentilium.

Rup. ſ. Zac. 1. — *Legis doctor.*

Faber tranſlatus in Babylonem. Ierem. 24. a. eſt legis interpres, & doctor.

Gre. ſ. 1. Reg. 13. — *Doctus ſcientia ſeculari.*

Faber etiam ferrarius, dici poteſt eruditus in ſcientiis ſecularibus. Gen. 4. d. Et non inuenitur faber ferrarius in Iſrael, quũ in eccleſia non ſunt viri eruditi in ſcientiis ſecularibus. 1. Reg. 13. d. Nehem. 9. e. Eccl. 38. c.

Hie. ſ. Iſa. 40. 54. & ſ. Eze. 27. Gre. 11. mor. 15. — *Hæreſiarcha. Diabolus. Errores hæreticorum.*

Faber ferrarius, ſeu etiam ærarius, & faber ſculptilium, eſt hæreſiarcha, & omnes fabricatores errorum. & ipſe diabolus. Deut. 4. d. 4. Reg. 17. e. Sap. 13. c. Iſa. 40. c. 41. b. 44. b. d. 45. c. 54. d. Baruc. 6. a. Ezec. 21. g. 43. b. Zach. 1. d. Fabrefactum autem ferrum, ſunt rationes dialecticæ hæreticorum. Ezc. 27. d. Et fabricatores mendacij, ſunt hæretici. Iob 13. a. Et fabricatum idolum in ſimilitudinem palmæ, ſunt errores hæreticorum, quos ipſi componunt ad ſimilitudinem doctrinæ eccleſiæ. Iere. 10. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 8. — *Inuentores malorum. Inſtructores bonorum.*

Fabri armorum regis, in malum, ſunt inuentores artium nocendi: & fabri curruum, ſunt inuẽtores formarum, quibus mala illa inferãtur. 1. Reg. 8. c. Fabri autem curruum in bonum, ſunt qui in mentibus auditorum rectæ intentionis altitudinem exigunt, & fabri armorum, qui dant acuta conſilia contra tentationes dæmonum: vt qui dicunt illud. Eph. 6. c. Sumẽtes ſcutum fidei, in quo poſſitis tela inimici ignita extinguere. Hi etiã fabricant caulas ouium vt defendant ſubditos à luporũ incurſu. Num. 32. c. Iudi. 5. c. 4. Reg. 12. c. 22. a. 2. Paral. 24. c. 34. d.

Hie. ſ. Ezec. 16. — *Peccans impudenter.*

Fabricat ſibi lupanar Hieruſalem. Ezech. 16. d. quum quis impudenter peccat, & omnibus ſe tradit erroribus, idque in capite omnis viæ, hoc eſt, in libris ſacræ ſcripturæ.

Hie. ſ. Ezec. 43. — *Non diſcernentes ſacra à profanis.*

Fabricantur limen ſuum iuxta limen Dei, qui non faciunt diſcrimen inter ſanctum & profanum. Ezec. 43.

Aug. ſ. Pſ. 128. Greg. 2. paſto. 2. — *Machinantes fraudes in bonos. Onerosi prælati.*

Fabricant peccatores ſupra dorſum bonorum, quum machinantur fraudes ad auferenda ab eis temporalia, quæ illis retro ſunt, quaſi in dorſo: vel quia perſequuntur bonos, qui eos tolerant. Vel illi fabricant ſupra dorſum prælati, quos quum ipſe corrigere nequeat, quaſi ſuperimpoſitum onus portat. Pſal. 128.

Fabricatæ culinæ in domo Domini, ſubter porticus atriorum. Ezech. 46. g.

Glo. ord. ſ. Exo. 28. — *Coniunctio fidei & operum.*

Fabrefacta iunctura rationalis, & ſuperhumeralis, cõiunctionem fidei & operum deſignare poteſt. Exod. 28. d.

Glo. ord. ſ. 3. Reg. 6 — *Inſtitutio fidelium in eccleſia.*

Fabrefacta iunctura tabularum, & fabrefacta ligna, inſtitutionem fidelium in eccleſia ſignificare poſſunt, vt apti ſint ad ædificium Eccleſiæ. 2. Reg. 6. b. 20. c. 3. Reg. 6. c. Et fabrica domus Domini. Ezec. 23. c. eſt inſtitutio ipſius eccleſiæ. Ad hęc pertinet carpentarium opus. Exod 35. d.

Glo. ord. ſ. Eze. 41. — *Scientia in eccleſia.*

Fabrefacta Cherubim. Ezech. 41. c. plenitudinem ſcientię in eccleſia deſignat, ab inſtructore habitam.

Glo. ord. ſ. Ezec. 15

Non fabricatur paxillus ex vite. Ezech. 15. a. vbi deſignatur peccatorem à Chriſto ſeparatũ, ad nihil eſſe aptum, niſi ad æternum ignem.

Fabula, Fabulari.

FAbula, eſt propriè ſermo & rumor populi, & res paſſim diuulgata, ſiue vera ſit, ſiue falſa. Dicitur etiam fabula narratio ad delectationem, & vtilitatem conficta, etiam ſi non ſit veriſimilis.

Doctrina hæreticorum.

Fabulationes dici poſſunt idololatria,& aduentiones præter ſacram ſcripturam, qualis eſt doctrina peruerſa hæreticorum.Pſ.118.Quę & fabulæ aniles dicuntur.1.Tim.1.a.4.b.2.Tim. 4.a.Tit.1.d.2.Pet.1.c. *Aug.ſ.Pſ.118.*

In fabulam danţur boni malis in hoc mundo.Deu.28.d.3.Reg.9.b.Tob.3.a.Eccl. 20. c.Et etiam,qui prius erant in honore,quando veniunt in publicum contemptum.

Facere.

Ori.ſ.Ier.ho.1.5. Aug.5.de Trin. 8. Hil.ſ.Pſ.134. Aug.epiſt.120. Hie.ſ.Ier.10.

FAcere,dicit actionem tranſeuntem in materiam extra ipſum facientem : & operari , ſicut agere,dicit actionem manentem in ipſo agente. Eſt autem facere,aliquid in rerum natura producere,ſiue ſecundùm formam ſubſtantialem,ſiue accidentalem , aut ſecundùm materiam & formam,vt in creatione:vnde generalius eſt facere , quàm creare. Facere auté propriè competit Deo:vt Deus fecit cælum,& terram.Gen.1.Exo.20.b.Et dicitur feciſſe hominem quantum ad animam , quam fecit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam : formaſſe verò quantum ad corpus.Gen.1.c.2.c.Et fecit os hominis , quia dedit rationalem ſermonem homini.Exo.4.c.Et fecit omnia,quæ voluit,etiam in homine conuerſo.Pſ.134.Et fecit mirabilia & oſtenta in Ægypto,& coram Pharaone,& coram populo & Ægyptiis. Exo.3.4.14.15. 19.34.Et fecit Deus terram in fortitudine ſua , cùm dedit robur homini : & cùm per Filium, qui eſt Dei virtus terram firmauit. Ier.10. b.27. a.Ioan.1.a.Et dicitur factor operis , hoc eſt, formator hominis.Iſ.29.Et dicitur feciſſe hominem,vt lutum:quia ex anima & carne , quaſi ex aqua,& puluere ipſum conſtituit.Iob 18.a.Ipſe fecit arcturum,& Oriona, &c.Amos 5.b.

Cæterùm facere interdum eſt ad lucere.Nu.20.a. Quare feciſtis nos aſcendere,&c. Celebrare.Exo 12.g.Et facere phaſe Domini.Colligere.Acto.9.d. Concilium fecerunt in vnum. Collocare.Leu.16.b.Duos hircos ſtare facies Committere.Gen.3.c. Quare hoc feciſti ? Cópellere.3.Reg.14.d.Peccare fecit Iſrael.Conferre.Exo.21.b.Iuxta morem filiarum faciet illi. Conficere Exo.12.f.Fecerunt ſubcinericios panes. Conſtituere. Gen. 12. a. Faciamque te in gentem magnam.Condere.Gen 6.a.Fac tibi arcam de lignis.Creare.Gen.2.a.Fecit Deus firmamentum.Dicere.Tob.5.d.Fecit Tobias Vale,patrì ſuo.Dirigere.Iſa. 4.a.Rectas facite ſemitas Dei noſtri.Educere Iud.6.b Ego vos feci conſcendere de Ægypto.Efficere.Exod.5.d. Fœtere feciſtis odorem noſtrum.Elongare.3.Regum 13.c.Longos faciam dies tuos.Erudire. Tob.12.c.Facit inuenire vitam æternam.Tollere ac remittere.Deut. 32. d. Ceſſare faciam ex hominibus memoriam eorum.Imperare.Num.21.b.Fac ſerpentem æneum.Implere.Gen.6. d.Fecit Noe omnia,quæ præcepit Dominus.Imponere.2.Par.10.c. Quod ego grauius faciá. Inferre.Num.21.g.Facieſque illi,ſicut feciſti Seó.Irritare.Gen.17. b. Quia pactum meum irritum fecit.Iudicare.Gen.18.d.Nequaquàm faciam iudicium hoc.Manifeſtare.Deu.4.f. De cælo audire te fecit vocem ſuam.Miſereri.Geneſ.19.d.Miſericordiam,quam feciſti mecum. Mundare.Iob 14.a.Quis poteſt facere mundum de immundo:Occidere.Iſa. 37. b.Corruere eum faciam in gladio.Sacrificare.Leu.15 b.Faciet vnum pro peccato.Oſtendere. Ioan. 19. b. Quia filium Dei ſe fecit.Parare.Geneſ.26.f.Fecit eis conuiuium.Obedire.Exod 29.f.Omnia quæ præcipio tibi,facies.Perficere.Exó.17.c.Fecit Ioſue ,.vt loquutus erat Moyſes. Permittere.Deut.31.a.Facietque eis Dominus,ſicut fecit Seon.Perſcribere.1.Mach.11. c. Vt immunem faceret Iudæam.Præuaricari.Gen.44.b.Peſſimam rem feciſtis.Priuare.Gen.42.g. Abſque liberis me eſſe feciſtis.Producere.Leu.25.c.Faciet fructus ſeptem annorum.Sublimare. Deut.26.d.Et faciam te excelſiorem cunctis.Suſcitare.Deut.32.f.Ego occidam,& ego viuere faciam.Transferre.Thr.3,a.Vetuſtam fecit pellem meam.Tentare.2.Mac.10. e. Impetum fecerunt in munitiones.Vlciſci.Eze.25.c.Pro eo,quòd fecit Idumæa vltionem.Facere ſaluũ, aut ſanum,eſt ſaluare,aut ſanare:Facere votum,vouere:Factum eſſe,accidere.Gen.4.a. Factũ eſt autem poſt multos dies.Factum autem,eſt geſtum.Ioſue.20.b. Cauſam reddens facti ſui.

Incarnatio. *Ori.ſ.Iſ.ho.5.& ſ. Mat.ho.20. Hie.ſ.Iſ.10.12. Hil.ſ.Pſ.54. Cyr.6.ſ.Ioan.15. Amb.Apo.Dauid.5.*

Fecit Deus ſurgere iuſtitiam ab Oriente. Iſ. 46. d. quando Pater miſit è ſinu ſuo Filium in hunc mundum.Et faciens homo rex nuptias filio ſuo , eſt Deus pater dans Eccleſiam ſponſum Chriſto.Mat.22.a.Et fecit Deus conſummationem , & abbreuiationem , quando filius Dei factus homo abbreuiatus conſummauit legem,& dedit breue præceptum charitatis. Iſ. 10.f.Et fecit Dominus lutum ex ſputo & puluere , cùm Verbum caro factum eſt.Ioan. 9. a. Fecit Dauid abſconditè verbum Berhſabee & Vriæ,Chriſti incarnationem, & redemptioné occultè factam deſignat.2.Reg.12.b.Et faciendi tempus,erat tempus incarnationis , & conuerſationis Chriſti in hoc múdo.Pſ.118.vnde & factus dicitur in ſalutem , cùm factus eſt homo.Iſ.12.a.Et faciens iter Samaritanus,eſt Chriſtus in hoc mundo conuerſans. Luc.10.f. Et fecit voluntatem Patris in Babylone,hoc eſt in mundo.Iſ. 48. b. quod ad literam dicitur de Cyro.Factus autem Spiritus Domini in Iephte,eſt Spiritusſanctus in Chriſto.Iud.11.c.Et facta manus Domini ſuper Ezechielem,incarnationem filij Dei deſignat.Ezec. 1.a.Fit quoque manus Domini in Philiſthæos,quum Chriſtus opprimit dæmones.1.Reg.7.c.Et faciens ſibimet vmbraculum Ionas,vt non alius cum ipſo habitaret,deſignat Chriſtum , qui non habet parem in mundo.Ion.4.b.

Conuerſans Chriſtus in mundo. *Aug.q.in Iud.49. Gre.ſ.Eze.ho.1.& ſ.1.Reg.7. Hie.ſ.Ioan.4. Aru.ſ.Pſ.67.85. Ori.ſ.Ier.ho.11. Aug.epiſ.85.*

Spiritusſanctus in Chriſto.

Dans crucem & paſſionem Chriſti. *Hie.ſ.Ier.23.& ſ.Iſa.9. Amb.de fide.5.& ſer.16.& ſ.Luc.10 Ori.ſ.Mat.ho. 19. 32.*

Fecit Deus nobis ſignum in bonum,quum dedit nobis crucem,per quam ſaluemur. Pſal. 85.Et fecit iter proſperum,quum per crucem & paſſionem Chriſti,certam nobis præparauit ſalutem.Pſ.67.Fit nobis Chriſtus iuſtitia,quum per ipſum iuſtificamur.1.Cor.1.d. Facit auté ipſe iudicium & iuſtitiam,quia Pater non iudicat quenquam,ſed omne iudicium dedit Filio. Ier.23.b.Et factus eſt principatus Chriſti ſuper humerũ eius,quia portauit crucem , vel quia

Iuſtificatio per Chriſtum. *Iudex Chriſtus.*

Hil.ſ.Pſ.68. — Hie.ſ.Pſa.87. — *Opprobria Chriſti. — Relictus Chriſtus ſolus in paſſione.*

fortiter ſuſtinuit paſſionem. Iſ.9.b. Et factus eſt opprobrium vicinis ſuis, hoc eſt, Iudæis, & gentibus non ei adhærentibus. Pſal.68. Et raucæ factæ ſunt fauces Chriſti in cruce. Et ipſe factus eſt extraneus fratribus ſuis, hoc eſt, Iudæis, quia eos reprehendebat, quibus etiam factus eſt in parabolam. Pſ.68. dicitur Chriſtus factus, ſicut qui colligit racemos poſt vindemiam: quia pauci recipiunt fructum paſſionis eius. Mich. 7.a. Dicitur etiam Deus feciſſe longè à Chriſto notos eius, quando permiſit eum relinqui ab Apoſtolis in paſſione Pſ.87.

Reſurrectio Chriſti.

Fecit Deus pater ſaluum filium ſuum, quum eum ſuſcitauit poſt paſſionem à mortuis. Pſ.54. Et factus lapis in caput anguli, eſt Chriſtus, qui eſt fundamentum duorum populorum. Pſ.117. Mat.21.d.

Glo.ord.ſ.Iſ.55. — *Obedientia Chriſti.*

Facit Verbum Dei omnia, quæ vult Deus: quia Chriſtus in omnibus obtemperat Patri: & verbum prædicationis conuertit, quos Deus vult. Iſa. 55. Faciens autem moram ſponſus, eſt Verbum Dei non tam cito veniens ad conſummationem vitæ credentium. Mat.25.a.

Amb.4.Exam.2. — Hil.ſ.Iſ.49. — *Inſtitutio eccleſiæ.*

Faciens Noe arcam, deſignat Deum, aut Chriſtum inſtituentem eccleſiam Gen.6.b. dicitur autem Deus peculiariter feciſſe credentes in gloriam ſuam. Iſaiç 43.b. Pſal. 21. Et fecit lunam in tempora. Pſ.103. Hoc eſt, Eccleſiam ad tempora perſecutionis & pacis. Et fecit mirabilem terram Geſſem, hoc eſt, Eccleſiam. Exo.8.f. Facere tabernaculum, aut ſanctuarium & tentorium, eſt inſtituere Eccleſiam militantem: quia tabernaculum, eſt ambulatorum. Exod.25.26. 35. 36. 37. Et erat faciendum ſecundùm exemplar monſtratum in monte: hoc eſt, ſecundùm conformitatem, & imitationem Chriſti. Exo.25. Et fiunt tabulæ in opere tabernaculi, quum inſtituuntur homines intra Eccleſiam: vt per charitatem copulari poſſint. Exod. 35.c. Et fiunt anſulæ in cortinis, ad deſignandam proximorum charitatem. Exo.26.a. Fit etiam velum in tabernaculo, quia nunc per fidem ambulamus. Et facere ſpatium eccleſiæ, eſt ipſam dilatari ad gentes. Iſ. 49.e. Et facere longos funiculos eius, eſt extendere prædicationem. Iſ. 54.a.

Hie.ſ.Iſ.27. Baſi. quòd Deus non eſt cauſa mali. — Hie.ſ Eze.34. — *Reconcilians Chriſtus mundũ Deo.*

Facere pacem, eſt conciliare. Fecit pacem Deo fortitudo eius: quia Chriſtus reconciliauit mundum Deo. Iſ.27.d. Aut iuxta Septuaginta, Faciunt habitatores ſynagogæ, id eſt, Apoſtoli, pacem illi, id eſt, Chriſto, quia prædicant mundo pacem, reconciliantes ipſum Chriſto. Et Deo competit facere pacem. Iſa.45. a hoc eſt, ſubiicere appetitum hominis rationi. Et fecit Chriſtus vtraque vnum. Eph.2.c. Et pacem iis, qui longè, & iis, qui propè, quia vtrunque populum reconciliauit Deo. Iſ.57.d. Eph.2.d. Et facit pactum pacis cum ouibus. Eze.34.f.

Hie.ſ.Iſ.28. & ſ. Hoſ.11. — *Miſericordia Dei.*

Facit Deus opus ſuum, quum miſeretur: facit verò opus alienum, quum caſtigat: quia proprium Dei, eſt miſereri. nec caſtigaret, niſi eſſent peccantes Et facit mirabile cõſilium ſuum, quum caſtigat, & miſeretur. Iſa. 28.f.g. Et facit auditam miſericordiam ſuam, quum dicit alicui, Remittuntur tibi peccata tua. Pſ.142. Et facit benignè, quum liberaliter miſeretur. Pſal. 50. Et non facit furorem iræ ſuæ, quũ nõ caſtigat ſecundùm meritum, ſed miſeretur. Hoſ.11.c.

Arn. & Hie.ſ.Pſ.97. Aug.ſ.Pſ.87. — *Incarnatio, Reſurrectio, Aſcenſio.*

Fecit Deus mirabilia, in incarnatione, paſſione, reſurrectione, & aſcenſione Chriſti, &c. Pſ. 32.77.97.135. Iſ.25.a 64.a. Non fecit autẽ mirabilia mortuis, quia Chriſti miracula non profuerunt obſtinatis. Pſ.87.

Aug. de Gen. cõtra Manich.23.25. Bed.ſ.Gen.1. — *Prima ætas hominis & mundi. Fides.*

Facta eſt lux primo die, hoc eſt, prima ætate infantiæ, qua homo producitur in lucem: vbi etiam deſignatur prima ætas mundi, quæ fuit ab Adam vſque ad Noe: Vel facta eſt lux fidei, quando quis prius viſibilibus credit: propter quam fidem Dominus viſibiliter apparere dignatus eſt Vel facta eſt lux, quum creatura intellectualis conuerſa eſt ad Deum. Gen.1.a.

Aug.13.confeſ.19. Hie ſ.Iſ.25.63. Arn.ſ.Pſ.103. — *Miſſio Spiritusſancti.*

Fecit Deus luminaria magna, quando miſit Spiritumſanctum in igneis linguis. Geneſ.1.b. Et facit Dominus conuiuium in monte Sion, quando in eccleſia, dat ſacramenta & dona Spiritusſancti, &c. Iſ.25.c. Fecit etiam Deus angelos ſpiritus, quãdo Apoſtolos impleuit Spiritusſancto. Pſ.103. Hunc Spiritum poſuit in medio Iſrael, quum educeret eos de Ægypto qui ductor eorum fuit. Iſ.63.c.

Aug.ſ.Pſ.135. — *Faciẽs ſpirituales intelligere.*

Fecit Deus cælos intellectu. Pſ.135. quando fecit ſpirituales non ſolum credere, ſed etiam intelligere diuina. Et facit matutinam nebulam, quum dat in hac vita cognitionem ſui obſcuram. Amos 4.d.

Hie ſ. Amos 4. Ori.ſ.Gen.ho.15. Thil. de mig. Abr. Amb.2.de Abr. 1. — *Multiplicatio fidelium.*

Fecit Deus Iacob in gentem magnam in Ægypto, quum multiplicauit Chriſtianos in hoc mundo: & cum fecit in eccleſia viros excellentes virtute. Gen. 46.a. Sic facturus erat Moſen in gentem magnam. Exo.32. c. Facit etiam in gentem magnam eos, quibus dat immortalitatem. Et facit gentem vnam, hoc eſt, vnam eccleſiam ex omnibus. Eze.37.d.

Glo.ord.ſ.Exo.12. Hie. de manſio. & ſ.Ezec.5. & ſ Iſ.13. 26.30.40.50. — Hil ſ.Pſ.118.139. Ori.ſ.Mat.ho.35. — *Deſtructio errorum. — Deſtructio Iudææ. — Confuſio hæreticorum.*

Fecit Deus iudicium in diis Ægypti, egrediẽtibus filiis Iſrael. Exo.12.b. quia egredientibus nobis de Ægypto errorum, idola corruunt, & omnis peruerſarum doctrinarum ſtructura concutitur. Et dicitur feciſſe ſibi nomen gloriæ, quum glorificatur ab iis, quos liberauit. Iſa. 63.c. Et fecit iudicia in Moab, quum eos conuertit. Ezec.25.c. 30. e. Fecit è diuerſo iudicia in populum Iuda, quando eos deſtruxit. Ezechiel. 5. b. Et fecit Deus velut inanè iudices terræ, quando inanes eos eſſe oſtendit. Iſaiæ 40.f. Et facit quieſcere ſuperbiam infidelium, quum confundit hæreticos. Iſaiæ 13.c. Et facit de perſequentibus iudicium, quum confundit dæmones. Pſ.118. Et faciet iudicium inopis, quum ob paſſionem Domini, impij iudicabuntur: & vindictam pauperum eorum, qui clamant. Vindica ſanguinem noſtrum, &c. Pſal. 139.145. Et faciet iudicia ſua in terra, quando in iudicio condemnabit malos. Iſaiæ 26. b. Et faciet Deus auditam gloriam vocis ſuæ, quum omnes in iudicio vocem maieſtatis Chriſti audient, alios glorificantis, alios condemnantis. Iſ.30.g. Et faciet tunc deſertũ mare increpatione ſua: cùm

dicet,

Condemnatio malorum in iudicio. — *Baſ. ſ. Pſ. 7.*

dicet, Ite maledicti. Iſ. 50. b. Quanquàm & deſertum facit mare, quum tollit à bonis omnem amaritudinem ſeculi. Et efficit ſagittas ſuas ardentibus, quum ex ardore peccatorum elicit ignem punitionis: vt ignis non introducitur niſi in materiam aridam, & diſpoſitam. Pſ. 7.

Deus doctrinã ſ faciens prædicare. — *Hie. ſ. Pſ. 134. Hie. ſ. Iere. 10. Hie. ſ. Iſa. 12. & ſ. Aug. ſ. Pſ. 134.*

Fecit Deus fulgura in pluuiam, quum dedit lucem doctrinæ Sanctis: & quum fecit doctores prædicare, dando illis prius cognitionem Dei, poſtea imbrem doctrinæ. Pſ. 134. 123. Ier. 10. c. Facit etiam fulgura in pluuiam, quando territos nimis, reuocat ad cognitionem & implorationem miſericordiæ Dei. Ipſe etiam facit niues. Zach. 10. a. Fit autem verbum Dei in gaudium iis, qui ipſum ſeruant. Ier. 15. d. Facere etiam panes de ſimila triticea. Exo. 29. a. eſt tradere delicatos ſenſus ſacræ ſcripturæ.

Deus nouum teſtamentum. — *Hie. ſ. Iſ. 22. 43. Hil. ſ. Pſ. 138.*

Facit Deus noua, quum dat nouum teſtamentum. Iſ. 43. c. Et ipſe fecerat piſcinam veterẽ, quando dederat vetus teſtamentum. Iſ. 22. c. Et fecit Deus os in occulto, quia dedit myſteria Eccleſiæ, ſed non omnibus nota. Pſ. 138.

Quies æterna gloriæ. — *Hie. ſ. Iſ. 14. 66. Arn. ſ. Pſ. 112.*

Fecit Deus requieſcere bonos ſuper humum ſuam, hoc eſt, in æterna gloria. Iſ. 14. a. vbi voluntatem timentium ſe facit. Pſ. 144. Et facit inhabitare vnanimes in domo, hoc eſt, in eccleſia militante, vel triumphante. Pſalm. 67. Et facit habitare ſterilem in domo, quum facit eccleſiam domum, in qua fideles habitant, & ipſe in medio eorum. Pſalm. 112. Et facit ſtare cælum nouum, & terram nouam, & ſemen Iſrael: quia in fœlicitate, nullam recipient mutationem. Iſ. 66. g. Et facit ibi habitare confidenter: quia in fœlicitate eſt ſecuritas. Ier. 32 g. Facere autem ſolennitatem hebdomadarum, eſt celebrare memoriam futuræ quietis. Exo. 34. c. Et facere requieſcere terram anno ſeptimo, eſt dare requiem corpori reſuſcitato in fœlicitate Exo. 23. b.

Mutatio doloris in gemitum pœnitentiæ. — *Gre. ſ. 1. Reg. 6. Baſi. quod Deus nõ eſt cauſa mali.*

Facit Deus ceſſare gemitum malorum. Iſa. 21 a. quum dolorem, quem ex caſtigatione patiuntur, mutat in gemitum pœnitentiæ: qui iam eſt cum gaudio. Et dicitur Deus facere malum grande, conuertendo peccatorem, quia facit eum mori peccato. 1. Reg. 6. b. Et facit inhabitare diluuium, quum dat lachrymas pœnitentiæ. Pſ. 28. Et facit viuere, quum animam à morte peccati viuificat. Deu. 32. f Facit etiam tremere terrã, quum excitat cordis compũctionem. Pſ. 103 Facere etiam ſubcinericios panes, eſt exercere opera pœnitentiæ. Exo. 12. f.

Glo. ord. ſ. 3. Reg. 6.

Facit Salomon, id eſt, Chriſtus Cherubim in parietibus templi. 3. Reg. 6. d. quum electos ſuos Dominus ad regulam ſcripturarum ſanctarum, in quibus eſt multitudo ſcientiæ, vitam ſuam dirigere donat: & quum in hoc mundo caſtitatem angelicæ conuerſationis, pro modulo ſuo facit imitari. Palmas facit, quum memoriam æternæ retributionis, eorum mentibus infigit. Facit picturas prominentes de pariete, quum multifarias virtutum operationes fidelibus tribuit.

Doctrina ſublimior. — *Amb. de Iſaac. 7.*

Faciunt oculi ſponſæ auolare ſponſum, quum ipſum ſequuntur ad ſublimia, quæ alij capere non poſſunt: quemadmodum ſi doctor ſequens alicuius diſcipuli perſpicacitatem, prætermiſſis rudioribus, ſublimia diſſerat. Cant. 6. b.

Generatio multorum in fide. — *Hie. ſ. Iſ. 66.*

Facit Deus parere alios. Iſ 66. c. quum facit in eccleſia prius ſterili, multos per fidem generari Facit autem Ephraim abſque liberis, quum tollit diſcipulos ab hæreticis. Hoſ. 9. d.

Implẽs Chriſtus legem.

Facit Deus verbum Moſis. Exod. 33. d. quum implet, quæ prædixit Moſes. Et facit Ioſue, quæ loquutus eſt Moſes. Exod. 17. c. quum implet Chriſtus omnia in lege Moſis prophetata.

Perfectio prophetarum. — *Ori. ſ. Eze. Ho. 1. Aug. q. in Nu. 31. Rup. ſ. de Vict. verb. Dei. 24.*

Fit verbum Domini, & manus Domini in prophetis: vt denotentur perfecti eſſe verbo & opere. Eze. 1. a. Quum autem dicitur facta manus Domini, aut factus Dominus adiutor, &c. intelligendum eſt, ac ſi diceret factum eſt, vt adiuuaret Dominus, & ita de ſimilibus. Quum autem dicitur factum eſt verbum Domini deſignatur, ea, quæ dicuntur, eſſe irreuocabilia, & ineuitabilia, quaſi iam facta ſint, & pertinentia ad promiſſiones de Chriſto factas.

Tentatio Chriſti. — *Hil. ſ. Pſ. 68.*

Factum eſt ieiunium Chriſto in opprobrium. Pſ. 68. quia tentatus eſt à diabolo, exigente ab eo etiam adorationem.

Fides incarnationis. — *Glo. int. ſ. Exo. 20.*

Facere altare de terra, eſt credere incarnationem Chriſti. Et facere altare lapideum, eſt cõſtituere corpus Chriſti myſticum ex viuis lapidibus. Et facere candelabrum, & lucernas, eſt prædicare Chriſtum. Exo. 20. d. 25. c.

Inſtitutio ſacerdotum. — *Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Faciunt veſtes ſanctas Aaron, quum docent Apoſtoli & doctores, quales debeant eſſe ſacerdotes. Exo. 28. a. Et faciens Samueli mater eius tunicam paruam, eſt miniſtrans indumenta iuſtitiæ, iuxta cuiuſque capacitatem. 1. Reg. 2. d.

Caro obtẽperans ſpiritui. Sequi inſpirationem. — *Aug. 2. ſer. domini in monte. Fulgen. de dupl. prædeſtinatione.*

Fit voluntas Dei ſicut in cælo, ita in terra, quum corpus obtemperat ſpiritui ad bona opera: & quum Eccleſia facit voluntatem Dei, ſequens caput ſuum Chriſtum. Matt. 6. b. Facere autem voluntatem Dei, eſt facere opera, quæ nobis inſpirat, & in nobis operatur eius voluntas.

Diſperſio Iudæorum. — *Hie. ſ. Iſ. 6. 32. 33. 42. Hil. ſ. Pſ. 55. Hie. ſ. Ier. 5. & ſ. Iſ. 63.*

Fecit Dominus longè homines ab Hieruſalem, quum diſperſit Iudæos per orbem. Iſ. 6. d. Et facit deſertos montes & colles, quum perdit Iudæos & ſuperbos, aut ipſam ſuperbiam. Iſ. 42. c. Et facta eſt Saron ſicut deſertum quum Hieruſalem deſtructa eſt, nec erãt in illo populo facientes fructum operum. Iſ. 33. b. Et facta eſt habitatio Iudæorum deſerta, quum Hieruſalem deſolata eſt. Pſ. 68. Et facta eſt palpatio in Iudæa, quum relicti ſunt in tenebris: & facta eſt gaudium onagrorum, hoc eſt, gentium, quæ illis abiectis admiſſæ ſunt ad fidem. Iſ. 32. c. Et factus dicitur populus Iudæorum longè à ſanctis, quia per infidelitatem longè receſſit à cultu Dei. Pſ. 55. in titulo. Non facit Deus conſummationem Iudæorum, quia non in totum

perdidit populum illum:& quia reliquias eorum ſaluabit.Ierem.5.c.Facti ſunt autem Iudæi quaſi in principio, quum deſtructum eſt templum, quod in principio non habebant. Iſa.63.d.

Rup.3.ſ.Gen.27. — *Mortalitas hominis.*

Fecit Deus tunicas pelliceas Adæ,& Euæ,quum fecit eos mortales,& tunicis pelliceis indigentes propter frigus.Gen.3.d.

Gre.32.mor.10. — *Diabolus intellectualis naturæ.*

Feciſſe dicitur Deus Behemoth cum homine.Iob. 40. b. quia tam angeli,quàm homines ſunt ſupra cæteras creaturas rationalis,vel intellectualis naturæ.

Hie.ſ.Iſ.14. — *Tollens verbum Dei.* — *Tollens occaſiones peccati.*

Facit Deus interire fame, in malum quidem, quum tollit verbum Dei à non merentibus audire.In bonum verò,quum aufert mala verba,& occaſiones, quibus carnalis & vetus homo malè viuebat:vt moriatur vetus homo,& viuat nouus.Iſ.14.g.

Hie.ſ.Iſ.63. *Aug.ſ.Pſ.106.* — *Ceſſans flagellũ Dei in obſtinatis.*

Facit Deus errare malos in viis ſuis,quum ceſſat à caſtigando:vnde fit,vt magis errent. Itẽ quum relinquit eos in reprobum ſenſum ire.Pſ.43.106.Iſ.63.d.Hoſ.2.c.

Hie.ſ.Hoſ.6.

Cùm dicit Deus,quid faciam tibi Ephraim?&c.oſtendit ſe feciſſe quicquid debuit,& amplius.Hoſ.6.b.Mich.a.

Hie.ſ.Nah.1. — *Conuincẽs Deus omnes peccati.*

Non facit Deus innocentem mundando.Nah.1.a.quia quem mundat,per hoc quod mundat,oſtendit non fuiſſe innocentem.

Hie.ſ.Nah.1. — *Ceſſat a vindicta.*

Facit Deus conſummationem loci diluuij,quum ceſſare facit pœnam vindictæ.Nah. 1. b.

Gre.19.mor.4. — *Grauitas animæ contra leuitatẽ.*

Fecit Deus ventis pondus.Iob 28.d.quando dedit animabus grauitatem, ne cordis euagationem patiantur.

Glo.int.ſ.Exo.30. — *Inſtitutio baptiſmi, compunctionis, & confeſſionis.*

Facere labium æneum,eſt inſtituere baptiſmum.Exo.30.b.Item compunctionem,& confeſſionem,quibus ſæpe debent lauari ſacerdotes.

Facere coronam,& vectes menſæ.Exo.30.b.Vide Corona,& Vectis.

Glo.int.ſ.Exo.30. — *Dare Deo cultũ debitum.* — *Exercere virtutes.*

Facere oleum vnctionis,& etiam thimiama Exo.30. c. d.eſt præſtare cultũ debitum Deo: iuxta cuius compoſitionẽ non debet fieri oleũ,aut thimiama in alios vſus: quia cultus latriæ ſoli Deo eſt exhibendus.Eſt etiam per gratiam exercere virtutes, quibus non vngitur caro, quia non conueniunt hæc amantibus voluptates carnis.

Hie.ſ.Ier.17. — *Bene operari in hac vita.*

Facere opera ſex diebus,eſt bene operari in hac vita: & non expectandum ſabbatum,aut dies feſtus:quia poſt hanc vitam non erit locus operandi. Nihil etiam operis faciendum in ſabbato,quia non eſt peccandum in diebus Deo dicatis, hoc eſt, toto tempore huius vitæ, quod nobis ad eius obſequium conceſſum eſt.Exo.12.16.18.20.31.35 Ier.17.c.

Ori.ſ.Gen.ho.1.& ſ.Pſ.36.ho.1.& ſ.Mat.ho.19.& ſ.Luc.ho.22. *Hie.ſ.Iſ.55.65.* *Gre.8.mor.35.* *Hie.ſ.Agg.1.& ſ.Zach.6.* — *Radicare virtutes in corde.* — *Bene operari.*

Faciens ſemen herba,eſt cùm virtutes radicantur in corde.Geneſ.1 b.Et facit imber,& nix germinare,quum verbum Dei in mente ſuſceptum,germinare facit animam.Iſa. 55.c.Facere quoque bonitatem,eſt producere fructum ſpiritus.Pſ.33 36. Et facit fructum vinea, quum quis facit opera digna regno Dei,& fructus dignos pœnitentiæ.Matth.3.b.21.Luc.3.c.Et facere fructum ſurſum.Iſ 37.f.eſt per efficaciam operis,recta,quæ cogitauit, oſtendere.Facere etiam voluntatem Dei,eſt eius præcepta ſeruare,ac etiam conſilia.Pſal.39.142.Faciunt etiam bonas vias ſuas,qui bene operantur.Ier.7. a. Et facere iudicia Dei,eſt eius præcepta ſeruare. Ezec.11.b.Et facere opus in domo Domini, eſt bene operari. Agge. 1. d. Et facit coronas ex auro & argento ad ornandum pontificem, qui opera pœnitentiæ, & virtutum exercet,quibus in ipſo dicitur Chriſtus coronari.Zac.6.c.2.Timot.4.b.Iacob.1.b.

Phil.2.alleg. *Gre.ſ.1.Reg.2.10.* *Hie.ſ.Iſ.26.* *Arn.ſ.Pſ.106.* *Hil.ſ.Pſ.59.* *Amb.ſ.Luc.16.* — *Sequi virtutẽ cõſulentem.* — *Prodeſſe,aut nocere aliis.*

Faciens Abraham,quæ dixerit ei Sara,deſignat eos,qui libenter conſulentem virtutem ſequuntur.Gen.21.b.Sic faciens Moſes,quæ ſuggeſſit Iethro, docet exequenda eſſe, quæ ſuggerit lex naturalis:& quòd recta conſilia etiam ab Ethnicis ſunt ſuſcipienda.Exo. 18. d.Hoc eſt facere iuxta cor Dei,quia facere voluntatem Dei.1.Reg.2.g.Et faciens Saul, quę oſtendit Samuel,eſt prædicator imperans aliis,quæ didicit.1.Reg.10.b.Facere autem bene, aut male, eſt prodeſſe,aut nocere aliis.Iſa. 41. f. Et facit ſalutes,qui exercet opera miſericordia Dei digna.Iſ.26.d.Et facientes operationes in aquis multis,ſunt verbo,& exemplo multos docentes.Pſ.106.Et facere virtutem in Deo,eſt vincere dæmones.Pſ.59.Et facere amicos de mammona iniquitatis,eſt eleemoſynis comparare gratiam Sanctorum.Luc.16.c.

Amb.ſ.Luc.16. *Hil.ſ.Pſ.67.118.* *Hie.ſ.Iſ.57.58.* *Arn.ſ.Pſ.118.* — *Reprimere voluptates naturales.* — *Tollere impedimenta regni cælorum.* — *Agere ſecundũ rationem.*

Facere vim in regnum cælorum, eſt voluptates naturales reprimere propter regnum cælorum.Luc.16.d.Et hoc eſt facere iter Deo,& rectas facere ſemitas eius, nempe ſubiiciendo appetitum rationi,mentem rectè diſponere.Pſ.67.Iſ.40.a.Et fieri ſicut vtrem in pruina, eſt refrigeratas habere carnis concupiſcentias.Pſ.118.Faciunt etiam Apoſtoli iter populo,quum tollunt omnia impedimenta veniendi ad regnum cælorum. Iſa. 57. c. Et facere iudicium, & iuſtitiam,eſt ſubiicere carnem ſpiritui.Pſ.118.Facit etiam iuſtitiam,qui imitatur opera Chriſti.Iſ.58.a.Facere etiam iudicium,eſt nihil abſque ratione,& conſilio facere:vt antè mens iudicet,quid factura ſit,& poſtea opere compleat.Mich.6.c.

Hie.ſ.Mich.6. *Lyr.ſ.Pſ.125.* — *Conſolatio imperfecta in hac vita.*

Facti ſicut conſolati,ſunt boni in hac vita:in qua non ſunt quidem plenè conſolati,ſed per ſpem,ſicut conſolati,ęternam conſolationem expectantes. Pſ.125.

Hie.ſ.Iſ.14.

Fit onus viſionis propheticæ mortuo Achaz,malo principe:vt oſtendatur tunc Deum reuelare nobis myſteria,quum diabolus non regnat in nobis.Iſ.14.g.

Glo.ord.ſ.Leu.9. — *Offerre Chriſtũ.*

Facere holocauſtum, aut ſacrificium, & facere vitulum, hoc eſt,ſacrificare, eſt offerre Chriſtum,& paſſionem eius. Leuit.9. a. 14.c. Ezech.43. g. 45. f. Et facere ſtare duos hircos coram Domino, eſt offerre Chriſtum Deo patri, confitendo ipſum Deum & hominem. Leuit.16.b.

Reſeruãs nobis fidelibus præmiũ. Facit ſacerdos conſumi cineres ſacrificij extra caſtra, quum Chriſtus reſeruat nobis bona opera remuneranda in futura vita.Leu.6.b.

Abijcere curas. Facere decurrere ſanguinem columbæ,aut turturis,eſt paulatim huius mundi curas abijcere.Leuit.1.d. *Glo.int.ſ.Leu.1.*

Nouum paſcha. Fieri paſcha dicit Chriſtus.Mat.26.a.vt demonſtret nouum paſcha à ſe inſtituendum. *Ori.ſ.Mat.ho.20.*

Carere inordinatis affectibus. Effici ſicut paruulum, eſt carere affectibus inordinatis,& ambitione.Mat.18.a. *Ori.ſ.Mat.ho.5.*

Fecerunt Saulem regem coram Domino.1.Reg.11. d. quia tunc doctor ſubiectorum ſuorum deuotione colitur,quum ipſi vitam eius acceptam eſſe Domino recognoſcunt. *Gre.ſ.1.Reg.11.*

Eruditus in ſciẽtia ſeculari. Facere gladios,& lanceas,eſt eruditum eſſe in ſcientiis ſecularibus.1.Reg.13.d. *Gre.ſ.1.Reg.13.*

Admittere ad coniugium incontinentes. Faciens Cinæus miſericordiam cum Iſrael,cùm aſcenderet de Ægypto, deſignat admittẽdos eſſe ad indulgentiam coniugij eos,qui à libidinoſa vita conuertuntur. 1. Reg. 15. b. iuxta illud 1.Cor.7.b.Hoc ſecundùm indulgentiam dico,non ſecundùm imperium. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Conuerſio animarum maior ſuſcitatione corporũ. Fecerunt diſcipuli Chriſti maiora quàm Chriſtus, comparando videlicet ſuſcitationem animarum, quam ipſi fecerunt prædicando, ſuſcitationi corporum, quam fecit Chriſtus. Ioan.14 b.Faciebant autem operationem in aquis multis, quum prædicando populis illo conuertebant.Pſ.106. *Ori.ſ.Iſ.ho.6.* *Hie.ſ.Pſ.106.*

Copulari animã Chriſto. Fieri dicitur Hieruſalem Deo.Eze.16.b.quando anima,vel eccleſia illi copulatur, in ſponſam aſſumpta. *Hie.ſ.Eze.16.*

Prædicatio. Faciebant filij Iob conuiuia vnuſquiſque in die ſuo.Iob.1.a.quando ſanctus quiſque prædicator,iuxta menſuram illuminatæ intelligentiæ,mentes audientium epulis veritatis paſcit. Vel deſignabant Apoſtolos per diuerſas prouincias prædicantes.Et facit iter Deo.Pſalm.67. qui prædicando peruia facit illi corda credentium:vel qui viam bonorum operum præparat illi,qui ſupergreſſus eſt occaſum,morte deuicta.Faciũt etiam panem ſuum in riſu doctores, qui prædicant populo,quæ eos audire delectat:vel qui prædicant Chriſtum cum iucunditate:quo præſente lugere non poſſunt.Eccleſiaſtæ 10 d. *Gre.1.mor.16.20.* *Aug.ſ.Pſ.67.* *Hie.ſ. Eccleſiaſ.c.10.*

Nimium contẽplationi vacare. Faciens Moſes moram in monte.Exo.32.a.deſignat prælatos nimium contemplationi vacantes:vnde contingit,ſubditos ad illicita diſſolui. *Hie.ſ.Eze.39.*

Punit Deus per malos. Facit vallis viatorum obſtupeſcere prætereuntes.Eze.39. c. quando humiles vident hæreticos habere pro altis errores ſuos, quos ipſi in imis iacere conſpiciunt:vnde & mirantur. *Hie.ſ.Ioel.2.*

Obtemperantes venti Deo. Faciunt verbum Dei caſtra eius,etiam malorum.Ioel. 2. c. quando eius voluntatem puniendo exequuntur. *Rup.1.ſ.Gen.26.*

Facit Deus ſpiritus,hoc eſt,ventos eſſe angelos ſuos,hoc eſt,nuncios:quia facit, vt ſibi obtemperent,ac ſi eſſent nuncij eius.Pſ.103.

Exẽpla iuſtorũ poſt mortem. Reformata fides Chriſto ſuſcitato. Facit comam lignum præciſum.Iob 14. b. quum extinctus corporaliter iuſtus, ipſo ſuæ paſſionis exemplo,multorum corda ſuſcitat:& ex fide recta virorem veritatis oſtendit, ſicut prædeſtinatum eſt.Vel Chriſtus fecit comam,ſicut quum primò plantatus eſt:quia illa Apoſtolorum debilitas,quæ in morte illius expauit,& negauit,& negando aruit,per reſurrectionis eius gloriam rurſus ad fidem viruit. *Gre.12.mor.3.4.*

Separare fideles ab eccleſia. Faciunt longè fideles à terminis ſuis,qui eos ſeparant ab eccleſia.Ioel.3.a. *Hie.ſ.Ioel.3.*

Separare legem & prophetas à Chriſto. Facere tria tabernacula, eſt ſeparare legem & prophetas à Chriſto: ideo cùm hoc Petrus diceret,neſciebat quid diceret.Mat.17.a. *Ori.ſ.Mat.ho.3.*

Male viuere in eccleſia. Facere domum Dei ſpeluncam latronum,eſt malè viuere in eccleſia.Mat.21.b.Ier.7.b. *Ori.ſ.Matt.ho.15.* *Hie.ſ.Ier.7.*

Cõuerti ad creaturas. Facere ſibi ſculptile:& facere Deos argenteos,vel aureos,eſt conuerti ad creaturas, relicto Deo.Exo.20.32.34.Faciunt etiam ſibi Deos, quicunque proprios errores ſtatuunt, & Deo præferunt.Ier.16.b.Et faciunt idola ſubtilia & imagines maſculinas ex vaſis Domini, qui ex locis ſacræ ſcripturæ malè coniunctis hæreſes conflant. Ezechiel. 16. b. Et faciunt digiti vel manus idola, quum falſis rationibus fingunt errores. Iſa. 2. c. 31. d.44.b.46.b.Et faciunt Baal ex auro & argento,quod dedit Deus.Hoſ.2.b.qui vtuntur ſenſibus ſacræ ſcripturæ, & eloquentia ad conſtituendas hęreſes. Facientes etiam interitum, ſunt fabricantes idola, aut errores.Pſ.9.Et facientes lacunas ad capiendos piſces,ſunt hęretici machinantes rationes ad decipiendos ſimplices.Iſ.19.d.Et fecerunt lacum inter duos muros, qui pręferebant doctrinam ſuam nouo & veteri teſtamento. Sicut etiam phariſęi prętulerunt traditiones ſuas nouę & veteri legi.Iſ.22.c.Et faciunt hęretici errare Ægyptum,ſicut erat ebrius,quum ſuis cauillis,quaſi faſcinant ſimplices,ne verum videant.Iſa. 19. c. Et facientes peccare homines in verbo. Iſa. 29. f. ſunt dęmones,aut hęretici facientes errare in variis dogmatibus. Aut etiam Scribę,& Phariſęi ſuadentes populo,ne crederent in Chriſtum. Et faciunt vim cauſę humilium hęretici,quum cogunt ſimplices ſuis erroribus adhęrere.Iſ.11.a. Et facit luſcum proximum,qui peruerſa docet.Idem eſt facere abortiuum.Et faciunt ex argento & auro imagines abominationum ſuarum,qui eloquia Dei,& ſenſus diuinos ad ſuos errores peruertunt.Ezechiel.7.f.13 a.Amos 5.g.Nah.2.d.Et faciunt opera deorum,qui colunt idola, & errores, aut faciunt opera grata diabolo.Exo.23.d.Faciunt etiam idola aurum & argentum, qui colunt auaritiam,quę eſt idolorum ſeruitus:quod faciebant ſacerdotes Iudęorum.Hoſ.8.a. *Ori.ſ.Ier.ho.4.11.* *& ſ.Eze.ho.7.* *Aru.ſ.Pſ.9.* *Hie.ſ.Iſ.19.22.& ſ.Eze.7.16.& ſ. Hoſ.2.* *Auaritia.* *Rup.ſ.Exo.ho.8.*

Diabolus vexãs homines. Factus rex Aſſyriorum in eradicationem collium,eſt diabolus carnifex, & vexator hominum.Iſ.37.e.Et faciens perdix diuitias,non cum iudicio, eſt diabolus peruertens malos ſine lege.Ier.17.b. *Ori.ſ.Exo.ho.2.*

Baſi.ſ.Pſ.37. Facere ſecum benedictionem petit Rabſaces, hoc eſt, vt ei conſentiant, deſignans diabolum, qui benedictionem reputat, ſi ei conſentiatur. Iſa.36.c. Et faciens ſuperbiam, eſt diabolus, qui ſuadet ſuperbiam. Pſ.100. Et facientes vim animæ, ſunt dæmones impellentes eam, poſtquam ſemel in peccatum incidit, vt perſeueret. Pſ.37. *Suadens diabolus ſuperbiam.*

Ori.ſ.Eze. ho.8. Hie.ſ.Eze. 16.33 Faciunt opera meretricis, qui impudenter peccāt: qui etiam dicuntur facere ſibi proſtibulum in cunctis plateis, ſequentes viam latam: & faciunt abominationes, turpiſſima exercentes peccata. Ezech.16.c.33.f. Et faciunt malum in oculis Domini, qui impudenter peccant, eius vltionem non curātes. Iſ.66.b. Et facere lateres, eſt firmare vitia, eaque diſtinguere, quærendo varias voluptates in eis, ſecundum diuerſos ſenſus. Gen.11.a. Exod.1. c.5.b. Faciunt etiā conſilium non ex Deo, quicunque agunt contra legem Dei. Iſ.30.a. Et fecit iniquitatem cor fatui, quum Scribæ, & Phariſæi trepidauerunt timore, vbi non erat timor. Iſ.32.b 65.b. Facere autem peccatum cum inferno, eſt deſperare: vt qui noluit à peccato cognito recedere. Iſ. 28. d. Facere etiam ſibi nomen volunt mali, qui prædicant peccata ſua. Geneſ. 11.a. Et faciens populus libenter, quod malè iuſſit Aaron, deſignat pronitatem ad malum. Exo.32.a Et facit voluntatem ſuam, aut vias ſuas, qui peccat. Iſ.58. d. Fiunt autem immobiles quaſi lapides, qui in duritiam incidunt incredulitatis. Exo.15. b. Faciunt autem decem iugera vinearum lagunculam vnam: & triginta modij ſementis modios tres, quum hæretici & eorum ſectatores exercent inutilia opera. Iſ.5.c Faciunt etiam iniquam viam ſuam, qui peccant. Ier.3. g. *Impudenter peccare.* *Phil.de confuſ.lin. Hie.ſ.Iſ.28.30. 32.58. Hie.ſ.Iſ.5.*

Glo.int.ſ.Gen.3. Facientes ſibi Adam & Eua perizomata. Gen.3 b. deſignant eos, qui conſarcinant excuſationes in peccatis. *Excuſatio peccati.*

Hil.ſ.Pſ.52. Fit homo ſimilis iumentis peccando. Pſ.48. quia ſubiicit ſe ſenſibus, qui ſunt homini cōmunes cum brutis, & fit homo inutilis declinando à Deo per peccatum, vt Adam. Pſal.52. Et fit vilis plebs Dei, quando prauorum numero creſcente, non ſumma & cæleſtia, ſed abiecta, & terrena ſectantur. Thr.1.d. Et fiunt ſicut fœnum tectorum, qui operibus carnis, & erroribus inſiſtunt: & ſicut fœnum agri, qui facilè cedunt diabolo. Pſ. 128. Facti etiam albi rami ficus, ariditatem operum ſignificant. Ioel.1.b. *Peccare.*

Hil.ſ.Mat.can.12 Facere arborem bonam, aut malam, eſt iudicare Chriſtum vtilem, aut inutilem. Matt.12.c. *Patientia Dei.*

Hie.ſ.Iſ.5.43. & ſ.Eze.16. Amb.ſer.73. Fecit Iſrael laborare Deum, & ſeruire in peccatis ſuis. Iſ.43.d. ſiue quia Deus patienter ſuſtinuit populum peccantem: ſiue quia propter peccata, Verbum Dei aſſumpſit formam ſerui, qua paſſus eſt. Faciens etiam ſpinas vinea pro vuis, eſt ſynagoga affligens Chriſtum, quem ſuſcipere, & colere debebat. Iſa. 5.a.9. d. Deſignat etiam ingratitudinem & cætera vitia, quæ quis, pro acceptis beneficiis Deo reddit. Fecit etiam ſynagoga abominabilem decorem ſuū, quando cultum Dei vertit in idololatriam: quod etiam dicitur de anima, quæ erat in gratia, & turpiter peccat. Ezec.16.c. Et faciens Hebræus iniuriam proximo, deſignat Iudæos impedientes ſalutem gentilium. Exo.2.b. Et filij Eli facientes res peſſimas vniuerſo Iſraeli, ſunt Iudæi conantes in errorem pertrahere omnes. 1 Reg 2.c. Et faciunt dolum ſicut nouacula acuta. Pſ 51. quia nouacula cùm ſit ad læuigandam faciem, ſi vulnerat, dolum facit, ita lingua Iudæorum, quum electa eſſet ad laudandum Deum, dolum fecit, quando dixit: Crucifige, Crucifige. Et præterea, qui nititur alios à veritate auertere. Iudæi etiam faciunt calumniam aduenæ, pupillo, & viduæ, hoc eſt, gentilibus. Ier.7.a. *Chriſtus paſſus pro peccatis.* *Gre.ſ.1.Reg.2. Hil.ſ.Pſ.51.*

Arn.ſ.Pſ.104. Hie.ſ.Ier.11. Facientes Ægyptij dolum in ſeruos Dei, ſunt gentiles perſequentes Chriſtianos. Pſ.104 *Perſequentes gentiles Chriſtianos.*

Faciens ſacerdos delinquere populum, eſt expectans alios ad pœnitentiam non corrigendo eos. Leu.4.a. Et facit dilectus Dei ſcelera in domo Dei, quando propinquiores Deo dignitate peccant. Ier.11.c. *Non corrigens ſacerdos peccātes.*

Gre.ſ.1.Reg.15. Faciens Agag mulieres abſque liberis, deſignat, quòd delectatio luxuriæ inſtar gladij, dum fructus mentium percutit, cogitationes virtutis, aut bonum operis viuere nequaquàm ſinit. 1.Reg.15.g. *Perdens libido bona opera.*

Ori.ſ.Rom.11. Fieri menſam Iudæis in laqueum, eſt ipſos peruerſè intelligere ſcripturas de Chriſto loquentes: vnde in errorem inducuntur. Pſ.68 Rom.11.b. *Iudæi peruerſè intelligētes ſcripturam.*

Arn.ſ.Pſ.108. Fiunt filij peccatoris orphani quando imitatores diaboli conuertuntur ad Chriſtum. Pſalm.108. *Conuerſio peccatorum.*

Glo.ord.ſ. Iob 17. Facit hypocrita ſicut cuſtos vmbraculum, quum operatur, vt hic recipiat mercedem ſuam. Iob 27 c. *Recipere hic mercedem.*

Hil.ſ.Pſ.63. Factæ ſunt plagæ hæreticorum ſagittæ paruulorum, quum hæretici confunduntur per rationes eorum, quos ipſi contemnebant. Pſ.67. *Iugulari hæreticos proprio gladio.*

Glo.int.ſ.Ier.7. Fiunt retrorſum, qui veluti canis reuertuntur ad vomitum. Ier.7.e. *Reuerti ad vomitum.*

Hie.ſ.Ier.17. Aug.ſ.Pſ.51. Facit perdix diuitias non cum iudicio, quum auarus abſque cogitatione diuini iudicij vndique rapit. Ierem.17.b. Et facit dolum ſicut nouacula acuta, qui fraudulenter aufert temporalia. Pſalm.51. *Rapina auari.*

Gre.8.mor.29. Hie.ſ.Hoſ.8. Non facit farinam culmus, quum is, qui in præſenti ſeculo proficit, nil ſubtilitatis intelligit: nullum boni operis fructum reddit. Nec facit farinam germen hæreticorum: & ſi facit, facit inutilem. Hoſ.8.b. *Non bene operari.*

Glo.int.ſ.1.Thr.1 Fiunt amici animæ illi inimici, quum dæmones, quam hic voluptatibus demulcebant in inferno cruciant. Et fiunt hoſtes in capite, quando maligni ſpiritus gaudent de eius damnatione. Thr.1.a.b. *Cruciantes dæmones animam.*

Suggeſtiones dæmonum. Faciunt ſibi latrones viam per animam, quando inter aduerſa, quæ exterius tolerantur, cogitationes quoque prauas immittere dæmones non deſiſtunt. Iob. 19. b. *Gre. 14. mor. 20.*

Fouentes vitia. Faciunt ceruicalia ſub capite, qui fouens alios in vitiis, aut in errores eos inducunt. Ezech. 13. c. Facit etiam fidem pro extraneo, qui impœnitenti impunitatem promittit. Pro. 11. b. *Hie. ſ. Eze. 13. 16. Beda ſ. Pro. 11.*

Superbia diaboli. Feciſſe ſe dicit draco, aut Pharao fluuios Ægypti, quum diabolus vſurpat ſibi diuinã potentiam. Eze. 29. b. *Glo. int. ſ. Eze. 29.*

Similes gentilibus hæretici. Factus dicitur Ephraim in nationibus, quum hæretici ſimiles ſunt gentibus. Hoſe. 8. c. *Hie. ſ. Hoſe. 8.*

Participatio cũ hæreticis. Fieri omnia, quę ſunt in domo leproſa, immunda, ingrediente ſacerdote. Le. 14. c. eſt participes fieri pœnæ, qui non recedunt à conſortio hæreticorum. *Gloant. ſ. Leui. 14.*

Diu viuere mũdaniè. Facere moram in Aegypto, eſt diu viuere ſecundum mundanos mores. Exo. 12. f. Sed Moſes facit exire populum Iſrael de Aegypto, quum lex Dei liberat obtemperantes ſibi à tenebris, & vitiis huius ſeculi. Exo. 17. b. *Glo. int. ſ. Exo. 12.*

Dotare ancillã. Facere ancillæ iuxta morem filiarum. Exo. 21. b. eſt dotare eam, quando ducitur à filio. *Glo. int. ſ. Exo. 2.*

Seruitus peccati. Fit tranſeuntium Hieruſalem Eze. 16. b. quum faciens peccatum ſeruus fit peccati. *Hie ſ. Eze. 16.*

Cura animarum indigne ſuſcepta. Facit fidem pro extraneo, qui indignus curam ſuſcipit animarum. Pro. 11. b. *Beda ſ. Pro. 11.*

Facies, Vultus.

Facies in homine, eſt ea pars, in qua ſunt omnes ſenſus, & qua homo maximè innoteſcit, & ab aliis diſcernitur. Dicitur etiam vultus, ſecundum quod in ea animi exprimuntur affectus: vt vultus iratus, aut lætus, aut triſtis. Aliquando autem facies ſumitur pro vultu, & è diuerſo. Et vtrumque aliquando ſumitur pro cognitione, & pro conſpectu, & præſentia. Facies etiam interdum eſt idem quod è regione. Iudith 2. c. Qui erant contra faciem deſerti. Furor. Gen. 16. c. A facie Sarai dominæ meæ ego fugio. Iudicium. Iſ. 30. b. Quomodo ſuſtinebis faciem Iudicis? Superficies. 1. Reg 14. d. In quo erat mel ſuper faciem agri. Vindicta. Le. 20. a Ponam faciem meam ſuper hominem illum.

Verbum Dei. Facies non conuenit Deo, niſi ſecundùm metaphoram. Et dicitur facies Dei, Verbum Dei, quod eſt figura ſubſtantiæ Patris. Et mittitur angelus ante faciem Dei, hoc eſt, Ioannes baptiſta ante filium Dei factum hominem Malach. 3. a. Pſ. 60. 79. Moſes autem, hoc eſt Iudæi nõ viderunt faciem Dei, hoc eſt, priora Chriſti, ſed poſteriora, hoc eſt, humanitatem. Et Iacob vidit Deum facie ad faciem, quando vidit eum in forma humana, & incarnandum agnouit. Gen 32. g. Exo. 33. d. Dicitur autem populus videre Deum facie ad faciem Num. 14. c. propter miracula, quæ ab eo fieri videbant, & propter apertam collationem legis. *Hie. ſ. Pſ. 79. Aug ſ. Pſ. 138. Cyril. de incarnat. vnigen. Galat. lib. 3. ca. 12*

Diuinitas. Facies etiam Dei, quã Moſes videre non poterat, eſt ipſa diuinitas ſine velamine conſiderata. Exo. 33. d. Pſ. 26. 43. 45. 66. 79. 139. Et vis, qua ſe manifeſtat, atque dignoſcitur, facies Dei dici poteſt. Mala. 1. b. *Au. 2. de Trinit. 17. & 83. q. 52. Enc. form. ſpiritu. 1*

Reuelatio diuina. Fauor, & miſericordia Dei. Facies quoque Dei dici poteſt ipſa lux. & reuelatio diuina, quę eſt velut ſpeculum Dei, & ſic videbat Moſes Deum facie ad faciem. Et etiã Iacob. Gene. 32. g. Exod. 33. d. Iſ. 8. c. Et hæc eſt facies fauoris, & miſericordię Dei, quæ eſt plena gratiarum, & ab hac eiiciuntur mali. Iudi. 6. c 2. Par 9. f. 30. b. Iob. 1. b. 13 b. 33. d. Pſ. 29. 40. 50. 103. 118. 131. 142. Iſ. 59. a. 63. c. 64. b. Mich. 3. b. Matth 18. b 1. Cor. 13. d. Apoc. 22. a. Et facies Dei, manifeſtatio eius intelligenda eſt, & præſentia eius per Eccleſiam eius. Et fugiunt inimici à facie Dei, quum timent pręſentiam eius, & Eccleſiæ. Pſ. 67. 104. Et coram facie Dei dicuntur facta, quę ſunt illi præſentia, nec ſunt illi antiqua Hoſe. 7. a. Et eiicitur aliquis à facie Dei, hoc eſt, à præſentia Dei. Gene. 4. a. Coram facie adorabunt Deum, qui videbunt eum facie ad faciem. Iſ. 66. g. *Gre. ſ. 1. Reg. 10. & 11. mor. 23. & 24. mor. 7. Hiero. ſ. Iſa. 8. 63. Baſi. ſ. Pſ. 29. Hila. ſ. Pſ. 66. Au. de eſſen. diui. Iſych. ſ. Leui. 16. Aug. 22. ciuit. Dei 29. & ſ. Pſ. 67. 104 Hier. ſ. Hoſe. 7.* *Præſentia Dei.*

Præcedentia mundum. Facies quoque Dei dici poſſunt ea, quæ fuerunt ante mundi conſtitutionem, quam faciem velabant Seraphim, quia illa ſunt nobis incognita. Iſ. 6. a. *Ori. ſ. Iſa. ho. 1. 4. Hie. epiſ. Et ſ. Iſa. 6.*

Spiritusſanctus. Facies etiam Dei dici poteſt Spiritusſanctus: quia Deus nobis manifeſtat. Pſ. 138. Quo ibo à ſpiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? *Cyri. 13. theſau. 2. Arn. ſ. Pſ. 67.*

Ira Dei. Vindicta Dei. Facies præterea Dei dici poteſt ira Dei, qua caſtigat, & iuſtitia Dei. Et facies manus Dei, eſt illa percuſſio iuſti iudicii, qua ſuperbientem hominem à paradiſo repulit: & in hac cæcitate præſentis exilij incluſit. Le. 17. c. 20. a. 26. c. Iob. 23. d. 25. Pſ 20. 33 67. 138. Eccl'tæ. 8. c. Iſ. 19. c 26. c. 64. a. Thre. 4. c. 5. b. Iere. 15. Eze. 13. c. 14. c. Ioel. 2. c. Agge. 1. d. Et facies iræ Dei, dici poteſt contẽplatio iræ Dei. Pſ. 37. Et facies arcus. Pſ. 59. Facies quoque ollæ ſuccẽſæ à facie aquilonis. Ier. 1. c impetum apertè vindictę Dei, quam etiam per malos exercet, deſignare poteſt. *Hila. ſ. Pſ. 138. Ori. ſ. Pſ. 37 ho. 1. Gre. 4. mor. 35. & 16 mor. 19. Hiero. ſ. Eze. 13. Gre. ſ. Eze. ho. 2. Ori. ſ. Matt. ho. 3.*

Manifeſtatio diuinorum ſecretorum. Diuinitas, ſanctitas Chriſti. Secundus aduentus Chriſti. Humanitas Chriſti. Facies Chriſti ſplendida, dici poteſt manifeſtatio diuinorum ſecretorum per Chriſtum facta. Matt. 17. a. 26. g. Pſ 118. Facies quoque eius dici poteſt diuinitas eius, & ſanctitas, & vidẽt faciem eius, qui perfectam eius habent in cælo cognitionem. Et hæc eſt facies Dauid decora. 1. Reg. 16. Pſ 131. Iob. 29. d. 30. b. Mat. 14. g. Apo. 1. d. 10. a. Hic vultus eius fuit abſconditus in paſſione. Iſ. 53. a. Facies etiam Chriſti, eſt ſecundus eius aduentus, quando apertè cognoſcetur ſicut vnuſquiſque cognoſcitur per faciem Pſ. 49. *Gre. ſ. 1. Reg. 16. Hila ſ. Pſ. 131. Au. de eſſen. diui. Ruper. ſ. Pſ. 74.*

Facies etiam Dei obſcura aut velata, dici poteſt humanitas Chriſti, & infirmitas carnis. Pſ. 79. Et hanc faciem operuit confuſio in paſſione. Pſ. 68. quam tamen faciem, non auertit à conſpuentibus, ſed habuit eam, vt petram duriſſimam. Iſ. 50. Eze. 3. b. *Arno. ſ. Pſ. 79.*

Prophetæ. Prophetia. Facies etiam Chriſti, dici poſſunt Prophetę, qui nouerunt, & prædixerunt futura. Iob. 16. c. Et ipſa prophetia dicitur facies. Ier. 21. c. Poſui faciem meam ſuper ciuitatem hanc. *Hiero. ſ. Iob. 16.*

Hiero.ſ.Iob.42. — *Facies Chriſti.*

Facies Iob, deſignat faciem Chriſti, quam ſuſcepit Dominus, quum eius orationem audiuit. Iob.42.b.

Gre.ſ.Eze.ho.4. Rup.1.ſ.Eze.3.& 1.ſ.Matt.& 3. Apocal. — *Chriſtus.*

Facies quatuor animalium, quæ vidit Ezechiel, variè diſtingui poſſunt, nam in Chriſto naſcente conſideratur facies hominis, in ipſo moriente facies vituli, in eodem reſurgente facies leonis, in aſcendente in cælos facies aquilæ. Eze.1.b. Deſignantur etiam in Chriſto diuinitas, & humanitas, regnum, & ſacerdotium.

Hie.prolo.ſ.Mat. & ſ.Eze.1. Gre.ſ.Eze.ho.3. 4. — *Euangeliſtæ.*

Deſignant etiam quatuor facies, quatuor Euangeliſtas, facies hominis Matthæũ, facies leonis Marcum, facies bouis Lucam, facies aquilę Ioannem. Dicuntur autem facies initia euangeliorum, & notitia fidei, & ſunt facies quatuor vni, quia vnus idem ſentit, quod reliqui.

Geor.Vene.Cant.1. tomo 7. cap.22. 29. — *Elementa.*

Vel quatuor facies, deſignant quatuor elementa, quorum eſt vna facies, quia compoſita ſimul, vnam oſtendunt formam, & virtutem. Et in diuinis ſunt vna facies, quia omnes virtutes in vnam rediguntur.

Amb.de Virg.3.& 2. de Abra.8. Hiero.ſ.Eze.41. Gre.ſ.Eze.ho.4. Cle.Alex.5.ſtrom. Rup.3.ſ.Apoc. — *Vires, & virtutes animæ. Doctrina. Anima rationalis.*

Deſignant præterea in homine, vel in anima, diuerſas vires ac virtutes. Nam facies hominis indicat partem rationalem in cerebro, facies leonis, vim iraſcibilem, ſeu furorem, qui ſignificantius Gręcè dicitur Tymos, furorem autem dicimus non eum, qui perturbationi, & vitio proximus eſt, ſed qui mentis conſolidat molliciem, & fortiorem facit animum dimicantis. Hæc vis ponitur in fele. Facies vituli, eſt vis concupiſcibilis in epate. Facies aquilæ, eſt ſynteręſis corrigens cęteras. Vel aliter. Iuſtus per rationem, eſt homo, per ſacrificium mortificationis, vitulus, per fortitudinem ſecuritatis, leo, per contemplationem, aquila. Ezech. 41. c. Facies etiã hominis inter animalia, deſignare poteſt doctrinam in homine, facies quoque Cherubim ſymbolum ſunt animæ ratione præditæ. Vel homo prudenter exteriora adminiſtrando, aquila contemplando, leo ſeuerè corrigendo, vitulus compatiendo.

Philo.1.allego. Ori.ſ.Cant.ho.4.et ſ.Eze.ho.3. & ho. Cum ieiunatis & 1. pſal.3. Amb.de Iſaac 4. & ſ.Pſ.118.ſer.9. & de Elia.10. & epiſt.12. Baſi.ſ.Pſ.33. Hil.ſ.Matt.Ca.5. Chry.ſ.Pſ.22. Gre.1.mor.22.& 32.mor.8.& 10.moral.17.& ſ.1.Re.14.16. Orig.ſ.Ioan.23. Ber.ſ.Cant.ſer.40. Gre.ſ.Eze.ho.4.et 6.mo.7.& 10.mo.28. — *Mens. Conſcientia. Honeſtas morũ. Intellectus, & voluntas. Imago Dei. Intentio mentis. Affectus charitatis.*

Facies in homine, dici poteſt ipſa mens, ſeu principale cordis, & conſcientia, & mentis obtutus: vt enim principalis pars corporis eſt facies, ita præcipuum in anima eſt ipſa mens, & in hanc faciem inſpirauit Deus, vt aduerſus ſenſuum illecebras hominem muniret. Gen.2.b.39.b.40.b. Thren.4.b. Eze.13.c. Matth.6.c. Et hæc facies eſt decora in ſponſa, quando eſt virtutibus ornata. Et vt cor lętum reddit lætam faciem, ita charitas mentem. Hæc facies non erubeſcit, nec confunditur, quum audacter prędicat Chriſtum. Pſ. 33. 103. 118. Idem deſignat facies Iudith. Iudith 10.c. Et facies Eſther. Eſther 2. b. Et quia per faciem corpus vniuſcuiuſque cognoſcitur, facies erit mens, perfectæ charitatis radiis illuſtrata, ſine qua nemo cognoſcitur à Deo, nec aptus eſt vt ſit rex. Sic erat facies Dauid decora, vbi etiam deſignatur præclara morum honeſtas. 1. Reg.16.c. Vultus etiam intellectus, & voluntas dici poſſunt, quũ in ſudore vultus ſui, hoc eſt, labore intellectus, & voluntatis, veſcitur homo pane ſuo, hoc eſt, acquirit ſcientias, & virtutes. Gen.3.b Et facies, quæ in oleo exhilaratur, eſt imago Dei. Pſ. 103. Et facies Lazari ligata ſudario, eſt mens obnubilata. Ioan. 11. e. Ipſa quoque mentis intentio quandoque facies dicitur, quam in malis Deus demergit in foueam, quum ſe erigentem ad ima deiicit. Iob.11.c.15. c. 40.b. Nahum 2.c. Et vultus Cherubim verſi ad propitiatorium, deſignant mentis intentionem dirigendam in Chriſtum. Exod 25.b. Malac. 1.c.2.a. Et facies Ionathæ, eſt affectus charitatis prædicatoris. 1. Regum 14.b. Et facies animalium extétæ deſuper, deſignãt intentionem Sanctorum ferri in Deum. Eze.1.c. Et vultus cordis humani, eſt ſimilitudo Dei. Iob.24.d. Facies quoque terræ dicitur cor hominis aridum, quod dicitur de Gentilibus. Iob.5.b.

Tert.adue Marc.5. Ori.ſ.Exo.ho.12. — *Humiliatio mẽtis. Velamen legis, et cordis Iudæorum.*

Facies Moſis, quam abſcondit, ne videret Dominum. Exo.3. b. deſignat humiliationẽ mẽtis. Facies verò eiuſdem velata, in quam detectam Iudæi aſpicere non valebant, deſignat velamen cordis Iudæorum in lectione veteris teſtamenti. Exod.34.d. 2.Cor.3.c. Idem deſignare poteſt facies Ezechielis velata. Eze.12.b. Idem etiã deſignare poteſt vultus Thamar opertus. Gen.38.c. Et facies Iacob defuncti. Gen.50.a.

Ori.ho.Cũ ieiunat. Gre.ſ.1. Reg.1. & 13.mor. 11. & 2. mor 18. Baſi.ſ.Pſ.44. — *Eccleſia. Chriſtus. Rectores eccleſiæ.*

Facies, aliquando ſignificat Eccleſiam, quã lauat aliquis, quum à membris eius ſordes peccatorum abluere conatur. Matt.6.c. Vultus autem Annæ non mutati in diuerſa, deſignãt Eccleſiam perinde pati perſecutiones apud Gentes, vt apud Iudæos. 1.Re. 1. Vultus etiam Eccleſiæ, quam deprecantur diuites plebis, Chriſtum ſignificare poteſt. Pſ.44. Facies quoque Eccleſiæ, ſunt rectores Eccleſiæ, ex quorum ſpecie fit honor fideli populo, etiam ſi quid in corpore lateat deforme. Iob.16.c.30.b.

Glo.ord.ſ.Gen.43. — *Prædicatio Pauli de Chriſto.*

Facies Ioſeph, deſignare poteſt prędicationem Chriſti per Paulum factam. Gen. 43. g. 46. d. Quam faciem lauit Chriſtus, quando Paulus baptizatus eſt.

Hie.ſ.Haba.3. — *Subiecta mors Chriſto.*

Ante faciem Chriſti dicitur ire mors, quia eſt illi ſubiecta. Habac.3.b. vel dicitur de diabolo, qui poſt baptiſmum aggreſſus eſt tentare Chriſtum.

Ber.ſer.1.inca.Ieiũ. Ire ſ.1.Reg.16. Beda ſ.Pro.27. — *Conuerſatio exterior.*

Facies interdum ſumitur pro conuerſatione cum proximis, quam lauat qui cauet ne vllũ offendiculum ponat proximis in conuerſatione. Matthæi 6. c. Et vultus Eliab, exteriorem conuerſationem ſignificat, per quam fit quis notus, vt per vultum. 1.Reg. 16. b. Sic prælatus debet agnoſcere vultum pecoris ſui. Pro.27.d.

Fides.

Facies ſponſę, dici poteſt fides, qua anima cognoſcitur à Deo. Cant.2. d.

Gre.ſ.Cant.2. Ar.ſ.Pſ.33. — *Tranſitus à vitiis ad virtutes.*

Vultus Dauid mutatus, tranſitum à vitiis ad virtutes ſignificare poteſt. Pſalmo 33. in titulo.

Dignitas. Mina.

Facies, interdum dignitatem, & autoritatem ſignificat, vt quum reprehendũtur, qui facies

ſacerdotum non erubuerunt. Thre.4.c.4.Reg.3.b. Et minas.Ier.1.d.Nec timere te faciā vultum eorum. Eze.2.c.Et vultus eorum ne formides.

Prædicatio. Partes ſacræ ſcripturæ.

Facies rotarum quatuor.Eze.1.d.deſignant prædicationem Euangelij futuram in quatuor mundi partibus.Vel deſignantur quatuor partes ſcripturæ,nempe in veteri Lex, & Prophetæ:in noua Euangelia,& Acta cum Epiſtolis. *Gre.ſ.Eze.ho.6.*

Multitudo hominum.

Facies abyſſi ſuper quam erant tenebræ,deſignare poteſt multitudinem hominū. Ge. 1.a. *Beda ſ.Gen.1.*

Impedimēta cognoſcendæ veritatis.

Facies Lazari ligata ſudario. Ioan. 11. f. impedimentum cognoſcendæ veritatis ſignificare poteſt,& erubeſcentiam peccati,& etiam vim cognitiuam, quæ nunc cognoſcit per ſpeculū in ænigmate. *Amb.2.de pæni.9. Aug.83.q.65.*

Fauor mūdanus

Facies Laban,fauor mundanus dici poteſt.Gen.31.a.Idem deſignauit facies Eſau. Gen. 33. d.Et facies Pharaonis.Exo.10.f.Et facies Saulis,à qua fugiebat Dauid.Pſ.56.in titulo. Et facies Philiſthinorum,dici poteſt concupiſcentia ſecularis,& aſpectus rerum mundanarū alliciens.1.Re.7.b.Hæ facies ſunt ſicut nigredo ollæ, & facies combuſtæ.Iſ.13.b.Nahum 2. c. *Arno.ſ.Pſ.56 Gre.ſ.1.Reg.7.*

Cōcupiſcentia ſecularis. Fauor ſecularium Via lata.

Facies agri ſuper quem erat mel,deſignare poteſt fauorem ſecularium prædicatori præſtitum.1.Reg.14.d.Et facies terræ, vel campi,eſt via lata,& ſpatioſa,quæ ducit ad mortem. Pſ. 103.Et ſuper faciem terræ diſperguntur greges, quum terrena quærunt. In hac debacchatur Chaldæorum exercitus.Super faciem terræ cadit Lucifer præcipitatus de cælo.Eze.16. a.29. a.32.a.34.b.39.b. *Gre.ſ.1.Reg.14. Hie.ſ.Eze.16.29. 34.*

Conuerſio Iudæorum ad diabolū

Facies ollę à facie aquilonis.Ier.1.c.ſignificare poteſt conuerſionem Iudęorum ad diabolum in perſequutione Chriſti. *Gre ſ.Eze.ho 2.*

Simulatio rationis.

Facies Dagon idoli Philiſthinorum.1.Reg.5.a.deſignare poteſt ſimulationem rationis, ſicut facies eius non erat vera facies. Et facies nolentis ſuſcitare ſemen fratris, eſt apparentia erroris,in qua miſcetur aliquid verum:in quam faciem expuit,qui errori abrenunciat.Deut. 25.c. Et faciem exterminare, ſeu obſcurare, eſt aliud foris oſtendere, quàm intus habeatur. Matth.6.b. *Gre.ſ.1.Reg.5. Ori.ſ.Matt.ho.22 Baſi.de ieiuno.ho.1*

Humiliatio,& reuerentia.

In faciem cadere,ferè ſemper eſt in bonum,quia dicit humiliationem,& honorem maiori præſtitum.Gen.17.a.Le.9.d.Nu.16.a.Matt.26. d.Luc.17.b. Et vultu demiſſo in terram adorabunt reges Sion,quia venerabuntur in Eccleſia ipſum Chriſtum.Iſ.49.f.Eze.2.a. *Hiero.ſ.Iſa. 49.& ſ.Eze.2.*

Miniſteriū Gētium in Eccleſia

Ante faciem Eli miniſtrabat Samuel.1.Reg.2. b.deſignās miniſterium Gentium, prophetatum eſſe per antiquos patres:iuxta illud.Pſ. 71.Adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes ſeruient ei.Et Iſ.11.c.Erit radix Ieſſe,& qui exurget regere gentes.Deſignat etiā Apoſtolos probantes myſteria Chriſti autoritatibus antiquorum patrum. Ante faciem etiā Eli miniſtrat Samuel, deſignans miniſtrum admitti ad eccleſiæ miniſterium, non per proprium arbitrium,ſed per ordinationem inſtitutoris. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Ad anteriora ſe extendere.

Ante faciem ſuam ambulabant animalia.Ezech.1.a.deſignantia eos, qui ad anteriora ſe extendunt,obliti eorum, quæ retrò ſunt. Philip.3. c. Idem deſignabat facies Chriſti euntis in Hieruſalem.Luc.9.g. *Gre.ſ.Eze.ho.3.*

Honor paſsionis Chriſti.

Facies auerſa Sem,& Iaphet,ad regenda verenda patris.Ge.9.d.deſignat honorem exhibitum à fidelibus paſſioni,& ignominiæ Chriſti.

Pudor. Triſtitia.

Quoniam in facie pudor oſtenditur, dicitur non poſſe leuare faciem ad aliquem qui illū offendit.2.Reg.2.e.Vultus autem concidens aut declinatus in terram,triſtitiam,& pudorem naturaliter indicat.Gen.4.a.Et confuſio faciei, eſt pudor,& erubeſcentia peccatorum. Eze. 7.f.Et facies dura ſupra petram,deſignat impudentiam perfrictę frontis in peccando.Iere. 5. a.Ezech.2.b.Et facies meretricis.Iere.3.b.Confunditur etiā facies,quum quis non aſſequitur quod petit.3.Reg.2.d.1.Eſdr.9.b.Et leuat faciem ſuam abſque macula in oratione,qui prius ſe præparans,abiicit à ſe quicquid in oratione poteſt reprobari.Iob. 11.c.Et facies bonorum non confunduntur.Pſ.33.quia approbantur à Deo.Statuit autem Deus contra faciem malorum,quum eos conuincit,& reprobat.Pſ.49.81. *Gre.10.mor.17.& ſ.Eze.ho.9. Hiero.ſ.Iere.5.& ſ.Eze.7.*

Impudentia.

Recordatio peccatorum.

Facies peccatorum,dicitur recordatio peccatorum. Pſ. 37. qua ratione dicebat Dauid. Pſ. 50.Peccatum meum contra me eſt ſemper. *Ori.ſ.Pſ.37.ho.1.*

Imperiū mortis Antichriſtus.

Facies vinculi colligati,eſt imperium mortis,& peccati.Iſ.25.c. Vel etiam Antichriſtus. *Glo.int.ſ.Iſa.25.*

Fœditas peccatorum.

Facies combuſtæ, ſunt peccatorum, nempe igne, quem ſibi ipſi peccatores accenderunt. Iſa. 13. b. *Hie.ſ.Iſa.13.*

Suggeſtio diaboli,& intentio

Facies indumenti Leuiathan,eſt praua diaboli ſuggeſtio,quam boni ſpecie tegit,transfigurans ſe in angelum lucis.Iob.41.a.b.Et facies Leuiathan,eſt cognitio diaboli. Facies eius eſt contra mare Orientale,id eſt,intentio contra baptizatos.Ioel.2.e. *Gre.33.mor.28.& 34.mor.2. Hie.ſ.Iob.41 Rup ſ.Ioel.2.*

Defendere errores. Acceptio perſonarum.

Facies peccatorum ſumere dicuntur, qui eos in errore defendunt, vel qui perſonas accipiunt,vel qui peccatores imitantur.Pſ.81. *Hie.ſ.Pſ.81.*

Obiicit nobis peccata cōmiſſa.

Contra faciem ponit Deus poſteriora,quum vitia,quæ negligebamus, proponit nobis ad confuſionem.Iere.13.d.Sic dicitur reuelare pudenda ciuitatis ſanguinum in facie ſua. Nahū 3.b. Humiliantur etiam hæretici in facie,quando confunduntur.Hoſe.7.c. *Glo.ord.ſ. Iere.13.*

A facie alicuius dicitur fieri,vel eſſe aliquid, hoc eſt,propter illud in aliquo genere cauſæ: & refertur etiam ad inanima, vt à facie inſipientiæ ſunt corruptæ cicatrices, hoc eſt, quum quis non agnoſcit peccatū,tunc magis inoleſcit. Pſ.77.Et à facie ſuperbiæ plorare, eſt propter ſuperbiā, & contumaciam.Ierem.13.c.Et ante faciem venti eſt,quod vento obiicitur. Io. 21.c.Sicut puluis ante faciem venti. *Hie.ſ.Iere.13.*

Facies priſtina veſtis.Leui.13.g.eſt ſtatus pœnitentiæ. *Status pœnitentia.*

Glo.int ſ. Leui.13. Lyra.ſ.Haba.1. Facies equitum,vt ventus vrens.Habac.1.c.hoc eſt,facies,vel ſuperbia prauorum, ſimplices deuorans. *Superbia.*

Facies cæli.Matth.16.a.Luc.12.g.aſpectum ipſum cæli ſignificat,clarum,vel nubilum, vel rubicundum.&c.

Glo.ord ſ. Apoc.9. Rup.5.ſ. Apoc. Facies locuſtarum,tanquã facies hominum.Apoc.9.b.deſignãt diſcipulos Antichriſti ſpeciem ſanctitatis aſſumentes.Vel deſignant ſimulationem rationis in hoſtibus Iſrael. *Hypocriſis diſcipulorum Antichriſti.*

Facilis.

FAcile,dicitur, quod nullo negocio,aut leui expediri poteſt. Eius allegoriæ potius inueniuntur in aliis vocabulis,quibus hoc adiungitur.

Faciliora,quę debent iudicare minores iudices,ſunt ea,quæ nec quantum ad iudicium habent obſcuritatem,nec quantum ad exequutionem difficultatem.Exod.18.d.

Facilior ritus ſanctificandi Leuitarum, quàm ſacerdotum.2.Paral.29.g. quia ad inferiora munera ſanctificabantur.

Facilè rumpi veſtem ſacerdotalem.Exod.28.c.eſt facilè diſſolui,ideo fit ora textilis, ne facilè rumpatur.

Glo.ord ſ. Matt.19. Facilius tranſire camœlum per foramen acus,quàm diuitem intrare in regnum cælorum. Matth.19.c.Luc.18.e.eſt facilius Gentilem populum gibbo peccatorum deformem, per anguſtę vitæ vitam ingredi,quàm Iudæum de meritis gloriantem, & ad iugum Chriſti ſe humiliare nolentem.

Glo ord.ſ.Luc.16. Facilius cælum tranſire,quàm de lege vnum apicem cadere. Luc.16.d.quia minima etiã legis non carent ſacramento.

Facilitas fornicationis Iuda. Iere.3.c.pronitas, & promptitudo idololatriæ.

Facinus.

Au.3.de.lib.arb.c.10 Facinus,eſt inſigne aliquod factum,ſiue bonum,ſiue malum, ſæpius tamen in malum accipitur.Et iuxta Auguſtinum, facinus dicitur id,quod agit indomita cupiditas, vt alteri noceat.Deut.19.d.Ioſu.7.c.Vnde facinoroſus.2.Mach.4.c.8.g.

Factio,vide Secta.

Facultates,quære Diuitiæ.

Fœdus,quære Turpis.

Fæx, Defæcatum.

FÆces, dicuntur craſſior materia, quæ ex re aliqua liquida relinquitur, & cuiuſcunque rei excrementũ,vt fæces vini,aut olei,aut animalium ſordes.Defæcatum verò dicitur, quod eſt à fæcibus mundum,vt defæcata vindemia.Iſ.25.c.

Arno ſ. Pſ.39. Fæces interdum deſignare poſſunt vitia ſordida libidinis, vt cùm liberat Deus de luto fæcis.Pſ.39.Iere.48.b.Sopho.1.c. Poſſunt etiam eos ſignificare, qui ſecuri in peccatis iacent, tanquam fęces in fundo vaſis. *Vitia libidinis. Iacentes in peccatis.*

Hie.ſ.Iſa.51. Au.3 de doctrin. Christiana.c.& ſ. Pſ.74. Euch.for.ſpiritu.8 Hie ſ.Iſa.49. Fæces calicis iræ Dei,ſignificare poſſunt vltimam deſtructionem Hieruſalem.Iſ.51.f.Et fæx calicis non eſt inexinanita, quia ſemper aliquid reſtat puniendum, nempe Deo citra condignum puniente, vel quia adhuc remanent fæces carnalium obſeruationum apud Iudæos. Vel quia adhuc reſtat vltimum iudicium.Pſ.74.Ezechiel.23.e. *Vltima deſtructio Hieruſalẽ. Vltimum iudiciũ*

Fæces Iſrael,ſunt reliquiæ Iſrael.Iſa.49.b.ad ſuſcitandas tribus Iacob, & fæces Iſrael conuertendas. *Reliquiæ Iſrael*

Fallere,quære Decipere.

Falx,Falcatus.

FAlx,eſt ferramentum aduncum,& dentatum,quo ſegetes,& herbę ſecantur. Et etiam illud,quo vites,& arbores putantur.

Tert. aduer. Marcionem 4. Hie ſ. Iſa.2. Hie.ſ.Marc.4. Gre.34.mor.14. Rup.9.ſ.Apoc. Falces,in quas mutantur lanceę, ſunt bonæ frugis homines, qui veniunt portantes manipulos ſuos.Vel ſunt doctores Gentium mutati in doctores Eccleſię.Iſ.2.b.Mich.4.b. *Bonæ frugis homines. Iudicium Dei.*

Falces præcidentes ramuſculos,deſignant poteſtatem ſuperni iudicii, quę euitari non poteſt,ſed omnia circumplectendo prędicit:ſic deſignant mortem,& iudicium, ſeu vltimã ſententiam condemnationis malorum.Iſ.18.c.Ioel.3.c.Mar.4.c. Apoc.14.d. Erat falx ad vindemiandam vineam.

Falcem mittens in ſegetem,aut falce metens.Deut.16.b.23.d.Iere.50.c. Vide Metere.

Falcati currus.Iudi.1.c.4.c.2.Mach.13.a. ſignificare poſſunt grauiores tentationes, aut tribulationes. *Grauiores tentationes.*

Rup.9.ſ.Apoc. Falx acuta in manu Angeli,eſt prędicatio Chriſti.Apoc.14.c. *Prædicatio Chriſti.*

*Fama,*Famoſus,*Diffamare,Infamis,Infamare,*Opinio.

FAma,eſt quod de aliquo diuulgatur, ſiue in bonum,ſiue in malum. Famoſus autem ferè ſemper in malum ſumitur,ſicut & infamis eſt,cuius mala eſt fama.

Lyra ſ.3. Reg.10. Fama Salomonis,prędicationem de Chriſto ſignificare poteſt,quę audita eſt apud Gẽtes 3.Reg.10.a.2.Par.9.a.Matth.9.c.14.a.Luc.4.b. *Prædicatio de Chriſto.*

Publicatio virtutum electorum.

Fama victoriæ Saulis, eſt publicatio virtutum electorum.1.Reg.13.a.Ioſue 9.b. Eſter. 9.b. Poteſt etiam referri ad prædicationem victoriæ Chriſti. *Lyra.ſ.3.Reg.13.*

Paulus ante conuerſionem.

Famam ſapientiæ maligni ſpiritus audierunt, ſed eam non viderunt, quia eius potentiá ex virtute illius cognouerunt, & tamen ſub ea humiliter ſtare noluerunt. Iob.28.d. *Gre.19.mor.1.*

Diffamatus villicus de diſſipatione ſubſtantię Domini. Luc.16. a. dici poteſt Paulus ante conuerſionem, cuius erat fama in Eccleſia, quòd perſequeretur omnes fideles. *Hie. Aglaſiæ.*

Dæmones. Superbi.

Famoſi gigantes, dæmones dici poſſunt, vel ſuperbi, vel fortes in malum. Gen. 6.a. *Beda ſ.Gen.5.*

Infamia hæreticorum.

Famoſæ mulieres, dicuntur Samaria, & Hieruſalem. Eze.23.b. hoc eſt, omnibus vitiis deditæ. Deſignant autem infamiam hæreticorum. *Glo.ord.ſ.Eze. 23.*

Fames, Famelicus, quære Eſurire.

Familia.

FAmilia, eſt multitudo in vna domo, quę patris familias iuri ſubiecta eſt, comprehendens tam liberos, quàm ſeruos vtriuſque ſexus.

Fideles in Eccleſia. Eccleſia multa. Eccleſia ex Gentibus. Diuerſi gradus in Eccleſia. Prædicatores Eccleſiæ.

Familia Abrahæ, & etiam Iſaac, ſignificare poteſt fideles in Eccleſia. Gen.12.c.26.c. Et familiæ per quas editur agnus, ſunt multæ eccleſiæ per orbem diſperſæ participantes ſacramento Euchariſtiæ. Exo.12.a. Ioſu.14. Pſ. 106. Et familia Pharaonis, eſt eccleſia ex Gentibus. Gen.45.e. Et familiæ tribus Beniamin, ſunt diuerſi gradus in Eccleſia. 1. Reg. 9. c. Num.2.d. 26.a. Ruth.4.b.1.Par.24.a. Iudith 8.a. Pſ.21. Zach.14. d. Familia etiam Salomonis, & familia Iob, deſignare poſſunt prædicatores Eccleſię, vel generaliter fideles. Eccl'tæ.2.a. Iob.1.a. Mat. 24.d. Luc.12.c. *Ori.ſ.Ioſu.ho.18. Arno.ſ.Pſ.106. Gre.ſ.1. Re.9. & 1.mor. 19. Fulge.ho.de côfeſ.*

Principes peccantes. Doctores peccantes. Sacerdotes peccantes. Vulgus peccãs.

Familia domus Dauid plangens, deſignat eos, qui peccauerunt ex regibus, & magnatibus. Et familiæ domus Nathã, ſunt doctores, qui peccauerunt. Familiæ autem domus Leui, ſunt ſacerdotes, & præpoſiti, qui non bene ſuam præfecturá diſpenſarunt. Familiæ verò domus Semei, aut Simeon, ſunt reliquum vulgus, quod peccauit. Zach. 12.d. Vel familiæ domus Dauid, ſunt ſtatus regius. Familiæ domus Nathan, prophetalis ordo. Familię domus Leui, ſacerdotes. Familiæ Semei, doctores. *Ori.ſ.Matt.ho.30. Hu.ſ.Zach.12.*

Cogitationes.

Familia Abrahæ, cum qua egreſſus eſt de terra ſua. Gen. 12.a. ſignificare poteſt cogitationes, quas nó debemus relinquere in terrenis. Familia quoque multa Iob, eſt multitudo inordinatarum cogitationum, quæ abſente ratione ceu domina, tumultuantur: ea verò præſente, conquieſcunt, & ordinantur. Iob.1.a. *Cyri.de ador. in Spiritu ſancto. Gre 1.mora.31.*

Hæretici.

Familia Iudęorum, ſuper quam Dominus cogitabat malum. Mich.2.a. Nahum 3. a. Familia quoque Ægypti, hoc eſt, Iudæi, qui colebant templum Aegypti, deſignare poſſunt hæreticos. Zach.14.d. *Rup.ſ.Zac.14.*

Cæleſtis patria. Virtutes.

Familia priſtina, ad quam reuertuntur poſſeſſiones. Leui. 25. b. deſignare poteſt cæleſtem patriam, & ſingulas virtutes, quæ ſunt velut familiæ. *Glo.ord.ſ.Leui.25.*

Humilitas.

Familia Gedeonis minima in Manaſſe, humilitatem indicat. Iudi.6.c.

Famulus, vide Seruus.

Far.

Far, erat generale nomen ad omnia frumenti genera, dictum à ferendo, quod ipſum terra ferat, & far triticeum, pro tritico, & far hordeaceum, pro hordeo, & far adoreum, quod dicitur ador ab edendo, & pro hoc nunc ſumitur far, quod edi ſolet toſtum, & frangitur, non autem molitur.

Far ſerotinum non læſum in Aegypto. Exod.9.g.

Far confractum offerre, vide Frangere, & Offerre.

Farina.

FArina, à farre dicta, eſt frumentum in puluerem reductum, vnde panes conficiuntur.

Puritas à vitiis.

Farina conſperſa, dici poteſt puritas à vitiis. Significat etiá ſpiritualia, & intima cordis munda, & adhærentes Chriſto. Gen.40.c. Exod.12.e. Hoſe.8.b. *Amb.ſer.ſ. 29. Gre.8.mor.29.*

Charitas.

Farina temperans amaritudinem pulmenti. 4.Reg. 4. d. eſt charitas mitigans aſperitatem præceptorum. *Ber.ſer.paruo. 65*

Communis doctrina. Lex naturalis. Lex, Prophetæ, & Euangelia. Fides Trinitatis.

Farina etiá dici poteſt communis doctrina, qua omnes fideles paſcuntur, quę non defecit in domo viduæ, hoc eſt, in Eccleſia. 3. Reg.17.b. Vel eſt lex naturalis, qua diſcernitur bonum à malo. Et farinę ſata tria, dici poſſunt Lex, Prophetæ, & Euangelia. Matth.13.e. Lucę 13.d. 4. Reg.4.g. Poteſt etiam deſignari fides Trinitatis. *Glo. ord.ſ.3.Re.17*

Præparatio prædicatorum. Deuotio.

Farina præterea in tribus modiis, dici poteſt pręparatio prædicatoris ad prędicandum, & deuotio, & intelligentia coniuncta laudibus Dei. 1. Reg.1.d. Iudi.6.d. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Litera legis.

Farina conſperſa, deſignare poteſt literam legis ſparſam in ſenſu cum operibus bonis nondum ſpiritualibus, ſed adhuc carnalibus. Exo.12.e. *Beda ſ.Exo.12. Gre.6. mor.10.*

Cogitationes leues.

Farina etiam dici poſſunt minutiſsimę cogitationes rerum mundanarum, de quibus Iſ. 47. a. Tolle molam, & mole farinam. *Euc.ſer.ſpiritua. 8*

Refrigerium temporale.

Farina quá miſcuit Pythoniſſa Sauli, refrigerium temporale ſignificare poteſt. 1. Reg. 28.d. 2. Reg.13.b. 1. Par.12.g. Iſ.47.a.

Scientia veteris legis.

Farina hordeacea, quę offertur in ſuſpitione zelotypię. Num.5. b. ſcientiam veteris legis ſignificat. Vide Hordeum. *Glo.ord.ſ.Num 5.*

Fas, id eſt, Licitum, vide Licere.

Faſcia, Faſcire.

Faſcia, eſt latior quam zona, aſtringens corpus ſeu pectus, aut crura. Faſcire autem eſt faſcia ligare.

Hie. ad Principiã. & ſ. Iere. 2. Hie. ſ. Eze. 30.

Faſcia pectoralis protegens pectus, ſignificare poteſt ſenſus ſacrę ſcripturæ protegentes mentem, in qua ſunt cogitationes aſtringendæ. Iſa. 3. d. Iere. 2. f.

Faſcire brachium fractum linteolis, eſt reddere fortitudinẽ amiſſam. Ezech. 30. f. Vbi Hieronymus legere videtur Farcire.

Senſus ſacræ ſcripturæ. Reddere fortitudinem.

Faſcinare.

Amb. & Hie. ſ. Galat. 3.

Faſcinare, eſt malefico aſpectu alicui nocere: quod faciebãt quædam fœminæ peſtiferis oculis infantes, quos aſpiciebant, inficientes. Faſcinant autem ſpiritualiter, qui peſtifera laudatione alicui nocent, & qui alios in errorem inducunt. Omnis enim qui faſcinatur, tranſit de bono in malum. Sapi. 4. c. Galat. 3. a.

Faſcis, Faſciculus.

FAſcis, eſt lignorum, aliarumue rerum colligatarum congeries. Faſciculus autem, eſt paruus faſcis.

Ori. ſ. Cant. ho. 2. Gre. ſ. Cant. 1. Ber. ſ. Cant. ſer. 43.

Faſciculus myrrhæ, dicitur ſponſus, hoc eſt, Chriſtus pro nobis humiliatus, aſſumpta humanitate mortali ſine macula. Canti. 1. d. Dicitur etiã faſciculus mirrhæ ipſi ſponſæ, ſecundum quod anima ex omnibus eius actis, & laboribus faſciculum ſibi facit ad contemplãdũ. Et etiam quia diligentibus eum, onus laborum eius eſt leue. *Chriſtus.*

Beda ſ. Exo. 12.

Faſciculus hyſſopi, eſt memoria humilitatis Chriſti, & credulitas incarnationis eius, & etiã diuinitas illius. Exod. 12. d. *Memoria humilitatis Chriſti. Diuinitas Chriſti.*

Hie. ſ. Amos 9. Rup ſ. Amos 9.

Faſciculus Dei, quem fundauit ſuper terram. Amos 9. b. eſt religio, qua populus eius conſtrictus tenetur. Vel ſunt Apoſtoli charitate vniti, & facti fundamentum Eccleſiæ. *Religio. Apoſtoli.*

Hie. ſ. Iſa. 58.

Faſciculi deprimentes, ſunt cautiones fœneratorum in pauperes, & dogmata hæreticorum. Iſ. 58. b. *Cautiones fœneratorum. Dogmata hæreticorum.*

Hie. ſ. Iſa. 24.

Faſcis malorum, eſt dæmonum in inferno. Iſ. 24. d. Et faſciculi zizaniorum. Matth. 13. d. ſunt collectiones malorum in infernum mittendorum. *Dæmones. Mali.*

Glo. int. ſ. Leui. 23.

Faſciculus ſpicarum. Leuitic. 23. b. corpus Chriſti ſuſcitatum deſignare poteſt, qui eſt primitiæ dormientium. *Corpus Chriſti.*

Faſtigium, vide Cacumen.

Faſtus, quære Superbia.

Faſti.

Philo. de mig. Ab.

Faſti dies, dicti ſunt, quibus ſine piaculo licebat Prętoribus tria verba fari, ſcilicet, Do, Dico, Addico. Et faſti dicuntur libri, in quibus totius anni res populi Romani ſcriptæ continebantur, & cauſę dierum feſtorum explicabantur. Sic dicuntur faſti Dauid, libri in quibus res eius geſtæ deſcribebantur. 1. Par. 27. c.

Fatigare, Defatigari, Laſſus, Laſsitudo.

FAtigare, eſt ad laſſitudinem perducere, & laſſitudo eſt, quum quis præ nimio labore non poteſt amplius operari. Eſt quidem vna laſſitudo facilè ſuccumbens per debilitatem rationis non valentis labores oneraque perferre, quæ virtus poſtulat, quales in extremo agmine deprehenſi, opprimuntur abſque negotio. Alia verò honeſti laboris patiens, & quæ bona ſunt, omnia fortiter perferens, quicquid autem vile, etiam ſi leuiſſimum, baiulare dedignans, & abiiciens, vt ſarcinam grauiſſimam.

Amb. de Ioſeph. 3. Aug. 83. q. 64. & ſ. Ioan. tract. 15. Glo. ord. ſ. Iob. 3. Glo. ord. ſ. Thre. 5.

Fatigatus dicitur Ieſus ex itinere. Ioan. 4. a. quia non inueniebat populum Dei, quẽ quærebat. Fatigatus eſt etiam per dolores paſſionis, quos pro nobis ſuſtinuit. *Paſsio Chriſti.*

Feſſi robore ſunt, qui fortes in amore Dei deficiunt, & liqueſiunt carne. Iob. 3. c. Pſ. 83. Cãtic. 5. b. Dan. 8. *Deficere carne.*

Laſsi quibus non dabatur requies, erant Iudæi ſub onere legis, & phariſaicarum traditionum. Thre. 5. a. Et qui degunt vita carnali, quæ eſt laborioſa. *Iudæi. Carnales.*

Glo. ord. ſ. Deut. 25

Laſsitudo eſt in his, qui debiles ſunt ad bene operandum, qui laſſi dicuntur in via Domini. Deut. 25. d. Iſ. 28. c. 50. c. 1. Reg. 30. c. Dat tamen Deus huic laſſo virtutem. Iſ. 40. g. 46. a. Idẽ poteſt ſignificare laſſitudo manuum Moſis. Exo. 17. d. Iudi. 8. d. Iob. 4. a. 22. b. Pro. 25. c. Iere. 31. e. Thre. 5. a. *Debiles ad bene operandum.*

Gre. ſ. 1. Reg. 14.

Defatigatus populus pugnando, quia non comedit mel, ſicut Ionathas. 1. Re. 14. c. deſignat prædicatores, qui cum non laudantur, obmuteſcunt à prædicando. *Prædicatores ſine laude muti.*

Lyra ſ. Iudit 7.

Fatigari populum fame, & ſiti in deſerto. 2. Reg. 16. e. 17. g. Iudith 7. b. d. Iſ. 44. b. eſt pati laborem in hoc mundo, ob defectum verbi Dei. *Defectus verbi Dei.*

Glo. int. ſ. Iſa. 33.

Fatigatus à contemnendo erit diabolus, aut ſuperbus, quum dicent: Laſſati ſumus à via iniquitatis. Iſ. 33. a. Sic fatigati ſunt Aegyptij à tenebris. Iudith 9. b. Et laſſitudo Eſau, eſt laſſi- *Diabolus. Superbi.*

tudo populi Iudæorum, & etiam hæreticorum, pertinaciter inſiſtentium in ſuis erroribus. Gen.25.d.Iſa.19.c.44.b.Et hæc eſt laſſitudo in portandis idolis.Iſa.46.a.

Fatuus, vide Stultus.

Fauilla.

FAuilla, eſt ſcintilla extincta, quæ iam eſt cinis.

Confuſio ex peccato.

Fauilla remanens ex combuſtione ſtipulæ.Dani. 2. e. deſignare poteſt confuſionem verecundiæ, quæ remanet ex peccato.

Ricar. de S. Vict. de ſomni. Nabuch. 29.

Reliquia peccati.

Fauilla, quia eſt velut reliquiæ ignis, ſignificare poteſt reliquias peccati, qualis erat fauilla ex igne Sodomorum. Geneſ. 19.f. Sic debebat conſumi holocauſtum, vſque ad fauillam. Leuit.6.b.

Glo. int. ſ. Gen. 19.

Eccleſia.

Fauillæ, & cineri aſsimilatur eccleſia in reproborum iudicio: quia dum bona eius interiora non vident, ad ſola iã mala perueniſſe ęſtiment quæ in ea exhiberi corporaliter vident. Iob. 30.c. Eze.15.b.

Gre.10.mor.14.

Mali.

Mali dicuntur ſicut fauilla, quam turbo diſperſit: quia conſumptioni ęternæ deputati ſunt. Iob. 21.c.

Gre.15.mor.21.

Praua opera & cogitationes. Ignis inferni.

Fauilla ſtupæ, deſignare poteſt opera igni inferni præparata, tam Iudæorum, quàm hæreticorum: & etiam prauas cogitationes. Iſ.1.g.5.f. Eze.15.b.

Hie. ſ. Iſa. 5.

Fauilla pertranſiens, fuit exercitus contra Hieruſalem: quia repentè venit, & omnia vaſtauit, nihil ſanum relinquens. Item ignis inferni deſtruens hæreticos. Iſ.29.a.

Hie. ſ. Iſa. 29.

Fauus, Mel.

FAuus, eſt opus apum, continẽs cellulas cæreas, in quibus fouent apes ſuos fœtus: quas poſtea melle implent: conſtat igitur fauus ex cæra & melle. Mel exedit quæ ſunt putrida & noxia in vulneribus. Ipſum tamen, cùm ſit dulciſsimum, bilem generat: quemadmodum quod bonum eſt, contemptum parit apud malos.

Cle. Ale. 1. peda. 11

Chriſtus. Corpus Chriſti ſuſcitatum.

Fauus mellis. Luc.24.f. Chriſtum ſignificare poteſt: in quo humanitas eſt veluti cæra, mel verò intra cæram, eſt dulcedo diuinitatis eius, quia mel, errore fit aeris. Iob.20.c. Eccl'ici. 24. c. Vel fauus cum melle, eſt corpus reſuſcitatum cum anima. Cant.5.a. Iudi.14.b.

Gre.15.mor.9. & ho.24.

Spiritus ſanctus

Mel, quod comedit Hieruſalem cum ſimila & oleo. Eze.16.c. Spiritum ſanctum deſignare poteſt: cui attribuitur prophetia.

Rup. ſ. Cant. 4. Hie. ſ. Eze. 16.

Anima.

Fauus mellis oblatus Chriſto. Luc.24. f. ſignificat animam illi gratam in hac vita, vt mel ſit anima, cæra vita, & mel elicitum à cæra, anima fœlix ſoluta corpore per expreſsionem, & laborem mortis. Pſ.18.

Aug. ſ. Pſ. 18.

Bona verba, & opera.

Mel ſignificare poteſt bona verba & opera, quæ Emmanuel dicitur comedere: vel deſignat ſanctum deſiderium cum ſanctis operibus. Iſa. 7. c. Prouerbiorum 24. b. 25. c. Cantic.5.a.

Ori. ſ. Iſa. ho. 2. Gre. ſ. Cant. 5. Hie. de manſio. Amb. 2. de Spiritu. prol.

Lætitia de victoria Chriſti. Sapientia in Chriſto. Confeſſio fidei. Obſequium legũ

Fauus in ore leonis. Iudi.14.b. eſſe poteſt lętitia de victoria, quam Chriſtus habuit contra dæmones. Vel deſignat ſapientiã in Chriſto. Vel etiam confeſsionem fidei, & laudis Dei, in ore gentilium conuerſorum. Vel deſignauit, quod leges regni terreni, quæ aduerſus Chriſtũ antè fremuerant, nunc iam perempta feritate, dulcedini euangelicæ prædicandæ etiã munimenta præbeant.

Aug. ſ. Pſ. 80.

Sacra ſcriptura

Fauus ſignificare poteſt ſacrã ſcripturam, ſenſu literali & ſpirituali conſtantem: vt cęra ſit litera, mel verò ſpiritualis ſenſus. Poſſunt etiam ſubtiliores ſenſus faui dici. Et hic fauus aut mel non fluit de labiis meretricis, ſed diſtillat. Pro. 5.a.6.d.24.b.27.a. Pſ. 18.118. Eze.3.a. Mel quoque ſignificare poteſt doctrinam euangelicam, & perfectam, & diuinam ſapientiã, vel de Deo, quæ primatum tenet dulcoris in eſcis cordis. Exo.3.b.13.a.16.g.33 a. Leui. 20.d. Nu.13. d.16.b. Deut.8.b.32.b. Pſ.80. Pro.25.b. Eccl'i.39.c. Eze.3.a.16.b.27.d. Apoc.10.d. Et verba conſolatoria mel dici poſſunt. Ideo mel dicitur eſſe ſub lingua ſponſæ. Canti. 4.c.5. a. Mel, quia in promptu eſt, moralem literæ ſuperficiẽ inſinuare poteſt. Fauus, in quo mel de cæra exprimitur, allegoricã loquutionem denunciat, vt ſubducto literæ velamine, ſuauitas ſenſus ſpiritualis aliquanto cum labore vel mora percipiatur.

Ori. ſ. Iſ. ho. 1. & ſ. Eze. ho. 87. Amb. ſ. pſ. 118 ſe. 13 Hie. ſ. Eze. 3. Ber. ſ. Cant. ſer. 7. Phil. quod deterior potiori inſidietur. Aug. ſ. Pſ. 80. Gre. 14. mor. 14. & ſ. Cant. 4. Beda ſ. Pro. 24.

Doctrina Pauli

Mel, quod obtulerunt filij Iacob ad Ioſeph in munus, deſignare poteſt doctrinam Pauli Apoſtoli, nã vt melle putrida & noxia vulneris interius exeduntur: ita doctrinæ Pauli lectione vulnera mentis curantur ſine acerbitate. Gen.43.c. 2. Reg.17.g.

Amb. de Ioſeph 9.

Suauitas diuinæ ſapientiæ.

Mel quoquè, guſtum & ſuauitatem, quæ habetur ex diuina ſapientia delibata, ſignificare poteſt, ideo copulatur butyro.

Geor. Vene. Cant. 1. tomo 7. cap. 24.

Prædicatores.

Fauus diſtillans, in quo mel latet, & cæra videtur. Canti.4.c. deſignat prędicatores, qui dũ in carnis fragilitate ſapientiã magnam habent, quaſi mel in cæra latens poſsident: Quum verò prædicant, fauus diſtillat.

Gre. ſ. Cant. 4.

Eccleſia ex Gẽtibus.

Mel ſylueſtre deſignare poteſt peccatores, non ex lege, ſed ex gentibus conuerſos: Vel ipſam eccleſiam ex gentibus. Eſt cibus Ioannis, hoc eſt, Chriſti, qui in redemptionem noſtrã veniens, infructuoſæ gentilitatis dulcedinem ſumpſit. Matt.3.b. Mar.2.a.

Hil. ſ. Mat. Ca. 2. Amb. ſ. Luc. 3. Gre. 31. mor. 19.

Dulcedo verborum.

Mel interdum, dulcedinem verborum, quibus delectantur Iudæi, relictis ſolidis ſenſibus, ſignificat. Iſa.7.d. Et mel non offertur in ſacrificiis Dei, deſignans eloquentiam gentiliũ vanã

Hie. ſ. Iſa. 7. 23. & epiſt. paruã ſpecie & de manſ. cui.

non admittendam ad diuina. Offeruntur tamen Deo primitiæ mellis, vt de eloquentia, & ſcientia gentilium tantum ſumatur, quantum ad Theologiam neceſſarium eſt. Leui.2.c. Et etiam, quia mel offerebatur idolis, excluſum eſt à ſacrificio Dei. Item quia reſoluti blandimẽtis deliciarũ, aut dulcedine voluptatum, non poſſunt myſteriorum Dei eſſe participes. Hinc eſt, quod Paſcha Domini comedi cum amaritudine iubetur: quia ſit ſemper auſtera diſtrictio veritatis. Oportet ergo abſque vllo adulationis, & voluptatis melle noxio, ſalutares nos hoſtias ſemper offerre, & dicere, Ergo inimicus factus ſum vobis, verum dicens? Hoc autem mel dulcedinis verborum & voluptatum eſt, quod diſtillat à labiis meretricis. Pro.5.a.16.d. 3.Reg.14.a.2.Par.31.b.Eccl'i.24.c.Iere.41.b.Eze.27.d.

Philo.de Vict.offeren. & de cõgr.etc. Iſych.ſ.Leui.2. Ruch.q.in Leui. Thom.1.2.q.101. arti.3. — *Voluptates.*

Fauus interdum, eſt dulcedo gloriæ cęleſtis: quem fauum calcat anima ſaturata. Prouerbiorum 27.a.

Beda ſ.Pro.27. — *Gloria cæleſtis.*

Fauus mellis, dici poteſt dulcedo gloriæ, quam quis ex prædicatione, vel alio bono opere publico accipit. Et mel in agro, eſt dulcedo fauoris, & laudis in ſecularibus: Et fama ipſa. 1.Re.14.c. Et hoc mel eſt parcè comedendum Pro.25.b.

Gre.ſ.1.Reg.14. Ber.ſer.paruo.47. — *Gloria, ſeu fama dulcedo.*

Faux, quære guttur.

Fax, Facula.

FAx erat fuſtis, ex tæda, cæra vel oleo inunctus, ac compoſitus. Facula verò, parua fax.

Facula ſplendens & illuminans, dici poſſunt ſancti prophetæ, & Apoſtoli. Eccl'i.48.a. quod ibi dictum eſt de Elia zelante gloriam Dei.

Propheta, & Apoſtoli.

Faces in caudis vulpium, quas ligauit Samſon, dici poſſunt argumenta hæreticos reuincẽtia. Iudi.15.a. Zach.12.b.

Ori.ſ.Cant.ho.4. — *Argumẽta contra hæreticos.*

Sicut facem ignis in fœno, ponit Deus principes Iuda. Zach.12.b. quum principes, & prædicatores eccleſiæ deuorant aduerſarios eius.

Glo.ord.ſ.Zach.12. — *Proceres eccleſiæ.*

Cum facibus venerunt Iudæi ad capiendum Chriſtum. Ioan.18.a. quæ indicant eorum odium, & ignem, quo arſuri erant.

Odiũ Iudæorum.

Tanquam facula ardens erat ſtella, quã vidit Ioannes. Apoc.8.c. deſignans diabolum, & ſuperbos hæreſiarchas, lucentes falſa luce.

Glo.ord.ſ.Apo.8. — *Diabolus. Superbus.*

Febris, Febricitare.

Febris dicta videtur à feruore, eſt enim quædam intemperies calida totius corporis.

Febris in ſocru Simonis Petri, vel in aliis, ſignificare poteſt feruorem peccatorum, & cupiditates inordinatas, & intemperantiam. Deute.28.b. Matt.8.b. Marc.1.c. Luc.4.g. Ioan.4 g. Acto.28.b.

Hil.ſ.Mat.Can.7. Amb.ſ.Luc.4. Hie.ſ.Mar.1. — *Feruor peccatorũ. Cupiditates. Intemperantia.*

Fel.

FEl, eſt humor amariſſimus, qui flaua bilis dicitur, in veſicula quadam contentus in ſinu hepatis.

Fel aliquando ſignificare poteſt tribulationes, & diuinam punitionem. Iere.8.f.9.e.23. c.Thre.3.a.

Hie.ſ.Iere.9. — *Tribulationes. Diuina punitio*

Fel etiam deſignare poteſt vitã peruerſam, quæ amara eſt Chriſto, vt fel illi oblatum. Item verba ex malitia prodeuntia. Deut.29.c.32.e Iob.20.b. Pſ.58. Thre.3.a. Matth.27.d. Luc.23.e. Acto.8.d. Non bibit ante Chriſtus fel ſibi oblatum, ne ſynceritati miſceretur amaritudo, vt oſtenderetur ſine amaritudine futuram eſſe immortalitatem beatorum reſurgentium. Fel dederunt Iudæi amico ſuo Chriſto. Hab.2.c.

Ori.ſ.Matt.ho.35. Cyr.ſ.Iſa.ho.2. Amb.ſ.Luc.23. Aug.ſ.Pſ.68. Rup.ſ.Haba.2. — *Vita peruerſa. Verba malitiæ.*

Fel prætera deſignare poteſt doctrinam peruerſam, & fel aſpidum perſuaſionem diaboli, vel hęreſim. Iob.20.c. Haba.2.d.

Hæreſes. Perſuaſio diaboli.

Fel præterea ſignificare poteſt Antichriſtum, cuius amara doctrina cibabuntur Iudæi. Ierem.9.e.

Gre.15.mor.6. Hie.ſ.Aba.2. — *Antichriſtus.*

Fel piſcis, quem cepit Tobias. Tob.6.a.11.a. deſignat furorem malitiæ diaboli erga homines.

Hie.ſ.Iere.9. Glo.ord.ſ.Tobi.6. — *Malitia diaboli*

Feminalia, vel Femoralia.

Feminalia, ſeu femoralia, dicuntur tegumenta femorum, & vbligacula.

Ori.ſ.Le.ho.4.6. Iſych.ſ.Leui.6.16.

Feminalia, quibus aſtringi ſacerdotes debent, in miniſterio templi, caſtitatem deſignare ſolent, & feminalia linea, cælibatum ſacerdotum. Exo.28.g.39.e. Leui.6.a.16.a. Eze.44.e. Eodem tendunt perizomata. Gen.3.

Caſtitas.

Poſſunt etiam feminalia linea, Chriſti puritatem deſignare, vel etiam ipſum Chriſtum, qui tegit ignominiam, & turpitudinem generis humani, & plagam peccati originalis excluſit.

Ori.ſ.Leui.ho.9. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3.cap.7. — *Puritas Chriſti.*

Et quoniam linum naſcitur ex terra, poſſunt feminalia partes generationis tegentia deſignare rationem generationis & ſemini deputati terrę, & etiam cauſas harum rerum eſſe obuolutas. Poſſunt etiam ipſam terram deſignare, à qua traximus vnde genitalia tegenda ſunt, quia inde voluptatem ſentimus.

Rup.4.ſ.Exo.21. Hie.de veſte ſacer. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3.cap.5. — *Ratio ſeminalis Terra.*

Femur.

Femur,

FEmur, eſt ea pars crurium, quę eſt à genuum flexura vſque ad corpus. Ipſa ſuſtentant corpus, & humani ſeminis indicium eſſe ſolent.

Principium generationis.

Femur Abrahę, ſub quo ſeruus eius manum poſuit iuraturus, pręfigurabat ex ſemine Abrahę incarnationem Chriſti futuram. Gen. 24. a. Quia enim femur coniungitur partibus generationis, dicuntur geniti egreſſi eſſe de femore, vel Iſaac, vel Iacob, vel alterius. Gen. 46. c. 47. g. 49. b. Exod. 1. a.

Chry. ſ. Pſ. 22. Au. ſ. Pſ. 72. & ſ. Ioan. trac. 43.

Natiuitas carnalis Chriſti. Fortitudo Chriſti. Verbum Dei.

Femur in Chriſto, natiuitatem eius carnalem ſignificat: vel eius humanitatem. Pſ. 44. Apo. 19. c. Et femur Iuda, de quo prodeunt duces, deſignat fortitudinem Chriſti, in quo firmantur hi, qui omne corpus eccleſiæ ſuſtentare videntur, & ferre. Item verbum Dei, à quo prodeũt duces prædicatores, qui miniſteriũm verbi eccleſiæ exhibent. Geneſ. 49. b. Iudi. 5. b. Cantic. 3. c. 7. a.

Baſi. ſ. Pſ. 44. Ori. ſ. Gen. ho. 17. Hie. ſ. Pſ. 44. Aug. ſ. Pſ. 44.

Vterque populus. Caſtitas Mariæ.

Femora duo ſponſæ, hoc eſt, eccleſiæ, vtrunque populum in ea ſignificant. Cant. 7. a. Et iũcturæ feminum, in beata Virgine dicunt caſtitatem cuſtoditam.

Gre. ſ. Cant. 7. Rup. ſ. Cant. 6.

Pertinentia ad nuptias. Appetitus carnis. Voluptates.

Femur etiam deſignare poteſt ea, quæ ad nuptias pertinent, & virgines accinguntur gladio ſuper femur, quum caſtitati vacantes, omnia nuptiarum opera gladio verbi Dei in ſe iugulant. Pſ. 44. Deſignant etiam carnis appetitum, & illecebras, ac voluptates. Nu. 5. c. Canti. 3. c Eccl'i. 19. b. 47. c. Iere. 31. d.

Hie. ad Principiã. Gre. ſ. Can. 3. et 20 mor. 3. et 24. mo. 26

Iudæi. Genealogia Iudæorum.

Femur Iacob, cuius neruus emarcuit. Gene. 32. g. Iudæos ſignificat ex ipſo Iacob genitos: Deſignat etiam genealogias eorum veteres, quæ neceſſariæ erant ad incarnationem Chriſti: ſed poſtea emarcuerunt.

Rup. 1. ſ. Matt.

Doctrinainanis. Humilitas ficta.

Femora ſtatuæ æneæ. Dani. 2. e. deſignare poſſunt doctrinam ad inanem gloriam ordinatã: vel deſignant humilitatem fictam.

Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabuch. 25.

Peccata.

Femur virginis nudatum, deſignare videtur occulta & pudenda peccata, quę manifeſtat Deus. Iudith 9. a. Iere. 13. d. Hęc femora ſunt tegenda feminalibus. Exo. 28. g. Ad hæc pertinet femur, quod ponitur in olla. Eze 24. a.

Hie. ſ. Iere. 13.

Stupor.

Femori imponitur ſura, per admirationem, aut ſtuporem. Iudith 15. b. Ierem. 31. d Ezech. 11. c.

Glo. ord. ſ. Iudi. 15.

Fenenna, vide Phenenna.

Feneſtra.

FEneſtra eſt, per quã ingreditur lumen Solis in domum: & per metaphoram feneſtra dicitur aditus & via, aut occaſio ad aliquid faciendum.

Chriſtus. Caro Chriſti. Opera Chriſti. Senſus corporis Chriſti.

Feneſtrá domus Rahab, dici poteſt Chriſtus incarnatus: in qua pependit coccinum, eius paſſionem deſignans: & vt feneſtra non in totum illuminat: ita Chriſtus non illuminat nunc plenè eccleſiam, ſed quantum fidelium ſaluti ſufficit, poſtmodum illuſtraturus pleniſſimè. Ioſu. 2. c. Feneſtra etiam, per quam proſpiciebat Abimelech. Gene. 26. b. carnem Chriſti deſignat, qua manifeſtatus eſt nobis, & oſtendit faciem ſuam eccleſiæ. Et opera miranda Chriſti, feneſtræ erant, per quas proſpiciebat ſponſus. Canti. 2. b. Et etiam ſenſus corporis Chriſti.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 3. Cle. Ale. 1. peda. 5. Gre. ſ. Cant. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 56

Propheta. Confeſſio peccatorum.

Feneſtrę etiam, per quas proſpicit ſponſus, dici poſſunt prophetę, per quos illuſtrationes diuinorum myſteriorũ ad nos mittuntur: Poſſunt etiam deſignare confeſſionem peccatorũ, per quam ipſe non proſpiciet, & emundat.

Amb. de Iſaac 4. & ſ. Pſ. 118. ſer. 6. Ber. ſ. Cant ſer. 56. Lyra. ſ. Gen. 6.

Oratio.

Feneſtra dici poteſt oratio, qua lux gratię venit ad nos, quam orationem præfigurabat feneſtra arcę Noe. Gen. 6. c. 8. a.

Inſpiratio.

Feneſtra etiam dici poteſt inſpiratio diuina, qua mentis noſtræ domus ad veritatis cognitionem illuſtratur. Gen. 26. b.

Cle. Alex. 1. peda 5

Mens.

Feneſtra præterea, quæ aperienda eſt ſponſo, eſt ipſa mens. Cant. 2. b. In hac feneſtra orabat Daniel. Dani. 6. c.

Hie. epi. Audi filia. Amb. de Virg. 3.

Senſus corporis.

Feneſtræ præterea ſunt ſenſus corporis, & pręcipuè viſus. Per has feneſtras proſpicit meretrix, & per eaſdem intrat mors. Os etiam Euę feneſtra fuit, qua reſpondit ſerpenti. 2. Reg. 6. c. 1. Par. 15. d. Pro. 7. b. Eccl'i 14. d. 21. d. Iſa. 60. b. Ier. 9. f. Ioel. 2. b. Per feneſtram fugere, vt fugit Dauid, & Paulus, eſt auribus audire præcepta Dei, & oculis caſtitatem ſeruare. 1. Reg. 19. c. 2. Corinth. 10. g. Et feneſtræ columbarum, ſunt oculi ſimplices, nil alienum cupientes. Iſa. 60. b.

Amb. de Cain 4. et de Virg. 3. & de fuga ſecu. 19. Ori. ſ. Cã. ho. 2. et 3. Hie. epiſ. Audi filia. & ſ. Ioel. 2. Gre. ſ. 1. Reg. 11. & 21. mor. 2. & ho. 5.

Prædicatores, & prælati.

Feneſtræ tẽpli. Eze. 40. d. ſunt prædicatores, & prælati, qui in populo Dei lumen ſanctæ prædicationis profundunt: qui dum ea, quæ in occulto vident, publicè fidelibus pandunt, quaſi ſuſcepto lumine Solis, feneſtræ cuncta templi penetralia replent.

Gre. ſ. Eze. ho. 11.

Anguſtus ingreſſus ad myſteria.

Feneſtræ templi obliquæ. 3. Reg. 6 a. Eze. 40. c. 41. c. erant exterius anguſtæ, interius latiores, vt per parua quædam foramina poſſimus ad interiora penetrare, & ad clariſſimi luminis, quod in templo verſatur, plenitudinem peruenire, ſunt occultæ viæ, & occultæ diuiſiones gratiæ in Chriſto, vnde diuidit ſingulis prout vult.

Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 17. Rup. 3. ſ. Reg. 8.

Duæ corporis humani feneſtræ

Feneſtræ arcę Noe duæ, alter ſuperior, tanquam ſpiraculum ad aerem, cæteraque neceſſaria capeſſenda, altera deorſum, ad euacuanda ſuperflua, duas feneſtras in corpore humano deſignant, cui eſt feneſtra ſuperior, multiplex tamen, qua & neceſſaria pro ſuſtentando corpore, & lucem pro eo conducendo ſuſcipimus, ſed hæc cubito dicitur conſummata, modica

Geor. Vene. Cant. 1. tomo 6. cap. 5.

quidem menſura, cùm paruum ſit os in comparatione cæterorum animantium. Oſtij autem inferioris, nec menſura, nec officium ob honeſtatem deſcribitur. Gen. 6. c.

Au. 12. cõ. Fau. 16. — Feneſtra in latere arcę, deſignat neminem intrare in eccleſiam, niſi per ſacramentũ remiſſionis peccatorum: hoc autem de Chriſti latere aperto manauit. — *Baptiſmus.*

Glo. ord. ſ. 1. Reg. 19 — Feneſtra interdum dici poteſt demonſtratio operum exemplaris, ſiue in bonum, ſiue in malum. 1. Reg. 19. c. Et reſurrectionem Chriſti, qua euaſit à cuſtodibus. — *Exempla. Reſurrectio Chriſti.*

Hie. ſ. Iſa. 23. — Feneſtræ, per quas intrat mors in animam, deſignare poſſunt etiam latam viam, quæ ducit ad inferos. Iere. 9. f. — *Lata via.*

Hie. ſ. Iere. 22. — Feneſtræ, quas ſibi aperiunt hæretici, dici poſſunt rationes, quibus illuſtrant ſua dogmata. Iere. 22. d. — *Rationes hæreticorum.*

Glo. ord. ſ. 4. Re. 13 — Feneſtra Orientalis, per quam iaciebat ſagittas rex Ioas ad Imperium Eliſæi. 4. Reg. 13. c. lucem ſcientiæ deſignare poteſt, per quam vincuntur hoſtes eccleſiæ. — *Lux ſcientiæ.*

Fera, Ferus, Ferox.

FEræ dicuntur propriè, quæ ferocitatem habent, vt leones, pardi, lupi, quæ difficulter cicurantur: & ſi quando mitiores reddantur, non tamen penitus innatam exuunt ferociã ac feritatem. Ferus autem dicitur, qui naturam habet ſylueſtrem, & quaſi ferinam. Ferox verò dicitur elatus, & ſæuus.

Aug. & Hi. ſ. pſ. 67. Aug. ſ. Pſ. 67. Ric. de S. Vict. de ſtatu int. conſer. 27. Amb. de Ioſeph 3. Philo. de Ioſeph. Beda ſ. Gen. 37. Rup. ſ. Gen. 26. Iſy. ſ. Leui. 17. — Feræ dici poſſunt dæmones, aut homines crudeles, & qui nullis beneficiis ad mitiorem vitam trahi poſſunt. Et feræ arundinis, aut ſyluæ, ſunt dęmones, vel hæretici. Pſalmo 67. 49. Ezech. 39. a. Dani. 4. c. 2. Mac. 4. d. Et ferus ſingularis, ſignificare poteſt ſuperbum. Pſalmo 79. — *Dæmones. Crudeles homines. Hæretici. Superbus.*

Fera peſſima, quæ dicitur deuoraſſe Ioſeph. Gen. 37. g. deſignat Iudæos Chriſtum occidentes. Item inanem gloriam, quæ deuorat viros ciuiles. — *Iudæi. Inanis gloria.*

Ferus homo Iſmael, deſignat Iudæos ſeparatos ab Hieruſalem, hoc eſt, ab eccleſia: ſicut Iſmael ſeparatus fuit ab Iſaac. Gen. 16. d. quorum feritas, nõ tam leoni nobili, quàm ſtulto onagro eſt comparabilis. — *Iudæi.*

Fera, quæ accipitur aucupio, dici poteſt quiſpiam de vulgo carnalis, & paſſionibus incubans. Le. 17. d. 24. c. Pſ. 39. — *Vulgus carnale.*

Feri fluctus. Sapi. 14. a. Iudæ. d. grauia pericula, & tentationes deſignant. — *Pericula grauia.*

Ferculum.

Ferculum dictum à ferendo, eſt geſtamen, quo pompa deferri ſolet, ſumitur etiam pro cibis, qui ad menſam inferuntur.

Gre. ſ. Cant. 3. & ſ. Ezech. 11. Rup. ſ. Cant. 3. — Ferculum quod fecit Salomon. Cant. 3. c. deſignat corpus Chriſti, vel eccleſiam ex ſanctis & fortibus patribus, tanquam de imputribilibus mentibus conſtitutam, quę dicitur ferculũ, quia ipſa fert quotidie animas ad æternum conuiuium conditoris ſui. Ferculum etiam Salomonis, eſt ſacra ſcriptura, quæ eſt menſa Domini. — *Corpus Chriſti. Eccleſia. Sacra ſcriptura.*

Amb. 1. offici. 32. — Fercula diuerſa, quæ ad menſam apponuntur, dici poſſunt diuerſi libri ſacræ ſcripturæ. — *Libri ſacræ ſcripturæ.*

Feretrum, Loculus.

Feretrum à ferendo dicitur lectus, vel arca, aut quicquid aliud, quo mortuus efferri ſolet: quod & capulus dicitur, & loculus.

Amb. ſ. Luc. 7. — Loculus, in quo repoſitus eſt Ioſeph, ſignificare poteſt ſpem reſurrectionis. Gen. 50. d. Et loculus, in quo portabatur filius viduæ, poteſt ſignificare quatuor elementa, quibus corpus humanum fertur in corruptionem: & quia loculus ligneus erat, ſuper additur corruptioni ſpes reſurrectionis. Luc. 7. b. Idem poteſt deſignare feretrum Abner, quod ſequebatur Dauid 2. Reg. 3. f. — *Spes reſurrectionis. Quatuor elementa.*

Feriæ, vide Feſtum.

Ferire, vide Percutere.

Fermentum.

Ori. ſ. Num. ho. 23. Hie. ſ. Matt. 16. — FErmentum eſt farina, quæ ſubigitur priuſquàm addatur ſal, in pultis modum decocta, & reiecta, donec areſcat: dictum, quòd feruendo creſcat, confert autem ad facilius miſcendã & ſubigendam totam farinã. Habet enim fermentum hanc vim, vt, ſi farinæ mixtum fuerit, quod paruum videbatur, creſcat in maius, & ad ſaporem ſuum vniuerſam conſperſionem trahat: & quandoque ſumitur in bonum, quandoque in malum.

Hil. ſ. Matt. Ca. 13. Amb. ſer. 5. Geor. Vene. Cant. 2 tomo 3 cap. 20. — Fermentum abſconditum dici poteſt Chriſtus quo fermento tota maſſa dicitur fermentata, quia lex prophetæ, & euangelia nil, niſi Chriſtum prædicant. Fermentatum eſt etiam totum, quum omnes fideles participes fiunt doctrinæ fidei, & quia Chriſtus tranſmutat hominem in ſortem, & gradum ſuperiorem, & in eandem imaginem, quæ eſt Filius Dei: Ideoque intrat in nos, vt diuinos & cæleſtes nos efficiat. Et vt fermentum conteritur & comminuitur ad fermentandam maſſam, ſic Chriſtus confractus eſt doloribus, vt omnes in ſe conuerteret. Matt. 13. e. Luc. 13. d. Hoſe. 7. b. — *Chriſtus.*

Ber. ſer. 2. nati. do. & de conſidera. 5. — Fermentum etiam dici poteſt fides beatiſſimæ virginis Mariæ: per quam confectus eſt panis viuus Chriſtus ex tribus ſatis farinæ. — *Fides Mariæ.*

Charitas. — *Au.q.in euang.12 & ſ.Ioan.trac.9. Chry.ſ.Ioan.ho.51*

Fermentum præterea dictum à feruendo, eſt dilectio, quę abſconditur in ſatis tribus, quũ diligitur Deus ex toto corde, anima, & viribus: Vel in fructu centeſimo, ſexageſimo, & triceſimo: Vel in tribus viris, Noe, Daniel, & Iob.

Doctores.

Fermentati panes dici poſſunt doctores fortes in fide. Leuit.7.a.13. c. Dicuntur etiam fermentum, quod eſt vtile ad fermentandos panes, & non ſibi.

Symbolum fidei. Euangelium. — *Amb.ſer.5.*

Fermentum præterea, dici poteſt ſymbolum fidei: & etiam ipſum euangelium per quod tota doctrina eccleſiaſtica fermentatur.

Homo. — *Phil.de ſacr. Abel & Cain. Amb.1.de pœni.14 Amb.ſ.1 Cor.5.*

Fermentum ex farina & aqua confectum, ſignificare poteſt hominem ex multis compactũ. Et fermentum vetus, eſt exterior homo cum actibus ſuis, inueteratus peccatis, vitiiſque concretus.1.Cor.5.b.

Scientia ſecularis. — *Ori.ſ.Leui.ho.5. Iſych.ſ.Leui.2.7. Ori.ſ.Num.ho.23.*

Fermentum quoque dici poteſt doctrina humana, & ſecularis ſcientia. Matthæi 16. b. Et fermentati panes dici poſſunt ſeculares ſcientię, quę deſeruiunt Theologiæ. Leuitic.2.b.7.a.

Vitia. Inanis gloria. Cogitationes immunda. — *Phil.de congr.ℓℓc. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3.cap.13. Chry.ſ.1.Cor.ho.15 Cyril.ℓℓt.Iulia.9.*

Fermentum corruptum habens ſaporem, ſignificat ipſa vitia, etiã parua in anima reſidentia: & tumorem inanis gloriæ, & immundas cogitationes. Et hoc eſt fermentum malitię, & nequitiæ. Ideo Deus non vult hoc fermentum inueniri in eſu agni. Dicitur autem fermentum vetus, quia eſt prope interitum. Exo.12.c.23.c.29.a.34.c.1.Cor.5.c.Gala.5.b.

Doctrina literæ carnalis. Traditiones humanæ. Doctrina hæretica. Malitia. — *Ori.ſ.Matt.cap.16 Amb.1 de pœnit.14 Chry ho.in Iob, & Abraham. Hie.ſ.Hoſe.7. Ruf.ſ.Hoſe.7.*

Fermentum phariſæorum, & Sadducęorum, dicitur doctrina literæ, Iudaica & carnalis, & etiam traditiones humanę. Et prætereа doctrina hæretica, & erronea. Leui.2.c.6.c.7.a.Exod.13 a.Nu.7.d.Deut.16.a.Matt.16.a.Marc.8.b.Luc.12.a. Et fermentare dicitur totum, quando eſt conſenſus multorum in errore. Hoſe.7.b. Vel cùm tota ciuitas Hieruſalem in diebus azymorum conſenſit malitię ſacerdotum, & phariſæorum aduerſus Chriſtum.

Phil.de victi. offe. Tho.1.2.q.102.ar.3

Non offerebatur in ſacrificiis Dei fermentum, ad excludendam omnem corruptionem ab offerentibus: & ne quis elatus, ac tumidus faſtu & arrogantia ad altare Dei accedere præſumat. Leui.2.c.6.c.7.a.8.e.10.c.Deut.16.a.Amos 4.b.

Ferre, Adferre, Portare, Aſportare, Baiulare, Afferre, Gerere, Geſtare, Reportare, Tranſportare, Tranſuehere.

FErendi, & portandi verba, quia parum inter ſe differunt, quantum ad allegorias attinet, in hac claſſe coniunximus. Ferre autem, & portare, ſæpe ſunt idem. Ferre etiam eſt accipere. Gen.12.a. Tulit quoque Sarai vxorem ſuam. Adducere. Gen 24.a. Qui tulit me de domo patris mei. Dare. Iudi.20.b. Vt illi ferrent præſidium: Dicere. Iudi.19.g. Ferre ſententiam. Eleuare. Exo.2.b De aqua tuli eum. Extrahere. Gen.2.d. Tulit vnam de coſtis eius. Pati. Iob.31.c. Pondus eius ferre non poteris. Producere. Iob.40.b. Huic montes herbas ferunt. Suſtinere. Nu.22.a. Impetum eius ferre non poſſent. Ferri autem, ruere. Exo.14.f. Ferebantur in profundum. Portare interdum eſt admittere. Nu.18.a. Portabitis iniquitatem ſanctuarij.

Compati. Gala.5.a. Alter alterius onera portate. Gignere. Luc.11.d. Beatus venter, qui te portauit. Imitari. 2.Cor.6.d. Portate Deum in corpore veſtro. Pati. Nu.19.a. Nec portauerit iugum. Portare in manibus, eſt obſequi. Pſ.90. In manibus portabunt te. Gerere autem, eſt agere, & operari. Deu.9.c. Quæ geſſiſtis contra dominum. Et habere. 1.Reg.18.g. Prudentius ſe gerebat Dauid.

Intendens Spiritus Domini formandis rebus. — *Aug.3 de Gen.ad literam:18.et 13. Confeſ.4. Amb.1.deSpiritu ſ. prol. Beda ſ.Gen.1.*

Ferebatur Spiritus Domini ſuper aquas. Gen.1.a. quum voluntas Dei intendebat formandæ materiæ rerum, quaſi fouendo, vt gallina fouet oua. Vel intendebat formandis, & firmandis voluntatibus Angelorum. Ferebatur etiam Spiritus Domini ſuper aquas, ſanctificando baptiſmum, quando venit ſupra Chriſtum baptizatum. Ferebatur etiam ſuper aquas, quando venit ſuper prophetas. Rectè autem ſuperferri dicitur aquis Spiritus Domini, quia nõ ex indigentia operatus eſt ipſam creaturam, ſed ex beneplacito.

Suſtentans nos deus et defendis — *Hie.ſ.Iſa.40.46. & ſ.Hoſe.11. Rup.ſ.Hoſe.1.*

Portat Deus nos, quũm ſuſtentat, regit, & defendit. Exo.15.b.19.a. Et portari dicitur domus Iacob ab vtero Dei, vſque ad ſenectam & canos: quia ſemper erant graues Iudæi Deo benefactori ipſorum. Iſ.46.a.Deut.1.c.32.b. Et dicitur portare in brachiis, hoc eſt, per Chriſtum. Hoſe.11.a. Et portat omnia verbo virtutis ſuæ. Hebræ.1.a. Et portauit Chriſtus fœtas, quũ ſuſtentauit Apoſtolos & prædicatores. Iſ.40.c. Portauit autẽ Deus in brachiis ephraim, id eſt, Iſrael, quum virtute miraculorum eduxit eos de Ægypto, & patienter ſuſtinuit improbitatem eorum.

Pater amore tradens Filium — *Glo.int.ſ.Gen.22.*

Portans Abraham ignem & gladium ad immolationem Iſaac. Gen.22.b. typus fuit Dei patris, qui ob ignem amoris erga genus humanum, tradidit Filium ſuum in ſacrificium, & ſatisfactionem peccatorum noſtrorum.

Caſtigans Deus — *Glo.ord.ſ.Iere.23.*

Afferre dicitur Deus mala, quum caſtigat: quia is, qui caſtigatur, iudicat ea mala. Iere.23.c.Amos 5.c.

Non fert Deus feſtiuitates, quę non ritè, & cum interiori cultu celebrantur. Iſ.1.d.

Caro Chriſti. — *Au.q.in Num.33.*

Vacca, quæ non portauit iugũ. Nu.19.a. eſt caro Chriſti, quæ non fuit ſubiecta iugo peccati nec legi mortis: quia poteſtatem habebat ponendi animam ſuam, non obligationem.

Paſſus Chriſtus pro peccatis. — *Ori.ſ.Num.ho.10*

Tulit Chriſtus languores, & dolores noſtros, quum pro peccatis noſtris paſſus eſt. Iſ.53.d.63.c. Hoc deſignabant portans pontifex iniquitates populi. Exo.28.f.Leui.10.d. Sic por-

tabant Aaron,& filij eius iniquitatem ſanctuarij. Nu.18.a. Chriſtus videlicet in paſſione, & Apoſtoli & Martyres moriendo. Portatus autem eſt Chriſtus, quaſi agnus ad victimam. Iere. 11.d. Et portans Iſaac ligna, fuit Chriſtus baiulans ſibi crucem Gen. 22. b. Idem deſignauit portans Samſon portas ciuitatis humeris ſuis in montem. Iudi. 16.a. Aſportabantur etiã vitulus & hircus, vt comburerentur extra caſtra, vt deſignaretur Chriſtus extra portas Hieruſalem paſſus. Leui.16.f. Suppoſuit etiam Chriſtus humerum ad portandum, quum ſe ſubiecit labori crucis pro nobis. Gen. 49.c. Num.10.c.

Aug.ſ.Pſ.32.

Glo.ord.ſ.Zach.6.

Portans Ieſus Filius Ioſedech gloriam. Zach 6. c. deſignat Chriſtum ſedentem ad dexterã Dei patris, & accipientem virtutem & decorem, ac profectum & gloriam ſingulorum.

Chriſtus in gloria, & glorificatus.

Aug.ſ.Pſ.33.

Ferri dicebatur Dauid in manibus ſuis. 1. Re. 21. d. Iuxta Septuaginta, & deſignabat Chriſtũ tradentem ſeipſum in ſacramento Euchariſtiæ.

Chriſtus ſe communicans apoſtolis.

Portãs venter Chriſtum, de beata virgine Mariæ dicitur. Luc.11. d. Eadem cum Ioſeph tulit Chriſtum in Hieruſalem, offerens illum Patri ad ſalutem eccleſiæ.

Generãs Maria Chriſtum, & offerens Patri.

Amb. ſer. 72.
Cyril. ſ. Ioan. 28.
Gre. ſ. 1. Reg. 6.
Amb. ſ. Luc. 3.

Portare arcã fœderis, eſt prædicare Chriſtum, quod eſt munus ſacerdotum. Exo.25.b.37.a. Idem portare altare, Exo.27.30.38. Et portãtes vuam à terra promiſſionis in vecte, erat vterque populus prædicans Chriſtum, populus videlicet Iudæorum præcedens Chriſtum, & populus Chriſtianorum ſequens. Nu.13.c. Ioſ.8. g. 3. Reg.8.a.1. Par.16. a. 2. Par.5. a. Acto.9.b. Ferentes etiã Philiſthim arcam fœderis à lapide adiutorii, ſunt prædicatores auferentes myſteria ſcripturæ a falſo Meſſia, quem Iudæi fingunt, & ferunt eam in templum Dagon, hoc eſt, ad animam gentilitati deditã, vt conuertatur. 1. Reg.5.a. Portare etiam calceamenta Chriſti, eſt prædicare Chriſtum per orbem. Matt.3.c. Portare etiã tabernaculum fœderis, eſt prædicare Chriſtum, & defendere eccleſiam. Nu.10.c.

Prædicare Chriſtum.

Hie.ſ.Iſa.49.& ſ. Pſ.50.
Amb.de ben. patr.ar.6.
Gre.2.paſto.2.
Hie ſ.Iſa.62.
Gloſ.int ſ. Exo. 25.

Portãt filias Sion in humeris Apoſtoli & prædicatores, quum animas infirmas, prædicationis labore ſuſtentant. Iſ. 49.f.60.c. iuxta Septuaginta. Eoſdem deſignant portantes onera ad conſtructionem templi, qui cum Salomone, hoc eſt, Chriſto Saluatore grauia gentium peccata portabant, & portabant minores ad diuina. 3. Reg.5.d. 2. Par. 2.d. Agge.1.b. Et comportantes vinum, ſunt docentes ſpiritualia, & conſolantes afflictos. Iſ.62.c.

Apoſtoli ſuſtentantes animas.

Portare menſam, eſt prædicare ſacrã doctrinam. Exo.25.c.37.d. Et portans Moſes tabulas, eſt prædicans legem. Exo 32.d.34.a. Idem deſignabat portans Moſes virgã Dei in manu ſua Exo.4.c. Et portans homo amphorã aquæ, eſt ferens legem Moſis, quæ ſine ſpiritu eſt aqua. Marc.14.b. Luc.22.a. Et portat Aaron nomina filiorum Iſrael, quum ſacerdos & prædicator proponit ſibi & aliis exempla maiorum, & orat pro populo. Vbi etiã deſignatur interceſſio Sanctorum. Portat etiam iniquitates populi docendo, ad pœnitentiam prouocando, & orãdo. Exo.28.f. Le.10.d. Num.18.c. Diſcipuli autem Chriſti nondum poterant in principio eius myſteria portare. Ioan.16.c.

Prædicare.

Glo.ord.ſ.Gen.24.

Portans ſeruus Abrahæ diuitias domini ſui in camelis. Gen. 24. b. deſignat prædicatores ferentes Theſaurum myſteriorum Dei, & bonorũ operum in vaſis fictilibus. Idem deſignat regina Saba, portans munera ad Salomonem in camelis. 2. Par.9.a. Ad hęc poteſt referri, ferre frumenta in aſinis. Geneſ. 42. c. 45. f. Et deferre arcam pecuniæ coram rege. 2. Paralip. 24.b.

Ferẽtes prædicatores myſteria in vaſis fictilibus.

Amb. de Noe. 19.
Baſi. de baptiſmo...

Portans columba ramum oliuæ ad veſperam. Gen.8.b. eſt prædicator vel religioſus, prædicans, & laudans ſapientiam & miſericordiam Dei. Vel deſignat nonnullos etiam extra eccleſiã baptizatos: ſi eis non defuerit affectus, vt conuertantur, poſteriori tempore, quaſi veſpere in ore columbæ, tanquam in oſculo pacis, ad vnitatis ſocietatem poſſe perduci.

Prædicator laudans miſericordiam Dei.

Gre. 20. mor. 5. & ſ. Eze. ho. 12.
Rup. 2. ſ. Matt.
Hie. ſ. Iſa. 52.
Gre. 22. mor. 12.

Comportat aggerem prædicator contra Hieruſalem, quando molem creſcentis tentationis auditoribus indicat. Eze 4.a.

Indicans prædicator molẽ tentationis.

Portare calceamenta Chriſti, eſt eius humanitatem aſſumptam à Verbo prædicare, cuius rei indignum ſe aiebat Ioannes Baptiſta. Matt.3.c.

Prædicare humanitatem Chriſti.

Ferunt vaſa Domini. Iſ.52.d. qui habent doctrinam ſacrorum librorum. Ferentes etiam vaſa Domini, ſunt Apoſtoli ferentes animas ſuas in miniſterium Domini, & armaturam Dei. Et portant librum Dei in humero, qui ſacrã ſcripturam operando perficiunt. Iob.31.d. Idem eſt portare ſapientiam humeris. Eccl.6.c.

Habentes doctrinam ſacræ ſcripturæ.
Operantes quæ docent.

Portabant currus Pharaonis Iacob & omnem ſubſtantiã eius in Ægyptum. Gen.46.a. deſignantes omnia Iudæorum myſteria tranſlata eſſe ad gentes in eccleſia.

Trãſlatio myſteriorũ ad gentes.

Gre. ſ. 1. Reg. 15.
Baſi. reg. breu. 178.
Hie ſ. Iſa. 66.
Aug. 39. 71.

Portat peccatum ſubditi prælatus, quum peccatorem corrigendo ad pœnitentiã ſuſcipit. Num.18.a. 1. Reg.15.f. Idem deſignauit baiulans crucem Chriſtus. Ioan. 19.c. Et portare alterius onera, eſt tollere illius peccata: vel ſuſtinere infirmitates proximi. Gal.6.a. Et portantur pueri in humeris, quum ſimplices & imbecilles conſolationem accipiunt à maioribus, eorũ infirmitates ſuſtinentibus. Iſ.66.d. Et geſtans Aaron iudicium filiorum Iſrael coram Domino, eſt prælatus orationibus ſe opponens iræ Dei. Exo.28.c.

Suſcipiẽs prælatus pœnitentiã peccatorũ.
Conſolatio minorum.

Ori. ſ. Num. ho. 5.

Portantes filij Caath ſancta operta quæ non videbãt, ſunt obedientes præceptis maiorum, non ea curioſe ſcrutantes: & portabant in humeris, quia opere exequebantur. Nu. 4. a. Poſſunt etiam deſignare angelos deferentes Sanctos in cælum.

Simplex obedientia.

Gre ſ. 1. Reg. 2. 14.

Portat Ephod corã Domino, qui puram habet vitam, Deoque placentem. Et generaliter portat Ephod, qui bonis fulget operationibus. 1. Reg.2.c.14.a.

Puritas vitæ.

Matura pœnitētia. Imitari Chriſtū. Bene operari.

Portare iugum Domini ab adoleſcentia. Thr.3.c.eſt tempeſtiuè pœnitere: vel à prima ætate bene operari. Et portare Deū in corpore, aut ſtigmata Chriſti, eſt ipſum imitari, eius præceptis obtemperare: aut pati pro Chriſto. 1.Cor.6.d.15.f.Gal.6.d. De hoc dicitur Gen. 49.b. Suppoſuit humerum ad portandum. Afferre etiam fructum eſt bene operari. Ezechiel. 36. b. 47. c. Ioel. 2.c. Et portant manipulos ſuos, qui cum bonis operibus veniunt ad gloriam. Pſalm.125.

Amb.ſ.Pſ. 118. ſer.2. Aug.ſ.Gal.6. Bed.ſ.Gen.49.

Feruor Spiritusſancti.

Portat lagenā vini, qui inflammatus eſt feruore Spiritusſancti. 1.Reg.10.a. Et portat igniculum de incendio id, quòd continet aliquam veritatem: aut quod redacendit feruorem Spiritusſancti. Iſ.30.c.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Conferre cū doctoribus.

Deferre ſimilam ad filios Aaron, eſt conferre iudicia ſua & opiniones cum doctoribus, ne fortè fallatur. Leu.2.a.

Glo.ord.ſ.Leu.2.

Conuerſio hæreticorum. Offerre fidem, & orationes.

Defertur munus Domino à gente conuulſa, quum hæretici conuertuntur. Iſ. 18. d. Et deferunt aurum, & thus Domino, qui offerunt ei fidem, & ſacrificium orationum. Iſ.60. b. Idē deſignauit portans regina Saba munera ad Salomonem. 2.Par.9.a.Ier.17.d.Soph.3.c. Et portantes mulieres aromata ad vngendum Chriſtum. Luc. 24. a. Et Nicodemus miſturam mirrhæ, & aloes. Ioann. 19.b. Et deferentes filij Iſrael munera ad Ioſeph, ſunt Iudæi confitentes Chriſtum. Gen.43.c. Deferre etiam primicias in domum Domini: & ferre manipulos ſpicarum, ad idem referri poſſunt. Exo.23.c.Leu.23.b.Deut.14.c. Et deferens puerpera agnum anniculum in holocauſtum, eſt offerēs paſſionem Chriſti, per quam genus humanum ſalutem accepit. Leu.12.c. Portant etiam holocauſta, qui ſeipſos offerunt Deo. Ier.17.d.

Hie.ſ.Iſ.18.60.& ſ.Ier.17.

Conuerſio gentium. Doctrina Philoſophorum allata ad eccleſiam.

Aſportans Dauid prædam de Rabbath filiorum Ammon. 2.Reg.12. g. deſignat conuerſionem gentium per Apoſtolos factam. Idem poteſt deſignare deferens Naaman argentum & aurum & veſtes ad Eliſæum, & literas ad regem Iſrael. 4. Reg.5. b Vbi etiam ſignificari poteſt doctrina Philoſophorum, quæ veritatem continet, illata ad obſequium eccleſiæ.

Lyr.ſ.4.Reg.5.

Simpliciter docētes Apoſtoli.

Non portabant Apoſtoli virgam: quia neminem cogebant ad fidem: nec vi poteſtatis vtebantur, ſed ſimpliciter docebant. Mat.10.b.Luc.10.a.

Expectans præmium laborum.

Portat mulier fortis de longe panem ſuum, cùm Eccleſia, vel anima ex bonis operibus hic actis, cæleſtem retributionem expectat. Prou.31.b.

Glo.ord.ſ.Mat.10

Libertas mētis.

Portare animam in manibus, dicit libertatem mentis: & animam in manibus portare, eſt intentionem cordis in operatione oſtendere. Iob 13.c.

Bed.ſ.Pro.31.

Gubernatores mundi. Orantes. Continentes. Angeli.

Portantes orbem. Iob 9.b. dicuntur principes & gubernatores mundi: & qui orationum fortitudine mundum ſuſtinent, ne ruat, & pereat. Item qui corpus proprium continent, aut conſtringunt per gratiam Dei, ne in vitia ſoluatur. Portantes etiam orbem, ſunt Angeli rectores orbis: & Angeli cuſtodes portant iuſtum in manibus. Pſ.90.

Gre.ſ.1.Reg.2.& 11.mor.19. Gre.14.mor.13.14 Hie.ſ.Iob 9.

Inſiti Gentiles in fide.

Portat radix ramos inſitos, quum gentiles aſciti ſunt in fidem Iudæorum. Rom.11.c.

Antiqui patres prophetantes incarnationem.

Portantes naues poma, erant antiqui patres qui diuinæ incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore potiti ſunt, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione detulerunt. Iob 9.d.Pro.31.b.

Gre.9.mor.22.

Patiētia in flagellis. Imitatio Chriſti. Tribulatio eccleſiæ.

Portare iram Domini. Mich.7.b.Iſ.30.f. eſt patienter ferre eius flagella. Et portantes pondus diei, & æſtus, ſunt ferentes tribulationes, & labores huius vitæ. Mat.20.b. Et portans Simon Cyrenæus crucem poſt Ieſum, deſignat ipſum Ieſum imitandum, qui præceſſit in ferēda cruce. Luc.23.d. Et hoc eſt portare improperium Chriſti. Hebr. 13. c. Et ferri arcam ſuper aquas diluuij, eſt eccleſiam afflictari tribulationibus mundi: quibus tamen non mergitur. Gen.7.d. Et portant opprobria gentium ij, quibus Gentes exprobrant: qui & opprobrium famis portare dicuntur, quum à Gentibus reputantur derelicti à Deo. Eze.34. g. 36.f.2.Petr. 2.b Et portare ignominiam ſuam, eſt patienter ferre pœnam illatam pro peccato: & portare tormentum ſuum, eſt in hoc ſeculo pœnitentiam agere. Eze.16.f.23.e.32.g 36.b.

Hie.ſ. Mich.7. Ori.ſ.Mat.ho.10. Amb.ſ.Luc.23. Hie.ſ.Eze.16.34. Ori.ſ.Eze. ho.10.

Pœnitentia.

Portans tres hœdos, ſignificat agentes pœnitentiam peccatorum corde, ore, & opere. Et portans tres tortas panis, eſt affligens & torquens ſe per pœnitentiam, quaſi paſtus pane lachrymarum. 1.Reg.10.b.Mich.4.b.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Spes reſurrectionis.

Aſportare oſſa Ioſeph de Ægypto in terram promiſſionis, eſt ſignificatio futuræ reſurrectionis. Gen.50.d. Idem deſignauit Dauid aſportans oſſa Saulis & Ionathæ, de Iabes Galaab. 2.Reg.21.c.

Glo.ord.ſ. Gen.50

Eiectio hæreticorum.

Aſportantes corpora Nadab & Abihu extra caſtra. Leu.10. a. deſignant eiectionem hæreticorum ab eccleſia. Et aſportatus Sobna pontifex, vt gallus gallinaceus. Iſ. 22.c. deſignat ſacerdotium vetus eiiciendum, ſubſtituto ſacerdotio nouæ legis.

Hie.ſ.Iſ.22.

Infimi in eccleſia.

Geſtatores aquæ Gabaonitæ, deſignant eos, qui infimi meriti ſunt in eccleſia. Ioſ.9.d.

Ori.ſ.Ioſ.ho.11.

Prōptitudo frænandi appetitū.

Gerere paxillum in baltheo, ad tegenda ſtercora. Deut. 23. c. eſt habere paratam rationem ad frænandum appetitum.

Thol. 2.alleg.

Poſſidere pecuniam. Occultare ſapiētiam.

Portare ſacculum aut peram, eſt poſſidere aurum ſeu pecuniam. Matth. 10.a.Luc.10.a. Sic portabat Iudas, quæ mittebantur. Vel portare ſacculum, eſt occultare ſapientiam & ſcientiam, quæ eroganda eſt, & communicanda proximis,

Amb.ſ.Luc.10. Aug.de ſanctis.ſer 42. Gre.ho.17.

Euangelia. Virtutes.

Portantes quatuor Paralyticum ad Chriſtum. Marc. 2.a. Luc.5.d.Actor.3.a. ſunt quatuor euangelia, vel virtutes, quibus venitur ad Chriſtum.

Glo.ord.ſ.Mar. 2.

Inutilis pœnitētia.

Deferunt victimas in profundum, qui opera pœnitentiæ exercent ob inanem gloriam, aut ob alium terrenum finem. Hoſ.5.a.

Gre.ſ.Eze.ho.4.

Hie.ſ.Ier 14. Reportant vaſa vacua, qui non acquirunt ſcientiam Dei. Ier. 14. a. *Ignorantes.*

Hie.ſ.Zac.11. Attulerunt mercedem Chriſto Iudæi, quum eius proditori dederunt triginta argenteos. Zach. 11. c. *Proditio Chriſti.*

Glo.ord.ſ.Thr.5. Afferebant Iudæi in animabus panem in deſerto, quum inter gentes cum periculo vitæ ſibi victum quæritabant. Thr. 5. b. Vel fideles cum labore portantes myſteria. *Cum periculo viuere.*

Gre.ſ.1.Reg.4. Ferre arcam fœderis in medium, eſt veteris legis ſacramenta ad reprobandam nouæ fidei veritatem, recolendo adducere: quia eandem legis ſcientiam Iudæi neminem ſuorum ignorare patiuntur, in medium eorum arca adduci præcipitur. 1. Reg. 4. a. *Teſtamenta veteris legis ad nouam ferre.*

Hie.ſ.Iſ.46.& ſ. Ier.10. & ſ.Amos 5. Ferentes aurum ad Aaron, vt fieret idolum, ſunt facilè amplectentes errores. Exo. 32. a. Ipſi ſunt portantes idola, quæ non poſſunt ſaluare portantem. Iſ. 46. a. Affertur etiam argentum de Tharſis, hoc eſt, eloquentia hæreticorum ſumitur à philoſophis. Et aurum de Ophaz, hoc eſt, ſenſus in ſuperficie ſplendentes. Iere. 10. b. Portarunt etiam filij Iſrael tabernaculum Moloch in deſerto. Amos 5. g. quia eum coluerūt: quòd etiam dicitur de dogmatis hæreticorum. *Facilè amplectentes errores.*

Hie.ſ.Hoſ.12. & ſ.Iſ.30. Hie.ſ.Dan.1 Rup.ſ.Hoſ.12. Fert oleum in Ægyptum, qui myſteria ſcripturarum miſcet inani philoſophiæ. Et qui defert oleum peccatoris, docendo falſa, & adulando. Hoſ. 12. a. Et portāt diuitias ſuas ſuper humeros iumentorum in Ægyptum, qui donis Dei abutuntur ad mundana & vana. Vel fuerūt Iudæi qui tulerunt legem, & cætera quæ habebant, in Ægyptum, cùm fugerent Chaldæos: vbi etiam deſignarunt, transferendam legem cum ſenſu ſpiritali ad gentilitatem. Iſa. 30. b. Et aſportās Nabuchodonoſor partem vaſorum templi in Babylonem. Dan. 1. a. deſignat Philoſophos miſcentes aliquas veritates, & non omnes ſuis erroribus. *Miſcere myſteria erroribus. Docere errores. Abuti donis Dei. Adulari.*

Hie.ſ.Zac.5. Deferentes mulieres amphoram cum talento plumbi in terram Sennaar, vel in Babylonē, deſignant iniquitatem Iſrael: & Iuda illuc eſſe tranſlatam, vt gentibus appareret, quales fuerint Iudæi in terra ſua. Zac. 5. c. *Tranſlatio Iſrael & Iuda.*

Glo.ord.ſ.Exo.36. Ferri tabulas tabernaculi in vnam compaginem. Exod. 36. c. eſt omnes fideles copulari in vna charitate. *Vnio fidelium in charitate.*

Hie.ſ.Hab.1. Cōportat aggerem diabolus, quum multiplicat tentationes. Hab. 1. c. Hoc deſignauit Abimelech ferens ramos cum ſociis ſuis ad comburendam turrim Sichen. Iudi. 9. f. *Tentationes.*

Gre.33.mor.2. Hie.ſ.Iob 40. Ferunt montes herbas Behemot, cùm ſuperbi huius ſeculi nequiter operando, ſuas fluxas & lubricas voluptates offerunt diabolo. Iob 40. b. *Superbi paſcunt diabolum.*

Glo.ord.ſ.Gen.30. Deferens Ruben mandragoras ad matrem. Gen. 30. b. eſt deferens popularem gloriam & famam ad vitam actiuam. *Fama popularis vita actiua.*

Glo.ord.ſ.3.Reg. 17. Deferentes corui panem & carnes ad Eliam. 3. Reg. 17. a. deſignant gentilitatem per gratiam Chriſti illuminatam, offerentem illi panem fidei & carnes ſpei reſurrectionis. *Gentilitas offerens Chriſto fidem.*

Glo.ord.ſ.Ioan.2. Ferre vinum architriclino. Ioan. 2. b. miniſtrare myſteria principibus Iudæorum. *Tradere myſteria Iudæis.*

Glo.int.ſ.Exo.22. Deferre comeſtum à beſtia ad dominum ſuum. Exo. 22. c. eſt orare pro peccante, ne in totum pereat. *Orare pro peccante.*

Glo.ord.ſ.Nu.11. Deferens ventus coturnices in caſtra filiorum Iſrael. Nu. 11. g. eſt admonitio, vt quærerēt cæleſtia, & non terrena. *Quærenda cæleſtia.*

Glo.ord.ſ.Nu.22. Non potens ferre Amorrhæus impetum filiorum Iſrael. Nu. 22. a. deſignat diabolum non ſuſtinentem vim orationum Sanctorum. *Fugiens diabolus orantes.*

Lyr.ſ.Ioſ.4. Portantes filij Iſrael duodecim lapides de alueo Iordanis. Ioſu. 4. a. deſignant eundem populum, qui tranſlatus eſt ab humore gratiæ in obſtinationis ariditatem. *Iudæorum obſtinatio.*

Portat princeps gladium in ſignum vindictæ faciendæ, in defenſionem iuſtitiæ. Idem deſignant portantes haſtas, & ſcuta. 1. Par. 5. c. Sap. 18. c. Rom. 13. a. *Iuſtitiæ ſymbolum.*

Iſyc.ſ.Leu.15. Gre.4.mor.26. Hie.ſ.Hoſ.4. Rup.2.ſ.Leu.13. Portat immundum, aut mortuum, qui dicit malum bonum, aut falſa teſtimonia profert. Item ſubdentes ſemetipſos incongruis doctrinis, & ſubſternentes animas ſuas, tanquam vaſa, in quæ diſtillet impietatis venenum. Leu. 11. c. 15. b. Et portant idolum, qui totis viribus hæreſes defendunt. Iere. 10. a. Et portat venter aliquem, quum concupiſcentia carnis manet in eius anima. Iob 3. b. Et afferunt ignominiam, qui alios inducunt in errores. Hoſe. 4. d. Portat etiam immundum, qui pro neceſſitate ad horam ſuſtinet malum. *Dicere malum bonum. Suſtinere malū.*

Ori.ſ.Nu.ho.23. Hie.ſ.Ier.17. Cyr.4.ſ.Ioan.51. Portare onus ſabbati, eſt peccare: & etiam ferre pœnam pro peccato. Ier. 17. c. Qua ratione vnuſquiſque ſarcinam ſuam portabit. Gal. 6. a. Et portant filij iniquitates patrum. Thre. 5. b. Eze. 18. a. quando ſimiliter peccantes ſimiliter puniuntur. *Peccare. Pœna peccati.*

Amb.ſ.Luc.6. Ori.ſ.Leu.ho.14. Aug.q.in Leu.75. Iſyc.ſ.Leu.17. Hie.ſ.Ier.10.& ſ. Mich.6. Ferri in profundum vt Ægyptij ferebantur, eſt mitti in infernum. Exo. 14. g. Sic ferunt mali confuſionem ſuam, quum condemnantur. Pſ. 39. Et portant opprobrium populi Dei heretici, quum puniuntur propter eos quos deceperunt. Mich. 6. d. Sic delatus dicitur vitulus Ephraim in Aſſur. Hoſ. 10. b. gloria videlicet hæreticorū ad inferos. Portantes etiam quatuor mortuum ad ſepulturam. Luc. 7. b. ſunt vitia quatuor elementis reſpondentia, quæ ducunt animam ad inferos. Et portat iniquitatem ſuam, qui obligatus eſt ad pœnam pro peccato, & qui punitur pœna æterna. Leu. 5. a. 19. b. 20. c. 24. c. Et portat iudicium, qui condemnatur. Nu. 9. c. 15. b. Pro. 9. c. Ier. 10. c. *Mitti in infernum.*

Gre.14.mor.3. Non feruntur fulmina, quę mittit Deus in Leuiathan, in locum alium. Iob 41. c. quia ſententia condemnationis extremi iudicij, ſolos malos comprehendet, quia iam ſeparata erunt grana à paleis. *Comprehendens ſententia iudicis ſolos malos.*

Glo.ord.ſ.Eze.12. Portatus in humeris Ezechiel, ſignificabat, quomodo in captiuitatem ducendus erat rex Iuda. Eze. 12. b. *Captiuitas Sedechiæ.*

Eccleſia cum donis.

Portans Ruth ſex modios hodei ad ſocrum ſuam. Ruth.3.c. eſt eccleſia donata donis ſpiritualibus, & virtutibus à Chriſto: quæ communicat ſynagogæ. *Glo. int. ſ. Ruth. 3.*

Dignitas æterna.

Portans Mardochæus coronam auream in capite. Eſter 8. d. deſignat dignitatem æternam acquiri per ſapientiam. *Glo. int. ſ. Eſther. 8.*

Portant aues vocem detrahentis regi ad ipſum regem. Eccleſiaſtæ 10. d. quia multi volunt illa ratione gratificari regi.

Literalis obſeruatio legis.

Importabilia onera ſunt literalis obſeruantia legis. Mat. 23. a. Acto. 13. c. *Ori. ſ. Mat. ho. 24.*

Ferrum, Ferrarius.

FErrum dictum videtur à feriendo, quòd eo cętera feriantur, & domentur: eſt enim duriſſimum inter metalla: ex eoque fiunt inſtrumenta bellica, & alia, in quibus multa duricia opus eſt.

Prædicatio. *Prædicator.*

Ferrum, ex quo fiunt iacula ad feriendum aduerſarium, typus eſt fortis prædicationis: quā tamen reputabit Leuiathan, vt paleas tempore Antichriſti. Iob 42. c. Et ferrea columna, eſt fortis prędicator, & patiens. Ier. 1. d. *Gre. 34. mor. 5.* *Hie. ſ. Ier. 1.*

Fortitudo. *Fortes.*

Ferrum fortitudinem animi ſignificare poteſt, qua terram, ideſt, carnis noſtræ malitiam tollimus. Vel ferrum de terra tollitur, deſignans eos, qui è vita terrena fortes efficiuntur. Iob 28. a. 41. c. *Hie. ſ. Iob 28.* *Gre. 16. mor. 16.*

Rigida iuſtitia. *Ira Dei.* *Zelus prædicatoris.*

Ferrea virga. Pſ. 2. dici poteſt rigida iuſtitia, nec cedens fortibus, nec deſpiciens miſeros, ſed pro natura ſoliditati firmiſſima. Et ferrea ſartago. Ezec. 4. a. dicitur fortis ira Dei: quam etiam ſignificat ferreus murus: & ferrum. Iſa. 10. g. Poteſt etiam ferrea ſartago dici fortis zelus prædicatoris. *Arn. & Hil. ſ. Pſ. 2.* *Hie. ſ. Eze. 4.* *Gre. ſ. Eze. ho. 12.*

Potentia eccleſiæ. *Fortes eccleſiæ.*

Ferreum cornu eccleſiæ inſuperabilem potentiam eccleſiæ deſignat. Mich. 4. c. Et ferrum, in quod mutantur lapides, ſunt qui iam ſunt vtiles in eccleſia, & aliquam fortitudinem pręſtant: ſed qui proficere poſſint, & in argentum mutari. Iſ. 60. d. *Hie. ſ. Mich. 4. & ſ. Iſ. 60.*

Timor pœnæ.

Ferreæ manicæ dicuntur, quum quis timore reprimitur a peccando: nam ſi amore, tunc ſunt aureæ manicæ. Pſ. 149. *Aug. ſ. Pſ. 149.*

Peccatores. *Ingenium.* *Duritia huius ſeculi.* *Anima Chriſti.* *Donum intellectus.*

Ferrum, vt eſt vile metallum comparatum auro & argento, ſignificare poteſt peccatores, qui in genere humano viliſſimi reputantur. Ier. 6. g. Eze. 22. d. Et ferrum retuſum ſignificare poteſt ingenium hebetatum. Eccleſiaſtę 10. b. Et ferrum merſum in aquam, dici poteſt homo merſus in peccatis. Ferrum autem ſupernatans, eſt baptizatus à peccatis mundatus. 4. Reg. 6. b. Ferrum etiam morſum in aquam, dici poteſt duricia huius ſeculi merſa in profundum erroris. Deſignat etiam animam Chriſti deſcendentem ad inferos, & poſtmodum ad corpus redeuntem. Ferrum quoque in manubrio, eſt donum intellectus in corde: & mergitur in aquam, quum ex diſſoluto opere intelligentia fatuatur. *Hie. ſ. Eze. 22. & ſ. Eccleſiaſt. 10.* *Amb. 2. de ſacra. 4.* *Tert. adu. Iudæos.* *Aug. 12. cont. Fauſ. 35.* *Gre. 22. mor. 5.* *Cyr. 8. ſ. Ioan. 17.*

Neceſſitates vitæ præſentis. *Tribulatio.* *Peccatum.* *Falſa teſtimonia in Chriſtū.*

Ferrum dici poteſt omnis huius vitæ neceſſitas: quæ vitam inopis mœroris vulnere cruciat: hoc ferrum pertranſiit animam Ioſeph Pſal. 104. Arma etiam ferrea, ſunt vitæ præſentis neceſſitates, quæ durè premunt, & vitam inſequuntur. Iob 20. c. Ferrum etiam pertranſiens animam Ioſeph, dici poteſt dura tribulatio: aut etiam peccatum, quod in animas omnium pertranſiit. Ferrum autem pertranſiens animam Chriſti, dici poſſunt falſa teſtimonia, quæ Iudæi aduerſus Chriſtum protulerunt. Pſ. 4. 10. *Gre. 15. mor. 12.* *Euc. q. in Pſ.* *Arn. ſ. Pſ. 104.* *Amb. epiſ. 7.* *Aug. epiſ. 28.*

Increpatio dura.

Ferrum ſecuris, increpationem duram ſignificat, qua indiſcretè aliquando proximus percutitur. Deut. 10. b. *Gre. 10. mor. 9.*

Inſtrumenta bellica. *Inſigne diſcordiæ.*

Ferrum poteſt aliquando ſignificare ipſa inſtrumenta bellica: & ipſum eſt velut inſigne diſcordiæ & diſſenſionis. Gen. 4. d. Exo. 35. d. Ezec. 27. c. Apo. 12. b. 19. c. *Amb. de Virg. 3.* *Hie. ſ. Eze. 27.*

Duricies Iudæorum & diaboli.

Ferrum interdum ſignificat duriciam Iudæorum. Ier. 15. c. Et ferreę laminæ, ſunt duritiēs & impœnitentia diaboli. Iob 40. b. Sic dicitur ferreus neruus ceruix Iſrael, propter pertinacem inobedientiam Iudæorum. Iſ. 48. a. *Greg. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 6.* *Hie. ſ. Ier. 15. & ſ. Iob 40.*

Maledicentia. *Concupiſcentia.* *Rationes philoſophorum, & hæreticorum.* *Dæmones.* *Hæreſiarcha.* *Diabolus.* *Philoſophus.*

Ferrum omnia domans metalla, maledicentiam ſignificare poteſt, omnes virtutes deprimentem. Dan. 2. e. Item concupiſcentias ignitas, ac lites & contentiones, Ioſu. 8. f. Et ferrum, quod non debebat diuidere aſcellas auium, quę offerebantur in ſacrificio, ſignificare poteſt hęreticam prauitatem à diuinis expellendam. Et ferrei vectes, dici poſſunt rationes Philoſophorum, & hęreticorum: & etiam ipſi dęmones. Pſ. 106. Iſ. 45. a. Ipſę etiam rationes dicuntur ferrum fabrefactum. Eze. 27. d. Et ferrea plauſtra Damaſci, ſunt verba hęreticorum: quorum dentes, ſunt arma & ſagittę. Amos 1. a. Pſ. 56 Ferrarius autem faber, dici poteſt hęreſiarcha, & diabolus, & philoſophi, & cęteri artificioſe mentientes Iſ. 44. b. *Ori. ſ. Ioſ. ho. 9.* *Arn. ſ. Pſ. 106.* *Hie. ſ. Eze. 27. & ſ. Amos 1. & ſ. Iſ. 44.*

Potentia Romanorum. *Crudelitas.* *Fortes ad nocendum.*

Ferrei dentes beſtiæ, deſignant potentiam Romani Imperij. Dan. 7. b. Vel deſignant crudelitatem imprudentium, qui omnibus nocere cupiunt. Et ferreę laminę, ſunt fortes ad nocendum bonis. Iob 40. c. Ferrum etiam in ſtatua, crudelitatis eſt violentia, & indignatio. Et tibię ferreę, ſunt ſecuritas crudelis. Ferreas enim tibias habere ſe oſtendit, qui contra ſuperiores ſe per audaciam erigit, & inferiores per ſęuitiam premit. Et vincula ferrea ſunt, quum quis, nec minis cedit, nec conſiliis acquieſcit. Dan. 2. e. 4. c. Et vectes ferrei dicunt audacem rebellionem. Pſal. 106. *Hie. ſ. Dan. 7.* *Gre. 32. mor. 17.* *Ruar. de S. Fich. de ſomni. Nabuc. 23. 24. 25. 26. & de ferro ſtatuæ 25. & de vitio mutabilit. 15.*

Ferrea fornax, vide Clibanus.

Fertilis.

FErtilis dicitur terra, quæ multum fert fructum: quæ & ferax dici ſolet.

Fertilitas terræ, tempus gratiæ ſignificare poteſt, in quo eſt abundantia bonorum operum. Gen. 41. f. *Tempus gratiæ.*

Glo. int. ſ. Iſ. 32. Fertilis vinea, erat ſynagoga, ante aduentum Chriſti, quæ poſtea ſterilis facta eſt. Iſ. 32. c. *Synagoga.*

Fertilem terram appellat dux regis Aſſyriorum terram ſuam: quia diabolus promittit voluptatum abundantiam ſibi obtemperantibus. 4. Reg. 18. g. 1. Par. 4. g. Sic fuit fertilis Moab. Ierem. 48. b. *Abundantia terrenorum.*

Feruere, Feruor, Bullire.

FEruere dicitur, quod nimio calore ex igne ſuppoſito agitatur, ac commouetur: vt aqua ſuppoſito igne feruet: quod etiam bullire dicitur.

Feruor auté dicit calorem nimium, qualis eſt in ęſtate, quando plurimùm calefacit Sol.

Thl. de Abrah. Gre. 31. mor. 25. Bed. ſ. Gen. 18. Feruor diei dici poteſt calor fidei, & illuſtratio diuinæ veritatis, & inflammatio charitatis. Gen. 18. a. Et feruens equus dicitur prædicator, qui nullo terrore à prædicanda fidei veritate compeſcitur. Iob 39. c. Rom. 12. c. Acto. 18. f. *Calor fidei. Inflammatio charitatis. Prædicator.*

Gre. 34. mor. 10. Bulliunt vnguenta, quando boni fragrantiam ſuauitatis bonorum operum emittunt. Iob 41. d. *Odor bonorum operum.*

Hie. ſ. Amos. 4. & ſ. Nah. 3. Feruentes quadrigæ, ſignificare poſſunt diuinam punitionem in malos. Nahum. 3. a. Et feruentes ollæ, indicant punitionem hæreticorum. Amos 4. a. Vel feruentes quadrigæ, deſignant impetus dæmonum perſequentium fideles in mundo. Et feruens equus dicetur diabolus. Iob 39. c. *Punitio Dei. Impetus dæmonum. Diabolus.*

Ori. ſ. Exo. ho. 4. Hie. ſ. Ier. 15. Feruor veſicarum, & vlcerum in Ægyptiis, dici poteſt ira, & furoris inſania. Exo. 9. b. iuxta Origenem. In feruorem quoque dedit Deus Iudæos, hoc eſt, in perturbationem tribulationis. Ierem. 15. a. *Ira. Tribulatio.*

Hie. ſ. Iſ. 57. Gre. 31. mo. 37. 40. & 34. mor. 9. Feruens mare, erat inſania & malitia Iudæorum aduerſus Chriſtum. Iſ. 57. d Et Leuiathan facit ferueſcere profundum mare, quaſi ollam, quum reproborum corda valido ſuccendit ardore: & quæ hoc pacis tempore intra ſuam malitiam clauſa latuerunt, tunc in æſtum immaniſſimæ perſecutionis ebulliunt, ac per abruptam crudelitatis apertæ licentiam ea, quæ diu præſſerant, odia antiqui liuoris exhalant. Iob 41. d. Et olla feruens, eſt vnaquæque anima cogitationum ſuarum impetus, quaſi ſpumas ardentium vndarum ſuſtinens: quas & ignis cęli commouet, & ipſa temporalis oppreſſio, more ollę intrinſecus clauſas tenet. Iob 41. b. Pro. 19. a. Amos 4. a. Ionæ. 1. a. Eccl. 14. d. *Malitia Iudæorum. Anima.*

Feſſus, quære Fatigare.

Feſtinare, vide Accelerare.

Feſtuca.

Feſtuca dicitur minima quæque res, & leuiſſima.

Aug. de ver. do. ſer. 16. Feſtuca in oculo fratris, eſt leuiſſimum peccatum in fratrem. Mat. 7. a. Luc. 6. f. Vel eſt ira, quæ initium eſt trabis, hoc eſt, odij. *Leuiſſimum peccatum. Ira.*

Feſtus dies, Feſtiuitas, Solemnis dies, Solemnitas, Feriæ.

FEſtus dies, dicitur dies ſolemniter lætus, & feriatus, in quo ſolemnia ſacrificia à toto populo offerebantur: qui dies etiam ſolemnitas dicitur. Erat autem olim feſtus dies ſabbatum, qui erat ſeptimus quiſque dies, computando à primo die creationis mundi. Exod. 12. c. Nu. 28 b. De quo quęre Sabbatum. Et ferię Domini dicuntur, quia Domini triumphi in eis celebrantur. Leuit. 23. a. *Iſyc. ſ. Leu. 23.*

Ori. ſ. Nu. ho 23. Cyr. de ado. in Spiritu ſ. Amb. 2. de Cain. 2. Hie. ſ. Iſ. 30. Feſti dies Dei, & angelorum, dici poſſunt, quando peccatores conuertuntur, & ab inuolũtario ſeruitutis iugo liberantur, & Deo ſubduntur, & quæ grata ſunt illi, faciunt, nullo obſiſtente & cogente: & quum diligimus, & eligimus, quod illi placet. Nu. 28. 29. Pſ. 75. Feſta etiá Dei dicebantur, quum fiebant oblationes ſine peccato: Quum verò mixtum eſt peccatum, non dicuntur feſta Dei, ſed hominum: De quibus dicebat Deus apud Iſaiam, Calendas veſtras, & ſolemnitates veſtras odiuit anima mea. Et feſtus dies Domini eſt, vbi eſt perfectarũ virtutum gratia Exo. 10. b. 12. c. 23. b. Iſ. 1. d. 30. f. 33. d. 3. Reg. 8. g 2. Par. 7. d. Thr. 1. b. Hoſe. 2. b. Zac. 8. d. Mal. 2. a. Et ſolemnitas in exitu anni, eſt virtutum perfectio. Exo. 23. 34. *Conuerſio peccatorum. Oblationes puræ. Perfectio virtutum.*

Ori. ſ. Nu. ho. 23. Hie. ſ. Iſ. 19. Feſtum Neomeniæ, hoc eſt, nouilunij, eſt ex coniunctione eccleſiæ cum Chriſto. Nu. 28 b Pſ. 80. Et tunc in feſtiuitatem eſt terra Iuda Ægypto, quando mundum, ac gentiles recipiunt Chriſti fidem, & ſacram doctrinam. Iſ. 19. c. *Cõiunctio eccleſiæ cum Chriſto. Suſceptio fidei.*

Glo. ord. ſ. Exo. 12. Solemnis dicitur dies prima in Phaſe, propter reſurrectionem Domini. Exo. 12. c. *Reſurrectio Domini.*

Hie. ſ. Ier. 31. Iſyc. ſ. Leu. 23. Solemnitas azymorum dicitur baptiſmus: & tempus paſſionis Chriſti: & ſecundùm quod celebrabatur quintadecima die, deſignant legem nouam, ſequentem veterem. Exo. 12. b. 34. c. Leu. 23. a. Deu. 16. c. 2. Par. 30. c. 1. Eſd. 6. d. Ier. 31. b. *Baptiſmus. Paſſio Chriſti. Lex noua.*

Glo. ord. ſ. Exo. 23. Solemnitas primitiuorum, deſignare poteſt ſacramentum confirmationis. Exod. 23 b. Et primitias operum, quæ debemus offerre Deo. *Confirmatio.*

Glo. int. ſ. Exo. 34. Solemnitas hebdomadarum, eſt ſolemnitas donorum Spirituſſancti, quę eſt in Pentecoſte. Exo. 34. c. Eſt idem feſtum cum feſto primitiuorum. *Dona Spirituſſancti.*

Ori. ſ. Nu. ho. 23. 27. Feſtum continuum agit, qui nunquam peccat. Nu. 28. a. Et feſti quidem dies, nunc ſunt ex *Ceſſare à peccatis.*

parte:

parte, vt feſtum Azymorum in Sochoth. In gloria verò erit feſtum perfectum. Et ſolemnitas tabernaculorum celebratur in hac vita, in qua ſumus peregrini. ideo celebratur de anno in annum, donec veniatur ad domum Dei cæleſtem. Deut.16.c.1.Eſdr.3.b.Zach.14.c. Et feſtiuitates celebrat Iuda, quum fideles, non in vino & epulis, vt carnei Iudæi exiſtimant: ſed in ſpiritualibus delicijs, & voluptate torrentis lætantur. Nah.1.d.

Hie.ſ.Zac.14.& ſ. Nah.1.

Humanitas Chriſti. Solemnis hoſtia, eſt humanitas Chriſti in cælo.1.Reg.1.c. *Gre.ſ.1. Reg.1.*

Feſta Iudæorũ, & hæreticorum. Solemnitates euolutæ ſunt Iudæorum, aut hæreticorum. Iſa.29.a. Et ſolemnitas Domini dicitur ab errantibus cultus idolorum. Exo.32.b. quæ poteſt ſumi per ironiam. Hæ ſolemnitates ſunt traditæ, vel tradendæ obliuioni. Thr.2.b.Hoſ.2.b. *Hie.ſ.Iſ.29.*

Iudiciũ vniuerſale. Solemnis dies, dicitur dies generalis vindictæ diuinæ. Hoſ.9.a. *Hie.ſ.Hoſ.9.*

Fibula.

Fibula, eſt propriè ornamentum cinguli, ad veſtẽ ſubligandam. Et circulus quilibet æneus, aut etiam argenteus, & aureus ad aliquid aſtringendum, ac religandum, fibula dicitur.

Confeſſio & prædicatio. Fibulæ æneæ, quibus cortinæ tabernaculi retinebantur, deſignare poſſunt ſonum confeſſionis, & prædicationis, quibus eccleſia confirmatur, & etiam charitatem vnientem omnes fideles ad conſtitutionem tabernaculi eccleſiæ. Exo.26.d.36.c. *Tert.de cibis Iuda.*

Honor eccleſiæ. Fibula aurea inſigne erat honoris.1.Mach.10.g.11.f.14.g. Et deſignat honorem datum eccleſiæ à principibus ſecularibus. *Glo.or.ſ.1.Mac.*

Ficus, Groſſi.

Ficus, eſt arbor nota, cuius fructus etiam ficus dicitur, habet folia aſpera, quæ amittit hyeme, fructum verò dulcem & ſuauem, ſi maturus ſit. Groſſi verò ſunt ficus præcoques: & quidam ſunt decidentes ante maturitatem, quidam verò matureſcunt:

Eccleſia. Ficus agitata vento, eſt eccleſia perſecutionem patiens: à qua decidunt groſſi, hoc eſt, infirmi in fide. Apo.6.d. Eadem protulit groſſos, quum produxit Martyres. Cant.2.c. Ferunt autem, ſi groſſi ſylueſtris ficus alligentur domeſticæ, ſeruari fructus, ne decidant: Ita conuerſi ex Gentibus aut hæreticis ad fidem eccleſiæ, retinent alios fideles, ne in errores incidant. *Aug.ſ.Apo.ho.6. Gre.ſ.Cant.2.*

Boni. Ficus, vt habet abſconditam virtutem hyeme, & eam æſtate profert, deſignare poteſt bonos, qui in hoc mundo inter perſecutiones latent: ſed poſtmodum fructum referunt in vita æterna. Mat.24.c.Deu.8.b.Iud.9.b. *Lyr.ſ.Mat.24.*

Sacra ſcriptura. Ficus proferens ſuauem fructum, ſignificare poteſt ſacram ſcripturam, de qua dicit Propheta. Pſ.118. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua! Prou.27.c.Ier.5.d. Ioel.1.b.2.f.Mich.4.b.1.Mach.14.b. His ficis curatus eſt Ezechias. Iſ.38.d. Ficus etiam eſt lex, ſub cuius vmbra erat Nathanael. Io.1.g. Et ficus ſeruata, eſt lex cuſtodita. Pro.27.c.Zac.3.d. *Gre.18.mor.23. Bed ſ. Pro.27. Rup.ſ.Zac.3.*

Lex. Felicitas. Ficus propter dulcedinem fructus, fœlicitatem poteſt deſignare: & requieſcẽt ſub ficu, qui tranquillitate, & dulcedine fœlicitatis fruentur. Mich.4.b. *Hie.ſ.Iſ.65. & ſ. Mich.4.*

Gentilitas. Genus humanũ. Natura humana. Ficus priùs ſterilis, quæ poſtea foſſa & culta dedit fructum, ſignificat gentiles priùs ſteriles, poſtea verò in fide fructificantes. Luc.13.b.Ier.2.f.Agg.2.d. Vel deſignat genus humanum nõ habens fructum pœnitentiæ. Vel ipſam naturam humanam, quæ per peccatum facta eſt inutilis: in qua tribus annis Dominus quæſiuit fructum. Et ficus, vt eſt lignum æſtatis, deſignat genus humanum propter pruritum carnis: cum ramus eius iam tener fuerit, id eſt, cùm filij hominum per fidem Chriſti ad ſpiritales fructus profecerunt: & in eis honor adoptionis filiorum Dei eminuerit, prope eſt æſtas fœlicitatis. Mat.24.c.Marc.13.c Luc.21.f.Hoſ.9.c. *Ori ſ.Mat.ho.30. Aug. de tempore barbarico.2. & de ver.dom.ſer.12 & 1.q.in euan.39. Gre.ho.31. Eu. for.Spirit.4. Rup.ſ.Hoſ.9.*

Patriarchæ. Ficus primi temporis bonæ, quæ & ficus præcoquæ dicuntur, erant patriarchæ: Ficus autem in calatho, fuerunt credentes ex Iudæis: Ficus verò malæ, non credentes. Ierem.24.a.Mich.7.a.Hoſe.9.c. *Hie.ſ.Ier.24. Rup.ſ.Hoſ.9.*

Dona Spiritusſancti. Ficus aliquando ſignificare poteſt dona Spiritusſancti, quæ dulcia ſunt, & ſub quibus eſt quieſcendum. Mich.4 b.Agg.2.d.Zac.3.d Groſſi autem dici poſſunt doná gratuita Spiritusſancti: vt ſcientia, prophetia, linguæ: quæ debent cedere melioribus. Cantic.2.c. Groſſi etiam ſunt ſenſus ſpirituales guſtui animæ ſuauiſſimi. Nah.3.c.Apoc.4.d. Hi ſunt non decidentes, ſed perfectè matureſcentes. *Hie.ſ.Agg.2.& ſ. Zac.3. Ber ſ.Cant.ſer.60. Amb ſ.Luc.13. & de Iſaac.4.*

Martyres. Groſſi etiam, quos pertulit eccleſia dici poſſunt Martyres præmiſſi ad æternam patriam. Cant.2.c.Mich.7.a. *Gre.ſ.Cant.2. Hie.adu. Iouinianum.*

Mundus. Ficus, cuius foliis ſe operuerunt Adam & Eua. Gen.3.b. ſignificare poteſt hunc mundum, qui protulit eccleſiam, in qua operiuntur peccata per baptiſmum, & pœnitentiam.

Synagoga. Ficus maledicta à Chriſto, deſignare poteſt ſynagogam, ſeu populum Circunciſionis, habentem folia ceremoniarum ſine fructu operum. Mat.21.b. Erat ficus ſecus viam, quæ protulit prius groſſos, qui eiiciuntur, hoc eſt, præcepta decidentia, & populum magna ex parte inutilem: poſtea verò ex parte protulit bonum fructum, quando Apoſtoli, & alij credentes, è ſynagoga prodierunt. Luc.13.b.Cant.2.d. Increduli autem fuerunt velut ſpinæ, è quibus nõ colliguntur ficus. Luc.6.g. Non fuit autem arefacta ficus in radicibus: quia germinabit in fine mundi. Ier.8.c.Hoſ.2.c.9.c.Ioel.1.c.Hab.3.d.Marc.11.b.Ioan.1.g. *Ori.ſ.Ma.ho.3.16 30.& ſ.Cantic.4. Hil.ſ.Ma.Can.21 Amb.de viduis. & de reſurrectione. Hie.ſ.Hab.3.& ſ. Mat.21.& 1.adu. Iou.*

Anima. Ficus etiam habens folia ſine fructu, eſt anima habens profeſſionem fidei ſine operibus. Mat.21.b. Hæc ficus profert fructum, cùm foditur, & ſtercus ad radices eius immittitur. Luc.13.b.Mar.11 c. Hanc ficum decorticat diabolus, quum ſeductam mentem in fauoris appetitũ *Aug.ſ.Pſ.44. Ber.ſ.Cant.ſer.60 Ori.ſ. Ma. ho.16. Amb.de virg.& ſ.Luc.13. Gre.8.mor.37.*

ſapiens,quo hanc ad oſtentationem pertrahit,tegmen ei humilitatis tollit, eamque nudans expoliat. Ioel.1.b.

[Ori.ſ.Mat.ho.16. — Ber.ſ.Cant.ſer.52.] *[Hypocritæ. Diabolus. Mali.]* Ficus etiam cum foliis ſine fructu, ſunt, qui videntur habere veram & ſanam doctrinam: quos ſi cominus inſpicias, ſine veritatis fructu inuenies.Et ipſe diabolus eſt ficus ſterilis, & etiam quilibet malus.Iſ.34.a.Et groſſi habentes ſimilitudinem ficuum,ſed non ſaporem, deſignant hypocritas,ſpeciem virtutis præ ſe ferentes,quam non habent.Cant.2.c.

[Ori ſ.Mat.ho. 30. Hie.epi. parma ſpe cie. Amb.de Iſaac.8.] *[Opera.]* Ficus fructus,ſignificare poſſunt bona opera,& interdum mala.Ier.5.d.8.f.24 b. 29. d. Iſ. 38.d.Et bonæ ſunt,qui placent Deo,hoc eſt,qui non ſunt tepidi, ſed perfecta habent opera. Et ficus dulcis ſine odore,eſt ſuauitas innocentiæ ſine fragrantia ſpiritus, qualis erat in Nathanael.Et ſubtus ficum ſedere,eſt in bonis operibus quieſcere.Nu.13.c.Deu.8.b.Mich. 4.b. Mat.7.e.Luc.6.g.Ioan.1.g.

[Ambr.1.de virg. Cyr de adorat.in Spiritu ſancto. Aug.ſ. Pſ.31.& ſ.Ioan tract.7. & de verbis Domini ſerm.40.] *[Concupiſcentia mūdi aut oculorum. Conditio carnis.]* Ficus interdum, eſt illecebroſa deliciarum,ac mundi prurigo,quam qui habent, humiles ſunt,vt ad alta virtutis eleuati nequeant:& fragiles ad laborem,& molles ad vſum, & interdum ſteriles ad fructum. Vel ſunt voluptates externæ,ad concupiſcentiā oculorū pertinētes: quas promittit Rabſaces,id eſt,diabolus,obſequētibus ſibi.Iſ.36.c.Nu.20.d.3.Reg.4.c.4.Re. 18.g Pſ.104 Ier.29.d Nah.3.c.Apoc.6.d.Vel eſt conditio carnis,ſub qua naſcuntur omnes in peccato originali.Sub hac ficu vidit Chriſtus Nathanaelē. Et folia ficus,ſunt peccata.Et ſub ficu eſt,qui eſt in peccato.Ioan.1.g.

[Ber.ſ.Cant.ſer.60. — Ber.ſ. Can.ſer.60.] *[Iudæi. Vulgus coniugatorum.]* Groſſi fuerunt Iudæi tempore aduentus Chriſti,qui fructum inutilem dederunt, nolentes credere in Chriſtum. Cant.2.c.Deſignant etiam vulgus coniugatorum.

[Ber.ſ.Ecce nos reliquimus omnia.] *[Timor iudicij. Amaritudo peccatorum. Dignitates.]* Ficus etiam protulit groſſos ſuos, quum conuerſi prius producunt timorem iudicij, qui poſtea expellitur,& amaritudinem peccatorum,quæ per confeſſionem,& lachrymas cedit.

Poſſunt etiam groſſi deſignare ſublimitatem,& excellentiam dignitatum, quæ præcedunt fructus in æterna gloria futuros,& decidunt cum gloria huius ſeculi.

[Hie.ſ.Amos 4.] *[Libri hæreticorū.]* Ficetum, vbi ſunt multæ arbores ficus.Amos 4.c.deſignat libros hæreticorum, multas habentes ficus amaritudine plenas.

Fidere, Confidere, Fiducia.

FIdere,eſt fidem habere,aut ſpem fiduciamque in aliquo repoſitam habere:& idem eſt cōfidere.Fiducia verò,idem penè eſt quod fidentia,hoc eſt,certa quædam opinio, & ſpes de ſe,vel alio concepta.

[Bed.ſ.Pro.3.] *[Fiducia bonorū.]* Confidere in Domino,eſt bonorum,qui & fiducialiter agere dicuntur, quia per auxilium Dei operantur,& in ipſo requieſcunt.Pſ.10.24.56.117. 124.Sap.3.b.Eccl.11.c.32.d.Iſ.12.a. 14. g.Ier.17.b.2.Mach.15.b.Matt.9. a. 27.e.Mar.6.g.Ioan.16.g.Et iuſtus dicitur confidere quaſi leo.Pro.28.a propter ſecuritatem conſcientiæ, & fiduciam, quam in Deum habet.Mali autem non confidunt in Domino.Soph.3.a.Confidenter autem habitabit Iſrael,hoc eſt,fideles in eccleſia,ſub Chriſti protectione.Ier.23.b.32.g.Eze.28.g.38.c.Prou 3.c.

[Bed.ſ. Prou. 31. Rup 7.de gloriſi. Trin.6.] Confidit cor viri in vxore forti.Prou.31.b.quum Chriſtus cognoſcit fidelitatem Eccleſiæ, quæ non eſt ab ipſo defectura.Et quia fidei reuelat omnia ſecreta.

[Hie.ſ.Iſ.32 & ſ. Eze.16. Baſi.ſ.Pſ.48.] *[Synagoga.]* Confidentes filiæ dicuntur ſynagogæ,vel ciuitates Iudææ, quia confidebant in operibus legis.Iſ.32.c.Eze.16.b.Et qui confidunt in virtute ſua.Pſal.48.ſunt qui viribus corporis, vel animi,& non Deo nituntur.

[Gre.4.paſtora.] *[Elatio ex virtutibus.]* Fiducia ſuæ pulchritudinis eſt,quum quis ex virtutibus eleuatur.Ezech. 16 b.Confidenter etiam dicitur habitaſſe Babylon propter ſuperbiam,quum nullum timeret.Iſ.47.b.Ez.39.b.

[Hie.ſ.Iſ.31. & ſ. Amos 5. Aug.de continē.4. & de lib.arbit.ad Valentinum.] *[Præferentes tēporalia aut errores Deo.]* Confidentes in idolis,ſunt qui præferunt temporalia,aut errores Deo. Pſ.113. 134. Et confidunt in monte Samariæ,qui fiduciam habent in hæreticis,& ſuperbis.Amos 5. g. Et confidunt in quadrigis,& equitatu,aut in vmbra Ægypti,qui fiduciam habent in incerto diuitiarum,& fauore mundano,& in principibus,& filiis hominum,quibus non eſt ſalus. Iud.9.b. Iud.20.c.Pſ 145.Prou.11.d.12.a.17 b.28.d.Sap.14.d.Iſ.30.a.31.a.36.a.42.c.59.a.Ier.2.g.7.c.28. d.49.a.Bar.3.b.Amos 6.a.Mich.7.b.1.Mach.10.f 2.Mach.8.d.11.a.Lucæ 11.c. 18. b. Confidit *[Hier.ſ.Ier.17.]* etiam in homine,qui confidit in ſeipſo.Et confidit in mendacio, qui confidit in idolis,aut in homine.Confidit etiam in homine,qui Chriſtum purum hominem confitetur.Ier.13.d.17.a.

[Hie.ſ.Iob 40.] *[Audacia diaboli.]* Fiduciam habet diabolus,quòd influat Iordanis in os eius. Iob 40. c. quia omnes fideles perdere nititur,& ſperat.

[Remiſſio in cōfeſſione.] Confidenter pronunciat ſacerdos leproſum ſanatum.Leuit.13.c.vbi deſignatur certitudo remiſſionis peccatorum in ſacramento pœnitentię,per ſacerdotem miniſtrato.

Fides, Fidelis, Infidelis.

[Tullius.] Fides,eſt qua fit quod dictum eſt,quæ dicitur dictorum conuentorumque conſtantia, & veritas,ſecundùm quam dicitur fidelis,qui ſeruat dicta, & conuenta:& qui promittit, dicitur dare fidem:qui verò dictis credit,fidem dicitur accipere.Qua ratione etiam fides dicitur, qua credimus Deo,& melius cùm credimus in Deum:& fideles dicuntur, qui credunt reuelatis à Deo.Et datur fides virtus theologica.Et actus ſeu fructus fidei.Matt. 17.c.Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis. *[Hie.ſ.Iſ.25.55.]*

[Rup.4.de victo. verbi Dei.21.] *[Implens Deus promiſſa.]* Fidelis dicitur Dominus in verbis ſuis,qui implet,quod promiſit.Pſ. 144. Et fideles cogitationes Dei,deſignant promiſſionem redemptionis,quam impleuit. Iſ.25.a.49.c.Et fideles

miſericordiæ

miſericordiæ Dauid,ſunt firma promiſſa Dei,ex eius miſericordia prodeuntia. Iſa.55.a. Ex fide promittentis Dei,dicitur eius iuſtitia reuelari in fidem credentis.Rom.1.b.

Ducũt ad fidem opera Dei. — Baſi.ſ.Pſ.32.
In fide dicuntur eſſe opera Dei.Pſal.32.quia ducunt nos ad fidem,& ad Dei cognitionem.

Fides in baptiſmo. — Amb.de virg.3.
Fides dicitur præcipuè in lauacro baptiſmi,quod dicitur ſacramentum fidei,eaque eſt prima fides.1.Timoth.5.b.

Sacerdos noui teſtamenti. — Gre.ſ.1.Reg.2.
Fidelis ſacerdos,quem ſibi elegit Dominus.1.Reg.2.g.eſt ſacerdos noui teſtamenti, & qui quærit gloriam Dei,& animarum commodum.

Fides Gentilium. — Hie.ſ.Matth.8. Rup.2. de glorif. Trinit.15.
Fides Chananææ magna, eſt conſtantia,& typus fidei Gentilium,quæ ſuperauit fidem Iudæorum.Matth.15.c.Idem eſt de fide Cẽturionis.Matth.8.b.Fides magna eſt, propter quam mors non timetur.

Fides imperfectorum. — Ori.ſ.Mat.ca.14. Rup.2. de glorific. Trinit.15.
Fides modica Petri. Matth.14.d.deſignat fidem nondum perfectorum,ſed tendentium ad perfectionem. Modica eſt, vbi propter metum mortis ſub articulo perſecutionis, vocem quis abſcondit confeſſionis. Minima eſt, cùm propter temporalia quis actiorem vitam ſubterfugit.

Eccleſia. — Hier.ſ.Iſa.22.
Fidelis ciuitas,erat prius Hieruſalem,& anima antequam peccet:& nunc eſt fidelis ciuitas Eccleſia:quæ etiam fidelis locus dicitur,& fidelis domus.Iſa.1.f.22.g.Eandem deſignant ſancti fideles cum Iuda.Hoſe.11.d.

Fidelis in temporalibus,aut ſpiritualibus. — Hier.Aglaſiæ.
Fidelis in minimo dicitur, qui fidelis eſt in temporalibus. fidelis autem in multis, vel in magno,qui fidelis eſt in ſpiritualibus.Luc.16.c.

Syncera doctrina. — Hier.ſ.Iſa.33.
Fideles aquæ ſignificare poſſunt ſynceram doctrinam, quam qui accipit, rectè inſtituitur circa veritatem.Iſa.33.c.

Recta fides. — Hie.ſ.Iſa.17.
Fidelis plantatio,dici poteſt recta fides de Deo patre.Iſa.17.c.

Hæretici. — Hie.ſ.Iſa.13.
Infideles præcipuè dicuntur hæretici,deinde alij increduli,de quibus dicitur:Qui incredulus eſt,infideliter agit.Iſa.13.c.21.a.

Adam & Eua. — Ber.ſer.1. de adu.
Infideles principes, ſeu inobedientes,fuerunt Adam,& Eua Iſa.1.f.

Tribulationes. — Hie.ſ.Iere.15. Beda.ſ.Pro.25.
Infideles aquæ,quæ videntur duraturæ,& deficiunt,vt torrentium,deſignant tribulationes huius vitæ,quæ quantumuis durent,tandem cum vita deficiunt.Ierem.15.d.ſic dicitur infidelis homo,qui fragilis eſt,& in quem non poteſt homo confidere.Prou.25.c.

Iudæi prohibentes fidẽ Chriſti. — Glo.ord.ſ.Gen.39.
Fidei argumentum,quod dedit domina Ioſeph,oſtenſo pallio. Gen.39.c. deſignare poteſt Iudæos prohibentes credere in Chriſtum,quem ipſi crucifixerant, corpus eius velut pallium tenentes.

Ananias baptizans Paulum. — Lyra.ſ.Gen.44.
Fides Iudæ,qua accepit Beniamin à patre,vt irent in Ægyptum.Geneſ.44.g.deſignare poteſt Ananiam baptizantem Paulum.

Fidei creditum depoſitum,vide Depoſitum.

Figere, *Affigere*, *Configere*, *Infigere*, Defigere.

FIgere,eſt aliquid intra aliud vi quadam immittere,vt firmum ibi maneat:vt figere clauũ, aut palum.Idem ferè ſignificant eius compoſita.

Mortalitas Chriſti. — Arn.& Hila.ſ. Pſal.68. Hie.ſ.Pſal.68.& ſ.Zach.12. Aug.ſ.Pſ.68. Ber.ſerm.4.vigil. natiuit.Domini.
Infixus dicitur Chriſtus in limo profundi,quando mortuus eſt:vel quando erat in homine corruptibili: vel quia peccatis noſtris tenebatur:& orat, vt non infigatur, hoc eſt, vt non videat corruptionem.Pſalm.68. Confixerunt autem eum Iudæi. Zach.12.c.13.b. Malach.3.b.Eoſdem deſignauit figens Dalila clauum in terra, circumligatum crinibus Samſon. Iudi.16.c.

Delens Chriſtus peccata in cruce. — Glo.ord.ſ.Coloſ.2.
Affixit Chriſtus chirographum cruci,quãdo ibi deleuit peccata noſtra voluntate propria, velut chirographo à nobis perpetrata, & firmata. Coloſſ.2.c. Affixus quoque cruci Haman, eſt diabolus victus à Chriſto.Eſther 8.b.

Nulla capi concupiſcentia. — Amb.ſ.Gal.2.
Confixus eſt cruci cum Chriſto, qui veſtigiorum eius æmulus,nulla mundi concupiſcentia capitur.Galat.2.d.

Firmatus Chriſtus in Eccleſia. — Hier.ſ.Iſa.22.
Fixit Deus Chriſtum vt paxillum in loco fideli,firmans ipſum in Eccleſia,cuius ipſe eſt caput.Iſa.22.g.

Pœna æterna. — Glo.int.ſ.Pro.22.
Configit Deus eos,qui confixerunt animam pauperis. Prou.22.d. quando eos punit pœna æterna.

Caſtigatio diligentium. Crucifigentes Chriſtum. — Hie.ſ.Zach.13. Rup.ſ.Zach.13.
Configunt pater,& mater pſeudoprophetam,quum diligentes caſtigant eum,qui falſa docet.Zach.13.b.Vel ediuerſò,configentes prophetantem in nomine Domini, ſunt Iudæi crucifigentes Chriſtum.

Peregrinatio huius vitæ. — Glo.ord.ſ.Gen.13.
Figere tabernacula,pertinet ad huius vitæ peregrinationem,quia tabernaculum eſt ambulatorium.Sic fixit tabernaculum Abraham.Geneſ.13.a.Et fixum eſt tabernaculum teſtimonij inter populum,& in Silo:quia Deus hic eſt cum ſuis. Leuit.16.d. Ioſu.18.a. Hebr.8.a. Et filij Iſrael figebant tabernacula ad imperium Dei.Num.9.d.

Sublimitas cæleſtium. — Ori.ſ.Num.ho.17.
Fixiſſe etiam dicitur Dominus tabernacula filiorum Iſrael.Num.24.a. vbi deſignatur ſublimitas cæleſtium,quæ acquiritur poſt hanc peregrinationem.

Videntes tentationes à longè. — Ori.ſ.Num.ho.27.
Figentes filij Iſrael tentoria è regione montis Sinai. Exod.19.a. & ſuper mare rubrum. Num.33.b.ſunt videntes tentationes à longè,& ad ea ſe præparantes.

Dæmones. — Ori.ſ.Iudi.ho.8. Hie.ſ.Iere.6.
Figentes hoſtes Iſrael tentoria in valle.Iudi.7.c. ſunt dæmones in villibus habitantes. Et figentes paſtores tentoria in circuitu Hieruſalem. Ierem.7.a. ſunt hoſtes obſidentes Hieruſalem, vel dæmones impugnantes animam. Idem deſignat figens Iſmael tabernaculum è re-

gione fratrum ſuorũ. Gen.16.d. Et figens Laban tentorium in monte Galaad. Geneſ.31.d. Et figens Rex aquilonis tabernaculum ſuum Apadno inter duo maria. Dan.11.g.

Gre.3.paſt.adm.5. — *Ligari cura.*

Defigitur manus apud extraneum. Prouerb.6.a. quum apud curam ſolicitudinis, quæ antè deerat, mens ligatur.

Ori.ſ.Pſ.77.ho.1. Baſi.& Aug.ſ.Pſ.37. Hier.ſ.Eccl.12. — *Verbum Dei. Caſtigationes.*

Infixæ ſagittę Dei, ſignificant verbum Dei penetrans cor: vel ea, quæ dolorem inferunt, vel propter abſentiam ſponſi, vel propter peccata: vt ſunt caſtigationes dolorem inferentes. Pſal. 37. Et defixi claui in altum, ſunt verba in animo radicata. Eccl.12.d.

Aug.q.in Exo.154. Ambr.ſ.Pſ.118. ſer.15. — *Compunctio.*

Configitur ſpina. Pſal. 31. cùm cor alicuius compungitur. Et configuntur carnes timore Dei. Pſ.118. quum quaſi quibuſdam clauis timor retinet, ne quis in malum labatur: vel quum carnales cogitationes reprimuntur, vel configuntur carnes in cruce, & paſſione Chriſti.

Baſi.& Hil.ſ.Pſ.33. Arn.ſ.Pſ.9. Hie.ſ.Soph.1. — *Adherentes idolis perire.*

Infixæ dicuntur Gentes in interitu, quem fecerunt, quum adhærent idolis, quæ ipſi fecerunt, quorum gratia intereunt. Pſ.9. Et defixi ſunt in fæcibus ſuis, qui adhærent peccatis ſuis. Sophon.1.c.

Figi palum in medio compaginis lapidum. Eccl.27.a. eſt peccatum interueniẽs in emptione, & venditione.

Hie.ſ.Haba.2. Rup.ſ.Hab.2. — *Cuſtodia cordis.*

Figere dicitur gradum ſuper munitionem. Habac.2.a. qui cuſtodit cor ſuum, & veram habet humilitatem.

Glo.ord.ſ.Thre.2. — *Perire doctores Iudæorum.*

Defixæ ſunt in terra portæ Hieruſalem, quum doctores Iudæorum perierunt. Thr.2.c. Et terrenis mentem applicarunt.

Glo.int.ſ.3.Reg.6. — *Ornatus operum.*

Affixit Salomon laminas aureas clauis aureis in oraculo. 3.Reg.6.c. 2.Par.3.a. quum Chriſtus ornat in nobis bona opera, præceptis charitatis, & promiſſis æternæ claritatis.

Glo.or.ſ.1.Reg.19 — *Conatus diaboli ad ligandos bonos. Et Iudæorum in Chriſtum.*

Configere volens Saül Dauid cum pariete, deſignat diabolum conantem ligare bonos, ne moueantur ad bene operandum. 1.Reg.18.c.19.b. Et optimates confixi dicũtur in compedibus, quum à dæmonibus vitiis irretiuntur. Nahum.3.c. Eſt etiam Saül typus Iudęorũ, qui conabantur mortem inferre Chriſto.

Lyra.ſ.2.Reg.18. — *Capi triplici cõcupiſcentia.*

Affixit Ioab tres lanceas in Abſalom. 2.Reg.18.d. tribus lanceis cõfigitur, qui triplici concupiſcentiæ aſſentitur.

Fixerunt patres terminos, qui non ſunt tranſgrediendi. Deut.10.d.

Figura, Figurare, Configurare, Tranſfigurare, Forma, Formare, Transformare, Reformare.

Cicero 5.de finibus. Ariſt.2.phyſicorũ.

Figura, eſt forma, ſeu ſpecies, à fingendo dicta: & in homine eſt forma & ſtatura corporis ad naturam apta, & præcipuè effigies vultus. Forma autem iuxta philoſophos generaliter ſumendo eſt, quæ dat eſſe rei, ſiue ſpecificum, ſi eſt ſubſtantialis: ſiue accidentale, ſi eſt forma accidentalis, vt qualitas. Interdum autem forma eſt exemplar: vt paſtores debent eſſe forma gregis. 1.Petr.5.a. Reformare autem, eſt ad priſtinã formam reducere. Formare etiam, eſt fabricare. Exod 32.a. Formauit opere fuſorio. Inſtruere. Iſa.43.c. Populum iſtum formaui mihi. Plaſmare. Geneſ.2.b. Formauit igitur Dominus Deus hominem. Forma verò, imago. Deuter. 4.b. Formam penitus non vidiſtis. Virtus. 2.Timoth.1.c. Formam habet ſanctorum verborum.

Hila.ſ.Pſ.138. Hie.ſ.Iſa.49. — *Filius in ſubſtãtia patris. Incarnatio.*

Figura ſubſtantiæ Patris dicitur Filius. Hebr.1.a. ſecundùm quòd eſt genitus in eadem ſubſtantia Patris. Et dicitur pater formaſſe Filium ſecũdùm diuinam naturam, quia genuit eum in forma Dei. Pſal.138. Et ipſe dicitur eſſe in forma Dei. Philip.2.a. Formauit autem eum Pater ex vtero ſeruum ſibi, quia in vtero Virginis formam ſerui accepit. Iſaiæ 49 b Ierem.1.a. Gen.2.b. Forma autem nulla eſt Dei, quæ videatur, niſi quatenus Filius accepit naturam humanam. Deut.4.b.

Baſi. quòd Deus nõ eſt autor mali.

Formator omnium dicitur Deus. Iſa.44.a. Nec alius eſt formator, quem ipſe non fecerit.

Rup.ſ.Amos 4. — *Deus autor perfectionis rerum. Inſtitutio Eccleſiæ.*

Format Deus lucem, quia eſt autor perfectionis cuiuſque rei. Iſa.45.a. Et formantur dies, quum res perficiuntur. Pſal.138. Et format montes, id eſt, perfectos: vt Mariam, & Apoſtolos. Amos 4.d.

Ori.ſ.Iere.ho.1. Hie.Cyprian. Amb.ſ.Pſa.118. ſer.10.

Formauit Deus hominem, quantum ad corpus, cui conuenit forma, vel figura. Geneſ.2.b. Ierem.1.b. Et formauit Deus Iſrael, quum inſtituit Eccleſiam. Iſaiæ 43.a. Peculiariter autem formauit bonos in gloriam ſuam. Iſa.43.b. Et formari terram, eſt corpus humanum à Deo ſtabiliri in bono. Pſal.89.94.138. Format etiam Deus montes. Amos 4.d.

Arn.ſ.Pſ.103. — *Deus creator naturæ diaboli.*

Formauit Deus draconem, quia ipſe creauit diaboli naturam, qui per malam voluntatem factus eſt draco. Pſal.103. Iſa.57.c.

Ori.ſ.Mat.ho.3. Rica.de S.Vict. de 12.Patr.99. — *Illuſtrans Chriſtus perfectos.*

Transfiguratus eſt Ieſus poſt dies ſex, non coram omnibus, ſed coram eis, qui tranſcendũt temporalia, per dies ſex ſignificata: & qui aſcendunt in mõtem excelſum perfectionis, & contemplationis, his apparet non in forma ſerui, ſed cum illuſtratione diuinæ claritatis. Matth.17.a. Marc.9.a.

Amb.ſ.2.Cor.3. Ori.ſ.Rom.12. — *Baptizatus.*

Configuratur morti Chriſti, qui baptizatur, & moritur vitæ veteri. Philip.3.b. Configurabitur autem corpus humilitatis noſtræ corpori claritatis Chriſti in reſurrectione. Philip.3.d. Et tráſformari in eandem imaginem Chriſti, eſt effici ſimilem eius per gratiam & gloriam. 2.Cor.3.d. Et reformari in nouitate ſenſus, eſt transformari in imaginem Chriſti per virtutes. Rom.12.a.

Humilitas.

Formatio in vulua, dicit humilitatem, quia omnes homines æqualiter in ea formantur. Iob 15.a.31.33.a.

Gre.21.mor.11.

Suſceptio doctrinæ fides.

Formari dicitur Chriſtus in aliquibus per fidem, & ſanam doctrinam. Galat.4. c. cùm illis ſacramenta gratiæ panduntur, & ea, quæ obſcura videbantur perſpicua fiunt.

Gloſ.ord.ſ.Gal.4.

Forma ſcientiæ, & doctrinæ recta, eſt in veteri & nouo teſtamento. Rom.2.c.6.c. Philip.3.c. 2.Timoth.1.d. Figuræ autem, erant geſta veteris teſtamenti.1. Cor.10.c. Sicut Adam dicitur forma futuri. Rom.5.c.

Gloſ.ord.ſ.Rom.6.

Diſciplina.

Figura Nabuchodonoſor. Dan.4.g. deſignat diſciplinã corporis, formam religionis, habitum, & compoſitionem exterioris hominis.

Rica.de S.Vict.de ſecurit.conſcien.48

Redire ad vitia.

Configurari prioribus ignorantiæ deſideriis, eſt redire ad priſtina vitia.1.Petr.1.c.

Lyra.ſ.1.Petr.1.

Similitudines corporales.

Figuræ, per quas non videbat Moſes Dominum, videntur ſignificare ſimilitudines corporales, quales ſolent videre Prophetæ. Num. 12. b. vel deſignant obſcuritatem Legis ante aduentum Chriſti, ſed adueniente Chriſto, ore ad os loquebatur: quia apertè implebat omnia, quæ erant obſcura.

Glo.or.ſ.Num.12.

Deus abſolutè vtitur rebus.

Transfigurantur omnia deſeruientia nutrici gratiæ Dei. Sap.16.d. quia Deus, quando vult, vtitur rebus ad ea, quæ ſuæ naturæ ſunt contraria.

Docentes hæretici praua dogmata.

Figurans aurifex ſubtile, eſt hæreticus praua formans dogmata. Iſa.40.e. Hoc deſignat formans Aaron vitulum. Exod.32.a. Et figuræ idolorum ſunt hæreſes. 4.Reg.23.e. Sap.14.c. In his transfigurat ſe Satanas in angelum lucis.2.Cor.11.c.

Hiero.ſ.Iſa.40.

Hypocriſis.

Figura ſermonis, quam vertit mulier loquẽs ad Dauid.2.Reg.14.e. erat, vt quod de ſe dixerat, applicaret ad Dauid.

Lyra.ſ. 2. Reg.14.

Figuræ non faciendæ in facie, aut ſtigmata. Leuit.19.f. deſignant hypocriſim, quam fingũt exterminantes facies ſuas.

Lyra.ſ.Leui.19.

Corporalia.

Figura huius mundi præteriens.1.Cor.7.f. omnia corporalia, quæ homines mũdani amãt, ſignificare poteſt.

Glo.ord ſ.1.Cor.7.

Filius, Liberi.

Filius propriè eſt, qui ſecundùm ſimilitudinem ſpeciei à viuente aliquo genitus eſt. Dantur autem filij naturales, & adoptiui, & inter naturales quidam legitimi, alij ſpurij: & filij liberarum, & ancillarum, & ſecundum varias differentias, plurimas ſortiuntur allegorias. De his ita ſcribit Hieronymus. Legimus in malam partem filios. Eramus filij iræ. Epheſ. 2.a. Et filij gehennæ, quos Phariſæi, mari, terriſque circumitis, dignos genuere tormentis. Matth.13 e.23.b. Et Iudas proditor, filius perditionis appellatur. Ioan.17.b. Et in 88. Pſ. de dæmonio ſcribitur: Filius iniquitatis non apponet nocere ei. In Hoſe.2.a. quoque filij fornicationis vocãtur, qui ſunt de matre meretrici generati, de qua ſcriptum eſt, Fornicata eſt mater veſtra: & in Euangelio, Iudæi filij diaboli ſugillantur: Vos de patre diabolo nati eſtis: & deſideria patris veſtri vultis facere. Ioan.8.c. In bonam partem filios legimus, vt filios Dei. Quotquot eum receperunt, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. Ibidem 1 a. Et filios ſapientiæ, Euangelio proclamante: Iuſtificata eſt ſapientia a filiis ſuis. Matth. 11.c. Et filios Abraham. Matth.3.c. Amen dico vobis, poteſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abraham. Et filios Apoſtoli. Gal.4.c. Filioli mei, quos iterũ parturio, donec Chriſtus formetur in vobis. & multa iſtiuſmodi. Item Auguſtinus: Quia in tribus patribus quodammodo conſummauit Deus magnum ac mirabile ſacramentum futuri populi ſui, quòd per liberas genuerunt, non ſolùm in libertatem, ſicut per Saram, & Rebeccam, & Liam, & Rachel: verumetiam in ſeruitutem, ſicut per eandem Rebeccam natus eſt Eſaũ, cui dictum eſt: Eris ſeruus fratris tui: & per ancillas non ſolùm in ſeruitutem, ſicut per Agar, verumetiam in libertatem, ſicut per Balam, & Zelpham. Ita & in populo Dei, & per ſpirituales liberos naſcuntur, non ſolùm in laudabilem libertatem, quemadmodum illi, quibus dicitur: Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti: verumetiam in damnabilem ſeruitutem: ſicut per Philippum Simon. Et per carnales ſeruos naſcuntur: non ſolùm in damnabilem ſeruitutem, qui eos imitantur, verumetiam in damnabilem libertatem, quibus dicitur: Quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, facere nolite.

Hier.ſ.Mal.1.

Aug.22.contr. Fauſt.31.

Chriſtus.

Filius abſolutè dicitur Chriſtus, qui eſt filius Dei. Ita ſumitur pro eo in titulo Pſ.9. quum dicitur: Pro occultis filij. Dictus eſt filius Dei. Luc.1. d. Et mox baptizatus, dictus eſt à patre filius dicente: Hic eſt filius meus dilectus. Matth.3.d. vt deſignetur nos in baptiſmo, in filios Dei adoptari, ac deinceps inter filios Dei computari. Et dicitur filius charitatis Dei. Coloſ.1. b. Idem dicitur filius patrisfamilias. Matth.21.d. Et filius hominis regis. Solet autem appellari in parabolis filius hominis, etiam vt Deus: ſecundùm quòd Deus pater in ipſis parabolis dicitur homo, quatenus ſe gerit, vt homo. Matth. 22 a. Pſalm.71. Appellatur etiam filius fabri Chriſtus, vt eſt filius patris cæleſtis, qui fabricator eſt mundi, & ferrum, & omnia dura ignevincit. Matthæi 17.b. Pſalm.79. Iſaiæ 9.b. Dicitur etiam filius vnicornium Chriſtus, ſecundum potentiam. Pſal.28. Et quia natus eſt ex Iudæis. Et filius Helciæ Eliacim, eſt Chriſtus filius Dei patris. Iſaiæ 22.f. Dicitur etiam filius Dauid ſecundum carnem: & Eccleſiaſtes filius Dauid. Eccl.1.a Porrò cùm clamarent cæci. Ieſu fili Dauid: Iudæos deſignabant, ſolam in Chriſto humanitatem cogitantes, & recognoſcentes. Matth.20.d. Filius hominis dictus Ezechiel, Chriſtum exprimit, ſe paſſim filium hominis nuncupantem, vt veram in ſe oſtẽdat

Arn.ſ.Pſ.9.-78.
Hila ſ.Matth.Canon.2.12.22.
Gre.ſ.Matt.ho.18.
20.Hi ſ.Ezec.ho.1.
Baſ.ſ.Pſ.28.ho.1.
Amb.ſer.16.
Hier. ſ. Iſa.32 & ſ.Matt.22. & ſ. Iſ.28.
Aug.q.in Iudi.49. & epiſt.120.
Cyril.1.ſ.Ioan.14

naturam humanam.Ezech.2.a.Et filius hominis vermis dicitur Chriſtus.Iob 25. Quia natus de putredine,quaſi putris,hoc eſt,de mortalitate mortalis.Adam quidem fuit homo, & non filius hominis,Chriſtus vero dicitur filius hominis & non homo,quia non erat homo vetus, ſicut Adam, ex cuius progenie ipſe ortus eſt. Dicitur etiam quaſi filius hominis. Daniel.7.d. vt non intelligatur ſicut vnus ex nobis purus homo : ſed filius Dei in ſimilitudinem hominũ factus.Filius ancillæ Dei, dicitur Chriſtus filius Mariæ.Pſalm.85.Et filius meretricis Iephte, eſt Chriſtus filius ſynagogæ.Iudi.11.a.Et filius BuziEzechiel,deſignat Chriſtum inter hæreticos & contemptores manentem.Ezec.1.a.ipſe eſt filius accreſcens. Gen. 49.c. Et filius olei, quia vnctus: vel quia toti mundo,tanquàm ſplendidum lumen illuxit.Iſa.5.a.

Filij,quia ſolent eſſe parentibus ſimiles,paſſim ſic appellantur imitatores,& diſcipuli, ſiue in bonum , ſiue in malum:vt filij Abrahæ dicuntur imitatores fidei eius. Luc.3. b. Et filij duo Abrahæ,ſunt Iudæi,& Gentiles ipſum imitantes.Et filij eius,qui ſuſcitãtur ex lapidibus,ſunt Gentiles eius fidem amplectentes. Matth. 3. b. Galat.4.a.Sic ſumitur pro imitatore aut diſcipulo.Exod.17.b.21.a.14 a.40.b.1.Reg.8.a. Pſal.101.147.148.Filij etiam ſeruorum Dei dicuntur diſcipuli eorum.Pſal.89 Et filius Aminadab ſacerdotis erat Eleazar,deſignans ſacerdotes imitatores Sanctorum. 1.Reg.7.a. Et filius Cis erat Saül, deſignans prælatum imitatorem fortium.1.Reg.9.Et filius Achitob erat Achias,deſignans prædicatorem , qui eſt bonus per Chriſti imitationem.1.Reg.14.a.Et filij mulierum miſericordium,ſunt diſcipuli,aut ſubditi imitantes eos, qui exercent opera miſericordiæ.Thren.4.b.Ezech.18.c.Amos 9.a. Et filij interemptorum,ſunt imitatores Martyrum. Pſalm. 101. Filiæ etiam Samariæ,& filiæ Sodomæ,dicuntur imitantes eorum vitia. Ezech.16 c. Et filij peccatoris, ſunt imitatores diaboli. Et filij Edom. Pſal.108. 136. Et ex patre diabolo dicuntur eſſe, qui eius faciunt voluntatem. Ioan.8.f.Et qui inſtigatione eius peccant.In libro Prouerbiorum filij paſſim dicuntur diſcipuli,eo quòd eruditori obediant.

Filij Dei ſunt angeli, vel Sancti , qui dono gratiæ Spiritusſancti in adoptionem filiorum aſſumuntur.Iob 1.b.38.a. Et filij Dei dicũtur filij Seth,qui pro Abel natus eſt.Gen.6 a.Et aliquando dicuntur filij,& filiæ Dei.Pſal.28.126.Iſa.1.a.43.a.45.b.Ioan.1.b.Rom.8.c. Gala.4.a. Et dicuntur filij Dei viuentis.Hoſe.1.d.quia & ipſi viuent in Deo.Hi ſunt filij,qui manent in domo in æternum.Ioan.8.e.Iudæi autem dicebantur filij tanquam in vmbra.Et filij promiſſionis ſunt filij gratiæ.Rom.9.b. Et filij Dei per prædeſtinationẽ dici poſſunt etiam nondum credentes.Ioan.11.g.

Filius Dei primogenitus dictus eſt Iſrael:quia populus ille priùs eſt vocatus à Deo.Exo.4. f.Et filij ſimpliciter aliquando dicuntur Iudæi, vt cùm Matth.15.c. dicit Dominus : Non eſt bonum ſumere panem filiorum,& mittere canibus.

Filij Dei,qui ingreſſi ſunt ad filias hominum,ſecundùm aliquos,ſunt dæmones, qui ſe fecerunt ſuccubos,& incubos.Gen.6.a.Iidem dicuntur filij Ægypti,hoc eſt,tenebrarum.Et filij Aſſur.Ezech.16.

Filius, qui facit contumeliam patri,eſt qui natus à Deo,neglecto creatore ſuo, blaſphemat eum,à quo conditus eſt. Mich.7.b.Malac.1.b.

Filij Iſrael interdum dicuntur angeli, iuxta Origenem.Ioſu.8.a.

Filij Aaron,& Leui ſacerdotes,dici poſſunt Apoſtoli,& ſacerdotes noui teſtamẽti,& Martyres,ac imitatores virtutum Aaron,& perfecti ſapientia:demum quicũque ſemetipſos templum Dei , & templum excelſum virtutibus ædificarunt,item mens, & ſenſus, ædificans in ſe templum Dei.Exod.28.29.30.38.40.Leuit.1.2.3.7.8.9.10.13.16.Num.18. Zach.10.c. Malach. 3.a.Idem deſignant filij Sadoch,& etiam ſeruantes iuſtitiam, qui verè ſunt ſacerdotes. Ezec. 40.g.Et filij Noe in arca, ſunt Apoſtoli,& perfecti in Eccleſia. Gen.6.7. 8. Et filij Oziel, qui erant Miſael,& eliſaphan,ſunt doctores Euangelici.Leuit.10.a. Et filij Leui,qui congregantur ad Moſen,hoc eſt,ad legem interpretandam,ſunt prædicatores. Exod.32. f. Filij quoque Moſis,ſunt Sancti.Exod.4.c.Et filij abſolutè,nati pro patribus,dicũtur Apoſtoli, aut baptizati ex Gentibus. Pſal. 44. 126. Filij quoque Saül , dici poſſunt prædicatores ſub prælato. 1.Reg.14.g.Et filij Samuel,qui ante dignitatem boni erãt,& verè filij, indignitate verò mali, typum gerunt eorũ,qui in dignitatibus per ſuperbiã eriguntur,& qui promouentur ad ſacerdotium,promittentes ſeruare vias Samuelis,quas promoti non ſeruãt. 1.Reg.7.e. Filij etiam Core,dicuntur diſcipuli Chriſti. Pſal 43. 44.45. Et filij ſponſi. Matth.9. b. Et filij Iacob, & Iſrael,dicuntur Apoſtoli,& prædicatores.Gen.34.42.Leuitic.15.a. Et filij matris ſponſæ, dici poſſunt Apoſtoli in primitiua Eccleſia, conuertentes animas ad fidem. Cant.1.b. Filium appellat Eli Samuelem : quia prælati Eccleſiæ ſucceſſerunt in locum antiquorum Patrum. 1 Reg.3.a.Filij Dauid ſunt Apoſtoli,& filij filiorum eius,ſunt ſucceſſores Apoſtolorum. Pſal. 8.131.Et filius Ner,eſt lucens ſplendore ſacræ ſcripturæ.1.Reg.14.g.Ierem.30.d.Ezech.5.b.14. d.36.c.Mich.5.a.Filij etiam Iob,typum gerunt Apoſtolorum,aut ordinis prædicantium, qui ſunt filij Chriſti.Iob 1. Filij quoque Iuda, diſcipuli Chriſti. Addi.d. Et filij comparati ſponſo, dicuntur ligna ſyluarum. Cant.2.a.hoc eſt, Apoſtoli,& Prophetæ,ac etiam multitudo cæleſtium miniſtrorum,qui omnes, licèt ſint excellentiſſimæ vitæ, ſunt inferiores Chriſto. Filij Sion, dicuntu fiduciam habentes in Chriſto.Ioel.2.f.

Filij Iacob nimium ſeueri in vindicando ſtupro Dinæ , typum gerunt magiſtrorum ſeueriorum aduerſus vitia.Qui enim præputia abſciderant,mori minimè debebant:quia qui cul-

pam

Cyril.de in arn.ae. vnig.nit.28.
Ori.ſ.Eze.ho 1.
Euch.q.in Iſa.
Gre.ſ.1.Reg.7.8.9.14.
Arn.ſ.Pſ.147.
Hier.Cyprian.
Ori ſ.Luc.ho.22.& ſ.Exod.ho.8.
Amb.de Abrah.4.
Baſil. regul. bren. 158.& ſ. Pſ. 7.
Arno.ſ.Pſal. 108. 136.
Hier. ad Aglaſiã & ſ.Galat.3.
Aug.epiſt 120.& contra Adimantũ.
Gre ſ.Pſ.101.
Hiero.ſ.Pſ.136.
Cle.papa 1.recogn.
Hiero ſ Iob 1.
Gre.2 mor.2.
Baſi ſ.Pſ 28.ho.1.
Beda ſ Gen.5.
Amb de Noe. 4.
Aug epiſt.7.120.
Hi ſ.Ioan tra.141
Cyril.1.ſ. Ioan.13.14.
Beda ſ. Exod.5.
Philo de gigãtibus
Ori.ſ.Ezec.ho.7.
Hie.ſ.Mich.7.
Ori ſ Ioſu.ho 9.
Ori.ſ.Leui.ho.7.& ſ.Num.ho 10.
Iſych ſ.Leuit.1.
Rup.1.ſ.Leuit.5.
Hie.ſ.Ezec.40.
Ori.ſ.Gen.ho2.
Amb. de Elia. 22
Baſi. & Aug.ſ. Pſ 44.
Hieron.ſ. Iſa. 65. & ad princip.
Greg.ſ. 1.Reg.3.7.14.
Hie.ſ.Matth.9.& ſ. Pſ 43.
Orig.ſ.Exod.ho.1. & ſ.Gen.ho.17.
Gre.ſ.Cant.1.
Arn.ſ. Pſ.131.
Gre.1 mor.12.
Ori.ſ.Cant ho 2.3.
Ambr.ſ. Pſ 118. ſer.2.5.& de Iſaac. 4.
Rup.ſ.Ioel.2.
Greg.2. Reg.epiſt. 62.

Imitatores.
Diſcipuli.
Angeli.
Sancti.
Iſraelitæ.
Dæmones.
Blaſphemans Creatorem.
Angeli.
Apoſtoli.
Sacerdotes.
Martyres.
Mẽs,& ſenſus.
Doctores.
Perfecti.
Prædicatores.
Magiſtri ſeueri.

pam plangunt luxuriæ, & voluptatem carnis in dolorem vertunt, à magiſtris non debet ſentire aſperitatem diſciplinæ, ne ipſe humani generis redemptor minus ametur, ſi pro eo anima pluſquàm debet atteritur. Gen. 34. b.

Chriſtiani. Diſcipuli Apoſtolorum. Contemplatiui. Obedientes. Eccleſia.

Filij Core, ſunt Chriſtiani concordes ſpiritu, & voce prophetica: & qui prius erant filij mali patris, facti ſunt boni, conuerſi ad Deum. Pſa. 45. 83. 84. in titulo. Et filij Iacob, vel Iſrael, ſunt fideles, & diſcipuli diligentes, & contemplatiui, & obedientes. Exod. 19. a. 30. b. 1. Reg. 7. b. Pſal. 126. 127. 148. 149. Iſa. 2. a. g 66. c. g. Prou. 20. a. Abdi. g. Filij patris Iudæ, dicuntur fratres Chriſti. Gen. 49 b. hoc eſt, fideles, qui filij ſunt Dei per adoptionem Et filij ſpôſi, dici poſſunt fideles. Matth. 9. b. Et filios Leui, Iuda, & Hieruſalem, ipſam Eccleſiam debemus accipere, non ex Hebræis tantùm, ſed ex aliis gentibus congregatam. Ezech. 40. g. Et filius Iemini, ſeu Benjamin, id eſt, dextræ, eſt populus Chriſtianus, qui in fide Redemptoris naſcitur. 1. Reg. 9. a. Iere. 6. a. Et filius vnius anni Saúl, deſignat eundem populum, habentem innocentiam paruulorum. 1. Reg 13. a. Matt. 18. a. In filiis Iſai prouidit Deus regem, quia illi vtiliter ad Eccleſiæ culmen veniunt, qui electorũ magiſterio, & pacẽ cuſtodire, & diſponere, ſiue cõficere bella ſpiritualia didicerũt. 1. Reg. 16. b. Filij Sion ſunt filii Eccleſiæ. Thr. 4. a. Ioel. 2. e. Zach. 9. c. Et filij inſtitorũ, diſcipulli apoſtolorũ. Iob 28. b Filij quoque Dauid, Chriſtiani, filij Chriſti. Pſ. 88. Et filij arietũ, ſunt conuerſi, & inſtituti à prædicatoribus, & diſcipuli, qui formantur per eruditionem, quaſique pariuntur à Deo interius, & exterius à præceptore, vel ſunt ſucceſſores Apoſtolorum. Pſ. 28. 33 Galat. 4. b. Sic deſignant eos, qui in iudicio conſtituentur à dextris, vt agni qui ſunt filij arietum Et filij excuſſorum, dici poſſunt Apoſtoli, ſuccedentes Prophetis: vel quia orti ex Iudæis, qui excuſſi ſunt, & eiecti à Deo: vel ſunt boni ex malis orti. Aut filij excuſſorum, ſunt iuuenes ad operandum parati, & qui in Eccleſia expediti ſunt ad prælium contra hoſtes Eccleſiæ & diſcipuli Apoſtolorum. Pſal. 126. Filij ſerui debitoris, qui iubentur venundari, ſunt populi ſubiecti Epiſcopo. Matth. 18. c. Et filius regis dicitur populus Chriſtianus, in Chriſto renatus. Pſ. 71. Et filij areæ Chriſti ſunt qui purgati ſunt per tribulationes. Iſa. 21. c. Et filij ſeruorum Dei, ſunt diſcipuli Apoſtolorum. Pſalm. 101. Et filij Prophetarum. 4. Reg. 4. d. Et filij quoque regis, quos viſitat Deus ſunt, qui ſe iactant Chriſtianos. Soph. 1. b. Et filij vteri Iob ſunt, quos Chriſtus doctrina ſapientiæ ſuæ, tanquam ſemine de vtero cordis ſui formauerat, habentes in ſe per gratiam Dei formam gratiæ, & diſciplinam naturalis legis in veritate. Aut quos formauit in ſeculo, quos ante ſecula in ſuo conſilio prædeſtinauerat. Iob 19. c. 42. c. Filij etiam regni dicuntur, ad regnum cæleſte pertinentes. Matth. 13. e. Et filij deſertæ, ſunt filij Eccleſiæ ex gentibus: quæ prius erat deſerta, cùm eſſet in errore. Iſa. 54. a. d. Pſal. 117. Et filij ceruarum, ſunt diſcipuli prædicatorum, geniti in euangelio. Iob 39. a. Et filij ſterilitatis Sion, ſunt filij eccleſiæ: quæ inter Iudæos erat ſterilis, & in gentilitate multos genuit filios. Iſa. 49. e. 60. a. Et filius aduenæ, dicitur veniens ad fidem ex gentilitate. Iſa. 56. a. Et filij peregrinorum ſunt fideles deſcendentes ex gentibus. Iſa. 60. b. Et filius Abinoem eſt, qui in eccleſia ſeruat reſponſa patris cæleſtis. Iudi. 5. a. Et filius Annæ, eſt robuſtus in fide: & tres filij, ſunt pro fide Trinitatis agentes fortia opera: filiæ verò duæ ſunt infirmiores, qui ſaluantur per duo præcepta charitatis. 1. Reg. 1. c. Filij ancillæ Dei dicuntur, qui non ſolùm electione, ſed natura ſunt ſerui Dei: ſicut Eua ex ſeruitute peccati tranſiuit ad ſeruiturem Dei: vt ſic filius Euæ ſit ſeruus Dei electione, & filius ancillæ, quia natus ex ea, quæ ancilla fuit peccando, & poſtea pœnitendo. Filius etiam ancillæ Dei, eſt obſeruator diſciplinæ. Pſ. 115. Et filij Iudæorum, ſunt credentes ex gentibus, ſuccedentes Iudæis in fide. Matthæi 11. c. Galat. 4. b. Ierem. 11. b. d. Filiæ quoque regum, ſunt animæ imitatrices Martyrum: & diſcipulæ Apoſtolorum. Pſ. 44 Et filij orientales ſunt, qui de vero lumine ſunt profecti. Ezech. 25. b. Et filij terræ fœderis, ſunt Iſrael, & filij eccleſiæ. Eze. 30. a Et filius viduæ Sareptanæ, eſt populus Chriſtianus: & idem mortuus, & poſtea ſuſcitatus deſignat gentilẽ populũ, aut genus humanũ ſuſcitatum à Chriſto. 3. Reg. 17. d. Filij aquilæ, ſunt prædicatores, qui per gratiam Chriſti renati ſunt. Prou. 30. c. Filij maris, ſunt in baptiſmo renati. Hoſe. 11. d. Filij benedictionis, dicuntur prædeſtinati, qui benedicti ſunt in benedictione data primo homini. Amos 3. b.

Succeſſores Apoſtolorum. Apoſtoli. Prædeſtinati.

Baſi. & Aug. ſ. Pſ. 44. 45. Arn. ſ. Pſ. 83. Beda ſ. Pro. 20. Hila. ſ. Mat. ca. non. 9. Aug. 20. ciui. Dei 25. Hier. ſ. Iere. 9. Gre. ſ. 1. Reg. 9. 13. 16. Hiero. ſ. Iob. 28. Gre. 18. mor. 21. Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. & ſ. Pſ 33. Arn. ſ. Pſ. 18. Hie. ſ. Pſ 28. & epiſt. beatus Pamphilus & ſ. Iſ. 21. Aug. ſ. Pſ 126. Euth. q in Tſal. Hila. ſ. Matth. ca non. 20. Cle. Alex. 1. ſtrom. Cri. ſ. Matt. ho. 7. Tertul. aduc. Marcionem. Hier. ſ. Pſ. 71. Gre. ſ Pſal 101. Bern ſerm. par. no. 65. Hier. ſ. Soph. 1. & ſ. Iob. 1. 42. & ſ. Matth. 13. Gre. 14. mor. 22. Gre ſ. Iere. ho. 6. & ſ. Matt ho. 14. & ſ. Iob lib. 4. Hier. ſ. Iſa. 49. 56 60. 63. Gre. 30. mor. 22. Ori. ſ. Iudi ho. 6. Gre. ſ. 1. Reg. 1. Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 115. Hil. ſ. Mat can. 11 Hie ſ. Pſ. 44. & ſ. Eze. 25. 30. Aug ſ. Pſ. 44. & ſerm. 2. 1. 2. 6. Gre. 3 mor. 2. Beda ſ. Pro. 30. Rup ſ. Hoſ. 11. & ſ. Amos 3.

Filij, quidam ſunt regum terræ, alij autem hoc ipſum quòd alieni ſunt à filiis regum terræ: nullus quidem eorum, qui ſunt ſuper terram, filij ſunt: ſed aut Dei, aut filii Dei, aut alicuius filiorum Dei. Quando ergo Saluator interrogat Petrum, dicente Petro, non à ſuis filiis, ſed ab extraneis: tale aliquid exiſtima dictum: Dominus dicit de illis, qui extranei ſunt à regibus terræ, ergo filii liberi ſunt quoniam liberi ſunt, qui filii ſunt Dei, filii autem regum terræ liberi non ſunt: quoniam omnis, qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Matth 17. d. Ioan. 8. d. *Ori. ſ. Matth. 4.*

Intelligentes ſublimia

Filii Aaron ſunt, qui ſublimia, & diuina intelligere poſſunt, ſublimes videlicet in ſapientiam. Leuit. 6. c. 13. a. *Iſy. ſ. Leuit. 5. 6. 13.*

Duo ordines ſacerdotum.

Filii duo Eli, deſignare poſſunt duos ordines ſacerdotum: & quia erant neſcientes Dominum, deſignant promotos ad ordines, & dignitates ratione cognationis, & non ratione doctrinæ & virtutis. 1. Reg. 2. c. Deſignant etiam Annam & Caipham neſcientes Dominum, &c. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Rup. ſ. 1. Reg. 8.*

Spiritualis & carnalis.

Filii & filiæ, ſunt ſpiritualis & carnalis, ſiue animæ fortiores & minus fortes. Exod. 3. b. 10. 12. 20. 21. 32. Leuit. 10. Iſa. 43. a. Et filii & filiæ Sion, ſunt recentes in Eccleſia. Iſa. 49. f 62. b. Galat. 4. f. 1. Theſ. 2. b. Et filii & filiæ prophetantes ſunt, qui ſunt maioris meriti in eccleſia. Ioel. 2. g. *Hier. ſ. Iſa. 49. & ſ. Ioel. 3.*

Volentes ſeruare legem cũ Iudæis.

Filius, & pater intrãtes ad eandem puellam, ſunt Chriſtiani, qui cum Iudæis legem ſeruare *Glo. int. ſ. Amos 2.*

volunt. Amos 2.c. vel ſacerdos & clericus, ſectantes eandem libidinem.

Ori. ſ. Num. ho. 18. Baſi. ſ. Pſ. 48. Hie. Cyp. & ſ. Eze. 2. 5?. & Iſa. 56. Aug. ſ. Pſ. 8. 35. 48. 56.

Genus humanū. Filij hominum in malum. Filius hominis in bonum. Spiritualis. Carnalis.

Filii Seth ſignificant genus humanum. Numer. 24.c. Filii autem hominum, ferè in malum accipitur, vt ſint humana ſapientes, & carnales, ac peccatores. Pſ. 4 32. 44. 56. 61. 65. 89. 143. 145. Aliquando tamen in bonum ſumi poteſt pro his, qui ad Chriſtum pertinent. Pſal. 15. 48. Filius verò hominis in bonam accipitur partem: vt ſit filius interioris hominis is, qui ſecūdùm hominem interiorem viuit. Iſa. 56.a. Ezec. 2.a. Sic dicitur paſſim Ezechiel filius hominis. Et homo nouus & ſpiritualis, qui oritur à vetere & carnali, dicitur filius hominis. Pſalm. 8. Aliquando in ſcripturis filii hominum, dicuntur generaliter homines: aliquando propriè, quodammodo dicūtur filii hominum propria quadam ſignificatione, vt non omnes homines intelliganrur, maximè quando habet diſtinctionem. Non enim ſine cauſa poſitum eſt. Pſal. 35. Homines & iumenta ſaluos facies Domine, filii autem hominū, quaſi his ſequeſtratis, oſtendit ſeiunctos filios hominum non ſolùm à iumentis, ſed etiam ab hominibus, qui ſalutem iumentorum quærunt à Deo, & pro magno hoc deſiderant. Homines ergo ſunt, qui cum iumentis gaudent in re: filii autem hominum gaudent in ſpe. Illi præſentia ſectātur cum iumētis: iſti futura ſperant cum angelis. Sic dicitur Deus memor hominis quaſi abſentis, & viſitare filium hominis quaſi præſentem. Pſal. 8.

Aug. 12. contra Fauſt. 23. Hier. epiſt. beatitud. & ſ. Mat. 21. & epiſt. multū in vtramque. Beda ſ. Gen. 41. & ſ. Exod. 5.

Credētes ex Iudæis & gentibus

Filii Noe Semet Iaphet operientes patrem, ſunt credentes ex Iudęis & gentibus honorantes paſſionem Chriſti. Gen. 9.c. Et filii duo ſunt gentilis & Iudaicus populus. Luc. 15.e. Senior quidem eſt Iudæus, iunior verò & prodigus, gentilis: vel iunior eſt peccator, ſenior verò iuſtus, ſed in quem poſſit cadere inuidia. Et filius, qui renuit facere voluntatem patris, quam tamen poſtea fecit, eſt gentilis populus, & qui prius peccauerunt, & poſtea conuerſi ſunt. Qui verò dixit Faciam, & non fecit, deſignat Iudæos promittentes ſeruare legem, quam non ſeruarunt, & vouentes, vota tamen non implentes. Matt. 21.d. Et filii duo Ioſeph, ſunt duo populi. Geneſ. 41.g. 48.a. Et filii Moſis. Exod. 2.d. 18.a. deſignantur etiam carnales: & ſpirituales. Item filius meretricis mortuus, eſt populus Iudæorum: filius verò alterius meretricis viuus, eſt populus Chriſtianus ex gentibus. 3. Reg. 3.d. Et filii viduæ ſubiecti creditoribus, ſunt gentilis & Iudaicus populus ſubiecti diabolo per peccatum. 4. Reg. 4.a. Et filii Iuda, & filii Iſrael, duo ſunt populi in vna fide: vel principes Eccleſiarum inſtructi armatura Apoſtoli. Hoſ. 1.d. Ioel. 3.b. Et cùm dicitur filii Iſrael, & Ioſeph. Pſal. 76. Sunt duo populi; filii Iſrael, ſunt Iudæi: filii Ioſeph, eccleſia ex gentibus. Filii gratiæ ſunt credentes ex gentibus. Zach. 9.c.

Gre. ſ. Eze. ho. 3. Hie. ſ. Ioel. 3. Aug. ſ. Pſ. 76. Rup. ſ. Zach. 9. Ori. ſ. Mat. ho. 18. & ſ. Cant. ho. 1. Hie. ſ. Iſa. 63. Aug. ſ. Galat. 3. & ſ. Ioan. trac. 51. Cyr. cōt. Iulianum. 9.

Conuerſi ex Iudæis.

Filii matris ſponſæ, dici poſſunt conuerſi ex ſynagoga, vt Paulus, aut alii, qui pugnauerunt contra eam: vel etiam Apoſtoli filii Hieruſalem cæleſtis, quæ eſt mater noſtra: & prophetæ: & angeli cuſtodes: qui omnes pugnant contra animā peccatricem, vt eam reducant in ſponſi gratiam. Cantic. 1.b. Et filii non negantes, dicuntur credentes ex Iudæis. Iſa. 63.b. Filia etiam Sion, deſignat credentes ex Iudæis. Ioan. 12.b. Zach. 9.c.

Gre. ſ. 1. Reg. 1. 2. Beda ſ. Exod. 5. Ber. ſ. Cant. ſer. 80. Gre. ſ. 1. Reg. 4. 16.

Iudæi.

Filii Iſrael, qui dicuntur filii vnius viri, ſunt Iudæi, qui vnam habebant legem. Geneſ. 42.b. Et filius procuratoris domus Abrahæ, dici poteſt populus Iudæorum, qui erat velut filius legis. Gen. 15.a. Et filii Eli neſcientes Dominum, ſunt populus Iſrael, qui noluit cognoſcere Chriſtum. 1. Reg. 2.e. Ioan. 5. Iſa. 1.a. Filii decem eſſent Iudæi, ſi per legem decalogi eſſent in eccleſia geniti. 1. Reg. 1.b. Filii alieni. Pſal. 17. 108. 147. Hoſe. 5.b. dicuntur Iudæi, & mali: filii, ob retentam magnitudinem imaginis: alieni, ob amiſſam rectitudinem. Filius nurus Eli, dicitur populus Iudæorum, durus nequitia, & inſuperabilis perfidia. 1. Reg. 4.d. Filii ſeptem Iſai, qui non eliguntur in reges, deſignare poſſunt perfectos inter Iudæos: qui comparati Chriſto reiiciuntur, vel deſignant eos, qui robuſta quidem faciunt opera, ſed ſpiritualia non intelligunt, qui ideo ad regendum ſunt inepti. 1. Reg. 16.b. Filii Hieruſalem dicuntur aliquando habitatores Hieruſalem, qui erant Iudæi. Iſa. 51. f. Matth. 23. d. Et filii matris Chriſti, ſunt Iudæi filii ſynagogæ. Pſal. 68. Cant. 1.b. Et filii Rachel, quos plorauit, quia non ſunt, deſignant Iudæos, qui per incredulitatem amittuntur. Item innocentes, qui nati ſunt, vbi ſepulta eſt Rachel, vel etiam Chriſtiani, qui occiſi non pereūt. Ierem. 31.c. Matt. 2.d. Filia archiſynagogi, eſt populus Iudaicus, qui prius vocatus eſt ad fidem, ſed poſterius credet. Matth. 9.c. Marc. 5.c. Luc. 8.f. Et filii ſcelerati, & deſertores, dicūtur Iudæi. Iſa. 1.a. 30.a. Iere. 3.g. 11.d. Et filii Edom. Pſal. 136. Filii ephraim intendentes arcum, ſunt Iudæi promittentes ſeruare legem quam non cuſtodierunt. Pſal. 77. Et filii viri ſtulti, ſunt Iudæi, diſcipuli Phariſæorum. Iob 5.a. Filii etiam regni. Matth. 8.a. dicuntur Iudæi: in quos ante Deus regnauit & legem acceperunt à Deo, ad quos prophetæ miſſi ſunt, apud quos templum, & ſacerdotium fuit. Filii fornicationum, fuerunt filii Iſrael, imitantes idololatriam maiorum, cuius gratia diſſipati fuerunt. Hoſe. 2.a. Filius reguli curatus hora ſeptima, eſt populus Iudaicus conuerſus iuxta finem mundi. Ioan. 4.g.

Ori. ſ. Mat. ho. 26. & ſ. Cant. ho. 1. 2. Arn. ſ. Pſ. 17. Aug. ſ. Pſ. 68. Ber. ſ. Cant. ſer. 2. Hil. ſ. Mat. can. 2.

Innocentes.

Ori. ſ. Luc. ho. 5. Hie. ſ. Iſa. 120. Aug. ſ. Pſ. 77. Gre. 6. mor. 2. Rup. ſ. Hoſe 2. & 4. Ioan.

Hie. ſ. Iſa. 19. Iſych. ſ. Leuit. 10. Aug. ſ. Galat. 3. Beda ſ. Gen. 25.

Heretici. Sequaces hæreticorum. Hæreſes. Schiſmata.

Filii Aaron Nadab, & Abihu, ſunt hæretici, nutriti in eccleſia, ſed ab ea eiecti. Leuit. 10.a. Filios autem ſapientum ſe dicunt hæretici, hoc eſt, diſcipulos Apoſtolorum, & habentium doctrinam Apoſtolicam: à quorum, tamen doctrina degenerarunt. Et filios regum antiquorum, hoc eſt, Philoſophorum. Iſa. 19.b. Filii autem violentorum, ſunt ſequaces hæreticorum. Iob 27.c. Filii autem Ceturæ non pertinents ad promiſſiones Abrahę, ſunt hæreſes & ſchiſmata, quæ excluduntur ab eccleſia. Dicuntur etiam filii concubinarum. Geneſ. 25.a. Et filii impiorum, ſunt diſcipuli hæreticorum, qui & filii diffidentiæ. Ierem. 12.a. Epheſ. 2.a. Et filij Hieruſalem, qui immolantur, ſunt nati in doctrinis hæreticorum, ſub quibus pereunt:

Peccatores. *Hie.ſ.Ier.ho.8. & ſ.Eze.ho.7.* *Hie.ſ.Iſ.30.57.*

nii verò Dei, qui etiam immolantur, ſunt nati in eccleſia, ſed in errorem inducti. Eze.16.c. Et filij deſertores ſunt hæretici, & omnes peccatores, qui & filij mendaces dicuntur. Iſa.30.a. Filij etiam auguratricis, & filij perditionis, ſunt augurijs, & idololatriæ, ac erroribus vacantes. Iſ.57.a. Et filij humiliantium eccleſiam, ſunt filij perſecutorum eccleſiæ. Iſa.60.a. Filij Orientis, qui venerunt cum Madian, & Amalec, contra Iſrael, ſunt hæretici baptizati impugnantes eccleſiam. Iudit.6.a. Filij & filiæ ſunt diſcipuli hæreticorum, qui & filij Ægypti dicuntur. Ier.3.g. Ezec.16.c.44.f. Iob 17.b.20.b.24.b.27.28.b. Hoſ. 4.d.5.b.9.d. Ioel.3.b. Amos 7.d. Et filij Ammon, qui de Lot, hoc eſt, declinatione in ſpelunca geniti ſunt ſemine, & generati in ebrietate, & inceſtu, deſignant hæreticos. Eze.25.a. deſignant etiam ſchiſmaticos, qui ſeparát quidem deceptam multitudinem ab eccleſia Dei: ſed in eadem regula fidei permanentes, cupiunt dilatare terminos ſuos. Amos 1.d. Filij alieni ſunt hæretici: quorum filij dicuntur ſicut nouellæ plantationes, hoc eſt, cogitationes eorum ab ipſis adinuentæ, nec ſacræ ſcripturæ conformes. Filiæ verò eorum compoſitæ, ſunt verba, quæ ornant & componunt ad decipiédos ſimplices. Pſa.143. Filij etiam ſtultorum, ſunt diſcipuli hæreticorum. Iob 30.b. Et filij matris, ſunt diſcipuli hæreticorum, qui in amaritudine, & falſis hæreticorum aquis fuerunt procreati. Hoſ.11.d. Et filij Ephraim, dicuntur hæretici, quia tribus Ephraim receſſit à templo, & fabricauit vitulos aureos. Et dicitur Ephraim filius non ſapiens, propter inſipientiam hæreticorum. Hoſ.13.d. Pſ.77. Filij autem Græcorum, gentiles ſignificare ſolent. Ioel.3.a. Zach. 9.c. Filij etiam Aſſyriorum, ſunt hæretici, aut gentiles. Ezec.23.a. Et dicuntur filij iniquitatis. Hoſ.10.c. Et filij deliciarum Iſrael, ſunt ſectatores hæreticorum. Mich.1.d. Eoſdem deſignant filij Samariæ, & Sodomæ, & filiæ Taphnis. Eze.16.f.30.c. Item filiæ Tyri. Pſ.44. Et filij Belial, ſunt idololatræ, & inobedientes prælatis, ac ſuperbi, quæ omnia ſunt in hæreticis. 1. Regum 2.c.10.d.

Ori.ſ.Iud.ho.8. *Cogitationes & verba hæreticorum.* *Hie.ſ.Ier.3. & ſ. Ezec.16.25. & ſ. Amos 1. & ſ. Hoſ.1. & ſ.Pſ.143.* *Gre.20.mor.11.* *Gentiles.* *Hie.ſ.Hoſ.11. & ſ.Pſ.77. & ſ.Ioel. 3. & ſ.Zac.9.* *Hie.ſ.Mich.1.* *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Dæmones. Filij Lot. i. filij declinationis, ſunt ſpiritus apoſtatici, qui à veritate declinando, in ſatellitium diaboli diſceſſerunt. Pſ.82. Eoſdem deſignant filij Mepheos. Ier. 2.d. Et filius primogenitus Pharaonis, poteſt eſſe ſuperbia diaboli. Exo.4.f. *Aug.ſ.Pſ.82. Gre.15.mor.15. Hie.epi. ad Paulinum.*

Religioſi. Boni viri. Filij Rechab, qui cùm incluſerunt ſe in ciuitate, primi captiui ducti ſunt. Ier.35.b. deſignát religioſos, qui captiuantur, cùm miſcentur ſecularibus: vel deſignát bonos homines qui primi patiuntur iniuriam à malis.

Filij Laban murmurantes contra Iacob. Gen.31.a. ſunt clerici inferiores contra religioſos.

Vacantes doctrinæ ſeculari. Filius adoptiuus filiæ Pharaonis fuit Moſes. Exod.2.f. & deſignat eos, qui nondum valentes perfectæ doctrinæ vacare, ſe ſubiiciunt mundanæ, & inflatæ ſcientiæ. Et filius Iſraelitidis & Ægyptij eſt, qui credit literam legis, ſed dat illi ſenſum carnalem, vel eſt diſcipulus habens ſimul doctrinam theologicam, & ſapientiam vanam Ægyptiorum. Leu. 24.c. *Gre.Nyſſ. de vita Moſis. Ori.ſ.Leu.ho.14. Iſy.ſ.Leu.24.*

Filius Sophoniæ, id eſt, viſitationis Domini dicitur Ioſias, hoc eſt, ſaluatus, quia viſitatur à Domino, qui prius malè ęgrotauerat Zac.6.c. *Hie.ſ.Zac.6.*

Dona Spiritusſancti. Sacramenta. Filij Iob ſeptem, ſeptiformem gratiam Spiritusſancti ſignificare poſſunt, & etiam ſacramenta: quę omnia ſunt à Chriſto, tanquam à patre. Iob 1.a. *Hie.ſ.Iob 1.*

Ignaui. Filij non tranſeuntes Iordanem cum patribus. Ioſ.1.d. ſunt non docentes neque verbo, neque exemplo. *Ori.ſ.Ioſ.ho.3.*

Exiſtẽtes in peccato. Filij mortis, aut mortificatorum, dici poſſunt, qui erant in peccato. Pſal. 78. Et filius viduæ ciuitatis Naim ſuſcitatus à Chriſto, deſignat eum, cuius peccatum iam foras prodibat per operationem. Luc.7.c. *Arn.ſ.Pſ.78.*

Senſus boni. Filij Iſrael multiplicati in Ægypto. Exo.1.a. ſunt ſenſus boni & ſpirituales, qui multiplicátur in carne, cùm mortificatur Ioſeph. *Bed.ſ.Exo.1.*

Cogitationes. Filij, & filiæ, ſunt ſenſus & cogitationes. Pſ.105. Et filij concubinarum, ſunt cogitationes ex ſcientiis encyclicis prodeuntes. Geneſ.25.a. Et filij Hieruſalem, quos ipſa eiicere dicitur, ſunt bonæ cogitationes à Deo inſitæ. Filij verò ſororum eius, ſunt errores, quos eiiciút tranſeuntes ad alios errores. Eze.16.c. Et filij malorum patrum, ſunt prauę cogitationes. Iſ.14.c. *Arn.ſ.Pſ.105. Phil.de ſacrif.Abel & Cain.*

Hæreticus ſenſus. Filius primus Dauid & Bethſabee mortuus, eſt primus ſenſus ſectę à diuina ſapientia alienę: qui mox eſt extinguendus. 2.Reg.11.d. Et filius Tabeel. Iſ.14.c. deſignat errores hęreticorum, & Philoſophorum, quos ipſi veritates aſſerunt eſſe, eiſque nituntur in eccleſia principatum exhibere. *Ori.ſ.Rom.3. Hie.ſ.Iſ.14.*

Opera. Filii aliquando dicuntur opera: vt filium parere, ſit operari. Gen.21.a.30.a. Et filios parere in dolore, eſt difficulter bene operari. Geneſ.3.c. Et filius, quem parit mulier, cuius gratia fit immunda, eſt opus minus malú: ſicut filia, eſt maius malum. Pſ.16. Et filii, qui ſuccedunt primo loco in hęreditatem, ſunt bona opera. Gen.17.18. Exo.2. Deu.25.b. Mat.22.c. Et filii legitimi, ſunt opera legi conformia. Filii autem concubinarum, ſunt opera timoris ſeruilis. Gen. 25.a. Et filia vendita, dici poteſt ſubiectio deuota, vel operatio bona. Exo.21.a. Et filii mulierum, ſunt opera virtutum, aut bonę cogitationes: quibus diabolus priuare conatur animas. 1.Reg.15.g. Et filię Salphaad, ſunt opera per quinque ſenſus benefacta: & qui habent ſecundú locú in hęreditate, quaſi minora exercétes opera. Nu.27.a. Et filii Elcana & Phenenna, ſunt opera iuſtitię ex cóuerſione: vel opera vitę actiuę, quę accipiunt partes, ſed nó aſſiſtút Deo, vt Samuel. Filius verò Elcana & Annę, eſt opus perfectú, aſſiſtens Deo per cótéplationé, vel eſt

Aug.epiſt.59. & 1.q.in euang.32. Phil.2.alleg. Orig.ſ.Nu.ho.20. 22. & ſ.Rom.8. Gre.ſ.1.Reg.15. Ori.ſ.Reg.ho.1. & ſ.Mat.ho.22. Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.2.cont.Iouin. & ſ.Iſ.7.14. Ori.ſ.Gen.ho.7. Aug.1.q.in iud.25.

Phil. de ſacri. Abel & Cain.

gaudium internæ viſionis:quod non acquiritur,niſi per longum tempus.1.Reg.1. a. Filij ſerui,qui renuit libertatem propter ipſos filios,ſunt etiam opera.Exo.21.a.Filij ancillarum poſitià Iacob primo loco in itinere,ſunt imperfectæ virtutes,aut timor ſeruilis , ſeu opera ex timore ſeruili facta.Filij verò Liæ,ſunt perfectiores virtutes,& timor iam filialis, & opera his reſpondentia.Filius autem Rachelis,eſt perfectio charitatis expellentis timorem.Gen. 33. a Filij prȩterea ancillarũ,ſunt humilitatis officia.Item carnalia opera.Gen.16.a.21.b.37.a.Exo. 23.b.Mat.18.f.Filij quoque adulterini,ſunt vitia,& mala opera.Et filij Edom , ſunt vitia, & opera terrena.Pſ.136.Filius & filia, quos deuorat inimicus , ſunt opera bona , quæ peccantes amittimus.Ier.5.d.Et filij ſicut nouellæ oliuarum,ſunt bona opera.Pſal.127.101.Filij in quos reddit Deus iniquitatem patrum,ſunt opera.Exo.20.a.34.a.Deu.5.a.Sic maledictus eſt Chanaã,filius Cham.Gen.9.d.1.Tim.2.d.Filij nobiles,ſunt bona opera:ignobiles verò mala.Iob 14.d.Et filij & filiæ,ſunt fructus operum fortes & infirmi.Ex.21.a.Leu.25.f.Filij quoque Sedechiæ,ſunt opera.4.Reg.25.b.Et filiæ dandæ viris,ſunt bona opera copulanda veritati fidei. Ier.29.b.Filius procuratoris Abrahȩ,dici poſsũt opera legis,quibus nõ datur hȩreditas promiſſa Abrahæ,hoc eſt,vita æterna,quia nõ ex lege,aut ex operibus legis eſt iuſtitia.Gen. 15.a.

Hil.ſ.Pſ.136. Hie.ſ.Eze.16. Gre.22.mor.13.& ſ.Eze.ho.3. Iſyc.ſ.Leu.25. Hie.ſ.Ier.29. — *Opera legis.*

Aug.ſ.Pſ.102.127. — *Merces operum.*

Vt filij ſunt opera,ita filij filiorum,ſunt mercedes operum:vt cùm dicitur.Pſa.102.Iuſtitia illius in filios filiorum.Et Pſ.127.videas filios filiorum ſuorum , hoc eſt , percipias præmium reſpondens operibus,à ſapientia,& virtutibus genitis,

Gre.29.mor.30. — *Filij ſecundum aliquam cauſam*

Filij etiam dicuntur alicuius rei,ad quam pertinét,tanquã cauſam in aliquo genere cauſæ: vel propter aliquam ſimilitudinem : vt dicuntur filij lucis , qui in luce gratiæ geniti ſunt , & opera lucis faciunt.1.The.5.Col.5.b.Et filij contumaciæ,qui opera contumacia faciũt. Eph. 5.b.Et filij iræ , qui opera digna ira & vindicta Dei faciunt. Dicuntur autem natura filij iræ, qui ab ipſa natiuitate digni ſunt ira,vel quia reuera digni ſunt ira.Eph.2.a.Et filij perditionis ſunt,qui ſecundum merita pereunt,aut perituri ſunt.Io.17. b. Filij etiam terræ dicuntur terrena requirentes.Iob 38.d.Et filij mortis,qui rei ſunt mortis.1.Reg.20.a. Et filij captiuitatis, qui captiui fuerunt.1.Eſd.2.a.4. a.

Hie.ſ.Iſ.5.& ſ.Zac.4. — *Locus pinguis.*

Filius olei,quantum ad literam,eſt locus pinguis & vber.Iſa.5. a. Poteſt autem ſignificare ſacram ſcripturam.Et duo filij olei,ſunt duo teſtamenta,vel ſacerdotium,& lex.Zac.4.d,

Amb.de inſt.vir.14. Gre.ſ.Cant.7. Ori.ſ.Exo.ho.2. Hie.ſ.Iſ.62.& ad Principiam. Aug.q.in Iud.49. Chyr.de Iephte. Hil.ſ.Mat.can.15 Baſi.ſ.Pſ.44. Bed.ſ.Gen.49.& ſ.Exo.2. — *Virgo Maria. Eccleſia.*

Filia principis,dicitur beatiſſima virgo Maria.Can.7.a.Item eccleſia filia Chriſti in baptiſmo renouata.Et filia patris Abrahæ,& nõ matris,dici poteſt eccleſia filia Dei,& nõ ſynagogȩ quã nõ imitatur.Gen.20.c.Et filiæ Labã,ſunt eccleſiæ ex gẽtibus.Gen.31. e. Idẽ deſignat filia ſacerdotis Eliopoleos,vxor Ioſeph.Gen.41.f.Et filiæ Ægypti diſcurrẽtes per murũ.Gen.49 c.Filia quoque Pharaonis , quæ adoptauit Moſen eccleſia eſt ex gẽtibus.Itẽ filiæ ſeptẽ ſacerdotis Madiã.Exo.2.c.Et filia Sion,eſt eccleſia ſuccedẽs ſynagogæ.Iſ.62. d. Et filia Iephte virgo,eſt eccleſia filia & ſpõſa Chriſti , quã ſibi virginẽ copulauit : eãque in holocauſtũ offeret, quũ tradet regnũDeo patri.Iud.11.f.Et filia Chananeæ,eſt populus gẽtilis ſeu eccleſia ex gẽtibus.Mat.15.c.Et filia abſolutè,eccleſia per amorẽ à Deo genita.Et filia Dei patris:quia ſpõſa filij:& filia regis.Pſ.44.Thr.1.b.Et filia multitudinis,eſt eccleſia ex multis cõſtans.Cã.7.b.

Aug.ſ.Pſ.9. — *Cæleſtis patria.*

Filia Sion dicitur Hieruſalem:& ſignificat Hieruſalem cæleſtem,quæ naſcitur ex Siõ, hoc eſt,ex contemplatione,quam ſequitur viſio pacis.Pſ.9.

Gre.ſ.1.Reg.8.& ſ.Cant.2.5. Hie.epi.audi filia. Ori.ſ.Cant.ho.2.3.& ſ.Eze.ho.7. Amb.de Iſaac.5. Hie ſ.Iſ.1.3.& ad Principiã.& ſ.Pſ.47. Arn.ſ.Pſ.72. Baſi.ſ.Pſ.44. Aug.ſ.Pſ.47. Chry.de Iephte. Iſyc.ſ.Leu.22. — *Animæ.*

Filiæ interdũ ſunt animæ,ad diuini verbi cóceptũ præparatæ. 1. Reg.8.c.Eædem dicũtur filiæ Sion.Ier.6.f.Thr.1.b.Et filiæ populi Dei.Ier.8.g.14.c.Sop.3.c. Filiæ autẽ cõparatæ ſpõſæ,ſunt animæ cõparatæ Beatæ Mariæ.Can.2.b.Et filiæ Hieruſalẽ ſunt animæ , quæ appellãt Hieruſalẽ cæleſtem matrẽ ſuam in hoc mundo:vel in cælo collocatȩ:& quia filiȩ,ſunt animȩ infirmiores.Itẽ ſpiritus,anima,& caro.Can.1.2.3.6.Iſa.1.b.3.c.37.d.52. a.Eze.16.g.Pſ.72.Filia abſolutè dicitur anima,per amorem à Deo genita,& filia regis,& filia Dei patris, quia ſponſa Filij:filiȩ quoque regum,ſunt animȩ generoſȩ in fide & virtutibus , & diſcipulȩ prȩdicatorum,& prȩlatorum.Pſ.44. Et filiȩ Iudȩ,ſunt animȩ Confeſſorum: quia Iudas confeſſionem interpretatur.Pſ.47.Et filia Iephte,eſt anima noſtra,quam debemus offerre Deo. Iudit. 11.f. Filia ſacerdotis, eſt anima nutrita in fide.Leuit.22.b.Filiȩ quoque ſunt mentes infirmȩ in eccleſia.1.Reg.8.c.Iſ.60.a.

Actiui, & contemplatiui.

Filiȩ duȩ Saulis,ſunt dediti vitæ actiuȩ,& contemplatiuæ: & dicuntur filiȩ propter fœcũditatem:actiua parit multitudinem operum,contemplatiua plenitudinem internorum gaudiorum.Et filia Achimaas Achinoen,eſt bona voluntas,quæ eſt à Chriſto , & parit vtranque vitam.1.Reg.14 g.

Gre.ſ.1.Reg.14. Hie.ſ.Iob 1. Gre.1.mor.12. — *Lex, prophetia, & Euangelium.*

Filiæ Iob tres deſignant legem,& prophetiam,& euangelium. Iob 1.a. Item plebes infirmiores,fidem Trinitatis conſtanter habentes:vel tres ordines fidelium,paſtorum, continentium,& coniugatorum.

Hie.ad Principiã.& ſ.Iſ.23.& ſ.Pſ.44. — *Pœnitentes ex gentibus.*

Filiæ Tyri,hoc eſt,filiæ fortiſſimi,nempe Dei, dicuntur pœnitentes ex gẽtibus,& etiã ſunt filiæ Tyri,hoc eſt,anguſtiæ,pœnitẽtes & credentes ex gẽtibus.Itẽ diuites ex gentibus. Pſ.44.

Aug.ſ.Pſ.44. Amb.de Noe.4. Phil. de gigã.& quòd Deus ſit immutabilis. Hie ſ.Iſ.16.23.& ſ.Mal.2. — *Animæ carnales.*

Filiæ hominum dicuntur animæ habentes carnalia opera , & ea, quæ per ſenſum habẽtur. Gen.6.a.Et filiȩ Laban,ſunt animæ ſeruientes mundo,aut diabolo.Gen.31.f. Et filiæ Moab, ſunt animȩ infirmæ adhærentes hæreticis. Iſa. 16. a. Et filia Sidonis , eſt anima , quæ polluit corpus ſuum voluptatibus,& turpitudine.Iſ.23.c.Et filia Babylonis,anima mundana. Pſalm. 136.Zach.2.b.Et filia Dei alieni,anima ſeruiens peccato.Malach.2. c. Et filiæ gentium robuſtarum,ſunt animæ ſequentes dæmonia.Eze.32.d.Filia latronis,eſt Iudæa, quaſi filia diaboli,

& anima

& anima peccatrix. Mic.5.a. Et filiæ Chanaan, quæ non iunguntur Iſaac, hoc eſt, Chriſto, ſunt animæ peruerſæ. Gen.24.a.28.a.Exo.32.a. Item filiæ Cheth, odioſę Iſaac, & Rebeccæ. Gen.27.g. Filia quoque Chananææ obſeſſa à dæmonio, eſt anima peccatrix. Matt.15.c. Et filię Salphaad, ſunt terreni in terra hæreditatem habentes, de quibus Moſes non tulit ſententiam, niſi conſulto Domino. Nu.27.b. Et filia Archiſynagogi domi mortua, eſt peccans ſolùm in corde. Matt.9.c.Mar.5.c.Luc.8. Filiæ quoque Hieruſalem ſunt effœminati doctores in eccleſia, & Philoſophi docentes voluptates. Eze.13.c.Iſ.22.b.Iere.11.b. Et filia Iuda dicta Hieruſalem, eſt anima peccatrix in eccleſia. Thre.1.a.2.d. Filiæ, quæ congregauerunt diuitias, ſunt eccleſiæ hæreticorum. Pro.31.d. Filię enim abſolutè ferè nuſquam in bonum ſumuntur. Cantic.2.a.Gen.49.c.

Hie.ſ.Mich.5. Ori.ſ.Nu.ho.20.et ſ.Matt.cap.1. Amb.Exho.ad vi. Ori.ſ.Exae.ho.3 Hie.ſ.Eze.13. Beda ſ.Pro.31. Rup.ſ. Cant.2. Hie.ſ.Eze.16.

Ciuitates ſubiectæ. Animæ deceptæ ab hæreticis.

Filiæ Tyri, dicuntur ad literam ciuitates ſubiectæ Tyro in regione illa. Et deſignant animas deceptas ab hæreticis. Eze.26.a.

Synagoga. Dignitas ſimoniacè accepta.

Filia ſacerdotis fornicans, erat ſynagoga fornicans à Deo: vnde flammis exuri iubetur. Leu.21.a. Et filia hominis Chananæi, quam accepit Iudas vxorem, dici poteſt ſynagoga: vel etiam dignitas Eccleſiaſtica ſimoniacè accepta. Gen.38.a. Filiæ confidentes, ſunt ſynagogæ, & ciuitates Iudææ. Iſa.32.c. Filia principis ſynagogæ mortua, eſt plebs Iudaica. Matt. 9.c. Et filia Edom, ſynagoga Iudæorum. Thren. 4.d.Pſ. 136. Et filia diſperſorum, eſt ipſa ſynagoga. Soph.3.b. Filia multitudinis, eſt plebs Iudaica, multiplicata in Ægypto. Cant.7.b. dicitur etiã filia latronis. Mich.5.a. quia condemnato Chriſto, amplexa eſt Barabbam.

Iſy.ſ.Leui.21 Hie.ſ.Iſa.32. & ſ.Soph.3. Hil.ſ.Matt.can.9 Aug.ſer.74. Rup.ſ. Cant.6. & ſ.Mic.5.

Caro. Peccatum. Concupiſcentia. Voluptas. Paſsiones carnis.

Filia Babylonis, & filia Chaldæorum, carnem aliquando ſignificare poteſt. Item peccatum in anima: & inordinatam concupiſcentiam, ex confuſione naſcentem. Pſ.136.Iſa. 47.a. Et liberi matris Agag, ſunt motus carnis inordinati. 1.Regum 15.g. Et filia Herodiadis, eſt voluptas: quæ ſaltare dicitur, quum ad illicita nos incitat. Matt.14. a. Filius diuiditur contra patrẽ, cum concupiſcentiæ reſiſtũt animæ. Luc.12.g. Et filij matris ſponſę, ſunt paſſiones carnis aduerſus animã pugnantes. Cant.1.b. Sciendum autem, Abraham & Iſaac non genuiſſe filias: Iacob verò vnam, & ipſam fratribus ac parentibus moleſtam: vnde homines effœminati filias procreant, hoc eſt, cogitationes carnales. Et ipſæ concupiſcentiæ dicuntur filiæ hominũ. Ge.6.a. Et filiæ Chanaan, quæ non iunguntur Iſaac. i. Chriſto, ſunt concupiſcentiæ. Ge. 24.a.

Hila.ſ.Pſ. 136 Fulgen.epiſ.4 Gre.ſ.1.Reg.15. Hil ſ.Mat.Ca.14 Amb ſ.Luc.12. & de Iſaac.4. Ori.ſ. Num. ho.11 Philo.de gigãtibus

Philoſophia.

Filia Pharaonis, quæ non habuit filium, niſi adoptiuum, eſt ſcientia, aut philoſophia mundana, quæ non parit perfectas virtutes. Exo. 2.b.

Gre. Nyſſe. de vita Moſeos.

Lex peccati.

Filia Pharaonis coniuncta Salomoni, eſt lex peccati, quæ originem habet à diabolo, cui tradit in dotem Gazer, hoc eſt, animam. 3.Reg.9.c.

Ori.ſ.Ioſu.ho.22.

Tẽporalia bona. Vita corporalis. Superbia et inanis gloria. Iudæi. Scribæ, & phariſæi. Prudentia, & fortitudo. Plebs ſub prælato.

Filię Lot duæ, ſunt temporalia bona, & vita corporalis, quę exponi debent pro ſalute proximi. Hæ inebriant patrem, hoc eſt, peruertunt ſenſum poſſidentis. Et ex eo concipiunt Moab, & Ammon, hoc eſt, malas operationes, quæ non intrant in eccleſiam Dei. Gene. 19.g. Item ſunt ſuperbia & inanis gloria, quę quandoque perfectos inebriant. Idem Iudæi dantes peruerſos ſenſus & carnales legi, vnde infidelitatis opera pariunt, vel Scribæ, & phariſęi malè generantes de lege. Secundum autem quod aſcenderunt cum patre in montem, deſignant prudentiam, fortitudinem, cum quibus aſcendendum eſt in montem. Deſignant etiam plebes, quę ſtultum prælatum laudando inebriant, & errores ab ipſo concipiunt.

Au.22.cõt. Fau.42 Beda ſ.Gen.19. Cyril. de adorati. in Spiritu ſancto. Glo.ord.ſ.Gen. 19. Rup.6.ſ.Gen.13.

Minora ſupplicia.

Filiæ Paleſtinarum, quibus traditur Hieruſalem, deſignare poſſunt minora ſupplicia Eze.16.c.

Hie.ſ.Eccleſia. 12

Aures.

Filię carminis, dicuntur aures, quibus percipimus carmina. Eccleſiaſtę 12.b.

Glo.ord.ſ.Thre.3.

Sagittæ. Miniſtri iudicii Dei.

Filiæ pharetræ, dicuntur ſagittę, quę producuntur è pharetra tanquàm ex vtero. Thre.3. b. deſignant eos, qui occulto Dei iudicio puniunt, vel verba ſacræ ſcripturæ.

Glo.ord.ſ.Pro.3.

Auaritia, & libido.

Filiæ ſanguiſugæ duæ. Pro.30.b. ſunt auaritia, & libido, filię diaboli.

Filum, Subtegmen, Stamen.

Filum, eſt propriè quod ex lino, ſeu cannabe, lanáue trahendo ducitur, & quod de quacũque alia materia ducitur, filum dicitur, vt filum aureum, vel argenteum. Stamina verò dicuntur fila recta in opere textorio, & ſtabilia per pectinem tranſmiſſa, quibus alia ſub tegmina vocant, intertexuntur.

Gratia Dei.

Stamen, quod eſt in veſtimento firmius, deſignare poteſt Dei nutum, & gratiã ſuſtinentẽ in nobis noſtram intentionem, vt perficiatur bonæ actionis veſtimentum. Leui.13.g.

Iſyc.ſ.Leui.13.

Doctrina.

Fila aurea, in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt ſapientiam & doctrinam bene diſtinctam, & aptatam. Exo.39.a.

Philo.de ſacrifi. Abel, & Cain.

Res minima.

Filum ſubtegminis, pro re minima ponitur. Ge.14.d. Et filum de ſtupa, pro re fragili, minimeque reſiſtente. Iudi.6.b.

Glo.int.ſ.Gen.14

Fimbria.

Fimbria, veſtium ora dicebatur, inciſuras quaſdam habens ad modum ſerrę, extrema etiã quædam ab ora pallij pendentia, fimbrię dici ſolent:

Spiritus ſanctus. Fides de humanitate Chriſti. Diſcipuli Chriſti. Infirmi in eccleſia. Minima mãdata.

Fimbria veſtimenti Chriſti, dici poteſt Spiritus ſanctus, vel virtus Spiritus ſancti. Matt.9. c.14.d.Luc.8.f. Item ſecundum quod fimbria pendet à parte poſteriori pallii, deſignare poteſt fidem de humanitate Chriſti, quia diuinitas, eſt in anterioribus. Item diſcipuli Chriſti, fimbria veſtimenti eius dici poſſunt, & infimi, & pauperes in eccleſia. Item minora, quæ de Chriſto cognoſcuntur & minima eius mandata: aut eius humanitas. Zac.8.d.

Hi.ſ.Mat ca.9.14 Iſyc.ſ.Leui.15. Ber.ſer.de 4.modis orandi. Amb.ſ.Luc.8. Hie.ſ.Matt.14.

Gre.ſ.1.Reg.15. Baſi.vel Au.ſ.pſ.44 Iſych.ſ.Leui.13. Euc.ſer.ſpiritu.10 Cle.Ale.2.pæd.10 Glo.ord.ſ.Num.15

Fimbriç aureæ in veſtimentis ſponſæ, ſunt virtutum & doctrinarum ſplendores, à mente nunquam deficientes, quæ in extrema parte veſtium laudantur, quia nulla eſt virtutum gloria, ſi lucere ante vitæ conſummationem deſiſtat. Sunt etiam fimbriæ, verba præcipuè fidei diligenter retinenda: quæ vltra veſtimentum extenduntur, quando plura ſunt verba, quàm opera: deſignant etiam varietatem linguarum in vna fidei doctrina. Fimbriæ quoque aureæ, ſunt electi in eccleſia. *Virtutes & doctrinæ. Verba fidei. Varietas linguarum. Electi.*

Fimbriæ pallij in quibus ponebantur funiculi, vel vittæ hyacinthinæ. Nu.15.d. Deut. 22.b. Matt.23.a. Luc.15.d. deſignant minima præcepta ſeruanda propter vitam cæleſtem. *Minima præcepta.*

Fimus, Stercus, Sterquilinium.

FImus, aut ſtercus ſignificat animalium excrementa, quibus agri ſtercorari ſolẽt: & dicitur lætamen, quòd lætas pingues reddat ſegetes. Eſt autem res conſpectui hominis turpis, ac fœtida: vnde ad comparationem rei vilis & abiectæ, ac abominandæ ſumi ſolet, vt Iere. 9.f. Cadet morticinum hominis quaſi ſtercus ſuper faciem regionis. Sterquilinium autem, eſt locus ſtercorum.

Aug.q.in Nu.33.et 17.ciui.Dei 4.

Fimus vaccæ comburendæ, deſignare poteſt ignominias Chriſti, quæ combuſtæ ſunt in reſurrectione, quia in eius gloriã redundarunt. Num.19.a. Et de hoc ſtercore erexit Deus pauperem, quũ liberauit Chriſtum à perſecutionibus, & fœtidis blaſphemijs Iudæorum. Pſ. 112. *Ignominia Chriſti.*

Ori.ſ.Matt.cap.13 Au.ſ.1ſ.79.et ſer. 151.& de verbis domini ſer.12. Amb.ſ.Luc.13. Ber.ſer.2.in feſto Petri & Pauli.

Stercus, quod apponitur ficui, deſignare poteſt prophetas, & ſenſus ſimpliciores, qui comparati Chriſto, eiuſque doctrinæ ſublimiori, vt ſtercora cenſentur. Luc. 13. b. vel deſignant ſordes vtiles pœnitentis, & cognitionem ſui, & abiectionem. Pſ.79. Eſther 14.a. Fimus enim non ſuo loco poſitus fœtorem generat ſine fructu: agro verò fructificare facit, ſic triſtitia de rebus mundanis fœtorem gignit, ſed de peccatis fructificat. In hoc ſterquilinio Iob ſedebat. Iob.2.b. Fimus etiam, ſunt verba increpatoria, quç minimè grata ſunt audienti, ſed faciunt ferre fructum. *Prophetæ. Senſus ſimpliciores. Sordes pœnitentiũ. Cognitio ſui. Verba increpatoria.*

Gre.3.mor.14.23. & 15.mor.3.

Sterquilinium, in quo ſedebat Iob, res temporales & mundanas ſignificare poteſt. Iob.2.b. Has reputabat Paulus vt ſtercora. Philip.3.b. Ezec.7.e. deſignat etiam gentilitatem, ad quã venit Chriſtus. Item peccatum & miſerias huius vitç. His ſtercoribus lapidatur piger. Eccl'i.22.a. *Res temporales.*

Gre.ſ.1.Re.2.& 15 mor.3. Hie.ſ.Mala.2. Hyc.ſ.Leui.4. Aug.ſer.211.

Fimus vituli, qui comburi iubebatur, peccatum generis humani deſignat. Exod.29.b Leu. 4.c.8.c. Nume.19.a.3. Regum 14.b. Et peccata grauiora opere completa, in quibus Gentiles iacebant: vnde erexit eos Chriſtus 1.Regum 2. b. Pſal.112. Deut.28.c. Iudi.3.c.4. Reg. 9.f.18. f. Thre.4.a Ioel.1.d. Mala.2.a. Et mali facti dicuntur, vt ſtercus terrç. Pſ.82. Quaſi ſterquilinium in fine perdetur hypocrita: quia mens illius pro vitiorum ſuorum fœtore damnabitur. Iob.20.a. Stercus etiam columbarum 4.Reg.6.f. deſignat fœtorem vitiorum, & idololatriã, quia eſt cibus alienus ab homine, ſicut cultus dæmonum. *Peccatũ generis humani. Grauiora peccata.*

Hie.ſ.Eze.4.& ſ. Ioel.1. Gre.ho.31.

Stercus humanum, ſignificare poteſt terrenas delicias. Idem deſignat ſtercus bubulum, cũ quo comedebat Ezechiel panem: deſignans Iudços, qui omnia propter carnem & ventrem, & terrç huius bona operantur. Ezechiel 4.d. Pſ.92. Eccl'i.9.b.22.a. Iſa.5.f.36.c. Iere.9.f. Thre. 4.a. Sopho.1.d.1.Mach.2. g. In ſtercore ſuo computruerunt iumenta, quũ ventri & libidini indulgent. Ioel.1.d. ſed mittitur ſtercus in panem, cùm ad confuſionem reducuntur memoriæ peccata carnalia: vt ſic confuſus accendantur ad fructificandum. *Terrenæ deliciæ. Iudæi.*

Hie.ſ.Haba.2.

Stercora, quæ amplexati ſunt Iudæi, ſunt carnales obſeruationes legis & ceremoniarum. Thre.4.a. Philip.3.b. *Carnales obſeruationes Iudæorũ.*

Beda ſ. Gen.6.

Sterquilinium, quod erat in infimo loco arcæ, infernum ſignificare poteſt. Ge.6.c. Ie.25.g. *Infernus.*

Findere, vide Abſcindere.

Fingere, Figulus, Figmentum, Fictile, Confingere, Plaſtes, Plaſmare, Simulare.

FIngere, eſt componere, & formare ex aliqua materia, vt luto, ſeu creta, vnde figulus dicitur ipſe plaſtes, & fictile vas, ex materia illa formatum. Eſtque generale vocabulum ad omnia, quç ingenio, manuque artificioſè formantur. Interdum autẽ fingere, eſt ſimulare, & figmentum ipſa fabula, ſeu vas fictile. Simulare autem, eſt aliud oſtendere, quàm ſit.

Figulus interdum dicitur Deus, qui formator & creator eſt omnium: & ipſe Chriſtus, & manus eius dicuntur plaſmaſſe hominem. Iob.10.b. Pſ.2.32.73.93.118. Iſa.27.c.29:e. 41. e.45. b.64.c. Ier.18.a.19.a. Thren.4.a. Dani.2.f. Zac.12.a. Matt.27.a. Rom.9.c. Apo.2.g. Dicitur etiã Deus fingere malum, cum præparat pœnam. Iere.18.b. *Deus. Chriſtus. Præparãs pœnã.*

Ori.ſ.Rom.9. Hil.ſ.Pſ 2.& ſ. Matt.ſ.ano.32. Amb.ſ.Luc.23. Aug.ſer.128. Ber.ſ. Ecce nos reliquimus omnia. Hie. Au.ſ.pſ.32 Hie.ſ.Amos 7. Lyra.ſ.2.Reg.7.

Fingit Deus laborem in prçcepto. Pſ.93. quia iugum & onus imperat, ſed iugum eius eſt ſuaue, & onus leue. *Imperans Deus iugum leue.*

Finxit Chriſtus ſe longius ire. Lucæ 24.d. vt eius prçſentia ardentius deſideretur.

Fingit Deus ſingillatim corda hominum, quia ſingulis dat diuerſa dona. Pſ.32. *Dans Deus diuerſa dona.*

Fictor locuſtæ. Amos 7. b. dicitur Deus inducens exercitum quaſi locuſtas contra Iſrael. *Deus puniens per malos.*

Fingens Hiram duas columnas æreas ad templum, deſignare poteſt prædicatores prædicantes vtrumque teſtamentum, & per geminam charitatem roborantes eccleſiam. 3 Reg.7.b. *Prædicare.*

Diabolus. Hæreticus.

Figulus in malum, dici poteſt diabolus, cuius opera ſunt lutea: & vaſa ficta contra eccleſiã, ſunt eius membra. Iſ. 54. d. Sapi. 15. b. Matt. 27. a. Et fictor ſomniorum, eſt hæreticus. Deut. 13. b. Idem dicitur fictor, ſeu plaſtes idolorum. Iſ. 44. b. Thre. 4. a. Haba. 2. d. *Hie. ſ. Iſa. 44. 54. Ori. ſ. Matt. ho. 35.*

Homo.

Figmentum Dei dicuntur peculiariter homines, qui formati ſunt de limo terræ à Deo, tãquam à plaſte. Gen. 2. a. Pſ. 102. Iſa. 29. e. Haba. 2. d. Rom. 9. d. Ephe. 2. b. *Glo. ord. ſ. Pſ. 102.*

Caro Chriſti.

Fictile vas, in quo fit immolatio ad emundationem leproſi, carnem Chriſti ſignificare poteſt. Le. 14. a. 4. Reg. 2. d. *Ori. ſ. Leui. ho. 8.*

Sermo ſimplex.

Fictile vas etiam dici poteſt ſermo ſimplicior ſacræ ſcripturæ, qui etiam vtilis eſt in magna domo eccleſiæ. 2. Cor. 4. b. *Au. cõt. Fulgentiũ. Ori. ſ. Iere. ho. 2.*

Peccator.

Fictile præterea vas, dici poteſt peccator, terrenus, & homo fragilis, & pronus ad malum. Le. 6. d. 11. e. 14. a. 15. b. 2. Cor. 4. a. 2. Timo. 2. c. *Amb. ſ. 2. Cor. 4. & ſ. 2. Timo. 2.*

Fides deficiens.

Ficta fides, eſt vt vas fictile non diu durans: quia, eſt eorum, qui ad tempus credunt & in tempore tentationis recedunt. 1. Timo. 1. b. 2. Timo. 1. b. *Ber. epiſto. 42.*

Hypocriſis.

Simulatio Scribarum & phariſæorum laudantiũ Chriſtum fraudulenter, eſt, de qua dicitur. Iſ. 32. b. Stultus fatua loquetur, & cor eius faciet iniquitatem, vt perficiat ſimulationem & loquatur ad Dominum fraudulenter. Iob. 37. b. Luc. 20. d. Sic fictus diſciplinæ, eſt hypocryta & Phariſæus. Sapi. 1. a. quia fingit diſciplinam, quam non habet. *Hie. ſ. Iſa. 32.*

Finis, Finire, Terminus, Finitimus.

Finis, qui & terminus, eſt extremum, & vltimum in vnaquaque re, in quod videlicet vnaquæque res terminatur, vt finis agri, finis diei, finis terræ. Et finis ſeu cauſa finalis dicitur, cuius gratia aliquid fit. Sic aliquando Chriſtus dicitur finis, vt Rom. 10. a. Finis legis, eſt Chriſtus, tum quia lex ad ipſum ordinatur, tum quia ſine illo, nemo perficit legem. Et ipſe dicitur principiũ, & finis. Apoc. 1. Et ipſe eſt finis omnis conſummationis. Pſ. 118. Pacis autem Chriſti non erit finis. Iſa. 9. b. Et quum in pſalmis dicitur, In finem, intelligendũ eſt in Chriſtũ, qui non eſt finis in conſumptionem, ſed in conſummationem. Et finis vtroruque, hoc eſt, teſtamentorum, eſt cubitus vnus, hoc eſt, Chriſtus in fœlicitate, vbi etiam eſt finis fidei, quæ tunc ceſſabit. Eze. 40. b. *Amb. ſ. pſ. 118. ſe. 12. Aug. ſ. Pſ. 54. Gre. ſ. Eze. ho. 16.* *(Chriſtus.)*

Diuinitas in Chriſto.

Termini terræ, cùm termini non claudantur, ſed alia claudant, & terminent, ſignificare poſſunt diuinitatem in Chriſto, aut quod in nomine Ieſu, omne genu flectatur, &c. Pſa. 2. *Hila. ſ. Pſ. 2.*

Perfectio rerum. Perfecti doctrinæ. Fœlicitas.

Finis ſeculorũ, ſunt perfectio rerum. 1. Cor. 10. c. Et termini cælorum, ſunt variæ perfectiones electorum, & etiam hi, qui in ſcripturarum doctrina ſunt conſummati. Matt. 24. c. Et finis mundi, eſt fœlicitas, quæ & finis eſt bonorum. Pſ. 45. 48. Thre. 4. d. Rom. 6. d. *Ori. ſ. Cant. ho. 2. et ſ. Matth. ho. 30. Baſi. ſ. Pſ. 48.*

Completio diuinorum iudiciorũ.

Finis dierum, eſt contemplatio diuinorum iudiciorum. Dani. 4. g. eiuſmodi enim dierum numerus ſuper quemlibet afflictum finitur, quando diuinorum iudiciorum ſeueritas in eius percuſſionem completur. *Rica. de S. Vict. de ſecreti. conſcien. 45*

Finis vitæ. Baptiſmus.

Finis vniuerſæ carnis, aut tempus omnis hominis, quantum ad literam, eſt finis vitæ, & finis omnis conſummationis, eſt terminus, quo res quæque clauditur, ſpiritualiter autem finis carnis, eſt tempus baptiſmi, in quo moritur homo carnalis, & renaſcitur homo ſpiritualis. Gen. 6. b. Iob. 20. a. Pſ. 9. 38. 48. 118. Eccl'tæ. 7. a. 9. c. Sapi. 1. a. 5. a. Eccl'ici. 11. d. 14. c. 47. d. Thre. 3. b. Ioan. 13. a. Hebr. 8. a. 1. Pet. 4. b. 2. Petri. 2. d. *Ori. ſ. Rom. 3. Baſi. ſ. Pſ. 48. Hila. ſ. Pſ. 118.*

Charitas.

Finis præcepti, hoc eſt, ſtatus, eſt charitas, quia omnia præcepta referuntur ad charitatem 1. Timo. 1. a. Et finis fidei, eſt ſalus. 1. Petr. 1. b. *Au. 17. ciui. Dei 4*

Corda terrena. Vltima opera. Extremi ex Gentibus. Eruditiores viri. Prophetæ Apoſtoli, & Sancti. Extremum vitæ. Peccatores. Cor intimum.

Fines terræ, à quibus aufert Deus bella, ſunt corda prius terrena, vel corpus, in quo peregrinamur. Pſ. 45. 59. vel fines terræ, quos iudicat Dominus, ſunt hominum vniuerſitas: vel vltima opera: aut terminus terrenarum voluptatum. 1. Reg. 2. b. Pſ. 58. Fines etiam terræ, ſunt homines remoti à lege, vel extremi ex gentibus. Pſ. 64. Iſa. 52. c. Fines etiam orbis terræ, dici poſſunt eruditiores viri, quaſi ſint extremi, alios infra ſe relinquentes. Pſ. 18. Lucæ 11. f. Rom. 10. d. Et fines terræ, ſeu alæ dici poſſunt prophetæ, & Apoſtoli, & Sancti, qui finem terrenis paſſionibus impoſuerunt. Iob. 37. a. Iſa. 24. c. Et fines terræ, quos Dominus iudicat, ſunt vltimus ſtatus vitæ in corpore. Zac. 9. c. Termini etiam terræ, ſunt peccatores in extremo à Deo poſiti. Iſa. 26. c. Et fines inimicorum, ſunt extrema peccata. Pſ. 7. Et termini Idumeæ. Malach. 1. a. A finibus terræ clamat ad Deum, qui ex intimo corde clamat. Pſ. 60. *Aug. ſ. Pſ. 45. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Arno. ſ. Pſ. 58. Hie. ſ. Iſa. 24. 52. Ori. ſ. Rom. 10. Baſi. ſ. Pſ. 7. Au. 17. ciui. Dei 4 Hie. ſ. Iob. 37. & ſ. Iſ. 26. & ſ. Pſ. 60.*

Termini eccleſiæ. Cæli. Gradus gloriæ.

Fines Iſrael & Sion, ſunt termini eccleſiæ, quos Deus dilatat multiplicando electos. Exo. 13. d. 23. d. 34. c. Leui. 26. a. Pſ. 147. Sunt etiam termini Iſrael ipſi cæli, vel diuerſi gradus gloriæ. Nu. 34. a. 1. Reg. 7. d. 11. a. Iſa. 54. c. Eze. 11. b. Ioel. 3. a. Zac. 9. a. Malac. 1. a. Idem deſignare poſſunt fines montis, in quo apparuit Dominus. Exo. 19. b. *Ori. ſ. Num. ho. 28 Gre. ſ. 1. Reg. 7.*

Beati.

Fines ſeu confines, ſunt beati comparati ad ipſos viatores, quia viatores eodem itinere, quo illi, ad fœlicitatem ire debent. 1. Reg. 6. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Deſertio veteris legis.

Fines Iudæ, in quos venit Chriſtus. Matt. 19. a. deſignant deſertionem veteris legis faciendã, vt ad nouam veniatur. *Ori. ſ. Matt. ho. 7.*

Gentilitas. Status peccati.

Fines ſeu termini, ſæpè ſumuntur pro plagis aut regionibus.

Fines Ægypti, deſignare poſſunt gentilitatem, ſeu ſtatum peccati, aut chriſtianiſmum ex gentibus. Idem deſignant fines terræ Chanaam. Et fines Tyri, & Sidonis. Gen. 10. c. 47. c. Exo. 10. c. 16. g. Iſa. 19. c. Matt. 15. b. *Ori. ſ. Matt. cap. 15*

Gre.ſ.1 Reg.10 & 16. mor. 21. & 17. mor.14 Aen.ſ.Pſ.103 Hie.ſ.Iob.24.38.& ſ.Pſ.103 — Fines Beniamin,ſunt regulæ ſanctarum ſcripturarum.1. Reg.10.a.de quibus dicitur. Pro. 22.d.Ne transgrediaris terminos,quos poſuerunt patres tui.Et poſuit Deus terminos aquis, vel mari,dando præcepta & fidem: & moderando in hac vita ſcientiam hominum. Iob. 26. b.38.b.Pſ.103.Hos tamen terminos transferunt,& tranſgrediuntur hæretici. Iob. 24.a. Termini quoque, quos conſtituit Moſes populo. Exod. 19.d. dici poſſunt audientium capacitas, & moderatio intelligentiæ, vt ſit illud Apoſtoli: Non plus ſapere, quàm oportet ſapere. — Regula ſcripturarum. Præcepta. Fides. Limitatio doctrinæ.

Hie.ſ.Iob.26. Gre.26.mor.15. — Termini,quos circundedit Deus aquis,ſunt limites tribulationum, quia non ſinit Deus Sanctos ſuos tribulationes pati ſupra id,quod ſuſtinere poſſunt. Iob.26.b. 38. b. Et finiri vindemiam,eſt probationem Sanctorum,quæ per Antichriſtum fiet,ceſſare.Iſaiæ 24.c Iob. 7.a. Dat Deus finem laborum,& captiuitatis.Iere.29.c.Luc.22.d. — Limites tribulationum.

Hie.ſ.Iſa.16. — Finitus puluis erit, cum ceſſabit potentia diaboli. Iſa. 16.a. Et finis peccati, eſt per Chriſtum.Dani.9.f. — Ceſſans potentia diaboli.

Hie.ſ.Iſa.38. — Finiens Deus Ezechiam de manè vſque ad veſperam erat,quum graui morbo & continuo ipſum conſumeret.Iſ.38.c.

Gre ſ.1.Reg.6.13. & 1.mor.17. Ricar.de S.Vict.de 12.patriar.39. — Termini abſolutè,deſignare poſſunt vitam præſentem: aut finem mundi: vel operis conſummationem 1.Reg.13.d.Termini autem Bethſames deſignant ſtatum perfectionis in operibus & doctrina.1.Reg.6 c.Inter terminos accubat,qui finem mundi expectat: vel qui partim eſt in hac vita,partim in futura.Gen.49.c. — Vita præſens. Finis mundi. Perfectio operũ, & doctrinæ.

Hie.ſ.Iſa.10. — Termini populorum,dici poſſunt rationes fidelium aduerſus hæreticos. Iſ.10.c. — Rationes contra hæreticos.

Hie.ſ.Eze.29. — Termini Aethiopiæ in Aegypto,deſignãt humilitatem,vſque ad quam deſtruit Deus Aegyptum:vt qui ſe per ſuperbiam contra Dei ſcientiam erexerat, deſtruatur, & humilietur in ſalutem ſuam.Eze.29.b. — Humilitas.

Hie.ſ.Amos 6. — Termini regnorum,deſignant latitudinem doctrinæ Philoſophorum. Amos 6.a. Hic eſt terminus loci,quò perueniunt hæretici.Iſ.5.c. — Doctrina Philoſophorum.

Hie.ſ.Abdi. — Termini, vſque ad quos emittuntur hæretici, deſignant eccleſiam, ad quam reducuntur. Abdi. b. — Eccleſia.

Hie.ſ.Iob 26. Gre.17.mor.14. — Finita ætas deſignat tranſactum tempus operandi.Iere.8.g.Matth.24.Mar.13.a. Luc.22.c. 1.Cor 15.c.Et finientur lux & tenebræ, quum ceſſabit proſperitas, & iniquitas impiorum: vel quum ceſſabit curſus iuſtorum,& iniuſtorum.Io.26.b.Et finis Hieruſalem, erit tempus iudicij.Thre.1.c. — Finis operandi. Tempus iudicij.

Gloſ.int.ſ.Haba.2 — In finem apparuit Chriſtus,quia venit in fine ſeculorum.Hab.2.a. vel apparebit in iudicio. Regni tamen eius non erit finis.Luc.1.c. — Finis ſeculi.

Gre.11.mor.8. — Finis ſtultus,in quem adducit Deus conſiliarios, eſt cum ad temporalis muneris retributionem bona opera dirigunt.Iob.12.c. — Retributio temporalis.

Gloſ.ord.ſ.Hoſe.5. — Terminum aſſumit Iuda, quum Iudæi tranſgrediuntur terminos, quos poſuerunt patres eorum.Hoſe.5.c.Idem dicitur de hæreticis. — Tranſgreſsio terminos.

Hie.ſ.Iſa.57. — Non vſque in finem iraſcitur Deus, quum caſtigat pœna temporali, vt liberet ab æterna. Iſa. 57. d. — Caſtigans Deus temporaliter.

Glo.ord.ſ.Sap.8. — A fine vſque ad finem attingit ſapientia, hoc eſt,à ſumma creatura vſque ad infimam, vel ab initio mundi vſque ad finem.Sapi.8.a. — Latitudo ſapientiæ.

Hie.ſ.Iſa.2. — Non eſt finis theſaurorum auari.Iſ.2.b.quia ſemper auarus eger. — Semper auarus eget.

Lyra.ſ.Iob.6. — Finis dicitur ſtatus.Iob. 6.b. Aut quis finis meus,vt patienter agam?vbi deſignatur ſtatus futuræ vitę. — Status futuræ vitæ.

Hie.ſ.Eze.7. — Finis pro exitu:vt finis malorum eſt interitus,& inferi,& tenebræ.Eccl'i.21.b.23.c.31.a.Ier. 51.b.Amos 1.d.6.c.8.a.Nahum 3.a.Haba.1.a.Rom.6.d.2. Cor.11.d.Philip.3. d.1.Pet.4.d. Et finis Iudæorum,eſt vltima eorum captiuitas.Eze.7:a.Et generaliter finis malorum, eſt miſeria.Tob. 14.b.Iniquitas eius finem dabit ei. — Inferi, & tenebræ. Miſeria.

Gloſ.ord.ſ.Leui.8. — Finiri conſecrationem ſacerdotum ſeptem diebus.Leuiti.8. g.eſt toto tempore huius vitę debere conſecrari.Deſignat etiam aduentum Spiritusſancti in pentecoſte. — Tempus huius vitæ.

Glo.ord.ſ.Mar.7. — Fines decapoleos.Mar.7.d.mandata deſignant,per quę debemus ab ipſo curari. — Mandata.

Hie.ſ.Eccleſia.12. — Non eſt finis faciendi libros.Eccl'tæ.12.d. Quum diuerſa,& diſcrepantia diſputantur: vbi finis ſumitur pro numero. — Numerus.

Beda ſ.Pro.31. — Fines vltimi, vbi inuenitur pretium mulieris fortis, ſummum cęlum, vnde eſt egreſſio Chriſti.Pro.31.b. — Summum celi.

Finitimus, quære Vicinus.

Firmare, Confirmare, Firmus, Obfirmare.

Stabilire, Conſtabilire, Immobilis, Inſtabilis.

FIrmum, eſt ſtabile & conſtans, quod non facilè à ſtatu ſuo dimoueri poteſt:& firmare, ſeu confirmare,eſt firmum facere.Inſtabile autem,eſt contrarium firmo & ſtabili.

Aen.ſ.Pſ.79. Hie.ſ.Iſa.59. Aen.ſ.Pſ.103.104 Hie.ſ.Iſa.9. — Confirmatio filij hominis à Deo facta eſt,cum pater inſtituit Filium in fundamentum eccleſiæ Pſ.79.Et dicitur Chriſtus confirmatus in Deo ex vtero virginali. Pſa. 70. Et dicitur confirmaſſe Chriſtum iuſtitia ſua.Iſ.59.d. — Chriſtus fundamentum eccleſiæ. Fundans Chriſtus eccleſiam.

Firmauerunt

Firmauerunt manus Dei ſanctuarium ſuum, quum Chriſtus fundauit eccleſiam, quæ dicitur firmiſſimum habitaculum Dei. Exo.15.c. Sic firmat populum ſuum, quum roborat virtutes fidelium. Pſ.104. Et confirmat Chriſtus regnum Dauid, aut thronum Dauid, hoc eſt, eccleſiam. 3. Reg. 2. d. Iſ. 9. b. Et ſtabiliuit terram, hoc eſt firmauit eccleſiam. Pſ. 103. Et ſtabiliuit Iſaac Iacob filium ſuum frumento, vino, & oleo, deſignans Chriſtum implentem, & confirmantem eccleſiam donis ſpiritualibus. Gen.27.f. 2. Reg.7.c. 2. Par.17.b.

Stabiliri opera Dei. — *Hie. ſ. Pſ. 88.*

Firmari dicitur manus Dei, quum opera, quæ fecit in mundo, ſtabiliuntur. Pſal. 88.

Caſtigans grauiter Deus. Ira Dei. — *Ori. ſ. Pſ. 37. ho. 1. Baſi. ſ. Pſ. 37. Hie. ſ. Ier. 3. & ſ. Eze. 4.*

Confirmat Deus manum ſuam ſuper aliquem, quum grauiter eum caſtigat. Pſ. 37. Sic etiã dicitur Deus firmare faciem ſuam contra aliquos, eos caſtigando. Iere. 3. b. iuxta ſeptuaginta. Thre. 2. b. Et obfirmans faciem Ezechiel contra Hieruſalem, deſignat fortem iram Dei. Eze. 4. a. 29. a. Et confirmata dicitur ira Dei ſuper Chriſtum. Pſ. 87. quia pro nobis grauiter eum afflixit vſque ad mortem crucis.

Protegens Deus — *Hie. & Gre. ſ. pſ. 31*

Firmat Deus oculos ſuper aliquem, quum aſpectu diuinitatis eum protegit, vt in dilectione luminis eius permaneat, ſemperque in omnibus adeſt illi adiutor. Pſ. 31.

Angeli. Apoſtoli. Iuſti. — *Baſi. & Ar. ſ. pſ. 32 Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. Gre. 5 mor. 27. Beda ſ. Pro. 3. Aug. ſ. Pſ. 74.*

Firmati cęli, ſunt angeli ſtabiles, & confirmati à Deo in gratia. Pſ. 32. Non autem ſunt hi cęli ex natura ſua ſtabiles, ſed per gratiam Dei. Io. 4. d. 11. c. Eoſdem deſignat immobilis orbis. 2. Par. 16. c. Firmati etiam cæli, ſunt Apoſtoli in fidei defenſione fortes. Et firmat Dominus iuſtos, ne cadant in peccatum. Pſ. 36. Tobi. 2. c. Pro. 3. c. Eccl'ici. 26. c. 1. Cor. 15. c. 2. Cor. 7. d. Coloſ. 1. c. Confirmauit etiam Deus columnas terræ, quum roborauit Apoſtolos poſt reſurrectionem Pſ. 74.

Roborans Chriſtus eccleſiam — *Aug. ſ. Pſ. 103. Rup. 6. ſ. Gen. 37.*

Firmauit Deus terram ſuper ſtabilitatem ſuam, quum Chriſtus roborauit eccleſiã in ſeipſo. Pſ. 103. Iſa. 42. a. Et confirmatus ager Ephronis Abrahæ, deſignat firmatam eccleſiã Chriſto in poſſeſſionem ęternam. Gen. 32. d. Sic eſt immobile regnum Dei in æternitate. Hebræ. 12 g. deſignatur etiam confirmatus mundus Chriſto in poſſeſſionem.

Firmans nos deuſin baptiſmo — *Au. de Gen. ad liter. 1. & ſ. Pſ. 135. Hie. ſ. Pſ. 135.*

Firmauit Deus terram ſuper aquas, quia firmauit nos in baptiſmo inconcuſſa ſtabilitate. Pſ. 133. 135. vel, quia firmiorem fecit fidem, quàm opiniones. Firmum enim fundamentum eſt fides, quę diuinę innititur veritati. 2. Timo. 2. c.

Firmitas dogmatis in anima. — *Hie. Cy. Au. ſ. Pſ. 103.*

Firmari montes, eſt ſublimia dogmata in anima ſtabiliri. Pſ. 8. 103.

Roborans Euchariſtia. — *Ar. & Au. ſ. pſ. 103 Glo. ord. ſ. Pro. 4.*

Confirmat panis cor hominis, quum ſacra euchariſtia robur præbet aduerſus tentationes, & ad opera virtutis exercenda. Et quia eſt panis cordis, & non ſtomachi: ideo cor dicitur cõfirmare, & non ſtomachum. Pſ. 103. Hebræ. 13. b.

Firmari in bonis operibus.

Stabiliri dicuntur viæ alicuius, quum in bonis operibus firmatur. Pro. 4. d. Eccl'i. 31. d. Ne à bono propoſito dimoueatur.

Certa ſalus per Chriſtum. Stabilire Gẽtes in fide. — *Hila. ſ. Pſ. 67.*

Confirmat Deus, quod operatus eſt in nobis, quum certam facit ſalutem per Chriſtum. Pſal. 67. Et confirmat ſpiritu principali, dando per Spiritum ſanctum conſtantiam operandi. Pſalmo 50.

Firmari eccleſiã in laudibus Dei — *Gre. ſ. Pſ. 50. Hie. ſ. Pſ. 73. Aug. ſ. Pſ. 73. 92.*

Confirmat Deus in virtute ſua mare, hoc eſt, mundum, ne fluctuet. Pſ. 73. Item ſtabiliendo gentes in fide. Et firmat orbem terrę, hoc eſt, fideles in fide. Pſ. 92.

Firmitas prædicatoris ad magna opera. — *Hie. ſ. Iſa. 62. Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Stabilit Deus Hieruſalem laudem in terra. Iſ. 62. c. quũ firmat eccleſiam in laudibus Dei.

Confirmatum dicitur eſſe regnum Saulis ſuper Iſrael. 1. Regum 14. g. quando prædicator ad magna virtutis opera erigitur.

Figere intentionem. — *Ori. ſ. Eze. ho. 3. Hie. ſ. Eze. 13. Gre. ſ. Eze. ho. 12.*

Obfirmare faciem, eſt cordis intentionem figere. Eze. 13. c. Et obfirmare faciem contra Hieruſalem, eſt animę infirmę, ne deciſcat ab opere, non ſemper clementem ſe oſtendere. Eze. 4. a. Sicut non eſt oſtendendus lætus vultus filiabus. Eccl'i. 7. c.

Immutabilis diuina ſententia. — *Glo. ord. ſ. Luc. 16.*

Firmatum chaos dicitur inter bonos & malos. Luc. 16. g. quia immutabilis ſtat ſententia condemnationis, qua mali ſeparati ſunt à bonis: vnde & immobile dicitur conſilium Dei. Hebr. 6. d.

Obſtinatio. — *Glo. ord. ſ. Iob. 11.*

Firmat aliquis cor ſuum, quando pertinacia inſenſibilitatis obdureſcit, ne iaculis superni timoris confodiatur. Iob. 11. b. Zach. 5. d.

Parati ad fallẽdum. — *Hil. & Au. ſ. pſ. 63*

Firmauerunt ſibi ſermonem nequam, qui paratum habent animum ad fallendas animas. Item iudæi, quando dixerunt: Crucifige, Crucifige. Pſ. 63.

Grauius tentantes dæmones. Mutti in infernũ — *Baſi. ſ. Pſ. 37.*

Confirmati dicuntur inimici, quando maiore vi dæmones tentant. Pſ. 37. Stabilitur quoque iniquitas in terra Sennaar, quando firmatur in mundo. Zac. 5. d. Fiunt autẽ immobiles quaſi lapides, qui detruduntur in infernum. Exo. 15. c.

Iudæi gloriãtes de Deo. Solidari in terrenis. — *Gre. 6. mor. 2. 3.*

Conſtabiliti ſuper Dominum Iſrael dicebantur iudęi, inaniter gloriantes de Deo, cuius legem non ſeruabant. Iſ. 48. Et firma radice ſtultus eſt populus iudæorum, qui quaſi firma radice conualuit: quia electorum vitam temporaliter extinguendo ſuperabit. Iob. 5. a. Quaſi etiam firma radice ſtultus figitur, qui totis deſideriis in terreno amore ſolidatur.

Tradita Iudæa diabolo. — *Iſyc. ſ. Leui. 25. Hie. ſ. Eze. ho. 17. Glo. ord. ſ. Pro. 11.*

Confirmatur domus empta apud emptorem tranſacto anno. Leuit. 25. e. quia iudæa poſt paſſionem Chriſti confirmata eſt in poſſeſſione diaboli: quia noluerunt reſipiſcere.

Firmans radices ſemen cedri, erat Sedechias in Hieruſalem. Eze. 17. a.

Regnũ Sedechiæ. Nõ innitì Deo

Inſtabile eſt opus impii, quum aggregat temporalia: quia non innititur firmę petrę. Pro. 11. c. Et inſtabilis facta dicitur eſſe Hieruſalem, hoc eſt, anima propter peccatum. Thre. 1. c. 1. Cor. 4. c. 2. Pet. 2. c. 3. d. Sic non ſtabiliuntur mali, nec eorum conſilia: quia diſſipantur à Deo. 1. Reg. 20. f. Pſa. 20.

Firmamentum.

FIrmamentum dicitur cælum variis ſtellis ornatum:quod diuidit aquas ab aquis. Gen.1.a. Firmamentum etiam eſt ſtabilitas.

Ori.ſ.Eze.ho.1. Gre.ſ.Eze.ho.78. Firmamentum dicitur aliquando Chriſtus,qui eſt firmamentũ ſub throno:quia minoratus eſt paulominus ab angelis, factus homo,& eſt ſimilitudo hominis ſupra thronũ, quia gloria & honore coronatus eſt ſuper angelos.Ezec.1.f.10 a. Et ipſe eſt firmamentum bonorum.2.Reg.22.b.Pſ.17.24.70.Eccl'ici 17.b. Cæterum.Pſ.71.vbi dicitur, Erit firmamentum in terra,Hebraicè dicitur פסת, hoc eſt,placenta frumenti, aut fruſtũ frumenti: vt deſignetur Chriſtus in euchariſtia,qui eſt panis cor hominis confirmans. Hieronymus autem tranſtulit,memorabile triticum,quod ad eandem allegoriam refertur. *Chriſtus.*

Arn.ſ.Pſ.18. Gre.ſ.Eze.ho.7. Firmamentum etiam eſt crux Chriſti,vbi apparet opus redemptionis, quod eſt opus manuum Chriſti,quod annunciat firmamentum.Pſ.18.88. *Crux Chriſti.*

Beda ſ.Gen.1. Firmamentum etiam dicuntur angeli, in gratia confirmati. Eze.1.e. *Angeli confirmati.*

Firmamentum ſumi poteſt pro eccleſia, cuius partes ſplendentes ſanctis doctoribus comparantur,qui dicuntur eſſe quaſi ſtellæ in firmamento:partes verò,ſplendentes comparantur ſimplicibus Et diuidit aquas,ideſt,duas leges,vel aquas ſacræ doctrinæ ſupra firmamentum, ab aquis hæreſum ſub firmamento.Gen.1.a.3. Re.8.f.Eccl'i.34.a.43.a. Et ipſa dicitur columna & firmamentum veritatis.1.Timot.3.d. *Eccleſia.*

Arn.ſ.Pſ.18. Aug.13.Confeſſio. 11.& de Gen.con. M. li.23.25.& ſ. Pſ.93. Firmamentum etiam dici poteſt ſacra ſcriptura, & doctrina ac diſciplina diuidens aquas ſpirituales,ab aquis carnalibus,vel diuidit inter angelos, & homines: quia angeli non indigent noſtra doctrina,ideo ipſi ſunt ſupra firmamentum, homines verò ſub firmamento. Itẽ firmamentum ſunt principia ſcientiarum,quibus diſtingũtur ſcientiæ acquiſitæ, vt àquæ ſub firmamento,ab infuſis,quæ ſunt ſupra firmamentum. Gen.1. a. Pſ.18. *Sacra ſcriptura. Principia ſcientiarum.*

B... ſ.Gen.1. Gre.ſ.Eze.ho.4. Firmamentum etiam panis,dici poteſt vis verbi Dei.Eze.14.d.

Hie.ſ.Eze.1. Firmamentum ſuper capita animalium. Ezech. 1. f. deſignat rationales, ſapienteſque virtutes. *Virtutes rationales.*

Aug.ſ.Pſ.18. Ori.ſ.Gen.1. Beda ſ.Gen.1. Firmamentum præterea, dici poteſt ſoliditas mentis,aut cordis,ſeu cor in Deum firmum. Pſ.18.Corpus etiam noſtrum,firmamentum interdum dici poteſt.Gen.1.a. *Cor. Corpus.*

Firmamentum etiam dicitur ſenſus prudentię, diuidens inter practicam & theoricam doctrinam Item homo interior diuidens inter ſpiritualia,& carnalia. *Senſus prudẽtiæ. Homo interior.*

Au.de Gẽ.impe.14 Arn.ſ.Pſ.150. Firmamentum aliquando dicitur cælum vſque ad nubes, quod non recipit mutationes, aut peregrinas impreſſiones,& deſignare poteſt fidem, & veritatem ſolidam atque conſtantem.Pſ 55.Et laudare Deum in firmamento virtutis eius, eſt firmam fidem habendo ipſum glorificare.Pſ.150. *Fides & veritas*

Firmamentum panis,quod Deus conterit,deſignare poteſt defenſionem errorum.Pſ.104. *Defenſio errorũ*

Arn.ſ.Pſ.104. Amb.1.de inter.4 Aug.ſ.Pſ.72. Firmamentum in plaga eſt in his, qui in hac vita flagellantur, vt emendentur,non autẽ eſt in malis,qui flagellabuntur in futuro.Pſ.72.vel è diuerſo, firmamentum dicitur eſſe plaga malorum,quia firma & immutabilis eſt eorum pœna in inferno. *Caſtigatio in hac vita. Pœna æterna.*

Fiſcella,quære Caniſtrum.

Fiſtulla.

FIſtula propriè dicitur,per quam aqua educitur,vt fundàtur,dicta à fundendo, ſiue ferendo: & inſtrumentum muſicum ad illius ſimilitudinem fiſtula dictum eſt: Et fiſtula in homine,per quam ſpirat,& per quam ſumit cibũ,quæ in intimo oris iunguntur.Fiſtula etiã dicitur caſia,fiſtulæ formam habens.

Glo.ord.ſ.Cant. 4. Fiſtula caſia,virtutes eccleſiæ deſignare poteſt.Canti.4.d.Et humiles ſpiritu, qui memores paſſionis Chriſti,ad patiendum pro eo ſunt parati. *Virtutes eccleſiæ. Humiles.*

Gre.32.mor.16.20 Fiſtulæ æris,quibus comparantur oſſa Behemot. Iob.40.b.ſunt fortiores adiutores Antichriſti,qui more metalli inſenſibilis,ſonum bene loquendi habent, ſed ſenſum bene viuendi non habent.Deſignant etiam fraudulenta conſilia,quæ dum quaſi blanda prouiſione conſulent,cor à forti intentione peruertunt,& dum dulcia reſonant,ad noxia inclinant. *Adiutores Antichriſti. Fraudulenta conſilia.*

Glo.ord.ſ.2.Reg.5 Fiſtulæ domatum Hieruſalem:& arcis Sion.2.Reg.5.b. falſam ſcientiam mundi & hæreticorum deſignant,quæ auferuntur per prædicatores. *Falſa ſcientia.*

Flaccere.

Hie.ſ.Iſa.19. Flaccere eſt languere,& ſine viribus eſſe.

Flaccentia dicuntur irrigua hæreticorum, quum ipſi non habeant vires ad prædicandum, quia eorum prædicatio eſt contra veritatem.Iſ.19.b. *Debilis prædicatio hæreticorum*

Flagellare,Flagellum,Flagrum.

Verberare,Vapulare,Verbera.

FLagellum,eſt lorum,aut aliud genus verberis,quo ſeruos nudatos cędere ſolebant,& flagellare eſt flagello cædere,& idem verberare.Flagella autem in vite,ſunt noua ſarmenta, & ea quibus vites arboribus adhærẽt.Flagella quædam infligũtur ad correctionem, quædam ad ſolam punitionem.

Flagella Chriſti

Flagella Iob, flagella Chriſti deſignabant. Iob. 42. d. Et flagellatus dicitur tota die, tempore paſſionis. Pſ. 72. Flagellant autem Chriſtum linguis, qui eius doctrinę detrahunt, & cultui per eum introducto. Et etiam prophetas, & Apoſtolos. Matt. 10. b. 20. c. 23. d. 27. c. Mar. 10. e. 15. b. Ioan. 18. a. Luc. 18. f. Acto. 22. f. 2. Mac. 7. a. Hebr. 11. g.

Hie. ſ. Iob. 42. & ſ. Pſ. 72. Ori. ſ. Matt. ho. 11. 26.

Caſtigatio diuina. *Exercitus Romanorum.*

Flagellat Dominus interdum ad correctionem. Pſ. 31. 34. 37. 38. 88. Eccl'ici. 23. a. 22. a. Et flagellum inundans, eſt communis tribulatio, aut caſtigatio, qua Deus emendat populum ſuũ. Iſa. 28. d. Tobi. 13. a. Hebre. 12. a. Et hi dicuntur flagellari cum hominibus. Pſ. 72. Deute. 25. a. Iudith 7. d. 8. d. Iob. 19. a. 42. d. 2. Mach. 3. g. Et vapulauit populus non intelligens, vt per dolorem recipiat diſciplinam. Hoſ. 4. d. Flagellauit Dominus Pharaonem propter Saram: quia cũ animam improbam virtutis ſermo intrauerit, eam redarguit culpæ, erroriſque, pudore afficit: vel quia in anima illius eſt cruciatus, qui virtutem vult miſcere vitiis. Gen. 12. d. vel flagellauit hęreticos, qui flagellati reſtituunt ſapientiam, vel eccleſiam, aut deceptos ipſi eccleſię. Flagellum de funiculis, quo eiecit Ieſus vendentes & ementes de templo. Ioan. 2. c. exercitus eſt Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem.

Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 2. & ſ. Pſ. 38. ho. 2. Hie. ſ. Hoſe. 4. Amb. 2. de Abra. 4. Phil. de Abraham Beda ſ. Gen. 12. Rup. 3. ſ. Ioan.

Diuina vindicta

Flagellat etiam Deus ſolum puniendo, vt flagellabit reprobos in iudicio, & poſtmodum in inferno. Pro. 19. d. 23. d. 26. a. Sapi. 12. d. 16. c Eccl'i. 40. b. Iſ. 10. f. Nahum 3. a. Et flagella peccatorum dicuntur multa. Pſalm. 31. quia in hac vita initium habent, quæ in futura nunquam finientur.

Hie. ſ. Iſa. 10. & ſ. Pſ. 31.

Tribulationes. Diabolus.

Flagella Niniuę, dicuntur tribulationes huius mundi, tam corporum, quàm animorũ, quæ inferuntur à diabolo, qui etiam flagellum dicitur. Pſ. 90. Nahum 3. a. Luc. 4. f. 13. c. Sic flagellati præfecti operum filiorum Iſrael. Exo. 5. c. ſunt afflicti à diabolo.

Hie. ſ. Nahum 3. Beda ſ. Exo. 5.

Sentētia iudicis.

Flagellum linguæ, dici poteſt ſententia vltimæ animaduerſionis, cum iudex dicet: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Io. 5. c.

Gre. 6. mor. 20.

Exprobratio & conuitium.

Flagellum etiam linguæ, exprobratio illatæ contumeliæ. Et flagello linguę bonos feriunt qui, eorum opera irridendo perſequuntur. Hoc flagellum latè ſonat, & ipſum etiam loquentem flagellat, qui conuiciando peccat: Vnde dicitur diues flagellari malitia. Eccl'i. 26. b. 28. c. 30. b. Pſ. 90. Pro. 10. b.

Gre. 6. mor. 19. Amb. exho. ad vir.

Pœna leuis ſeruantis literam legis ante aduētum Chriſti.

Vapulat ſimul cum ancilla, qui ei coniungitur culpa ſeminis, hoc eſt, amplectitur legem Iudęorum ante aduentum Chriſti ſecundum literam, habet quidem pœnam, ſed non moritur, quia lex nondum eſt liberata per Chriſtum. Le. 19. d.

Iſych. ſ. Leui. 19.

Inanis labor.

Verberare ventum, eſt inaniter laborare. Sapi. 5. b. 1. Cor. 9. d.

Terrens Deus peccatores.

Verberat terram vox tonitrui. Eccl'i. 43. b. quũ prædicatio terret, & conuertit peccatorē.

Glo. int. ſ. Eccl'i. 43

Caſtigare derogātes fidei eccleſiæ.

Verberant ſeniores virum, qui falſo accuſauit vxorem. Deut. 22. c. autoritate eccleſiæ caſtigant eum, qui derogauit fidei eccleſiæ.

Glo. int. ſ. Deut. 22

Fomēta hæreſum

Flagella vineæ Sabama, dici poſſunt fomenta hæreſum. Iſa. 16. c.

Hie. ſ. Iſa. 16.

Flagitium.

Flagitium vocatur, quod agit indomita cupiditas ad corrumpendum animum & corpus, quale fuit. Iudi. 20. Flagitium etiam eſt, quod fit in alterius iniuriam. Gen. 44. b.

Au. 3. doct. Chri. 10

Flagrare, quære Ardere.

Flamma, vide Ignis,

Flare, Flatus, Perflare, Sufflare, Sufflatorium, Exufflare.

Flare, eſt ſpirando aerem emittere, & flatus eſt ſpiritus, ſeu ventus & aura. Quum flamus, prius aerem ab exterioribus introrſum trahimus, deinde tractum extrorſum reddimus.

Inſpiratio Spiritusſancti. Dona Spiritusſancti.

Flare dicitur Spiritus Dei, cum adeſt menti inſpiratio Spiritusſancti, & perflat Auſter, quũ inſpirat Spiritusſanctus. Exo. 15. b. Iob. 27. b. c. Pſal. 147. Canti. 3. d. Eze. 37. c. Dani. 3. f. Lu. 11. g. Et flatus, ſunt dona Spiritusſancti. Iſ. 42. a. 57. d.

Arn. ſ. Pſ. 147. Gre. 27. mor. 21. 14 Aug. ſ. Pſ. 147. Hie. ſ. Iſa. 57.

Miracula Chriſti.

Flare etiam dicebatur Deus, quum Chriſtus ædebat miracula. Io. 37. b.

Gre. 27. mor. 21.

Ira Dei.

Flat etiam Spiritus Domini, quum venit impulſus irę Dei, & flat repentè, quando ſubito tollit, quos vult. Iſ. 40. b. Et flare tunc dicitur ventus occidentalis, ac ventus vehemens. Exo. 10. d. 14. g. Et flatus Domini ſuccendens infernum, eſt eius voluntas ad puniendum. Iſa. 30. g. Flare autem Deus in vindictæ retributione dicitur, quia ab exterioribus cauſis interius iudicij conſiliũ concipit, & ab interno conſilio, extrorſum ſententiam emittit. Io. 4. b. Eze. 21. g.

Hie. ſ. Iſa. 30. 40. Gre. 5. mor. 15.

Vita corporalis vel ſpiritualis.

Flatus, quem dat dominus populo, qui eſt ſuper terram, eſt vita corporalis, aut etiā ſpiritualis. Iſa. 42. a. Et flatus omnis, quem fecit Deus, eſt omne, quod ſpirat. Iſa. 57. d.

Actiones exteriores.

Flatus hominis, quem trahit Deus ad ſe, ſunt exteriores actiones, quas Deus ad ſe dirigit. Iob. 34. b.

Hie. ſ. Iſa. 57.

Correctio.

Sufflatorium, dici poteſt ſermo propheticus, & correctorius. Ier. 6. g.

Confundit Deus arrogantes.

Exufflat Deus, quod infertur in domum. Agge. 1. c. quum eos, qui confidunt in doctrina, & eloquentia ſua, Deus inanes reddit, licèt multa ſperarentur ab eis, vt ſpicæ iam quaſi plenæ, vento vrente inanes redduntur.

Gre. 14. mor. 26. Hie. ſ. Iere. 6. Hie. ſ. Agge. 1

Impulſus tentationis. Diabolus. Hæreticus.

Flatus vehemens, eſt impulſus grauis tentationis diaboli. Matthę. 7. d. Ioan. 6. c. Acto. 27. c. Et ſufflans in igne, eſt diabolus, vel hæreticus. Iſa. 54. d. Et flans Aquilo frigidus. Eccl'i. 43. e. Eius eſt flatus ſerpentis adurens. Deut. 8. c.

Hila. ſ. Mat. Ca. 6 Hie. ſ. Iſa. 54.

Contemnētes ſacrificium Dei.

Exufflant ſacrificium Dei, qui illud contemnunt. Mala. 1. d.

Hie. ſ. Mala. 1.

Non ſtantes quatuor venti ſuper terram. Apoc.7.a.ſunt,quum non eſt prædicatio : Vel cũ virtutes impediuntur,ne ſuas agant operationes.

Glo.ord.ſ.Apo.7 Rup.4.ſ.Apoc. — *Ceſſatio prædicatio vel virtutũ operatio.*

Flauus color.

Ori.de ſenſu, & ſenſibil.4. Iſyc.ſ.Leui.13.

Flauus color eſt ex viridi,rubro,& albo concretus,fuluo clarior, qualis eſt mellis , & ariſtarum,quum iam maturuerunt,eſtque in albo,ſicut pingue in dulci.

Flauus color capillorum.Le.13.b. deſignat fidem fragilem & infirmam. Item cogitationẽ tendentem ad blaſphemiam. *Fides fragilis.*

Flaueſcens vinum.Pro.23.d.

Flectere,R*eflectere.*

Hie.ſ.Eccleſiaſt.1. Ricar.de S.Vict.3. de arca myſt.7.

FLectere,eſt aliquid curuare,& à recto dimouere.

Flectitur Dominus miſericordia,quum ceſſat à rigore punitionis,& cũ præſtat auxiliũ. Iud.2.c.1.Reg.15.f.Et flectitur Sol ad aquilonem. Eccl'tæ.1.a.quum Chriſtus fauet in tribulatione : Vel cũ intelligentia , de longè proſpicit ea, quæ ſunt in parte aquilonari, vt quæ mala qua cautela vitare debeat , agnoſcat. *Remittẽs Deus Præſtãs auxiliũ*

Flectuntur genua ad orandum,& genua cordis flectuntur per humilitatem.2.Par.36.b. *Humilitas.*

Ori.ſ.Rom.14. Flectentes genua coram Ioſeph,deſignabant in nomine Ieſu omne genu flectendum: cui omnia debent eſſe ſubiecta,& cultui eius obedire.Ge.41.c.Iſa.45.d. Rom. 14.b. Philip.2.d. 2.Par.6.b.Cant.6.c.Marc.1.d. *Flectenda genua Chriſto.*

Glo.ord.ſ.Eccle.15 Flecti dicitur,qui deficit à rectitudine virtutis, qua ratione non flectitur , qui firmatur in ſapientia,& in Deo.Eccl'i.15.a.Nec deficit in perſecutione,nec cedit hæreticæ prauitati. *Deficere à rectitudine.*

Gre.30.mor.35. Flexo poplite bibentes.Iudi.7.b.ſunt qui rectitudinem operum cum doctrina non habẽt: Vnde inepti cenſentur ad prælium. *Docti ſine operibus.*

Gre.ſ.Eze.ho.21. Reflexa labia menſarum intrinſecus.Eze.40.f.ſunt,quando doctores ad conſcientiam reuocant tacita cogitatione,quod dicunt,& ſemetipſos ſubtiliter perſcrutantur,ſi faciũt quod loquuntur:idque per circuitum,ne in vna ſe parte conſiderent, in alia negligant. *Conſideratio ſui*

Flectentes genua coram Haman.Eſther.3.a.ſunt colentes diabolum, aut hæreſiarcham. *Colẽtes diabolũ*

Non flectitur miſericordia Nabuchodonoſor,hoc eſt,diabolus.Ier.21.c. *Diaboli crudelitas.*

Lyra.ſ.Matt.27. Flectentes milites genu alterum illudendo Chriſto. Matt.27.d.deſignant eos , qui cũ credunt,ſed peruerſis actibus deſpiciunt. *Cõtemnentes facto Chriſtum.*

Flere, Lamentari, Lugere, *Plorare,* Eiulare, *Plangere,* Singultus.

FLere,eſt lachrymas emittere,quod & plorare dicitur.Lamentari,eſt voce querula , triſtique oratione dolorem teſtari.Idem ferè eſt eiulare, quod magis proprium eſt mulierum. Lugere autem videtur dicere diuturniorem fletum, qui & voce & geſtu veſtituque demonſtratur.Singultus autem eſt quædam ſpiritus emiſſio cum impetu , quæ eſt in flentibus: & aliquãdo ſine fletu:Porrò fletus ſemper eſt cũ miſeria,ideo nõ eſt in fœlicitate. Iſa. 65. c.

Ori.ſ.Luc.ho.38. Hie.ſ.Iſa.22. Gre.ho.39. Am.de Ioſeph.3.10 Hie.ſ.Iſa.66

Fletus Ieſu ſuper Hieruſalem,deſignat dolorem ſuper anima lapſa in peccatum. Luc.19.f. 23.d.Nu.25.b.Iudi.21.a.2.Reg.24.c.Iob.d.Iſa.22.b.Thre.1.a.Eze.2.d.

Fletus Ioſeph ſuper ſingulos fratres,deſignat dolorem Chriſti de incredulitate Iudæorum licèt ſuper aliquibus conuerſis gauderet. Gen.42.e.45.d.46.c.Idem poteſt deſignare fletus Ioſeph & Ægyptiorum ſuper Iacob defuncto.Gen.50.a. Et flens Iacob pro amiſſo Ioſeph. Ge.37.g.Et luctus Aaron ſuper morte duorum filiorum.Le.10.d. Et lamentatio ſuper morte Ioſiæ.2.Par.35.d.Et flens vxor Tobiæ abſentiam filij.Tobi.5.d.10.b.Et lugentes ſuper Sion, & Hieruſalem,ſunt Apoſtoli dolentes de infidelitate ſynagogæ.Iſa.61.a.66.d. Et flens Ioſeph ſuper Beniamin,deſignat,quod cæcitas Pauli fletus eſt Chriſti.Gen.43.g. *Dolor Chriſti ſuper anima peccatrice. Dolor Chriſti de incredulitate Iudæorum.*

Beda ſ.Gen.43. Ori.ſ.Iere.ho.8

Lugens terra à malitia inhabitantium in ea , deſignãt dolorem Angelorum præpoſitorum terræ propter peccata hominum.Ier.12.a.Et luget ante murale Sion, quum Angelorũ cuſtodia,& diuina protectio ablata eſt à Iudæa,vel ab anima.Thre.2.c. *Dolor angelorũ ſuper peccatis hominum.*

Hie.ſ.Iere.31 Fletus Rachelis,eſt ploratus matrum infantium innocentum ab Herode occiſorum.Iere. 31.c.Matth.2.e. *Dolor matrum Innocentum.*

Hil.ſ.Matt.Ca.1 Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Iſa.33. Rup.1.ſ.Mat.

Plorans etiam Rachel filios,eſt eccleſia deflens amiſſos Iudæos.Matt.2.c.Et fletus Annæ, eſt dolor eccleſiæ , quia non conuertentur Iudæi. 1. Re.1.b.Et flebat largiter, ſicut triſtitia magna erat cordi Pauli propter eos.Rom.9.a.Et flentes angeli pacis,ſunt Apoſtoli deflentes infidelitatem Iudæorum.Iſ.33.b.2.Re.1.b.d.3.f.12.e.13.g.18.g.4.Regum 8.c. Plorat etiam Rachel filios ſuos,quum eccleſia deflet in hoc mundo vſque ad reſurrectionem corporum. *Dolor eccleſiæ de Iudæis.*

Gre.13.mor.11. Hie.ſ.Iere.9. Fletus faciei Iob,eſt dolor prælatorum eccleſiæ flentium peccata ſubditorum.Iob.16.c. Et fletus aſſumptus ſuper montes,& lamentatio ſuper ſpecioſa deſerti,eſt quando principes eccleſiæ peccant , & nihil in ea inuenitur ſubſtantiæ Dei , nec auditur vox Domini eccleſiam poſſidentis,per ſanctos apoſtolicos viros.Iere.9.c. *Dolor prælatorũ de ſubditis.*

Gre.ſ.1.Reg.1. Fletus Annæ , deſignare poteſt dolorem vitæ contemplatiuæ , quando non poteſt vacare quieti contemplationis.1.Reg.1.b. *Dolor ob defectũ cõtẽplationis*

Baſi.& Ar.ſ.pſ.29 Hie.ſ.Iſa.57. Lugẽs Iacob Ioſeph,deſignat Chriſtianos lugẽtes propter paſſionẽ Chriſti. Et dicitur lugẽs deſcendere in infernũ,quia Chriſtus per paſſionẽ debellauit inferos. Gene.37.g. Et fletus ad veſperã,eſt fletus in paſſione Chriſti.Pſ.29.Et lugẽtes erãt Apoſtoli tẽpore paſſionis.Iſ.57.d. *Luctus paſſionis Chriſti.*

Deploratio miſeriæ humanæ.

Fletus Abrahæ ſuper morte Saræ, eſt deploratio miſeriæ humanæ. Et fletus Iacob. Gen. 23. a. 29. c. Et fletus ad veſperam, eſt in præſenti vita de miſeriis huius ſeculi. Pſa. 29. 125. Iſa. 30. e. Idē deſignāt flētes Dauid & Ionathas: & multi alij flet⁹. 1. Reg. 20. g. 2. Reg. 15. e. Iud. 6. e. 7. d. Eſth. 4. a. 7. d. Iob 16. c. Eccleſ. 3. a. Ierem. 9. e. 22. c. Hoſe. 12. b. 1. Mach. 1. d. 9. a. Matt. 24. c. Marc. 16. c. Luc. 8. g. 23. d. Ioan. 16. b. 1. Corint. 7. e. Apoc. 5. a. Et eiulantes propter brachium tyrannorum, ſunt dolentes cum patientia in perſecutionibus. Iob 35. c. De his dicitur Matth. 5. a. Beati, qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Ad hæc pertinent varij planctus tribuum Iſrael, qui ponuntur. Zac. 12. c. De quibus ſi vis, vide Origenem. Et dies luctus, eſt in hac vita. Iſaiæ 60. d. Thre. 1. a.

Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 29. Gre. 26 mor. 10. Ori. ſ. Matt. ho. 36.

Hortari ad pœnitentiam.

Lamentari, vel lamentationes ſunt, quando prophetæ, & prædicatores hortantur ad pœnitentiam, & minantur pœnas inferni. Matth. 11. b. Pſ. 125. Thre. 1. a. Luc. 7. e. Et lamentationes ſcriptæ in libro, ſunt de his, qui prouocantur ad pœnitentiam. Ezec. 2. d. Et ſcientes plangere, ſunt prædicatores ad pœnitentiam malos prouocantes. Amos 5. e. Sic ſumpſit planctum Ieremias indirectum. Iere. 7. f. Fletus Iacob in amplexu Rachelis, deſignat Chriſtum prædicantem pœnitentiam. Gen. 29. c.

Baſi. ſ. Pſ. 29. Hil. ſ. Mat. Cā. 11. Amb. ſer. 80. Hie. ſ. Ezec. 2. & ſ. Amos 5. & ſ. Matt. 11. Rup. 7. ſ. Gen. 28.

Pœnitentia.

Planctus & ploratus ac fletus, & etiam lamentationes ſunt eorum, qui pōſt peccatū agunt pœnitentiam. Iudi. 2. a. 20. c. Pſalm. 6. 77. 101. 125. Iſa. 15. a. 22. d. Ierem. 3. g. 31. b. 50. a. Hoſ. 12. b. Ioel. 1. b. Ezech. 2. d. Amos 5. a. 8. c. 9. b. Et flere ſuper flumina Babylonis, eſt dolere de peccatis libidinis, aut de amiſſione ſtatus gratiæ. Pſ. 136. Et lugere in abſentia ſponſi, eſt deflere amiſſo Chriſto. Matt. 9. b. Et flens Petrus extra palatium, qui intus Chriſtum negauit, deſignat pœnitentiæ locum non eſſe aptum in palatiis: ſed in locis ſemotis, & quietis. Matth. 29. g. Marc. 14. g. Luc. 22. g. Plangere ad lamentum, eſt caſtigare carnem per pœnitentiam. Matth. 11. b. Hunc planctum conuertit Deus in gaudium. Pſal. 29. Et planctus Dimon, eſt pœnitentia de erroribus. Iſaiæ 15. a. 22. d. Et plangunt mulieres ſuper vbera, quum dolent de voluptatibus. Iſaiæ 32. c. 4. Reg. 10. a. 22. d. 2. Paral. 34. f. 1. Eſdr. 3. d. 10. a. Nehem. 8. c. Ioel. 2. c. Zach. 7. a. Et lugentes peccata ſua, ſunt beati: qui non ſperant, vt ab aliis lugeantur. Matth. 5. a. 6. d. Et dies luctus pœnitentiæ, eſt in hac vita, poſtquam luctus erit inutilis. Iſa. 60. d. Thre. 1. a. Non plorant viduæ, quæ non agunt pœnitentiā. Iob 27. c. Lamētum autem ſumere ſuper Tyrū, eſt per pœnitentiam eleuari in ſpem eius, quod perdidit Lucifer, cuius typum gerit Tyrus. Ezec. 26. c. 27. a. f. 32. d. Flens Eſaü ſuper collum Iacob. Geneſ. 33. a. deſignat pœnitentiam & conuerſionem Iudæorum vltimis temporibus.

Hie. ſ. Iſa. 15. & epiſt. Samuel quondam. Ori. in diuer. h. 10. & ſ. Num. ho. 15. & ſ. Iere. ho 2. Gre. ſ. Ezec. ho. 9. Hil. ſ. Mat. Can. 9. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Amb. ſ. Luc. 6. Baſi. ſ. Pſ. 29. Hil. ſ. Matt. Can. 11. Hie. ſ. Iſa. 15. & ſ. Matt. 11. Ori. ſ. Eze. ho. 13. Hie. ſ. Ezec. 27.

Flens populus Gabaa periculum Iabes, deſignat compatiendum eſſe fraternis neceſſitatibus. 1. Reg. 11. a. Iob 30. d. Hoc eſt flere cum flentibus. Rom. 12. d. Hoc etiam deſignare poſſunt lamentatrices, quæ conducebantur ad lamentandum. Ierem. 9. e.

Gre. ſ. 1. Reg. 11.

Compaſſio laborantium.

Lugens Samuel Saülem reprobatum à Deo, eſt prælatus non amittens compaſſionis affectum erga impœnitentes. 1. Reg. 15. g. Et cùm dicitur à Deo. Vſquequo luges Saül? oſtenditur ſolatium ſumendum, ex afflictione lapſi, cùm à Deo deſeritur. 1. Reg. 16. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. 16. Chryſ. de Iephte.

Prælatus dolens de impœnitentibus.

Plangendum in hac vita.

Flens filia Iephte virginitatem ſuam. Iudi. 11. g. deſignat plangendum eſſe in hac vita iis, qui offeruntur Deo, vt puriores offerantur.

Gaudium de aduentu Chriſti.

Flens Gabellus de aduentu Tobiæ præ gaudio. Tob. 9. c. 11. c. deſignauit gaudium de aduentu Chriſti ad gentes, & Iudæos.

Flere defectus prælati.

Deflent ſulci clamante terra, videlicet aduerſus prælatum, quum per hoc, vnde multitudo fideliū iuſtè cōtra rectorē queritur, vberioris vitæ homines ad lamenta perueniunt. Iob 31. d.

Gre. 12. mor. 23.

Dolor ſynagogæ de amittendo ſacerdotio.

Fletus Agar pro morituro filio. Gen. 21. b. deſignat dolorem ſynagogæ, de amittendo ſacerdotio. Idem deſignat fletus filiorū Iſrael ſuper morte Aaron. Nu. 20. d. 4. Reg. 13. c. 1. Mac. 7. f.

Glo. int. ſ. Gen. 21.

Ferentes moleſtè iugum Domini.

Flens turba ob difficultatem terræ promiſſionis habendæ, deſignat moleſtè ferentes iugum Domini propter vitam æternam. Num. 14. a.

Lyra. ſ. Num. 14.

Religioſi affectantes redire ad ſeculum.

Flentes mulieres Adonidem. Ezec. 8. f. deſignāt religioſos redire cupientes ad ſeculum. Vel eos, qui lugent defectum eorum, quæ in mūdo putantur eſſe pulcherrima. Idem deſignat fletus turbæ ob defectum carnium. Num. 11. a.

Hie. ſ. Eze. 8.

Dolentes de amiſſione dignitatum, & temporalium.

Fletus Eſaü ſuper amiſſa benedictione. Geneſ. 27. f. deſignare poteſt dolentes de amiſſione dignitatum, & rerum temporalium. Talis videtur fuiſſe fletus Saülis, deſignans etiam falſam pœnitentiam. 1. Reg. 24. d.

Deflere hæreticos.

Plorare Iazer, eſt deflere fortitudinem hæreticorum. Iſa. 16. c. Ierem. 48. c. Et planctus domus Aſel, eſt, quum eccleſia deflet hæreticos. Mich. 1. c.

Fletus gehennæ.

Ploratus animæ non audientis Deum, videtur deſignare fletum gehennæ perpetuum. Iere. 13. c. Ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Matt. 8. b. 13. f. 22. b. 24. d. 25. c. Luc. 13. f. Tob. 2. b. Et lugentes dicuntur, qui puniuntur in inferno, aut etiam in hac vita. Iſa. 3. d. Et lugebit vindemia in fine ſeculi, cùm omnes voluptates conuertuntur in luctum. Iſaiæ 24. b. Amos 8. c. Lugebit etiam terra, hoc eſt, terreni, vel Iudæa in iudicio. Iſa. 24. a. 33. b. Ierem. 4. f. 12. a. 23. b. Hoſe. 4. a. Cùm dicitur plorans plorabit, deſignantur iugis fletus lachrymæque perpetuæ. Thre. 1. a. Non planguntur interfecti, quando iuſtè in infernum truduntur. Iere. 25. g.

Hie. ſ. Iſa. 16. & ſ. Mich. 1. Ori. ſ. Iere. ho. 9. Hie. ſ. Iere. 13. & ſ. Iſa. 24. 33.

Dolor hæreticorum de conuerſione diſcipulorū. Deſtructio tēpli.

Lugent piſcatores, cùm philoſophi, & hæretici vident diſcipulos ſuos ad fidem cōuerſos. Sic etiam lugent dæmones. Iſa. 19. b. Et tunc lugere dicuntur ſpecioſa paſtorum. Amos 1. a. Iidem ſunt viri muri fictilis lamentantes. Iere. 48. e. Lugent etiam ſpecioſa paſtorum, quum deſtructum eſt templum, &c.

Hie. ſ. Iſa. 19. & ſ. Amos 1. Glo. ord. ſ. Iere. 48. Rup. ſ. Amos 1. Hie. ſ. Amos 8.

Rup. ſ. Amos 8. & ſ. Mich. 1. — *Luctus Iudæorũ, qui Chriſtum occiderunt.*

Luctus vnigeniti eſt Iudæorum, tum quia magnus, tum quia occiderunt Chriſtum vnigenitum & primogenitum. Amos 8.c. Zac. 12.c. Et quia eſt inconſolabilis, niſi ad fidem conuertantur. Ad hæc pertinet planctus quaſi draconum, & luctus quaſi ſtruthionum. Mich. 1.c.

Hie. epiſt. quis dabit. — *Planctus eſt legis veteris.*

Planctus eſt Moſes, & non Ioſue: quia in lege veteri ſub peccato Adæ omnes tenebantur elogio, & ad inferos deſcendentes conſequenter lachrymæ conſequebãtur. In Ieſu verò, hoc eſt, in euangelio, per quem paradiſus apertus eſt mortem gaudia proſequuntur. Deut. 34. c. Ioſu. 24. g.

Hie. ſ. Eze. 7. — *Gaudenter deſerendus mũdus.*

Non debet lugere, qui vendit, hoc eſt, qui relinquit mundum, non debet ex hoc triſtari. Ezech. 7. d.

Hie. ſ. Oſe. 10. & ſ. Mich. 1. — *Dolor deceptorũ ab hæreticis.*

Luget populus Samariæ ſuper vitulum, quum decepti ab hæreticis dolore replentur. Oſe. 10. b. Et fit eis planctus quaſi draconum, hoc eſt, Dæmonum, & luctus ſtruthionum, ſiue ſirenarum. Mich. 1. c.

Gre. 1 mor. 38. — *Simulatio diaboli.*

Plorans Iſmael filius Nathaniæ, ad decipiendos octoginta viros, Iere. 41. b. typus eſt diaboli transfigurantis ſe in angelum lucis.

Hie. ſ. Eccl. 12. & epiſt. quis dabit. — *Exequiæ publicæ.*

Flere in plateis, eſt publicas exequias agere. Eccl. 12. b. Sic planctus Saræ, exequias ipſas funeris ſignificat. Gen. 23. a. Et planctus Iacob dicitur tota pompa funeris. Gen. 50. a. Leu. 10. b.

Gloſ. ord. ſ. Mala. 2. *Rup. ſ. Mala. 2.* — *Sacrificia prædicãtia proximo.*

Fletus, quo Iudæi operiebant altare Domini qui Deo non erat gratus. Malac. 2. c. deſignat offerentes ſacrificia de rapinis lugentium pauperum. Vel fletum pro temporalibus.

Rup. 2. de victo. verbi Dei. 7.

Lamentum ſuper Tyrum, eſt deflere lapſum generis humani per peccatum Adæ. Eze. 27. a. Planctus verò ſuper regem Tyri, eſt pauere de lapſu Luciferi. Ezec. 28. c.

Florere, Flos, Efflorere, Reflorere.

Florere eſt flores emittere. Flores autem ſunt, qui præcedunt fructus, & ſemina, colorum varietate ac odore pollentes. Decor tamen eorum citò marceſcit. Florere & flos referri ſolet ad iuuentutem.

Ori. ſ. Nu. ho. 9. & ſ. Iſa. ho. 3. & ſ. Cant. ho. 2. 3. *Hie. ſ. Iſa. 11. & ſ. Pſal. 27.* *Amb. ſer. 54. & de virg. 3.* *Ber. ſ. 2. de aduent. & ſ. Cant. ſer. 47.* *Arn. ſ. Pſ. 71.* — *Reſurrectio Chriſti.* *Chriſtus.* *Benignitas Chriſti.*

Florens virga Aaron, deſignare poteſt gloriam reſurrectionis Chriſti & fragrantiam benignitatis eius. Nu. 17. b. Sic refloruit caro eius in reſurrectione: & refloreſcet eccleſia, quæ eſt eius caro. Pſal. 27. Et flos de radice Ieſſe, eſt Chriſtus, qui flos bonis ad quos venit in ſpiritu manſuetudinis. Iſa. 11. a. 1. Cor. 4. d. Et ipſe eſt flos campi in populo Iudæorum, apud quem ortus eſt: Vbi tamen non peruenit ad perfectum fructum: ſed tranſiit ad gentilitatem. Vel flos campi, in animabus ſimplicibus & humilibus: vel flos campi quia non manibus & opera hominum generatus, ſed in Virgine intacta: & quia vt principium martyrũ prodiit in campũ, & extra portam paſſus eſt. Ipſe etiam eſt flos horti, virgo in virgine generatus. Ipſe flos thalami, ſpeculum & exemplum totius beneficentiæ. Cant. 2. a. Et flores apparentes in terra, deſignant ipſum Chriſtum, creſcentem ætate, & ſapientia. Cant. 2. c. Et floret ſicut fœnum, quia eſt cibus iumentorum. Pſal. 71.

Hilar. ſ. Pſ. 131. — *Dignitas Chriſti.*

Floret ſanctificatio ſuper Chriſtum. Pſ. 131. quia datum eſt illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.

Hie. ſ. Ezec. 7. — *Inſtans vindicta Dei.*

Florens virga, interdum deſignat inſtantem diuinam vindictam. Ezec. 7. c.

Amb. epiſt. 82. — *Gratia ſacerdotalis.*

Florens etiam virga Aaron, deſignat gratiã ſacerdotalem nunquam marceſcentẽ. Nu. 17. b.

Amb. ſ. Pſal. 118. ſerm. 6. *Ber. ſ. Cant ſer. 53.* *Gre. ſ. Cant. 1.* *Cyril. 4. ſ. Ioan. 28.* *Aug. ſer. 94.* *Hie. adu. Iouin. 1.* — *Apoſtoli.* *Reſurgẽtes cum Chriſto.* *Sancti.* *Virgines.* *Miracula.* *Profectus virtutum.*

Flores apparentes in terra, dici poſſunt Apoſtoli, qui erant primitiæ in eccleſia: & cæteri, qui tunc crediderunt. Item ipſe Chriſtus reſurgens, & qui cum eo ſurrexerunt. Item Sancti, feruenti erga Deum pietate, varios virtutis fructus ædentes. Præterea, virgines in lege noua. Item, animæ Sanctorum in cælo receptæ. Cant. 1. c. Et iuſtus floret vt palma. Pſal. 92. Eoſdem deſignat florens virga Aaron. Num. 17. c. Flores etiam apparentes in terra, deſignare poſſunt miracula Chriſti & diſcipulorum eius. Item, profectum virtutum. Sancti etiam dicũtur quaſi flos roſarum in diebus vernis. Eccl. 50. a.

Ori. ſ. Cant. ho. 3. *Ori. ſ. Cant. ho. 4.* *Hier. ſ. Iſa. 37.* *Gre. ſ. Cant. 2.* *Ber. ſ. Cant. ſe. 60. 63.* — *Eccleſia.* *Anima.* *Martyres.*

Florentes vineæ ſunt vel eccleſiæ, vel animæ ad fidem accedentes. Vel deſignant principiũ futurarum promiſſionum. Cant. 2. d. 6. d. 7. d. In nouitiis quidem floret hæc vinea. In prouectioribus verò habet fructum. Et florens Iſrael quaſi lilium, eſt eccleſia ſplendens decore virtutum. Iſa. 27. b. 35. a. Eccl. 39. b. Referuntur hæc etiam ad Martyres.

Ori. ſ. Cant. ho. 3. 4. *Gre. ſ. Cant. 2. & ſ. Eze. ho. 15.* — *Catechumeni.* *Incipientes.*

Flores, quibus fulcitur eccleſia, dici poſſunt catechumeni odorem fidei habentes in confeſſione ſed nondum fructum referentes. Cant. 2. a. Demum omnes credentes ſunt flores eccleſiæ, ſed peculiariter incipientes & teneri. Gen. 40. a. Eccl. 51. c.

Hie. ſ. Iſa. 17. — *Fides.*

Flos etiam eſt ipſa fides, quę eſt initium operum. Et florebat ſemen ſynagogæ manè, quando fides de Meſſia reſplendebat in antiquis patribus. Iſa. 17. c. Pſ. 89.

Ber. ho. 1. ſ. Miſſus eſt. & ſ. Cant. ſer. 51. *Rica. de S. Vict. de ſecreti conſcien.* *Gre. 12. mor. 26.* — *Expectatio futurorum bonorũ.* *Propoſitum bene operandi.*

Flores certam futurorum bonorũ expectationem deſignare poſſunt. Dan. 4. a. quia flos eſt inchoatio futurorũ fructuum. Vel deſignant nouam meritorum promotionem. Et flos primus vineæ, vel oliuæ eſt propoſitum bene operandi Iob. 15. d. Agge. 2. d. Flos vineæ perit frigore, vel nimio calore: ſic propoſitum bene operandi perit frigore temporalis proſperitatis, qua frigeſcit animus terrenis implicatus: Vel nimio calore, quum ex hoc, quòd placet hominibus, ferueſcit ad bene operandum, vt magis hominibus placeat. Et oliua, quum in flore eſt, ſi immoderata nebula tangitur, plenitudine fructuum euacuatur. Sic inchoantes bona opera, ſi laudari ab aſpicientibus cœperint, atque in ſuis laudibus delectari, fit caligo intelligentiæ in cogitatione: Vt iam diſcernere nequeant, qua intentione quid faciant, & fructum perdant operis, velut ex nebula fauoris.

Gloria Sanctorum. Florent de ciuitate ſicut fœnum terræ Sancti, quum bonorum operum ornamento in cæleſti Hieruſalem reſplendent. Pſal. 71. Vel quia poſt fidem Chriſti cognoſcunt gloriam mundi florere ſicut fœnum. Et floret iuſtus vt palma. Pſ. 91. quia vt palma iuxta terram eſt aſpera, ſupernè vero pulchrã habet comã. Ita iuſtus in fine, & in cęleſtibus habet ſuã pulchritudinẽ. *Hie. ſ. Pſ. 71. Aug. ſ. Pſ. 91.*

Vtilitas perfectorum in proximis. Florent mala punica, quum perfecti habent vtilitatem in proximis, ſuo hortatu vel exemplo proficientibus. Cant. 7. d. *Gre. ſ. Cant. 7.*

Elementũ terræ. Sapientia. Flores in tunica ſacerdotis, deſignant elementum terræ florẽtis. Item ſapientiam & varias, quæ non flacceſcunt, ſcripturas, & eloquia Domini, quæ veritatis ſplendore refulgent. Flores autem ſapientiæ, ſunt fructus honoris & honeſtatis. Eccl. 24. c. *Phil. de vit. Moſ. 3. Cl. Alex. 1. pæd. 10.*

Splendor bonorum operum. Sancti. Floridus lectulus, vel vmbroſus. Cant. 1. d. deſignat ſplendorem bonorum operum: & diuerſitatem virtutum. Vel floridus lectus eſt, quum exemplis, & inſtitutis patrum tanquam bene olentibus inſperſa floribus fratrum conuerſatio & vita refulget. *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Gre. ſ. Cant. 1. Gre. ſ. Cant. ſer. 46.*

Primordia eccleſiæ. Florens amygdalus. Eccl. 12. b. deſignare videtur caniciem ſenectutis. Vel deſignat primordia eccleſiæ, quæ in prædicatoribus ſuis, primitiuos virtutum flores aperuit, & ad inferenda poma bonorum operum venturos ſanctos, quaſi arbuſta ſequentia præuenit. *Hie. ſ. Eccl. 12. Gre. 31. mor. 20. Euch. q. in Eccl.*

Proſperitas humana. Homo. Laus hypocritæ. Flos fœni vel agri citò decidens, eſt proſperitas humana, ſeu gloria carnis humanæ, & ipſe homo. Et ſcirpus in flore, eſt hypocrita in laude. Iob 8. c. 14. a. Pſ. 71. 89. 102. Prou. 17. d. Sap. 2. b. Iſa. 40. b. Dan. 4. a. Nah. 1. a. Iac. 1. b. 1. Petr. 1. d. *Ori. ſ. Pſ. 36. Gre. 8. mor. 17. & 11. mor. 27.*

Iudæi. Heretici. Flos decidens dicitur Ephraim: quia Iſraelitæ deciderunt à lege, & cultu Dei, in quo florebant. Item hęretici, & Scribę, & Phariſæi, & Iudas, qui videbatur florere in diſcipulatu Chriſti, vnde cecidit. Iſaiæ 28. a. Ezech. 7. c. Et non florens ficus, eſt ſynagoga non bene operans. Habac. 3. d. *Aug. ſ. Pſal. 89. Hier. ſ. Iſa. 28. & ſ. Haba. 3.*

Multiplicatum peccatum. Efflorens lepra. Leui. 13. b. deſignat multiplicatum peccatum poſterioribus actionibus, & manifeſtatum. *Iſych. ſ. Leu. 13.*

Fluctuare, Fluctus, Vnda, Inundare.

FLuctus, eſt moles aquæ, vi venti concitatę, quæ vulgo vnda dici ſolet: & fluctuare, eſt fluctibus agitari. *Gre. 21. mor. 16.*

Comminationes diuinæ & caſtigatio. Timor. Fluctus tumentes ſuper hominem, ſunt diuinæ comminationes: & caſtigatio diuina: & peculiariter afflictiones Chriſti. Item timor Dei, dicẽte Iob. Sicut tumentes fluctus ſuper me, ſic ſemper timui Dominum. Iob 31. c. Pſal. 45. 87. Ionæ 2. b. Luc. 21. c. *Aug. ſ. Pſ. 87. Euch. for. ſpũal. 4. Glo. int. ſ. Iſa. 66.*

Abundantia doctrinæ ſacræ. Inundans torrens gloriæ gentium, deſignat abundantiam doctrinæ ſacræ. Iſa. 66. d. *Orig. ſ. Mat. ca. 14.*

Tribulationes. Tentationes. Fluctus maris deſignant impetus tribulationũ, & tentationũ. Mat. 8. c. 14. c. Mar. 4. d. Luc. 8. d. Pſ. 64. 88. 92. 106. Iſa. 51. e. Item impetus affectuum animæ & cogitationũ, quæ & inundãtes aquæ dicuntur. Vocantur autem tribulationes fluctus Dei, quia permittente Deo veniũt. Iob 3. d. 38. b. Cantic. 8. c. Sap. 14. a. Ierem. 31. c. 46. b. 51. e. Zacha. 10. d. Iudæ d. Et fluctus huius ſeculi, quibus mali ſubmerguntur, ſunt inanis gloria, & reſponſa dæmonum & pſeudoprophetarum mergentium homines in errores. Exod. 14. g. 15. a. Iob 9. b. *Hila. ſ. Mat. cã. 8. Gre. 9. mor. 5. & 5. mor. 4. & 21. mor. 17. 20.*

Clamores Iudæorum. Fluctus etiam maris fuerunt clamores Iudæorum, inualeſcentes aduerſus Chriſtum. Eccl. 24. a. Iſa. 57. d. *Hie. ſ. Iob. 38. & ſ. Ionam 2.*

Homines praui. Fluctus præterea maris, ſunt homines huius ſeculi, inquieti, elati, & turbidi. Iob 9. a Et fluctus opprimentes Iob, deſignant vitam prauorum, inſolenti inquietudine moleſtam: quæ ad obruendam nauem cordis, quaſi tempeſtas illabitur. Et hi praui opprimunt eccleſiam. Iob 30. b. Zach. 10. d. *Aug. de Verb. Do. ſer. 24. Glo. int. ſ. Iſa. 57. Hie. ſ. Iob 9. Gre. 20. mor. 12.*

Voluptates. Fluctuans aqua dici poſſunt, voluptates, quibus mali inſanientes agitantur. Sap. 5. b. quæ ſunt vndæ dæmonum. *Glo. ord. ſ. Sap. 5.*

Fluctuatio non datur in æternum iuſto. Pſ. 54. quia firmatur in veritate. Fluctuant autem Iudæi, quia non quieſcunt in vero ſenſu ſcripturarum de Chriſto. Iſa. 29. c. Eccl. 40. a. Ezech. 26. a. Epheſ. 4. c. *Hie. ſ. Iſa. 29. Aug. ſ. Pſ. 54.*

Fluere, Fluxus, Defluere, Effluere, Superfluere, Influere, Manare, Præterfluere, Profluere, Fluentum.

FLuere, eſt decurrere, vt fontes ac riui fluunt. Manare autem dicitur, quod per minutiſſimas partes ex aliquo ſtillat: & refertur ad fontes. Eſt autem fluere interdum deſcendere. Ioſu. 4. c. Fluebant, ſicut ante conſueuerant. Pollui. Leui. 15. c. Sanguinem fluere non ceſſat. Liqueſcere. Iudi. 5. a. Montes fluxerunt à facie Domini. Cadere. Exod. 39. d. Ne laxa flueret. Conuenire. Iſa. 2. a. Fluens ad eum omnes gentes. Præterire. Gen. 40. a. Aliquantum temporis fluxerat. Scaturire. Cant. 4. d. Quæ fluunt impetu de Libano. Stillare. Num. 24. a. Fluet aqua de ſitula eius.

Abundantia. Cæleſtis patria. Fama Sanctorũ. Vtrumque teſtamentum. Fluens terra lacte & melle, quantum ad literam, eſt hyperbole, indicans vbertatem: quantum ad ſpiritum, deſignat cæleſtem patriam omnibus bonis effluentem. Exod. 3. b. 13. a. 33. a. Et fluens mel, eſt dulcis fama Sanctorum decurrens, & ad multos ſe extendens. Num. 13. c. 16. b. Leuit. 20. d. Deut. 6. a. 1. Reg. 14. d. Ierem. 11. a. Ioel. 3. d. Deſignat etiam fluens terra lacte, & melle, vetus & nouum teſtamentum. Item paſtum animæ & corporis. *Aug. q. in Exo. 4. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Hie. ſ. Iere. 11. Iſyc. ſ. Leui. 20. Beda ſ. Exod. 3.*

Dona Spiritusſancti. Doctrina cæleſtis. Fluenta, ſunt dona Spirituſſancti, & doctrina cæleſtis. Et fluenta pleniſſima, dicunt abundantiam doctrinæ, & gratiæ. Et fluentes imbres de nubibus, deſignant doctrinam cæleſtem, per Apoſtolos nobis traditam. Deſignant etiam dona, & gratias ſacramentorum à Chriſto *Gre. 27. mor. 5. & ſ. Cant. 4.*

manantium. Idem ſunt prærerfluẽtes aquæ. 2. Par. 6. a. Iob. 36. d. Pſ. 77. 104. 147. Cant. 4. d. Iſa. 44. a. 58. d. Ioan. 7. f. *Sacramenta.*

Rup. ſ. Cant. 4. — *Scriptura ſacra ex Iudæis.*

Fluunt aquæ de Libano, hoc eſt, ſacræ ſcripturæ à populo Iſrael: quia ab ipſis traxerunt originem. Cant. 4. d.

Hie. ſ. Iſa. 2. — *Gentiles ad Chriſtum.*

Fluere, hoc eſt, conuenire dicuntur Gentes ad montem Domini, hoc eſt, Gentiles ad Chriſtum, & Eccleſiam. Iſa. 2. a. Mich. 4. a.

Gre. 27. mor. 24. — *Bonus odor fidelium.*

Fluentia aromata horti ſponſi. Cant. 4. d. deſignant bonum odorem vitæ fidelium.

Arn. & Aug. ſ. Pſ. 147. — *Lachrymæ. Dona Spiritusſancti.*

Fluentes aquæ flante diuino ſpiritu, deſignant lachrymas, vel dona Spiritusſancti. Pſ. 147. Ezech. 7. c. 11. b.

Aug. ſ. Pſ. 33. — *Verba Chriſti infantia.*

Defluentes ſaliuæ in barbam Dauid. 1. Reg. 21. d. deſignabant infantilia verba Chriſti, quæ eius tegebant virtutem.

Hie. ſ. Amos 9. — *Vindicta Dei.*

Defluit Dominus ſicut fluuius Ægypti ſuper malos: vt in tormentorum amaritudinem, impetu Domini, detrudantur. Amos 9. b.

Tempus legis naturæ, & ſcripturæ.

Fluxus temporis, quo tenebantur miniſtri Pharaonis in cuſtodia, deſignat durationem legis Moſis. Gen. 40. a.

Hil. ſ. Pſ. 1. Amb. 3. Exae. 13. Hie. ſ. Eze. 47. — *Non deficient verba Chriſti. Perſeuerantia iuſtorum.*

Non defluet folium ligni, cui comparatur iuſtus. Pſ. 1. hoc eſt, non deficient verba Chriſti, quia ipſe dixit: Cælum & terra tranſibunt, verba autem mea non præteribunt. Deſignatur etiam perſeuerantia iuſtorum in bonis operibus: & doctrina moralis permanſura. Eze. 47. c.

Hie. ſ. Iſa. 1. — *Deficiens doctrina Iudæorum.*

Defluentia verò folia quercus, deſignant deficientem doctrinam Iudæorum. Iſa. 1. g.

Glo. int. ſ. Nu. 24. — *Doctrina in eccleſia.*

Fluens aqua de ſitula Iſrael. Num. 24. a. Deut. 32. a. 33. d. eſt populus, vel doctrina de primitiua eccleſia.

Gre. 33. mor. 1. Gre. 23. mor. 11. & 2. Paſto. 4. — *Pœnitentia ſuperborum.*

Fluxerunt montes ſicut cæra. Pſ. 96. quando multi, qui prius alta rigiditate tumuerant, Deo in carne apparente, magno ſunt per pœnitentiam timore liquefacti.

Iſych. ſ. Leui. 15. — *Intemperies linguæ.*

Fluxus ſeminis, eſt intemperies linguæ, & in prædicatoribus loquacitas indiſcreta. Item eſt Rhetorica docens loquacitatem. Leui. 15. c. Poteſt etiam deſignare voluptates carnis. Num. 5. a. 2. Reg. 3. f. Et fluxus equorum, eſt procliuitas in omnia vitia. Eze. 23. c.

Amb. de Iſaac. 1. Hila. ſ. Matt. 9. Iſych. ſ. Leuit. 15. — *Voluptates carnis.*

Fluxus menſtruus mulieris, deſignare poteſt voluptates carnis, & idololatriam. Leui. 12. b. 20. c. Et fluxus ſanguinis non ceſſans, eſt perſeuerantia in idololatria, & in doctrina erronea, docente auguria & diuinationes, &c. etiam poſt lucem euãgelicam. Leu. 15. c. Deſignat etiam fluxus ſanguinis interiores ſordes peccatorum. Matt. 9. c. Luc. 8. f. Profluuium etiam ſanguinis, inobedientiam Adæ ſignificare poteſt, quæ in eius progenie perſeuerat.

Glo. int. ſ. Leui. 13. — *Rareſcentes cogitationes.*

Fluentes capilli de capite, ſunt rareſcentes cogitationes. Leui. 13. f.

Tertul. de reſurr. Hie. ſ. Iſa. 24. 34. et ſ. Iob 14. — *Deficientes mali in iudicio.*

Defluet terra, quum mali deficient in iudicio. Iſa. 24. a. Et fluentes montes vt cæra, deſignant carnem profanorum in iudicio: qui fluent ſicut cæra à facie ignis. Pſ. 57. 67. 96. Et defluet militia cælorum, ſicut folium de vinea, cùm in iudicio aëreæ poteſtates in infernũ trudentur. Iſa. 34. a. 64. a. Iudith. 5. a. Et defluens mons, eſt diabolus abiectus propter ſuperbiã. Iob. 14. d.

Aug. ſ. Pſ. 96. Hie. ſ. Iſa. 8. & ſ. Iob 40. Gre. 33. mor. 9. — *Virtus diaboli in hæreticis.*

Fluens rex Aſſyriorum ſuper omnes ripas Iſrael. Iſa. 8. b. deſignat diaboli virtutem implentem hæreticos, vt inundatione ſua ſuffocare nitantur eccleſiam. Influere autem Iordanem in os Behemot, eſt eos, qui magna opera virtutum faciunt per ſuperbiam à diabolo ſæpe vorari, ac in infernum detrudi. Vel eſt baptizatos ab eo perdi. Iob 40. c. Et vnda fluens, quæ ſtat, eſt tentatio diaboli, vel perſecutio ceſſans. Exod. 15. a.

Hie. ſ. Ezec. 31. — *Fauores adulantium.*

Manantia flumina in circuitu Aſſur. Ezech. 31. a. deſignant fauores ſociorum diaboli aut adulantium.

Deficientes virtutes.

Fluere dicuntur veſtes ſacerdotis. Exod. 39. d. ſi virtutes & doctrina non aſtringantur charitate & caſtitate.

Beda ſ. Pro. 5. — *Propria vxor. Propria doctrina.*

Fluenta proprij putei. Prouerb. 5. c. deſignare poſſunt propriam vxorem, & etiam propriam doctrinam erroribus non permixtam. de qua debet quiſque bibere, hoc eſt, eam ſeruare priuſquàm alios doceat.

Hier. ſ. Ezec. 7. 21 — *Fluxus vrinæ, & ſeminis.*

Fluunt aquis genua, cùm lotio madefiunt præ timore. Vel quum illiciti exercentur concubitus, quaſi fluxum ſeminis ſuſtinentes. Ezech. 7. c. 21. b.

Flumen, Fluuius, Riuus, Torrens, Amnis.

Hie. ſ. Iſa. 27.

FLumen ſeu fluuius, eſt aqua continuè decurrens & perennis: Riuus etiam, eſt aqua perennis, ſed minor fluuio. Torrens autem æſtate ſiccatur, & pluuiarum tempore magno impetu inundare ſolet. Cùm dicitur torrens Ægypti, quantum ad literam, intelligitur de Nilo. Iſa. 27. d.

Rup. 12 ſ. Apoc. — *Deus pater. Trinitas. Spiritusſanctus.*

Fluuius, vnde ſumitur aqua, ad faciẽdam fidem diuini ſermonis. Exo. 4. b. dici poteſt Deus pater, à quo ortus eſt Filius, qui datus eſt nobis conuerſus in ſanguinem. Flumen quoque, quod eſt in fœlicitate, eſt ipſa Trinitas, vel Spiritusſanctus. Apoc. 22. a.

Amb. de paradi. 3. Beda ſ. Gen. 2. Beda de dilig. Deo. Amb. 4. de fide. 7. Ori. ſ. Eze. ho. 13. Chry. ſ. Ioan. ho. 50. Hie. ſ. Iſa. 30. Baſi. & Aug. ſ. Pſ. 45. — *Chriſtus.*

Fluuius exiens de paradiſo dici poteſt Chriſtus. Gen. 2. b. Ipſe eſt torrens voluptatis, & flumen, cuius impetus lætificat ciuitatem Dei: qui irrigat eccleſiam verbo prædicationis, & gratia baptiſmi & ſacramentorum: & in fœlicitate tranſiens miniſtrat. Pſal. 35. 45. Et torrens ſeu vallis botri, eſt humilitas incarnationis Chriſti, & fœcunditas paſſionis eius. Num. 13. c.

Spiritusſanctus.

Flumina aquæ viuæ, dici poſſunt dona Spiritusſancti: vel ipſe Spiritusſanctus, qui dicitur

Dona Spirituſſancti. flumen Dei, inebrians affluentia donorum ſuorum ciuitatem Dei, hoc eſt, eccleſiam, vel mentes hominum. Pſal. 45. 64. Iſa. 30. f. 41. c. 43. c. 59. d. 66. d. Ioan. 7. f. Hos riuos excidit Deus in petris, quum duris cordibus gentilium infudit dona Spirituſſancti. Iob 28. b. 29. a. Et torrens in Auſtro. Pſalm. 125. dicit magnam vim feruoris Spirituſſancti, & abundantiam gratiæ: Auſtri enim tempore torrentes ſoluuntur. Et riuuli fluminis torrentis, ſunt dona Spirituſſancti: & fluuius torrens, eſt ipſa inundatio Spirituſſancti, quæ in contemplantis animum, exuberant infuſione colligitur, quum mens pluſquam intelligere ſufficit, expletur. Iob 20. c. Et riui ſeptem Ægypti dantes refrigerium, ſunt ſeptem dona Spirituſſancti. Iſa. 11. b. Torrens etiam voluptatis dici poteſt multitudo donorum Spirituſſancti. Iſa. 25. Fluuius igneus procedens à facie Dei, Spirituſſanctus. Dan. 7. c.

Hil. ſ. Pſ. 64. Dion. cælo. Hier. 2. Hie. ſ. Iob 28. 29. & ſ. Pſ. 125. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 14. 28. Greg. 15. mo. 8. Euch. q. in euang. Hie. ſ. Iſa. 35. Rup. ſ. Dan. 12. Dion. cæl. Hie. 15. Ori. ſ. Num. ho. 17.

Angeli. Flumina ignea in Angelis, deſignant diuinos latices largiſſimam Angelis, atque indeficientem inundationis copiam largientes, vitaliſque fœcunditatis altores. Dan. 7. c. Et flumina, iuxta quæ ſunt horti, dici poſſunt Angeli cuſtodientes, & inſtruentes homines. Num. 24. a. Iſa. 21. d. 43. c.

Apoſtoli. Prædicatores. Riui ſeu flumina, dici poſſunt Apoſtoli, & doctores præbentes refrigerium doctrinæ, & conſolationis ſpiritualis. Pſalm. 64. 77. 92. 97. 104. Iſa. 32. a. Nahum 3. b. Ipſi ſunt riui ſeptem Ægypti, dantes refrigerium ſecundum Dona Spirituſſancti. Iſaiæ 11. b. Et riui olei. Iob 29. a. Torrentes etiam dici poſſunt ſancti prædicatores, qui dum in præſenti vita diuinis nobis eloquiis influunt aquarum multitudines, quaſi in hyeme colliguntur: qui & æſtiuo Sole adueniente ſe ſubtrahunt: quia cum æternæ patriæ lux emicuerit, prædicare ceſſabunt. Iob 30. a. Ipſi ſunt flumina quæ ad locum vnde exeunt reuertuntur. Eccl. 1. b. Torrens ſpinarum dicũtur Apoſtoli, & doctores, quarum doctrina hic inter ſpinas fluebat. Ioel. 3. d

Arn. ſ. Pſ. 64. Amb. epiſt. 44. Hie. ſ. Iſa. 32. & ſ. Nah. 3. & ſ. Haba. 3. Gre. 20. mo. 14. & 30. mor. 4. Euch. for. ſpirit. 4. Rup. ſ. Ioel. 3.

Homines. Fluuij generaliter, dici poſſunt homines, quorum profunda ſcrutatus eſt Deus, hoc eſt, conſcientias. Iob 28. b. Et homines & Angeli ſunt flumina, quæ exeunt à mari, & ad ipſum reuertuntur. Eccl. 1. b. *Genus humanũ.* Fluuius etiam deſignare poteſt genus humanum ab exordio defluens. Iob 40. c.

Hie. ſ. Iob 28. Geor. Vene. Cant. 1. tom. 7. cap. 14. Gre. 33. mor. 7.

Baptiſmus. Fluuius quandoque ſignificat baptiſmum: vt fluuius, vbi lauabatur filia Pharaonis, & fluuius Iordanis & Euphrates & ſimiles Genel. 31. c. 32. c. Exod. 2. a. Pſalm. 1. 64. 65. 79. Iſa. 41. e. Apo. 22. a. Et fluuius Chobar, typus eſſe poteſt ipſius Iordanis, aut baptiſmi. Eze. 1. a. Zach. 9. c. A flumine vſque ad terminos orbis terræ, dominatus dicitur Salomon. Pſ. 71. in typum Chriſti, qui à flumine dominandi ſumpſit exordium: vbi baptizatus à Ioanne, eodem monſtrante, cœpit agnoſci à diſcipulis, qui eum non ſolùm magiſtrum, verumetiam Dominum appellauerunt. Torrentes aquarum, per quos adducit Deus, ſunt baptiſmus & pœnitentia. Ier. 31. b. *Pœnitentia.* Et fluuius, in quo ſunt piſces mundi, eſt pœnitentia. Leu. 11. b. In flumine, hoc eſt, in baptiſmo merguntur maſculi, quum peccant. Exod. 1. d.

Hila. ſ. Pſ. 1. 65. Arn. ſ. Pſ. 64. Ori. ſ. Eze. ho. 1. Hie. ſ. Eze. 1. Beda ſ. Gen. 31. Aretas ſ. Apoc. 22. Aug. 17. ſ. ciuit. Dei. 8. & ſ. Pſ. 71. Hie. ſ. Ierem. 31. Beda ſ. Exod. 1.

Virtus generalis. Quatuor virtutes. Fluuius exiens de paradiſo, deſignare poteſt affluentiam internæ iucunditatis: Vel eſt generalis virtus, à Dei ſapiẽtia egrediens, & diuiditur in quatuor capita, hoc eſt, in quatuor virtutes cardinales: quarum vnaquæque princeps eſt & regina Gen. 2. b.

Philo 1. alleg. Beda ſ. Gen. 2.

Euangeliſtæ. Euangelia. Sacra doctrina. Flumina quatuor paradiſi Geneſ. 2. b. quatuor Euangeliſtas deſignare poſſunt, ſeu quatuor Euangelia ad prædicationem cunctis gentibus miſſa. Item ſacrã theologiam, ſeu ſacram ſcripturam, quæ fons eſt, propter articulos fidei, qui ſunt principia, fluuius verò propter ea, quæ ex articulis deducuntur. Diuiditur in quatuor capita, propter quadruplicem ſenſum. Pſal. 64. 92 Num. 24. a. Iſa. 33. d. 41. d. 42. c. 43. a. Eadem eſt flumen aquæ viuæ. Ioſ. 7. f. Ezec. 34. d. Pſal. 106. Prouer. 30. a. Et torrens voluptatis, eſt multitudo ſenſuum ſpiritualium ſacræ ſcripturæ. Pſalm. 35. 45. Et torrentes aurei, ſunt doctrinæ cæleſtis affluentia. Iob. 22. b. Eze. 47. b. Iſa. 44. d. Et ſapiẽtia dicitur, quaſi fluuij diorix, hoc eſt fluuij piſcina, ſiue deriuatio, & ſicut aquę ductus. Eccl 24. d. Et riui exciſi in petris ſunt ſacra doctrina gẽtibus tradita. Iob 28. b. *Fœlicitas.* Dicuntur etiam riui olei. Iob 29. a. Et fluenta pleniſſima. Cant. 5. d. Sũt etiam flumina aquæ viuæ latiſſima in cæleſti gloria, per abundantiam ſcientiæ, quæ tunc habebitur. Eadem ſcriptura eſt torrens, vbi habitans Iſaac, inuenit aquã viuam. Geneſ. 26. d. Et flumina, quæ intrant in mare, ſunt veritates reducendæ ad euangeliũ. Eccl. 1. b. Et fons ſapiẽtiæ dicitur torrens redundans, noua videlicet lex. Pro. 18. a.

Arn. ſ. Pſ. 12. Ori. ſ. Num. ho. 12. Chry. ſ. Gen. ho. 1. Hie. ſ. Iſa. 33. 42. & ſ. Hab. 3. & Iob 28. Aug. ſ. Pſ. 104. Ori. ſ. Pſ. 36. hom. 1. Hier. ſ. Eze. 47. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 14. Gre. 18. mo. 22. & 19. mor. 12. 13. & ſ. Cant. 5. Hie. prol. ſ. Mat. Beda ſ. Gen. & ſ. Pro. 18.

Beneuolentia. Flumina, quæ fluent de ventre, deſignare poſſunt beneuolentiam qua quis plenus aqua, viua Spirituſſancti prodeſſe curat alijs. Ioan. 7. f.

Hie. ſ. Ezel. 1. Aug. ſ. Ioan. tra. 32.

Bona accidẽtia animæ & corporis. Imperium mundanum. Doctrina philoſophorũ & hæreticorum. Fluuius Ægypti diuidens Ægyptum à terra promiſſionis, interdum poteſt ſignificare bona accidentia animæ & corporis. Poteſt etiam ſignificare imperium Ægypti, vel mundanum. Geneſ. 15. b. 41. a. Iſa. 11. d. Flumina etiam Ægypti, deſignãt doctrinã & dogmata Philoſophorum, & hæreticorum, quæ ſunt erroribus turbida, & producunt ranas, quia faciunt loquaces: quæ cùm paruulos ſenſu, & intelligentia deceperunt, vbi crux Chriſti mundo huic lumen veritatis infudit, necis illorum pœna, & reatu ſanguinis exigitur: Ideo in ſanguinem conuertuntur. Exod. 4. b. 7. c. 8. a. 17. b. 23. d. Iſa. 8. b. 18. a. 19. a. *Liberum arbitrium. Propria merita.* Et flumina Damaſci, in quibus confidebat Naaman, & meliora iudicabat. 4. Reg. 5. c. deſignant mundanam ſapientiam, quam pro magno habens gentilis populus, euangelica præcepta contemnebat. Vel deſignant liberum arbitrium, & propria merita in quibus gentiles confidebant Et fluuij Ethan, deſignant doctrinam Gentilium, haruſpicum, &c. Pſ. 73. Et torrentes ſalicum Moab, ſunt impetus verborum inutilium hæreticorum, & Philoſophorum. Iſa. 15. d.

Amb. 2. de Abra. 10. Hie. ſ. Iſ. 11. 19. Ori. ſ. Nu. ho. 15. Arn. & Hil. ſ. Pſ. 136. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 14. Beda ſ. Exod. 7. Aug. ſ. Pſ. 73. Gre. 31. mor. 13. Hie. ſ. Iſa. 15.

Flumina etiam Babylonis,dici poſſunt ea,quæ quiſque ſibi proponit ſequenda in hac vita: vt alius mercaturam,alius militiam,alius agriculturam,& ſimilia.Pſal.136.

Torrentes Iſrael,dici poſſunt minores in eccleſia. Ezech. 36.a. Torrentes etiam ſunt,quia ad tempus habent doctrinam & prædicant: ſed deficiunt in tentatione. Pſalm.73. Cæterùm torrens abſque additamento,vix vſpiam in bonam partem legitur,iuxta Hieronymum.

Fluuius Ægypti,in quem proiectus eſt Moſes,ſunt carnales Iudæi, legem carnaliter accipientes. Exod.2. a. Et torrens Carith, eſt populus Iudæorum finitus tempore incarnationis Chriſti.3.Reg.17.a.

Flumina Æthiopiæ & Ægypti,ſignificare poſſunt Gentilitatem & Philoſophos, ac hæreticos:quæ conuertuntur in picem,hoc eſt,in materiam ignis inferni. Pſalm.77. Iſa.15. d.18.a. 22.c.34.b.57.b. Pro.30.c. Mic7..c.Nahum 1.a.2.b.Soph.3.b.Flumina etiam ſunt principatus & poteſtates mundi & ambitioſi. Pſal.88. Et flumina Babylonis, ſunt infidelium populi. Et torrentes aquæ Iordanis,ſunt impetus gentium infidelium contra fideles.Iſa.43.c.In his fluminibus,quæ ſunt diripientia terram,habitat draco diabolus.Ezech.29.a. 30.c. 31.a. Iere.2.d. Flumina etiam,quibus Pharao ventilat cornu,ſunt hæreſiarchæ,per quos diabolus perſequitur fideles.Ezechiel.32.a.Habac.3 b.Pſalm.23.Qui etiam ſunt torrentes calore charitatis frigidi,quaſi in torpore temporis hyemalis excreſcentes.Flumina demum ſunt omnes,qui contra Chriſtum ſapiunt.Matt.7.d.Apoc.12.d.16.b.

Fluuius,ſeu torrens, ſæpe ſignificat peccatores,quem fluuium abſorbens Behemoth, non miratur.Iob 40.b.40.c.Et fluuius Chobar, eſt habens nigredinem peccati. Ezechiel.1.a. Et torrens ſpinarum,eſt anima peccatrix. Ioel.3.d.Et flumina Babylonis,ſunt fluxus libidinis,& vitiorum & corporalia opera,ac voluptates. Pſal.136 Et torrens deſerti,aut occidentis, deſignat vitia.Amos 6.d.

Flumen dici poteſt caro mortalis,in qua ab infantia tranſitur ad pueritiam,à pueritia ad iuuentutem,&c.Pſal.65.Et fluuius vacuefactus,eſt corpus exanime. Iob 14.b. Et torrentes iniquitatis,ſunt vniuerſæ gentes, quæ per montem carnis in mare iſtud deſcendunt. Pſalm. 17. Vnde Eccl.1.a.Generatio vadit,& generatio venit.Vel ſunt turbæ iniquorum, quæ ſicut torrentes hyeme intumeſcunt,protinus defluentes.Iob 6.b.

Flumen,quandoque ſignificare poteſt res temporales, quæ ſunt in continuò fluxu. Geneſ. 41.a. Exod.4.b.7.c.17.b.23.d. Et fluctus huius ſeculi inſtabiles.Et fluuius Chobar in Babylone,eſt fluxus huius ſeculi. Ezech.1.a.Pſal.65.Et torrens,aut fluuius, eſt hic turbulentus mundus: vbi tamen inuenitur aqua viua ſanctarum ſcripturarum. Geneſ.26.d. Iob 40.c. Et torrens eſt decurſus mortalitatis noſtræ:& in torrente tēduntur inſidiæ, quum æternorum prædicationi conſideratio mortalitatis inſeritur.1.Reg.15.a. Zachar.10.d. De hoc torrente ſumpſit Dauid lapides,qui etiam ſignificat tranſitum Iudaici populi.1.Reg.17.e. Deſignat etiam torrens actiones fluxas,& velut inter manus labētes.Iſa.43.a.47.a.4.Reg.6.a. De hoc torrente mortalitatis bibit Chriſtus.Pſ.109.Eſt etiam torrens vita præſens.Leuit.23.g.

Torrens Cedron, id eſt, tenebrarum, vbi captus eſt Chriſtus, vſquead quem locum venit ædificium Hieruſalem, deſignat, in eccleſia nunc contineri multos aduerſarios Chriſti. Ierem.31.g.

Torrens de quo bibit Chriſtus in via.Pſal.109.deſignat iracundiam Iudęorum,& perſecutiones huius vitæ.Hunc torrentem pertranſit anima,quum ſuperat impetus tribulationum. Pſal.123.Flumina autē magno impetu ruentia,tentationes & tribulationes ſignificare ſolent. Matt.7.d.Pſal.23.136.Iſa.8.b.43.a.47.a.50.b. 3.Reg.17.a.Ionæ 2.a.Cant.8.c.

Flumina etiam magno impetu ruentia,ſunt voluptates,& carnales concupiſcētiæ, ſeu grauiores cupiditatum motus.Matth.7.d.Pſal.23.136.Iſa.8 b.43.a. 47.a.50.b. Et aquæ horū fluminum, ſunt dæmones. Intrant autem hæc flumina in mare, quum mutantur in dolorem. Eccl.1.a.

Fluuius igneus egrediens à facie antiqui dierum,deſignat continuam iuſtitiam Dei.Dan.7. c.Et torrens inundās,dicit impetum iræ,& punitionis diuinæ.Iſa.30.f.Amos 9 b Et torrens diuidens lapidem caliginis à populo peregrinante,eſt diuina ſententia.Iob 28.a.Torrens autem ſulphuris,eſt grauis pœna inferni.Iſa.30.57.b.

Flumen aliquando dicit abundantiam,vt flumen pacis,eſt abundantia pacis.Iſa.48.d.66.d Item proſperitatem.Pſal.88.Et in fluminibus dexteram eius.Pſam.97. Eccleſ.1.b.Iſaiæ 47.a. Apoc.9.c.

Flumina aliquando ſignificant eloquentiam,& ſæpe illis comparatur.

Focus, Focaria.

FOcus,eſt locus, vbi nutritur ignis,& conſeruatur.

Poteſt ſignificare fomenta errorum hæreticorum:& pinus,hoc eſt,ſcientia naturalis dicitur facta ad focum:quia inde ſumunt hæretici rationes fallaces.Iſa.44.c.Et non eſt hæreticis focus,quando non habent rationes,quibus muniantur.Iſa.47.d.1.Mach.12.d.

Focaria eſt mulier, quæ domi curam habet rei domeſticæ, & parandorum ciborum. In malum, poteſt ſignificare eos, qui per fauoris obſequia carnali præpoſito accendunt flammam ſuperbiæ,ac tumorem cordis.In bonum verò dicuntur,qui feruore ſancti Spiritus pleni,exemplo ſuo proximorum corda in conditoris amorem accendunt.1.Reg.8.c.

Margin notes (left): Aug.ſ.Pſ.136. Hie.ſ.Eze.36.& ſ.Eccl.1. Aug.ſ.Pſ.73. Beda ſ.Exo.2. Rup.ſ.ſ.Reg.7. Hie.ſ.Iſa.15.18.& ſ.Nah.1.& ſ.Sopho.3.& ſ.Pſ.88. Gre.13.mor.7. Aug.ſ.Pſ.88. Euch.for.ſpiritual. 33. Hie.ſ.Ierem.2.& ſ.Ezech.29. Ori.ſ.Nu.ho.13.& ſ.Iere.ho.2.& ſ.Ezech.13. Hie.ſ.Eze.32.& ſ.Haba.3. Gre.20.mo.10. Rup.6.ſ.Apo. Gre.33.mo.7.& ſ.Eze.ho.2.& h.26 Hie.ſ.Ioel.3 & ſ.Iob 30. Aug.ſ.Pſ.65. Gre.12.mor.5.&7. mor.11. Hie.ſ.Pſ.17. Ori.ſ.Exo.ho.2.& ſ.Ezech.ho.1.& ſ.Gen.ho.13. Gre.ſ.1.Reg.15.& 6.mo.11.& 33.mor. 6.& 6.Regiſ.epi.5 Hie.ſ.Zach.10.ſ.Iob 40. Aug.ſ.Pſ.65.143. Ber.ſe.de Dauid & Goliad. Iſic.ſ.Leui.23. Hie.ſ.Ierem.31. Arn.ſ.Pſ.109. Aug.ſ.Pſ.57.109 123. Chry.ſ.Gen.ho.2. 6.Hil.ſ.Pſ.136. Hie.ſ.Iſa.8. Rup.ſ.Cant.7. Hie.ſ.Iſa.8. Aug.2.ſe.d in mōt. Ricar.de S.Vict.de ſtatu int.hōis.10. Hie.ſ.Iſ.30. Greg.18.mo.17. Glo.inter.ſ.Iſa.48 Gtor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.14. Hier.ſ.Iſa.44. Gre.ſ.1.Reg.8.

Margin notes (right): Scopus huius vitæ. Minores in eccleſia. Deficiētes in tentationibus. Iudæi. Gentilitas. Philoſophi. Hæretici. Principes mūdi. Infideles. Hæreſiarchæ. Perſecutores fidelium. Peccatores. Caro mortalis. Corpus exanime. Vniuerſa gētes. Turba iniquorū. Res temporales Diuitiæ. Fluxus huius ſeculi. Mundus. Decurſus mortalitatis. Tranſitus Iudaici populi. Actiones fluxæ. Vita præſens. Aduerſarij Chriſti in eccleſia. Iracundia Iudæorum. Perſecutiones. Tentationes. Tribulationes. Voluptates. Concupiſcentia. Iuſtitia Dei. Punitio diuina. Pœna inferni. Abundantia. Proſperitas. Eloquentia. Fomenta hæreticorum. Adulatores. Dantes exemplum bonum.

Fodere, Effodere, Infodere, Circumfodere, Foſſa, Fouea, Paſtinare, Excauare, Transfodere, Transfigere, Tranſuerberare, Defodere.

FOdere, eſt ligone, aut alio inſtrumento terram mouere, vt mollis ſit, & apta ad imbres ſuſcipiendos, fructificandi gratia. Effodere, eſt fodiĕdo educere, quod intra terram latebat. Infodere verò, eſt intra terram foſſa abſcondere: Foſſa autem eſt cauitas, vnde terra effoſſa eſt.

Iungĕs ſibi Deus ſynagogam. Fodiens ſibi Hoſeas mulierem adulteram, hoc eſt, conducens, deſignat Deum coniungentem ſibi ſynagogam. Hoſe.3.a. *Hie.ſ.Hoſe.3.*

Facientes antiquos patres libros. Apoſtoli aperientes myſteria legis. Fodiens puteum Abraham, deſignat antiquos patres, qui veteris teſtamenti libros cuderũt. Geneſ.21.d. Et fodientes ſerui Iſaac eoſdem puteos, ſunt Apoſtoli aperiĕtes veteris legis myſteria: qui etiam foderunt nouos puteos, tradentes doctrinam noui teſtamenti. Geneſ.26.c. Exod.21.d. Ipſi ſunt principes fodientes puteum. Num.21.d. Fodiunt doctores puteum legis, quum ſarculo linguæ purgantes terrenas cogitationes, veniunt ad ſpirituales, & perueniunt ad illam altitudinem ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quā oculus non vidit, &c. Diſcimus, vt in hac peregrinationis erumna poſiti, cogitationum noſtrarum profunda penetremus, & quouſq; veræ intelligentiæ aqua reſpondeat, nequaquam noſtræ inquiſitionis manus ab exaurienda terra cordis torpeſcat. *Ori.ſ.Gen.hom.13. & ſ.Num.ho.12. Chryſ.ſ.Pſ.43. Gre.31.mor.22. Beda ſ.Gen.26. Rup.prol.in Apoc. Gre.5.mor.3.*

Quærere internam requiem, & ſapientiam. Effodientes theſaurum, ſunt quærentes internam requiem, & ſapientiam. Iob 3.d. Omnes autem, qui fodiendo theſaurum quærunt, quum fodere altius cœperint, ad laborem inſtantius inardeſcunt: quia quo ſe theſauro abſcondito iam iamque appropinquare æſtimant, eo in effodiendo enixius laborant. Sic qui plenè mortificationem ſuam, & ſapientiam appetũt, quaſi effodientes theſaurum quærunt: quia quanto fiunt viciniores ad finem, tanto ſe exhibent ardentiores in opere. Ac rurſus effodiunt theſaurum ſapientiæ, quum relictis viſibilibus, mens omne quod terrenum cogitat, à ſemetipſa manu ſanctæ diſcretionis eiicit, vt in inuiſibilibus eam inueniat. Fodere etiam puteum, eſt ſapientiam perfectè inuenire. Gen.26.c. Qui theſaurum ſapientiæ inuenire deſiderat, quicquid ſibi terrenum ineſſe deprehĕderit, expurget, carnales illecebras abſcindat, foſſam in ſe humilitatis faciat: nec quieſcat ab agendo, priuſquam ſe venam veritatis inueniſſe cognouerit. Prou.2.a. *Beda ſ.Pro.2.*

Purgare ſenſus. Fodere puteum, eſt etiam purgare ſenſus à terrenis affectibus: & cor examinare, & mūdare: vt in hac peregrinationis erumna poſiti, cogitationum noſtrarum profunda penetremus. Geneſ.26.d. Num.21.d. *Ori.ſ.Num.ho.12. Philo de temulĕt. Beda ſ.Gen.26.*

Tollere curas mundanas ab anima. Fodere vineam, eſt auferre ab anima curas mundanas: & duritiam cordis mollire. Idem eſt circumfodere ficum: & paſtinare agrũ, aut vineam: eſt etiam corripere de peccato. Deſignatur etiam humilitas pœnitentis. Iſa.5.b. Marc.12.a. Luc.13.b. *Baſil. Exae.ho.5. Amb.3. Exae.12. Aug. de ver. Do. ſer.12.*

Inſtituens Deus templum & ſcripturam, & crucẽ. Patientia martyrum. Fodit paterfamilias torcular in turri vineæ, quum Deus prædixit locum libationum in templo: aut cum tradidit profunditatem ſenſuum in ſcriptura. Vel cùm ſtatuit crucem Chriſti in eccleſia. Matt.21 d. Marc.12 a. deſignat etiam Martyrum patientiam. *Gre.ho.31. Glo.ord.ſ.Mat.21*

Correctio prælati. Fodiens parietem Ezechiel, deſignat prælatum ex minoribus vitiis ſubditorum examinantem maiora: & aſperis correctionibus duritiam cordis aperientem, ac crebris perſcrutationum ictibus eam rumpentem. Ezech.8.c. *Gre.26.mo.4. & 31 mor.22.*

Prædicatores vincentes pertinaces. Effodiunt corui oculum ſubſannantis patrem, & deſpicientis matrem, quum prædicatores prauorum, aut pertinacium hominum, intentionem vincunt. Prou.30 c. *Gre.18.mor.18. Beda ſ.Pro.30.*

Frænare appetitum. Fodere circum egeſta, vel excrementa, eſt frænare appetitum Deut 23.c. Ventris quoque egeſtio foſſa humo per pauxillum tegitur, quum mentis noſtræ ſuperfluitas ſubtili redargutione diſcuſſa, ante Dei oculos per compunctionis ſuæ ſtimulum cælatur. *Phil.2.allego. Gre.31 mor.22.*

Patiens iuſtus tribulationes, & ſe examinans. Defoſſus dicitur iuſtus, vel cum graues patitur tribulationes: vel cùm intrinſecus exactè ſe examinat ne quid culpæ in eo lateat Iob 11.d. *Gre.10.mor.22.*

Tĕtans diabolus. Prædicator corrigens. Aſſiduitas tentationum. Fodere dicitur equus vngula terram. Iob 39. c. in malum quidem, quum diabolus tentat, & perſequitur fideles. In bonum verò, quum prædicator, auditorum excolit corda, vt debet fructum bonorum operum. Vel quum fidelis quilibet diſtricta abſtinentia canem edomat. *Hie.ſ.Iob 39. Gre.31 mor.28.*

Inſidiæ dæmonũ. Blandæ inſidiæ. Excauant aquæ lapides. Iob 14.d. quum dæmones indeſinenti lapſu tentationum atterunt homines, qui ſibi fortes & ſolidi videbantur. Duritiam quoque, & fortitudinem mentis abſorbent aſſidua & mollia blandimenta libidinis: & lentum, atque ſubtile vitium corrumpit durum & forte propoſitum mentis. *Hie.ſ.Iob 14. Gre.12.mor.11.*

Effodientes fures, ſunt dæmones inſidiantes, vt animæ noſtræ bona diripiant. Matth.6.c.

Effodit malus lacum, quando poſt confeſſionem operationi fraudis inſtat. Pſal.7. *Ori.ſ.Cum ieiunatis. Aug.Pſ.7.*

Relinquere auaritiam. Tollere idololatriam. Depellere pruritum aurium. Abſcondens doctrinam. Infodere idola Gene.35.a. eſt relinquere auaritiam in cordibus auarorum: vel efficere, vt in bonis operibus nil appareat ex malorum ſocietate contractum: vel tollere idololatriam. Et infodere inaures, eſt depellere pruritum aurium: ne audiant errores. Infodere autem hæc ſub therebintho, eſt abſcondere ea in cruce Chriſti. *Amb.1.de Iacob.3. Beda ſ.Gen.35.*

Fodiens in terra ad abſcondendum theſaurum, eſt abſcondens doctrinam, vt ſit ſine fructu. Matt.25.b. *Ori.ſ.Mat.ho.33.*

Ædificātes Iudæi ſynagogas. Declarātes prophetas carnaliter. Foderunt Iudæi ciſternas diſſipatas. Ierem. 2.c. quando ædificarunt ſynagogas poſt diſperſionem, deſtructa Hieruſalem. Item cùm legem & prophetas carnaliter declarabāt Luc.16.b. *Tertul.adu.Iudaeos Hie.Aglaſia. & ſ. Iere.2. Philo de profugis*

Item cum relicto Deo vero dæmones colerent. Quærentes etiam Philoſophorum placita, neglecta ſacra doctrina, ciſternas diſſipatas foderũt. Idem deſignare poſſunt fodientes Ægyptij per circuitum fluminis. Exod.7.d. *Colentes dæmones. Vacantes philoſophia.*

Hie.ſ.Iſa.57. Fodit rex Aſſyriorum aquam, quum diabolus gentes ſuæ tyrannidi ſubiecit. Iſa.57.e. *Tyrãnis diaboli.*

Ber.ſ.Cant.ſer.62. Foſſa interdum ſignificat vulnera Chriſti, vbi abſcondi debent pœnitentes, & in tribulationibus exiſtentes. Iſa.2.b. *Vulnera Chriſti.*

Hie.ſ.Iſ.2. Aug.ſ.Pſ.79. Gre.3.paſt.adm.10. Foſſa quoque dici poteſt humilitas: aut ſecretum cubiculi, vel deſerti. Iſa.2.c. 33.a. Et foſſa vnius cubiti in altari, eſt patientia ſeruans vnitatem charitatis. Ezech. 43. d. Et fodiens circa ficum, eſt inſtruens in humilitate. Luc.13.b. 3.Reg.18.f. 4.Reg.3.c. *Humilitas. Seceſſus. Patientia.*

Gre.ſ.1.Reg.10. Aug.ſ.Pſ.93. Cle. Alex.4.ſtro. Foueæ magnæ dici poſſunt res huius ſeculi, quæ videntur magnæ, & altæ, cùm ſint infimæ. 1.Reg.10.a. Et fouea, quę foditur peccatori, eſt proſperitas huius vitæ, per quam cadit, & perit. Nam per fœlicitatem, quaſi in cælum tendunt, & in terram mergũtur. Pſal.93. Foueæ etiã vulpium, ſunt diuitiæ diuitum. Matth. 8.c. Luc.9.g. Foſſa quoque dici poteſt ipſa auaritia Ioſu.7.d. Et circunfodit hericius in Iudæa, quum datur locus auaritia. Iſa.34.d. *Res huius ſeculi. Proſperitas. Diuitiæ. Auaritia.*

Ori.ſ.Cant.ho.4. Hil.ſ.Matt.can.7. Gre.13.mor.1. Foueæ, quas habent vulpes, dici poſſunt mentes prauorum hominum, in quibus habitant dæmones. Matth.8.c. Luc.9.g. Deſignant etiam conuenticula hæreticorum, qui rectè foueas habere dicuntur, quia domum, quam habuerant, perdiderunt. *Mentes malorũ. Conuenticula hæreticorum.*

Cyr.17.ſ. Ioan. 4. Amb.ſer. 77. & ſ.Luc 9. Arn.ſ.Pſ.7. Gre.32.mor.8. Fouea, quam fecit populus Iudæorum Chriſto, in quam ipſi inciderunt, eſt eorũ perditio, vel infernus, ſeu etiam aliæ pœnæ. Pſa.7.56. Iſa.24.c.33.a. Iere.18.c. Eccl.10.b. Fouea quoque, in quam mali incidunt, eſt praua conſcientia. Iob.40.b. *Perditio. Infernus. Pœna. Praua conſcientia.*

Fouea aquæ turbidæ, eſt peruerſa doctrina hæreticorum, aut Philoſophorum. Iſa.30.c. *Doctrina hæreticorum.*

Fœcundus.

FOecundus idem eſt, quod ferax, ſeu fertilis, quòd fructum producat.

Ori.ſ.1. Reg. ho.1. Fœcunda filiis, dici poteſt caro producens fructus carnis: quæ infirmatur verò, eſt caro ceſſans à vitiis. 1.Reg.2.a. *Caro.*

Fœdus, Pactum, Fœderari, Paciſci, Pangere, Condicere.

Rup.5.ſ.Gen.31. FOedus eſt pactum pacis, quod fit inter dimicantes. Pactum autem generalius nomen eſt ad omnes conuentiones, quæ inter homines fiunt, interdum eſt promiſſio. Deut. 8. d. Vt impleret pactum ſuum. Et ſignum pacti: vt circuncıſio eſt pactum, id eſt, ſignum pacti.

Hier.ſ.Iſa.51. & ſ.Ierem.11. & ſ. Ezech.16. Rup.4.ſ.Gen.36. & 5.ſ.Gen.26. Fœdus Dei cum Noe, eſt remiſſio, & liberatio à periculis. Gen.6.d. Et fœdus ſempiternum cum genere humano poſt diluuium, & etiam cum Abraham, deſignat placationem Dei per Chriſti incarnationem, & paſſionem factam: & legis nouæ inſtitutionem. Geneſ.9. d. 15. c.17.a. Exod.2.d. 24. b. 34. b. Et dicitur pactum pacis. Ezech. 34. f. Et Chriſtus dicitur datus in fœdus populi, per legem nouam, & in fœdus, quod non mouebitur, & ſempiternum. Iſa.42.b.54.c.55.a.56.b.59.d.61.c. Leuit.24.b.26.d Deut.5.a.29.a. 2.Paralipp.29.b. 1. Eſdr.10. a. Ezech.16.g.37.c.44.c. Hoſ.2.d.6.c. Pactum etiam Dei cum homine eſt, quo voluit ſe quodammodo obligare, ad miſerendum hominis. Exod.6.b.19 a. Et pactum Dei cum filio Abrahæ, eſt cum Chriſto. Geneſ 17.a. Erat autem pactum Dei cum filiis Iſrael, vt obedirent verbis eius. Ierem.11.a. Ezech.16.b. Pactum ſempiternum ſabbati, eſt legis nouæ, quæ perficietur in quiete fœlicitatis æternæ. Exod.31.d. Iſa.55.a. In his ſæpe pactum ſumitur pro præcepto. *Remiſſio & liberatio Dei. Placatio Dei per Chriſtum facta. Inſtitutio nouæ legis. Præceptum.*

Hier.ſ.Iſa.24. & ſ.Zach.11. Fœdus etiam ſempiternum, dicitur lex naturalis, quæ perpetuò manet in homine, nec vnquam aboletur. Iſa 24.b.54.c. Zach.11.c. *Lex naturalis.*

Ori.ſ.Gen.ho.3. Hie.ſ.Iſa 33. & ſ. Iere.31. Pactum circũciſionis, quod fit in carne, eſt mortificatio carnis. Gen.17.a. Fit autem irritum pactum Dei cum Iſrael peccante populo, tãquam pactum vetus. Ideo inſtitutum eſt pactum noui teſtamenti nunquam irritandum. Iſa.33.b. Iere.31.f. Ezech.16.g. Hoſe.8.a. Heb.8.d. *Mortificatio carnis.*

Hie.ſ.Mal.2. Pactum Dei cum Leui. Malac. 2. b. eſt pactum cum ſacerdotibus, qui olim erant de tribu Leui. & eſt pactum vitæ & pacis, quia Chriſtus eſt vita, & pax noſtra. *Pactũ Dei cum ſacerdotibus.*

Gre.8.mor.21. Pactum cum lapidibus regionum. Iob 5.d. dici poteſt, cùm quis rectè viuens, vitam ſuam ad Sanctorum præcedentium imitationem ligat. *Imitatio Sanctorum.*

Glo.int.ſ. Gen.31. Fœdus Laban, & Iacob Geneſ.31.f. deſignare poteſt coniunctionem Gentilium, & Iudæorum in vna fide. Idem eſt fœdus Abimelech cum Abraham. Geneſ.21.d. Et etiam cum Iſaac. Geneſ. 26. f. Quod etiam poteſt deſignare concordiam veræ philoſophiæ cum Euangelio. *Vnitas Iudæorũ & gentium in fide. Concordia philoſophiæ cum Euangelio.*

Rup.ſ.Ho.2. Fœdus quoque Tyricum Iudæis fratribus, eſt vnitas Iudæorum & Gentiũ in Eccleſia. Amos 1.c. Fœdus vinitorum cum beſtiis, eſt concordia gentinm cum prædicatoribus. Hoſe.2.d.

Hie.ſ.Iob 4. Gre.33 mor.18.19. Pactum Leuiathan cum Deo. Iob 40.d. dici poteſt naturalis diaboli cognitio, quà cogitur recognoſcere Deum, vel eſt, quia tentando bonos, facit voluntatem Dei. *Naturalis cognitio Diaboli de Deo.*

Condictio Moſis ad Pharaonem, de tollendis ranis. Exod.8.b.

Fœderari ferrum ferro, eſt duros Iudæos iungi amicitia duris Babyloniis. Ier.15.c. *Iũgi Iudæos Babyloniis.*

Hie.ſ.Iere.15. Hie.ſ.Iſa. 57. & ſ.Abdiam. Fœdus cum malis non eſt ineundum. Exod. 23. d. 34. d. Paciſcitur autem cum adulteris, qui obſtinatè defendit errores. Iſa.57.b. Et viri fœderis Edom, ſunt ſectatores hæreticorum Abdi.b. *Defenſio errorũ.*

Gre.ſ.1.Reg.11. Fœdus, quod exigebat Naas à viris Iabes, eſt ſubiectio ſpiritus ipſi carni, vt videlicet ſpiritus obtemperet omnibus eius concupiſcentiis. 1.Reg.11.a. *Imperiũ carnis.*

Fœdus,

Stabilitas in peccato.

Fœdus, quod fecit Nabuchodonoſor cum ſemine regio Iſrael, eſt confirmatio, & ſtabilitas in peccato, quæ fit per diabolum. Ezec.17.d. Et fœdus cum Aſſyriis, eſt ſubiectio dæmonibus facta. Hoſ.12.a. Et fœdus cum morte, aut cum inferno, eſt deſperatio: & pactum cum diabolo, cui deſperantes & obſtinati obediunt. Iſ.28.d. Hoc eſt fœdus amaritudinis. Hoſ.10.a.

Ori. ſ. Ezec. ho. 12. Hie. ſ. Iſ. 28. & ſ. Hoſ. 12.

Concordia hæreticorum, aut vitiorum.

Condixerant ſibi amici Iob, vt ſimul eum viſitarent. Iob 2. d. deſignantes hæreticos, qui praua quædam contra eccleſiam concorditer ſentiunt, & in quibus à veritate diſcrepant, ſibi in falſitate concordant. Vel ſunt vitia, quæ aduerſum nos inter ſe quadam conuenientia coniunguntur: vt ſuperbia & ira, remiſſio & timor

Gre. 3. mor. 18. 24.

Fœderis volumen, vide Liber.

Fœderis tabernaculum, vide Tabernaculum.

Fœderis ſal, vide Sal.

Fœlix, vide Beatus.

Fœmina, Mulier, Effœminatus.

FOemina inter animalia, eſt ſexus infirmior mari comparata: eſt tamen neceſſaria ad generis ſui propagationem: cui concipiendi fœtum, generandi, nutriendi, ac fouendi labor incumbit. In genere autem humano, fœmina, dicitur mulier. Et aliquando mulier ſumitur pro vxore.

Ber. de gratia, & libero arbitrio. Aug. 1. q. in euã. 12. Aug. ſ. Ioã. tract. 7.9.

Diuina ſapientia.

Mulier accendens lucernam ad quærendam drachmam perditam, eſt diuina ſapientia, quę accendit lucernam carnis, ad redimendum hominem perditum. Luc.15.b. Eadem eſt mulier, quæ abſcondit fermentum. Mat.13.d. Luc.13.d.

Ber. ſer. 2. 7. de aſſum. Rup. 11. ſ. Tri. verbi Dei. 1.

Caro Chriſti.

Mulier etiam quærens drachmam, eſt caro, vel humanitas Chriſti, quærens hominem perditum. Eadem quoque eſt mulier, quæ abſcondit fermentum in farinæ ſatis tribus.

Hie. ſ. Iſ. 45. & ſ. Ier. 31. Ber. de cõſidera. 5.

Beata Virgo Maria.

Mulier excipiens Chriſtum in domum ſuam. Luc. 10. g. deſignat Beatiſſimam Virginem Mariam, quæ ſuſcepit filiũ Dei in vtero. Eadem Virgo eſt mulier amicta Sole, quæ profundiſſimam diuinæ ſapientiæ, vltra quam credi valeat penetrauit abyſſum: vt quantum ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videatur immerſa. Apocal. 12.a. Eadem eſt fœmina, quę circundedit virum, quando in vtero habuit filium Dei. Iere. 31. d. Et ipſa eſt mulier, cui dicitur ab incredulis. Quid parturis? Iſ.45.b. Ipſa etiam eſt mulier abſcondens fermentum, in cuius vtero Verbum caro factum eſt. Mat.13.d. Luc.13.d.

Amb. de inſt. vir. 4. & ſ. Luc. 5. 15. Gre. ſ. 1. Reg. 1. Ori. ſ. Iud. ho. 5. & ſ. Cant. ho. 1. Hil. ſ. Ma. can. 9. 29.

Eccleſia.

Mulier ſæpe dicitur ipſa eccleſia, coniuncta Chriſto tanquam viro. Exod.3.g.11.a.15.c. Et mulier infœlix Anna, eſt eccleſia, quæ dicitur mulier propter fœcunditatem: Infœlix verò propter tribulationes. 1. Reg.1.b. Et mulier patiens fluxum ſanguinis curata à Chriſto, dũ iret ad domum Archiſynagogi, eſt Eccleſia ex gentibus, qui credendo præuenerunt Iudæos. Deſignat etiam publicanos & peccatores, qui prius crediderunt, quàm ſacerdotes, & phariſæi. Mat.9.c. Marc.5.e. Lucæ 8.f. Eandem Eccleſiam ſignificat mulier Chananæa, cuius maximè laudata eſt fides à Chriſto. Mat.15.b. Marc.7.c. Eandem ſignificat mulier, quæ effudit vnguẽtum ſuper caput, & pedes Chriſti. Mat.26.a. Mar.14.a. Luc. 7. e. Eadem eſt mulier, quæ abſcondit fermentum in farinæ ſatis tribus. Lucæ 13. d. Mulier etiam curuata, eſt eccleſia ex gentibus, quæ erecta eſt à Chriſto. Luc.13.d. Ipſa quoque eſt mulier, quæ perdidit drachmam Luc.15.b. Et mulier amicta Sole, eſt eccleſia reſplendens diuinitate Chriſti. Apocal.12. a. Hãc deſignat mulier, quæ ſuſcepit Eliſæum. 4. Reg. 4. b. Hęc eſt mulier fortis, quam inuenit Chriſtus, & fortem fecit. Prou.31.b. Et mulier gratioſa, quæ habebit gloriam. Prou.11.c.

Amb. 1. de pœn. 15. & ſer. 5. & epiſ. 29. Hie. epiſt. Multũ in vtramque & ſ. Mar. 14. Aug. ſ. Pſ. 142. & ſ. Apo. ho. 3. Vyt. ſ. Leu. 2. Bed. ſ. Pro. 11. 31. Rup. 3. de vict. verbi Dei. 10. Rup. 7. de glorific. Trin. 5. Phil. de Cherubim & de ſpecial. legibus.

Sacra ſcriptura. Fides.

Mulier dici poteſt ſacra ſcriptura: Ipſa eſt mulier timens Deum, hoc eſt, quæ docet timere Deum. Pro. 31.d. Ipſa quoque fides eſt mulier fortis, quæ venit procul & de vltimis finibus, hoc eſt, ab antiquis patribus. Pro.31.b.

Ori. ſ. Matt. ho. 11. 29. & ſ. Can. ho. 2. Hie. Aglaſia.

Mens. Anima.

Mulier pariens, eſt mens producens opus. Leu 12.a. Et mulier prægnans, eſt anima concipiens bonum propoſitum. Exo.21.c. Et mulieres exeuntes ad hauriendam aquam, ſunt animæ audientes verbum Dei. Geneſ. 24.b. Et mulieres excubantes ad oſtium tabernaculi, ſunt animæ ſanctę, quæ cũ infirmitate adhuc carnis grauantur, amore tamen continuo ingreſſum æterni introitus expectant. Exo.38.a. Deut.25.b. 1. Reg.15.g. Et mulieres, quibus pulchrior eſt ſponſa, ſunt animę vulgares. Cant.1.c. Mulier etiam eſt mens, quæ ſermoni probo per virtutem copulatur, ſub eius degens prouidẽtia, ſeminantis more maritali cogitationes optimas. Fœminæ etiam inferiores maribus, eiſque ſubiectæ, deſignare poſſunt animas obedientes. Gen.1.d.7.a. Et mulieres, quę ſecutę ſunt Ieſum, ſunt animę fideles. Matt. 27.f. Mulier itidem dici poteſt anima effœminata & peccatrix, quam etiam deſignat mulier meretrix. Leuit.13. d. 15.c. Ezec.16.d. Zach.12.d. Et mulier peccatrix, eſt anima: quæ ideo procidit ad pedes Chriſti, quia peccatrix. Luc.7.f. Et mulier curuata, erecta à Chriſto, eſt anima terrenis curis grauata, quę etiam deſignat gentilitatem conuerſam. Luc.13.d. Denique mulier ſępe dicitur mens infirma, ſeu ipſa infirmitas. Iob 2.c.14.a. Eccl. 42.b. Threnor. 2.g. Et mulier excipiens Chriſtũ in domum ſuam, eſt mens fidelis excipiens Chriſtum intra ſe. Luc.10.g.

Amb. 1. offic. 10. Gre. ſ. 1. Reg. 15. & ho. 17. Bed. ſ. Exo. 21. Ori. ſ. Gen. ho. 1. & ſ. Ezec. ho. 8. & ſ. Mat. ho. 30. 35. Amb. ſ. Luc. 7. Aug. epiſ. 156. Gre. ho. 33. & 11. mor. 16. Ber. ſ. Cant. ſer. 38. & de aſſum. ſer. 2. 7. Ori. ſ. Exo. ho. 12. 13. & ſ. Iere. ho. 8. & ſ. Ioſ. ho. 9. Aug. 2. de Gen. cont. Manic. 1. 14. Phil. de mund. opi. & de mig. Abra.

Caro.

Mulier pariens, dici poteſt caro: & eſt mulier docta, quum operatur ſecundùm imperium rationis. Exo.25.c. Et mulier quę occiditur, eſt caro, quę ſubiicitur rationi. Ioſ.8. f. Et mulier

Senſualitas. Senſus.

moleſta adoleſcenti, eſt carnis importunitas moleſta rationi. Gen.39.b. Deſignat etiam affectum ſenſitiuum, qui ſenſualitas dicitur, quę facit peccare virum, quum facit rationem ſibi conſentire, cùm tamen ipſa debeat ſubiecta eſſe viro, ac rationi ſeruire. Gen.2.d.3.a.32.f. Exo.

2. alleg. & de pr. legis & de ſpec. legi. Bed. ſ. Gen. 3.

21.c.Item ipſe ſenſus dici poteſt mulier,& boni ſenſus,ſunt mulieres, de quarum ſpeculis ſit labium tabernaculi.Exo.38.a.Et mulieres accendentes ignem in Moab, ſunt ſenſus perturbantes intellectum.Nu.21.f.Et mulier aperiens fontem ſanguinis ſui.Leu.20.c.deſignat ſenſus ad omnia ſenſibilia impetu vitioſo defluentes.Et mulier apprehendens, verenda alterius viri,eſt portio inferior animæ apprehendens ſenſibilia,generationi & corruptioni obnoxia, & pluris faciens dualitatem,quàm vnitatem.Deut.25.c.

Ori.ſ.Exod.ho.13. et ſ.Mat.cap.14. Aug ſe.83 q.61. Gre.ſ.1.Reg.15. — *Infermi.*

Mulieres,quæ ſunt natura imbecilles, deſignant infirmos in exercendis virtutum operibus.Vnde non numerantur inter viros,hoc eſt,inter robuſtos ad bene operandum.Exo.12.f. Ezec.9.b.Mat.14.c.Mich.2.c.

Virtutes.

Mulieres quandoque dicuntur virtutes,quæ gignunt bonas cogitationes & opera, præcipuè verò virtutes politicæ.Gen.14.c.1.Reg.15.g.

Hie.ſ.Iſ.4. Ori.ſ.Iſ ho.3. Rup.1.ſ.Apoc. — *Dona Spiritusſancti. Eccleſiam ex gẽtibus.*

Mulieres ſeptem,quæ apprehenderunt virum vnum, ſunt dona Spiritusſancti in Chriſto, in quo magnam habent virtutem.Iſ.4:a.11.a. Vel ſunt ſeptem eccleſiæ ex gentibus, quæ non quærunt temporalia à Chriſto,ſed ſaluari per ipſum.

Ori.ſ.Gen.ho.8. — *Operationes.*

Mulieres interdum dici poſſunt operationes.Et mulier,quæ egreditur cum ſeruo, cùm ſit liber,deſignat bonas operationes,quæ cum homine egrediuntur.Exo.21.a. Et fœminam offerre,eſt infirma opera exercere.Idem eſt fœminam parere.Leuitic.3.a.12.b.Muliebria Saræ, quæ fieri deſierant.Gen.18.b.deſignare poſſunt deſperationem bene operandi. Vel deſiderát fieri muliebria,quando in operibus virtutum nihil eſt effœminatum.

Ber.ſer.2.reſurre. et ſer paruo.15. — *Mens, lingua, et manus.*

Mulieres venientes ad vngendum Ieſum in ſepulchro,deſignare poſſunt mentem,linguá, & manus.Mar.16.a.

Hie.ſ.Iſ.3.et ſ. Hoſ.4.et ſ. Nah.3. Iſy.ſ.Leu.15. Hil.ſ.Mat.cá.13. Amb.ſ.Luc.20. Hie.ſ.Iſ.32.et ſ. Ier.3.& ſ. Hoſ.3. Bed.ſ.Pro.19. Bed.ſ.Pro.21. — *Scribæ. Sacerdotes. Phariſæi. Peruerſi magiſtri. Iudeus. Synagoga. Ciuitates. Heretici.*

Mulieres dicti ſunt Scribæ,ſacerdotes,& phariſæi, qui dominabantur in populo Iudæorum.Iſ.3.b.dicti ſunt mulieres,quia intendebant quæſtui & libidini.Effœminati etiam,vel illuſores populi Iſrael,qui eis dominantur,ſunt magiſtri peruerſi,qui deuorant plebem, ſicut eſcam panis:& peruerſè ſcripturas interpretantur:illuduntque ſtultitiæ diſcipulorum.Hoſe.4.d.Sic mulieres dicuntur viri Niniuitæ.Nah.3.c.quia effœminati, virilem amittentes rigorem.Et mulier ſuſcipiens ſemen coitus,eſt Iudęus ſuſcipiens literam legis.Leuit.15.b.Et mulier Hebræa,quæ nutrire debebat Moſen,eſt ſynagoga nutriens legem,& conſeruans.Exo.2.b.Eadem eſt mulier,quæ abſcondit fermentum.Matt.13.e. Et quæ habuit ſeptem viros.Luc.20.f.Mulieres opulentę Iudęæ,ſunt ciuitates, vel ſynagogę,quę poſt aduentum Chriſti erát demoliendę.Iſ.32.c.Et mulier contemnens amatorem ſuum, eſt ſynagoga cótemnens Chriſtum.Ier.3.f.Eadem eſt mulier adultera.Hoſ.2.a.Mulier litigioſa,quę comparatur tectis perſtilantibus,ſunt hęretici,aut Scribę Iudęorum.Pro.19.b.Zac.5.c.

Actio ſecularis.

Mulier etiam litigioſa,eſt perturbati ſeculi actio,quę amatoribus ſuis inceſſanter tentationes mouet:iurgia,atque ſcandala ſeminat,immittit lites,concitat bella,diuidit vnitatem, pacem violat,amicitias diſſipat, eoſque dum variis cupiditatibus inflámat,nec in ſe ipſis quieſcere ſinit,nec in fraterna dilectione connexos eſſe permittit.Pro.21.b.

Plebs Iudaica. Plebs electa.

Mulieres duæ,quarum altera comedit filium ſuum,altera verò non conſenſit.4.Reg.6.g. Et quidem quę comedit filium ſuum,deſignat plebem Iudaicam, quę omne bonum, quod in ſe originaliter habuit,conſumpſit.Altera verò,quę non conſenſit,deſignat electam plebé.

Diſſimiliter operantes.

Mulieres Hebręę & Ægyptię diſſimiles in partu.Exo.1.d.ad diſſimiliter operantes referri poſſunt.

Hier.ſ.Iſ.27. Hil.ſ.Mat.cam.28 — *Plangẽtes Hieruſalem. Annunciantes reſurrectionem.*

Mulieres docentes Hieruſalem.Iſa.27.c.dici poſſunt ſynagogę plágentes Hieruſalem deſtructam. Vel mulieres reſurrectionem Chriſti prędicantes Apoſtolis. Mulieres autem primùm annunciant reſurrectionem, quia mutatus eſt ordo peccati in ordinem gratię.Matthęi 28.b.

Hie.ſ.Zac.5. Gre.14.mor.28. Rup.ſ.Zac.5. — *Iſrael et Iuda.*

Mulieres duę leuantes amphoram impietatis, deſignant populum Iſrael, & Iuda.Vel Iudęos, & hęreticos, vel ſuperbiam & inanem gloriam, quæ impietati coniunctę ſunt. Zacharię 5.d.

Hie.ſ.Iſ.54. — *Gentilitas.*

Mulier derelicta erat Gentilitas,quam fecit Deus non derelictam.Iſ.54.c.

Cyr. de adorat.in Spiritu.ſanct.lib. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. Phil.2.alleg. Gre.ſ.1.Reg.2.15. Amb.de fuga ſeculi.6.& de Cain.4. et de Iſaac.1. Ori.ſ.Exo ho.2. Phil.de mig. Abr. Rup.10.ſ.Apoc. Iſyc.ſ.Leu.15. — *Voluptas. Concupiſcentia. Cupiditas.*

Mulier ſępe ſolet ſignificare voluptatem,aut concupiſcentiam,quę tentat rationem. Has fœminas iubet reſeruari Pharao.Exo.1.d.Et mulieres Madianitides,quę fecerunt idololatrare Iſrael.Num.25.a. deſignant voluptatem, quæ cor auertit à virtute. Concupiſcentię etiam ſunt mulieres ad oſtium tabernaculi obſeruantes:quia tendentibus ad introitum regni cęleſtis inſidiantur.1.Reg.2.c.Mulieres quoque Amalec,ſunt concupiſcentiæ carnales, quæ iunctæ ſuggeſtionibus vt viris,prauos motus generant,ideo cum viris ſunt interficiendæ.1.Reg.15.a.Eadem dicitur mulier aliena,quæ venit in ornatu meretricio. Prou.2.c.5.a.6.c.7.a.Eadé eſt mulier dilecta.Deu.21.c.Mulier patiens fluxum ſanguinis,carnis illecebras deſignat.Leu.20.c.Et mulieres accendentes ignem in Moab,ſunt concupiſcentiæ perturbantes intellectú.Nu.21.f.Mulier inſidens beſtiæ,eſt cupiditas imperans hominibus.Apoc.17.a.

Bern.ſer.Do.4. modis orandi. — *Idololatria. Peccantes ex conſuetudine.*

Mulier patiens fluxum ſanguinis,deſignat homines effœminatos,idololatriam, & inanem philoſophiam,& rhetoricam ſectantes. Item peccantes ex conſuetudine, qui non poſſunt curari,niſi per virtutem exeuntem à Chriſto.Leu.15.d.Luc.8.f.

Ori.ſ.Leu.ho.24. — *Litera legis.*

Mulier Iſraelitis,deſignare poteſt literam legis,quæ coniuncta Ægyptio, genuit blaſphemum.Leu.24.b.

Cogitationes vagæ. Mulieres alienigenæ, ſunt cogitationes vagæ, ad quas videndas egreſſa eſt Dina, & ſtuprum paſſa eſt.Gen.34.a.

Religioſi mali. Mulieres flentes Adonidem.Eze.8.f.dici poſſunt religioſi imperfecti, flentes ſeculum à ſe dimiſſum, & qui molli,& effœminato ſunt animo, qui plangunt defectum eorum, quæ in mundo putantur eſſe pulcherrima. *Hie.ſ.Eze.8.*

Sapientia Gentilium. Mulier capta in bello, eſt doctrina, & ſapientia Gentilium, ſacris doctoribus ſubiecta. Deut.21.a.Et mulieres Madianitides,ſunt ſectæ Philoſophorum.Nu.25.a.Eædem ſunt, quæ fecerunt idololatrare Salomonem,cor eius deprauantes.3.Reg.11.a.Et mulieres obſeruantes ad oſtium tabernaculi,ſunt hæreſes innitentes literæ legis.1.Reg. 2. e. Mulier etiam pulchra, & fatua,eſt doctrina hæretica,pulchra per verbum,fatua per intellectum.Pro.11. c.Mulieres quoque,quas vult viuificare Pharao,ſunt ſenſus carnales,& hæretici.Exo.1.c. Mulier aliena, & extranea,eſt hæreticorum peruerſitas.Prou.2.c.5.a.7.a. *Sectæ Philoſophorum. Hæreſes.* *Ori.ſ.Leu.ho.7.& ſ.Num.ho.20.& ſ.Exo.ho.2. Amb.epiſ.7. Gre.ſ.1.Reg.2. Epiph.3.contr.hæreſes tom.2. Gre.31.mor.1.*

Peccata. Mulieres Amalecitides,dici poſſunt peccata ex infirmitate: quibus etiam non eſt parcendum.1.Reg.15.a.Et mulieres,quas vult viuificare Pharao,ſunt vitia carnis.Exo.1.c. *Bed.ſ.Pro.2.7. Ori.ſ.Exo.ho.2.*

Fides,& tentatio. Mulieres duæ coram Salomone litigantes.3.Reg. 3. c. ſunt fides, & tentatio. Tentatio ab initio eſt autor communis erroris, quæ poſt quam poſteritatem ſuam carnalis vitio conuerſationis,& ſomno mentis amiſit,poſteritatis fructus auferre conatur alienæ. Itaque dum tentatio litigat, fides fluctuat, donec machæra Chriſti latentes diſtinguat affectus: quæ eſt gladius ille, quem venit Ieſus mittere in terram. Deſignant etiam Eccleſiam, & ſynagogam, quæ ſynagoga prole ſua amiſſa,etiam Eccleſiæ fructum auferre conatur. *Hie.epiſ.Multũ in vtramque. Synagoga,& Eccleſia.*

Quaſi mulieres erit Ægyptus, quum mundani, & hæretici timebunt manum Domini. Iſa.19.c. *Hie.ſ.Iſ.19.*

Impietas. Doctrina hæretica. Diabolus. Idololatria. Mulier miſſa in amphoram,eſt impietas occluſa,& peculiariter impietas auaritiæ. Zach.5. d.Item doctrina hæretica,quæ dicitur laqueus venatorum.Eccleſiaſtæ 7. c. Et hęc eſt mulier ſtulta, ſedens in foribus,habens aquas furtiuas,& panem abſconditum.Prou.7.b. 9. c. Deſignatur etiam ipſe diabolus autor totius iniquitatis.Et etiam idololatria. *Hie.ſ.Zach.5.& ſ. Eccleſiaſten.7. Aug.ſ.Ioan.tra.97. Gre.14.mor.27.*

Corruptela. Mulier ſedens ſuper beſtiam. Apocal. 17. a. eſt corruptela regnans in populo prauorum hominum. *Aug.ſ.Apoc.ho.13.*

Fœnerare,Fœnerator,Fœnus,Vſura.

FOenus,& vſura eſt id, quod vltra ſortem mutui redditur mutuanti, qui fœnerator dicitur,quia fœnerat,hoc eſt,dat pecuniam ad vſuram.

Chriſtus. Fœnerator interdum dicitur Chriſtus, qui exigit rationem ab omnibus de bonis illis conceſſis,quæ vult ſibi reddi cum augmento.Pſ.108.Luc.7.f. *Arn.ſ.Pſ.108. Amb.ſ.Luc.7.*

Prædicare. Fœnerat iuſtus,quum prædicat,& docet,vt Domino referat alia quinque talenta.Pſal. 36. Fœnerant etiam,qui dedicantur Deo,pro paruis magna recipientes.1.Reg. 2. b. Item dantes eleemoſynas.Prou.19.c Et fœnerat Iudæus multis,& ipſe non accipit mutuum, cùm prædicator miniſtrat aliis doctrinam quam ipſe ab hominibus non accepit, vt Paulus Deut. 15. a. 28.d.Eccl.29.a.Et vſura ſpiritualis,quam exigit Deus à ſuis ſeruis dantibus pecuniam ad menſam,eſt cùm illi lucrantur animas Domino:& verbum Dei proficit in auditoribus.Mat.25.b. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.4. Hil.ſ.Mat.ho.33. Amb.de Tob.16.18.19. Aug.ſ.Pſ.36. Bed.ſ.Pro.19. Profectus auditorum.*

Non exercere opera miſericordiæ. Non fœnerauit Chriſtus,nec fœnerauit ei quiſquam.Ier.15.c.hoc eſt,nullus ſe prębuit,qui dignè eius ęra ſuſciperet: nec fœnerauit ei quiſquam in ſanctis atque pauperibus confouendis,ipſum ſibi faciens debitorem. *Hie.ſ.Ier.15.*

Nummum exigẽs. Vſuris opprimit fratrem ſuum prędicator, qui nimium ſtipendium exigit à ſecularibus. Exod.22.d.

Idololatria. Diabolus. Vſuræ,à quibus redimit Chriſtus,dici poſſunt idololatriæ peccata,quæ diabolus exigebat ab hominibus.Item peccata commiſſa,quæ ſunt in pœnam aliorum peccatorum.Pſ.71. *Arn.& Aug.ſ. Pſ.71. Amb.de Tob.4.*

Fœnerator dicitur diabolus,qui dat parua,vt perdamus magna,nempe paruas voluptates, & perituras diuitias,vt perdamus animum,& regnum cælorum.Pſ.108. *Amb.de Tob. 4.9.*

Fœnum,Gramen.

FOenum,eſt herba citò areſcens,paſtui iumentorum,& igni accendendo apta. Sumi ſolet ad comparationem rei vilis & abiectæ,vt Ier.9.f.Cadet morticinum hominis,quaſi ſtercus ſuper faciem regionis,& quaſi fœnum poſt tergum metentis,& non eſt qui colligat. Gramen autem eſt genus herbæ calamo ſimile, quæ per ſingula genicula fruticem ſurſum, & radicem mittit deorſum:rurſuſque ipſi frutices & virgulta alterius herbæ ſeminaria ſunt: atque ita in breui tempore,ſi non imis radicibus effodiatur, totos agros vepriũ ſimiles facit. Denique etiam,ſi ſicca eius aliqua pars,dummodo geniculum habeat, ſuper terram cultam ceciderit,omnia replet gramine. *Hie.ſ.Hoſ.10. Hie.ſ.Pſ.71.*

Bona opera. Gloria mũdana. Fœnum duplam habet rationem:eſt fœnum,quod areſcens decidit, & eſt fœnum floridũ & viridi coma perdurans,de quo ornantur coronæ Sanctorum.Sancti ergo per baptiſmum renati florebunt de cæleſti Hieruſalem,bonorum operum ornamento ſplendidi, ſicut fœnũ terræ,non illius terræ maledictioni ſubditæ,ſed illius melle ac lacte manantis.Pſ.71. Vel fœnum ibi eſt gloria mundana,quæ poſt fidem Chriſti cognoſcitur eſſe fœnum. *Aug.ſ.Pſ.71. Arn.ſ.Pſ.71.*

Chriſtus. Fœnum cùm ſit cibus iumentorum,deſignare poteſt Chriſtum,aut carnem eius, qui cibus eſt ſimplicium.Pſ.71.103.146. *Hil.ſ.Pſ.146. Hil.ſ.Mat.[illegible]14.*

Rudior doctrina. Fructus operum. Fœnum etiam rudiorem doctrinam deſignare poteſt,quæ ſimplicibus miniſtratur. Pſ.146. *Hie.ſ.Mat.14.*

Amb. ſ. Luc. 9. Aug ſ. Ioan. tract. 24. & 25. q. 61.

Fœnum, ſuper quod accumbunt turbæ, deſignare poteſt fructum operum. Matth. 14. b. Marc. 6. c. Ioan. 6. a. Deſignat etiam carnem, ſuper quam diſcumbunt, qui eam ſubiiciunt ſpiritui. Vel molliorem accubitum eorum, qui adhuc carnalia ſapiebant, & carnalibus incumbebant. Poteſt etiam deſignare gloriam temporalem, & carnalem Iudæorum. *Caro. Carnales. Gloria Iudæorũ temporalis.*

Ori. ſ. Matt. ca. 14. Ambr. 3. Exae. 7. Gre. 32. mor. 1. Ber. ho. 1. ſ. Miſſus eſt. Rup. ſ. Amos 2. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 1. Rup. 1. ſ. Gen. 38.

Fœnum, ſæpè humanam naturã ſignificare ſolet: & generaliter peccatores, & facilè cedentes diabolo: vnde omnis caro fœnum dicitur. Iob 40. c. Pſ. 36. 101. Iſ. 37, e. 40 b. 51. d. Mich. 4. d. Mat. 14. a. Apoc. 8. b. *Humana natura. Peccatores. Caro.*

Fœnum aliquando ſignificat populum Iudæorum, qui aruit à gratia Dei. Iſa. 40. b. Amos 2. d. *Iudei.*

Fœnum quoque, cùm ſit mutorum animalium, & irrationabilium cibus, hæreticos poteſt deſignare, & eos, qui in malitia principes, & duces ſunt: ex quorum vita vel actibus, omnes ſtulti, & imperiti, & qui contra rationem, & ſapientiam Dei agunt, veſci dicuntur, illiſque obtemperant. Pſ. 36. Item Gẽtiles, & qui damnantur, quos Deus veſtit immortalitate ad pœnam æternam. Matt. 6. d. Item turba promiſcua, quæ ſe ad momentaneam lætitiam applicat, quæ floret paruo tempore, quæ ſuperflua ornamenta, quæ gloriam, quæ quiduis potius quã veritatem ſectatur, quæ non ad aliud apta eſt, quàm ad ignis incendium. Et gramen paſcuæ, eſt vile vulgus, & qui facilè cedunt diabolo. Iſa. 37. e. 42. c. Deut. 22. a. Fœnum etiam ſunt, qui fugienda mollicie tepefacti, nec ſummitate digiti (vt dicitur) labores arduos attingere volũt. *Principes iniquitatis damnandi. Turba promiſcua.*

Hil. ſ. Matt. Can. 2. Cle. Alex. 2. peda. 10.

Ber. ſer. de ligno, &c. Cle. Alex. 2. ped. 10.

Fœno comparantur diuites, vt is, qui cum Lazaro mendico confertur, qui aruit, vt ſiti cruciaretur. *Diuites.*

Hie. ſ. Iob 41. Aug. Pſ 103. 146

Fœnum, quod dabatur camelis Abrahæ, deſignare poteſt ſtipendia prædicatorum, quæ illis à ſecularibus miniſtrantur. Gen. 24. c. Et generaliter temporalia bona, quæ comedit Behemoth, quando ea aufert à Sanctis. Iob 40. a. Pſ. 103. 146. *Stipendia prædicatorum. Tẽporalia bona.*

Arn. & Aug. ſ. Pſ. 128.

Fœnum tectorum dici poſſunt hæretici adhærentes principibus, & potentibus, qui non habent fundamentum, niſi in ædificiis ſuper arenam conſtructis. Item ſuperbi, qui cùm in altis figant radicem, citò areſcunt. Pſ. 128. *Heretici. Superbi.*

Ori. ſ. Leu. ho. 14. & ſ. Mat. ho. 25. Amb. ſ. 1. Cor. 3. Aug. enchi. ad Lauren. 64. Hil. ſ. Pſ. 128. Hie. ſ. Amos. 2.

Fœnum præterea dici poteſt corrupta doctrina, quam quis ſuperædificat, ſed comburendam. 1. Cor. 3. c. Vel ſunt peccata venialia mediæ grauitatis, grauiora quàm ſtipulæ, leuiora quàm lignum. Vel ſunt peccata carnalia, quæ omnia etiam ſunt fœnum tectorum. Pſal. 128. Amos 2. Zach. 12. b. *Corrupta doctrina. Peccata venialia. Peccata carnalia.*

Fœta, Fœtus.

FOeta, dicitur propriè in minore pecore fœmina grauida, & in vtero ferens, aut quæ iam partu liberata eſt: vt ouis fœta. Fœtus autem eſt, qui in vtero geſtatur, aut iam eductus eſt, qui fouetur à matre.

Fœtæ cameli, oues, & boues, &c. ſunt producentes, & exercentes bona opera. Gen. 32. d. 33. c. 1. Reg. 6. b. 2. Reg. 11. a. Pſ. 77. Iſ. 40. c. Fœtus autem pecorum, ipſa bona opera. Ier. 31. b. *Bene operantes. Opera.*

Hie. ſ. Iſ. 40. Gre. 30. mor. 21.

Fœtæ etiam dicuntur Apoſtoli, & doctores, filios in fide & doctrina generantes: quas Dominus portat, quia eius auxilio filios procreant. Iſ. 40. c. Fœtus autem ceruarum, ſunt diſcipuli Apoſtolorum, & prædicatorum. Iob 39. a. *Apoſtoli, & doctores. Diſcipuli eorũ.*

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 16.

Fœtus gemelli caprarum, geminam cognitionem, corporalium ſcilicet & incorporalium ſignificare poſſunt. Vel deſignant geminam charitatem, nempe Dei, & proximi. Cant. 4. a. *Gemina cognitio. Gemina charitas.*

Aug. 2. doctr. Chriſtian. 6. Hie. ſ. Hoſ. 14. Glo. ord. ſ. Leu. 22.

Fœtæ Samariæ. Hoſ. 14. a. dicuntur qui de malo ſemine hæreticorum conceperunt. Et fœtoſæ oues hæreticorum dicuntur, quia facilè generant, & procreant alios in ſuis erroribus. Pſ. 143. Fœtus autem boum, & ouium malorum, ſunt diſcipuli hæreticorum. Iob 21. b. *Heretici. Diſcipuli hæreticorum.*

Fœtus non immolandus vna die cum matre. Leu. 22. d. eſt paſcha nouum non celebrandũ ſimul cum veteri. *Paſcha nouum.*

Fœtere, Fœtor, Fœtidus, Putor.

FOetor, eſt odor malus, & ſenſui olfactus minimè gratus: & fœtida dicuntur malè olentia, quæ fœtere dicuntur.

Ori. ſ. Exo. ho. 3

Fœtere coram Pharaone dicuntur, qui bonis operibus diabolo diſplicent. Exod. 5. d. Et ſermo Propheticus, & Euangelicus duris, & incredulis execrabilis odor efficitur. *Bona opera, & doctrina fœtent diabolo.*

Bed. ſ. Exo. 6. Amb. 2. de pæn. 8. Cyr. 7. ſ. Ioan. 23.

Fœtet omnis peccator, cuius typum gerebat Lazarus quatriduanus. Ioã. 11. e. Malam enim habent opinionẽ peccatores: vt 1. Cor. 5 a. dicebat Apoſtolus: Auditur inter vos fornicatio, &c. Et licèt fœtor ſint omnia peccata, præcipuè tamen corruptio carnalium cupiditatum. Eccl. 11. d. Iſ. 3. d 34. a. Eze. 32. b. Ioel. 2. e. 2. Mac. 9. b. Tunc autem fœtet peccator, cùm incipit habere peſſimam famam, tanquam odorem teterrimum: & malitiæ ſuæ exemplar, vt grauiſſimum halitum tranſmittit in alios, quo eos inficiat, corrumpat, & perdat. *Corruptio peccatoris. Peccatum.*

Folium, Frondes, Frondere.

FOlia, ſunt quæ virent in arboribus, eaſque ornant, fructuſque earum à nimio æſtu cæteriſque incommodis protegunt: & quædam ſunt decidua, quæ hyeme videlicet decidunt, vt arbores eius nudatę penitus remaneant, quędam verò tota hyeme perſeuerant, vt arbor perpetuò maneat foliis ornata. Et folia quidem ſunt arborum, & herbarum, & florum. Frondes verò ſolùm dicuntur arborum.

Hie. ſ. Eze. 17.

Folia cedri magnæ, ſub cuius vmbra habitant, & nitificant volucres, deſignare poſſunt di- *Diuina prote-*

[..]lio. Virtus paſſionis Chriſti, & corporis reſurgentis. Sanctificatio baptizati.

uinam protectionem. Ezec. 17. g. Et folia virgæ Aaron, deſignare poſſunt ornatum, & decorē mentis, cum protectione diuinæ gratiæ. Nu. 17. c. Deſignāt etiam virtutem paſſionis Chriſti, & virtutem corporis reſurgentis, & profectum per dona Spiritusſancti, & etiam ſanctificationem baptizati.

[Hie. ſ. Eze. 17. Euc. ſer. ſpirit. 4. Ori. ſ. Nu. ho. 9.]

Doctrina verborum Dei. Litera legis. Verba ſimplicia. Verba diſcreta.

Folia ſignificare poſſunt doctrinam verborum Dei, quæ promiſſos nobis fructus conueſtit, & ornat. His enim verbis ſpes noſtra inumbratur, & inter huius ſeculi tempeſtates horū munimine contegitur. Et hæc folia non defluunt, & ſunt ad ſanitatem Gentium. Pſ. 1. Iſa. 1. g. Ier. 37. b. Eze. 47. c. Apoc. 22. a. Deſignant etiam literam legis, & verba ſimplicia, quæ tegunt fructus ſpiritus. Leu. 26. e. Et folia arboris proceræ, ſunt verba diſcreta: foliis enim fructus veſtitur, & verbis compoſitis ſententia ornatur. Dan. 4. b.

[Aug. ſer. 99. Hil. ſ. Pſ. 1. Hier. ſ. Iſ. 1. & ſ. Eze. 47. Aug. ſ. Pſ. 1. Euch. ſer. ſpirit. 4. Iſyc. ſ. Leu. 26.]

Eccleſia ex Gentibus.

Frondeſcens lignum aridum, deſignare poteſt Eccleſiam ex Gentibus, quæ prius erat arida in infidelitate, & eam Deus frondeſcere fecit. Ezech. 17. g.

[Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſc. 16.]

Operimēta peccati. Excuſationes. Tegumenta hæreticorum.

Folia ficus, quibus ſe operuerunt Adam, & Eua poſt peccatum. Gen. 3. b. deſignare poſſunt operimenta peccati, & ſimulationem, ac velamenta verborum, & excuſationes in peccatis. Item tegumenta mendaciorum hæreticorum, & pruritum animi in cupiditate, & voluptate mentiendi.

[Ori. ſ. Eze. ho. 12. Amb. de parad. 13. Bed. ſ. Gen. 3. Aug. de gen. cōtra Manic. 16.]

Amaritudo vindictæ.

Folia etiam fici amara, deſignare poſſunt amaritudinem vindictæ, qua operiuntur verenda peccantium. Gen. 3. d.

[Bed. ſ. Gen. 3. Ori. ſ. Mat. ho. 16.]

Ceremonia legis. Profeſſio fidei. Cultus legis. Verba ſine fructu.

Folia ficus ſine fructu, ſunt ceremoniæ legis, & profeſſio fidei, & verba iactantia Iudæorū, ac demum verba ſine fructu operum, qualia ſunt verba Iudęorum, & hypocritarum. Mat. 21. b. Marc. 11. b. Folia quoque vineæ deſignant cultum legis Iudæorum, & ceremonias. Ezec. 19. c. Idem deſignat frondoſa vitis. Hoſ. 10. a.

[Hil. ſ. Mat. Can. 21. Amb. de par. 13. & ſ. Luc. 13.]

Folia ficus recenter nata, quæ ſunt ſignum proximæ æſtatis, ponuntur in exemplum ſignorum ante tempus iudicij futurorum. Mat. 24. c. Marc. 13. c. poſſunt deſignare fidem Iudæorū, quæ vireſcet in fine mundi.

[Hie. ſ. Mat. 21. Euch. ſer. ſpirit. 4. Glo. ord. ſ. Ma. 24.]

Fides Iudæorum. Mali. Dæmones. Homo. Humana fragilitas.

Folium defluens de vinea, aut de ficu, ſunt mali, & dæmones, qui in infernum detrudentur Et demum omnes peccantes, & à decore gratiæ decidentes. Iſ. 34. a. 64. c. Dan. 4. b. Et folium eſt ipſe homo, qui in paradiſo ab arbore decidit, qui tentationis vento rapitur, & deſideriorum flatibus leuatur. Iob 13. d. Iſ. 1. g. Ier. 8. c. Et folia ficus, mali in Eccleſia.

[Hie. ſ. Iſ. 34. 64. Gre. 11 mor. 24. Euc. ſer. ſpir. 4. Rup. ſ. Hoſ. 9.]

Iudæi ſub Sedechia.

Frondes cedri. Ezec. 17. a. ſignificant populum Hieruſalem, ſub rege Sedechia.

[Hie. ſ. Eze. 17.]

Hæretici. Errores, & voluptates hæreticorum.

Frondoſum lignum, ſunt hæretici placentes verbis ſine fructu veritatis, & operum. Item errores cum eloquentia. Vel voluptates hæreticorum. Iſ. 57. b. Ier. 2. d. 3. b. c. 17. a. Eze. 6. d.

[Ori. ſ. Ier. ho. 14. Hie. ſ. Iſ. 57. & ſ. Ier. 2.]

Dona Luciferi.

Folia cedri magnæ. Eze. 31. a. deſignare poſſunt dona Luciferi, vel Antichriſti.

Miſericordia Dei.

Folia oliuæ virentia, in ſignum diuinę miſericordiæ, & reconciliationis cum gęnere humano ponuntur. Gen. 8. b.

[Hie. ſ. Eze. 31.]

Folliculi, quos germinat linum. Exo. 9. g. ſumuntur ad literam, pro caule, ſeu culmo lini.

[Glo. ord. ſ. Gen. 8. Lyr. ſ. Exo. 9.]

Fons.

FOns, eſt vena aquæ perennis, ſcaturiens in ſuperficie terræ, hoc differens à puteo, quòd vena aquæ putealis intra terram latet. Origo aliquando fons dicitur.

Eſſentia diuina.

Fons habens tres puteos, deſignare poteſt diuinam eſſentiam in tribus perſonis incomprehenſibilem, quæ tamen vt vnus fons manifeſtatur in creatione mundi. Nu. 20. b. Dicuntur etiā fontes aquarum. Pſal. 41 Hos fontes obturant, qui cognitionem, & fidem Trinitatis tollunt. Iud. 7. b. Apoc. 7. d. 21. b. 22. a.

[Ori. ſ. Num. ho. 12. Amb. de Spiritu ſancto 1. Geor. Ven. ſ. Cant. 1. tom. 7. cap. 13.]

Chriſtus.

Fons Solis dicitur Chriſtus: & idem eſt fons, qui oritur de paradiſo. Gen. 2. b. Iob 15. b. Pſ. 41. 113. Ier. 2. c. 17. b. Et fons vitæ, & fons aquæ viuæ, eſt ipſe Chriſtus, ſiue abſolutè Deus. Pſ. 35. Eccl. 1. a. 21. c. 26. c. Iſ. 58. d Bar. 3. b. Ioel. 3. d. Ipſe eſt fons patens domus Dauid. Zach. 13. a. Fons enim occultus, eſt vnigenitus Patris, inuiſibilis Deus: fons verò patens, eſt idem Deus incarnatus. Hunc fontem demonſtrauit angelus Agar ancillæ. Gen. 21. c.

[Ori. ſ. Ioſ. ho. 13. Amb. de parad. 3. & de Iſaac. 1. Phil. de profugis. Arn. ſ. Pſ. 35. Hie. ſ. Iſ. 58.]

Miſericordia. Sapientia. Gratia. Emulatio.

Fontes Saluatoris Iſa. 12. poni poſſunt quatuor in hac vita. fons miſericordię, ad diluendas culpas: fons ſapientię, ad ſitim noſtram potandam, dans aquas diſcretionis. Fons gratiæ, ad irrigandas plantas bonorum operum, dans aquas deuotionis. Fons ęmulationis, dans aquas feruentes ad coquendos cibos affectionum, quę feruent igne charitatis. Primus neceſſarius eſt omnibus. Secundus peculiariùs conuenit. Iob 1. coniugatis, qui inter medios laqueos ambulant. Tertius Danieli, id eſt, contemplationi vacantibus, cui pœnitentię opera, & labores abſtinentię deuotionis gratia neceſſe eſt impinguare: fons verò ęmulationis, & zeli conuenit Noe, id eſt, pręlatis. Datur quintus fons in futuro ſeculo, qui eſt fons vitę. Et meſſis laborantis venit vt fons, quia vita ęterna eſt indeficiens. Prou. 6. b. Vel ſunt quatuor fontes, veritas, ſapientia, virtus charitas, ex quibus hauriuntur aquę ſingulę de fonte veritatis, aquę iudiciorum: de fonte ſapientię, aquę conſiliorū: de fonte virtutis, aquę pręſidiorum: de fonte charitatis, aquę deſideriorum.

[Gre. ſ. Eze. ho. 20. Bed. ſ. Gen. 21. Ber. ſ. 1. nati. Domini. Glo. ord. ſ. Pro. 6. Ber. ſer. paru. 66.]

Vita æterna. Veritas. Sapientia. Virtus. Charitas.

[Aug. 2. de gen. cōt. Manı. 24. & ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Iſ. 30.]

Spiritusſanctus. Dona Spiritusſancti. Dona Dei. Gratia.

Fons egrediēs de paradiſo, ſignificare poteſt Spiritum ſanctū, à quo diuerſa dona ceu riuuli prodeunt. Gen. 2. b. Et fontes duodecim, aut alij fontes paſſim dona Spiritusſancti ſignificare poſſunt. Exo. 15. d. Nu. 33. b. Pſ. 67. 103. Sap. 11. a. Iſa. 41. c. Et generaliter fontes aquarum dici poſſunt dona Dei. Pſ. 41. Ioel. 3. d. Fons aquę ſalientis in vitam ęternam, gratia Spiritusſancti. Ioan. 4. b.

[Bed. ſ. Gen. 2. Euc. ſer. ſpirit. 4. Rup. 2. de glor. Trinit. 7.]

Aug.2.de gen.cõt. Manich.4. — *Illuſtratio diuina.*

Fons etiam paradiſi, diuinam illuſtrationem interiorem ſignificare poteſt, quę venit a Deo, tanquam a paradiſo.

Amb.exhor.ad virg.i.ẽt de Iſaac.5. Geor.Ven.Can.11. tom.7.cap.13. — *Virgo Maria. Anima mũda.*

Fons ſignatus, dici poteſt beatiſſima Virgo Maria integerrima. Cant.4.d. Eſther 10.b. Itẽ anima munda, in qua exprimitur imago Dei. Fons etiam hortorum eſt beata Virgo mater Eccleſiarum.

Rup.ſ.Cant.4. Hie.ſ.Iſ.35. Gre.ſ.Cant.4. — *Eccleſia ex Gentibus.*

Fontes aquarum, deſignare poſſunt Eccleſiam ex Gentibus, donis ſpiritualibus abundantem. Iſ.35.c.41.e. Tob.8.b. Pſ.17. Prou.8. Ipſa eſt etiam fons ſignatus, dans aquas viuentes ſacræ ſcripturæ: ad quas non admittit indignos. Cant.4.d.

Hie.ſ.Pſ.67. Aug.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iſ.12.49.& ſ.Pſ.17. Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.13. Cyr.2.de recta fide ad reginas.& cõtra Iulian.9. Bed.ſ.Exo.11. — *Salus ex Iudæis. Apoſtoli. Prophetæ. Doctores.*

Fontes Iſrael. Pſ.67. dicuntur, quia ſalus ex Iudæis eſt: & inde eſt prima eccleſia. Ex adumbratione enim legis Eccleſiæ doctrina proceſſit: in qua nunc Dominus, qui ex Iſraeliticę ſtirpis propagine carnem ſuſcepit, benedicitur. Vel fontes Iſrael ſunt Apoſtoli ex Iſrael, in quibus fit fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Io.4.b. Quos etiam deſignant duodecim fontes. Exo.15.d. Sæpe autem dicuntur fontes Apoſtoli, & Prophetæ, & doctores: propinant es populo aquas ſapientiæ, & doctrinæ. Iſ.49.c. Ad fontes aquarum potabit eos, hoc eſt, ad doctores tam veteris, quàm noui teſtamenti. Et Iſ. 12. a. Haurietis aquas de fontibus Saluatoris, hoc eſt, repletis à Saluatore, de cuius plenitudine omnes accipiunt, effecti & ipſi fontes, non quidem infiniti, ſicut diuini, ſed eorum aquis completi. Hi fontes apparuerunt, mittente Domino fulgura. Pſ.17.73.

Amb.de parad.3. & de Iſaac.4. & 1.de Abr.9. Chry.ſ.Gen.ho.3. Philo.de profugis. Arn.ſ.Pſ.113. Ori.ſ.Iud.ho.8. Hie.ſ.Iſ.29.49. Gre.ſ.Cant.4. Hie.ſ.Leu.11. Bed.ſ.Gen.2. Hie.ſ.Zac.13. Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.13. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. — *Sapientia. Sacra ſcriptura. Principia theologiæ.*

Fons aſcendens de terra, ſeu de paradiſo, qui poſtmodum diuiditur in quatuor capita, deſignare poteſt ſapientiam in virtutes morales diſtributam. Gen.2.b. Poteſt etiam deſignare ſacram ſcripturam. Et in hunc fontem deſcendit Rebecca. Gen.24.b. Eadem dicitur fons vitæ. Pſ.35.67.113. Et fontes duodecim, ſunt doctrina Apoſtolorum, & Confeſſorum. Exod. 15. d. Nu.33.b. Iſ.41.e. vel deſignant opulentam doctrinam, & ſcientias encyclopædiæ mentem irrigantes, & reficientes, præcipuè incipientium. Fontes etiam Saluatoris, ſunt ſacræ ſcripturę, ſeu vtrumque teſtamentum. Iſ.12.a.49.c. dicitur autem ſacra ſcriptura puteus, ob myſteriorum altitudinem fons verò, ob charitatis affluentiam. Ioan.4.a. Leu.11.c. Deu.8.d. Hos fontes obturant hæretici, & infideles, cùm procurant, ne intelligatur, aut doceatur ſacra ſcriptura. Iud.7.b. obturant etiam eos fideles, cùm nolunt ſanctum dare canibus. 2.Par.32.a.g. Prou.5.c.13.c.16.18.a. Fons etiam patens, eſt ſacra doctrina quantum ad moralia, quæ ab omnibus percipiuntur. Zac.13.a. Eſt etiam lex diuina fons ſignatus ſigillo Dei viui eam docentis, vt nõ ſine myſterio dicatur, quòd ſumma legis comprehenſa decem præceptis, deſcripta fuerit digito Dei. Nec enim tot & tãta ſacramenta in ea lege recluſa ſub teſta hiſtoriæ poſſunt à mortalibus proſpici, aut excogitari, niſi diuino lumine colluſtrentur. Cant.4.d. Fontes etiã aquarum dici poſſunt principia ſacræ theologiæ, vnde deducuntur concluſiones velut riuuli. Pſ.41. Ioel.1.d. Fons etiam Miſpha, hoc eſt, iudicij, dici poteſt ſacra ſcriptura, in qua demonſtrãtur iudicia Dei. Gen.14.a.

Bed.ſ.Gen.5. — *Vetus teſtamentum.*

Fons in ſolitudine, dici poteſt lex vetus, quum priuatur carnali obſeruatione. Geneſ. 14. b. Manet autem iuxta hunc fontem populus Iudaicus, qui innititur literæ legis. Gen.24.b. Ioã.4.a. Fontes etiam abyſſi. Gen.7.b. deſignant teſtimonia veteris legis: quia fontes rupti dicuntur per apertionem figurarum.

Phil.1.allego.& de ſ. olng. — *Intellectus.*

Fons aſcendens de terra, deſignare poteſt intellectum, qui ſingulis ſenſibus riuos influit cuique congruos. Gen.2.b. Ioel.1.d.3.d. Zac.13.a.

Arn.ſ.Pſ.17. Bed.ſ.Gen.24. — *Baptiſmus.*

Fons, aut fontes ſæpe deſignare ſolent baptiſmi lauacrum, in quo nobis infunduntur aquę gratię, & donorum ſpiritualium: & lauamur à ſordibus peccatorum. Gen.24.b. Iud. 11.b. Pſ.17. Iſ.41.e. Zac.13.a.

Lyr.ſ.Iud.7. — *Abundantia temporalium.*

Fons aliquando eſt abundantia bonorum: vt cùm meſſis dicitur venire homini laboranti, vt fons. Prou. 6.b. Et fons Arad, vnde biberunt milites Gedeonis, eſt rerum temporalium abundantia, vnde parcè bibendum eſt. Iud.7.a.3.Reg.18.a.

Glo.int.ſ.Prou.14 — *Timor domini.*

Fons vitæ dicitur timor Domini, quia initium ſapientiæ timor Domini. Prou.14.d. Pſ.119. dicitur etiam, quia ducit ad eum, qui eſt fons vitæ.

Bed.ſ.Pro.25. — *Iuſtus cadẽs coram impio.*

Fons turbatus pede, & vena corrupta, dicitur iuſtus cadens coram impio. Prou.25.d.

Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ. 12. — *Mors.*

Fons vbi conteritur hydria, deſignare poteſt mortem, vbi cõteritur homo. Eccleſiaſtæ 12.c.

Glo.ord.ſ.Gen.9. — *Abundantia lachrymarum.*

Fontes lachrymarum dicuntur per hyperbolem, ad indicandam lachrymarum abundantiam. Ier.9.a poteſt dici ex perſona Chriſti, & prælatorum.

Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.22. — *Eſſentia,& eſſe.*

Fons aſcendens de paradiſo voluptatis. Geneſ.2.b. ſignificare poteſt eſſentiam, & eſſe: quæ primò oriuntur à Deo: & prima diuiſione diuiditur hic fons in quatuor capita, hoc eſt, in elementa.

Eſther.

Fons paruus, qui creuit in fluuium, & in aquas plurimas redũdauit in viſione Mardochęi, deſignauit Eſther reginam. Eſther 10.b.

Phil.de profugis. Amb.de Iſaac. & ſer.87. — *Dæmones. Senſus. Errores Gentilium.*

Fontes Abyſſi magnæ rupti in diluuio, deſignant dæmones, qui rumpuntur, vt perdãt terram, quando ad libitum in homines graſſantur, permittente Deo propter peccata. Gen. 7. b. Pſ.73. Et fontes ſine aqua, ſunt autores malorum. 2. Petri 2. d. deſignat etiam ſenſus in vitia defluentes ſine fræno. Et iidem ſunt fons ſanguinis menſtruatæ, qui ſanguis, & fluxus voluptatum à ſenſibus profluit. Leu.20.c. Hos fontes obturare curant Sancti tollentes occaſiones peccandi. 4.Reg.3.c.2 Par.32.a.g. Hoſ.13.d. Ioel.1.d. Mar.5.c. Et fons aquæ peſſimæ in Hierico, ſignificare poteſt errores Gentilium. 4.Reg.2.d. Et fons riui Ægypti, eſt princeps quiuis

Autores errorũ. errorum in mũdo.Iſ.19.b.Iud.5.c. Demũ fõtes ſine aqua,ſunt peruerſorũ dogmatũ autores.

Corpora Martyrum. Fons maxillæ,de quo bibit Samſon.Iud.15.d.deſignat corpora Martyrum, quæ poſt mortem multa ædidere miracula. *Euc. ſer ſpir. 8. Glo. ord. ſ. Iudi. 15. Rup. ſ. Iud. 23.*

Hypocritæ. Fons draconis.Neh.2.c.deſignat hypocritas.Hi ſunt fontes ſine aqua. 2. Petr. 2. d. Pſalm. 73.Hoſe.13.d.

Foramen, Perfodere, Perforare, Pertuſum.

FOramen eſt in pariete, aut in alia quauis re:per quod patet tranſitus alicui corpori, ſiue ad excrementa,ſiue ad ipſos ſenſus.

Diuina protectio. Contemplatio paſſionis. Chriſti vulnera. Lex. Capacitas fœlicitatis. Foramen petræ,in quo poſuit Deus Moſen Exo.33.d deſignare poteſt diuinam protectionem:vel paſſionis Chriſti contemplationem:vel vulnera manuum,& pedum Chriſti.Et ipſe Chriſtus eſt etiam foramen,innoteſcere faciens hominibus Deum.Cantic. 2. d. 5. b.Ier. 48.c.Lex quoque eſt foramen anguſtum,ad fidem,& confeſſionem Chriſti.Poteſt etiam foramen petræ deſignare capacitatẽ beatitudinis, & diuinæ viſionis,quæ per Chriſtũ habetur. *Amb. de Iſaac. 4. Ori. ſ. Cant. ho. 4. Gre. ſ. Cant. 2. Iſyc. ſ. Leu. 16. Ber. ſ. Can ſer. 61. Gre. Nyſſ. de vita Moſis.*

Sacramenta incarnationis. Apoſtoli,&t prædicatores. Angeli. Lex,&t Propheta. Foramina petræ ſignificare poſſunt incarnationis Chriſti ſacramenta,& etiam Apoſtolos, & prædicatores.Item angelos apparentes,& myſteria Dei annunciantes:& præterea ſcripturam legis,& Prophetarum:a quibus omnibus ſponſa quieſcere poteſt, & cõſolationem accipere.Cant.2.d.Ier.12.a. *Ori. ſ. Ier. ho. 12. Gre. ſ. Cant. 2. Iſyc. ſ. Leu. 16.*

Incarnatio. Inſpiratio. Oculus mentis. Foramen,per quod ſponſus mittit manum.Cant. 5.b.ſignificare poteſt occultam Chriſti deſcenſionem,vel per incarnationem, vel per inſpirationem: inſpiratio enim ipſa foramen dici poteſt.Poteſt etiam dici foramen,oculus mentis à Chriſto illuſtratus. *Amb. de virg. 3. Hie. ſ. Prolo. ſ. Matth. Gre. ſ. Cant. 5.*

Leuis cognitio. Oculi. Foramina etiam ſignificant leuem cognitionem,vel oculos.Eccleſiaſtæ 12.b.Et in foraminibus ſuis contabeſcunt oculi perſecutorum Eccleſiæ.Zacha.14. c. cùm non amplius vident errores,ſed alij oculi in eis ponuntur,quibus poſſint Dominum ſuſpicere cum Propheta,dicente:Ad te leuaui oculos meos,qui habitas in cœlis. *Hier. ſ. Eccleſiaſt. 12. & ſ. Zac. 14.*

Paſſio Chriſti. Anguſta via. Foramen acus,dici poteſt anguſtiæ paſſionis Chriſti,& etiam anguſta via, quæ ducit ad vitam,quæ eſt via Chriſti,per quam non poteſt tranſire camelus,hoc eſt, diuites huius ſæculi. Mat.19.c.Mar.10.c.Luc.18.c. *Ori. ſ. Mat. ho. 8. Amb. ſ. Luc. 8. Gre. 35. mor. 17. Gre. 33. mor. 21.*

Capacitas Luciferi. Foramina regis Tyri præparata.Ezec.28.d ſignificare poſſunt vim ſuſcipiendi diuina munera,quæ erat in Lucifero,& capacitatem in eo ad recipiendam charitatem:vt foramina fiũt in gemmis,vt ligentur auro.Item potentias eius,vt intellectum,& voluntatem. *Rup. 1. ſ. Gen. 16.*

Obſeſſus à diabolo. Corda iniquorũ. Foramen aſpidis, deſignare poteſt obſeſſum a diabolo, in quo ipſa requieſcit: vel corda iniquorum.Iſ.11.b. *Hie. ſ. Iſ. 11. Gre. 17. mor. 18.*

Vitia minora. Signa exteriora. Foramen in pariete,quod vidit Ezechiel.Eze.8.c.deſignat vitia minora, per quæ deuenitur in cognitionem malorum latentium: vt ex verbis impudicis cognoſcitur animus impudicus,vel ſunt ſigna exteriora,per quæ latens vitium deprehenditur. *Hie. ſ. Eze. 8. Gre. 26. mor. 5.*

Os hominis. Foramen idem non ſimul emanat dulcem,& amaram aquam.Iacob. 3. c. vt oſtendatur ex eodem ore non debere procedere verba bona,& mala:licet prædicator rectè proferat verba correctoria,& conſolatoria. *Glo. ord. ſ. Iacob 3.*

Eneruans Deus inſidias diaboli. Perforat Deus nares Behemoth, cum callidas diaboli inſidias acutis Sanctorum ſenſibus penetrans,eneruat.Sic Chriſtus perforabat,cum dicebat:Non in ſolo pane viuit homo. Perforat etiam in ſudibus nares,quum per Sanctos diabolum ſuperat. Iob 40.c. Perforat etiam armilla maxillam Leuiathan,quum ſermonib.ſacræ ſcripturæ confundit diabolum: vel cũ eos,quos diabolus captos tenet,conuertit, & liberat: vel cùm quos tentando quaſi mandẽdo affligit,liberat,ne ab eo peccando deuorentur Iob 41.d. *Hie. ſ. Iob 40. Gre. 33. mor. 11. 12. 14. 17.*

Deficere in tribulatione Perforatur doloribus os Iob, quum fortes in Eccleſia in tribulatione deficiunt. Iob 30.c. *Gre. 20. mor. 14.*

Figere verba Dei in corde. Perſeuerãtia in peccato. Perforare autem Exo 21 a.eſt infigere verba Dei, & timorem in corde: eſt etiam operari propter Deum viuum,cui prius erat inobediens:vt ipſa perforatio auris nota ſit prioris inobedientiæ. Vel perforatio auris ſerui nolentis relinquere veterem dominum, nota eſt perſeuerantiæ in peccato,& inobedientiæ,& etiam contemptus verborum Dei. Eſt etiam ſignum perpetuæ pœnæ,pro inobedientia inferendæ,& ſignum infidelitatis Iudæorum, qui malunt ſeruire literæ legis,quàm Euangelio.Deu.15.c. *Gre. ſ. Eze. ho. 3. Ori. ſ. Ioſ. ho. 20. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 13. Hie. 2. adu. Iouin. Bed. ſ. Exo. 21.*

Amiſſio mercedis. Pertuſus ſacculus eſt,quum non percipitur merces bonorum operum, propter frequentia peccata.Agg.1 b. *Hie. ſ. Agg. 1.*

Caſtigãs corpus. Perfodiens virum,& mulierem per membra genitalia.Nu.25.b.deſignat caſtigantem corpus,vſque ad tollendum peccati fomitem. *Ori. ſ. Nu. ho. 20.*

Decipientes animas. Perfodiunt fures in tenebris domos,cùm dæmones aut hæretici ſimplicium animas in aduerſis decipere conantur:qui non intrant in domũ per oſtium.Iob 24.c.Mat.24.d.Luc. 12.c. *Ori. ſ. Mat. ho. 31. Gre. 15. mor. 18. Hie. ſ. Iob 24.*

Foris, Foras.

FOris dicitur eſſe,quòd eſt extra domum,aut alium locum clauſum,aut ſecretum.

Extra carnis anguſtias. **Foras eduxit Deus Abraham.Gen.15.b.hoc eſt, extra anguſtias carnis, qua velatur, &** clauditur quodammodo anima,ne cœleſtia contemplari valeat. Educitur enim è carcere corporis,& è cauernis ſenſuum, & è fallacibus rationis ſophiſmatis, & demum ex ſeipſa,vt diuina contemplari valeat.Ita foris inuenit anima ſponſum,nempe cùm egreditur, & tranſgreditur corporea.Cant.8.a. *Amb. de Abra. 8. & de Iſaac. 8. Phil. quis rerum diui. hæres.*

Apparens Chriſtus in carne. Foris etiam inuenitur ſponſus.& foris ipſum oſculatur Eccleſia, vel anima:cùm Chriſtus *Amb. de inſt. vir. 1.*

Gre.ſ.Cant.7. Bed.ſ.Pro.1.

factus eſt homo,qui prius latere dicebatur in ſinu Patris.Cant. 8. a. Et tunc foris prædicauit ſapientia.Pro.1.c.

Ori.ſ.Matt.ho.25. Ambr.ſ.Luc.11. — *Exteriora opera. Litera legis.*

Foris deaurata arca fœderis,deſignat bona opera lucentia coram hominibus.Exo. 25.a.Et foris calicis,& paropſidis,deſignat exteriora opera,& conuerſationem, vel ſermonem exteriorem.Mat.23.c.Sic foris ſepulchrorum,deſignat exteriora corporis.Luc.11. f. Et foris ambulare,eſt exterius operari.Exo.21.b.

Ori.ſ.Mat. ho.25. Hie.ſ.Eze.2. & ſ. Amos 5.

Foris etiam calicis,deſignat literam legis,quam Phariſæi colebant,interiorem ſenſum negligentes.Mat.23.c.Et foris ſcriptus liber,hiſtoriæ literam deſignat.Eze.2.d.

Ad altitudinem Euangelij prodire.

Foras egredi,aut educi, è diuerſo eſt ab anguſtiis legis ad altitudinem Euangelij prodire. Sic eduxit Deus Abraham foras. Geneſ. 15. a. Et iubet educi foras populum cæcum, & ſurdum.Iſa.43 b.

Aug.16 ciu.Dei.2. — *Loquentes inſipienter de paſſione Chriſti.*

Foras nunciauit Cham fratribus nuditatem patris.Geneſ.9.d.qui mali ſono tantùm vocis Chriſti paſſionem annunciant,quam non intelligunt,nec ritè venerantur.

Hie.ſ.Eze.41. — *Cognitio ſenſibilium. Labores huius vitæ.*

Forinſecus templi,deſignat ſenſibilium cognitionem:& etiam labores huius vitæ. Ezech. 41.c.46.a.

Ori.ſ.Matt.ho.35. — *Separari à mundanis.*

Foras atrium flet Petrus,qui intus Chriſtum negauit.Mat.26.g.quia inter mundanos non eſt locus aptus ad pœnitentiam.Sic egreſſus eſt foras Ioſeph,relicta adultera.Gen.39.c.

Amb.2.de pœni.7. Gre.22.mor.13. — *Confeſſio peccatorum.*

Foras venire iuſſus eſt Lazarus.Ioan.11.e.vt deſignetur mortuus per peccatum ab excuſatione, & occultatione peccati ad accuſationem ſui, per confeſſionem ore proprio exire debere.

Rup.14.ſ.Ioan. — *Gentilitas nondum credens.*

Foris monumentum ſtans Maria.Ioannis 20. b. deſignat Gentilitatem nondum credentem,ſed paratam ad ſuſcipiendam fidem:vt Cornelius,& Eunuchus.

Hie.ſ.Ier.9. — *Vacantes mundanis.*

Foris eſſe dicuntur,aut vagari,qui rebus mundanis vacant:ideo interficiuntur.Ierem. 9. f. Ezec.7.e.

Hie.ſ.Mat.12.& ſ.Eze.7.34. & ſ. Hoſ.7. Amb.ſ.Luc 19.& epiſt.76. Tertulliã. de carne Chriſti. Hil.ſ.Mat.Can.12. Hie.& Aug. ſ.Pſ.30. — *Extra Eccleſiã.*

Foris ſunt,qui extra Eccleſiam exiſtunt.Col.4.a.1.Tim.3.b.Et foris ſtantes fratres Chriſti, ſunt Iudæi remanentes extra Eccleſiam,ingreſſis in eam Gentibus:ideo non cognoſcuntur à Chriſto.Mat.11.d.Luc.8.c.Gen.45.a.Et foris ligatus pullus,deſignat Gentiles extra Eccleſiã exiſtentes.Mar.11.a.Luc.19.e.Thr.2.g.Pereunt autem gladio,qui foris ſunt.Ezec.7.d.Et mali paſtores diſpergunt oues foras.Eze.44.f.Foris ſpoliat latrunculus.Hoſ. 7. a. quia hæretici non ſpoliarent veſte Chriſti,quos docuerunt,niſi extra Eccleſiam eos educerent. Foras etiã fugiunt Iudæi,vel hæretici.Pſal.30.cùm nolunt manere intra Eccleſiam,nec eius ſacramenta ad fidem ſuſcipere.Foras efferre agnum,eſt vti ſacramentis extra Eccleſiam:vel vti Euchariſtia ad ſortilegia.Exo.12.g. Foras eiecti Nadab, & Abihu,deſignant hæreticos extra Eccleſiã proiectos.Leu.10.a.Foris,hoc eſt,extra Eccleſiam eſt væ, væ.Amos 5.e.

Bed.ſ.Gen.4. — *Extra ciuitatẽ occidentes Chriſtum.*

Foras egrediens Cain,vt occideret Abel fratrem ſuum.Gen.4. b. deſignat Iudæos ab obedientia legis egredientes,vt occiderent Chriſtum:quem extra ciuitatem occiderunt.

Hie.ſ.Iſ.42.43. — *Extra Iudæam.*

Foris,aliquando eſt extra ſynagogam, & Iudæam:& foris clamant videntes,quũ Apoſtoli relicta Iudæa conuertuntur ad Gentes.Iſa. 33.f. Et non eſt audita vox Chriſti foris: quia non prædicauit extra Iudæam.Iſ.42.a.Et foras educitur populus cæcus, cùm Iudæi ad fidem veniunt.Iſ.43.b.Et egreſſus Iacob foras accepta benedictione, eſt Chriſtus tranſiens ad Gentes.Gen.27.e.

Aug.ſ.Ioan. tra.25. Ori.ſ.Mat.cap.13. Cyr.3.ſ.Ioan. 40. — *Infernus.*

Foras eiiciuntur,qui mittuntur in tenebras exteriores,& qui excluduntur à diuinis ſecretis.Ioan.6.d.Et foras miſſi piſces,ſunt mali,qui in caminum ignis inferni proiecti ſunt.Mat. 13.g.Thren.2.g.

Aug.ſ.Ioan.tract.52. — *Eiectio diaboli.*

Foras eiicitur nunc princeps huius mundi, quum diabolus eiicitur à cordibus peccatorũ, qui reſipiſcunt.Ioan.12.e.

Lyr.ſ.Thr.1. — *Exterior vindicta.*

Foris interficit gladius,cùm exterius feriens vindicta conficit.Thr.1.g. Et infideles perſequuntur Chriſtianos.

Non audentes primi prædicatores ingredi ad Gentes.

Foris manens ſeruus Abrahę.Gen.24.d.deſignat prædicatores primitiuæ Eccleſiæ,qui recuſabant ingredi ad Gentes.

Forceps.

FOrcipes dicuntur quaſi foruicapes,quòd his forua, hoc eſt, calida capiantur:ſunt enim quibus ferrum ardens à fabris ferrariis tenetur maleandi gratia.

Glo.ord.ſ.Exo.27. — *Prædicatores.*

Forcipes deſignare poſſunt prædicatores gemino dente,hoc eſt,doctrina veteris,& noui teſtamenti,geminam & ignitam charitatem in cordibus audientium accendẽtes. Ideo deſeruiebant ad miniſterium altaris:& erant vel aureæ,vel æneæ.Exo.27.a.38.a.Nu.4.a.3. Reg. 7.g.2.Par.4.d.

Amb.de fide.9. Hie.epiſ. Et factũ eſt. Rup.9. de glorific. Trinit.18. — *Vtrumque teſtamentum. Fides.*

Poſſunt etiam forcipes vtrumque teſtamentum ſignificare,vel vtriuſque teſtamenti mandata.Iſa.6 b.deſignant etiam fidem diuinitatis & humanitatis Chriſti, qua tenetur poteſtas collata Petro.

Fores,quære Ianua.

Forma,Formoſus,vide Decor.

Formare,Forma,quære Figura.

Formica.

FOrmica, eſt animal paruum, ſatis notum: viuunt autem formicæ gregatim, ſub nullo duce, & ipſæ ſibi domicilium parant, cauernas intra terram facientes, vbi hyeme latent, & alimenta ibi congregant, in æſtate die noctuque laborantes: ſuntque partim pennatæ, partim ſine pennis. Sunt autem formicæ prudentiores aliquibus animalibus ſanguineis.

Ariſt.4. de hiſt. animal.7. 8. Et 5. de hiſtoria anima. 25.et 2. de parti. animal.4.

Ponitur formica in exemplum ſolicitudinis, & diligentiæ. Prou.6.a.30.d. Et vt ipſa parat æſtate cibos ad hyemem, & ne ſemina & grana germinent, ea diuidit: ita & nos parare oportet in hac vita opera, quibus liberemur in die iudicij: vel vt tempore proſperitatis paremus doctrinam, quæ nos ſuſtentet, & reficiat in aduerſis, deſignat fideles, humiles, & laborantes.

Baſ.Exaeho. 9. Amb.6. Exae.4. Aug cont. Adimātum. & ſ. Pſ.36. Bed.ſ.Pro.6.30.

Formiculoſa pecus. Leu.22.c. iuxta Septuaginta, dicitur, vbi nos legimus, habens ſcabiem, vel impetiginem. Et poteſt dici formiculoſus, qui ſolis terrenis, & ventri incumbit, nullam de cæleſtibus curam habens.

Iſyc.ſ.Leui.22.

Formidare, Formido, vide Timere.

Fornax, quære Clybanus.

Fornicare, vide Adulterare.

Fornix.

Fornix, eſt arcus in ædificiis, & quodcunque opus cameratum. Fornices etiam erant arcus erecti in memoriam rerum geſtarum à triumphantibus, quaſi monimenta victoriarum.

Iactantia prædicatorum.

Fornix triumphalis, quem erexit Saul, deſignare poteſt gloriationem prædicatorum apud ſimplices. 1. Reg.15.c. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Pœna æterna.

Fornix, quem incuruat rex ſapiens ſuper impios. Prou.20.d. eſt pœna æterna, quę dabitur malis, ſicut corona bonis. *Bed.ſ.Pro.20.*

Forte.

FOrtè, aduerbium dubitantis, præcipuè de futuro, quod cùm dicitur à Deo: Vt ſi fortè audiant, & ſi fortè quieſcant, non dicitur, quia ipſe dubitet: ſed per hoc liberum hominis arbitrium indicat. Eze.2.b. *Hie.ſ.Eze.2.*

Fortis, Fortitudo, Robur, Robuſtus, Confortare.

Corroborare, Validus, Perualidus, Inualeſcere, Strenuus.

FOrtis dicitur, qui valet viribus: qui etiam dicitur robuſtus, & validus, dicitur etiam conſtans. Gen.32.f. Si contra Deum fortis fuiſti. Item ſtrenuus. Nu.1.a. virorum fortium ex Iſrael. Potens. Deu.7.b. Eduxit vos in manu forti. Violentus. Nu.21.c. Quia forti præſidio tenebátur. Fortitudo autem interdum eſt audacia. Nu.24.a. Cuius fortitudo ſimilis eſt Rhinocerotis. Conſtantia. Iſ.30.d. in ſpe erit fortitudo veſtra. Longanimitas. Exo. 9. c. vt oſtendá in te fortitudinem meam. Potentia. Exo. 15.a. Fortitudo mea, & laus mea Dominus. Robur quoque eſt animi, & corporis, & diuitiarum, & exercitus, ac potentiæ.

Deus. Virtus Dei ad liberandum. Paſſio Chriſti. Chriſtus.

Fortis, & fortiſſimus dicitur Deus, cuius fortitudini nemo reſiſtere poteſt. Gen.33. d.49.c. Exo.20.a. Et fortitudo Dei eſt, qua caſtigat ad liberandum, vt conuertat caſtigatos. Iſa. 63.d. Et fortitudo magna, qua Deus portat populum ſuum, dici poteſt paſſio Chriſti. Exod. 15. b. Pſal.45.67. Iſ. 40.f.49.a. Et fortitudo brachij Domini, hoc eſt, Chriſti oſtendetur in iudicio. Iſ.40.c.51.d. Fortitudo etiam Dei dicitur ipſe Chriſtus, qui eſt Dei virtus, & Dei ſapientia. Gē. 49.c. Iſ.27.b. Ier.27.a. 1.Cor.1.d. Et dicitur Chriſtus egredi ſicut fortis, quia factus homo vicit diabolū. Iſ.42 c Et dicitur Deus fortitudo bonorū: ſicut dicitur fortis Iacob, & Iſraelis. 12 a.30.g.49.g. Dicitur quoque Chriſtus fortis manus Dei. Exo.6.a.13.a.32.c. Iſ.8.c.9.b. Fortitudo quoque pauperis dicitur Deus, hoc eſt, Chriſti in paſſione, & omnium in ipſo Deo ſperantium. Et dicitur fortitudo reuertentibus de bello. Iſ.25.b.28.b. Et fecit Deus terram in fortitudine, hoc eſt, per Verbum, quod eſt Dei virtus. Iere. 10. b.32.c. Fortior quàm Ieremias dicitur Deus, quia permiſit pręualere mendaciū ad tēpus. Ier.20.c. Ioel.3.d. Nah.1.a. Hab.3.a. Fortitudo Rhinocerotis, dici poteſt potētia Chriſti. Nu.23.d. Iſ.63.a. Et fortiſſimos Iephte, deſignat fortitudinem Chriſti. Iud.11.a. Itidem fortitudo Samſonis. Iud.16.a. Mic.5.a. Et ipſe Chriſtus eſt fortis, vnde egreſſa eſt dulcedo. Iud.14.d.

Aren.ſ. Pſ.45. Hie.ſ.Iſ.9.25.27. 40.42.& ſ.Ier. 10.27. Baſi.ſ.Pſ.45. Hil.ſ.Pſ.67. Bed.ſ.Gen.49. Ori.ſ.Num.ho.16. Aug.ſer.107.

Potētia Chriſti.

Vis punitiua Dei.

Fortis gladius Dei dicitur, quia virtuti eius punitiuæ nemo reſiſtere poteſt. Sic etiam dicitur bellum Dei forte, quia nemo eum punientem effugere valet. Iſ.27 a.28.a.42.d.

Conſtantia angelorum. Duricies peruerſorum.

Fortitudo lapidum, in bonum quidem ſignificare poteſt conſtantiam angelorum, de quibus Iob 6.b. Neque fortitudo lapidum, fortitudo mea. In malum verò, deſignat duritiem eorum, qui percuſſi à Deo non emendantur, nec vocem confeſſionis emittunt. *Gre.7.mor.10.*

Fortitudo magna Dei, dicitur eruca. Ioel.2.f. quia per paruum, & infirmum animal punit Deus homines. *Hie.ſ.Ioel.2.*

Eccleſia ex Gētibus. Perfecti virtutibus. Bene fructificātes in Eccleſia.

Fortis populus, dicitur Eccleſia ex Gentibus. Iſ.25.a. Et fortes, qui numerantur, ſunt perfecti virtutibus. Nu.1.a. Iſ.3.a.d. Fortitudo autem eorum erit in ſilentio, & in ſpe, hoc eſt, in obedientia præceptorū cū auxilio Dei. Iſ.30.d. Et fortitudo capitis Chriſti, dicitur Ephraim, hoc eſt, Eccleſia ex Gentibus, quæ prælata eſt ſynagogæ: vt ille prælatus eſt Manaſſæ. Pſal.59. Vel fortitudo capitis Eccleſiæ, eſt Ephraim, hoc eſt, fructificatio poſt mortem, & reſurrectionem Chriſti. Et fortes Ephraim, ſunt bene fructificantes in Eccleſia. Zac.9.c.10.b. Eoſdē deſignant ſexaginta fortes. Cant.3.c. Hi robuſti habent diuitias gratiæ, & gloriæ. Pro.11.c.

Hie.ſ.Iſ.3.25. & ſ.Zac.10. Ori.ſ.Nu hō.1. Hil.& Aug.ſ. Pſ.59. Gre.ſ.Cant.3. Bed.ſ.Pro.11.

Hie.ſ.Iſ.61. & ſ. Ioel 2. Rup.ſ.Nah.2. — *Beati. Angeli.*

In fortiſſimam gentem erit quilibet beatus, quia potentior erit quauis fortiſſima gente. Iſ. 60.d 61.c. Et robuſtiſſimi gentium ſunt angeli: vel Sancti vincentes diabolum. Ezec. 28. b. Et angeli erunt fortis populus in iudicio. Ioel.2.a. Mich. 4.c. Nah.2.a.

Aug. q. in Iud.49 & ſ.Pſ.44. Gre.26.mor. 27. — *Perſeuerans in oratione.*

Fortis contra Deum dicitur fuiſſe Iacob, deſignans perſeuerantem in oratione fortem eſſe ad quodcunque bonum aſſequendum à Deo, vel deſignat roborationem acceptam à Deo per benedictionem angeli. Gen.32.f. Et robuſti fortitudine, ſunt motus cordis, quando nulla, niſi quæ virtutis ſunt, ſentiunt: quos deponimus, cùm non inde ſuperbimus, ſed lapſum formidamus. Iob 36.c.

Hie.ſ.Hoſe 12. & ſ.Iſ.25. Hil.ſ.Pſ.141. — *Iudæi contra Christum.*

Fortis etiam Iacob contra Deum, deſignat fortitudinem Iudęorum contra Chriſtum, quē crucifixerunt. Hoſ.12.b. Sic inualuiſſe dicuntur Iudæi contra Deum, dicentes vanum eſſe ſermonem Domini. Mal.3.d. Et confortati ſunt inimici in Chriſtum, quia auſi ſunt ipſum crucifigere, &c. Pſ.68.141. Et robuſti dicuntur Iudæi contra Chriſtum. Iſ.25.b.

Hie.ſ.Iſ.13. Aretas ſ.Apoc.18. — *Vis prædicationis. Apoſtoli, & prædicatores.*

Fortitudo ſpiritus Dei, dicitur vis prædicationis. Iſa.11.d. Et fortes Dei dicuntur Apoſtoli, & prædicatores: qui etiam in fortitudine iubétur exaltare vocem ſuam. Iſ.13.a.40.b. Et ſtrenui viri ſunt Apoſtoli. Exo.18.d. Fortis etiam murus æneus, eſt prædicator. Iere.15.d. Abſque fortitudine abeunt principes, quum prælati non prædicant, nec habent virtutem Spiritusſancti. Thr.1.b. Fortitudo vocis angeli, demonſtrat rerum, quæ ſignificantur, effectum ac immutabilitatem. Apoc.18.a.

Amb.de Iſaac. 8. Aug.ep.29. & ſ. Ioan.tract.65. Gre.30.mor.23. & ſ.Cant. 8. — *Immutabilitas. Prophetiæ. Charitas.*

Fortis dicitur ſicut mors charitas, ſeu dilectio. Cant. 8. b. quia ducit Martyres ad mortem: Siue quia nemo eam vincit, ſicut nec mortem: ſiue quia in hac vita, vſque ad mortem eſt menſura charitatis, ſicut Dominus ait: Maiorem hac charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Siue potius, quia ſicut mors animam auellit à ſenſibus carnis, ſic charitas à concupiſcentiis carnalibus: & facit mori mundo, iuxta illud Apoſtoli Col.3.a. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Mentem enim, quam ſemel cœperit, à delectatione mundi penitus occidit: & tanto hanc valentius in autoritatem erigit, quanto & inſenſibilem cōtra terrores reddit, vel fortis eſt vt mors, quia Chriſtum adegit in mortem.

Hie.ſ.Iob 39. — *Virtus Gentiū.*

Fortitudo Rhinocerotis. Iob 39. b. virtutes, & charitatem Gentilium ad fidem venientium deſignat.

Hie.ſ.Iſ. 25. Ori.ſ.Nu.ho.14. — *Auxilium Dei. Virtutes. Iudæi.*

Fortis ciuitas dicebatur Hieruſalem, quum protegebatur à Dęo, & fortitudo eius erat auxilium Dei, & virtutes. Iſ.25.a.52.a. Et erant filij Iſrael fortiores Ægyptiis, propter auxilium Dei. Exo.1.b. Et dicebatur fortiter agere Iſrael, fortitudine videlicet animæ, virtutibus & auxilio Dei roboratæ. Nu.24.d. Et cùm Ruben dicitur fortitudo Iacob, deſignat Iudæos, qui ex eius genere fuerunt fortes. Gen.49.a. Iudit.5.b. Fortitudo etiam videtur poni pro populo

Gre.14.mor.7. Hie.ſ.Ezec.26. Caſsia.lib.6.ca.13. Gre.4.mor.31. — *Anima rationalis.*

Iſrael, qui fortis erat in Deo. Dan.8.c. Robur etiam hominis, eſt anima rationalis, quæ impugnantibus vitiis per rationem reſiſtit. Iob 18. c. Et Deus hic roborat paulum hominem, adiuuando liberum arbitrium. Iob 14. d. Et fortis robore Cis, deſignat fortes per virtutem Spiritusſancti. 1.Reg.9.a. Et fortis in mari Tyrus, eſt fortis in hoc ſeculo ad vincendos tentationum fluctus. Ezc.26.d. Et fortis armatus, eſt ſpiritus munitus timore Dei. Luc.11.c. Et robur eſt fortitudo in virtutib. Iob 3.c.

Ori.ſ.Nu.ho.14. Rita de S.Vinci. de 12. Patriar.64. — *Fides. Timor.*

Fortitudo Iacob dicitur Ruben. Geneſ. 49. a. deſignans fundamentum fidei nobis à Deo traditæ, in qua oſtenditur fortitudo Dei. Robuſtum etiam habitaculum Cinæi, dicitur fides Chriſti. Nu.24.d. Fortitudo etiam Iacob, eſt timor: quia per timorem Domini, cor aduerſus concupiſcentias roboratur.

Lucifer.

Primus etiam angelus Lucifer, qui cecidit, dicebatur fortitudo Dei, quia in eo ſplēdebat virtus Dei: qui tamen ſuperbiendo dicitur aſcendiſſe cubile Patris.

Hie.ſ.Iſ.3.10. Hie.ſ.Abdi. — *Rationes fideliū. Senſus ſpiritualis.*

Fortitudo populorum, dici poſſunt rationes fidelium contra infideles. Iſ.10.c. Et robur panis, & aquæ, eſt ſenſus ſpiritualis additus literæ. Iſ.3.a.

Inualeſcere dicuntur contra Eſau viri pacis eius. Abdi. c. quando diſcipuli hæreticorum reuincunt eos. Sic confortati dicuntur Philiſthiim abſque nouo auxilio aduerſus Hebræos, vt denotentur Chriſtiani, qui non egent noua præparatione aduerſus Iudæorum rationes: ſed facilè eas euacuant.

Valentes & neſcientes pugnare. Valentes, & ſcientes pugnare.

Fortes, & non apti ad prælium, ſunt, qui volunt pugnare cum Diabolo, ſed neſciunt: qui ad ſeculi onera perferenda fortes ſunt, & ad ſeruitutem Dei fortitudinem ſuam transferre neſciunt. Fortes autem, & apti ad prælium ſunt, qui & ſciunt, & volunt pugnare, quique doctrina, & exemplo aliis proſunt. 2.Par.26.b.

Rup.2.ſ.Iud.5. — *Principes, & philoſophi. Doctores legis.*

Fortitudo Gentium, quæ conſecratur Domino, dici poſſunt principes, aut philoſophi, & intellectu valentes, qui conuertuntur ad Dominum. Mich.4.d. Zach. 9.a. Et fortes in Iſrael, erant doctores, & prædicatores legis. Iud.5.a.

Gre.1.mor. 17. Bed.ſ.Gen.49. Arn.ſ.Pſ.46.58.131. — *Affectus Gentilium. Tolerantia monachorum.*

Fortitudo aſini, qua Iſachar dicitur aſinus fortis, deſignare poteſt affectus Gentilium potentes. Gen.49.c. In bonum verò, ſignificat tolerantiam monachorum in ſubſtinendis laboribus religionis per fortem obedientiam.

Hil.ſ.Matt Can. 12. Ori.ſ.1.Reg. ho.1. & ſ.Ioſ.ho.18. — *Dæmones. Fortitudo dæmonum. Iudæi. Philoſophi. Hæretici.*

Fortes dij terræ, dicuntur dęmones. Pſ.46.53. Et fortis, à quo ablata eſt præda, eſt diabolus. Iſ.8.b.13.c.19.a.49.g.53.d. Mat.12.c. Fortem autem fundauit eum Deus, vt corriperet. Hab.1.c. Et fortes abſolutè dicuntur ipſi dæmones, & philoſophi, & hæretici: item Iudæi, & principes ſacerdotum, & Herodes contra Chriſtum. Et hi aliquando dicuntur confortati contra

bonos

bonos, aliquando deficere.1.Reg.2.a.Pſa.55.58.134.135.Prou.21.c. Et fortiores inimici Iſrael, ſunt dæmones fortiores nobis.Iud.5.c.Et aquæ fluminis fortes, dicuntur dæmones. Iſa. 8.b. Et fortitudo Pharaonis, eſt fortitudo diaboli.Iſ.30.a.43.c.dicuntur etiam dæmones robuſta gens.Ier.5.d.15.d.Et robuſtus venator Nimroth, eſt diabolus.Geneſ. 10.b. Et robuſti Moab, dicuntur dæmones.Exo.15.b. Inualeſcens autem inimicus contra Hieruſalem, eſt diabolus dominans animæ peccatrici, eámque torquens.Thre.1.f.Abdi.c Et fortiſſimi Gentium ſunt dæmones.Eze.30.c.31.d.32.c.38.a.Hoſ.10.d.Amos 2.c.d.Fortia etiam caſtra Dei, ſunt dæmones, & mali, quum eius voluntatem puniendo exequuntur.Ioel.2.c.3.d.Soph.1. d. Fortitudo etiam equi, ſignificare poteſt fortitudinem dæmonis, & etiam dignitates temporales, in quibus homines confidunt.Iob 6.d.39.c.Pſ.146.Fortiſſimi viri, qui nutabunt, erunt dæmones in iudicio: vel ſunt crura hominis in ſenectute.Eccleſiaſtæ 12.a.

Mali. Dignitates temporales. — *Hil. ſ. Iud. ho.6. Hil. ſ. Exo ho 6. Gre ſ 1.Reg. 2. Hie ſ. Eze.30. 31. Hil. ſ. Amos 2.& ſ. Iſ.8.30.49. Aug.17.ciu. Dei. 4 & ſ. Pſ.38. Geor.Ven. Cant.1. tom 8.cap.5. Hie. ſ. Ioel.2. & ſ. Iob.39. Aug. ſ. Pſ. 146.*

Fortis robore Cis, in malum, ſignificare poteſt fortitudinem carnalem ſine affectu compaſſionis, & miſericordiæ.1.Reg.9.a Sic dicuntur fortes ad miſcendam ebrietatem, qui prōpti ſunt ad implendas concupiſcentias.Iſ.5.c.

Fortitudo carnalis. — *Gre.7.mor.21. Hier. ſ. Eccleſiaſt. 12. Gre. ſ. 1. Reg.8.9.*

Fortitudo Damaſci, dicitur aurum à Magis oblatum Chriſto, quod eſt inſigne fortitudinis, & regiæ potentiæ. Iſ.18.a.Item doctrina ſapientiæ ſecularis.Iſ.31.d.Et fortia mundi, dicūtur ſapientes huius ſeculi.1. Cor. 1. d. Et fortitudo maris dicuntur potentes ad malum in ſeculo, qui etiam ſunt fortitudo nautium Carthaginis: quæ etiam ſignificare poſſunt defenſiones vitiorum Iſa. 23. a.Fortitudo quoque Gentium, dicuntur philoſophi.Iſa.60.a.Et robur fortium, dicuntur rationes philoſophorum, & hæreticorū.Pro. 21. c. Item fortitudo Moab, & fortitudo fabri formantis idolum: & fortitudo Samariæ.Iſa. 16.b.44.b.Amos 3.c.Abdi.c. Nah.2.a.Agg.2.d.Zac.9.a.Iob 24.d.Et robur Chanaam, eſt proſperitas huius ſeculi.Iſ. 23. d. Robur Iudæorum erat regia eorum poteſtas, quod comederunt alieni, cum Romani abſtulerunt eorum regnum.Hoſ 7. b.

Aurum, & potentia regia. Sapiētia ſecularis. Sapientes huius ſeculi. Defenſiones vitiorum. Rationes philoſophorum, & hæreticorum. Proſperitas temporalis. Regnum Iudæorum. — *Tert. aduer. Iudæos. Hie. ſ. Iſ.8.23.31. Ori. ſ. Ioſ. ho. 18. Hie. ſ. Amos 3. & ſ. Nah 2. Gre 17 mor.2.& 34. mor.1. Rup. ſ. Hoſ.7.*

Fortis beſtia quarta in Danielis viſione.Dan.7.b.fortitudinem Romani Imperij deſignat. Et fortes equi, dici poſſunt Romani.Zach.6. a. vel ſunt in Eccleſia qui gratiam habent curationum, & virtutum.

Fortitudo Romanorum. Habentes dona gratis data. — *Hie. ſ. Dan.7. & ſ. Zac.6.*

Fortes dicuntur Iudæi, de ſua iuſtitia præſumentes: & etiam hæretici.Pſalm.58.Ezec.39. c. Amos 5.c.Et fortitudo Iudæorum, & hæreticorum dicitur ſuperbia, & doctrina erronea: & quadrigæ vitiorum.Iſ.1.g.5.d.31.a.Hoſ.10.d.Ioel.1.b.3.b.Soph.1.c Et fortitudo, quam ſacrificant in agro, videtur ſignificare bona naturalia, quæ tribuunt idolis, aut aliàs illis abutuntur.Ier.17.a.Fortia quoque peccata dicuntur Iudæorum, quia non ex infirmitate, ſed ex obſtinata malitia erant. Amos 5.c.

Iudæi, & hæretici. Superbia. Doctrina erronea. Bona naturalia — *Aug. ſ. Pſ.58. Hie. ſ. Iſ.1. Rup. ſ. Hoſ.10. & ſ. Amos 5.*

Fortitudo viri, in qua non roboratur, eſt durities in infidelitate, quæ deficiet, & perdetur. 1.Reg.2.b.Eze.33.f.

Durities infidelitatis. — *Gre. ſ. 1. Reg.2.*

Validus ventus, impetum grauis tentationis ſignificat. Mat.14.d.

Impetus tentationis. — *Ori ſ. Mat. ca.14.*

Confortauit Deus Eliacim cingulo Sobna.Iſ. 22. f. quando virtutes in ſacerdotis cingulo figuratas, ſplendere fecit in Chriſto.

Chriſtus. — *Hie. ſ. Iſ. 22.*

Fortitudo ſimplicis, dicitur via Domini: quia ſeruando mandata Dei, ſimplices fiunt fortes.Prou.10 d.

Obſeruātia præceptorum. — *Bed. ſ. Pro. 10.*

Confortare dicitur lumbos.Nah.2.a. qui mortificat corpus ſuum, & ſeruituti ſubiicit: ne quaſi rex, & magiſter aliis prædicans, ipſe reprobus inueniatur.Licèt autem ἄσκησις plurimū præſtet, & vitæ continentiæ ſuper mortificatione lumborum: tamen nihil eos ita mortificat, vt cognitio veritatis: vnde dicitur Eph.6.c.Accingite lumbos veſtros in veritate.

Mortificare corpus. — *Hie. ſ. Nah. 2.*

Confortant manus diſſolutas Apoſtoli, & prædicatores, quū deſides Gētes excitant ad bona opera, & roborant genua debilia, vt ambulare poſſint in via Domini.Iſ.35.b. Et confortātur venientes ad fidem, qui prius erāt imbecilles.Iſ. 41.b.Ier.4.b.6.a.Zac.8.b.10.d.12.b.dicūtur autem confortari à Domino, à quo eius miniſtri habent virtutē alios confortandi.Eph. 6.b.Confortant autem boni paſtores illos, quos deficere vident in fide, ſpe, aut tribulationibus: vnde reprehenduntur paſtores, qui infirmos non confortant.Eze.34.a. Confortatus Iacob cùm infirmaretur, veniente Ioſeph.Gen.48.a.deſignat confortationem, quæ acquiritur per præſentiam Chriſti.

Excitare deſides. — *Hie. ſ. Iſ 35.41. Aug. de paſt.5.*

Confortatæ benedictiones Iacob ſuper benedictiones patrum eius dicuntur, quia factæ ſunt maiores, magiſque firmæ. Gen.49.d.vel quia vltra omne Sāctorum meritum, ſiue Prophetarum, ſiue Patriarcharum conualuit benedictio omnipotentis Patris in Filium, ita vt nullus ei Sanctorum æquetur.

Firmitas benedictionum Dei. — *Bed. ſ. Gen.49.*

Confortare cor, eſt confirmare affectum in bonum, procedendo videlicet de virtute in virtutem.Pſ.26.

Confirmare affectum. — *Glo ord. ſ. Pſ.26.*

Confortata dicitur ſcientia Dei patris reſpectu noſtri. Pſ. 138. quia non poſſumus ad eam pertingere, cùm ſit infinita.

Exceſſus ſciētiæ Dei. — *Hil. ſ. Pſ.138.*

Confortat Dominus ſeras portarum Hieruſalem, quum auget in Eccleſia virtutes theologicas, & dat ſecuritatem. Pſ. 147. Sic confortatus eſt principatus amicorum Dei aduerſus hoſtes fidei Pſ.138.Et confortatus dicitur Ioannes Baptiſta, & quilibet Sanctus per virtutē Spirituſſancti.Luc.1.g.Roborati etiam ſunt filij Iſrael, hoc eſt, fideles in perſecutionibus per gratiam Spirituſſancti.Exod.2.a.Et robur, quo impleti ſunt infirmi, eſt virtus Spirituſſancti data Apoſtolis in Pentecoſte.1.Regum 2. a. Eſt etiam confirmatio angelorum, & virtus

Virtus Spirituſſancti. — *Arn. ſ. Pſ.147. Gre. ſ. Luc. ho.11. Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

data prædicatoribus. Eze.3.d. Confortat etiam ſeras portarum Hieruſalem, cum inſtituit viros eruditos,& prędicatores,qui defendant legem,& Prophetas aduerſus hæreticos: vel cõfortauit portas cæleſtes,non admittentes malos. Corroborauit etiam Chriſtus regnum Dauid,hoc eſt, Eccleſiam in iudicio,& iuſtitia. Iſ.9.b. Nah.1.b. Hoſ.7.d.

Inualeſcere dicitur manus aduenæ,aut peregrini inter filios Iſrael, ad emendum aliquem eorum in ſeruum. Leu.25.f. cùm infidelis conuerſus à Deo proficit in ſcientia, vt poſſit etiam alios iam fideles docere,

Confortat Deus brachium regis Babylonis aduerſus regem Ægypti, cùm malos caſtigat per peiores. Eze.30.g. Sic confortat aliquando Deus brachia hæreticorum. Hoſ.7.d. Et confortatus eſt Eglon contra filios Iſrael,quia fecerunt malum. Iudit. 3. b. deſignans diabolum, qui nihil poteſt in his, qui non dant ei locũ. Ideo Eph. 4. f. dicitur: Nolitę locum dare maligno.

Non roborabitur vir in fortitudine ſua,cùm obſtinati perdentur in iudicio. 1. Reg.2.b. Eſt etiam non confidere fortem in virtute ſua. Non confortatur etiam vir iniquitate ſua,quia nõ ei prodeſſe poteſt iniquitas. Ezec.7.d.

Confortant Prophetæ Hieruſalem manus peſſimorum, cùm doctores Eccleſiæ laudant peccatorem in deſiderijs animæ ſuæ. Ier.23.c. Eze.13.d.

Inualuiſſe dicuntur contra Deum verba arrogantium,& dicentium ſe non offendiſſe Deũ. Mal 3.c. Et inualeſcentes voces Iudæorum contra Chriſtum. Luc. 23.a. c. Et roborari contra Deum dicitur iniquus, quum proſperari in mala ſua actione permittitur: quateſus & peruerſa faciat,& tamen fœliciter viuat,eius dilata punitione. Iob 15.c.

Fortuna.

Fortuna,Dea,quam ponebant Gentiles regentem humana, citra diuinam prouidentiam: cui etiam Iudæi idololatræ menſam ſeu altare ponebant: vnde reprehenduntur ab Iſaia. Iſa. 65.b. vt autem ipſa nihil eſt,ita non habet locum in allegorijs.

Forum, Platea.

FOrum,eſt locus publicus,à ferendo dictus,in quem conferuntur res venales. Et quia loca lata,& ſpacioſa in ciuitate,quæ plateæ dicuntur,ſunt ad hoc apta, forum etiam platea dicitur. Ponitur etiam forum iudiciale,vbi iudicia exercentur.

Plateæ aliquando dicunt publicationem doctrinæ,& myſteriorum: vt cùm dicitur Prou.1.c. Sapientia in plateis dat vocem ſuam,id eſt,Chriſtus publicè prædicat. Et Prou.5. d. In plateis aquas tuas diuide. Et in platea paratur cathedra doctori Eccleſiæ. Iob 29. b. quia in magnæ autoritatis latitudine, ſui magiſterij exhibet libertatem, publica voce prædicans recta, quæ ſentit. Et in plateis dicitur eſſe clamor,cum non occultè fit prædicatio, ſed publicè, vel deſignatur publica caſtigatio, quam exercet Deus,qualis erit in die iudicii, in toto orbe. Iſa. 24.b. 2. Par.29.a. 1. Eſd 10.b. Nehem.8.a.

Plateæ aliquando deſignant latitudinem ſacræ ſcripturæ: in his plateis habitant ſenes, & anus,& ludunt pueri,& puellæ intra Eccleſiam. Zac.8.a. deſignant etiam multitudinem virtutum: in quibus agit ſapientia fiducialiter.

Plateæ Hieruſalem,dicunt latitudinem ſupernæ fœlicitatis. Tob. 13. c. Iob 18.d. Apoc.21.f. 22.a. Et platea templi eſt latitudo,quæ aduenit ſeruantibus mandata Dei. Eze.41.b.

Platea Sodomorum,deſignat locum mundum a turpitudine, ſeu immundicia domorum: ideo angeli in platea manebant,non declinantes in domos. Gen.19.a.

Forum,in quo ludebant pueri,eſt ſynagoga,in qua clamabant Prophetæ ad illum populũ rebellem. Mat.11.b.

Plateæ ciuitatis, in quibus quærit ſponſa ipſum ſponſum, deſignare poſſunt ſeculares in Eccleſia,qui dum voluptates ſuas multas ſequuntur, latas vias gradiuntur. Et tamen in ipſis aliquando inuenit ſponſa, quod imitetur. Cant.3.a.

Forum,in quo ſtabant operarii ocioſi, deſignare poteſt quicquid eſt extra Eccleſiam, & extra verbum veritatis,& hoc ſeculum tumultuoſum. Mat.20.a. Et in hoc foro non inuenitur Chriſtus,ſed cùm in plateis quæritur,perditur pallium prudentiæ. Cant.3.a.5.b. Ier. 9. f. Forum etiam ſeu platea,eſt via lata,quæ ducit ad interitum. Eze.16.c.28.f. Thr. 2.d. 4.b. Mat. 6.a.7.b.12.b. Luc.14.e. In hac platea non auditur Chriſtus,ſed in ipſa corruit veritas. Iſ. 15. a. 42.a.59.c. Tob. 2.a. deſignant etiam hæ plateæ terrenam gloriam: & in his plateis celebrare vult nomen ſuum Antichriſtus. Iob 18.d. Pſ.54.143. Prou. 7.b. Ier.7.d.50.e. Amos 5.e. Nah.2. b. Et plateę Tyri, ſeu forum Tyri, deſignat libertatem mundanam, faciendi ſcilicet, quod quis voluerit,& vilitatem rerum mundanarum,& negotiationes hęreticorum,& mundanorum. Eze.7.e.16.c.26.b.27.c.28.f. Zac.9.a.

In plateis ſunt,qui per fiduciam ſanctitatis, poſtpoſito meliorum iudicio,ſeipſos ſequuntur. Sed non ſunt cogniti in plateis, quia de vita ſua aliud oſtenderunt, quando frangendo voluntates ſuas,in anguſto ſe calle retinebant. Thr.4.c.

In platea plangunt,qui celebres exequias agunt. Eccleſiaſtę 12.b.

Foſſa, Fouea, vide Fodere.

Fouere, Fomentum, Fomes.

FOuere, eſt proprium calidum tenere, aut calefacere: vt volucres in cubando fouent oua: fouent etiam pullos nutriendo, & prouehendo. Et medici fouent vulnera, leniendo dolorem. Fomes autem dicitur id, quo aliquid fouetur, aut nutritur: & quo ad aliquid agendũ quis incitatur, vt ligna ſunt fomes ignis: & concupiſcentia in homine eſt fomes peccati.

Sapiētia fouens ſenes. Fouens Abiſag Dauid. 3. Reg. 1. a. deſignat ſapientiam fouentem ſenes, corúmque animos vegetantem, cùm eos vires, & calor corporis deſtituant. *Hie. ad Nepotian.*

Spes miſericordiæ. Fouere oleo vulnus, eſt ſpe miſericordiæ ad pœnitentiam peccatores prouocare. Iſa. 1. b. Triplici autem oleo fouetur peccator: nempe oleo promiſſionis veniæ, promiſſionis gratiæ, & promiſſionis gloriæ. *Hie. ſ. Iſ. 1. Rica. de S. Vict. de ſtatu inter. hominis. 48.*

Inſtitutio recentium in fide. Fouens nutrix filios, eſt prædicator inſtruens recenter conuerſos 1. Theſſ. 2. b. Et fouet carnem ſuam, hoc eſt, proximos: vt Chriſtus fouet eccleſiam. Epheſ. 5. d. Et fouent ſe mutuò, qui charitatis opera mutuò exercent. Eccl. 4. c.

Creſcens auaritia. Fouet hericius catulos in vmbra Iudææ, cùm inter Iudæos creſcit auaritia. Iſa. 34. d. Et quũ excuſationibus fouent mala opera. *Glo. ord. ſ. Iſa. 34.*

Retinēs diabolus deceptos. Fouet perdix quæ non peperit, cùm diabolus aut hæreticus retinet deceptos in erroribus: aut auarus diuitias. Ierem. 17. b. *Hie. ſ. Iere. 17.*

Defendere errores. Fouent oua aſpidum, qui defendunt errores. Iſa. 59. a. Item, qui libenter ſuſcipiunt in ſe, ac nutriunt maligni ſpiritus conſilia. *Hie. ſ. Iſa. 59. Gre. 15 mor. 8.*

Allici ſermonib. Fouetur ab aliena, qui ſuauitate ſermonis delectatus inducitur in errores. Prou. 5. d. *Lyra. ſ. Prou. 5.*

Fomes inuidiæ, erant ſomnia Ioſeph fratribus ſuis. Gen. 37. b. quia excellentia alicuius, inuidiæ, materiam malis miniſtrat: ſicut excellentia, & doctrina Chriſti, fomes erat inuidiæ Iudæorum. *Glo. ord. ſ. Gen. 37.*

Fomes ignis altaris, erant adipes, & holocauſta. Num. 28. c. deſignant ea, quibus charitas fouetur.

Frænum, Habenæ, Lorum, Camus, Infrænare, Refrænare.

FRænum, eſt quo equus coercetur, aut etiam aliud iumentum: dictum eſt à frangendo, quòd equorum ora frangat. Camus autem, eſt vinculum ex fune, quo iumenta retinentur. Habenæ autem, & lorum ſunt corrigiæ ex corio, quibus frænum tenetur.

Ceſſans prædicatio. Frænum ponit Deus in os Iob, hoc eſt, prædicatorum Eccleſiæ, quum facit eos apud dura corda à prædicatione ceſſare. Iob 30. b. Et frænum rectum facit quis ori ſuo, cùm omnia verba ponderat, ne vnquam reticenda effutiat. Eccl. 28. d. Iacob. 1. d. 3. a.

Verba diuinæ legis. Frǽnum, ſeu habenæ, ſunt verba diuinæ legis, quibus Deus reprimit malos. Pſ. 31. Et retinet te, ne intuitu facinorum tuorum nimiam incurras triſtitiam: atque inſtar effrænis equi deſperatus, in præceps ruas. Infrænat etiam Deus hominem laude ſua, vel quia laudádo Deum homo cohibetur à malo: vel quia feruore Spiritusſancti actus, ad laudes Dei compellitur. *Sacra doctrina. Prædicatio.* Iſaiæ 48. b. Et frænum equi ſanctum, eſt ſacra doctrina, quæ equos inſanientes libidine, & mulos ſteriles atque laſciuos à vitiis refrænat. Zach. 14. d. Iſaiæ 14. d. Item prædicatio, qua populum gentilem de via lata & ſpatioſa ſeculi huius fecit Deus ad ſe appropinquare. *Gre. 20. mor. 19. Amb. ſ. Luc. 19. & ſ. Ephe. 6. Gre. ſ. Pſ. 31. Ber. ſ. Cant. ſer. 13. Hie. ſ. Zach. 14. & ſ. Pſ. 31.*

Contritio. Camus, quo Deus conſtringit maxillas malorum, deſignare poteſt contritionem cordis, qua multos & Iudæorum, & infidelium conuertit Deus. Pſal. 31. *Hie. ſ. Pſ. 31.*

Diſciplina. Charitas. Lorum, quo Deus alligat Rhinocerota, ſunt præcepta diſciplinæ eccleſiæ. Iob 39. b. Et lora pendētia ſub leonibus & bobus. 3. Reg. 7. e. ſunt retinacula diſciplinæ in prædicatoribus, cùm timent iudicium ſui autoris. Poteſt etiam lorum ſignificare charitatem, cuius vis eſt reprimere à malo, & incitare ad bonum. *Hie. ſ. Iob 30. Gre. 31 mo. 3. & ſ. Ezech. ho. 21.*

Rectores. Fræna equorum deſignare poſſunt rectores populorum. Apocal. 14. d. Item habenæ igneæ. Nahum 2. a. *Aug. ſ. Apo. ho. 11. Rup. ſ. Nahum 2.*

Debitum. Pœnæ, & dolores. Frænum aliquando dicitur, quod premit & grauat, & ad aliquid conſtringit: vt frænum tributi, quod abſtulit Dauid, quo Philiſthæi filios Iſrael premebāt. 2. Reg. 8. a. Sic orat Dauid, vt Deus malorum maxillas in camo & fræno conſtringat: vbi deſignari poſſunt pœnæ & dolores, quibus homo à malè agendo reprimitur Pſalm. 31. Sap. 5. d. Zacha. 14. d. Frænum etiam ſunt ea, quæ neceſſaria ſunt ad vitam: & ſuper frænum ſunt, quæ ſuperabundant. *Gre. ſ. Pſ. 31. Rup. ſ. Zach. 14.*

Repreſſio diaboli, & hæreticorũ. Silentium. Frænum in labiis regis Aſſyriorum, eſt repreſſio diaboli, ne alios ad blaſphemias inducat. Iſa. 37. f. Ezech. 29. a. 38. a. Apoc. 14. d. Ponit etiam Deus frænum in labiis diaboli, vel hæreſiarchæ, quum per eccleſiaſticos viros, qui in ſcripturis ſanctis eruditi ſunt, imponit eis ſilentium. *Hie. ſ. Ezec. 29. 38.*

Diabolus & hæreſiarchæ. Frænum erroris, dicitur diabolus, & hæreſiarchæ, qui homines in erroribus detinent. Iſaiæ 30. f. 39. f. Nahum 2. a. Poteſt etiam deſignare concupiſcentiam. *Glo. int. ſ. Iſ. 30.*

Fræna aurea equorum, in quibus apparuerunt viri in fauorem Iudæorum. 2. Machab. 10. f. literam legis cum ſenſu myſtico deſignare poſſunt. *Glo. ord. ſ. 2. Mac. 10.*

Litera legis. Refrænans cauda. Iſaiæ 19. c. ponitur pro laſciuiente, hoc eſt, pro iuuene, vel pro iudice reprimente. *Glo. & Lyr. ſ. Iſa. 19.*

Fragilis, vide Frangere.
Fragrare, vide Odor.
Fragor, quære Tonitruum.

Framea, vide Gladius.

Frangere, Confringere, Effringere, Fragmentum, Fragilis.

FRangere & confringere, eſt, quod integrum erat, vi quadam rumpere, aut etiam contere-re: vt frangere baculum, aut vas, aut brachium, &c. Et refertur ad incorporea, vt frangere animum, frangere audaciam, frangere conſilia. Et fracti mores dicuntur diſſoluti, & parùm honeſti. Eſt etiam frangere diſtribuere: vt fractio panis. Matt. 14. b. 15. d.

Hie. ſ. Iſa. 10. Beda ſ. Exod. 12. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 41. Fregit Deus laguunculam in terrore, cùm corpus Chriſti grauiter affligi permiſit in paſſione. Iſa. 10. g. Non frangebatur autem os agni. Exod. 12. g. vt deſignaretur non fuiſſe frangenda crura Chriſti. Ioan. 19. g. Ille etiam confringit os agni, qui minuit diuinitatem Chriſti. Confringuntur etiam oſſa Chriſti, vel eccleſiæ. Pſalm. 41. cùm qui videntur fortiores in eccleſia, ſcandalizantur & cedunt tentationi. Confringunt etiam principes oſſa populi Dei, cùm eorũ virtutes, & quicquid virile & forte in eis eſt, deſtruunt. Mich. 3. b. *Affligere.*

Ori. ſ. Leui. ho. 16. Arn. ſ. Pſ. 74. Gre. 33. mor. 29. Aug. ſ. Pſ. 2. 74. Hil. ſ. Pſ. 2. Iſych. ſ. Leu. 11. Confringit Deus catenas, cùm liberat à peccatis. Leuit. 26. b. Et confringit cornua peccatorum, cùm tollit vitia, & ſublimitatem. Et confringuntur cornua, arcus, ſcutum, gladius, & bellum, dum mentes Deo reſiſtentium, ſuppoſito iugo humilitatis edomantur. Pſalm. 75. Et confringit aliquos tanquam vas figuli, cùm dat eis contritionem, conterit in eis terrenas cupiditates: & veteris hominis lutulenta negotia, & quicquid de peccato cõtractum, atque inolitum eſt. Pſal. 2. Frangere quoque vas fictile, ſuper quod immundum ceciderit, eſt affligere corpus poſt peccatum per laborem pœnitentiæ. Leuit. 11. e. Et confringere aſcellas auium, eſt conterere & affligere carnem, & domare membra eius, qui Deo ſacrificium eſſe cupit. Leuit. 1. d. Et confregit Deus vectes ferreos, cùm audacem rebellionem interna aſpiratione, cordis compunctione conterit. Pſal. 106. *Liberans Deus à peccatis.* *Rica. de S. Vict. de ſecuri. conſcientia.*

Caſsia. lib. 5. cap. 2. Ori. ſ. Gen. ho. 2. & ſ. Leuit. ho. 2. 4. & ſ. Matt. cap. 14. Hie. ſ. Iſa. 58. & ſ. Matth. 14. & ſ. Mar. 8. Aug. 1. doctr. Chriſtian. 1. & 83. q. 61. & ſ. Ioan. trac. 24. Confringit Deus portas æreas, cùm tollit ignorantiam. Iſa. 45. a. *Tollens Deus ignorantiam.*

Fractum far, dicitur doctrina ſpiritualis, educta à cortice literæ. Leuit. 1. d. Et fractio panis, eſt explicatio ſacræ ſcripturæ: & vt panes niſi frangantur, non poſſunt nutrire, nec ad multos peruenire: Ita ſacra ſcriptura, niſi frangatur, & explicetur, non poteſt ad omnes peruenire. Ioan. 6. b. Fragmenta panis, quæ ſuperauerunt turbis, ſunt ſublimior doctrina, & ſacratiora quædam, quæ non aſſequuntur, niſi perfectiores: Ideo fuerunt duodecim cophini, ſecundùm numerum Apoſtolorum. Multiplicatur autem panes fracti, vt doctrina communicata. Matt. 14. b. 26. c. Mar. 6. f. 8. c. 14. c. Luc. 9. b. 22. b. 24. e. Iſa. 58. b. Thre. 4. a. Act. 2. g. 20. b. Cõfringere ſpicas, eſt ſeparare paleam literæ à ſpiritu. Leui. 2. d. Quandiu autem lex manebat integra, nõ alebat turbas. Ideo frangenda fuit per Chriſtum interpretantem ipſam legem. Fragmentum etiam panis, dici poteſt autoritas ſacræ ſcripturæ truncata, vt afferri ſolet ab hæreticis. Ezech. 13. d. Aliter autem dicitur Deus fregiſſe baculum panis Iudæorum. Leu. 26. d. nempe cùm abſtulit ab eis intelligentiam ſcripturarum, frangit quoque panem lugenti, qui eum cõſolatur. Iere. 16. b. Confringit etiam ſibi ſulcos Iacob. Hoſe. 10. d. quando vir Eccleſiaſticus glebas hiſtoriæ, & literæ duritiam confringit in partes: & ſpiritaliter diuidit: vt poſſit fruges reddere ſpiritales. *Doctrina ſpiritualis. Exponere.* *Hie. ſ. Ezec. 11. Iſyc. ſ. Leuit. 26. Hie. ſ. Hoſ. 10.* *Auferri intelligentiam. Conſolari.*

Amb. 3. de Spiritu ſ. 2. & de Noe. 13. Aug. q. in Exo. 116. Ori. ſ. Rom. 3. Gre. Nyſſ. de vita Moſis. Ber. ſ. Can. ſer. 56. Confractæ priores tabulæ legis, deſignant amiſſionem gratiæ, vel veteris legis ceſſationem. & quia confractæ ſunt, & non deletæ, deſignant Iudæos à propheticis operibus excidiſſe. Sunt autem fractæ priores tabulæ, vt fierent poſteriores, quia ceſſauit lex vetus adueniente noua. Exod. 32. d. 34. a. deſignat etiam cõfractio tabularum, lapſum hominis à ſtatu innocentiæ. In hac confractione ſtetit Moſes ad placandum Deum, deſignans paſſionem Chriſti, qui ſe obiecit iræ Dei pro nobis. Pſ. 105. Confringit etiam tabulas legis, qui non iudicat ſecundũ rigorem legis. *Ceſſatio veteris legis.* *Lapſus à ſtatu innocentiæ.*

Hie. ſ. Iſa. 46. Arn. ſ. Pſ. 106. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. & ſ. Ieremi. ho. 3. Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 28. Arn. & Hil. ſ. Pſ. 67. Arn. ſ. Pſ. 73. Hier. ſ. Eze. 30. Aug. ſ. Pſ. 57. Confringit Deus vectes ferreos, cùm tollit omnia fidei impedimenta. Iſa. 45. a. Et confractus Bel deſignat idololatriæ ſubuerſionem. Iſa. 46. a. Exod 23. c. 34. b. Et confringens grando ligna regionis Ægypti, eſt prædicatio Chriſti tollẽs quicquid pulchrum videbatur in erroribus gentilitatis. Exod. 9. f. Ita confregit arma, hoc eſt, errorum munimenta. Pſ. 45. Sap. 14. b. 15. c. Et confregit reges nempe hæreſiarchas. Pſal. 109. Confringit etiam Deus vectes ferreos, cùm Chriſtus vincit dæmones. Pſal. 106. Et confringitur arcus peccatorum, cùm Dominus ab eorum inſidiis liberat iuſtum. Pſal. 36. Et cõfractus eſt malleus vniuerſæ terræ, cùm victus eſt diabolus à Chriſto. Ierem. 50. d. confringit etiam vox Domini cedros Libani, cùm per prædicatores confutat ſenſus extollentes ſe aduerſus ſcientiam Dei. Pſal. 28. Sic confringit arbuſta cedri. Ezech. 31. d. Et confringit Deus molas leonum, & cornua peccatorum, cùm tollit virtutem dæmonum. Pſal. 57. 74. Confringit etiam capita inimicorum ſuorum, cùm conterit dæmones. Pſal. 67. Et confregit capita draconum in aquis, cùm tollit imperium dæmonum in baptiſmo. Pſa. 73. Et confringit brachia regis Ægypti, aut Babylonis. Ezech. 30. f. cùm aduerſarij nos perſequuntur, ſed opprimere nequeunt. *Reprimere.*

Iſy. ſ. Leuit. 26. Confregit Deus cornu Iſrael, cùm Iudæorum potentiam deſtruxit: & cùm defenſionem omnem animæ peccatricis tollit. Thren. 2. a. Et confregit ſimulachra eorum, cùm eorum cõfudit principes & doctores. Leuit. 26. e *Deſtructio Iudæo.*

Hil. ſ. Mat. can. 12 Non confregit Chriſtus arundinem quaſſatam: quia non deſtruxit peccatores, vel gentiles: ſed ad fidem reduxit. Iſa. 42. a. Matth. 12. d *Seruãs Chriſtus peccatores.*

Glo. int. ſ. Thr. 3. Confringit Deus dentes, cùm internos ſenſus carnalibus vacantes afflictione conterit, vt *Conterens Deus ſenſus internos.*

reducantur

reducantur ad ſpiritualia. Thre.3.b. Quod & de prædicatoribus dici poteſt.

Pacificare. Frangit iram Dei reſponſio mollis, cùm verba pœnitentis veniam à Deo impetrant. Prou. 15.a. vbi frangere, eſt pacificare.

Potētes cõuerſi. Conterentes infideles. Confringit Rhinoceros glebas poſt Deum. Iob 39.b. cùm ingreſſus Deus mentem cuiuſlibet elatæ poteſtatis, non ſolum eam ſibi ſubditam reddit, ſed etiam ad conterendos fidei hoſtes eam exercet: vt potentes huius ſeculi diuinæ formidinis loris ligati, non ſolum in Deo credentes permaneant: ſed etiam pro eo alieni cordis duritiam zelantes frangant. Item cùm ecclesia ad prauorum ſubditorum frangendam duritiem, quia propria virtute non ſufficit, terreni principis opitulationem quærit: vt ipſe ſuperiacentes glebas conterat, quas Eccleſiarũ humilitas quaſi planicies vallium portat. Deſignatur etiam Paulus, qui reuincebat & confundebat Iudæos, qui legem ſeruari debere contendebant cum Euangelio. *Gre.31. mor.4. 14.* *Diſponere cor.* Confringit Iacob ſulcos, cùm fideles ex gentibus diſponunt terram cordis ſui, vt in eis fructificet verbum Dei. Hoſe.10.d. *Rup.ſ.Hoſe.10.*

Prædicatores. Fragmen mali punici. Cant.4.b. deſignat prædicatores, qui dum ſe in diuino ſeruitio cæteris fortius affligunt, dum omnia mundana contemnunt, dum voluntates ſuas abnegant & vitia ſua mortificant: dum ſeipſos humiliant, & cæteros extollunt: & dum per exempla cæteros nutriunt, quaſi fracti, & aperti ſe cibos offerunt. *Gre.ſ.Cant.4.* *Verecundia.* Deſignat etiam in Virgine Maria verecundiam ob ruborem. *Rup.ſ.Cant.3.*

Mors. Confringi rotam ſuper ciſternam, eſt hominem mori. Eccl.12.c. *Hie.ſ.Eccl.12*

Frenari affectus Confringit mare fluctus ſuos in terminis, quos poſuit illis Deus. Iob 38.b. quum impetus affectuum, & cogitationum non perueniunt ad tranſgreſſionem præceptorum. Fracta etiam vnda relinquitur: quia victa nequitia, per cogitationem ſui cordis accuſatur: & quaſi ipſam vim, quam intulerat, recipit: quia de prauitate, quam geſſerat, rectus ſui ſtimulos ſentit. *Hie.ſ.Iob 38. Greg.18.mor.16.*

Frangi carnale deſiderium. Fractum alabaſtrum, deſignare poteſt carnale deſiderium: quod frangitur ad caput, ex quo totum corpus compactum eſt, cùm alliditur ad petram, Chriſtum. Marc.14.a. *Hie.ſ.Marc.14.*

Corpora Martyrum. Fractæ lagenæ militum Gedeonis, deſignant corpora Martyrum cõtrita à perſecutoribus. Iudi.7.f. *Aug. q.in Iud. 49.*

Humiliari. Confringere aſcellas auium, eſt virtutem in infirmitate deprimere, nec de virtutibus gloriari. Leui.1.d. *Gre.3. mor.15. Rup.1.ſ.Leu.7.*

Non bene operari. Fracto pede, vel manu, eſt qui viam Dei pergere omnimodo non valet: atque à bonis actibus funditus exors vacat, quatenus hæc non vt claudus ſaltem cum infirmitate teneat, ſed ab his omnimodo alienus exiſtat. Fractus eſt etiã pes in ſuperbo: fracta verò manus in auaro. Leuit.21.d.22.c. *Gre.1.paſt.11. Iſyc.ſ.Leu.21.22.*

Inducentes dæmones in peccatum. Effringunt dæmones, aut mali bonorum fores, cùm per vim tētationum eos in peccatum inducunt, quas tamen fores Sodomitæ non fregerunt in domo Lot, ſed propè. Geneſ.19.c. Et effringit fur domum, cùm hæreticus, vel diabolus corrumpit animã, & mēbra eccleſiæ. Exod. 22.a. dicuntur etiam confringere pauperes. Amos 4.a. Et confracti ſunt decepti ab hæreticis, & qui propter peccata nequeunt bene operari: & timidi, qui deficiunt in tentationibus. Iſa. 58.a.b.61.a. Luc 4.c. Ezech.34.a. *Ori.ſ.Matt.ho.31. Hie.ſ.Iſa. 22. 58. et ſ. Amos 4. Ori.ſ.Luc.ho.32. Aug de paſt.5. Orig.7.ſ.Ioan.5. Hie.ſ.Eze.23.34.* *Decidere à fide.* Et frangi paxillum, eſt cadere aliquos à fide Chriſti. Iſa.22.g. *Ori.ſ.Cant.ho.2.* Et fractæ mammæ dicuntur, cùm anima eſt multis vitiis, & idolorũ cultu polluta. Ezec.23.a.

Tolli errores. Confringuntur ſimulachra, cùm quæ hæretici ſuo finxerunt animo, tolluntur. Ezech. 6.a. Et fractus iudicio Ephraim, deſignat hæreticos errantes. Hoſe. 5.c. fragmenta etiam lagenæ, dici poſſunt dogmata hæreticorum. Iſa.30.d. *Hie.ſ.Eze.6. et ſ. Hoſe.5.*

Abſciſſi à Chriſto. Fracti rami, dicuntur abſciſſi à Chriſto per incredulitatem. Rom.11.c. *Hie.ſ.Ier.2.5.*

Sequi idola, & errores. Confregit iugum Dei Hieruſalem, cùm relicto ſodere Dei, ſequuta eſt idola, & cùm anima ſyncera fide relicta, ſe Philoſophorum & hæreticorum proſternit erroribus. Ieremiæ 2.d. Et confregerunt optimates iugum legis graue, non eam ſeruantes: & principes eccleſiæ iugum Chriſti. Ierem.5.b.

Amiſſio regni Iudæorum. Fracta ceruice moriens Eli, deſignat amiſſam regni Iudæorum potentiam, ob perfidiam principum Iudęorum. 1.Reg.4.d. Fractura autem Hieruſalem inſanabilis, eſt vltima eius deſtructio. Ierem.30.b. *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Diſſolui inſidiæ. Confringitur arcus prauorum, cùm eorum inſidiæ fruſtrantur. Pſalm.36. Et confringetur brachium excelſum, cùm Antichriſtus perdetur. Iob 38.b. *Aug.ſ.Pſ.36. Gre.29. mor.2.*

Punire. Confringere vas fictile, eſt perdere peccatores, ac punire. Leui.6.d. 15.b. Et confringi terram eſt puniri peccatores. Iſa.24.d. Confringens quoque turba, eſt diſperdens tribulatio, aut punitio. Iſa.28.a. Sic confringet Deus tãquam vas figuli peccatores, in morte, aut in iudicio. Pſal.2. Et fragmenta calicis, dicuntur extrema ſupplicia. Ezech.23. *Hie.ſ.Iſa.28. et ſ.Ezech.23. Hila.ſ.Pſ.2. Iſych.ſ.Leui.6.*

Frater, Germanus, Soror.

FRatres, & ſorores, ſunt eodem patre ac matre geniti: vel etiam eodem patre ſolùm, aut eadem matre: & quoniam multam important coniunctionem, iis aptantur, quæ coniunguntur vel amore, vel ſimilitudine vel origine: vt amici, cognati, ſeu cõſanguinei, & conſobrini, ac ſocij.

Proximus. Fratres ſunt omnes, quos rationalis naturę quidam vterus effudit, & eiuſdem matris generatio copulauit: eadem enim natura omnium mater eſt hominum: & ideo fratres ſumus omnes, vna atque eadem matre generati, cognationiſque eodem iure deuincti. Ideoque & *Amb.de Noe.26.*

Hie.ſ.Zach.7.

Dominus fratrem appellauit & eum, à quo ſanguis fratris exquiritur, ſignificans magis ab his periculum pertimeſcendum, qui fraterno ſibi iure ſociantur. Gen.9.a. Sic generaliter fratres ſunt proximi Eze.38.g.Zach.7.c.

Arn.ſ.Pſ.137. Aug.1.ſer. domini in mont. Ori.ſ.Pſ.36.ho.3. Hie.ſ.Hoſ.12.& ſ.Zac.7. — *Fidelis.*

Fratres dicuntur peculiarius omnes filij Chriſti & eccleſiæ Pſal.121.132. Et frater abſolutè dicitur quilibet fidelis.1.Cor.6.b.7.b.Mat.22.a. Et frater, de cuius manu requiritur ſanguis, eſt fidelis ſcandalizans alium fidelem. Gen.9.a.Ier.21.f.Hoſ 12.a.Zac.7.c.

Ori.ſ.Gen.ho.6. Amb.1.de Abr.4. Aug.32.cont. Fauſ.12. Bed.ſ.Gen.20. Gre.1.paſt.5. Rup.ſ. cant.7. — *Chriſtus. Eccleſia. Prædicator.*

Frater Saræ dictus Abraham Geneſ.12.c. 20. a. deſignat Chriſtum, qui appellat Eccleſiam ſororem ſuam: quæ eſt ſoror manifeſta: vxor verò occulta: quia occultum eſt, quomodo anima verbo Dei copuletur. Et ipſa ſoror Abrahæ, dici poteſt ſapientia, quæ alijs communicatur, vt Sara. Poteſt etiam deſignare bona eccleſiæ. Ipſe quoque Chriſtus eſt frater defunctus ſine liberis, qui electorum ſuorum adhuc numerum non impleuit: cuius ſemen ſuſcitat prædicator, qui aliquos conuertit ad fidem. Frater autem nolens accipere eius vxorem, eſt, qui non vult animarum curam ſuſcipere. Deu.25.b. Ipſum autem appellat fratrem ſponſa. Cant. 8.a. quia eſt in eadem natura.

Philo. quòd deterior potiori inſidietur. Hie.ſ.Pſ.48. Iſyc.ſ.Leu.10. Baſ.ſ.Pſ 48. Ori.ſ.Mat.ho.22. — *Chriſtus. Lex. Sermo. Lex, & euangelium.*

Frater Moſis Aaron, deſignat Chriſtum fratrem legis. Exod. 4.d.28.a. Et vt Aaron erat interpres Moſis, deſignat ſermonem interpretantem mētem: cuius dicitur frater propter propinquitatem cum mente. Et frater non redimēs eſt Moſes, hoc eſt, lex: quia lex non potuit redimere, ſed homo, hoc eſt, Chriſtus. Pſ 48. Fratres quoque ſunt lex & Euangelium, de quibus dicitur. Pro.18.c. Frater fratrem adiuuans, quaſi ciuitas firma. Et fratres ſimul habitantes, ſunt ſermo legis, & ſermo euangelicus: quibus vna peperit mater ſapientia. Deu.25.b.

Aug.epiſ.120. & ſ. Pſ.44. Ori.ſ.Gen.ho.17. & ſ.Leuit.ho.12. & ſ.Eze.ho.7. Amb.de bene Patriar.4. Hie.ſ.Gal.1.& ſ. Mic.5. & ſ.Iob 41. Ber.ſer.in feſto Petri & Pauli.3. Iſyc.ſ.Leu.21. Bed.ſ.Gen.44. Rup.ſ.Hoſ.10. — *Apoſtoli & prædicatores. Sancti. Angeli. Antiqui patres. Fideles. Diſcipuli.*

Fratres Ioſeph ſimul paſcentes, ſunt Apoſtoli, & prędicatores fratres Chriſti: & etiam omnes Sancti. Fratrem enim Chriſti facit virtus. Geneſ.37.c.42.b.47.a.49.d. Matth.12.d.28.c. Marc.3.d.Luc.8.c.Ioan.20.d.Pſ.21.51.68. Fratres etiam Iudæ, ſunt Apoſtoli fratres Chriſti: vel etiam angeli laudantes Chriſtum. Gen.49. b. Et fratres ſacerdotis magni, ſunt Apoſtoli, & patres antiqui, fratres Chriſti. Leu.21 b. Eoſdē deſignant fratres filiorum Ioſeph. Gen.48. b Gala.1.d. Mich.5.a. Et fratres & ſorores Iob, ſunt omnes fideles fratres Chriſti. Iob 42.c. Apoſtoli etiam & prædicatores ſunt, qui ſuſcitant ſemen fratris prædicando, & conuertendo. Deu 25 b. Et fratres Dinæ, duo ſunt prædicatores impugnantes eos, qui animas in peccatum inducunt. Geneſ. 34.d. Ipſi quoque diſcipuli fratres dicuntur prædicatorum, vt Paulus paſſim diſcipulos appellat fratres: fratres Gedeonis, ſunt Apoſtoli fratres Chriſti. Iud 8.d.

Miniſtri eccleſiæ. Heretici.

Fratres ſacerdotum Leuitæ, deſignant miniſtros Eccleſiæ, coniunctos ſacerdotibus in eodem miniſterio. Leu 10.a. fratres quoque ſacerdotum Nadab, & Abihu, ſunt hęretici, de quibus dicitur. 1.Io.2.c. De nobis exierunt, ſed non erant ex nobis.

Aug ſ.Apo.ho.9. — *Iuſti.*

Fratres angelorum, quorum accuſator eſt diabolus, ſunt viri iuſti. Apoc.12.c.

Hie.ſ.Mal.1. — *Virtus & vitiũ.*

Fratres ſunt Iacob, & Eſau, hoc eſt, virtus & vitia: quæ ex eodem patre, corde videlicet, aut libero arbitrio generantur, Mal.1.a.

Hie. ad Damaſũ. q.3 & ſ. Amos 1. Aug.16.ciu.Dei 17. Tert. aduerſus Iudæ. & de carne Chriſti. Aug q in Iud. 49. Hil.ſ.Ma. can.12 13.& ſ.Pſ.68. Hie.ſ.Ier.12. & ſ. Mal.2.& ſ.Mat. 12. Chry ſ.Gen.ho.61 Gre 14 mor.21.& 35 mor.9. Cyr.4.ſ.Ioan.35. Aug ſer 197. — *Chriſtiani. Iudæi. Iudas. Scribæ & Phariſæi.*

Fratres Iſmael, è regione quorum dicitur figere tabernacula, ſunt Chriſtiani, quibus aduerſantur Iudæi Gen.16.d.Iſ.66.f Et fratres Iacob, quorum ipſe fit dominus, ſunt Iudæi, vel hæretici, quorum fit dominus populus Chriſtianus. Gen.27.d.32.a. Amos 1.c. Abdi. c. fratres etiam Ioſeph dicuntur Iudæi, & phariſæi inuidentes Chriſto, & ipſe Iudas vendens Chriſtũ, ſicut fratres vendiderunt Ioſeph. Gen.37.c.42.b.45.a. Fratres etiam Moſis, ſunt Iudæi fratres Chriſti. Exod.2.b. Pſa.68 Fratres etiam Iephte, qui ipſum eiecerunt, ſunt Iudæi, & Scribæ & Phariſæi, qui eiecerunt Chriſtum. Iud.11.a. Et fratres Iob, ſunt Iudæi fratres Chriſti. Iob 19.b. 42.c. Et fratres, qui pugnauerunt aduerſus Chriſtum, ſunt Iudæi. Cantic.1.b. Iere.12.b. Et ipſe Chriſtus eſt frater Iudæorum, quem ipſi deſpexerunt. Mal. 2.c. de manu horum fratrum requirit ſanguinem Chriſti Deus. Gen.9.a. Et fratres Chriſti foris ſtantes, ſunt Iudæi non ingredientes Eccleſiam, nec credentes in eum. Mat.23.d. Ioan.7.a. Et frater peccans dicitur populus Iudaicus. Mat.18.b. fratres etiam Dauid, quos ipſe quærebat. 1. Reg.17.c. ſunt Iudæi, ad quos miſſus eſt Chriſtus: & peculiariter frater maior, qui reprehendebat Dauid, quòd relictis ouibus veniſſet ad eos.

Bed.ſ.Gen.34. — *Sacerdotes & Scribæ.*

Fratres Simeon, & Leui, deſignare poſſunt ſacerdotes, Scribas & Phariſæos coniurantes in necem Chriſti: vnde dicuntur vaſa iniquitatis pugnantia. Gen.34.d.49.b. ſignificant etiam eos, qui in malo concurrunt.

Amb.ſ.Luc.15. — *Duo populi.*

Fratres Cain & Abel, deſignare poſſunt duos populos eodem ortos principio, quorum alter eſt bonus, alter verò malus. Gen.4.a. Et fratres Abraham & Lot, deſignant Chriſtianos & Iudæos. Gen. 13. b. Et frater Abrahæ, dicitur gentilis populus veniens ad fidem. Et frater ſenior inuidus, eſt populus Iudaicus: iunior verò, populus gentilis. Luc.15.f.

Amb.de Abr. 6. — *Ratio. Anima & caro.*

Frater Abrahæ eſt Lot, deſignans rationem, vel intellectum fratrem fidei: per quam liberatur ab errore. Gen.13.b.14.b. ſunt etiam fratres anima, & caro, concurrentes ad vnius hominis conſtitutionem.

Phi.de profugis. — *Carnales. Claritas vitæ. Diſcipuli Chriſti.*

Frater Rebeccæ Laban, deſignat carnales coniunctos ſpiritualibus: vel claritatem vitæ cõiunctam patientiæ. Geneſ.24.d. Eadem autem Rebecca dicta eſt ſoror Iſaac, deſignans diſcipulos Chriſti abſconditos, coniugalem coniunctionem non oſtendentes. Gen.26.b.

Glo. ord.ſ.Gen.31. — *Fauentes mũdo.*

Fratres Laban, dici poſſunt fauentes mundo, ſeu amatores mundi. Gen.31.e.

Gre.20.mor.29. — *Boni.*

Frater draconum dictus Iob, deſignat bonos in eccleſia, qui cum malitioſis & peruerſis bene ſe habent in hoc mundo. Iob 30.d.

Non bene operã tes.
Fratres ſeptem, qui habuerunt vnam vxorem, è qua non ſuſceperunt liberos, ſunt viri in ſeptem ætatibus mundi, qui mortui ſunt ſine bonis operibus. Mat. 22. c.
Aug. 1. q. in euã. 32.

Humilitas. *Paulus Apoſtolus.*
Frater minimus inter filios Iacob, qui erat Beniamin, deſignare poteſt humilitatem, ſine qua non debent apparere coram Ioſeph, hoc eſt, coram Chriſto. Geneſ. 42. c. 43. a. Deſignat etiam Paulum de tribu Beniamin, qui dicebat ſe minimum Apoſtolorum.
Amb. de Ioſeph. 10

Peccator corripiendus. *Corpus propriũ.*
Frater occidendus, deſignare poteſt proximum peccatorem corripiendum, vt moriatur vitiis per emendationem. Exod. 32. f. vel deſignat corpus proprium caſtigandum, & rationi ſubiiciendum.
Amb. de Elia. 22. Phi. de temulen. & de profugis.

Imitator bonorũ.
Frater habens tertium locum in hæreditate dicitur, qui habet opera per imitationem facta. Num. 27. b. frater autem patris habens quartum locum in hæreditate, eſt qui bene operatur ex veterum traditione & conſuetudine.
Ori. ſ. Nu. ho. 22.

Gẽtilis populus.
Frater Herodis, cuius ille accepit vxorem, dici poteſt gentilis populus. Mat. 14. a.
Hil. ſ. Mat. can. 14

Fratres Tyri dicuntur filij Iſrael, propter amicitiam, quæ fuerat inter Hiram & Salomonem. Amos 1. c.
Hie. ſ. Amos 1.

Actiua, & contemplatiua vita.
Sorores Lia, & Rachel, deſignare ſolent duas vitas, actiuam & contemplatiuam, ab eodem patre Deo ortas, & inſtitutas. Geneſ. 29. c. Idem ſignificant ſorores Maria & Martha. Lucæ 10. g.
Glo. ord. ſ. Gen. 29.

Eccleſia.
Soror dicta eſt ſponſa: quia in coniunctione ſpirituali ſunt ſicut angeli. Cant. 4. c 5. a. Soror autem paruula, erat eccleſia, cum in ſolis Apoſtolis exiſtebat. Cant. 8. c. Et ſorores Lazari orantes Chriſtum pro ſuſcitatione Lazari, ſunt eccleſiæ orantes pro peccatoribus. Ioan. 11. c. Soror etiam Chriſti dicitur omnis, qui facit eius voluntatem. Mat. 12. d. Marc. 3. d.
Amb. de Iſaac. 6 Gre. ſ. Cant. 8. Cyr. 7. ſ. Ioan. 23.

Infirmiores in eccleſia. *Virtutes theologicæ.*
Sorores filiorum Iob, deſignant infirmiores in eccleſia. Iob 1. a. vel ſunt tres virtutes theologicæ, quæ iunguntur virtutibus, & donis Spiritusſancti.
Gre. 1. mor. 20. 35

Iudæi.
Soror Moſis Maria, & etiam Soror Aaron, ſecundum quòd conſiderabat euentum circa Moſen, deſignat Iudæos non nutrientes Moſen, ſed cuſtodientes. Exo. 2. a. 15. c.
Bed. ſ. Exo. 2.

Hæretici, & gẽtiles.
Soror maior Hieruſalem dicta eſt Samaria. Ezec. 16. f. 23. a. quia eius iniquitatem imitata eſt Hieruſalem. Soror verò minor dicta eſt Sodoma, quæ refertur ad gentium turbam: & ambæ poſſunt deſignare hæreticos & gentiles. Sorores etiam dicuntur Iſrael, & Iuda, quia de eadem erant ſtirpe: & quia in eiſdem verſabantur peccatis. Ier. 3. c.
Hie. ſ. Eze. 16. Ori. ſ. Eze. ho. 9.

Fratruelis.

Chriſtus.
Fratrueles, dicuntur filij fratrum: & Chriſtus dicitur fratruelis eccleſiæ, vt filius Synagogæ ſororis eccleſiæ: Et ſponſus eiuſdem eccleſiæ, cuius dicitur Fratruelis.
Ori. ſ. Cant. ho 2. Euc. q in Cant.

Fraus, Fraudare, quære Dolus.

Fremere, Infremere.

FRemere, eſt ſonitum edere, qualis fit à fluctibus maris: & ſumitur pro murmurationis voce, quaſi inarticulata, cum quadam indignatione prolata.

Comminatio diuina.
Fremitus Dei diuinam comminationem aduerſus peccantes deſignat. Hab. 3. c.
Hier. ſ. Hab. 3.

Fremitus pœnitentium.
Infremens Chriſtus ſpiritu in Lazari ſuſcitatione Ioan. 11. d. Innuit debere grauem peccatorem fremere per dolorem pœnitentiæ. Et ſecundus eius fremitus, eſt comminatio in incredulitatem Iudæorum: vel primus fremitus cum turbatione, eſt paſſionis eius, ſecundus ſine turbatione, erit in iudicio.
Aug. ſ. Ioã. trac. 49. Cyr. 7. ſ. Ioan. 21. Rup. 10. ſ. Ioan.

Prædicator.
Fremens equus eſt prædicator minis & terroribus inferni conuertens peccatores. Iob 39. c. Ier. 8. f. 49. a. Hab. 3. c. Ioan. 11. c.
Gre. 31. mor. 25.

Perſequentes Chriſtum.
Fremuerunt gentes, hoc eſt, gentiles, fidem Chriſti perſequentes. Et milites incondita voce Chriſtum blaſphemantes, ipſum ſpinis coronando. Pſ. 2 dicitur etiam de Iudæis.
Arno. & Hila. Pſ. 2.

Obſidio Hieruſalem.
Fremitus & clamor erat in ciuitate Hieruſalem, quando obſidebatur à Romanis. Iſ. 66. c.
Hie. ſ. Iſ. 66.

Inuidia diaboli, & ſuorum.
Fremitus malorum, aut leonis in bonos, eſt indignatio & inuidia diaboli & membrorum eius, & impetus tentationis in bonos. Pſ. 111. 3. Reg. 21. a. Iob 16. b. Pro. 19. b. Eccl. 13. a. Thr. 2. c. Mat. 14. a. Eoſdem deſignat fremens equus. Iob 39. c. Nah. 3. a.
Gre. 13. mor. 5. Hie. ſ. Nah. 3.

Frendere.

Frendere, eſt aliquid frangere, quaſi molendo. Et hinc frendere dicitur, qui per iracundiã concuſſis & ſtrictis dentibus, vocem emittit. Sic frendebant Iudæi aduerſus Chriſtum. Pſal. 34. Et frendebant dæmones & perſecutores aduerſus fideles: vel etiam exequentes iram aduerſus peccantes. Iſ. 5 g.
Glo. int. ſ. Pſ. 34.

Frequentare, Frequens, Percrebreſcere.

FRequentare, eſt frequenter adire, aut ſæpe aliquid agere, ac repetere. Percrebreſcere autẽ dicitur, quod diuulgatur, ac maius fit, quaſi multum frequens.

Gentiles.
Frequentes populi, in bonum, erant gentiles ad fidem venientes. Iſ. 13. a. Heb. 12. f.
Hie. ſ. Iſ. 13.

Dæmones & hæretici.
Frequentes autem populi, in malum, ſunt dæmones & hæretici aduerſus fideles inſurgentes. Iſ. 13. a. Et vrbs frequens eſt hæreticorum, propter multitudinem ſectantium: quibus latam viam oſtendunt. Iſ. 22. a. Nu. 16. d. Neh. 4. a.
Hie. ſ. Iſ. 13. 22.

Prædicatio Chriſti apud Iudæos.
Frequenter veniens Ieſus cum diſcipulis in hortum. Ioan. 18. a. Poteſt ſignificare frequen-

tationem eius prædicando in Iudæa: vbi tamen captus eſt. Idem poteſt deſignare frequens tranſitus Eliſæi per domum mulieris Sunamitidis. 4. Reg. 4. b.

Glo. ord. ſ. Luc. 10 — *Inquietudo vitæ actiuæ.*

Frequens miniſterium Marthæ, denotat vitæ actiuæ inquietudinem. Luc. 10. g.

Frequentes laudes Dei.

Frequentare canticum, eſt ſollicitare laudes Dei. Iſ. 32. d. 2. Par. 30. d. 2. Mach. 1. b.

Glo. ord. ſ. Mar. 9. — *Affectus gētiliū.*

Frequenter cadens lunaticus in ignem, & in aquam. Mar. 9. c. varios affectus gentilis populi, quibus agebatur à diabolo: & diuerſos cultus idololatriæ deſignat.

Fretum, vide Mare.

Fricare, Confricare, Defricare.

Fricare, eſt manus per aliquam partem quaſi terendo ducere.

Aug. 1. de Gen. ad lit. 2?. & 1. q. in euan. 2. Iſy. ſ. Leu. 6. Amb. ſ. Luc. 6. — *Tractare doctrinam.*

Confricantes diſcipuli ſpicas. Luc. 6. a. ſunt tractantes doctrinam, ad veritatem eruendam. Item mortificantes membra ſua, vt fructum inde bonorum operum colligant: ſicut etiā fricare vas æneum, eſt affligere corpus per pœnitentiam. Leu. 6. d. Confricabant etiam diſcipuli ſpicas, quando diſcutiebant conuerſorum opera: quorum profectu ſe alebant.

Frigere, Frixus.

FRigere, eſt torrere, vt fit in ſartagine.

Amb. 2. de Cain. 6 — *Fides probata.*

Frixum ſacrificium, dici poteſt fides igne tentationis probata: & voluntas feruens igne Spiritusſancti. Leu. 6. c. Sic erat frixus ille, de quo dicitur Pſa. 104. Eloquium Domini inflammauit eum.

Gre. ſ. Eze. ho. 12. — *Zelus prædicatoris.*

Frixa ſimila oleo, deſignat zelū prædicatoris cum ſuauitate miſericordiæ. Leu. 6. c. 2. Reg. 6. d. 1. Par. 16. a.

Hie. ſ. Ier. 29. — *Diabolus affligens malos.*

Frigens rex Babylonis pſeudoprophetas, deſignat diabolum frigentem in peccatis eos, qui loquuntur mendacium, & adulterantes. Ier. 29. e. Et omnes adulterantes dicuntur quaſi clybanus ſuccenſus à coquente. Hoſ. 7. a.

Frigus, Frigidus, Frigere, Refrigerare, Refrigerium.

FRigus, eſt vna ex quatuor qualitatibus elementorum, calori contraria. Refrigerare autē, eſt, frigus inducere: & interdum ſubleuare & recreare: vnde refrigerium ſubleuatio, & quaſi recreatio mentis, vel corporis.

Ori. 2. periar. 8. Hie. ſ. Ier. 6. & ſ. Nah. 3. Amb. ſ. Luc. 22. & de Noe. 23. Gre. 16. mor. 23. & 27. mor. 20. Au. q. in Pſ. Bed. ſ. Pro. 31. — *Diabolus. Iniquitas. Charitatis extinctio. Tribulatio. Tentatio. Timor. Pœna inferni.*

Frigus ferè in malum ſumitur, vt feruor in bonum: & frigida omnia attribuuntur diabolo: vt boreas, ſeu aquilo, & aquæ frigidæ, & ſerpens, & multa alia. Et frigida ciſterna, eſt iniquitas. Ier. 6. b. Et frigus erat, cum teneretur Chriſtus, & negaret Petrus, deſignans charitatis extinctionem, & tribulationem, & tentationem, & timorem. Mat. 24. b. Luc. 22. f. Geneſ. 8. d. Deu. 28. b. Iob 24. b. Pſ. 147. Et frigus, quod oritur ab arcturo, eſt poteſtas, & perſecutio à dæmonibus & gentilibus orta aduerſus fideles. Iob 37. b. Prou. 20. a. 25. b. 27. c. Eccl. 43. c. Nah. 3. d. Zachar. 14. a. c. Deſignatur etiam per frigora niuis, pœna inferni, vbi erit ſtridor dentium. Prouerb. 31. c.

Amb. ſ. Pſal. 118. ſer. 2. — *Infidelis.*

Frigidus dicitur infidelis. Apocal. 3. c. Et cùm Deus abominetur tepidum, frigidum tamen non videtur abhorrere: quia facilius conuertitur, quàm tepidus: amat tamen calidum.

Hie. ep. par. ſpec. Gre. 16. mor. 24. — *Deſiderium.*

Frigus interdum poteſt deſiderium deſignare, & ſunt, quibus non eſt operimentum in frigore, nempe qui praua habent deſideria ſine bonorum operum veſtimento. Iob 24. b.

Bed. ſ. Pro. 20. — *Torpor.*

Frigus etiam eſt torpor pigritiæ ad bene operandum: vt propter frigus piger arare noluit. Prouer. 20. a.

Bed. ſ. Pro. 25. — *Conſolationes. Opera miſericordiæ.*

Frigida aqua, interdum in bonum ſumitur: vt refrigerat laſſos, aut ſitientes. Prouer. 25. d. Et ſignificat conſolationes, & refrigeria, quæ dantur mœrentibus, aut indigentibus. Refrigerari autem dicitur Deus, cum reficitur laſſus: quia ipſe dicturus eſt, Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Iſ. 28. c.

Hil. ſ. Pſ. 65. — *Beatitudo.*

Refrigerium, in quod educet Deus ſuos, erit beatitudo in reſurrectione. Pſ. 65.

Bed. ſ. Pro. 25. — *Dies iudicij.*

Frigoris dies, dici poteſt dies iudicij. Prouer. 25. c. Amittit pallium in die frigoris.

Frondere, Frondes, vide Folium,

Frons.

Notitia vtriuſque teſtamenti, vel literæ, & ſpiritus.

FRons, eſt ea pars faciei, quæ eſt ſupra ſupercilia, & inter tempora: Et in ea maximè lucet verecundia. vnde impudentes, frontem perfricuiſſe dicuntur.

Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Ezec. ho. 16. 17. — *Merita. Miracula Sanctorum.*

Frons veſtibuli domus Domini, habens duos cubitos, deſignat notitiam vtriuſque teſtamenti vel literæ & ſpiritus: vel deſignat meritum vitæ præſentis, per duo præcepta charitatis. Et frontes thalamorum, ſunt miracula & exempla Sanctorum veteris & noui teſtamēti: quæ nobis virtutis lumen præbent: vel ſunt opera, quæ exterius videntur: vt prædicatio, eleemoſyna, &c. Eze. 40. b.

Gre. ſ. Eze. ho. 20. — *Verba & opera prædicatorum.*

Frontes portarum gazophylaciorum, ſunt verba & opera prædicatorum: in quibus eos foris agnoſcimus, quales apud ſe intrinſecus viuant. Eze. 40. c.

Hie. ſ. Eze. 41. — *Cognitio creaturarum.*

Frons templi habens ſex cubitos, deſignat cognitionem creaturarum, per quam deuenitur in cognitionem templi, vel Dei. Eze. 41. a.

Glo. ord. ſ. Exo. 28. — *Manifeſtatio cordis. Confeſſio oris, & operis.*

Frons ſacerdotis, vbi ponitur lamina continens nomen Dei, deſignare poteſt manifeſtationem cordis. Exo. 28. g. Leu. 8. b. deſignat etiam confeſſionem oris & operis, quæ debet eſſe in fidelibus. Apoc. 7. c.

Manifeſtatio virtutum.
A fronte cadentes capilli deſignant manifeſtationem gloriæ virtutum. Leui.13.f.

Mens. — *Amb.ſer.88.*
In fronte percuſſus eſt Goliath, deſignans eos percuti ac perire, qui non ſunt muniti ſigno crucis: vbi frons mentem ſignificare poteſt. Ibi fit ſignum in bonum, aut in malum. 1. Reg.17.f.Iſ.13.d. Eze.9.b. Apoc.7.a.13.d.17.a.22.a. Hæc eſt frons Oziæ leproſa. 2. Par.36.d.

Contumacia. Impudentia. — *Glo.int.ſ.Iſa.48. Rup.10.ſ.Apo.*
Frons ænea facta eſt Iſraeli, & frons attrita: quia non erubeſcebant a facie Dei. Iſ.48.a. Et frons meretricis eſt in hæreticis, qui gloriantur in erroribus. Iſ.3.d.Ier.3.b.Ezec.3.b.Apoc.17.

Principium.
Frons exercitus. Ioſu.8.b.Iudi 3.d.eſt principium exercitus.

Frui, Perfrui.

FRui, eſt quaſi delectationem & fructum de aliqua re capere: fruimur autem bonis, ſiue his, quæ putamus bona. Eccl'tæ.2.a.5.d.7.b.Sapi.2.b.Pro.7.c.

Coniunctio Chriſti cum eccleſia. — *Glo ord.ſ. Gen.38*
Fruens Iudas concubitu Thamar. Gen.38.d.deſignat coniunctionem Chriſti cum eccleſia ex gentibus.

Delectari adulatione. — *Glo.ord.ſ.Exo.30.*
Perfrui odore thimiamatis. Exo.30.d.eſt delectari laudibus, quæ ſoli Deo debentur.

Fructus, Fructificare, Fructuoſus, Infructuoſus, Fruges, Pomum, Pomiferum.

FRuctus dicitur à fruendo, eſtque illud quod vltimò ab arboribus, & fundis percipitur. Daturque fructus bonus, & malus: & fructus maturi, & acerbi. Et per metaphoram fructus dicitur vtilitas, quæ ab aliqua re percipitur. Fruges autem generaliter dicuntur, quæcunque ex fructu terræ in alimoniam vertimus: vt frumentum, & legumina, &c. videnturque fruges dici, quando nondũ ad perfectionem venerũt. Et filii, dicuntur fructus vẽtris.

Chriſtus. — *Tert.aduer.Iudæos. Arn.ſ. Pſalm.66. Iſy.ſ.Leui.23. Geor.vene.Cant.2 tom.4.cap 8. Euch. q. in Pſalm. Gre.ſ.Cant.8.*
Fructus terræ, quem dicitur terra noſtra dediſſe, eſt Chriſtus ab vtero virginali ortus. Pſ. 66. Qui dicitur fructus ventris. Pſ.126. Luc.1.e. Ipſe eſt fructus arboris pulcherrimæ. Leui.23. g. Et fructus dulcis ab arbore amara productus eſt Chriſtus, & eius lex quæ in lege veteri continetur. A lege enim contrahimus culpam: ab euangelio medicinam. A lege ſentimus punientem iuſtitiam: à Chriſto autem & euangelio gratiam & miſericordiam. A lege delictum, ab euangelio, vnde delictum condonetur. Per legem omnes tanquam oues errauimus: per Chriſtum, qui eſt via, veritas, & vita, diriguntur pedes noſtri in viam pacis. A lege, vnde iniquitates noſtræ ſicut onus graue grauentur ſuper nos: in Chriſto verò poſuit Pater iniquitates omnium noſtrum. Per legem vulneratur, & infirmatur anima: Chriſti autem liuore ſanati ſumus. Dicitur etiam Chriſtus fructus, quia eſt merces fidelium. Et fructus vineæ, eſt Chriſtus ortus è populo ſynagogæ. Cant.8.d.

Incarnatio Chriſti. — *Gre.9.mor.22.24. Hie.ſ.Ioel.2. Gre.ſ.Cant.7.*
Poma etiam ſignificare poſſunt incarnationis myſteria prophetata. Et naues poma portantes, erant antiqui patres, qui diuinæ incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore potiti ſunt, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione detulerunt. Iob.9.c. Sũt etiã mandati ſermones, & conceſſa facultas operis, & naturæ indita intelligentia conditoris.

Dona Spiritusſancti. — *Gre.ſ.Nu.ho.9. Hie.ſ.Iſa.57.65. Arn.ſ. Pſalm.71. Hila.ſ.Pſ.1. Beda ſ.Pro.27. Amb.ſ. Pſ.118 ſer. 5. Aug.ſ.Pſ.71.& ſ. Ioan.tract.51.*
Fructus ligni, hoc eſt, crucis Chriſti, ſunt dona Spiritusſancti. Ioel 2.e. Et fructus palmæ, ſunt fructus crucis Chriſti. Cant.7.c. Et fructus virgæ Aaron, ſunt fructus, quos tulit crux Chriſti. Num.17.c.

Corpus ſpiritale. Immortalitas. Fœlicitas. Merces.
Fructus virgæ Aaron, ſignificare poſſunt corpus ſpiritale, quod reſurget. Num.17.c. Fructus etiam Chriſti, erunt dona immortalitatis. Pſ.1.71.131. Et fructus labiorum Chriſti, erit pax in vita æterna. Iſa 57.d. Et fructus vineæ erunt ei, quibus beati fruentur in fœlicitate Iſa.65.d. Amos 9.d. Fructus ficus ſeruatæ, eſt vita æterna. Pro 11.d.27.c. Cant.7.c.

Prædicatio paſſionis. Charitas. Opera Chriſti. Conuerſio gentiũ. — *Ber.ſ. Cant.ſer.48 Gre ſ.Cant.2. Arn.ſ.Pſ.71.*
Fructus ſponſi, dici poteſt prædicatio Dominicæ paſſionis: qui fructus ſuauis eſt credentibus. Cant.2.a.Iſa 30.c. Eſt etiam fructus eius charitas: & ſublimia eius opera. Et fructus, quem attulit granum frumenti mortuum, eſt conuerſio gentium. Ioan.12.c.

Apoſtoli. Credentes. Patriarchæ, & prophetæ. — *Hila.ſ.Pſ.1. Hie.ſ.Hoſe.9. Aug.ſ.Pſ.78.126. Euch.form.ſpirit.4 Rup.12.ſ.Apo.*
Fructus Chriſti dicuntur Apoſtoli, & credentes. Pſ.1.71.121. Et frugum primitiæ, ſunt iidẽ Apoſtoli. Leu.2.d. Et fructus oliuæ in cacuminibus ramorũ, deſignare poſſunt Apoſtolos eductos ab extremis Iudæorũ. Iſ.17.b. Poma autẽ prima ficulneæ, ſunt patriarchę & prophetæ. Hoſe.9.c Et poma odorifera ſunt Sancti: quorum cuſtodia eſt Hieruſalẽ. Pſ.78. Et poma Sanctorum, ſunt vel ipſi Sancti, vel fructus eorum in virtutibus. Cant.4.d. Et fructus ventris, ſunt filii eccleſiæ, in ea regenerati. Pſ.127 Fructus duodecim ligni vitæ, ſũt Apoſtoli. Apo.22.

Minus perfecti. Recentes in fide. — *Gre.ſ.Cant.6.& ſ. Eze.ho.11.*
Poma conuallium, ſunt minus perfecti, habentes tamen odorem bonorum operum. Cant. 6 d. fruges etiam deſignare poſſunt nondum perfectos, & fruges nouæ, ſunt recentes in fide. Geneſ.41.f.Exo.13.a.22.a.23.b 34.c. Ezec.3.d.

Opera. — *Amb.3. Exae 12. Ori.ſ.Leui.ho.16 Hier ſ.Mat.ho.21 Ori ſ.Luc.ho.22.& ſ.Mat.ho.16.& ſ. Num.ho.9.& ſ.Roma.5.*
Fructus generaliter dicuntur opera, ſiue bona, ſiue mala. Mat.7.c.13.b.21.d.Mar.4 b.Ioan. 15.a. Et fructus maturi aut acerbi ſunt opera debitis circonſtantiis veſtita, aut eis carentia. Thr.2.g. Mic.7.c. Et poma in arboribus, ſunt opera in fortibus, & præcipuè virtutum opera. Exo.10.d.Le.19.f.26.a.27.d.Mal.3.c.

Bona opera. — *Aug.13 cõfeſſio.25 Phi.de plãta.Noe Gre 22.mor.20.& ſ.Cant.7. Iſych.ſ.Levi.19.26*
Fructus boni, dicuntur bona opera: vt fructus digni pœnitentia. Mat.3.b.7.c.12 b.Luc.3.b. 6.f.13 b.Ioan.4.e. Et ponuntur fructus ſpiritus, charitas, gaudium, pax, &c. Qui etiam dicuntur fructus lucis, & fructus iuſtitię. Gala 5.d.Ephe.5.c.Phil.1.b. Et fructus boni, ſunt opera miſericordiæ. Iacobi 3.d.Gen.1.a.41.d.Coloſ.1.b Hi fructus bonorum operum deficiebant in ficu, quam maledixit Chriſtus. Matthęi vigeſimo primo b.Mar.11.b. Et dicitur fructificare Deo, qui opera exercet accepta Deo. Romanorum ſeptimo a. Et fructus ſponſi dulces, ſunt bona opera. Canticum 2. a.5.a.7.d. Et fructus quarti anni offerendi Deo, ſunt perfecta

opera aſcribenda Deo. Leu.19 e. vel deſignant glorificationem operum Chriſti. Et fructus ventris, quo dicitur priuata Rachel, ſunt bona opera. Gen.30.a. Fruges optimæ terræ offerendæ, deſignant optima opera offerenda Chriſto. Gen.43.c.47.c.Leui.26.a.Pſ.1.66.84.Iſa.30.e.Ier.17.b.29.b.Eze.36.b.f.Hoſe.14.d.Ioel.2.e.Mic.6.b.Zach.8.c.Fit autem fructificatio ab imperfecto ad perfectum: vt prius ſit in herba, deinde in ſpica, poſtmodum in area, vbi colligitur fructus ſegregatus à paleis. Mar.4.a. Sic datur profectus in bonis operibus. Fructus pomorum habentes in ſe refectionis dulcedinem, ſunt bona opera. Cant.4.d. Et fructus arboris pulcherrimæ, ſunt bona opera tempore opportuno facta. Leu.23.g. Et fructus virgæ Aaron, deſignant perfecta opera iuſtitiæ, quæ etiam alij vitam præbere valeant. Nu.17.c. Poma quæ germinant arbores recenter plantatæ, dicuntur immunda, & noſtris eſibus non apta. Leui.19.e. quia cùm primordia boni laudantur operis, dignum eſt, vt hoc animum non paſcat operátis: ne dú accepta laus ſuauiter carpitur, fructus operis intempeſtiuè comedatur. Fructus vitis erant bona opera hæreticorum, quando erant fideles in eccleſia. Hoſe. 10.a.

Gre.ſ.Cant.42. Iſyc.ſ.Leui.23. Aug ſer.90. Gre.8.mor.35. Hie.ſ.Hoſe.10.

Hie.ſ. Amos 2.

Fructus mali ſunt mala opera, quæ à mala arbore procedunt. Mat.7.c.12.b.Luc.6.f. Et dicitur fructificare morti, qui operatur digna morte. Rom.7.a. Et opera mala, dicuntur infructuoſa opera tenebrarum. Ephe.5.c.Ier.12.d.Amos 2.c.

Ori.ſ.Rom.6. — *Mala opera.*

Fructus boni dicuntur noſtri, quia à Deo dante nobis naturam bonam & adiuuante per gratiam, ſunt in nobis: fructus autem mali dicuntur non noſtri, ſed à diabolo: quia non à natura bona, ſed à praua voluntate incitata ab eo, qui homicida eſt ab initio. Et vitis aliena dicitur, quaſi alienum dederit fructum. Et inimicus homo dicitur ſuperſeminaſſe zizania. De bono ergo fructu ait Apoſtolus. Rom.6.d. Nunc liberati à peccato, ſerui autem facti Deo, habetis fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam.

Hie.ſ.Iſa.27. — *Remiſſio culpæ.*

Fructus, aut benedictio, quam dedit Dominus domui Iacob, eſt remiſſio culpæ, propter orationem Chriſti, quem Iudæi occiderunt. Iſa.27.c.

Hie.ſ.Ierem.6. — *Caſtigatio Dei.*

Fructus cogitationum malarum, dicitur caſtigatio Dei: qua mali puniuntur propter malas cogitationes, & peccata: dicitur etiam fructus ſtudiorum. Ier.6.e.21.d.

Hie.ſ. Ierem.ho.8. — *Diſcipuli hæreticorum.*

Fructus impiorú, dicútur diſcipuli hęreticorú. Ie.12.c. dicútur etiá fruges mẽdacij. Hoſ.10.d.

Hila.ſ.Pſal.51. Hie.ſ.Ierem.11. Gre.17.mor.1. — *Eccleſia.*

Fructifera oliua dicitur, qui abundat operibus miſericordiæ. Pſ.51. Fructifera quidem oliua, erat prius ſynagoga, poſtea verò eccleſia. Ier.11.c.

Homo ſine bonis operibus.

Infructuoſum lignum, eſt homo non habens bona opera: ideo conterendus, & ſuccidendus, ac in ignem mittendus. Iob.24.d. Et infructuoſa opera ſunt, quæ non pariunt fructum æternæ vitæ. Ephe.5.c.Titum 3.d. Iudæ d.Mat.3.

Hie.ſ.Eze.47. Gre.ſ.Cant.7. Ricar. de S.Victo. de ſecreti conſcientia.16. Hila.ſ.Pſalm.66. Hie.ſ.Ierem.2. Iſyc.ſ.Leui.25. — *Sẽſus ſpirituales. Sacra ſcripturæ. Cognitio Dei.*

Fructus bonæ arboris ſunt ſenſus ſpirituales. Eze.47.c. Sic poma ſunt ſenſus ſanctarum ſcripturarum: & poma noua ſunt noui teſtamenti: vetera verò, veteris. Cant.7.d. Et fructus arboris proceræ. Dani.4.b. eſt ſcientia ſpiritalis: vt enim fructus hominis ſapit, & paſcit, ita ſcientia ſpiritalis ſpiritalem eſuriem per ſacram admonitionem ſuauiter reficit. Fructus quoque terrę ſunt cognitio Dei, quá dedit Chriſtus, qua ratione terra noſtra dicitur dediſſe fructú ſuú. Pſ.66. Iſ.4.a. Et fructus Carmeli, eſt doctrina ſacræ ſcripturæ. Ier.2.b.Eze.34.f.Leu.25.f.

Hil.ſ.Mat.Cant.12.

Fructus boni, aut mali, ab arbore bona, vel mala, dici poſſunt bona, aut mala opinio, quę de Chriſto habebatur inter Iudæos. Matt.12.b.

Ber.ſ.Cant.ſer.48. Rup.ſ.Amos 8. — *Bona tẽporalia.*

Fructus terræ aliquando ſignificant bona temporalia, quæ debet percipere laborans agricola, hoc eſt, prædicator. 2.Timo.2.a. fructus autem terræ offert ſicut Cain, qui dat ſubſtantiam terrenam, qua non placatur Deus abſque bono animo. Gen.4.a. Poma, quæ vncino capiuntur, temporalia bona ſunt, quæ recipiunt auari. Amos 8.a.

Hie.ſ.Eze.17.

Fructificans vinea in palmites, erat regnum Iudæorum ſub rege Sedechia. Eze.17.b.

Beda ſ.Pro.12. — *Bona verba.*

Fructus oris, dici poſſunt bona verba: nam qui mala loquitur, non fructum generat, ſed damnum. Pro.12 b.

Frumentum, Triticum.

Ori ſ.Iere.ho.8. Arn.ſ. Pſ. 4.64. Amb.de Ioſeph.7. Hie.ſ.Iſa.[illegible] Iere.31.[illegible] ſ.Zac.9. Ori.ſ.Ge.ho.12. & ſ.Ier.ho.7. & ſ.Le.ho.28. Hie.ſ.Iſ.30. & ſ. Iere.12. & ſ.Eze.4.45. & epiſ ad Algaſiam. Gre.3 paſt.adm.25 Fulgen.ho.de cõfe. Aretas.ſ. Apoc.6. Amb.prol.de Spiritu ſan lo.[illegible] ſ.Luc.3. Ori.ſ.Luc.ho.26. Hie.ſ.Iſa.28. Aug.ſ.Apoc.ho.6. & ſer.108. Gre.27.mor.22. Gre.ſ.1.Reg.6.

FRumentum à fruendo dictum, hoc eſt, à veſcendo, generale nomen eſt, ad far, triticum, ſiliginem, & hordeum. quantum verò ad allegorias pertinet, non fit diſcrimen inter frumentum & triticum.

Corpus Chriſti.

Frumentum ſæpe ſignificat corpus Chriſti, qui dixit ſe panem viuum. Gen.27.f.41.f.42.b.47.d.Pſ.4.64.80.147.Ierem.31.c.Hoſe.7.d.Ioel.2.e. Et dicitur frumentum electorum. Zach.9.d. quia paſcit electos Iſa.62.c.

Charitas. Verbum Dei. Sacra ſcriptura. Præcepta. Myſtici ſenſus. Sapientia. Confeſſio vnius Dei.

Poteſt in eiſdem ferè locis ſignificare charitatem, & verbum Dei, & euangelicam doctrinam: & generaliter ſacram ſcripturam, & præcepta, ac myſticos ſenſus. Idem deſignabit triticea ſimila. Exo.29.a.Iſa.30.e.Ier.12.c. Thre.2.d. Eze.4.c.45.d. Hoſe.2.b. Ioel.2.e. Zach.9.d. Mar.4.c. Luc.16.b.Apo.6.b Et triticum in ſaccis, eſt ſapientia in anima. Gen.42.e.44.a. Et frumenta in aſinis. Geneſ.42.b. deſignant confeſſionem vnius veri Dei apud Iudæos, ſed comedunt hoc frumentum hordeo mixtum, quia filium Dei negant.

Boni. Iudæi. Proceres eccleſiæ. Martyres.

Frumenta dicuntur boni, qui virga veritatis ab inani palea, hoc eſt, à reprobis ſeparantur. Iudi.6.b.Mat.3.c.13.c.Luc.3.d. Triticum etiam dici poſſunt Iudæi, aut proceres eccleſiæ: quia vt triticum grauius teritur quàm alia ſemina, quæ baculo excutiuntur. Ita hi ſi peccent, grauius à Deo puniuntur. Iob.37.b.Iſa.28.g. Ierem.23.f. Apoc.6.c.18. d. Poteſt etiam in multis ex his locis ſumi pro Martyribus.

Conſolationes perfectorum in hac vita.

Triticum dici poſſunt conſolationes perfectorum in hac vita, quia adhuc ſunt cum paleis.

1.Reg.6.c.In alia verò vita eſt iam panis ſine paleis.In hac enim vita, eſt delectatio,& cognitio quæ per creaturas habetur,iuxta illud Rom.1.c.Inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt,intellecta conſpiciuntur. Et Pſ.91.Delectaſti me in factura tua.

Dona Spiritusſancti. Frumentum dici poſſunt dona Spirituſſancti : quæ aperiunt, qui vendunt dona, vel gratias datas. Amos 8.b. *Hie.ſ.Amos 8.*

Cogitationes bonæ, & opera. Virtutes. Bona opera. Triticum bonas cogitationes, & virtutes, & bona opera ſignificare poteſt. Iudi.6.b.2. Reg.4.b. Cant.7.a. Et frumentum, & vinum, & oleum, cogitationem, verbum, & opus deſignare poſſunt. Gen.27.f. *Gre.3.mor.22.& ſ. Cant.3. Beda.ſ.Gen.27.*

Frumentum quandoque ſignificare poteſt bona opera minora, quibus abundabunt valles.Pſ.64.Triticum verò etiam perfectos fructus,qui congregantur in horrea.Mat.3.c.Ioel.1.c. Frumentum autem conſiderari poteſt in herba, in ſpica, & in area : & deſignat diuerſos proficiendi gradus. Marc.4.c. *Hila.ſ.Pſ.64.&ſ. Matt.Can.2. Gre.22.mor.20.*

Opera legis. Triticú Iudæorum,dici poſſunt opera carnalis legis,quibus ipſi paſcuntur.Iſ.62.c. Ag.1.c. *Hie.ſ.Iſa.62.*

Doctrina hæreticorum. Frumentum, cuius quiſquilias vendunt hæretici, eſt vilis eorum doctrina, quæ non meretur frumentum appellari. Amos 8.b. *Hie.ſ.Amos 8.*

Tempus gratiæ. Triticea meſſis dici poteſt tempus gratiæ. Gen.30.b.Exo.34.c.Iudi.15.a.

Fruſtra, vide Vanus.

Fruſtum.

FRuſtum, eſt rei cuinſque particula.

Senſus ſcripturæ diuerſi. Fruſta, in quæ diuiditur vitulus, ſignificare poſſunt diuerſos ſenſus ſacræ ſcripturæ, & doctrinam auditoribus accommodatam. Leui.1.b. Idem deſignabunt fruſta arietis. Exod.29.c.Leui.8.d.9.c. *Glo.ord.ſ.Leui.1.*

Cogitationes carnales. In fruſta conciſus Agag, deſignat cogitationes carnales diſpergendas eſſe,ne libidinis igné accendant.1 Re 15.g.Ad ſimile referri poſſunt fruſta leonis,qué diſcerpſit Sáſon.Iud.14.b.Et fruſta carnis,quę miſit Ezec.in ollam.Ezec.24.b. Et fruſta cadaueris vxoris Leui.Iudi.19.g. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Frutex, Frutetum.

FRutex eſt planta,quęad iuſtam arboris magnitudinem non aſſurgit:maior tamen vt plurimum herbis, nec areſcit, ſicut herbæ. Frutetum autem, eſt locus fruticum. *Plini.16.nat.hiſt.36.*

Populus Hieruſale, vel eccleſia. Fruteta oleæ Hieruſalem, quæ comburit Deus,populum Hieruſalem ſignificare poſſunt. Vel etiam eccleſiæ,qui cùm peccant, puniútur à Deo. Ier.11.c.Idem deſignare poſſunt fruteta Iudææ, in quibus requieſcunt muſca Aegypti, & apis Aſſur.Iſa.7.c. *Hie.ſ.Iere.11.*

Excuſatio peccati. Frutex peccati eradicandus.Eccl'.3.d.dici poteſt excuſatio peccati, quæ eradicabitur. *Lyra.ſ.Eccl'i.3.*

Fugere, Fugare, Fuga, Aufugere, Profugere, Profugus, Reſilire, Transfugere.

FVgere, eſt curſu & celeritate ab aliquo diſcedere : vel abſolutè diſcedere, vel abire, aut pauidè abire, & elabi, vel euadere, & etiam vitare. Fuga autem eſt ipſe actus fugiendi. Fugare verò eſt in fugam conuertere. Profugere autem eſt procul fugere. Et profugus, qui à patria ſua procul aufugit. Reſilire verò eſt quaſi ſaltu euadere. Transfugere verò dicitur, qui à ſuis ad hoſtes fugit.

Chriſtus relinquens Iudæos. Fugiens Iephte fratres ſuos. Iudi.11.a.typus eſt Chriſti, qui latuit Iudæos quantus eſſet:& in morte fugit, quia non amplius à Iudæis viſus eſt, licet reſurrexerit. Et fugiens Ioſeph relicto pallio in manu adulteræ. Gen.39.c. deſignat Chriſtum morientem relicto corpore ad tempus in manu ſynagogę.Et fugiens Dauid in ſpeluncam à facie Saulis, deſignat Chriſtum, qui per mortem & ſepulturam, fugit à perſecutione Iudæorum. Pſ.56.in titulo. Et fugiens Dauid à facie Abſalom, eſt Chriſtus, qui fugiſſe dicitur à Iuda, quando Iudas receſſit ab eo. Pſ.3.in titulo. Et fugiens Chriſtus in montem relicta turba, eſt aſcendens in cælum relictis adhuc in ignorantia Iudæis : quia illud dicimus nos fugere, quod ignoramus. Ioan.6.b.Fugiens Moſes ab Aegypto & fratribus ſuis, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum. Vt etiam Moſes fugit Pharaonem, ita fugit Chriſtus Herodem. Exo.2.c. *Aug.q.in Iudi.49. & ſ.Pſ.3.56. Beda.ſ.Gen.39 Cyril.3.ſ.Ioan 20. Aug.ſ.Ioã trac. 25 Beda.ſ.Exo.2.*

Incomprehenſibilitas Chriſti. Fugere dicitur ſponſus.Cant.8.d quando Chriſtus ex diuinitate intelligentiam noſtri ſenſus excedit : & in ſeipſo nobis incomprehenſibilis permanet: *Gre.17.mor.14.& ſ.Cant.8.*

Apoſtoli relinquentes Iudæam. Fugiens Iacob ab Eſau in Meſopotamiam, deſignat Chriſtum & Apoſtolos relicta Iudæa tranſeuntes ad Gentes. Gen.27.g.28.a. Et fugiens Moſes à fratribus ſuis, indicat tranſitum Apoſtolorum ad Gentes. Exo.2.c.Et fuga ab Hieruſalem ſine properatione, deſignabat tráſitum fidelium, relicta Hieruſalem ad gentes cum victoria fidei. Iſa.22.d. Fuga etiam Chriſti in Aegyptum tranſitum eius ad gentes innuebat.Mat.2.c.Pſ.52.Et fugiens ex acie Iudæorum vir vnus,eſt prædicator ex Iudæis conuerſus, & prædicans Gentibus.1.Reg.4.c.Exo.6.b Hoſe.12.d.Fugere dicitur mulier in ſolitudinem.Apoc.12.b.quando in primitiua eccleſia, diſcipuli relinquebant omnes curas ſeculares,& erant illis omnia communia. *Hie.ſ.Iſa.22. Hila.ſ.Pſ.54.& ſ.Matth.Can.1. Rup.13.victo. verbi Dei 4.*

Priuatus ſe Chriſtus fuga. Item Apoſtoli. Item códemnati. Deſerens ſciẽtias ſeculares. Fuga Chriſti periſſe dicitur in paſſione, quia omnino ſe fuga priuauit.Pſ.141.Perit etiam fuga à bonis paſtoribus,qui non fugiunt vt mercenarii, veniente lupo: Perit quoque fuga ab his,qui grauantur peccatis : quia non poſſunt euadere iram Dei. Amos 2.d.9.a. *Amb.de fuga ſecu. Aug.ſ.Pſ.141.*

Fugiens Moſes ab Aegypto in terram Madian.Exo.2.c.deſignare poteſt eum qui ad tempus redit ad ſcientias ſeculares. *Gre Nyſſe.de vita Moſis.*

Hie.ſ. Ionam.1. Geor.Vene.Cant.1 tom.6.cap.9. Rup.ſ.Ionam 1. — *Chriſtus veniens in mundum.*

Fugiens Ionas in Tharſis.Ionæ 1.a.deſignat Chriſtum venientem à Patre in mundum:qui quaſi fugitiue dicitur, cùm latuit ſub humanitate: Vt autem fugit, ne prædicaret Niniuitis, deſignat Chriſtum dicentem: Non eſt bonum ſumere panem filiorum,& mittere canibus. Deſignat etiam pauorem Chriſti ante paſſionem: quo tamen non obſtante obtemperauit Patri:Poteſt etiã ſignificare quẽlibet fugientem à facie Dei,& tradentem ſe mundi fluctibus.

Amb.ſ.Luc.17. & de fuga ſec.c.4. & epiſt.4. Gre.17.mor.15. Hie.. Aglaſia. Arn.ſ.Pſalm.56. Ori.ſ.Ier.ho.2.5. Rup.7.ſ.Apoc. Hier.ſ.Eze.7.& ſ.Nahum.3. Aug.ſ.Pſ.113. Ricar.de S.Vict.de extermin.mal.2. — *Fligere vitam ſublimem. Deſerere vitia.*

Fugere ad montes,eſt,relictis ſeculi periculis,ad vitam ſublimem per virtutes confugere:& etiam ad Sanctos, eos imitando & orando.Fugit autem,qui mundi huius mala euadere concupiſcit.Gen.14.b.19.c.Idem eſt fugere in deſertum,vt Elias.3.Reg.19.a.Matt.24.b.Marc.13.b.Luc.21.c.Ioan.6.b.Apoc.12.b. Fugere autem ſeculum, eſt abſtinere à peccatis, & ad ſimilitudinem & imaginem Dei formam virtutum aſſumere: & extendere vires ad imitationem Dei,ſecundum menſuram propriæ virtutis, auxiliante gratia Dei. Hoc deſignat fuga Dauid ab Abſalom.2.Reg.15.c.Et fuga Ionæ.Ion.1.a.Et fugiens Iacob à Laban,deſignat relinquentem principem huius ſeculi, & mundum. Gen.31.d. Et fugiens Dauid, à facie Saulis, eſt fugiens à principe huius mundi.Pſ.56.in titulo.Et fugere à Chaldæis, eſt fugere à dæmonibus. Iſa.21.d.48.d. Et fugere de medio Babylonis, eſt velociter deſerere ſtatum & confeſſionem peccatorum. Iere.50.c.51.a.Et fugiens Moſes ab Ægypto & Pharaone, fugam ſeculi & principis ſeculi deſignauit. Et etiam fugiens Iſrael Pharaonem. Exod.2.c.14.d. Et fugere à terra aquilonis,eſt fugere à ſtatu vitiorũ.Zac.2.b.Et reſilire à Niniue,eſt recedere à mũdo.Nahum.3.b.Saluantur autem, qui ita fugerint. Eze.7.d. Et fugere dicitur mare, quum mundanus, relictis vitiis, conuertitur ad Deum.Pſ.113.

Ori.ſ. Mat.ho.29. Philo. de profugis. Rup.ſ.Zach.2. — *Confugere ad pœnitentiam.*

Fugere ad locum conſtitutum, eſt ad pœnitentiam confugere. Exod.21.b. Fugiens etiam Iacob ab Eſau, deſignat deſerentem prauos mores per pœnitentiam.Gen.27.g.28.a.Fuga tamen eſt imperfectorum, ne videlicet pereant in conſortio prauorum. Zach.2.b. Vbi eſt credere, & pœnitentiam agere.

Ori.ſ. Mat.ho.29. Arn.ſ.Pſ.141. — *Declinare carnis incendia.*

Fugere à Sodoma, eſt incendia carnis declinare. Gene.19.e. Fugiens quoque Iacob à Laban, deſignat fugam à carnalibus vitiis. Geneſ.31.d. Et fugiens Ioſeph à domina adultera: Gen.39.c.Et fugere fornicationem, eſt omnes eius occaſiones vitare.1.Cor.6.b.Si enim non plenè cauemus, perit fuga à nobis.Pſ.141.

Hie.ſ.Amos 2. — *Expoliatio veteris hominis.*

Fugit nudus robuſtus, qui vt poſſit euadere,expoliauit ſe veterem hominem, & pelliceas tunicas peccatorum, vt nulla ſit ſarcina prægrauatus. Amos 2.d.Vel quia nudus eſt,& Chriſti perdidit veſtimentum,de quo in Apoſtolo dicitur:Induite vos Chriſtum Ieſum.Et in alio loco: Siquidem induti, non nudi inueniamur. Nihil ei proderit fortitudo ſua: ſed in die prælij atque certaminis fugiet perſequentes, & abſque armatura Apoſtoli reſiſtere non valens, hoſtibus terga præbebit.

Hie.ſ.Iſa.13.16.21 & ſ.Mat.10. — *Redire ad eccleſiã ab hæreticis*

Fugit in terram ſuam, qui relictis hæreticis redit ad eccleſiam. Dicitur etiam fugere à Moab quaſi auis.Iſa.13.c.16.a.Et fugit à facie gladij & arcus, qui ſibi ab hæreſibus, & tentationibus cauet.Iſa.21.d.Et fugit alienum,qui ſibi cauet ab hæretico.Ioan.10.a. Abdi.e.Et fugit in aliã ciuitatem is,quem hæretici perſequuntur in vna, cùm fidelis confugit ad aliud volumen ſacræ ſcripturæ,quãdo hæretici in alio nõ bene fundãtur,vt ſic reuincantur.Mat.10.c.

Gre.4.mor.35. — *Eleuari in contemplationem.*

Fugiens ſe elongat, qui à turba deſideriorum temporalium in altam Dei contemplationem ſe ſubleuat. Pſalm.54.

Gre.ſ.1. Reg.15. — *Dans gloriã bonorum operũ Deo.*

Fugiens adoleſcens, reiecta ſindone. Marc.14.f.deſignat eum, qui de virtutum ornatu nihil ſibi aſcribit, ſed totam gloriam relinquit Deo.

Glo.int.ſ. Gen.31. — *Separari ſapientem ab inſipientibus.*

Fugiens Iacob inconſulto Laban.Gen.31.d.deſignat ſapientem ſeparantem ſe ab inſipientium conuictu,quando videt ſe illis non poſſe prodeſſe: vel Chriſtum recedentem à Iudæis.

Aug.14. in euan. 37.& 2.de conſe. euan.77. Ori.ſ. Mat.ho.29. Amb. de fuga ſec.6 Hie.. Aglaſia. Euth.q.in Matth. Gre.epiſt.33. — *Impedimenta conuerſionis.*

Fuga fit in hyeme vel ſabbato.Mat.24.b.quando quis aliquo rerum temporalium impedimento detinetur à conuerſione: Vel cùm quis eſt affectus rerum temporalium triſtitia vel lætitia, propter amorem erga res illas. Vel fit in hyeme, quum quis opprimitur tribulationibus & tentationibus. Vel eſt in frigiditate charitatis.In ſabbato verò, quum quis eſt bonis operibus vacuus & nudatus. Vel hyeme vel ſabbato fugere conatur, qui iram diſtricti iudicis tunc apetit fugere, quando ei iam non licet ambulare.

Iſyc.ſ.Leui.4. Ori.ſ. Mat.ho.29. & ſ.Ioſu.ho.8. Iſyc.ſ.Leui.26. — *Trãſire à litera ad ſpiritum.*

Fugere à Iudæa in montes, eſt tranſire à litera ad ſenſus ſpirituales. Mat.24.b. Fugam autem ſimulantes filij Iſrael ab vrbe Hai,deſignat deſertionem literæ legis faciendam,vt veniatur ad Chriſtum. Vel deſignat fugientes vitia.Ioſu.8.a. Fugiunt etiam ad vrbes, quum confugiunt ad ſcripturas prophetarum.Leui.26.d.

Hil.ſ.Pſ.138. Baſi.ſ.Pſ.59. Arno.ſ.Pſ.13. Aug.ſ.Pſ 30.59. Gre.14.mor.34. — *Euadere iram Dei.*

Fugere à facie Dei, aut à facie arcus, eſt euadere iram Dei, aut etiam iudicium eius non ſuſtinere. Pſ.59.138. Et fugere ab increpatione Dei, eſt fugere ab operibus increpatione dignis.Pſ.103.Fugere etiam dicuntur Aſſyrij, non à facie gladij,ſed ab ira Dei, quam putant mali ſe euaſuros,cùm non poſſint ſine pœnitentia.Iſ.31.d Non poteſt enim quiſquam à Deo fugere, niſi ad eundem confugiat.Ideo eſt refugij domus. Pſ.30. Fugiũt quoque à facie gladij, qui ante iudicium conuertuntur.Iob.19.d.

Gre.18.mor.13. — *Emendatio vitæ*

Fugit de manu ferientis,qui ſuæ prauitatem corrigit actionis Iob.27.d.Vel certè quia manus opera deſignant,de manu percutientis fugit, qui dum praui interitum conſpicit, vias prauitatis relinquit.

Gre.9.mor.22. — *Deceſſus patrũ ante aduentum Chriſti.*

Fugerunt dies Iob, & antiquorum patrum,quia ante tempus expectatum elapſi ſunt, qui ad Redemptoris præſentiam peruenire nequiuerunt.Iob.9.d.

Fugit ſomnium à Nabuchodonoſor. Dani.2.a. dum mens illam, quam per mentis exceſſum videre conſueuit, contemplationis lucem amittit.

Amiſſio lucis contemplationis. — *Ricar. de S. Vi. l. de ſomn. Nabuch.2.*

Fugit homo velut vmbra, quia in amore Dei cordis calorem non habet: nec tamen vitam, quam diligit, tenet. Iob.14.a.

Frigiditas mentis. — *Gre.11 mor.27.*

Fugiens Iacob ab Eſau ad Laban. Gen.27.g. deſignat eum, qui ad tempus ſequitur ſplendida ſeculi, vt poſſit ſecularibus prodeſſe, quemadmodum Iacob profuit Laban. Deſignat etiam ſequentē ſenſus condeſcendendo illis, ad impetum iræ vitandum. Et transfugientes ad Chaldæos, ſunt tradētes ſe philoſophiæ, quū nō eſt in eccleſia, qui doceat, niſi errores. Iere.21.c.

Condeſcenſio ad ſeculares, vel ad ſenſus. — *Amb. de fuga ſec.5. Philo. de mig. Abr. Hie. ſ. Ierem.21.*

Fugiunt beſtiæ ab arbore ſucciſa. Dani.4.b. quando ſubiecti obedientiam prælati lapſi detrectant: & carnales magiſterium eius contemnunt. Fugiunt volucres, quum ſpirituales illius infamiam horrent, & conſortia declinant. Vel fugiunt beſtiæ, cum vigore animi fracto, tentationibúſque exhauſto, iam non valet mens carnales impetus cohibere: vel quælibet irrationalia deſideria ſub rationis magiſterio coercere. Et fugiunt aues, cum ſublimium inueſtigationem iucunda ſpectacula tot phantaſmatum occurſione turbati exercere non valemus.

Detrectantes obedientiam prælati lapſi. — *Ricar. de S. Vi. l. de ſomn. Nabuch. c.23.*

Fugiens Agar à facie dominæ ſuæ, typus eſt carnis recedentis ab imperio rationis. Gen.16.c.

Lyra ſ. Gen.16.

Fugiens etiam Agar à facie dominæ ſuæ, deſignat receſſionem populi Iudæorum ab euangelio, & à lege. Gene.16.c Et fugiens Moſes à colubro, deſignat Iudæos nolentes credere incarnationē Chriſti. Exo. 4.a. Et fugiunt Iudęi nemine perſequente: quia reſiſtunt veritati, quā fideles illis ſine perſecutione optant. Leui.26.c. Et fugiens Iſrael Philiſthæos, vnuſquiſque in tabernaculum ſuum. 1. Reg.4.b. typus eſt Iudæorum non valentium rationibus Chriſtianorum aduentum Meſſiæ probantibus reſpondere: ſed tamen vnuſquiſque in ſua perfidia perſiſtit. Et fugantur longè, qui abſorbebant Sion, cùm Scribæ, & Phariſæi diſperguntur. Iſa.49 c. Et profugus Cain, typus eſt Iudæorum ab Hieroſolymis exulantium. Gen.4.b. Dicuntur etiam profugi Iſrael, qui diſceſſerunt à Deo. Iſa.11.c. Ipſi ſunt fugientes à facie leonis, hoc eſt, à Chriſto in primo aduentu. Amos 5.f.

Refugiēs carnem rationis imperium. Recedentes Iudæi a lege & euangelio. Incredulitas Iudæorum. — *Rup. 5. ſ. Gen.25. Lyr. ſ. Leui.26. Gre. ſ. 1. Reg.4. Aug.12. cōt. Fauſ.12. Hie. ſ. Iſa.11. Rup. ſ. Amos 5.*

Fugiunt nemine perſequente, qui conſcientia peccatorum, etiam abſque ſuppliciis reſiſtere hoſtibus, & dimicare non audent. Mich.2.c. iuxta Septuaginta. Leui.26.c. Et fugiunt à facie equitis, aut à facie leonis, qui non poſſunt reſiſtere diaboli tentationibus, aut tribulationibus. Ieremiæ 4.g. Amos 5.f.

Non valentes reſiſtere diabolo. — *Hie. ſ. Mich.2.*

Fugre ad equos Ægypti, eſt quærere fauorem mundanum, quod eſt fugere à Deo. Ideo dicitur Iſa.30.d. Ad equos fugiemus, ideo fugietis, & hoc ſecundum fugere, eſt reuinci à Deo.

Quærere fauorē mundanum. — *Hie. ſ. Iſa.30.*

Fugit ſecuris de manu, cum increpatio excedit modum. Deut.19.b.

Immoderata correctio. — *Gre. 10. mor.9.*

Fugerunt foras videntes Chriſtum in paſſione. Pſ.30. quum apoſtoli eum reliquerunt. Et fugiens Moſes ſerpentem, deſignat fugam diſcipulorum in paſſione, & receſſum à ſpe, in qua prius fuerant. Exo.4.a. Fugiunt etiam foras Iudæi contemnentes ſacramenta eccleſiæ, & hæretici, qui ſe ſeparant ab eccleſia.

Relinquentes Apoſtoli Chriſtum in paſſione. — *Hie. ſ. Pſ. [illegible] Beda ſ. Exo 4. Aug. ſ. Pſ.30.*

Fugientes inimici à facie Dei, ſunt dæmones, Iudæi, & etiam hæretici à facie Chriſti reſurgentis, & à voce eius prædicantis fugati. Fugiunt autem non latendo, ſed timendo. Pſ.67.88. Et fugientes Philiſthæi, ſunt dæmones, qui fugantur per prædicationem, & peccatorum conuerſionem, & pœnitentiam. 1. Reg.14.c. Et fugiens procul, eſt diabolus increpatus à Deo, timens ne mittatur in infernum. Iſa.17.d. Fugientes principes, ſunt hæreſiarchæ diſcedentes ab eccleſia: & fugiunt procul, quia longe recedunt à veritate per obſtinationem. Iſa.22.a.31.d. Nahum.2.c. Zach.14.a. Fugans Ioſue Amalec, eſt Chriſtus fugans dæmones. Exo.17.d. Et fugantes Crabrones Euæum, & Chananæum, &c. ſunt propulſantes dæmones. Exo.23.d. Fugiunt quoque Aegyptii Iſraelem, quum dæmones ceſſant à fidelium perſecutione. Exo.14.f. Et fugerunt aquæ ab increpatione Dei, cum ceſſauerunt perſecutiones eccleſię. Pſ.103. Profugus etiam Aſſur deſignat hęreticos eiectos ab eccleſia. Iſa.10.d. Dicuntur etiam profugi Iudæi, qui relicta fide tranſierunt ad hęreticos. Iſa.16.a. Fugiet terra in fine mundi, quando per conflagrationem ſtatum ſuum mutabit. Apoca 20. Ita etiam dicitur de cęlo, nempe aerio. Deſignantur etiam in his peccatores, & dęmones.

Fugientes dæmones Chriſtum reſurgentem. Ceſſatio perſecutionum eccleſiæ. — *Arn. & Hila. ſ. Pſ.67. Gre. ſ. 1. Reg.14. Hie. ſ. Iſa.17.22. & ſ. Nahum.2.67. Aug. ſ. Pſ.103. Hie. ſ. Iſa.10.16. Rup.11. ſ. Apoc. Tho. ſ. Apo.21.*

Non fugat vir ſagittarius Leuiathan. Iob.41.d. quum diabolus non curat increpationes ſermonum, quę fiunt à prædicatoribus: ſed in ſua perſiſtit duricia.

Pertinacia diaboli. — *Hie. ſ. Iob.41. Gre.14. mor.5.*

Fugit mercenarius viſo lupo. Ioan.10.b. quando prępoſitus videns animarum periculum, non audet reprehendere, aliquod temporale commodum reſpiciens. Qui neque diabolo, ne ſuis tentationibus ouem de ouili ſeparet, reſiſtit, neque hæreticę prauitati, aut violentiæ opprimentium ſeſe murum opponit.

Non audens prælatus reprehendere ſubditos. — *Aug. ſ. Ioan trac.46. Gre. h. 14. Cyril. 7. ſ. Ioan.5.*

Fugit arma ferrea hypocrita, aut auarus, & irruit in arcum æreum. Iob.20.c. quia dum pręſentes neceſſitates metuens, multa per auaritiam rapit, extremi iudicii diſtrictis ſe percuſſionibus anteponit, & cum fugit arma ferrea, ab arci ærei ſagittis inuenitur: quia mala temporalia ſtulte præcauens ſententia æterna percutitur.

Rapina auari. — *Gre.15. mor.12.*

Fugere dicuntur, qui moriuntur: quia velociter ab hac vita recedunt. Nahum.2.c.

Mori. — *Rup. ſ. Nahum.2.*

Fulcire, Fulcrum, vide Munire.

Fulgere, Refulgere, Splendere, Micare.

Nitere, Ritulare, Fulgor, Splendor, Nitidus.

Ori.ſ.Eze.ho.1. Hie.ſ.Iſa.4. & ſ. Ezec.1. Gre.ſ.Eze.ho.2.

FVlgere, eſt ſplendorem, aut lucem emittere: quod etiam ſplendere dicitur. His confinia ſunt omnia in titulo poſita.

Eſſentia diuina. Illuminatio Dei

Splendor Dei ipſam diuinam eſſentiam ſignificat, qui dicitur eſſe ſuper eos, quos beatos facit, per ſui manifeſtationem. Pſ.89. Et ſplendor ignis deſignat ipſam illuminationem Dei tam quæ fit beatis, quàm mentibus viatorum. Et ſplendor à lumbis ſurſum dicitur eſſe, vt virtutes mentis, quę ſupereminent in homine, reſplendeãt. Iſa.4.b. Eze.1.b.d.8.a. Hab.3.a.

Ori.ſ. Mat.ho.3. Ter.adue Marcio. Aug.18.ciui. Dei. 32.

Manifeſtatio diuinorum ſecretorum. Fama Chriſti.

Reſplendens facies Chriſti ſicut Sol, deſignat manifeſtationem diuinorum ſecretorum Matt.17.a. Et ſplendor Chriſti vt lux, fuit in eius transfiguratione. Haba 3.a. Et etiam in natiuitate, cum lux orta eſt mundo. Iſa.60.a.62.a. Qui ſplendor fama Chriſti intelligitur, quæ credentes illuminauit.

Glo.int.ſ. Exo.19.

Miracula Chriſti.

Micantia fulgura, miraculorum Chriſti claritatem deſignant: quæ totum mundum illuſtrarunt. Exo.19.c.

Ori.ſ. Leui. ho.13. Hie.ſ.Iob.3.9.

Gratia in mẽte.

Splendet lucerna ſuper caput, cùm infunditur oleum bonorum operum: & gloria diuinæ gratiæ eſt in mente. Item cùm lumen diuinæ doctrinæ illuſtrat mentem. Sic ſplendebat ſuper caput Iob lucerna. Iob.29.a. Fulgentes etiam manus deſignant opera munda. Iob.9.d.

Gre.9.mor.28. & 19.mor.9. Ori.ſ. Mat.cap.13. Hie.ſ. Eze.43. & ſ. Ioel.2. Gre.29.mor.27.

Splendor Sanctorum, & eccleſiæ.

Fulgebunt iuſti ſicut Sol in reſurrectione. Matt.13.e. Generaliter quidem omnes, ſed aliqui magis aut minus, ſecundum hoc quod dicitur Dan.12.b. Docti & iuſti erunt vt ſplendor firmamenti: qui verò ad iuſtitiam erudiunt multos, fulgebunt quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Et præter hoc differt ſtella à ſtella in claritate, vt dicitur 1. Cor.15.e. Et micantes ſtellæ ſunt Sancti ſplendentes. Iob.38.c. Et ſplendet terra maieſtate Dei, hoc eſt, eccleſia per Chriſtum. Eze.43.a. In iudicio verò retrahent ſtellæ ſplendorem ſuum, quia Sancti vix abſque formidine iudicem videbunt. Ioel.2.c.

Hie ſ.Iob.31. Gre.22.mor.6. Glo.ord.ſ. Thre.4.

Claritas operũ, & virtutum. Continentes. Corpora caſta.

Fulgere aut ſplendere dicitur Sol, quum opera & virtutes clareſcunt. Iob.31.d.

Nitidiores lacte dicuntur continentes, qui faciunt maiora opera, quàm ſit diſtributio temporalium in pauperes. Thre.4.a.

Ori.ſ.Iudi.ho.6.

Nitentes aſini ſignificare poſſunt corpora caſtitate ornata, quæ pacificè reguntur ab anima. Iudi.5.b.

Gre.10.mor.20.

Renouatio virtutis.

Fulgor meridianus in veſpere, eſt virtutis renouatio in tentatione: vt repentino charitatis feruore mens vigeat, quæ iam iamque ſibi gratiæ lumen occubuiſſe formidabat. Iob.11.d

Hie.ſ.Nahum.3.

Eloquentia hæreticorum.

Micans gladius Niniuæ, nitorem eloquentiæ hæreticorum deſignare poteſt. Nahum.3.a.

Fulgur, Fulmen, Coruſcare, Coruſcatio.

FVlgur & coruſcatio, dicitur ignis ſplendens in nubibus, præcipuè cùm tonat: Fulmen autem dicitur ignis magno impetu, ceu telum iaculatus à nubibus. In ſacra autem ſcriptura ſæpe fulgur pro fulmine ſumitur.

Amb.de voca. Gent.1.

Manifeſtatio diuinitatis.

Coruſcationes Dei, ſunt manifeſtatio diuinitatis per reſurrectionem Chriſti, & per creaturas. Pſ.76. Et coruſcat maieſtas Dei, cùm per admiranda opera manifeſtatur. Exod.40.d. Ezec.1.d. Matt.28.a. Apoc.4.d. Inſpirationes etiam, quibus Deus manifeſtatur, coruſcationes dici poſſunt. Iob.38.d.

Aug.ſ. Pſ.134.

Inſpirationes. Terror diuinæ vindictæ.

Coruſcationes etiam Dei, & fulgura, ſunt eius minæ, & terror diuinæ vindictæ, & iudicij. Pſalm.17.96.143. Eccl'i.32.b.43.b. Sapi.16.c. Luc.17.c. Apoc.4.b.11.d.16.d. Facit autem Deus fulgura in pluuiam, cùm eos, quos terret minis, poſtmodum ad miſericordiæ cognitionem, & pœnitentiæ lachrymas reuocat. Pſal.34. Fulgur etiam aut fulmen, ipſam diuinam vindictam ſignificat. Deut.32.f.2. Reg.22.b. Sapi.5.d Zach.9.d. Nahum.3.a. Haba.3.c.

Aug. 1.q. in euan. 38.

Eccleſia.

Fulgur exiens ab Oriente, & parens in Occidente, deſignat eccleſiam per totum orbem ſplendentem, minimèque latentem: vt doctrinæ hæreticorum, quæ in angulis & latibulis docentur. Matt.24.b.

Hila ſ. Pſ.134. Hier.ſ.Iere.10.

Doctores. Apoſtoli.

Fulgura, quæ facit Deus in pluuiam, dicuntur doctores ſcientiæ ſplendore fulgentes: quos facit Deus prædicare. Iob.38.d. Pſ.96.134. Iere.10.c.51.c. Dan.3.f. Nahum.2.b. Haba.3.c. Zac.9.d Exo.19.c.

Gre.30.mor.4. Rup.4.ſ.Matt. Gre ſ.Iere.ho.5. & ſ.Mat.ho.29. Hie.ſ. Eze.1.& ſ. Pſ.17.

Doctrina. Verba Chriſti.

Fulgura etiam deſignare poſſunt ſplendorem doctrinæ & veritatis, & verba Chriſti. Pſ.43. Iere.10.c Iob.41.c. Et fulgur exiens ab Oriente, & parens in Occidente, deſignat ſonum doctrinæ & veritatis in omnem terram exiiſſe. Matth.24.b Et fulgur egrediens de igne, eſt manifeſtatio veritatis à Spirituſancto vel illuminatio Spirituſſancti. Eze.1.d. Pſal.17.134. Zach.9.d. Apoc.4.b.8.b.11.d.

Aug.ſ. Apoc. ho.3.6. Gre.ſ.Eze.ho.5. Euch.for ſpirit.3. Ori.ſ.Eze.ho.4. Gre.27.mor.8. & 30.mor 3. Hie.ſ. Eze 1.& ſ. Pſ.18.

Miracula.

Fulgura diſcurrentia ſuper terram, deſignare poſſunt miracula facta ad conuerſionem infidelium. Exod.9.c.19.c. Et ſunt ignea & micantia, ad conſumendas ſpinas vitiorum. Fulgura etiam, quæ multiplicauit Deus, ſunt miracula, quæ faciebant per Sanctos & prędicatores. Pſ.17.76.96.143. Sic dicitur fulgurare Deus per nubes deſuper lumine ſuo, cùm per ſanctos prædicatores inſenſibilitatis noſtræ tenebras, etiam miraculis illuſtrat. Iob.36.d.38.d. Eze.1.d. Zach.9.d. Haba.3.b. Apoc.4.b.8.b.

Aug ſ. Pſ.143. Rup.3. Apoc. Hie.ſ. Pſ.17. Gre.34.mor.3.

Compunctio cordis. Sentẽtia iudicii.

Fulgur dici poteſt compunctio cordis: & tranſeunt nubes præ fulgure, quum per compunctionem peccatores conuertuntur. Pſ.17.

Fulmen aliquando deſignat ſententiam extremi iudicij: quæ ideo fulmen vocatur, quia eos, quos ferit, in perpetuum incendit. Sic contra Antichriſtum mittet Deus fulmina, quem interficiet ſpiritu oris ſui, & deſtruet illuſtratione aduentus ſui. Iob.41.c.2. Theſſ.2.b.

Potentes ſeculi. Fulgurans eſt, qui in poteſtate poſitus aliis nocet. Sed aliud eſt ſplendere, aliud fulgurare. Nonnunquam enim ſplendor ſine percuſſione eſt: fulguris verò nomine ſplendor exprimitur cum percuſſione: Sed iniquus fulgurat in amaritudine ſua: quia inde poſtea ſuppliciis æternis mancipatur. Iob. 20. d. Sic Satanas non dicitur fulgur ſed ſicut fulgur, quia transfigurat ſe in Angelú lucis. Et opera malorum iuſtitiæ ſpeciem habentia, non ſunt fulgur, ſed ſicut fulgur. Luc. 10. c. Et erunt dęmones quaſi fulgura diſcurrentia in iudicio. Nahum 2. b. Fulgurans autem haſta, deſignare poteſt eloquentiam hęreticorum. Nahum 3. a.

Dæmones. *Eloquentia hæreticorum.* — *Gre. 35 mor. 15. Amb. 2. de inter. 4. Hie. ſ. Nahum 2. 3.*

Fulica.

Fulica, eſt auis, quę victitat apud mare. Et Pſal. 103. Vbi nos habemus hærodius, Arnobius legit fulica. Eſt magnitudine columbæ, dicta à fuliginis colore: prædicit tempeſtatem matutino clangore. Fertur nutrire pullum ab aquila abiectum.

Amb. 5. Exae. 18. Pli. 18. nat. hiſt. 35.

Fullo.

Fullo eſt, qui veſtimenta, ſeu pannos rudes purgat, & expolit: dictus ſic à fouendis aqua calida veſtibus.

Amb. ſ. Luc. 9. Hie. ſ. Mala. 3.

Chriſtus. Fullo interdum poteſt ſignificare Chriſtum, qui abluit peccata noſtra. 4. Reg 18. d. Iſa. 7. a. 36. a. Mala. 3. a. *Ori. ſ. Matt. ho. 2.*

Sapientes ſeculi. Deſignat etiam ſapientes huius ſeculi, qui non perinde candidam poſſunt verbis facere ſapientiam, qualis erat veſtis Chriſti in transfiguratione. Marc. 9. a.

Fuluus, quære Rufus.

Fumus, Fumare, Fumigare.

FVmus, eſt vapor obſcurus & denſus, ex humore lignorum virtute ignis comburentis exhalans, à calore furuo ſic dictus. Fumus pręcedit ignem producendum, & ab oculis, quos nimium infeſtauerit, lachrymas elicit. Quò autem amplius fumus in altum extollitur, eo fuſius dilatatur, extenuatur, & deficit. *Aug. ſ. Pſ. 36.*

Gloria Dei. Fumus, quo impleta eſt domus Dei, deſignare poteſt donum de gloria Dei, vel gloriam ipſius Dei. *Cognitio obſcura de Deo.* Vel deſignat cognitionem obſcuram, quę in hac vita de Deo habetur: quæ ab ipſo Deo procedit, ſicut fumus ex igne. Iſ. 4. b. 6. b. Ioel 2. g. Pſ. 143. *Ori. ſ. Iſa. ho. 4. Hie epiſt. Et factũ eſt & ſ. Iſa. 4.*

Error Iudæorum. Deſignat etiam errorem & ignorantiam Iudæorum, quo repleta eſt domus, hoc eſt, ſynagoga. Indicat quoque deſtructionem templi eorum combuſti. Iſa. 6. b Ioel. 2. g. Fumus putei quaſi fornacis, ignorantia, ſeu error in Iudęis, ex praua cupiditate. Apo. 9. a. 15. d. *Hie. epi. Ignota vulto & ſ. Iſa. 6. Rup. 5. 9. Apoc.*

Comminatio diuina. Fumus de naribus Dei, indignationem, & comminationem diuinam ſignificare poteſt. Pſa. 17. Hoc fumo impletur templum. Apoc. 16. a. *Euch. for. ſpiritu. 3. Aretas ſ. Apoc. 16.*

Ira Dei. Compunctio. Oratio. Anima. Fumus etiam de naribus Dei, dici poteſt compunctio, ſeu lachrymæ, quas Deus caſtigando excitat in pœnitente: vel lachrymoſa depræcatio pœnitentium. 2. Reg. 22. a. Pſ. 17. Fumus, quẽ creat Deus, lachrymoſa compunctio peccatorum pœnitentiam agentium. Iſaiæ 4. a. Apoc. 8. b. *Au. de eſſen. diui. Hie. ſ. Pſ. 17. Rup. 1. ſ. Iſa. 15.*

Fumus ex aromatibus, ſignificare poteſt orationes huius vitæ Deo acceptas. Cant. 3. c. *Gre. ſ. Cant. 3.*

Fumans clybanus, eſt anima peccatrix obſcura, quæ clibanus eſt, cùm in ea virtutis cibus coquitur. Geneſ. 15. d. Quaſi fumus autem anima in ſuperna aſcendit, quando dilectione feruente, & in hoc ipſum vergente, ſuum eam deſiderium ſuper ſemetipſam rapit. Vt virgula fumi autem, eſt deſiderium ignitum, & anxium, & ſurgens ex intentione recta. *Amb. 2. de Abra. 9. Philo. Quis rerum diui. hæres. Ricar. de S. Vict. 5. de arca myſt. 6.*

Lex. Fumans mons eſt lux obſcura malis: quam etiam deſignat fumus fornacis. Exo. 19. c. 20. c. *Sublimia dogmata.* Significat etiam ſublimia dogmata nobis obſcura: & præterea ignorantiam malorũ. *Ignorantia malorum.* Fumus quoque in legis collatione, deſignat legem cõtemnere volentes, lachrymas fore ſequuturas. Eſt enim neceſſe, vt corporis oculus in fumo illachrymetur. *Iudæi.* Item Iudæi. *Cyril. 3. ſ. Ioan. & ho. 5. Beda ſ. Exo. 19.*

Vt fumus ante ignem exoritur, & ſibi proximis lachrymas excitat: Sic ad virtutis nuncios accedendo, perfectionem ſperamus, quę ni contingat, non temperamus à lachrymis. *Rup. 4. ſ. Matt.*

Perturbatio in iudicio. Fumans clibanus, perturbationem futuri iudicij ob incuſſum terrorem tunc prouenturã ſignificare poteſt. Gen. 15. d. *Phil. Quis rerum diui. hæres.*

Affectus libidinis. Fumus fornacis, deſignare poteſt affectum prauum ex libidine remanentem. Ge. 19 f. *Superbia.* Item ſuperbiam, & quodcunque peccatum: *Infernus.* & pœnam inferni, *Mali.* & demũ ipſi mali puniti à Deo fumus dici poſſunt, & fumus putei, ipſa eorũ peccata, & blaſphemiæ. Iſa. 9. d. 14. g. 34. c. 65. a. Na. 2. d. Apo. 9. a. c. Et vt fumus deficit, cũ in altum ſurgit. *Iudæi.* Ita Iudæi perſequentes Chriſtum, *Dæmones.* & dęmones, & mali inſurgentes contra bonos. Pſ. 36. 67. 101. *Glo. ord. ſ. Gen. 15. Hie ſ. Iſa. 9. 14. 65. Ar & Hil. ſ Pſ. 67. Aug. ſ. Pſ. 36. & ſ. Apoc. ho. 7.*

Sapientia ſecularis. Fumus euaneſcens, & oculos obſcurans, eſt inanis & ſuperba ſapientia, pro luce mentis oculos obſcurans: & vt fumus inficit parietes, ſic inanis ſapientia, & iniquitas ſeculari caligine mentis aciem obducit. Vnde de his dicitur. Rom. 1. c. Dicentes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt: Vnde & dicuntur ſicut fumus de fumario. Hoſe. 13 b. Vbi fumarium, quod eſt via fumi, vitam malorum deſignare poteſt. *Hæretici.* Fumigantes etiam titiones, ſunt ſecularis ſapientia, & hęreticus ſermo. Iſa. 7. a. Et facies eorum dicitur denigrata ſuper carbones. Thren. 4. b. Ipſi quoque hæretici ſunt fumus, qui moleſti ſunt oculis, hoc eſt, doctoribus eccleſiæ. Pro. 10. d. *Amb. de fuga. ſec. 5 & 2 de Cain 2. Hie. ſ. Iſa. 7. & ſ. Pſ. 67. Aug. ſer. 108. Euc. for. ſpiritu. 3. Beda ſ. Pro. 10.*

Prædicatores. Sancti. Fumigantes montes, dici poſſunt prædicatores, verba proferentes, quibus alios ad pœnitentiam inducant, quaſi formantes nubes, vnde aquæ defluant. Pſal. 103. 143. Vel ſunt Sancti *Ar. ſ. Pſ. 103. 143. Hie. ſ. Pſ. 103.*

nonnihil ſentientes de igne punitiuo: Vel ſunt ſuperbi & potentes pœnitentiam agentes, & peccata ſua quaſi exhalando confitentes.

Aug. ſ. Pſ. 103. 143. Fulgen. epiſt. 6. Hila ſ. Pſ. 143. — *Superbi, & potentes. Dæmones.*

Fumigantes montes, ſunt etiam dæmones victi, & fugati a Chriſto, qualiſque in fumum reſoluti. Pſ. 143.

Gre. 33 mor. 36. 38. — *Dubitatio & ſuggeſtio dæmonis.*

Fumus de naribus Leuiathan erit dubitatio, quam electi habebunt ſuper miraculis Antichriſti. Iob. 41. b. Vel occulta dæmonis inſpiratio, aut ſuggeſtio mentem obſcurans, ne lucē interiorem videat.

Hil. ſ. Mat. Ca. 12. Ter. adue. Iudæos. Hie. Aglaſia. Hie. ſ. Iſa. 51. Chry. ſ. Matt. ho. 2. — *Iudæi. Gentiles.*

Fumigans linum, deſignat Iudæos aliquid ſpiritus & gratiæ habentes: vnde non extinguuntur à Chriſto. Iſa. 42. a. Matth. 12. b. Deſignat etiam gentiles momentaneum quendam ardorem, & extinctioni proximum habentes: quem Chriſtus non extinxit, ſed potius accendit.

Renouatio cælorum.

Sicut fumus liquefient cæli in iudicio, quia in nouam claritatem renouabuntur. Iſa. 51. b.

Humana negotia.

Fumo ſunt humana negotia comparanda. Pſ. 101. Defecerunt ſicut fumus dies mei: Sed ille quidem de breuitate hoc, & fuga quadam huius dixit ætatis. Ego verò non ad hoc ſolum, verumetiam ad turbulentiam rerum prę́ſentium dici poſſe illud accipio. Nihil enim ita oculos animæ contriſtat & turbat, vt ſecularium conditio curarum, & quaſi obuolitantia quędam multiplicis cupiditatis examina. Hæc enim ſunt iſtius fumi ligna. Nam ſicut ignis iſte communis, vbi humidam corripit conſperſamque materiam, plurimum ſine dubio fumum ſuſcitat: Sic etiam concupiſcentia vehemens illa prorſus, ac flammea, quando mentem alicuius ac paluſtrem ſuccendit animam, multum in ea fumum gignit, ac nutrit.

Funda, Fundibularius.

Sacra ſcriptura.

FVnda, eſt inſtrumentum è funiculo factum, quo funduntur, hoc eſt, iactantur lapides. Fūdibularius autem, aut funditor eſt, qui funda dimicat.

Cyril. 8. ſ. Ioan. 17. — *Eccleſia. Prædicatores.*

Funda Dauid, deſignare poteſt ſacram ſcripturam, qua dimicatur contra Goliath, hoc eſt, diabolum. Deſignat etiam crucem Chriſti. In qua poſitus lapis Chriſtus, percuſſit diabolū. 1. Re. 17. c. 25. e. 1. Par. 12. a. 2. Par. 26. c. Eccl'i. 47. a. Zac 9. d. Deſignat etiam longanimitatem, quæ neceſſaria eſt ad vincendum Goliath, id eſt, ſuperbiam.

Ber. ſer. de Dauid & Goliath. Gre. 34. mor. 5. Hie. ſ. Zac. 9.

Funda ſecundùm quòd in gyrum mittitur ad iaciendum lapidem, quò aduerſarij pectus feriatur, ſanctam deſignare poteſt eccleſiam, quæ dum volubilitate temporū per tribulationum circuitum ducitur, fortes ex illa viri prodeunt, quibus quaſi lapideis ictibus, iniquorum corda tundantur. Iob. 41. d. Deſignat etiam ipſos prædicarores. Zac. 9. d.

Inſtrumenta dæmonum, & hæreticorum.

Funda in malum, deſignare poteſt inſtrumenta dæmonis & hæreticorum, quibus vtuntur ad peruertendos ſimplices. Iud. 20. b. Et fundibularij ſunt doctores hęreticorū, & infidelium, qui fideles interimere conantur. 1. Macha. 9. b.

Glo. ord. ſ. 4. Reg. 3. — *Doctores hæreticorum. Doctores ſacri.*

Fundibularij boni, ſunt doctores ſacri, qui funda, hoc eſt, per ſacram ſcripturam lapides, hoc eſt, autoritates iaciunt, quibus inimicos veritatis percutiant 4. Reg. 3. d. Iudit. 6. b.

Fundamentum, Fundare.

FVndamentum eſt id, ſuper quo aliquid fundatur, aut ſtruitur, vt fundamenta domus ſunt, ſupra quæ parietes domus eriguntur. Fundare autem eſt ędificare, & etiam ſtabilire.

Hie. ſ. Ioſu. ho. 9. Hie. ſ. Iſa. 28. & ſ. Pſ. 86. Aug. ſ. Pſ. 29. 86. Gre. 28. mor. 1. — *Chriſtus. Trinitas.*

Fundamentū ſpirituale in eccleſia eſt Chriſtus, qui eſt fundamentum fundamentorum. 1. Cor. 3. b. Ephe. 2. d. Vt autem fundamentum materialis fabricæ iacitur in imo. Ita è diuerſo fundamentū ſpiritualis ædificij in ſummo ponitur. Pſ. 136. Iſa. 28. d. Atque ita diuites admonentur parare ſibi bonū fundamentum in cælo in futurum. 1. Timo. 6. d. Ideo autem hoc fundamentum ponitur in ſummo, quia eſt earum rerum, quæ ad ſumma tendunt. Vnde & ipſe Chriſtus caput dicitur eiuſdem eccleſiæ, cuius eſt fundamentū. Fundamenta autem deſignare poſſunt ſacram triadem, quę eſt per fidem in montibus ſanctis, hoc eſt, in Apoſtolis. Pſal. 86.

Ar. & Au. ſ. Pſ. 86. Ori. ſ. Ioſu. ho. 4. Hie. ſ. Mich. 6. Gre. 28. mor. 9. & Cant. 5. — *Apoſtoli, & prophetæ.*

Fundamenta etiam ciuitatis, hoc eſt, eccleſię, ſunt Apoſtoli & prophetæ, qui etiam fundamenta terræ dicuntur, & fundamenta templi. 3. Reg. 5. d. Iob. 38. a. Pſ. 17. 86. Iſa. 58. d. Mic. 6. a. Ephe. 2. d. Apo. 21. c. Quando autem fundamenta ponuntur in plurali, ſumuntur pro Apoſtolis: quando verò dicitur fundamentum in ſingulari, pro Chriſto. Fundatæ quoque columnæ ſuper baſes, ſunt Apoſtoli in Prophetis. Cant. 5. b.

Glo. ord. ſ. Iſa. 58. — *Vtrumque teſtamentum.*

Fundamentum Apoſtolorum & prophetarū dicitur vtrumque teſtamentum. Epheſ. 2. d. Fundamentū altaris dici poteſt ipſum euangelium. Le. 5. c. 8. c. Fundamenta quoque ſeculorum, dicuntur ambo teſtamenta. Iſa. 58. d. Hæc ſunt fundamenta terræ, hoc eſt, eccleſiæ. Iſa. 40. c.

Aug. epiſt. 120. Gre. 25. mor. 15. & 28. mor. 1. — *Fides & charitas.*

Fundamentum ſpiritualis ædificij in anima, ſunt fides & charitas, quas virtutes qui habent, Dei ædificatio dicuntur. Iob. 38. a. Pſalm. 136. Ephe. 3. d. Coloſ. 1. c. 2. Timoth. 2. c. Thren. 4. b.

Am. ſ. pſ. 118. ſer. 5. Gre. 28. mor. 9. Hie. ſ. Eze. c. 30. & ſ. Mich. 6. — *Timor Dei.*

Fundamentum quoque ſeu baſis dici poteſt timor Dei, qui eſt initium ſapientiæ, & fundatæ columnæ ſuper baſes aureas, ſunt Apoſtoli in timore Dei firmati. Iob. 38. a. Pſalmo 110. Cantic. 5. d.

Dæmones. Principes mundani.

Fundamenta terræ concuſſi, dici poſſunt dæmones, aut principes mundani, & philoſophi, & hæretici. Dicuntur etiam fundamenta montium, id eſt, ſuperborum: & fundamenta

Philoſophi. Hæretici. Ægypti.Pſ.81.Iſa.24.Eze.30.a.Haba.3.c.Deſignant etiam defenſiones hæreſium, quæ fundamenta reuelat Deus.Mich.1.b.6.a. *Aug.ſ.Pſ.81.*

Spes ſuperborũ. Fundamenta montium ſignificare poſſunt ſpem ſuperborum, quæ turbatur in hoc ſeculo.Pſ.17.Deut.32.d. *Aug.ſ.Pſ.17.*

Praua cogitationes. Fundamenta Sion,quæ deuorat ignis,ſunt prauæ cogitationes.Thre.4.b Et fundamentũ parietis diſſipati, ſignificat inanem fiduciam ex prauis cogitationibus,aut ineptis prouenientem.Eze.13.e.Haba.3.c. *Hie.ſ.Eze.13.*

Firmans Deus Gẽtes in eccleſia Fundauit Deus terram ſuper ſtabilitatem ſuam,quum firmauit gentes in eccleſia. Pſal. 23. 103.118.Pro.3.c.Iſa.14.g.46.c.51.e. Et fundata domus ſupra firmam petram,eſt eccleſia, vel anima ſuper Chriſtum:cùm non ſolum audit verba Dei,ſed etiam facit: vt non omni vento errorum circumferatur.Matt.7.d.Et fundata dicitur eccleſia ſapphiris, cùm fidelium conuerſatio eſt in cœlis.Dicitur etiam fundari in iuſtitiâ.Iſa.54.c.Fundatur templum iuxta ordinem ſuum,cùm eccleſia in ſuis ordinibus firmatur à Chriſto.Ier.30.d.Eze. 37. g. Fundarunt manus Zorobabel,hoc eſt,Chriſti,domũ Dei,eccleſiam.Zac.4.c.8.b. Et fundauit Deus Lunam,& ſtellas,hoc eſt,eccleſiam & doctores eius.Pſ.8.Fundatur autem exultatione vniuerſæ terræ,quia ex tota terra veniunt ad fidem cũ lætitia. Pſ.47.86. Fundauit Deus terram ſuper maria:quia corroborauit eccleſiam in fide, ne fluctibus ſeculi laberetur.Pſalm.23.101.Et fundauit eam in ſecula,quia nunquam deficiet,ſed è militante fiet triumphans. Pſ. 77. Dicitur autem fundata ſexta die, hoc eſt, ſexta ætate, quando Chriſtus factus eſt fundamentum eccleſiæ.Pſ.92.Fundatur puluis in terra,cùm in ſolida membra corpus reducitur. Iob. 38. d. Et cùm gentiles in eccleſia per fidem firmantur. Item quum peccatores vocati in eccleſia, traditæ fidei ſunt ratione ſolidati:vt qui prius inconſtantia mobiles tentationis aura leuabantur,immobiles poſtmodum contra tentamenta conſiſterent.

Arn.ſ.Pſ.102. Hil.ſ.Matt.ca.6. Hie.ſ.Iſa. 14. 54. Aug.ſ.ſer.do.in mõte, & ſ.Pſ.86. Gre.18 mor.10. Beda ſ.Pro.3. Hie.ſ.Iere. 30. & ſ.Zac.4.& ſ. Iſ. 8.23.47. Au.ſ.Pſ. 77. 92. Gre.ſ.Pſ.101. Hie.ſ.Iob.38 Gre.30 mor.8. 10.

Inſtituens Deus religionem. Inſtabilitas. Fundauit Deus locũ montibus,& campis,hoc eſt,vitæ actiuæ,& contemplatiuæ intra eccleſiam. Pſ. 103. *Arn.ſ.Pſ.103.*

Fundauit Deus faſciculũ, quum inſtituit religionem ſuper terram. Amos 9. b. Et quum firmauit Apoſtolos,vt eſſent fundamenta eccleſiæ. *Hie ſ. Amos 9. Ruf.ſ. Amos 9.*

Fundatur ſuper arenam id,quod non ſtabilitur in Deo. Matt. 7. d. Non habet autem fundamentum os anguſtũ ſub ſe.Iob.36. c. quia infernus ſub peccato non habet fundum ad recipiendos malos: & quia peccator ſine termino peccat: Vnde & fundatus dicitur tranſitus virgæ Dei,cùm exhibetur æterna punitio.Iſa.30.g. *Gre.26.mor. 32. Hie.ſ.Iſa.30.*

Præteriens mundus. Non fundari amplius Babylonem, eſt præterire figuram huius mundi.Iſa.23.c.d. Dicuntur autem Sim fundaſſe Chaldæam, quum dæmones offerunt mundanam proſperitatem, vitiis permixtam. *Hie.ſ.Iſa.23.*

Fundata erat Ephraim quaſi Tyrus in pulchritudine, cùm hæretici erant in eccleſia. Hoſe. 9. d. *Hie.ſ.Hoſe.9.*

Confuſio diaboli Fundauit Deus diabolum fortem, vt corriperet: quia confundi eum facit per ſanctos homines. Haba. 1.c. *Glo.ord.ſ.Haba.1*

Fundere, Effundere, Diffundere, Infundere, Superfundere, Perfundere, Infuſorium, Suffuſorium.

FVndere interdum eſt liquefacere: vt metalla dicuntur fundi, quum vi caloris liquefiũt: Cùm autem fuſa ſpargi ſoleant,fundere ponitur pro ſpargere, aut id, quod in vaſe habetur,emittere.Item proſternere,&profligare.Effundere autem eſt abundanter fundere, & ſpargere.Diffundere,eſt ſpargere.Infundere,eſt intus, aut ſupra fundere. Perfundere, eſt valde,ſiue per omnes partes fundere.Effundere etiã,eſt dilatare. Iudit. 6.c. Præces ſuas Domino effuderat.Et exercere.Pſ. 68. Effunde ſuper eos iram tuam.

Vnctio Chriſti. Fundens oleũ Iacob ſuper lapidem,vnctionem,qua Chriſtus vnctus eſt à Patre,deſignauit. Ge.28.d. Idem fuſum oleum ſuper caput Aaron pontificis.Exo.29.a.Le.8.b. *Glo.int.ſ.Gen.28. Cyril.ſ.Exo.4.*

Incarnatio. Effundens Moſes aquam fluminis ſuper aridam,incarnationem Chriſti deſignauit. Exo.4. b.Et dicitur Chriſtus effuſus ſicut aqua,quia lauat peccata.Pſ.21. *Arn ſ.Pſ.21.*

Spũſſanctimiſsio Effundit Deus aquas ſuper ſitientes,quum dat Spiritumſanctum gentibus.Et effuſus Spiritus de excelſo,eſt Spiritusſanctus datus in Pentecoſte.Iſa.44.a.32.d. Sic effudit benedictionem. Mal.3. c.Ipſum autem effuſionis nomen increatam Spiritusſancti ſubſtantiam probat. Neque enim Deus,cùm angelum mittit,aut aliam creaturam,effundam dicit de angelo meo aut principatu,aut throno,aut dominatione.Significat autem effuſionis nomen largam & diuitem muneris abundantiam.Eze.39.g.Ioel.2.g.Zachar.12.c.Titum 3.b. *Hie ſ.Iſ.32.44.et ſ.Mala.3. Didimus de Spũſa. Hie.ſ.Eze.39. & ſ.Ioel.2.*

Dãs Chriſtus dona Spiritusſãcti Fundebat petra riuos olei,quando Chriſtus dabat dona Spiritusſancti, & cùm mittebat prædicatores,& ſcriptores.Iob.29.a. Eundem deſignabat ſacerdos fundens oleum ſuper extremum auriculæ dextræ leproſi,qui mundatur, & ſuper polices manus & pedis dextri, & ſuper caput, vt peccator totus ſanctificatus fiat per Chriſtũ chriſtus Domini.Le.14.c.In- *Miſericordia.* fundens etiam Samaritanus oleum in vulnera, deſignat Chriſtũ exhibentem miſericordiam & conſolationem peccatori, & prædicatorem fouentem mitiori ſermone. Infundit etiam vinũ,hoc eſt,ſermonem compungentem,extremi iudicij denunciatione. Luc. 10. f.Et fudit petra riuos olei,quũ Chriſtus miſit prædicatores vngendis mentibus auditorum.Iob.29.a. *Hie.ſ.Iob.29. Gre 19.mor.12.13. Iſych.ſ.Leui.14. Gre.ſ.Luc.l.c.34. Amb.ſ.Luc.10. Gre.19.mor.12.*

Ori.ſ.Leui.ho.1. Iſy.ſ.Leui.4.8 Rup.1.ſ. Leui.5 — *Effuſio ſanguinis Chriſti.*

Fundere ſanguinem hoſtiæ ſuper altare, deſignauit effuſionem ſanguinis Chriſti in cruce. Idem deſignauit fuſio ſanguinis per circuitum altaris. Exo.24.b.29.c. Leui.1.c.3.a.7.a.8.c.9. b. Fundere etiam ſanguinem ad baſim altaris, deſignat paſſionem Chriſti pro infirmis oblatam, & eius prędicationem, & fidem. Le. 4.c. Deut.12.d. Eſt etiam attribuere pœnitentiam euangelicę prædicationi, à qua auſpicatus eſt Chriſtus, dicens: Pœnitentiam agite, &c. Matt. 4.c. Luc.5.f. Sed Iudæi malè effuderunt ſanguinem Chriſti, deſignati per fratres Ioſeph, qui eius ſanguinem effundere volebant. Gen. 37. Fundit etiam ſanguinem hoſtiæ per altaris circuitum qui voluntatem carnis & ſanguinis pro Chriſto trucidant.

Trucidare affectus.

Baſi.ſ.Pſ.44. Hie.ad Principiã. & ſ.Eze.9.

Diffuſa dicitur gratia in labiis Chriſti, quia docebat tanquam poteſtatem habens: & etiã in prædicatoribus, qui eius dicuntur labia. Pſ.44. Rom.1.b.1. Cor.15. b. Diffuſio autem, vel effuſio, dicit abundantiam.

Ori.ſ Cant.ho.1.& ſ.Matt.ho.35. Amb.de Virg.3.& 1.de Spirituſan.7 — *Prædicator Chriſti. Fama Chriſti.*

Effuſum oleũ nomen Chriſti. Cant.1.a. eſt diſperſa eius fama, & bonus eius odor per vniuerſum orbem, quando factus homo exinaniuit ſeipſum: Cum eo etiam effuſum eſt nomẽ prophetarum, qui antea in ſola Iudæa cogniti erant. Ex abũdanti enim ſuperfluit, quicquid effunditur. Matt.26.a.

Hie.ſ.Amos 5. Rup.ſ.Amos 5. — *Faciẽs prædicatorem è peccatore.*

Effundit Deus aquas maris ſuper faciem terræ, cùm è peccatore conuerſo, facit prædicatorem, vt Paulum. Amos 5.b.9.b. Ex gentilibus etiam fecit prædicatores.

Gre.27.mor.25. Hie.ſ.Iob.37. — *Angeli. Mentes electorũ. Sacra ſcriptura.*

Fuſi cæli quaſi ęre. Iob. 37.c. ſunt angelicæ virtutes, vel electorũ mentes, à cunctis terrenis contagiis intimo amore ſuſpenſæ, quæ ab integritate cæptæ fortitudinis, nulla mutabilitatis rubigine conſumuntur. Vel deſignant ſacram ſcripturam perpetuam, atque ſonoram.

Arno.ſ.Pſ.88 — *Reputatus Chriſtus cum iniquis.*

Perfuſus dicitur Chriſtus confuſione, quando in paſſione ſua cum iniquis reputatus eſt. Pſalmo 88.

Aug.ſ.Pſ.34. Hie.ſ.Sopho.1.& ſ. Eze.9.et ſ.Hoſe.5 Rup.ſ.Hoſe.5.et 9 ſ.Apoc. — *Grauis caſtigatio Dei.*

Effundere dicitur Deus frameam, cùm grauiter caſtigat. Pſ. 34. Et etiam cùm multiplicat & roborat animas iuſtorum, vt pugnent contra dęmones & hęreticos. Effundet etiam Deus ſanguinem prauorũ in iudicio. Sopho.1.d. quando id, quod vitale habere videbantur, auferet ab eis. Effundit etiam Deus quaſi ignem indignationem ſuam, quando grauiter caſtigat: abũdantiam enim dicit hæc effuſio. Thre.2.b.4.b. Ezec.7.b.9.d.14.e. 20.b.22.e. 36.d. Nahũ 1.b. Sopho. 3. b. Effundere dicitur Deus iram quaſi aquam, quum ita caſtigat, vt emundet à peccatis. Hoſe.5.c. Effundunt angeli phialas iræ Dei, quum denunciant mundo iuſtam iram Dei. Apocalyp.16.a.

Gre.11.mor.10. — *Abiectio Iudæorum.*

Effundit Deus deſpectionem ſuper principes, cùm poſt Domini paſſionem abiecti ſunt principes Iudæorum. Iob.12.d. Effudit quoque Deus iram in Iudęos. Pſ.68. Iſa. 42. d. Effuſa eſt contentio ſuper principes in ſeditionibus Hieruſalem, quando deſtructa eſt: & etiam inter fideles principes mundi. Pſ.106.

Arn.ſ.Pſ.106 — *Perſecutiones illuſtriũ virorum.*

Effundens angelus phialam in Solem. Apoc.16.b. deſignauit perſecutionis ſupplicia, viris ſapientiæ ſplendore fulgentibus irroganda.

Gre.34 mor.6. Iſych ſ.Leui.2 — *Addere virtutes Cognitio diuinorum.*

Superfundere oleũ ſimilę, & thus. Leuitic. 2.a.b. eſt addere cognitioni diuinorum orationem & eleemoſynam: vt fecit Cornelius centurio. Acto.10.a. Et fundere oleum in ſartaginẽ, eſt imitari miſericordiam Chriſti.

Ori.ſ.Leui.ho.1 Iſych.ſ.Leui.1 Philo. de Victimis. — *Vincere concupiſcentiam. Ponere animam pro Chriſto.*

Fundit ſanguinem ſuper altare, qui omnem vincit concupiſcentiam. Item qui perdit animam ſuam propter Chriſtum, ponendo omnem animæ virtutem in corpore Domini, ad eius imitationem operando, & etiam, ſi opus ſit, vitam pro euangelio exponendo. Fundit etiam ſanguinem in circuitu altaris, qui integra mente, & in orbem choreas agitante, per omnes conſiliorum, dictorum, factorumque ſpecies Deum colit. Exo.24.b.29.c. Leuitici 1. c.3.a.7.a.8.c.9.b.

Au. q.in Num. 33 Iſyc.ſ. Leui.2.16. Baſi.et Au.ſ.pſ.6 — *Venerari paſſionem, & reſurrectionem Chriſti.*

Effundere cineres vaccę in loco puriſſimo. Nu.19 b. eſt venerari paſſionem Chriſti, & reſurrectionem. Et fundere pręces ſuper capro emiſſario. Le.16.b. eſt orare, vt per diuinitatem Chriſti nobis remittantur peccata. 2.Par.6.d. Et effundit oleum in ſartaginem, qui imitando paſſionem Chriſti, exercet opera miſericordiæ. Le.2.b.

Hil.ſ.Pſ.61.141 — *Orare, Confiteri, & ſperare.*

Effundunt corda ſua coram Deo, qui deprecantur, confitentur, & ſperant: nec retinent corda ſua, intra corda ſua, ſed melius retinent, effundendo, & expellendo à ſe peccatũ, & omnia manifeſtando Deo: & effundendo orationem ex intimo cordis. Effundunt autem ſicut aquam, ne quid remaneat. Pſ.41.61.141. Thre.2.f. Effundit etiam ſicut aquam cor, qui ex intimo affectu producit lachrymas compunctionis.

Lachrymari.

Hie.ſ.Iſa.58 — *Subuenire proximo.*

Effundit animam ſuam eſurienti, qui quantum poteſt proximo ſubuenit, non ex triſtitia aut ex neceſſitate. Iſa.58.c.

Hie.ſ.Iſa.55.& ſ. Eze.36. Gre.ſ.1 Reg.1. & 27.mor.5. Amb.epiſ.44. — *Verbi Dei prædicatio.*

Infundit imber & nix terram, cùm verbum Dei infunditur in animam. Iſa.55.c. Et effundit Deus aquam mundam, cùm dat aquas verbi Dei, & doctrinæ. Eze 36.e. Eccl'ię.11.b. Et effundens Anna animam in conſpectu Domini. 1.Reg.1.c. deſignat prædicantem verbum Dei, ad vtilitatem audientium, & honorem Dei, non ad commoda temporalia. Effundit etiã Deus imbres inſtar gurgitum, cùm de Iudæa prædicantes Apoſtolos auferens, doctrina nouæ gratiæ mundum rigauit. Iob.36.d. Effundere etiam aquam ſuper aridam, eſt effundere imbrem doctrinæ Exo.4.b. Hoc etiam eſt effundere hydriam in canalibus. Gen. 24.c.

Glo.int.ſ.Leui.11. — *Baptizantes autoritate Chriſti.*

Fundentes aquam ſuper ligna, ad imperium Eliæ, ſunt baptizantes autoritate Chriſti. 3. Regum 18. f. Et profundere ſementem aqua, eſt catechumenos baptizare. Leuitic. 11. f.

Effundit

Effundit etiam Deus aquam mundam, quum dat gratiam per baptiſmum. Eze.36.e.

Conuerſio infidelium. Funduntur latiſſimæ aquæ ex gelu. Iob.37.b. quum infideles populi veniunt ad fidem. Et cùm ex duris cordibus Iudæorum prodierunt egregij prædicatores. *Hie.ſ.Iob.37. Gre.27.mor.21.*

Dilatatio prædicationis adueteſ. Infundens mulier oleum in vaſa vicinorum. 4. Reg. 4.a. deſignat prædicationem eccleſiæ dilatatam,& multiplicatam inter gentes: cùm antea ſolú maneret in lecytho. Effundit etiam oleum ſponſa, quum quis dona Spiritusſancti ad aliorum vtilitatem conceſſa communicat: ſed prius eget ſeptiformi infuſione: nempe compunctione, deuotione, pœnitentiæ labore, pietatis opere, orationis ſtudio, contemplationis ocio,& dilectionis plenitudine. *Aug.ſer.206 Ber.ſ.Cant.ſer.18*

Conſumere in ſe carnales,& delectationes. Fundens Gedeõ ius carnium ſuper hoſtiam. Iudi.6.d. deſignat eum, qui in conuerſatione Chriſti, ipſas etiam à ſe carnales cogitationes exinaniuit. Quaſi enim ius ex carne liquidum in petram funditur, quando mens a carnalium cogitationum fluxu vacuatur. *Gre.3.mor.22.*

Confiteri peccata. Effundere ſanguinem, interdum eſt confiteri peccata. Le.17.d. Alioqui erit ſuffocatum, quod reprobatur, nec licebat illud comedere. Deute.12.d. *Hyc.ſ.Leui.17. Beda ſ.Gen.9.*

Grauitas doloris. *Diſperſio diſcipulorum in paſſione.* *Vel emens peccatum Iudæorum.* *Impetus voluptatis.* Effuſum in terra iecur Ieremiæ, grauitatem doloris ex deſtructione populi Dei ſignificat. Thre.2.d. Et effuſa viſcera Iob in terram. Iob.16.c. deſignant diſperſionem diſcipulorú Chriſti, in paſſione: Vel deſignantur ſpirituales, qui ad terrena conuertuntur. *Gre.13.mor.10.*

Effuſus ſicut aqua dicitur Ruben. Genel. 49.a deſignans Iudæos, qui ſic peccauerunt in Chriſtum, vt aqua, quę magno impetu effunditur de vaſe. Vel dicitur propter impetum voluptatis: vel deſignatur timoris affectus, qui cùm creſcit circa temporalia, effunditur ſicut aqua, faciens vagari mentem per inutiles cogitationes. Deſignatur etiam peruerſitas voluntatis. *Ricar.de S.Vict.de 12 patriar.c.3. Beda ſ.Gen.49.*

Cognoſcere miſeriam huius vitæ. *Compunctio propter Deum.* Effundi cineres, interdú eſt cognoſcere miſeriam huius vitæ: & refrigerari feruorem peccatorum. Le.1.d.4.c. quod fit in loco ſeparato, hoc eſt, in hac vita. *Glo.int.ſ.Leui.1.*

Effundere aquam in conſpectu Domini 1.Reg.7.b. eſt compungi pœnitendo,& de compunctionis fletu non quęrere fauorem ſeculi ſed ſolum diuinæ placationis fructum: nec rurſus ad peccata redire. *Lyra.ſ.1.Reg.7.*

Eleuare mentem ordinandi. Effundere oleum in caput, eſt in mente ordinandi altam conuerſationem inſerere. 1. Reg. 16.b. 4.Reg. 9.b. *Gre ſ.1.Reg.16.*

Addere bona opera verbo Dei. Effundens Maria vnguentum in caput Ieſu, eſt adiungens bona opera verbo Dei: & tunc repletur domus odore bonæ opinionis. Matt.26.a. Effundit etiam vnguentú ſuper caput, & pedes Chriſti, qui prædicat eius diuinitatem & humanitatem, aut ſcribit. *Ori.ſ.Rom.2 Rup.10.ſ.Matt.*

Retrorsú abire. *Errare.* *Scandalizare.* *Non corrigere.* Effuſi greſſus ſunt, cú quis abaſcenſu virtutis redit retrorsú, vt vxor Lot:& peccantes in deſerto. Item cum quis errat à vero. Pſ. 72. Et effundi ſanguinem, eſt incidere in errorem, aut veritatem euerti. Effundunt etiam ſanguinem, qui communem conuerſationem polluunt & alios ſcandalizant, aut in errorem inducunt. Le.17.a. Deut.22.b. Pſal.105. Matt. 23.d. Roma. 3 c. Ge.9.a. Iſa.59.b. Ierem.7.a.22.c. Ioel.3.d. Ezech.18 c.33.f.36.d. 4. Regum 21. c. Effundunt autem ſanguinem prophetæ & ſacerdotes, quando non prædicant,& docent, vt auertantur à malo,& ſibi caueant. Thre.4.c. Datur tamen fundens ſanguinem nolens. Num.35. b. Effundere autem ſanguinem ad literam, eſt occidere. *Gri ſ.Pſ36.ho 4. & ſ.Mat.ho.1.26 & ſ.Roma.3. Arn ſ.Pſ.05. Iſych ſ.Leui.17. Hie.ſ.Ier.7.& ſ.Ezec.33.*

Occidere. *Faciens peccare.* Fundens aquam vaſis immundi ſuper cibum, deſignat peccatorem baptizatum facientem alium peccare. Le.11.f. *Iſych ſ.Leui 11*

Abſcondens doctrinam. Fundens ſemen in terram. Ge.38.b. deſignat eum, qui nó proficit in virtute: & eum, qui abſcondit doctrinam inuidia poſteritatis. *Ori.ſ.Cant ho.2*

Vacare vitiis, & erroribus. Effundit libamen Diis hæreticus, ſuos defendens errores. Iſaiæ 57. b. Et effundit vias ſuas alienis, qui erroribus & vitiis vacat. Ieremiæ.3.c. Ad idem refertur effundere fornicationem. Ezechiel 23.b. Infuſa quoque lepra in ſuperficie veſtimenti, eſt error in publicum prodiens. Leuitic.13.g. *Hie.ſ.Iſa.57.& ſ.Iere 3.*

Obſtinati cum fragilitate. Fuſilia ſcuta in ſuſcipienda quidem ſagittarum percuſſione dura & robuſta ſunt, ſed caſu fragilia, vt omne vas futile. Ictu quidem ferientium minimè penetrantur: ſed ſuo ſe lapſu per fragmenta diſſoluunt. Ideo corpus Leuiathan, id eſt, omnes iniqui, quia per obſtinationem duri ſunt,& per vitam fragiles ſcutis fuſilibus comparantur. Iob.41.a. *Gre.33.mor.30.*

Victi dæmones. Diffuſi equites Chaldæorum, ſunt dęmones, diſperſi & victi. Nahum 1.b. *Hie ſ.Nahum 1.*

Formari bonis operibus. Funduntur vaſa, cùm ſalubriter humiliati,& flamma diuinę charitatis ſiue humanæ aduerſitatis emolliti, viam patrum bene operando intramus. 3.Reg.7.g. 2.Par.4.d. *Glo.ord.ſ.3.Reg.7*

Perdere dona Dei. Effundit Hieruſalem æs ſuum, quum anima perdit dona & talenta ſibi à Deo collata, conſumens illa in vitiorum confuſione. Eze.16.d. *Hie.ſ.Eze.16.*

Inueterata malitia. Effuſi cani ſuper Ephraim, inueteratam malitiam deſignant. Hoſe.7.b. *Hie.ſ.Hoſe.7.*

Blandimenta carnis. Fundens lachrymas ſponſa Samſonis apud Samſonem. Iudi.14.c. deſignare poteſt blandiẽtem carnem, vt eius concupiſcentię ſeruiatur.

Addere feruorem orationibus. Fundere vinum ad liba. Numer 15.a. eſt addere feruorem ſacrificiis, ſeu orationibus. Funduntur autem libamina per ſingula ſabbata. Num.28. Eſt etiam addere gratiam,& communicationem paſſionis Chriſti. *Glo.ord.ſ.Num.15*

Miniſtrare voluptates. *Doctrina Chriſti.* Fundere vina, in malum, eſt voluptates miniſtrare. Eccl'æ 2.b. In bonum verò, eſt communicatio doctrinæ & myſteriorum Chriſti. *Glo.int.ſ.Eccleſi.2*

Dona Spiritusſancti. Infuſoria ſeptem & ſuffuſoria, deſignant ſeptem dona Spiritusſancti. Zac.4.a. *Hie.ſ.Zac.4.*

Fundere baſes argenteas. Exo.26.d.36.d. vide Baſis.

Fundere circulos aureos cortinarum tabernaculi. Exod.36.b. vide Circulus.
Fundere ſtatuas. 2.Par.28.a. quære Statua.
Fuſilia capitella columnarum. 3.Reg.7.c. vide Capitellum.
Fuſile mare. 3.Reg.7.d. vide Mare.
Fuſiles boues. 3.Reg.7.e. 2.Par.4.a. vide Bos.

Fundus, quære Ager, & profundum.

Fungi, Perfungi.

Glo.ord.ſ.Exo.28. — *Sacerdotium nouæ legis.*

FVngi, eſt officium aliquod exercere, munus obire, aut dignitatem habere.
Fungens ſacerdotio Aaron, & etiam filij eius, functiones ſacerdotum nouæ legis deſignant. Exod.28.a.29.g.35.b.39.e. Nume.3.a. 1.Para.24.a. Eccl'i.45.c. Ezec.44.d. Hoſe.4.b. 1.Mach.10.d. Luc.1.a.
Fungebatur Paulus legatione pro Chriſto, etiam in catena. 2.Cor.5.d. Ephe.6.b.
Fungens alius homo officio eius, qui mortuus eſt in bello. Deut.20.b.

Funis, Funiculus, Rudens, Reſtis.

FVnis, eſt reſtis ex cannabe aut alia materia contorta, & confecta ad aliquid ligandum, ſeu aſtringendum. Dicitur etiam chorda, & vinculum. Funiculus autem eſt paruus funis.

Glo.int.ſ.Hoſe.11. Rup.ſ.Hoſe.11. Hila.ſ.Pſ.138. Hie.ſ.Eccleſia.12. — *Charitas Dei.*

Funiculi Adam. Hoſe.11.b. ſignificare poſſunt charitatem Dei erga homines per hoc quòd factus eſt homo de ſtirpe Adæ, ideo dicuntur funiculi charitatis.

Vita præſens.

Funiculus Chriſti, quem Deus dicitur inueſtigaſſe. Pſal.138. deſignare poteſt curſum deſtinatum, ac determinatũ vitæ eius. Poteſt etiam ſignificare generaliter curſum vitæ præſentis ſingulorum: quæ & funis argenteus dicitur. Eccl'tæ 12.c.

Gre.13.mor.12. — *Vita æterna.*

Funiculi Sion, qui non rumpentur, deſignant firmamenta æternæ fœlicitatis. Iſa.33.d. Hi funes in præclaris cadunt, dum per humilitatem v[illegible] fortes non patriæ melioris excipiunt. Pſalm.15.

Ori.ſ.Exo.ho.9. Rup.ſ.Soph.2. Amb.2.de Spiritu ſan.11. — *Verba prophetarũ et prædicatorũ.*

Funiculi tabernaculi deſignare poſſunt verba prophetarum, quibus tabernaculum firmabatur. Exodi 35.b.39.g. Numer.3.c. Et funiculi dilatandi, ſunt multiplices ſermones prædicatoris cum fide. Iſaiæ 54.a. Funiculi maris, ſunt etiam verba legis & prophetarum. Soph.2.a.

Gre.33.mo.11.13. — *Fides.*

Poſſunt etiam deſignare funiculi fidem Trinitatis firmantem eccleſiam, quæ fides dicitur funiculus triplex, qui difficilè rumpitur. Eccl'tæ.4.c. Et funes, quibus extractus eſt Ieremias de lacu, deſignare poſſunt fidem verbi Dei. Iere.38.d. hoc fune ligauit Deus linguam Leuiathan. Iob.40.d.

Hie.ſ.Iere.10. — *Scribæ & Phariſæi. Muri Hieruſalẽ.*

Funiculi quoque tabernaculi, qui laxati ſunt, fuerunt Scribæ & Phariſæi, qui ſuis traditionibus præcipua legis diſſoluebant. Iſa.33.d. Et muri Hieruſalem tam facilè deſtructi ſunt, ac ſi eſſent funiculi tabernaculi. Ieremiæ 10.e.

Ori.ſ.Ioſu.ho.3. Hie.ad Nepotianũ. Amb.ſ.pſ.118.ſer.8. Hie.ſ.Iſa.54.& ſ.Zac.11.et ſ.Pſa.15. — *Memoria paſſionis Chriſti.*

Funiculus coccineus, quem appendit Rahab ad feneſtram domus ſuæ, typus eſt memoriæ de paſſione Chriſti habendæ. Ioſu.2.d.

Menſura. Limes. Hæreditas. Sors.

Funes, quibus vtuntur, qui terminos metiuntur agrorum, limitéſque diſtingunt, & poſſeſſionum ſpatia diſterminant, qui tenduntur, quantum poſſeſſio cuiuſque diffunditur: ſignificare ſolent hæreditatem: vt funes ceciderunt in præclaris Dauid. Pſal.15.77.104. Et poſſunt dici funes Chriſti cecidiſſe in præclaris: hoc eſt, in Patriarchis, Prophetis, Apoſtolis, &c. Et funiculus dicta virga apud Zachariam 11.c. deſignat populum Iſrael, qui erat funiculus hæreditatis Dei. Vel deſignat fœdus initum à Deo cum populo Iſrael. Deuteronomij 32.b. Mich.2.b.

Gre.26.mor.27. — *Miſeria huius vitæ.*

Funes paupertatis dicuntur in hac vita, vbi ſupernæ hæreditatis diuitiæ ſolùm in ſpe habẽtur. Iob.36.a.

Gre.25.mor.8. Ber.ſer.de tripli. vinculo. Hie.ſ.Amos 7. — *Præcepta.*

Reſticula triginta cubitorum cingens mare æneum. 3.Regum 7.d. deſignat diſciplinam præceptorum cæleſtium, qua à noſtris voluptatibus religamur, & reprimimur. Funiculi etiã, quos menſus eſt Dauid ad occidendum, & ad viuificandum. 2.Regum 8.a. diuina præcepta ſignificare poſſunt, quibus ſeruatis viuificamur, neglectis verò perimus. Funes etiam quibus extractus eſt Ieremias da lacu. Ieremiæ 38.d. ſunt præcepta dominica, quæ quia nos in mala operatione poſitos & conuincunt & eripiunt, quaſi ligant & trahunt. coarctant & leuant. Et fune alligatur redemptori, qui dum vehementiori tentatione turbatur, proponit ſibi honeſtatis intuitum, memoriam promiſſionis, & hoc interim ſe fune retinet, ne propoſitum penitus abrumpatur.

Punitio diuina.

Funiculus quem tetendit Dominus ſuper Sion, eſt traditio Hieruſalem in manus hoſtium. Thre.2.c. Sic terra Amaliæ funiculo erat metienda. Amos 7.d. Et funiculus Samariç, quem extendit Dominus ſuper Iudam, deſignat ſimilem punitionem inferendam ſuper Iudã, qualis fuit ſuper Samariam. 4.Reg.21.c. Funiculi etiam, ex quibus fecit Chriſtus flagella, typus ſunt diuinæ punitionis. Ioan.2.c.

Lyra.ſ.Iſa.3. — *Abiectio.*

Funiculi in capitibus eorum, qui victi fuerant, humiliationis & ſubiectionis ſymbolum eſſe videbantur. 3.Reg.20.e. Iſa.3.d.

Prædicatio Chriſti. — *Gre.ſ.Eze ho.13.*

Funiculus lineus in manu viri, qui apparuit Ezechiel ad metiendum. Ezech. 40.a.47.a. deſignat ſubtiliorem prædicationem Chriſti, qui non ſolum opera ordinauit, ſed etiam cogitationes.

Inconſtantia. Viciniabaptiſmi — *Hie.ſ.Sopho.2. Rup.ſ.Sopho.2.*

Funiculus maris. Sopho.2.a. inconſtantiam malorum, & fluctuationem deſignat. Deſignat etiam viciniam baptiſmi, in qua habitabant Iudęi.

Impedimenta virtutum. Suggeſtiones. Peccata. — *Au.ſ.Pſ.118.& 16.& ſ.Pſ.139. Hil.ſ.Pſ.139. Amb.ſ.Pſ.118.ſer. Hie.ſ.Iſa.3.5. Gre.11.mor.9.& 33.mor.12. Au.ſ.Pſ.57.130*

Funes peccatorum, ſunt impedimenta inimicorum, ſiue ſpiritualium, ſicut diaboli, & angelorum eius, ſiue carnalium in quibus ceu filis infidelitatis diabolus operatur. Pſalm.118. 139. Funes etiam dicuntur ſuggeſtiones dæmonum, & etiam callidæ interrogationes Iudæorum ad Chriſtum. Item peccata, quæ dicuntur funiculi vanitatis, quia ſunt vana quidem, ſed ligantia. Vitula enim indomita plus ſe iactat & excutit, cùm tenetur, nec acquieſcit imperio, nec aſtringitur vinculo: ſed magis quum loro retrahitur, exaſperatur. Itaque nec coacta ſe ſubiicit, nec tamen libera eſt à vinculis. Sicut ergo trahit vitula lorum iugi, quo & ſi non tenetur è proximo, tenetur tamen, nec ſe explicat & abſoluit: Ita trahit vnuſquiſque peccator indomitis moribus iniquitates, qui putat ſe liberum, quia non eſt iugo ſubditus, ſubiectuſque iudicio: & neſcit, quod non ſit exutus, ſed magis vt illa vitula, ipſe ſe implicat ſuorum nexibus peccatorum. Et quia funis addendo torquetur, vt creſcat peccatum in fune figuratur: quod peruerſo corde ſæpe cum defenditur, multiplicatur. Iudi.15.c.16.b.2.Reg.17.c.22.a. Iob.12.c.40.d. Pro.5.d. Iſa.3.d.5.d. Ier.38.b. Eze.27.c.

Voluptas. — *Glo.int.ſ.Eze.27. Amb.de Cain.4. Beda ſ.Pro.7.*

Funes, quibus intexuit lectum meretrix, deſignant voluptatem peccato adiunctam: cuius gratia mali audent peccare. Pro.7.c. Eſther 1.a. Et captiones hæreticorum ſub blandimẽtis.

Funiculi in fimbriis veſtium. Deut.22.b. vide Fimbria.

Funus, Funebris, Exequiæ.

FVnus dicit pompam, quæ fit in exequiis mortuorum: funebris verò eſt res ad funus pertinens.

Ceſſatio veteris legis. — *Rup.ſ.Gen.25.*

Funus Saræ ceſſationem veteris legis ſignificare poteſt. Gen.23.a.

Carnales affectus. — *Glo.ord.ſ.Num.6.*

Funus patris & matris, ſuper quo non debet contaminari Nazaræus. Num.6.b. carnales affectus deſignat, quibus non debet contaminari conſecratus Deo.

Dolor de fidelitate Iudæorum. — *Rup.2.ſ.Deut.3.*

Funebris res, in qua non debet expendi, quod ſanctificatum eſt Domino. Deute.26.c. Eſt dolor de infidelitate Iudæorum, propter quem non debebat prætermitti prædicatio gentiũ.

Spes reſurrectionis. — *Glo.int.ſ.2.Par.21*

Exequiæ factæ bonis, ad ſpem reſurrectionis referri poſſunt. Gen.50.b 2 Regum 2.f.2.Para.32.g. Exequiæ verò non factę regi Ioram. 2.Par.21.d. deſignant non eſſe ſpem reſurrectionis malis, qui ad mortem æternam recipient corpora.

Fur, Latro, Furari, Furtiuus, Furtim.

FVr à ferendo, ſeu ab auferendo dictus, aut à furuo, hoc eſt, nigro: ſignificat eum, qui occultè & plerumque nocte rem alienam capit. Latro autem ſignificat eum, qui vias obſidet, & viatores per vim vita aut pecunia ſpoliat. Hæc quantum ad allegoriam parum inter ſe differunt.

Diabolus. Hæreticus. Iudas. — *Tert.adue.Mar.4. Ori.ſ.Cõmunatis ſ.Matt.ca.13.& ſ.Luc.ho.34. Amb.ſ.Luc.10. Gre.14.mor.20.& 16.mor.28. Hie.ſ.Abdi. Au.ſ.Ioã.trac.44. Cyril.7.ſ.Ioan.1 Ber.ſer.1.de adue. Hie.ſ.Iſa.1. Rup.ſ.Hoſe.7. Chry.adu.Iudæos ho.5. Rup.ſ.Abdi.& ſ.Zac.5*

Fur dici poteſt diabolus, qui gratiã & virtutes à nobis auferre conatur. Et latrunculi Moab ſunt dæmones. 4.Reg.13.d. Fur etiam eſt hæreticus, qui nos nititur fide ſpoliare. Exod.20.b. 21.b. Pſ.49. Iſ.1.f. Iere.2.f.48.d.49.b. Hoſe.7.a. Ioel.2.b. Abdi.b. Zach.5.a. Matth.6.c.14.d Luc.12.c. Ioan.10.a. Et dicitur hæreticus per noctem quaſi fur, quia in nocte deiectionis ſuæ adhuc conſilia peruerſitatis præbet occultè, metuens ne deprehendatur. Iob.24.c. Furari autem bouem, vel ouem, eſt ſimplicem peruertere. Exo.32.a. Furatur Iudæus, qui prædicat non furandum, quum negat aduentũ Chriſti, & eius pręſentiam in vniuerſo mundo. Et qui negat fidem Chriſti. Et furantur hæretici verum ſcripturarũ intellectum Romano.2.c. Et latro in ſolitudine dicitur hęreticus, aut diabolus, qui doctorum auxilio deſtitutos, in errores pertrahere nituntur. Iere.3.a. Iob.19.b.27.b. Hoſe.6.d. Mich.5.a. Fur etiam, cuius ſocij fuerunt Iudæi, eſt Iudas. Iſa.1.f. Hoſe.7.a. Ioan.12.a. Et latrones, in quos incidit homo deſcendens ab Hieruſalem in Hierico, ſunt Iudæi, vel etiam dæmones, aut hęretici. Luc.10.e. Latrunculus. Hoſ.7.a. eſt cœtus phariſaicus: & latrones ſacerdotes, & phariſæi: qui nocte, id eſt, in ignorãtia furati ſunt fidem populi. Abdi.b. Zach.5.a.

Abſcribẽs ſibi diuina. — *Thil.2.allego. Cle.Alex.ſtrom. Au.ſ.Ioã.trac.44 Cyril.7.ſ.Ioan.1*

Fur dicitur, qui plus ſibi autoritatis tribuit quàm Deo: & qui ſibi tribuit quod Deo debetur. Item qui ſibi vſurpat curam animarum: vnde non intrat per oſtium. Ioan.10.a.

Peccatores. — *Au.q.in Iudi.49 & ſer.122. Hil.ſ.Matt.ca.33 Hie.ſ.Matt.27. Cyri.12.ſ.Ioan.28*

Latrones congregati ad Iephte. Iudi.11.a. deſignare poſſunt peccatores, quos venit Chriſtus vocare. Vel deſignant eos, qui cum Chriſto crucifixi ſunt, quia cum iniquis reputatus eſt. Latrones autem duo cum Chriſto crucifixi, fidelium & infidelium vniuerſitatem deſignare poſſunt, & boni ponuntur à dextris, mali autem à ſiniſtris. Matthæ.27.e. Marc.15.c. Luc.23.e. Vel deſignant duos populos, quos coniunxit Chriſtus in redemptione. Vel bonus deſignat gentiles, malus Iudęos infideles. Latro etiam bonus, dici poteſt Adam, aut genus humanum. Si enim is, qui aliis interficiendo mortem intulerat, latronis accepit nomen: quãto magis qui ipſam mortem, quę non erat, peccando inuenit, latronis non immeritò crimen incurrit.

Exercitus in Iudæos. — *Glo.int.ſ.Iere.18.*

Latro, quem induxit Deus ſuper Iudæos, fuit exercitus Chaldæorum, aut potius Romanorum. Iere.18.d.

Glo ord.ſ.Gen.31. Furati Deus Laban, eſt auferre auaritiam. Sic furata fuerat Rachel idola patris ſui, quæ operuit per pœnitentiam. Ge.31.e. Poteſt etiam deſignare auaritiam Eccleſiaſticorum fraudantium bona Eccleſiæ, vel manus imponentium pro pecunia. *Auferre auaritiam.*

Rup.7.ſ.Gen.46. *Lyra.ſ.Gen.44.* Furari ſcyphum Ioſeph, erat retinere Paulum in Iudaiſmo. Gen.44.b. *Retenſio Pauli in Iudaiſmo.*

Ori.ſ.Ioſu.ho.7. Furtum Achan de anathemate Hierico, deſignare poteſt introductionem errorum gentilium in eccleſiam. Ioſu.7.b. *Inducere errores in eccleſiam.*

Gre ſ.1.Reg.7. *Hie.ſ.Iere.23.* Furatur verba Dei, qui bonum, quod dicendo prædicat, operando non ſequitur. Iere. 23. f. Furantur etiam hæretici verba Dei, cùm ſacra ſcriptura abutuntur, ad ſuos confirmandos errores. *Prædicator male operans. Hæreticus abutens ſcriptura.*

Rup ſ.Abdi. Fures dici poſſunt gentiles, qui furati ſunt à Iudæis negligentibus benedictionem: vt Iacob. Abdi.b. Furati ſunt autem ſufficientia ſibi.i. quæ illis ſufficiunt ad ſalutem, non autem alios ritus legis. *Gentiles.*

Hie.ſ.Iere.7. *Gre.5.mor.18.* Latronum ſpelunca dicuntur furta, cædes, & reliqua vitia, in quibus mali conuerſantur. Ier.7.b. Matt.21.b. Marc.11.c. *Vita latronum.*

Furtiuę aquę dici poſſunt dogmata hæreticorum. Pro.9.d. Et quaſi furtiuè ſuſcipit auris hæreticorum venas ſuſurri verbi abſconditi. Iob.4.b. quia ſocialis ſcientiæ gratiam deſerentes, ad hanc nequaquam per oſtium ingrediuntur Domino atteſtante, qui ait, Qui non intrat per oſtium in ouile ouium, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt & latro. Venas itaque diuini ſuſurri furtiuè ſuſcipit, qui ad percipiendam virtutis eius notitiam, deſerto publicæ prædicationis oſtio, prauæ intelligentiæ rimas quærit. *Dogmata hæreticorum.*

Glo.ord.ſ.Mich.4. Rapinæ peccatorum conſecrantur Domino, cùm ipſi conuertuntur ad Dominũ. Mic.4.d. *Conuerſio peccatorum.*

Beda ſ.Exo.20. Furtum facere dicitur, qui quod poteſt facere bonum, non facit. Exo.20.b. *Non faciens bonum quod poteſt.*

Glo.ord.ſ.Iudit.7. Furtim haurientes aquam filij Iſrael è fontibus, quos obſidebat Holophernes. Iudith.7.b. ſunt è ſacra ſcriptura, & ex Philoſophis, contra principum decreta doctrinam haurientes. *Doctrina furtim accepta.*

Fur pro morte. Matt.24.d. qua hora fur venturus eſſet. *Mors*

Rup.5.ſ.Reg.29. Latrunculi de Syria captiuantes puellam Iſrael, ſunt Philoſophi veritates ſacræ ſcripturæ furantes 4.Reg.5.a. *Philoſophi.*

Furere, Furor, vide Ira.

Fuſcina, Fuſcinula.

FVſcina, eſt telum tridens, ſiue triſulcum, aut etiam biſſulcum, quo piſcatores figunt piſces in aqua natantes. Fuſcinula autem ſumitur pro inſtrumento, quo carnes ab olla, aut cacabo extrahuntur.

Glo ord.ſ.Exo.27 Fuſcinulę in miniſterio templi & ſacrificiorum, prædicatores deſignare poſſunt, educentes doctrinæ cibos de ſacræ ſcripturæ caldariis. Exo.27.a.38.a. Nu.4.c.3.Reg.7.g.1.Par.28.d. *Prædicatores.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Fuſcinula, qua filij Eli ſacerdotes carnes ſacrificantium vi extrahebant, deſignare poteſt gulam: & rapacitatem ſacerdotum: & etiam Iudæorum perſecutionem in Chriſtianos. 1. Reg.2.c. *Gula, & rapacitas ſacerdotum.*

Fuſcus, vide Caligo.

Fuſtis, quære Baculus.

Fuſus.

FVſus, eſt inſtrumentum, quod mulieres nendo digitis voluunt, in eoque filum complicãt.

Glo.int.ſ.2.Reg.3 Fuſus.2.Reg.3.f. ponitur pro baculo ſuſtentantis ſe, cùm dicitur: Non deficiat de domo Ioab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus, & tenens fuſum, & cadens gladio, & indigẽs pane. Poteſt autem ſignificare inſtabilitatem hęreſis & mundanæ voluptatis. *Inſtabilitas hereſis.*

Beda ſ.Pro.31. Fuſus, quem apprehenderunt digiti mulieris fortis. Pro.31.c. deſignat opera ad cæleſtem gloriam directa, quia fuſus in dextera tenetur. *Opera bona.*

Futurum.

Futurum dicitur, quod non eſt, ſed erit.

Hie.ſ.Iſa.9. Futurum ſeculum dicit, vel tempus poſt natiuitatem Chriſti, vel ſtatum futurum poſt iudicium. Ad idem referri poſſunt futuræ retro generationes. Exo.16.g. Iſ.9.b. Eccl'tæ.9.a. Eccl'i.24.b. Matth.12.c. Mar.10.c. Luc.18.c. Ephe.1.d.1. Timoth.6.d. Hebr.2.b.9.d.10.a.13.c. Acto.24.d. *Tẽpus poſt ortũ Chriſti. Tempus poſt iudicium.*

G

Gabaa, Gabaon, Gabaonitæ.

GABAA, id eſt, collis, aut calix, ſiue ſublimis: Ciuitas metropolis tribus Beniamin, quam deſtruxerunt filij Iſrael, propter ſtuprum vxoris Leuitæ. Iudi. 18. 19. Inde erat Saul, qui inſtitutus eſt rex Iſrael. Gabaon autem, id eſt, collis, vel calix, aut deorſum, vel eleuatio iniquitatis, fuit metropolis Heuęorum, quæ eſt in ſorte tribus Beniamin: & fuit adſcripta filiis Aaron, quæ creditur eſſe eadem, quæ Gabaa. Ioſu. 8. d. Ier. 28. a. Gabaonitæ autem venerunt ad filios Iſrael ingreſſos in terram promiſſionis, ad conficiendum fœdus cum eis, quaſi de longè venientes, ne ab eis delerentur. Cæterum. Ioſu. 21. b. videntur poni duę ciuitates diuerſæ Gabaon, & Gabaa in tribu Beniamin.

Veniẽtes ficlè ad fidem. — Gabaonitæ venientes ad filios Iſrael deſignare poſſunt eos, qui veniunt ad fidem, ſed nõ penitus deponunt veterem hominem. Ioſu. 9. a. — *Ori. ſ. Ioſu. ho. 10*

Impugnatio recentium in fide. — Gabaonitæ fœderati filiis Iſrael, impugnantur à regibus, quibus prius erant amici. Ioſ. 10. a. quia conuerſi ad fidem impugnantur à dæmonibus & mundanis. Omnes enim, qui piè volunt viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patiuntur: vnde admonentur, vt pręparent animam ſuam ad tentationem. Verùm vincuntur hoſtes eorum, ſtante Sole, hoc eſt, Chriſto illis fauente. Iſa. 28. f. — *Ori. ſ. Ioſu. ho. 11.*

Charitas. — Gabaa poteſt eſſe typus charitatis, ſecundum quod in eam introducta eſt arca fœderis. 1. Regum 7. a Hæc eſt enim excellentior via, quam demonſtrat Paulus 1. Cor. 12. Deſignat etiã ſublimè conuerſationem prædicatorũ, & eorũ, qui dicere poſſunt: Conuerſatio noſtra in cęlis eſt. Ideo in ea morabatur Saul, qui typus eſt prædicatorum. 1. Regum 10. d. 11. a. 13. a. 14. a. — *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Antiqui patres. — Vt autem tranſlata eſt arca de Gabaa in Hieruſalem, deſignat Gabaa patres veteris teſtamenti: vnde tranſiit eccleſia ad nouum teſtamentum. 2. Reg. 6. a.

Contemplationis & operum ſublimitas. — Gabaa Beniamin, hoc eſt, collis filii dexteræ, deſignare poteſt contemplationem Chriſti: & etiam ſublimitatem operum, & contemplationis generaliter. 1. Reg. 13. a. 14. a. — *Glo. ord. ſ. 2. Re. 6.*

Superbia hæreticorum. — Gabaa, vt interpretatur collis, deſignare poteſt duram & inflexibilem ſuperbiam hæreticorum. Hoſe. 5. c. — *Gre. ſ. 1. Reg. 14. Glo. ord. ſ. Hoſe. 5.*

Gabatha.

Gabatha, id eſt, eminẽs, vel excelsũ: græcè dicitur λιθόστρωτος, hoc eſt, lapidibus ſtratus: erat locus eminens in domo Pilati, vbi ſedit pro tribunali ad iudicandum Chriſtum. Ioan. 19. c.

Gabelus.

Gentes. — Gabelus, id eſt, terminus, vel limes, aut confiniũ: cognatus Tobiæ, cui mutuauit Tobias argentum. Tobi. 1. c. 4. b. 12. a. Typus eſt gentium, quæ acceperunt verbum Dei à Chriſto. — *Glo. ord. ſ. Tob. 1.*

Gabriel.

Gabriel, id eſt, vir Deus, vel Dei, aut fortitudo Dei, vel fortis Deus meus: eſt angelus, qui declarabat viſiones Danieli Dan. 8. c. 9. f. Idem annunciauit virgini Mariæ incarnationem filij Dei. Et Zachariæ conceptionem Ioannis Baptiſtæ. Luc. 1. b. c.

Gad.

GAd, i. fœlix, vel accinctus, filius ſeptimus Iacob, ſed primogenitus Zelphæ, ancillæ Liæ.

Chriſtus. Homo caſtus. — Gad, vt interpretatur fœlix, & accinctus, deſignare poteſt Chriſtum, qui pugnauit, & vicit in paſſione: & etiam hominem caſtum præliantẽ contra vitia carnis. Ge. 30. b. 49. c. — *Beda ſ. Gene. 46.*

Merita. Temperantia. — Gad, vt eſt filius Zelphæ, hoc eſt, delectationis in rebus pertractandis, & interpretatur ſuccinctus, deſignat cumulum meritorum, quibus meritis ditata Lia, hoc eſt, vita actiua, quodãmodo ſe beatam exiſtimat. Vel deſignat temperantiam in proſperis, quæ naſcitur ex ſenſualitate edomata. Gene. 30. b. — *Geor. Vene. Cant. 2 tomo 7 cap. 6. Ricar. de S. Vict. de 12 patriar. 25.*

Populus Iudaicus. — Gad, vt fuit primogenitus ancillę, & accepit hæreditatem trans Iordanem per Moſen, deſignare poteſt populum Iudaicum, qui non accepit baptiſmũ, vt acciperet hæreditatem intra eccleſiam, ſed ſolum ſibi terrena parauit. Num. 32. a. Ioſu. 13. c. 18. a. 22. a. — *Ori. ſ. Num. ho. 26 & ſ. Ioſu. ho. 3. 26.*

Scribæ, & Phariſæi. Iudæi. Martyres. — Vt etiam præliabatur accinctus coram fratribus ſuis, deſignare poteſt Scribas & Phariſęos tentantes Chriſtum, & perſequentes. Gen. 49. c. Vel ipſos Iudæos ferentes ſcripturas, quibus fides Chriſtiana defenditur. Vel Martyres præliantes. — *Amb. de ben. par. 8 Rup. 9. ſ. Gen. 33. Ori. ſ. Num. ho. 27*

Gadgad.

Tentationes mixtæ virtutibus. Hortatio diſcipulorum. — Gadgad, id eſt, fœlicitas fœlicitatis, vel accinctus exercitus, vel iuxta Origenem, Galgad, hoc eſt, tentamentum: eſt mons in ſolitudine Pharan, & viceſima nona manſio filiorũ Iſrael in deſerto, quò peruenerunt poſt Beneiaacan: vt deſignetur ſemper virtutibus permixtas eſſe tentationes, vt ambulantes perficiantur. Num. 33. d. Vel, iuxta Hieronymum, interpretatur núcius, ſiue expeditio, vel accinctio, vel cõciſio: vt deſignet nos, qui fecimus filios neceſſitatis in Beneiaacan, debere malos magiſtros tollere, & diſcipulis ſtimulos addere, vt ad curſum ſint accincti. — *Hier. de manſion.*

Galaad.

Hie.ſ.Iere.22 et ſ. Eze.47 et ſ. Abdi.

GAlaad, ſiue Gilead, id eſt, aceruus teſtimonii, ſeu collis teſtimonii, vel incolatus teſtimonii, vel tranſmigratio teſtimonij: Montes ſunt trans Iordanem à Libano ſumentes initium. Vnde Ieremiæ 22.b. Galaad dicitur caput Libani. Ibi ſunt dimidiæ tribus Manaſſæ & Gad, vſque ad tribum Ruben, quæ diuiduntur per ipſos montes à reliqua Arabia: ſunt paſcuoſi & odoriferi, & arboribus aromaticis abundantes. Sumpſit nomen prouincia ex hoc, quod ibi Iacob & Laban pepigerunt fœdus: & facto lapidum cumulo, Iacob appellauit Galaad, hoc eſt, aceruum teſtimonij. Dicta eſt poſtea Geraſenorum regio, ſeu Gadarenorum, à ciuitate Geraſa iuxta lacum, qui dicitur Geneſareth, qui eſt lacus Tiberiadis. Eſt hæc prouincia Orientalis terræ promiſſionis.

Hila.ſ.Pſ.59. Amb.de Ioſeph 3. Aug.ſ.Pſ.59. Gre.ſ.Cant.4. — *Mundus. Martyres.*

Galaad, vt interpretatur incolatus teſtimonii, ſignificare poteſt hunc mundũ: vbi eſt peregrinatio: quia peregrini ſumus ſuper terram, & per fidem ambulamus. Ge.37.e. Pſ.59.107.

Deſignat etiam Martyres, qui dicuntur teſtes eſſe Dei: Ideo & Galaad dicitur eſſe Dei. Pſ.59. Cant.4.a.

Amb.ſ.Pſ.118.ſer.16. Hie.ſ.Ier.8.22. & ſ.Mich.7. Gre.3.p.paſt.adm.25. Beda ſ.Gen.31. Rup.ſ.Mich.7. Phil.2.allego. — *Eccleſia. Sacra ſcriptura.*

Poteſt etiam deſignare Eccleſiam ex gentibus, in quam tranſlatum eſt teſtimonium ſynagogæ: & ipſa ſeruit per confeſſionem teſtimonio veritatis: & in ea inueniuntur odores grati Deo. Et reſina in Galaad, deſignat pœnitentiam in eccleſia. Gene.31.c.37.e. Canti. 4.a. Ieremiæ 8.g.22.b.46.c. Amos 1.d. Mich.7.c. Zac.10.d. Galaadites Berzellai. 2.Regum 19.e. poteſt ſignificare principes fideles in Eccleſia. Item Galaad, filius Manaſſæ, Nume. 26. d. In Galaad erant paſcua vberrima, vnde poteſt ſacram ſcripturam ſignificare.

Receſſus à mundanis affectibus.

Galaad, vt interpretatur migratio teſtimonii, quo peruenit Iacob fugiens Laban, deſignare poteſt receſſum à prauis & mundanis affectibus, quæ migratio approbatur à Deo. Gen. 32.g.

Hie.ſ.Iere.8.20. — *Templum, & ſynagoga.*

Galaad poteſt templum & ſynagogam deſignare, vbi debebant ſacerdotes reſinam orationis habere, vt prouocarent populum ad pœnitentiam. Ier.8.g. Eius cedros ſuccidit Deus, hoc eſt, principes & ſacerdotes. Ier.22.b.50.c. Hoſe.6.c.12.c. Mich.7.d. Abdi.g.

Aug.q.in Iudi.49. — *Iudei.*

Galaad, iuxta Auguſtinum, interpretatur eiectio, & reuelatio, ſignificans Iudæos, qui eiecerunt Chriſtum, vt fratres Iephte eiecerunt ipſum Iephte. Iudi. 11. a. Quibus tamen in fine mundi Chriſtus reuelabitur. Et vt Iephte circuibat Galaad, id eſt, abiicientes, ita debent, qui proficiunt præterire abiicientes. Vt autem Galaad dicit reuelationem, ſeu ſpeculam, quæ eſt altitudo ad proſpiciendum, vel deſpiciendũ, deſignat ſuperbiã reuelationis, quam præteribat Paulus. 2. Cor. 12. dicens, Ne magnitudo reuelationum extollat me, &c.

Hie.ſ.Hoſe.6. & ſ.Amos 1. — *Heretici.*

Galaad etiam deſignat hæreticos, qui transferunt teſtimonia ſcripturarum in peruerſum ſenſum, & eos, qui per hæreticos ab eccleſia tranſlati ſunt, & ſeparati. Hoſ.6.d. Amos 1.a.

Galbanum.

Plin.12.natu.hiſt.25.et 19.nat.hi.10. & 24.natu.hiſto.5.

Galbanum, ſuccus quidam, aut gutta reſinæ modo è feruula colligitur in monte Amano Syriæ: eſt odoriferum, multis medicamentis aptum, aduerſatur venenis, & combuſtum nidoris vehementia noxios ſerpentes & etiam culices fugat. Hebraicè dicitur Chelbana, quod aliqui dicunt eſſe maſtichen.

Ori ſ.Leui.ho.9. — *Sapientia. Aer.*

Galbanum ponebatur in compoſitione thimiamatis, quod incendebatur Deo, & deſignat ſapientiã, quæ comparatur Galbano in odore ſpirituali, quæ fugat ſerpentes, hoc eſt dæmones, & culices, hoc eſt, ſophiſtas. Exo.30.d. Eccl'i.24.b.

Phi.quis rerũ diui. heres.

Galbanum, vt eſt ſuauiter redolens, aerem deſignare poteſt, per quem ſparguntur odores.

Galea, Caſſis.

Galea, eſt inſtrumentũ ferreũ, caput muniens aduerſus ictus, & galeatus eſt galea munitus.

Iudicium Chriſti. Diuinitas.

Galea Chriſti dicitur eius iudicium certum. Sapien.5.d. Et galea ſalutis in capite eius, dici poteſt diuinitas, à qua manat ſalus in omnia eius membra. Iſ.59.d.

Ori.ſ.Pſ.36.ho.2. — *Spes.*

In capite fidelium galea ſalutis dicitur ſpes, qua firmatur animus ad cæleſtia ſperanda. Ephe.6.c.1 Theſſ.5.a. Par.26.c.

Defenſio vitiorũ.

Galea ærea ſuper caput Goliath, eſt galea perditionis in malis, hoc eſt, defenſio vitiorum, vt pereant. 1 Re.17.b. Ier.46.a. Eze.23.d.27.b.38.b. 1. Mach.6.d. 2. Mach.5.a.

Glo.int.ſ.1.Re.17. — *Onera legis.*

Galea Saulis, quam depoſuit Dauid, ſacramenta legis onerãtia deſignat, quæ depoſita ſunt adueniente Chriſto. 1. Reg.17.e.

Galgala.

GAlgala, ſiue Gilgal, id eſt, rota, ſiue volutabrum, vel ablatio ſeu aceruus acerui, vel reuolutio acerui. Locus eſt contra oriẽtem Hierico antiquæ: quem Iudæi mox traiecto Iordane occupauerunt, ibique caſtrametantes aliquandiu morati ſunt: & à Ioſue circuncisi, quia nati in deſerto circuncisi non fuerant. Vnde & loco nomen dederunt ex facto.

Gre.ſ.1.Reg.7.15. Gre.ſ.1.Reg.7. Gre.ſ.1.Reg.10. — *Ordo cõiugatorũ.*

Galgala deſignare poteſt ordinem coniugatorum, qui in rebus ſeculi voluuntur, velut in rota, & in eis debet fieri circuncisio, vt reprimantur concupiſcentiæ. Ioſu.5.c. Et hunc locum circuibat Samuel, quia prædicator debet ſalutis coniugatorum curam gerere. Et in Galgalis concidit Samuel Agag regem Amalec, hoc eſt, prauas concupiſcentias, quę per meditationẽ ſacrę ſcripturæ reprimuntur. 1. Reg.7.d.

Sacra ſcriptura. Perfecta obediẽtia. Docti ſed mali.

Galgala deſignat etiã ſacrã ſcripturam, quam debet prędicator frequentare. Sicut Samuel circuibat Galaad. 1. Reg.7.d.

Cum autem rota vna parte depreſſa altera eleuetur: deſignare poteſt Galgala perfectã obe-

Docti ſed mali. Idololatria. Hæreſes. Status circunciſionis.

uientiam, ad quam iubebat Samuel, vt deſcenderet Saul. 1. Re. 10. b. 11. d. Omnis enim, qui ſe humiliat exaltabitur.

Galgala deſignat etiam doctos in ſacra ſcriptura, ſed malos, 1. Re. 15. e.

Hie. ſ. Hoſe. 4. et ſ. Amos 5.

Galgala, videtur ſumi pro idololatria, aut hæreſibus, cùm dicitur Hoſe. 4. d. Nolite ingredi in Galgala, vbi peccata, & immunditiæ reuelabantur: quia populus ibi fuit circunciſus. Et omnis malitia eorum dicitur eſſe in Galgalis. Hoſe. 9. d. 12. c. Poteſt etiam ſignificare ſtatum circunciſionis: & ingrediuntur in Galgala, qui circunciduntur. Amos 5. a. Deſignat etiam ipſam Iudæam, & Hieruſalem, & templum, quod factum eſt volutabium.

Rup. ſ. Amos 5. Hie ſ. Mich. 6.

Iudea. Inconſtantes.

Significat etiã non habentes ſtabilem gradũ, ſed ſemper fluctuãtes, & vacillantes. Mic. 6. b.

Galilæa, Galilæus.

GAlilæa, id eſt, volubilis, ſiue volubilitas, aut rota: regio terrę Paleſtinorum, quę clauditur ab Occaſu Phœnicia, ab Ortu Syria, quam κοιλὴν, hoc eſt, cauam appellant, à montiũ pręcipitiis, quibus clauſa in planiciem demittitur: à Septentrione Libano monte, & Tyriorum finibus: à Meridie Samaria, per lineam ductam à Ptolemaidis territorio, in Scytopolim. eſt autem regio fertilis inter medios montes, ampliſſimos habens campos. Hanc duplicem ſtatuunt, ſuperiorem, & inferiorem Superior, à fontibus Iordanis in Geneſariticum lacum deſcendit, terram Zabulon, & Nephtalim complectens: vt Euangeliſta ex Iſaiæ dicto cõprobat. Matt. 4. c. Per hanc eſt via publica ab Aſſyriis in Tyrum, ad mare mediterraneum, via maris dicta. Iſ. 9. a. Tobi 1. a. Cognominatur autem Galilęa Gentium, quòd non modica eius portio donata fuerit à Salomone Hiram regi Tyri. Inferior reliqua eſt, quę lacui, & Tiberiadi, vſque in regionis finem meridianum imminet, montem Carmelum complectens.

Cæleſtis patria.

Aug. 3. de conſenſ. Euangel. 25. Ori. ſ. Matt. ho. 35 Hie ſ. Matt. ca. 2 Aug. 3. de conſenſ. Euange. 25. Cyril 2. ſ. Ioan. 26. Hie. ſ. Matt. 28. Grego. ho. 21.

Galilæa, ſecundum aliquos, interpretatur reuelatio: & poteſt deſignare cæleſtem patriam, in quam præceſſit Chriſtus: & ibi videtur viſione beatifica. Matt. 26. c. 28. c. Mar. 14. 16. b.

Gentilitas.

Galilæa poteſt deſignare Gentilitatem, ſecundum quòd iuxta alios interpretatur tranſmigratio: in quam præceſſit Chriſtus Apoſtolos, vt Gentiles conuerterentur, relicta Iudæa in incredulitate. Et hæc terra vltimo ſorte diuiſa eſt, quia prius prædicauit Chriſtus Iudæis, quã Gentibus. Ioſ. 13. a. 3. Reg. 9. b. 1. Mach. 5. b. Matt. 2. d. 4. d. 17. c. 26. c. 28. c. Marc. 9. c. 14. c. 16. b. Luc. 4. g. 5. d. 8. d. 17. c. 24. a. Ioan. 2. a. 4. a. 6. a. 7. a.

Peregrini in hoc mundo.

Galilæus, id eſt, tranſmigrans, ſignificare poteſt eos, qui vt peregrini ambulant in hoc mũdo, ad cæleſtem patriam properantes. Et in Galilæa videtur Dominus ſuſcitatus, quia reſurrectionis eius gloriam poſt læti videbimus, ſi modò à vitiis ad virtutum celſitudinem tranſmigramus. Marc. 14. g. 16. b. Luc. 22. f. 23. a. Ioan. 4. f. 7. g. Acto. 1. b. 2. b.

Ceſſatio legis.

Ber. ſer. 3. ſ. Miſſus eſt.

Galilæa vt dicitur trãſmigratio, in qua erat ciuitas Nazareth, quæ eſt typus Iudææ, deſignat tranſitũ, & ceſſationem legis, & ſtatũ ſynagogæ: ſicut tranſit flos adueniente fructu. Luc. 1. c.

Mundus. Mundani.

Ori. ſ. Matt. ho. 35.

Galilæa, vt interpretatur volutatio, vel volubilitas, typũ gerit huius mundi: & relinquit Galilęam, qui relinquit mundum. Matt. 4. b. Et in Galilæa fecit Herodes conuiuium primis Galilææ, hoc eſt, diabolus principibus mundanis, & vitioſis, qui dicuntur Galilæi, quia cum rebus mundanis voluuntur, & rotantur. Mar. 6. c. Luc. 13. a. Acto. 5. g.

Gallina, Gallus.

GAllina, eſt auis domeſtica ſatis nota, quæ parit oua, & fouet pullos Gallus autẽ eſt maſculus, qui ſolet ſuo cantu horas noctis deſignare, & matutino tẽpore homines ad laborẽ excitare: fertur leonẽ cantu galli terreri. Ante autẽ quã gallus cantet, alas excutere ſolet.

Chriſtus. Sapiẽtia diuina. Eccleſia. Anima.

Ori. ſ. Matt. ho. 26 Aug. 1. q. in Euang. 36. & de verbis Domini ſer. 29.

Gallina miro affectu protegit pullos, & ad cibum conuocat, qualiſque cum illis infirmatur, & in miluum inſurgit, qua ratione Chriſtum ſignificat, qui in congregando fideles, gallinæ ſe cõparat, qui etiã in diabolũ, velut contra miluum inſurrexit. Matt. 23. d. Poteſt etiam deſignare diuinam ſapientiam, quæ protegit à miluo diabolo, ſiue Eccleſiam, ſiue etiã animam.

Sacerdotiũ vetus

Hie. ſ. Iſ. 16.

Gallus gallinaceus. Iſ. 22. e. typũ gerit ſacerdotij veteris legis, quod habuit gloriam ſecularem, vt gallus, ſed quę facilè transferenda erat in nouam legem, vt gallus facilè trãsfertur.

Prædicator.

Fuc. ſer. ſpiritua. 5. Hie ſ. Iſa 22. Gre. 30 mor. 5. 6. 7. Hie ſ. Iob 38. Fu. ſerm. ſpiritu. 5 Beda ſ. Prou. 30.

Gallus ſuccinctus lumbis, eſt prędicator inter huius noctis tenebras verũm manè nũcians, qui ſuccinctus eſt lumbis, quum à membris ſuis luxuriæ fluxum reſtringit Pro. 30. d. Et huic gallo dat Deus intelligentiam, cùm efficit, vt prius nocturni temporis horas diſcutiat, & tunc demum voces excitationis emittat, hoc eſt, vt peccatorum merita diiudicet, vt actionũ tenebras aperta increpationis voce corripiat, idque ſecundum cuiuſque qualitatem: & vt gallus profundioribus horis noctis valentiores aut productiores reddere ſolet cãtus, appropinquãte verò matutino tempore, leniores, & mitiores voces format: ſic prædicator iniquis adhuc mentibus altis & magnis vocibus æterni iudicij terrores, velut in profundæ noctis tenebris intimat. Cùm verò iam auditorum ſuorum cordibus veritatis lucem adeſſe cognoſcunt, clamoris ſui magnitudinem in dulcedinis lenitatem vertunt. Qui etiam minutis tunc vocibus cantat, quia propinquante manè, ſubtilia quæque de myſteriis prædicant. Iob. 38. d.

Propheta.

Ori. ſ. Leui. ho. 8.

Galli etiam erant Prophetę, aduentum Chriſti prænunciantes. Vt autem gallus priuſquam cantet, alas excutit, ita prædicator ante prædicationem ſe in bonis actibus exercet.

Gallinæ duæ offeruntur in purgatione leproſi, iuxta lectionem Origenis, vbi nos legimus paſſeres. Le. 14. a.

Senectutis tẽpus

Ori. ſ. Matt. ho. 30 31. 35.

Galli cantus, tempus ſenectutis ſignificare poteſt, & ſignum appropinquantis lucis gratiæ. Matt. 26. c. Mar. 13. d. Lucæ. 22. d. Ioan. 13. d. 18. c.

Gannire.

Gannire, ſecundum aliquos, propriè dicitur eſſe vulpium. Dicitur tamen etiam gannitus vlulatus canum, quando percutiuntur.

Defectus doctorū

Glo. ord. ſ. Iſa. 10.

Cùm dicitur Iſa. 10. c. non eſſe, qui apperiret os, & ganniret, intelligitur allegoricè neminem eſſe qui hæreticis reſiſtere auderet, vel antichriſto.

Gareb.

Hie. ſ. Iere. 31.

Gareb, id eſt, incolatus, aut ſcabies, eſt collis ſuper quem tranſit ędificium Hieruſalem, vt doceamur eſſe nos aduenas & peregrinos, nec admittere doctores prurićtes auribus. Ier. 31. g

Suſcipientes doctores prurientes

Garizim.

Garizim, id eſt, ſecures, vel ſciſſores: mons in Samaria altiſſimus ab auſtro Sichen, cui tanta vicinitate imminet, vt loquentem in vertice intra ciuitatem poſſis audire. Ibi dictæ fuerunt benedictiones legis iuxta pręceptum Moſis, vbi poſtmodum conſtructum fuit templum à Samaritis: vnde mota fuit contentio inter Samaritas, & Iudęos, an ibi eſſet adorandum, an in Hieruſalem. Super quo altercabatur Samaritana cum Chriſto. Ioan. 4. c. de hoc fit mentio Deut. 11. d. Ioſu. 8. g. Iudi. 9. a. 2. Mach. 6. a. Poteſt deſignare eos, qui benè operantur virtutis amore, quibus dantur benedictiones.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 9.

Bene operantes virtutis amore. Gentilitas. Iudæa.

Garrulus, vide Loqui.

Gaudere, Gaudium, vide Exultare.

Gaza oppidum.

Gaza, id eſt fortis, aut capra, ſeu imperium: ciuitas inſigne Paleſtinorum, terminus Auſtrinus terræ Chanaan, & tribus Iuda, Ægypto vicina: cuius fores cum poſtibus Samſon media nocte humeris ſuis in montis verticem deportauit. Poteſt gerere typum Gentilitatis. Ioſu. 11. d. 15. f. Iudi. 1. d. 16. a. Iere. 47. a. Sopho. 2. a. Zach. 9. a. Vt autem ſcelera eius numerantur. Amos 1. b. deſignare poteſt Iudęam, quæ addidit quartū ſcelus, non audiens Prophetas, nec Chriſtum.

Hie. ſ. Zac. 9.

Rup. ſ. Amos 1.

Vt autem interpretatur fortitudo, vel imperium, deſignat hæreticos, qui ſibi fortitudinē, & imperium promittunt. Amos 1. b.

Hie. ſ. Amos 1. — *Hæretici.*

Secundùm autem, quòd Samſon media nocte abſtulit portas eius, typus eſt inferni, cuius portas confregiſſe dicitur Chriſtus, quando animas ſanctorum Patrum eduxit.

Gre. ho. 21. Rup. ſ. Iudi. 21. — *Infernus.*

Gaza, Theſaurus, quære Diuitiæ.

Gazer.

Gazer, id eſt, pręciſio, ſiue diuiſio, vel ſententia, ciuitas in tribu Ephraim, data Leuitis. Ioſu. 19. f. 16. a. 21. b. 1. Para. 6. f. 7. f. Eſt alia, quæ etiam dicitur Gazera. 1. Par. 14. d. quam cæpit Pharao à Ghananęis, & dedit in dotem filiæ ſuæ, vxori Salomonis, quam reconſtruxit Salomon. 3. Reg. 9. c. Secundùm aliquos interpretatur conſtructio, & deſignare poteſt coniunctionē animæ, & corporis: ita tamen, vt caro imperet, & dat Pharao, id eſt, diabolus eā ſcilicet animam, quam cæpit in dotem filiæ ſuæ, hoc eſt, legi peccati, cui coniunctus, Salomon efficitur cultor idolorum.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 21. — *Anima.*

Gazophilacium.

Gazophylacium, eſt arca, aut locus alius, in quo Gazæ, hoc eſt, theſauri cuſtodiuntur: & erant gazophylacia quædam in templo. 4. Regum 12. b. Nehe. 10. d. 13. a. Ezech. 45. a. e. Mar. 12. d. Ioan. 8. c. Et poſſunt deſignare doctores veras diuitias ſapientiæ, & ſciētiæ continentes.

Gre. ſ. Eze. ho. 8.

Gazophylacia Cantorum, ſunt corda iuſtorum, quæ cantant iuſtificationes Dei, cū eius implent pręcepta. Eze. 40. g.

Gre. ſ. Eze. ho. 22 — *Doctores. Corda iuſtorum*

Gazophylacium ſacerdotum excubantium in cuſtodiis templi, reſpicit ſolum viam Auſtri, quia ſacerdotes maiores ſolis ſtudiis ſpiritalibus occupati, ſemper his, quæ amoris Dei ſunt, ſolicitè intendunt. Gazophylacium verò ſacerdotum excubantium in miniſterium altaris, reſpicit & viam meridianam, & viam aquilonis, quia quantum ad ſemetipſos feruent igne charitatis, & ſuccenſi ſunt flammis amoris Dei, & quantum ad alios opus eſt, vt in mētibus peccantium, quæ ſint operis frigora videant, & delinquentium peccata corrigendo, quaſi carnes in altari Domini incendant. Ezech. 40. g.

Gre. ſ. Eze. ho. 22.

Gazophylacia Aquilonis & Auſtri, ſunt quæ vel hiſtoriæ continent ſimplicitatem, vel ſpiritalis intelligentiæ ſacramenta. Eze. 42. c.

Hie. ſ. Eze. 42. Rup. 2. ſ. Eze. 12.

Gazophylacium, in quod vidua miſit duo ærea minuta. Lucæ. 21. a. Significare poteſt Eccleſiam, cui miniſtrant habentes dona Spiritusſancti, vel conſpectum diuinæ maieſtatis: cui offert vidua, hoc eſt, Eccleſia, duo minuta illa accepta.

Glo. ord. ſ. Luc. 21. — *Litera, & ſpiritus. Eccleſia. Conſpectus Dei.*

Gebal.

Hie. & Au. ſ. pſ. 82 — *Abiectio hoſtiū Eccleſiæ.*

Gebal, id eſt, terminus, vel limes: ciuitas Syriæ. Pſa. 82. Iuxta aliquos interpretatur vallis vana, & deſignat eos, qui contra Dei populum ſunt, non eſſe de monte, ſed de valle vana.

Gebbethon.

GEbbethon, id eſt, dorſum, ſeu eleuatio eius, aut palpebræ eius, ſiue excelſum donum: ciuitas data Leuitis in tribu Dan. Ioſu.19.c.21.b. Fuit & ciuitas Paleſthinorum, quam obſidebat Nadab filius Ieroboam quem percuſſit ibi Baaſa filius Achiæ. 3. Regum 15.f. forſan eſt eadem cum ſuperiori.

Gedeon, Hierobaal.

GEdeon, id eſt, conterens, vel confringens Iudex Iſrael, qui illum populum liberauit ab aduerſariis. Idem dictus eſt Hierobaal, hoc eſt, impugnator idoli, quia deſtruxit aram, & idolum Baal. Iudi.6.f.7.a.8.g. Hoſe.10.d. iuxta Septuaginta. Hic cum trecentis viris tubas, & lampadas gerentibus, percuſſit exercitum aduerſariorum. *Hie.ſ.Hoſe.10.*

Chriſtus. Typum gerit Chriſti, qui cum diſcipulis tubas verbi Dei, & lampades gerentibus, dæmones ſuperauit. Et deſtruxit Baal, hoc eſt, idololatriam. Interpretatur etiam circumiens in vtero, qui eſt omnipotens Deus, diuinitate cuncta complectens, & humanitatem intra vterum ſumens. *Gre.30.mor.32. Rup.ſ.Iude.11.*

Mens perfecta. Iuxta Philonem, Gedeon interpretatur prædonum receptaculum, & deſignat mentem perfectam, & ad deſtruenda vitia paratam: vt Gedeon deſtruxit aram Baal, & vicit aduerſarios Iſrael. *Philo.de conſul. lingu.*

Gebenna, Gebennom.

GEhennom, hoc eſt, vallis Hennon eſt vallis in ſuburbiis Hieroſolymæ ad radices montis Moria, iuxta introitum portæ Charſit, hoc eſt, fictilis, quæ auſtrum reſpicit. Hæc fontibus Siloe irrigata, excellentem loco præſtat amœnitatem hortorum, & arborum nemoroſitate, vbi Iudæi idolum Moloch coluerunt, vocantes aram Tophet, hoc eſt, tympanum, vbi filios immolabant. Quem locum poſtea diſſipauit rex Ioſias, & in perpetuam ignominiam vertit, nulli alii rei deinceps, quàm ſordibus, & immundiciis deputatum: vnde factum eſt, vt peccantium ſupplicia, quibus cruciandi ſunt, hoc nomine ſignificarentur, ab inſigni hac loci turpitudine, atque ita Chriſtus ęterni ignis pœnam, primus omnium gehennam nominauit, cuius vallis illa typum gerit. Ioſu.15.b.18.c. Ieremiæ 7.g.19.a. Matth.18.b. Interpretatur autem gehennom vallis decipiens, vel contriſtans eos, ſiue vallis diuitiarum ſuarum. *Hie.ſ.Ierem.7.* *Infernus.*

Gelboe.

GElboe, id eſt, reuolutio inueſtigationis, vel ſcrutationis, aut aceruus tumoris, vel inflationis: montes Paleſtinæ non longè à Sunam, quæ eſt in tribu Iſachar. Ibi caſtrametatus eſt Saul contra Philiſthæos, ibique cecidit cum filiis, & exercitu. 1. Reg.28.a.31.a.2. Re.1.a.d.1. Par.10.a. Deſignare poteſt ſuperbiam, in qua cadunt ſæpè etiam viri ſpirituales: deſignat etiam dæmones, qui homines cadere faciunt, & ipſi remanent aridi. *Bern.ſ.Cant.ſe.54.* *Superbia. Dæmones.*

Iudæorum corda. Phariſæi. Sacerdotes. Gelboe, iuxta Gregorium, interpretatur decurſus, & deſignat ſuperba Iudæorum corda, quæ dum huius mundi deſideriis defluunt, in Chriſti, id eſt, vncti ſe morte miſcuerunt. Vel interpretatur deuoratio, & peculiariter deſignat phariſæos, & ſacerdotes Iudæorum. *Gre.4.mor.3. Rup.2.ſ.Reg.21.*

Gelu, Glacies, Pruina.

GElu, eſt aqua frigore concreta, quæ & glacies dicitur. Pruina verò eſt quæ tempore frigoris nocte ſerena concreſcit, & cadit, in modum niuis cadens. Tam autem gelu quàm pruina, adueniente Solis calore liqueſit. Pruina eſt infauſta, & noxia, vrens plantas, & ipſam terram quodammodo conflagrans: fauet tamen braſſicæ, ſeu cauli, & occidit vermes ne grana corrodant.

Chriſtus. Pruina, cui ſimile erat manna, Chriſtum ſignificare poteſt, vel eius humanitatem. Exo.16.c. *Glo.ordi.ſ.Exo.16.*

Refrigeratio cõcupiſcentiæ. Abſtinentia. Cæleſte beneficiũ Gelu, quod effundit Deus ſuper terram, & etiam pruina ſignificare poteſt refrigerationem concupiſcentiæ, & abſtinentiam, & generaliter cæleſte beneficium, & propter hæc dicitur iuſtus factus ſicut vter in pruina. Pſ.118.138. Eccl'ici.43.c. Dani.3.f. *Hila & Aug.ſ.Pſ.118. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.11.*

Iuſtitia punitiua Pruina qua Deus occidit moros Aegyptiorum. Pſ.77. ſignificare poteſt iuſtitiam Dei punitiuam, quæ deſcendit, quando terra congelata eſt, refrigerata charitate: quæ tamen, etſi improbos deſtruit, bene tamen diſpoſitos, & cum patientia eam ſuſcipientes, maturat, & perficit. *Euch.form.ſpir 3. Geor.Vene.Cãt.1. tom.7.cap.18.*

Scandala fratrũ Peccatum. Gelu, quo vrebatur Iacob, deſignare poteſt ſcandala fratrum, quibus vritur vir bonus. Gen.31.f. poteſt etiam ſignificare peccatum, cui reſiſtitur: vnde iuſtus factus dicitur ſicut vter in pruina. Pſalm.118. *Amb.ſ.Pſ.118.ſer.11.*

Infidelitas Iudæorum. Gelu concreſcens flante Deo, erat infidelitas in mentibus Iudæorum, præcipuè ſacerdotum, ſcribarum, & phariſæorum, qui grauioris inuidiæ torpore magis obduruerunt, viſa doctrina Chriſti, & miraculis. Iob.37.b. Et ipſi Iudæi dicuntur gelu egreſſum de vtero Dei, quia per infidelitatem obdurati, à ſecreto gratiæ ſinu proiecti ſunt. Iob.38.c. Baruc.2.e. Zachariæ 14.b. *Greg.27.mora.21. & 29.mor.21. Hie.ſ.Iob.38.* *Iudæi.*

Diabolus. Deſignat etiam gelu diabolum, qui quaſi de vtero Dei vt glacies proceſſit, quia à calore ſecretorum eius malitiæ torpore frigidus magiſter iniquitatis exiuit. Ipſe vt gelu de cælo eſt eiectus, quia conſtricturus corda reproborum, à ſummis ad ima cadere permiſſus eſt. Iob. *Gre.26.mor.22.*

Geor.Vene.Canti. 1.tom.7.cap.20.

38.c. Glacies etiam ſignificat peccatorem, cui aqua diuinæ benignitatis congelata eſt à frigore peccati, & à vento aquilonari. vnde panditur, & aperitur omne malum. Sicut Eccl'i.43. c. dicitur: Frigidus ventus aquilo flauit, & gelauit cryſtallus ab aqua. Cæterùm reſoluitur glacies humana à calore amoris ſereni & puri in Deum, & proximum, vt in eodem Eccl'ico 3.b. legimus. Sicut in ſereno glacies, ſoluentur peccata tua. *Peccator.*

Gre.29.mor.26. & 7.mor.12. *Iſych.ſ.Leui.7.*

Gelu aliquando ſignificat aduerſitates huius ſeculi, quæ dicuntur egredi de vtero Dei, quia per eius ſecretum iudicium diſpenſantur. Iob.28.c. Eaſdem deſignat pruina, quæ iuxta terram congelatur, cùm nix à ſuperioribus ruat, vnde Iob.6.c. Qui timent pruinam, irruet ſuper eos nix. Hoc eſt, qui temporalia aduerſa pertimeſcunt, diſtrictioni ſe æternæ animaduerſionis obiciunt, trepidantes timore, vbi non erat timor: vt quum quis peccatorum ſuorum conſcius, ea quæ poſſidet, indigentibus largiri deſiderat: ſed tamen, ne datis rebus egeat, ipſe formidat. Fit autem ſicut vter in pruina, qui roboratur in tribulatione. Pſ.118. *Aduerſitas.*

Aug.ſ.Pſ.77. *Euch.for. ſpirit.3.*

Pruina interdum ſignificat vitium, ſeu peccatum, quo charitas proximi ſtultitiæ tenebris velut frigore nocturno congelaſcit. Pſ.77. *Vitium.*

Glo.int.ſ.Sapi.16.

Glaciei liqueſcenti comparatur ſpes ingrati, quia nullam habet ſoliditatem. Sapi.16.d.19.d. Et conſtricta eſt frigore infidelitatis. *Spes ingrati.*

Gemere, Gemitus, Ingemiſcere, Suſpirare, Suſpirium.

GEmere, eſt pre animi anguſtia, in ſonum inarticulatum monſtrantem dolorem, prorumpere, qui ſonus gemitus dicitur, & ſuſpirium.

Gre.16 mora.26. & 6.regiſt.epiſt.5.

Gementes viri de ciuitatibus, ſunt fortiores in fide, qui dolent, & clamant, cùm vident paruulos fideles ab hæreticis peruerti. Iob.23.a.24.a.b. Prou.29.a. Eſther.7.b. Eccl'ici.7 c.25.c. Eze.9.b.24.c. Dan.13.f.1. Mach.6 g. Marc.7.d.8.b. Rom.8.d.2. Corin.5.a. Gemunt etiam gigantes ſub aquis, quum prælati laborant ſub onere ſubditorum. Iob.26.a. Gemunt etiam ſacerdotes. Thre.1.b. quia ad eos peculiariter ſpectat dolere de lapſu aliorum: Talis erat gemitus Ezechielis. Eze.21.b. *Dolētes de lapſu infirmorum.*

Ori.ſ.Iſa.ho.1. *Baſi.ſ.Pſal.73.* *Philo 2.allego. & quoddeteri potiori inſidietur.* *Hie.ſ.Nahum.2.* *Beda ſ.Exo.2.* *Hie.ſ.Iſa.21.*

Gemitus filiorum Iſrael in Aegypto propter opera. Exo.2.d. deſignare poteſt pœnitētiam. Et vt illi non ingemuerunt, niſi mortuo Pharaone, ita peccatis oppreſſi non reſipiſcunt, nec ingemiſcunt, niſi principe huius mundi deſtructo, aut eiecto. Et gemit quiſpiam mortuo Pharaone, hoc eſt, cùm tollitur bonarum opinionum diſſipator. Et eſt gemitus cordis, cum verè interius quis dolet. Iudi.2.c. Pſ.6.11.30.37.101. Tobi.3.a. Eccl'ici.36.d. Iſa.25.d. Thre.1.c.d.g. Ioel 1.d. Gementes quaſi columbæ, ſunt pœnitentes. Nahum.2. Gemitus autem malorum qui dicitur ceſſare, eſt quando mali afflicti à Deo, & dolentes in tribulatione, cognoſcentes peccata ſua mutant gemitum, quem habebant, in gemitum pœnitentiæ Iſ.21.a. *Pœnitentia.*

Gre.5.mor.4. *Ricar.de S.Vict.de ſomnio Nabuch.16* *Hie.ſ.Iſa 59.*

Suſpirat antequàm comedat, qui prius gemitibus tribulationis afficitur, & poſtmodú contemplationis refectione ſatiatur, niſi enim ſuſpiret, non comedit, quia qui ſe in hoc exilio per deſideriorum cæleſtium lamenta non humiliat, æternæ patriæ gaudia non deguſtat. Iob.3.d. *Gemitus tribulationis.*

Gementes quaſi columbæ, erant Iudæi muſſitantes verba legis, quæ non intelligebant. Iſa.59.c. Mich.2.b. *Iudæi.*

Amb.ſ.Rom.8. & epiſt.22. *Hie ſ.Iſa.24.*

Ingemiſcere dicitur omnis creatura. Rom.8.d. non in ſuo, ſed in noſtro labore: aut quia opera eius intereunt. *Compaſſio laboris humani.*

Gre.17.mo.11. *Hie.ſ.Iob.26.*

Gement in iudicio, qui lætabantur: vt diuites, & qui ſuam conſolationem habebant in hoc ſeculo. Iſa.24.b. Prou.5.b. Sapi.4.d.5.a. Thren.1.b. *Dolor malorum*

Gementes gigantes ſub aquis, ſunt vel dæmones in ignorantiæ abyſſo preſſi: vel homines elati, qui dum in hac vita bonorum aſſequi celſitudinem cupiunt, ſub ponderibus populorum gemūt. Quanto enim quis hic altius erigitur, tanto curis grauioribus oneratur: eis quippe ipſe populis mente & cogitatione ſupponitur, quibus ſuperponitur dignitate. Gemunt etiam in inferno Iob.26.a.1.Reg.4.b. *Dæmones, & ſuperbi in inferno*

Glo.ord.ſ.Thre.1.

Gemens populus eſt, cùm non poteſt frui voluptatibus. Thren.1.d. Et carens tēporalibus. *Defectus temporalium.*

Ingemiſcere in alterutrum dicuntur, qui de bono proximorum dolent. Iacob.5.b. Eccleſiaſtici 50.c. *Dolere de bono proximi.*

Glo.ord.ſ. Ioſu.15.

Suſpirans Axa, vt ſedebat in aſino. Ioſ.15.d. Iudi.1.c. deſignat à creatore cum magno gemitu quærendam eſſe lachrymarum gratiam. *Gemendo quærē da lachryma.*

Gemini, Gemelli.

GEmini, dicuntur vno partu editi, vt fuerunt Iacob, & Eſau. Eſt etiam ſignum cæleſte Geminorum.

Glo.int.ſ. Gen.25.

Gemini naſcentes de Rebecca, deſignare poſſunt ſenſum literalem, & ſpiritualem in eadem ſacra ſcriptura. Gen.25.d. *Senſus literalis & ſpiritualis.*

Glo.ord.ſ.Gen.38.

Deſignant etiam duos populos in Eccleſia, quos itidem ſignificant gemini in vtero Thamar. Gen.38.g. *Duo populi in Eccleſia.*

Amb.ſ.Pſ.110.ſermone 1. *Aug epiſt.59. & 2. doctrin.Chriſtia.6 & ſ.Pſ.77.* *Gre.ſ.Cant.4.* *Rup.ſ.Cant.3.*

Gemelli fœtus tonſarum, deſignare poſſunt cognitionem corporalium, & incorporalium. Item ſunt opera charitatis Dei, & proximi in vtroque populo exercitata. Sunt prætereà prędicatores ex Iudæis, & Gentibus: qui gemelli ſunt, cùm idem concorditer & ſapiunt, & prædicant. Cantic 4.b.7.b. Gemelli fœtus ſunt, qui præceptis addunt conſilia: vt præcepto de non rapiendo addunt conſilium relinquendi ſua. *Gemina cognitio* *Gemina charitas.* *Prædicatores concordes.* *Præcepta, & conſilia.*

Gemma, Lapis precioſus.

GEmma, vocatur omnis lapis precioſus, ſiue perlucidus ſit, ſiue non. Gemma etiam dicitur oculus vitis, quem primò emittit, quod & in aliis arboribus dici poteſt, antequàm flores erumpant.

Chriſtus, & Eccleſia. Litera, & ſpiritus. Duo hemiſphæria. Sol & Luna. Verbum Dei. — *Hier. de veſte ſacer. Phi. 3. de vita Moſis. Cle. Alex. 5. ſtro. Cle. Alex. 2 peda. 8.*

Lapides precioſi duo in ſuperhumerali pontificis. Exo. 28. b. 39. b. deſignare poſſunt Chriſtum, & Eccleſiam. Et nomina ſena in ſingulis lapidibus, deſignare poſſunt duodecim Apoſtolos. Vel lapides duo deſignant literam, & ſpiritum: vt lapis in dextro humero ſit ſpiritus, in læuo litera. Vel deſignant fidem, & vitam Patriarcharum. Deſignant etiam duo lapides duo hemiſphæria: & nomina in eis ſcripta, ſunt duodecim zodiaci ſigna in duo hemiſphęria diſtincta: ſignificant etiã Solẽ, & Lunã, adiutores naturæ, ſicut humerus eſt principiũ manus.

Lapis precioſus in capite, ipſum verbum Dei in Chriſto ſignificare poteſt, vel Verbum abſolutè in mente.

Dona Spiritusſancti. — *Hie. ſ. Eze. 28.*

Gemmæ in fronte pendentes, deſignare poſſunt dona Spiritusſancti mentem exornantia. Iſa. 3. d. Et lapides precioſi in operimentum regis Tyri, vel Luciferi, ſunt vel ordines angelorum, vel diuerſa dona Dei. Ezec. 28. d. Non autem dicitur rex Tyri omni lapide precioſo circundatus, cùm multi ſint lapides, qui ibi non enumerantur: ſed omnem lapidem, quem habuit, fuiſſe precioſum.

Angeli. — *Diony. cele. hier. 15*

Gemmæ interdum angelos ſignificare poſſunt: quæ ſi ſint candidæ, nitorem lucis in eis inſinuant: ſi rutilæ, ignis ſpeciem deſignant: ſi fuluæ, rutilans referunt aurum: ſi virides, vigorem, ac robur iuuentutis eorum enunciant. Apoc. 4. a.

Virtutes variæ. Menſes. Apoſtoli. Conuenientia Chriſto. — *Phil. de vita Moſ. 1. 3. Amb. prolo. 2. de fide. Cle. Alex. 5. ſtrom.*

Lapides duodecim in rationali pontificis. Exo. 28. c. deſignare poſſunt excellentiam diuerſarum virtutum, & donorum Spiritusſancti, vel quatuor virtutes cum fide Trinitatis: vel duodecim menſes, & ſigna: & ſunt in quatuor ordinibus locati, propter quatuor tempora per terna ſigna diſtincta. Vel deſignant duodecim Apoſtolos illuſtrantes Eccleſiæ veſtem, & exornantes: poſſunt etiam deſignare duodecim Chriſto conuenientia. quæ ſunt, generatio, Filius vnigenitus, Deus, vita, veritas, imago, ſplendor, character, virtus, ſapientia, iuſtitia.

Miracula Sanctorum. Ornamenta virtutum. — *Ori. ſ. Cant. ho. 2.*

Gemmæ quoque in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt miracula Sanctorum, quæ exornant Eccleſiam. Exod. 25. a. 31. a. 35. a. Deſignant etiam ornamenta morum Eccleſiæ, vt gemmæ precioſæ, quas attulit regina Saba Salomoni. 3. Regũ 10. a. Et celatura gemmarum, erit cultus virtutum. Exod. 28. b. Et gemmarum ordines, ſunt ordines virtutum. Exod. 39. b. Et ars gemmaria, eſt ars inſtituendi ad virtutes. Exod. 39. b. 2. Reg. 12. g. 1. Paral. 20. a. 2. Par. 9. Eccl'ici 45. b. Iudit. 15. d.

Aer. — *Glo int. ſ. Gen. 40*

Gẽmæ quoque in veſtibus ſacerdotis, deſignare poſſunt elementũ aeris. Exo. 25. a. 31. a. 35. a.

Neophiti. — *Beda. ſ. Pro. 57.*

Gemmæ vuarum, ſeu palmitum in vite, dici poſſunt neophyti in Eccleſia. Gene. 40. b. Num. 17. c.

Vita æterna.

Gemma gratiſſima, dicitur expectatio præſtolantis. Prouerb. 17. b. vita videlicet æterna, quam expectant iuſti.

Genæ.

GEnæ, ſunt membranæ, tam ſuperior, quàm inferior, tegentes oculum. dicuntur etiam genæ partes illæ ab oculis ad mentum, quæ barba veſtiuntur magna ex parte, quæ etiam malæ dicuntur. In genis autem maximè lucet honeſtas, & verecundia.

Martyres. Exterior habitus Chriſti. — *Gre. ſ. Cantic. 5. Rup. ſ. Cant. 5. Gre. ſ. Cant. ho. 2.*

Genæ ſponſi, hoc eſt, Chriſti, dicuntur ſicut areolæ aromatum conſitæ à pigmentariis. Cant 5 c. & deſignant Martyres, qui pro fide Chriſti ſanguinem ſuum fundere non dubitãt, & quaſi genæ in facie Chriſti rubent, & per eos pulchritudo fidei Chriſtianæ publicatur. Genas ſuas dedit Chriſtus vellentibus, quantum ad literam in paſſione. Iſa. 50. c. Genæ etiam Chriſti ſunt exterior eius habitus, quo latentes in eo gratiæ intuentibus indicantur.

Virgines. — *Amb. de obitu Valent.*

Genæ deſignare poſſunt virgines, & pudicitiæ operam dantes. Cant. 1. c. 4. a. 6. b.

Sacerdotes. Prædicatores. Facientes miracula. — *Gre. ſ. Cant. 4. & ſ. Eze. ho. 11. Ori. ſ. Cant. ho. 1.*

Genæ etiam Eccleſiæ, dici poſſunt ſacerdotes Eccleſiam exornantes: & prædicatores, qui dum in populis, vt eis proficiant, eminent, quaſi in facie Eccleſiæ manifeſti apparent. Item ſancti Patres miracula facientes. Cant. 4. b.

Aſpectus interior animæ. Obiectum intentionis. Caſtitas. — *Gre. ſ. Cantic. 1. Ber. ſ. Cant. ſer. 40*

Genæ ſponſæ dici poteſt ipſe interior aſpectus animæ, vel ſi facies eſt intentio, genæ erunt res, & cauſa, quæ pulchram aut deformem reddunt intentionem. Deſignant etiam pudorem caſtitatis cum gemitu, ideo comparantur turturi. Cant. 1. c.

Gener.

GEner, dicitur qui eſt maritus filiæ alicuius, quaſi generis propagator.

Chriſtus.

Gener regis Saulis fuit Dauid. 1. Reg. 18. d. deſignans Chriſtum, qui coniunctus erat populo Iudæorum. Et duxit Michol, id eſt, ſynagogam.

Contẽptores prælatorum. — *Glo. ord. ſ. Reg. 18.*

Generi Lot admonitionem eius contemnentes. Gene. 18. c. typum gerunt prauorum ſubditorum iuſſa prælatorum contemnentium: ideo peribunt, ſicut & illi perierunt.

Genealogia.

GEnealogia, eſt ſermo de origine generationis. 1. Eſdr. 2. d. 8. a. 1. Timoth. 1. a. Tit. 3. a. Hebr. 7. a. Vix inuenitur in allegoriis.

Generare, Gignere, Regenerare, Procreare, Generatio, Genimen, Progenies, Soboles, Stirps.

GEnerare, & gignere, eſt fœtum procreare, & proprie de maribus dicitur, ſemen ad prolis generationem miniſtrantibus. Eſt autem generare ſecundum phyſicos, ſimile ſibi in eadem ſpecie producere. Sumitur etiam pro exercitare. 2. Timoth. 2. d. Sciens quia generat lites. Gignere quoque inſtruere. Pro. 23. c. Qui genuit ſapientem, lætabitur in eo. Peruertere. Ezech. 18. b. Quia ſi genuerit filium latronem. Producere. Leuit. 25. a. quæ ſponte gignet humus. Generatio autem interdum eſt creatio. Gen. 5. a. Hic eſt liber generationis Adã. Hiſtoria, ſeu genealogia. Geneſ. 6. b. Hæ ſunt generationes Noe. Natio. Deuter 32. a. Generatio praua atque peruerſa. Procreatio. Leui. 24. a. In generationibus veſtris. Seculum. Gen. 9. b. In generationes ſempiternas. Stirps. Exod. 16. g. Ad ſeruandum in generationes veſtras.

Hila. ſ. Pſalm. 2. Cyril. dialogo. 2. — *Generatio æterna.*

Generat, vel potius genuit hodie Deus pater Filium, hoc eſt, in æternitate, vel etiam in reſurrectione. Pſ. 2 Et dicitur eum genuiſſe ante Luciferum. Pſ. 109. hoc eſt, in obſcuritate, & incomprehenſibilitate, & quaſi in profundis tenebris. Dicit autem Patri, Quid generas? qui non credit in Filium eius ipſi conſubſtantialem. Iſa. 45. b. Generatio autem Chriſti inenarrabilis dicitur, tam diuina, quàm humana, minus tamen enarrabilis eſt diuina. Iſa. 53. c. generatio & generatio in Chriſto generationem humanam, & diuinam ſignificat. Pſ. 60.

Hieron. ſ. Iſa. 53. & Pſ. 60.

Beda. ſ. Gen. 37. — *Incarnatio.*

Generans Iacob Ioſeph in ſenectute ſua. geneſ. 37. a. deſignauit Chriſtum ſecundum carnem, de ſua ſtirpe naſciturum in fine ſeculorum, ſeneſcente iam mundo.

Hie. ſ. Iob. 38. Hie. ſ. Iob. 38. Gre. 29. mor. 21. — *Dans Deus doctrinam, & gratiam. Permittens indurari.*

Generat Deus ſtilla roris, cùm ſacram influit doctrinam, aut gratiam. Iob. 38. c.

generat Deus gelu, cum permittit aliquos indurari, & malos Iudæos de bonis parentibus naſci. Iob. 38. c.

Philo quod Deus ſit immutab. Ori. ſ. Ier. ho. 8. & ſ. Mat. cap. 16. Hie. ſ. Iſa 65. — *Quærentes proprium commodũ. Docentes errores.*

Generant ſibiipſis, qui propriam vtilitatẽ in omnibus captant. Et procreantes impij filios, ſunt hæretici generãtes ſibi ſimiles. Ier. 1. a. Et generant in conturbatione, qui docent errores: ſic non generãt Apoſtoli. Iſ. 65. d. Dicũtur autem generaſſe Deo. Eze. 16. c. quia illud videntur intendere. Et generatio praua, & adultera, eſt phariſæorum, & hæreticorum. Mat. 16. a.

Philo de gigantibus, & quod Deus ſit immutabilis. Hie. ſ. Iſa. 14. — *Formantes carnales cogitationes.*

Procreant filias, qui cogitationes carnales, & viles formant. Et generant filiæ hominum, cùm effœminatę affectiones carnalia opera producunt. gen. 6. a. Et progenies Babylonis ſunt prauæ cogitationes. Iſa. 14. c.

Hie. ſ. Ier. 29. Glo. ord. ſ. Ier. 30. — *Bene operans in hoc mundo. Labor fidelium.*

Generare filios, & filias in Babylone, eſt exercere bona opera cum fide in hoc mundo. Ier. 29. b. Et generant aduenæ filios in medio Iſrael, quum gentes ad fidem venientes bene operantur in Eccleſia. Ezec. 47. d.

Si generat maſculus dicitur. Ier. 30. a. vt deſignetur grauitas doloris, & mutationis, quam fecit Deus liberãdo filios Iſrael. Indicatur etiã labor futurus fidelibꝰ, à quo tamẽ ſint liberãdi

Hie. ſ. Hoſe. 5. Baſi. ſ. Pſ. 48. Hie. ſ. Mat. 23. — *Facientes heretici diſcipulos. Doctrina malorum. Generatio bonorum, & malorũ.*

generant hæretici filios alienos, cum creant diſcipulos alienos à Deo, Hoſe. 5. b. 9. d. Et progenies malorum patrum, ſunt viæ & doctrinæ malorum doctorum. Pſ. 48.

Regula ſcripturarum eſt, duas generationes bonorum & malorum eſſe, hoc eſt, ſingulorum ſingulas De bonis dicitur. Pſ. 23. Hæc eſt generatio quærentium Dominum, quærentiũ faciem Dei Iacob. Et de omnibus Sanctis. Pſ. 111. generatio iuſtorum benedicetur. De malis verò. Matt. 3. b. generatio viperarum. Et. 23. d. Requirentur omnia hæc à generatione iſta, vt autem generatio carnalis fit per coniunctionem maris & fœminæ: ita generatio ſpiritualis per coniunctionem rationis & partis ſenſitiuæ, & ſi ratio ſenſualitati conſentit, generatur Cain, hoc eſt, peccatum. Si verò ſenſus rationi conſentiant, generatur Abel, hoc eſt, opus bonum & occiditur à Cain, quia bonum opus perit per mortale peccatum. Gen. 4. a. Quum dicitur Abraham genuit Iſaac, Iſaac genuit Iacob, &c. non eſt intelligenda ſimpliciter generatio carnalis: ſed generatio, quæ eſt ſecundum promiſſionem. Mat. 1. a.

Rupe. de gloria filii hominis. 1.

Hila. ſ. Pſ. 60. Ori. ſ. Mat. ho. 9. Baſi. ſ. Pſ. 48. Geor. Vene. Cant. 2 tom. 5. cap. 10. Hie. ſ. Ioel. 3. — *Baptiſmus & reſurrectio.*

Generatio & generatio dici poteſt regeneratio ſpiritualis in præſenti vita: & reſumptio corporis in iudicio. Et hæ dicuntur regenerationes: vt prima regeneratio ſit baptiſmus, ſecunda renouatio in iudicio. Generationes autem ſeculorum, ſunt ab hac vita in futuram. Pſ. 48. 60. 79. 88. Iſa. 51. d. Ioel 2. a. Pro. 27. d.

Hil. ſ. Pſ. 1. 8. 144 Ori. ſ. Matt. ho. 30. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 11. Arn. ſ. Pſ. 143. Hier. ſ. Iſa. 58. & ſ. Eccleſ. 1. — *Iudæi, & Gentiles.*

Generatio & generatio, eſt in credentibus ex Iudæis & gentibus. Ioel 2. d. Et à generatione in generationem, deſignat tranſitum à Iudæis ad gentes, ſeu ad Chriſtianos. Exo. 17. d. Pſ. 32. 76. 88. 89. 99. 105. 118. 134. 143. 144. Et generatio præteriens eſt Iudęorum à fide recedentiũ. Generatio verò adueniens, eſt gentilium ad fidem venientium. Eccleſiaſtæ. 1. a. Et generatio altera, eſt gentilium in fide: vel generatio ſpiritualis. Pſ. 101. Generatio etiam & generatio, eſt lex vetus & noua. Iſa. 13. d. 41. a. 51. c. 58. d. 61. b.

Gre. ſ. Pſ. 101. Baſ. ſ. Pſ. 32. Hie. ſ. Iſa. 66. Gre. 21. mor. 7. 8. Aug. ſ. Pſ. 64. Ori. ſ. Gen. ho. 5. & ſ. Leui. ho. 5. & ſ. Num. ho. 12. — *Succeſſores in fide.*

Generationes, quibus ſtatuit Deus pactum, ſunt ſucceſſores in fide. Gen. 17. b. Et hæ ſunt generationes retro futuræ. Et generationes filiorum Iſrael. Exo. 12. g. 16. g. 29. g. 30. a. Leui. 3. d. 6. c. Et generatio, quam tribuit Deus, eſt fidelium multiplicatio in eccleſia Iſa. 66. c. Generat autẽ eccleſia filios multos. Ier. 31. b. Et multiplicat hæc genimina. Pſ. 64. Progenies autem Iob, ſunt diſcipuli doctorum. Iob. 31. a.

Phil. quis rerum diuinarum hæres. — *Cognitio trinitatis.*

Generatio tertia dici poteſt cognitio Trinitatis, in qua poſſunt intrare Aegyptij in eccleſiam Dei. Deut. 23. b.

Amb. 2. de Abra. 9. Ori. ſ. Gen. ho. 5. Ori. ſ. Exo. ho. 8. — *Perfectio. Euangelia.*

Generatio quarta, qua fit egreſſio ex Aegypto, deſignare poteſt perfectionẽ, & ætatẽ virtute firmatam. Gen. 15. c Poteſt etiam ſignificare quatuor euãgelia, quibus egredimur de Aegypto, hoc eſt, de tenebris errorum.

Aug. cõt. adim. 13. — *Extenſio peccati in multos.*

Generatio tertia & quarta, vſque ad quas Deus viſitat iniquitatem, deſignare poteſt extenſionẽ peccati in multos. Exo. 20. a. 34. a. vel eſt tẽpus à tranſmigratione Babylonis vſque

ad Chriſtum,

ad Chriſtum, & à Chriſto deinceps, in quibus Deus puniuit Iudæos. Poteſt etiam generatio tertia & quarta, in quas redditur iniquitas patrum, ſic computari: vt pater ſit lectus punctus ſenſuum, & incentiuum vitiorum: filius cogitatio concipiens peccatum: tertia generatio, ſi quod cogitaueris, atque conceperis, opere perpetraueris: quarta ſi non ſolùm feceris, ſed etiam in tuis ſceleribus glorieris. Deus igitur primos & ſecundos ſtimulos cogitationū, quas Græci προπαθείας vocant, ſine quibus nullus hominū eſſe poteſt, nequaquā punit: ſed ſi quis cogitata facere decreuerit, aut ipſa, quæ fecerit, noluerit corrigere pœnitentia. *Perpetratio peccati, & gloriatio.* *Hie. ſ. Eze.18.*

Generationes Iſmael prius computatæ, quàm Iſaac, deſignant prius eſſe, quod carnale, quàm quod ſpirituale. Gen.25.b. *Præcedit generatio carnalis.* *Glo.ord. ſ. Gen.25.*

Genita in aquis deſignare poſſunt gentiles per baptiſmum regeneratos. Leui.11.b. Generatio autem vna eſt in iis, qui non ſunt regenerati. Et nomen Iudæorum deletur in generatione vna, quia pereunt non baptizati. Pſ.118. *Gentiles baptizati.* *Iſy. ſ. Leui.11. Aug. ſ. Pſ.108.*

Generatio non tranſitura, eſt eccleſia ex gentibus. Matth.24.c. Et generatio vna eſt Chriſtianiſmus. Pſ.21.108. Et generatio ventura erant fideles poſt paſſionem Chriſti: vel erit in die iudicij tota integra fidelium claritas. Dicitur etiam generatio altera. Pſ.47.77.101. *Eccleſia ex Gentibus.* *Ori. ſ. Mat. ho.30. Arno. ſ. Pſ.108. Hie. ſ. Pſ.21. Aug. ſ. Pſ.47.77*

Genimina aut generationes, quas Deus multiplicauit, ſunt diuerſi fructus operum aſcendentes vſque ad centeſimum. Pſal.64. Vel ſunt ipſi credentes. Et genimina, quæ eradicat libido, ſunt operationes bonæ ipſius animæ. Iob.31.b. Generatio etiam filiorum, eſt effectus operum. 1. Timo.2.d. *Opera. Credentes.* *Arn. & Hil. ſ. Pſ.64. Gre.12 mor.11. & 21. mor.9. & ſ. Eze. ho.10.*

Stirps Iacob, & etiam Aaron, deſignare poteſt credentes per Apoſtolos. Leui.22.a. Iſa.44.a.48.d. Et generatio altera, ſunt ſucceſſores Apoſtolorum. Pſ.47.77. Progenies Iob eſt ſicut herba terræ, cùm fideles in eccleſia arentem vitæ præſentis gloriam deſerunt, & ſpe interna virideſcunt. Iob.5.d. Et progenies doctoris eſt, qui per verbum Dei naſcitur. Iob.31.a. *Succeſſores Apoſtolorum.* *Hie. ſ. Iſa.44. Aug. ſ. Pſ.47.77. Gre.6. mor.24. & 21. mor 8. Iſyc. ſ. Leui.22.*

Stirps Aaron deſignat eos, qui perfecti ſunt in diuinorum cognitione: qui comedere debent ſimilam, & cætera de ſacrificiis, hoc eſt, paſci myſteriis ſcripturarum. Leui.6.c. *Perfecti.* *Iſych. ſ. Leui.6.*

Genimen vitis dici poteſt corpus humanum, de quo vetere bibit Chriſtus in paſſione, de nouo verò in reſurrectione. Mat.27.c. Mar.14.c. *Corpus humanū.* *Aug.1. q. in euan. 43.*

Generatio Ezechiæ diceretur ablata, ſi mortuus fuiſſet ſine prole, de qua naſciturus erat Chriſtus. Iſa.38.c. *Hie. ſ. Iſa.38.*

Progenies Antichriſti non erit in populo ſuo, quia & ipſe, & eius populus cum eo ad ſupplicium pariter vrgebuntur. Iob.18.d. *Gre.14. mor.11.*

Generatio praua & exaſperans, erat Iudæorum. Pſal.77. Qui dicuntur generatio adultera & peſſima. Mat.16.a. Generatio etiam furoris Dei, dicuntur Iudæi: in quos exercet Deus furorem ſuum, eos puniendo. Ier.7.g. Generatio autem Hieruſalem dicitur de terra Chanaan, quum imitatur vitia Chananæorū, & Aegyptiorum. Eze.16.a. Hęc generatio maledixit patri, quando Chriſtum negauit: nec benedixit matri ſynagogæ, non ſequens fidē patrū. Pro.30.b. *Iudæi.* *Aug. ſ. Pſ.77. Hie. ſ. Pſ.77. & ſ. Ier.7. & ſ. Eze.16 Beda. ſ. Pro.30.*

Genimina viperarum dicuntur bilingues. Sic appellabat Ioannes phariſæos & Scribas. Matth.3.b.23.d. Luc.3.b. *Bilingues.* *Amb. de Para.12*

Stirps inutilis, naſcens ad radices arborum eſt diabolus, & eius imitatores. Iſ.14.e. Generant autem beſtiæ ſub frondibus cedri, quum immites, & crudeles fauore diaboli alios peccare faciunt. Ezec.31.b. *Diabolus, & eius ſequaces.* *Hie. ſ. Iſa.14. & ſ. Eze.31.*

Generationes dicuntur ætates, quæ permutantur. Leui.5.d. Et generationes ſeptem, ſunt ſeptem ætates. *Aetates.* *Iſyc. ſ. Leui.5.*

Genetrix, vide Mater.

Genitalis, Verenda.

GEnitalis eſt ad generationem pertinens. Et genitalia membra, ſunt pudenda tam in viro, quàm in fœmina, quæ & verenda dicuntur. *Ori. ſ. Nu. ho.20.*

Genitalia loca deſignare poſſunt fomitem peccati. Num.25.b. *Fomes peccati.* *Glo. ord. ſ. Gen.9.*

Verenda Noe, infirmitatem Chriſti, & paſſionem deſignant: quæ detexit, vel irriſit Chā, hoc eſt, populus Iudæorū. Gen.9.d. Hęc verēda apprehendit mulier, hoc eſt, ſynagoga. Deut.25.c. *Infirmitas Chriſti.* *Rup.1. ſ. Deut.38.*

Generalis, Generaliter, vide Vniuerſalis,

Generoſus, vide Nobilis.

GeneZareth.

GEnezareth, ſeu Genezar, id eſt, hortus, aut protectio principis, vel hortus, aut protectio miniſtrantis. Eſt lacus ad Carmeli radices, quem Iordanis fundit, qui & Geneſara, vel Geneſariticus appellatur ab aliis. Hebraicè autem dicitur Chenereth. Eſt circunſeptus vrbibus celebribus, Capharnaum, Tiberiade, & Bethſaida, & reliquis. Dicitur aliquando mare Tiberiadis, & mare Galilææ: & iuxta hoc mare in deſerto ſaturauit Chriſtus quinque millia hominum, & etiam ſeptem millia, licet in diuerſis locis. Ponitur autem iuxta illud mare terra Geneſar, in quam dicitur transfretaſſe Chriſtus, poſt ſaturata quinque millia hominum, & ſedata tempeſtate. Mat.14.d. Marc.6.g. Luc.5.a. Et deſignat tranquillitatem futuræ vitæ poſt huius labores. Ioannes autem cap.6.c. videtur dicere Chriſtum poſt miraculum iuiſſe in Capharnaum, quod intelligendum eſt ipſum prius in vnum abiiſſe locum, deinde in alterum. *Hie. ſ. Mat.24.* *Tranquillitas futura vita.*

Geniculum.

Genicula ſunt nodi ſtipulæ, vel caulis herbacei, & velut articuli, vt genicula in tritico, aut hordeo, aut arundine: ſumitur pro genibus, tanquam diminutiuum. Nahum.2.d. diſſolutio geniculorum.

Gens, Gentilis, Natio.

GEns dicit multitudinem, quæ quaſi eſt idem, quod natio, quamquam in vna gentes plures poſſint eſſe nationes: vt in vna gente Itala ſunt Hetruſci, Campani, Vmbri, Picentes, &c. Et gentiles dicuntur, qui ſunt eiuſdem gentis. In ſacra tamen ſcriptura, & gentes & gentiles dicuntur ſæpe infideles, & idolorum cultores. Et gentes generaliter dicuntur omnes homines. Iſa.34.a.

Hie.ſ.Iſa.34. Hie.ſ.Eze.40. Beda.ſ.Gen.25. — *Carnales, & ſpirituales.*

Gentes ſunt quædam ſecundùm carnem, quædam ſecundùm ſpiritum. Nunquam enim dixiſſet Apoſtolus. Ephe.2.b. Gentes in carne, niſi eſſent aliæ in ſpiritu. Et gentes duæ in vtero Rebeccæ, ſunt carnales & ſpirituales in eccleſia, vel virtutes & vitia in anima, vel Iudæi & Chriſtiani. geneſ.25.c.

Amb.1.de Abra.1. — *Beati.*

Gens magna & robuſta, ſunt beati immortalitate fruentes, & victores dæmonum. Gen.12.a.Iſa.60.d.Mich.4.c.

Ori.ſ.Gen.ho.15. & ſ.Mat.ho.19. & ſ.Iudi.ho.8. Hie.ſ.Iſa.13.25.66.& ſ.Ioel.3. Beda.ſ.Gen.21. — *Populus Chriſtianus.*

Gens quoque magna, in quam fit Abraham, dicitur populus Chriſtianus. gene.12.a.18.b.46.a. Exo.32.c. Eadem dicitur gens ſancta. Exo.19.a.31.c. Et gens robuſta, & iuſta. Iſa.25.a.26.a.42.a. Et gens, quæ ſimul parturitur, ſunt fideles ſimul conuerſi in eccleſia. Iſa.66.c. Et gens magna factus populus Iſrael in Aegypto, ſunt fideles creſcentes in hoc mundo per tribulationes. Exod.1.a. Et gentes multæ dicuntur aliquando credentes. Gen.17.a. Et gentes congregatæ, ſunt gentiles in eccleſia vniti per fidem. Iſa.13.c. Et gens faciens fructum regni Dei, ſunt fideles in eccleſia. Mat.21.d. Dicuntur etiam fideles baptizati nationes Orientales, quia nati ſunt ab Oriente, hoc eſt, à Chriſto. Et gens longinqua Sabæi ſunt, qui longè ſunt à ſtatu vitiorum & errorum. Ioel 3.b. In gentem quoque magnam fit Iſmael, propter eos, qui crediturі ſunt ex Iudæis. Gen.21.c. Gens etiam abominata poſſunt dici fideles, qui abominationi ſunt Iudæis, & cæteris infidelibus. Iſa.49.b.

Chriſtiani.

Non gens. Deut.21.c. dicuntur Chriſtiani, quia pauci credebant ex vna ciuitate, pauci ex alia, & nuſquam gens integra ab initio credulitatis videtur aſſumpta. Non enim ſicut Iudęorum gens erat, vel Aegyptiorum, ita etiam Chriſtianorum genus gens eſt vna, ſed ſparſim ex ſingulis gentibus congregabantur. Dicuntur etiam gens inſipiens, quia reputantur inſipientes à Iudæis. Rom.9.f. Dicuntur verò gens vna propter vnitatem fidei & charitatis. Eze.37.c.

Prædicatores.

Gentes aſcendentes contra Tyrũ, ſunt prędicatores contra hæreticos dimicãtes. Eze.2.a.

Ori.ſ.Nu.ho.15.19 & ſ.Ier.ho.1.2. Arn. & Hil.ſ.Pſ.2. Baſi.ſ.Pſ.48. Hie.ſ.Iſa.65.& ſ.Ierem.1. Tert.aduer.Iudeos Iſych.ſ.Leui.25. — *Infideles. Gentiles.*

Gentes paſſim dicuntur infideles, & gentes eiectæ ſunt: gentilitas victa. Exo.34.b. Nu.23.b.24.b.Pſ.45.48.65.67.79.Ier.51.a. Et gentes vaſtatæ, & ſolitudines derelictæ, ſunt ipſa gentilitas derelicta. Iſa.60.c. Gentes quoque quas dedit Pater Chriſto in hæreditatem, ſunt gentiles ad fidem venientes. Pſ.2. Et ipſi erant gentes, quæ neſciebãt Dominum, nec inuocabãt. Iſa.42.a.55.b.65.a. Et gentes, ſuper quas conſtituitur Ieremias, hoc eſt, Chriſtus, aut prædicator, ſunt gentiles. Iere.1.a. Ex his fiunt ſerui ſempiterni, cùm conuertuntur. Leuiti.25.g. Gentes quoque plurimæ, dicuntur multitudo malorum. Eze.31.b.Ioel 3.a.b.Haba.3.b.

Ori.ſ.Gen.ho.15. Beda.ſ.Gen.12. — *Multitudo virtutum.*

Gens magna dici poteſt multitudo virtutum, in quam fit vir iuſtus, cùm in eo virtutes multiplicantur. Gen.12.a.

Hie.ſ.Iſa.13. — *Iudæi.*

Gens abominata dicuntur Iudæi, quos abominatus eſt Deus propter eorum incredulitatem: qui etiam dicuntur gens peccatrix, & populus graui iniquitate. Iſa.1.a.49.b. Dicuntur etiam gentes fallaces, verbis tantum colentes Deum. Iſa.10.a. Et gentes congregatæ aduerſus eccleſiam. Iſ.13.c. Et gentes apoſtatrices. Eze.2.a.

Arn.ſ.Pſ.78.79. Hie.ſ.Iſa.13. Iſyc.ſ.Leui.18. — *Dæmones.*

Gentes etiam dicuntur dæmones, qui ſunt gentes de longinquo: & gens robuſta & antiqua. Et gentes opulentæ & congregatę aduerſus eccleſiam. Leui.18.d. Pſ.77.78.79. Iſa.13.c.33.a.Ier.5.d. Thren.1.d. Eze.31.b.32.d.Ioel 1.b.2.d.3.b. Amos 6.d. Abdi.f.Mich.4.d. Haba.1.b.Zach.1.c.

Hila.ſ.Pſ.134. Ori.ſ.Iere.ho.1. Arn.ſ. Pſ.105.135. Caſsia.colla.5.cap.19. Aug.ſ.Pſ.77. Gre.4.mor.25. — *Vitia. Concupiſcentiæ.*

Gentes eiectæ, vel eiiciendę, ſunt vitia. Exo.34.c. Pſ.77.79.105.134. Super has gentes conſtituitur Ieremias, hoc eſt, Chriſtus, vel prædicator, ad eas delendas. Ierem.1.a. Et gens non ſancta dicuntur malæ cogitationes, & concupiſcentię. Pſ.42.135. Thre.1.a. Haba.3.b. Et gentes ſeptem eiiciendę, ſunt ſeptem capitalia vitia quorum terram poſſident fideles, quum bene vtuntur affectibus & potentiis, quibus prius vitiis ſeruiebant. Sed gens Aegypti deſeritur, & non eiicitur: quia etſi aliorum vitiorum radices abſcindantur, vſum tamen gaſtrimargiæ nequaquam valebimus amputare. Gentes quoque, quas reliquit Deus inter Iſrael, ſunt minora vitia, cum quibus eſt pugnandum. Iudi.3.a.

Ori.ſ.Mat.ho.11.28.& ſ.Iudi.ho.8. Hie.ſ.Iſa.17.18. — *Hæretici.*

Gens contra gentem ſurgens, ſunt hæretici contra hæreticos. Mat.24.a. Mar.13.a. Luc 21.b. Et gentes fallaces, & congregatæ aduerſus eccleſiam, ſunt hæretici. Iſaiæ 10.b.13.c. Et gẽs conuulſa, ſunt decepti ab hæreticis, qui & gens expectans dicuntur: quia promittunt ſibi vitam æternam, quam non ſunt habituri. Iſa.18.a. Qui etiam illudunt Chriſto, gentes dicuntur. Matth.20.c. Et nationes Orientales venientes contra Iſrael, ſunt hęretici. Iudi.6.a. iidem ſunt natio praua. Philip.2.b.

Romani. Nationes propriè, in quibus leuauit Deus ſignum, fuerunt Romani, Hiſpani, Galli, qui venerunt ad ſubuerſionem Hieruſalem. Iſ. 5. g. 11. c. *Hie. ſ. Iſ. 5. 11.*

Genu, Poples.

Adoratio Dei. Oratio. GEnu in hominibus eſt curuatura illa, qua crura, & femora committuntur: & in eis flexis, & ſubmiſſis ſupplicantis & rogantis habitus exprimitur: in rectis verò diuerſa eſt ſignificatio. Deo autem eſt omne genu flectendum, quia ab hominibus eſt ipſe adorandus. Et Chriſto ſunt genua flectenda, tam cordis, quàm corporis, quod deſignabant flectentes genua ante Ioſeph. Et pertinent ad ſubiectionem mentis, & inclinationem animæ, cordiſque obſequium. Gen. 41. a. Iſ. 45. d. Eph. 3. b. Phil. 2. b. *Ori. ſ. Iud. ho. 2. Hie. ſ. Eph. 3.*

Vis operatiua. Genua cordis roboranda, deſignare poſſunt vim animæ operatiuã, quam roborare oportet, proficiendo in bonis operibus: vnde bibentes genibus flexis deſignabant imperfectos, minimeque robuſtos in operando. Iud. 7. a. Iſ. 35. b. Ezec. 47. a. Hos roborabat Paulus, dicens. Eph. 6. c. State ſuccincti. Et Phi. 4. a State in Domino. Genua autem diſſoluta ſunt, vel per timorem, vel per pigritiam. Nah. 2. c. Heb. 12. d. poſſunt etiam genua fortitudinem deſignare. *Fortitudo.* *Ori. ſ. Iud. ho. 9. Amb. de fug. ſec. 6. Gre. 22 mor. 22. & 30. mor. 13. Rup. ſ. Iud. 11.*

Conſolationes diuinæ. Genua aliquando deſignant conſolationes & refrigeria diuina: quia matres ſolent infantibus ſuper genua blandiri. Gen. 30. a. 56. d. Iſ. 66. d. *Hie. ſ. Iſ. 66.*

Seruitus peccati. Vt autem quicunque ſubiectus eſt ſaluatori, flectere ei genu dicitur. Sic qui peccati ſeruus eſt, & habet ſpiritum ſeruitutis in timore, genu ſcribitur flexiſſe peccato. Dereliqui mihi, ait Dominus, ſeptem milia virorum, qui non curuauerunt genua ſua ante Baal, idolo ſcilicet atque peccato. 3. Reg. 19. d. vnde in his non curuantibus genua, oſtenditur fortitudo fidei. *Hie. ſ. Eph. 3.*

Conſuetudo peccandi. Genibus excipitur peccator, cùm iam de iniquitate ſua non confunditur: ſed etiam in ea adminiculis peſſimæ conſuetudinis roboratur. Iob 3. b. Eccl. 25. d. Iſ. 66. d. Dan. 3. d. *Gre. 4. mor. 28.*

Præſentia rei. Genu, præſentia rei. Gen. 30. a. vt pariat ſuper genua mea.

Genus, Sexus.

GEnus, dici ſolet principiũ vniuſcuiuſque generationis, vel ab eo, qui genuit, vel à loco, in quo quis genitus eſt. Et genus logicè eſt, cui ſupponitur ſpecies, quodque de pluribus differentibus ſpecie prædicatur. Et ſæpè genus ſumitur pro ſpecie. Genus etiam eſt ſexus, vt genus maſculinum, aut fœmininum. Natio. Genes. 28. a. Noli accipere coniugem de genere Chanaan. Natura. Mat. 17. c. Hoc genus non eiicitur, niſi per orationem. Qualitas. Iſ. 22. g. vaſorum diuerſa genera. Tribus. Leu. 6. d. Maſculus de genere ſacerdotali. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Fortia opera. Implẽtes perfectionem euangelicam. Genus maſculinum deſignare poteſt fortia opera, implentes perfectionem euangelicam. Exo. 34. c. 13 b. 1 Reg. 1. b. vnde generare maſculum pertinet ad legem euangelicam, cùm dicit Chriſtus. Mat. 5. g. Diligite inimicos veſtros. Et qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, &c. Hic maſculus eſt, & pertinet ad eccleſiam: nam ſynagoga peperit fœminam, cùm dicit. Leu. 19. d. Diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuum.

Diuerſi ſtatus hominum. Secundum genus ſunt animalia, cùm bene viuunt per imitationem proximorum. Gen. 1. c. diuerſa autem genera animantium, diuerſos hominum ſtatus ſignificare poſſunt. Exod. 12. f. Idem ſunt diuerſa genera piſcium, quæ etiam gentiles ſignificare poſſunt. Mat. 13. g. In creatione autem hominis non eſt dictum, Iuxta genus ſuum: tum quia non ſunt multa hominũ genera, tum quia faciendus erat homo ad imaginem Dei. *Aug. 13. confeſ. 22. Ori. ſ. Mat. cap. 13.*

Diuerſi gradus in eccleſia. Genera diuerſa vaſorum ſunt, diuerſi gradus fidelium ex gentibus in eccleſia: & ſimpliciũ, & doctorum. Iſ. 22. g. *Hie. ſ. Iſ. 22.*

Offerẽtes ſe Deo. Genus ſacerdotale. Leu. 6. d. pertinet ad illos, qui offerunt ſeipſos Deo: & fortes ſunt, ac ſtrenui. *Glo. ord. ſ. Leui. 6.*

Raptores. Genus accipitrum, deſignat raptores. Leu. 11. c.

Carnales. Genus coruorum: deſignat carnales & bonarum affectionum expertes. Leu. 11. b. *Glo. ord. ſ. Leu. 11*

Genus muſcarũm, vide Muſca.

Genus vulturum, vide Vultur.

Genus charadrij, vide Charadrion.

Genus bruchi, & locuſtæ, vide Bruchus, & Locuſta.

Gerara.

GErara, ideſt, peregrinatio, vel certatio, aut conflictus: eſt metropolis, & ſedes regia Philiſthinorum, & terminus Auſtrinus terræ Chanaan, ſita inter deſerta Sur & Cades barne, vbi peregrinatus eſt Abraham, diſtat ab Hieroſolymis trium dierum itinere. Nam inde profectus Abrahã immolaturus filium Iſaac, quem ibidem genuerat, tertio die peruenit ad montem Moriam, vbi poſtmodum cõſtructa eſt Hieruſalem: eſt ibi iuxta vallis eiuſdem nominis, vbi morabatur Abraham. Hanc Garbaal dici admonet Hieronymus in quæſt. ſ. Par. Cùm Ozia pugnauit contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal. 2. Par. 26. a. Regio quoque illa dicitur Gerarica. Eſt autẽ Gerara typus huius mũdi, in quo boni peregrinãtur. Gẽ. 20. a. *Mundus.*

Peccatum. Gerara ſecundùm Origenem interpretatur Machæra, & deſignat peccatum, vbi fodit puteos Iſaac, quia per pœnitentiam & punitionem peccatorũ, inuenitur aqua gratiæ. Gen. 26. a. *Ori. ſ. Gen. ho. 13.*

Gentilitas. Gerara etiam deſignat gentilitatem, vbi peregrinatus eſt Iſaac, hoc eſt, Chriſtus per Apoſtolos propter famem, quæ erat in Iudæa. Gen. 26. a. *Rup. 7. ſ. Gen. 8.*

Geraſa, Geraſeni.

Hil.ſ.Mat.Cano. 8. Amb.ſ.Luc.8. — Iudæi.

Geraſa, quæ & Gergaſa, & Gadara, eſt ciuitas trans lacum Genezareth, verſus terram Galaad, quæ dicitur regio Geraſenorum, in qua Chriſtus hominem à dæmonum legione liberauit, & in porcis eos in mare præcipitari permiſit. Geraſeni autem interpretãtur peregrinationis ſiue conflictui, aut ruminationi appropinquantes. Hi non admiſerunt Chriſtum in ciuitatem ſuam deſignantes Iudæos, qui Chriſtum non receperunt. Mat. 8. d. Mar. 5. a. Luc. 8. d.

Gerere, Geſta, Geſtare, vide Ferre, *&* Agere, *&* Facere.

Germanus, vide Frater.

Germinare, Germen.

GErminare, eſt pullulare, & germen emittere. Germen autem eſt, quod ex arborum oculis naſcitur, nempe ſurculus prægnans germinando dictus, quòd ſit generationis principium. Refertur etiam germinare ad animalia, cùm fœtus producunt.

Ori.ſ.Nu.ho.9. Aug.ſer.99. Gre.12.mor.3. — Crux Chriſti. Reſurrectio corporis.

Germinans virga Aaron. Num. 17. b. typus eſt crucis Chriſti, miros fructus gratiæ producentis. Et etiam figura reſurrectionis corporis, & eorum, quæ in corpore glorioſo erunt, quę ſunt incorruptio, virtus, gloria, & ſpiritale corpus. Deſignat etiam prima hominis in Chriſto confeſſionem. Et germinat truncus præciſus ad odorem aquæ, cùm per afflatum ſancti Spiritus in electorum cordibus martyr aut prædicator, qui viſus eſt oculis inſipientium mori, exemplo ſui operis germen virtutis facit. Iob 14. b.

Glo.ord.ſ.Iſ.4.45. — Pariens Maria Chriſtum. Chriſtus.

Germinauit terra Saluatorem, quando beata virgo Maria peperit Chriſtum. Iſa. 45. b. Et Chriſtus eſt germen Domini. Iſ. 4. a. Ier. 23. a. 33. c. Eze. 34. g. Zac. 8. b.

Lyr.ſ.Iſ.4. — Beati.

Germen Domini, quod erit in magnificentia, deſignat beatos, qui in gloria magnificantur. Iſ. 4. a. 60. d. 61. d.

Hie.ſ.Iſ.4.61. Gre.33.mor.6. — Multiplicatio fidelium.

Germinatio filiorum Iſrael in Ægypto, eſt multiplicatio fidelium in eccleſia. Exod. 1. a. Et germen Domini, quod eſt in magnificentia, ſunt fideles in eccleſia. Et germinantes ſalices, ſunt gentes, aut Iudęi, aut quiuis infideles ad fidem venientes, & per baptiſmum renati. Germinant autem ſicut ſalices inter herbas, dum inter areſcẽtem vitam carnalium hominum, & multiplici numeroſitate, & perpetuo mentis virore perdurant. Germen quoque Apoſtolorum, ſunt conuerſi ab eis. Iſ. 4. a. 27. b. 44. a. 61. d. Pſ. 64. Eze. 16. a. 36. b. f. Zach. 8. c. Et dicuntur germinare ſicut vinea: Hoſ. 14. c.

Gre.ſ.Can.6. — Aedificatio proximorum exemplaris. Virtutes.

Germinant mala punica, cùm perfecti quique per exempla ſua proximos ædificant: & in nouitatem ſanctæ conuerſationis per prædicationem, & bonorum operum oſtenſionem inuitant. Cant. 6. d. Germina autem ſunt ipſæ virtutes. Leu. 26. c. Iob 8. c. 20. d. Iſ. 5. d.

Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcientia. 24. — Propoſitum correctionis. Spes miſericordiæ.

Germen radicum arboris abſciſſæ. Dan. 4. b. eſt propoſitum correctionis, & ſpes diuinæ propitiationis, quod remanet poſt ruinam, quum quis poſt lapſum pœnitentiæ propoſitum habet, & pœnitentiæ fructum de diuina pietate ſperat.

Hie.ſ.Zac.9. — Sanguis Chriſti.

Germinans virgines vinum, eſt ſanguis Chriſti, & eius doctrina. Zac. 9. d.

Ori.ſ.Leu.ho.16. Hie.ſ.Iſ.5.27.55. Aug.13.confeſ.19. Hil.ſ.Pſ.64. Bed.ſ.Gen.1. Amb.ſer.36. Hie.ſ.Iſ.65. Philo.2.alleg. Gre.15.mor.16. — Operari. Concupiſcentia.

Germinare eſt operari, ſiue in bonum, ſiue in malum: in bonum, cùm germinat terra herbam virentẽ, hoc eſt, corpus noſtrũ profert bona opera. Gen. 1. a. Leu. 26. a. Iſ. 35. a. 55. c. Et germina ſunt opera, ex radice cogitationis prodeuntia. Iſ. 5. f. Pſ. 64. Et germinant oſſa vt herba, cùm exercentur virtutes, vel cùm ſuſcitabuntur corpora glorioſa. Iſ. 66. d. Et germinatio filiorum Iſrael in Ægypto, eſt multiplicatio bonorum operum in eccleſia. Exod. 1. a. Iſa. 27. b. Ezec. 36. f. germinat autem quaſi lilium, qui exercet opera caſtitatis odorem bonum emittẽtia. Hoſ. 14. c. Sic dicuntur germinare ſpecioſa deſerti. Ioel. 2. e. Hab. 3. d. Agg. 1. c. Ad hæc referuntur germinantia ligna in agris, & germinans linum folliculos. Exo. 9. g. 10. b. Germinãs autem lepra in capite, vel barba. Leu. 13. d. in malum refertur. Et germen terrę, in malum, ſunt deſideria carnis. Deute. 32. Et germinat terra ſpinas & tribulos, cùm caro noſtra inordinatas profert concupiſcentias. Gen. 3. c. Et prauæ concupiſcentiæ dicuntur germen Babylonis. Iſ. 14. e. Et germen domus hypocritæ, quod operietur, ſunt mala, quæ in eius conſcientia latebant, quæ in iudicio manifeſtabuntur. Iob 20. d. Hoſ. 10. a.

Ori.ſ.Nu.ho.9. — Aptitudo ad operandum. Prima confeſſio fidei.

Germinat pilus Hieruſalem, cùm anima eſt apta ad operandum. Eze. 16. a. Germen autem primum dicitur prima fidei Chriſti confeſſio.

Hie.ſ.Iſ.5. — Minus peccantes.

Germen delectabile dicti ſunt viri Iuda, comparati ad Iſrael, quia minus peccauerant, quã Iſrael. Iſ. 5. b.

Hie.ſ.Iſ.15.17. — Infidelitas. Verba hæreticorum.

Germen alienum eſt infidelitas de filio Dei: & germen Moab, eſt viror verborum fallaciũ hæreticorum. Iſ. 15. c. 17. c.

Glo.int.ſ.Iſ.18. Gre.8.mor.33. — Conſolatio temporalis.

Germinat immatura perfectio, cùm quis habet conſolationem ſuam in hoc ſeculo. Iſ. 18. c. Sic germen ſcirpi, quod in ortu eius egreditur, eſt cùm hypocrita mox in initio boni operis gloriæ temporalis remunerationem quærit. Iob 8. c.

Gre.8.mor.39. — Propagatio iniquitatis.

Germinantur alij de terra pro ſcirpo, cum iniquitas hypocritarum, aut hæreticorum in alios propagatur. Iob 8. d.

Glo.ord.ſ.Eze.7. — Aſſ repinquãs vindicta.

Germinat ſuperbia, cùm eius appropinquat vindicta. Ezech. 7. d. Et cùm ex ea oritur contemptus proximorum.

Hie.ſ.Eze.17.

Germinans ſemen cedri, erat Sedechias in Hieruſalem. Eze. 17. b.

Germen orbis dicitur tam homo, quàm quicquid natum eſt in terra. Iſ. 34. a. 45. a.

Gerſom.

Aduena in hoc mundo. Gentiles. Gerſom, ideſt, aduena, ſiue peregrinus. filius Moſis. Exo. 2. d. 18. a. 1. Par. 6. e. 15. a. 23. b. typus eſt eorú, qui dicunt Deo: Aduena ego ſum apud te, & peregrinus. Vel eſt populus gentium, qui fuit aduena in lege. *Bed. ſ. Exo. 2.*

Gerſon, Gerſonites.

Miniſtri medij gradus. GErſon, ideſt, exilium eius, vel peregrini mutatio: filius Leui, à quo dicti ſunt Gerſonitæ, qui portabant de tabernaculo fœderis, quæ minus ſancta erant, non in humeris, ſed in plauſtris duobus. Gen. 46. b. Nu. 26. f. 1. Par. 6. a. deſignare poſſunt miniſtros medij gradus in eccleſia. *Ori. ſ. Nu. ho. 4.*

Geſſemani.

Iudæa. Geſſemani, ideſt, vallis pinguiſſima, vel vallis olei: erat vallis, & villa ad radices montis Oliueti, proxima Hieroſolymis, vbi orauit, & captus eſt Chriſtus. Mat. 26. d. Mar. 14. d. typus eſt Iudææ, vbi circundederunt Chriſtum tauri pingues. *Hie. ſ. Iſ. 28.*

Geſſen.

Sacra Scriptura. Eccleſia. GEſſen, ideſt, appropinquatio, vel approximatio, regio Ægypti, vbi habitauerunt filij Iſrael, quam aliqui dicunt Thebaidem eſſe. Erat locus paſcuum, fuitque libera à plagis Ægypti. Gen. 45. c. 46. c. Exo. 8. f. 9. f. poteſt ſignificare ſacram ſcripturam, quę eſt locus paſcuæ. Item eccleſiam ſiue militantem, ſiue triumphantem. Vel deſignat propinquitatem, quam habent boni inter ſe in hoc mundo. *Bed. ſ. Gen. 47.*

Geth, Gethæus.

Peccantes ex concupiſcentia. GEth, ideſt, torcular: ciuitas vna ex quinque præcipuis Paleſtinæ, vbi erant gigantes: inde erat Goliath, quē occidit Dauid Ioſ. 11. d. 1. Reg. 7. d. 17. a. 2. Reg. 1. c. 21. d. 3. Reg. 3. g. 1. Par. 7. e. 18. a. 26. a. Amos 6. a. Mich. 1. c. deſignare poteſt peccantes audacter ex concupiſcentia. Sed vrbes ab Acharon vſque Geth, redduntur Iſraeli, cùm tam negligentes agere bonum quàm audacter peccantes, pœnitendo ad Deum redeunt, & beatitudinem acquirunt. *Gre. ſ. 1. Reg. 7.*

Eccleſia. Geth, in qua captus eſt Dauid, deſignare poteſt eccleſiam, in qua tenetur Dauid, hoc eſt, Chriſtus. Pſ. 55. in titulo. *Aug. ſ. Pſ. 55.*

Doctrina hæreticorum. Geth, ideſt, torcular deſignare poteſt peſſimam doctrinam hæreticorum, peſtiferum vinū errorum exprimentem: quod torcular ædificatur contra domum Dei. Mic. 1. d. *Hie. ſ. Mich. 1.*

Gentiles. Gethæus Obededom, in cuius domo manſit arca fœderis. 2. Reg. 6. b. deſignat gentiles recipientes arcam legis, & ſunt Gethæi, propter torcular crucis Chriſti. *Glo. ord ſ. 2. Reg. 6.*

Philoſophi. Gethæi dici poſſunt Philoſophi, qui ſupereminebant alijs de populo, velut gigantes. 1. Reg. 5. c. 2. Reg. 15. d. 1. Par. 13. d. *Hie. ſ. Amos. 6.*

Gibbus, Gibboſus.

Peccata. Peccatores. Gibbus eſt tumor dorſi, aut etiam pectoris, ex ſpinæ flexura enatus, deſignare poteſt quicquid anima turpe vel cogitat, vel facit, &c. vnde gibboſus eſt, qui turpitudinem in anima habet: & qui graue fert onus peccatorum, & hoc non videns, quia retro eſt gibborum congeries. Leu. 21. d. *Amb. ſer. 4. Iſy. ſ. Leu. 21.*

Gibbus camælorum, deſignare poteſt tumorem & ſuperbiam diuitum. Iſ. 30. b. *Gre. 11 paſt. 11.*

Superbia diuitum. Terrenis vacās. Gibboſus eſt quem terrenæ ſolicitudinis pondus deprimit, ne vnquam ad ſuperna reſpiciat, ſed ſolis his, quæ in infimis calcantur intendat. Leu. 21. d.

Giblij.

Doctores. GIblij. 3. Reg. 5. d. qui præparabant ligna ad domum Dei, quam conſtruxit Salomon, interpretantur termini, vel confinia: & deſignant doctores præparantes auditores, vt ſint apti ad ædificium domus Domini. Hebraicè dicitur ab aliquibus Gibali deficiens, vel determinans: vnde fiat plurale, Giblim. Et ſumitur pro his, qui quadrant lapides & ligna. Pro eiſdem videtur ſumi. Eze. 27. b.

Giezi.

Auari. Symoniaci. GIezi, ideſt, vallis viſionis, aut vallis pectoris: fuit famulus Eliſæi, qui callide accepit pecuniam & veſtes à Nahaman: vnde factus eſt leproſus: deſignare poteſt auaros, quibus adhęret lepra: & ſacerdotes ſimoniacos. 4. Reg. 5. g. *Amb. ſ. Luc. 4.*

Iudas. Iudæi. Typus eſt etiam Iudæ, qui ſequebatur Chriſtum, vt ditaretur, & etiam Iudæorum, qui tēporalia requirebant. Et tunc repleti ſunt lepra, cùm gentes curatæ ſunt, quando videlicet dixerunt, Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros. Illis ergo adhæſit lepra, quando gentiles ad fidem venerunt. *Aug. ſer. 208.*

Miniſtri veteris legis. Giezi ſecundùm quod poſuit baculum Eliſæi ſuper puerum mortuum, quem non ſuſcitauit. 4. Reg. 4. d. deſignat miniſtros veteris legis, qui per legem non iuſtificabant. *Glo. ord ſ. 4. Reg. 4.*

Gigas.

GIgantes erant excelſa mole homines, & robuſti. *Hie ſ. Iſ. 3. & ſ. Pſ. 18.*

Chriſtus. Sublimes virtutes. Fortes. Prælati. Gigas interdum dicitur Chriſtus, qui aſſumpta humana natura exultauit vt gigas ad currendā viā Pſ. 18. Dicitur autē gigas, propter fortitudinē, qua alligauit fortēdiabolū. Gigantes etiam dici poſſunt viri ſublimes virtute. 1. Mac. 3. a. Et gigas non ſaluans, eſt quilibet fortis, qui nō poteſt præſtare ſalutē. Pſ. 32. Et gigantes ſeu medici non valentes mortuos *Baſ. ſ. Pſ. 32. Aug. ſ. 7 [illegible] Gre. 3. Reg. epiſt. 5.*

ſuſcitare,ſunt magni & fortes Sancti,& doctores,qui non valent quemquam à peccato ſuſcitare,ſed ſolus Deus,licèt tanquam miniſtri poſſint præcepta ſalutis proponere. Pſ. 87. Gigantes autem,qui gemunt ſub aquis,ſunt prælati gementes ſub onere ſubditorum. Iob 26.a.

Phi.de gigātibus. Ori.ſ.Nu.ho.7. & ſ.Can.ho.3. Amb.de Cain.5. & de Noe.4. Hie.ſ.Iſa.14.& ſ.Iob 26. Gre.13.mor.10.& 17.mor.11. Aug.ſ.Pſ.87. Cyr.cont.Iulia.9. Bed.ſ.Prou.21. Bed.ſ.Gen.6.

Gigantes dici poſſunt dæmones, & hæretici,& ſuperbi,demum gigas eſt omnis, qui Deo reſiſtit.Et gigantes in terra erant terrenis deditи,& ad terrena defluētes, vel cultui carnis ſtudentes,qui in infernum detruſi ſunt.Gen.6.a.Deut.2 b.3.b.2.Reg.21.b.24.b.Iſ.14.b.26.d. Et diabolus dicitur irruere in bonos quaſi gigas.Iob 16.d.Et gigantes ſub aquis gementes, ſunt vel qui de peccatis ſuperbiunt,vel potentes huius ſeculi,vel ipſi dæmones.Iob 26.a.Pro.9.d. 21.b.Eccl.16.a.47.a.Sap.4.a.Bar.3.c.Et gigantes ſeu medici non ſuſcitantes, dici poſſunt ſuperbi doctores.Pſ.87. Mos eſt etiam ſacræ ſcripturæ,gigantes vocare agreſtes,& feroces homines,& robuſtos.Iſ.13.a.vbi ſumitur pro Medis.

Dæmones. Hæretici. Superbi. Terrenis dediti. Potentes ſeculi. Superbi doctores. Agreſtes & feroces.

Gigantes etiam dicuntur magna peccata. Geneſ. 6. a. Hæc enim tyrannidem exercent in peccatores.

Magna peccata.

Gignere,quære Generare.

Gilo,Gilonites.

Gilo,ideſt,exultatio,ſiue reuolutio,vel tranſmigratio,aut reuelatio:vel detectio: ciuitas in tribu Iuda,vnde erat Achitophel,qui dictus eſt Gilonites.Ioſ.15.f.2.Reg.15.b.

Gion,ſiue Geon.

Amb.de par.3.

GIon,ideſt,pectus,ſiue eductio,aut exitus,ſeu vallis gratiæ,vel manſionis:eſt fluuius egrediens de paradiſo terreſtri,idem,qui Nilus,circuit terram Æthiopię,hoc eſt,aduſtę,deſignans temperantiam,quæ libidinis ardorem refrigerat,& vitiorum nigrorem emundat. Gen.2.b.vel iuxta Ambroſiū,interpretatur hiatus,quia inordinatas cōcupiſcentias abſorbet.

Temperantia.

Phil.1.Alleg. Bed.ſ.Gen.2.

Gion iuxta Philonem interpretatur pectus, aut cornupeta , deſignant fortitudinem , quæ circa pectus eſt,vbi eſt cor,& ad defenſionem ſui parata eſt.Circuit autem Æthiopiam, quæ interpretatur humilitas,hoc eſt,timiditatem,quæ humilis & abiecta eſt.Ecc.24.d.vel circuit Æthiopiam calidam,& feruentem,quia fortitudo feruens eſt in actione.

Fortitudo.

Greg.Ven.Cant.1. tom.7.cap.22.

Gion etiam,vt interpretatur pectus,typum gerit aquæ fluētis ſine pedibus & manibus ſuper alueum terreum,quaſi pectore ſuper terram,ſicut & aqua maris ſuper littora,quaſi eodē modo reptat.Circuit omnem terram,Chus,quod Æthiopiam interpretantur , & etiam coopertum:circuit enim aqua omnem terram cooperiens,& inuoluens eam in circuitu , dempta hac parua portione,quam habitamus.

Aqua.

Lyr.ſ.3.Reg.1.

Eſt etiam Gion fons in occidentali parte ciuitatis Dauid.3.Reg.1.e.2.Paral.32.g.Ibi vnctus eſt Salomon in regem:creditur eſſe Siloe.

Git.

Hie.ſ.Iſ.28.

Git Grecè dicitur μελανθιον latinè etiam negella, à nigro ſeminis colore. Secundùm quòd teritur virga,aut baculo,& non plauſtro,deſignare poteſt gentes , quæ Dei & legis nō habuere notitiam:quas Deus leuius caſtigat,& emendat quàm Iudæos.Iſ.28.g.

Gentes.

Glacies,vide Gelu.

Gladius,Framea,Machæra,Culter,Enſis,Pugio.

GLadius , & enſis , inſtrumentum eſt ad ſcindendum , quo præcipuè vtuntur in bello ad feriendum hoſtem.Interdum autem ponitur pro bello.Leu.26.a. Gladius non tranſibit terminos tuos.

Verbum Dei.

Ori.ſ.Nu.ho.13.& ſ.Pſ.36.ho.3. Amb.epiſt.56.& ſ.Luc.21. Arn.ſ.Pſ.9.62.88. Gre.ſ.1.Reg 14.& 34.mor.4. Baſi.ſ.Pſ.43. Tert.adu.Iudæos. & adu. Marcio.3. Hie. de iudicio Salomo. & ſ.Eph.6. Phil.2.alleg.& de Cherubim. Ori.ſ.Iud.ho 4. Hil.ſ.Mat.Cā.10 Caſſi.coll. 23.ca.8 Hie.ſ.Pſ.58. 149 Ori.ſ.Leu.ho. 16. Aug.ſ.Pſ.58.149. Gre.19.mor.29. Iſy.ſ.Leu.25. Tert.adu. Iud. Ori.ſ.Gen.ho.3.& ſ.Ioſ.ho.5 26.

Gladius Dei,ſeu gladius Spiritus,eſt verbum Dei,quo vtimur aduerſus diabolum.Gen. 22. b.49.c.Ephe.6.c.Hoc gladio percuſſus eſt Seon,ideſt,diabolus. Nu.21.e. Hunc gladium poſuerunt Leuitæ ſuper femur ſuum.Exo.17.d.32.f.1.Reg.14.c.3.Reg.3.d.Pſ.58.62.Iſ.13 c.Luc. 2.e.Heb.4.c.Apoc.1.d.2.e.19.c.Et ipſa diuinitas Chriſti gladius eius erat,quo erat accinctus. Et verba eius vim ſecandi repugnandique habentia.Pſ.44.Geneſ.3.d.48.d.Gladius etiam eſt ipſa prædicatio.Exo.32.f.Pſal.9.88.Iſ.41.a.Ier.4.c.48.a.Hunc gladium verbi Dei non habebat Balaam.Nu.22.e.Et gladius Ehud in femore dextro , eſt verbum Dei paratum ad opus: fuit infixus in ventre Eglon,quia confutauit omnes falſas rationes Philoſophorum. Erat bis acutus,deſignans verbum Dei in vtroque teſtamento.Iudic.3. b.Hunc gladium attulit Chriſtus:qui etiam eſt emendus.Mat.10.d.Luc.21.f.22.d.Huic gladio non cedit diabolus , ſecundum quòd eſt obſtinatus.Iob 39.c.Hoc gladio cadunt filiæ Tyri,cum animæ conuertuntur. Eze.26.a.28.f.32.c.Hoſ.11.b.Amos 4.c.7.d.9.a.Mic. 5. b.Soph.2.c.Agge.2.d.Hic eſt gladius fortium.Zac.9.c.Gladij autem ancipites deſignant verbum Dei ſecundum hiſtoriam,& allegoriam.Pſ.149.vel quia loquitur de præſenti ſeculo & de futuro , vel propter vtrumque teſtamentum,quo ferit animas.Leu.26.b.d.Pſ.58.Cant.3.c.Et gladij duo deſignant vtrumque teſtamentum:quos Chriſtus dixit ſufficere.Et cultri lapidei , quibus fiebat circuncíſio,deſignant verbum Dei,& præcepta Chriſti.Ioſ.5.a.ſunt è ſaxo,& non è ferro, aut arte artificum facti , quia verbum Dei non accipit efficaciam ab arte Rhetorum , ſed à lapide abſciſſo ſine manibus hominum,Chriſto,quem etiam ipſi lapidei cultri deſignant.

Diuinitas Chriſti. Prædicatio. Vtrumque teſtamentum. Chriſtus.

Aretas ſ.Apoc.2. Glo.int.ſ.Gen.22.

Gladius Abrahæ,quo voluit immolare filium ſuum,deſignare poteſt zelum Dei, quo tradidit filium ſuum in mortem pro nobis.Gen.22.b.Zac.13.d.

Zelus Dei.

Framea

Framea Dei eripienda ab inimicis,eſt anima Chriſti,vel eccleſia, vel ipſa anima, cum qua pugnat Deus aduerſus diabolum.Pſ.16.vbi etiam diuinam protectionem ſignificare poteſt.

Anima Chriſti. Eccleſia. Diuina protectio. — *Hi.ſ.Pſ.16.*

Gladius,quem vibrauit Deus dici poteſt Chriſtus ſecundùm humanitatem,qui in iudicio malis apparebit terribilis.Pſ.7.Ipſum poſuit Deus quaſi gladium fortium.Zac.9.d.

Chriſtus. — *Aug.ſ.Pſ.7. Aug.ſ.Pſ.7. Rup.ſ.Zac.9.*

Gladij duo,dici poſſunt verbum Dei, & oratio, quibus Simeon & Leui occiderunt hoſtes,hoc eſt,fideles vincunt dæmones.Gen.34.d.

Verbum Dei & oratio. — *Glo.ord.ſ.Gen.34.*

Gladius Dei,diuinam vindictam ſeu punitionem deſignat.Et gladius in cuius manus traduntur mali,deſignat æternam punitionem.Iob 19.d.27.c.33.c.41.c.Pſ 62.Zac.11.d. Et dicũtur duo gladij,vel ancipites,quia puniunt corpus & animam, vel ſupplicio præſentis pœnæ, & metu futuræ.Quaſi gladius acutus dicitur os Chriſti, quia ſeparabit malos à bonis in iudicio.Iſ.49.a.Mat.10.d.Et gladius,quem mittit Deus,eſt eius punitio, & caſtigatio. Pſal.7. Ier.2.f.9.e.11.d.12.c.25.e.Et gladius durus & fortis,erit vltima ſententia,& pœna æterna. Iſ. 27.a 34.a.55.f.66.e.Exo.22.d.Demum quicquid pungit,& percutit, & torquet, & cruciat, in ſcripturis ſanctis gladius vocatur, quo gladio vulnerabuntur ſiue interficientur qui Dei non fecerint voluntatem.Ier.31.a.Thr.1.g.5.b.Eze.6.a.11.b.14.c.29.b.30.a.g.31.g.32.c.d.33.a. f.Amos 9.c.Soph.2.c.Gladius etiam non viri,eſt punitio,quam exercebit Deus per angelos Iſ.31.d.Apoc.13.d.Gladius vtrinque acutus,ſententia iudicij ſaluans bonos, & condemnans malos.Apoc.1.d.

Diuina vindicta. Sententia in iudicio. Pœna æterna. — *Hie.ſ.Pſ.62.& ſ.Zac.11. Gre.14.mo.34.& 3.mor.4. Euc.q.in Pſ. Hie ſ.Iſ.27.49.& ſ.Soph.2. Baſi.ſ.Pſ.7. Ori.ſ.Can.ho.4. Euc.form.ſpirit.2. Aretas ſ.Apo.2. Rup.1.viſt.verbi Dei.15.& 1.ſ.Apo.*

Gladius,anguſtia.Luc.2.e.Tuam ipſius animam pertranſibit gladius.

Anguſtia. — *Glo.ord ſ.Luc.2.*

Gladius Azael Syri, eſt doctrina fidei in illis,qui ex gentibus crediderunt. Gladius autem Iehu vncti ſuper Iſrael,eſt prædicatio Ioannis Baptiſtæ reprehendentis Scribas & Phariſæos. Gladius verò Eliſæi,eſt euangelica prædicatio,quæ ſeparat fideles ab infidelibus, & interimit noxias cupiditates & peccata.3.Reg.19.d.

Doctrina fidei in gentibus. Prædicatio Ioãnis Baptiſtæ. Prædicatio euãgelij. — *Glo.ord.ſ.3.Reg.19.*

Enſis in manu Saulis & Ionathæ, eſt acuta intelligentia ad diſcernendum falſa bona, & vera mala,quæ non inuenitur in vulgo,ſed in perfectioribus & prædicatoribus.1. Reg.13.d. Et culter ſtatuendus gutturi,eſt diſcretio ad diſcernendos ſermones.Prou.23.a.

Acuta intelligentia. Diſcretio. — *Gre.ſ.1.Reg.13. Bed.ſ.Pro.23.*

Gladius ſuper femur.Pſ.44.eſt virginitas rectè ſeruata,qua omnes carnis concupiſcentiæ confodiuntur.Eſt etiam cuſtodia vigilans, carnis illecebras premens: & rigor conuerſationis.Cant.3.c.

Virginitas. — *Hi.ad Principiã. Gre.20.mor.3.& ſ.Cant.3.*

Gladius flammeus cuſtodiens viam ligni vitæ.Gen.3.d. deſignare poteſt charitatem, quæ facit diuiſionem bonorum à malis: & eſt verſatilis, quia vertitur ad Deum & proximum. Deſignat etiam liberum arbitrium,quod verti poteſt per pœnitẽtiam ad paradiſum. Gladius etiam ſecundùm quod flammeus,iuſtitiam vindicatiuam Dei deſignat,ſecundùm quòd verſatilis miſericordiam.

Charitas. Liberum arbitrium. Iuſtitia & miſericordia Dei. — *Geor.Ven.1.tom.7 cap.21. Rup.4.ſ.Gen.2.*

Deſignat etiam tribulationes,quæ penetrant,& ſecant,& adurunt variè ſecundum diuerſa peccata Eſt autem verſatilis,quia tribulationes in his,qui caſtigantur ad emendationem, aut in bonis,non perpetuò durabunt.Luc.2.e Sic poteſt deſignare coronã martyrij. Framea etiam deſignat corporales pœnas. Poteſt etiam deſignare ignem purgatorij, qui gladius eſt verſatilis,quia pœna illa ceſſabit.

Tribulationes. Martyrium. Corporales pœnæ. Purgatorium. — *Ori ſ.Eze.ho.5. Aug.2.de gen.cont.Manic.23. Amb.ſ.Luc.21. Gre.34.mor.4. Bed.ſ.Gen.3.*

Deſignare etiam poteſt motum cælorum,& influendi virtutem,aut ipſum Solem.

Motus cælorum. — *Rup.3.ſ.Gen.12. Thil de cherubim.*

Gladius Phinees,quo cõfodit adulteros,ſignificare poteſt rectam rationem: ſeu rationes, quibus confunduntur vitia & errores. Nu.25.b.

Recta ratio. — *Phil.2.alleg.*

Gladius Goliath.1.Reg 17.a.21.c.deſignat autoritates ſacræ ſcripturæ,quibus hæretici ſuos nituntur errores munire:verùm Dauid,hoc eſt,fortis prædicator, quem ille gladius decet, eodem ipſum Goliath,hæreſiarcham videlicet confodit:vel deſignat veritates, quæ ſunt in libris gentilium,quibus fortis prædicator ipſos gentiles reuincit.Deſignat itidem eum doctorem,qui miniſter erat diaboli ad peruertendas animas,qui conuerſus præcidit caput diaboli.

Autoritates ſacræ ſcripturæ. Veritates Philoſophorum. Doctor conuerſus. — *Amb.ſ.Luc.21. Hie.ad mag.ora. Gre.18.mor.8. Aug.ſ.Pſ.143.*

Gladius,quẽ apprehendit Leuiathan,erit Antichriſtus, in vſum miniſterij diaboli aſſumptus.Iob 41.c.

Antichriſtus. — *Gre.34.mor.4.*

Gladij Simeon & Leui.Gen.34.c.deſignare poſſunt vehementem exprobrationem præteritorum malorum,& nimiam exactionem faciendorum bonorum, quæ multos vehementi abſorbent triſtitia,aut immoderata abſtinentia deficere faciunt.

Inordinata exprobratio malorum,& exactio bonorum. — *Ric.de S.Vict.de 12.patr.57.*

Gladius malus,ſeu malignus, ſunt nequiſſima verba ad ſubuertendas animas: & fallaciæ: vel perſuaſiones diaboli:& etiam ira.Exo.5.a.15.b.Iob 5.c.7.c.41.c.Pſ.9.21.36.56.58.63.143. Et gladij venientium contra Ieſum,ſunt hæreſes,& rationes validæ hæreticorum aut infidelium contra fidem.Matt.26.e Iſa.3.d.14.e.21.d.22.a. Et gladius Pharaonis ſunt tentationes diaboli.Et gladium præbere Pharaoni,eſt dare diabolo tentandi occaſionem.Exo.5.d.18.a. Leuit.26.d.Et gladius Agag eſt libidinis telum.1.Reg.15.g.Eze.23.b.30.c.32.d.33.f.38.a.Ioel. 3.b.Nah.3.a.c.Poteſt etiam deſignare impetum diaboli ad deſperationem impellentis.

Verba praua. Fallaciæ diaboli. Hæreſes. Tentationes. Libidinis telũ. Impetus ad deſperationem. — *Hil.ſ.Pſ.56. Ori.ſ.Matt.ho.35.& ſ.Leu.ho.16. Hie.ſ.Iſ.14.21. Aug.epiſ.59.& ſ.Pſ.143. Gre.ſ.1 Reg.15.& 2.mor.25.& 6.mor.15.*

Gladius Eſau deſignat crudelitatem Iudæorum in prophetas, & frameam linguæ.Et gladium oris eorum dicentium,Crucifige,Crucifige.Gen.27.f.Iob 5.c.Pſ.21.Ezec.35.a.deſignat etiam perſecutiones in martyres. Et gladius Behemoth, eſt perſecutio diaboli. Iob 40.b. Apocal.6.a.

Crudelitas Iudæorum. Lingua Iudæorũ. Perſecutiones fidelium. — *Aug.epi.110. Hie.ſ.Iob 40. Gre.6.mor.15. Rup.4.ſ.Apoc.*

Gladius mutatus in vomerem,eſt duricies cordis in molliciem obedientiæ mutata.Iſ.2.b. vel ſunt linguæ philoſophorũ gentilium,in linguas prædicatorũ eccleſiæ mutatæ: vel ira &

Duricies cordis. Linguæ Philoſophorum. — *Hie.ſ.Iſ.2.& ſ.Mich.4.*

effrenata conuicia depoſita, vt mittat vnuſquiſque manum ſuam ſuper aratrum, & non reſpiciat retro. Mich.4.b. *Ira, & conuicia.*

Hie.ſ.Eze.6.38. Gladius quia diuidit, ſchiſmata & hæreſes deſignare poteſt. Et culter, qui non eſt leuandus ſuper altare Dei, deſignat ſchiſmata. Exod.20.d. Qui igitur variis ducuntur erroribus, & quotidie mutant fidem, circunferunturque omni vento doctrinæ: iſti cæduntur gladio, & diuiduntur in partes, vnitatem eccleſiaſticæ fidei relinquentes. Et corruit gladio, qui propè eſt, hoc eſt, qui ſibi ſciolus videtur, & diligens. Eze.6.c. Et gladius vniuſcuiuſque dirigitur in fratrem ſuum, cùm eſt hæreſis aduerſus hæreſim. Ezec.38.g. *Schiſmata. Hæreſes.*

Glo·int.ſ.Pſ.21. Framea poteſt interdum ſumi pro morte. Pſ.21. Erue à framea Deus animam meam. Zac.13.c. Framea ſuſcitare aduerſus paſtorem. *Mors.*

Hie.ſ.Eze.21.32. Gladius acutus limatus, eſt diabolus, per quem Deus exercet vindictam in malos. Ezec.21.b. Ipſe eſt gladius malignus. Pſ.62: 143. Et gladius Babylonis. Et gladij fortium, dæmones. Ezec.32.c. Et gladius Behemoth eſt malitia diaboli. Iob 40.b. *Diabolus.*

Glarea.

Gre.15.mor.29. GLareæ, ſunt lapilli in fluminibus, quos aqua defluens trahere ſolet.

Glareæ Cocyti, ſunt reprobi, qui ſuis voluptatibus dediti, quaſi ſemper à flumine ad ima detrahuntur: ſuntque Cocyti, hoc eſt, luctus glareæ: quia ſuis quotidie lapſibus ad luctum tendunt, vt in æternum poſt lugeant, qui modò ſe in ſuis voluptatibus delectabiliter relaxant. Iob 21.d. *Mali.*

Gre.20.mor.11.14 Glarea etiam, quæ facilè ab aqua trahitur, illas hominum mentes deſignare poteſt, quæ nulla grauitatis ſtabilitate ſolidantur, quas hæretici velut de loco ſemper ad locum peiorem & inferiorem per errorum flumina ducunt. Iob 30.a. *Inſtabiles.*

Eſt etiam vita præſens, quæ indeſinenter ad terminum ſuum, ipſo defectu mutabilitatis, quaſi impulſu fluminis ducitur. Super glaream habitare, eſt fluxui vitæ præſentis inhærere, & ibi intentionem ponere, vbi greſſum nequeat fixè ſtando ſolidare. *Vita præſens.*

Gleba.

Gleba, eſt fruſtum terræ, quales ſunt, quæ arando eruuntur: conſtringuntur autem glebæ ex humore, & puluere.

Gre.18.mor.20. Hier.ſ.Iob 28. Glebæ aureæ. Iob 28.a. dici poſſunt, qui rore gratiæ infuſi ex mortis debito, ſe puluerem eſſe veraci cognitione confitentur, & dum vitæ virtute clareſcunt, quaſi aureæ glebæ iacent. Tales glebæ fuerunt prophetæ, Apoſtoli, & doctores ſancti in terra eccleſiæ, propter fœcunditatem bonorum operum, & propter gratiarum diuiſiones: in quarum occultis venis, tanquam animarum ſeminibus, ſenſus magni precioſique naſcuntur. *Prophetæ. Apoſtoli. Doctores Sãcti.*

Gre.30.mor.10. Glebæ etiam ex humore & puluere compactæ, ſunt peccatores conuerſi, qui per Spiritusſancti gratiam in collectione charitatis ſunt vniti. Iob 38.d. *Peccatores conuerſi.*

Gre.31 mor.4. Hie.ſ.Iob 39. Glebæ quoque ſunt, qui per duritiam ſuam, atque peſtiferam vitam, nec ipſi ſemina verbi recipiunt, nec receptorum ſeminum fructus alios ferre permittunt. Iob 39.b. vel ſunt ipſa peccata, quæ confringuntur per pœnitentiam. *Indurati. Peccata.*

Globus, Sphæra, Sphærula.

Globus, eſt corpus ſolidum, vndiquaque rotundum, quod Grecè dicitur Sphæra. Dicitur etiam globus quandoque hominum multitudo in vnum collecta, quaſique conglobata.

Gre.ſ.Eze.ho.6. Sphærulæ in candelabro templi, deſignare poſſunt æquanimitatẽ in proſperis & aduerſis. Item prædicationem, quæ nec aduerſis deprimitur, nec proſperis eleuatur. Exo.25.d.37.c. *Aequanimitas in proſperis, & aduerſis.*

Globus Core, congregatus contra Moſen & Aaron, collectionem hæreticorum, aut ſchiſmaticorum deſignat. Num.16.b. Idem videtur poſſe ſignificare globus Iehu. 4.Reg.9.d. Qui tamen & in bonum ſumi poteſt. *Hæretici. Schiſmatici.*

Quaſi ſphæram dicitur Deus circumducere malos, quia non eſt locus euadendi à facie eius. Iſ.29.a. *Nemo effugit Deum.*

Gloria, Gloriari, Glorificare, Glorioſus, Inglorius.

GLoria, eſt frequens de aliquo fama cum laude, quæ & claritas dicitur: quamquam iuxta Senecam, gloria multorum iudiciis conſtat, claritas verò bonorum. Gloriari contingit in Deo. Pſ.5. Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum. In aduerſis. Rom.5.a. Gloriamur in tribulationibus. In proſperis. Pſ.68. In multitudine diuitiarum ſuarum gloriantur. In virtute. Iud.8.b. de noſtra humilitate gloriemur. In peccato. Pſ.51. Quid gloriaris in malitia? Eſt etiam iactare. Iud.7.a. Ne glorieris contra me Iſrael. Gloria verò, claritas. Exo.16.b. Ecce gloria Domini apparuit. Fama. Deut.26.d. In laudem & nomen & gloriam. Fœlicitas. Pſ.8. gloria & honore coronaſti eum. Laus. Exo.28.a.g. In gloriam, & decorem. Magnificentia. 2.Paral.9.f. Præ diuitiis & gloria. Maieſtas. 1.Par.16.e. Narrabo in gentibus gloriam eius. Poteſtas. Exo.15.b. In multitudine gloriæ tuæ depoſuiſti. Salus. Iud.15.c. Tu gloria Hieruſalem. Vanitas. Iſ.20.b. Ab Ægypto gloria ſua. *Seneca libro 3.*

Ori.ſ.Ro.2.& ſ. Mat.ho.2. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.6. Gloria Domini in nube, deſignabat Deum in humanitate: & ipſe Chriſtus dicitur gloria Domini, quæ impleuit tabernaculum, hoc eſt, eccleſiam, quam gloriæ ſuæ participem fecit. Dicitur etiam eſſe ſuper omnem terram, hoc eſt, ſuper eccleſiã. Exo.16.c.24.d.29.g.35.d.40.d. Leu.9.d. Pſ.62.56.84.137. Iſ.60.a.63.d. Gloria quoque Chriſti eſt eius reſurrectio. Iſa.52.a. *Diuinitas in Chriſto. Reſurrectio Chriſti. Victoria contra diabolum.*

Mat.16.d.Ioan.1.b.Et Glorioſè magnificatus eſt Dominus,quum Chriſtus reſurrexit, aut in iudicio.Exod.15.a.Et glorificatus dicitur in Pharaone,hoc eſt, in victoria contra diabolum. Exo.14.c.Eze.43.a.Gloria etiam Ioſeph in Ægypto,typus fuit gloriæ Chriſti in eccleſia.Gẽ. 45.d.Gloria vocis Dei in iudicio,erit poteſtas,qua Chriſtus feret ſententiam ſaluationis, & condemnationis.Iſ.30.g.Et dicitur Chriſtus venire in gloria perfectis, & in forma ſerui imperfectis.Glorificatus autem erit Dominus in iudicio in conſpectu ſenum,hoc eſt, Apoſtolorum & patriarcharum,&c.Iſ 24.c.66.f.Pater glorificatur in Chriſto.Iſ. 49.a.Pſ. 65.Et Pater glorificauit Filium.Iſ.55.b.Et glorificatus in oculis Dei,eſt Chriſtus, cùm prædicatus eſt gentibus.Iſ.49.b.Et ſepulchrum eius eſt glorioſum,quia mors eius in vniuerſo orbe in gloriam eius prædicatur.Iſa.11.c.Gloria Iob, quæ ſemper innouatur.Iob 29.c.eſt gloria Chriſti, quæ eſt Deus pater,vel eccleſia,de qua Pſ.59.107.Exurge gloria mea.

Bed.ſ.Exo.15. *Hie.ſ.Iob 31.* *Deus pater. Eccleſia.*

Gloria Dei duplex conſiderari poteſt:quædam in ſeipſo, quædam in humanitate & miraculis.Gloria Dei in propria ſpecie non videtur à Prophetis,ſed ſimilitudo gloriæ .Ezec. 1.g. Gloria verò humanitatis & miraculorum eius viſa eſt ab Iſaia,& prophetis.Ioan. 1. b. Vidimus gloriam eius,gloriam quaſi vnigeniti à Patre. Gloria autem Dei, quam non viderunt gentes,ſunt miracula Chriſti,quæ facta ſunt inter Iudæos.Iſ.66.f.

Gre.ſ.Eze.ho.8. *Miracula Chriſti.*

Gloria Domini,quæ apparuit,fuit Spirituſſanctus in Pentecoſte.Leu.9.a. de qua 2. Cor. 3.d.Nos autem reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur de gloria in gloriam,tanquam à Domini Spiritu.Et Pſ.84.Vt inhabitet gloria in terra noſtra.Ioan.17.d.Dicitur claritas,quam dedit Chriſtus diſcipulis.

Spirituſſanctus. *Iſyc.ſ.Leui.9.* *Arn.ſ.Pſ.84.* *Gre.Nyſſe.de ſub-ſtc.filij.*

Gloria domus patris Chriſti,eſt gloria eccleſiæ in ſacramentis & donis Spirituſſancti, quæ tota pendet à Chriſto.Iſ.22.g.Et hanc domum maieſtatis ſuæ glorificat Deus.Iſa. 60.d.Et de ea dicitur.Pſ.86.glorioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei.Et gloria eius eſt quaſi oliua.Hoſ.14.c. Et glorioſus dicitur Iſrael in oculis Dei, hoc eſt, chorus apoſtolorum & Sanctorum, quos Deus glorificat.Iſa.43.a.Iere.30.d.Gloria quidem domus Domini prior erat in ſynagoga, ſed gloria poſterior eſt in eccleſia,quæ multo illuſtrior facta eſt.Agge.2.a.

Gloria eccleſiæ. *Hie.ſ.Iſ.22.60.& ſ.Ier.30.& ſ.Agg.2.*

Gloria Iudæorum & Chriſtianorum,eſt veritas ſacræ ſcripturæ,quam mutant in idolum, qui eam vertunt in errores.Ier.2.c.Et glorificare Dominum in doctrinis, eſt per inſtructionem ſacræ ſcripturæ Deum laudare.Iſ.24.c.Et glorificat beſtia agri Deum, cùm gentiles veniunt ad fidem & cognitionem veritatis.Iſa. 43. c. Glorificamus autem Deum,ſi agnoſcamus Deum eſſe patrem noſtrum,& eum colamus.Exo.15.a.Gloria gentium dicitur doctrina ſacræ ſcripturæ.Iſ.66.d.

Doctrina ſacræ ſcripturæ. *Hie.ſ.Ier.2.* *Bed.ſ.Exo.15.* *Hie.ſ.Iſ.66.*

Gloria vultus Moſis, quæ euacuatur, eſt litera legis, quæ euacuata eſt,quia erat figura.2. Cor.3.c.Et gloria Sobna pontificis, deſignabat ceremonias, & ritus literales ſacrificiorum, exteriorũ maieſtatem habentes:vnde & gloria Iudæorũ erat in tẽplo.Iſ.26.f.64.d. Et gloria Domini fuit tranſlata,quum fama,& odor religionis,quæ olim erant apud Iudæos, tranſierunt ad Chriſtianos.Et gloria Libani data eſt eccleſiæ, quando cultus Dei qui erat in ſynagoga,tranſiit ad eccleſiam:vel cùm eloquentes & docti de gentilitate venerunt ad fidem. Iſ. 35.a.60.c.A gloria in gloriam,eſt à gloria legis ad gloriam euangelij.

Litera legis. *Ori.& Amb.ſ.Rom.* *Gre.ſ.1.Reg.4.* *Hie.ſ.Iſ.35.60.* *Amb.ſ.2.Cor.3.* *Spiritus legis.* *Docti ex Gentibus.*

Gloria filiæ regis omnis eſt ab intus.Pſ.44.quia virginalis caſtitas, foris gloria non eſt, ſi intus non eſt.Et omnis gloria eſt intus, quia illa & omnes aliæ intus habent, vnde ſint gloriæ.Sic eſt gloria eccleſiæ ab intus.

Gloria in virtutibus. *Gre.ſ.1.Reg.15.* *Baſi.ſ.Pſ.44.*

Gloria abſolutè ſæpe capitur pro gloria cæleſti.Iſa. 14. d. Et glorioſum ſabbatum erit in æterna gloria.Iſ.58.d.Et gloria iuſti,quæ auditur à finibus terræ eſt, quam habebũt iuſti poſt reſurrectionem.Iſ.24.c.

Fœlicitas. *Hie.ſ.Iſ.14.58.*

Gloriatur à facie manus Domini,qui gaudet quando à Domino corripitur.Ier. 15.d. vnde gloriandum eſt in Deo,& in cruce Chriſti, non in rebus mundanis.Pſal.61.Gal.6.c.Et gloria in qua exultant Sancti,eſt crux Chriſti.Pſ.149.

Crux Chriſti. Gloriari in aduerſis. *Baſi.ſ.Pſ.61.* *Hie.ſ.Pſ.149.*

Glorificauit Deus glorificantes ſe,quum dedit poteſtatem prędicatoribus eccleſiæ.1.Reg. 2.f.Vt quum Petrus dixit,Tu es Chriſtus filius Dei viui:dixit Chriſtus. Tibi dabo claues regni cælorum Mat.16.c.Et etiam quia quod electi paſtores exterius portant de gloria culminis,hoc intus accipiunt ex gratia diuinæ bonitatis:vt fiat illud,quod dicitur Mat.5.b. Sic luceat lux veſtra coram hominibus,vt videant veſtra bona opera, & glorificent patrẽ veſtrũ: glorificat etiã glorificantes ſe,cùm dat illis vitam æternam,cùm exultabunt Sancti in gloria. Pſ.28.144.149.Et glorificauit locum pedum Chriſti,hoc eſt,eccleſiam.Iſ.60.c.

Dans Deus poteſtatem prædicatoribus. *Gre.ſ.1.Reg.2.* *Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1*

Inglorius dicitur aſpectus Chriſti, quia exterius humilis apparuit, & contemni voluit à malis.Iſ.52.d.

Aſpectus Chriſti. *Hie.ſ.Iſ.52.*

Gloriam deduci in puluerem,eſt gloriari de terrenis.Pſ.7.Et gloria domus diuitis eſt gloriatio de diuitiis,aut ſcientiis,& cæteris,quæ apud terrenos homines in precio habentur. Pſ. 48.Gloriantur autem iuſti in fide,& tribulationibus.Rom.5.a.

Gloriari de terrenis. *Ori.ſ.Rom.5.* *Baſi.ſ.Pſ.7.48.*

Gloriatur domus Dauid contra Iudam,cum prælati eccleſiæ ſuperbiunt de imperio,quod habent erga inferiores,qui ſunt in eccleſia.Zach.12.b.Vel quando credentes ex Iudæis cogebant credentes ex gentibus ſeruare legem.

Prælati in proſperis ſuperbire. *Hie.ſ.Zac.12.* *Rup.ſ.Zac.12.*

Gloria narium equi, hoc eſt,prædicatoris,eſt terror.Iob 39.c.quia prædicat comminando iudicium & pœnas æternas. Gloria verò narium diaboli, eſt terror,quia per ſuperbiam terret bonos,vt in peccatum inducat.

Comminationes. *Hie.ſ.Iob 39.*

Gl. ord. ſ. Eze. 28. Am. ſ. Pſ. 111. Baſ. ſ. Pſ. 29. Hie. ſ. Iſ. 28. Gre. 14 mor. 19.

Caſtigans Deus. Sapientia. Spiritus hominis. Bona opera. Iuſtitia.

Glorificari dicitur Deus in Sidone,& in malis,quum eos caſtigat.Eze.28.f.

Gloria in domo iuſti eſt ſapientia in eius mente. Pſal. 111. Gloria quoque hominis eſt ipſe ſpiritus hominis.Pſ.29.

Gloria & decor veſtium,eſt honor bonorum operum.Exo.28.a.Iſa.4.b. Et gloria exultationis Ephraim eſt,quam habebant,qui prius erant fideles,& ſeruiebant Domino in lætitia. Eadem dicitur gloria Hieruſalem.Iſ.28.a.52.a.Gloria etiam, qua ſpoliantur membra eccleſiæ,cum peccant,eſt iuſtitia.Iob 19.b.

Lyr. ſ. Gen. 49. — *Gloriari de malo.*

Gloria Iacob,quam nolebat eſſe in cœtu Simeon & Leui,eſt gloriatio de malo, à quo ipſe abhorrebat.Gen.49.a.

Hie. ſ. Iſ. 66.

Glorificetur Dominus.Iſ.66.d.Si dicitur ab apoſtolis,eſt, vt per eorum patientiam & bona opera glorificetur Deus etiam à perſecutoribus.Si à Iudæis;eſt vt non videant humilia de Chriſto,ſed glorioſa,contemnentes videlicet eius humilitatem.

Hie. ſ. Iſ. 5. 43. Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hil. ſ. Pſ. 51. Hie. ſ. Hoſ. 9. — *Superbia.*

Gloria diaboli & hæreticorum,eſt ſuperbia: & gloria regis Aſſyriorum : & gloria Moab. Et glorioſi dicuntur ſuperbi.Iſ.5.d.8.b.10.a.13.d.16.d.23.b. Glorioſi quoque terræ ſunt Philoſophi & hæretici.Iſ.5.a.Et gloria ſaltus,eſt verborum nitor,& hæreticorum pompa. Iſ.10. 21. d. Et gloriantes loqui ſublimia, ſunt ſuperbi linguam magniloquam habentes, & de doctrina ſuperbientes.3.Reg.2.a.Pſal.2.51.Rom.11.c.Et gloriantes Chaldæi in manibus,ſunt dæmones exultantes de iis,quos decipiunt,& quod in idolis ſe coli faciunt.Iſ.43.c. gloriatur ſecuris aut ſerra contra ſecantem,aut baculus contra percutientem, cùm diabolus aut hæretici abutuntur donis naturalibus contra Deum.Iſ.10.d. gloria autem hæreticorum dicitur eſſe à partu.Hoſ.9.d.nempe ſi multos in errore genuerint filios. glorificantes autem Hieruſalem, ſunt adulatores, qui poſt modum, quam laudauerant, contemnunt. Threnor.1.c. Eze.27.d.

Gre. 11. mor. 9. — *Negligentia ſacerdotum.*

Inglorios ducit Deus ſacerdotes.Iob 12.c.quia magna gloria ſacerdotis eſt rectitudo ſubditorum. Vnde Paulus 1.Theſ.2. d. Quæ enim eſt noſtra ſpes,aut gaudium, aut corona gloriæ?Nonne vos ante Dominum?Sed cùm ſacerdotes vitam diſcipulorum negligunt, & nullum de eorum profectibus ante Dominum fructum ferunt: quid aliud,quàm inglorij dicũtur?quia ante diſtrictum iudicem nimirum gloriam tunc non inueniunt,quam modò in ſubditorum ſuorum moribus,prædicationis ſtudio non exquirunt.

Hie. ſ. Iſ. 17. — *Ignominia.*

Gloria filiorũ Iſrael.Iſ.17.a. ſumitur ironicè pro ignominia. Vel prior eorum gloria erat, quum credebant,quæ attenuata,& facta eſt gloria eccleſiæ ex gentibus.

Aug. ſ. Pſ. 73.

Gloriati dicuntur,qui oderunt Deum,in medio ſolemnitatis eius.Pſ.73.hoc eſt, vel Iudæi occidentes Chriſtum in Paſcha.Vel Romani perdentes Iudæos,etiam in Paſcha.

Bed. ſ. Pro. 11. Rup. ſ. Hoſ. 9. — *Doctus ſine charitate.*

Glorioſus & indigens pane dici poteſt,qui eſt doctus ſine charitate.Prou.12.b.

Gloria filiorum Iſrael dicitur à partu,& ab vtero, & à conceptu:quia gloriabantur in genere Abrahæ ſecundùm carnem,& in multiplicatione filiorum.Hoſ.9.c.

Gluten, Glutinum, Agglutinare, Conglutinare.

GLutinum eſt,quod græci Κόλλαν vocãt:quod fit ex coriis decoctis,deſeruiens ad aliqua copulanda:& Agglutinare,eſt glutino coniungere.

Aug. ſ. Pſ. 62. Ber. ſer. de tripl. vin. & ſ. Cant. ſer. 79. Lyr. ſ. Iſ. 41. — *Charitas. Rationes hæreticorum & coniurationes. Adhærentes diabolo.*

Glutinum dici poteſt charitas coniungens nos Deo & proximis, idque ſuauiter, & ſine violentia Iſ. 41.b. Sic agglutinauit ſibi Deus domum Iſrael. Iere. 13. b. Et anima iuſti eſt agglutinata poſt Deum,ſequens eum per amorem.Pſ.62.

Glutinum etiam,dici poſſunt rationes hæreticorum,per quas adhærent ſuis erroribus, & colligationes ac coniurationes,quas inter ſe faciunt.Iſ.41.b.

Agglutinandum eſt initium fidei timori Dei.Eccleſiaſt. 25. c.quia initium ſapientiæ timor Domini.

Hie. ſ. Eze. 29. Bed. ſ. Gen. 34.

Agglutinati piſces fluminum Ægypti ſquamis draconis, ſunt peccatores adhærentes diabolo,eius tentationes ſequentes.Eze.29.a.Et conglutinata anima Sichen Dinæ,deſignat diabolum,qui animam per peccatum ſibi vnitam reſpicit, & in fixionem conſuetudinis deducit Gen.34.a.Et agglutinata mala dicuntur,quum quis illa euadere non poteſt.

Glutire, quære Deuorare. Gnarus, vide Docere.

Goatha.

Hie. ſ. Ier. 31.

Goatha, ideſt, tactus eius, aut mugitus eius, vel iuxta Hieronymum electi lapides:locus, quem circuit ædificium Hieruſalem,ideſt eccleſiæ,in qua ſunt lapides viui.Ier.31.g.

Godolias.

Hie. ſ. Sop. 1.

Godolias,ideſt,magnitudo Domini,aut fimbria Domini. Fuit Filius Ahicham, qui relictus eſt à rege Babylonis princeps ſuper reliquias Iuda:quem occidit Iſmael 4.Reg.25. f.Ier. 40.b.41.a.Alius fuit auus Sophoniæ prophetæ.Soph.1.a.Fuit Filius Amariæ, & pater Chuſi:quia de ſermone Domini nata eſt magnitudo Domini, & de magnitudine Domini nata eſt humilitas.

Gog.

Gel. 5. adu. Iudæos. 12. Hie. ſ. Eze. 38. Rup. 11. ſ. Apoc. — *Antichriſtus. Hæreſiarcha. Superbia.*

Gog,ideſt,tectum,vel ſolarium,ſiue tegularum.Eze.38.a.39.c.Apoc.20.c. eſt nomen gentis ſecundùm aliquos.Aut potius non eſt nomen gentis: ſed deſignat Antichriſtum, in quo requieſcet Magog,hoc eſt,diabolus.Deſignat etiam hæreſiarchas,& ſuperbiam, & falſi no-

minis

minis ſcientiam,quæ erigit ſe contra notitiam veritatis. Vel Gog ſignificat occultos aduerſarios eccleſiæ,ſub nomine Chriſtiano latentes. Magog verò apertos aduerſarios vt infideles,& Antichriſtum.

Golgotha.

Golgotha,ideſt,caluariæ:eſt locus,vbi crucifixus eſt Chriſtus Dominus noſter. Mat. 27. d.Marc.15.b.Ioan.19.c.Aliqui putant hunc eſſe Goatha apud Ier.31.g.

Goliath.

Diabolus. GOliath, ideſt, tranſmigratio, aut accumulatio, ſiue reuolutio,vel detectio:Fuit gigas, quem occidit Dauid. Eſt aperta figura diaboli, qui tranſmigrauit, cum proiectus eſt è cælo,& ſemper nititur accumulare nobis mala:ſed victus eſt à Chriſto in ſingulari certamine paſſionis.1.Reg.17.a.21.c.1.Par.20.e.Pſ.143.in titulo.Eccl.47.a. *Hil.ſ.Pſ.51. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.18. Aug.ſ.Pſ.33.143.*

Superbia. Hæretici. Typus eſt etiam ſuperbiæ,& ſuperborum,& hæreticorum,qui exprobrant populo Iſrael, hoc eſt eccleſiæ,& inflati ſunt ſpiritu carnis ſuæ. *Ber.ſer. de Dauid & Goliath.*

Gomer.

Adiutores Antichriſti. Iſrael. Gomer,id eſt,conſumans,vel conſumens,aut deficiens:fuit filius Iaphet, à quo orti ſunt Galatæ Gen.10.a.Veniunt cum Gog aduerſus populum Dei.Ezec.38.a.Vnde deſignare poſſunt adiutores Antichriſti. Gomer etiam fuit vxor Hoſeæ prophetæ.Et iuxta Hieronymum, interpretatur conſummata,atque perfecta,& ponitur in typum populi Iſrael.Hoſ.1.b. *Hie.ſ.Hoſ.1.*

Gomor.

Tria iudicia. GOmor,eſt genus menſuræ,quę eſt decima pàrs ephi,ſeu epha.Exo.16.g.Scribitur autem Hebraicè Omer. Dicitur decima trium menſura. In nobis enim ipſis tres menſuræ tria ſignificant iudicia:ſenſus quidem ſenſibilium.Eorum autem, quæ dicuntur nominum, & verborum,ratio:eorum autem quæ percipiuntur intelligentia,mens. *Cle. Alex.2.ſtro.*

Corpus Chriſti. Mens ſancta. Ad menſuram Gomor ſinguli filiorum Iſrael colligebant manna.Exo. 16.d.vbi deſignare poteſt corpus Chriſti in Euchariſtia,quod ęqualiter offertur omnibus.Et gomor impletum ab Aaron,deſignare poteſt mentem ſanctã,cui à ſacerdote offertur manna corporis Chriſti. *Cyr.3.ſ.Ioan.34. Bed.ſ.Exo.14.*

Cæterùm Eze.45.d.Gomor videtur eſſe idem,quod corus,triginta modios continens,ſcribitur Chomer:quare non erit eadem menſura cum illa quæ ponitur in Exodo. *Hie ſ.Eze.45.*

Gomorrha.

Gomorrha,ideſt populus rebellis,aut populus timens, ſiue mànipulus, vel ſeruitus:ciuitas erat in terra Sodomorum,quæ ſimul cum Sodomis periit.Gen.19.e.Iſ.2.c.Ier.49.d. Sop. 2.c.Iud.b.Quaſi Gomorrha facti ſunt,qui puniendi ſunt,vt Gomorrha,propter ſimilia peccata.Ier.23.c. *Hie.ſ.Ier.23.*

Gorgias.

Miniſtri Antichriſti. Gorgias,id eſt,terribilis,vel velox:Dux regis Antiochi.1.Mach.3.e.4.a.2.Mach. 8. b.10.c. Typus eſſe poteſt miniſtrorum Antichriſti,& perſecutionis in temporalibus. *Lyr.ſ.1.Mach.3.*

Grabatum,vide Lectus.

Gradi,Greſſus,vide Ambulare.

Gradus.

GRadus à gradiendo dicti ſunt,ex quibus ſcalæ conſtant,& quibus ad ædificiorum altiora conſcenditur.Aliquando autem gradus idem eſt,quod greſſus. Et gradus per metaphoram dicuntur ſtatus dignitatis,& merita.1.Timot.3.c.Diſtantia.1.Reg.20.a.Vno tantùm gradu ego morſque diuidimur.

Libri ſacræ ſcripturæ. Gradus altaris ad Orientem, ſignificare poſſunt libros ſacræ ſcripturæ, per quos venit ad nos lux à Deo.Eze.43.e.Super hos gradus ſtetit rex Ioſias in templo Domini: quia in ſacris ſcripturis debent reges,& cæteri mentem fixam habere.4.Reg.23.a.Nee.8.a.Idem deſignare poſſunt gradus in domo Domini de lignis tinis.2.Par.9.c. *Hie.ſ.Eze.43.*

Status innocentiæ. Gradus priſtinus,in quem reſtituitur pincerna Pharaonis,deſignare poteſt ſtatum innocẽtiæ,in quem reſtituit Deus pœnitentes.Gen.40.c.

Progreſſus ad perfectionem. Gradus ſcalæ Iacob,deſignare poſſunt progreſſus ab imperfecto ad perfectum.Gen. 28.c. Idem deſignant gradus portæ templi.Eze.40.b. Et gradus ſinguli,per quos Iob pronunciabat Deum.Iob 31.d.deſignant opera,per quæ quis proficit ad gloriam Dei. Graduum etiam cantica deſignant progreſſum ab infimo ſtatu peccati ad gratiam, vſque ad ſummam perfectionem.Pſal.119. *Baſi.ſ.Pſ.1. Gre.ſ. Eze.ho.15. & 22.mor.21. Arn.& Hier.ſ.Pſ. 119.*

Vniuerſitas creaturarum. Gradus ſex throni Salomonis.3.Reg.10.c.2.Par.9.e.deſignant vniuerſitatem creaturarum ſex diebus factam,Chriſto ſubiectam eſſe.Idem Ezec. 40. c. Deſignant etiam perfectionem operum,& virtutes Virginis Mariæ. *Rup 2.ſ.Eze6. Glord.ſ.3.Reg.10*

Dona Spiritus ſancti. Gradus portæ Orientalis templi ſeptem.Eze.40.b.d.deſignant ſeptem gradus hebdomadis: vel ſeptem dona Spiritusſancti: vel potius non numerantur, vt aſcenſionis appareat difficultas. *Hie.ſ.Eze.40. Gre.ſ.Ezec.ho.19.*

Variæ vmbræ figurarum. Gradus decem,quos aſcendit Sol,qui prius deſcenderat,varias deſignant vmbras figura-

rum. Primus gradus eſt in angelis, in quibus apparuit antiquis Patribus. Secundus in Patriarchis, in quibus operatus eſt. Tertius in legiſlatione, quia ipſe in lege loquutus eſt. Quartus in Ieſu Naue, per quem populum introduxit. Quintus in Iudicibus, per quos ipſe populum regebat. Sextus in Regibus Iudæorum, per quos regnabat. Septimus in Prophetis, per quos nunciatus eſt. Octauus in pontificibus, quia ipſe ſummus ſacerdos eſt. Nonus in incarnatione apparens homo. Decimus in paſſione. 4. Reg. 20. b. Iſ. 38. a.

Glo. int. ſ. Exo. 20. Gradus in altari faciunt contra diuinum præceptum; qui inæqualitatem in diuinis perſonis ponunt. Exo. 20. a. *Inæqualitatem facientes in diuinis.*

Lyr. ſ. Dan. 10. In gradu ſuo ſtans Daniel. Dan. 10. b. eſt in ſuo ordine ſeu ſtatu ſe continens, & erectus manens, vt homo.

Lyr. ſ. Hab. 2. Gradum figens Habacuc ſuper munitionem. Hab. 2. a. deſignat conſtantiam prædicatoris ad reprehendenda vitia, idque per ſacram ſcripturam. *Conſtantia prædicatoris.*

Gradu compoſito incedere, laſciuiam deſignat. Iſ. 3. d:

Græcus, Græcia.

Hie. ſ. Eze. 27. GRæcia, prouincia nota, magnam Europæ partem comprehendens: vnde Græci dicuntur. Hebraicè autem dicitur Iauan, à filio Iaphet, quæ dicitur Ionia.

Hie. ſ. Eze. 27. Græcia, vt dicitur Iauan, quod interpretatur, eſt & non eſt, refertur ad ſapientiam ſecularem, in qua ſi recta reperiuntur, appellatur, Eſt: ſi contraria, Non eſt. Et deſignantur authores falſæ doctrinæ afferentes æs pro auro. Ezec. 27. c. *Sapientia ſecularis.*

Hie. ſ. Ioel. 3. Rup. ſ. Zac. 9. Græcus apud Paulum pro Gentili ſumitur. Roman. 1. b. 2. b. 3. b. 10. c. 1. Cor. 1. d. Galat. 3. d. Sic ſumi poteſt. Ioel. 3. b. Zac. 9. c. Græcia pro Gentilitate. *Gentilis.*

Gramen, vide Fœnum.

Grandis, vide Magnus.

Grando.

Ariſt. 1. meteor. 12. GRando, eſt aqua congelata, velut lapillus, cadens in modum pluuiæ, fitque circa terram, & non in excelſis partibus aeris: & fit per antiperiſtaſim, calido circunſtante nubem frigidam. Soletque fruges, & fructus diſſipare, & interdum cùm eſt magna, animalia etiam occidere. In maiori autem æſtu maior fit congelatio. Si verò leuior ſit congelatio, granula generatur, quæ cadere ſolet veris tempore.

Hie. ſ. Iſ. 28. Euc. for. ſpir. 3. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 19. Rup. 1. ſ. Exo. 37. & ſ. Apoc. Grando, ſignificare poteſt diuinam punitionem. Exo. 9. d. 10. c. Ioſ. 10. c. Iſa. 28. a. 30. g. 32. d. Et cùm grando deſcendit ſimul cum tonitruis, & igne, deſignare poteſt pœnam damnatorũ, quæ iuncta eſt igni inferni. Pſal. 17. 77. 104. 148. Sap. 5. d. 16. c. Eccle. 39. d. 43. b. 46. a. Agge. 2. c. Apoc. 8. b. 11. a. Leuior autem vindicta granulæ comparatur: quæ generatur menſe Martio: quæ poteſt etiam comminationes diuinas ſignificare: & etiam grando. Dicitur grando ſicut talentum, quia vnuſquiſque punitur iuxta merita Apoc 16. d. *Diuina vindicta. Pœna inferni. Comminationes diuinæ.*

Ori. ſ. Exo. ho. 4. Aug. ſ. Pſ. 17. Grando dici poteſt increpatio, & grauis obiurgatio, ad deſtruendum in malis tenera vitia, & duras obiurgationes, quæ dura corda acriter feriunt, ſed mollibus in ſuauem doctrinam conuertuntur, vt grando cadens in aquam. Poteſt etiam ſignificare carnis caſtigationẽ. Exo. 9. d. Iſ. 28. a. Pſ. 17. Apoc. 8 b. 16. d. *Obiurgationes. Caſtigatio carnis.*

Rup. 9. ſ. Apoc. Gre. 29. mor. 11. Grando cadens percutit, liquata rigat: deſignat ſanctos prædicatores, qui corda audientiũ, & terrentes feriunt, & blandientes infundunt: appellantur theſauri grandinis. Iob 38. c. *Prædicator.*

Bed. ſ. Exo. 9. Grando præterea ſunt tribulationes, & perſecutiones principum infidelium contra Eccleſiam, quæ teneros ac imbecilles in fide perdere ſolet. *Perſecutiones.*

Aug. ſ. Pſ. 77. & de plagis Aegypti. 7. Gre. 29. mor. 19. Hie. ſ. Iob 38. Euch. for. ſpirit. 3. Geor. Ven. Can. 1. tom. 7. cap. 19. Grando item ſunt auaritia, & furtum, perdentes teneras virtutum fruges, & duritia infidelis cordis. Ioſ. 10. c. Pſ. 77. Plus autem vitio ſuo vaſtatur ipſe vaſtator. Vnde grando quum ſit frigida, & dura, deſignare poteſt vitam prauorum, quæ & per torporem frigeſcit, & per duritiæ malitiam percutit. Iob 38. c. Et homo ipſe eſt grando, qui confotus multoties temperie, & multiplici calore, nihilominus in ſeipſo tepeſcit, & alget ex abundantia iniquitatis, adeò vt pluuia voluntaria donorum Dei conuertatur in grãdinem: & quantò maiora ſunt dona & beneficia à Deo collata, tantò magis ex ingratitudine congelatur pluuia gratiarum in perniciem noſtram, vt ait regius Propheta: Poſuit pluuias eorum in grandinem, & ignem non fouentem, ſed comburentem in terra ipſorum: qui autem minus in malo ſunt cõſtipati, granulæ comparantur. *Auaritia. Furtum. Duritia cordis. Vita prauorum. Homo frigidus, & induratus.*

Granum.

GRanum, eſt propriè ſemen frugum, vt tritici, hordei, & ſimilium. Interdum verò ſunt grana aliquarum arborum.

Ori. ſ. Ier. ho. 8. Aug. ſ. Ioan. tract. 51. Granum frumenti, ex quo panis conficitur, qui cor hominis confirmat, Chriſtum deſignare ſolet, qui mortuus eſt, & poſtea ſuſcitatus, multiplicatus eſt in credentibus. Ioã. 12. c. *Chriſtus.*

Cyr. A. ſ. Ioan. 13. Ori. ſ. Matt. ho. 4. Amb. ſ. Luc. 17. Aug. 1. q. in Euan. 11. Cle. Alex. 5 ſtro. Granum ſinapis minimum inter ſemina, ſed mortuum creſcit ferè in arborem, & confractum habet acrimoniã, & dicitur expellere venena. Deſignare ſolet fidẽ, quæ in bona terra ſeminata creſcit, ita vt mõtes trãsferat, & habet acrimoniã, accẽdens cor hominis per feruorẽ, & excitans lachrymas pœnitentiæ ad expellenda peccatorum venena: & eſt maior omnibus oleribus, quia omnia ſuperat dogmata. Rogabãt diſcipuli, vt eis adderetur fides, quæ vt granum ſinapis morderet vtiliter animam, & in ipſa adeò creſceret, vt in ea requieſcerent de rebus ſubli-

bus ſubli-

buſ ſublimibus rationes. Mat.13.c.17.c.Mar.4.d.Luc.13.d.17.a.

Chriſtus. — *Hil.ſ.Mat. Cano. 13.17. Amb.ſer.2. Hie.ſ.Mar.4.*

Granum etiam ſinapis minimum, deſignare poteſt Chriſtum humiliatum, quando non erat ei ſpecies neque decor, qui mortuus, & poſtea ſuſcitatus, factus eſt maximus, & ſpecioſus forma præ filiis hominum, & faciens miracula creuit in arborem, in qua omnes fideles requieſcunt, & datus in cibum, excitat quidem amaritudine, & acrimonia lachrymas: ſed incitat appetitum ad cæleſtia. Eſt granum minimum in timore, magnum autem in charitate, quæ maior eſt omnibus oleribus: quia Deus charitas eſt.

Iuſtus. — *Hie.ſ.Iſ.65.*

Granum in botro, deſignat iuſtum inter malos. Iſ.65.b.

Graſſari.

Graſſari dicuntur, qui vrbis vicos obſident, ac vias publicas, obuios quoſque veſtibus, aut pecunia ſpoliant, aut etiam occidunt.

Diuina vindicta.

Graſſabatur interfectio in populo, exercens diuinam vindictam. 1.Reg.24.d.

Gratia, Gratus, Gratificare, Gratus.

GRatia, interdum eſt beneficium, quod gratis datur: interdum verò eſt acceptatio quædã, qua quis alteri eſt gratus, & acceptus: vt quis dicitur inuenire gratiam vel erga Deum, vel erga homines. Gen.18.a.32.b.33.b.39.a. Exod.3.c.12.a.33.c.34.b. Gratia, beneficentia. Gen.12.c. Viuat anima mea ob gratiam tui. Beneuolẽtia. Exo.3.g. Daboque gratiam populo huic. Corona. Prou.1.a. Vt addatur gratia capiti tuo. Cauſa. Iud.14.b. Perſtrepentes excitandi gratia. Fauor. Gen.6.b. Inuenit gratiam coram Domino. Gaudium Eccle.12.a. Erit gratia in bonis tuis multa. Gratia gratum faciens. Pſ.83. Gratiam, & gloriam dabit Dominus. Gratis data. Roma.1.a. Per quem accepimus gratiam, & Apoſtolatum. Gratia prædeſtinationis. Rom.11.a. Reliquiæ ſecundùm electionem gratiæ Dei ſaluæ. Datur & gratia Chriſti peculiaris. Ioan.1.b. Plenum gratiæ, & veritatis. Gratias autem agere, eſt gratificari.

Fides, & vita æterna. Gratia noui & veteris teſtamenti. Dona Spiritusſancti. — *Aug.ſ.Io.tract.3. Fulgen.1.de dupli. prædeſtinatione. Chryſ.ſ.Ioan.ho.13. Hie.ſ.Zac.4.*

Gratia pro gratia datur, cùm pro fide datur vita æterna, in qua Deus ſua dona coronat. Datur enim gratia glorificationis æternæ pro gratia iuſtificationis indebitæ. Ioã.1.b. Datur etiã gratia noui teſtamenti, pro gratia veteris. Et gratiam exæquat Deus gratiæ, hoc eſt, gratiam noui teſtamenti, gratiæ veteris. Zach.4.c. Gratia additur capiti, quum charitas, & dona Spiritusſancti augentur. Pro.1.b.

Gratia prædicatorum. — *Bed.ſ.Pro.1. Baſi.ſ.Pſ.44.*

Gratia diffuſa in labiis Eccleſiæ, eſt gratia data prædicatoribus. Pſ.44.

Dans Deus Filium. — *Aug.epiſ.59.*

Gratiarum actiones ſunt, quæ fiunt poſt communionem in ſacrificio altaris. 1.Tim.2.a.

Oratio. — *Cyr.ſ.Eph.1.*

Gratificauit nos Deus in Filio ſuo, quia gratis, & ex mera charitate dedit nobis filium ſuũ, vt per eum gratos nos redderet. Eph.1.b.

Scientia ſecularis. — *Glo.int.ſ.Leu.7.*

Gratiſſimum thimiama, orationem gratam Deo ſignificat. Leu.4.a.

Iudicans ſe inutilem. — *Gre.ſ.Eze.ho.3.*

Gratiarum hoſtia, ſcientiam ſecularem deſignare poteſt. Leu.7.b.

Gratis exit liber qui erat ſeruus, quando aliquis ſe iudicat ſeruum inutilem. Exo.21.a.

Nil accipere à mundo. — *Glo.int.ſ.Iſ.57.*

Gratis ſeruire Laban, eſt nullũ bonum auferre, vel accipere ex mũdi obſequio. Gen.29.d.

Sponte peccare. — *Hil.ſ.Pſ.68. Aug.ſ.Pſ.34.*

Gratis venundati ſunt, qui ſpontè peccant: & gratis ablatus eſt populus Dei, nempe ſpontè peccando. Iſ.52.a. Ier.15.c.

Sine cauſa perſecuti ſunt Iudæi Chriſtum.

Gratis odio habuerunt Chriſtum, & perſecuti ſunt Iudæi, hoc eſt, ſine cauſa: quippe, qui nihil illis nocuerat, ſed potius multa bona contulerat. Pſ.34.68.118.

Gratulari, Congratulari.

Gratulari dicitur, qui verbis, aut aliis ſignis teſtatur ſe gaudere de fortuna, & fœlicitate alterius: ſeu de ſua tanquã alterius. Gratulari etiam dicuntur inuidi malis eorum, quos oderunt. Ita gratulabantur Iudæi malis Chriſti. Pſ.34. Gratulantur etiam dæmones, & hoſtes Eccleſiæ de ruina eius, aut membrorum eius. Bar.4.g.

Grauis, Grauitas, Grauare, Aggrauare, Ingrauatus.

GRauitas in rebus naturalibus, eſt quæ eas deorſum trahit verſus centrum mundi, vt terra eſt grauis.

Conſtantes. — *Gre.10.mor.4. Aug.ſ.Pſ.34.*

Grauia, cùm non ſint facilè mobilia, ſed quietam quandam firmitatem habeant, deſignant in bono, ac virtute conſtantes, & qui non leuitatis vento facilè mouentur. Hoc põdus dedit Deus ventis, quando leuibus dedit conſtantiam. Iob 28.d. Sic grauis eſt populus Chriſtianus, quem ventus tentationis non aufert à ſua ſtabilitate. Pſ.34.

Res magni momenti. — *Glo.ſ.ord.ſ.Exo.18.*

Grauia etiam dicuntur, quæ magni ſunt momenti, maioréque indigent cura & ſolicitudine: vt grauia negocia. Exo.18.d.

Vis diuinæ inſpirationis. — *Greg.ſ.1.Reg.5.& ſ.Pſ.31. Hie.ſ.Pſ.31.*

Aggrauata manus Domini ſuper Azotios, deſignat virtutẽ Domini ad conuertendos gentiles per internam inſpirationem. 1.Reg.5.a. Dicitur quoque aggrauata manus Domini, cùm grauiter caſtigat ad emendationem, ſed multò magis cùm vſque ad infernum ſine emendatione punit. Pſal.31. Sic aggrauata eſt manus Domini, cùm humiliat eos, qui ſe exaltarunt. Et grauata erat ſuper Iudæos die ac nocte, cùm velabat eos, & excæcari permittebat, ne crederẽt in Chriſtũ, viſis eius miraculis, ſed magis indurarentur adigẽtes eũ ad mortẽ crucis. Pſ.31.

Grauis punitio Dei.

Grauis etiã dicitur furor Dei ad portandũ, illis videlicet, quos puniet vltimo ſupplicio, quod erit grauiſſimum. Iſ.30.f. Grauitas etiam peſtis eſt grauitas diuinæ punitionis. Exo.9.a.

Exorciſmi. Bona opera. — *Cri.ſ.Ioſ.ho.24.*

Aggrauata manus domus Ioſeph ſuper Amorrhæos, eſt vel virtus exorciſmorũ in dæmones, vel virtus bonorum operum, quæ grauis eſt dæmonibus. Iud.1.g.

Non liberans Deus à tribulatione. Peccata. — *Glo.ord.ſ.Thr.3.*

Aggrauauit Deus compedem Sion, cùm non conceſſit exitum à tribulatione. Thr.3.a. Vel

deſignatur habitus vitiorum.

Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. Gre.ſ.Pſ.37.

Grauitas deorſum trahens, peccata deſignare ſolet, quæ grauia onera dicuntur: vnde peccatum Sodomorum dicitur aggrauatum nimis. Gen.18.c Dicitur etiam graue onus peccatũ iis, qui pœnitentiam agunt, & eius ſentiunt grauitatẽ. Pſ. 37. Et grauis iniquitas Iudęorum, fuit occiſio Chriſti. Iſ.1.a.24.d.Zac.5.c.

Gre.ſ.1.Reg.6. & 39.mor.4. Hie.ſ.Iſ.9. Ori.ſ.Iſ.ho.6. — *Impœnitentia.*

Aggrauatum cor Pharaonis, aut Ægyptiorum, deſignat impœnitentiam, qualis fuit dæmonum. Exo.7.b.8.d.9.a.1.Reg.6.b. Et aggrauata via maris, eſt infidelitas Iudæorum. Iſ.9.a. De hac grauitate dicitur. Pſ.4. Filij hominum vſquequo graui corde? Dãtur etiam graues aures. Et grauiter audire, eſt in peccato eſſe, nec quicquam niſi carnale, & ſecundum literam de ſcripturis ſentire. Iſ.6.c. Mat.13.b. Zac.7.c.

Hie.ſ.Hab.2. — *Faciens peccare.*

Aggrauat contra ſe denſum lutum, vel torquem ſuam, qui multos peccare facit, vt grauius ferat onus. Hab.2.b.

Ori.ſ.Mat.ho.24. Gre.ho.33. Bed.ſ.Exod.17. Glo.int.ſ.Eccl.40. — *Litera legis. Fomes peccati. Turba cogitationum. Tentationes.*

Graue onus dici poteſt litera legis. Matt.23.a. Quæ etiam graue iugum dicitur. Acto.15.c. Grauitas quoque manuum Moſis, ſeueritatem legis & auſteritatem deſignabat. Exo.17.c.

Graue iugum ſuper filios hominum, dici poteſt fomes peccati trahens ſemper hominem deorſum. Eccl.40.a. Et grauiſſima muſca eſt turba cogitationum mentem infeſtans. Exo.8.f. Graue autem prælium deſignat vehementes tentationes mentem opprimentes. Iſ.21.d.

Gre.8.mor.22. — *Miſeria humana.*

Grauis fit homo ſibimetipſi. Iob 7.d. Quia etiam ipſa corporis noſtri ſanitas ægritudo eſt: quia dum repulſus homo, & à carne moleſtias, & à mente quæſtiones tolerat, graue nimirũ pondus ſemetipſum portat.

Hie.ſ.Iſ.59. — *Non exaudiens Deus.*

Aggrauatæ dicuntur aures Domini, quum non audit orationes, vt faciat id quod rogatur. Iſa.59.a.

Gre.16.mor.13. & 7.mor.2. — *Tribulationes.*

Aggrauatur manus plagæ ſuper gemitum. Iob 23. a. quando ſuper præſentis vitæ exilium & miſeriam accedunt aduerſa, & percuſſiones. Et calamitas hominis grauior arena maris apparere dicitur. Iob 6.a. quia dura fuiſſe pœna oſtenditur, dum per miſericordem iudicem culpa quæ leuigatur, agnoſcitur. Aggrauaſſe dicitur Babylon iugum ſuper ſenem, quia afflixit ſenem. Iſ.47.b.

Glo.int.ſ.Iſ.47. Hie.ſ.Ionam.1. Glo.ord.ſ.Gen.48. Lyr.ſ.Iud.20. — *Vecordia. Scandalum Iudæorum. Victoria de vitiis.*

Grauis ſopor Ionæ, magnam væcordiam mentis peccatoris deſignare poteſt. Ionæ 1.b.

Grauiter accipiẽs Ioſeph mutationem manuum patris ſui ſuper filios. Gen.48.c. deſignare poteſt Iudæos grauiter ferentes vocationem Gentium: & habentes crucem pro ſcandalo.

Ingrauatum bellum filiorum Iſrael contra Beniamin. Iud.20.e. plena victoria de vitiis.

Grauida, vide Pregnans.

Gremium.

Gremium, eſt quod inter vlnas, ſeu brachia & ipſum corpus eſt, vt filius eſt in gremio patris, cùm pater ipſum amplexatur.

Gremium Iacob, deſignare poteſt amorẽ, & fauorẽ diuinũ erga genus humanũ. Gen. 48.c. — *Fauor diuinus.*

Grex.

GRex eſt minorum animalium congregatio, vt ouiũ, & capratũ: & aliquando armẽtorũ.

Aru.ſ.Pſ.131. Amb. de ſug.ſec.4. Gre.ſ.1.Reg.8. — *Virtutes. Cogitationes bonæ.*

Grex Abrahæ, deſignare poteſt multitudinem virtutum. Idem deſignabunt greges Iacob. Gen.24.b.27.b.46.d.47.a. Et greges electorum: ſunt turba virtutum ſpiritualium, & cogitationes bonæ. 1.Reg.8.c Iſ.65.b. Mal.2.a.

Amb.2.de Abr.6. — *Senſus.*

Greges etiam Abrahæ & Lot, ſenſus ſignificare poſſunt, qui à nobis ſunt regẽdi. Gen.13.b.

Bed.ſ.Gen.29. Rup.7.ſ.Gen.26. — *Habentes fidem Trinitatis. Scribæ, Phariſæi & Sadducæi. Triplex doctrina.*

Greges tres ouium, ſignificare poſſunt habentes fidem Trinitatis Gen. 29.a. Vel deſignant Scribas, & Phariſæos, & Sadducæos circa legem verſantes. Vel ſignificant doctrinam Phyſicam, ſeu naturalem, Ethicam, vel moralem, & Logicam, ſeu rationalem. Vel Iudæos, Samaritanos, & Gentiles.

Amb.ſ.Luc.2. Gre.16.mor.22. — *Simplices.*

Greges dicuntur interdum ſimplices, & vitam actiuam agentes, & imperiti populi, quos diripiunt hæretici. Gen.31.a.37.c.50.b. Exod.2.c.3.a. Leuit.5.b.6.a. Iob 24. a. Eccleſiaſtæ 2.b. Cant.1.c. Iſ.17.a. Ioel.1.d. Mich.5.c. Zac.9.d. Luc.2.b.

Amb. de initia. myſ.7. & ſer.11. Aug.2.do.Chr.6. Ori.ſ.Cant.ho.2. Gre.ſ.1.Reg.10. Ber.ſer.paru.63. Rup.ſ.Cant.4. Hie.ſ.Iſ.32. — *Fideles. Doctores. Monachi. Filij Prophetarum.*

Greges tonſarum, ſunt fideles Eccleſiæ, aut etiam doctores. Cant.4.a. Et greges ſpõſi, ſunt fideles ſubiecti Chriſto. Luc.2.b. Et grex Prophetarum, eſt multitudo doctorum in ſacra doctrina concordium. 1.Reg.10.b Et greges ſodalium, ſunt populi ſubiecti angelis: vel vulgus animarum imperfectarum. Cant.1.c. Ier.23.a.31.b.c. Eze.34.a.36.g. Mich 2.d. Iob 24.a. Greges etiam tonſarum dici poſſunt monachi tonſi mundo. Et greges caprarum de monte Galaad, Prophetarum filij habitantes in deſertis, ſectatores Eliæ.

Hie.ſ.Iſ.27.63. — *Peccatores. Gentiles.*

Greges Iacob, dici poſſunt peccatores, quorum curam habere debent prælati, vt eos conuertant. Gen.27 b.46.d.47.a. Et greges Laban, ſunt Gentiles, & venientes ad fidem ex Gentilitate. Gen.30.e. Iſ.32.c Mic.7.c. Zac.10.a.

Ori.ſ.Ier.ho.9. Aug.ſ.Pſ.77. Aug.epiſ.48. — *Iudæi.*

Greges Moſis ſunt populus Iſrael, quos lex paſcebat. Iſ.63.e. Ier.5.d.10.d. Et grex Domini contritus, ſunt Iudæi derelicti à Deo Ier.13.c.25.g. Iſ.27.c. iuxta Septuaginta. Zac.10.a. Ab his gregibus ſuſtulit Deus Dauid, hoc eſt, Chriſtum, vt paſceret Gentes. Pſ.77.

Gre.ſ.Eze.ho.2. Hie.ſ.Iſ.13. & ſ.Ier.3. Gre.ſ.Cant.1. — *Hæreſes. Decepti ab hæreticis.*

Greges ſodalium ſponſi, ſeu ſponſæ, dici poſſunt hæreſes variæ, quas deffendunt, & veluti paſcunt hæretici, qui ſodales ſponſi dicuntur. Cantic.1.e. Greges autem congregati à pſeudoprophetis, ſunt ſimplices decepti ab hæreticis, aut errores eorum. Ezec. 13. Et hos greges diſpergit Deus, cùm deceptos reducit ad fidem. Iſ.13.c. Ier.3.g.

Cogitationes carnis. Greges Amalec,ſunt turpes carnis cogitationes, vel minores culpæ reſonantes in auribus Samuelis, hoc eſt,boni prælati, vt eas caſtiget 1.Reg.15.d. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Caſtigans Deus. Quaſi gregē ad victimā congregat Deus impios, cū eos caſtigat,vt conuertantur.Ier.12.a. *Hie.ſ.Ierem 12.*

Romani. Greges quieſcentes in vinea Domini,& eam depaſcentes,fuerunt Romani exercitus,quum deſtruxerunt Hieruſalem.Iſa.27.c. *Hie.ſ.Iſa.27.*

Groſſi, vide Ficus.

Gryphus.

GRyphus , ab aliquibus dicitur animal pennatum, & quadrupes, omni ferè ex parte leoni,alis autem,& facie aquilæ ſimile. Verùm tale animal non minus fabuloſum eſt,quàm Chimæra : nec eſt in rerum natura.Sed gryphus hic Hebraicè dicitur Phere,quod aiunt Hebræis eſſe genus accipitris, & auem incolentem deſerta. Computatur inter aues immundas, *Rapina.* & deſignat rapinam malitioſorum,qui ſub ſpecie liciti imbecilliores vexant. Leui.11.b. *Iſych.ſ.Leui.11.*

Gubernare,Gubernator,Gubernaculum.

GVbernare , eſt regere , quod præcipuè de nauibus dicitur : & gubernator dicitur nauis rector, qui gubernaculum, hoc eſt, clauum nauis moderatur. Sed extenditur gubernare ad regimen domus,& Reipub.

Chriſtus. Prælatus. Gubernās Ioſeph creditam ſibi domū, deſignat Chriſtū aut prælatū regentem Eccleſiam. Gen.39.a.4.Reg.15.a. Tobi.10.d. Prouer.14.d. Et gubernator nauis ſingulorū, eſt Chriſtus. *Chryſ. de verb.Iſ ho.4. Gre.27.mor.22.*

Regens Deus per præcepta. Gubernat Deus in via,qua ambulamus,cū in ſuorū præceptorū obſeruatione nos dirigit.Iſ. 48.d.Et gubernat nubes,cū ducit prędicatores,nōquò ipſi volūt,ſedquòipſe iuſſerit.Io.37.b.

Regimē rationis. Gubernacula, quæ poſſidet intelligens, ſunt ipſum regimen rationis dirigens in proſperis, & aduerſis, & moderans animi affectus, & in huius vitæ tentationibus nos ſuſtentans.Prou. 1.a.20.c.Iacob.3.a. *Gloards.ſ.Pro.1.*

Prudentes ſeculi. Gubernatores nauis Tyri, dicuntur prudentes huius ſeculi.Eze.27.b.f. *Hie.ſ.Eze.27.*

Petrus apoſtolus. Gubernator nauis excitans Ionam,vt vigilaret,& oraret.Ion.1.b.Typus eſt Petri apoſtoli. ſuadentis Chriſto,vt proſpiceret ſibi, ne moreretur. *Rup.ſ.Ionam.1.*

Gurges.

GVrges, eſt locus in flumine profundus , in quo aqua ceu turbo vertitur. Et generaliter gurges eſt omnis aquarum congregatio,etiam in mari.

Abundantia. Gurges ponitur aliquando pro abundantia,vt cùm iuſtitia dicitur,Sicut gurgites maris deſignat ipſius iuſtitiæ abundantiam.Iſ.48.d.

Abundantia doctrinæ. Gurgites etiam deſignant abundantiam doctrinæ, & gratiæ noui teſtamenti : vt Iob.36.d. dicitur Deus effundere imbres inſtar gurgitum, quum per Apoſtolos diuinæ ſcientiæ fluenta diu abſcondita, largiori effuſione pateſecit. *Gre.17.mor.5. Hie.ſ.Habac.3.*

Superbia. Gurgites intumeſcentes, deſignare poſſunt ſuperbiam diaboli,& hæreticorum.Ier.46.b. *Tribulationes, vi perſecutiones* Haba.3.b. Item impetus tribulationum , & perſecutionum in bonos, qui gurgites dicuntur Dei, ſecundum quòd tribulationes, & perſecutiones, permittente Deo, veniunt:& hi gurgites tranſierunt ſuper Ionam, hoc eſt,ſuper Chriſtum.Ion.2.a. *& ſ.Ionam.2.*

Gurguſtium.

GVrguſtium, eſt locus anguſtus,& obſcurus,à Curculione paruo animali dictum. Sumitur autem pro gutture animalium.

Fideles. Gurguſtium piſcium,deſignare poteſt fideles in Eccleſia.Iob. 40.d.Nunquid implebis ſagenas pelle eius, & gurguſtium piſcium capite eius. *Gre.33.mor.22.*

Guſtare,Guſtus, Prægustare.

GVſtus,eſt ſenſus in animalibus,quo ſaporum diuerſitatem diſcernunt.Guſtare autem eſt libare , quaſique primoribus labiis attingere , aut lingua ad palatum adiuncta ſaporem aliquem iudicare.Et experiri,ac probare.Guſtare autem mortem, eſt mori.

Sumere Euchariſtiam. Guſtare ſuauitatē Domini,eſt experimēto ipsā cognoſcere, aut corpus Chriſti ſumere:ad quod pertinet guſtus māna,qui erat quaſi ſimilæ cū melle.Exo.16.g.Pſ.33.Heb.6.a 1.Pet.2.a. *Baſil. & Arno.ſ. Pſalm.33.*

Refectio intelligibilis angelorū. Guſtus in angelis, eſt intelligibilis alimoniæ refectio , & diuinorum nutrientiumque liquorum admiſſio. *Dionyſ.coeli hiera. 15.*

Chriſtus non permanēs in morte. Guſtans Chriſtus vinum cum felle, & non bibens.Mat.27.d. deſignauit ſe mortem quidē noſtram ſuſcepiſſe,non tamen bibiſſe,quia non permanſit in morte,ſed tertia die reſurrexit.

Guſtans ſenſum ſpiritualem. GuſtāsArchitriclinus vinū ex aqua factū.Ioā.2.b.eſt legiſperitus bibēs ſpiritualē ſēſū legis. *Hie.ſ. Pſalm. 20.*

Peccare. Guſtare mortem , eſt aliquod peccatum committere , quod inducit mortem æternam. Matth.16.d.Luc.9.d.Ioan.8.f. *Glo.ord.ſ. Ioan.2. Ori.ſ.Matth.ho.3.*

Anima decepta. Doctrina hæreticorum. Prægustata caro à beſtiis, eſt anima præoccupata, & decepta ab hæreticis.Exod.22.d.Vel doctrina hæreticorum. *Amb.ſ.Luc.9.*

Confeſſio concupiſcentiæ. Guſtans guſtaſſe ſe dicens Ionathas, demonſtrationem facit concupiſcentiæ , quam quilibet aperire debet in confeſſione.1.Reg.14.d. *Glo.int.ſ.Exo.27.*

Intelligere legē carnaliter. Guſtare quod adfert mortem , eſt intelligere legem carnaliter, quæ commiſſa delinquentium dura animaduerſione diſtringit.Iob.6.a. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Gutta,Stilla,Stacte, Stilliare, Stillicidium, Perſtillare.

Geor.Vene.Cant.2 tom.3.cap.20. Ori.ſ.Cant.ho.2.

GVtta, eſt minima pars aquæ, vel alterius liquoris, quales ſunt in pluuia. Dicitur etiam ſtilla. Gutta quoque eſt ſubtilior myrrha, quæ & Stacte dicitur. Hebraicè autem dicitur Nataph, quod aiunt aliqui eſſe balſamum, alij opobalſamum.

Chriſtus.

Gutta ſeu ſtilla factus eſt pro nobis filius Dei, vt è veſtimentis noſtris odor ſtillę procederet, iuxta illud Pſ.44. Myrrha, & gutta, & caſia à veſtimentis tuis.

Baſil. & Hie.ſ. Pſalm.44. Beda ſ.Gen.43. — Deſcenſus Chriſti ad inferos.

Gutta, vt eſt ſubtilior myrrha, deſignare poteſt deſcenſum Chriſti ad inferos, & fidem reſurrectionis eius. Gen.37.e.43.c. Exod.30.d. Pſ.44. Ezech.27.d.

Aug.ſ.Pſ.85. — Sanguis Martyrum.

Guttæ ſanguinis Chriſti, defluentes in terram. Luc.22.c. deſignabant corpus Chriſti, quod eſt eccleſia, Martyrum ſanguine fluiturum.

Ori.ſ.Iudi.ho.3. Arno ſ.Pſ.64. Hie.ſ.Mich.2. Chryſ.ſ.Pſalm.71. Aug.ſ.Pſalm.64. Gre.ſ.Eze.ho.10. Hie.ſ.Iob.38. Rup.ſ.Ioel 3. — Doctrina. Gratia. Dona Spiritusſancti. Prædicatores. Miracula Chriſti.

Stillæ pluuiarum, & ſtillicidia ſuper terram, deſignare poſſunt doctrinam & gratiam, ac dona Spiritusſancti in Gentes diffuſa. Item prædicatores: & minorem doctrinam, quæ paruulis miniſtratur, qui nondum ſunt capaces fluminis. Deſignant etiam miracula Chriſti. Et ſtillat Deus vinum, cùm dat lætitiam ſpiritualem. Et montes dicuntur ſtillare dulcedinem. Exod.9.g. Deuteron.32.a. Iudi.5.a. 2.Regum.21.b. Pſalm.64.71. Ierem.3.b. Amos 9.d. Mich.1.d.5.c. Stillæ etiam roris ſunt, doctrina, aut gratia ſenſim influens. Iob.38.c. Stillabunt montes dulcedinem in fœlicitate, quando Apoſtoli, & prædicatores ſpecialem habebunt gloriam propter prædicationem. Ioel.3.d.

Ori.ſ.Leui.ho.9. Hie.ad Principiã. & ſ.Eze.27. — Opera, & verba.

Stacte, cum ſit myrrha colata, & defæcata, & ipſe flos myrrhæ, deſignare poteſt odorem bonorum operum, & verborum, quæ ſunt Deo grata, ſed quæ eſt in Tyro, eſt ſimilitudo odoris optimi. Ezech.27.c.

Hila.ſ.Pſ.140. Philo quis rerum diui. heres. — Aqua.

Stacte præterea poteſt elementum aquæ ſignificare.

Hie.ſ.Dani.9. & ſ.Eze.20. — Caſtigans Deus citra condignũ.

Stillare dicitur furor Dei, quando Deus non totum furorem effundit, ſed caſtigat citra cõdignum, & cũ miſericordia. 2.Para.2.b.34.e. Ezec.20.g.21.a. Dan.9.c. Mich.1.d. Amos 7.d.

Gre.13.mor.15. — Compunctio.

Stillat oculus ad Deũ, cũ intẽtio noſtra tota in amoris intimi cõpũctione defluit. Iob.16.d.

Gre.20.mor.1. Aug.ſ.Pſalm.67. Hier.ſ.Ioel 3. — Prædicatio ad menſuram.

Stillare dicitur eloquium ſuper auditores, cum prædicatio fit ad menſuram, quia oportet vt exhortationis gratia ſingulis iuxta capacitatem ingenij conferatur. Iob.29.d. Et ſtillauerunt cęli, hoc eſt, Apoſtoli, & prędicatores imbrem doctrinę effuderunt. Pſ.67. Et ſtillãt mõtes dulcedinem, quum perfecti abundant diuinis eloquiis, & donis ſpiritualibus. Ioel 3.d.

Gre.17.moral.4. & 29.mor.20. — Apoſtoli & Prophetæ.

Stillæ pluuiæ, dici poſſunt Apoſtoli, & Prophetæ. Iob.36.d. Vbi Gregorius legit, ſtellæ pluuiæ: & etiam Ier.3.b. Idem dicit de ſtillis roris. Iob.38.c. vbi legit, ſtellæ roris.

Gre.17.mor.19. — Cognitio Dei in hac vita.

Stilla parua ſermonum Dei, dicitur quicquid terribile & altum in hac vita poſiti, de eius conſideratione cognoſcimus, immenſitati cæleſtia ſecretorum comparatur. Iob.26.d.

Gre.ſ.Cant.5. — Mortificatio carnis. Prædicatio Martyru.

Stillant manus myrrhã. Cant.5.b. cùm in omnibus operibus prædicator habet carnis mortificationem. Et labia ſponſi ſtillant myrrham primam. Cant.5.d. quia dum Martyrum mortes populis prædicant, quaſi myrrham mortificandis carnibus ad condimentum diſtillant.

Aug.ſ.Ioã.tra.77. Gre.ſ.Cant.5. — Frigidi per peccatum.

Guttæ noctium. Cant.5.a. deſignare poſſunt frigidos per peccatum, & defectũ charitatis: quæ refrigerant caput ſponſi, cum frigeſcere faciunt amorem Dei.

Glo.int.ſ.Iſa.40. — Res parui momenti.

Stilla ſitulæ ponitur pro re parua, & quaſi nihili. Iſ.40.d. Mich.5.d. Itidem gutta roris antelucani. Sap.11.d. Eccl'tæ 1.a.18.a.24.b.

Amb.ſ.Pſ.118. ſer.4. — Defluens anima.

Stillare dicitur anima, quæ defluit, nec plena exiſtit virtutibus.

Guttur, Fauces.

GVttur, eſt pars colli anterior, & ea pars ſeu via, qua ſpiritus ad pulmonem tranſmittitur, quæ in homine arteria aſpera nominatur: eſt etiam ea via, qua cibus in ſtomachum traiicitur. Vel potius guttur eſt, vbi ambæ viæ pulmonis & ſtomachi coniunguntur ad opiglottidem, quæ eſt ad radices linguæ, vbi fauces eſſe dicuntur.

Hie.ſ.Ierem.4. Gre.11.mor.4. Ber.ſ.Cant.ſer.48. Beda ſ.Pro.3.23. Gre.15.mo.5. & 8.mo.3. & 19.mo.14. Euc.for.ſpirit.7. — Voluntas. Interiora animæ. Cor. Cogitatio. Iudicium intellectus. Sermo occultior. Sermo.

Guttur ſponſæ, dici poteſt voluntas. Cant.2.a. Et prohibetur guttur à ſiti, cum cauemus, ne illi deſit potus ſpiritualium. Ier.2.f. Pſ.149. Pro.3.a.6.c.24.b. Et fauces ſunt interiora animæ quibus dulcia ſunt eloquia Dei. Et ipſæ iudicant comedentis ſaporem, cum guſtant ſapientiam. Pſ.118. Iob.12.b. Guttur etiam pro corde aut cogitatione videtur poni, cùm dicitur malus celare malum in gutture ſuo, quando illud non profert voce. Sic etiam lingua hæreticorum adhæret gutturi, cùm non audent libera voce peruerſa dogmata proferre, quæ intus apud ſe contegunt. Iob.20.b.29.b.31.d. Pſal.123. Poteſt etiam ſignificare iudicium intellectus. Et tam guttur quàm fauces deſignare poſsũt ſermonem occultiorem, ſicut lingua apertum ſermonem. Iob.6.d. Et guttur, in quo ſtatuendus eſt gladius, eſt ſermo diſcretione gubernandus. Pro.23.a.

Amb.ſer.37. Gre.ſ.Cant.5.7. Hie.ſ.Hoſe.8. Rup.ſ.Can.5. — Prædicatio Apoſtolorum. Diuina dulcedo.

Guttur etiam ſponſæ, dici poteſt prædicatio Apoſtolorum Chriſtum in ſe habentiũ. Guttur etiam ſponſi ſuauiſſimum, eſt doctrina Chriſti in euangeliis. Pro.8.a. Cant.5.d.7.c. Et in gutture tuba, grauem prædicationem deſignat. Hoſ.8.a. Guttur etiam ſponſi, eſt experimentum diuinæ eius dulcedinis: ideo dicitur ſuauiſſimum.

Aug.epiſ.120. — Silentiũ Chriſti. Prædicatio eccleſiæ.

Adhæſiſſe dicitur lingua Chriſti faucibus, cum in cruce tanquam ouis coram tondente ſe obmutuit. Vel cum eccleſia & prædicatores, tanquam lingua ipſius loquuntur eius Euangelium & præcepta, quæ ſunt velut eius fauces. Pſ.21.68.

Ori.ſ.Rom.3. Glo.ord.ſ.Hoſe 6. — Verba curioſa. Gula. Deceptio hæreticorum.

Guttur aliquando poteſt verba curioſa ſignificare, aut etiã gulam. Leui.1.d. Et guttur eſt ſepulchrũ patẽns, quũ quis verbis profert abſque pudore occulta peccata. Pſ.5. Ro.3.c. Pro.5.a.

Fauces latronum dicuntur eſſe apud hæreticos, qui omnes deuorare cupiunt. Sic erant ſacerdotes idolorum. Hoſe.6.d.

Deſti nō orãtes. *Ricar. de S. Vict. de ſomni. Nabuch. 38.*

Guttur habent & non clamant, qui ſupplicandi & orandi ſcientiam habent, & non ſupplicant. Pſalm. 113.

Gymnaſium.

Gymnaſium, eſt locus, in quo fit aliqua exercitatio: & peculiariter pro ludo literario accipi ſolet. In ſacra tamen ſcriptura accipitur pro loco, vbi ephœbi turpia exercebant, aut patiebantur. 1. Macha. 1. b. 2. Macha. 4. b.

Gyrare, Gyrum, quære Circumire.

Habacuc.

Scrutatores iudiciorum Dei. *Hie. ſ. Haba. prol.*

ABACVC, id eſt, luctator, vel amplexans: vnus è duodecim prophetis, qui in ſua prophetia clamat contra Deum, in eorum videlicet typum, qui iudicia Dei ſcrutari temerariè præſumunt. Hab. 1.

Vt autem tulit prandium ad Danielem in lacum leonum. Dani. 14. f. figura eſt miſericordium.

Habenæ, vide Frænum.

Habere.

HAbere, eſt in poteſtate tenere, & poſſidere. Item accipere. Gen. 12. a. Habuerunt lateres pro ſaxis. Acquirere. Prou. 23. a. Quas non potes habere. Cogitare. 3. Regum 10. a. Quæ habebat in corde ſuo. Concipere. 4. Regum 4. c. Habebis in vtero filium. Conferre. Iudith. 2. a. Habuit cum eis myſterium conſilij ſui. Conſequi. Deuterono. 11. c. Vt habeatis, & poſſideatis illam. Continere. Numer. 28. a. Habeat quartam partem hin. Credere. Ioan. 8. c. Vnum patrem habemus, Deum. Curare. Matth. 21. c. Nec pœnitentiam habuiſtis poſtea. Egere. Numer. 17. a. Iuxta id, quod habebant. Eſſe. Leui. 21. c. Qui habuerit maculam. Facere. 3. Reg. 8. d. Et habuerit aliquod iuramentum. Geſtare. Exod. 12. b. Calceamenta habebitis in pedibus veſtris. Gloriari. 1. Mach. 11. f. Habere fibulam auream. Habitare. Num. 24. c. Hanc habebitis terram per fines ſuos. Intelligere. Iob. 36. a. Habeo quod pro Deo loquar. Loqui. Pſalm. 104. Quod habuit ad Abraham puerum ſuum. Metiri. Exod. 26. Habebit octo cubitos. Obſeruare. Deuterono. 4. b. Vt habeat ceremonias. Paciſci. 3. Regum 4. c. Habebat Pacem ex omni parte. Poſſe. Marc. 12. d. Omnia quæ habuit miſit. Inuenire. Deuteronom. 28. c. Nec habeas, qui liberet te. Proſequi. Ioan. 13. d. Si dilectionem habueritis adinuicem. Reputare. Exod. 20. a. Non habebit inſontem Dominus eum ſcire. Iob. 33. d. Si autem habes quod loquaris. Tolerare. Deut. 15. d. Sin autem habuerit maculam. Valere. Marc. 5. c. Sed magis deterius habebat. Viuere. Eccl'tæ. 6. b. Et plures dies ætatis habuerit.

Deus habēs duos populos. *Ori. ſ. Mat. ho. 38. Amb. ſ. Luc. 15.*

Habens homo duos filios, eſt Deus habēs duos populos, nempe Iudæos & gentiles. Mat. 21. b. Et habens homo centum oues, eſt Chriſtus habens angelos & homines. Lucæ 15. a.

Habens Deus Iſrael peculiarē. *Hie. ſ. Ezec. 23.*

Habuiſſe dicitur Deus Samariam & Hieruſalem quaſi vxores. Eze. 23. a. quia peculiariter ſibi illum populum copulauerat. Et factę ſunt eius, quando ingemuerunt ab operibus Ægypti, luto prius & lateri ſeruientes, & legi eius ſe ſubdiderunt.

Oſtenſio miſericordiæ Dei. *Ori. ſ. Mat. ho. 14.*

Habuiſſe dicitur Dominus opus aſina & pullo, hoc eſt, peccatoribus, non propter ſe, ſed ad oſtendendam miſericordiam ſuam. Mat. 21. a.

Habere doctrinam ad inſtruēdas animas. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Habere ſcientiā obſtetricādi, eſt habere doctrinā ad inſtruendas animas. Exo. 1. d. Et habens Moſes virgā Dei in manu, deſignat prędicatorē habentē prędicationē cum operibus. Exo. 17. c. 1. Reg. 14. d. Habēs autē diſpenſator Ioſeph pecuniā, quā dederat fratribus ipſius Ioſeph, deſignat communicationem ſapientiæ, quæ plenior remanet apud cōmunicantem. Gen. 43. c.

Habere bona opera vel ſapientiam. *Gre. 16. mor. 24. Ori. ſ. Luc. ho. 23.*

Habens ſeruus vxorem eſt, habens bonam operationem, aut ſapientiam. Exo. 21. a. Habere quoque velamē, eſt habere bona opera qua ratione nō habere velamē dicūtur, qui nō habent bona opera. Iob. 24. b. Sic nō habens tunicam, eſt non habēs Deū, nec bona opera. Luc. 3. b.

Numerari inter prædeſtinatos.

Haberi in numero filiorum Iſrael, eſt contineri in diuina prædeſtinatione, & inter prædeſtinatos connumerari. Exo. 30. b.

Transferre deſiderium ad bene operandum. *Iſic. ſ. Leui. 7.*

Habere adipem morticini in varios vſus. Leui. 7. c. eſt transferre deſiderium ad virtutum operationem, quo prius malè vtebamur.

Carere vitiis mundi. *Amb. epiſ. 4. Ori. ſ. Mat. ho. 8.*

Non habentes Lia & Rachel partem in domo patris ſui, deſignant carentes vitiis huius mundi. Gen. 31. b. E diuerſo habens Eſau plurima, deſignat mundanum habentem multa vitia. Gene. 33. b. Idem deſignat adoleſcens habens multas poſſeſſiones. Mat. 19. c.

Synagoga. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. & ſ. Cant. 8. Hie. ſ. Iſa. 54.*

Quæ multos habebat filios, erat ſynagoga ante aduentum Chriſti. 1. Reg. 2. a. Ipſa quoque dicitur, quæ multos habebat populos. Canticorum 8. d. Et habens virum, erat ſynagoga habens Deum, vel legem, cui ſubdita erat, tanquam viro. Iſ. 54. a. Gala. 4. d.

Caro. *Cyril. cont. Iulia. 9. Phil. quod Deus ſit immuta.*

Babylonia quoque huius mūdi dicitur, quę multos habebat filios: quę infirmatur per eos, qui veniunt ad beatitudinem. Idem dici poteſt de carne habente diuerſa opera carnalia.

Quærēs ſalutem extra ſacrā ſcripturam. *Glo. int. ſ. Leui. 11.*

Habens multos pedes, quod inter immunda numeratur. Leui. 11. g. deſignat eum, qui aliis ſcripturis præter diuinam legem ſalutem ſibi futuram affirmat.

Mirabiles ſenſus ſub vili ſermone. *Ori. ſ. Ierem. ho. 2. Amb. ſ. 2. Cor. 4.*

Habere theſaurum in vaſis fictilibus, eſt habere mirabiles ſenſus ſub rudi ſermone: vel in homini fragili. 2. Cor. 4. b.

Habentes turbæ ſecum cæcos & claudos, & alios infirmos, quos afferebant ad Ieſum.

Ori.ſ. Mat.cap.15. Mat.15.c.deſignant eos, qui proximorum ſalutem procurant. *Procurantes ſalutē proximorum*

Baſi.ſ. Pſ.37. Non habere dicitur redargutiones, qui caret defenſione peccati. Pſ.37. *Non defendens peccatum.*

Hil.ſ. Mat.can.13 27. Amb.ſer.80. Habenti datur, cùm habenti fidem datur cognitio myſteriorum: & à non habente aufertur quod habet, cum à Iudæis non habentibus fidem ablata eſt lex & eius cognitio. Mat.13.b.25.c.Lucæ 19.d. Habenti etiam vnam virtutem prædicatur, vt confirmetur: à non habente autem auferri debet, quod habet, hoc eſt, vitia. Rurſus vtenti cum benignitate eo, quod accepit, adimplebitur & cumulabitur, quod habet. A non habente quoque aufertur quod habet, quum a non habente charitatem, aufertur aliud donum, quod inuenitur habere. *Credenti datur cognitio myſteriorum.*

Amb.ſ. Luc.9. Non habens filius hominis, vbi caput ſuum reclinet. Luc.9.g. deſignat non inueniri ſimplices, in quibus requieſcat. *Non inueniri ſimplices.*

Amb.ſ. Luc.11. Habet amicum, à quo petat panes, ille, qui habet Deum. Luc.11.a. *Habens Deum.*

Amb.ſ. Luc.10. Hābēs curā vulnerati ſtabularius, eſt epiſcopus habens curam gregis ſibi cōmiſſi. Luc.10.f. *Epiſcopus.*

Glo.ord.ſ. Luc.15. Habens mulier drachmam, eſt eccleſia habens fideles. Luc.15.b. Vel diuina ſapientia habens drachmas decem, id eſt, angelos, & homines. *Eccleſia. Sapientia diuina.*

Glo.ord.ſ. Mich.2. Non habent in hoc mundo requiem boni, qui ſe cognoſcunt viatores, & ambulant viam cæleſtis patriæ. Mich.2.c. *Peregrini fideles*

Hie.ſ. Iſa.42. & ſ. Ierem.5. Habent Iudæi apertas aures, & non audiunt, quia habent literam legis, & eius ſenſum non percipiunt. Iſa.42.d.habent etiam oculos, & non vident: & aures, & non audiunt: qui cognoſcentes naturaliter recta, nolunt ea facere. Et non habet cor, qui etiam in naturali cognitione deficit. Ier.5.e.Hoſe.7.c. *Habentes literā ſine ſpiritu.*

Aug.83.q.67.& ſ. Ioan.trac.75. Habent primitias ſpiritus, qui Deo ſpiritum ſuum obtulerunt. Roma.8.d.Et habent mādata Dei, qui ea tenent in memoria, ſermonibus, auditu, & opere. Ioan.14.c. *Offerentes ſpiritum ſuum Deo.*

Gre.1.mor.35. Habent thus & munera in manu, qui exhibere ſe in Dei ſacrificio, orationem cum operibus pollicentur. Ier.41.b. *Orat ea cum operibus.*

Glo.ord.ſ. Cant.8. Nō habebat vbera ſpōſa, cū in ſolis Apoſtolis erat eccleſia nondū prædicātibus. Cant.8.c. *Nondū prædicātes Apoſtoli. Eccleſia.*

Glo.ordi.ſ. Iſa.60. Habita odio Sion, eſt eccleſia, quæ odio habetur apud Iudæos.60.c.

Non habebat requirentem Sion, quum non habebat Deum. Ieremiæ.30.c.Sic non habet conſolatorem anima, quæ non habet Deum. Thren.1.c. *Nō habēs Deū*

Hie.ſ. Mala.2. Habet in grege maſculum, qui habet naturam ſatis congruam diſciplinis, & cæteras dotes ad virtutem accommodas. Mala.2.a. *Natura cōgrua diſciplina.*

Hie.ſ. Mala.2. Habet filiam Dei alieni, qui habet animam peccato ſubiectam. Mala.2.c.Habet etiam maculam, aut rugam, qui habet peccatum. Ephe.5.f. *Peccans.*

Rup.ſ. Cant.7. Habens populos eſt fides in multos populos dilatata, quum lex ſolum ſit in vno populo Iudæorum. Cant.8.d. *Fides.*

Non habere plus, aut minus de manna, eſt accipere denarium diurnum in fœlicitate. Exo.16.d.2.Cor.8.c. *Obiectum felicitatis.*

Habentes herbæ & ligna in ſemetipſis ſementem generis ſui. Gen.1.d.deſignare poſſunt in homine principia benè operandi, & liberum arbitrium. *Liberū arbitriū*

Habent homines & animalia herbas & fructus ad veſcendum. Geneſ.1.d.vt deſignetur in homine pars rationalis & animalis, quæ habent in rebus à Deo conditis, vnde paſcantur. Ad idem refertur habere eſcas Geneſ.45.b.

Habere diem egreſſionis de Aegypto in monimentum. Exo.12.c.eſt recordari remiſſionis peccatorū à Deo acceptæ, & paſſionis Chriſti per quā liberati ſumus à ſeruitute Pharaonis. *Recordari remiſſionis peccatorū, & paſſionis Chriſti.*

Amb.ſ.1.Cor.8 Habentes iacula, ſunt inuidi, qui habent verba detractoria. Gen.49.c. Deſignant etiam Iudæos, qui exacuerunt linguas ſuas aduerſus Chriſtum. *Inuidi. Iudæi.*

Non habere quod reddatur pro furto. Exo.22.a.deſignat hominem non habere ex ſe, vnde ſatisfaciat Deo, quem offendit. Idem eſt non habere omnia, quæ neceſſaria ſunt ad emundationem. Leui.14.c. Et non habere argentum ad emendam aquam. Iſ.55.a.d. *Non valēs ſatiſfacere pro peccato.*

Habens ſacerdos reliquam partem ſimilæ, quę offerebatur. Leui.5.c.deſignat reſeruari ſemper aliqua myſteria doctoribus, quæ minores non percipiunt. Sic habet ſacerdos pellem victimæ holocauſti. Leui.7.a.Et ſacerdos, qui obtulit ſanguinem & adipem, habet pectus & armum dextrum hoſtiæ. Leui.7.d. *Myſteria reſeruata ſacerdotibus.*

Beda ſ.Gen.49. Habere ſecum, Aaron, & Hur. Exo.24.d.eſt habere Chriſtum & Spiritum ſanctum. *Habere Chriſtū, & Spiritum ſanctum.*

Glo.ord ſ. Exo.24 Habens leproſus veſtimenta diſſuta. Leuiti.13.f. deſignat manifeſtationem errorum. *Manifeſtatio errorum.*

Glo. ord.ſ. Leui.13 Non habere ſportulam, eſt carere virtute verbi contemplationis.1.Regum.9.b. *Carere virtute verbi.*

Gre.ſ.1.Reg.9. Ori.ſ.Luc.ho.23 Hil.ſ.Mat.can.10 Habere duas tunicas, eſt ſimul veterem & nouum hominem velle habere: & duobus ſeruire Dominis: & præter Chriſtum in hæreſim incidere. Luc.3.c.Mat.10.b. *Nouus & vetus homo.*

Habere in poteſtate animam ſuam dicitur is, qui immobilem inter errores fallentium ſapientis animæ ſtatum ſeruare didicit. Pro.23.a. *Conſtātia mētis*

Habens poteſtatem ſuper aliquem, eſt diabolus. Eccl'tæ.10.a. *Diabolus.*

Beda ſ.Pro.23 Habent pro nihilo terrā deſiderabilem, qui peccando perdunt cæleſtem patriam. Pſ.105. *Contemptus cæleſtis patriæ.*

Baſi ſ.Pſ.32. Arno.ſ.Pſ.105. Habens dæmonium erat Gentilis populus, à quo eiecit Chriſtus dæmonium. Matt.12.b. *Gentilis populus*

Hil.ſ.Mat.can.12 Hie.ſ.Iſa.14. Non habebit conſortium Nabuchodonoſor, aut Lucifer cum aliis in ſepultura. Iſ.14.e. quia qui grauius peccauit, & aliis magiſter extitit peccandi, grauius puniri debet. *Potentes potenter punientur.*

Glo.ord.ſ. Mat.13 Quæ habebat, vēdit homo, vt emat agrum, in quo eſt theſaurus, hoc eſt, relinquit vitia, vel poſſeſſiones, quæ dicebatur habere, vt acquirat gratiam, vel vitam æternam. Matth.13.f. *Relinquere omnia pro gratia & gloria.*

Habens

Iudæi habentes infidelitatem.

Habens Herodes vxorem fratris ſui. Mat.14.a. deſignat Iudæos ſuſcipientes infidelitatem. Habuerunt etiam filiã Dei alieni, hoc eſt, legem ceremoniarum poſt mortẽ Chriſti. Mala.2.c. *Hil. ſ. Mat. can.14. Rup. ſ. Mala.2.*

Non credens incarnationem.

Non habens paralyticus hominem, qui mitteret eum in piſcinam, deſignat non credentem incarnationem Chriſti. Ioan.5.b. Vel eſt gentilis populus non habens Chriſtum, nec Apoſtolos, qui eum inſtruerent in fide, maximè contradicentibus Iudæis. *Amb. de ſacrame.2. Rup. ſ. Ioan.*

Habẽtes errores.

Habentes ſeniores vnuſquiſque thuribulum, deſignant eos, quorum ſinguli habent ſuos errores, & ſacrilegia in Deum. Eze.8.e. *Hie. ſ. Eze.8.*

Negantes diuinitatem Chriſti.

Habent dorſa contra templum, qui negant diuinitatem Chriſti, & eum vt creaturam colunt. Eze.8.g. *Hie. ſ. Eze.8.*

Nolentes ſacerdotes cognoſcere Chriſtum prophetatum.

Habuerunt inquilini domus Iob ipſum, tanquam alienum. Iob.19.b. quum ſacerdotes Iudæorum, & Leuitæ Chriſtum incarnatum, quem dudum per legis verba prædixerant, cognoſcere ac venerari noluerunt. *Gre.14. mor.21.*

Superbia ſeruiẽs diabolo.

Habebant mulieres ſpiritum in alis. Zacha.5.d. quia ſuperbia & inanis gloria in actionibus ſuis, voluntati Satanæ deſeruiunt. *Gre.14. mor.28.*

Habens piſcis pinnulas & ſquamas. Leu.11.b. vide Pinnula, & Squama.

Habentes crura retro longiora. Leui.11.c. vide Crus.

Habere calceamenta, vide Calceamentum.

Contemptus laudis.

Habet aquas ſolus, qui ex prædicatione non ambit laudes humanas. Prouerb.5.d. *Beda ſ. Pro.5.*

Habere in vtero, vide Prægnans.

Habitus, Habitudo.

HAbitus, eſt qualitas & forma corporis, & cuiuſcunque rei, quæ & habitudo dici poteſt. Habitus quoque dicitur indumentum. Et apud philoſophos habitus eſt promptitudo ad aliquid agendum ex frequentatis actibus reſultans.

Nouitas vitæ. Confeſſio peccatorum.

Habitus Thamar mutatus. Gen.38.c. deſignat vetere homine ſpoliato, aſſumptam nouitatem vitæ. Et habitus meretricius confeſſionem indicat peccatorum. *Beda ſ. Gen.38.*

Virtutum decor.

Habitudo corporis vacarũ pinguium mira. Gen.41.a. decorẽ virtutum in anima deſignãt. *Lyra. ſ. Gen.41.*

Habitare, Inhabitare, Colere, Colonus, Colonia, Commorari, Morari, Incola, Indigena, Inquilinus.

HAbitare, eſt in aliquo loco ſedem habere, ac commorari, ipſumque incolere. Differt autem commorari ab habitare, quòd hoc ſit perpetuum, commorari verò ad tempus. Eſt item habitare, connubio iungi. Iſ.62.b. Habitabit enim iuuenis cum virgine. Conuerſari. Gen.34.b. Habitate nobiſcum. Dominari. Ioſu.17.c. Cœpit Chananæus habitare in terra. Liberè verſari. Deut.33.b. Habitabit Iſrael confidenter. Colonus autem eſt, qui locum incolit, in quo non eſt natus, vt erant Coloniæ Romanorum. Inquilinus itidem, qui alienum incolit ſolum.

Habitare ſiue in Iudæa, aut in aliqua eius parte, ſiue in Aegypto, aut in aliqua eius parte variè dicitur. Et habitare in medio ſiue in extremo, & multæ aliæ differentiæ habitandi in genere conſiderari poſſunt. *Ori. ſ. Ierem. ho.2.*

Pater in filio. Deus in ſanctis. Verbum in carne.

Habitat Deus in cælo, hoc eſt, Pater in Filio vel Deus in Sanctis. Pſ.122. Col.1.c. Et habitat Deus in monte, hoc eſt, in Chriſto. Pſ.67. Et habitaculũ preparatũ eſt humanitas Chriſti, in qua habitat omnis plenitudo diuinitatis. Pſ.32. Col.2.b. Et habitat gloria in terra, hoc eſt, Verbũ Dei in humanitate Chriſti. Pſ.84. Dicitur quoque Deus habitare in altis, ſecundum excellentiã naturę ſuę. Pſ.112. Et habitator ęternitatis diciturDeus: & habitaculũ eius dicitur ſanctum, quia non habitat niſi in Sanctis. Iſ.57.c.63.d. Et licet Deus ſit vbique, non tamen dicitur habitare niſi in bonis, vt in templo, & per quandam conuerſationem dicitur habitare nobiſcum. Iere.7.a. Et habitat Dominus in excelſo, hoc eſt, in angelis & in bonis. Iſ.33.a. Et habitat gloria Domini in monte Sinai, hoc eſt, in Chriſto, vel in eccleſia. Exo.24.d. Zac.2.d.8.a. Et habitat Deus in Siõ monte ſancto. i. in eccleſia. Ioel 3.d. Et habitat in ſancto, Chriſtus videlicet in corpore, vel in eccleſia. Pſ.21.75. Et inhabitat gloria in terra noſtra, cùm Spiritusſanctus eſt in cordibus, aut corporibus noſtris. Pſ.84. Et habitabilis terra, aut habitata, eſt eccleſia, vel anima, in qua eſt Deus. Exo.16.d. E diuerſo, inhabitabilis eſt, in qua non eſt Deus. Ierem.6.b. Et habitaculum præparatum Dei, ſunt Apoſtoli & ſancti. Pſal.32. Et habitans Deus in Hieruſalem, eſt Chriſtus in eccleſia, vel militante, vel triumphante: vel etiam in interiori homine. Sic etiam habitat Deus in cælis. Pſ.2.9.88.131.134. Iſ.8.d. Epheſ.3.c. Et habitat Deus in medio populi ſui. Exo.25.b.29.g. Zach.1.d. *Hila. ſ. Pſ.122. Arn. ſ. Pſ.32.34.67. Am. ſ. Pſ.118. ſer.6. Hie. ẽ Cypr. ſ. Pſ.21.89. Aug. ſ. Pſ.75. & 57.* *Christus in Eccleſia.* *Aug. ſ. Pſ.32. Arno. ſ. Pſ.9. Gre.29. mor.9. Hil. ſ. Pſ.2.67.*

Chriſtus in humilibus.

Habitans Abraham in conualle Mamre, eſt Chriſtus habitans in humilibus. Gene.13.c.26.d. Et habitans Iſaac in terra Auſtrali, eſt Chriſtus habitans in feruentibus charitate. Gene.24.g. Et habitans Ioſeph in domo domini ſui, eſt Chriſtus in eccleſia. Gen.39.a. Vel in ſynagoga Dei patris. Et inhabitat Dominus Deus, hoc eſt, Chriſtus mediator in eccleſia. Pſ.67. Et habitat lux in via, hoc eſt, Chriſtus in mentibus fidelium. Iob.38.b. Thren.4.c. Eze.43.b. Habitat iuuenis cum virgine, hoc eſt, Chriſtus cum eccleſia. Iſ.62.b. Et commoratur ſponſus inter vbera ſponſæ, cùm Chriſtus manet in corde: vel in dilectione Dei, & proximi. Cant.1.d. Et habitat iudicium in ſolitudine, hoc eſt, Chriſtus in gentibus. Iſ.32.d. Et habitans Iephte in terra Tob, eſt Chriſtus habitans in cælo poſt reſurrectionem, vel in eccleſia. Iudi.11.a. Cõmoratur ſponſus cum ſponſa in villis, cùm eius fides recipitur à gentibus. Cant.7.d. *Beda ſ. Gen.39. Chriſtus in eccleſia, vel ſynagoga. Hie ſ. Iſa.32.62. Gre. ſ. Cant. ho.2. Gre. ſ. Cant.1. Aug. q. in Iudi.49.*

Amb. de ben. pat. 6. Beda ſ. Gen. 49. Ricar. de S. Vict. de 12. patri. 32. — *Chriſtus in vtroque teſtamento. Iuſtus in medio.*

Habitans Iſachar inter terminos, deſignat Chriſtum, qui eſt in vtroque teſtamento prædicatus. Gen. 49.c. Vel deſignat virum bonum, qui non declinat ad dexteram, vel ad ſiniſtrã. Vel qui adhuc eſt in hac vita, ſed habet conuerſationem cæleſtem ita, vt nec hanc, nec illam plene habeat.

Gre. ſ. 1. Reg. 14. Hie. ſ. Ierem. 31. Hila. ſ. Pſ. — *Quieſcens in vmbra Chriſti.*

Moratur ſub malo granato, qui requieſcit ſub vmbra Chriſti. 1. Regum. 14.a. Et habitant in monte ſancto, qui habitant in Chriſto. Ier. 31.c.

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 4. Arn. ſ. Pſ. 112. Hie. ſ. Iſa. 33. 65. Aug. ſ. Pſ. 30. — *Cæleſtis patria.*

Habitaculum ſanctum Dei, eſt terra viuentium: quod etiam dicitur habitaculum firmiſſimum. Exo. 15.a. Et habitaculum præparatum. Pſal. 32. 106. Habitare autem in tabernaculo Dei in ſecula, eſt habitare in gloria cæleſti. Et habitare in vultu Dei. Pſ. 14. 26. 36. 22. 60. 64. 112. 139. Et habitabunt Sancti domos, quas ædificarunt: quia per merita recipientur in cælo, & non alius habitabit, quia non auferetur ab eis præmium. Iſa. 65.d. Et habitant in excelſis, qui ſunt in gloria cæleſti. Iſa. 33.c. Et habitatio opulenta eſt Hieruſalem cæleſtis, vbi eſt plenitudo omnium bonorum. Iſa. 33.d. Ipſa eſt habitatio lætantium omnium. Pſ. 86. Et habitator quietis eſt, qui eſt in fœlicitate. Iſa. 38.b. Habitationes filiorum iſrael, in quibus celebratur ſabbatum, ſunt in patria cæleſti. Nemo enim ab illis habitationibus migrat, quas ſemel ſortitus fuerit. Leui. 23.a.

Iſyc. ſ. Leui. 23. Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. Aug. ſ. Pſ. 28. — *Baptiſmus.*

Inhabitare facit Dominus diluuium. Pſ. 28. quum purificat animam per baptiſmum, vt ſit habitaculũ Deo congruens. Vel cũ conſeruat Sanctos inter huius mũdi fluctus velut in arca.

Aug. ſ. Pſal. 84. — *Chriſtus in Iudæa.*

Inhabitat gloria in terra Iudæa. Pſalm. 84. quia ibi cultus vnius Dei erat: & ibi natus & conuerſatus eſt Chriſtus, & operatus redemptionem noſtram.

Gre. 19. mo. 27. & ſ. Eze. ho. 14. — *Gratia in operibus.*

Moratur ros in meſſione iuſti. Iob. 29.c. cum gratia Dei eſt in operibus eius. Et habitat in hortis eccleſia, vel anima, quæ viriditate ſpei, & bonorum operum eſt repleta. Cant. 8.b.

Ber. ſ. Cant. ſer. 43. Rup. ſ. Cant. 1. — *Chriſtus inter proſpera, & aduerſa.*

Commoratur ſponſus inter vbera ſponſæ. Cantic. 1.d. quando inter congratulationem & compaſſionem, quæ ſunt in proſperis & aduerſis, ſponſus eſt medius: ne proſpera extollant, nec triſtia deiiciant. Commorabatur etiam inter vbera Virginis Mariæ, cùm eius dolores ſemper gerebat in pectore.

Glo. ord. ſ. Eze. 2. — *Chriſtus inter Scribas, & phariſæos.*

Habitans Ezechiel cum ſcorpionibus, deſignabat Chriſtum inter Scribas, & phariſæos. Ezech. 2.c.

Hie. epiſ. Mult. in vtranque. Ori. ſ. Ioſu. ho. 7. Chry. ſ. Gen. ho. 29. Aug. 16. ci. Dei 2. Rup. 4. ſ. Gen. 30. Beda. ſ. Pro. 2. Baſi. ſ. Pſalm. 48. Hier. ſ. Iſa. 10. Amb. de ben. pat. 5. Hil. ſ. Pſalm. 138. Ori. ſ. Leui. ho. 16. Gre. ſ. Cant. ho. 2. & ſ. Iſa. ho. 8. Ori. ſ. Ier. ho. 6. & ſ. Eze. ho. 11. Hil. ſ. Matt. can. 13. Amb. ſ. Luc. 13. Arno. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Ier. 7. & ſ. Iſa. 22. Gre. 19. mor. 1. Euch. q. in Pſ. Hie. ſ. Iſ. 23. 33. 48. 62. — *Gentiles in eccleſia.*

Habitans Iaphet in tabernaculis Sem, deſignat gentiles habitantes in eccleſia, quæ prius erat in Iudæis. Gen. 9.d. Et habitans Moſes cum Ietro, deſignat conſortium Iudæorum & Gentilium in fide eccleſiæ. Exo. 2.d. Habitantes in domo vna meretrices, ſunt gentiles & Iudæi in Eccleſia. 3. Regum 3.c. Et habitans Rahab in medio Iſrael vſque in hodiernum diem, deſignat gentiles inſitos in oleam fidei eccleſiæ. Ioſ. 6.d. Et habitat populus Dei in terra, quam dedit Deus Iacob, hoc eſt, in eccleſia. Ezech. 28 g. 36.c. Prouerbiorum 2.d. In hac terra Domini non habitant hæretici. Hoſe. 9.a. Habitantes orbem ſunt exiſtentes in eccleſia. Pſalm. 48. Et habitator Sion eſt, qui habitat in eccleſia. Iſa. 10.f. 65.b. Et habitantes in littore maris ſunt habitantes in eccleſia: qui ſunt in tuto, vbi alios ſuſcipere valeant à fluctibus maris. Gene. 49.b. Et habitant in extremis maris, qui ſunt in ſupremis mundi. Pſalm. 138. Et habitationes, vbi æduntur azima, ſunt eccleſiæ. Exod. 12.f. Et habitatio lætantium eſt in Sion, hoc eſt, in eccleſia. Pſalm. 86. 112. Iſ. 12.b. Habitacula etiam filiorum iſrael, ſunt eccleſiæ, vel mentes & corpora. Exod. 35.a. Leui. 3.d. 16.c. Habitat autem abſque pauore ſuper terram, qui eſt in eccleſia cum animi tranquillitate. Leuiti. 26.a. Habitacula etiam miniſtrantium Salomoni, ſunt ordines epiſcoporum, & præſbyterorum in eccleſia. 3 Regum 10.a. Inhabitatæ quoque ciuitates, ſunt eccleſiæ cum multitudine fidelium. Iſa. 10.g. Ezech. 36.c. Habitator etiam vmbilici terræ, dicitur habitator eccleſiæ. Ezech. 38.d. Habacuc. 2.b. Habitatores quoque Hieruſalem dicuntur exiſtentes in eccleſia. Pſalm. 36. 123. Iſa. 22.f. 30.d. 49.e. Ieremię. 4.a. 11.a. Soph. 1.a. Et habitantes volucres cæli ſub cedro magna, ſunt contemplatiui in eccleſia. Eze. 17.g. Et habitantes volucres cæli in ramis ſinapis, ſunt exiſtentes in Chriſto, & in Apoſtolorum protectione manentes. Matth. 13.d. Luc. 13.d. Inhabitantes vnanimes in domo, ſunt concordes in eccleſia. Pſalm. 67. 132. Et habitantia animalia in hęreditate Dei, ſunt animales homines, vel gentiles in eccleſia. Pſ. 67. Habitant etiam in terra, quam dedit Deus patribus qui habitant in eccleſia. Ier. 7.a. 17.d. Et habitant confidẽter qui ſunt in eccleſia, ſub Dei protectione. Ier. 23.b. 32.g. Eze. 12.c. 36.d. 37.f. 38.c. Habitata etiã terra dicitur eccleſia: & habitatores terrę, ſunt fideles in eccleſia: & corã Domino habitare dicũtur, & in excelſis. Iſ. 23.d. 33.c. 62.b. Ier. 4.b. Et habitat Cedar in domibus, cũ gentes vagæ habitant in eccleſiis: qui & habitatores petræ dicuntur. Iſ. 42.b. Et habitat ſemen Sion ciuitates deſertas, quũ verbũ Dei, & Apoſtoli ſuſcipiuntur in gẽtibus. Iſ. 54.b. Et morari Moſen in terra Madian, eſt prædicare gentibus. Exo. 2.c. Idem deſignant morantes fratres Ioſeph in paſcendis gregibus. Gen. 37.e. Indigena terræ, eſt nutritus in eccleſia. Exo. 12.c. Leu. 16.f. 17.d. 18.d. 29.g. Ioſ. 8.g. Habitaculum prophanum in eccleſia eſt, ad quod admittuntur laici. Ezec. 48.b. Zac. 1.c. 8.a. 12.b. 13.a.

Rup. ſ. Agge. 2. Hie. ſ. Zach. 2. — *Fiducia in lege.*

Habitant Iudæi in domibus laqueatis. Agge. 1.b. quia confidũt in litera legis ſine Chriſto.

Confidens eccleſia in Deo.

Habitatur Hieruſalem abſque muro. Zac. 2.a. cùm in eccleſia nõ eſt fiducia in auxilio temporali, ſed in diuino. Et habitat Hieruſalem in loco ſuo. Zach. 14.c. cùm dicit: In loco paſcuæ, ibi me collocauit.

Ori. ſ. Gen. ho. 11. Baſi. ſ. Pſ. 48. Hier. ſ. Iob. 39. Gre. ſ. Cant. 8. — *Scrutatio ſcripturarum.*

Habitans Iſaac iuxta puteum videntis, eſt perſeuerãs in ſcrutatione ſcripturarum. Gen. 25.b. Et habitans Abraham vbi placuerit, deſignat permiſſionem prædicationis Chriſti inter

gentes.Gene.20.d.Et habitans Iacob in tabernaculis.Gen.25.d.deſignat vacantem ſpiritualibus & diuinis, aut in ſimplicitate viuentem. Habitat quoque rhinoceros ad præſepe Iob, quum gentiles conuerſi tractant ſacras ſcripturas.Iob.39.b.Et habitat in hortis eccleſia,cum verſatur in ſacris ſcripturis.Cant.8.d.

Sermo legis & euangelicus in ſcriptura veteri. Viuens in carne.

Habitantes ſimul fratres ſunt ſermo legis & euangelicus,in eadem ſcripturæ veteris teſtamenti domo manentes.Deut.25.b.Et habitans in tabernaculo, eſt ſermo & ratio legis in lectione ipſius legis.Iſ.22.d. *Ori.ſ.Matt.ho.22. Hier ſ.Iſa.22.*

Habitat nunc in tabernaculo Domini,qui vtitur corpore tanquam peregrinus.Pſa.14.Et habitantes in terra ſunt viuentes in carne. Pſalm.32.Et habitant terminos terræ, qui adhuc pugnant cum carne.Pſalm.64.Habitant quoque domos luteas, qui in terrenis corporibus ſubſiſtunt,habentes theſaurum in vaſis fictilibus.Iob.4.d. Habitaculum iuſtitię dicitur corpus,aut anima iuſti.Iob.8.a.Inhabitare terram,eſt in corpore benè operari,vel in corde conſiſtere,nec longius euagari, nec vltro citroque diſcurrere, ſed intra animæ noſtræ terminos contineri,eamque diligentius conſiderare:atque eius agricolam fieri,vt Noe.Idem eſt inhabitare orbem.Pſ.32.36. *Baſi.ſ.Pſ.14.32. Hila.ſ.Pſ.64. Gre.5.mor.27. Arn.ſ.Pſ.36. Ori.ſ.Pſ.36.ho.1*

Inſtare perfectioni.

Habitare Bethel,eſt perfectioni inſtare.Ge.35.a.Idem eſt habitare in terra Geſſen,& in optimo terræ loco.Ge.45.c. 47. d. Et habitatores Cariathiarim.1.Reg.6.d.ſunt perfecti viri ab amore mundi alta conuerſatione ſeparati:qui dicunt,Noſtra conuerſatio in cælis eſt.Philip.3.d.Eoſdem deſignant habitantes in terra Auſtri,qui videlicet cum virtutum perfectione habent ſcientiam ſcripturarum.Iſa.21.d. *Gre.ſ.1.Reg.6. Hie.ſ.Iſa.21. Hie.ſ.Mich.1.*

Eccleſia habens Trinitatem.

Habitat eccleſia in Sennan, hoc eſt,in abundantia, quia habet Patrem & filium & Spiritum ſanctum, cum quibus omnes ſpirituales gratias, copiamque virtutum poſſidet. Mich.1.c. *Hie.ſ.Nahū 3.& ſ.Matt.13.*

Habens eccleſia prophetas & doctores. Conuerſatio ſapientum cum ignorantibus.

Habitat in fluminibus eccleſia, quæ habitat ſuper omnes prophetas & habet doctores in circuitu ſuo, quorum de ventre manant flumina aquæ viuæ. Nahum 3.b.Et habitant volucres in ramis ſinapis, quum animæ & virtutes angelicæ quieſcunt in dogmatibus ſacræ ſcripturæ.Matt.13.e.

Habitans Iacob in Ægypto,deſignat ſapientes conuerſantes cum ignorantibus,vt eos inſtruant.Gen.47.f.Et habitans idem in Haran paucos dies, deſignat non multum immorandum eſſe ſenſibus,ne corporeis coloretur voluptatibus,& ſeculi capiatur illecebris.Eſt aute habitandum, vt diſcat ſtudioſus diſciplinæ virtutes ſenſuum, & velut ſitus quoſdam carnis, atque regiones:vt ſe cognoſcat,& nouerit vehementiam carnis, quid & qua cauſa creatum ſit quemadmodū vnuſquiſque ſenſus operetur.Ge.27.g.Et habitat pauper cum diuite, hoc eſt,ignari cum doctis in eadem fide.Exo.22.d.Et commorari in villis,eſt inſtruere ſimplices. Cant.7.d.Habitans autem Iacob in terra Geſſen, quę erat in Ægypto. Gene.46. d.deſignat quòd licèt boni ſint in hoc mundo,tamen non deſinunt eſſe propinqui Deo. *Amb.de fuga ſe.4 & de Iſaac.8.*

Non habitari Aegyptum quadraginta annis,eſt pœnitentiam agere de peccatis in hoc mūdo commiſſis,& non amplius in rebus huius ſeculi delectari. Eze. 29. c. Habitant etiam in Marach, vel in amaritudinibus,qui agunt pœnitentiam.Mich.1.b. *Hie.ſ.Eze.29.& ſ. Mich.1.*

Pœnitentia. Separatio virtutū ab affectib.

Habitare nō valentes communiter Abraham,& Lot,deſignant in eadem anima non poſſe manere ſimul virtutes & paſſiones,ſeu affectus.Ge.13.b.Et habitans ſolus Iacob,deſignat ſegregationem fidelium ab infidelibus.Nume.23.b.Habitans autem Iebuſæus in Hieruſalė, deſignat malos bonis permixtos in eccleſia, & malas cogitationes in mente. Idem deſignat habitans Chananæus in Ephraim.Ioſue 15. g.16.d. Et habitans lupus cum agno, eſt Paulus cum Petro,aut Anania.Et morātur ſimul vitulus, leo, & ouis, hoc eſt, magni & parui, in eccleſia.Iſa.11. d. *Amb 1.de Abra.6. Ori.ſ.Num.ho.15. ſ.Ioſu.ho.21.*

Habentes fidem patrum. Occupātes fideles ſedes dæmonū.

Habitant in terra, quam dedit Deus patribus, qui habent fidem Sanctorum patrum. Ezech.36.f. *Hie.ſ.Iſa.11.*

Habitant in tabernaculis gentium filij Iſrael, quum fideles occupant ſedes apoſtatarum dæmonum.Pſ.77. *Hie.ſ.Eze.36.*

Abſtinentes. Reſipiſcentia hæreticorum. Eſſe cum Deo.

Habitatores Iabes,dici poſſunt,qui longum abſtinentiæ vſum habent 1 Re.11.a. *Aug.ſ.Pſ.77. Gre.ſ.1.Reg.11.*

Habitant apud Moab profugi Dei,quum qui decepti ab hæreticis in interitum ibant,ſub eiſdem ad fidem reductis tuti efficiuntur. Iſa.16.a. *Hie.ſ.Iſa.16.*

Habitare cum igne deuorante,eſt eſſe cum Deo, qui dicitur ignis conſumens: vel eſt annunciare ignem inferni.Iſa.33.c.

Veniens ad fidē.

Colonus eſt:qui venit ad fidem ex infidelitate.Exo.12.g. Et coloniæ Iudæorum deſignāt cultum religionis. *Hie.ſ.Iſa.33.*

Prædicator perfectus.

Morans Saul in extrema parte Gabaa, deſignat prædicatores in perfectis & ſublimibus operibus exiſtentes,quibus ſe aliis in exemplum conſpicuos exhibent.1.Reg.14.a. *Glo. int.ſ.Exo.12*

Simplex fruens myſteriis.

Morans ſtellio in domibus Regum,eſt ſimplex fruens myſteriis diuinis Prouerbior.30.d Moratur etiam Rhinoceros ad præſepe Iob,vel eccleſiæ.Iob.39. b.cùm potentes ſeculi paſcuntur doctrina ſacræ ſcripturæ. *Gre.ſ.1. Reg.14.*

Conſiderans nouiſſima. Collectio mētis.

Habitat in extremis maris,qui conſiderat nouiſſima huius ſeculi.Pſa.138. *Gre.6 mor.4.& 31.mor.2.*

Habitare Iacob domi, aut in tabernaculo.Ge.25.d.eſt ſe intra mentis ſecreta reſtringere, & nequaquam exterius per deſideria diſſipare, ne dum ad multa foris inhiant, à ſemetipſis alienati cogitationibus recedant. *Au.ſ.Pſ.103.138 Gre.5.mor.7.*

Ricar. de S. Vict. de 12. Patriar. 43. Beda ſ. Gen. 49. Ricar. de S. Vict. de ſecurit. conſcie. 17. — *Eccleſia in ſecuritate. Subie. ſub maioribus.*

Habitat Zabulon in littore maris, hoc eſt, eccleſia in ſecuritate: vel zelator animarum in loco, vbi protegat, & liberet periclitantes. Quibus oſtendit fidei portum. Gene. 49. c.

Habitantes beſtiæ ſub ramis arboris proceræ. Daniel. 4. b. deſignant ſubiectos paſci debere ſub protectione maiorum. Vnde contra ordinem eſſet naturæ, ſi volucres paſcerentur ſub ramis, beſtię verò in ramis, inde videlicet caſuræ.

Baſi. ſ. Pſ. 29. — *Dolor paſſionis & gaudium reſurrectionis.*

Demoratur fletus ad veſperam, & ad matutinum lætitia: cùm ii, qui de Chriſti paſſione dolebant, in eius reſurrectione lætantur. Pſ. 29. 125. Matt. 5. a.

Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 2. Arn. ſ. Pſ. 119. Phil. de conf. lingu. — *Peregrans in mundo.*

Incola dicitur quilibet in hoc mundo. Et anima dicitur multum incola, quæ diu peregrinatur in hoc mundo: non autem corpus, quod in proprio videtur habitare loco. Et incolatus, eſt ipſa habitatio peregrinationis in terra. Pſ. 38. 118. Ezec. 20. f. Philip. 3. d. Et inquilini in terra ſunt, qui conuerſatione habentes cæleſtem, ſolùm ad terrena deſcendunt, quantum eis ad cæleſtia adiumento eſſe poſſunt.

Sacerdotes.

Inquilini domus Iob, deſignant ſacerdotes domus Dei, quorum origo in Dei ſeruitio deputata, iam per officium in conditione tenebatur. Iob. 19. b.

Gre. 14. mor. 21. Hie. ſ. Ier. 29. & ſ. Amos 5. Hie. ſ. Eze. 25. — *Habitantes in virtutibus.*

Habitant domos, quas ædificarunt, qui habitant in virtutibus. Iere. 29. b. Non autem habitant hæretici domos, quas ædificauerunt: quia eorum ædificia deſtruuntur à fidelibus. Amos 5. c. Soph. 1. c.

Conuerſi ex hæreticis.

Habitaculum camœlorum fit Rabath, cùm in loco hæreticorum cõuerſorum habitãt, qui depoſuerunt ſarcinam peccatorum. Ezec. 25. b.

Hie. ſ. Iſa. 20. 23. & ſ. Ezec. 26. Hie. ſ. Iſa. 62. et ſ. Agge. 1. — *Habitatores terræ.*

Habitator inſulæ, dicitur habitator terrę. Iſ. 20. b. 23. a. 42. b. Habitamus autem inſula, quandiu tentationũ fluctibus tundimur. Exod. 33. d. Idem erit habitare in mari. Et habitatores maris ſunt, qui reſiſtunt fluctibus tentationum: vel cognitiones fortiſſimæ diabolo reſiſtentes. Eze. 26. d. 27. a. g. 39. b.

Vacans voluptatibus.

Colonus Aegypti fit populus Dei, cum vacat voluptatibus, & operibus tenebrarum ac rebus mundanis. Iſ. 62. b. Idem eſt colonus terræ Palæſtinorum. Gen. 21. d. Et habitantes Tyrũ, ſunt habitantes in hoc mundo. Pſ. 82. Habitant etiam in domibus laqueatis, qui mundanos honores ſequuntur. Agge. 1. a. Habitantes quoque Cedar, ſunt colentes hunc mundũ tenebroſum, & rebus terrenis inſiſtentes. Pſ. 119.

Aug. ſ. Pſ. 119. Hie. Dardano et ſ. Iſa. 9. 13. Ori. ſ. Exo. ho. 6. et ſ. Ioſu. ho. 8. & ſ. Ierem. ho. 2. Phil. de cof. ling. Gre. 17. mor. 11. Hie. ſ. Ioel. 1. & ſ. Abdi et ſ. Eze. 31. Arn. & hi. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Pſ. 67. & ſ. Iſ. 26. 63. & Ie. 1. 12. — *Peccatores. Dediti terrenis. Hæretici. Dæmones.*

Habitatores terræ, ſunt peccatores terrenis dediti, & hæretici. Iſ. 5. c. 24. a. 26. b. Ezec. 7. b. Ioel. 1. a. c. 2. a. Apocal. 8. d. Et habitatores terræ Chanaan, & Philiſthim ſunt peccatores, & etiam dęmones. Gene. 50. b. Exo. 15. b. 23. d. 34. b. Hoſeæ. 4. a. Et habitantes ſtruthiones in domibus Babylonis, ſunt dæmones in cordibus prauorũ. Iſa. 13. d. Habitant quoque in terra Senaar, qui ſunt in erroribus hæreticorum, aut in multitudine vitiorum, quæ ſunt malis grata. Ge. 11. a. Et habitãt in regione vmbrę mortis, qui ſunt in peccato in hac vita. Iſaię 9. a. Et habitatores Hai, ſunt dæmones & vitia in cordibus prauorum. Ioſ. 8. f. Et habitantes cũ gigãtibus ſub aquis, ſunt, qui dæmonibus, aut ſuperbis eorum vitiis, aut temporali gloria delectati ſociantur. Iob. 26. b. Habitans Tyrus in corde maris, eſt exiſtens in profundo vitiorum. Ezechiel. 27. a. Habitantes autem Samariam, ſunt hæretici. Iſaiæ 9. b. Hoſe. 10. b. Habitat Iudas inter gentes, hoc eſt, anima inter vitia. Threnor. 1. a. Habitator campi idoli, aut etiam Azoti, eſt hęreticus. Amos 1. c. 8. c. 9. d. Dicitur etiam habitare hæreticus in ſciſſuris petræ, quod etiam de carne dici poteſt. Abdi. a. Habitant autem in ruinoſis hæretici, quorũ eccleſia ſemper eſt in ruina. Ezech. 31. c. Habitantes in ſepulchris, aut in ſpeluncis, ſunt magicis artibus dediti, aut habentes animas mortuas per peccatum in corporibus. Vel hæretici, & eorum ſectatores. Pſalm. 67. Iſa. 65. a. Habitaculum draconum & leonum, eſt Hieruſalem, quũ

Hie. ſ. Mich. 3. 4. 7.

anima recipit dæmones, aut aliqua eccleſia hæreſes. Ieremiæ 10. d. Nahum 2. d. Habitantes in excelſo, ſunt ſuperbi, & habitatores orbis, ſunt mali habentes in hoc mundo ſuam conſolationem, qui & habitatores terræ, & habitatores ciuitatum dicuntur. Iſa. 26. a. d. 37. c. Ieremiæ 1. c. 8. f. Et habitatio regis Aſſyriorum, eſt habitatio diaboli. Iſa. 38. b. Habitat in domo, cùm hæreſis manet in corde. Iſa. 44. d. Habitant ſub ramis cedri, qui ſeruiunt diabolo, & habitant in ruina cedri, qui cum eo ſunt in inferno. Ezechiel 31. b. 32. a. Habitant in Lachis, hoc

Rup. ſ. Zac. 2. Ori. ſ. Eze. ho. 9.

eſt, in itinere peſſimo, qui ſequuntur errores hęreticorum. Mic. 1. d. Et habitant in regione, ſeu in campo, qui peccando tuta loca eccleſiæ dimittunt, & dæmonũ iniuriis patent. Mich. 4. c. Et habitant ſoli in ſaltu, qui ſe de eccleſia ſeparantes, conuiuiis ſe dedunt, amicitiiſque gẽtilium & hæreticorum. Item qui odio generis humani, vitam appetunt ſolitariam. Mich. 7. c. Habitatio Saphir, ſeu pulchra erat habitatio Samariæ, & hæreticorum. Mich. 1. c. Habitare apud filiam Babylonis, eſt ſeruire vitiis & concupiſcentiis. Zac. 2. b.

Peccata operis. Peccata hæreticorum.

Habitare dicitur à dextris Hieruſalem Sodoma, & à ſiniſtris Samaria Eze. 16. f. quia nobiliora apud eam reputãtur peccata opere perpetrata. Vel à ſiniſtris eſt Samaria, quaſi grauiora peccata ſint hæreticorum: à dextris verò Sodoma, quaſi minora peccata ſint gentilium.

Gre. 34. mor. 1. — *Poteſtas ſecularium. Antichriſto.*

Moratur fortitudo in collo Leuiathan, cum ſuperbiæ Antichriſti, & prædicatorum eius additur poteſtas ſecularis. Iob. 21. b.

Gre. 4. mo. 24. & 5. mor. 27. — *Leuia iuſtorum peccata.*

Habitat Chananæus in medio Ephraim, cùm in iuſtis bonorum operum fructum habentibus inueniuntur aliqua leuia vitia, in quibus exerceantur. Iob. 16. d. Et habitant domos luteas, qui de illecebroſa hac vita carnis exultant. Iob. 4. d.

Aug. ſ. Pſ. 55. — *Falſi fratres.*

Inhabitant & abſcondunt, qui ſunt falſi fratres in eccleſia. Pſ. 55.

Habitans

Diuiſio Iſrael. Habitans Edom in ſciſſuris petræ, eſt Iſrael, qui fecit diuiſionem in ſemine Abrahæ, & ſeparauit ſe à domo Dauid, & poſtmodum à Chriſto. Abdi. b. *Rup.ſ.Abdi.*

Iudæi in lege. Habitans Iſmael in deſerto Pharan. Ge.21.c. deſignat Iudæos habitantes in pulchritudine legis, quorum habitatio erat Hieruſalem. Pſ.68. Dicebantur autem indigenæ Iudæi. Exo. 12. g. quia ſub lege nati. Fuerunt etiam Iudæi habitantes iuxta fluuium Chobar. Ezec. 3. d. Habitatrix vallis ſolidæ, dicitur habitator Hieruſalem. Ier.21.d. *Hil.ſ.Pſ.63. Beda ſ.Eze. 2. Hie.ſ.Iere.21.*

Iudæi diſperſi. Habitans Cain profugus in terra. Ge.4.c. deſignat Iudæos diſperſos propter Chriſti necẽ. Vel habitat Cain in terra Naid, hoc eſt, in fluctibus: quia egreſſus à facie Dei deſcendit ad mortalia, & corruptilia. Et contra Eden, hoc eſt, delicias, quæ ſunt fidei cognitio, pax, &c. Sic facti ſunt Iudæi inſtabiles. Et habitans Iſmael e regione fratrum ſuorum, deſignat Iudæos impugnantes Chriſtianos. Ge.16.d. Habitant autem in ſiccitate Iudæi, & etiam hæretici, qui longè ſunt à gratia Spiritusſancti. Iere. 17.a. Non habitãs iuxta Deum malignus, eſt populus Iudæorum à Deo abiectus. Pſ.5. Habitatores Samariæ erant Iudæi tempore Chriſti, alieni à Dauid, hoc eſt, à Chriſto, & à ciuitate eius Hieruſalẽ, & à templo eius in quo habitat plenitudo diuinitatis. Hoſe.10.a. *Hila.ſ.Pſ.63. Cle.Ale.1.ſtrom. Beda ſ.Gen.4. Arn.ſ.Pſ.5. Rup.ſ.Hoſe.10.*

Synagoga Iudæorũ & hæreticorum ſine Spiritusſancto. Inhabitabilis terra, eſt ſynagoga Iudæorum, & etiam hæreticorum ſine Spiritusſancto. Et non eſt, qui habitet in Iudæa, quia dimiſerunt, quem habebant habitatorem. Et habitator, qui non eſt in Hieruſalem, eſt ſermo Dei, qui non eſt in ſynagogis Iudæorum, & in eccleſiis hæreticorum. Ieremię 2.c.4.g 9.d 17.a. Habitant autem in Hieruſalem deſtructa onocrotalus, & Hericius, &c. hoc eſt, varij errores, & idololatriæ. Iſ.34.c. Habitationes etiam Iudæorũ, ſunt conciliabula hæreticorum. Eze.6.a. Amos 5.c. Habitaculum leonum Niniue, eſt hic mũdus, & peculiariter Hieruſalem. Nahum 2.d. *Hie.ſ.Ier.4.17.et ſ.Iſ.34.et ſ.Eze.6 Rup.ſ.Nahum 2.*

Impurus in aula Dei. Inquilinus ſacerdotis, qui non debebat veſci ex ſanctificatis. Leui.22.b. eſt qui non purè in Dei aulam ingreditur, neque reuerentiam dignam ei præbet: ſicut inquilinus ſuam ſolũ agit vtilitatem, nec curat, ſi iura domus diripiantur. *Iſyc.ſ.Leui.22.*

Periens ſtatus mundi. Non habitari amplius Babylonem, eſt perire ſtatum huius mundi. Iſa.13.d. Sic non habitatur impius, quia virtutibus vacuus eſt. Iob.15.b. *Hie.ſ.Ier.13. Gre.12 mo.23.*

Babylon. Habitans confidenter erat Babylon, cùm imperaret, nec quicquam metueret. Iſa.47. b. *Glo.int.ſ.Iſa.47.*

Hæreticus extra eccleſiam. Habitans leproſus extra caſtra, eſt hæreticus extra eccleſiam, à qua eſt eiiciendus, ne ſua peſſima conuerſatione alios inficiat. Leui.13.f. Habitat etiam in ciuitatibus deſolatis hypocrita, cùm peruerſorum clamoribus de prauis operibus laudatur, ſibique complacet. Et habitat in domibus deſertis, quę ſunt cogitationes prauę, quia per omne quod agit, iniquorum hominum placere cogitationibus appetit: quod & de hæreſiarcha dicitur. Et habitãt in deſertis torrentium, qui ſequuntur hæreſiarchas. Et qui vitæ temporalis commoda quærunt, lucra cæleſtia deſerentes. Iob.15.d.30.a.Eze.34.f. *Iſyc.ſ.Leui.13. Gre.12.mor.23.& 20.mor.10.14.*

Conſentire Antichriſto. Habitare in tabernaculo eius, qui non eſt, eſt conſentire perfidiæ Antichriſti: vel habitare *Dæmones in mente iniqui.* dæmones, qui ſunt ſocij Satanæ in mente iniqui. Iob.18.c. *Gre.ſ.1.Reg.2.& 14.mor.9.*

Conuerti in puluerem. Habitare dicuntur in puluere mortui, quia eorum corpora in puluerem redacta ſunt. Iſa. 26. d. *Hie.ſ.Iſa.26.*

Diabolus in Iudæis, &c. Habitat leo & catulus leonis in abditis, vel in antro ſuo, hoc eſt, diabolus in obſcuris cordibus Iudæorum, hęreticorum, infidelium, & malorum. Pſ 16.103. Iob.17.b. *Hie.ſ.Pſ.16. Gre.17.mor.19. Gre.9.mor.48.*

Pauor inferni. Inhabitat in inferno ſempiternus horror, quia eius ignibus traditi, & in ſuppliciis dolorẽ ſentiunt, & in doloris anguſtia pulſantes ſe ſemper pauore feriuntur. Vt & quod timent, tolerent, & rurſum quod tolerant, ſine ceſſatione pertimeſcant. Iob.10.d.

Iudæi. Habitantes funiculum maris erant Iudæi, qui vicini erant baptiſmo, quem tamen noluerunt ſuſcipere. Sopho.2.a. *Rup.ſ.Sop.2.*

Hadrach.

Iudæi. Hadrach, id eſt, acutum, & molle: nomen ciuitatis, aut prouinciæ. Zach. 9. a. vbi typus eſſe poteſt Iudæorum, in quos Deus exercuit auſteritatem in eos, qui credere noluerunt: Clemẽtiam in illos, qui cum Apoſtolis ſunt reuerſi: vel in illis erant mollia verba, ſed in corde habebant ſagittas acutas. *Hie.ſ.Zach.9. Rup.ſ.Zac.9.*

Hæſitare, vide Dubitare.

Hæres, Hæreditas, Hæreditare.

HAeres eſt, qui defuncto ſuccedit in ius vniuerſum, quod habebat: quod eius hęreditas dicitur. Hæreditare autem, hæreditatem acquirere, vel tradere.

Chriſtus. Hæres dictus eſt Chriſtus ab agricolis, hoc eſt, à Iudæis. Matth.21.d. Et tamen ab eis occiſus eſt, ſicut & Herodes ſciens illum hæredem, voluit ipſum occidere. Nolebant autem Iudæi ipſum eſſe hæredem: ſicut fratres Iephte nolebant ipſum hæreditatis eſſe participem. Iudic. 11. 2. *Cri.ſ.Matt. ho.19 Auguſ.in Iudi.49.*

Sacra ſcriptura. Hæreditas Dei, dici poteſt ſacra ſcriptura. Ier.2.b.16.d.17.a. Et ipſa lex, cui ſegregauit Deus pluuiam voluntariam. Pſ.67. Et hæc hæreditas teſtimoniorum Dei, eſt bonis exultatio, quã & ſi omnes habeant, nunquam minuitur. Pſ.118. Hæreditare autem terram, eſt ſacræ ſcripturæ doctrinam adipiſci. Iſ.57.c. Hæreditas Iudęorum verſa eſt ad alienos, cùm myſteria legis trãſierunt ad gentes. Thre.5.a. *Hie.ſ.Iere.2.& ſ.Iſa.57. Aug.ſ.Pſ.67. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.14.*

Phil.de plát. Noe. Aug.ſ. Pſ.81. — *Mundus.*

Hæreditas Dei, dici poteſt mundus, qui eſt opus Dei: & bonum ipſum, quod eſt ab ipſo Deo ſummè bono. Exo.15.c. Hæreditat autem Deus in omnibus gentibus, cum ex omnibus ſaluat. Pſalm.81.

Arn.ſ. Pſ.15. Hie.ſ.Iſa.86.& ſ. Pſ.15. Ori.ſ. Ioſue.ho.18. & ſ. Pſ.36.ho.23. & ſ.Ierem.ho.8. Amb.ſ. Rom.8. Aug.ſ.Pſ.5. Gre.35.mor.14. Amb.epiſ.16. — *Vita æterna.*

Hæreditas Abrahæ, quæ non vernaculo, ſed libero datur, eſt vita æterna. Gen.15.a 21.b. 25.a. Exod.15.c. Pſ.5.60.93.126. Eadem eſt hæreditas Iacob. Iſ.58.d. Et hæc hæreditas eſt trans Iordanem, hoc eſt, tranſacta hac vita. Hæreditas verò Iudæorum eſt citra Iordanem, hoc eſt, in rebus temporalibus huius vitæ. Vita etiam æterna dicitur hæreditas immaculatorum. Et eſt hæreditas viuentis, & non mortui: & donum Dei. Rom.8.d. Et hæreditas, quam dicitur Chriſtus reliquiſſe, eſt cæleſte regnum, quod reliquiſſe dicitur, quia aſſumpſit miſeriam humanam. Ierem.12.b. Reſtituet autem Deus pater hæreditatem Chriſto, quando electos ſuos corpus ſanctæ eccleſiæ ad illam integritatem attraxerit, vt poſt reſurrectionem acceptis corporibus ſuis, incorrupti & immortales viuant: quia illam immortalitatem in Adam perdiderunt. Pſ.15. Hanc hæreditatem dat Iob, hoc eſt, Chriſtus filiabus inter fratres ſuos. Iob.42.d. Hæreditare autem terram, eſt acquirere beatitudinem: vel induci in eccleſiam. Pſ.24.36.135. Num.27.b. Iſ.57.c.60.d. Eze.33.f.47.d.

Hie.ſ. Iſa.17.49.54.& ſ. Pſ.41. Gre.ſ. 1. Reg.10. Hila.ſ.Pſ.2.67. Phil. de plát. Noe. Arn.ſ.Pſ.15.78. Tertu.aduer. Iuda. Aug.ſ. Pſ.78. Philo. quis rerũ diuinarum heres. — *Acquirere beatitudinem. Eccleſia.*

Hæreditas etiam Abrahæ, aut Iacob, eſt ſtatus eccleſiæ militantis in qua ſunt dona Spiritusſancti: & hæreditas Domini, eſt multitudo fidelium. Deuteronom.42.b 1. Reg.10.a Pſ. 27.67.126. Iſ.17.c Et hæreditas Domini, dicitur Iſrael, hoc eſt, fideles in eccleſia. Iſ.19.d.47.a.49.c.64.d. Et hæredes, quibus dantur agri Iudæorum, ſunt gentiles, ſcripturas accipientes. Ierem.8.d. Et hæreditas Chriſti præclara, ſunt Apoſtoli, & eccleſia, & anima ſancta, & gentes ad fidem venientes, quæ erant hæreditates diſſipatæ, quas poſſedit. Pſalm.2.15.22.38. Et hæreditat gentes ſemen Sion, cùm verbum Dei, & Apoſtoli ſuſcipiuntur à gentibus. Iſ. 54.b. Ier.16.d. Ioel.2.d.3.a. Mic.7.c.

Ori.ſ. Ioſu. ho.17. Phil.de plát. Noe. — *Intellectualia.*

Hæreditas Abrahæ, quæ datur libero, ſunt intellectualia, quorum non eſt hæres ſenſus, ſed intellectus. Gen.15.a.21.b.

Hie.ſ.Eze.24. — *Deus.*

Hæreditas Leuitarum eſt Dominus, quia poſſident ſapientiam, iuſtitiam & cæteras virtutes. Et Dominus eſt ſapientia, & iuſtitia, &c. Ideo ipſe Dominus eſt hæreditas eorum, qui nihil habent in mundo. Ioſu.13.b. Habitant autem Leuitæ in medio filiorum Iſrael, vt exemplo & doctrina alios erudiant, atque ita illis ſine hæreditate temporalia miniſtrentur à filiis Iſrael. Ezech.44.g.

Ori.ſ. Ierem.ho.8. Hie.ſ. Ier. 12.& ſ. Pſalm.25. Cyril.12.ſ.Ioan.14 — *Iudæa.*

Hæreditas, quam reliquit Chriſtus, eſt Iudæa, quæ facta eſt illi quaſi leo in ſylua, cùm Iudæi ipſum occiderunt. Et dicitur auis diſcolor, & comparatur ſpeluncæ hyænæ. Ier.12.b. Ioel.2.d.3.a. Eadem eſt hæreditas Eſau, quæ relicta eſt in dracones deſerti. Mal.1.a. Hanc hęreditatem reſtituet pater Chriſto, cum in fine reliquiæ conuertentur. Pſ.15.

Arn.ſ. Pſalm.5. — *Pax.*

Hæreditas, quam conſequitur eccleſia, eſt pax, quam reliquit Chriſtus, quando dixit. Ioan. 14.d. Pacem relinquo vobis. Pſ.5. in titulo. Iſaiæ 54.d.65.b.

Hila ſ.Pſ.134. — *Imperare corpori.*

Hæreditare terram interdum eſt poſſidere proprium corpus, vt in omnibus obtemperet animæ. Pſ.134. Iſ.14.e.

Hie ſ. Abdi. Rup.ſ. Abdi. Ori.ſ. Ierem.ho.7. — *Subiicere hæreticos.*

Hæreditant montem Eſau, qui ad Auſtrum ſunt, cùm fideles victos hæreticos poſſident, & veritati fidei ſubiciunt. Abdi.g. Et cùm percipiunt dona & myſteria Iudęorum. vt Iacob hęreditauit benedictionem Eſau.

Hie.ſ.Ierem.12. Amb. Epiſt.4. Hier.ſ.Mal.1. — *Dignitas eccleſiaſtica.*

Hæreditas, quam doctores acceperunt, dici poteſt ſtatus clericorum, aut dignitas eccleſiaſtica, quæ iure illis quodammodo debetur. Ier.12.c.

Amb.epiſ.72. Aug.83 q.75. Beda ſ.Pro 13. — *Diuitiæ. Voluptates. Vitia.*

Hæreditas Labam, dici poſſunt diuitiæ ſeculi, & voluptates, in quibus non habent partem vxores Iacob. Geneſ.31.b. Et hæreditas Edom, ſunt vitia, quæ dantur in dracones deſerti. Mala.1.a.

Populus Iudaicus. Populus Chriſtianus.

Hæres paruulus, dicitur Iudaicus populus, qui non adiit hæreditatem. Hæres verò, qui & filius, eſt populus Chriſtianus. Gala.3.d.4.a. Rom 8.c. Titum 3.b. Iacobi 2.a.1. Petri 3.d. Et Hæredes Chriſti ſumus in hac vita per mortem ipſius: cohæredes verò in futura, moriente in nobis patre, hoc eſt, cognitione eius ænigmatica, & ſuccedente clara viſione. Hæres, quem adducit Deus, eſt fidelis populus. Mich.1.d. Pro.d.

Hie.ſ.Eccl'te 2. — *Hæreticus. Acquirere infernum.*

Hæres ſtultus, eſt hæreticus, qui abutitur libris à ſapientibus æditis. Eccl'tæ.2.c. Hæreditant autem iniqui perditionem, hoc eſt, infernum. Eccleſiaſti.20.d.

Hai.

Hie.ſ.Ephe.6.

HAi, id eſt, aceruus, vel coaceruatio, vel oculus, aut fons, aut iuxta Hieronymum, abruptum: Ciuitas, quam ceperunt filij Iſrael poſt Hierico. Eſt iuxta Bethauen, ad Orientalem plagam Betheel, eſtque ſita in monte.

Glo.ord.ſ. Gen.12. — *Baptiſmus.*

Habebat Abraham Hai, hoc eſt, fontem ad Orientem: quia oportet nos per baptiſmum renaſci, vt circunſpectionis lucem pertingamus. Gen.12.c.

Ori.ſ.Ioſue.ho.8. — *Locus contrariarum virtutum.*

Hai iuxta Origenem interpretatur chaos: & deſignat locum contrariarum virtutum, quem deſtruxit Ioſue, hoc eſt, Chriſtus, Ioſue.7.a.

Halietus.

Ariſt.9.de hiſt. animalium.32. Iſy.ſ.Leui.11. — *Rapina magiſtratuum.*

Halietus, eſt aquila piſcatoria, ſeu marina, quæ in littoribus moratur, quæ cum, id quod ceperit, ferre nequit, in gurgite demergitur: connumeratur inter animalia immunda: Deſignare poteſt rapinam eorum, qui officia publica adminiſtrant. Leui.11.b.

Halitus, quære Exhalare.

Hamus.

[..]atio Chriſti. Diuinitas. HAmus, eſt inſtrumentum ferreum vncum, quo piſcatores appoſita eſca piſces capiunt.
Hamus, quo captus eſt Leuiathan, deſignat carnem Chriſti, vel aculeum diuinitatis: quo captus eſt diabolus, dum carnem Chriſti, velut eſcam voluit deuorare. Iob. 40. d. Lineæ huius hami, eſt ordo genealogiæ Chriſti. *Gre. 33. mo. 11. & ſ. 1. Reg. 1. & ho. 21. Hie. ſ. Iob. 40.*

Prædicatio verbi Dei. Hamus etiam eſt prædicatio verbi Dei, quo capiuntur venientes ad fidem, vt extrahãtur à fluctibus ſeculi. Et quia hamo vnus tantùm piſcis capitur, deſignantur electi, vt Martyres. Quia verò hamus capit vulnerando, deſignatur dolor pœnitentiæ in iis, qui vocati à Deo reſipiſcunt. Matthæ. 17. d. *Gre. Nyſſe orat. 1. de reſurrect. Ori. ſ. Mat. ho. 4. Amb. de virg. 3. Hie. ſ. Haba. 1.*

Hæreticorum prædicatio. Hamus quoque ſunt hæretici capientes ſimplices: vel eorum prædicatio, quæ capit paucos, vt hamus. Poteſt etiam deſignare fallacias diaboli, quibus capit incautos, & in mortem inducit. Iſa. 10. b. Haba. 1. d. *Hie. ſ. Iſa. 19.*

Fœnus. Hamus præterea eſt fœnus creditoris, quod latet in mutuo: quod cùm reddendum eſt mordet. Haba. 1. d. *Amb. de Tob. 7.*

Mors. Mors etiam ſubitò comprehendens hominem, hamus dicitur. Eccl'tæ. 9. c.

Infernus. Hamus capiens piſces, qui alios minores deuorant, deſignare poteſt infernum capientem auaros, potentes, & hæreticos. *Baſi. Exa. ho. 7.*

Tentationes. Hamata lorica Goliath. 1. Reg. 17. a. varias diaboli tentationes deſignare poteſt.

Hanameel.

Hanameel, id eſt, donum, vel gratia ex Deo: filius Sallum. i. pacis: hic vendit agrum Ieremiæ, quia ſublimibus ſunt danda dona Dei. Ier. 42. b. *Hie. ſ. Ierem. 42.*

Hananeel.

Obedientia & gratia Dei. Hananeel, id eſt, obedientia, vel gratia, donumue Dei: erat turris Hieruſalem, deſignans obedientiam & gratiam Dei, ſuper quibus ædificatur ciuitas Dei, hoc eſt, eccleſia. Ieremiæ 31. g. Zach. 14. b. *Hie. ſ. Ierem. 31.*

Hanes.

Hanes, id eſt, gratiæ vexillum, ſiue gratiæ tentatio vel fuga: eſt ciuitas Aegypti, quæ videtur in vltimis eſſe iuxta Aethiopas, & Blemmyas. Iſ. 30. a. *Hie. ſ. Iſa. 30.*

Hanon.

Diabolus. Populus Iudaicus. HAnon, id eſt, gratioſus, ſiue miſericors, vel donans, ſiue requieſcens: filius Naas, rex Ammonitarum, qui præcidit veſtes nunciorum Dauid vſque ad nates. 2. Reg. 10. a. Typus eſt diaboli facientis cadere aliquos in peccatum libidinis, eóſque poſtmodum detegentis. Eſt etiam typus populi Iudaici murmurantis. *Lyra. ſ. 2. Reg. 10.*

Haran, vide Aran.

Hariolus, *Hariolari.*

HAriolus eſt, qui coniecturis auium, vel canentium, vel volantium, & extorum animalium, & aliarum rerum diuerſarum, futura diuinare prætendit: & qui hoc exercet officium, hariolari dicitur.

Volũtas propria. Quaſi peccatum hariolandi dicitur eſſe repugnare Deo. 1. Regum 15. c. quia velut contempto diuino altari, ad aras dæmonum reſponſa accipiunt, dum cordis ſui præſtigioſis, ac ſuperbis adinuentionibus credunt: & prælatorum ſalubribus conſiliis contraria ſentiendo refragantur. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Hæretici. Harioli dici poſſunt hæretici, quia non ex ſacra ſcriptura quærunt veritatem, ſed ex ſuo ſenſu, vel ex dæmonibus confingunt mendacia. Leuitic. 19. f. Numer. 22. a. Deut. 18. b. 1. Reg. 28. a. 4. Reg. 22. a. 23. c. Pro. 23. a. Iſ. 19. a. 44. d. Dani. 1. d. 2. d.

Haſmona, vide Selmona.

Haſta, Lancea, Haſtile.

HAſta, quæ & lancea dicitur, eſt inſtrumentum ex ligno tereti & longo præferratum cuſpide, quo milites in bello vtuntur. Haſtile autem dicitur, quod haſtæ formam habet, ſiue ſit ligneum, ſiue ex metallo quopiam.

Vis diſcernendi. Haſta in angelis, eſt vis diſſimilia diuidendi, & habilitas, & efficientia, atque ſtrenuitas ad diſcernendum. *Dionyſ. caleſt. hierar. 15.*

Doctrina prædicatorum. Perſecutio infidelium. Conſtãtia animi. Haſta, quæ vibratur ſuper equum, eſt doctrina prædicatoris feriens hæreticos & infideles. Iob. 39. c. 41. c. Et haſta fulgurans eſt doctrina ſplendens. Habac. 3. c. quæ etiam è diuerſo ſignificare poteſt perſecutionem infidelium contra prædicatores. Haſta etiam vibrans ſuper equum, eſt vigilans animi virtus, ſiue conſtantia, quæ increpat peccatores: vel vitia in ſe confodiendo mortificat. *Gre. 31. mo. 25. & 34. mor. 5. Hie. ſ. Iob. 39. 41.*

Prouidentia. Lancea, quia de longè ferit, deſignare poteſt prouidentiam ad vitanda mala, priuſquam nos apprehendant: quæ in paucis inuenitur. 1. Reg. 13. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Eccleſia. Hauſtile candelabri, deſignare poteſt eccleſiam in Chriſto exiſtentem, quæ inter aduerſa *Gre. ſ. Eze. ho. 6.*

libera ſtat, quia firmatur in candelabro, qui eſt Chriſtus. Exod.25.d.

Lyra.ſ.1.Reg.25. — *Sceptrũ Iudæorũ*

Haſta Saulis, quam accepit Dauid, deſignare poteſt ſceptrum regale Iudæorum, ab eis per Chriſtum ablatum.1.Reg.26.b.

Gre.34.mor.6. — *Condemnatio æterna.*

Haſta interdum condemnationem æternam deſignare poteſt: quam deridet Behemoth, cùm diabolus eam non meruit.Iob.41.d.

Tert.adu.Marci.4. *Hie.ſ.Mich.4.* — *Vis diaboli ad tentandum.* *Ipſa tentatio.*

Haſta Goliath, eiuſque haſtile, vim diaboli ad tentandum, & eius apertam tentationem ſignificare poteſt.1.Reg.17.a.Iob.39.c. Ezech.38.a.39.b.Nahum.3.a.Idem deſignant lanceæ terræ Nimrod. Mich.5.b.

Hie.ſ.Iob.16. *Gre.13.mor.9.* — *Sæui animi.* *Contumelia.* *Blaſphemia Iudæorum in Chriſtum.*

Lanceæ, quæ mutantur in falces, ſunt ſæui animi, qui per Chriſtum mutantur in lenitaté. Iſa.2.a. Haſtæ etiam mutantur in ligones, aut falces, quum contumeliarum iacula confringuntur, vt fructus metantur ſpirituales. Mich.4.b. Ediuerſo, mali mutant ligones in lanceas. Ioel.3.b.

Tentationes.

Lanceæ, quibus circundatus dicitur Iob, deſignant blaſphemias, quas Chriſtus à Iudæis paſſus eſt.Iob.16.c.deſignant etiam tentationum iacula, quibus nos diabolus impetit.

Hauran.

Hie.ſ.Ezec.47. — *Patientia erga Deum.*

Hauran, id eſt, iracundia: eſt terminus aquilonaris terræ promiſſionis, qui apud Ezechielem ponitur.Ezec.47.c.deſignat patienter ſuſtinendam iram Dei.

Haurire.

HAurire, eſt humorem extrahere, aut educere ex aliquo profundo loco.

Hie.ſ.Iſa.12. — *Cognoſcere myſteria.*

Haurire aquam, eſt contemplari, & cognoſcere myſteria ſacræ ſcripturæ. Gene.24.c. Exod.2.c.Iudith.7.b.Iſaiæ 12.a.Ier.14.a.Nahum.3.c.Ioan.4.a.

Gre.ſ.1.Reg.7. — *Flere.*

Haurimus etiam aquam, dum quàm profunda iniquitate cecidimus conſiderantes, per confuſionem magno perfundimur imbre lachrymarum.1.Reg.7.b.9.b.

Aug.ſ.Ioan.tra.15 *Rup.4.ſ.Ioan.* — *Quærere voluptatẽ terrenã, vel doctrinã Philoſophorum.*

Haurire aquam de puteo, interdum eſt per cupiditatem quærere terrenam voluptatem: quã aquam haurire volebat Samaritana.Ioan.4.a.vel diſcere doctrinam Philoſophorum.

Hie.ſ.Iſa.30. — *Docere turpia.*

Haurire aquam de fouea, eſt cœnoſam doctrinam populis tradere.Iſaiæ.30.c.

Glo.int.ſ.Exo.4. — *Conuertere populum ad fidem.*

Hauriens Moſes aquam de fluuio, quæ verſa eſt in ſanguinem. Exod.4.b.Conuertere populum, ad ſanguinis Chriſti fidem.

Glo.ord.ſ.Leui.4 — *Confeſſio paſſionis Chriſti.*

Haurire de ſanguine vituli, eſt confiteri paſſionem & reſurrectionem Chriſti. Leui.4.a. 8.c. Vel deſignatur Chriſtus ferens corpus in cælum, & offerens ſanguinem Patri.

Glo.ord.ſ. Leui.5. — *Oratio.*

Hauriens ſacerdos plenum pugillum ſimilæ, pro peccato oblatæ.Leui.5.c.deſignat orandum Deum, vt meminerit miſericordiæ, quæ eſt in ſcripturis.

Glo.int.ſ.Leui.16. — *Orans pro multis*

Hauriens ſacerdos manu compoſitum thimiama.Leui.16.c.eſt orans pro multis.

Hazael, vide Azael.

Hazeroth, vide Aſeroth.

Hebal.

Ori.ſ.Ioſu.ho.9. — *Bene operari formidine.*

HEbal, id eſt aceruus vetuſtatis, ſiue aceruus defluens, eſt iugum montis, à Garizim monte tantùm diſtans, vt loquentium in eis voces inter ſe audiantur. In eo dimidia pars populi Iſrael protulit maledictiones aduerſus prophanantes legem Dei: à Græcis ſcribitur Gebal: ab aliis Ebal. Typus eſt eorum, qui formidine pœnæ benè operantur.Ioſu.8.g.

Hebdomada.

HEbdomada, eſt numerus ſeptem dierum, per quorum circulum conficitur annus.

Glo.int.ſ.Exo.34. — *Pentecoſte.*

Hebdomadarum ſolemnitas. Exod.34.c. Num.28.d. Deuter.16.b.2.Paralipom.8.d. Erat pentecoſtes deſignans remiſſionem per Spiritum ſanctum.

Glo.ord.ſ. Leui.12 — *Longior penitẽtia maioris peccati.*

Hebdomades duæ immundiciæ partus, cum nata eſt fœmina, deſignant dupliciter punitam eſſe mulierem.Leui.12.b.Aut deſignatur in fœmina maius peccatum, quod ad emundationem plus exigit temporis.

Glo.ord.ſ. Leui.25 — *Tẽpus huius vitæ.*

Hebdomades ſeptem annorum. Iubilei. Leui.25.b. totum tempus huius vitæ deſignant: poſt quod ſonante tuba iudicij, veniet requies quinquageſima. Idem deſignat hebdomada dierum, quam impleuit Iacob cum Lia.Gen.29.f.Tob.8.d.

Hebdomades aduentus Meſſiæ, Danieli reuelatæ. Daniel.9.f.ad idem referri poſſunt allegoricè.

Hebenus.

HEbenus, eſt arbor in India, atque Aethiopia naſcens: cuius lignum tam ſolidum eſt & graue, vt in aqua ſubſidat: eius color foris eſt fere buxeus: intus verò omnino niger.

Hie.ſ.Ezec.27. — *Obſcuri peccatis*

Hebenus nigri coloris, quæ affertur in nundinas Tyri.Ezec.27.c. deſignat eos qui nõ poſſunt ſuam mutare nigredinem, ſed Aethiopis more in peccatorũ obſcuritate perſeuerãt.

Hebes, Hebetare.

Hie.ſ. Eccl'tæ.10. — *Ingeniũ neglectum.*

HEbes, dicitur obtuſus, piger, tardus, & acumine carens. Et hebetare eſt obtundere, dicitur in primis de ferro, eique opponitur acutum. Transfertur ad ingenium, quod acutũ, aut hebes dicitur. Et hebetatum ferrum, eſt ingenium neglectum. Eccl'tæ 10.b.

Heber, *Hebræus.*

HEber,id eſt,tranſiens,vel tranſitus,aut ira,ſeu prægnans filius Sale:cuius tempore diuiſæ ſunt linguæ, in eiuſque domo remanſit lingua Hebræa. Et ab eo Iudæi dicti ſunt Hebræi.

Chriſtus. Heber, vt eſt tranſiens,typus eſt Chriſti,qui tranſiuit ex hoc mũdo ad Patrem,in cuius domo,hoc eſt,in Eccleſia,manet lingua veritatis.Gen.10.d.1.Par.5.b.Luc.3. g. Hebræus Ionas, typus Chriſti.Ionæ 1.c. *Rup.ſ.Ioan.1.*

Peregrini in hoc mundo. Hebræus Abraham,id eſt,tranſitor,deſignat nos peregrinos,huius ſeculi vitam tranſigentes.Gen.14.b.39.c.30.c.41.b.43.g.Exo.2.b.3.f.5.a.21.a.Nu.24.b.1.Reg.4.b.29.a. Iudit. 10.d. Ionæ 1.c.Mach.11.c.2.Cor.11.e.Philip.3.a.Et Hebræus,id eſt,tranſiens eſt,cui fugit mare, & Iordanis conuertitur retrorſum, qui per bonum tranſitum tranſit à malo in bonum, & à bono in melius. *Hie. epiſ.nec opinau. Gre.ſ.Eze.ho.3. Ruca.de S.Vict. de extermina.mali.2.*

Hebron.

Hebron,ſeu Chebron,ideſt,ſocietas,ſiue participatio,vel adhæſio,ſiue coniugium,aut incantatio,vel liuor,eſt ciuitas ad auſtrum Hieruſalem viginti duobus millibus ab ea diſtans: eſt ciuitas antiquiſſima,quæ etiam dicta eſt Cariatharbe,hoc eſt,ciuitas Arbee, hoc eſt,quatuor,quia volunt ibi quatuor principes ſepultos eſſe nempe Adam,Abraham, Iſaac, & Iacob.Ibi multo tempore habitauit Abraham, in conualle Mamre. Ibi quoque cœpit regnare *Anima.* Dauid,vbi regnauit ſeptem annis.Eam abſtulit Chaleb à Chananæis: vnde poteſt deſignare animam,prius coniunctam dæmonibus, quæ poſt victoriam Chriſti copulata eſt ipſi Chriſto.Ioſ.10.f.2.Reg.5.a. *Ori.ſ.Ioſ.ho.13.*

Coniunctio animarum cum Chriſto in gloria. Iudæi. Genus humanũ. In Hebron ſepulti ſunt Abraham cum Sara, & Iacob cum Lia: vt deſignentur coniunctiones animarum cum Chriſto in æterna quiete.Ioſ.14. d. Secundùm quòd ibi ſepulti ſunt Abraham,Iſaac,& Iacob,typus eſt populi Iudaici:ſecundùm verò quòd ibi ſepultus eſt Adã, totius generis humani,vbi regnat Chriſtus. *Ori.ſ.Ioſ.ho.18. Rup.2.Reg.22.*

Hedera.

HEdera,eſt herba perpetuò virens: quæ cùm per ſe ſtare non poſſit, arboribus, muris, & ſaxis adhæret:eſt herba refrigerans.Cæterum Ion.4.c.vbi ponitur hedera,Hebraice dicitur Cicaion,quæ iuxta Hieronymum eſt genus virgulti, vel arbuſculæ, lata habentis folia in modum pampini,& vmbrã denſiſſimam,ſuo trunco ſe ſuſtinentis, quæ in Paleſtina creberrimè naſcitur,& maximè in arenoſis locis:mirumque in modum, ſi ſementem in terram ieceris,citò confota conſurgit in arborem,& intra paucos dies, quam herbam videras, arbuſculam ſuſpicis. Sed quia hanc herbæ ſpeciem Latinus ſermo non habet, ideo hederæ nomine expreſſa eſt. Porrò ſeptuaginta interpretes cucurbitam tranſtulerunt. Typus eſſe poteſt Iſraelis,parum durantis.Et ſecundùm quòd obumbrabat Ionam, legem,& templum deſignare poteſt,quæ obumbrabant Iudæos. *Cle.Alex.2 pæd.8. Hie.ſ.Ion.4. Aug.epiſ.49.q 6* *Iſrael. Lex. Templum.*

Hedera coronabantur,qui Libero ſacrificabant.2.Mac.6.b.

Helem.

Helem,id eſt,ſomnians,aut ſanans,ſiue expectatio eorum,aut dolor eorum: nomen viri. Zach.6.d.Qui etiam ibi dicitur Holda,qui dedit aurum, & argentum ad coronas pontificis. *Hie.ſ.Zac.6.*

Heliopolis.

Heliopolis,eſt ciuitas Solis in Ægypto,quam fecit ædificari Pharao à filiis Iſrael: licèt iam antea eſſet ciuitas præcipua & inſignis,ob ſacerdotes, & philoſophos Ægyptiorum:vnde & ſocer Ioſeph erat ſacerdos Heliopoleos,Hebraicè On,quod interpretatur dolor: & ab aliquibus creditur eadem eſſe, quæ Thebæ. Deſignare poteſt ſuperbiam, quam ædificari facit diabolus. Deſignat etiam impatientes,qui dolores ſeculi ferre non poſſunt.Gen.41.f. Exod. 1.Ezec.30.e. *Superbia. Impatientes.* *Hie. ſ.Eze. 30.*

Helmon Deblathaim.

HElmon,ſeu Almon Deblathaim,duo ſunt vocabula.Almon interpretatur occultatio,ſiue adoleſcentia,aut ſeculum vel contemptus.Deblathaim palathæ,id eſt,maſſæ de ficubus compactæ:vel iuxta Hieronymum,vtrumque ſimul interpretatur contemptus plagarum,ſiue opprobriorum.Eſt quadrageſima manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenerunt poſt Dibongad,quæ & Nahaliel dicitur.Vt interpretatur contemptus ficuum, deſignat ſtatum eorum,qui omnes voluptates terrenas contemnunt. *Status contẽnẽtium voluptates.* *Ori.ſ.Nu.ho.27. Hie.de manſion.*

Hemath.

Hemath rabba,id eſt,muri plurimi:ciuitas eadem,quæ Antiochia, Amos 6.a.dicitur Hemath magna, ad diſtinctionem minoris Hemath, quæ appellatur Epiphania.Eius regio appellatur Reblatha, in qua præſente Nabuchodonoſor, regis Sedechiæ interfecti ſunt filij, & oculi illius excæcati.Hemath autem, ſeu Hamath, quæ eſt Epiphania, ſic dicta ab Antiocho Epiphane,eſt ciuitas Syriæ Cæles,& interpretatur ira vel indignatio, vel etiam ſecundùm aliquos,veritas.Dicitur eſſe terminus terræ promiſſionis,à parte aquilonari. Ezec. 47.c.Zach.9.a. *Hie.ſ.Amos 6.& ſ.Eze.47.& ſ. Zach.9.*

Hephatah.

Hephatah, interpretatur adaperire, paſſiuæ vocis imperatiui: qua voce ſanauit Chriſtus ſurdum & mutum. Marc. 7. d.

Her.

Her, id eſt, vigil, aut denudans, vel effundens, ſiue æmulus, vel ciuitas: fuit filius Iudæ, fuit iunctus Thamar in coniugio: & quia erat nequam, occiſus eſt à Domino. Gen. 38. a. typus eſt humani corporis.

Her etiam interpretatur pelliceus, & deſignare poteſt primos parentes, & principes noxios, ſicut & Her fuit malus: vel deſignat principes inter Iudæos, qui non ſolùm non profuerunt populo, ſed etiam nocuerunt.

Herba.

Herba, genus eſt ad eas plantas, quæ parum ſupra terram eriguntur, nec ad fruticis magnitudinem attingunt, reddunt terram viridem, multæque earum deſeruiunt ad paſtum animaliũ, nonnullæ ad medicamenta: ſuntque teneræ, & ferè omnes quotannis areſcũt.

Herba, quã habẽs onager nõ rugit. Iob 6. a. incarnationẽ Chriſti: vel ipſum Chriſtũ incarnatũ deſignare poteſt: quẽ, quia nõ habebãt antiqui Patres, rugiebãt, eius aduẽtũ deſiderãtes.

Herba fullonum, eſt quæ Hebraicè borith dicitur: & Deus dicitur quaſi herba fullonum, quia mundat noſtra delicta. Mal. 3. a.

Herba virens, quę eſt paſtus animalium, ſignificare poteſt doctrinam, qua paſcitur anima. Præcipuè autem doctrinam ſimpliciorem, & dicta planiora ſacræ ſcripturæ, vel minima eius præcepta. Demum internam refectionem populi fidelis. Gen. 1. a. Iob 6. a. 30. a. 38. c. Pſal. 103. 146. Eze. 34. d. Zach. 10. a. Et herba borith, ſiue poa valens ad emundandas veſtes, eſt verbum Dei habens vim mundandi animam. Herbæ virentes deſignant doctrinam noui teſtamenti. Prouer. 27. d.

Herbæ agreſtes, inter quas etiam colliguntur herbæ amaræ, prædicationem aſperam deſignare poſſunt, quæ amara eſt peccatoribus. 4. Reg. 4. d.

Herba quandoque ſignificat gratiam Dei, quæ defecit in terra Chanaan, hoc eſt, in Iudæa Gen. 47. a. Herba quoque germinans, virorem virtutum deſignare poteſt. Iſ. 66. d.

Herba virens, dici poteſt viſio beatifica in æterna fœlicitate, vbi paſcit Deus oues ſuas. Ezech. 34. d.

Herba etiam virens, quam germinat terra, dici poſſunt bona opera: & tunc facit ſemen, cùm illa fixa ſunt in corde. Gen. 1. a. Iob 38. c. Vt autem herbæ eſt primum quod producitur ex ſemine, & tunc eſt admodum tenera, deſignat initium bene operandi adhuc tenerum, & debile, & opera producens adhuc imperfecta. Deſignat etiam timorem, qui eſt initium ſapientiæ. Mar. 4. c.

Herba ſunt, qui gratia Dei irrigati, in bene operando proficiunt, & tonſi rurſus exoriuntur. Sic fuit Lazarus pauper herba quæ germinauit in ſinu Patris. Mich. 5. c. Herbæ demum ſunt fideles de oblationibus Sanctorum communicantes.

Herba virens, quia debilis, & tenera, deſignare poteſt leuius auxilium proximis præſtitũ. Geneſ. 1. a.

Herba quoque virens, deſignare poteſt corpus, aut carnem humanam. Gen. 1. a. Iob 8. c. Et herba germinans, indicat virorem glorioſorum corporum. Iſ. 66. d.

Herbæ, quæ naſcuntur ſuper terram, ſignificare poſſunt in homine affectiones partis ſenſitiuæ: vt iram, timorem, audaciam: quas comedit ſerpens, cùm diabolus his vtitur ad perdẽdos homines. Gen. 1. a. 3. d. His etiam paſcitur anima, cùm eas moderatur: paſcitur & beſtia, cum eis homo malè vtitur, & comparatur iumentis inſipientibus. Hæc eſt herba terræ Ægypti, quam percuſſit grando. Exo. 9. f.

Herba dici poteſt vita, & proſperitas humana, & viror verborum: quæ percutit grando, cùm Deus caſtigat. Exo. 9. f. Pſ. 36. Iſ. 15. b. Et herba deuorata à locuſtis, deſignat elata verba per fauorem adulantium, & proſperitatem. Exo. 10. d. Amos 7. a. Et tranſit manè ſicut herba, cùm vita, & proſperitas humana citò defluit. Pſ. 89. Dan. 4. c.

Herba tectorum, ſunt facilè cedentes diabolo. Iſa. 37 c. Et herba, quam ferunt montes Behemoth, ſunt mali, qui ſunt eſca diaboli, & peccata, & voluptates, & oblectamenta carnis moriturae. Iob 40. c. Dan. 4. c.

Herba, inter quas germinant ſalices, ſunt Gentiles, inter quos ſunt credentes: vel ſunt Iudæi, inter quos etiam germinarunt credentes. Iſa. 44. a. Et herba, quam comedit bruchus, eſt populus Iſrael. Amos 7. a.

Herba dici poſſunt bona temporalia miniſtrata prædicatoribus: vel illi qui bona ipſa miniſtrant. Et generaliter bona infima, & terrena nobis cum beſtiis communia. Geneſ. 1. d. Pſal. 103. 146. Dan. 4. c.

Herbę ſunt etiã ſenſus pueriles Iudæorum, quos dant legi, quibus ipſi paſcuntur. Iob 30. a.

Heri, Heſternus

Heri diem proximè præteritum ſignificat. Heſternum autem eſt id, quod ad ipſum diem proximè præteritum ſpectat.

Heri quandoque antiquum tempus ſignificat, & præcipuè tempus veteris legis. Iſa. 30. g. Pſalm. 89.

Minor perfectio. Heri dicere poteſt comparationem ad ſecundum diem, cùm prædicator incipit eſſe adiutor meliorum. 1. Reg. 10. b. *Gre.ſ.1.Reg.10.*

Conſuetudo. Heri, & nudiuſtertius, cõſuetudinẽ præteriti tẽporis ſignificare ſolet. Ex. 4. c. 21. c. 1. Re. 14. c.

Facile tranſeuntes. Heſterni dicuntur homines, qui facile in præteritum tranſeunt tempus, & tamen non ſunt antiqui. Iob 8 b. *Gre.8.mor.16.*

Hericius, ſeu Herinacius.

HEricius, qui & herinacius dicitur, eſt animal quadrupes, aculeis, ſeu ſpinis armatum, quas habet in modum pilorum, habitat iuxta paludes, & etiam in paludibus, facitque ſibi cauernam habentem duo foramina, aut ſpiracula, vnum ad Boream, alterum ad Auſtrum, & ſtante Borea, claudit boreale foramen, & aperit quod eſt ad Auſtrum, ſtante verò Auſtro, è diuerſo. Quando autem timet comprehendi, colligit ſe in globum, ita vt nihil de eo, niſi ſpinę appareant, vt vix poſſit capi ſine incommodo capientis. Iuxta Hieronymum, diuerſi videntur hericius, & herinaceus. Nam ait herinaceum eſſe animal non maius hericio, habens ſimilitudinem muris, & vrſi, quod ſemper in cauernis petrarum, & terræ foueis habitare conſueuit. *Ariſt.9.de hiſt.animal.6.* *Hier ad Suniam, & Fretelam.*

Cauentes ſibi. *Simplices fideles.* Herinaceus fugiens canes, confugit ad cauernam petræ, & deſignat eos, qui ſibi cauent ab inuidis, & perſecutoribus, & ad petram Chriſtum confugiunt. Pſ. 103. deſignat etiam ſimplices Chriſtianos ſimplicem fidei doctrinam habentes, qui ad Chriſti paſſionem confugiunt. *Arn.ſ.Pſ.103.* *Aug.ſ.Pſ.103.* *Caſsio col.10.c.11.*

Malitioſæ mentes. Hericius cùm apprehenditur, eius & caput cernitur, & pedes videntur, & corpus omne conſpicitur, ſed mox vt apprehenſus fuerit, ſemetipſum in ſphæram colligit, pedes introrſus ſubtrahit, caput abſcondit, & intra tenentis manum totum ſimul amittitur, quod totum ſimul ante videbatur. Sic malitioſæ mentes ſunt, cùm in ſuis exceſſibus deprehenduntur: Caput enim hericij cernitur, quia quo initio peccator ad culpam acceſſerat, videtur. Pedes cõſpiciuntur, quia quibus veſtigijs nequitia ſit perpetrata cognoſcitur, & tamen adductis repẽte excuſationibus, malitioſa mens introrſus pedes colligit, &c. *Gre.ſ.Eze.ho.9.* *Gre.33 mor.11. & 3.paſt.admo.12.*

Auari. Hericius circundatus ſpinis, auaros ſignificare poteſt, quorum diuitiæ ſpinæ dicuntur à Chriſto. Iſ. 14 f. *Hie.ſ.Iſ.14.*

Libidinoſi. Hericius, vt habitat in paludibus, deſignat eos, qui ſe tradunt, & immergunt cœno libidinis, & aliorum vitiorum. Iſ. 14. f. *Hie.ſ.Iſ.14.*

Errores. Hericius præterea, vt eſt ſpinis obſitus, errores idololatriæ ſignificare poteſt, ſeu etiã alios errores hæreticorum, qui more hericij vulnerant, quicquid contigerint. Iſ. 34. c. Sop. 2. c. *Hie.ſ.Iſ.34.*

Hermon.

Hermon, id eſt, deſtructio, ſiue anathema, vel rete, ſiue retiaculum, aut dedicatum, vel cõſecratum, eſt mons, qui etiam Sanir vocatur, & à Phœnicibus Sireon. Eſt pars montis Libani ſupra Paneadem, & Traconitidem regionem, qui tantæ fertur altitudinis, vt medio æſtatis feruore ſidus ſit niuibus, quæ infrigidandi pocula gratia Tyrum deferuntur. Hæ Solis ardore liquatæ, proxima irrigantes arua mirum in modum paſcuoſa illa reddunt, quod deſignatur per rorem Hermon. Pſ. 132. Qui dicitur deſcendere in montem Sion, quia animalia illic ſaginata, in templo cremabantur. Cæterum cum Pſ. 41. dicuntur Hermonim, ſiue Hermonim, deſignantur multa iuga illius montis. Sunt tamen qui dicant alium eſſe montem huius nominis, non procul à Gelboe verſus Iordanem.

Chriſtus. Hermon iuxta Auguſtinum, interpretatur lumen exaltatum, & deſignat Chriſtum prius exaltatum in cruce, deinde in cælum, à quo deſcendit ros gratiæ in barbam, & veſtes. Pſ. 132. *Aug.ſ.Pſ.132.*

Prædicatores. Hermon, vt interpretatur conſecratum, ſignificat prædicatores Deo dedicatos, qui doctrinæ rorem infundunt in auditores. Pſ. 132. *Hil.ſ.Pſ.132.*

Nouum teſtamentum. *Gentiles.* Hermon, vt interpretatur anathema, deſignat nouum teſtamentum, in quo anathematizantur peccata, dicente Domino, Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. Deſignat etiam Gentiles ſeparatos à Iudæis, & præterea anathematizationem peccati, quæ fit per pœnitentiam. Pſ. 41. 88. 132. *Hie.ſ.Pſ.88.* *Hil.ſ.Pſ.132.* *Aug.ſ.Pſ.141. 88.*

Potentes ſeculi. Hermon, de cuius vertice coronatur ſponſa, deſignat potentes ſeculi venientes ad fidem, quibus ornatur Eccleſia. Cant. 4. c. *Gre.ſ.Cant.4.*

Herodes.

Iudæi. HErodes, primus rex Iudæorũ, alienigena natione Idumæus, cuius tẽpore natus eſt Chriſtus, quem ipſe volens occidere, ſuſtulit innocẽtes. typus eſt populi Iudæorum, qui perſequuntur Chriſtianos: & idẽ mortuus, deſignat deſtructionẽ populi Iudæorũ. Mat 2. a. *Hil.ſ.Mat.Can.12.*

Carnales. *Hæretici.* *Principes Iudæorum.* Herodes Tetrarcha, filius ſuperioris, qui duxit Herodiadẽ, vxorẽ fratris ſui, deſignare poteſt carnales, & etiam hæreticos, aut infideles, qui peruerſam amplectuntur doctrinam. Mat. 14. a. Marc. 6. b. 8. b. Luc. 3. a. 9. a. 13. f. vt autem occidit Ioannem Baptiſtam, deſignat principes Iudæorum, Chriſtum, & veritatem perſequentes. Idem, vt gauiſus eſt viſo Chriſto, typus eſt Iudæorum, qui demum ad fidem veniunt. Luc. 23. a. *Ori.ſ.Matt.ca.14.* *Hil.ſ.Matt.Can.14.* *Amb.ſ.Luc. 23.*

Indulgentes corpori. Herodiani ſunt, qui dicunt nimium indulgendum eſſe corpori, ideo aduerſantur Chriſto. Mar. 22. b. Mar. 3. a. 12. b. *Ori.ſ.Mat. ho. 21.*

Herodias.

Peruerſa doctrina. Herodias, vxor Philippi, quæ tranſiuit ad Herodem Tetrarcham, fratrem viri ſui, quæ adulterio inceſtum coniunxit, fecitque decollari Ioannem Baptiſtam: typus eſt peruerſæ *Ori.ſ.Mat.ca.14.* *Hil.ſ.Mat.Can.14.*

doctrinæ, & infidelitatis, quæ ſemper nititur veritatem è medio tollere. Matth. 14. a. Marc. 6.c. Luc. 3.d.

Hie.ſ.Marc.6. — *Synagoga.*

Deſignat etiã ſynagogam adulterã: quæ tamẽ mater eſt puellæ, hoc eſt, Eccleſiæ. Marc.6.b.

Herodion.

Ariſt. 9. de hiſtoria animal. 18. Arn.ſ.Pſ.103. Hie ad Sunian, & Fretellam. el ſ. Iob 39. — *Effuſores ſanguinis.*

HErodion, ſiue Herodius, auis, quæ Latinè dicitur Ardeola, quæ petit lacus, & fluuios, vnde cibum quærat: eſt candida, & colore pulchro: ſecundùm aliquos, eſt fulica. Quidã verò aiunt eſſe genus accipitris, volãs ad alios aues occidendas. Iuxta Hieronymum, eſt miluus, computatur inter aues immundas. Deſignat eos, qui veloces ſunt ad effundendum ſanguinem Leu.11.b. Deut.14.b. Iob 39.b. Pſ.103.

Gre.31.mor.6. — *Electi.*

Herodion, vt habet paruum corpus, ſed denſioribus pennis fultum: vnde & celeriter volat, quia paruum eſt quod grauat, multum verò quod leuat, deſignare poteſt electos, qui quãdiu in hac vita ſunt, ſine quantulocunque culpæ contagio eſſe non poſſunt. Sed quum eis parum quid ineſt quod deprimit, multa verò virtus bonæ actionis ſuppetit, facilè in ſuperna ſuſtolluntur.

Gre.21.mor.15. — *Antiqui Patres.*

Deſignat etiam antiquos Patres, qui ad ea quæ potuerunt intelligendo perſpicere, valuerunt etiam viuendo peruolare.

Rup.6.ſ. Mat. — *Chriſtus.*

Deſignat etiam ipſum Chriſtum, cuius domus eſt conuerſatio Apoſtolica. Pſ.103.

Hethalon.

Hie.ſ.Eze.47. — *Pœnitentia.*

Hethalon, ideſt, contritio manſionis, aut formidabilis manſio, ſiue inuolutio eius: aut iuxta Hieronymum, incunabula mœroris: terminus terræ promiſſionis in plaga aquilonari poſt mare, deſignare poteſt pœnitentiam, quæ ſequitur amaritudinem peccati. Eze.47.c.

Hiel.

Glo.ord.ſ.3.Reg.16. — *Religioſus apoſtata.*

Hiel, id eſt, viuit Deus, ſiue vita Dei, vel viuẽs Deo: fuit vir, qui reædificauit Hiericho ſubuerſam a Ioſue, iuxta cuius imprecationem perdidit primogenitum ſuum, & nouiſſimum filium. 3.Reg.16.g. typus eſt religioſi, redeuntis ad pompas ſeculi.

Hiericho.

HIericho, id eſt, Luna, vel menſis, aut odor eius: ciuitas in tribu Beniamin, non longè à Iordane, quam primam cœpit, & deſtruxit Ioſue poſt tranſitum Iordanis, quam etiam reædificauit Hiel. Nu.22.a.26.a.31.b. Ioſ.2.a.5.a.6.a.3. Reg.16.g.

Ori.ſ.Ioſ.ho.1.6. & ſ.Mat.ho.13. & ſ.Luc.ho.34. Aug.1.q in Eua. 28. & epiſt.118. & contr. Fulgent. Hie ſ.Mat.20.& ſ.Pſ.86. Cyr.4.ſ.Ioan.28. — *Mundus. Pompæ ſeculi.*

Hiericho typus eſſe ſolet huius mundi, ideo ſita eſt in infimo loco, quia res huius mundi, & terreſtres infimum obtinent locum: & interpretatur Luna, quæ continuè in ſuo lumine mutatur, vt plenius deſignet hunc mundum perpetuæ mutabilitati ſubiectum: vt autem muri Hiericho ſonantibus tubis corruerunt, ita defenſiones vitiorum, & rerum mundanarum per Chriſti prædicationẽ corruunt. Ioſ.2.a.6.a.4. Reg.2.d. Mat.20.d. Mar.10.g. Luc.10.e. 18. f.19.a. deſignat etiam huius ſeculi pompas. Et deſtruit Hiericho, qui abrenunciat Satanæ, & mundi pompis: reædificat verò, qui reuertitur ad vitia, & amittit primogenitum in fundatione, & nouiſſimum in portarum poſitione, quia & fundamẽta fidei, à quibus bona ædificia inchoare, & clauſtra bonæ actionis, quibus perfici debuerat, perdit. 3.Reg. 16. g. Vt verò deſtructa eſt, & anathemati tradita, deſignat Hieruſalem terrenam.

Rup.ſ.Oſ.2. Amb.ſer.87. — *Hieruſalem. Gentilitas.*

Vt autem erat Hiericho ſterilis, & mittente Eliſæo ſalem in aquam facta eſt fructifera, deſignat Gentilitatem prius ſterilem, & per Apoſtolorum prædicationem factam bonorum operum fœcundam. 4.Reg.2.d.

Glo.or.ſ.2.Reg.10. — *Anathema pœnitentiæ.*

Deſignat etiam Hiericho anathema pœnitentiæ, cùm videlicet pœnitentes ad tempus ſeparantur: quod indicatum eſt, quando iuſſit Dauid manere in Hiericho nuncios, quibus præciſæ erant veſtes, & barba. 2.Reg.10.b.

Gre.ho.2. — *Mortalitas.*

Hiericho poteſt mortalitatem noſtram ſignificare, cui appropinquauit Ieſus, quando factus eſt homo. Luc.18.f.

Hierobaal, vide Gedeon.

Hieroboam.

Hie.epiſt.frater. — *Hæreſiarcha. Diabolus.*

Hieroboam, id eſt, impugnans, vel obiurgans populum, vel multiplicans populum: primus rex decem tribuum Iſrael, quas ſeparauit à tribu Iuda: & cõflatis vitulis aureis, eas à cultu Dei traxit ad idololatriam, typus eſt hæreſiarcharum, & diaboli 3.Regum 11.c.12.e.14.e.2. Par.10.c.11.c.13.c. Tob.1.a. Eccl.47.d.

Hieruſalem.

Ambroſius.

HIeruſalem, id eſt, viſio pacis, aut viſio perfecta vel conſummata, ſiue timor perfectus, aut conſummatus: ciuitas metropolis Iudæorum, & totius Orientis, longè omnium clariſſima, & antiquiſſima, quæ tempore Abrahæ Salem dicebatur, cuius rex erat Melchiſedech: poſtmodũ verò amplificata à Dauide, & filio eius Salomone. Dicta eſt etiã Iebus, à Iebuſæorũ gente, ex quibus poſtmodum factũ eſt nomen Hieruſalem. Sunt in ea præcipui duo colles: Mons Sion, in quo erat arx munitiſſima Iebuſeorum, quam cœpit Dauid, & fortiorẽ reddidit, quæ pars peculiariter dicebatur ciuitas Dauid. Alter eſt mons Moria, ad quẽ peruenit Abraham à Geraris trium dierum itinere, vt ex mandato Dei filium immolaret, vbi poſtmodũ mirandũ illud tẽplũ à Salomone cõſtructum eſt. Erat eius pars in ſorte Beniamin,

pars in ſorte Iudæ, vnde factum eſt, vt nunc ſortis Beniamin, nunc Iudæ legatur. Quod non ſine myſterio factum eſt, vt deſignaretur has duas tribus in vero regno Iudæorum permanſuras, reliquis à rege Roboam ſeparatis. In ea Chriſtus multa operatus eſt myſteria, ac tandē ibi, vt opus redemptionis perficeret, crucifigi voluit, ac tertia die reſurgere. Demum à Tito Romanorum Imperatore deſtructa eſt, in vltionem videlicet mortis Chriſti. Hieruſalem ſecundùm aliquos interpretatur hæreditas ipſis. Vide Salem.

Eccleſia militã. Hieruſalem, deſignare ſæpè ſolet Eccleſiam militantem, ſuper quam vidit viſionem Iſaias, & in ea lugetur pro terrena Hieruſalem lapſa, hoc eſt, pro Iudæis, & peccatoribus, & gaudetur pro ipſa Eccleſia, quæ vocatur ſolium Domini. Ioſ.15.g.18.d. Iud.1.d.19.c.3. Re.10. a. 11.a. Pſ.64.78.89.115.121.124.136.146. Eccleſiaſtæ 1.a. Cantic.3. d.6.a. Iſ.1.a.7.a.10.c.22.c.30.d.31.c. 36.a.40.a.41.g.49.e.52.c.66.c. Ier.3.f.4.b.6.a.11 a.17.c. Eze.14.g.16.a. Ioel 2.g. Amos 1.a.2.b. Abdi.d. Soph.1.a.3.d. Zac.2.a.8.a.d.12.a.13.a.14. b. Dicta eſt autem prius Iebus, poſtea verò Hieruſalem quia prius eſt quod animale, deinde quod ſpiritale: vnde prius ædificata eſt à Cain, quia prius eſt anima terrena, quàm cæleſtis. *Ori.ſ.Ioſ.ho.21.& ſ.Cant.ho.3.& ſ.Iſ.ho.8.& ſ.Iere.ho.6.& ſ.Eze.ho.5.6.& ſ.Mat.ho.26. Hie.ſ.Eze.16. Aug.ſ.Pſ.61.64. Gre.ſ.Cant.3.6.*

Gloria celeſtis. Deſignat etiam Hieruſalem cæleſtem, ciuitatem piorum, quæ verè viſio pacis dicitur, vbi omnes ſancti viſione quieta, & perpetua diuinitatis fruuntur, qua ratione ſignificat etiam multitudinem angelorum, quæ nunc ędificatur, & reparatur per introductionem animarum ſanctarum, & poſt iudicium erit completa. Pſ.50.64.86.115.121.123.127.134.136.146. 147. Iſa. 24.d.33.d.49.d.65.c.66.c. Cant.2.b. Zac.9.b.14.b. Marc.15.d. Gal.4.d. Heb.12.f. Apoc.3.c. 21. a.c. Hæc deſcribitur in latere, cùm eius dignitas per prædicatorem imprimitur in terreno corde. Eze.6.a. 40.a. Ad hanc Hieruſalem non infertur onus ſabbato, quia non inducuntur in eam peccata. Ier.17.c. *Ori.ſ.Mat.ho.1.13.14.35.& ſ.Cã.ho.3. Hie.ſ.Iſ.49.& ſ.Eze.16. Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.32. Aug.ſ.Pſ. 21. Gre.26.mor.5.& ſ.Eze.ho.12.*

Virgo Maria. Hieruſalem peculiariter dicitur beata Virgo Maria, quæ ponenda eſt in principio lætitiæ. Pſalm.136. *Cyr.4.ſ.Ioan.51. Rup.7.de diui.offi.25.*

Paradiſus terreſtris. Hieruſalem quoque ſignificare poteſt locum paradiſi terreſtris, in alto & ſublimi poſitū: vbi homo magnæ in tranquillitate viuebat: ſed inde deſcendit peccando in Hiericho, hoc eſt, in huius mundi miſerias. Luc.10.e. Pſ.67.127. Gal 4.d. *Ori.ſ.Ioſ.ho.6.& ſ.Luc.ho.34. Arn.ſ.Pſ.121.*

Ordo Eccleſiaſticus. Hieruſalem quoque deſignare poteſt Eccleſiaſticum ordinem ſacerdotum: in quibus eſſe debet viſio pacis. Eze.14.a.16.a. Mich.1.a. *Baſi. ho. in lapſis. Hil.ſ.Pſ.67.*

Anima. Hieruſalem præterea dicitur anima in gratia exiſtens, in qua eſt viſio pacis, & contemplatio diuinorum. Et generaliter anima dicitur Hieruſalem, quam ſcrutatur Deus lucernis. Et ipſa anima prius in gratia exiſtens, & poſtea in hæreſim prolapſa, eſt Hieruſalem, pro qua nō eſt qui roget. Pſ.50.78.146.147. Iſ.40.a.64.d. Ier.15.b.17.c. Thr.4.b. Eze.16.a. Abdi. d. Soph. 1.c.3.d. Zac.2.a.8.a. Luc.19.f. *Ori.ſ.Eze.ho.5. Arn.ſ.Pſ.78. 146. Amb.ſ.Luc.21. Ori.ſ.Luc.ho.38.& ſ.Ier.ho.10. Hie.ſ.Iſ.64.& ſ.Ier.17.& ſ.Eze.16*

Continentia. Hieruſalem, quam ſuadebat deſerere Rabſaces, promittens eſum de vinea, & ficu, & potū ciſternæ propriæ. Iſ.36.c. deſignat continentiam, quam ſuadet diabolus deſerere, vt vacemus voluptatibus internis, & externis. *Cyr.de adorat.in Spiritu ſancto. Ori.ſ.Mat.ho.26.*

Populus Iudæorum. Conciliabula hæreticorum. Hieruſalem, quæ occidit Prophetas, eſt terrena, & ipſe populus Iudæorum lapidans eos qui ad ſe miſſi ſunt. Mat.23.d. Luc.13.g.21.d. Hæc etiam faciunt detrahendo aliqui in Hieruſalem, quæ eſt Eccleſia. Iſ.41.b. Eze.16.a. Et Hieruſalem data in aceruos arenæ, deſignat conciliabula hæreticorum. Ier.9.d. *Hie.ſ.Iſ.69.*

Hilaris, vide Exultare.

Hin.

Hin, eſt menſura quædam liquidorum, continens duos coros Atticos, hoc eſt, duos ſextarios Italicos. Exo.29.g. Nu.15.a.28.a. Ezec.4.c.45.g.46.c. *Hie.ſ.Eze.4.*

Sanguis Chriſti. Hin vini quarta pars, ſanguinem Chriſti in quatuor Euangeliis prædicatum deſignare poteſt. Leuit.23.c. *Iſyc.ſ.Leu.23.*

Hinnire, Hinnitus.

HInnire, eſt proprium equorum, & hinnitus, eſt ipſa vox equorum. *Hie.ſ.Iſ.24.54.*

Laudantes Deū. Hinnient de mari, qui ſaluati fuerint, cùm fideles liberati de mundo præ lætitia clamabunt laudantes Deum. Iſ.24.c. Et hinniens ſterilis, eſt Eccleſia ex Gentibus, gaudens pro ſalute adepta. Iſ.54.a. Ier.31.a.

Prædicatio. Confeſſio fidei. Hinnitus equi, quem circundat Deus collo eius, eſt vox prædicationis firmata in prædicatore. Eſt etiā confeſſio fidei, in his pręcipuè, qui eam confitentur coram aduerſariis. Iob 39.d. *Gre.31. mor.19.27*

Impugnatio diaboli. Superbia. Hinnitus pugnatorum, apertam diaboli deſignat impugnationē. Ier.8.f. Et hinnitus equi, ſuperbiam diaboli, & hæreticorum. Iob 39.d. Amos 6.c. *Hie.ſ.Iob 39.& ſ.Amos 6.*

Libidinis ſigna. Hinnientes ad vxorem proximi ſui, ſunt qui ſigna oſtendunt libidinis & concupiſcentiæ. Ier.5.c. Et hinnitus Hieruſalem, deſignat inſaniam libidinis, & idololatriæ. Ier.13. d. *Hie.ſ.Ier.5.13.& ſ.Amos 6.*

Hinniens equus emiſſarius ſub omni ſupra ſe ſedente, comparatur amico ſubſannatori, qui ſemper eſt moleſtus amicis. Eccl.33.a.

Hinnulus.

Hinnulus, propriè eſt fœtus ceruorum, caprearum, damarum, & ſimilium. *Ori.ſ.Cant.ho 2.3*

Chriſtus. Hinnulus ceruorum dicitur Chriſtus, qui deſcendit à Patriarchis: & poteſtatē habet vincendi omne venenum antiqui ſerpentis. Cantic.2.c.8.d. Iudæi autem vt ſerpentes, ſibilabant *Ambr.ſ.Pſal.118. ſermon.6.*

Gre.ſ.Cant.8. Ber.ſ.Cant ſer. 55. 73.

aduerſus Chriſtum:quos ipſe ſuperauit.Dicitur autem propter miſericordiam hinnulus ceruorum,ſicut propter iudicium caprea.

Ori.ſ.Cant.ho.3. Euch.q.in Prou. — *Spirituſſanctus.*

Hinnulus gratiſſimus dici poteſt Spirituſſanctus.Prou. 5. d.vbi ab Origene dicitur pullus gratiarum.

Gre.ſ.Cant.4.7. Rup.ſ.Cant.3. — *Prædicatores. Virginitas cum fœcunditate.*

Hinnulli capræ,dici poſſunt Apoſtoli, & prædicatores filij ſynagogæ : vel prædicatores vtriuſque populi,qui in montibus contemplationis paſcuntur.Cant.4.b.7. b. In beata Virgine ſignificant virginitatem,& fœcunditatem.

Gre.24.mor.10. Euc.ſer.ſpir.5. — *Electi.*

Hinnuli etiam capreæ gemelli,deſignant electos,qui per humilitatem quidem paruos ſe,ac peccatores intelligunt,ſed eis per charitatem currentibus,ſi qua obſtacula de impedimẽto temporalitatis obuiant,tranſiliunt,& datis contemplationis ſaltibus,ad ſuperna tranſcendunt.Cant.4.b.7.a.

Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.30. Bed.ſ.Pro.5. — *Recẽtes in fide.*

Hinnuli quoque ceruorum,ſunt qui de nouo initiantur in via Domini,vt currant ad montes,de quibus dicitur:Montes excelſi ceruis.Hinnulus quoque gratiſſimus,eſt populus fidelis virtutum varietate delectabilis,& caſtæ fidei æmulatione ſuccenſus.Pro.5.d.

Hiram.

Glo.ord ſ.2.Reg.5 — *Principes Gentium.*

HIram,id eſt,vitæ celſitudo,vel albedo eorum,ſiue foramen,vel libertas eorum , aut deſtruens,vel anathematizans:fuit rex Tyri, qui mittebat Salomoni ligna ad ædificationẽ templi.2.Reg.5.b.3.Reg.5.b.1.Par.14.a.2.Par.2.a.deſignat principes Gentium venientes ad fidem,& adiuuantes ad conſtitutionem Eccleſiæ catholicæ.

Hie.ſ.Iſ.3. — *Prædicatores.*

Hiram etiam dicebatur artifex,& ædificator templi Salomonis,miſſus à rege Tyri.Hic erat natus patre Tyrio,matre Iudæa,vt deſignaret prædicatores,& ædificatores Eccleſiæ,non ſolum ex Iudæis futuros,ſed etiam ex Gentibus. 2.Par.2.c.

Hiras.

Bed.ſ.Gen.38. — *Ioannes Baptiſta.*

Hiras,id eſt,libertas,aut ira.vir Odollamites,paſtor Iudæ filij Iacob.Gen. 38. a. vel interpretatur Videns Deum,vel fratris mei viſio:& deſignat Ioannem Baptiſtam,qui fuit nuncius Chriſti,& vidit ipſum,etiam digito demonſtrans.

Hircus,vide Caper.

Hirundo.

Ariſt.9.de hiſt. animal.7.& de gener.animal.6.

HIrundo auis nota , quæ æſtate aduolat , hyeme verò deuolat,ac diſcedit:nidificat in domibus,humanam quandam intelligentiam in conſtruendo nido referens: in nutriendis pullis æquitatem quandam ſeruat,ne bis alicui impartiat. Dicitur parere pullos cæcos, quibus ipſa medetur.Eadem madefactas ſummas alas pulueri inuoluit, atque ita lutũ ad cõpingendum nidum facit.Eſtque plurimum garrula.

Baſi.Exae.ho. 8. Amb.5.Exae.17.

Hirundo cuſtodiens tempus aduentus ſui confundit eos, qui non cognoſcunt Deum vocantem,vt pœnitentiam agant,tempore ſibi ad hoc conceſſo.Ier.8.c.

Hirundo per ſuam diligentiam nidificans,& pullis viſum reparans, deſignat in nulla indigentia eſſe deſperandum,neque ab operando ceſſandum.

Pullus hirundinis.Iſ.38.c.ponitur ad comparationem gementis,& inuocantis Deum.

Hiſpidus,vide Capillus.

Hiſtoria.

Hiſtoria,eſt narratio & expoſitio rerum geſtarum:propriè quidem earum,quibus is, qui narrat,interfuit:non inuenitur in allegoriis:ſed ſolùm fit mentio de hiſtoriis regum Perſarũ. 1.Eſdr.4.b.Eſther.2.b.6.a. 16.b.

Hiſtria,Hiſtriatus.

Fortitudo cum temperantia.

Hiſtriatæ columnæ dicuntur,quæ cum quibuſdam valliculis fabrefactæ ſunt , & decoratæ.3.Reg.7.d.Poſſunt deſignare eos,in quibus ſplendet fortitudo ſimul cum temperantia,ac corporis maceratione.

Hodie, Hodiernus.

Ans.ſ.Pſ.2. — *Aeternitas.*

HOdie dicit diem,in quo ſumus,hoc eſt,præſentem:qui hodiernus dies appellatur.

Hodie aliquando dicit tempus æternitatis,ſeu ipſam ſtabilitatem æternitatis: vt cùm Pater dicit ad Filium.Pſ.2.Ego hodie genui te.

Amb.epiſt.39. Gre.ſ.1. Reg.4.15. — *Tempus gratiæ.*

Hodie,tẽpus gratiæ ſignificare poteſt:quo ſanctificamur,vt poſſimus ad gloriam Dei peruenire.Exo.19.b.34.b Leu.9.a.10.d.Mat.21.c.Luc.23.f.Pſal.2.Et hodie dicitur Deus ſcidiſſe regnum Saulis.1.Reg.15.d.f.quia dum mali imperant,nox eſt : cùm autem abſcinduntur , fit dies:vnde egreſſo Iuda dixit Chriſtus.Ioan.13.d.Nunc clarificatus eſt Filius hominis. Et hodie venire,& fugere de prælio.1.Reg.4 c.deſignat tempus illuſtrationis gratiæ ad deſerendũ errorem,& prædicandam veritatem propter Deum.Qui autem deſerit,aut confutat errorẽ, & de facundia temporalem retributionem quærit alio die venit, alio die fugit

Hil.ſ.Pſ.2. Cle.Alex.adhor. ad Gentes. — *Tempus reſurrectionis.*

Hodie poteſt dici tempus reſurrectionis,in quo fit regeneratio promiſſa:de qua poteſt dici à Deo.Pſ 2.Ego hodie genui te.

Aug.2.ſer. domini in mont. — *Tempus ſeculi.*

Vſque in hodiernum diem dicitur,quouſque ſeculum ſtat.Iob 6.b 28.d.Et hodie eſt nũc, vſque ad conſummationem ſeculi:de quo dicitur Pſ.94.Hodie ſi vocem eius audieritis. Sed

verum hodie eſt in æternitate. [*Splendor verbi Dei.*]

Hodie interdum, deſignat ſplendorem lucis verbi Dei: vt hodie comedunt cum Samuele, hoc eſt, in ſplendore lucis verbi Dei. 1. Reg. 9. b. [*Gre. ſ. 1. Reg. 9.*]

Hodie veniſſe dicitur Samuel in ciuitatem, vt deſignetur prædicatorem rarò in ciuitate videri debere. 1. Reg. 9. b. [*Gre. ſ. 1. Reg. 9.*]

Hodie reperire Samuelem. 1. Reg. 9. b. eſt cùm prædicator non eſt minor vita, quàm fama, quando videlicet laudantur, & in eis opera laude digna inueniuntur. Non ſic ſunt ſepulcra dealbata. Mat. 23. c. Ioan. 5. b. [*Gre. ſ. 1. Reg. 9.*]

Hodie aliquando dicit tempus propinquum præſenti: vt Hoſ. 4. b. Corrues hodie: & corruet etiam propheta tecum.

Sicut hodie, ſic & cras dicunt mali omnia ſperantes proſpera. Iſ. 56. d.

Hædus, quære Caper.

Holdai.

Holdai, ſiue Chelai, id eſt, deprecatio Domini: à quo accipitur aurum & argentum ad faciendas coronas pontificis. Zach. 6. c. Ibi dicitur poſtea Helem. Deſignare poteſt quadrigam equorum nigrorum, hoc eſt, pœnitentes: à quibus accipitur aurum ad coronam Chriſti. [*Pænitentes.*] [*Hie. ſ. Zac. 6. Rup. ſ. Zac. 6.*]

Holocauſtum, vide Sacrificium.

Holophernes.

Holophernes, id eſt, fortis dux: fuit princeps militiæ regis Nabuchodonoſor, quem occidit Iudith. Typus eſt diaboli à beatiſſima virgine Maria ſuperati. Iud. 2. b. 7. a. 10. d. 12. b. [*Diabolus.*] [*Hie. ad Saluinã.*]

Homo.

HOmo, eſt animal ex corpore & anima rationali conſtitutum: ſecundùm quas partes, variè ſumitur in allegoriis: vt datur homo exterior, & interior: nouus, & vetus: cæleſtis & terreſtris.

Homo paterfamiliàs, aliquando dicitur Deus pater. Matt. 20. a. 22. a. Idem eſt homo habẽs duos filios. Mat. 21. c. Et homo durus appellatur Deus ab illo, qui abſcondit talentum, hoc eſt, à populo Iudæorum: quia ſine eorum lege, erat aliquos iuſtificaturus. Mat. 25. c. [*Deus Pater.*] [*Gri. ſ. Mat. ho. 20. 18. 19. 20. 33. Hie. epiſt. beatitudinis & ſ. Mat. 21.*]

Homo, quem tulit Deus, & poſuit in paradiſo, deſignat Chriſtum poſitum tanquam caput in eccleſia, quam operatur, & cuſtodit. Geneſ. 2. b. Et ipſe præcipuè eſt ad imaginem Dei, qui eſt vnitus ſecundùm hypoſtaſim imagini Dei. Gen. 1. c. Et ipſe Chriſtus erat homo, quẽ expectabat paralyticus, vt mitteret eum in piſcinam. Io. 5. b. Iſa. 38. b. Idem Chriſtus eſt homo habens centum oues, hoc eſt, Angelos, & homines. Luc. 15. 18. a. Idem eſt homo rex, qui poſuit rationem cum ſeruis ſuis. Matt. 18. c. 25. b. Et homo nobilis. Luc. 19. b. Et homo paterfamilias. Mat. 13. g. Et homo qui apparuit ſuper rotas & animalia. Eze. 1. g. Et homo redimẽs, & pauper. Pſ. 108. Idem eſt homo paratus ad ferendum hircum in deſertum. Leu. 16. c. Idem eſt homo, qui ſurrecturus erat de Iſrael. Nu. 24. c. Et homo, cuius inimici ſunt domeſtici eius eſt Chriſtus. Mich. 7. b. Matth. 10. d. Et homo natus in Sion, quam ipſe fundauit, eſt Chriſtus. Pſalm. 86. [*Chriſtus.*] [*Hil. ſ. Matt. Can. 27. Aug. 1. de gen. cõt. Man. 23. & ſ. Pſ. 86. Amb. de initiat. myſt. 4. & 1. de ſacramentis: ſ. Luc. 15. de virg. 3. Ori. ſ. Mat. ho. 7. & ſ. Leu. ho. 9. & ſ Nu. ho. 18. Arn. ſ. Pſ. 48.*]

Homo interdum deſignat virum perfectum & ſpiritualem, qui præeſt volatilibus & beſtiis, hoc eſt, rudibus & carnalibus. Gen. 1. d. 2. b. Pſ. 103. Ier. 31. c. Eze. 36. c. Zac. 2. a. 8. d. Significat etiam prophetam, & ſapientem: vt terra abſque homine, erat gentilitas ſine prophetis. Iob 38. c. 33. d. Cùm autem iunguntur homines & iumenta, ſumitur homo pro magis rationali & docto: vt in eius comparatione reliqui iumenta reputentur. Agg. 1. c. Pſ. 134. [*Vir perfectus & ſpiritualis. Propheta. Sapiens.*] [*Bed. ſ. Gen. 1. Hie. ſ. Mat. 7. Gre. ſ. Eze. ho. 3. 8. Arn. ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Ier. 31 & ſ. Iob 38. & ſ. Agg. 1.*]

Homo eſt etiam ipſa mens & ratio domina, & non erat homo, qui operaretur terram: quũ mens non exercebat ideam ſenſus. Gen. 2. b. Et homines dicuntur rationales, hoc eſt, ratione viuentes: vt qui ſecundùm eam non viuunt, non dicantur homines. Exod. 9. b. 11. d. 12. b. 13. a. 19. b. Leu. 1. a. 7. b. Pſ. 32. 146. Ier. 4. f. Et ipſa mens, vel ratio aut anima dicitur homo interior habens etiam ſua alimenta & indumenta, ſicut exterior. Ea enim quæ ſunt hominis exterioris, ad interiorem referri poſſunt: vt dicatur interior etiam habere membra, quæ habet exterior: vt aures, oculos, manus, &c. Et cum dicitur, Homo, homo, deſignatur homo interior, & exterior. Nu. 30. Eze. 1. g. 14. a. Et homo ferens hircum in deſertum, eſt mens abiiciens malas cogitationes. Leuit. 16. e. Iſa. 56. a. Eph. 3. d. Hic homo ſeminat ſinapim in agro ſuo: & inuenit theſaurum in agro. Mat. 13. d. f. Prudentia etiam hic homo interior dici poteſt. Porrò ſecundùm diuerſa vitia datur homo iumentum, homo ſerpens, homo vipera, homo vulpes. Sed homo homo eſt, qui ſecundùm interiorem & exteriorem rectè ſe habet: qui ſi peccet, corripitur à Domino, vt emendetur. Ezec. 29. b. 38. f. Ionæ 3. c. Et homines multiplicati ſuper terram, deſignare poſſunt vires rationales in virtutibus multiplicatas. Gen. 6. a. [*Mens. Ratio. Homo interior. Prudentia. Vires rationales.*] [*Gre. 14. mor. 8. Aug. ſ. Pſ. 134. Phil. 1. alleg. Ori. ſ. Gen. ho. 1. & ſ Leu. ho. 2. 9. & ſ. Num. ho. 24. & ſ. Pſ. 36. ho. 1. & ſ. Eze. ho. 1. 3. ſ Mat. cap. 13. Hie. ſ. Iſ. 56. & ſ. Eze. 14. & ſ. Gal. 3. Amb. 2. de Abr. 8. & de virg. 3. Aug. 83. q. 61. Phil. de plãt. Noe. Aug. epiſ. 120.*]

Homo dicitur ſæpe beata virgo Maria: vt cùm Chriſtus dicitur filius hominis. Pſ. 79. Et paſſim in euangelio. Et dicitur Chriſtus filius hominis, & non homo: quia licèt deſcendat ex genere Adam, non tamen ipſe eſt vetus homo: ideo non eſt putredo, licèt ſit vermis & non homo. Iob 25. a. Pſ. 21. Homo etiam dicitur aliquando Angelus: vt homo paratus ad ferendum hircum in deſertum, intelligi poteſt Angelus. Leuit. 16. c. Datur autem humana forma Angelis, quòd mente vigeant homines, videndique vires habeant ad ſuperna tendentes ſublimique ſint ore, & erecto ſint ſtatu, & per naturam ad imperandum & regendum idonei. [*Virgo Maria. Angeli.*] [*Ori. ſ. Leu. ho. 9. Diony. cæleſt. Hie. 15.*]

Amb ſer.2. — *Ioſeph ab Arimathæa.*

Homo accipiens granum ſinapis,fuit Ioſeph ab Arimathæa,qui accepit corpus Chriſti ad ſepeliendum.Mat.13.d.

Amb.ſ.Rom.6. Phil.1.alleg. Aug.13.ciu.Dei.23. — *Habens fidem, & puram vitã.*

Homo nouus dicitur per fidem & puram vitam.Rom.6.a.Eph.2.c.3.d.4.e.Col.3.b.Et homo cæleſtis eſt ad imaginem Dei factus , expers corruptibilis & terrenæ eſſentiæ. Terreſtris verò è ſeminali materia,quam humum vocant,compactus eſt.Ideo cæleſtem non fictum dicit,ſed formatum ad imaginem,terreſtre verò figmentum irrationalis progeniem eſſe artificis. Primus autem homo Adam dicitur de terra terrenus:ſecũdus verò homo,hoc eſt , Chriſtus dicitur de cælo cæleſtis.1.Cor.15.f.Cæleſtis etiam homo erit in reſurrectione : non quia corpus,quod de terra factum eſt,non ipſum erit:ſed quia dono cæleſti iam tale erit, vt etiam cælo incolendo,non amiſſa natura,ſed mutata qualitate conueniat.

Hie.prol.ſ.Mat. & ſ.Eze.1. Aug.1. de conſenſ. euang.6. Geor.Ven.Can.1. tom.7.cap.22.29. — *Matthæus. Marcus. Elementũ aquæ. Manſuetudo, & principatus Dei.*

Hominis facies inter quatuor euangeliſtas,Matthæum deſignare poteſt , quia exordium euangelij à generatione humana cœpit.Eze.1.c.Secundùm Auguſtinum verò deſignat Marcum , qui demonſtrat Chriſtum hominem . Ponitur autem à dextris, quia durat humanitas Chriſti. Deſignat etiam elementum aquæ , quia homo ſecundùm animam rationalem eſt aqueus,vt ſit capax aquæ ſapientiæ ſalutaris.In archetypo verò,hoc eſt , in Deo deſignat mãſuetudinem,& principatum in domo Iacob,in qua regnat Chriſtus.

Ori.ſ.Matt.ho.35. Hil ſ.Mat.Can.30. — *Moſes.*

Homo amphoram aquæ baiulans,eſt Moſes ferens literam legis.Mat.14.b.Luc.22.a.Non eſt autem nominatus proprio nomine,quia Chriſtianum nomen nondum erat notum.

Ori ſ Eze.ho.1.& ſ.Mat.ho.20.& ſ.Rom.3.6. Tert de reſurrect. Arn.ſ.Pſ.40.55. Hie.ſ.Sop.1. Aug.ſ.Pſ.8.& de continentia. Amb.ſ.Rom.6. Gre.4.mor.17.& 24.mor.8. Ric.de S.Vict.2. de arca myſt.17. — *Peccator. Caro. Carnalis.*

Homo vetus dicitur per diffidentiam, ſeu infidelitatem & malos actus.Homo etiamvetus dicitur caro peccatrix:aut ipſa vitia.Rom.6.a. Eph. 4.e. Et homo ſumitur ſæpe pro homine veteri & carnali:vel pro homine exteriori,& pro ipſa carne ſeu parte ſenſitiua & brutali : & homines multiplicati ſuper terram,ſunt carnales,qui generant filias,hoc eſt, concupiſcẽtias: & hominem carnalem delet Deus,vt faciat Deum,aut ſpiritualem.Gen.6.b.Exo. 39.d. Leu. 13.a.Pſ.8.122.Et homines Ægypti,ſunt homines mundani & carnales.Exo.8.e. Et etiam homines regionis Amorrhæorum.Exod.34.b. Et homo pacis,& etiam homo vnanimis eſt ipſa caro,quæ ſtatim mouetur ad motum animi,niſi pars pudenda,quæ aliquando eſt rebellis, & ſupplantat rationem.Pſ.40.54.55.Et homo,qui debet deficere,eſt humana & terrena ſapiẽs. Sop 1.a.Iob 3 a.Et homo qui naſcitur ad laborem,eſt carnalis. Iob 5.b. Et homo non habẽs veſtem nuptialem,eſt peccator,& ſub vno intelliguntur omnes.Mat.22.b. Et ſecundùm hominem ambulare eſt agere veterem hominem.1.Corint.3.a.Et homo vetus,dicitur putredo. Iob 25.Iſti ſunt homines,quorum opprobrium factus eſt Chriſtus.Pſal. 21. vt homines moriuntur,qui in peccatum tanquam fragiles incidunt.Pſ.31.In homine veteri confidit, qui cõfidit in ſeipſo.Ier.17.a.

Arn ſ.Pſ.103. Baſi.ſ.Pſ.115. Hie.ſ.Gal.3. — *Minus docti.*

Homines etiam dicuntur minus docti.Pſ.103.vt videlicet qui ſunt magis docti , pluſquam homines eſſe videantur.Et omnis homo dicitur mendax,ſecundùm conditionem naturalẽ, quia non attingit ad ea,quæ ſunt fidei.Pſ.115.Et ſecundùm hominem , dicit Paulus ſe loqui, quum docet rudia & craſſiora,quaſi lacte paſcens ſimplices.Gal.3.b.Eze.14.d.

Ori ſ.Leu.ho.1.9.& ſ.Ioſ.ho.6.& ſ.Mat.ho.13.& ſ.Luc.ho.34. Baſi.ſ Pſ.48. Hie.ſ.Iſ.31.& ſ.Ier.17. — *Genus humanũ. Purus homo. Mortalis.*

Homo aliquando dicitur genus humanum,& qui viuit adhuc vita mortali.Leuit. 1. a.5.a. Exo.33.d.Et homo deſcendens ab Hieruſalem in Hiericho,fuit Adam,cùm lapſus eſt in peccatum:in quo erat totum genus humanum Luc.10.e.Et homo ineptus ad redimendum , eſt purus homo,qui potius eget redemptione.Pſ.48. vnde non permittitur homo eſſe in tabernaculo fœderis,quando pontifex intrat in ſancta ſanctorum: quia cùm ibi poſſunt eſſe , iam non ſunt homines,hoc eſt,mortales:ſed facti ſunt dij.Leu.16.d. Homo & non Deus dicitur Ægyptus , vt oſtendatur auxilium hominis fragile. Iſa.31.a. Dan.7.a.Sic ſumitur homo pro puro homine,cùm dicitur.Ier 17.a.Maledictus homo qui confidit in homine.

Hil.ſ.Mat.Cano.12.18.& ſ.Pſ.54. Amb.ſ.Luc.4.11. Arn ſ.Pſ.35. Bed.ſ.Exo.19. — *Iudæi.*

Homines domus dominæ Ioſeph,dici poſſunt viri ſynagogæ.Gen.39.c. Et homo,per quẽ ſcandalum venit,eſt populus Iudæorum , qui negauit Chriſtum , & alios negare compellit. Mat.18.a.Et homo vnanimis,deſignat Iudæos ſub lege viuentes , quam Chriſtus impleuit. Pſ.35.54 Et homo habens ſpiritum immundum,eſt populus Iudæorum. Et idem eſt , à quo exierat immundus ſpiritus per datam legem:ſed poſtmodum reuerſus eſt in eos:& facta ſunt nouiſſima eorum peiora prioribus.Luc.4.e.11.c.Homo etiam ad differentiam gentilium dicitur Iudæus.Exo.19.b.

Ori.ſ.Mat.ho.22. — *Hæreticus. Sermo hæreticus.*

Homo,per quem ſcandalum venit,eſt hæreticus.Mat.18.a qui etiam eſt homo vnanimis, ſecundùm quòd ſimulat ſe,aut putat ſeruare legem Chriſti.Pſ.54.Idem, eſt homo leproſus. Leu.14.a.Et homo inimicus,qui ſuperſeminat zizania.Mat.13 d.Homo autem propinquus, qui non ſuſcitat ſemen fratris , eſt ſermo hæreticus,qui etiam oritur ex ſacra ſcriptura : ſed non generat filios Chriſto.Deut.25.c.

Chry ſ Pſ.9. — *Antichriſtus.*

Homo,quem rogat propheta non confortari.Pſ.9.intelligi poteſt Antichriſtus.

Hil.ſ.Pſ.54. Arn.et Aug.ſ.Pſ.46. Geor Ven.Cant.2. tom.3.cap.15. — *Iudas.*

Homo vnanimis,Iudam apertè demonſtrat,qui erat diſcipulus Chriſti:& magnificauit aduerſus eum ſupplantationem.Pſal. 54. Idem dicitur homo pacis : quia pacis oſculo tradidit Chriſtum.Pſ.40.

Pilatus.

Homo paratus ad ferendum hircum in deſertum , deſignare poteſt Pilatum , qui dimiſit Barabbam,crucifixo Chriſto.Luc.6.b.

Ori.ſ.Iſ.ho.6. — *Ocioſus.*

Homo habens manum aridam deſignat illum , qui ocioſus eſt à benefaciendo, qui curatus à Chriſto,incipit bene operari.Luc.6.b.

Ori.ſ.Ier.ho.1. Arn.ſ.Pſ.42. — *Diabolus.*

Homo inimicus,qui ſuperſeminauit zizania , eſt diabolus qui & iniquus homo dicitur.

Mat.13.d.Pſ.44.55.139.Idem dicitur homo,& non Deus.Eze.28.b. vt oſtendatur nihil poſſe aduerſus Deum,nec etiam aduerſus homines,niſi quantum Deus permiſerit.

Vnus homo fit è duobus,quando deſtruitur in homine corpus peccati, & homo exterior ſubiicitur interiori. *Amb.de inſti.vir.*

Homicida,Homicidium,*vide* Interficere.

Honeſtus,Honeſtas,Dehoneſtare,Inhoneſtus.

Honeſtus,dicitur honore & dignitate plenus:& honeſtare,eſt decorare, & honore afficere:Dehoneſtare verò contrarium:vix habet locum in allegoriis,cùm ſit morale, & rarum in ſacra ſcriptura. *Hie.ſ.Iſ.24.*

Dehoneſtat Deus inclytum ſuper terram, quum illa oſtendit eſſe turpia,in quibus homines gloriantur:vnde eos erubeſcere facit,& exprobrabile reddit.Iſ.23.b.

Honor,Decus,Honorare,Honorificare, Venerari,Honorabilis,Inhonorare.

HOnor,eſt reuerẽtia,quam alicui exhibemus in virtutis teſtimonium, dicitur etiam honor interdum dignitas,ſiue magiſtratus.Item dominium.Pſ.8. Gloria & honore coronaſti eum.Laus.Sap.5.a.Finem illorum ſine honore.Præmium.Eſther.6.c. Hoc honore condignus eſt.Reuerentia.Eſther.1.d.Deferant maritis ſuis honorem. Salutatio. 1. Marc.12.f.Accepit eum cum honore.Subſidium.Tob. 4.a. Honorẽ habebis matri tuæ.Sic honorare, eſt retribuere,Reuereri,Salutare, Succurrere.

Bene operari. Honorẽ affert Deo,qui opera iuſtitiæ facit:& de tribus perſonis rectè ſentit.Pſ.28.Honor autem Chriſti eſt illi ab animabus fidelibus. Pſal. 44. Honorat Deum de ſua ſubſtantia, qui omne quicquid operatur,nõ hoc ſuis viribus,ac meritis,ſed ſupernæ gratiæ tribuit.Pro. 3.b. *Baſ.ſ.Pſ.28.ho.1. & ſ.Pſ.44. Bed.ſ.Pro.3. Cle.Alex.6.ſtrom.*

Colere Deum, & ſapientiam. Honorare patrem & matrem,eſt colere patrem Deum,& ſapientiam,ſeu diuinam cognitionem,quæ etiam eſt propter ſe expetenda.Exo.20.b.Mal.1.b. *Hie.ſ.Ier.10.*

Honoratus Chriſtus in eccleſia. Honoratus Abraham,propter Saram, deſignat Chriſtum honoratum per eccleſiam,quã redemit.Gen.12 d.20. d.

Templum Hieruſalem. Deus Iacob dici poteſt Hieruſalẽ:&omnis Iudæorum nobilitas,quę ſublata ſunt.Ier.10.d. *Ori.ſ.Rom. 11.*

Agere officio ſuo dignum. Honorificare miniſterium ſuum,eſt agere,quæ decent officium ſuum Rom.11.b. *Hie.ſ.Ier.31.*

Gentiles. Honorabilis filius dicitur Ephraim,deſignans gentiles prælatos Iudæis. Ier. 31.d.

Imago Dei. Honor hominis eſt imago Dei,ſecundum quam excedit reliquas corporeas creaturas.Pſ. 48.Prou.5.b. *Baſi.ſ.Pſ.48.*

Confundẽs Deus ſapientes. Decus eſt Dei inter ſapientes,quia ipſe confundit ſapientes & hæreticos.Ier. 10.a. *Hie ſ Ier 10.*

Officia & eleemoſynæ. Honor in ſcripturis non tantum in ſalutationibus & officiis deferendis, quantum in eleemoſynis,ac munerum oblatione ſentitur.Honora inquit Apoſtolus.1.Timot.5.viduas, quæ verè viduæ ſunt:hic honor donum intelligitur.Sic presbyteri ſunt duplici honore honorandi:& Pater & mater.Mat.15.a. *Hie ſ Mat.15.& ad Gelant.*

Boni. Apoſtoli. Habens ſciẽtiã legis. In honorem vaſa,ſunt boni in eccleſia.2.Tim.2.c Et honorabilis Iſrael in conſpectu Dei, ſunt Apoſtoli grati Deo.Iſ.43.a.Et honorabilis vultu ablatus a Iudæis, eſt habens ſcientiam legis.Iſ.3.a. *Hie.ſ.Iſ.43.*

Honorantes regem. Honor regis dicuntur,qui regem honorant.Pſ.98. *Arn.ſ.Pſ.98.*

Glorientes Iudæi de exteriori cultu Dei. Honorat populus labiis Deum,quum Iudæi gloriantur de cultu Dei exteriori: & cùm habent verba legis,ſed non ſenſum.Iſ.29.d.Mat.15.a.Mar. 7.a. Ipſi etiam inhonorarunt Chriſtum.Ioan.8.f.Rom.2.d. *Ori ſ Ma. cap.15. Hie.ſ.Iſ.29.*

Sacerdotes docẽtes ſectari temporalia,& dantes beneficia ſuis. Honorans Eli filios magis quàm Deum,deſignat ſacerdotes docentes ſectari temporalia, contempto Chriſto:vel prælatum dantem dignitates, beneficia carne coniunctis, ſolum vt ditentur.1.Reg.2.f. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Chriſtus inhonoratus in Iudæa. Sine honore exiſtens propheta in patria ſua, eſt Chriſtus inhonoratus in Iudæa.Mat.13. g. Ioan.8.f. *Hil.ſ.Mat.Cã.14*

Hæretici. Inhonoratus,eſt,qui colit idola.Nah.1.d.hoc eſt hæretici cum ſuis erroribus. *Hie.ſ.Nah.1.*

Honorabilis eſt dies ſeptima Phaſe ſicut prima, propter honorem paſſionis & reſurrectionis Chriſti.Exo.12.c. *Glo int ſ Exo. 12.*

Venerationis ſacræ lamina.Exo.39.e.vide Lamina.

Hora.

HOra,licèt olim acciperetur pro cuiuſuis temporis parte: vt annus diuidebatur in quatuor horas,veris,æſtatis,autumni,hyemis:peculiariter tamẽ hora dicitur vigeſima quarta pars diei naturalis.Et aliquando ſumitur hora pro tempore. *Ori.ſ.Can.ho. 2.*

Hora crucis Chriſti. Hora ſexta,qua Chriſtus crucifixus eſt,concordat cum die ſexta,qua homo creatus eſt, & cum ſexta ætate.Et hora ſexta venit ad puteum,deſignans horam paſſionis,qua venit ad puteum miſeriarum.Ioan.4.a.19.c.Matth.27.e.Marc.15.c.Luc. 23. d. Et hæc hora paſſionis eſt, quando dignatus eſt Chriſtus agnoſcere matrem, de qua dixerat.Ioan. 2. a. Nondum venit hora mea. *Aug 83.q 64 & ſ.Ioan.tract.8. Ori.ſ.Mat.ho. 10. Hie. aduer. Iouin 1 & ſ.Mat.20.*

Diuerſitas ætatum. Horæ operariorum,qui vocati ſunt ad vineam, ſic diſtribui poſſunt: vt hora prima ſit ab Adam vſque ad Noe,hora tertia à Noe vſque ad Abraham:hora ſexta ab Abraham vſque ad Moſen:hora nona à Moſe vſque ad Chriſtum:hora verò vndecima à primo aduentu Chriſti *Aug.de ver.dom. ſer.59.*

Gre.ho.19. Fulgen.epiſ.7. Ri. de S.Vict. de ſtat. interior. hominis.35. vſque ad ſecundum. Vel hora prima eſt tempus pueritiæ: tertia, adoleſcentia, vel iuuentus: ſexta, ætas viri perfecti: nona, ſenectus: vndecima, decrepitudo. Matt.20.a. Vel conſiderátur diuerſi profectus: manè eſt illuminatio veritatis, tertia inchoante calore, eſt acceptatio bonitatis: ſexta, cùm eſt æſtuatio caloris, eſt feruor dilectionis: nona quum eſt temperamentum caloris, eſt abominatio vanitatis: veſpera, eſt refrenatio cupiditatis, & hebetatio prudentiæ carnalis.

Amb.ſ.Luc.15. Horæ diei duodecim, deſignant duodecim diſcipulos Chriſti, diuerſis donis fulgentes. *Apoſtoli.* Ioan.11.b.

Ori.ſ.Mat.cap.14 Hora præteriens, deſignat tempus legis prophetarum: quod præteriit, aduen iente Chriſto. *Tempus legis.* Matth.14.b.

Aug.ſ.Ioan.trac.21. Quum dicitur Ioan.5.d. Venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem Filij Dei. *Tempus vſque ad iudicium.* &c. Ibi hora ſumitur pro tempore, ab ea videlicet hora, qua Chriſtus dixit, vſque ad tempus iudicij. Nam totum hoc eſt hora, quum mortui per infidelitatem aut peccatum audire poſſunt vocem Filij Dei, & viuere. Sic de toto hoc tempore ait Ioã. Epiſ.1.cap.2.c. Filioli nouiſſima hora eſt.

Gre.ſ.1. Reg.9. Hora eadem, qua promiſerat Deus Samueli, oſtendit Saulem, vt demonſtret per hoc perfectum illum eſſe, non ſolùm corpore, ſed etiam mente. 1.Reg.9.c. *Perfectio mentis, & corporis.*

Gre.ho.36. Hora cœnæ, finem mundi deſignat: quia in illam cœnam cæleſtem non introducuntur, niſi iuſti. Luc.14.d. *Finis mundi.*

Gre.30.mor.24. Hora dimidia datur ſilentium in hac vita: quia perfecta tranquilitas contemplationis hic haberi non poteſt. Apo.8.a. *Breuis quies bonis vitæ.*

Hordeum, Hordeaceum.

HOrdeum, eſt quod habet ariſtam mordaciorem tritico, nec facilè poteſt à palea ſpoliari: vnde panis, qui fit ex hordeo, eſt multo aſperior, quàm panis triticeus: & magis deſeruit hordeum ad paſtum iumentorum, quàm hominum: præcedit autem meſis hordei triticeam meſſem.

Ori.ſ.Gen.ho.12. Cle. Ale.6.ſtrom. Hie.ſ.Iſ.30.& ſ. Eze.4.45. Aug.ſ.Ioan. tra. 24. Hordeum & hordeacei panes, difficiliorem ſermonem ſignificare poſſunt & literã ac doctrinam legis veteris, quæ præcedit nouam, vt hordeum pæcedit triticum. Gen.16.c. Exo.9. g. Mat.15.d. Ioan.6.a. Et vt hordeum eſt cibus iumentorum, aſperitatem habens, quibuſdam quaſi aculeis, deſignat aſperitatem præceptorum legis veteris datæ in cibum Iudæis, tanquã iumentis: qui filium Dei negant. Leu.27.c. Eze.4.c.13.d.45.d. Hoſ.3.a. Apoc.6.b. *Difficilior ſermo ſcripturæ. Litera legis.*

Iſyc.ſ.Leu.27. Aretas ſ.Apoc.6. Amb.ſ.Luc.9. Poteſt etiam hordeum deſignare ſimpliciorem, minuſque exactam doctrinam, quæ cibus eſt rudiorum, & ſubtiles ſenſus percipere minimè valentium. Ioan.6.a. Ioel.1.c. *Simplicior doctrina.*

Hie.ſ.Iſ.28. Aug.ſ.Apoc.ho.6 Hordeum præterea deſignat Iudæos, vel primores eccleſiæ: qui, ſi peccent, plauſtris ſunt triturandi, & ferris. Iſ.28.g. Poteſt è diuerſo minores in eccleſia ſignificare, ſecundum quod hordeum imperfectius eſt tritico. Apoc.6.c. *Iudæi. Maiores in eccleſia. Minores.*

Horeb, vide Sinai.

Horma.

Horma, ideſt, deſtructio, ſiue anathema, aut rete, ſeu retiaculum, ſiue dedicatum, aut conſecratum: locus vbi filij Iſrael vicerunt Chananæum, qui habitabat in meridie. Nu.14.g.21.a.

Horrere, Horror, I*nhorrere*, *Exhorrere*.

HOrror, eſt tremor quidam, cùm totum corpus frigore, vel pauore contremiſcit, & ſucuſſatur. Horrere autem eſt vel frigere, vel timere, cum illo tremore: vel eſt cùm pili aut ſetæ in animante eriguntur.

Hie.ſ.Eze.1. Gre.ſ.Eze.ho.7. Hie.ſ.Ioel.2. Horribilis chryſtallus deſignat Chriſtũ, qui in iudicio terribilis apparebit malis, mitis bonis. Eze.1.f. vel deſignat ſplendorem diuinorum, & puritatem, ſed quæ ex parte intelligantur. Deſignat etiam horribilis cryſtallus angelos, qui nobis miſeris ſunt pauendi. Horribile etiã dicitur nomen Dei in gentibus, hoc eſt, Chriſtus faciens mirabilia: vnde timeatur à gentibus. Malach.2.a. *Chriſtus. Splendor diuinorum. Angeli.*

Aug.16.ci.in.Dei. 24. Horribilis dies, eſt dies reſurrectionis Chriſti: & dies vniuerſalis iudicij, quando omnes mali pauore tabeſcent. Ioel.2.g. *Dies reſurrectionis, & iudicij.*

Amb.2.de Abr. 9. Gre.ſ.Eze.ho.6. Horror tenebroſus Abrahæ circa Solis occaſum, deſignat tribulationem eccleſiæ futurã tempore Antichriſti. Gen.15.c. Deſignat etiam terrorem iudicij: ſicut etiam horribiles tenebræ, quæ fuerũt in terra Ægypti. Exo.10.f. Idem deſignat horror nimius regũ, & populorum Ægypti. Ezec 32.c. Et horribilis aſpectus rotarum, hoc eſt, ſcripturæ ſacræ eſt quia ipſa ſcriptura ſacra omnibus reprobis gehennæ ſupplicia minatur. Ezec.1.e. *Tribulatio eccleſiæ. Terror iudicii.*

Gre.5.mor.24. Inhorrent pili carnis tranſeunte ſpiritu. Iob 4.c. quia ante compunctionis vim cogitationes ſuperfluæ fugiunt: vt nihil fluxum, nihil iam remiſſum libeat, quia afflictam mentem etiã contra ſemetipſam viſitationis intimæ ſeueritas inflammat. *Fuga vanarum cogitationum.*

Gre.5.mor.21. Horror viſionis nocturnæ. Iob 4.c.7.c. eſt pauor occultæ contemplationis, in qua, quamuis extremum aliquid de Deo mens conceperit, in conſideratione tamen eius magnitudinis inhorreſcit, & magis metuit, quia ipſis contemplationis eius veſtigiis ſe imparem ſentit. *Pauor occultæ cõtemplationis.*

Hie.ſ.Iſ.18.& ſ. Hoſ.6. Horribilis populus, ſunt hæretici blaſphemi, quia nihil blaſphemia horribilius. Iſ.18.a. Et horrendum, quod vidit Hoſeæ in domo Iſrael, eſt idololatria, & etiam hæreſes. Hoſ.6.d.13.a. *Hæretici.*

Dæmones. Horribiles etiam dicuntur maligni ſpiritus, qui bonis mentibus pauendi ſunt, atque fugiendi. Iob 20. d. Hab. 1. b. *Gre. 15. mor. 13.*

Infernus. Horror ſempiternus eſt in inferno. Iob 10. d. quia eius ignibus traditi, & in ſuppliciis dolorem ſentiunt: & in doloris anguſtia pulſantes ſe ſemper pauore feriuntur: vt & quod timent, tolerent, & rurſum, quod tolerant, ſine ceſſatione pertimeſcant. Horrendo igitur modo erit illic in reprobis dolor cum formidine, & flamma cum obſcuritate. Sic dicuntur mali turbandi timore horribili. Sap. 5. a. Horribilis quoque terra, eſt infernus. Iſ. 21. a. *Gre. 9. mor. 48.*

Synagoga non credens diuinitatem Chriſti. Exhorrens vxor Iob halitum eius. Iob 19. c. deſignat ſynagogam, quæ Chriſtum, quem videbat hominem, Deum credere expauit: & carnalibus ſenſibus dedita, incarnationis eius myſterium non agnouit. *Gre. 14. mor. 22.*

Horreum.

HOrreum, eſt locus deſignatus ad cuſtodiã frugum, aut etiam aliarum rerum precioſarũ.

Corda Sanctorũ. Dona Spiritus ſancti. Horrea dici poſſunt corda Sanctorum, vbi reconditur doctrina ſacra, & etiam precioſa Spiritus ſancti munera. Gen. 41. f. Pro. 3. b. Ioel. 1. d. *Glo. ord. ſ. Gen. 41.*

Sacra ſcriptura. Horreum etiam dicitur ſacra ſcriptura, vnde omnes ſpiritualia ſumere debent alimenta: & hæc ſunt horrea publica, ex quibus peculiariter ſuſtentari debent ſacerdotes. Gen. 41. g. 47. c. Hæc etiam ſunt horrea benedicta. Deut. 28. b. *Bed. ſ. Gen. 41.*

Cœlum. Horreum, in quod reconditur triticum à paleis ſegregatum, eſt cælum vbi electi colligũtur. Rut. 2. d. Mal. 3. c. Mat. 3. c. 13. d. Luc. 3. d. Pro. 3. b. *Bed. ſ. Pro. 3.*

Ventres pauperũ. Horrea diuitis, quæ ipſe demolitur, ſunt ventres pauperum. Luc. 12. d. *Chry. de diu. & Lazaro. ho. 2.*

Hortari, Adhortari, Exhortari.

Hortari, eſt verbis aliquem ad aliquid faciendum impellere, aut etiam conſilium dare ad rem aliquam aggrediendam.

Incitantes ad cupiditates. Adhortantes ad pugnam, ſunt incitantes ad exercendas cupiditates. Exo. 32. d. *Philo. de temulentia.*

Prædicatio Apoſtolorum. Prædicatio hæreticorum. Exhortatio Ducum Iob 39. c. In bonum quidem, eſt prædicatio Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum aduerſus vitia & cupiditates. In malum verò, eſt prædicatio hæreſiarcharũ contra fideles: vel incitatio capitalium vitiorum, quaſi ex ratione impellentium. *Hie. ſ. Iob 39. Gre. 31. mor. 26. 31. 33.*

Hortus, Paradiſus, Hortulanus.

HOrtus, eſt locus ſiue in agro, ſiue etiam in vrbe arboribus & oleribus conſitus:

Deus. Hortus deliciarum dici poteſt Deus pater, aut ipſe Filius plantatus à Patre: & varia ligna, ſunt diuinæ perfectiones, quibus paſcuntur beati: & ibi eſt lignum vitæ, & lignum ſcientiæ boni & mali Gen. 2. b.

Pater. Et Pater eſt paradiſus, in quo plantata eſt arbor vitæ, quæ eſt Filius: & dicitur eſſe in medio paradiſi, quia eſt media perſona in Trinitate. *Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 21. & Can. 2. tom. 2. ca. 4. Amb. epiſt. 42. Hie. ſ. Iſ. 51. Aug. 11. de gen. ad lit. 21. & 12. de gen. ad lit. 34. Bed. ſ. Gen. 2.*

Eccleſia. Hortus Domini, dicitur eccleſia, quæ & hortus voluptatis. Gen. 2. b. Cant. 4. d. 4. a. Iſ. 51. a. 61. d. Ioel. 2. a. Apoc. 2. b. Hæc producit flores recenter conuerſorum: eſt hortus concluſus, quia charitatis vallo circunquaque munitur, ne inter numerum electorum reprobus aliquis ingrediatur: dicitur etiam paradiſus malorum punicorum. *Gre. ſ. Cant. 4. Aug. 8. de gen. ad lit. 5.*

Fœlicitas. Paradiſus Dei, vel paradiſus voluptatis, eſt locus fœlicitatis: vbi manant deliciæ à Deo tãquam à fonte totius fœlicitatis. Gen. 2. b. Eze. 31. e. Et paradiſus Dei, in quo fuit Lucifer, eſt ſtatus gratiæ in cælo. Eze. 28. c. *Hie. ſ. Eze. 28. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 21. Thel. 1. alleg. Amb. exhor. ad virg. & de inſtit. virg. 9.*

Vita iuſtorum. Virtus. Paradiſus etiam voluptatis, eſt vita iuſtorum, vel beatorum, cuius quatuor flumina ſunt virtutes: & ligna, diſciplinæ. Vel paradiſus voluptatis eſt ipſa virtus: & eſt ad Orientem, quia nec occidit, nec extinguitur: ponit Deus in eo hominẽ, quia mẽtẽ collocat in virtute. Gẽ. 2. b. *Rup. ſ. Can. 4. Phil. de mundi opifi. & de plan.*

Virgo Maria. Hortus concluſus dicitur Virgo: hortus quidem, quia dat fructum bonorum operum: cõcluſus verò, propter carnis integritatem. Cant. 4. d. Hæc peculiariter dicuntur de beatiſſima virgine Maria. *Nor. Tert. adue. Mar. 4. Amb. ſ. Luc. 13. & de virg. 1. & de Iſaac. 5. & de bono mortis. 5. & de paradiſo. 1.*

Anima. Horti, dici poſſunt animæ fidelium: & corda Sanctorum, per cuſtodiam munita, & per caſtitatis odorem florida. Et horti, in quibus ſedet Chriſtus, & ſponſa eccleſia quieſcit, ſunt animæ iuſtę, in quibus delectatur Chriſtus: cuius deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum. Paradiſus quoque voluptatis, eſt ſpiritualis quædam regio animæ, hoc eſt, principalis vis animæ: quæ eſt plena, ceu plantis, innumeris opinionibus. Nu. 24. a. Cant. 4. d. 5. a. 6. a. 8. d. Iſ. 58. d. Ier. 31. b. Eze. 36. g. Ioel. 2. a. Luc. 13. d. Hortus autem diſſipatus eſt anima, quæ prius erat in gratia, & poſtea peccauit. Thr. 2. b. *Hie. ſ. Iſ. 58. Aug. 12. de gen. ad lit. 34. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Bed. ſ. Gen. 2.*

Corpus humanũ. Paradiſus etiam voluptatis dici poteſt corpus humanum, in quo eſt lignum vitæ, ſenſus prudentiæ, & fluuius eſt doctrina, quæ ducitur in hominem ex quatuor conſtantem, quaſi in quatuor capita diuiſum, hoc eſt frigidum & calidum, humidum & aridum. Gen. 2. b. *Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 1. Amb. epiſt. 41. Hie. ſ. Ier. 29.*

Sacra ſcriptura. Hortus præterea dicitur ſacra doctrina, quæ dicitur paradiſus deliciarum, propter ſenſum ſpiritualiũ delicias, vbi etiam virent ſpes & bona opera. Eſt etiam hortus ſenſus, hiſtoricus ſacræ ſcripturæ, continens creationem, reconciliationem, & reparationem. Et hortus cõcluſus, eſt lex diuina conſita omni genere arborum, quia omnis doctrina, omniſque diſciplina in diuina lege ſub mirabili cortice continetur. Ideo dicitur hortus clauſus, & etiam propter myſteria, quæ in ea claudũtur. Gẽ. 2. b. 3. b. 13. c. Cã. 4. c. 5. a. 8. d. Eccl. 24. d. Ier. 29. b. Amos 9. d. *Gre. ſ. Eze. ho. 8. 14. Ber. ſer. paruo. 61. & ſ. Cant. ſer. 23. Geo. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 13. Amb. de virg. 3. Gre. ſ. Cant. 6.*

Prophetæ. Perfectorum cõgregatio. Sacerdotium. Hortus nucum, ſignificare poteſt prophetas, & perfectorum congregationem, & etiam ipſum ſacerdotium, præcipuè veteris legis. Cant. 6. d. *Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 1. Hie. ſ. Iſ. 1.*

Litera legis. Hortus olerum, eſt carnalis intelligentia legis, & hortus ſine aqua, eſt litera legis ſine ſenſu

ſpirituali 3.Reg.21.a.Eccl.2.b.Iſ.1.g.In tali horto erant illi,quibus dicebat Apoſtolus. Gal.3.a.Quum ſpiritu cœperitis, carne conſummemini.

Hie.ſ.Iſ.1.20.65. Hortus etiam olerum ſunt voluptates,aut loca voluptatis, in quibus immolant hæretici. Et ipſa doctrina hæretica,etiam eſt hortus olerum:Hi ſunt etiam Adonidis horti.3.Reg.21.a. 4.Reg.21.d.Eſther.1.a.7.c.Eccleſiaſtæ 2.a.Iſ.1.g.65.a.66.c.Amos 4.c. *Voluptates. Loca voluptatis*

Tert.adu.Mar.4. Phil.de plant. Noe. Cle.Alex.5.ſtrom. Amb.ſ.Luc.13. Hortus præterea dicitur aliquando mundus: & in hunc hortum granum ſinapis eſt miſſum,quando Chriſtus venit in mundum.In hoc etiam horto eſt lignum vitæ,Chriſtus. Gen. 2.b.Luc.13.d. *Mundus.*

Hortus etiam,in quem miſſum eſt granum ſinapis,deſignare poteſt hortum,vbi captus eſt Chriſtus:& etiam hortum,vbi fuit ſepultus.Luc.13.d.Ioan.18.a.19.g. *Hortus vbi captus eſt Chriſtus vel ſepultus.*

Ori.in diuer.ho.10 Hortulanus dici poteſt Chriſtus, qui varias in eccleſia conſerit virtutum ac donorũ Spiritusſancti plantas.Ioan.20.d. *Chriſtus.*

Glo.ord.ſ.Thr.2. Hortus diſſipatus dici poteſt Iudæa,quæ prius erat velut deliciæ Dei, ſed poſtea deſtructa eſt.Thr.2.b. *Iudæa.*

Hoſeas,vide Oſeas.

Hoſpes,Hoſpitari,vide Aduena.

Hoſtia,quære ſacrificium.

Hoſtis,vide Aduerſarius.

Humerus,Scapulæ.

HVmerus eſt illa pars corporis,à qua dependent brachia,quæ etiam alio nomine vocatur armus:Scapulæ etiam ſunt humeri in parte dorſi.Super humeros autem vel ſcapulas ſolemus onera imponere.

Ber.ſer.4.ſ.qui habi. Scapulæ Dei,quæ non illi competunt,niſi ſecundum metaphoram,promiſſionem duplicẽ deſignare poſſunt,nempe vitæ,quæ nunc eſt,& futuræ.Pſ.90. *Promiſſiones Dei.*

Amb.ſ.Luc.15. Hie.ſ.Iſ.9. Gre.22.mor.4.& ho.34. Humerus Chriſti humanitatem eius deſignat:quæ poteſt dici humerus ſiniſter: vt diuinitas eius dexter Iſ.9.b.22.f.Et in humeris portauit Chriſtus ouem, cùm portauit crucem,in qua crucifixus eſt:poſſunt etiam humeri fortitudinem eius aut paſſionem, & brachia crucis ſignificare.Luc.15.a. Scapulis quoque obumbrat per crucem: & quia dum portat, defendit.Pſalm.90. *Humanitas Chriſti. Fortitudo Chriſti. Crux.*

Diony.caleſt.Hie.15. Humeri in Angelis,vim eorum operatiuam deſignare poſſunt. *Vis Angelorum operatiua.*

Gre.ſ.1.Reg.9. Hie.ſ.Iſ.66. Humeri Saul in bonum,deſignare poſſunt fortitudinem bonorum prælatorum. 1. Reg. 9. a.10.d.Et paruuli portantur in humeris,quando ſimplices fauore diuino ſuſtentantur à prælatis.Iſ.66.d. *Fortitudo bonorum prælatorũ.*

Ori.ſ.Nu.ho.5. Hie.de veſt.ſac.r. & ſ.Eze.29.41. Phil.de vit.Moſis 3. Humeri figuram habere poſſunt operum,& laborum,ſecundùm quòd in eis onera portamus.Gen.9.d.49,c.Exo.12.e.Iſ.47.a.Eze.41.g.Et in humero librum Dei portare, eſt ſacram ſcripturam operando perficere.Iob 31.d.Humeri autem lacerati,deſignare poſſunt vim bene operandi diſſolutam.Eze.29.b. *Opera & labores.*

Gre.21.mor.15.& 22.mor.2. Humeruli ſub baſibus,præconia prophetarum,quibus euangelica & Apoſtolica ſcriptura, ne cui legẽtium in dubium veniat,confirmatur,ſignificare poſſunt.3.Reg.7.c. *Præconia prophetarum.*

Hie.ſ.Soph.3. Gre.21.mor.15. Humerus vnus deſignat concordiam ferentium iugum Chriſti, & ſocialem vitam, quæ habet ſecum patientiam.Soph.3.b.Iob 31.b. *Concordia ferẽtiũ iugũ Chriſti.*

Amb.de Tob.20. Super humeros imponunt pallium,qui Chriſtum honorant, & qui onus verbi Dei ſuſcipiunt.Gen.9.d.Eze.28.b. *Honorãtes Chriſtum.*

Gre.ſ.1.Reg.9. Humeri Saulis, in malum, deſignant temporalem potentiam malorum prælatorum. 1. Regum 9.a. *Temporalia potentia malorum.*

Hie.ſ.Iſ.9. Humeri in malis ſunt,quibus ferunt onera diaboli,& peccatorum.Iſ.9.a.10.f. Ezec.25. b. Ponuntur autem humeri in ſignum ſuperbiæ,& violentiæ.Eze.34.c. *Ferentium onera diaboli.*

Humeri,quibus ferimus onera peccatorum, deſignare poſſunt ipſam animam, à quibus humeris aufertur onus,cùm remittuntur peccata.Iſ 14.f. *Anima.*

Glo.ord.ſ.Iſ.11. Humeri Philiſthiim.Iſ.11.d.deſignant obedientiam gentium in ſuſcipienda fide. *Obedientia gentium.*

Humor,Humere,Humectus.

HVmor,eſt aqua,aut alius liquor:humere autem,eſt madidum aut humidum eſſe.

Gre.ho.15.& 8.mor.27. Humor,quo creſcunt herbæ,deſignare poteſt charitatem, aut perſeuerantiam, quæ cùm deſunt,areſcunt herbæ. Mat.13.a.Luc.8.a.Deſignat etiam humor diuinum auxiliũ ſine quo ſcirpus,hoc eſt,hypocrita virorẽm non habet.Iob 8.c.Ier.17.b. *Charitas. Diuinum auxilium.*

Glo.ord.ſ.Leu.15. Humor fœdus,& concreſcens in ſeminiſluo,deſignare poteſt peccatum, ex nimia loquacitate proueniens.Leu.15.a. *Peccatum ex loquacitate.*

Gre.7.mor.33. Hie.ſ.Iob.8. Gre.33.mor.5. Humectus ſcirpus,eſt hypocrita,qui habet quendam virtutis virorem, qui ſiccatur adueniente Sole,hoc eſt,diuino iudicio.Iob 8.c. *Hypocrita.*

Humentia loca,in quibus dormit Behemoth.Iob 40. c. ſunt terrenorum hominum mentes,quas humor carnalis concupiſcentiæ, cùm replet,fluidas facit. Sunt etiam opera voluptuoſa,vel ſunt loca genitalia libidinem deſignantia. *Mentes terrenorum. Opera voluptuoſa.*

Humilis, Humilitas, Humiliare, Deprimere.

HVmilis, eſt abiectus, contemptus, & demiſſus. Humile enim dici ſolet depreſſum, & quod à terra non altè extollitur, vt vites & loca humilia ſunt depreſſa. Et humilitas eſt contraria altitudini. Eſt & humilitas virtus: & humilis ſtudioſus. Humiliare autem, affligere, comprimere, deprimere. *Glo. int. ſ. Iſa. 53.*

Chriſtus. Humilis in primis dicitur Chriſtus, qui ait de ſe ipſo. Matt. 11. d. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Et ipſe dicitur humiliatus fuiſſe in paſſione: & humiliatus nimis, qui etiam factus homo humilia dicitur reſpicere. Pſ. 87. 112. 141. Iſa. 53. a. *Baſ. ſ. Pſ. 33. Hie. ſ. Dan. 3. & ſ. Amos 2.*

Subiicientes ſe omnibus. Eccleſiaſtici. Humiles ſpiritu ſunt, qui ſe omnibus ſubiiciunt propter Deum: & ad hos reſpicit Deus. Pſ. 33. 137. Dani. 3. f. Et humiles, quibus Deus dat gratiam, ſunt eccleſiaſtici à doctrina eccleſiæ non recedentes. Iaco. 4. b. *Glo. int. ſ. Mala. 2*

Sacerdotes deſpecti à populo. Humiles ſũt ſacerdotes, quũ deſpiciũtur à populo: quia ipſi nõ ſeruant pactũ Dei. Mala. 2. b *Glo. int. ſ. Exo. 3.*

Non liberat homo. Humilitas Moſis dicentis, Quis ego ſum, vt educam populum: Exo. 3. c. deſignat non eſſe hominis ſed Dei, à diabolo liberare.

Omnia infirma in mundo. Humile regnum, vel infirmum Iudæorum in Babylone. Eze. 17. d. deſignat in Babylone, hoc eſt, in hoc mundo nihil forte & ſublime eſſe poſſe. Et humilis ſtatura vineæ, deſignat paruum imperium Sedechiæ. Ibid. b. *Ori. ſ. Eze. ho. 12. Hie. ſ. Eze. 17*

Abiectio per pœnitentiam. Humiliatio, eſt abiectio per pœnitentiam, & fieri ſicut paruulum, & humiliant animas ſuas, qui opera pœnitentiæ exercent. Et in hac humilitate conſolatur ſpes. Dicuntur etiam humiliari, qui aduerſis tentationibus affliguntur. Pſ. 37. 114. 135. Iſa. 58. a. Et in veritate humiliatus eſt, qui ad ſalutem eſt humiliatus. Pſ. 118. Et humiliari ſub manu alicuius, eſt ſubiicere ſe illius correctioni: vt Agar humiliauit ſe dominæ ſuæ. Gen. 16. b. *Baſi. ſ. Pſ. 37. 114. Amb. ſ. Pſ. 118. ſe. 9. 10. 12. Hie. ſ. Iſa. 58.*

Dans Deus cognitionem huius exilii. Conuincens ſuperbos Philoſophos. Deſtruens Iudæos. Humiliat Deus, cùm dat cognitionem huius exilij: & ſubleuat ad deſiderium cæleſtium. Et humiliat affligendo in hac vita, vt poſtea ſubleuet. 1. Reg. 2. b. Pſ. 89. Humiliat etiam glorioſos terræ, cùm conuincit ſuperbos Philoſophos, & fidei ſubiici facit. Iſa. 45. a. Et humiliatur mons, cùm gentes ſe ſubiiciunt fidei. Sic oculi ſublimium deprimuntur. Iſa. 5. d. 40. a. Et humiliauit Deus lignum ſublime cum deſtruxit Iudæos: & eleuauit lignum humile, cum conuertit gentiles. Eze. 17. g. Ita Chriſtus poſitus eſt in ruinam & reſurrectionẽ multorũ. Luc. 2. c. Et humiliat Deus hunc, hoc eſt, Phariſæum, & populum Iudaicum: & exaltat hunc, hoc eſt, publicanum, & gentilem populum. Pſ. 74. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hie. Cyprian. ſ. Iſ. 40. 45. & ſ. Eze. 17. Au. ſ. Pſ. 74.*

Deponens ſynagogam. Humiliat Deus, cum ſynagogam à priſtino honore deponit. 1. Re. 2. b. Et humiliat calũniatorem, hoc eſt, abiicit populum Iudaicum. Pſ. 71. Et humilitate humiliata eſt ciuitas, cum deſtructa eſt Hieruſalem. Iſ. 32. d. Et humiliare montes & colles, eſt abiici Iudæos. Idem eſt tumultum alienorum, & ciuitatem ſublimem humiliari. Iſ. 25. b. 26. a. 29. a. 40. a. Luc. 3. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Arno. ſ. Pſ. 71. Cri. ſ. Luc. ho. 24. Hie. ſ. Iſa. 26*

Abſcondens myſteria ſuperbis. Victi dæmones. Humiliat Deus peccatores vſque ad terram, cum ſuperbos Philoſophos & hæreticos ſacrã ſcripturã cõtemnentes, non ſinit intelligere, niſi terrena, & quæ ſenſibus percipiunt. Pſ. 146. Humiliati Philiſthim 1. Reg. 7. d. ſunt dæmones victi à fidelibus, de quibus dicit Apoſtolus. 1. Cor. 6. a. An neſcitis, quia Angelos iudicabimus? Et 1. Cor. 15. g. Abſorpta eſt mors in victoria. Et humiliauit Deus ſuperbum & calumniatorem, & arrogantiam fortium, quum vicit Chriſtus diabolum in paſſione. Pſ. 71. 88. Iſ. 13. c. 25. d. *Aug. ſ. Pſ. 146. Gre. ſ. 1. Reg. 7. Arno. ſ. Pſ. 88. Hie. ſ. Iſa. 13. Aug. ſ. Pſ. 71. Caſſia. lib. 5. cap.*

Subiicientes affectus. Detectio ſui. Humiliat Deus potentes terræ, cum paſſiones noxias, quas expugnare cupimus, ſibi dominationem ac tyrannidem ſæuiſsimam in noſtro mortali corpore vendicantes, facit indagini noſtræ atque expoſitioni ſuccumbere. Iſai. 45. a.

Humilior ſpecies lepræ eſt, quum quis factus eſt ſeipſo deterior, deiectamque facit animam ſuam. Idem ſunt humiliores valliculæ in lepra. Le. 13. a. 14. c. *Ori. ſ. Leui. ho. 8. Heſych. ſ. Leui. 13.*

Pati perſecutiones. Humiliata dicitur in puluere anima noſtra, cum patimur perſecutiones ab iis, qui ſunt puluis. Pſ. 43. Sic humiliauerunt eccleſiam perſecutores, ſiue gentiles, ſiue Iudæi. Iſa. 60. c. *Aug. ſ. Pſ. 43. Arn. ſ. Pſ. 93. Hie. ſ. Iſa. 51. Aug. ſ. Pſ. 142*

Contemnere virtutes. Facere animam peccare. Humiliare populum Dei, eſt contemnere virtutes. Pſ. 93. ſic humiliantes Sion, ſunt facientes animam peccare. Iſa. 51. c Et humiliat in terra vitam, qui ad terrena inducit. Et humiliat Deus peccatores vſque ad terram cum hos punit in terrenis. Pſ. 142. 146. Humiliatus & humiliata, ſunt deſpicabiles facti per confuſionem peccatorum. Thre. 2. b. Et humiliata oſſa, ſunt virtutes peccando abiectæ. Pſ. 50.

Hypocritæ. Humilitas falſa eſt eorum, qui videri volunt humiles, vt hypocritæ. Coloſ. 2. d. *Aug. epiſ. 59*

Rationes hæreticorum. Deprimentes faſciculi, ſunt rationes hæreticorum grauantes ſimplices. Iſa. 58. c. Et humiliatus dicitur vir, qui ſe ſubiicit idolis & erroribus, qui etiam poſtea humiliatur, cum à Deo punitur. Iſa. 2. c. 5. d. 57. b. *Hie. ſ. Iſa. 2. 5.*

Fornicantes. Humiliant mulieres, qui eis impudice vtuntur. Thre. 5. c.

Confundi hæreticos. Humiliatur ſuperbia Ephraim in facie, cum hæretici publicè confunduntur. Hoſe. 7. c. *Hie. ſ. Hoſe. 7*

Hur.

Perfecti. Hur, id eſt, libertas, ſiue albedo, aut foramen, filius Cale. 1. Par. 2. c.

Spiritusſanctus. Orans feruenter. Eſt alius Hur, qui creditur maritus Mariç ſororis Moſis, qui aſcendit cum Moſe in montem, & ſuſtentabat manus eius orantis. Exod. 17. c 24. d. Deſignat perfectos exemplo legem ſuſtentantes. Deſignat etiam Spiritum ſanctum, qui cum Chriſto legem ſpiritualiter intellectam leuem reddidit. Item deſignat facientem orationem feruentem. *Gre. ſ. 1. Reg. 15. et ho. 33*

Incendium vitiorum. Eſt & Hur ciuitas Chaldæorum, quæ interpretatur ignis, vel lumen, & deſignat incen-

dium vitiorum, vnde eduxit Dominus Abraham. Geneſ. 11. d. 15. b.

Hus.

Gre. 1. mor. 9. Hie. ſ. Iob. 1. Chryſ. de patientia Iob. ho. 2. Gre. 1. mor. 26. — *Corda iuſtorum. Humanitas Chriſti. Circumſpectio.*

Hus, id eſt, conſilium, aut lignum, vel conſiliator, nomen prouinciæ, quę dicitur Syria Damasci, dicta ab Hus filio Aram: in qua prouincia habitabat Iob, iuxta Hieronymũ, licet Chryſoſtomus dicat eſſe in terra Eſau, deſignat corda vitæ cõſiliis dedita, in quibus habitat Chriſtus qui eſt Dei ſapientia. Iob. 1. a. Thren. 4. d. Significat etiam humanitatem Chriſti.

In terra Hus habitat Iob, cùm electus ſolerter figit mentem in vitę conſilio & ſeſe in omni actione circunſpiciendo conſiderat. Iob. 1. a.

Hyacinthus.

Pli. 37. natu. hiſt. 9. Hie. ſ. Eze. 16. Geor. Vene. Can. 3. tomo 8. cap. 3. Phil. de cogre. &c. Hie. de veſte ſace. & ſ. Eze. 16. Geor. Vene. Cant. 2. tomo 3. cap. 5. Iſyc. ſ. Leui. 8. — *Aer. Humanitas Chriſti. Gloria cæleſt.*

Hyacinthus eſt flos quidam, & genus violæ, colorem habens obſcuræ purpurę: vnde nomen habet hyacinthinus color, qui & hyanthinus dicitur. Eſt & hyacinthus gemma, colorem habens amethiſto gemmæ non abſimilem, ſed tamen diluciorem. Dicitur hic lapis præſtare gratiam obtinendi ea, quæ petuntur.

Hyacinthus aerem ſignificare poteſt: vt veſtis hyacinthina ſacerdotis à capite vſque ad talos fit aer diffuſus à cælo vſque ad terram. Exod. 25. a. 26. a. 27. c. 28. a. 35. a. 36. a. 38. c. 39. a. Et ex hac ſignificatione refertur ad ſuperna & cæleſtia ſignificanda.

Hyacinthina vitta humanitatem Chriſti deſignare poteſt, inſeparabiliter coniunctam diuinitati. Leui. 8. b.

Gre. ſ. Cant. 5.

Hyacinthus, vt habet colorem cæleſtem, & precioſus admodum eſt lapis, munus æternæ retributionis deſignat: vnde manus ſponſi plenæ hyacinthis dicuntur. Cant. 5. d. quia quicũque illius opera pio corde imitantur, fœlicitatis æternę muneribus in retributione ditantur. Et quia Chriſtus omnia, quæ fecit, ad gloriam Patris retulit: & per opera quę fecit, noſtros ad cæleſtia quærenda ſenſus erigit. Sunt etiam hyacinthi cauſę ſpirituales: vel ſenſus myſtici incluſi in miraculis Chriſti. Erat hyacinthus vndecimum fundamentum ciuitatis cæleſtis, & deſignat Simonem Zelotem, qui erranti turbæ veritatis cognitionem inferebat, zelum ad id, quod optimum eſt, accommodans. Apoc. 21. f.

Rup. ſ. Cant. 5. Aretas ſ. Apoc. 21 — *Simon Zelotes.*

Conuerſatio cæleſtis. Cælum.

Hyacinthus etiam deſignare poteſt cæleſtem conuerſationem, contemplationem cęleſtiũ, ſpem cæleſtium, ingreſſum etiam in cælum, denique cælum ipſum. Et hyacinthina tunica ſacerdotis, eſt cæleſtis, & pura vita. Exod. 28. a. 36. a. 38. c. 39. a. Et hyacinthus in ſuperhumerali, amorem cęleſtium deſignat. Hyacinthina verò vitta, deſiderium, & ſpem cæleſtium. Exo. 28. f.

Gre. 32. mor. 10. Gre. Nyſſe. de vita Moſi. — *Ratio rerum ſublimium. Charitas proximi.*

Hyacinthina tunica ſacerdotis poteſt etiam deſignare rationem rerum ſublimium, quæ ſolis patet ſacerdotibus.

Hyacinthinę anſulę cortinarum tabernaculi, charitatem proximi deſignare poſſunt, & ſpem cęleſtium. Exo. 26. a. 36. b.

Hie. de veſte. ſace. Glo. ord. ſ. Exo. 26. Ori. ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Eze. 16. Gre. Nyſſe. de vita Moſi. — *Parati ad euãgelia prędicanda, vel ſuſcipienda. Corpora glorioſa. Conuerſatio cæleſtis.*

Hyacintho calciati, eſt prępatatum eſſe ad prędicationem euangelicam, vel ad ſuſceptionẽ doctrinę euangelicæ. Ezec. 16. b. Calciantur etiam Hyacintho, qui prępatati ſunt in occurſum Domini rapi, & ad cęleſtia regna feſtinant.

Hyacinthinę pelles tabernaculi, deſignare poſſunt corpora glorioſa, & conuerſationem cęleſtem cum carnis mortificatione. Deſignant etiam confeſſorum liuores, quos pro Chriſti fide ſuſtinuerunt. Exo. 25. a. 26. c. 35. a. 36. a.

Euc. for. ſpiritu. 10. Hie. ſ. Iere. 10. et ſ. Eze. 23. Hie. ſ. Eze. 27. Rup. 5. ſ. Apoc. — *Promiſsio hæreticorum. Dæmones. Superbia.*

Hyacinthus in indumento idolorum, deſignat hęreticorum promiſſionem, qua ſectatoribus ſuis cęleſte pollicentur regnum. Ier. 10. b. Eze. 23. a.

Hyacinthina inuolucra mercium Tyri, deſignare poſſunt aereas poteſtates. Eze. 27. e. Hiacinthinæ vero loricæ, ſuperbiam dęmonum, & membrorum eius exprimunt. Apoc. 9. d.

Hyades.

Hyades, ſunt ſtellæ ſeptem in fronte Tauri, quę cùm oriuntur aut occidunt, pluuias generare ſolent. Oriuntur autem in vere, quando Sol incaleſcere incipit, & nos clarius illuſtrare: oriuntur quidem tunc cum ipſo Sole: Autumno verò oriuntur occidente Sole.

Gre. 9. mor. 8. Euc. form. ſpirit. 3 — *Doctores.*

Hyades à pluuia dictæ, doctores ſanctos deſignant, qui ad ſtatum vniuerſalis eccleſię, quaſi in cęli faciem, deducti, ſuper arentem humani pectoris terram ſanctę prędicationis imbres fundunt: & ſplendore ſcientiæ illuſtrant, feruoremque charitatis accendunt. Iob. 9. a.

Hyæna.

Ari. 8. de hyſt. animal. et de gen. animal. 6. Hie. ſ. Iere. 12

Hyęna, eſt animal colore lupi, ſed hirſutius, & iuba per totum corpus prędirum, ipſius lupi magnitudine: ſolet capere canes, vomitionem hominis imitando: & ſepulcra effodit humanæ carnis auida, cadaueraque eruit, nihilque immunditiæ eſt, quod non veſcatur: fertur, genitale fœmineum & maſculinum habere: quod tamen refellitur ab Ariſtotele. Eſt animal crudele, nocturnum & immundum.

Cle. Alex. pæd. 10. Ori. ſ. Iere. ho. 8. Cle. Alex. pæda. 10 — *Adulteria. Iudæi. Idololatria.*

Hyæna, vt fertur mutare ſexum, deſignare poteſt adulteria: ad quæ non prorumpit is, qui ab hyæna abſtinet.

Hyæna, vt eſt animal crudele & immundum, &c. typus eſt Iudæorum. Iere. 12. b.

Hyænæ ſpelunca idololatriam ſignificare poteſt. Iere. 12. b.

Hydria, Lagena, Laguncula.

Hie. ſ. Iſa. 10 — *Corpus Chriſti.*

Hydria, eſt vrna, ſeu vas aquarium, ſicut & lagena, & laguncula.

Lagũcula, quã cõfregit domin⁹. Iſ. 10. g. deſignare poteſt corpus Chriſti in paſſione vulneratũ

Lagenæ

Corpora martyrum, & fidelium.

Lagenę, quas ferebant milites Gedeonis, & pugnando fregerunt, deſignant corpora Martyrum, quæ confracta reſplenduerunt, vt lampades, quæ erant intra lagenas: vel generaliter deſignant fidelium corpora, quæ franguntur vel per labores, vel per martyrium. Iud.7.e.

Am.1.de Spirit.15 Au.q.in Iud.49. Gre.30.mor.33.

Feruor Spiritusſancti.

Laguncula vini, feruorem Spiritusſancti deſignare poteſt. 1.Reg.10.a.

Gre ſ.1.Reg.10

Euangelia.

Hydriæ quatuor repletæ aqua. 3.Re.18.f. deſignare poſsunt quatuor euangelia, in quibus baptiſmi ſacramentum, quod in nomine ſanctæ Trinitatis datur habetur præceptum.

Homo. Mens.

Hydria, in qua erat modicum farinæ. 3.Re. 17.b. dici poteſt homo vel mens habens legem naturalem. Et hydria implenda aqua, eſt mens implenda timore.

Ber.ſ.Cant.ſer.14

Lex vetus. Sex ætates. Sex virtutes. Homines.

Hydriæ ſex, legem veterem deſignare poſsunt: quæ prius continebat aquam, hoc eſt, ſenſum literalem, quę conuerſa eſt per Chriſtum, in vinum, hoc eſt, in ſenſum ſpiritualem. Ioan. 2.a. Vel deſignant ſex ætates mundi, in quibus non defuit prophetia per aquã deſignata. Vel poſſunt ſic ordinari, vt prima hydria ſit contritio, ſeu compunctio, ſecunda confeſſio, tertia eleemoſynarum largitio, quarta iniuriarum remiſſio, quinta afflictio corporis, ſexta obediẽtia præceptorum. Vel hydriæ ſex, ſunt ſex obſeruanda nobis ad purificationem conuerſationis, nempe ſilentium, pſalmodia, vigiliæ, ieiunium, opus manuum, carnis munditia. Horum quatuor debet quiſque exercere propter ſeipſum, hoc eſt, propter ſuam diſciplinam, opus verò manuum propter proximum, ne quem grauet, ſed magis habeat, vnde tribuat neceſſitatẽ patienti, carnis munditiam propter Deum, vt illi placeat, & eius voluntatem faciat. Poſſunt etiam hydriæ ſex, deſignare homines in hoc mundo exiſtentes. Et hydria, quæ conteritur ſuper fontem, eſt homo, qui moritur. Eccl'tæ.12.c. Hydriæ etiam ſex, erant antiqui patres, fortes quidem: ſed nondum perfectam ſcientiam habentes.

Au.ſ.Ioan.trac.9. Ber.ſer.1.dominic. 2.poſt oct.Epipha & ſer.paruo.12. Ori.4.periar.2. Hie ſ.Eccleſ.12. Gre.ſ.Eze.ho.6. Rup.2.ſ.Ioan.

Antiqui patres. Scientia ſecularis.

Hydria, quam ferebat Rebecca in ſcapulis. Gen.24.b. ſecularem ſcientiam deſignare poteſt quæ fertur in ſcapulis, hoc eſt, in clara facundia. Et inclinare hydriam, eſt captiuare intellectum in obſequium fidei. Et ponere eam in vlnis, eſt operari ſecundum legem fidei. Deſignat etiam hydria menſuram ſcientiæ.

Ori.ſ.Gen.ho.10.

Amor voluptatis.

Hydria, quam reliquit Samaritana. Ioan.4.c. eſt amor terrenarum voluptatum relinquẽdus. Eſt etiam cupiditas, quæ ſubmittitur, vt ad voluptatem hauſtã de profundo perueniat. Qui enim non præmiſerit cupiditatem, non perueniet ad voluptatem.

Au.83.q.64.& ſ.Ioan.trac.25.

Conſcientia infirma. Corpus fragile.

Lagunculas nouas, infirmas ipſa humanitate conſcientias, vel certè hęc terrena corporũ vaſcula, non inconuenienter accipimus. Iob.32.d. de quibus Apoſtolus ait 2.Cor.4.b. Habemus theſaurũ in vaſis fictilibus. Et generaliter lagũcula, eſt homo fragilis. Iſ.30.c. Ie.13.b.19.c

Gre.23.mor.11. Hie.ſ.Iſa.30.& ſ.Iere.19.

Doctrina hæreticorum. Iudæi.

Lagena figuli contrita doctrinam hæreticorum ſignificare poteſt: Vel etiam Iudæos contritos & deſtructos. Iſa.30.c. Ier.13.b.19.c.

Hydropicus, Hydropiſis.

Hydropiſis, eſt morbus, qui Latine dicitur aqua intercus, quod ſub cute aqua naſcatur, qua corpus turgeſcit, naſciturque ex praua hepatis diſpoſitione, ſitimque immodicam in hydropico generat.

Concupiſcentia inordinata. Auaritia.

Deſignare poteſt inordinatas concupiſcentias: vt concupiſcentiam carnis, oculorum, & ſuperbiam vitæ. Significat etiam fluxum carnis exuberantem. Luc.14.a. Peculiariter autem deſignat auaritiam: quia auarus quo amplius acquirit, eo ardentius ſitit: vnde Dominus ante domum Phariſæi hydropicum curauit: quia Phariſæi auari erant. Luc.14.a.

Chry.ſ.1 Co.ho.14 Gre.14.mor.5.

Hyems.

HYems ſignificat partem anni frigidiſſimam, quæ media eſt inter autumnum, & ver: ſolẽt in ea tempeſtates abundare, & plantę ſine foliis horrere, ac intra ſe retrahi.

Tẽpus paſsionis Chriſti.

Hyems deſignare poteſt tempus paſſionis Chriſti, à tempore videlicet, quo Iudæi aduerſus eum coniurarunt, vſque ad aduentum Spiritusſancti, quando flores apparuerunt in terra noſtra. Canti.2.c.

Ori.ſ.Cant.ho.2.3. Ber.ſ.Cant.ſer.58.

Tempus ante aduentum Chriſti. Triſtitia pœnitentiæ.

Vt autem hyeme ſunt dies breues, & vmbræ magnæ, & frigus vigens, tempus ſynagogæ deſignatur, & tempus ante aduentum Chriſti: quando tempeſtas, id eſt, atrociſſima diaboli tyrannis vigebat: & adueniente Chriſto tranſiit hyems. Cant.2.c.

Hyems aliquando indicat triſtitiam pœnitentiæ. Matt.24.b.

Amb.4.Exam.5. & de Iſaac.4. Cyri.4.ſ.Ioan.18. Gre.ſ.Cant.2. Iſy.ſ.Leui.4. Au.1.q.nouũ.37 Au.de conſ.euã.77

Cura ſeculi.

Hyems etiam, vt eſt impedimentum fugæ, triſtitiã de rebus temporalibus deſignare poteſt: & curas ſeculi triſtes: & tempus frigeſcentis charitatis. Matt.24.b.

Hie.ſ.Matt.24. Ber.ſ.Cant.ſer.58.

Timor.

Timor, qui non eſt cum charitate, eſt hyems recedens adueniente luce, & feruore charitatis. Cant.2.c.

Vita præſens. Tribulationes. Tentationes. Tempus iudicii.

Hyems ſignificare ſolet tempus vitæ præſentis, & tempus tribulationis, & tempus tentationis, & tempeſtatis fluctuantis animæ. Et vt hyemis tempore arbores carentes foliis aridæ videntur: ita iuſti in præſenti vita, & in tribulationibus non videntur viuere. Gen.8.d. Canti.2.c. Iſa.18.d. Et formica parat ad hyemem cibos, cùm quis parat ſibi doctrinam, qua ſubſiſtere poſſit in tribulationibus. Pro.6.a. Zac.14.b. Iob.37.a. Poteſt etiam deſignare tempus iudicii, ad quod in ęſtate huius vitæ parandi ſunt cibi: quia tunc non licebit parare.

Ori.ſ.Cant.ho.4.et ſ.Matt.ho.19.30. Au.cõt.Adimã.24 Gre.27.mor.18.et ſ.Cant.2. Beda ſ.Pro.6.

Status peccati.

Hyems etiam deſignat ſtatum peccati, & defectum charitatis. Gen.8.d. Et fuga fit in hyeme, hoc eſt, in frigiditate, & defectu charitatis: & operum. Matt.24.b. Et quia Corinthij frigebant in charitate, apud illos hiemabat Paulus. 1.Cori.16.a. Cant.2.c. Marc.13.c. Ioan.10.c.

Ori.ſ.Matt.ho.30 Hie.Aglaſia. Amb.ſ.Luc.17.& de inſtitu.virgi.1 Gre.2.mor.2.

Hie.ſ. Amos 3. Hyemalis domus hæreticorũ eſt eorũ, qui ieiuniis, & cõtinentia, &c. ſe macerant. Amos 3.a. *Continẽtia hæreticorum.*

Hymnus, vide Canere.

Hypocrita.

Baſi. de ieiun ho. 1 HYpocrita, eſt, qui in theatro, perſonam ſuſtinet alienam, ſæpe heri, cùm ſit ipſe ſeruus, aut regis, cum ſit priuatus. Itidem in hac vita plerique vitam ſuam velut è proſcænio, ad oſtentationem componunt, aliud in corde gerentes, aliud ſpecie hominum oculis prę ſe ferentes, de quibus Matth. 6.a. Cùm ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.

Hie. ſ. Iſa. 9. 33. Hypocrita deſignat hæreticum. Iſ 9.c. hypocritæ etiam dicuntur Scribæ & Phariſæi. Iſ. 33. b. Matt. 23.b. *Hæretici.*

Hie. ſ. Iob. 27. Hypocrita quoque eſt diabolus, qui ſe transfigurat in angelum lucis. Iob. 27.b. *Diabolus.*

Gre. 25. mor. 19. Hypocrita regnans propter peccata populi, erit Antichriſtus apud Iudæos. Iob. 34.c. *Antichriſtus.*

Hyſſopus.

Geor. Vene. Cant. 1 tomo 4. cap. 31. & tomo 7. cap. 27. HYſſopus eſt herba humilis, quæ dicitur habere vim purgandi pectoris, & pulmonis: & expellendi ſordes, quę ex noxii humoris corruptione inſident pectori, aut hepati. Solet hærere aliquádo petris. Cæterum vbi in noſtra tranſlatione interpretes tráſtulerunt hyſſopus, hebraicè dicitur, Ezob, quod aliqui dicunt eſſe Rorem marinum, aliqui origanum.

Ori. ſ. Leui. ho. 8. Aug. 2. doct. Chriſtiana. 16. 41. & q. in Nu. 33. & ſ. Pſ. 50 & ſ. Ioan. trac. 119. Gre. ſ. Pſ. 50. Ber. ſ. Cant. ſer. 45 Euc ſer. ſpiritu. 4. Beda ſ. Exo. 12. Rup. 6. de diui. offi. 33. Aſſumebatur hyſſopus ad aſpergendum ſanguine agni ſuperliminaria domorum, & ad expurgationem leproſi: & comburebatur cum vacca rufa, ad faciendam aquam expiationis: Vnde typus eſt virtutum, quæ neceſſariæ ſunt ad expurgationem peccatorum: & primò deſignat fidem, quæ purgat mentem ab erroribus: cuius radices adhærent petræ, hoc eſt, Chriſto. Deſignat etiam charitatem & humilitatem, quibus tingi debet, qui accipit vaſa Aegyptiorum, hoc eſt, ſcientiam Philoſophorum, ne ſuperbia inflètur. Exo. 12.d. Leui. 14. a. Num. 19.a. valet ad purgandum pulmonem ſic: humilitas ad tollendam inflationem ſuperbiæ. Pſ. 50. Ioan. 19.f. Peculiariter autem deſignat humilitatem incarnationis & paſſionis Chriſti, in cuius ſanguine tinctus hyſſopus omnem tumorem, & vitia pectoris noſtri emundat. Vel deſignat ipſum Chriſtum humilem in carnis aſſumptione, qui conſcientias noſtras ſordibus peccatorum emundat. Vſque ad hyſſopum diſputauit Salomon, id eſt, Chriſtus: qui iudicaturus eſt ſuperbos, & humiles. 3. Reg. 4.d. *Virtutes. Fides. Charitas. Humilitas. Humilitas incarnationis Chriſti. Chriſtus. Humiles.*

Iſych. ſ. Leui. 14. Deſignat etiam hyſſopus gratiam cooperatricem emundationis noſtræ, & etiam orationes Sanctorum. Leui. 14.a. *Gratia. Orationes Sanctorum.*

Iabel.

Beda ſ. Gen. 4. IABEL, id eſt, defluens, ſiue apportans, vel inueteraſcens, aut germinans, ſiue iubileus, aut buccina: Filius Lamech, ex Ada vxore: fuit pater habitantium in tentoriis, atque paſtorum. Typus eſt populi Iudæorum habitantes in tentoriis. Gen. 4.d. *Iudæi.*

Iabes.

Gre. ſ. 1. Reg. 11. Iabes, id eſt, ſiccitas, vel exſiccata, vel confuſio. Ciuitas Galaad in tribu Manaſſæ, quam impugnat Naas. 1. Reg. 11. a. Typus eſt ieiunantium, quos impugnat Naas, hoc eſt, gula. *Ieiunantes.*

Iabin.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 14. Iabin, id eſt, intelligens, ſiue ædificans, vel ſenſus, ſeu prudentia: Rex Aſor victus à Ioſue. Deſignat diabolum, qui ſerpens eſt callidior cunctis animantibus: qui eſt rex Aſor, hoc eſt, princeps huius mundi cuſtodiens atrium ſuum. Ioſu. 11.a. Iudi. 4.a. Pſ. 82. *Diabolus.*

Ori. ſ. Ioſu. ho. 15. & ſ. Iudi. ho. 4. Deſignat etiam prudentiam carnis: in cuius manus traduntur, qui peccant, quando in reprobum incidunt ſenſum. Iudi. 4.a. Rom. 1.d. 8.b. Coloſſ. 2.b. *Prudentia carnis*

Iaboc.

Glo. ord. ſ. Gen. 32. Iaboc, id eſt, euacuatio, vel diſſipatio, aut luctamen, eſt torrens regionis. Petreæ ad orientem Iordanis, & terminus regni Seon, & poſtea tribus Gad ad latus aquilonare, vbi luctatus eſt Iacob cum Angelo: vnde videtur torrens nomen ſumpſiſſe. Deſignat, quod qui vincunt diabolum, cuius typum gerit Seon, ſunt in luctamine, quandiu ſunt in hoc mundo. Ge. 32.f. Nu. 21.e. *Lucta in hoc mundo.*

Iacere.

IAcere eſt decumbere, & proſtratum eſſe. Et qui iacet, non eſt paratus & expeditus ad ambulandum, aut ad aliquid operandum. Eſt autem iacere, Dormire, Aegrotare, Mortuum eſſe, Quieſcere, Extare.

Iacere, cum eſt prono vultu in terram, humilitatem, & ſubiectionem, ac reuerétiam ſignificat: Sic iacuit Moſes coram Domino, & Ioſue, & alii. Deut. 9.d. Ioſu. 7.b. 2. Reg. 12.d. 1. Eſdr. 10.a. Iudi. 10.a. Dani. 10.b. *Humilitas.*

Aug. ſ. Ioã. tra. 17. Iacentes languentes in porticibus probaticæ piſcinę, ſunt peccatores non valentes iuſtificari per legem. Ioan. 5.a. *Peccatores.*

Deſtructio idololatriæ.

Iacens Dagon ante arcam, deſignat idololatriæ deſtructionem, quæ futura erat in aduẽtu lucis veritatis fidei 1.Reg.5.a.Et quod mali iacebunt ante bonos.Pro.14. c.

Ignauia operãdi. — *Gre.ſ.1.Reg.5. Hil.ſ.Mat.Can.7. Gre.22.mor.21.& ſ.1.Reg.3. Euc.ſer.ſpiritua.8*

Iacere ſignificare poteſt ignauiam operandi:ſic iacebat Paralyticus in lecto. Iacent etiam, qui vitiis ſuccumbunt. Iudi.7.c.2.Reg.13.d.Iudi.13.a.Thren.2.g. Matt.8.a.9.a.Marc.2.a.5.d. Ioan.5.a.Acto.9.f.28.b Et iacens Eli in loco ſuo.1.Reg.3.a.deſignat torporem prędicatorũ: qui in ſuo loco ſtare deberent, non iacere:vt eſſent ſicut ipſe magiſter, qui ait Luc. 22. c. Ego in medio veſtrum ſum,ſicut qui miniſtrat: Et Paulus. Epheſ. 6. c. State ſuccincti lumbos veſtros in veritate.

Iudæi iacẽtes in litera legis. — *Gre.ſ.1.Reg.3. Hil.ſ.Mat.Ca.16*

Iacens etiam Eli in loco ſuo deſignat Iudæos iacẽtes in lege,quã cũ non ſublimiter,& ſpiritualiter intelligãt,rectè in ea,tanquã in loco ſuo iacere dicũtur.Et iacẽtes turbæ vexatæ,ſunt Iudęi ſub legis onere fatigati. Mat.9.d. Eoſdẽ poteſt deſignare iacẽs aſinus ſub onere.Exo.23.a

Languere in charitate.

Iacere in lecto interdum eſt languere in charitate.Exo.21.b.

Peccatores. — *Glo.ord.ſ. Exo.21.*

Iacere mortuum,eſt eſſe in peccato,& iacere mortuum in ſingulis domibus Ægyptiorũ, eſt omnes homines ſubditos eſſe peccato. Exo.12.c.Nu.14.e.Iudi.3.d.19.g.1.Reg.26.a.2.Re. 20.d.4.Reg.4.f.1.Par.10.c.Tobi.2.a.Iudith 14.d.

Hæretici eiecti. — *Glo.int.ſ.Leui.10*

Iacentes Nadab & Abihu veſtiti,deſignant hæreticos cum ſua eloquentia eiectos.Le.10. a.

Iacere in inferno

Iacent mali in ſterquilinio,qui videlicet ſunt in inferno.Ier.25 g. Et iacent in terra puer, & ſenex,quum habentes ſpeciem virtutis,quia terrenis inhæſerunt,eidem terræ coæquãtur, & puluis pulueri redditur. Thre.2.g.

Humilitas eccleſiæ ex Gentibus — *Glo int.ſ.Ruth. 3.*

Iacens Ruth à parte pedum Booz.Ruth.3.a. deſignare poteſt eccleſiam ex Gentibus humiliantem ſe Chriſto, & myſterium incarnationis venerantem.

Infernus. — *Lyra.ſ.Gen.49.*

Iacens abyſſus deorſum.Gen.49.c.Pro inferno capi poteſt. Et benedictio huius abyſſi eſt ab inferno liberari.

Abundantia gratiæ.

Iacens ros manè per circuitum caſtrorum. Exo. 16. c. Abundantiam diuinæ largitatis & gratiæ indicat.

Ignarus doctris cupiens. — *Lyra.ſ.Luc.16.*

Iacẽs Lazarus ad ianuam diuitis.Luc.16.e.eſt ſimplex & ignarus,petens auxiliũ doctioris.

Iacere, Iactare, Iaculum, *Iactus, Iactura, Telum.*

IAcere,eſt emittere,& vi quadam impellere. Iactare autem eſt frequenter & multum iacere:Iactus verò eſt ipſe actus iaciendi:Iactura autem,eſt propriè damnum illud, quod quis ex iactu cõſequitur:vt iactura eſt damnum ex proiectione mercium in mare.Iaculum autem eſt propriè telum,ſeu haſtile, quod manu eiaculari poteſt. Eſt item iactare ambitioſe gloriari:vnde iactantia.Et iactari,agitari.

Obſidio Hieruſalem. Confuſio hæreticorum.

Iecit Deus aggerẽ cõtra Ariel,cum obſideri fecit Hieruſalẽ, aut cũ conſtringi facit hæreticos,vt in errorum confuſionem incidant,nec amplius ſuos errores defendere valeãt.Iſ.29.a.

Prædicantes Apoſtoli. — *Amb.ſ.Luc.19.*

Iactarunt diſcipuli veſtimenta ſua ſuper pullum,quum prædicatione ſua gentiles mollierunt,vt fidem ſuſciperent.Luc.19.f.

Agitari tentationibus. — *Ori.ſ.Matt.ca.14 Hil.ſ.Mat.Ca.7.*

Iactari nauiculam fluctibus,eſt animam motibus tentationum agitari: vel eccleſiam mũdi,& mundanorum,ac dæmonum incurſibus fatigari.Matt.8.c.14.e.

Mitti diabolum in abyſſum. Tranſitus Chriſti ad Gentes. — *Ori.ſ.Mat.ho.16. Au.1.q.in Euã.29*

Iactari montem in mare,eſt diabolum,aut ſuperbiam mitti in abyſſum. Matt. 21. b. Vel in bonum,eſt Chriſtum tranſire ad Gentes per prædicationem Apoſtolorum.

Inaniter, aut [illegible] loqui — *Beda ſ.Pro.1.*

Iaciens ſeminifluus ſaliuam in aliquem,eſt loquax afficiens quempiam malo verbo.Leui. 15.a.Sic iactare verba,eſt inutiliter loqui.Iob.18.a.

Inſidiari.

Iaci rete ante oculos pennatorum. Prou. 1. e. eſt tendere verborum inſidias ad perdendos bonos.Sic iaciebant phariſæi rete antè Chriſtum.

Prædicare.

Iacere ſementem multam,eſt multa prædicare.Deut.28.d.Marc.4.c.

Inferens mores mundanos. — *Glo.ord.ſ.1.Re. 16*

Iecit Hiel fundamenta Hiericho in primogenito ſuo.Ioſu. 6.d.3. Reg.16.g.deſignat inferentem mores mundanos in Eccleſiam.

Inſtitutio Eccleſiæ,vel animæ. — *Glo.ord.ſ.Agge.2*

Iacere fundamenta templi. Agge.2.d.eſt inſtituere eccleſiã,vel animam virtutibus ornare.

Teſtimonia legis & Prophetarũ. — *Glo.ord.ſ.1.Re.20*

Iaciens Ionathas ſagittam vnam,& alteram,eſt Deus dans de Chriſto teſtimonia legis, & prophetarum.1Reg.20.d.

Sententia iuſta — *Glo.ord.ſ.4.Re.13*

Iaciens Ioas ſagittas ſuper poſita manu Eliſæi.4. Re.13. c. eſt proferens ſententiam ex iuſto iudicio procedentẽm.

Hæretici peruertentes.

Iaciens vnus de populo in incertum ſagittam,qua occiſus eſt Achab.2. Paral.18.g. Et iacientes Lydij ſagittas.Ier.46.b.Hæretici diſputationibus ſimplices vulnerantes.

Blaſphemantes Ieſum. — *Lyra.ſ.Ioan.8.*

Iacientes Iudæi lapides in Ieſum.Ioan. 8.g.ſunt ipſum blaſphemantes, vel malas cogitationes aſſumentes.

Cura diuinorum — *Glo.ord.ſ.Pſ.54.*

Iactanda cura noſtra in Dominum.Pſal.54.vt non ſecularia,ſed diuina curemus.

Iudæi præſumẽtes de iuſtitia. — *Glo.ord.ſ.Mar.12*

Iactantes diuites multa in arcam,ſeu gazophylacium templi. Marc.12.d.ſunt Iudæi de ſua iuſtitia præſumentes.

Intentio legis. — *Glo.ord.ſ.Luc.22.*

Iactus lapidis,quo ſe ſeparauit Chriſtus à diſcipulis oraturus.Luc.22.e.deſignat intentionem legis dirigendam in Chriſtum.

Comminationes Dei. Sermones Chriſti — *Hie.ſ.Zach.9. Aug.Pſ.54.*

Iaculum Dei,ſignificare poteſt diuinas comminationes. Zac. 9. d. Iacula ſunt etiam ſermones Chriſti,animam penetrantes.Pſ.54.

Fallacia prauorum. Praui affectus. Obiurgatio. — *Hila.ſ.Pſ.54 Chryſ.ſ.Gen.ho.3.*

Iacula malorum,ſunt ſermones fallaces,vt Iudæorum in Chriſtum, & hæreticorum. Ge. 49.c.Pſ.54.Et tela maligni ſunt tentationes dæmonis, malæ concupiſcentię, immundæ cogitationes,pernicioſi affectus:vt furor,&c.Epheſ.6.c.

Glo.int.ſ.Exo.19.

Iaculis confodi tangentem montem. Exod. 19. b. eſt acerrimis obiurgationibus reprimi ſuperbientem.

Iachin.

Rup.3.ſ.Reg.19. — *Miſericordia Dei.*

Iachin, id eſt, præparans, ſiue præparatio, vel firmitas: nomen vnius columnæ in porticu Salomonis. 2. Regum 7. c. 2. Paral. 3. d. Poſita in dextera, deſignat miſericordiam, qua dicet Deus in iudicio iis, qui ſunt à dextris: Venite benedicti, &c.

Iacob, Iſrael, Iſraelitæ.

Hie.ſ.Iſa.43. 44. Geor.Vene. Cant.1 tomo 1.cap.6. — *Deus.*

IAcob, id eſt, ſupplantator, aut calcaneus, vel planta: Filius Iſaac, & Rebeccæ, cui impoſitũ eſt hoc nomẽ, quia ortus eſt tenens plantam fratris ſui Eſau, cui etiam ſurripuit benedictionem, à quo iam emerat primogenituram edulio lentis: fuit maritus Rachelis, & Liæ, è quibus, & è duabus earũ ancillis, duodecim genuit Patriarchas, qui duodecim tribus Iſrael conſtituerunt. Idem dictus eſt Iſrael, hoc eſt, præualens, ſiue dominans cum Deo: quod nomen inditum eſt ei ab Angelo, cum quo luctabatur. Multi tamen interpretantur Iſrael, vidẽs Deum: quæ quidem interpretatio non quadrat loco, vbi impoſitum eſt illi nomen. Dicitur enim Gen. 32. f. Quoniam ſi contra Deum fortis fuiſti, quanto magis contra homines præualebis: Iuxta Hieronymum, Iſrael propriè, ſecundùm Hebrꝑos, & literarũ fidem, rectus Dei dicitur. Vir autem videns Deum, non in elementis, ſed in ſono vocis eſt. Georgius autem Venetus interpretatur, habens principem Deum.

Aug.ſer.81. — *Chriſtus.*

Iacob, ſecundùm quod diſſimulauit ſtuprum Dinæ, vſque ad tempus. Gene. 34. a. typum gerit Dei, diſſimulantis peccata hominum, vſque ad decretum tempus punitionis. Eundem deſignat diligens Ioſeph prę cæteris filiis, vt Deus pater Chriſtum. Gen. 37. a. Iidem benedicens filios ſuos, & futura prædicens. Gen. 49. a. Deum adumbrauit.

Hie.ad.Damaſum q.1.& ſ.Iſa.47. Amb.2.de Iaco.c. Au.ſer.77.80. Gre.30.mor.31. Rup.1.de glorifica Trinit.5. — *Spiritus ſanctus.*

Iacob dicens ſe eſſe Eſau, deſignat Chriſtum, qui venit obſeruare, & implere legem Iudęorum. Gen. 27. d. Item cùm relicta domo patris abiit in Meſopotamiam, Chriſtum indicat, qui relicta Iudæa, tranſiit ad gentes. Et cùm accepit vxores Liam, & Rachelem, Chriſtum adumbrat, copulantem ſibi ſynagogam, & eccleſiam. Ge. 28. b. 29. a. 30. a. 31. b. 32. a. Exod. 1. a. Iſa. 49. a. Poteſt etiam deſignare Spiritum ſanctum, qui ſupplantauit populum Iudaicũ, quando abſtulit ab eis ſua dona.

Ori.ſ.Iudi.ho.5.& ſ.Rom.9.& ſ.Eze.ho.2. Arno.ſ.Pſ.144 Amb.2.de Iaco.2 Au.cõt.Menda.10 Beda ſ.Gen.27. — *Populus Chriſtianus. Eccleſia.*

Iacob, quem perſequebatur Eſau, deſignat populum Chriſtianum, quem perſequuntur Iudæi. Gene. 25. d. 27. d. 28. b. Pſal. 51. 82. 113. 120. 121. 124. 129. 134. 146. 147. 148. Hic eſt Iacob, quẽ dilexit Deus. Mala. 1. a. Rom. 9. c. Vt etiam dixit ſe eſſe Eſau, deſignat eccleſiam ſuccedentẽ in locum Iudæorum. Gen. 27. d. Eandem deſignat in multis aliis locis. Deuter. 25. b. 1. Regum 3. b. 6. a. 7. a. 9. a. 11. a. 12. a. 13. a. 14. a. 15. Ier. 31. a. Ezec. 13. a. Hoſe. 9. a. 10. d. Mic. 7. d.

Gre.ſ.1.Re.3.& ſ.Eze.ho.6. Arno.ſ.Pſ.104 Hie.ſ.Iſa.41.43. — *Apoſtoli. Prædicatores. Euangeliſtæ. Perfecti.*

Iacob abiens in Meſopotamiam, relictis parentibus, deſignat Apoſtolos, & prædicatores, & Euangeliſtas, tranſeuntes ad gentes, relicta Iudæa. Gen. 28. b. 29. a. Pſ. 104. Iſa. 43. a. 41. b. Deſignat etiam Iacob, & Iſrael perfectos. Pſ. 79. Cant. 5. c. Hoſe. 10. d.

Cle.Alex.3.ſtrom. — *Prælatus.*

Iacob accipiens vxores Liam, & Rachelẽ. Geneſ. 29. b. 30. a. deſignat prælatum amplectentem vtramque vitam, nempe actiuam, & contemplatiuam. Deſignat etiam eum, qui exercitationi intendit, qui pluribus iungitur, quando in variis ſe exercet, & nominatur Iſrael, quia vi perſpiciendi eſt præditus.

Amb.de Cain 2. Philo.1.allego. — *Bonum dogma. Bonum. Simplices.*

Iacob pugnans in vtero cum Eſau, deſignat bonũ dogma, quod prauo dogmati aduerſatur. Gen. 25. d. Idem habitans domi, deſignat bonum ipſum, quod non vagatur, ſed fixum, & ſolidum manet.

Gre.5.mor.7

Iacob etiã habitans domi, deſignat ſimplices. Gen. 25. d. Omnes enim qui in curis exterioribus ſpargi refugiunt ſimplices in cogitatione, atque in conſciẽtiæ ſuæ habitatione cõſiſtũt.

Ori prol.ſ.Cant.& ſ.Gen.ho.15.& ſ.Exo.ho.1.& ſ.Nu.ho.15. Arn.ſ.Pſ.134.148 Tert.de Trinitate. Hie.ſ.Iſa.14. Gre.ſ.1.Re.3.11.14. — *Philoſophia ſpeculatiua. Contemplatiui. Religioſi. Reſiſtentes tentationibus. Rationalis ſenſus. Perfecti viri.*

Iacob, & Iſrael, vt interpretatur, videns Deum, deſignare poteſt philoſophiam inſpectiuã ſeu ſpeculatiuam, vel viros contemplationi deditos, & religioſos per viam obedientiæ ambulantes, & reſiſtentes tentationibus, & hæreticis. Nomen tamen Iacob adaptatur ad ea, quę ad vitam actiuam pertinent: nomen verò Iſrael ad vitam contemplatiuam. Significat autem religioſos, & contemplatiuos, ſecundùm quod domi habitabat. Gen. 25. d. 32. f. Exo. 19. a. 24. a. 34. d. 1. Regum 11. a. Pſ. 134. 135. Iſ. 14. a. 43. a. 44. a. Iſrael etiã vt dicitur, videns Deum, ſignificare poteſt rationalem ſenſum, & viros perfectos. Exo. 1. a. Num. 23. d. Dictus eſt autẽ Iſrael poſt luctam, quia poſt paſſiones, & tentationes videtur Deus. Ita eligitur Iſrael, quaſi victor. Iſ. 14. a. Iſraelitæ quoque abſconditi, ſunt religioſi in cœnobiis, aut deſertis latitãtes. 1. Reg. 14. c. Notat autem Origenes, vbi dicatur Iacob, & vbi Iſrael.

Geor.Vene.Cant.2 tomo 7.cap.4.5. — *Homo ſpiritualis.*

Iacob benedictus ab Iſaac, ac prælatus fratri ſuo maiori, deſignat hominem interiorẽ, ſeu ſpiritualem, qui præfertur exteriori, & animali: & benedicitur à patre, hoc eſt, à Deo creante. Geneſ. 27. d. eſt autem poſterior ſpiritualis.

Lyra ſ.Gen 33. — *Humiles*

Iacob, vt adorauit Eſau. Gen. 33. a. deſignat humiles pacificè viuentes, etiam cũ ſuperbis.

Arno.ſ.Pſ.129 Gre.ſ.1.Reg.11. Aug.ſ.Pſ.74. — *Baptizatus. Eccleſia.*

Iſrael dici poteſt quilibet baptizatus, & cœtus Sanctorum, & ipſa Eccleſia, quæ eſt domus Iſrael. Exo. 12. a. 17. c. 18. a. Iudi. 3. a. 1. Reg. 11. a. Pſ. 66. 75. 121. 127. 118. 129. Iſ. 33. a. 45. c.

Ori.ſ.Nu.ho.17.18 — *Corpus. Anima.*

Iacob ſignificare poteſt corpus humanũ, Iſrael verò animã, qua debemus videre Deum. Num. 24. a.

Philo 2.allego.& ſomnus. — *Senſus ſapiens*

Iacob, id eſt, ſupplantator, eſt ſenſus ſapiens, vincens appetitum: vnde & accipit primogenituram: quia mentis, & ſapientum eſt dominari. Eſt etiam Iacob meditator, & exercitator

virtutis, qui dicitur filius Abrahæ, hoc eſt, habentis doctrinam ex præceptore: & Iſaac, hoc eſt, habentis eam ex natura, vel à Deo, quia in his eſt exercitatio. Eſt etiam Iacob ipſa virtus dilecta à Deo. Mala.1.a.

Iacob pro tribu Iuda deſignauit Eccleſiam: Iſrael verò pro decem tribubus, hæreticos. vel Iacob ſunt Iudæi, Iſrael verò Gentes. Pſal.77. Iacob, ad quem mittit Dominus Verbum, eſt populus Iudæorum, Iſrael verò Gentilitas, in quam cecidit Verbum, Chriſtus. Iſa.9.b. *Eccleſia. Heretici. Iudæi. Gentiles.* *Hie.ſ.Iſa.9. Gre.2.mor.30.*

Iacob dormiens in lapide, vidit ſcalam, non domi manens: quia laborantibus ſe manifeſtat Deus, non delitiis vacantibus. Gen.28.c. *Laborantes.* *Hie.epiſ.Filius meus.*

Iacob non ſemper ſupplantator vitiorũ intelligitur, nec Iſrael in omnibus, videns Deum accipitur. Apoſtolus autem docet eſſe Iſraelem ſecundum carnem.1.Cor.10.d. De quo dicitur. Iudi.8.f. Et fornicatus eſt Iſrael. Si enim vidiſſet mente Deum, fornicatus vtique non fuiſſet. Ideo Pſalm.77. intelligendum eſt, quòd eſt accenſus in Iacob terrenus ignis concupiſcentiæ, & ita in vltione diuina ſuper Iſrael carnalem aſcendit. Ita comederunt Iacob. Pſalm.78. *Carnalis Iſrael.* *Hie.ſ.Pſ.78.*

Iacob ſeruiens Laban, deſignare poteſt populum Iudaicum ſeruientem diabolo. Gen.29.d.30.e.31.a. Idem non credens, quòd viueret Ioſeph, deſignat Iudæos non credentes reſurrectionem Chriſti. Gene.45.g. Vt autem habuit quatuor vxores, populum Iudaicum ſignificat, rebus carnalibus, & mundanis nimium adhærentem. Iſa.17.a.29.g.63.d. Vt etiam præualuit angelo, deſignat Iudæos occidentes Chriſtum, in quorum incredulitate claudicauit. Gene.32.f. Iacob autem fieri abſque liberis, typus eſt deſertionis legis Gene. 42.g. Iacob cæcus benedicens nepotibus, Iudæorum cæcitatem deſignauit. Gen.48.c. Iſrael audens pugnare cum Philiſthæis, quibus erat ſubiectus, deſignat Iudęos audentes pugnare cum diabolo, cui ſunt ſubiecti.1.Reg.4.a. Iſrael præuaricatrix dicuntur Iudæi, & principes Iudæorum. Iſa.1.a. Ierem.3.b. Pſalm.121. *Populus Iudaicus.* *Amb.de Ioſeph.13. Hie.ſ.Iſa. Aug.ſ.Pſ. in Iud.49. & de verbis Domini ſer.41 Gre.ſ.1.Reg.14. Ori.ſ.Iere.ho.14.*

Iſrael, vt interpretatur videns Deum, deſignare poteſt Angelos, & ciues cæleſtes, qui ſemper vident faciem Patris.1 Reg.2.f.9.a.11.i. *Angeli.* *Gre.ſ.1.Reg.2.9.*

Iſrael interdum ſignificat ſtatum legis, in quo non apparuit, qui tolleret peccata. Matthæi 9.d. *Status legis.* *Hila.ſ.Mat.Canon.9.*

Verè Iſraelita dictus eſt Nathanael à Chriſto. Ioan.1.g. quia ex lege, ſub qua prius viuebat, rectè intellecta tranſiuit ad Chriſtum. *Rectè intelligens legem.* *Aug.ſ.Pſ.44.*

Iſrael, ſumitur ſæpe pro decem tribubus, quæ ſeparatæ fuerunt à tribu Iuda, & Beniamin, & typum gerunt hæreticorum, qui ſeparati ſunt ab Eccleſia. Hoſe.1.b.4.d. Amos 2.b. Sciendumque quòd abducto in captiuitatem Iſrael, id eſt, decem tribubus, indifferentes priſtino nomine, & duæ tribus Iudas, & Beniamin appellentur Iſrael, vt Malach.1.a. Onus verbi Domini ad Iſrael, in manu Malachiæ Prophetæ. Iſrael etiam aduerſatrix, ſunt hæretici, qui recedentes à Deo repudiati ſunt, eiecti ab Eccleſia, & Sanctorum conſortio. Ier.3.b. *Decem tribus.* *Hie.ſ.Hoſe.1. & ſ. Mala.1. & ſ.Ier.3.*

Iſraelita ingreſſus ad ſcortum, eſt fidelis in errorem inductus. Nu.25.c. *Fidelis inductus in errorem.* *Ori.ſ. Num.ho.20*

Iſraelita vir, dicitur ſenſus ſpiritualis legis, vel habens veram theologiam, & doctrinam fidei. Iſraelitis verò mulier, dicitur litera legis, vel habens etiam doctrinam theologicam, & fidem. Leui.24.c. *Senſus ſpiritualis. Litera legis.* *Ori.ſ.Leui.ho.14. Iſych.ſ.Leui.24.*

Iacobus.

Iacobus, idem interpretatur quod Iacob: fuerunt autem duo Apoſtoli huius nominis. Iacobus Zebedei, frater Ioannis Euangeliſtæ, & Iacobus Alphæi, qui dictus eſt frater Domini. Matth.4.c. Marc.3.b. Galat.1.d.2.b.

Iactantia, quære Superbia.

Iaculum, vide Sagitta, & Iacere.

Iahel.

IAhel, id eſt, aſcendens, aut damula, vel caprea: fuit vxor Haber Cinæi, quæ occidit Siſaram, ducem hoſtium Iſrael. Iud.4.c.5.c. Typus eſt eccleſiæ ex Gentibus, in qua eſt victoria contra dæmones, nec eſt alia aſcenſio in cælum, niſi in ea: occidit autem Siſaram, hoc eſt, carnalem hominem, vt faciat ſpiritualem: quod & quælibet anima facit in ſeipſa. *Eccleſia ex Gentibus.* *Ori.ſ. Iudi.ho.5. Rup.ſ.Iudi.7.*

Iair, Iairus.

IAir, id eſt, illuminans, vel illuminatus: fuit Iudex Iſrael. Iudi.10.a. Fuit alius Iairus, princeps ſynagogæ Iudæorum, cuius filiam ſuſcitauit Chriſtus. Marc.5.c Luc.8.f. typus eſt Iudaici populi, qui vmbra literæ depoſita ſpiritu illuminatus, & illuſtratus eſt: procidit ad pedes Verbi, cùm ad incarnationem Chriſti humiliatur. *Iudaicus populus.* *Hie.ſ.Marc.5.*

Ianua, Oſtium, Porta, Fores.

Poſtis, Ianitor, Oſtiarius.

IAnua eſt primus ingreſſus ad interiora domus. Oſtium autem dicuntur ipſa repagula, quibus arcemur ab ingreſſu, quæ etiam fores dicuntur, & poſtes. Porta autem propriè aditus eſt ciuitatis, alteriuſue loci, vallo foſſaue muniti. Sed quantum ad noſtrum propoſitum, confunduntur hæ ſignificationes. Ianitor autem, aut oſtiarius, eſt cuſtos ianuæ. *Glo.int.ſ.Gen.4.*

vt peccatum dicitur ſtatim adeſſe in foribus. Gen. 4.a.19.a. Et Chriſtus dicitur ſtare ad oſtiu.

Amb. ſ. Luc. 12. — *Chriſtus.*
Fores, initium cuiuſque rei, ſeu manifeſtationem, aut propinquitatem ſignificare ſolent: Apoc. 3.d.

Bonitas, & miſericordia Dei.
Oſtium, quod aperit Deus pulſantibus, eſt bonitas eius, & miſericordia, qua paratus eſt omnes pœnitentiam agentes, ſuſcipere. Luc. 11.b. Hoc oſtium vidit Ioannes apertum in cælum. Apoc. 3.c. 4.a.

Ori. ſ. Gen. ho. 2. & ſ. Matt. ho. 1. & ſ. Rom. 5. Baſi. de Spiritu ſancto 8. Hie. ſ. Ezec. 40. Aug. ſ. Pſ. 126. & ſ. Apoc. ho. 3. Gregor. Nazi. Cant. 1. tom. 4. cap. 13. 15. Chryſ. ſ. Io. ho. 58. Gre. 4. mor. 1. & ſ. 1. Reg. 4. & ſ. Eze. ho. 15. 20. — *Chriſtus.*
Oſtium dicitur Chriſtus. Ioan. 10.b. Apoc. 4.a. Et oſtium arcæ Noe poſitum deorſum deſignat Chriſtum, qui omnibus expoſitus eſt, vt nulli ſit difficultas ingrediendi Eccleſiam. Gen. 6.c. Idem oſtium ponitur in latere, vt deſignetur tempus punitionis, quæ fiet in eos, qui noluerunt ingredi. Idem eſt oſtium, cui applicatur ſeruus. Exod. 21.a. Idem eſt oſtium tabernaculi teſtimonij, hoc eſt, Eccleſiæ. Exod. 29.b. 35.b. Leui. 8.a. Et oſtium iuxta quod cecidit Eli, eſt Chriſtus, in quem impegerunt Iudæi, & contriti ſunt. 1. Reg. 4.d. Matth. 21.d. Et porta Domini, dicitur Chriſtus. Pſ. 117. 126. Iſa. 28.b. Ezec. 11.a. Et poſtes tincti ſanguine agni, deſignant Chriſtum, per cuius ſanguinem datur introitus ad cæleſtem ciuitatem. In hac porta contriti ſunt Iudæi, qui ante portam florebant. Iob. 5.a. Ipſe etiam eſt porta cæli. Geneſ. 28.d. Et porta templi. 3. Reg. 6.a. 7.g. Et porta Orientalis templi, quam vidit Ezechiel. Ezec. 40.a. eſt Deus, vel Chriſtus, illuminans Eccleſiam. Porta verò Aquilonis, eſt Gentilitas. Porta autem Auſtralis, Iudæa. Et in primo ordine ponitur prius porta Orientis: quia à Deo eſt principium: deinde Aquilonaris, quia ante inſtitutionem populi Iudaici fuerunt aliqui ex Gentilitate ſaluati. In ſecunda verò enumeratione primò ponitur Auſtralis porta, deinde Orientis, ac demum Aquilonaris: quia Chriſtus ex Iudæis natus ſaluauit Gentilitatem. Et porta angulorum eſt Chriſtus, qui eſt lapis angularis. Zach. 14.b. Ipſe eſt oſtium apertum. Apoc. 4.a.

Hie. ſ. Zach. 14. Rup. 3. ſ. Apoc.

Ori. ſ. Iſa. ho. 4. Aug. 15. ciuit. Dei. 26. & 12. côt. Fau. 17. Rup. 3. ſ. Reg. 10. — *Caro Chriſti. Vulnus lateris.*
Poteſt etiam oſtium arcæ carnem Chriſti deſignare, ſeu vulnus lateris eius, vnde fluxerunt ſacramenta, per quæ nobis patet aditus ad regna cælorum. Gen. 6.c. Iſa. 6.b. Et porta ad meridiem templi, cum ſit in dextera parte templi, deſignat vulnus lateris Chriſti, per quod eſt nobis aditus ad cæleſtia. 3 Reg. 6.a.

Amb. ſ. Luc. 9. Hie. ſ. Pſ. 23. — *Angeli. Animæ Sanctorum.*
Portæ aliquando dicuntur angeli, quos deſignant portæ æternales, quæ eleuari iubentur, quibus etiam ſignificantur animæ Sanctorum de limbo eductæ, cum Chriſto perpetuò regnaturæ. Pſ. 23. 107. Et oſtia ſanctuarij interioris, dicuntur angeli, quorum miniſterio introducimur in cælum. 3. Reg. 6.d.

Amb. de inſt. vir. 7. Hie. ſ. Eze. 44. — *Virgo Maria.*
Porta clauſa templi, quam vidit Ezechiel, eſt beatiſſima virgo Maria: quæ ſoli principi Chriſto patuit, manente tamen integritate. Ezech. 44.a.

Amb. ſ. Pſ. 118 ſer. 22. & ſ. Lu. 19. Aug. ſ. Pſ. 86. Gre. 13. mor. 28. & ſ. Cant. 8. Hier. ſ. Ier. 21. & ſ. Ezech. 46. & ſ. Amos 5. Gre. ſ. Eze. ho. 19. 22. & 25. mora. 11. — *Eccleſia.*
Ianua interdum dicitur Eccleſia, quia per ipſam patet populis aditus ad ſalutem. Cant. 8.c. Et ante ianuam erat ligatus pullus, qui ductus eſt ad Chriſtum: quia Gentiles erant extra Eccleſiam, & extra Chriſtum. Marc. 11.a. Et ipſa Eccleſia eſt porta cæli. Gen. 28.d. Pſ. 23. 126. Ezech. 46.a. Et portæ ſunt eccleſiæ ipſæ. Exod. 20.b. Et porta domus Dauid, eſt porta Eccleſiæ, ſeu ipſa Eccleſia. Ierem. 21.a. Et porta interioris atrij, deſignat Eccleſiam. Ezech. 40. d. g. Et erat contra portam Aquilonis, & Orientis: vt deſignetur aditum regni cæleſtis patere Iudaico, & Gentili populo, & iuſtis, & peccatoribus pœnitentiam agentibus. Et porta anguli dicitur Eccleſia ſuſcipiens vtrunque populum. Ier. 31.g. Amos. 5.c. Pſ. 9.

Hie. ſ. Pſ. 86. 147. Aug. ſ. Pſ. 77. 86. Gre. ſ. Eze. ho. 15. Beda ſ. Gene. 28. & ſ. Pro. 1. 8. Rup. 12. ſ. Apoc. Hie. ſ. Pſ. 99. Gre. 28. mor. 15. 16. Hie. ſ. Pſ. 9. Gre. ſ. Eze. ho. 20 & 18. mor. 20. — *Apoſtoli, & Prophetæ. Paſtores Eccleſiæ. Traductores. Maiores ſynagogæ.*
Portæ Sion, dici poſſunt Apoſtoli, & Prophetæ in Eccleſia. Pſalm. 86. Et poſtes tabernaculi Domini, ſunt Apoſtoli. Exod. 21.a. 40.d. Gen. 41. i Leui. 8.a. Et portæ filiæ Sion, quæ lugent, ſunt paſtores Eccleſiæ. Iſaiæ 3.d. Et oſtia interioris ſanctuarij, ſunt Apoſtoli, & Apoſtolici viri: quibus collatæ ſunt claues regni cæleſtis 3 Regum 6.d Et portę Hieruſalem cęleſtis duodecim, deſignare poſſunt Apoſtolos. Apoc. 21.d. Et ianuæ cæli, quas aperuit Deus, ſunt corda Apoſtolorum, & prædicatorum, quæ aperuit Deus ad prædicandum. Pſalm. 77. Et portæ in quibus clamat ſapientia, ſunt Apoſtoli, & doctores, & maiores ſynagogæ. Pro. 1 c. 8.a.d. Portæ etiam Hieruſalem, aut Sion, dicuntur Prophetæ, per quos patet ingreſſus ad Euangelium. Pſ. 99. 147. Et oſtia, quibus Deus concluſit mare. Iob. 38.a. ſunt Apoſtoli, & ſancti viri, qui contra perſequentium tumores oppoſiti ſunt, vt eorum miraculis atque virtutibus perſecutorum irę frangerentur. Portæ etiam filiæ Sion, quæ ſunt portæ vitæ, ſunt boni prædicatores, & bona doctrina, per quam venitur ad vitam æternam. Pſalm. 9. Portæ tres exteriores templi. Ezech. 40.d ſunt antiqui Patres, qui opera exteriora docebant. Portæ verò interiores ſunt doctores noui teſtamenti, ad interiora myſteria deducentes. Vel portæ exteriores, & interiores, ſunt Apoſtoli, quibuſdam prædicantes ſimpliciora, quibuſdam profundiora, ſicut Paulus Corinthiis: Non potui vobis loqui, quaſi ſpiritalibus, &c. Et portæ Eccleſiæ ſunt hi, per quorum vitam atque doctrinam, intrat in eam multitudo credentium. Iſaiæ 54.c. Canticorum 7.d. Portæ ternæ ad ſingulas plagas Hieruſalem, deſignant per fidem Trinitatis ab Apoſtolis prædicatæ, omnibus gentibus patuiſſe aditum ad cælum. Apoc. 21.d.

Rup. 12. ſ. Apoc.

Hiero. ſ. Iſa. 17. & ſ. Eze. 11. & ſ. Pſ. 9. Gre. ſ. 1. Reg. 1. 2. & ſ. Eze. ho. 3. 15. & 19. mor. 13. Beda ſ. Gen. 28. — *Lex. Prophetæ.*
Poſtes tabernaculi, deſignare poſſunt legem, & prophetiam, & Moſen, & Eliam, qui apparuerunt cum Domino: & cognitionem cæleſtium, & doctrinam veram, retrò cuius ponit hęreticus memoriale. 1. Reg 1.b. Iſ. 17.b. Matth. 17.a. Et porta Orientalis templi, eſt ſacra doctrina, quæ eſt via ducens ad Chriſtum. Ezec. 11.a. 45.f. Et porta filiæ Sion, dicitur ſacra doctrina, per quam venitur ad vitam æternam. Pſalm. 9. Ianuę itidem cæli, ſacram doctrinam, &

mandata

mandata Dei deſignant. Pſ.77. Et oſtia quibus concluſit Deus mare, ſunt præcepta, priora quidem veteris legis prohibentia opus vt, non occides, non mœchaberis. Secunda vero nouæ legis culpas cordis etiam prohibentia. Iob.38.a. Oſtium tabernaculi teſtimonii interdum ſignificat literam legis, interdum doctrinam Euangelicam, ducentem ad ſcientiam Chriſti, ſicut & ipſe Dominus eſt oſtium appellatus. Et demum oſtium tabernaculi teſtimonii, eſt locus vbi poſſit audiri verbum Dei. Leuitici 1.b.4.a.8.a.9.a.10.b.12.c.15.b.16.b.1. Regum 2.c. 1.Cor.16.b Et oſtium tabernaculi, cui applicatur ſeruus ad perforandam aurem, eſt prædicatio cæleſtium. Exod.21.a. Sunt etiam portæ myſteriorum Dei in ſacra ſcriptura. Iſ.13.a.60.c. 62.d. Et porta Orientalis templi clauſa, dici poteſt via intelligendi legem ſpiritaliter. Ezech. 11.a.40.b.44.a. Et oſtia domorum, in quibus loquuntur de Propheta, deſignant literam Prophetæ, cuius ſenſum non penetrant. Ezech.33.g. Oſtium etiam dicitur ſacra ſcriptura, nos ad Deum ducens, & eius cognitionem nobis aperiens, hæreticos arcens, & nos in tuto conſtituens, niſi per nos frangatur. Ioan.19.a. Oſtiola in introitu oraculi, expoſitiones doctorum ſunt. Poſtes verò quatuor in introitu templi quatuor Euangelia, quæ ſe inuicem tenent, propter concordiam 3.Reg.6.d.

Præcepta. *Expoſitiones doctorum.* *Euangelia.*

Gre.28.mor.18.19. Ori.ſ. Leui.ho.1. & ſ.Matt.ho.1. & ſ. Eze.ho.14. Amb.6 de ſacram. 3. & 4. de fide.1. Iſyc.ſ. Leui.4.8.15. Hie.ſ.Iſ.13.26. & ſ.Eze.44. Et ad Aglaſiam. Et ſ. Eze.33. Chryſ.ſ. Ioan ho.58. Rup.3.ſ.Reg.12.

Oſtium tabernaculi quandoque ſignificat virtutes, & opera bona, quæ etiam ſignificantur per portas Sion, aut filiæ Sion. 1.Reg.2.c. Pſ.9.23.86. Iſa.22.b.26.a.54.c.60.d. Coloſſ.4.a. Hæ portæ ſunt contrariæ portis mortis. Et portæ ciuitatis, ſunt bonæ actiones, per quas anima ad conuentum regni cæleſtis ingreditur. Iob.29.b. Et oſtia, quibus concluſit Deus mare, dici poſſunt virtutes, quibus omnes concupiſcentiæ reprimuntur. Iob 38.a. Et oſtia interioris ſanctuarij, deſignant opera iuſtitiæ, quorum merito ad regnum cęleſte peruenitur. 3.Reg. 6.d. Porta ciuitatis, dici poteſt iuſtitia, & bona opera. Gen.23.b.34.c. Deuterono.22.b.25.b. Iſ.29.b. Portæ Hieruſalem dici poſſunt virtutes. Ierem.17.c. Et portæ iuſtitiæ, ſunt virtutes mediæ. Pſalm.117. Porta Beniamin, eſt ſtatus virtutis: & porta prior eſt ingreſſus ad ſecreta myſteria. Zach.14.b. Portæ quoque filiæ Sion, ſunt bona ſtudia, per quæ venitur ad Hieruſalem cæleſtem. Pſalm.9.

Virtutes, & bona opera.

Gre.19.mor.13. & 28 mor.18.19. Ori.ſ.Matt.ho.22. Hie.ſ.Iere.17. & ſ. Pſ.86. & ſ.Zach.14. Aug.ſ.Pſalm.9.

Oſtium tabernaculi Abrahæ, dici poteſt fides, in qua videntur tres viri, quia eſt fides Trinitatis. Gen.18.a. Et porta cæli in anima, eſt confeſſio fidei. Gen.28.d. Num.19.a. Pſ.22. Iere. 2.c. Et oſtium monumenti Chriſti, eſt eadem fides. Marc.15.d. Porta filiæ multitudinis eſt fides, per quam in regna cæleſtia fideles introducuntur. Cantic.7.b. Oſtium contra oſtium, eſt cum per fidem venimus ad ſpeciem: vel cùm per cognitionem animæ, venimus ad cognitionem Dei. Ezech.40.b. Oſtia templi exterioris, fidem per quam eſt ingreſſus in Eccleſiam, deſignant: & quia duo, indicant dilectionem Dei, & proximi: & quia vtrunque oſtium erat duplex, deſignant fidem cum operibus, & patientiam, & benignitatem in amore fraterno. 3. Regum 6.d. Portæ tres, ad omnem plagam Hieruſalem cęleſtis deſignant, quòd ex omni genere hominum ſaluantur per fidem Trinitatis, & virtutes theologicas. Apocalyp.21.c. Sic de portis nomine duodecim tribuum inſcriptis. Ezechiel.48.d. Et portæ æternales, ſunt virtutes theologicæ, per quas ingreditur Chriſtus in animam. Pſalm.22.147. Oſtium apertum ad Euangelium, eſt initium fidei, quo Gentiles à Deo parabantur ad ſuſceptionem doctrinæ Euangelicæ. 1.Cor.16.b. 2.Cor.2.c. Coloſſ.4.a. Et oſtia ciuitatis, vbi tympanizabat, vel impingebat Dauid, hoc eſt, Chriſtus. 1. Regum 21.d. deſignare poſſunt initium fidei, vnde incipit Eccleſia, vt perueniat ad ſpeciem. Et portæ tres templi, tres virtutes theologicas deſignare poſſunt: porta Orientalis, eſt fides: Aquilonaris, ſpes: Auſtralis verò charitas, & feruor gratiæ. Ezec.40.c.46.c.

Fides. *Virtutes theologicæ.*

Ori.in diuer.ho.10. Amb.4.de fide.1. Hie ſ Ierem.2. Gre.ſ. Eze.ho.14. 17. & ſ.Cant.7. Hie.ſ. Eze.48. & ſ.Pſ.23. Geor. Vene.Cant.3 tom.8.modu.2.ca.3. Auguſtinus de prædeſtinatione ſan. io rum 20. & ſ.Pſ.13. Gre ſ. Ezec.ho.19. Hie.ſ.Eze.46.

Porta cuiuſque fidelis, aut Eccleſiæ, eſt baptiſmus. Exod.20.b. Et porta piſcium Hieruſalem, ſeu porta prima, deſignare poteſt baptiſmum, per quem boni piſces ingrediuntur in Eccleſiam: ſicut porta ſecunda, eſt pœnitentia. Sophon.1.b. Ianua quoque, ad quam congregantur turbæ, vt veniant ad Chriſtum, eſt pœnitentia. Marci 1.c. Oſtium itidem arcæ Noe, deſignat baptiſmum, per quem ingrediendum eſt in Eccleſiam. Porta filiæ multitudinis, deſignat introitum terræ promiſſionis, & cæleſtem per lachrymas. Cant.7.b

Baptiſmus. *Pœnitentia.* *Humilitas.*

Bern.in ſentent. Hie.ſ. Sopho.1. & ſ.Mar.1. Rup.4.ſ.Gene.18. & ſ.Cantic.6.

Porta interdum dicitur humilitas, per quam acquiritur intelligentia ſcripturę. Vnde Saul acceſſit ad Samuelem in medio portæ, hoc eſt, in humilitate, vt inſtrueretur ab eo. 1. Reg.9.c. Ideo Chriſtus dixit, gratias agens Patri. Mat.11.d. Quia abſcondiſti hęc à ſapientibus & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis.

Gre.ſ.1.Reg.9.

Portæ ciuitatis, vel Hieruſalem, dici poſſunt ſacramenta Eccleſiæ: per quæ peruenitur ad cæleſte regnum. Iob.29.d. Ier.17.c. Et porta equorum in Hieruſalem Orientalis. Ier.31.g. deſignare poteſt lucem gratiæ in Eccleſia, in qua egemus curſu, & certamine.

Sacramenta. *Lux gratiæ.*

Gre.19.mor.13. Hie.ſ.Ierem.31.

Portæ etiam Hieruſalem, dici poſſunt doctores Iudæorum, quæ portæ defixæ ſunt in terram. Thren.2.c. Et Iudices, & Principes, qui iudicabant in porta: quæ portæ lugere dicuntur. Iſaiæ 3.d.

Doctores Iudæorum. *Iudices, & Principes.*

Glo.ord.ſ.Iſa.3.

Oſtium tabernaculi Abrahę, deſignare poteſt egreſſionem à corporeis per contemplationem. Et prætérea tranſitum paratum ab hac vita ad futuram: quod etiam deſignat oſtium ſpeluncæ, in quo ſtabat Elias 3. Regum 19.c. Deſignat etiam oſtium ſpeluncæ, in quo ſtabat Elias, illam cognitionem, quam de Deo in hac vita, repreſſo corruptionis obſtaculo, habere incipimus. Sic Iſraelitæ è longinquo cernentes nubem deſcendentem in tabernaculum, in papilionum ſuorum oſtiis ſteriſſe memorantur, quia hi qui aduentum diuinitatis vtcunque

Egreſſio à corporeis. *Tranſitus paratus ad futuram vitam.* *Cognitio Dei in hac vita.*

Ori.ſ.Cant.ho.2. Ricar.de S. Vict.4 de arca myſti.10. Gre.5.mor.26. & ſ.Eze.ho.13.

conſpiciunt, quaſi iam ex habitaculo carnis prodeunt. Exo.33.b. Deſignat etiam oſtium ſpeluncæ, remiſſionem curæ carnis, quam facere debent, qui viſionem Dei habere deſiderant. *Remiſsio curæ carnis.*

Aretas ſ. Apoc.3. Oſtium apertum dat Deus, tam ad operandum, & bene merendum, quam ad acquirendum præmium. Apoc.3.b.

Gre.28.mor.18.19. *Timor.* Oſtia, quibus Deus concluſit mare, poſſunt timorem ſignificare, quo reſtringimur, ne in prauas cupiditates effluamus. Iob.38.a.

Gre.26.mor.4. *Cognitio prælatorũ de ſubditis.* Oſtium, quod apparuit, fodiente Ezechiele parietem, eſt aperta cognitio peccati proximorum, quam curat habere prælatus, ad ipſorum correctionem. Ezec.8.d.

Gre.ſ. Eze.ho.19. *Contemplatio data pœnitentibus.* Porta templi ad Aquilonem, habens feneſtras, veſtibulum, & ſculpturas, ſicut porta reſpiciens ad Orientem. Ezech.40.d. deſignat, quòd peccatoribus pœnitentibus, quibus etiam per Dei miſericordiam patet aditus regni cæleſtis, dantur etiam feneſtræ contemplationis, veſtibulum humilitatis, & ſculpturæ bonæ operationis, ſicut his, qui non indigent pœnitentia.

Gre.ſ.Eze.ho.19. *Aditus ad myſteria.* Porta ad meridiem templi, eſt ad eos, qui ſanctis deſideriis in virtutibus feruent: vt ſpiritali intellectu quotidie interni gaudii myſteria penetrent. Ezech.40.d.

Gre.ſ.Eze.ho.20. *Declaratio exẽplorum.* Oſtium per gazophylacia ſingula in frontibus portarum eſt, cùm vnuſquiſque doctor in corde auditoris intellectum aperit, in dictis, & operibus patrum. Ezech.40.e.

Gre.ho.22. *Rup.ſ.Exod.9.* *Mens. & ſermo in paſsione Chriſti.* In vtroque poſte domorum, ponitur ſanguis agni, quando ſacramentum paſſionis Chriſti, quod ore ad redemptionem ſumitur, ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. Exo.12.a. Poſtis vterque cum ſuperliminari tingitur, cùm in nomine Trinitatis baptizamur.

Gre. Nyſſe de vita Moſis. *Concupiſcibilis, & iraſcibilis. Corpus, & anima.* Poſtis etiam vterque vnctus ſanguine agni, concupiſcibilem, & iraſcibilem deſignare poteſt. Vel corpus, & animam, quæ ſunt mundata ſanguine Chriſti. Exo.12.a.

Ricar.de S.Vict.de ſomn.Nabuch.44. *Vigilantia circa tentationes.* In foribus regis exiſtit Daniel. Dan.2.g. quando deuotio noſtra circa quaſlibet ſuggeſtiones cautè inuigilat, & contra quaſlibet maligni machinationes, in ipſo tentationis aditu, oratione repugnat, ne incautam mentem vlla infeſtatio, vel violentia opprimat, vel fraude circumueniat.

Aug.ſ.Pſ.33. *Cor.* Oſtia ciuitatis, vbi tympanizabat, vel impingebat Dauid. 1.Reg.21.d. deſignare poſſunt corda mortalium, in quibus tympanizat Chriſtus, vt eos ad virtutum cultum excitet. Ianuæ etiam erant corda infidelium, quæ aperta ſunt prædicatoribus, quando ipſi fidem ſuſceperunt. Iſa.45.a. Et poſtes domus ſanguine ſignandi, ſunt cor, & os. Exod 12.d. Deute.6.b.11.c. *Cle.Alex.adhor. ad Gentes.* *Hie.ſ.Nahum.3.* *Mens.* Iere.17.c. Et oſtium, à quo non eſt egrediendum, eſt ipſa mens. Et oſtium papilionis, eſt eleuatio mentis. Exod.33.b. Et oſtium domus Lot clauſum, deſignat munitionem mentis aduerſus tentationes, & hoc oſtium non inueniunt Sodomitæ, quum mentium corruptores non inueniunt, qua poſſint capere iuſtum, vel reprehendere: & tamen circumeunt domum inuidentes. Gen.19.c. Portæ etiam rationales aperiendæ paſtori, ſeu Chriſto, ſunt ſenſus interiores, & ipſa ratio, quæ aperitur claue fidei. Ioan.10.a. Cum verò effringuntur fores, deſignatur conſenſus in peccatum.

Aug ſ.Pſ.141. *Sẽſus interiores. Ratio. Conſenſus.* Porta in anima dici poteſt conſenſus, per quem admittimus id, cui conſentimus. Eſt autem duplex ianua, cupiditatis, & timoris: ſi amas Deum, & times eum, aperis Chriſto, ſi amas mundum, & times mala mundi, aperis diabolo.

Hie.ſ. Mich.1. & ſ.Iere.14. & ſ.Abdi. & ſ.Nahu.3. & ſ.Iob.38. & ſ.Pſ.9. *Senſus.* Portæ etiam aliquando ſunt ſenſus: vt Mich.1.c. Plaga tetigit portam populi mei. Et portæ, quæ corruerunt, ſunt ſenſus non applicati ad diuina. Ieremiæ 14.a. Et portæ deſtructæ, ſunt ſenſus per deſidiam variis delictis patentes, per quas ingreditur hoſtis in Hieruſalem. Thren.1.b.4.b. Abdi.d. Nahum.3.c. Oſtia etiam tenebroſa, ſunt ſenſus, qui in tenebras peccatorum, ac etiam pœnarum aditum pandunt. Iob.38.b. Dicuntur etiam portæ mortis, quia per eos intrat mors. Pſ.9.

Amb de virg.3. & 1.Cain 9. *Hie.ſ.Iſa.14.26.* *Gre.7 mor.26. & 22.mor.6.* *Os hominis.* *Prudentia loquendi.* Oſtium interdum dicitur os hominis, quod eſt claudendum ad orandum, ne in multiloquio, ſed cordis puritate, & intentione oremus. Matth.6.a. Iſ.26.d. Et oſtium domus lepro- læ claudendum, eſt os hæreticorum, ne proferat errores. Leui.14.e. Iſa.14.g. Iob.31.d. Oſtium autem circunſtantię ori appoſitum eſt prudentia loquendi. Pſ.140. Oſtium quidem aperitur, & clauditur, qui igitur ori ſuo non ponit obſtaculum, ſed oſtium petiit apertè docuit, quod & per diſciplinam retineri lingua debeat, & ex neceſſitate laxari.

Ambr.1.offi.18. & de Noe. 8. *Aug 12.cont. Fauſt.39.* *Pars poſterior hominis.* Oſtium arcæ Noe, poteſt in corpore noſtro partem eam ſignificare, qua excrementa egeruntur, ideo erat oſtium in parte inferiori: hæc tamen allegoria non placet Auguſtino.

Hie.ſ. Amos 5. & ſ Zach.8. *Aug.ſ Pſ.68.* *Gre.21.mor 14.* *Locus iudicii.* *Iudicium.* In porta ciuitatis apud Iudæos, & etiam antiquitus, erat locus ſtatutus ad iudicia publica, ne cogerentur agricolæ intrare vrbes, & aliquod ſubire diſpendium, & finito negocio, vnuſquiſque confeſtim ad ſedes proprias reuerteretur. Ita ſumitur Pſ.30.68. Zach.8.c. Aliquando autem porta dicitur ipſum iudicium, quod exercebatur in porta, & in porta ſe ſuperiorem videt, qui ſe melioris partis eſſe in iudicio, æquitatis meritò conſpicit. Iob.31.c. Amos 5.c. Prouerb.24.a.

Gre.6.mor.4. *Beda ſ.Pro.31.* *Dies iudicii.* Porta, in qua conteruntur mali, & bonis aperitur aditus, ad cęleſtis patrię gloriam, eſt dies iudicii. Iob.5.a. In his portis erit nobilis vir Eccleſiæ Chriſtus, qui prius deſpectus apparuit, & in iiſdem portis laudabunt Eccleſiam opera eius, cùm per ea cæleſtis regni retributionem accipiet. Prouer.31.c.d. Tunc enim dicetur, Eſuriui, & dediſtis mihi manducare, &c. Matth.25.c. Mich.1.d.

Porta

Porta Orientalis templi, creationem mundi deſignare poteſt. Ezc. 40. b.

Initio mundi. Signa zodiaci. Iudæa. Portæ duodecim, per quas eſt introitus in cæleſtem Hieruſalem. Apo. 21. d. deſignant duodecim ſigna zodiaci ſpiritualiter intellecta. *Rup. ſ. Eze. 6. Greg. ſ. ene. Cant. tom. 8. cap. 12.*

Extra portam paſſus eſt Chriſtus, ſicut hœdus cremabatur extra caſtra. Leui. 14. c. *Ori. ſ. Leui. ho. 1.*

Mundus ſenſibilis. Porta cæli, dici poteſt Iudæa, vnde Chriſtus in cælum aſcendit. Gen. 28. d. *Chemnit. ſ. Gen. 28.*

Porta quoque cæli, dici poteſt mundus ſenſibilis, per quem ingredimur in cognitionem mundi intelligibilis. *Phil. de ſomniis.*

Ambages itineris noſtri. Voluptas. Deſideria carnalia. Porta anguli in Hieruſalem. Ier. 31. g. deſignat nos ita transire ad cæleſtia, vt non rectas ſemper habeamus lineas veritatis, ſed fractas, vt in angulis. *Hie. ſ. Ierem. 31.*

Porta Sodomæ, dici poteſt voluptas, cuius gratia fit ingreſſus ad vitia. Gen. 19. a. Et oſtia ventris. Iob. 3. b. ſunt deſideria concupiſcentiæ carnalis: de quibus dicitur. Iſ. d. Intra in cubicula tua, & claude oſtia tua. Cubicula quippe ingredimur, cum ſecreta mentis noſtræ intramus. Oſtia autem claudimus, cum deſideria illicita coercemus. Portę etiam mortis, ſunt prauæ cupiditates. Iob. 38. b. *Gre. 4. mor. 26.*

Sapientia ſecularis & hæreticorum. Praua conſuetudines. Vitia. Portæ, quas non habet eccleſia, deſignant ſapientiam ſecularem. Ezec. 38. d. Et portæ æreæ: ſunt prauæ conſuetudines & doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, in quibus portis ſedent loquentes contra Chriſtum Pſ. 68. 105. Iſ. 45. a. Hę ſunt portę tollendę. Pſ. 23. Oſtia etiam tenebroſa, ſunt latentia mentis mala, quæ & haberi intrinsecus poſſunt: & tamen ab altero videri non poſſunt. Iob. 38. b. Pſ. 9. Porta verò aquilonaris templi, frigiditatem peccati ſignificare poteſt. Ezec. 46. c. De porta autem vſque ad portam ire, eſt omnia vitia reprehendere. Exo. 32. f. Et portæ inferi, ſunt diuerſæ hæreſes & peccata: & ſingulæ portæ ſuum habent nomen. Mat. 16. c. Iſ. 38. b. Portæ fluuiorum, erant leges Imperatorum, quibus prohibebant conuerſationem ad fidem. Nahum. 2. b. *Hie. ſ. Eze. 38. 46. & ſ. Iſa. 26. 38. Arn. ſ. Pſal. 105. Gre. 3 paſto. admo. 26. & 29 mo. 4. 8. & 19. mor. 11. Aug. ſ. Pſ. 9. Hie. ſ. Amos & ſ. Mat. 16. & ſ. Pſ. 23. Ori. ſ. Iob. 1. & ſ. Matth. ho. 1.*

Leges contra fidē. Remotio defenſionis. Ianua aperta deſignat remotionem defenſionis: vt cùm aperta ianua inimici irruerunt in Iob, deſignat malos accepta temporaliter poteſtate, in quorundam cordibus deſtruere munimina conari. Iob. 30. b. *Rup. ſ. Nahum. 2. Gre. 20. mo. 23.*

Doctores iniqui. Portæ vultus Leuiathan. Iob. 41. a. ſunt iniqui doctores: qui idcircò portæ vultus eius vocati ſunt, quia per ipſos quiſque ingreditur: vt Leuiathan iſte, quaſi in poteſtatis ſuæ principatu videatur. Et fores domus meretricis, ſunt doctores falſitatis, qui in penetralia perfidiæ miſeros fallendo introducunt. Pro. 9. d. *Gre. 33. mor. 28. Beda ſ. Pro. 9.*

Apparentia veritatis. Porta Beniamin, in qua cruciatur Ieremias, deſignare poteſt apparentiam veritatis in mendacio, qua veritas ipſa opprimitur: Ideo dicitur porta Beniamin, id eſt, dexteræ, quia apparet tunc mendacium eſſe in dextera; cùm ſit in ſiniſtra. Ier. 20. a. *Hie. ſ. Ierem. 20.*

Mortis imperiū. Initium humana generationis. Contradictio. Ignorantia. Portæ ciuitatis, quas tulit Samſon. Iudicum 16. a. mortis imperium deſignat, quod tulit Chriſtus. *Aug. ſer. 107.*

Porta ſuperior, initium generationis humanæ deſignat Eze. 9. a. *Gre. 21. mor. 19.*

Portæ, vt impediunt tranſitum, contradictionem deſignant: & portæ æreæ contradictionem pertinacem, quas tamen conterit Deus. Pſ. 106. Deſignant etiam ignorantiam: quas portas frangit & tollit Deus, quando manifeſtat Iſa. 45. a. Hæ ſunt portæ fluuiorum, quas claudunt dæmones, ne boni tranſire poſſint ad vitam. Nahum. 2. b *Bernar. de S. ... Hie. ſ. Nahum.*

Dæmones. Portæ mortis, dici poſſunt aduerſariæ poteſtates, per quas generi humano introitus inuentus eſt ad mortem. Iob. 38. b. Pſ. 9. Ipſi etiam dæmones, ſunt portæ inferi: quia per eos ducuntur animæ ad inferos. *Hie. ſ. Iob. 38. & ſ. Pſ. 9.*

Porta inferi. Portæ terræ, in quas ventilantur Iudæi, dici poſſunt portæ inferi. Ieremiæ 15. b. Hæ ſunt portæ inimicorum. Gen. 22. d. Et portæ mortis, & oſtia tenebroſa. Iob. 38. b. Pſ. 9. *Amb. ſ. Luc. 9.*

Verſati in erroribus. Poſt ianuam, ſeu in liminibus ſanctificari dicuntur, qui in erroribus verſantur, & putant ſe ſanctos. Iſ. 66. c. Et poſt oſtium ponit memoriale hæreticus, & non in oſtio, quum docet occultos errores, retroque reſpicere facit. Iſ. 57. b. *Hie. ſ. Iſa. 57. 66.*

Chriſtus. Spiritusſanctus. Moſes. Oſtiarius ouilis Chriſti, eſt ipſe Chriſtus, qui etiam eſt oſtium, vel eſt Spiritusſanctus, qui inducit diſcipulos in omnem veritatem, hoc eſt, ad Chriſtum. Poteſt etiam ſignificare Moſen, quia per legem introducimur ad Chriſtum. Ioan. 10. a. *Aug. ſ. Ioan tra. 46. Chry. ſ. Ioan. ho. 58.*

Prædicator. Ianitor, cui præcepit Deus, vt vigilet, eſt prædicator. Matth 25. b. Marc. 13. d. Luc. 19. b. Cui dicitur. Ezech. 3. d. Si non annunciaueris iniquitatem ſuam, ſanguinem ſuum de manu tua requiram. *Cyril. ſ. Ioan 1. Hie ſ. Mar. 13.*

Infirma cuſtodia mentis. Diſcretio. Oſtiaria Isboſeth, cùm eſſet fœmina, deſignat infirmam & mollem cuſtodiam ad mentis aditum: vnde perit mens, vt periit Iſboſeth. 2. Reg. 4. a. Eſt typus diſcretionis. Ideo purgat triticum: ſed ſi dormiat, ingrediuntur hoſtes. *Gre. 1. mor. 16.*

Iaphet.

Gentiles. IAphet, id eſt, dilatatus, aut pulcher, vel perſuadens: filius Noe, cuius filii tenuerunt Europam: vel eſt typus Gentilium, quorum maxima pars ab eo deſcendit, & eſt dilatatus, quando gentiles fidē Chriſti ſuſceperunt, & ipſa fides dilatata eſt in gentibus. Gen. 5. d. 9. d. *Ori. ſ. Ieſu. ho. 3. Chry. ſ. Gen. ho. 29. Aug. 16. ciu. Dei. 2.*

Opera. Vt autem interpretatur pulcher, deſignat opera, quæ ſummo pulchro præſentari debent, debere eſſe pulchra. *Greg. ſ. en. Cant. 1. tom. 6. cap. 15.*

Luna in paſſione. Vt autem auerſa facie cum Sem fratre ſuo operuit patrem, deſignat Lunam, quę in paſſione Chriſti auertit ſplendorem ſuum ſimul cum Sole. *Beda ſ. Gen. 9.*

Iaſa.

Hie.ſ.Iſaia 25. — *Traditiones ſcientiæ ſecularis.*

IAſa, id eſt, mandatum, ſiue factum, aut rixa, vel contentio, ſeu exitus Domini: ciuitas Moab in tribus Ruben, deſignare poteſt vanas traditiones ſcientiæ ſecularis, quas diſperdet Deus. Iſaiæ 15 a. Erat terminus regni Seon, & Moabitarum: vbi occurrit Seon filiis Iſrael ad prælium. Num.21.c.

Iaſpis.

Plin.37.nat.hiſt.9 *Hie.ſ.Iſaia 54.*

IAſpis, gemmæ ſpecies eſt, è viridantium genere: cuius tamen varii ſolent eſſe colores: & variæ ſpecies. Eſt iaſpis quidam ſmaragdi habens ſimilitudinem: qui reperitur in fontibus Thermodontis fluminis: alius viridior mari, & tinctus quaſi floribus: quem in Phrygiæ monte Ida, & in profundiſſimis eius ſpecubus naſci referunt. Alius iuxta Iberos, Hircanoſque, & mare Caſpium reperitur: & præcipuè iuxta lacum Neuſin. Alius eſt iaſpis niui & ſpumæ marinorum fluctuum ſimilis, & clementer, quaſi mixto colore ſubrutilans. Iaſpis dicitur valere contra phantaſmata, ſiſtit ſanguinem, & caſtum reddit, inueniunturque iaſpides mitæ magnitudinis.

Aug.ſ.Apo.ho.2. *Aretas ſ.Apoc.4* — *Iudicium diluuii.* *Productionem.*

Iaſpis colorem habens aquæ in iudice Chriſto, deſignat primum generale iudicium per aquam factum. Apo.4.a. Vel in Deo ſignificat ſempiternam pullulationem, vitæque productionem, propter virorem.

Glo.int.ſ.Exo.28 *Lyra ſ.Exo.31.* — *Epieceia.*

Iaſpis poſitus in ſecundo ordine rationalis pontificis, deſignare poteſt virtutem epieceiam quæ vana phantaſmata curat, ne ibi trepident timore, vbi non erat timor. Exo.28.c.39.b.

Hie.ſ.Iſaia 54. *Gre.16.mor.20.* *& ſ.Eze.ho.18.* *Geor.Ven.Cant.3 tom.8.cap.2.* — *Fortes doctores.* *Gratiæ ſpirituales.* *Pulchritudo cæleſtis patriæ.*

Iaſpis viridis coloris poſitus in muris Hieruſalem, hoc eſt, in propugnaculis eccleſiæ, deſignare poteſt fortes in diſputando, & defendendo Eccleſiam. Illi enim contra aduerſarios pro ſanctæ eccleſiæ defenſione obiecti ſunt, qui internis deſideriis virentes, nulla temporis ariditate marceſcunt. Et vt ſunt varia iaſpis genera, ſunt etiam diuerſæ gratiæ ſpirituales in propugnaculis eccleſiæ, quas qui habuerit, vanos timores fugabit. Iſa.54.c. Ezech.28.d. Apoc.4.a. Vel deſignat cæleſtis Hieruſalem pulcherrimam pompam: & ibi ſiſtit ſanguinem, vbi omnes ſunt à peccato mundati, & omnia phantaſmata ſunt effugata.

Geor.Vene.Cant.3 tom.8.cap.3 *Rup.12.ſ.Apoc.* *Aretas ſ.Apoc.21* — *Spes.* *Fides.* *Virtutes.* *Petrus.*

Iaſpis etiam coloris viridis, ſpem deſignare poteſt, quæ timorem fugat, & etiam fidem formatam, & conſperſam charitate, qualis fuit in Petro. Poteſt etiam generaliter pulchritudinem virtutum ſignificare. Apocalyp.21.c.

Iaſub.

Hie.ſ.Iſaia 7. *Geor.Vene.Cant.1 tom.7.cap.15.* — *Populus Iuda.* *Pœnitentes.*

IAſub, id eſt, conuerſio, aut habitatio, aut ceſſio. Vel iuxta Hieronymum, reliquus, atque conuertens, filius Iſaiæ Prophetæ: qui typus erat populi Iuda de manu duorum Regum liberandi. Iſ.7.b. Vel interpretatur pœnitens, aut reuertens, ad Deum ſcilicet, & deſignat pœnitentes dignos eſſe ſuſcipere donum benedictionis, & aquam piſcinæ ſuperioris.

Iauan.

Hie.ſ.Eze.27 — *Philoſophi.*

Iauan, id eſt, decipiens, vel contriſtans, aut cœnoſus, filius Iapheth, à quo Iones ſiue Greci. Gen.10.a. Ezech.27.c. deſignat Philoſophos miſcentes falſa veris.

Iazer.

Hie.ſ.Iſaia 16. — *Dogmata hæreticorum.*

Iacer, vel Iahezer, id eſt, auxiliator, ſiue adiutor, vel fortitudo eorum, ciuitatis in termino Moab, & etiam fluuius, deſignat fortiſſima dogmata hæreticorum, quæ diſſoluunt domini gentium, hoc eſt, Apoſtolici viri. Iſaiæ. 16.c. fuit fortis tribus Gad. Num.21.g.32.g. Ioſue.13.b.

Ibis.

Ariſ.9.de hiſt. animal.27. *Hie.ſ.Iſaia 34.*

IBis, eſt auis ciconiæ non abſimilis, peculiaris Aegypto, earum quædam ſunt candidæ. quædam nigræ, quæ ſolum ſunt apud Peluſium. Paſcitur ibis ſerpentibus, eſt que auis immunda.

Inuidi.

Ibides, vt paſcuntur ſerpentibus, inuidos deſignare poſſunt ideo computatur hæc auis inter immundas. Leui.11.c.

Glo.ord.ſ.Leui.11 — *Contemplatiui terrena affectantes.*

Ibides etiam loca inferiora Aegypti incolentes, eos contemplatiuos, deſignare poſſunt, qui de inferioribus ſoliciti ſunt, vnde immundiciam contrahere ſolent. Leui.11.c.

Hie.ſ.Iſaia 34.

Poſſunt quoque ibides idololatriæ ſuperſtitiones deſignare, quæ immundæ ſunt. Iſ.34.c.

Ibices.

Gre.30.mor.16. — *Idololatria.*

IBices, ſunt capræ ſylueſtres, quibus moris eſt in petris parere, quia neque ſciunt, niſi in petris habitare, quæ ſi quando etiam de altis ſaxorum cacuminibus ruunt, in ſuis ſe cornibus illeſæ ſuſcipiunt, caput quippe ruentes feriunt, cuius dum prima cornua opponunt, fit omne corpus à iactura caſus alienum.

Gre.30.mor.16. *Hie.ſ.Iob.39.* — *Doctores ſpirituales.*

Typum gerunt ibices ſpiritualium doctorum, qui velut ibices in petris pariunt, quia in doctrina patrum, qui petræ pro ſoliditate vocati ſunt, ad conuerſionem animas gignunt. Ipſi velut ibices nullius caſus damna ſentiunt, dums in ſuis cornibus excipiuntur, quia quicquid eis ruinæ temporalis acceſſerit, in teſtamentis ſacræ ſcripturæ ſe ſuſcipiunt, & quaſi cornuum exceptione ſaluantur. 1.Reg 24.a. Iob.36.a. De his enim teſtamentis dictum eſt Haba.3.a. Cornua in manibus eius.

Ichabod.

Populus Iudæorum. — *Gre. ſ. 1. Reg. 4. 14.*

Ichabod, id eſt, vbi gloria, aut vę glorię, filius Phinees filii Eli pontificis, qui natus eſt moriente matre, cum capta eſt arca Domini. Typus eſt populi Iudęorum: quorum gloria tranſlata eſt ad Chriſtianos, remanentibus ipſis ingloriis, & in captiuitate. 1. Reg. 4. d. Eſt filius Phinees, hoc eſt, malorum doctorum, quos Iudæi ſequuntur. 1. Reg. 14. a

Ictus.

Ictus, idem eſt, quod percuſſio: & ictus oculi, eſt motus ſubitus oculi: Ponitur ad oſtendendam ſubitam actionem: vt 1. Cor. 15. g. In momento, in ictu oculi.

Datur ictus lapidis. Nu. 35. b. Iudi. 20 b. Ictus fulminis. Eccl'i 4. d. Ictus gladii. 2. Mac. 12. d.

Idaia.

Doctores. — *Hie ſ. Zach. 6. Rup. ſ. Zach. 6.*

Idaia, id eſt, notus Domini. vel manus Domini, vel confeſſio Domini: vir quidam. Zach. 6. c. à quo accipitur aurum ad faciendas coronas ſacerdoti, hoc eſt, Chriſto: in quo coronantur, qui pœnitentiam agunt: Vel deſignat equos varios, id eſt, habentes varia dona gratiarum: qui proſunt aliis regendo, & docendo.

Idiota.

Idiota propriè idem eſt, quod priuatus, nulloque munere publico fungens. Sic dicuntur idiotæ, qui reſpondere debent ſacerdotibus orationes publicas offerentibus 1. Corint. 14 c. Idiotæ etiam dicuntur illiterati, & imperiti, vt Acto. 4. c. Comperto, quod Apoſtoli homines eſſent ſine literis & idiotæ admirabantur.

Idithun.

Tranſilientes terrena. — *Aug. ſ. Pſ. 36. 76.*

Idithun, id eſt, lex eius, vel legalis, ſiue laudem, vel confeſſionem dans: fuit vnus è principibus cantorum tempore Dauid: cuius nomine aliquot Pſalmi inſcribuntur. 1. Par. 9. c. 25. a. Pſ 38. Vel interpretatur tranſiliens eos: & deſignat eos, qui terrena, & affectatores terrenorum tranſiliunt, & ad cæleſtia euolant.

Idolum, Idololatra, Idololatria, Idolium, Idolothitum.

Hæreſes. Adinuentiones Philoſophorum Peccata. — *Hie. ſ. Ezech. 8. 18 20. 1? . ẜ ſ. Iſ. 2. 31. & ſ. Iere. 2. & ſ. Amos 2. Ori. ſ. Iſ. ho. 8. & ſ. Eze. 1 o. 6. Amb. i eſſ. 4. 9. & de fuga ſecu. 4. Iſyc. ſ. Leui. 26. Gre. 37. mor. 11. Beda ſ. Gen. 35.*

Idolum idem eſt, quod ſimulachrum, aut imago: & ſumi ſolet pro imagine dæmonis, aut alterius rei, quæ vt Deus colitur.

Idola, ſunt errores, & hæreſes, quæ dicuntur idola ſubtilia, quibus repletur terra. Et idola Aegypti & Mempheos, ſunt adinuentiones Philoſophorum, & Hæreticorum. Ezech. 20. a. 30. d. Amos 5. g. Zachar. 13. a. Et idola Hieruſalem, ſunt peccata eorum, qui ſunt in eccleſia. Idola verò Samariæ, ſunt peccata hæreticorum. Iſaiæ 1. b. 2. c. 10. c. 31. 44. b. Ierem. c. Et idola domus Iſrael dicuntur errores in eccleſia, falſo ſcientiæ nomine ſimplices decipientes: Dicuntur autem idola, quia de corde ſuo conficta. Eze. 18. b. 36. d. Hoſe. 4. d. 6. d. 8. a. 13. a. Et idola depicta in pariete, ſunt vitia in anima. Ezech. 8. c Amos 2. b. Leui. 26. a. Peculiariter autem idola dicuntur diuitiæ, & auaritia, quæ potius dicitur idolorum ſeruitus. Et vt idolum eſt imago rei, quæ non eſt, deſignat vanitates ſeculi. Demum quicquid homo præfert Deo, idolum dici poteſt Gen. 31. c. 35. a. Exo. 20. a. Qui autem pariunt errores, dicuntur fabricare idola. Ornare verò idola, qui defendunt errores. Eze. 6 a.

Diuitiæ. Auaritia. Res prælata Deo.

Statua Baal. Auaritia eccleſiaſticorum. — *Hie. ſ. Eze. 8. Gre. 31. mor. 9.*

Idolum zeli dicta eſt ſtatua Baal in templo Dei poſita. Ezec. 8. a. quia per illam prouocauerunt filii Iuda Deum ad zelum, vt deſtrueret templum, & Hieruſalem. Et idolum zeli in eccleſia, eſt auaritia eccleſiaſticorum, & rapina, &c. per quæ contra nos emulatio ſuperna prouocatur, vt tanto diſtrictius delinquentes feriat, quanto nos charius Redemptor amat.

Scribæ & phariſæi. — *Iſyc ſ. Leui. 26.*

Idola Iudæorũ, erãt Scribæ, & Phariſæi quos populus, velut oracula ſequebatur. Leu. 26. e.

Antichriſtus. — *Hie ſ. Zach 11. Rup. ſ. Zac. 11.*

Idolũ, dictus eſt paſtor ſtultus, hoc eſt, Antichriſtus, quia faciet ſe adorari, ac ſi eſſet Deus. Zac. 11. d. Item quia non eſt verè paſtor, ſed fictus.

Verba poetarum. Hæreſes. — *Ori ſ. Num. ho 20 Hie epiſ. Beati.*

Idolium, ſunt verba dulcia poëtarum gentilium, idolorum laudes canentium: & doctrinę gentilium, aut vitiorum, & hæreſes 1. Cor 8. c.

Gre. ſ. 1. Reg 15.

Idololatriandi ſcelus, dicitur nolle acquieſcere. 1. Reg. 15. e. quia in inobedientiæ ſuæ obſtinatione nemo perſiſteret, ſi propoſiti ſui figmentum in corde quaſi idolum nó geſtaret. Dum enim agenda in corde concipit, quaſi idolum facit, & dum conceptum propoſitum ſe acturum deliberat, quaſi ad adorandum ſimulachrum inclinat.

Idoneus, vide Aptus.

Idumæa, quære Eſau.

Ieabarim.

Progreſſus ad virtutes. — *Hie. de manſio. Ori. ſ. Nu. ho. 27.*

Ieabarim, id eſt, aceruí tranſeuntium, aut acerui iraſcentium, vel prægnantium, vel iuxta Hieronimum, acerui Lapidũ, eſt ſolitudo reſpiciens montes Abarim ab auſtro, contigua terræ Moab, fuitque trigeſima octaua manſio filiorum Iſrael in deſerto Deſignat tranſeundum nobis inter lapides ſine offenſione, de virtute in virtutem eundo. Nu. 21. c. 33 f. Iuxta Origenem dicitur Chai, id eſt, chaos, quó peruenitur poſt Oboth, & deſignat ſinum Abrahæ, qui per chaos diſtat ab inferno.

Sinus Abrahæ

Iebus, Iebuſæus.

IEbus, id eſt, conculcatio, aut volutatio, vel præſepium. Et Iebuſæus conculcatus, aut volutatus, vel præſepe, nomen ciuitatis, quæ poſtea dicta eſt Hieruſalem. Erat ex Chananæis, quos non penitus deleuerant filij Iſrael, qui manſerunt ibi vſque ad tempora Dauid, qui ciuitatem expugnauit.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 21. — *Mali in eccleſia.*

Iebuſæi, hoc eſt, conculcati, ſunt mali habitantes in Hieruſalem, hoc eſt, in eccleſia, vt zizania inter triticum, vſque ad diem iudicij. Geneſ. 20. c. Nume. 13. d. Ioſue. 15. g. 18. d. Iudi. 1. d. 2. Reg. 5. b. 1. Para. 11. b. 21. a. 2. Para. 8. b. Mat. 13. d.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 21. — *Malæ cogitationes.*

Iebuſæi etiam dicuntur malæ cogitationes in mente, quæ non penitus deſtruuntur, ſed remanent ad exercitationem.

Fideles in eccleſia.

Iebuſæus, in bonum, pro fidelibus eccleſiæ ſumi poteſt. Zac. 9. b. Et Ornan Iebuſæus, gentes ſignificat fidem amplectentes, vnde & Iebus verſa eſt in Hieruſalem, quia conculcata gentilitas verſa eſt in viſionem pacis eccleſiæ. 2. Par. 3. a.

Ieconias.

Ieconias, id eſt, præparatio Domini, aut firmitas Domini, filius Ioacim filij Ioſiæ, rex Iuda. 1. Para. 3. c.

Iecur.

Ari. 1. de hiſt. anima. 18.

IEcur in animalibus eſt, quod poſitum eſt infra ſeptum interius à dextro latere è regione lienis, deſeruiens ſecundæ concoctioni ciborum, eſtque ſanguine refertiſſimum, & annexum venæ maiori. In iecore autem voluptatis & concupiſcentiæ dicitur vis conſiſtere.

Gre. 9 mor. 40. Iſy. ſ. Leui. 3. 7. Ori. ſ. Leui. ho. 3. Rup. 1. ſ. Leu. 5. & ſ. Hoſe. 13. — *Occulta deſideria.*

Iecur vituli, aut arietis, occulta deſideria ſignificare poteſt, & præterea iram, ſecundum quam iecur inflammatur. Exo. 29. d. Leui. 1. c. 3. b. 4. 7 8. 9. Pro. 7. d. Deſignatur etiam concupiſcentia & voluptas. Et interiora iecoris dirumpit Deus, quum caſtigat peccata concupiſcentiæ, & voluptatis. Hoſe. 13. b.

Iehu.

Glo. ord. ſ. 4. Reg. 9 — *Apoſtoli.*

Iehu. i. ipſe, ſiue exiſtens, filius Namſi rex Iſrael. 3. Reg. 19. c. deſignat Apoſtolos, qui perpetuò viuunt fortes in prædicatione, qui dicuntur filii Naſi, hoc eſt, attrectantis: quia tractauerunt de verbo vitæ. Deſignat etiam principē Romanū, qui deſtruxit Hieruſalē. 4. Reg. 9. a.

Ieiunare, Ieiunium.

Princeps Romanus.

IEiunare, eſt à cibo abſtinere. Ieiunium autem eſt abſtinentia à cibo, vel dies, quibus à cibo abſtinemus. Ieiunus autem dicitur, qui cibum non guſtauit illo die, quo eſt ieiunus.

Gre. ſ. 1. Reg. 7. Cle. Alex. 6. ſtrom. Hie. ſ. Zach. 8. — *Abſtinentia à vitiis. Pœnitentia.*

Ieiunium in Chriſtiano non minus dicit abſtinentiam à cibis, quàm à vitiis. Et ieiunium dicitur ipſa pœnitentia. Generaliter autem ieiunia, ſignificant abſtinentiam ab omnibus malis, tam quæ actu fiunt, quàm quæ verbis, & ipſa cogitatione. Nume. 30. c. Iudi. 20. d. 1. Reg. 7. c. 31. c. 2. Reg. 1. b. 12. d. 3. Reg. 21. g. 2. Parali. 20. a. Et ieiunium fit in ſolemnitates præclaras, cum recuperato ſponſo, animus pœnitentis gaudet. Zac. 8. d.

Aug. ſ. Pſ. 34. 68. — *Non inueniens Chriſtus credentes.*

In ieiunio operuit Chriſtus animam ſuam. Pſ. 34. 68. quando in paſſione non inueniebat credentes, quibus paſceretur, quorum fidem ipſe deſiderabat.

Gre. ſ. 1. Reg. 9. & ſ. Eze. ho. 21. — *Vacui à deſideriis terrenis. Carere cibo ſpiritalis doctrinæ.*

Ieiuni ſunt vacui à deſideriis terrenis, & verbum Dei apparentes. 1. Reg 9. b. Ieiuni etiam ſunt, qui non recipiunt paſtum verbi Dei. Sic noluit Chriſtus dimittere turbas ieiunas Matth. 15. d.

Hila. ſ. Matt. can. 9. 15. Amb. ſ. Luc. 5. 9. Hie. ſ. Mat. 15.

Ieiunare abſente ſponſo, hoc eſt, amiſſo pane vitæ, eſt carere cibo ſpiritalis doctrinę & conſolationis, & à bonis operibus ceſſare, qua ratione non vult etiam Chriſtus dimittere ieiunos. Mat. 9. b. 15. d. Luc. 5. g.

Iemini, vide Beniamin.

Iephone.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 28.

Iephone. i. aſpiciens, ſiue intuens, vel ſecundum Origenem, conuerſio: pater Chaleb, hoc eſt, quaſi cordis: per quem deſignatur, quod ex conuerſione naſcitur intellectus cordis. Nume. 13. a. Ioſue. 14. b.

Iephte.

Chriſtus.

IEphte. i. aperiens, vel apertio, filius Galaad, & meretricis, eiectus eſt à fratribus ſuis, & poſtea factus iudex Iſrael liberauit populum ab inimicis, immolauitque filiam ſuam ex voto.

Aug. q. in Iudi. 49. Cryſ. de Iephte.

Iephte typus eſt Chriſti, qui filius fuit meretricis, hoc eſt, ſynagogę, & eiectus eſt à fratribus ſuis Iudæis, qui dixerunt. Non habemus regēm niſi Cæſarem, & extra Hieruſalem crucifixus eſt, & tamen conſtitutus eſt iudex, & liberauit populum à poteſtate diaboli, & obtulit Deo patri filiam eccleſiam. Iudi. 11. a.

Chry. de Iephte. — *Victor cupiditatum.*

Iephte debet eſſe vnuſquiſque, qui deuictis hoſtibus cupiditatum & voluptatum, debet offerre Deo animam, vt vnicam filiam.

Ieremias.

Ieremias. i. celſitudo Domini, vel ſublimitas Domini, aut exaltans Dominum: vnus è quatuor præcipuis Prophetis, ſatis notus in ſua prophetia: erat ſacerdos de Anathoth, fuit miſſus à Iudæis in lacum vnde extractus eſt ab eunucho Abdemelech. Multa paſſus eſt à Iudæis propter prædicationem veritatis.

Chriſtus. Prædicatores. Prophetia. — *Ori.ſ.Ier.ho.1. Hie.ſ.Ierem.1. Amb.2. de Spiri. ſancto 11.*

Typus eſt Chriſti, & prædicatorum: & vt fuit comprehenſus à ſacerdotibus, capturam Chriſti deſignat. 2.Para.36.b.Ier 1.a.11.d.15.c.20.a.26.a.32.a.37.c.38.a.

Vt autem miſſus eſt in lacum, figura eſt prophetiæ à Iudæis per prauum intellectum in lacum & cœnum demerſæ. Ier.38.a.

Mutabilitas humana. — *Gre.4.mor.4.*

Vt autem maledixit Ieremias diei ſuę. Ier.20.c. typus eſt mutabilitatis generis humani venientis per pœnæ meritum.

Egentes gratia Dei. — *Hie.ſ.Ier.32.*

Secundùm verò quòd Ieremias emit agrum ab Hanameel, deſignat illum, qui in ſublimibus collocatus eſt, etiam egere gratia Dei. Ier.32.b.

Ieſbibenob.

Iudæi.

Ieſbibenob, id eſt, ſedens in prophetia, vel in loquutione, vel in germinatione. Gigas, qui voluit occidere Dauid, ſed ipſe occiſus eſt ab Abiſai. Typus eſt Iudæorum contra Chriſtum inſurgentium. 2.Reg.21.c.

Ieſſe, vide Iſſai.

Ieſui.

Prædicatores humiles. — *Gre.ſ.1.Reg.14.*

IEſui, id eſt, deſiderium meum, vel planities: fuit filius Saul. 1.Reg.14.g deſignat prædicatores humiles, & pro ſubditis fidelibus æterna poſtulantes: de quibus dicitur Pſalmo 103. Qui facit angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos ignem vrentem. Et Daniel dictus eſt vir deſideriorum. Danie.9.f.

Ieſus.

IESVS, id eſt, ſaluator, nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti. Matt.1.c. Luc.2.c. Quo nomine vocati ſunt alij, vt Ioſue, & Ieſus filius Ioſedec, qui typum geſſerunt ipſius Chriſti.

Chriſtus. — *Ter.aduer.Marcio. Hie.ſ.Zach.3. Rup.ſ.Zach.3.*

Ieſus quidem filius Ioſedec pontifex, qui viſus eſt prius in veſtibus ſordidis, poſtea verò renouatus, typum gerit ipſius Chriſti, qui prius apparuit in veſtibus ſordidis, indutus mortalitate, & laceratus, ac crucifixus: poſtea verò renouatus eſt in reſurrectione aſſumens corpus glorioſum, & indutus decorem. Agge.1.a.2.a. Zach.3.a.6.c. Et hoc melius ad literam pro Chriſto ſumitur, quod non Ieſus filius Ioſedec nominetur, ſed Ieſus ſacerdos magnus.

Ietabatha.

Conſecutio perfectionis. — *Ori.ſ.Nu.ho.27. Hie.de manſio.*

Ietabatha, id eſt, bonitas ſua, ſiue declinans filia eius, aut declinans deſertum, viceſima manſio filiorum Iſrael in deſerto. Nu.33.d. Origenes legit Tabatha. i. bona, quò peruenit è Gadgad, quia poſt tentamenta deuenitur ad bona. Hieronymus legit Iotbatha, & deſignat conſecutionem perfectionis, vel ſacerdotalis gradus.

Iethro.

Iethro, id eſt, excellens, ſiue reſiduus, vel remanens, aut explorans, vel funiculus, ſacerdos Madian, cuius filiam duxit Moſes vxorem. Idem dictus eſt Raguel. i. paſtor Dei, aut amicus Dei, vel confractio Dei.

Deus. — *Beda ſ.Exo.4.*

Iethro poteſt, in bonum, eſſe figura Dei, aut Chriſti, cui coniunctus eſt Moſes. i. lex. Et pauit eius oues, quia fuit pædagogus populi Dei. Exo.2.c.3.a. Cùm autem dixit Moſi Vade in pace, Deum patrem deſignat mittentem filium ad carnis aſſumptionem. Exo.4.e.

Secularis bonus. — *Lyra.ſ.Exo.18.*

Vt autem venit ad Moſen in deſertum, & illi congratulatus eſt, deſignat bonum ſecularem qui gaudet de profectu prælatorum, & ſubditorum. Exo.18.a.

Eccleſia ex gentibus. Diabolus. — *Hie.de manſio.*

Vt dedit conſilium Moſi, typus eſt ipſius eccleſiæ ex gentibus, & deſignabat doctrinam eccleſiæ ſuperaturam ſcientiam Iudæorum. Exo.18.c.

Secundùm autem quòd dictus eſt Raguel, quod interpretatur fractio Dei, typus eſſe poteſt diaboli, qui ſemper nititur frangere, ac minuere gloriam Dei. Num.10.d.

IeZabel.

Iezabel, id eſt, inſula habitaculi, vel Væ habitaculo, aut iuxta Ambroſium vana, & vacua redundantia, vel effuſio vanitatis, filia regis Sidoniorum, vxor Achab regis Iſrael, quæ fecit occidi Naboth per falſos teſtes, vt eius vinea potiretur, faceretque ex ea regi Achab hortos olerum. Eadem perſequebatur Eliam, quia occiderat prophetas Baal.

Sapientia carnalis. Tyrannis diaboli. Hæretici. — *Ori.ſ.Pſ.36.ho.1. Amb.ex hor.ad virgi.et de fuga ſec.6. Ber.ſer. paruo 64. Rup.2.ſ.Apoc. Aretas ſ.Apo.2. Amb.ſ.de Nabuthe 9.*

Typum gerit ſapientiæ carnalis, quæ doctrinam ſpiritualem perdere nititur, inductis erroribus, vt voluptatibus tanquam oleribus homines vacent. Pari ratione deſignat malitiam ſeculi, & tyrannidem diaboli. 3.Reg.16.d.18.a.21.b. 4.Reg.9.b. vel interpretatur fluxus ſanguinis, & deſignat hæreticos, qui perdere nituntur fideles. Peculiariter autem hæreſis Nicolaitarum dicitur Iezabel. Apo.2.f.

Auaritia. Synagoga. Mors æterna. — *Rup.1.ſ.Reg.7.10*

Poteſt etiam auaritiam deſignare, quæ per mendacia, & falſos teſtes aliena inuadit.

Typus etiam eſt ſynagogę, quæ vanis ſuperſtitionibus ſeruiens, euangelicę prędicationi credere noluit, & autorem vitæ perſequens, extinguere magis, quàm credere voluit. 3.Reg.19.a. Deſignat etiam mortem æternam, quæ intentat mortem Eliæ, id eſt, generi humano.

Iezonias.

Hie.ſ.Eze.8.11.

Iezonias, id eſt, nutrimentũ Domini, vel auſcultatio, vel arma Domini, filius Saphan, princeps idololatrantiũ, typus eſt hæreſiarchæ. Eze.8.d. Alius, qui interpretatur aures eius, nempe anninę, filius Azur. i. fulcri, ſiue adiutorii princeps, qui ſuſtétatur à Domino, ne cadat. Eze.11.b.

Iezrael.

Cri. ſ. Iudi. ho. 8. Hie. ſ. Hoſe. 1. — *Subiecti dæmonibus.*

IEzrael.i.eſt ſemen Dei, aut diſtillans contritionem, vel malum Deus, ſiue diſtillatio amicitiæ Dei, vel aſperſio paſtoris Dei. Ciuitas tribus Iuda, vbi poſuerunt caſtra aduerſarii, contra filios Iſrael: deſignat quòd eis dominantur dæmones: qui ſolùm ſemen verbi Dei habent, & non fructum eius. Ioſu.15.g 17.d 19.b. Iudic.6.g.1.Reg.25 g. Fuit etiam Iezrael metropolis decem tribuum, in qua interfectus eſt Naboth, quæ iuxta Maximilianopolim eſt, in tribu Ephraim.3 Reg.18.g.21.f.

Hie ſ. Hoſe. 1. Rup ſ. Hoſe 1.

Sic etiam dictus eſt filius Hoſeæ, ex vxore fornicaria Gomer. Hoſe.11.b vt deſignetur naſci ſemen Dei ex Chriſto & fornicaria: ſumitur autem ibi pro Naboth Iezraelita: cuius ſanguinem vindicauit Dominus: nec nominatur nomine proprio, vt intelligantur etiam vindicari ſanguis aliorum iuſtorum.

Ignauus, Ignauia.

Ignauia, eſt contraria fortitudini, quum quod ratio aggredi fortiter ſuadet, id nos formido, ne aggrediamur, retinet. Ignauus autem eſt, qui ignauia laborat. Ioſu.18.a.2.Reg.3.g.

Ignis, Flamma, Inflammare.

IGnis, eſt ſupremum & nobiliſſimum inter quatuor elementa: eſt natura calidus & ſiccus: eſt maxime actiuus: & vim habet illuminandi, calefaciendi, comburendi, & exiccandi, & coquendi: mollia indurat, & dura liquefacit. Metalla purificat: quæ ſunt vnius naturæ copulat: & quæ diuerſæ, ſeparat. Interdum diuerſa in vnum conflat: & tandem vnam in alteram tranſmutat naturam. Secundum hæc & alia, quæ illi competunt, in bonum & in malum variè ſumitur. De eo ſic ait Dionyſius: Ignis diuinæ proprietatis, ſi dici liceat, in rebus viſibilibus plurimas ſeruat imagines. Ipſe enim (vt ita dixerim) in omnibus, & per omnia, ſine vlla ſui admixtione proficiſcitur: cumque lucidiſſimus ſit, ipſe tamen nõ admota materia, in qua ſuam vim ſuumque oſtendat officium, in ſe ipſo, occultus, atque incognitus manet: neque admittit aditum, neque patet aſpectui. Ipſe omnia ſuperat, & ea, quibus inſederit, in ſuum traducit officium, omnibuſque quomodolibet ſibi appropinquantibus, ſui conſortium tradit: renouat omnia calore vitali, fulgoribus apertis illuminat: teneri miſcerique non poteſt, diſcernendi vim habet, atque immutabilis eſt, ſuperiora ſemper petit, & in acumen tendit, agilis, celer, ſublimis, nullaque vi, vt inferiora peteſſat, adigi poteſt, ſemper mobilis, eodemque motu vigens, alia mouet, complectitur omnia, cum tamen aſtringi ipſe non poſſit, cumque alio ipſe non egeat, ſibi ipſi tamen clam incrementa ſuppeditat, atque in qualibet ſuſcipiente materia ſuæ maieſtatis potentiam indicat, efficax, potens, omnibus inuiſibiliter præſens, ſi negligatur, non eſſe videtur, attritu autem, veluti irritatione quadam naturaliter, ac propriè continuo lucentem excitatur in flammam, ruſumque incomprehenſibili abſoluat modo, cumque affatim omnibus participationem ſui locupletiſſimam præbeat, nunquam tamen ipſe minuitur.

Dion. cæl. Hie. 15.

Cyril 2. ſ. Ioan. 3. cont. Iulia. 10. Gre. 1. periar. & 2. periar. 8. Amb. 2. Exae. Hie ſ. Iſa 33. & ſ. Eze. 1. & ſ. Ioel 2. & ſ. Zach. 2. Aug. cont. Adiman. 13. Iſy. ſ. Leui. 16. Gre ſ. Eze. ho. 8. Geor. Vene. Cant. 3 tom 7. cap. 11. — *Deus.*

Ignis aliquando dicitur Deus, & ignis tranſiens inter diuiſiones cadauerum, quæ diuiſerat Abraham, deſignat Deum firmantem iuramento, quod promiſerat Abrahæ. Gen.15.d. Et ipſe Deus dicitur ignis conſumens, qui conſumit peccata, & illuminat, conſumit enim veterem vitam diuinus amor, & innouat ipſum hominem. Deut.4.d.3.Reg.18.d.Iſaiæ 33.b.66.c. Ezec.1.a. dicitur autem Deus potius ignis comedens, quàm conſumens erga bonos, qui ſunt illi vt cibus, quos conuertit in ſe, vt comedens alimentum. Ignis autem naturæ eſt duplicis, habet lumen credentibus, habet tenebras ſuppliciaque incredulis, qui appellantur vapores fumi. Ioel 2.g. In igne deſcendit in montem, vt oſtenderet ſe illuminatorem, & punitorem, quæ ambo in igne ſunt. Exo.19.c. Ipſe etiam eſt ignis altaris perpetuus, & non eſt adhibendus ignis alienus, quia vnicus eſt Deus. Ipſe quoque Deus dicitur igneus murus Hieruſalem quia eccleſiam inflammat charitate. Zachar.2.b.Malac.3.a.

Cle. Alex. 1 ſtrom. Ori. ſ. Exo ho. 1 & ſ. Nu ho. 9. Cyril. 4. ſ. Ioan 28. Amb. 3 offi. 24. Gre. prolo. ſ. 1 Reg. & 1. mor 3. & 1 29. mor. 9. & ho. 30. & ſ. Ezec. ho. 8. Iſyc. ſ. Leui. 1. 6. 16 Aug. q in Iudi. 36 Hie. ſ. Mich. 1. Beda ſ. Exo. 3. Geor. Vene. Cant 2 tom 7. cap. 4. Ruper. 12. de diui. offi. 13. — *Chriſtus. Anima Chriſti. Spiritusſanctus.*

Ignis in columna, eſt Chriſtus lucens cognoſcentibus ſe, quos etiam purificat, & vt ignis in columna ingrediebatur per loca inuia, & ad quæ non patebat aditus, ita lux Chriſti tranſiens per terram, ruſus recurrit in cælum per lignum crucis, & per eum datum eſt nobis intelligere cæleſtia, quæ prius erant incognita. Exod.13.d.Eze.1.a. Et flamma in rubo, eſt diuinitas in humanitate Chriſti. Exod.3.a. Pſal.77. Ignis quoque de altari eſt anima Chriſti. Nu.26.b. ignis præterea dicitur Spiritusſanctus, quem Chriſtus miſit in terram. Luc.12.f. Hoc igne aſſandæ erant carnes agni comedendi. Exo.12.a.3.a.9.d.19.c.35.e. Leuit.1.c.3.c.6.c.10.a. Nu.19.a.21.f. Iudi.6.d.7.f.2.Mac.1.d.Pſ.20.Thre.1.e.Acto.2.Apo.8.a.15.a.Iob.28.b.Mic.1.b. Haba.2.d.Zach.9.a. Deorſum à lumbis apparuit ignis in viſione Ezechielis, vt hoc igne purgentur, quæ indigent purgatione. Ezech.1.d.g.8.a.30.b. Et ignis vorans lapides, & aquam, eſt Spiritusſanctus conuertens homines in Dei ſacrificium in baptiſmo.3.Reg.18.g. Hic ignis cruda & horrentia decoquit, & condit, vt poſſint tanquã Dei fercula ad mẽſam præſentari in cæleſti Deificoque ſympoſio. Calefacit, & expellit omne frigus peccati & timoris, eo quòd nõ poſſit cohabitare gratia cum peccato. Conflauit etiam tempore Apoſtolorum corda populi audientis verba illa inflammata, vt omnibus eſſet cor vnum anima vna, & adeo conflat, vt ſeparari nequeat, dicẽte Paulo, Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Purgat quoque omnem

ſcoriam peccati & concupiſcentiæ, igneus ille Spiritus in nobis perfuſus. Tranſmutor etiam adeò, vt puerum paſtorem pſalmographum redderet, & piſcatores, doctores gentium, & lumina mundi conſtitueret, & perſecutorem Saulum in vas electionis, & in Paulũ immutaret.

Paſſio Christi. Ignis dici poteſt paſſio Christi, per quam paſſus eſt agnus. Exod. 12. a. Et hic ignis egreſſus eſt de petra, hoc eſt, de carne Chriſti, in qua ipſe eſt paſſus, & egreſſus eſt ad comburenda peccata. Iudi. 6. d. Zach. 3. a. Leui. 2. b.
Amb. prolo. de Spiritu ſancto. Iſyc. ſ. Leui. 2.

Angeli. Non ſola ſuperſubſtantialia & intelligibilia ac diuina lumina typicis variantur ſignis (ſicut cùm ſuperſubſtantialis Deus ignis dicitur, & intelligibilia eloquia Dei ignita memorantur) verùm & intelligibilium, intellectualiumque angelorum ſacræ illæ diſtinctiones variis formis, & multiplicibus, igneiſque figuris deſcribuntur. Atque aliter ipſam ignis imaginem, cùm de Deo, (qui omnem intelligentiam ſuperat) dicitur, oportet accipere aliter cùm de intellectualibus eius prouidentiis, ſiue rationibus: aliter quoque, cùm de Angelis enunciatur: ac priorem quidem illam imaginem ſecundum cauſam: ſequentem verò ſecundùm ſubſtantiam, tertiam ſecundum participationem. Deut. 4. b. Pſ. 96. 103. Luc. 12. f. Igniti lapides, Angeli. Ezec. 28. d. Ignis etiam ſurſum tendens, ac cætera, quæ accendere poteſt, quantum in ſe eſt, illuc trahens, virtutes cæleſtes indicat ſe & reliqua ad Deum transferentes.
Diony. epiſ. 9. Hie. ſ. Pſ. 96. Hie. ſ. Eze. 28. Geor. Vene. Cant. 1 tom. 3. cap. 9.

Charitas. Ignis interdum dicitur charitas, quem ignem portabat Abraham, quando ibat, ad immolandum filium ſuum. Gen. 22. b. Hunc ignem vult Deus ardere ſemper in altari cordis noſtri. Leui. 6. e. 8. g. 9. b. Exo. 3. a. 12. a. 24. d. Ioſue. 11. b. Pſ. 17. 18. 38. 72. 96. Ier. 20. d. Thre. 1. d. Luc. 12. f. Apoc. 2. d. 3. d. Et ignis, quem vidit Ezechiel in rotis, eſt diuinus amor, quo voluit condere mundum. Eze. 1. Hoc igne conſumptum eſt ſacrificium Gedeonis, percuſſione virgæ elicito. Iudith. 6. d. Igne ſacrificij capillos concremare, quod fiebat à Nazareis, eſt flamma diuini amoris eos incendere: vt totum cor in Dei amore ardeat: & cogitationes ſuperfluas concremando, quaſi Nazarei capillos deuotionis perfectione conſumat. Nu. 6. e. Ioel. 2. f.
Ori. ſ. Pſ. 38. ho. 1. Amb. prolo. de Spiritu ſan. io & de Iſaac & aſ ſ. Pſ. 118 ſer. 13. Geor. Vene. Cant. 1 tom. 4. cap. 7. Aug. ſer. 108. 255. Gre. 1 mor. 39. & 5. mor 22.

Mortalitas. Ignis, quem miſit Dominus in oſſibus, eſt mortalis ſeditio, qua eruditur homo quia ducetur non ſuperbire. Thre. 1. b.
Rup. ſ. Ierem. 25.

Fides. Ignis illuminans aliquando dicitur fides. Pſ. 104. Iſ. 4. b. In igne & fumo apparuit Dominus legem daturus: quia & humiles per claritatem ſuæ oſtenſionis illuminat: & ſuperborum oculos per caliginem erroris obſcurat. Exo. 19. c.
Gre. 6. mor. 27.

Doctrina. *Dona Spiritusſancti.* Ignis quoque dicitur doctrina Chriſti, & lux euangelii ac ſcientia myſteriorum: & eſt ignis de altari: quia eſt à Deo. Et eloquium Dei dicitur vehementer ignitum, & purgatum. Exo. 3. a. 13. d. 19. c. 40. d. Leu. 1. c. 6. c. Iudi. 6. d. Iſ. 10. d. Pſ. 38. 118. Pro. 30. a. Et igniculus de incendio dicitur doctrinæ catholicæ, & feruoris Spirituſſancti aliqua particula. Iſa. 30. e. Ignis quoque erant verba prophetæ. Ier. 5. d. 23. f. Et flammeus gladius, eſt verbum Dei feruens. Geneſ. 3. d. Ignis etiam in Pentecoſte doctrinam Spirituſſancti datam Apoſtolis ſignificabat. Ioel. 2. g. Acto. 2. a. Sic eloquium Domini dicitur inflammaſſe Ioſeph. Pſ. 104. Ponuntur duces iuda ſicut caminus ignis, cum prædicatores ſua doctrina conſumũt errores, & vitia. Zac 12. b. Apoc. 1. c. 2. c. 19. c. oculi eius tanquam flamma ignis. Ignitus clypeus, verbum Dei. Nahum. 2. a.
Ori. ſ. Leui. ho. 1. 9 Hila. ſ. Pſ. 118. Amb. ſ. Pſ. 118. ſerm. 18 Hie. ſ. Iere. 5. & ſ. Zach. 12. Philo. de cherubim Beda ſ. Pro. 30. Rup. ſ. Nahum. 2.

Verbum Dei. Lex Iudæorum. Flamma in rubo, deſignare poteſt legem iudæorum, quia non combuſſit eorum peccata. Exo. 3. a. ignis, quem miſit Angelus in terram. Apoc. 8. a. eſt ipſa lex, quæ ignea dicitur. Deuteronom. 33. a.
Beda ſ. Exo. 3. Rup. 5. ſ. Apoc.

Argumenta contra hæreticos. Ignis in caudis vulpium, deſignare poteſt argumenta fidelium hæreticos reuincentia, ex eorundem erroribus collecta. iudi. 15. a. Pſ. 45. Iſa. 50. d.

Sententia iudicio. Ignis tranſiens inter diuiſiones animalium, deſignat diuinam ſententiam in iudicio ſeparantem bonos à malis. Gen. 15. d. deſignat etiam ignis terrorem iudicij, & cùm Deus apparet in igne, infert terrorem. Exod. 13. d. 19. c. Leu. 7. b. Pſ. 65. 96. Iſa 4. b. 64. a. Et ignis iudicii erit purificatiuus bonorum, quos etiam illuminabit, & comburet malos. Dicetur quoque Chriſtus baptizare in igne in iudicio. Nu. 31. b. Mat. 3. c. Luc. 3. b. Ignis deuorans, erit lingua Chriſti in iudicio, quando dicet: Ite maledicti in ignem æternum. Iſa. 30. f. Et flamma ignis intercisa, erit ignis iudicii comburens malos, & non illuminans, & illuminans bonos & non comburens. Pſ. 28. Et thronus Dei dicitur flamma ignis. Dan. 7. c. Mich. 7. c. Ignis procedens de ore Sanctorum, ſententia condemnationis. Apo. 11. b.
Ori. ſ. Cant. ho. 4. Gre. ſ. 1. Reg. 3. Ori. ſ. Nu. ho. 25. & ſ. Cant. ho 2. & ſ. Luc. ho. 24. Hil. ſ. Mat. Can. 2 Amb. ſ Pſ. 118 ſer. 3. Hie ſ. Iſa. 4. Aug. 16 ciui. Dei. 24.

Vindicta Dei. Ignis etiam dicitur vindicta Dei & punitio: & ignis deuorans erit diuina vindicta, qua perdet malos. Et ignis accenſus in furore Dei, eſt grauis vindicta. Et hæc flamma etiam Iudæorum templum combuſſit. Deut. 32. c. Iob. 15. d. 28. b. Pſ. 10. 20. 82. Iſa 26. b. 29. b. 47. d. 65. a. 66. c. Ierem. 4. a. 15. c. 17. a. 21. d. Thre. 2. a. Ezech. 1. b. 15. b. 20. g. 22. d. 30. b. 38. f. Hoſe. 8. d. Ioel 2. a. Amos 1. c. 2. a. 5. b. 7. a. Abdi. f. Soph. 1. d. 3. b. Apo. 8. b. 11. b. In igne apparuit Dominus, cùm tradidit legem: vt ſcirent tranſgreſſores, ſibi negocium eſſe cum igne. Exo. 20. c. ignis poſt commotionem fuit, quando combuſtum eſt templum, & ciuitas per Chaldæos. 3. Reg. 19. c.
Rup. 6 ſ. Apoc. Hie. ſ. Iſ. 16. 29. 66 Rup. 1. ſ Eza. 3. Cyril. ho 5.

Apoſtoli. Doctores. Ignis vrens dici poſſunt Apoſtoli Spiritum ſanctum habentes: cùm Deus miniſtros ſuos facit ignem vrentem. Pſ. 103. Et ignis ſunt Apoſtoli, & doctores ardentes feruore. Exod. 27. a. 38. a. Et domus iacob dicitur ignis, & flamma comburens Eſau, cùm doctores ſancti diſſipant errores hæreticorum, & eos ad veritatis lucem reducunt. Abdi. f.
Rup. 5. ſ. Reg 11. Arno. ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Abdi. Hila. ſ. Pſ 65.

Tribulationes, & tentationes. Ignis examinans argentum deſignat tribulationes, & tentationes. Pſalm. 16. 65. Iſ. 43. a. Et per ignem & aquam tranſit, qui varias patitur tribulationes. Ierem. 6. g. 9. b. ſic dicuntur ignita tela maligni, eius tentationes. Ephel. 6. c. Geneſ. 3. d. Exod. 3. a. Thren. 1. e Daniel 3. e.
Aug. ſ Pſ. 65. Hie. ſ. Amos 7. & ſ. Mat. 9. Et ſ. Eze. 28.

Ad hunc ignem vocat Dominus iudicium, quo purgantur fidelium peccata. Amos 7.a. Hoc igne conditur victima. Mar.9.e. Et ignis, quem produxit Deus in medio Luciferi, ſunt ignita eius iacula. Eze.28.c. Iſ.50.d. Idem eſt ignis alienus. Leui.10.a. Ioel 1.d.

Affectus animi. Libido. Inuidia. Auaritia.

Ignis ſeu flammæ nomine ſæpe ſignificantur animi paſſiones ſeu affectus ipſum inflammantes. Vt amor, cupiditas, ira, inuidia Gen.19.f. Exod.32.f. Leui.10.a.16.a. Pſ.10.57.77.78.79.90. Et ignis accendens Moab, eſt perturbatio, quę fit per concupiſcentias mentem inflammantes, & incentiuum libidinis. Num.21.f. Hunc ignem vnuſquiſque ſibi accendit. Pro.6.c. Iſ.50.d. Matth.17.c. Hic ignis non eſt accendendus ſabbato. Hę quoque paſſiones ſunt ignis de cælo cadens, cùm à diabolo in mentibus noſtris excitantur. Iob.1.c.15.d. Intercidit autem Dominus flammam ignis, quum furoris aut libidinis flammam ceſſare facit. Pſalm.28. Flamma quoque ignis impii, eſt decor, vel poteſtas exterior, quæ de interno eius ardore procedit. Iob.18.b. Et ignis dicitur inuidia, qua ſubuerſa eſt terra, de qua oriebatur panis, hoc eſt, Iudæa. Iob.28.a. Hoſ.8.b. Eandem deſignant lampades ignis. Cantic.8.b. Hic eſt ignis inuoluens, quo exarſerunt Iudæi inuoluti in perſecutione Chriſti & fidelium. Ezec.1.a. Et ignis combuſtionis, in quo eſt lepra. Leui.13.d. Deſignatur etiam auaritia. Mich.6.b. Apo.9.d.

Mens pura. Zelus bonus. Zelus indiſcretus.

Ignis etiam, quem afferebat Abraham ad ſacrificium, eſt mens pura. Gen.22.b.

Ignis deſcendens de cælo per Antichriſtum eſt zelus de cæleſtibus electorum mentibus, contra ipſum emanans. Apo.13.c. Ignis autem comburens ſpicas, deſignare poteſt zelum indiſcretum, & immoderatam correctionem. Exo.22.a.

Pœnitentia.

Ignis comburens ſpinas & tribulos, eſt pœnitentia. Iſ.31.d. Eſt etiam extimulatio ad bonum ex patientia & pœnitentia procedens. Exo.22.c. Tre.1.d. Hic ignis compunctionis exardeſcere dicitur à facie Dei. Pſalm.17.

Flamma ignis interciſa eſt in baptiſmo, quum extincto igne peccati, datur ignis Spiritusſancti. Pſalm.28.

Sol.

Flammeus gladius poſitus ante paradiſum, Solem ſignificare poteſt in quarto cælo. Geneſ 3.d.

Firmitas Sanctorum.

Ignis, qui deſcendet de cælo in iudicio, firmitatem Sanctorum ſignificabit, qua non ceſſuri ſunt ſæuientibus, vt eorum faciant voluntatem.

Firmamentum enim eſt cælum, cuius firmitate mali cruciabuntur ardentiſſimo zelo, quoniam non potuerunt attrahere in partes Antichriſti Sanctos Chriſti. Et ipſe erit ignis, qui comedet eos, & hoc à Deo, quia Dei munere inſuperabiles fiunt Sancti: vnde excruciantur inimici. Ezech.39.b.

Diabolus. Mali. Blaſphemiæ. Heretici.

Ignis cadens de cęlo eſt diabolus. Iob.1.c. de quo dicitur. Luc.10.c. Videbam Satanam ſicut fulgur de cælo cadentem, ipſe enim transfigurat ſe in Angelum lucis. 2. Cor.22.c. Iſa. 1.b.5.f 30.g.54 d. Ignis quoque ardens, ſunt mali, in quibus Deus iram ſuam exercet. Et ignitæ habenæ & ignitus clypeus, diabolum cum ſuis tentationibus deſignant. Nahum.2.a.3.c. Haba.2.c. Et ignis de ore equitum, ſunt blaſphemiæ perſecutorum eccleſiæ. Apoc.9.c. Ignis etiam deſcendens de cęlo, ſunt hæretici recedentes ab eccleſia. Apoc.13.c. Ad hunc ignem pertinent perſequutiones, de quibus Cantic.8.b. Lampades ignis, atque flammarum. Et ignis in ſpinis, erat perſecutio Iudæorum in Chriſtum, quæ magnis clamoribus, & ingenti ſtrepitu peracta eſt. Pſalm.117.

Perſecutiones. Deus alienus. Hæretica doctrina. Hypocriſis. Perfidia Iudæorum. Peccata.

Ignis alienus, eſt alius Deus præter verum Deum, ideo non offerendus in altari Dei, hoc eſt, in eccleſia, in qua vnus colitur Deus. Eſt etiam ignis alienus, hæretica doctrina. Leui.10.a.16.a. Et ignis coquens lateres, eſt hæreſis, & ſimulatio ſanctitatis: & ſermo calidus & ad vitia incitans. Gen.11.a. Et ignis diſperſus per Eleazarum pontificem ex præcepto Domini, ſunt errores confutati per fidelem doctorem, & etiam libido contra Deum, & contra Moſen, id eſt, legem Num.16.e. Et ignis, in quo calefiebat Petrus, deſignare poteſt perfidiam Iudæorum. Luc.22.f. Ignis etiam eſt malitia. Pſal.57. Et flamma ignis, quam intercidit vox Domini, eſt peccatum, quod eius verbo emendatur. Pſ.28. Et flamma, quam accendunt mali, ſunt errores. Iſ.50.d. Eoſdem deſignat ignis deuorans tabernacula hypocritarum. Iob.15.d. Et libido dicitur ignis vſque ad perditionem deuorans. Iob.31.b. Quia nimirum reatus huius facinoris non ſolum vſque ad inquinationem maculat, ſed vſque ad perditionem vorat. Hoc igne frixit rex Babylonis pſeudopropheras. Iere.29.c. Et flamma ignis egrediens de ore Leuiathan, ſunt verba prædicatorum diaboli. Iob.41.b.

Infernus. Pœna peccati.

Ignis aliquando dicitur infernus, aut pœna inferni. Exod.9.c. Leu.10.a 13.g. Pſalm.20.57.139. Iſ.9.b.d.33.c.47.d.64.d.66.g. Mar.3.c.13.f. Et generaliter ignis, eſt pœna peccati. Hanc flammam intercidit vox Domini, cùm Ioannes Baptiſta prædicatione ſua conuertebat malos, vt fugerent a ventura ira. Pſ.28. Hanc quoque flammam ſibi accenduntmali peccando. Iſ.50.d. Et flammeus gladius dici poſſunt pœnæ peccatorum. Ge.3.d. Iob.15.d.20.d.22.c. Thre.4.b. Ezec.1.b.5.b.24.c. Zac.3.a. Et ignis in caudisvulpium, eſt condemnatio hęreticorum. Iudi.14.d. Luc.3.c. Hic eſt ignis, qui nunquam dicit, Sufficit Pro.30.c.

Originale peccatum. Miracula Antichriſti. Prædicatio nunciorum Antichriſti.

Ignis, à quo extractus eſt torris, deſignare poteſt Originale peccatum. Zach.3.a. vel generaliter peccatum.

Ignis ſplendor in ſternutatione Leuiathan, deſignat miracula Antichriſti. Iob.41.b.

Ignis tædarum accenſarum, deſignat prædicationem nunciorum Antichriſti. Tæda enim cum accenditur, odorem quidem ſuauem habet, ſed lumen obſcurum: ita prædicatores An-

Philo. 2. alleg. Ori ſ. Eze. ho. 3. & ſ. Matth. ho. 4. & ſ. Leui. ho. 8. 9. & ſ. Nu. ho. 23. Aug. [illegible] in euã. 22. & ſ. Iſ. [illegible] & ſer. 25. Gre. 2. mor. 26. 14. & 15. mor. 19. & 12. mor. 24. & 14. mor. 3. ſ. Eze. ho. 2. Iſych. ſ. Leui. 13. Rup. ſ. Mich. 6. Aug. epiſ. 53. Gre. 33. mor. 37. Ori ſ. Eze. ho. 1. 5. & ſ. Rom. 12. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 13. Hie. ſ. Pſ. 17. [illegible] Aug. Ench. ad Lau. 51. Arno. ſ. Pſ. 28. [illegible] Cherubim. Aug. 22. ciui. Dei. 12. Ori. ſ. Iob. 1. & ſ. Leui. ho. 9. Hie. ſ. Iſa. 1. 65. & ſ. Nahum 2. Aug. ſ. Apoc. ho. 11. Iſych. ſ. Leui. 16. Aug. ſ. Pſ. 117. Cyril. cõt. Iulia. 10. Ori. ſ. Leui. ho. 9. & ſ. Nu. ho. 9. Phi. de confu. ling. Arn. ſ. Pſ. 57. 84. Amb. ſ. Luc. 22. Hie. ſ. Iſa. 50. & ſ. Ierem. 29. Gre. 12. mor. 27. & 21. mor. 9. & 33. mor. 41. Iſych. ſ. Leui 10. 16. Hie. ſ. Iſa. 9. 57. 64. 66. B. ſ. Pſ. 28. ho. 2. [illegible] ſ. Mat. [illegible] Amb. ſ. Luc. 14. Aug. 2. de gen. cõt. M. [illegible] 23. & ſer. [illegible] Gre. 12. mor. 28. & 15. mor. [illegible] Beda ſ. Pro. 30. Iſy. ſ. Leui [illegible] [illegible] Zach. 3. Gre. 13. mor. [illegible] Gre. 33. mor 36.

tichriſti

tichriſti, quia ſanctitatis ſibi ſpeciem arrogant, ſed tamen opera iniquitatis exercent, quaſi blandum quidem eſt quod redolent, ſed nigrum quod lucent. Iob. 41. b.

Peſſimi de Iſrael

Ignis de domo Iſrael ipſam comburens ſunt peſſimi, qui de ea prodierunt. Eze. 5. a. Et iſmael, qui perdidit reliquias iſrael Eze. 19. d. *Hie. ſ. Eze. 5.*

Iracundia.

Ignis comburens poſſeſſiones Aegypti dici poteſt immanitas iracundiæ, vſque ad homicidium pertingens. Pſ. 77. 96. *Au. Pſ. 77. 96.*

Purgatorium.

Ignis aliquando deſignat purgatorium. 1. Corin. 3. c. Vniuſcuiuſque opus quale ſit ignis probabit. *Glo. int. ſ. 1. Cor. 3.*

Ignobiles, vide Inclitus.

Ignominia, Dedecus.

IGnominia dicitur quaſi nominis nota: eſtque infamia, dedecus, contumelia, macula, ac probrum.

Idololatria. Peccata.

Ignominia ſordis filiorum Iſrael, fuit peccatum idololatriæ. Et vniuerſaliter dedecus & ignominia eſt omnis turpitudo vitij. Exod. 32. f. Thren. 1. c. Ezech. 16. a. Nahum 3. b. 2. Corinth. 4. a. *Glo. int. ſ. Thre. 18.*

Pœna peccati.

Ignominia etiam eſt pœna illata pro peccato. Et ignominia Aegypti ſunt peccata detecta ad confuſionem. Et ignominia ſempiterna erit in inferno. Iſa. 3. d. 20. b. 30. a. 47. a. Ier. 20. d. Thre. 1. c Eze. 16. a. *Ori. ſ. Eze. ho. 10. Hie. ſ. Iſa. 3. 20.*

Remedium inſufficiens.

Ignominia eſt quodlibet remedium inſufficiens ad tollenda peccata. Iere. 6. c. *Glo. ord. ſ. Iere. 6.*

Sacerdotium vetus cum ſola litera.

Ignominia, domus Domini dici poteſt ſacerdotium vetus cum ſola litera legis. Iſaiæ 22. f.

Pœna Iudæorum poſt mortem Chriſti.

Ignominioſa iudicia, quæ exercuerunt Syri in Ioas, regem Iuda, deſignant, ignominiam, quam paſſi ſunt Iudæi poſt mortem Chriſti. 2. Par. 24. f.

Ignorare, Ignorantia, Imperitia, Neſcire, Ignarus, Inſcius.

IGnorare dicitur aliquis id, quod non intelligit: quod & neſcire dicitur. Eſt item neſcire, Auertere. Iſa. 28 b. Neſcierunt videntem, ignorauerunt iudicium. Non capere. Gen. 28. d. Et ego neſciebam. Nolle curare. Iudith 9. b. Neſciunt, quia tu es Deus noſter. Non pati. Iudith 21. b. Quę neſcierunt viri thorum.

Non approbans Deus.

Neſcit Dominus aliquos, quum non approbat eos. Iſa. 28. a. Matth. 25. a. Et neſcit eos, à quibus neſcitur: vt eos ſcit, quos ſcire ſe facit. Et neſcit malos, quum amplius non eis benefacit. Quaſi neſciens interrogauit Deus Adam vbi es? quia poſt peccatum, non eum approbabat gen. 3. b. Et Satanæ dixit: Vnde venis? Iob. 1. b. quia eius opera non approbabat. Neſciebat Chriſtus gentes, quando illis doctrinam & gratiam communicabat. Iſa. 55. a. Et neſcire dictus eſt Chriſtus. Iere. 11. d. quia non nouit peccatum. Ignorans Iacob quòd Rachel furata eſſet idola patris ſui, deſignat Chriſtum non approbantem auaritiam. ge 31. d. Et ignorat, qui improbat aliquid: qua ratione dicitur 1. Cor. 14. g. Qui ignorat, ignorabitur, ſicut Chriſtus dicet malis in iudicio, Non noui vos. Luc. 13. f. *Aug. epiſt. 102. 120. Ori. ſ. Matt. ho. 32. & ſ. Iere. ho. 8. Euc. ſerm. ſpiritu. 1.*

Chriſtus factus infans.

Neſciens loqui Ieremias, deſignabat Chriſtum factum infantem: vt cum hominibus balbutiret. Iere. 1. a. Vnde de eo dictum eſt Luc. 2. g. Proficiebat ætate & ſapientia: Neſcit etiam loqui, hoc eſt, humana non nouit. *Ori. ſ. Iere. ho. 1.*

Innocentia Chriſti.

Ignorantia Iſaac de victima offerenda. gene. 22. b. deſignat innocentiam Chriſti. *Glo. int. ſ. Gen. 22.*

Reprobatio veteris vmbræ.

Ignorans Iſaac Eſau poſt benedictionem datam Iacob. gen. 27. c. deſignat reprobatio veteris vmbræ per aduentum Chriſti. *Glo. int. ſ. Gen. 27.*

Ignorata gentilitas.

Ignorans Iudas Thamar. gen. 38. d. deſignat id, quod dicitur. Pſalmo 17. Populus, quem non cognoui, ſeruiuit mihi. Iam enim propter præuaricationes poſt dorſum poſuerat ſynagogam. *Glo. int. ſ. Gen. 38.*

Non quærens prædicator inanem gloriam.

Ignorans populus, quo iuiſſet Ionathas. 1. Reg. 14. a. deſignat prædicatorem non quęrentē gloriam popularem. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Nondum attingens contemplationem.

Neſciens Dominum Samuel. 1. Reg. 3. a. deſignat eum, qui verſatus eſt in vita actiua, qui nondum attingit ad reuelationem contemplatiuæ. Sic dicebat Iacob. gen 28. c. Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam, deſignat etiam Chriſtum & Apoſtolos: qui in principio ſuę prædicationis, non omnibus diuinitatis arcana manifeſtabant, quaſi ea non noſcerēt. Sic dicebat Paulus. 1. Cor. 2. a. Nihil iudicaui me ſcire inter vos, niſi Chriſtum Ieſum, & hunc crucifixū. Ignorat opus Dei, qui iudicia illius etiam quem prædicat, impenetrata veneratur. Iob. 36. c. Neſciebat Paralyticus curatus à Chriſto quis eſſet Ieſus, quia adhuc rudem fidem habebat. Ioan. 5. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 3. & 27. mor. 2.*

Putantes Iudæi Chriſtum purum hominem.

Neſcientes fratres Ioſeph quod Ioſeph intelligeret eorum linguam, deſignant Iudæos putantes Chriſtum eſſe purum hominem. gen. 42. d. Iob. 9. a. Can. 6. d. Neſciui. Ideo dixit de eis Chriſtus. Luc. 23. e. Neſciunt quid faciunt. Et neſcientes tranſlationem nuntiorum ii, quos Deus ſubuertit, ſunt Iudæi, qui cùm de ſuis finibus Apoſtolos pellerent, lucrum ſe feciſſe arbitrati ſunt, quod prædicationis lucem amiſerunt. Iob. 9. a. Sic neſciebant, quod curaret eos. Hoſ. 11. b. Ignorauit ſemitam auis populus Iudæorum. Iob. 38. b. quia & ſi vidit eum, quem in morte tenuit, Chriſtum: videre tamen noluit, quanta vitæ noſtrę gloria de eius morte *Amb. 1. de inter. 5. Gre. 9. mor. 2. & 18. mor. 21. Hie. ſ. Iob. 28.*

ſequeretur. Diabolus etiam ignorabat myſteria legis. Et gentes obſcuratum habéres intellectum, neſcierunt ſemitam vocationis eius, quam ambulans per fidem reuertitur ad Deum. Neſcire ſe dicens Cain, vbi eſſet Abel frater eius. Gen. 4. b. deſignat ignorantiam Iudæorum de Chriſto: & ſicut fallax fuit Cain ignorantia, ita fallax eſt Iudæorum negatio. Ignorari cædis reum. Deuter. 21. a. eſt Iudæos velle ſe excuſare, quod non manibus ſuis occiderint Chriſtum: & quod non regem ſuum, ſed magnum pertinaciter ſe occidiſſe defendant.

Rup. 1. ſ. Deut. 7. et ſ. Cant. 6.

Neſcire extra Deum alium, non eſt excludere filium à diuinitate, quia non eſt extra. Iſaiæ 26. c.

Hie. ſ. Iſa. 26. — *Ignorare perſeuerantiã in gratia vſ que in gloria.*

Neſcire vnde veniat, aut quò vadat ſpiritus dicitur, quia ſciri non poteſt, an quis in gratia quam recipit, perſeuerare perpetuo debeat. Ioan. 3. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 16.

Neſcit ſiniſtra, quid faciat dextera, quũ occultamus opera, ne gloriam quæramus, & quũ non ſe miſcet appetitio laudis, aut rei temporalis. Matt. 6. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 14. Au. 2. ſermo. domini in monte & ſ. pſ. 120.

Ignorat anima etiam ſi ſimplex ſit. Iob. 9. c. quod dicitur, vt oſtendatur, quanto minus poterit diuina cognoſcere. Ignorans quoque ſe ſponſa, eſt anima ſe non cognoſcens. Cantic. 1. c. 6. d.

Gre. 9. mor. 19. Amb. de Iſaac. 8. — *Ignorantia ſui.*

Ignorant dies Domini, qui nouerunt eum. Iob. 24. a. quia qui fidem habent adhuc per ſpeciem ignorant. Et cùm ipſe ſit æternitas, quem veraciter credimus: qualiter tamen ſit ipſa eius æternitas, ignoramus.

Gre. 16. mor. 21. — *Fides cum ignorantia.*

Ignorantiam dicit Iob eſſe ſecum, ſi ignorauerit. Iob. 19. a. oſtendens eam eſſe pro ſe, quia dum perſcrutari de Deo aliquid ſuperbè non audet, in veritate ſe humiliter ſeruat.

Gre. 14. mor. 14.

Neſcire pretium ſapientiæ, eſt digni operis meritum, quo illam percipiat, non inuenire. Homo enim, qui à brutis animalibus rationis intellectu diſcretus eſt, intelligens quod ſuis meritis non ſit ſaluatus, nihil ſe dediſſe boni operis, vt ad fidẽ veniret, agnoſcit. Quaſi enim ad percipiendum ſapientiam pretium dare eſt, cognoſcendum Deum actionis ſuæ mercede præuenire. Iob. 28. b. vnde Apoſtolus Rom. 11. d. ait. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Et Epheſ. 2. b Gratia ſalui facti eſtis per fidem: & hoc non ex vobis, ſed Dei donũ eſt: non ex operibus, vt ne quis glorietur.

Gre. 18. mor. 24. — *Nõ inuenire meritũ ad percipiẽdam ſapientiam.*

Neſciſſe dicitur Abraham aut Iſrael filios ſuos, quia cùm peccauerunt, intelligunt eos à Deo non amari. Iſa. 63. d.

Hie. ſ. Iſa. 63.

Ignorans rex Ægypti Ioſeph, deſignat diabolum, aut ſapientiam carnis, qui non nouit Chriſtum, aut quæ Chriſti ſunt. Exo. 1. b. Et dicit ſe neſcire Dominum, deſignans contemptũ Dei & ſuperbiam. Exo. 5. a. Iob. 18. d. Neſciunt etiam Dominũ, qui negant Chriſtũ, quem prædicare debebant, & qui ſunt arrogantes & inobedientes, & qui eius præcepta non ſeruant. 1. Reg. 2. c. Iere. 2. b. Et neſciunt vias luminis, qui cũ Deum cognouiſſent, non ſicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt. Iob. 24. c. Ignorant quoque Dominum, qui non credũt in eum, & mandata eius contemnunt. Neſciuit autem Dominum Pharao ante verbera: ſed poſtea petit orari pro ſe. Sic etiam faciunt dæmones.

Ori. ſ. Exo. ho. 3. & ſ. Iudi. ho. 1. Beda ſ. Exo. 2. 5. Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 16. mor. 26. Cyril. 7. ſ. Ioan. 6. — *Diabolus aut ſapiẽtia carnis ignorãs Chriſtũ.*

Ignorantes iudicium ſacerdotes & prophetæ, ſunt praue intelligentes ſcripturas. Iſa. 28. b. 56. d.

Hie. ſ. Iſa. 28. — *Prauè intelligẽtes ſcripturas.*

Ignorare linguam hoſtium, eſt non intelligere fallacias dæmonum, aut hereticorum. Ier. 5. d. Neſciunt etiam Deos alienos ii, qui eos colunt: quia nec ipſi hæreſiarchæ ſcientiam habẽt ſuorum errorum: quia falſum non ſcitur. Ier. 19. b.

Hie. ſ. Iſa. 19. — *Non intelligere fallacias dæmonum.*

Per ignorantiam peccare. Gene. 20. a. Leui. 4. a. 5. d. nonnullam recipit excuſationem, punitur tamen.

Neſciens literas eſt, vulgus Iudæorum. Iſa. 29. d.

Hie. ſ. Iere. 29.

Neſcientes filij Eli officium ſacerdotis ad populum. 1. Reg. 2. c. deſignant ſacerdotes Iudæorum, qui non prædicauerunt populo Chriſtum: ſed potius eum negauerunt: nec curarunt, quę Dei ſunt.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. — *Sacerdotes Iudæorum negãtes Chriſtum.*

Neſcientes ſaturitatem erant ſacerdotes & Phariſæi auari, & etiam hæretici, qui nunquã ſuo ſaturantur errore. Iſa. 56. d.

Hie. ſ. Iſa. 56. — *Auari.*

Nihil ſe ignorare eorum, quæ nouerat Iob dicentes amici eius. Iob. 12. a. arrogantiam deſignant hereticorum, qui omnia dicunt ſe noſſe, quæ nouit eccleſia.

Gre. 12. mor. 14. — *Arrogantia hereticorum.*

Ignorans Ephraim, quòd comedatur robur eius ab alienis, & quod effuſi ſint cani, deſignat profundum malorum, quę impius non aduertit, & ita contemnit. Hoſe. 7. c.

Hie. ſ. Hoſe. 7. — *Veniẽs in profundum malorum.*

Neſcire confuſionem, eſt non erubeſcere de peccatis. Sopho. 3. a.

Hie. ſ. Soph. 3. — *Non erubeſcere.*

Neſciunt pergere in vrbẽ Philoſophi, & hæretici, qui neſciunt quęrere veritatem in eccleſia. Eccl'tæ. 10. c.

Hie. ſ. Eccl'en. 10. — *Neſciẽtes quærere veritatem.*

Ignorans Moſes quod cornuta eſſet facies ſua. Exo. 34. d. ignorantiam myſteriorum legis in ſacerdotibus deſignat.

Ignorantia myſteriorum.

Ignorare ſe dicentes filij Iſrael, quid acciderit Moſi. Exo. 32. a.

Ignoſcere, vide Parcere.

Ilex, quære Quercus.

Ilia.

Appetitus operandi. Ilia, partes ſunt imi ventris, inter coxas & pubem poſitæ, vmbilico in latus ſubiectæ. Ari.1.de hiſ.ani.3.

Ilia, qui offeruntur Deo, appetitum operandi deſignare poſſunt. Le.3 a.4.b.7.a.

Ad ilia vſque dependebat gladius, quo accinctus erat Ioab.2.Reg.20.c.

Illecebræ, quære Voluptas.

Illicitum, vide Licere.

Illuceſcere, vide Lux.

Illudere, Illuſor, Irridere, Irriſor, Deridere, Deriſor, Subſannare, Inſultare, Ludibrium.

ILludere, & irridere, eſt ludibrio aliquem habere. illuſor autem & irriſor eſt, qui ſolet illudere. inſultare verò per tráſlationem idem eſt, quod irridere. Subſannare autem, eſt ſonitu narium irridere. Ludibrium dicitur ipſa irriſio, vel res ludicra.

Conuertere volẽs Chriſtus ſynagogam. Illudens Ioſeph dominę adulteræ. Gen.39.c. deſignat Chriſtum volentem conuertere ſynagogam. Idem deſignare poteſt illudens Samſon Dalilæ meretrici. Iudi.16.b. Subſannauit etiam Iudæos, cùm confuſos reliquit poſt reſurrectionem: quos etiam irridebit, & ſubſannabit, cùm eos in iudicio condemnabit. Pſ.2. illudit etiam Deus ſeu eligit illuſiones, ſeu illuſores, cú caſtigat contemptores per alios malos. Iſa.66.a. Matth.2.d. Luc.14.f. illuſit quoque Michol Sauli patri ſuo ſuper fuga Dauid viri ſui. 1.Re.19.c. Chriſtus reſurgẽs illuſit Iudæis. Caſtigans Deus. Hil.& Au.ſ.pſ.2. Hie.ſ.Iſa.66.

Vincere aſtutias diaboli. Illudere draconi eſt pia cautela diaboli aſtutias vincere. Iob.40.d. pſ.103. illuſit autem ei Chriſtus quaſi aui, quando in paſſione corporis ſui oſtendit eſcam, ſed laqueum diuinæ virtutis abſcondit. Vidit enim, quod ore perciperet: ſed non vidit, quod gutture teneret. Ad hæc referri poteſt, cú illudebat Elias prophetis Baal.3.Reg.18.c. Illudũt etiam Edom viri fœderis eius, quũ diſcipuli hęreticorũ, ad rectá fidem cóuerſi, redarguũt ipſos hęreticos. Abd.c. Au.11. de gen. ad lit.22. Gre.ſ.1.Reg.11. & 33.mor.21. Hie.ſ.Abdi.

Adulari. Illuſiſſe dicitur aſina Balaam ipſi Balaam, cùm tamen ſalutem eius procuraret. Num.22.c. illudere etiam dicuntur adulatores. Abdi b. Omnes viri fœderis tui illuſerunt tibi.

Contẽptus Dei. Illudere Iſaac, videtur deſignare Dei contemptum: qua ratione Iacob timebat, ne videretur patri ſuo illudere. Gen.27.b.

Dæmones contẽnẽtes peccatores. Cõtemptio diaboli. Inſidiãtes dæmones otioſis. Illudentes Ægyptij filiis Iſrael, deſignant dęmones in ludibrium peccatorum homines pertrahentes. Exod.1.c. Subſannat etiam Deus eccleſiam vel animam. Iſa.37.d. Iudith 5.c. Dicitur autem diabolus paſſim illuſor. Iudi.19.f. 1.Reg 31.b. 1 Par.10.b. pſ.78. Pro.3.d.9 c. 13.a. Eccl'i.27.d. Iſ.29 f. Hoſ.7.b. 2. Pet.3.a. Subſannatio etiam inimicorum, eſt contemptus gentilium erga fideles. Pſ.79. Hie.ſ.Iſa.29.

Deridet Leuiathan vibrantem haſtam, cùm diabolus obſtinatus contemnit diuinam ſententiam. Iob.41.c. Gre.34.mor.6.

Derident hoſtes ſabbata Hieruſalem. Thren.1.c. quum maligni ſpiritus vacationis ocia ad cogitationes illicitas pertrahunt. Anima enim, quæ remota ab externis actionibus ſeruire Deo creditur, eo magis eorum tyrannidi illicita cogitando famulatur. Gre.5.mor.22.

Scribæ et Phariſæi. Iudæi. Hæretici. Hypocritæ. Illuſores viri erant Scribæ & Phariſæi, & ſacerdotes, ac demum Iudæi aduerſus Chriſtum. Iſa.28.c.29.f 66.b. Hoſe.7.b. Abdi.c. Eoſdem deſignant illudentes pueri Eliſeo. 4.Re.2.d. 2. Par.36.e Matt.27.c. Mar.10 c.15.b. Luc.18.f.22.g.23.b.d. illuſores etiã ſeu deriſores ſunt hæretici & hypocritæ. Et ſubſannat patrem hæreticus, cùm irridet, aut contemnit Deum, vel Iudæus Chriſtum. Pro.4.b.30.c. Iob.30.a. Iere 20.c. Iudæ.f. Demum illuſor eſt, qui vel verba Dei, quę nouit, implere contemnit: vel eadem peruerſè intelligendo, ac docendo corrumpit, & qui promiſſa eius, quaſi parua deſpicit: & iram diſtrictionis eius, quaſi tolerabilem ſpernit: & qui proximorum ſimplicitati improbus inſultat. Omnis talis illuſor abominatio eſt Domino. Pro.3.d. Hie.ſ.Iſa.28.66. & ſ.Eze.8 Gre.18.mor.18. & 2.mor.7. Beda ſ.Pro.3.4. Rup ſ.Hoſe.7. & ſ.Abdi.

Hæreſiarchæ. Perſecutiones eccleſiæ. Inſultantes Reges beato Iob, deſignare poſſunt hęreſiarchas irridentes eccleſiam, & etiã perſecutores eccleſię. Tob.2.c. Eze.36.a. Hie.ſ.Eze.36.

Peccata libidinis. Illuſiones dicuntur peccata libidinis, quibus lumbi replentur. Vel phantaſmata peccatorũ menti illudentia. Vel ſunt varię cogitationes impedientes animam à diuina contemplatione & aliis rectis. Poſſunt etiam deſignare reprehenſionem propriam, qua quis intra conſcientiam ſeipſum affligit. Pſ.37. Pro.14.b. Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. Gre. & Baſi. & Aug.ſ.Pſ.37.

Imago.

Filius Dei. IMago, eſt ſimulacrum, ſpecies, exemplar, vel repræſentatio, ab imitando dicta.

Imago in primis dicitur filius Dei, qui eſt ſplendor gloriæ & figura ſubſtantiæ Patris. Et ad hanc imaginem factus eſt homo. Filius quidem nó ad imaginem, ſed imago. Homo verò non imago, ſed ad imaginem. Gen.1.d. Rom.8.f. 2.Cor.4.a. Coloſ.1.e.3.b. imago coram oculis noſtris, dicitur filius Dei, cùm in contemplatione cernitur. Iob.4.c. Ori.ſ.Gen.ho.1. Aug.de eſſent.diu. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.10. Fau ſ.rm ſpiritu.7 Gre.5.mor.21.

Homo. Imago Dei, dicitur eſſe homo, non vt filius, ſed vt imago impreſſa in ſigillo. Dicitur autem imago Dei homo benefaciés: qua in re etiam ipſe beneficio afficitur: ſicut gubernator ſimul ſeruat & ſeruatur. Secundũ imaginem Dei fecit Deus hominem, hoc eſt, principem illũ conſtituit omnium viſibiliũ. Hoc eſt enim ſecundũ imaginé, ſecundũ rationé dominii & principatus. Ad imaginé quoque Dei verè factus eſt homo, qui ſtudet quotidie mortificare mébra ſua, quę ſunt ſuper terram, & renouari ſpiritu mentis, qui ſecundum Deũ creatus eſt. Gé.9.b. Cle.Ale 2. ſtroma. Chry.ſ.Gen ho.21 Cyril de recta fide ad Theodoſium.

Imaginem terreni dicebat Apoſtolus.1.Cor.15.f.propenſum noſtrum ad peccatum, lapſum,& mortem,quę inde adiecta eſt.imaginem autem cęleſtis, hoc eſt,Chriſti, firmitatē ad ſanctificationem,& ex morte ac corruptione reditū ac renouationē ad incorruptionē& vitā.

Pronitas ad peccandum.

Fides.

Amb.1.offic.49.

Imago Dei dici poteſt fides,in qua repræſentatur Deus:& etiam ratio ſecundum quā homo eſt ad imaginem Dei gene.1.d. in hac imagine includitur imago omnium virtutum: vt imago iuſtitiæ, imago ſapientiæ.ideo cauendum, ne obliterata hac imagine, inueniatur in nobis imago diaboli. Si tyranni aliquis imaginem habeat, nonne obnoxius eſt damnationi? Tu deponis imaginem æterni imperatoris,& erigis in te imaginem mortis. Eiice magis de ciuitate animæ tuæ imaginem diaboli, & attolle imaginem Chriſti:hæc in te fulgeat:in tua ciuitate,hoc eſt,in anima reſplendeat,quę obliterat vitiorum imagines,de quibus ait Dauid Pſ.72.Domine in ciuitate tua ad nihilum deduces imagines eorū.Cum enim depinxerit illā Hieruſalem Dominus ad imaginem ſuam,tunc aduerſariorum omnis imago delebitur.

Filius alicuius hominis,dicitur imago patris ſui: vt Adam dicitur genuiſſe filium ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. Gen.4.a.

Ori.ſ.Pſ.38.ho.2.

Imago rerum dicitur eſſe in myſteriis nouæ legis, vmbra verò eſt in veteri lege: Veritas autem in cæleſtibus.Hebræ.10.a.

Iſy.ſ.Leui.26.
Ori.ſ.Eze.ho.7
Hie.ſ.Eze.6.7.16
& ſ.Iſa.40.
Au.3.de baptiſ.cōtra Donatiſt.19.

Doctores Iudæorum.

Hæreſes.

Simulacra iudæorum,quæ confregit Deus,ſunt doctores & principes iudæorū.Le.26.c.

Imagines maſculinę,& imagines abominationum, ſunt hæreſes,quæ dicuntur quaſi ſpecioſus homo,quando habent ſimilitudinem veritatis, vt imago hominis habet ſimilitudinē hominis.Eze.7.f.16.b.Iſa.44.b.Amos 5.g. Haba.2 d. Et ſimulacra deorum, ſunt dogmata hæreticorum Exo.34.b.Num.23.c.Iſ.40.c.Eze.6.a.Hoſe.10.a.

Ori.ſ.Pſ.38.ho.2
Amb.4 de inter.9.

Imago peccatorum redigitur ad nihilum,quia non eſt imago cęleſtis, vel quia non inuenitur in cęlo.Pſal.72.

Ori.ſ.Matt.ho.28.
& ſ.Luc.ho.39.
Amb.ſ.Luc.20.

Terrena.

Imago Cæſaris eſt vel in corpore humano, ſequente carnalia, vel ſunt vitia in anima, & imitatio principis huius mundi. Vel ipſæ pecuniæ,quibus homo malè vtitur. Matth. 22.b. Marc.12.b.Luc.20.d.

Au.20.ciui. Dei.9
Hie.ſ.Iſa.46.
Rup.9.ſ.Apoc.

Simulatio.

Imago beſtiæ,eſt ſimulatio ipſius,in eis videlicet hominibus,qui velut fidem profitentur, & infideliter viuunt.Fingunt enim ſe eſſe, quod non ſunt, vocanturque non veraci effigie, ſed fallaci imagine Chriſtiani.Apoc.13.c.14.b.15.a 16.a.19.d. Et ſimulacra faciunt beſtiis & iumentis,qui eas colunt,aut imitantur,quæ ſunt ſimulacra muta.Iſai.46.a. Haba. 2. b. Idola ipſa dicuntur imago beſtiæ.

Idola.

Ori.ſ.Pſ.38.ho.2.
Hie.ſ.Eze.8.

In imagine dicitur pertranſire homo,vel terrena,vel cæleſti. Vel tranſit in imagine, & nō in veritate rerum,quę expectatur.Pſ.38.

Imbecillis,vide Infirmus. Imber,quære Pluuia.

*Imitari,*Imitator.

Imitari,eſt aliorum exempla ſequi,præcipuè quantum ad mores, dicta factaque ſpectat

Glo.int.ſ.Gen.34

Trāſfigurans ſe diabolus in Angelum lucis.

Imitans Sichen ritum filiarum Iſrael, deſignat diabolum transfigurantem ſe in Angelum lucis.Gen.34.c.Deſignantur etiā hi,qui volebant legem iudaicam cum euāgelio obſeruari.

Imitatores Dei eſſe debemus in benefaciendo,quantum poſſumus,& in patientia, & humilitate Chriſti ſectanda.Epheſ.5.a.

Immanis,quære Magnus.

Immemor,vide Obliuiſci.

Immenſus.

Immenſum dicitur,quod eſt ſine menſura:& Deus dicitur immenſus,quia infinitus, nec vlla re claudi poteſt.Baru.3.c.Oratio Manaſſe.

Grauitas iræ Dei.

Immenſi lapides grauitatem irę Dei deſignant. Ezech. 38. g.immenſa etiam dicitur ira furoris Dei,cui nemo reſiſtere valet.Deut 29.d.

Glo.ord ſ.Deut.17

Theſaurizantes in terra.

Immenſa pondera auri & argenti.Deut.17.d.Eccl'i.30.c.2. Mach.3.b. ſunt eorum, qui theſaurizant ſibi in terra.

Filius à Patre procedens.

Glo.ord.ſ.Eccle.24

Immenſæ aquæ Eccl'i.24.d Filium à Patre procedentem deſignare poſſunt.

In immenſū gloriari 2.Cor.10.c.eſt ſupra debitā mēſurā gloriari,idque quaſi ſine termino.

Imminere,Ingruere.

IMminere,eſt inſtare,& impendere,quaſique iam adeſſe:vel eſt ſuper aliud ſtare. Ingruere autem eſt cum clamore,& confertim more gruum impetum facere.

Occultatio diuinorum.

Imminens firmamentum capiti animalium.Eze.1.g. deſignat occultationem diuinorū, quæ etiam euangelicam doctrinam ſuperant. Idem deſignare poteſt imminens cælum terræ.Deute.12.c.

Nomen Dei in frontibus.

Hie.ſ.Eze.1.
Glo.int.ſ.Exo.28.
Gre.ſ.1.Reg.13.
Hie.ſ.Iſa.57.
Glo.int.ſ.Exo.1

Imminens lamina nominis Dei fronti pontificis,deſignat habentes nomen Dei ſcriptum in frontibus ſuis.Exo.28.f.Apoc.14.a.

Tendere ad mortem.

Imminere valli Seboim,eſt tendere ad mortem Sanctorum.1.Reg.13.c.

Errores perdentes hæreticos.

Imminentes petræ ſunt errores hæreticorum, ipſis eiſdem interitum minantes.Iſ.57.b.

Ingruere bellum aduerſus Aegyptios,deſignat vehementiam prędicatorum fidelium aduerſus dæmones.Exo.1.b.Eccl'ię.8.b.

[Fu]ror prædicatorũ in dæmones. [T]empus iudicij. [Ce]ſsatio ſynagogæ.

Ingruens interitus quaſi tempeſtas, erit in iudicio aduerſus malos. Pro. 1. d. Idem eſt imminens furor Domini. 2. Par. 28. b.

Imminens mors Racheli. Geneſ. 35. c. ceſſationem indicat ſynagogę, naſcente Paulo in fide.

Beda ſ. Pro. 1. Glo. ord. ſ. Gen. 35.

Immitis, *vide Crudelis.*

Immittere, Intromittere.

[Con]uertens Deus infideles. [C]aſtigans Deus

IMmittere, eſt intus mittere, ſeu intromittere, aut inſerere.

Intromittit Deus ſpiritum in oſſa mortua. Eze. 37. b. cùm conuertit infideles ad fidẽ & peccatores ad pœnitentiam.

Immittit etiam Deus ſpiritum caſtigando, qui & mittere manum dicitur: vt ſuper Aegyptum. Sic immittit omne genus muſcarum: & dentes beſtiarum, & famem. Exo. 7. a. 8. c. Deut. 32. d. Iudi. 7. f. 2. Reg. 24. c. 4. Re. 17. c. 19. b. Sapi. 12. c. Eze. 14. d.

Hie. ſ. Eze. 37.

Dãs Deus verba noui teſtamẽti. Cuſtodia Angelorum. Eleuatio ad contemplationem. Docentes omnes Docere fideles per euangelium.

Immittit Deus canticum nouum in os, cùm dat verba noui teſtamenti. Pſ. 39.

Immittit Angelus Domini in circuitu timentium eum, cùm inuigilat cuſtodiæ bonorum. Pſal. 33.

Glo. int. ſ. Pſ. 39 Baſi. ſ. Pſ. 33

Immittens Deus ſoporem in Adam. Gen. 2. d. eſt eleuans mentem ad diuina, ad quæ ipſa naturaliter non attingeret. Culmen etiam contemplationis non attingimus, ſi non ab exterioris curę oppreſſione ceſſemus.

Glo. ord. ſ. Gen. 2.

Immittunt pedem bouis & aſini ſuper aquas, qui docent omnes diuinam legem. Iſ. 32. d.

Immittere vectes in anulos altaris. Exo. 38. a. eſt cùm doctores corda fidelium per verba euangelij exhortando erigunt.

Glo. ord. ſ. Iſa. 32 Glo. int. ſ. Exo. 27

Inuoluens ſe peccatis.

Immittit in rete pedes ſuos, qui ſe peccatis inuoluit. Iob. 18. b. Vt enim qui in maculis retis ambulat, greſſus ſuos ambulando implicat: & cum expediri ad ambulandum nititur, ne ambulet obligatur. Ita qui mundi huius delectatione captus eſt, quantò magis in eo verſatur, tanto amplius peccatis inuoluitur.

Gre. 14. mor. 4.

Immobilis, quære Firmus. Immolare, vide Sacrificare.

Immundus, immundicia, Impurus, Sordidus, Contaminare, Polluere, Inquinare, Coinquinare, Obſordeſcere, Pollutus, Spurcus, Spurcitia, Sordes.

IMmundus eſt contrarius mundo: qui & impurus dicitur, & pollutus, & ſordidus. Polluere autem interdum eſt deſpicere. Exod. 31. c. Qui pollucrit illud, morte morietur. Contaminare. Leu. 11. g. Ne polluatis animas veſtras. Profanare. Iudi. 19. d. Quia ſanctuarium Domini polluit. Sumitur immundum in allegoriis in malum, quia Deus abominatur ſordes.

Ori. ſ. Leui. ho. 3.

Peccatum. Peccator. Diabolus. Cogitationes vitioſæ.

Immundicia hominis generaliter dicitur peccatum. Leui. 5. a. 7. c. 16. c. Et immundus dicitur peccator: & etiam diabolus, & omnes dicuntur immundi, ſicut pannus menſtruatæ. Iſa. 35. c. 52. a. 64. b. Sic immundus leproſus, & patiens fluxum ſeminis, ſunt peccatores. Et ſacerdos contaminat leproſum, quum contaminatum oſtendit peccatorem. Leui. 13. c. f. 15. a. d. Et contaminare animas, eſt peccare. Leui. 11. g. Dicuntur etiam ſordes animæ ipſa peccata: & vt comparantur ſanguini, ſordes dicuntur minora peccata. Exo. 32. f. Deut. 23. b. 32. b. a. Iob. 9. d. 15. b. Iſ. 4. b. Apo. 22. b. Et ſordes pulueris, ſunt cogitationes vitioſę, ex peccatorum memoria conſurgentes. Iob. 7. d. Et ſordida, quam non ducit pontifex, eſt anima interius polluta per peccatum. Leui. 21. c. Pollutæ plantæ, ſunt opera turpia. Iere. 13. d. 23. c. Thren. 1. c. 4. c. Et pollutus Nabuchodonoſor, deſignat diabolum immundum. Iſai. 14. e. Quemadmodum autem cùm tetigiſſet Dominum & ſaluatorem mulier, dixit ipſe: Quis me tetigit? Ego enim ſenſi virtutem exiſſe de me: illam ſine dubio virtutem, quæ mulierem ſanauerat, & fecerat mundam. Sic intelligendum eſt: quia ſi quis contigerit peccatum, & exeat ex ipſo virtus quædam maligna, quæ eum, qui ſe contigit, faciat immundum, hoc eſt verè contigiſſe immundum. Immundus autem non comedit de ſacrificio, quia qui deditus fuit vitiis, nondum eſt aptus myſteriis verbi Dei, donec mundetur. Eze. 7. f. 14. a. 36. e. 37. e. Hoſe. 5. b. Immundus ſpiritus dicitur diabolus. Zac. 13. a. Et paſſim in euangelio immũdus ſpiritus vocatur. Sordes peculiariter ad peccatum originale referri poſſunt.

Ori. ſ. Le. ho. 8. 13. Hi. ſ. Iere. ho. 13. Hie. ſ. Iſa. a. 64 Gre. 8. mor. 11. Iſy. ſ. Leui. 7. 16. Hie. ſ. Iſa. 14. Ori. ſ. Leui. ho. 3. 5

Peccatum originale.

Gre. Nyſſe. ſ. Pſ. 6

Peccata. Caro Chriſti.

Sordidę veſtes Ieſu. Zac. 3. a. deſignant peccata noſtra, quæ Chriſtus ſuper ſe tulit. Vel deſignant carnem Chriſti mortalem, qua pro nobis indui voluit.

Tert. aduer. Iudæos Lacta. lib. 4. ca. 14 Hie. ſ. Zac. 3

Infideles. Iudæi. Heretici. Peccator.

Immunda animalia, infideles deſignant, & peculiariter Iudæos, & hæreticos. Ge. 7. b. Polluta etiam ſunt inter piſces, non habentia pennulas & ſquamas. Le. 11. b. d. Hoſ. 9. a. Pollutus in anima, eſt hæreticus, habens mentem corruptam prauis opinionibus. Agge. 2. c. Immundum autem primogenitum animalium immundorum, eſt peccator obediens. Leui. 27. d.

Tert. deci. Iudaicis Ori. ſ. Leui. ho. 3. Hie. ſ. Agge. 2. Iſych. ſ. Leui. 27.

Immundicia in hac vita.

Immundus vſque ad veſperam dicitur quilibet, hoc eſt, vſque ad finem vitæ: quia ſemper aliqua reſidet immundicia. Le. 10. e. 14. f. 15. b. Nu. 19. b. Et immunda mulier ſeptem, aut quatuordecim diebus, deſignat immundiciam in toto tempore huius vitæ. Le. 12. a.

Aug. in Num. 33. Ori. ſ. Leui. ho. 8.

Reputans ſe immundum.

Qui erat mundus, dicitur fieri immundus per contactum & collectionem cineris vaccæ: quia fidelis quantumuis mundus, ſemper ſe immundum reputat. Num. 19. c.

Au. q. in Nu. 33.

Ori. ſ. Leui. ho. 12. Hie. de veſte ſace. & ſ. Eze. 44. — *Naſci in peccato originali.*

Contaminari in patre & matre, eſt naſci in peccato originali. Vel præferre Deo patrem & matrem. Vel offendere Deum, & eccleſiam. Sacerdos autem non debet contaminari in patre & matre, deſignans Chriſtũ, qui non eſt cõtaminatus in patre & matre. Le. 21. a. Nu. 6. b. Contaminatur autem ſacerdos in patre mortuo, quando relinquit creatorẽ ſuum & in matre mortua, de eccleſia recedens: & in filio & filia, in cogitatione & opere: & in fratre & ſorore, qui eodem ſpiritu renati ſunt, ſi putauerit mortuos. Eze. 44. f. Non contaminatur autem ſacerdos in mortibus ciuium ſuorum: hoc eſt, non imputantur prælato peccata ciuium, ipſo faciente quod in ſe eſt. Contaminatur verò in patre, matre, filio, &c. hoc eſt, in peccatis domeſticorum, quę non potuit ignorare.

Iſyc. ſ. Leui. 21. — *Recedens à Deo vel eccleſia.*

Phil. quod Deus ſit immutabilis. — *Detectio latentis mali.*

Immunda fieri omnia, quæ ſunt in domo leproſa, ſi ingrediatur ſacerdos, antequam inde extrahantur. Leuiti. 14. e. quia veniente luce cognitionis, oſtenduntur mala, quæ bona videbantur.

Hie. ſ. Iſa. 63. — *Vindicta in malos.*

Inquinaſſe dicitur Chriſtus indumenta ſua, quando vindictam exercuit in malos. Iſa 63. b.

Hie ſ. Eze. 22. 43. Iſyc. ſ. Leui. 20. — *Sentire indigna de Deo. Polluẽs in ſe imaginem Dei.*

Coinquinari dicitur Deus in medio ſacerdotum, quum indigna & erronea de eo ſentiũt. Vel ſancta eius impurè tractant. Ezech. 22. f. Et polluũt nomen Domini, qui ſuo exemplo ac moribus, præbent occaſionem infidelibus, vt nomen Dei blaſphemetur. Ezech. 36. c. 39. b. 43. b. Amos 2. c. Polluit etiam nomen ſanctum Dei, qui quod in ipſo eſt, ſordibus peccatorum inquinat. Leui. 20. a.

Relinquẽs Deus animã peccãtẽ

Polluit Deus regnum Iudę, quum animam peccantem amiſſa gratia, vt pollutam relinquit. Thre. 2. a. Et contaminauit hæreditatem ſuam, quum Iudæos miſit in captiuitatem. Iſa. 47. b.

Ori. ſ. Leui. ho. 12 — *Prædicare indignis.*

Cõtaminare ſemen in populo ſuo eſt prædicare, aut ſeminare margaritas inter porcos. Le. 21. c. Vbi noſtra tranſlatio dicit cõmiſcere ſtirpem generis ſui, quod eſt prohibitũ ſacerdoti.

Hie. ſ. Eze. 9. 18. 33. & ſ. Iſa. 30. & ſ. Ie. 2. & ſ. Amos 7. Hie. ſ. Iſa. 28. — *Docere errores.*

Polluit vxorem proximi ſui, qui in eccleſia alteri ſubdita docet errores, & ſeparat à Chriſto fideles. Ezec. 18. c. 33. f. Et contaminant terram Dei, qui peruerſos ſenſus dant ſacræ ſcripturæ, qui & arcanũ Dei contaminare dicuntur, & domum Dei, & teſtamentum Dei. Pſa 54. 78. Ier. 2. b. 3. c. 16. d. Eze. 7. f. 9. c. 36. d. et immundicia menſtruatæ, ſunt errores hæreticorum. Iſa. 30. e. Leui. 15. c. Et polluta terra, eſt eccleſia hæreticorum. Amos 7. d. Polluit autem terrã anima adultera & peccatrix. Iere. 3. a. Sordes autem menſæ hæreticorum & Iudæorum, ſunt errores, & auaritia. Deut. 7. d. 29. c. Iob. 18. a. Iſaiæ 28. b. iuxta Septuaginta. Polluta verò, quæ ſub ſeminiſluo, ſunt obedientes doctrinæ hæreticorum. Leui. 15. b. Ezechiel. 20. a. Sordes etiã dicuntur idololatria & hæreſes. Hoſe. 5. c.

Hila. ſ. Pſ. 54 — *Crucifigentes Chriſtum.*

Contaminauerunt Iudęi teſtamentum Dei, quum Chriſtum in eo pręnunciatum repulerunt, & crucifixerunt. Pſal. 54.

Amb. de Ioſeph 3. Hie. ſ. Iſa. 59. — *Munditia ficta Iudæorum.*

Nolentes fratres Ioſeph polluere manus ſanguine ipſius. geneſ. 37. f. deſignant Iudęos dicentes in paſſione Chriſti: Nobis non licet interficere quenquam: & tamen manus eorum ſanguine Chriſti ſunt pollutæ. Iſaiæ 59. a.

Ori ſ. Eze. ho. 7. Hie ſ. Eze. ho. 38 — *Abuti naturalibus potentiis.*

Contaminare decorem ſuum, eſt vti naturalibus potentiis ad vitia. Eze. 16. c. Sic polluit Lucifer ſanctificationem ſuam, quum peccando decidit à ſtatu gratiæ Ezechiel. 28. c.

Hie. ſ. Iſa 33 — *Templum neglectum à Deo.*

Obſordeſcens Libanus, deſignat Hieruſalem, aut templum neglectum à Deo. Iſai 33. b.

Ar. el. Au ſ. pſ. 78. Ori. ſ. Iſa. ho 6. Iſyc. ſ. Leui. 7 Amb de Iſaac 6. Gre ſ. Cant. 5 Hie. ſ. Iſa. 56 — *Anima peccans.*

Pollui altare vel tabernaculum, eſt contaminari animam per peccatum. Exod. 20. d. Leui. 15. d. Sic immundum eſt cor, hoc eſt, mens, vnde egrediuntur peſſimæ cogitationes, homicidia, adulteria, & ſimilia. Et immundicia hominis, dicuntur cogitationes malæ cuiuſcunque vitij: quæ coinquinant hominem. Leui. 7. c. Inquinare etiam pedes, eſt mentem terrenis affectibus inficere. Cant. 5. b. Polluentes autem templum gentes, ſunt dęmones animam contaminantes, & peccantes quantum in ſe eſt, eccleſiam inficientes: & gentiles ad idololatriam cogentes fideles. Pſ 73. 78. Ezech. 25. a. 44. b. Sopho. 3. a. Polluere etiam ſabbatum, eſt malè operari. Exo. 31. b. Iſa 56. a.

Glo. ord ſ. Leui. 11. — *Excuſans ignorantia.*

Non pollui ſementem, cadente morticino in eam, eſt ignorantiam excuſare aliquando à peccato. Leui. 11. f.

Ori. ſ. Iſa. ho. 5 Hie. epi. Et ſ. Iſa. 6. — *Silentium vitioſum.*

Pollutum labiis ſe dicebat Iſaias, qui in cæteris erat ſanctus, quia non loquutus eſt reprehendendo regem Oziam. Iſa. 6. b.

Hie. ſ. Iſa. 52 — *Non communicandum Iudæis.*

Pollutum non tangendum, deſignat Iudæos, quibus non eſt communicandum. Vel obſeruationem carnalem legis, quæ non eſt tangenda poſt euangelium. Iſa. 52. c.

Amb ſ. 2. Cor. 7. Ori. ſ. Matt. cap. 15 — *Sordidari vitiis carnis.*

Inquinari pice, eſt vitiis carnis ſordidari. Eccl'i. 13. a. Inquinamentum autem carnis eſt omne vitium, quod lege prohibetur. 2. Cor. 7. a. Inquinat autem hominem, quod egreditur ab ore, non quod intrat Matt. 15. b.

Hie ſ. Iſa. 30. Hie. ſ. Hoſe. 8. Hie. ſ. Iſa. 65. Glo. int. ſ. Leui. 14. — *Pollutum oſtendere. Matula. Conuenticula hæreticorum.*

Contaminare laminas argenti, eſt contaminatas oſtendere. Iſ. 30. e. Eze. 7. f.

Immũdũ vas apud Iudęos eſt matula: cui comparatur Ephraim, hoc eſt, hæretici. Hoſ. 8. c.

Immundum reputant hæretici eum, qui ipſorum errores non ſequitur. Iſ. 65. a. Thre. 4. c.

Immundus locus ſunt conuenticula hęreticorum. Le. 14. c. Et immundum ſtratum patientis fluxum ſeminis. Le. 15. b. Et immundus cibus, eſt eorum doctrina. Le. 11. f.

Glo. int. ſ. Leui. 7. — *Differre bene operari poſt hanc vitam.*

Contaminari edulio hoſtiæ pacificæ die tertio. Leuit. 7. b. eſt ſperare poſt hanc vitam bene operari.

Immunis, quære Liber.

Impedire, Impedimentum.

IMpedire,eſt implicare,& inuoluere,quaſique pedes ligare:vnde impedimentum quo, eſt quis detinetur,ne perficiat,quod cupit.

Moleſtia bonorum. Impediuit Deus electos Iſrael.Pſ.77.hoc eſt,compediuit, quando fecit, vt electi etiam cum malis moleſtias paterentur,in eorum exemplum. *Aug.ſ.Pſ.77.*

Separantes à fide vel charitate. Impediunt curſum bonum,qui à fide & charitate aliquem ſeparant.Gala. 5.a. Et diabolus impedire nititur prædicationem.1.Theſ.2.d.Et hoſtes impediebant ædificationem templi,& manus populi.1.Eſdr.4.a. *Glo.ord.ſ.1.Eſd.4.*

Balbuties literæ legis. Impedita lingua Moſis.Exo.4.c.deſignat balbutiem literæ legis veteris,niſi ei addatur ſenſus ſpiritualis.

Diſcordantia verbi & operũ. Impedire muſicam.Eccl.32.a.eſt tollere conſonantiam verbi & operis : nempe cùm quis rectè loquitur,ſed malè operatur. *Lyr ſ.Eccl.32.*

Impellere.

Impellere,interdum eſt loco pellere:nonnunquam verò incitare:de quo vide Incitare.

Iudæi perſequẽtes Chriſtum. Impellens turbo arietem deſignat Iudæos adigentes Chriſtum & eius membra ad mortẽ. Iſ.25.b.Ier.25.c.Pſ.117. *Glo.int.ſ.Iſ.25.*

Impendere,vide Expendere.

Imperare,Imperium,vide Dominus,& Præcipere.

Imperitus,*quære Ignorantia.Impertiri,vide Dare.*

Impetigo,Scabies.

IMpetigo,eſt fœdatio cutis ſerpens cum prurítu : quam ſcabiem ſiccam , aſperam , & prominentem dicunt.Scabies autem eſt durior cutis rubicunda,ex qua puſtulæ oriuntur,quędam humidiores,quædam ſicciores:eſtque etiam cum quodam prurítu.Leuit. 13. b. 21. d. 22.c.Deut.28.c. *Gre.1.paſt.21.*

Auaritia. Impetigo ſine dolore corpus occupat, & abſque occupati tædio excreſcens,membrorum decorem fœdat:deſignat auaritiam,quæ captiuam animam,dum quaſi delectat,exulcerat:dũ *Fornicatio.* adipiſcenda quæque cogitationi obiicit,ad inimicitias accendit : & dolorem in vulnere non facit:quia æſtuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Poteſt etiam impetigo fornicationem deſignare,propter pruritum. *Iſyc.ſ.Leu.21.22.*

Luxuria. In ſcabie feruor viſcerum ad cutem trahitur : per quam rectè luxuria deſignatur : quia ſi cordis tentatio vſque ad operationem proſilit , nimirum feruor intimus vſque ad cutis ſca- *Detractio.* biem prorumpit,&foris iam corpus ſauciat:quia dum in cogitatione voluptas non reprimitur,etiam in actione dominatur.Scabiem etiam habet detractor: qui facilè ad detrahendum prouocatur.

Impetrare,*vide Obtinere.*

Impetus.

Impetus,eſt vis,vel violenta inuaſio,ac impulſio. *Amb.ſ.Pſ.118.ſer.17.*

Abundãtia gratiæ,& donorum Spiritusſancti. Impetus fluminis,qui lætificat ciuitatem Dei, dicit inundationem gratiæ, & donorum Spiritusſancti:& abundantiam ſapientiæ,& intelligentiæ myſteriorum. Pſ.45.Cant.4.d. *Baſi.& Aug.ſ.Pſ.45.*

Lachrymæ. Impetus etiam fluminis & aquarum dicit vim & abundantiam lachrymarum , & doloris, Cantic.4.d. *Gre.ſ.Cant.4. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.17.*

Tribulatio. Punitio Dei. Impetus grandinis,eſt vis tribulationis,& punitionis diuinæ:& idem eſt aliquando impetus aquarum.Iſ.28.a.Iob 22.b. *Hie.ſ.Iſ.28. Gre.16.mor.4.*

Impetus ſpiritus eſt,qui inclinat ad virtutes:nec aliquando fallit ſub virtutis ſpecie. Ezec. 1.c.Impetus verò carnis,eſt impulſus ad vitia,vel apertè,vel ſub virtutis velamine. *Gre.ſ.Eze.ho.4.*

Populi. Impetus aquarum aliquando eſt vis populorum reſiſtentium prędicatoribus,eoſque prementium.Iob 18.d. *Gre.30.mor.1.*

Pronitas in vitia. Impetus equi eſt effrenata pronitas,qua quis fertur in vitia.Ier.8.c. *Hie.ſ.Ier.8.*

Volubilitas mũdi. Impetus rotæ dicit magnam huius mundi volubilitatem,& inconſtantiam.Nah.3.a. *Hie.ſ.Nah.3.*

Impingere,vide Allidere.Impinguare,*quære* Adeps.

Impius,Impietas.

IMpius plus eſt quàm peccator:eſt enim ſceleratus & nefarius,& præcipuè qui de Deo,patria,parentibuſue malè meretur.

Iudæi. Sacerdotes Iudæorum. Dæmones. Hæretici. Gentiles. Antichriſtus. Barabbas. Impij aliquando dicuntur Iudæi,& ſacerdotes Iudæorum:quandoque dæmones : interdũ gentiles & hæretici:& impij peculiariter,qui apertè negant Deum,aut diuinam prouidentiã. 1.Reg 2.b.Pſa.1.9.11.16.36.50.Iſ.14.b.53.c.57.d.Ier.5.f.12.a.30.d.Et interdum impius dicitur de Antichriſto.Iſ.11.a.Et impius iuſtificatus à iudæis,fuit Barabbas.Iſ.5.f.Iob 8.d.16.b. 27. c. Et impij terræ,ſunt dæmones,aut hæretici.Eze.7.f.Hab.1.d.3.c.Impius , in cuius manus data eſt terra,eſt diabolus,aut populus Iudæorum:quibus traditum eſt corpus Chriſti.Iob 9.c. *Hil.ſ.Pſ.1. Hie.ſ.Iſ.14.53.57 & ſ.Ier.12. Gre.ſ.1.Reg.2.& 9.mor.21. Ori.ſ.Pſ.36.ho.5.*

Gentiles cõuerſi. Impij ceſſantes à tumultu,ſunt gentiles ad tranquilitatem fidei venientes.Iob 3.c. *Gre.4.mor.39.*

Mors. Impij affligentes,deſignare poteſt graue iugum mortis ſuper hominem.Pſ.16. *Arn.ſ.Pſ.16.*

Vſura. Hæreſis. Idololatria. Impietas eſt iniuſtitia fœneratorum affligens pauperes:& hæreſes : & idololatria. Iſa.58. b.Zach.5.c. *Hie.ſ.Iſ.58.& ſ.Zac.5.*

Implere, Adimplere, Complere, Explere, Replere, Plenus, Plenitudo.

IMplere, eſt plenum facere: eodemque referuntur cætera vocabula, licèt aliquatenus differant. Plenum autem, eſt aliquo corpore refertum, integrum & perfectum, & in quo nihil eſt vacui. Implere, etiam eſt perficere. Geneſ. 29. f. Imple hebdomadam dierum. Et ſatiare. Exo. 15. b. Implebitur anima mea. Replere, afficere. Rut. 1. d. Amaritudine repleuit me Omnipotens. Conſumare. Sap. 19. a. Quæ deerant tormentis repleret. Fœcundare. Leu. 26. a. Pomis arbores replebuntur. Illuſtrare. Exo. 28. a. Quos repleui ſpiritu prudentiæ. Satiare. Pſ. 71. Replebitur maieſtate eius omnis terra. Plenus, abundás. Deu. 33. d. Plenus erit benedictionibus Domini. Conſummatus. Gen. 25. a. Prouectæ ætatis, & plenus dierum. Onuſtus. Tulit Iſai aſinum plenum panibus. 1. Reg. 16. d. Plenitudo contentum. 1. Par. 16. c. Tonet mare, & plenitudo eius. Vniuerſitas. Eccl. 24. a. In plenitudine ſancta admirabitur.

Hie. ſ. Iſ. 1. — *Faſtidiens Deus holocauſta.*

Plenus dicitur Deus holocauſtis, tum quia non eis indigebat, tum quia ei non rectè oblata faſtidio erant. Iſ. 1. d.

Hie. ſ. Iſ. 50. 66. & ſ. Zac. 9. & epiſ. Et factum eſt. Arn. ſ. Pſ. 109. — *Fœlicitas.*

Implet Deus numerum dierũ alicuius, cùm dat illi fœlicitatem. Exo. 23. d. Et ibi adimplebunt dies ſuos ſenex, & infans: quia omnes erunt in perfecta ætate. Iſa. 66. c. Impleuit etiam Dominus ruinas, implendo ſedes dæmonum lapſorum hominibus. Pſ. 109. Et impletur omne animal benedictione, quum ex diuerſis gradibus hominum inducit in gloriam. Pſ. 144. Et implet ſplendoribus animam in fœlicitate. Iſ. 58. c. Ibi implentur vniuſcuiuſque horrea ſaturitate. Pro. 3. b. Impletur os iuſtorum riſu, quum eorum corda finitis peregrinationum fletibus, æternæ lætitiæ exultatione ſatiantur. Iob 8. d. Pſ. 80. Implentur autem vt phialæ. Zach 9. d. Et plena domus maieſtate Dei, eſt cæleſtis patria, vbi eſt plenitudo. Iſ. 6. a. Ezec. 43. b. 44. b. Agg. 2. b. Repletur etiam anima adipe & pinguedine, per diuinam viſionem in gloria. Pſ. 62. Et ibi repleri dicuntur in bonis domus Dei. Pſ. 64. Et pleni dies inueniuntur in Sanctis, qui æternitatẽ adipiſcũtur. Pſ. 72. Impleri quoq; abſolutè in bonũ, ſumitur præcipuè fœlicitatis.

Bed. ſ. Prou. 3. Gre. 8. mor. 39.

Aug. ſ. Pſ. 62. 64. — *Vbique Deus.*

Implet Deus cælum & terram: quia vbique eſt, & in omnibus, & extra omnia dicitur eſſe, quia comprehendi non valet, nec continetur: ſed potius continet omnia. Implet etiam cælũ, & terram, hoc eſt, Angelos in cælo & homines in terra. Iere. 23. e.

Hil. ſ. Pſ. 64. Gre. ſ. Eze. ho. 14. Hier. ſ. Iſ. 6. 11. & epi. ad Cyprianum. — *Dans dona Spiritusſancti.*

Implet Deus ſpiritu ſuo aut ſapientia, cùm dat dona Spiritusſancti. Exo. 31, a. 32. d. Et repleta terra ſcientia Dei, eſt eccleſia. Iſ. 11. b. impleri etiam gloria Domini tabernaculum, eſt eccleſiam impleri donis Spiritusſancti. Exo. 40. d. Implent templum ea, quæ ſub Deo erant. Iſ. 6. a. quia quicquid de illo nunc conſpicitur, adhuc non eſt ipſe, ſed ſub ipſo. Dedignatur etiam Chriſtus implens eccleſiam. Implet Deus Siõ iudicio & iuſtitia, Chriſtus videlicet eccleſiam. Iſ. 33. a. Et repletur eccleſia bonis domus Dei, abundans donis Spiritusſancti, & gratiis gratis datis: & aliis, quæ oculus non vidit. Pſ. 64. Repletur autem manè miſericordia Dei, hoc eſt, in reſurrectione. Pſ. 89.

Ori. ſ. Iſ. ho. 4. & ſ. Cant. ho. 1. & ſ. Mat. ho. 35. Hie. epi. Et fac. eſt. Baſi. ſ. Pſ. 32. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 8. & ſ. Luc. 7. — *Plenitudo gratiæ, & gloriæ.* — *Plenitudo doctrinæ & pieti.*

Implens lapis vniuerſam terram, eſt Chriſtus implens fide & doctrina ſua eccleſiam. Dan. 2. c. Et impleta domus fumo, eſt eccleſia habens nunc cognitionem obſcuram de Deo: Vel etiam, quia plena eſt donis gratiæ & gloriæ. Iſa. 6. b. Plena etiam omnis terra gloria Domini, eſt per incarnationem Chriſti: prius quidem Iudæa: ſed poſtea omnis terra per prædicationem Apoſtolorum: & quilibet erit particeps huius gloriæ: qui omnia in gloriam Dei facit. Hab. 2. a. 3. a. Plena quoque eſt terra miſericordia Domini: nempe eccleſia, quæ eſt in terra. Vel qui ſunt in terra hoc tempore, quod eſt tempus miſericordiæ. Pſ. 32. 118 Ier. 31. c. Impleta domus odore vnguenti. Ioan. 12. a. eſt eccleſia vel anima doctrina Chriſti: Vel eſt cùm extenditur fides paſſionis & reſurrectionis Chriſti: & cùm quis ita ſe habet: vt ei mundus crucifixus ſit. Ezec. 43. b. 44. b. Agg. 2. b. Repletur aquis flumen Dei, quum eccleſia abundat doctrinis & donis Spiritusſancti. Pſ. 64.

Aug. ſ. Pſ. 64.

Cyr. 3. ſ. Ioan. 34. Ori. ſ. Iud. ho. 8. Hie. ſ. Iſ. 11. — *Plenitudo gratiæ.*

Implere gomor de Man. Exo. 16. g. eſt ſanctam mentem implere cæleſti theſauro, quod facit Aaron, ideſt, Chriſtus. Sic implens Gedeon concham rore, eſt Chriſtus implens animam gratia. Iud. 6. a. Repleri etiam terram, eſt virtutes in homine multiplicari. Geneſ. 1. d. Replet quoque Deus ſpiritu timoris propter paruulos, qui incipiunt à timore. Iſ. 11. a. Ad hæc referri poteſt implere ſaccos frumento. Gen. 42. c. 44. a.

Glo. ord. ſ. Gen. 29. — *Exercitatio vitæ actiuæ.*

Implens Iacob hebdomadam dierum Liæ, vt duceret Rachelem Geneſ. 29. f. indicat prius ſufficienter exercendam eſſe vitam actiuam, vt poſtea vacare poſſimus contemplatiuæ.

Hie. ſ. Iob 38. Ori. ſ. Luc. ho. 22. Aug. ſ. Pſ. 109. Gre. 30 mor. 11. & 33. mor. 22. — *Dans Deus doctrinam fidei gentilitati.* — *Introducit ſimplices in eccleſiam.*

Implet Deus inuiam & deſolatam, cùm dat gentilitati doctrinam fidei. Iob 38. c. Impleri autem valles, eſt per fidem & gratiam exaltari gentiles. Iſ. 40. a. Luc. 3. a. implet quoque Deus ruinas, cùm humiliatos à ſe ſuperbos per gratiam ſuam exaltat. Pſalm. 109. impleuit quoque Deus animam catulorum leonum, cùm innumeros de gentilitate diripuit, & per animarum lucrum eſurientia Apoſtolorum vota ſatiauit. Iob 38. d. implet etiam ſagenas pelle Leuiathan, cùm ſimplices vel ſtultos ac infimos qui adhærebant diabolo, introducit in eccleſiam. Et implet gurguſtium piſcium capite eius, quum potentes & Philoſophos piſcatoribus ad

Hie. ſ. Iſ. 27. & ſ. Eze. 36. — *Multiplicatio fidelium.*

fidem ſuſcipiendam ſubiicit. Iob 40. d. implentes terram filij Iſrael, deſignant multiplicationem fidelium in eccleſia. Exo. 1. a. Sic vinea impleuit terram. Pſalm. 79. Et implentes faciem terræ ſemine, fuerunt Apoſtoli implentes eccleſiam credentibus. Iſaiæ 27. b. Et implet Deus terram Iſrael hominibus & iumentis, quum multiplicat doctos & ſimplices in eccleſia.

Ezec. 36. c.

Ezec.36.c. Impletæ nuptiæ diſcumbentibus, deſignant eccleſiam fidelibus completam, tam iuſtis, quam peccatoribus. Mat.22.a. Impleta quoque eſt lagena, hoc eſt, eccleſia per aduentum Chriſti, & per ingreſſum plenitudinis gentium. Matth. 13.f. Plenitudo etiam Iudæorum erit, quum in fine mundi implebunt populum Dei. Rom.11.a. Et tunc pleni dies inuenientur in eis. Pſ. 72. Plena quoque Luna, erit eccleſia in iudicio. Prou.7.c.

Ori ſ. Mat. ho. 22. & 24. 13. & ſ. Rom. 11. Aug. ſ. Pſ. 72. Bed. ſ. Prou. 7.

Baptiſmus prophetatus. Gratia in ſacramentis. Abundãtia doctrinæ.

Repletum aquis flumen, deſignat Iordanem, aut baptiſmum repletum vocibus prophetarum. Pſ.64. Impleri autem labium aqua, vt lauarentur ſacerdotes, eſt paratam eſſe gratiam in ſacramentis. Exo.40.d.

Arn. ſ. Pſ. 64.

Replentur frumento, vino, & oleo, qui recipiunt doctrinam & dona ſpiritualia. Ioel.2.e. Et replentur pane, qui doctrinam & præcepta ſuſcipiunt. Exod. 16. c. Repletæ etiam nubes, ſunt prophetæ, Apoſtoli, & doctores doctrina cæleſti abundantes. Eccleſiaſtæ 11. a. Replent domus ſuas argento, qui ſermonem diuinum in corde ſuo fixum habent. Iob 3. c. Et replentur viſcera volumine. Ezec.3.a. quùm ea, quæ legimus in ſcripturis, meditamur & amamus, & opere implere curamus: & latentia myſteria in corde habemus.

Hie. ſ. Ioel. 2. & ſ. Eccleſiaſtæ 11. & ſ. Eze. 3. Bed. ſ. Exo. 16. Amb. epiſ. 44. Gre. 4. mor. 35. & ſ. Eze. ho. 10. Ori. ſ. Iſ. ho. 7.

Verus ſermo.

Plenus ſermo dicitur, qui continet veritatem: vt eſt verbum Dei, de cuius plenitudine omnes accepimus. Ioan.1.b.

Intellectus ſpiritualis legis.

Implere vtrem aqua putei, eſt dare legi intelligentiam ſpiritualem. Gen.21. c. Idem eſt implere carnales. Exo.2.e. Implere autem hydriam in fonte, eſt facundiæ humanæ diuinos ſenſus adiungere. Gen.24.b.

Verba inflammãtia ad charitatẽ.

Implere thuribulũ de prunis altaris, eſt implere linguam verbis inflammantibus ad charitatem & amorem Dei. Leuit. 16. c. Sic impleuit Chriſtus eccleſiam feruore Spiritusſancti. Apocal.8.a.

Ori. ſ. Leu. ho. 9. Aug. ſ. Apoc. ho. 6.

Mittens Deus Filium ſuum. Tempus gratiæ.

Compleuit Dominus ſermones legis, quos loquutus eſt ad Moſen. Exo.31.d. quando miſit Filium ſuum in redemptionem generis humani. Sic compleuit iuramenta. Gen.22.d. 26.a. Adimpletio temporum, eſt tempus incarnationis Chriſti. Eph.1.b. Et plenitudo temporum, eſt tempus præfinitum à Patre, vt mitteret Filium ſuum. Gal. 4.a. Adimpleuit etiam Chriſtus legem, quando de ſe prophetata in lege, compleuit: & etiam quia illa, quæ antea propter audientium infirmitatem, rudia & imperfecta fuerant, ſua prædicatione compleuit, illam tollens, & vicem talionis excludens, & occultam in mente concupiſcentiam reprimens. Mat. 5. c. Alij quoque dicuntur implere legem, cùm omnia perficiunt.

Hie. ſ. Mat. 5. Ori. ſ. Rom. 2.

Perficiens Deus prædeſtinationẽ. Liberalitas Dei. Humanus affectus viri in fœminam. Paſcit corpore Chriſti. Abundãtia laudum Dei in fœlicitate. Dans Deus dolorem pœnitentiæ. Conſummare labores huius vitæ.

Implet Dominus verbum ſuum, cùm abſoluit, & perficit prædeſtinationem. 1.Reg.1.

Plena manus, deſignat liberalitatem Dei erga Sanctos. Leu.2.a.

Impleuit Deus carnem pro coſta in Adam. Geneſ.2. d. vt oſtenderet affectum erga corpus non debere eſſe durum & lapideum.

Implet Deus os, quum Chriſtus paſcit nos corpore & ſanguine ſuo. Pſ. 80. Implet etiam os, quum ſatiat deſiderium. Et repletur os & lingua gaudio, hoc eſt, cor laudando Deum. Pſ. 125. Dicitur etiam impleri vberibus conſolationis: quod maxime erit in fœlicitate. Iſa. 66. d. Plenum præſepe coram boue fuit, quando Chriſtus natus in præſepio, ſe Iudæis in cibum exhibuit. Iob 6.a.

Gre. ſ. 1. Reg. 1. Ori. ſ. Leu. ho. 4. Aug. de gẽ. contr. Manich. 12. Arn. & Hie. ſ. Pſ. 80. Aug. ſ. Pſ. 125. Gre. 7. mor. 4.

Replet Deus amaritudine, quum in tribulatione dat dolorem pœnitentiæ. Iob 9.b. Ier. 15. d. Thr.2.b. Sic impleuit Ephraim, conuertendo hæreticos. Zach. 9. c. Explere etiam dicitur Deus in bonis voluntatem ſuam in hac vita, quum eos flagellat, vt meliores fiãt. Iob 23. d. Et replet os ſuum increpationibus is, qui dum ſubtile examen tremendi contra ſe iudicis contemplatur, amaræ ſe pœnitentiæ inuectione perſequitur. Iob 23. a. Explere autem tempus planctus, eſt conſummare labores & dolores huius vitæ. Gen.50.a. Impleti dies purgationis mulieris. Leu.12.c. completam pœnitentiam deſignare poſſunt.

Hie. ſ. Zac. 9. Gre. 4. mor. 35. & 16. mor. 14. 19.

Labores eccleſiæ.

Repleri, dicitur malis anima Chriſti, in ſuo videlicet corpore, quod eſt eccleſia: cuius mala ſua reputat. Pſ.87. Replentur quoque boni in hac vita deſpectione & opprobrio. Pſ. 122. Adimplere dicitur Paulus, quæ deſunt paſſionibus Chriſti. Coloſ.1.c. quia labores eius erant non parua pars laborum eccleſiæ, quæ eſt corpus Chriſti.

Aug. ſ. Pſ. 87.

Caſtigatio Dei.

Repletur ſanguine gladius Dei, quum per eum multa peccata puniuntur. Iſ. 34.b. Et pleni dicuntur indignatione Domini, qui grauiter ab eo puniuntur. Iſ. 51.g. Et Ieremias dicebatur plenus furore Domini, quando plenitudinem furoris eius annunciabat populo. Iere. 6. c. Et complet Deus iram ſuam, vel furorem ſuum, quando grauiter caſtigat. Vel pœnam æternam infligit. Thren.4.b. Eze.6.d. 20.b. Et implens vir indutus lineis manus prunis ad effundendũ ſuper Hieruſalem, eſt Chriſtus præparans vindictam aduerſus Hieruſalem, & aduerſus mundũ. Eze.10.a. Complet etiam Deus ſermonem ſuum & cogitationes ſuas, cùm caſtigat eos, quibus eſt comminatus. Ier.23.c. 30.d. Thre.2. f. Compleri dies aliquorum dicuntur, quando aduenit eis vindicta. Ier.25.g. Thr.4.d. Plenæ manus Moſis, & Aaron cinere. Exo.9. b. diuinã vindictam deſignare poſſunt, quæ ſecundum legem per ſacerdotes completur.

Hie. ſ. Eze. 10.

Perfecta fides, et cognitio Dei.

Impleri in omnem plenitudinem Dei, eſt perfectam Trinitatis fidem habere. Ephe.3.d. Et plenitudo Dei communicata fidelibus, eſt eius perfecta cognitio. De plenitudine autẽ Chriſti omnes accepimus. Ioan.1.b. Plenus pugillus ſimilæ, deſignat ſcientiam iuxta menſuram fidei communicatam. Leu.2.a.5.c. Alia eſt autem plenitudo libri, alia verbi: Plenitudo quoque Chriſti dicitur eſſe in eccleſia, quæ eſt corpus eius. Eph.1.b. Col.1.c.

Amb. ſ. Epheſ. 3. Aug. epiſ. 112. Gre. ſ. 1. Reg. 9.

Aug. ſ. Pſ. 62. Gre. 5. mor. 11. Arn. ſ. Pſ. 62. 79. Ori. ſ. Gen. ho. 1. Baſi. Exa. ho. 1. Hil. ſ. Pſ. 64. Iſy. ſ. Leu. 26. Gre. ſ. Eze. ho. 15. Greg. Ven. Cant. 2. tom. 1. cap. 6. Rup. 2. ſ. Apoc.

Lætitia in bonis operibus. Perficere præcepta Dei.

Repletur anima adipe & pinguedine, quando cum lætitia bonis operibus abundat. Vel cùm anima contra præſentium deſideriorum æſtum ſupernæ ſpei infuſione refouetur, & amoris Dei, abundantia colliqueſcit. Pſ. 62. Explere quoque opus tabernaculi, eſt perficere omnia præcepta Dei, & quæ ad eius cultum pertinent. Exo. 36. a. 38. c. 39. f. Replere terram eſt ſubiectum ſibi ſenſum ad meliora inſtituta conuertere: & per corpus bona opera exercere. Gen. 1. d. Pſ. 79. Replentur quoque campi vbertate, cùm viuentes ſub lege bonis abundant operibus. Pſ. 64. Et plena populo ciuitas, eſt anima virtutibus abundans. Thr. 1. a. Repleri etiã arbores pomis, eſt hominem abundare virtutibus & bonis operibus: quod eſt repleri fructibus iuſtitiæ in Chriſto. Leu. 26. a. Phil. 1. b. Col. 2. a. Plenæ etiam ſpicæ, deſignant abundantiã bonorum operum. Gen. 41. c. Idem eſt plenitudo annuæ meſſis. Ier. 3. f. Et plena ſpica dicitur eſſe, quum quis iam habet opera perfecta, & robuſta. Marc. 4. c. impletio quoque manuum ſacerdotum, multitudinem bonorum operum indicat. 2. Par. 19. g. Opera quoque plena dicuntur, quæ ſalutatem habent effectum. Apoc. 3. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. — *Exequi. Seruare præcepta.*

Implere, eſt exequi: & implet imperium Domini, qui eius ſeruat præcepta. Exo. 18. d. 34. d. 40. d. Non implens autem Saul opere verba Domini, deſignat prædicatorem agentem contra ea, quæ prædicat. Dicens autem ſe impleuiſſe, deſignat prædicatores ſuam volentes occultare libidinem 1. Reg. 1. c.

Ric. de S. Vict. de externis mali. 14. — *Humilitas in bonis operibus.*

Implet Iordanis aluei ripas, quum quis bonis operibus abundans, non ſeipſum diligit, niſi quantum conuenit, vel expedit: quod ſi excedat, eſt noxium. Ioſ. 3. d.

Hie. ſ. Iſ. 58. — *Dolere cum dolente.*

Replet animam afflictam, qui dolet cum dolente, eique quantum poteſt in neceſſitate ſubuenit. Iſa. 58. c.

Amb. de virg. 3. Aug. ſ. Ioan. tra. 57. Gre. ſ. Cant. 5. Rup. ſ. Cant. 5. — *Largitas Chriſti. Opprobria Chriſti.*

Plenum rore caput ſponſi. Cant. 5. a. deſignat largitatem Chriſti non deficientem: Vel aliter deſignat multos eſſe in eccleſia frigidos per peccatum, qui frigeſcere faciunt amorẽ Dei. Deſignatur etiam Chriſtus plenus opprobriis Iudæorum.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. & ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Eze. 1. 10. Rup. 3. ſ. Apo. — *Circundari virtutibus.*

Plena oculis animalia in circuitu. Eze. 1. e. 10. f. deſignant, quòd electus doctor, dum ardorem charitatis, dum virtutem miſericordiæ, dum zelum rectitudinis ex dono Spirituſſancti recipit, quaſi globum habitat luminis, qui eum ex omni parte circunſtantibus fulgentẽ reddit. Deſignat etiam nihil eſſe in euangeliis, quod nõ Spirituſſancti fulgeat maieſtate: & quòd omnia viuunt Deo, & enarrant gloriam Dei. Et quòd actio Sanctorum prouidentia ſolicitudinis & repletur, & circundatur, ne ſcilicet, eis vitia virtutes eſſe mentiantur. Deſignatur etiam in Chriſto, & in Sanctis cognitio, qua ſciunt vnde veniunt, aut quò vadunt. Apoc. 4. c.

Gre. 35. mor. 25. — *Perfectio iuſtorum. Conſummatio vitæ in abundãtia operum.*

Plenus dierum moritur Abraham, deſignans abundantiam virtutum perfectorum: vel futuram immortalitatem. Gen. 25. d. Idem de Iſaac. Gen. 35. d. Iob etiam moritur plenus dierũ. Iob 42. d & deſignat eccleſiam, quæ plena dierum moritur: quia ſubſequente luce ex mercede quotidianorum operum, depoſito corruptionis pondere, ad incorruptionem ſpiritalis patriæ mutatur: cui labentes anni non tranſeunt, ſed ſtantium actuum retributione ſolidantur: quia per hæc tranſeuntia tempora, id, quod non tranſit, operatur. Complent dies ſuos in bono, qui curſum præſentis temporis in recto opere conſummant. Iob 36. b.

Gre. 26 mor. 17. Gre. ſ. Cant. 5. — *Mortificatio perfecta.*

Pleni ſunt digiti ſponſi myrrha probatiſſima, quum in omni, quod agitur, mortificatio carnalitatis tenetur. Cant. 5. b.

Gre. ſ. Eze. ho. 6. Bern. Domin. 1. poſt octa. Epip. ſer. 1. & ſ. Can. ſer. 45. — *Diſcere literã legis. Inducere ad timorem.*

Implent hydrias aqua, qui literam legis diſcere curant. Item qui peccatores ad timorem inducunt Ioan. 2. a.

Glo. ord. ſ. Iſ. 42. Arn. ſ. Pſ. 95. Glo. int. ſ. Iſ. 54. Hie. ſ. Pſ. 23. — *Apoſtoli. Diuites ſeculi. Principes. Homines. Sancti.*

Plenitudo maris, dici poſſunt Apoſtoli, qui facti ſunt piſcatores hominum. Iſa. 42. b.

Plenitudo etiam maris dicuntur diuites huius ſeculi. Pſ. 95. 97.

Plenitudo terræ, dici poſſunt principes Iudæorum: aut etiam principes eccleſiæ. Et generaliter plenitudo terræ, ſunt omnes homines eam incolentes. Iſ. 34. a. Ier. 8. f. Mich. 1. a. Plenitudo etiam terræ, hoc eſt, eccleſiæ, ſunt Sancti. Pſ. 23.

Amb. ſ. Luc. 1. — *Generatio iuſtorum.*

Impletum tempus pariendi Elizabeth, dicitur, cùm iuſti generantur. In malis enim non implentur dies. Luc. 1. c.

Ori. ſ. Ier. ho. 9. — *Retributio pro meritis.*

Impleri omnem vtrem vino, eſt dari vnicuique iuxta merita, ſiue bonum, ſiue malum. Ierem. 13 b.

Hie. ſ. Eze. 43. — *Complere ſacrificia expiationis. Conſecrare.*

Implere manum altaris, quod expiatur, eſt complere ſacrificia expiationis eius ſicut complentur pro ſacerdotibus & populo, atque pontifice. Eze. 43. g. Implere etiam manum alicuius, eſt ipſum conſecrare. Iud. 17. b. impleuitque vnius filiorum ſuorum manum. Et ſuppeditare, ea quæ neceſſaria ſunt ad illud munus.

Amb. ſ. Luc. 11. Arn. ſ. Pſ. 16. Aug. epiſ. 59. Gre. 15. mor. 11. Ori. ſ. Mat. ho. 25. Hie. ſ. Eze. 16. — *Occidẽtes Iudæi Chriſtum vltra prophetas. Impleri deſideria malorum. Plena operibus mortuis. Combuſtio Hieruſalem. Errores Iudæorum.*

Impleuerunt Iudæi menſuram patrum ſuorum, quum neci Prophetarum, necem Chriſti addiderunt. Mat. 23. d. Luc. 11. g. Adimpletus etiã dicitur venter Iudæorũ de abſconditis Dei. Pſal. 16. cùm ſatiati ſunt ſanguine Chriſti & myſteriis, quæ ipſi Iudæi contempſerunt. Vel quia occultè in conſcientia puniuntur. Impletur etiam venter, quum malorum complentur deſideria. Iob 20. d. Plenæ etiam fuerunt manus Iudæorum ſanguine propter mortem Chriſti: quia impleuerunt menſuram patrum ſuorum. Iſ. 1. d. Plena ſepulchra oſſibus mortuorum, ſunt pleni operibus mortuis. Mat. 23. c. Et plena confuſione Hieruſalem, eſt anima nudata virtutibus. Eze. 16. a.

Impleta domus Domini fumo in Hieruſalem, deſignabat combuſtionem futuram

materialis templi: Vel ſynagogam repletam erroribus & ignorãtia: vel habentem obſcuram cognitionem de Deo.Iſa.6.b.

Hie.ſ.Iſ.6. Et [illegible]

Impleri omnem laguncul am vino & ebrietate,eſt omnem hominem inuolutum eſſe peccatis & erroribus,& obnoxium eſſe iræ Dei.Ier.13.b. Impleri etiam ebrietate, eſt frui voluptatibus.Iſ.56.d.Implentur oſſa vitiis adoleſcẽtię,quũ duræ cõſuetudines à vitio peſſimæ inchoationis ſumptæ ſunt.Vel dicitur,quia fortia opera in vitio molleſcũt.Iob 21.b.Hoſ.13.b.

Inuoluti omnes peccatis,& obnoxij iræ Dei. Praua conſuetudines.

[illegible] Ignota vultu. Hie.ſ.Ier.13.& ſ.Iſ.56. Gre.15.mor.4. 5.

Impleri lumbi illuſionibus,multitudinem libidinis deſignant:vel reprehenſiones, & confuſionem,qua peccator confunditur.Pſ.37.

Multitudo libidinis. Confuſio peccatorum.

Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. Baſi.ſ.Pſ.37.

Complentes filij Iſrael opus laterum in Ægypto, deſignant malè operantes ex conſuetudine.Exo.5.b.

Conſuetudo malè operandi.

Glo.int.ſ.Exod.5.

Non implent malorum filij ciuitates,cùm cogitationes malæ non perſeuerant in cordibus bonorum.Iſa.14.e.

Non perſeuerãtes prauæ cogitationes in corde boni.

Non implentur ventres auro & argento.Ezec.7.f. quia non eis ſatiatur appetitus.Et non impletur diuitiis auarus.Eccleſiaſtę 6.c.quia Iudæi non implentur ſenſibus ſpiritualibus.Vel non impletur,qui ſemper cupit diſcere.

Inſatiabilitas auari. Appetitus diſcendi.

Hier.ſ.Eccleſiaſtẽ.6.

Implens rex Aſſyriorum latitudinem terræ,eſt diabolus occupans eccleſiam in multis mẽbris.Iſa.8.b.

Occupãs diabolus mẽbra eccleſiæ.

Hie.ſ.Iſ.8.

Implentes Paleſtini terra puteos Abrahæ, ſunt Iudæi implentes legem carnalibus ſenſibus,& ſuis traditionibus.Geneſ.26.c. deſignant etiam dæmones implentes animam terrenis cogitationibus.implentur quoque terra,qui affectus habent terrenos.Pſ.73.Et implere ventrem ſiliquis,eſt occupare mentem inanibus cogitationibus.Luc.15.c. impleuerunt quoque Iudæi & hæretici hæreditatem Dei abominationibus, hoc eſt,idolorum cultu & erroribus.Ier.16.d.Pleni cincinni ſponſi guttis noctium,ſunt ſcripturæ, quæ implentur erroribus à Iudæis,& hæreticis.Cant.5.a.

Dantes Iudæi carnales ſenſus legi. Occupare mentẽ vanis cogitationibus. Cultus idolorũ.

Ori.ſ.Gen.ho.13. Bed.ſ.Gen.26. Aug.ſ.Pſ.73. Amb.ſ.Luc 15. Gre.32.mor.22. Rup.ſ.Cant.5.

Non implere manum,aut ſinum fœno.Pſ.128.eſt non laudare verba hæreticorum. Vel eſt non laudari opera exteriora,nec interiora.Vel eſt ſuperbos inueniri vacuos in iudicio.

Nõ laudare verba hæreticorum. Defectus operũ.

Arn.ẽt Hil.ſ.Pſ.128. Aug.ſ.Pſ.128.

Repleti prius,ſunt abundantes & incraſſati:vel inflati ſuperbia plenique peccatis, cũ quibus audent ad Euchariſtiam accedere.Vel ſunt Iudæi habentes à principio cognitionẽ Dei, cæteráque eius dona.1.Reg.2.a.Ad idem referuntur plena viſcera adipe.Iob 21.d.

Referti vitiis.

Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Gre.ſ.1.Reg.2. & 15.mor.28.

Replentur domus Babylonis draconibus, quum mundus impletur dæmonibus & hæreticis.Iſ.13.d.Et repletæ menſæ hæreticorum & Iudæorum vomitu,ſunt ſcholæ eorum plenæ peruerſa doctrina.Iſ.28.c.Et repleta terra idolis,eſt anima infecta hæreſibus.Iſ.2.b.Et repletæ ſanguine aquæ Dimon,deſignant doctrinam hæreticorum erroribus plenam. Iſ.15.b. Et plenæ quadrigarum ſunt valles Sion,cùm abundant ſuperbi, & hæretici. Et plena clamoris vrbs,eſt congregatio hæreticorum: quia eorum doctrina in multiloquio & clamore verſatur.Iſ.22.a.b.Et plena auibus decipula,deſignat conuenticula hæreticorum, quorum etiam domus plenæ ſunt dolo.Ier.5.g.Et repleta eſt terra adulteris,hoc eſt,hæreticis.Ierem.23.b.Et plena eſt terra iudicio ſanguinum,cùm iuſti condemnantur,vt in Iudæa.Ezec.7.g.30.c.32.b.35.b.Plena promptuaria hæreticorum dicuntur: quia ſemper habent præparata verba: quibus contendãt aduerſus fideles.Pſal.143.Replent locum ſanguine innocentum hæretici, qui ſimplices inducunt in errorem.Ier.19.b.Et repleta eſt terra ſanguinibus, & auerſione, hoc eſt,peccatis, & erroribus.Ezech.9.d.impleta domus muſcis, & locuſtis.Exod.8.10.hoc eſt, hæreticis.

Multitudo dæmonum & hæreticorum. Multitudo peruerſæ doctrinæ.

Aug.1[illegible] Dei.4 Hie.ſ.Iſ.2.13.15.22.& ſ.Eze.7. Hie.ſ.Pſ.143.

Plenum os maledictione & amaritudine, prauam conſuetudinem indicat maledicendi. Rom.3.b.qualis fuit in Iudæis.Plena voce clamauerunt fratres Chriſti contra eum, cùm Iudæi dixerunt:Tolle,tolle,crucifige eum.Ier.12.b.

Conſuetudo maledicendi.

Ori.ſ.Rom.3. Hie.ſ.Ier.12.

Implet ſtomachum ſuum ardore,qui vehementer iraſcitur.Iob 15.a.

Iracundia.

Gre.12.mor.13.

Plenæ foſſæ brucho,deſignant infernum plenum malis.Iſa.33.a. Idem deſignant impletæ ſpeluncæ leonis præda.Nah.2 d.Dicitur autem non repleri infernus.Prou.27.d. quia pœna nunquam ceſſabit:ſicut voluntas hominis perſeuerat in peccato.ibi mali replentur ignominia pro gloria.Hab.2.c.

Plenitudo inferorum.

Bed ſ.Pro.27.

Implendam ſe dicens Tyrus per lapſum Hieruſalem.Eze.26.a.hæreticos deſignat,& ſeculares:qui quando viderint hominem ſanctum per negligentiam eſſe prolapſum, gaudent & exultant,quaſi aliorum ruina,ſua ſit reſurrectio.

Gaudentes mali de ruina bonorum.

Hie.ſ.Eze.26.

Impleuerunt decorem Tyri finitimi eius:& Aradij, & Pigmæi, & Carthaginenſes impleuerunt nundinas eius.Et impleuit Tyrus populos multos.Ezec.27.a. Hæc omnia ad hæreticos referri poſſunt:Et ad mundanos,ſicut & Tyrus typus eſt mundi.

Gloria hæreticorum & mundanorum.

Glo.ord ſ.Eze.27

Plenus ſapientia rex Tyri,fuit diabolus ante peccatum.Sed interiora eius repleta ſunt iniquitate,cùm in corde recalcitrauit aduerſus Deum.Ezec.28.c.d.

Dona diaboli ante lapſum. Superbia diaboli.

Hie.ſ.Ezec.28.

Plenum torcular,dicit abundantiam malorum & iniquitatum: vt non iam amplius differenda ſit ira Dei.Ioel.3.c.

Complementum iniquitatis.

Hie.ſ.Ioel.3.

Non adimpletur ſuperbus ſicut mors: quia diabolus & hæreticus & Antichriſtus non ſatiantur in perdendis animabus.Hab.2.b.

Auiditas perdendo animas.

Hie.ſ.Hab.2.

Compleri tempus conſecrationis ſacerdotum.Leu.8.g.eſt compleri tempus huius vitæ:& dies Pentecoſtes.

Compleri tẽpus huius vitæ & Pentecoſtes.

Glo.ord.ſ.Leu.8.

Implere cornu olei,vide Cornu.

Implicare, vide Inuoluere.

Impollutus, vide Mundus.

Imponere.

IMponere, eſt ſupra ponere, & iniungere, eſt etiam imponere, decipere: de quo vide Decipere. Eſt etiam dare, Attribuere, Offerre.

Ambr. de Abr. 8. Ori. Luc. ho. 34. et 1. Leu. ho. 1. Iſy. ſ. Leu. 16. Impoſitio lignorum ſuper Iſaac, deſignat impoſitionem crucis ſuper Chriſtum. Gen. 22. a. Et imponens Samaritanus vulneratum ſuper iumentum, eſt Chriſtus portans peccata noſtra in corpore ſuo. Luc. 10. f. Imponens etiam ſacerdos manus ſuper caput vituli, deſignat Chriſtum peccata noſtra portantem. Exod. 29. b. Leu. 1. b. 16. d. Impoſitio autem manuum in ſacrificio, miniſtrabat benedictionem, aut peccatorum remiſſionem, aut ſancti Spiritus aduentum: aut expiationes intelligibiles. *Chriſtus in cruce*

Gre. ſ. Pſ. 50. Imponere etiam manus ſuper caput vituli, deſignat carnis caſtigationem. Exo. 29. b. Et imponere membra hoſtiæ ſuper ligna. Leu. 1. b. Imponit quoque vitulos ſuper altare, qui carnẽ caſtigat ad imitationem Chriſti: & qui laudat Deum in Chriſto. Pſ. 50. vt Sancti in fœlicitate offerent per Chriſtum ſeipſos Deo in gratiarum actionem. *Caſtigatio carnis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 6. Imponere quoque vaccas ſuper ligna in holocauſtum, eſt amoris flamma ea comburere, vel accendere, quę de ſcripturis intelliguntur. 1. Reg. 6. c. Imponere etiam precium, eſt iniungere pœnitentiam. Num. 18. c. *Pœnitentia.*

Iſy. ſ. Leu. 4. Imponit peccans manum ſuper caput hoſtiæ, cùm per ſemetipſum manifeſtat peccatum ſuum, & ſuam offert confeſſionem. Leu. 4. d. *Confeſſio peccati.*

Ori. ſ. Mat. ho. 7. Imponens Chriſtus manus ſuper pueros, erat eos benedicens, & per eius tactum pellebãtur mala, præcipuè dæmones. Mat. 19. b. *Benedictio Chriſti.*

Gre. ho. 29. Ber. ſer. 1. Aſcenſio. Imponunt manus ſuper ægros. Marc. 16. d. qui quoties proximos ſuos in bono opere infirmari conſpiciunt, eis tota virtute ſuccurrunt, & exemplo ſuæ operationis, illorum vitam roborant. Et qui ægras affectiones, bonis operibus operiunt. *Succurrẽtes proximis.*

Amb. de Tob. 20. Imponentes ſibi Sem & Iaphet pallium, ne viderent verenda patris ſui. Gen. 9. d. deſignãt ſubiicientes ſe ad onus verbi Dei, & propriam infirmitatem cognoſcentes, & etiam ignominiam paſſionis Chriſti venerantes. *Subiicientes ſe ad onus verbi. Cognoſcentes ſe. Venerantes paſſionem Chriſti.*

Hie. ſ. Eze. 36. Non imponit Deus famem, quum non tollit verbum Dei. Eze. 36. f. *Nõ tollens verbum Dei.*

Hie. ſ. Hoſ. 11. Impoſitæ ſunt iniquitates collo, cùm quis propter eas grauiter punitur Thr. 1. c. Et imponitur iugum, quod non auferetur, quando cum grauitate peccati veniũt ad inferos. Hoſ. 11. c. *Pœna peccati.*

Non eſſe autem impoſitum iugum vaccis, eſt non ſubiacuiſſe peccato. 1. Reg. 6. b. *Sine peccato eſſe.*

Gre. ſ. 1. Reg. 6. Ori. ſ. Mat. ho. 14. Imponentes diſcipuli veſtimenta ſua ſuper aſinam & pullum. Matth. 21. a. deſignabant honeſtatem morum ſuorum in conuerſos ab ipſis traducendam. *Tradere morum honeſtatem.*

Iſyc. ſ. Leu. 4. Impoſuerunt ſeniores Iſrael manus ſupra caput vituli, cùm principes Iudæorum occiderunt Chriſtum. Leu. 4. c. *Occidẽtes Chriſtum.*

Ori. ſ. Mat. ho. 29. Imponebant Scribæ, & Phariſæi onera grauia, & graue iugum ſuper populum, quãdo volebant legem literaliter & carnaliter obſeruari. Mat. 23. a. *Cogentes ſeruare legem carnaliter.*

Glo. int. ſ. Leui. 16. Imponere mitras, aut cidarum capitibus ſacerdotum, eſt illos ornare ſapientia. Exod. 29. b Leuit. 16. a. *Ornare ſacerdotem ſapientia.*

Imponens Abraham vtrem aquæ ſcapulis Agar. Gen. 21. b. deſignare videtur collationem legis datæ populo Iſrael. *Collatio legis veteris.*

Glo. ord. ſ. Gen. 21. Imponens Moſes vxorem & filios ſuper aſinum. Ex. 4. e. deſignat Chriſtum, qui poſuit genus humanum ſuper ſeipſum. *Chriſtus portans nos.*

Glo. int. ſ. Exo. 4. Imponentes latrones plagas deſcendenti ab Hieruſalem in Hiericho, ſunt dæmones vulnerantes genus humanum in naturalibus per peccata. Luc. 10. f. Eoſdem deſignant Ægyptij imponentes filiis Iſrael menſuram laterum. Exo. 5. b. *Dæmones vulnerãtes genus humanum.*

Glo. ord. ſ. Luc. 10. Imponere thus in ſimila, eſt confidere in propriis orationibus: ideo non erat imponendũ. Leuit. 5. c. *Confidere in propriis orationibus.*

Glo. int. ſ. Leu. 5. Imponere operimentũ ſuper tabernaculum. Exo. 40. b. eſt abſcõdere myſteria ab indignis. *Abſcondere myſteria indignis.*

Importare, quære Inducere.

Importunus, Improbus.

Importunus eſt, qui aliquid facit præter rationem loci, ſeu temporis, aut perſonarum, qui & improbus dicitur. Ecc. 18. b. 22. a. 32. a. 1. Theſ. 3. a. 2. Tim. 4. a. Ponitur autẽ improbitas amici petentis panes, in exemplum inſtantis orationis, quã debemus ad Deum facere. Luc. 11. b.

Imprecari, vide Maledicere, & Orare.

Imprimere.

Imprimere, eſt rei molli figuram aliquam inducere.

Hie. ſ. Ier. 32. Imprimi ſignum in ſcriptura emptionis, deſignat ſignum crucis, qua redempti ſumus. Ierem. 32. g. *Signum crucis.*

Improbus, vide Importunus, & Malus.

Improperare, Improperium, vide Opprobrium.

Impudens, vide Confundere.

Impudicus, quære Caſtus.

Impugnare, Oppugnare.

Impugnat aliquis ciuitatem, aut regnum, quando bello ipſum inuadit, & ſibi ſubiicere nititur: quod etiam oppugnare dicitur.

[...]ira. Impugnantes gratis erant Iudæi contra Chriſtum, quem ſine cauſa perſequebantur. Pſ. 34. 55. 119. Et mali perſequuntur bonos. *Glo. ord. ſ. Pſ. 119.*

Eccleſia. Oppugnata ciuitas, quæ tamen non vincitur, eſt eccleſia, quam dæmones & infideles oppugnant: nec tamen aduerſus eam præualere poſſunt. Ioſ. 10. b. f. 1. Reg. 23. a. 4. Reg. 18. b. Iſa. 27. a. iuxta Septuaginta. *Hie. ſ. Iſ. 27.*

Imputare, quære Attribuere. Inanis, quære Vanus.

Inaures.

INaures, ſunt aurium ornamenta ab ipſis auribus dependentia. Inauris etiam ſuper os, aut in naribus, erat circulus aureus è fronte mulierum in os dependens, & imminens naribus.

Obedientia. Præparatio ad audiendum verbum Dei. Inaures, vt ſunt ornamenta aurium inſignia, ſunt pij auditus: & poſſunt deſignare obedientiam carnis erga ſpiritum: vel obedientiam duorum præceptorum charitatis, vel præparationem ad audiendū verbum Dei. Exo. 32. a. 35. c. Iſ. 3. d. Et inaures ponderis vnius drachmę, auditionem vnius verbi diuini ſignificant: vel ipſa verba diuina, ſeu etiam intellectum: quas inaures dedit ſeruus Abrahæ Rebeccæ. Gen. 24. c. Inaurem auream dant Iob, qui obedientiā Chriſto offerunt. Iob 42. c. Ex inauribus conflatus eſt vitulus: quia ex inobedientia venitur ad idololatriam. *Ori. ſ. Exo. ho. 13. Amb. 1. Abr. 9. Hier. ſ. Iſ. 3. Phi. de ingreſ. &c. Aug. ſer. 75. Gre. 35. mor. 13. & 30. mor. 10. Bed. ſ. Gen. 24.*

Inauris etiam aurea, dici poteſt ille, qui libenter obtemperat docenti. Prou. 25. b. *Gre. Nyſſ. de vit. Moſ. Bed. ſ. Pro. 25.*

Bonus odor ſacramentorum, & bonorum operū. Inaures ſuper os, aut in naribus, deſignant bonum odorem ſacramentorum: & bonorum operum Deo acceptorum. Ezec. 16. b. Et qui viuit & laudat Deum, & ſenſus, ac dogmata diuina habet, bonum odorem exhibens Deo, circulum aureum habet in naribus: quando verò mortui ſumus, & verſamur in cœno atque ſordibus turpitudinum, habemus illam inaurem in naribus, de qua ſcripſit Salomon: Sicut inauris aurea in naribus porcæ, ſic mulieri malè moratæ pulchritudo. Prou. 11. c. Hoſ. 2. c. *Ori. ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Eze. 16.*

Inaures aureas, ſeu circulos habet in auribus, qui claudit aures ad verba detractoria, & ſimilia. Eze. 16. b. *Hie. ſ. Eze. 16.*

Idololatria. Superſtitiones. Inobedientia. Inaures, quas infodit Iacob, ſunt cultus idolorum, & ſuperſtitiones gentilium: & conuerſio ad fabulas: & malus auditus, & inobedientia. Gen. 35. a. Exo. 32. a. Iud. 8. f. 2. Tim. 4. a. *Amb. de Iacob. 7. & epiſt. 56. Bed. ſ. Gen. 35.*

Incantare.

Incantare, eſt verbis, vel ſolis, vel etiam rebus quibuſdam adiunctis, aliquid ſupra naturalem curſum moliri.

Chriſtus. Prædicatio. Incantans ſapienter, eſt Chriſtus prædicando conuertens animas. Et incantatio eſt ipſa prædicatio. Pſ. 57. Ier. 8. f. *Arn. ſ. Pſ. 57. Gre. 34. mor. 6.*

Oratio. Incantatio aduerſus ſerpentes, eſt oratio aduerſus dæmones: quæ tunc non valet, quando Deus per eos caſtigat: & iam non eſt locus miſericordiæ. Ier. 8. f. *Chry. ſ. Rom. 8.*

Deceptiones Philoſophorum. Philoſophi, & hæretici. Incantationes Ægyptiorum, ſunt deceptiones Philoſophorum: & incantatores, ſunt Philoſophi, & hæretici: qui verbis falſa demonſtrare eſſe vera nituntur. Exod. 7. d. Deut. 18. b. 2. Par. 33. a. Eccl. 12. c. Iſ. 8. d. 47. c. *Lyr. ſ. Deut. 18.*

Incaſtratura.

Incaſtratura in tabulis eſt, quæ fit, vt vna tabula alteri rectè copulari, & coagmẽtari poſſit.

Humilitas. Incaſtraturæ tabularum templi, deſignāt humilitatem, per quam proximorū charitas coaleſcit. Exo. 26. d. 36. c. *Glo. ord. ſ. Exo. 26.*

Qualitates elementorum. Deſignant etiam incaſtraturæ binæ in ſingulis tabulis, quibus cum binis tabulis ſibi adiacentibus coniunguntur, binas qualitates elementorum, quibus cum duobus vicinis elementis quodlibet elementum connectitur. Terra enim frigiditate cum aqua, ſiccitate verò cum igne colligatur. Eadem ſeries eſt in cæteris. *Geor. Ven. Can. 1. tom. 4. cap. 32.*

Incedere, quære Ambulare.

Incenſum, Thimiama.

INcenſum eſt, quod incenditur in ſacrificium: quod Græcè thimiama dicitur.

Orationes. Opera ex charitate facta. Compoſitio virtutum. Incenſum deſignare poteſt orationes, & opera ex charitate procedentia, & peculiariter orationem Chriſti. Exo. 30. 35. 37. 40. Leu. 4. 7. 16. Pſ. 65. 140. Componitur autem incenſum opere vnguentarij ex ſtacte, oniche, galbano, & thure, ſignificās quatuor genera orationum, quæ ponit Apoſtolus. 1. Tim. 2. Et dicitur thimiama ſempiternum, & thimiama gratiſſimum, eſt compoſitio virtutum: quod mixtum, & purum fit, quia quantò magis virtus virtuti iungitur, tantò incenſum boni operis ſyncerius exhibetur. Ezc. 16. c. *Amb. de Iſaac. 5. 9. Hil. ſ. Pſ. 140. Ori. ſ. Eze. ho. 7. & ſ. Leui. ho. 9. Gre. 1. mor. 39. Lyr. ſ. Leu. 4. 16.*

Spiritus Chriſti. Deſiderium redemptoris. Incenſum, quod offertur Domino, deſignare poteſt ſpiritum Chriſti immaculatum. Nu. 16. g. Eſt etiam incenſum deſiderium Redemptoris. 1. Reg. 2. f. Leui. 21. a. Luc. 1. a. Hoc incenſum offerebant olim ſancti patres, magno affectu redemptorem deſiderantes. *Ori. ſ. Num. ho. 9. Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Rica de S.Vict. de ſomno.N ab.35. — *Laus virtutum.*

Incenſi odorem latius ſpargimus, quando cuiuſque virtutis opinionem dignis laudum præconiis dilatamus. Dan. 2. g. Thimiama quoque offerunt principes, quando ſunt Chriſti bonus odor.Exo.35.b.

Arn.ſ.Pſ.65. — *Zelus cõtra hæreticos.*

Incenſum arietum,eſt zelus contra hæreticos.Pſ.65.

Hie.ſ.Eze.23. — *Abuſus donorũ Dei.*

Incenſum & thimiama Dei,offerunt Baal, & ponunt in menſa idolorum, qui donis Dei abutuntur,in iniuriam Dei largitoris.4.Reg.23.f.Hoſ.2.c.

Iſy.ſ.Leu.10. — *Sacrificium in peccato.*

Incenſum in igne alieno,eſt ſacrificium oblatum in peccato. Et legalia & prophetica dogmata in peruerſo intellectu.Leu.10.a.16.b.Iſa.1.d.

Glo.ord.ſ.Exo.30. — *Petitiones iniuſtæ.*

Thimiama compoſitionis alterius, ſunt petitiones iniuſtæ, quæ non ſunt gratæ Deo. Exod.30.d.

Incenſum ex ſimila.Leu. 6. vide Simila.

Incertus,vide Certus,

Inceſtus.

Adhærere inordinatè carni & diuitiis.

Inceſtus,eſt flagitium cum ea commiſſum, cum qua alioqui non erat futurum legitimum matrimonium,vt cum coniunctis ſanguine.

Inceſtus Lot,cum filiabus ſuis,deſignat inordinatè adhærentem carni,& diuitiis.Gen.16. g.Leu.18.c.

Inchoare,vide Incipere.

Incipere,Inchoare,Cœpiſſe.

INcipere,eſt rem aliquam faciendam aggredi,quod & inchoare dicitur.

Phil de Agricultura. — *Incipiens bene operari.*

Incipiens Noe exercere terram, deſignat incipientes bene operari, & corpus proprium virtutibus excolere.Gene.9.c.

Gre.ſ.1.Reg.14. — *Excitans compunctionem.*

Incipit Saul ædificare altare,cum prædicator in nuper conuerſis, timoris compunctionem excitat.1.Reg.14.e.

Glo.int.ſ.Mat.12. — *Examinãs prælatos ſubditos.*

Incipiens diſpenſator Ioſeph ſcrutari ſaccos fratrum Ioſeph, à maiori vſque ad minimũ. Gen.44.c.deſignat prælatum examinantem ſibi ſubditos.

Prædicare cum fructu.

Incipientes diſcipuli vellere ſpicas,deſignant prædicantes, vt colligant fructum ex prædicatione.Mat.12.a.Mar.2.d.Vel colligentes benè dicta à Philoſophis.

Ori.ſ.Mat.cap.14 — *Tentationis periculum.*

Incipiens mergi Petrus.Mat.14.d.tentationis periculum deſignat,in quo ad Chriſtum eſt confugiendum.

Gre.ſ.1.Reg. 11. — *Suggeſtio Gulæ.*

Incipiens pugnare Naas,id eſt,gula,contra Iabes,deſignat ſuggeſtionem gulæ, cum qua ſancti viri non habent fœdus.1.Reg.11.a.

Hie.ſ.Eze.9. — *Puniri miniſtros eccleſiæ.*

Incipit punitio à ſanctuario Dei,hoc eſt,à miniſtris eccleſiæ:qui eò grauius puniũtur, quò magis ad puriorem vitam obligantur.Ezec.9.c.1.Petri.4.b.

Incitare,quære Prouocare.

Inclinare,Pronus.

INclinare,eſt inflectere,præcipuè à rectitudine,quæ ſurſum tendebat, vt ſit à loco ſuperiori verſus inferiorem demittere.Pronus autem dicitur,qui in anteriorem partem eſt flexus.

Baſ.ſ.Pſ.114. Amb.de obitu Theodoſij. Hie.ſ.Dan.9. Aug.ſ.Pſ.85. Gre.ſ.Pſ.101. Ber.ſe.3.de Annũ. Cyr.5.ſ.Ioan.16. — *Intendere. Exaudire.*

Inclinat Deus aurem, vt medicus ad ægrotũ non valentem eleuare vocem.Pſ.16.30.70. 80.87.101.114.Bar.2.c.Dan.9.c.Quando exaudimur autem,dicitur inclinare aurem per miſericordiam:tunc enim condeſcendit nobis,vt faciat,quod rogatur. Inclinat autem ipſe aurem,cùm nos iacemus humiliati.Et inclinans ſe Ieſus ad ſcribendum in terram, inclinationẽ ad miſerendum deſignat.Ioan.8.a.Inclinans autem ſe ſecundò, monet ne quempiam corripiamus, niſi prius noſmetipſos diligenter examinauerimus.

Arn. & Hil.ſ. Pſ.143. Aug.de eſſen.diui. Hie.ſ.Pſ.17.143. Theop.Alex.1.paſ. — *Incarnatio.*

Inclinauit Deus cælos, cùm Verbum caro factum eſt: & cùm miſit angelos ad miniſteria hominum:& cùm præmiſit angelos & prophetas: & etiam humiliauit Apoſtolos à ſumma contemplatione ad ſimplicem prædicationem.Pſ.17.143.

Euch.ſer.ſpir.1. — *Tempus incarnationis & iudicij.*

Inclinata dies,dici poteſt tempus incarnationis Chriſti in fine ſeculorum: vel tempus propinquum iudicio.Gen.24.g.

Bed.ſ.Gen.24. Bed.ſ.Gen.33. — *Corpus Chriſti ſubiectum perſecutoribus.*

Inclinans ſe Iacob ſepties ad Eſau.Gen.33.a.deſignauit corpus Chriſti in hoc mundo ſeruire in perſecutionibus populo perſecutori.

Ori.ſ.Ier.ho.8. Aug.3.doct.Chriſt. 25.ſ.Pſ.74. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.20. Euch.q.in Pſ. — *Dans Deus pœnam & præmia. Myſteria à Iudæis ad gentes. Tranſitus à miſericordia ad iudicium.*

Inclinat Deus ex hoc in hoc,cùm dat præmia & pœnam ei, qui partim bonus eſt, partim malus,inclinat etiam calicem gratiæ ex hoc in hoc,hoc eſt,à Iudæis ad gentes: quando videlicet ſenſus ſpirituales legis tranſire facit à Iudæis ad gentes.Vel ex hoc in hoc,quum de miſericordia in iudicium diuina ſeueritate tranſitur. Inclinare autem dicitur calicem, & non euacuare,vel exinanire:quia punit cum miſericordia.Pſ.22.74.

Hie.ſ.Iſ.31. — *Subtrahẽs Deus auxilium.*

Inclinare dicitur Deus manum ſuam,cum ſubtrahit auxilium.Iſa.31.b.

Glo.int.ſ.Pſ.103. — *Firmitas eccleſiæ.*

Non inclinari terram,eſt eccleſiam fundatam eſſe,& firmatam in Chriſto.Pſ.103.

Ori.in diuer.ho.10. Gre.16.mor.11. — *Humiliari. Humilitas.*

Inclinans ſe Maria in monumento,humilitatem deſignat peccatoris reſipiſcentis.Ioan.20. b.Et inclinare oculos,eſt nullum reſpiciendo deſpicere:ſed ſe minorem,atque imparem cũctis,quos aſpicit,æſtimare.Iob 22.d.Pronitas autem conueniens eſt adorationi & humilitati Gen.17.a.19.a.33.43.48.50.Exo.4.34.35.

Gre.ſ.1. Reg.5. — *Confuſio idololatriæ.*

Pronus iacens Dagon in terra.1.Reg.5.a.deſignat,quòd autore Deo ad aſpectum fidelium

idololatria

idololatria ſimulatæ rationis imaginem non habet, qui enim pronus iacet, faciem in terram deprimit.

Suſceptio fidei. Inclinans Rebecca hydriam, deſignat ſuſceptionem fidei: & adimplentem opere credita: vel humiliantem facundiam humanam diuinæ ſcientiæ. Gen. 24. c. *Bed. ſ. Gen. 24.*

Suſcipere doctrinam. Inclinare cor, eſt ſubiicere mentem ad doctrinam ſuſcipiendam. Pro. 2. d. Et inclinare aurem, eſt depoſita ſuperbia obtemperare præceptis Chriſti: & tenere in memoria quæ dicuntur. Pſ. 44. 77. Iſa. 55. a. Ier. 7. c. Et inclinat aurem in parabolam, qui ad myſteria per Spiritum ſanctum ſuſcipienda ſe præparat, & qui loquitur, & audit, operatur, & docet. Pſ. 48. *Bed. ſ. Pro. 2. Baſi. ſ. Pſ. 44. 48. Hie. ad Principiā. Aug. ſ. Pſ. 48. 77.*

Conuerſio regū. Inclinatio regnorum, dicit conuerſionem, & ſubiectionem Regum, & Principum ad fidē Chriſti. Pſ. 45. Et inclinatur homo ad factorē ſuum, & non ad altaria, cùm conuertitur ad fidem. Iſ. 17. b. *Aug. ſ. Pſ. 45.*

Finis vitæ. Ceſſatio figurarū & mortalitatis. Inclinantur vmbræ. Cant. 2. d. quum præſens vita finitur, & cùm ceſſant allegoriæ, & obſcuritates intelligēdi ſcripturas. Itē cùm dæmones & mali in iudicio detrudentur in infernū. Item ceſſat mortalitas in Chriſto. *Gre. ſ. Cant. 2. Ber. ſ. Can. ſer. 72. Rup. ſ. Cant. 3.*

Humiliari ob pœnam Luciferi. Inclinari dicuntur ad Luciferum, qui viſa eius pœna humiliantur. Iſ. 14. d. *Hie. ſ. Iſ. 14.*

Pronus homo ad malum. Peruertere. Inclinatus paries, deſignat hominem pronum ad malum. Pſ. 61. Sic cogitatio humana prona dicitur ad malum. Gen. 8. d. Et inclinata mulier curua, deſignat grauitatem peccati deorſum trahentis: vel ſignificat Gentilitatem. Luc. 13. c. *Baſi. ſ. Pſ. 61.*

Inclinat multitudo donorum, quum per ea quis declinat à rectitudine. Iob 36. c. *Lyr. ſ. Iob 36.*

Caro, vel conciliabula hæreticorum condemnāda. Inclinata ad mortem domus meretricis, eſt vel caro eius, vel conciliabula hæreticorum, morte perpetua condemnanda. Pro. 2. d. *Bed. ſ. Prou. 2.*

Incluſor.

Doctores. Incluſor, eſt artifex, qui gemmas includit auro: & poteſt ſignificare doctores, ſacram legē exponentes, & ſenſus myſticos auro literæ, tanquam gemmas adiungentes. Ier. 35. c. *Hier. ſ. Ier. 34.*

Inclytus, Nobilis, *Inſignis*, *Præclarus*, *Ignobilis.*

INclytus, eſt excellens atque inſignis: quique veluti fulgore quodam famæ reſplendet. Eodem tendit nobilis. Inſignis autem eſt is, in quo aliqua ſunt ſigna, quibus ab aliis diſcernitur, & ſuper alios eminet, ſiue ſit in bonum, ſiue in malum: & rebus etiam inanimis, ac factis tribuitur: vt inſignis turpitudo, inſignia ſcelera.

Chriſtus. Inclytus Eccleſiæ, eſt Chriſtus caput eius. Iſa. 62. a. Inclytus factus Iacob in domo Laban, eſt Chriſtus in Eccleſia ex Gentibus. Gen. 31. a. Idem Chriſtus dicitur homo nobilis. Luc. 19. b. Ipſe nobilis in portis in iudicio. Pro. 31. c. *Hie. ſ. Iſ. 62. Ori. ſ. Mat. ho. 7. Bed. ſ. Pro. 31.*

Nobiles in Eccleſia. Sacerdotes. Apoſtoli. Inclytum pecus Iudææ, aut Eccleſiæ, ſunt nobiles eius. Ierem. 13. d. Deut. 4. B. 2. Reg. 1. c. Et nobiles populi Iſrael, ſunt ſacerdotes, tā in veteri quàm in noua lege. Nobiles quoque Hieruſalem, qui futuri non erant ibi, quando erat deſtruenda, ſunt Apoſtoli. Iſa. 5. d. 34. c. Præclara etiam hæreditas Chriſti, ſunt Apoſtoli, vel ipſa Eccleſia: & præclari in eius hæreditate, ſunt Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, cæterique in Eccleſia excellentes. Pſ. 15. Demum nobilis eſt, qui ſuperna conuerſatione conſpicuus eſt, & de mundana ruſticitate nihil habet. 1. Reg. 9. a. Et inclyta Iſrael, eſt anima. Thr. 2. a. 4. a. Ier. 3. f. Nah. 3. b. *Hier. ſ. Ier. 13. & ſ. Iſ. 34. & ſ. Pſ. 15. Aru. ſ. Iſ. 15. Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

Paſſio Chriſti. Martyrium. Præclarus calix, deſignare poteſt calicem paſſionis Chriſti, & etiam Martyrium. Pſ. 22. Itē ſacramentum altaris. *Glo. ord. ſ. Pſ. 22.*

Recta opera. Nobiles filij, dicuntur recta opera: ignobiles verò facta peruerſa. Iob 14. d. *Gre. 12. mor. 13.*

Excellens in vitiis. Diabolus. Inclytus Sichen in domo patris ſui, deſignat excellentem alios in vitiis. Gen. 34. c. Et inclyti Alexandriæ, ſunt excellentes in peccatis. Nah. 3. c. Pſ. 149. Et inclytus Pharao, deſignat Luciferum. Eze. 31. g. Inclyta autem Babylon in ſuperbia Chaldæorum, eſt ſequens ſuperbiam dæmonum. Iſa. 13. d. Et inclyta Tyrus. Ezec. 26. d.

Reſpicientes terrena. Inclyti terræ, ſunt qui in his, quæ agunt, terram reſpiciunt: ſicut inclyti cæli ſunt, qui cæleſtia intuentur. Iſa. 23. b. *Hie. ſ. Iſ. 23.*

Gloria hæreticorum. Præclaræ domus Tyri, deſignant hæreticorum gloriam. Ezec. 26. c. *Hie. ſ. Eze. 62.*

Hæretici. Ignobiles dicuntur hæretici, qui errores colunt. Iob 30. b. *Gre. 20. mor. 11.*

Initium renouationis. Inſignis dies ſolemnitatis. Pſ. 80. erat feſtum tubarum: & poteſt deſignare initium renouationis per gratiam. *Lyr. ſ. Pſ. 80.*

Alexander Magnus. Inſigne cornu hirci. Dan. 8. b. Alexandrum Magnum ſignificabat. *Glo. int. ſ. Dan. 8.*

Incolere, *Incola*, *vide Habitare*, & Aduena.

Incontaminatus, *vide* Mundus.

Incraſſatus, *vide* Adeps.

Increpare, *vide Arguere*, & *Sonare.*

Incubare, Incumbere.

Incubare, & incūbere, eſt alicui rei inniti, quaſi in ipſa cubare: & aues dicūtur ouis incubare.

Chriſtus aſſumpta natura humana, redimens homines. Incubans Eliſæus ſuper puerum, quem ſuſcitauit. 4. Reg. 4. f. deſignabat Verbum Dei factum hominem, & opus redemptionis humanæ exercens. Incumbens etiam pater filij prodigi ſuper collum ipſius, deſignat Chriſtum aſſumpta natura humana homines redimentem, quibus dedit præcepta, & iugum leue. Luc. 15. d. *Aug. ſer. 106. Hie. epiſ. Beatis.*

Glo.or.ſ.Exo.40. Incumbens nubes tabernaculo.Exo.40.d.diuinam indicat protectionem.

Diuina protectio. Incumbere ad conſolandum.Iſ.22.b.cùm Iſaias id prohibeat, malum, ſine remedio videtur innuere.

Gloſ. ord.ſ. Deut. 22. *Fouens litera ſpiritum.* Incubans auis ſuper oua,aut pullos.Deut. 22. a. deſignat hiſtoriam fouentem ſpiritualem intellectum.

Innitens fragili auxilio. Incumbens Saul ſuper haſtam.2.Reg.1.a.innitentem fragili auxilio deſignat.

Incultus,vide Agricola.

Iucurrere.

INcurrere dicitur,qui in rem aliquam incidit.

Gre.6.mor.14. *Dubitantes de diuinitate Chriſti.* Incurrerunt tenebras per diem perſecutores Chriſti,dum diuinæ virtutis miracula cernentes,de eius diuinitate dubitarunt:& in die tenebras paſſi ſunt,quia viſum in lucem perdiderant.Iob 5.c.

Glo.int.ſ.Eccl. 38. *Lapſus in peccatum.* Incurſus,à quo Deus liberat,eſt lapſus in peccatum,aut in ſcandalum.Pſ. 90. Et incurrere plagam lepræ,eſt in peccatum incidere.Deut. 24.b. Et incurrere in manus medicorum.Eccl. 38.b.eſt incidere in peccatum,vt egeant medico ſpirituali.

Incus.

INcus,eſt inſtrumentum ferreum,ſuper quod fabri ferrum cudunt,ac malleant, & vaſa diuerſa,ac inſtrumenta formant.

Ori.ſ.Ier.ho.3. Gre.34.mor.3. *Diabolus.* Incus adiuuans ad contuſionem ferri, draconem inferni ſignificare poteſt, qui æterni ſupplicij continua percuſſione tunditur:qui modò quoque percutitur,dum iuſti quique illo inſidiis vigilante,ſed doloribus tabeſcente, ſaluantur.In incude autem alia vaſa formantur. Ipſa verò tot percuſſionibus in vas aliud non transfertur.Rectè ergo Leuiathan incudi cõparatus eſt: quia nos illo perſequente componimur, ipſe autem & ſemper percutitur,& in vas vtile nunquam mutatur.Aeternæ illum percuſſioni relinquimus, & nos superni artificis manu in eius tentatione percuſſi,per illum quaſi vaſcula formata tranſimus.In ipſo enim tũdimur,vt ad vſum domus ſupernæ veniamus.Iob 41.c.Eccl.38.c. *Hie.ſ.Iob 41.* Incus cæditur,ſed non producitur:ſuperiecta edomat,immobilis autem ipſa conſiſtit:talis diabolus eſt. Fidelium enim increpationibus tunditur,Prophetarum dictis cæditur,Martyrum victoria eliditur: ſed manens rigidus,durus,indomitus,æternis addictus eſt pœnis.

India.

India,Hebraicè dicitur Hodu,id eſt,laudatio,ſiue confeſſio,aut decora, vel pulchra:eſt regio Orientalis,ſed ad meridiem vergens,vbi ſunt homines nigri.Eſther.1.a.

Gre.18.mor.30. Hie.ſ.Iob 28. *Mundus.* India producens nigros homines,deſignat hunc mundum,in quo vita hominum per culpam obſcura generatur:vel deſignat Gentilitatem nigram per infidelitatem.Iob 28.c.

Indicare,Monſtrare,Oſtendere,Demonſtrare.

INdicare,eſt manifeſtare,& palàm facere,annunciare,detegere,& docere:ac ferè idem ſunt oſtendere, & demonſtrare. Oſtendere autem,eſt quaſi ſpeciem ſeu faciem rei monſtrare. Item afficere.Pſ.59.Oſtendiſti populo tuo dura.Enarrare.Exo.4.d.Oſtendam vobis, quid agere debeatis. Experiri.Exo.9.e.Vt oſtendam in te fortitudinem meam.Indicare.Exo. 15.f. Qui oſtendit ei lignum.Probare. Iob 9. c. Si innocentem oſtendero. Reuelare. Exod. 33.d. Oſtende mihi gloriam tuam.

Generans Pater Filium. Demonſtrare dicitur Deus pater Filio omnia,ſecundùm quòd illi communicat ſuam eſſentiam per generationem Ioan.5.d.Et dicitur demonſtraſſe Filio,& quid deberet loqui, & quæ Iudæi aduerſus eum fabricarent.

Hie.ſ. Dan.9. Aug.de eſſen. diui. Thil. de Monarc. Gre.10.mor.4. Euc.ſer.ſpir.1. *Miſericordia Dei. Inſpiratio diuina.* Oſtendere dicitur Deus faciem ſuam,quum miſeretur:ſicut auertit faciem ſuam,cùm oculis eius videmur indigni.Dan.9.d.Oſtendit etiam faciem ſuam,& omne bonum, quum ſeipſum in corda hominum occulta inſpiratione inſinuat: & ad diligendum ſe amorem infundit.Exod 33.d. Oſtendit ſe ipſe, quia nulla creatura poteſt quidem Deum oſtendere,niſi ipſe oſtendat.Et ipſe oſtendit ſecreta ſapientiæ ſuæ: ad quæ non valent homines per ſe attingere.Iob 11.a.

Arn.ſ.Pſ.79. Amb.ſ. Pſ.118. ſer.6. Hie.ſ.Ier.16. Ori.ſ.Exo.ho.7. *Incarnatio.* Oſtendit etiam Deus faciem ſuam,quum Verbum Dei factum eſt homo. Pſ. 79. Oſtendit quoque miſericordiam ſuam,quum viſibilem dedit Filium ſuum.Pſ.84. Et oſtendit manum ſuam.Ier.16.d.Et ſuperabundantes diuitias gratiæ.Ephe.2. b Et ſecreta ſapientiæ ſuæ.Iob 11. a.Oſtendit quoque Deus Moſi lignum,quo dulceſcerent aquæ,quum dedit nobis Chriſtum, Dei ſapientiam,& lignum vitæ,quo omnia nobis amara dulceſcunt.Exo.15. d. Indicauit etiã Dominus Moſi,quem miſſurus eſſet poſt eum,aut cum eo ad liberandum populum. Exo.33. c.Eundem ſignificabat monſtratum exemplar Moſi,ad tabernaculi conſtitutionem.Exo. 25. a d.26.f Demonſtrat quoque Pater Filium ipſum reuelando,vt Matt.16. c. Beatus es Simon *Gre.ſ.1.Reg.16.* Bariona:quia caro,& ſanguis non reuelauit tibi,ſed Pater meus.Et cùm dixit Pater: Hic eſt Filius meus.Ita demonſtrauit Samueli vngendum in Regem,hoc eſt Chriſtum.1. Reg. 16. a.

Gre.29.mor.2. Hie.ſ.Iob 38. *Gloria caleſtis.* Monſtrauit Deus Abrahæ terram,in quam iturus erat.Geneſ.12. a.quæ cùm non nominetur,indicat terram cæleſtem.Oſtendit etiam Deus auroræ locum ſuum.Iob 38.b. cùm Filius Dei factus homo,oſtendit mentibus illuſtratis,locum æternæ patriæ: ad quem eſſet credentibus veniendum:vel cùm Deus Pater reduxit Chriſtum in cælum.

Oſtendit

Oſtenſio diſcipulorum Chriſti. Oſtendit Deus Iacob ſemen Ioſeph. Gen. 48. b. hoc eſt, diſcipulos Chriſti futuros in gentem magnam.

Dás Deus legẽ Oſtendit Deus filiis Iſrael viam per columnam ignis, & nubis. Exod. 13. d. quando dedit eis legem protegentem, & illuminantem, ac etiam communicantem, per quam poſſent venire ad terram promiſſam. Oſtendit etiam Moſes viam, hoc eſt, præcepta. Exod. 32. b. Oſtendens quoque Moſes præcepta Domini, deſignat legem, per quam nobis diuina præcepta indicantur. Exo. 18. c. *Glo. ord. ſ. Exo. 13.*

Conſulẽdus prælatus. Oſtendit Deus Samueli, quid faceret poſt vocatum Iſſai: quia nihil eſt faciendum de perſona ſubditi ſine voluntate prælati. 1. Reg. 16. a. *Gre ſ. 1. Reg. 16.*

Confeſſio Deitatis Chriſti in paſſione. Oſtendit Deus ſuper inimicos Chriſti. Pſ. 58. quando ipſo mortuo Centurio dicebat: Verè hic homo filius Dei erat: & alij reuertebantur percutientes pectora ſua. Et oſtendit aliis ſuper inimicos, quando ex derelictione inimicorum, & punitione, oſtendit quanta miſericordia vtatur erga electos. *Hil. & Aug. ſ. Pſ. 58.*

Miſericordia, & iuſtitia Dei. Oſtendit Deus virtutem ſuam in Pharaone, quum toties peccanti pepercit: & noua miracula in eius induratione fecit. Rom. 9. c. Et oſtendit potentiam ſuam contra folium, quod vento rapitur, quum mira rectitudine impetit eum, quem infirmum eſſe cognoſcit. Iob 13. d. *Gre. 11. mor. 33.*

Caſtigatio Dei. Oſtendit Deus populo ſuo dura, tum in perſecutione Martyrum, tum caſtigando, vt lanet. Pſ. 59. Oſtendit autem dorſum, non faciem, cùm caſtigat, & non miſeretur. Ier. 18. c. Oſtẽdet etiam terrorem brachij ſui, cùm in iudicio Chriſtus ſententiam condemnationis feret. Iſ. 30. g. Oſtendit quoque Deus verba ſua, quum facit impleri, quæ dixit de condemnatione malorum. Prou. 1. c. Oſtendet etiam Deus Gentibus nuditatem Niniue, cùm in iudicio deteget totius mundi peccata, & ignominiam. Nah. 3. b. *Hil. ſ. Pſ. 59. Hie ſ. Iſ. 30. Aug. ſ. Pſ. 59. Bed. ſ. Pro. 1. Hie. ſ. Nah. 3.*

Implens Deus verba ſua. Oſtendit Deus fidem in tribubus Iſrael, cum opere declarat verba ſua non eſſe inania. Hoſ. 5. c. *Hie. ſ. Hoſ. 5.*

Demonſtrare Chriſtũ in lege. Oſtendere ſe ſacerdoti, eſt monſtrare Chriſtum ſecundùm ſua opera in lege prænunciatum: vt in quo lex infirmabatur, in eo virtus intelligeretur. Mat. 8. a. *Hil. ſ. Mat. Cano. 7.*

Detegens Chriſtus inſidias diaboli. Indicans Eliſæus regi Iſrael inſidias regis Syriæ. 4. Reg. 6. c. deſignat Chriſtum detegentẽ inſidias diaboli. Non indicans autem Iacob ſocero ſuo, quòd fugeret, Chriſtus eſt clàm diabolo opus redemptionis exequens. Gen. 31. c. *Bed. ſ. Gen. 31.*

Facere erubeſcere peccatores. Oſtenditur templum Dei filiis Iſrael ad confuſionem. Ezech. 43. c. quando vniuſcuiuſque iuſti anima, quam inſpirando Deus inhabitat, quanta ſanctitate fulgeat, peccatoribus ad ſuã confuſionem demonſtratur: vt in illa bonum, quod negligunt, videant, & in ſeipſis malum, quod operatur, erubeſcant. *Gre. 24. mor. 10.*

Deuotio conuocans virtutes ad orandum. Indicans Daniel ſociis negotium, vt ſimul orarent, ne perirent. Dan. 2. c. deſignat deuotionem conuocantem ſecum ad orandum circumſpectionem, diſcretionem, & deliberationem, vt impetrare poſſit quod petit. *Ric. de S. Vict. de ſomn. Nabucho. 11.*

Indicatio nominis Tetragrammaton non facta patribus. Exo. 6. a. deſignat non tantam habuiſſe veteres cognitionem de Deo, & myſteriis, quantam poſteri habuerunt.

Prædicans Chriſtus Iudæis. Indicans Samuel omnes ſermones Domini Eli ſacerdoti. 1. Reg. 3. c. deſignat Chriſtum, & Apoſtolos prædicantes Iudæis comminationes diuinas, & ipſorum repulſionem. *Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Prædicator docens diſcipulum. Indicans Samuel Sauli omnia, quæ erant in corde eius. 1. Reg. 9. c. eſt prædicator aperiens menti auditoris id, quod cupit de doctrina percipere. Oſtendens etiam Samuel Sauli, quæ faciat. 1. Reg. 10. b. deſignat ſuperiorem prælatum docentem inferiorem. *Gre. ſ. 1. Reg. 9. 10.*

Prædicator non ſe iactans. Non indicans Saul patruo ſuo ſermonem regni. 1. Reg. 10. c. eſt prædicator non ſe iactans per inanem gloriam de his, quæ per opera oſtendit. *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Nõ quærẽs gloriam ex magno facto. Non indicans Ionathas patri ſuo audaciam aggrediendæ pugnæ. 1. Reg. 14. a. eſt non quærens gloriam ex magno facto: quique potẽs eſt iam res magnas aggredi aduerſus hoſtes, abſque ſuperioris conſilio. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Confeſſio. Oſtendens ſponſa faciem ſuam ſponſo. Cant. 2. d. eſt anima præbens ſe ſponſo examinandá, ac cum ipſo colloquens: oſtendit etiam illi faciem ſuam, cùm non erubeſcit Chriſti crucem confiteri, & cum operibus exterioribus oſtendit fidem interiorem. *Ori. ſ. Cant. ho. 4. Amb. de Iſaac. 4. Gre. ſ. Cant. 2.*

Confeſſio peccatorum. Oſtendere ſacerdoti veſtem leproſam, eſt confiteri peccata. Leu. 13. f. indicans autem Ionathas patri ſuo, quid fecerit tranſgrediendo. 1. Reg. 14. g. deſignat culpæ confeſſionem faciendam neque aggrauando, neque minuendo. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Prompta pœnitẽtia. Oſtenſionem ſolam culpæ petens Saul pro ſe, & filio. 1. Reg. 14. f. deſignat, quòd prælati perfecti cognitam in ſe culpam auſteritate pœnitentiæ inſequi ſciunt, alterius correctione non expectata. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Illuſtrans Chriſtus Ioannem in vtero. Indicat ſcientiam nox nocti. Pſ. 18. hoc eſt, Verbum clauſum in vtero Virginis, Ioannem in vtero materno latentem illuſtrauit. *Arn. ſ. Pſ. 18.*

Electio ſecundũ legem diuinam. Monſtrat Deus quem vncturus eſt Samuel. 1. Reg. 16. a. deſignans non noſtro arbitrio eligendum eſſe prælatum, ſed qualis per ſacram ſcripturam monſtratur, eligendus. *Gre. ſ. 1. Reg. 16.*

Quærere cauſam pœnæ. Indicari ſibi à Deo petit Iob, cur ita iudicetur. Iob 10. d. a. nam plerunque vir iuſtus flagella ad probationem percipit: & vitam ſuam ſubtiliſſima inquiſitione diſcutiens, quamuis ſe peccatorem ſentiat, & fateatur, pro qua tamẽ ſpecialiter culpa percutitur minimè cognoſcit, atq; eò màgis in percuſſione trepidat, quò cauſas ſuę percuſſionis ignorat. Petit vt ſemetipſũ ſibi iudex indicet. quaten⁹ quod ille animaduertẽdo percutit, hoc in ſe flẽdo & ipſe caſtiget. *Gre. 9. mor. 34.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Oſtenſuros ſe aiebant Philiſthæi rem Ionathæ. 1. Reg. 14. b.deſignantes auditores,qui ad verum eſſe conuertuntur per prædicationem doctoris. *Cōuerſi per prædicationem.*

Hie.ſ.Iſ.19. Gre.8.mor.36. Oſtendens rex Ezechias Chaldæis,nuncus regis Babylonis,omnia ſecreta, & precioſa domus ſuæ.4.Reg.20.c.Iſ.39.a.deſignat mittentes margaritas ante porcos.Eſt etiam typus hypocritarum,opera ſua laudantium: qui ea perdunt rapientibus dæmonibus, ſicut perdidit Ezechias. *Mittens margaritas inter porcos. Oſtētatio hypocritarum.*

Ric.de S.Vict. de ſecur.conſcien.6. Non indicauerunt ſapientes Babylonis regi ſomnij interpretationem.Dan 4.a.quia ſcientiarum noſtrarum diſciplinæ,vel quælibet traditiones humanæ, ad diuinorum ſecretorum diſcuſſionem,& inueſtigationem,ſufficere non poſſunt. *Inepta ſcientia humana ad diſſentiēda diuina ſecreta.*

Glo.ord.ſ.Gen.39. Oſtendens domina Ioſeph pallium eius marito.Geneſ.39.d. deſignat Iudæos volentes ſe defendere per literam legis,& accuſantes Chriſtum coram Pilato,aſſerentes eum ſecūdum legem debere mori. *Iudæi accuſantes Chriſtum.*

Hie.ſ.Ezec.20. Oſtendi iubet Deus filiis abominationes patrum.Ezech.20.a.vt oſtendantur ſimilia parentibus facere:& hæreditario malo longiſſimum funem trahere peccatorum: vt quorum imitantur vitia,eorum ſupplicia pertimeſcant. *Hereditarium malum.*

Gre.17.mor.10. Oſtendunt prudentiam ſuam plurimam,qui videri præ aliis prudentiores appetunt: vnde fit plerunque,vt quum moderatè ſapere neſciunt,etiam fatua loquantur.Iob 26.a.32.d. *Oſtentatio.*

Glo.int.ſ.Gen.3. Indicauit Adamo,quòd nudus eſſet,ipſa diuini præcepti tranſgreſſio.Gen.3.d.

Indicere.

Indicere,aliquando ſignificat denunciare: quandoque verò ſolemniter & cum quadam autoritate ſignificare.

Indicens Rex filiorum Ammon bellum filiis Iſrael.Iudit. 11.e.deſignat diabolum aduerſus fideles dimicantem.

Lyr.ſ.4.Reg.18. Indicens Manahen argentum filiis Iſrael, vt daretur regi Aſſyriorum. 4. Reg. 15.d.Et rex Aſſyriorum indixit argentum regi Ezechiæ.4.Reg.18.c.Et Pharao terræ Iuda.4.Reg.23.g. *Malitia tyrannorum.*

Indicium,vide Signum. Indigena,vide Habitare.

Indignari,vide Iraſci. Indoctus,vide Ignorare.

Inducere,Inferre,Introducere,Superinducere.

INducere,interdum eſt immittere.Pſ.65.Induxiſti nos in laqueum.Imponere. Exod. 27. a. Induces per circulos.Introducere.Gen.6.d.Bina inducere in arcam.Permittere.Gen.27.b. Et inducat ſuper me maledictionem.Inferre autem,eſt adiicere. 2. Reg.3.d.Sermoné quoque intulit Abner.Apponere.2.Reg.13.b.Infer cibum in conclaue.Colligere.1.Reg.7.g. Intulit,quę ſanctificauerat Dauid.Facere.3.Reg.21 g.Inferam malū domui eius.Gerere.1.Mac. 2.d.Intulerunt illis bellum.Iniicere.Dan.3.e.Nec quicquam moleſtiæ intulit. Introducere. Gen.8.b.Apprehenſam intulit in arcam.Obiicere.1.Macha.12.a.Intulerunt illis bellum ſabbatis.Introducere etiam,adducere.Gen.24.d.Introduxit eum in hoſpitium.Docere. Dan.1. a.vt introduceret de filiis iſrael.inducere.Gen.24.g.Introduxit eam in tabernaculum Saræ. Inuitare.Gen.43.d.introduxit eos domum.Promouere.Exo.15.d.introduces eos, & plantabis.Reficere.Cant.1.a.introduxit me Rex in cellaria.

Amb.de Ioſeph.9. Bed.ſ.Gen.24. Introducens Iſaac Rebeccam in tabernaculum Saræ. Gen.24. g. deſignat Chriſtum accipientem Eccleſiam loco ſynagogæ.Et introducens diſpenſator Ioſeph, fratres eius in domū ipſius,deſignat Apoſtolos inducentes Iudæos ad fidem,& ad Chriſtum, qui timebant credere.Geneſ.43.d. *Chriſtus accipiēs Eccleſiam loco ſynagogæ. Inducit Iudæorum ad fidem.*

Gre.ſ.Cant.1.2. Ber.ſ.Cant.ſer.49 Introduxit Rex ſponſam in cellaria ſua,& in cellam vinariam.Cant.1.a.2.a.cùm Chriſtus admittit animam ad myſteria ſacræ ſcripturæ: vel in magnum feruorem in contemplatione acceptum. *Introductio ad myſteria.*

Iſyc.ſ.Leu.4. Inferre ſanguinem vituli in tabernaculum,& in ſancta,deſignat Chriſtum per paſſionem ingreſſum in cælum,vbi eſt aduocatus noſter:qui & cicatrices vulnerum reſeruauit.Leuit.4. a.6.d.10.d.16.c. *Chriſtus per paſſionem ingreſſus in cælum.*

Gre.ſ.mor.16. Introducentes angeli Lot in domum Gen.19. b.deſignant introductionem mentis in ſecuritatem conſcientiæ poſt tentationes,& reductionem iuſti ad ſui conſiderationem; vt videat,ne quid reprehenſibile ab aduerſariis in ſe rapiatur. *Reductio mētis in ſecuritatem conſcientiæ.*

Amb. de virg 3. & ſ. Pſ.118.ſer.17. Gre.ſ.Cant.3. Ber.ſ.Cant.ſer.79. Introducens ſponſa ſponſum.Cantic.3. b. eſt anima in ſecretum mentis ſuæ Chriſtum admittens.introducit etiam eum in domum matris ſuæ,hoc eſt, in plebem Iudaicam, quando conuertetur in fine ſeculi. *Anima admittens Chriſtum in ſe.*

Hier.ſ.Iſ.66. & ſ.Mal.3. Inferentes filij Iſrael munus Domino,deſignant fideles offerentes illi animas ſuas.Iſa.66.f. Et inferentes omnem decimam, ſunt agentes gratias de percepta doctrina, primùm Deo, deinde magiſtris.Mal.3.c. *Offerentes animas Deo.*

Hie.ſ.Ier.2. Gre ſ.1.Reg.9. Ori ſ.Cant.ho.1.3. Amb.ſ.Pſ.118. Gre.ſ.1.Reg.7. Inducit Dominus in terram Carmeli,cùm dat intelligentiam ſacræ ſcripturæ.Ier. 2. b. Introducens quoque Samuel Saulem cum puero in triclinium.1.Reg.9.d.deſignat prædicatorem,qui per charitatem alios inducit in altitudiné ſpiritualis vitæ, & myſticæ intelligētiæ. Et introducens Rex ſponſam in cubiculum ſuum,eſt Chriſtus, myſticos ſenſus reuelans. Et in celā vinariam,hoc eſt,in ſecretū guſtū,& cōuiuiū ſapiētiæ.Can. 1.a.2.a.Inducere autē vectes per circulos,ſiue arcæ,ſiue altaris,eſt facere doctores adhęrere doctrinæ Euāgelicę.Ex.25.27. *Admitti ad intelligentiam myſteriorum.*

36.38.Inferre

36.38. Inferre etiam menſam in tabernaculum, eſt proponere doctrinam ſacram in Eccleſia. Exod.40.a. Et in domum Aminadab, eſt committere myſteria fidei exiſtentibus in charitate. 1. Reg.7.a.

Inferre ſimplicitatem in animā. Inferens Noe columbam in arcam, deſignat inferendam ſimplicitatem & virtutem in animam. Gen.8.b. *Amb. de Noe.18*

Venerari prædeceſſores. Introducens Ioſeph patrem ſuum ad Regem, deſignat prælatum orantem pro prædeceſſoribus, eoſque venerantem. Gen.47.b. *Lyra.ſ.Gen.47.*

Præcedēs actiua vita contēplatiuam. Introductio Liæ ad Iacob loco Rachelis. Gen. 29. e. deſignat prius exercitandam eſſe vitā actiuam, vt perueniatur ad contemplatiuam. Sic infertur aceruus tritici in tēpore ſuo. Iob.5.d. quum quis poſt multa opera vitæ actiuæ, ad vitam contemplatiuam admittitur. *Gre.ſ.mor.28.*

Contemplatio exemplorum. Introducitur in ædificium ciuitatis, qui varias diuerſorum virtutes contemplatur, vt imitetur. Ezec.40.a. *Gre.ſ.Eze.ho.13*

Aggrediēda humiliter ſublimia. Bene operari propter Deum. Introduci petens Daniel ab Arioch ad Regem, narraturus reuelationem, cùm tamē prius ad opus humile ipſe per ſe ingreſſus eſſet: deſignat vt humiliter ſublimia dicturi aggrediamur, & opus bonum recta intentione faciamus. Introducitur autem ad regiam præſentiam à duce: quando ſub quouis animi impetu, & quaſi ſub regiæ poteſtatis preſentia, per diſtricti examinis reſpectum, cor hominis ad deuotionem facilè inflammatur. Dan.2.d. *Ricar. de S.Vict. de ſomn. Nabuc.15.*

Inferentes Moſes, & Aaron aurum oblatum coram Domino, deſignant opera bona propter Deum facta, & ab eo acceptata. Num.31.g. *Ori.ſ.Num.ho.26*

Introductio Gentium in Eccleſia. Introductio in ſaluitatem. Inducere animalia in arcam Gen.6.b. eſt introducere gentiles per fidem & baptiſmum in Eccleſiam. Inducere etiam vagos in domum ſuam, eſt adducere gentiles ad Eccleſiam. Iſ.58.b. Inducit quoque Dominus in terram, ſuper quam leuauit manum, cùm introducit in Eccleſiam, vel in fœlicitatem. Exod.6.b. Et introducit in montem hæreditatis ſuæ. Exod.15.c. Et in locum, quem parauit. Exo.23.c. Et in Sion. Iere.3.c. Ezec.37.d.40.a. Infertur quoque aceruus tritici in tempore ſuo. Iob.5.d. quum quis prius hic preſſurus diſciplinę ſentit: & poſtea plenus virtutibus, ac bonis operibus, in æternam requiem introducitur. *Ori.ſ.Exo.ho.6 Hie.ſ.Iere.3. Gre.ſ.mor.28.*

Scandalizare. Inducit peccatum ſuper populum, qui dat populo occaſionem peccandi, & ſcandalum. Idem eſt inferre damnum alicui. Gen.20.c.26.b. Exo.22.a.b.32.e. Le.5.d.6.a.

Punitio Dei. Induxit Deus aquas diluuij ad punitionem peccatorum. Gen.6.c. Sic induxit locuſtam ſuper agros Ægypti. Exo.10.a. Et beſtias peſſimas, hoc eſt, dęmones. Et inducit gladium ſuper aliquos, cùm caſtigat. Et inducit malum, & contritionem. Ezech.6.a.14.e.g.32.b.33.a. Et inducit ſaccum. Amos 8.c. Inducit etiam Deus noctem. Iob.34.c. cum peccantes tradit in reproborum ſenſum, & mentis cæcitatem, in pœnam peccati: & cum mittit in tenebras exteriores. Inducit quoque Deus ventum vrentem. Exo.10.c.16.c. Inducit quoque ſuper ſenſum magnum, cum puniuit diabolum. Iſa.10.c. iuxta Septuaginta. Et inducit Dominus iram de ſancto, quia à ſanctis eius incipiet vindicta. Iſ.26.d. iuxta Septuaginta. *Hie.ſ.Eze.14. Gre.25.mor.11.12. Ori.ſ.Iſa.ho.8. Hie.ſ.Iſa.26.*

Permiſsio pœnæ Martyrum. Inducebat Deus in laqueum, cum permittebat ligari Martyres. Pſa.65. *Hila.ſ.Pſ.65.*

Separantes diſcipulos à mundanis. Inducentes Moſes, & Aaron, populum in deſertum, deſignant doctores ſeparantes diſcipulos à conuerſatione mundana. Exo.16.a.

Conuerti ad vitia. Infertur lumbare in aquam, quum quis ad voluptates, & vitia conuertitur. Iere.13.a.

Conuertere exteriora ſtudia ad ſpiritualem doctrinam. Introducuntur ſapientes Babylonis in conſpectum Regis. Daniel.4.a. quum ſecularia, & quælibet exteriora ſtudia ad ſpiritualem intelligentiam, & ſpiritualium inueſtigationē conuertimus, & exteriorum cura poſtpoſita, ſolis ſpiritualibus exercitiis curam impēdimus, ab omni euagatione ſtudia noſtra reprimentes. *Ricar. de S.Vict. de ſecurit. conſcien.4*

Modicus fructus bonorū operum propter mala. Inferunt parum, qui multum ſeminarunt. Agge.1.b. quando paruum fructum percipiunt ex paucis bonis operibus, propter multa mala permixta. *Hie.ſ.Agge.1.*

Admittens dæmones, & hæreticos. Inducens adultera alienos ſuper virum ſuum, eſt anima admittens dæmones, & hæreticos. Ezec.16.d. Idem deſignant inducentes filios alienos in ſanctuarium Dei. Eze.44.b. Inferunt etiam arcam in templum Dagon, qui ſic aſſumunt teſtamentum Dei, vt in poſteriora reſpicientes, veteri ſe vanitate non exuant. 1. Reg.5.a. Intulerunt etiam Paleſtini aurū, & argentū Dei in delubra ſua, quum Iudæi ſacris ſcripturis peruerſos dederunt ſenſus. Ioel.3.b. *Hie.ſ.Eze.16.44. Rup.ſ.Ioel.3.*

Bene operans. Inferens Iacob cibos patri ſuo. Gen.27.c. eſt benè operans ex bono naturę, cui addita fide, fit cibus gratus Deo. *Glo.ord.ſ.Gen.7.*

Delere peccata. Inducere, quandoque eſt abolere, & quaſi linendo delere. Et ſuperinducit Deus parietē, cùm reddit animi pulchritudinem, deleta peccati deformitate. Amos 7.ç. Non ſuperinduxit murum Hieruſalem, quia non iterum ędificauit. *Hie.ſ.Amos 7. Rup.ſ.Amos 7.*

Induciæ.

INduciæ, dicuntur quaſi quædam pax, vel potius ceſſatio à bello in tempus certum inter hoſtes pacta. *Gre.ſ.1.Reg.11.*

Induciæ datæ à Naas viris Iabes. 1. Reg.11.a. deſignare poſſunt nonnullam remiſſionem fieri tentationis gulæ, quando ſperat appetitus poſtmodum plenius ſatiari.

Induere, Indumentum, Veſtire, Veſtis, Veſtimentum. Amictus, Circumamictus, Superinduere, Saraballum.

INduere,& veſtire,notam habent ſignificationem,veſtes autem, & induméta ſunt,quibus tegimus corpus,ac munimus aduerſus externa incommoda,quæ etiam deſeruiunt ad honeſtatem,& ipſius corporis ornatum. Poteſt autem induere ſumi in bonum,& in malum, ſecundú id,quo quis induitur,plurimaſque recipit allegorias. Datur induere gloriá.Eccl'ici.6.d.Stola gloriæ indues cú.Et calamitatem.Iob.8.d.Induentur cõfuſione.Veſtire,inſignire.2.Re.1.d.qui veſtiebat vos coccino.Et velare.Exo.30.a. Veſtieſque illud auro puriſſimo.

Ori.ſ.Rom.13.& ſ.Ioſu.ho.10. Amb.ſ.Rom.13.& de Tob.20.& ſ.Luc.am.ſ. Gre.ſ.1.Re.4.& 2.mor.38.& 16.moral.13 & 19.mo.16. Hil.ſ.Matt.Ca.9. Beda ſ.Exod.19.

Opera.

Indumenta,& veſtes,generaliter poſſunt opera ſignificare, ſiue bona , ſiue mala , quibus quaſi induitur homo,vel anima, atque ita iubebat Iacob ſuis,vt mutarent veſtimenta , hoc eſt,exuto veteri homine , induerent nouum.Gen.24.f.35.a.Epheſ.4.f. Sic quoque iubebat Dominus lauare veſtimenta,hoc eſt,mundare opera.Exo.19.b.21.a 28.a.Et indui arma lucis, eſt ornari gratia,& bonis operibus manifeſtandis.Roman.13.d. Induitur etiá veſtibus gloriç,qui ſplendida exercet opera. Iſa.52.a. Induitur iuſtitia ſicut veſtimento , qui ſe vndique bono protegit opere,& nullam partem actionis ſuæ peccato nudam relinquit. Nam qui in aliis actionibus iuſtus eſt,in aliis iniuſtus,quaſi hoc latus cooperuit , illud nudauit, nec iam bona ſunt opera,quæ ſubortis aliis prauis operibus inquinantur.Iob.29.c.Hæc indumenta operum tollũt hçretici ab iis,quos decipiunt.Iob.24.b.Le.11.c.13.b.14.15.16.c. Veſtimenta vetera ſunt homo,vel opera veteris hominis.Ioſu.9.a.Matth.9.b.Et veſtem ſcindit,qui veterem hominem exuit. 1. Reg. 41. Et veſtimenta Iob ſciſſa,ſunt opera diſcernendo retractata. Iob.1.d.24.a.Apocaly.16.c.Veſtimenta ſponſæ,ſunt ſicut odor thuris,quia bona opera Deú orant,illique ſunt grata. Cantic. 4. c. Et veſtis ſtragulata mulieris fortis , ſunt fortia virtutis opera. Pro.31.c.veſtimenta autem ouium,quibus induuntur hypocritç,ſunt opera, quæ habent ſpeciem boni,vt oratio,ieiunium,eleemoſyna.Mat.7.b.Et veſtis nuptialis ſunt opera, quæ ſecundùm præcepta Dei implentur ex lege, & Euangelio , nouique hominis efficiunt veſtimentum.Matt.22.b.veſtiuntur parietes templi tabulis cedrinis, cùm fidei ſuperadduntur opera.3.Reg.6.c.Demum ſtudia ipſa,quæ in hac vita ſuſcipimus,quaſi veſtes ſunt,quibus homo induitur,quæ ſtudia oportet eſſe munda.

Gre.ſ.Canti.4. Beda ſ.Prou.31. Au.ſ.2.ſer.Domini in monte. Hie.ſ.Matt.22. Gre.Nyſſe.de vita Moſis.

Hier.ſ.Eze.26.& ſ.Za.14. Ber.ſer.2.in capite ieiunij. Caſſi.Iob.10.ca.21. Hie.ſ.Eze.16.& ad Nepotianum. Ori.ſ.Leui.ho.8. et ſ.Matth.ho.34. et Iſa.ho.3.

Studia. Virtutes.

Indumenta paſſim ſignificant virtutes, vt cùm circumámicta varietate ſponſa eſt variis virtutibus ornata.Pſal.44.Iob.24.a.27.b.Ezech.26.c.Zachar.14.c.Hæc ſunt veſtimenta nó ſcindenda.Ioel.2.c.Et induere Aaron,& filios eius veſtimentis ſuis,eſt ſacerdotes ornari virtutibus,tanquam ſibi propriis.Exod.20.a.35.b. 39. a.40. b. Indui autem poſt latronem , eſt prius baptizari,& à peccato mundari,vt ita ſplendeant virtutes.Le.16.b.dicuntur autem veſtes Aaron ſanctæ quia nihil vile debet eſſe in ſacerdote. Et veſtes ſacerdotis cum tintinnabulis,eſt oſtenſio bonæ conuerſationis per multiplicationem bonorum operum. Ad virtutes etiam referũtur indui ſacerdotem tunica hyacinthina,& feminalibus lineis.Le.6.8. Exo.28.g.Ezec.9.a.44.c.Veſtit etiam Deus diſcoloribus,quum variis ornat virtutibus.Ezec.16.b.Geneſ.37.c.Epheſ.4.f.Coloſſ 3.b.Et veſtimenta leproſi diſſuta,deſignant virtutes diſſolutas.Le.13.f.Veſtitur iuſtus veſtimentis,quibus abutebantur hypocritç.Iob.27. c. Veſtes non calefacientes Dauid,ſunt virtutes,quç corporali actione exercentur,quæ in ſene languent.3.Reg.1.a.Veſtire etiam Chriſtum,eſt vel virtutes acquirere,vel in eis alios inſtruere.Matt.25 c.veſtita arca intus & extra auro,deſignat ſapientiam, & munditiam vitç, quibus anima debet ornari.Idem deſignant veſtitç columnæ argento.Exod.27.37.38.Et amicti auro,ſunt ornati ſapientia.Veſtimenta ſeptem mulierum,deſignant ornatum, quem ſecum habent dona Spiritusſancti, vel virtutes,& doctrinam.Iſa.4.a.Veſtimenta quç ſternebant Apoſtoli ſuper iumenta Chriſti, deſignant vel doctrinam virtutum , vel ediſſertionem ſcripturarum , ſiue Eccleſiaſticorum dogmatum varietates,quibus niſi anima inſtructa fuerit & ornata,ſeſſoré habere Dominum non meretur.Matthæi 21.a.Mar.10.a.Luc.19.f.vel deſignant morum honeſtatem,vel gloriam Patriarcharum,veſtimenta autem in via, deſignant Prophetas de gentibus prophetantes,vel corpora Apoſtolorum,& Martyrú,conculcationi obiecta , vel gloriam Iudæorum,quam gentes calcauerunt.

Hie.ſ.Iſa.4.et ſ.Matt.21. Ori.ſ.Matt.ho.14. Hil.ſ.Mat.Ca.21. Amb.ſer.24.et ſ.Luc.19. Beda ſ.Pro.31. Gre.ſ.Pſ.50.

Ediſſertio ſcripturarum. Gloria Patriarcharum. Propheta. Corpora Apoſtolorũ,et Martyrum. Gloria Iudæorũ.

Fortitudo. Decor.

Indumentú mulieris fortis,eſt fortitudo,& decor.Pro.31.d.fortitudo ad tolerandam peruerſorum improbitatem,decor ad exercendam virtutú gratiam.Et etiam quia Sancti ex operibus iuſtitiæ ſunt fulgidi,& ex aduerſariorum apparent impugnationibus veſtiti.

Gre ſ.1.Reg.15. Amb.Exho.ad vir.

Decor virginalis. Confeſſores. Virgines.

Veſtitus deauratus Reginæ.Pſ.44.eſt decor corporis virginalis, veſtitus quidem , quia foris fulget in corpore : deauratus verò , quia præcellit dignitate. Veſtis quoque alba, qua indutus eſt Chriſtus,confeſſores,& virgines ſignificare poteſt, aut ipſam virginitatem. Luc. 23.b.Eccl'tæ.9.b.

Glo.ord ſ.Mar.15. Amb.ſ.Luc.14.22. et 1.de pœnitem. 6. et 4.de fide 1. Ori.ſ.Matt.ho.20. Hie.ſ.Iſa.4.c.52.et ſ.Ier.4 et ſ.Pſ.44. Gre.ho.38. Beda ſ.Exo.21.

Martyres. Fides. Charitas. Contemplatio.

Veſtis purpurea Chriſti,Martyres deſignabat.Marc.15.b.Et veſtimentum rubrum.Iſ.63.a.

Indumentú etiam eſt fides,vt dicitur indui loricam fidei.Ephe.6.c.Veſtis etiam nuptialis, eſt fides,& charitas,quibus qui non eſt indutus , mittitur in tenebras exteriores , vel potius eſt ipſa charitas,quia per fidem ingreditur ad nuptias, ſed ſine charitate eiicitur. Luc. 14. d. Matt.22 b. Et veſtitu coccino,qui ſanguinis Chriſti fidem aſſumpſit.Iere.4.g.Veſtire altare auro,eſt ornare mentem charitate,vel eminentia contemplationis Exod.30.a.Et veſtes gloriæ Eccleſiæ,ſunt virtutes,& fides.Iſa.49.d.52.a. Veſtis quoque Chriſti non diuiſa , eſt ipſa fides,quæ non eſt ſcindenda.Luc.23.e.Veſtitus quoque deauratus Reginç, eſt fidei,& charitatis ornamentum.Pſ.44.Et veſtis,cum qua egredi debet ſeruus,dici poteſt fides,quæ manet ante,& poſt peccatum.Exod.21.a.

Proprietates, & virtutes Chriſti. Diuinitas. Sapientia.

Tert. aduer. Mar. 4. Au. q. in Exo. 119. & ſ. Pſa. 44. 92. Amb. ſer. 3. 4. & 2. de fide. prolo. & ſ. Luc. 9. 23. Ori. ſ. Leui. ho. 12. Epiphan. 2. contra hæreſes tomo 2. Hie. ſ. Iſ. 22. & ad prin. & ſ. Ephe. 4. Ori. ſ. Mat. ho. 3. 35. Baſi. ſ. Pſ. 44. Amb. de Tobi. 10. Ori. ſ. Canti. ho. 2. Rup. 11. ſ. Apoc.

Veſtes Aaron, ſunt in Chriſto proprietates in eo confitendæ, eiuſque peculiares virtutes, & diuinitas. Exod. 28. 39. Leuit. 8. a. 16. c. Iob. 31. b. Zac. 3. a. Et indui ſacerdotē ſancta, eſt Chriſtum ornatum eſſe ſapientia, & ſcientia, & iuſtitia, &c. Iſa. 59. d. Induitur quoque Dominus fortitudinem aduerſus malos, quibus diſplicebat: decorem verò erga bonos, quibus placebat. Pſ. 92. Indutum eſt quoque brachium Domini fortitudine, hoc eſt, Chriſtus in reſurrectione. Iſa. 51. d. Induit quoque Dominus Eliacim tunica Sobnæ, quū Chriſto dat gloriam in veteri teſtamento figuratam. Iſa. 22. f. veſtitus quoque deauratus Reginæ ſponſę Chriſti, deſignat pulchritudinem ſenſuū ſacrę ſcripturæ, & ſacramenta doctrinæ variata per varias linguas, ſed cum auro ſapientiæ. Pſ. 44. Et veſtimenta Chriſti facta candida ſicut lumen, deſignant ſcripturas de eo annunciantes, quæ factę ſunt lucidę: & ſermones, ac ſcripturas Euangeliorū, gloriam eius manifeſtantes, aut vitam eius in Euangelio refulgentem. Matt. 17. Mar. 9. a. Pſ. 21. Veſtes quoque quibus induitur Chriſtus, ſunt prophetiæ vnū canentes, & vnū per omnia nunciantes, quas veſtes diuidunt hæretici, qui etiam ſpoliant Chriſtum & induunt eum falſis dogmatibus. Pſ. 21. 103. 131. Sunt etiam veſtes Chriſti verba ſanctę ſcripturę. Agge. 2. c. Et veſtimenta Chriſti, quæ fuerunt diuiſa inter milites, deſignare poſſunt peculiaria dicta ſingulorū Euangeliſtarum. Luc. 23. e. Sacra ſcriptura eſt veſtis, in qua eſt ſcriptum: Rex regum, & Dominus dominantium. Apoc. 19. c.

Sacra ſcriptura. Senſus ſpirituales.

Lex vetus.

Amb. 2. de Iacob. 2. & de Tobi. 20. Hie. ad Damaſum q. 3. & ſ. Eze. 10. Gre. ſ. Eze. ho. 6. Ber. ad milit. templi. 7. Beda ſ. Gen. 27. Rup. 3. ſ. Re. 2. & 5. de glorif. Trinit. 6.

Veſtes Eſau, quibus indutus eſt Iacob. Gen. 27. c. ſecundū Hebræos, erant veſtes ſacerdotales, & ſignificant ſcripturam legis veteris: & verbum Dei, & optima pręcepta, ac fidem. Reliquerat eas in domo, quia Iudæi hæc reliquerūt in eccleſia Et veſtes variæ, ſunt ceremoniæ legis, & alij ritus, ex quibus Iudæi, & hęretici faciunt excelſa, & idola ſubtilia, cùm fabricant errores. Ezech. 16. b. Veſtes etiam viduitatis Thamar, deſignare poſſunt ceremonialia legis, quę deponenda ſunt, vt coniungantur Chriſto, & cùm eas reſumpſit, relapſum aliquorū Iudæorū in priſtinum ritum deſignauit. Geneſ. 38. c. Et veſtis Ioſeph relicta in manu dominæ ſuæ, deſignat velamen literæ in cordibus Iudæorū relictum. Geneſ. 39. c. Veſtes etiam, quibus non calefiebat Dauid, ſunt opera legis, quæ non iuſtificabant. 3. Reg. 1. a. Veſtes etiam Eſau, ſunt dona Spiritusſancti, quæ habet Rebecca apud ſe domi, quia Spiritusſanctus diſtribuit ea prout vult.

Opera legis. Dona Spiritusſancti.

Ornari profunditate ſenſuum ſcripturæ.

Gre. 2. mor. 3 1. & 8. mora. 8. Ori. ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Amos 2.

Veſtiri Hieruſalem byſſo, eſt Eccleſiam ornari profunditate ſenſuum ſacræ ſcripturæ. Eze. 16. b. Veſtimenta quoque quæ præparat hæreticus, vel hypocrita ſicut lutum. Iob. 27. c. ſunt teſtimonia ſacræ ſcripturæ, quæ ſuis erroribus admiſcent: eis tamen veſtitur vir iuſtus, qui recta fide plenus eiſdem ſententiis ad veritatem vtitur, quibus ſe peruerſus quiſque doctum oſtendere contra veritatem conatur. Eadem ſunt illis pignerata veſtimenta. Amos 2. c.

Mutare ſermonē iuxta exigentiā auditorum.

Ori. ſ. Leui. ho. 4. Hie. ſ. Eze. 41. 44. Gre. ſ. Eze. ho. 11.

Indui ſacerdotem aliis veſtibus. Le. 6. b. Ezec. 42. c. 44. e. eſt mutare ſermonem ſecundùm exigentiam auditorū: vt Paulus ſapientiam loquebatur inter perfectos. inter ſimplices verò, Ieſum Chriſtum crucifixum. Ita induebatur Chriſtus, cùm loquebatur turbis in parabolis. Aliter ergo debent ſacerdotes ſe habere ad Deum, aliter ad populum: nec ſecreta, & profunda Dei ſunt ad populū proferenda, qui non eſt Domini ſanctitudini præparatus: ne ſi maiora ſe audierint, maieſtatem ſcientiæ ferre non poſſint, & quaſi ſolido ſuffocentur cibo, qui adhuc lacte infantiæ nutriendi ſunt.

Operimenta ſacramentorum. Sacramenta. Mundi partes.

Au. ſ. Pſ. 21. & ſ. Ioan. tract. 118.

Veſtes Iacob, quas ſcidit propter mortem Ioſeph ſibi nunciatam, deſignant operimenta ſacramentorū, quæ ſciſſa ſunt in morte Chriſti. Geneſ. 37. g. Veſtimenta quoque Chriſti, quę diuiſerunt ſibi milites, ſunt ſacramenta, quæ diuidūt hæretici: non tamen potuerunt diuidere tunicam inconſutilem, quæ eſt charitas. Pſ. 21. vel quatuor veſtimentorum partes, deſignāt quatuor mundi partes, vnde colligūtur ſaluandi, ſuper quas eſt tunica inconſutilis, quia omnes vniuntur in charitate. Vel ſunt præcepta Chriſti, quibus tegitur corpus eius, quod eſt Eccleſia, quę diuidunt inter milites Gentium, vt ſint quatuor ordines: coniugati, viduati, pręlati, & ſeparati. Mar. 15. b. Ioan. 19. d.

Præcepta. Eccleſia.

Hie. ſ. Matt. 15. Tert. aduer. Marcionem 4. Au. q. in Exo. 119. & de eſſent. diuin. & ſ. Pſ. 44. Amb. ſer. 5. & 2. de fide pro. & de ben. Patriarcha. 10. Gre. ſ. 1. Reg. 15. & 30. mor. 24. 12. mo. 5. Fus. ſerm. ſpiritu. 1. Au. 2. cōt. literas Petiliani. 104. Ori. ſ. Gene. ho. 17. Geor. Vene. Can. 2. tomo 7. cap. 17. Glo. ord. ſ. Mat. 15. Hila. ſ. Pſ. 131. Hie. ſ. Iſa. 61. et de veſte ſacerdotali.

Veſtes Aaron, hoc eſt, Chriſti, deſignant ipſam Eccleſiam: qua indui dicitur. Exo. 28. 35. 39. Leui. 8. a. 16. c. 37. b. Et hanc veſtem diuidunt hæretici. Pſ. 21. Induitur etiam Dominus decorem, cùm ad ſeipſum ſplendidas fidelium mentes, quaſi veſtimenta coniungit: & cùm mūdauit Eccleſiam in baptiſmo. Pſ. 44. 92. 103. Et induitur veſtibus ſpecioſis, quia ſanctorum Angelorum choros, quos condidit, in vſum ſui decoris aſſumpſit: & velut quandam veſtem glorioſam ſibi Eccleſiam exhibet, non habentem maculam neque rugam. Iob. 40. a. Dan. 7. c. Marc. 9. a. Veſtimenta etiam, quæ non debet ſcindere ſacerdos, deſignant Eccleſiam, qua veſtitur Chriſtus. Leui. 10. b. Amictus autem cùm ſit indumentum propinquius carni, quàm ſtola, deſignat eos qui propinquiores ſunt Chriſto. Eccl'ici 50. b. Et veſtimentum Aarō vnguento delibutum, ſunt fideles coniuncti Chriſto, & ſanctificati. Pſ. 132. Et amictus nube Angelus, eſt Chriſtus indutus Eccleſia. Apo. 10. a. Veſtimenta quoque Chriſti, quæ lauit in vino ſunt fideles, quos lauit ſanguine ſuo. Gen. 49. b. Et veſtis purpurea, qua indutus eſt à militibus, eſt Eccleſia. Marc. 15. b.

Chriſtus.

Ori. ſ. Cantic. ho. 2. Au. epiſt. 49. q. 5. & ſ. Apoc. ho. 9.

Veſtis iuſtorū, vel Eccleſiæ, dicitur ipſe Chriſtus, de quo Apoſtolus. Roma. 13. d. Induimini dominū Ieſum Chriſtum. Induimus autem eum in baptiſmo. Et veſtiti dicuntur, qui Chriſtum induerunt. 2. Cor. 5. a. Pro. 3. a. Gala. 3. d. Et veſtis ſacerdotum, eſt ipſe Chriſtus. Et dicuntur indui ſalutari, quum conformes fiunt gloriæ Chriſti. Pſ. 131. Et veſtes miniſtrorum

Gre.29 mor.16. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3 cap.7. Ber.ser.ſignũmag. Hie ſ. Agge.1. & ſ.Iob.38.

Salomonis, deſignant Chriſtum, quem induunt fideles in baptiſmo. 3. Reg. 19.a. Iob. 29. c. Pſ.64. Amicta Sole mulier, eſt Eccleſia, Chriſti diuinitate ornata, vel beata Virgo, quæ meruit operiri vndique, & circunfundi, & tanquam ipſo diuino igne concludi. Apoc.12.a. deſignatur ſpes reſurrectionis, quando iuſti fulgebunt ſicut Sol. Induitur etiam fortitudine Sion, hoc eſt, Eccleſia Chriſto. Iſa.52.a. Apo.15.d.

Amictus Dei ſicut veſtimentum, dicitur abyſſus, quia imperueſtigabilis eſt eius ſapientia, *Obſcuritas ſcripturarum.* & ponit tenebras latibulũ ſuũ, vt non indignis quibuſque ſacramenta prodantur. Pſ.101. ibi *Spiritusſanctus.* tamen, iuxta Hebraicũ, abyſſus dicitur eſſe amictus terræ. Veſtimentum etiã nubis, quo Deus operit mare. Iob.38.a. deſignare poteſt obſcuritatem ſcripturarum, aut etiam Spiritũſanctũ. *Diuina protectio.*

Hie.ſ.Eze.16

Amictus Dei, quo operit ignominiam Hieruſalem. Ezech. 16.a. protectionem eius deſignare poteſt, & miſericordiam, qua tegit peccata remittendo.

Gre.22.mor.19

Veſtitus lineis vir, eſt Chriſtus, veniens de linea ſacerdotali, & natus de Virgine, non de *Chriſtus.* corruptione mixtionis. Eze.9.a.

Gre 20.mor.24. & 27.mor.24.25. & ſ.1. Reg.15.

Veſtimenta Iob, deſignant fideles, qui ſunt veſtimenta Eccleſię. Iob.30.c. 31. c. veſtimenta *Fideles.* autem non caleſiunt ex ſe, niſi cùm iunguntur viuenti, cui coniuncta etiam ipſum caleſaciũt: ſic diſcipuli in Eccleſia coniuncti magiſtris benè viuentibus, ad amorem Dei, & exemplo actionis, & impulſu exhortationis igneſcunt. Doctores autem ſancti, dum auditores ſuos in amorem Dei proficere ſentiunt, ipſi amplius in doctrinæ virtute ferueſcunt: & quia eos ad ſumma inardeſcere, & feruere conſpiciunt, ad prædicanda bona cæleſtis patriæ validius ſuccenduntur, ſed non caleſiunt, niſi flante Auſtro, hoc eſt, fauente Spiritusſancto. Veſtitur autem Eccleſia vt ornamento fidelibus diuerſas gratias habentibus. Iſa. 49.d. domeſtici quoque eccleſiæ veſtiti ſunt duplicibus. Pro.31. c. nempe ſapientia ad repellendas hæreticas

Beda ſ.Pro.31

falſorum fratrum doctrinas, & patientia ad tolerandas apertorum hoſtium pugnas. Vel certè veſtiti ſunt duplicibus, quia promiſſionem habent vitæ, quę nunc eſt, & futuræ: nunc in peregrinatione temporali diuino auxilio, ne deficiãt, adiuti: tunc in patriæ perpetua habitatione diuinæ gratiæ viſione, vt fœlices ſemper viuant alleuati. Item domeſtici eius induti veſte, ſunt duplici, vna operis, altera mentis, fidei habentes, factorumque velamina, ſacramentis videlicet ſui redemptoris imbuti, & informati exemplis. Sic enim fit illud Apoſtoli. Galat.3. d. Quicunque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.

Geor.Vene.Cant. 2 tomo 3.cap.6.

Duplex eſt genus veſtimenti, quod veſtire debet quilibet Chriſtianus: alterum eſt baptiſ- *Baptiſmus.* matis: alterum pœnitentiæ, quæ eſt ſecunda veſtis, cooperiens nuditatem in his, qui perdide- *Pœnitentia.* runt veſtimentum baptiſmale. Et hanc veſtiuit Deus protoplaſten, & quotquot in peccata lapſi ſaluantur: quibus inquit Propheta: Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Et hoc duplici genere veſtimenti vtebatur noſter pontifex maximus Chriſtus, non pro ſe, ſed pro omnibus, quorum peccata tulit. Altera enim erat tunica inconſutilis, quæ baptiſmi veſtem ſignificat indiuiſibilem, & nunquam reiterandam. Altera erat diuiſibilis per partem & partem, & hæc ſignificat veſtem pœnitentiæ toties reſumendam, quoties homo peccat, dicente ipſo Chriſto ad Petrum, cui præcipuè facultatem dederat hãc veſtem induendi: Non dico tibi ſepties: hoc eſt, toties quoties opus fuerit. Cæterum non indui cultu ſuo, eſt etiam pœnitentiam agere. Exo.33.b. Veſtimentum quoque fidelium, eſt innocentia. Apoc.3.a. Sic veſtietur veſtimentis albis.

Beda ſ. Exo.21. Orig.ſ. Leui.ho.8 Hie.ſ.Pſ.84. Iſyc.ſ.Leui.13.

Veſtis cum qua egredi debet ſeruus, eſt confeſſio peccati, per quam ſeruitute peccati exit *Innocentia.* homo in libertatem gratiæ. Et exit cum tali veſte, cum quale intrauit: quia ita debet con- *Confeſſio.* fiteri peccatum, ſicut commiſit, cum ſuis circumſtantiis. Exod.21.a. poteſt etiam deſignare le- *Lex naturalis.* gem naturæ, quæ ſemper manet in peccatore. Et veſtimenta diſſuta leproſi, deſignant manifeſtationem errorum, & etiam tollenda eſſe operimenta peccatorum: ſed manifeſtanda eſſe per confeſſionem, ne fiat ſepulchrum dealbatum. Leu.13.f.

Dionyſ.celeſt. hierar.15. Amb.ſ.Luc.12. Tert aduer. Mar.4 Orig ſ.Leui.ho.9. Lactan lib.4.c.14 Hie.ſ.Zac.3. & ſ. Iob.38. Aug ſ.Pſ 68. Cle.Ale. ſ.ſtrom. Hier.ſ.Iſa.63.& ſ. Pſ.44.

Veſtis lucida, atque ignea in angelis, ſignificat diuinam ſpeciem in illis ſplendentem. Et *Gloria angelorũ* veſtis ſacerdotalis, eſt vis adducendi ad diuina ſecretiora ſpectacula: & totius vitæ conſecratio: veſtitus quoque liliorum, deſignat gloriam angelorum: ideo Salomon cum omni gloria ſua non eſt veſtitus ſicut vnum ex illis. Luc.12.d.

Indutus Ieſus põtifex veſtibus ſordidis. Za.3.d. eſt Chriſtus, indutus veſte alba, & coccinea, *Veſtes quibus irriſus eſt Chriſtus* quibus irridebatur: vel veſtes illæ ſordidæ, erãt peccata noſtra, quæ ſuper ſe portauit: qui ta- *Peccata noſtra.* mẽ poſtea indutus eſt mutatoriis, cũ induit mortalitatẽ. Et veſtimẽta, quæ depoſuit Chriſtus *Mortalitas.* Ioã.13.a. deſignant depoſitã mortalitatẽ, quę dici poteſt ciliciũ, quo ipſe indutus erat. Pſ. 68.

Veſtis talaris pontificis, carnem Chriſti ſignificat: quę facta eſt rubra in paſſione. Iſa. 63.a. *Caro Chriſti.* Ab his eius veſtimentis fluit myrrha, & gutta, & caſia. Pſ. 44. Et dicitur indui cilicio, cùm diuinitas latebat ſub humanitate, & malis ſolam monſtrabat humanam carnem ab eis lacerandam. Pſ.34. Corpus quoque eius veſtimentum, in quo erat ſcriptum. Rex regum, & Dominus dominantium. Apoc.19.c. vbi dicitur, veſtis aſperſa ſanguine.

Aug.ſ.Pſ.29.34 Cire ſ.Eze.ho.13 Rup.11 ſ.Apoc. Euc form.ſpiritu.1 Hie.ſ.Iob.38.& ſ. Malach.2. Gre.9.mo 29.& 20 mo.24.& ſ.Pſ.101 Iſych ſ.Leui.6 Cyril.4 ſ.Ioan.51. Rup.2 ſ.Apoc.

Veſtimenta interdum deſignant corpus humanum, quo quaſi veſtimento anima tegitur. *Corpus humanũ* Et veſtes Ægypti, ſunt corpora terrena. Exo.12.c. Et veſtimenta lauanda, eſt corpus mundãdum. Exo.16.b. Et veſtis aſperſa ſanguine, eſt caro baptizata. Leui.6.d. Iob.38.b. Malac. 2.d. Et veſtimenta quæ nos abominantur, ſunt corpora noſtra, quę nos abominabiles reddunt. Et veſtimentum, quod conſumitur. Iob.9.d.10.b.13.d.30.c. Pſ.101. Apoca.3. a. veſtimentum mixtum ſanguine, eſt corpus carnalibus deſideriis inquinatum. Iſa.9.a.

Corpora glorioſa.

Circumamicti ſtolis albis, ſunt habẽtes corpora glorioſa. Apo.4.b. Et induti arietes ouiũ, ſunt Patriarchæ, & Prophetæ, corpora glorioſa recipientes. Pſal.64. Et veſtimentum, quo Deus veſtit, eſt corpus glorioſum. Matt.6.d. ipſum eſt, quo nolunt Sancti ſpoliari, ſed ſuperindui. 2.Cor.5.a. Veſtis mutatio in Ioſeph, deſignat aſſumptionem corporis glorioſi. Gen.41.b. Induuntur Sancti iuſtitiam, quum recipiunt dotes corporis glorioſi. Pſ.131. *Hila.ſ.Pſ.64.& ſ. Matt. Hilar.ſ.Pſ.131. Iſych.ſ.Leuit.13.*

Perfectior ſtatus. Minus perfectus ſtatus.

Veſtis lanea deſignare poteſt perfectiorem ſtatum virtutis, quæ amplius calefacit: qualis eſt ſtatus virginitatis, veſtis verò linea mediocrem vitam, qualis eſt coniugalis. Leui.13. f.

Malitia ſimplicitate cooperta.

Induit veſtem ex lana linoque contextam, qui in locutione, vel actione, qua vtitur, intus ſubtilitatem malitiæ operit, & ſimplicitatem foris innocentię oſtendit. Deut.22.b. *Gre.8.mor.39.*

Vindicta Chriſti.

Veſtimentis vltionis opertus dicitur Chriſtus. Iſa.59.d. quia in iudicio apparebit malis terribilis, & iudex ſeuerus ad vindicanda peccata.

Prædicatio Ioãnis peregrina.

Veſtimentum Ioannis Baptiſtæ de pilis Camelorum, deſignabat peregrinam tunc fuiſſe prędicationem eius mundo. Matt.3.a. Mar.1.a. *Hil.ſ.Mat.Can.2.*

Mundus ſenſibilis.

Veſtis talaris pontificis, poteſt deſignare mundum ſenſibilem, ſeptem ſtellis errantibus ornatum, quinque quidem ſignatis per quinque gemmas: duabus autem, hoc eſt, Saturno, & Luna, per duos carbunculos. *Philo.3.de vita Moſ. Cle.Ale.5.ſtrom.*

Oſtendens Deus omnes ſub peccato.

Induit Dominus cælum tenebris, cùm etiã in bonis oſtendit eſſe tenebras peccati. Iſ.50.b. *Hie.ſ.Iſa.50.*

Sermo.

Veſtimentum in pignus accipit, qui ſermonem, qui proprius eſt homini, vt munimentum, indumentũ, armatura, & arx, in eo impedit, ne proficiat in ſcientiis, & eruditione. Exo.22. d. *Philo.de ſomniis.*

Inſtituta humana. Scientia moralis.

Veſtes Aegyptiorum, quas cõmodatas acceperunt filij Iſrael, deſignant conſuetudines gentium non inutiles: & inſtituta humana recta: & etiam ſcientiam moralem, quæ fideles accipiunt in vſum Eccleſiæ. Exod.3.b.12.e. Poſſunt etiam deſignare corpora cum animabus. *Au.2.doct.Chri. ſtiana.40. Beda ſ.Exo.11.*

Silentium indictum hæreticis.

Veſtis contegens os leproſi, eſt prohibitio loquendi hæreticis facta: ne errorum peſtifero halitu audientes inficiant. Le 11.e. *Glo.ord.ſ.Leu.13.*

Originalis miſeria.

Veſtis ſeminifluì, aut de quo egreditur ſemen coitus, deſignat originalem miſeriam, quæ lauanda eſt per baptiſmum. Leuit.15.c. Ad idem referri poteſt veſtimentum, ſuper quod cadit morticinium. Leui.11.e. *Glo.ord.ſ.Leui.15.*

Peccatores.

Veſtimentum habens in ſe cauſam ſuæ corruptionis, deſignat peccatores, qui in ſe habẽt vnde condemnentur. Et veſtimentum mixtum ſanguine, ſunt peccatores infecti peccatis. Et terra atteretur ſicut veſtimentum, quum peccatores condemnabuntur. Iſa.9.a.50.d. 51.b. Et homo eſt vt veſtimentum, quod comeditur à tinea. Iob.13.d. quia immunda tentatio non aliunde, ſed à ſemetipſo naſcitur: ideo more tineæ tentatio carnem, quaſi veſtem conſumit. Veſtitur quoque homo pelle, & carnibus. Iob.10.b. quia in eo quòd ad ſuperna erigitur, carnalium motuum obſidione vallatur. *Hie.ſ.Iſa.9. Gre.11.mor.25. & 9.mor.36.*

Opera peccati nõ defendentia.

Non ſunt in veſtimentum telę aranearum. Iſa.59.e. quia opera peccati non defendẽt peccatorem in iudicio, ſed potius condemnabunt. *Hie.ſ.Iſa.59.*

Corruptio operationis, aut cogitationis.

Induitur caro putredine. Iob.7.b. quum carnalem vitam, quam homo patitur, aut tabes lubricæ operationis polluit, aut ex vitiorum memoria caligo miſeræ cogitationis premit. Induta eſt etiam caro Eccleſiæ putredine, & ſordibus pulueris, quum in ea ſunt plerique qui per fidem eius ſunt membra: ſed tamen ſana, vel munda per actionem non ſunt, quia aut victi deſideriis turpibus, ad corruptionis putredinem defluunt: aut terrenis actibus dediti, puluere terrenę cupiditatis conſperguntur. *Gre.8.mor.11.*

Grauis timor.

Indui ſtupore, eſt timoris magnitudine quodammodo inſanire. Eze.26.c. *Hie.ſ.Eze.26.*

Temporales voluptates.

Veſtimentum Ioſeph, quod reliquit in manu fœminæ, deſignare poteſt temporales voluptates, quas vir caſtus relinquere debet. Gen.39.c. Sic veſtitus eſt mollibus, qui corpus habet laſciuis, & luxui deditum, aut qui mores habet laſciuos. Matt.11.a. *Hil.ſ.Matt.Ca.2. Amb.ſ.Luc.7.*

Ficta ſanctitas. Hypocriſis.

Veſtiti Nadab, & Abihu lineis tunicis, deſignant hypocritas ſanctitatem, & mundiciam oſtentantes, quam intus non habent. Leui. 10. a. Et indumentum Leuiathan, eſt ſimulatio ſanctitatis, & virtutis, cuius prætextu bonis ſe palliat, vt mala quę in eis publicè non valet, recta bonę actionis velamine ſubintromittat. Iob.41.a. vnde dicitur Satanas transfigurare ſe in angelum lucis. 2.Cor.11.c. Ad idem referuntur veſtiti loricis. Ezech.38.a. veſtis etiam peregrina, eſt hypocriſis. Sopho.1.b. *Gre.33.mor.28. Hie.ſ.Iob.41. Rup.ſ.Soph.1.*

Reuerſio ad vomitum.

Induere iterum tunicã ſemel exutam, eſt redire ad temporalia, & ad terrenos mores, vel ad peccata. Cant.5.b. *Amb.de virgi.3.*

Fœmina.

Veſtis, quæ polluitur per ſemen coitus, eſt fœmina, cũ qua quis illicitè concũbit. Le.15.b. *Gre.ſ.Canti.5.*

Seruire duobus dominis.

Veſtis texta ex duobus induitur, cùm quis ſimul vult ſeruire Deo, & diabolo, vel ſeruare legem, & Euangelium. Le.19.d. *Iſych.ſ.Leui.15.*

Imitari muliebria.

Indui virum veſte muliebri, eſt mores muliebres, & effœminatos imitari. Et è diuerſo, mulierem, veſte virili. Deut.22. a. *Iſyc.ſ.Leui.19. Amb.epiſt.15. Cle.Ale.2.ſtroma.*

Cultus errorum. Libri hæreticorũ.

Induuntur veſte peregrina, qui colunt idola, & errores defendunt. Sopho.1.b. Veſtis quoque leproſa, eſt doctrina, ſeu libri hęreticorum erroribus ſcatentes. Le.13.e. *Hie.ſ.Sopho.1. Rup.2.ſ.Leui.13.*

Maledictio malorum.

Induunt mali maledictionem, vt boni induunt Chriſtum Pſ.108. Galat.3.b. Et induuntur confuſione, ſicut diploidę, qui contemnunt ſeruantes quatuor Euangelia. Pſ.108.131. *Arno.ſ.Pſ.108.*

Promiſſio falſa hæreticorum. Defenſores hæreſum.

Induuntur idola hyacintho, cùm hęretici promittunt cæleſte regnum adhærentibus ſuis erroribus. Iere.10.b. Idem deſignant Aſſyrij veſtiti hyacinthinis. Ezec. 23.a. veſtimentum au- *Hie.ſ.Eze.44. Hie.ſ.Ier.10. & ſ.Iſ.30. & ſ.Eze.23. Gre.16.mor.3.*

tem auri conflatilis, deſignat munimenta hæreſum. Iſ.30.c. veſtes quoque nudorum, ſunt errores deceptorum ab hæreticis. Iob. 22.a.

Gre. 18. mor. 15. Veſtimentum nubis, quo operit Deus mare. Iob.38.a. deſignat cæcitatem, & ſtultitiã crudelium perſecutorum Eccleſiæ. Interpoſita enim caligini infidelitatis ſuæ, perſpicuam veritatis lucem videre non ſufficiunt: & id, quod agunt per crudelitatis impulſum, per cæcitatis ſuæ meritum non agnoſcunt. *Cæcitas perſecutorum Eccleſiæ.*

Chry. de Iephte. Veſtimenta quæ ſcidit Iephte, ſunt malæ cogitationes temporalium, quæ velant animam. Iudic.11.f. *Malæ cogitationes.*

Saraballum, eſt indumenti genus, quod putant aliqui eſſe veſtes fluxas, & ſinuoſas, aut veſtes pelliceas. Dan.3.g.

Indulgere, vide Parcere.

Induſtria, Induſtrius.

INduſtria, eſt promptitudo quædam ingenii, & habilitas ad aliquid faciendũ: & induſtrius eſt diligens, multæque induſtriæ.

Induſtrius vir ad colligenda, & diſpenſanda frumenta in Aegypto, eſt Chriſtus, & eius prędicatores. Gen.41.d. qui etiam induſtrij ſunt, ad paſcendos greges fidelium. Gen. 47. b. Ioſu.10.b. 3 Reg.12.c. 2. Par.24.d.32.a. *Chriſtus. Prędicatores. Diligẽtia ad eligendũ ſacerdotẽ.*

Gre. ſ. 1. Reg. 9 De induſtria reſeruatus armus Sauli. 1. Reg. 9.d. indicat magnam eſſe habendam conſiderationem, antequam quis in ſacerdotem, aut prędicatorem eligatur. Ideo ait Paulus 1. Tim. 5. Manus nemini citò impoſueris.

Glo. ord. ſ. Ruth 2. Gre. 25. mor. 16 De induſtria proiicientes manipulos meſſores Booz, vt colligeret Ruth, deſignãt tranſlationem doctrinæ legis, & myſteriorum ad Gentes per miniſterium Apoſtolorũ, ex præcepto Chriſti. Ruth 2.c. *Tranſlatio doctrinæ legis ad Gentes.*

Induſtria Holophernis, typus eſt calliditatis diaboli. Iudith 11.b. *Calliditas diaboli.*

Quaſi de induſtria receſſerunt à Deo, qui non ſolùm bona non faciunt, ſed etiam eadem cognita, viuendo deſpiciunt. & in aliis ea deteſtantur, & perſequuntur. Iob. 34.c. Per induſtriã quoque occidere hominem, eſt ſcienter aliquem ſcandalizare. Exod.21.b. *Deſpicientes bonum cognitum. Scandalizare.*

Inædia, vide Eſurire.

Infamis, quære Fama.

Infans, Infantia.

INfantia, eſt prima hominis ętas imbecillima, nondum fari valens, neque in aliquo ſibi vtilis, niſi materno foueatur auxilio, & facilè timore perturbatur, & laruis.

Infans ab vbere dicitur Chriſtus, Deus, & homo. Iſ.11. b. Ipſe eſt ab infantia Nazaræus, per Samſonem deſignatus. Iudi.13.a. *Chriſtus.*

Gre. 17. mor 13. Ori. ſ. Matt. ho. 15 Aug. ſ. Pſ. 8. Ambr. ſ. Ier. 53. Infantes dicuntur, qui nouam in Chriſto inchoant vitam, & nuper baptizati ſunt. Matt. 21.b. Pſ.8. Zac.8.a. *Nuper baptizati.*

Infantia, etiam eſt ſimplicitas Chriſtiana, & infans ab vbere dicitur, qui paruulus eſt malitia. Iſa.11.b. Infantia autem eſt in eis, quibus lacte opus eſt, & ſolidiorem doctrinam percipere nequeunt: vnde obuolui pannis infantiæ dicuntur. Iob.38.b. *Simplicitas Chriſtiana.*

Cle. Ale. 1. pada 6 Beda ſ. Pro. 1. Infantes erant Iudæi ſub lege, quum regebantur timore, & non ſecus ac laruis pueri timore perturbabantur. Et infantia erat lex vetus, & ceremoniæ, quę Iudæi vt infantes diligebant. Prou.1.c. *Iudæi. Lex.*

Beda ſ. Exo. 2. Infantulus intra fiſcellã, erat lex Iudęorum, traditionibus ſepta, & erat infans ex Hebręis, quia lex nutrita, & nata eſt inter eos. Exo.2. a. Erat autem infans apud illos, qui non capiebant robuſtiores ſenſus.

Infans octo dierum circumciditur, hoc eſt, octo annorum: quia tunc incipit homo vti ratione. Gen.17.b. Leui.12 a.

Infantulus Samuel, deſignat eum, qui adhuc regi debet ab alio. 1. Reg. 1. d. 1. Ioan. 2. d. *Indigens regi ab alio.*

Infantes oblati Chriſto, deſignant Gentiles ad fidem venientes. Matt.19.b. *Gentiles.*

Hil. ſ. Mat. Ca. 19 Hie. ſ. Iſa. 65. Infans dierum non erit in fœlicitate, hoc eſt, imperfectus, & ignarus, quia omnes ibi erunt docti à Deo, & perfecti. Iſa.65.c. *Imperfectus.*

Infantia generis humani, fuit ab Adam vſque ad Noe: & vt infantia deletur obliuione, ſic illa ętas deleta eſt diluuio. *Ab Adã vſque ad Noe.*

Au. 16. ciui. 43. Ab infantia timere Deũ laudabile. 3. Re.18. c. Tob. 1.b.2.c. Iob.31.b. Eze.4.d. 2. Tim. 3.d.

Cle. Ale. 1. pada. 5 Infantes in malum dicuntur, qui fluctibus agitantur, & circumferuntur omni vento doctrinæ in pręſtigiis hominum: vt νηπιος eſt inſipiens. 1. Cor.13.14.

Hie. ſ. Iſa. 13. Infantes hæreticorum, ſunt recentes in eorum hæreſi. Iſa.13.c. *Recẽtes in hæreſi.*

Glo. ord. ſ. Gen. 46 Paſtores ab infantia, erant fratres Ioſeph. Gen.46.d. ſequentes ordinem naturæ, qua homines præſunt pecoribus. *Mali conſtantes.*

Glo. ord. ſ. Mar. 9. Ab infantia lunaticus. Marc.9.c. deſignat gentilem populum, ab initio colentem idola, & immolantem filios. *Gentilis populus.*

Infatuare, vide Stultus. *Inferre, vide Inducere.*

Inferi, Infernus.

INferi,ſeu infernus,eſt locus infra terram, & carcer vbi animæ damnatorum, & dæmones puniuntur: dictus infernus,quia infra nos eſt. Pſ.29.28.114.140.Prouer.2.d.8.d.9.d. dicitur autem infernus inferior,comparatus ad limbum,vbi Sanctorum animæ detinebantur. Pſal.85.Iob.21.b. vel infernus inferior dicitur ad comparationem ipſius peccati in hac vita. Poteſt etiam infernus inferior dici, ad comparationem huius mundi, qui eſt velut infernus ſuperior, quia etiam in hoc regnat mors,& miſeria,ideo etiam à corpore mortis huius optabat Apoſtolus liberari. Dicitur autem infernus nouiſſimus,vbi eſt pœna æterna. Proue.15.c. Infernus etiam dicitur mors.Pſa 17.dolores inferni circundederunt me. Obſtinatio.Pſ.6.In inferno autem quis confitebitur tibi? Sepulchrum. Pſ.48.Veteraſcet in inferno à gloria eorum.Vorago.Num.16.d.deſcenderunt viuentes in infernum.
Gre. 2.mor.7. Hie. & Aug. ſ. Pſalm 85. Beda ſ. Pro. 15.

Limbus. Inferi etiam eſt limbus, vbi ſancti Patres ante Chriſti paſſionem detinebantur: quò dicebat Iacob ſe lugentem deſcenſurum. Gene.33.c.42.c.44.g.Pſ.48.Et dicitur infernus profundiſſimus, comparatus videlicet ad cæleſtia: non quia non ſit alius profundior.Iob.14.c.17.c. d.Ion 2.a.
Baſi. ſ. Pſ.48. Gre.12.mora.7.& 13.mor.22.

Diabolus. Infernus aliquando dicitur ipſe diabolus, qui pœnas exequitur in malos. Iſ.14.b.28.d. Et infernus eſt nudus coram Deo,hoc eſt,diabolus, & ſocii damnationis eius,quorum cogitationes prauæ non poſſunt latere Deum.Iob.26.a.Pro.30.c.
Hie. ſ. Iſa 14. Gre.17.mor.11. Beda ſ. Pro.30.

Peccata. Inferni pericula, ſunt peccata, per quæ quis in infernum truditur.Pſ.114.

Erroris obſcuritas. Inferi aliquando dicunt obſcuritatem erroris, vt cùm Dominus deducit ad inferos,& reducit,quia permittit cadere in errorem, à quo poſtea reuocat. 1.Reg.2.a.Et ipſa cæcitas,quæ peccantem inuoluit,infernus dicitur.Pſ.6.
Gre. ſ. 1.Reg 2. Aug ſ. Pſalm 6.

Deſperatio. Infernus præterea ſignificare poteſt deſperationem, de qua dicitur Iob.7.b. Qui deſcendit ad inferos,non aſcendet:quia qui poſt peccatum molle deſperationis obruitur,poſt mortem in inferni ſupplicio ſepelitur, & via iam reuerſionis illi præcluditur: de hoc Pſ.6.In inferno quis confitebitur tibi? hoc eſt,in deſperatione? Et Prou.18.a. Impius cùm in profundum venerit peccatorum,contemnit.
Gre.8.mor.14.

Homo. Infernus dici poteſt homo,cùm tentationum ſuarum caligine perturbatus in infimis iacet. Iob.11.b.
Gre.10.mor.10.

Locus inferior. Infernus aliquando dicit locum inferiorem,vt Pſ.138. Si deſcendero in infernum,ades. Et Iſ.7.b.Pete tibi ſignum à Domino Deo in profundum inferni.
Glo.ordi. ſ. Pſ.138

Inferior, Infimus, Infra.

Inferior locus eſt ſuperiori contrarius, & dicitur inferior ille, qui centro terræ propinquior eſt.

Auditores. Inferius pauimentum quàm porta templi.Ezech.40.e.deſignat in Eccleſia auditores inferioris meriti,quàm erant Apoſtoli.
Gre. ſ. Eze. ho.18.

Humilitatis officia. Inferior locus poteſt ſignificare humilitatis officia. Pſ.38.
Hila ſ. Pſ.38.

Senſus terreni. *Infernus.* Inferiora terræ dici poſſunt ſenſus terreni,& profundum ſtultitiæ,& terrenæ cupiditates, & inferiora corporis:vel etiam ipſe infernus.Pſ.62.
Ori ſ. Num. ho.11. ſ. Cant. ho.4.

Limbus. Inferiores partes terræ, in quas deſcendit Chriſtus, limbum deſignare poteſt. Epheſ.4.b.
Arno. & Hila. & Aug ſ. Pſ.62. Amb. ſ. Epheſ.4.

Doctrina hæreticorum. Inferior piſcina, deſignat doctrinam hæreticorum, quæ ſemper inferioribus hæret. Iſaiæ.22.c.
Hie. ſ. Iſa.22.

Inferior iunctura rationalis pontificis.Exod.28.d.

Timor. Inferior mola.Deut.24.c.timorem ſignificare poteſt:& tollit molam inferiorem,qui peccanti promittit impunitatem.
Glo.ord. ſ. Deu.24

Inficere.

Inficere,eſt tingere,& imbuere. item vitiare,ſeu maculare,& etiam venenare.
Glo.ord. ſ. Leui.13.

Terra to maculatus. Infecta veſtis leproſa,eſt corpus,vel ipſe homo peccato maculatus.Leu.13.c.Terra quoque dicitur infecta ab habitantibus in ea, propter peccata.

Inficiari, vide Negare.

Infinitus.

Infinitum finito contrarium eſt, quod non habet finem, ſiue magnitudinis, ſiue multitudinis. Et Deus dicitur infinitus, ſicut immenſus ſecundum ſuam ſubſtantiam, & quia nullo loco, nec intellectu claudi, vel comprehendi poteſt.

Infirmare, Infirmus, Æger, Ægrotus, Languidus, Debilis, Imbecillis, Inualidus, Infirmitas, Morbus.

Infirmus eſt,qui caret viribus præcipuè propter morbum,qui & ęgrotus,& languidus dicitur. Inter infirmum, & ægrotum,id eſt,male habentem,hoc videtur intereſſe:nam infirmo ne quid mali accidat, cauendum eſt:ægrotus autem,aut languens, aliqua mala qualitate affectus eſt. Infirmari eſt etiam deiici. Pſ.9.Infirmabuntur, & peribunt à facie tua: debilitari. Pſalm.25.In Domino ſperaui,non infirmabor. Infirmus, fragilis. Sapi.9.a. homo infirmus, & exigui temporis.

Non infirmata dicitur manus Domini,nec inualida eſſe,quia in Chriſto eſt diuina virtus,

cum ſit ipſe Deus, in quem nulla cadit imbecillitas. Num.11.c. Et non infirmata veſtigia, ſunt exempla Chriſti habentia virtutem in Eccleſia. Pſ.87. *Virtus Chriſti.*

Ori.ſ. Mat.ho.34. Aug.ſ. Pſ.86. — *Infirmatus Chriſtus in membris.* Infirmus autem dicitur Chriſtus, cùm aliqua eius membra per peccatum infirmantur. Mat.25.d. Et oculi eius languerunt præ inopia, cùm in paſſione Apoſtoli ob defectum luminis, deliquium in fide paſſi ſunt. Pſ.87. *Defectus fidei Apoſtolorum.*

Gre.ſ.Cant.2.5. — *Deſiderium perfectionis.* Languet amore ſponſa. Cantic.2.a.5.c. quum anima tota intentione perquirens cæleſtia, dum in carne viuit, perfectionem non inueniens, fatigata in deſiderio ſuo requieſcit.

Gre.4.mor.39.& ſ.4.Reg.1. Ori.ſ.Mat.ho.35. & ſ.Pſ.17.ho.3.& ſ.1.Reg.1. Philo. quod Deus ſit immutabilis. — *Infirmitas carnis ad ſpiritualia.* Languens Daniel, deſignat quòd cùm ad virtutem mens aſtringitur, à fortitudine propria caro laſſatur. Daniel 8.g. Sic caro eſt infirma, cùm ſpiritus eſt promptus, quia non poteſt aduerſus ſpiritum inſurgere. Mat.26.d. Infirmata quoque, quæ prius erat fœcunda, eſt caro, cui tolluntur vires, ne producat vitia. Et Babylon, ne pariat amplius filios gehennæ. Infirmata etiam fœcunda, eſt anima carnalis, quæ malè operando deficit. 1.Reg.2.a.

Ber.epiſ.42. Aug.ſ.Pſ.57. — *Humilitas.* Infirmitas, in qua perficitur virtus, eſt humilitas, ſine qua virtutes ſunt imperfectæ. 2.Cor.12.c. Sic infirmari dicuntur, qui prius ſuperbi, poſtea conuerſi agnoſcunt infirmitatem ſuam. Pſalm.57.

Ori.ſ.Rom.14. Hila.ſ.Pſ.67. Aug.de paſto.5. — *Minus fortes.* Infirmiora terrę, dici poſſunt minus fortes in eccleſia. Gen.42.b. Et infirmus in fide eſt, qui nondum plenam habet fidem: vt cùm negauit Petrus, & qui nondum exercitatos habet ſenſus ad omnia intelligenda. Et debilitatum dicitur in fide vacillans. Exod.22.c. Pſ.67. Iſa.33.b. Rom.14.b. Infirmo, ne accidat tentatio, quæ eum frangat, timendum eſt: languens autem iam cupiditate aliqua ægrotat.

Hie.& Aug.ſ. Pſ.67. Euch.q.in Pſ. — *Apoſtoli. Eccleſia. Lex vetus.* Infirmata hæreditas Dei erat cùm Apoſtoli fugerunt in paſſione: quam perficit Deus, quum poſt reſurrectionem eos roborauit. Pſa.67. vel eſt eccleſia ſeu populus ex ſe infirmus, indigens perfici per Chriſtum. Vel erat lex, quę infirmabatur, quia non implebatur per tranſgreſſionem Iudæorum, quæ etiam infirmos faciebat, minando pœnam, & non adiuuando per gratiam: ſed adueniente Euangelij luce & gratia, lex ipſa completa, & perfecta eſt. Eucherius legit infirmata pluuia, hoc eſt, lex.

Hie.ſ.Iſ.33.& ſ. Ierem.15. Gre.ſ.1.Reg.2. Aug.17.ciu.Dei.4.& ſ.Pſ.106. — *Iudæa.* Infirmata terra, eſt Iudæa. Iſaiæ 23.b. Et infirmata, quæ prius erat fœcunda, dicitur ſynagoga, quæ iam non amplius generat filios in fide. 1. Regum 2.a. Pſalm.106. Ieremiæ 15.b. Ægrotans Iacob, languentem ſynagogam, & prope interitum exiſtentem deſignauit. Geneſ.48.a.

Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Gre.ſ.1.Reg.2. Aug.17.ciu. Dei.4. Ori.ſ. Exo.ho.7.& ſ.Mat.ca.14.& ho.4. Hil.ſ.Mat.ca.14. — *Gentiles.* Infirmi, qui accincti ſunt robore, ſunt gentiles, qui Chriſtū induerunt in baptiſmo, & fortes facti ſunt. 1. Reg.2.a. Et Apoſtoli qui tempore paſſionis infirmi erant, & per aduentum Spiritus ſancti accincti ſunt robore. Matt.26.d. Et angeli humiles, & cognoſcentes ſe ex ſeipſis nihil poſſe, ſed in Deo ſunt fortes. Item qui dicunt Deo. Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum, accinguntur robore à Deo.

Arno.ſ. Pſ.104. Hie.ſ.Iſa.1. Aug.epiſ.59. & ſ. Ioan trac.17. Cyril.7.ſ.Ioan.5. Gre.ſ.1.Reg.14. — *Peccata. Debilitas operandi.* Infirmitas animæ, eſt peccatum, & languores Aegypti, ſunt opera carnis. Exod.15.d.23.d. Pſ.6.15.26.104. Iſ.1.b. Eze.34.a. Hoſ.5.b. Et hos languores noſtros tulit Chriſtus, cùm pro nobis paſſus eſt. Iſ.53.a. Lāguentes autem in porticibus probaticæ piſcinæ, erant peccatores ſub lege, quos ſanare lex non valebat, ſed prodebat. Ioā.5.a. Infirmitas quoque, dicitur veternum infidelitatis. Mat.14.b. Et omnis lāguor ſeu infirmitas, quam curauit Ieſus, refertur ad infirmitates animarum ſpirituales, ſecundum differentias paſſionum. Debiles quoque ſunt qui laborare ſatis pro æterna vita non poſſunt. Luc.14.c. Et infirmari dicitur manus, quæ deficit in operatione virtutum. Leui.25.c. Et debilia genua, deſignant virtutem animi inhabilem ad proficiendum. Deutero.7.c.15.d. Eccl'i.25.d. Iſa.35.a.38.a.39.a. Thre.1.c. Ezec.34.a. Mala.1.d. Mar.6.b.16.d.

Gre 5. mor.29. — *Peccator.* Aegrotans Aegyptius, eſt deſpectus à mundo peccator, vnde compellitur relinquere mundum. 1.Reg.30.d.

Amb.ſer.20. — *Caſtigatio corporis.* In infirmitate verſari, dicitur ſtratum eius, cuius corpus Deus caſtigat. Pſ.40.

Hie ſ. Pſ.15. — *Idola.* Infirmitates multiplicatæ gentilium, fuerunt eorum idola multiplicata. Pſ.15.

Lyra ſ. Ioel 1. — *Impoſſibilia Philoſophis.* Infirma mundi ſunt, quæ ſapientes mundi impoſſibilia reputant, quæ tamen Deus elegit. 1.Corinth.1.d.

Hie.ſ.Ioel.3.& ſ. Iſa.40. — *Defectus operū miſericordiæ.* Elanguere dicitur oleum, cùm deficiunt opera miſericordiæ. Ioel 1.c. Et cùm euaneſcit deuotio religionis.

Confidētes in ſe. Infirmi dicentes ſe fortes, ſunt hoſtes fidelium. Ioel 3.b. Et infirmi iuuenes ſunt, qui in propria virtute confidunt. Iſ.40.g.

Hie.ſ.Gala.4. — *Ceremonialia.* Infirma elementa, dicuntur ceremonialia, & ſimilia legis veteris: quæ per aduentum & paſſionem Chriſti virtutem amiſerunt, nec proſunt ſeruantibus, ſed potius ſunt noxia. Gala.4.b.

Hie.ſ.Mala.2. — *Oratio cum perturbatione.* Debilis eſt & maculata noſtra oratio, quando ira, inuidia, inimicitiis, & alia animi perturbatione corrumpitur. Et ſi offerentes munus ad altare, & recordati, quòd aliquid frater noſter habeat aduerſum nos, non ante pergimus, & ſatis ei facimus, atque ita maledicitur offerens debile. Malac.2.a.

Hie ſ.Pſ.63. Aug.ſ.Pſ.63. — *Deficiens eloquentia hæreticorum.* Infirmata dicitur lingua hæreticorum contra ipſos. Pſ.63. quia nullam capit ſtabilitatem eorum eloquutio, ſed dolus ipſorum reddet eos infirmos. Linguæ quoque Iudæorum, quę fortes apparebant contra Chriſtum, in eius reſurrectione infirmatæ ſunt.

Deficiens cauſa voluptatis in iudicio. — *Hie.ſ. Iſa.24.& ſ. Nahum.1. Hila.ſ.Pſ.57.*

Infirmata viris in iudicio erit, quum ceſſabunt cauſæ voluptatum. Et infirmata terra erit, cum in iudicio terreni diſſoluentur. Iſa.24.a.b. Et infirmati erunt mali in iudicio. Pſalm.57. Hoſe.4.a.Nahum.1.b.

Eligentes Barabbam. — *Hie.ſ.Mala.2.*

Infirmum & debile immolarunt Iudæi Domino, quum elegerunt Barabbam, latrocinij & ſeditionis autorem. Mala.2.a.

Infirmare decretum Dei nemo poteſt. Iſ.14.f.

Inflammare, vide Ignis.

Inflare.

Superbus.

Inflare, eſt turgefacere, à folle dictum, qui flatu turgeſcit, & refertur ad animam: vt inflatus animus dicatur ſuperbus & elatus. Et ſcientia dicitur inflare, quando generat ſuperbiam. 1.Cor.4.b.8.a.13.b. Et dicuntur quidam inflari ſenſu carnis ſuæ. Coloſ.2.d.Sapi.4.d.

Inflari ventrem mulieris adulteræ. Num.5.d. punitio peccati libidinis.

Infligere.

Perdere virtutem proximi. — *Glo.int.ſ.Leui.24.*

Infligere, eſt ictum inferre, & incutere, vt infligere maculam, aut vulnus proximo. Leui. 24.d. eſt perdere, & conterere aliquam virtutem proximi.

Infœcundus, vide Sterilis.

Infœlix, quære Miſer.

Informis, vide Turpis.

Ingenium, Ingenioſus.

Ingenium propriè dicitur natura cuique ingenita, & in homine dicit vim quandam mentis ad inueniendum, quod ratione iudicari poteſt, & ingenioſus eſt ingenio valens. 2.Corin. 8.b.Sapi.8.d.

Ingens, vide Magnus. Ingredi pro ambulare, vide Ambulare.

Ingredi, Intrare, Introire, Introitus.

Aug.ſ.Pſ.139.

INgredi dicitur, qui à loco exteriori, in interiorem ſe confert, vt qui ingreditur domum, aut templum. Ingredi ferè in bonum ſumitur, vt, Intra in gaudium Domini tui. Egredi verò in malum: vt tenebræ dicuntur exteriores. Ingredi etiam, accedere. Gen.19.c. Donec ingrediaris illuc. Ambulare. Exo.18.c. Viam per quam ingredi debeant. Apparere. Exod.8.a. Ingredere ad Pharaonem. Exercere. Nume.8.d. Ingrederentur ad officia ſua. Mori. Ioſu.23. d. Ego hodie ingrediar viam vniuerſæ terræ. Rem habere. Geneſ.16.c. Ingredere ad ancillam meam. Tranſire. Iudi.5.a. Qui ingrediebantur per eas. Intrare autem, complacere. Pſal.87. Intret in conſpectu tuo oratio mea. Incidere. Matth.26.d. Vt non intretis in tentationem. Initiari. Deut.23.a. Intrabunt in eccleſiam Domini. Poſſidere Num.14.e. Non intrabitis in terram, quam, &c. Introire, Aſcendere. Pſ.23. Introibit Rex gloriæ.

Incarnatio. — *Ori.ſ.Leui.ho.9.& ſ.Mat.ho.15.*

Ingreditur gloria Domini per viam Orientalem, quum Verbum caro factum eſt, & ipſe etiam dicitur Oriens. Eze.43.a.

Aſcenſio. — *Amb.4.de fide.1*

Ingrediens Aaron ſanctuarium interius, deſignat Chriſtum aſcendentem in cælum: ac omnia myſteria penetrantem. Leui.16.a. Non ingrediebatur autem pontifex omni tempore, deſignans ſoli Chriſto aditum per ſe patere. In exterius autem tabernaculum ingrediebantur cæteri ſacerdotes, deſignantes cognitionem naturalium & legis, quæ cæteris communicatur. Intrans etiam Dauid in tabernaculum domus ſuæ, deſignat Chriſtum intrantem in cælum. Pſ.131 Et intrans rex gloriæ portas cæli, eſt Chriſtus in cælum, vel in animam. Pſ.23. Ingrediens Ioſeph ad Pharaonem, eſt Chriſtus ad Patrem. Gene.47.a. Et intrans Ieſus Hieroſolymam, eſt intrans in cælum. Matth.21.b. Et ingrediens Ioſeph ad Patrem, deſignat regreſſum Chriſti ad Patrem cæleſtem. Gen.48.a.

Aduentus Chriſti. — *Amb.exhor.ad vir. Hie.ſ.Iſa.19. Hila.ſ.Mat.cano.12.21.*

Introitus Iacob in domum Laban, deſignat aduentum Chriſti in mundum. Geneſ.30.d. Sic introiens Ioſeph ad vinctos. Geneſ.40.b. Et ingrediens Dominus Aegyptum media nocte, eſt Chriſtus factus homo, dum medium ſilentium tenerent omnia Exo.11.b.Iſa.19.a. Et intrans in domum fortis, eſt Chriſtus in animas prius à diabolo poſſeſſas. Matth.12.c. Et ingrediens Ieſus in templum, eſt Chriſtus in eccleſiam. Matth.21.b. Et ingrediens Aaron ſanctuarium interius, eſt Chriſtus nouam legem faciens. Exod.28.e.30.c.40.d.Leui.16.a. Et ingredientes in terram Chanaã, ſunt prædicatores ad Gentes. Leu.14.e. Et ingrediens in quoddam caſtellum, eſt Chriſtus in mundum, & in mentem fidelium. Luc.10.g.

Iudicium. — *Ori.ſ. Mat.ho.20. Hil.ſ.Mat.can.22.*

Ingrediens rex, vt videret diſcumbentes, deſignat Deum in iudicio iudicantem, & examinantem eos, qui ſunt in eccleſia. Matt.22.a. Intrare autem dicitur in iudicium, quum ſeuerè iudicat. Pſ.142.

Non aſſumpſit Chriſtus vitia humana. Non intrat in animam peccatricem. — *Hil.ſ.Mat.can.7 Ori.ſ. Leui.ho.12. Hie.ſ.Eze.44. Iſyc.ſ.Leui.21.*

Non intrauit Chriſtus in domum Centurionis: vt deſignaret ſe non aſſumpſiſſe vitia humana. Intrauit autem in domum Petri, deſignans ingreſſum ſuum in corpus, aut in cor. Mat. 8.b. Non ingrediens autem pontifex ad mortuum, deſignat Chriſtum non intrantẽ in animã exiſtentem in peccato. Leui.21.b. Ingreditur autẽ ad mortuum, qui ſocius fit peccati. Ezech.

44.f. Chriſtus autem, etſi omnium peccata portauit, tamen impollutus permanet, nec Gentium peccatis polluitur.

Gre.29.mor.5.7. — *Deſcendēs Chriſtus ad inferos. Penetrans mentem humanam.*

Ingreſſus eſt Chriſtus profundum maris, quando mortuus vſque ad vltima inferni, quaſi ad maris profunda, deſcendit. Iob.38.b. Ingreditur etiam profundum maris, cùm penetrat mentem humanam, eamque ad pœnitentiam incitat.

Hie.ſ.Eze.44. — *Solus Chriſtus aperuit ſignacula libri, & natus ex Virgine.*

Ingreſſus eſt Dominus ſolus per portam clauſam templi, quia ſolus Chriſtus aperuit ſignacula libri clauſi: & ſolus in Virginem intrauit. Ingreditur autem & egreditur: quia infuſus, & circumfuſus eſt omnibus. Ezech.44.a.

Hie.ſ.Iob.38.& ſ. Pſ.68. Aug.ſ.Pſ.68. — *Perſecutiones Chriſti.*

Intrantes aquæ vſque ad animam Chriſti, fuerunt perſecutiones Iudæorum ipſum affligentes: quæ vſque ad hoc venire potuerunt, vt animam eius à corpore tollerent diuina permiſſione. Pſ.68.

Grata angelis conuerſatio bonorum.

Ingreſſi angeli ſub vmbram culminis Lot. Gen.19.b. deſignant gratam ſibi eſſe conuerſationem bonorum.

Gre.29.mor.10.11.12. Hie.ſ.Iob.38. — *Vtitur Deus malis ad probationem bonorum. Penetrat corda frigida.*

Ingreditur Deus theſauros niuis. Iob.38.c. quum vtitur praua mente reproborum, ad probationem electorum. Vel cum penetrat corda frigida per peccatum, eaque in feruorem ſui amoris accendit: in quibus magnum habet theſaurum, cùm eos conſtituit vaſa electa, vt Paulum.

Hie.ſ.Eze.37. — *Gratia in animam.*

Ingreſſus ſpiritus in oſſa, eſt quando gratia Spiritusſancti ingreſſa eſt in animam. Ezechiæ 37.c.

Hie.ſ.Eze.46. — *Dans Deus legem.*

Ingreſſus dicitur Deus in pactum cum Hieruſalem, quando dedit legem: quod pactum ingreditur etiam cum ſingulis, dando legem naturalem. Ezec.16.b.

Gre.ſ.Eze.ho.12. — *Chriſtus teſtis bonorum & malorum.*

Ingreditur princeps cum ingredientibus, & egreditur cum egredientibus: quia Chriſtus teſtis eſt tam bonorum, quam malorum. Eze.46.c.

Ingrediens in conſcientiam.

Ingrediens Ezechiel de campo in domum ſuam, deſignat prædicatorem poſt prædicationem debere redire ad ſuam conſcientiam, vt ſe examinet ne inani gloria capiatur. Ezech.3.f.

Ricar.de S.Vict.de ſecuri.conſcien.8. — *Recurrere ad diuinum iudicium.*

Ingreditur Daniel ad regem, quum quis ex intima deuotione in his, quæ diſcutienda ſunt, vel quærenda, tam de exterioribus, quàm de interioribus ad diuinum iudicium recurrit. Daniel.4.a.

Ber.ſ.Can.ſer.62. Gre.31.mor.22. Amb.1.de Cain.9 & 6.de ſacram.3. Aug.2.ſe.do.in mō. Hie.ſ.Mat.6.vel ſ. Iſa.2.26. — *Recurrere ad Chriſtum. Redire ad cor.*

Ingredi in petram, eſt recurrere ad vulnera Chriſti Iſ.2.b. Ingreditur etiam in petram, cùm cordis noſtri duritiam penetramus. Ingredi etiam in cubiculum ad orandum, eſt maris ſecretum & tranquillitatem intrare. Iſ.26.d. Mat.6.a. Eze.16.a. Et ingredi ſicut Noe in arcam, intrare ad ſe, hoc eſt, redire ad cor: in quo cubiculo collectus, & clauſo oſtio, iuxta Saluatoris edictum, expeditus & diſpoſitus, ad Patrem orat. Intrat autem cum vxore & liberis, hoc eſt, cum carne & operibus. Gen.7.a.

Geor.Vene.Can.1. tom.6.cap.15. Amb.de Noe 11.& ſ.Luc.15.& apolo. 1.Dauid.3. Arn.ſ.Pſ.120. Hie.ſ.Ier.4.& ep. Beatitudinis. Baſi.ſ.Pſ.14. Ori.ſ.Mat.ho.20. — *Ingredi in eccleſiam.*

Ingredientes arcam Noe & filii eius, deſignant ingreſſum in eccleſiam per baptiſmum. Gene.6.c.7.a. Et intrans Ietro in tabernaculum, deſignat ingreſſum gentilium in eccleſiam. Exo.18 b. Introitus autem tabernaculi, aut atrii, dicit initium eccleſiæ, & fidem baptiſmi, & ingreſſum ad pœnitentiam. Exod.26.d.36.d 38.d.40.c. Leui.3.a.4 b. Pſ.41.124.141. Et ingredi ad ciuitates munitas, eſt intra eccleſiam ſe tutum facere. Ier.4.b. Et ingrediens mulier ſanctuarium poſt partum, eſt confugiens ad eccleſiam, vt mundetur. Leui.12.b. Ad hanc domú nolebat intrare frater ſenior, deſignans Iudæos nolentes venire ad fidem Chriſti, nec ingredi in eccleſiam. Luc.15.f. Ingrediens etiam Bethſabe ad Dauid, deſignat eccleſiam ex gentibus venientem ad Chriſtum. 2 Reg.11.a. Ingreditur autem in tabernaculum Domini ſine macula, qui habet iuſtitiam mentis. Pſa.14. Intrat verò ad nuptias ſine veſte nuptiali, qui in eccleſia non mutat mores veteris hominis. Matth.22.a. In hanc domum Domini non intrant hæretici. Hoſe.9.a. Ingredi autem ouem in ouile, & egredi, eſt naſci in eccleſia, & poſtmodum egredi ad fœlicitatem.

Aug.ſ.Ioā.tra.10. 44.& ſ.Pſ.5.

Ingredi autem in ouile ouium per oſtium, eſt ingredi in eccleſiá cum recta fide & humilitate Ioan.10.a.b. Ingreditur in domum Dei, qui tanquam lapis ponitur in ædificium eccleſiæ. Pſa.5. Introeuntes etiam in tabernaculum Dei, fuerunt paſtores ingreſſi in ſtabulum, vbi natus eſt Chriſtus, atque ita in eccleſiam eius.

Hie.ſ.Iſa.2.13.& ſ.Ierem.21.& ſ. Eze.1.41. Amb.epiſ.40. — *Penetrare myſteria. Scrutari ſcripturas.*

Ingrediuntur portas Duces, cum doctores eccleſiæ penetrant myſteria ſcripturarum: quas portas ingreditur gens iuſta. Iſa.13.a.26.a. Et ingrediuntur per portas Hieruſalem, qui fruuntur myſteriis, & donis Spiritusſancti in eccleſia, & prælati, qui cum tranquillitate gubernát eccleſiam. Ieremiæ 17.d.21.d. Et ingredi in interiora templi, eſt myſteria ſcripturarum penetrare. Eze.41.a. Agge.1.d. Ingreditur etiam in atria Domini, qui dat operam intelligentiæ voluminum ſacræ ſcripturæ. Pſalm.95. Ingrediuntur in ſpeluncas petrarum, qui confugiunt ad veritatis munimenta. Iſa.2.d. Dicuntur etiam ingredi ardua, qui myſteriorum adita penetrant. Ieremiæ 4.g. Intrant in mare flumina. Eccl'iæ 1.b. cùm prædicatores ingrediuntur ſacram ſcripturam, & cum omnes veritates reducuntur ad euangelia.

Gre.ſ.1.Reg.16. Phil.de plan.Noe. Ori.in diuer.ho.2. Iſyc.ſ.Leui.19. Hie.ſ.Eze.46. Geor.Ven.Cant.1. tom.8.cap.5.

Ingredi autem ſapientibus, eſt ad diſcretionis ſubtile ſacrarium intrare. 1.Reg.16.a. Et ingredi terram promiſſionis, eſt capere viam ſapientiæ. Leui.19.e. Intrans autem Petrus prior ad monumentum quàm Ioannes, deſignat per fidem nos intelligere ſacram ſcripturam, potius quàm per naturalem intellectum. Ioan.20.a. Ingreditur princeps deforis limen atrii, cum per labores huius vitæ cognoſcimus ex parte myſteria. Ezec.46.a. Ingreſſus quoque prior Petrus ad monumentum quàm Ioannes eſt, quia primus introitus ad Chriſtum ſuſcitatum eſt fides: qua habita curſus in charitate fit velociſſimus.

Ingredi

Communicatio fidei. Ingredi cum aliis terram Aegypti, eſt humiliari in mundo, ad ſuſcipiendam doctrinam euangelicam. Geneſ.42.a. Exod.1.a. Et ingrediens Iudas cum fratribus ad Ioſeph, deſignat ex Iudæis ſuſcipientes fidem Chriſti, ſed quaſi coactè. Geneſ.44.c. Ingredientes Aegyptij in Aſſyrios, & è diuerſo. Iſaiæ 19.d. deſignant communicationem diuerſorum populorum in vna eccleſia. *Glo.ord.ſ.Iſa.19.*

Acquiſitio rectæ dignitatis. Ingredi per oſtium in ouile. Ioan.10.a. eſt per imitationem Chriſti acquirere regimen animarum: non autem vſurpando. *Rup.9.ſ.Ioan.*

Tranſitus Apoſtolorum ad gentes. Intrantes aquæ ad mare mortuum. Eze.47.b. deſignant doctrinam euangelicam traditam gentibus. Et intrans Iſrael in Aegyptum, deſignat Apoſtolos tranſeuntes ad Gentes. Pſalm. 104. Et ingrediens populus in agrum, ſunt religioſi boni per bona exempla prodeuntes ad ſeculares. 1.Reg.14.g. *Hie.ſ.Eze.47. Arn.ſ.Pſ.104. Gre.ſ.1.Reg.14.*

Tangens ſermo Domini conſcientiam. Ingrediens Iſaias ad reprehendendum regem Ezechiam, deſignat ſermonem Domini tangentem conſcientiam errantem. Iſ.39.c. Et ingrediēs ſacerdos in domum leproſam, deſignat verbum Dei indicans peccatum. Leui.14.e. *Phil. quod Deus ſit immutabilis.*

Conuerſari. Ingredi & egredi, eſt conuerſari. 1.Reg.18.b. Egrediebatur, & intrabat.

Ingredi & egredi per Chriſtum. Ioan.10.b. eſt in eius doctrina proficere: ingreditur per bonos cogitatus, interiorem componens hominem. Egreditur per bonorum operum exercitium, quæ aliis cedant in profectum, & exemplum. *Iſyc.ſ.Leui.8. Cyr.7.ſ.Ioan.4.*

Scrutari diuinitatem. Ingredi in ſanctuarium interius, hoc eſt, ſcrutari diuinitatem & incarnationem, & non licebat ſacerdoti quocunque tempore. Leui.16.a. *Iſyc ſ.Leui.16.*

Diuinū auxiliū. Ingreſſus ſpiritus in Ezechielem, vt ſtaret. Eze.2.a. deſignat, quòd ſolo libero arbitrio non ſufficit homo ſtare, ſed eget diuini ſpiritus auxilio. *Hie.ſ.Eze.2.*

Veniens eccleſia ad Dei viſionem. Ingrediens regina Saba in Hieruſalem, eſt eccleſia veniens ad diuinitatis Chriſti viſionem 3 Reg 10.a. Et hoc eſt intrare ad vitam. Matth.19.c. Et intrantes virgines ad nuptias, ſunt venientes ad gloriam & copulationem cum ſponſo. Mat.25.a. Et introire in tabernaculum Domini, eſt ingredi in gloriam. Pſal.131. Et introire in domum Dei in holocauſtis, eſt in cælum per martyrum. Pſ.65.120. Et intrant in montem Domini, qui in gloriam cæleſtem admittuntur. Iſ.30.g. Et ingredi in terram Iſrael, eſt in cæleſtem patriam intrare. Eze.13.b. Et ingreditur ſepulchrum in abundantia, qui poſt congeſta vitæ præſentis opera, mutabilitati ſuæ plenè mortuus, in ſecreto veri luminis, ac cæleſti gloria occultatur. Iob.5.d. Introitus tabernaculi teſtimonij, eſt introitus in cælum. Leuitic.4.b. *Ori.ſ.Ca.ho.2.& ſ. Matth.ho.8.32. Aug.83.q.59. Hila.ſ.Pſ.65. Hie.ſ.Iſa.30. Gre.6.mor.29. Iſyc.ſ.Leui.4.*

Introitus in paradiſum. Introitus Hemat, deſignat introitum in Paradiſum, quem perdidit Adam, & ibi conteruntur hæretici & peccatores, qui non admittuntur in Paradiſum. Amos 6.d. *Hie.ſ.Amos 6.*

Accedere ad Deum orandum. Contemplatio. Ingredi ad Dominum, eſt per orationem & contemplationem ad ipſum accedere. Exo.34. d. Idem eſt ingredi in tabernaculum teſtimonij. Leuitic.10.b. Ingrediens autem ſacerdos & egrediens, deſignat prælatum modò orantem, & contemplationi vacantem, modò prædicātem, & inferiorum regimini intendentem Exo.28.e. Et ingredi per Chriſtum, eſt ad eius contemplationem eleuari. Ioan.10.b. Ingreditur in abundantia ſepulchrum, qui prius actiuæ vitæ opera congregat, & poſtmodum carnis ſenſum per contemplationem mortuum, huic mūdo funditus occultat. Iob.5.d. Ioel 1.c. Ingreditur Moſes in medium nebulę. Exo.24.d. quando humana mens ab illa diuini luminis immenſitate abſorpta, ſumma obliuione ſopitur, & vno eodemque modo & tempore humana intelligentia & ad diuina illuminatur, & ad humana obnubilatur. *Gre.ſ.1.Reg.16. & 6.mor.28. Ricar. de S.Vict.4. de arca myſt.22.*

Oratio accepta. Ingreditur poſtulatio, ſeu oratio in conſpectum Dei, quum eſt illi accepta. Pſ.87.118. *Glo.int.ſ.Pſ.87.*

Laborare in vita actiua. Intrans Iacob ad Liam conductus pro mandragoris. Gene.30.c. deſignat, quòd is, qui vult doctrinæ ſuæ conferri bonam opinionem, non debet defugere officioſum laborem, quod experimur in exemplis. Quis enim non videat hoc geri toto orbe terrarum, venire omnes ab operibus ſeculi, & ire in ocium cognoſcendę & contemplandæ veritatis, tanquam in amplexum Rachelis, excipi è tranſuerſo eccleſiaſtica neceſſitate, atque ordinari in laborem, tanquā Lia dicente: Ad me intrabis? Quibus caſtè myſterium Dei diſpenſantibus, vt in nocte huius ſeculi filios generent fidei, laudatur à populis etiam illa vita, cuius amore conuerſi, ſpem ſeculi reliquerunt, & ex cuius profeſſione, ad miſericordiam regendæ plebis aſſumpti ſunt. Id enim agunt in omnibus laboribus ſuis, vt illa profeſſio, quò ſe conuerterant, quia tales rectores populis dedit, latius & clarius glorificetur, tanquam Iacob non recuſante noctē Liæ, vt Rachel pomis ſuauè olentibus, & clarè nitentibus potiatur. *Aug.22.con. Fau. 59.*

Dare locū obſeruantiæ legis. Condeſcendere carnaliter. Non admittere ſenſus carnales. Ingrediens Abraham ad ancillam, deſignat dantes locum obſeruantiæ legis: vel condeſcendentes carni. Idem dicendum eſt de ingreſſu Iacob ad ancillas. Geneſ.16.a.30.a. Non ingredi autem Moabiten, & Ammoniten in eccleſiam Dei, eſt non admitti in ea ſenſus carnales. Deuteron.23.a. Ingredi ſe in ciuitatem munitam, hoc eſt, in Hieruſalem terrenam dicebant Iudæi, putantes legis obſeruationem literalem perpetuò duraturam. Ieremiæ 8.c. *Ori.ſ.Gen.ho.5.*

Obſcuritas legis. Ingrediens Moſes medium nebulæ, legis obſcuritatem & vmbram deſignat. Exod.24. d. Non potens autem idem ingredi in tabernaculum, Iudæorum cæcitatem deſignat. Exod. 40.d. Non potuit æquitas ingredi ad Iudæos: quia noluerunt Chriſtum ſuſcipere. Iſ.59.c. *Hie.ſ.Iſa.59.*

Examinans prælatus ſubditos. Ingrediens Ezechiel intra parietem, vt videret abominationes. Eze.8.d. deſignat tunc quaſi ingredi prælatum, quum diſcuſſis quibuſdam ſignis exterius apparentibus, ita ſubditorum corda penetrat, vt cuncta ei, quæ illicitè cogitant, innoteſcant *Gre.26.mor.4.*

Cyril. ſ. Ioan. 1.2. Gre. ſ. 1. Reg. 11. & 32. mor. 28. — *Vocari ad dignitatem.* — *Aggredi pugnã cum diabolo.*

Ingreditur per oſtium in ouile ouium paſtor, qui non ſibi aſſumit dignitatem eccleſiaſticam, ſed vocatus tanquam Aaron. Ioan. 10. a.

Ingredientes Moſes & Aaron ad regem Ægypti, deſignant pugnam aggredientes cum diabolo. Exod. 5. 7. 8. a. 10. a. Et ingrediens Saul media caſtra hoſtium, eſt prædicator laborans ad debellendas ſubditorum tentationes. 1. Regum 11. c. Intrare in medium oris Leuiathan, eſt calliditatis diaboli verba penetrare: vt nequaquam penſetur quid reſonant, ſed quo intendant: quod principaliter facit Chriſtus. Iob. 41. a. Et ingrediens leo in habitaculum leonum ad capiendam eorum prædam, fuit Chriſtus intrans in domum fortis. Nahum. 2. d.

Sancti ſuſtentãtes eccleſiam.

Ingredientia per parietem templi, ſunt ſancti ſuſtentantes eccleſiam. Eze. 41. b. Introitus quoque templi eſt eorum, qui per magiſtrorum diſciplinam, ad interiora penetrant. Ezech. 43. c.

Hie. ſ. Eze. 41. 43. Baſi. ſ. Pſ. 37. — *Tribulationes propter Deum. Pœnitentia.*

Ingredientes filij Iſrael per medium maris. Exod. 14. c. ſunt ſuſcipientes tribulationes & amaritudines huius vitæ propter Deum. Et ingrediens contriſtatus, eſt, qui pœnitentiam agit. Pſalm. 37.

Hie. ſ. Iſa. 26. & ſ. Eccl. text. 1. — *Mori.*

Intrat populus Dei in cubicula ſua, cùm ingrediuntur in ſepulchra ſua, vſque ad reſurrectionem. Iſaiæ 26. d. Intrant quoque in mare flumina, cùm homines in terram rediguntur. Eccleſiaſtæ 1. b.

Amb. de Tob. 10. Ori. ſ. Mat. ho. 25. Rup. ſ. Deut. 31. — *Scandalizare. Scrutari vitam proximi.*

Ingredi in domum pauperis ad tollendum pignus. Deu. 24. c. eſt ſcandalizando tollere verbum à corde ſimplicis. Et non intrantes in regnum cælorum, nec alios ſinentes intrare, ſunt mali prælati exemplo ſubditos à bono retrahentes. Matth. 23. b. Ingreditur etiam in domum proximi, qui curioſè ſcrutatur delicta proximi, vt poſſit eum accuſare.

Ori. ſ. Leui. ho. 8. Iſyc. ſ. Leui. 14. — *Profectus.*

Ingredi caſtra leproſum, cùm mundatur à lepra. Leui. 14. a. deſignat progreſſum, qui fit ab imperfecto ad perfectum ſtatum virtutis, purioremque mundiciam. Et ingreſſum in eccleſiam, vt ſit ſocius fidelium, & interſit myſterijs, particeps factus ſpiritualium fructuum.

Ori. ſ. Mat. ho. 35. Hie. ſ. Mat. 26. Aug. ſ. Pſ. 61. 120. — *Vinci à tentatione.*

Intrare in tentationem, eſt cadere & vinci ab ea, ideo hortatur Chriſtus, vt oremus ne intremus in tentationem. Mat. 26. d. Introitus autem, quem cuſtodit Dominus, eſt initium tentationis ſiue tribulationis, ſiue adulationis: exitus autem eſt, cùm quis non cadit in eam, ſed cuſtoditur à Domino. Pſal. 120.

Lyra ſ. Iſa. 24. Hie. ſ. Eze. 46. — *Ceſſare malos. Tranſire a peccato ad feruorẽ gratiæ.*

Neminem introire in domum clauſam, eſt malos in mundo ceſſare. Iſ. 24. b.

Ingreditur per portam aquilonis, & egreditur per portam auſtri gentilis populus, & qui relinquit frigiditatem peccati, & tranſit ad feruorem gratiæ. Ingreditur autem per portam auſtri, & exit per portam aquilonis Iudaicus populus, & qui erant in gratia, & tranſeunt ad frigus peccati. Ezec. 46. c.

Hie. ſ. Hoſe. 11. — *Deus longe ab hæreticis.*

Non ingreditur in ciuitatem hæreticorum Deus: nec in eam, quæ eſt, qualis fuit ciuitas ædificata à Cain. Hoſe. 11. d.

Glo. ord. ſ. Nahũ. 3. Rup. ſ. Nahum 3. — *Subiicere carnem, libido.*

Ingreditur anima lutum, cùm ſibi ſubiicit carnem. Nahum 3. c. & patienter tolerat iniurias tentationis. Dicitur ibi de Niniue. Vel è diuerſo eſt exercere libidinem.

Glo. ord. ſ. Zach. 8. Rup. ſ. Zach. 8. — *Bene operans ſine fide.*

Intrans & exiens, cui non erat pax, eſt qui ſine fide operabatur opera ex genere bona. Zac 8. a. Vel eſt naſcens & moriens.

Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 48. Or. ſ. Nu. ho. 11. 20. & ſ. Cant. ho. 4. & ſ. Eze. ho. 6. Arn. & Hila. ſ. Pſ. 62. Hie. ſ. Iſa. 16. 47. & ſ. Amos 5. & ſ. Hoſe. 6. Iſy. ſ. Leui. 14. Hil. ſ. Mat. ca. 10. — *Communicare cum hæreticis. Docere ſenſus terrenos.*

Ingrediens non ſacerdos in domum leproſam & clauſam, deſignat communicantes cum hæreticis. Leui. 14. e. Et introire in progenies patrum ſuorum, eſt imitari errores prauorum doctorum. Pſ. 48. Introire etiam in inferiora terræ, eſt docere ſenſus terrenos, & erroneos: quod qui facit, grauius delinquit, quàm qui carnaliter viuit. Pſ. 62. Intrat Babylon in tenebras, deſignans eos, qui confuſi ſunt veritatis lucem minime valentes ſuſtinere. Iſa. 47. b. Et ingreditur domum vbi mordet coluber, qui ſequitur conciliabula hæreticorum, cum quibus intrat in infernum. Amos 5. f. Et intrans Iſraelita ad ſcortum Madianiticum, deſignat fidelem in errorem lapſum. Num. 25. b. Et ingredientes Moabitæ in ſancta ſua, ſunt hæretici ad ſuos errores, quos ſanctos putant, accedentes. Iſa. 16. c. Et intrare ciuitates ciuitatum, eſt per varias hæreſes diſcurrere. Ezech. 16. Sic intrare in ciuitates Samaritanorum. Matth. 10. a. Et ingrediuntur in Galgala, & Beelphegor, qui errores & idololatriam ſequuntur, & qui circunciduntur, & qui ad maiores enituntur reuelationes, ſupernorum ſibi ſcientiam promittentes. Hoſ. 4. d. 9. c. Amos 5. a.

Arn. ſ. Pſ. 48. Hie. ſ. Pſ. 62. — *Ingredi in infernum.*

Introire in progenies patrum ſuorum, eſt ingredi in infernum cum iis, quos imitatus eſt. Pſ. 48. Intrant etiam in inferiora terræ, qui detruduntur in infernum. Pſa. 62.

Ricar. de S. Vict. de exter. mali. 19. & de ſtatu inter. hom. 10. — *Sequens dolor voluptates.*

Intrant flumina in mare. Eccl'tæ 1. a. cùm voluptates & concupiſcentias ſequitur dolor, & pœnitudo, & riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudii luctus occupabit. Introitus autem maris, eſt vita huius ſeculi, quæ fluctibus percutitur. Eze. 27. a.

Aug. ſ. Pſ. 62. Hie. ſ. Eze. 36. & ſ. Pſ. 48. & ſ. Amos 2. Aug. ſ. Pſal. 48. — *Immergi cupiditatibus. Imitari gentiũ mores.*

Intrant in inferiora terræ, qui in terrenas merguntur cupiditates. Pſ. 61.

Ingrediuntur inter gentes, qui gentium mores & vitia imitantur. Ezech. 36. e. Et intrat vſque in progenies patrum ſuorum, qui malorum iniquitatem imitatur. Pſa. 48. Ingrediuntur quoque filius & pater ad eandem puellam, quum Chriſtiani cum Iudæis legem carnaliter ſeruare volunt. Amos 2. c.

Gre. 1. mor. 27. — *Opera Deo, mũdo cogitatione.*

Ingreditur terram duabus viis, qui & Deo, quod eſt in opere, exhibet, & mundo, quod per cogitationem quærit. Eccl'i. 2. c.

Ingrediuntur pompaticè, qui cum ſuperbia intrant eccleſiam. Amos 5. g.

Intrans cũ ſuper bos eccleſiam. Punitio Dei. Intrat malum alicuius coram Deo, cum ipſum Deus punit. Thre.1.g.

Peccare per ſenſus. Ingreſſa eſt mors per feneſtras, quando Eua præbuit auditum ſerpenti. Ier.9.f. Sic ingreditur ad cæteros per feneſtras, cùm peccatum ingreditur per oculos, cæteroſque corporis ſenſus. Hac ratione ingreditur hoſtis per portas Hieruſalem. Thren.4.b. Et ingreditur fur, hoc eſt, hæreticus clanculum decipiens. Hoſe.7.a. Ioel 2.b. Abdi.d. Sic ingreſſi ſunt Rechab, & Banaa ad occidendum Iſboſeth.2.Reg.4.b. *Hie.ſ.Amos 5. Glo.ord.ſ.Thre.1. Amb.de virg.3. & de fuga.ſerm.1. Hie.ſ.Ier.9.& ſ. Hoſe.7.*

Perſequentes bonos. Ingredientes Aegyptii mare poſt filios Iſrael, ſunt dæmones aut perſecutores inſequentes bonos Exo.14.e. Et ingrediens cuneus Philiſthinorum per viam Bethoron, deſignat dæmones conantes effrænare linguas fidelium in verba iracundię.1.Reg.13.d. Et introitus regis Aſſyriorum, eſt acceſſus diaboli ad tentandum. Iſ.37.f. Abdi.b. Et ingrediuntur gentes in ſanctuarium Dei, cùm dæmones intrant in animam: de quibus præceperat Deus, vt non intrarent in eccleſiam ſuam. Thre.1.d. Ipſi ſunt amatores, qui ingrediuntur ad fornicandum cum Hieruſalem. Eze.16.d. Et hoſtes ingredientes in vrbem. Ioel 2.b. *Gre.1.mo.36. & 21. mor.2. Gre. Nyſſe.de oratio. Gre.ſ.1.Reg.13. Gre.ſ.Eze.16.& ſ.Ioel.2.*

Mala reflectuntur in malos. Intrat gladius peccatorum in corda ipſorum, quia mala, quæ proferunt, non iuſtis nocent, ſed in ipſos peccatores redundant. Prius enim occidunt animam ſuam, quàm corpus eius, quem perſequuntur. Pſ.36. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.3. Aug.ſ.Pſ.36.*

Diabolus nõ habet poteſtatem in bonos. Ingreditur percuſſor in domos Aegyptiorum, & non in domos filiorum Iſrael ſanguine ſignatas. Exo.12.d. quia diabolus non habet poteſtatem in eos, qui ſanguine Chriſti ſignati ſunt & mundati. *Glo.ord.ſ.Exo.12.*

Induratus peccator. Ingrediens Pharao domum relicto Moſe. Exo.7.d. deſignat peccatorem, qui contempto monitore, redit ad duritiam ſuam.

Iudas. Ingrediens, vt videret, erat Iudas explorans Chriſtum, vt eum traderet. Pſ.40. Sic ingrediuntur falſi fratres. Gala.2.a. *Aug.ſ.Pſ.40.*

Diabolus in Antichriſto. Ingredietur beſtia latibulum ſuum, cùm in fine mundi diabolus Antichriſtum inuadet: in quo, vt in antro proprio demorabitur. Iob.37.b. *Glo.ord.ſ.Iob.37.*

Prodeſſe proximis. Ingredi ad vxorem fratris, gratia ſuſcitandi ſeminis. Gene.38.b. eſt prodeſſe proximis: ſed qui fundit ſemen in terram, ne ſuſcitet ſemen fratris, eſt malus princeps, qui non vult prodeſſe proximis. *Glo.ord.ſ.Ge.38.*

Ingruere, vide Imminere.

Inguen.

Inguina, dicuntur propriè partes illæ corporis concauæ, pubi vtrinque vicinæ, tam in viris, quàm in fœminis: vel aliis verbis dicitur inguen, communis pars femoris & imi ventris. *Ari.1.de hiſ.ani.14*

Perire per peccatum libidinis. In inguine percuſſit Abner Aſahelem.2. Reg.2.e. Et Ioab frater Aſahelis percuſſit ipſum Abner in inguine.2.Regum.3.e. Rechab etiam & Banaa percuſſerunt Isboſeth in inguine.2. Reg.4.b. per quos deſignatur, eos percuti à dæmonibus in inguine, qui per peccatum libidinis occiduntur. *Gre.1.mor.36.*

Inhiare, vide Appetere. Inhibere, vide Prohibere.

Iniicere.

Iniicere, eſt intro iacere, aut in aliquem iacere, aut immittere, transfertur per metaphoram ad ſpiritalia, vt iniicere pedem in compedes ſapientiæ. Eccl.6.c.

Synagoga tentãs Chriſtum. Iniiciens domina Ioſeph oculos in eum. Gen.39.b. eſt tentans concupiſcentia carnis. Vel ſynagoga in Chriſtum, quem impellebat ad negandam in ſe deitatem, & iudicabat carnalia de Chriſto. *Glo.ord.ſ.Gen.39. Rup.8.ſ.Gen.34.*

Iniicientes Iudæi manus in Ieſum. Mat.26.e. Aut in Diſcipulos eius. Lucæ 21.c.

Iniicere laqueum.1.Cor.7.f. eſt nimiis præceptis ligare, vt non poſſint euadere peccatum.

Inimicus, vide Aduerſarius.

Iniquus, iniquitas.

Iniquus propriè inæqualis & non planus: vt iniquus locus eſt, qui æqualis non eſt. Refertur autem ad mores hominum, vt iniquus homo dicatur iniuſtus & improbus, totiuſque æquitatis expers. Et iniquitas eſt iniuſtitia, malignitas & iniuria. Poteſt iniquitas dici, quæ eſt ante legem: peccatum verò poſt legem. Vel iniquitatem ſunt peccata ante baptiſmum: poſt baptiſmum verò dicuntur peccata. Hoſe.8.d. Iniquum autem generaliter eſt, quicquid eſt extra legem. Pſ.52.129. *Hie.ſ.Hoſe.8. Hila.ſ.Pſ.52.129*

Diabolus. Iniquus principaliter dicitur diabolus, qui autor & inuentor eſt totius iniquitatis, deinde eius membra. Iob.16.c.29.c. Et ipſe diabolus dicitur iniquus homo. Pſ.42. Et etiam hæreticus. *Gre.13.mor.8. Arno.ſ.Pſ.42.*

Peccatum originale. Iniquitas calcanei, dici poteſt originale peccatũ, acceptum ex Adã, vt quando dictũ eſt ad ſerpentem. Inimicitias ponam inter te & mulierem, & ſemen tuum, & ſemen illius. Ipſa conteret caput tuum, & tu obſeruabis calcaneũ illius. Ge.3.c. Pſ.48. Iniquitas etiam patrum in filios, deſignare poteſt originale peccatum, quod tranſit in filios. Exo.20.a.34.a. Leui.5.a.10.d. *Hie.ſ.Pſ.48. Arn.ſ. Pſ.48.108.*

Peccatum dæmonum, & hæreticorum. Deſignat etiam iniquitas patrum, peccatum dæmonum, qui patres ſunt omnis peccati. Iniquitas quoque patrum, eſt hæreſiarcharum, & perſecutorum eccleſiæ iniquitas. Pſ.108.

Peccata vltima. Iniquitas quoque calcanei, ſunt peccata in extremo vitæ quæ circundant: cum non dant locum reſipiſcẽdi. In iniquitate autẽ nõ eſt ſperandũ, vt nec ſperandũ eſt in abũdantia morbi. Pſ.61. *Baſi.ſ.Pſ.48.61.*

Amb. apolo Dauid. 9. *Gre. 10. mor. 16. & 13. mor. 26.* *Hila. ſ. Pſ. 54.* *Hie. ſ. Iſa. 42.* *Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Iniquitas in manu, eſt peccatum in operatione. Iob. 11. c. Iniquitas verò in mente, eſt peccatum ad corpus ſpectans. Pſ. 50. Iniquitatem autem parit, qui malum quod cogitauit, opere explere cœpit. Iob. 15. d.

Iniquitas Cain contra Abel fratrem ſuũ. Ge. 4. b. typus eſt iniquitatis Iudæorum in Chriſtum. Iniquitas etiam fratrum Ioſeph contra ipſum Ioſeph. typus eſt iniquitatis eorundem. Ge. 44. d Et iniquitas Iudæorum circundans ſuper muros, fuit grauiſſima peruerſitas, quam in Chriſtum commiſerunt. Pſ. 54. Iniquè agentes dominatores populi, erant Scribæ & Phariſæi aduerſus Chriſtum. Iſ. 52. b. Iniquitas Eli, quod non corripuit filios. 1. Reg. 3. c. deſignat iniquitatem pontificum Iudæorum, qui non modò non prohibuerunt occidi Chriſtum, verùm etiã ipſi fuerunt necis eius præcipui autores. Et iniquitas domus Eli, peruerſitas Iudæorum. Eſt quoque iniquitas Eli condemnatio prælatorum, qui non corrigunt ſubditos. *Iniquitas Iudæorum.*

Arn. ſ. Pſ. 118. 124. *Amb. ſ. Pſ. 118. ſerm. 15.* *Aug. Pſ. 118.*

Iniquitas, eſt hæreſis, & idololatria, & infidelitas. Et iniqui ſunt hæretici, & idololatriæ narrantes fabulationes. Pſ. 118. 124. Et iniquæ ſententiæ amicorum Iob, ſunt ſententiæ hæreticorum contra eccleſiam. Iob 21. d. 27. b. 31. a. Iniquitates autem hæreticorũ duæ ſunt: quòd dereliquerunt eccleſiam fontem Domini: & quod foderunt ſibi lacus contritos. Hoſe. 10. c. Mala. 2. b. *Hæreſis. Idololatria. Infidelitas.*

Arn. & Hila. ſ. Pſ. 119. *Gre. 22. mor. 10.*

Iniqua labia ſunt dæmonum & hæreticorum. Pſ. 119. Sunt autem iniqua labia apertè ad malum incitantia. Iob. 5. c. 6. d. Et inique odio habentes, ſunt dæmones ſemper hominibus malum procurantes. Pſ. 37. Iob. 16. d. *Labia dæmonũ, & hæreticorum.*

Iniquitas maxima dicitur oſculari manum ſuam. Iob. 31. c. quia præſumptio propriæ virtutis tantò grauius in deſperatione eſt, quantò longius ab humilitate. Dumque vires ſibi tribuit operis, ad adiutorium non recurrit Autoris, fitque vt eò grauius peccator pereat, quo & ipſum hoc, quia peccator eſt, ignorat. Sic iniquitas regis Tyri fuit, quando Lucifer voluit æquari Deo. Ezec. 28. d. *Superbia.*

Philo. Quis rerum diui. hæres.

iniquitates Amorrhæorum ſunt fallaciæ Sophiſtarum, & impoſtorum. Gen. 15. d. *Fallaciæ Sophiſtarum.*

Amb. ſ. Luc. 16. *Gre. 16. mor. 8.*

iniquum mammona dicitur pecunia. Luc. 16. c. quia auaritia variis diuitiarum illecebris humanos tentat affectus. *Pecunia.*

iniquitatem portare, eſt pœnam peccati recipere. Leuit. 5. a. Et dimittitur aliquis in manu iniquitatis ſuæ, quum punitur propter ſuam iniquitatem. Iob. 8. a. Sic dicitur iniquitas calamitas. *Recipere pœnam peccato. Calamitas.*

Iniquitatem longè facit à tabernaculo ſuo, qui poſt errata ad Deum reuertitur, & in cogitatione ſimul & in opere mundatur. Iob. 22. d. *Reſipiſcentia.*

Hie. ſ. Eze. 35. *Hie. ſ. Haba. 2.*

Iniquitas extrema filiorum Iſrael, ſignificat tempus, quo refrigeſcit charitas. Ezec. 35. a. *Tempus frigeſcentis charitatis.*

Iniquitas Libani, ſignificat orationem hæreticorum, quæ fit illis in peccatum. Haba. 2. d. *Oratio hæreticorum.*

Inire.

Inire, eſt ingredi, vel incipere, & aggredi, & agere, & etiam paciſci: vt inire fœdus, vel pactum.

init Deus pactum cum hominibus, videntibus cunctis, quando Verbum Dei factum eſt caro, & apparuit in mundo. Exo. 34. b. *Incarnatio Verbi.*

ineunt fœdus cum Domino, qui conuertuntur ad fidem, & baptizantur, & qui ſuſcipiunt ſacramentum pœnitentiæ. 2. Par. 29. b. *Conuerti.*

Glo. int. ſ. Gen. 31.

ineuntes Dauid & Ionathas fœdus. 1. Reg. 18. a. deſignare poſſunt adhærentes Chriſto ex Iudæis. Ineuntes autem fœdus Iacob & Laban, deſignabant adhærentes Chriſto ex gentibus. Geneſ. 31. f. *Adhærentes Chriſto.*

Hie. ſ. Iſa. 16.

ineunt conſilium, qui conuertuntur ex Moab, hoc eſt, ab hæreticis, cùm deinceps non circunferuntur omni vento doctrinæ, ſed eccleſiæ decretis parent. Iſ. 16. a. *Conuerſi ex hæreticis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 7.

ineunt prælium Philiſthæi aduerſus Iſrael, offerente Samuele holocauſtum: quia tunc dęmones grauiores aduerſus fideles ſubditos pręlatis mouent tentationes, quando contra ſe ſtare inſtantius paſtores vident. 1. Reg. 7. c. *Grauius tentantes dæmones vbi vigilãt paſtores.*

Hie. ſ. Hoſe 12. *Rup. ſ. Hoſe. 12.* *Glo. int. ſ. Deut. 20*

inire pactum cum Amorrhæis, aut Chananęis, eſt aſſentiri dæmonibus, eorumque ſuggeſtiones ſequi: quod prohibetur. Exo. 23. d. 34. b. Idem eſt inire pactũ cũ Aſſyriis. Hoſe. 12. a. *Aſſentiri dæmonibus.*

inire nolens ciuitas, quę oppugnatur ab Iſrael, fœdus cum filiis Iſrael, deſignat nolentes conuerti etiam audita prædicatione. Deut. 20. c. *Nolle conuerti.*

Hie. ſ. Iſa. 7.

ineuntes conſilium ſunt Philoſophi, & hęretici aduerſus eccleſiam. Iſa. 7. b. 8. b. Sicut & principes ſacerdotum, & Scribę, & Phariſęi contra Chriſtum. Mat. 22. b. 27. a. *Philoſophi & hæretici contra eccleſiam.*

inire fugam, fugere. Gen. 16. b. Affligente eam Sarai, fugam iniit.

Initiare, vide Sacrum. Initium, vide Principium.

Iniuria, Contumelia, Iniurioſus.

iniuria dicta eſt ex eo quòd non iure fiat, ſed contra ius, ſiue verbis fiat, ſiue re: quæ etiam dicitur contumelia à contemnendo. Iniurioſus autem eſt, qui iniuriam facit.

Hie. ſ. Mich. 7.

Contumeliam faciunt patri, qui Deum creatorem, & patrem omnium blaſphemant, vel eius præcepta contemnunt. Mich. 7. b. *Blaſphemantes Deum.*

iniuria fratrum Ioſeph contra ipſum Ioſeph. Gene. 50. c. typus fuit calumniarum Iudęorum in Chriſtum. *Calumnia Iudæorum in Chriſtum.*

Contumeliis

Contumelijs afficientes ſeruos Regis, ſunt irridentes ſimpliciores doctores. Matth. 22. a. Ad idem referri poteſt iniuria, qua affecerunt filij Ammon Dauid, & ſeruos eius. 2. Reg. 10. b. 1. Par. 19. b.

Iniuria, quam faciebat Hebræus alteri Hebræo. Exo. 2. c. deſignat calumnias Iudæorum aduerſus gentiles fidem amplectentes.

Contumelia hæreticorum dicitur Tyrus. Iſ. 23. b. deſignans errores & anguſtiam, in quam incidunt hæretici.

In contumeliam vaſa, ſunt mali in eccleſia. 2. Timo. 2. c.

Iniungere, vide Præcipere.

Iniuſtitia, Iniuſtus.

Iniuſtitia idem fere quod iniquitas, iuſtitiæ contraria: & iniuſtus, qui iniuſtitiæ opera exercet.

Iniuſtè fuerunt confortati inimici Chriſti aduerſus ipſum: quia ipſo permittente, iniuſtè eum occidentes præualuerunt. Pſal. 68

Iniuſtitia eſt in tabernaculo alicuius, cùm eſt in corde. Iob. 11. c.

In iniuſtitia ædificant domos hæretici, cùm falſa docentes, etiam aliena diripere cupiunt. Ierem. 22. d.

Inniti.

INniti dicitur, qui alicui rei adhærendo incumbit, quaſique in ea ſuſtentatur, aut è diuerſo eam ſuſtentat.

Innixus Dominus ſcalæ, quam vidit Iacob. Gen. 28. c. deſignat Deum defendentem eccleſiam, aut Chriſtum in cruce pendentem. Innititur autem Dominus ſcalæ, vt gubernator clauo, quia niſi ipſe ſuſtentet, omnia in nihilum redigerentur.

Innixa ſponſa ſuper dilectum, vt Ioannes ſupra pectus Domini, deſignat affectum amoris, & fiduciam, quam habet anima in Chriſtum: in eius ſolius auxilio confidens, & omnia propter ipſum faciens, & cognoſcens ſe ſuis viribus non poſſe ad ſuperiora eleuari. Cant. 8. b. Et hoc eſt inniti ſuper Dominum. Iſ. 10. e. 50. d.

Innititur ſuper percutientem ſe, qui fidit diabolo, aut hæretico. Iſ. 10. e Et innituntur ſuper tumultu, qui fidunt falſæ & ſuperbæ doctrinæ. Iſa. 30. c. Et omnes tales dicuntur inniti ſuper baculo arundineo fracto. Ez. 29. b. Et inniti ſuper parietem, vbi mordet coluber. Amos 5. f. eſt Iudæorum fidentium in lege, & ceremonijs.

Innititur hypocrita ſuper domum ſuam. Iob. 8. c. quando vanis fauoribus, quos tanquam domum incolit, deceptus, quaſi de fiducia ſanctitatis eleuatur: vnde fit plerunque, vt ad ſupernum quoque iudicium cum fiducia veniat, vt virgines fatuæ, quia talem ſe apud æternum arbitrum credit, qualis ab hominibus foris habebatur.

Innocens, Innoxius, Inſons, Innocentia.

Innocens, eſt criminis purus, qui & innoxius dicitur: & innocentia eſt vitæ integritas & puritas.

Innocentia Ioſeph, typus erat innocentiæ Chriſti. Gen. 40. c. Et innocens ſanguis Ionæ. Ion. 1. d. Iob. 27. c.

Innocens manibus, eſt irreprehenſibiles habens operationes. Pſ. 23. Innocens tamen nullus eſt apud Deum. Exod. 34. a.

Innocens ſanguis deſignat ſimplices. Pſ. 105. Ier. 7. a.

Innuere, vide Nutus.

Inoleſcere.

Inoleſcit, quod ſuperincreſcit, & radicatur, ac firmatur, vt inolita lepra cuti, dicitur nimium radicata. Leui. 13. b. Et deſignat peccatum iam firmatum in anima.

Inops, Inopia, vide Pauper. Inquilinus, vide Habitare.

Inquinare, vide Immundus. Inſanire, Inſania, vide Stultitia.

Inſcius, vide Ignorare. Inſcribere, vide Titulus.

Inſenſatus, vide Stultus.

Inſerere.

INſerere, eſt immittere, imponere, aut immiſcere, & inſeritur vnius arboris ſurculus in aliam arborem.

Inſitus oleaſter in oliua, deſignat Gentiles inſitos Chriſto. Rom. 11. c. ſitque comparatio contraria ordini naturæ rei: quia oliua inſeri ſolet oleaſtro, non è diuerſo.

Inſertum velum tabernaculi per circulos, deſignat perpetuitatem cælorum, & Angelorum. Exo. 26. f. Idem deſignare poſſunt inſertæ anſulæ cortinis tabernaculi. ibid. a.

Inſertæ vncinis catenulæ rationalis. Exo. 28. c. deſignat bona opera, & cogitationem mundam inuicem per charitatem & bonam intentionem eſſe nectenda.

Inſidiari, Inſidiator, Inſidiæ.

Irridentes ſimplices doctores. — Iudæi calumniantes Gentibus. — Anguſtia hæreticorum. — Mali in eccleſia. — Iniuria Iudæorum in Chriſtum. — Iniuſtitia in corde. — Falſa docentes & aliena diripientes. — Defendens Deus eccleſiam. — Fiducia in Chriſtum. — Fidens diabolo vel hæretico. — Eleuari fauoribus. — Innocentia Chriſti. — Irreprehenſibiliter operans. — Simplices. — Firmatum peccatum in anima. — Gentiles inſiti Chriſto. — Perpetuitas cælorum. — Connexio cogitationis & operis.

Ori. ſ. Matth. ho. 2 — Glo. ord. ſ. Exo. 2. — Hie. ſ. Iſa. 23. — Gre. 10. mor. 16. — Hie. ſ. Ierem. 22. — Philo de ſomniis. — Amb. de Iſaac 8. — Gre. ſ. Cant. 8. — Ber. ſer. ſ. Cant. 60. — Ricar. de S. Vict. 5. de arca myſt. 15. — Hie. ſ. Iſ. 10. 30. & ſ. Eze. 29. & ſ. Amos 5. — Rup. ſ. Amos 5. — Gre. 8. mor. 31. 37. — Hie. ſ. Ion. 1. — Ori. ſ. Mat. ho. 27. — Arn. ſ. Pſ. 105. — Hie. ſ. Ierem. 7. — Glo. int. ſ. Leui. 13. — Amb. ſ. Rom. 11. — Glo. ord. ſ. Exo. 26. — Glo. ord. ſ. Exo. 28.

INſidiari, eſt doloſa expectatione aliquem aggredi: vnde dicitur inſidiator, qui aliquem incautum aggreditur. Et inſidiæ, ipſi actus inſidiandi.

Gre.ſ.1.Reg.15.& 30.mor.11. Inſidiæ, quas tetendit Saul in torrente contra Amalec.1.Reg.15.a. deſignant prædicationem mortalitatis mixtam prædicationi cæleſtium: vt carnales terreantur, & à carnis vitiis arceantur. Inſidiantes, quoque catuli leonũ in antris. Iob.38.d. ſunt doctores ſancti, quando & arguẽda conſpiciũt, & tamen ſe per ſilentiũ in cogitationibus, quaſi in antris retinẽt, ſed cùm opportunũ tempus inuenerint, repẽtè proſiliunt: nulla, quæ dicenda ſunt, reticent, & ceruicẽ ſuperbientiũ morſu aſperæ increpationis tenent. *Hie ſ.Abdi.* Ponunt etiam inſidias Eſau, qui comedunt cum eo, cùm diſcipuli hæreticorum ad fidem eccleſiæ conuerſi reuincunt eos. Abdi.c. *Prædicatio mortalitatis & cæleſtium. Doctores ſancti*

Pho'e.2.allego. Caſſia li.4.cap.37 Gre 32.mor.14. Beda ſ.Gen.3. Inſidians ſerpens calcaneo mulieris, deſignat voluptatem procurantem ſubuertere baſim ſapientis & inſipientis. Geneſ.3.c. Vel diabolum vſque in finem vitę conantem nos ſupplantare, & quos prima ſuggeſtione non decipit, decipere in finem contendit. Inſidiatur autem vt leo, quia fraude & fortitudine vtitur. Pſalm.9. Inſidiæ etiam regis Aſſyriorum, ſunt inſidiæ diaboli.4.Reg.6.c. *Voluptas. Diabolus.*

Inſidiari ſanguini. Pro.1.b. poteſt intelligi generaliter de latronibus, qui innocentibus inſidias, vel mortes & damna inferunt. Poteſt etiam ſpecialiter de illis intelligi, qui ipſum vitæ autorem neci tradiderunt. *Hie ſ.Mich.7.* Inſidiantur autem contra ſanguinem ſuum, qui volentes alios perdere, ſeipſos perdunt. Inſidiari quoque in ſanguine dicuntur, qui grauiter proximos offendunt. Mich.7.a. *Latrones. Iudæi.*

Gre.20.mor.22. Inſidiæ, ſunt deceptiones fraudulentæ hæreticorum, & inſidiatores ſunt hæretici, & dæmones, qui inſidiantur terræ Iſrael, hoc eſt, fidelibus eccleſiæ Exod.21.b.38.c.Ier.5.f. Hi ſunt inſidiatores, qui inſidiati ſunt Iob, hoc eſt, Eccleſiæ. Iob.30.b. Thren.4.d. Hoſe.7.b. Mich.7.a. *Rup.ſ.Abdi.* Inſidias poſuerunt viri pacis ſuper Eſau, quum principes Iudæorum potentia ſua deceperunt populum, ne crederent in Chriſtum. Abdi.c. *Fraudes hæreticorum.*

Gre.10.mor.9. Inſidiatur ad oſtium amici ſui, qui cum eius vxore adulterare cupit. Iob.31.a. *Adulter.*

Gre.12.mor 19. Inſidiæ, quas ſuſpicatur impius, cùm pax ſit, ſunt, quia qui ſemper doloſè agit, ſimpliciter erga ſe agi non exiſtimat. Iob.15.c. *Fraudulentus. Suſpicioſus.*

Inſignis, vide Inclytus.

Inſilire.

Inſilire, eſt ſaltu ingredi, vel ſuper aliquid ſalire.

Gre.ſ.1.Reg.10.11 Inſiliens Spiritus Domini in Saulem, deſignat Spiritum ſanctum repentè docentem prædicatores omnem veritatem: vel virtutes inſpirantem.1.Reg.10.b.11.b.Ioã.16.c.Acto.2.a. *Repente docẽs Spiritusſanctus.*

Inſipiens, vide Stultus.

Inſiſtere, Inſtare.

Inſiſtere, eſt in re aliqua conſiſtere, vel rei cuipiam operam dare, & vrgere, quod etiam inſtare dicitur.

Lyra.ſ.Exo.36. Inſtantes quotidiè operi tabernaculi, ſunt prædicatores inſtituentes eccleſiam. Exo.36.a. Idem ſunt inſiſtentes trecenti viri buccinis concrepandis. Iudi.7.f. *Inſtanter prædicare.*

Glo.int.ſ.Exo.5. Inſtantes præfecti operum Hebræis, vt lateres conficerent, deſignant ducentes alios ad praui operis conſuetudinem. Exo.5.b. *Trahentes ad prauam conſuetudinem.*

Inſoleſcere, vide Superbia. Inſons, quære Innocens.

Inſpirare, Inſufflare.

Inſpirare eſt afflare, & perflare.

Amb.epiſ.42. Inſpiratio, aut inſufflatio Dei in hominem de limo formatum, deſignare poteſt collationem ſpiritualium ſenſuum. Inſpirauit autem in faciem, vbi ſunt ſenſus corporis, vt muniret hominem aduerſus corporis voluptates. Gene.2.b. Et hæc inſpiratio Omnipotentis dicitur dare intelligentiam. Iob.32.b. Sapi.15.c. Eccli.4.b. Eze.37.c. Io.20.e. 2.Tim.3 d. 2.Pet.1.d. *Collatio ſpiritualium ſenſuum.*

Inſpirauit Deus in faciem Chriſti, cum factus eſt homo, operante Spirituſancto, qui & infuſus eſt ei. *Incarnatio.*

Glo.ord.ſ.Pſ.17. Datur etiam inſpiratio ſpiritus iræ Dei, quæ vehementiam punitionis indicare videtur. Pſ.17. Vel comminationem pœnæ. *Punitio Dei. Comminatio.*

Inſtabilis, vide Firmus.

Inſtaurare, Reſtaurare.

Inſtaurare, eſt aliquid ad priſtinam ſimilitudinem reficere, & redintegrare, ac ſupplere.

Gre.9.mor.43. Inſtaurat Deus teſtes ſuos contra nos. Iob.10.c. quando electorum vitam prauitati noſtræ contrariã, ad arguẽdos nos inſtruẽdoſque multiplicat, quia bona, quę facere ipſi negligimus, hæc ad correctionem noſtram fieri ab aliis demonſtrat, vt qui præceptis non accendimur, ſaltem exemplis excitemur. *Multiplicatio electorum.*

Hie.ſ.Iſa.61. Inſtaurat ciuitates deſertas, quum Apoſtoli, & prędicatores conuertunt gentes, & ad fidem reducunt. Iſa.61.b.2.Par.32.a.Eze.36.e.Amos 9.d. *Conuerſio gẽtiũ*

Gre.19.mor.28. Inſtauratur arcus in manu, dum quicquid in ſacro eloquio ſtudendo cognoſcitur, viuendo completur. Iob.29.d. *Operari quod nouimus.*

Inſtaurare

Renouare lapſos. Inſtaurare numerum militum eſt, in eccleſia lapſos renouare, & ad integritatem reducere. 3. Reg. 20. d. Ad idem refertur inſtaurare ſarta tecta domus Domini: & altare Domini. 4. Reg 12. a. 2. Par. 33. c. 34. b. Et reſtaurauit Deus omnia in Chriſto. Ephe. 1. b. *Glo. ord. ſ. 4. Re. 12.*

Non reſtitui Iudæam. Non inſtaurari lagunculam contritam, eſt Iudæos deſtructa Hieruſalem, perpetuò diſſipatos manere. Ierem. 19. c. *Hie. ſ. Ierem. 19.*

Inſtita.

Inſtita, eſt tenuis faſciola, qua honeſtæ vtebātur matronæ, quæ ſtolæ imā partē ambiebat.

Concupiſcentia. Inſtitæ, quibus ligatus erat Lazarus, deſignant inclinationes & concupiſcentias, quæ quādiu in hac vita ſumus, non ſinunt nos liberē viam Dei ambulare. Ioan. 11. f. *Aug. 83. q. 65.*

Inſtitor, vide Negociator.

Inſtituere, Deſignare.

Inſtituere, eſt proponere, conſtituere, decernere, ac ordinare: quod etiam deſignare aliquando dicitur: quanquam deſignare etiam eſt denotare, qualique per ſigna demonſtrare.

Inſtitutio preſbyterorum. Deſignans Ieſus ſeptuaginta duos diſcipulos ad prædicandum, ſignificauit ordinationem preſbyterorum poſt epiſcopos. Luc. 10. a. *Glo. ord. ſ. Luc. 10.*

Inſtruere, Inſtrumentum.

Inſtruere, eſt ordinare, apparare, & componere, aut etiam docere. Inſtrumentum autem ab inſtruendo dictum, id ſignificat, quo quis ad operandum vtitur.

Caſtigando emendans Deus. Inſtruit Deus diſciplinas, cum per caſtigationem meliores reddit flagellatos, interius eos illuſtrans. Iob. 33. c. Et inſtruens Iacob filios ſuos. Geneſ. 49. d. deſignat Chriſtum inſtituentem Apoſtolos. *Gre. 23. mor. 21.*

Præparans prædicator doctrinam. Inſtruens diſpenſator domus Ioſeph conuiuium fratribus Ioſeph. Geneſ. 43. d. deſignare poteſt prædicatorem præparantem doctrinam fidelibus proponendam.

Dæmones, hæretici inſidiantes. Inſtruentes aciem Philiſthiim contra Iſrael, ſunt dæmones, aut hæretici erroris fraudes fidelibus proponentes. 1. Reg. 4. a. Idem dicendum de Gog. Eze. 38. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 4.*

Libri ſacræ ſcripturæ. Inſtrumenta tabernaculi teſtimonij, dici poſſunt libri ſacræ ſcripturæ, & præcepta, Exod. 18. c.

Apparatus diuitum. Inſtrumentum multiplex Tyri, deſignare poteſt ingentem apparatum diuitum huius ſeculi. Ezech. 27. f.

Inſula.

INſula, dicitur terra vndique aquis circumcluſa, & præcipuè maris: quæ vndique vndis maris vento agitati percutitur.

Eccleſia. *Anima.* Inſulæ maris deſignant eccleſias in hoc mundo. quæ tribulationum vndis vndiquaque contunduntur. Præcipue autem eccleſias ex gentibus, aut gentiles ipſos. Et inſulæ multæ, ſunt eccleſiæ multæ. Pſ. 71. 96. Iſa. 24. c. 41. a. d. 42. a. b. c. 49. a. 51. b. 60. b. 66. 1. Ezec. 26. c. Soph. 2. b. Apoc. 6. d. 16. d. Poſſunt etiam animas deſignare. *Hie. ſ. Iſa. 24. 42. Aug. ſ. Pſ. 96. Ezech. ſor. ſ. ... 4. Aug. ſ. Pſ. 96. & ſ. Apo. ... 6.*

Cor forte. *Viuentes in hoc mundo.* Inſula ſignificare poteſt cor ſubiectorum prælato, habens fortitudinem: quod adhuc tentamentis impetitur, nec tamen mouetur, quia fundatum eſt ſupra firmam petram, & demum viuentes in hoc mundo inſulæ nomine deſignantur. Pſ. 96. *Hie. Aglaſia.*

Ciuitates Iudææ. Inſulæ, quibus vicem reddit Deus, ſunt ciuitates Iudææ, quas Deus deſtruxit. Iſaiæ 59. d. Apo. 6. d. *Hie. ſ. Iſa. 59.*

Gentiles. Inſulæ procul, ſunt gentes longè à veritate exiſtentes. Ierem. 31. b. Et ſunt quaſi puluis exiguus comparatæ Deo. Iſ. 40. d. Et has inſulas fecit ſibi tributarias rex Aſſuerus, hoc eſt, Chriſtus adducens eos ad fidem. Vel è diuerſo, diabolus faciens eos ſibi ſacrificare. Eſther. 10. a. Ezech. 27. a. 39. b. *Hie. ſ. Ierem. 31.*

Eccleſia hæreticorum. Inſulæ Italiæ, aut Cetriim, dici poſſunt eccleſiæ hæreticorum. Eze. 27. a. *Hie. ſ. Eze. 27.*

Terra. Inſula aliquando, dicitur ipſa terra. Iſa. 20. b. Et Tyrus dicitur inſula, quia peninſula. Iſ. 23. a. quanquam tunc ſecundum hiſtoricos erat inſula, ſed per Alexandrum magnum coniuncta eſt continenti, & facta peninſula. *Hie. ſ. Iſa. 20. 23.*

Inſultare, vide illudere.

Integer, Syncerus.

Integrum, dicitur quod perfectum eſt, & à quo nihil eſt imminutum vt integrum corpus, cui nihil deeſt, & integer homo dicitur innocens, candidus, nulloque vitio corruptus. Integritas etiam refertur ad puriſſimam caſtitatem, & integritas ætatis eſt, quæ in ipſo iuuentutis flore conſiſtit. Syncerum etiam dicitur, quod rei alterius miſtionis expers eſt, & ſumme ab omni contrario depurgatum. Ita ſyncerum eſt, quod ad vnam totum pietatem intentum directumque eſt. 1. Cor. 2. d. Philip. 1. b. *Baſi. reg. breui. 26.*

Aetas Chriſti. Integra ætas vaccæ, adumbrat plenitudinem ætatis Chriſti, in qua oblatus eſt pro nobis. Num. 19. a. *Aug. q. in Nu. 23.*

Reducens Deus ad fidem. In integrum reſtituit Dominus gentes ſubuerſas. Iob. 12. d. quia quas in infidelitatis caſu reliquerat, quandoque ad fidei ſtatum reduxit, & quia ſuſcitabit mortuos. *Gre. 11. mor. 13.*

Perfecta caſtitas. Integrum agnum offert. 1. Reg. 7. c. qui fidei catholicæ ſoliditatem habet, & perfectam mentis & corporis caſtitatem: ſeruans illud Matth. 5. d. Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, *Gre. ſ. 1. Reg. 7.*

Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iá mœchatus eſt eam in corde ſuo. Denique qui eſt de prudentibus virginibus.

Hie.epi.Ign.vult. Integer ſpiritus, anima & corpus eſt, vt bonæ vitæ ſtudeamus, animam habentes mundam, & corpus ſine quærela. 1. Theſſalonic. 5 d. Vel integrum corpus eſt, quod coniunctum eſt capiti Chriſto. Integra anima, quæ dicere poteſt. Benedic anima mea Domino, qui ſanat omnes infirmitates tuas: Integer ſpiritus eſt, quando non eramus in ſpiritualibus: ſed viuimus in ſpiritu, & afferimus fructus ſpiritus: vel literæ ſcripturæ addimus intelligentiam ſpiritualem. *Perfectio potentiarum.*

Glo.int.ſ.Exo.21. Integrum cadauer bouis occiſi datum domino bouis occidentis, deſignat totam culpam in dominum aut prælatum non cuſtodientem ſubditos, reiiciendam. Exo. 21. d. *Refertur culpam in prælatum.*

Glo.ord.ſ.Gen.30. Integra in virgis Iacob, quæ remanſerunt virida. Geneſ. 30. f. literam legis deſignant ſine ſenſu myſtico. *Litera legis.*

Glo.ord.ſ. Leui.6. Integra reddenda, quæ per fraudem ſublata ſunt. Leuitic. 6. a. reddendus ſanus ſenſus ſcripturæ. *Sanus ſenſus.*

Glo.int.ſ.Ioſu.10 Integro numero reuerſus exercitus Iſrael ad Ioſue. 10. d. eſt eorum, qui ſcripti ſunt in libro vitæ. *Prædeſtinati.*

Integrum deglutire volunt mali iuſtum. Pro. 1. b. ne videlicet vlla eius extet memoria.

Intelligere, Intelligentia, Intellectus.

INtelligere, eſt intellectu aliquid percipere: Intellectus autem eſt vis animæ intellectiua, quæ & mens dicitur, & ratio. Intelligentia verò eſt ipſa intellectiua cognitio, & vtrumque ſumitur pro dono Spirituſſancti.

Baſi.ſ.Pſ.32. Gre.11.mor.4. Hila.ſ.Pſ.138. Intelligit Deus opera hominum, hoc eſt, cognoſcit cogitationes cordis. Pſ. 32. Et intelligentiam dicitur Deus habere: quia cognoſcit omnia noſtra. Iob 12. c. Et dicitur intellexiſſe de lógè cogitationes Chriſti. Pſ. 138. quia quę ad ipſum ſpectabant lógè ante prophetari fecit. *Cognitio Dei.*

Hie.ſ.Iſa.52. Intelligens ſeruus Dei, dicitur Chriſtus ſecundùm humanam naturam. Iſ. 52. d. *Intelligentia Chriſti.*

Baſi.ſ.Pro.1. Hila.ſ.Pſ.52.118. Intelligens, qui poſſidet gubernacula, eſt, qui ſecundum mentem & rationem viuit: & patribus inferioribus imperat. Pro. 1. a. Intelligens eſt etiam, qui requirit Deum. Pſ. 52. Et intelligens ſuper docentes, eſt fidelis in eccleſia intelligens ſuper Scribas Iudęorum & hęreticos. Pſa. 118. Intelligere auditum, eſt percipere verba Dei. Iſ. 28. c. Intelligere autem fundamenta terræ, eſt cognoſcere terram fundatam eſſe à Deo. Iſ. 40. a. *Viuens ſecundùm rationem.*

Glo.ord.ſ.Exo.35. Intelligentia Beſeel ad conſtructionem tabernaculi, deſignare poteſt intelligentiam prædicatorum. Exo. 35. d. 36. a. Eandem deſignat intelligentia galli. Iob. 38. d. Pertinet autem ad donum Spirituſſancti. *Intelligentia prædicatorum. Donum Spiritus ſancti.*

Ori.ſ.Rom.11. Intelligentia, quam ignorant paſtores, eſt ſenſus ſpiritualis legis veteris, ignotus Scribis, & principibus ſacerdotum. Iſ. 56. d. Iob. 12. c. 28. b. d. 32. b. 38. a. d. 39. c. Et intelligere, quæ apponuntur ad manducandum, eſt examinare rectos ſcripturæ ſenſus. Pro. 23. a. *Senſus ſpiritualis.*

Atn. & Aug.ſ. Pſ.40. Amb. de Nabut.8 Intelligit ſuper egenum & pauperem, qui curam habet de iis, quæ ad Chriſtum pertinēt, & qui benefacit Chriſto in paupere, cui compatitur, & aduertit eum eiuſdem eſſe conſortem naturæ. Pſalm. 40. *Curam habens Chriſti in paupere.*

Intelligunt in nouiſſimis diebus conſilium Dei, qui caſtigati à Deo, cognoſcunt quanta miſericordia & bonitate, eis prius minabatur. Ier. 23. e. 30. d. *Caſtigati à Deo reſipiſcentes.*

Gre.ſ.1.Reg.3. Intelligens Eli, quod Dominus vocaret Samuelem. 1. Reg. 3. b. deſignauit vocationē Gentium intellectam & prophetatam fuiſſe à patribus: iuxta illud Amos 3. b. Non faciet Dominus verbum, quod non reuelauerit ſeruis ſuis Prophetis. *Vocatio gentium prophetata.*

Gre.11.mor.14. Intelligit ſingula, quæ oculus vidit, & auris audiuit, qui non ſolum ſicut Pharao & Baltaſar videt futura, ſed ſicut propheta: vt intellexerunt Ioſeph, & Daniel. Et ſic dicit Iob ſe intellexiſſe. Iob. 13. a. *Cognitio prophetica.*

Aug.ſ.Pſ.54. Cùm dicitur in titulis pſalmorum: Intellectus ipſi Dauid: admonetur eccleſia, quæ corpus eſt Dauid, hoc eſt, Chriſti, vt intelligat, & quod ad ipſam pertineat cura intelligendi quæ dicenda ſunt. *Cura intelligēdi pertinet ad eccleſiam.*

Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſcien. 18. Intelligit à mandatis Dei, qui ex eo quod agit, ad maiorem intelligentiam proficit. Pſ. 118. Et intellectibus manuum ſuarum deducit, qui ad viam veritatis, quam per operum experientiam didicit, certis profectuum gradibus dirigit. Pſ. 77. *Proficere in intelligentia operando.*

Hie.ſ.Iſa.1. Gre.9.mor.2. Non intelligens homo, eſt non cognoſcens dignitatem ſuam, nec diuina myſteria. Pſa. 48. Iſa. 1. a. Et non intelligit Deum, ſi abierit, quia ſemel ab internis gaudiis expulſus, clauſas contra ſe ianuas ſecreti ſpiritualis aſpicit. Iob. 9. b. *Non cognoſcens homo dignitatē ſuam.*

Gre.12.mor.13. Non intelligit quis ſiue nobiles fuerint, ſiue ignobiles filii eius, quia opera ſua ſubtili examine diſcutiens, vtrum approbentur à Deo, an reprobentur, ignorat. Iob. 14. d. *Ignorans vim ſuorum operum.*

Hie.ſ.Iob.39. Intelligentia qua priuauit Deus ſtruthionem, intelligi poteſt ſapientia huius mundi, quam non dedit Deus eccleſiæ. Iob. 39. c. *Sapientia huius mundi.*

Atn. & Hila.ſ. Pſ.57. Intelligentes ſpinæ rhamnum, aut creſcentes in rhamnum, deſignant iniquitatem induratam. Vel priuſquam rhamnus producat ſpinas, hoc eſt, ante corporis reſurrectionem. Pſ. 57. *Iniquitas indurata.*

Intellectus manuū, pro actione, quæ fit ſecūdùm intellectum, aut rationē, ſumitur. Pſ. 77. *Actio.*

Intendere, vide Tendere, & Attendere.

Intercedere.

Prædicare.

INtercedere,eſt idem,quod medium eſſe:& intercedit, qui pro aliquo maiorem orat, & mediator eſt.

Intercedentes viri Chet,apud Ephron pro Abraham.Gen.23. b.deſignare poſſunt prædicatores hortantes gentes,vt ſuſciperent Chriſtum.

Intercidere,quære Abſcindere.

Intereſſe.

Intereſſe,eſt inter alios eſſe.

Intereſſe cognitioni Ioſeph,eſt participem eſſe diuinorum ſecretorum.Gen.45.a.

*Interficere,*Occidere,Interimere,*Cædere,* *Iugulare, Necare,*Trucidare,*Homicida.* *Homicidium,*Internecio,Nex,Cædes.

Participatio diuinorũ ſecretorũ.

INterficere & occidere,eſt animal aliquod vita priuare. Iugulare,eſt inciſo iugulo interficere.Necare,eſt ſuffocando occidere.Trucidare verò, eſt crudeliter interficere.Homicida autem eſt hominem occidens.

Deſtruẽs Deus ſuperbiã diaboli. *Mittẽs diabolũ in infernum.*

Interfecit Deus primogenitum Pharaonis,quum deſtruxit ſuperbiam diaboli.Exo.4.f.15.b.Et occidit reges fortes,hoc eſt,ſuperauit Chriſtus dæmones.Pſ.134.135.Sic interfecit exercitum Ægyptiorum.Exo.14.f Et interficiens Lamech Cain,deſignat Chriſtum ſuperantem diabolum:quod à Chriſto ſuis vxoribus,id eſt,eccleſiis nunciatur.Ge.4.d. Occidet quoque Deus Leuiathan,cùm mittet diabolum in infernum.Iſa.27.a.Interfecta beſtia,eſt victus diabolus.Dan.7.c.Cędere Philiſthæos,quos Dominus exterruit,eſt per dona gratiæ Dei prodire ad opus in campum,vt dæmones vincantur.1.Reg.7.c.Interficere primogenitum aſini nõ redemptum, eſt propter peccatum carnis nõ redemptum per pœnitentiam, mitti in infernum.Exod. 13. a.

Arn.ſ.Pſ.135. Beda ſ.Gen.4. Hie.ſ.Iſa.27. Gre.ſ.1.Reg.7. Rup.2.ſ.Exo.24.

Puniẽs Deus obſtinatos.

Interfecit Deus filios Eli,hoc eſt,puniuit obſtinatos.1.Reg.2.g. Et interficiet Chriſtus impium ſpiritu oris ſui,cùm dicet in iudicio:Ite maledicti.Iſa.11.a. Et interfecti dicuntur condemnati ad pœnas inferni:& multiplicabuntur in iudicio interfecti à Domino.Et dies interfectionis erit dies iudicij. Iſai.10. a.22.a. 23.b.66.a. Et interficit Deus Iudæos, mittens eos in infernum.Iſ.65.c.Huc refertur cædes Regum,quam fecit Abraham.gene.14.c.Ezec.14.d. 28.b.32.d.Interfecta terra ab habitatoribus ſuis,erit in iudicio.Iſa.24.a.Interficiet etiã Deus gentes,mittens eos in infernum.Iſa.34.a.Et interfectio multorum, erit diſſipatio malorum. Iſa.30.f.Et interfecit Deus peccatores,aut Iudæos, cùm conſummatam iram in eos exercet. Iere.15.b.Thre.1.g.Eze.28.f.Amos 2.a.Interfecti autem Domini dicuntur,non quòd Dominus interficiat;: ſed quòd in interitu peſſimorum voluntas & imperium Dei compleantur. Iere.25.g.Non interficit autem Deus vſque ad internecionem, cùm non mittit in infernum: ſed caſtigat ad emendationem.Iſaiæ 51.e.Cęſa quatuor milia Iudæorum,ſunt condemnati, qui non crediderunt euangeliis.1.Reg.4.a.Necari coram fratribus,eſt in vltimo iudicio cõdemnari.Gen.31.d.Occidi facientem opus in ſabbato,eſt condemnari peccantem.Exo.35.a. Occidere quoque Dominum bouis cornupetæ,quia non reclusit bouem. Exo. 21.c.eſt puniri prælatum non corrigentem peccata ſubditorum.

Gre.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Iſ.21.22 51. 61.et ſ.Iere. 15.25. Gre.ſ.1.Reg.4.

Punitio hæreticorum.

Interfecti filij Aaron a Domino, deſignant hæreticos à Deo punitos.Leui.16.a.Interfecti autem in medio idolorum,ſunt hæretici inter ſua dogmata diſſipari.Eze.6.d.interfici autem aſcendentem in montem iaculis,& non manibus.Exo.19.b.eſt reuinci hęreticum autoritatibus ſacræ ſcripturæ.

Hie.ſ.Eze.6.

Deſtructio errorum.

Interficit Deus ſculptile,cùm deſtruit errores hæreticorum.Nahum 1.d.Et interficit Deus amantiſſima vteri hæreticorum,cùm perdit diſcipulos & hæreſes eorum. Hoſe. 9. d. Interficit etiam Dauid gigantem Goliath proprio ipſius gladio, cum doctor reuincit hæreticum, per teſtimonia ſcripturarum, quæ ipſe affert. 1. Reg. 17. f.Interfecti omnes maſculi vrbis Sichimorum, deſignant deſtructas rationes hæreticorum per prædicatores. gen. 34.d. Ezech.6.a.26.a.

Hier.ſ.Nahum 1. & ſ.Hoſe.9.

Interfecti plures hoſtes Samſon in eius morte,quàm dum viueret, deſignant conuerſionẽ infidelium factam mortuo Chriſto, & perditionem inimicorum, & Iudæorum, maiorem, quàm ſi Chriſtus non fuiſſet mortuus.Iudi.16.g.

Rup.ſ.Iudi. 25. Ricar.de S.Vict.de 13.patriar.54.58.

Perdere bona opera non recta intentione facta.

Interfecti maſculi vrbis Sichen per Simeon & Leui,filios Iacob. gen.34.d.deſignant ablata bona opera non recta intentione facta.quod non eſt faciendum, ſed corrigenda intentio: vnde dicuntur occidiſſe virum,quia abſtulerunt vigorem mentis.Gen.49.a.

Nemini peccãti parcendum.

Occidentes Leuitæ,vnuſquiſque fratrem ſuum,& amicum, & proximum,deſignant prælatos,qui nemini peccanti increpando parcere debent.Exo. 32 f.Occidentes autẽ filij Iſrael tribum Beniamin,ſed prius occiſi ſunt de filiis Iſrael plurimi:deſignant,quod qui vult corrigere proximum,prius debet corrigere ſeipſum. Iudi. 20. Occidit etiam fratrem, qui falſo ſermoni ſilentium imponit.

Gre.14.mor.15. Philo.de temulen.

Condemnare in ſe vitia.

Occidere bouem & arietem ſuper lapidem, eſt condemnare in ſe omnem cornutam elationem per exemplum Chriſti.1. Reg. 14.c. Et interficiens Moſes Ægyptum, eſt deſtruens homo impietatem.Exo.2.b. Et interficere primogenitum aſini,eſt damnare peccatum.Exo. 13.c. 34. c. Vel occiditur primogenitum aſini, cum mens mutatur in melius. Et interfecti

Gre.ſ.1.Reg.14 Gre.Nyſſe.de vita Moſeos. Ori.ſ.Ioſu.ho.8. Arno.ſ.Pſ.100.

omnes habitatores Hai, ſunt omnia vitia ſuperata.Ioſu.8.f.Et interficere omnes peccatores terrę, eſt vincere omnia peccata.Pſ.100.Et interficere primogenita Aegypti eſt tollere initia vitiorum.Exo.12.d.

Ori.ſ.Leui.ho.3.& ſ.Ro.6.et ſ.Nu.ho 20. Baſi.quod Deus nõ eſt cauſa mali. Amb.ſer 27.et de Elia 22.et epi.56 & 2.de Cain.4. Phil.de profugis. Gre.ſ.1.Reg.15. Chry.de Iepthe.

Mortificatio carnis. Pœnitentia.

Interficere dicitur Deus omnem carnem.Gen.6. c.quum videlicet facit mortificari carnẽ, & viuere ſpiritum. Deuteron. 32.f. Pſalm. 77.138.Rom.6.a.Et occidit vnuſquiſque fratrem ſuum,cum quis proprium corpus rationi ſubiicit.Exo.32.f.Et interficere Amalecitas,& reliqua de Amalec,eſt auferre peccata per pœnitentiam.1.Reg.15. a.Et interficiẽs Moſes Aegyptium,eſt abdicans ſe a luxu & mundanis honoribus,&c.Exo.2.b. Idem eſt de occidẽte Iephte filiam ſuam.Iudith. 11 g.Eze.26.a.29.b.

Gre.ſ.1.Reg.5. Hie.ſ.Iſa.13.& ſ. Iere.12. Gre.ſ.1.Reg.4.14

Conuerſio gentilium.

Interfectiones magnæ Philiſthinorum,deſignat conuerſionem multorum gẽtilium.1. Re.5.c.Et interficiens armiger Ionathæ multos,eſt conuertens multos infideles. 1.Reg.14. b.Iſ. 13.c.Et interfectionis dies,eſt conuerſio, quæ fit per caſtigationem. Iere. 12.a. Et interfectio multorum eſt, quum multi reſipiſcunt à peccato.Iſa.30.f Cędi autem à peccatoribus, eſt à turpi vita ſeparari.Vehementer autem ſiue nimis cædi, eſt temporalis vitæ illecebras perfecte deſerere,& futuræ gaudiis inhiare: vnde cædes magna nimis facta dicitur. 1. Reg. 14. d. Cæſa quoque quatuor millia Iudęorum, ſunt conuerſi ab infidelitate, per fidem quatuor euangeliorum.1.Reg.4.a.

Hie.ſ.Iſa.14. Gre.ſ.1.Reg.15.

Delere prauas cogitationes.

Interficere filios malorum patrum,eſt delere prauas cogitationes, quas diabolus ſuggerit. Et interficit Deus reliquias Philiſthææ,cùm tollit prauas cogitationes.Iſa.14.e.g.Et interficiuntur & cæduntur Amalecitæ, cum oblectamenta libidinis, virtute ſupernę intentionis depelluntur à corde,& contritione ſpiritus reciduntur à corpore.1.Re.15.a.Et hoc eſt interficere Domino.Mic.4.d.Eccl'tæ.3.a.Eze.28.f.Amos 9.a.Sopho.2.c.3.d.

Hie.ſ.Hoſe.6.

Non perdidit bonos, licet caſtiget.

Non interficit Deus gentem ignorantem,& iuſtam:quia non perpetuo perdit bonos, quãuis hic eos caſtiget.Gen.20.a.Non interfecit vſque ad internecionem cùm caſtigat ad emendationem.Iſa.51.c.Occidere autem volens Dominus Moſen in itinere.Exo.4. f.Videtur cõminari ad emendationem in hac vita. Et occidere dicitur Deus verbis oris ſui, quia prius caſtigat terrore,quàm pœnam infligat.Hoſ.6.c.

Glo.int.ſ.Exo.16. Ori.ſ.Matt.ho.20 Hil.ſ.Mat.ca.6.22

Perire defectu verbi Dei.

Occidi multitudinem fame aut ſiti, eſt perire ob defectum verbi Dei,& cõſolationis ſpiritualium.Exo.16.a.17.a.Thre.4.b.Hoſe.2.a.

Preparatio ſolidi cibo myſteriorum.

Occidens diſpenſator Ioſeph victimas ad eius fratres inuitando. Gen. 43.d.deſignat præparationem ſolidorum ciborum ex myſteriis legis. Idem deſignare poſſunt occiſi tauri & altilia Matt.22.a.Poſſunt etiam deſignare cædem Apoſtolorum propter Chriſtum.

Amb.ſ.Luc.15 Hie.epiſ.Beatiu. Rup.8.ſ.Apoc.

Oblatio Chriſti.

Occidi vitulum ſaginatum,eſt Chriſtum offerri pro redemptione mundi. Luc.15.e. Idem eſt cædere hoſtiam pro peccato.Leui.6.d.Sic autem interfecit Chriſtus inimicitias in ſemetipſo,quia pro omnibus mortuus eſt,vt nos Deo reconciliaret.Epheſ.2.d. Ipſe eſt agnus occiſus.Apo.13.b.Vbi quum legitur: Quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitę agni qui occiſus eſt,ab origine mundi.illud: Ab origine mundi, referri debet ad ſcripta, vt dicat non ſunt ſcripta ab origine mundi.

Hie.ſ.Iſa.26 Hie ſ.Matt.ho 19

Aufertur Deus bona ab anima peccatrice.

Occidit Deus omne,quod pulchrum erat viſu in tabernaculo filiæ Sion. Thren.2.b. cùm aufert ſcientiam & virtutes ab anima peccatrice.

Martyres.

Interfecti Dei dici poſſunt Martyres,pro Dei gloria occiſi.Iſa.26.d. Et cedentes agricolæ ſeruos patris familias,ſunt ſacerdotes & Scribæ Iudæorum occidentes Prophetas. Matt.21. d.22.a.Et occidit Herodes pueros,hoc eſt,Iudęi Martyres.Matt.2.c.Occidere quoque Iſaac propter pulchritudinem Rebeccæ,eſt eoſdem velle delere nomen Chriſtianum propter cõfeſſionem fidei.Gen.26.b.

Hie ſ.Mat.21.& ad Dama.q.3. Ori.ſ.Matt.ho.19. Hil ſ.Pſ.58. Hil ſ.Matt.Can.1.

Occiſio Chriſti per Iudæos.

Occiderunt agricolæ filium patrisfamilias extra vineam,hoc eſt,principes Iudæorũ Chriſtum extra Hieruſalem:vt ſuſcipientibus eum gentibus vinea locaretur.Matt.21.d.Et interficiens Cain Abel,deſignat Iudęos interficientes Chriſtum.Gene. 4. b. Interficere Abraham propter vxorem,quod timebat Abraham, typus erat odij Iudęorum in Chriſtum propter eccleſiam.Ge.20.a. Et occidere volens Eſau Iacob,deſignat Iudæos perſequentes Chriſtum aut Chriſtianos.Gen.27.g.Idem deſignant volentes fratres Ioſeph ipſum occidere.Gene.37. d. Et occidentes Simeon & Leui virum, ſunt Iudæi occidentes Chriſtum, aut rationem perimentes. Geneſ. 49. a. Occidere volens Saul Dauid, hoc eſt, Iudæi Chriſtum. Pſalmo 58. in titulo.

Hie ſ.Iſ.14.26 & ſ.Eze.13. Ori.ſ.Pſ.36 ho.3.et ſ.Leui ho.3. Aug ſ.Pſ.1. Baſi & Hil.ſ.Pſ.61 Am ſ.Pſ.58.93. Amb.ſ.Pſ.118. ſer 11. Gre.5.mor.33.

Peccare. Facere peccare ſcandalo vel ſuggeſtione.

Interfecti Dei dicuntur,qui erant boni,& per ſcandalum aliorum peccauerunt. Iſa. 26.d. Et interficiunt animas,quę non moriuntur,qui falſis terroribus frangunt animos ſeruientium Deo.Eze.13.d.Et trucidant rectos corde, qui ſcandalizant ſimplices bonos, ita vt in peccatum incidant. Pſ.36.Sic interficit innocentem,qui ex innocente facit nocentem. Pſa.9 Demum occidunt,qui faciunt peccare.Et hac ratione non occident in monte ſancto Dei: quia nemo faciet alium peccare in fœlicitate.Exo.20.b.21. c.Pſ.58. 61.Iſa.14.e.65.d. Et occidit virum,qui peccare facit fortem in virtutibus: occidit verò adoleſcentulum, qui peccare facit incipientem bene operari.Gen.4.d.Et occidere bouem,vel ouem, eſt ſimplices peruertere.Exo.22.b.Et occiſum à beſtia,eſt peccator à diabolo,aut hæreſiarcha in peccatum aut errorem inductus Leui.5.a.Et occidere volens Pharao Moſen, eſt diabolus, aut hæreſiarcha volens occidere Chriſtum in ſe vel membris ſuis.Exod.2.c.Interfecit viduam & aduenam, qui alicuius perdit animam.Pſ.93.Interfecti quoque dicuntur peccatores.Ier. 4.g.

Zac.11.a.Interficit virum ſtultum iracundia, & paruulum inuidia.iob. 5.a.quia ira irrationabiliter eius menti dominatur:nam ira per zelum ſapientes non interficit,ſed turbat:quia ſub ratione reſtringitur:Stultos verò per vitium trucidat. Paruulus autem eſt, qui inuidia occiditur,quia niſi ipſe inferior exiſteret,de bono alterius non doleret.

Dæmones perdẽtes virtutes animæ. — *Ori.ſ.Exo.ho.2. Beda.ſ.Exo.1. Hie.ſ.Iſa.14. Ori.ſ.Nu.ho.19. Hie.ſ.Hoſe.9.&ſ. Iſa.1.& ſ.Eze.35. Gre.15.mor.7. Hie.ſ.Iob.24.*

Interficientes Ægyptij maſculos Hebræorum, deſignant dæmones occidentes in mente ſenſus rationales & virtutes.Exo.1.d 5.d. Et interficit Lucifer populum ſuum, quum facit malos peccando in infernum detrudi. Iſaiæ 14.e. Interfector quoque & homicida dicitur diabolus,cuius inuidia mors intrauit in mundum.iſaiæ 44.e. Et ipſe eſt interfector filiorum Ephraim.Hoſe.9.a.Et homicidæ dicuntur dæmones & Iudæi.Iſaiæ 1.f.Matthæ. 21.a.Et cædens Amalec extremos agminis Iſrael,eſt diabolus vincens infirmos in fide. Deuterono. 25. d.Occidentes Rechab & Banaa Isboſeth,ſunt dæmones occidentes mentem per peccatum. 2.Regum 4.b.Sic Iſmael,filius Nathaniæ, occidit octoginta viros.Iere.41.a.Occidit lingua viperę illum,quem diabolus prius in mente veneno tingit; vt poſtmodum violenta tẽtatione interimat.iob.20.c.21.c.24.c.Thre.2.g.Eze.11.b.26.c.35.b.37.c.Abdi.c. Nahum 2.d.3.a. Haba. 1.d.Interficiunt in via dæmones vel hæretici,hoc eſt,in hac vita. Hoſe.6.d.Et mactãs fur,eſt diabolus,aut hęreticus.ioan.10.b. Occidens rex Babylonis filios Sedechię in oculis eius.ier.59.b.eſt diabolus rex confuſionis,qui ſæpe ſic bona opera interficit: vt hęc ſe amittere ipſe,qui captus eſt, dolens cernat. Nam bona plerunque gignit animus: & tamen carnis ſuæ delectationibus victus,bona quæ genuit, amens perdit.& quę patitur damna conſiderat,nec tamen virtutis brachium contra regem Babylonis leuat.

Cyril.7.ſ.Ioan.4 Gre.7.mor.16.

Adulantes diuitibus. — *Hie.ſ.Eze.34.*

Occidunt paſtores quod craſſum vident,cùm adulantur diuitibus, nec eorum reprehendunt vitia.Eze.34.a.

Arripiens indignus dignitatem — *Gre.16.mor.27.*

Homicida conſurgens manè ad occidendum egenum, eſt prauus in hoc mundo dignitatem tranſitoriæ poteſtatis arripiens:qui tanto ſe acrius ad peragenda mala dilatat,quãto per charitatis viſcera nullum amat. Quoties enim cogitationibus contra bonos ſæuit, toties innocentium vitam interimit.Iob.24.c.

Non occiſi Iudæi,vt ſint teſtes ſcripturæ. — *Aug.epiſ.59.&ſ. Pſ.58.*

Non occidit Deus Iudæos, ſed diſperſit.Pſ.58.vt videlicet ſint teſtes ſcripturæ diuinæ,quã Chriſtiani allegant.In eodem typo noluit occidi Cain.gen.4.b.Sic Dauid non occidit Saulem in ſpelunca.1.Reg.24.a.Non occidit etiam Deus eos, quos non ſinit labi in peccatum, & legis eius obliuiſci.

Perſeuerans malitia in terra. — *Phil. quod deteri. potio inſ.dietur. Amb.de fug.ſec.7 Ricar.de S.Vict.de ſomno.Nabuch.7.*

Non interfectus Cain,ſed durans in terra, deſignat perſeuerantem malitiam in terra, & non ablatam eſſe iniquitatem à ſeculo.gen.4.c.

Abiicere doctrinas humanas.

Interfici ſapientes Babylonis.Dani.2.b. eſt abiicere doctrinas humanas tanquam humanæ ſaluti minimè neceſſarias.

Excommunicare ſimplices. Incauta correctio. — *Aug. de paſto.4. Gre.10.mor.9.*

Occidit bouem vel ouem prælatus,qui ſimplices extra rationem excommunicat.Exo.23. b.Et occidunt mali paſtores oues craſſas,cùm ſcandalizant fortiores.Eze.24.a.Occidit amicum ſcindendo ligna,qui corripiens incautè,ipſum illata contumelia à ſpiritu dilectionis ſeparat.Correpti namque mens mox ad odium prorumpit, ſi hãc immoderata increpatio pluſquam debuit,addicit.Deut.19.b.

Hæretici contẽnentes ſimplices doctores. Contẽnentes ſenſum ſpiritualem — *Ori.ſ.Matt.ho.20. 25.26.& cap 14. Hil.ſ.Mat.ca.14*

Occidentes agricolæ aut vocati ad nuptias ſeruos patrisfamilias, ſunt Iudęi,aut hæretici contemnentes ſimpliciores doctores, & ad taciturnitatem pertrahentes. Matth.21.d.22.a. Occidere etiam prophetas,eſt abiicere ſenſum ſpiritualem ſcripturę prophetarum, velut eorum animam:& ſolum literalem ceu corpus curare. Matt.24.d Et occidere volẽs Ioannem Herodes.Matt.14.a.deſignat eum, qui ſeparare nititur prophetiam à populo: vel qui tollit legem per infidelitatem.

Prophanare tẽplum Dei. — *Ori.ſ.Matt.ho.26.*

Occiditur Zacharias inter templum & altare.Matt.23.d.quum & templum Dei à laſciuis corrumpitur:& altare ipſius per negligentiam orationum ſordidarum coinquinatur,quando etiam oratio alicuius fit illi in peccatum.

Corporalia nocẽtia animæ. Perire contemptores legis. — *Ori.1.peri ar. Amb.ſ.2.Cor.3.*

Occidens litera,deſignat res corporales,quæ perdunt animam,ſi eis adhæreat, & non eas ad Deum,vt ad ſpiritum referat.2.Cor.3.b.Occidit etiam litera,quia data eſt,vt contemnẽtes legem iure occidi debeant.

Sponte conſentientes hæreticis — *Hie.ſ.Iſa.22. Clem.Ale 6.ſtrom. Gl.ſ.int.ſ.Iſa.22.*

Interfecti non gladio,ſunt ſpontè conſentientes hæreticis.iſa.22.a.Et occidit, qui veram de Deo tollit orationem,vt falſam conſtituat.

Vacare voluptatibus. — *Gre.9.mor.20.*

Occidere vitulos & iugulare arietes,eſt voluptatibus vacare.Iſa.22.d.

Mors Redẽptoris

Vt occidat ſemel Deus,quem flagellat,petit Iob optans vel ſimplicem mortem Redemptoris,qua redimamur:vel ſolam mortẽ corporis,remanente anima viua per gratiã.iob. 9.c.

Simulatio hæreticorum. — *Au.ſ.Apoc.ho.10.*

Quaſi occiſum eſt caput beſtiæ.Apo.13.a.cũ heretici ſimulãtes Angelum lucis, confitẽtur mortem & reſurrectionem Chriſti:vel cũ reuicti à Catholicis, adhuc perſeuerant in errore.

Interire, vide Mori.

Intermittere, Intermiſsio, Interrumpere.

Hie.ſ.Pſ.77. Hie.ſ.Iſa.30.

Intermittere,eſt ad tempus omittere,vel ceſſare:quod etiam eſt interrumpere:quanquam hoc poſterius ſignificat inter partes rumpere.

Percuſsio Chriſti in paſsione. Deſtructio hæreticæ doctrinæ.

Interrupit Deus petram,quum percuſſus eſt Chriſtus in paſſione.Pſ.77.

Interruptio muri,eſt deſtructio doctrinæ hæreticæ. Iſ.30.c.

Glo.ord.ſ.4.Re.25.

Interrupta in muro Hieruſalem, ſignificare poſſunt deficientes in eccleſia. 4.Reg.14.d.25. a.Nehe.4.b.6.a.

Deficientes in eccleſia.

interrumpit Deus mare, cùm ceſſare facit tentationes. Pſ.77.

Faciens ceſſare tentationes.

Internecio, quære Interficere.

Interpellare.

INterpellare, eſt loquentem vel aliquid agentem interrumpere, & aliquando rogare.

Aug.epiſt.105.

interpellare dicitur Spiritus pro nobis: quia interpellare & orare nos facit. Rom.8.e.

Faciens nos Spiritus orare.

interpellare iudices. Deut.25.a.4.Regum 8.a.poteſt eſſe confugere ad Sanctos.

Confugere ad Sanctos.

Interponere.

Interponere, eſt interſerere, aut inter alia ponere.

Hie.ſ.Eze.22.

interponit maceriem inter Deũ & populum, qui inſtar Moſis, & Aaron & Samuelis, igni, & incendio iræ Dei ſe opponit. Eze.22.g.

Glo.ord.ſ.2.Par.3

Interpoſita malo granata catenulis. 2.Par.3.d.ſunt exempla Sanctorum prædicationi inſerta.

Exẽpla ſanctorũ

Interpretari, Interpres.

INterpretari dicitur, qui exponit vel explicat aliquid. interpres autem eſt, qui in aliqua re agenda medius eſt, & veluti conciliator, & qui aliquid declarat, aut in aliã traducit linguã.

interpres inter Ioſeph, & fratres eius, deſignat humanitatem Chriſti, quæ media eſt inter Deum & homines. Gen.42.e.

Humanitas Chriſti.

Glo.int.ſ.Gen.40

Interpretatio ſomniorum, typus eſſe poteſt reuelationis ſecretorum legis. gen.40.a.41.b iudi.7.d.

Reuelatio Secretorum legis.

Hie.ſ.Iſa.43.

interpretes iſrael, præuaricati ſunt in Deum, ſunt Moſes & Aaron, qui medij erant inter Deum & populum. iſa.43.d. Sunt etiam interpretes prophetæ, & ſacerdotes, per Moſen & Aaron deſignati.

Prophetæ & ſacerdotes.

Interraſilis.

Glo.int.ſ.Exo.25.

Interraſile, eſt idem, quod interraſum, hoc eſt, per interualla raſum.

interraſilis corona mẽſæ tabernaculi fœderis, deſignare poteſt diuerſam meritorum qualitatem. Exo.25.c.37.b.idẽ ſignificare poteſt interraſile opus baſium ſub lateribus.3.Re.7.d.

Diuerſa meritorum qualitas.

Interrogare.

Aug.834.65.

INterrogare, eſt quærere ab aliquo, ac percontari.

Interrogatio Dei ad Adam, & ad Cain, & ad cæteros, potius deſignat redargutionem, quã ignorantiam, quæ in Deum non cadit. Gene.3.b.4.b.Interrogans autem Adam, vbi eſſet, deſignat, ſe non noſſe peccatores, nec eorum approbare opera. Hoc ipſum deſignauit Chriſtus, cùm dixit de Lazaro: Vbi poſuiſtis eum? Ioan.11.e. Interrogare etiam dicitur Deus examinando. Pſ.138.non vt ipſe ſciat: ſed vt ipſe interrogatus à ſe vel ab aliis cognoſcatur. Et repentè Deus interrogat, cùm nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocat. Vel certè interrogat, quum duris nos perſecutionibus pulſat, vt quum mens noſtra magna de ſe in tranquillitate æſtimat, ſemetipſam veraciter qualis ſit, in perturbatione deprehendat. iob.9. b. Tribus autem modis nos conditor noſter interrogare conſueuit: cùm aliquã flagelli diſtrictione nos percutit: & quanta nobis inſit vel deſit patientia, oſtendit. Sic poteſt capi. Iob.38. a.40.a. Aut quædam, quæ nolumus, præcipuit, & noſtram nobis obedientiam, vel inobediẽtiam patefacit, vt de Abraham. Gene. 22 a. Aut aliqua nobis occulta aperit, & aliqua abſcondit, & nobis menſura noſtræ humilitatis innoteſcit: vt quum Paulus dixit Philip. 3.c. Ego non me arbitror comprehendiſſe. Et palpebræ Dei interrogant filios hominum, quum probant bonos, qui nec fatigantur obſcuritate ſcripturarum, ſed exercentur: nec inflantur cognitione & ſcientia earum, ſed humiliantur. Pſ.10.

Redarguẽs Deus

Gre.9.mor.11. & 28.mor.8.

Ber. in ſententiis.

Examinans.

Aug.ſ.Pſ.10.

Caſtigans.

Hier.ſ.Iere.6. & ſ.Iſa.45.65.

Gre.35.mor.2.

Interrogare os Domini, eſt videre, quid Dominus præcipiat. iſa.30.a. Interrogant autem de ſemitis antiquis, qui conſiderant doctrinam legis & Prophetarum. Ier.9.d. Interrogantes autem Deum aut Chriſtum, erant Iudæi prophetias habentes de Chriſto: Non interrogãtes verò erant gentiles, qui non habebant Prophetas. iſa.65.a. Interrogare Deum ſuper filiis, eſt curioſe ſcrutari iudicia Dei. iſa.45.b. Hominem quoque interrogare Deum, propriè eſt in conſpectu eius ſe neſcientem & ignarum cognoſcere. iob.42.a.

Conſiderare præcepta, & doctrinam legis.

Gre.8.mor.16. & 15.mor.27.

Interrogare generationem priſtinam, eſt recognoſcere quomodo tempus vitæ præſentis ſicut vmbra tranſeat: quia ſi ea quæ erant, & iam tranſacta ſunt, ad memoriam reducimus, patenter cognoſcimus, quàm celeriter hoc quoque fugiat, quod tenemus. Idem erit interrogare quemlibet de viatoribus. iob.8.b.21.d.

Conſiderare trãſitum vitæ præſentis.

Hie.epiſ. Beatiſs.

Interrogans frater maior de feſto, quod fiebat in domo patris ſui propter aduentum fratris iunioris. Luc.15.f deſignat Iudæos hactenus interrogantes, quare Deus lætatur de conuerſione Gentium.

Iudæi mirãtes cõuerſionem gentiũ

Ori.ſ.Matt.ho.22.

Interrogare vtrum, an velit accipere vxorem fratris ſui. Deut.25.b.eſt examinare dogmata, an concordent cum veritate Chriſti.

Examinare dogmata.

Gre.11.mor.2.

Interrogare iumenta & volatilia, &c. iob.12.b.eſt per creaturas cognoſcere creatorem. Vel cognoſcere quomodo omnes, tam boni quam mali de poteſtate Dei concorditer

Cognoſcere Deũ per creaturas.

ſentire & fateri coguntur: quamuis ſub ea non concorditer viuant.

Obſtinatio. Diuinatio. Interrogant Ægyptij ſimulacra & diuinos, cùm infideles non poſſunt errores infidelitatis ſuæ defendere: ſed manent obſtinati. Iſa. 19. a. Et interrogant lignum, aut in ligno, qui exercet diuinationem per ligna, aut virgas. Hoſe. 4. c. *Hie. ſ. Hoſe. 4.*

Falſa teſtimonia. Interrogabant teſtes iniqui Chriſtum, quæ ignorabat: quia interrogabant falſa, & imponebant illi crimina, quæ non commiſerat. Pſ. 34. *Aug. ſ. Pſ. 34.*

Irridét dæmones lapſos in peccatú. Interrogant verba cantionum dæmones eos, qui erant in captiuitate, quum eos irrident, qui in peccatum ipſis inducentibus ceciderunt. Pſ. 136. vel interrogant inclinationes malæ quum animam occupare nituntur: vel interrogant, qui petunt rationes de Chriſto, & iis, quę ſunt fidei: non vt credant, ſed vt reprehendant. *Arn. & Hil. ſ. pſ. 136. Hie. & Au. ſ. Pſ. 136.*

Reprehendens Chriſtus Iudæos. Interrogans Ioſeph fratres ſuos per ordinem generationem ſuam, &c. Geneſ. 43. b. deſignare poteſt Chriſtum examinantem & reprehendentem Iudæos, quod non eſſent imitatores patrum.

Prophetátes Iudæi de Chriſto, quē præſentem non cognouerunt. Interrogat Iacob de filiis Ioſeph, quos ante ſe habebat, quibus benedixit. Gen. 48. b. deſignat Iudæos multa habentes de Chriſto & eccleſia prophetata, quem tamen præſentem non cognouerunt.

Myſteria Chriſti. Mens Chriſti.

Interrumpere, vide Intermittere. Interuallum, quære Spacium.

Inteſtina.

Inteſtina, ſunt quaſi membranacei carnales in interiori ventris parte ſita, quę flexuoſis orbibus à ventre ad eam partem, quæ podex dicitur, porriguntur, quo excrementa à ventriculo excepta deiiciunt. *Ari. 2. de hiſt. animal. 17. & 3. de partibus animal. 14.*

Inteſtina agni, deſignare poſſunt verba & myſteria Chriſti, & quæcunque ſecretiora myſteria: & plenitudinem gratiæ, quę in Chriſto eſt. Exo. 12. b. Inteſtina quoque vituli, mentem Chriſti deſignare poſſunt. Exo. 29. b. Leui. 4. c. *Gre. ho. 22. Beda ſ. Exo. 12.*

Bonæ cogitationes. Inteſtina etiam vituli, aut arietis, bonas cogitationes deſignare poſſunt, quæ latent, ceu in ventre animi. Leui. 1. b. *Iſyc. ſ. Leui. 1. Rup. 1. ſ. Leui. 5. Ori. ſ. Leui. ho. 1. Philo. de victimis. Gre. 3. mor. 40.*

Cogitationes immundæ. Conſcientia. Mens. Inteſtina, vt ſunt ſtercorem exceptoria, deſignare poſſunt cogitationes immundas & cupiditates: vel potius ipſam conſcientiam, aut mentem in ſe prauas cogitationes aut cupiditates excipientem. vt lauare inteſtina ſit immundarum cogitationum ſtercora purgare, & cupiditates abluere, abſtergereque maculas ex crapula & ebriętate contractas. Exo. 29. c. Leui. 1. b. 4. c. 7. d. 8. d. 9. c.

Intingere.

Collatio Spiritusſancti. Intingere, eſt immergere, & madefacere.

Intingere digitum in ſanguine, eſt Spiritum ſanctum dari fidelibus virtute paſſionis Chriſti. Leui. 4. b. *Glo. int. ſ. Leui. 4.*

Mundari per paſsioné Chriſti. Intingere paſſerem viuum in ſanguine paſſeris mortui, eſt mundari à peccato per paſſionem Chriſti. Le. 14. a. Et intinctus eſt pes Chriſti in ſanguine, quando paſſus eſt: vel quando cuiuſque caro per Chriſti paſſionem mundatur. Pſ. 67. *Arn. ſ. Pſ. 67. Amb. ſ. Luc. 7.*

Oſtendens Deus hominem ſordidum eſſe. Intingere dicitur Deus aliquem ſordibus, quando ſordidum eſſe oſtendit. Iob. 9. d. *Gre. 9. mor. 28.*

Prædicator recipiens laudes. Intingens Ionathas ſummitatem virgæ in melle, deſignat prędicatorem nonnihil gloriæ recipientem ex prædicatione & correctione. 1. Reg. 14. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Intinctus panis, quem porrexit Chriſtus Iudæ. Ioan. 13. c. Matt. 26. b. Marc. 14. c.

Intollerabilis, vide Patientia. Intrare, Introire, vide Ingredi.

Introducere, vide Inducere.

Intus, Interior, Intimus, Intra, Intrinſecus.

INtus locum interiorem ſignificat, & intrinſecus partem rei interiorem.

Chriſtus. Intra velum exiſtens arca, deſignat Chriſtum conſcium eſſe diuinorum ſecretorum, & etiam ſuper cælos cælorum aſcendiſſe. Exod. 26. g. Le. 16. a. *Ori. ſ. Nu. ho. 10. Gre. Nyſſe. de vita Moſis.*

Cor. Interiora velaminis, principale cordis deſignare poſſunt. Num. 18. a. Et intrinſecus cauum altare, eſt cor Deum amplectens. Exo. 27. b. 38. a. Et intrinſecus exiſtens pinguedo, deſignat virtutes & dona Spiritusſancti in corde. Leui. 3. a. Quæ autem intrinſecus ſunt, ſunt offerenda Deo, hoc eſt, cor & quæ ſunt in corde. Leui. 4. b. Interior etiam homo dicitur anima ſecundum Deum viuens. Ephe. 3. d. Interiora etiam tabernaculi deſignant ipſam veritatem, quę non ab omnibus cernitur. *Anima.*

Veritas. Gloria eccleſiæ in penetralibus ſacramentorum. Ab intus eſt gloria filiæ Regis, hoc eſt, eccleſiæ in penetralibus ſacramentorum, vel in cõſcientia. Pſ. 44. Cant. 4. e. 8. a. Quod autem intrinſecus latet, eſt interior gloria futura, quæ nunc non cognoſcitur. *Amb. de inſt. vir. 1. Hie. ad Principiá. Gre. 9. mor. 9.*

Sententia in ſermone. Intra calicem dicitur eſſe interior homo, & ſententię, quæ ſunt in ſermone, & ſenſus ſpirituales. Et intra ſepulcra ſunt, quæ ſunt in anima. Matt. 23. c. *Ori. ſ. Matt. ho. 25.*

Myſteria latētia. Intus ſcriptus liber, deſignat myſteria in ſacra ſcriptura latentia. Eze. 2. d. Et interior porta templi, eſt expedita cognitio myſteriorum. Eze. 40. c. 41. a. *Hie. ſ. Eze. 2. 40. & ſ. Amos 5.*

Virtus muniens intus & extra. Intrinſecus & extrinſecus bituminata arca diluuii, deſignat munitionem virtutis interioris & exterioris. Geneſ. 6. b. Intus quoque deaurare arcam fœderis, eſt virtutes inte- *Ori. ſ. Gen. ho. 2. Glo. int. ſ. Exo. 25.*

riores infundere.Exod.25.b.vel deſignatur virtus animæ Chriſti.

Amb.1. de Cain.6 Beda ſ.Exo.3. — *Infundere virtutes interiores. Aſperitas pœnitentiæ.*

Interiora deſerti,aſperitatem pœnitentiæ deſignare poſſunt: & etiam pleniorem fidei cognitionem:item ſecretiora myſteria:ac etiam mentis collectionem.Exo.3.a.

Gre.9.mor.9. — *Angeli. Gloria cæleſtis.*

Interiora auſtri,ſunt occulti Angelorum ordines, ſecretiſſimi patriæ cæleſtis ſinus, quos implet calor Spiritusſancti.iob.9.b. ibi per diem quaſi in meridiano tempore ardentius Solis ignis accenditur,quia conditoris claritas mortalitatis noſtræ iam preſſa caligine, manifeſtius videtur, & velut ſphæræ radius ad ſpacia altiora ſe eleuat, quia de ſemetipſa nos veritas ſubtilius illuſtrat.

Gre.20.mor.28. — *Qui maximè fideles apparebant.*

Interiora iob efferbuiſſe dicuntur.iob.30.d.quando in eccleſia illi, quos per amorem fidei velut viſcera ante geſtauerat, poſtmodum in perſecutionem aduerſus ipſam atrocius inſurgunt. Qui ſecreta prius illius cognoſcentes,quanto ſciunt vbi magis doleat,tanto deterius ab eius afflictione minimè quieſcunt.

Gre.27.mor.20. — *Iudæi.*

Interiora,vnde egreditur tempeſtas, quæ dicuntur interiora Auſtri. iob. 37. b. ſunt iudæi, qui vnum atque inuiſibilem Deum nouerant,eiuſdemque legi ſaltem carnaliter ſeruiebant, quaſi ſub meridiano Sole feruentes, in fidei calore tenebantur. Ab his interioribus egreditur tempeſtas,hoc eſt,malitia perſequens.

Hie.ſ.Ion.1. Beda ſ.Pro.7. Rup.3.ſ.Apoc. — *Profundum malorum. Pœna inferni. Vita contemplatiua.*

Interiora nauis,vbi dormiebat ionas,profundum malorum ſignificare poſſunt. ioan. 1.b.

Interiora mortis,ſunt acerrima gehennæ tormẽta,in quæ introducũtur hæretici. pro.7.d.

Intus pertinet ad vitam contemplatiuam,quæ non extra vagatur, vt animalia intus erant plena oculis.Apo.4.c.

Intueri,vide Aſpicere.

Inuadere,Aggredi.

Inuadere,eſt repentè & cum impetu aliquem aggredi,vel inceſſere,& corripere.

Gre.ſ.1.Reg.11. — *Accenſio tepidorum.*

Inuadere dicitur terror,vel timor Domini omnes per circuitum,cùm tepidi in amore proximi per zelum prædicatoris accenduntur.Gen.35.a.1.Reg.11.b.

Glo.int.ſ.Gen.15. — *Terror iudicij.*

Inuadens horror magnus Abraham.ge.15.c.deſignat terrorem futurum tempore iudicij. Et turbationem tempore Antichriſti.

Gre.14.mor.7. — *Deficiens animus defectu ſpiritualium.*

Inuadit inedia coſtas iniqui,quando omni ſpiritali refectione ſubtracta, ſenſus mentis deficiunt & cogitationes ſuas regere vel tueri non poſſunt.iob.18.c.

Gre.14.mor.12. — *Turbatio tẽpore Antichriſti.*

Inuadet horror primos tempore Antichriſti.iob.18. d.quando tot eius miraculis apparẽtibus,videntes electi,etiam penè in errorem inducentur.

Hie.ſ.Hoſe.13. — *Sectatio errorũ. Scandalum.*

Inuadens horror iſrael.Hoſe.13.a.ſectationem idololatriæ & hæreticorum ſignificat. Sic inuadit prædam Gog,cùm hæreticus peruertit ſimplices.Exo.38.d.Et inuadit bos ſeruum vel ancillam,cùm quis ſimplices ſcandalizat.Exo.21.d.

Gre.2.mor.27. — *Iudæos abducẽtes a fide Samaritanos.*

Inuadentes Chaldæi camælos iob, ſignificant iudæos, qui conati ſunt Samaritanos credentes à fide abducere.iob.1.d.

Inualeſcere,vide Fortis. Inualidus,vide Infirmus.

Inuenire,Adinuenire,Reperire.

Inuenire,eſt quaſi in aliquid venire.hoc eſt,reperire,aut adipiſci. Et ſecundùm aliquos, inuenire eſt rem quæſitam oſtendere.Reperire verò caſu.Inuenire item,acquirere. gen.6.b. Noe verò inuenit gratiam.Cognoſcere.Exo.22.b.Si inuenitur fur,duplum reddet. Approbare.Pſ.88 Inueni Dauid ſeruum meum.Conſequi.Leui.14.b.Non poteſt manus eius inuenire.Conſeruare.Matt.10.d.Qui inuenit animam ſuam. Diſcere.Deut.13.c.Si inueneris certum eſſe quod dicitur.Experiri.1.Reg.29.c.Non inueni in te quicquam mali.Incurrere. Eccleſi.12.b.Duplicia mala inueniet in omnibus.Occurrere. Leui. 7. b. Quicquid tertius dies inuenerit.Metere. gen.26.c.Inuenit in ipſo anno centuplum.Perſequi.Deut.31.c.Inuenient eum omnia mala.

Amb.de Nabu.12 Hie.ſ.Pſ.20. — *Puniens Deus.*

Inuenire dicitur Deus iniquitatem alicuius, quando eam punit. Gene.44.d.Et inuenitur peccator,quum eius proditur iniquitas.3.Regum 21 f.Inuenitur etiam manus Dei ab inimicis,cùm per eius caſtigationem conuertuntur:& inuenit eos dextera Dei puniendo clementer,vt conuertantur.Pſalm.20.

Lyra.ſ.Iſa.12. Amb.de Ioſeph.3. — *Conſilia Dei. Inueniens Chriſtus. Homines in defectu.*

Adinuentiones Dei dicuntur conſilia Dei ad ſalutem humanam procurandam. iſa.12.b.

Inueniẽs Ioſeph fratres ſuos in Dothaim, eſt Chriſtus in mundo inueniẽs homines in defectione. geneſ.37.d.Inuenit etiam angelus,hoc eſt,Chriſtus, in quo propitietur homini, quia infirmitatem ſuſcipiens, dum pœnam noſtram moriendo tolerauit,corruptionem noſtram reſurgendo mutauit. iob.33.d. Inuenit Chriſtus Philippum, ſicut paſtor ouem perditam.ioan.1.f.

Rup.2.ſ.Ioan. Hie.ſ.Iſa.55.65.& ſ.Hoſe.12.& ad Letam. Ori.ſ.Luc.ho.18.& ſ.Matt.cap.13. Amb.ſ.Luc.2. — *Inuenitur Chriſtus per pœnitentiam. Inuenitur Chriſtus in eccleſia.*

Inueniri poteſt Dominus in hac vita dum eſt locus pœnitẽtiæ.iſ.55.b.Non eſt autem inuẽtus inter cognatos,ſed in templo:nõ inter ſeculares:ſed inter Sãctos,oſtẽdens vbi ſit quærẽdus & vbi debet quiſque conari,vt inueniatur.Inuenitur verò Chriſtus in tẽplo, hoc eſt, in eccleſia.Nõ autem inuenitur ſapientia in terra ſuauiter viuentium.iob.11.b.28.b.37.d.Porrò inuẽtus eſt Chriſtus poſt triduum in templo, præſignans poſt triduũ paſſionis ſe reſſuſcitatũ oſtenſurũ fuiſſe.Luc.2.f.Inuenire quoque precioſam margaritam,eſt inuenire Chriſtũ,quem

qui quærit,inuenit.Mat.7.a.13.f.Inueniens Iacob angelum in Bethel,eſt inueniens Chriſtum in eccleſia.Hoſ.12.b.Inuenerunt autem Chriſtum non quærentes,hoc eſt,Gentiles ad fidem venientes.Iſ.65.a.Inuenitur locus Domino in campis ſyluæ,hoc eſt, in gentilibus : qui conuerſi ſunt,& facta eſt eccleſia.Pſ.131.Eze 36.g.

Hil.& Aug.ſ. Pſ.131.

Chriſtus mundans animas. Iuſtus in gloria.

Inueniens Dauid locum Domino,eſt Chriſtus mundans animas. Pſ. 131. Inueniens etiam paſſer ſibi domum,& turtur nidum,eſt Chriſtus in bonis,aut in eccleſia requieſcens.Pſal. 83. Inuenit etiam ſibi domum paſſer,quum humanitas Chriſti introducitur in æternam quieté: & cùm anima inuenit cæleſtem patriam,in qua ſperat quieſcere.

Arn.& Aug. ſ. Pſ.83. Gre.19.mor.24.

Prædicatio Chriſti in Iudæa.

Inueniens Ionas nauem euntem in Tharſis. Ioan. 1.a.deſignat Chriſtum aggredienté prædicationem apud Iudæos.

Rup.ſ.Iona.1.

Extra terrena inuenitur Chriſtus.

Inuenire foris ſponſum , eſt extra terrena ipſum inuenire. Sic inuenit eum pertranſiens cuſtodes.Cant.3.b.8.a.Iob 23.a Inuenitur etiam foris ſponſus,quando incarnatus eſt. Inueniens quoque vir errantem Ioſeph in agro. Gen. 37. c. eſt ſermo propheticus prænuncians Chriſtum erraturum in mundo.Inuenitur etiam foris in gentibus : & ſecundum quòd extra portam paſſus eſt.

Bed.ſ.Gen.37. Rup.ſ.Cant. 7.

Fides gentium prælata fidei Iudæorum.

Non inueniens Chriſtus tantam fidem in Iſrael,quãtam in Centurione.Mat.8.b. deſignauit fidem gentium præferendam fidei Iudæorum : dicitur etiam Chriſtus non inuenire conſolantem,quando non inuenit credentem.Pſ.68.

Lyr.ſ.Mat.8.

Chriſtus vocans gentilitatem ad baptiſmum.

Inuentés angelus Agar iuxta fontem aquæ in ſolitudine.Gen.16.b.deſignare poteſt Chriſtum vocantem gentilitatem ad baptiſmum , cui propinqua erat : quia facilè ſuſcepit fidem baptiſmi.

Confeſſio paſſionis Chriſti. Placere.

Non inuenit locum latendi in terra clamor Chriſti,quum paſſionemChriſti,quam in corde credimus,lingua confitemur,& laudantes gratias agimus.Iob 16.d.

Gre.13.mor.12.

Inuenire gratiam in oculis alicuius,eſt illi placere,gratumque eſſe:ſiue ſit in oculis Dei,ſiue alterius.Gen.18.a.49.a.47.g.50.a.Exo.33.c.34.b.

Profectus prædicatio in Iudaico populo.

Inuenire Annam gratiam in oculis Eli,eſt prædicationem fidei proficere,in Iudaico populo.1.Reg.1.c.Et inueniens populus,qui remanſerat,gratiam in deſerto, ſunt credentes ex Iudæis recepti in eccleſia.Ier.31.a.

Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Ier.31.

Percipit doctrinam ſine præceptore. Celeritas fidei gentilium. Inuenire diuinitatem Chriſti. Percipere myſteria. Obtemperare verbo Dei.

Inueniens citò Iacob venationem.Geneſ.27. c.deſignat eum,qui accipit doctrinam à Deo ſine præceptore: vel eum , qui ingenio adiungit diligentiam : vel deſignat celeritatem fidei Gentilium.Et inuenire theſaurum,eſt inuenire ſapientiam in ſcripturis,tanquam in agro,vel in Chriſto.Aut inuenire diuinitatem Chriſti.Mat.13.f.Et inuenire ſpolia multa. Pſal.118. eſt inuenire myſteria legis:quæ inuenerũt Gentiles ad fidem venientes.Et inuenire mel, eſt percipere ſenſum ſpiritualem legis.Prou.25.b.Et inueniens Iſaac centuplum,deſignat Martyres factos per profectum verbi Dei.Gen.26.c.Et inueniuntur ſermones Dei ab iis , qui eius obtemperant.Ier.15.d.Et non inuenire aquam,eſt non adipiſci ſcientiam diuinam.Exod. 15.d. Ier.14.a.Inuenire verò aquam viuam,eſt diuinam ſcientiam adipiſci.Gen.26. c. Idem poteſt deſignare inueniens Anan aquas calidas in ſolitudine.Gen.36.c.

Amb.de fug. ſec.8. & ſ.Pſ.118.ſer.1. Phil.de ſacri.Abel & Cain.& de temulen. Hie.ad Damaſ.q. 3.& ſ.Ier.14. Ori.ſ.Mat.cap.13. & ſ.li.ho.2.& ſ.Gen.ho.12. Hil.ſ.Mat.can.1. Bed.ſ.Gen.27.& ſ.Pro.25. Gre.ſ.1.Reg.13.& 5.mor.3.

Contemplatio & bona opera.

Inuenire paſcua per Chriſtum , eſt intus contemplationem habere , & foris bona opera. Ioan.10.b.Non inuenientes autem paſcua arietes,ſunt prælati indocti,aut mali.Thr. 1. b. Inueniunt ſepulchrum effodientes theſaurum,cùm perueniunt ad diuinam contemplationem in qua abſconditur anima à clamore per ſtrepentium perturbationum, & tumultu curarum vel perquirentes ſapientiam tanquam theſaurum , quum ſacræ ſcripturæ paginas euoluunt, & exempla præcedentium patrum perſcrutantur , ſepulchrum inueniunt , cùm per eorum exempla in contemplationis virtute ſubleuantur.Iob 13.d.Sic inuenit turtur nidum , vbi reponat pullos ſuos.Pſ.83.

Pax imperfecta in hac vita.

Reperit ſponſa coram ſponſo , quaſi pacem, & non pacem in hac vita : quia dum in hoc mundo ſumus,à peccatis omnimodis non deſiſtimus:Et quandiu cum peccato viuimus , pacem perfectam cum illo,qui ſine peccato in carne vixit non habemus.Cant.8.d.

Gre.ſ.Cant.8.

Reſurrectio Chriſti.

Non inueniunt Ieſum in ſepulchro,qui mõſtrant eum reſurrexiſſe:& vbi mortis eius cauſam cognoſcunt,vitam eſſe redditam per illius mortem inueniunt.Mar.16.b.

Gre.ſ.1.Reg.16.

Offerre ſe tribulationibus. Repentina tribulatio.

Inuenire tribulationem & dolorem , eſt offerre ſe tribulationibus agendo pœnitentiam. Pſ 114.Inuenit etiam tribulationem & dolorem,qui omnia habens proſpera, tamé dolet inter ea,ne pereat.Inuenitur autem à tribulatione,cui repentè accidit tribulatio inter læta. Inueniunt autem tribulationes ipſos bonos:quia ambulant arctam viam.Pſ.45.118.

Baſi.ſ.Pſ.4.114. Arn.ſ.Pſ.114. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.18. Aug.ſ.Pſ.136. Thil.de profugis.

Complecti pœnitentiam.

Non inueniens paſtor Iudæ meretricem in biuio.Gen.38.e.deſignat non inueniri peccatricem,quæ amplexa eſt pœnitentiam,& confeſſionem.Vel deſignatur in loco virtutis non eſſe meretricem.

Bed.ſ.Gen.38.

Conuerſio peccatorum.

Inuenire aſinas,eſt peccatores in luce ſanctitatis conuerſos,vel qui conuerti ſperantur,aſpicere.Non inuenire autem,eſt, quando in peccatorum tenebris reproba corda ſe obruunt. Et non inueniens eas Saul,eſt prædicator incipiens , qui nondum cognoſcit fructum ex ſua prædicatione.1.Reg.9.c.10.c.Adinuentiones quoque in bonum, ſunt , quum quis conuertitur à peccatis.Eze.14.g.

Gre.ſ.1.Reg.9.10.

Affectus ad cæleſtia. Corruptio non eſt in fœlicitate.

Inuenitur in manu pueri argentum,cùm per humilitatis meritum ſancti viri cæleſtia , quæ loquuntur,in magno affectu charitatis accipiunt.1.Reg.9.b.

Gre.ſ.1.Reg.9.

Non inueniri vermem in manna ſabbato, deſignare poteſt in requiem fœlicitatis non eſſe

locum corruptioni. Et non inuenire ſabbato manna in agro, deſignat poſt hanc vitam non eſſe locum ad meritoriè operandum. Exod. 16. f. Inuenitur etiam gaudium & lætitia in Sion, hoc eſt, in eccleſia, & præcipuè triumphante. Iſ. 51. a.

Amb. epiſt. 5. Inueniuntur proiecti. Ier. 10. c. quum mali reſipiſcunt caſtigati à Deo, vel cùm etiam per caſtigationem non emendati, æternam vindictam euadere nequeunt. Reperiens Moſes hircum pro peccato exuſtum, deſignat pœnitentiam recognitam inutilem. Leui. 10. d. *Reſipiſcentes caſtigati.*

Lyr. ſ. Leu. 14. Inueniens ſacerdos lepram eſſe mundatam, deſignat ſacerdotem eſſe iudicem mundationis ab errore, aut peccato. Leu. 14. a. *Sacerdos index mundationis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Inuenientes tres viri Saulem. 1. Reg. 10. a. deſignant contemplatiuos, qui in ſecretis latent, tunc inueniri, quum ipſi apparent, vt inueniantur. Non inuenitur autem Enoch, tranſlatus: quia boni à tumultibus ſeculi ſe abſcondunt. Gen. 5. *Raro apparētes contemplatiui.*

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Inueniens manus Saulis, quod faciat, deſignat propoſitum bonæ operationis. 1. Reg. 10. b. *Propoſitum boni operis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 13. Inuenti cum Saule ſexcenti viri, deſignant perfectos & fortes ſemper eſſe cum prælato coniunctos in bona eius voluntate, & pia actione. Inuentus autem populus in Gabaa, ſunt perfecti inuenti in cuſtodia virginitatis. 1. Reg. 13. d. *Fortes ſunt cum prælato.*

Gre. ſ. 1. Reg. 13. Inuenta in manu Saulis, & Ionathæ lancea & enſis. 1. Reg. 13. d. deſignat ſolos electos eſſe, qui & præſentia & futura mala intelligant, eaque virili cordis intentione ardentius vincere concupiſcant. *Soli perfecti intelligūt præſentia & futura mala.*

Ori. ſ. Matt. ho. 20. Gre. ſ. Cant. 3. 5. Ber. ſ. Cant. ſer. 77. 78. Inuenientes ſerui Regis bonos & malos ad nuptias implendas, ſunt omnibus prædicātes. Mat. 22. a. Et inuenientes vigiles ſponſam, ſunt doctores: qui dum lucrādis animabus & ſcriptis & dictis inuigilant, vbi ſancti deſiderij aliquantum ſentiunt, augere in melius nunquam ceſſant: qui tamen non inuenirent, niſi Deus præueniret. Cant. 3. a. 5. b. *Omnibus prædicantes.*

Non inueniuntur aduerſarij eccleſiæ. Iſ. 41. c. vel quia conuerſi ſunt ad fidem: vel quia in infernum detruſit. Sic non inuenit meretrix amatores ſuos. Hoſ. 2. b. *Ceſſatio aduerſariorū eccleſiæ.*

Hie. ſ. Iſ. 65. Inueniri granum in botro, eſt vix iuſtum reperiri inter malos. Iſ. 65. b. *Vix iuſtus inter malos.*

Arn. ſ. Pſ. 106. Aug. ſ. Pſ. 106. Non inuenire viam ciuitatis, eſt non habere exempla ad imitandum. Pſ. 106. Sic non inuenit ſemitas ſuas, qui neſcit quid operetur. Hoſ. 2. b. Et non inueniunt verbum Dei Iudæi. Amos 8. d. *Non habere exempla.*

Gre. ſ. 1. Reg. 9. Reperiri dicitur hodie Samuel, cùm in prædicatore inuenitur vita concordans cum fama. 1. Reg. 9. c. *Vita prædicatoris famæ conformis.*

Hie. ſ. Zac. 10. Aug. ſ. Pſ. 83. Non inuenire locum credentibus, eſt ipſos multiplicari in eccleſia. Zac. 10. d. Inuenit tamē turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos, hoc eſt, caro eccleſiam, in qua bona opera ſeruentur. Pſalm. 83. *Multiplicatio fidelium.*

Hier. ſ. Eccleſiaſtē. 11. Inuenire panem ſeminatum poſt multa tempora, eſt prædicationis fructum percipere. Eccleſiaſtæ 11. a. *Percipere fructum prædicationis.*

Aug. ſ. Pſ. 35. Inuenitur iniquitas ad odium, quum quis cognitam iniquitatem odit. Inuenitur non ad odium, quum quis cognitam non odit ſed defendit. Pſ. 35. *Odiſſe cognitam iniquitatem.*

Aug. ſ. Apo. ho. 13. Non inueniri montes & inſulas, eſt fideles non ſuperari. Apo. 16. d. *Non ſuperari fideles.*

Non inueniens columba, vbi pes ſuus requieſceret, deſignat per nouum teſtamentum requiem Sanctis in hoc mundo non eſſe permiſſam. Gen. 8. b. *Sanctis nō quieſcunt in hoc mūdo.*

Bed. ſ. Gen. 31. Amb. de fug. ſec. 4. Hie. ſ. Iſ. 35. Arn. ſ. Pſ. 9. Non inueniens Laban idola apud Iacob. Gen. 31. e. deſignat diabolum, qui oſtenſis mundi theſauris Chriſto, non inuenit in eo veſtigia terrenæ concupiſcentiæ: nec quicquam vanum in Chriſto, vel in bono viro reperit. Ioan. 14. d. Nec inuenitur mala beſtia in via Chriſti, hoc eſt, peccatum in ipſo Chriſto. Iſ. 35. d. Pſ. 9. Et non inuenitur iniquitas in lingua Iob, hoc eſt, eccleſiæ. Iob 6. d. *Non inueniens diabolus in Chriſto quicquam vanum, nec in viro bono.*

Gre. ſ. 1. Reg. 7. Hie. ſ. Iſ. 13. 22. 30. & ſ. Ier. 2. 11. Ori. ſ. Ier. ho. 11. Inueniri fermentatum in domibus, eſt peccatum aut hæreſim eſſe in conſcientia. Exo. 12. c. Inueniri quoque rem perditam, eſt ſenſum extraneum date ſcripturæ hæreſim. Leu. 6. a. Et inuenire maculam lepræ, eſt deprehendere. Leu. 13. g. 14. e. Et inuenire Dagon iacentem ante arcam fœderis, eſt deprehendere errorem idololatriæ. 1. Reg. 5. a. Et inueniri dicitur abſolutè, qui in hæreſi deprehenditur. Inueniſſe autem ſe dicunt hæretici eos, quos in hæreſim induxerunt, cùm potius ſint perditi. Iſ. 13. c. 22. a. Non inueniri autem de fragmentis lagenæ teſtam ad portandum ignem, aut aquam, eſt nihil eſſe vtile in dogmatis hæreticorum. Iſ. 30. c. Inueniuntur quoque occiſi non in foſſis, ſed ſub quercu: quando non occultè, ſed apertè ſunt aliqui in errorem inducti: & cùm in locis amœnis colunt idola, & hæreſibus vacant. Ierem. 2. g. *Eſſe peccatū vel hæreſim in conſcientia. Deprehendere hæreſim. Inducentes hæreticos in errorē.*

Gre. 15. mor. 10. Hie. ſ. Hoſ. 7. Non inueniens requiem Iudas, eſt anima inter diuerſos errores iactata. Thr. 1. a. Inuenta colligatio, vel coniuratio in filiis Iuda, eſt inueniri peccata in Chriſtianis: vel cùm concordi animo omnes feruntur in vitia. Et inuenitur Hieruſalem in menſtruis, hoc eſt, anima in conſuetis vitiis. Ierem. 2. e. 11. b. Inuenit etiam Deus mala Prophetarum & ſacerdotum in domo ſua. Ier. 23. c. In angelis quoque reperit Deus prauitatem, hoc eſt, in miniſtris Eccleſiæ. Iob 4. d. Adinuentiones ſunt hæreſes & conſilia & cogitationes contra præcepta Dei. Iſ. 3. b. Iob 20. c. Ezec. 36. d. Hoſ. 7. a. 9. d. 12. a. Mich. 3. b. Soph. 3. c. *Iactari inter diuerſos errores. Conſilia contra præcepta Dei.*

Baſi. ſ. Pſ. 114. Inueniunt pericula inferni aliquem, dum peccat. Pſalm. 114. quia inde obligatur ad pœnam inferni. *Peccare.*

Glo. ord. ſ. Gen. 44. Phil. de profugis. Hie. ſ. Eccleſiaſtē. 10. Inuenire ſcyphum Ioſeph in ſacco Beniamin, eſt inuenire doctrinam Chriſti in Paulo. Gen. 44. b. *Doctrina Chriſti in Paulo.*

Gre. 6. mor. 16. Non valentes Sodomitæ inuenire oſtium domus Lot, ſunt non attingentes viam veritatis *Non attingētes viam veritatis.*

& virtutis

& virtutis:vel deſignant eos,qui in iuſtis quærunt mala opera,quæ reprehendant, & non inueniunt.Gen.19.c.de his dicitur Pſ.106.Viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt.

Extra eccle.exiſtentes. Inuenta foris,quæ pereunt,ſunt qui extra eccleſiam exiſtunt.Exo.9.d. *Glo.int.ſ.Exo. 9.*

Diabolus depreenſus. Inuentus fur ſuffodiens domum,eſt diabolus decipiens animam,qui deprehenditur à cautis.Exo.22.a. *Ori.ſ.Mat.ho.31.*

Nudi bonis operibus. Nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus ſuis:quia poſt mortem vident ſe bonis operibus nudos:& quia pauperum manus vacuas reliquerunt.Pſ.75.Iob 23.c.31.c. *Gre.13.mor.10. Aug.ſ.Pſ 75.*

Non valens magna operari. Non inueniens manus alicuius agnum,aut alia magna munera ad offerendum.Leuit.12.b.14.c.deſignare poteſt eum,qui non poteſt exercere magna opera. *Glo.ord.ſ.Leu. 14.*

Non ſtat error in litera legis. Non inueniri locum impij,eſt non ſtare errorem in litera legis.Pſ.36.Iob 20.b. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.5.*

Gloriatio diaboli de victis fidelibus. Inueniſſe ſe dicit Aſſur multitudinem populorum , deſignans diabolum , qui gloriatur, quaſi ſua virtute vicerit fideles.Iſ.10.d. *Hie.ſ.Iſ 10.*

Non valens diabolus quieſcere in gentibus conuerſis. Inueniēs Iudæos ſine legis obſeruatione. Non inuenit requiem diabolus eiectus,quum non potuit quieſcere in Gentibus ad fidem conuerſis. Inuenit autem domum vacuam , quum inuenit Iudæos ſine legis obſeruatione. Mat.12.d.Luc 11.c.Inuenit autem requiem lamia in Iudæa, hoc eſt, diabolus in Hieruſalem & Iudæis.Iſ.34.d.Non inuenitur verò locus amplius diabolo & angelis eius in cælo , quum expulſi à cordibus credentium,non amplius admittuntur.Apoc.12.b. *Hil.ſ.Mat.can.12 Aug.ſ..Apo.ho.9.*

Fieri diuitem. Inueniſſe dicitur vitam manus ſuæ,qui factus eſt diues:vnde fit,vt obliuiſcatur Dei.Iſ.57.c. *Hie.ſ.Iſ.57.*

Exequens deſideria carnis. Inuenitur volūtas propria in die ieiunij,cùm quis in eo,deſideria carnis exequitur.Iſ.58.a. *Hie.ſ.Iſ.58.*

Non inueniri ſapientiam inter hæreticos. Non inueniens Iob inter amicos ſuos vllum ſapientem , deſignat inter hæreticos & ſuperbos non inueniri eam ſapientiam,quæ reuelatur paruulis Eccleſiæ.Iob 17.c. *Gre.13.mor.9.*

Inuenientes hæretici dictis ſanctorum. Reperientes radices iuniperorum in conuallibus.Iob 30.a.ſunt hæretici , qui ſuperbo ſpiritu de humilibus dictis ſanctorum patrum colligunt , quæ ad ſuos errores firmandos facere videantur. *Gre.20.mor.10.*

Anima cogitatione polluta. Inueniunt dæmones animam in menſtruis.Ier.2.c.quando in pollutis cogitationibus poſitum,facilè ad peruerſam operationem trahunt. *Gre.ſ.Eze.ho. 20.*

Aggredientes dæmones fideles paratos. Reperientes Ægyptij filios Iſrael in caſtris.Exo.14.b.deſignant dæmones aggredientes fideles paratos ad tentationes. *Glo.int.ſ.Exo.14.*

Inuenire inanē gloriam. Inuenire paleas ad conficiendos lateres.Exo.5. b. eſt inueniri inanem gloriam ad operandum terrena incitantem. *Lyr.ſ.Exo.5.*

Prædicatores eruditi. Reperire noua,& adinuenire fabrè ſcientes Beſeleel , & Ooliab , deſignant prædicatores ſcientes proferre de theſauro ſuo noua & vetera.Exo.35.d. *Glo.ord.ſ.Exo.35.*

Doctrina iuxta capacitatem. Reperire plus , aut minus de manna. Exod. 16. d. eſt accipere doctrinam iuxta cuiuſque capacitatem. *Glo.int.ſ.Exo.16.*

Indiſcreta correptio. Inueniens ignis ſpicas.Exo.22.a.eſt ſcandalizans ſimplices indiſcreto zelo correptionis. *Lyr.ſ.Exo.22.*

Inueſtigare, vide Quærere.

Inueteraſcere, quære Antiquus.

Inuidere, Inuidia, Liuor, Liuidus.

INuidere,eſt ex alicuius rebus ſecundis dolore affici , vel in aduerſis gaudere.Inuidia verò, eſt dolor ipſe ex aliena proſperitate.Liuor autem,eſt color ex pallido nigreſcens,quem & plumbeum appellant:qualis eſt cum in parte corporis humani,ictu illato,exiles venæ contuſæ ſanguinem ad extremam cutem diffundunt. Sumitur ſæpe pro inuidia : quia talis ſolet eſſe inuidentium color.

Inuidia Iudæorum in Chriſtū & infideliū aduerſus fideles. Inuidia fratrum Ioſeph erga ipſum Ioſeph , typus fuit inuidiæ Iudæorum in Chriſtum: & etiam dæmonum aduerſus perfectos.Gen.37.b.49.c.Et inuidentes Paleſtini Iſaac , deſignare poſſunt inuidiam & odium infidelium aduerſus fideles.Gen.26.c.Idem deſignat inuidia Ægyptiorum in filios Iſrael.Exo.1.c. *Bed.ſ.Gen.49.*

Hæretici. Inuidus homo,cum quo non eſt comedendum,eſt hæreticus, cum quo non eſt tractanda ſacra ſcriptura.Pro.23.b. *Bed.ſ.Pro.23.*

Dolor de proprio defectu. Inuidens Rachel ſorori ſuæ,propter liberos.Gen.30.a.eſt largo modo,non dolens de bono ſororis,ſed de proprio defectu. *Lyr.ſ.Gen.30.*

Inuidia occidit paruulum.Iob 5.a.quia qui liuore occiditur , ipſe ſibi teſtimonium perhibet,quòd illo minor ſit,cuius inuidia torquetur. *Gre.5.mor.33.*

Pœna. Liuor aliquando ſumitur pro pœna:vt quando dixit Lamech.Geneſ.4. d.Occidi puerum in liuorem meum.Et liuor pro liuore.Exod.21. c. Et liuor vulneris , eſt diſciplina corporeæ percuſſionis,qua mens ſanatur.Prou.20.d. *Gre.23.mor.21. Bed.ſ.Pro.20.*

Paſſio Chriſti. Liuor Chriſti,quo ſanàti ſumus,totam eius paſſionem exprimit.Iſ.53. b.

Inuitare, R*edinuitare.*

Inuitare,eſt ad cœnam,aut epulas aliquem aduocare:quod etiam ad alia extendi poteſt: vt inuitare ad ludum.

Conuocati fideles ad verbum Dei. Inuitati à Samuele ad conuiuium , ſunt fideles conuocati ad audiendum verbum Dei.1. Regum 9.d. *Gre.ſ.1.Reg. 9.*

Vocati ad lætitiam eccleſiæ. Iudæi. Inuitati ad nuptias,ſunt vocati ad lætitiam reſtitutionis eccleſiæ.Vocati autem, qui venire neglexerunt,fuerunt Iſraelitæ:in quorum locum ſucceſſerunt Gentiles.Mat.22.a. *Ori.ſ.Mat.ho.20. Hil.ſ.Mat.can. 22.*

Inuitus, vide Cogere.

Inuius.

Hie.epiſ. quid ignotni. *Arn.ſ.Pſ.106.* *Hie.ſ.Iſ.35.43.* *Aug.ſ.Pſ.106.* *Gre.18.mor.11.& 29.mor.17.*

INuius, eſt locus ſine via: & ad quem vel non patet acceſſus, & tranſitus: vel certè eſt difficilis.

Inuia terra, in bonum quidem, dicitur anima in gratia exiſtens: quæ non eſt dæmonibus peruia. Pſ.62. *Anima.*

Inuia terra erat gentilitas, per quam Dominus non ingrediebatur. Pſ.38.c. Iſ.35.a. Eze.14.c. Et etiam Iudæa in infidelitate obdurata: quæ verbis vitæ ad cor viam præbere noluit. Iob 28. a. Inuium etiam ſignificare poteſt idololatriam, quæ acceſſum ad verum Deum prohibebat. Item varios errores hæreticorum. Pſ.106. Significat etiam hunc mundum, in quo non erat via ſalutis. Pſ.62. Iſ.43.c. *Gentilitas. Iudæa. Idololatria. Hæreſes. Mundus.*

Gre.11.mor.13. Per inuium incedebant principes fruſtra, quando nomen Chriſti extinguere moliebãtur. Decepti enim ſua malitia, incedere per inuium fruſtra conabantur: quia crudelitati eorum patere via non poterat contra Autorem omnium. Iob 12.d. *Moliẽtes extinguere nomen Chriſti.*

Inultus, vide Vlciſci.

Inundare.

Inundare, eſt extra alueum fluuij aquam diffluere, vel effundi: & inundatio, eſt idem quod diluuium. Ponuntur autem pro alicuius rei abundantia.

Hie.ſ.Iſ.10. Inundat abbreuiatio iniuſtitiam, cùm abundat iuſtitia euangelica per Chriſtum: aut per breue præceptum charitatis. Iſ.10.f. *Abũdans iuſtitia euangelica.*

Hie.ſ.Iſ.60. Inundatio camælorum, eſt multitudo diuitum & nobilium ex gentibus, ad fidem venientium. Iſ.60.a. *Diuites ex gentibus.*

Hie.ſ.Iſ.28. & ſ. Eze.13. *Gre.15.mor.21.* Inundantes aquæ deſignant vim tribulationis & caſtigationis Dei: & etiam flagellum inũdans. Iſ.28.a.d.30.f. Et inundatio ſuperuenit impius, quum dolorum fluctus: ex aliqua aduerſitate patiuntur. Iob 21.b.22.b. Thr.3.f. Eze.13.b. *Vis punitionis.*

Gre.5.mor.4. Inundantes aquæ ſignificant etiam multitudinem lachrymarum in agentibus pœnitentiã. Iob 3 d. *Multitudo lachrymarum.*

Lyr.ſ.Thr.3. Inundauerunt etiam aquæ ſuper caput Chriſti, quum Iudæi inſurrexerunt aduerſus Chriſtum, eius diuinitatem negantes, & humanitatem perſequentes. Thr.3.f. *Perſequentes Chriſtum.*

Hie.ſ.Eze.26. Inundatio equorum Nabuchodonoſor, ſignificat multitudinem tentationum diaboli & etiam peccatorum abundantiam. Ezec.26.b. Hoſ.4.a. *Tentationes.*

Inuocare.

INuocare, eſt in auxilium vocare, & ſubſidium petere, idque propriè in rebus afflictis. Item adorare. Gen.21.d. Et inuocauit ibi nomen Domini. Appellare. Deu.4.d. Teſtes inuoco cęlum & terram. Colere. Iud.10.c. Inuocate Deos, quos elegiſtis. Orare. Pſ.4. Cùm inuocarẽ, exaudiuit me Deus. Prædicare. Pſ.115. Nomen Domini inuocabo.

Arn.ſ.Pſ.41. Inuocauit Chriſtus patrem, præcipuè in paſſione, & tribulatione. Pſ.4. Et inuocat abyſſus abyſſum. Pſ.41. hoc eſt, Filius Patrem, & etiam pater dicitur inuocaſſe Filium, cùm teſtificatus eſt dicens: Hic eſt filius meus. Et inuocauit Chriſtus nomen Patris de lacu nouiſſimo. Thr.3.f. cùm in virtute diuinitatis deſcẽdit ad inferos, & deſtructis clauſtris tartari, ſuos quos ibi reperit, eruens, victor ad ſuperos aſcendit. *Credere.*

Hie.ſ.Iſ.34.43.59 *Baſi.ſ.Pſ.114.* *Arn.ſ.Pſ.146.* *Aug.ſ.Pſ.114.* *Gre.18.mor.6.*

Inuocare nomen Domini, eſt credentium: in quibus etiam inuocatur nomen Domini: ſecundùm quod dicuntur Chriſtiani. Gen.4.d.12.c.13.a.21.d. Pſal. 115.137. Iſ.43.b. Et inuocare iuſtitiam, eſt ipſum Chriſtum inuocare, qui eſt iuſtitia Dei. Iſa.59.a. Inuocat Deum in diebus ſuis, qui toto tempore vitæ præſentis eius petit auxilium. Pſ.114. Et inuocat Deum in veritate, qui vera fide inuocat, & ipſum pœnitet peccatorum: & qui petit ab eo ſpirituália bona. Iſ.55. Inuocant nobiles regem, hoc eſt, Apoſtoli Chriſtum. Iſ.34. c. Et inuocantes pulli coruorum Deum, ſunt credentes ex gentibus. Conqueritur Deus, quod tempore tribulationis non eſſet, qui inuocaret Deum. Iſ.64.c. Hypocrita non inuocat Deum omni tempore, quia cùm in hoc ſeculo effectum quæſitæ fœlicitatis inuenerit, autorem, qui hanc ipſam fœlicitatem tribuit, non requirit. Iob 27.b. Soph 3.b.

Hie.ſ.Iſ.65. Inuocantes nomen Domini erãt Iudæi, dicentes: Domine, Domine: cùm tamen Chriſtum negauerint. Non inuocantes autem erant Gentiles: à quibus tamen venientibus ad fidem, Chriſtus inuentus eſt. Iſ.65.a. *Iudæi negantes Chriſtum. Gentiles credentes.*

Rup.ſ.Hoſ.7. Inuocarunt autem Iudæi Ægyptum, quando coluerunt Deos Ægypti. Hoſ.7.b. *Idololatria Iudæorum.*

Hie.ſ.Iſ.43. *Ori.ſ.Iſ.ho.3.* Dicitur non inuocaſſe Iacob Deum: quia Iudæorum ſacrificia non erant accepta Deo. Iſa.43.c. *Sacrificia nõ accepta Deo.*

Inuocari nomen vnius viri ſuper ſeptem mulieres, eſt in nomine Ieſu inueniri omnes rationes, & appellationes donorum Spiritusſancti. Iſ.4.a. *Rationes donorum Spiritusſancti in nomine Ieſu.*

Aug.ſ.Pſ.41. Inuocari nomina Patriarcharum ſuper aliquos. Gen.48.c. eſt poſteros ſuſcipere fidem & exempla Patriarcharum.

Inuocare ponitur pro aduocare, cùm dicitur. Pſ.48.c. Abyſſus Abyſſum inuocat.

Inuoluere, Implicare, Inuolucrum, Obuoluere.

INuoluere, eſt in aliquo, ſeu ſuper aliquid voluere, ſeu voluendo imponere, aut inijcere.

Deus. Perſecutio in Chriſtum. Inuoluens ignis dicitur Deus qui lucet bonis, & minatur malis. Ezech. 1. a. deſignat etiam perſecutionem iudæorum in Chriſtum, & eius membra. *Hie. ſ. Eze. 1. Gre. ſ. Eze. ho. 1.*

Pura mente ſuſcipere Chriſtum. Inuoluit corpus Ieſu in ſindone munda, qui pura mente ipſum ſuſceperit. Mat. 27. g. *Hie. ſ. Mat. 27.*

Sacra ſcriptura. Inuolutus liber, dicitur ſacra ſcriptura, & myſteria in ipſa ſcriptura contenta: quæ nemo ſufficit omnia intelligere: ideo ſemper manet ex parte inuolutus. Eze. 2. d. Apo. 6. d. inuoluta quoque arca teſtimonij, deſignat latentia myſteria. Itidem inuoluta menſa. Nu. 4. a. *Hie. ſ. Eze. 2. Gre. ſ. Eze. ho. 6.*

Immenſitas diuinitatis Chriſti. Inuolutum ſudarium Chriſti, deſignat diuinitatem eius, nec initium habere, nec terminũ: vt rei quæ inuoluta eſt, nec initium neque finis cernitur. ioan. 20. b. *Rup. 14. ſ. Ioan. Gre. Nyſ. de reſur. 1.*

Pœnitentia. Inuoluitur dies amaritudine, quum quis, quæ mala incorrectis imminent, ex omni parte conſpicit: & voluptatis ſuæ laſciuiam triſtitiæ lamentis tergit. Iob 3. b. *Gre. 4. mor. 21.*

Cognoſcens propriam imbecillitatem. Protectio Dei. Inuolui pannis, imbecillitatem & infantiam indicat: & his pannis inuolui dicitur, qui propriam imbecillitatem cognoſcit. Eze. 16. a Luc. 2. b. inuolui etiam pannis, eſt diuinam habere protectionem. Et inuoluit Deus mare caligine quaſi pannis infantiæ, quum dat populis lacteam doctrinam velut viliorem eo, quòd ſecretiora myſteria non valeant intueri. Iob 38. b. *Glo. int. ſ. Eze. 16.*

Adiuuare ad recuperãdas vires. Obuoluere linteolis brachium fractum, quantum ad allegoriam literalem, eſt adiuuare ad recuperandas amiſſas vires. Eze 30. f. *Hie. ſ. Eze. 30.*

Perplexitas malorum. Inuoluit formido pedes, ne videlicet in rectam exire valeant actionem. Iob 18. b. quia ſæpe contingit, vt idcirco quiſque bonus eſſe metuat, ne hoc à prauis ipſe patiatur, quod ſe bonis feciſſe reminiſcitur: dũque hoc pati, quod fecit, metuit, vndique territus, vndique ſuſpectus, quaſi pedes inuolutos habet, qui timore irretitus, nil libere agere præualet: qui in bono opere quaſi inde greſſum perdidit, vnde ad mala, quæ concupierat exceſſit. *Gre. 14. mor. 7.*

Praua conſuetudo. Inuolutæ dicuntur ſemitæ greſſuum reproborum. Iob 6. c. quia ſæpe recta quidem deliberando appetunt, ſed ad conſueta ſemper mala replicantur, & quaſi extra ſe tenſi, ad ſemetipſos per circuitum redeunt: qui bona quidem cupiunt, ſed à malis nequaquam recedunt, eſſe quippe humiles, ſed tamen ſine deſpectu: eſſe contenti proprijs, ſed ſine neceſſitate: eſſe caſti, ſed ſine maceratione corporis: eſſe patientes, ſed ſine contumelijs volunt. Vel ſunt inuolutæ greſſuum ſemitæ: quia & ſi deuicta vna nequitia pedem leuant, regnante tamen altera, hunc in ea etiam, quam deuicerant, implicant. *Gre. 7. mor. 14. 15.*

Doctrina hæreticorum. Confidens in diuitiis. Inuolutum argentum, deſignat fallacem hæreticorum doctrinam, verbis artificioſè ornatam. Ier. 10. b. Idem ſunt obuolutæ gàzæ. Ezec. 27. e. Inuoluti autem argento ſunt, qui de eloquentia, aut diuitiis ſuperbiunt. Sop. 1. c. Et qui in diuitiis confidunt. *Hie. ſ. Ier. 10. & ſ. Eze. 27. & ſ. Sop. 1. Rup. ſ. Soph. 1.*

Merſi peccatores in infernum. Inuoluti Ægyptij in medijs fluctibus. Exo. 14. g. ſunt peccatores in infernũ demerſi. Et inuolui cum Amalec, eſt cum peccatoribus æterna pœna damnari. 1. Regum 15. b. Et inuolutus Nabuchodonoſor cum interfectis. Iſa. 14. e. deſignat diabolum detruſum in infernum cum iis, quos peccare fecit. Et inuoluitur dies, hoc eſt, antiquus hoſtis amaritudine. iob 3. a. quia ſuperbiæ eius ſupplicia non ſolùm omnimoda, ſed etiam infinita præparantur. Omne quippe, quod inuolutum eſt, finem ſuum quaſi nuſquam indicat: quia ſicut non oſtendit, quo incipit, ita non detegit, quò deſiſtit. *Gre. ſ. 1. Reg. 15. & 4. mor. 12. Hie. ſ. Iſ. 14.*

Dæmones. Inuolucra hyacinthi mercium Tyri. Eze. 27. e. deſignant aëras poteſtates, quæ funibus peccatorum mundanos conſtringunt. *Hie. ſ. Eze. 27.*

Ioab.

Dæmones. Infideles. IOab, id eſt, paternitas vel habens patrem, aut volũtarius: princeps militiæ regis Dauid: qui occidit Abner & Amaſa per inſidias. 2. Reg. 2. c. 3. e. 8. d. Vel Ioab interpretatur inimicus: & deſignat dæmones & infideles. Pſ. 59. in titulo: vbi videtur nomen loci. *Aug. ſ. Pſ. 59.*

Ioachin.

Chriſtus. Ioachin. i. Domini præparatio, ſiue Domini firmitas: filius Ioacim, rex Iuda qui ductus fuit in captiuitatem à rege Babylonis. Dicitur captus in ſagena Dei. Ezech. 12. d. deſignans Chriſtum in peccatis noſtris captum.

Ioacim.

Ioacim, id eſt, Domini reſurrectio, ſiue Domini confirmatio, vel Dominus vindicãs: filius Ioſiæ, rex Iuda, captus à rege Babylonis. 4. Reg. 23. g.

Ioannes.

IOannes, ſeu Iohannan, id eſt, gratioſus, ſeu Domini gratia, vel Domini donum, ſeu Domini miſericordia: ſic dictus eſt Ioannes Baptiſta, & etiam Ioannes Euangeliſta.

Lex vetus. Propheta. Ioannes Baptiſta, vt natus eſt de vetula & ſterili, deſignat literæ legis vetuſtatem: & cùm dixit de Chriſto: Illum oportet creſcere, me autem minui. Ioan. 3. d. legis gerit imaginem, quę adueniente Euangelio & creſcente, minuenda erat quantum ad literalem obſeruantiam: minuitur etiam, quia lex & Prophetæ vſque ad Ioannem, ceſſant, vt lucernæ adueniente Sole. Et vt Ioanne mortuo diſcipuli venerunt ad Chriſtum, ita lege mortua venitur ad Euangelium. Mat. 9. b. Et Ioannes in vinculis, eſt lex in peccatis populi, aut pectoribus perfidorum, Mat. 11. a. 14. a. Marc. 6. c. *Amb. ſer. 12. 63. & ſ. Luc. 7. Hie. ſ. Gala 3. Hil. ſ. Mat. can. 9. 11. 14. Aug. de ſanctis. ſer. 20. & 83. q. 58.*

Ioannes Baptiſta increpans Herodem, cuius rei gratia amputatum eſt illi caput, deſignat Prophetas, qui tolluntur à prauis per errores. Mat. 14. a. Marc. 6. c. *Ori. ſ. Mat. cap. 14*

Tert. de baptiſmo. — Ioannes Baptiſta præcurſor Domini dictus angelus, typum gerit miniſtri baptiſmi, qui annunciat aduentum Chriſti in animam. *Miniſtri baptiſmi.*

Amb. ſ. Luc. 23. — Ioannes Euangeliſta, cui commendauit Chriſtus Matrem, typus eſt iunioris populi, cui commiſſa eſt Eccleſia. Ioan. 19. c. *Iunior populus.*

Ori. in diuer. ho. 2. Gre. ho. 21. — Idem Ioannes currens ad monumentum citiùs Petro. Ioan. 20. a. deſignat intellectum præcedentem fidem. Vel deſignat ſynagogam, quæ prius cognouit myſteria Chriſti, ſed nō prior introiuit, quia prius credidit Gentilitas. *Intellectus. Synagoga.*

Aug. ſ. Ioan. tra. 124. — Ioannes Euangeliſta, quem diligebat Ieſus, & manere voluit. Ioan. 21. f. typus eſt vitæ contemplatiuæ, quam nobis optat Ieſus, quietem videlicet perpetuam, & non vitam hanc laborioſam: & illam vult manere in fœlicitate. *Vita contemplatiua.*

Ioas.

Ioas, id eſt, Domini ignis, vel Domini oblatio, Rex Iuda, filius Ochoziæ, qui occidit Zachariam pontificem: typus eſt ſacerdotum, & phariſæorum, qui Chriſtum occiderunt: vnde vt in eum Syri ignominioſa iudicia exercuerunt, ita Romani in Iudæos. 2. Par. 24. f. *Sacerdotes, & phariſæi.*

Ioathan.

Hier. ſ. Iſ. 1. — Ioathan, id eſt, conſummatus, ſiue perfectus, aut Domini perfectio: filius Oziæ, rex Iuda. Eius tempore vidit viſionem Iſaias: quia perfectorum eſt videre diuina. Iſ. 1. a. *Perfecti.*

Rup. ſ. Amos 2. — Secundùm quod Ioathan rexit populum, exiſtente patre leproſo, ſignificat Gentes perfectæ fidei, quibus datum eſt regnum Dei, ablatum à Iudæis. 2. Par. 26. b. *Gentiles.*

Iob.

IOb, id eſt, dolens, vel gemens, ſiue vlulans, aut exoſus, vel patiens inimicitiam: vir ſatis notus in ſuo libro, in quo eius oſtenditur admirabilis patientia, & fides.

Ori. ſ. Iob 2. Gre. prolo. mor. 11. & 1. mor. 4. — Iob, vt perſeuerauit in ſimplicitate poſt graues & diutinas tribulationes, & tentationes, typus eſt Chriſti, & etiam Eccleſiæ, multas ſuſtinentis in hoc mundo preſſuras. Iob 1. a. 2. c. *Chriſtus. Eccleſia.*

Hie. ſ. Iob 1. Gre. 1. mor. 26. — Iob, id eſt dolens, quemlibet electum ſignificare poteſt, qui dolet de huius vitæ peregrinatione. Iob 1. a. *Electi.*

Ori. ſ. Eze. ho. 4. Gre. 1. mor. 13. Hie. ſ. Eze. 14. Euc. q. in Eze. Ber. ſer. 3. aſſump. — Iob præterea in typum poni ſolet ſtatus coniugatorum: aut eius nomine ſignificantur imitatores ipſius. Eze. 14. e. Ponitur in exemplum, quia nō liberauit filios ſuos: & quia fuit prius in proſperis, deinde in aduerſis, rurſus in proſperis. *Status coniugatorum.*

Iob vlcere plenus, typus eſt peccatorum, & pœnitentium. Iob 2. b. *Peccatores, & pœnitentes.*

Iobab.

Glo. ord. ſ. Ioſ. 11. — Iobab, id eſt, dolens, vel gemens, vel inimicitiæ: rex Maron, victus à Ioſue: typus eſt diaboli, qui hoſtis eſt Chriſti, & fidelium, inferens amaritudines peccati. Ioſ. 11. a. *Diabolus.*

Iocari, vide Ludere.

Iochabed.

Bed. ſ. Exo. 6. — Iochabed, id eſt, glorioſa, aut grauis, vel ponderoſa: vxor Amram, mater Moſis, Aaron, & Mariæ, typus eſſe poteſt Eccleſiæ, ex qua naſcitur lex, & ſacerdotium. Exo. 6. c. *Eccleſia.*

Ioel.

Hie. ſ. Ioel. 1. Rup. ſ. Ioel. 1. — Ioel, id eſt, incipiens, vel eſt Deus: vnus è duodecim Prophetis, notus in ſua propheria. Fuit filius Phatuel, quia talibus aperit os Deus, vt loquantur diuina. Ioel. 1. a. typus eſt Chriſti, qui eſt filius Phatuel, id eſt, latitudinis charitatis Dei. *Chriſtus.*

Iohanna, vide Ioannes.

Ioiada.

Ioiada, id eſt, Domini ſcientia, aut Domini cognitio: ſacerdos pater Banaiæ. 2. Reg. 8. d. Alius fuit pontifex, pater Zachariæ, qui vnxit Ioas in regē Iuda. 4. Reg. 10. a. 12. b. 2. Par. 23. a.

Ionadab.

Aug. ſ. Pſ. 70. — Ionadab, id eſt, ſpontaneus, ſiue principalis. 1. Reg. 13. a. 4. Reg. 10. d. Eius filij fuerunt ipſi obedientes: & deſignant ſpontaneè obtemperandum eſſe diuinis præceptis. Ier. 35. a. Pſ. 70. *Spontaneè ſeruans præcepta.*

Ionas.

IOnas, id eſt, columba, ſiue depopulans, vel multiplicans, aut etiam dolens, filius Amathi, vnus è duodecim Prophetis, qui prophetauit aduerſus Niniuen. Cúmque fugeret, ne prophetaret, orta tēpeſtate in mari, de naui proiectus eſt, & à Ceto deuoratus, tertio die viuus prodiit in terram.

Amb. ſ. Luc. 11. Hie. ſ. Ion. 1. Aug. 2. de ſymbo. ad Catechumen. 6. Geor. Ven. Cant. 2. tom 6 cap. 9. Rup. ſ. Ioan. 1. — Ionas miſſus ad Niniuen, vt eius finem prædicaret, typus eſt Chriſti, qui miſſus eſt à Patre, vt finem mundi omnibus demonſtraret. Et vt fugit Ionas in Tharſis à facie Domini, velox deſignatur tranſitus Chriſti, qui exultauit vt gigas, &c. Aſcendit Ionas nauem fugiens: & Chriſtus in crucem per mare huius ſeculi tranſiens. Irruit tempeſtas magna in mari, hoc eſt, perfidia Iudæorum. Data eſt ſors ſuper Ionam, deſignans ſortes veſtium Chriſti. Proiectus in mare, ſeruauit nauiculam fluctuantem: ſic Chriſtus moriens, ſeruauit genus humanum. Vt ſuſceptus eſt à beſtia cuſtodiendus, ita Chriſtus deſcendit ad inferos, vbi non eſt derelictus. Vt prodiit Ionas tertio die viuus, ac poſtmodum prædicauit in Niniue, ita Chriſtus reſurre- *Chriſtus.*

xit tertia

xit tertia die,& eius prædicatio per vniuerſum orbẽ dilatata eſt:vnde ſalus collata eſt mũdo.

Iudæi. Ionas dolens de areſacta hædera, & de non ſubuerſa Niniue Ionæ 4. c. deſignat Iudæos dolentes de legis ceſſatione,& de conuerſione fratrum ſuorum ad fidem Chriſti. *Aug. epiſ. 49. q. 6.*

Ionathas.

Adiutor prædicatorum. IOnathas,id eſt,columbæ donum,vel donans:filius Saulis regis, & amicus regis Dauid. 1. Reg.13.a.14.g.deſignat adiutores prædicatorum,qui habent dona Spiritusſancti,vt Timotheus fuit adiutor Pauli.Cum eo erant mille viri in Gabaa, hoc eſt, in ſublimi:quia virgines per donum Spiritusſancti in ſublimi gradu conſtituti ſunt:vt ſint cum agno centum quadraginta quatuor millia,&c. *Bonus prælatus.* Deſignat etiam bonum prælatum, qui ſe exponit periculo pro ſalute ſubditorum. *Gre.ſ.1.Reg.13.14*

Cupidi laudis. Vt autem guſtauit Ionathas mel contra præceptum patris.1. Reg. 14. d. deſignat eos, qui verbo,& opere magni ſunt, ſed ſtudio circumſpectionis magni non ſunt:ideo appetentes ſunt laudis.Et quia non regnauit poſt patrẽ,deſignat eos,qui vanè ſe extollunt,verè deficere. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Ioppe.

Ioppe,id eſt,fortitudo, aut decor:oppidum in ora Syriæ in monte ſitum,habens portum: nunc appellatur Sappho,aut Iapha.Num.21.f.Ioſu. 19. c.2.Par.2.d.Ion.1.a.Acto.9.f.Eſt terminus Iudææ ad mare,vnde vſque ad Iordanem eſt maxima Iudææ latitudo.In eam deſcendit Ionas,fugiens à facie Domini, & deſignat Iudæam, ad quam venit Chriſtus,vt prædicaret,refugiens Gentes. *Rup.ſ.Ionam.1.* *Iudæa.*

Ioram.

IOram,id eſt,Domini celſitudo,aut Domini ſublimitas, aut Domini proiectio: filius Ioſaphat rex Iuda.3.Reg.22.g.

Hæretici. Alius fuit rex Iſrael,ad quem miſit rex Syriæ Naham leproſum:qui typus eſt hęreticorum, qui leproſos habent diſcipulos.4.Reg.5.a. *Rup.5.ſ.Reg.29.*

Iordanis.

IOrdanis,id eſt,fluuius iudicij, aut demonſtratio, vel proiectio iudicij, ſiue deſcenſio,vel deſcenſio eorum:eſt fluuius inſignis,è duobus fontibus,Ior,& Dan, à iugo Libani, quod Antilibanum vocant,emanans ſupra Cæſaream Philippi, qui regiones perquàm amœnas præterlabitur:conſtituitque ſtagnum ſeu mare Galilææ:ac demum in mari mortuo abſorbetur.Diſterminat terram promiſſionis ab Arabia deſerta.in eo baptizauit Ioannes, ibique baptizatus eſt Chriſtus.

Chriſtus. Iordanis,vt interpretatur deſcenſio,ipſum Chriſtum deſignare poteſt,qui deſcendit à Patre:aut eius humilitatem, & deſcenſum, in qua humilitate leproſus ſepties lauari debet.4. Reg.5.c.Luc.3.a. *Ori.ſ.Luc.ho.21. Ber.ſer.3.reſurrec.*

Confeſſio duplicis naturæ in Chriſto. Iordanis,vt manat è duobus fontibus,deſignare poteſt confeſſionem diuinitatis,& humanitatis in Chriſto,quę facienda eſt in baptiſmo. *Ori.ſ.Mat.ho.7.*

Baptiſmus. Iordanis irrigans terram Sodomorum,deſignare poteſt baptiſmum in Eccleſia, per quem recipiuntur dona Spiritusſancti,& tranſitur à ſtatu veteris hominis ad ſtatum noui,& à morte ad vitam.Gen.13.c.32.c.50.b.Ioſ.1.a.3 Reg.7.g.4.Reg.5.c.Pſ.41.Matt.3.b.19.a.Marc.1.a.3. a.Luc.3.a.4.a. *Tert.adu.Marc. 4. Ori.ſ.Ioſ.ho.1. & ſ.Luc.ho.33 Greg.Ven.Cant.1. tom.7 cap.23.*

Sapientia. Dona ſpiritualia. Iordanis,iuxta quem fuit vltima manſio peregrinationis filiorum Iſrael, deſignare poteſt fluenta ſapientiæ, & ſcientiæ, & omnium irrigationum ſpiritualium : per quæ ſecutus quis, poteſt tranſire ad terram æternæ promiſſionis.Num.33.f.Ioſ.1.a.3.d.Ezec. 47.d. *Ori.ſ.Nu. ho.26. 27. Hie.ſ.Eze.47.*

Baptizati. Iordanis etiam deſignare poteſt tranſitum vitæ præſentis.Gen.32.c.Ioſ.1.a.

Iordanis præterea ſignificare poteſt baptizatos : vt Iob 40. c. Behemoth habet fiduciam, quòd Iordanis influat in os eius:quia diabolus etiam poſt Redemptoris aduentum, quoſdã qui baptiſmatis ſacramento ſignati ſunt,deglutire ſe poſſe confidit. *Ori.ſ.Num. ho.26 Gre.33 mor.7. Hie ſ Iob 40.*

Ceſſatio vitæ veteris. Iordanis conuerſus retrorſum,deſignare poteſt ceſſationem vitæ veteris, vt noua inchoetur.Nam baptizatus ſequens vitia in mare defluit,cùm reſipiſcit,conuertitur retrorſum. *Affectus humani.* Vel deſignat affectus humanos:& conuertitur retrorſum,quum deficientibus affectibus terrenis abundant cæleſtes.Pſ.113.Mat.15 c.Zac.11.a. *Amb.ſer 21. Aug.ſ.Pſ.113. Ric. de S.Vict.de extermi.mal.4.*

Lapſus in peccatum. Iordanis,id eſt,deſcenſus eorum,quem tranſeunt Hebræi, deſignare poteſt lapſum in peccatum 1.Reg.13.b.Et regiones Iordanis dici poſſunt vitia,ad quas regiones venit Chriſtus,& Ioannes Baptiſta prædicando,vt peccatores ab eis auertant.Luc.3.a. *Gre.ſ.1.Reg.13. Amb.2.de Abr.6*

Doctrina hæreticorum. Iordanis,vel eius regio,doctrinam hæreticorum ſignificare poteſt:quia vniuerſa terra irrigabatur fluminibus,& fontibus,quemadmodum paradiſus Domini : quia hæreticis videtur ſua eccleſia ita donis ſpiritualibus abundare,ſicut eccleſia catholica.Gen.13.c. *Bed.ſ.Gen.13.*

Ioſaphat.

Ioſaphat,id eſt,Dominus iudex, vel Domini iudicium:filius Aſa, rex Iuda.3.Reg.15.e.1. Par.3.b.2.Par.17.a.Ab eius nomine dicitur vallis Ioſaphat, propter ſignificationem iudicij, quia in ea prædictum eſt futurum eſſe iudicium vniuerſale.Ioel.3.a.

Ioſeph.

Ioſeph,id eſt,Domini augmentum,vel Domini profectus:filius Iacob,& Rachelis, vendi-

tus eſt à fratribus ſuis ob inuidiam,& ductus in Ægyptum: ob calumniam dominæ ſuæ, eius pudicitiæ inſidiantis, in carcerê côiectus eſt: vnde poſtea eductus, interpretatis ſomniis Pharaonis, terræ Ægypti præfectus eſt, & terram liberauit à fame, ac patrem fratreſque ſuos in Ægyptum tranſtulit.

Chry.ſ.Gen.ho.61. Tert aduer.Iudaeos Ori.ſ.Exo.ho.1. Arn.ſ.Pſ.104. Amb.de Ioſeph 12. Chry.ſ.Pſ.8.93. Hie.ſ.Pſ.8. Aug.q.in Iud.49. & ſer.84. Bed ſ.Gen.37.49. & ſ.Exo.1. — *Chriſtus.*

Ioſeph in multis typus eſt Chriſti, & ſicut Ioſeph inuiſit fratres ſuos, & illi non ſunt reueriti fraternitatem, neque aduentus cauſam, ſed primum quidem occidere voluerunt, poſtea autem vendiderunt Barbaris. Ita Chriſtus aduenit inuiſens humanum genus, ſuſcepta noſtra forma: ſed ingrati Iudæi innumera miracula facientem, occidere conati ſunt, & demum traditum Gentibus crucifixerunt. Vt autem Ioſeph venditus eſt in Ægypto, & miſſus in carcerem, & poſtea exaltatus, venditionem Chriſti, & mortem, & reſurrectionem, aſcenſionemque deſignat. Et vt Ioſeph eiectus eſt à fratribus, qui poſtea ſupplices ad eum venerunt, vt poſſent viuere, Chriſtum deſignat eiectum à Iudæis, ex quibus poſtea multi crediderunt in eum, vt haberent vitam æternam. Vt etiam manifeſtauit ſe fratribus, Chriſtum indicat, oſtendentem ſe eſſe Meſſiam: vel manifeſtantem ſe Apoſtolis poſt reſurrectionem. Ioſeph pauit Ægyptum tempore famis: Chriſtus per ſe, & prædicatores tradidit frumentum, & doctrinã vitæ mundo. Et vt Ioſeph reliquit pallium in manu fœminæ, ita Chriſtus reliquit corpus ſuum, & literã legis in manu ſynagogæ. *Rup.1.ſ.Iſ.19.* Vt etiam poſt mortem Ioſeph, multiplicati ſunt filij Iſrael in Ægypto, indicatur fidelium multiplicatio in mundo poſt Chriſti mortem, & aſcenſionem. Gen.30.c.33.b.37.a.39.a.41.42.45.49.c. Pſ.79.80.104. Amos 6.b.

Bed.ſ.Gen.49. — *Perfectio vitæ.*

Ioſeph decem & ſeptem annorum, deſignare poteſt perfectionem vitæ & doctrinæ, & iuuenem religioſum, aptum ad omne opus bonum: & virum bonum, & literatum: vnde interpretatur augmentum. Gen.39.a.40.41.

Phil.de Ioſeph. — *Ciuilis, & rector populi.*

Ioſeph etiam, eſt ciuilis homo, & rector populi, & interpretatur additamentum, quia leges ciuiles adduntur naturalibus. Et eius tunica polymita, deſignat varietatem rerum ciuiliũ. Eſt autem bis venditus, quia rectores per ambitionem multis ſe ſubiiciunt.

Phil.2.alleg. — *Temperantia.*

Ioſeph non conſentiens libidini dominæ ſuæ, typus eſt temperantiæ, & defendens ſe à domina per narrationem proſperitatis quam à domino ſuo acceperat, oſtendit modum vincendi libidinem, nempe per recognitionem beneficiorum Dei. Gen.39.a.

Hie.ſ.Zac.10. Aug.ſ.Pſ.76. — *Eccleſia.*

Domus Ioſeph deſignat Eccleſiam, quæ eſt domus Chriſti, & filij Ioſeph, ſunt filij Eccleſiæ. Pſ.76. Zach.10.b.

Geor.Ven.Cant.2. tom.7.cap.6. Ric.de S. Vict.de 12. Patr.67. — *Opera vitæ contemplatiuæ. Diſcretio.*

Ioſeph, vt interpretatur augmentum, deſignat perfecta opera vitæ contemplatiuæ, poſt exercitationem vitæ actiuæ: vnde & genitus eſt poſt natos filios Liæ, & ancillarum. Deſignat etiam diſcretionem, quæ tandem naſcitur ex Rachele, hoc eſt, ratione poſt multam experiẽtiam. Veſtitur autem tunica talari, quia ſola illa actio ad conſummationis talum, debitique finis terminum perducitur, quæ per diſcretionis prudentiam moderatur. Amatur plus cæteris fratribus, quia cunctarum virtutum cuſtos virtus cæteris iure præfertur. Eſt ſomniator, quia vera diſcretio in ipſo tentationis articulo, inter ipſa ſuggeſtionum phantaſmata, ex eorum qualitate futura pericula deprehendit, & aliis quibuſlibet ad cogitationum ſuarum cõfeſſionem, imminentium malorum inſidias detegit, & de futuris periculis cautos reddit. Dicitur filius accreſcens, quia diſcretio ſemper augetur.

Iudæi.

Ioſeph volens mutare manus patris benedicentis filios ipſius, typus eſt Iudæorum, volentium habere primatum in Eccleſia, ſeu familia Domini. Gen.48.c.

Hil.ſ.Mat.Can. 2. Ber ſer.paruo. 8. — *Apoſtoli. Laborantes pro Chriſto.*

Ioſeph ſponſus virginis Mariæ, circumferens Chriſtum, nunc in Ægyptum, nunc in Iudæam. Mat.2. deſignat Apoſtolos Chriſtum prædicantes Iudæis, & Gentibus: vt autem portauit eum in humeris, deſignat pœnitentes, & qui pro Chriſto laboribus fatigantur, qui perſecutiones patiuntur, qui nulli mala inferunt, ſed ab aliis illata patienter ferunt.

Hil.ſ.Mat. Can. vlt. — *Prædicatores.*

Ioſeph ab Arimathæa ſepeliens Chriſtum, deſignat prædicatores ſepelientes Chriſtum in cordibus Gentilium, per eorum inductionem ad fidem. Mat.27.g.

Ioſias.

Hie.ſ.Soph.1.& ſ.Zac.6.

Ioſias, id eſt, ignis Domini, aut vrens Dominus: filius Amon, rex Iuda. 4. Reg.22. Vel interpretatur eleuatio Domini, & eſt filius Amon, id eſt fidei, id eſt, vir iuſtus. Soph. 1. a. Eſt alius Ioſias, qui interpretatur ſaluatus, in cuius domo fiunt coronæ pontificibus: quia nobis proficientibus, & reuerſis ad meliora, per ſingulas virtutes noſtras Dominus coronatur, imò nobis virtute pœnitentiæ coronatis, Saluator in ſingulis coronam accipit. Zac.6.c.

Ioſue.

IOſue, id eſt, dominus ſaluator, filius Nun, miniſter Moſis, princeps tribus Ephraim, qui poſt Moſen ductor fuit populi Iſrael, quem etiam, mortuo Moſe, introduxit in terrã promiſſionis: prius autem dicebatur Hoſee.

Tert.adu.Iudæos, & aduer.Marc.3. Cle.Alex.1 ped.7. Ori.ſ.Nu ho.21. 22. & ſ.Ioſ.ho.1.11. Aug.q.in Exo.1?3 Cyr.3.ſ.Ioan.36. & cont.Iulian. 8. Chry.de verb. Iſa. ho.1. — *Chriſtus.*

Ioſue re & nomine typus eſt Chriſti ſeruatoris noſtri, & vt aſcendit cum Moſe in montẽ, eſt Chriſtus, aut lex noua, ſine quibus lex vetus ad nihil ſublime aſcendit. Et aliquando nominatur cum Moſe, aliquando latet, quia nouum teſtamentum latet in veteri. Succeſſit autẽ Moſi, quia Chriſtus ſucceſſit legi. Defendit Gabaonitas: quia Chriſtus ſuccurrit infirmis in tentationibus. Et vt ille eduxit populum Iſrael à deſerto, & tranſmiſſo Iordane, induxit in terram promiſſionis, ita Chriſtus ex ignorantiæ, & idololatriæ deſerto, per ſanctum, ac ſalutiferum baptiſmum, in cæleſtem Hieroſolymam nos traduxit. Ioſ.1.2.3.

Ioſue Betſamites, in cuius agro manſit arca fœderis, typus eſſe poteſt Chriſti.1.Reg.6.d.

Rup.1 ſ.Ioſ.3. Glo ord ſ.1.Reg.6

Iota

Iota, eſt minima litera alphabeti: deſignat ea, quæ minima ſunt in lege, quæ etiam plena ſunt ſacramentis, ideo non contemnenda. Mat.5.c.

Minima legis. — Hie.ſ.Mat.5.

Iothatha, *vide* Ietabatha.

Ira, *Iracundia*, *Iraſci*, *Indignari*, *Furor*.

IRa, eſt animi excandeſcentia, in corde ſedem habens: diciturque ira appetitus vindictæ. Furor autem dicit grauiorem iræ perturbationem. indignatio vero eſt interior ira, qua nobis aliquid indignum videtur, dignum verò vindicta.

Ira attribuitur Deo per metaphoram, cùm non poſſit in eo eſſe excandeſcentia, ſed ſolùm eſt in eo ratio iuſtæ vindictæ: aliquando verò deſignat ira Dei minas eius: vt cùm reſponſio mollis frangit iram, hoc eſt, oratio pœnitentis minas Dei. Pro.15.a. Indignatio quoque Dei, eſt iudicium eius, ſeu decretum ad puniendum Exo.22.c.Leu.10.b.Pſ.29.82.Iſ.26.d.17.a.30.f.Zac.8.a. ira filiorum Iacob aduerſus Sichimitas, deſignare poteſt zelum Dei ad vindicanda peccata. Gen.34.a. Poteſt etiam deſignare zelum, quem vnuſquiſque in ſeipſum debet habere contra inanem gloriam. Datur ira parua Dei. Zac.1.a. quæ eſt virga diſciplinæ ad emendationem cui opponitur parua miſericordia, qua dat temporalia. Eſt & ira magna, qua punit perpetuò: cui opponitur magna miſericordia.

Mina Dei. — Decretum Dei ad puniendum. — Zelus.

Cle.pap. 10.recog. Baſi.ſ Pſ.29. Hie.ſ.Zach.8. Aug.ſ.Pſ.82. Gr.cont.Iulian.5. Ric.de S Vict. de 12.Patriar.13. Rup.9.l.de Vict. verbi. Dei.21.

Ira etiam Dei, eſt ipſe effectus, qui ſolet eſſe effectus irati, nempe pœna & caſtigatio inflicta peccatibus, vel in hac vita, vel in futura. Exo.15.a.32.c.Pſ.2.29.37.59.68.109.Iſ.5.f.1228.f.30.f.66.c.Mat.22.a.Ioan.3.c.Rom.2.a. Iraſci etiam dicitur Deus in orationem, quum flagellat filium quem recipit. Pſ.39.Exo.4.c. Et dicitur non iraſci vſque in finem, quum caſtigat, vt parcat. Iſ.57.d. Et dicitur ibidem iratus propter iniquitatem populi ſui, quia propter eam percuſſit Filium ſuum. Dicitur etiam Deus iraſci ſatis aut nimis, quando caſtigat pœna perpetua. Iſ.64.d.Iob 21.b.35.d.40.b. In hoc furore orabat Propheta, ne argueretur. Pſal. 6. 37. Ier.10.d. Dicitur autem conflari indignatio Dei, & ira, quia quaſi coactus peccatis noſtris, & diu ſuſtinens, nos caſtigat. Et extenditur ad iumenta, ligna, & fruges, hoc eſt, ad omnia quæ ſeruiunt homini. Ier.7.d. Furor autem Dei grauem eius vindictam deſignare ſolet. Exo.15.a.22.d.Iſ.5.f.63.b.Ier.15.c.30.d Furor etiam Dei aliquando dicitur punitio temporalis, & mortis. Pſ.89.Ier.6.c.Iob 3.d.4.b.6.a.9.b.14.c.16.b.19.b.20.d.36.b.42.b. Dicitur etiam indignatio Dei pœna, qua punit malos. Iſ.51.g.63.b.66.e. Dicitur quoque non iraſci amplius contra Hieruſalem, quum relinquit animam obſtinatam, nec amplius eam caſtigat ad emendationẽ. Ezec.16.c.Nah.1.a.Zach.1.a. In furore autem diabolus iudicatus eſt, quia inuenta eſt iniquitas eius ad odium: Hominis autem iniquitas eſt ad iram, & ideo in ira corripitur. Ira quoque columbæ, eſt vindicta Chriſti in malos. Ier.25.g. Vbi vt diuinæ diſtrictionis vim imperturbabilem demonſtraret, & iram dixit, Et columbæ.

Vindicta Dei.

Hie.Cypri.& ſ.Pſ.89.& ſ.Iſ.57.64.& ſ.Ier.7.& ſ.Eze.16.& ſ.Zac.1 Ori.ſ.Iud.ho.2.& ſ.Mat.ho.20. Hil.ſ.Pſ.2. Baſi.ſ.Pſ.29.37.59. Caſſi.lib.8 cap.4. Fulgen.1.de dupli ci prædeſtinatione. Euc.for.ſpir.1. Ber.ſ.Cant.ſer.69. Gre.32.mor.6.

Ira Dei dici poteſt motus, qui fit in anima, quæ legem Dei nouit, cùm eandem legem videt à peccatore præteriri. Per hunc enim motum iuſtarum animarum multa vindicantur. Quanquam poſſit ira Dei rectè intelligi ipſa mẽtis obſcuratio, quæ cõſequitur eos, qui legem Dei tranſgrediuntur. Pſ.2.

Indignatio iuſti in malos. — Obſcuratio mẽtis malorum. — Aug.ſ.Pſ.2.

Ira furoris Dei dici poteſt diabolus, qui ex iuſto iudicio Dei, datus eſt ad puniẽdos malos. Iſ.30.f.Nah.1.b Iob 10.c.

Diabolus. — Hie.ſ.Iſ.30.& ſ. Nah.1.

Ira domini Ioſeph ad puniendum ipſum Ioſeph, deſignat ipſum Deum non pepercisse proprio Filio, ſed pro nobis ipſum tradidiſſe. Gen.39.d.40.a.

Deus pater tradit Filium. — Glo.int.ſ.Gen.39.

In ira populos deducit Deus, cùm per tribulationes deducit aliquos ad virtutum culturam. Pſ.55.58. Et indignatio ſagittarum Domini, eſt grauis correptio verborum Domini, eius iram demonſtrans. Iob 6.a. Eſt autem ira conſummationis, & eſt ira conſumptionis. Nã omnis vindicta, Dei ira dicitur: ſed aliquando ad hoc vindicat Deus, vt perficiat: aliquando ad hoc vindicat, vt damnet. Quomodo ad hoc vindicat, vt perficiat: flagellat omnem filium quem recipit. Quomodo ad hoc vindicat, vt damnet: quando dicet impiis ad ſiniſtram poſitis. Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis eius.

Tribulationes. — Grauis correptio verborum Dei. — Aug.ſ.Pſ.55.58. Gre.7.mor.3.

Iraſci dicitur Deus ſuper orationem ſerui ſui. Pſ.79. quia non deſinit caſtigare etiam orantes, qui flagellat omnem filium quem recipit.

Caſtigans Deus etiam orantes. — Aug.ſ.Pſ.79.

Ira in angelis, deſignare poteſt ſpiritualis fortitudinis feruorem, cuius extremum ira eſt.

Feruor angelorum. — Dion.cæl. hier.15.

Iratus Moſes, deſignat pœnam legis in aliquos infligendam. Et ira ponitur aliquando pro pœna ſecundùm legem illata. Ira autem conſummationis, erit pœna in fine mundi. Exo.11.c.16.c.32.d.Pſ.58.Mat.3.b.Rom.2.a.3.a.4.c.5.b.1.Theſ.1.d.

Hil.ſ.Pſ.2.

Iratus Saul, poſtquam inſiliuit in eum ſpiritus Domini. 1.Reg.11.b. deſignat timẽdum eſſe iram prælati corrigentis, vt quæ ſit à ſpiritu Domini.

Ira prælati à Deo. — Gre.ſ.1.Reg.11.

Iraſci in via, eſt contendere pro temporalibus. Gen.45.g. Hortabatur autem Ioſeph fratres ſuos, ne iraſcerentur in via, deſignans Chriſtum, qui receſſurus, pacem reliquit fidelibus.

Contendere pro temporalibus. — Amb.de Ioſeph 13.

Ira quandoque ſumitur, vt omnes comprehendat animæ perturbationes, vt Eccleſiaſtæ 11. d. Aufer iram à corde tuo.

Perturbatio animo. — Hie.ſ. Eccleſiaſtẽ 11.

Indignatio quædam eſt in animo iuſti, ad quam caligat oculus eius, nempe cùm videt iuſtos affligi, & malos proſperè agere. Iob 17.b.

Indignatio iuſti de proſperitate malorum. — Gre.13.mor.18.

Ori. ſ. Mat. ho. 13. — *Inuidia maiorũ.*

Indignati principes ſacerdotum de pueris laudantibus Chriſtum. Matt. 21. b. deſignant indignationem epiſcoporum, & presbyterorum, de ſimplicibus laudantibus Deum.

Hil. ſ. Pſ. 54. Aug. epiſ. 4 9. q. 6. Amb. ſ. Luc. 15. — *Odia Iudæorum in Chriſtum, & fideles.* *Concupiſcentia.*

Furor Simeon, & Leui, deſignare poteſt odium phariſæorum in Chriſtum. Et dicitur indignatio dura. Geneſ. 49. a. Dicitur etiam furor linguæ: quia linguis occiderunt Chriſtum. Hoſ. 7. d. Idem deſignat furor fratris Iacob. Gen. 27. g. Pſ. 54. 137. Amos 1. d. Luc. 15. f. Ira quoque Ionæ contra Niniuitas, typus eſt iræ Iudæorum contra fideles. Ion. 4. c. Hæc etiam ad hæreticos referri poſſunt. Furor quoque Simeon, & Leui, ſignificare poteſt concupiſcentiam, quæ occidit virum, hoc eſt, rationem.

Hie. ſ. Ion. 4. — *Dolor Iudæorũ ceſſante lege.*

Ira Ionæ ſuper arefacta hædera. Ion. 4. c. ſignificat dolorem Iudæorum ſuper ceſſatione legis, & euerſione templi.

Glo. ord. ſ. Iſ. 14. — *Ira diaboli.*

Furor regis Babylonis, deſignat iram diaboli aduerſus fideles. Idem deſignat furor hariolorum. Iſ. 14. b. 44. d. Et irati populi, ſunt dæmones impetus tentationum inferentes. Exo. 15. b. Idem eſt ira draconis in mulierem. Apoc. 12. d.

Hie. ſ. Iſ. 16. — *Audacia hæreticorum.*

Indignatio Moab dicitur eſſe pluſquam fortitudo eius, deſignans hæreticos plus audere quàm poſſint. Iſ. 16. b.

Ire, Vadere, Pergere, Adire.

IRe, notam habet ſignificationem: eſt enim aliquò ſe conferre, quòd & vadere dicitur. Pergere autem, licèt propriè ſit in aliquo perſeuerare: ſæpè tamen ſumitur pro ire. Cæterùm ire interdum, eſt comitari. Gen. 12. a. Iuit cum eo Lot. Conuerſari. Deu. 6. c. Non ibitis poſt deos alienos. Deſcendere. Ier. 20. b. Ibitis in captiuitatem. Diſcedere. Deut. 13. a. Eamus, & ſequamur deos alienos. Mori. Gen. 15. c. Tu autem ibis ad patres tuos in pace. Nauigare. 2. Par. 9. c. Naues regis ibant in Tharſis. Occurrere. Gen. 19. a. iuit obuiam illis. Proficiſci. Nu. 32. b. Fratres veſtri ibunt ad pugnam. Proficere. Exod. 10. f. ite ſacrificate Domino. Reuerti. Genel. 31. d. Et ad tuos ire cupiebas. Tranſire. Num. 34. a. Ibitque per gyrum terminus.

Hie. ſ. Iſ. 45. — *Diſponens Deus populos ad fidẽ.*

Ire quandoque attribuitur Deo per metaphoram, & ire dicitur Dominus ante Cyrum, cũ diſponit populos ad ſuſcipiendam prædicationem Chriſti, & Apoſtolorum. Iſ. 45. a.

Hie. ſ. Zac. 9. — *Comminatio.*

Vadit Deus in turbine Auſtri, cùm comminatur pœnam peccantibus. Zac. 9 d.

Hie. ad Damaſ. q. 3. — *Obedientia Chriſti.*

Pergens Iſaac cum patre vſque ad mortem, typum gerit obedientiæ Chriſti. Gen. 22. b. Et vadens Iacob ad gregem, eſt Chriſtus ſumens humanitatem. Geneſ. 27. b. Sic ire Iacob ad ſuos, eſt Chriſtum venire ad Iudæos. Gen. 31. d.

Amb. ſ. Luc. 8. — *Chriſtus in cælũ.*

Pergens Iacob de Meſopotamia ad Iſaac patrem ſuum, deſignat Chriſtum redeuntem ab hoc mundo ad Patrem. Gen. 31. c. Eunte autem domino, curata eſt Hæmorrhouſa, vt deſignetur per reſurrectionem Domini temporalem firmari æternam. Luc. 8. f.

Hil. ſ. Pſ. 138. — *Inſeparabilis natura Filii, & Spiritusſan.*

Quum dicitur in perſona Chriſt., quò ibo à Spiritu tuo? deſignatur, Filium non poſſe ſeparari à Spiritusſancto, quòd in eadem ſit natura. Pſ. 138.

Glo. ord. ſ. Matt. 2. — *Apoſtoli prædicantes Iudæis.*

Vadens Ioſeph deferens Chriſtum in Iudæam, deſignat Apoſtolos prædicantes Iudæis. Mat. 2. d Iob 29. d.

Gre. ſ. Cant. 3. Rup. ſ. Cant. 3. — *Chriſtus ad mortificatos & ociſos. Mors, & reſurrectio.*

Vadit ſponſus ad montem myrrhæ, & ad collem thuris. Cantic. 4. b. quia eos familiariter viſitat, qui per mortificationem vitiorum ad alta proficere, & per mundas, & humiles orationes ſuauiter redolere perſpicit. Vel ad montem myrrhæ, hoc eſt, ad paſſionem, & mortẽ, & ad collem thuris, id eſt, ad reſurrectionem, & aſcenſionem.

Cyr. 7. ſ. Ioan. 2. — *Exempla prælatorum.*

Vadit paſtor ante oues, cùm Chriſtus, aut prælati, exemplo ſuo docent ſubditos quid agere debeant. Ioan. 10. b. Sic pergunt ſacerdotes ante populum, cùm eos præcedunt exemplo, & doctrina. Ioſ. 3. c.

Ori. ſ. Mat. ho. 1. Hie. ſ. Iſ. 2. 59. & ſ. Matt. 4. & eps. Septu. — *Sequi præcepta. Cõuerti ad Chriſtum.*

Ire poſt tergum Domini, eſt eius ſequi præcepta. Iſ. 59. c. Sic dixit Petro Chriſtus. Mat. 16. d. Vade poſt me. Diabolo verò abſolutè. Vade: vel Vade retro. Mat. 4. b. Itaque ire poſt Chriſtum, aut Deum, in bonum ſumitur: ire verò retro, in malũ. Et ire Deo, vel ad Deum, eſt eius obtemperare voluntati. Iſ. 6. c. Ire ad Ioſeph tempore famis eſt à peccatis conuerti ad Chriſtum. Gen. 41. g. Euntes autem cum Ioſeph ſenes domus Pharaonis, deſignant Apoſtolos, aut conuerſos ex Gentibus, euntes cum Chriſto. Gen. 50. b. Ire autem in montem Domini, eſt ire ad Chriſtum. Iſa. 2. a. Pergunt vincti manicis poſt Chriſtum, qui prius ſoluti erant ad malè operandum, poſtea verò eius adhærent præceptis. Iſ. 45. c. Pergit illuc, vbi eſt vita, qui tendit ad Chriſtum. Eccleſiaſtæ 6. c.

Hie. ſ. Eccleſiaſten. 6.

Phil. quis rerum diui. hæres. Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 4. — *Opportunè orare, & contemplari.*

Ire ad amicum media nocte, eſt opportunè orare, & contemplationi vacare. Luc. 11. a. Et cùm ire dicitur Abraham ad patres ſuos, & non mori, deſignat eleuationem ad cæleſtia. Gen. 15. d. Sic ire obuiam angelis, eſt promptam habere mentem ad cæleſtia. Geneſ. 19. a. Et ire in terram viſionis, eſt aſcendere in altitudinem contemplationis. Gen. 22. a. Et vadens Moſes ad videndam viſionem rubi, eſt accedens ad diuinorum contemplationem: quæ non poteſt videre, niſi diſcalceatus, hoc eſt, vt prius tranſeat à vita ſeculari. Exo. 3. a.

Hil. ſ. Mat. Can. 8. Gre. 30. mor. 12. — *Ire in cælum.*

Ire in domum Domini, eſt ire in cæleſtem patriam. Pſ. 121. Et ad montem Domini. Iſ. 2. a. Et vadens in domum ſuam paralyticus curatus, eſt vadens in paradiſum. Matt. 9. a. Pergunt filij ceruarum ad paſtum, cùm animæ Sanctorum de corporibus exeuntes ad æternæ viriditatis pabula tranſferuntur. Iob 39. a.

Hier. ſ. Eccleſiaſtẽ. 10. & ſ. Eze. 35. — *Ire in Eccleſiã.*

Ire in ciuitatem, eſt ire in eccleſiam. Eccleſiaſtæ 10. c. Euntes autem, & redeuntes, qui auferuntur à monte Seir, homines, & iumenta ſunt, qui ſaluantur in Eccleſia, recedentes ab in-

fidelitate.

fidelitate. Ezec.31.b. Ire quoque dicuntur rami Libani, cùm fideles Eccleſiæ dilatantur. Hoſ. 14.c. Ire in vineam patris familiâs, eſt ire in eccleſiam. Mat.20.a.

Pœnitentia. Ire à Tyro in Carthaginem, eſt ab anguſtia peccatorum, & ſeculi, tranſire ad verum gaudiũ per pœnitentiam. Iſ. 23. b. Et ire viam trium dierum, eſt pœnitentiam agere ſecundùm eius tres partes. Ire autem cum paruulis, eſt nullum affectum relinquere in Ægypto, hoc eſt, in mundo. Exo.3.f.5.a.10.c. Et ire dominum leproſæ domus ad ſacerdotem, eſt peccatorem pœnitentem detegere ſacerdoti peccatum ſuum. Eſt etiam minus doctum conſulere peritiores. Leuit.14. e. Sic iuit filius prodigus ad patrem ſuum. Luc. 15. d. Euntes quoque in directum vaccæ quæ ferebant arcam Domini, ſunt pœnitentes ſeruantes diſcretionem in afflictione carnis. 1. Reg. 6. c. Dicebantur autem pergere, deſignantes perſeuerantiam in profectu. Ire hinc, eſt relinquere impedimenta bonorum operum, & pœnitentiæ. Ioan.14.d. Euntes autẽ, & flentes ſunt, qui reſipiſcunt, & bona opera aggrediuntur. Pſ.125. *Hie.ſ.Iſ.23. Iſyc.ſ.Leu.14. Gre.ſ.1.Reg.6. Amb.de fug.ſec.6 Aug.ſ.Pſ.125.*

Adiungi perfectioribus. Ire Lot cum Abraham, eſt nondum perfectam mentem adiungi perfectioribus. Gen.12.a. *Reprehẽſio aperta peccati.* Et euntes Saul, & famulus eius ad virum Dei, deſignant nouum prædicatorem debere ire ad iam expertum, vt ab eo inſtruatur. Dubitans autem ire Saul, deſignat timorem humilitatis, quum qui agnoſcit deeſſe ſibi merita. Ire quoque ad Videntem, eſt ad doctorem gratia ſalutaris conſilij capiendi ire. 1. Reg.9.a. Et ire partem exercitus cum Saule in Gabaa, eſt adiutores prædicatorum, ac comites ad perfectionis altitudinẽ accedere. 1. Reg. 10. d. Et ire in Galgala ad innouandum regnum Sauli, eſt cognoſcere per ſcripturam eſſe laudabilem prædicatoris vitam. 1. Reg.11.d. Vadens Rebecca cum ſeruo Abrahæ, eſt Gentilitas veniens ad fidem per prædicatores. Gen. 24.g. *Amb.2.de Abr. 1. Gre.ſ.1.Reg.9.10 11.*

Ire Samuelem ad Saulem manè, eſt prædicatorem apertè reprehendere peccatum in ſubdito. 1. Reg.11.b. Et ire de porta ad portam occidendo, eſt cùm prædicator tranſit de vitio ad vitium, ea reprehendendo. Exo.32.f. Sic vadens Moſes ad ſanctificandum populum, eſt prædicator accedens ad ipſum inſtruendum, & corrigendum. Exo.19.b. *Gre.3.paſt.admo. 26.*

Iudæi ad fidem venientes. Vadens Iacob ad Ioſeph, deſignat Iudæos ad fidem venientes. Gen.45.g. *Amb.de Ioſeph.13*

Iudæi nolentes ſequi Chriſtum ſine prophetia. Ire nolens Barach contra Siſaram, niſi cum Debbora, deſignat Iudæos nolẽtes ſequi Deũ, niſi cum prophetia, quam tamen etiam deſeruerunt. Iud.4.b. *Ori.ſ.Iud.ho.5.*

Prædicator defendens iuſtitiã. Pergens equus in occurſum armatis. Iob 39.c. eſt prædicator, cuius animus ſancti feruoris flamma accenſus, in quantum locus admittit, in quãtum cauſa exigit, pro defenſione iuſtitię ſeipſum obiicit: & peruerſis ad iniuſta erumpentibus, etiam cum ab eis non quæritur, obuiat. Et vadens Moſes manè ad Pharaonem, eſt ſtudioſè aggrediens diabolum. Exo.7.c. *Gre.31.mor.23.*

Diſcurſus Angelorum & prædicatorum. Euntes & reuertentes, ſunt Angeli & prædicatores, qui ex imperio Dei huc illucque diſcurrunt. Zach.9. b. Sic eunt fulgura. Iob 38. d. Et ire dicuntur in ſplendore fulgurantis haſtæ Dei. Hab.3.c. Vadunt etiam & reuertuntur animalia, cùm prædicatores ab actiua vadunt ad contemplatiuam, & à contemplatiua reuertuntur ad actiuam. Eze.1.d. Vadunt prædicando, & faciendo miracula: reuertuntur aſcribentes omnia Deo. Et pergens Aaron obuiam Moſi in montem Dei, eſt ſacerdos aut prædicator occurrens legis ſublimiter intelligendæ. Ex.4.d. *Hie.ſ.Zac.9. Aug.18.ciu.Dei. 32. Gre.ſ.Eze.ho.5. Ori.ſ.Eze.ho.3.*

Perſecutiones in caput perſequentium. Euntes & redeuntes aquæ diluuij, ſunt perſecutiones reductæ in caput perſecutorum & hæreticorum. Gen.8.a. *Bed.ſ.Gen.8.*

Tranſitus Apoſtolorum ad Gẽtes. Dicens Ruben, non comparente Ioſeph: Quò ibo? Gen.37. f. deſignat Apoſtolos dicentes Iudæis: Quia indignos vos iudicaſtis, ecce tranſimus ad Gentes. Acto. 13. g. Et ire in terram Chanaan, eſt gentibus prædicare. Gen.45.g. Idem eſt ire ad exitus viarum. Mat.22.a. *Glo.int.ſ. Gen.37.*

Quærere doctrinam neceſſariã. Ire ad emendum oleum veniente ſponſo, eſt ſerò quærere doctrinam neceſſariam. Mat.25. a. *Quærere teſtimonium adulatorum.* Ire autem ad vendentes oleum, eſt quærere teſtimonium operum ab adulatoribus. *Ori.ſ.Mat.ho.32. Aug.83.q.59.*

Retinens ſapientiam. Vadens Abraham cum Sara, cùm diſcederet ab Ægypto. Gen.12.d. eſt retinens ſapientiam, quam alij noluerunt. *Amb.2.de Abr.4*

Deſiderans fructum eccleſiæ. Vadens Abrahã abſque liberis, quod ipſe timebat, eſt deſiderans fructum eccleſię. Gẽ.15.a. *Amb.2.de Abr.8*

Pacifica doctrina Chriſti. Vadunt cum ſilentio aquæ Siloe: quia doctrina Chriſti eſt pacifica. Iſ. 8.b. *Hie.ſ.Iſ.8.*

Exequẽtes ſententiam iudicis. Doctores expellentes hæreticos. Pergentes Miſael, & Eliſaphan ad eiiciẽdos Nadab, & Abihu ex præcepto Moſis, ſunt iudicis ſententiã exequẽtes. Leu.10.a. Vel doctores euãgelici expellentes hæreticos ab eccleſia. *Glo.ord.ſ.Leui.10.*

Profectus. Pergens Rebecca ad conſulendum Dominum, deſignat profectum non de loco ad locũ, ſed de vita ad vitam, de bono actu ad meliorem. Gen. 25. c. Et pergens mulier ad portam ciuitatis, eſt ad iuſtitiam accedens. Deu.25.b. Pergunt quoque filij ceruarum ad paſtum, quum iam hic aliqui ſine exteriore doctore ſacram doctrinam percipiunt. Iob 39.a. *Ori.ſ.Gen.ho.12. & ſ.Mat.ho.22. Hie.ſ.Iob 39.*

Naſci. Ire aliquando, eſt naſci in hoc mundo. Pſ.125. Euntes ibant, & flebant. *Aug. de ſanctis ſer.45.*

Rectitudo doctorum. Euntes vaccæ in directum, ſunt doctores non declinantes ad temporalia, nec affectus terrenos ſequentes. 1. Reg.6.c. *Gre.7.mor.18.*

Profectus ab actiua ad cõtemplatiuam. Ire de virtute in virtutem, eſt ab actione virtutum huius vitæ aſcendere ad contemplationem, quæ eſt in futura vita. Pſ.83. *Aug.ſ.Pſ.83.*

Contemplari diuina. Conſentire peccatis. Eleuari de virtutibus. Ire ad Orientem, eſt mentem in conſideratione maieſtatis diuinæ attollere. Ire verò ad Occidentem eſt, cùm cor ipſa luminis immenſitate reuerberatum, ad noſmetipſos reducimus: & laſſati diſcimus valde ſuper nos eſſe, quod quærebamus: noſtrámque mortalitatem conſiderantes indignos nos adhuc eſſe deprehendimus, qui immortalem videre valeamus. Ire autem ad ſiniſtram, eſt peccatorum delectationibus conſentire. Ad dexteram verò, eſt de virtutibus eleuari. Iob 23.b. *Gre.16.mor.15.*

Hie.ſ. Eccleſiaſtē. 12 & ſ.Iſ.38. — *Mori.*

Ire dicitur homo in domum æternitatis ſuæ, quando moritur. Eccleſiaſtę 12.b. Ire quoque ad portas inferi, eſt mori. 38.b.

Hie ſ.Iſ.23.& ſ. Hoſe.2. — *Peccare.* — *Sequi dæmones & hæreticos.* — *Ori.ſ.Iuc.ho. 35. & ſ.Cant.ho. 1.*

Ire in captiuitatem, eſt incidere in peccatum. Iſ. 46. a. Idem eſt ire poſt cogitationes ſuas. Ier.18.b. Et ire ad Citios, eſt plagam peccati conſummatam incurrere. Iſ. 23. c. Idem eſt pergere in interitum. Iob 33. d. Et ire cum aduerſario, eſt conſentire peccatis. Luc. 12. g. Et ire poſt amatores, eſt ſequi dæmones & hæreticos. Hoſe.2.b. Idem eſt ire poſt veſtigia gregum. Cantic.1.c.

Ori.ſ.Exo.ho. 3. — *Temporalia quærere.*

Ire ad quærendas paleas, eſt temporalem victum, vel inanem gloriam quærere. Exo.5. a.

Ad inferos mitti.

Vade, dictum eſt inuido operario, quaſi mitteretur in ignem æternum. Mat.20.b.

Ber.ſ.Can.ſer. 84. — *Non ſurgēs peccator ſine auxilio Dei.*

Vadens & non rediens dicitur ſpiritus hominis. Pſ.77. quia poteſt per ſe peccare, ſed non poteſt per ſe reſurgere ſine auxilio gratiæ Dei.

Gre.15.mor.13. — *Tranſire à peccato in peccatum.*

Vadunt & veniunt ſuper prauum horribiles. Iob 20.d. quando aliquis peruerſus alia quidem vitia ad momentum deſerere videtur: ſed alia agere incipit. Quia quot vitiis decedentibus & ſuccedentibus premitur, tot malignis ſpiritibus eius animus quaſi euntibus ac redeuntibus deuaſtatur. Maligni enim ſpiritus certis quibuſque vitiis ſinguli obſequi creduntur.

Gre.ſ.1.Reg.13. — *Tollentes dæmones bonas cogitationes.*

Pergens cuneus Philiſthinorum contra viam Ephraim. 1.Reg.13.d. deſignant dęmones conantes auferre bonas cogitationes, ne fructificemus.

Hie.ſ.Hab.3. — *Mors ſubiecta Chriſto.*

Ire dicitur mors ante faciem Chriſti. Habac. 3. b. quia illi ſubiecta eſt, qui habet imperium mortis.

Glo.ord.ſ.Eccleſiaſten.1. — *Motus ſolis.*

Pergit ſpiritus in circuitu. Eccleſiaſtæ 1. a. hoc eſt, Sol vadens per Zodiacum, & viuificans omnia.

Denudanda vitia.

Vadens nudus & diſcalciatus Iſaias. Iſ.20.a. denudanda via malorum indicauit.

Lyr.ſ.Mat. 13. — *Proficiens in doctrina ſacra.*

Vadens inuentor theſauri ad vendēdum omnia. Mat.13. f. eſt proficiens in doctrina ſacra.

Iris, vide Arcus. Irritare, vide Prouocare.

Irridere, vide Illudere.

Irritare, Irritus.

IRritum dicitur id, quod non eſt ratum, & quod eſt vanum, futile, & inane. Irritare autem eſt in nihilum redigere, & inane ac ſine autoritate efficere.

Hie.ſ.Zac. 11. — *Relinquēs Deus gentes in erroribus.*

Irritum fecit Dominus fœdus initum cum omnibus Gentibus, quando reliquit eas in erroribus idololatriæ. Zac.11.c.

Hie.ſ.Iſ.33. — *Confundēs rationes hæreticorum.*

Irrita facit Deus ſigna diuinorum, cum confundit rationes hæreticorum. Iſ. 44. d.

Oblatio non accepta Deo.

Irrita oblatio eſt, quæ non ſeruat ritum à Deo inſtitutum: nec eſt accepta Deo. Leu.7.b.

Gre.32.mor.3. — *Nō ſeruare præcepta.*

Irritum facere pactum Dei, eſt non ſeruare eius præcepta. Gen.17.c. Leu.26.g. Iſ.33.b. Mal. 2.b. Et irritā faciunt viduæ primam fidē, quæ non ſeruāt, quod Deo ſpopōderunt. 1. Tim.5.b.

Accuſans iuſtitiam Dei.

Irritum facit iudicium Dei, qui contra Domini flagella ſemetipſum defendere nititur. Nā quum culpa ſua feriri ſe denegat, quid aliud quam iuſtitiā ferientis accuſat? Ita dicebat Dominus Iob 40. a. Nunquid irritum facies iudicium meum: & condemnabis me vt iuſtificeris?

Irruere.

IRruere, eſt cum impetu aliquem aggredi, vel violenter in aliquid ſe immittere.

Ori.ſ.Exo.ho.6. — *Vincens Chriſtus dæmones.*

Irruens Abraham nocte ſuper Reges, qui captiuum ducebant Lot, &c. poteſt deſignare victoriam Chriſti in paſſione aduerſus dęmones. Gen.14.c. Et irruens formido & pauor in Ægyptios, fuit ſubitus terror, qui apprehendit dæmones in morte Chriſti. Exo.15. b.

Amb.3.de Abr. 9. — *Terror iudicij.* — *Gre.11.mor.17.& 15.mor.11.12.*

Irruens ſopor & horror ſuper Abraham, deſignat terrorem iudicij Gen.15.c. Sic irruit terror Dei ſuper malos, quum ſubita eis aduenit vindicta. Iob 13. b. Et irruit in arcum æreum, qui incidit in grauem & fortem diuini iudicij ſententiam. Et irruit omnis dolor ſuper auarū: quia prius eum pœna concupiſcentiæ, poſtmodum verò cura cuſtodiæ: & demum pœna vltionis cremat. Iob 20.c.

Gre.ſ.1.Reg. 4. — *Dolores Iudæorum.* — *Hie.ſ.Eze.13.*

Irruentes dolores ſubiti in vxorem Phinees ſacerdotis. 1. Reg. 4. d. fuerunt dolores inuadentes plebem Iudaicam: quia illis ſuppliciorum perennium retributiones obuiant, qui nūc in veritatis contemptu poſiti non formidant. Irruentes quoque lapides in parietem, fuerunt Chaldæi contra Hieruſalem: aut vis punitionis Dei, & tribulationis. Eze.13. b.

Gre.ſ.1.Reg. 14. — *Prædicare ad cōuertendos peccatores.* — *Hie.ſ.Iſ.16.*

Irruere ſuper Philiſthæos nocte, eſt prædicare in hac vita ad conuertendos peccatores. 1. Reg.14.c. Et irruit vox calcantium ſuper vindemiam & meſſem Eſebon, quum apoſtolici viri hæreticorum doctrinam confundunt, & errantes ad eccleſiam reducunt. Iſ.16.c.

Gre.2.mor.28. Aug.& Hil.ſ. Pſ. 58. Baſi.& Hil.ſ. Pſ. 61. Gre.2.mor.1c.& 8.mor.1.& 13.mor.10 & 23.mor.33. — *Fortis tentatio à Iudæis, vel dæmonibus.*

Irruit ventus vehemens à regione deſerti in domum filiorum Iob, quum in paſſione Redemptoris noſtri, contra fideles eis fortis tentatio à cordibus Iudæorum venit. Vel cùm à dęmonibus tentatio prodiit, & perſecutorum corda commouit. Iob 1.c. Irruentes fortes, ſunt dæmones grauiter tentantes & Iudæi pleni dæmone. Pſ. 58. Et irruunt in hominem membra diaboli, vel hæretici, quum conantur eum in peccatum, aut in errores inducere. Pſ.61. Irruētes Sabæi in boues & aſinas Iob, ſunt dæmones doctos & indoctos captiuantes. Iob 1. c. Irruunt hæretici ſuper pupillū, cū humilitatē fidelis populi importunis falſiſque allegationibus afflīgūt. Iob 6.d. Irruit diabolus qua gigas: quia ſi anima ſuaſionibus eius ſubeſſe cōſueuerit: quāto ſe ei crebrius ſubiicit, tāto eū ſibi intollerabiliorē facit, vt ei reluctari nō valeat:

quia

quia nimium malignus aduerſarius contra hanc ex praua cõſuetudine deuictam, quaſi more gigantis pugnat. Iob.16.c. Irruunt mali ſuper bonos, quaſi rupto muro, & aperta ianua, quum accepta temporaliter poteſtate, ipſa quoque in quorundam corde munimina fidei deſtruere conantur. Iob.30.b.

Ceſſare ab exteriori actione. Irruens ſopor ſuper homines.Iob.33.b.eſt cùm ab omni exteriori actione ceſſant, licèt non ab interiori. *Gre.23.mor.21.*

Irrumpere.

Irrumpere, eſt cum impetu ingredi.

Prædicatores reuincentes hæreticos. Irrumpentes tres fortes Dauid in caſtra Philiſthinorum.2.Reg.23.c.deſignare poſſunt prędicatores reuincentes hæreticos.

Irrumpere nitentes viri Moab ad regem Edom, & non valentes.4. Reg.3.d. dici poſſunt dæmones non valentes vincere eos, qui ipſis reſiſtunt.

Iſaac.

ISaac.i.rurſus:natus ex Abraham & Sara iam decrepitis, ex promiſſione diuina:quem pater ex præcepto domini ſacrificare voluit: ſed poſtmodum arietem, eius loco, mactauit. Genuit autem Iſaac è Rebecca Iacob,& Eſau, & iam ſenex,& captus oculis, putans ſe benedicere Eſau maiorem, benedixit Iacob. Dixit aliquando Rebeccam eſſe ſororem ſuam cũ qua ipſum ludentem vidit Abimelech rex Gerare proſpiciens per feneſtram.

Deus. Iſaac Deum deſignare poteſt: vnde oblatus eſt Iſaac Deo, vt deſignetur verum riſum aut lætitiam propriè Deo competere. Et vt Iſaac concupiuit veſci de veneratione maioris filij, deſignat Deum, qui Iudaici populi bona operatione paſci deſiderabat. Deſignat etiam Deũ patrem: qui dicitur dilexiſſe Eſau, quia fauit populo Iudaico, ſed benedixit Iacob, hoc eſt, Chriſto. Eundem patrem deſignauit, quum miſit Iacob ad ducendam vxorem in Meſopotamiam, hoc eſt, Chriſtum ad gentes.Gen.25.d.27.a.28.a. Vt autem genuit Iacob & Eſau, eſt Deus producens hominem animalem, & ſpiritualem. *Hie.ad Dam.q.2 Philo de Abraham Aug.ſer.79. Gre.ſ.Eze.ho.6. Geor.Ven.Cant.2. tom.7.cap.34.* *Pater.*

Chriſtus. Iſaac in multis typus eſt Chriſti, qui dicitur riſus, quia gaudium attulit vniuerſo mundo: & vt Iſaac natus eſt è ſterili, ita Chriſtus ex virgine,& Chriſtus fuit hoſtia melior, quàm Iſaac, & portauit ligna holocauſti ſicut Iſaac: quando baiulauit ſibi çrucem. Et vt Iſaac non eſt paſſus, ſed aries pro eo: ita Verbum diuinum non eſt paſſum, ſed caro Chriſti, vt etiam Iſaac fodit puteos, ita Chriſtus tradidit doctrinam myſteriorum. Vnigenitus ille, vnigenitus hic. Dilectus ille, dilectus & hic. Et iuncta eſt Rebecca, hoc eſt, tolerantia. Geneſ.21.a.22.b.14. g.26.b.28.a. *Tertul.adue.Iuda. Cle.Alex.1.pada.5 & 1 ſtrom. Ori.ſ.Gen.ho.8.13. Amb. de Iſaac 1. Chry.ſ.Gen ho.47*

Populus Chriſtianus. Spirituales. Iſaac poteſt etiam deſignare populum Chriſtianum,& bonos ac ſpirituales, quorum gratia eiicitur Iſmael Gen.21.b. Et vt Iſaac fuit vnica vxore contentus, ita fideles in vna caſta eccleſia perſeuerant. Natus eſt per gratiam, non per naturam, quia non fiunt Chriſtiani natura, ſed gratia. Vnde natiuitas eius natiuitatem, quæ fit in baptiſmo, deſignat. Vt autem Iſaac luſit cum Rebecca: ita fideles, qui apprehendunt diſciplinam, exultant in eccleſia, quæ noſtra eſt ad ſalutem auxiliatrix: cui firmum ac ſolidum nomen impoſitum eſt tolerantia, qui pueri in Chriſto in tolerantia vitam agunt. Gen.26.b.Gala.4.c. *Cle.Alex.1.pada.5 Ori ſ.Gen.ho.7. & ſ.Rom.9. Amb. de Abra.4. & de Iſaac.1. Chry.ſ.Ioan.ho.25. Hie.ſ.Iſa.63.*

Bona opera. Virtutes. Gaudium ſpirituale. Iſaac vt dicitur riſus, typus eſt bonorum operum, quæ ſunt iucunda Deo & operanti. Vel deſignat virtutes, quæ gignuntur à voluntate, vt Iſaac à Sara,& dicuntur riſus, quia gaudium adferunt nunquam auferendum. Vt autem genitus eſt ab emortua virtute, indicat gaudium ſpirituale in iis generari, qui per caſtitatem membra ſua mortificauerunt.Rom.4.d. *Philo.2.allego. Ori.ſ.Rom.4.*

Doctrina euangelica. Iſaac aliquando diſſidens ab Abimelech, aliquando cum eo concordans, typus eſt euangelicæ doctrinæ, quæ interdum cum philoſophorum dogmatibus conſentit: nonnunquam verò ab eis diſſidet.Geneſ.26.c. *Glo.ord.ſ.Gen.26.*

Lex. Prædicatores. Iſaac aſcendens ad puteum iuramenti, deſignat ſermonem legis auctum in prophetis: per quos dicitur. Iurauit Dominus & non pœnitebit eum. Idem ſeminans & inueniens centuplum, typus eſt legis, quam qui ſeruant, in bonis operibus multiplicantur. Eſt etiam typus prædicatorum. Gen.26.a. *Ori.ſ.Gen.ho.12.*

Philoſophia naturalis. Idem fodiens puteos, typum gerere poteſt philoſophiæ naturalis, quæ nobis doctrinæ puteos aperit. Gen.26.c. *Ori.prolo.ſ.Cant.*

Mens. Iſaac ſecundum quod cum ipſo ludebat Iſmael, deſignare poteſt mentem aut ſpiritum, cui blanditur caro. Vt autem immolari debebat Deo, deſignat ſpiritum aut ſenſum perfectum offerendum Deo.Gen.21.a.22.a. *Beda ſ. Gen.21.22*

Offerre gaudium Deo. Iſaac offert, qui gaudium ſuum omne offert Deo, fideliter & conſtanter obediens. Et non Iſaac, ſed aries moritur, quia non peribit tibi lætitia, ſed contumacia, cuius vtique cornua vepribus hærent,& ſine punctionibus anxietatis eſſe non poteſt. *Ber.ſ. Ecce nos reliquimus omnia.*

Prælati. Iſaac deceptus quum putauit Iacob eſſe Eſau, deſignat prælatos, qui ab adulatoribus decipiuntur. Gen.27.b.

Iudæi. Idem benedicens Iacob pro Eſau, typus eſt Iudæorum, qui multa de Chriſto dicunt, quæ de eo non credunt: ſed de alio Meſſia, quem fruſtra expectant. Et vt non nouit præſentem prędicens multa de futuro, ita Iudæi multa in ſcripturis de Chriſto venturo nouerunt, quem præſentem non cognouerunt.Gen.27.c. *Gre.35.mor.10.*

Iſaar.

Ori ſ. Num ho. 12. Iſaar, iuxta Origenem, interpretatur mandati adimpletio: vrbs in regione Amorrhęorũ quæ videtur eadem quæ Iaſa. Ad eam venientes filij Iſrael, vicerunt Seon: vt deſignetur eos qui adimplent mandata Dei, victores eſſe diaboli. Num. 21. e.

Iſachar.

Philo. 1. alleg or. Gre. 1. mora. 17. Beda ſ. Gene. 49. Iſachar, id eſt merces, vel præmium, filius Iacob & Liæ: qui in benedictione Patriarcharum dicitur aſinus fortis: & deſignat gentiles & religioſos oneri obedientiæ humeros ſupponentes. Et generaliter bene operantem ſecundum prudentiam, & comparatur ſapphiro, aut praſino, qui pallet. Gen. 30. c. 49. c. *Gentiles. Religioſi. Obedientes.*

Amb. de ben. pat. 6. Vt interpretatur merces, deſignat Chriſtum, qui bonum concupiuit, & eſt merces noſtra. *Christus*

Ricar. de S. S. S. de 12. patriar. 36. Deſignat etiam gaudium, quod naſcitur ex bonis operibus, tanquam merces eorum. Gen. 30. d. *Gaudium de bonis operibus*

Iſai.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. Iſai, id eſt, munus, vel exiſtens, ſeu debitor: aut, iuxta Gregorium, ſalus domini ſiue ſalus. Fuit pater regis Dauid. In eius filiis eſt rex, & deſignat prælatum, qui per integritatem ſacræ doctrinæ, per ſoliditatem innocentiæ, per ſplendorẽ electæ vitæ alios ſaluat. Dicitur & Ieſſæ apud græcos, hoc eſt, inſulæ leuamen, quia ſermone ſubleuat eos, qui variis tentationibus impetuntur. Ruth 4. d. 1. Reg. 16. a. 3. Reg 10. d. *Prælatus*

Aug ſer. 197. Vt autem miſit Dauid filium ſuum ad inuiſendos fratres, qui erant in militia, & ipſe Dauid vadens pugnauit cum Goliath, quem ſuperauit & occidit, deſignat Deum patrem mittentem filium ſuum in mundum ad pugnandum cum diabolo, ipſumque vincendum. 1. Reg. 17. b. *Deus pater.*

Isboſeth.

Gre. 1. mora. 36. Rup. 2. ſ. Reg. 23. Isboſeth, ideſt vir confuſionis, vel ignominiæ, aut viri mora, filius regis Saulis, qui voluit regnare cum patre, ſed per inſidias dormiens occiſus eſt in meridie. Deſignat eumqui forti mentis cuſtodia munitus non eſt, qui dum virtutes ſe exercere exiſtimat, à ſubintrantibus vitiis neſciens perimitur. 2. Reg. 2. b. 4. a. Deſignat etiam plebem Iudaicã prohibentẽ regnare Chriſtum. *Malè munitus virtute. Iudæi.*

Iſchariotes.

Iſchariotes, id eſt, vir occiſionis, vel vir exterminationis, ſeu mortis. Sic cognominatus eſt Iudas, Ieſu Chriſti domini noſtri proditor. Matth. 10. a. Hoc cognomen competit omnibus Iudæ imitatoribus.

Iſmael, Iſmaelita.

Beda. ſ. Gene. 16. ISmael, ideſt, exauditio Dei, Filius Abraham ex Agar ancilla: deſignare poteſt Iudæos, qui filij ſunt Abrahæ ſecundum carnem, & non ſecundum ſpiritum. Gen. 16. c. 21. a. *Iudæi.*

Secundum autem quod dictus eſt ferus homo, deſignare poteſt fidelium populum, qui ferus homo eſt contra dæmones & hæreticos. Gen. 16. c. *Populus fidelis.*

Ori. ſ. Gene. ho. 7. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 82. Beda ſ. Gene. 21. Iſmael ludens cum Iſaac, deſignare poteſt carnem blandientem ſpiritui: Deſignat etiam carnales & malos, qui filii ſunt ancillæ, hoc eſt carnis Gen. 16. c. 21. b. Interpretatur Iſmael, obediens ſibi, quia iſti ſequuntur cor ſuum, & non Deum. Pſal. 82. *Caro. Carnalis*

Philo de Cherub. & de reſipiſc. Noe & de profugu. Georg Venet. cant. 2. tom. 7. cap. 3. Iſmael etiam deſignat ſophiſtam, qui eiicitur cum matre ſua Agar, hoc eſt, cum encicliis diſciplinis, qui dictus eſt puer, licet iam eſſet magnus, quia ſophiſtæ pueriliter garriunt. Et manus eius ſunt contra omnes quia Sophiſtæ ſemper ſunt contentioſi. *Sophiſta.*

Iſmael etiam deſignat Luciferum, qui ludebat cum Iſaac, quando ſibi vſurpare voluit locum filii Dei, vnde eiectus eſt cum ancilla, hoc eſt cum deliciis, quas Deus dicebatur habere in ipſo, & in aliis exiſtentibus in gratia. *Lucifer.*

Amb. de Ioſeph. 3. Aug ſer. 81. Beda ſ. Gen. 37. Iſmaelitæ vendentes Ioſeph Ægyptiis. Gen. 37. a. 39. a. deſignare poſſunt Gentiles prædicantes Chriſtum aliis gentilibus. Vel Iudæos qui emerant Chriſtũ à Iuda, & tradiderunt cũ Gentibus. Interpretantur autem iuxta Ambroſium, odio habentes. Ibant autem Iſmaelitæ ſimul cum Madianitis. Sed Iſmaelitæ dicuntur emiſſe Ioſeph, non Madianitæ. *Gentiles. Iudæi.*

Gre. 1. mora. 38. Iſmael filius Nathaniæ, qui occurrit octoginta viris ſimulatè, quos poſtea occidit, typus eſt diaboli transfigurantis ſe in Angelum lucis, qui dum maiora promittit, etiam minima ſubtrahit. Ier. 41. a. *Diabolus.*

Iſrael, vide Iacob.

Iſrael, vide Iacob.

Italia.

Italia prouincia in qua ſita eſt Roma, Hebraice dicitur Tubal, ſecundum aliquos, & interpretatur orbis, aut confuſio, vel ignominia, ſiue portatus vel adductus. Num. 24. d. Iſa. 66. f. Ezec. 27. b. Actor. 14. d. 27. a. Videtur includi Italia nomine Cethim, quo tota Græcia ſignificatur.

Iter, *quære Via.*

Iterare, Repetere, Iterum, Rurſum.

Iterare, eſt iterum aliquid facere.

Reuocans Deus ad pœnitentiam Iterum reducit Deus de abyſſo terræ, cùm peccantes poſt baptiſmum rurſum ad pœnitentiam reuocat. Pſ. 70. *Arn. ſ. Pſ. 70.*

Repetitio viſionis, quam vidit Pharao, firmitatis rei futuræ indicium eſt. Gen. 41. d. Quod etiam in ſimilibus dici poteſt.

Generans Deus vnicum Filium. Lex Dei vnica. Non repetit Deus idipſum, quod ſemel loquitur: quia non niſi vnicum Filium genuit. Vel quia ſingulorum cordibus priuatis vocibus non reſpondet, ſed tale eloquium conſtruit, per quod cunctorum quæſtionibus ſatisfacit. Iob. 33. b. *Gre. 23. mor. 18. 19*

Iterare peccata Iterare verbum in oratione, eſt conari precibus purgare peccata, & rurſum alia committere, pro quibus oret. Eccl'i. 7. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 6. & 10. mor. 17.*

Augeri peccata. Rurſum creſcere lepram, eſt iterum augeri peccata. Leui. 13. b. Rurſum autem includere leproſum, eſt iterum ſeparare peccatorem ad pœnitentiam. Leui. 13. c.

Ithamar.

Ithamar, id eſt, inſula palmæ, vel dactilorum, aut inſulę commutatio, ſeu væ palmæ, aut cõmutationi: fuit ſacerdos filius Aaron Exod. 6. d. 38. c.

Iubal.

Populus Chriſtianus. Iubal, id eſt, defluens, ſiue apportans, vel inueteraſcens, aut germinans, ſiue iubileus, vel buccina. filius Lamech ex Ada vxore, fuit pater canentium cithara & organo. Gen. 4. c. deſignat populũ Chriſtianũ in gentibus, qui canit cithara, id eſt, hiſtoria, & organo, id eſt, ſenſu. *Beda ſ. Gen. 4.*

Iubere, vide Præcipere.

Iubilare, vide Canere.

Iubileum.

Iubileum apud Iudæos erat annus quinquageſimus, quo omnia debita remittebantur, & poſſeſſiones ad proprios dominos reuertebantur. interpretatur autem buccina, vel defluẽs, ſiue apportans, aut inueteraſcens, vel germinans.

Libertas futura gloria. Iubilæi libertas, typus erat eius libertatis, quæ in futura gloria ſperatur. Leuit. 25. b. 27. c. Num. 36. b. Ioſu. 6. a. *Hie. 2. adue. Iouin. Iſyc. ſ. Leui. 25.*

Tempus paſsionis Chriſti. Annus etiam iubilei, fuit tempus paſsionis Chriſti, quando ipſe orauit pro crucifixoribus. Leuit. 25. e. *Iſyc. ſ. Leui. 25. 27.*

Baptiſmus & pœnitentia. Deſignat etiam baptiſmum, & pœnitentiam, quia in vtroque fit remiſsio, & recuperatur poſſeſsio perdita. Leui. 27. c.

Judas, Iudæa, Iudæus.

Iudas, id eſt, laudatio, ſiue confeſsio, filius Iacob & Lię, ex cuius genere deſcendit Chriſtus, & reges Iudæorum. Ab eo dicta eſt Iudæa regio, & Iudęi.

Chriſtus. Iudas, quem laudant fratres ſui, eſt Chriſtus laudatus & prædicatus ab Apoſtolis. Gene. 49. b. Et Iudas vadens ad tondendas oues, eſt Chriſtus veniens ad oues, quæ perierũt domus Iſrael. Venit autem in Thamna, quod interpretatur deficiens: quia iam defecerat princeps de Iuda. Venit autem cum paſtore ſuo Odollamite, hoc eſt, cum Ioanne Baptiſta, à quo & baptizatus eſt. Coniunctus eſt Thamar, quæ mutauerat habitum, hoc eſt, eccleſiæ. Gen. 38. a. Pſa. 59. Ier. 11. a. Mich. 1. b. Zach. 8. d. 9. c. ipſe eſt leo de tribu Iuda: cuius nomen quod dicitur Hebraicè Iehuda, aptiſsime ipſi Chriſto conuenit: in quo ſunt quatuor literæ magni nominis Dei, interpoſita Dalet, quæ quatuor importat in numero, ſignificans quadratum corpus, quod ipſe Deus aſſumpſit. *Ori. ſ. Gen. ho. 17. et ſ. Iere. ho. 6. Amb. de ben. patr. 4. Hie. ſ. Mich. 1. Au. 22. cõ. Fauſ. 81. Beda ſ. Gẽ. 30. 38. 49. Geor. Vene. Cant. 2. tomo 7. cap. 17.*

Prædicatores. Iudas, vt interpretatur confitens, deſignare poteſt prędicatores laudantes Deum, & habẽtes prudentiam. 1. Reg. 15. a. in eo Lia parere deſiit. Gen. 29. g. quia quando peruenitur ad perfectionem ceſſat actio, & exercetur contemplatio. Et attribuitur carbunculus ignei coloris & ſplendidus. Hoſe. 10. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 15. Philo. 1. allego. Rup. ſ. Hoſe. 10.*

Populus Chriſtianus. Laus Dei. Eccleſia militãs & triumphans Iudas deſignare poteſt populum Chriſtianum confitentem peccata ſua, & laudantẽ Deũ: & generaliter plebem communem bonorum. Gen. 49. b. 1. Re. 11. b. Pſ. 59. 68. Ier. 11. a. 1. Maç. 3. a. Hoſe. 4. d. 10. d. 12. a. Nahum 1. d. Sopho. 1. a. Zach. 8. c. 14. c. Idem populus Chriſtianus dicitur Iuda præuaricatrix, quando in eo refrigeſcit charitas. Ier. 3. b. Deſignat etiam ipſam laudem Dei ex bonis operibus reſultãtem. Iudas quoque Iacobi, ſignificare poteſt bonos Chriſtianos. Matt. 6. a. Luc. 6. b. Iudas etiam & Iudæa, ſępè ſignificant eccleſiam militantem, in qua eſt confeſsio peccatorum, & laudis Dei. Pſal. 47. 75. 113. Super eam vidit Iſaias viſionem. 1. 1. a. 7. b. 22. b. 26. a. Ier. 1. b. 4. b. 10. d. 17. d. 31. e. Amos 2. b. Mic. 1. a. Iudęa verò, quę habitabat in ęternum, accipitur pro eccleſia triumphante. Ioel. 3. d. *Ori. ſ. Gẽ. ho. 17. & ſ. Iere. ho. 14. Arn. ſ. Pſ. 59. 47. Gre. ſ. 1. Reg. 11. Hier ſ. Iere. 3. & ſ. Hoſe. 4. & ſ. Zac. 8. & ſ. Iſa. 1. Beda ſ. Gen. 10. Geor. Vene. Cant. 2. tomo 7. cap. 6.*

Fidelis. Iudæus in occulto, eſt fidelis ſeruans legem euangelicam, quę latebat intra literam veteris legis. Iudæus verò ſecundum carnem, eſt carnalis Iudæus, qui legem carnaliter obſeruat: & hic cognominatur Iudæus, & non eſt. Rom. 2. c. Et Iudęus, id eſt confitens vel peccata vel laudes Dei, eſt fidelis bonus, cui fugit mare: & Iordanis conuertitur retrorſum. Confeſſio autẽ vera & recta eſt aſcribere ſibi mala, Deo verò bona. *Amor.* Vt autem Iudas natus eſt quarto loco, deſignat amorem, qui verè laudat, & confitetur peccata. *Hie. ſ. Iere. 1. 4. Amb. ſ. Luc. 17. Ori. ſ. Leui. ho. 3. & ſ. Rom. 2. Aug. epiſ. 200. Ricar. de S. Vict. de exterm. mali. 2. & de 12. patriar. 12*

Aug.ſ.Pſ.67.113 Iudas vt interpretatur confeſſio, typus eſt fidei.Pſ.67. Et Iudæa fit ſanctificatio: quia per confeſſionem fidei & peccatorum ſanctificamur.Pſ. 113. Vt autem Iudas coniunctus eſt Thamar, deſignat confeſſionem peccatorum, quæ adiungenda eſt amaritudini pœnitentię.Gene. 38.c. Et vt idem præmiſſus eſt à Iacob ad Ioſeph, deſignat confeſſionem, quæ in iis, qui conuertuntur, & ad Chriſtum accedunt, præcedere debet.Gene.46.c. Et idem ferens Beniamin, deſignat confeſſionem habentem ſecum humilitatem.Gen.43.b. *Fides. Confeſſio fidei ac peccatorum.*

Iudas etiam coniunctus Thamar, deſignat ſtudioſum diſcentem ſcientias indifferentes & ſeruantem confeſſionem in Deum.Gen.38.c. *Studioſus.*

Cle.Ale.1.ſtroma. Iudas, qui regnauit & laudatus eſt à fratribus ſuis, deſignat regem bonũ.Gen.49.b. Et dicitur Iudas rex Dei, quia à Deo in regem eſt electus.Pſ.59. *Rex bonus.*

Hila.ſ.Pſ.59. Iudas vt dedit conſilium, vt venundaretur Ioſeph, typus fuit Iudæ Iſchariotæ, qui vendidit Chriſtum.Gen.37.e. *Iudas Iſchariotes.*

Amb.de Ioſeph 9. Iudas ferens Beniamin in Ægyptũ, deſignare poteſt euangelium, quod aſſumpſit Paulum ad ſui manifeſtationem.Gen.43.b. *Euangelium.*

Beda ſ.Gen.38. Iudas etiam aliquando poteſt deſignare Iudæos, & cũ dixit Thamar, iuſtiorem ſe fuiſſe, deſignat gentilitatem iuſtificatam eſſe præ Iudęis. *Iudæi.*

Ori.ſ.Matth.ho.29. Iudæa deſerenda, eſt obſeruatio carnalis legis, & ſenſus literalis, qui eſt deſerendus, vt ad ſpiritualem tranſeatur.Matt.24.b.Mar.13.b.Luc.21.d. *Senſus literalis.*

Hie.ſ.Matt.24. Amb.1.de pœni.8. Ori.ſ.Matth.ho.3. Hila.ſ.Matt.Cano.29. Rup.ſ.Zac.12. Iudas Iſchariotes contradicens effuſioni vnguenti, deſignat hæreticos negantes pœnitentiam: & vt tradidit Chriſtum, deſignat hæreticos & Iudæos.Matt.26.a.Marc.14.a.Luc.6.c. 22.a.Ioan.12.a.18.a. *Hæretici negantes pœnitentiam. Iudæi.*

Iudas, qui obſidet Hieruſalem.Zac.12.a. ſunt falſi fratres in eccleſia. *Falſi fratres.*

Iudex, Iudicare, Iudicium, Adiudicare.

IVdex eſt, qui ius dicit populo: hoc eſt, qui ex iuriſdictione propria, aut ſibi delegata ius habet litigantium cauſas cognoſcendi. Iudicare autem dicitur, vel cum iudicium exercet, aut cum ſtatuit & decernit. Iudicium verò dicitur legitima diſceptatio duorum, aut plurium coram iudice: & aliquando ipſa iudicis ſententia. Iudicare autem interdum eſt arguere.Iob. 36.d. Per hæc enim iudicat populum. Condemnare.Deut.20.c. Ergo non iudicabit eos. Diſcernere.Gen.16.b. Iudicet Dominus inter me & te. Exiſtimare.Le.15.a. Tunc iudicabitur hic vitio ſubiacere. Sententiam ferre.Exo.21.a. Et ſi illi iudicauerint, duplum. Probare.Deut.1.c. Quod iuſtum eſt iudicare. Regere.Iudi.3.b. Iudicauit Iſrael. Teſtificari.Gene.31.g. Intueatur & iudicet Dominus. Iudicium autem, æquitas.Deut.10.d. Faciet iudicium pupillo & viduæ. Comparatio.Matt.12.f. Viri Niniuitæ ſurgent in iudicio. Conuerſatio.Le.36.c. Hæc ſunt præcepta atque iudicia. Condemnatio.Sapi.6.a. Iudicium duriſsimũ in his. Diſcuſsio.Deut. 22.d. Et res ad iudiciũ venerit. Officium.Pro.20.b. Rex qui ſedet ſolio iudicii. Sententia.Le. 13.c. Sacerdotis iudicio polluetur. Veritas.Deut.32.a. Omnes viæ eius iudicia. Vltio.Exo.7. a. Per iudicia magna.

Ori.ſ.Luc.ho.35. Amb.ſ.Luc.12. Hila.ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Mic.5. Hie.ſ.Iſa.3. Iudex præcipuè & propriè dicitur Chriſtus: qui iudex eſt viuorũ & mortuorum.Pſ.7.49. 74.Matt.5.c.Luc.12.g. Et dicitur iudex viduarũ: quia diſcernet verè viduas ab aliis: & quia defendit illas ab oppreſſoribus.Pſ.67. Dicitur etiam iudex Iſrael.Mic.5.a. *Chriſtus.*

Iudices, qui reſtituentur ſicut antiquitus, ſunt Apoſtoli in eccleſia iudices conſtituti pro patriarchis & prophetis.Iſa.1.g. Et iudices domus Iſrael, ſunt doctores eccleſiæ.Mich.3.d. Iudex, quem abſtulit Dominus, eſt doctor, qui nouerit legem, qui ablatus eſt à populo Iudæorum.Iſa.3.a. *Apoſtoli. Doctores.*

Arn.ſ.Pſ.140. Aug.ſ.Pſ.140. Gre.ſ.1.Reg.8. Hie.ſ.Amos 2. Iudices iuncti petrę, ſunt hæretici, & Philoſophi: qui nõ ſunt fundati ſupra petrã, Chriſtũ: ſed ſolũ dicũtur iuncti, quaſi volentes ei ex latere falſo adhærere.Pſ.140. Iudices autem Iſrael facti filii Samuel, deſignant indignos promotos ad ſacerdotium.1.Reg.8.a. Et iudex Moab, quem diſperdit Deus, eſt hæreſiarcha, & qui præeſt terrenis operibus. Amos 2.a. *Hæretici & Philoſophi.*

Gre.9.mor.21. Iudices, quorum vultum operuit impius.Iob.9.c. fuerunt principes Iudæorum, quos excæcauit diabolus. *Indignè promoti. Principes Iudæorum.*

Glo.ord.ſ.Thre.3 Iudicauit Dominus cauſam animæ Chriſti, quando innocentis mortem peruenire facit ad ſalutem humani generis: & triumpho reſurrectionis eius confundit autores eius interemptionis. Vel iudicauit cauſam fideliũ ſuorum, quando redemit animas eorũ, & non dereliquit omnes, qui in ſe ſperauerunt: ſed confeſſores ſuos ad cæleſtem tranſtulit gloriam, eorũ verò perſecutores in perpetuam demerſit pœnam.Thre.3.g.Mic.7.b. *Redemptio generis humani.*

Iudicat Chriſtus pauperes in iuſtitia, cùm dat præmiũ pauperibus ſpiritu. Pſal.71.Iſa.11.a *Dãs præmiũ pauperibus ſpiritu.*

Glo.int.ſ.Iſa.11 Hila.ſ.Pſ.138. Hie.ſ.Iſa.27.& ſ.Eze.7. Iudicabit Chriſtus populũ ſuũ, hoc eſt, Iudæos.Pſ.138. Et iudicabit in menſura Iudæos, quia qua menſura menſi fuerint, remetietur eis. Et contra menſuram, quia cumulatur pœna in inferno perpetuo durans. Vel dicitur iudicare contra menſuram eorum, vel qui puniũtur citra condignum: vel quia ipſi iudicant ſe grauius puniri, quàm mereantur.Iſa.27.b. Et ipſe Chriſtus faciet iudicium & iuſtitiam, quia Pater omne iudicium dedit Filio.Ier.27.b. Et iudicabit iuxta vias cuiuſque, quia ſecundùm opera.Eze.7.a. Et iudicabit Hieruſalem iudicio adulterarum.Eze.16.e. Ipſe iudicat inter pecus pingue & macilentum.Ezec.34.e.Zac.3.b. *Iudicium Chriſti in Iudæos & alios.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Au.17.ciui.Dei 4. Iudicabit Dominus fines terræ, hoc eſt, omnes in iudicio.1.Reg.2.b. Vel iudicabit fines terræ, hoc eſt, extrema vitæ in corpore, quia qualis tunc quiſque inuenitur, ita iudicatur. *Iudicium vniuerſale.*

Et iudicabit

Et iudicabit iudicantes Sion, cum condemnabit affligentes eccleſiam. Iſa. 49. g. Eze. 38. g. iudicare autem dicitur Chriſtus terram, & non cælum. Pſ. 81. quia in terra committuntur, quæ iudicari debeant, & non in cælo, vbi omnes ſunt beati. Pertinet autem ad ipſum iudicare, & non ad alios homines, vel Angelos: quia ad ipſum pertinet iudicare cum miſericordia, & nō ad alios, qui merè ſunt eius ſententiæ exequutores. *Hie. ſ. Pſ. 81.*

Prædicatio provocans ad pœnitentiam. Iudicat Deus populos per nubes & fulgura, quando per verba prædicatorum, & fulgura miraculorum corda populorum ad pœnitentiam vocat. Iob. 36. d. Et iudicantes terram ſunt ſpirituales. inferius enim nobis eſt, quicquid iudicamus: quicquid autem infra ſpiritualem hominem eſt, meritò terra nominatur, quia terrena labe ſauciatum eſt. Pſal. 2. iudicabunt etiam brachia Dei populos, cùm Sancti in iudicio iudicabunt cum Chriſto, & cùm eccleſia condemnabit hæreticos. Iſa. 51. b. 54. d. *Gre. 27. mor. Aug. ſ. Pſ. 2. Hie. ſ. Iſa. 51.*

Iudicabit Deus in hac vita hominem duobus modis, quia aut per mala præſentia irrogare iam tormenta ſequentia incipit, aut tormenta ſequentia flagellis præſentibus extinguit, qua ratione iuſtus petit iudicari ſibi, cur ita iudicetur à Deo, quia & dolet de verbere, & deprehendere in ſe non valet, quod deploret. Iob. 10. a. *Gre. 9. mor. 33.*

Defenſio Dei. Non eſſe qui iudicet, dicit Iob, quando Deus iudicare diſſimulat, & apertè defendere, quia cauſam noſtram contra aduerſarium præter eum, qui iudicet, non eſt. Iob. 19. a. *Gre. 14. mor. 18.*

Repreſsio dæmonum. Iudicat Dominus nocentes, cùm reprimit dæmones. Pſ. 34. *Arno. ſ. Pſ. 34.*

Manifeſtatio iuſtitia Dei. Iudicari ſimul petit Deus. Iſa. 43. d. vt oſtendatur in ipſo eſſe iuſtitia, & in Iſrael iniquitas. Et iudicabitur Dominus in igne Iſa. 66. e. quia apparebit iuſtus in iudicio puniendo malos. Et iudicabitur cum omni carne. Iere. 25. f. quia omnibus oſtendet iuſtam ſententiam ſuam, & nullus abibit iniudicatus. Qui enim non credit, iam iudicatus eſt in eo quod non credidit: Sed ipſi, qui non credunt, diuerſis inter ſe afficientur ſuppliciis. Ipſe quoque dicitur adducere hominem ſecum in iudicium. Iob. 14. a. Mich. 6. a. *Hie. ſ. Iſa. 43. 66. et ſ. Iere. 25.*

Iudicatur Chriſtus in ſe & in Martyribus. Iudicatur nunc Chriſtus in vniuerſa terra, quia iudicatur in ſe & in Martyribus. Vel quia hæretici & alij varia de ipſo & ſentiunt, & dicunt. Ier. 15. c. Pſ. 139. *Ori. ſ. Iere. ho. 11. Hie. ſ. Iere. 15.*

Liberatio à malis. Iudicari ſe petunt iuſti à Deo, non quia ſe iuſtos coram Deo arbitrentur, ſed in comparatione malorū, à quibus petunt liberari & ſeparari. Pſ. 42. 53. Sic iudicabit Deus pauperes populi, defendendo, & liberando eos à perſecutoribus. Pſ. 71. *Aug. ſ. Pſ. 53.*

Fatigatio bonorum ad profectum. Iudicatur cauſa bonorū quaſi impii, quia eorum hic iuſtitia paterno flagello fatigatur, vt ad ampliorem vigilantiam, non ſolùm mandatorum præceptione, ſed etiam verberū percuſſione doceantur. Sed cauſam iudiciúque recipiunt, quia ex ea iuſtitia, qua modò viuunt, tunc in culmine iudiciariæ poteſtatis emteſcunt, vt tantò tūc potentius cuncta iudicent, quanto nūc in eis ſubtilius cuncta iudicantur. Iob. 36. c. Cauſa tua quaſi impii iudicata eſt. cauſam iudiciumque recipies. *Gre. 26. mor. 32.*

Examinari cogitationes. Caſtigare corpus. Iudicat Dan populū ſuū, quum quis cogitationum cordis ſui intelligentiam ſumit. Gene. 49. c. Et iudicat terram, cùm proprium corpus caſtigat. Pſ. 2. 1. Cor. 9. d. *Beda ſ. Gen. 49. Aug. ſer. 94.*

Reprehendens ſine compaſsione. Iudicare pro Deo nititur, qui cum infirma quæque in altero reprehendit, apud ſe introrſus per compaſſionem non infirmatur, ac ſi in ipſo nihil reprehenſibile haberet. Illius enim ſolius eſt peccata hominum ſine compaſſione diſcutere, qui ex naturæ ſuæ omnipotentia ignorat peccare. Iob 13. a. *Gre. 11. mor. 16*

Lex retinens populum timore. Iudicans Eli quadraginta annis, deſignat legem per timorem retinentem populum à tráſgreſſione decalogi. 1. Reg. 4. d. iudicans etiam Moſes populum, legem iudicantem ſignificat. Exod. 18. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 4.*

Sacerdos diſponens populos ex inſpiratione. Iudicans Samuel populum in Maſphat. 1. Reg. 7. b. deſignat ſacerdotem diſponentem circa ſubditos ea, quę in alta contemplatione, & per diuinam inſpirationem accepit. Ideo Chriſtus dans poteſtatem iudicandi Apoſtolis, inſufflauit in eos. Ioan. 20. e. Et ſpiritualis dicitur omnia iudicare, ſuper quę videlicet poteſtatem accepit. 1. Cori. 2. d. iudicauit autem Samuel omnibus diebus vitæ ſuæ deſignans pręlatū toto tempore ſuę prælaturæ debere alios verbo & exemplo illuſtrare: vt faciat illud Apoſtoli. Ro. 15. d. Non audeo loqui aliquid horū, quæ per me non efficit Deus. Dicitur etiam iudicaſſe in Ramatha, hoc eſt, quod fecerit accendi ſubditorum animas ad cęleſtis amorem patriæ. iudiciū quoque datū ſedentibus. Apo. 20. a. eſt de quo dicitur: Quæ ligaueritis ſuper terram, ligata erūt & in cælo. iudicantes autem minora, ſunt ſacerdotes in eccleſia, ſub epiſcopis curam animarū gerentes. Exo. 18. d. Et iudicant iudicia Dei, cùm non accipiunt perſonam. Eze. 44. f. *Gre. ſ. 1. Reg. 7. Au. 13. confe. 23. et 20. ciui. Dei. 9. Hie. ſ. Eze. 44.*

Iudices florentes vt palma. Iudicans Debbora ſub palma. Iudi. 4. a. deſignat iudices florere iuſtitia, vt palma, iuxta illud. Pſ. 91. Iuſtus vt palma florebit. iudicant autem manè iudicium, qui iudicant in luce veritatis. Ier. 21. c. *Ori. ſ. Iudi. ho. 5. Hie. ſ. Iere. 21.*

Percipere omnes ſenſus ſcripturæ. Diſcernere bonum à malo. Iudicare omnem diem, eſt percipere omnem ſenſum ſacræ ſcripturæ. iudicare verò diem inter diem, eſt aliquos ſenſus percipere. Rom. 14. a. Iudicare autem inter diem & noctem, eſt diſcernere bonū à malo. iudicare verò inter noctem & noctem, eſt ſegregare mala à peioribus: iudicare autem inter diem & diem, eſt dignoſcere bona & meliora. *Ori. ſ. Rom. 14. Ricar. de S. Vict. de ſtatu int. hominis 26.*

Quærere cauſas flagelli Dei. Iudicari virum cum Deo, ſicut cū collega ſuo petit Iob. Iob. 16. b. quia peccatores quidem nos eſſe ſemper agnoſcimus: ſed tamen ſæpè in flagello poſiti, pro quo magis peccato flagellemur, ignoramus, & nos ipſos ſubtili inquiſitione diſcutimus, vt ſi quomodo poſſimus cauſam perſecutionis noſtræ inueſtigare valeamus, quæ dum plerumque nos latet, *Gre. 13. mor. 14.*

ſit nobis oneri cæcitas noſtra:& de eo,quod patimur,plus dolemus.Quiſquis vero cum collega ſuo ad iudicium accedit,& quod ſentit,dicit,& quicquid contra ſe dicitur,agnoſcit, & quo voluerit pulſat,& nouit vnde pulſatur.

Aug.epiſ.49.q.4. — *Liberari bona voluntate.*

Iudicatur in quo iudicio quis iudicauerit. Matt.7.a. hoc eſt, qua voluntate quis benè fecerit,ea liberabitur.

Arno.ſ.Pſ.91. — *Imponere finem vitiis.*

Iudicamus noſmetipſos,quando vitiis,& concupiſcentiis finem imponimus. 1. Cor.11.g. Pſ.93.Iob.35.d.

Glo int.ſ.Leui.13. — *Condemnare peccata.*

Iudicare lepram,aut adiudicare lepræ,eſt condemnare peccati. Leui.13.c.Idem eſt iudicio ſacerdotis pollui.Et iudicare immundum eum,qui patitur fluxum ſeminis.Leui.15.a.Iudiciũ autem in rationali ſacerdotis.Exo.28.c.deſignat diſcuſſionem cauſarum ſubditorum faciendam eſſe à ſacerdotibus propter Deum.

Hie.ſ.Iſa.11.& ſ. Mi.3. — *Acceptio perſonarum.*

Iudicare ſecundum viſionem oculorum,eſt accipere perſonam in iudicio, quod nõ faciet Chriſtus.Iſa.11.a.Sic iudicant principes in muneribus,quum ſine munerum acceptione nolunt iudicare.Mich.3.d.

Amb.de ben.patri.7 — *Iudicium Antichriſti.*

Iudicans Dan populum ſuum. Geneſ. 49. c. typus eſt Antichriſti, qui iudicium ſibi vſurpabit.

Hie.ſ.Iſ.32.51.59 *Ori.ſ.Exo.ho.7* — *Chriſtus. Opus redemptionis.*

Iudicium,quod habitabit in ſolitudine,dicitur Chriſtus habitans in eccleſia ex Gentibus. Iſa.32.d.Ipſe eſt iudicium , quod elongatum eſt à Iudæis. Iſa. 59.b. Et pater Chriſti dicitur Deus iudicij.Iſa.30.d.Iudicium etiam Dei,eſt opus redemptionis,per quod ſtatuit Deus ſaluare Gentes. Iſa.51.b. Iudicium autem Chriſti dicitur eſſe cum Deo : quia merito iudicabit incredulos.Iſa. 49.a. Iudicia, quæ conſtituit Dominus , ſunt ſalus data mundo per crucem Chriſti.Exo.15.d.

Hie.ſ.Iſa.42. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.2 Hila.ſ.Pſ.118. Aug.ſ.Pſ.118. Eugubi.ſ.Pſ.18 — *Lex noua. Præcepta Dei.*

Iudicium,quod protulit Chriſtus gentibus,eſt lex noua.Iſa.42. a.Et iudicia Dei, dicũtur præcepta Dei.Iſa.26.b Iudicia quoque Dei abſolutè,dicuntur iudicia eius occulta. Iudicia vero oris eius,ſunt manifeſta: vt præcepta & omnia,quæ loquutus eſt per Prophetas,& quæ operatur,& quæ cognoſcuntur.Pſ.118.Eze.11.b.Rom.11.d.Exo.21.a.

Rup.3.ſ. Exo.34. Beda ſ.Exo.6. *Gre.9.mor.23.24.* *Hie ſ.Pſ.17* — *Pœna malorum.* *Iura diuina.* *Caſtigatio ad miſerendum.* *Condemnatio.*

Iudicia Dei ſæpè dicuntur,quas Deus impiis importat clades:quod appellatur iudiciũ,quia prauitati,& cauſæ,ac noxæ reſpondet. Non minus enim animaduertit Deus in delinquentes atque leges humanæ.Iudicia ergo dicuntur ſententię rectę, & cum ratione probatæ, ſiue ad abſolutionem criminis, ſiue ad condemnationem rei. Item iudicia dicuntur ſententiæ diuinæ iuraque inter homines conſtituta à Deo.Sunt autem hæ normæ,& rectitudines , quæ lites diſſoluunt,altercanteſque componunt,proponentes quod rectum ſit, & in quo debeant omnes acquieſcere. Pſal.18.Dicuntur autem iudicia Dei iura diuina,in quibus eſt veritas & iuſtitia.Exod.21.a.Iudicia verò magna quibus Deus liberat populum ſuum de Ægypto dici poſſunt plagę vel pœna dæmonum in iudicio.Exo.6.a.7.12.In iudicio autem corripit Deus, & non in furore,cùm caſtigat , vt miſereatur.Ier. 10.b.Iudicat enim Deus hominem in hac vita duobus modis:quia aut per mala præſentia irrogare iam tormenta ſequentia incipit:aut tormenta ſequentia flagellis præſentibus extinguit. Atque ita petebat Iob,vt oſtenderet ei Deus, quod ad iudicium per flagella ſecurum eum redderet: aut pro quo delicto ſpecialiter puniretur.Iob.10.a.40.a.Iſa.26.b.Ezech.5.b.11.b.14.f.25.c. Iudicium ſumitur pro condemnatione,quum dicitur.Ioann.5.d.in iudicium non veniet, ſed tranſiet à morte ad vitã. Quatuor autẽ ſunt iudicia Dei,duo de præſenti, & duo de futuro.In præſenti proſperitas malorũ, & tribulatio Sanctorum, in futuro remuneratio Sanctorum,& condemnatio peccatorum. Pſalmo 17.

Hie.ſ.Iſa.58. — *Allegare iuſtitiam ſuam.*

Iudicia iuſtitiæ rogant Deum,qui ſuam iuſtitiam coram Deo allegant,quaſi iurè petentes præmium.Iſa.58.a.

Gre.26.mor.24 25 — *Iudicabũt humiles cum Chriſto.*

Iudicium tribuit Deus pauperibus.Iob 36.a.quia electos deſtruit, & humiles per iudiciũ liberos reddit.Vel certè iudicium tribuit pauperibus,quia hi,qui nunc nequiter opprimuntur,ipſi tunc ſuper oppreſſores ſuos iudices venient. Duę quippe ſunt partes,electorum ſcilicet atque reproborum. Sed bini ordines eiſdem ſingulis partibus continentur. Alij nàque iudicantur,& pereunt. Alij non iudicantur,& pereunt. Alij iudicantur,& regnant, alij non iudicantur & regnant.Iudicantur & pereunt,quibus dominica voce in damnatione dicitur Matt.25.c.Eſuriui,& non dediſtis mihi manducare,&c.Quibus præmittitur:Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Alij verò in extremo iudicio non iudicantur & pereunt,de quibus ait Propheta:Non reſurgunt impij in iudicio.Et de quibus Dominus dicit:Qui autẽ non credit , iam iudicatus eſt. Et Paulus Roma. 2. b. Qui ſine lege peccauerunt , ſine lege peribunt. Reſurgunt ergo etiam omnes infideles , ſed ad tormentum , non ad iudicium. Ex electorum verò parte iudicantur & regnant , qui vitæ maculas lachrymis tergunt & peccata ſua eleemoſynis redimunt. Quibus iudex in dextera conſiſtentibus dicet: Eſuriui,& dediſtis mihi manducare, &c. Quibus præmittit dicens: Venite benedicti Patris mei,&c. Alij nõ iudicantur & regnant,qui etiã præcepta legis perfectione virtutũ tranſcendunt. Quibus dominica voce dicitur, Vos qui reliquiſtis omnia , & ſequuti eſtis me,quũ ſederit Filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ,ſedebitis & vos ſuper duodecim thronos,iudicãtes duodecim tribus Iſrael.Et de quibus propheta ait.Iſa 3.c. Dominus ad iudiciũ veniet cũ ſenioribus populi ſui.Et de quibus Salomõ,cùm de ſanctę eccleſiæ ſponſo loqueretur,intulit,dicens.Pro.31.c.Nobilis in portis vir eius, quando ſederit cum ſenatoribus terræ.

Iudicium de quo ſublatus eſt Chriſtus,fuit prauum Iudæorum iudicium.Iſ.53.c.

Iudicium Iudæorum.

Iudicium non æquum appellat Iob, quando affligebatur à Deo. Iob.19.a.quia non propter peccata flagellabatur,& etiam ea ratione, qua dixit Deus Satanæ: Commouiſti me aduſus eum,vt affligerem eum fruſtra. *Pœna ſine culpa. — Hie.ſ.Iſa.53. Gre.14.mor.16.*

Iudicium ponere coram Deo, eſt intra mentis ſecretum per fidei contemplationem ad tremendum examen Maieſtatis illius, oculos noſtræ conſiderationis aperire: quid peccator homo mereatur attendere, & occultus nunc & tacitus iudex, quam terribilis poſt appareat, conſiderare. Iob.23.a. *Iudicare ſeipſum. — Gre.16.mor.15.*

Iudicium hominis peruenit ad victoriam, quando mittente Deo Filium ſuum incarnatum ad humanas redarguendas vias, homo liberatus per abſolutionis iudicium,inſidiantem aduerſarium victor excludit. Iob.23.b. *Liberatio hominis. — Gre.14.mor.15.*

Iudicium iuſti,eſt quaſi diadema: quia per magni operis gloriam,ad retributionis ducit coronam.Iob.29 c.Et cogitationes iuſtorum ſunt iudicia Pro.12.a.quia ab omni ſtrepitu ſeculari ad corda ſua redeunt, ibique aſcendant tribunal mentis: atque ante oculos ſe & proximum ſtatuunt,ſicque diſtricto iure atque iudicio cauſam ſuam & proximi,iuxta diuinæ legis tabulas in foro cordis examinant. *Corona iuſti. Cogitatio iuſti. — Gre.19.mor.18.*

Iudicium aufert Deus ab anima, quũ non eam condemnat,ſed eius miſeretur. Sopho.3.c. *Miſericordia Dei. — Glo.int.ſ. Sopho.3.*

Iudicium Iob, quod dicitur Deus abſtuliſſe Iob.27.a.deſignare poteſt voluntatem humanam in Chriſto,qua orauit ad Patrem,vt tranſiret ab eo calix paſſionis:qua in ſe humani generis infirmitatem in veritate aſſumpti hominis demonſtrabat. *Voluntas humana Chriſti. — Hie.ſ.Iob.27.*

Iudicium conſcriptum faciunt, qui primum negauerant Deum & poſtea reuertuntur ad pœnitentiam. Vel Sancti faciunt iudicium conſcriptum in malis,quum eos ad eccleſiam deducunt,& à peccatis reſipiſcentes abſoluunt. Pſ.149. *Reſipiſcentia. — Hie.ſ.Pſ.149.*

Iudicium ſanguinum eſt,in quo innocentes condemnantur.Eze.7.g. *Condemnatio innocentum. — Hie.ſ.Eze.7.*

Iudicia gentium dicuntur cultus idolorum.Eze.11.b. *Idololatria. — Lyra.ſ.Eze.111.*

Iudith.

Iudith,id eſt,laudans,vel confitens: vidua ſancta,quæ occidit Holophernem, & liberauit populum Iudæorum ab eius obſidione.

Iudith capiens Holophernem laqueo oculorum,& labiis,&c.typus eſt humanitatis Chriſti, qua captus eſt diabolus. Iudith 9.c. *Humanitas Chriſti.*

Deſignat etiam eccleſiam, quæ occidit Holophernem,hoc eſt,vincit diabolum. *Eccleſia. — Hie.ad Saluinam*

Exprimit etiam beatiſſimam Virginem Mariam,quę caput amputauit Holophernis,quia contriuit caput antiqui ſerpentis. *Virgo Maria.*

Iugerum.

Iugerum,eſt menſura terræ ſeu agri, à iugo dicta, quod tantum ſpatii vno iugo boum in die aretur.

Iugeri media pars.1.Reg.14.b.tempus vitæ præſentis deſignare poteſt. *Tempus vitæ præſentis. — Gre.ſ.1.Reg.14.*

Iugis, Iugiter, vide Perpetuus.

Iugulare, vide interficere.

Iugum.

IVgum,quandoque eſt vertex,ſiue cacumen montis,de quo vide Collis. Eſt etiam ligneum inſtrumentum,quo iunguntur boues, & adinuicem arctantur,& per metaphoram ab hoc ſumptam,iugum dicitur ſeruitus, onus, vel tyrannis. *Amb.de obi.Valen.*

Iugum Chriſti, ſunt præcepta, & crux Chriſti, ac fides:quod iugum ſuaue eſt amantibus, graue autem non amantibus, & poteſt eſſe graue & ſuaue iuuenibus. Iere.2.d.5.b.Thre.3.c. Mat.21.d.Hoſe.7.d.11.b.Et iugum leue,eſt lex ſpiritalis,ſicut graue,carnalis. *Præcepta Dei. Crux Chriſti. — Hil.ſ.Mat.Ca.11 Hie.ſ.Iere.2.5. Ori.ſ. Mat.ho.14.*

Iugũ,quod excuſſit Eſau,deſignare poteſt grauitatem legis,quæ excutitur per fidem Chriſti.Gen.27.f Pſ.2.Ier.5.b.Iugum etiam erant traditiones Iudæorum.Et iuga boum quinque, ſunt præcepta decalogi, aut pentateuchum legis. Luc.14.d. Act.15.c.Iuga boum duodecim, ſunt viginti quatuor libri veteris teſtamenti.3. Reg.19.d. Iuga autem boum ad Iudæos pertinere ſolent.Iob.1.a. *Fides. Lex vetus. Traditiones Iudæorum. — Hila.ſ.Pſ.2. Hie.ſ.Ierem.5. Iſyc.ſ.Leui.1. Beda.ſ.Gen.27. Hie.ſ.Iob.1. Gre.1.mor.16.& 31.mor.19.*

Iuga boum quingenta,quę habebat Iob,ſunt laborantes ſub iugo Chriſti.Iob.1.a. Vel ſunt credentes ex Iudæis, vel prædicatores: qui poſt tribulationes duplicantur ipſi Iob, & fiunt mille iuga, per multiplicationem denarii numeri,quia lex in decem præceptis concluditur. Iob.42.d. *Laborantes ſub iugo Chriſti. — Ber.ſ. Ecce nos reliquimus. Gre.ho.36.*

Iuga boum quinque,deſignare poſſunt quinque ſenſus,quibus deprimimur ad res ſenſibiles & terrenas. Deſignant etiam curioſitatem, quæ per ſenſus habetur, ideo ait:Eo probare illa. Luc.14.d. *Senſus. Curioſitas. — Aug.de verbis Domini ſer.33.*

Iugum,quod eſt imponendum linguæ,eſt humilitas,per quam lingua deprimitur,ne elata proferat verba.Eccl'i.28.c. *Humilitas. — Amb.1.offici.3.*

Iugum Babylonis in populum Dei, dici poſſunt perſecutiones mundi in bonos. Iſaiæ 47. b.Ier.30.b.Iugum autem iniquitatum, eſt calamitas propter peccatum illata.Thre.1.e. *Perſecutiones. Pœna peccati. — Glo.int.ſ.Iſa.47.*

Iugum quod non erat impoſitum vaccis,eſt imperium dæmonis per peccatum.1.Reg.6.b. Hoc iugum non portauit vacca rufa,hoc eſt, caro Chriſti. Num.19.a. Hoc iugum compu- *Imperium dæmonis. — Gre.ſ.1. Reg.6.& 30.mor.31.*

Aug.q.in.Nu.33. Ori.ſ.Mat.ho.4. Hie.ſ.Iſ.9.et ſ.Iere.27.& ſ.Gala.5. Amb.epiſ.20. Rup.ſ.Hoſe.11. Amb.ſ.2.Cor.6.

Peccata & tentationes. Fomes peccati. Idololatria. Conuerſatio. Tyrannis. Subiectio.

treſcit a facie olei,hoc eſt, miſericordiæ Chriſti.Iſ.9.a.10.f.Pſ.2.Et iugum Aſſur,ſunt peccata & tentationes diaboli.Iſa.14.f.Iugum etiam Nabuchodonoſor,eſt peccatum,quo ſeruitur diabolo. Ier.27.d.Iugum etiam graue, eſt fomes peccati. Eccl'i.40.a .Hoſe.11.c. Iugum autem ſeruitutis,quod pertinet ad peccatum,grauius quiddam dicit quàm ipſa ſeruitus.Gala.5.a.Iugum autem primum,in quo fuerunt Galatæ, fuit idololatria:ſecundum iudaizatio, quæ iam ſimilis erat idololatriæ.

Iugum cum infidelibus,eſt conuerſatio,quæ cum eis non eſt habenda.2.Cor.6.c.

Iugum,eſt obſidio,tyrannis,oppreſſio,& ſubiectio.Ier.28.a. Contriui iugum regis Babylonis.Iudi.19.c.filii Belial,id eſt, abſque iugo.

Iumentum.

Iumentum à iuuando dictum , quod operam præbeat hominibus , vel ſarcinas gerendo vel currus trahendo,vel terram excolendo:ſub qua appellatione continentur equi,muli,aſini, camœli, boues.

Amb.ſ.Luc.10. — *Caro Chriſti.*

Iumentum quandoque dici poteſt caro Chriſti, qua portauit nos vulneratos in ſtabulum eccleſiæ:ne nos eſſemus ſicut equus & mulus.Luc.10.f.

Aug.ſ.Pſ.103. — *Prædicatores.*

Iuméta ſunt prædicatores laborantes in agro eccleſiæ.Pſ.103.de quibus dicitur 1.Cor.9.b. Boui trituranti os non alligabis.

Ber.ſer.1.in ramis palmarum. — *Religioſi.*

Iumentum,cui inſedit Chriſtus,deſignare poteſt religioſos per labores pœnitentiæ glorificantes & portantes Deum in corporibus ſuis.

Arn.ſ.Pſ.103. Amb.1.de Cain.1. Hie.ſ.Ier.31.& ſ.Agge.1.&ſ.Iob.12. Gre.11.mor.2. Aug.ſ.Pſ.106. Iſyc.ſ.Leui.6.25. Beda.ſ.Exo.19.et ſ.Pro.12. — *Simplices. Fatui. Terrenis occupati. Gentiles. Iudæi.*

Iumenta ſignificare poſſunt ſimplices in fide:qui ferunt onera à maioribus impoſita.Et iumenta iuſti, ſunt ſimplices ſubditi iuſto. Gene.1.c.6.d.42.e.45.e. Exod.8.d.11.b.13.a.19.b.20.b.21.d.22.a.Pſalm.35.106.103.146.Prou.12.b.Ierem.31.e.Iumenta etiam ſunt ſenſu pigriores, & minus ratione vtentes,& etiam fatui : & qui immundis & terrenis actionibus occupãtur. Exod. 9.c.17.b. Leuitic.7.c.25.b. Iob. 12. b. 18. a. Pſalm. 48. Ezech. 25. c. 36. c. Agge.1. c. Zachar.2.a.8.c.

Arn.ſ.Pſ.35. Hie.ſ.Mich.5. Beda.ſ.Gen.1.

Iumenta,quæ ſaluat Dominus,erant gentiles prçter rationem viuentes,quos ad fidem adduxit.Pſ.35.77.Exo.19.b.Mich.5.c.Zach.2.a.

Iumenta , quibus præeſt homo , dici poſſunt Iudæi , quibus dominatur Chriſtus. Geneſ.1.d.

Hie.ſ.Iſa.30.& ſ.Eze.29. et ſ.Hab.2. — *Adiutores ad peccatum. Dæmones.*

Iumenta Aegypti,in quibus facta ſunt vlcera, deſignant adiutores ad peccatum.Exo.9.c. Et iumenta Auſtri, ſunt dæmones,& peccatores,& Iudæi qui deſerta luce & diuino feruore, in Aegypti tenebras deſcenderunt.Iſa.30.b.Interficit autem Deus iumenta, quum ſimplices, diabolo viuentes facit,vt illi vltra non viuant.Pſ.48.Eze.29.b.32.c.Ioel.1.d.Ion.3.c.Haba.2.d.Sopho.1.a. Zach.14.c.

Ori.ſ. Mat.ho.14. — *Homo.*

Homo etiam comparatus Deo iumentum dicitur.Pſ.72.quia maior eſt diſtantia inter homines & Deum, quàm inter homines & iumenta.

Ori.ſ.Nu.ho.26. Iſyc.ſ.Leui.18. Gre.26.mor.11. Rup.ſ.Ioel 1. — *Carnalis appetitus. Libidinoſi.*

Iumentum quoque dicitur carnalis appetitus,qui impetu fertur in voluptates, non expectata ratione.Exo.22.c.Nu.32.a.Et coire cum iumento,eſt voluptatibus irrationalibus ſuccũbere Leui.18.d.Et iumenta terrç ſunt,qui vſu vitæ carnalis ima appetunt.Iob.35.b.Iumenta, quæ computruerunt in ſtercore ſuo,ſunt libidinoſi.Ioel.1.c.

Iuncus, Scirpus.

Plin.21.natu.hiſt.18.

Iuncus à iungendo dictus , quoniam vſus eius ad iuncturas vtilis eſt , eſt autem iuncus virens & enodis , in locis aquoſis & humidis viuens. Eius variæ ſunt ſpecies etiam medicamentis aptæ.

Hie.ſ.Iſa.35. Gre.33.mor.4. Glo.ord.ſ.Exo.2. — *Gratia. Virtutes. Senſus ſpirituales. Viriditas auditorum.*

Iuncus præbens molle ſtratũ , deſignat gratiam,& virtutes,ac ſenſus ſpirituales,in quibus anima ſuauiter requieſcit.Iſa.35.c.Poteſt etiam viriditatem auditorum ſignificare.

Gre.8.mor.26.27. — *Traditiones Iudæorum. Hypocrita.*

Scirpea fiſcella, in qua poſitus fuit Moſes in flumine, deſignat leuitatem traditionum Iudæorum,quas ipſi addiderunt legi.Exo.2.b.

Scirpus exterius virens,intus autem vacuus,hypocritam deſignare poteſt,qui ſpeciem quidem viriditatis habet, ſed ad humanos vſus fructũ vtilitatis non habet, qui ſterilitate operis aridus permanens,ſolo ſanctitatis colore vireſcit.Sed non viuit ſine humore,quia in cũctis, quæ agit , exteriores laudes appetens , à fructu perceptæ infuſionis ſuperni muneris inaneſcit. Iob.8.b.

Glo.int.ſ.Iſa.19. — *Verba Philoſophorum.*

Iuncus virens in aqua turbida , & intus vacuus , deſignat verba Philoſophorum nitida ac ſplendida,ſed intus veritate vacua.Iſa.19.b.

Iungere, Adiungere, Coniungere, Subiungere, Copulare, Connectere, Iunctura.

Iungere , eſt vnire , & connectere , quaſique ex multis vnum agere , vel in vnum iugum redigere.

Hie.ſ.Eze.1.& ſ.Zach.14. Gre.29.mor.28.& ſ.Eze.ho.3. Rup.1.ſ.Eze.4. — *Concordia euangeliorum,& prophetarum. Integritas fidei.*

Iunctæ pennæ quatuor animalium. Ezech 1.b.deſignant coniunctionem & cohærentiam quatuor euangeliorum.Deſignant etiam coniunctionem Prophetarum diuerſis temporibus idem concinentium.Deſignatur etiam quòd ſanctorum prædicatorum virtus atque ſapientia viciſſim ſibi in charitatis atque concordiæ pace ſociantur. Coniuncti etiam valles montium,ſunt duo teſtamenta copulata, licèt non faciant vnum , quia multa ſunt in veteri , quæ

quantum

quantum ad literam ceſſarunt. Zachar.14.a.Iunctæ etiam pennæ, deſignant coniunctionem articulorum fidei, vt non proſit vnum credere ſine alio. *Gre.29.mor.28.30*

Coniungit Deus micantes ſtellas pleiades. Iob.38.d.cùm ſanctos prophetas diuerſis temporibus prophetantes idem de Deo & Chriſto dicere facit.Item cùm omnia dona Spiritusſancti copulauit in Chriſto. *Aug.ſ.pſ.67*

Conſenſus prælatorum. Apoſtoli & prædicatores. Coniuncti principes pſallentibus, ſunt Apoſtoli & prædicatores bene operantibus copulati Pſalm.67.

Coniunctio Sanctorum veteris ac noui teſtamenti. Iunctæ quinque cortinæ tabernaculi, & aliæ quinque,deſignant coniunctionem Sanctorum veteris ac noui teſtamenti in vnum tabernaculum eccleſiæ,&vnitatem tabularum legis in vnam legem. Exod.26.a.36.b. Idem ſignificare poſſunt coniuncta ſaga. Et coniuncta duo ligna. Ezechiel 37.e. *Hie.ſ.Eze.37.*

Concordia charitatis & bonorum operum. Connexio tabularum tabernaculi, deſignat vinculum charitatis in eccleſia. Exod.26.e. Iunctura quoque humeri deſignat concordiam charitatis inter proximos habendam. Iob.31.c.Idem deſignant iuncturæ oſſium. Ezechiel 37.b. Et iunctura femorum ſponſæ, eſt concordia prædicatorum: per quos populi vniuntur, dum ad fidem catholicam circuncìſio & præpucium per eos erudiuntur. Deſignant etiam conſonantiã bonorum operum. Cant.7.a. Ad hæc referri poteſt coniunctio rationalis & ſuperhumeralis.Exo.28.d.39.d. *Gre. 21.mor.15.& ſ.Canti.7. Amb. de obitu Valentini.*

Cogitatio Martyrii. Iuncta canalibus purpura Cant.7.c.deſignare poteſt cogitationes vſque ad martyrium venientes, per inſtructionem ſacræ ſcripturæ. *Gre.ſ.Cant.7.*

Colligere errores confutandos. Iungens Samſon caudas vulpium, eſt doctor colligens errores hæreticorum, vt eos igni tradat. Iudi.15.a. *Ori.ſ.Cant.ho.4.*

Venientes Gentiles ad fidem. Adiungitur aduena domui Iacob.Iſa.14.a. cùm Gentiles veniunt ad fidem. Eoſdem deſignat coniunctus vicinus domui.Exo.12.a. *Hie.ſ.Iſa.14.*

Propria cuiuſque munera. Iuncturæ ſubminiſtrationis.Ephe.4.d.ſunt in eccleſia propria cuiuſque officia in charitate exercitata. *Glo.int.ſ.Ephe.4*

Addere hæreſim hæreſi. Iungere domum ad domum, aut agrum agro copulare, eſt hæreſim hæreſi ſuperaddere. Iſaiæ 5.c. *Hie.ſ.Iſa.5*

Caſtitas Mariæ. Iunctura feminum in ſponſa, dicit excellentiam caſtitatis in beata virgine Maria. Cantic.7.a. *Rup.ſ.Cant.6.*

Hæretici. Philoſophi. Peccatores conuerſi. Iuncti petræ iudices, dici poſſunt hæretici non fundati ſupra ipſam petram Chriſtum, ſed volentes ei quaſi ex latere falſo adhærere.Vel ſunt philoſophi comparati Chriſto.Pſ.140.vel ſunt peccatores ad Chriſtum conuerſi. *Arn.& Hil.ſ.Pſa.140. Hie.& Aug.ſ.Pſ.140.*

Mutua defenſio peccatorum. Coniungitur vna ſquama Leuiathan alteri. Iob.41.b. quando vnus peccator ſimilis vitii peccatoré defendit. Quos enim ſimiles reatus ſociant cõcordi pertinatia etiã defenſio peruerſa conſtipat, vt de facinoribus ſuis alterna ſe inuicem defenſione tueantur. Sibi enim quiſque metuit, dum admoneri, vel corrigi alterum cernit,& idcirco contra corripientium verba vnanimiter aſſurgit, quia ſe in altero protegit.

Vti carne ad bona opera. Copulari maritum vxori.Gene. 29.g.eſt animam vti carne ad generanda bona opera. *Gre.33.mor.33.*

Iungi legi. Iunguntur Moſi, hoc eſt, legi, qui ſunt Domini. Exod.32.f.ad faciendam vindictam de peccatoribus. *Lyra.ſ.Exo.32*

Falſo iurare. Iungere manum ad dicendum pro impio falſum teſtimonium. Exo.23.a.videtur ſumi pro iuramento:quia in pactis & promiſſis ſolent inuicem iungere manus. *Lyra.ſ.Exo.23.*

Concordare cum infidelibus. Iungere connubia cum Sichimitis.Gen.34.b.eſt concordare cum hæreticis aut infidelibus. Idem eſt iungere amicitias cum Amorrhæis.Exo.34.b. *Glo.int.ſ.Gen. 34.*

Iungens currum Ioſeph.Gen.46.d.vt iret ad ſuſcipiendum patrem.

Colligens diabolus ſuperbiam. Iungens currum Pharao.Exo.14.a.refertur ad diabolum, ſuperbiam volubilis ſeculi colligentem ad tentandum. *Glo int.ſ.Exo.14*

Iuniperus.

Iuniperus, eſt arbor habens pro foliis ſpinas, quas nunquam amittit, nec ſolet putreſcere. Ferunt autem,iuniperum multo tempore ignem conſeruare, adeò vt ſi prunæ eius cinere fuerunt opertæ, vſque ad annum perueniant.

Eccleſia. Crux Chriſti. Peccata. Iuniperus,ſub qua dormiuit Elias,eccleſiam Gentium ſignificare poteſt,quæ ſacrarum literarum nequaquam fuerat exculta præceptis.3.Re.19.a.vel deſignat crucem Chriſti,ſub qua requieſcit peccator conuerſus. *Rup.5.ſ.Reg.10.*

Iuniperus habens ſpinas pro foliis,peccata deſignare poteſt.Et radix iuniperorũ erit auaritia:quæ radix eſt omnium malorum. Dicitur autem radix iuniperorum eſſe cibus malorũ. Iob.30.a.quia dum totis mentis ſuæ ſenſibus auaritiam cogitant,quaſi eo alimento veſcũtur de quo naſci proculdubio peccatorum ſequentium punctiones ſolent. *Gre.20.mor.10.*

Cæterùm Pſ.119.vbi dicitur.Cum carbonibus deſolatoriis.Hebraicè habetur,Cum carbonibus iuniperorum,de quo vide Carbo.

Iurare, Adiurare, *Iuramentum*, Iuſiurandum.

IVrare,eſt iureiurando aliquid affirmare,vel negare. Iuramentum autem vel iuſiurandum, eſt affirmatio vel negatio rei ſacræ atteſtatione firmata.Adiurare autem, eſt per iuramenti atteſtationem aliquid exigere.

Ori.ſ.Gen ho.9. Gre ſ.1.Reg.3. Amb.de Cain. 10. Philo. 2. allego. Aug.17.ciui. Dei. 17.& ſ.Pſal.94. Hie.ſ.Eze.16. Cyril.cont.Iulia.9. Geor.Vene. Cant.2 tomo 3.cap.9. Rup.ſ.Amos 4.

Firmit as diuinæ promiſſionis.

Iuramenta Dei, firmam eius indicant promiſſionem ad dãdum vel præmium, vel pœnam: & iurare dicitur, quum confirmat ſententiam. Gen.22.c.26.a.Exo.13.a.32.c.33.a.1. Reg. 3. c. Iſa.14.f.45.d.54.c.62.c.iurat autem Deus, vt cùm tu iuraueris, noueris iuramentum eſſe ſeruandum. Solus autem Deus de ſeipſo aſſeuerabit: quandoquidem ſolus verè ſuam naturam pernouit: deinde de ſuis operibus. Itaque meritò iurauit per ſeipſum, finem ſibi ipſi aſtruẽs: quod nullus alius poterat. Et dicitur iurare in dextera ſua, hoc eſt, per Filium, & etiam per ſeipſum: vt deſignentur idem eſſe ſecundum eſſentiam Pater & Filius. Deut.32.f.Pſa.94.131. Et iurauit Chriſto, vt eſſet ſacerdos in æternum: quia cùm ſit ſolus ſine peccato, ideo erit ſemper ſacerdos. Pſ 109. 88. iurauit Dominus Hieruſalem, quando coniunxit ſibi Iſrael in populum peculiarem, & dedit ei legem. Ezec.16.b.Amos 4.a.6.c.Iurauit in ſancto, id eſt, in Filio ſibi æquali: quia non poterat iurare per minorem.

Hie.ſ.Pſ.131. Beda ſ.Gen.24.

Certitudo redẽptionis.

Iuramenta Ioſeph, certitudinem redemptionis per Chriſtum faciendę deſignant. Gen.42. c.43.a.47.g. Et iurans Dauid Domino, eſt Chriſtus ita complens opus redemptionis, ac ſi iuraſſet. Pſal.131. Adiurans etiam Abraham ſeruum, poſita manu ſub femore, certitudinem incarnationis filij Dei demonſtrauit. Gen.24.a.

Ori.ſ.Leui.ho.3.

Iurans Moſes, quòd habitaret cum Ietro. Exo.2.d. deſignat certitudinem promiſſionis in lege factæ, quod eſſet ad gentes tranſitura ſecundum ſpiritualem obſeruantiam.

Vouere bonum.

Iurans aliquid facere, eſt vouens bonum: iurans autem bene vel malè facere, eſt benefaciens ſpiritui, & malè carni, vt obtemperet ſpiritui. Leuit.5.a.

Hie.ſ.Iſa.19.& ſ. Iere.4.

Recordari Domini.

Iurare per Dominum, eſt recordari Domini, & ipſum confiteri, ad condemnationem videlicet idololatriæ. Iſa.19.c.45.d.48.a.65.c.Ierem.4.a.12.d.

Hila.ſ Pſ.62. Hie.ſ.Iſa.65.

Confiteri deitaẽ Chriſti.

Iurare in Rege, eſt confiteri Chriſtum eſſe Deum. Pſ.62. Et adiuratio quam fecit Abrahã ſeruo, poſita manu ſub femore, eſt confeſſio diuinitatis & humanitatis in Chriſto. Gene.24. a. Qui iurat in terra, iurabit in Deo, quando quis videlicet, abiuratis idolis, confitetur Chriſtum verum Deum. Iſa.65.a.

Ori.ſ.Matt.ho. 25

Afferre ſenſum rectum.

Iurare per aurum templi, eſt afferre ſenſum concordantẽ ſacræ ſcripturæ. iurare verò per donum altaris, eſt offerre Deo bona opera ex integro corde prodeuntia Matt. 23.b.

Offerre Deo bona opera.

Certa fides redemptionis.

Adiurans Iacob Ioſeph, vt ſepeliret eum in terra promiſſionis, & ipſe Ioſeph adiurans fratres ſuos, certiſſimam fidem indicarunt de redemptione per Chriſtum in illa terra facienda, & firmam ſpem reſurrectionis. Geneſ.50.a.d.Exod.13.d.

Gre.ſ.1.Reg.14.

Non quærenda inanis gloria.

Adiurans Saul populum ne comederent, &c. 1.Reg.14.d. deſignant præceptum, ne in hac vita benè operantes, inanem gloriam quærant, atque ita iuramentum erit præceptum. Hoc eſt enim decretum præceptoris noſtri. Lucæ 18. c. Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur. Et Matt.6.a. Receperunt mercedem ſuam.

Gre.ſ.Cantic.5

Orare Sanctos.

Adiurat ſponſa filias Hieruſalem, cùm anima orat Sanctos, vt Domino Chriſto pro nobis orantes, offerant deſiderium, quo afficitur. Cantic.5.c.

Hil.ſ.Matt.ca.14

Impulſus ad malum.

Iuſiurandum Herodis, deſignat vim peccatorum populi, principem ad malum compellẽtium. Matt.14.a.Marc.6.d.

Hie.ſ.Amos 8.et ſ.Sopho.1.

Colere idola.

Iurare per nomen externorum deorum, & iurare in iis qui non ſunt dii, & in Baalim, eſt colere idola, vel defendere errores. Exod.23.b.Ier.5 b. 12. d. Idem eſt iurare in delicto Samariæ. Amos 8. d. iurant etiam in Domino, & in Melchon, qui ſimul volunt ſeruire Deo & mundo, aut Mammonæ. Soph.1.b. iurant falſo, Viuit Dominus, qui nõ rectè colunt Deum. Iere.5.a.Hoſe.4.d.

Gre.ſ.Pſ.101. Rup.ſ.Zac.5.

Pertinacia Iudæorum.

Iuramentum Eſau vendentis primogenita, typus eſt pertinaciæ Iudæorum. Gene.25.d. Iurantes quoque aduerſus Chriſtum, fuerunt Iudæi, qui coniurauerant vt eum occiderent. Pſ. 101. Zac. 5.a.

Iurgari, Iurgium, vide Rixari.

Ius.

Amb.prolo.de Spiritu ſanc.io. Aug.ſer.108. Gre.3.mor.22. Rup.ſ.Iudi.9. Hie.ſ.Iſa.65.

Ius, dicitur liquor eorum, quæ coquuntur.

Illecebra cupiditatum.

Ius hœdi, deſignare poteſt illecebras cupiditatum, quæ ſunt igne comburendæ, vt rectum ſacrificium & mundum offeratur Deo. item carnales cogitationes. Iudi.6.d.

Cogitationes carnales.

Condimenta errorum.

Ius profanum, deſignat condimenta errorum hæreticorum, quibus alliciunt ſimplices, vt illis credant. Iſa.65.a.

Ius, Iuſtitia, Iuſtus, Iuſtificare.

IVs, eſt quod vel natura, vel ciuitas, aut populus, vel gens, vel conſuetudo iubet, quaſi à iubendo dictum. Ponitur etiam præter hæc, aut ſupra hæc ius diuinum, cui omne aliud ius ſubiacet. Iuſtus autem eſt, qui à iuris præceptis nõ deflectit. Iuſtitia verò eſt habitus, à quo iuſtus denominatur. Iuſtificare autem eſt iuſtum efficere, aut iuſtum demonſtrare. Porrò iuſtus dicitur æquus. Exod 23.a. Inſontem, & iuſtum non occides. Fidelis. Gen.6.b. Noe vir iuſtus atque perfectus. Fortis. Exo.23.a. Subuertunt verba iuſtorum. Iuſtum autem eſt opus iuſtitiæ. Iuſtitia verò æquitas. Pſal.9. Qui iudicas iuſtitiam. Bonitas.1.g. Reducet eam in iuſtitia. Innocentia. Pſal.16. Exaudi Domine iuſtitiam meam. Iudiciũ Dei. Iudi. 5. b. ibi narrẽtur iuſtitiæ Domini Lex noua. Pſal.9. Qui iudicas iuſtitiam. Lex vetus. Deuter. 27.b. Facies

mandata,

mandata, atque iuſtitias. Miſericordia. Pſ. 47. iuſtitia plena eſt dextera tua. Vniuerſalis virtus. Pſ. 4. Cùm inuocarem, exaudiuit me Deus iuſtitiæ meæ.

Spiritualia perpetua. Lex naturalis.

Ius, perpetuum adipis, & panum propoſitionis, deſignat perpetua eſſe, quæ ſunt ſpiritualia. Leuit. 3. d. 24. b. *Ori. ſ. Leui. ho. 15.*

Ius quod mutauerunt peccantes, eſt lex naturalis, quam tranſgreſſi ſunt. Iſa. 24. a.

Mala opera prælatorum. Sacerdotium Chriſti.

Iura Regis dici poſſunt mala opera carnalium prælatorum, quæ ſubditos ad peccandum inducunt. 1. Reg. 8. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 8.*

Ius ſepulchri, quod petiit Abraham à filiis Heth Gene. 23. a.

Iuris Iacob dicebantur eſſe ea, quorum erat dominus Gen. 31. c.

Ius perpetuum ſacerdotum eſt, ſecundum quod præfigurabant Chriſtum, qui eſt ſacerdos in æternum Exod. 29. a. Et iure ſuccedens ſacerdos, eſt Chriſtus ſuccedens ſacerdotio veteris legis cum ſacerdotibus nouæ legis Leuit. 6. c. *Glo. int. ſ. Leui. 6.*

Mundari per ſacramenta.

Iure purgare leproſum, eſt mundari peccatorem, ſecundum ordinem pœnitentiæ, & ſacramentorum, quæ in Eccleſia inſtituta ſunt à Chriſto. Leuit 14. b.

Iuſtitia Dei dicitur, non qua Deus eſt iuſtus, ſed qua per gratiam ſuam nos iuſtos facit. Pſ. 142. Rom. 10. a. *Au. epiſ. 120. & de ſpiritu & litera 11.*

Chriſtus.

Iuſtitia quoque dicitur Chriſtus qui eſt iuſtitia, qua Sancti ſunt induendi. Pſal. 44. 68. 131. Iſa. 1. f. 32. d. 46. d. 59. a. Amos 5. b. Mic. 7. b. 1. Cor. 1. d. Et iuſtitia Dei, quæ reuelatur in Euangelio eſt incarnatio, qua Deus impleuit promiſſa. Rom. 1. b. Chriſtus eſt iuſtitia, quam eſurire debemus. Matt. 5. a. *Gre. ſ. Iſa. ho. 5. Baſ. in prin. Pro. Hie. ſ. Iſ. 1. 32. & ſ. Amos 5. Gre Nyſſ. de beatitudini.*

Incarnatio.

Iuſtitia etiam tribuitur Spirituiſancto: quia Chriſto implente omnem iuſtitiam in baptiſmo, venit Spiritusſanctus. Pſ. 44. *Rup. 4. Victo. verbi Dei 21.*

Miſericordia in genus humanum. Perfectio legis Euangelicæ.

Iuſtitia, quam implet Chriſtus eſt miſericordia in genus humanũ, quæ ipſum decebat. Matt. 3. d. Eſt etiam perfectio legis Euangelicæ. Iſa. 10. f. Iuſtitia enim dicitur miſericordia in pauperes, quia iuſti reputant ea, quæ habent, omnibus à Deo data eſſe, atque ita iure indigentibus deberi Pſal. 111. 2. Cor. 9. c. *Arno ſ. Pſ. 44. Amb. ſ. Luc. 3. & ſ. 1. Cor. 9.*

Ioãnes Baptiſta. Fides.

Iuſtitia ante Chriſtum præcedens, eſt Ioannes Baptiſta, eius præcurſor. Pſa. 84. *Arno. ſ. Pſ. 84.*

Iuſtitia Dei non abſcondenda in corde, eſt fides, cuius confeſſio facienda eſt ad ſalutem, Pſalmo 39. *Aug. ſ. Pſ. 39.*

Iuſtitia reddit cuique quod ſuum eſt, quando ſubditus reddit prælato reuerentiam, & obedientiam, fratribus conſilium & auxilium, carni ſuæ & ſubditis cuſtodiam, & diſciplinam. *Ber. ſer. 3. de aduẽ.*

Opera ex parte noſtra imperfecta.

Iuſtitiæ noſtræ dicuntur quaſi pannus menſtruatæ. Iſa. 64. c. quia ſine auxilio Dei ſemper ex parte noſtra habent defectum, vt acceptari à Deo non mereantur. Vel dicitur hoc de iuſtitia legis, quæ animam non ſufficiebat iuſtificare. Sic non dicitur iuſtificari homo comparatus Deo. Iob. 4. b. 25. a. 40. a. Sumitur autem hic iuſtitia pro opere iuſtitiæ: ſicut Pſ. 118. Feci iudicium, & iuſtitiam. *Hie. ſ. Iſa. 64. Aug. ſ. Pſ. 118.*

Opera iuſtitiæ. Peccata.

Iuſtitia Hieruſalem, aut animæ peccatricis, ſunt peccata, quæ ironicè iuſtitiæ nomine appellantur à Deo dicente. Iſ. 57. Ego annunciabo iuſtitiam tuam. *Glo. int. ſ. Iſa. 57*

Deus. Chriſtus.

Iuſtus abſolutè dicitur Deus, aut Chriſtus. Iſa. 1. g. 5. f. 41. a. c. 45. b. 51. b. 57. a. 58. a. 62. a. Amos 2. b. Et ipſe cùm ſit iuſtus, dicitur iuſtificari, non vt incipiat eſſe quod non erat: ſed vt appareat quod erat. Iſa. 53. d. iuſtificant etiam Chriſtum ii, quorum comparatione Chriſtus iuſtus oſtenditur. Iſa. 50. c. Qui peccat, & confitetur peccatum ſuum, iuſtificat Deum cedens ei vincenti, qui & in ſermonibus ſuis dicitur iuſtificari. Pſal. 50. Et iuſtificatur ſapientia à filiis, quum fideles confitentur Chriſtum, Dei ſapientiam, iuſtum eſſe. Matth. 11. c. Luc. 7. c. Iob. 27. c. *Hie. ſ. Iſ. 50. 53. et ſ. Iob. 27. Amb. ſ. Luc. 7. Hil. ſ. Mat. Ca. 11*

Angeli. Iuſti verè.

Iuſti qui dominantur in matutino, ſunt angeli. Pſ. 48. *Baſ. ſ. Pſ. 48.*

Iuſti ante Deum ſunt, qui verè iuſti ſunt. Luc. 1. a. Et gens iuſta dicuntur boni, & fideles ex Gentibus. Iſa. 26. a. Habac. 2. a. Non ſemper autem boni iuſti: quia non propter opera vocantur boni, ſed propter innocentiam Iuſtitia enim perfecta eſt bonitas, dum explet opere naturæ ſuæ bona. Roma. 5. a. *Amb. ſ. Luc. 1. & ſ. Rom. 5.*

Iuſti, quos nõ venit Dominus vocare, ſunt qui ſe iuſtos cenſent per iuſtitiam legis. Matt. 9. b. Luc. 5. f. Et iuſtus, qui perit in iuſtitia ſua, eſt qui ſibi videtur iuſtus. Eccl tæ. 7. c. *Amb. ſ. Luc. 5. Aug. epiſ. 58. que ad Paulin.*

Hypocrita.

Iuſtus nimium dicitur eſſe, qui ſine miſericordia punit. Eccl'i. 19. d. Vel potius iuſtus nimiũ ſe humilians, eſt hæreticus, & hypocrita. *Hie. ſ. Iſa. 26. Glo ord. ſ. Eccl'i. 19*

Iuſtum iuſte exequendum eſt. Deut. 16. d. vt cùm ſeruatur illud Matth. 6. a. Cũ facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te, &c. *Amb. ſ. Luc. 1.*

Iuſtior Eccleſia quam Iudæi.

Iuſtior Iuda dicta Thamar, deſignat quòd publicatis ſignis vocationis, iuſtificationis, & glorificationis, ſine dubio confundentur Iudæi, & fideles magis quàm ſe iuſtificatos eſſe fatebuntur. Gen. 38. d. *Beda ſ. Gen. 38.*

Gẽtiles confundentes Iudæos.

Iuſtificatæ dicuntur Samaria, & Sodoma ab Hieruſalem, quod videlicet grauiora fuerint peccata Hieruſalem, quàm illarum: vt comparatione peioris iuſtæ videantur. Ier. 3. c. Ezech. 16. f. Et iuſti iudicantes Hieruſalem, ſunt Gentiles, qui minus peccauerunt. Ezech 23 g. *Ori. ſ. Eze. ho. 9. Hie. ſ. Eze. ho. 16. 23.*

Abſoluentes Barabbam.

Iuſtificauerunt Iudæi impium, quum petierunt abſolui Barabbam condemnato Ieſu. Iſa. 5. f.

Iuſtificationes Dei dici poſſunt officia, & opera, quibus cuique reddimus quod ſuum eſt

Hilar. & Aug. ſ. Pſ.118. ſecundum legem Dei. Et generaliter opera bona, quibus quis iuſtificatur. Pſal.118. *Opera bona.*

Iuuencus, vide Vitulus.

Iuuenis, Iunior, Iuuentus.

IVuenis dictus à iuuando, quòd ea ætas maximè ſit ad tolerandum laborem apta: dicũtur enim iuuenes, qui adoleſcentiæ exceſſerunt ætatem. Iuuentus autem interdum eſt audacia. Eccl'tæ. 12.a. In die iuuentutis tuæ. Exercitus. Iudith 7.a. Et vrbibus vniuerſæ iuuẽtutis. Infantia. Pſ. 70. Spes mea à iuuentute mea. Initium. Pſal. 128. Expugnauerunt me à iuuentute mea. Renouatio. Pſ.102. Renouabitur, vt aquilæ, iuuentus tua.

Cle. Ale. 1. peda. 5 Iuuenes ad nouam legem præcipuè pertinent. Populus enim nouus, qui noua bona didicit iuuenis dicitur: vt diſtinguatur à veteri. Et eſt nobis vber ętatis ipſa iuuentus expers ſenii, in qua ſemper vigemus ad intelligentiam, & mentis agitationem, ſemper iuuenes, & ſemper manſueti, & ſemper recentes ac noui. Oportet enim nouos eſſe ſermones, qui noui verbi *Hie. ſ. Eccleſiaſt. 11* fuerunt participes. Quod autem fuit æternitatis particeps, ei quod eſt ab interitu alienũ, ſolet aſſimilari: vt puerilis ætatis appellatio ſit nobis ver totius vitæ, propterea quod ſit ſenij expers, quæ eſt in nobis veritas, & mores noſtri, qui ſunt veritate perfuſi. Sapientia autem ſemper germinans, quæ ſemper ſimiliter & eodem modo ſe habet, & nunquam mutatur, meritò iuuentuti comparatur. Et iunior prælatus maiori, eſt populus Chriſtianus iudæis prælatus. Gen. 48.d. Eccl'tæ. 11.d. Ioel. 2.g. Amos 2.c. Iuuentus autem Eccleſiæ, poteſt conſiderari à tempore Abel. Vnde iam cæpit impugnari. Vel aliter iuuentus Eccleſię, fuit in pri- *Au. ſ. Pſ. 87. 128.* mitiua Eccleſia poſt aduentum Spirituſſancti, quando maximè viguit, & graues ſuſtinuit perſequentium labores. Pſ. 87. 128. *Populus noua legis. Sapientia.*

Hie. ſ. Iſa. 62. Aug. ſ. Pſ. 36. Iuuenis aliquando dicitur ipſe Chriſtus, qui habitat cum virgine, hoc eſt, cum Eccleſia. Iſa. 61. b. Et iunior, qui ſenuit, eſt Chriſtus cum Eccleſia ab initio ſeculi vſque ad hoc tẽpus. Pſalm. 36. *Chriſtus.*

Gre. ſ. 1. Reg. 8. Baſi. in prin. prou. Glo. int. ſ. Thren. 1 Iuuenes de filiis Iſrael, qui obtulerunt holocauſta Domino, ſunt Martyres, qui ſeipſos obtulerunt. Exod. 21. b. Et iuuenes optimi ſunt, qui quod poſſunt faciunt in operibus miſericordiæ 1. Reg. 8. c. Iuuenes quoque ſunt, qui iam ſunt fortes in verbo Dei, & ſpiritu. Pſ. 148. Ier. 31. c. Ioel. 2. f. 1. Ioan. 2. b. Iob. 29. b. Iuuenes autem in quibus erat ſpes generationis, ſunt ii, qui bene operaturi, ſperabantur. Thre. 1. f. *Martyres. Fortes in operãdo, & in verbo Dei.*

Dion. cale. hier. 15. Hie. ſ. Matt. 16. Iuuentus in angelis, dicit conſtantiam vitalis virtutis ſempiterne vigentis. Iuuenis autem qui ſedebat in dextris monumenti Chriſti, qui erat angelus, deſignat in eis iucunditatem fœlicitatis, cum quiete inuariabili in ipſa proſperitate. Marc. 16.a. *Conſtantia fœlicitatis angelorũ.*

Glo. int. ſ. Gen. 22. Iuuenes duo euntes cum Abraham ad ſacrificium Iſaac, deſignare poſſunt duos populos, qui in Chriſti necem concurrerunt. Geneſ. 22. a. Vel deſignant Petrum, & Ioannem, Chriſti comites. *Duo populi.*

Iuuentus aliquando ſignificat tempus huius vitę, in quo laborandum eſt ad aliam vitam. Eccl'tæ. 12. a. *Vita præſens.*

Baſi. ſ. Pſ. 32. Amb. exhor. ad vir. & ſer. 5. Iuuentus aquilæ, nouitatem ſpiritus exprimit. Pſal. 102. Ab hac iuuentute portandum eſt iugum Domini. Thre. 3. c. Et iuuenculæ tympaniſtriæ, ſunt animæ in Chriſto renouatę, quæ corpus mortificant. Pſ. 67. *Nouitas ſpiritus.*

Hie. ſ. Hoſe. 2. Iuuentus Hieruſalem, dicitur tempus egreſſionis populi Iſrael de Ægypto: & in Eccleſia, tempus baptiſmi vniuſcuiuſque. Hoſe. 2. c. Et iuuenes Aſſur, ſunt venientes ad fidem ex Gentibus. Iſa. 31. d. *Tẽpus baptiſmi.*

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 4. Iuuenis Dauid, deſignat eum, qui nondum eſt perfectus in vita ſpirituali. Pſal. 36. *Nondum perfectus.*

Glo. int. ſ. Gen. 44. Iunior frater ex filiis Iacob, qui erat Beniamin, deſignat Paulum, qui adiunctus eſt Apoſtolis. Gen. 44. a. *Paulus.*

Glo. ord. ſ. Iſa. 42. Iuuenes interdum deſignant ſimplicem populum iudæorum, quia à ſcribis, & phariſęis regebatur. Iſa. 42. d. *Simplices Iudæorum.*

Hie. ſ. Iſa. 20. 40. & ſ. Iere. 9. Gre. ſ. 1. Reg. 8. & 19. mor. 13. Beda ſ. Pro. 7. Iuuenes Ægypti, ſunt fortes ad malè operandum, vel in propria virtute confidentes. Itidẽ & iuuenes maris. Iſa. 20. b. 23. a. 40. g. Et iuuenes optimi, in malum, ſunt fortes ad malè agendũ, & cæteris nequiores. 1. Re. 8. c. Iuuenes etiam ſunt leues, & qui facilè ſequuntur vitia, & ambulant viam latam: & incauti, qui facilè decipiuntur ab hæreticis. Pro. 7. b. Iere. 9. f. Et iuuenes interfecti gladio, ſunt ficti ſimulatores virtutum. Thren. 2. g. Et iuuenes, qui videbant Iob, & abſcondebantur, ſunt leues, & qui nulla conſilij grauitate fulciuntur. Iob. 29. b. Ezec. 30. e. Amos 4. c. *Fortes ad malè operandum. Leues.*

Gre. 20. mora. 7. Hie. ſ. Eze. h. 23. Iuniores tempore, deridentes Iob, ſunt hæretici, qui ætati vniuerſalis Eccleſiæ comparati, iuniores tẽpore congruè vocantur: quia ipſi ab ea, nõ autem ipſa egreſſa eſt ab illis. Iob. 30. a. 32. a. Iuuenes itidem Aſſyriorum, ſunt hæretici. Ezec. 23. a. *Hæretici.*

Amb. de Noe. 31. Phil. de reſip. Noe. Iunior Cham, deſignat inſipientẽ, & ſtultè curioſum in inquirendis iis, quę minimè conueniunt, vt ille curioſè ſcrutatus eſt verenda patris. Geneſ. 9. c. *Inſipiẽs curioſus.*

Iuxta, Secus.

Iuxta,ſignificat apud, vel propè,quod etiam ſecus dicitur.

Iuxta fluenta gratiarum. — *Hie.ſ.Pſ.1.*

Secus,decurſus aquarum plantatum eſt lignum,hoc eſt,iuſtus iuxta fluenta gratiarum , ex paſſione Chriſti manantium. Pſ.1.

Populus iuxta legem. — *Ori.ſ. Matho.16.*

Secus viam ficus, deſignat populum iuxta legem poſitum. Mat.21.b. Sic ſecus viam ſedebat cæcus.Luc.18.f.

Patentes prædæ. — *Lyra.ſ.Matt.13.*

Secus viam etiam ſunt, quæ conculcationi patent, & prædæ , vt ſemen quod cecidit ſecus viam,& conculcatum eſt,& volucres cæli comederunt illud.Mat.13.a.Tales ſunt,qui locum præbent dæmonibus ad tentandum.

Admiſſio prauarum ſuggeſtionū. — *Arn.ſ.Pſ.140.*

Secus infernum diſſipantur oſſa,quum admittimus prauas cogitationes,aut ſuggeſtiones, aut cùm adhæremus hæreticis.Pſ.140.

In templo idola — *Hie.ſ.Iſa.57.*

Iuxta Dominum ſuſcepit adulterum Iudæa.Iſa.57.b.cùm etiam in templo conſtituit idola. Vel cùm hæreticus errores induxit in Eccleſiam.

Laban.

LABAN, id eſt, albus, ſeu dealbatio , aut later : filius Bathuelis , frater Rebeccæ, pater Liæ, & Rachelis , vxorum Iacob, pro quibus illi ſeruiuit Iacob annis quatuordecim, & ſex annis pro mercede ouium,modò variarum,modò vnicolorium. Poſtea verò furtim diſceſſit ab eo Iacob cũ vxoribus, & liberis,quem inſequutus eſt Labã:ac poſtmodum inierunt fœdus.

Deus. — *Lyra.ſ.Gen.29.*

Laban,vt interpretatur dealbatio,eique ſeruiuit Iacob propter Rachelem.Ge.29.a.typus eſt Dei, cui ſeruiendum eſt propter vitam contemplatiuam:Deus tamen vtrique pater eſt , & prius vult nos exercere in vita actiua.

Claritas vitæ. Remiſſio peccatorum. Gratia. — *Philo.de profug. Greg. in c. cant. 2. tom.* cap. c. *Beda ſ.Gen.29.*

Vt etiam dicitur candidus,& fuit frater Rebeccæ,id eſt,patientiæ,claritatem vitæ deſignat, quæ patientiæ coniuncta eſt. Ge.24.d. Et lucem ſuperiorem,& cæleſtem: quę duas generat filias,actiuã videlicet,& contemplatiuam vitã. Deſignat etiam peccatorum remiſſionem,quę per opera vtriuſque vitę acquiritur,aut ipſam gratiã : ideo interpretatur dealbatio.Ge.29.a

Prelatus. — *Lyra.ſ.Gen.29.*

Deſignat pręterea pręlatum in vtraque vita exercitatum,& in eiſdem diſcipulos inſtruentem. Geneſ.30.d.31.a.

Gentiles. Senſibilia. — *Philo.2.allego.*

Labã, vt ſuſcepit Iacob in domũ ſuã,deſignat Gentiles, fidẽ Chriſti ſuſcipientes. Ge.29.c. Vt autem reliquit eum Iacob,typus eſt ſenſibilium,quorum natura eſt vt mentem per ſenſus vulnerent. Et quia non poterat ea confligendo deuincere, modò vincat,mauult fugere. Fugit autem neſciente Laban : quia non eſt repetenda , & meditanda res per ſenſus accepta, ne lædat mentem.Gen.31.c.

Carnales. — *Glo.ord.ſ.Gen.24*

Laban,ſecundum quòd egreſſus eſt ad ſeruum Abrahæ,nec tamẽ cum eo,& Rebecca abiit ad Iſaac,typus eſt carnalium admirantium opera fidelium,ſed qui ad bene operandum nunime conuertantur.Gen.24.d.

Mundus. Diabolus. — *Beda.ſ.Gen.31. Ambro. epiſt. 49. & de fuga ſeculi.5. Aug.ſer. Gre. mor.31. Rup.6.ſ.Gen.43.*

Laban præterea vt interpretatur dealbatio , & ſæpè decepit Iacob, typus eſt diaboli , aut mundi,ſeu eius proſperitatis,ideo cum eo non permanſit Iacob, hoc eſt, vir iuſtus, ſed fugit ab eo.Ge.31.c.Vt autem ſuſcepit ſeruum Abrahæ,eos ſignificat de mundo,qui prædicatores, & fidem ſuſceperunt. Vnde & fœderatus fuit poſtea Iacob.

Ignauus. Inuidus. Imperitus doctor — *Philo.2.allego. Beda ſ.Gen.30.*

Deſignat etiã ignauum, & affectũ, timidum,& inuidum,quia erat Syrus,& ſine Iacob non proficiebat,& per inuidiam ſępè mutauit mercedem Iacob.Vnde & ſignificat imperitum doctorem,qui albas per hæreſim,& nigras per peccatum animas docet.Gen.31.f.

Labi,Lapſus,vide Cadere,

Labium.

Labium,& labrum,dicuntur extremitates,& opercula oris,veluti vallum quoddã ad dentium deformitatem tegendam à natura datum:deſeruiunt etiam ad ſumendum,& retinendũ cibum,& potum, & ad formanda verba.Labium etiam circulus.Exod.25.a. Fecitque illi labium aureum. Eloquentia.Iob.12.d.Commutans labium veracium Euangelium.Pſ.16. Propter verba labiorum tuorum. Idioma.Ge.11.a.Erat terra labii vnius.Mẽs.Pſ.70. Exultabunt labia mea,cum cantauero tibi.Os. Deuteron.23.d. Egreſſum eſt de labiis tuis verbum.Iob.1. d. Non peccauit Iob labiis ſuis.

Vtrunque teſtamentum. Iudicia Dei. Prædicatio Chriſti. — *Aug.de eſſen.diui. Gre.16.mor.4.& 16.mor.17. Eus.ſer.ſpiritu.*

Labia Dei dicuntur vtrunque teſtamentum, quæ inuicem ſibi conſonant, & mentem Dei nobis exprimunt.Pſ.16. Hæc ſunt labia Regis, in quibus eſt diuinatio. Pro.16.b.Labia etiam Dei dicuntur eius iudicia,quę tunc Deus aperit,cùm voluntatem ſuam hominibus per aperta iudicia oſtendit.Iob.11.a.23.c.Et labia Dei erunt repleta indignatione,quando Chriſtus in iudicio proferet ſententiam in malos.Iſ.30.f.

Hie.ſ.Pſ.44. Beda ſ.Pro.8.

Labia charitatis Iudith,prædicationem Chriſti exprimũt.Iud.9.c.In labiis Chriſti diffuſa eſt gratia.Pſ.44.quia lex per Moſen data eſt, gratia & veritas per Ieſum Chriſtũ facta eſt.Labia etiam Chriſti, vel ſapientiæ , ſunt vtrunque teſtamentum , quæ ſunt concordia adinuicem in veritatis atteſtatione.Pro.8.a.

Gre.ſ. Eze.ho.21. & ſ.1.Reg.1. & ſ. Cantic.4.5. Amb.ſ. Pſ.118. ſer.15. Baſi.ſ.Pſ.44. Hie.ſ.Sopho.31. Beda.ſ. Pro 12. Rup.4.ſ.Exod.7. Gre.ho.17. — *Prædicatores.*

Labia altaris, vel menſarum vnius palmi ad continenda holocauſta. Ezech. 40.f. deſignant prædicatores, qui docent auditores operari tam opera magna, quàm parua in vnitate fidei. Exod.15.c. 37.b. Et labia Annæ.1.Reg.1.b. ſunt prædicatores Eccleſiæ. Ipſi ſunt labia ſponſæ, qui dicuntur ſicut vitta coccinea, propter paſſionis Chriſti prędicationem. Cantic.4.a.d.5.c. 7.d. Labia quoque Chriſti, in quibus diffuſa eſt gratia, ſunt iidem prædicatores. Pſ.44. Malac.2.b. Labium etiam electum ſignificat confeſſionem fidei. Sophon.3.b. Hoc eſt labium veritatis firmum in perpetuum. Prouerbiorum 12.c. Labium etiam menſæ, eſt confeſſio fidei. Exodi 25.c.

Iſyc.ſ.Leui.8. Rup.2.ſ.Leui.3. — *Baptiſmus. Confeſsio. Paſſio Chriſti. Sacra ſcriptura.*

Labium æneum, in quo lauabantur ſacerdotes, deſignare poteſt baptiſmū, & melius confeſſionem, & lachrymas compunctionis, & deſiderii. Poſitum autem erat inter altare, & tabernaculum, quia per paſſionem Chriſti, in qua hęc habent virtutem, tranſimus ad æternum tabernaculum. Exod.30.b.35.b.38.a.40.a. Leuit.8.b. Labium quoque maris in modum lilii paſſionem Chriſti adumbrat, in qua baptizamur.3.Reg 7.d. Significat etiam ſacram ſcripturam, quod fit de ſpeculis mulierum, hoc eſt, exemplis Sanctorum.

Hila.ſ.Pſ.62. Gre.8.mor.19. Aug.ſ. Pſ.70. Ori.ſ.Iſa.ho.5. Hie.epi.Et ſa.lū eſt. — *Vnitas charitatis. Vis mentis ad cogitandum.*

Labium vnum, deſignare poteſt charitatis vnitatem, & ſenſus concordes ratione. Ge.11.a. Et labia cordis, dici poſſunt vis producendi cogitationes, quæ non niſi mundæ eſſe debent: alioqui labia erunt polluta. Iſa.6.b. Et labia exultationis laudant Deum, cùm mens eſt grata Deo. Pſ.62. Et labia mentis ſunt quæ diſtingunt vota. Leu.5.b. Pſ.65.70. Et labia cordis, implebuntur iubilo in fœlicitate, quando plus videbunt quàm explicare poſſint. Iob.8.d. Poſſunt etiam labia polluta deſignare mentem cum ignorantia. Iſ.6.b.

Phil de.cōf.ſ.ling. — *Concordia mala.*

Labium autem vnum, in malum, ſignificat concordiam potentiarum ad malè operandum. Geneſ.11.a.

Gre.14.mor.24. Hie.ſ.Pſ.62. — *Confabulatio de Chriſto.*

Labia derelicta circa dentes Iob, erāt ſermo, & confabulatio de Chriſto, quę relicta erant Apoſtolis poſt mortem Chriſti, quando virtutem bonæ operationis, & morſum correctionis amiſerant, & ſola de Chriſto verba confabulationis habebant. Iob.19.c. Hæc ſunt autem labia exultationis, quibus debemus laudare Deum. Pſ.62.

Cyril.cont.Iulia.7. — *Eloquentia.*

Labia interdum ſumi poſſunt pro eloquentia, vnde Græcis arrogantibus ſibi inuentionem eloquentiæ, applicatur illud Pſ.11. Labia noſtra à nobis ſunt, quaſi dicerent. Nos ſumus inuentores eloquentiæ.

Gre.11.mor.10. — *Iudæorum labia.*

Labia veracium, erant Iudæorum ante aduentum Chriſti, quem venturum ipſi prædicabant. Iob.12.d.

Ori.ſ.Mat.Cano. 15. & hom.35. & ſ. Rom.3. Amb.de virgi.3. & ſ.Pſ.118.ſer.19. — *Scribarum labia.*

Labia doloſa erant ſcribarum, & ſacerdotum, ac phariſæorum contra Chriſtum, quia ſub eis latebat venenum. Pſ.11.33. Mat.26.f. Rom.3.c. His labiis honorabant Deum, qui literam legis colebant, ſenſum eius negligentes, nec retia in altum ducentes. Iſ.29.d. Mat.15.a. Marc. 7.b. Quanquam peius eſt nec labiis honorare. In his labiis erat gladius, quando Iudæi proferebant blaſphemias contra Chriſtum. Pſ.58.139.

Arno.ſ.Pſ.119. Ori.ſ.Eze.ho 8. — *Suggeſtiones. Prædicatio hæreticorum. Guſtus voluptatis.*

Labia iniqua, ſunt ſuaſiones dæmonum, vel prauorum hominum apertè inducentia ad malum, vel ad permanendum in peccato. Pſ.119. Labia etiam meretricis, deſignant prædicationem hæreticorum, vel guſtum voluptatis. Prou.5.a.

Hie.ſ.Eze.36.

Labium linguæ, dicuntur aſcendiſſe montes Iſrael, quando tempore perſecutionum Eccleſiæ infideles inſultabant proceribus Eccleſiæ. Ezec.36.a.

Gloſ.ord.ſ.Exod.4. — *Muta lex comparata verbo Dei.*

Labia incircuncila Moiſis, poſtquam locutus eſt ei Dominus. Exod 6.b. deſignant literam legis, & eius obſeruantiam poſt aduentum Chriſti in carne eſſe ineptam, & mutam, niſi adiungatur frater eius Aaron, hoc eſt, ſenſus ſpiritualis.

Laborare, Labor, Laborioſus.

Labor, eſt opera quę fit cum aliquo conatu, & defatigatione. Laborare autem, eſt cū labore aliquid agere. Laborioſus verò dicitur, qui multum ſuſtinet laboris, aut multi eſt cauſa laboris. Laborare, interdum angi. Iob.9.d. Quare fruſtra laboraui. Certare.3. Reg.: d. In quibus laborauit pater meus. Colere. Ioſu. 24.c. Terram, in qua nō laboraſtis. Componere. Pſ.126. In vanum laborauerunt, qui ædificant eam. Operari. Pro.23.a. Noli laborare, vt diteris. Deficere.4 Reg.7.c. Sciunt quia fame laboramus. Fatigari. Ge.33.c. Si plus in ambulando fecero laborare. Labor autem, laboris fructus. Iob.39.b. Derelinques eis labores tuos. Iniquitas. Pſ.9. Sub lingua eius labor, & dolor. Miſeria. Deut.26.b. Laborem atque anguſtiam. Opera. Iudi.18.c. Nullus erit labor. Tribulatio. Pſ.87. In laboribus à iuuentute mea.

Hie.ſ.Malac.2.

Laborare propriè non competit Deo, qui infinita virtute facit quæ vult. Iſa.40.g. Laboraſſe autem dicitur Deus in ſermonibus eorum, qui diuinam negant prouidentiam, eo quod quantum in ſe eſt, Deum videntur tollere de mundo. Malac.2.d.

Hie.ſ. Iſa.1. & ſ. Io 15. & ſ. Ioh.39. Hila.ſ. Pſ.68. Amb.epiſ.17. Aug.ſ. Pſ.68. Gre.31.mor.4. & 33.mor.30. — *Patientia Dei. Labor Chriſti in hoc mundo. Humanitas Chriſti.*

Dicitur etiam Deus laboraſſe, ſuſtinens peccata Iudæorum. Iſa.1.d. quia vſque ad filii ſui necem eos ſuſtinuit. Et dicitur laboraſſe in iniquitatibus noſtris. Iſa.43.d. quia propter eas delendas mortuus eſt Chriſtus. Dicitur etiam laboraſſe rogans Iudæos, aut rogatus ab eis, quaſi iam defecerit crebrò eis ignoſcendo, & laſſus ſit ſemper eos ad ſalutem prouocando. Ier.15.b. Laborauit etiam Chriſtus clamans, tum prædicando, tum Patrem in cruce inuocando, & etiam dicitur laborare in nobis, cum nos laboramus. Pſal.68. Labor Ioſeph in Aegypto, fuit labor Chriſti in hoc mundo. Geneſ.41.g. Et labor Ionæ, labor Chriſti. Ionæ 4.c. Labor quoque eius fuit eius humanitas, quam Iudæi ſuperbè ſapientes deſpexerunt, cūque

immortalem credere dedignati ſunt, quem in natura paſſibili mortalem viderunt. Thre.3.a. Labores autem ſuos Deus Rhinoceroti reliquit. Iob.39.b. quando conuerſo terreno principi eam, quam morte ſua mercatus eſt, Eccleſiam credidit. Vel quia paſſionem ſuam dereliquit Gentibus. Laboraſſe autem ſe dicit Chriſtus in vacuum, quia pauci ex Iudæis, propter quos venerat, crediderunt. Iſ.49.a.53.d. Dicitur Ionas non laboraſſe pro hædera. Ion.4.d. quia Chriſtus non laborauit pro gloria temporali templi, & Iudæorum.

Eccleſia. — *Hie.ſ.Iſa.49.*

Laborant in hoc ſeculo boni. Pſal.48. imò omnes: quia dictum eſt Adæ. Gen.3.c. In laboribus comedes panem tuum. Matth.11.d. Iſ.14.a. Vnde homo dicitur naſci ad laborem, ſicut auis ad volatum. Iob.5.b. quia inde mens ad ſumma euolat, vnde caro in infimis durius laborat, & homo terrenus ad laborem naſcitur, quia ille huius mundi veraciter mala ſentit, qui eius bona inhianter appetit. Et labor accidens in itinere, eſt labor huius vitæ, vbi in ambulando dicuntur laborare. Gen.35.c. Exodi 18.b. Et laborioſæ noctes, ſunt tempus huius vitæ, & aduerſitatum tenebræ. Iob.7.b.

Labor bonorum in hoc ſeculo. — *Rup.ſ.Ion.4. Baſi.ſ.Pſ.48. Hie.ſ.Iſa.14.65. Hila.ſ.Pſ.127. Gre.6.mor.c.18. mor.7.& ſ.Iſ.6. Hie.& Aug.ſ. Pſ.127.*

Labores autem manuum ſeu fructuum, ſunt opera, quę fiunt in hac vita cum labore. Quos manducat hic, qui gaudet in laboribus, quorum fructus ſperatur in vita æterna, vel manducabunt in vita æterna fructus bonorum operum, quibus in hac vita inſudarunt. Pſalm.87.127. Ideo dicuntur non fruſtra laboraſſe. Iſ.62.c.65.d. Mich.4.c. Laborant quoque in gemitu pœnitentes. Pſalm.6.

Opera. — *Amb.de virgi.3.*

Dicuntur etiam non laborare ſequentes Chriſtum, tum ob refrigeria, & conſolationes ſpirituales, quas in hac vita recipiunt, tum quia vniuerſus eorum labor æterna quiete commutabitur. Iſa.40.g.

Refrigeria ſequentium Chriſtum.

Laborans agricola, eſt doctor prędicans. 2.Timo.2.a. Idem deſignant laborantes in piſcando. Luc.5.a. Ioan.21.b. Et labor ſapientis, ſunt libri, quos ſcribit. Eccl'tæ.2.c. Et labor hominis, eſt in ore eius, cùm prædicat. Eccl'tæ.6.c. Laborauerunt alij, hoc eſt, Patriarchæ, & Prophetæ prædicando, & ſcribendo, & Apoſtoli introierunt in labores eorum. Ioan.4.c.

Prædicãs doctor. — *Hie.ſ.Eccl'ten.2.6. Aug.ſ.Ioan.tra.15. Cyril.12.ſ.Ioan.62.*

Laborare dicitur piger, ſi applicet manum ad os ſuum. Prou.19.d.26.c. deſignans prædicatorem, qui ægrè operatur quæ alios docet.

Prædicator ægrè operans.

Laborat cum peditibus, qui minoribus hoſtibus, & tentationibus reſiſtere non valet. Ier.12.b. Laborant etiam, qui terrenis cupiditatibus vacant. Iſa.55.a. Matt.11.d. Et hic labor manuum eſt, quem ſiccat Dominus. Agge.1.c.

Non valens reſiſtere minoribus hoſtibus. — *Hier.ſ.Ierem.12. Amb.3.extrem.12.*

Labor filiorum Iſrael in Aegypto. Exod.1.b. Figuram, & quaſi imaginem inanium, & prophanorum ſuper terram ſtudiorum noſtrorum depingit, Satana, & aduerſariis poteſtatibus malignis cum eo, vrgentibus, & compellentibus. Sic laborant in vanum, ędificantes ſine Domino. Pſa.126. Et laborare dicuntur, qui in propria virtute confidunt, ſicut è diuerſo non laborant, qui confidunt in Domino. Iſ.40.g. Et ſtultus labor eſt eorum, qui in vanum laborant. Exod.18.c. Laborant etiam fruſtra, qui laboris ſui præmium non expectant. Iob.9.d. Et laborans fruſtra ſtruthio, deſignat hypocritam, qui magnam habet curam temporalium, neglectis ſpiritualibus. Iob.39.b. Eccl'tæ.10.c.

Inania ſtudia circa terrena. — *Cyril.de ador. in Spiritu,&c.10. Gre.9.mor.27.*

Laborantes erant Iudæi, legis onus ferentes. Mat.11.d. Et ipſi laborabant per totam noctē in obſcuritate literæ legis, ſine luce ſpiritus, & in infidelitate. Luc.5.a. Dicuntur autem non laboraſſe. Iſa.43.d. quia labores eorum non erant accepti Deo. Et labor labiorum ipſorum fuit, quando dixerunt. Crucifige, crucifige. Pſa.138. Et labores eorum, quos diripiunt alieni. Pſ.108. ſunt inutilia eorum opera, quę rapiunt dæmones. Labor etiam eorum conſumitur incaſſum. Leui.26.d. quia non poſſunt ſeruare legem, in qua laborant.

Ferentes legis onus. — *Hila.ſ.Matth. Cano.11. Amb.de virg.3. & ſ.Luc.5. Hie.ſ.Iſa.43. Aug.ſ.Pſ.138. Iſyc.ſ.Leui.26.*

Labores peccatoris, ſunt ſcripturę hæreticorum. Pſ.108. Et labores patrum, quos comedit confuſio, ſunt eædem ſcripturæ. Ier.3.g. Et labor Moab, eſt diligentia hæreticorum, & etiam labor Babylonis cum incantatoribus. Iſa.16.d.47.d. Et labor Aegypti multus, eſt cultus idolorum, & defenſio errorum. Iſa.45.c. Et laborat in multitudine viæ ſuæ, qui multos ſequitur errores. Iſa.57.b.59.a. Et labor labiorum hæreticorum ſunt, verba, & mendacia, quibus ſuos conantur errores defendere. Pſa.139. Omnes autem hi laborant in igne, quorum opera conſumet ignis. Habac.2.c.

Scripturæ hæreticorum. — *Arno.ſ.Pſ.108. Hie.ſ.Iſ.16.45.57. & ſ.Habac.2. Aug.ſ.Pſ.139.*

Laborat in æternum, qui eſt in pœnis inferni perpetuis. Pſ.48.

Pœna æterna. — *Hie.ſ.Pſ.48.*

Labruſca.

Labruſca, eſt vitis agreſtis, quæ & erratica dicitur.

Labruſcæ, quas fecit vinea plantata à Deo, ſunt ſpinę, quibus Iudæi Chriſtum coronarunt. Item blaſphemiæ, cæteraque vitia in anima. Iſa.5.a.

Spinæ corona Chriſti. — *Tert.aduer.Iudæos.* *Blaſphemia.* — *Hie.ſ.Iſa.5.*

Labruſca etiam inutilis, deſignat fructum fidei non perfectæ. Iſa.37.c. In die plantationis tuæ labruſca.

Inutilis fides. — *Hie.ſ.Iſa.17.*

Lac, Lactare, Lactens, Ablactare.

Lac, ſuccus eſt animaliū, quo animalia recenter nata, à matrum vberibus ipſum attrahētia paſcūtur: quæ nondū ſolidiori alimento veſci queūt. Nihil quod melius nutriat, neque quod ſit dulcius, nec lacte candidius inueneris. Eſt itaque omni ex parte ſpiritali nutrimēto ſimile: quod eſt dulce quidem propter gratiam, nutriens autem, tanquam vita: Candidum autem, vt dies Chriſti, & ſanguis Verbi eſt lac. Fit autem lac ex ſanguine per mutationem, & maximè naturalem habet cum aqua cognationem, vt cum nutrimento ſpiritali lauacrum ſpiritale.

Verbum Dei. — *Cle.Alex.1.peda.6.*

Qui in lacte frigidæ aquæ parum exorbent, ſtatim iuuantur. Non ſinit enim lac aceſcere, quæ eſt illi cum aqua ſocietas: dum non per repugnantiam aliquam, ſed per coniunctam illi affectionem maturatur, & quam habet verbum, cum baptiſmo ſocietatem, eandem habet lac cũ aqua conuentionem. Hoc enim ſolum ex humidis ſuſcipit cum aqua mixtionem, recipiens expurgationem, quemadmodum baptiſmus propter remiſſionem peccatorum. Apte etiam melle miſcetur, idque rurſus propter purgationem cum dulci nutrimento. Verbũ enim benignitate commixtum ſimul & animi medetur affectionibus, & expurgat peccata. Illudque, Melle dulcior emanat ſermo, mihi videtur dictum eſſe de verbo, quod eſt mel. Multis autem locis prophetia eum extollit ſuper mel, & fauum. Miſcetur lac vino dulci, eſt autem vtilis mixtio veluti contemperata affectione ad incorruptionem. Lac enim vino ſereſcit, & finditur, & quicquid eſt eius adulterinum, id tanquam per aquæ ductum educitur: eodem modo ſpiritalis fidei ſocietas ſe habet in hominem patibilem. Sereſcere enim faciens carnales concupiſcentias, hominem ad æternitatem contrahit, diuinitus immortalẽ efficiens. Sed & multi adipe lactis, quod butyrũ vocant, vtuntur ad lucernam, multiplicem verbi miſericordiam per hoc ænigma ſignificantes: vt quod ſolum iure nutriat, & augeat, & infantes illuminet. Ita autem perfectum eſt alimentum lac, vt ad finem, qui nunquam ceſſaturus eſt deducat. Ge. 18. b. Deut. 32. b. Hoc lac verbi Dei ſimplices quidem conuerſos nutrit, ſed remanentes carnales interimit, vt vinum ſi detur febricitanti, ſic periit Siſara. Iudi. 4. c. 5. d.

Ori. ſ. Iudi. ho. 5.

Geor. Vene. Cant. 1. tom. 7. cap. 24. 25. — *Sapientia rerum diuinarum.*

Lac diuinam & rerum ſupernarum ſapientiam ſignificat, ſicut vinum rerum inferiorum ſapientiam: vinũ enim à planta deducitur, ſed lac ab animali, quod melius eſt: illud item inebriat, lac verò minimè, quamuis vtrumque nutriat, vinum quoque ſeruatum & expoſitum non facilè permutatur, aut corrumpitur: ſed lac quantò diutius extra vbera exiſtit, tantò deterius efficitur, & facillimè corruptionem ſuſcipit, ſicut & ſapientia rerum diuinarum & arcanorum Dei, quantò magis propalatur, tantò maius patitur detrimentum, veluti ſanguis extra venas. Ideo communicanda tantummodo inter perfectos, aut in pectore conſeruanda iuxta propheticum illud. Abſcondi in corde meo eloquia tua, vt non peccem tibi. Si autem prematur lac in butyrum, diu conſeruatur, ſed decoctũ diutius. Sic & diuina ſapientia preſſa, & bene confecta in mente poſſidentis, atque decocta igne amoris, diu conſeruatur, etiam in condimentum aliorum ciborum, eorum videlicet, quæ à veris doctoribus dantur, monumentæ. Hoc lac eſt perfectorum, qui ſunt malitia, & aſtutia paruuli, de quibus Chriſtus diſtributor lactis, & mellis. Matth. 11. d. Abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis.

Ori. ſ. Gen. ho. 17. Hie. ſ. Iſa. 7. Beda ſ. Gen. 18. 49. — *Lex vetus. Litera legis.*

Lac quandoque deſignat vetus teſtamentum, & literam ſacræ ſcripturæ, quod datum eſt Iudæis ſolidos, nouæ legis cibos nondum capere valentibus. Et hoc lacte candidiores, ſunt dentes eccleſiæ. Ge. 18. b. 49. b. Et lactis vbertas eſt apud Iudæos, qui multis infantilibus legis ſenſibus paſcuntur. Iſa. 7. d.

Ori. ſ. Nu. ho. 27. & ſ. Eze. ho. 7. Hie. ſ. Iſa. 60. Gre. ſ. 1. Reg. 16. & 21. mor. 1. Beda ſ. Pro. 30. — *Senſus ſimpliciores. Doctrina moralis, & infantiũ. Vita actiua.*

Significat etiam lac ſenſus ſimpliciores, & doctrinam moralem, & actiuam vitam, ſeu honeſtatem. Hoc lacte extinguitur Siſara, hoc eſt, diabolus. Iud. 4. c. 5. d. Solet ita ſignificare doctrinam infantium, hoc eſt, incipientium nouam vitam in Chriſto, etiam cùm coniungitur melli. Exod. 3. b. 13. a. 33. a. 34. d. Leui. 20. d. Nume. 13. c. 14. b. 16. b. Deut. 6. c. 32. b. 1. Reg. 4. d. 3. Reg. 3. c. Pro 27. d. 30. d. Cantic. 4. c. Eccl'i. 46. b. Iſ. 28. c. 60. c. Ier. 11. a. 32. d. Ezec. 20. a. Ioel. 3. d. 1. Cor. 3. a. Hebræ. 5. d. 1. Petr. 2. a. Thren. 4. b.

Ori. ſ. Iſa. ho. 2. Aug. ſ. Pſ. 67. — *Doctrina euangelica.*

Lac præterea doctrinam euangelicã deſignare poteſt, & generaliter vbertatem, & affluentiam doctrinæ, vt quum dat Deus vbertatem lactis. Iſa. 7. d. 55. a. Et hoc eſt rationabile lac. 1. Petr. 2. a. Deut. 2. b. Ier. 11. a. Ezech. 25. a.

Amb. de Cain. 5. Gre. ſ. Can. 5. & 15. mor. 5. Euch. for. ſpirit. 8. — *Simplicitas gratiæ. Cõſolatio diuina.*

Lac etiam deſignat ſimplicitatem, puritatemque diuinæ gratiæ, eius præcipuè, quæ datur in baptiſmo, diuinam etiam conſolationem maximè paruulorum, idque ſecundum quòd lac eſt candidum, & dulce, & cibus paruulorum. Sed & lacte lauari dicuntur in baptiſmo. Cant. 5. d. Et lac eſt ſub lingua, quando verbis apertæ correctionis miſcentur verba conſolatoria. Cantic. 4. c. 5. a.

Amb. de viduis. — *Oratio.*

Lac datum Siſaræ in potum, vt extingueretur, orationis typum gerere poteſt, qua dæmones conteruntur. Iudi. 4. c. 5. d.

Iſyc. ſ. Leui. 20. — *Deliciæ caleſtes.*

Lac & mel, delicias ſupernæ patriç deſignare poſſunt, quæ ſuauiſſimè & abſque vllo labore poſſidentur. Leui. 20. d.

Glo. int. ſ. Exo. 23. — *Infantia.*

Lac interdum ſignificat ipſam infantiam. Et peculiariter infantiam Chriſti. Vnde iubebatur non immolari agnum in lacte matris, quia Chriſtus non debebat pati tempore lactationis & infantiæ: ſed ætate integra. Exod. 23. c. 24. d. Deut. 14. c.

Aug. de paſto. 2. Cyril. 7. ſ. Ioan. 5. Gre. 13. mor. 23. — *Temporalia.*

Lac, quo Nazaræi ſunt nitidiores, temporalis adminiſtrationis diſpenſationem, ac diſtributionem rerum temporalium in pauperes ſignificare poteſt. Thre. 4. b. Et lac gregis, eſt quicquid à plebe diſtribuitur prępoſitis ad ſuſtentandum victum temporalem. Lac enim ex carne exprimitur, quæ in inferioribus nutritur. Eze. 34. 1. Cor. 9. a.

Hie. ſ. Eze. 34. — *Deliciæ. Abundantia.*

Lac, vt eſt cibus delicatus, delicatiora quæque deſignare poteſt, ſiue in bonum, ſiue in malum: vel delicias huius mundi. Iſ. 28. c. Eze. 34. a. Vbi pro omnibus alimentis accipitur. Item abundantia rerum. Nu. 13. f. Fluit lacte & melle.

Nouitas hominis.

Lac, vt elicitur premendo, nouitatem hominis ſignificare poteſt, ſiue in vita carnali, ſiue in ſpirituali, nam omnia principia, ſunt difficilia. Sic dicitur Iob mulſus ſicut lac. Iob. 10. b.

Infirmi auditores. Et eadem ratione, deſignat auditores infirmos, qui cum labore inſtituuntur. Cant.5.a.

Adulatio. Lac interdum deſignat adulationem, & tunc coquitur hœdus in lacte matris ſuæ, quando laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ. Exo.23.c.34.d. Deut.14.c.

Peccatores. Verba acerba. Cogitatio immunditia. Lac cùm decedit à ſua ſubtilitate, & coaleſcit, figura eſt eorum, quorum mens per peccatum hebetatur ad contemplationem diuinorum: vnde dicitur coagulatum, ſicut lac cor eorum. Pſalm.118. Vbi etiam lac coagulatum, dici poſſunt verba amarulenta, & acerba de corde malorum prodeuntia. Et lac paruulorum Amalec, eſt leuis cogitatio de immunditia. 1.Regum.15.a. *Hila.ſ.Pſ.118. Gre.ſ.1.Reg.15. Euch.for. ſpirit.8.*

Chriſtus. Lactens agnus, deſignat veram humanitatem in Chriſto cum innocentia. 1.Reg.7.c. *Gre.ſ.1.Reg.7.*

Innocentes. Nouum Chriſto. Lactentes, in bonum, dicuntur innocentes, ſimplices, & rudes, ac nuper baptizati, & viam, ſeu vitam nouam in Chriſto inchoantes. Deut.22.d.1.Reg.15.a. Pſ.8. Iſa.13.d. Ier.44.b. Thre.2.d.4.a. Matth.21.b. *Ori.ſ.mat ho.15. Amb.de obi. Valẽt Aug.ſ.Pſalm.8.*

Motus carnis. Lactentes de Amalec, qui ſunt occidendi, ſunt motus carnis, qui tenui & neglecta cogitatione immundiciæ, quaſi lacte nutriuntur. 1.Reg.15.a. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Docere ſimplices. Conſolari. Lactare, in bonum, eſt ſimplici doctrinæ cibo rudes paſcere. Sic lactauit Sara Iſaac, & Anna Samuelem, deſignantes eccleſiam ſimplices inſtruentem. Gen.21.a.1.Reg.1.d. Et dicuntur lactari mamilla Regum, qui erudiuntur per doctrinam Apoſtolorum. Iſa.60.c. Vaccæ lactãtes vitulos, ſunt Sancti, qui ſeculo renunciarunt, & alios indomitos in lege diuina inſtruũt. 1.Regum.6.b. Lactat etiam Deus docendo & conſolando. Hoſe.2.c. Et ad infantiles delicias reducendo. *Gre.ſ.1.Reg.10. Rup.ſ.Hoſe.2.*

Adulari. Fouere in erroribus. Nimiũ ſperare, aut deſperare. Lactare, in malum, eſt adulari, & in vitiis fouere. Pro.1.b.16.d.24.c. Iob.3.b. Eccl'ici 30.b. Iſ.13.d.23.e. cùm videlicet laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ. Pſ.9. Item dum prodire culpa in vſum cæperit, ſe vel falſa ſpe diuinæ miſericordiæ, vel aperta miſeria deſperationis paſcitur: vt eo nequaquam ad correctionem redeat, quo vel factorem ſuum pium ſibi inordinatè ſimulat, vel de hoc, quod fecit, inordinatè formidat. Tunc lamiæ lactant catulos ſuos. Thre.4.a. Quod etiam faciunt Iudæi, & hæretici docentes errores ſuos. *Gre.4. mor.29.28. & 19.mor.15. Beda ſ.Pro.1.16.*

Docere errores. Proficientes. Ablactantur animalia, cùm auelluntur ab vberibus, quod iam ſufficiant ſolidiores capere cibos. Ideo Abraham in die ablactationis Iſaac conuiuium fecit, & non in die natiuitatis: quia ablactatio profectum in perfectionem dicit. Gen.21.a. Sic Samuel non offertur in tẽplo Domini, niſi ablactatus, quia nemo debet diuino applicari miniſterio, niſi qui ſolidioris doctrinæ capax & particeps eſt. 1. Reg.1.d. Iſa.11.b.28.c. Sic ablactati dicuntur, qui exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni & mali. Hebræ.5.d. *Ori.ſ.Gen.ho.7.& ſ.1.Reg.ho.1.& ſ. Mat.ho.3. Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Iſa.28.*

Separati à deliciis carnis & mundi. Ablactatus etiam à lacte, dicitur ſeparatus à deliciis carnis, & mundi. Iſ.28.c. *Glo.ord.ſ. Iſa.28.*

Separati à diuina conſolatione. Ablactatus quoque dicitur is, à quo ſubtrahitur diuina conſolatio, & doctrina legis diuinæ, & diuinum auxilium. Pſ.130. Hoſe.1.c. Qui enim ablactatur, ſeparatur à matre, parentis lacte non veſcitur, alimentis ſuſtentatur alienis. Ita Iſrael proiectus à Deo dicitur ablactatus ſuper matrem ſuam, qui ante tempus auellitur à lacte. *Hie.ſ.Hoſe.1. Aug.ſ.Pſ.130.*

Lacerare, Diſcerpere.

Lacerare, & diſcerpere, eſt membratim vi quadam & ſine ordine diuidere, & laniare.

Pœnitentia. Lacerat carnes ſuas dentibus ſuis, qui, ſi qua in ſe quamlibet leuiter carnalia eſſe deprehẽſerit, hæc internis ſenſibus retractans, vehementer in ſemetipſo inſequitur, afflictione ſe conterit, magniſque cruciatibus, vel minima in ſe praua diiudicat, atque per pœnitentiam damnat. Iob.13.b. *Gre.11.mor.18.*

Affligens diabolus pœnitentes. Diſcerpens diabolus dæmoniacum, cùm cogeretur exire ab eo, in quo antea quietus manebat, deſignat, quod tunc cogitationes mentis dilacerat quando iam termino egreſſus ſui diuina virtute compulſus appropinquat. Et quem mutus poſſederat, cum clamoribus deſerebat: quia plerunque dum poſſidet, minora tentamenta irrogat, cùm verò de corde pellitur, acriore infeſtatione perturbat. *Gre.32.mor.38.*

Expellentes diabolum. Lacerantes ſuperbum, ſunt prædicatores, & alii, qui conuerſi pellunt à ſe & aliis diabolum. Haba.2.b. *Hie.ſ.Haba.2.*

Lex contempta. Lacerata dicitur lex, quando non ſeruatur, ſed vilipenditur. Habacuc.1.a.

Pœna pro voluptate. Lacerat Hieruſalem vbera ſua, quando pro ſolennitate atque lætitia æternorum mœrorem habet. Ezech.23.e. *Hie.ſ.Eze.23.*

Auferens diabolus fortitudinem. Lacerauit Pharao humerum eorum, qui ei innitebantur, hoc eſt, diabolus aufert fortitudinem eorum, qui ipſum ſequuntur. Ezec.29.b. Sic dilacerata eſt Niniue. Nahum.2.c.3.a. Et lacerantes volucres carnes piſtoris. Geneſ.40.d. ſunt dæmones animas perdentes. Et laceratum à beſtiis, hoc eſt, à dæmonibus. Ezec.4.d. *Hie.ſ.Eze.29.*

Diſcerpere dicuntur canes non ipſum ſanctum, quod eis proponitur, ſed ipſos proponentes. Matth.7. Haba.2.b. *Au.2.ſer.do.in mõ.*

Schiſmatici. Lecerant gregem Domini paſtores, qui ſchiſmata faciunt in eccleſia. Ier.23.a. *Hie.ſ.Ierem.23.*

Lacerta.

Vita varia. Lacerta, vel lacertus, genus eſt reptilis, quatuor habens brachia, lacertorum humanorum ſimilitudinem habentia. Suntque duo genera magnitudine & colorum varietate diſtincta. Numeratur lacerta inter animalia immunda. Leuit.11.c. Habitat in ſepulchris, & cauernoſis locis. Deſignare poteſt mixtam vitæ varietatem. *Tertul.de cib.Iuda Iſyc.ſ.Leui.11.*

Lacertus, vide Brachium.

Lachis.

Ori.ſ.Ioſu.13. Lachis.i.ambulans,vel vadens extitit,aut tibimet exiſtens:ciuitas in tribu Iuda,quam reparauit Roboam, cuius regem occidit Ioſue.Ioſ.10.a.15.e.2. Par.11.b.Nehe.11.d.Mich.1.d.Vel interpretatur iuxta Origené,iter:& vt fuit ſub malo rege,qui victus eſt à Ioſue, deſignat iter impiorum.Vt autem fuit ſub filiis Iſrael, exprimit iter rectum ſecundum virtutem. *Iter impiorum. Iter rectum.*

Lachrymæ.

LAchrymæ, ſunt humor ex oculis flentium defluens, ſuntque propriè hominum, proceduntque ferè ex mœrore,interdum verò manant præ lætitia.

Glo.ord.ſ.Gen.43. Lachrymæ Ioſeph pro Beniamin, deſignare poſſunt dolorem eccleſiæ, aut Chriſti de cæcitate Pauli,antequam conuerteretur.Gen.43.g. *Dolor eccleſiæ de cæcitate Pauli.*

Amb.1.de pœnit 7. Lachrymans Ieſus viſa Maria, eſt compatiens eccleſiæ,& miſeriis humanis.Ioan.11.c. *Compatiens Chriſtus eccleſiæ.*

Cle. Alex.2.pæd.8. Lachrymæ Mariæ, quibus lauit pedes Chriſti.Luc.7.f. Pœnitentiam deſignant, & etiam peccatores, qui in Chriſtum crediderunt, quibus ipſe peccata remiſit. Poſſunt etiam paſſionem Chriſti ſignificare,qua lauantur pedes Chriſti, hoc eſt,peccatores conuerſi. *Pœnitentia. Peccatores. Paſſio Chriſti.*

Glo. ord.ſ. Thre.1. Lachrymæ in maxillis.Thren.1.a. deſignare poſſunt dolorem in prædicatoribus de lapſu proximorum. *Compaſsio prædicatorum de proximis.*

Glo.int.ſ. Pſ.114. Lachrymæ,à quibus liberat Deus oculos.Pſ.114.ſunt miſeriæ impedientes viſionem Dei. Vel ſunt triſtitiæ ex miſeriis prouenientes.Iſa.25.c. *Miſeria.*

Lacinia.

Lacinia in veſtimento, aut pallio, eſt ea pars extrema, quæ ſolet interdum in humerum reuocari.

Glo.ord.ſ. Gen.39. Lacinia veſtimenti Ioſeph, quam apprehendit eius domina. Gen.39.c. deſignat opportunitatem tentationis, quam apprehendit diabolus. *Opportunitas tentationis.*

Glo.ord.ſ. Thre.4. Laciniæ,quas tenent cæci. Thre.4.c.deſignare poſſunt exempla doctorum, quibus adhærent ſimplices.Et ſcripturarum ſciſſiones,quas faciunt hæretici,& peccata vitæ veteris. *Exempla ſcripturæ. Peccata.*

Lactuca.

Climacus grad. 14. Lactuca herba acetariorum vſu notiſſima,dicta quòd abundantia lactis exuberet.

Philo de cong. &c. Georg. Vene. Cant.2. tom.3.ca.19. Gre ho. 22. Beda ſ. Exo.12. Chryſ.hom lib. de Abraham. Lactucæ agreſtes,quę in feſto azymorum comedebantur,creduntur eſſe endiuiæ. Hebraicè autem ſignificatur amarus,vel acris ſapor,qui appetitum diſponit,vt videlicet agnus,qui eſt Chriſtus, comedatur cum affectu & appetitu. Poſſunt autem ſignificare luctum pœnitentię, violentiam ieiunii, laborem orationis,patientiam in aduerſis,&labores tam ſpontaneos, quàm eos,qui diuina permiſſione nobis accidunt. Exod.12.b.Numer.9.b. Comeduntur autem in feſto azymorum, vt deſignent delectationes moderatè ſumendas eſſe, & caſtigandos inordinatos affectus. *Luctus pœnitentiæ.*

Lacuna, Lacus, Palus, Stagnum, Paluſtris.

Lacuna,eſt aquæ collectio,vel foſſa in qua aqua collecta ſtare conſueuit.Lacus autem eſt locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis:qui efficit riuos & flumina, quæ & palus dicitur.Stagnum autem temporalem habet aquam ſtagnantem, quę plerumque hyeme colligi ſolet,æſtate ſiccari. Et lacus dicitur, dum fundum latet, & in vnam foueam circundatus includitur. Verum hæc ſæpe confunduntur,vt vnum pro altero ſumatur.

Hier.ſ.Ier.6.& ſ. Eze.32. Geor.Vene. Can.1. tom.7.cap.15. Porrò lacus iuxta Græcos non ſtagnũ ſonat,ſed ciſternam. Stagnorum autem aliqua ſunt ex pura collectione aquarum extrinſecus aduenientium,& hæc facilè corrumpuntur,putreſiunt, & areſcunt. Aliqua verò colliguntur ex ſcaturientibus aquis, & hæc non putreſcunt, cùm veluti piſcinæ ſuſcipiant,& diffundant.Altera itaque ſtagna noxia, ſunt & infauſta, quia citò areſiunt, & exſiccantur,iuxta illud.Iſ.42.c. Areſaciam ſtagna. Et in Apocal.legimus. Timidis & incredulis pars eorum erit in ſtagno ignis & ſulphuris.Sed ſtagna,quę ex ſcaturientibus aquis & fontibus fiunt tanquam piſcinæ,beneficia & commoda, ſunt iuxta illud Pſal. 106.Poſuit deſertum in ſtagna aquarum, & terram ſine aqua in exitus aquarum. Et iterum Pſ.113.Qui conuertit petram in ſtagna aquarum, & rupem in fontes aquarum. Lacus,dicitur carcer.Ierem.37.c.Ingreſſus eſt Ieremias in domum laci. Fouea. Dan.6.d. Miſerunt eum in lacum leonum. Sepulchrum.Pſ.87. Cùm deſcendentibus in lacum. Torcular.Marc.12.a. Circundedit ſepem, & fodit lacum.

Geor.Vene.Cant.1. tom.7 cap.15. Baſi.ſ.Pſ.7. Arn ſ. Pſ.141. Hie.ſ. Iſ.14.38. & ſ.Zach.9. Euch.for. ſpirit.4. Hie.ſ. Dan.6. Aug.ſ.Pſ.39. Rup.12.ſ.Apoc. Baſi.ſ.Pſ.7. Amb.1.de Spiritu ſancto. Lacus, in quo putreſcit aqua,& moritur,infauſtus eſt, & Hebraicè dicitur Bor,quod pro puteo inferni ſumi ſolet. Sæpe enim lacus, deſignat infernum inferiorem, vbi damnati puniuntur, quandoque vero limbum, vbi ſancti patres detinebantur. Et dicitur lacus, in quo non eſt aqua:quia nullum ibi eſt refrigerium.Ge.40.c.Exod.7.c.Pſa.27.29.87.141.Iſa.14.d. 24.d.38.d.Ierem.38.b.41.b.Thren.3.f.Ezech.26.d.31.f.32.d.Zachar.9.c.Lacus etiam leonum dici poteſt ſtatus peccati, & periculum inferni, à quo Deus liberat, vt liberauit Danielem. Daniel.6.b. Hic eſt lacus miſeriæ. Pſalm.39. dicitur ſtagnum ignis, & ſulphuris: Apocalip. 14.d.19.d.20.d. *Infernum. Limbus. Status peccati. Periculum inferni.*

Lacus in malũ ſumptus,ſecundùm quod habet aquas extraneas, deſignare poteſt animã recipientem in ſe vitia, quæ ſunt illi extranea.Pſa.7.Puteus è diuerſo in bonum ſumi ſolet. *Anima recipiens vitia.*

Lacus

Latus Chriſti. Lacus, in bonum, ſignificare poteſt aliquando latus Chriſti, vnde geniti, aut regenerati ſumus. Iſa. 51. a. *Hie.ſ.Iſa.51.*

Doctores. Lex. Lacunæ, doctores interdum deſignare poſſunt, qui ex aliis ceu fontibus partem doctrinæ ſuæ ſumpſerunt. Eoſdem ſignificare poteſt lacus vineæ. Marc. 12. a. Apoc. 14. d. Vbi etiam ſignificatur lex. *Glo.int.ſ.Mar.12*

Baptiſmus. Doctrina. Dona Spiritusſancti. Eccleſia ex gentibus conuerſis. Stagna aquarum, deſignare poſſunt baptiſmum, & doctrinam, & dona Spiritusſancti. Et ſtagna aquarum, in quæ conuertuntur rupes, deſignant eccleſiam ex gentibus, & corda prius dura, quæ poſtea fluunt aquam viuam, & abundant ſpiritualibus donis, fiuntque nauigabilia. Leui. 11. b. Pſ. 106. 113. Iſa. 35. c. 41. c. *Arn ſ.Pſ.106.113 Hie.ſ.Iſ.35. Gre.ho.10.*

Graues tribulationes. Profunda miſeria. Ira Dei. Lacus, interdum ſignificat graues huius mundi tribulationes, & humanæ miſeriæ ſiccam quodammodo profunditatem & ſterilem, vbi non ſunt fluenta iuſtitiæ, ſed iniquitatis lutū. Et lacus infimus eſt profundiſſima miſeria. Pſ. 17. 29. 39. 87. Thre. 3. f. Zac. 9. c. Apoc. 14. d. poteſt etiam in his locis ſignificare grauitatem iræ Dei. *Au.18.ciui.Dei.35 Hi ſ.Pſ.17.29.87. Rup.9.ſ.Apo.*

Materia vitiorū. Paludes aquarum cœnoſæ, materiam vitiorū deſignare poſſunt, quæ manet in Babylone, hoc eſt, in huius mundi confuſione. Iſa. 14. f. 19. c. Idem deſignant paludes Ægypti. Exo. 7. c. 8. b. Idem etiam ſignificant paluſtria loca. Ezech. 47. c. Hic eſt lacus, quem aperit malus. Pſalmo 7. *Hie ſ.Iſa.14.& ſ. Eze.47. Aug.ſ.Pſ.7.*

Humiles. Paluſtria loca, vbi paſcebantur vaccę pingues, deſignare poſſunt humiles. Gen. 41. a. *Glo.int.ſ.Gen.41.*

Monaſterium. Stagnum quoque cùm ſit vndiquaque circunclusum, monaſterium deſignare poteſt, vbi verſantur monachi, vt piſces in aqua. *Ber.ſer.de S.Andrea.*

Doctrina Iudæorum. Stagna arefacta doctrinam Iudæorum ſignificant, quę apud illos aruit, cùm non amittant aquas ſenſuum ſpiritualium. Iſa. 41. e.

Doctrina hæretica. Lacus detritus, doctrinam hæreticam, & adinuentiones hominum ſignificare poteſt, ſicut lacus inter duos muros, ſunt traditiones phariſæorum, & hæreticorum. Iſa. 22. c. Et lacunæ ad capiendos piſces ſunt machinamenta hæreticorum. Iſa. 19. b. Vbi Septuaginta interpretes Ζύθον dixerunt, quod eſt genus turbidę potionis ex frugibus & aqua, ſic eſt turbida doctrina hęreticorum. *Hie.ſ.Iſa.41. Hie.ſ.Iſa. 22. 19.*

Lædere, vide Nocere.

Lætari, vide Exultare.

Læua, quære Siniſtra.

Læuigare, Dolare, Limpidus.

LÆuigare, eſt complanare, & polire, & læue facere. Eſt autem læue, quod habet ſuperficiem æqualem, omni aſperitate ſemota. Dolare etiam eſt dolabra ſiue aſcia læuigare.

Sancti. Iudæi. Opera bona. Læuigata tigna, ex quibus compacta eſt arca diluuii, Sanctos ſignificare poſſunt, omni vitiorum aſperitate nudatos: ex quibus conſtituitur eccleſia. Gene. 6. c. Eze. 21. b. Eoſdem deſignant dolati lapides templi. 3. Reg. 5. d. 6. a. Et dolati remi. Ezec. 27. a. Poſſunt etiam ligna læuigata Iudæos ſignificare per legem fabricatos, & læuigatos. Item opera bona per fabricam virtutum ad rectitudinem redacta. *Hie.ſ.Eze.27. Beda ſ.Gen.6 Lyra.ſ.Gen.6.*

Doctores ſancti. Limpidiſſimi lapides, quos ſumpſit Dauid aduerſus Goliath. 1. Regum 17. e. dici poſſunt doctores ſancti, quorū conuerſatio minimè eſt aſpera, & comprehendi nequit, & tamen apti ſunt ad vincendum diabolum. Ipſi ſunt læuigati lapides calce. Deuteron. 27. a. in quibus ſcribitur lex Dei. *Cyril.ho.3. Glo.ord.ſ.Deut.27*

Mitigari motus interiores. Læuigata ligna poſſunt etiam mitigationem interiorum motuum deſignare, qui iam mēti nullum exhibeant aſperitatis negocium. Geneſ. 6. c. *Lyra.ſ.Gen.6.*

Auferens Deus Prophetas. Dolauit Deus in Prophetis, populum videlicet, quando ab eis abſtulit Prophetas. Hoſe. 6. b. *Hie.ſ.Hoſe.6.*

Laganum.

Laganum, eſt placentæ genus ex farina, & aqua ſubactum, additis aliis condimentis, & iure, ſeu oleo.

Chriſtus. Lagana oleo lita, Chriſtum in cruce lachrymantem, & oleum miſericordiæ Patri offerentem, deſignare poſſunt. Leui. 8. e.

Exempla. Doctrina legis et Prophetarum Confeſſores. Significant etiam exempla viuendi, & doctrinam legis & Prophetarum, & etiam Confeſſores inducentes alios ad lachrymas. Exo. 29. a. Le. 2. b. 8. e. Num. 6. c. Dicuntur lagana oleo tantùm lita, quia in prophetis plus apparet minarum, quàm miſericordiæ. *Iſyc.ſ.Leui.2.7.1.*

Lagena, Laguncula, vide Hydria.

Laicus, vide Prophanus.

Lais.

Lais, id eſt, leo, ciuitas non procul à Sidone, quæ & Leſem dicebatur, quam cepit tribus Dan, & ibi fixit ſedem: vocataque eſt LeſemDan. Ioſu. 19. e. Iudi. 18. b. Poſtmodum à Philippo Tetrarcha vocata eſt Cæſarea, quæ à Græcis Paneas dicitur, & nunc corrupto vocabulo aiunt dici Belneam. Sita eſt in Phœnicia ad radices Libani, vbi Iordanis fontes iungūtur. Fuit

hæc patria mulieris, quæ à ſanguinis profluuio liberata eſt tactu fimbriæ Chriſti. Et in huius agro confeſſus eſt Petrus Chriſtum filium Dei viui.

Lambere, Lingere.

LAmbere, eſt lingua leuiter aliquid tangere, quaſique fricare, vt canes lambunt vlcera, & lambentes bibunt aquam. Idem eſt lingere.

Ori. ſ. Iudi. ho. 9. Lambentes milites Gedeonis aquam, deſignant eos, qui non pleno ore voluptates mũdanas & corporeas hauriunt, ſed ſolùm quantum neceſſitati naturæ ſufficit. Lambentes autem manu & lingua, deſignant perfectos verbo, & opere. Iudi. 7. b. *Parcè ſumentes voluptates. Perfecti verbo, & opere.*

Gre. 31. mor. 36. Hie. ſ. Iob. 39. Lambentes ſanguinem pulli aquilæ. Iob. 39. d. deſignant paruulos in eccleſia, qui paſſionis dominicæ infirma venerantur, donec adoleſcant ad ſolidiorem cibum capiendum. Vel ſunt diſcipuli diaboli liuore inuidiæ tabeſcentes, & aliorum facta calumniantes. *Venerantes paſſionem Chriſti.*

Hie. ſ. Iſa. 49. Lingunt Reges puluerem pedum Sion. Iſa. 49. f. quum Apoſtoli, & prædicatores à mentibus fidelium: quicquid terreni operis inhęſerit, delere curant. *Immundi. Delentes affectus terrenos.*

Arn. ſ. Pſ. 71. Amb. 2. de pæni. 12 Gre. 20. mor. 12 Lingentes terram inimici. Pſ. 71. ſunt qui conuertuntur, & ſe ſubiiciunt fidei. Vel in malũ, ſunt dæmones, qui corpus humanum affligunt, non permiſſa eis poteſtate in animam, quia ſerpens comedit terram. Gen. 3. c. Lingunt etiam terram, qui quum ea quæ appetunt, rapere nequaquam poſſunt, blandis ſermonibus quaſi mollitie dulcedinis, cõcupita abſtrahere conantur. *Hie. ſ. Mich. 7* Et lingunt puluerem, qui vitiis adhærent eis delectati. Mic. 7. b. *Subiicientes ſe fidei. Appetentes aliena. Adhærentes vitiis.*

Amb. ſ. Luc. 16. Au. epi. 137. Lingentes canes vlcera Lazari. Luc. 19. e. deſignare poſſunt gentiles Paulo fauentes. Vel ſeculares & mundanos, qui gaudent, cùm viros religioſos & pios in aliquod vitium incidere viderint, & inde omnes ſimiles eſſe iudicant. *Fauentes Gentiles Paulo. Gaudẽtes de lapſu religioſorum.*

Lamech.

Glo. ord. ſ. Gen. 4. Lamech, id eſt, pauper, vel humiliatus, aut percuſſus, filius Mathuſael, qui habuit duas vxores, & occidit virũ, & puerum, virum aiunt Hebræi fuiſſe Cain. Gen. 4. d. Peccatum eius deſignat peccatũ mundi, cuius vltio datur ſeptuagies ſepties, quia poſt 77. generationes venit Chriſtus, qui abſtulit peccatum mundi. *Peccatũ mundi.*

Beda ſ. Gen. 4. Secundum quòd habuit duas vxores, deſignare poteſt Chriſtũ cum duabus eccleſiis. Vel in malum, hæreticum cum duabus etiam eccleſiis. *Chriſtus. Hæreticus.*

Lamentari, *vide Flere.*

Lamia.

Ludoui. Celius lib. 19. cap. 5. LAmiæ dicebantur olim mulieres, quæ ſtrigum inſtar infantium ſanguinem ſugebant, vel ipſæ erant ſtriges: Vel ſecundum aliquos, ſunt dæmonum quædam phantaſmata, quę laruæ appellantur: & lemures, & à nõnullis etiam Empuſæ: eſſeque aiũt ad amorem & venerem propenſas, & carnes humanas, maximeque formoſorum eſurienter appetere: ideoque libidinis cupiditate allicere eos, vt poſtea deuorent. Atque ita deſignant dæmones libidinis præſides. Iſa. 34. d. *Dæmones libidinis.*

Gre. 19. mor. 11. & 33. mor. 32. Lamia quoque fertur eſſe animal faciem habens mulierem, aut humanam, infernè verò pedes equinos, & poteſt deſignare duplicitatem, & fictionem Iudæorum, hypocritarum, & hæreticorum, qui rationem prætendunt humanam, ſed finem habent brutalem. Et hypocritæ in prima facie quod oſtendũt, quaſi ex ratione ſanctitatis eſt: ſed beſtiale eſt corpus quod ſequitur, quia valde iniqua ſunt, quę ſub boni ſpecie moliuntur. *Duplicitas Iudæorum, hypocritarum, & hæreticorum.*

Lamina, Bractea.

LAmina, eſt metalli cuiuſuis fruſtũ, cuius craſſitudo attenuata eſt & in latitudinem ducta. Bractea verò eſt ſubtilior lamina.

Ori. ſ. Exo. ho. 9. & ſ. Leui. ho. 6. Hie. de veſ. facer. Iſy. ſ. Leui. 8. Phil. de vita Moſis & de mig. Abraha Fur. form. ſpiri. 10 Rup. 4. ſ. Exo. 23. Lamina aurea in fronte pontificis, quæ ab Origene petalum dicitur, in qua erat ſcriptum nomen Dei, deſignare poteſt confeſſionem diuinitatis: vel diuinitatem in Chriſto, vel ipſum Deum habendum in fronte, vt gubernet animam: vel diuinam prouidentiam, vt videlicet indicet lamina omnia Dei prouidentia gubernari, vel deſignat ſcientiam de Deo omnes alias ſuperantem, vel quia in fronte eſt, indicat præſentem Dei memoriam habendam. Inſinuat etiam initia rerum ab inuocatione Dei eſſe ſumenda, & iuxta Philonem, deſignat ideã idearum. Eſt etiam crucis præfiguratio, quæ in fronte Chriſti fuit, quia non erubuit pro nobis crucis ignominiam pati, vnde & nos præfigimus illam in fronte. Exo. 28. g. 29. a. 39. e. Le. 8. b. Deſignat etiam gloriam, & honorem in capite Redemptoris. *Confeſſio diuinitatis. Diuinitas in Chriſto. Deus. Diuina prouidentia. Scientia de Deo Memoria Dei. Idea idearum. Crux. Gloria Chriſti.*

Glo. int. ſ. Exo. 26. Laminæ aureæ, deſignare poſſunt ſenſus ſpirituales. Exo. 37. d. f. 39. f. *Sẽſus ſpirituales*

Laminæ verò argenteæ, prædicationem diuinorum. Exo. 27. c. Laminę quoque æneæ, inſtantem prædicationem doctorum. Exo. 27. a. 38. a. *Prædicatio.*

Glo. ord. ſ. 3. Re. 6 Laminæ aureæ tegentes tabulas templi. 3. Regũ 6. c. deſignare poſſunt charitatem ornantẽ fidem & opera, ſeu latitudinem charitatis de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Deſignant etiam gloriam æternam, quæ ſanctis veteris ac noui teſtamenti datur. *Charitas. Gloria cæleſtis.*

Hie. ſ. Iſa. 30. 40. Laminæ ſculptilium, deſignare poſſunt errores hæreticorum, & laminæ argenteę eloquẽtiam eorundem. Iſa. 30. e. 40. e. *Errores, et eloquentia hæreticorum.*

Gre. 19. mor. 26. Lamina plumbi. Iob. 19. d. eos deſignare poteſt, quos auaritiæ pondus grauat, quibus per increpantem Prophetam dicitur. Pſ. 4. Filij hominum vſquequo graui corde? *Auari.*

Apparēs bonum

Laminæ ferreæ Chartilaginis Behemot. Iob.4.b.deſignant eos, qui ſpeciem habent rectitudinis,per quam in culpa diutius tenentur.Hinc eſt quòd nonnunquam hi, qui quaſi viam ſanctitatis appetunt, in errorem lapſi tardius emendantur. Rectum quippe exiſtimant eſſe quod agunt,& ſicut excolendæ virtuti,ſic vitio perſeuerantiam iungunt. Deſignant etiam eos,qui debiliores ſunt in corpore Antichriſti,qui ad perpetranda mala nequiores exiſtunt, qui non ferro tantummodo,ſed laminis ferreis comparantur, quia dum ſe circunquaque in crudelitate dilatare ambiunt,quaſi in ferri ſe laminas extendunt. [Gre.32.mor.22.23.7.]

Lampas.

Chriſtus. Spiritusſanctus. Dona Spiritusſancti.

LAmpas idem eſt quod fax,à ſplendendo Græcè dicta. [Hier.ſ.Iſa.62.& Iob.12.]

Lampas Chriſtum ſignificare ſolet,qui eſt lux mundi.Zac.4.a.Et ipſe prodiit in mundum,vt lampas accenſa.Iſ. 62.a.Ipſe eſt lampas cōtēmpta apud cogitationes diuitum Iudæorum.Iob.12.a.Poteſt & lampas deſignare Spiritumſanctum, & ſeptem lucernæ ſeptem eius dona.Idem ſeptem lampades.Apoc.4.b. [Gre.10.mor.30. Rup.1.ſ.Zach.4.et 3.ſ.Apo. Amb.1.de ſpiritu ſancto.15.]

Gratia.

Lampas,gratiam ſignificare poteſt,quæ animam illuſtrat. [Ori.ſ.Iudi.ho.9.]

Virtutes Martyrum. Lux operum. Miracula. Inſignesvirtute, & exemplo.

Lampades militum Gedeonis,quę ſplenduerunt fractis lagenis.Iudi.7.e.deſignare poſſunt virtutes Martyrum,& lucem operum,quibus animæ ſplendent: ideo habentur in manibus. Matt.25.a.Luc.12.c.Lucernę ardentes in manibus veſtris.Deſignant etiam miracula Sanctorum,quæ reſplenduerunt fractis lagenis,hoc eſt,poſt mortem eorum.Exo. 20.c. Lampades etiam ſunt,qui exempla virtutis aliis præbent, & lumen boni operis per vitam, & verbum errantibus demonſtrant.Eze.1.d. [Hil.ſ.Mat.ca.27 Au.q.in Iud.49.et de ver.do.ſer.22.et epi.120.& 31.q.59 Gre.30.mor.13.& ho.12.et ſ.Eze.ho.5 Beda ſ.Exo.19.]

Lex Dei.

Lampas legem Dei,& fulgorem veritatis,præcipuè euangelicæ ſignificare poteſt.Exo.20. c.Eze.1.d.Matt.25.a. [Ori.ſ.Matt.ho.32 Hie.ſ.Eze.1]

Organa ſenſuū.

Lampades etiam dici poſſunt organa ſenſuum,præcipuè viſus : qui deſeruiunt animæ ad cognitionem ſenſibilium.

Simplicitas iuſti

Lampas contempta apud cogitationes diuitum,dicitur iuſti ſimplicitas. [Gre.10.mor.29.]

Lampas quidem,quia interius lucet.Contempta vero, quia exterius non lucet. Intus ardet flamma charitatis,foris nulla gloria ſplendet decoris.Lucet ergo & deſpicitur : quia flagrans virtutibus abiectus æſtimatur.Iob.12.a.

Separatio in iudicio. Diuinæ virtutes

Lampas ignis tranſiens inter diuiſiones animalium,quas fecerat Abraham.Gen.15.d.deſignare poteſt ſeparationem bonorum,& malorum futuram in die iudicij. Vel diuinas virtutes tranſeuntes per medium rerum,& corporum. [Beda ſ.Gen.15. Phil. quis rerum di uin.hæres.]

Auditores Antichriſti.

Lampades procedentes de ore Leuiathan.Iob.41.b.deſignant perfidiam auditorum Antichriſti:qui quaſi per ſapientiam lucebunt,& inde per nequitiā concremabunt.Et aſpectus dæmonum erunt quaſi lampades in iudicio, quia adhuc ſpirabunt veterē furorē. Nahū 2.b. [Gre.33.mor.35. Hie.ſ.Nahum 2.]

Inuidia. Amor Dei.

Lampades ignis,deſignant etiam inuidiam,& peruerſam æmulationem.Cantic.8.b.Vel è diuerſo,magnam vim dilectionis,quæ nullis perſecutionibus extingui valeat. [Gre.ſ.Cant.8. Rup.ſ.Cant.7.]

Lamuel.

Chriſtus.

Lamuel,id eſt,illis Deus,vel cum illis Deus,aut cum quo eſt Deus, nomen videtur regis. Pro.31.a.Deſignat autem Chriſtum,in quo re vera eſt Deus. [Rup.2. de glorific. Trini.13.]

Lana.

Mundicies animæ.

LAna,eſt quæ ab ouibus detondetur,aut deciditur ad veſtes conficiendas.

Lana alba,mundiciem animæ ſignificare poteſt, quam habemus ex velleribus agni,IeſuChriſti.Iſ.1.c.In capillis verò deſignat baptizatos eſſe oues Chriſti.Apoc.1.c.Dan.7.c. [Hie.ſ.Iſa.1. Au.ſ.Apoc.ho.1. Hie.& Au.ſ.pſ.147 Rup.1.ſ.Apo.]

Mundati verbo Dei. Verba Dei.

Sicut lanam dat Deus niuem.Pſ.147.quando verbo Dei mundantur, & operiuntur, qui prius erant in ſordibus,& fiunt apti ad calefaciendum, & vt ſint cum eccleſia veſtis Chriſti. Lanæ comparantur capilli Chriſti,quia vt ex lana in filum redacta,fit veſtis, ita ex verbis cōtexta eſt ſcriptura.Apoc.1.c.

Simplicitas.

Lana ſimplicitatem ſignificare poteſt in veſte ex lana,linoque contexta.Deut.22.b. [Gre.8.mor.39.]

Opera pietatis

· Lana etiam referri poteſt ad bona opera temporalia,quæ non debent eſſe ſine lino.Pro.31. b.pietatis & ſimplicitatis opera,quæ proximis impendimus. [Aug.ſer.217. Beda ſ.Pro.31.]

Perfectior virtutis ſtatus.

Lana veſtis,perfectiorem ſtatum virtutis deſignare poteſt,quæ amplius calefacit, quàm linea.Leui.13.g. [Iſy.ſ.Leui.13.]

Conuerſatio carnalis.

Lanea veſte non vtuntur ſacerdotes in templ o.Eze.44.e.vbi deſignari videtur conuerſatio carnalis contraria puritati lini. [Hie.ſ.Eze.44.]

Temporalia. Honor à ſubditis acceptus.

Lanę ouium,quibus operiuntur mali paſtores, multiplicem veſtium varietatem, quam à ſubditis accipiunt,ſignificare poſſunt.Ezechiel.34.a. Vel deſignant honorem,quem à ſubditis accipiunt,quia veſtis tegit nuditatem. [Hie.ſ.Eze.34. Aug.de paſto.3. Cyril.7.ſ.Ioan.5.]

Doctrina hæreticorum & Philoſophorum.

Lana hæreticorum, eſt de ſcabidis ouibus. Hoſe.2.b.Hanc lanam deuorat tinea. Iſ. 51. c. Lanæ coloris optimi,quæ deferuntur in Tyrum,deſignare poſſunt doctrinam Philoſophorum,quam miſcent hæretici ſuis erroribus.Eze.27.d. [Hie.ſ.Hoſe.2.]

Lancea,vide Haſta.

Languere,quære Infirmari.

Lapathes.

Lapathum oleris genus, quod Latine rumex dicitur: habet acrimoniam quandam: & valet ad ſoluendam aluum. Pro hac herba videtur ſumi. Iudith. 10. b.

Lapidoth.

Lapidoth. i. fulgur, maritus Debora propheti dis, typus eſt populi Iudæorum, qui conmactus eſt legi Iudi. 4. b. *Iudæi.*

Lapis, Petra, Saxum, Scopulus, Rupis, Silex, Calculus.

LApis, qui & petra dicitur, generale nomen eſt, includens etiam gemmas & ſaxa, quanquã lapides ſecundum aliquos, ita diſtinguuntur à ſaxis, vt lapis mitior ſit, minorque ac tenerior. Saxum autem maius, aſperius, duriuſque. Scopulus autem eſt ſaxum eminens. Rupes vero eſt mons ſaxeus præruptus. Petra autem idem eſt propriè, quod rupes, licet etiam pro lapide, aut ſaxo ſumatur. At ſilex, eſt lapis durus, à quo ignis excuti ſolet. Calculus autem eſt paruulus lapis, qui ſine pedis læſione calcatur. Sed quantum ad allegoriam ſæpe hæc vocabula confunduntur. Eſt autem præcipuus vſus lapidum ad ædificia, & teli vice deſeruiunt aduerſus hoſtes.

Petra interdum pro Deo patre accipi poteſt, qui eſt fortis & omnipotens, & ſupremum omnium cõfugium, & ipſe eſt petra, vnde fluxit aqua, hoc eſt, Filius, qui eſt Patris ſapientia. Exo. 17. b. Num. 20. b. *Deus pater.*

Lapis frequenter pro Chriſto, qui eſt Verbum Dei, & ſapientia Dei, ſumi ſolet, & interdum pro eius humanitate. Vt ſaxum vnde manat oleum, eſt diuina ſapientia. Deut. 32. b. Et lapis ſuppoſitus capiti Iacob, eſt Chriſtus. Gen. 28. d 49. c. Et lapis, quo puteus claudebatur, eſt eius humanitas, in qua latebat diuinitas, eſt Spiritusſanctus nondum datus, & myſteria. Ge. 29. a 31. b. Exo. 4. f. 17. b 33 d. Et ipſe eſt lapis angularis, qui vtrunque populum coniũxit, & vitam actiuam & contemplatiuam in ſe copulauit. Pſ. 117. 60. 103. 136. 140. Nume. 20. a. 24. d. Cant. 2. d. Matt. 7. d. 21 d. Idem dicitur lapis offenſionis & petra ſcandali, in quem offenderunt Iudæi, nolentes in eum credere. In eum offendit Paulus, quando conuerſus eſt. Iſa. 2. c. 8. c. 28. d. 12. a. 48. d. Pro. 30. d. Acto. 4. b. Roma. 9. g. 1 Corint. 10. b. Epheſ. 2. d. Et lapis ſub quercu, eſt Chriſtus in cruce. Ioſu. 24. f. Et lapidei cultri, quibus facta eſt ſecunda circuncitio, Chriſtum deſignabant. Ioſu. 5. a. Ipſe eſt lapis magnus, in quo poſita eſt arca. 1. Regum 6. c. Et lapis adiutorii, quem poſuit Samuel inter Maſphat, & Sen, eſt ipſe Chriſtus iudex inter bonos & malos, & defenſor contra dæmones. 1. Regũ 7. c. Et lapis, quo percuſſus eſt Goliath, eſt Chriſtus, quo percuſſus eſt diabolus. 1. Regum 17. f. Et petra, ſuper quam Gedeon obtulit ſacrificium, eſt ipſe Chriſtus, per quem ſacrificia noſtra accepta ſunt Deo. Iudi. 6. d. 1. Regum 14. c Zac. 3. d. 4. c. Et petra vnde exciſi ſunt fideles, eſt Chriſtus, vel eius ſepulchrum, vnde reſurgens multos filios genuit Iſa. 51. a. Vt petra duriſſima poſita eſt facies Chriſti, quia fortiter iniurias ſuſtinuit. Iſaiæ 33. c. 50. a. Ipſe eſt lapis abſciſſus de monte ſine manibus hominũ. Dani. 2 g. Iob. 29 a. 38. a. Et petra, qua operitur puteus, & qua quod in lege velatum eſt, in aduentu Chriſti eſt reuelatum Gene. 29. c. Limpidiſſima quoque petra, in quam cecidit ſanguis effuſus ab Hieruſalem, eſt Chriſtus, per quem manifeſtantur omnia peccata. Ezechiel 24. b Lapis ſtanneus, Chriſtus, aut eius caro. Zacha 4. c. Ipſe eſt ſilex, ad quem Deus extendit manum ſuam, cum eum incarnari fecit. Iob. 18. b. Et petra fundens riuos olei. Iob. 29. a. Et petra, in qua Deus exaltat fideles. Pſalm. 26. 60. Et petra percuſſa, & conuerſa in fontes aquarum. Pſ. 77. 80. 113. Ipſe eſt lapis clamans de pariete. Haba. 2. c. Et lapis candidus, quo induti erant angeli. Apo. 15. Et lapis precioſus. Apo. 21. c. *Sapientia Dei. Chriſtus. Humanitas Chriſti.*

Lapides, aut petræ fixę, ſunt angeli in bono firmati. Iob. 6. c. Et ipſi ſunt petrę & prærupti ſilices. Iob 39. d. qui quamuis non integri, ſed tamen in proprio ſtatu fixi, cadente cum ſuis angelis diabolo, remanſerũt. Integri quidẽ manẽt pro qualitate meriti, ſed pro numeri quãtitate prærupti. Ipſi dicũtur lapides igniti. Eze. 28. c. Et lapides precioſi, ſũt nouẽ ordines angelorũ. *Angeli.*

Lapides duodecim educti ex flumine, ſunt duodecim Apoſtoli ex Iudæis aſſumpti. Ioſu. 4. b Iere 16. d. Matt. 16 c. Ipſi ſunt lapides impoliti, ex quibus fit altare. Ioſu. 8. f. Et lapides duodecim in altari, quod curauit Elias. 3. Reg. 18. c. Et lapides precioſi in fundamento tẽpli, Apoſtoli in fundamento eccleſiæ iuncti Chriſto. 3. Reg. 5. d. Et petræ ſuper quas non currũt equi, ſunt Chriſtus & Apoſtoli, in quibus non eſt locus diabolo. Amos 6. d. Iob. 5. d. 24. b. 39. d. Ipſi ſunt lapides precioſi, ex quibus fit corona Chriſto. Pſa. 20. *Apoſtoli.*

Lapides ſanctuarii, ſunt maiores & fortiores in eccleſia, & viri eccleſiaſtici ordinis. Thre. 4. a. Et lapides, fundæ, ſunt doctores. Iob. 41. b. Qui ad virtutem alios inſtruunt, & hoſtes feriunt. Vnde & Goliath, immaniſſimus ſaxo fundæ moritur. 1. Re. 17. f. quia ſingulari Sanctæ eccleſiæ lapide diabolica celſitudo ſuperatur. *Maiores eccleſiæ. Fortiores. Eccleſiaſtici. Doctores.*

Lapides Sion, qui placuerunt ſeruis Dei, ſunt Prophetæ grati Apoſtolis. Pſ. 101. Et lapides, qui ſunt locus ſapphyri, ſunt Patriarchæ & Prophetæ. Iob. 28. a. Ipſi ſunt lapides, vnde dant voces volucres. Pſalm. 103. Summi etiam ſilices, ſunt Patriarchæ excelſi fide, & fortes virtute Numer. 23. b. *Prophetæ. Patriarchæ.*

Petræ, in quibus ibices pariunt, ſunt ſancti, vel Sanctorũ exempla, quæ aſpiciẽtes minores accenduntur ad bene operandum. Eoſdem deſignãt petræ, in quibus manet aquila. Iob. 39. a. *Sancti.*

Et lapides quadrati ex quibus fiunt altaria, ſunt ſancti. Ezechiel. 40. f. Zach. 9. d. Eccl'tæ. 10. b. 3. Regum 5. d. Saxum transfertur de loco ſuo, cùm mens ſancta, cuius locus iuſtitia fuerat, ſubitò transfertur in culpam. Iob. 14. d. Et lapides congregati, dici poſſunt fideles in eccleſia collecti, & qui ſunt imitatores Chriſti, qui lapis eſt. Gen. 31. f. Iere. 16. d. Et petræ, fixæ ſunt cōſtantes & fortes. Iob. 7. b. Et lapides impoliti ſunt purè & ſanctè viuentes. Ioſu. 8. f. Et nō ſecti, ex quibus fit altare. Exo. 2. d. Et petra, ſuper quam ædificatur eccleſia, dici poteſt quilibet fidelis, quatenus pars eſt ipſius ædificij. Matt. 16. c. Et lapides in aceruo, ſunt fideles ex diuerſis Gentibus vniti in eccleſia. Iſa. 17. a. Et lapides, quibus ornatur & roboratur eccleſia, ſunt Sancti. Iſa. 54. c. Et lapillis arenæ comparantur credentes. Iſa. 48. d. Et lapillus non cadens in terram eſt fidelis, qui ſaluatur. Amos 9. c. Lapides regionum dicuntur electi, qui tanquam lapides viui ſuperædificantur in eccleſia. Iob. 5. d. 1. Petri 2. a. In ſimilitudinem lapidis durantur aquæ, quando infirmus quiſque per acceptam deſuper tolerantiam paſſiones ſui Redemptoris imitatur. Iob. 38. c. Lapides autem excauant aquæ, cùm bonam duritiam mentis abſorbent aſſidua & mollia blandimenta libidinis: & lentum atque ſubtile vitium corrumpit durum & forte propoſitum mentis. Iob. 14. d. 24. b. 28. a. Lapideæ hydriæ, dicuntur fideles. Ioā. 2. a. non tam propter duritiam, quàm propter ſtabilitatem. Vel quia dura & aſpera eſt via, quæ ducit ad vitam: vel propter fortitudinē, ne facilè frangantur, & effundatur liquor gratiæ, qui in eis continetur. Vel lapideæ. i. Chriſtianæ à lapide Chriſto, vt ſint in fide Chriſti. Lapides ſeculi, qui ſunt opera Dei, ſunt iuſti. Pro. 16. b.

Fideles in eccleſia. Fortes. — *mo. 12. & ſ. Eze. ho. 12. 21. & ſ. Pſ. 101. Hie. ſ. Eze. 40. & ſ. Eccl'tæ. 10. Aug. ſ. Pſ. 101. Ori. ſ. Iere. ho. 12. et ſ. Matt. ho. 1. et ſ. Ieſu. ho. 9. Hie. ſ. Iſa. 17. 54. Gre. 29. mo. 28. et 6 mo. 21. et 11. mo. 11 & 16. mor 24. & 15. mor. 19. 29 Hie. ſ. Ephe. 2. Ber. ſer. 1. dominicæ 1. poſt oct. Epip. et ſer. paruo. 2. Beda ſ. Pro. 16.*

Eccleſia. Lapis ſuppoſitus Moſi oranti, ſignificare poteſt eccleſiam, quæ fundamentum eſt legis, & in qua lex requieſcit. Exo. 17. c. hęc fundebat riuos olei in Pentecoſte. Iob. 29. a. — *Hie. ſ. Iob. 31. Gre. ho. 33.*

Homines. Lapides poſſunt quandoque permixtim electos & reprobos ſignificare, vt cùm. Iob. 8. d. ſcirpus, hoceſt, hypocrita dicitur inter lapides commoraturus: vbi nuda appellatione dicūtur lapides, & non additur, viui, aut aliud ſimile. Diſtinguuntur enim ſecundum quod ſunt lapides quidam, qui voluuntur ſuper terram, læues, politi, & rotunditate ſua rotatum curſibus ſimiles. Sunt & alii, quos Propheta iubet tolli de via, ne ambulantiū in eos, offendant pedes. — *Beda ſ. Exo. 17. Gre. 8. mor. 35 Hu. de manſ. o.*

Gentiles. Ignorantes. Lapides, qui mutantur in ferrū, ſunt gentiles: vnde ſuſcitantur filij Abrahæ, & etiam inſipientes & ignorantes. Eccl'tæ. 3. a. Iſa. 60. c. Matt. 3. b. 7. b. Luc. 3. b. Et petræ ſciſſæ in morte Chriſti, ſunt corda Gentilium per fidē, & pœnitentiam ſciſſa. Matt. 27. f. Et lapides ſunt, qui clamabunt tacentibus Iudæis. Luc. 19. f. Et lapideum monumentū ſunt Gentiles venientes ad fidem. Matt. 27. g. — *Hier. epiſt. ignota. vultu. & ſ. Gal. 3 & ſ. Eccl'tæ. 3. Ori. ſ. Ier. ho. 14. & ſ. Luc. ho. 22. Amb. ſ. Luc. 19.*

Corda gentilium. Cor durum. Et lapis ſolutus calore, eſt cor durū, atque à diuini amoris igne alienum ac frigidū: quod dum eodem diuini amoris igne tangitur, in feruorem ſpiritus liquatur, vt ad ſequentem vitam deſideriorum æſtu ardeat, quam prius audiens inſenſibilis manebat. Iob. 28. a. Ezech. 11. d. Gentiles etiam ſunt ſilex, in quo ſacra eloquia ſculpuntur, quando fidē ſuſcipiunt. Iob. 19. b. Pſa. 113. Nahum 1. b. Petra, in quam quis ingreditur, eſt cor durū, quod penetrat, cùm quis reſipiſcit. Iſaiæ 2. c. — *Hil. ſ. Mat. ca. 6. 33 Gre. 18. mor. 16. 20. 22. & 14. mo. 16 Arn. ſ. Pſ. 113. Cle. Ale. adhor. ad gentes.*

Doctores gentiū. Potentes ſeculi. Rupes, vbi ſtant onagri, dici poſſunt doctores Gentiliū. Ier. 14. a. Vel ſunt ſummæ poteſtates huius mundi, in quibus confiſi ſunt Iudæi. — *Gre. 31. mor. 22. Gre. 23. mor. 18.*

Ruth. Petra deſerti vnde emiſit Deus agnū. Iſa. 16. a. fuit Ruth Moabitis: ex cuius progenie natus eſt Chriſtus. Volunt aliqui ſumi ibi petram pro metropoli Arabiæ petrææ. — *Hie. ſ. Iſa 16.*

Abraham. Petra vnde exciſi ſunt Iudæi, eſt Abraham. Iſa. 51. a. qui fuit fortis & firmus in fide. In huius petrę ſciſſuris dicitur habitare Edom, id eſt, Iudæi. Abdi. a. — *Hie. ſ. Iſa. 51. Rup. ſ. Abdi. Hie. ſ. Zac. 12.*

Iudæa. Eccleſia. Lapis oneris, dicta eſt Hieruſalem. Zac. 12. a. idque iuxta morem Paleſtinæ, vbi in viculis, oppidis, & caſtellis rotundi ponebantur lapides grauiſſimi pōderis: ad quos ſe iuuenes exercere ſolebant, & eos pro varietate virium ſubleuare, alij ad genua, alij ad vmbilicum, alij ad humeros & caput, nonnulli ſuper verticem, rectis, iunctiſque manibus, magnitudinem virium demonſtrantes. Et in arce Athenienſium erat ſphæra ęnea grauiſſimi ponderis, qua aiebant athletarum fortitudinem comprobari, nec prius ad agonem quemquam deſcendere, quàm ex leuatione ponderis ſciatur quis cui debeat comparari. Hieruſalem ergo erat lapis oneris erga ſuos perſequutores: quia non impunè erant ipſam perſequuturi. Et eſt typus eccleſiæ, quam ſubleuant quidem perſecutores pro ira Domini, qua corripit peccatores. Verū ipſi non erunt impuniti, Dei contra ſe gladio dimicante.

Iudæi. Lapis caliginis, dicitur populus Iudæorum, qui autorem vitę per fidem videre noluit, quē per prophetiam prædixit, qui & crudelitate durus fuit, & infidelitate nebuloſus. Iob. 28. a. Ipſi ſunt lapides, vnde ſumpſit Iacob lapidem vngendū, nempe Chriſtum, qui ex Iudæis aſſumptus eſt. Geneſ. 28. b. Et lapis immobilis, ſunt Iudæi obſtinati. Exod. 15. b. Lapideæ quoque tabulæ duriciam indicant Iudæorum. Exo. 24. c. — *Gre. 18. mor. 17. Beda ſ. Gen. 28. ſ. Exo. 15. 20.*

Verbum Dei. Diuina ſapiētia. Lapis ſuppoſitus capiti Iacob. Gen. 28. d. deſignare poteſt verbum Dei, quo mens ſuſtentatur. Et petra vnde elicitur mel, eſt diuina ſapientia. Deut. 32. b. Et petra acutiſſima, qua circunciſus eſt filius Moſis, eſt doctrina Spirituſſancti. Exo. 4. f. Et lapides alii, qui imponuntur loco lapidum leproſorum, ſunt dogmata veritatis deſtructis hæreſibus tradenda. Lc. 14. f. Et lapidei cultri, præcepta & doctrina Chriſti. Ioſ. 5. a. Et ſaxa, quorū loco lateribus vtebantur ædificantes turrim Babel, ſunt rationes verę, pro quibus hæretici falſas accipiunt. Gene. 11. a.

Sacra doctrina, & ſcriptura. Et lapides Siō, qui placent ſeruis Dei, ſunt libri ſacræ ſcripturę. Pſa. 101. His lapidibus obruitur peccator. Exo. 19. b. Lapides etiā quadri, ex quibus fiunt mēſæ ſacrificiorū, ſunt verba ſacrę ſcripturæ, quæ vbique ſtant, & ex nullo latere reprehenſibilia inueniuntur. Ezech. 40. f. Et — *Phil. de ſomniis, et quòd deterior potiori inſidietur. Tert. adue. Iudæos. Arn. ſ. Pſ. 101. Iſyc. ſ. Leui. 14. Beda ſ. Exo. 5. 19. Gre. ſ. Eze. ho. 21.*

Aug.ſ.Pſ.103. Ber ſer. de Dauid, & Goliath. Hie.ſ.Iob.41. Rup.ſ.Zac.9. Gre.33.mor.20. & ſ.Eze.ho.1. Hie.ſ.Iſa.22.

lapides vnde dāt voces volucres, ſunt ſcripturæ noui teſtamēti. Pſ.103. Lapides quinque quos accepit Dauid de torrēte aduerſus Goliath, deſignāt quinque libros legis, ſed vno lapide vicit, quia omnia redigūtur ad vnitatē charitatis. 1.Re.17.e. Vel ſunt quinque per tritū verbū ſacræ ſcripturæ: nēpe cōminationis, promiſsionis, dilectionis, imitationis, & orationis. Lapides quoque fundę, ſignificāt ſermonē prædicationis, quo diabolus percutitur. Iob.41.d. Za.9.d.

Petra, quæ eſt refugiū herinaciis, dici poteſt rudior doctrina, & pręcipue eorum, quæ ad humanitatem Chriſti ſpectant: quæ traditur ſimplicibus. Pſ.103. *Rudior doctrina*

Rup.ſ.Gen.26. Ori.ſ.Matt.ho.35. Au. de cate.hiza. Iudi.2. Pſ.53.9.61. & ſ.Iſ.93. & ſ.Ioan.trac.49.

Lapis tegens os putei, deſignat literam legis, quæ tegit ſenſus myſticos Gen. 29.a. Et traditiones phariſæorum. Et petra non habens firmamentum eſt litera legis. Iſ.22.c. Et lapideæ tabulæ, ſunt lex, quæ in lapide deſignat aſperitatem, & iugū graue ipſius legis, & etiam duriciam Iudæorum, qui eam impleturi non erant. Exo.31.d.34.a. Et petræ ſciſſæ, ſunt Prophetæ aperti. Matt.27.f. Et lapis monumenti Lazari, eſt onus legis. Ioan.11.e. In petra exaltamur, cū per legem tranſimus ad fidem. Pſ.26. oſtendunt ad lapidem, qui legis rei tenentur. Pſ.90. *Litera legis.*

Aug.ſ.Pſ.26. Amb.ſ.Luc.23. Au.2.Trinit.17. Beda ſ.Pro.30.

Petra, in qua exaltat Deus ſuos, eſt fides, cuius firmitate facit eminere confeſſionem eorū. Pſ.26. Et petra ſuper quam ſtetit Moſes, typus eſt fidei, in qua firmari debent fideles. Exo. 33.d. Et lapides templi cedro tecti deſignant fidem cum operibus. 3.Reg.6.c. Pro.30.c. *Fides.*

Ori.ſ.Matt.ho.27. & ſ.Luc.ho.38. Hie.ſ.Iſa.54. Gre.ſ.1.Reg.13. & 6.mor.6.

Lapides templi, ſunt virtutes in anima, & non relinquitur lapis ſuper lapidem, quū quis penitus à fide & virtutibus recedit. Matt.24.a. Mar. 13. a. Luc. 19.g. Et virtutes ſunt lapides ſculpti, quibus ornatur & roboratur eccleſia. Iſaiæ 54.c. Et petras aſcendimus, quando actū corporis in robuſta operatione locamus. 1.Regum 13.b. Sic. Iſa.33.e. Munimenta ſaxorum ſublimitas eius. *Virtutes.*

Iſi.ſ.Leui.16. Gre ſ.1 Reg.15 & 11. mor.8. Phil.de ſomniis.

Lapis ſuppoſitus Moſi oranti, fortitudinem ſignificat, quæ requiritur ad orandum & bene operandum, idque cum contemplatione cæleſtium, & feruore charitatis: quæ per Aarō, & Hur deſignantur. Exod.17.c. Et lapis vnctus à Iacob firmitatem mentis in bono deſignat. Geneſ.28 d.31.b. Dat Deus pro terra ſilicem, cùm infirmitas actionis in fortitudinem mutatur. Iob.22.b.39.a. Eze.3.b. *Fortitudo.*

Ricar.de S.Vict.de ſomnio.Nabu.27.29

Lapis abſciſſus ſine manibus hominū. Dan.2.g. deſignare poteſt timorē ex inſpiratione diuina prouenientē: qui creſcit in montem magnum, quum mutatur in magnam confidentiā. *Timor.*

Au.ſ.Apo.ho.2. Rup.1.ſ.Iſa.29. & 2.ſ.Apo. et de gloriſ.n.Trini.18.

Calculus candidus deſignare poteſt corpus per baptiſmū dealbatū: & corpus glorioſum. Apoc.2.c. Et calculus de altari eſt donum Spiritusſancti, quo mundantur peccata. Iſ.6.b. Vel poteſtas collata Petro ad remiſſionem peccatorum. *Corpus baptizati. Donum Spiritusſancti. Poteſtas Petri.*

Aug.ſ.Pſ.95. Gre.ho.39.

Lapis ſuper lapidem, eſt baptiſmus ſuper baptiſmum, ideo deſtruitur, cùm non ſit niſi vnicus baptiſmus. Mat.13.a. Sunt etiam cogitationes quæ diſſipantur, nec relinquitur ex eis lapis ſuper lapidem. Luc.19.g. *Baptiſmus. Cogitationes.*

Lyra.ſ.Gen. 28

Lapis ſuppoſitus capiti Iacob. Gene.28.d. deſignare poteſt labores religionis, qui duriciā quandam habent, quia non habetur ibi quies, niſi qualis eſt ſuper lapidem. *Labores religionis.*

Glo.int.ſ.Exo.19

Lapides aliquando deſignant duras obiurgationes, vt cùm peccantes lapidibus obrui iubentur. Exo.19.b.21.c. *Obiurgationes.*

Glo.ord.ſ.Thre.3

Lapides quadrati, dici poſſunt interdū tribulationes, & antiqui hoſtis perſecutiones Thre. 3.b. Exo.8.f. Et lapis dicitur eſſe ſuperpoſitus alicui, ad deſignandam difficultatem exeundi à tribulatione, vel ab inferis. Thre.3.f. Et lapides grandinis, ſunt ipſi perſecutores. Eze.38.g. *Tribulationes. Perſecutores.*

Hie.ſ.Ezec.13.& ſ.Iſa.10. Hie.ſ.Iſa 14.

Lapides grandinis, iram Dei, ſeu vim iræ, & vindictæ Dei ſignificare poſſunt. Iſa.30.g. Eze. 13.b.38.g. Petra etiam Oreb, Dei vindictam ſignificat. Iudi.7.g. Iſa.10.f. *Ira & vindicta Dei.*

Lapides laci, profundū inferni deſignare poſſunt. Iſa. 14.e. quia lapides ſolent eſſe in fundo. Idem eſt petra agri, de qua non deficit nix. Iere.18 b. *Infernus.*

Gre ſ.1 Reg.4.

Lapis adiutorii, dicitur à Iudæis alius Meſſias quē ipſi ſtultè expectant. 1.Regum. 4.a.5. a. *Meſsias.*

Hie.ſ.Eze.6.

Rupes, dicuntur, qui nullam habentes ſcientiam, & tantùm in conuerſatione fidentes, aliqua ſibi de ſcripturarum interpretatione præſumunt, habentes iuxta Apoſtolum, zelum Dei, ſed non ſecundum ſcientiam. Ezec.6.a. *Ignorantes.*

Rupes etiam ſignificant loca tuta, iuxta illud. Ier.4.g. Ingreſſi ſunt ardua, aſcenderūt rupes. *Loca tuta*

Rup.ſ.Amos 6.

Petræ, in quibus non poſſunt currere equi. Amos 6.d. auxilium inutile deſignant. *Auxiliū inutile*

Ricar.de S.Vict.de extermi. Mali. 32. Hie.ſ.Mar.16.

Lapides duodecim è flumine Iordanis educti, firmitatem virtutum deſignant, lapides verò in ipſum flumen miſſi, duriciam obſtinationis, quæ mergit hominem in infernum. Ioſ. 4. b. *Firmitas virtutum. Obſtinatio.*

Lapideum ſepulchrū Chriſti vndique tegens corpus, quietem contemplationis deſignat, in qua omnibus oblitis quieſcitur. Matt.27.g. *Quies contemplationis.*

Lapis ad oſtiū monumenti Chriſti Matt.27.g. Marc. 16.a. deſignare poteſt legem mortis, quæ etiam infantes in vtero tangit. Sed reuolutus eſt à Chriſto reſurgente, quaſi diceretur. Vbi eſt mors ſtimulus tuus? *Lex mortis.*

Aug.de verbis Domini.ſer.44. Gre 26.mor 31. Cyri.7.ſ.Ioan. 23. Beda ſ.Gen.29. Hie.ſ.Eze.11. Euch.q. in Eze.

Lapis ſuperpoſitus monumento Lazari, eſt vis dura conſuetudinis, qua premitur anima, nec reſurgere, nec reſpirare permittitur. Ioan 11.e. de hac Thre.3.f. Poſuerunt lapidem ſuper me. Et etiam obduratio ex conſuetudine inducta, quæ Deo, & monitis hominum reſiſtit. Et lapis operiens os putei, eſt duricies infidelitatis, quæ remoueri debet, vt ſuſcipiatur baptiſmus. Gen.29.a. Eſt & lapis, duricies cordis, contraria charitati. Luc.11.b. Matthæ.7.b. Et cor dicitur lapideum. Ezech.11.c. Exo.15.a.21.b. Iere.3.c. *Conſuetudo. Obduratio. Infidelitas.*

Gre ſ.1 Reg.14 Ori.ſ.Iere.ho.1

Scopuli prærupti, concupiſcentiam, & peccatum, quæ mentem, & corpus occupant deſignare poſſunt. 1.Re.14.a. Iob.39.d. quæ prædicatores non admittunt ad ſe. Et lapides domus *Concupiſcentia Peccatum.*

Occaſiones peccati.

leproſę eiiciendi,ſunt veſtigia,aut occaſiones peccati.Leu.14.e.Et lapides quadrati ſunt peccata,difficilè emendabilia,Thr.3.b.Et lapis monumenti Lazari,eſt onus peccati. Ioann. 11.e Iob 8.d.3.Reg.19.b.

Auaritia. — *Iſ.ſ. Leu.26. Gre.Nyſſ. de beatitudinibus.*

Lapis inſignis,qui erigitur,vt pro Deo colatur,deſignat auaritiam,& omne pretioſum,in quo vult quiſpiam ſui memoriam ſeruari.Leu.26.a.Et lapides , ex quibus conſulit diabolus fieri panes,ſunt omnia ſuperflua,quibus natura non eget.Mat.4.a.

Hæretici, & ſchiſmatici. Indurati. — *Orig ſ.Ioſue.ho.9. & 3.periar.1. Chry ſ.Ma ho.15 Hie.ſ Mich.1. & ſ Hab 2. Greg.ſ.in Can.1. tom.6.cap 14. Gre.mor.10. & 14 mor.2. Bed.ſ.Exo.20.*

Lapides ſecti,ex quibus nõ debebat fieri altare Domino,ſunt hæretici,& ſchiſmatici.Exo. 20.d.Ioſ.8.f.Et lapides leproſi,ſunt hæretici erroribus infecti,& ab eccleſia expellendi. Leu. 14.e.Et rupes quæ transferuntur de loco ſuo,ſunt doctores hæreticorum,ad eccleſiam tranſeuntes. Iob 18. a. Et lapides in aceruo Samariæ , ſunt hæretici cum ſuis erroribus diſſipati. Mich.1.b.Et lapides de pariete,ſunt ſtolida corda credentium hæreticorum doctrinis. Hab. 2.c.Zach.5.b.Eccleſiaſt.æ 10.b.Petroſa autem loca ſunt , qui per inſtabilitatem , & ignauiam non perſeuerant in bono,& indurati,& per malitiam ſaxei.Mat.13.a.Luc.8.a. Iob 8. c. 41.c. Pſalm.113.Lapides duri percuſſi non reddunt ſonitum: ſic fortes in malo percuſſi à Deo non edunt vocem confeſſionis.Iob 6.b.Hæc ſunt ſaxea vaſa Ægypti.Exo.7.d.

Hereſes. Idola. Superbia. — *Hie.ſ.Iſ.5.57. Ori.ſ.Exo.ho.6.& ſ.Ier.ho. 14. & ſ. Luc. ho. 21. & in diuer.ho.10. Aug.de verbis Domini ſer 29. Iſyc.ſ.Leu.14. Cle. Alex.ad hor. ad gentes. Hie.ſ.Eze.26. Rup.ſ.Ier 9 Gre.Nyſſ.de vita Moſis.*

Petræ imminentes,ſunt errores hæreticorum.Iſ.57.b.Et lapides leproſi, peruerſa dogmata.Leu.14.e.Lapides etiam quadri,ſunt rationes hæreticorum.Amos 5.c.Et lapides qui fiunt panes,ſunt hæreſes,quibus paſcuntur hæretici pro pane.Matt.4.a. Luc.4.a.Et lapis in oſtio monumenti,deſignat obſtacula fidei,quæ faciunt,vt nil rectum intret in cor.Mat.27.g. 28.a. Mar.15.d.Luc.27.a.Ioan:20.a.Et generaliter lapides duri,ſunt idola,& omnia, quæ Dei cultum impedire poſſunt.Iſ.5.a.Et lapides & ligna,ipſa idola. Et ſicut olim alligabant captiuos cadaueribus,vt cum eis putreſcerent , ſic diabolus lapidibus , & lignis , & cæteris miſero ſuperſtitionis vinculo viuos,vt dicitur,adducẽs,vna cum eis ſepelit, donec cum eis intereant. Petra etiam,in cuius foramine Ieremias abſcondit lumbare, defenſionem vitiorum & errorum deſignare poteſt.Ier.13.a Lapides,quos iactabat Semei in Dauid , ſunt maledicta & hæreſes infidelium in Chriſtum,& in eius membra.2. Reg 16.b.Et lapides altaris , qui ponendi erant,vt lapides cineris,deſignant cultum idololatriæ diſſipandum.Iſa. 27.c.In limpidiſſimã petram dicitur dari Tyrus.Ezechiel.26.a.quia hæreticorum errores ita confutabuntur, vt nõ ſit,vbi quiſquam herere poſſit.Rupes in quibus ſteterunt onagri,ſuperbiam,in qua ſtant Iudæi,deſignare poſſunt.Ier.14.a.Lapides quibus obruitur tangens montem,ſunt hereſes,quibus obruitur hæreticus.

Diabolus. — *Gre 18.mor.17. Hie.ſ.Iob 28. Ber.ſer.5.ſ qui habitat. Rup.1. Vict. verbi Dei.19.*

Lapis caliginis dicitur diabolus.Iob 28.a.Qui cum fortis & potẽs ſit per naturam , in qua eſt à Deo conditus:confidens per ſuperbiam in virtute ſua, & non in Domino Deo creatore ſuo,amiſit ſapientiæ lumen , & conuerſus eſt in ſtultitiam & caliginem tenebroſam. De eo dicitur Pſ.90.Ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.Ipſe eſt lapis angularis,id eſt princeps huius mundi:quem dimiſit Deus,quando eiecit è cælo.Iob 38.a.

Contemnentes legem,& monitores. Detractores. Increduli. — *Ori.ſ.Num.ho 23. & ſ.Mat.ho.19.20 Amb. 3.de Spiritu ſan.c.18.*

Lapidant Moſen,& prophetas,qui legem,& monitores contemnunt.Exod.17.b. Et lapidarunt agricolæ ſeruos à Rege miſſos,hoc eſt,ſacerdotes & Scribæ Prophetas.Mat.21. d. Sic dicitur terrena Hieruſalem lapidaſſe miſſos ad ſe. Mat.23. d. Et aliqui in eccleſia detrahendo lapidant ſacerdotes & miniſtros Chriſti.Et lapidant Iudæi Ieſum , hoc eſt , omnes increduli per duriciem incredulitatis:Ioan.10.f.

Punitio animæ peccatricis.

Lapidatur Hieruſalem tanquam adultera,quum anima recedens à Deo traditur dæmonibus punienda.Eze.16.e.23.g.

Punitio curioſorum. — *Gre.6.mor. 27.*

Lapidatur beſtia tangens montem.Exo.19.b.quum irrationalibus deditus deſideriis ad alta contemplationis indignè ſe erigens,ſed ſumma non ſuſtinens , ipſis ſuperni ponderis ictibus necatur.

Damnum tẽporale. — *Gre.15 mor.3.*

Lapidatur piger de ſtercore boum.Eccl.22.a.quum rerum temporalium damno percutitur,ex quo nimium affligitur,quæ tamen viri iuſti velut ſtercora contemnunt.

Lappa.

Cogitationes turpes. — *Hie.ſ.Hoſ.9.*

Lappa, eſt herbæ ſpecies quædam,capitula habens leuiter hamata,ideoque veſtibus adhęrentia:intra quæ ſemen cõtinetur.Hoſ.9.b.Significat turpes cogitationes, & inhærẽtia vitia.

Laqueare.

LAqueare dicitur camera,hoc eſt,pars ſuperior , aut tectum cubiculi & cœnationis conuexum,quod variis adornari ſolet ſculpturis , & coloribus. Vel ſunt laquearia trabes & ligna ipſius tecti.

Epiſcopi. Clerus. Dilectio proximi. Dona Spiritusſancti. Fructus ſpiritus. — *Ori.ſ.Cant.ho.3. Gre.ſ.Cant. 1. Ber.ſ.Can.ſer. 46*

Laquearia cupreſſina ſponſæ,ſunt epiſcopi in eccleſia.Cant. 1. d.Item bene inſtituti cleri, manſueti & diſciplinati mores,riteque adminiſtrata officia.Item dilectio proximi ornans eccleſiam.Et dona illa Spiritusſancti,quæ non ſunt neceſſaria,niſi ad ornatum animæ,& eccleſiæ,vt donum linguarum,& curationum,& prophetię,&c.Vel ſunt fructus ſpiritus, gaudiũ, pax, &c.3.Reg.6.d.

Similia vero hæreticorum. — *Hie.ſ.Ier.22.*

Laquearia cedrina hæreticorum ſunt , quæ habent ſimilitudinem veritatis , quam reuera non habent.Ier.22.d.

Voluptates. — *Hie.ſ.Agg.1.*

Laqueatæ domus,voluptatem & luxuriam ſignificant.Aggei.1.a.

Laqueus, Illaqueare, Pedica, Tendicula.

Laqueus, eſt vinculum ita nexum, vt pondere repreſſum claudatur & aſtringatur, ac violenter detineat quod intra ſe ceperit. Laqueus dicitur calamitas. Iob 18.b. Tenebitur plãta eius laqueo. Dolus. Pſ 9. In laqueo ſuo humiliabit eum. Inſidiæ. Pſal. 9 In laqueo iſto, quem abſconderunt. Periculum. Pro. 7.d Veluti ſi auis feſtinet ad laqueum. Scandalum. Ier. 5.f. Laqueos ponentes & pedicas. Supplicium. Pro. 29.a. Virum iniquum inuoluet laqueus.

Amb. ſ. Luc. 4. Aug. ſolilo. 16.

Multi ſunt laquei quacunque progredimur. Laquei in corpore, laquei in lege, laquei in pinnis templorum, in crepidinibus parietũ tẽduntur à diabolo. Laquei in Philoſophis, laquei in cupiditatibus. Oculus enim meretricis laqueus eſt peccatoris. Laqueus in pecunia, laqueus in religione, laqueus in ſtudio caſtitatis. Exiguis enim momentis mens inclinatur humana, & huc atque illuc pro verſutia ſuadentis frequenter impellitur, &c. Quomodo igitur hos laqueos euitabimus, vt poſſimus & nos dicere: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium: laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus? Non dicit ego contriui laqueum, non auſus eſt hoc dicere Dauid, ſed: Adiutorium noſtrum in nomine Domini, vt oſtenderet, vnde laqueus ſolueretur, vt prophetaret, quòd venturus eſſet in hanc vitam, qui contereret laqueum fraude diaboli præparatum. Sed non potuit melius conteri laqueus, niſi prædam aliquam diabolo præparaſſet, vt dum ille feſtinaret ad prædam, ſuis laqueis ligaretur. Vt ego poſſim dicere: Laqueos parauerunt pedibus meis, & ipſi inciderunt in eos.

Ber. ſer. 3. qui habit. Rup. ſ. Amos 3. — *Corpus propriũ. Humanitas Chriſti. Verbum Dei.*

Laqueus ergo eſt proprium corpus: vnde & oculus legitur animam deprædari. Thr. 3. f. Et laquei oculorum, quibus captus eſt Holofernes, deſignant humanitatem Chriſti, qua captus eſt diabolus. Iud. 9.c. Laqueus etiam eſt verbum Dei, quo capiuntur animæ volantes, & vagæ. Amos 3.b.

Hil. ſ. Pſ. 123. 140. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 14. Gre. 14. mor. 6. Hie. ſ. Pſ. 14. Ber. ſer. 5 ſ. qui habitat. — *Incitamẽta peccati.*

Laquei ſunt omnia incitamenta ad peccandum, vt voluptates, diuitiæ, de quibus ait Apoſtolus. 1. Tim. 6.a. Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueum diaboli. Ita pedica abſcondita dicitur peccatum latens ſub terreno lucro, aut ſub voluptate. Iob 17.b. Differt autem laqueus a ſcandalo: quòd laqueus eſt adhortatio voluptatum & ingenium appetitionis inhoneſtæ, quòd modo laquei fallens capit: Scandalum verò eſt dictum, aut factum minus rectũ, præbens occaſionem ruinæ, abſque incitamento. De his laqueis Pſ. 9. 24. 90. 123. 140.

Hie. ſ. Iſ. 28. Arn. Pſ. 34. Hil. ſ. Pſ 61. 65. Amb. 1. offi. 4. & ſ. Pſ. 118. ſer. 8. — *Pœna.*

Laqueus dicitur pœna inflicta à Deo, & inferi: & illaqueati dicuntur, qui pœna, & vindicta Dei capiuntur. Iſ. 24.c. 28.c. Pſ. 10. Et illaqueatus orix deſignat eos, qui propriis peccatis ſunt comprehenſi, vt iram Dei euadere nequeant. Iſ. 51.g.

Hie. ſ. Iſ. 22 & ſ. Amos 3. & ſ. Eccleſiaſten. 7. Hil. ſ. Pſ. 17. Aug. ſ. Pſ. 141. Bed. ſ. Pro. 1. — *Doctrina hæretica. Inſidiæ dæmonũ. Vincula Martyrum. Inſidiæ Iudæorũ in Chriſtum.*

Laqueus venantium dici poteſt fraudulenta doctrina hæreticorum, & Iudæorum, & etiã inſidiæ dæmonum, & proprius ſermo, quem arripit aduerſarius contra nos. Pſ. 34. 65. 90. 118. 140. 123. 129. Ier. 5.f. Et mulier dicitur laqueus venatorum, hoc eſt, doctrina hæreticorum. Eccleſiaſtæ 7.c. laqueus autem facilè capit altè ambulantes: nam humiles tranſeunt ſub laqueis. Laquei quoque fuerunt vincula Martyrum. Pſ. 65. Hoſ. 5.a. 9.b. Amos 3.b. Laqueos etiam parauerunt Iudæi Chriſto, varias illi tendentes inſidias, qui erant laquei mortis. Pſal. 17. 30. Hæ erant tendiculæ contra inſontem. Pro. 1.b.

Ori. ſ. Rom. 11. Aug. ſ. Pſ. 10. 68. — *Scriptura.*

Laqueus fit Iudæis menſa eorum, cum quæ de Chriſto in ſcripturis leguntur, dicunt ab eo non eſſe impleta: vnde per eaſdem ſcripturas condemnabuntur. Pſal. 68. Iſ. 8.c. Rom. 11.b. Et laqueos dicitur Deus pluere ſub peccatores, cùm facit Prophetas, quorum ſcripturæ malè intellectæ à Iudæis & hæreticis, fiunt eis laquei. Pſ. 10.

Hie. ſ. Iſ. 42. Rup. ſ. Hoſ. 9. — *Scribæ. Hæretici.*

Laquei iuuenum, aut in cubilibus, erant Scribæ, & Phariſæi, qui decipiebant populum. Iſ. 42.d. Idem dici poteſt de hæreticis. Et laqueus ruinæ Propheta, nempe Caiphas, peruerſa intentatione incitans ad occidendum Chriſtum. Hoſ. 9.b.

Gre. 3. paſt. admon. 5. — *Cogitur prælatus agere quæ docet.*

Illaqueatur verbis oris ſui prælatus. Pro. 6.a. quia dum commiſſis ſibi cogitur bona dicere, ipſum prius neceſſe eſt, quæ dixerit, cuſtodire.

Largiri, quære Dare.

Larus.

Larus, eſt auis aquatica, colore furuo, magnitudine paulò maiori quàm columbæ: quam aliqui fulicam dicunt eſſe: numeratur inter aues immundas. Leu. 11.b.

Iſyc. ſ. Leu. 11. — *Prædicantes ſimul circumciſionem, & baptiſmum.*

Larus, viuens in aere, & natans in aqua, deſignat prædicantes ſimul circumciſionem, & baptiſmum. Item quærentes vitam voluptuoſam, ſub ſpecie contemplationis.

Laſciuire, Laſciuus.

Laſciuire, eſt petulanter agere, vt equi indomiti ſolent, aut qui in otio fuere. Laſciuus autẽ, eſt petulans, & ſalax, & plus molliciei quàm roboris & conſtantiæ habens.

Hie. ſ. Hoſ. 4. — *Sequentes petulanter errores.*

Laſciuiens vacca, aut aſilo percuſſa, deſignat petulanter ſequentes errores. Hoſ. 4.d.

Laſſare, Laſſitudo, vide Fatigare.

Later.

Lateres ſunt è luto confecti, & igne decocti, ac in lapidem durati, aqua tamen facilè diſſoluuntur.

Hie. de manſionibus.

Legimus Ægyptios lateres in Exodi, quos populus faciens ingemuit. Legimus in Malachia lateres, pro quibus Idumæa deſtructis, politos lateres reponere nititur. Et laterẽ in Ezechiel, in quo obſeſſæ Hieruſalem pictura deſcribitur. Ex quibus diſcimus in itinere iſtius vitæ, & de alio in aliud tranſitu, nunc nos creſcere, nunc decreſcere, & poſt ordinem eccleſia-

ſticum ſæpè ad laterum opera tranſmigrare.

Anima. Caro. Cor terrenum. Voluptates.

Lateres facilè diſſoluuntur ab aqua, ideo comparatur lateri Hieruſalem, quòd non valeret reſiſtere inimicis. Eze. 4. a. Et deſignabit animam infirmam. Et etiam carnem hominis. Nah. 3. c Et cor terrenum auditorum quod oppugnat prædicator verbi Dei. *Hie. ſ. Eze. 4. & ſ. Nah. 3. Gre. 26. mor. c. & 1. ſ. 3. 1c. & ſ. Eze. ho. 12.*

Lateres præterea voluptates terrenas deſignare poſſunt. Vt enim laterum fictor aliud atque aliud lutum formæ, qua lateres figurat, imponit, adeò vt forma plena ſemper, & vacua ſemper luti dici poſſit: quoniam cùm hoc receperit atque formauerit, nullus amplius ipſius vſus ad hoc eſt, ſed ad aliud, ad quod vacua eſt: Sic appetendi vis, ſi quis eam terrenis cupiditatibus replere ſtudeat, & ſi quod in dies cupit, aſſequatur, eoque ſe repleat, vacua tamen ſemper eſt, cùm ea quæ habuit, reſpuat, & in aliud atque aliud continuè feratur. *Gre. Nyſſ. de vita Moſis.*

Rationes hæreticorum.

Lateres pro lapidibus in turri Babel, deſignant rationes dialecticas, ſed falſas hæreticorum, veritatis quidem ſpeciem habentes, ſed firmitate veritatis carẽtes: ex quibus fit turris ſuperbiæ. Gen. 11. a. Lateres autem putant hæretici eſſe rationes Eccleſiæ, quòd facilè putent eas ſe poſſe diſſoluere: quod tamen non cognoſcunt de ſuis. Iſ. 9. b. 16. b. 65. a. *Hier. ſ. Iſ. 9. 16. 65.*

Vitia. Terrena opera. Auaritia.

Deſignant etiam animæ vitia firmata iam & diſtincta ad diuerſorum ſenſuum voluptatẽ: & opera terrena, & iniquitates, ac auaritiam: & hos lateres cogebat Pharao confici in Ægypto, hoc eſt, diabolus in hoc mundo. Exo. 1. c. *Phil. de conf. ling. Ori. ſ. Iſ. ho. 5. Aug. ho. 27. Cyr. de adorat. in Spiritu ſancto. Bed. ſ. Exo. 1.*

Latere, Latibulum, vide Abſcondere.

Laterna.

Rationes hæreticorum.

LAterna, à latendo dicta eſt, in qua lumen incluſum latet, ne lucerna à vento extinguatur.

Cum laternis venerunt Iudæi ad comprehendendum Chriſtum. Ioan. 18. a. deſignantes hæreticos, qui rationibus apparentibus nituntur fidei veritatem opprimere.

Latomus.

Latomus Græcè, eſt, qui Latinè dicitur lapidicida, qui lapides è rupibus excidit, vt apti ſint ædificio.

Angeli. Prophetæ. Apoſtoli. Prædicatores.

Latomi dici poſſunt Angeli, qui cædunt lapides viuos ad templum Chriſti conſtruendũ. 3. Reg. 5. d. 2. Par. 23. a. 1. Eſdr. 3. b. Poſſunt etiam deſignare Patriarchas, & Prophetas in veteri lege: & Apoſtolos, & prædicatores in noua. *Amb. ſ. Luc. 3. Hie. ſ. Pſ. 89.*

Latrare.

Latrare, proprium eſt canum, cùm vocem edunt iracundam, & moleſtam, impetum in aliquos facientes.

Prædicare.

Latrare, in bonum, eſt prædicare, & reprehẽdere vitia: & defendere ſubditos à lupis, quod eſt officium paſtorum Eccleſiæ. Iſ. 56. d. *Hie. ſ. Iſ. 56. Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Aduerſus Eccleſiam.

Latrant etiam velut canes inuidi, & detractores, & maledici, & hæretici: denique mali aduerſus bonos, & aduerſus Eccleſiam. Iud. 11. d.

Latrina.

Latrina, eſt locus priuatarum ſordium, & ad exonerandum ventrem accommodatus.

Confuſio idololatriæ.

Latrinas fecerunt ex aris Baal. 4. Reg. 10. f. Vt immundicia & turpitudo idololatriæ amplius confunderetur. *Lyr. ſ. 4. Reg. 10.*

Latro, quære Fur.

Latus.

LAtus dicitur ea pars humani corporis, quæ infra alam & brachia eſt, daturque latus dextrum, & ſiniſtrum. Et generaliter latera ſunt, quæ præter ſeu iuxta ſurſum & deorſum cõſiderantur: vt ponitur in cælo latus dextrum, & ſiniſtrum. *Ariſt. 2. de cæl.*

Fides paſſionis Chriſti. Baptiſmus. Paſſio Chriſti. Victoria Chriſti. Permiſſio, & operatio Dei.

Latus Adæ, vnde ſumpta eſt Eua, deſignare poteſt fidem paſſionis Chriſti, & baptiſmum: vnde ſumitur eccleſia. Gen. 2. d. De latere autem Chriſti exiuit ſanguis, & aqua: vt ſicut culpa fuit ex latere, ita eſſet & gratia. Latera etiam arcę fœderis, paſſionem, & victoriam Chriſti, & tempus ante & poſt Chriſtum deſignare poſſunt. Exo. 25. b. 37. a. 39. c. Poſſunt etiam deſignare diuinam permiſſionem, & operationem. In latere permiſſionis ponuntur circuli ſcientiæ, & præſcientiæ: In latere operationis circuli prouidentiæ, & prędeſtinationis. Ad latus autem arcæ fuerunt poſita vaſa aurea Philiſthinorum, vt dum altitudo diuinæ cognitionis mentem eleuat, ad virtutum humilitatis infirma noſtra præterita ad memoriam reducantur. 1. Reg. 6. b. Latera etiam altaris, paſſionem Chriſti ſignificare poſſunt. Exo. 27. a. 30. a. 38. a. Leu. 1. c. *Amb. de ſacrament. 1. Ric. de S. Vict. 2. de arca myſt. 21. Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Similitudo, & diſſimilitudo creaturæ intellectualis ad Deũ.

Latera propiciatorij, in quibus erant Cherubim, deſignare poſſunt vnum quidem ſimilitudinem creaturæ intellectualis ad Deum, quod habet rationem dexteri: alterum diſſimilitudinem, quod habet rationem ſiniſtri. Et cherub lateris dextri, eſt contemplatio ſimilitudinis, lateris verò ſiniſtri contemplatio diſſimilitudinis. Exo. 25. b. *Ric. de S. Vict. 4. de arca myſt. 8.*

Vtrumque teſtamentum.

Latera candelabri templi, deſignare poſſunt vtrunque teſtamentum. Exo. 25. d. 37. c: Vt latus dextrum pertineat ad nouum teſtamentum, ſiniſtrum ad vetus. *Glo. ord. ſ. Exo. 25.*

Mentes iuſtorũ.

Latera tabularum tabernaculi, mentes iuſtorum ſignificare poſſunt. Exo. 26. d. 36. c. *Glo. ord. ſ. Exo. 26.*

Vita communis.

Latera cortinarum tabernaculi, vitam communem, & operationes Sanctorum deſignare poſſunt Exo. 26. a 36. b. Idem ſignificare poſſunt latera atrij cubitorum centum. Exod. 27. b. *Glo. int. ſ. Exo 26.*

Iudæi. Gentiles.

Latus meridianum tabernaculi, populum Iudaicum deſignare poteſt. Exod. 26. g. quia *Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Eze. 47.*

Aug. ſ. Pſ. 47. — Gre. ſ. Eze. ho. 2.

propinquiores erant Deo. Latus verò aquilonare, Gentiles ſignificat: & venientes à ſuperbia ad humilitatem. Exo. 26. g. Leu. 1. c. Iſ. 4. d. Latera etiam aquilonis, erant Gentiles, adhærentes diabolo, qui tamen venerunt ad fidem. Pſ. 47. Latera enim aquilonis, ſunt locus diaboli: & inde veniunt, qui impugnant bonos. Ezec. 38. a. 39. a. Et latus quidem aquilonare eſt ſiniſtrũ, latus verò Auſtrale dexterum.

Hie. ſ. Eze. 41. — Rup. 1. ſ. Leu. 6. — *Ceſſare à malo, & facere bonũ. Labores. Charitas.*

Latera altaris, ſignificare poſſunt ceſſationem à malo, & exercitationem in bono. Exo. 27. a. 30. a. 38. a. Leu. 1. c. Ad idem referri poſſunt latera rationalis. Exod. 39. c. Latera etiam portæ templi, deſignant labores. Eze. 41. a. demum deſignant illud. Pſ. 33. Diuerte à malo, & fac bonum. Latus altaris reſpiciens ad Aquilonem, eſt latitudo charitatis cum ſpiritu fortitudinis, quæ aduerſantur diabolo.

Lyr. ſ. Gen. 6. — *Virtutes cardinales.*

Latera arcæ Noe, ſunt quatuor virtutes cardinales, quibus tota vitę moralis machina coaptatur. Latus autem, in quo fit oſtium, prudentiam deſignat. Gen. 6. c.

Glo. ord. ſ. Exo. 26. — *Proſperitas, & aduerſitas.*

Latus vtrunque ſummitatum ſuperhumeralis, proſperitatem, & aduerſitatem ſignificare poteſt. Exo. 28. b. 39. b. Et lapides in vtroque latere ſuperhumeralis, ſunt arma iuſtitiæ, à dextris, & à ſiniſtris. Idem de lateribus tabularum tabernaculi. Exo. 26. d.

Arn. ſ. Pſ. 90. — Ber. ſerm. 7. ſ. Pſ. qui hab. — *Liberum arbitrium. Temporalia bona.*

Latus, à quo cadunt mille, quod eſt ſiniſtrum. Pſ. 90. deſignat liberum arbitriũ, cui minus tribuitur, quàm gratiæ Dei, ſine qua nil boni poſſumus. Vel ſignificat temporalia bona, quæ à ſiniſtris ſunt.

Aug. ſ. Pſ. 127. — *Inſtrumenta corporis. Adhærentes Chriſto.*

Latera domus noſtræ, ſunt inſtrumenta corporis noſtri. Pſ. 127. Vel latera domus Chriſti, ſunt, qui adhærent Chriſto.

Latus ſiniſtrum Ezechielis, iniquitates domus Iſrael ſignificabat: latus verò dextrum, iniquitates domus Iuda. Eze. 4. a.

Gre. 12 mor. 21. — Hie. ſ. Iob 15. — *Adhærentes impio.*

Latera impij, ſunt ij, qui ei adhærent: vt miniſtri, & ſodales. Iob 15. c.

Superbia.

Latera in ſignum ſuperbiæ, & violentiæ ponuntur: vt cùm arietes impingunt lateribus. Ezech. 34. e.

Latus, Latitudo, Dilatare.

LAtus, locus eſt ſpacioſus, & amplus, & laxus: & latitudo eſt ipſa ſpacioſitas, ſeu ſpacium, vel amplitudo: & vna ex dimenſionibus, quæ corpori tribuuntur, quaſi media inter longitudinem, & profunditatem. Dilatare autem, eſt latum & ſpacioſum facere.

Gre. 10 mor. 10. 11. — *Immenſitas iudiciorum Dei.*

Latior mari dicitur Deus. Iob 11. c. quia rerum temporalium fluctus ſic regens poſſidet, vt hos ſub omnimoda ſuæ potentiæ præſentia coanguſtando circundet. Vel latior mari: quia vbique facta peccantium retributionis ſuæ præſentia occupat: vt & cùm non præſens per ſpeciem cernitur, præſens per iudicium ſentiatur. Vel latior mari: quia humana mẽs fluctuãs multa de his quæ ventura ſunt, coniicit: ſed quum iam cernere, quæ æſtimauerat, cœperit, anguſtam ſe fuiſſe in ſua æſtimatione cognoſcit. Latior etiam mari fuit, quia mens humana nequaquam diſtrictionis eius immenſitatem agnoſceret, quantumlibet inquirendo fluctuaret: iuxta illud Pſalm. 89. Quis nouit poteſtatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare?

Aug. epiſ. 111. 120. & Pſ. 103. — *Opera charitatis.*

Latitudo Dei, deſignare poteſt bona opera charitatis. Ideo in cruce Chriſtus in latum extendit manus. Eph. 3. d.

Ori. ſ. Gen. ho. 2. — Amb. ſer. 12. — Aug. 12. cont. Fauſtum. 14. — Gre. ſ. Eze. ho. 14. — Rup. 12. ſ. Apoc. — *Charitas.*

Latitudo altaris holocauſti quinque cubitorum. Exo. 27. a. Et latitudo oraculi, viginti cubitorum. 3. Reg. 6. c. deſignat ſyncerã in dilectionem per vtriuſque teſtamenti obſeruantiam. Eãdem charitatem deſignare poteſt latitudo altaris thimiamatis vnius cubiti. Exo. 30. a. quia charitas omnia deducit ad vnitatem. Et latitudo arcæ diluuij quinquaginta cubitorum, deſignat charitatem, quæ extenditur ad amicos, & inimicos. Gen. 6. c. Et quia quinquaginta cubitorum, deſignat remiſſionem nobis datam à Chriſto per charitatem. Et propter eandem charitatem dicitur mandatum Dei latum, iis videlicet, qui ex charitate ipſum ſeruant. Pſal. 118. Ad eandem charitatem refertur latitudo terræ Chanaan. Gen. 13. d. Et latitudo arcæ fœderis, & cortinarum, & ſagorum, & menſæ, & atrij. Exo. 25. 26. 27. 36. 37. Et latitudo rationalis in pectore pontificis, indicat dilatationem cordis ad proximum. Exod. 28. c. Latitudo autẽ cordis fit per charitatem & ſapientiam. 3. Reg. 4. d. Ad eandem charitatem ſpectat latitudo Hieruſalem. Zac. 2. a. Apoc. 21. e. Et latitudo templi. Eze. 40. a.

Gre. ſ. Eze. ho. 16. — Rup. 2. ſ. Eze. 5. — *Cognitio veterũ patrum. Litera legis.*

Latitudo portæ templi decem cubitorum. Ezec. 40. b. deſignat cognitionem, quam antiqui patres habebant per legem, quæ parum eleuabatur à terra. Latitudo etiam ædificij, literã legis demonſtrat.

Ori. ſ. Gen. ho. 13. — Aug. epiſ. 119. — Arn. ſ. Pſ. 118. — Amb. ſer. 6. — Hie. ſ. Amos 6. — Aug. 17. ciu. Dei. 4. — Gre. ſ. 1 Reg. 2. — *Prædicatio Euãgelij. Hilaritas bene operantis. Libertas carne. Mandata Dei.*

Latitudo appellatus puteus, quem fodit Iſaac. Geneſ. 26. e. deſignat prædicationem Euangelij per omnem terram dilatandam. Deſignat etiam hilaritatem benè operantis ex charitate. Item libertatem ab affectu carnis, & extenſionem ad cæleſtia, & latitudinem mãdatorum Dei, quæ variè ſeruantur Pſ. 118. Latior dicitur terminus Iudææ, quam aliorum regnorum, quia plus extẽditur doctrina Eccleſiæ, quã philoſophorũ. Amos 6. a. Dilatatũ os Annæ ſuper inimicos, deſignat prædicationem Eccleſiæ præualuiſſe omnibus perſecutoribus. 1. Reg. 2. a.

Rica. de S. Vict. 2. de arca myſt. 3. — Hie. ſ. Eze. 40. — Gre. 15 mor. 7. & ſ. Ezec. ho. 15. — Hie. ſ. Eze. 41. — *Perfectio operũ.*

Latitudo tabularum tabernaculi, cubiti ac ſemiſſis, deſignat perfectionem operis, cum inchoatione diuinæ cognitionis. Exo. 26. d. 36. c. Latitudo etiam arcæ fœderis, eſt conſideratio operum. Latitudo quoque in menſuris templi ad opera charitatis referri debet vſque ad inimicorum dilectionem. Ezech. 40. b. Et ponitur latitudo viginti cubitorum, propter geminam charitatem, duplicato denario. 3. Regum 6. c. Ad hæc referri poteſt latitudo voluminis.

Zach.5.a.Erat autem templum latius in ſuperioribus.Ezech. 41.b.quia procedentibus in via Dei,ſemper ſuccedunt latiora,etiam inter anguſtias tribulationum,iuxta illud Pſ.4.In tribulatione dilataſti mihi.

Ori.ſ.Rom.3.

Latitudo propiciatorij,ſignificat quòd Chriſtus inter homines, qui latam, & ſpacioſam viam incedere ſolent,conuerſatus eſt,cuius latitudo erat cubiti,& ſemis.Exo.25.b.

Bona iuſtificationis. — *Ric.de S.Vict.3. de arca myſt.11.*

Latitudo autem propiciatorij in anima, deſignat ea, quæ ad eius promotionem faciunt, hoc eſt,bona iuſtificationis,quæ ſunt creatoris dona,& creaturæ merita.

Multiplicatio fidelium. — *Hie.ſ.Iſ.8.54. Ori.ſ.Ioſ.ho.16. Chry.ſ.Gen. ho.29 Gre.27.mor.21.& 29.mor.7. Gre.25.mor.11.*

Latitudo terræ Emanuel,multitudinem fidelium in Eccleſia deſignat.Iſa.8. b.Et latiſſima terra relicta tempore Ioſue, typus erat eorum qui ad fidem conuertendi erant poſt Chriſti mortem.Ioſ.13.a Et dilatat Eccleſia locũ tentorij ſui,cùm per prædicationem multi ex Gentibus veniunt ad fidem.Iſ.54.a.Dilatatur etiam cor Annæ, hoc eſt, Eccleſiæ in conuerſione Gentium.1.Reg.2.a.Iſ.60.b.Et dilatatio Iaphet,eſt latitudo Gentium in fide.Gen.9.d. Funduntur aquæ latiſſimæ,cùm multi infidelium veniunt ad fidem.Iob 37.b.38. b. Dilatatur autem Eccleſia ad dexteram,cùm quoſdam iuſtificando ſuſcipit. Ad læuam quoque dilatatur, dum ad ſe quoſdam etiam in iniquitate permanſuros admittit.Iſ.54. a.

Gloria caleſtis. Apoſtoli. — *Glo.int.ſ. Iſ.33.*

Latiſſimi riui in gloria,cæleſtium bonorum abundantiam indicant.Iſ.33.d. Sunt etiã Apoſtoli & expoſitores ſacræ ſcripturæ.

Cupidus diuinorum. — *Hie.& Aug.ſ. Pſ.80.*

Dilatat os,qui auidè diuina ſuſcipit,amando,deſiderando,& confitendo.Pſ.80.

Libertas per pænitentiam. — *Gre.26.mor.30.31*

Latiſſimè ſaluat Deus de ore anguſto.Iob 36.b.quando eum,qui de iniquitatis iugo, velut concluſionis anguſtia premebatur, ad boni operis libertatem per pœnitentiam reducit: iuxta illud Pſal.30.Saluaſti de neceſſitatibus animam meam,nec concluſiſti me in manibus inimici.Latiſſimè autem ſaluatum ſe nouerat,cùm ſubdidit,dicens:Statuiſti in loco ſpatioſo pedes meos.Sic latitudo,in quam educit Deus,eſt ſpes cæleſtium.Pſ.17.Et latitudo voluminis decem cubitorum,eſt ſpes remiſſionis pœnitentibus collata.Zac.5.a. Dilatat etiam Deus in tribulatione bonos,cũ eos per tribulationes in ampliorẽ ſpem,& charitatẽ deducit.Pſ. 4.

Spes caleſtium. — *Hie.ſ.Pſ.17.& ſ. Zach.5. Aug.ſ.Pſ.4.*

Vicinitas peccati. — *Hie.ſ.Epheſ.3.& ſ.Hoſ.4.*

Latitudo,& longitudo,pro rebus medijs inter ſuperos inferoſque ſumi poſſunt. Epheſ. 3. d.Et etiam latitudo pro his quæ inferiori parti proxima ſunt, & ad vitia delabuntur, accipi poteſt.Lata quippe & ſpacioſa eſt via,quæ ducit ad mortem.In latitudine paſcit Deus agnũ, cùm relinquit malos in via lata, quæ ducit ad inferos.Hoſ.4. d.

Hie.ſ.Eze.17.

Latior vinea quæ creuit de ſemine terræ,latitudinem regni Sedechiæ indicat,quantum ad literam.Ezec.17.b.

Prompta voluntas Iudaeorum ad malum. — *Hie.ſ.Iſ.57. Aug.ſ.Pſ.34.*

Latitudo cordis Iudæorum, in qua ſcriptum eſt peccatum, deſignat promptam eorum voluntatem in amplectendo peccatum,& eius perpetuitatem. Iere.17. a. Dilatauerunt verò Iudæi os ſuum ſuper Chriſtum,quando eum blaſphemauerunt.Iſ.57.a.Pſ.34.

Varia peccata. Capacitas inferni. — *Baſi.reg.breu.240 Hie.ſ.Iſ.30.& ſ. Aba.1.*

Lata porta,qua itur ad inferos,varios ac multiplices errores,& peccata,quę ex quocunque defectu contingere poſſunt,deſignat:cùm bonum ſit ex integra cauſa.Mat.7. b. Dilatata autem Thophet,capacitatem inferni deſignat.Iſ.30.g.Latitudo quoque terræ, eſt via lata, quæ ducit ad inferos Hab.1.b.

Pœna temporalis Iudaeorum. — *Ruf.ſ.Zac.5.*

Latitudo voluminis decem cubitorum,eſt pœna temporalis, data Iudæis propter necem Chriſti.Zac.5.a.

Non amplius prædicantes Iudæi Deum. — *Glo.ord.ſ.Iſ.33.*

Dilatare non poteſt ſignum Hieruſalem.Iſ.33.d.quia non poteſt vltra prædicare Deum,ſicut prius deſtructo templo.Vel dicitur de Sennacherib: & de Antichriſto, qui non præualebit aduerſus Eccleſiam.

Complectens hæreticus multos errores. — *Hier.ſ.Iſ.57.& ſ.Amos 1. Gre.3.paſt.admo.2.5. Hie.ſ.Hab.*

Dilatat cubile ſuum hæreticus,qui multos complectitur errores.Iſa.57.b. Et latam domũ vult ædificare hæreticus,extendendo errores:ſed anguſtam ædificat.Ierem.22.d. Sic dilatare nituntur filij Ammon terminos ſuos.Amos 1. d. cùm hæretici opinionis ſuæ nomen extendere procurant.Et dilatat ſuperbus quaſi infernus animam ſuam: quia diabolus, Antichriſtus,& hæreticus nituntur decipere,quos poſſunt,vt inferno tradantur.Habac.2.b.

Reuelans ſecreta. — *Bed.ſ.Pro.20.*

Dilatat labia ſua,qui reuelat ſecreta.Ideo ne illi commiſcearis.Pro.20.c.

Lauare,vide Abluere.

Laudare,Laus,Laudabilis.

LAudare,eſt verbis extollere,ac commendare.Item benedicere,excitare ad laudem: glorificare,ornare,& probare.

Laudatur Deus ab Eccleſia. — *Amb.ſ.Luc.19.*

Laudabilis dicitur maximè Deus, quia illi maximè competit Laus.Exo.15.a.Pſ.47.112. 144.Laudant autem Dominum cæli,& terra,&c.quia in nomine Ieſu omne genu flectitur. Pſ.68.Et laudat Dominum in vita ſua,qui laudat eum exiſtens in gratia.Pſ.145. Et laudat eũ Hieruſalem,& Sion,hoc eſt,Eccleſia,vel anima exiſtens in gratia: eaque laudatio eſt illi iucunda.Pſ.145.146.147.Et laudat turba Dominum,& etiam ſolitudo,hoc eſt, Gentilitas, ad fidem veniens.Leu.9.d.Iſ.35.a.54.a.Et laudat eum populus fortis,hoc eſt, eccleſia ex Gentibus.Iſ.25.a.65.c.Laudare Deum ſepties in die,eſt toto tempore gratiæ: vel fit ob remiſſionẽ ſeptenario deſignatam.Pſ.118.Et laudant turbæ Chriſtum ad deſcenſum montis,cùm confitentur ipſum deſcendiſſe de cælo ad generis humani redemptionem. Luc. 19.f.Laudant etiã aſtra matutina Dominum,hoc eſt,angeli.Iob 38.a.

Laudant Apoſtoli Chriſtum. — *Bed.ſ.Gen.49. Aug.epiſ.120.*

Laudant fratres Iudam,hoc eſt,Apoſtoli Chriſtum.Gen.49.b.

Laudare Deum debent, qui ipſum timent, hoc eſt, à ſtatu timoris aſcendere ad ſtatum

amoris. Illi enim laudant, qui amant: vnde in lege veteri, quæ erat timoris, erant cruenta ſacrificia, quæ non erant grata Deo in ſe: In noua verò, quæ eſt amoris, eſt ſacrificium laudis acceptum Deo. Pſ.21.49.50. Soph.3.d. Zac.2.d. *Timentes Deũ ipſum laudant.*

Arn.ſ.Pſ.150. Laudare Dominum in Sanctis, eſt eorum imitari opera. Pſ. 150. Et ipſe Deus dicitur laus bonorum: quia in ipſo laudantur. Exo. 15. a. Deut. 10. d. Laudant autem opera Dei, qui eius laudant potentiam: & quæ in Sanctis operatur, &c. Pſ.144. *Imitari opera Sanctorum.*

Baſ.ſ.Pſ.33. Laudat in nocte in principio vigiliarum ſuarum, qui in tribulatione gratias agit, & in omni conuerſatione cautum ſe gerit. Thr.2 f. Laus quoque Dei ſemper eſt in ore, quando mens cogitationibus diuinis occupatur: & omnia quæ aguntur, in eius laudem fiunt. Pſ.33.62. 134. Ier.30.d.1. Cor.10.a. *Agere gratias in tribulatione.*

Baſ.ſ.Pſ.33. Aug.ſ.Pſ.55. Laudari animam in Domino, eſt attribuere omne bonum eius Deo, & nõ gloriari de malis, aut etiam de indifferentibus. Pſ.33. Laudari autem ſermones ſuos in Deo, eſt, cùm quis gratias agit Deo de veris ſermonibus ab eo acceptis. Pſ.55. *Attribuere bona Deo.*

Arn.ſ.Pſ.104. Laudantur in nomine Chriſti, qui ex eius nomine Chriſtiani dicuntur, & ſunt. Pſ. 104. Sic ponit Deus Hieruſalem, hoc eſt, Eccleſiam in laudem. Soph.3.d. *Nomine Chriſti inſignetis.*

Gre.5.mor.4. Laudant mulierem fortem, hoc eſt, Eccleſiam, ſeu membra ipſius, opera eius in portis, quando illis dicetur in iudicio: Eſuriui, & dediſtis mihi manducare, &c. Pro.31.d. *Præmium pro bonis operibus.*

Gre.27.mor.26. Laudatio formidoloſa prodiſſe dicitur à Deo: quia dum claritatem ſuæ fidei Gentilitas obtulit, multitudo Hebræorum fidelium diuina iudicia pertimeſcendo laudauit. Iob 37.d. *Laus diuinorum iudiciorum.*

Gre.15.mor.2. Laus impiorum eſt breuis. Iob 20.a. quia cùm linguæ fauoribus extolluntur, non eſſe boni, ſed dici appetunt. Quam laudem longam eſſe exiſtimant, dum aſſequuntur: ſed breuem intelligunt fuiſſe, dũ amittunt. In fine quippe eis oſtenditur, quã nihil fuerit quod amauerũt. *Inanis gloria.*

Gre.4.mor.11. Laude digna non eſt nox, in qua natus eſt Iob, hoc eſt, in qua Gentes idolis immolabant, eaque laudabant. Iob 3 b. *Cultus idolorũ.*

Laxare, Laxus.

LAxare, eſt quod tenſum erat, remittere: & laxum eſt, quod non eſt tenſum. Vel etiam laxare eſt, quod collectum & plicatum habebatur, extendere, & explicare: vt laxare rete.

Hie.ſ.Iſ.33. Laxati funiculi tentorij Hieruſalem. Iſ.33.d. deſignãt deficientes Iudæorum vires ad ſuſtentandum templum, & literam legis. *Deficiẽtes vires Iudæorum.*

Amb.de virg.3. Laxare retia, eſt verbum prædicationis dilatare. Luc.5.a. *Dilatare prædicationem.*

Laxa manus, eſt remiſſa & diſſoluta ad operandum. Eccl.33.d. *Remiſſus ad operandum.*

Lazarus.

Lazarus, id eſt, Dei adiutorium, ſiue adiutus à Deo, vel Dei atrium: frater Mariæ & Marthæ, quem quatriduanum mortuum ſuſcitauit Ieſus. Fuit alius mendicus, & vlceroſus, qui ductus fuit in ſinum Abrahæ.

Aug. 83.q.65. Climacus 5. ad. 1. Cyr.7.ſ.Ioan.23. Ber.ſer.2.aſſumpt. Lazarus in monumento latens, deſignat animam exiſtentem in peccato, quæ incognita eſt vel non approbata à Deo: ideo Chriſtus interrogauit: Vbi poſuiſtis eum? Quatriduanus autem, deſignauit aſſuetum iam peccatis: qui nõ comedit aut diſcubuit, ſtatim cũ Chriſto, quia aſſuetis ad peccandum, non ſtatim eſt fidendum. Eſt etiam typus pœnitẽtium. Ioan. 11.a.12.a. *Anima in peccato. Pœnitentes.*

Aug.ſ.Pſ.69. Gre.15.mor. 18. & ho.40. Lazarus mendicus, vt interpretatur adiutus, typus eſt Eccleſiæ mendicantis, & adiutæ à Deo. Et etiam Gentilis populi, quem diuinum adiutorium tantò magis erexit, quãtò minus de ſuarum virtutum facultate confidit. Qui pauper, & plenus vlceribus eſſe deſcribitur: quia Gentilitas corde humilis, peccatorum ſuorum aperuit confeſſiones. Luc.16.c. *Eccleſia. Gentilitas.*

Aug.epiſ. 137. Lazarus vlceroſus, deſignare poteſt religioſos aliqua habentes peccata, qui tamen in pœnitentia perſeuerantes, in ſinum Abrahæ deducuntur. *Religioſos peccans.*

Lebes, quære Olla.

Lebna.

Ori.ſ.Num.ho.27. Hie.de manſionibus. LEbna, id eſt, lana, ſiue albedo, aut thus, vel later: decimaſeptima manſio filiorum Iſrael in deſerto. Nu.33.c. quò peruenitur ex Remmon Phares: deſignat, poſt perfectam ſeparationem à terrenis, dealbari animam ſuper niuem. Vel, vt ſignificat laterem, deſignat crementum, & decrementum, quæ fiunt in anima, non ſemper in eodem ſtatu manente. *Dealbatio animæ. Mutatio animæ.*

Ori.ſ.Ioſ.ho.13. Lebna etiam ciuitas in tribu Iuda, cuius rege occiſo, ipſa poſſeſſa eſt à filiis Iſrael, & ſacerdotibus tradita: deſignat animam, quæ prius habebat candorem lepræ, poſtea mutatam in lucis candorem. Ioſ.10.e. *Anima.*

Lectica.

Lectica, eſt cathedra, qua ferebantur diuites ac potentes, in qua puluinar & lectulus ſtratus erat: eratque clauſa, cuius geſtatores ſerui eſſe ſolebant.

Hie.ſ.Iſ.66. Lecticæ, quibus vehuntur homines in Hieruſalem, ſunt angeli cuſtodes, protegentes infirmos, vt ſaluentur. Iſ.66.f. *Angeli cuſtodes.*

Lectus, Lectulus, Cubile, Stratum, Sagma, Grabatum.

Lectus eſt, qui ſtratus eſt ad dormiendum, & quieſcendum: & dicitur cubile à cubando: dicitur etiam ſtratum propter ſtragula, quę in eo ſternuntur. Grabatum autem eſt lectus paruus, & in quo infirmi portari ſolent.

Gloria Dei. Cælum empyreũ.

Cubile patris, quod aſcendit Ruben. Gen. 49. a. deſignare poteſt gloriam ſoli Deo debitã: in quod cubile aſcendit Lucifer, cùm ſibi gloriam Dei vſurpauit. Et quicũque gloriam Dei ſibi vſurpant, cubile patris aſcendunt. Stratum quoque Dei patris, dici poteſt cælum empyreum: quod maculauit diabolus peccando.

Amb. de benedi. Patriarch.

Humanitas Chriſti.

Cubile etiam patris, eſt humanitas Chriſti: in qua Deo complacuit & quieuit. Quod cubile aſcendit Ruben, cùm Iudæi Chriſtum crucifixerunt.

Bed. ſ. Gen. 49.

Lex Dei.

Cubile præterea patris, eſt lex ſiue naturalis, ſiue ſcripta. Et aſcendit cubile patris, qui legem Dei præuaricatur. Et lectus argenteus, lex ornata ſenſibus ſpiritualibus. Pro. 25. b.

Ori. ſ. Gen. ho. 17. Bed. ſ. Gen. 49. & ſ. Prou. 25.

Imaginatiua.

Cubile quoque patris, eſt vis imaginatiua, per Balam intellecta: quam aſcendit Ruben, id eſt, inordinatus timor, faciens eam euagari tempore orationis, per phantaſmata ſenſibilium.

Ric. de S. Vict. de 12. Patriar. 63.

Corpus Chriſti. Chriſtus. Paſſio Chriſti.

Lectulus floridus, dici poteſt corpus Chriſti, in quo quieſcimus per fidem, & charitatem, & acceſſum habemus in ſpem gloriæ Dei. Et lectulus Salomonis, eſt idem Chriſtus, in quo quieſcunt Sancti. Cant. 1. d. 3. a. c. Et lectus in quo duo quieſcunt, dici poteſt paſſio Chriſti, in qua Chriſtiani, & hæretici quieſcunt: ſed vnus aſſumitur, & alter relinquitur. Matth. 24. d. Lucæ 17. g.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſermõ. 4. & de Iſaac. 5. Hil. ſ. Ma. can. 25

Eccleſia. Vterus Virginis.

Lectus floridus, dici poteſt etiam Eccleſia, in qua ſunt multi bonis operibus florentes, & in ea quieſcentes. Can. 1. d. Iet. 50. a. Obliti ſunt cubilis ſui. Item vterus Virginis, in quo quieuit Chriſtus.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 4. Rup. ſ. Cant. 1.

Corpus. Infirmitas carnis.

Lectulus itidem floridus, dici poteſt corpus proprium cuiuſque bonis operibus florens. Cant. 1. d. 3. a. Pſ. 9. a. Et dicitur lectus doloris, quia in eo dolores patimur, vbi deſignatur infirmitas carnis. Pſ. 40. Dicitur etiam grabatũ. Luc. 5. d. Ioan. 5. b. Et lectus paralytici, eſt corpus, in quo iacet anima diſſoluta, quæ cùm ſurrexerit, portat illum in domum virtutum ſuarum. Mat. 9. a. Marc. 2. a. Et cubilia, in quibus Sancti lætantur, ſunt propria corpora, cum quibus non pugnant, habentes illa conformia in omnibus. Pſ. 149. Materia quoque ipſa corporum lectus dicitur, vel ipſa terra, in qua mortui quieſcunt, quæ cœmiterium dicitur. Mat. 24. d. Luc. 17. g.

Materia. Terra.

Ori. ſ. Cant. ho. 3. & ſ. Matt. ho. 30. Amb. ſ. Luc. 5 & de vir. 3. & ſer. 28 Hie. ſ. Matt. 9. & ſ. Pſ. 149. & ſ. Mar. 2. Gre. ſ. Pſ. 6. Aug. ſ. Pſ. 40. Ber. ſ. Cant. ſer. 86.

Proximus. Apoſtoli.

Grabatum, in quo portabatur paralyticus. Mar. 2. a. deſignare poteſt proximum, qui portat nos infirmos, quem nos ſani facti, etiam portare debemus, vt impleatur illud Apoſtoli. Gal. 6. a. Alter alterius onera portate. Deſignat etiam Apoſtolos portantes populum Gentilem, qui ſanatus eos portat ſuſtentando, & memorias eorum celebrando. Ioan. 5. b.

Aug. ſ. Ioã. trac. 17. Gre. ſ. Ezec. ho. 12. Rup. 5. ſ. Ioan.

Fœlicitas.

Lectus strati, dicitur quies æternæ fœlicitatis Pſ. 131. Ipſum eſt cubile, in quo quieſcit pax. Iſ. 57. a. Et cubilia Sanctorum dici poſſunt gradus gloriæ ſecundùm modum conuerſationis, & meritorum diſtributi. Pſ. 40. 149.

Hie. ſ. Iſ. 57. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hil. ſ. Pſ. 42.

Vterus Virginis. Præſepium. Tumulus. Mortalitas. Sinus Dei patris. Sepulchrum Chriſti.

Lectulus ſponſi fuit vterus Virginis, & præſepium, & tumulus. Et lectulus ſponſæ, in quo quærebat ſponſum, erat tumulus & mortalitas, & non inuenit eum, quia ſurrexit. Cant. 3. a. Lectus quoque ſponſi magnus, eſt ſinus Dei patris, qui ait: Ex vtero ante Luciferum genui te. Cubile etiam catuli leonis, dici poteſt ſepulchrum Chriſti. Amos 3. b.

Ber. ſ. Can. ſer. 75. Rup. ſ. Amos 3.

Conſcientia. Cor.

Lectulus Iacob, conſcientiam ſignificare poteſt, in qua rectè quieſcimus, cùm nullius nos criminis accuſat. Gen. 47. g. 48. d. 49. d. Ipſe eſt lectus lauandus per ſingulas noctes. Pſal. 6. Et ipſum cor vel ſecretum cordis, lectulus dicitur: Iob 7. c. 33. b. In hoc lectulo quæſiuit ſponſa ſponſum per noctes. Cant. 3. a. In his cubilibus exultant Sancti. Pſal. 62. 149. Eccleſiaſtæ 10. d. Iſ. 28 c. Mich. 2. a. In hoc cubili exultat iniquus. Pſ. 35. Et in his cubilibus debemus compungi. Pſal. 4. Et lectulus Salomonis, hoc eſt, Chriſti, cor noſtrum, cùm à mundi ſolicitudinibus omnino ceſſamus: dum in ſolo deſiderio Chriſti libenter quieſcimus: eique vt nobiſcũ quieſcat, cor ab omni terrena cupiditate mundamus. Cant. 3. c.

Greg. 8. mor. 17. & 23. mor. 21. & ſ. Pſ. 6. Hie. ſ. Iſ. 28. Aug. ſ. Pſ. 149. 4. Ber. ſ. Can. ſer. 46. Gre. ſ. Cant. 3.

Requies temporalis.

Stratum noſtrum eſt omnis res, in qua etiam ſine peccato verſamur, & cum aliqua voluptate occupamur: & conuertit Deus ſtratum in infirmitate, quum in his non permittit nos quieſcere, ſed affligi facit. Pſ. 40. Vel ſtratum, eſt requies ipſa temporalis, quæ verſatur in infirmitate, quum quis curis ſecularibus fatigatus, deſerere per diuinam gratiam huius mundi itinera laborioſa compungitur, cogitare ſolet quomodo præſentis vitæ deſideria fugiat, & ab eis laboribus requieſcat: ſibique mox deſideratæ quietis ordinem quærit, & velut quoddam ſtratum ſicut à cunctis laboribus ceſſationis locum inuenire concupiſcit. Et quia in hac vita omnis noſtra, quam fortaſſe parauimus, requies turbatur, rectè dicitur. Iob 33. c. Increpat quoque per dolorem in lectulo id eſt, in præſentis vitæ requie, vel tentationis nos ſtimulis, vel flagelli afflictione conturbat. Hoc deſignat lectulus Pharaonis. Exo. 8. a. Eſt etiam lectulus aut grabatum infirmum auxilium: vt plaga lectuli, & grabatum Damaſci. Amos 3. d.

Aug. ſ. Pſ. 40. Gre. 23. mor. 23. 24. Rup. ſ. Amos 3.

Infirmum auxilium.

Amb. de Iſaac. 5. Aug. ſ. Pſ. 56. 132. Ric. de S. Vict. de ſom. Nabu. 19. & de ſec. conſc. 13. Gre. 23. mor. 23 & ſ. Cant. 1. Hie. ſ. Pſ. 62. Ber. ſ. Cant. ſer. 46

Requies contẽplatiuæ vitæ. Exercitatio bonorum operum. Monaſterium.

Lectulus quietem à tumultibus, & contemplationis ocium, & quietem continentium, ac cordis tranquillitatem deſignare poteſt. 4. Reg. 4. b. Cant. 1. d. 3. a. Dan. 2. b. 4. b. Et duo in lecto, ſunt vitam quietem à negociis ſecularibus agentes. Mat. 24. d. Luc. 17. g. Itẽ ipſam quietem in bonis operibus: quem lectum ſternit ſibi, qui opera, in quibus quieſcat, ſibi parat. Et hic lectus eſt floridus exercitatione virtutum. De hoc Pſal. 62. Acto. 9. f. Item monaſterium, vbi quieſcitur à tumultibus huius mundi, & fit exercitatio bonorum operum.

Languor charitatis.

Lectus in quo infirmi iacent, languorem charitatis deſignare poteſt. Exo. 21. b. Mat. 9. a.

Glo. int. ſ. Exo. 21.

Humilitas.

Cubile armentorum, dici poteſt humilitas, quæ eſt requies ſimplicium. Iſ. 65. c.

Hie. ſ. Iſ. 65.

Limbus.

Lectulus ſtratus in tenebris, dici poteſt limbus, in quo iuſtorum animæ ſine tormento tenebantur: vt & pro originali culpa adhuc illuc deſcenderent: & tamen ex propriis actibus

Gre. 17. mor. 21.

ſupplicium nō haberent. Graue enim tædium electis fuit, poſt ſolutionem carnis adhuc ſpeciem non videre Creatoris. Iob 17.b.

Lectus ſeminiſlui, fauorem in malo deſignare poteſt: & generaliter laudes ac fauores hominum. Leu.15.a. Deſignat etiam diſcipulos, in quibus eius opinionibus adhærentibus magiſter quieſcit. Sagma autem eſt, qui mollius habet cor ad commutandum ſe.

Iſyc.ſ.Leu.15. — Fauor adulantium. Diſcipuli.

Lectus meretricis, quietem in voluptate aut erroribus ſignificat: & blanditias hæreticorū. Pro.7.b.Iſ.57.b. Et grabatum tollendum, eſt voluptas corporis: quia omnis qui adhuc vitiis delectatur, infirmus iacet in voluptatibus carnis. Sed ſanus hoc portat, vbi infirmus iacuerat. Ioan.5.b Eze.23.f. Et lecti eburnei, ſunt vitia, quæ præſenti virore delectant. Amos 3. d. 6. a. Hic lectus eſt lauandus. Pſ. 6.

Gre.25.mor.25. Hie.ſ. Amos 6. Aug.ſ.Pſ.6. Amb.de Cain. 4. Bed.ſ.Prou.7. — Quies in voluptate aut in erroribus. Vitia.

Cubile draconum facta eſt Iudæa, cùm eiecit à ſe Deum, & admiſit diabolum: quod prius erant Gentiles, qui eiecto à ſe diabolo, Deum ſuſceperūt. Iſ.34.c.35.c.Ier.9. d. Et cubilia leonum deſignant ſuperbiam dæmonum, & corda peccatorum, præcipuè ſuperborum & violētorum. Cubilia quoque Catulorum leonum, ſunt latibula Iudæorum & hæreticorum. Pſal. 103. In his latibulis vlulant in tenebris errorum. Cant.4. b. Hoſe.7.d. Amos 3.a. Nahum.2.d. Sopho.2.d.

Cubile Aſſur in medio interfectorum, eſt pœna diaboli in inferno. Eze.32.c. Lectus, in quē mittitur Iezabel, eſt pœna inferni. Apoc.2.f.

Hie.ſ.Iſ.35. & 1. adu.Iouinia. & ſ. Hoſ.7. Aug.ſ.Pſ.103. Climacus grad.25. Aug.ſ.Pſ.103. Gre.17.mor.18. & 27.mor.19. & ſ. Cant.4. Hie.ſ.Eze.32. Rup.2.ſ.Apoc. — Iudea. Superbia dæmonum. Corda peccatorum. Latibula Iudeorum, & hæreticorum. Pœna diaboli.

Lecythus, Lenticula.

Lecythus, eſt vaſis genus ventre protuberante, oréque anguſtiore, oleo aſſeruando accōmodatum: quod & Lenticula dicitur, à lentis leguminis ſimilitudine.

Lecythus olei, quem habebat Vidua, deſignare poteſt ſacramenta, quæ ſunt in eccleſia. 3.Reg.17.b.

Amb.de vidu. — Sacramenta.

Lenticula olei, quam effudit Samuel ſuper Saulem, paruam gratiam, & non duraturam deſignat. 1.Reg.10.a.4.Reg.9.a.

Gre.ſ.1.Reg.10. — Parua gratia.

Legatus, Legatio, Legatum.

LEgatus dicitur, qui legatione fungitur, ſiue qui alterius mandata refert: legatio autem eſt ipſum munus, aut officium, ſeu functio legati. Legatū verò de hæreditate, eſt, quod quis alicui mandat in teſtamento, remanente apud alterum hæreditate.

Legatus, quem miſit Deus ad Gentes, eſt Chriſtus. Abdiæ.a.

Hie.ſ.Abdi. — Chriſtus.

Legatio Iacob ad Eſau, Gen. 33. a. deſignauit præparationem populorum ad fidem ſuſcipiendam: qua legatione functus eſt Paulus prædicando. Epheſ.6. c.2.Corint. 5. d.Ierem. 49. c.Abdiæ.a.

Præparatio ad fidem.

Legati venientes ex Ægypto ad Chriſtum, fuerunt Magi venientes ex gentilitate: aut primi fideles ex Gentibus: vel prædicatores, qui erant ex Gentibus. Pſ.67. Legatus fidelis, prædicator bonus. Pro.13.c.25.b.

Hil. & Aug.ſ. Pſ.67. Bed.ſ.Pro.13. 25. — Magi. Fideles vel prædicatores ex Gentibus.

Legati, quos mittit cymbalum in mare. Iſ.18. a. 57. b. ſunt prædicatores hæreticorum, vel Antichriſti.

Hie.ſ.Iſ.18. Gre.13.mor.7. — Prædicatores Antichriſti.

Legatio, quam debemus mittere ad Deum tanquam inferiores, in primis eſt euchariſtia, deinde lachrymæ, opera miſericordiæ, carnis afflictio, & ſimilia opera pœnitentiæ. Luc. 14.g.

Gre.ho 37. — Euchariſtia. Opera pænitentiæ.

Legatum, quod dat princeps ſeruo præter hæreditatem, quæ eſt filiorum. Ez.46.c. deſignat ſacerdotes, cùm veniunt ad ſacerdotium, quicquid plus habent, non filiis debere dare, ſed pauperibus, & ſanctis fratribus & domeſticis fidei.

Hie.ſ.Eze.46. — Bona ſacerdotū danda pauperibus.

Legere.

Legere propriè eſt colligere, hoc eſt hinc, illincque decerpere. Iſ.17.b Inde tractum eſt, vt legere ſit oculis ſcripta percurrere: quia literæ oculis legi, hoc eſt, colligi videntur. Legere etiam, adhærere. Bar.1.c. legite librum iſtum, quem miſimus. Audire. Matth.12.a. non legiſti, quid fecerit Dauid, &c. Enarrare. Exod.24.b. Legit audiente populo. Intelligere. Eſther 1.d. Quæque gens audire & legere poterat. Nauigare. Actor.27.c. Legebant Cretam. Percurrere. Nehe.8.a. Legit in eo apertè.

Legens Ioſue legem à Moſe traditam, typus eſt Chriſti dantis legi veteri ſenſum ſpiritualem. Ioſue 8.g.

Ori.ſ.Ioſ.ho.9. — Dans Chriſtus ſenſum ſpiritualem legi.

Legens Moſes audiente populo volumen fœderis legis. Exo.24.b. promulgationem legis nouæ indicauit. Legere in libro Domini, eſt conſiderare prophetias. Iſ.34.d.

Glo.int ſ.Exo.24. — Promulgatio legis nouæ. Cōſiderare Prophetias.

Legere ſpicas, eſt colligere credentes: & legebant pauperes ſpicas, cùm Apoſtoli aliquos ex Iudæis ad fidem conuertebant. Iſ.17.a.

Hie.ſ.Iſ.17. — Colligere credētes.

Lex, Legitimus, Legiſlator.

LEges, dictas volunt, quòd publicè legerentur: vt omnibus notæ eſſent, & ab omnibus obſeruarentur. Eſt autem lex quædam rationis ordinatio, cum præceptione ad commune bonum, ab eo, qui Reip. curam gerit, promulgata, qui legiſlator dicitur. Solet autem poni lex æterna, naturalis, diuina, humana, & lex fomitis ſeu carnis. Et ceremoniæ legis. Legitimum autem eſt, quod eſt ſecundum legem.

Lex, quam tranſgreſſi ſunt habitatores terræ, eſt lex naturalis: quæ eſt lex æterna, & omnibus communis. Iſa. 24. a. Et hæc eſt lex Domini ſemper habenda in ore, & multò magis in

Hie.ſ.Iſ.24. — Lex naturalis.

corde:

corde:ad quam pertinet decalogus.Exo.13.b.18.c.Hæc eſt eadem indigenæ & colono : quia omnes æqualiter obligat : quod etiam dicitur, quia non eſt perſonarum acceptor Deus in ſua lege. Exo.12.g.

Lex noua. — *Hil.ſ.Pſ.118. Hie.ſ.Iſ.51.42. Ori.ſ.Rom.2. Amb.ſ.Pſ.118.ſer. 18.& ſ.Rom.8.*

Legitimum ſempiternum & lex perpetua, ad legem naturalem & ad euangelicam referri poteſt. Exo.28.g.30.c.Leu.6.c.7 d 10.b.14.g.16 g.Sed peculiarius dicitur de lege noui teſtamenti, quæ & lex non deficiens dicitur.Ier.31.f.Et lex oris Dei, quia produit à Deo per Chriſtum.Et hæc lex dicitur veritas,ſeu lex veritatis:quæ debet eſſe in ſacerdote. Cuius lex vetus fuit figura:& datur in corde per fidem.Pſ.118.Iſ.51.b.Mal.2.b.Et lex noua dicitur lex fidei,& lex vitæ.Rom.8.a.Nam lex Moſis dicitur quidem ſpiritalis,quia dat præcepta, per quæ non peccetur,quia qui nõ peccat,ſpiritalis vocatur.Lex vero fidei dicitur lex ſpiritus:quia Deus, cuius eſt fides,ſpiritus eſt.Et dicitur lex vitæ,quia à morte reuocat, & ad vitã inducit. Quæcunque autem doctrinarum ſpiritualium vmbra complexa eſt , lex dicenda eſt , quia lex & ſpiritalis eſt,& vmbra futurorum.Et lex obſeruanda eſt non carnalis,ſed in ſpiritu.Ro. 2. d. Et lex quæ exiuit de Sion,& verbum Domini de Hieruſalem , eſt euangelium inchoatum in Sion & in Hieruſalem.Iſ. 2.a.42.a.

Charitas. — *Aug.epiſ.29.& ſ. Pſ.129. Gre.10.mor.6.7.8. & ſ.Pſ.129. Ber.epiſ 11. Bed.ſ.Pro.35. Rup.2.ſ.Deut.10.*

Lex perfectæ libertatis dicitur charitas,ſeu lex charitatis.Iaco.1.d.2. c. Et lex charitatis eſt propter quam Sancti ſuſtinent Dominum,portantes onera proximorum.Pſ.129.Hæc eſt lex Dei multiplex,quia ad omnia opera ſe extendit.Iob 11.a.Eadem eſt lex Domini immaculata. Pſ 18.Quæ dicitur lex Domini,ſiue quia ipſe ex ea viuit,qui & charitas dicitur, ſiue quòd eã nullus, niſi ex eius dono,poſſideat.Hæc eſt lex clementiæ in lingua mulieris fortis.Pro.31. d. Et ignea lex in dextera Dei.Deut.33.a.

Lex vetus. — *Aug.ſ.Pſ.77. Amb.ſ.Rom.8. Bed.ſ.Pro.1.*

Lex,quæ fiet longè in aduentu Chriſti,eſt lex vetus.Mich.7.c. Lex autem vetus cùm dicitur,non criminis nomen dicitur , ſed temporis & ætatis. Senuit enim, quia ceſſauit. Eadem dicitur lex mandatorum.Eph.2.c.Dicitur etiam lex,quam poſuit Deus in Iſrael, tãquam iugum videlicet peccatoribus.Pſ.77.Nam iuſto non eſt lex poſita.1.Tim.1.b. Dicitur etiam lex mortis.Rom.8.b.quia punit reos,mortificat enim peccatores.Ipſis enim lex mortis eſt, quibus iram operatur cauſa peccati.Quod etiam cõpetit legi nouæ.Hæc eſt lex matris.Pro. 1.a.

Amb.ſ.Pſ.118.

Lex,eſt nobis via iuſtificationum Dei : quia per eam inſtruimur , qua ſit nobis eundum. Pſalm.118.

Gre.19.mor.6.

Lex,quam poſuit Deus pluuiis,eſt,vt prædicatores , id quod ore prædicant , opere compleant.Iob 28. d.

Gre.ſ.1.Reg.19.

Lex regni,quam ſcripſit Samuel,intelligitur forma,quomodo ſubditi præpoſitis ſuis obtẽperare debeant.1.Reg.10.d.

Hie.ſ.Ezec.44. Glo.ord.ſ.Iſ.10.

Lex viri,eſt obligatio ad ſeruandam matrimonij fidelitatem.Rom.7. a.

Leges ſolemnitatum cognoſcendæ,& cuſtodiendæ à ſacerdotibus,ſunt ſpiritualiter intellectæ.Eze.44.f.

Traditiones.

Leges iniquæ,ſunt traditiones Phariſæorum , & dogmata hæreticorum. Iſa. 10.a. Et leges populorum vanæ ſunt,quæ tractant de cultu aſtrorum.Ier.10.a.

Legitimè certare dicuntur,qui ſecundùm legem Dei certant.2.Tim.2.a.

Leges variæ ſacrificiorum,animantium mundorum & immundorum,patientium lepræ,& cæteræ quærantur in ſuis vocabulis.

Chriſtus. Antichriſtus. Diabolus. — *Amb.ſ.Pſ.118.ſer. 13. Hie.ſ.Pſ.9. Aug.ſ.Pſ.9.83.*

Legiſlator conſtituendus ſuper populum,eſt Chriſtus.Pſ.9.83. Vel eſt Antichriſtus legiſlator peruerſæ doctrinæ,qui dabitur iis,qui noluerunt recipere veritatem , ſed conſenſerũt iniquitati,vel ipſe diabolus.

Moſes & propheta. — *Rup.7.ſ.Apoc. Gre.27.mor.1.*

Legiſlatores,qui non fuerant ſimiles Deo redemptori & legiſlatori noſtro , fuerunt Moſes,Ioſue , & Prophetæ , & cæteri qui ex lege recta populum admonuerunt. Iob 36.c.Legis conditores,autores vtriuſque teſtamenti,& ſequentes eccleſiæ ſcriptores.Pro.8.b.

Legio.

Legio à delectu militum dicta videtur,continetque decem cohortes , Cohors autẽ quinquaginta manipulos , Manipulus verò viginti quinque milites. Vel continet vna legio. 6666.milites.

Legiones cerethi,& phelethi,erant regis Dauid. 2.Reg.15.d.4.Reg.11.d.

Legio dicebatur multitudo dæmonum.Mar.5.a.Luc.8.c.

Legumen

Legumen,dicitur quicquid ex terræ ſatis in ſiliquis naſcitur:vt faba,cicer , piſa , lentes, & ſimilia.Dictùm eſt à legendo,quod manu legatur.

Legumina dabantur Danieli,& ſociis eius in palatio rẽgis Babylonis , propter abſtinentiã, quam ſeruare cupiebant.Dan.1.c.

Lenire, Delinire.

Lenire eſt mulcere,placare,ac flectere,aut imminuere,leuare ac mitigare.

Propheta prædicentes paſſionẽ Chriſti.

Lenientes filij Iacob dolorem patris ſuper mortem Ioſeph, quam putabat veram eſſe. Gẽ. 37.g.deſignare poſſunt Prophetas prænunciantes reſurrectionem Chriſti , quam Iudæi credere noluerunt.

Diabolus promittens ſecuritatem peccatori. — *Lyr.ſ.Gen.34.*

Deliniens blanditiis Sichen Dinam.Gen.34.a.deſignat diabolum dantem peccatori inanẽ ſpem,& ſecuritates vacuas,ne deſerat peccatum.

Lenis.

LEne dicitur quod non eſt aſperum:& lenis moribus, eſt facilis, minimeque iracundus, clemens,& indulgens.

Gre.5.mor.15. Lenis Iacob, quia non piloſus. Geneſ.27.b. deſignat pietatem animi,& rerum mundanarum contemptum. *Pietas.*

Lenis aura. Iob 4.c. cognitionem Spiritusſancti deſignat: qui de Patre procedens,& de eo quod eſt Filij accipiens, noſtræ tenuiter notitiæ infunditur. Et dicitur lenis: quia notitiam ſui, quatenus cognoſci vtcunque valeat, noſtris ſenſibus temperat. *Spiritusſanctus.*

Lens, Lenticula.

Hie.epiſ. quis dabit. Lens, leguminis genus eſt notum, ſimile viciæ: naſcitur multa in Ægypto.

Aug ſ.Pſ.46. Lentis edulium, quod concupiuit Eſau, & propter quod perdidit primogenituram, carnalem legis obſeruationem ſignificat: pro qua zelanda Iudæi primatum perdiderunt, Chriſtum amittentes. Gen.25.d. Et nunc Iudæi in defunctorum planctu, lentis edulio veſcuntur, oſtendentes quaſi edulio primogenita perdiderint. Deſiderare autem lenticulam, eſt deſiderare cibum Ægyptium, quia ibi eſt frequens. *Carnales. Obſeruatio legis.*

Hie.ſ.Eze.4. Lens data eſt Ezechieli mixta in pane, cùm Iudæorum obſidionem ſignaret: vt videlicet primogenituræ amiſſionem indicaret. Eze.4.c. *Amiſſio primogenituræ.*

Lenticula, vide Lecythus.

Lentus.

Lentum, idem eſt quod tenax & viſcoſum: interdum verò molle & flexibile & minimè fragile: & etiam tardum & remiſſum. Vt lento gradu ſequebantur familiæ Tobiam & Angelum. Tob.11.a.

Leo, Leæna.

Ariſt.9 de hiſtoria animal.44. LEo, animal ferociſſimum & fortiſſimum, magniſque vnguibus, collum habens hirſutum. Licèt autem ſit ferociſſimus, paſtus tamen fameque vacans facilis mitiſque eſt, nihil ſuſpicatur, eſt feſtiuus, beneuolus, ludibūdus admodum cum ſuis ſociis. In venatu cùm cernitur, nunquam fugit, ac metuit. Sed ſi venantium multitudine cedere cogitur, ſenſim pedatimque diſcedit, crebrò ſubſiſtens atque reſpectans. Nactus verò opaca, fuga velociſſima ſe ſubtrahit, donec in aperta deueniat, tunc rurſus lentè incedit. Sed ſi quando in patentibus fugam arripere cogitur, currit more canum, non ſalit. Cum verò prædam inſectatur,& propinquat, inſilit. Verum eſt ignem illum maximè timere, vt Homerus etiam ait. Percuſſorem agnoſcit,& inuadit. Si quis non percuſſerit, ſed inſiſtat, hunc apprehenſum non lacerat, ſed quatit,& perterret,& dimittit. Ferunt vulgò leonem galli cantu terreri, & pro ſtrato homini parcere.

Ariſt.6.hiſt.anim.31 & 5 gen.animal.1. Leæna iuba caret: parit vere ſingulis annis primò ſex aut quinq; catulos, mox quatuor, deinde tres, deinde per ſingulos annos vno minus, paritque catulos inarticulatos, & adeò paruos, vt vix poſt ſecundum menſem ingredi poſſint.

Ori ſ.Nu.ho 16. & ſ.Gen.ho.17. & ſ.Eze.ho.11. Dion.caleſt.hier.2. Hil.ſ.Pſ 131. Hie.ſ.Iſ.15.& ſ.Nah.2. Ambr.de virg.3.& 2.de Abr. 2. Gre.5 mor.16.& 30 mor.5. Iſi ſ.Leu.11. Leo, licèt ſit animal immundum, admittitur tamen ad diuinorum ſimilitudinem, propter aliquas inſignes proprietates Leo,& catulus leonis dicitur Chriſtus, leo quidem, quia Deus, catulus leonis, quia filius Dei factus paruulus per aſſumptionem naturæ humanæ. Leo dormiens nullum timet, vigilantem verò cætera animalia timent. Ita Chriſtus accubans dormiuit vt leo, quia mortuus vicit dæmones,& cùm voluit, reſurrexit. Gen. 49. b. Nu.23.d.24.b. Iud.14.b. Iſ.15.d.31.b. Hoſe. 5. d.11.d. Amos.3.b.5.f. Nah.2.d. Ipſe eſt leo deſtruens leonem. Nah.2.d. Et leo qui ad nullius pauebit occurſum. Pro.30.d. Dicit enim Ioā.14.d. Venit princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Leæna itidem ipſum Chriſtum ſignificare poteſt. Gen.49.b. Nu.23.d.24.b. *Chriſtus.*

Baſi.ho. de natiui. Hie.ſ.Pſ 67. Geor.Ven.Cant. 1. tom.7 cap. 29. Hie.ſ.Ier.2. Leonis facies fortitudinem Dei ſignificare poteſt. Et etiam leo, vel leonis facies regiam Chriſti poteſtatem adumbrauit. Eze.1.c.10.c. Apoc.5.b. Nu.24.b. Deſignat etiam vim iraſcibilem in Deo, hoc eſt, iuſtitiam punitiuam. Et ponitur à ſiniſtris, quia puniendi in iudicio in ſiniſtra collocabuntur. Et quaſi leo vaſtator dicitur gladius Dei, propter grauitatem punitionis, cui nemo reſiſtere poteſt. Ier.2.f. Conſumit autem malos quaſi leo, quia caſtigat peccantes, ſed parcit pœnitentibus. Hoſ.13.b. *Fortitudo Dei. Regia poteſtas Chriſti. Iuſtitia punitiua Dei.*

Rup.ſ.Hoſ.13. Dion cæle.hier.15. Leonis facies in Angelis, eſt vis illa principalis & robuſta & indomabilis, per quam occultiſſimo illi & ineloquibilis diuinitatis arcano pro viribus ſimiles nituntur euadere, operti ſpiritualibus veſtigiis,& expedita illa atque ineffabili celeritate itineris ad diuini fulgoris ſecreta tendentis. Eze.1.c. *Vis Angelica.*

Hie.prol ſ Mat. Aug.1.de conſen. euang.6.& ſ. Io.tra.36. Leonis facies inter quatuor facies animalium. Ezech.1.c. deſignat Marcum euangeliſtam iuxta Hieronymum. At iuxta Auguſtinum leonis facies deſignat Matthæum. *Marcus. Matthæus.*

Ambr.de vir. 3. Leonis facies in homine, vim iraſcibilem deſignare poteſt. Eze.1.c. Ier.5.b Et leones in baſibus maris ænei, deſignant iram in prædicatoribus, quæ non debet eſſe ſine bobus. *Vis iraſcibilis.*

Ori.ſ.Eze.ho.17. Aug ſ.Apoc.ho.3. Deſignat etiam fortitudinem eccleſiæ. Apo.4.c. *Fortitudo Eccleſiæ.*

Geor.Ven.Cant.1.tom.7 cap.22. Typus eſt etiam elementi ignis, quia leo igneus eſt in ſuis qualitatibus. *Ignis.*

Hie.ſ.Eze.1. Leo præterea ſignificare poteſt voces Prophetarum, quæ rugiunt aduerſus peccatores, & ponitur à dextris, quia voces Prophetarum ſemper clamant. Eze.1.c. *Voces prophetarum.*

Leo quoque dicitur vir iuſtus,& propheta,& prædicator,magnam in Deo habentes fiduciam,& ad nullius pauentes obtutũ.Pro.20.a.28.a.Eccleſiaſtæ 9.b.Iſ.21.b.Eze.38.d.Mic.5.c.

Leæna dicitur interdum eccleſia.Iob 28.b.38.quæ catulos nutrit prædicatores, & malè viuentes in vitiis,ore ſanctæ prædicationis interficit.Nah.2.d.

Leæna & leo ſignificare poſſunt cæleſtem Hieruſalem, vnde exierunt vipera,& regulus, hoc eſt,dæmones inde eiecti.Iſ.30.b.

Leæna dicitur homo,ſeu genus humanum, & quaſi leæna captus dicitur homo. Iob 10.c. quia ad capiendam leænam in eius itinere fit fouea anguſta & alta,in quam pecus deponitur. Alia quoque fouea priori cohærens, foramen habens ad priorem, in qua cauea ponitur, vt leæna ingreſſa priorem,cùm deſuper terroribus vrgetur, caueam latere volens intrat, cuius iam ſæuitia non timetur,quia clauſa in cauea leuatur. Sic humana mens in libertate arbitrij condita,dum nutrire deſiderij carnis appetiuit,quaſi leæna catulis eſcam quæſiuit, atque in deceptionis ſuæ foueam cecidit,quæ ſuadente diabolo ad cibum prohibitum manum tetendit,ſed in fouea protinus caueam inuenit,quia ſponte ad mortem veniens, corruptionis ſuæ carcerem pertulit.Sed cùm multa agere conatur,& non valet,eiuſdem corruptionis ſuæ obſtaculis quaſi caueæ vectibus ligatur, atque ad auras liberas gratia interueniente reducitur. Iam quidem eam,in quam ceciderat,damnationis foueam euadit, quia ſecuturæ mortis ſupplicium,manu Redemptoris adiuta,ad veniam redeundo ſuperauit.Sed tamen coarctata caueã tolerat,quia ſupernæ quoque diſciplinæ nexibus ligatur,ne per carnis deſideria vagetur.

Leunculi in ſolio Salomonis duodecim.3.Reg. 10. c. deſignant Apoſtolos, qui in iudicio ſedebunt iudicantes cum Chriſto.Catuli etiam leænæ.Iob 38.d.erant Apoſtoli, quando pro mentis teneritudine,& formidinis infirmitate paſſo Domino clauſis foribus reſidebant,quaſi cubantes in antris,ſed poſtea aduerſantem mundum ore prædicationis rapuerunt. Poſſunt etiam deſignare prædicatores ſequentes Apoſtolos,vti catuli ſunt poſt leones.Ipſi ſunt quaſi leo in iumentis ſyluarum,quando grauiter corripiunt vitia.Mich.5.d.

Leo habitans cum oue,deſignare poteſt principes & diuites eccleſiæ, qui in vno corpore ſunt cum ſimplicibus & pauperibus.Iſ.11.b.Et ſæpe leo ſignificat poteſtatem humanam aut mundanam.Pſ.21.

Leo rugiens fuit Caiphas aduerſus Chriſtum,& Iudæi,& ſacerdotes eorum. Et populus Iudæorum dicitur factus Chriſto, quaſi leo in ſylua,& vaſtator: quia pari voce clamauerunt contra Chriſtum:Crucifige,crucifige. Et catuli leonum ſunt minores populi Iudæorũ. Pſ.16.21.34.56.57.Ier.2.c.12.b.Fertur autem leo,cum animal aliquod capere velit, mirabilè ſolere rugitum edere,eaque quæ propinqua ſunt animalia perterrita cadere: ita ſolo leonis clamore ſuperantur,ac capiuntur.Sic fuerunt Iudæi in Chriſtum.Hoſ.11.d.Leo mortuus, eſt Iudaicus populus mortuus per infidelitatem.Eccleſiaſtæ 9.b.Et leo rapiens, fuerunt Iudæi, quando cum gladiis & fuſtibus Chriſtum comprehenderunt. Demum leones,ſunt reges Iudæorum,& potentes,& Philoſophi,ac etiam violenti.Iſ.65.d.Cant.4 c Zac. 11. a.Apoc.9.c. Leæna quoque dicta eſt Hieruſalem.Eze.19. a. Et leæna & leo eſt Hieruſalem & eius populi.Iſa.30.b.

Leo rugiens,eſt diabolus qui circuit quærens quem deuoret,& ſemper eſt paratus ad prędam.Comparantur autem leoni propter ſæuitiam.Iob 4.b.Pſ.7.11.16.56.90.103. Can. 4.c. Iſ.35.d.Ier.2.c.4.b.5.b.Thr.3.b.Eze.22.f.32.a.Dan.6.b.Amos 3.a.5.f.Nah. 2.d.2. Tim.4. d. 1. Petri.5.b.Apoc.9.c.13.a.Et leo quem ſuffocauit Dauid, eſt diabolus, quem vicit Chriſtus.1. Reg.17.d.Idem dicitur leæna.Dicitur autem leo,cum apertè ſæuit.Idem eſt leo,quem occidit Samſon.Iud.14.b.

Leones etiam rugientes ſuper eccleſiam,ſunt hæretici.Ier.2.c.Sopho. 3.a.Et leo mortuus, eſt apoſtata à fide:quo melior eſt canis viuus,hoc eſt,gentilis, qui ad fidem conuertitur. Eccleſiaſtæ 9.b.

Leo occiſus à Samſone.Iud.14.b.deſignare poteſt Gentiles à Chriſto occiſos peccato, vt per fidem viuificarentur:vel principes gentilium contradicentes Chriſto: ſed occiſi ſunt accepta fide:& habent in ore fauum confeſſionis & laudis Dei.

Leo aliquando dicitur mors,quæ rapit homines à vita.Pſ.21. Quaſi leo verò eſt vis morbi,quæ adigit ad mortem.Iſ.38.c.

Leones,dicuntur homines animoſi,& ad iram concitati.Item homines rapaces:qui more leonum viuunt ex rapto.Hoſe. 3. b. Et leo de ſylua dicitur rex Babylonis, qui percuſſit Iudæos.Ierem.5.b.

Leæna interdum dicitur ciuitas huius mundi,hoc eſt, Babylon: quæ contra vitam innocentum immanitate crudelitatis effrænatur,quæ antiquo hoſti, quaſi ſæuiſſimo leoni ſociata,peruerſæ perſuaſionis eius ſemina cõcipit, & reprobos ex ſe filios ad ſimilitudinem illius, quaſi crudeles catulos gignit.Iob 4.b.Ipſum quoque regnum Babyloniũ leæna dicitur ſiue propter ſæuitiam & crudelitatem, ſiue propter libidinem. Aiunt enim ij, qui de beſtiarum ſcripſere naturis,leænas ferociores,maximè ſi catulos nutriant,& ſemper geſtire ad coitum. Vel deſignant inſolentiam,quæ temerariè præſumit,nec vllum admittit conſilium.Dan. 7.a. Hoſ.13.b.Apoc.13.a.Leo etiam,quem occidit Samſon,eſt mundus.Iud.14.b.

Catuli leonum,ſunt quilibet reprobi, ad iniquam vitam malignorum ſpirituum errore

Left margin: Iuſtus. Propheta. Prædicator. Eccleſia. Hieruſalem cæleſtis. Homo. Apoſtoli. Prædicatores. Principes Eccleſiæ. Poteſtas humana. Caiphas. Iudæi. Reges Iudæorũ. Potentes. Philoſophi. Violenti. Diabolus. Hæretici. Apoſtata. Gentiles. Mors. Iracundi. Raptores. Rex Babylonis. Mundus. Regnum Babylonium. Inſolentia. Reprobi.

Right margin: Hie.ſ.Mic.5. Gre.18.mor.21.& 5.mor.16.& 30.mor.11. Rup.ſ.Nah.2. Hie.ſ.Iſ.30. Gre.9.mor.4. Gre.30.mor.11. Rup.ſ.Mich.5. Hie.ſ.Iſ.11. Aug.epiſ.120. Aug.epiſ.120.& ſ.Pſ.56.57. Ori.ſ.Ier.ho.8. Arn.ſ.Pſ.16.21.57 Hie.ſ.Iſ.34.65. vel ſ.Ezec.19 vel ſ.Pſ.21.vel ſ.Eccleſiaſta 9. Cyr.11.ſ.Ioa.14. Gre.ſ.Cant.4. Hie.ſ.Iſ.30. Ori.ſ.Luc.ho.31. Arn.ſ.Pſ.103. Amb.de vir.1. Hie.ſ.Iſ.35.& ſ.Ier.4.& ſ.Nah.2. Gre.7.mor.16. Chry.ſ.Pſ.13. Rup.ſ.Iud.15. Hie.ſ.Ier.2. Aug.q.vete.teſta. Amb.de ſpir.prol. Aug.12.con.Fauſt.32.& ſ.Pſ.80. Tert adu.Iudæo. Hier.ſ.Iſ.3.8. Cle. Alex.adh.ad gen. Chry.ſ.Gen.ho.12. Hie.ſ.Ier.5. Gre.5.mor.16.17. Aug.12.cont. Fau.32. Hie.ſ.Dan.7. Rup.ſ.Hoſ.13. Ric.de S Vict.de vitio mutabilita.5 Gre.5.mor.16.

Hie.ſ.Nah.2.& ſ.Pſ.16. Aug.ſ.Pſ.56.100.9.

generati:qui & ſimul omnes vniuerſam mundi ciuitatem Babyloniam faciunt: & in iiſdem ſinguli Babyloniæ filij,quaſi non leæna,ſed leænæ catuli vocantur. Iob 4. b. Minores etiam principes ſub dęmone catuli leonum ſunt:& peculiariter Antichriſtus.Nah.2.d.Iob.38.d.Pſ.16.Qui leo in ſpelunca ſua dicitur.Pſ.9.Leo propter poteſtatem:in ſpelunca, propter fraudulentiam. *Antichriſtus.*

Hie.ſ.Iob 28. Em.ſer ſpir.5. Gre.1.mor.15.

Leæna quoque dicitur ipſa diaboli dominatio:& ſuperbia tam dæmonum, quàm Iudæorum:& generatim omnes ſuperbi.Iob 28.b. *Imperiū diaboli. Superbia. Superbi.*

Leo pro Iob,leæna pro eius vxore,catuli leonum pro filiis eorum ſumuntur.Iob 4.b.

Lepra, Leproſus.

LEpra,ſcabiei genus eſt,cutem deformi obducens cruſta,ab atra bili originem habēs,corpuſque vehementi pruritu infeſtans. Aliqui autem lepram pro Elephantiaſi vſurpant: quod morbi genus ſuperiori multò eſt perniciosius, vt quod non ſolùm cutem infeſtet, verùm etiam carnem ipſam vſque ad oſſa inficiat.Eſt autem lepra contagioſus morbus.

Ori.in diuer.ho.5.

Lepra generaliter peccata ſignificare ſolet:& variæ lepræ ſpecies, diuerſa peccatorum genera.Et Leproſus,eſt peccator.Mat.8.a. Et Lepra perſeuerans, durationem in peccato deſignat.Leu.13.g.14.f.Et lepra volatilis eſt tranſitus à vitio in vitium. *Peccatum. Peccator.*

Gre.5.mor.11.

Lepra peculiariter hæreſim ſignificare ſolet:quæ miſcet falſa veris, vt in cute leproſi colorum appareat varietas.Leu.13.a.Luc.17.c.Et leproſi hæretici. *Hæreſis.*

Ber.ſer.3.de reſur.

Secundùm autem quòd lepra corruptionem humorum includit,carnis voluptates,& turpitudines exprimit.Leu.13.a.Hæc eſt lepra florens. *Voluptates carnis.*

Ori.ſ.Leu.ho.8. Iſyc.ſ.Leu.13.

Lepra in carne hæreſim de humanitate Chriſti indicat, lepra verò in capite, eſt error de eius diuinitate. Leuit. 13. d. 14. a. Mulier quoque leproſa in capite eſt, quæ habet ducem hæreticum. *Hæreſis de humanitate, aut diuinitate Chriſti.*

Ori.ſ.Leu.ho.5.

Lepra in barba,eſt error de beata virgine Maria,vel de Apoſtolis.Leu.13.d.14.a. Lepra etiā in barba,eſt,cùm quis non agit virilia opera. *Error de Maria. Opera non virilia.*

Ori.ſ.Leu.ho.8.

Lepra in caluitio vel recaluatione,eſt error ex ſimplicitate.Leu.13. f. Vel eſt quando ea repullulant,quæ abiecta erant,vt de ſe mortua. *Error ex ſimplicitate.*

Iſy.ſ.Leu.13.

Lepra in cute deſignat peccatum in opere,vel in carne.Leui.13.b. Vel eſt tranſgreſſio literæ legis:quæ ſi ſit in toto corpore,vt propter euangelium totam literam legis prætermittat, reputatur lepra mundiſſima. *Peccatum in opere. Tranſgreſſio literæ legis.*

Ori.ſ.Leu.ho.8. Hie.ſ.Mich.7.

Lepra in cicatrice dicit reuerſionem ad priora peccata:vel carnis macerationem cum infidelitate.Leu.13.c.d.14.f. *Reditus ad vomitum.*

Lepra flaua vel pallida,imbecillitatem fidei deſignare poteſt. Lepra rufa homicidium, vel errorem contra euangelium.Lepra alba hypocriſim hæreticorum.Lepra liuida inuidiam.Lepra nigra fumū idololatrię.Lepra rufa ſimul & pallida iracūdū & puſillanimē indicat.Leu.13. *Varia vitia.*

Amb.ſ.Luc.4. Ber.ſer.3.de reſur.

Lepra florens in toto corpore auaritiam deſignat,quæ omnes commaculat.Leuit.13. b. Sic fuit leproſus Giezi.4.Reg.5.g.Lepra etiam in domo,eſt auaritia in his, qui diuites volunt fieri in hoc ſeculo.Leu.14.c. *Auaritia. Simonia.*

Thi. quòd Deus ſit immutabilis. Ori.ſ.Leu.ho.8.

Lepra tegens totum corpus deſignat peccatum commiſſum ab eo, qui non eſt capax rationis:vel inuoluntarium vitium. Ideo talis leproſus non reputatur immundus. Et ſi apparuerit caro mortua,hoc eſt aliquid rationis,quod faciat voluntarium vitium,immundum facit,quia mentis oſtendit corruptionem. Leuit. 13. b. Vel leproſus in parte, eſt Iudæus in parte tranſgreſſor legis. Leproſus toto corpore,eſt Gentilis,qui totam tranſgreditur legem. Veruntamen mundum eum ſacerdos indicat,quia legis iugo ſubiectus non fuit. *Inuoluntarium vitium. Iudæus. Gentiles.*

Iſyc.ſ.Leu.13.

Ber.ſer.3.reſurrec. Iſyc.ſ.Leu.13.

Lepra in veſte, eſt omnis pompoſa vanitas in hoc ſeculo, vel ſuperbia & inanis gloria in bono opere Leu.13.f.Lepra quidem in veſte lanea,eſt peruerſitas morum in mente auara:vel peccatum in ſtatu ſublimiori.Lepra in veſte linea, deſignat conſenſum in aliorum vitiis per adulationem,vel molliter viuentem.Lepra in ſtamine,ſunt vitia ſpiritualia in anima latentia. Lepra in ſubtegmine ſunt vitia per corpus commiſſa.Lepra in pelle, eſt malum exemplum in conuerſatione. *Vanitas mundi. Superbia.*

Iſy.ſ.Leu.14.

Lepra in domo,eſt peccatum in eccleſia,aut in congregatione hęreticorum.Vel peccatum aut error in domeſtica eccleſia.Leu 14.c. *Peccatum in Eccleſia.*

Ber.ſer.3.reſurrec.

Lepra in ore eſt duplex,aut cùm quis murmurat in aduerſis,aut cùm ſe cōmēdat, & iactat in proſperis.Lepra quoque in corde eſt duplex:propria voluntas,& proprium conſilium. *Murmuratio. Iactantia.*

Rup.8.ſ.Ioan.

Quaſi leproſum reputauerunt Iudæi Chriſtum,hoc eſt,ſic ab omnibus fugiendum & reiiciendum,quomodo leproſus ſecundum legem ad arbitrium ſacerdotis ſeparatus extra caſtra ſolus habitare iubebatur.Iſ.53.c.

Amb.ſ.Luc.7. Glo ord.ſ.4.Reg.7

Leproſus,Simon principem huius ſeculi deſignare poteſt,qui accuſator eſt fratrū.Luc.7.f. *Princeps huius mundi.*

Rup.7.ſ.Mat.

Leproſi,qui nunciauerunt Samariæ fugam hoſtium,deſignant peccatores ex Iudæis, qui conuerſi facti ſunt prædicatores.4. Reg. 7. a. Leproſus etiam curatus à Chriſto in deſcenſu montis,eſt populus Iudaicus,ideo dixit illi,vt oſtenderet ſe ſacerdoti.Mat.8.a. *Peccatores facti prædicatores. Iudæi.*

Lepus.

Ariſt.2.de hiſt.animal.1.& 5.hiſt.2.9.

Lepus,animal timidum & curſu velox, ac ingenioſum, dicitur prægnans ſuperfœtare,& à partu ſtatim coitum repetere,ſimulque nutrire & vterum ferre. Et fœmina aliquando dicitur in coitu ſupergredi marem. Vnde putant aliqui marem in fœminam mutari. Ruminat

lepus

lepus, ſed non diuidit vngulam: ideo inter immunda computatur.

Timor irrationalis. — *Iſyc. ſ. Leui. 11.*

Lepus timidus, irrationalem timorem ſignificare poteſt, fortitudini contrarium. Leui. 11. a. Deut. 14. a.

Veloces ad malũ. Fœneratores. — *Iſych. ſ. Leui. 11.*

Lepus velox, promptitudinem ad malum: & Iudæos ad malum veloces, in bono verò timidos deſignare poteſt. Leui. 11. a.

Lepus ſimul pariẽs, ſuperfœtás, & nutriens, ſymbolũ eſt fœnetatorũ, qui addunt vſuras vſuris. *Baſ. ſ. Pſ. 14. ho. 2.*

Effœminatus. Amator puerorũ.

Lepus mas in fœminam mutatus, virum deſignat effœminatos mores imitantem.

Leporem dicunt quotannis multiplicare venerem, pro numero annorum quos vixit, habentem foramina: & ea ratione dum leporis eſum lex prohibet, ſignificare ſe dehortari puerorum amorem. Leu. 11. a. Deut. 14. a. *Tert. de cibis Iud. Cle. Alex. 2. pæda. 10*

Timentes Deum — *Aug. ſ. Pſ. 103. Euc. for. ſpiritua. 5. Beda ſ. Pro. 30.*

Pſ. 103. vbi dicitur Petra refugiũ herinaciis, Auguſtinus addit. Et leporibus, & deſignant timentes Deum, quibus refugium eſt Chriſtus. Hic eſt lepuſculus plebs inualida. Pro. 30. d.

Leuare, Alleuare, Subleuare.

LEuare, ſeu alleuare, eſt leue facere, aut in altum tollere, & recreare, & liberare, & exonerare, & auferre. Subleuare autem, eſt quaſi ſurſum leuare, auxiliũ præſtare, & defendere.

Chriſtus ſine corruptione — *Hie. ſ. Iſa. 11. & ſ. Eze. 2?.*

Subleuaſſe dicitur Deus vitam Ionæ, hoc eſt, Chriſti de corruptione, quia Chriſtus non vidit corruptionem. Ionæ 2. d.

Potentia diuina. Chriſtus in cruce. Defenſio. Caſtigatio. — *Aug. ſ. Pſ. 73. Rup. 1. ſ. Deut. 7. et 8. ſ. Apoc. Hie. ſ. Iere. 4. Gre. 33. mor. 1.*

Leuare dicitur Deus manum, cùm aliquid potenter operatur, vel cùm Chriſtus leuauit manus ſuas in cruce. Exo. 6. b. Leuauit etiam manum mittens Filium ſuum in mundum. Iſ. 11. c. 13. a. 49. f. Dicitur etiam leuare manum pro ſuis, in defenſionem videlicet ſuorum, & percuſſionem aduerſariorũ. Eleuatio enim aut extenſio manus, habitũ percutientis oſtendit, vt percuſſit Ægyptios pro filiis Iſrael. Eze. 20. a. 36. b. Zach. 2. c. Leuat etiam manum in aliquos, cùm caſtigat, aut caſtigando conuertit. Pſ. 73. Leuans etiam Moſes virgam, potentiam Dei demonſtrauit, & vim eius punitiuam. Exo. 14. d. Sic dicitur Deus eleuare virgam. Iſa. 10. f. Leuauit etiam Deus manum in cælum, cùm Chriſtus aſcendit in cælum. Deu. 32. f. prius in cruce, deinde in cælum iurando. Apo. 10. b.

Eleuatio crucis

Leuauit Deus ſignum in Sion, quando crucem extulit in eccleſia. Ier. 4. b. 51. b. Et leuauit ſignum in nationibus, hoc eſt, prædicationem crucis in gentibus. Iſa. 5. f. Leuant etiam prædicatores ſignum ſuper montem caliginoſum, cum contra Satanę ſuperbiam, qui ſæpe ſub nebula ſimulationis abſconditur, virtutem crucis exaltant. Iſa. 3. a.

Liberans à peccatis. — *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Amb. epiſ. 1. vi. 1?*

Alleuat Dominus corruentes, cũ liberat à peccatis. Pſ. 144. Iſa. 63. c. Leuauit etiam Chriſtus agnos in ſinu ſuo, cum crucifixus eſt. Iſa. 40. c. Et ſubleuat Deus, cũ gentilitatem in medio infidelitatis iacentem ad fidem & poteſtatem eccleſiæ erexit. 1. Reg. 2. b. Subleuans illum qui ſolus exiſtens cecidit, eſt Chriſtus, quem non habet, qui eſt in peccato Eccl'tæ 4. c.

Conuerſio Gẽtes. Laudantes Angeli Deum. Eleuatio myſteriorum. — *Hie. ſ. Haba. 3. Iſy. ſ. Leui. 8.*

Leuat altitudo manus, cùm Angeli laudant Deum. Haba. 3. a.

Leuantes Aaron & filij eius armum & panes azymos, &c. coram Domino. Le. 8. f. deſignant myſteria nobis à Chriſto tradita, ab ipſo cum ſua carne in cęlum leuanda.

Erigere mentem — *Cirillo. Hila. ſ. Pſ. 142. Gre. ſ. Ioſu. ho. 6. & ſ. Mat. ho. 3. Hier. ſ. Ier. 3. & ſ. Zac. 1. Au. ſ. Pſ. 120. 85. Gre. ſ. 1. Reg. 6. Ricar. de S. Vict. de ſecuris conſcien. 45.*

Leuare capita, eſt mentes noſtras ad gaudia patriæ cæleſtis erigere. Luc. 21. f. Leuat etiam animam ad Deũ, qui in excelſis conuerſatur, & amando ad ipſum aſcendit. Pſ. 24. 142. Leuare etiam oculos, mentis eleuationem ad cæleſtia dicit: & leuare oculos in montes. Gen. 13. d. Ioſu. 5. d. Pſ. 120. 121. Iſ. 40. f. Dan. 4. g. Zac. 1. d. 2. a. Et leuare oculos in directum, eſt attollere mentem ad veritatem contemplandam. Ier. 3. a Et leuantes oculos diſcipuli, ſunt ad ſublimẽ intelligentiam aſcendentes Matt. 17. b. Leuantes etiam oculos Bethſamitę, ſunt perfecti diſcernentes ſpiritus. 1. Re. 6. c. Leuare itidem oculos ad cælum, eſt cæleſtia & æterna cogitare & cura & ſolicitudine ſecularium ſemota, ſola ſpiritualia præ oculis habere Dan. 4. g.

Contemplatio. Diſcretio ſpiritualium.

Aſcendere per fidem ſupra naturam. — *Ber. ſer. in feſt. Petri, & Pauli.*

Leuauit ſe ſupra ſe, qui per fidem aſcendit ſupra naturam. Thren. 3. d. Id facit adoleſcens, qui cùm ætatis lubricæ ſentit et ardores, ſenem induit, relinquens quod erat, aſſumens quod non erat, quia non reſpicit ad ſe, ſed ad illum, qui eſt ſupra ſe.

Contemplatio conuerſionis gentiũ. Amor Chriſti in Paulum. — *Hie. ſ. Iſa. 49. Amb. de Ioſeph 1?*

Leuare oculos in circuitu, eſt contemplari conuerſionem gentium. Iſ. 49. d.

Leuans oculos Ioſeph in Beniamin, eſt Chriſtus oſtendens peculiarem amorem in Paulũ, qui factus eſt vas electionis. Gen. 43. f.

Leuans Ezechiel oculos ad viam aquilonis. Eze. 8. a. deſignat conſiderationem malorum, quæ fiunt in eccleſia. *Glo. ord. ſ. Ezec. 8.*

Superbia. — *Glo. int. ſ. Iſa 37. Rup. ſ. Exo. 33.*

Leuare altitudinem oculorũ, dicit extollentiam per ſuperbiam. Iſ. 37. d. Leuare cultrũ ſuper altare, eſt arrogare ſibi virtutes & fidem. Exo. 20. d.

Falſum putare verum. — *Hie. ſ. Ezech. 18.*

Leuat oculos cordis ad idola domus Iſrael, qui falſitatem atque mendacium putauerit veritatem. Eze. 18. b.

Innocentia. — *Gre. 10. mor. 18. & 16. mor. 10.*

Leuare faciẽ abſque macula dicitur, qui non eſt ſibi culpæ conſcius. Tunc verè ſine macula faciẽ leuamus, cũ nec nos prohibita mala committimus, nec ea, quę in nos commiſſa ſunt, ex proprio zelo retinemus. Grauis nanque mens noſtra orationis tempore confuſione deprimitur, ſi hãc aut ſua adhuc operatio inquinat, aut alienę malitiæ ſeruatus dolor accuſat. Iob 11. c Leuat etiam faciem ſuam ad Deum, qui cor ad ſublimia inueſtiganda attollit. Iob. 22. d.

Inueſtigare ſublimia. Iurare. Eleuatio ad diuinas operationes. — *Philo. 2. allego. Amb. 2. de Abra. 8. & 6. de ſacramẽtis 4.*

Leuare manus ad Dominũ, erat modus iuramenti. Leuans Abraham manum ad Dominum, deſignat eleuationem ad diuinas operationes, vel ſublimitatem operũ cum oratione. Gen. 14. d. Sic leuauit Moſes manus. Exo. 17. c. Leuante autẽ Moſe manus, vincitur Amalec

Ori.ſ.Exo.ho.11. Hila.ſ.Pſ.62. Hie ſ.Iſa.13.& ſ. Pſ.62. Au ſ.Pſ.tl.62. Gre.18.mor.3.

demittente autem eas vincit Amalec: vt deſignetur oratione ſimul cum operibus bonis victum diabolum. Et qui intelligit legem ſpiritualiter, leuat manus Moſis, & vincit, qui verò carnaliter, demittit eas, & vincitur. Leuare etiam manus in nomine Domini, eſt magnis operibus ipſum benedicere. Et leuare manus ad mandata Dei, eſt ea opere complere. Pſ. 118. Leuant etiam puras manus, qui ſublimitatem habent operum. 1. Tim. 2. b. Leuant rurſum manū, qui orationibus & eleemoſynis vacāt. Iſa. 13. a. Leuat ad Dominum manus ſuas pro animabus paruulorū, qui opera miſericordiæ pro humilibus & paruulis Chriſti membris fame & ſiti vſquequaque laborantibus in terminis mundi exercet, & curam adhibet ex ſyncera dilectione. Thre. 2. f. Leuat cor cū manibus ad Deum, qui orationem ſuam operibus roborat. Thre. 3. e. Deus etiam quæritur. Mic. 2. a. quòd non leuauerint ad eum manus orando.

Orare. Intelligere legē ſpiritualiter. Exercere opera miſericordiæ.

Leuans ſacerdos ſimul agnum & ſextarium olei coram Domino ad emundationē leproſi. Le. 14. d. eſt offerens paſſionē Chriſti, & eius inuocās miſericordiā ad remiſſionē peccatoris. *Offerre paſſionem Chriſti.*

Hier ſ Iſa.15. & ſ.Amos 5. Leuare vocem deſignat lamenta pœnitentiæ. Gen. 21. b. Iſa. 15. b. & leuat Deus planctū ſuper aliquos, cùm prouocat ad pœnitentiam. Amos 5. a. *Pœnitentia.*

Hie.ſ.Iſa. 42. Leuare etiam vocem contingit præ lætitia, & eſt laudare Deum, illique gratias agere. Iſ. 24. c. 42. b. 52. c. *Laudare Deum.*

Lyra ſ. Exo.23. Gre.21.mor.14. Subleuare aſinum, eſt minus potentes adiuuare. Exo. 23. a. Deut. 22. a. *Adiuuare infirmos.*

Leuat manum contra pupillum, qui vtilitatis ſuæ negocia per potentiam contra pupillum opprimendum exequitur. Iob. 31. c. *Opprimere pupillum.*

Hie.ſ.Iere.4. & ſ. Hoſe.4. Gre.ſ.1.Reg.1. Leuans ſe prædo gentium eſt diabolus, aut hæreſiarcha ad perdendos fideles ſe accingens. Ier. 4. b. Leuat Aſſur baculum ſuper habitatorem Sion, cùm diabolus aut hæreticus minatur fidelibus. Iſa. 10. f. & leuans fuſcinula carnes, eſt auertens aliquos à fide. 1. Reg. 2. c. Et leuat cultrum ſuper altare, qui facit diuiſionem in eccleſia. Exo. 20. d. Et leuat clypeum Nabuchodonoſor contra Tyrum, hoc eſt, diabolus ad perdendos hæreticos. Ezec. 16. b. Et ſubleuant animas ad iniquitates, qui fauent peccatis. Hoſe. 4. c. *Diabolus ad perdendas Gentes. Auertēs aliquos à fide. Faciens diuiſionem in eccleſia. Fauens peccatis.*

Glo.int.ſ. Eze.33. Leuant hæretici oculos ad immundicias ſuas, cùm abominationes errorum, quos confinxerunt, admirantur & magnificant. Eze. 33. f. *Laudantes hæretici errores ſuos.*

Lyra ſ. Amos 4. Leuant in contis vaccas, qui conuincunt & confundunt hæreticos. Amos 4. a. Et qui pœnā infligunt pro peccatis. *Conuincentes hæreticos.*

Hie.ſ.Zac.5. Gre.14.mor.18. Rup.ſ.Zach.5. Leuarunt mulieres amphoram inter cælum & terram, cùm ſuam iniquitatem peruerſi ſuperbè extulerunt. Zac. 5. d. vel deſignantur ſuperbia & inanis gloria, quę mentem per auaritiam honoris captam ita eleuant, vt proximos deſpicientes, quaſi ima deſerant, & alta gloriantes petant: nec tamen ſumma pertingere ſeſe extollendo præualent. Vel deſignāt diſperſionem Iudæorum: qui nec in terra ſua habitant, nec in cælo admittuntur. *Extollentes iniquitatem. Diſperſio Iudæorum.*

Hie.ſ.Zac.12. Gre.9.mor.41. Leuant Hieruſalem vt lapidem, qui perſequuntur eccleſiam. Zac. 12. a. *Perſequentes Eccleſiam.*

Leuat caput impius, cùm in ſuperbiam erigitur. Iuſtus autem labore ſui certaminis afflictus caput leuare non ſinitur: ſed preſſus à perpetua afflictione liberatur. Iob. 10. c. *Erigi in ſuperbiam.*

Leuare baculum, aut ſignum, & ſimilia, eſt baculum mouere. Iſ. 10. f. baculum ſuum leuabit ſuper te.

Leui, Leuites.

LEui, id eſt, copulatus, vel aſſumptus: filius Iacob & Liæ, à quo deſcenderūt ſacerdotes veteris legis, & ab eo dicti ſunt Leuitæ minores ſacerdotibus, & ipſorū ſacerdotū miniſtri.

Qui cū ſacerdotibus non acceperunt hæreditatem in terra, vt reliquę tribus, ſed in ſingulis tribubus decretæ fuerūt illis ciuitates. Fuerūt autem dati pro primogenitis filiorū Iſrael.

Amb.2.de Cain.3. Leuites, hoc eſt, copulatus vel aſſumptus, dici poteſt Chriſtus, ſecundùm quòd verbum aſſumpſit humanam naturam, & in ea nos redemit. *Chriſtus.*

Gre.ſ. Eze.ho.22. Beda ſ.Gen.30. Hie.ſ.Mala.2.& ſ Iſa.66. Amb.1.offic.50. Gre.5.mor.23. Rup.2. Deut.13. Amb.ſ.Pſ.118.ſe.8

Leui, hoc eſt, aſſumptus, eſt populus fidelis. Vnde eliguntur ſacerdotes, qui miniſtrent Domino, & per ſuam doctrinam copulent omnes ſanctos Chriſto. Gen. 29. g. Eze. 40. g. Deſignat etiam ſacerdotes nouæ legis, in quibus eſt lex veritatis. Malac. 2. b. 3. a. & Leuitæ ſunt miniſtri eccleſiæ, qui aſſumpti ſunt ex Gentibus in obſequiū Dei. Exo. 4. d. 38. c. Pſ. 134. Iſ. 66. g. Secundū Ambroſium Leuites interpretatur, ipſe meus: quia miniſtri eccleſiæ ſunt dedicati Deo, & eius dicuntur peculiariter eſſe. Deut. 33. a.

Populus fidelis. Sacerdotes nouæ legis. Miniſtri eccleſiæ.

Gre.ſ.1.Reg.6. & 1.dialo.2. Ori.ſ.Nu.ho.3. Ori.ſ Num.ho.21. & ſ.Ioſue.ho.17.

Leuitæ, hoc eſt, aſſumpti ſunt, qui ſic ſunt diuina gratia cōfirmati, vt à ſancto Spiritu iam ſeparari non valeant, perfecti videlicet, qui non parcunt patri & matri propter Deum. Et Leuitæ quinquagenarii, qui fiunt cuſtodes vaſorum, ſunt prælati. Leuitæ verò iuniores miniſtrantes, ſunt ſubditi. Exo. 32. f. Nu. 3. b. 4. a. Ioſu. 13. b. 1. Reg. 6. c. *Perfecti. Prælati. Subditi.*

Leuitæ non recipientes hæreditatem in terra, ſunt contemplatiui pendentes à Deo, & à terrenis ſegregati, quorum conuerſatio in cælis eſt. Nu. 35. a. Deut. 18. a. Ioſue. 14. b. *Contemplatiui.*

Ori.ſ.Leui.ho.13. Heſyc.ſ.Leui.25. Philo. de ſacrifici. Abel & Cain. Geor.Vene.ſ cant.2 tomo 7.cap.6.

Leuitę, quorum domus redimi poſſunt. Le. 25. e. ſunt Apoſtoli, & eorū diſcipuli, quorum domus ſunt, qui conuertuntur ex Iudæis, & ita redimuntur. Vel deſignant mentem perfectam intellectu & opere in fide, quæ ſi peccet, redimi poteſt & reformari per pœnitentiam in hac vita. Et Leuitæ dati Deo pro primogenitis filiorum Iſrael, ſunt opera mentis, quæ peculiariter ſunt danda Deo potius quàm aliarum potentiarum. Et Leui, vt dicitur applicatus, vel appoſitus, & erat filius Liæ, deſignat applicationem manus ad opera vitæ actiuæ.

Apoſtoli. Mens perfecta.

Leui, vt erat tertius filius Lię, deſignat ſpem, quæ ſequitur poſt timorem & dolorem *Opera mentis.*

pœnitentiæ, inde enim erigitur homo in ſpem veniæ.

Sacerdotes legis veteris. Leui etiam, typus eſt ſacerdotú veteris legis, qui cum Simeon, hoc eſt, cú Phariſæis occiderunt virum, nempe Chriſtum, & dicuntur vaſa iniquitatis bellantia, Gen. 49. a. Zac. 12. d. *Ricar. de S. Vi. de 12. patriar. 13.*

Gula & libido. Leui etiam cum Simeon, gulam & libidinem deſignant, quæ pugnant aduerſus mentem, eamque occidunt. Gen. 49. a. *Ori. ſ. Gen. ho. 7. Amb. de bene pat. Beda ſ. Gen. 49. Lyra. ſ. Gen. 31.*

Leuiathan.

Leuiathan, id eſt, copulatio, vel ſocietas ſua, aut ſibimet traditus, dicitur, draco magnus in mari, qui & thannin, quem volunt Hebręi eundem eſſe, quem nos cetum dicimus. Interpretatur etiam iuxta Gregorium, additamentum eorum. *Hie. ſ. Iſa. 27.*

Diabolus. Leuiathan, typus eſt diaboli, qui dicitur additamentum hominũm, quia quos in paradiſo immortales reperit, diuinitatem promittendo, quaſi eis aliquid vltra quàm erant, ſe addere ſpopondit, & tamen immortalitatem ſubtraxit, vt dicatur additamentum per antiphraſim & ironiam. Iſa. 3. b. 40. c. Iſa. 27. a. *Gre. 4. mor. 11. et 33. mor. 12. & ho. 25. Hie. ſ. Iſa. 27.*

Leuis, Alleuiare.

Leue dicitur id, quod eſt ſine pondere, aut quod parum habet ponderis, quodque facile ſurſum attollitur, vt ignis eſt leuis, qui ſupremum habet locum inter elementa.

Caro Chriſti. Virgo Maria. Leuis nubes, ſuper quam aſcendiſſe dicitur Dominus, carnem Chriſti ſignificare poteſt, vel beatam virginem Mariam, quæ nullo fuit grauata peccati onere, nec etiam ſenſit coniugij onera, manens in perpetua virginitate. Iſa. 19. a. *Amb. ſ. Pſ. 118. ſe. 5. Exhor. ad virg. Hie. ſ. Iſa. 19.*

Præcepta moralia. Leue onus Chriſti, ſunt præcepta moralia, non in timore, ſed in amore firmata. Matt. 11. d. *Hil. ſ. Mat. Ca. 11. Hie. ſ. Iſa. 9.*

Alleuiata terra Zabulon & Nephtalim dicitur, per conuerſionem Apoſtolorum, qui ex illis partibus erant, & per remiſſionem peccatorum, quia ibi Chriſtus prædicare cæpit. Iſ. 9. a.

Pronus in vitia. Leuis curſor in malum dicitur, qui prono animo in vitia & in libidinem fertur. Ier. 2. e. Et leuis pluſquam ſuperficies aquæ eſt mens, quam quælibet tentationis aura attingendo, ſine tarditate aliqua retractationis trahit. Iob. 24. c. Haba. 1. b. *Hie. ſ. Iere. 2. Gre. 16. mor. 20.*

Leuiter loquitur, qui ratione non ponderat verba, quæ loquitur. Iob. 29. d. dicebat Iob ſe leuiter loquutum.

Lia.

Lia, id eſt, laborioſa vel fatigata, filia maior Laban, tradita Iacob fraudulenter loco Rachelis, quam etiam poſtea duxit. Erat Lia lippis oculis, peperitque Iacob ſex filios, & filiam Dinam.

Diſciplina virtutis. Affectio. Vita actiua. Lia prius tradita Iacob, typus eſt diſciplinæ virtutis, & affectionis, ac vitæ actiuæ: quæ debet contemplatiuam præcedere. Suppoſita eſt enim Lia pro Rachel, quæ adamatur & non propter eam ſeruitur, ſed propter Rachelem: nam quis amauerit in operibus ruſticis laborẽ actionum atque paſſionum, quis eam vitam propter ſeipſam expetiuerit? Sed tamen ſibi nocte ſuppoſitam in vſum generandi amplexus, & fœcunditatem expertus eſt. In nocte enim *Opera pœnitẽtiæ.* huius vitæ prius laborandum eſt in vita actiua. Peperit ergo multos filios, quia verſatur in excitatione operum miſericordiæ. Vt autẽ interpretatur laborioſa, ſignificat ipſa opera pœnitentiæ, & laborum. Et vt dicitur laſſitudo, eſt exercens fortia virtutis opera, & leuia nolens *Vita præſens.* videre. Gen 29. d. 30. 31. 49 d. Ruth 4. c. Deſignat etiam vitam præſentem laborioſam. Erat autẽ lippis oculis, quia mens occupata in operibus exterioribus, turbatur erga plurima, vt nõ poſſit perfectè vacare, & oculo interiori diuinis intẽdere, & videre quã ſuauis eſt Dominus. *Rica. de 12. patriarchi. 14. Philo. de migra. Abrahe. Amb. epiſ. 4. Au. 22. cõt. Fauſt. 52. 53. Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 6. mor. 28 & ſ. Eze. ho. 14. Greg. ſ. Cant. 3. tomo 7. cap. 5. Beda ſ. Gen. 29. Amb. 2. de Iaco. 5.*

Synagoga. Lia, vt erat lippis oculis, ſynagogam ſignificat, quæ vix poterat myſteria legis perſpicere, & ipſa fuit ſuppoſita Chriſto ante Eccleſiam, adeo vt dixerit ipſe: Non ſum miſſus niſi ad *Eccleſia ex Gentibus. Motus.* oues, quæ perierunt domus Iſrael, ſecundum quod laborioſas deſignare poteſt eccleſiam ex Gentibus, ſuppoſita eſt pro Rachel, quia Populus quem non cognoui, ſeruiuit mihi. Poteſt etiam Lia laborioſa motum & exercitationem ſignificare, qui in corpore ſanitatem, in anima honeſtatem & iuſtitiam operatur. *Hie. aduer. Iouin. et ſ. Sopho. 3. Beda ſ. Gen. 30. Rup. 7. ſ. Gẽ. 27. 26. Philo. de congreſſu &c.*

Libanus.

Libanus, id eſt, albus vel candidus, aut thus, vel cordis filiatio, mõs altiſſimus Phœnicis in Syria, & terminus aquilonaris terræ promiſſionis. Habet nomen à niuium albore, vel à thure, quod ibi plurimum eſt, eſtque inſignis abundantia cedrorum, quas inde mittebat rex Hiram ad Salomonem ad templi conſtructionem. Datur & Antilibanus coniunctus Libano, ſecundum aliquos verſus mare, ſecundum aliquos verſus Damaſcum. Libanus vt producit arbores proceras, & odoriferas, & interpretatur dealbatio, deſignat Chriſtum, cuius ſpecies dicitur, vt libani. Cant. 5. d. *Chriſtus. Gre. ſ. Cant. 5.*

Eccleſia. Libanus etiam dicitur eccleſia dealbata, in qua eſt odor bonorum operum, & oliuę fructiferæ, & ſublimes virtutes tanquam cedri. Pſ. 51. 71. Hoſ. 14. c. Habac. 2. d. Zach. 10. d. *Ori. ſ. Eze. ho. 11. Hie. ſ. Oſe. 14. et ſ. Zac. 10.*

Corpus Mariæ. Libanus itidem corpus virginis Mariæ, quæ venit de Libano, quãdo migrauit à corpore mortali, vt coronaretur. Cant. 4. b. *Rup. ſ. Cant. 3.*

Gratia Dei. Libanus, vnde ſumuntur cedri ad compingendã nauem Tyri, deſignat gratiam Dei, vnde omnia proueniunt bona. Ezec. 27. a. Cant. 3. c. *Hie. ſ. Ezec. 27.*

Virgines. Libanus, ſeu thus, virginum greges ſignificare poteſt ſuaui odore, & nitido candore pollẽtes. Cant. 5. d. vide Thus. *Hie. aduer. Iouin. 1.*

Gre.ſ.Cant.4. — *Baptiſmus.*

Libanus, vt interpretatur dealbatio, baptiſmum ſignificat, in quo eccleſia exterius aqua abluitur, & à peccatorum nigredine per Spiritum ſanctum, quem recipit & per fidem Chriſti dealbatur. Cant.4.b.d.7.b.

Hie.ſ.Haba.2. — *Orationes.*

Libanus ſecundum quod ſignificat thus, ſignificare poteſt orationes. Haba.2.d.

Hie.ſ.Iſa.29. — *Gentiles.*

Libanus quandoque ſignificat Gentilem populum. Iſa.29.f.60.c.

Ori.ſ.Ioſu.ho.2. Hie.ſ.Iſa.33.& ſ. Ier.22.& ſ.Eze.17. Rup.ſ.Cant.4.5. & ſ.Haba.2. — *Iudæi. Gentiles. Templum Hieruſalem.*

Libanus quoque populum Iudęorum ſignificare poteſt. Antilibanus verò gentilem populú in eccleſia pro ſynagoga ſuccedentem. Templum etiam Hieruſalem Libanus dicitur, & Libanus non ſufficiet ad ſuccendenda holocauſta, quod quantum ad literam eſt, ligna Libani non ſufficere ad ſuccendēda holocauſta. Iſ.33.b.35.a.37.e.40.d. Ier.22.e. Eze.17.a. Zac.11.a. Cant.4.d.5.d.

Baſ.ſ.pſ.28.ho.1.2 — *Hypocriſis.*

Iniquitas Libani, eſt hypocriſis ſacerdotum & Phariſæorum in tēplo. Hab.2.d.

Ter.adue.Marci.4. Baſi.ſ.Pſ.28.ho.1. — *Idololatria.*

Libanus etiam ſignificat idololatriam, quia ex cedris, quæ plurimæ ſunt in Libano, formabantur idola, & quia thus idolis offerebatur. Cant.4.b.

Hier.ſ.Iere.22. Aug.ſ.Pſ.71.103. — *Superbia. Mundus.*

Libanus, vt eſt mons excelſus, & proceris cedris abundans, ſuperbiam terrenumque tumorem ſignificare poteſt, vel hunc mundum, in quo ſublimis eſt Aſſur, hoc eſt, Lucifer, vel Antichriſtus, & omnia ſublimia huius mundi. Pſ.28.36.71 Iſa.10.g. Ier.22.e. Eze.31.a. In Libano, hoc eſt, in candore huius mundi ſunt cedri, quas plantauit Deus, ſunt & cedri, quas ipſe non plantauit, quæ eradicabuntur. Pſ.103.

Libare, Libamen, Libum, vide Sacrificare.

Libens, Libenter.

Libens dicitur voluntarius & gaudens, hoc eſt, qui prono animo aliquid facit, aut admittit. Et libenter facit aliquid, qui non grauatè, ſed æquo animo facit.

Gre.12.mor.27. — *Auarus.*

Libenter accipit munera, qui ardet igne auaritiæ, vel qui plus ſibi retribui appetit, vltra meritum laudari deſiderans, & munus ab ore quærens. Iob.15.d.

Liber, Volumen, Codex.

Liber propriè, corticis genus eſt, vnde chartæ fiebant ad ſcribendum, vnde factum eſt vt codices, qui inde ſumpſerunt initium, nûnc libri dicantur, qui ex multis chartis compaginantur. Dicuntur etiam volumina, à voluendo.

Philo.1.allego. Hila.ſ.Pſ.8.68. Hie.ſ.Iere.32. — *Verbum Dei. Prædeſtinatio.*

Liber aliquando dicitur Verbum Dei, in quo inſculptæ ſunt rerum omnium ſubſtantiæ ſeu ideæ: & hic eſt liber generationis cæli & terræ: quia ſecundum quod in illo ſunt exéplari producuntur. Gen.2.a. Liber quoque Dei, in quo omnia ſcribuntur, dici poteſt memoria Dei. Pſ.138. Dicitur autem liber viuentium, hoc eſt, exiſtentium in gratia: & liber iuſtorum, hoc eſt, beatorum. Pſ.67. Et liber quem ſcripſit Deus, eſt liber prædeſtinationis. Exo.32.g. Et liber in quo ſcribuntur agri, eſt liber vitæ. Ier.32.g. Apo.13.c.20.d.

Ber.ſer.1.reſurre. — *Chriſtus.*

Liber ſcriptus intus & foris, dici poteſt Chriſtus: in quo eſt diuinitas & humanitas, eſtque ſignatus ſigillis ſeptem. Apo.5.a.

Hie.ſ.Iſa.44. — *Geneſis.*

Liber iuſtorum dicitur liber Geneſeos, in quo multi ſcribuntur iuſti. Ioſ.10.b.2.Reg.1.c. Vel dicitur tota ſacra ſcriptura, ſicut & liber bellorum Domini. Num.21.c.

Rup.2.de vic.ver. Dei.18. Arno.ſ.Pſ.39. Hie.ſ.Iſa.8.29.& ſ.Eze.2.& epi.Samuel quendam. Ori.ſ.Eze.ho.14. Hila.prolo.ſ.Pſa. Gre.4.dialo.44.& 27.mor.11.& ſ.Eze.ho.9. Au.ſ.Apoc.ho.4. Rup.1.ſ.Iſa.34. Gre.15.mor.6.& 22.mor.19. Au.ſ.Apoc.ho.7. Epip.1.contra hæreſes tom.2. — *Vetus teſtamētū. Pſalterium. Tota ſacra ſcriptura. Nouum teſtamentum.*

Liber, in quo Deus iubet ſcribi ob monimentum, vetus teſtamentum ſignificare poteſt. Exo.17.d. Et liber, in cuius capite ſcriptum eſt de Chriſto, dici poteſt Pſalterium, vel tota ſacra ſcriptura, quæ liber vnus dicitur, quia vno Spiritu ſancto dictante ſcripta eſt. Pſal.39. Et liber ſignatus aut inuolutus, eſt ſacra ſcriptura, in qua myſteria figuris inuoluta continētur. Iſa.29.d. Ezec.2.d. Et liber ſcriptus intus & foris eſt ſacra ſcriptura continens pręterita, & futura, & literam & myſteria. Apoc.5.a 6.d. 10.a. Et liber grandinis dicitur prophetia Iſaiæ grandia continens, vel tota ſacra ſcriptura. Iſ.8.a.30.b.34.d. Iob.19.d.31.d. Dicitur ſacra ſcriptura volumen fœderis, quod pepigit Deus cum genere humano. Exod.24.b. Continet lamētationes, & carmen, & væ, quia præcipit lachrymas, & prædicat gaudium, & preſſuras & anguſtias indicat. Eze.2.d. Ipſa eſt volumen volans, quæ dum de cęleſtibus loquitur, ad ſuperiora mentis noſtræ eleuat intentionem. Zac.5.a. Poteſt etiam liber peculiariter nouum teſtamentum ſignificare, quem librum Iob ſcribi optabat. Iob.19.d.31.d. Hunc librum deſignabat ille, quem iuſſus eſt deuorare Ioannes. Apoc.10.d.

Ori.ſ.Rom.14. — *Virgo Maria.*

Liber grandis, in quo ſcribitur ſtylo hominis, beatam virginem Mariam ſignificat, in qua filius Dei factus eſt homo. Iſa.8.a.

Hie.ſ.Dan.7. Gre.14.mor.9. Hie.ſ.Iſa.34. — *Conſcientia. Cæli. Memoria.*

Libri aliquando dicuntur conſcientię, & libri aperti in iudicio erunt corda reuelata. Dan. 7.b.c. Apo.20.d. peculiariter autem ſunt libri vitæ & corda iuſtorum, vbi ſcripta ſunt omnia mandata, & tunc erunt aperti, cùm videntes mali mox quicquid non fuerint intelligent.

Libri etiam aperti aut complicati, dici poſſunt cæli, qui complicandi dicuntur ſicut liber. Iſ.34.a. cùm deinceps poſt iudicium non amplius ſcribentur in eis peccata hominum.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Liber legis regni, memoriam ſignificare poteſt. 1.Reg.10.d.

Ori.ſ.Iere.ho.15. Hie.ſ.Iere.3. Rup.ſ.Deut.28 — *Deſerens Deus. Deſerenda terrena actio.*

Libellus repudij datus ſynagogæ, deſignat Deum derelinquentem ſynagogam, ita tamen vt ipſa prius à Deo receſſerit. Eadem ratione datur libellus repudij hæreticis. Iſ.50.c. Dandus etiam libellus repudij terrenæ actioni. Deut.24.a.

Hier.ſ.Zac.5.

Volumen volans eſt, in quo omnia peccata deſcripta ſunt, vt vnuſquiſque recipiat ſecundùm opera ſua. Zac.5.a. dicitur etiam libri monumenti. Mala.3.d.

Libri quos miſit Merodach ad Ezechiam. Iſa.39.a.

Liber, Libertas, Liberare, Eripere, Eruere, Libertus.

LIber dicitur, qui ſeruitutem non ſeruit, hoc eſt, qui aut ingenuus natus eſt, aut ab hero ſuo libertatem eſt aſſequutus: cuius cõtrarium eſt ſeruus. Liberare autem, eſt ex ſeruo liberum facere: & generaliter à moleſtia, damno vel periculo eripere, ac liberum facere. Liberare etiam, abſoluere. Pſ. 33. De his omnibus liberauit eos Dominus. Cuſtodire. Pſ. 119. Domine libera animam meam à labiis iniquis. Defendere. Exod. 2. c. liberauit nos de manu paſtorum. Eripere. Gen. 19. f. Liberauit Lot de ſubuerſione. Saluare. Iudi. 3. d. Liberauit eos Othoniel. Eripere quoque eſt liberare. Exo. 2. d. Eripuit me de manu Pharaonis. Defendere. 1. Re. 17. f. Dominus qui eripuit me de manu. Auferre. Gen. 37. e. Volens eripere eum de manibus. Succurrere. Iob. 36. b. Eripiet de anguſtia ſua pauperem. Eruere etiam eſt auferre. Exod. 6. b. Eruam de ſeruitute. Defendere. Iob. 5. c. In fame eruet te de morte. Effodere. Matth. 5. d. 18. a. Erue eum, & proiice abs te. Liberare. Exo. 18. Eruit me de gladio Pharaonis. Libertus dicitur, qui ex ſeruo factus eſt liber.

Chriſtus. Liber inter mortuos, dicitur ſolus Chriſtus. Pſ. 87. quia mortem voluntariè ſuſceptã propria virtute reſurgendo ſuperauit: vinctorumque catenas laxauit. Ipſe eſt onager dimiſſus liber: quia factus homo non fuit ſubiectus legi peccati. Iob. 39. a. *Hie. & Aug. ſ. Pſ. 87. Gre. 30. mor. 30.*

Chriſtiani. Liberti Chriſti reuera ſumus omnes Chriſtiani: nemo liber, omnes à ſeruitute liberati ſumus. 1. Cor. 7. d. *Amb. 1. de Iaco. 3. Fulgen. epiſ. 3.*

Bonus. Sapiens. Beatus. Liber propriè, eſt ſolus bonus, & amicus Dei. Et liberi à tributo ſunt filij: quia filij Dei nõ ſunt ſerui peccati. Matt. 17. d. Liber quoque eſt ſapiens & iuſtus, cui poſita non eſt lex: & facit ea quæ vult, quia odit malum, & elegit bonum. Ioan. 8. d. Et liber à domino ſuo, eſt beatus, qui ſecurus eſt à peccatis, cum in hac vita potius ſit fugitiuus quam liber. Iob. 3. c. *Phil. quòd ſolus probus liber. Ori. ſ. Matt. ho. 4. Amb. epiſt. 7. Au. ſ. Ioan. tra. 41. Gre. 4. mor. 42.*

Contemplatiuus. Populus Iudaicus. Libertas. Liber dicitur peculiariter contemplatiuus, qui ſoli Deo vacat. Exod. 21. a. Et liber onager, dicitur is, qui remotus à turbis ſecularibus conuerſatur. Qui aptè liber dicitur, quia magna eſt ſeruitus ſecularium negotiorum, quibus mens vehementer atteritur, quamuis in eis ſponte deſudet. Iob. 39. a. Eſt etiam populus Iudaicus relictus ſine vinculis præceptorum legis. *Cyril. 6. ſ. Ioan. 2. Gre. ſ. Eze. ho. 3. & 30. mor. 23. Hie. ſ. Iob. 39.*

Libera quæ non ſeruit, ſed potius habet ſibi ſeruientes, ſignificare poteſt charitatem, ſeu dilectionem Dei, quæ filios gignit liberos, & habentem liberum facit. Gen. 21. a. *Ori. ſ. Gen. ho. 7.*

Nouũ teſtamẽtũ. Eccleſia. Euadentes errores. Libera etiam ſignificat nouum teſtamentum, vel eccleſiam, quæ filios in libertatem generat, eccleſiam inquam, tam militantem, quàm triumphantem. Gen. 21. b. Gala. 6. d. Et libertas ſacerdotum Ægypti, eſt libertas eccleſiæ. Gen. 47. f. *Amb. 1. de Abra. 4. Glo. ord. ſ. Iſa. 58.*

Sapientia. Liberi ſunt, qui euaſerunt ab erroribus hæreticorum. Iſa. 58. b. Et liberi dimittuntur, qui tolluntur ab imperio malè docentis. Exo. 21. c.

Libera efficitur mulier capta in bello, cùm fit vxor capientis, & deſignat ſapientiam, quæ ſemper eſt libera. Deut. 2. c. *Amb. epiſ. 7.*

Liberat Deus à tenebris ſeculi. Liberans Deus Iſrael de Ægypto, liberationem fidelium à tenebris huius ſeculi deſignauit, vel nunc, vel in fine mundi. Exo. 2. d. 3. a. 12. d. 14. g. 18. b. Liberat etiam de manu Philiſtiim, hoc eſt, de poteſtate dæmonum, quia non noſtris meritis, ſed eius gratia liberamur. 1. Reg. 7. d. Et liberat Hieruſalem, animam videlicet, vel eccleſiam. Iſa. 31. c. 35. d. Liberat, inquam, à captiuitate peccati. Pſ. 7. 17. 40. 114. Et liberat pauperem à potente, hoc eſt, humilem à diabolo. Pſ. 71. Et à poteſtate tenebrarum. Colo. 1. b. Et de laqueo venantium, hoc eſt, à tentationibus dæmonũ, vt ſolet paſſer fugere audito ſtrepitu. Pſ. 123. Et ab his qui appropinquant, vt noceant, & ab his, qui oderunt nos. Pſ. 54. 68. 90. Et de manu potentioris, hoc eſt, diaboli. Ierem. 31. b. Et liberat Chriſtus Ægyptios, hoc eſt, gentes à diabolo. Iſa. 19. d. 50. a. Et eruit Deus de ſeruitute & de gladio Pharaonis. Exod. 6. a. Et liberat de Babylone, id eſt, de confuſione peccati. Michæ. 4. d. 5. b. 6. a. Iob. 29. b. Liberè auolans paſſer. Leuit. 14. a. dicit ſolutionẽ ab omni pœna. *Lact. in lib. 7. cap. 151. Gre. ſ. 1. Reg. 7. Baſi. ſ. Pſ. 7. 114. Arn. ſ. Pſ. 71. 90. Aug. ſ. Pſ. 125. Hie. ſ. Iſa. 19. & ſ. Ier. 31. et ſ. Mic. 4. Hila. ſ. Pſ. 56. Gre. 13. mor. 16. Hie. ſ. Iſa. 58. Aug. epiſ. 120. Hie. ſ. Iere. 1. Glo. ord. ſ. Pſ. 50.*

Liberat à tribulationibus. Liberat Deus de tribulationibus tam Filium ſuum, quàm fideles eius. Pſ. 33. 56. 143. Iob. 5. d. 17. a. 36. b. Zac. 3. a. Et liberat oſſa eorum, vel in reſurrectione ſuſcitando iuſtos, vel virtutes, ne pereant in iuſtis. Iſa. 58. c.

Nõ liberauit filium in exẽplũ. Liberauit Deus patres ſperantes in ipſum, & non liberauit Filium ſuum à paſſione, vt poſteris exemplum daret ſubeundi mortem pro Chriſto. Pſ. 21. Eruit autem Deus prophetam, non vt nõ patiatur tribulationes, ſed vt patiẽdo ſuperet omnia, nec anguſtiæ cedat. Iere. 1. b.

Extinctio fomitis. Liberat Deus de ſanguinibus eum, in quo peccati fomitem extinguit. Pſal. 50. & carnalia delet peccata. *Au. epiſt. 59. & 4. de Trini. 19.*

Liberos facit veritas. Liberat veritas, hoc eſt, liberos facit, liberat autem à morte, à corruptione, à mutabilitate. Ioan. 8. d. *Gre. 6. mor. 18.*

Liberans Deus in hac vita. Liberat Deus in ſex tribulationibus. Iob. 5. c. quando in toto vitæ præſentis tempore, per paternæ pietatis eruditionem nos atterit, vt in aduentu iudicij ſalui ſimus.

Liberatio Chriſti varia. Eripuit Deus animam Chriſti ab impio, hoc eſt, à iugo mortis, & de luto, hoc eſt, ab inferis, & à framea & gladio maligno, hoc eſt, à linguis Iudæorum, & ab homine malo, hoc eſt, à Iuda. Pſ. 16. 21. 68. 139. 143. Erutus quoque torris de igne, eſt Chriſtus exiſtens ſine peccato. Zach. 3. a. *Arn. ſ. Pſ. 16. Hila. ſ. Pſ. 68. Aug. epiſt. 120.*

Lyra.ſ.Gen.14. Baſ.ſ.Pſ.33.114. Hila ſ.Pſ.63. Hil.et Au.ſ.Pſ.6.8 — *Conuerſio peccatoris. Seruans Deus à venturo malo. Reſurrectio Chriſti.*

Liberatio Lot facta per Abraham.Gen.14.c.deſignat conuerſionem peccatoris factã per prælatum:ſic eripit Angelus timentes Dominum.Pſ.33.114.

Eripit Deus à timore inimici,cùm liberat antequam veniat malum.Pſ.63.142.

EripiChriſtum propter inimicos,eſt ex eo,quia inimici erant à Chriſto per reſurrectionẽ triumphandi.Et illa liberatio eſt manifeſta,corporis videlicet, quæ fit propter inimicos, vel confundendos vel conuertendos.Pſ.68.

Hie.ſ. Hoſe.2. Au.ſ.Pſ.85 Rup.ſ.Hoſe.13. — *Tollẽs Deus ſua dona ab abutentibus. Liberans à peccatis.*

Liberat Deus lanam ſuam,&c.Hoſe.2.b. cùm tollit dona ſua ab eo, qui ipſis abutebatur.

Eruit aliquem ex inferno inferiori,cùm liberat eum à peccatis, quibus debebatur infernus inferior.Pſ.85.Sic liberat Chriſtus à morte tam animæ,quàm corporis. Hoſe.13.d.

Gre.19.mor.16 — *Liberat eccleſia pœnitentes.*

Liberat Iob, pauperem & pupillum, cùm eccleſia liberat peccatores pœnitentes. Iob.19.b.

Gre.ſ.1.Reg.14. Ori ſ.Luc.ho.35. Hie.ſ.Amos 3. — *Liberans à ſpiritu fornicationis.*

Erui de manu vaſtatorum,eſt liberari à ſpiritu fornicationis,qui vaſtat omnes virtutes, & altas mittit radices.1.Reg.14.g.Et liberatur ab aduerſario,quem pœnitet peccatorum. Luc.12.g.Pſ.59.Liberatur quoque de ore leonis,qui liberatur à diabolo, vel à perſecutoribus. 2.Timot.4.d.Et duo crura de ore leonis.Amos 3.d. Liberat quoque Deus populum ſuum ab Aſſur,hoc eſt,à diabolo.Mic.5.b.Et liberat gregem de manu paſtorum. Eze.34.c.Sic liberauit Moſes filias Raguelis de manu paſtorum.Exo.2.d.Eruitur à muliere aliena,qui liberatur ab hæreticis.Pro.2.c.

Beda ſ.Pro.2.

Hie.ſ.Eze.6. — *Redempti.*

Liberati dicuntur redempti à Chriſto:& etiam credentes,vel conuerſi ex Iudæis, vel hæreticis.Iſa.51.d.Eze.6.b.

Lyra.ſ.Gen.44. Gre.24.mor.12. — *Liberatio Pauli. Conſentiens Domino liberanti.*

Liberatio Beniamin,typus fuit liberationis Pauli in Damaſco.Gen.44.

Liberat animam ſuam ſpeculator,cùm annunciat peccatori peccatum eius. Ezechiel.3.e. quia verò præueniente diuina gratia in operatione bona noſtrum liberum arbitrium ſequimur:noſmetipſos nos liberare dicimur,qui liberanti nos Domino conſentimus.Iob.33.d.

Hie.ſ.Iere.7. Gre.10.mor.15. — *Libertas peccatorum.*

Liberatos ſe dicunt peccatores,& perſeuerantes in peccato, cum non ſtatim ſequitur eos vindicta.Ier.7.b.Et qui implère cuncta,quæ deſiderat, per effrenatam libertatem quærit, quaſi pullum onagri ſe liberum natum putat.Iob.11.c.

Hier.ſ.Eze.7. Hier.ſ.Iſa.43. — *Inœuitabilis vindicta peccatorum.*

Non liberant augures animas ſuas de manu flammæ, quia non poſſunt infernum euadere. Iſa.47.d.Ita non liberat aurum & argentum in die furoris Domini. Eze.7.f.

Non eſt qui eruat de manu Dei.Iſa.43.b.hoc eſt,non eſt qui impediat,aut irrita faciat,quę Deus vult fieri.

Beda ſ.Pro.24. — *Reducere deceptos.*

Eruit eos,qui ducuntur ad mortem,qui reducit deceptos ab hæreticis,aut in aliud peccatum lapſos.Pro.24.b.

Liberalis.

Liberalis dicitur benignus ac munificus, cui aduerſatur parcus & ſordidus. Eſt morale, nec inuenitur in allegoriis.

Liberi,vide Filius.

Libra,Librare, Mna,Bilibris.

Libra,quæ & as dicitur, & mna ſeu mina,& pondo,eſt menſuræ genus ſeu ponderis,conſtans ex duodecim partibus æqualibus,quæ vnciç dicuntur.Sexaginta autem ſicli minam faciunt,& mille ducenti oboli.Ezec.45.d.Librare autem & ponderare,eſt ad æquitatem põderis reducere.

Hie ſ.Eze.45. Amb.ſ.Luc.19. — *Gratia. Anima.*

Mna ſeu mina,quam dat Deus ſeruis ſuis, ſumi poteſt pro gratia, aut quouis alio dono nobis à Deo tradito ad operandum,& etiam ipſa ratio,ſeu anima, quæ nobis ad imaginem & ſimilitudinem Dei data eſt.Lucæ 19.b.

Ori.ſ.Matt.ho.7. Amb.ſ.Luc.19. — *Doctrina. Myſtica, & moralia.*

Mna etiam diſpenſationem verbi Dei,& doctrinam à Deo traditam ſignificare poteſt,quæ eſt proximis communicanda. Minæ verò decem, quas acquiſiuit ſeruus, myſtica legis, & moralia probitatis deſignare poſſunt.Minæ verò quinque moralia quinque ſenſibus exercitata.Luc.19.b.

Au.ſ.Ioan.tract.50 — *Iuſtitia.*

Libra vnguenti nardi,iuſtitiam deſignat,ideo libra.Libræ verò centum miſturæ mirrhæ & aloes,perfectionem iuſtitiæ in operibus pœnitentiæ.Ioan.12.a.19.g.

Dãs Deus menſuram doctrinæ.

Librat Deus fontes aquarum.Prouer. 8. c. cùm dat prædicatoribus gratiam doctrinæ & ſermonis in menſura. Sic librat in pondere montes ſingulorum dona & merita & dimetiens.Iſa.40.c.

Libratio æquè facienda, vt reddantur quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quę ſunt Dei, Deo. Ezech.45.c.

Libya,Libyes.

Hier.ſ. Ezec. et ſ. Nahum 3. — *Hæretici. Gentiles.*

Libya,eadem,quæ Aphrica,prouincia occidentalis Ægypto,dicta à Laabim filio Meſraim, interpretatur inflammati,ſiue flammæ,aut gladii.Eſt prouincia magna ex parte arenoſa, calore feruens & arida. Hebraicè dicebatur Phut, id eſt, de ore, ſeuos ab ore.Deſignãt Libyes hæreticos caſſa tantum verba,ſtrepitumque ſermonum ad ornatum habentes. Ezech. 27.b. 38.a.Ier.46.b.Deſignant etiam Gentiles arentes.Nahum 3.b.

Licere,Licentia,Licitum.

Licere, dicitur fas eſſe, aut facultas aliquid faciendi. Licentia autem quamuis ſit libertas immodica, & impunita quædam facultas agendi dicendiue quicquid libuerit, quandoque tamen in bonam ſumitur partem, vt idem ſit quod libertas. Licitum autem dicitur id quod licet, vix habent allegoriam. Licentia emendi frumenta à Ioſeph fratribus conceſſa, ſi ferrent Beniamin. Gen.42.f.

Tractare vtrunque teſtamentum Licitum veſci in craſtinum hoſtia voto vel ſponte oblata. Leu.7.b. hoc eſt, licitum tractare ſcripturas vtriuſque teſtamenti. *Glo.ord.ſ.Leuit.7.*

Munda offerenda Licitum veſci paſſeribus, qui offerendi erant ad emundationem leproſi. Leui.14.a. ne quid videlicet offeratur immundum. *Lyra.ſ.Leui.14.*

Licium, Liciatorium.

Licia, ſunt fila, quæ & ſubtegmina dicuntur, in quibus texentes telas, implicant ſtamina.

Vincula Chriſti. Liciatorium autem eſt lignum, circa quod licia inuoluuntur.

Licium, quo plexi erant crines Samſon. Iudi.16.c. vincula Chriſti deſignare poteſt.

Quaſi liciatorium erat haſtile haſtæ Goliath.1.Reg.17.a.2.Reg.21.d.1.Paral.11.e.

Lictor.

Lictor, erat miniſter conſulis, aut proconſulis. Dicti ſunt autem lictores à ligando, qui virgarum ferebant faſciculos cum ſecuribus, ac quoties iuſſi erant à magiſtratibus, quos præibant, virgis cædebant damnatum, aut ſecuri feriebant.

Miniſtri pontificum Iudæorum. Lictores Saulis, quos miſit ad capiendum Dauid.1. Reg.19.c. deſignare poſſunt miniſtros pontificum, qui venerunt ad capiendum Ieſum: vel miniſtros diaboli.

Ligare, Alligare, Circumligare, Colligare, Vincire, Nectere, Connectere, Vinculum, Nexus.

Ligare, eſt funibus, aut catenis, aut alio vinculo conſtringere, vel arcere aut retinere. Vinculum autem eſt generale vocabulum ad ea, quibus aliquid ligatur, vt retineatur. Eſt etiã vinculum captiuitas. Iſ.10.a. Ne incuruemini ſub vinculo. Carcer. Mat.11.a. Ioannes cùm audiſſet in vinculis opera Chriſti. Charitas. Col.3.c. quod eſt vinculum perfectionis. Coniugium. Ruth.1.b. Nec apta vinculo coniugali. Ægritudo. Luc.13.d. Non oportuit ſolui à vinculo iſto. Lex. Ier.5.b. Confregerunt iugum, ruperunt vincula. Obſidio. Ezech.3.f. Ecce data ſunt ſuper te vincula. Pœna æterna. Eccl'i.28.c. In vinculis eius non eſt ligatus. Præceptum. Ezec.21.f. Inducam vos in vinculis ferreis.

Vnitas Patris, & Filii. Ligata lamina in fronte pontificis, deſignare poteſt vnitatem Patris, & Filii in eadem natura. Exod.28.f. Leuit.8.b. *Iſyc.ſ.Leui.8.*

Spem cæleſtium iungere menti. Ligare etiam laminam in fronte, eſt menti adiungere ſpem cæleſtium, quia ligatur vitta hiacinthina Exod.28.f.

Anima iuncta legi, aut Chriſto. Alligata mulier viro, eſt anima copulata legi, aut Chriſto. Rom.7.a. *Amb.ſ.Rom.7.*

Diſpẽſans Deus ſcientiam prædicatorum. Ligauit Deus aquas in nubibus, ne pariter erumperent. Iob.26.c. quando dedit ſcientiam prædicatoribus, quam ſecundum exigentiam auditorum diſpenſarent. Qua ratione dicebat Paulus 1.Cor.3.a. Non potui loqui vobis quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus, tanquam paruulis in Chriſto, lac vobis potum dedi, non eſcam. *Gre.17.mor.12. Hie.ſ.Iob.26.*

Ligata prædicatio vetuſtatis, et electi noui prædicatores. Ligauit Deus linguam Leuiathan fune. Iob.40.c. quando per ſimilitudinem carnis peccati ligata eſt prædicatio vetuſti peccatoris, aut erroris. Et ligauit ipſum ancillis Eccleſiæ, quia ad noſtram redemptionem veniens, & ſuos contra mundi ſuperbiam prædicatores mittens, relictis ſapientibus inſipientes, relictis fortibus debiles, relictis diuitibus pauperes elegit. Demum infirma mundi elegit Deus, vt fortia confunderet.1. Cor.1.d. *Gre.33.mor.13.21.*

Subiiciens Deus principes fidei. Ligauit Deus Rhinocerotem loro ſuo ad arandum. Iob.39.a. quando ſuperbum principẽ diſciplinæ loris adſtrictum, non ſolum à prauis operibus retinet, ſed etiam in ſanctæ fidei prædicationibus exercet. Sic etiam alligauit Deus populum Gentilem, ad fidei diſciplinam conuerſum. *Gre.31.mor.3. Hie.ſ.Iob.39.*

Vincula Chriſti. Vincula Ioſeph, vincula Chriſti adumbrabant. Ge.49.c. Idem deſignabat colligatio Iſaac. Ge.22.b. Item vincula Samſon. Iudi.16.b. Et vincula onagri. Iob.39.a. deſignant infirmitates Chriſti, quæ ſolutæ ſunt in eius morte & reſurrectione. *Ori.ſ.Mat.ho.35. Gre.30.mor.30. Beda ſ.Gen.49.*

Sãcti in carcere. Peccatores liberati. Exiſtentes in corpore. Vincti Dei erant Sancti in carceribus, vel exiſtentes in peccato, quos Chriſtus liberauit. Pſ.68. Iſa.14.d. Vincti quoque ſunt, qui in hac terrena habitatione premuntur. Sed Sancti ſunt vincti cum moleſtia, cupientes diſſolui, vt ſint ſine moleſtia: qui & vinciri nunc dicuntur funibus paupertatis. Iob.3.c.36.a. Pſ.115. Ezec.3.g. *Hila.ſ.Pſ.68. Gre.4. mor 40.& 26.mor.27.& ſ. Ezec.ho.12.*

Lex vetus. Vincula, quibus ligauit Ioſeph fratres ſuos, & quibus etiam ipſe ligatus eſt, legem veterem ſignificare poſſunt, quia populus ille ſub Dei diſciplina aſtrictus tenebatur. Ge.42.c.49.c. Idem deſignant vincula onagri, quæ ſoluit Deus, cùm liberauit Iudæos à literali obſeruatione legis. Iob.39.a. *Hie.ſ.Iob.39. Hie.ſ.Mat.2.*

Sinagoga. Alligata quoque aſina, erat ſynagoga, quę iugo legis premebatur, & multis erat irretita vinculis peccatorum. Matth.21.a. Gen.49.b. *Cry.ſ.Gen.ho.17. Ori.ſ.Gen.ho.17. Beda ſ.Gen.49.*

Conuerſio Gentium facilis. Ligaſſe dicitur Chriſtus pullum ad vitem, quia Gentes cum tanta facilitate ad fidem adduxit, quaſi quis ad palmitem vitis aſinum alliget: ſimul inſinuans & poteſtatis excellentiam, & Gentium obedientiam. Magnæ enim manſuetudinis eſt, quod aſinus ſuſtinet ſe ad palmitem vitis ligatum teneri. Vitis autem doctrina Chriſti eſt. Gen.49.b. Luc.19.e. *Amb. de benedict. Patriarch.4.& ſ. Luc.19.*

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 17. — *Compreſſi motus in Chriſto.*

Ligauit etiam Chriſtus ad vitem, hoc eſt, ad ſeipſum, pullum ſuum, dum eſſet videlicet in infantia & adoleſcentia, ſemper compreſſos habens appetitus animales, fructificans velut vitis, imò exiſtens ipſe vera vitis. Et ad pampinum vuæ, ſiue ad ramuſculum, fili mi, aſinam ſuam, id eſt, partem animalem iam fœcundam, & à ſpiritu atque à facie illa ſuperna grauidatam.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 18. Aug. ſ. Pſ. 149. Hie. ſ. Pſ. 149. — *Coniunctio gratia cum veritate & iuſtitia.*

Ligauit etiam aſinam & pullum ad vitem, cùm pietatem & gratiam conuinxit cum veritate, & iuſtitia.

Suſcipientes reges fidem Chriſti. Repreſſio hæreſiarcharum.

Alligantur reges populorum in compedibus, cum reges ſuſcipientes fidem Chriſti, ſumunt compedes ſapientiæ, & retinentur manicis ferreis, hoc eſt timore, ne peccent. Vel deſignantur principes hæreticorum, qui reprimuntur, ne multos decipere valeant. Pſalm. 149. vincti manicis pergunt poſt Chriſtum, qui prius ſoluti erant ad faciendum malum. Iſaiæ 45.c.

Gre. ſ. Eze. ho. 6. — *Eccleſia.*

Connexum corpus Chriſti, hoc eſt, Eccleſia dicitur, cùm in ea inueniuntur varia membra vt pectus ſint Apoſtoli, quaſi propinqui capiti Chriſto: brachia Martyres: manus paſtores & doctores. Coloſ. 2. d.

Ricar. de S. Vict. de vulne. charita. Hie. ſ. Eze. 4. & ſ. Ierem. 2. — *Beneficia Dei. Charitas.*

Vincula charitatis, dici poſſunt beneficia Dei, tam naturæ, quàm gratiæ & gloriæ Hoſe. 11. b. Et vincula pacis & perfectionis, ſunt charitas, præcepta, & fides. Ier. 2. d. 5. b. Epheſ. 4. a. Coloſſ. 3. c.

Ricar. de S. Vict. de ſtatu inter. hominis. 46. — *Præcepta. Prohibitiones. Admonitiones.*

Vinculis trahimur, vinculis retrahimur, vinculis aſtringimur. Vincula attrahentia, ſunt præceptiones, vincula retinentia prohibitiones: vincula conſtringentia, ſunt admonitiones. Præceptionibus illuc ſæpè vrgemur, quo boni operis greſſum ſine difficultate nõ dirigimus. Prohibitionibus inde ſæpè retrahimur, quò per deſiderium properamus. Admonitionibus verò cordium noſtrorum hiantia, ſeu etiam fluxa arctius religamus, cùm voluntates noſtras à licitorum etiam vſu ſæpè reſtringimus. Fracturam ligamen aſtringit, cùm culpam diſciplina deprimit: ne plaga vſque ad interitum defluat, ſi hanc diſtrictionis ſeueritas non coarctat.

Hie. ſ. Iſ. 1. 30. Amb. ſ. Luc. 10. Aug. ſ. Pſ. 146. & de paſto. 5. Cyril. 7. ſ. Ioan. 5. Chry. aduer. Iudæos. ho. 5. — *Diſciplina. Connexio virtutum.*

Itaque circumligare vulnus, eſt adhibere pœnitentiæ remedia peccato. Et non alligatur vulnus Hieruſalem, cùm hoc remedium non adhibetur. Iſ. 1. b. Ier. 30. c. Et alligauit Samaritanus vulnera & contritiones, cũ Chriſtus dedit auſteriora præcepta ad frænanda peccata, & inordinatos affectus, humanitate, & temperantia. Luc. 10. f. Pſ. 149. Et alligabit Dominus vulnus populi ſui in reſurrectione, cum omnia originalis peccati vulnera tollentur. Iſa. 30. f. Eſt autem alligatio contritionum propriè in hac vita, nam in futura erit ſanitas perfecta. Arguuntur autem mali paſtores, quod fractum non alligauerint. Ezec. 34. a. Demum vincula Domini, ſunt quibus ad ſalutem ligamur. Non eſt ligatum pannis brachium Pharaonis fractum. Ezec. 30. f. Nexus ſimilis cortinarum, ſimilitudinem & connexionem virtutum indicat. Exo. 26. a. Idem deſignat nexus tecti tabernaculi. Exod. 36. b. Deſignant hæc etiam connexionem corporis eccleſiæ per charitatem, & totius corporis cum capite Chriſto. His affinis eſt connexio rationalis cum ſuperhumerali. Exod. 39. d.

Aug. epiſt. 49. q. 5. Hie. ſ. Zac. 9. — *Baptizati. Sancti in limbo.*

Colligare aquas quaſi in veſtimento, eſt induere Chriſtum in baptiſmo. Pro. 30. a.

Vincti ſpei erant Sancti in limbo: vnde certiſſima ſpe liberari ſperabant. Zachar 9. c. Eccl'tæ 4. a.

Ori. ſ. Mat. ho. 24. Beda ſ. Prou. 7. Hil. ſ. Mat. Cant. 12. Aug. 2. ciui. Dei. 8. Gre. 16. mor. 17. & 32. mor. 12. & 2. paſto. 6. Rup. 5. ſ. Apoc. Hie. ſ. Iſa. 8. — *Bene operari. Repreſſio diaboli. Ligatur in cordibus malorum, vel in abyſſo.*

Ligare manipulos, eſt bona opera exercere. Gene. 37. b. Ligare autem verba Dei in manu, eſt opere illa implere. Deute. 6. b. Non eſt autem verbum Dei alligatum, vt non ſit omnibus prædicandum, & ab omnibus opere complendum. 2. Tim. 2. b Ligat mandata Dei in digitis, qui ſecundum ea operatur. Pro. 7. a. Alligare fortem, eſt vim diaboli reprimere. Mat. 12. c. Alligatio eius eſt, vt non permittatur totam exercere tentationem, quam poteſt vel vi, vel dolo exercere, quaſi videlicet cogendo homines, vel fraudulenter inducendo, vel ligatur in cordibus malorum, vel in abyſſo. Apo. 20. a. Alligati angeli in flumine Euphrate, ſunt principes hoſtium Iſrael, impediti ne nocerent. Apoc. 9. c.

Relicta lex clauſa Iudæis.

Ligare teſtimonium, eſt relinquere Iudæis clauſam legem, vt non poſſint clauſa percipere myſteria. Iſ. 8. c.

Hie. ſ. Eze. 3. Gre. ſ. Eze. ho. 12. — *Obſidio Hieruſalem. Vincula Chriſti & prædicatorũ.*

Ligatus Ezechiel, obſidionem Hieruſalem indicabat. Ezechiel. 4. c. Et præterea vincula Chriſti & eius prædicatorum per eoſdem Iudæos, tam tempore Chriſti, quàm tempore Antichriſti inferenda.

Hie. ſ. Eze. 5. — *Libertas Iſrael ex parte.*

Ligans Ezechiel in ſummitate pallii partem capillorum diſperſorum, reuocationem partis populi Iudæorum à captiuitate deſignauit. Eze. 5. a.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 3. & ſ. Luc. 7. Ori. ſ. Gen. ho. 9. Gre. 30. mor. 13. Hie. ſ. Eccl. tex. 7. — *Varia vincula ſeculi.*

Vincula huius ſeculi complura ſunt, vincula ſunt deſideria viuendi, vincula ſunt oblectamenta voluptatum, vincula ſunt honorum, vincula coniugii. 1. Cor. 7. e. Sed vincula dirumpenda, ſunt paſſiones, & concupiſcentiæ, & peccata. Pſ. 2. Nahu. 1. d. Vincula autem Ioannis Baptiſtæ, ſunt pectora perfidorum, veritatem in impietate detinentium. Mat. 11. a. Luc. 7. c. Hæc ſunt vincula onagri, quæ ſoluit Deus. Iob. 39. a. Et manus mulieris, dicuntur vincula. Eccleſiaſtæ 7. c.

Gre. 9. mor. 47. — *Collectio malorum ad ignem æternum.*

Ligare zizania in faſciculos, eſt eos qui æterno igni tradendi ſunt, pares paribus ſociare, vt quos ſimilis culpa inquinat, par etiam pœna conſtringat, & qui nequaquam diſpari iniquitate polluti ſunt, nequaquam diſpari tormento crucientur. Mat. 13. d.

Beda ſ. Exo. 12. — *Ligare ſub iugo vitæ.*

Ligare farinam in palliis, eſt ligare ſub iugo vitæ. Exod. 12. f. quale eſt illud. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, &c.

Ligans

Colligere errores confutando. Ligans Samſon caudas vulpium, deſignat doctorem colligentem diuerſos hæreticorum errores, vt eos inuicem conferat, & confutet, ligatis facibus argumentorum ſeu rationum, quibus velut igne comburantur. Ligantur autem in caudis, quia per diuerſos errores ad eundem finem perueniunt ignis æterni. Iudi.15.a. *Ori.ſ.Cant.ho.4. Aug.ſ.Pſ.80.*

Senſus ſolidi. Alligata vbera, deſignant ſenſus rigidos & ſolidos, & ſermonem non defluentem, non alligata verò ſunt ſenſus, & ſermo in libidinem defluentes. Eze.16.a. *Ori.ſ.Eze.ho.6.*

Peccatores. Excommunicati. Peccata Iudæorum. Mors. Ligati, ſunt exiſtentes in peccatis, vt aſina, & pullus. Mat.16.c.21.a. Ipſi dicuntur vincti terræ. Ier.3.d. Iſ.42.b.49.c. Prou.5.d. Et vinculum plauſtri, aut colli, eſt graue peccatum. Iſa.5.d. 28.f.52.a. Ier.30.a. Ezec.4.b. Hoſe.5.d. Pſ.2.67. Et vincula Ioannis Baptiſtæ, ſunt peccata populi Iudæorum. Mat.11.a. Et colligatum vinculum ſuper omnes gentes, eſt mors premens, & peccatum, quibus omnes tenentur obſtricti. Iſa.25.c.58.b. Hæc eſt colligatio inuenta in viris Iuda. Ier.11.b. Poſſunt hæc referri ad excommunicatos. *Ori.ſ.Mat.ho.1.4.14. Hie.ſ.Iſa.5.42.& ſ.Eze.4. Arno.ſ.Pſ.2. Aug.ſ.Pſ.58. Ori.ſ.Ier.ho.6.*

Ablata facultas bene operandi. Ligantur manus & pedes, cùm virtus inceſſiua & apprehenſoria ligantur. Vel deſignatur ablata facultas bene operandi. Matthæi 22.b. Ligatus prodit Lazarus è monumento, hoc eſt, cum impedimentis bene operandi: quia quantumuis quis à peccato ſit liber, tamen quádiu viuimus, manent affectus carnis. Alligata verò facies eius ſudario, deſignabat impedimenta cognoſcendæ veritatis. Ligatus autem, quia ſoluendus, qui confitetur, à miniſtris. Ioan.11.f. Vincti in mendicitate & ferro, ſunt qui habent difficultatem bene operandi. Pſalmo 106. *Ori.ſ.Mat.ho.20. Amb.2.de pœnit.7. Aug.de vera relig.54.& 83.q.80.& ſ.Pſ.106.& ſ.Ioan tract.49. Cyril.7.ſ.Ioan.23.*

Negare ſtipēdia prædicatori. Alligare os boui trituranti, eſt non dare ſtipendia prædicatori. 1.Cor.9.b. Deut.25.a. *Glo.ord.ſ.Deut.25.*

Praua conſuetudo. Vinculis ferreis ligatur improba mens, quando rigore prauæ conſuetudinis obdureſcens, tam pertinaciter quàm audacter aſſuetis deſideriis inſiſtit. Dan.4.c. Sic ligati durè ſunt hęretici, quia obſtinati. Iſ.22.a Et mali ſunt vincti, cùm comprimuntur à Deo. Iob.36.b. Colligata dicitur iniquitas Ephraim. Hoſe.13.c. quia incorrigibilis, & ab vno tranſibat in alium. *Ricar.de S.Vict.de ſecur.conſcien.25. Hie.ſ.Iſa.22. Gre.26.mor.28. Rup.ſ.Hoſe.13.*

Exiſtentes in inferno. Vincti reges in Ægypto, deſignant exiſtentes in inferno. Ge.40.d. Et vinculum eſt pœna inferni. Iſa.10.a. *Glo.int.ſ.Gen.40.*

Rationes hæreticorum. Traditiones Iudæorum. Colligationes impietatis, ſunt rationes hæreticorum, quibus cupiunt ſimplices. Vel ſunt fœneratorum contractus, quibus ligatos tenent pauperes. Iſ.58 b. Sunt etiam traditiones Iudæorum contra legem Dei, & ritus Gentilium. Hæc ſunt vincula dirumpenda. Pſa.2. *Hie.ſ.Iſa.58.& ſ.Ierem.5. Hila.ſ.Pſ.2.*

Squama oculorũ Pauli. Vincula ſacci Beniamin, deſignabant ſquamas in oculis Pauli. Gen.44.

Detenta mens in erroribus. Ligauit ſpiritus Ephraim in aliis, cùm diabolus hæreticorum intellectum detinet in erroribus. Hoſe.4.d. *Hie.ſ.Hoſe.4.*

Reſeruata pœnæ iniquitas. Colligata dicitur iniquitas Ephraim, cùm ſeruatur à Deo quaſi in ſacculo, ſuo tempore punienda. Hoſe.13.d. *Hie.ſ.Hoſe.13.*

Effundentes Iudæi ſanguinem. Ligans obſtetrix coccinum in manu Zaræ. Ge.38.g. typus ſanguinis Chriſti, & Sanctorum per Iudæos fundendi. *Glo.int.ſ.Gen.38.*

Lignum.

Lignum dicitur tam de arbore viridi, & fructificante, ſeu infrugifera, quàm de materia ab arboribus cæſa, ſiue ad vſum foci, ſiue ad ædificia, ſeu alia inſtrumenta.

Chriſtus. Lignum in primis ſignificat Chriſtum, qui eſt lignum vitæ in medio paradiſi. Ipſe enim eſt verè vita, ad quem quicunque manum porrexerit, viuet in æternum. Gene.2.b.3.d. Prouerb.1.d. Apocalyp.2.b. Ipſe eſt lignum plantatum ſecus decurſus aquarum. Pſalm.1. Et lignum viride. Luc.23.e. Prouerb.3.c. Iſa.65.d. Ipſe quoque eſt lignum faciens aquas dulces. Exod.15 c. Ezech.34.f. Et lignum præſciſſum in paſſione, habens ſpem in reſurrectione. Iob.14.b. *Corpus Chriſti.* Lignum quoque ſcientiæ boni & mali, dici poteſt Chriſtus homo, qui ſolus ſimul & ſemel guſtauit bonum beatitudinis, & malum paſſionum noſtrarum. Nec enim alius quiſquam fuit beatus & viator, niſi Chriſtus Ieſus. Cuius gradus interdictus fuit Adæ, omnibus aliis conceſſis. Hoc lignum æmulatus eſt diabolus, & homo. Geneſ.3.a. Lignum, à quo decidit ferrum in profundum, deſignare poteſt corpus Chriſti, cuius anima deſcendit ad inferos, & poſtea rediit ad corpus. 4. Regum. 6.a. Ipſe eſt lignum faciens fructus duodecim. Apocalyp.22.a. *Hila.ſ.Pſ.1. Au.2.de gen.cont. Manichæ 8. & de gen.ad lit.5. Hie ſ.Iſa.65. Tert.aduer Iudæos & de baptiſmo. Greg.12.mor.3.4. Beda ſ.Gen.2.& ſ.Pro 3.11. Geor.Ven.Cantic.1.tom.6.cap.34.& tom.7.cap.7.21.& Cant 2.tom.2 ca.3. Aug.12.cont.Fauſ.35. Ori.ſ.Exo.ho.7.& ſ.Leui.ho.18. Amb.de initia.myſte 3.& ſer.23.*

Crux. Lignum etiam vitæ dici poteſt crux Chriſti, per quam eſt reddita vita mundo. Apoc.2.c. Eadem eſt lignum faciens aquas dulces, & faciens potabilem literam legis, quod etiam dicitur de confeſſione crucis. Exod.15.c. Ipſa eſt lignum cedrinum, quo purificamur à lepra peccatorum. Leui.14.a. Ioel 2.e. Eſt etiam lignum, quo tranſeundum eſt mare huius ſeculi. Gen. 6.c. Lignum quoque ſcientiæ boni & mali, dici poteſt crux Chriſti. Geneſ. 2.d. Et ligna holocauſti, quæ ferebat ſuis humeris Iſaac, apertè deſignant crucem Chriſti, quam ipſe ſuis humeris baiulauit. Ge.22.a. Et ligna compoſita ſuper altare. Leu.1.b.3. Reg.18.f. *Hie.de manſio.& ſ.Ioel 2. Iſyc.ſ.Leui.14. Ori.ſ.Ioſ.ho.8.& ſ.gen.ho.8.& ſ.Ier.ho.8. Aug.ſ.Pſ.30.& ho.18. Hie.ſ.Ier.11*

Eandem ſignificauit lignum quod fecit ſupernatare ferrum. 4. Reg.6.a. Lignum in pane Chriſti fuit, cùm corpus eius affixum eſt cruci, quæ etiam ponitur in pane, cum eius doctrina ex cruce non mediocriter firmatur. Ier.11.d. Ipſa eſt lignum per quod fit iuſticia. Sapien.14.a. Hanc deſignát duo ligna, quæ collegit vidua Sareptana. 3. Reg.17.b. Eſt enim colligenda nobis crux in hac vita, vt moriamur peccato. Lignum etiam, in quo ſuſpenſus eſt ſerpens æneus quem aſpicientes à morſibus ſerpentum liberabantur. Num.21.c. apertiſſima eſt figura crucis Chriſti. Quod & ipſe Dominus monſtrare dignatus eſt. Ioan.3.b. Lignum inter iunctu- *Gre.12.mor.1.& 3.12.& ſ.Eze.ho.6. Aug.ho.15.& 12.contr.Fauſt.34.35.& ſ.Ioan.tract.12 & ſer.101. Cyril.8.ſ.Ioan.17. Rup.ſ.Haba.2.*

ras,eſt crux coniungens duos populos.Habac.2.c.

Amb.de para.1. Hie.ſ.Zach.14. Gre.Nyſſ.de creatione hominis. — *Sapientia.*

Lignum vitæ dicitur ſapientia, quæ bonorum omnium mater eſt. Pro.3.c. Eadem eſt lignum faciens aquas dulces.Exod.15.c.Hoc ligno celebratur feſtum tabernaculorum. Leuit. 23 g.hoc ligno ſternitur templum, hoc eſt, Eccleſia. Eze.41.e. Porrò cùm dictum eſt Adæ à Domino: De omni ligno paradiſi comede, poteſt omne lignum ſapientiam ſignificare. Geneſ.2.c.

Philo.1.alleg.& de mundi opific.& de migrat. Abraha. — *Virtus. Pietas. Caſtitas.*

Lignum præterea vitæ, eſt generaliſſima virtus, quæ dicitur in medio paradiſi eſſe, quia ſolas bonas formas ſuſcipit. Alia ligna non ſunt in medio,quia bonas & malas formas ſuſcipiunt.Gen.2.b. Dicitur etiam lignum vitæ, pietas inter omnes virtutes eminentiſſima, per quam immortalis redditur anima. Hæc eſt lignum reddens aquas dulces. Exod.15.c. Ligna quoque Cethim imputribilia, ſunt virtutes, & integritas cordis,& firmitas fidei, & caſtitas, & Sanctorum merita. Exod.25.a.29.d.27.a.30.a.35.a.36.c.37.b.38.a. Dicitur autem: Apud quem inuenta fuerint ligna imputribilia, quia non omnes capiunt verbum illud. Deſignant etiam ligna Cethim in arca fœderis,rerum conſiderationes,& operum tractationes,quæ nullam mentis corruptionem inducunt, quæ ſinceritatis & veritatis integritatem cuſtodiunt. Ligna quoque pomifera,ſunt opera virtutibus fœcunda vel virtutes operibus fœcundæ.Leuit.19.e.Ligna etiam Libani,ſunt virtutes Eccleſiæ,& Sanctorum.Cantic.3.d.4.e.

Ori.ſ.Exo.ho.13. Ricar.de S.Vict.2. de arca myſti.2. Gre.8.mor.3. — *Conſiderationes rerum.*

Glo.ord.ſ.Gen.2. Aretas ſ.Apoc.2. Chry.ſ.Gen.ho.16 — *Sacramenta. Fœlicitas.*

Lignum vitæ dici poſſunt ſacramenta,quæ conferunt gratiam,quæ eſt vita animæ.

Lignum itidem vitæ,eſt ipſa æterna fœlicitas,in qua perpetua habetur vita. Apoc.2.b.

Lignum ſcientiæ boni & mali dictum eſt.Gen.2.b.3.a. non quod homini ſcientiam dederit,ſed quia per illud facta eſt tranſgreſſio mandati. Et ex illo poſtea intrauit ſcientia & erubeſcentia,& propterea ſic appellatum eſt.Mos enim eſt diuinæ ſcripturæ à rebus contingentibus nomina locis imponere,ſicubi res contingant.Itaque nõ illi de fructu vel pomo, quod inde naſceretur,ſed ex ipſa re nomen impoſitum eſt,quę illo contra vetitum tacto,fuerat ſequutura. Ideo enim arbor illa appellata eſt ſcientiæ dignoſcendi boni, & mali, quia homo, qui nollet bonum à malo diſcernere per præceptum, diſcreturus erat per experimentum, vt tangendo vetitum, inueniret ſupplicium. Aliquibus videtur dictum ironicè,propter mendacium ſerpentis,qui dixit.Eritis ſicut Dij, ſcientes bonum & malum.

Aug.8.de gene. ad lit.c.13.& ſ.Pſ.70.& de verb.Domini ſer.34. Rup.2.ſ.Gen.27.

Phil.de mũdi opiſ. — *Prudentia.*

Lignum ſcientiæ boni & mali, dici poteſt prudentia, quæ diſcernit res naturaliter contrarias.

Ori.ſ.Rom.9. Arno.ſ.Pſ.1. Hie.ſ.Eze.47. Beda ſ.Gen.2. Iſyc.ſ.Leuit.4.19. Gre.ſ.1.Reg.6. — *Lex. Sacra ſcriptura.*

Lignum præterea ſcientiæ boni & mali,dici poteſt lex, habens ſenſum literalem & ſpiritualem. Ligna quoque læuigata arcæ diluuij, ſunt libri ſacræ ſcripturæ.Ge.6.c.Et ligna Cethim,ſunt verba ſacræ ſcripturæ.Exo.25.a.Et lignum plantatum ſecus decurſus aquarum,eſt ſacra ſcriptura.Pſ.1.Et ligna in vtraque parte fluminis, vtrunque teſtamentum deſignant cũ myſterijs.Ezec.47.b.Agge.1.b.Idem deſignant ligna pomifera. Leuit.19.e.Item ligna ad incendendum holocauſtum.Leu.4.c.Et ligna plauſtri,ſunt doctrina ſacræ ſcripturæ,& exempla Sanctorum 1.Reg.6.c.

Au.2.de gen.cõt. Manich.9. Ori.ſ.Exod.ho.9. Phil.de plant.Noe Geor.Vene.Cant.1 tom.7.cap.7. — *Scientiæ. Exempla.*

Ligna cætera paradiſi, quibus veſci licitum erat. Ge.2.c. deſignant ſcientias & dogmata ſimplicium,& exempla, quibus mens noſtra licitè paſcitur. Et ipſæ ſcientiæ,ſunt ligna pulchra viſu.Ge.3.a.Vt autem ligna quædam ſunt frugifera,quędam infrugifera,ita ſcientiæ quędam ſunt vtiles, quædam inutiles. Pſalm. 1.103. Leuitic.1.b.6.b.19.e. Ierem 17.a.1. Corinth 3.c. Ligna quoque Cethim imputribilia, ſcientias deſignant perpetuæ veritatis. Exod.27.a. 30.a.35.a.

Aug.2.de gen.con. Manich.a. Philo.2.allego. Beda ſ.Gen.2. — *Liberũ arbitriũ. Ratio.*

Lignum ſcientiæ boni & mali poteſt etiam liberum arbitrium ſignificare,per quod fertur homo in bonum & malum: eſtque pulchrum viſu, propter contemplationem, & ſuaue ad guſtum, propter actionem. De quo qui relicta gratia guſtauerit, morte morietur.Ipſa quoque ratio, quæ principium eſt liberi arbitrij, lignum ſcientię boni & mali dici poteſt. Geneſis 2.b.3.a.

Ori.ſ. Eze.ho.5.8. Gre.17.mor.1. Hie.ſ.Iſa.44.& ſ. Agge.1. Ori.ſ.Cant.ho.3.& ſ.Ierem.ho.14. — *Hæretici.*

Lignum præterea ſcientiæ boni & mali,eſt hæreticus,cuius doctrina mortifera habet vera & bona permiſta erroribus:ideo de ea non eſt comedendum.Ge.2.a.Ligna quoque ſyluarum,quæ ſunt infrugifera,excidenda, & in ignem mittenda,ſunt hæretici.Cant.2.a.Ipſi ſunt ligna frondoſa,foliorum, ſeu verborum virorem habentia, qui ſequuntur voluptates.Ier.3. b.Et ligna domus leproſæ,ſecundum quod habent corruptam doctrinam,erroribus permiſtam.Leuit.14.d.Lignum infructuoſum,ſunt hæretici & mali.Iob.24.d.Lignum vitis,hæretici,& doctores mali, inutiles ad opus,ſed ſolum igni inferni tradendi. Ezec.15.a. Et lignum Tyri,ſunt hæreſes, aut hæretici. Et ligna regionis, dæmones vel hæretici. Ezech.26.c.31.b. Lignarius artifex,eſt hęreticus,fabricans errorum idola.Iſa.44 b.

Ori.ſ.Gen.ho.2. Aug.15.ciuit.Dei. 26. Gre.ſ.Cant.3.& ſ. Ezec.ho 15. Beda ſ.Exo.25. Arn.ſ.Pſ.103. Hie.ſ.Iſa.55. — *Doctores Eccleſiæ. Sancti. Humiles.*

Lignum fructiferum,dans vmbraculum & paſtum,ſignificare poteſt doctorem ſacræ doctrinæ,ſecundum varias ſpecies,varias docentem & exercentem virtutes.Et eum qui beneficus eſt ad liberandos eos qui iniuriam patiuntur. Ge.1.a.Et ligna lęuigata, & quadrata arcę, ſunt doctores Eccleſię.Ge.6.c. Deſignant etiam Sanctos, ex quibus conſtituitur & ornatur Eccleſia. Eoſdem deſignant ligna templi.Ezec.41.e.Et ligna,ex quibus fabricatur arca teſtimonii.Et ligna imputribilia Libani, ſunt Sãcti & doctores in ęternum permãſuri. Cant.3.c. Et ligna cãpi,ſunt humiles in eccleſia.Pſ.103 Et ligna regionis.Sãcti in Eccleſia.Iſ.55.d.Et lignorũ diuerſitas eſt diuerſitas Sanctorum.Exod.31.a. Eoſdem deſignant ligna Cethim. Et lignum cedrinum,eſt mens incorrupta. Exo.25.a.Leu.14.a.Eze.34.f. Ligna autem ſyluarum,

ſunt

ſunt omnes Sancti comparati Chriſto. Cant.2.a.Pſ.95.Et ligna compoſita ſuper altare, ſunt homines baptizati.3.Reg.18.a.Et iuſtus qui confidit in Domino,& irrigatur gratia Spiritusſancti, eſt lignum plantatum ſecus decurſus aquarum. Pſ.1.Ier.17.b.Eccl'rę 10.b.Hoc lignum habet ſpem reſurgendi.Iob.14.b.Lignea etiam vaſa,dici poſſunt fortiores,qui non franguntur, ſed lauantur. Leuitic.15. b. Lignum viride, deſignat Sanctos,aridum verò peccatores. Ezech.10.g.

Au.de ouibus 14. Ori.ſ.Cant.ho.2. Arno.ſ.Pſ.95. Amb.de Elia.21. Gre.12.mor.3. Ber.ſ.Cant.ſer.48.

Homo. Ligna regionis,ſunt homines in genere, ex quibus aliqua ſunt confracta à grandine.Exo. 9.f.Eccl'tæ.11.b.Eze.15.a.17.a.Et homo eſt lignum,in quo qui pendet,maledicitur. Deut.21. d.Et datur in eis lignum ſublime, & humile.Iob.14.b.Et ligna fructifera, & ſilueſtria.Cant. 2.a.1. Cori.3.c.

Hie.ſ.Eze.10. Ori.ſ.Gen.ho.2. Gre.12.mor.3. Ber.ſ.Cant.2. Geor.Vene.Cant.1 tom.7.cap.7.

Angeli. Ligna paradiſi & voluptatis, quæ non aſſimilantur cedro, ſunt angeli, qui non ſe extollunt per ſuperbiam,vt Lucifer. Eze.31.c. Ligna quidem regionis ſunt omnes angeli:ligna verò voluptatis,qui conſenſerunt Luciſero.

Hie.ſ.Eze.31. Rup.1.victo. verbi Dei.11.

Voluptates. Hæreſes & doctrina hæreticorum & philoſophorum. Ligna frondoſa & nemoroſa,ſunt voluptates,& etiam doctrina hęreticorum,habens verba pompatica, vmbramque foliorum, ſine pomis bonorum operum. Iſ.57.d.Ierem. 2.d.3.b. 17.a.Ezec.6.b.Porrò lignum imputribile putat ſe eligere hæreticus ad fabricanda idola.Iſa. 40.e. Cùm tamen errores & peccata non aliter ſint imputribilia, niſi quia diutius in eis immoratur ignis vindictæ.1.Cor.3.e.Et ligna ſaltus,eſt doctrina erronea philoſophorum & hęreticorum,habens eloquentiæ folia ſine fructu veritatis.Iſ.44.b. Et ligna idoli,ſunt materia errorum.Ier.10.a.vbi doctrina hæreticorum dicitur lignum ob vilitatem.

Hie.ſ.Iſ.40.57.& ſ.Ier.2.& ſ.Eze.6 Ori.ſ.Leuit.ho.14. Amb.ſ.1.Cor.3.

Concupiſcentia carnis. Lignum ſuaue, ſeu fructus ſuauis, ligni concupiſcentiam ventris ſeu carnis indicat: pulchrum autem viſu, concupiſcentiam oculorum. In hoc autem quod dixit ſerpens, Eritis ſicut Dij, eſt ſuperbia vitæ.Gen.3.a.

Chryſ. de lapſu primi hominis.

Corpus humanũ Mitigatio motuum. Ligna læuigata arcæ diluuii,corporis humani formam aut figurã ſignificare poſſunt. Ge. 6.c.Poſſunt etiam interiorum motuum mitigationem deſignare.

Amb. de Noe.6.

Gratuitum auxiliũ proximorum. Ligna, quæ produxit Deus,quæ vmbraculum præbent & paſtum,ſignificare poſſunt gratuitus auxilium proximis præſtitum.Gene.1.a.

Aug.13.confeſ.17.

Materia ſenſus & intellectus Opera perfecta Ligna holocauſti,quæ portabat Iſaac.Ge.22.b.deſignare poſſunt materiam ſenſibilem & intelligibilem, quæ ſunt obiecta ſenſus & intellectus. Deſignant etiam opera perfecta,quibus fit gratum holocauſtum Deo.

Phil.de profugis. Amb.epiſ.63. Beda ſ.Gen.22.

Gentiles ad fidẽ conuerſi. Ligna ſyluarum ſunt Gentiles ad fidem conuerſi,& etiam ligna ſaltus. Pſal. 95. Iſa. 44.d. Ezech.15.a.39.c.

Aug.ſ.Pſ.95.

Peccatores. Peccata. Ligna quæ corrodit locuſta,ſunt peccatores,aut ipſa peccata.Exo.10.b.Hęc ligna ſunt nutrimentum ignis inferni,quæ ſunt ligna arida.Iſ.30.g.Ier.5.d.Thren.4.b.Ligna quæ ſuperædificantur, ſunt peccata venialia grauiora.1.Cor.3.c.Iob.24.d.41.d. Zach.5.b.12.b.vaſa quoque lignea in magna domo,ſunt peccatores in Eccleſia.2.Timoth.2.c.

Hie.ſ.Iſa.30. Amb.ſ.1.Cor.3.& ſ.2.Timoth.2. Aug.enchir.ad Lauren.68.

Eccleſia. Lignum viride arefactum, ſunt Iudæi,prius virides per legis obſeruationem,poſtea arefacti,cùm remanſerunt in infidelitate.Lignum autem prius aridum,poſtea frondeſcens,eſt Eccleſia ex Gentibus,quæ virorem accepit per fidem & opera.Eze.17.g.Thren.4.b.Qua ratione lignũ aridum non erit eunuchus,hoc eſt,qui abſtinet à vitiis,& cuſtodit ſabbata Dei, &c. Iſa.65.b.Et lignum ſublime humiliatum, ſunt Iudęi:lignum verò humile exaltatum,eſt Eccleſia ex Gentibus.Eze.17.g.

Ori.ſ.Eze.ho.12 Hie.ſ.Iſa.56.& ſ.Eze.17.

Corpus B.Mariæ. Diuites eccleſiæ. Ligna Libani,ſignificant corpus ſacrę Virginis Mariæ.Vnde Salomon fecit ferculum,hoc eſt,Chriſtus ſumpſit carnem.Cant.3.d.Deſignant etiam diuites in Eccleſia,ex quorum eleemoſynis ſuſtentantur pauperes,& in ipſis nidificant.Cant.4.d.

Rup.ſ.Cant.1.

Terra. Ligna etiam Libani,typum gerunt elementi terræ.Cant.3.d.

Fortes ex infirmis. Ligna quæ mutantur in æs,ſunt qui prius erant inutiles in Eccleſia, & fiunt fortes, & cantant & prædicant laudes Dei. Iſa.60.c.

Amb.de virgi.3. Hie.ſ.Iſa.60.

Vita mediocris. Lignea vaſa, ſignificare poſſunt interdum vitam leuem, & mediocrem. Exod.7.c. Leuitic.11.e.

Glo.int.ſ. Leui.11

Duo populi. Ligna duo,quæ habebat Ezechiel in manu,quæ coaluerunt in lignum vnum,ſunt duo populi,qui facti ſunt vnus in Eccleſia.Ezec.37.e.

Hie.ſ.Eze.37.

Opera mala. Lignum putridum,deſignat opera mala,& in igne extinguibili vrenda.Iob.41.d.

Hie.ſ.Iob.41.

Exempla. Ligna ſubiicienda altari, ſunt exempla, & præcepta proponenda cordi noſtro. Leuit.6.d.

Gre.25.mor.7.

Ligo.

Ligo,eſt ruſticum inſtrumentum ad terram fodiendam,& ad herbarum radices extirpandas accommodatum.

Mens. Labores bonorũ operum. Ligo exornationem propriæ mentis in vita priuata ſignificare poteſt.1.Reg.13.d.Cum filii Iſrael ibant ad Philiſtæos ad exacuendos ligones,hoc eſt,ad profanos autores ad ſcientiam moralem inquirendam. Vel deſignat labores bonorum operum, in quos mutantur contumeliarum iacula in his, qui conuertuntur.Mich.4.b.

Gre.ſ.1.Reg.13. Hie.ſ.Mich.4.

Opera pacis. Labores ſeculi. Ligones malorum,quos concidunt in lanceas,ſunt opera pacis, quæ aduerſus fideles mutant in inſtrumenta bellica.Ioel.3.b.Vel boni concidunt ligones in lanceas, quando labores huius ſeculi poſtponunt Euangelio Chriſti,& verbo Dei.

Hie.ſ.Ioel.3. Rup.ſ.Ioel.3.

Lilium.

Amb. ſ. Luc. 12.

LIlium, flos notiſſimus, candore & odore inſignis, de quo Ambroſius. Lilia nullius annui vſus cultum requirunt, nec ſicut erga prouentum fructuum cæterorum, ita etiam erga generationẽ iſtius floris ſolicitis in orbem redit labor actus agricolis. Quibuslibet enim ſiccitatibus agri omne illud quod alitur, in florem, quadam virtute genitali ex ſeſe, atque in ſe ſucci ſemper manentis animatur, ita cùm foliorum puberum caulem videas aruiſſe, floris tamen natura viueſcit. Abſconditur enim viriditas, nõ amittitur. Aſt vbi vernis fuerit prouocata blandiciis, indumentum germinis, comam floris, lilij ſui reſumit ornatus.

Ori. ſ. Cant ho. 2. 3. Amb. de virg. 3. & ſ. Pſ. 118. ſer. 5. & ſ. Luc. 12. Ber. ſ. Cant. ſer. 4[illegible]. 70. Cyril 4. ſ. Ioan. 28. Rup. ſ. Cant. 5. — *Chriſtus.*

Lilium conuallium dicitur Chriſtus, hoc eſt, corona humilium, & ipſius Gentilitatis, in qua conuerſa multos habuit imitatores. Cantic. 2. a. Eſt autem candidus diuinitate, rubicundus humanitate, & vtrinque habet odorem. Vel radii intra lilium lucentes, deſignant eius diuinitatem: flos verò extra candidus, humanitatem. Lilia quoque in candelabro templi, ſanctificationis eius odorem ſignificant. Exod. 37. c. Ipſe quoque eſt lilium labii ænei. 3. Reg. 7. d. Liliis comparantur labia ſponſi, propter mundiciam & excellentiam doctrinæ. Cant. 5. d.

Hil. ſ. Mat. Can. 5. Amb. ſ. Luc. 12. Amb. ſer. ſpirit. 4. — *Angeli.*

Lilia non laborantia neque nentia, ſunt angeli ſuam perfectionem habentes à principio, & candorem gloriæ: quorum claritatibus mundus ornatus, & bonum odorem ſanctificationis aſpirant. Vnde Salomon cum omni gloria ſua non eſt veſtitus ſicut vnum ex iſtis. Matth. 6. d. Lucæ 12. d.

Aug. epiſ. 48. Amb. ſ. Pſ. 118. ſerm. 5. Hie. ſ. Iſa. 35. — *Eccleſia.*

Lilium inter ſpinas, odorem habens & non ſaporem, comparatur ſponſæ, quæ eſt eccleſia, quæ imitata eſt Chriſtum, & fulget inter hæreticos: & præcipuè eccleſia ex gentibus dans bonum odorem fidei & operum. Cant. 2. a. Iſ. 35. a. 2. Cor. 2. d.

Gre. ſ. Cant. 1. ho. 2. Amb. ſ. Pſa. 118. ſer. 5. Gre. ſ. Cant. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 48. Gre. 28. mor. c. 10. — *Anima. Sancti. Humiles.*

Lilium etiam dicitur anima, quæ Chriſtum imitatur, & per claritatem pudicitiæ & fulgorem ſapientiæ ſplendet & olet inter ſpinas, hoc eſt, inter hæreſes & peccata, quę dum à mortalitatis radice ad cæleſtem pulchritudinem aſſurgit, & mundiciæ candorem corde & corpore ſibi ipſi cuſtodit, & proximos quoſque bonæ opinionis odore reficit, vigens inter tribulationes & tentationes Cantic. 2. a. Lilia quoque ſunt Sancti candidi vita, & exemplis odorem ſuauem ſpargentes. Cantic. 4. b 6. a. 7. qui dicere poſſunt: Chriſti bonus odor ſumus. Poteſt etiam lilium in his locis ſignificare humiles.

Hie. aduer. Iouini. Baſi. ſ. Pſ. 45. Gre. ſ. Cant 2. 4. Ber. ſ. Can. ſer. 70. 71. — *Virgines. Boni. Virtutes.*

Lilia, inter quæ paſcitur ſponſus, ſunt virgines, & generaliter boni. Cant. 2. d. 4. b. 6. a. qui dum caſtitatis candorem retinent, per hoc bonæ famæ opinionem proximis quibuſque ſuauiter olent. Ipſæ quoque virtutes lilia ſunt & peculiariter innocentia, continentia, & patientia. Et in Chriſto veritas, manſuetudo, iuſtitia & omnia eius opera.

Baſi. ſ. Pſ. 44. — *Genus humanũ.*

Lilia flores quidem ſunt pulchri, ſed citò marceſcentes. Vnde deſignant genus humanum: cuius gloria eſt vt flos facilè marceſcens. Pſ. 44. in titulo.

Gre. ſ. Eze. ho. 6. — *Gloria caleſtis.*

Lilia in candelabro, æternam retributionem ſignificare poſſunt. Exod. 25. c. 37. c. Et in capitellis columnarum ſupernæ claritatis patriam immortalitatis floribus redolentem, & amœnam. 3. Reg. 7. g.

Lima, Limare.

Lima, eſt inſtrumentum fabrile, quo ferrum, aut aliquid aliud terendo expolitur.

Dialectica.

Lima, qua faber expolit idolum, artem dialecticam ſignificare poteſt: qua hæretici ſuos expoliunt errores. Iſ. 44. b.

Hie. ſ. Eze. 21. — *Diabolus.*

Limatus gladius, quo vtitur Deus ad malorum punitionem, eſt diabolus, qui ſemper paratus eſt ad exequendam vindictam Dei. Ezec. 21. c.

Limen, Superliminare.

Limen dicitur, quod ex tranſuerſo in ianua eſt, tam in parte inferiori, quę ſub pedibus calcatur, quàm in ſuperiori. Superliminare autem eſt limen oſtii ſuperius, hoc eſt, lignum ſiue lapis, qui poſtibus ſuperincumbens iugi formam efficit.

Ori. ſ. Iſ. ho. 1. 4. Hie. epi. Et actu. — *Verbum Dei. Chriſtus.*

Superliminare eleuatum deſignat Verbum Dei, Chriſtũ, quod dicitur eleuatum, quando ſublata ſunt impedimenta & velamina veteris legis Iſa. 6. b. Eleuatum eſt autem loquẽtibus Seraphim, hoc eſt, dicentibus. Attollite portas principes veſtras. Pſ. 24.

Gre. ſ. 1. Reg. 5 — *Fides. Baptiſmus.*

Limen domus tinctum ſanguine. Exod 12. d. deſignat ianuam vitæ ſanguine Chriſti tinctã, hoc eſt, baptiſmum, & initium fidei. Super limen poſita erant caput & manus Dagon. 1. Reg. 5. b. quia in initio fidei debet vnuſquiſque diabolica deſideria conculcare: cui abrenunciatur in baptiſmo. Et qui non calcant ſuper limen, meritò dicuntur ſacerdotes Dagon, quia colunt diabolum. Ingrediuntur quoque ſuper limen, vel tranſiliunt limen, qui colunt errores Gentilium. Soph. 1. b. Poteſt tamen ibi deſignare finem idololatriæ.

Hie. ſ. Sopho. 1. Aug. ſ. Ioan tra. 55 Gre. ho. 21. Gre. Nyſſe. de vita Moſ. Rup. 2. ſ. Exo. Hie. ſ. Zac. 12. — *Intentio. Ratio. Frons. Spes caleſtium. Eccleſia.*

Superliminare etiam tinctum ſanguine, ſignificare poteſt intentionem, quæ ſupereminet actioni. Et rationem ſupereminentem concupiſcibili & iraſcibili Item frontem cruce Chriſti ſignatam. Et præterea ſpem cæleſtium firmatam ſanguine Chriſti. Exo. 12. d.

Superliminare crapulæ, eſt eccleſia, in qua eſt refectio ſiue ſaturitas veri agni Chriſti, quæ dicitur ſuperliminare, quia ſanguis agni, qui huius typum gerebat, ponebatur in ſuperliminari. Zachar. 12. a.

Cognitio myſteriorum. Antiqui patres. Patres nouæ legis. Vita actiua & contemplatiua. Litera & ſpiritus.

Limen portę domus Domini latitudinis vnius calami, tacita altitudine & longitudine, deſignat viam & introitum, quo ad interiora pergendum eſt. Vel deſignat cognitionem myſteriorum, quæ in hac vita ex parte habetur. Deſignat etiam antiquos patres, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt porta. Vel limen exterius, ſunt antiqui patres, qui fuerunt exterius: quia præceſſerunt aduentum Chriſti, quem deſiderabant, & etiam quia per veterem legem prohibebantur opera, & non cogitationes. Limen verò interius, ſunt patres noui teſtamenti, admiſſi ad contuenda myſteria, quæ nobis tradiderunt. Vel limen exterius portæ.i. prædicatoris, eſt vita actiua: limen verò interius vita contemplatiua. Ezech. 40.b. 41.c. 46.a. 47.a. Limen quoque exterius literam legis ſignificat: limen verò interius allegoriam & ſpiritum literæ.

Hie.ſ.Eze.40.46. Gre.ſ.Eze.ho.15. Rup.2.ſ.Eze.4.

Deſtructio tépli. Principes ſacerdotum.

Eleuatio ſuperliminariũ, & etiam cõmotio, deſtructionem tépli Iudæorũ ſignificauit. Iſa. 6.d. Amos 9.a. Et commotionem principum ſacerdotum aduerſus Apoſtolos prædicantes.

Hie.ſ.Iſa.6. Rup.2.ſ.Iſa.2.9.

Limpidus, vide Clarus, & Læuigare.

Limus, vide Lutum.

Linea.

Linea apud Geometras, eſt longitudo latitudinis & profunditatis prorſus expers. Eodem nomine appellatur filum illud, quo fabri vtuntur ad ſignandam materiam.

Iudicium Dei. Exempla.

Linea, quam tetendit Dominus ſuper terram, deſignat iudicium Dei, quo dirigebantur in fines eccleſiæ prædicatores, vt alicubi prædicarent, ab aliis verò partibus arcerentur, ne accederent. Iob. 38.a. Deſignat etiam exempla Sanctorum, quibus medium tenuerunt, ne ad extrema vitia declinarent.

Gre.28 mor.9.13.

Prædicatio Apoſtolica.

Linea duodecim cubitorum, cingens columnam. 3. Reg. 7.c. deſignat normam prędicationis faciendam ſecundum doctrinam Apoſtolorum.

Glo.ord.ſ.3.Reg.7.

Linere, Linire.

Linire, eſt vngere, vel fricare, aut aliquid ſimile, quod digito, vel aliquo inſtrumento rei cuipiam ſuperinducitur, fricatur, vel imprimitur, ſed tenuiter, non craſſè. Linere autem, eſt rẽ aliquam mollẽ alteri inducere. Sed videntur hæc vocabula confundi, & pro eodẽ accipi.

Munimen charitatis.

Linere arcam diluuii bitumine intrinſecus & extrinſecus, eſt charitate Dei & proximi munire eccleſiam. Gen. 6.e.

Glo.ord.ſ.Gen.6.

Infuſio gratiæ.

Liniens Chriſtus oculos cæci nati, deſignauit infuſionem gratiæ in mentem. Vel eſt inducens peccatorem in propriæ infirmitatis cognitionem. Ioan. 9.a. Ad hæc referri poteſt, cùm oculi Tobiæ liniti ſunt felle piſcis. Tob. 11.d.

Ori.ſ.Iſa.ho.6. Amb.de viduis.

Annunciatio miſericordiæ. Exempla.

Lita oleo lagana, indicabant annunciationem futuræ miſericordiæ, quam prædicebant lex & Prophetæ. Exo. 29.a. Leu. 2.b. Et liniens Moſes tabernaculum fœderis oleo vnctionis, miſericordiam Dei erga eccleſiam deſignauit. Leuit. 8.b. Deſignant etiam exempla bene viuendi, quæ foris proximis oſtendimus.

Glo.int.ſ.Leui.2. Glo.ord.ſ. Exo.29

Eccleſia. Populus Iudaicus.

Litus murus, eccleſiam ſignificare poteſt. Actor. 7.b. Et populum Iudaicum, qui litus per circunciſionem & cognitionem.

Glo.ord.ſ.Amos 7

Illatio veræ doctrinæ.

Linere denuo alio luto domum leproſam, eſt deſtructis erroribus, veram doctrinam inferre. Leuit. 14.f.

Iſyc.ſ.Leui.14.

Implere legem vilibus ſenſibus.

Linere bitumine fiſcellam, in qua erat Moſes, eſt munire legem, & implere vilibus & carnalibus ſenſibus, quod faciebant Iudæi. Exo. 2.a.

Glo.int.ſ.Exo.2.

Fucantes hæretici errores.

Circumlinens Hieruſalem adultera oculos ſuos. Ezec. 23.f. deſignare poteſt hæreticos fucantes ſuos errores, vt eos probabiles reddant.

Adulari peccantibus.

Linere parietem luto abſque paleis & temperamento, eſt promittere ſecuritatem peccantibus, quod faciunt hæretici. Eſt etiam adulari perpetrantibus mala. Eze. 13.b. 22.g.

Hie.ſ.Eze.13. Gre.18.mor.5.

Lingere, *quære* Lambere.

Lingua.

Lingua membrum hominis nobiliſſimum intra os clauſum, vocibus formandis, dignoſcendiſque ſaporibus deſtinatum.

Vis generatiua patris. Spiritusſanctus. Corpus Chriſti.

Lingua Dei, quæ eſt calamus ſcribæ. Pſ. 44. deſignare poteſt vim generatiuam Patris Verbum producentis, quę dicitur calamus ſcribę, quia protulit Verbum permanens, vel deſignat Spiritum ſanctum, per quem Deus ſecreta ſua hominibus manifeſtat. Vel eſt corpus Chriſti, quo euacuata, ſunt venena ſerpentis. Vel lingua eſt calamus ſcribæ, cum laudat Deum, quæ tunc exultatione repletur. Pſ. 125.

Aug.ſ.Pſ.44.& de eſſen. diuin. Am.apol. Dauid.13 Hie.ad. Principiã Euc.for.ſpirit.1.

Sententia iudicii.

Lingua Dei erit quaſi ignis deuorans, quando dicet Chriſtus malis in iudicio. Ite maledicti. Iſa. 30.f.

Glo.int.ſ.Iſ.30.

Fauor Dei. Apoſtoli & prædicatores.

Lingua ſpõſi ſeu Verbi, eſt fauor dignationis eius. Lingua etiã Chriſti, ſunt Apoſtoli & prędicatores, quæ lingua adhæſit faucibus eius, quũ Apoſtoli in eius paſſione obmutuerunt. Pſ. 21. Lingua erudita eſt lingua Chriſti & prædicatorum eius, ad ſuſtentandum laſſos. Iſ. 50.e. Et non eſt ſermo in lingua Chriſti, cùm nec in eo, nec in eius prædicatoribus eſt dolus. Pſa. 138. Lingua autem, aperta locutio. Iob. 6.d. Lingua canum fit ex inimicis, quum ex Iudæis Chriſtus fecit prædicatores. Pſ. 67. Lingua lambentes aquam, ſunt perfecti ſermone. Iudi. 7.a.

Ber.ſ.Cant ſer 45 Hie.ſ.Pſ.21. Aug.epiſ.120. Hila.ſ.Pſ.138. Gre.8.mor.5. Aug.epiſ.59.& ſ.Pſ.67. Ori.ſ.Iudi.ho.9.

Ber ſ.Cant.ſer.45. Gre.15.mor.5.& ſ. Cant.4. — *Feruor deuotionis.*

Lingua ſponſæ, vel animæ, eſt feruor deuotionis. Sub lingua ſpõſæ, vel eccleſiæ, vel animæ eſt mel & lac, cùm habet verba quidẽ aſpera in correctione peccatorũ, ſed quę latenter quandam dulcedinem quaſi ſub lingua habeant, quibus contriſtari mens poſſit ex benignitatę refoueri. Cant.4.c. Vel deſignatur prædicator, qui tractat ſublimia & moralia, & ea exercet.

Obſcuritas legis.

Lingua Moſis tardior, obſcuritatem legis deſignare poteſt. Exo.4.c.

Arn.ſ.Pſ.57. Hila.ſ.Pſ.54. Hie.ſ.Iſa.3. Gre.ho.30. — *Lingua Iudæorũ.*

Lingua canum erat lingua Iudæorum clamantium: Crucifige, crucifige. Quæ lingua etiam fuit gladius acutus. Pſalm.56.63.67. Eorum linguæ fuerunt diuiſæ, aut diſſipatæ. Pſal. 54. Iſaiæ 3.b.

Lex noua.

Lingua alia, eſt lingua noui teſtamenti, quæ & lingua erudita dicitur. Iſ.28.c.50.d. Iere.31. f.1.Corin.14.d. In linguis apparuit Spiritus ſanctus, quia linguarum diuiſio erat vnienda in eccleſia. Acto.2.a.

Hie ſ.Iſ.35.& ſ. Mala.2. — *Lingua Gẽtiliũ*

Lingua balborum & mutorum aperienda in aduentu Chriſti, erat lingua Gentilium, qui conuerſi ſunt ad fidei confeſſionem & laudes Dei. Iſ.32.a.35.b. Et omnis lingua iurat Deum, cùm omnes Nationes eum confitentur, & laudant. Iſ.45.d.

Hie.ſ.Pſ.51. — *Cor.*

Lingua interdum pro corde ſumitur, vt cum lingua dicitur cogitare iniuſtitiam. Pſal.51. Hæc lingua in bonis repletur exultatione. Pſ.125.

Glo.ord.ſ. Gen.11. — *Sermo. Idioma.*

Lingua ſumitur quandoque pro ipſo ſermone & idiomate: & linguarum diuiſio, fuit diuiſio ſermonum & idiomatum, & ſignificat diſcordiam, & opinionum diuerſitatem, & ſenſus rationi diſcordes. Geneſ.11.b.

Hie.ſ.Iſa.66. — *Exacta manifeſtatio myſteriorum.*

Linguæ hominũ & angelorum.1.Cor.13.a. videntur poni pro exacta cognitione & manifeſtatione myſteriorum. Linguæ autem hominum & angelorum venient ad iudiciũ. Iſ.66.f.

Glo.int.ſ.Iſa. 41. — *Deſideriũ cognoſcendæ veritatis.*

Lingua areſcens ſiti, deſignat deſiderium cognoſcendæ veritatis. Iſ.41.b.

Hie.ſ.Iſa 19. — *Bona opera vitæ præſentis.*

Lingua Chanaan media inter Ægyptiam, & Hebræam, deſignare poteſt bona opera vitæ præſentis, quæ media ſunt inter opera mala & opera fœlicitatis. Iſ.19.c.

Ori.ſ.Ioſu.ho.7. — *Dogmata falſa Philoſophorum.*

Lingua ſeu regula aurea quam furatus eſt Achan de Hiericho, deſignat falſa Philoſophorum dogmata eloquentiæ fulgore ſplendentia. Ioſ.7.d.

Hie ſ.Iſa.11. Gre.33.mor.13. — *Blaſphemia. Doctrina ſecularis.*

Lingua maris Ægypti, deſignat blaſphemias & idololatriam Ægyptiorum. Deſignat etiam ſcientiam doctrinæ ſecularis erroribus offuſcatam. Iſ.11.d. Iob.15.a. Et hæc eſt lingua Leuiathan, quam Deus fune ligauit. Iob.40.c.

Rup.ſ.Cant.5. — *Chriſtus in corde Mariæ.*

Sub lingua ſponſæ erat mel, & lac, hoc eſt, Chriſtus in corde Virginis Mariæ. Cant.4.c.

Gre.15.mor.5. — *Non confitens malum.*

Sub lingua abſcondit malum, qui ipſum non confitetur. Iob.20.c. Et hypocrita abſcondit malum ſub lingua, quando aſperitatem malitiæ, quæ latet in mente, ſub tegmine blandæ locutionis operit. Malum enim in lingua & non ſub lingua eſſet, ſi loquens hypocrita malitiam ſuæ prauitatis aperiret. Sic Pſ.9. Sub lingua eius labor & dolor.

Hila.ſ.Pſ.139. — *Iudas.*

Linguoſus vir, qui non dirigitur in terra, fuit Iudas. Pſ.139.

Ori.ſ.1. Reg. ho.1. Arn.& Hila. ſ. Pſ.119. Baſi.ſ.Pſ.14. Aug.ſ.Pſ.119. — *Lingua ſuperba. Violenta tentatio.*

Lingua magniloqua, eſt lingua ſuperba. Pſ.11. Et lingua doloſa, eſt dæmonum ſuadentium manere in peccato, & hęreticorum, & occultè trahentium ad malum. Pſ.56.119. Et in lingua agere dolum, eſt verbis ſanctis miſcere peruerſa. Pſ.14.33. Et lingua reſiſtens eccleſiæ, eſt hęreticorum. Iſa.54.d. Et lingua hoſtium, quæ ignoratur, ſunt fallaciæ dæmonum & hæreticorum. Ier.5.d. Sopho.3.c. Lingua quoque viperæ, eſt violenta diaboli tentatio: vel è diuerſo, quia tardius occidit quàm aſpis, eſt lenis & diuturna tentatio. Iob.20.c.

Gre.15 mor.7.8. Gre.19.mor. 14. Hie.ſ.Zac. 14. — *Lingua hæreticorum.*

Lingua ducum adhæret gutturi ſuo, quando hæretici, & ſi peruerſa loqui libera voce non audent, intus tamen apud ſe contegunt cuncta, quæ contra veram fidem proponere falſa moliuntur. Iob.29.b. Et lingua perſecutorum Hieruſalem contabeſcit in ore, quum non amplius loquitur blaſphemias. Zac.14.c.

Phil. de conf.ling. — *Potentia.*

Lingua vna conſtruentium turrim Babel, in malum eſt, quum omnes potentiæ in malum conſpirant. Gen.11.a.

Linum, Lineus, Linteum, Linteamen.

Iſyc.ſ.Leui.16. — *Virtus. Sancti.*

Linum, eſt herba, ex qua cannabis modo eliciuntur mollia fila, & nentur in vſum intimarum veſtium, vnde dicitur linea veſtis. Linteum autem eſt pannus lineus, & ſudarium, quo vtimur ad extergendum. Linum naſcitur ex terra, & variis laboribus in telam & cãdorem deducitur, facilè conquiri poteſt à pauperibus: & ei, qui hoc induitur, gratum acceptumque eſt: æſtuantem refrigerat, ſed & in gelu fouet, qua ratione deſignare poteſt virtutes, quæ cum labore acquiruntur, & gratæ ſunt habenti: & concupiſcentiarum ęſtus refrigerant, & in tentationum frigore calefaciunt.

Ori ſ.Iere.ho.7. Hie.prol.ſ Ori. in Ieſum.Naue.& ſ. Pſ.86. Euc.ſerm.ſpiritu.8 — *Fortitudo Sãctorum & gentiũ.*

Linum quatenus multo labore fit candidum, ſignificare poteſt Sanctos, qui multis laboribus ad perfectionis apicem deducuntur. Poteſt eadem ratione fortitudinem eorum ſignificare. Et linum in quo abſcondit Rahab exploratores, deſignat fortitudinem Gentium in ſuſcipienda & retinenda fide. Iob.2.b.

Gre.ſ. Eze.ho.13. Beda ſ.Pro.31. — *Subtilitas ſcripturarum. Præcepta ſubtiliora.*

Linum ſubtile & candidum, ſubtilitatem ſcripturarum, & myſtorum ſenſuum deſignare poteſt. Et lineus funiculus in manu menſoris, adumbrat ſubtiliora pręcepta Chriſti, etiam cogitationes ordinantia. Eze.40.a.

Carnis caſtigatio.

Linum quod ex terra virens oritur, ſed longo & multiplici exercitio amittit humorem natiuum, atque ad gratiam noui candoris peruenit, caſtigationem noſtrę carnis deſignat, cuius dum ingenitas vitiorum ſordes per continentiam excoquimus, dignam profecto eam,

qua

qua Chriſtum induamus efficimus. Prouerb.31.b. Sic lineæ tunicæ candorem caſtitatis

Cãdor caſtitatis. *Iſyc.ſ.Leui.6.* *Gre.ſ.1.Reg.1.* *Iuſtitia.* deſignant,& etiam linea femoralia,& linea zona.Exo.28.g.29.a.39.c.Leu.6.b.16.a.Eze.9.a.44.c. Et lineum Ephod Samuelis, puriorem vitam miniſtrorum noui teſtamenti ſignificat tam in caſtitate, quam in aliorum præceptorum ſubtilitate.1.Reg.2.c.22.d. Dani.10.a. Vel linea tunica ad iuſtitiam referri poteſt, feminalia verò ad caſtitatem.

Caro Chriſti. *Ori.ſ.Leui.ho.9.* *Gre.22.mor.19.* Linea tunica pontificis, carnem Chriſti ſignificare poteſt, quæ non eſt nata de corruptione carnis:ſed de terra, hoc eſt, de Virgine.Exo.29.a.Leu.6.b.8.a.Eze.9.a.

Dona Dei. *Hie.ſ.Eze.44.* Linea cidaris in capite pontificis, coronam gratiarum & donorum Dei in mente deſignat: idem de vitta.Leui.16.a. Eze.44.c.

Vita mediocris. *Glo.ord.ſ.Leui.13.* Linea veſtis, poteſt etiam vitam mediocrem ſignificare.Leui.13.f.

Eccleſia. *Fides.* *Amb.ſer.67.* *Hie.ad Ruſti.* *Aug. de vnit.eccleſiæ & ho.45.* Linteum vas eccleſiam ex Gentibus deſignare poteſt. Acto.10.b. Vel deſignat totam Eccleſiam, & ſicut linteum tinea non conſumit, ita eccleſia & eius filii non debent corrumpi immundis cogitationibus. Deſignat etiam fidem, in qua blandè quieſcunt fideles.

Lamenta. *Infirmitas Chriſti.* *Gre ho.22.* *Rup.14.ſ.Ioan.* *Gre.Nyſſe.de reſ.2.* Linteamina Chriſti ſumus nos: vel ſunt laborum noſtrorum lamenta, quæ nunc electos omnes.i.eius membra conſtringunt.Ioan.20.a. Vel eiuſdem Chriſti infirmitates, quas reliquit reſurgendo. Vel ipſam conuerſationem, quam cum hominibus habuit.

Delitiæ ſpirituales. *Hie.ſ.Iſa.3.* *Aug ſer.217.* Linteamina, quæ Deus aufert, ſunt delitiæ ſpirituales, quas Deus iratus à peccantibus aufert.Iſa.3.d. Linum cum lana poteſt referri ad ſpiritualia: quæ tamen non debent eſſe neglectis bonis operibus temporalibus.Pro.31.b.

Iudæi. *Sacerdotium Iudæorum.* *Gentiles.* *Tepidi.* *Hil.ſ.Mat.Cã.12* *Gre.33.mor.4.* *Tert.adue.Iudæos.* *Hie.Algaſiæ.* *Baſi.reg.breu.291.* *Au.2.q. in eu.q.3* Linum fumigans, quod non habet lumen, ſed fœtorem, deſignare poteſt Iudæos exiguum ſpiritum gratiæ habentes.Iſ.42.a.Mat.12.b. Deſignat etiam ſacerdotium Iudeorum, quia ſacerdotes lineis veſtibus vtebantur. Et quia in aduentu Domini charitatis perdidit ardorem quaſi amiſſo igne fidei, non ardens, ſed fumigans fuit. Poteſt etiam ſignificare Gentiles momentaneum quendam ardorem habentes, extinctioni vicinos, qui extincto luminis naturalis ardore, fumi amariſſimi, & qui oculi noxius eſt, tenebroſæque caliginis inuoluebantur erroribus. Deſignat eos præterea, qui tepidè exequuntur mandata Dei, qui non habent lumẽ & habent fœtorem, quia tepidi non ſunt grati Deo.

Sacerdotale munus. *Vocatio gentium.* *Ori.ſ.Ioſu.ho.2.* Linum poteſt ſacerdotale munus ſignificare. Vnde Ioſ.2.b Exploratores miſſi à Ioſue in Hiericho in linea ſtipula deliteſcentes, deſignarunt iis, qui inuitandi erant, culmen ſacerdotale delatum, ſicut Apoſtolus Petrus dicit.1.Petr.2.b. Vos autem gens ſancta, regnum ſacerdotale. Vel certè, quod in ſacramento legis, vbi de ſacerdotibus adnotatur, populi huius qui eſt ex gentibus, latebat occulta vocatio.

Iſrael. *Iuſtus.* *Hie.ſ.Ier.13.* Lineum lumbare Ieremiæ, deſignat populum Iſrael de terra ſumptum, & Deo peculiariter coniunctum. Deſignat etiam quemlibet iuſtum Deo adhærentem. Ier.13.a.

Breui proſperitate functi. Linum extinctum eos ſignificare poteſt, qui breuem in hoc ſeculo proſperitatem habuerunt.Iſaiæ 43.c.

Mortalitas. *Glo.int.ſ.Leui.8.* Linea ſubucula, mortalitatis poteſt eſſe ſymbolum. Leuit.8.a. vt cum ſacerdotes induuntur ad carnem ſubuculâ, meminerint ſe eſſe mortales.

Hypocriſis hæreticorum. *Rationes hæreticorum.* *Subtilitas hypocritarum.* *Hie.ſ.Iſa.19.& ſ.Hoſe.2.* *Gre.8.mor.39.* Lineæ tunicæ Nadab,& Abiu, qui occiſi ſunt à Domino, deſignare poſſunt oſtentationem ſeu apparentiam virtutis, quam habent hæretici.Leuit.10.a. Et linum textum, ſunt rationes ſubtiles,& arte dialectica concinnatæ hæreticorum.Iſa.19.b. Ipſi habent linum in nigredine perſeuerans. Hoſe.2.b. Hoc eſt linum læſum à grandine in Ægypto.Exod.9.g. Linum etiam in veſte ex lino lanaque contexta, ſubtilitatem hypocritarum deſignare poteſt. Veſtis enim quæ ex lana linoque conficitur, linum interius cælat, lanam in ſuperficie demonſtrat. Ideo talis veſtis prohibetur.Deut.22.b.

Foueri. *Hie.ſ.Eze.30.* Faſciari brachium Pharaonis linteolis.Eze.30.f. eſt foueri ad recuperandas vires.

Lippus.

Gre.1.paſto.11. Lippus eſt, qui oculos habet lachrymantes, defluente ab eis putredine. In lippis quidem oculis pupillæ ſanæ ſunt:ſed humore defluente, infirmatæ palpebræ craſſeſcunt, quæ quia infuſione crebra atteruntur, etiam acies pupillæ vitiatur.

Synagoga. *Vita actiua.* *Gre.ſ.1.Reg.14.* Lippis oculis exiſtens Lia typus eſt ſynagogæ, quæ obſcurè videbat myſteria in litera legis lucentia.Ge.28.d. Deſignat etiam vitam actiuam, quæ non perinde videt arcana Dei, vt contemplatiua: quia res terrenæ, in quibus verſatur, obſcurant oculos ad purè perſpicienda ſpiritualia.

Ingenioſus ſed malus. *Gre.1.paſto.11.* *Iſyc.ſ.Leui.21.* Lippus, qui non admittitur ad ſacerdotium & miniſterium altaris.Leu.21.d. eſt cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit. Sunt enim nonnulli, quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat, quæ videre recta ſubtiliter per ingenium poterant, ſed vſu prauorum actuum caligant. Deſignant etiam ſuperbos circa pugnas verborum.1.Timoth.6.a.

Liqueſcere, Liquefieri, Liquidus.

Liquidum eſt, quod eſt molle & fluxum. Liqueſcere autem ſeu liquefieri, eſt liquidum ac fluidum fieri, vt liqueſcit cæra & mel.

Chriſtus. *Arno.ſ.Pſ.21.* Chriſtus factus dicitur ſicut cæra liqueſcens. Pſ.21. quia patuit omnibus opprobriis, nulli reſiſtens. Sed vt liqueſcens cæra non perit, ita nec Chriſtus per paſſionem periit.

Liqueſcens cæra deſignare poteſt ſacram ſcripturam, quæ in litera erat dura & obſcura: ſed per Chriſtum tanquam per ignem facta eſt liquida & clara. Pſ.21. Liquefieri etiam manna incaleſcente Sole, eſt per aduentũ Chriſti ſcripturæ ſacræ obſcura aperiri myſteria. Exo.16.a. *Aug.epiſ.120.* *Sacra ſcriptura.*

Gre.4.mor.39. Liquefacta anima loquente ſponſo dicitur. Cantic.5.c. quia dum occultæ locutionis aſpiratione tangitur, a ſtatu ſuæ fortitudinis infirmata, ipſo, quo abſorbetur, deſiderio liquatur. & inde ſe apud ſemetipſam ſeſſam inuenit, vnde vltra ſe eiſſe conſpicit fortitudinem quam conſcendit. *Deliquiũ animæ*

Hie. & Aug.ſ. Pſ.147. Liquefacit Deus chryſtallum, cùm conuertit, & emollit dura corda. Pſ.147. *Emolliens Deus dura corda.*

Lyra.ſ. Pſ.57. Liquens, quod bibitur, deſignare poteſt opera. Leuit.11.c. *Opera.*

Sicut cæra liqueſcens, ſunt mali in inferno, qui patiuntur ab igne, & dæmonibus reſiſtere non valent: ſed non conſumuntur. Pſ.57. *Mali in inferno*

Hie.ſ. Iſa.51. Liqueſcent cæli ſicut fumus, non quia perituri ſint, ſed quia in melius mutabũtur. Iſa.51.d. *Mutatio cælorũ*

Aug.ſ. Pſ.74. Liquefactum dicitur, quod robur amittit, atque ita dicitur liquefieri cor. Ioſ.7.b. Et terra. Pſ.74. Et æs, hoc eſt, fortitudo mundi in iudicio. Eze.24.c. *Amiſſio fortitudinis.*

Litera.

Literæ dicuntur minimæ ac indiuiduæ orationis ſeu potius dictionis partes, ex quibus ſyllabæ conſtituuntur. Aliquando autem ſumitur litera pro ſcriptura. Et litera in ſacra ſcriptura, eſt primus ſenſus, quem ſcriptura facit, vt diſtinguitur contra ſpiritum, vel ſenſum ſpiritualem.

Ori.ſ.Leui.ho.7. & 1 periar. Amb.ſ.2 Cor.3. Aug.de ſpirit. & lit.4.5. Litera quæ occidit, eſt ſenſus carnalis, etiam in nouo teſtamento. Vel ſunt res corporales, quibus ſi quis nimium adhæreat, perit. Vel occidit litera ſecundum quod dat præcepta pœnalia. Vel litera occidens, eſt lex quæ tunc occidit, cùm non adeſt ſpiritus viuificans, & quia prohibendo demonſtrat peccatum, quo occiditur non obtemperans legi. *Senſus carnalis. Res corporales.*

Ori.ſ.Gen.ho.13. Sunt autem literæ, quas nos ſcribimus, vt peccati: ad quas pertinet chirographum, quod Chriſtus deleuit. Sunt & literæ quas ſcribit Deus, vt gratiæ.

Aug.ſ. Pſ.70. Literatura eſt peritia literæ legis: in qua gloriabantur Iudæi, de operibus legis non de gratia præſumentes. Pſ.70. *Peritia literæ legis.*

Literatus, Literatura, vide Docere.

Lithoſtrotos.

Lithoſtrotos idem eſt, quod locus lapide ſtratus: erat locus in prętorio Pilati, vbi protulit ſententiam contra Chriſtum. Ioan.19.c.

Litigare, Litigioſus, Lites, vide Rixari.

Littus, Ripa.

Littus, eſt terra mari adiacens, quæ fluctibus alluitur. Ripa autem eſt crepido, ſiue labrum amnis, & extrema ora, quæ vtrinque flumine alluitur. Aliquando autem littus ſumitur pro ripa, & ripa pro littore.

Gre.ho.24. Littus maris, in quo Chriſtus erat, ſoliditatem & perpetuitatem æternæ quietis deſignat. Ioan.21.b. *Fælicitas.*

Beda ſ.Exo.2. Ripa fluminis, in qua erat Moſes, doctrinam Spiritusſancti deſignare poteſt, in qua eſt lex. Exod.2.a. *Doctrina.*

Beda ſ.Gen.49. Ricar.de S.Vict. de 12. Patriar.43. Littus, vt eſt refugium naufragorum, deſignare poteſt eccleſiam, aut clericorum ſtatum: ad quos confugere debent, qui in hoc mundo periclitantur. Et ſic eſt locus, vbi zelator defendere poteſt periclitantes, eoſque ſuſcipere. Et deſignantur per Zabulon, qui dicitur habitare in littore maris. Gen.49.b. *Eccleſia. Status clericorũ.*

Aug.ſ.Ioã.tra.122. Fu.ſor ſpirit.4. Littus maris, in quo iacebant Ægyptii mortui, finem mundi ſignificare poteſt. Exo.14.g. In hoc littore eligentur boni piſces, eiectis malis. Mat.13.g. Ioan.21.b. *Finis mundi.*

Glo.int.ſ.Gen.22. Littus maris, ſterilitatem Iudæorum, & indignorum Chriſto deſignare poteſt. Gene.22.d. Matth.13.a. *Sterilitas Iudæorum.*

Gre.ſ.1.Reg.13. In littore, quando impulſa maris aqua refunditur, innumerabiles arenarum minutiæ glomerantur. Quid ergo eſt littus maris, niſi cor vniuſcuiuſque in ſpirituali conuerſatione negligentis: quia dum ſeculares cogitationes non reprimit, quaſi frangentes in ſe maris fluctus excipit, & cumulos arenarum. 1.Reg.13.b. *Cor humanum.*

Liuor, vide Inuidia.

Locare, Conducere.

Locare, eſt precio rem vtendam concedere: vt locat equum dominus equi, qui pro precio vſum eius concedit. Conducere verò dicitur, qui rem vtendam precio accipit. Sic conductus pro mercede eſt, qui operam ſuam locat. Exo.22.c.

Ori.ſ.Matt.ho.17. Locans paterfamilias vineam agricolis, eſt Deus tradens ſynagogam ſacerdotibus & Scribis. Vel tradens ſcripturam ſacerdotibus & laicis. Mat.21.d. Marc.12.a. Luc.20.b. *Tradẽs Deus ſynagogam & ſcripturam ſacerdotibus.*

Ori.ſ.Mat.ho.10. Conducens paterfamilias operarios in vineam ſuam. Matt.20.a. eſt Deus creans homines ad ſe colendum per fidem & obſeruantiam præceptorum. Qui autem dixerunt, Nemo nos conduxit, id eſt, ad fidem vocauit, oſtenduntur non eſſe de iis qui poſt acceptam fidem peccauerunt, quia illi iam fuerant conducti. *Creans Deus homines.*

Iudæi. Locantes ſe pro panibus, fuerunt Iudæi recipientes legem veterem,& expectantes Meſſiam, ſed in eſurie remanentes.1. Reg.2.a. Vel locabunt ſe pro panibus, quando venient ad fidem in fine ſeculi. *Gre.ſ.1.Reg.2. Rup.1.ſ.Reg.5.*

Superbi doctores Locantes etiam ſe pro panibus,ſunt ſuperbi doctores: qui per tumorem doctrinæ putant ſe poſſe habere munera ſpiritualium virtutum, ſed ſemper manent in eſurie, quia Spiritusſanctus diſciplinę effugiet fictum.Sapien.1.b Et.1.Petri 5.b.Deus ſuperbis reſiſtit:humilibus autem dat gratiam.

Communicantes in peccato. Locant etiam ſe pro panibus,qui pleni peccatis Euchariſtiam ſumunt. Vnde nõ ſaturãtur.

Loculus, vide Feretrum.

Locuples, vide Diues.

Locus, *Locare*, *Collocare*.

LOcus eſt,quicquid aliud continet:& iuxta Philoſophos,eſt ſuperficies corporis continẽtis,quum videlicet eſt locus proprius:nam locus communis multa continet,nec adæquatur rei contentæ.Locare autem vel collocare,eſt in loco ponere.Locus autem interdum eſt occaſio.Ephe.4.f.Nolite locum dare diabolo.Ordo.Exo.25.d.Et ſphærulæ per tria loca. Situs.Exo.40.d.Manebant in eodem loco.Sors.Exo.2.b.Adoptauit eum in locum filii. Tẽplum.Ge.28.d.Verè Dominus eſt in loco iſto

Pater & Filius Locus non competit Deo,qui non poteſt loco comprehendi:ſed ipſe omnia continet loca.Sed per metaphoram datur illi:vt locus Dei, vbi benedicitur gloria Domini.Eze.3.c.dici poteſt ſic, vt Filius ſit locus Patris, & Pater Filii, iuxta illud.Ioan.14.b. Ego in Patre, & Pater in me eſt. Et Dominus egreditur de loco ſuo. Mat.1.a.quum Filius exiuit à Patre, & venit in mundum. Et reuertitur Sol in locum ſuum, quum Filius regreditur ad Patrem. Eccl'tæ.1.a.Et locus ſapientiæ, eſt Pater.Iob.28.d. *Hie.ſ.Eze.3.& ſ. Eccl'te 1. Gre.19.mor.3.*

Gloria domini. Poteſt & locus Dei,dici gloria domini,& lux inacceſſibilis, iuxta illud.1.Timot.6.c. Qui ſolus habet immortalitatem, & lucem habitat inacceſſibilem. Item magnificentia eius & maieſtas. Hoſe.5.d. *Hie.ſ.Ezech.3.& ſ.Hoſe.5.*

Miſericordia. Locus Dei peculiariter dicitur miſericordia,qua ratione dicitur Dominus egredi de loco ſuo,quũ exercet vindictã,quaſi deſerat miſericordiã,quæ ſibi eſt propria.Iſa.26.d. Mich.1.a. *Hie.ſ.Iſa.26.*

Spirituſſanctus. Progreſſus cognitionis Dei. Locus,qui eſt apud Deum,dici poteſt Spirituſſanctus, in quo nobis eſt ſtandum. Exo.33.d.Leu.4.c.6.b.Locus mundus. Vel deſignat continuum progreſſum in cognitione diuina.

Cælum. Eccleſia. Anima. Locus Dei dicitur, vbi magis apparent diuinæ operationes, ſiue naturales, ſiue gratuitæ: vt cælum, eccleſia,anima:quæ ſunt loca,vbi benedicitur gloria Domini. Pſ.67.75.103 131.Iſ.18.b.Eze.3.c Et eccleſia dicitur locus fidelis Dei, & locus ſanctificationis Dei:& locus pedũ Dei.Iſa.14.a.22.g 60.c.Hæc eſt locus ſanctus, in quo carnes arietis ſunt coquendæ.Exo.29.c.Leu.6 c.7.a.Hic eſt locus,in quo apparet Deus. Exod.30.d.33.c. Et locus in quo mactatur holocauſtum.Leuit.4.f.6.b.Deut.12.a.14.c.16.b. Ioan.4.b. Et locus mundiſſimus, eccleſia, vel anima pura. Leuit.10 c.14.d. Hæc eſt locus in terribilis dæmonibus. Gene.28.d.Et terra ſancta, in qua apparuit Dominus Moſi.Exo.3.b.Matt.24.b. Locus etiam auri,eſt vniuerſalis eccleſia,in qua eſt vera ſapientia, & fideles,qui per tribulationes à peccatorum ſordibus tribulationis igne purgantur.Iob. 28.a. Ipſa eſt locus videntium. Iob.34.c.Et locus ſolii Dei. Ezec.43.b.Et locus paſcuæ.Pſ.22 *Baſi.de Spiritu.26 Gre.Nyſſe de vita Moſi. Damaſ.li.1.cap.17 Hila ſ.Pſ.131. Hie.ſ.Iſ.18.22.& ad Aglaſiam. Ori.ſ.Leui.ho.4.13 Aug.2.Trini.17. & q.in Exo 154. Gre.23.mor.14.& 25.mor.14.& ſ. Eze.ho.10. Iſyc.ſ.Leui.6. Hie ſ.Pſ.22.*

Synagoga. Locus Dei,à quo egreſſus eſt,dici poteſt ſynagoga:quã reliquit trãſiens ad Gẽtes.Mic.1.a. *Hie.ſ.Mich.1.*

Deus. Locus iuſtorum munitus,eſt Deus, quia niſi in illo,non ſunt ſecuri.Pſ.70.Ioan.14 b.Hic eſt locus non deſerendus.Eccl'tæ.10.a. Locus etiam hominis,quem peccator deſerit, eſt ipſe conditor, qui eum vt in ſe conſiſteret, creauit.Iob.7.c. Ipſe eſt locus paratus à Deo in refugium mulieris,& omnium fidelium.Apo.12.b. *Baſi.ſ.Pſ.32. Amb.ſ.Luc.21. Aug.ſ.Pſ.70.& ſ. Ioan.trac.68.*

Eccleſia ex Gentibus. Locus montis Sion, ſunt eccleſiæ per orbem diſperſæ.Iſa.4.b.Et quia locus erat anguſtus eccleſiæ in Iudæa,dilatatus eſt inter Gẽtes.Iſ.4.b.49.f.54.a. Et locus ſanctificationis noſtræ, eſt eccleſia.Ier.17.b.Et locus in quo eſt memoria Dei.Exo.20.d.Et locus vnus congregationis aquarum,eſt vna eccleſia.Gen.1.b.Et locus ſanctus, in quo ſtabit abominatio deſolationis,eſt eccleſia.Mat.24.b.Et locus ſpacioſus ad manendum, qui erat in domo Nachor, deſignat gentilitatem, quæ libenter ſuſcepit ſeruos Abrahæ, hoc eſt, prædicatores Chriſti. Gen.24.c. Pſ.30.Et locus deſerti, & loca arida, gentilitatem deſignare poſſunt: quæ conuerſa eſt in fontes aquarum.Matt.12.d.14.b.Mar.6.b. Luc.11.Locus miſericordiæ Dei, eſt gentilitas: cuius culpas diſtrictus iudex ſi iuſtè animaduerteret, ad reconciliationis gratiam nunquam veniret. Iob.37.c. Exo.33.d. *Gre.8.mor.15. Rup.7.ſ.Apoc. Amb.3.Exae.1. Hie.ſ.Mat.24. Ori.ſ.Mat.cap.14 Hil.ſ.Mat.ca.12. Gre.18.mor.14.& 27.mor.22.* *Gentilitas.*

Cæleſtis patria. Locus optimus,quem dat Ioſeph fratribus ſuis.eſt gloria cæleſtis quam dat Chriſtus fidelibus.Ge.47.b.Hic eſt locus,quem parauit & fundauit Dominus.Exo.23.c.Pſ.83.103.Et locus ſanctus Dei.Pſ.23.Dicitur autem cæleſtis Hieruſalem locus fluuiorum. Iſa.33.d.propter abundantiam donorum Dei.Et locus, quem calcant filii Iſrael, ſunt ſedes dæmonum ex victoria contra eos in cælo ab hominibus acquiſitæ. Ioſ 1.a.Et locus arcæ, eſt beatitudo cæleſtis.1.Regum.5.d. Dicitur etiam locus ſanctificationis noſtræ. Ierem.17.b. Et locus auroræ, vbi clarè videtur Deus.Iob.38.b.Et poteſt peculiariter ſignificare gloriam humanitati Chriſti debitam. Dicitur etiam locus paſcuæ. Pſalm.22.Ipſe eſt locus, quem promittit Deus dare filiis Iſrael, hoc eſt, fidelibus. 2. Regum ſeptimo b. In loco ſuo habitat Hieruſalem, *Hie.ſ.Iſ.33.& ſ. Ier.17. Ori.ſ.Ioſ.ho.1.2. Gre.ſ.1.Reg.5.& 27.mor.2. Aug.ſ.Pſ.83. Hie.ſ.Iob.38. Hie.ſ.Zach.14.*

cum eccleſia eſt in fœlicitate. Zach.14.b. Locus, in quem cadit lignum, auſtralis quidem eſt fœlicitas, aquilonaris autem infernus. Eccl'tæ.11.a.

Locus ſanctus, in quo comeduntur panes propoſitionis, templum eſt, vel atrium, vel anima munda à peccatis. Leuit.14.b.

Locus ſanctus, in quo carnes arietis coquuntur, eſt ſacra ſcriptura, in qua diſponuntur myſteria Chriſti. Exo.29.e. Leu.6.c.7.a. Mat.24.b. Et locus vbi ſteterunt pedes Chriſti, eſt euangelium. Pſ.131. Et locus paſcuæ, eſt ſacra ſcriptura. Pſa.22. Locus cadaueris deſignat autoritates ſacræ ſcripturæ: in quibus prænunciabatur mors Chriſti. Deut.21.a. Locus, quem calcant filii Iſrael, literam legis deſignare poteſt: ſuper quam aſcenditur per ſenſus ſpirituales. Ioſu.1.a. Et locus Eli, eſt lex in qua iacent Iudæi. 1. Reg.3.a. Vbi nos habemus in lectulo ſuo. Et locus peccatoris, eſt litera legis, cui affixi ſunt Iudæi. Pſ.36.

Locus non deferendus ſabbato, eſt ſtatus virtutis in tentationibus retinendus: peculiarius autem deſignantur patientia, ſapientia, humilitas, ratio, & ipſum cor ſeruandum omni cuſtodia. Exo.16.g.18.d.40.d. Eccl'tæ 18.a. Vel locus inferior eſt ipſum corpus, quod regitur, nec eſt deſerendum in regimine. Vel locus ſuperior, in quo quieſcendum, eſt Deus, qui etiam nõ eſt deſerendus in tentatione. Et locus ſpacioſus, eſt charitatis affectus. Gen.24.c. Pſa.30. Et locus vniuſcuiuſque, eſt ſitus bonæ conuerſationis. Eccl'i 11.c. Et locus, in quo eſt ſtandum, eſt fides integra, & ſancta conuerſatio. Pſ.5.d. Et locus extra caſtra, eſt virtus ſeparans à mundana conuerſatione. Deuterono. 23.c. Et locus Ionathæ, vel prædicatoris, eſt honeſta conuerſatio. 1. Regum.14.b. Saxum autem transferri dicitur de loco ſuo, quum mens ſancta, cuius locus iuſtitia fuerat, impulſu ſubito tranſfertur ad culpam. Iob.14.d. Prouerb.27.a. Ab hoc loco non abierat Ioſeph. Gen.44.c.

Locus refugii, pœnitentiam ſignificat, ad quam confugere debent peccatores. Exod.21.b. Eadem eſt locus cinerum mundus, quia mundatus à Chriſto. Leuit.4.c. In quo autem loco offertur holocauſtum, offertur etiam hoſtia pro peccato. Leuit.6.d. quia qui offert pœnitentiam, iam imitatur eum, qui totum ſe obtulit, & in totum receſſit à ſeculo, vnde & holocauſtum appellatur eius conuerſatio. Locus etiam cinerum, eſt humilitas qua homo ne extollatur, cognoſcit ſe cinerem. Leu.1.d. Sopho.2.c.

Locus datus eunuchis in muris Dei, deſignare poteſt dignitatem & honorem in eccleſia datum iis, qui cœlibem vitam gerunt. Iſ.56.b. Et locus Eli, eſt ſtatus paſtorum & prędicatorũ in eccleſia. 1. Reg.3.a. Et locus datus Sauli, in capite conuiuarum deſignat prædicatorem ſublimiorem virtutis ſtatum habere debere. 1. Reg.9.d.

Locus campeſtris deſignare poteſt ſtatum imperfectorum, & turbarum Luc.6.c. Et loca virentia, ſunt teneræ animæ. Ge.41.a.

Locus ſubter Bethchar, eſt perfectio, quę à Sãctis ſub perfectione Chriſti habetur. 1. Reg.7.c. Ideo dicebat Chriſtus. Luc.10.c. Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones. Hanc perfectionem habebat Paulus, qui dicebat, Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Vel deſignat terminum vitæ, vnde tranſitur ad beatitudinem.

Locus vniuſcuiuſque, in quo adorat Deum, eſt mens & conſcientia. Sopho.2.b. Et locus intelligentiæ ſapientiæ, eſt mens humana, quam Dei ſapientia dum repleuerit, ſanctam facit. Iob.28.d. Eadem eſt locus Solis, qui tunc reuertitur ad locum ſuum, quum intelligentia redit ad animam. Eccl'tæ 1.a. Et locus vulneris auis, eſt mens, in qua eſt vulnus peccati. Leu.1.d. Eadem mens eſt locus lepræ & maculæ, quando in ipſa eſt peccatum. Leu.13.c.e. Loca humẽtia, ſunt terrenorum hominum mentes, quas humor carnalis concupiſcentiæ quia replet, fluidas facit. Iob.40.c.

Locus quidem elegit Dominus, in quo offerretur ei ſacrificium, eſt ipſa diuina ſapientia, in qua verum cordis ſacrificium illi offerendum eſt. Deut.12.a.

Locus, vnde egreditur leo, ſunt mentes, in quibus habitat diabolus, & conciliabula hęreticorum. Ier.4.b. Et loca Philiſthiim, ſunt corda reprobatorum. 1. Reg.14.c. Quæ & latera aquilonis dicuntur, vbi ſedet Lucifer. Eze.38.c.

Locus peregrinationis, eſt locus vitæ pręſentis, ſeu ipſa vita præſens, quę & locus afflictionis dicitur. Pſ.43.118. Et locus, in quo effunduntur cineres, eſt miſeria humana, vel ſepulchrũ. Leuitic.4.c.

Locus candelabri, eſt bona intentio ad bene operandum, & mouetur candelabrum de loco ſuo, quando fit bonum opus non bona intentione. Apoc.2.b.

Loca tria in candelabro, fidem Trinitatis ſignificare poſſunt. Exod.37.c.

In locum ſuum abiens Anna, deſignat regreſſum ad contemplationem cæleſtiũ. 1. Reg.2.d. Deſignat etiam affectum, qualem habebat Paulus, cum dicebat. Cupio diſſolui & eſſe cum Chriſto. Phil.1.d. Et locus, in quo dormiebat Samuel, deſignat rerũ cognoſcendarũ certã notitiam. 1. Reg.3.b. Et locus auroræ, dici poteſt altitudo diuinæ contemplationis. Iob.38.b.

Locus terribilis, deſignare poteſt mundum, qui terribilis eſt autoris magnitudinem conſiderantibus. Gen.28.d.

Locus vnus, in quo congregantur aquæ, deſignare poteſt vnitatem formæ ſubſtantialis in materia, in quo omnes eius proprietates & qualitates congregantur. Gen.1.a.

Locus etiam, in quo congregantur aquæ, eſt vbi congregantur mali, qui eſt infernus. Ge.1.a. Et locus eius, qui ignorat Deum, eſt infernus. Iob.18.

Locum

Non confiteri fidem. Occaſio. — Locum tacendi dicitur inuenire clamor Chriſti in nobis, quando hoc quod mens credit, lingua tacet. Iob.16.d. Sumitur autem ibi locus pro occaſione. — *Gre.13.mor.12*

Iudicia Dei. — Locus tenebrarum, deſignare poteſt occulta Dei iudicia per quæ multi peccatorũ tenebris obuoluti, in vitæ ſuæ termino ad lucem gratiæ reducuntur. Iob.38.b. — *Gre.29.mor.9.*

Sententia Dei in malos. — In locum alium non feruntur flumina, quum ſententia iudicij ſolos malos feriet, cũ quibus non inuoluentur boni, ſed ab ea liberabuntur. Iob.41.c. — *Gre.34.mor.3.*

Natus Chriſtus in aliena natura. — Non erat locus Chriſto in diuerſorio. Luc. 2.a. vt admoneremur eum ſecundum alienam naturam natum eſſe, qui in alieno reclinabatur. — *Gre.ho.8.*

Qualitas conuerſationis. — Locus hominis dici poteſt qualitas conuerſationis: vbi vel vitæ genere vel mente cõſiſtit. i. diſciplina, vel gratia, quam accepit, aut elegit ſectari. Iob.8.d.9.a. — *Hie.ſ.Iob.8.*

Status peccati. — Loca, de quibus non moti fuerunt Ægyptij, eſt ſtatus peccati, in quo mali perſeuerãt. Exo. 10.f. Ab hoc autem loco eſt aſcendendum. Exo.33.a. Locus etiam Dagon, eſt ſtatus idololatriæ. 1. Reg 5.a. Et locus immundus, eſt ſocietas hæreticorum. Lc.14. f. Non eſt autem locus Deo in menſa hæreticorum & Iudæorum, quia non eſt ſocietas veritati cum mendacio. Iſa. 28.b. Locus vlceris in lepro ſo, actio vel conſilium datũ ad peccandum. Leui.13.c. Et locus caſtrorum, eſt vita terrena: & carnis delectatio. Exod.19.a. Iob.6. c. Et locus, de quo mouetur cor expaueſcens, eſt delectatio vitæ præſentis. Iob.37.a. Et loca amicorum Iob, hoc eſt, hæreticorum, deſignant ſuperbiam, vnde prodeunt hæretici ad impugnandam eccleſiam. Iob. 2.d. Hæc eſt locus impiorum, quę initium eſt omnis peccati. Iob.40.a. — *Societas hæreticorum.* — *Superbia.* — *Gre.ſ.1.Re.8. & 3. mor.17.& 7. mor. 13.& 27. mor.12. Hie.ſ.Iſa.28.* — *Gre. 32.mor.7.*

Fomes peccati. — Loca genitalia, fomitem peccati deſignare poſſunt. Numer.25.b. Et loca humentia dicuntur membra genitalia, quibus libido deſignatur, vel loca humentia, ſunt opera voluptuoſa. Iob. 40. c. — *Ori.ſ.Num.ho.20. Gre.33.mor.5. Hie.ſ.Iob.40.*

Status peccatoris. Res prætereuntes. — Locus peccatoris, & qui non inuenitur poſt mortem, eſt vſus eius: cùm Deus ipſo vtatur ad bonorum probationem, quod ſolum eſt in hac vita. Poteſt etiam deſignare ſtatũ & gradũ ipſius peccatoris, & etiam res prætereuntes. Pſ.36. — *Aug.ſ.Pſ.36. Ori.ſ.Pſ. 36. ho 2.*

Fauores vitæ præſentis. — Locus ſcirpi vel hypocritæ, vnde abſorbetur, deſignat pręſentis vitæ fauores, à quibus morte interueniente ſeparatur. Iob.8.d.20.b. Deſignat etiam cor adulantiũ, ibi enim requieſcit, vbi fauores inuenerit. Item temporalis vitæ delectationem, & carnis voluptates. — *Gre.8.mor.38.et16 mor.3.et 18.mor.12*

Iudæa. — Locus Sapphiri fuerunt lapides Iudææ, quia non defuerunt in Iudæa, animæ, quæ cæleſtẽ vitam ducerent. Iob. 28. a. In loco ſuo ſubuerſa, eſt terra igne de qua prius panis oriebatur, quando Iudæa, quæ legis verba proferebat, fidelium ſigna conſpiciens, inuidiæ ſe face concremauit, quia ſuperbiam, in qua erat, non dereliquit. Iob. 28. a. De loco ſuo commouit Deus terram, quum plebem Iſraeliticam de Iudææ finibus euulſam in gentes diſperſit. Iob. 9.a. Zac.12.b. — *Gre.18.mor.19. 20 Gre.9.mor.3.*

Errores. — Locus, in quo venditus erat populus Dei, ſunt errores, quibus decepti fuerant. Ioel.3.b. Et locus, in quo erunt locuſtæ tempore frigoris, deſignat dogmata philoſophorum, quibus adhærent hæretici. Nahum 3.d. Et locus immundus, in quem proijciuntur lapides leproſi, ſunt conuenticula hæreticorum, qui omnia recipiunt impietatis dogmata. Lc. 14. e. Collocatur etiam in obſcuris, qui eſt in tenebris peccati. Pſ.142. Et collocantur catuli leonum in cubilibus ſuis, cum dæmones requieſcunt in malis. Pſalm.103. Hęc ſunt loca Chananæi & Hethęi, &c. Exod.3.b. — *Hier.ſ.Ioel.3.et ſ. Nahum 3. Iſych.ſ.Leuit.14. Gre.21. mor.19.*

Futurũ iudicium. — Locus mundus, in quo ponuntur cineres holocauſtorum extra caſtra. Leui.6.b. deſignare poteſt futurum iudicium extra præſens ſeculum, mundum ab omni corruptione. — *Iſyc.ſ.Leui.6.*

Inſtitutio doctorum. — Locare lucernas in candelabro. Exo.40.c. eſt inſtituere doctores in eccleſia.

Locuſta, Attelabus.

LOcuſta, inſecti genus eſt, infirmas habens alas, quibus potius ſalire videtur quàm volare. Vnde habet crura retro longiora ad ſaliendum apta, eſt quandoque ſegetibus noxia, numeratur autem inter animalia munda. Attelabus eſt minor locuſta, nondum habens alas.

Reſurrectio Chriſti. Fideles. Prædicatores. — Locuſta per comparationem dicitur reſurrectio Redemptoris noſtri, vt cũ Pſ.108. dicitur. Excuſſus ſum ſicut locuſta. Teneri enim ſe à perſecutoribus vſque ad mortem pertulit, ſed ſicut locuſta excuſſus eſt, quia à Iudæorum manibus ſaltu ſubitæ reſurrectionis euolauit. Poſſunt etiam deſignari fideles per orbem diſperſi, quaſi excuſſi. Et peculiariter prædicatores, in quibus Chriſtus excuſſus eſt ſicut locuſta, quia Iudæa in ſua perſecutione ſæuiente, dũ per diuerſa fugiunt, quaſi quoſdam receſſionis ſuæ ſaltus dederunt. Quia verò ille prædicator ad perfectionis culmen erigitur, qui non actiua ſolummodo, ſed etiam contemplatiua vita ſolidatur, rectè ipſa prædicatorum perfectio locuſtis exprimitur, quæ quoties ſe in area attollere conantur, primum ſe cruribus impellentibus ſubleuant, & poſtmodum alis volant. Ita nimirum ſancti viri dum ſuperna appetunt, primum quidem actiuæ vitæ bonis operibus innituntur, & tunc demum ſe ad ſublimia per contemplationis ſaltum volando ſuſpendũt. Crura figunt & alas exerunt, quia recta agendo ſtabiliuntur, & alta videndo ſubleuantur. Qui in hac vita poſiti diu in diuina contemplatione manere non poſſunt, ſed quaſi locuſtarum more à ſaltu quem dederant in pedibus ſuis ſe excipiunt, dum poſt contemplationum ſublimia, ad neceſſaria vitæ actiuæ opera reuertuntur. Eſt adhuc aliud quod locuſtæ ſimile ſanctis prædicatoribus gerunt. Matutinis namque horis, id eſt, temporis tempore vix à — *Gre.31 mor.21. Aug.ſ.Pſ.108. Euc.for.ſpiritua.5 Iſyc.ſ.Leui.11.*

terra ſe ſubleuant: Cùm verò æſtus exarſerit, tanto altius, quanto alacrius volant. Sanctus autem quiſque prædicator quum quieta fidei tempora conſpicit, humilis ac deſpectus aſpicitur: & locuſtæ more quaſi vix à terra ſubleuatur. Si autem perſecutionis ardor incandeat, corde cæleſtibus inhærens, mox quantæ ſit ſublimitatis oſtendit, & pullatus alis in altum rapitur, qui quietus in imis torpuiſſe videbatur. Húc ergo dicitur Deus excitare quaſi locuſtas. Iob.39.c. quia tanto magis illum ad altiora excitando ſubleuat quanto grauiori perſecutionis æſtu excruciari permittit: vt tunc in illo robuſtior virtus euigilet, cum ſe ei ardentior in fidelium crudelitas illidit. Poteſt etiam in locuſta Anachoretarum cócors vnitas accipi, quę quum homine præceptore nullos in ſui latibulis regatur, infatigabili tamen inſtantia in ſuis quæque locis Chriſto militare, & malè pullulantium carnalium voluptatum germina conſueuit abſumere. Pro.30.d.

Beda ſ. Pro.30. — *Anachoretes.*

Hil ſ. Mat. can.2. Amb ſ. Luc 3. Gre.31 mor.20. Euc. form ſpiritu.5 Beda ſ. Pro.30.

Locuſtæ quibus veſcebatur Ioannes Baptiſta, erant homines ab omni ſermone prophetarum alieni & vagi, quales erant Gentiles, quo enim magis locuſtæ ad fructum ſunt inutiles, ad vſum laboris inertes, ad tactum fugaces, vagæ ſaltu, ore ſtridulæ, eo conuenientius gétilis populus figuratur. Fiunt autem eſca Ioannis, quum conuertuntur ad pœnitentiam & tunc locuſtæ computantur inter animalia munda. Et generaliter locuſtæ deſignant reſilientes à peccatis. Leui.11.c. Matth. 30.a. Et locuſta non habens regem, & egrediens per turmas ſuas, eſt gentilitas, quæ derelicta & aliena fuit à diuino regimine, ſed poſtmodum ordinata contra aduerſarios ſpiritus ad fidei bellum proceſſit Pro.30.d. Et locuſta impinguatur floréte amygdalo, quia florens primitiua eccleſia, per prędicatores arida gentilitatis ſterilitas pinguedine gratiæ cæleſtis eſt infuſa. Eccl'tæ 12.b. *Gentiles.*

Gre.35.mor.19. Hie.ſ. Ion.4. Euc.form.ſpirit. 5.

Locuſtæ quibus veſcebatur Ioannes Baptiſta, populum etiam Iudaicum ſignificare poſſunt: è quibus aliqui venerunt ad fidem. Matth.3.a. Iudæi enim quaſi quoſdam ſubitos ſaltus dabant, cùm præcepta Dei ſe impleturos promittebant, vt cùm dicebant. Exod.24.a. Omnia quæ locutus eſt Dominus, faciemus, & audiemus. Sed ſicut locuſtæ, protinus ad terram cadebant, cú per praua opera hæc ſe audiſſe denegarent, vt cùm Numer.14.a. dicebant. Vtinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram iſtam. *Iudæi.*

Rup ſ. Nahum 3.

Locuſta cùm ſit paruum animal & imbecille, ſumitur ad comparationem gigantum pro hominibus paruæ virtutis, qui tamen cum auxilio diuino gigantes ſuperant. Dicuntur auté habitatores terræ quaſi locuſtæ. Iſ.40.e. Locuſtæ ſunt principes, locuſtę locuſtarú plebes ſub principibus, ſed omnes imbecilles. Nahum 3.d. *Homines imbecilles.*

Beda ſ. Exo.10.

Locuſta interdum deſignat dolorem pœnitentiæ mordentem & corrodétem omnes prauos & inquietos mores. Exo.10.c. *Dolor pœnitētiæ.*

Ori.ſ Exo.ho.4.&ſ. Iudi ho.9. Hie ſ. Iob.39. Au ſ. Pſ.77.&77.& de plag. Aegypti 8 & ſ. Apoc. ho.17 Rup 1 ſ Exo.38. Gre.31.mor.20. Euc.form.ſpiritu.5

Locuſta gregatim ambulat ſine rege, parum reſiliens à terra, & poteſt dæmones ſignificare, quibus nec in cælo nec in terra, eſt ſedes, & omnes bonorum operum fruges corrodere & perdere nituntur, qua ratione etiam ſignificat falſos teſtes, & malitiam, quæ ore lædit infideli videlicet teſtimonio. Exo.10.c. Iudi.6.a.7.c. Iob.39.c. Pſ.77. Locuſtæ etiam rodentes fruges & noxiæ, ſunt hæretici. Apo.9.a. Qui ſedent in ſepibus, quum hærent dogmatibus Philoſophorum. Nahum 3.d. *Dæmones.* *Falſi teſtes.* *Hæretici.*

Locuſtæ rodentes fruges, linguas adulantium exprimunt, quæ terram Ægypti vaſtarunt. Exo 10.c Locuſtæ enim pluſquam cætera minuta animalia humanis frugibus nocent. Itidé linguę adulantium, terrenorum hominúm mentes, ſi quando bona aliqua proferre conſpiciunt, hæc immoderatius laudando corrumpunt. Locuſta etiam ſaliens, leuitatem & inconſtantiam hominum deſignat. *Lingua adulantium.* *Leuitas hominū.*

Hie.ſ Eccl'tæ.12. Euc.q.in Eccleſiaſt Hie.ſ. Ioel.1. & ſ. Amos 7. Rup. ſ Ioel.1.& ſ. Amos 7.& 5.ſ. Apoc.

Locuſta impinguata ſignificare poteſt crura in ſenectute tumentia. Eccl'tæ.12.b. *Incommoda ſenectutis.*

Locuſta comedens reſiduum erucæ, Reges Medorum ſignificat, qui ſubuerſo Chaldæorú imperio, Iudæos habuere captiuos. Et inter animi affectus ſignificat gaudium, quod huc illucque volitare facit, & geſtiendo quandoque ab animi moderatione deficere. Ioel. 1. a.2.f. Deſignat etiam exercitum Sennacherib contra Iſrael. Amos 7.a. qui locuſtæ dicútur, propter depopulationem, quam fecerunt. Apo.9 a. *Reges Medorum.* *Gaudium.* *Hoſtes Iudæorū.*

Gre.33.mor. 39.

Locuſta, quæ nititur ſine alis, aut cum infirmis alis volare, inanem gloriam ſignificat, quæ ſe vanis præſumptionibus exaltat. Item ſuperbiam hominum malignorum, qui ſe inuicem falſis teſtimoniis & perſecutionibus corrodunt, & perſequuntur. Ioel. 1. a. 2. f. Nahum 3.g. *Inanis gloria.* *Superbia.*

Hie ſ. Nahum 3.

Attelabus ſaliens pluſquam bruchus, eos videtur ſignificare, qui videntur ſibi iuxta opinionem ſuam aliqua ſequi veritatis dogmata. Hi dicuntur locuſtę locuſtarum. Nahum 3.d.

Longus, Longitudo, Longè, Longinquus, Elongare, Prolungare, Protrahere, Protelare, Procul, Prolixus.

LOngitudo, eſt dimenſio, quæ lineę tribuitur. Aptatur autem longitudo tam ſpacio magnitudinis quàm temporis, vt longitudo terræ, lógitudo temporis. Longinquum autem eſt, quod à præſenti vel loco vel tempore multum diſtat.

Gre.10.mor.10. 11

Longitudo propriè non cópetit Deo, ſed dicitur longitudo eius, qua ad vitæ patriam nos longanimiter tolerando perducit. Ephe.3.d. Et dicitur longior terra. Iob.11.b. quia creaturæ *Longanimitas Dei.*

modum perennitate ſuæ æternitatis excedit. Vel quia longanimitatem noſtram patientia diuinæ longanimitatis exuperat: quæ nos & peccantes tolerat, & conuerſos ad præmia remunerationis expectat. Vel terra longior eſt, quia fructus vitę, quos in fine retribuit, nequaquam nunc vel ſpes noſtra comprehendit.

Caſtigatio Dei.

Longitudo propitiatorij ſignificat in Chriſto illud quod tendit in Deum, Trinitatique ſociatur. Exod. 25. b. In anima verò deſignat eam cognitionem, quæ pertinet ad inchoationem contemplationis, vt ad creationem ſpiritualis creaturæ, qualis eſt cognitio donorum creationis.

Ori. ſ. Rom. 3. Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſt. 11.

Longitudo voluminis viginti cubitorũ, caſtigationem Dei ęternam ſignificare poteſt, in tranſgreſſores decalogi. Zac. 5. a. Eſt viginti cubitorũ propter punitionem corporis & animi.

Hie. ſ. Zac. 5. Rup. ſ. Zac. 5.

Perſeuerantia. Tolerantia.

Longitudo abſolutè ſumpta perſeuerantiam in bonis vſque in finem ſignificare poteſt: & longitudo in cruce Chriſti, tolerantiam. Ephe. 3. d. Idem exprimit longitudo Hieruſalem. Zac. 2. a. Tanta dicitur eſſe longitudo thalami, quanta latitudo. Eze. 40. b. quia ſecundũ menſuram charitatis habet quis tolerantiam expectando diſſolutionem corporis ſui, & ſuſtinẽdo infirmitates proximorum. Longitudo templi, longanimitas eſt eccleſię: quæ in exilio peregrinationis huius patienter aduerſa tolerat, donec ad patriam perueniat. Eſt 60. cubitorum propter perfectionem operum. 3. Reg. 6. a. Et longitudo altaris holocauſti quinque cubitorum Exo. 27. a. Et longitudo alia viginti cubitorum deſignat perſeuerantiam in bene operãdo per vtriuſque teſtamenti obſeruationem. Longitudo prætereà arcæ teſtimonij duorũ cubitorum, & ſemis patientiam & longanimitatẽ ſignificare poteſt. Exo. 25. a. 37. a. Vel deſignat conſiderationem rerum naturalium, quæ prior eſt conſideratione operum & morum, vt lõgitudo prior eſt latitudine & altitudine. Longitudo porticus templi viginti cubitorum, ſecundũ latitudinem templi, deſignat antiquos iuſtos multa patientia & longanimitate expectaſſe aduentum Chriſti in carne. 3. Reg. 6. a.

Longanimitas. Patientia. Conſideratio naturalium.

Am. epiſ. 112. 119 120 & ſ. Pſ. 103. Gre. ſ. Eze. ho. 15. Ricar. de S. Vict. 2. de arca myſt. 3. 6.

Spes. Gratia.

Longitudo arcæ Noe, quæ ad trecentos cubitos extẽdebatur, ſpem ſignificare poteſt, quæ ad trecentos cubitos protenditur: quia ex triginta per decem multiplicatis, hoc eſt, ex obſeruantia legis gloriam ſperamus. Gen. 6. c. Poteſt etiam gratiam ſignificare, quia per gratiam Trinitatis ad perfectionem venitur. Longitudo etiam atrij centum cubitorum. Et longitudo introitus atrij viginti cubitorum, ad ſpem referri poſſunt. Exo. 27. b. 38 b. Itidem longitudines variæ. Eze. 40.

Ori. ſ. Gen. ho. 2.

Dimenſio humani corporis.

Trina quoque dimenſio arcæ, trinam corporis humani dimenſionem ſignificare poteſt.

Amb. de Noe. 6.

Fides Trinitatis.

Longitudo terræ promiſſionis, fidem Trinitatis deſignare poteſt. Gene. 13. b. Longitudo etiam cortinarum tabernaculi cubitorum viginti octo, eſt fides & patientia expectans æternam quietem. Exo. 26. a. 36. b. Et longitudo portę templi tredecim cubitorum, quæ eſt in altum, eſt altior cognitio, quæ habetur de Deo in nouo teſtamento, cui additur cognitio Trinitatis ſupra decalogum. Ezec. 40. b. Et procul intuentur Deum in hac vita etiã electi, quia necdum claritatem illius per acumen intimæ viſionis apprehendunt. Iob. 36. d. Longitudo cæleſtis Hieruſalem, conſonantia fidei. Apo. 21. c. Longitudo menſæ duorũ cubitorum, munditiam & innocentiam ſignificat. Exo. 25. 37. b.

Ori. ſ. Gen. ho. 2. Gre. ſ. Eze. ho. 16. & 27. mor. 2. Rup. 12. ſ. Apoc.

Progreſſus in vitam æternam.

Longitudo tabularum tabernaculi decem cubitorum, ſignificat progreſſum in vitã æternam per obſeruantiam decem præceptorum. Ad idem referri poteſt longitudo ſagorum tabernaculi triginta cubitorum. Exo. 26. d. 36. c.

Glo. ord. ſ. Exo. 26

Cæleſtis patria.

Longitudo terrę promiſſionis, quam perambulauit Abraham. Gen. 13. b. patriam cæleſtem ſignificare poteſt. Et longitudo Hieruſalem, eſt æternitas cæleſtis patriæ. Apo. 21. c. Longitudo quoque dierum, ad æternam fœlicitatem pertinet. Pſ. 90. Pro. 3. a. c. Longum autem tempus, aut longi dies, ſunt dies bonorũ, & ipſi boni. Iudi. 2. a. Deut 5. d. Qua ratione mali non prolongant dies ſuos. Eccl'tę 8. c. Longitudo quoque rationalis vnius palmi in pectore pontificis, deſiderium exprimit vitæ æternæ. Exo. 28. c.

Ori. ſ. Gen. ho. 2. & ſ. Iudi. ho. 1. Hie. ſ. Eccl'tę 8. Ber. ſer. 27. ſ. Qui habitat. Beda ſ. Pro. 3.

Incomprehenſibilis Chriſtus. Prope eſt Chriſtus ad ſaluandum.

Elongari dicitur Chriſtus, quia incomprehenſibilis eſt & Iudæis & Gentibus. Pſ. 54. Nõ elongatur autem Chriſtus, quia propè eſt ad ſaluandum. Iſa. 46. d. Procul autem dicebatur eſſe viſio Habacuc, quia indicabat aduentum Chriſti, qui tunc procul erat. Haba. 2. a. Elõgatur quoque benedictio, ab eo videlicet, qui eam non vult, quia indignum ſe benedictione conſtituit. Pſ. 108. Et elongatum eſt iudicium à Iudæis, quando Chriſtus relictis Iudæis, tranſiit ad gentes. Iſa. 59. b.

Hila. ſ. Pſ. 54. Arn. ſ. Pſ. 108. Hie. ſ. Iſa. 59.

Elongat ſe fugiens, qui à turba deſideriorum temporalium in altam Dei contemplationẽ ſe ſubleuat. Pſ. 54. Et lõginqua gens, ſunt, qui lõgè ſunt à ſtatu vitiorum & errorum. Ioel. 3. b.

Gre. 4. mor. 35. Hie. ſ. Ioel. 3.

Elevatio ad contemplationem. Longè a vitiis. Chriſtus diu deſideratus. Longe à malis Deus

De longinquo venit nomen Domini. Iſa. 30. f. In primo quidem aduentu, quia venit Chriſtus diu deſideratus. In ſecundò verò, quia diu ſuſtinuit peccatores. Et de longè intellexit Deus cogitationes Chriſti, quia longè antea prophetari eas fecit. Pſ. 138.

Hie. ſ. Iſa. 30. Hila. ſ. Pſ. 138.

Longè exiſtit Dominus à renibus impiorum, hoc eſt, ab affectibus & operibus hæreticorum, & aliorum iniquorum. Iere. 12. a. Pſa. 118. Et de longè dicitur Deus, cui propinqua & lõgè poſita æquè nota ſunt. Ier. 23. c. Et à longè alta cognoſcit, quia longè eſt à ſuperbo. Pſ. 137. Sic procul viderunt fratres Ioſeph ipſum Ioſeph, quia longè eſt à malis Chriſtus. Ge. 37. d. Et de longè intellexit cogitationes Gentilis populi, filij prodigi, & aliorum, quos conuerſos prope eſſe fecit. Pſ. 138.

Ori. ſ. Ier. ho. 8. Amb. de Ioſeph. 3. Aug. ſ. Pſ. 138.

Longinqua regio, in quem abiit homo nobilis. Luc. 19. b. ſignificare poteſt cælum, in quod aſcendit Chriſtus: vel mundum, cuius datum eſt illi imperium. Et de terra procul veniunt Angeli, cum veniunt de cælo. Vel cum prædicatores à cæleſtium contemplatione deſcendunt ad peccatores. Iſa. 13. a. *Gri. ſ. Matt. ho. 7. Hie. ſ. Iſa. 17.* — *Cælum.*

De longè ſtantes, qui prius erant prope, ſunt Angeli ſeparantes ſe à peccatore, qui prius erat in gratia: licèt non penitus eum deſerant. Pſ. 37. *Baſi. ſ. Pſ. 37.* — *Angeli.*

Longè deducunt Tyrum pedes eius, quum quis relicto vitiorum ſtatu conuertitur ad virtutem. Iſa. 23. b. Non ſinit autem Pharao, hoc eſt, diabolus filios Iſrael longè ab Ægypto ire: quia non vult vt vadant viam trium dierum, ne videlicet perfectam agant pœnitentiam, ſed vult ſeruari ſibi vel vnam diem. Exod. 8. g. Et longe facit iniquitatem a tabernaculo ſuo, qui ſic ad Deum conuertitur, vt in cogitatione pariter & in opere mundetur. Iob. 22. d. Itidem procul repellunt fornicationes ſuas, qui grauem agunt pœnitentiam. Eze. 43. c. *Hie. ſ. Iſa. 23. Ori. ſ. Exo. ho. 3. Gre. 16. mor. 8. Hie. ſ. Iſa. 48. Gre. 11. mor. 12.* — *Pœnitentia. Parcens Deus populo.*

Longè facit Deus furorem ſuum, propter nomen ſuum, quum parcit populo ſuo, ne nomen ſuum blaſphemetur. Iſa. 48. b. Longè quoque fit manus Dei ab aliquo, quando ipſe à flagellis Dei liberatur. Item quando ceſſat lex vetus, quæ ſub vltionis percuſſione populū tenebat, ac terrore premebat. Iob. 13. c. Longè autem fit lex in aduentu Chriſti. Mic. 7. c.

Longos facit funiculos tentorij eccleſiæ, qui multiplices ſermones doctrinæ eccleſiæ extendit ad conuertendas Gentes. Iſa. 54. a. *Hie. ſ. Iſa. 54.* — *Prædicans Gentibus.*

Procul vidit Abraham locum ſacrificij, quia Dei religio eſt captu difficilis. Gen. 22. a. *Cle. Ale. 5. ſtrom.* — *Difficilis captu Dei religio.*

Procul tendens Moſes tabernaculum, deſignat ſeparationem iuſtorum à malorum conuerſatione. Exo. 33. b. — *Separari à malis.*

Procul odoratur bellum equus. Iob. 39. c. quum prædicator aduerſa quæque longè adhuc poſita cogitando prænoſcit, ne fortaſſe valeant ipſum improuiſa ſuperare. *Gre. 31. mor. 26.* — *Prouidere aduerſa.*

Protrahere noctem, eſt per negligentiam & ignorantiam admittere indoctos ad regimen eccleſiæ loco doctorum. Iob. 36. c. *Gre. 26. mor. 35.* — *Admittere doctos ad regimen.*

Longinqua regio, in quam abiit Prodigus. Luc. 15. c. vmbram mortis, & ſtatum peccati ſignificare poteſt. Et de terra longinqua ſaluat Deus, quum à profundo malorum liberat peccatorem. Et longè dicitur apparuiſſe, quia longe receſſerant ab eo. Ier. 8. f. 30. b. 31. a. Et longinqua terra eſt Babylon ab Hieruſalem, quia longè ſunt mundani à cæleſti patria. Iſa. 29. c. 41. b. 43. a. Sic procul erant inſulæ, quum gentes longe erant à fidei veritate. Ierem. 31. b. Dicuntur etiam gentiles populi de longè, propter infidelitatem. Iſa. 49. a. 57. d. 60. a. Zac. 10. d. Ephe. 2. c. Cùm autem dicitur Iſa. 49. d. De longè venient, ſumitur ibi, de longè, pro parte orientali. Longè etiam ſunt qui recedunt ab eccleſia Eze. 6. d. Elongantur à Deo, qui colūt Idola. Ier. 2. a. Sic longe factus eſt à Sanctis populus Iudæorum. Pſal. 55. in titulo. Et cor Iudæorum longè erat à Deo. Iſa. 29. d. 33. b. Et longe fiunt filij eorum à ſalute: quia & ſi temporalem vitam ſine afflictione percipiunt, æterna grauius punitione ferientur. Iob. 5. a. Pſa. 128. Longè etiam fecit Deus fratres Chriſti ab eo, quum Iudæi tenentes legem, de ipſo quidem prophetias habebant, & tamen præſentem minimè cognoſcebant. Iob. 19. b. Ita elongauit ab eo amicum & proximum. Pſ. 87. Procul etiam fugiunt hæretici, cùm obſtinati perſiſtunt in errore. Iſa. 22. a. Eos deſignant amici Iob, procul leuantes oculos. Iob. 2. d. Ipſi longè fugiunt à ſancta eccleſia, non loco, ſed merito, dum creſcente ſuperbia, aperta eam exprobratione contemnunt. Iob. 30. b. *Amb. ſ. Luc. 15. Hie. ſ. Iere. 31. & ſ. Iſ. 29. 49. 57. & ſ. Eze. 6. & ſ. Zac. 10. Hila. ſ. Pſ. 55. Au. ſ. Pſ. 55. 128. Gre. 6. mor. 2. & 14. mor. 21. & 20. mor. 18. Aug. ſ. Pſ. 87. Hie. ſ. Iſa. 22.* — *Vmbra mortis. Status peccati. Iudæi. Hæretici.*

De longinquo venit gens, quæ deſtruxit Hieruſalem, quia dæmones captiuantes animas, longè ſunt à Deo. Ier. 5. d. Haba. 1. b. — *Longè à Deo dæmones.*

Prolongatus incolatus eſt duratio huius vitæ, ſecundum quam fit dilatio futuræ patriæ & prolongatio miſeriæ. Pſ. 119. *Au. ſ. Pſ. 119.* — *Duratio huius vitæ.*

Longè à ſalute ſunt verba delictorum, quia deſiderium huius vitæ longe à ſalute fœlicitatis æternæ Pſ. 21. *Aug. epiſ. 120.*

De longè cernunt terram, qui eam deſpiciunt. Iſ. 33. c. hos deſignant longiora crura habentes volucres, quæ ideo inter animalia munda computantur. Leu. 11. c. *Hie. ſ. Iſa. 33.* — *Deſpicitur terra.*

Non elongantur dies punitionis Babilonis, quia æternitati comparati & deſiderio malorum, cito veniunt. Iſa. 14. a. *Hie. ſ. Iſa. 14.* — *Feſtina punitio.*

Elongaſſe dicitur Deus terminos terræ, quia indulgendo peccatoribus permiſit eos à ſe peccando recedere. Iſa. 26. c. Et longè fit cor impiorum à diſciplina. Iob. 17. b. quia & ſi corpus ſub diſciplina non eſt, cor ſub diſciplina eſt, dū & flagellatur quiſque, & tamen ad mentis humilitatem non reducitur. Prolongant etiam iniquitatem, qui trahunt eam in funiculis vanitatis, ſemper addendo peccata peccatis. Pſ. 128. Iſa. 5. c. *Hie. ſ. Iſa. 26. Gre. 13. mor. 16.* — *Permiſſio peccati. Addere peccata peccatis.*

Procul ſtans populus, loquente Deo, deſignat imperfectos ad diuina myſteria capienda ineptos. Idem deſignant procul adorantes, & procul recedentes. Exo. 20. c. 24. e. *Glo. ord. ſ. Exo. 20.* — *Imperfecti.*

Longus ductus mēbrorum aquilæ, deſignat latitudinem imperii regis Babylonis. Eze. 17. a. *Hie. ſ. Eze. 17.* — *Imperium Babylonis.*

De longe oculi aquilæ proſpiciunt, quum diabolus ſagaciter contemplatur volentes bene operari, vt eos impediat. Iob. 39. d. *Hie. ſ. Iob. 39.* — *Solicitudo diaboli.*

Procul ſtans ſoror Moſis, vt videret quid ageretur circa Moſen, deſignare poteſt Iudæos contemplantes legem, ſed longe exiſtentes à myſteriis legis. Exo. 2. a. — *Iudæi.*

Longitudo altaris thimiamatis cubiti vnius, orationem directam ad Deum deſignat. Exo. 30. a. *Glo. ord. ſ. Exo. 30.* — *Oratio.*

Longæuus,

Longæuus, vide Senex.

Loqui, Dicere, Alloqui, Proloqui, Fabulari, Confabulari, Eloqui, Eloquentia, Eloquium, Loquax, Garrulus.

LOqui, actus eſt creaturæ rationalis verbis conceptus mentis explicantis: quod etiã dicere appellatur. Attribuitur quoque loqui Deo & Angelis, ſecundum quod aliquid manifeſtant. Dicere autem quandoque eſt annunciare. Exo.19.a. Hæc dices domui Iacob. Aſſerere. Pſal.30. Dixi, Deus meus es tu. Cogitare Exo.15.b. et dicas in corde tuo. Conſtituere. Deut. 2.a. Sicut mihi dixerat Dominus. Credere. Matt.16.b. Quem dicunt homines eſſe Filium hominis? Iactare.3. Reg.21.c. Falſum teſtimonium dicant. Inſpirare. Iudi.6.c. Nocte illa dixit Dominus ad eum. Interrogare. Gen.3.b. Dixit ei: Vbi es? Iubere. Gen.27.b. Perge, affer, quæ dixi. Laudare. Pſ.19. Salutare tuum dixi. Oſtendere. Deuter.28.g Per viam, de qua dixi tibi. Promittere.4. Reg.4.c. In hora eadem qua dixerat Eliſæus. Proponere. Deut.1.f. Paruuli veſtri, de quibus dixiſtis. Reſpondere. Deut.3.d. Sed dixit mihi: Sufficit tibi. Loqui autem, arguere. Pſ.2. Tunc loquetur ad eos in ira ſua. Conſolari. Iſa.30.c. Loquimini nobis placentia. Detrahere. Pſ.34. Maligna loquuntur ſuper me. Docere veritatem. Iob.23.b. Tacere pauliſper, vt loquar. Docere errorem.2. Reg.3.c. Vt loqueretur ei in dolo. Verba facere. Gen.18.d. Loquar ad Dominum meum. Interpretari. Marc.16. d. Linguis loquentur nouis. Meditari. Pſ.14. Qui loquitur veritatem in corde ſuo. Referre. Gen.32.d. Sic loquimini domino meo Eſau. Reuelare. Gen.18.d. Poſtquam ceſſauit loqui ad Abraham.

Generatio æterna.

Loqui dicitur Deus generando Verbum ſibi coæternum: & loquitur ſemel, quia Verbum aliud, præter vnigenitum, non habet, in quo omnia includuntur & vniuntur. Iob.33.b. Pſ.61. Et dicit opera ſua regi, producendo filium, per quem fecit omnia opera. Pſ.44.

Gre.13.mor.19. Au.ſ.Pſ.44.61. Ori.ſ.Gen.ho.3. Amb 1.Exae.9. Baſi.ſ. Pſ.32. Phil.quòd Deus ſit immut. Au.5.ciuit. Dei 9. & ſ.Pſ.59. Gre.23.mor.19.

Manifeſtãs deus voluntatẽ ſuam per effectum. Præcipiẽs Deus.

Loquitur Deus aut dicit per Verbum ſuum. Et dicit, vt voluntatis ſuæ cognitionem prodat per operationis effectum. Gene 1.a. Pſ.32. Dicere Dei eſt aliquando præcipere: vt cùm dixit piſci, & euomuit Ionam.2.d. Semel autem loquitur Deus, quia non ſingulorum cordibus priuatis vocibus reſpondet, ſed tale conſtruxit eloquium, per quod cunctorum quęſtionibus ſatisfaciat. In ſcripturæ quippe eius eloquio cauſas noſtras ſinguli, ſi requirimus, inuenimus, nec opus eſt, vt in eo quod ſpecialiter quiſque tolerat, reſponderi ſibi diuina voce ſpecialiter quærat, vt cùm dixit Paulo. Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur: hoc omnibus ſimiliter ſe habentibus dicitur. Iob. 33. b. Loquente autem Deo ſemel duo audiuntur, quia cùm maxima ſimplicitas & vnitas ſit in Deo, in noſtra tamen cognitione per eius potentiam multiplicantur. Pſ.61. Loquutus eſt etiam Deus ſemel, hoc eſt, incommutabiliter. Et loquebatur Deus antequam adeſſet, quum loquebatur per Prophetas ante incarnationem Iſa.52.b. Amos 3.b. Cæterum quum in principio Deus paſſim hominibus loqueretur, vt Adæ Cain, Noe, tamen creſcente hominum indignitate, tempore Moſis quaſi abſentibus literas dedit, quas tulit Moſes.

Hie.ſ.Iſa.52. Chry.ſ.Gen. ho.2.

Mundans Deus Angelos. Arguens dæmones.

Loqui dicitur Deus Angelis, quum eis voluntas eius intima videnda manifeſtatur. Loqui autem Deum ad diabolum, eſt vias eius ac negocia, animaduerſione occultæ diſtrictionis increpare. Vt cùm dixit Satanæ. Iob.1.b. Vnde venis? Hoc autem dignum ſcitu eſt, quod Deus per aliquem ſanctum Angelum diabolo colloquebatur, vt rex per medium hominis ad condemnatum loquitur.

Gre.2.mor.3.6. Athana.q.12.

Apparens Chriſtus in mundo.

Loquutum eſt os Domini, hoc eſt, Chriſtus apparens in mundo. Iſa.40.b. 65.b. Et dicitur loquutus non in abſcondito. Iſa.45.d. Ioan. 18. d. Vel quia dedit legem in monte Sinai cum tonitruis & fulguribus, vel in promulgatione legis euangelicæ, quando palam loquutus eſt mundo. Loquens autem Dominus ad Moſen ore ad os, deſignat ſermonem Chriſti per humanitatem & incarnationis myſterium, cũ diceret, Ego ſum Deus Abraham, &c. Et vt loquutus eſt ad Moſen, ita vt Moſes fieret ineloquens, deſignat diuini Verbi manifeſtationem, cuius reſpectu cæteri ſunt muti & ineloquẽtes. Exo.4.a.33.c. Nu.12.b. Et loquitur Dominus de cælo, hoc eſt, per Chriſtum, & de propiciatorio, quia tota eius locutio per Chriſtum ad miſericordiam ſpectat. Et loquitur in tabernaculo, hoc eſt, in humanitate Chriſti. Et loquutus eſt Deus in ſancto ſuo, hoc eſt, in Chriſto, aut Moſe. Pſ.59.107. Et loquebatur pauper iudicium, quum Chriſtus docebat veritatem, qui etiam loquitur iuſtitiam, quia reddit cuique iuxta opera ſua. Iſ. 32. b. 63.a. Et loquens Dominus in colũna nubis, eſt Chriſtus in velamento carnis aſſumptę, in quo diuinitas obumbrata latebat. Pſal.68. Et loquitur Angelus vnum de ſimilibus, cùm Chriſtus ſe hominem pro hominibus demonſtrat. Iob. 33. c. Loquens Ioſeph ad fratres ſuos, eſt Chriſtus ad diſcipulos, & ad Iudæos. Loquebatur autem per interpretẽ, hoc eſt, per aſſumptam humanitatem, & loquebatur eis durius, quando eos arguebat, blandè autem loquebatur, quando conſolabatur diſcipulos. Et fratres auſi ſunt loqui ad Ioſeph, quum diſcipuli interrogabant Chriſtum. Gene.42.b.45.e.50.d. Loquebatur autem Ieſus interdum ad diſcipulos velut magis illuſtratos, nonnunquam ad turbas ceu rudiores, aliquando vtriſque. Matt.23. Loquens Ioſeph ad familiam Pharaonis, & in auribus Pharaonis, eſt Chriſtus docens gentilitatem. Gene.50.a. Loqui neſciens Ieremias, deſignat Verbum Dei aſſumpta carne quaſi balbutire cum hominibus. Ierem.1.b. Loquens tamen perfectè, eſt ipſe Chriſtus. Amos 5.c.

Hie.ſ.Iſ.32.45.63. Tert.adue.Mar.4. Ori.ſ.Rom.3. Au.q.in Exo.105. Ar.et Hil ſ.Pſ.59 Hila.5. de Trinit.

Hie.ſ.Pſ.98. Gre.24.mor.3. Ori.ſ.Matt. ho.24 & ſ.Iere.ho.1. Hie.ſ.Amos 5.

Cyril. de Trinit. 1. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. — *Mediator Chriſtus.*

Loqui Moſen ad populum,& non Dominum,quando petit populus,deſignat mediationem futuram per Chriſtum incarnandum. Exo.20.d. Et doctrinam per eruditiores & perfectiores minoribus tradendam.

Au. de eſſent. diu. Gre. ſ. 1. Reg. 3. Fu. form. ſpirit. 1. Ricar. de S. Vict. l. 4. de arca myſt. c. 21. — *Reuelans Deus*

Loquitur Deus occulta inſpiratione reuelando. Et cùm dixit Samuel, Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. 1. Reg. 3. b. eſt petere illuſtrationem interiorem, & idem quod Petrus in transfiguratione cùm dixit. Matt. 17. a. Bonum eſt nos hic eſſe. Et Pſal. 84. Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Ita loquitur ſponſus ſponſæ. Cant. 5. b. Loquitur autem Dominus de propitiatorio, aut de Cherubim, quando contemplantibus naturam diuinam, & Trinitatem, & etiam creaturam rationalem, reuelat myſteria. Exo. 25. c.

Certitudo ſermonis Dei.

Cum dicitur, Dominus loquutus eſt, deſignatur certitudo minarum vel promiſſionum diuinarum, quæ ineuitabiliter loquente Deo euenient. Iſa. 1. a. 22. g. 24. a. Eze. 38. f.

Hie. ſ. Hoſe. 1.

Loquitur Dominus in Hoſee, cum per ipſum loquitur ad alios, loquitur ad Hoſee, quum ad ipſum dirigit ſermonem. Hoſe. 1. a. Ioan. 3. a.

Hil. ſ. Mat. Ca. 14. Hie. ſ. Hoſe. 12. Gre. ſ. Cant. 8. Ber. ſ. Cant. ſer. 57. — *Liberans Chriſtus.* — *Mittens Spiritumſanctum.*

Loqui dicitur aliquando Chriſtus, quum defendit, aut liberat à periculo, vt quum loquutus eſt exiſtentibus diſcipulis in tempeſtate. Matt. 14. c. Et loquebatur Chriſtus pro Iudæis bonum, quum dicebat, Pater ignoſce illis. Iere. 18. d. Loquutus eſt nobis in Bethel, hoc eſt, in eccleſia. Hoſe. 12. b. Et loquitur pacem gentibus, quum eas conuertit. Zach. 9. c. Alloquutus eſt ſororem ſuam eccleſiam, quando Spiritumſanctum ſuper Apoſtolos miſit, ad quã etiam dicitur loqui verba fauoris. Cant. 2. c. 8. c. dicit Chriſtus verbo, vt ſanetur puer. Matth. 8. a. quia prædicatio fidei eius affert ſanitatem. Loquutus eſt etiam ad cor, quando miſit Spiritumſanctum, & inſtruxit corda diſcipulorum. Hoſe. 2. c. *(Hil. ſ. Matt. Ca. 7. Rup. ſ. Hoſe. 2.)*

Amb. 2. de Abra. 7. — *Profectus.*

Loquutus eſt Dominus ad Abraham, poſtquam diuiſus eſt ab eo Lot. Gen. 13. c. vt deſignaretur virtutis profectus, quando irrationales portiones à rationalibus ſegregantur.

Hil. ſ. Mat. Ca. 10. — *Obſcurus ſermo Dei malis.*

Loqui dicitur Dominus in tenebris. Matth. 10. c. quia ſermones eius carnalibus tenebræ ſunt.

Hila. ſ. Pſ. 2. Hie. ſ. Eze. 6. Gre. 16. mor. 14. — *Exigens Deus rationem.*

Loquitur Deus quaſi diſputando nobiſcum. Iſa. 41. a. quando exigit rationem, quare non eum colamus. Et loquebatur ad Hieruſalem in eius abundantia: quia inter proſpera non ceſſabat admonere. Iere. 22. c. Et dicitur loqui malum, aut loqui in ira, quando minatur pœnam, niſi reſipiſcant. Pſ. 2. Iere. 11. d. Et loquitur quaſi parturiens, quum apertè caſtigat, quos ante patienter ſuſtinuit. Iſa. 42. b. Et dicitur loquutus ſuper Hieruſalem, quum decreuit caſtigare. Thre. 1. b. Et non fruſtra dicitur loquutus, quando eius minæ ad emendationem proſunt. Eze. 6. c. Et loquela grandis Dei, eſt grauis eius punitio. Ier. 11. c. Iob. 23. a. 36. b.

Hie. ſ. Zac. 1. Rup. 6. ſ. Apoc. — *Sermo propheticus.*

Loquens Angelus in propheta, ipſum ſermonem propheticum deſignare poteſt. Zac. 1. b. Ad hoc referri poſſunt loquentia ſeptem tonitrua. Apo. 10. a.

Baſi. ſ. Pſ. 44. 115. Hie. ad principiam. Aug. epiſ. 125. Gre. ſ. 1. Reg. 8. & 2. mor. 5. 6. & 8. mo. 15. & 9. mor. 33. & 11. mor. 14. 22. — *Orare. Laudare Deum.* — *Gre. 15. mor. 2. Hie. ſ. Iob. 2. & ſ. Pſ. 65.* — *Confiteri.*

Loqui ad Deum, eſt ipſum orare & laudare. Geneſ. 18. d. Exo. 33. c. Et dicit opera ſua Regi, qui ipſum confitetur, & laudat. Pſ. 44. Et loquitur in exceſſu, qui loquitur quaſi ſupra hominem eleuatus. Pſ. 115. Et loquitur Samuel verba populi in auribus Domini. 1. Reg. 8. d. deſignans prælatum, qui vt magis familiaris Deo, orat pro peccatis populi. Vel deſignat orationem occultè faciendam intra cubiculum. Matth. 6. a. Multum verò precari, eſt eum, quem precamur, diuturna & pia cordis excitatione pulſare. Loquuntur magnificentiam gloriæ ſanctitatis Dei, & virtutem terribiliũ eius, qui eum laudant. Pſ. 144. Et loquitur in amaritudine animæ deteſtando culpam per amaritudinem pœnitentiæ. Iob. 10. a. Loquimur ad omnipotentem, cùm eius miſericordiam deprecamur, & cũ eius faciem per deſiderium poſtulamus. Iob. 13. a. d. Loqui autem noſtrum ad Deum, eſt nõ vocibus gutturis id, quod ſentimus, prodere, ſed promptis ad illum deſideriis inhiare. Iob. 42. a. Loqui dicitur os alicuius in tribulatione ſpiritus ſui, quando tribulatio ſpiritus linguam commouet, vt reatum praui operis vox confeſſionis & orationis impugnet, qua ratione non loquebantur amici Iob. Iob. 2. d. 7. c. Pſalm. 65.

Ori. ſ. Exo. ho. 3. Beda ſ. Exo. 5. — *Mutus homo cõparatus Deo.*

Ineloquens Moſes, ex quo cæpit loqui ad Deum, deſignat quemlibet eſſe mutum comparatum Deo, licèt aliquid prius eſſe videretur. Exo. 4. a. Eloquens autem Aaron videtur cũ ſignificare, cui Deus dat os & ſapientiam.

Ricar. de S. Victo. de 12. patriar. 24. Hila. ſ. Pſ. 118. Hie. ſ. Pſ. 17. — *Euangelia.*

Eloquia pulchritudinis dici poſſunt euangelia. Gene. 49. c. Et eloquia pulchritudinis, quæ dat Nephtalim, dici poſſunt ſimilitudines eleuantes nos ad cæleſtiũ & ſpiritualium intelligentiam, qualia ſunt, Oſculetur me oſculo oris ſui. Fauus diſtillans labia tua, mel & lac ſub lingua tua, & ſimilia. Et eloquia Domini igne examinata, ſunt eius præcepta. Pſalm. 17. Eloquium etiam Dei ignitum, eſt prædicatio. Pſ. 118. 147. Iſa. 28. f.

Gre. ho. 29. Ber. ſer. 1. Aſcẽſio. — *Proferre myſteria.*

Loquuntur linguis nouis, qui iam vitæ veteris ſecularia verba derelinquunt, & ſancta myſteria inſonãt, ac conditoris ſui laudes & potentiam quantum præualent, narrant. Mar. 16. d.

Baſi. ſ. Pſ. 14. 48. 115. Amb. ſ. Pſ. 118. ſe. & ſ. Luc. 19. Hil. ſ. Matt. Ca. 9. 6. & 12. & ſ. Pſ. 65. Hier. ſ. Iſa. 28. & Pro fratre Ambr. Gre. ſ. 1. Reg. 9. 10. & 27. mor. 26. — *Prædicare fidem.*

Loqui ſapientiam, & prædicare fidem, & loqui per fidem. Pſ. 48. 115. Et loquens Aarõ pro Moſe, eſt prædicator inſtruens alios ſecundum legem, eamque explicans. Exo. 4. d. 7. a. 16. a. Loquens autem Samuel cum Saule in ſolario, eſt inſtruens prædicatorem ita debere conuerſari cum infirmis in ciuitate, vt tamen ſemper habeat in ſe altam conuerſationem. Loquebatur autem ei ſermonem regni, quum docebat ſpiritualem conuerſationem. 1. Reg. 9. d. 10. a. Loqui de teſtimoniis Dei in conſpectu Regum, eſt audacter prædicare fidem. Pſalmo 118. Loquuti ſunt diſcipuli ſicut dixerat Ieſus, quia eius autoritate prędicarunt. Luc. 19. e.

Dicere autem in lumine, eſt loqui cum libertate fidei confeſſionem. Matt.10.c. Et loqui aliis linguis, eſt prædicare legem nouam. Iſa.28.c. Ier.31.d. 1. Cor.14.d. Loqui verò quinque verba in eccleſia, eſt docere myſteria, quæ in pentateucho legis continentur. 1. Cor. 14. d. Loquitur velociter & planè lingua balborum, quando hi, qui non loquebantur de Deo, nec confitebãtur peccata ſua, conuerſi ad Deum omnia promptè exequuntur. Iſa.32. a. Et loquitur veritatem in corde ſuo, qui reuelat dignis myſteria, & Chriſtum ſincerè prædicat. Pſ. 14. Loquens mutus, eiecto dæmonio, deſignat confeſſionem fidei, expulſis erroribus. Matt. 9.d.12.b. Luc. 11.b. Loquitur os in tribulatione, quum Martyres inter tormenta Chriſtum confitentur. Pſ. 65. Loquens autem de Deo homo deuoratur, quia fari ineffabilem cupiens ipſa ſuæ ignorãtiæ anguſtia deglutitur. Iob 33.d. Loquitur in porta, qui publicè prædicat Chriſtum, & qui loquitur in Chriſto. Pſ.126. *Aug.ſ.Pſ.126.*

Lex & prophetæ de Chriſto. Loquentes cum Ieſu Moſes & Elias exceſſum, quem completurus erat in Hieruſalem, deſignant legem & prophetas de Chriſto prophetantes, aut quæ prophetarunt, impleta eſſe monſtrantes. Mat.17.a. Luc 9 d. Et loquens Moſes ad populum, eſt lex inſtruens populum. Petens autem populus, vt loqueretur Moſes, & non Dominus, terrorẽ veteris legis deſignauit, cuius myſteria ignorabant, ſed ſolo cortice legis contenti erant. Exo.19.c.20.d.32. Leu. 1. a. 4.a. Et loquens Moſes ſapientibus corde, eſt lex inſtruens doctores. Exo 28 a. Loquens autem Moſes ad Dominum ſine velamine, & ad populum cum velamine, deſignat legem iis reſerari, qui toto corde exquirunt Dominum. Exo.34.d. Loqui autem, interdum eſt prophetare, vt ceſſarunt loqui principes in aduentu Chriſti. Iob 29.b. *Ori.ſ.Mat.ho.3. Amb.ſ.Luc.9. Hie.ſ.Iob 31.*

Profectus prædicationis. Loquens Anna in corde, deſignat profectum prædicationis in iis, qui illuſtrantur, & ſunt prædeſtinati. Loquens eadem ex multitudine mœroris & doloris, eſt eccleſia non ceſſans loqui veritatem ex bono affectu, quantumcunque affligatur. 1. Reg.1.c. Iob 16.a. *Gre.ſ.1.Reg.1.& 13.mor.4.*

Quærens eccleſia ſolutionem quæſtionum a Chriſto. Loquens regina Saba Salomoni omnia, quæ habebat in corde ſuo. 3. Reg. 10.b. eſt eccleſia quærens à Chriſto ſolutionem quæſtionum, quas gentiles philoſophi ſoluere nequibãt. Deſignat etiam confeſſionem peccatorum. *Ori.ſ.Cant ho.2. Aug ſer. 253.*

Loqui de Deo. Efferre antiquos patres. Loqui ſublimia, eſt loqui de Deo, vel eſt efferre antiquos patres gloriando quantũ ad exteriora, vel extollere res mundanas, vt faciunt dæmones. 1. Reg.2. a. Et loquens ingentia os, eſt Antichriſtus, qui audebit ſedere in templo Dei. Dan.7.c. *Ori.ſ.1.Reg ho.1. Gre.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Dan.7.*

Manifeſtare errores. Loqui plagas Moab eſt manifeſtare errores, quibus vulnerati ſunt decepti ab hæreticis. Iſa.16.b. *Hie.ſ.Iſ. 16.*

Preparare ſe ad gloriam cæleſtẽ. Loquebatur propheta pacem de Hieruſalem ciuitate cæleſti. Pſ. 121. vt audientes ſe ipſos in ædificium conſummandæ ciuitatis aptarent. Loquebatur autem propter fratres & proximos, quia non ad ſuum commodum, ſed ad aliorum ſalutem. *Aug.ſ.Pſ. 121.*

Conſolari. Loquitur ad cor, qui conſolatur, vt Sichen ad Dinam. Gen. 34. a. ſic loqui ad cor Hieruſalem. Iſ.40.a. Hoſ.2.c. *Hie.ſ.Iſ.40.*

Cognitio propriæ infirmitatis. Non vltra addit loqui in flagellis, cùm quis ſe proſpicit ad bella aduerſus antiquum hoſtẽ infirmum. Iob 40.d. *Gre.33.mor.23.*

Verba ocioſa. Loqui leuiter, eſt verbum ocioſum dicere. Iob 39.d. Et loqui vnum illicitè, eſt res flagello dignas agere, & loqui aliud illicitè, eſt etiam de flagello murmurare. *Gre.32.mor.1.*

Nõ intelligere prophetias. Loquuntur iuxta muros & in oſtiis domorum de propheta, qui eius non penetrant ſenſum. Ezec.33.g. *Hie.ſ.Eze.33.*

Tu dixiſti, de præterito reſpondit Chriſtus pontifici, quia perierat fides Iudæorum. Pilato verò Gentili dixit, Tu dicis, quia fides gentium erat præſens. Mat.26.f.27.b. *Hil.ſ.Mat.Cano.32.*

Murmurans ſynagoga in Chriſtum. Loquens Maria contra Moſen propter Æthiopiſſam, eſt murmurans ſynagoga contra Chriſtum propter eccleſiam. Num.12. a. Dixerunt quoque Iudæi bonum malum, & malum bonum, quando dixerunt, Nolumus Ieſum, ſed Barabbam. Sed illud meliùs de rebus, quàm de perſonis intelligitur. Iſ.5.e. Loquebatur mendacium lingua Iudæorum, & calumniã, quũ dicebãt falſa teſtimonia aduerſus Chriſtum. Sic etiam loquentur, quum parebunt Antichriſto. Iſ.59.a.c. Et loquebantur Chriſto bona fratres eius, quum Scribæ & Phariſæi doloſè illi adulabantur. Ier.12.b. Et loquebantur aduerſus Chriſtum, qui ſedebant in porta, quando ſacerdotes & Phariſæi aduerſus Chriſtum dicebant falſa teſtimonia. Et dicebant illi, Euge, euge, quum blaſphemantes dicebant: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Pſ. 68.69.118. Loquitur fatuus fatua, iuxta vulgare prouerbium Iſ. 32. b. quando ſcilicet Phariſæi dicebant de Chriſto: Hic ſi eſſet à Deo, non ſolueret ſabbatum. Loquebatur fraudulenter hypocrita, cùm Phariſæi dicerent Chriſto: Magiſter, ſcimus quia verax es, & ad te non pertinet de hominibus. Mat 22.b. Hoſ.7.d.13.d. Soph.3.c. Pſ. 34. Loquebatur etiam inimicus magna ſuper Chriſto, quum Gentiles ipſum blaſphemabant. Pſ.54. *Amb.epi.82.& ſ. Pſ.118. Hie ſ.Iſ.5.32.59. Aug.enchir.ad Lauren.19. Hil.ſ.Pſ.69. Hie ſ.Hoſ.7. Hil.ſ.Pſ. 54.*

Docere errores. Loquuntur inania, & mendacium, & vanitatem & dolum, qui docent negare Chriſtum, & docent alios errores: & Iudæi accuſantes Chriſtum loquuti ſunt vanitates: & dæmones inducentes ad peccandum & perſeuerandum in peccato. Pſ.13.37.108.143. Iſa. 8. b. Ier.9.b. Et loqui in ventum, eſt falſa loqui. Ier.5.d. Et loqui verba viſionis inutilis. Hoſe.10. a. Zach. 10. Ad hæc refertur loqui opera hominum. Pſ.16. loquuntur etiam inania, qui ſtrident incantationibus. Et loqui de terra eſt conſulendo dæmones, vt faciunt Pythones, ſic faciebant Iudæi poſt euerſion Hieruſalem, & faciunt idem hæretici. Iſ.29.a. Loquitur etiam ſtultitiam os hæreticorum, quia errant à ſapientia licèt ſapientes videantur. Iſ.9.d. Et loquuntur Pſeudporo- *Ori.ſ.Iſ.ho.7. Bed ſ.Pſ.17. Arn.ſ.Pſ.5. Hie.ſ.Pſ.16.& ſ. Iſ.10.& ſ.Ier.5. Aug.ſ.Pſ 57.108. Hie.ſ.Iſa. 9.& ſ. Ier.23. Gre.2.mor.24.& 9.mor.2.*

phetæ viſiones cordis ſui de ore Domini, quando hæretici errores ſuos dicunt ſe habere à Domino Ier.23.e. Dicuntur autem non loqui idola, hoc eſt, hæreſes: quia nullum de ſe veritatis habent fundamentum. Ier.10.a. Loqui autem ſtultú aliquid aduerſus Deum, eſt per impatientiam dicere aliquid, quod vergat ad blaſphemiam. Iob 1. d. Loqui autem iniquitatem aut mendacium, minus videtur quàm meditari. Nã loqui plerunque præcipitationis eſt: meditari verò ſtudioſæ prauitatis. Iob 27.a. Loquuntur etiam vanitatem qui fœlicitatem terrenam, quæ eſt in ſiniſtra, conſtituunt in dextra. Pſ. 143. Et loquens beſtia vt draco, eſt hæreticus imitans diabolú, nimirú habens doctrinam diabolicã ſub ſimulata ſanctitate. Apo.13.c. Et loquuntur pro Deo dolos hæretici, qui infirmas mentes ſub diuino prætextu ſtulta ſeductione decipiunt. Iob 13.a. Garrula quoq; meretrix deſignat hæreticos neſcientes tacere. Pro.7.b.

Aug. ſ. Pſ. 143. Gre. 33. mor. 30. & 11. mor. 15. Bed. ſ. Pro. 7.

Nemo amicorum Iob, loquebatur ei tacenti verbũm. Iob 2.d. quia hæretici túc tacẽt, quãdo prædicatores veræ fidei filios prædicãdo generare negligunt. Si autem recta loqui incipimus, graues mox cõtumelias ex eorum reſponſione ſentimus. Nonunquã tamẽ quũ per torporẽ inertiæ, fidelium corda conſiderant, erroris ſemina ſpargere loquendo non ceſſant. E diuerſo, cum vident mentes bonorum alta ſapere, & ad patriam reditum quærere, de ærumna huius exilij ſtrenue dolere: circunſpectione ſolicita linguam frænant: quia vident quòd contra corda dolentium incaſſum loquẽtes citius obmuteſcunt. Vnde & rectè cum diceretur. Nemo loquebatur ei verbum, mox cauſa ſilentij ſubinfertur, cum dicitur: Videbant enim dolorem eſſe vehementem. Cú enim amoris Dei dolor vehemens corda noſtra tranſigit, paſſim praua loqui aduerſarius metuit: quia videt, quòd intentam mentem laceſſens, nõ ſolum ad peruerſitatẽ trahere non valet: ſed per excitatã fortitan ſapiẽtiã & quos tenuerat perdit. Vel deſignãtur vitia, quæ túc nõ loquutur nobis, quãdo cor veraciter dolet. Nã cũm plenè vita rectitudinis quæritur, ſuperuacua ſuggeſtio prauitatis obturatur. Ceſsãtes etiã loqui principes ad præſentiã Iob, ſunt hæretici autoritati & doctrinæ ſãctæ eccleſiæ reſiſtere nõ valẽtes. Iob 29.b. *Silentium peruerſorum hæreticorum.*

Gre. 3. mor. 25. & 19. mor. 14.

Gre. 3. mor. 24. Loquuta dicitur vxor Iob, quaſi de ſtultis mulieribus. Iob. 2 c. Vbi deſignatur reprehenſio carnis inſolenter murmurantis, vt ad impatientiam pertrahat: aut loquens blanda ad libidinis fluxa diſſoluat. *Murmurans caro.*

Gre. 13. mor. 5. Dicunt teſtimonium fugæ Iob contra ipſum, quando illi in ſequendo eccleſiam increpãt, **qui in eius corpore poſiti duplicitatis ſuæ in ſe malitiam non emendant. Iob 13.b.** *Mali in eccleſia.*

Hie. ſ. Iſ. 19. Loquuntur quinque ciuitates lingua Ægypti, quum quinque ſenſus deſeruiunt vitiis. **Loquuntur verò lingua Chananitide, quum virtutum operibus deſeruiunt. Iſ.19.c.** *Senſus ſeruientes vitiis.*

Gl. int. ſ. Iſ. 58. Loqui ſermonem in ſabbato, eſt ore peccare. Iſ.58.d. *Peccare ore.*

Gre 33. mor. 18. Loquebatur Leuiathan mollia Deo. Iob 40. d. quando dicebat Chriſto incarnato: Scio quòd ſis ſanctus Dei. Et membra eius loquentur illi mollia, quando dicent in iudicio: Domine nonne in nomine tuo prophetauimus, &c. Dicunt videntibus, Nolite videre, & aſpicientibus, Nolite aſpicere, qui nolunt prædicari ſibi vera, ſed grata. Et loqui ſibi placẽtia volunt, qui perſeuerant in malo. Iſa. 30. b. Ita pacifice loquuntur dæmones, cum ea ſuggerunt, quæ iucunda ſunt concupiſcentiæ. Pſal 34. Loquuntur etiam potentiſſimi robuſtiorum Pharaoni in inferno, cũ dicunt dæmones inferiores Lucifero. Et tu ſimilis es nobis. Eze.32.d. *Adulantes Chriſto. Nolẽtes prædicari ſibi vera.*

Hie. ſ. Iſ. 30. Aug. ſ. Pſ. 34.

Lorica, Loricatus.

Gre. ſ. Pſ. 36. ho. 2. Hie. ſ. Iſ. 59.

LOrica, eſt munimentum corporis, aduerſus vim extraneam, ſuſtinens ictus ſine corporis læſione. Loricatus autem, eſt lorica indutus, & datur lorica militis Dei, quæ eſt iuſtitia: & lorica militis diaboli, quæ eſt iniuſtitia. Lorica autem iuſtitiæ indutus eſt Chriſtus. Iſ. 59

Lorica fidei & charitatis eſt, qua munimur aduerſus tentationes diaboli. Eph. 6.c. 1. The 5.a. *Munimenta fidei.*

Gre ſ. 1. Reg 17. **Lorica Saüli, quàm induerat Dauid, ſed poſtea depoſuit** tanquam ſibi grauem & ineptam, deſignat opera excedentia vires operantis: quæ non debet aggredi, qui ſe ad ea debilẽ agnoſcit. **1. Reg.17.c.** *Opera ſupra vires operantis.*

Hie. ſ. Eze. 38. Lorica hamata, qua indutus eſt Golia[th]. 1. Reg 17 b. deſignat ſimulatam iuſtitiam, quando diabolus transfigurat ſe in Angelum lucis. Idem deſignant loricæ exercitus Gog. Eze. 38.a. Et loricæ ferreæ. Apo.9.b. Loricæ igneæ ad cupiditatem referuntur. Hyacinthinæ ad ſuperbiam. Sulphureæ ad fœtorem libidinis. Apo.9.d. *Simulata iuſtitia. Varia vitia.*

Rup. ſ. Apoc.

Lorum, vide Frœnum.

Lot.

LOt, ideſt, inuolutus, ſiue colligatus, aut coopertus: vel reſina precioſa quæ dicitur ſtacte. Vel interpretatur vocans, aut declinatio: filius Aram, nepos Abrahæ, & ſocius peregrinationis eius, à quo poſtea ſeparatus eſt Sodomorum regionem eligens, à cuius tamen ſubuerſione liberatus eſt, in monte ſaluatus, quò prius nolebat aſcendere, & ibi inebriatus cum filiabus ſuis dormiuit, è quibus genuit filios, Moab, & Ammon.

Aug. 22. cont. Fau. 42. Bed. ſ. Gen. 19. Lot manens inter Sodomitas, corpus Chriſti myſticum deſignat, quod in hoc mundo permiſtum eſt malis, quorum tamen factis non conſentit, & ab eis in fine ſeculi ſegregabitur, illis videlicet ignis æterni ſupplicio damnatis. Gen.19.c. *Corpus Chriſti myſticum.*

Lot admonens generos, vt à Sodomis diſcederent, & filias liberans, typus eſt prælatorũ, ſubditorum curam gerentium. Gen.19.c. *Prelati.*

Phil. de migra. Abraha. Lot coniunctus Abrahæ, deſignat imperfectos, qui coniunguntur perfectioribus: quibus tamen ſunt oneri, & ſæpe ab eis diſcedunt. Gen.12.a.13.e. Vnde Lot tãquam imperfectus no- *Imperfecti. Status coniugatorum.*

lebat in montem aſcendere,ſed ſaluari in Segor, qua ratione peculiariter ſignificat incipiẽtes,qui non ſubitò aſcendere poſſunt ad ſublimitatem conuerſationis,& eos qui ſeruari volunt in ſtatu coniugatorum.Gen.19.e.

Amb.2.de Abr.26 Cyr.de adorat.in Spirituſancto.

Religioſi. Lot, vt interpretatur vacans & declinans, & abiit cum Abraham in terram promiſſionis, religioſorum vitam ſignificare poteſt,qui vacant Deo & declinant à vitiis & à carne, idque ſub prælati obedientia.Gen.12.a.13.e. *Amb.2. de Abr.6. Climacus grad.1.*

Infirmi. Lot,vt diſceſſit ab Abraham,& eligit amœniora loca,exprimit infirmos,quia à virtute diſcedentes,libidinem & carnalia eligunt.Gen.13.c. Et quia non dicitur habuiſſe aurum & argentum ſicut Abraham,deſignare poteſt eum,qui nondum habet virtutes. *Amb.1.de Abr.3 & 2.de Abr.5. Hie.ſ.Eza.25.*

Rationalis ſenſus. Lot non reſpiciens retro, typus eſt rationalis ſenſus & virilis animi, qui quæ retrò ſunt, obliuiſcitur,& ad anteriora ſe extendit.Gen.19.e. *Ori.ſ.Gen.ho.5.*

Lot Sodomis iuſtus,& in monte peccans,deſignat eos,qui inter malos ſunt boni, & tranſlati in locum ſanctum,peruertuntur. *Glo.int.ſ. Gen.19.*

Incommoda ex conſortio malorum. Lot captus cum Sodomitis declarat,quæ incommoda ex malorum ſocietate proueniant. Gen.14.b. Qui tamen priuſquam ab hoſtibus caperetur,loci amœnitate captus fuerat. *Amb.1.de Abr.3.*

Ignorantes. Lot dormiens cum filiabus,ignorantes deſignat,qui & ineptè conſulunt & facilè conſentiunt.Gen.19.g. *Phil.de temulentia.*

Lex vetus. Deſignat etiam legem veterem,quæ carnalibus tradita,carnales generat ſenſus,quos tamẽ ebria generat,quia tales ſenſus non agnoſcit.Et quidem ex illa procreati, & ſub lege politi, malè intelligendo quodammodo inebriantes,atque non legitimè vtendo, infidelitatis opera pariunt.Bona eſt enim lex,ait Apoſtolus,ſi quis ea legitimè vtatur. *Ori.ſ.Gen.ho.5. Aug.22.cont. Fau. 42.& ſ.Pſ.59. Bed.ſ.Gen.19.*

Hæreſiarchæ. Diabolus. Populus Iudaicus. Lot,vt interpretatur declinans,typus eſt hæreſiarcharum, qui declinant & ſeparantur ab eccleſia,vt ſuos defendant errores.Et non capit eos ſimul terra,ideſt,eccleſia.Geneſ.13. c. Eſt etiã typus diaboli,& filij Lot ſunt dæmones,aut hæretici diaboli imitatores. Pſ. 82. deſignat etiam populum Iudaicum,qui declinauit a Chriſto,& elegit temporalia bona. *Amb.2.de Abr.6. Hie ſ Pſ.82. Bed.ſ.Gen.12.*

Lubricus.

Lubricus locus,eſt in quo quis nequit conſiſtere,quales ſunt herbæ ſanguine perfuſæ,aut terra argilloſa,humectata,aut marmora læuigata,aut aqua congelata,& id genus reliqua.

Errores. Ignorantia. Luxuria. Lubricum in tenebris,deſignat errores, & ignorantiam,per quæ quis in peccatum cadit. Ier.23.c.38.f.Pſ.34.deſignat etiam luxuriam,quæ promptum ac facilem habet lapſum. *Aug.ſ.Pſ.34.*

Sequi viam latã. Lubricant veſtigia in itinere platearum,quando quis peccat ſequens viam latam, quæ ducit ad mortem.Thr.4.d. *Glo.ord.ſ.Thr.4.*

Lucere,Lux,Lumen,Luminare,Lucerna,Illuminare, Diluceſcere,Illuceſcere,Allucere.

LVcere,eſt lucem emittere.Lux autem eſt claritas ſeu ſplendor in corpore luminoſo, vel extra à corpore luminoſo exiens,quæ & lumen dicitur.Lucerna autem eſt inſtrumentum in quo vnum aut plura elychnia accenſa oleoque fota noctem illuminant. Lux autem dicitur bona.Gen.1.a.non porportione partium, ſed ipſo ſuo aſpectu, & quia approbata à Deo.Solet in homine triplex poni lumen,naturale,fidei,& gloriæ. *Baſ.Exae.ho.2.*

Lucere,interdum eſt apparere.Prouer.17.d.In facies ſapientis lucet ſapientia.Illuminare. Gen.1.b.Vt luceant in firmamento cæli.Offerre.Iob 41.d.Poſt eum lucebit ſemita.Lux autẽ, aurora.Pſ.126.Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere.Claritas.Iob 3.b. Expectet lucem & nõ videat.Cognitio.Iob 36.d.In manibus abſcondit lucem.Conſolatio.Iſ.9.a.Populus qui ambulabat in tenebris,vidit lucem magnam.Dies.Gen.1.a.Fiat lux, & facta eſt lux. Gaudium. Pſal.43. Emitte lucem tuam.Iuſtitia.Iob 38.b.In qua via lux habitet.Manifeſtatio.Iob 18.b. Abſcondita produxit in lucem. Vita præſens. Iob 3.d. Quare miſero data eſt lux? Ad eadem refertur lumen.Lucerna quandoque eſt bonum opus.Luc.12.e.Lucernæ ardentes in manibus veſtris.Intellectus.Pſ.17.Illuminas lucernam meam Domine.Memoria.2.Reg.21.d. Ne extinguas lucernam Iſrael.Prædicatio.Matth.5.b.Neque accendunt lucernam,& ponunt,&c. Proſperitas.Pro.13.b.24.c.Lucerna impiorum extinguetur.Verbum Dei.Pſ.118. Lucerna pedibus meis,verbum tuum.

Deus. Pater. Filius. Spiritusſanctus. Lux inter corpora principatum obtinens, cæteráque illuminans, ſæpe pro Deo ſumitur cuncta illuſtrante,& interdum pro Chriſto,qui dicitur lumen de lumine, nonnunquam pro Spirituſancto.Pſ.37.126.Et videre lumen in lumine,eſt videre in Filio Patrem.Pſal.35.vel eſt per bonorum operum lumen,ad diuinum lumen videndum, vel ad ipſum Chriſtum peruenire.Dicitur autem Chriſtus lumen gentium,& lumen eccleſiæ,& lux magna, nõ ſicut Prophetæ.Iſ.5.c.9.a.42.b.49.b.51.b.58.c.59.b.60.a.Et lux meridiana, eſt ſplendor diuinæ præſentiæ in eccleſia.Iſ.18.b.60.d.Et luminare maius dicitur Chriſtus.Gen.1.b.qui etiã quibuſdã dicitur lux,quibuſdam lucerna,& dicitur lucerna pedibus,hoc eſt,huic mundo, & lumen ſemitis æternis.Pſ.118.Lumen quoque Dei,in quo videmus lumen,eſt virtus Dei, per quam quis illuminatus,vel veritatem rerum omnium peruidet,vel ipſum Deum cognoſcit,qui veritas appellatur.Ioan.1.a.8.b.9.a.& 1.Ioan.1.b.Lux quoque in Deo, eſt vt imago diuinæ bonitatis.Pſ.66.Et lumen faciens dies Chriſti,eſt ipſe Sol iuſtitiæ.Surgere autem ante lucẽ, eſt ſine Chriſto operari.Pſ.126.Lucernæ quibus Deus ſcrutatur Hieruſalẽ,dicũt claram & apertam ac omnia penetrantem Dei cognitionem.Soph.1.c. Et lucida nubes,eſt virtus paterna,

Caro Chriſti.

Arn.ſ.Pſ.37. Amb.exh.ad virg.& ſ.Pſ.118.ſer.14. Hie.ſ.Iſ.5.9.18.58. Ori.ſ.Gen.ho.1.& ſ.Leui.ho.13.& ſ.Ioſ.ho.4.& ſ.Iud.ho.1.& ſ.Matth.ho.3.& 1.periar. Dion.de diu.no.4. Hil.ſ.Pſ.66. Aug.ſ.Pſ.96.138.& ſ.Ioan.tract.34. Cyr.l.ſ.Ioan.14. Gre.ho.34.

Baſi.ſ.Pſ.13. Gre.14.mor.19. Iſy.ſ.Leu.24. — *Spiritus propheticus.*

vel Spiritusſanctus,vel ipſe Filius,qui obumbrat,& illuminat.Mat.17.a.Amos 8.c.Et lux orta iuſto,eſt Chriſtus.Pſalm.96. Iob 3.c.Et lucerna eſt caro Chriſti accenſa lumine diuinitatis Luc.15.b.Illuminatio etiam noſtra dicitur Deus contra malum ignorantiæ.Pſ.26. Et lumen oculorum erat ſpiritus propheticus in Dauid.Pſ.33.Lucerna in candelabro dici poteſt Spiritusſanctus in Chriſto.Leuit.24.a.

Hil.ſ.Pſ.118. Amb.2.de voca. Gentium.1. Hie.Cyprian.& ſ.Pſ.64.75. Aug.ſ.Pſ.66.75. — *Illuminās Deus interius. Apparens in iudicio.*

Illuminat Deus faciem ſuam ſuper ſeruum ſuum,quando illuminat interius : vel quando in iudicio apparebit bonis.Pſ.118.Illuxerunt etiam coruſcationes Dei orbi terræ, quum manifeſtatus eſt Deus per Chriſti reſurrectionem,& quum manifeſtatur per creaturas.Pſal.96. Illuminatio quoque vultus Dei dicitur,quia omnia clare vt in luce cognoſcit.Pſ.89. Illuminatio autem mundi facta eſt per aduentum Chriſti.Iſ.60.a.2.Tim.1.c.Lux, hominum eſt vita,vt non quælibet vita,ſed ſpiritualis,quæ eſt in Deo,intelligatur.Ioan.1.a.Illuminauit autē Deus vultum ſuum ſuper nos,quando miſit filium ſuum,qui eſt eius imago: & quando illuſtrat animam ad ſuam imaginem factam.Pſal.64.66.Illuminat Deus mirabiliter à montibus æternis,quum per Prophetas & Apoſtolos ſe nobis manifeſtat.Pſ.75.

Hie.Sop.1. — *Sermo Dei.*

Lucernę,quibus ſcrutatur Dominus Hieruſalem , ſermonem & rationem Dei deſignant: quibus exiget rationem etiam de verbis ocioſis.Soph.1.c.

Hil.ſ.Pſ.118. Arn.ſ.Pſ.135. Ori.ſ.Leu.ho.13. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.14. Gre.ſ.1.Reg.3.& 18.mo.13.& 19.mor.4. Hie.ſ.Iſa.& ſ.Ier.25. Tert.de pudicitia Aug.13.confeſſio.18.& ſ.Pſ.75. Bed.ſ.Gen.1. Ric.de S.Vict.l.3.de arca myſt.9. — *Sacra Scriptura. Sermo ſapientiæ. Sermo ſcientiæ. Speculatio ſublimior,aut inferior.*

Lumen Dei,quo videmus lumen,dici poteſt ſacra ſcriptura tam veteris quàm noui teſtamenti,ſed præcipuè noui.Pſ.35.88.135.Et luminare maius eſt nouum teſtamentum, luminare verò minus,vetus.Gen.1.b.Pſ.125.Lucerna intra tabernaculum , erat lex tradita populo Iudæorum.Leu.14.a.Lucerna quoque Dei,eſt ſacra ſcriptura,quam non videt Eli,hoc eſt , Iudæi,licèt ferant.Litera quidem velut teſta:ſenſus verò ſpiritualis,eſt claritas luminis : oleum autem eſt deuotio amoris.1.Reg.3.a.2.Petr.1.d.Lucerna etiam ſub modio,eſt lex vetus : Lucerna verò ſuper candelabrum,lex noua.Mat.5.b.Iſ.2.b.Iſ.8.d.10.d.50.d.Ier.4.f.Exod.30.a.35.a.Iob 29.a.37.b.38.c.Luc.11.e.15.b.Lumen lucernæ, dici poteſt doctrina & ſcientia Prophetarum.Ier.25.c.Et lux ſagittarum Dei,eſt ſplendens doctrina.Hab.3.c. Luminare præterea maius,dici poteſt ſermo ſapientię,luminare minus ſermo ſcientiæ. Vel luminare maius in ſupremo cælo intelligentię eſt ſpeculatio ſublimior atque ſubtilior:luminare verò minus, ſpeculatio inferior & obſcurior.Dicunt in lumine,quæ audierunt in tenebris : quū diſcipuli Chriſti aperiunt myſteria,quæ ſub velamine ab ipſo acceperunt.Mat.10.c.In lucem quoque producit Deus vmbram mortis,quum myſteria legis nobis manifeſtat.Iob 12.d. Et abſcondita producit in lucem. Iob 28.b.Sic illuxerunt coruſcationes Dei orbi terræ.Pſ.76.Et nox eſt illuminatio in deliciis:quia dum per intellectum myſticum ſtudioſa mens reficitur , iam in ea vitæ præſentis obſcuritas fulgore diei ſequentis illuminatur.Pſ.138.

Gre.11.mor.11.& 16.mor.10.& 18.mor.23.

Baſi.ſ.Pſ.48. Arn.ſ.Pſ.138. Gre.ſ.1.Reg.14.& 13.mor.22.& 16.mor.27.20.mor.4. — *Gloria cæleſtis.*

Lumen,quod non videbit malus,eſt gloria cæleſtis patriæ. Pſal. 48. Et illuceſcens dies,eſt aduentus gloriæ poſt mortem.1.Reg. 14. e. Et nox, eſt illuminatio in deliciis , quando per mortem tranſitur ad gloriam.Pſ.128.Iob 3.b.17.c Lux autem vultus Chriſti dicitur non cadere in terram:quia viſionis eius claritas peccatoribus non apparet.Iob 29.d.30.d. Mali autē dicuntur ambulare in tenebris,quaſi in luce:quia perinde in præſenti cæcitate ſunt læti , ac ſi iam æternæ patriæ luce perfruerentur.Iob 24.c.

Arn.ſ.Pſ.62.104. Hil.ſ.Pſ.62. Aug.13.confeſ.12.& 1.de Gen.cont.manich.25. Cle.Alex.1.pæd.6. Gre.ſ.1.Reg.9.& 17.mo.8.& 29.mor.9. Hie.ſ.Iob 29. Iſy.ſ.Leu.24. Aug.1.de Gen.cōt.Manic.25. — *Gratia. Virtutes. Pœnitentia. Puritas conſcientiæ. Veritas. Cognitio veritatis.*

Lux ſæpe ſignificat gratiam & virtutes,& pœnitentiam,& puritatem conſcientiæ: & veritatem.Et luminaria in firmamento,ſunt virtutes in anima.Geneſ.1.b.Pſal.37.62. Et nubes illuminans noctem,eſt gratia vitæ præſenti neceſſaria.Et lux quæ erat vbi erant filij Iſrael , eſt gratia in fidelibus.Ex.10.f.14.e.25.a.35.a.Pſ.104.Et illuminatio eſt cognitio,quæ delet ignorationem,& perſpicacem videndi facultatem infert.Et diluceſcit mane,quando quietæ mēti veritatis ſplendor ſe aperit.1.Reg.9.d.Et tunc dicuntur oculi cordis illuminari. Iob 16.b. Eph.1.c.Lumen quoque Dei,eſt gratia præueniens,quæ ſi in noſtro corde gratuito non conſurgeret,mens noſtra in peccatorum ſuorum tenebris obſcura remaneret. Iob 3.b.25.a.29.a.38.b.Eccleſiaſtæ 12.a.Mich.7.b.Lucernæ ſuper candelabrum , ſunt virtutes in conuerſatione euangelica.Leu.24.a.

Amb.ſ.Luc.11.& ſ.Pſ.118.ſer.14. Arn.ſ.Pſ.104. Gre.29.mor.3. Bed.ſ.Gen.1. Fulg ſer.de con — *Fides.*

Lux facta primo die,eſt fides de Chriſto.Gen.1.a.Et lucerna ſub modio , erat fides intra legem.Luc.11.e.Hæc eſt lucerna,quam ſequi debemus in huius vitæ tenebris. Et illuminat noctem,vt nubes,quia eſt vitæ præſenti neceſſaria.Exo.14.Hæc lux aufertur ab impiis. Iob 38.b.qui dum plus terrena,quàm cæleſtia,plus quæ vident,quàm quæ audiunt,diligunt:pulſante perſecutionis articulo , quod rectum credere videbantur , amittunt. Lucernæ ardentes in manibus,ſunt fides & charitas Chriſtiana in bonis operibus.Luc.12.e.

Aug.2.confeſ.3. Bed.ſ.Gen.1. Rup.1.ſ.Gen.1. Baſi.quòd Deus non eſt autor malorum. — *Angeli.*

Lux quoque primo die facta , deſignare poteſt naturam angelicam ad Deum conuerſam, vel gratia illuſtratam.Gen.1.a.Hæc lux diuiſa eſt à tenebris , cùm angeli boni ſeparati ſunt à malis.

Gre.16.mor.26. — *Perfectio rei.*

Lux præterea primo die facta,perfectionem cuiuſque rei ſignificare poteſt : & hæc lux dicitur bona.Gen.1.a.Iſa. 45.b.Et peruerſi ſunt rebelles lumini : quia ſua deſideria ſequendo, bonum deſpiciunt,quod nouerunt.Iob 24.b.c.

Ori.ſ.Exo.ho.9.& ſ.Ioſ.ho 17. Philo.de victimas offerentib. Hil.ſ.Ma.Can.4 Hie.ſ.Mat.5. — *Iuſti. Apoſtoli.*

Lux aliquando dicūtur iuſti,qui ſunt luminaria illuminantia terram, hoc eſt , peccatores exemplo ſuo.Gen.1.a.Et lucernæ ſeptem,ſignificant Sanctos , qui lucere debent bonis operibus coram Domino. Et lucent die ac nocte,vt deſignetur nos vigilātes & dormiētes debere gratias agere.Lucēt autē corā Domino,quia illi ſunt grati & lucēt ex aduerſo, quū omni-

Prædicatores. bus eorum lux apparet. Exo.25.d.27.d.26.c. Dicuntur autem ſancti lux propter vitæ claritatem nil obſcuritatis habentem, & quia vt lux eſt vtilis alijs, ita Sancti. Lux autem peculiariter dicuntur Apoſtoli, & doctores boni, ac prædicatores, qui dicuntur lux mundi, ob veritatis manifeſtationem, & quia illuminant mundanos doctrina & exemplo Gen.1. Mat.5.b. Eph.3.b. Philip.2.b. Et prædicator eſt lucerna, quam parauit Deus Chriſto. Pſ.131.135. Et lucerna ſub modio, eſt prædicator latens, aut ſolùm in Iudæa prædicans. Mat.5.c. Nubes autem ſpargunt lumen ſuum, cum prædicatores ſancti exempla vitæ & loquendo & agẽdo dilatant. Iob. Lux quoque dicuntur exiſtentes in gratia & diuinam cognitionem habentes. Eph.5.c. *Aug.13.confeſ. & 1.ſer. Domin in mont. & ſ. Io tra.23. Chry.ſ.Ioan.ho. Bed.ſ.Gen.1.*

Bona opera. Lux dicuntur etiam bona opera, quæ debent lucere coram hominibus. Matth 5.b. Iſ.58.d. Ipſa quoque bonorum operum manifeſtatio lumen dicitur. Pſal.36. Et qui bene operantur, illuminari dicuntur. Pſ.33. Et lucis arma, ſunt opera gratiæ, quæ non occultantur. Rom.13.d. Et lucidum corpus eſt operatio recta intentione facta. Matth.6.c Hæc autem lux non erit in malis in die iudicij. Zac.14 b. Lucernas ardentes in manibus tenemus, cum per opera proximis noſtris lucis exempla monſtramus. Luc.12.e. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.1. Baſ.ſ.Pſ.33. Amb ſ.Rom.13. Aug.2.ſer.Domi. in monte. Gre.ſ.ho.13.*

Eccleſia. Luminare minus dici poteſt eccleſia, quæ lumen recipit à Chriſto, vt Luna à Sole. Geneſ.1.b. *Ori ſ.Gen ho.1.*

Anima. Lux dici poteſt anima, quæ diuiditur à tenebris, hoc eſt, à corpore cum ſuis vitiis. Gen. 1.a. Et lucerna, quam illuminat Deus, eſt intellectus animæ. Pſ. 17. Et lucernæ ardentes in manibus, ſunt mentes fide veritatis accenſæ, & operibus virtutis relucentes. Luc. 12. c. Et lucerna mulieris fortis, eſt mentis deuotio cum operibus & prædicatione. Pro.31.c. *Devotio mentis.* *Bed ſ.Gen. ho. Bed.ſ.Gen.1. Hie ſ.Pſ.17. Tert.aduer.Mar. 4. Arn.ſ.Pſ.17. Bed.ſ.Pro 31.*

Manifeſtatio in iudicio. Lumen interdum dicit manifeſtationem, quæ fiet in die iudicij. In lumine enim oſtenditur, quicquid tunc in cõſpectu hominum demonſtratur. Ideo ait Apoſtolus Eph.5. c. omnia quæ arguuntur, à lumine manifeſtantur. Peccata igitur illa non illuſtrantur lumine, quæ ante iudicium remittuntur. Iob 3.a. *Gre.4.mor.17.*

Pœnitentia. Lumen etiam dici poteſt recognitio peccati, & pœnitentia: quo lumine non illuſtratur dies, quo natus eſt Iob, hoc eſt, diabolus. Iob 3.a. *Gre.4.mor.9.*

Miracula Sanctorum. Lumen aliquando dicuntur miracula Sanctorum: & Deus lumine ſuo fulgurat, quando per prædicatores Sanctos inſenſibilitatis noſtræ tenebras etiam miraculis illuſtrat. Iob 36. d. Ita dicuntur illuxiſſe coruſcationes Dei orbi terræ. Pſ.76. *Gre.26.mor.8.*

Prælatus. Ioannes Baptiſta. Lucerna Dei, dicitur prælatus. 1.Reg.3.a. Sicut & de Ioanne Baptiſta dicitur. Ioan.5.f. Erat lucerna ardens & lucens: prius quidem ardens, poſtea lucens. Eundem Ioannem dei genuit lucerna templi, quæ erat extra velum, propter ſimpliciorem doctrinam: quia pœnitentiam prædicabat: & quia doctrina eius pręparabat, non perficiebat. Exo.25.a. Ipſe quoque Ioannes Baptiſta eſt lucerna, quam parauit Deus Chriſto. Pſ.131. *Gre.ſ.1.Reg 31. Cyr.1.ſ.Ioan. ... ſ.Ioan.1. ... 4. Ioann. 2. Hie ſ.Pſ.131.*

Suſcipere ſplendorem internæ claritatis. Illuminari dicuntur luce viuentium. Iob 33. d. qui, deſpecto temporali lumine, ad ſplendorem internæ claritatis recurrunt: vt ibi viuant, vbi verum lumen ſentiendo videant. Qui autẽ adhuc huic mundo viuunt, luce morientium tenebreſcunt. *Gre.4.mor.19.*

Illuſtrans exemplis. Illuminat Deus mirabiliter à montibus æternis, cùm per admirandam vitam patrum præcedentium, radio nos ſuæ claritatis illuſtrat. Pſ.75. Et lumen Dei, eſt vſque ad terminos terræ, cùm etiam in extremo vitæ conuertit peccatores. Iob 37.a. *Gre.26.mor.14.*

Pontifex cæcus. Lucerna Dei, quam extinctam videre non poterat Eli, ipſum pontificem deſignabat: cuius oculi caligabant, vt non cognoſceret ſeipſum. 1.Reg.3.a. *Gre. ſ.1.Reg.3.*

Gaudium. Lux aliquando gaudium, ſicut tenebræ triſtitiam deſignat. Iob 18.b. Et lucerna, quæ eſt ſuper impium, eſt gaudium in carne, ſicut lumen in teſta: & dicitur eſſe ſuper eum, quia iniquorum mentem terrena gaudia poſſident, non ab eis poſſidentur. Extinguitur autem lucerna impiorum, cùm eorum gaudium & proſperitas perit. Iob 21.b.38.b. *Gre.14.mor.3.4. Hie.ſ.Iob 38.*

Proſperitas temporalis. Lux aliquando eſt proſperitas temporalis, vt de Sancto viro dicitur. Pſ. 138. ſicut tenebræ eius, ita & lumen eius. Quia enim ſancti viri ita proſperitatem ſeculi calcant, ſicut aduerſitatem eius calcantes tolerant, per magnam mentis celſitudinem, mundi, ſibi aduerſa & proſpera ſubſternentes dicunt, Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius, ac ſi apertè dicant. Sicut intentionis noſtræ fortitudinem eius triſtitia non premunt, ita nec blanda corrumpunt. Et lux data miſero, eſt proſperitas data iuſto, ſuam miſeriam cognoſcẽti. Iob 3.d Lux quandoque pro *Gre.5.mor.1.& 1 mor.20.& 27.mo 11.& 20 mor.c. Aug.ſ.Pſ.138.*

Refrigerium. Liberatio à tribulatione. refrigerio, aut liberatione à tribulatione, vel à peccato, vel etiam pro ipſa proſperitate ſumitur. Ier.13.c. Thre.3.a. Iob 11.c. 36. d. Et lux proſperitatis & gloriæ vitæ præſentis auferetur ab impiis. Iob 38.b. Amos 5.e.

Dona Spiritusſancti. Lucernæ ſeptem ſuper candelabrum, deſignant dona Spiritusſancti, quæ fuerunt præcipuè in Chriſto. Exo.25.d.27.d.30.b.35.b. 37.c. 40.c. Zac.4.a. De Chriſto enim dicitur. Iſ.61.a. Spiritus Domini ſuper me, &c. *Ori.ſ Exo.ho.9. Hier.ſ.Zac.4. Gre.Nyſſ. de vit Moſ.*

Intentio operis. Lucerna corporis, eſt intentio operis, quæ tunc fit tenebræ, cùm intentio ipſa eſt affecta prauitate. Mat.6.c. Lumen quoque fit tenebræ, quum doctor eſt ignarus. *Aug.ſer.Domin in monte.*

Stimulus ad operandum, laus. Illuminati oculi Ionathæ dicuntur per guſtum mellis, licèt prius videret, vt deſignetur ex laude operum accendi homines ad fortius operandum. 1.Reg.14. d. *Ori.ſ.Ioſ.ho.17. Euc.ſ.or.ſ. ... 3.*

Claritas animi. Eleemoſyna propter Deum. Lucidiſſimum thus offerendum Deo, quia nil obſcurum in animo noſtro eſt, illi gratum. Exo.30.d. Leu.24 a. Lucidiſſimum quoque oleum eſt, cum quis eleemoſynam facit propter Deum, non ob inanem gloriam. *Gre.ſ.1.Reg.14. Ori.ſ.Leu.ho.9. Iſyc.ſ.Leu.24.*

Gre.11.mor.17. In lucem producitur vmbra mortis, dum Sanctorum mẽtibus maligna antiqui hoſtis operatio, vt deſtrui poſſit, aperitur. Iob 13.d. *Detectio aſtutiæ diaboli.*

Gre.14.mor.11. Lux aliquando eſt vita præſens, vt quum malus de luce vitæ præſentis eiicitur in tenebras & ſupplicia æterna. Iob 12.d. *Vita præſens.*

Gre.20.mor.13. Lux interdum etiã pro oculis, qui lumina dici ſolent, vt lux vultus Iob non cadebat in terram, quia eius oculi ea, quæ terrena ſunt, per concupiſcentiam non aſpiciebant. Iob 29.d. *Oculi.*

Aug.1.de Gen. cont. Manic. 23. Luminaria quarto die facta, ſplendorem regni Iudæorum tempore Dauid ſignificare poſſunt: tunc enim fuit quarta mundi ætas. Gen.1.b. *Splendor regni Iudæorum tempore Dauid.*

Ori.ſ.Matt.ho.21. Gre.29.mor.3. Lucerna cùm ſit paruũ lumen, eſt etiã lux in iis, qui ſunt in peccato. Luc.12.e. habent enim hi quoque in tenebris lucem ſuam: quia dum peruerſa agunt, & tamen de Deo recta ſapiunt: ne funditus tenebreſcant, ex quadam parte fulgore luminis fidei illuſtrantur. Iob 38.b. *Fides peccatorũ.*

Ori.ſ.Iud.ho.1. & ſ.Mat.ho.30. Gre.14.mor.3. & 15.mor.21. & 29.mor.3. Hie.ſ.Eze.27. Lux impiorum, quæ extinguitur, eſt apparens bonum, ſeu voluptatis, ſeu diuitiarum, ſiue etiam apparens verum in hæreſibus. Iob 18.a. Hæc autem lux eſt ab illo, qui ſe transfigurant in angelum lucis. Et hoc lumen eſt malis ignis, quo comburuntur. Iſ.50.d. Lumen autem deficiens à Luna, eſt apparentia veritatis. Mat.24.c. Lucens lepra in cute, vel lucens macula, eſt mendacium apparens verum. Leuit.13.a.14.g. Non dabit Luna lumen ſuum, quum hæretici non amplius decipient falſo nomine ſcientiæ. Ezec.32.b. *Apparens bonũ, aut verum.*

Hie.ſ.Iſ.30. Rup.13.Vict.verbi Dei.20. Lux Lunæ erit poſt iudicium ſicut lux Solis: & lux Solis ſicut lux ſeptem dierum, etiam ad literam. Iſ.30.f.60.d. Et lux eccleſiæ erit tunc ſicut lux Chriſti.

Gre.34.mor.11. Hie.ſ.Iob 41. Lucet ſemita poſt Leuiathan: quia quacunque tranſeat diabolus, vel Antichriſtus, in quo eſt diabolus, admirationem nimiam ex miraculorũ ſuorum claritate derelinquit: & ſiue per ſe, ſeu per miniſtros ſuos quolibet prodeat, mendacibus ſignis coruſcat. Iob 41.b. vnde Mat. 13.c. Surgent pſeudoChriſti, & pſeudoprophetæ: & dabunt ſigna magna & prodigia: ita vt in errorem inducantur, ſi fieri poteſt, etiam electi. Vel lucebit ſemita poſt eum: quia reſipiſcet quando tempus pœnitendi non erit: quod de toto malorum corpore intelligi poteſt. *Miracula Antichriſti.*

Hie.ſ.Eze.32. Luminaria, quæ mœrebunt, ſunt hæretici, qui cadent, vt cæci in foueam inferni. Ezechielis 32.b. *Hæretici.*

Lucifer.

LVcifer, eſt ſtella ſeu planeta, qui dicitur Venus: qui ſic appellatur, quando mane ante Solem oritur.

Gre.29.mor.30. Hie.ſ.Iob 38. Idacius aduer. Varimadum. Lucifer aliquando pro Chriſto ſumitur: vt Iob 38.g. Deus dicitur producere luciferũ in tempore ſuo: quia miſit Filium ſuum, quando venit plenitudo temporis: vt dicitur. Gal.4. Qui natus ex Virgine velut lucifer inter tenebras noſtræ noctis apparuit: quia fugata obſcuritate peccati, æternum nobis manè nũciauit. Et ipſe luciferum ſe eſſe innotuit: quia diluculo ex morte ſurrexit: & fulgore ſui luminis mortalitatis noſtrę caliginem preſſit. Qui & ſtella ſplendida & matutina dicitur. Apo.22.d. Viuus quippe apparendo poſt mortem matutina nobis ſtella factus eſt: quia dum in ſemetipſo exemplum nobis reſurrectionis exhibuit, quæ lux ſequatur, indicauit. de eodem dicitur. 2.Petri 1.d. Lucifer oriatur in cordibus veſtris. *Chriſtus.*

Aug.ſ.Pſ.109. Ante luciferum genuit Pater Filium. Pſal.109. hoc eſt, ante tempus, vt lucifer ponatur pro tempore. *Tempus.*

Gre.10.mor.21. Lucifero iuſti vita comparatur. Iob 11.d. Solem quippe præcurrens lucifer nũciat. Et quid nobis Sanctorum innocentia, niſi ſequentis iudicis claritatem clamat: In eorum namque admiratione conſpicimus, quid de maieſtate veri luminis æſtimemus. Nec dum Redemptoris noſtri præſentiam videmus, ſed tamen virtutem illius in electorum ſuorum moribus admiramur. *Vita iuſti.*

Hie.ſ.Iſ.14. Aug.2.de gen. ad liter.24. Lucifer ſæpe ponitur pro principe dæmoniorum, quia donis naturalibus ſplendebat, & de cælo cecidit. Iſ.4.c. Poteſt etiam totum malorum corpus ſignificare. *Diabolus.*

Lucrari, Lucrifacere, Lucrum, Quæſtus.

Lucrum, eſt vtilitas, quam ex aliqua re, vel negocio acquirimus, & quæ nobis accreſcit, quæ & quæſtus dicitur. Lucrari autem eſt lucrum acquirere.

Ori.ſ.Mat.ho.33. Lucrari dicitur quinque talenta. Matt.25.b. qui duplicat perfectionem ſenſuum, vel qui tantum alios docet, quantum ipſe nouerat, quod etiam dici poteſt de eo, qui duo talenta lucratus eſt. *Perfectionis adeptio.*

Lucrum cenſet Apoſtolus mori. Philip.1.c. quia per mortem adepturus erat vitam æternã. *Vtilitas mortis.*

Luctari, Lucta, Colluctatio.

LVcta, eſt certaminis genus, quo alter alterum mutuo complexu proſternere in terram nititur. Luctari autem eſt lucta certare.

Hil. de Trinita. 5. Tert. de Trinita. Aug.ſ.Pſ.79 & q. in Ge.49. & 16. ciui. Dei 39. Cyr. ho.3. ad exp. ſymb. Luctans vir cum Iacob, erat Deus, Dei filius ſuam prænuncians incarnationem. Geneſ. 32.f. Deſignat etiam pugnam Chriſti cum infidelibus, ideo lucta fuit tota nocte. Et viſus eſt Chriſtus in paſſione quaſi defeciſſe. Iacob verò, hoc eſt, Iudæi inualuiſſe, & accepiſſe benedictionem, quia per Chriſti paſſionem facta eſt generis humani redemptio. *Filius Dei. Pugna Chriſti cum fidelibus.*

Bed.ſ.Gen.32. Gre.ſ.Eze.ho.14. Lucta etiam Iacob, deſignat contemplationem, quę modò eſt vincens quodámodo ipſum Deum, quia intelligendo & ſentiendo de incircunſcripto lumine aliquid deguſtat, modò ſuccumbit, quia & deguſtando iterum deficit. *Contemplatio.*

Amb.2.de Iacob.7. Lucta etiam Iacob, deſignare poteſt contentionem & æmulationem, qua quis nititur vin- *Aemulatio bona*

cere

cere alios virtute,& Dei imitatione.

Pugna contra dæmones. Colluctatio eſt nobis aduerſus principes & poteſtates tenebrarum, hoc eſt, aduerſus dæmones nos tentationibus impetentes.Eph.6.b.

Lucus,vide Nemus.

Lud, Lydij.

Gentiles. Lud.id eſt,natiuitas,vel generatio,vel ſecundùm Hieronymum,vtilitas, filius Sem, à quo dicti ſunt Lydij.Gen.10.d. deſignare poteſt Gentiles vtilitatem veram ſectantes per fidei cõfeſſionem.Iſ.66.f.Ezec.27.b.30.a. *Hie.ſ.Iſ.66.*

Ludere,Iocari,Ludus.

LVdere,eſt ludicrum aliquid agere ad animi recreationem, vel corporis exercitationem, quod ferè fit.propoſita quadam lucri ſpe & damni periculo. Ludus autem eſt ipſa exercitatio iucunda.Iocari autem fit verbis,ſicut ludere factis,eſtque iocari nugas agere, non feriò loqui,aut cauillari.Porrò ludere interdum eſt canere,dimicare,iocari,irridere.

Gaudens Filius cum Patre. Ordo in rebus creatis. Ludere dicitur ſapientia Dei coram Deo. Pro.8.d.ſecundùm videlicet, quòd Filius gaudet cum Patre,& ludit in orbe terrarum,quia Pater per ſapientiã creauit rerum omnium ordinẽ & proportionem.Luſit etiam in operibus redemptionis,quibus illuſit diabolo. *Bed.ſ.Prou.8. Rup.1.de operibus Spiritusſancti.14.*

Opus redemptionis. Latens diuinitas in Christo. Dans Christus dona eccleſiæ. Cultus fidei latẽs. Ludus,aut iocus Iſaac cum Rebecca, deſignare poteſt diuinitatem ad tempus latentem ſub Chriſti humanitate,quaſique ludentem in forma ſerui: vt eius capax eſſe humana infirmitas poſſet:eoque modo ſe coniugi congruenter aptaret: quæ tamẽ poſtea manifeſtata eſt. Gen.26.b.Sic luſit Dauid coram arca,hoc eſt, Chriſtus variis donis lætificans Eccleſiam.2. Regum 6.c. *Aug.22.cõt. Fau.40. Bed.ſ.Gen.26. Rup.2.ſ.Reg.26.*

Ludus quoque Iſaac cum Rebecca,deſignare poteſt cultum fidei in principio lãtenter & quibuſdam ſymbolis factum, ſed poſtmodum per aduentum Chriſti Gentibus manifeſtatum.

Suſceptio diſciplinæ. Laudes Dei. Bene operari. Ludus præterea Iſaac cum Rebecca, deſignat ſuſceptionem diſciplinæ, quæ à tolerantia adiuuatur,& laudes Dei,quæ in eccleſia fiunt.Gen.26.b.Et ludunt coram Deo, qui exercent bona opera.Ier.30.d.31.a.Et ludunt infantes & puellæ in plateis Hieruſalem, quum vacant bonis operibus in eccleſia.Zach.8.a. *Cle.Alex.1.ped.5. Hie.ſ.Ier.30.& ſ.Zac.8.*

Iudæi contemnẽtes Chriſtum. Ludus Iſmaelis cum Iſaac,deſignat Iudæos contẽnentes Chriſtum.Geneſ.21.a Qui etiam luſiſſe dicuntur ſuper Chriſtum,quando conſpuerunt eum & flagellarunt, & crucifixerunt. Iſ.57.b. Luſum autem illum Iſmaelis,perſecutionem interpretatur Apoſtolus.Gal.4.d. quia prætendebat primo genituram.Ludunt etiam hæretici cum fidelibus,quũ eos in errorẽ pertrahere conantur. *Hie.ſ.Iſ.57.& ſ.Gal.4. Rup.6.ſ.Gen.20. Aug.ſ.Ioã.tra.11.*

Blandiens caro ſpiritui. Ludus quoque Iſmaelis cum Iſaac,deſignat carnem blandientem ſpiritui, vt ipſum ad vitia declinare faciat Gen.21.a. *Ori.ſ.Gen.ho.7. Bed.ſ.Gen.21.*

Colere idola. Ludere dicuntur ſuper Deum,qui idola colunt.Iſa.57.b.Sic ſurrexit populus ludere, hoc eſt,ad colendum idola.Exo.32.b. *Hie.ſ.Iſ.57.*

Gaudẽtes in hac vita. Ludentes ſunt,qui in hac vita ducunt in bonis dies ſuos.Ier.15.d. *Hie.ſ.Ier.15.*

Gaudẽtes dæmones in ſuperbis. Ludunt beſtiæ agri in herbis montium Iob 40. c. quia proiecta in hunc mundum dæmonia,prauis ſuperborum operibus delectantur, & humana corda in illicitas cogitationes pertrahunt,& mentes hominum ad imaginem Dei conditas modò ficta promiſſione decipere, modò vacuis terroribus irridere,modò eis tranſitoria gaudia quaſi manſura imprimere,modò manſuras pœnas quaſi tranſitorias alleuiare conantur. *Gre.33.mor.1. Hie.ſ.Iob 40.*

Gaudium in perſecutione. Ludus Samſon coram Philiſthæis, deſignat Apoſtolos gaudentes, quia digni erant pro nomine Ieſu contumeliam pati.Iud.16.f. *Rup.ſ.Iud.25.*

Ludibrium,vide Illudere.

Lucre,vide Punire.

Lugere,Luctus,vide Flere.

Luith.

Lachryma pœnitentiæ. Luith,id eſt,tabulatum,vel tabulæ,aut viriditas:vel iuxta Hieronymum, genæ, eſt cliuus regionis Moab ducens ad Aſſyrios,deſignat lachrymas pœnitentiæ.Iſ.15.b. *Hie.ſ.Iſ.15.*

Lumbare,vide Baltheus.

Lumbi.

LVmbi,dicuntur partes inferiores ſpinæ, quæ ſunt è regione ventris, quibus interiùs renes adhærent:vnde aliquando ſumuntur pro renibus, & pro vi generatiua, & concupiſcentia.

Incarnatio Chriſti. Lumbi in Chriſto deſignant eius incarnationem: ante quam intrinſecus ignis erat: quia Spiritusſanctus in multis quidem partibus Iudæam replebat: ſed ad notitiam Gentium necdum eius lumen emicuerat.A lumbis verò deorſum ignis in circuitu ſplendet: quia poſtquã de Virgine carnem ſumpſit, in humano genere longè lateque Spiritusſancti dona dilatauit. Vel intrinſecus ſupra lumbos ardet in cælis,in angelis:nobis verò, qui hunc in aſſumpta humanitate diligimus, adhuc in hac corruptibili vita poſitis ſplẽdor ignis foris exhibetur.Eze. 1.g. *Gre.ſ.Eze.ho.8.*

Hu.ſ.Iob 16.

Lumbi Iob, hoc eſt Chriſti, dici poſſunt Apoſtoli ab ipſo geniti in fide. Iob 16.c.

Lyr.ſ.Iere.13. — *Apoſtoli. Amor Dei erga Iſrael.*

Lumbi Ieremiæ, quibus appoſuit lumbare, amorem Dei erga populum Iſrael, quem ſibi copulauit, deſignare poſſunt. Ier.13.a.

Pœnitentia. Caſtitas. Diligentia.

Lumbi quoque accincti, aut circundati ſacco, pœnitentiam ſignificare poſſunt. Iſ.20.a.32.c. Item caſtitatem, & diligentiam. Prou.31.b.4.Reg.4.c.9.a.

Glo.ord.ſ.Gen. 35. — *Principium & origo.*

Lumbi aliquando originem, & principium exprimere videntur: vt cum Reges dicuntur egreſſuri de lumbis Iacob. Gen.35.b. Vbi etiam eſt principium imitantium.

Luna.

LVna, à lucendo dicta, quòd noctu luceat: eſt planeta in infimo cælo, vno menſe motũ ſuũ complens: quæ ſecundum diuerſos aſpectus ad Solem, à quo lumen accipit, variè nobis apparet.

Geor.Ven.Cant.2. tom.3.cap.13. — *Menſura gratiarum Dei.*

Luna in Deo, eſt menſura nobis domeſtica, quæ nunc vacua, nunc ſemiplena, nunc pleniſſima dicitur, prout chariſmata ſuſcipit à ſuperioribus nobis communicanda. Plenilunium autem pleniſſimam illam innuit menſuram gratiarum, & omnium bonorum, quæ ab ea in ſe ſuſcipiens Chriſtus nobis per paſſionem communicaret, iuxta illud Ioan.1.b. De plenitudine eius omnes accepimus.

Tert.de reſurrec. Amb.de inſt.virg. 4. Exae.2. Hie.ſ.Iſ.66. Aug.epiſ.[illegible].119. & [illegible].Dei.32. [illegible]ſ.Pſ.1[illegible]. Gre.17.mor.8. Rup.ſ.Cant.6. — *Eccleſia. Virgo Maria.*

Luna, quæ & luminare minus dicitur, eccleſiam ſignificare ſolet, quæ Luna perfecta eſt, & à Sole Chriſto illuminatur, & varias in hoc mundo recipit mutationes proſperitatis & aduerſitatis: & augmenta & decrementa. Gen.37.c.Pſ.8.10.71.84.103.120.135. Iob 25.b. Cant.6.d. Luc.21.c.1.Cor.15.e. Eccleſiaſtæ 12.a. Hab.3.c. Apo.12.a. Hæc Luna eſt ſub pedibus Mariç, cuius patrocinium ſemper implorat. Hæc etiam Luna erit plena in iudicio, quando eccleſia recipiet complementum. Prou.7.d. Beata etiam Virgo concipiens Chriſtum Solem, eſt pulchra, vt Luna ab ipſo Sole illuſtrata. Cant.6.d.

Chry.ſ.Pſ.71. Bed.ſ.Gen.1. & ſ.Pro.7. Gre.15.mor.13. & ſ.Cant.6. Ber.ſer.paruo.60. Aug.epiſt.119. — *Anima.*

Luna poteſt etiam animam ſignificare. Luna enim noctem illuminat, caligantibus oculis iter, per quod gradiatur homo, demonſtrat. Sic anima quæ tenebras dimittit, & in ſanctam operationem ſe extendit, dum exemplum bene operandi tribuit proximis, quaſi lumen teneбreſcentibus oculis ſpargit. Luna etiam quantò magis aſpectui Solis cernenda opponitur, tantò magis à Sole illuſtratur: itidem anima ſi veri Solis obtutibus offeratur intuenda, admittit in ſe quoddam decus pulchritudinis, & venuſtatem caſtitatis. Cùm dicitur Ecc.27.b. Stultus vt Luna mutatur, luna dici poteſt anima, quæ recedens à ſole iuſtitiæ, ab illa ſcilicet interna contemplatione incommutabilis veritatis, omnes vires ſuas in terrena conuertit, & eò magis magiſque obſcuratur in interioribus & ſuperioribus ſuis: ſed cùm redire cœpit ad illã incommutabilem ſapientiam, quantò magis ei appropinquat affectu pietatis, tantò magis exterior homo corrũpitur, ſed interior renouatur de die in diem, omniſque lux illa ingenij, quæ ad inferiora vergebat, ad ſuperiora conuertitur, & à terrenis quodammodo auertitur, vt magis magiſque huic ſeculo moriatur, & vita eius abſcondatur cum Chriſto in Deo. Mutatur ergo in deterius ad exteriora progrediens, & in vita ſua proiiciens intima ſua: & hoc terræ, id eſt, eis qui terrena ſapiunt, melius videtur, cùm laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, & qui iniqua gerit, benedicitur. Mutatur autem in melius, cùm intentionem ſuam & gloriam à terrenis, quæ in hoc ſeculo apparent, paulatim auertit, & ad ſuperiora ab inferioribus conuertit: & hoc terræ, id eſt, eis qui terrena ſapiunt, deterius videtur. Vnde illi impij poſtremam infructuoſam agentes pœnitentiam, etiam hoc inter multa dicturi ſunt, Hi ſunt, quos aliquando habuimus in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam. Sapi.5.a.

Baſi.exae.ho.6. Rup.1.ſ.Apo. — *Vita humana. Res temporales.*

Poteſt etiam eadem ratione vitam humanam ſignificare, quæ vt Luna mutatur. Item res temporales, ſeu earum adminiſtrationem quæ luna eſt ſub pedibus mulieris, id eſt, Eccleſiæ. Apo.12.a.

Ori.ſ.Mat.ho.4. Aug.ſ.Pſ.73. — *Stulti & incõſtantes. Inferiores.*

Luna etiam ratione mutabilitatis & inconſtantiæ, & etiam ratione defectus, ſtultos & inconſtantes ſignificare poteſt. Ecl.21.b.27.b. Item inferiores. Ioel.2.b.3.c. Sol & Luna obtenebrati ſunt.

Ber.ſer.ſignum mag. — *Fides.*

Luna, vt eſt luminare minus, fidem ſignificare poteſt, cui ſuccedet viſio, & prçeſt nocti, hoc eſt, cognitioni obſcuræ, quæ in hac vita habetur. Gen.1.b.Iſ.60.d.

Lyr.ſ.Gen.1. — *Iuſtitia.*

Luna præterea, quæ eſt luminare minus illuminans noctem, dici poteſt iuſtitia, quæ lucem præbet, ad hanc vitam rectè tranſigendam. Gen.1.b.

Arn.ſ.Pſ.135. — *Vetus teſtamentum.*

Luna etiam illuminans noctem, dici poteſt vetus teſtamentum, quod illuminabat ſynagogam, antequam veniret ſol iuſtitiæ, ideo dicebatur facta in poteſtatem noctis. Pſ.135.

Amb.de Ioſeph.2. Ric.de S.Vict. de 12.Patriar.69. — *Ioſeph ſponſus Mariæ. Subtilitas rationis.*

Luna adorans cum Sole Ioſeph. Gen.37.c. deſignare poteſt Ióſeph ſponſum Virginis Mariæ, qui cum ipſa adorauit Chriſtum in præſepio. Deſignat etiam ſubtilitatem rationis, quæ veneratur diſcretionem, per quam ipſa perficitur.

Rup.5.ſ.Apoc. Aretas ſ.Apoc.12. — *Synagoga.*

Luna, cuius tertia pars eſt obſcurata, fuit ſynagoga Iudæorum, de qua multi perierunt in deſerto. Apoc.8.c. Ipſa eſt Luna ſub pedibus mulieris. Apoc.12.a.

Aug.ſ.Pſ.71. 88. 142. — *Mortalitas.*

Luna mortalitatem ſignificare poteſt, & auferri lunam, eſt auferri mortalitatem. Pſ.71. Luna autem perfecta, erit caro iam immortalis poſt reſurrectionem. Pſal.88. Et Luna ſub pedibus mulieris, eſt mortalitas creſcentis & decreſcentis carnis, quam Eccleſia virtute calcat. Apocal.12.a.

Hie.ſ.Pſ.120. — *Aduerſa.*

Luna quandoque aduerſa & triſtia deſignare poteſt, quæ cùm non noceant bonis, dicitur

eis.

eis.Pſ.120.Per diem Sol non vret te,neque Luna per noctem.

Fama bona. Luna ſplendens clarè,ſignificat famam,quæ à bono opere,vt à Sole,vires accipit, & fauoris gratiam,quaſi claritatem luminis aſpergit:vt enim Luna tenebrarum tempore iter ambulantibus oſtendit,ita dum de aliena vita lux laudis emicat,alios ad exercitium boni operis illuſtrat.Cumque illius opinio clara cognoſcitur,huic quaſi pergenti in itinere,exempli lumẽ præbetur.Et vt natura Solis eſt,vt quæ attigerit, accendat & ſiccet, ita lunaris ignis eſt proprium,vt quicquid contigerit exurat quidem,ſed vrendo humidum reddat. Sic igitur ad vitã bonam alios pro amore Dei affectus recti operis:alios verò amor laudis inflammat.Sed quũ recti operis affectu accendimur, quaſi per ignem Solis à vitiorum humore ſiccamur. Eum verò,quem ad opus bonum laudis amor prouocat,concupita fama quaſi Luna attingit: quia videlicet eius animum & accendit & reſoluit.Accendit ad exercitium operis:reſoluit ad cõcupiſcentiam fauoris.Itaque qui de fama labilis vitæ ſe extollit, dicitur Lunam videre incedentem clarè.Iob 31.c. *Gre.22.mor.7.8.9.*

Eccleſia malignantium. Luna non dans lumen ſuum,dici poteſt Eccleſia malignantium,& hæreticorum.Mat. 24. c.Marc.13.c.Eze.32.b.Hæc luna eſt ſub pedibus mulieris,hoc eſt,Eccleſiæ.Apoc.12.a. *Ori.ſ.Mat.ho.10. Hie.ſ.Eze.32.*

Paſcha Iudæorũ Hieruſalem. Luna conuerſa in ſanguinem,fuit paſcha Iudæorum, quando occiderunt Chriſtũ in plenilunio Ioel.2.g.Et Hieruſalem,quando deſtructa eſt.Apoc.6. d. *Aug.ſ..Apo.ho. T Rup.4.de operibus Spiritusſanc.li.8.et 4.ſ..Apoc.*

Ornamenta Eccleſiæ. Lunulæ,erant bullæ quædam in ſimilitudinem Lunæ, dependentes ad ornatum mulierũ: deſignare poſſunt ornamenta Eccleſiæ per Chriſtum illuminatæ.Iſ.3.d. *Hie.ſ. Iſ.3.*

Lunaticus.

LVnaticus dicitur, qui furore laborat, non quidem perpetuo, ſed interuallis quibuſdam recurrente: quod ſtatis Lunæ ratione interuallis fieri ſolet. Id aſſerunt aliqui à dæmone fieri,ſatagente vt homines incommodum illud Lunæ aſcribant. *Ori.ſ.Mat.ho.4. Hie.ſ.Mat.17.*

Infirmi. Lunaticus cadens modò in ignem,modò in aquam,eos deſignare poteſt, qui virtutes habere videntur,ſed cùm ab aliqua comprehenduntur paſſione,in peccatum cadunt, & à ſpiritalibus nequitiis deiiciuntur.Mat. 4. d.17. c. Vel aliter,lunaticus eſt,qui per horarum momẽta mutatur ad vitia,nec perſiſtit in incepto,ſed creſcit:& nunc in ignem fertur, quo adulterantium corda ſuccenſa ſunt,nunc in aquas,quę non valent extinguere charitatem.

Iſrael. Lunaticus etiam populum Iſrael ſignificare poteſt,qui in diuerſa cadebat vitia.Mat.17.c. *Hil.ſ.Mat. Cano. 17.*

Lupus.

LVpus eſt animal perpetuò ferum,nec vnquam miteſcens, ſimile cani: ſed inſidiatur ouibus,quas canes defendunt.Eſt enim lupus carniuorus,& ouem quam cœperit,iugulat. *Ariſt.1.hiſt.anim. 1.& 9.hiſt.anim.6.*

Luporum feritas in malum ſumitur:& lupi dicuntur hypocritæ,& hæretici, qui veniunt in veſtimentis ouium.Lupi enim beſtiæ ſunt,quæ inſidiantur ouilibus, circa caſas paſtorales verſantur,habitacula domorum intrare non audent:ſonum canum, abſentiam aut deſidiam paſtoris explorant:ouium guttur inuadunt,vt citò ſtrangulent:feri,rapaces, iidemque naturæ corporis rigidiores,vt ſe facilè non poſſint inflectere:impetu quodam ſuo ferũtur,& ideo ſæpè luduntur.Præterea,ſi quem priores hominem viderint, vocem eius quadam naturæ vi feruntur eripere, ſi autem homo prius eos viderit, exagitari memorantur. Sic hæretici inſidiantur ouilibus Chriſti,fremunt circa caulas nocturno magis tempore quàm diurno. Semper enim perfidis nox eſt,qui lucem Chriſti ſuæ nebulis interpretationis obducere,& quantum in ipſis eſt fuſcare conantur, verſantur circa caulas, ſtabula tamen Chriſti intrare non audent,& ideo non ſanantur, quia in ſtabulum ſuum non vult eos Chriſtus induci. Explorant paſtoris abſentiam,& ideo paſtores eccleſiarum,vel necare, vel in exilium agere contẽdunt, quia præſentibus paſtoribus oues Chriſti incurſare non poſſunt. Qui ſi quem verſuta diſputationis ſuæ circumſcriptione præuenerint,faciunt obmuteſcere.Mutus eſt enim, qui verbum Dei non eadem,qua eſt, gloria confitetur.Si autem cõmenta impietatis eius agnoueris,iacturam piæ vocis timere non poteris.Matt. 7.c.10.b.Luc.10.a.Ioan.10.b. Actor.20.f. *Cypr.cont.Nouat. Amb.ſ.Luc.10. Aug.ſ.Ioan.tra.46*

Lupi veſpertini dicuntur eſſe ferociores & leuiores,propter diurnam famem.Hab.1.b.Soph. 3.a.Poſſunt autem deſignare Perſas,& Medos. *Hie.ſ.Hab.1. Rup.ſ.Hab.1.* *Perſæ.*

Iudæi. Paulus. Lupus rapax Beniamin,deſignat Iudæos,qui deuorarunt ſanguinem Prophetarum. Deſignat etiam Paulum de tribu Beniamin, qui manè comedit prædam, quando perſequebatur fideles,ſed veſpere diuiſit ſpolia, cùm conuerſus prædicauit, & multos ad fidem conuertit. Gen.49.d.Ipſe eſt lupus,qui,amiſſà feritate,pariter cum agno habitauit.Iſ.11.b.65.d. *Ori.ſ.Eze.ho.11. Hie.ſ Iſ.11.65. Bed.ſ.Gen.49.*

Raptores. Auari. Lupi voraces,ſignificant raptores & auaros,& ipſos affectus rapacitatis & gulæ.Mat.7.c. Ier.5.b.Aiunt lupos leonum ſubſequi ſolere veſtigia,& non longè ab eorum venatibus aberrare,ſcilicet vt rabiem ſuam rapina ſatient aliena, & quod leonum ſaturitati remanet, id luporum rapacitate conſumatur,ſic ſunt,qui ſequuntur prædones. *Cle.Alex.adhor. ad gen. Baſi.exae.ho.10. Hie.ſ.Ier.5.*

Perſecutores fidelium. Dæmones. Tyranni. Lupi,inter quos mittit Dominus diſcipulos ſuos ſicut agnos,ſunt, perſecutores fidelium, & dæmones,qui animas hominum ſtrangulant,& quærunt quem deuorent, qui veniunt in veſtimentis ouium,intus autem ſunt lupi rapaces.Matth.7.c.10.b.Luc.10.a.Ioan. 10. b. Deſignant etiam tyrannos.Ier.5.b. *Amb.ſer.59. Cyr.7.ſ.Ioan.3. Cypri.epiſt.1. Cyr.7.ſ.Ioan.5. Chry.ſ.Ioan.ho.58*

Lupanar, *Proſtibulum, Proſtituere.*

Lupanar,eſt locus in quo meretrices,quæ lupæ olim dicebantur,proſtant, vnde & proſtibulum dicitur,quanquàm hoc nomen frequentiùs pro ipſa meretrice ſumitur.

Ori.ſ.Eze.ho.8. Lupanar ſignificare poteſt congregationem hæreticorum. Et lupanar ædificatum in capite omnis viæ, deſignat captiones hæreticorum, quas tendunt in factis libris, vt eos, qui noui ſunt in fide, venentur. Eze.16.a. Nu.25.d. Ioel.3.a.1. Mach.4.b. *Congregatio hæreticorum. Captiones hæreticorum.*

Hie.ſ.Eze.16. Lupanar etiam eſt anima recipiens in ſe dæmones & vitia: & ipſa impudentia, & libertas peccandi. Eze.16.c. *Anima.*

Iſyc.ſ.Leu.19. Proſtituere dicitur filiam ſuam, qui ſuo exemplo peccare facit minores. Et qui animam ſuam exponit omni peccato. Leu.19.f. Proſtitutio quoque meretricis, eſt incitatio voluptatis. Apoc.17.a. *Scandalizans.*

Luſcinia.

Baſi.exae.ho. 8. LVſcinia, eſt auicula cantus ſuauitate præcellens: quæ & Philomela dicitur: quæ veris tēpore die noctuque canit, & cantu ſuo nocturno ad laudes diuinas nocturnas eos incitat, qui laudibus Dei ſunt dedicati. Non inuenitur in ſacra ſcriptura.

Luſcus.

Luſcus dicitur, qui altero captus eſt oculo.

Luſcus eſt, qui prauam habet intelligentiam: & luſcos facit, qui praue intelligentes reddit. Exod.21.c.

Luſcum intrare in regnum cælorum. Marc.9.g.

Luſtrare, vide Mundare, *&* Peragrare.

Luter.

LVter, eſt vaſis genus, quo ſecundùm aliquos vinum diluitur: aut peluis ſeu vas, in quo alia vaſa abluuntur.

Iſy.ſ.Leu.8. Luteres politi in mare æneo templi, baptiſmum ſignificare poſſunt. 3. Regum 7. d. 4. Regum 16.d. *Baptiſmus.*

Lutum, Limus, *Cœnum, Luteus.*

LVtum, eſt terra humore ſoluta, quæ & cœnum dicitur, & limus.

Gre.20.mor.24. Lutum in comparatione rei vilis & deſpectæ ponitur, quia ſolet pedibus conculcari. *Res vilis.*

Ita in reproborum iudicio ſancta electorum eccleſia luto comparatur: quia temporaliter conculcata deſpicitur. Iob 30.c. Mich.7.c.

Amb.de viduis, & 3.de ſacramentis. Aug.ſ. Ioan.tracta.44. Cyr.6.ſ.Ioan.15. Iſyc.ſ.Leui.14. Aug.3.q.68. Gre.9.mor.36.37. & 5.mor.28. Hie.ſ.Nah.3.

Lutum, quo liniuit Chriſtus oculos cæci nati, deſignat cognitionem propriæ miſeriæ. Ioā. 9.a. vel ſignificat carnem Chriſti ab eo ſumptam, quando Verbum caro factum eſt: vel ipſum Chriſtum, habentem ſaliuam diuinitatis, & puluerem humanitatis. *Cognitio propriæ miſeriæ. Caro Chriſti. Chriſtus.*

Lutum aliud, quo linitur domus leproſa, ſignificat doctrinam veram, quæ tradenda eſt, abiectis erroribus. Leu.14.f. *Doctrina vera.*

Lutum ex aqua & terra conſtans, eſt homo ex anima & carne. Iob 10.b. Et lutum in manu figuli, eſt homo in manu Dei, à quo eſt formatus: peculiariter autem lutum eſt homo carnalis, ſeu corpus animale, vel ipſa caro. Gen.2.b. Iob 4.d.33.a. Sap.10.a. Iſ.29.e.45.b.64.c. Ier.18.a. Nah.3.c. Rom.9.e. Sicut lutum etiam homo interior exiſtit, quia ſancti Spiritus gratia terrenæ menti infunditur, vt ad intellectum ſui conditoris erigatur. Humana namque cogitatio, quæ peccati ſui ſterilitate aruit, per vim ſancti Spiritus, quaſi irrigata terra vireſcit. *Homo. Caro. Homo interior.*

Arn. Hier. Aug. ſ.Pſ.68. Ber.ſer.4.vig.natiuit.Domini. Limus profundi, mortem Chriſti ſignificare poteſt. Pſ.68. vel peccata noſtra, pro quibus ipſe patiebatur. Vel ipſam naturam humanam, in qua paſſus eſt, & præterea perſecutores, quorum manibus traditus eſt. *Mors Chriſti. Peccata. Natura humana. Perſecutores.*

Arn. & Aug.ſ. Pſ.39. Gre.29.mor.2. & 34.mor.8. Cyr.de adoratione in Spiritu ſancto. Bed ſ.Exo.1. Rup.ſ.Nah. Gre.34.mor.8.

Lutum, carnalia opera ſignificare poteſt, in quo Pharao, hoc eſt, diabolus exercebat filios Iſrael. Exo.1.c. Et lutum fœcis, ſunt vitia libidinis, & terrena contagia. Pſ.39. Et ſignaculum reſtituetur vt lutum, quum hi, qui videntur in eccleſiæ ſinu ſicut ſignacula & anuli fulgere, in iudicio quòd terrena ſapiant & turpia demonſtrabuntur. Iob 38.b. Et Leuiathan ſternit ſibi aurum quaſi lutum, quum eos, qui intra eccleſiam fulgere iuſtitiæ ſplendore videbantur, carnalibus voluptatibus ſibi ſubiicit. Iob 41.b. Hab.2.b. Nah.3.c. Zac.10. b. *Opera carnalia.*

Lutum aliquando terrenarum rerum multiplicitatē ſignificat, vt Hab.2.b. Væ ei, qui multiplicat non ſua, vſque quò aggrauat contra ſe denſum lutum? denſo enim ſe luto aggrauat, qui per auaritiam terrena multiplicans, peccati ſui oppreſſione coanguſtat. Et Leuiatham ſternit ſibi aurum quaſi lutum, quando eos, qui iuſtitiæ fulgore reſplendere videbantur, per terrenarum rerum concupiſcentiam ſibi ſubiicit. Iob 41.d. *Res terrenæ. Diuitiæ.*

Hier.ſ.Iſ.57. & ſ. Ezec.13. & ſ.Iob 41. Gre.18.mor.8. & 34.mor.8. Lutum etiam ſunt philoſophi, & hæretici abiecti, & doctrinam cœnoſam, & vilem habētes. Item ipſe Iudas traditor. Iſ.21.g.57.d. Et lutum abſque paleis & tēperamento, ſunt promiſſiones hæreticorum infirmæ. Ezec.13. b. Et dicuntur hæretici veſtimenta præparare ſicut lutum, quia fluxè & inquinabiliter ea, quibus ſe tueri volunt, ſcripturæ ſacræ contexunt teſtimonia. Iob 27.c. Et Leuiathan ſternit ſibi aurum quaſi lutum, quum eos, qui intra eccleſiā fulgere doctrinæ ſplendore videbantur, errantis doctrinæ contagio ſibi ſubiicit. Iob 41.d. Zac.9.a.10.b. Viam fecit Deus in mari equis ſuis in luto aquarum multarum, quum aperuit prædicatoribus viam inter doctrinas huius ſeculi, ſordida, & terrena ſapientes. Hab. 3.d. *Philoſophi. Hæretici. Iudas. Doctrina hæretica.*

Gre.34.mor.8. Lutum eſt deſiderium ſordidæ voluptatis. Pſ.68. Eripe me de luto, vt non infigar. *Deſiderium ſordidæ voluptatis.*

Luxuria, Luxuriari, Luxurioſus.

LVxuria, eſt immodicus voluptatum deliciarúmque vſus, nimiáque non modò in rem Veneream, verùm etiam in molliorem veſtitum, lautioreſque epulas profuſio. Luxurioſus autem dicitur, qui his nimium indulget. Portò luxuriari propriè dicitur de plantis, cũ nimia alimenti vbertate quodammodo laſciuiunt. Et refertur ad homines luxuriæ vacantes.

Venere voluptatum. Luxuriari dicuntur in domo meretricis, qui vacant voluptatibus, & erroribus. Ier. 5. c. *Hie. ſ. Ier. 5.*

Luza, vide Bethel.

Lydda.

Lydda, id eſt, ſtagnum, ciuitas Paleſtinæ maritima, haud procul ab Ioppe, quæ nunc Dioſpolis appellatur. In ea Petrus Ænæam paralyticum curauit. Actor. 9. f. 2. Mach. 11. d.

Lydius, vide Lud.

Lyngurius.

LYngurius, eſt lapis carbunculo ſimilis, quem ex lyncis vrina generari ferunt. Plinius tamen negat talem gemmam inueniri. Secundum aliquos Lyngurius eſt ſuccinum. *Pli. 8. natura. li. [illegible] 37. & 38. natural. lib. 3.*

Animoſitas. Lyngurius lapis in tertio ordine rationalis poſitus, deſignare poteſt animoſitatem, ſeu audaciam ad exequendum quod bonum eſt. Exo. 28. c. 39. b. *Lyr. ſ. Exo. 39.*

Lyra.

LYra, eſt inſtrumentum muſicum, teſtudinis formam habens: in cuius ventre fides digitis pulſatæ reſonant.

Corpora caſta. Voluptas auriũ. Lyræ, quæ pulſabantur coram arca Domini. 2. Reg. 6. b. 3. Reg. 10. b. 1. Par. 15. b. 16. a. deſignare poſſunt corpora caſta, quæ gratum ſonum reddunt Deo.

Lyra, in malum, voluptates aurium deſignare poteſt: & voces ſynagogæ minimè gratas Deo. Iſ. 5. c. Amos 5. f. *Hie. ſ. Iſa. 5. & ſ. Amos 5.*

Mala.

MAALA, id eſt chorus, vel cythara, ſiue infirmitas, filia Salphaad, quæ cum aliis ſororibus hæreditatem accepit in partitione terræ promiſſionis. Nu. 26. d Ioſ. 17. a.

Maceda.

Maceda, id eſt incendium, aut adoratio, vel incuruatio, ciuitas in tribu Iuda, in cuius ſpelunca ſe abſconderant quinque reges: qui à Ioſue ſuſpenſi ſunt. Ioſ. 10. d. 15. c.

Macelloth.

Ori. ſ. Nu. ho. 27.

Relatio omnium ad primum principium. Concordia. Macelloth, id eſt, ab initio: vigeſima ſecunda manſio filiorũ Iſrael in deſerto: quò peruenerunt poſt Charadath, deſignat relationem omnium ad primum principium. Num. 33. d. Vel interpretatur eccleſiæ, vel cœtus, aut congregationes, & deſignat eum ſtatum, in quo poſſunt dicere ambulantes deſertum huius ſeculi, Ecce quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum. *Hie. de manſio.*

Maceria, vide Paries.

Machabæus.

Machabæus, i. percutiens, Græcè verò pugnator, cognomen Iudæ filij Mathathiæ, qui fuit dux populi Iſrael, egregiuſque pugnator. 1. Mach. 2. a.

Machina, *Machinari,* Machinatio.

MAchinari, eſt excogitare, & etiam per dolum aliquid moliri. Machina autem eſt ipſa molitio, & inuentio, & etiam inſtrumentum, quo moles aliqua facilè impelli poteſt. Et machinæ bellicæ, ſunt inſtrumenta, quibus vtuntur in bello. *Glo. ord. ſ. Eſthe. 8.*

Aſtutia diaboli. Machinationes Haman contra Iudæos. Eſther 8. a. deſignant aſtutias diaboli contra fideles.

Machmas.

Gre. ſ. 1. Reg. 13. 14.

MAchmas, id eſt percuſſor, vel pauper ablatus, aut percuſſor, vel pauper palpans, ſiue tangens vel auferens, erat oppidum in tribu Ephraim. 1. Reg. 13. a. Iſa. 10. 1. Mach. 9. g. Vel interpretant humilitas, vbi mille viri fortes erant cum Saule, id eſt continentes, qui dũ prætermittitur carnis oblectamenta recolunt, erubeſcunt & humiliantur, & ſuo exẽplo alios ad ſeculi contemptum trahunt. Deſignat etiam Machmas eos, qui paruuli ſunt in eccleſia. Machmas autem vbi Philiſthæi, hoc eſt, dæmones ponunt caſtra, ſunt terreni, & nil altum ſapientes. 1. Reg. 14. a. *Continentes. Paruuli in eccleſia. Terreni*

Macies, Macilentus.

Macies,eſt corporis extenuatio in viuentibus.Et macilentus eſt macie extenuatus.

Lyr.ſ.Gen.41. Macies vaccarum ſignificare poteſt carentiam gratiæ & donorum Dei in anima. Gen. 41. a.c.Hac macie attenuabatur Amnon.2.Reg.13.a.Sic erat macilentum pecus.Eze.34.e. *Defectus gratiæ.*

Mactare.

Mactare,eſt interficere præcipuè ad ſacrificium:vnde ſumitur ſæpe pro ſacrificare.

Lyr.ſ.Exo.29. Mactare victimas pro delicto,aut gratiarum actione,eſt offerre Chriſtum . Idem eſt mactare vitulum & arietem.Gen.46.a.Exo.29.b.Leu.7.b.a.9.c. *Offerre Chriſtū.*

Glo.ord.ſ. Exo. 8. Mactant filij Iſrael,quæ colunt Ægyptij,quum fideles extinguunt in ſe prauas concupiſcentias,quas mundani amplectuntur.Exo.8.g.Idem eſt mactare hircum.Leu.16.c. *Extinguere cōcupiſcentias prauas.*

Baſi.in princ.Pro. Mactat victimas ſapientia,quum parat ſolidum cibum auditoribus.Pro.9.a.Sic mactauit Salomon hoſtias pacificas.3.Reg.8.g.2.Par.7.a. *Solidus cibus.*

Glo.ord.ſ.Leu.4. Mactare holocauſtum eſt corpus & animam offerre Deo cum fortibus operibus iuſtitiæ. Leu.4.e. *Offerre Deo opera iuſtitiæ.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Mactare oues & boues,&c.in terra, eſt de virtutum conſcientia infima & carnali lætitia exultare.1.Reg.14.e.Ideo condemnantur,qui victimas demergebant in profundum. Hoſ. 5. a.Iſa.66.a. *Inanis lætitia de virtutibus.*

Macula, Maculare, Maculoſus, Immaculatus.

MAcula,eſt labes inficiens & ſordidans veſtem,vel aliquid aliud.Maculæ quoque dicuntur retium foramina, ſeu plagæ. Præterea maculæ ſunt varietates colorum in cōrpore.

Maculare autem eſt fœdare & deturpare. Maculoſus verò eſt ſordidus & immundus, aut notis ſiue maculis conſperſus.Immaculatus autem, qui eſt ſine macula.

Gre.ſ.Ier.ho.13. Gre.21.mor.6. Aug.q.in Nu.33. Macula ſignificare ſolet peccatum:& macula coloris candidi,eſt tranſgreſſio legis. Leuit. 4.g.9.a.13.e.Et macula in manibus, eſt culpa in actionibus. Iob 31. a. Et macula in oue aut agno vitium deſignat,quæ macula non debebat eſſe in vacca,hoc eſt,in Chriſto. Exod. 12. a. Leuit.14.b.Num.19.a.Eph.5.f.Et macula in veſte manens, etiam poſt ablutionem nitro factam,deſignat quædam remanere in purgatorio mundanda, & quòd maculata eſt anima coram Deo,quantumlibet lota.Iere.2.e.Pſ.14.Iob 11.c.Macula etiam in ſacerdote eſt peccatū Leu.21.d.Macula candida aut ſubruſa in caluitio,eſt error ſimplicium circa præcepta naturalia.Leuit.13.f. *Peccatum.*

Bed.ſ.Gen.49. Ric. de S.Vict. de 12.patr.63. Maculans Ruben ſtratum patris.Gen.49.a.deſignat Iudæos imponentes Chriſto falſa crimina,vel Luciferum peccato ſuo cælum maculantem,aut peccatorem deturpantem mentē, in qua Deus habitabat.Vel deſignat affligentes corpus Chriſti vel verum vel myſticum.Item legem ſcriptam & naturalem peccando fœdantes. Vel deſignat inordinatum timorem implentem imaginationem tempore orationis inutilibus phantaſmatis. *Infamantes Iudæi Chriſtum. Lucifer maculās cælum, & peccator mentem. Affligentes corpus Chriſti. Fœdantes legem.*

Iſy.ſ.Leu.13. Macula lepræ in veſte, eſt ſuperbia, aut inanis gloria adhærens operi virtutis . Leuit.13.g. *Superbia. Inanis gloria.*

Glo.ord.ſ.Leu.14. Maculæ parietis hæreſes ſignificare poſſunt.Leu.14.f. *Hæreſes.*

Gre.14.mor.4. Maculæ retis,in quibus ambulat peccator.Iob 18.b.ſunt diuerſa vitia, quibus ſe implicat, & cum expediri ad ambulandum nititur, ne ambulet obligatur. Sæpe nanque contingit, vt quis huius mundi delectatione illectus,in eo ad honoris gloriam pertingat, vt ad deſideriorum ſuorum effectum perueniat,& perueniſſe ſe ad hoc,quod expetit, lætetur. Sed quia bona mundi non habita in amore ſunt,& plerunque habita vileſcunt,percipiendo diſcit, quàm ſit vile quod expetiit: vnde reuocatus ad mentem exquirit qualiter ſine culpa fugiat, quod ſe cum culpa conſpicit adeptum. Sed ipſa eum dignitas, quæ implicauit, tenet,& ſine culpis aliis fugere non valet hoc,quò non ſine culpa peruenit. *Vitia diuerſa.*

Maculoſum in ouibus.Gen.30.e.31.b.varias virtutes deſignare poteſt. *Variæ virtutes.*

Glo.ord.ſ.Gen.30. Hie.ſ.Eze.45. Immaculati arietes aut hircus,capra,ouis,aut agnus,mundiciam Chriſti deſignant. Exod. 29.Leu.1.3.4.5.6 9.14.Eze.45.f. *Mundicies Chriſti.*

Am.ſ.Pſ.118. Immaculati in via ſunt Apoſtoli in Chriſto,& ſeruantes præcepta.Pſ.118. *Apoſtoli.*

Hil.ſ.Pſ.63. Immaculati ſunt mundi per baptiſmum,& non in fide.Pſ.63.118.Eph.1.a. *Baptiſmo mundati.*

Glo.ord.ſ.Leu.13. Immaculata loca in veſte.Leu.13.g.quæ carent vitio vel errore. *Carens vitio.*

Madere, Madidus.

Madere, eſt humore aliquo conſperſum eſſe, & madidus aut madefactus, humore conſperſus.

Gre.ſ.1.Reg.1. Madens vino Anna ſignificat eccleſiam feruore Spiritusſancti & prædicationis exundantem.1.Reg.1.c. *Feruor Spiritusſancti in eccleſia.*

Amb.de viduis.15. Madidus vino, eſt in ſtuporem & extaſim eleuatus ex diuinorum conſideratione. Ieremiæ 23.b. *Extaſis.*

Madefactum vellus Gedeonis,deſignabat Iudæam habentem veram fidem, dum area Gētilitatis eſſet arida. Madefacta verò area, erat Gentilitas amplectens fidem remanente Iudæa in incredulitate.Iud.6.g. *Iudæa cum vera fide. Gentilitas cum vera fide.*

Madian, Madianita.

Lex.

MAdian,id eſt,iudicium,vel iudicans,ſiue litigans,vel obiurgans:aut contradictio:filius Abrahæ & Ceturæ,à quo dicta eſt ciuitas iuxta Arnonem,& Areopolim: ad quá confugit Moſes,percuſſo Ægypto. gen.25.Exo.2.c. Deſignare poteſt legem,quæ contradictionem in gentibus primùm inuenit. Alia eſt Madian,iuxta Hieronymum, trans Arabiá ad meridiem in deſerto Sarracenorum contra Orientem maris Rubri, cuius regio Madianæa.Inde erat Balaach.Num.22.a. *Beda ſ.Exo.2. Hie.de locis hebr.*

Prædicatores.

Madianitæ,quibus traditus eſt Ioſeph,& à quibus venditus eſt in Ægypto. gen.37.f.deſignant prædicatores,qui ſuſceperunt Chriſtum,vt cum traderent Aegypto,hoc eſt,prędicarent mundo. Hi autem Madianitæ ibant ſimul cum Iſmaelitis: vnde Iſmaelitæ dicuntur emiſſe Ioſeph:Madianitæ verò vendidiſſe. *Glo.ord.ſ.Gen.37.*

Gentiles. Infideles.

Madian,iuxta Origenem,interpretatur extra iudicium : & deſignat Gentiles & infideles, qui iam iudicati ſunt.Exo.2.c.18.a.Iſa.10.f.60.a.Haba.2.b.Iuxta Hieronymum, interpretatur iniquitas,eoſdem gentiles deſignans. *Ori.ſ.Iudi.ho.8. Hie.ſ.Iſa.60. Au.18.ciuit.dei.32*

Dæmones.

Madian ſeu Madianitæ, vt erant hoſtes Iſrael,ſunt dæmones:& interpretatur de iudicio, quia ſemper ſunt in formidine iudicii.Iudi.6.a.7.c.8.g.Pſ.82.Haba.3.b. *Ori.ſ.Iudi.ho.7. Hie.ſ.Haba.3.*

Hæreſes & errores gentilium.

Madianitides mulieres, quæ peccare fecerunt filios Iſrael, ſunt errores gentilium. Et ſcortum Madianiticum occiſum cum Iſraelita, eſt hæreſis, quæ non iure miſcetur fideli. Num.25.b.31.a. *Ori.ſ.Nu.ho.20. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.58.*

Magdalus.

Magdalus,id eſt,turris, vel magnitudo : ciuitas Aegypti duodecim miliaribus diſtans à Pelutio:in qua habitabát Iudæi profugi à Nabuchodonoſor. Iere.44.a.46.d Eſt etiam turris,aut ſpecula in montibus iuxta mare Rubrum contra Phiairoth,inter quam & Phiairoth caſtrametati ſunt filii Iſrael. Exod. 14.a. Num.33.a.Hieronymus tamen non ponit inter has diſcrimen. Et & caſtrum huius nominis iuxta mare Galileæ, vnde Magdalena ſumpſit cognomen.

Magnificentia. Sublimitas virtutum.

Deſignat Magdalus magnificentiam, ſecundùm quod qui habent initium conuerſationis concipiunt magnam ſpem, vel quia fortes in via Domini contemnunt turritam ſuperbiam diaboli. Vel quia erat turris,deſignat virtutum ſublimitatem. *Ori.ſ.Exo.ho.5. & ſ. Num.ho 27. Hie.de manſio.*

Magdalena.

Magdalena,id eſt,magnifica, vel magnificata, aut exaltata: vel turris, ſoror Marthæ & Lazari,quæ & Maria dicitur,quæ effudit vnguentum in pedes & caput Chriſti, & ſequuta eſt Chriſtum,quem libenter audiebat prędicantem, etiam ſorore laborante, & poſt reſurrectionem ploranti ad monumentum Chriſtus primum apparuit.

Vita contemplatiua. Fœlicitas. Gratia.

Maria vt ſedebat ad pedes Chriſti,& elegit partem ab ipſa minimè auferendam, typus eſſe ſolet vitæ contemplatiuæ,deſignat etiam æternæ fœlicitatis quietem.Luc. 10.g. ſignificat etiam gratiam,quæ ſemper adhæret Domino. *Au.1.de Trini 10 Gre.6.mor.28.& ſ. Eze.ho.3.14. Ber.ſer 2.3. aſſum.*

Eccleſia ex Gentibus.

Vt autem effudit Magdalena vnguentum in pedes Chriſti,eccleſiam ex gentibus deſignare poteſt.Ioan.12.a.Eadem ſtans foris ad monumentum,eſt eccleſia ex gentibus, quæ legem non acceperat,& Chriſtum quærebat.Ioan.20. *Glo.ord.ſ.Mat.26 Ruper. 8.de diui. off. 11.*

Anima Chriſtum ſequens.

Magdalena vt interpretatur magnifica, & ſequuta eſt Chriſtum, deſignat magnam eſſe excellentiam animæ Chriſtum ſequentis.Matt.16.a.27.g.28.Luc.24.a.Ioan 14.c.20.a. *Gre.ſ.Matt.ho.35.*

Peccator.

Vt autem plorabat extra monumentum, deſignat peccatorem plorantem amiſſo Chriſto.Ioan.20. *Ori.in diuer.ho.10*

Magedan.

Magedan,id eſt,euangelizatio gratiæ,aut poma,vel fructus gratiæ, nomen loci ad mare Galilęæ,in cuius fines venit Chriſtus. Matt. 15. d. vbi ab aliquibus legetur Magdala, apud Marcum dicitur Dalmanutha.

Magedo,vel Magedon.

Magedo,id eſt,annunciatio,vel euangelizatio,ſeu pomum,ſiue fructus electus, ciuitas in tribu Iuda, quam ædificauit Salomon verſus Aegyptum, & in qua occiſus eſt rex Ioſias à Pharaone.3.Reg.9.c.4.Reg.23.f.1.Par.7.f.Zac.12.d.Apoc.16.c. Alia videtur ciuitas in dimidia tribu Manaſſe.Ioſue 17.c.

Magiſter, Præceptor.

Magiſter,eſt propriè artium præceptor,& diſcipulorum inſtitutor.Refertur auté ad eos, quibus pręcipua rerum cura incumbit,vt magiſter equitú,magiſter pecoris,magiſter nauis.

Deus. Chriſtus.

Magiſter dicitur pater cæleſtis cunctos inſtruens, & Chriſtus dicitur paſſim præceptor & magiſter in euangeliis,&c.Iſa.30.e.50.c.55.b. *Hie.ſ.Iſa.30.*

Gnarus expug. dæmon.

Magiſter militiæ dici poteſt, qui gnarus eſt pugnandi aduerſus dæmones. Geneſ. 33. g.39.a.

Capitalia vitia. Hæretici.

Magiſtri operum,quos conſtituit Pharao ad affligendos filios Iſrael,dici poſſunt capitalia vitia,vel hæretici,& omnes doctores errorum.Exo.1.b.Mala.2.c. *Beda ſ.Exo.1.*

Magiſtratus.

MAgiſtratus, dicitur qui in poteſtate aliqua ad rempublicam pertinente ſunt conſtituti, vt Conſules, aut prętores. Quandoque verò magiſtratus eſt ipſa poteſtas, ſeu munus publicum.

Hier. ſ. Iſa. 41. & Eze 23. Ricar. de S. Vict. de ſecuro. conſcien. 49.

Magiſtratus quos adducit Deus quaſi lutum, ſunt Philoſophi, & hęretici. Iſa. 41. g. Ezech. 23. a. Dan. 3. a. *Philoſophi & heretici.*

Magiſtratus Nabuchodoſor, ſunt mentis deliberationes, quæ inueſtigant quomodo poſt ruinam, vel ſerò poſſit amiſſus animi vigor ad primam integritatem reformari. Dan. 4. g. *Deliberationes mentis.*

Magnus, Magnitudo, Maior, Maximus, Grandis, Pergrandis, Magnalia, Ingens, Vaſtus.

MAgnitudo in rebus corporeis eſt extenſio molis ſecundum omnem dimenſionem & magna ſunt, quæ multum occupant loci. Magnitudo verò in incorporeis, excellentiam dicere ſolet & perfectionem: vt in eis idem ſit maius eſſe, quod melius eſſe. Magnus itē dicitur eleuatus. Exo. 12. c. Ortus eſt clamor magnus. Feruens. Iudith 5. a. Exarſit iracundia magna. Grauis. Nu. 11. g. Iudi. 11. f. Plaga, magna nimis. Inſuperabilis. Deut. 7. d. Deus magnus & terribilis. Intenſus. 3. Regum 1. f Lætantium gaudio magno. Inuſitatus. 1. Mac. 6. b. Renouata eſt in eo triſtitia magna. Lautus. Iudith 6. d. Fecit cœnam magnam. Mirabilis. Exo. 6. b. Et iudiciis magnis. Multus. Geneſis 15. a. Merces tua magna nimis Potens. 1. Paralipomenō 17. b. Quaſi vnus magnorum. Profundus. Gen. 7. b. Fontes abyſſi magnæ. Solemnis. Ioel 2. c. Magnus eſt dies Domini. Spacioſus Geneſ 10. c. Hæc eſt ciuitas magna. Sublimis. Deuteronomij 11. b. Opera magna, quæ fecit. Vaſtus. Nu. 34. a. Amari magno incipiet. Vehemens. 1. Re. 7. c. Intonuit Dominus fragore magno. Vtilis. 2. Paralipomen. 32. f. Vaſorum magni pretij. Maior autem, Abiectior. Geneſis 4. b. Maior eſt iniquitas mea. Amplior. Marc. 2. c. Maior ſciſſura fit. Antiquior. Geneſis 29. d Nomen maioris Lia. Certior. Matt. 18. a. Hic maior eſt in regno cælorum. Difficilior. Exod. 18. d Quicquid autem maius fuerit. Dignior. Iudith 4. c. Vniuerſi maiores exercitus. Diuturnior. Dan. 7. f. Quod maius erit omnibus regnis. Elatior. 3. Re. 18. e. Clamante voce maiore. Excellētior. Iob. 33. b. Quia maior ſit Deus homine. Gratior. Pro. 16. c. Dulcis eloquio maiora repetiet. Numeroſior. Nu. 26. f. Pluribus maiorem partem dabis. Primogenitus. Gen. 25. c. Maior ſeruiet minori.

Ori. ſ. Leui. ho. 12.

Magnus dicitur Deus ſecundum quòd omnem complectitur perfectionem, qua ratione eſt infinitus perfectione, & eſt vbique ratione ſuæ immenſitatis, ſine tamen loci occupatione, vnde & magnitudinis eius dicitur non eſſe finis, & dicitur magnus prę omnibus diis. Exo. 18. d. Iob. 22. b. 26. c. 36. d. 37. d. Pſ. 134. 144. Mala. 2. a. Ephe. 1. d. Et magna fortitudo Dei, & magnitudo brachij Domini, immenſam eius potentiam exprimunt. Exo. 15. b. 32. b. Et magnus in medio Sion dicitur Deus propter dilatatam eccleſiam. Iſa. 12. b. *Immenſitas Dei.*

Hil. ſ. Mat can 13. Gre 1 mor. 19. & ſ. 1. Reg 6. Hie Eze. 6. & ſ. Agge. 1.

Maius omnibus oleribus granum ſinapis, deſignat Chriſtum maiorem prophetis. Matt. 13. d. Et magnus ſacerdos Chriſtus, qui ſolus non habuit peccatum. Leui. 21. b. Agge. 1. a. Magnus Iob inter omnes Orientales. Iob. 1. a. deſignat Chriſtum, qui omnes qui in fide Deo naſcuntur exuperat, quia non vt cæteros adoptio, ſed natura illum diuinitatis exaltat, qui & ſi in humanitate cæteris apparuit ſimilis, diuinitate tamen manſit ſuper omnia ſingularis. Magna nubes eſt Chriſtus, qui magnus eſt comparatione apoſtolorum & prophetarum. Eze. 1. a. Idem eſt magnus lapis. 1. Reg 6. c. *Chriſtus.*

Magnum dicitur nomen Dei in gentibus, quando colitur à gentibus. Malac. 1. c. *Cultus Dei in gentibus.*

Lyra. ſ. Mal. 1. Amb. 2. de Abra. 8. Ori ſ. Iudic ho. 1. & ſ. Iſa. ho. 6. Hie. ſ. Hoſe. 1. Aug. ſ. Pſ. 70. Epiph. lib. 1. tomo 2. aduer. hæreſ. Gre. 6. mo. 6.

Magna merces dicitur eſſe Deus iis, qui non quærunt mercedē in terra, vt Abrahā. Ge. 15. a. *Deus præmium bonorum.*

Magna opera Domini, opus incarnationis Chriſti indicant. Iudi. 2. a. Pſ 110. Idem deſignat magna gloria Domini, & magna mirabilia, quæ facit Dominus. Pſ. 135. 137. Et magnus dies Iezrael eſt tempus Chriſti. Hoſe. 1. d. Et magnalia, quæ fecit Deus in Ægyptios, deſignant opus redemptionis, quo Chriſtus liberauit genus humanum à dæmonibus. Exo. 14. d. Deut. 10. d. *Incarnatio.*

Magnalia altiſſima ſunt, quæ Deus operatur in angelis. Pſ. 70. *Opera Dei in angelis.*

Grādis liber dicitur beatiſſima Virgo Maria, in qua Deus magna operatus eſt. Iſ. 8. a. Luc. 1. e. *Virgo Maria.*

Maiora dicuntur facere Apoſtoli quàm Chriſtus, propter ſuſcitationem animarum, cuius ipſi erant miniſtri prædicando, quæ maior eſt ſuſcitatione corporum. Ioan. 14. d. Iob. 5. b. *Suſcitatio animarum.*

Magna domus dicitur eccleſia. 2. Timo. 2. Magna etiam domus, eſt mundus. Et magna ciuitas Niniue eundem deſignat. Ioan. 3. a. Et magnum mare. Pſ. 103. Dani. 7. a. *Eccleſia. Mundus.*

Amb. ſ. 2. Timo. 2. Hie. ſ. Ionam 1. 3. Hie ſ. Dan. 7. Ori ſ. Gen. ho. 12. Hier. ſ. Iſa. 8. 17. Aug ſ. Pſ. 103. 135

Magnus Moſes in terra Ægypti, deſignat excellentiam legis. Exod. 10. a. Et magnus factus Iſaac deſignat legem deuenientem ad ſenſum ſpiritualem, per quem magnificatur. Gen. 26. c. Magna etiam tuba, eſt ingens & clara Euangelij per totum orbem prædicatio. Iſa. 27. d. Et grandis liber dicitur prophetia Iſaiæ propter myſteriorum magnitudinem. Iſ. 8. a. Magnum mare, dicuntur leges noui & veteris teſtamenti. Pſ. 103. Et magna luminaria, ſunt vtrunque teſtamentum. Pſ. 135. *Excellentia ſacræ ſcripturæ.*

Phil. de mig. Abra. Amb. 2. de Abra. 1 Ori. ſ. Matt. ho 22. Hie ſ. Iere 14. Iſyc. ſ. Leui. 9. Gre. 1. mor. 31.

Magna gens, dicuntur, qui virtute præcellunt, & immortalitatem aſſequuntur. Gen. 12. a. Exo. 32. c. Et maiores natu dici poſſunt presbyteri eccleſiæ. Exo. 19. a. Leui. 9. a. Deut. 25. b. Et maiores Hieruſalem, ſunt prelati eccleſiæ. Ier. 14. a. Maiores autem Iacob dici poſſunt Sancti. Geneſ. 47. g. Magnus inter Orientales. Iob. 1. a. Eſt qui non inter actiones malorum ima & fugitiua quærentium, ſed inter choros ſupernorum ciuium proficere conatur. Et maior in regno cælorū, hoc eſt, in eccleſia eſt, qui efficitur vt paruulus. Mar. 18. a. Magnus etiā in *Excellentes virtute. Presbyteri. Prelati. Sancti.*

regno

regno cælorum eſt doctor, qui ſeruat legem, quam docet. Mat. 5. c. Magna quoque arbor magnitudinem perfectionis exprimere poteſt. Dani. 4. b. Maiora præterea bona, quæ dedit Deus eccleſiæ, quæ à principio, dici poſſunt Martyres. Eze. 36. c.

Perfectio. Martyres. — *Ric. de S. Vict. de ſecur. conſc. 14. Hie. ſ. Eze. 36.*

Magnus Ioannes coram Domino dicitur, ob excellentiam virtutum & donorum Dei, quibus gratus erat Deo. Luc. 1. b. Magni autem dicti ſunt Moſes, Iſaac, Ioannes ante Chriſtum: ſed poſtquam Chriſtus aduenit, nemo ex illis eſt magnus, qua ratione dicebat Ioãnes. Illum oportet creſcere, me autem minui. Ioan. 3. d.

Excellentia Ioãnis Baptiſtæ. — *Ori. ſ. Luc. ho. 4. & ſ. Leui. ho. 12.*

Grandis gladius Dei dicitur, quia eius ſententia omnes malos comprehendet. Iſa. 27. a. Et magna vxor turbinis eſt grauis punitio Dei. Iſ. 29 b. Ier. 22. g. Idem eſt grandis eius loquela. Ier. 11. c. Et magna nubes. Ezec. 1. a. Et magna commotio terribilia Dei iudicia, & graue eius iram indicat. Eze. 3. c. Zac. 1. c. Et prægrandes lapides magnam vim diuinæ punitionis exprimunt. Eze. 13. b.

Sententia, & punitio Dei in malos. — *Hie. ſ. Eze. 13.*

Magna fides Chananææ, indicat maiorem eſſe fidem gentilium, quàm Iudæorũ. Matt. 15. c.

Fides gẽtium. Iudæi. — *Glo. ord. ſ. Mat. 15.*

Maior in imperio dictus Ruben, deſignat Iudæos. Gen. 49. a. Quia copioſus cæteris populus ille in hoc ſeculo regnauit. Et maior populus ſeruiens minori, ſunt Iudæi ſubiecti Chriſtianis. Ge. 25. c. 48 c. Magna anim. lia, erant maiores in lege. Pſã. 103. Et maiores natu Galaad, erant principes Iudæorum. Iudi. 11. a.

Principes Iudæorum. — *Tert. adue. Iudæos. Arno. ſ. Pſ. 103. Aug. q. 10 iudi. 49.*

Magnæ alæ aquilæ, deſignant exercitum Babylonis: grandis verò aquila dicitur ipſe Nabuchodonoſor rex Babylonis. Eze. 17. a.

Exercitus Babylonis. — *Hie. ſ. Eze. 17.*

Magnus tumultus dicitur eſſe, quum multi ab infidelitate cõuertuntur. Magnus quoque tumultus erit in vniuerſali iudicio. Zac. 14. c. Et magnus dies Domini erit dies iudicij. Ioel. 2. c.

Conuerſio multorum. Dies iudicij. — *Hie. ſ. Ioel. 2.*

Magnus draco Ægypti dicitur Satanas. Eze. 29. a. dictus magnus ad comparationem minorum draconum. Et maior in imperio dici poteſt Lucifer Gen. 49. a Et magnus ſenſus, eſt diabolus. Iſ. 10. a. Magna quoque gens veniens ab Aquilone, ſunt dæmones. Ier. 6. f. Eoſdem deſignat cœtus magnus Gog. Eze. 38. c.

Lucifer. Dæmones. — *Ori. ſ. Iſa. ho. 8. Hie. ſ. Iere. 6. & ſ. Eze. 29.*

Grandes domus hæreticorum ſunt eorum rationes fallaces. Iſ. 5. c.

Rationes hæreticorum.

Magnitudo cordis interdum ſuperbiam deſignat. Iſ. 9. b. Et magnitudo operis grauitatem peccati. Iſ. 15. c. Et maiores dicuntur aliquando ſuperbi, & in ſua ſapientia confidentes. 1. Reg. 4. a. Et magni dicebantur Phariſæi, & hæreſiarchæ: ſed non ſic appellantur in eccleſia. Iſ. 32. b. Et maior in imperio, dicitur ſuperbus. Ge. 49. a. quia ſemper vult alijs præeſſe. Maximum etiam delictum dicitur ſuperbia, quæ initium eſt omnis peccati. Pſ. 18. Et maxima peccata ſunt, quę opere perpetrantur. Eccl'æ. 10. a.

Superbia. Hæreſiarchæ. — *Hie. ſ. Iſa. 5. Hie. ſ. Iſa. 9. 15. 32. Gre. ſ. 1. Reg. 4. Aug. ſ. Pſ. 18. Hie. ſ. Eccl. 10.*

Magna dicuntur interdum, quæ homines vulgò magnificiunt: qua ratione ait Dauid Pſ. 130. Se non ambulaſſe in magnis. Iob. 15. b. Quaſi magna cogitans.

Peccatum opere perpetratum. Vulgo excellentia. — *Glo. ord. ſ. Pſ. 130*

A maiori vſque ad minimum: Vel è diuerſo, à paruo vſque ad maiorem, eſt à ſimplicibus vſque ad ſapientes. Ge. 44. c. 1. Reg. 5. c. Iob. 3 c.

Simplices, & ſapientes. — *Gre. ſ. 1. Reg. 5.*

Maior in imperio Ruben. Ge. 49. a. deſignat timorem, qui latius patet quàm omnes alij affectus animi, illiſque quodammodo dominatur.

Timor. — *Ricar. S. Vict. de 12. Patriar. c. 5.*

Maior populus ſeruiens minori, ſunt vitia ſubiecta virtutibus, vel mali, & inſipientes naturaliter ſubiecti bonis & ſapientibus, & carnales ſpiritualibus, qui dicuntur maior populus, tum quia prius quod carnale eſt, quàm quod ſpirituale, tum quia multo plures ſunt carnales, quam ſpirituales. Gen. 25. c.

Vitia. Mali. Carnales. — *Glo. ord. ſ. Gen. 25*

Magna ſuper Chriſto loquuntur, qui ipſum blaſphemant. Pſ. 34. Ita loquetur ingentia Antichriſtus. Dan. 7. c.

Blaſphemia. — *Hila. ſ. Pſ. 34. Hie. ſ. Dan. 7.*

Grandis loquela, ſignificat fauorem adulantis. Ier. 11. c. Idem eſt grandis vox. Pro. 27. c.

Adulatio. — *Gre. ſ. Eze. ho. 21.*

Grandis tempeſtas in Ionam, & in nautas, perſecutiones mundi in Chriſtum, & in ſuos deſignat. Ion. 1. d.

Perſecutiones. — *Hie. ſ. Ion. 1.*

Magna ruina in Iſrael, deſignat mortem ęternam infidelium Iudæorum. 1. Reg 4. b.

Mors æterna. — *Gre. ſ. 1. Reg. 4.*

Magnæ foueæ, dicuntur honores huius ſeculi: et foueas tranſilire dicitur, qui honores contemnit. 1. Reg. 10. a. In Hebræo tamen non habetur ſalientes, magnas foueas, vt etiam Lyranus annotauit.

Honores ſeculi. — *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Magnarum carnium dicuntur Ægyptij. Eze. 16. c. ſiue ob turpitudinis magnitudinem, ſiue ob peccatorum deformitatem, vel quia nimium carnales ſenſu erant.

Graues peccatores. — *Ori. ſ. Eze. ho. 7.*

Maximus, & minimus Sodomitarum ad domum Lot concurrentes, ſunt varia tentationum genera aduerſus Iuſtos inſurgentia. Gen. 19. c.

Tentationes variæ. — *Hie. ſ. Eze. 16.*

Maior dicitur iniquitas Iudęorum quàm Sodomorum. Thre. 4. a. quia illi ſolam legem naturalem tranſgreſſi ſunt, Iudæi verò naturalem, & ſcriptam. Et propter idololatriam, quæ vigebat in Iudæa. Et quia ſciebant voluntatem Dei.

Glo. ord. ſ. Tren. 4.

Maior ſoror Hieruſalem dicitur Samaria, quia prior peccauit peccato idololatriæ, quàm Hieruſalem. Ezec. 16.

Hie. ſ. Eze. 16.

Magnificare, Magnificentia, Magnificus.

MAgnificare, eſt extollere, & exaltare, ſiue verbis, ſiue factis. Magnificentia autem, eſt rerum magnarum, & excelſarum cum animi ampla quadam & ſplendida propoſitione agitatio atque adminiſtratio. Magnificus autem dicitur, qui in magnis pro dignitate

ſumptum facit,præcipue in publicis:& ſæpè ſumitur pro magno, aut magna opera exercé-te.Magnificare item,eſt æſtimare.Iſa.28.g. Magnificaret iuſtitiam. Extendere. Matth. 23. a. Magnificant fimbrias. Laudare.Luc.1.e.Magnificat anima mea Dominum. Miſereri. Sapi.19. d.Magnificaſti populum tuum. Magnificentia verò gloria.Deut.32.a. Date magnificentiam Deo noſtro.Honor. Pſ.70.Multiplicaſti magnificentiam tuam.Maieſtas.Eſther.1.b.Vt magnificentia regia dignum erat. Omnipotẽtia.Deut.33.d.Magnificentia eius diſcurrũt nubes.

Hila.ſ.Pſ.56.67. Ori.ſ.Ioſ.ho.5. Magnificatus dicitur Dominus, quum per magna opera oſtenditur magnus, & dicitur magnificus in ſanctitate.Exo. 15.b. Et magnificè fecit in redemptione generis humani. Et magnificatus eſt Chriſtus in gloria. Iſa.12.33. d. Et magnificentia Dei dicitur eleuata ſuper cælos,hoc eſt, humanitas Chriſti.Quę magnificentia erit in nubibus in iudicio.Pſ.8.64.144 Et magnificatus Ioſue in trãſitu Iordanis,deſignat Chriſtum in baptiſmo ſingulorum magnificatum,qui & in conſpectu vniuſcuiuſque magnificari dicitur, quum eius magnitudo cognoſcitur.Ioſu.4.c.Magnificata dicitur miſericordia Dei vſque ad cęlos, quia nos exaltat ad cęlos,qua ratione magnificat facere nobiſcum.Pſ.56.125.Et magnificat Deus nomen ſanctum ſuum,quum magnum oſtendit.Pſ.137.Mich.5.a.Malac.1.a. *Opera Dei magna. Humanitas Chriſti.*

Hie.ſ.Iſa.28. Magnificat Deus iuſtitiam ſuam,quum caſtigat,ita vt qui plus acceperunt,plus ab eis exigatur.Iſ.28.g.Et tunc dicitur ipſe magnificari Ezec.38.g. *Oſtenditur Deus magnus. Caſtigans Deus.*

Baſi.ſ.Pſalm.28. ho.1.2. Hie.ſ.Pſ.67. Gre.8.mor.20. In magnificentia eſt vox Domini,per excellentiam vitæ prædicatorum,& ſecundũ quod Ioannes Baptiſta magnifica de Chriſto prædicabat.Pſ.28.Et magnificentia eius dicitur eſſe in nubibus,hoc eſt,in Apoſtolis,& prædicatoribus.Pſ.67. *Excellentia prædicatorum.*

Magnificat Deus hominem,quia largitate rationis ditat, infuſione gratiæ viſitat, honore collatæ virtutis exaltat,cumque per ſemetipſum nihil ſit, eſſe tamen eum cognitionis ſuæ participem benignitatis munere concedit.Iob.7.d. *Dans Deus dona homini.*

Glo.int.ſ.Ioel.2. Magnificat Deus vt faciat, quum magna facit erga homines,& miſericordiam in eos exercet.Ioel.2.e. *Magna faciens erga homines.*

Hie.ſ.Zac.11. Magnifici quos aufert Deus à Sion, ſunt doctrina, & exempla Sanctorum, quæ aufert Deus a corde peccantis in pœnam peccati. Thren.1.e.Magnifici quoque ſunt principes Iudæorum.Zac.11.a. *Doctrina, & exẽpla Sanctorum.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Magnificatus puer Samuel,deſignat humilem, qui in conſpectu Domini exaltatur. Et fit magnus,qui poteſt iam proximum ædificare.1.Reg.2.e. *Humilis exaltatus.*

Ba.ſ.Pſ.33. Magnificat Dominum,qui propter ipſum forti animo tentationes ſuſtinet, & magna de eo contemplatur & ſentit.Pſ.33. *Fortis et magna ſentiens de Deo.*

Glo.ord.ſ.Iſa.42. Magnificare legem volebat Deus,quum volebat vt Iudæi eam ſpiritaliter intelligerent. Iſ.42.d.Item cùm impleuit eam in Chriſto. *Intellectus ſpiritalis legis.*

Hie.ſ.Zac.11. Magnificentia paſtorum erat templum Iudęorum.Zac.11.a. *Templum Iudæorum.*

Hie.ſ.Eccl ten.2. Magnificat opera ſua,qui iuxta imaginem conditoris ad ſuperna ſuſtollitur Eccl'ræ.2.b. *Eleuari ad ſuperna.*

Hie.ſ.Iſa.22.& ſ.Sopho.2. Arno.ſ.Pſ.11. Magnifici ſuper montes,ſunt hæretici.Iſa.22.b. qui magnificant linguam ſuam, quando mentiuntur in Chriſtum.Pſ.11.Et magnificant os ſuum,qui ſuperbè aduerſus fideles loquũtur.Abdi.d.Magnificantur ſuper terminos eccleſiæ,qui pręſumentes de eloquentia,ſimplicitatem eccleſiæ contemnunt.Sopho.2.b. *Hæretici.*

Hie.ſ.Iſa.9. Non magnificata dicitur lætitia in multiplicatione fidelium, quia multi ex Iudæis in incredulitate remanſerunt.Iſa.9.a. *Incredulitas Iudæorum.*

Glo.ord.ſ.Iudi.5. Magnanimus eſt,qui magni eſt animi,& ad tolerandum aduerſa,& ad aggrediendum ardua.Dicuntur autem magnanimi ſuperbi.Iudit.5.c. *Superbi.*

Magnates.

Glo.int.ſ. Iudit.5. Magnates dicuntur nobiliores & potentiores,quorum magna eſt autoritas, & potentia.

Magnates Holophernis,hæreſiarchas & miniſtros diaboli ſignificare poſſunt.Iudit. 5.d. *Hæreſiarchæ.*

Magniloquus.

Hie.ſ.Sopho.3. Magniloquus dicitur,qui magna loquitur:& dicuntur magniloqui, qui ſuperbè,& arroganter de ſe loquuntur.Et magniloqua lingua,eſt lingua ſuperba.Pſ. 11. 37. Et magniloqui ſuperbiæ ſynagogæ erant Scribæ,& Phariſæi.Sopho.3.c. *Lingua ſuperba Scribæ,& Phariſæi.*

Magog.

Gal.ſ.adu.Iud.12 Hie.ſ.Eze 38. Magog.i.tranſiens,vel tegulans,aut tabefactus,vel liquefactus:filius Iaphet.Sumitur pro diabolo, qui habitabit in Antichriſto:vel interpretatur de tecto,& deſignat ſectatores hæreticorum. Eze. 38.a.39.c. Apoc.20.c. *Diabolus. Sectatores hæreticorum.*

Magron.

Gre.ſ.1.Reg.14. Magron,id eſt,timor,ſiue horreum, aut de gutture:nomen ciuitatis. Iſa. 10. g. deſignat dulcedinem ſacri Euangelii,cuius meditatione conſolationem accipimus.1.Re.14.a. vbi in communibus exemplaribus legitur, In agro Gabaa. Verùm in Hebræo legitur Migron. *Dulcedo Euangelii.*

Magus.

Phil.quòd deterior potiori inſidietur, et de migra. Abra. Magus,dictio Perſica,ſignificans idem quod ſapiens, ſumitur ſæpè pro incantatore. *Sophiſta.*

Magi Pharaonis,deſignant ſophiſtas, qui rationes falſas ſimiles veris afferunt, vt fallant. Exod.7.b.Leui.19.f.20.a.1.Reg.28.a.

Gentiles. Magi cognoſcentes ortum Chriſti per ſtellam, typum gerunt Gentium, quæ mox ad diſcipulorum prædicationem erant in Chriſtum crediture. Matt.2.a. *Hil.ſ.Mat.can.2.*

Maieſtas.

Maieſtas, à magnitudine dicta eſt. Eſt enim decus, amplitudo, & dignitas, vel populi, vel ſenatus, vel Principis, aut Imperatoris, aut etiam alterius magni viri, licèt priuati, tribuitur inanimæ rei, vt templo, & orationi.

Gloria Dei. Claritas notitiæ Domini. Maieſtas Dei replens domum, eſt eius gloria in cæleſtibus ſplendens. Item claritas notitiæ ſuę, quam aliquibus in hoc mundo communicat. Nu. 14.d.2.Par.7.a.Iſ.6.a.Eze.43.a. Et maieſtas Chriſti apparebit in iudicio. Matt.19.d.25.c.Luc.9.d.21.f. *Ori.ſ.Iſa.ho.1.*

Malagma.

Verba correctionum. Malagma, eſt fomentum, quod integræ cuti imponitur ad apoſtemata, alioſue tumores molliendos. Iſa.1.b.Ezech.30.f. Poteſt ſignificare verba quæ adhibentur ad mitigandos prauos animi affectus. *Glo.ord.ſ.Iſa.1.*

Malchus.

Iudæi. Malchus, id eſt, rex, vel regnum, aut conſiliarius, nomen ſerui, cuius Petrus abſcidit auriculam dextram: ſignificauit Iudæos, qui dextrum amiſerunt auditum. Ioan.18.d. *Ori.ſ.Matt.ho.35.*

Malleus, Malleator.

MAlleus, eſt fabrile inſtrumentum ferreum, ſic dictum quòd res duras molliat, quaſi molleus: vel quòd quæ dura ſunt, molliuntur ad ignem, vt malleis flagellentur. Malleator verò eſt, qui malleis vtitur.

Sermo Dei. Diuina vltio. Timor Domini. Malleus conterens, eſt Dei ſermo, conterens vitia, vel diuina vltio, conterens peccatores. Iere.23.f. Malleum hunc Leuiathan quaſi ſtipulam reputat, quia iuſtæ iræ ſe pondera velut contra terrores leuiſſimos parat. Iob.41.d. Malleus Iahelis, quo percuſſit Siſaram, eſt timor Domini, quo percutitur diabolus. Iudi.4.d.5.d. *Gre.34.mor.6. Hie.ſ.Iob.41. Rup.ſ.Iudi.7.*

Satanas. Malleus vniuerſæ terræ, dicitur Satan, & eſt malleus terræ non cæli: alij quidem ſunt mallei partium terræ, ipſe verò eſt malleus vniuerſæ terræ. Et hic eſt confractus in tentatione Chriſti, contritus verò in paſſione. 3.Reg.6.a.Iere.50.d. *Ori ſ.Iere.ho.3. Gre.34.mor.6.*

Eloquentia hæreticorum. Malleus quoque dicitur eloquentia hęreticorũ, qua infenſi ſunt eccleſię. Iſ.44.b.Ier.10.a.

Hæretici. Iudas. Perſecutores. Malleator Tubalcain, deſcendens à Cain, deſignat hæreticos, & Iudam & perſecutores Chriſti, & membrorum eius. Et vt non eſſet tuba reſonans ſi non eſſent mallei, & malleatores, ita non reſonaret virtus martyrum, niſi eſſent perſecutores. Gene.4.d.Iob.41.c.Iſa.41.b. *Tho.1.2.q.102.ar.4.*

Tentationes, & tribulationes. Copula carnalis. Malleus etiam dicuntur tentationes & tribulationes: vnde malleus non eſt auditus in tẽplo, quia tribulationes non ſunt in cęleſti patria. 3.Reg.6.a. Poteſt etiam deſignare operationem viri in generatione, vnde malleus non eſt auditus in formatione corporis Chriſti. *Gre.34.mor.6. & ſ. Pſal.5?. Ruper.9.de glorificat.Trinit.6.*

Malus arbor, Malum *fructus.*

MAlus, arbor nota, proferens fructum odoriferum, & ſuauem, qui malum dicitur, quod eſt pomi genus.

Chriſtus. Malus habens in fructu odorem, & ſaporem, ſignificat Chriſtum, qui etiam dici poteſt ipſum malum, quod eſt fructus, ſecundum quod pependit in cruce, vt malum in arbore. In ſolo enim Chriſto cibum ſalutis, quoties quærimus, inuenimus, & in eius verbis, & exemplis animas noſtras fructu ſuaui & ſalubri reficimus. Cùm autem Cantic.2.a. ſponſus dicitur ſicut malus inter ligna ſyluarum, cõparatio pertinet ad humanitatẽ Chriſti, nõ ad diuinitatẽ. *Ori ſ.Cant.ho.2.3. Amb.ſ.Pſ.1? ſe.5 Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.48*

Crux Chriſti. Fides. Malus arbor ſignificare poteſt crucem Chriſti, ſub qua quieſcit ſponſa, & ſuſcitatur à Chriſto. Cant.8.b. quieſcit etiam ſub arbore malo, quum diffundit odorem fidei. *Amb.de Iſaac.8. Gre.ſ.Cant.8.*

Iuſti. Bona opera. Mala quibus ſtipatur ſpõſa, ſunt fructificantes in eccleſia, & perfecti fideles. Et pręterea bona opera, quæ in proximo exercentur, bonæ opinionis ſuauem ſpargentia odorem. Cantic.2.b. Ioel.1.c. *Ori.ſ.Cant.ho.3. Gre.ſ.Cant.2. & ſ. Eze.ho.15.*

Spirituales. Mala aurea in lectis argenteis, ſunt ſenſus ſpirituales reſplendentes in litera legis. Prouer.25.c. *Ber.ſ.Cant.ſer.61 Beda ſ.Prou.25.*

Malum *granatum, aut Punicatum.*

MAlum granatum, eſt arbor cuius fructus in multis granis intra vnum corticem continetur, qui cortex eſt amarus, cùm grana ſint guſtui ſuauia. Dicitur etiam malum punicum, quia arbor hæc à Pœnis allata eſt. Ex granis eius fit potio, quæ non ſolum æſtus ſtomachi propulſat, ſed & corruptum ventrem ſanare dicitur, & reliquis prodeſſe viſceribus. *Hie.ſ.Zach.12.*

Chriſtus. Malum granatum, deſignare poteſt Chriſtum, ſub cuius vmbra moratur Saul, hoc eſt, prędicator: in cuius virtutum contemplatione velut ſub vno cortice multa grana includuntur. 1 Reg 14.a. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Eccleſia. Malum granatum poteſt etiam eccleſiam ſignificare, quæ omnem credentium turbam ſuo cortice tegit. Habet quidem corticem amarum, intus vero grana ſuauia: vt deſignetur auſteritas correctionis cum Chriſtiana conſolatione. Mala granata autem in veſte põtificis, permixta tintinnabulis, quæ non reſonant vt tintinnabula, deſignant proximi vitium non eſſe detegendum. Ponitur autem malum granatum in perſona eccleſiæ, propter prauorum *Amb.ſ.Exod.13. Hie.de mãſionibus. Hi ſ.Agge.2. Gre.ſ.Cant.4.*

plurimam multitudinem,& intertextis membranulis, quandam geometricam compoſitionem,& diuerſas manſiunculas vno cortice comprehenſas.Cant.4.b.Agge.2.d.

Hie. de manſion. ✝ ſ.Zac.12. Gre.Nyſſe de vita Moſis. Rup.ſ.Cant.3. Gre.ſ.Cant.4.6.7. Rup.3.ſ.Reg.20.

Virtutes. Verecundia. Martyres. Perfectiores.

Malum granatum deſignat itidem varietatem, & conſonantiam virtutum, iuxta illud: Multitudinis credentium erat cor vnum,& anima vna: & vt grana intra vnum corticem ſua quæque obtinent loca,ita ſunt diuiſi ſinguli gradus, vt tamen omnes eadem compage teneãtur. Ioel.1.c. Nihil hoc pomo pulchrius: in rubore eccleſiæ,ſignificat verecundiam,in granorum ordine, gradus, & membra totius corporis per ſingula officia diſtributa : ac etiam gradus,& ordinem virtutum. Deſignantur etiam Martyres,qui dum pro Chriſto ſanguinem ſuum fundere non dubitant,multitudinem virtutum interius ſibi congregant.Cant.4.d.Significant etiam perfectiores,qui germinant,quando ſuo exemplo alios ad bonorum operum fructum incitant.Can.6.d.7.c.8.a. Mala granata in columnis,ſunt opera, ſiue bona ſiue mala,per quę quiſque ſaluabitur,aut condemnabitur.

Gre.2.paſto.4. Rup.4.ſ.Exo.22.et 13.ſ.Ioan.

Opera. Prædicatio vnitatis.

Mala punica iuncta tintinnabulis in veſte ſacerdotis, deſignare poſſunt prædicationem vnitatis cum variis virtutum operibus,ſub vno cortice charitatis. Et quod prædicator ſemper curare debet, vt vnitas in eccleſia ſeruetur. Exod. 28. f. 39. d. deſignant etiam miracula Chriſti,& opera charitatis eius in fine vitæ.

Phi.3.de vita Moſis & de migratione Abrahe. Hie.de veſte ſace.

Miracula Chriſti,& opera. Elementũ aquæ Fulgura. Viſibilia.

Mala punica etiam in veſte ſacerdotis, elementum aquæ deſignare poſſunt, vnde Græcè à fluendo nomen habent. Vel deſignant fulgura in aere:vel indicant ſenſibilia, quæ per viſum percipiuntur.

Malus nauis.

Malus nauis, eſt lignum erectum in medio nauis, cui alligantur antennæ, vnde vela dependent.

Hie.ſ.Iſa.30.

Euadentes perſecutionem.

Malus nauis,relictus in vertice montis,dicitur de his qui relicti ſunt,& vix perſecutionem euaſerũt.Iſa.30.d.

Hie.ſ.Iſa.33.

Templum. Lex.

Malus Hieruſalem,in quo non poteſt dilatare ſignum,dici poteſt templum, aut lex, quæ non ſunt dilatata ſecundùm literam.Iſa.33.b.

Malus nauis Tyri de cedro.Ezec.27.a.

Malus, Malitia, Prauus, Peruerſus. Malignus, Malignans, Peior, Peſſimus. Peruertere, Reprobus, Nequam.

MAlus,eſt bono contrarius,& dicitur malum,priuatio boni. Et malitia eſt ipſa peruerſitas,quæ virtuti ſeu bonitati aduerſatur. Malignus autem dicitur,qui malo & deprauato eſt animo. Peruerſus autem,& prauus dicitur,diſtortos habens mores,& rectitudini contrarios. Prauum enim recto opponitur. Porrò malus dicitur infauſtus,iniuſtus, inutilis, miſer,noxius,vitioſus. Malum autem,damnum,infirmitas,miſeria,opprobrium,periculum. Malitia verò,luxuria,mendacium,obſtinatio,pœna,verſutia.

Baſi.quod Deus nõ ſit cauſa mali. Hie.ſ.Iſa.31.& ſ. Ier.4.et ſ. Amos 3. Geor.Vene.Cant.2 tomo 4.cap.9. Hier.Cypriano.

Pœna & caſtigatio Dei. Tribulationes huius vitæ. Comminatio Dei.

Malum,quod loquitur Deus,aut fingit,aut facit,ſeu creat,eſt pœna,& caſtigatio. Exo.32. c.Iſa.31.a.45.a.47.c.Iere.4.b.18.b.Eze.6.b.Amos 3.b.Mic.2.a.Et hoc malum mutat Deus in bonum. Iob. 42. c. Malitia etiam ſumitur pro pœna, quam Deus minatur, vt cùm dicitur, Præſtabilis ſuper malitia.Ioel.2.c.Ion 3.d.Eſt autem Deus creans malum, qui creauit materiam,quæ ex ſua natura mala eſt,& ſibi innixa,& adhærentia trahit ad malum, quia facit recedere à primo & ſummo actu,qui eſt regula boni, & veritatis. Facit quoque omne malũ, qui fecit naturam vertibilem,& materię annexam, vnde efficitur prona ad malum. Nec tamen propriè ipſe Deus creat pœnam,quia malus eam generat ex diſſonantibus moribus, & turbato animo,quum omnis inordinatus animus(teſte Auguſtino) ſibiipſi pœna ſit.Sic mala dicuntur tribulationes,& afflictiones huius vitæ.Pſ.89.Iob.31. c. Peſſimus ſermo Domini dicitur, cùm grauiſſimè comminatur.Exod.33. a.Et peſſimà iudicia Dei, ſunt grauis eius punitio.Ezec.11.f.

Hier ſ. Iſa.14.31. 31.et ſ.Eze.7. 30. Ori.ſ. Leui.ho.16. Gre.Nyſſe. de oratione. Arno.ſ.Pſ 106. Hie.ſ Iſa.5.

Diabolus. Pœna infernũ. Iudæi. Heretici. Perſecutores. Barabbas. Opera mala.

Malum prætereà,quod adducit Deús,eſt diabolus,vel pœna inferni.Iſa.31.a.14.e.Iob.5.c. Pſ.139.Matt.6.b.Et peſſimi,quibus tradit Deus terram,ſunt dęmones,qui & nequitiæ ſpirituales dicuntur.Ezech.7.g.30.c.Amos 5.d.Epheſ.6.b.Dicuntur etiam peſſimæ beſtiæ.Leuitic. 26.a.Iſa.45.d.Peſſimi quoque dici poſſunt Iudæi,& hæretici.Gene.13.c.Iere.15. d.Malignus etiam dicitur diabolus. Pſ. 5.9. 118.143.Mali quoque & malignantes,dicuntur perſecutores Chriſtianorum.Pſ.63.106.Malum quod Iudæi dicebant bonum,eſt diabolus, aut Barabbas, quos ipſi Chriſto prætulerunt.Iſa.5.e.Malum etiam manuũ ſuarum, dicunt bonum, quum opera mala,quæ faciunt,dicunt bona.Mic.7.a. Deprauans cauda, eſt hæreticus in errorem inducens,aut quiuis alius recta peruertens.Iſa.9.c.

Gre.ſ.1.Reg.6.

Conuerſio peccatoris.

Malum grande dicitur conuerſio peccatoris,qua per dolorem, & pœnitentiam moritur peccato.1.Reg.6.b.

Hila.ſ.Pſ.51. Arno.ſ.Pſ.108. Baſi quod Deus nõ eſt cauſa mali. & ſ.Pſ.33.

Peccata.

Malitia hominum in terra,varia complectitur peccatorum genera.Geneſ.6.a.Iſa.57.a. Et etiam nequitia populi. Exo.32.c.Et malitia in qua gloriabantur Iudæi, erant verba malitiæ aduerſus Chriſtum. Vel verba mendacia, quibus peccata defendebant.Pſa.51.140. Hoſe.7.a. Malum autem propriè dicitur peccatum,quod ſeparat à ſummo bono.Et malũ, à quo prohibenda eſt lingua,ſunt verba variè noxia. Pſal. 33. 50.90.108. 120.Iob.4.d.20.b.Et peſſima

plag æ Hieruſalem, eſt grauiſſimum peccatum. Ier.30.b. Reprobum de Amalec, ſunt peccata libidinis, quæ non perinde placent malis, vt alia delectabiliora. 1. Reg.15.b.

Ber.ſer. 10.ſ. Qui habit.

Dies huius ſeculi. Mala vita.

Mali dies, dicuntur dies huius ſeculi, in quibus eſt malum culpę & pœnę. Ge.47.b. Epheſ. 5.c.6.c. Non quia dies mali ſint, ſed quia nobis acceſſu dierum, malitiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies ſine noſtro peccato præterit. Sic malitia diei, eſt mala vita noſtra. Mat. 6.d. Praua, quæ mutantur in directa, deſignant vitam vitioſam, quæ in melius commutatur. Iſa.40.b.42.c. Luc.3.a. Vel praua mutantur in directa, quum tortuoſi errores Gentium ad Euangelicam veritatem & rectitudinem deducti ſunt. E diuerſo in prauum conuerſa vinea, eſt Iudæa, vel anima in peccatum, vel erroré lapſa. Ier.2.c. Iob.13.a. Peſſima vaſa fraudulenti, ſunt fallacia verba Phariſæorum, & hæreticorum. Iſ.32.b.

Gre ſ. 1. Reg.15. Baſi.ſ. Pſ.33. Amb. de bon. mort. Hil.ſ. Mat. cano.5 Ori.ſ. Luc.ho.22. Hie.ſ. Ier.2.

Errores Gentiũ, & hæreticorum.

Dies iudicii.

Malum tempus, dicitur tempus iudicii, quum mali condemnabuntur. Pſ.36. Dicitur etiam dies mala, nempe, ipſis prauis. Pſ.40.48. Eccleſ.7.b. Amos 6.a. Mich.2.a.

Ori.ſ. Pſ.36.ho.3. Arno.ſ. Pſ.40.

Grauis perſecutio.

Peſſimum vlcus, quo percuſſit Satan Iob, deſignare poteſt grauem perſecutionem dæmonum, & infidelium contra fideles. Iob.2.b.

Baſi.ſ. Pſ.48.

Pericula mortis

Malum quod non tanget iuſtum in ſeptima tribulatione, id eſt, in morte, eſt triplex, hoc eſt, horror in exitu, dolor in tranſitu, pudor in conſpectu gloriæ magni Dei. Iob.5.c.

Gre.3 mor.1.

Mors malorum.

Mala eſt mors peccatorum in amiſſione mundi, quia non poſſunt ſine dolore ſeparari ab eo, quem diligunt, peior in diſſolutione carnis, à qua euelluntur eorum animæ à ſpiritibus malignis peſſima in tormentis inferni, quando corpus & anima perpetuis ſimul addicuntur tormentis. Pſalm.33.

Ber. ſer. de ver. Iob. Bern. ſer. paruo. 41

Populus Iudæorũ

Malignus dicitur populus Iudæorum. Pſ.5.9.62. Iob.5.c. Et mali agricolæ erant Iudæi, aut eorum proceres Mat.21.d. Qui etiam dicuntur mali operarij, & praua natio. Philip.2.c.3.a. Peſſima quoque fera dicuntur Iudæi, & peſſimum crimen fratrum Ioſeph, eſt quod Iudæi commiſerunt in Chriſtum. Gen.37.a. Peiora ſunt nouiſſima Iudæorum prioribus, quia antiquis delictis addiderunt necem Chriſti. Mat.12.d.

Arn.ſ. Pſ.5. Ori.ſ. Mat.ho.19. Aug.ſ. Pſ.62. Ambr. de Ioſeph.3. Hil.ſ. Mat. can.12

Homines mali.

Mali vocati ad nuptias, erant qui malè viuebant in Gentilitate, vocati ſunt autem non vt mali permanerent. Matt.22.a. Et mali piſces, ſunt homines mali, qui foras mittentur in iudicio. Mat.13.g. Et mala arbor, eſt peccator. Matt.12.c. Iob.9.c. Maligni etiam dicuntur hypocritæ, qui bona non benè faciunt, & recta quæ agere videntur, ſub ſtudio laudis operantur. Iob.8.d.

Ori.ſ. Mat.ho.20. Gre.8.mor.39.

Hypocritæ.

Peruerſæ intentiones, & inclinationes.

Malus theſaurus, ſunt peruerſæ intentiones. Matth.12.c. Et mala via, ſunt prauæ inclinationes, quas qui ſequitur, aberrabit. Pſalm.118. Et nequam oculus eſt, peruerſa intentio. Matth.6.e.

Hil.ſ. Mat. can.12 Gre.28.mor.13.

Praua opinio Iudæorum de Chriſto.

Mala arbor, dici poteſt inutilitas, quam Iudæi de Chriſto iudicabant, cùm dicebant: Inutilis eſt nobis, &c. Matth.12.c.

Hil.ſ. Mat. ca.12.

Mala iudicare de Deo.

Peruerſa cogitatio eſt eorum, qui putant cogitationes ſuas abſcondi à Deo, & qui conantur alios decipere. Iſaiæ 29.e. Ezech.38.c. Horum eſt peruertere iudicium propter munera. 1. Reg.8.a. Haba.1.a.

Defectus verbi Dei.

Peſſimæ ſagittæ famis dicuntur, quia defectus verbi Dei tollit vitam animæ. Ezec.5.d.

Hie.ſ. Ezech.

Maledicere, Maledictio, Maledictus, Maledicus.

Maledicere, eſt malum alicui dicere, hoc eſt, conuitium, probrum, aut contumeliam in aliquem proferre. Maledictum autem, eſt probrum in aliquem dictum, quod & maledictio dicitur. Maledictus verò eſt, cui malè dicitur. At maledicus eſt, qui procliuis eſt ad maledicendum, & obtrectandum.

Deteſtans Chriſtus mortalitatẽ. Deteſtatio peccati, & erroris.

Maledicens Iob diei ſuæ, deſignat Chriſtum, deteſtantem mortalitatem per peccatum incurſam, & diabolum. Iob.3.a. Et maledicunt diei Sancti, deteſtando præuaricationem mortis. Et cùm erroris diabolici tenebras damnandas denunciant, qui magnitudinem claritatis illius iam ab exordio fictam videntes deteſtantur.

Hie.ſ. Iob.3. Gre.4.mo.6.11.23.

Deſtruens templum. Abiiciens animã peccantem.

Maledixit Deus ſanctificationi ſuæ, quum templum antiquum deſtruxit, & cùm animam in baptiſmo ſanctificatam, ſed per peccatum pollutam abiecit. Thren.2.c.

Glo. ord. ſ. Thren.2

Reprobans ſacrificia Iudæorum.

Maledixit Deus benedictionibus ſacerdotum. Malach.2.a. abiiciendo videlicet ſacrificia Iudæorum. Vel benedictiones vertuntur in maledictionem, quum ſanitate abutuntur in libidinem, & diuitias vertunt in luxuriam, bonamque famam ſordida conuerſatione deturpant. Vel cùm ſacerdotes per dulces ſermones & benedictiones decipiunt corda innocentium, & qui iniquè agunt, benedicuntur ab eis.

Hie.ſ. Mala.2.

Maledictio corporis non benè operantis.

Maledictio terræ, eſt quæ corpori noſtro datur, non danti fructum bonum & maledicitur in operibus, hoc eſt, cùm malè operatur. Ge.3.b. Pſ.108.

Maledictus eſt ſerpens, & non auditus, quia mala voluptas trahens ſemper ad malum, non poteſt bene haberi. Ge.3.c. Eſt autem maledictus diabolus in ſerpente. Luc.10.c.

Philo.2 allego. Chry.ſ. Gen.ho.17.

Vbi dicitur quis maledictus nunquam additur à Deo, niſi Deut.21.d. vbi dicitur. Maledictus à Deo eſt, qui pendet in ligno. Quod putat Hieronymus auditum eſſe à Iudæis, in contumeliam Chriſti. Vel dicitur Chriſtus maledictus à Deo, quia maledicta, id eſt, peccata omnium noſtrum ſuper ſe tulit, & hoc à Deo: Dominus enim (inquit Iſaias) poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum. Cęteri autem dicuntur maledici non à Deo, ſed à peccato ſuo. Peccatum autem non eſt à Deo.

Hie.ſ. Gala 2. Rup.ſ. Ionam 2.

Philo, quod deteri. potio. insidiatur. — *Maledictio malorum in corpore.*

Maledictus Cain de terra. Gen. 4. b. deſignat maledictionem, quæ datur malis in corpore: quia multa per corpus patiuntur, tum in morbis, tum quia corpus ſpiritui aduerſatur. Maledicitur etiam peccator centum annorum. Iſ. 65. d.

Aug. 12. cont. Fau. 11. & q. in Gen. 17. Ori. ſ. Num. ho. 20. Hie. ſ. Mala. 2. Beda ſ. Gen. 4. Glo. ord. ſ. Mar. 11. — *Populus Iudaicus.*

Maledictus etiam Cain à terra, eſt populus Iudaiçus qui ab Eccleſia oſtenditur eſſe maledictus. Et maledictio, qua Noe maledixit Chanaan filio Cham, antequam naſceretur. Gen. 9. d. deſignauit pœnam populi Iudaici futuram. In quo etiam prophetauit, quòd filii Iſrael deſcendentes à Sem, poſſeſſuri erant terram Chananęorum, indicatur etiam maledictio malorum operum, antequam naſcantur, quia mala voluntas maledicitur à Deo. Et maledictus doloſus, eſt populus Iudaicus. Malac. 2. a. 3 c. Et maledictus furor Simeon, & Leui, hoc eſt, Iudæorum. Ge. 49. a. Ad eos etiam pertinet maledictio ficus. Marc. 11. c.

Lyra ſ. Mar. 11. — *Maledictio hypocritarum.*

Maledixit Chriſtus ficui. Marc. 11. c. deſignans maledictionem hypocritarum. Ipſe quoque maledicit ſceptris hæreticorum. Habac. 3. c.

Ori. ſ. Leu. ho. 11. & ſ. Num. ho. 15. 17. & ſ. ſerm. ho. 11. Phil. de confu. ling. Hie. ſ. Ierem. 15. Hila. ſ. Pſ. 54. Iſic. ſ. Leui. 17. Beda ſ. Gen. 27. — *Maledictio Iudæorum in Chriſtum. Execratio virtutis. Blaſphemare. Peccare.*

Maledicere Iacob. Ge. 27. e. deſignat maledictionem, qua Iudæi maledicunt Chriſto. Maledicere quoque Iacob, exprimit tentationem minus perfecti. Maledicere autem Iſraeli, eſt tentatio magis perfecti. Maledicere verò filiis Iſrael, eſt omnem virtutis ſpeciem execrari. Num. 23. b. Maledicit etiã patri vel matri, qui blaſphemat Chriſtum, vel Eccleſiam. Ex. 21. b. Et maledicit Principi, qui blaſphemat Chriſtum. Exo. 22. d. Leu. 20. b Maledicit etiam Chriſto, qui malis operibus efficit vt blaſphemetur inter Gentes, & qui ipſum perſequitur, & qui peccat. Generaliter autem omnes dicuntur maledicere Chriſto, nempe Iudæi, hæretici, & cęteri infideles, ac multi etiam Chriſtiani. Num. 24. b. Ier. 15. c. Et maledicit Chriſto inimicus, hoc eſt, Gentilis, Chriſti ignarus. Pſ. 54.

Gre. 3. paſt. adm. 36. Iſic. ſ. Leui. 19. — *Derogare abſenti.*

Maledicere ſurdo, eſt abſenti, & non audienti derogare. Et inobedientem nolle cum manſuetudine corrigere. Leuit. 19. c.

Glo. int. ſ. Iſa. 24. — *Maledictio in iudicio.*

Maledictio vorans terram, erit quum Chriſtus dicet in iudicio. Ite maledicti in ignem æternum. Iſa. 24. b.

Arno. ſ. Pſ. 108. Gre. 4. mor. 4. — *Diabolus.*

Maledictio dicitur ipſe diabolus. Pſ. 108. Et maledicitur vir, qui nunciat patri natum maſculum, hoc eſt, diabolus. Ier. 20. d.

Amb. ſ. Gala. 3. — *Eſſe ſub lege.*

Sub maledicto ſunt, qui ſunt ſub lege, in qua continebantur maledictiones. Galat. 3. c.

Gre. ſ. 1. Reg. 14. — *Paſci inani gloria in hac vita.*

Maledictus eſt à Saule, qui comederet ante veſperam, hoc eſt, qui in hac vita paſceretur inani gloria. 1. Reg. 14. d.

Ori. ſ. Eze. ho. 12. — *Affligens diabolus peccatorem.*

In maledictionem dicitur inducere Nabuchodonoſor. Ezec. 17. d. quando diabolus affligit malis eum, qui eſt in peccato.

Ori. ſ. Rom. 3. — *Maledicendi conſuetudo.*

Maledictione plenum os, prauam maledicendi conſuetudinem indicat. Pſal. 9. Rom. 3 c.

Baſil. & Arnold. ſ. Pſ. 61. Glo. ord. ſ. Nu. 22. — *Intentio praua.*

Maledicere corde, eſt maledictis operibus fauere hac intentione, vt damnetur is, qui operatur. Vel eſt ſub boni ſpecie in peccatum inducere. Pſ. 61 Maledixiſſe dicitur Balaam populo Iſrael. Nume. 22. b. quia licèt ore coactus benedixerit, erat tamen eius animus deprauatus, & ad maledicendum paratus.

Gre. 6. mor. 31. — *Contemptus gloriæ ſtulti.*

Maledicit pulchritudini ſtulti, qui gloriam eius ex conſiderata damnatione iudicat, quia hoc atrocius in tormentis obruitur, quò altius in peccatis eleuatur, quia tranſit quod extollitur, permanet, quod punitur. Iob. 5. a.

Gre. 16. mor. 30. — *Condemnatio hæreticorum.*

Maledicta dicitur pars hæreticorum in terra. Iob. 24. d. quia hæreticus, & ſi peruerſa agit, & tamen proſpera recipit, ſeque à malis actibus nec donorum largitate compeſcit, proſperari quidem proſpicitur, ſed reatu perpetuæ maledictionis ligatur.

Hie. ſ. Zach. 5. Gre. 1. mor. 7. — *Condemnatio malorum.*

Maledictio egrediens ſuper terram, dicitur volumen volans. Zac. 5. a. quia in eo deſcribuntur peccata, propter quæ maledicentur homines. Item quia eloquia Dei ad æternam damnationem ſunt eis, qui illa vel ſcire nolunt, vel certè ſciendo contemnunt.

Hie. ſ. Eccl. ten. 10. Gre. 1. mor. 21. & 2. mor. 1. — *Impiè cogitans de Chriſto.*

Maledicit Regi in corde, aut in ſecreto cubilis, qui in tribulationibus aliquid blaſphemũ, vel impium de Chriſto & Sanctis cogitat. Eccl'iæ. 10. d Item qui bona opera ſibi, non Deo aſcribit. Maledicit etiam Deo in faciem, qui reſpectum gratiæ eius ablatis rebus non requirit. Iob. 1. b.

Hie. ſ. Zach. 8 — *Patientes Chriſtiani perſecutionem.*

Maledictio in Gentibus, erat Iſrael, quum Chriſtiani perſecutionem patiebantur à Gentibus. Zachar. 8. c.

Malefacere, Maleficus.

Malefacere, eſt alicui nocere. Vnde maleficus, qui pernicioſus eſt, & damnum infert, ac nocet alteri. Dicuntur tamen peculiariter malefici incantatores, & venefici, & mulieres maleficæ incantatrices, quæ & ſagæ dicuntur.

Cooperatores diaboli. Hypocritæ.

Malefici Pharaonis, qui faciebant ſimilia iis, quæ à Moſe fiebant, deſignare poſſunt cooperatores diaboli, & hypocritas, qui ſimilia faciunt operibus bonorum. Exod. 7. b. 9. c. 22. c. Deut. 18. c. Ier. 27. b. Dan. 2. a. Mala. 3. b.

Hie. ſ. Nahum 3. — *Hæreſes.*

Maleficia Babylonis, ſunt hæreſes, & errores. Iſ. 47. c. Mich. 5. d. Nahum 3. a.

Prædicator.

Maleficus quandoque in bonam accipitur partem, vt cùm Pſal. 57. dicitur. Malefici incantantis ſapienter. Ad hoc enim incantat talis maleficus, vt meretricis Niniue amore deuinctos, ad mentis ſanitatem retrahat.

Mambre.

Mundicia cordis. Aptus contemplationi. — *Ori.ſ. Gen.ho.4.& ſ.Cant.ho.2. Philo.de migrat. Abrahæ.*

Mambre, id eſt, rebellis, aut amarus, vel commutans: ciuitas quæ & Hebron, vel potius vallis iuxta Hebron. Ibi moratus eſt Abraham. Secundùm aliquos interpretatur viſio ſiue perſpicacia, & deſignat mundiciam cordis, vbi videtur Deus. Gen.18.a.22.d.49.d.

Mambre fuit etiam frater Eſchol, & Aner: & ſocius Abrahæ, deſignat eum, qui aptus eſt contemplationi, ideo iungitur Abrahæ, hoc eſt, viro perfecto. Gen.14.b.

Mamma, Mamilla, vide Vbera.

Mammona, vide Diuitiæ.

Man, Manna.

Man, ſeu Manna, id eſt, præparatio, aut quid, cibus quo pauit Deus filios Iſrael quadraginta annis in deſerto: eratque, minutum, & ſubtile, ſimileque ſemini coriandri, habebatque omnem ſaporem ſuauitatis. Quando autem filii Iſrael primum viderunt manna, dixerunt, Manhu, quod interpretatur, quid eſt hoc, vnde relictum eſt nomen Man.

Corpus Chriſti. — *Ori.ſ.Mat.ho.35. Aug.ſ.Pſ.77.& ſ.Ioan tract.11.*

Manna ſignificare ſolet corpus Chriſti in ſacramento Euchariſtiæ: quod habet guſtum conuenientem offerentis deſiderio, quum ſecum afferat dona gratiarum. Exo.16.g. Deut.8.a. Pſal.77. Ioan.6.e. Apoc.2.e.

Verbum Dei. [illegible] Chriſto. Sapiẽtia diuina. — *Cyril.3.ſ. Ioan 34. Amb.epiſ.1.62. Tho.1.2.q. 102.ar. 4.*

Deſignat etiam verbum Dei, & plenitudinem ſanctitatis, & diuinitatis in Chriſto, & ipſam ſapientiam. Et vt manna quibuſdam prodeſt, quibuſdam ſcatet vermibus, ita Chriſtus, qui eſt Verbum Dei, in iudicium venit in hunc mundum. Exod.16.e. Ioan.9.g. Nehe.9.d.

Sacra doctrina. — *Ori.ſ.Num.ho.3. Ori.ſ.Exo.ho.7.& ſ.Nehe.ho.10. Philo.2.allego. Aug.ſerm.91. Epiphan.2.cont. hæreſes tom.1.*

Significat præterea ſacram doctrinam, quæ cæleſtis eſt, & ſenſum ſpiritualem, & guſtum, aut admirationem ſupernæ dulcedinis, vnde appellatur, Quid eſt hoc, quia doctrina cæleſtis paucis eſt cognita. Et vt manna erat minutum & ſubtile ſicut ſemen coriandri, ſacræ ſcripturæ ſubtilitatem indicat. Pſal.77. Sapi.16.c. Ioſu.5.c.

Vita intelligibilis. Bonitas in Deo. Immortalitas. — *Tho.1.2.q. 102.ar. 4.*

Manna intra arcam fœderis, deſignare poteſt vitam, quæ eſt in mundo intelligibili, vel bonitatem, quæ eſt in Deo. Exod.16.g. Hebræ.9.a. Poteſt ſignificare immortalitatem. Apocalip.2.a.

Virgo Maria. — *Aug.ſ.Apoc.ho.2. Amb.ſer.3.*

Manna quoque beatiſſimam Virginem Mariam ſignificare poteſt.

Conſolationes Spiritusſancti. — *Gre.27.mor.17.*

Manna prӕterea conſolationes Spiritusſancti ſignificare poteſt, quibus ſuſtentat Deus in deſerto huius vitæ eos, qui ſe à temporalibus & carnalibus ſeparant. Apoc.2.e. Et hoc manna deficit, quum quis ad terrena ſe confert. Ioſu.5.c. Cùm autem hæ conſolationes recipiuntur, faciunt recipientem dicere, Manhu, quid eſt hoc.

Opera. — *Ori.ſ.Pſ.36.ho.3. Aug.ſer.91.*

Manna quoque deſignat opera, & duplex manna colligendum die ſexto, vt ad ſabbatum ſufficiat, deſignat debere nos in hac vita colligere opera, quæ nobis ſufficiant ad futuram. Exod.16.g. Colligenti autem manna ad alteram diem præter ſabbatum, ſcatent vermes, hoc eſt, operanti propter vitam præſentem, pereunt merita.

Litera legis. — *Cyril.3.ſ.Ioan.36.*

Manna, quod defecit, quum introducti fuerunt filii Iſrael per Ioſue in terram promiſſionis. Ioſu.5.c. deſignat literam legis defeciſſe, adueniente Ieſu per carnis aſſumptionem.

Manaim.

Diuinũ auxiliũ

Manaim, ſeu potius Machanaim. i. caſtra, locus vbi vidit Iacob caſtra Dei, cùm timeret fratrem ſuum, trans Iordanem, iuxta fluuiũ Iaboc: eſt ciuitas refugii in tribu Gad Leuitis, Meraritici generis ſeparata. Figura eſt diuini auxilii, quod paratum eſt iis, qui inuocant eum in veritate. Gen.32.a. Ioſu.13.c.21.c.1. Par.6.g.

Manare, vide Fluere.

Manaſſes.

Manaſſes, id eſt, oblitus, ſeu obliuio, filius primogenitus Ioſeph, cui prælatus eſt frater iunior in benedictione, quam dedit illis Iacob. Dimidia eius tribus accepit hæreditatem trans Iordanem.

Pax eccleſiæ. Chriſtus. Fideles. — *Aug.ſ.Pſ.59. Rup.8.ſ.Gen.42.*

Manaſſes, vt interpretatur obliuio, dicitur eſſe Dei, vel eccleſiæ. Pſalm.59. Et deſignat tempus illud eccleſiæ, quando ceſſantibus perſecutionibus, quibus infideles in Martyres ſæuiebant, oblita eſt priorum preſſurarum. Deſignat etiam Chriſtum, qui propter nos oblitus eſt domus Patris ſui, id eſt, Iudææ. Item fideles, qui obliuiſci debent omnem cognationem carnis.

Religioſi. — *Ber.ſer.6.vigil.natalis Domini.*

Manaſſes, quantum ad eam partem, quæ tranſiuit Iordanem, deſignat religioſos, qui obliuiſcuntur rerum mundi. Pſ.79.

Ori.ſ.Num.ho.26 & ſ.Ioſu.ho.3.26. Am. de ben. Patr. 1.& de Ioſeph.7. Aug.ſ.Pſ.79.

Manaſſes, vt dicitur obliuio, deſignat Iudæos, qui obliti ſunt Dei, aut quorũ dolores Chriſtus oblitus eſt, poſtquam reſurrexit. Ipſi fuerunt primogeniti, quibus tamen prælatus eſt populus iunior Gentilium, & acceperunt hӕreditatem trans Iordanem, hoc eſt, in hac terra ante baptiſmum. Gen.41.g.48.c. Num.32.f. Ioſu.1.c.13.d.22.a. Pſ.79.

Plenitudo terræ. — *Hila.ſ.Pſ.59.*

Manaſſes, qui dicitur eſſe Dei. Pſ.59. plenitudinem terræ ſignificare poteſt, quia Domini eſt terra, & plenitudo eius.

Reminiſcentia. — *Philo.2.allego.& de congreſſu,&c.*

Manaſſes præterea, vt accepit minorem benedictionem à Iacob, typus eſt reminiſcentiæ, cui poſteriores partes dantur, ideo Iacob ſiniſtram poſuit ſuper caput eius. Gen.48.c.

Aug. q. in Iudi. 49. Manaſſes, iuxta Auguſtinum, interpretatur neceſſitas, cui non cedit is qui proficit, & ſicut Iephte non ceſſit Moabitis, ſic qui tranſit Manaſſen, non cedit terrentibus. Iudi. 11. e.

Hie. ſ. Iſa. 9. Manaſſes, Ephraim, & Iudas mutuò ſe vorantes, diuerſæ ſunt hæreticorum ſectæ, mutuò ſe conficientes. Iſa. 9. b. *Secta hæreticorũ*

Mancipare, Mancipium, vide Seruus.

Mandare, Mandatum, Præcipere, Præceptum, Iubere.

Mandare, eſt committere, & commendare, vt mandare memoriæ, aut literis, vt ſeruetur. Præcipere autem, eſt monere, inſtruere, docere & etiam iubere, diſponere, & prohibere. Mãdatum autem, præceptum, & iuſſio ſæpè pro eodem accipiuntur, ſicut & ipſa verba. Eſt etiam mandare, nunciare, & promittere.

Hil. ſ. Pſ. 67. Mandat Deus virtuti ſuæ, hoc eſt, Pater Filio, qui eſt eius virtus. Pſ. 67. Et præcepit Deus diluculo, quum fecit incarnari Filium ſuum. Iob. 38. b. Præcipit etiam Deus ſupra propiciatorium, quum præcipit per Chriſtum. Exo. 25. b. *Incarnatio.*

Hie. ſ. Iob. 38. Mandauit Deus benedictionem & vitam in Sion, ſecundum quod in patria cæleſti dat vitam æternam omnibus, quibus benedicit. Pſ. 132. *Dans Deus vitam æternam.*

Hie. ſ. Iſa. 45. Mandauit Deus militiæ cæli, quum milites cæleſtes ordinauit. Iſa. 45. b. *Ordinans Deus milites cæleſtes.*

Hie. ſ. Iſa. 5. 13. Mandauit Deus ſanctificatis ſuis, quando miſit Apoſtolos ad prædicandum. Iſ. 13. a. Sic mãdauit nubibus. Pſ. 77. E diuerſo mandat nubibus ne pluant, cùm remouet Prophetas, & Apoſtolos, aut prohibet eos prædicare alicubi. Iſa. 5. b. *Mittens Apoſtolos ad prædicandum.*

Gre. 23. mor. 17. 18. Præcipit Deus niui vt deſcendat in terram Iob 37. a. cùm charitas Chriſti, quæ Sanctorum mentes ad ſuperna ſubleuat, eas pio moderamine pro fraterna dilectione, etiam ad humilitatem condeſcenſionis format. *Faciens condeſcẽdere minoribus.*

Baſi. ſ. Pſ. 32. Mandauit Deus mandata ſua cuſtodiri nimis. Pſalm. 118. quia in lege, Prophetis, & Euangelio mandauit. Mandauit etiam Deus quæ loqueretur Moſes, quum dedit legem, quæ loquitur iis qui ſunt ſub lege. Exod. 7. a 19. a. 29. f. 31. c. 33. c. 34. b. 35. a. 39. a. 40. c. Leuitic. 4. a. 8. a 9. a. Mandat autem Deus creaturis rationalibus, & iis qui renouantur. Dicit verò etiam irrationalibus. Pſ. 32. *Inſtituens legem.*

Hie. ſ. Nahum 1. Mandauit Deus aduerſum Iacob, quum per alios puniuit Iudæos & generaliter dicitur mandare aduerſus aliquos, quando per alios eos punit. Thre. 1. f. Dicitur autem præcipere, vt cognoſcatur id, quod quis patitur, non fortuitò & abſque aliquo iudice euenire, ſed Deo pronunciãte. Nahu. 1. d. Mãdat etiam Deus ſerpenti, quum exequitur pœnam per diabolum. Amos 9. a. Ita mandat Aſſur, vt diripiat prædam, quia diabolum facit iuſtitiæ ſuæ executorem. Iſaiæ 10. b. *Punitio Dei per alios.*

Ori. ſ. Mat. ca. 14. Iubens Ieſus diſcumbere turbam ſuper fœnum. Matth. 14. b. deſignauit carnem ſubiiciendam eſſe rationi. *Subiectio carnis.*

Glo. int. ſ. Exo. 19. Iuſſit Dominus poni terminos in circuitu montis, ne filii Iſrael vltra eos progrederentur. Exod. 19. d. Vbi deſignatur altiora nobis non eſſe ſcrutanda, ne plus velimus ſapere, quàm oportet ſapere. *Non plus ſapere.*

Iubere dicitur Moſes præconis voce, quum lex præcipit aliquid per prædicatorem. Exod. 27. d. 36. a. Leuit. 10. b. *Mãdans lex per prædicatorem.*

Gre. 9. mor. 3. & 27. mor. 11. Præcipit Deus Soli, ne oriatur, quum prædicatores abſtulit à Iudæa, aut ab aliis, ne lumen veritatis eis inferant. Iob. 9. a. Et præcipit luci, vt rurſus adueniat, cùm in fine mundi reliquię Iudæorum conuertentur, & quia dum peccatores ſe ſuis viribus ſaluari non poſſe cognouerint, gratiæ lumen accipiunt, & protectionis intimæ radiis illuſtrantur, vt maiore ardore poſtmodum cæleſtem patriam diligant, quàm prius terrena delectatione flagrabant. Iob. 36. d. *Auferens Deus prædicatores. Conuerſio vltima Iudæorum.*

Hie. ſ. Iſa. 13. Præcipiens Moſes Aaron, & filiis eius. Leui. 6. b. deſignat mandata legis peculiariter ad ſacerdotes ordinari, à quorum ore reliqui requirunt legem. Ita mandatum Dei dicitur peculiariter eſſe ad ſacerdotes. Malach. 2. a. Præcipit etiam Deus militię belli, vt deſtruat terram, quum mittit prædicatores ad corda terrena conuertenda, vel cum mittit angelos in iudicio. Iſaiæ 13. a. *Lex ad ſacerdotes dirigitur. Mittens Deus prædicatores, & Angelos.*

Glo. ord. ſ. Leui. 14. Iubens ſacerdos immolari paſſerem ad emundationem leproſi. Leuitic. 14. a. deſignat oblationem ſacrificij pro emundatione peccatorum. Et iubet erui lapides leproſos à domo, cum emundat peccatorem per ſacramentum pœnitentiæ. Et præcipit efferri, quæ ſunt in domo leproſa, antequam ingrediatur. Leuitic. 14. e. quum curat auferre omnes occaſiones peccatorum. *Emundatio peccatoris per pœnitentiam.*

Glo. ord. ſ. Exo. 32. Iubens Aaron afferri ſibi inaures. Exod. 32. a. poſuit difficile præceptum, ſed facilè obtemperarunt proni ad idololatriam.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. Præcipit Deus offerri ſibi in templo, vt deſignet ſua myſteria in ſcripturis ſanctis debere cognoſci. 1. Reg. 2. f. *Cognoſcẽ myſteria in ſcripturis.*

Præcipiens Ioſeph vt egrederentur Ægyptii, ne intereſſent cognitioni fratrum. Gene. 45. a deſignauit Chriſtum, dicentem: Non ſum miſſus niſi ad oues quæ perierunt domus Iſrael. Matth. 15. c. *Miſſus Chriſtus ad Iſrael.*

Hie. ſ. Ier. 7. & ſ. Ezec. 20. Dicit Deus ſe non præcepiſſe, vt ſibi offerrentur holocauſta, vt oſtenderet ad Iudæorum duritiam illa potius eſſe permiſſa, ne videlicet idolis offerrentur, quàm ab eo exacta. Ier. 7. e. *Permiſſa ſacrificia Iudæis.*

& dicuntur

Et dicuntur præcepta non bona: quia ſacrificia illa non erant per ſe bona, vt ea quæ in præceptis decalogi continentur, ſed nec erant mala, quia Deo offerebantur. Eze. 20. c.

Prohibentes prædicare. Mandant Prophetis ne prophetent, qui prohibent doctores prædicare. Amos 2. d. *Hie. ſ. Amos 2.*

Propellens à ſe ſapientem. Præcipiens Pharao vt deducerent Abraham, & vxorem eius extra Ægyptum Gene. 12. d. deſignat mentem prauam, quę propellit a ſe ſapientem cum ſua ſapientia, ne ab eo redarguatur. Gene. 12. d. *Amb. 2. de Abra.*

Manda, remanda, dicitur ab iis qui non credunt verbis Domini per Prophetas enunciatis: quibus Dominus comminatur, comprehendendos eos ede ab erroribus, qui veritati credere noluerunt. Iſa. 28. c. *Hie. ſ. Iſa. 28.*

Mandatum Domini eſt, in quo obſeruatio præceptorum, & cuſtodia continetur, vt illud: Non occides, &c. Et quia mandata ſunt lucida, dicitur præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Pſ. 7. 18. Mandata autem, quæ præcipit Deus non fieri, ſunt præcepta negatiua. Leu. 4. c. Cęterum mandata Dei dicuntur mandata labiorum eius, hoc indum quod per ſcripturam, quaſi per labia Dei nobis manifeſtantur. Iob. 23. c. Exo 4 c. 15. d. 18. c. Leui. 10. a. *Baſi. ſ. Pſ. 7. Hila ſ. Pſ. 118. Gre. 16. mor. 17.*

Mandatum primum dicitur, quod eſt de honoratione parentum, non ſimpliciter, ſed primum in ſecunda tabula. Epheſ. 6. a. *Amb. ſ. Epheſ. 6.*

Eleuari in contemplationem. Ad præceptum Dei eleuatur aquila. Iob. 39. c. quando videlicet ſancti iuſſionibus diuinis obtemperantes, ſubtili intelligentia, & ſublimi contemplatione in ſupernis ſuſpenduntur. *Gre. 31. mor. 33. 34.*

Inſpiratio caſtitatis. Præceptum Iſaac ad Iacob, ne acciperet vxorem de filiabus Chanaan, deſignat inſpirationem caſtitatis. Gen. 28. a. *Lyra. ſ. Gen. 28.*

Credere prædicationi Apoſtolorum. Præceptum manus Apoſtolorum, dicuntur Idumæa, & Moab, quia ad eorum prædicationem crediderunt. Iſa. 11. d.

Conſtans ordo naturæ. Præceptum ſempiternum, & præceptum maris ſempiternum, conſtantem ordinem deſignare poſſunt Leuit. 10 b Ier. 5. c.

Statuta Principum fidelium. Præceptum Abimelech, ne quis tangeret Rebeccam, deſignat ſtatuta Principum ad fidei catholicæ obſeruationem. Gen 26. c. *Glo. int. ſ. Gen. 26.*

Traditiones Phariſæorum. Mandata hominum dicebantur traditiones Phariſæorum, quia ab hominibus inuentæ, nec legi diuinæ penitus concordes. Iſa 29. d Mat. 15. a. *Hie. ſ. Iſa. 29.*

Mandare, vide Commeare.

Mandibula, Maxilla, Tempora.

MAndibula, eſt ea pars animalis, in qua dentes fixi ſunt, quæ & maxilla dicitur. Sæpè tamen maxilla dicitur pars exterior faciei, quæ barbam emittit, cuius partes ſuperiores ex vtraque parte Tempora dicuntur.

Patientia. Maxilla, qua Samſon percuſſit hoſtes, ſignificare poteſt patientiam, qua vincuntur dæmones, & fons maxillæ, eſt fons patientię. Iudi. 15. c. Ideo ponitur exemplum percuſſionis maxillæ. Mat. 5. f. Luc. 6. d. *Ori. ſ. Mat. ho. 4. Amb. 2. de Spiritu ſancto prolog.*

Verbum Dei. Contemptibiles. Deſignat etiam verbum Dei, quo Deus innumeras Iudæorum, & dæmonum ſtrauit cateruas, & fontem vitæ corpori ſuo aperuit. Item contemptibiles mundi, cum quibus Deus vicit fortes. *Hie. ſ. Mar. 15. Rup. ſ. Iud. 19.*

Primitiæ ſermonum. Maxilla, quæ cedit in partem ſacerdotis, deſignat ſermonis primicias deberi ſacerdotibus, & ipſos debere eſſe eloquentes, vt quod pectore conceperint, ore promere poſſint. *Philo. 3 de victi. Hie. de veſte ſacer.*

Maxilla Chriſti. Maxillam iudicis Iſrael, hoc eſt, Chriſti, percuſſerunt Iudæi. Mich. 5. a. Tempora quoque Domini, tempora Chriſti ſignificant. Pſ. 131. *Hie. ſ. Mich. 5.*

Sacerdotes. Prædicatores. Patriarchæ. Maxillæ eccleſiæ dici poſſunt ſacerdotes, ſeu prædicatores, qui alios conuertere ſatagunt, & de eorum lapſu amplius plangunt. Thren. 1 a. Per ipſos enim ſancta eccleſia iniquos à vitiis conuertendo conterit, & quaſi glutiens in ſua membra conuertit. Iob. 16. b. Et maxilla aſini in manu Samſon, ſunt prædicatores in manu Chriſti. Iudi. 15. c. Patriarchæ etiam fuerunt maxillæ eccleſiæ. *Gre. 13. mor. 7. 8.*

Subiectio diaboli. Verba iactantiæ. Maxilla in malis, eſt ſubiectio diaboli, & hæreticorum, & verba iactantiæ. Iſaiæ 30. f. Pſalm. 31. *Rup. ſ. Ier. 14. Gre. ſ. Pſ. 31.*

Prædicatio carnalium. Maxilla, ſeu tempora Siſaræ defixa clauo, deſignant os, quod prius carnalia prædicabat, debere deinceps crucem Chriſti prædicare. Iudi. 4 d. *Ori. ſ. Iudi. ho. 5.*

Vis tentationis diaboli. Maxilla Leuiathan, dici poteſt vis tentationis diaboli, qua retinere nititur & deglutire, quos tentat. Iob. 40. d. Ezec. 29. a. 38 a. *Gre. 33 mor. 14. 17.*

Mandragora.

MAndragora, eſt herba, cuius duo ſunt genera, candida, quæ & mas: nigra quæ & fœmina exiſtimatur. Mandragora eſt anguſtioribus foliis, quam lactucæ, hirſutis, & caulibus à radicibus binis ternisue, rufulis, intus albis, carnoſis, tenerisque, penè cubitalibus. Ferunt mala auellanarum nucum magnitudine, & iis ſemen ceu pyrorum, odor eius eſt grauis, ſed radicis, & mali grauior. Excitat ſomnum, & potu largiore etiam mortem infert. Aiunt radices corporis humani figuram præ ſe ferre, quas tamen impoſtores, ficta arte mentiuntur. *Plin. 25. natural. hiſtor. 13.*

Popularis fama. Mandragora, quia pomum habet odoriferum, famam bonam popularem ſignificare poteſt. Vt autem mandragoræ venerunt ad Rachel per Liam, deſignant contemplatiuos non *Aug. 22. cont. Fauſ. 50.*

Beda ſ. Gen. 30. Ricar. de S. Vict. de 12. Patriarch. 29.

eſſe notos, niſi per actiuos. Gene. 30. b. vnde filius Liæ mala mandragorica inuenit, exiens in agrum, hoc eſt, honeſtè ambulans ad eos, qui foris ſunt. Doctrina verò ſapientiæ, quæ à vulgi ſtrepitu remotiſſima, in contemplatione veritatis dulci delectatione defigitur, hanc popularem gloriam non aſſequeretur, niſi per eos, qui in mediis turbis agendo ac ſuadendo populis præſunt non vt præſint, ſed vt proſint.

Gre. ſ. Cant. 7.

Mandragoræ etiam perfectos, aut perfectorum virtutem ſignificant. Canti. 7. d. qui dum imperfectorum infirmitatibus medentur, in fide, quam prædicant, in portis eccleſiæ veri medici eſſe comprobantur, qui dum exempla bonorum operum circumquaque per ſanctam famam tribuunt, quaſi odorem, quo ægroti ſanentur, aſpergunt. *Perfecti.*

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 19.

Poſſunt præterea mandragorę deſignare fructus ſynagogę, qui conceſſi ſunt eccleſiæ, ſicut Lia conceſſit mandragoras Racheli. *Fructus ſynagogæ.*

Mandragoræ rurſus Gentilium typum gerere poſſunt, qui prius malè olebant, & erant non mandragoræ mares, ſed fœminæ, cæterum conuerſi & venientes ad eccleſiam, fidei, & bonorum operum odorem dederunt, & in mandragoras mares conuerſi ſunt. Cant. 7. d. *Gentiles.*

Manducare, *vide* Comedere.

Manè, *Matutinum*, Diluculum.

Manè, dicitur diei principium, quando dies clarus eſt, quod & matutinum tempus dicitur, aurora iam apparente, & omnia illuſtrante. Dicitur etiam diluculum ante ortum Solis.

Ori ſ. Mat. ho. 16. & ſ. Exo. ho. 7. & ſ. Leuit. ho. 5. Baſi. ſ. Pſ. 55. 58. Hie. ſ. Iſa. 58. & ſ. Ierem. 21. Aug. ſ. Pſ. 58. Gre. ſ. 1. Reg. 5. & 8. mor. 20. & 25. moral. 7. Iſych. ſ. Leuit. 6. Beda ſ. Gen. 1. Arno. ſ. Pſ. 58.

Manè ſignificare poteſt illuſtrationem diuinæ claritatis, vt cùm manè replemur miſericordia Dei. Ita ſignificat tempus ſuſceptionis gratiæ, & conſurgit manè, qui gratiam ſuſcipit, & ad bene operandum excitatur. Ita manè eſt renouatio creaturæ. Manè etiam eſt, cùm ſpiritualia præferuntur temporalibus, & manè ſubiiciuntur ligna altari, hoc eſt, in vigilantia, & ſobrietate animæ à Deo illuſtratæ. Geneſ. 1. a. 19. a. 21. b. 24. f. 28. b. 32. f. 41. b. 44. a. Exod. 8. c. 9. c. 10. d. 14. f. 16. c. 18. b. 19. c. Leuitic. 6. d. 1. Regum 5. a. Pſalm. 5. 45. 48. 62. 89. 91. 100. 142. Iſa. 14. c. 58. c. Hoſe. 6. a. Amos 5. b. Matth. 21. b. In hoc diluculo viſitat Deus hominem. Iob. 7. d. Et manè, quo iudicare debent iudices, eſt lux veritatis. Ierem. 21. c. Manè venit de agro Saul, vt deſignet prælatum in Oriente ſibi veri luminis ſplendore, ſubditorum cauſas inquirere debere. 1. Regum 11. c. Manè autem cùm ſuccedit veſperi, profectum lucis ſignificare poteſt. Pſalm. 58. *Illuſtratio diuina. Suſceptio gratiæ.*

Ori. ſ. Mat. ho. 35. Hie. ſ. Iſa. 8.

Matutina lux. Iſa. 8. d. doctrinam & lucem Euangelicam ſignificare poteſt. Et non reſeruare de ſacrificiis vſque manè, eſt non docere vetuſtatem literæ, ſed nouitatem ſpiritus. Manè autem dicuntur feciſſe concilium pontifices contra Ieſum, quia cognita veritatis luce, in eum peccauerunt. Matt. 27. a. *Lux Euangelica veritatis.*

Aug. 1. de gen. ad liter. 17. Ori. ſ. Mat. ho. 10.

Manè in creatione mundi, ſignificare poteſt in ſingulis diebus exordium incipientis creaturæ, vel noui operis inchoationem. Gen. 1. Et manè primum, quo exiit paterfamilias, exordium mundi ſignificare poteſt, & tempus ab Adam vſque ad Noe. Mat. 20. a. *Exordium cuiuſque naturæ. Initium mundi.*

Aug. epiſ. 49. q. 6. Baſi. ſ. Pſ. 29. 45. Arno. ſ. Pſ. 5. 48. Ori. ſ. Ioſu. ho. 1. Gre. 16. mor. 21. Cyril. 3. ſ. Ioan. 14. & 12. ſ. Ioan. 62. Hie. ſ. Iſ. 21. 29. 55.

Manè fuit in coniunctione carnis cum Verbo, & tempus ortus Chriſti, quo viſa eſt gloria Domini, quod etiam deſignat diluculum, quo Chriſtus venit in templum. Pſal. 5. 29. 45. 48. 58. 62. 100. Exod. 10. d. 16. c. Ioan. 8. a. 21. b. Iſa. 21. c. 50. c. Et ipſe Chriſtus dicitur vermis matutinus. Ionæ 4. c. *Incarnatio Chriſti.*

Aug. ſ. Pſ. 21. 54.

Manè præterea eſt tempus reſurrectionis, quod & diluculum dicitur, & matutinum, in quo eſt lætitia, eſt tempus reſurrectionis, & ipſe Chriſtus dicitur matutinus ceruus. Pſ. 29. 54. 56. Cant. 7. d. Et matutina aſſumptio reſurrectionem & aſcenſionem Chriſti indicat. Pſ. 21. in titulo. Iob. 7. d. Marc. 16. b. Ioan. 20. a. *Reſurrectio Chriſti.*

Aug. 1. de gen. ad lit. & 4. de gen. ad lit. 13. & ſ. Pſ. 58. Gre. ſ. 1. Reg. 3.

Manè quandoque dicere poteſt cognitionem matutinam angelorum in Verbo. Gen. 1. a. Et manè in ſabbato ſiue veſpera, deſignat quietem æternæ gloriæ. Manè quoque eſt initium gloriæ. Exod. 27. d. Leu. 6. b. Pſ. 29. 58. Et dormiens Samuel vſque manè, deſignat Sanctos per dormitionem mortis venire ad manè fœlicitatis æternę. 1. Reg. 3. c. *Cognitio matutina angelorum. Fœlicitas.*

Hie. ſ. Iſa. 21. Gre. ſ. 1. Reg. 1. Aug. ſ. Pſ. 87. Gre. ſ. Amos 4.

Manè, initium fidei ſignificare poteſt, & fidem Gentilium. Exod. 12. d. 16. c. Iſa. 21. c. Et manè ſurgentes Elcana, & Anna, deſignant in exortu interni luminis eccleſiam ad Gentes tranſiſſe, relicta Iudæa in nocte infidelitatis 1. Reg. 1. c. 3. Reg. 17. c. Pſ. 87. Et matutina nebula, eſt cognitio Dei, quæ in hac vita habetur per ſpeculum in ænigmate. Amos 4. d. *Initium fidei. Cognitio Dei obſcura.*

Gre. ſ. 1. Reg. 9. Gre. 6. mor. 14.

Manè diei ſequentis, eſt ſerena lux ſanctę conuerſationis. 1. Reg. 9. c. *Cõuerſatio bona.*

Manè, & nox, fuit tempus prędicationis, & miraculorum Chriſti, in quorum luce Iudęi in incredulitate remanſerunt. Iſa. 21. c. *Tempus prædicationis Chriſti.*

Hie. & Cypr. ſ. Iſa. 5. Gre. 5. mor. 28. Aug. ſ. Pſ. 89. Ori. ſ. Eze. ho. 4. Hie. ſ. Eccl'tes. 12.

Manè, aliquando deſignat initium vitæ, & de manè vſque ad veſperam, eſt à iuuentute vſque ad ſenectutem. Exod. 18. b. Iob. 4. d. Pſ. 89. 128. Eccl'tæ 11. c. Iſ. 5. c. 38. c. Et manè quo exiit paterfamilias ad operarios, eſt pueritia. Matt. 20. a. Et manè quo lupus comedit prædam, ſignificat iuuentutem Pauli, quando perſecutus eſt eccleſiam. Gen. 49. d. Eſt etiam manè tempus huius vitę, & comedunt principes manè, quum huius vitę voluptatibus vacant. Eccl'tę. 10. d. Et mane colligere manna, eſt ſtudioſè operari tempore vitę pręſentis. Exod. 16. c. Et manè vadens Moſes ad Pharaonem, deſignat eum, qui ſtudioſè in hac vita diabolum aggreditur. Exod. 7. c. *Initium vitæ. Tempus bonæ vitæ.*

Tempus mortis. *Finis vitæ.*

Manè, interdum eſt tempus mortis. Exod.10.c. Et manè conſurgit Deus ad admonendum: quia poſt mortis quietem viribus corporis inſtauratis, anima hominum vegetior eſt, & nequaquam voluptatibus occupata, cibique deſiderio, vt audire & facere valeat quę dicuntur. Pſalm.5.Iſa.26.b.Ierem.7.c. Ardet lucerna vſque manè, cùm quis benè operatur vſque ad finem vitæ. Exod.27.d.

Beda ſ. Exod.19. Hie ſ. Ier.7. Rup.4.ſ. Exod.19.

Finis mundi. Dies iudicii. Reſurrectio vniuerſalis.

Manè, quandoque finem mundi & diem iudicii, & tempus reſurrectionis ſignificat. Exo.12.d 16.c.19.c.27.d.34.a.Leuit 7.b.19.c Pſ.5.29.45.56.89.100.138.142.Iſ.17.d.33.a. Mat.16.a. Et dicitur manè expanſum ſuper montes. Ioel 2.a. quia vt lux matutina omnia comprehendit, ita dies iudicii, ſed incipit à montibus, hoc eſt, à primatibus eccleſiæ. Pro.1.d. Sopho.3.a. Poteſt etiam manè ipſam ſpem, quam de reſurrectione habemus, ſignificare.

Baſi.ſ.Pſ.29.45. Hie.& Cypr.ſ.Iſ.17.& ſ.Ioel 2. Iſyc.ſ.Leui.7.19. Aug.1.q.in Euan.27.& ſ.Pſ 1??.

Propinquã vindicta Dei.

Manè diluculo veniens flagellum, indicat propinquitatem & durationem diuinæ vindictæ. Iſ.28.c. In matutinis quoque eſt caſtigatio bonorum, quia non differtur, ſicut malorum. Pſalm.72.

Gre.8.mor 33.& 16.mor.27. Arn.ſ.Pſ.138.

Progreſſus paſſionis Chriſti.

Manè & veſpere obtulit ſacerdos ſimilam, cùm Chriſtus cæpit paſſionem in domo Caiphæ, & conſummauit eam in tenebris factis vſque ad horam nonam. Leui.6.c.

Hila.ſ.Pſ.56. Ber.ſ.Cant ſer.33.

Principium boni operis. Gratia compunctionis.

Manè adolere incenſum, eſt in principio boni operis orare. Exod.30.a.34.a. Significatur etiam gratia compunctionis, cum qua adoletur incenſum orationis.

Hie.ſ.Iſa.28. Aug.ſ.Pſ.71. Iſyc.ſ.Leui.6.

Puritas conſcientiæ. Inſpiratio diuina.

Manè, aut matutina vigilia, dici poteſt puritas conſcientiæ, & diſpoſitio animæ ad intelligendum, & inſpiratio diuina mentem illuſtrans. Pſ.62.129.1.Reg.11.c.Iſa.50.b. Et manè offert agnum, qui cum pura conſcientia offert Chriſtum. Exo.29 g. Leuit.9.c.

Gre.ſ.1.Reg.11. Hila.ſ.Pſ.62. Arn.ſ.Pſ.129. Gre.ſ.1.Reg.11.

Tempus legis ſcriptæ.

Manè, interdum dicitur tempus legis ſcriptæ, aut initium diuinæ legis, & tempus fidei ſynagogæ, quando adolebatur incenſum Domino. Exod.30.a.34.a. Num 28.a. Leui.6.b.Iſa.17.c. Hoc diluculo ſancti veteris legis pręueniebant ad Deum expectantes meridiem aduentus Chriſti. Pſ.89. 118. Hoc etiam manè comederunt prædam ſacerdotes, ſicut dictum eſt de Beniamin. Gen.49.d.

Ori ſ. Leui.ho.4. & ſ.Num.ho.23. Aug.ſ.Pſ.118. Ber.ho.1.ſ. Miſſus eſt. Beda ſ.Gen.49.

Cognitio rerum facilium. Rudiora præcepta. Perfecta cognitio pronunciãdi.

Manè, dici poteſt cognitio rerum facilium, quam qui accipit, debet mox adolere incenſum orationis, vt ad maiorem veniat cognitionem. Exo.30.a.34.a. Et ſuſceptio matutina, ſignificat prima pręcepta rudibus data. Pſ.21. in titulo. Iſa.26.b. Sic manè venit Maria Magdalena ad monumentum. Ioan 20.a. Manè etiam perfectam cognitionem pronunciandi, quæ debet eſſe in mente doctoris, ſignificare poteſt. 1.Reg.3.c. Antequam cognitionem adeptam, non debet ſurgere ad prædicandum, iuxta illud Pſ.126. Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere. Et in his matutinis eſt meditandum. Pſ.62.

Amb.ſer.30. Hie.ſ.Iſa.26.

Tempus lætitiæ.

Matutinum tempus aliquando eſt tempus lætitiæ, vt Pſal.29. Ad veſperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.

Gre.ſ.1.Reg.3. Ricar.de S.Vict.de ſtatu inter.hominis 27.

Tempus proſperitatis.

Manè præterea dicitur tempus proſperitatis: & manè ſurgentes Elcana & Anna, deſignant proſperum iter prædicationis inuentum in Gentibus. 1.Reg 1.c. Manè etiam comedunt, qui de mundi proſperitatibus extolluntur. Eccl'tæ.10.c. Et manè primò conſurgit homicida, quia in præſentis vitæ gloria peruerſus quiſque erigitur, & illorum vitam deprimit, qui dum ſequentem gloriam ſitiunt, quaſi ſatiari in veſpere exquirunt. Iob.4.d.24.c. Pſ.64.

Gre.16. mor.27.& 5.mor.28. Aug.ſ.Pſ.64. Euc.ſer.ſpirit.3.

Solicitudo malorum.

Manè, ſurgentes ad immolandum idolis, deſignant ſolicitudinem malorum ad perpetranda peccata. Exod.32.a.

Aperta reprehenſio.

Manè quandoque eſt aperta reprehenſio, vt cùm Samuel iuit manè ad reprehendendum Saulem. 1.Reg.15.c.

Gre.ſ.1.Reg.15.

Senectus.

Manè quandoque ſumitur pro ſenectute prouecta, vt cùm in nocte huius vitæ Dominus dicitur venire manè. Marc.13.d.

Ori.ſ.Matt.ho.30 31.

Angeli.

Matutina aſtra, dicuntur angeli. Iob.38.a. quia primo tempore ſunt conditi qui etiam matutina aſtra dicuntur, quia ſępè ad exhortandos homines miſſi ſunt, & dum venturum manè nunciant, ab humanis cordibus præſentis vitæ tenebras fugant.

Gre.28.mor.14.

Homo.

Matutina nubes citò deficiens, & ros matutinus in comparatione hominum aſſumuntur, qui citò deficiunt. Hoſe.13.a.

Hie.ſ.Hoſe.13.

Manè manè, ponitur pro ſingulorum dierum matutino tempore. Exo.46.e.

Defectus lucis hæreticorum.

Sicut manè tranſit rex Iſrael. Hoſe.11.a. quia hęretici in principio aliquam lucem in eccleſia habuerunt, ſed creſcente illa in luce, ipſi ad tenebras tranſierunt.

Hie.ſ.Hoſe.11.

Eccleſia.

Diluculum, eſt eccleſia in hoc ſeculo, quæ velut media eſt inter lucem ſupernæ patriæ, & tenebras peccatorum. Iob.38.b.

Gre.29.mor.1.

Manicare. Luc.21.g. ſumitur pro manè ſurgere, aut manè ire. Eſtque vocabulum nouum.

Manere, Manſio.

Manere, eſt in aliquo loco ſe continere, aut morari, & quandoque durare, & perſiſtere. Manſio autem vbi quis manet. Eſt item manere, expectare, & inhærere.

Duratio legis Euangelicæ. Gratũ eſſe Deo.

Manet in æternum conſilium Domini, quia veritas Euangelica omnia vincit. Et vt maneat in nobis prius diſſipandæ ſunt cogitationes humanæ. Pſ.32.

Baſi.ſ.Pſ.32.

Manet Deus, vel Angeli in domo alicuius, cùm eis grata eſt anima, vt manſerunt Angeli apud Lot. Gen.19.a. Et manſit Deus ſeu Spiritusſanctus in fidelibus. Ioan.14.d.

Glo.ord.ſ.Gen.19.

Quieſcens Ieſus in eccleſia.

Manens Ieſus in Bethania, eſt quieſcens in eccleſia. Mat.21.b. Et manens idem in ſolitudine, eſt quieſcens in eccleſia ex Gentibus. Pſ.54 Et dicitur declinaſſe Chriſtus ad manendum, quando relictis Iudæis receptus eſt in eccleſia. Ierem.14.b.

Ori.ſ.Matt.ho.16. Hila.ſ.Pſ.54. Hie.ſ.Iere.14.

Hie.ſ.Eze.3. Manens Iſaac in Geraris, deſignat prædicatorem conuerſantem inter populum, vt eis proſit verbo & exemplo. Geneſ.26.b. Et manens Ezechiel cum populo ſeptem diebus antequam loqueretur. Ezech.3.d. deſignat prædicatorem, qui priuſquam reprehendat, debet multo tempore quieſcere, & dolere, ad ea quæ viderit, nihilque eorum habere in conſcientia, quæ in aliis correpturus eſt. *Cõuerſans prædicator cũ populo.*

Amb.ſer.32.& ſ.Luc.9. Au.ſ.Ioan tra.41 Manere in eadem domo, eſt perſeuerare in fide & doctrina Eccleſiæ. Mat.10.b. Ita manẽt illi, qui dicunt Chriſto illud Ioan 6.g. Domine, ad quem ibimus? Idem eſt manere apud ſemetipſum, & manere in eodem loco. Exo.16.f.40.d. Luc.9.a. Manet autem in domo in æternum filius. Ioan 8.c. *Perſeuerare in doctrina eccleſiæ.*

Gla.ord ſ.Ioſu.5. Manentes in eodem loco circuncisi, donec ſanarentur. Ioſu.5.b. deſignant infirmos nondum audentes aggredi graues dæmonum pugnas. *Nondũ aggredi valentes graues pugnas.*

Ori.ſ.Leui.ho.6. Manentes ſacerdotes in tabernaculo die ac nocte, indicant ſemper eſſe ſacerdotibus vacandum diuinis: vt vel diſcant à Deo, vel doceant populum. Leuit.8.a. *Vacare diuinis debent ſemper ſacerdotes.*

Ori.ſ.Gen.ho.5. Gre 4.mor.15. Manens Lot in ſpelunca, deſignat legem in templo cum Iudæis manentem. Gen.19.f. *Lex in templo.*

Ricar.de S.Vict.de exterm.mali.5. Manet in ſolitudine, qui perſeuerat in remota mentis intentione, quietus à tumultibus cogitationum & affectuum rerum mundanarum. Pſ.54. *Quieſcens à tumultibus.*

Aug.ſ. Ioan tract.27.81.83. Manemus in Chriſto, cùm eius ſumus membra, manet autem ipſe in nobis, cùm ſumus templum eius. Ioan 6.d. Manemus autem vt palmites in vite, & ipſe in nobis vt vitis in palmitibus. Palmes enim manet in vite, vt inde vim accipiat fructificandi, quum ſine ipſa nil poſſit efficere. Vitis autem manet in palmitibus, vt eis det vim fructificandi & nil ab eis recipiat. Ioan 15.a. Manere autem in dilectione Dei, qua videlicet ipſe nos diligit, eſt in eius gratia manere. Ioan 15.b. *Eſſe membrũ & templum Chriſti.*

Gre.10.mor.16. Manere dicitur iuſtitia in tabernaculo, cùm eſt in corde. Iob.11.c. *Iuſtitia in corde.*

Gre.31.mor.34.35. Hie.ſ.Iob.39. Manet aquila in petris, quũ vir ſanctus intentione cordis inter illas cæleſtes virtutes reſidet, quæ per æternitatis ſuæ fortitudinẽ tanta iã ſoliditate fixæ ſunt, vt in nullo culpæ latere mutabilitatis varietate flectãtur. Vel quia in dictis antiquorũ & fortium patrũ mẽtis ſtatione collocatur. Iob.39.b. Vel dicitur de diabolo, qui in peccatorib⁹ duris & frigidis moratur. *Fortitudo iuſti.*

Gre.ſ.1.Reg.5. Non manere arcam apud ſe petentes Azotii. 1. Reg.5.c. deſignant Gentiles infideles contradicentes fidei, eamque tanquam duram abiicientes. Manet autem arca apud eos, qui veræ fidei ſacramenta, quæ audiunt, per amorem amplectuntur. *Infidelitas Gentium.*

Glo.int.ſ.Leu.12. Manens mulier in ſanguine purificationis triginta tribus diebus. Leui.12.a. eſt expectans formationem imaginis Dei, qua mundari debet. *Expectatio imaginis Dei.*

Glo.int.ſ.Leui.14. Manens leproſus extra tabernaculum ſeptem diebus. Leuit.14.a. eſt cognoſcens peccator indignitatem ſuam, vt admittatur ad myſteriorum cognitionem. *Cognitio ſui.*

Ori.ſ.Gen.ho.2. Amb. de Noe 7. Hie.adue.Iouin. Manſiunculæ in arca diluuii, diuerſos gradus virtutum in anima ſignificare poſſunt. In corpore verò humano varia inſtrumenta. In eccleſia autem, diuerſos gradus & ſtatus fidelium & miniſtrorum. Gen.6.c. *Gradus diuerſi, & membra.*

Beda ſ Gen 6. Ori.ſ.Num.ho.27. Amb.ſer.23. Aug.ſ.Ioan.tra.67 Manſiones, per quas proficiſcebantur filii Iſrael egreſſi de Ægypto, varios virtutum profectus deſignare poſſunt. Fuerunt autem quadraginta duæ, vt ieiunium quadrageſimæ, vel pœnitentiam indicarent, vel propter quadraginta duas generationes, quæ numerantur ab Abraham vſque ad Chriſtum. Vel deſignant diuerſos gradus glorię acquirendæ. Deſcribuntur autem bis, propter vtranque expoſitionem, moralem videlicet, & anagogicam. Exo.17.a. 40.d. Num.33.a. Deut.1.2. Manſiones autem multæ in domo Patris Chriſti, diuerſas meritorum in vita æterna ſignificant dignitates. Ioan.14.a. *Profectus virtutum.*

Manica.

Manica, eſt pars veſtis, qua manus tegũtur: manicæ etiã ſunt chirotecæ: itẽ vincula manuũ.

Hie.& Aug.ſ. Pſ.149. Manicæ, vt ſunt vincula manuum, dici poſſunt præcepta prohibentia mala opera, & ſunt manicæ ferreæ, quũ quis timore reprimitur: nam cum amore ceſſat à malo, aureæ ſunt. Pſ. 149. Iſ.45.c. Vel ſunt teſtimonia ſacrę ſcripturæ, quibus reprimũtur, & opprimũtur hæretici. *Præcepta prohibentia.*

Manifeſtare, Manifeſtum, Declarare, Exponere. Explanare, Explicare, Exprimere, Palàm.

Manifeſtum dicitur, quod eſt clarum & apertum. Manifeſtare autem eſt palàm facere. Exponere quoque eſt declarare, publicare, oſtendere.

Aug.ſ.Pſ.79. Manifeſtauit ſe Deus coram Ephraim, Beniamin, & Manaſſe, hoc eſt, populo Iudæorum, quando venit Chriſtus ad oues, quę perierant domus Iſrael. Pſ.76. vel manifeſtauit ſe coram Ephraim fructificante, coram Beniamin filio dexteræ, coram Manaſſe oblito, vt iam non ſit oblitus, ſed veniat illi Deus in mentem, qui eum liberauit. *Veniens Chriſtus ad Iſrael.*

Greg ſ.1.Reg.3. Manifeſta viſio non erat tempore Eli pontificis. 1. Reg.3.a. vt deſignetur cæcitas Iudæorũ. Non eſt etiam manifeſta viſio tempore negligentis paſtoris, ſed amantis, quę eſt relatio amatæ veritatis. Ideo dicitur Ioan 14.c. Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. *Cæcitas Iudæorũ.*

Hil.ſ.Pſ.118. Gre.ſ.Pſ.50. Declaratio ſermonum Dei. Pſ.118. deſignat nouum teſtamentum declarans vetus. Declarata eſt enim gratia per aduentum Chriſti, & prædicationem Euangelii. 2. Timot.1.c. Sic declaratum eſt myſterium Chriſti poſt paſſionẽ. Col.1.d. Et palàm factum dicitur verbum Moſis, quum diuulgata eſt prædicatio Chriſti. Exod.2.c. Manifeſtauit etiam Deus incerta *Nouum teſtamentum.*

& occulta

& occulta ſapientiæ ſuæ, quum per incarnationem Filii ſui declaratum eſt conſilium ſuum de redemptione generis humani. Pſ.50.

Docēs lex volun tatem Dei.

Exponens Moſes ſermones Domini, eſt lex explicans voluntatem Domini, & proponens præmia & pœnas. Exo.19.a. *Glo.ord.ſ. Exo.19.*

Similitudo carnis peccati in Chriſto.

Exprimentes manus piloſæ Iacob ſimilitudinem Eſau. Gene.27.d. deſignant Chriſtum habentem ſimilitudinem carnis peccati.

Quod manifeſtatur, dicitur eſſe lumen. Epheſ.5.c. quia per lumen fiunt viſibilia in actu.

Publicans peccata ſua, & amplectens vitia.

Exponit fornicationem ſuam omni tranſeunti, qui publicat peccata ſua, & omnes errores ac vitia complectitur. Eze.16.c. *Glo.ord.ſ.Eze.16.*

Manipulus.

Manipulus à manu dicitur, & propriè eſt herbarum faſciculus, quem manu quis apprehendit metendo. Interdum ponitur pro exigua militum manu.

Chriſtus. Iudæi. Fides euāgelica. Scriptura veteres.

Manipulus Ioſeph ſtans, Chriſtum ſignificare poteſt: & vt erat conſurgens, deſignat eius reſurrectionem. Manipuli autem adorantes, ſunt Iudæi ſubiecti Chriſto. Ge.37.b. Manipulus itidem ſpicarum eleuatus coram Domino, deſignare poteſt Chriſtum in cruce exaltatum & reſuſcitatum. Leu.23 b. Manipulus etiam ſtans, eſt doctrina euangelica, manipuli adorantes, ſcripturæ veteres teſtimonium perhibentes. *Amb.de Ioſeph.2. Iſyc.ſ.Leui.23. Rup.8.ſ.Gen.22.*

Conſtantes. Inconſtantes.

Manipulus etiam ſtans, deſignat conſtantes in virtute: manipuli verò inclinati, inſtabiles & infirmos. Gen.37.b. *Lyra.ſ.Gen.37.*

Bona opera.

Manipuli præterea ſegetum, bona opera ſignificare poſſunt, quæ fructus iuſtitiæ dicuntur. Gen.37.b.41.f.Pſ.125. *Euc.for.ſpirit.4.*

Errores. Mali.

Manipuli in malum, ſignificare poſſunt errores hæreticorum, & etiam ipſos malos igni tradendos. Pſ.128. Mat.13.d. *Hila. & Aug.ſ. Pſ.128.*

Manſer, vide Spurius.

Manſuetus, Manſuetudo, Mitis, Mitigare.

MAnſuetus, eſt idem, qui mitis & cicur, quaſi manu aſſuetus, quod omnia quæ ſunt natura fera, manuum permulſione miteſcant. Manſuetudo autem lenitas, clementia, & facilitas quædam. Mitigare autem eſt placare, & quaſi mitem facere.

Mãſuetudo Chriſti & eccleſiæ.

Manſuetudo Dauid, typus erat manſuetudinis Chriſti, cui peculiariter tribuitur manſuetudo: & dicitur agnus manſuetus Pſ.44.131. Ierem.11.d Mat.11.d. Deſignatur etiam manſuetudo corporis eius, hoc eſt, eccleſiæ. *Arn. & Baſi.ſ. Pſ.44. Aug.ſ.Pſ.131.*

Mites.

Manſueti terræ, ſunt ii, de quibus dicitur. Beati mites: quoniam ipſi poſſidebunt terram. Et ſunt qui tranquillitatem habent ab omni animi perturbatione, & qui lætantur de bono proximi. Deum peculiariter, dicitur de Apoſtolis. Pſ.33. Iſa.11.a. 29.f.61.a. Iob.24.a. Mat.5.a. *Baſi.ſ.Pſ.33. Hie.ſ.Iſa.11.*

Senſus obtemperans rationi.

Manſuetum animal, eſt ſenſus obtemperans rationi. Immanſuetum verò non obtemperans, qualis lex carnis repugnans legi mentis. *Phil.de ſacrif. Abel & Cain. Amb.de Cain.*

Manubiæ, vide Spolia.

Manue

Manue.i. requies, aut munus, pater Samſonis, quem genuit ex reuelatione diuina.

Pauor in contēplatione.

Manue territus ob viſionem Dei, ſeu angeli, deſignat quod ſpiritus in contemplatione, aut cognitione cæleſtium pauore ſe concutit. Iudi.13.b. *Gre.5.mor.25.*

Abſtinentia.

Idem offerens ſacrificium de hœdis, typus eſt abſtinentiæ. Puduit enim diu pauiſſe ſterilē, & vlterius noluit debitor eſſe carnis, vt ſecundum carnem viueret, ſed caſtigās corpus ſuum & in ſeruitutem redigens, hœdinaſque carnes in abſtinentiæ petra immolans, iuſque carniū cum carnibus ipſis accepto cælitus igne conſumens, fluxaque corporis reſtringens, noluit de cætero ire poſt concupiſcentias ſuas Iudi.13.c. *Ricar.de S.Vict.de extermi.mali.47.*

Manus.

Manus, pars hominis nota in extremo brachii poſita, quinque digitis & palma, ſeu vola conſtans, quæ cùm ſit inſtrumentum ad omnia quæ homo operatur, variè accipitur ſecundū metaphoram & allegoriam. Nam datur manus canis, manus leonis, manus vrſi. Et rebus inanimis attribuitur, vt manus maris, vel fluminum, littus. Manus mortis, peccatum. *Gre.ſ.1. Reg.6. & ſ.Ezec. ho 2.9.10. Amb.ſ.Pſ.118. ſe.22.*

Chriſtus.

Manus attribuitur Deo metaphoricè: & in primis manus Dei, dicitur Chriſtus filius Dei, qui & virtus Dei dicitur, per quem Pater operatur omnia. Et aliquando dicitur manus fortis & excelſa & magna. Exod.3.g.4.f.6.b.9.a.13.a.14.b.32.c. Numer.11.e.27.d. Deuteron. 32.f 1. Regum 6.b. Pſalm.20.43.101.118.137.143. Iſaiæ 25.d 26.b.49.f.50.d.66.d. Iere.1.b.6.d. Ezechiel.1.a 2.d.3.d.37.a. Hab.3.a. Ioan.10.f 1. Petri 5.b. Et manus Moſis in ſinu. Exod.4.b. deſignat Chriſtum in ſinu Patris, vbi diuinitatis natura fulgebat. Verùm quoniam aliquo modo extra fuerat per incarnationem, factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati, & inter iniquos reputatus eſt. Ait enim diuinus Paulus. Eum qui peccatum non nouerat, pro nobis peccatum fecit, vt nos fieremus iuſtitia Dei in ipſo. Hoc exiſtimo lepra ſignificari. Immundus enim ſecundum legem leproſus. Sed quoniam iterum fuerit in Patris ſinu: *Ori.ſ.Num.ho.27. Hie.ſ.Eze.37. & ſ.Haba.3. Fulgen ad Transimundum 2. Cyril.de incar.vnigenit.15. & cont. Iulia.9. Gre.Nyſſe.de vita Moſi. Amb.ſ.Pſ.118. ſe.10.*

Filius. Spiritusſanctus.

aſſumptus eſt enim poſt reſurrectionem à mortuis, prolata iterum manus videbitur munda. Adueniet enim Dominus noſter in ſinceritate diuinitatis in gloria, & ſine peccato apparebit expectantibus eum in ſalutem. Manus etiam Dei, dicuntur Filius, & Spiritusſanctus. *Aug.ſ.Pſ.118. Rup.ſ.Dan.9. & 7. vict.verb.Dei.10.*

Et in manibus ſuis dicitur Dominus deſcripſiſſe Sion : ſecundum videlicet , quod dedit filium & Spiritum ſanctum . Iſaiæ 29. g. 49. d. 50. a. Et manus Dei dicuntur feciſſe & formaſſe hominem, propter duplicem eius naturam. Iob.5.c.27.c. Pſalm.18.73.118.138. Manus ſcribens in pariete , Chriſtus iudex & condemnator mundi , & mundanorum. Daniel.5.a.

Poſſunt in Deo conſiderari manus dextera & ſiniſtra, manu dextra, Deus miſericordiam impartitur, & omnia bona, ſiniſtra verò punit malè merentes lege ſeueriſſima , quæ ab ipſa prouenit,inde enim lex & iuſtitia dura. A dextra verò venit lex miſericordiæ & gratiæ per filium Dei,qui non ſine cauſa ſemper dicitur in dexteraPatris collocatus. Hinc magno myſterio flagitioſi duram Chriſti ſententiam ſuſcepturi ad iudicis ſiniſtram dicuntur collocandi. Miſericordiam autem conſequuturi, ad dexteram.

Manus Dei, dicitur virtus & potentia Dei, ſeu vis operatiua. Exo.7.a.15.b.Iob.2.b.10.b. 12.b.26.d.Pſ.9.20.31.74.87.101.Cant.5.b.Iſ.48.c Ezec.1.a.3.c.8.a. Amos 9.a.Ioan 10.f.Opera quoque Dei, dicuntur aliquando manus eius.Pſ.88.Gen.49.c.

Manus præterea Dei, dicunt defenſionem & auxilium Dei, & velamen protegens,& potentiam eius liberatiuam,& virtutem eius ad conuertendos gentiles Exo.33.d.Iob.8.d.Pſal. 30.36.73.79.87.Iſ.1.f.11.c.14.f.25.d.43.b.49.a.59.a.64.c. Iere.1.b.Ezec.1.a. Zach.13.d.1.Reg. 5.c.Matth.8.a.Et in manu Ezechielis duo ligna fiunt vnum,hoc eſt,in manu Dei,vel Chriſti duo populi vniuntur.Ezechielis 36.c. Et manus expanſæ,aut extenſæ Dei, aliquãdo eius clementiam & beneficentiam deſignant,& diuinum auxilium,& manus Chriſti extenſę in cruce,eius miſericordiam & beneficentiam indicabant,& etiam cùm imponebat aliquibus manus benedicendo. Pſ.18.54.135.Iſa.22.f.41.a.65.a. Ezec.2.d.Matth.14.a.19.b.Sic non porrigit Deus manum malignis,quum eos relinquit.Iob.8.d.De hac manu Domini accipiet Hieruſalem duplicia.Iſa.40.a.

Manus,è directo Dei, dicitur caſtigatio Dei ſuper aliquos:vt ſuper agros,ſuper dorſa inimicorum,& ſuper corpus & animam.Gen.49.b. Exo.7.a.9.a.15 b.16.a.17.d.1 Reg.7.d.Iob. 13.c.19.c.30.c. Pſalm.31.37.43.67. 80.118. Iſa.1.f.5.f 9.b.14.f.26.b.Ierem.15.d.51.c. Thren.1.e. Et in manu Domini, dicitur eſſe calix furoris eius, cùm actu exercet punitionem. Iſa. 51.g. Sic fit manus Domini ſuper pſeudoprophetas, eos caſtigando Manus autem Chriſti protegentis bonos , ſunt, quæ puniunt malos.Ezech.13 b. 16.c.39.f. Manus etiam Dei dicuntur illi , qui iuſtam vindictam Dei exercent ſuper peccatores , quos dicitur Deus tradere in manus ſuas. Pſalm. 9 1:2. Et manus extenſa Dei , quia eſt indicium percutientis, ſignum eſt diuinæ punitionis.Exo.13.a Ierem.15.b.Sopho.1.a. Et manus Abrahæ extenſa ad arripiendum gladium,eſt executio zeli Dei patris in Filium propter nos. Ge.22.c.Et dicitur Deus ſoluere manum ſuam , quando punitionem exercet.Iob.6.b.Et in manu eſt vas interfectionis quum parata eſt vindicta. Ezech.9.a.Et manus flammæ, eſt potentia diuinæ punitionis.Iſ.47.d.Et etiam manus gladij.Pſ 61.Et manus plagæ,eſt fortitudo percuſſionis.Iob. 23.a.Et manus iniquitatis noſtræ dicitur pœna iniquitatis meritò illata.Iſ.64.c.Manus Moſis & Aaron plenæ cinere, miniſtros vindictæ Dei ſignificant.Exo.9.b.

Manus item Dei dicuntur,vna latitudo,altera fortitudo,quod & tribuat affluenter, & defendat potenter,quod dederit.

In manu Chriſti ventilabrum,deſignat in eo arbitrium iudiciariæ poteſtatis. Mat.3.c.

Manus Domini dicitur aliquando obſcuratio , aut velamen: vt cùm dicitur miſiſſe manũ ſuam ſuper eos,qui procul receſſerant de filiis Iſrael. Exo.24.c.Et cùm poſuit manum ſuam ſuper Moſen, ne faciem eius videret Exo.33.d.

Manus etiam Dei, ſunt eius miracula , quæ fecit in populo Iſrael , quæ dicuntur manus fortis,per quam eduxit Dominus Iſrael de Ægypto.Exo.6.a.33.d.Et manus tornatiles ſponſi,ſunt prompta miracula Chriſti.Cant.5.d.

Manus quoque Dei, aut Chriſti dicuntur angeli, vel Apoſtoli & prædicatores , per quos tanquam per miniſtros Deus operatur.Iob.26.b Pſ.118 Iſ.11. d. 41.e. Mat.12.d.Manus autem extenſa ad ſilicem , eſt prædicatio dilatata ad Gentes. Iob.28.b. Et ipſe prædicationis actus, eſt manus, vt cum in manu pincernæ erat calix Pharaonis. Gene.40.b. Iſa.11.d.

Manus præterea Dei , dici poſſunt ſacramenta , per quæ nobis Deus confert gratiam. Pſalm.67.79.

In manu Domini erit eccleſia corona gloriæ, quia glorificatur Chriſtus in Martyribus & aliis , quos redemit.Iſa.62.a.

Manum dicitur Deus leuare iurando.Exo.6.d.Super quem leuaui manum meam. Num. 14.c.Leuaui manum meam.

In manu Chriſti dirigitur voluntas Dei, quia operatus eſt omnia ſecundum voluntatem Dei.Iſa 53.d.Manus mediatoris,dici poteſt potentia Chriſti.Gala.3.d.Et manus Iudę,de qua debebat pater eius requirere Beniamin.Gen.43.b.deſignat trophæum crucis Chriſti,& poteſtatem eius regiam. Et manus eius, eſt ſuper ceruices inimicorum ſuorum , per caſtigationem carnis & ſubiectionem mundi & dæmonum Geneſ.49.b. Et manus Ioſeph ſuper oculos patris, deſignare poſſunt virtutem Chriſti, qua illuminauit Iudæos, & abſtulit velamen legis. Geneſis 49. c. Et manus ſacerdotis , ſignificant opera Chriſti : cuius

ſolius,

Opera Chriſti.

ſolius, ſunt manus conſummatæ. Leu. 2.c.16.d.21.b. Sic manus ſponſi dicuntur tornatiles, hoc eſt, opera eius perfecta. Cantic.4.d. Et manus Iacob apprehendens plantam Eſau, deſignauit acquiſitionem principatus Chriſti ſuper Iudæos. Gene.25.c. Et manus eiuſdem tectæ pellibus, deſignant manus Chriſti cruci confixas. Gene.27.c. In manu autem Chriſti ſeptem ſtellæ, deſignant populos in eius poteſtate. Apocal.1.d.2.a. Manus etiam artificis, eſt virtus Chriſti. Cant.7.1. Et manus hominis ſub pennis animalium, deſignat virtutem Chriſti, per quam eleuantur Sancti in cæleſtium contemplationem.

Aug.ſ.Apo.ho.2. Gre.ſ.Cant.7.& ſ.Ezec.ho.3.

Virtus operatiua angelorum.

Manus in angelis, dicunt virtutem operatiuam, vt cùm apprehenderunt Lot. Gen.19.d. Deut.6.d.Pſ.143.Iſa.13.b. Et manus, in quibus portant homines, ſunt duplex demonſtratio, vna breuitatis tribulationis, altera æternitatis retributionis. Pſ.90.

Diony.cæl.Hie.15. Hie.ſ.Iſa.13. Ber.ſe.12.ſ.qui ha. Ori.ſ.Exo.ho.10.

Fortitudo & vis operatiua animæ. Induſtria.

Manus in anima, eſt virtus, qua tenere aliquid & conſtringere poteſt: vt ſit veluti fortitudo, & etiam vis eius operatiua. Iob.5.b. Eccl'tæ 11.c.Iſ.25.a.Luc.12.c. Item induſtria. Deut.27.c. Opus manuum artificum. Pſ.89. Opera manuum noſtrarum dirige.

Poteſtas. Imperium. Facultas. Flagellum.

Manus pro poteſtate & imperio, ac facultate ſæpe ſumitur, vt ſub manu alicuius ſunt, qui eius ſubſunt imperio. Gen.9.a.14.d.16.b. Exod.4.c. Leuit.5.b.14.c.1.Reg.10.b.14.b.Pſ.129. Ierem.6.a.12.b.31.b. Ezec.30.b.38.d. Matth.10.a. Et manus Pharaonis & Ægyptiorum, erat poteſtas affligendi filios Iſrael. Exo.3.b.18.b.Iſ.19.a. Et manus peccatoris, eſt poteſtas diaboli, & vis exterior ad peccandum inducens. Pſal.30.35.48.70.73.143.149. Et manus canis, eſt poteſtas mundana aduerſus eccleſiam. Pſ.21. Et manus Iſmael contra omnes, hoc eſt, contra fideles. Gen.16.d. In manibus linguæ, hoc eſt, in poteſtate linguæ, dicitur eſſe mors & vita. Pro.18.d. Et manus dominæ Ioſeph, deſignant poteſtatem Iudæorum in Chriſtum. Gen.39.c. Et manus Amorrhæi, eſt poteſtas diaboli. Gen.48.d. Et manus paſtorum. Exo.2.c. Et manus diripientium, & inimicorum & inferorum. Iudi.2.c. Et manus Nabuchodonoſor. Ezec.20.b. Manus item Moab, in quam dat Deus, quos mittit in infernũ. Iſ.25.d. Thre.1.c. In manu Aſſyriorum, eſt indignatio Dei, quia per eos puniuit populum ſuum, ſicut & per dæmones. Iſa.10.b. Manus quoque Philiſthim, ſunt poteſtas diaboli. 1.Reg.7.d. Mich.4.d.5.d. Zac.11.b. In manu Satan datus eſt Iob, hoc eſt, Chriſtus in manu perſecutorum, qui ſunt diaboli membra. Iob.2.b.6.b.16.c.17.a.18.c. Et manus violenta, eſt poteſtas Gentilium in Chriſtum. Iob.5.c. Et poteſtas eorum, qui per potentiam & terrorem alios trahunt in peccatum. Et manus impii, fuerunt Iudæi miniſtri diaboli in crucifixione Chriſti. Iob.9.c. De manu mortis liberat Deus, hoc eſt, de poteſtate diaboli. Hoſ.13.d. Et de manu paſtorum requirit Deus gregem. Ezec.34.c. Manus etiam mulierum miſericordium, eſt potentia prælatorum & paſtorum. Thre.4.b. In multis ex his locis ſumi poteſt pro exercitu, in quo eſt potentia.

Hil.ſ.Mat.ca.10. Gre.ſ.1.Reg.7.10.14 & 3.mor.12. Au.6.muſi. et epi.120.& ſ.Pſ.120. Ori.ſ.Iudi.ho.2. & ſ.Ierem.ho.8. Baſi.ſ.Pſ.48. Hie.ſ.Eze.30.& ſ.Iſa.25. Rup.5.ſ.Gen.26. Gre.6.mor.15.18. & 9.mor.21.

Exercitus.

Correctio.

Manus aliquando, deſignat correctionem, vt cum Agar relicta eſt in manu Saræ. Gen.16.b.49.d. In manibus quoque Saræ dixit Abraham eſſe ancillam, vt ea vteretur, vt liberet, quaſi diceret: Secularem quidem amplector doctrinam, & vt iuniorem, & vt conſeruam, ſcientiam autem tuam vt perfectam dominam honoro & colo.

Cle.Alex.1.ſtrom. Amb. de virgi.3.

Opera ſiue bona ſiue mala.

Manus, quoniam ſunt inſtrumenta ad operandum, paſſim ipſa opera ſignificant, ſiue bona, ſiue mala Gen.14.d.20.b.21.c.22.b.27.c.30.d.32.d.39.a.40.b.43.b.47.g. Exod.13.b.15.c.21.c.23.a.28.g.29.b.32.d. Leuitic.1.b.7.d.12.d.15.b.16.c.21.b.1.Reg.16.c. Iob 9.d.11.c.17.b.31.a. Pſalm.17.23.25.62.46.67.80.103.118.120.124.128.133. Prouerb.30.d. Cantic 5.b. Iſa.2.b. Thren.3.c. Et manus dominorum, ſunt opera peccati. Et manus dominæ, opera carnis. Pſal.35.76.122.143. Ezech.1.b.13.c. Et manus ad aratrum, ſunt opera ad laborem applicata. Luc.9.g. In manu baculum tenere, eſt in opere iuſtitiam ſeruare. Gen.38.d. Exo.12.d. Zach.8.a. Manu lambentes aquam, ſunt operatione perfecti. Iudi.7.b. Iob.10.c.22.d.27.d.30.a. Sophoni.2.d.3. In manu quoque doctoris eſt vitulus, quando bona, quæ ore loquitur, oſtendit opere. 1.Reg.16.a. Et in manu eſt calculus, quum diuina præcepta ſunt in opere. Iſa.6.b. Et in manu eſt tuba, cùm prædicatio eſt coniuncta operi. Iudi.7.e. Et lucernæ ardentes in manibus, ſunt exempla virtutum per bona opera. Luc.12.e. Et in manu Chriſti erat funiculus lineus, quia ipſe opere compleuit, quæ præcepit. Ezec.40.a. Manus dextra, quę vngitur, deſignat rectitudinem operum, quę debent fieri per gratiam Spiritusſancti Exod.29.c. Leuitic.8.c.14.c. Manus quoque Dagon, deſignant opera idololatriæ. 1.Reg.5.a. Et manus ſcandalizans, eſt operatio non recta, quæ abſcindenda eſt & proiicienda. Mat.18.a. Manus dicitur apprehendiſſe Ezechielem, propter opera. Ezec.8.a. Tendit malus manum contra Deum, quum in operatione praua deſpectis Dei iudiciis perſeuerat. Iob.15.c. Manum quoque ſuam oſculatur, qui laudat quod facit. Iob.31.c. Prouerb.19. Manum quoque ponit ſuper os ſuũ, qui virtute boni operis culpas tegit incautæ loquutionis. Iob.29.d. Et animam in manibus portare, eſt intentioné cordis operatione oſtendere. Iob.13.b. Manus mali reddunt ei dolorem ſuum, quãdo damnationem iuſtam ex iniqua recipit operatione. Iob.20.b. Manus in manu, dicit ceſſationem ab opere. Prouerb.11.c. Et manus in manu, non eſt innocens malus, quia licet ab iniquo ceſſet opere, nõ eſt tamen innocẽs per cogitationem. Manus plena eſt eius, qui operando ſeminat in benedictionibus. Leu.2.a. Nemo mouet manũ in Ægypto abſque imperio Ioſeph, quum omnes obtemperãt imperio Chriſti. Ge.41.f. In manu anulus, eſt in opere gratia Spiritusſancti. Luc.15.e. Manus lauãs Pilatus, deſignat opera gentium mundari per Chriſtũ.

Aug.ſ.Pſ.1.3. Hil.ſ.Pſ.128. Aug.ſ.epi.119. Gre.ſ.1.Reg.16 & 21 mor.7.& 22.mor.10. Ori.ſ.Iudi.ho.9. Iſic.ſ.Leu.14. Hie.ſ.Sophe.1.& ſ.Iſa.8 & epi.Septu. Gre.ſ.Ezec.ho.13.& ho.13. Gri.ſ.Leui.ho.8. Phil.de vit.Moſ.3. Gre.ſ.1.Reg.5. Ber.ſer.2.de angelis. Hie.ſ.Eze.8. Gre.12.mor.21.& 21.mor.10.& 32.mo.1.& 25.mo.3.

Ori. ſ. Leui. ho. 4. Hil. ſ. Matt. can. 33. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Cle. Alex. adhor. ad gentes.

Matt.27.c. Manum ad os applicare, eſt gloriam de bono opere gratanter accipere. 1. Reg. 14. d. In manu quoque virga, eſt correctio cum bono opere. Ibidem. In manu affertur bos, quú quis exercet opera pœnitentiæ. 1. Regum 14. c. In manibus eſt verbum, quum eſt in actione. Matth. 8. b.

Poſſeſſio.

Manus, poſſeſſio. Gen. 9. a. Omnes piſces maris manui veſtræ. Ioſu. 6. a. Ecce dedi in manus tuas Hiericho.

Opera legis.

Manus aliquando ſignificant opera legis, vt Agar tenuit manum pueri, hoc eſt, lex præcepit opera. Gen. 21. c.

Ori. ſ. Exo. ho. 12. Tertu. de re ſurrect. Amb. in epiſt. 14. Aug. ſ. Pſ. 73. — *Opera Iudæorũ. Iudæi. Mors & reſurrectio.*

Manus Moſis leproſa in ſinu, deſignare poteſt opera Iudæorum abſcondita velut inutilia. Exo. 4. a. Vel deſignat populũ Iudaicum manentem ſub protectione Dei, qui poſtea leproſus abiectus eſt, donec rurſus mittatur in ſinum. Pſal. 73. Manus quoque leproſa mortem ſignificare poteſt, munda verò reſurrectionem.

Glo. ord. ſ. Gen. 48. — *Crux.*

Manus Iacob commutatæ in benedictione Ephraim, & Manaſſæ, crucis figuram expreſſerunt. Geneſ. 48. c.

Amb. 2. de Abra. 8. — *Iurare.*

Manum leuare, erat modus iurandi, & eleuat manum ſuam, qui excelſa operatur. Ge. 14. d.

Amb. de Noe. 18. — *Cor. Affectus. Aſſenſus.*

Manus interdum pro corde ſumi poteſt: vt cùm Noe extendit manum ſuam ad columbã, eſt dilatans cor ad ſuſcipiendum Spiritumſanctum. Gene. 8. d. Sumitur etiam pro affectu. 2. Regum 14. d. Nunquid manus Ioab tecum eſt? Et pro aſſenſu. 4. Reg. 11. c. Plaudentes manu dixerunt.

Ori. ſ. Cant. ho. 2. & ſ. Mat. ho. 5. & ſ. Rom. 12. Baſi. reg. fuſius. 24. Beda ſ. Pro. 31. — *Miniſterium prælatorum. Miniſtri eccleſiæ. Auxilium.*

Manus Abrahæ, de qua accepit Abimelech ſeptem agnas, deſignat miniſterium ſpirituale prælatorum erga inferiores. Gene 21. d. Manus quoque in eccleſia dici poſſunt operantes & miniſtrantes, vt diaconi. Mat. 5. e. 18. a. Et manus Iacob laborantes, deſignant coadiutores Chriſti. Ge. 31. f. Et manus in monaſterio, ſunt tractantes negotia monaſterii. Et manus mulieris fortis, dici poſſunt miniſtri & diſpenſatores eleemoſynarum in eccleſia, & exercentes opera miſericordiæ. Prou. 31. b. Demum manus ſignificat auxilium. Deuter. 15. d. Vt aperias manum fratri tuo.

Subiectio omniũ Chriſto.

Manus ſub femore Abrahæ, & Iacob, deſignat ſubiectionem omnium Chriſto deſcendenti de femore Abraham. Gen. 24. a. 47. g.

Ori. ſ. Gen. ho. 15. — *Ieroboam faciẽs errare populum.*

Manus Ioſeph ſuper oculos patris, ſignificare poſſunt regem Ieroboam ab eo deſcendentem, qui manum poſuit ſuper oculos Iſrael, quando eos idololatrare fecit. Gen. 46. a.

Amb. ſ. Luc. 3. — *Non imitandus peccator.*

Manus non tangens tranſgreſſorem, qui obruendus eſt lapidibus, deſignat peccatorem non eſſe imitandum. Exo. 19. b.

Hie. ſ. Gal. 3. & ſ. Mich. 2. & ſ. Iſa. 1. — *Gratia operans. Iudæi.*

Manus Zaræ producta ante Phares, deſignare poteſt gratiam operantem ante legem ſcriptam. Gen. 38. g. Eadem manus cum coccino, typus eſt Iudæorum occidentium Chriſtum & Prophetas. Vel deſignat quod dictis propheticis & legalibus ſacrificiis plebs illa natiuitatem & paſſionem Domini in carne prænunciauit, ſed inſtante partu manum ſubtraxit, quia adueniente plenitudine temporum, in Dei filium credere noluit, & eum in præſentia poſitum deſpexit, de quo tam multa in poſterum prædixerat. Manus quoque plenæ ſanguine fuerunt Iudæorum occidentium Chriſtum. Iſ. 1. d.

Hie. ſ. Mala. 1. — *Miniſterium prophetiæ.*

In manu alicuius Prophetæ, vt Moſis, dicitur loqui Dominus, quando eorum vtitur opera & miniſterio. Leui. 10. b. Pſ. 76. Iſa. 20. a. Agge. 1. a. Malach. 1. a. Vbi etiam deſignatur prophetia. Exod. 9. g.

Tertu. adue. Iudæ. Ori. ſ. Ioſu. ho. 1. Aug. 17. ciu. Dei. 8 & ho. 27. Gre. ſ. 1. Reg. 15. Philo. 2. allego. Hie. ſ. Pſ. 140. Chry. ſ. Ioan. ho. 13. Beda ſ. Exo. 17. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. — *Orationes. Manus Chriſti in cruce. Intelligentia ſpiritualis legis. Obſeruatio legis. Scientia legis.*

Manus Moſis eleuatæ, deſignare poſſunt orationes operibus coniunctas. Exód. 17. c. Pſ. 140. Iſa. 11. c. 13. a. Deſignant etiam manus Chriſti in cruce redemptionem generis humani operantis. Manus autem eiuſdem depreſſę negligentiam indicant orationis & operum. Manus itidem eiuſdem ſunt eleuatæ, quum quis legem intelligit ſpiritualiter. Demiſſæ verò, cùm quis eam intelligit ſecundum literam. Manus præterea eiuſdem eleuatæ, deſignant obſeruationem legis, & credulitatem in Chriſtum: depreſſæ verò incredulitatem, iuxta illud. Ioan. 5. g. Si crederetis Moſi, crederetis & mihi. Significant etiam mentem eleuatam, aut depreſſam. Manus quoque graues ſignificare poſſunt opera inconcuſſa, & vim punitionis legis.

Ori. ſ. Num. ho. 27. — *Peritia ſacrificandi.*

Manus Moſis, & Aaron, deſignat ſcientiam legis, & peritiam ſacrificandi, quæ requiruntur ad exeundum de Ægypto. Vel ſunt opera per illa facta. Num. 33. a.

Ori. ſ. Leui. ho. 1. — *Peccata noſtra ſuper Chriſtum. Sacerdotes & principes crucifigentes Chriſtum. Caſtigatio carnis. Anguſtia.*

Manus Aaron, & filiorum eius ſuper caput vituli, deſignant peccata noſtra ſuper Chriſtũ. Vel ſignificabant ſacerdotes crucifixuros eſſe Chriſtum. Leuit. 1. b. 4. c. 8. c. Vel deſignant carnis caſtigationem, & frænum continentiæ. Manus quoque ſeniorum Iſrael, deſignant perſecutionem principum Iudæorum in Chriſtum. Manus autem ſuper caput proprium, non immolando, anguſtiam ſignificant. Ier. 2. g.

Philo. de victimis. Ori. ſ. Leui. ho. 5. — *Profeſſio innocentiæ.*

Manus offerentis ſuper caput victimæ, deſignant profeſſionem innocentiæ, & manus offert, qui offert opera. Leuit. 3. a. 4. a.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 7. & ſ. Mat. ho. 5. 31. Hie. ſ. Mat. 18. Aug. 1. ſer. d. in mon. — *Sacerdotes & doctores. Propinqui. Adiutor in diuinis.*

Manus dextra ſcandalizans, deſignat presbyteros & doctores, quorum ſcandalum eſt graue. Matth. 5. e. Deſignantur etiam propinqui, & etiam pater & mater, & in anima ipſi actus voluntatis. Vel manus dextera, eſt dilectus adiutor & miniſter in actionibus diuinis. Manus verò ſiniſtra, eſt dilectus adiutor in actionibus terrenis, & vtraque eſt abſcindenda, ſi ſcandalizat.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 24. — *Virtutes & exorciſmi.*

Manus domus Ioſeph, deſignare poteſt virtutes & exorciſmos. Iudi. 1. g.

Ratio ſuſtentās terrena. Vita actiua ſub contemplatiua. Manus hominis ſub pennis animalium, deſignat rationem cuncta debere ſuſtentare: ac de terrena humilitate nos ad cęleſtia ſubleuare. Ezec. 1. b. Vel deſignat vitam actiuam exiſtentem ſub contemplatiua. *Hie. ſ. Eze. 1. Glo. ſ. Eze. ho. 3.*

Libertas. Captiuitas. Manus quandoque deſignat libertatem, vt cùm dicitur. Iob. 3. 1. b Animam porro in manibus meis. E diuerſo captiuitatem, quum quis traditur in manum alicuius. Ioſue 7. b. Iudi. 3 b. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Conſilium. Manus aliquando conſilium ſignificare poteſt, vt manus Achię ſacerdotis, per quem conſulebat Saul Deum. 1. Reg. 14. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Miniſterium ad inſpirationem implendam. Manus pueri Saulis, in qua inuenta eſt quarta pars ſtateris argenti. 1. Reg. 9. b. deſignat miniſterium: vt inſpiratio Spiritusſancti opere compleatur. *Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

Intelligentia malorum. In manu eſt lancea, vel enſis, quum quis intelligentiam habet præſentium & futurorum malorum, ad hoc, vt ea ardentius vincere concupiſcat. 1. Reg. 15. d. Pſ. 149. *Gre. ſ. 1. Reg. 13.*

Chriſtus ſine ſemine natus. Sine manibus hominum abſciſsus lapis, deſignat Chriſtum ſine humano opere in vtero Virginis formatum. Dani. 2. c. *Amb. ſ. Rom. 9.*

Imponere manus ad lucrum. Pedes. Super manus ambulare, eſt turpis lucri cauſa alicui manus imponere. Leui. 11. d. Manus autem in beſtiis ſumuntur pro pedibus. *Glo. ord. ſ. Leui. 11.*

Auxiliū petere. Manum dare, interdum eſt auxilium petere, vt Thre. 5. b. Aegypto dedimus manum & Aſſyriis. Sic conſeritur manus ad manum proximi. Zac. 14. c. *Glo. ord. ſ. Thre. 5.*

Victoria verbi Dei. Vis tentationum. Manus gladii, eſt acies gladii, & manus gladii, in quam traduntur hæretici, eſt victoria verbi Dei, per quod hæretici conuincuntur. Pſ. 62. *Arno. ſ. Pſ. 62.*

Manus etiam gladii, eſt vis & impetus tentationum, à quibus liberat Dominus. Iob. 5. d. *Gre. ſ. 6. mor. 18.*

Ocioſitas. Manus arida, eſt ocioſitas bene operandi, tam phariſæorum, quàm totius generis humani. Matt. 12. a. Mar. 3. a. Luc. 6. b. Vel manus arida, eſt in auaris, qui non eam extendunt ad dandū. Manus quoque diſſolutæ, ſunt, quæ non valent rectè operari, nec reſiſtere tentationibus. Ier. 16. a. Idem deſignant manus laſſæ. Iob. 4. a. Manus habet & non palpat, qui ſcit quomodo in bono opere debeat exerceri, nec tamen vult fructum boni operis per experientiam capere. Pſalm. 113. *Ori. ſ. Iſa. ho. 6. Hil. ſ. Mat. can. 12. Amb. ſer. 8. Hie. ſ. Mar. 3. & ſ. Iere. 6. Ricar. de S. Vict. de ſomni Nabu. b. 38.*

Proſperitas ſeculi. Manus Tyri, deſignant proſperitatem ſeculi. Iſa. 23. b. *Hie. ſ. Iſa. 23.*

Defendentes aperte hæreſes. Manu aperta admittit adulterium, qui apertè defendit hæreſes: & qui non erubeſcit peccare. Iſa. 57. b. In manu quoque habent thuribulum colentes idola, quando totis viribus defendunt errores. Ezec. 8. c. In manu ſiniſtra eſt arcus Gog, & in dextera, ſagitta, quia hæretici armantur à dextris & à ſiniſtris, vt fideles. Ezec. 39. a. *Hie ſ. Iſa. 57. & ſ. Eze. 8. 39.*

Vis diaboli. Manus mulieris, quæ ſunt vincula, deſignant vim diaboli, & perſuaſiones hæreticorum. Eccleſ. 7. c. *Hie. ſ. Eccleſ. 7.*

Vti bonis tēporalibus ad proximorū neceſsitates. In manu ſunt bona temporalia, quum quis eis vtitur ad ſuas & aliorum ſubleuandas neceſſitates. Vnde non dicuntur bona eſſe in manu hypocritę, quia ipſe potius eſt ſeruus bonorum temporalium, quàm eis imperet. Iob 21. a. *Gre. 15. mor. 21.*

Manus ſiniſtra, in qua aſſumit oleum ſacerdos ad emundationem leproſi. Le. 14. c.

Cuſtodia. Per manus Ithamar enumerantur vaſa tabernaculi. Exo. 38. c. Et ſunt ſub manu eius, hoc eſt, ſub cuſtodia. Num. 4. c.

Manubrium.

Manubrium, dicitur capulus cuiuſcunque rei, dictum, quòd manu capiatur ſeu teneatur. *Gre. 10. mor. 9.*

Diſcretio. Manubrium ſecuris, diſcretionem deſignare poteſt: & labitur ferrum de manubrio, cùm quis excedit modum in corripiendo. Deut. 19. b. *Gre. 22. mor. 5.*

Cor hominis. Manubrium itidem, dici poteſt cor hominis, & mittitur ab Eliſæo in aquam ad educendū ferrum, cùm Chriſtus humiliat cor ad reſtituendum illi donum intellectus per ſuperbiam aut opera diſſoluta amiſſum. 4. Reg. 6. a.

Corpus Chriſti. Deſignat etiam corpus Chriſti relictum in ſepulchro, deſcendente ad inferos anima.

Mara.

Mara, id eſt, amara, vel amaritudo: quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, vbi inuentæ ſunt aquæ amaræ, quæ iactu ligni in dulcedinem conuerſæ ſunt. Appellatur etiam Marath.

Pœnitentia. Mara ſignificare poteſt amaritudinem pœnitentiæ, ad quam venitur poſt tranſitum maris, hoc eſt, poſt baptiſmum. Exo. 15. d. Numer. 33. b. *Ori. ſ. Exo. ho. 7. & ſ. Num. ho. 27.*

Littera legis. Poteſt etiam ſignificare amaritudinem literæ legis, quæ facta eſt dulcis per lignum crucis, & per lignum ſapientiæ Chriſti. *Hie. de manſio. & ſ. Pſal. 77. & ſ. Heſe. prolo.*

Gentilitas. Caro fragilis. Tribulationes. Deſignare etiam poteſt gentilitatem, ſecundùm quòd erat in amaritudine infidelitatis, & etiam carnem, ac fragilitatem humanam, & præterea tribulationes vitæ præſentis, ad quas veniunt, qui egrediuntur de Ægypto. *Aug. ſer. 91. Amb. de inſti. vir. 5*

Marcere, Marceſcere, Emarceſcere.

Stupor paſsionis Chriſti. Marcere dicuntur, quæ putreſcunt, aut languent, à proprio vigore deficientia.

Areſactio voluptatum. Emarceſcens neruus femoris Iacob, deſignat ſtuporem paſſionis Chriſti. Gen. 32. f. Deſignat etiam, quod omnipotens Deus, cùm iam per deſiderium & intellectum cognoſcitur, omnem in nobis voluptatem carnis areſacit. Significat præterea Iudæos, qui in incredulitate *Amb. 2. de Iaco. 7. Gre. ſ. Eze. ho. 14. Hie. ſ. Iſa. 25.*

Rup. 1. ſ. Matt. Gre. 27. mor. 23. & 33. mor. 24.

remanſerunt. Item genealogias eorum poſt incarnationem deficientes. Et marceſcens propago fortium eſt deficiens virtus Iudæorum. Iſa. 25. b. Marceſcens quoque vinea, eſt deficiẽs ſynagoga, vel anima. Eze. 19. d. *Incredulitas Iudæorum.*

Emarceſcit cor præ dolore. Iſa. 21. a Iob. 30. c. quum anima electorum per afflictiones deficit in affectibus terrenis, vt in æterna vita vireſcat. Et marceſcere facit Deus oſſa per dolorem in lectulo. Iob. 33. c. quia cum in ea requie, quam nobis ab hoc ſeculo præparamus, flagello tentationis afficimur, qui fortaſſe de virtutibus noſtris inflari poteramus, cognitæ infirmitatis noſtræ tædio extenuamus. Sępe enim anima alicuius boni ſibi conſcia, cùm virtutes ſuas ſibi ad memoriam reuocat, quadam delectatione paſcitur, & quaſi gratulatione propriæ plenitudinis impinguatur: bene dicitur, quod tentatione pulſante marceſcũt oſſa: quia dum propria infirmitas tentatione interrogante cognoſcitur: omnis illa noſtrarum virium velut pinguis viridiſque congratulatio ſubito anxietatis mœrore ſiccatur: & qui nos alicuius eſſe momenti bona noſtra penſando credidimus, pulſati paulo amplius perituros nos iam iamque formidamus. *Deficere ab affectibus terrenis.*

Mare, Pelagus, Fretum.

Hie. ſ. Iſa. 49. et ſ. Eze. 47. et ſ. Ioel. 2.

MAre, notæ ſignificationis eſt, congregationes enim aquarũm terram magna ex parte ambientes, maria ſunt appellata. Gen. 1. Videtur autem dictum ab amaritudine. Agitatur ventis, eſtque inſtabile vndis. In eo nauigatur nauibus, ibique abundant piſces, & exercetur piſcatio. Magnum autem mare quod terram circuit, Oceanus dicitur. Quando autem ponitur mare abſolute in ſacra ſcriptura, ſæpe ſolet accipi pro parte Occidentali terræ Paleſtinæ, quæ habet mare ad Occidentem. Quandoque autem dicitur mare magnum, vt Eze. 47. c. Et mare nouiſſimum, eſt mare Occidentale. Iſa. 49. d. Ioel. 2. c. Mare autem Orientale ſolet dici mare Cenereth, ſeu Geneſareth, quod & mare Tiberiadis dicitur, & præterea mare mortuum, quod etiam eſt ad Orientem terrę promiſſionis, præcipuè tribus Iuda. Cùm autem dicitur: A mari vſque ad mare, ſolet totus orbis ſignificari. Pſ. 71. Zac. 9. c.

Aug. ſ. Pſ. 71. Amb. 3. Exae. 5. Baſi. 4. Exae.

De mari hæc dicunt Ambroſius & Baſilius. Vidit Deus quia bonum mare. Et ſi pulchra ſit ſpecies eius elementi, vel quum ſurgentibus albeſcit cumulis ac verticibus vndarum, & cautes niuea rorat aſpergine, vel quum æquore criſpanti clementioribus auris, & blando ſerenę tranquillitatis purpuraſcentem præfert colorem, qui autem eminus ſpectantibus frequenter effunditur, quando non violentis fluctibus vicina tundit littora, ſed velut pacificis ambit & ſalutat amplexibus, quàm dulcis ſonus, quàm iucundus fragor, quàm grata & conſona reſultatio. Ego tamen non oculis æſtimatum creaturæ decorem arbitror ſed ſecundum rationẽ operationis iudicio operatoris conuenire & congruere definitum. Bonum igitur mare, primum, quia terras neceſſario ſuffulcit humore, quibus per venas quaſdam occultè ſuccum quendam haud inutilem ſubminiſtrat. Bonum mare tanquam hoſpitium fluuiorum, fons imbrium, deriuatio alluuionum, inuectio commeatuum, quo ſibi diſtantes populi copulantur, quo prœliorum remouentur pericula, quo barbaricus furor clauditur, ſubſidium in neceſſitatibus, refugium in periculis, gratia in voluptatibus, ſalubritas valetudinis, ſeparatorũ coniunctio, itineris compendium, transfugium laborantium, ſubſidium vectigalium, ſterilitatis alimentum. Ex hoc pluuia in terras transfunditur, ſiquidem de mari aqua radiis Solis hauritur, & quod ſubtile eius eſt, rapitur: deinde quanto altius eleuatur, tanto magis etiam nubium obumbratione frigeſcit, & imber fit, qui non ſolum terrenam temperat ſiccitatem, ſed etiam ieiuna arua fœcundat. Quid enumerem inſulas, quas velut monilia plerũque prętexit, in quibus hi, qui ſe abdicant intemperantiæ ſecularis illecebris, fido continentię propoſito eligunt mundum latere, & vitæ huius declinare dubios anfractus? Mare eſt ergo ſecretum temperantię, exercitium continentiæ, grauitatis ſeceſſus, portus ſecuritatis, tranquillitas ſeculi, mundi huius ſobrietas, cum fidelibus viris atque deuotis incentiuum deuotionis, vt cùm vndarum leniter alluentium ſono certent, cantus pſallentium, plaudant inſulæ tranquillo fluctuum ſanctorum choro hymnis ſanctorum perſonent. Vnde mihi, vt omnem pelagi pulchritudinem comprehendam, quam vidit operator? Et quid plura? Et quid aliud ille concentus vndarum, niſi quidam concentus plebis eſt? Vnde bene mari plerunque comparatur eccleſia, quę primo ingredientis populi agmine, totis veſtibulis vndas vomit, deinde in oratione totius plebis tanquam vndis refluentibus ſtridet, tum reſponſoriis pſalmorum, cãtu virorum, mulierum, virginum, paruulorum conſonus vndarum fragor reſultat. Nam illud quid dicam, quod vnda peccatum abluat, & ſancti Spiritus aura ſalutaris aſpirat? Det nobis Dominus illa receſſuum flumina proſperorum, ligno currere, tuto portu conſiſtere, nequitiæ ſpiritalis grauiora quàm ferre poſſumus tentamenta neſcire, fidei ignorare naufragia, habere pacem pro pugna, & ſi quando aliquid ſit, quod graues nobis ſeculi huius excitet fluctus, euigilantem pro nobis habere gubernatorem Dominum Ieſum, qui verbo imperet, & tempeſtatem mitiget, tranquillitatem maris refundat, cui eſt honor & gloria, laus, perpetuitas, à ſeculis & nunc & ſemper in omnia ſecula ſeculorum, amen. *Eccleſia ſeu templum.*

Chry. de ver. 1 ſ ho. 4

Geor. Vene. Cant. 1. tomo 7. cap. 12.

Secundùm etiam quòd in mari ſunt boni & mali piſces, mare ſignificat eccleſiam, in qua ſunt mali nunc bonis permiſti Matt. 13. f.

Geor. Vene. Can. 1. tomo 7. ca. 11. 14. 18.

Mare aliquando dici poteſt Deus, qui eſt quoddam pelagus ſubſtantiæ infinitum. Et cùm in ipſo Deo omnia contineantur, eſt locus particularis, aut menſura, quæ mare dicitur, aut

aquæ, vel collectio aquarum. Et eſt illa meridionalis regio ſuperna, in qua eſt aqua ſapientiæ ſupremæ, miſericordiæ, clementiæ, pietatis, & gratiæ quæ eſt poſſeſſio peculiaris filij Dei. De qua ait Pater. Pſ. 88. Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius. Ab hoc mari exeunt flumina, & ad ipſum reuertuntur. Eccl'tæ. 1. b.

Virgo Maria. Mare etiam dici poteſt beatiſſima virgo Maria, cuius nomen etiam ipſum mare includit, in quod mare deſcendit filius Dei, ſicut Ionas ad Niniuitas, hoc eſt, vt mundum liberaret. Ionæ 1. a. *Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7 cap. 12.*

Angeli. Mare vitreum, ſignificat immenſam multitudinem Angelorum in corpore naturæ luce ſplendentem. Apo. 4. b. *Aretas ſ. Apo. 4*

Mundus. Mare agitatum ventis, mundum ſignificare ſolet, in quo magna eſt rerum & temporum varietas, & ventis furentibus perturbatio. In hoc mare proiicitur equus & aſcenſor, quum quis ſequitur appetitum. Gen. 22. d. 41. f. 49. b. Exo. 15. a. 1. Reg. 13. a. 3. Reg. 18 c. Iob. 26. d 28 c. 38. b. Pſ. 8. 23. 32. 45. 64. 65. 73. 79. 67. 88. 92. 97. 103. 106. 113. 138. Iſa. 18. a. 21. a. 23. a. 24. c. 27. a. Pro. 30. c. Ezec. 26. c. 32. a. Dani. 7. a. Ion. 1. a. Nahum 1. a. Zach. 9. a. Matth. 8. c. 14. c. 17. d. 18. a. Ioan. 6. a. 21. a. Mar. 4. a. Luc. 5. a. Apoc. 8. c. 13. a. 20. d. *Res temporales.* Fretum etiam mundum ſignificat, & res temporales. Matt. 16. a. Fretum eſt autem bonis mare, qui non latam mundi viam, ſed anguſtam peragunt. Zac. 10. d. *Ori. ſ. Mat. ho. 4. et in diuer. ho. 6. Hil. ſ. Matt. ca. 7. Hie. ſ. Iſa. et ſ. Eze. 26. et ſ. Zac. 10. Aru. ſ. Pſ. 11. Cyril. 3. ſ. Ioan. 24. Au. 13. conf. 17. et 2. ciu Dei. 15. et ſ. Pſ. 39.*

Baptiſmus. Mare quoque baptiſmum ſignificat, præcipuè mare rubrum, vbi Ægyptius perit, & Hebræus ſeruatur. Et mare operit inimicos, cùm in baptiſmo delentur peccata. Eſt autem rubrum per ſanguinem Chriſti, à cuius paſſione baptiſmus habet vim mundandi peccata. Exo. 10 c. 13. d. 14. a. 15. a. 23. d. Pſ. 77. 79. Zac. 10. d. 14. b. 1. Corin. 10. a. Mare quoque æneum, ipſum baptiſmum deſignabat. 3. Reg. 7. d Et mare vitreum, quod erat ante ſolium iudicis, deſignabat nos ante iudicium debere baptizari. Apoc. 4. a. 15. a. Septima manſio filiorum Iſrael eſt ſupra mare, qua non tranſitur mare, ſed videtur. Num. 33. b. Mare æneum fuſile dicitur, quia baptiſmus igne Spiritusſancti per Chriſtum conflatus eſt. Mare Orientale, eſt baptiſmus: contra quem eſt diabolus, qui aduerſatur baptizatis. Ioel. 2. e. *Ber. de conſide. 2. Beda ſ. Gen. 49. Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7. cap. 12. Ori. ſ. Matt. ca. 14 Gre. he. 24.*

Pœnitentia. Mare præterea pœnitentiam ſignificare poteſt. Pſ. 135. Et mare rubrum, per quod nobis eſt tranſeundum, eſt pœnitentia peccatoribus neceſſaria. *Hie. de manſio.*

Secularis poteſtas. Perſecutiones in Chriſtum. Superbi. Mare in quod eiectus eſt Ionas, ſignificare poteſt ſecularem poteſtatem, & Pilatū, cui traditus eſt Chriſtus. Et tumultus perſecutionum, quas paſſus eſt Chriſtus, vt ceſſarent à nobis tribulationes. Ion. 1. c. 2. b. Iſ. 51. a. Haba. 2. d. Potentes ſuperbi, vt Pharao, qui fluctuant, ſed tamen indurantur. Apoc. 16. a.

Amaritudo laborū huius vitæ. Tentationes. Mare poteſt etiam ſignificare amaritudinem laborum huius vitæ, & tentationes: eſtque finis Iuda, quia per hæc venitur ad Iuda, hoc eſt, ad ſinceram confeſſionem. Exo. 14. a. 36. c. Ioſu. 15. b. Iſa. 16. c. 50. 51. d. 63. c. Ier. 6. f. Num. 31. a. Pſ. 16. 68. Et dicitur hoc mare miſeriæ, quod fugit, quando fit tranſitus ad fœlicitatem. Pſ. 113. De mari ad mare conſurgunt bella, cū amaritudo conſurgit aduerſus amaritudinem. Mic. 7. c. Iſraelitæ deferentes Ægyptum prius habuerunt mare ante ſe, ad impedimentum profectionis, deinde iuxta ſe, in adiutorium defenſionis, quando erat eis pro muro à dextris & ſiniſtris: tandem habuerunt poſt ſe in firmamentum ſecuritatis, inimicis eorum ab eo ſubmerſis, ſeu interclusis. Sic ante nos ſunt futura, iuxta nos præſentia, poſt nos præterita. Mare ante nos, eſt timor futurorum periculorū, mare iuxta nos, eſt labor incumbentium certaminum, mare poſt nos, dolor perpetratorum malorum. Mare ante nos, timor puſillanimitatis, mare iuxta nos, labor ſolicitudinis, mare poſt nos, dolor pœnitudinis. Timor puſillanimitatis impedit: labor ſolicitudinis munit: dolor pœnitudinis protegit. Mœror etiam pro bonis æternis, eſt mare à dextris. Mœror verò pro malis æternis, eſt mare à ſiniſtris. *Geor. Vene. Cant. 1. tomo. 7. cap. 12. Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7. cap. 12. Hie. ſ. Iſa. 16. 50. et ſ. Mic. 7. Ricar. de S. Vict. de exter. malo. 3. 8. 10.*

Infideles. Hæretici. Doctrina hæreticorum & Philoſophorum. Mare poteſt etiam ſignificare infideles, & hæreticos, & nationem prauam, & vitam ſecularem, & ſenſus dæmonum, & doctrinam hæreticorum & philoſophorum, & etiam contradicentium fluctus. A mari autem vſque ad mare commouentur, qui variis agitantur erroribus. Ge. 1. b. 22. d. 49. b. Exo. 14. d. 36. c. Iob 9. a. 11. b. 38. b. 41. d. Pſ. 134. Iſaiæ 11. d. 19. a Amos 8. d. 9. a. Habac. 3. b. Et mare longè ſignificat gentiles & infideles. In hoc mari eſt via Dei, quum gentiles conuertuntur, & ſeruant eius præcepta. Quod mare confirmat tunc Deus. Exod. 23. d. Pſalmo 32. 45. 64. 75. 88. Iſa. 17. d. 23. a. 42. b. 43. e. 60. b. Matth. 21. b. Apoc. 8. c. 12. d. *Aug. ſ. Pſ. 34. Hie. ſ. Amos 8. et ſ. Haba. 3. & ſ. Iſ. 17 Gre. 14. mor. 9. Au. 1. q. in euang. 29. et ſ. Pſ. 73. 76. Gre. prol. mor. 3. & 9. mor. 5. Rup. ſ. Apoc. 7.*

Cor humanum. Mare aliquando cor humanum, quod variis cogitationum & affectuum fluctibus agitatur, & inconſtans & mutabile eſt ad omnem flatum. Eſt enim cor noſtrum furore turbidū, rixis amarum, elatione ſuperbiæ tumidum, fraude malitiæ obſcurum. Iob. 11. b. 14. b. 38. b. Dan. 7. a. Haba. 3. d. *Gre. 10. mor. 12. & 12. mo. 5. & 18 mor. 13. & 29. mor. 7. Ricar. de S. Vict. de vitio mutab. 1. & de 12. de patriar. 38.*

Vita humana. Vulgus ignobile. Mare etiam ſignificare poteſt vitam humanam fluctibus irrequietam, & negotiis exundātem: & peculiariter vitam ſecularium, quæ dum procelloſis actionum motibus concitatur, ab internæ ſapientiæ quiete atque ſtabilitate disiungitur. Iob. 28. b. Matt. 13. a. 14. c. Et trans mare eſt, quod eſt poſt hanc vitam. Deuter. 30. c. Poteſt etiam ſignificare vulgus ignobile. Pſ. 95. Iſa. 24. c. *Gre. ſ. Mat. aſ. 13. 14. Aug. in Deut. 54. Gre. 18 mor 27. & 3. paſto. admo. 26.*

Populus circunciſionis, et Eccleſia. Mare Orientale, quod eſt mortuum, deſignare poteſt populum circunciſionis, & vetus inſtrumentū. Mare verò nouiſſimum, eſt populus eccleſię, & nouum teſtamentū. Zac. 14. b. Et maria congregata ſignificant Iudæos, & gentiles qui in vnum eccleſiæ corpus congregati *Hie. ſ. Zac. 14. & ſ. Iob. 26.*

ſunt,& in vnam fidei copulam ſunt Chriſti charitate connexi. Iob. 26. c. In his dominatur Chriſtus à mari vſque ad mare.Pſ.71.

Ori.ſ.Iere.ho.2. Hie.ſ.Eze.47. Rica.de S.Vict.de exterm.mali.3. — *Vtrumque teſtamentum. Peccatores. Peccata.*

Mare ſalis,quod eſt mortuum,dicitur peccatores ſignificare poſt mortem inutiles ad operandum.Et etiam tumultus vitiorum.Gen.14 a.Ioſ.3.d. Eze.27.a.Sanatur autem aduenientibus aquis baptiſmi & doctrinæ euangelicæ.Eze.47.b.Mare etiam eſt impietas, quæ dulcẽ aquam facere non poteſt,ſed eſt eius aqua ſalſa valde, & multum amara, & amaritudo eius amariſſima.Et hoc dicitur mare malitiæ,quod fugit,quum quis deflet peccata. Pſ. 113. Mari comparatur contritio Hieruſalem propter inquietudinem vitiorum.Thre.2.e.

Greg.Vene.Cant.2 tomo 7 cap.16. — *Corpus noſtrum*

Mare rubrum ſalſum,paludoſum, & cœnoſum, corpus noſtrum ſignificare poteſt, per quod faciendus eſt nobis tranſitus,ſed debet incidi, & exſiccari,vt liberè tranſeamus, quod fit per opera pœnitentiæ.Exo.14.a.

Ori.ſ.Ioſ.ho.4. & ſ.Matt.ho.5.36. Arn.ſ.Pſ.58.135. Ricar.de S.Vict.de ſtatu.inter.hominis 12. Rup.ſ.Ioel.2. — *Amaritudo punitionis. Infernus.*

Mare ſalis & mortuum,ſignificare poteſt etiam amaritudinem punitionis,& infernũ, vbi plena eſt amaritudo & dolor:& mare rubrum,in quod proiicitur Pharao cum exercitu ſuo. Gen.14.e.15.a.Ioſu.13.d Pſ.68.103.135.Ioan.2.c.Mat. 18.a.21.c Et flumina intrant in mare, cùm appetitus carnales ſequitur punitio.eccl'tę 1.a. Mare nouiſſimum ſeu extremum erit in reſurrectione,quum diabolus & mali mittentur in ſtagnum ignis.Ioel.2.f.Zac.14. b.

Hie ſ.Nahum 3. & ſ.Habac.3. Arno.ſ.Exam.7.& epiſ.44. Gre ſ.Eze.ho. 6. Hie.ſ.Eze1. Euc.form.ſpirit.4. — *Sacra ſcriptura.*

Mare dici poteſt vetus teſtamentum,cuius lectio eſt amara,niſi mittatur in lignum crucis. Pſ.97.Et mare magnum,ſunt vetus & nouum teſtamentum & profundiora myſteria. Pſal. 79.103.129 Ezec.47.c. Et mare vnde exeunt flumina.Eccl'tæ 1.b.Maris viſio dicitur eſſe in rotis.Eze.1.d.quia vt omnia flumina intrant in mare, ita omnis veritas reducitur ad euangelium.Eſt autem ſacra ſcriptura mare, per quod nauigamus in ligno crucis,vt ad terram viuentium deueniamus.

Hie.ſ.Eccl'ten.1. — *Terra.*

Mare dici poteſt ipſa terra,vt flumina intrant in mare, hoc eſt, homines in terram, vnde ſumpti ſunt.Eccl'tæ 1.a.

Margarita.

Plinius 9.nat.hi.35 Ori.ſ.Matt.cap.13

MArgarita,eſt gemma precioſiſſima, quæ in oſtreis generatur, quas vbi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione impleri roſcido conceptu tradunt,grauidas poſtea eniti,partumque concharum eſſe margaritas,pro qualitate roris accepti.Si purus influxerit,candorem conſpici.Si verò turbidus,& fœtum ſordeſcere, eundem pallere,cælo minante conceptum,ex eo quippe conſtare,cælique eis maiorem ſocietatem eſſe,quàm maris:inde nubilum trahi colorem,aut pro claritate matutina ſerenum.

Ori.ſ.Mat.cap.13 — *Chriſtus.*

Margarita precioſa inuenta,eſt Chriſtus, vt enim oſtrea nocte & verno tempore rorem recipiens, intra ſe margaritam generat, ita glorioſa Virgo Spirituſancto ſuperueniente filium Dei concipiens,Meſſiam vt precioſiſſimam margaritam generauit Matt.13.f.

Ori.ſ.Mat.cap.13. Cle.Ale.2.ped.12. Hil.ſ.Mat.Ca.13 — *Propheta.*

Margaritę etiam ex rore cæli in conchis genitæ,Prophetas ſignificare poſſunt in ſynagoga genitos,inter quas inuenta eſt precioſiſſima margarita,quæ eſt Chriſtus.Mat.13.f.

Amb.ſer.5. Hie.ſ.Mat.Can.6 Au.1.ſer. Domini in monte. Chry.ſ.Gen.ho.16. — *Senſus perfectus. Myſteria. Præcepta.*

Margarita quoque precioſa, eſt ſenſus perfectus ſacræ ſcripturæ, & minores margaritæ, ſunt obſcuriores cognitiones,quę euacuantur cùm venerit perfecta. Et generaliter myſteria veneranda ſunt margaritæ,quæ non ſunt inter porcos proiicendæ.Mat.7.a.Margaritę quoque dicuntur diuina præcepta,quæ quis proiicit porcis,quum ea non ſeruat.

Ori.ſ.Matt.cap.13 Baſi.de reg.fuſi.c.8 Rup.12.ſ.Apo. — *Regnum celeſte. Apoſtoli.*

Margarita præterea precioſa ſignificat cęleſte regnum,& gloriæ viſionem.Mat.13.f. Apo. 21.f.Et margaritæ portarum,ſunt Apoſtoli.

Ber.ſer.paruo.26. — *Vnitas.*

Margarita itidem precioſa,eſt vnitas,pro qua cætera ſunt vendenda.

Beda ſ.Pro.25. — *Redargutio ſapientis.*

Margaritæ fulgenti cõparat Salomon redargutionem,qua arguitur ſapiens,& illi eſt obediens.Pro.25.b vel eſt ipſe magiſter eruditus, quia dum emendationem morum,dum ſupernorum ſcientiam deſiderantibus oſtendit,quaſi aureo ornatui maiorem inſuper gratiorémque fulgorem gemmæ ardentis annectit.

Glo.ord.Apo.17. — *Virtutes ficte.*

Sunt etiam margaritæ,quibus ornatur meretrix.Apoc. 17.a.18.c.& deſignant virtutes apparentes,quæ erunt in Antichriſto,& eius miniſtris.

Margo.

Hie.ſ.Eze.40. Gre.ſ.Eze.ho.16. — *Chriſtus.*

Margo dicitur vniuſcuiuſque rei extremitas.

Margo ante thalamos templi cubiti vnius.Eze.40.b.Chriſtum ſignificare poteſt, qui finis eſt vtriuſque teſtamenti. Vel deſignat fidem introducentem ad charitatem, quę eſt cubiti vnius,quia non poteſt diuidi per ſchiſmata.

Maria.

MAria,id eſt,exaltata,vel amaritudinis mare,aut myrrha maris,ſiue doctrix,vel magiſtra maris,aut ex Syro & Hebręo,domina maris. Fuit filia Amram,ſoror Moſis, & Aaron, fuit propheteſſa,quę quia murmurauit contra Moſen,facta eſt leproſa, & poſtmodum mundata.

Amb.de virg.1. Beda ſ.Exo.15. Hie.ſ.Mic.6.& de miſſio & prologo in Hoſ.& ſ.Sop.2 — *Eccleſia. Vaticinium prophetarum.*

Maria vt pulſauit tympanum poſt tranſitum maris rubri, typum gerit eccleſiæ laudantis Deum pro his,qui baptizantur.Exo.15.c.

Vt autem fuit propheteſſa,& miſſa dicitur à Deo, typum gerit vaticinij prophetarũ. Mic. 6.a.Et vt murmurauit contra Moſen,eſt prophetia literæ ſeruiens.Nu.12.a. Vt autẽ mortua eſt ante ingreſsũ terræ promiſsionis,deſignat prophetiã ceſſantẽ in aduẽtu Chriſti.Nu.20.a.

Populus Iudaicus. — *Ori.ſ.Nu.ho.6.& ſ.Cant.1.2.*

Vt autem murmurauit contra Moſen deſignat populũ Iudaicum qui murmurauit contra Chriſtum,& vt illa facta eſt leproſa,ita ſynagoga contraxit lepram incredulitatis: vnde & ſeparata eſt,donec plenitudo gentium intret.Num.12.a.

Eccleſia. — *Amb.ſ.Luc.1.*

Maria virgo beatiſſima,quæ fuit deſponſata,ſed virgo, figura eſt eccleſiæ quæ coniuncta eſt Chriſto,ſed ſine macula.Luc.1.c.

Prædicatores. — *Ber.ſer.paruo.8.*

Vt autem geſtauit Ieſum in vtero,deſignat prædicatores portantes Ieſum,vt eum aliis,vel potius alios ei pariant.

Excellẽs anima.

Maria mater Iacobi & Ioſeph,ſignificat excellentem animam: cuius excellentia declaratur per interpretationem nominum filiorum eius.Matt.27.f.

Maria Magdalena,vide Magdalena.

Maritus,quære Vir.

Marmor.

Plinius 36.natu. hiſto.7.

Marmor, eſt genus duriſſimi lapidis & ſolidiſſimi: quod in pretio habetur, cuius varia ſunt genera.Quoddam enim eſt album,quod parium dicitur:aliud viride,quod Laconium, aliud nigrum,aliud maculoſum in ſerpentis modum:aliud rubrum, candidis interuenientibus punctis Sunt & multa alia genera.

Fortitudo. Sancti. — *Amb.ſ.Pſ.118.ſe.5 Gre.ſ.Cant.5.*

Marmor quod ponebatur in templo,fortitudinem indefeſſam ſignificare poteſt, & marmoreę columnæ,deſignant fortitudinem Apoſtolorum.Exo.31.a.1.Par. 29.a.2.Par. 2.c.3. b. Cant.5.d.Apo.18.d.Poteſt etiam marmor ſignificare Sanctos puritatem vitæ habentes.

Maron.

Amaritudo peccati. — *Ori.ſ.Ioſu.ho.14.*

Maron,id eſt,amaritudo: cuius rex Iobab victus eſt à Ioſue, deſignare poteſt amaritudinem peccati.Ioſu.11.a. Pro.5. a. videtur autem eſſe vbi fuit primus lacus Iordanis,qui Samachus appellatur.

Marſupium.

Concordia hæreticorum.

Marſupium,eſt ſacculus nummorum.

Marſupium vnum malorum. Prou.1.b.Communitatem, aut concordiam hæreticorum deſignat.

Martha.

Martha,id eſt,prouocans, ſiue amaricans, vel Syriacè, domina,vel doctrix,fuit ſoror Mariæ,& Lazari:quæ ſolicitè miniſtrauit Chriſto.

Vita actiua. Vita præſens. — *Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Baſi.cõſt.monac.1. Gre.ſ.1.Reg.14.& 6 mo.28.& ſ.Eze. ho.3.14.*

Martha deſignare ſolet vitam actiuam,& exercentem opera, quæ ad conuerſionem ſpectant,quæ erga plurima turbari dicitur.Luc.10.g.Ioan.11.c.12.a. Eadem ratione ſignificat vitam præſentem, & quæ laborioſa eſt, multoque indigens miniſterio, quæ tamen ceſſabit, quum ceſſauerit indigentia.

Virgo Maria. Anima. — *Au.1.de Trini.10 Ber.ſer.2.aſſumpt.*

Vt autem excepit Chriſtum in domum ſuam, typus eſt beatæ virginis Mariæ, quæ illum excepit in vtero.Vel etiam animæ.Luc.10.g.

Mas,Maſculus.

MAs,ſeu maſculus,ſexus vocabulum eſt,fœminæ appellationi oppoſitum, eſtque ſexus nobilior & robuſtior.

Chriſtus. Opera Chriſti. — *Ori.ſ.Leui.ho.1. Hie.ſ.Iſ.66.& ſ. Mala.2. Geor.Vene.Cant.2. tomo 3.cap.19.*

Maſculus,ſæpe Chriſtum ſignificare ſolet, qui peccatum non fecit, & virtutem ac nobilitatem habet ſupra eccleſiam, & maſculus vitulus deſignat virilia ac robuſta Chriſti opera,quæ pro nobis obtulit.Leu.1.a. Et maſculus agnus,eſt ipſe Chriſtus, & perfectio ac fortitudo humanitatis eius.Exo.12.a.Iſa.66.c.Mala.6.a. Hunc maſculum peperit mulier victorem diaboli.Apo.12.b.

Chriſtus & eccleſia. Spiritus & caro. Intellectus, & operatio. — *Aug.ſ.Apo.ho.9 Au.1. de gen. cont. Manich.23.25. Ori.ſ.Gen.ho.1.*

Maſculus & fœmina,quos fecit Deus à principio,ſignificare ſolent Chriſtum & eccleſiam. Gen.1.d.Item ſpiritum & animam,ſeu ſpiritum & carnem, qui ſi concordant, creſcunt, & multiplicantur.Significant etiam intellectum & actionem.

Robuſtiores in fide & operibus. — *Ori.ſ.Leu.ho.4.& ſ.Num.ho.1. Iſy.ſ.Leui.6.27. Hier.ſ.Iſa.26.& ſ.Nahum 3. Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Iſyc.ſ.Leui.18.*

Mares dicuntur robuſtiores in fide & operibus.Exo.1.c.13.b.34.c.Leui.3.b. 27.a.Et mares ſtirpis Aaron,aut de genere ſacerdotali,ſunt fortes & viriles. Leui. 6.d. 7. a. Et maſculi qui numerantur,ſunt perfecti Nu.1.a.Mares interficit Pharao,hoc eſt,habentes aliquid robuſtũ, non tamen adultos,qui poſſunt reſiſtere diabolo.Exo.1.c.vult autem diabolus, vt quodcunque eſt Hebręorum, & eorum, qui per ſeculum iſtud tranſeunt, forte & virile mittatur in aquas,& per earum fluenta deferatur in mare. E diuerſo quicquid fœmineum,molle & formoſum videretur in ſeculo,hoc viuificetur,adoleſcat & generet.Simulque conſidera, quod Ægyptius imperator viros Hebræorum non poſſit occidere,nec eos,qui iam egreſsi ſunt ab infantia,ſed quorum ætas adhuc tenera eſt,& molle corpus,& profectus incipiens.Scit non poſſe nutriri fœminas niſi interfecti fuerint maſculi.Cum maſculo,hoc eſt,cum eo,qui virilia opera agit,non debet quis miſceri concubito fœmineo, vt eius opera effœminari faciat. Leui.18.c.

Prælati & doctores. — *Beda ſ.Exo.1.*

Maſculi quoque dicuntur doctores & prælati, quibus alii ceu fœminæ ſubiiciuntur. Ge. 1.d.Exo.1.c.12.a.

Opera virilia. Virtutes. — *Ori.ſ.Leui.ho.1.*

Maſculi etiam dicuntur opera virilia, & eadem ratione ipſæ virtutes, per quas viriliter operamur.Exo.1.c.13.b.34.c.Et maſculus vitulus ſignificat virilia opera carnis.Le.1.a.

Phil. de victimis & de ſacriſi. Abel & Cain. Ori. ſ. Exo. ho. 2. & ſ. Leui. ho. 8. Amb. 2. de Abra. 11. & 1. de Cain. 10. Hie. ſ. Iſa. 66. Iſyc. ſ. Leui. 1. 21. Hie. ſ. Mala. 2. Ricar. de S. Vict. de 12. patriar. 53. Gre. 4. mor. 4. Ori. ſ. Eze. ho. 7. Hier. ſ. Eze. 16. Lyra. ſ. Leui. 12.

Mens. Ratio. Homo interior. Sẽſus rationalis

maſculus præterea dicitur ipſa mens ſeu ratio, & homo interior, & ſenſus rationalis. Et maſculus offertur, cùm mens offertur Deo. Et maſculinum circunciditur, cùm omnia ſuperflua à mente reſecantur. Gen. 17. b. 34 b. Leui. 1. a. 3. b. 22. c. Iſa. 66. c. Et hoc maſculinum debet apparere coram Domino. Exo. 23. c. 34. c. Et maſculinum aperiens vuluam, eſt iuſtũ & principale animæ, & virtus & immunitas ab affectibus. maſculum autem eſt offerendum, hoc eſt, mens virilis, fortis & ſtabilis, & cum valenti fide, atque inconcuſſa, vt nequaquam mandatorum effœminetur, ſiue molleſcat operator. Mala. 2. a.

Hæretici. Conſuetudo inueterata. Hæreſes.

maſculi interfecti in Sichen, ſunt hæretici confutati. Gen. 34. d. deſignant etiam inueteratam conſuetudinem, quæ prius eſt circuncidenda, deinde interficienda. maſculus etiam, qui maledicitur, eſt corruptor veritatis. Ier. 20. d. Et maſculinæ imagines, ſunt hæreſes, & dicuntur maſculinæ, quia hæretici nulla eas poſſe oppugnatione ſubuerti putant. Eze. 16. b.

Peccatum minus graue.

maſculus, quem parit mulier ſuſcepto ſemine, eſt peccatum minus graue, vnde minori indiget purificatione. Leu. 12. a.

Maſſa.

Maſſa, eſt farina macerata, & aqua ſubacta ad conficiendum panem, quo nomine etiam ſignificatur quicquid denſum ac ſpiſſum eſt, in modum farinę ſubactæ, & quod nondum formatum eſt, ſed paratum vt aliquid ex eo formetur, vt maſſa luti, maſsa auri, maſsa plũbi.

Fideles. Doctrina fidei. Grauis iniquitas. *Gre. 14. mor. 27.*

maſſa dicuntur fideles coniuncti Chriſto, vt ab eo formentur. Rom 11. b.

maſſa etiam poteſt fidem & doctrinam fidei ſignificare. 1. Cor. 5. Gala. 5. b.

maſſa plumbi in amphora, deſignat grauem iniquitatem, quæ in auaritia continetur. Zach. 5. c.

Maſphat.

Gre. ſ. 1. Reg. 7. *Contemplatio. Sacra ſcriptura. Intentio.*

Maſphat, id eſt, ſpeculatio, ſiue ſpecula, aut cooperimentum, vel expectatio, ciuitas in tribu Iuda. Significare poteſt huius vitæ contemplationem, qua videmus nunc per ſpeculum in ænigmate. Poteſt etiam ſignificare ſacram ſcripturam. 1. Regum 7. b. 10. c. Ier. 40. d. 1. Cor. 13. d. Vel interpretatur intentio, & deſignat intentioné mutandam à falſa beatitudine ad verá.

Mater, Genitrix.

Synagoga.

MATER, dicitur fœmina in animalibus, quę genuit ſibi ſimilem in ſpecie. Transfertur tamen ad alia, vt arbor dicitur mater propaginum, quæ ex ipſa naſcuntur, & apes dicitur mater mellis.

Tert. de carne Chriſti. Hil. ſ. Mat. Ca. 12. Gre. 2. mo. 31. & ho. 3. Ori. ſ. Exo. ho. 2. Hie. ſ. Matt. 12. Ber. ſer. omnium ſan[c]torum. Caſ[ſ]ia. lib. 2. cap. 5. Ori. ſ. Cant. ho. 1. Ber. ſ. Cant. ſer. 79. Hie. ſ. Hoſe. 4. Rup. ſ. Zac. 13. Amb. de inſti. vir. 16.

Mater Abraham, quæ non fuit mater Saræ, dicitur ſynagoga, quæ fuit mater Chriſti, & non eccleſiæ. Gen. 20. c. Et mater Chriſti foris ſtans, dicitur ſynagoga, quæ noluit ingredi credendo. Matt. 12. d. Mar. 3. d. Luc. 8. c. Pſ. 68. 70. Cant. 1. b. Et mater Iſaac, eſt ſynagoga mater Chriſti. Gen. 24. d. Pro. 4. a. Et mater Iacobi, ſynagoga, & filij matris eius, ſunt Iudæi. Gen. 27. d. Mater quoque Moſis, eſt ſynagoga, quæ habuit Moſen paruum, quia Iudæi in lege non aſſurgunt ad ſenſus ſublimiores Exo. 2. a. Eandem deſignat mater Iob. Iob. 1. d. Et mater quæ coronauit ſponſum. Cant. 3. d. Et mater, quã reliquit Chriſtus vel homo, vt adhæreret vxori. Gen. 2. d Mater quoque ſponſæ, dicitur ſynagoga, cuius filij pugnauerunt contra eccleſiam. Cant. 1. b. 3. b. Mater etiam populi Iſrael dicitur ipſa ſynagoga, vel frequentia populi. Hoſeæ 4. b. Et matres factæ viduæ, ſunt ſynagogæ Iudæorum factę ſine Deo. Thren. 5. c. Mater prophetæ, ſynagoga mater Chriſti. Zac. 13. b.

Gre. ſ. Can. 3. Rup. ſ. Iudi. 14. Ori. ſ. Le. ho. 12. & ſ. Gala. 2. & ſ. Mat. ho. 7. Hil. ſ. Matt. Can. 12. Gre. ho. 3. Amb. de Iſaac. 5. Beda ſ. Pro. 1. Gre. ſ. Cant. 6. Gre. ſ. Leui. 22. Arn. ſ. Pſ. 112. Amb. ſ. Luc. 2. Hie. ſ. Iſa. 22. Gre. ſ. 1. Reg. 2. ſ. Cant. 1. Iſyc. ſ. Leui. 22. Beda ſ. Exo. 20. & ſ. Pro. 1. Rup. 2. ſ. Ioan. Amb. 3. de virgi. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Iſyc. ſ. Leui. 22. 22. Beda ſ. Gen. 24. Hie. ſ. Pſ. 26. Aug. ſ. Pſ. 26. 138. Glo. ord. ſ. Thre. 2.

Virgo Maria.

Mater Salomonis, ſignificat beatam virginem Mariam, matrem Chriſti. Cant. 3. d. Eandem deſignat mater Samſon, quę non bibit vinum, nec comedit immundum, &c. Iudi. 14. a.

Cæleſtis Hieruſalem.

Mater Chriſti dici poteſt interdum cæleſtis patria ſeu Hieruſalem. Matth. 19. a. quæ etiam dicitur mater noſtra. Gala. 4. d.

Faciens voluntatem Chriſti. Prædicator.

Mater etiam Chriſti, dicitur omnis, qui eius facit voluntatem. Pſ. 138. Matt. 12. d. Prædicator etiã, ſi per eius vocem amor Domini in proximi mente generatur, mater Chriſti dici poteſt.

Charitas. Gratia.

Mater etiam Salomonis, hoc eſt, Chriſti, dici poteſt charitas. Vnde ſolet dici Chriſtus filius charitatis. Item gratia Dei, qua ſaluamur, cuius legem non debemus dimittere. Pro. 1. a Mater item ſponſæ, eſt regeneratrix gratia: apud quam vna colũba eligitur: quia illos ſolos colligit, qui in ſimplicitate permanent, & ab vnitate non ſcinduntur. Cant. 6. c. Leu. 22. d.

Eccleſia.

Mater dicitur eccleſia, quæ mater eſt viuentiũ per fidem & gratiam. Ge. 3. d. Exo. 20. b. 21. b. 22. d. 23. c. 24. d. Pſ. 112. Pro. 1. a. 30. c. Et mater Samuelis eandem eccleſiam ſignificat. 1. Re. 2. d. Mic. 7. b. Le. 22. d. Et mater ſponſæ, eſt eccleſia mater animæ veniẽtis ad fidé. Can. 1. b. Mater etiam Ieſu, quæ erat in nuptiis, eſt eccleſia, ſine qua non fiunt nuptiæ incarnationis. Ioã. 2. a.

Natura animæ. Mens.

Mater ſponſæ dici poteſt interdum natura animæ. Cant. 3. b. 8. a. Et mater Samuelis ipſam mentem ſignificare poteſt. 1. Reg. 2. d.

Natura corrupta.

Mater concipiens in peccatis, eſt natura ipſa per peccatum Adæ corrupta, vnde fit, vt omnes, qui in ea concipiuntur, in peccatis concipiantur. Pſalm. 50. Sub hac matre manet animal ſeptem diebus i. toto tempore huius vitæ. Le. 22. d.

Gentilitas.

Mater Rebeccæ, gentilitatem ſignificare poteſt: vnde orta eſt eccleſia deſponſata Chriſto. Geneſis 24. d. Hæc eſt mater, quæ dereliquit: quia non poteſt ſaluare filios, niſi veniãt ad fidé, quæ & Babylonia ciuitas huius mundi dicitur: de cuius vtero ſuſcipit nos Deus. Pſ. 26. 138.

Doctores. Voluptates carnis. Matres dicuntur etiam doctores, qui ceu matres nutriunt diſcipulos. Thr.2.d. vel deſignat ibi voluptates carnis, quæ malè nutriunt animas. *Ori ſ. Matt. ho. 35.*

Lex. Mater filiorum Zebedæi, quæ excellentiam habuit propter filios, deſignare poteſt legem, cuius nobilitas eſt illi à Chriſto prophetato. Mat.27.f. *Hil. ſ. Mat. ca. 20. Hie. ſ. Eze. 16. Iſy. ſ. Leu. 18.*

Concupiſcentia. Mater Hieruſalem Chetæa, deſignat incentiua huius ſeculi, quæ à Deo ſeparant. Ezec.16. a. Et mater, cuius turpitudo non eſt reuelanda, eſt concupiſcentia pariens peccatum. Leu.18. b. Iacob.1.b. *Gre ſ. Iob 1.*

Terra. Corruptio. Patria. Mater Iob dici poteſt terra. Iob 1.d. Nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ. Eadem dicitur mater omnium Eccl.49.a. Mater etiam Iob dicuntur vermes: quia ex natura corruptibili & conſuetudine peruerſa cogimur, vt quaſi quibuſdam vermibus, ſic inquietis cogitationibus in mente fatigemur. Iob 17. d. Mater etiam relinquenda propter euangelium, eſt patria nutrix. Mat.19.d. *Gre. 13. mor. 21. & 2. mor. 17. Cle. Alex. 4. ſtro.*

Peccatum originale. Mater Agag, dicitur culpa originalis, quæ ſenſum carnis & inordinatos motus producit: Et fit ſine liberis, quum omnes praui motus interimuntur. 1. Reg.15.g. De hac dicitur Rom. 7.c. Non ego operor illud, ſed quod inhabitat in me, peccatum. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Iniquitas. Hæreſiarcha. Hæreſes. Mater peccatoris dicitur poteſtas malorum, & iniquitas, & infidelitas. Pſ.108. Matt. 10. d. 14 a. Et mater alliditur ſuper filios, cùm congregatio hæreticorum cum ipſis hæreſiarchis & erroribus ſimul pereunt. Hoſ.10.d. *Arn. ſ. Pſ. 108. Hil. ſ. Matt. can. 10. 14. Hie. ſ. Ho. 10.*

Tutela. Mater pro tutela. Iud.5.a. Surgeret mater in Iſrael.

Materia.

Materia dicitur, ex qua aliquid fit, vt materia domus ſunt lapides & ligna, & cætera. 4. Reg. 6.a. Sap.11.c.15.c.

Matertera.

Socii parentum. Matertera, dicitur matris ſoror, quaſi mater altera, eius turpitudo non eſt reuelanda. Leu. 29.c. Et deſignat ſocios parentum: qui non ſunt ignominia afficiendi. *Glo. ord. ſ. Leu. 20.*

Mathanaim.

Mathanaim, id eſt, munera eorum, ciuitas Moab contra Arnon, ad quam venerunt filij Iſrael poſt locum putei Arnon. De puteo veniunt ad offerenda munera, quia ex cognitione Dei, offerunt credentes fidem & timorem per liberum arbitrium. Nu.21.d. *Ori. ſ. Nu. ho. 12.*

Matrimonium, Coniugium, Connubium.

Matrimonium, eſt maris & fœminæ coniugatio, qua mutuò ligantur ad perpetuam vitæ ſocietatem.

Cõiunctio Chriſti & eccleſiæ. Matrimonium, quo relinquitur pater, & mater, & adhæretur vxori, typus eſt coniunctionis Chriſti & eccleſiæ. Reliquit Chriſtus Patrem, hoc eſt, non apparuit in natura Patris, & matrem, nempe ſynagogam, & adhæſit vxori, hoc eſt, eccleſiæ, & ſunt duo in carne vna, quia ex Chriſto capite & eccleſia fit vnum corpus. Sic etiam eſt coniunctio Chriſti cum anima. Hoc ſignificauit coniugium Iſaac cum Rebecca. Gen.26.b.29.d. *Ori. ſ. Nu. ho. 20.*

Conſuetudo peccandi. Coniugium Sichen, cum Dina, ſignificat colligationem in perſeuerantia peccati, quod optabat Sichen. Gen.34.b. *Lyr. ſ. Gen. 34.*

Conſenſus cum infidelibus. Connubia cum alienigenis, deſignant conſenſum cum hæreticis. Gen. 34. b. Ioſ.23.c. Ideo non ſunt contrahenda. *Glo. int. ſ. Gen. 24.*

Mattathias.

Mattathias, id eſt, donum Domini, ſacerdos, pater Iudæ Machabæi, qui miro zelo inſurrexit contra idololatrantes, & defendit legem Dei. 1. Mac.2.a.

Matthæus.

Matthæus, id eſt, donatus, Apoſtolus & euangeliſta, vocatus à Chriſto, cùm ſederet in telonio. Mat.9.a. typus & exemplum eſt peccatorum conuerſorum.

Matthias.

Matthias, id eſt, donum Domini, erat vnus è ſeptuaginta diſcipulis Chriſti, qui coaptatus eſt in Apoſtolatum loco Iudæ. Acto.1.d.

Maturus, Maturitas, Immaturus.

Maturum dicitur quod neque crudum, neque acerbum, neque nimium coctum, ſed ſuo tempore temperatum prouenit, & propriè de fructibus dicitur.

Perfecti. Perfecta opera. Maturæ vuæ deſignant perfectos, & opera perfecta. Gen. 40.b. Et maturitas autumni, ſignificat opera perfecta, quibus à Deo præmium dabitur. Iſ.28.a. Areſcunt autem antequàm matureſcant, qui pereunt antequàm bene operentur. Iſ.3.e. Et immatura perfectio ſignificat opera inepta ad conſequendam vitam æternam. Iſ.18.c. *Amb. 3. Exa. 12. Hie. ſ. Iſ. 18.*

Iuuentus ſenilis. Maturitas eſt, cùm in iuuentute ſenum opera exercẽtur. Pſ.118. Præueni in maturitate. Sed ibi potius legendum eſt præueni in immaturitate, hoc eſt, hora importuna. Et poteſt deſignare illa immaturitas vel tempus huius vitæ, vt maturitas ſit in futura vita, vel tempus ante aduentum Chriſti. *Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 19. Aug. ſ. Pſ. 118.*

Completa malitia. Maturuiſſe dicitur meſſis cùm cõpleta eſt malitia, vt puniri debeat. Ioel.3.c. Quod erit tẽpore iudicij. Et maturæ vuæ erant Iudæi puniendi in deſtructione Hieruſalem. Apo.14.d. *Hie. ſ. Ioel 3. Rup. ſ. Ioel. 3. & 9. ſ. Apoc.*

Mauſoleum, vide Sepelire.

Mederi, Medicus, Medicina, *Medicamentum.*

MEderi, eſt morbo remedium afferre. Medicus autem eſt, qui medendi artem nouit. Medicina verò, ipſam artem ſignificat: & interdum eſt idem quod medicamentum, quod hominibus, ac etiam cæteris animantibus curandi gratia adhibetur.

Ori. ſ. Leu. ho. 8. & ſ. Pſ. 37. ho. 1. Aug. 1. doct. Chri. 14. Baſi. de reg. fuſi. 55. Medicus dicitur Chriſtus, ſaluator noſter, qui curat verbis, non herbis, & etiam ſolo nutu & voluntate: & quandoque curat adhibitis contrariis, quandoque ſimilibus. Iſ. 61 a. *Chriſtus.*

Hie. ſ. Iſ. 3. Aug. ſ. Pſ. 87. Medici dicuntur doctores, animi defectus curantes. Gen. 50. a. Exo. 21. b. Iſa. 3. b. Ier. 8. g. Hi autem medici non ſuſcitant mortuos in peccato, ſed ſolùm tanquam miniſtri præcepta ſalutis proponunt. Pſ. 87. *Doctores.*

Tho. de Ioſeph. Medici etiam ſunt leges, & magiſtratus legitimi: vt ſenatores, & iudices, & vt medicus curat quicquid ad ſanitatem conducit, ita debent præſides & magiſtratus curare quicquid ad bonos mores facit. *Leges & magiſtratus.*

Hie. ſ. Iſ. 26. Iſyc. ſ. Leu. 15. Medici non ſuſcitantes, ſunt Philoſophi non curantes animas. Iſ. 26. c. iuxta Septuaginta. Pſ. 87. In hos medicos expenderat mulier ſubſtantiam, & non fuit curata. Luc. 8. f. *Philoſophi.*

Cle. Alex. 1. pæd. 2. Hier. ſ. Iſ. 1. & ſ. Eze. 47. Aug. ſ. Pſ. 57. Medicina animi, eſt ſapientia, quæ liberat animam à perturbationibus: & etiam verbum Dei, animam & corpus ſanans: & præterea lachrymæ pœnitentiæ. Iſa. 1. b. Ad medicinam valebant folia arborum templi: quia doctrina moralis curat animam. Eze. 47. c. Medicamenta etiam erant in prophetis, & in lege, & demum omnia præcepta: ſed hoc medicamentum ante aduentum Chriſti non erat medicatum, ſed adueniente Domino eſt medicatum. Pſ. 57. *Sapientia. Verbum Dei. Lachryma.*

Meditari, Præmeditari.

Meditari, eſt quaſi medio animo verſare, & mente pertractare, interdum verò eſt exercere & conari. Meditatio autem, eſt ipſa commentatio vel exercitatio.

Hil. ſ. Pſ. 54. Aug. ſer. 75. Phil. 2. allegori. Meditatio Iſaac in agro, paſſionem & labores Chriſti in hoc mundo adumbrauit, & etiã pugnam contra diabolum. Gen. 24. g. Poteſt exercitationem contemplationis ſignificare. *Paſſio Chriſti. Contemplatio.*

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 5. Baſi. ſ. Pſ. 48. Meditatur os iuſti ſapientiam, cum bonus & fidelis loquitur de Chriſto. Pſ. 36. Meditatur autem in corde prudentiam, vt os habeat quod loquatur. Pſ. 48. *Loqui de Chriſto.*

Hil. ſ. Pſ. 1. 148. Meditari in lege Domini die ac nocte, eſt ſecundùm legem Dei ſemper operari, & omnia in laudem Dei facere. Pſ. 1. 62. 1. Cor. 10. a. Et meditari in operibus Dei, eſt creationem Adæ & reliqua Dei opera contemplari. Pſ. 142. *Operari ſecundum legem Dei.*

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 5. Meditatur ſedens in domo, & ambulans, &c. qui in eccleſia loquitur, & docet, ac operatur, quæ ad ædificationem faciunt. Deut. 6. b. *Loqui vel operari ad ædificationẽ.*

Hie. ſ. Iſ. 33. Meditatur timorem, qui cùm omnia fuerit conſequutus, indignum ſe tamen ſemper reputat coram Domino. Iſ. 33. c. *Cognitio propriæ infirmitatis.*

Hie. ſ. Iſ. 38. 59. Meditatur vt columba, qui pro peccatis gemit. Iſ. 38. c. Meditantur quoque Iudæi vt colũba, quum loquuntur & perſtrepunt verba legis, quæ minimè intelligunt. Iſ. 59. b. *Gemens pro peccatis. Loquentes Iudæi legem ſine intellectu.*

Arn. & Hila. ſ. Pſ. 1. Baſi. vel Aug. ſ. Pſ. 17. Meditantes inania populi, fuerunt Iudæi diſtinguentes carnales obſeruationes, & exercentes traditiones humanas: vel meditati ſunt inania, quando Chriſtum perſequebantur, & falſa contra eum excogitabant teſtimonia. Pſ. 2. Hę dicuntur meditationes Iudęorum aduerſus Chriſtum. Thr. 3. g. Meditabantur etiam dolos contra Chriſtum ante & poſt eius mortẽ Pſ. 37. dicuntur quoque meditari dolos, qui mala ſuggerunt ſub boni ſpecie. *Exercentes Iudæi traditiones. Cogitantes contra Chriſtum.*

Aug. ſ. Pſ. 35. Meditatur iniquitatem in cubili ſuo, qui eam tractat in corde. Pſ. 35. *Tractans malũ in decor.*

Hie. Cypriano. Meditati dies ſicut aranea ſunt, cùm ſic tranſiuit tempus, vt opus araneæ. Pſ. 79. *Tranſeuntes facilè dies.*

Hie. ſ. Iſ. 27. Meditatus dicitur Dominus in ſpiritu ſuo duro, quando loquutus eſt, vt durè puniret Iudæos. Iſ. 27. b. vel iuxta Septuaginta, meditatus eſt populus Iſrael interficere Apoſtolos, vt delerent memoriam Chriſti. *Decernens Deus punire Iudæos.*

Medium, Medietas, *vide* Dimidium.

Medius, Medium, Mediator.

Medium dicitur, quod æqualiter diſtat ab extremis. Mediator autem eſt, qui inter aliquos medius eſt ad conſtituendam pacem, aut aliud pactum. Medius etiam dicitur communis. 3. Reg. 6. a. Oſtium lateris medij in pariete erat. Manifeſtus. Exo. 11. b. Media nocte ingredietur Ægyptum. Medium autem, conſortium. Nu. 16. c. Perierunt de medio multitudinis. Conſpectus. Deu. 13. a. 22. c. Auferes malum de medio tui. Pars. Exo. 3. a. Vocauit eum de medio rubi In medio quoque, in conſpectu, in conſortio. Item vt dux. 1. Reg. 10. d. Stetitque in medio populi. Inter alios. Ier. 29. b. Qui ſunt in medio veſtrum. Vnus ex illis. 3. Reg. 3. b. Seruus tuus in medio eſt populi tui.

Ter. adu. Marc. 4. Orig. ſ. Nu. ho. 3. 9. & ſ. Eze. ho. 1. Hie. ſ. Ier. 30. & ſ. Gal. 3. Aug. epiſ. 120. Greg. Ven. can. 2. tom. 1. ca. 4. vel tom. 8. per totum. Medium præcipuè competit Chriſto: de quo Ioan. 1. d. Medius veſtrum ſtat, quẽ vos neſcitis. Et in medio paradiſi arbor, eſt Chriſtus, qui eſt media perſona in Trinitate. Gen. 2. b. Ipſe eſt in medio duorum animaliũ, hoc eſt, duorum populorum. Hab. 3. a. Et Aaron ſtãs in medio multitudinis, ad placãdũ Deũ, deſignat Chriſtũ, qui operatus eſt ſalutem in medio terræ. Nu. 16. g. Et ipſe filius Dei dicitur mediator ante incarnationem, quãdo loquebatur per Angelos: ſed non eſt dictus homo mediator, niſi poſt incarnationem. Gal. 3. d. In medio eccleſiæ laudat Chriſtus Patrem, quia ipſe mediator medium tenet. Pſal. 21. 87. In medio captiuorum exiſtens Ezechiel, deſignat Chriſtũ inter peccatores conuerſantem. Sic in medio exiſtit prin- *Chriſtus.*

ceps,

ceps,hoc eſt,Chriſtus.Eze.1.34. f.46.c.Et de medio Iſrael product⁹ princeps,deſignat Chriſtum de genere Iſrael.Ier.30.d.Soph.3.d.Agg.2.a.Zac.2.d.Sic in medio fratrum vngitur Dauid.1.Reg.16.c.deſignans Chriſtū,qui etiam dicitur eſſe in medio per incarnationē.Ioel.2.f.

Rup.ſ.Ioel.2.

Beatificās Deus In medio duorum Cherubim dicitur eſſe Deus,ſecundùm quod ab angelis viſione beatifica videtur.Exo.25.b. *Glo.ord.ſ.Exo.25.*

Incarnatio. Tempus incarnationis. Tempus iudicii. Tempus paſſionis Chriſti. Medium electi,ſignificat incarnationem Chriſti, vbi ſunt quatuor animalia, hoc eſt,quatuor Euangeliſtæ fidem incarnationis prædicantes.Eze.1.b.Medium autem annorum, tēpus ſignificat aduentus Chriſti.Hab.3.a.vel iuxta Septuaginta,medium duorum animalium, vbi cognitus eſt Chriſtus,fuit in paſſione,quādo cognitus eſt inter duos latrones, vel inter duos populos in eius paſſione concurrentes.Media nox deſignat occultum tēpus aduentus Chriſti,vel tēpus iudicij,quando veniet nullo ſentiente,aut ſperante.Mat.25.a.Mar.13.d. Luc.11.a. Exo.11.a.12.d.Medium etiam annorum,eſt tempus paſſionis Chriſti,quod erat triginta trium annorum,quod eſt medium vitæ humanæ. *Gre.ſ.Eze.ho.2. Hie.ſ.Hab.3. Aug.18.ciu.Dei.32.& epiſt.120.& de verbis domini.ſer.22. Gre.ho.12. Ori.ſ.Mat.ho.30.31.32. Rup.ſ.Hab 3.*

Prælata omnibus. In medio dicuntur eſſe,quæ omnibus anteponimus atque iubentur dij alieni de medio abiici.Gen.35.a.Vt videlicet nihil præferamus Deo,ſed ipſum in medio cōſtituamus.Ita ſanctuarium ponitur in medio,vt cultus Dei cæteris præponatur.Eze.48. *Glo.int ſ.Gen.35.*

Conſcientia. Cor. Medium in quo eſt Deus,dicitur conſcientia:& ipſum cor:quod etiam eſt medium vniuſcuiuſque.Exo.23.d 25.a.1.Reg.7.a.Pſ.45.Matth.18.c.Et medium ferculi Salomonis ſtratum charitate,eſt cor Chriſti.Cant.3.d.In medio hominis conteritur cor,cùm verè dolet. Ier.23.b.Medium quoque altaris,cor hominis ſignificare poteſt.Exo.27.a.38.a. *Baſi.& Aug.ſ.Pſ.45. Hil.ſ.Ma.can.18 Gre.ſ.1.Reg.7.*

Eccleſia. Status perfectionis. Medium terræ Ægypti,aut etiam medium terræ,eccleſiam ſignificare poteſt.Iſ.19.c. Exo.9.f.Pſ.73.134.136.Et medium camporum,vbi aperit Deus fontes, eſt eccleſia ex gentibus. Iſ.41.c.Et habitans Raab in medio filiorum Iſrael,deſignat gentiles habitantes in Chriſto, vel in eccleſia,cuius medium eſt Chriſtus.Ioſ.6.d.Et medium Hieruſalem, eſt medium eccleſiæ ſeu locus publicus in eccleſia,aut etiam,ſtatus perfectionis.Pſ.11 Ier.6.a.Zac.2.b.8.b. *Aug.ſ.Pſ 73. Hie ſ.Iſa.41.& ſ.Ier.6. Ori.ſ.Ier ho.2. Baſi.ſ.Pſ.115.*

Vita communis. Medium filiorum Iſrael vitam communem Chriſtianorum ſignificare poteſt.Exo.28.a.31.c.Et media ferculi Salomonis ſunt, quæ ad mediocrem vitam fidelium in eccleſia pertinent, quæ ſunt conſtrata charitate:quia mediocribus ſufficit charitas.Cantic.3. d.In medio populi ſtans Saul,deſignat prælati exempla omnibus debere eſſe conſpicua. 1. Reg.10. d.Itidem in medio vineæ turris,deſignat exempla Apoſtolorum & Prophetarum omnibus expoſita.Iſ.5.a.In medio populi Dei ædificantur,qui facti pars eccleſiæ proficiunt in ea.Ier.12.d.Inter medium montium pertranſeunt aquæ,cum prædicatores exponunt doctrinam tanquam omnibus communem.Pſ.103. *Gre ſ.Cant.3.& ſ.Eze.ho.15.& ſ.1.Reg 10. Amb.3.Exae.11. Aug.ſ.Pſ.103.*

Fiducia diuinæ pietatis. Medium Iordanis, in quo ſtetit arca.Ioſu.3.deſignat fiduciam diuinæ pietatis,cui pedem ſpei figere debemus. *Ric.de S.Vict de extermi.mali.35.*

Puniens Deus. In medio populi aſcendit Deus puniendo. Exod. 33. a. Et in medio alicuius dicuntur eſſe abominationes eius, cùm ſecundum eas caſtigatur.Eze. 7. b. Et vſque ad medium colli dicitur peruenire torrens,quum ira Dei plenè aliquem comprehendit.Iſ.30.f. *Glo.int.ſ.Exo.33.*

Tentationes. Medium maris,& medij fluctus,deſignant vim tentationum.Illi autem ambulant per medium maris,qui inter tentationes non declinant ad dexteram,neque ad ſiniſtram.Exod.14.c.15.c.Prou.30.c Iſ 63.c.Mat.14.c.Et media nox,eſt tempus grauis tribulationis, in qua ſurgēdum eſt ad confitendum Domino.Exo.11.a.12. d.Pſ.118.Medium etiam catulorum leonum, fuit grauis tribulatio Chriſti. Pſ.56. Medium autem tribulationis ipſam grauitatem tribulationis ſignificat.Pſ.137.Media hoſtium caſtra ingreditur Saul,quum prædicator in mediis tētationum fluctibus mentibus auditorum ſubuenit.1.Reg.11.c. *Ori.ſ.Exo ho.6.& ſ.Mat cap.14. Amb.de Salom & ſ.Pſ.118.ſer.8. Aug.ſ.83.q.59. Hil.ſ.Pſ.56. Gre.ſ.1.Reg.11.*

Medium vitæ humanæ. Negligentia. Media nox ſignificare poteſt medium vitæ humanæ tenebroſę,& altitudinem remiſſionis & negligentiæ,& profundam mentis cæcitatem.Iob 24.c.Mat.15.a. *Hie.ſ.Iob 34.*

Peccatum. Miſeria huius ſeculi. Medium rubi deſignat peccatum & mortalem infirmitatem.Exo.3.a. Et medium Ægypti & Babylonis,ſignificat ſtatum profundum peccati,& medium miſeriarum huius ſeculi inter ſeculares confuſiones.Exo.3.g.7.a.Pſ.134.135.136.Ier.50.b.51.e. *Ori.ſ.Ier.ho.2. Hil.ſ.Pſ 134.136.*

Primordium boni operis. Medium hyacinthinæ tunicæ deſignat initium perfectum.Exo.28.c.39.d. vel primordium boni operis. *Glo.ord.ſ.Exo.28.*

Aequalitas in iuſtitia. Per medium caſtrorum ire,eſt æqualiter iuſtitiam ſeruare.Exo.32.f. *Glo.int.ſ. Exo.32.*

Medium duorū teſtamentorum. Medium fortium filiorum Iſrael,deſignat medium duorum teſtamentorum. Leuit. 16. c. Pſ.67.Medium quoque animalium deſignat doctrinam ſpiritualem incluſam in litera. Eze.1.d.Hab.3.a.Et medium domus Iacob dici poteſt lex & prophetæ.Iſ.29.g. *Arn.ſ.Pſ.67. Hie ſ.Eze.1. Thol.2.alleg.*

Intellectus. Media arbor paradiſi,vbi ſe abſcondit Adam,deſignat intellectum proprium,cui fidit,qui negat vniuerſalem.Gen.3.b. *Aug.17.ciu.Dei.4.*

Vita in corpore. Medium terræ,ſignificare poteſt vitam in corpore:& operatus eſt Chriſtus ſalutem in medio terræ,hoc eſt,in aſſumpto corpore:vel in vtero Virginis,vel in Hieruſalem.Pſ.73.dicitur etiam Hieruſalem poſita in medio gentium,quia ſita eſt in medio terræ.Eze.5. b. *Hie.ſ.Pſ.73.& ſ.Eze.5. Euch.q.in Pſ. Gre.ſ.Eze.ho.14.*

Quies contemplationis. Media hora ſilentij,deſignat quietem cōtemplationis,quæ breuis eſt in hac vita. Apo.8.a.

Vita turpis. Proſperitas ſeculi. Medium Amalec,turpem & libidinoſam vitam ſignificat.1.Reg. 15. b. De medio quoque armenti comedere dicuntur vitulum,qui delitiis vacant.Amos 6.b. *Gre.ſ.1.Reg.15. Gre.ſ.Amos 6.*

Medium dierum perdicis,proſperitatem huius ſeculi ſignificare poteſt.Ier.17.b. *Ori.ſ.Ier.ho.4.*

Inimicitiæ. Medius paries inter Iudęos & Gētiles,erāt inimicitiæ propter diuerſum cultum. Eph.2.c. *Amb.ſ.Eph.2.*

Aug epiſt.120. Rup.ſ.Hoſ.2. Hie.ſ.Eze.8. Medium ventris Chriſti, dici poſſunt corda carnalium in eccleſia: quibus etiam nota ſunt myſteria ſacræ ſcripturæ. Pſ. 21. Medium verbum dicitur cor, quod eſt in pectore. Hoſ. 2. a. *Corda carnalia. Cor.*

In medio dicitur ſtare, qui alijs ſupereminet. vt Iezonias in medio colentium idola, oſtenditur eſſe eorum princeps in colendis idolis. Eze. 8. c. *Princeps.*

Hie.ſ.Eze.28. In medio lapidum ignitorum dicitur ambulaſſe Lucifer: quia inter Angelos, à quorum conſortio fuit eiectus. Eze. 28. d. Et dicitur nunc draco in medio fluminum cubare: quia diabolus omnibus fauet & vitiis & erroribus. Ezech. 29. a. Medium autem oris Leuiathan, ſunt verba diaboli calliditatis plena: & in medium oris intrat, qui calliditatis eius verba penetrat: vt nequaquam penſetur qui reſonent, ſed quò intendant. Iob 41. a. Idem deſignabit medium dentium. Zac. 9. b. *Lucifer inter Angelos. Gre.33.mor.28.*

Aug.ſ.Pſ.56. Euc.q.in Pſ. Non dimidiant dies ſuos viri ſanguinum. Pſ. 54. quia tolluntur in infernum hæretici: vt perdix, quæ congregauit, quæ non peperit. Vel non dimidiant dies ſuos, qui ad ſatisfaciendũ Deo pro peccatis, non conferunt vel vitæ ſuæ particulam. *Mitti in infernum.*

In medio dicitur poni iuſiurandum inter litigantes: quia per ipſum tanquam arbitrum diſſoluuntur controuerſiæ. Exo. 22. b. *Arbitrum iuramentum.*

Medium tabularum tabernaculi, per quod tranſeunt vectes. Exo. 26. e. 36. d. deſignare poteſt mentem, in qua recipitur lex. *Mens.*

Glo.ord.ſ.Exo.28. Medium malorum granatorum. Exod. 28. f. deſignat opera perfecta, quæ prædicatione ornantur. *Opera perfecta.*

Medulla.

Ariſt.3.de hiſt. animal.6. Medulla, eſt excrementum concoctum ſanguinei alimenti, quod in oſſa, aut in ſpinam diſtribuitur: non tamen omnia oſſa medullam habent. Sumitur quandoque pro eo, quod intra aliquam rem continetur: interdum verò pro pinguedine.

Hie.ſ.Eze.17. Medulla cedri, quam plantauit Deus, dicitur eſſe Chriſtus. Eze. 17. g. Idem dicitur medulla tritici. Deut. 32. c. *Chriſtus.*

Ori.ſ.Eze.11.12. Hie.ſ.Eze.17. Gre.31.mor.33. Medulla cedri. Eze. 17. a. quantum ad allegoriam literalem, dicebatur Ieconias, rex Iuda: vel etiam nobilitas regni Iudæorum. Quantum verò ad myſticum intellectum ſignificantur Apoſtoli & perfectiores in eccleſia. *Apoſtoli.*

Arn.[illegible] Aug.ſ.Pſ.65. Gre.ſ.Eze.ho.20. Medullata holocauſta dicuntur ſacrificia cordis & oris, quæ fiunt cum charitate. Pſ. 65. Iſ. 25. c. 34. b. Heb. 4. c. Quiſquis bonum opus agit, ſed omnipotentis Dei amore atque deſiderio flere neſcit, holocauſtum habet, ſed medullam in holocauſtum non habet. Qui verò bona operatur & viſioni iam creatoris inhiat, atque ad æterna contemplationis gaudia peruenire feſtinat, ſeque ipſum ex amore quo accenditur, in fletibus mactat, holocauſta medullata offert Domino. *Sacrificium cum charitate, & lachrymis.*

Gre.15.mor.25. Medulla terræ Ægypti, quam eſurierant filij Iſrael, ſignificare poteſt diuitias, quæ dicuntur medullæ diuitis, quibus oſſa eius, hoc eſt, potentia vel dignitas irrigantur. Gen. 45. c. Nu. 18 b. Iob 21. c. *Diuitiæ.*

Gre.ſ.Eze.ho.11. Medullæ dici poſſunt intentiones, quas diſcernit ſermo Dei. Heb. 4. c. *Intentiones.*

Medus.

Hie.ſ.Iſ.13. Medus, id eſt, menſura, vel abundans, ſiue indumentum, ſeu à potente, vel forti: Hebraicè Madai: ſunt populi iuxta Perſas: qui vt fuerunt miniſtri Dei contra Chaldæos, ſignificant Angelos, vel prædicatores miniſtros Dei, & adiutores fidelium ad expugnandos dæmones. Iſa. 13. c. *Angeli. Prædicatores.*

Mel, vide Fauus.

Melcha.

Phi.de cõgreſ. &c. Melcha, id eſt, regina, vel conſiliatrix, vxor Nachor. Ponitur in typum Aſtrologiæ, quæ iungitur Nachor, hoc eſt, habenti ſcientiam ocioſam. Gen. 11. d. *Aſtrologia.*

Melchiſedec.

Ori.ſ.Ioſ ho.26. Amb.1.de Abr.3. Hie. Euagrio. Aug.16.ciui.Dei.22. Geor.Ven.Cant.1. tom 3.cap.10. Fulgent.ad tranſimundum.2. Melchiſedec, id eſt, rex iuſtitiæ, eſt nomen appellatiuum: quia proprium eſt Sem, *filius* Noe: fuit rex Salem, qui obtulit in ſacrificium panem & vinum, & benedixit Abrahæ. Gen. 14. d. Manifeſtam gerit Chriſti figuram. Primò, quia ſine patre & matre ſcribitur, & Chriſtus neque initium, neque finem dierum habet. Secundò, quia rex Salem, & Chriſtus rex pacificus. Tertiò, quia rex iuſtitiæ, quod eſt proprium Chriſti. Quartò, quia rex & ſacerdos, ſicut & Chriſtus. Quintò, quia panem & vinum obtulit in ſacrificium, apertè exprimens ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti. *Chriſtus.*

Melchiſua.

Gre.ſ.1.Reg.14. Melchiſua, id eſt, rex ſaluator, aut rex vel conſilium ſaluatoris, vel ſalutis, ſiue rex magnificus, aut rex meus ſalus. Fuit filius Saulis. Deſignat prædicatorẽ, qui eſt rex per autoritatẽ, ſalus per prędicationẽ ſalutarem, meus autem dicitur, vt ſit ſingulorum per amorẽ. 1. Reg 14. g. *Prædicator.*

Melchom, Moloch.

Iſyc.ſ.Leu 18. Hie.ſ.Ier.32. Melchõ, id eſt, rex eorum, vel conſiliator eorũ, fuit idolũ filiorũ Ammõ, quod etiã dicitur Moloch. 4. Reg 23. c. 1 Par. 20. a. Ier. 32. f. 49. a. Soph. 1. b. Typus eſt auaritiæ, cui dãt de ſemine ſuo, qui ei ſeruiunt. Leu. 18. c. deſignat etiam autorem ſchiſmatis vel erroris. Amos 1. d. 5. g. *Auaritia. Author erroris.*

Melech.

Chorus fidelium.

Melech,iuxta Auguſtinum,interpretatur chorus , & deſignat chorũ fidelium,qui debent reſpondere Chriſto ipſum imitando.Pſ.87.In titulo. *Aug.ſ.Pſ.87.*

Melior,vide Bonus.

Mello.

Mello,ideſt,plenitudo,vel repletio,ciuitas quam ædificauit Salomon.3.Reg.9.e.2.Paral. 32.a.Aut potius eſt ambitus montis Sion,cuius fit mentio,quando Dauid cepit arcem Sion. 2 Regum 5.b. Ponitur autem Mello ciuitas quædam in tribu Ephraim non longe à Sichen. Iudit.9.a.

Melodia,vide Canere.Melota,vide Pellis.

Membrana.

Membrana,eſt pellis exterior, quæ membra tegit , quamquam generaliter pro quauis tenui pellicula accipitur,in quacunque animalis parte ſita.

Velamen Iudæorum.

Quaſi membrana oui erat albugo in oculis Tobiæ.Tob.11.c. deſignat velamen Iudæorũ, quo continentur à cognoſcendo Chriſto,& à cognoſcendis ſeipſis. *Glo.ord.ſ.Tobi.11.*

Membranæ Pauli.2.Timo.4.c.erant in quibus ſcribebat epiſtolas.

Membrum Artus.

MEmbra,dicuntur ſingulæ corporis animalis partes , quæ ſua nomina & officia ſortiuntur:vt manus,& pes.

Virtutes operatiuæ.

· Membra in anima ſolent poni virtutes operatiuæ : vt in ſingulis eorum nominibus videri poteſt. *Ori prol ſ.Cant. Geor.Venet.Cant. 3.tom.7 cap.13.*

Gradus in eccleſia.

Membra corporis varia,ſignificãt diuerſos gradus in eccleſia, vnum corpus conſtituentes: & dicuntur membra Chriſti:qui eſt caput.Rom.12. b. Et membra de membro, vel membra ex parte,& non ex toto ſunt,quando anima concupiſcit aduerſus ſpiritum.1. Cor. 6. d. 12.b. Eph.4.c.5.g. Membra quoque de membro dicuntur ij,qui in Chriſti eccleſia ab aliis reguntur.Et artus Iob,ſunt membra eccleſiæ, quæ in nihilum rediguntur , cùm infirmi peccant. Iob 16.a.17.b. *Ori.ſ.Leu.ho. 3. Gre.13.mor.1.18. & 34.mor.2.*

Anima & corpus. Opera virtutũ Diuerſi ſenſus ſcripturæ.

Membra hoſtiæ,ſiue vituli,ſiue agni cæſa,deſignare poſſunt animam & corpus : Item intima mentis,& ſenſus corporis,& conuerſationem ſingulorum , & opera virtutibus diſtincta.Item diuerſos ſenſus ac ſententias ſacræ ſcripturæ.Leu.1.b.c.9.c. *Ori.ſ.Leu.ho.1.*

Coniuncti nobis. Voluntates. Vitia.

Membra ſcandalizantia,quæ ſunt abſcindenda,ſunt homines coniuncti nobis , vel voluntates animi à ratione diſſidentes.Mat.5.d.18. b. *Ori.ſ.Mat.ho.5.*

Membra quæ ſunt ſuper terram,& ſunt mortificanda,ſunt vitia , & praui habitus.Coloſſenſ.3.a.

Principes Nabuchodonoſor.

Membra longa aquilæ deſignant principes Nabuchodonoſor quantum ad allegoriam literalem.Eze.17.a. *Hie.ſ.Eze.17.*

Cooperatores malorum.

Membra carnium Leuiathan.Iob 41.c.ſunt ij,qui peruerſe agentibus,& ſeſe ad iniquitatẽ præcedentibus iunguntur.Sicut autem in ſpiritali Domini corpore membra de membro dicimus eos,qui in eius eccleſia ab aliis reguntur , ita in illa Leuiathan reproba congregatione membra ſunt carnium,qui in iniquo opere quibuſdam ſe nequioribus iunguntur. *Gre.34.mor.3.*

Meminiſſe,Recordari,Reminiſci,Rememorari, Memoria,Memoriale,Memor.

MEminiſſe,eſt in mentem aliquid reuocare, aut retinere,quod & recordari dicitur quaſi iterum cordi dare.Memoria autem eſt vis animi , per quam repetit illa, quæ præterierunt,quandoque autem eſt ipſa recordatio,ſeu actus memorandi. Memoriale verò eſt id,quod ad ſeruandam memoriam relictum,ſeu ſtatutum eſt. Memor interdum eſt ſtãs promiſſis.Pſ.105.Memor fuit teſtamenti ſui.Gratificans.Tob.3.a.Et nunc Domine memor eſto mei.Iudicans.Pſ.73.Memor eſto improperiorum tuorum.Memoria verò,fama.Pſ.9. Periit memoria eorũ cum ſonitu.Gloria æterna.Pſ.111.In memoria æterna erit iuſtus.Mẽtio. Pro. 10.a.Memoria iuſti cũ laudibus. Porrò memoria ſeu memoriale dicitur. Hebraicè Zecher.

Miſericordia Dei.

Recordari ſeu meminiſſe attribuitur Deo per metaphoram,quum miſeretur , & aliquem liberat,aut cùm nos recordari facit,vt recordari dicitur fœderis per arcum in nubibus , quia facit nos per ipſum recordari Gen.8.a.9.b.19.f.Exo.2.d.3.c.6.a.Ier.31.d.Thr.2:a.Ezec. 16. g. Et dicitur recordari dierum Moſis.Iſ.63.c.quando miſeretur,ſicut tempore Moſis. Recordari etiam dicitur,quum quod facit rogatur Geneſ.30.c. Recordatus Pharao miniſterij pincernæ,deſignat Deum miſerentem Gen.40.d. Memor dicitur Deus verbi ſui ſeruo ſuo,quũ dignum facit aliquem,vt eius ſit memor.Pſal.118. Mali autem dicuntur non eſſe in recordatione coram Deo , quando non eorum miſeretur. Iob 24. b. Et dicitur eſſe Deo memoria Tyri,quando conuertit peccatorem,qui conuerſus,eſt memoriale coram Domino.Iſa: 23.d. Et dicitur Deus memor hominis,nempe veteris,quaſi longè poſiti,vt eum reducat, & renouet.Pſal.8.dicitur etiam Deus recordatus miſericordiæ in ira.Haba.3. a. quando Chriſtus in paſſione orauit pro Iudæis. Dicitur Deus non recordari nominum Sanctorum per labia *Chry.ſ.Gen.homi. 26.28. Hie.ſ.Iſ.63. Hil.ſ.Pſ.117. Aug.18.ciu.Dei. 32.& ſ.Pſ.8.87. Gre.17.mor.11 Hie.ſ.Pſ.3.*

ſua.Pſ.15.quia nomina infidelitatis,aut perfectionis vetera , mutat in nomina fidelitatis , aut perfectionis noua:vt Abrahæ,& Apoſtolorum.

Gre.ſ.1.Reg.1. Arn.& Hie.ſ.Pſ.86. — Recordatus dicitur Dominus Annæ.1.Reg.1.c.quia tunc veniſſe in memoriam Dei viſa eſt eccleſia gentium,quum per amoris gratiam,Verbo Dei coniuncta,in ſalutem viſitata eſt.Sic recordatus eſt Hieruſalem in deſerto.Ier.2.a.15.c.Memor dicitur fuiſſe Rahab& Babylonis, quum vocauit Gentes ad fidem.Pſ.86. — *Vocatio gentiũ.*

Arn.ſ.Pſ.8. Gre.12.mor.9. — Reminiſcentia principis pincernarum de Ioſeph Gen.41. b. deſignat miſſionem filij Dei in fine ſeculorum.Sic fuit memor hominis in humilitate , quum filius Dei factus eſt homo. Ita etiam fuit memor Dauid.Pſ.8.131.136.Et dicitur Deus recordatus nominis Chriſti de vẽtre matris eius.Iſ.49.a.Iob 14.c. — *Miſſio filij Dei.*

Hie.ſ.Iſ.64.& ſ.Hoſ.8. — Meminiſſe dicitur Deus iniquitatis malorum,quum eam caſtigat,& punit:non meminiſſe verò,quum eam remittit.Iſ.64.d.Hoſ.8.d.9.b. — *Caſtigatio Dei.*

Hil.ſ.Pſ.62. Baſi.ſ.Pſ.29 44. Hie.ſ.Iſ.28.63.& ſ.Ez.6 & ſ.Amos 6. — Recordari Dei ſuper ſtratum,eſt in puritate conſcientiæ eius meminiſſe.Pſa.62.Et recordantur Dei liberati,quum aliqui ex Iudæis vel hæreticis ad veram fidem conuertuntur. Ezechiel.6.b.Memoria autem nominis Dei eſt per veram confeſſionem : quod eſt recordari in Deo nominis Dei.Exo.20.d.Leu.2.d.Pſ.44.Iſ.26.c.iuxta Septuaginta.Reminiſcuntur etiam Domini & miſerationum eius,qui rectè operando eius ſeruant mandata.Iſ. 62.c.63. b.94.b. Memoria etiam ſanctitatis Dei,aut ſuauitatis eius,dicitur eſſe in nobis,quum facit nos Deus ſui meminiſſe:qui prius eius obliti eramus.Pſ.29.144 Malo dicitur.Amos 6. d. Ne recorderis Domini : quia non decet illum proferre nomen Domini. — *Cõſideratio Dei cum puritate cõſcientiæ. Conuerſio ad fidem. Seruare mandata.*

Aug.ſ.Pſ.41. — Recordari Domini in anxietate,eſt in tribulatione ad ipſum recurrere.Ion.2.c.Zac.10.d.Recordatur Dei de terra Iordanis,qui ex ipſo baptiſmo memor eſt Dei humilians ſe.Pſ.41.

Glo.int.ſ.Exo.13. — Meminiſſe diei phaſe,eſt recordari paſſionis Chriſti.Exo.13.a.Memoria quoque ſanctificandi ſabbati,eſt ſolicitudo diuini cultus.Exo.20.b. — *Memoria paſſionis.*

Hil. & Aug.ſ.Pſ.136. Hie.ſ.Pſ.37. — Meminiſſe Hieruſalem,eſt recordari cæleſtis patriæ: vel conſiderare amiſſam patriam.Pſa. 136.Idem erit recordari Sion, & terræ Iuda. Iſ. 10. c. Rememoratio quoque diei ſabbati dici poteſt contemplatio quietis perpetuæ.Pſ.37.in titulo. — *Recordari cæleſtis patriæ.*

Ori.ſ.Nu.ho.15.& ſ.Leu.ho 4. Hil.ſ.Pſ.134. Iſyc.ſ.Leu.2. — Recordari Sion,eſt recordari legis Dei Pſal.136. Et memoriale ſacrificij eſt ipſa ſacra ſcriptura:vel memoria ſcripturarum,vel perfecta Dei ſcientia : cuius ſemper memores erimus, quando illius erimus capaces:quæ nunquam deſtruitur.Leu.2.a.Pſ 134.Iſ.26.b. — *Recordari legis Dei. Sacra ſcriptura.*

Hie.ſ.Iſ.22.43. — Memoria exciſa,eſt litera legis non amplius obſeruanda.Iſa 26.c.Et non meminiſſe priorum,eſt legem veterem quantum ad literalem obſeruantiam aboleri Iſ 43. c. Non recordabuntur arcæ Domini,dicebatur pro eo tempore,quo lex vetus erat ceſſatura. — *Abolitio obſeruantiæ literæ legis.*

Hie ſ.Iſ.43. Gre.12.mor.10. — Non meminiſſe priorum,eſt non admirari antiqua miracula,ſuccedẽte opere redemptionis per Chriſtum factæ,quod omnia illa ſuperat & obſcurat.Iſ.43.c.Non erunt etiam in memoria priora:quando mala præſentis vitæ in fœlicitate ceſſabunt.Iſ.65.c.Iob 11.d. — *Non admirari antiqua miracula.*

Glo.ord.ſ.Exo.28. — Memoriale erat filiis Iſrael coram Domino,quum lapides erant in ſuperhumerali pontificis eorum nominibus inſcripti: vt videlicet vel ipſi recordarentur Dei, vel Deus eorum. Ex. 28.b.vel vt pontifex fidem,vitam quæ patriarcharum meminiſſet imitari: vt oraret pro duodecim tribubus.vt populus etiam ſanctos imitaretur. — *Memoria patriarcharum.*

Hil.ſ.Pſ.69. Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. — Rememoratio eſt quum quis ad ſalutẽ commemorationem ſui fieri deſiderat : aut eorum ad pœnam,qui bonis ſemper infeſti ſunt:aut memoriam habeat peccati,qui vult ab eo mundari.Pſ.37.69.in titulo.

Glo.ord.ſ.Iſ.48. — Recordantur Dei Iſrael non in veritate,qui confitentur ſe noſſe Deum,factis autem negãt. Iſaiæ 48.a. — *Labiis honorãtes Deum.*

Hil.ſ.Pſ.142. Hie.ſ.Eze.16. — Memor eſt dierum antiquorum,qui recordatur peccati Adæ.Pſal. 142. Et non recordatur dierum adoleſcentiæ ſuæ,qui non aduertit priorem ſtatum peccati.Recordatur autem viarũ ſuarum is,quem peccati pœnitet:vnde & confunditur.Eze.16.c.g. — *Recordatio peccati.*

Arn ſ.Pſ.108. — Memoria eſt iniquitatis patrum peccatoris , quando in eccleſia recitantur martyrum victoriæ.Pſal.108. — *Recitatio victoriæ martyrum.*

Hie.ſ.Iſ.26. Gre.14.mor.11. — Memoria Amalech,quamDeus delet,ſunt veſtigia vitiorum.Exo.17.d.Iſ.26.c.Vbi ſeptuaginta interpretes pro memoria dicunt,maſculus,qui Hebraicè dicitur Zachar.Deletur etiam memoria idolorum.Zac.13.a.Et memoria malorum.Pſ.33 Iob 18.d. — *Veſtigia vitiorũ. Damnatio.*

Glo ord.ſ.Iſ.57. — Memoriale hæreticorum eſt doctrina eorum erronea.Iſ.47.b.Et idola gentilium. — *Hæreſes. Idola.*

Phi.de temulentia. — Recordari Pharaonem miniſterij pincernæ, eſt ebrios memores eſſe miniſtrorum vini. Geneſis.40.d. — *Memoria ebriorum.*

Glo.int ſ.Iſ.47. — Recordari nouiſſimi,eſt recogitare futura.Iſ.47.b.Et recordatur finis ſui,qui cõſiderat diẽ mortis & iudicij.Thr.1.c. — *Memoria mortis & iudicii.*

Glo.ord.ſ.Iſ.54. — Non recordatur eccleſia ex gentibus opprobrij viduitatis ſuæ,quia reiecto idolorum cultu non amplius eſt à Deo deſtituta.Iſ.54.b. — *Vnio eccleſiæ cum Chriſto.*

Glo.ord.ſ.Thr.1. — Recordari dicitur Hieruſalem præuaricationis ſuæ,quando ſerò iam anima in inferno recognoſcit peccata ſua.Thr.1.c. — *Sera pænitentia.*

Gre.11.mor.17. — Memoria malorum comparatur cineri.Iob 13.b.quia illic ponitur , vbi ab aura rapiatur. Quantumlibet enim quiſque pro facienda gloria ſui nominis elaboret , memoriam ſuam quaſi cinerem ponit,quia hanc citius mortalitatis ventus rapit. — *Labilitas mundanæ gloriæ.*

Hie.ſ.Amos 1. — Non recordatur Tyrus fœderis fratrum ſuorum,quum Iudæi aut hęretici nolũt aſcendere — *Nolle aſcendere à litera ad ſpiritum.*

à litera·

à litera ad ſpiritum: nec curant præcepti, quo iubetur ſacram ſcripturam deſcribendam eſſe tripliciter. Amos 1.c.

Non recordari redemptoris. Non recordantur viri pauperis, qui ciuitatem liberauit: qui non recordantur Chriſti redemptoris. Eccleſiaſtæ 9.d. *Hie. ſ. Eccleſiaſtẽ. 9.*

Memphis.

Sermo hæreticorum. Memphis, id eſt, os ex ore: Metropolis Ægypti. Iſ. 19.b. Ier. 2.d. Ezec. 30. c. Hebraicè tamen ſcribitur Noph, quod interpretatur fauus, aut diſtillatio, vel eleuatio, aut cribrum. Hoſ. 9. b. ſcribitur Moph. Poteſt Memphis deſignare ſermonem, in quo confidunt hæretici, vel ora hæreticorum, vnde profluunt errorum idola, ſicut in Memphi maximè vigebat idololatriæ ſuperſtitio, & magorum vanitas. *Hie. ſ. Iſ. 19. ſ. Ez. 30.*

Mendicare, Mendicus, quære Pauper.

Mens.

MEns, eſt princeps animæ facultas, quæ & intelligentia vocatur, qua homo cæteris præſtat animantibus. Includit autem tam partem intellectiuam quam voluntatem, ſic vt aliquando pro intellectu ſumatur, nonnunquam pro voluntate, quandoque autem vtrunque ſimul includat. Sumitur item pro memoria & ratione.

Vis probatiua cogitationum. Quando dicitur tota mente diligendus eſſe Deus, mens ibi dicit vim probatiuam cogitationum. Mat. 22.d. Mar. 12.c. *Ori. ſ. Mat. ho. 23.*

Voluntas. Mens pro voluntate ſumitur. Exo. 35.b. Mente promptiſſima offerre Deo. Et Leuitic. 10.d. Mens lugubris, qua non placetur Deo in ceremoniis.

Menſa.

Menſa eſt, ad quam accumbimus cibum ſumpturi: quæ etiam deſeruit ad ſcribendum & numerandum.

Sacra ſcriptura. Menſa dici poteſt ſacra ſcriptura, & omnia in quibus ſpiritales cibi proponuntur, quæ mẽſa eſt ſpiritalis intelligentię claritate fœcunda. Exo. 25.c. 30.c. 37 b. Leu. 24.a. Pſ. 22. 68. Iſ. 23 b. Mal. 1.b Mat. 15.c. Marc. 7.d. Luc. 22.c. Rom. 11. b. Idem deſignant menſæ aureæ decẽ 3. Reg. 7.g. Quæ vel refectionem nobis verbi Dei, quaſi panes propoſitionis offerunt, Vel in nobis exempla fidelium quaſi poſitorum in ſe valorum Domini, claritatem & miracula proponũt. Menſæ ſedecim in templo, Prophetas deſignant, & quatuor menſæ lapideæ ad holocauſta, ſignificant Euangeliſtas. Ezec. 40.f. Menſæ portæ interioris binæ ad ſingula latera, ſic ſunt diſtribuendæ, vt porta interior ſit, nouum teſtamentum, quæ habet in multitudine fidelium populorum duo latera, nempe dilectionem Dei & proximi. Binæ autem menſæ ſunt hinc, & *Præcepta.* binæ inde, quia in dilectione Dei neceſſariò tenenda eſt fides & vita. In dilectione autẽ proximi ſummopere debet patientia & benignitas cuſtodiri. Porta verò exterior, eſt vetus teſtamentum, quia habet duo latera, nempe ſpiritales patres & carnalem populum, in quibus ſingulis binæ ſunt menſæ, quia in ſpiritalibus patribus habet doctrinam & prophetiam, in car- *Beneficia Dei.* nali populo circuncisionem & ſacrificium. Menſa ſapientiæ, quam propoſuit, dici poſſunt eius præcepta, quæ in ſacra ſcriptura continentur. Pro. 9.a. Menſa potentis ſignificare poteſt ſacram ſcripturam, & beneficia Dei. Pro. 23.a. *Ori. ſ. Exo. ho. 9. & ſ. Rom. 11. Hier. ſ. Iſ. 23 & ſ. Pſ. 23. Gre 17. mor. 14. Iſyc. ſ. Leu. 24. Bed ſ. Tro. 9. Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 21. Baſ. in prin. Prouerb. Am. 1. offi. 21. 32.*

Altare. Chriſtus. Eucharistia. Menſa aliquando ſignificat altare, in quo proponitur corpus Chriſti. Pſa: 22. 127. Iſa. 21. b. Vnde & ipſum altare appellatur menſa. Eze. 41.d. Mala. 1. b. Ipſum altare eſt menſa potentis. Pro. 23.a. Et ipſe Chriſtus eſt menſa, in qua panes depoſiti ſunt, quibus omnes participatione corporis ſui ad vitam æternam aluntur. Exo. 25.c. *Arn. ſ. Pſ. 22. Hie. ſ. Pſ. 22. Iſy. ſ. Leu. 24. Cyr. 4. ſ. Ioan 28. Chry. ſ. Pſ. 22.*

Eccleſia. Menſa, in qua erant panes propoſitionis, ſignificat eccleſiam, in qua proponuntur nobis dona Spiritusſancti. Exo. 25.c. 30.c. 37.b Leu. 24.a. Ipſa etiam eſt menſa potentis. Pro. 23.a. *Ori. ſ. Leu. ho. 13. Aug. ſ. Ioã. 47*

Cœna. Menſa dicitur ipſa cœna. 1. Reg. 20.e. Non venit ad menſam Regis. *Glo. ord. ſ. Exo. 26*

Sacramenta nouæ legis. Menſa in parte aquilonari templi, ſignificat ſacramenta nouæ legis, quæ mentem refrigerant, & vegetant. Exo. 26.g. 35.b. Data ſunt autem gentibus.

Beneficia temporalia Dei. Menſa præterea extra velum, & in parte aquilonari, deſignat temporalia Dei beneficia, vt temporale nutrimentum vitæ. Erat autem in parte ſeptentrionali, quia ſeptentrionales venti maximè vegetant, & in parte ſiniſtra, quia temporalia ad ſiniſtram pertinent. Exod. 26.g. 35.b. *Thil. quis rer. diu. hæres. & de vita Moſ. 3.*

Cor hominis. Menſa quoque dicitur cor hominis, & quicunque habent panes Dei, & reficiunt ac paſcunt animas, menſæ Dei dicuntur. Leu. 24.a. *Ori. ſ. Leu. ho. 13. & ſ. Nu. ho. 5.*

Terra. Menſa in templo erat ſex cubitorum, & eius pedes quatuor erant circiter vnius cubiti & dimidij. Colligunt ergo omnes cubitos in numerum duodenarium, conuenienter ad duodecim menſium conuerſionem, quæ fit per circulum anni, quibus terra omnia producit & perficit, cum quatuor temporibus anni inita conſuetudine. Terræ igitur imaginem menſa ſignificat, quæ quatuor fulcitur pedibus, æſtate, autũno, hyeme, vere: per quos annus ingreditur, quocirca dicit etiam menſam habere vngulas inflexas ac tortiles, aut quòd temporum conuerſionibus omnia circumagantur, aut fortaſſe ſignificabit terram, quam circumfluit Oceanus. *Cle. Alex. 6. ſtro.*

Gloria cæleſtis. Menſa aliquando ſumitur pro cæleſti gloria, vt cùm Iob 36.c. dicitur. Requies menſæ tuæ erit plena pinguedine. De hac Pſ. 16. Satiabor, dum manifeſtabitur gloria tua. *Gre. 26. mor. 32.*

Lyr.ſ.4.Reg.4. Menſa præterea dici poteſt vnitas fidei,& concordia prædicationis.Hanc menſam propoſuit mulier hoſpita Eliſæi in cœnaculo ipſius Eliſæi. 4. Reg. 4. b. Significat etiam ſcripturæ ſacræ lectionem. *Vnitas fidei. Lectio ſcripturæ.*

Ori.ſ.Mat.ho.15. Baſi.reg.breu.154. Amb ſ.Luc.19. Hie.ſ.Iſ.28. Hie.ſ.Mat.21. Menſæ numulariorum,pecunias auarorum ſignificare poſſunt:& etiam auditores eccleſię:& doctrinam hæreticorum & Iudæorum:quas menſas ſubuertit Dominus. Mat.21. b. Mar. 11.b.Luc.19.d.Iſ.28.b. *Pecunia auarorum.*

Menſæ etiam numulariorum,ſunt altaria Dei, quæ auaritia ſacerdotum in menſas numulariorum conuertit.Mar.21.b. *Altaria Dei.*

Aug.ſ.Pſ.68. Menſa meretricis adumbrat altare idolorum,vel locum & fomenta voluptatum. Eze. 23. f.Menſa autem prauorum fit coram ipſis in laqueum,quum videntes & ſcientes amplectuntur peccata.Iſ.68. *Altare idolorū. Fomenta voluptatum.*

Hie.ſ.Iſ.65. Menſa fortunę,quam vltimo die anni & menſis vltimi ponebant Gentiles,refertam varij generis epulis,& poculo mulſo mixto,vel præteriti anni,vel futuri ferulitatem auſpicantes, ablationem diuinæ prouidentiæ indicabat.Qui enim fortunam colebant,diuinam negabant prouidentiam.Iſ.65.b. *Ablatio diuinæ prouidentiæ.*

Menſis, Menſtruus.

MEnſis,dicitur duodecima pars anni,qui quaſi dimenſa ſpacia conficiat,menſis nominatur.Et menſtrua res dicitur,quæ eſt vnius menſis.

Iſy.ſ.Leu.23. Cyr.4.ſ.Ioan.28. Ori.ſ.Exo.ho.7. Menſis primus in menſibus anni,initium gratiæ,ſeu legis gratiæ, & tempus aduentus Chriſti ſignificare poteſt.Erat autem menſis verni temporis.Exod.12.a. 30. c. 40. a. Ezechiel.45.f. *Initium gratiæ. Noua lex.*

Menſis etiam ſecundus,quo celebratur ſecundum Paſcha, typus eſt nouæ legis, vnde in ſecundo menſe datum eſt manna.Exo.16.a.2.Paral.30.a.Idem deſignat menſis nouarum frugum,& menſis primitiuorum.Exo.13.a.23.b.

Bed.ſ.Exo.2. Menſes tres,quibus latuit Moſes,leges literæ,& naturæ & prophetiæ ſignificarunt,in cuius fine Chriſtus reuelatus eſt à ſynagoga in aſſumptione carnis.Exo.2.b. Mēſis etiam tertius egreſſionis de Ægypto,tempus legis gratiæ ſignificat.Exo.19.a. *Tres leges.*

Ori.ſ.Amos 4. Menſes tres,quibus fuit arca in domo Obededom, deſignant tempus quo eſt eccleſia in gentilitate,quouſque Iudæi conuertantur.Eſt autem ibi per tres virtutes,fidem, ſpē, & charitatem.2.Reg.6.b.Deſignant etiam menſes tres myſterium Trinitatis.Amos 4.b. *Tres virtutes. Myſterium Trinitatis.*

Iſy.ſ.Leu.23. Hie.ſ.Eze.39. Menſis ſeptimus,eſt tempus iudicij,quando perſonabunt tubæ ante iudicem, nec iam licebit operari.Leu.23.d.Vnde & menſibus ſeptem mundatur terra ab immunditia Gog, quia menſe ſeptimo fiebat feſtum tabernaculorum cum palmis,in ſignum victoriæ contra hæreticos & infideles.Ezec.39.c. *Tempus iudicij.*

Ori ſ.Iob lib.3. Hie ſ.Amos 4. Menſes anni duodecim,Apoſtolos ſignificare poſſunt eccleſiam conſtituentes.Iob 3.b.Vel deſignant diuerſas eccleſias,vel ordines angelorum,vel diuerſas virtutum ſpecies. *Apoſtoli. Eccleſia. Ordines angelorum. Virtutes variæ.*

Gre.4.mor. 10.11. Gre.30.mor.20.21. Menſes conceptus ceruarum,ſignificare poſſunt cogitationes Sāctorum,vel virtutes multiplicatas,quas Deus dinumerat.Iob 39.a. *Cogitationes Sāctorum. Virtutes.*

Cle.Pap.4.recogn. Iſyc.ſ.Leu. 27. Ab vno menſe vſque ad annum quintum ſunt,qui noui recenteſque ſunt in fide.Leuit.27. a.de quibus dicitur.1.Petri 2.a.Quaſi modò geniti infantes. *Recētes in fide.*

Hie.ſ.Iſ.66. Gre.19.mor.8.& ſ. Eze ho.6. Eus.ſerm.ſpirit. Menſis ex menſe,perpetuitatem fœlicitatis deſignat,& quòd erit menſis ex menſe, quum à menſe carnali tranſitur ad ſpiritualem.Et quum Luna,quæ eſt eccleſia, tranſibit à mutabilitate huius temporis ad ſplendorem cæleſtis patriæ,vbi fulgebit ſicut Sol. Et menſis ex mēſe eſt,quum perfectioni,quæ nunc eſt in operatione, ſuccedet perfectio, quæ erit in æterna requie.Iſ.66.g. *Aeterna ſalutas.*

Gre.29.mor.8. Menſes priſtini dicuntur collectiones animarum intra eccleſiam veritatis luce ſplendentes & perfectæ.Iob 29.a. *Collectio animarum in eccleſia.*

Glo.ord.ſ.Leu. 15. Menſis mulieris menſtruatæ ſignificat prauas cogitationes.Leu.15.c. *Praua cogitatio.*

Rup.ſ.Hoſ.5. Menſis deuorans,eſt breue tempus huius vitæ,quo mali conſumuntur.Hoſ.5.b. *Tempus huius vitæ.*

Gre.8.mor.7. 8. Menſes vacuos dicitur habere, qui per actiones ſuas præſentia non quærit, qui laborem iam tolerat,ſed præmium nondum tenet.Iob 7. a. Eccleſia habet menſes vacuos in his, qui adhuc voluptatibus defluunt,& fructu boni operis non ditantur. *Expectans præmium.*

Menſtruata, Menſtruum.

Ari.3.hiſt.anim. 19.& 7.hiſt.animal.1.2. Menſtruum,eſt mulierum profluuium & purgatio frigidi & indigeſti humoris ex ſanguine vitiato,quem natura quaſi noxium expellit,dictaque ſunt menſtrua,quòd ſingulis menſibus mulieribus iam ad concipiendum adultis accidere ſolent, quod fit luminis Lunæ abſentia.Menſtruata mulier dicitur,quæ menſtrua patitur.

Hie.ſ.Eze.18. Menſtrua Hieruſalem, deſignant conſueta vitia libidinis & idololatriæ. Menſtruis enim fœdatæ mulieres filios ædere ſolent leproſos,aut elephantiacos,aut alioqui enormes. Thr.1. f.Eze.18.b.Zac.13.a. *Vitia libidinis & idololatriæ.*

Gre ſ.Eze.ho. 20. Hi ſ.Iſ.129. Menſtrua ſunt etiam immundæ cogitationes,quia menſtrua immundicia aliena carne nō tangitur,ſed ſua carne inquinatur. Ier.2.c.Et menſtruata eſt anima immūdis cogitationibus polluta.Zac.13.a. *Cogitationes immundæ.*

Iſy ſ.Leu.15. Menſtruæ ſeparationis dies,& menſtruale tempus,ſignificare poſſunt tempus, quo idololatria vigebat.Leu.12.b.15.d. *Tempus idololatriæ.*

Illecebra carnales. Hæretici.

Menſtruata mulier delectationem corporalis illecebræ deſignare poteſt, aut etiam hæreticos erroribus ceu fœdo ſanguine pollutos. Leu.15.d.20.Iſ.30.e.

Anima cum originali peccato. Synagoga.

Menſtruata, quam mundat Deus, eſt anima habens originale peccatum. Zac.13.a. Deſignat etiam plebem Iudaicam, ſeu ſynagogam.

Amb. de Iſaac.1 Geor.Ven.2.tom.2.cap.17. Rup.2.de glo.t.1.6

Panno menſtruatæ comparantur iuſtitiæ noſtræ, quòd non vndiquaque puræ inueniantur. Iſ.64.c.

Mentha.

Ceremonia legis

Mentha, eſt herba vulgo nota, etiam hodie idem nomen apud vulgus ſeruans, eſt herba calida & odorifera, condiendiſque cibis idonea. Deſignare poteſt legis ceremonias res ſpirituales condientes. Mat.23.c. Luc.11.f. *Ori.ſ.Mat. ho.23.*

Mentiri, Mendax, Mendacium.

MEntiri, eſt contra mentem loqui, quum quis videlicet aliud habet in mente, aliud verbis exprimit. Mendax autem eſt qui mentitur. Mendacium verò ſunt ipſa mentientis verba. Interdum verò mentiri, eſt fingere, vel ſimulare, & fallere, & nugari. Mendax verò, doloſus, fallax, falſus, mutabilis. Mendacium, falſum conſilium, & ſimulatio.

Diabolus. Antichriſtus. Idola. Hæreſes. Peccata. Hæretici.

Mendacium dicitur diabolus, qui pater & initium eſt omnis mendacij: Et etiam ipſe Antichriſtus: & præterea idola, & hæreſes. Gen.38.f. Exo.23.a. Pſ.4. Iſa.28.d.59.a. Ier.8.b.9.d.13.d.16.d. Hoſ.7.a.d.12.a. Et generaliter omne peccatum dicitur eſſe mendacium. Non enim fit peccatum, niſi ea voluntate, qua volumus, vt bene ſit nobis, vel nolumus, vt malè ſit nobis. Ergo mendacium eſt, quod cùm fiat, vt bene ſit nobis, hinc potius malè eſt nobis. Iob 13.a.36.a.27.a. Pſ.5. Sap.1.c. Nah.3.a. Sop.3.c. Zac.10.a.13.a. Et mendaces dicuntur dæmones, & hæretici: qui etiam mendaces colles dicuntur. Ier.3.g.

Hie.ſ.Iſ.25. & ſ.Nah.3. Cle.Alex.adhor.ad gentes. Aug.14.ciu.Dei.4

Falſa promiſſio.

Mendacia verba ſunt, quæ promittunt fauorem Dei, ſine vitæ emendatione. Iere.7.a. Tale eſt mendacium aquarum infidelium, quales ſunt aquæ torrentium, quæ videntur duraturæ: ſed tempore neceſſitatis deficiunt. Ier.15.d. *Hie.ſ.Ier.7.15.*

Impotentia humana.

Mendax eſt omnis homo, quum propria mente vult mentiri ea, quæ Dei ſunt. Pſ.115. Item omnis homo infirmus, omnis homo miſer & impotens, qui nec ſe, nec alium ſaluare poſſit. Sicut dicitur fallax equus ad ſalutem, non quòd equus aliquem fallat, ſed quia is ſeipſum fallit, qui in eius fortitudine confidit.

Baſi.ſ.Pſ.115. Ber. de grad. humilitatis.

Eligentes malũ prætextu iuſtitiæ.

Mendaces ſunt filij hominum in ſtateris, quum per liberum arbitrium eligunt, & docent mala, & hoc in ſtateris, quia prætextu iuſtitiæ. Item quum dicunt malum bonum, & bonum malum: & quum aliter iudicant propria, quàm aliena. Pſ.61. *Baſi.& Hil.ſ.Pſ.61.*

Iudæi. Hæretici.

Mendax ſemen, ſunt Iudæi à patribus degenerantes, & etiam hæretici ex patre diabolo. Et Hieruſalem, quum dicunt Iudæi ſe timere Deum, & inuocare, & tamen eius præcepta non ſeruant. Iſ.57.a.c. Et Iudæorum mendacium, fuerunt falſa teſtimonia, quæ dixerunt aduerſus Chriſtum Pſ.58. Iſ.59.a. Et filij alieni dicuntur mentiri Chriſto, quia tam Iudæi, quàm hæretici fraudulenter ſe habent erga Chriſtum. Pſ.17.80. Iſ.30.b. Et mentiebantur inimici Deo, quando Iudæi miracula Chriſti blaſphemabant, & dicuntur mentiri in multitudine virtutis eius, hoc eſt, circa eius reſurrectionem, tum quia dixerunt eum ſoluturum templum materiale & excitaturum, tum quia ſubornatis cuſtodibus dixerunt, corpus eius à diſcipulis eſſe ſublatum. Mentiti ſunt etiam facientes & colentes Deos alienos. Pſ.65. Mentiti quoque ſunt populo inimici Domini, quum Scribæ, & Phariſæi retrahebant populum à fide Chriſti. Pſ.80. Et mentitur opus oliuæ, quum Iudæi non faciunt fructum, quem verbis promittũt. Hab.3.d. Sic mentiti ſunt lingua Deo, qui promittunt ſeruare præcepta, quæ tranſgrediuntur. Pſalm.77.

Hie ſ.Iſ.57.59. & ſ.Hab.3. Arn.ſ.Pſ.17.65.80. Hil.ſ.Pſ.65. Aug.ſ.Pſ.65.80.

Mentiri in caput ſuum.

Mẽtitur iniquitas teſtibus iniquis, quia eorum mendacium in propriũ recidit caput. Pſ.26. *Hie.ſ.Tſ.77.*

Deprauantes hæretici doctrinam ſuam.

Mentitur hæreticis vinum eorum. Hoſ.9.a. quia doctrinam ſuam mendaciis deprauant. *Hie.ſ.Tſ.26.*

Mendacia verba dicebat Pharao eſſe verba Moſis, quia diabolus mendacia reputat verba Dei. Exo.5.b. *Hie.ſ.Hoſ.9.*

Mentum.

Mentum, eſt ſedes barbæ, & propriè eſt hominum, ſed aliquando attribuitur etiam aliis animalibus.

Mentum Amaſæ, quod apprehendit Ioab. 2 Reg.20.c.

Mentum leonis, aut vrſi apprehendebat Dauid, vt eos occideret. 1.Reg.17.d.

Merari, Merarites.

Apti ad duriora.

Merari. i. amarus, ſiue irritatus, aut prouocatus, filius Leui, à quo Meraritæ miniſtri tabernaculi, qui in rebus durioribus ſeruiebant, quatuor plauſtris eas portantes. Deſignant eos, qui rebus durioribus apti ſunt. Nu.4.c. *Ori.ſ.Nu.ho.4.*

Mercari, vide Emere.

Mercari, vide Emere.

Mercator, *Merx, Mercatus, Mercatura.*

Mercator dicitur, qui emit, ſiue vt ipſe poſſideat, ſiue vt alteri vẽdat, mercatus autẽ eſt ipſe mercãdi actus, vel locus, ad quẽ mercatores emẽdi vendẽdiq; gratia cõueniũt. Merx autẽ ipſa ſpecies, quæ emitur & venditur. Mercatura verò eſt ipſum negociationis exercitium.

Hie ſ. Ezec. 27. — *Negociatio Philoſophorum.*

Mercatus tyri, ſignificare poteſt negociationem Philoſophorum, & hæreticorum & mũdanorum. Ezec. 27. c.

Hie. ſ. Zac. 14. Rup. ſ. Zac. 14. — *Vendentes in tẽplo.*

Mercator, qui non erit in domo Domini, dici poteſt de illis vendentibus & ementibus, quos eiecit Dominus de templo. Zachar. 14. d. Item de iis, qui in religione habent aliquid proprium.

Merces.

MErces, eſt præmium, ſeu ſtipendium, quod iure laboris redditur operanti, à merendo dicta. Et differt ab hæreditate: quòd hæreditas iure ſucceſſionis datur: merces verò iure laboris: vnde merces ſeruis, hæreditas filiis competit. Gen. 30. d. Exod. 22. c. Merces, donum. Deu. 23. Non offeres mercedẽ proſtibuli. Lucrum. Gen. 30. c. Dedit Deus mercedem mihi. Meritum. Mat. 10. d. Non perdet mercedem ſuam. Pœna æterna. Matt. 6. b. Receperunt mercedem ſuam. Præmium. Exo. 22. c. Pro mercede operis tui.

Hie. ſ. Iſ. 40. & ſ. Zac. 11. — *Retribuens Chriſtus.*

Merces Chriſti dicitur eſſe cum ipſo, quia ipſe reddet vnicuique iuxta opera ſua. Iſ. 40. c. 62. d. Merces autem, quam illi appenderunt filij Iſrael, fuerunt triginta argentei, quibus venditus eſt. Zach. 11. c.

Amb. 2. de Abr. 8. Aug. ſ. Pſ. 126. Baſi. reg. breu. 256. Rup. 4. ſ. Ioan. Hie. ſ. Ier. 31. Hier. ſ. Iſ. 23. & ſ. Agg. 1. & ſ. Zac. 8 — *Precium Chriſti Deus.*

Merces magna Abrahæ, dicitur eſſe Deus, quia ille noluit ſperare mercedem in terra. Gen. 15. a.

Saluati.

Merces fructus ventris, ſunt, qui ſaluati ſunt per paſſionem Chriſti. Pſ. 126.

Centuplũ in hac vita.

Merces operariorum. Mat. 20. a. dici poteſt illud centuplum, quod in hac vita datur. Item quod datur prædicatoribus pro labore. Ioan. 4. e.

Gloria Martyrum.

Merces operi Racheli datur, hoc eſt, matribus Innocentum, quia illi martyrij præmium acceperunt. Ier. 31.

Bona opera.

Merces Tyri ſancta, ſunt bona opera poſt conuerſionem facta. Iſ. 23. d. Et merces congregat, qui opera meritoria facit. Agg. 1. b Merces autem quæ non erat ante templi conſtructionem, eſt præmium operum factorum ante ſuſceptionem fidei. Zac. 8. c.

Senſus myſticus literæ legis.

Merces nutritionis Moſis, deſignat ſenſum myſticum datum literæ legis, vel inſtructionẽ populi per legem, ne coleret idola. Exo. 2. b.

Ori. ſ. Eze. ho. 8. Hie. ſ. Eze. 29. & ſ. Mich. 1. — *Temporalia.*

Merces temporalis datur malis ſeruientibus voluntati Dei, vt Ægyptus data eſt Babyloniis. Ezec. 29. d. Et mercedes meretricis, ſunt temporalia bona hæreticorum, & etiam diuitiæ errorum, quæ non ſunt ex paterna hæreditate, ſed hinc inde collectæ. Mercedes autem quas dat meretrix amatoribus, ſunt virtutes, quas ante peccatum habuerat, & per peccatum amiſit. Eze. 16. d. Mich. 1. b.

Inſtigationes diaboli.

Merces Iacob mutata à Laban, dici poſſunt variæ inſtigationes diaboli. Gen. 31. f.

Mercenarius.

Mercenarius eſt, qui mercedis gratia operam ſuam alicui præſtat.

Amb. ſ. Luc. 15. & pſ. 44. — *Sperãtes à Deo mercedem.*

Mercenarij dici poſſumus omnes, qui à Deo mercedem ſperamus. Et filius prodigus, qui filius erat prius per lauacrum regenerationis, & amicus per virtutem, petit fieri ſicut vnus de mercenariis, quia iam factus erat ſeruus per timorem, & vult fieri mercenarius per laborem. Luc. 15. d. Mercenarius in alienis quidem laboribus exudat, ſed tamen ſibi præmium propriũ

Gre. 8. mor. 6. 7. & 2. mor. 2.

præparat. Itidem omnes, qui ſpe cæleſtium præditi, exercitio vitæ præſentis atterimur, in alieno laboramus, ſed tamen præmia noſtra percipimus, & per hoc peruenimus ad propria, quòd purè miniſtramus aliena. Et vt mercenarius ſolicitè curat, ne vnquam dies vacuus ab opere labatur, & expectatus finis temporis, ne inanis veniat ad remunerationem. Ita electi quantò fidentius ſpe tendunt ad præmium, tantò nunc robuſtius perdurant ad laboris incrementum, & cum grauia eſſe quibus exercentur, penſant, ex comparatione præmij quàm ſit leue, quod patiuntur inueniunt. Mercenarius autem quantò longius eſt à fine operis, tanto & à retributione mercedis. Iob. 7. a. 14. b.

Hy. ſ. Leu. 19. — *Prædicator.*

Mercenarius etiam eſt prædicator, cuius opus eſt prædicationis verbum, quod moratur apud audientem vſque manè, cùm non obtemperat illi, ſed ſic venit ad iudicium. Leu. 19. c.

Hyc. ſ. Leu. 25. — *Minus quã ſerui.*

Mercenarij noſtri dici poſſunt, qui à nobis inuitati, non tamen tantùm ſubiecti, vt ſerui & ancillæ nominari poſſint. Leu. 25. b.

Amb. ſ. Luc. 15. Hier. epiſ. beatitu. & ſ. Iſ. 18. Aug. ſ. Ioan. tra. 46 Hyſ. Leu. 22. Cyr. 7. ſ. Ioan. 5. Ber. ſer. de affe. anime. — *Seruientes pro temporalibus.*

Mercenarius eſt, qui Deo pro temporalibus ſeruit, vt Iudæi & peculiariter Scribæ, & Phariſæi, & ſacerdotes, & Iudas. Item hæretici inanem gloriam quærentes. Mercenarius etiam prælatus, qui non pro amore ſalutis ouium, ſed ad temporalem mercedem eas paſcit. Exod. 12. d. Iſ. 16. d. 28. a. iuxta Septuaginta. Luc. 15. d. Ioan. 10. b. Hi ſunt quos in ſeculo videmus, aut nullo, aut exiguo deſiderio æternorum, velut ſub mercede ſeruire Deo, & ab eo terrena petere, quæ deſiderant.

Mereri, Meritum, Promerere.

Mereri, eſt aliquid facere, cuius gratia ipſe operator dignus ſit præmium accipere, aut pœnam pati.

Meretrix, Proſtibulum, Scortum.

Meretrix à merendo, dicitur mulier, quæ mercede ſui corporis copiam facit. Dicitur etiam proſtibulum à proſtando, & ſcortum.

Ori. ſ. Ioſ. ho. 3. Amb. ſer. 31. — *Eccleſia gentilium.*

Meretrix dicebatur eccleſia Gentilium, antequam ad virum Chriſtum conuerteretur, quæ

poſtea conuerſa deſiit eſſe meretrix. Hanc deſignabat Rahab, quæ erat meretrix priuſquam populo Iſrael coniungeretur. Ioſ.2.a.6.c.Iſ.23.d.Hoſ.1.a. Huic meretrici coniungitur Samſon, hoc eſt, Chriſtus. Iud.16.a.

Hie ſ.Iſ.23. Aug.ſer.107.

Synagoga. Hæretici.

Meretrix è diuerſo facta eſt ſynagoga, & Hieruſalem, quæ prius fidelis fuerat Deo, & poſtmodum adulterata eſt per idololatriam. Hoſ.1.a.Iſ.1.f.Ier.2.c.Leuit.21.b. Et meretrix mater Iephte, eſt ſynagoga mater Chriſti. Iud.11.a. Ipſa eſt meretrix, quæ decaluauit Samſon; quãdo crucifixit Chriſtum in Caluariæ loco. Iud.16.a. Hæretici quoque meretrices dicuntur. Mich.1.a. Nah.3.a. Pro.7.b.

Amb.epiſ.39. Hie.ſ.Iſa.1. & ad Gerontiam. Aug.q.in Iudi.49. & ſer.107. Iſyc.ſ.Leu.21. Hie.ſ.Mich.1.

Eccleſia & ſynagoga vel Ariana hæreſis. Bonus & malus doctor.

Meretrices duæ coram Salomone contendentes, deſignant eccleſiam & ſynagogam: quæ excepit filium viuum, eſt eccleſia: quæ mortuum, ſynagoga. 3.Reg.3.c. Vel quę petit diuidi infantem, eſt Ariana hæreſis, quæ diuiſionem facit inter Patrem & Filium ſecundum ſubſtantiam, quæ verò non diuidit, eſt eccleſia. Vel meretrices duæ, deſignant bonum & malum doctorem. Nam mulier, quæ filium, quem vigilans lactare conſueuerat, dormiens interemit, deſignat magiſtros vigilantes quidem ſcientia, ſed vita dormientes: qui auditores ſuos per vigilias prædicationis nutriunt, & dum quod dicunt facere negligunt, per ſomnum corporis occidunt, & negligendo opprimunt, quos alere verborum lacte videbantur, & tamen alienos diſcipulos ſibi attrahere conantur, quatenus dum bonos ſe habere, ſequaces oſtendunt, apud iudicia hominum excuſant mala, quæ agunt, & quaſi per ſubditorum vitam mortiferã tegant negligentiam. Sed tamen veram matrem Salomonis gladius inuenit: quia cuius fructus viuat, & cuius intereat, extremo examine ira diſtricti iudicis demonſtrat. Et viuens filius prius diuidi præcipitur, vt ſoli poſtmodum matri reddatur: quia in hac vita quaſi partiri cõceditur vita diſcipuli, dum ex illa nonnunquam alter apud Deum meritum, alter verò apud homines laudem habere permittitur.

Ori.ſ.Ioſ.ho.3. Hie epi. multum in vt. Aug ſer.200. Gre.21 mor.8.

Anima peccatrix. Caro. Cupiditas. Voluptas. Fallacia diabo-li. Iniquitas. Corruptela.

Meretrix aliquando dicitur anima peccatrix, quæ à Deo diſceſſit, & admiſit amatores, hoc eſt, dæmones. Gen.34.d.38.d.Leu.21.c.Deut.23.c.Ioſ.2.a.Prou.5.a.Iſ.1.f.Ier.3.a. Et meretrix, cuius merces non recipitur in ſacrificio, eſt anima vitiis deturpata. Et proſtitutio Hieruſalẽ, eſt abiectio animæ in omnia vitia. Eze.16.c. Meretrix etiam dicitur ipſa caro. 1.Cor.6.c.

Ori.ſ.Leu.ho.12. & ſ.Ioſ.ho.1.3. & ſ.Eze.ho.8. Hier.ſ.Iſ.1. & ſ.Ier.3.ſ. Eze.16.

Meretrix, dici poteſt omnis vaga cupiditas, & voluptas, & vitia luxurioſa: quæ ornatu occurrit meretricio. Pro.7.d. Et hæc eſt meretrix, cuius merces non recipitur in ſacrificium. Ier.5.c.Hoſ.4.d.Nah.3.a. Apoc.17.a. Cum his meretricibus diſſipauit prodigus omnem ſubſtantiam ſuam. Luc.15.c. Idem deſignat ſcortum Madianiticum: quod etiam ſignificat errores & fallacias diabolicas Nu.25.c. Meretrix demum poteſt dici etiam ipſa iniquitas, ſeu malitia, & corruptela. 1.Cor.6.c.

Amb.epiſ.44.& de Cain. Cle.Alex.1. ſtro. Phil.de mercede meretricis. Aug.ſ.Apoc.ho.15. Ber.ſer.de affec. Animæ.

Roma.

Meretrix magna typum gerere dicitur Romæ. Apo.17.a.19.a.

Ori ſ.Nu ho 20. Hie.Aglaſia.

Mergere, Demergere, Submergere, Immergere.

MErgere, eſt ſub aquam ponere, aut aliquo liquore operire. Idem ferè ſignificant eius compoſita.

Demerſit tempeſtas aquæ Chriſtum, quum Iudæi ipſum vehementi impetu in mortem adegerunt. Pſ.68.

Hil ſ.Pſ.68. Aug.ſ.Pſ.68.

Perſecutio Iudæorum in Chriſtum. Infirmus liberatus à tẽtatione. Inanis gloria. Baptiſmus.

Mergi incipiens Petrus. Mat.4.d. deſignat illum, qui quaſi ſuperatur à tentatione: ſed demum liberatur à Chriſto. Fuit etiam illa merſio velut nuncius futuræ negationis.

Ori ſ.Matt.ca.14. Hil.ſ.Mat.Can.14.

Demergunt victimas in profundum, qui cæleſtes virtutum hoſtias, non in cælum per gratiarum actionem ſubleuant: ſed ad terram per appetitum vanæ laudis inclinant. Hoſ.5.a.

Gre.ſ.1.Reg.14. Amb.epiſ.18.

Demergitur in mare rubrum Ægyptius, & refugit Hebræus, cùm in baptiſmo eiiciuntur dæmones & vitia, & peccator baptizatus euadit mundus à peccatis. Exo.14.g.15.a.

Bed.ſ.Exo.14.

Condemnatio ſuperborum.

Demergit Deus facies ſuperborum in foueam: quia intentionem cordis eorum ſeſe vltra homines erigentem in inferiora deiicit, & demum ipſi in inferni baratrum detruduntur. Iob 40.b.

Gre.30.mor.8.

Induci in errorẽ vel in hoc ſeculum.

Demergi etiam in profundum maris, eſt in errores Gentilium induci: vel in hoc ſeculum nequam. Mat.18.a.

Hil.ſ.Mat.Can.18. Ber.ſer.2.de angelis.

Mergulus.

Guloſi.

Mergulus, ſiue mergus, eſt auis in fluido degens, & victum ex aqua quæritans, computatur inter aues immundas. Leu.11.b.Deu.14.b. deſignare poteſt guloſos etiam in locis difficilibus cibum & gulæ voluptates quærentes.

Contemplatiui deſides.

Poteſt etiam eos contemplatiuos ſignificare, qui de rebus inferioribus nimium ſunt ſoliciti ſuperioribus parum adhærentes.

Gloſ.ord.ſ.Leui.18.

Meridies, Meridianus, Meridiari.

Meridies idem eſt, quod medius dies, quando Sol medium tenet cælum, & eſt in ſuo feruore, maximoque ſplendore. Sumitur ſæpe meridies, aut pars meridiana pro plaga auſtrali.

Ori.ſ.Can.ho.1.2. Hie.ſ.Iſ.18. Aug.ſ.Pſ.54.

Splendor diuinæ maieſtatis. Aſcẽſio Chriſti. Chriſtus.

Meridies ſplendorem plenæ lucis diuinæ maieſtatis, & manifeſtationem ſecretarum & arduarum virtutum ſignificare poteſt. Cant.1.b.Iſ.18.b. Poteſt etiam deſignare tempus aſcenſionis Chriſti, & aſcenſionis eius ad dexteram Patris. Pſ.54. Poteſt præterea ipſum Chriſtum deſignare, vnde apparuit Deus Abrahæ in meridie, hoc eſt, in Chriſto. Gen.18.a.

Ber.ſ.Cant ſer.33. Geor Ven.Cant. tom.7.cap.8. Gre.ſ.1.Reg.10. & 10.mor.21.

Amb. de Para. 14. Hie. ſ. Pſ. 36. Aug. de vna. eccleſ. a 14. Ori ſ. Cant. ho. 2. Amb. de Iſaac. 4. & de Ioſeph. 10. — *Abūdantia gratia. Feruor charitatis.*

Meridies ſæpe abundantiam gratiæ & feruorem charitatis ſignificat. Geneſ. 3.b.12.c.28.c. Exo.27.b.1.Reg.10.a.Pſ.36.Eccleſiaſtæ 1.a.Cant.1.b.Et ſicut meridies fiunt tenebræ, quum dimiſſis peccatis abundat gratia.Iſ.58.c.Et poſt meridiem cognouit Adam peccatum ſuum, Quaſi meridianus fulgor conſurgit iuſto ad veſperum,quia quanto ſibi claritas maneat,cum iam occumbere ceperit agnoſcit.Iob 11.b.

Aug. de vnit. eccl. 14. Ric de S. Vict. 3. de arca myſtic. 7. — *Plenitudo cognitionis. Sapientia. Contēplatio diuinitatis.*

Meridies itidem plenitudinem cognitionis & lucem ſapientiæ, contemplationemque diuinitatis ſignificare poteſt. Gen.12.c.28.c.43.d.Pſal.36.54. Et dicitur ſponſus cubare in meridie.Cant.1.b.hoc eſt,in habentibus ingentem ſapientiæ lucem, & inſignem charitatis ardorem,de quibus Pſ.89.Dexteram tuam notam fac mihi,& eruditos corde in ſapientia.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 2. Hier. ſ. Zac. 14. — *Eccleſia.*

Meridies præterea dicitur ipſa eccleſia,vbi paſcit ſponſus ſuas oues.Cant.1.b.Zac.14.a.

Hie. ſ. Iſ. 59. Gre. 6 mor. 14. 15. Rup. ſ. Amos 8. — *Tēpus legis gratia. Tempus miraculorum & doctrina Chriſti.*

Meridies rurſus tempus legis gratiæ.Iſ.9.c. Et tempus miraculorum & doctrinæ Chriſti. Iob 5.c Et Iudæi palparunt in meridie, quum aperta Chriſti miracula videntes,adhuc dicebant.Quouſque animam noſtram tollis?Si tu es Chriſtus, dic nobis palam. Ideo dicitur occidiſſe eis ſol in meridie.Amos 8.c.

Ori ſ. Pſ. 36. ho. 1. — *Manifeſtatio bonorum operū.*

Meridies quandoque dicitur clara bonorum operum manifeſtatio.Pſ.36.Iudicium tuum tanquam meridiem.

Hie. ſ. Abdi. — *Doctores eccleſiaſtici.*

Meridies ſunt etiam doctores Eccleſiaſtici,quorum lucem formidant hæretici.Abdi.c.

Tempus iuuētutis.

Meridionales portæ Hieruſalem cæleſtis,tempus iuuentutis & virilitatis, vel pietatem & clementiam deſignare poſſunt.Apo.21.d.

Geor Ven. Can. 3. tom. 8. modu. 2. ca. 3. — *Populus Iudaicus.*

Meridianum latus,populum Iudaicum ſignificare poteſt. Exo.26.c.36.c.Eccleſiaſtæ 1.a.

Tēpus huius vita.

Meridies præterea curſum temporis mundi huius ſignificare poteſt : vt cùm Prophetæ Baal,de manè vſque ad meridiem inuocabant ipſum Baal.3.Reg.18.e.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſerm. 12. — *Feruor peccādi.*

Meridies etiam aliquando feruorem peccandi ſignificare poteſt.Geneſ.3.b.1.Regum 14.a. Cant.1.b.

Amb. de Parad. Gre. ſ. Cant. 1. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 90. — *Transfiguratio in angelū lucis. Aperta tētatio.*

Meridianum dæmonium eſt,cum dæmones,aut hæretici faciunt opera, quæ videntur lucis:vel è diuerſo,cùm eſt grauis & aperta tentatio.Pſ.9.

Gle. int. ſ. Ier. 6.

In meridie dicuntur aſcendiſſe aduerſus Hieruſalem hoſtes eius: quia ſine vllo metu eam inuaſerunt.Ier.6.a.Sop.2.a.

Gre. 16. mor. 25. — *Quieſcunt hæretici, multis deceptis.*

Meridiari dicuntur iniqui inter aceruos pauperum.Iob 24.b.quia tunc quieſcunt hæretici,cùm multos in ſuos errores pertraxerint.

Merob.

MErob.i.de multitudine,vel pugnans,ſiue obiurgans:aut multiplicās: filia Saulis maior, quæ debebat tradi Dauid in coniugium:cui tamen non fuit tradita, ſed Hadrieli : cui multos genuit filios.

Gre. ſ. 1. Reg. 14. — *Vita actiua & contemplatiua.*

Deſignare poteſt vitam actiuam, quæ multitudinem operum parit, vel quia multi illam ſequuntur,vel è diuerſo ſignificat vitam contemplatiuam, quę ſegregat paucos è multitudine.Fuit promiſſa Dauid,ſed non tradita:quia non omnibus contemplatiuæ vacare volentibus conceditur.1.Reg.14.g.18.d.

Merodach,ſeu Berodach.

Princeps huius mundi.

Merodach,ſeu Berodach,id eſt,creans contritionem, vel electio interitus,aut filius interitus,vel vaporis tui,ſiue frumentum, vel puritas nubis, vel vaporis tui,fuit rex Babylonis, qui miſit libros,& munera ad regem Ezechiam,typus eſt principis huius mundi, qui fauoribus conatur bonos ad ſe pellicere.4.Reg.20.c.Iſ.39.a.

Merum,vide Vinum.

Meſopotamia.

Meſopotamia,eſt regio inter Tigrim,& Euphratem:vnde ſumpſit Iſaac vxorem,& etiam Iacob,vbi mortuus eſt Thare pater Abraham.Hebraicè dicitur Padan Haran.

Amb. 1. de Abr. 4. Hie. ad Damaſ. ho. 3. Aug. ſ. Pſ. 59. Bed. ſ. Gen. 28. — *Gentilitas.*

Typus eſſe ſolet Gentilitatis,vnde ſumpta eſt eccleſia,quæ ſita eſt inter duo flumina,nempe inter baptiſmum,& pœnitentiam,quibus intra eccleſiam quilibet fidelis continetur.Gen. 24.b.25.c.28.a.Dicunt aliqui interpretari eleuatam vocationem:& iam totus mundus vocatione eleuatus eſt.Pſ 59.

Ori ſ. Num. ho. 15. Phil. de conf. ling. — *Libido.*

Meſopotamia etiam deſignare poteſt libidinem,quæ eſt inter duo flumina : quia in multa mergit vitia,& inde venit Balaam.

Philo de profugis. — *Fluxus huius vita.*

Deſignat præterea torrentem,ſeu fluxum huius vitæ,quo confugit Iacob.Gen.28.a.

Meſſias.

Meſſias,idem eſt quod vnctus,& Græcè Chriſtus,dicitur peculiariter de Saluatore noſtro, tanquam per antonomaſiam.

Metallum.

Metallum dicitur quæuis materia dura,è terræ viſceribus ſeu venis effodi ſolita, vt aurum, argentum,cuprum, ſtannum, plumbum, & ſimilia.De quibus in ſingulis ſpeciebus quære allegorias.Exo.35.e.38.b.Deu.8.b.1.Mach.8.b.

De variis metallis ſpiritualibus,& in corpore humano, vide Georgium Venetum.Can.1. tom.6.cap.9.

Metari.

Metari,eſt metas in agris,terminandi gratia diſponere,& menſurare locum futuro ædificio,vel caſtris,vel alteri cuiuis operi.Num.1.g.vide Caſtrametari.

Metere, Demetere, Meſſis, Meſſor.

METere,eſt fruges ſecare,fructuſque colligere. Meſſor autem eſt qui metit.Meſſis verò quandoque ſignificat tempus metendi, nonnunquam verò ſegetem ipſam iam maturam.Metere etiam complere.Apoca.14.d.venit hora vt metatur.Conſequi.Tob.4.b. Seminant dolores,& metent eos.Extorquere.Matt.25.b. Metis vbi non ſeminaſti. Præmiari.Pſ.125.In exultatione metent.

Paſsio Chriſti. Meſſis quandoque ſignificat paſſionem Chriſti. Iſa. 27. c. Et metere myrrhām , eſt contemplari paſsionem Chriſti.Cant.5.a.Iob.29.c. *Hie.ſ. Iſa. 27.*

Fructus fidei. Bona opera. Tempus operãdi. Meſsis etiam ſignificat fructus fidei,& bonorum operum. Geneſ.30.b. Exod.34.c. Iſa.17.d. Et meſſis non requieſcens, ſed ſimul exiſtens iam cum ſemine , deſignat bonorum operum continuationem,vt vno finito,aliud inchoetur.Gen.8.d.Idem eſt meſsis annua.Ierem.5.f.Et generaliter meſsis dicuntur opera exteriora,& meſsis mali atteritur,quùm omnis eius operatio à ſuperno iudicio quaſi nihilum deputatur,etiam ſi ante humanos oculos bona videatur.Iob.18.a.29.c.Prouerb.25.b.Ioel.1.c.Meſsis etiam , eſt tempus colligendi gentes in horrea eccleſiæ per fidem.1. Reg. 12.c. Meſsis erat tempore Apoſtolorum , & ædificatio templi eccleſiæ.Ioan.4.b. *Amb de Cain.4. Amb.de Noe.23. Hie.ſ.Iere.8. Gre.14 mor.10. & 19.mor.27. Beda ſ. Pro.25.*

Multiplicatio fidelium in eccleſia. Meſſis quoque annua,diuerſas vocationes ſignificare poteſt. Iere.5.f. Et meſſis nouorum, eſt multiplicatio credentium in eccleſia.Exo.34.c.Iſ.9.a.17.b.Et ipſi homines meſſis dicuntur.Matt. 9. Ioan. 4. d.Apoc.14.c. *Hie.ſ.Iere.5.& ſ. Iſ.9.17.& ſ. Matthæum 9.*

Tempus mortis, vel iudicii. Meſſis prętereа,eſt tempus mortis,vel iudicij.Iſa.27.c.Iere.8.g. Matt.13.d.Et meſſis eccleſiæ,eſt quum perfectæ animæ è corporibus abſtractæ,velut maturæ ſegetes à terra deciſę ad cæleſtia horrea demigrant.Iob.29.c.Pſ.125.Hoſ.6.d.Ioel.3.c.Amos 4.b. *Ber.ſ.Cant ſer.58 Ruper.9.ſ.Apoc. & 4.ſ.Ioan. Hie.ſ.Iſa.27.*

Diſcuſsio doctrinæ. Meſſium tritura dici poteſt diſcuſſio , quam quiſque facere debet eorum , quæ didicit. Leuitic. 26. a. *Gre.19.mor.27. Aug.ſ.Pſ.125. Ori.ſ.Leui.ho. 16.*

Doctrina hæreticorum. Meſſis Eſebon,eſt peruerſa hæreticorum doctrina. Iſa. 16.c. Idem ſunt meſſes illatæ, ſeu aridæ.Iſa.23.a. *Hie.ſ.Iſa.23.*

Deſtructio Hieruſalem. Meſſis,dicta fuit deſtructio Hieruſalem.Iſa.27.c. *Hie.ſ.Iſa.27.*

Doctrina legis. Meſſis ſtulti.Iob.5.a.dicitur doctrina legis,& Prophetarum,qua paſcuntur gentiles,relictis in fame Iudæis:dicitur etiam quando iniquus quiſque donum rectę intelligentiæ accipit: ſcripturæ ſacræ ſententiis docetur,bona loquitur, ſed tamen nullo modo hoc quod dicit operatur:verba Dei profert,nec tamen diligit,laudando exaggerat,viuendo calcat. *Gre.6.mor.2.4.*

Conuerſio peccatorum. In meſſe tritici ſunt pluuię,quum Deus arida peccatorum corda conuertit.1.Reg.12. c. *Gre.ſ.1.Reg.12.*

Beatificatis Chriſtus cum bona opinione. Liberans Chriſtus exiſtentes in limbo. Metit myrrham cum aromatibus ſponſus. Cant.5.a. quando Chriſtus mortificatione vitæ ad perfectionem perducta,electum ſuum ab hac ſuccidens,ad cæleſte horreum cum ſancta opinione inducit.Et cùm ipſe mortuus deſcendit ad inferos,& liberauit ſanctos Patres. *Gre.ſ.Cant.5. Rup ſ.Cant.4.*

Felicitas. Metere etiam, eſt fructum æternæ retributionis percipere. Et qui conſiderat nubes non metit,quia qui ante humanæ mutabilitatis terrorem trepidat,mercedis æternæ retributione ſe priuat.Eccleſ.11 b. Metentes quoque triticum , ſunt perfecti in hac vita, diuinis conſolationibus fruentes.1.Reg.6.c.Metere autem vel bonum, vel malum , contingit ſecundum id,quod ſeminatum eſt.Gen.45.b.Pſ.125.Exo.34.c.Galat. 6.b. *Gre.27.mor.5.& ſ. Eccle.ho.3. & ſ.1. Reg.6.*

Colligens Deus fructum in Gentibus. Metere vbi non ſeminauit dicitur Deus Mat. 25.c. quia omnia opera noſtra colligit : vel quia colligit fructum in gentibus,quibus lex data non fuerat. *Ori.ſ.Matt.ho.33. Hil ſ.Mat.Ca.27*

Suſcipere verbũ Dei. Metere ſegetes,interdum eſt ſuſcipere verbum Dei.Leuit.23.b. *Iſyc.ſ.Leui.23.*

Aſcribere ſibi dona Dei. Metere ſponte naſcentia in agro. Leuitic. 25.b. eſt tribuere ſibi finem eorum , quæ nobis Deus tradidit. *Philo.de profugis. Arno ſ.Pſ. 128.*

Colligere hæreticorum verba. Metere fænum,eſt colligere hæreticorum verba ad eos reuincendos.Pſ.128.

Angeli. Apoſtoli. Meſſores dicuntur Angeli,& etiam Apoſtoli. Matt. 13.e. Ruth. 2.a. Pſ. 128. Et generaliter meſſores in bonum,ſunt gaudentes de bonis operibus aliorum , ſua adhortatione factis. Et hi ſunt meſſores Regis:qui metunt in exultatione.1.Reg.8.c.Pſ.125.Amos 9.d. Duplex autẽ conſideratur meſſis:vna in primo Chriſti aduentu,in quo Apoſtoli fuerunt meſſores eorum quæ Patriarchæ & Prophetæ ſeminarant:alia in ſecundo aduentu,in qua Angeli erunt meſſores.Ioan.4.c. *Gre.ſ.1. Reg.8. Aug ſ.Ioã.trac. 15*

Proferre hæreſes. Metere ſpinas,eſt proferre ſenſus hæreticos.Iere.12.c.Metunt etiam dolores , qui malum quod facere cæperunt,ad complementum adducunt,& cùm ex ipſis peruerſitatibus temporaliter excreſcunt. *Ori ſ.Iere.ho.7. Gre.5.mor.15.*

Peruertẽtes hæretici ſenſum ſcripturarum. Demetent agrum non ſuum hæretici, quum ex ſacra ſcriptura ſententias longè à ſenſibus ſuis diſſidentes,tollunt,vel cùm de eccleſia quoſdam qui recti videbantur,rapiunt. Iob. 24. b.Et metere falce alienum agrum,eſt dare extraneum ſenſum ſacrę ſcripturę.Deut.23.d. *Gre.16.mor. 28. Glo.int.ſ. Deut.23*

Colligentes fructum malæ operationis. Meſſores Regis in malum , ſunt qui malæ operationis fructum colligunt. 1. Reg. 8.c. Et metere dicuntur iniquitatem, qui ararunt impietatem.Hoſ.10.d. *Gre.ſ.1.Reg. 8.*

Metere in miſericordia,fit in lege noua,vbi percipitur miſericordia.Hoſ.10.d.

Hæretici ſine fructu. Non metunt hæretici ſeminantes, quia non percipiunt fructum ex ſua doctrina.Mic.6.d. *Hie.ſ.Mich.6.*

Methca.

Hie. de manſionib. Ori. ſ. Num. ho. 27.

Methca, ideſt, dulcedo, vel ſuauitas, fuit vigeſima quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenerũt profecti de Thare, ſeu Thaad: deſignat eos qui abactis dæmonibus, inſidiatoribus, dulcẽ protinus fructũ laboris inuenerunt. Nu. 33. d. iuxta Origenem, Methca interpretatur mors noua: quò peruenitur poſt Thare, quia inde venientes cõmoriuntur Chriſto.

Metiri, Menſura, Menſor, Dimetiri, Remetiri.

Metiri, eſt menſurare, & taxare, ſeu ad menſuram redigere. Menſura verò eſt inſtrumentum quo metimur, ac rei alicuius quantitatem deprehendimus. Menſura etiam capacitas. Num. 15. b. Habeat medium menſuræ Hin. Meritum. Matth. 7. a. In qua menſura menſi fueritis Numerus. Exod. 5. b. Et menſuram laterum, quam prius faciebant. Proportio. Exo. 38. b. Eiuſdem menſuræ & operis. Quantitas. Geneſ. 41. f. Copia menſuram excederet. Regula. Iſ. 31. c. Extendetur ſuper eam menſura. Scriptura. Luc. 12. e. Vt det illi in tempore tritici menſuram. Terminus. Ier. 31. g. Exibit vltra normam menſuræ.

Menſura Dei dicitur longior terra, & latior mari, &c. Iob. 11. b. Vt intelligatur nullam habere menſuram, qui eſt immenſus. *Immenſitas Dei.*

Hie. ſ. Ezec. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 14. Rup. ſ. Zac. 2.

Metitur Deus longitudinem, altitudinem, & latitudinem templi, quia nota ſunt illi mẽs, & opera. Ezech. 40. b. metitur autem priùs portam aquilonis, quia prius calcandus eſt pedibus aquilo. Metitur latitudinem, & altitudinem calamo vno, quia vnaquæque anima, quantum lata fuerit in amore proximi, tantum & alta erit in cognitione Dei. Dum enim ſe per amorem iuxta dilatat, per cognitionem ſuperius exaltat. Menſor eſt Chriſtus. Zac. 2. a. *Nouit Deus mẽtem, & opera. Chriſtus.*

Hie. ſ. Iſa. 40. & ſ. Ezec. 47.

Metitur Deus pugillo aquas, cùm diſtribuit verbum Dei abbreuiatum. Iſa. 40. c. Menſus eſt etiam vir aquas, cùm Chriſtus omnia penetrauit myſteria, & vitam ſine peccato egit. Ezec. 47. a. Metitur itidem Chriſtus terram, quia omnia comprehendit. Habac. 3. b. *Dans Deus verbum abbreuiatum. Penetrans Chriſtus myſteria.*

Hie. ſ. Iſa. 27. Geor. Vene. Cant. 1. tomo 7. cap. 1. Rup. ſ. Haba. 3.

Metitur quoque Deus pugillo aquas, quum punit citra condignum. Iſa. 40. c. Et in mẽſura iudicabit Deus Iudęos, quia qua menſura menſi fuerint, remetietur eis, & contra menſuram, quia cumulatur pœna in inferno perpetuo durans. Vel contra menſuram eorũ, qui non putabant ſe ita puniendos. Iſa. 27. b. 28. e. Et metitur Deus Hieruſalem, hoc eſt, animam, quãdo iuxta merita dat præmium vel pœnam. Zac. 2. a. Sic ſtetit & menſus eſt terram. Habac. 3. a. Sicut Dauid. 2. Reg. 8. a. *Punitio Dei.*

Gre. 19. mor. 5.

In menſura appendit Deus aquas, quum Sancti qui ſubleuati ſpiritu ad ſumma rapiũtur, quandiu in hac vita ſunt, ne aliqua elatione ſuperbiant, quibuſdam tentationibus reprimuntur, vt nequaquam tantum proficere valeant, quantum volunt, ſed ne extollantur ſuperbia, fit in eis ipſarum quædam menſura virtutum. Iob. 28. d. *Reprimuntur ſancti in hac vita.*

Baſi. & Aug. ſ. Pſ. 59.

Metitur Deus conuallem tabernaculorum, quum Gentes ducit ad Eccleſiam, & cũ numeratos habet electos ex Gentibus, vel quum quoſdam ex Iudæis deduxit ad fidem, cæteris in incredulitate relictis. Pſ. 59. *Electio Gẽtium.*

Hie. ſ. Iſa. 34. Gre. 28. mor. 9. 10.

In menſura diuiſit Deus ſortem propheriis, quia ſingulas ordinauit impleri temporibus ſuis. Iſ. 34. d. Sic menſa eſt cælos dextera Dei, quum ordinauit ſcripturas. Iſa. 48. c. Menſuras etiam terrę poſuit Deus. Iob. 38. a. quando in carne ad eccleſiam veniens, fines eccleſiæ occulti iudicij ſubtilitate diſtinxit, quando videlicet prædicatores ſancti agente ſpiritu, in alias mundi partes vocabantur vt irent, ab aliis verò partibus arcebantur, ne accederent. Item quum facit, vt habeamus quędam virtutum dona, quæ nunquam quæſiuimus, & quęramus, nec habere valeamus quædam, vt quum mens hæc non poteſt habere, quæ appetit, & illa ſe intelligat de ſemetipſa non habere quæ habet. Sic aliis datur ſermo ſapientiæ, aliis ſcientiæ, &c. Ita etiam datur menſura fidei. Rom. 12. b. *Impletio Prophetiarum. Diſtributio prædicatorum & donorum.*

Gre. ſ. Ezec. ho. 19.

Menſura vna omnium cortinarum, & ſagorum tabernaculi, deſignat eandem eſſe omniũ rectè credentium fidem. Exo. 26. a. 36. b. Idem ſignificabit menſura eadem vini & olei. Exo. 29. g Menſuratur autem atrium tam in longitudine, quàm in latitudine, quia cùm ad fidem peccator ducitur, neceſſe eſt vt eius doctor conſideret, quantum in longitudine ſpei, vel quantum in latitudine charitatis ex eius admonitione proficiat. Ezech. 40. c. *Vnitas fidei.*

Fulgẽ. ho. de Ioſeſ.

Metiri manna ad menſuram Gomor, eſt ſpiritum ſapientiæ dari fidelibus ad menſuram. Exo. 16 d. Eccl'iæ. 7. a. 1. Cor. 12. a. Dabatur autem cunctis filiis Aaron æqua menſura de ſacrificiis. Le. 7. b Menſura quoque tritici, quam dat diſpenſator. Lucæ 12. f. eſt doctina verbi, ſecundum cuiuſque capacitatem. Hanc menſuram excedebat copia tritici in Ægypto ſub Ioſeph. Gen. 41. f. *Datur ſpiritus ad menſuram.*

Hie. ſ. Eze. 40. 41 Gre. 24. mor. 10.

Menſura templi, eſt diſpoſitio veteris legis. Exod. 30. b. 38. c. Et metiri fabricam templi, eſt conſiderare myſteria legis, & penſare ſubtiliter iuſtorum vitam. Menſurantur autẽ omnia templi, quia nihil abſque ratione eſt in templo Dei. Ezec. 41. c. 43. c. Menſuræ autem eædem portæ Aquilonaris, & Auſtralis templi, admonent, vt quæ priùs ſecundùm literam cognoſcebamus, etiam ſecundùm ſpiritum intelligamus. Ezec. 40. d. Metitur Ioannes templũ & altare, ſcribens quid fide tenendum de Chriſto. Apoc. 11. a. Menſura arundinea & aurea, deſignat ſimul merita ſcribentium & præmia, & etiam omnium operantium. Apoc. 21. d. *Diſpoſitio veteris legis, & myſteriorum.*

Rup. 6. ſ. Apo. et 12. Hie. ſ. Iob. 38.

Menſura ſuper Hieruſalem, deſignare poteſt præcepta à Deo data. Ierem. 31. f. Et menſura terræ, dicuntur dona Spiritusſancti in eccleſia diſtributa. Iob. 38. a. De menſuris *Præcepta Dei. Dona Spiritusſancti.*

autem ciuitatis, vide Georgium Venetum, Cant.3.tomo 8.modu.3. concen.1.

Præmium ſecundum opera. Remetitur Deus vnicuique qua menſura menſus fuerit: quia ſecundum opera dat præmium, aut pœnam. Iſ.65.b. Marc.4.c. Luc.6.f. Menſor autem eſt ipſe Chriſtus, iudex viuorũ & mortuorum. Zac.2.a. Ad hæc pertinet menſura peccati. Leuit.5.b. *Hie.ſ.Zach.2.*

Diuina ſentẽtia in Iudæos. Menſura, quæ extenditur ſuper Hieruſalem, eſt diuina ſententia in Iudæos firmata. Iſ.34.c. Sic terra Amaliæ dicitur funiculo metienda: quod tradenda ſit hoſtibus, vel dæmonibus. Amos 7.d. Zac.2.a. In menſura autem bibens aquam Ezechiel, deſignauit laborem obſidionis Hieruſalem. Ezec.4.c. *Hier.ſ.Iſa.34. & ſ. Amos 7. & ſ. Ezechielem 4.*

Iudicium Dei. Menſura duplici librat Deus hominum flagitia maiori videlicet, & minori. Maior montibus comparatur, dum dicitur. Iuſtitia tua ſicut montes Dei. Quæ ab Hebræis dicitur Din, quod iudicium durum, & forte ſignificat: vt nullus ad ipſum poſſit iuſtificari, ſicut dicit Propheta. Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, Domine: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Et in Iſaia dicitur: Facti ſumus immundi omnes, & quaſi pannus menſtruatæ vniuerſæ iuſtitiæ noſtræ. Vnde Gregorius. Omnis humana iuſtitia iniuſtitia eſſe conuincitur, ſi diſtrictè iudicetur. De iuſtitia autem minori dicit Micheas propheta cap. 6. c. Adhuc ignis in domo impii, theſauri iniquitatis, menſura minor iræ plena. *Geor.Vene.Cant.1 tomo 7 cap.1.*

Concordia beatorum. Menſura vna vtriuſque cherub templi. 3. Reg. 6. c. deſignat in illa æterna patria non eſſe diſparilitatem voluntatum & cogitationum. *Glo.ord.ſ.3.Reg. 6*

Perfectio vitæ. Menſura ætatis plenitudinis Chriſti, eſt perfectio vitæ immaculatę accepta de plenitudine Chriſti. Sic menſura donationis Chriſti. Epheſ.4.c. *Amb.epiſ.16.*

Moderata afflictio. Menſura in lachrymis, eſt moderata tribulatio, quia non permittit nos Deus tentari vltra id quod poſſumus. Item ſanguis Chriſti, per quẽ metiri debemus lachrymas. Pſ.79. *Hier. & Aug.ſ. Pſ.79.*

Mentis intentio. Mẽſura palmi in rationali põtificis, infatigabilẽ mentis intentionẽ deſignat. Exo.28.c.29.b. *Glo.ord.ſ.Exo.28.*

Diuerſum iudicium ſui, & proximi. Menſura, & menſura, deſignat diuerſum iudicium, quod quis habet de rebus propriis, & rebus proximi: quod vt iniquum prohibetur. Pro.20.b. Mich.6.c. *Gre.ſ.Eze.ho.4.*

Labor omnibus communis. Menſura vna quatuor ariolorum templi, vbi coquebantur ſacrificia, deſignat omnibus partibus mundi eſſe commune, vt in ſudore vultus ſui veſcantur pane ſuo Ezec.46.g. *Hie.ſ.Eze 46.*

Norma ſacræ ſcripturæ. Menſurare pondere ſanctuarii, eſt examinare omnia ad menſuram ſacræ ſcripturæ, non philoſophorum, aut hæreticorum. Leui.27.d. *Iſych.ſ.Leui.27.*

Opera terrena. Menſura laterum, quam imperabat Pharao filiis Iſrael. Exo.5.c. opera terrena, ad quę cogit diabolus. *Glo.int.ſ.Exo.5.*

Proprius cuiuſque terminus. Menſurabiles dies ponit Deus: quia vniuſcuiuſque diſcreuit proprium terminum, ipſumque breuem. Pſ.38. *Glo.ord.ſ.Pſ.38.*

Metreta.

Metreta, eſt genus menſuræ, ex duobus batis conſtans.

Senſus ſcripturæ. Myſterium Trinitatis. Metretæ binæ vel ternæ, ſenſus ſacræ ſcripturæ ſignificant. Ioan. 2.a. Vel deſignant myſterium Trinitatis, ſic vt etiam ſi ſolùm Pater, & Filius nominentur, ibi debeat intelligi Spiritusſanctus. Vel metretæ binæ referuntur ad Iudæos, & Gentes, ternæ ad tres filios Noe. Vel deſignatur duplex timor, gehennæ videlicet, & amiſſionis gloriæ, quibus additur tertius, ne fraudentur cibo. Vel metretæ ternæ, deſignant triplicem timorem in peccatore. Time ſubtracta gratia, tanquam mox caſurus. Time, & contremiſce Deo, vt lentis, irato. Time, quia reliquit te cuſtodia tua. *Gri.4.periar. 2. Aug.ſ.Ioan.tra.9. Ber.ſer.1.dominica 1.poſt octa. Epiph. & ſ.Cant.ſer.54.*

Mica.

Mica, eſt puluiſculus ille, qui in arena quaſi argentum fulget, à quo & panis, & aliarum rerum fruſtula, quæ nobis res ipſas tractantibus decidunt, micas appellamus.

Dogmata fidei. Micæ cadentes de menſa dominorum, dicuntur dogmata fidei, quum panis ſit verbum, & fides ſit de verbo. Matt.15.c. Luc.16.d. *Amb.ſ.Luc.16.*

Micare, vide Fulgere.

Michael.

Chriſtus. Michael, id eſt, quis ſicut Deus? aut humilitas, ſiue paupertas Dei, vel percuſſio Dei, ſiue percutiens Deus, nomen principis Angelorum. Dan.10.c. 12 a. Iudæ.e. Apoc.12.b. Vbi deſignare poteſt Chriſtum, qui pugnauit, & vicit draconem. *Hie.ſ.Dan.8. Au.ſ.Apo.ho.9*

Micheas.

Humilitas. Micheas, id eſt, pauper, vel humilis, aut percutiens, vel percuſſus, ſiue quis hic? nomẽ Prophetę, qui fuit è duodecim minoribus, fuit de Moraſti, quod interpretatur hæres, quia humilitas de ſpe hæreditatis dominicæ naſcitur. Mic.1.a. Ier.26.f. *Hie.prolo.ſ.Mic.*

Michas.

Michas, vel Michaia, id eſt, quis ſicut Dominus? aut paupertas, vel humilitas Domini ſiue percutiens Dominus, vel percuſſio Domini, vir quidam de monte Ephraim, qui fecit idolũ in domo ſua. Iudi.17.a.18.f.

Michol.

Vita contemplatiua. Michol, id eſt, quis omnia? vel ex omnibus? filia Saulis, vxor Dauid, quæ non genuit liberos. 1. Reg. 18.g.

Deſignare poteſt vitam contemplatiuam, in qua non poteſt exerceri, qui prius in operibus actiuę vitæ non fuerit exercitatus. Ideo nata eſt poſt Merob. 1. Reg. 14. g. Vnde Matt. 11. d. dicit Dominus: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Vel è diuerſo, ſignificat vitam actiuam, quæ omnibus eſt communis. *Vita actiua.*

Rup. 2. ſ. Reg. 12. Vt autem Michol deſpexit Dauid ludentem coram arca, deſignat eos, qui Chriſtum profeſſione, ſed opere ſequuntur Antichriſtum: & ob figurandam eorum ſterilitatem, Michol aqua omnis interpretatur, & ibi non vxor Dauid, ſed filia Saul vocatur. 2. Reg. 6. d. Deſignat etiam ſynagogam aquaticam, quæ non genuit liberos fideles, & deſpexit Chriſtum. *Sequentes Chriſtu ſine operibus. Synagoga.*

Migale.

Ariſto. 8. de hiſt. animal. 24. Iſyc. ſ. Leui. 11. Migale, eſt mus araneus, cõpoſito nomine à mure & muſtella, quòd muris magnitudine ſit, muſtellina ſpecie, ore oblongo, cauda gracili, verſu dentiũ quadruplici: eius morſus moleſtiſſimus eſt equo, & omnibus iumentis. Computatur inter animalia immunda. Leuit. 11. e. Dicitur eſſe animal doloſum, rapax & ingluuioſum: vnde tales homines ſignificare poteſt. *Doloſi. Rapaces. Guloſi.*

Migrare.

Migrare, eſt domicilium mutare, & alio ſe habitandũ conferre, relicta priori habitatione.

Migrat vpt à ſpecioſis deſerti, qui receſſerunt ab eccleſia. Ier. 9. c. 40. a. *Recedentes ab eccleſia.*

Hie. ſ. Iere. 9. Glo. ord. ſ. Thre. 1. Migrauit Iudas, cùm diſperſi ſunt Iudæi per orbem. Et migrat anima, quando à tranquillitate virtutum tranſit ad inquietudinem vitiorum. Thre. 10. a. Hoſ. 10. b. Amos 6. c. 7. d. *Diſperſio Iudæorum. Tranſitus à virtutibus ad vitia.*

Hie. ſ. Amos 5. Migrant trans Damaſcum, qui non bibunt ſanguinem Domini. Amos 5. g. *Nõ bibẽtes ſanguinem Domini.*

Militare, Militia, Miles, vide Bellum.

Milium.

Milium, eſt herba ſemine minutiſſimo, gratum præbens auiculis paſtum: eſt etiam ruſticorum & aggreſtium, & altilium cibus.

Hie. ſ. Eze. 4. Milium in pane Iudæorum, deſignat ſenſus viles legis, quibus Iudæi libenter paſcuntur. Iſ. 28. g. Ezec. 4. c. *Senſus viles legis.*

Miluus.

Ariſto. 8. de hiſtor. animal 3. Cle. Alex. 3. ped. 9. Au. q. in Euan. 30. Gre. 18. mor. 28. Miluus, auis rapaciſſima, quæ præcipuè gallinarum pullis inſidiatur, eſtque carniuora. Computatur inter animalia immunda. Significare poteſt dęmones, & latrones, & vſurarios, & cęteros, qui aliorum bona deuorare nituntur. Le. 11. b. Deut. 14. b. Iſ. 34. d. Zac. 5. d.

Miluus in cælo cognoſcens tempus ſuum, eos pudefacit, qui negligunt Deum vocantem. Ierem. 8. c. *Dæmones. Raptores.*

Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Milui cadaueribus paſcuntur, & precioſis vnguentis moriuntur, deſignant inuidos, qui calamitatibus proximi gaudent, fœlicitate dolent. *Inuidi.*

Mina, vide Libra.

Minare.

Minare, eſt agere, vt agaſones minant equos, & paſtores oues.

Beda ſ. Exo. 3. Amb. 1. de Cain. 6. Minans Moſes gregem ad interiora deſerti. Exo. 3. a. typus eſt Chriſti deducentis Sanctos ad ſecretiora myſteria. Deſignat etiam vulgaris ſermonis loquacitatem cogendam eſſe in ſecreta ſobriæ doctrinæ myſteria. *Chriſtus docens myſteria.*

Glo. ord. ſ. Thre. 3. Minare dicitur Deus in tenebras, quum caſtigat. Thren. 3. a. Et quum mittit in tenebras exteriores. *Caſtigans Deus.*

Lyra. ſ. Iſa. 11. Minans puer paruulus leonem & ouem, deſignat Apoſtolos, & Apoſtolicos viros regẽtes, & inſtituentes principes & populum. Iſ. 11. b. Ier. 31. c. Poteſt etiam intelligi de Chriſto. *Apoſtoli regẽtes populum. Chriſtus.*

Minabatur ceruicibus vulgus Iudæorum, quum ad varias ſectas & ſuperſtitiones à Scribis & Phariſæis trahebatur. Thre. 5. a. Nahum 2. b. *Sectis adherẽtes Iudæi.*

Hie. ſ. Iſa. 20. Minat rex Aſſyriorum captiuitatem Ægypti nudam, quum diabolus malos in infernum trahit, omni virtute nudatos. Iſa. 20. b. *Trahens diabolus ad inferos.*

Minari, Comminari, Minæ.

Minari, eſt terrorem alicui incutere, denunciatione periculi. Minæ autem ſunt comminationes & incuſſio metus per verba.

Gre. 4. mor. 15. Comminatio Dei, eſt admonitio futuræ ſententiæ, vel ipſa ſententia condemnationis. Iſa. 30. g. Iere. 15. d. *Admonitio & condẽnatio Dei.*

Hie. ſ. Iob. 16. Minabatur Holophernes interitum Achior, deſignans diabolum, qui omnes ſibi reſiſtentes perdere conatur. Iudith 13. d. Iob. 16. b. *Conatus diaboli.*

Mingere.

Mingere, eſt lotium reddere. Et mingens ad parietem, ſumitur in hyperbole, cùm dicitur. Non reliquit mingentem ad parietem, hoc eſt, nullum reliquit virum. 1. Reg. 25. c. 3. Reg. 14. 4. Reg. 9. b.

Minimus, vide Paruus.

Miniſtrare, Miniſter, Miniſterium.

MIniſtrare, eſt ſeruire, porrigere, ac pręparare. Miniſter autem, eſt qui inſeruit, & miniſtrat. Miniſterium verò propriè eſt miniſtri opera. *Dionyſ. epiſt. 9.*

Beatificās Deus Miniſtrare dicitur Deus in fœlicitate, quum beatos facit, & quum lucis ſuæ illuſtratione nos ſatiat. Luc. 12. e. *Gre. ho. 13. Ori. ſ. Ioſ ho. 2. Beda ſ. Gen. 39.*

Chriſtus. Miniſtrans Ioſeph domino ſuo. gen. 39. a. deſignat Chriſtum miniſtrantem doctrinam populo Iudaico, & etiam eccleſiæ. Et miniſtrans idem vinctis, eſt Chriſtus miniſtrans peccatoribus. gen. 40. a. Et miniſter Moſis Ioſue, deſignat Chriſtum, qui factus eſt miniſter legis, quando factus eſt ſub lege. Exo. 24. c. 33. c. Ioſ. 1. a. galat. 4. a.

Sacerdotes & miniſtri eccleſiæ. Prædicatores. Prælati. Principes ex Gentibus. Miniſtrans Aaron Domino, & miniſtrantes in ſanctuario, deſignant ſacerdotes in eccleſia miniſtrantes. Exo. 28. a. 29. e. 35. b. 39. a. 40. b. Et miniſtrantes Salomoni, ſunt diaconi, & cæteri gradus, Chriſto miniſtrantes in eccleſia. 3. Reg. 10. a. Miniſtrant autem Leuitæ à viginti quinque annis & ſupra, deſignantes eos bene operari, qui medium perfectionis habent. Nu. 8. d. Miniſtri etiam in nuptiis. Ioan. 2. a. deſignant prædicatores, & prælatos. Et miniſter Samuel in conſpectū Domini, deſignat gentilem populum, aut pręđicatorem, cuius miniſteriū acceptum eſt Deo. 1. Reg. 2. d. Iſa. 61. c. Et miniſtrant eccleſiæ arietes Nabaroth, quum electi ex gentibus fiunt ſacerdotes eccleſiæ, & cùm Reges ſubduntur eccleſiæ. Iſa. 60. b. Ezec. 40. g. Et miniſtrantes mulieres Chriſto, ſunt animæ ſanctę effectę vt angeli. Matt. 27. f. Miniſtrāt autem Chriſto, qui non ſua quærunt, ſed quæ Ieſu Chriſti. Ioan. 12. d. Item qui portant in fronte Chriſti vexillum, in ore verbum, manibus & ore tractant eius ſacramenta. *Ori. ſ. Cant. ho. 2. Philo quod deteri. potiori inſidie. Ber. ho. 1. poſt octa. Epipha. ſer. 2. Gre. ſ. 1. Reg. 2. & ſ. Ezec. ho. 21. Hie. ſ. Iſa. 60. Ori. ſ. Matt. ho. 35. Au. ſ. Ioan. tra. 50. Rup. 10. ſ. Ioan.*

Angeli. Apoſtoli. Dæmones. Miniſtri Regis, ſunt angeli, aut etiam dæmones. Matt. 5. d. 22. b. Et miniſtri, qui ſunt flamma ignis, in bonum quidem, ſunt Angeli, vel Apoſtoli. In malum verò, dæmones. Pſ. 103. *Ori. ſ. Matt. ho. 20. & ſ. Rom. 15. Aug. ſer. Domini in monte. Arno. ſ. Pſ. 103.*

Miniſterium ſacerdotii, à quo expellit Deus, eſt cultus literæ veteris legis. Iſ. 22. f.

Miniſtrantes Leuitæ ſacerdotibus, deſignant ſermonem miniſtrantem menti. Num. 8. d.

Miniſterium pincernæ Pharaonis, deſignat obſequia minorum, quæ fiunt Principibus ad eorum explendas voluptates. gen. 40. c.

Non valentes miniſtrare ſacerdotes præ nebula 3. Reg. 8. b. deſignant pontifices Iudæorū ac doctores, qui dum natiuitatis Chriſti ſacramenta inueſtigare deſpiciunt, debitum fidei ſuæ miniſterium per erroris nebulam perdiderunt.

Miniſterium eſt, quantum ad literam, cùm carnalia miniſtrant ſpiritualibus. Luc. 10. g. Rom. 15. b.

Hæretici. Miniſtri facientes Petrum negare, deſignant hæreticos inducentes homines in errores, & infidelitatem. Matt. 26. f. *Ori. ſ. Matt. ho. 35.*

Humilis. Miniſter dicitur humilis. Matt. 20. d. Sit veſter miniſter. Solent enim humiles miniſtrare.

Minor, vide Paruus.

Minuere, Diminuere, Imminuere.

Minuere, eſt rem minorem reddere, aut ab ipſa detrahendo, ſiue exhauriendo, vel extenuando, aut etiam derogando, aut alio quouis modo. Eſt item minuere, deprimere, & humiliare, & minui, deficere.

Incarnationis humilitas. Minuit Deus Filium hominis paulò minus ab angelis, quando Filium ſuum incarnari fecit, & vſque ad mortem crucis humiliari. Pſ. 8. *Aug. ſ. Pſ. 8.*

Adueniēte Chriſto non lucent Prophetæ. Minui Ioannem Baptiſtam, eſt legem, & Prophetas aduenienre ſole Chriſto, non ſplendere. Ad quam minutionem deſignandam, natus eſt Ioannes, quando incipiunt decreſcere dies. Ioan. 3. d. *Amb. ſer. 12. Hie. ſ. Gala. 4.*

Subtilitas myſteriorum. Minutum manna, cęleſtis doctrinæ, ac ſpiritualium ſenſuum ſubtilitatem indicat: vt non ab omnibus percipi queat. Exod. 16. c. Minutum etiam thimiama ſubtiles ſenſus ſcripturæ deſignat. *Philo. 2. allego. Beda ſ. Exo. 16. Ori. ſ. Leui. ho. 9.*

Vtrunque teſtamentum. Fides & miſericordia. Minuta æra duo, vtrunque teſtamentum ſignificare poſſunt. Vel vtriuſque teſtamenti præcepta. Vel deſignant fidem, & miſericordiam. Luc. 21. a. *Amb. de viduis. Hie epi. Et factum eſt.*

Contemplari paſſionem. Minutatim diuidere ſimilam, eſt ſingulos actus paſſionis Chriſti contemplari. Leui. 2. b. *Glo. int. ſ. Leui. 2.*

Non decreſcere in bono. Nō priuari Deo. Non minuuntur filij Iſrael, quum fideles non decreſcunt in bono. Ier. 30. d. Et non minuūtur fame, quum non illis deeſt verbi Dei copia. Ezec. 34. g. Non etiam minuuntur iuſti omni bono, quia non priuantur Deo, qui eſt omne bonum. Pſ. 33. *Baſi. ſ. Pſ. 33.*

Raritas prædicatorum. Minutus numerus molentium, eſt vel prædicatorum in fine ſeculi, vel dentium in ore ſenis. Eccl'ię. 12. b. *Hie. ſ. Eccl'ſia. 12.*

Non prædicātes pauperibus. Minuunt menſuram doctores, vel pręđicatores, qui pauperibus, vel parum, vel nihil prædicare dignantur. Amos 8. b. *Hie. ſ. Amos 8.*

Mitigatio diuinæ vindictæ & tentationem. Minui aquas diluuii, eſt diuinam vindictam mitigari. gen. 8. a. Et tentationes amoueri. *Iura. ſ. Gen. 8.*

Augeri onus peccati. Minuere menſuram laterum nolens Pharao filiis Iſrael, deſignat graue onus peccati ſub diabolo, quod ille non vult minuere, ſed augere. Exod. 5. b. *Glo. ord. ſ. Exo. 5.*

Minimum peccatum. Minutum nouiſſimum, minimum peccatum ſignificare poteſt. Luc. 12. g. *Ori. ſ. Luc. ho. 35.*

Nō ſeruare omnia præcepta. Minuere medium ſicli, eſt non ſeruare omnia præcepta. Exo. 30. b. *Glo. ord. ſ. Exo. 30.*

Miphiboſeth.

Miphiboſeth, id eſt, de ore ignominia, ſiue de ore confuſio, vel oris ignominia, vel confuſio, aut verecundia, vel mora: filius Ionathæ, filij Saulis, qui fuit claudus. 2. Re. 4. a. 9. b.

Mirmicaleon.

Gre.5.mor.16.

Mirmicaleon,eſt paruum animal, formicis infeſtum, quod ſe ſub puluere abſcondit, & formicas frumeta geſtantes interficit, interfectaſque conſumit : dicitur formicarum leo, vel leo pariter & formica,leo formicis,quas deuorat : formica auibus, à quibus deuoratur Ponitur Iob.4.b. Vbi nos legimus Tigris : deſignat eos, qui aduerſus audaces ſunt timidi, aduerſus timidos audaces. Vel eſt diabolus, inſidians iuſtis,qui eſt leo conſentientibus, formica reſiſtentibus.

Audax in minores. Diabolus.

Miſael.

Iſy.ſ.Leui.10.

Miſael,id eſt, Dei attrectatio, vel quis poſtulatus, aut commodatus : ſiue quis poſtulans aut commodans:ſiue abſtulit,vel receſſit.Leuites filius Oziel, qui eiecit foras cadauera Nadab,& Abihu.Le.10.a.deſignat doctores euangelicos,qui confutant,& expellunt hæreticos.

Doctores Euangelici.

Miſcere, Admiſcere, Commiſcere, Permiſcere, Migma.

Philo.quòd Deus ſit immutab. Gre.17.mor.14. & 33.mor.21. Beda.ſ.Prou.9. Gre.ſ.Pſ.101.

MIſcere,eſt aliqua inter ſe confundere,& temperare,vt miſcetur aqua vino.

Miſtum vinum,deſignat virtutes Dei cognitioni noſtræ contemperatas, vt inuiſibilia Dei per ea quæ facta ſunt,intellecta conſpiciantur.Miſcuit quoque vinum ſapiétia,quum narrationi hiſtoricæ legis adiunxit ſenſus ſpirituales. Et cùm diuinitatis ſuæ arcana capere non valentibus,per aſſumptæ humanitatis ſacramentum patefecit.Pro.9.a.

Miſcebat Chriſtus potum cum fletu.Pſalm. 101. quando exprobrantibus Iudæis peccatores ad ſe conuertebat, & quum aliquos admittebat, aliquos reiiciebat, quia potus intus mittitur,fletus extra.

Contemperata cognitio Dei. Senſus Spirituales in litera. Incarnatio. Conuertens Chriſtus aliquos & miſſis aliis.

Amb.1.de Abra 5. Iſych.ſ.Leui.19. Gre.1.mor.39.

Commiſcens Sara tria ſata ſimilæ,fidem expreſſit Trinitatis cum vnitate. Gen.18.a.

Miſtum thumiama, coniunctionem & concordiam virtutum & bonorum operum deſignat. Exo.30.d. Miſta autem tintinnabula malogranatis, deſignant prædicationẽ coniunctã bonis operibus.Exo.28.f.Ad hæc pertinet admiſtio olei in collyride. Leui.7.b Ezech.46.c.

Fides Trinitatis. Concordia virtutum. Prædicatio cum bonis operibus.

Hie.ſ.Iſa.19.29.

Miſcet Dominus ſpiritum vertiginis, quum tradit hæreticos in reprobum ſenſum.Iſa.19. b.Miſcuit etiam ſpiritum ſoporis Principibus Iudæorum, quum in graui ignorantia ſcripturarum de Chriſto eos reliquit.Iſa.29.c.

Tradi in reprobum ſenſum.

Hie.ſ.Iſa.30. Iſyc.ſ.Leui.21. Ori.ſ.Ezec.ho.1. Hie.ſ.Iſa.9.

Commiſtum migma,eſt coniunctio literę legis cum ſenſu ſpirituali.Iſ.30.e.

Commiſcetur ſemen generis ſacerdotis,ſi Chriſtiani volunt ſeruare literam legis.Le.21.c.

Commiſtum argentum,eſt natura bona peccato vitiata.Ezec. 22. d. Et miſtum ſanguine veſtimentum,eſt anima peccatis infecta. Iſa.9.a. Et commiſta Hieruſalem amatoribus, eſt anima adhærens dæmonibus,& hæreticis.Ezec.16.d.

Coniunctio literæ & Spiritus. Seruare literam legis. Anima peccatis infecta. Adhærere dæmonibus.

Gre.ſ.1.Reg.8. Hie. ſ.Iſa.5.

Miſcent ebrietatem,qui dum concupiſcentiarum ardoribus inflammãtur,ad vias rectitudinis perdita ratione redire nequeunt.Et miſcet ſiceram, qui quum ebrietate plenus ſit, ad decipiendos homines vmbras quaſdam & imagines ſimulat ſe habere virtutum.Iſa. 5.e.

Inflammari affectibus.

Amb.ſer.78. Hie.ſ.Iſa.1. Aug.ſ.Pſ.74.

Miſcere aquam vino,eſt iudicare Chriſtum hominem tantum eſſe. Vel eſt miſcere res ſynagogæ cum rebus eccleſiæ. Vel traditiones humanas cum vera doctrina confundere. Vel rebus ſanctis & feruidis,res viles & frigidas inſerere.Iſ.1.f.Ioan.10.d.Et miſtum vinum, eſt fæx literæ legis.Pſa.74.

Iudicare Chriſtum purum hominem. Miſcere res eccleſiæ,et ſynagogæ.

Iſyc.ſ.Leui.19.

Commiſceri iumenta cum animalibus alterius generis,eſt velle ſectari circuncifionem,& baptiſmum,aut errores Gentilium iungere doctrinæ eccleſiæ.Leu.19.d.

Circunciſio, & baptiſmus.

Iſyc.ſ.Leui. 18.

Commiſceri cum maſculo coitu fœmineo,eſt efficere eum, qui viriliter operabatur,effœminatè operari.Le.18.c.

Virum effœminatè operari.

Amb.ſ.Luc.13. Gre.9.mor. 29. Hie.ſ.Hoſe.7. Rup.ſ.Hoſe.7.

Miſtus ſanguis cum ſacrificiis,eſt quando aliqui impurè offerunt.Lucę 13.a. Miſtum autẽ ſanguine veſtimentum, eſt quum deſideriis carnalibus membra inquinantur.Iſ.9.a.

Commiſtio fermenti,eſt conſenſus multorum in errore.Hoſe.7.b.

Commiſcetur Ephraim populis,quum hæretici non differunt ab errore gentilium. Hoſ. 7.b.Et Iudæi ſequentes peccata gentium,& maiora etiam perpetrantes.

Impurè ſacrificare. Conſenſus multorum in errore. Errãtes hæretici cum Gentibus.

Aug.ſ.Apo.ho.6 Rup.9.ſ.Apoc.

Miſta grando,& ignis,varietatem pœnarum inferni deſignant. Exo.9.e.Apoc.8.b.

Miſtum mare igne,deſignabat baptiſmum cum gratia Spiritusſancti. Apo.15.a.

Varietas pœnarum inferni. Baptiſmus cum gratia Spiritusſancti.

Miſer, Miſeria, Calamitas.

Miſer eſt,qui aliqua infœlicitate tenetur, & calamitoſus, & ærumnoſus. Miſeria autem eſt ipſa calamitas,qua quis premitur.Iob.10.c.11.c.13.d.30.b.36.c.

Gre.5.mor.1.

Miſero datur lux, quando hi qui ſublimia contemplantur, eſſe ſe in hac peregrinatione miſeros agnoſcunt, claritatem tranſitoriæ proſperitatis recipiunt, & cùm valde defleant, quia tardè ad patriam redeunt,tolerare inſuper honoris onera compelluntur. Iob.3.d.

Cognoſcentes miſeriam.

Hila.ſ.Pſ.136. Gre.20.mor.9.

Miſera filia Babylonis, carnem vitioſam ſignificare poteſt. Pſalm. 136. Et mali dicuntur calamitate & miſeria ſqualidi, quia & motum ſunt pernicie & ſenſuum prauitate deſpecti.Iob.30.a.

Caro vitioſa.

Gre.6.mor.20. Hila.ſ.Pſ.139. Hie.ſ.Iſa.16.

Calamitas ventura,eſt vltima condemnatio futura in iudicio.Iob.5.d.Et calamitas Babylonis, pœnam inferni deſignare poteſt.Iſa.47.c.Et generaliter calamitas,& miſeria pro pœna inferni ſumi poteſt. Pſ.139.Iſa.10.a.

Pœna inferni.

Miſer conſummatus,aut conſumptus,dicitur diabolus.Iſa.16.a.

Diabolus.

Miſereri

Miſereri, Miſericordia, Miſericors.

MIſericordia, eſt ex alicuius miſeria corde anxium eſſe. Miſericordia autem, eſt animi ægritudo, ex alterius miſeria dolentis. Miſericors verò eſt, qui ex alterius calamitate dolorem animo concipit, quique facilè ad commiſerationem mouetur, & quatenus poteſt, miſeriam alterius ſubleuat. Miſericordia autem, eſt amicitia, auxilium, beneficentia, beneficium, cuſtodia, iuſtitia.

Parcens Deus. Dans Filium. Miſericordia competit Deo, non quantum ad affectum, ſed quantum ad effectum: qua ratione dicitur proprium eſſe miſereri ſemper & parcere, & dicitur miſereri miſericordia ſempiterna. Iſa.54.c. Ier.31.d. Et miſertus eſt pauperum ſuorum, quando dedit Filium ſuum, propiciatorium pro peccatis noſtris. Pſ.19. Iſ.49 d. Et ipſe Deus dicitur miſericordia noſtra Ion.2.d. Et dicitur ſimul miſericors, & iuſtus, ne quis putet ſe impunè peccaturum. Pſa.114. Et miſeretur etiam cuius voluerit, hoc eſt, populi Gentilis. Exo.33.d. Rom.9.b. Et miſericordiæ Dei locus, dicitur eſſe Gentilitas. Iob.37.b Hoſe.1.c Miſerationes autem Dei dicuntur eſſe ſuper omnia opera eius. Pſ.114. Quia quod potens eſt, naturæ ſuæ virtus eſt, quod autem miſericors eſt, ſalutis noſtræ profectus eſt, & plus eſt non ſuis vti, ſed aliis præſtitiſſe quę ſua ſunt. Datur miſericordia magna Dei. Pſalm.50. quæ eſt fructus benedictionis datæ Iacob, vt Chriſtus ex eo naſceretur ad redemptionem generis humani. Miſericordia verò parua, eſt benedictio data Eſau, quæ eſt collatio temporalium. *Aug. q. in Exo. 154. Baſi. ſ. Pſ. 59. 114. Gre. 27. mor. 22. Hila. ſ. Pſ. 144. Ruper. 9. vict. verb. Domini. 21.*

Liberatio Chriſti. Miſertus Dominus Ioſeph in carcere, deſignat Chriſtum inter mortuos liberum. Geneſis 39.d.

Adiuuans fideles. Miſeretur Dominus Iacob, quum liberat fideles pugnantes in tentationibus, aut cum hęreticis. Iſa.14.a. *Hie. ſ. Iſ. 14.*

Incarnatio. Vocatio Gentiũ. Miſertus eſt Ieſus turbæ per humanitatem aſſumptam. Mat.9.d.14.b. Miſertus eſt etiam turbæ quando gratiam miſit ad Gentes. Matth.15.d. Et ſolium eius præparatur in miſericordia: quia primus eius aduentus eſt miſericordiæ. Iſa.16.b. *Ori. ſ. Mat. cap. 14. Hila. ſ. Matth. Cano. 16.*

Chriſtus. Miſericordia Dei interdum dicitur ipſe Chriſtus. Pſ.84.118. Et miſericordiæ Dauid, ſunt miſericordiæ Chriſti. Iſa 55.a. *Amb. ſ. Pſ. 118.*

Caſtigans ad ſalutem. Miſeretur Dominus iratus, quum caſtigat ad animæ ſalutem. Pſ.59. *Hila. ſ. Pſ. 59.*

Relinquens obſtinatos. Non miſeretur Deus pupilli, & viduæ, quum relinquit eos, à quibus relictus eſt, qui non ſunt digni ipſum recuperare. Iſa.9.c. *Hie. ſ. Iſa. 9.*

Docere verbo, & exemplo. Miſeretur iuſtus, quum docet verbo & exemplo. Pſ.36. Et miſericordes mulieres, ſunt paſtores quorum munus eſt miſereri. Thre.4.b. *Orig. ſ. Pſ. 36. ho. 3*

Cognitio cæcitatis. Miſericordiam petentes cæci, ſunt cognoſcentes ſuam cæcitatem. Mat.20 d. *Ori. ſ. Matt. ho. 13*

Non dimittere in erroribus. Non miſerentur Medi lactentium, quum prædicatores non ſinunt paruos & ſimplices in erroribus permanere. Iſ.13.d. *Hie. ſ. Iſa. 13.*

Miſericordia Ephraim, & Iuda, dicitur quaſi nubes matutina, & quaſi ros pertranſiens. Hoſe.6 b. quia ipſi effecerunt, vt Deus eorum nõ amplius miſereretur. Vel dicitur quia miſericordia eorum eſt parui momenti coram Deo. Vel quia benedictio eorum fuit ſicut Eſau in rore cæli, & pinguedine terræ, hoc eſt, in temporalibus. *Hie. ſ. Hoſe. 6. Rup. ſ. Hoſe. 6.*

Dimittens Deus Iſrael. Abſque miſericordia dicta eſt filia Hoſeæ, & Gomer, quia Deus non eſt amplius miſertus Iſrael. Hoſe.1.c. *Glo. ord. ſ. Hoſe. 1.*

Amplectens Gentilitas Chriſtum. Miſerta eſt filia Pharaonis Moſis infantis. Exod.12.b. deſignans Gentilitatem amplectentem Chriſtum à ſynagoga matre eiectum. *Glo. ord. ſ. Exo. 2.*

Mitis, Mitigare, vide Manſuetudo.

Mitra, vide Corona.

Mittere, Præmittere, Tranſmittere.

MIttere, eſt aliquem ad certum locum deſtinare. Pręmittere autem, eſt ante mittere. Porrò mittere, interdum eſt abiicere. Ioan 15.a. Mittetur foras ſicut palmes. Dare. Pſal.77. Cibaria miſit eis in abundantia. Deiicere. Gene.37.d. Mittamus in ciſternam veterem. Efficere Pſ.147. Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas. Immittere. Exod.4.b. Mitte manum tuam in ſinum tuum. Delegare. Exo.3.c. Mittam te ad Pharaonem. Iacere. Iſa. 22.e. Quaſi pilam mittet te in terram. Includere. Geneſ.40.c. Innocens in lacum miſſus ſum. Infundere. Leuit.5.c Non mittet in eam oleum Mandare. 2.Reg.15.g. Mittetis per eos ad me. Emittere. Iudit.16.c. Miſiſti Spiritum tuum. Permittere. Exo.9.c. Mittam omnes plagas meas. Recondere. Ioan.18.b. Mitte gladium tuum in vaginam. Suſcribere. 3. Reg.21.c. In literis quas miſerat ad eos. Traiicere. Exod.25.c. Mittantur vectes per eos.

Miſsio Chriſti. Mittens Deus Angelum ſuum coram ſeruo Abrahæ, deſignauit miſſionem, qua Pater Chriſtum miſit in mundum. Ge.24.a. Itidem mittens Iacob Ioſeph ad fratres ſuos, eſt Deus pater, mittens Filium in carne. Geneſ.37.c. Pari ratione miſſus dicitur Ioſeph in Ægyptum, pro ſalute fratrum ſuorum, hoc eſt, Chriſtus in mundum pro ſalute generis humani. Ge.45. b. Pſ.104. De ipſo quoque Chriſto dicebat Iacob. Gene. 49.b. Donec veniat qui mittendus eſt. De eodem dicebat Moſes. Obſecro Domine, mitte quem miſſurus es. Exo.4.c.33.c. Mittens quoque Deus Moſen ad Pharaonem, eſt mittẽs Chriſtum ad reprimendum diabolum. Exo.3.c. Sed ipſum Moſen miſit recuſantem. Iſaiam verò, qui etiam typus eſt Chriſti, miſit *Amb. de Ioſeph. 3. 12. Orig. ſ. Iſa. 6. & ſ. Matth. cap. 15. Hila. ſ. Pſ. 56. Hie. ſ. Iſa. 9. 19. 28.*

43.& ſ.Matth. 21 ſe ipſum offerentem. Iſa.6.c. quia Chriſtus prompto animo ſeipſum pro
Aug.ſ.Pſ.56. miſſus dicitur Chriſtus ad oues quæ perierant domus Iſrael,hoc eſt,ad ani
Beda ſ.Gen.37. culiariter illius populi, cui præſentiam exhibuit corporalem. Mat.15.c. M
cælo auxilium,miſericordiam, & veritatem,quum miſit Filium ſuum ad l
humanum. Pſ.56.Et miſit verbum ſuum in Iacob, hoc eſt, Chriſtum ad e
doctrinam,quem miſit etiam ad annunciandum manſuetis. Iſa.9.b.55.d.61
Deus Saluatorem Ægyptiis,hoc eſt,Chriſtum Gentibus,& lapidem angul
d.Miſit præterea Deus in Babylonem,quum miſit Filium ſuum ad huius ſ
vt nos à confuſione liberaret,quem etiam Spiritus eius miſiſſe dicitur. Iſa..
quoque Ezechiel ad Iudæos,quorum nouerat linguam, eſt Chriſtus miſſu
rierant domus Iſrael. Ezech.3.b. Miſit etiam Deus legatum ad Gentes, Ch
Zach.2.c.Et quum miſit paterfamilias filium ſuum ad agricolas, deſignatu
tens Filium ad Iudæos.Mat.21.d. Miſit autem Deus Filiũ ſuum in ſimilitud
cati, quando ei carnem mortalem dedit perinde ac ſi eſſet peccator. Rom.8
tem in plenitudine temporis.Galat.4.a.Mittere quoque dicitur Deus man
Amb.3.offi.14. do mittit Chriſtum.Ierem.1.b.Ezech.2.d.Mittens autem Moſes priùs man
ſignauit occultam Chriſti diuinitatem. Mittens eam ſecundò,eius incarnat
Exo.4.a. Miſiſſe quoque dicitur Deus manum ſuam ſuper eos, qui procul
liis Iſrael,quum abſcondit diuinitatem Chriſti.Exo.24.c.

Hie.ſ.Eze.2. Mittere dicitur Deus manum, quum præſtat auxilium & veritatem. Ier.
nus ad Ezechielem, indicat collectionem beneficiorum Dei.Ezec.2.d.

Hie.ſ.Eze.16. Mittit etiam Deus manum,cùm caſtigat,vel ad probationem,vel aliàs.Io
Aug.ſ.Pſ.32. mittit manum,quum dat poteſtatem diabolo,aut membris eius ad nocendu
det poteſtatem, nocere non valent.

Amb.de virg.3.& ſ.Pſ.118.ſer.12. Mittit ſponſus manum ſuam per feneſtram, aut foramen, quando prop
Gre.ſ.Cant.5. quæ geſſit in carne.Cant.5.b.Et quando per ſubtilem intellectum,quanta ſit
uinæ virtus inſpirando ei manifeſtat.

Hie.ſ.Ioel 2. Mittit Deus frumentum, vinum, & oleum,quum dat doctrinam,& dona
2.e.Et mittit verba in ſpiritu ſuo,per manum Prophetarum.Zachar.7.d.Mi
Ori.ſ.Mat.cap.13. & ho.4. ſeph pecuniam,& veſtes patri ſuo, deſignauit Chriſtum, mittentem dona Sp
Hila.ſ.Mat. can. 10.17. minibus poſt aſcenſionem.Gene.45.f. Miſſa quoque ſagena in mare, eſt doct
ad capiendos homines dilatata.Mat.13.f.Sic miſit Petrus hamum in mare. M
etiam Ieſus gladium in terram,quum docuit verbum Dei.Mat.10.d.

Ori.ſ.Iſa.ho.6. Mittens Chriſtus aquam in peluim,deſignauit ſenſum ſpiritualem,ſuper in
ſcripturę.Ioan 13.a.Idem ſignificat aqua miſſa in labium.Exo.30.c.

Arn.ſ.Pſ.104. Mittens Deus Moſen ad filios Iſrael,collationem legis ſignificauit.Exo.3.b.
Hie.ſ.Mich.6. ſit Moſen,Aaron,& Mariam, hoc eſt legem ſpiritualem, & ſacerdotium ſanc
Beda ſ.Exo.3. nium Prophetarum. Miſit quoque Deus Moſen ad Pharaonem ad vindicta
& demum ad mortem ipſius.Ita miſit Dominus legem ad mortificationem fo
boli,& ad humanum genus liberandum.

Ori.ſ.Mat.ho.20. Mittit Deus iram ſuam & plagas,quum caſtigat.Exo.9.c.25.a. Ita miſit fur
Iſrael,quando terram illam deſolationi tradidit.Ezec.7.a.Et miſit exercitus c
Hie.ſ.Ioel 2.& ſ. Ierem.8. das,quando miſit Romanos ad deſtruendam Hieruſalem.Mat.22.a.Et mittens
Deus,vel eius miniſtri,vindictam eius exequentes. Dicitur etiam mittere gladi
quum eos caſtigat.Ier.4.g.9.e.25.e.Et mittit ignem. Hoſe.9.d.Amos 1.b.2.a.
tudinem magnam,quando miſit erucam,cui homines reſiſtere non valent.Ioel
egeſtatem.Malac.2.a.Et miſit Deus Aſſur ad gentem fallacem, quum miſit diab
Ruper 2.ſ. Apoc. niendos hæreticos.Iſ.10.b.Et mittit ſerpentes regulos,quum caſtigat per dæmo
Et mittit Iezabel in lectum. Apoc.2.f.Illam quidem Iezabel in lectum miſit, q
pitari fecit,& in infernum proiecit: quò etiam præcipitantur eius imitatores.

Amb.ſ.Luc.13. Miſſus Ioſeph in ciſternam, deſignat Chriſtum miſſum in ſepulchrum. Ge
deſignat miſſum granum ſinapis in hortum, vbi etiam deſignatur Chriſtus capt
Luc.13.d.

Ori.ſ.Mat. cap.13. & ho.20.& ſ.Luc. ho.35. Mittens rex Pharao ad ſoluendum Ioſeph de carcere, deſignat Deum patrem
Filium à mortuis.Pſ.104.

Aug.1 ſe. Domini in monte. Mittere in tenebras exteriores,eſt in infernum detrudere.Mat.22.b.Idem eſt m
rem. Matth.5.d.Luc 12.g.Sic mittuntur ſcandala in caminum ignis, & mali mitt
quia eiiciuntur à bonorum conſortio.Mat.12.f.

Amb.ſ.Luc.12. Mittit Deus ignem de excelſo in oſſibus, quum dat ſpiritum compunctionis.T
miſit Chriſtus ignem in terram,hoc eſt,charitatem.Luc.12.f.Ier.20.c.

Gre.ſ.1.Reg.9. Mittens Deus ad Samuelem virum,quem conſtitueret Regem,deſignauit nem
re ſibi honorem aſſumere,ſed quem Deus mittit,illum eſſe aſſumendum.1.Reg.9

Hie.ſ.Iſa.16.& ſ. Zac.1.et ſ.Mat.21 Miſit Deus nuncios ad populum ſuum, quum miſit Apoſtolos, & Prophetas
Arn.ſ.Pſ.9.10. Iſa.42.d.Miſit etiam piſcatores & venatores.Iere.16.d.Et miſit redemptionem p
quando fecit eam prædicari per Apoſtolos, & prædicatores.Pſ.109.Miſit etiam
in meſſem, hoc eſt, prædicatores,ad Gentes.Et miſit paterfamilias ſeruos ſuos,Pr

Apoſtolos, & etiam Filium ſuum ad vineam, & ad vocandum ad nuptias. Matth.21.d.22.a. Miſit etiam Chriſtus duos diſcipulos ad aſinam, & pullum, hoc eſt, Petrum & Paulum ad Iudæos, & Gentes. Mat.21.a. Et mittens Eliſæus ſal in aquam, deſignat Chriſtum mittentem Apoſtolos ad Gentes. 4. Reg.2.d. Mittit autem Chriſtus diſcipulos ſuos ſicut agnos inter lupos: quia non timet, vt lupi noceant, ſed ſimul eos habitare facit Luc.10.a. Iſa.65.d. Zach.1.b. Miſit Eliſæus nuncium ad Naaman, quem videre noluit, nec tamen eum deſpexit, deſignans Chriſtum, qui non per ſeipſum iuit ad Gentes, ſed ad eos miſit Apoſtolos. 4.Reg.5.c. *Amb.ſer.87. Gre.ho.38.*

Inſtituens Chriſtus Martyres. Mittens Moſes iuuenes ad ſacrificandum, deſignat Chriſtum inſtituentem Martyres, qui offerrent corpora ſua. Exo.24.a. *Lyra.ſ.Exo.24.*

Ioánes Baptiſta. Miſit Deus angelum præcurſorem, quum miſit Ioannem Baptiſtam ante faciem Chriſti. Exo.23.c. Malac.3.a. Mat.11.b. Et mittens Iudas hœdum per Odollamitem, eſt Chriſtus, mittens Ioannem reprehendentem peccata. Ge.38.e. Sic miſit Iſaiam ad annunciandum populo mala. Iſ.6.c. Dicitur etiam Deus mittere terrorem ſuum in præcurſum populi ſui, quia in eius defenſione terret aduerſarios. Exo.23.d. *Glo.ord.ſ.Gen.38. Ruper.ſ.Gen.30.*

Sacrificium Chriſti. Mittens etiam Iudas hœdum de grege, deſignat Chriſtum ſacrificari pro peccatoribus. Geneſ.38.c. *Glo.ord.ſ.Iſa.*

Diſperſio Iudæorum. Miſit Deus Sobnam in terram latam & ſpacioſam, quando Iudæos eorumque ſacerdotes per orbem diſperſit. Iſa.22.e.

Caſtigatio libidinis. Mittit Deus in renibus filias pharetræ, quum carnalia deſideria in hominibus iuxta modum diſpenſationis ſuæ congrua caſtigatione corripit. Thren.3.b. vel permittit tentationes libidinis. *Glo.ord.ſ.Thren.3.*

Paſſio Chriſti. Miſit Deus ſigna & prodigia in medio Ægypti, quum operatus eſt ſalutem in medio terræ, quando Sol obſcuratus eſt, & petræ ſciſſæ ſunt, &c. Pſ.134. *Hila & Hier.ſ. Pſ.134.*

Miracula prædicatorum. Mittit Deus fulgura, quum facit Sanctos, & prædicatores per miracula coruſcare. Iob.38.b. *Gre.30.mor.3.*

Tollere verbum Dei. Mittit Deus ſagittas famis, quum in pœnam peccati tollit verbum Dei. Ezec.5.d. *Hie.ſ.Eze.*

Temperans tribulationes. Mittit Deus cryſtallum ſicut buccellas, quum tribulationis rigorem temperat. Et quum *Faciens prædicatores ex induratis.* ex induratis facit prædicatores. Pſ.147. *Aug.ſ.Pſ.147.*

Crux Chriſti. Mittens Moſes lignum in aquas, deſignauit crucem Chriſti in aquas baptiſmi inductam. Exo.15.d. Idem ſignificauit Eliſæus mittens lignum in aquam. 4.Reg.6.b. *Tert.aduer.Iudæos*

Refrigerium pœnitentiæ. Mittere oleum in ſimilam, eſt pœnitentiæ adiungere refrigerium, vt libentius ſuſtineatur. Leu.5.c. Non mittitur oleum, quum non eſt perfecta pœnitentia. *Glo.ord.ſ.Leu.5.*

Separans ſectatores ab hæreticis. Mittit Deus tenuitatem in pinguibus, quum ſeparat ab hæreticis eorũ ſectatores. Iſ.10.d.

Tradere doctrinam indignis. Mittere vinum nouum in vtres veteres, eſt velle dare gratiam Spiritusſancti peccatoribus non renouatis, vel tradere doctrinam Euangelicam peccatoribus, vel Scribis, & Phariſæis eam contemnentibus. Matth.9.b. Mittere quoque margaritas ante porcos, eſt reuelare myſteria hæreticis, & indignis, quod facit is, qui quod venerandum eſt, exponit contemptoribus. Matth.7.d. Et mittere canibus panem filiorum, eſt prædicare, & facere miracula indignis: vel tradere doctrinam Euangelicam Gentibus ante tempus opportunum. Matth.15.c. *Ori.1.periar.3. & ſ.Mat.cap.15. Hila.ſ.Mat.Can.6.3. Hie.ſ.Mat.9. Aug.2.ſer.Domini in monte.*

Separatio in iudicio. Mittet Filius hominis angelos ſuos ad colligenda de regno ſuo omnia ſcandala, quando in iudicio ſeparabit malos à bonis. Mat.13.c. Et tunc mittent angeli falces ad metendos, & ſeparandos malos. Ioel.3.b. *Hie.ſ.Ioel 3.*

Permiſſio tentandi. Mittens Deus ventum magnum in mare. Ion.1.a. eſt permittens, vt diabolus turbas & ſeditiones excitaret in Iudæa aduerſus Chriſtum. *Rup.ſ.Ionam.1.*

Remittẽs lex ad Euangelium. Mittens Ioannes duos diſcipulos ad Chriſtum, vt eius viderent miracula, deſignauit remittendos Iudæos ad contuenda Euangelia. Vel vtrunque populum ad fidem Chriſti. Vel deſignat lex remittens Iudæos ad Euangelium. Mat.11.a. Luc.7.c. *Hila.ſ.Mat.Can.11. Amb.ſ.Luc.7. Aug.de Sanctis. ſerm.20.*

Impletio Prophetiarum. Miſit Spiritus Dei ſortem prophetiis, quia vnamquamque ſuo tempore decreuit impleri. Iſa.34.d.

Intelligere diuinam & humanam naturam in Chriſto. Mittere ſortem inter duos hircos. Leuit.16.b. eſt diuiſionem diuinitatis & humanitatis in Chriſto intelligere. *Glo.ord.ſ.Leui.16.*

Mori peccato. Mittit Deus mortem in via Aegypti, quum facit aliquem mori peccato & mundo. Amos 4.c. *Hie.ſ.Amos 4.*

Miſſio Ananiæ ad Paulum. Mittentes fratres Ioſeph vnum ex ipſis ad fratrem minimum Beniamin ducendum ad Ioſeph, deſignarunt miſſionem Ananiæ ad Paulum baptizandum. Ge.42.c. *Glo.int.ſ.Gen.42.*

Confeſſio præcedens. Mittens Iacob Iudam ante ſe ad Ioſeph, deſignauit confeſſionem debere præcedere illum, qui accedit ad Chriſtum. Gen.46.c. *Glo.int.ſ.Gen.46.*

Opera miſericordiæ. Mittere oleum in manum ſiniſtram, eſt opere monſtrare miſericordiam Dei etiam in aduerſis. Leuitic.14.e. *Iſyc.ſ.Leui.14.*

Aggredi virtutis opera. Mittere manum ad aratrum, eſt aggredi laborioſa virtutis opera, & quaſi quodam compunctionis vomere ad proferendos fructus, terram ſui cordis aperire. Luc.9.g. *Gre.ſ.Eze.ho.3.*

Occaſio prædicandi ab infidelibus orta. Mittentes Azotii ad ſatrapas Philiſthinorum propter arcam Domini, deſignarunt, quòd ex hoc quòd infideles contradicunt fidei, datur occaſio vt magis prædicatores ſuccurrere feſtinent. 1.Reg.5.c. *Gre.ſ.1.Reg.5.*

Gre.ſ.1.Reg.6. Mittentes Bethſamitæ nuncios ad habitatores Cariathiarim, vt reducerent arcam, de
gnant eligentes dignos ad ſacerdotium, etiam ex aliis locis, ſi apud ſe non inueniant.
Regum 6.d.

Gre.ſ.1.Reg.11. Mittens Saul fruſta boum in omnes terminos Iſrael, vt venirent ad prælium, de
gnat prædicatorem omnium Sanctorum exempla quærentem,& proponentem.1.Reg.11.

Gre.ſ.1.Reg.16. Mittens pater Dauid ad ipſum quærendum, vt vngeretur in Regem, deſignauit eleua
dam eſſe mentem ſuper Angelos, ad inueniendum Chriſtum in æqualitate æterni Pat
1 Regum 16.b.

Aug.ſ.Pſ.125. Mittere ſemina,eſt bene operari. Pſ.125.Amos 9.d.

Amb.ſ.Luc.5. Mittere commiſſuram panni noui in veſtimentum vetus,eſt exercere opera veteris & n
ui hominis.Luc.5.g.

Amb.ſ.Luc.7. Mittere vnguentum in corpus Chriſti,eſt prædicare Chriſtum crucifixum. Mat.26.a.M
14.a.Ioan.12.a.

Amb.de fug.ſec.4. Mittens Rebecca in Haran ad reducendum Iacob. Geneſ.27.g. deſignat patientiam re
hentem à ſenſibus.

Amb.ſ.Luc.13. Mittere ſtercora in ficu,eſt docere humilitatem.Luc.13.b.

Hie.ſ.Iſa.11. *Gre.mor.18.* Mittit manum in cauernam reguli,qui virtute Chriſti eiicit dæmonia,vt Apoſtoli.Iſ.1
Vel ipſe Deus mittit manum, qui iniquorum corda diuina poteſtate tenuit, & compreh
ſum exinde aſpidem,vel regulum,id eſt,captiuum diabolum traxit.

Bern.de conſi.2. Mittens ſe Petrus è nauicula in mare, vt iret ad Chriſtum, deſignauit curam ſibi tradit
totius orbis,& non vnius tantùm nauiculæ.Ioan.21.b.

Ricar.de S.Vict.de extermi.mali 30. Mittens Moſes exploratores ad terram promiſſionis.Nu.13.a.deſignat illius terræ ad qu
feſtinamus, qualitatem ſagaci perſcrutatione nos velle prænoſſe, & mentis noſtræ cog
tiones cæleſtium bonorum exploratrices in inuiſibilium perſcrutinium dirigere,& med
tiones noſtras in id operis deſtinare,vt per inueſtigationem inueniamus,vnde poſſimus a
ctionum noſtrarum turbam in eorum amorem vrgere.

Hie.ſ.Iſa.17. Miſerunt Syri prædam de Hieruſalem ad regem Damaſci, deſignantes legis & Proph
rum myſteria doctoribus eccleſiæ ex Gentibus fuiſſe tradenda.2.Par.24.f.

Hie.ſ. Ier.14.& ſ.Eccl'ten 11. Mittunt maiores minores ad aquam, quum prælati doctrinæ curam inferioribus com
tunt. Iere.14.a. Mittit autem panem ſuum ſuper aquas, qui dat doctrinam iis, in quibu
gratia Spiritusſancti.Eccl'tæ.11.a.

Gre.8.mor.35.& 2.mor.23. *Hie.ſ.Iob.15.* Mittit lignum radices ad humorem, quum fidelis quiſque gratiæ Spiritusſancti innit
Mittere autem radicem deorſum, eſt cogitationem bonam in abditis multiplicare. Iſa.
Non mittit autem in terra radicem ſuam, qui non admittitur in terra viuentium, qui
prius ſpem,vel radicem fidei non præmiſit.Iob.15.d.

Ruper 5.ſ.Apoc. Miſſus mons ardens in mare, ſubuerſionem Pharaonis, & exercitus eius innu
Apocalyp.8.b.

Aug.ſ. Apoc.ho.3. *Gre.22.mor.16.* Mittunt Sancti coronas ſuas ante thronum Dei, quum omnem gloriam, & honorem
ſcribunt Deo, vt ad illum referant gloriam laudis à quo ſe ſciunt vires accepiſſe certan
Apocalyp. 4.d.

Hie.ſ.Eze.47. Mittitur terra in hæreditatem etiam aduenis, quum Gentiles admittuntur in eccle
Ezech. 47. d. Mittere autem funiculum ſortis in cœtu Domini, eſt ordinare Eccl
Mich.2.b.

Hie.ſ.Ionam 1. Mittentes Ionam in mare cum proteſtatione illius innocentiæ, typum geſſerunt Pila
cidentis Chriſtum lotis manibus. Ionæ 1.d.

Hie.ſ. Eze.17. Mittens vinea radices ad alteram aquilam, deſignauit regem Sedechiam, & populu
dæorum, fiduciam habentes in rege Aegypti.Ezec.17.b.

Hie.ſ.Eze.19. Miſerunt Gentes leonem in caueam, quando Chaldæi duxerunt Iechoniam in Ba
nem.Ezech.19.b.

Hie.ſ. Agge. *Gre.3.paſtor. adm. 22.& ſ. Eze.ho.4.* Mittit mercedes in ſacculum pertuſum,qui bona opera perdit per mala. Vel quand
quæ largitur, aſpicit, quæ verò rapit, non perpendit,quia has in ſpem ſuæ fiduciæ intu
congerunt,ſed non intuentes perdunt.Agge.1.b.

Aug.de vera religione 38. *Hie.ſ.Iſa.20.& epiſ.beatitudinis.* Mitti deorſum vult diabolus eos, quos tentat, hoc eſt, vt oculos ad terrena demitta
nihil de cæleſtibus cogitantes. Matth.24.a. Mittens autem Sargon rex Aſſyriorum Th
ad expugnandum Azotum,deſignat diabolum,qui vt inducat in libidinem,proponit
fluas voluptates. Iſ. 20.a. Et mittens Merodach libros, & munera ad regem Ezechia
princeps huius mundi, volens blandiciis decipere bonos. Iſa.39.a. Idem deſignauit S
cherib,mittens nuncios ad eundem Ezechiam Iſ.37.b.Miſit autem hoſtis manum ad
deſiderabilia Hieruſalem,quum diabolus animi virtutes & ornatus abſtulit. Thren. 1.
tens verò dominus filii prodigi ipſum in villam ſuam, eſt diabolus occupans homin
omni vacet turpitudini.Lucæ 15.d.

Hil.ſ. Pſ.58. *Tert.aduer.Iudeos* *Hie.ſ.Ier.11.* *Gre.ſ.Iez.ho.8.* Mittens Saul ad occidendum Dauid, deſignauit principes Iudæorum, inſidiantes
ſto.Pſal.58.in titulo. Et mittens Phaſchur Ieremiam in neruum,deſignauit pontifices
ſtum capientes.Ierem.20.a.Mittentes autem fratres Ioſeph, qui ferrent tunicam eius
trem,deſignant incitantes & mouentes multos ad infamandum Chriſtum. Gene.37.
runt etiam Iudæi lignum in panem Chriſti, quum eum cruci affixerunt. Ierem. 11.d.N

Digitized by Google

etiam lignum in pane, eſt crucem Chriſti eius doctrinæ adiungere.

Mittentes nautæ Ionam in mare. Ion.1.c. fuerunt diſcipuli Chriſti, deſerentes ipſum in paſſione.

Mittens cymbalum alarum legatos in mare, deſignat Antichriſtum, & hæreſiarchas, mittentes prædicatores per orbem. Iſa.18.a. qui & procul legatos mittere dicuntur, quia multos peruertere ſtudent. Iſ.57.b. Dicuntur tamen iidem mittere hamum in flumen, quando prædicant, & paucos capiunt, quia hamo pauci piſces capiuntur Iſa.19.b. Et dicuntur miſiſſe ſortem Gentes ſuper populum Dei, quando illos hæretici in varios induxerunt errores. Ioel 3.a. Abdi.d. Nahum.3.b. Et mittit fel in potu amici, qui docet errores ad ſubuertendum proximum. Habac.2.c. Et mittunt radices impii, quum hæretici roborantur & augentur. Ierem.12.a.

Mittentes amici Iob puluerem ſuper caput ſuum. Iob.2.d. deſignant hæreticos, qui terreno & mortuo ſenſu corda ſua operiunt, atque obruunt.

Mittens Oliba nuncios in Chaldæam, deſignat offerentem ſe ad ſectanda vitia & ſuggeſtiones. Eze.23.b. Hoſe.5.d.

Mittitur maſſa plumbi in os mulieris ſeu amphoræ, quia impietas auaritiæ peccati ſui pondere grauatur. Zach.5.c.

Mittere lapidem in aceruum Mercurii, eſt colere idola, mittenti talem lapidem comparatur, qui tribuit inſipienti, hoc eſt, hæretico honorem prædicandi. Pro.26.b.

Mittens ſerpens aquam poſt mulierem, deſignat excitantes perſecutiones aduerſus eccleſiam. Apoc.12.d. Vel eſt introducens diabolus hæreſes in Eccleſiam.

Mittere ſanguinem hoſtiarum in crateras. Exo.24.a. eſt tradi ſanguinem Chriſti, Apoſtolis ad prædicandum.

Mitti vectes in circulis, vel per medias tabulas tabernaculi. Exo.26.e.30.a.37.a. eſt præcepta legis nobis debere copulari per opera.

Mittere manna in vaſe Exo.16.g. quod fecit Aaron, vt deſignetur ad ſacerdotes pertinere offerre, & conſeruare Euchariſtiam.

Mittens Pharao ad coniectores Ægypti, vt eius interpretarentur ſomnia. Gen.41.a.

Mittens filia Pharaonis famulam ad ferendam fiſcellam, in qua erat Moſes. Exo.2.b. deſignat primas animas ex Gentilitate ſuſcipientes Chriſtum.

Mittentes Ægyptii ad congreganda pecora. Exo.9.d. ſunt confugientes ad domum eccleſiæ, ad agenda opera pœnitentiæ.

Mittentes nautæ vaſa in mare, ne periclitaretur nauis. Ion.1.b. ſunt Apoſtoli relinquentes omnia propter prædicationem euangelii.

Mna, vide Libra.

Moab.

MOab i. de patre. filius Lot, eiuſque filiæ, à quo vrbs in Arabia dicta eſt, quæ poſtea eſt Areopolis appellata. In campeſtribus Moab fuit vltima manſio filiorum Iſrael, ante tranſitum Iordanis. Numer.33.f.

Moab ſignificare poteſt eos qui lege abutuntur, quibus dicitur. Vos de patre diabolo eſtis vel deſignat opera eorum, qui lege abutuntur, quam ſignificat Lot. Gene.19.g. Exod.15.b. Pſalm.82.

Moab præterea, vt interpretatur de patre, ſignificare poteſt intellectum: qui eſt de patre Deo, quem perturbant & inflammant concupiſcentiæ.

Significat etiam Moab ſcientiam ſecularem genitam nocte de patre ebrio & ignorante: ideo reprobatur à Deo. Iſ.15.a. Abdi.c.1.Cor.1.c.

Significat itidem concupiſcentiam, quæ eſt à patre diabolo, & etiam ſenſus carnales, qui nunquam intrant in eccleſiam Dei. Deut.23.a.1.Reg.14.a. Pſ.59.

Moab ruſus ſignificat dæmones & Gentiles, qui etiam ſunt de patre diabolo. Vel dicuntur de patre: quia receſſerunt à Deo patre. Num.24.c. Pſ.82.107. Iſ.16.a.27.d. Dicuntur etiã Moab Gentiles & peccatores ad eccleſiam venientes, & relinquentes antiquum patrem diabolum. Pſalm.59.

Moabitæ, dici poſſunt Philoſophi, ſuperbi, & hæretici, qui dicuntur de patre, quia à Patre cæleſti degenerarunt. Iſa.16.b. Ier.48 b. Eze.25.b. Amos 2.a. Sopho.2.b. Erant de cognatione Abrahæ, ſicut hæretici de eccleſia: ſed facti ſunt ex patre diabolo.

Moab iuxta aliam etymologiam interpretatur aqua paterna, & deſignat populũ, vt aqua, defluentem in vitia, cuius rex eſt Balac, id eſt, diabolus eligens. Mich.6.b.

Moab, & Ammon geniti de patre Lot, qui incluſus interpretatur, carnem ſignificant, quæ generatur de ſpiritibus animalibus, & virtute ſeminali incluſa in viſceribus paternis. Et vt filiis Iſrael erat continua pugna contra Moab, & Ammon, ita nobis contra carnem continua pugna ſumenda eſt: nec vlla pax habenda, nulla concordia: ne per inſidias nos ſupplãtet.

Moderari, Modeſtia, vide Temperantia.

Modicus, vide Paruus.

Modius.

Gre.ſ.1.Reg.1.

MOdius, eſt menſuræ genus ſedecim continens ſextarios, triginta autem modii corum faciunt.

Gradus diuerſi.

Modii farinæ tres.1. Reg.1.d. deſignant præparationem ad prædicationem, quæ fit peccatoribus, vt conuertantur. iuſtis, vt perſeuerent in bono: prædicatoribus autem, vt contemplationi vacent. Vel vnus modius eſt pro conuerſione peccatoris, alter pro diſciplina coniugati: tertius pro excellenti puritate continentis. Deſignant etiam modii tres deuotionem mentis cum intelligentia in laudibus Trinitatis, & dicuntur modii propter menſuram diſcretionis: vt ſeruetur illud Rom.12.a. Non plus ſapere, quàm oportet ſapere. Sunt etiam modii, quia vnuſquiſque proprium donum habet à Deo.1.Cor.7.b. Qui tamen menſuram bonam & ſupereffluentem confert. Lu.6.f.

Hie.ſ.Mat.5.& ſ. Marc.4. Hil.ſ.Mat.can.4. Amb ſ.Luc.11. Au.1.ſer.D.in mõ. Gre.10.mor.14. Eu ſer.ſpirit.8.

Synagoga. Litera legis.

Modius ſub quo ponitur lucerna, ſecundùm literam ſignificat locum abſconditum. Mat.5.b. Typus autem gerit ſynagogæ certam quandam obſeruantiæ formam tenentis: eſt etiam typus ipſius legis, & lucerna poneretur ſub modio, ſi lux Euangelica Chriſti intra ſynagogæ & literæ legis terminos clauderetur. Luc.11.c. Modius etiam ſunt bona corporis, quæ in menſura dantur, vel in hac vita, vel futura.2. Corint.5.b. Et lucernam ſub modio ponere, eſt propter temporale commodum gratiam prædicationis abſcondere. Modius etiam, ſub quo ponitur lucerna deſignare poteſt corpus humanum, intra quod clauduntur doctrinæ & dona ſpiritualia. Rurſus modius tegens lucernam, deſignat auditum inobedientium. Marc.4.c.

Bona corporis. Corpus humanũ.

Iſy.ſ.Leui.27.

Vetus teſtamentum.

Modii hordei triginta, vetus teſtamentum indicant, propter rudiorem aut craſſiorem cibum huius ſeminis, & propter numerum denarium, quo deſignatur decalogus. Leui.27.c.

Euch ſer.ſpirit.8.

Iuſtũ iudicium.

Modius iuſtus, deſignat iuſtum iudicium, vel mentis liberationem in Dei & proximi æqua obſeruatione.

Hie.ſ.Iſa.5.

Opera hæreticorum.

Modii tres, quos faciunt triginta modii ſementis, deſignant hæreticorum opera ſine fructu. Iſa.5.c.

Modulari, vide Canere.

Modus.

Modus, rationem, menſuram, & formam rei ſignificat agendæ. Modus etiam, affectus.2. Par.18.b Ne loquaris rex hoc modo. Figura.3.Reg.7.c. Opus in modum lilii poſuit. Forma. Exo.27.a. Craticulam in modum retis. Intentio. Ier.20.c. Si quo modo decipiatur. Mediocritas. Gen.30.g. Ditatuſque eſt homo vltra modum. Modulatio. Eccl'i.47.b. In omni ſono eorum dulces fecit modos.

In modum nucis erant ſcyphi candelabri. Exo.26.d 37.c.

In modum retis erat craticula altaris. Exo.27.a.38.a.

Mœchari, vide Adulterare.

Mœnia, vide Murus.

Mœrere, Mœror, vide Dolere.

Mola, Molere.

MOla, nomen habet à mole, eò quòd ſaxi mole frumenta leguminaque in ea terantur, quandoque autem mola accipitur pro mandibula, ſiue maxilla, vnde dicuntur molares dentes. Molere autem eſt mola terere.

Amb.de Tobia. 21.& ſer.23. Eu. ſer ſpirit.3.

Chriſtus. Anima. Euangelium. Lex.

Mola ſuperior, dici poteſt Chriſtus, mola verò inferior ipſa anima, ambo enim concurrunt ad bonam operationem, principaliter autem ipſe Chriſtus. Deut. 24.d. Mola etiam ſuperior dici poteſt Euangelium, inferior verò lex, per quas labore differentium triticum veteris inſtrumenti in farinam Euangelii conuertatur.

Gre.33.mor.16. Rup.2.ſ. Deut.29.

Spes. Timor.

Mola præterea ſuperior, eſt ſpes, inferior verò, timor, quæ debent ita coniungi, vt non ſit vna ſine altera. Et tollit alterutram molam in pignus, qui à peccatore confitente aufert ſpem, vel timorem.

Hie.ſ.Ier.25.

Prædicatio.

Mola, dicitur interdum ipſa prædicatio, & perdit Deus vocem molæ, quum tollit prædicationem. Ierem.25.c.

Ori.ſ. Mat.ho.5.

Labor coniugatorum.

Mola quoque dici poteſt labor coniugatorum. Et dicitur mola humana, ad differentiam aſinariæ. Mat.24.d.

Ori.ſ.Mat.ho.5.

Cor hominis.

Mola, dicitur quandoque ipſum cor hominis, quod inſtabile eſt inſtar molæ, quæ ab aqua agitatur, & vt mola ſecundùm ſemina, quæ in eam mittuntur, farinam profert, ita cor ſecundùm varias cogitationes bonam, aut malam profert farinam.

Gre.6.mor.10. Eu. ſer.ſpirit.8.

Corpus hominis.

Mola ſignificat etiam corpus hominis: ſed in malis eſt mola aſinaria, quia cum graui corpore poſt iudicium deiicientur in abyſſum. Mat.18.a.

Aug.ſer.107. Gre.7.mor.16.

Actio mundana. Conuerſatio huius vitæ.

Mola etiam eſt vnaquæque huius mundi actio, quæ dum multas curas congerit, humanas mentes, quaſi per gyrum vertit: atque ex ſe farinam proiicit, quia ſeducto corde ſemper minutiſſimas cogitationes gignit. Iſ.47.a. Mola eſt etiam ipſa vitæ conuerſatio. Mat.24.d.

Chriſtus laborãs.

Molens Samſon, Chriſti typum gerebat, in hoc ſeculo laborantis. Iudic.16.c. Vt autem

Allophyli fecerũt eum molere detractis oculis, deſignatur, quod maligni ſpiritus poſtquam tentationum ſtimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras in circuitum laborum homines mittunt.

Error & labor Gentilium. Cupiditas terrena. Gentilium. Mola aſinaria, dici poteſt error & labor Gentilium, & vt iumentis clauduntur oculi, ita ipſi laborabant cæcitate. Dij etiam Gentilium molæ aſinariæ comparantur, qua ipſi Gentiles grauiter premebantur. Mat.18.a. Mar.9.g. Mola etiam aſinaria, dici poteſt grauis moles terrenæ cupiditatis: cui ſtulti & cæci alligantur. Vel eſt actio terrena, quæ dum colla mentis per ſtulta deſideria conſtringit, hanc in laboris circuitum mittit. *Hil.ſ.Mat.Can.8. Amb.ſer.8. Au.1.q.in Euă.14 Gre.6.mor.26. Ber.ſer. de angelis*

Abiectio. Mola præterea indicium eſt abiectionis, vt quum Exo.11.a. dicitur Ancilla, quæ eſt ad molam. Et molere farinam, videtur dicere aliquid turpe. Iſa.47.a. *Hie.ſ.Iſa.47.*

Eccleſia & ſynagoga. Molentes duæ in mola, ſignificare poſſunt eccleſiam & ſynagogam in lege laborantes, vel animas in corporibus, aut in mundo, vel duo teſtamenta. Mat.24.d. Luc.17.g. Molentes etiam ſunt ſimplices plebes ſub fide laborantes. *Ori.ſ. Mat.ho.30. Hil.ſ.Mat.Ca.25 Amb.ſ.Luc.17. ſer.5.29.& epi.62*

Pudefacere pauperes. Commolunt facies pauperum, qui pauperes peccantes publicè pudefaciunt, quum diuitibus, ne verbum quidem loqui audeant. Iſa.3.c. *Hie.ſ.Iſa.3.*

Occulta inſidiæ diaboli. Molæ iniqui, dicuntur occultæ inſidiæ diaboli, quæ & molæ leonum dicuntur. Iob.29.c. Pſ.57. Deſignant etiam remota ſecreta & nefanda peruerſorum myſteria, vel potius apertas perſecutiones Iudæorum & hæreticorum aduerſus fideles. *Gre.19.mor.24. Hie.ſ.Iob 31. Aug.ſ.Pſ.57.*

Prædicatores. Molentes dici poſſunt prædicatores, qui frumentum doctrinæ aliis molunt. Eccl'tæ 12.b. *Hie.ſ.Eccl'ten.12.*

Molaris, quare Dens.

Moles.

Moles, eſt res magna, & ingenti ponderis.

Grauitas Dei. Moles attribuitur magnitudini Dei, veluti grauis ponderis, quia nemo eſt, qui ſi velit de iuſtitia cum Deo contendere, non opprimatur. Iob.23.b. Ne magnitudinis ſuæ mole me premat. *Gre.16 mor.15.*

Moles terræ, quam Deus tribus digitis appendit. Iſa.40.c. Ad totum mundum referri poteſt à Sancta Trinitate creatum & conſeruatum.

Moleſtus, Moleſtia, *Oneroſus*, *Vexare*.

MOleſtus, eſt grauis & odioſus, & qui alicui officit, nec ſinit eum quieſcere. Moleſtia verò eſt ſolicitudo, & tedium, & ægritudo permanens. Vexare etiam eſt moleſtiam inferre.

Caſtigatio Dei. Vexatio dans intellectum, eſt caſtigatio Dei ad emendationem, quę tunc dat intellectum, quando peccator reſipiſcit. Iſa.28.c. *Hie.ſ.Iſa.28.*

Corruptibilitas. Moleſtia, quam patiuntur vincti. Iob.3.c. eſt illa, de qua dicitur Sapi.9.c. Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Eo enim ipſo, quo adhuc mortales ſunt, corruptionis ſuæ pondere grauantur, & adſtricti moleſtia vincti ſunt, quia in illa adhuc libertate vitæ incorruptibilis non exurgunt. *Gre.4.mor.40.*

Tranſgreſſio legis. Vexari dicitur Moſes, quando aliqui legem ipſam tranſgrediuntur. Pſ.105. *Arn.ſ.Pſ.105.*

Negligentes vitam æternam. Vexantes, aut ſpernentes hæreditatem Dei, ſunt negligentes vitam æternam. Et qui vexãt & perſequuntur fideles eccleſiæ, qui pertinent ad hæreditatem Dei. Pſ.93.106. *Arn.ſ.Pſ.93.106.*

Concupiſcentia tentans. Moleſta domina Ioſeph ipſi adoleſcenti. Gen.39.b. deſignat concupiſcentiam, quæ grauis eſt viro ciuili, & in bonis operibus ſe exercenti. *Phil.de Ioſeph.*

Anima in peccato. Vexata à dæmonio filia Chananææ, deſignat animam exiſtentem in peccato, quæ obſeſſa eſt a dæmonio. Mat.15.c. Ad idem referuntur vexatæ turbæ. Mat.9.d. *Hil.ſ.Mat.can. 15.15.*

Nolle ſanari à Deo. Moleſti ſunt Deo, aut præſtant Deo certamen, qui non petunt ab eo ſignum, quia Deus, vult per ſignum ſaluare, & ipſi reſpuunt Deum ſanare volentem. Iſa.7.c. *Gre.ſ.Iſa ho.2. Hie.ſ.Iſa 7.*

Perſequentes Iudæi Chriſtum. Moleſti erant Chriſto in ira Iudæi, dum ipſum flagellabant, & cætera flagitia in ipſum exercebant. Pſ.54. *Hila.ſ.Pſ.54.*

Inſidiæ hæreticorum. Moleſtè accipere auditores verba hæreticorum, refugiunt ipſi hæretici, vt dum eorum triſtitiam declinant, per vana verba negligentiam eorum capiant. Iob.4.a. *Gre.5.mor 12.*

Conſolatio hæreticorum fallax. Oneroſi conſolatores dicuntur amici Iob, quia hæretici ſeu praui quilibet, quum laborare bonos in aduerſitate conſpiciunt, in eo, quod illos conſolari appetunt, mala eis perſuadere conantur. Iob.16.a. *Gre.13.mor.1.*

Moliri.

Moliri dicitur à mouendo, vel à molibus: eſtque rem aliquam cum difficultate magnoque conatu loco mouere. Eſt item moliri ingenio, vel corpore ad aliquid agendum moueri.

Tractãdecipere Moliri inſidias dicitur, qui fabricat & tractat, quomodo aliquem inſidiis capiat. Sic non moliebantur inſidias fratres Ioſeph in Ægypto. Gen.42.f.

Mollis.

Mollis, dicitur non durus, ſed tactui cedens, quaſi mobilis, quod in quancunque partem facilè trahi, ac moueri poſſit. Mollire autem eſt molle reddere, & per metaphoram, ſedare, mitigare, ſiue placare.

Verba pœnitẽtis Mollis reſponſio, aut ſermo, ſunt verba pœnitentis miſericordiam à Deo implorantis: ideo eius frangunt iram. Pro.15.a.

Gre.26.mor.20. — *Operari ad recipiendas inſpirationes.*
Mollit Deus cor, quum aptum ipſum reddit & penetrabile ad ſuas ſuſcipiendas inſpirationes & exhortationes.Iob.23.d.

Hil.ſ.Mat.can.11. Amb.ſ.Luc.7. Gre.ho.6. — *Corpus luxui deditum. Adulatio.*
Molles veſtes, ſignificant corpus luxui deditum, & mores laſciuos: vnde & ipſi homines molles dicuntur. Mat.11.a. Luc.7.d.Iſa.47.a. Significant etiam molles veſtes adulationem, quæ vitia peccantium blandimentis fouet.

Hila.ſ.Pſ.54. Aug.ſ.Pſ.54. — *Fraudulenta increpatio. Clara verba Chriſti fidelibus.*
Molliti ſunt ſermones ſuper oleum.Pſ.54.quando prætextu miſericordiæ pũgunt, quales erant ſermones Iudæ de vnguento ſuper Chriſtum effuſo.Matt.26.a. Vel ſermones Chriſti, qui duri videbantur incredulis,molliti ſunt fidelibus,quibus ſunt explicati.

Beda.ſ.Pro.2. — *Blandimenta hæreticorum.*
Mollit ſermones ſuos mulier aliena.Prou.2.c.quando hæretici mollitie diſertitudinis, & linguæ blandimentis,corda decipere innocentium nituntur.

Gre.33.mor.13. Rup.3.vict.verbi Dei.20. — *Mollia verba malorum in iudicio.*
Mollia loquetur Leuiathan Deo. Iob.40.d.quũ membra eius dicent Chriſto in iudicio: Domine,Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus,& in nomine tuo virtutes multas fecimus?Sic loquebatur mollia Pharao poſt mortem primogenitorum,& Nabuchodonoſor,& Haman.

Moloch, quære Melchom.

Momentum.

Momentum,dicitur qualecunque ſpacium temporis, & quantulumcunque pondus,ſiue magnum hoc ſit,ſiue paruum. Frequenter tamen momentum accipitur pro minimo temporis puncto,& pro minimo pondere.

Hie.ſ.Iſa.54. — *Punitio citra condignum.*
Momentum indignationis Dei contra Gentilitatem, quo dicitur Deus abſcondiſſe faciem, appellatur ſic, quia multò maiorem pœnam Gentilitas merebatur, quàm accepit. Iſaiæ 54.c.

Amb.ſ.Luc.4. — *Momentanea temporalia.*
Momento temporis dicitur oſtendiſſe diabolus omnia regna mundi, quia omnia ſunt momentanea. Luc.4.a.

Hie.ſ.Iſa.26. — *Tempus vſque ad iudicium.*
Momentum,dicitur tempus vitæ præſentis,aut tempus vſque ad iudicium.Iſa.26.d. Abſcondere modicum ad momentum,donec pertranſeat indignatio.

Glo.ord.ſ.Leu.15.
Momentum ſtateræ ponitur pro re minima.Iſ.40.d.

Frequentia loquacitatis.
Momentis ſingulis adhærens carni fœdus humor. Leuitic. 15.a. frequentiam loquacitatis indicat.

Moneta, vide Pecunia.

Monile, Torques.

Iſyc.ſ.Leui.27. — *Spiritusſanctus.*
Monile,eſt ornamentum colli,præcipuè fœminarum,quod etiam torques dicitur.
Torques aurea circa collum, ſignificare poteſt Spiritum ſanctum, ſeu eius dona in anima.Prou 1.b.

Ori.ſ.Cant.ho.2. Beda ſ.Gen.41. — *Obedientia Chriſti. Intellectus Chriſti.*
Monilia Chriſti,deſignant eius obedientiam,quæ exornat eccleſiam.Cant.1.c.Et torques aurea in collo Ioſeph,eſt intellectus Chriſti bonus.Gen.41.e.

Gre.ſ.Cant.1.7. Ber.ſ.Cant.ſer.41. — *Prædicatores.*
Sicut monilia,eſt collum eccleſiæ,hoc eſt,prædicatores,qui ornant eccleſiam, qui dum in ſapientia,qua refulgent,ſancta opera faciunt, quaſi in auro lapides gerunt, qui etiam ſplendentibus ſenſibus ornatum adiungunt verbum.Cant.1.c.7.a.

Hie.ſ.Ier.4.& ſ.Iſa.3. Ori.ſ.Num.ho.26.& ſ.Eze.ho.6. Amb.de Ioſeph.7. Beda ſ.Pro.1. — *Meditatio ſpiritualium. Sapientia. Ratio. Intellectus bonus.*
Monile aureum, deſignare poteſt meditationem ſenſus & intelligentiæ ſpiritualis.Ier.4.g. Et torques aurea eſt ipſa ſapientia & intelligentia, & principalis mentis ratio in corde. Vel intellectus bonus:ideo torques à collo in pectus dependet. Gen.41.e.Pro.1.b.d.Iſa.3.d.Eze.16.b.Demum monilia dici poſſunt omnia ſimul animæ ornamenta.Iſ.61.d.Hoſe.2.e.

Am.de inſti.vir.14. Rup ſ Cant.6. — *Honor virginei partus.*
Torques, eſt honoris inſigne, & iuncturæ feminum Beatæ Virginis Mariæ dicuntur, vt torques.Cant.7.a.quia per eius partum colli noſtri iugum ſolutum eſt,&nobis collatæ virtutes.Vel dicitur,quia caſtitas illi data eſt ex Dei munere.

Gre.31.mo.19. — *Honor virtutis.*
Torques aurea potenter dimicantibus datur in munere: vt quia ſigna virtutum geſtant, maiora ſemper exerceant,& debilitatis crimen incurrere metuant,dum in ſemetipſis iam fortitudinis eſt præmium,quod oſtentant.Eccl'ici.32.a.

Hie.ſ.Eze.7. — *Sententia ſcripturæ apud hæreticos.*
Monilia ex auro & argento,ſunt in ſuperbiam, quum hæretici ſacræ ſcripturæ ſententiis ſe ornant,ad ſuos defendendos errores.Eze.7.f.Hoſe.2.c.

Monimentum.

Monimentum dicitur à monendo, quòd rei alicuius nos moneat, eamque in memoriam reuocet.

Memoria paſſionis.
Monimeutum dici exitus de Ægypto, deſignat memoriam paſſionis Chriſti. Exod.12.c.13.c.17.d.

Ori.ſ.Leui.ho.13. Iſyc.ſ.Leui.24. — *Solicitudo verbi Dei.*
In monimentum eſt ſimila,& panes propoſitionis,quum quis habet verbi Dei ſolicitudinem,& memoriam paſſionis Chriſti.Leuit.5.e.6.c.24.b.

Ori.ſ.Num.ho.36. — *Exempla Sanctorum.*
In monimentum,eſt pecunia,quum ſanctorum exempla nobis proponuntur.Exod.30.b.39.b.Num.31.g.

Mons, Montanus.

Mons,eſt terræ tumor altiſſimus, quaſi ab eminendo dictus. Mons aliquando dicitur deſertum.Thren.4.d.Super montes perſequuti ſunt nos.Excelſa idolorum.Eze.18.a.In mon-

Mons,

tibus non comederit. Timor. Iudi.5.a. montes fluxerunt à facie Domini. Vrbs. Iſa.54.c. Montes enim commouebuntur.

Mons, quo aſcendit Chriſtus, eſt celſitudo paternæ maieſtatis. Et mons ſupra quem poſita eſt ciuitas: eſt diuinitas, cui coniuncta eſt caro. Matth.5.b. Et ipſa Trinitas dici poteſt mõs vnde abſciſſus eſt lapis. Dan.2.e. Et mons excelſus, eſt ipſa diuinitas. Pſ.103. Matth.17.a.

Mons ſanctus Dei, vnde pater exaudiuit filium, eſt iuſtitia Dei. Pſa.3. quia iuſtum erat, vt eum ſuſcitaret, qui per obedientiam ita pro hominibus mortuus fuerat. De hac Pſ.35. Iuſtitia tua ſicut montes Dei. Et montes Dei dicuntur omnia ſublimia & ſecreta Dei: quæ creaturæ rationales non valent aſſequi: vt iudicia Dei.

Mons paſſim ſolet ſignificare Chriſtum, propter eius ſumman eminentiam: & ipſe eſt mõs, in quo loquitur Deus. Exo.19.b.33.b. Pſ.14.45.47.67. Et ipſe eſt mons ſuper verticem montium. Iſaiæ 2.22.b. Et lapis qui creuit in montem magnum. Dani.2.e. Et mons transfigurationis. Matth.17.a. Marc 9.a. Luc.9.d. Et ipſe eſt mons Oliueti, in quo plantantur oleæ. Luc. 19.e. Et ipſe eſt mons ſanctus, qui benedixit eccleſiæ. Ieremiæ 31. e. Et mons qui iactatur in mare, eſt Chriſtus tranſiens ad Gentes. Matth.21.b. Mich. 4.a. Et ipſe mons eſt Dei, ad quem multæ gentes confluunt. Iſai.56.b. Et mons excelſus nimis, eſt ipſe Chriſtus. Ezech. 40.a. Et eius ſublimitas, in qua paſcuntur turbæ. Et quum dicitur poſt paſtas turbas aſcendiſſe in montem, receſſum in cælum ſignificauit. Ioan.6.a.b. Inſtar montis autem dicuntur intumuiſſe aquæ Iordanis. Ioſu.3.d. vt deſignetur creſcens dilectio ad imitationem Chriſti. Ipſe eſt mons, in quo fundata eſt Hieruſalem cæleſtis. Apoc.21.c.

Mons interdum dicitur Beatiſſima Virgo Maria. Exo.29.b. Et ipſa eſt mons, vnde abſciſſus eſt lapis, ſine hominum manibus. Dani.2.e. Et mons excelſus, in quo plantauit Deus cedrum. Ezec.17.g. Ipſa eſt mons Ephraim, quæ fructificauit, & genuit Chriſtum. 1. Reg. 1.a. Et domus Domini. Iſa.2.4.11. Pſ.66.131.

Mons præterea dicitur ipſa eccleſia, quæ erecta eſt & eleuata per verbũ Dei ſupra reliquã terram. Exo.19.b.24.a. Mat.15.c. Et ipſa eſt mons Selmon. Pſ.67. Et mons teſtamenti. Iſ.11.b. 14.d.16.a.25.c.65.d. Ipſa eſt mons oliuarũ habens in ſe fructificantes. Mat.21.a. Et ipſa dicitur mons Sion, & mons filiæ Sion. Et mons Iſrael. Pſal.2.41.47.73.77.98.124. Iſ.16.a.27.d.66.f. Et ipſa eſt mons excelſus, in quo plantauit Deus cedrum. Ezec. 17.g. Ipſa quoque eſt mons Ephraim, in qua fructificatur per bona opera. 1. Regum. 14.c. Iere.31.a. Et mons ſanctus Dei. Ioel.2.a.g. Sopho.3.c. Abdi.f. Et mons templi, eſt eccleſia, vel proceres eccleſiæ. Mic.3.d.4.a. Zac.8.a. In hunc montem creuit lapis præciſus ſine manibus hominum. Dani.2.c. Apoc.6.d.

Montes aliquando dicuntur angeli ſancti, & etiam animæ. Pſ.89.120.124. Et montes paſcuæ, ſunt ſublimes virtutes angelorum, qui nos ſuo miniſterio reficiunt. Iob.39.a. Michææ. 6. a. Ipſi ſunt montes Bethel. Canti. 2. d. 8. d. Et montes æterni ſunt angeli, Prophetæ, & Sancti: qui dicuntur æterni ad diſtinctionem eorum, qui non ſunt æterni, Principum videlicet huius ſeculi, qui ſunt montes tenebroſi, &c. Mich.2.c. iuxta Septuaginta.

Montes operti ab vmbra vineæ, dicuntur Patriarchæ & prophetæ obſcurè loquentes. Pſ. 79.120. Iob.9.a.39.d. Et montes exultantes, vt arietes, ſunt Prophetæ, gaudentes de aduentu Chriſti. Pſ.113. ipſi ſunt montes Iſrael, vbi paſcit Deus oues ſuas. Ezech.34.d.35.d.36.a.37.e. 39.a. Mich.4 a. Hi ſunt montes & colles, quibus dicent iudæi in iudicio, Cadite ſuper nos, & operite nos: hoc eſt, protegite nos, & excuſate nos. Hoſe.10.b. Luc.23.d.

Montes dicuntur etiam paſſim Apoſtoli, & apoſtolici viri, & prædicatores, & generaliter ſancti, & perfecti. & prædicatores ſunt montes, quos tangit Deus. Pſ.35.45.64.71.75.86.97. 103.113.120.124.143.146. Et Apoſtoli dicuntur montes Bethel, & montes aromatum. Cantic. 2.d.8.d. Et Deus horum montium dicitur Dominus. 3. Regum 20.c. Iſa.2.a.40.c. Et mõtes, ad quos confugiendum eſt ſunt Sancti. Matth.24.b. Et mons filiæ Sion, ſunt proceres eccleſiæ. Iſai. 10. g. 37. c. 44. d. 52. b. 55.d. Et Apoſtoli apoſtolicique viri, ſunt montes Iſrael, in quibus paſcit Deus gregem ſuum. Ezec.35.d.36.a.39.a. Et montes Dei, ſunt ſancti, in quibus conculcat Deus Aſſyrium diabolum. Et in his, ſunt riui currentium aquarum. Et ipſi iubilant laudem Deo. Iſa.14.f.30.f.49. d. Ieremiæ 4. f.9.c. Et montes operti aquis, ſunt viri docti & ſpirituales non aſſequentes omnia ſcripturarum myſteria. Gen.7.d. Montes etiam Iſrael, dicuntur diuites, ſapientiaque præcellentes, & in eccleſia perfectam ſcientiam habentes. Eze. 6.a. Iob.24.b. Ioel.2.a.3.d. Amos 4.c.9.d. Mich.1.a. Et montes Samariæ, ſunt perfecti cuſtodes eccleſiæ. Ieremię 21.a. Et mons Sepher eſt ſublimitas prædicationis. Numer.33.c. Ioſu.2.c. Et montes, qui operiunt minores, ſunt Sancti. Hoſe.10.c. Nahum.1.d. Et quilibet ſanctus humilis, eſt mons modicus. Pſal.41. Et montes quos tranſtulit Deus de loco ſuo, ſunt prędicatores à Iudęa ad gentes tranſeuntes. Iob.9.a. Et mons cadens, eſt mens iuſti, cuius locus iuſtitia fuerat, quum impulſu ſubito transfertur ad culpam. Iob.14.d.

Montes exultantes, vt arietes, ſunt contemplatiui, qui in iucunditatis ſuæ exceſſibus, purам & ſimplicem veritatem contemplantur. Pſal. 113. Et mons Oreb, eſt altitudo contemplationis. Exod.3.a.4.g.19.b.24.a 25.d.27.b 32.a 33.b. Pſalm.103. Et montes paſcuę, ſunt altę contemplationes internę refectionis. Iob.39.a. Ioſu.2.c. In hunc montem nos quidem dicimur aſcendere, Deus autem deſcendere. In hoc monte docet & transfiguratur Ieſus. Matt. 5.a.17.a. Ipſa quoque Theologia eſt mons, in quo apparet Dominus: & vnde loquitur.

Mons aliquando eſt eminentia fidei, in qua fit gratum ſacrificium Deo. Ge.22.a. Et montes dicuntur credentes mortem & ſepulturam Chriſti. Cantic.2.b. Et mons ſanctus Dei, eſt confeſſio Trinitatis. Iſ.56.b. Et mons Oliuarum, eſt fides Patriarcharum. Zac.14.a.

Mons Oreb interdum eſt ſenſus excelſus legis, in quo apparet Dominus. Exod.3.a. Et generaliter mons, ſeu montes ſunt altiores ſenſus ſacræ ſcripturæ. Exo.19.c. Pſalm.86.103.120. Cantic.2.d. Matth.5.8.24.a. In hos montes ſi aſcendere præſumant Iudæi, inuenient ſpinas. Iſa.7.d. Mons autem peculiariter dicitur nouum teſtamentum, & maiora præcepta iuſtitiæ, excelſaque dogmata. Ier.16.d. Et mons Dei, vbi Aaron occurrit Moſi, eſt ſpiritualis ſenſus legis. Exod.4.g. Gene.22.a.31.c. Pſ.35. Iſa.42.b.49.d.56.b. Et mons caliginoſus, eſt ſacra ſcriptura, quæ denſis allegoriarum obſcuritatibus opacatur, & abſcondita continet ſacramenta eccleſiæ, & dicitur mons campeſtris, quia continet ſenſus ſublimes cum humilitate. Iſa 11.a. Haba.3.a. Nahum.3.d. Agge.1.b. Zac.14.a. Et montes paſcuæ, ſunt altæ ſententiæ ſacræ ſcripturæ. Iob.39.a. Et montoſa loca ſunt excelſa dogmata ſacræ ſcripturæ. Iere.17.d. Mons autem fumans, legem veterem peculiariter ſignificat, quæ cum obſcuritate figurarum tradita eſt. Exod.20.a.34.a. Leuit.7.d. Et montes, ad quos leuant oculi, ſunt libri legis & Prophetarum. Pſalm.120. Et montes ænei duo, dici poſſunt duo teſtamenta, vnde prodeunt prędicatores. Zac.6.a. Hæc ſunt mons Eſau, quem hæreditare dicuntur hi, qui ad auſtrum, vt Iacob hæreditauit benedictionem Eſau. Abdiæ.g.

12 Mons præterea ſignificat perfectionem tam doctrinæ, quàm operum: & ipſum perfectionis ſtatum, & etiam virtutes. Gene.8.a.12.b.14.a.22.a. Iſa.40.b. Ierem.16.d. Ezec.17.g. Mat.17.a. Luc.1.d. Et mons hæreditatis Dei, eſt ſublimis conuerſatio. Exod.15.c. Et mons, quò aſcendit Moſes gratia contéplandi terram promiſſionis, ſtatum indicat perfectionis: quam etiã ſignificat mons Hor. Num.27.c.33.e. Pſal.23.103. Ioſ.2. Mons quoque myrrhæ eſt in his, qui carnem habent mortificatam. Cant.4.b. Et mons ſuper quem eſt ædificata ciuitas, eſt ſublimitas perfectionis, ſeu gradus ſublimior in eccleſia. Matth.5.c. Et mons Ephraim, id eſt, fructificans, eſt anima perfecta abundans fructibus ſpiritus. Ioſ.19.d.1.Reg.1.a. Et ipſa ſublimitas vitæ per bonorum operum fructum eleuata, quæ eſt eorum, qui dicere poſſunt. Conuerſatio noſtra in cælis eſt. Philip.3.d. Eſt etiam altitudo religionis. 1.Reg.14.c. In hunc montem non valebant aſcendere filii Iſrael, quia adhuc Ægyptiaca conuerſatione premebantur. Ibi ſaluatur Lot. Gen.19.d.

Mons in quo ſaluatur Lot, ſignificare poteſt recta conſilia, in quibus eſt ſalus. Ge.19.d.

Mons in quo obtulit Abraham filium ſuũ, ſignificat Caluariæ locum, in quo oblatus eſt Chriſtus. Ge.22.a. Hic eſt mons Moria, in quo poſtmodũ ædificatum eſt templum. 2.Par.3.a

Mons hæreditatis Dei, eſt ſublimitas vitæ æternæ, & Hieruſalem ac Sion cæleſtis. Exo.15.c. Pſa.14.23. Et montes Iſrael, vbi paſcit Deus oues, cæleſtem indicant patriam. Ezec.34.d.37.c. Dicitur etiam locus gloriæ cæleſtis mons Domini, & mons ſanctus Dei. Iſa.3.g.57.c.65.b. Ezech.20.f 28.d. Et mons Ephraim, eſt locus beatitudinis in cælo, vnde venit Chriſtus ad nos. 1.Reg.1.a de quo Ioan.3.d. Qui de cælo venit, ſuper omnes eſt. Et Ioan.6.d. Qui de cælo deſcendi. Et Pſal.18. A ſummo cælo egreſſio eius. Et 1. Cor.15.f. Secundus homo de cælo cæleſtis. In his montibus reliquit nonaginta nouem oues, quum deſcendit ad quærendum ouem quæ perierat. Mat.18.b. Subiit in montem, quando aſcendit in cælum. Ioan.6.a.

Mons hæreditatis Dei, dici poteſt etiam mundus à Deo creatus. Exod.15.c.

Mons aliquando, dici poteſt ſacerdotalis dignitas. Ge.19.d. Exo.19.b.

Mõtes in quibus ſalit ſpõſus. Cãt.2.b. dici poſſũt mirabilia opera, quę Chriſtus operatus eſt.

Mons inclytus & ſanctus, ſuper quem figet Antichriſtus tabernaculum ſuum, eſt mons Olíueti. Dan.11.g.

Mons ſupra quem ædificata eſt ciuitas, locum manifeſtum mundi exprimit, in quo eſt eccleſia. Mat.5.c.

Mons, qui debet creſcere, eſt confidẽtia in Deum. Statua verò decreſcẽs per imperfectionem metallorum, eſt fiducia ſui, quæ eſt conterenda. Dani.2.e. In montem autem magnum creſcit lapis, quando timor mutatur in magnam confidentiam in Deum.

Mons Oreb, in quem fugit Elias, ſignificat exſiccationem, vt deſignetur, in eo, qui fugit ſeculum, debere ſiccari carnalis profluuium voluptatis, vt plenius cognoſcere valeat Deum. 3.Reg.19.b.

Mons Garizim, in quo dabantur benedictiones, ſignificat bene operantes virtutis amore. Mons verò Hebal, in quo dabantur maledictiones, ſignificat benè operantes formidine pœnæ. Ioſu.8.g.

Mons Oliuarum eſt collectio eccleſiæ & ſynagogæ, quæ diuino lumine & miſericordia illuſtrantur, ſed diuiditur in partem Orientalem & occidentalem, vt Orientalis pertineat ad eccleſiam. Occidentalis ad ſynagogam. Zac.14.a. Ad hunc montem venit Chriſtus, vt nos vngeret oleo miſericordiæ ſuæ. Ioan.8.a.

Montes dicuntur diuites, & producit Deus in montibus fœnum, quum efficit, vt diuites largiantur eleemoſynas de temporalibus. Pſ.146

Mons vnde pręciſus eſt lapis ſine manibus, regnum Iudęorum ſignificare poteſt, vnde ortus eſt Chriſtus. Dani.2.e. Et montes Iſrael, dicuntur Principes Iudæorum. Ezech.6.a.7.b.

Amb. de vir. 3. Hie. ſ. Iſa. 56. Rup. ſ. Zach. 14. Ori. ſ. Cant. ho. 3. & ſ. Exo. hom. 3. & ſ. Mat. ho. 29. et in diue. ho. 5. Hie. ſ. Iſ. 7. 13. & ſ. Ier. 16. 17. & ſ. Nahum. 3. & ſ. Pſ. 120. et ſ. Haba. 3. Aug. 1. ſe. d. in mõ. & 16. ciu. Dei. 32. Gre. 3. mo. 29. et 30 mo. 1. & 33. mo. 1. & ſ. Eze. ho. 9. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 4. Caſſi. colla. 10 c. 11 Cyri. 3. ſ. Ioan 3. Beda ſ. Exo. 19. Hie. ſ. Zach. 14. Rup. ſ. Abdi. & ſ. Zach. 6. Ori. ſ. Gen. ho. 5. & ſ. Exo. ho. 6. et ſ. Iere. ho. 12. & ſ. Eze. ho. 12. et ſ. Matth. ho. 3. in diue. ho. 5. Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. Hie. 1. aduer. Iouin. Cyril. de adora. in Spiritu ſancto. Gre. ſ. 1. Reg. 14. 16. & ſ. Can. 4. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 9. 30. Glo. ord. ſ. Gen. 19. Rup. ſ. 10. ſ. Ge. 10. Lyra ſ. Gen. 22. Baſi. ſ. Pſ. 14. Hie. ſ. Iſa. 37. & ſ. Ezech. 24. 34. ſ. Mat. 18. Gre. ſ. 1. Reg. 1. Rup. 6. ſ. Ioan. Phil. de plãta Noe Gre. ſ. Cant. 2. Hie. ſ. Dani. 11. Glo. ord. ſ. Mat. 5 Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabucho. 21. 29. Amb. de fuga ſecul. 6. Ori. ſ. Ioſu. ho. 9. Hie. ſ. Zac. ho. 14. Aug. ſ. Ioan 303. Cyril. 5. ſ. Ioan 14. Aug. ſ. Pſ. 146 Aug. ſ. Ioan trac. 4 Ori. ſ. Luc. ho. 21 Hie. ſ. Eze. 6. 7. Gre. ſ. Eze. ho. 2. Rup. ſ. Pſ. 47. et 4. ſ. Apoc.

Senſus excelſus legis. Sublimia præcepta. Vtrumque teſtamentum. Perfectionis ſtatus. Virtutes. Virtutes. Altitudo religionis. Recta conſilia. Caluariæ locus. Gloria cœleſtis. Mundus. Sacerdotalis dignitas. Opera Chriſti. Mons Oliueti. Locus manifeſtus. Fiducia in Deũ Exſiccatio voluptatis. Bene operantes virtutis amore, vel è diuerſo. Collectio eccleſiæ & ſynagogæ. Diuites. Regnũ Iudæorũ

Apo.6.d.Et mons qui humiliatur,eſt Iudaicus populus.Iſ.40.a.Luc.3.b.Ipſe eſt mons teſtamenti propter legem,& in eo ſedit Lucifer.Iſ.14.d.Ipſe eſt mons Sion.Pſ.47.

Iudaicus populus. *Deſtructio populi Iſrael.*

Mons diuiſionum,qui Hebraicè dicitur mons Pheraſim,vbi Dominus concidit Allophylos regnante Dauid, deſignat vaſtationem populi Iſrael, vel tempus iudicii quando mali ſeparabuntur à bonis.Iſ.28.f. *Hie.ſ.Iſa.28.*

Carnales voluptates. Mons Phogor, deſignare poteſt carnales voluptates, & ipſam carnem prophanorum & carnalium.Nu.23.d.Hi montes fluxerunt ſicut cæra à facie Domini.Pſ.96. *Ori.ſ.Nu.ho.17. Tertul.de reſurre.*

Superbi. Superbia. Diabolus. Hæretici. Montes operti aquis, ſunt ſuperbi, qui & montes caliginoſi dicuntur. Et ipſa ſuperbia, & diabolus,& impetus irrationalis eſt mons,qui non aufertur,niſi per multam fidem,& proiicitur in mare.Gen.7.d. Exo.32.c. Pſa.10.45.Iſa.2.c.5.f.13.a.40.a.41.d.Ierem.13.e.Mat.17.c.21.c.Et præparantur montes in virtute Dei,hoc eſt,ſuperbi ad pœnam recipiendam.Pſ.17.64.82.96. Et montes Orientis, deſignant altitudinem ſuperbiæ.Nu.23.a.Et mons excelſus, eſt ſuperbia Phariſaica.Ierem.3.b.g.17.a.Et montes coagulati, ſunt hæretici ſuperbi.Pſ.67.143.Ier.51.c.Quos etiam deſignant montes Iſrael deſolati.Eze.31.d.33.f.34.b. Iſa.17.a.57.b.65.b. Et mons in quo diabolus tentauit Chriſtum, faſtigium eſt terrenæ elationis. Matth.4.b.Hi montes replentur ſanguine,quia multa hic perpetrantur peccata iniuſtitiæ. Iſ.34.a.Et montes defluentes à facie Dei, ſunt dæmones & ſuperbi. Iſa.34.a. Abdi.c.g. Et montes paſcuæ onagri,hoc eſt,Chriſti,ſunt ſuperbi,qui fiunt paſcua eius,quum conuertuntur.Iob.39.a.Pſ.94.Et montes pardorum,ſuperbia hypocritarum.Cant.4.c.Hos montes ſubuertit ſpiritus.3.Reg.19.b.Et montes Gelboe ſunt dæmones, ſuper quos,nec ros, nec pluuia diuinæ gratiæ deſcendit.2.Reg.1.d.Et mons Seir eſt diabolus,& montes Seir ſunt,qui ad impietatis verticem deuenerunt. Ezec.35.b. Et montes caliginoſi, qui ſunt montes Babylonis, ſunt vel dæmones, vel hæreſiarchæ,qui ſe eleuant aduerſus ſcientiam Dei.Ier.13.c.Eze.32.b.38.g.Montes quoque Iſrael ſunt habentes ſcientiam inflantem.Et mons Samariç eſt ſuperia hæreticorum. Et comedunt in montibus, qui dicunt. Non ſum ſicut cæteri hominum. Ezec.7.b.16.f.18.a. Montes etiam ſunt potentes huius ſeculi, & tumor ſecularium poteſtatum. Hi ſunt montes,qui herbas ferunt Behemoth,quia ex eo illum recipiunt,quòd nequiter operantur. Iob.9.a.14.d.28.b.40.b. Pſ.96.103.143.Luc.18.b.Mons quoque Samariæ ſunt verba tumentia hæreticorum. Amos 3.c.6.a. Et montana ſunt ſenſus extollentes ſe aduerſus ſcientiam Dei. Hæc montana petiit Caleb, vt eorum expugnaret ciuitates. Ioſu.11.c.14.c.Abdi.g. Et montes ſeculi ſunt dæmones & hæretici principes huius mundi.Hab.3.b.Agge.1.c. Zac.4.c. Mala.1.a.Apo.8.c.16.d. Et montes qui conſumuntur aut commouentur,ſunt dogmata philoſophorum,& regna ſublimia. Mich.1.a.7.c. Nahum.1.a.Et montes qui liberantur in pondere,ſunt regna maiora,quæ Deus diſponit. Iſa 40.c.Pſ.96.Et montes ænei duo,ſunt ſuperbia & mundana potentia.Zac.6.a.Montes ſeptem ſunt ſeptem regna.Apo.17.b.

Potentes ſeculi. *Verba hæreticorum.* *Regna maiora. Dogmata Philoſophorum.*

Ori.ſ.Mat.ho.4.10 & ſ.Ier.ho.9.11.& ſ.Nu.ho.15. Hila.ſ.Mat.can.17.& ſ.Pſ.64.67. Baſi.ſ.Pſ.45. Hie.ſ.Iſa.2.18.41.64.& ſ.Mat.17. Aug.1.q.euang.21.& de vera religio.38.& ſ.Pſ.143 ſ.Ioan.trac.1. Geor.Vene.Cant.1 tom.7.cap.19. Ber.ſer.4. aſcenſiõ Gre.3.mor.34.& ſ.Cant.4. Ber.ſ.Cant.ſer.54 Hie.ſ.Ez.7.16.32 35.& ſ.Ier.13.& ſ.Mic.7.& ſ.Nahũ.1.& ſ.Haba.3.& ſ.Ioan.25. Ori.ſ.Eze.ho.6.& ſ.Ioſ.ho.14.18. Aug.18.ciuit.Dei 32.& ſ.Pſ.103.124 Gre.18.mor.22.& 33.mor.1. Hie.ſ.Iſa.40. Rup.10.ſ.Apo.

Monſtrare,quære Indicare.

Monſtrum.

Monſtrum, à monſtrando dictum eſt, quaſi aliquid monſtret, vel portendat: eſt autem monſtrum,quòd contra naturę ordinem euenire contingit.vt homo cum duobus capitibus, & gigas communem hominum magnitudinem excedens.Nu.13.d.

Monumentum,vide Sepelire.

Morari,Mora,vide Habitare,& Tardare.

Moraſthi.

Moraſthi.i.hæres, vel paupertas,viculus Paleſtinæ, iuxta Eleuteropolim, vnde erat Michæas propheta,qui interpretatur humilitas, quia humilitas præcipue inter virtutes ſpe hæreditatis Domini naſcitur.Mic.1.a. *Hie. prolo.ſ.Mic.*

Morbus,vide infirmus.

Mordere,Morſus.

MOrdere, eſt dentibus conſtringendo lædere, & per metaphoram detrahere. Morſus autem,eſt ipſe mordendi actus.

Antichriſtus. Diabolus. Mordens coluber vngulas equi,deſignat Antichriſtum,vel diabolum,ſenſus noſtros occupantem.Gen.49.c. Mordebit autem Antichriſtus vngulas equi:quia extrema huius ſeculi feriendo continget.Et mordentes ſerpentes,ſunt dęmones.Ie.8.f.Amos 5.f.9.a.Et mordet ſerpens in ſilentio, quum quis peccat in occulto, & non confitetur peccatum ſuum. Eccleſiaſtæ 10.c.Prou.23.d. *Vexare.* *Amb.de inſtit. virgi.6. Hie.ſ.Amos 5.et ſ. Eccleſiaſten 10. Gre.31.mor.18. Beda ſ.Gen.49.*

Captiuare. Mordere, captiuare. Ier.8.f.Et mordebunt vos, ait Dominus. Haba.2.b.Repentè conſurgent, qui mordeant. *Glo.ord.ſ.Haba.2*

Tolerantia. Mordens etiam ſerpens vngulas equi, deſignat tolerantiam impetus voluptatis frænantem,& corpus caſtigantem. *Phil.de Agricul. Beda ſ.Gen.49. Gre.12.mor.8.*

Chriſtus. Chriſtus quoque mordebit vngulas equi, quando in fine mundi condemnabit mundanos. *Rup.ſ.Hoſe.13.*

Spoliatio inferni. Morſus inferni dicitur Chriſtus. Hoſe.13.d.quia partẽ inferni ſpoliauit liberans antiquos

patres à limbo:partem verò reliquit. Vel quia tradidit carnem ſuam mordendam Leuiathan: quo morſu, hamo captus eſt.

Hie.ſ.Haba.2. — *Doctores.*

Mordentes ſuperbum, ſunt doctores, qui reducunt ad Deum, quos diabolus, hæreticus, aut Antichriſtus deceperit. Haba.2.b.

Amb.epiſt.36. — *Confeſsio noui teſtamenti.*

Morſus octo, confeſſionem noui teſtamenti indicant, propter numerum octonarium. Mic. 5.b. vbi nos legimus octo primates.

Hie.ſ.Eccl'ten 10. — *Detrahere.*

Mordent inuicem, qui mutuò ſibi detrahunt. Gal.5.c. Et mordet ſerpens in ſilentio, quum quis occultè detrahit. Eccl'tæ.10.c.

Gre.ſ.1.Reg.1. — *Promittentes ſecuritatem malis.*

Mordentes dentibus pacem nunciant, qui rapientes quæ poſſunt à flagitioſis, ſecuritatem ipſis promittunt. Mich.3.b.

Gre.1.Reg.5. — *Pœna peccati.*

Morderi à muribus, eſt peccati pœna lacerari. 1.Reg.5.b.

Connexio charitatis.

Mordentes circuli cortinarum anſas. Exod.36.b. coniunctionem charitatis deſignare poſſunt.

Moria.

Lyra.ſ.Gen.22. — *Chriſtus.*

Moria i. viſio: mons in quo Abraham obtulit filium ſuum, & in quo poſtea ædificatum eſt templum Salomonis. Gen.22.a.3.Reg.6.a.2.Par.3.a. Typus eſt Chriſti, ſuper quem ædificatur eccleſia, in qua ipſe quotidie immolatur hoſtia incruenta.

Mors, Mori, Mortuus, Interire, Perire, Occumbere, Obire, Obitus, Dormire, Somnus, Mortiferum.

Mors, eſt animæ & corporis diſſolutio, & priuatio vitæ. Mortuum autem eſt ipſum cadauer ſine anima. Interire autem & perire, magis generalia ſunt, quàm mori, videnturque aliquid grauius dicere. Dormire autem & Somnus, aliquando ſumuntur pro mori. Mors autem

Fulge.1. de duplici prædeſtinatione. Rup.ſ.Apo.2.

ponitur triplex: nempe culpæ, quam ſequuntur mors corporis, & interitus gehennæ. Licèt autem prior fuerit mors culpæ quàm mors corporis, tamen mors corporis dicitur prima, quia prius experimento ſentitur, mors verò culpę tunc ſentitur, quando illi adiungitur mors gehennæ, atque ita vtraque dicitur mors ſecunda. Apo.2.c.20.b.

Mortuus, dicitur abiectus. 1.Reg.24.c. Canem mortuum perſequeris. Non exiſtens. Mat. 22.c. Mar.12.c. Non eſt Deus mortuorum.

Perire interdum, eſt ceſſare. Iob. 8.c. Spes hypocritæ peribit. Damnari. 1. Reg.14.c. Nec vult Deus perire animam. Deiici. Pſa.2. Et pereatis de via iuſta. Deſtitui. Iob.3.a. Pereat dies, in qua natus ſum. Exterminari. Exo.9.c. Peribiſque de terra. Negari. Iob.11.d. Effugium peribit ab eis. Perdi. Gen.31.f. Quicquid furto perierat. Reprobari. Pſ.1. Iter impiorum peribit. Mori. Num.14.a. Vtinam pereamus.

Arn.ſ.Pſ.9.105. Ori.ſ.Leuit.ho.12. & ſ.Num.ho.9.& ſ.Ier.ho.6. Phil de profugis. Aug epi.35.77.& ſ.Pſ.67.70.81. Cle..Alex.1.pæd.2. Hie.ſ.Iſa.26. Baſi.ſ.Pſ.33. Hil.ſ.Mat.can.8. Ori.ſ.Eze.ho.1. — *Peccatum. Peccator.*

Mors attribuitur animæ, ſecundùm quòd priuatur gratia, quæ vita eius dicitur, atque ita moritur anima per peccatum, & mortua eſt anima exiſtens in peccato. Gen.2.c.3.a.20.b.Pſ. 6.9.111.114. Iſa.59.a. Et mortuus ad quem non intrat pontifex Chriſtus, eſt peccator. Leu.21. b. Ezech.24.f. Mortui etiam, inter quos ſtetit Aaron, erant exiſtentes in peccato, inter quos ſtetit Chriſtus in primo aduentu, vt eos redimeret, in ſecundo verò ſtabit inter eos, vt iudicet, & ſeparet eos à bonis. Num.16.g. Ier.4.g. Mors autem repentina dicitur peccatum ferè inuoluntarium ob deliberationis defectum, quod non contaminat ſacerdotem, niſi in præſens. Mortui autem, qui non viuificant, ſunt peccatores, aut idola. Iſa.26.c. Dicuntur etiam mortui, vt homines, qui peccant, vt fragiles. Pſ.81. Et mors peccatorum dicitur peſſima, quia nihil peius peccato, vel vita mala. Pſ.33. Eze.3.c. Luc.15.b. Ioan.5.d. Et mortui in aquis, ſunt exiſtentes in multitudine vitiorum. Mat.8.c. Et mortui, quibus euangelizatum eſt, ſunt exiſtentes in peccato. 1.Petr.4.b. Et mortuorum ſacrificia ſunt peccatorum munera. Pſa.105. Et

Mori in peccatis. Viuere ſecundū carnem.

Ori.ſ.Rom.1. Gre.4.mo.20.& 12 mor.5.& 14.mo.8. & 26.mor.29.

mortuus filius mulieris, quē ſuſcitauit Eliſæus, eſt peccator in eccleſia 4.Reg.4.c. Et mortui in ſingulis domibus ſunt, quando omnes peccauerunt. Exo.12.c. Et mori in ſordibus, eſt mori in peccatis. Leuit.15.b. Moriuntur quoque qui viuunt ſecundum carnem, hoc eſt, qui ſequuntur literam legis. Mortui autem ſepeliunt mortuos ſuos, quando exiſtentes in peccato ſepeliunt mortuos corpore. Luc.9.g. Iob.5.d.6.a.14.c. Mortuum dicitur eſſe domini ciſternæ, quando alicui imputatur lapſus alterius. Exo.21.g. Moritur in tempeſtate anima, quum in tribulatione excidit à gratia. Iob.36.b Et primogenita mors, eſt peccatum ſuperbiæ, quod

Hie.Minerio. & Alexandro.

initium eſt omnis peccati. Iob.18.c. Hoſe.13.a. Zac.11. b. Mortuum autem per ſe dicitur, quando quis ſua libidine, nemine impellente, peccat. Leu.5.a. Viuens mortua dicitur vidua in deliciis viuens, propter peccatum. 1.Timo.5.a. Dormientes quoque ſecundum aliquos, intelliguntur, qui mortui ſunt morte peccati. 1. Theſ.4.c. Interit de populis ſuis, qui peccat, & à

Hie.ſ.Mat.18.

vita fidelium ſeparatur. Et mortes ciuium ſunt peccata. Leui.21.a. Iſa.48.d.38.d. Ezech.34.a. Pſal.118. Apo.8.c. Et pereuntes aſinæ Cis, ſunt peccantes baptizati. 1.Reg.9.a. ſic pereuntes oues domus Iſrael. Et periit ouis vna, quum genus humanum decidit in miſerias peccante

Ori.ſ.Pſ.36. ho.1. Arn.ſ.Pſ.9.

Adam. Mat.10.a.15.c.18.b. Pſal.9. De mortuo per peccatum dicitur Apo.3.a. Nomen habes quòd viuas, & mortuus es. Sic mortificare quærit impius iuſtum, quum eum nititur inducere in peccatum. Pſalm.36. Et moritur in manibus alicuius, qui ſub eius cuſtodia peccat. Exod.22.b. Interitus quoque dicuntur ipſa idola. Pſal.9. Perire furto eſt peccare ex ignorantia. Geneſ.31.f.

Solet poni triplex mortuus inter eos, quos ſuſcitauit Chriſtus. Nempe mortuus in domo: vt filius Archiſynagogi. Matt. 9. c. & deſignat eum, qui peccatũ perpetrauit in corde. Et mortuus extra portam ciuitatis elatus, vt filius viduæ. Luc. 7. c. & deſignat eum, qui peccatũ iam opere expleuit. Mortuus autem iam in monumento poſitus, & quatriduanus, fuit Lazarus. Ioan. 11. b. & deſignat eum, qui iam eſt in conſuetudine peccandi. Ab omni hac morte liberat Deus. Pſ. 114. Rom. 4. c. Quartum verò mortuum, nunciante diſcipulo, agnoſcit Dominus, ſed non ſuſcitat: quia valde difficile eſt, vt is, quem poſt vſum malæ conſuetudinis etiã ad vltimum adulantium linguæ excipiunt, à mentis ſuæ morte reuocetur: vnde de his prædixit Dominus. Luc. 9. g. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos. Et dicitur petere de ouibus, qui incidit in deſperationem. Eze. 34. b.

Ori. ſ. Rom. 4. Baſi. ſ. Pſ. 114. Aug. 1. ſer. Domini in monte. Gre 4. mor 29. Cyril. 7. ſ. Ioan. 28. Cyril. 7. ſ. Ioan. 5.

Peccatum. Mortuum aliquando dicitur ipſum peccatum, vt mortuum ad quod non accedere debet ſacerdos, eſt peccatum, quod non debet admittere. Le. 21. b. Et mortua opera & verba, ſunt peccata. Et mortuorum oſſa, ſunt opera, quæ videntur iuſta, & non ſunt: vt homo mortuus non eſt homo. Matt. 23. c. Mortifera quoque dicuntur ipſa peccata, quę mortem inferũt. Iob 33. c. Mortuum autem erat peccatum ante legem: quia imputabatur, vel non apparebat, quod tradita lege reuixit, hoc eſt, apparuit. Rom. 7. b.

Ori. ſ. Mat ho. 8. 25. Hie. de veſte ſace. Gre. 23. mor. 25. Aug. 83. q. 66.

Peccare. Guſtant mortem, aut panem mortis, qui aliquod peccatum committunt, manducant autẽ, qui ſine fræno peccant. Matt. 16 d. Et videtur grauius guſtare, quàm videre mortem. Pſ. 88. Et grauius videtur, quum mors aliquem ſequitur. Apo. 6. b. Peius autem, quum mors venit ſuper aliquem. Pſ. 54. Grauiſſimum vero, quum mors dicitur aliquem abſorbere. Mori dicitur, anima viuens. Apo. 16. a. quia viuere in peccato dicitur, quicunque ſcienter, & bono inuidẽs malum operatur.

Ori. ſ. Matth. ho. 3. Ruper. ſ. Apoca. Ori. ſ. Leui. ho. 9. & ſ. Iſa. ho. 7. Hie. ſ. Iſa. 28. & ſ. Hoſe. 13. Gre. 4. mor. 20. & 19. mor. 2. & Au. ſ. Iſ. 48.

Diabolus. Mors aliquando ſumitur pro diabolo. Iſa. 28. d. Percuſſimus fœdus cum morte. Ipſe dicitur perditio, & interitus. Iob. 18. a. 28. d. Apoc. 6. b. 16. a. Hæc mors paſcit malos in inferno. Pſalm. 48. De manu huius mortis liberat Deus. Hoſe. 13. d. Mortui etiam dicuntur dæmones. Iſa. 8. d.

Hila. ſ. Pſ. 142. Aug. ſ. Pſ. l. 142.

Seculariter viuentes. Mortui ſeculi, ſunt ſeculariter viuentes. Pſ. 14. vel ſunt qui ex conditione propaginis Adæ moriuntur ob peccatũ eius, qua ratione Chriſtus non computatur inter mortuos ſeculi, ſed dicitur ſicut mortuus ſeculi, ſicut factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati.

Infidelitas. Mors peculiariter dicitur infidelitas. Et mortui infideles. Et mors Saræ, eſt infidelitas ſynagogæ. Gen. 24. g. 41. g. 45. c. Et mors abortiui vel mulieris, eſt receſſus à fide. Exo. 21. c. 22. a. 28. f. Et mori ob contactum montis, eſt incidere in hæreſim vel blaſphemiam. Exod. 19. b. *Hæreſis.* Atque ita mortui ſunt decepti ab hæreticis. Iſ. 22. a. Mat. 8. c. Et alienatio à vero, ſpecies quædam mortis eſt. Ephe. 5. d. Perit, quod pendebat in paxilio, quũ aliquis à fide Chriſti decidit. Iſ. 22. g. Mori in terra polluta, eſt multis contaminari erroribus. Amos 7. d. Mors eſt in olla, quum amaritudo hæreſis miſcetur ſacræ ſcripturæ. 4. Reg. 4. g.

Hil. ſ. Matt. Ca. 7. Hie. ſ. Iſa. 22. & ſ. Amos 7. Rup. 5. ſ. Reg. 27.

Pœna vel temporalis vel æterna Damnati. Mors aliquando ſumitur pro pœna, præcipuè æterna. Exo. 22. a. 30. d. Iere. 9. f. Thren. 1. g. Eze. 18. a. Luc. 7. b. Mors autem eſt ſtatus peccati in inferno, vmbra vero mortis eſt in hac vita. Iſa. 9. a. Et morientes ſapientes, ſunt morte ęterna puniti. Pſ. 48. Mori piſces ſiti, eſt malos in inferno ſine refrigerio puniri. Iſa. 5. b. Et mortui ſempiterni ſunt qui nullum ſperant ſolatium. Thre. 3. a. Iſa. 22. a. Iob. 4. d. In inferno autem eſt caligo mortis, & vmbra mortis, hoc eſt, obtenebratio mentis. Iob. 10. d. Ducuntur ad mortem, qui per peccatũ aut hæreſim gradiuntur ad inferos. Pro. 24. b. Interitus, etiam eſt mors æterna ſimul cum temporali. Et interibunt reliquiæ impiorum, quando corpus, quod hic reliquerunt, in iudicio detrudetur in infernum. Pſ. 48 54. 77. 134. Pro. 2. d. Iſa. 11. d. 41. c. 48. b. 1. Theſſ. 5. a. Interibunt habitatores terræ ſicut cælum, & terra, qua non deſignent eſſe, ſed mutabuntur. Iſa. 51. b. Iob. 27. c. 33. d. Gen. 45. c. 47. d. Exo. 9. a. 12. a. 31. Le. 7. c. Pereuntes à ſerpentibus ſunt puniti à dæmonibus. 1. Cor. 10. b. Occumbere dicuntur robuſti, quando ſuperbi mittuntur in infernum. Ioel. 3. b. Peribit gens & regnum, quod non ſeruierit eccleſiæ. Iſa. 6. c. Hoſe. 10. d. Amos 1. c. 6. c. Abdi. c. Perire dicuntur gladio, qui tentatione diaboli intereunt. Nahum 3. c. Mors autem inferni dicitur mors ſecunda. Apo. 20. d. Morte autem mori, eſt pœna temporali & æterna puniri. Leui. 20. b. Mori dicuntur coram Domino, qui ipſo condemnante pereunt. Leuiti. 10. a. 16. b. Mors etiam animalium Ægypti, deſignauit punitionem Ægyptiorum, & ſimilium qui colebant animalia bruta. Exo. 9. a. 28. f. Mors peccatoris, quam non vult Deus, eſt ignorantia, vel mors æterna. Eze. 33. c. Interit autem de populo ſuo, qui iam non connumeratur in populo Dei, ſed in infernum cum dæmonibus detruditur. Leui. 17. b.

Mors decreta.

Hier. ſ. Iſ. 9. & ſ. Iere. 9. & ſ. Eze. 18. Baſi. ſ. Pſ. 48. Gre. 9. mor. 45. 46. Beda ſ. Pro. 24. Cyri. ſ. Pſ. 36. ho. 5. Baſi. ſ. Pſ. 48. Hier. ſ. Iſa. 51. Gre. 18. mor. 7. Arno. ſ. Pſ. 9. Hila. ſ. Pſ. 67. Ruper. ſ. Ioel 3. Amb. ſ. 1. Cor. 10. & de paradiſ. 9. Beda ſ. Pro. 2. & ſ. Exo. 5. Ori. ſ. Exo. ho. 4. & ſ. Leui. ho. 9. Iſyc. ſ. Leui. 10. 17. Cle. Ale. 2. ſtroma. Ori. ſ. Iſa. ho. 1. 5.

Deſtructio principatus diaboli. Mors Pharaonis, eſt deſtructio principatus diaboli, ideo ipſo mortuo ingemiſcunt filij Iſrael, vt conuertantur à ſubiectione peccati ad Deum. Exo. 2. d. Eodem refertur mors quærentium animam Moſis. Exo. 4. c. Sic mortuo Ozia vidit viſionem Iſaias, & mortuo Achaz, hoc eſt, ſublato malo principe. Iſa. 6. a. 14. g. Mors Ægyptiorum in mari, eſt abiectio dæmonum & peccatorum in baptiſmo. Exo. 14. g. Mori furem, eſt hæreticum excommunicari, vel diabolum ſuperari in ipſa tentatione. Exo. 32. a. Mori principem Tyri morte incircunciſorũ, eſt diabolum detrudi in infernum cum aliis. Eze. 28. b. Sic occumbunt robuſti gentium. Ioel. 3. b. Amos 2. a. Et dormiens rex Babylonis, deſignat eiectum diabolum, & mortuam eſſe mortem. Iſ. 14. b. Et perit princeps de Gaza, quum ſermo contrarius, & poteſtas diaboli perit in iis, qui conuertuntur. Zac. 9. a.

Abiectio dæmonum & vitiorum in baptiſmo.

& ſ. Matt. ho. 31. Phil. quod deterior potiori inſidietur. Hie. ſ. Iſa. 14. & epiſ. Et factum eſt. Beda ſ. Exo. 2. Chryſ. de verb. Iſa. ho. 4. Gre. Nyſſe. de vita Moſis. Hie. ſ. Zac. 9.

Hie.ſ.Eccleſiaſt.7
Hie ſ. Amos 2.ſ
Iere.12.& ſ.Ioel.1
& ſ.Iſa.15.

Iudicari etiam in hac vita.
Conuinco hæreticos.

Moritur in tempore non ſuo, qui per peccata prouocat Deum, vt etiam in hac vita recipiat iudicium. Eccl'tæ.7.c.

Moritur Moab cum ſonitu & clangore tubæ, quum hæretici conuincuntur excelſis ſenſibus, qui in ſanctis libris clangoribus buccinæ comparantur. Amos 2. a. Et peribunt idola in tempore viſitationis ſuæ, quum hæreſes deſtruentur. Ier.10.c. Et perit vinum ab ore, cùm ceſſant defenſiones hæreticorum aut voluptates. Ioel.1.b. Et interit vitor Moab, quum pereunt verba ornata hæreticorum. Iſa.15.c.

Philo .2.allego.
Ori.ſ.Nu.ho.7. 15.
Amb.ſ. Luc.9.
Hie.ſ.Eze.18.
Aug.epiſ.59.
Gre.ſ.1.Reg. 14.
Ori.ſ.Iſa.ho.15.& ſ.Rom.6.
Hie.epiſ. Samuel quondam, & adue. Iouinia.1.
Amb.de bono mortis 2.
Hier.ſ.Iſa.26.
Iſyc.ſ. Leui.27.
Gre.ſ.1. Reg.2. 15. & 8.mor.15.
Ori.ſ.1.Reg. ho.1.
Aug.13.ciui.Dei 4
Ori.ſ.Rom. 4.
Amb.de pœniten.2.
Aug. cotra Adimã 17. & ſ.Pſ.9.

Reſipiſcere.
Baptizari.
Mortificatio carnis.

Mori dicitur aliquis peccato, quum relinquit ipſum peccatum. Rom.6.a. Ephe.2.a. Col. 2. Iere.9.a. Sic mors eſt ceſſatio prauæ conſuetudinis: & mortui ex Iſrael, ſunt Apoſtoli, & Sancti, qui mortui ſunt mundo, & in ipſo afflicti. Iſ.41.d. 1.Cor.5.d. Gala.2.d. Et mortui qui laudantur. Eccl'tæ.4.a. ſunt mortui mundo. Mori morte iuſtorum eſt baptizari, ac mori mũdo & peccato. Nu.23.b. Hoſe.14.a. Amos 4.c. Et mors filij viduæ eſt, quæ fit per baptiſmum 3.Reg.17.c. Moritur aliquis abſque retractatione, quum viuere in peccato mox vt innotuerit prohibetur: & quia non dimittitur iniquitas, donec quis moriatur peccato. 1. Reg. 14.f. Iſa.22.d. Et mors Oziæ, typus eſt mortis peccati, aut principis peccati in nobis, quo viuente non poſſumus videre viſionem. Iſa. 6. a. Moriendi tempus eſt in hac vita, vt moriamur cum Chriſto. Eccl'tæ.3.a. Mortui Dei ſunt, qui mortui ſunt in Domino, vel qui ſic ſunt in peccato, vt reſipiſcant. Iſa.26. Et moritur conſecratum Deo, quando quis mortuus eſt peccato, & crucifixus mundo. Leui. 57.d. Mors amara eſt extinctio voluptatis in carne, quæ amara eſt in principio conuerſionis. 1.Reg.15.g. Mortificat autem Dominus peccato, & viuificat per gratiam. 1.Reg.2.b. Mortificat quidem prius à peccato, poſtea verò viuificat per gratiam, hoc autem facit Dominus, non prędicator. Mortificat etiam Dominus, quia populum Iudęorum à cognitione veritatis ſeparat, & in perpetuum damnat. Mortificare membra, quæ ſunt ſuper terram, eſt pellere vitia à ſuis potentiis. Colo.3.a. Sic moriuntur oſſa, quũ anima eligit ſuſpendium. Iob.7.c. Emortui Abraham & Sara genuerunt Iſaac, vt deſignetur gaudium ſpiritus, vel Chriſtum naſci in iis, qui membra ſua mortificauerunt. Rom.4.d. Interitus carnis, eſt eius caſtigatio, & pœnitentia contra libidinem. Et cùm ſapientia carnis tranſit in ſpiritum, vt iam non quæ carnis ſunt ſapiat, ſed quæ ſpiritus. 1.Cori.5. b. Et interit radix Philiſtheæ, quum delentur prauæ concupiſcentiæ. Iſ.14.g. Perire dicitur etiam impius, quum conuertitur ab impietate. Pſ.9. Mors autem, quem expectant iuſti, eſt eorum, qui appetunt mortificari rebus ſeculi, & gloriæ temporalis vitam in ſe extinguere, & tamen non venit, quum compelluntur occulto Dei iudicio aliis præeſſe. Iob. 3. d. Mortuum mare dici poterat, quum deficientibus aquis Iordanis non inundabat mare, ſic conſcientia eſt mare mortuum, quando ceſſantibus concupiſcentiarum & tentationum fluctibus quieſcit in bono. Ioſu.3.d. Dormiens non timet, qui moritur ſecurus in gratia Dei. Pro.3.c. Sic moriuntur in nidulo ſuo, qui pacatiſſima quiete ad cælum euolant, vel qui vitiis mundi & concupiſcẽtiis, in carne non viuunt. Iob.29.c. Et mors Sanctorum dicitur præcioſa, quia tranſeunt ad vitam. Pſa.115. Dicitur autem Deus eſſe mors ipſi morti, quia in electis totam mortem occidit. Hoſe.13.d. Mors Saræ, perfectionem virtutum, & carnis mortificationem ſignificare poteſt. Gen.23.a. Et mors Abrahæ, perfectionem derelinquentis omnino mundum. Gen. 23. a. 26.d. Et mors Ioſeph, eſt mortificatio carnis. Gen.50.d. Exo.1.a. Et mors Siſaræ, eſt mortificatio carnalis hominis. Iudi.4.d. Et mortuus Iob plenus dierum, deſignat eum, qui in æternitatis contemplatione abſorbetur, &c. Iob.42.d. Sicut hęc mors dicitur eſſe fortis dilectio, quia deducit ad hanc mortem, hoc eſt, ad carnis mortificationem, & virtutum perfectionem. Can.8.b. Mori Azotios, quum aggrauata eſt manus Domini, eſt mori idololatriæ & vitæ veteri. Moriebantur quidem per morſum murium, hoc eſt, per diabolum. Sed cùm aggrauatur manus Domini, moriuntur deſerẽdo fœtorem peccati. Nondum autem mortui ſunt, qui nondum plenam habent compunctionem. 1.Reg.5.c.

Gre.5.mor.2.
Ricar.de S.Vict.de exterm.mali.18.19
Beda ſ. Pro.3.
Gre.19.mor.24.
Hie.ſ. Iob.29.
Baſi.ſ. Pſ.115.
Gre.12. mor. 8. & 35.mor.25.
Ori.ſ.Gen.ho.11.
ſ.Iudi.ho.5.
Au.ſ.Ioan.trac.65
Beda ſ.Gen.23.
Ber.ſ.Can.ſer.52

Perfectio.

Gre.ſ.1. Reg.5.
Gre.3.paſto.5.
Epipha. 1.de hæreſibus.
Ori.ſ.Iudi.ho.2.
Hier.ſ. Ionam 4.
Au.ſ.Ioan.trac.55
Philo.de profugis
Amb.de fuga ſec. 2
Hier. 1.adue. Pelagianos & ſ. Iſa.57.
Gre.ſ. Eze.ho.6.
Au.enchir.ad Laurẽ.52 & epiſ.120 cap.9. & ſ. Pſ.44.
Ori.ſ. Iere.ho.8.
Amb.apo. Dani.5.

Mors Chriſti.

Mors Abrahæ, paſſionem Chriſti & mortem ſignificauit. Gene. 25. a. 26. d. Mors etiam Saulis ab aduerſariis interfecti, idem deſignauit. 1.Reg. 31. b. Mors itidem Ioſeph in Ægypto, mortem Chriſti in mundo præfigurauit, poſtquam creuerunt fideles. Gen. 50. d. Exo.1. a. Defũnctus etiam frater ſine liberis, eſt Chriſtus, qui adhuc electorum ſuorum numerum non impleuit. Deut.25.b. Et mortuum, quod tetigerunt Iudæi, & immundi facti ſunt, eſt Chriſtus, quem crucifixerunt. Mors Ioſue deſignauit, quod Chriſtus mortuus eſt iis, qui ſunt in peccato, viuit verò in Sanctis. Ioſue 24.f. Iudi.2.b. Gala. 2. d. Viuo ego iam non ego, &c. Phili.1.c. Mihi viuere Chriſtus eſt. Hebræ.6.b. Crucifigentes filium Dei, &c. Et Matth. 10.d. Qui confitebitur me, confitebor & ego eum, & qui negauerit me, &c. Mortem ſibi iudicauit meliorem Ionas, quàm vitam, deſignans mortem Chriſti, qua mundus eſt redemptus. Ionæ 4.b. Mortuum granum frumenti deſignat Chriſtum mortificatum in infidelitate Iudæorum. Ioan.12.c. Mori pontificem, eſt ceſſare verbum Dei in anima, vel mori Chriſtum in redemptionem generis humani. Nu.35.d. Mortuus autem dicitur Chriſtus peccato, hoc eſt, carni, quę erat ſimilis carni peccati. Dicitur autem mortuus Chriſtus in conſpectu hominum, reſurrexiſſe verò in conſpectu filiorum hominum, quia mors ad hominem pertinebat: reſurrectio ad filium hominis. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur. 1. Cor. 15. c. Mortis filius dictus diues, qui tulit ouem pauperis, eſt Chriſtus pronunciatus debere mori pro populo. 2. Regum 12. b. Perire dictus iuſtus, eſt

Chriſtus

Chriſtus in paſſione non ſecundùm veritatem, ſed ſicut malis videbatur. Iſa.57.a. Iob.4.b.

Deficiens infirmis eccleſia.

Periens Iob deſtructus vndique, deſignat eccleſiam, quæ in infirmis perit, quando ipſa, quæ videbantur fortia corruunt. Iob.19.b. Perit quoque ſanctus de terra, quum boni deficiunt in eccleſia. Mic.7.a.

Cyril.8.ſ. Ioan.13. Gre.5.mor. 14. Gre.14.mor.20.

Dormiunt Chriſto mortui.

Dormire dicitur puella mortua: quia Chriſto perinde ſe habent mortui, ac ſi dormirent. Matt.9.c.25.a. Mar.5.d. Sic dormiebat Lazarus. Ioan.11.b. Et mortui dicuntur dormientes. 1. Theſſ.4.d. 1. Cor.15.c. 2. Mac.12.g. Et Sancti dicebantur dormire cum patribus. Geneſ.47.g. Et mortui dicuntur dormire in puluere, quia corpora in puluerem rediguntur. Et lignum moritur in puluere, quum iuſtus moritur in manibus perſequentium. Iob.3.c.7.d.14.b.27.d. Et diuites dormiunt ſomnum ſuum, quando moriuntur. Pſ.75.

Ber.ſ.Can.ſer.52. Gre.3.mo.13.& 12.mora.3.

Prædicatio reſurrectionis.

Dormire etiam puellam & non mortuam eſſe, deſignat prædicationem reſurrectionis. Matth.9.c.

Hil.ſ.Matt.ca.9. Hier.ſ.Iſa.14.

Manſiones Apoſtolorū in gloria.

Dormiunt reges vnuſquiſque in domo ſua, quum Apoſtoli diuerſas habent manſiones in gloria. Iſa.14.d. Et dicitur ibi mori puer centum annorum, vt deſignetur duratio perfectæ ætatis. Iſa.65.d.

Ceſſatio ſynagogæ. Conuerſio Pauli.

Mors Rachelis in itinere in partu Beniamin, deſignauit ceſſationem ſynagogę in conuerſione Pauli. Geneſ.35.c.48.b. Vel deſignat portionem ſuperiorem, quæ cùm peperit Chriſtū, illique vnitur, dicit cum Paulo, Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus. Ipſi nãque pleniſſimo & perfecto cedit portio, quæ ex parte eſt, & moritur, vt viuat in toto. Vel deſignatur ratio deficiens in contemplatione.

Amb.epiſ.18. Beda ſ.Gen.35. Geor.Vene.Cant.2 tomo 7.cap.6. Ricar.de S. Victo. de 12. patriarc.

Conuerſio Iudæorū.

Mors pueri Iſmaelis, conuerſionem Iudæorum ad Chriſtianiſmum adumbrat. Gen. 21. d. quod nolebat videre Agar, hoc eſt, Principes Iudęorum.

Glo.int ſ.Gen.21.

Ceſſatio ſynagogæ.

Mors Saræ, ceſſationem indicat ſynagogæ, cui ſuccedit Rebecca, hoc eſt, eccleſia ex gentibus. Geneſ.24.g. Idem deſignat mors Debora. Geneſ.35.b. Et mors Moſis, legis ceſſationem indicat. Nu.27.c. Rom.6.b. Et mortuus frater maior ſine liberis, eſt euacuatus ſermo propheticus per aduentum Chriſti. Deuterono.25.b. Et mortuus vir prior, eſt ceſſans litera legis. Roman.7.a. Iſa.59.c. Moritur autem Moſes in monte: vt deſignetur tunc prudentiam carnis mori, cùm tanquam montis eminentia Chriſtus excelſius agnoſcitur: mortuus eſt etiam legi per Moſen datæ, qui non operatur ea, quę in ipſa tanquam in vmbris & typis veteribus erant definita, & hoc per legem fidei. Gala.2.d. Mors etiam Aaron ceſſationem veteris ſacerdotij ſignificauit. Nu.20.d. Mortui etiam duo filii Eli, quum capta eſt arca Domini, ceſſationem ſacerdotalis miniſterij veteris deſignarunt. 1. Re.4.c. Iſa.22.e.

Ori.ſ.Nu.ho.22.& ſ.Ioſ.hom.12.& ſ. Matt.ho.22. Hier.ſ.Iſa.59. Au.16.contra Fauſt.17.& ſe.75. Cyril.de recta fide ad reginas. Gre.ſ.1.Reg.4. Hier.ſ.Iſa.22.

Infidelitas et pertinacia Iudæorū.

Mori ſe dicens Eſau deſiderio edulii, ſignificauit pertinaciam Iudæorum. Geneſ. 25. d. Et mors Iacob, typus fuit lapſus populi Iudæorum. Geneſ.46.d.50.a. Et mori magnam partem domus Eli, quum ad virilem ætatem peruenerit, eſt remanere in infidelitate multos ex Iudæis tempore aduentus Chriſti. 1. Reg.2.g. Idem eſt mors ipſius Eli, hoc eſt, Scribarum & ſacerdotum in errore perſeuerantium. 1. Reg. 4.c. Et mortui inter quos ſtetit Aaron, dici poſſunt Iudæi ſine ſacrificiis. Nu.16.g. Mortuus leo, eſt populus Iudaicus, qui ignorat Patrē & Filium & Spiritum ſanctum, neque expectat aliquam remiſſionem. Eccl'tæ 9.b. Periit ſapientia à ſapientibus, quum Iudæorum doctores excæcati ſunt. Iſa.29.c. Et periit fides inter Iudæos, quia noluerunt credere in Chriſtum prophetatum. Ier.7.f. Periit lex à ſacerdote, & conſilium à ſeniore: quum ne ſacerdotes nouerunt legem: nec ſenes dare conſilium. Eze.7.g. Non periiſſe autem legem à ſacerdote, &c. dicunt Iudæi & hæretici arrogantes ſuis ſacerdotibus ſapientiam. Iere.18.c. Mors vxoris Ezechielis, deſtructionem Hieruſalem ſignificauit. Eze.24.d. Mors nurus Eli, eſt ceſſatio & interitus ſynagogæ. 1. Reg.4.d. Et defunctus Herodes deſignat populum Iudæorum in paſſione Domini diſſipandum. Matt. 2.d. Et defuncta filia principis ſynagogæ, plebis Iudaicæ interitum deſignabat: quam dicebat Chriſtus non eſſe mortuam, ſed dormire, indicans conuerſionem futuram Iudæorum in fine mundi, vel futuram reſurrectionem. Matth. 9.c. Perire Samariam in gladio, &c. eſt deſtrui Iudęam. Hoſe.14.a.

Gre.ſ.1.Reg.2.4. Ori.ſ.Nu.ho.9.& ſ.Ioſ.ho.25. Hier.ſ. Eccl'ten.9. & ſ.Iſa.29.& ſ.Ie.7.& ſ.Eze.7.24. Gre.ſ.1.Reg.4. Hil.ſ.Matt.ca.29. Au.17.ciui.Dei.5.

Interitus ſynagogæ.

Ruper.ſ.Hoſe.14.

Mori duos filios Eli in vna die, eſt concurrere duos ordines ſacerdotum in morte Chriſti, vel eſt mori in proſperitate dignitatum, vel eſt breui ad inferna deſcendere. 1. Reg. 2. g. 4. c.

Gre.ſ.1.Reg.2.

Mori incepto bono.

Mori in ſolitudine filios Iſrael, eſt mori incepto bono, vel non perueniendo ad perfectionem. Exo.14.d.

Glo.ord.ſ.Exo.14.

Pœna ſacerdotis non prædicantis.

Mori Aaron, ſi non audiatur ſonitus tintinnabulorum, deſignat pœnam ſacerdotibus infligendam, ſi non prædicent. Exo.28.f.

Glo.ord.ſ.Exo.28.

Vermis conſcientiæ perpetuus.

Non morietur vermis malorū: quia ſemper in inferno eos mordebit conſcientia. Iſ.66.g.

Hier.ſ.Iſa.66.

Aufertur bonus iudex ob peccata.

Mors Othonielis, eſt ablatio boni iudicis ab eccleſia propter peccata populi, poſt cuius mortem ſubditi faciunt malum, & affliguntur. Iudi.3.b.

Ori.ſ.Iudi.ho.3.

Pœna ſuſcipientū ordines indignè.

Mori magnam partem domus Eli, quum ad virilem ætatem peruenerit, deſignat malum eorum, qui indignè ſacros ordines recipiunt. 1. Reg.2. g.

Gre.ſ.1.Reg.2.

Dæmones polluētes noſtra opera.

Morientes muſcæ in vnguento. Eccl'tæ.10.a. deſignant dęmones miſcentes immundiciam bonis noſtris operibus, vel ſunt carnales concupiſcentiæ, quæ cum mundo prætereunt.

Hie.ſ.Eccl'ten.10. Ber.ſ.Cant.ſer.44 Gre.ho.16.

Condemnare iuſtos.

Mortificant animas, quæ non moriuntur, qui iuſtos condemnant, & viuificant animas, quæ non viuunt, qui reum è ſupplicio abſoluere conantur. Eze.13.d.

Aug. ſ. Pſ. 77. — *Damnum pudicitiæ.*
Mors pecorum Ægypti, damnum pudicitiæ ſigurare videtur. Concupiſcentiam quippe qua fœtus exoritur, communem cum pecoribus habemus. Hanc edomitam & ordinatam habere, pudicitiæ virtus eſt. Pſ. 77.

Aug. ſ. Pſ. 77. — *Amiſsio iuſtitiæ.*
Mors primitiuorum Ægypti, eſt amiſſio ipſius iuſtitiæ, qua quiſque generi humano ſocialis eſt. Pſ. 87.

Aug. ſ. Pſ. 87. — *Obſtinati.*
Mortui, quibus Chriſtus non facit mirabilia, ſunt obſtinati, quibus eius miracula nõ profuerunt. Pſ. 87.

Aug. ſ. Pſ. 101. — *Mori corpora Sanctorum.*
Perire dicuntur cæli, quum Sanctorum corpora moriuntur, poſtea renouanda. Pſ. 101.

Aug. ſ. Apo. ho. 7. — *Requies à malis.*
Mors, quam quærunt mali & non inueniunt, eſt requies à malis, vt ceſſantibus malis ipſi requieſcant. Apoc. 9. b.

Gre. 4. mor. 28. — *Cognoſcens ſe perditum.*
Perit egreſſus de vtero, qui poſtquam ad apertam iniquitatem exiit: perditum ſe cognoſcit: perit enim ſuo iudicio, qui ſe perditum nouit. Iob. 3. b.

Gre. 5. mor. 10. — *Reprehendentes inferiores ſuperiores.* *Volentes Iudæi ſeruari legem cum euangelio.*
Mortuus Oza, quum tetigit arcam Domini, deſignat peccantes inferiores, quum inepte reprehendunt ſuperiores. 2. Re. 6. b. Vel deſignantur principes Iudæorum, qui volebant ſeruari legem veterem cum euangelio.

Gre. ſ. 1. Reg. 14. — *Timor cognoſcentis peccatum.*
Moriturũ ſe dicens Ionathas ob guſtatum mel, deſignat timorem cognoſcentis peccatum. Comminatio verò Saulis, eſt timor etiam incuſſus menti prælatorum. Liberans autem Ionathan populus à morte, indicat culpam illam in alio morte dignam fore. 1. Reg. 14. f.

Hie. ſ. Eze. 5. et ſ. Iere. 5. & epiſ. Beatitudinis. *Gre. 6. mor. 18.* — *Perire defectu verbi Dei.* *Præteriens figura huius mundi.*
Mori fame, eſt defectu verbi Dei perire: & moriuntur fame Iudæi, quum inter eos nõ ſint prædicatores neque doctores. Iere. 11. d. 21. c. Et mortiferæ ſagittę famis dicuntur, quum quis moritur deficiente verbo Dei. Eze. 5. d. Ab hac morte famis liberat Deus. Iob. 5. c. Iſa. 5. d. Periens autem fame filius prodigus, deſignat Gentiles pereuntes in erroribus, cùm non haberent panẽ verbi Dei. Luc. 15. d. Ad hæc pertinet mori corã Ioſeph deficiẽte pecunia. Ge. 47. d.

Au. 1. q. in euã. 32.
Mortua vxor ſeptem fratrum ſine liberis, deſignat præterire huius mundi figuram. Matth. 22. c.

Tert. adue. Marc. 5. *Arno. ſ. Pſ. 78. 126.* *Aug. 83. q. 59.* *Hila. ſ. Pſ. 30.* *Amb. ſ. Rom. 6.* *Amb. de pænit. 7.* — *Corpora.*
Mortui pro quibus baptizantur, ſunt corpora. 1. Cor. 15. d. Et mortalia ſeruorum Dei, dicuntur corpora prius caſta. Pſ. 78. Dormientes quoque virgines, ſunt morientes. Matt. 25. a. Et ſomnus dicitur ipſa mors. Pſ. 126. 130. Mortale autem corpus, quod in gehennam mittendum eſt, eſt totus homo. Rom. 9. b.

Au. 2. de gen. cõtra Manich. 21. — *Corruptio carnis ex peccato.*
Mortuus quatriduanus deſignat corruptionem carnis, qua prouenit ex corruptione peccati, vnde Chriſtus non fuit mortuus quatriduanus, ſed triduanus, quia fuit ſine corruptione peccati. Ioan. 11. e. Eccl'ti. 34. b.

Vita præſens.
Mortuorum regio dicitur vita præſens: vt regio viuorum eſt vita futura beatorum. Pſ. 114.

Amb. ſ. Luc. 7. — *Periculum gentilium.*
Moriturus ſeruus Centurionis, niſi liberatus eſſet à Chriſto, deſignauit perituros Gentiles, niſi Chriſtus eis ſuccurriſſet. Luc. 7. a.

Hier. Aglaſia. — *Carnalis conſuetudo.*
Mori pro iuſto erat in veteri lege, mori verò pro bono in noua. Rom. 5. a.

Aug. 83. q. 70. *Ruper. 11. ſ. Apo.*
Mors contendens, eſt carnalis conſuetudo, quæ reſiſtit bonæ voluntati, delectatione bonorum temporalium fruendorum. 1. Cor. 15. g. Mors, quæ vltra non erit, comprehendit omnes anguſtias mortalitatis. Apoc. 21.

Reſipiſcentia.
Mori dicitur in vulua, qui in occulta perpetratione peccati mox reſipiſcit, & ſe mortificat. Perit autem egreſſus de vtero, qui poſt apertã iniquitatem, ſe perditũ recognoſcit. Iob. 3. b.

Gre. 12. mor. 3. — *Deſpectio Iudæorum.*
Moritur truncus in puluere, quando apud corda prauorũ iuſti prædicatio deſpecta, cũcti que viribus effœta creditur, & corpus iuſti inter manus perſequentiũ examinatur. Iob. 14. b.

Gre. 25. mor. 1. — *Nõ præcogitata mors.*
Mori dicuntur ſubitò, qui antea mortem non præcogitauerunt, nec ad eam ſe præparauerunt. Iob. 34. c.

Arno. ſ. Pſ. 34. *Amb. ſ. Pſ. 118. 22.* — *Falſæ ſuaſiones dæmonum.*
Interitus laquei eſt, cùm ſuadent dæmones fruſtra nos orare, & reliqua bona opera facere. Pſ. 34. Perire autem in humilitate, eſt deficere in abiectione. Pſ. 118.

Ori. ſ. Num. ho. 19. — *Labi in hæreſim.*
Perire multitudinem, eſt in hæreſim labi. Exo. 19. d. Le. 10. b. Et perire ſemen, ſeu extrema Amalec, eſt perire per doctrinas diaboli. Num. 14. d.

Hie. ſ. Pſ. 9. — *Conteri faſtum malorum.*
Perit memoria malorum cum ſonitu, quum ſuperbia & factus malorum conteritur, vel cùm deſinunt eſſe mali ad prædicationem Sanctorum. Pſa. 9.

Ori. ſ. Matt. ho. 26 — *Mori Sanctos eſt in eccleſia.*
Non perit propheta extra Hieruſalem, quia prophetæ moriuntur exiſtentes in eccleſia, Luc. 13. g.

Arno. ſ. Pſ. 40. *Hie. ſ. Iſa. 26.* — *Apoſtaſia à fide.*
Perit nomen alicuius, quum deſinit eſſe Chriſtianus, qui prius fuerat. Pſ. 40. Luc. 15. e.

Sequi viã latam.
Intereunt in viis ſuis, qui viam latam ſequuntur. Thre. 4. a. Perire autem de via iuſta, eſt, iam non poſſe habere viam iuſtam. Pſ. 2. Dicitur autem perire iuſtus in iuſtitia ſua, quum is, qui ſibi iuſtus videbatur, cum ſua iuſtitia perit. Eccl'tæ. 7. c.

Hier. ſ. Iſa. 27. *Gre. 10. mor. 23.* — *Impediri propoſitum morte.*
Pereunt cogitationes hominis, quum per mortem impeditur homo, ne faciat qood cogitauerat. Pſa. 145. Et pereunt naues Chartaginis & fortitudo earum, quum ceſſant machinamenta & defenſiones mundi. Iſa. 23. a.

Arn. & Hil. ſ. Pſ. 14. *Amb. de fuga. ſecu.* *Gre. 10. mor. 23.* *Hie. ſ. Amos 2.* *Hie. ſ. Iob. 3.* *Gre. 4. mor.* — *Nõ fugere vitia.* *Chriſtus capi.* *Non valere effugere iudicem.* *Tranſire mortalitatem.*
Perit fuga à nobis, quũ nõ fugimus fornicationem & cætera vitia, quibus pennæ animæ grauátur. Pſa. 141. Perit fuga à Chriſto in paſſione: quia ſe capi permiſit. Dicitur autem perire effugiũ à malis, quãdo in iudicio ſe ſolũmodo & iudicẽ conſpicient. Io. 11. d. Et perit fuga à paſtoribus, quũ nõ poſſunt euadere vindictã Dei. Ier. 25. g. Sic perit fuga à veloce. Amos 2. d.

Perire diem in qua natus eſt, optabat Iob, hoc eſt, vt tranſiret mortalitas, in qua natus erat, vt veniret ad immortalitatem. Vel deſignat apoſtatam ſpiritum, qui in viuendi eſſentia,

etiam

etiam moriendo ſubſiſtit: quem perditio vitæ non ſubtrahit: quia in æterno dolore poſitũ ſeruando mors immortalis extinguit. Qui iam à beatitudinis gloria deiectus, adhuc optatur vt pereat: vt videlicet retruſus dignis ſuppliciis, etiam tentandi licentiam amittat. Et hoc eſt perire, non vt non ſit, ſed vt malè ſit. Iob. 3. a.

Deficere prælati. — *Lyra. ſ. Iere. 4.*
Perire dicitur cor regis, quum prælati deficiunt. Ier. 4. c. Aut dolent de lapſu ſubditorum.

Perpetuitas fidelium. — *Glo. int. ſ. Iſa. 56.*
Non perit nomen, quod dat Deus. Iſa. 56. b. Sic nihil periit de poſſeſſione filiorum Iſrael. Exo. 9. b. Seruantur enim Chriſtiani, legem Dei cuſtodientes, in gloria æterna.

Mors idololatr.
Mori quaſi nihil remaneat poſt mortem, eſt iuxta Epicureos. Iſa. 22. d. Comedamus, & bibamus: cras enim moriemur.

Deleta figmenta poetica.
Mors piſciũ Ægypti. Exod. 7. d. eſt mors eorum, qui ſeruierunt creaturæ potius quàm creatori.

Glo. int. ſ. Exo. 8.
Mors ranarum in Ægypto. Exo. 8. d. eſt deletio figmentorum poetarum.

Glo. ord. ſ. Exo. 22.
Mori animal præſente Domino. Exo. 22. c. eſt peccare ſubditũ, nõ ex negligentia paſtoris.

Iudicium Dei. — *Glo. ord. ſ. Iere. 21.*
Mori in gladio. Ier. 11. d. 21. c. eſt feriri ſententia diuini iudicij.

Perire hæreſi.
Mori peſte. Ier. 21. c. Eze. 33. f. eſt per hęreſim perire.

Morticinum.

Morticinum dicitur, quod ſua ſponte mortuum eſt, abſque ſanguinis effuſione, aut alia exteriori violentia. Et cadauer hominis morticinum dicitur. Ier. 9. f.

Peccator. *Actio praua.* *Vita in peccato.* — *Ori. ſ. Leui. ho. 3.* *Aug. q. in Num. 33* *Hie. ſ. Eze. 4. 44.* *Iſyc. ſ. Leui. 5. 17.*
Morticinum dici poteſt peccator, qui eſt per peccatum mortuus, & actiones prauæ, vel vita in peccato. Leui. 5. c. 11. b. 17. d. 21. b. Nu. 19. c. Eze. 4. d. 44. g. Morticinum autem ponitur duplex: quædam dicuntur pecora, quædam abominationes. Morticinum autem pecus, eſt homo per inſipientiam peccans, & pecudum contra legem vitam ducens, qualibus ait Dauid: Nolite fieri ſicut equus & mulus quibus non eſt intellectus. Abominationes autem immundæ, veluti canes & ſimiæ, & quæcunque talia, quæ etiam ab infidelibus colebantur, per quæ deſignantur idololatræ, & in alio malo viuentes: vt in dolis & rapinis. Et morticina idolorum, ſunt errores & peccata hæreticorum. Ier. 16. d.

Mortale corpus.
Morticinum aliquando dici poteſt ipſum mortale corpus.

Mortarium, Mortariolum.

Mortarium eſt, in quo res, quæ reſoluendæ ſunt, ac comminuendæ piſtillo teruntur.

Gratiarum actio. *Chriſtus.* — *Philo. de congreſſu &c.* *Ruper. 1. ſ. Num. 18*
Mortariola aurea, ſeu acerræ, quæ obtulerunt principes Iſrael incenſo plena, deſignant gratiarum actionem, pro doctrina accepta à Deo: Ideo erant ſiclorum decem. Num. 4. a. 7. c. Vel deſignant Chriſtum ab Apoſtolis prædicatum, cuius corpus de virgine aureum, orationibus precioſum, paſſione contribulatum.

Vis iraſcibilis. — *Geor. Vene. Canti. 1. tomo 6. cap. 10.*
Mortariola etiam, in quibus conterũtur dura, vim iraſcibilẽ indicant, quia contra vitia, & ſeipſum peccantẽ iratus homo duros affectus, duraque opera, & obliqua in puluerẽ redigit.

Morus.

Amb. ſ. Luc. 17.
Morus, eſt arbor, quę poſtrema floret, nec ſe lędi à frigore ſinit, cuius fructus morũ dicitur.

Diabolus.
Morus prius producens fructũ album, qui poſtea rubeſcit, ac demum fit niger, diabolum ſignificat, qui natura prius albus, & rubeus erat, ſed culpa factus eſt niger. Pſal. 87. Luc. 17. b.

Mos, *vide* Conſuetudo.

Moſeroth.

Hiero. de manſion.
Moſeroth, id eſt eruditio, vel diſciplina, vel vinculum, vigeſima ſeptima manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenitur poſt Haſmona. Deſignat feſtinandum eſſe ad magiſtros & ad vincula charitatis. Num. 33. d.

Ori. ſ. Matt. ho. 27
Iuxta Origenem dicitur Maſaloth, & interpretatur excludens, & deſignat non dandum eſſe locum diabolo.

Moſes.

Moſes, id eſt, attractus, vel aſſumptus, ex aquis videlicet, filius Amrã & Iochabed, fuerat à parẽtibus expoſitus in carecto fluminis, vnde aſſũptus eſt à filia Pharaonis, & adoptatus. Poſtmodũ eduxit populũ Iſrael de Ægypto cum fratre ſuo Aaron, uſque dedit legẽ in mõte Sinai acceptam à Deo. Demum mortuus eſt non ingreſſus in terrã promiſſionis.

Geor. Vene. canti. 1 tomo 4. cap. 15.
Moſes ſic dictus eſt, quia ſumptus ex aquis propter aquam ſapientiæ, quam ei Deus impartitus eſt. Et ſolet indicare Mercurium, quia naturam ſapit aqueam. Nam vt hæc lauando aufert obtegẽtem maculam, vt appareat nuda rei forma. Sic ille Hermes verus interpres amouet teſtam extranei idiomatis, obſcuritatem ænigmatum & parabolarum, aut cuiuſcunque detruſi ſermonis difficultatem, & aperiens ea, quæ in penetralibus arcanis Dei & naturæ recondita ſunt, nudam offert veritatem contuendam.

Mercurius interpres Dei. *Lex.* *Peritia legis.* — *Ori. ſ. Exo. ho. 4. 11 & ſ. Leui. ho. 6. & ſ. Nu. ho. 6. 9. 11. 20. 26 & ſ. Cant. ho. 2* *Arn. ſ. Pſa. 102.* *Tert. adu. Iudæos* *Amb. 1. de Abra. 10. & ſ. Luc. 9.*
Solet Moſes paſſim eſſe figura veteris legis, vel peritiæ legis, cui coniungitur Aaron, hoc eſt ſacerdotium, ideo reprehendebat facientem iniuriam proximo, quia lex reprehendit peccantes. Exo. 2. c. 14. a. 19. a. 24. a. Sic quum lauit Aaron, eſt lex, qua mundantur ſacerdotes. Exo. 29. a. Leui. 1. a. 8. a. 10. a. Nu. 25. a. 32. b. 33. a. Deut. 34. a. Ioſu. 8. f. 11. d. Pſa. 76. 104. 105. Matt. 17. a Ita ſumitur pro lege. Luc. 26. g. Habent Moſen & prophetas. Et Moſes accuſat Iudęos, hoc eſt, lex. Ioan. 5. g. quos accuſat quãdo moritur, quia mors eius ſignũ fuit ceſſationis legis.

Au.q.in Num.33. & epiſt.1.19. Cyril.3.ſ.Ioan.3. Gre.ho.3. Beda ſ.Exo.5. Geor.Vene.Cant.1 tomo 3.cap.18. Ori.ſ.Num.ho.21. Amb.de Elia 22.& ſ.Pſal.118.ſer.8.

Et quum adduxerunt ad eum vaccam rufam, deſignauit id, quod Iudæi dicebant de Chriſto: Ipſum ſecundum legem debere mori. Num.19.a. Vt autem ei ſucceſſit Ioſue, deſignat legem, cui ſucceſſit Chriſtus. Et iratus Moſes, eſt lex iubens puniri malos. Exod.16.c. Vt erat Moſes impeditus lingua, deſignat legem, quæ muta fuit gentibus. Et vt venit ad percutiendum Ægyptum plagis, eſt lex caſtigans vitia. Et vt congregauit populum ad puteum, eſt lex congregans ad fidem Nu.21.d. Et vt orando ſedit in lapide, eſt lex quieſcens in eccleſia. Exod.17.c. Vt etiam apparuit in transfiguratione cum Chriſto, lex eſt dans teſtimonium Chriſto. Luc.17.c. Vt ſe oppoſuit Core & ſociis eius, eſt lex opponens ſe erroribus, & docẽs hominem ſcientiam & amorem Dei. Nu.16.b. Vt duxit Æthiopiſſam, eſt lex, quæ extenſa eſt ad gentes, vnde poſt ductam Aethiopiſſam dicitur ei loquutus Deus ore ad os per incarnationem Verbi Dei. Nu.12.a. Moſes non dedit terram quæ erat citra Iordanem, ſed extra, pecoribus aptam, deſignans legis imperfectionem, quæ non dabat promiſſiones, niſi terrenas, relinquens cæleſtes Chriſto. Nu.32.b. Vt aduocauit Leuitas ad puniendos malos, lex eſt, per quam condemnantur tranſgreſſores. Exo.32.d. Vt cupiebat videre faciem Dei, lex eſt, quæ non videbat, niſi ſub velamine. Exo.33.d.

Baſ.de ſpiritu ſ.14 Gre.Nyſ.de vita Moſis. Tert.adue.Mar.2. Cyril.de Trinit.1. Au.22.cõtr.Fauſt. 90.& ſer.86. Beda ſ.Exo.2. Ber.ſer.1.oct.Paſ. & ſ.Can.ſer.56. Cyril.4 ſ.Ioan.40 & 8.cont.Iulia. Gre.ſ.1.Reg.7. — *Chriſtus.*

Moſes vt fuit filius mulieris Hebrææ, ſed adoptatus à filia Pharaonis, typus eſt Chriſti, qui fuit filius ſynagogę, ſed aſſumptus ab eccleſia. Et vt fuit abſcõditus, & euaſit à nece, qua alij infantes occidebantur: ita Chriſtus latuit mundo, & euaſit à cęde Herodis infantes occidentis, & habet nomen ab aqua propter baptiſmum, quẽ inſtituit Chriſtus. Et occidit Aegyptiũ, hoc eſt, diabolum. Vt etiam voluit pacificare rixantes Hebræos, typus eſt Chriſti, qui duos populos in vnam fidem & charitatem coniunxit. Et vt dicitur mediator & legiſlator, & orauit pro populo, deſignat Chriſtum legiſlatorem & mediatorem pro genere humano intercedentem. Et Moſes iratus, eſt Chriſtus reprehendens vitia Exo.2.c.4.a.16.a.17.a.23.a.24.a. Vt autem erat populo in his quæ ſunt ad Deum, & diſtribuebat iudices, Chriſtus eſt in primis diuina curans, & dans miniſtros eccleſię. Exo.18.b. Et vt combuſſit vitulum, Chriſtus eſt deſtruens idololatras & ipſam idololatriam Exo.32.b. Sanctificauit Moſes tabernaculum & Chriſtus eccleſiam. Exod.40.b. Vt vnxit Aaron & vaſa tabernaculi, Chriſtus eſt ſecundũ diuinitatem, vngens ſe ſecundùm humanitatem, & ſuos. Leu.8.b. Vt ſtetit in confractione ad placandum Deum, Chriſtus eſt in paſſione verè placans Deum. Pſ.105.

Prælatus. Prædicator.

Moſes, vt paſcebat oues, ſignificat prælatum, aut prædicatorem, quorum typum in multis locis gerit. Et vt erat populo in his, quæ ſunt ad Deum, deſignat epiſcopum, qui debet præcipuè diuina curare. Vt etiam conſulebat Dominum in tabernaculo, eſt prælatus colligens ſe, vt contemplationi & orationi vacet. Sed vt fecit moram in monte, ſignificat prælatum nimium contemplationi vacantem, qui etiam orauit pro populo, vt debet prælatus pro ſubditis intercedere. Exo.3.a.4.a.18.b.24.a.32.a.33.a. Vt etiam defendit puellas, & adaquauit oues, typus eſt doctoris. Exo.2.c.

Lyra ſ.Exo.3. — *Ioãnes Baptiſta*

Vt fuit miſſus ante legem nouam, deſignare poteſt Ioannem Baptiſtam miſſum ante Chriſtum. Exo.3.a.4.a.

Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Glo.ord.ſ.Exo.19. — *Contemplatiui perfecti.*

Moſes aſcendens in montem, contemplatiuos & perfectos deſignare poteſt, quorum munus eſt terrena deſpicere, & ad cæleſtia ſemper eleuari. Exo.19.a.20.c.24.

Lyra.ſ.Exo.14. — *Homo interior.*

Moſes vt reprimebat Iſraelitarum puſillanimitatem metuentium Aegyptios, typus eſt interioris hominis, qui debet exteriorem ad bona opera inducere. Exo.14.d.

Phil.quod deteri. potio.inſi. & de migr. Abrahæ. — *Mens.*

Moſes vt erat impeditus lingua, ſignificat mentem, quę eſt ſine ſermone, vnde datur ei Aaron, vt ſit os eius, hoc eſt, ſermo menti, qui interpres ſit ipſius mentis. Exo.3.d.4.d.

Hie.de manſio. Gre.ſ.Eze.ho.12. Cyri.de ado.in Spi. — *Opera cultui Dei coniuncta. Lex cum prophetis.*

Moſes vt eduxit populum Iſrael de Ægypto ſimul cum Aaron, deſignat òpera cultui Dei coniuncta, cùm vnum ſine altero non ſufficiat ad ſalutem. Numer.33.a. Deſignat etiam legẽ & prophetas, qui conantur populum ab Aegyptiaca ſeruitute liberare, & tunc populus magis affligitur à diabolo. Exo.5.d. Deſignat etiam ipſam legem, quam mittit Deus in cordibus noſtris, vt egrediamur de Ægypto.

Hie.ſ.Mic.6.& ſ.Sopho.2. Iſyc.ſ.Leui.13. — *Senſus ſpiritualis & literalis.*

Vt etiam coniungitur Moſes Aaron, vt interpreti, ſignificare poteſt ſenſum ſpiritualem coniunctum literali, & legem ſpiritualem, quæ miſſa eſt à Deo. Exo.4.d. Leui.13.a. Mic.6.a. Vel è diuerſo, ſignificat ſenſum literalem, cuius interpres eſt ſenſus ſpiritualis.

Dion.de myſ.theo. — *Dantes operam Theologiæ.*

Cùm autem mundatur Moſes cum populo, & poſtea aſcendit in montem, vbi loquutus eſt cum Deo, &c. typus eſt dantium operam Theologiæ, qui debent mundari, & ad ſuperiora ſemper aſcendere. Exod.19.a.d.

Beda ſ.Exo.2. — *Populus Chriſtianus.*

Vt autem genitus eſt à viro de domo Leui, deſignat populum Chriſtianum à Chriſto regeneratum. Exo.2.b.

Lira.ſ.Exo.5. — *Religio.*

Poteſt interdum Moſes figuram gerere religionis, nempe cùm volebat educere populum de Aegypto ad ſacrificandum Deo in deſerto. Exo.5.a.

Au.epi.112.& 2.de Trini.17.& 16.cont.Fauſ.27.& ſ.Pſ.98.138. — *Iudaicus populus*

Aliquando Moſes typus eſt Iudaici populi, vt cùm difficulter videbatur exequi imperium Dei, & quum vidit poſteriora Dei, Iudæos deſignat qui ſemper vident poſteriora, nec vidẽt reuelata facie. Et quum percuſſit petram dubitando, vnde fluxit aqua ſitientibus, eſt populus Iudaicus, affigens Chriſtum cruci, quem Dei virtutem eſſe non credidit, à quo tamen manarunt aquæ redemptionis. Exo.3.c.4.a.17.b.24.d.33.d.40.b. Et vt non ingreſſus eſt terram promiſſionis, eſt populus Iudæorum, non intrans in eccleſiam Dei. Num.20.b.

Moſoch.

Gentiles. Hæretici.

MOſoch, ideſt, attrahens, vel prolongans, vel ſapiens, filius Iaſphet. Gen.1.a. Ab hoc orti ſunt Cappadoces, quorum metropolis, quæ poſtea ab Auguſto Cæſare eſt appellata Cæſarea vſque hodie lingua ipſorum, Mazacha dicitur. Vel interpretatur extentio, ſignificans Gentiles, qui obliti priorum, ad anteriora ſe extendunt, per fidem, & charitatem. Iſ.66.f. Vel interpretatur inſania, & deſignat hæreticos inſanientes. Ezec.27.c.32.c.38.a. *Hie.ſ.Iſ.66. & ſ Eze.27.42.38.*

Mouere, Commouere, Motus, Immobilis.

MOuere, & motus, notæ ſignificationis eſt, contingit autem motus, qui eſt à termino à quo ad terminum ad quem, vel ſecundùm locum, vel ſecundùm quantitatem, vel ſecúdum qualitatem. Dicitur autem motus ab Ariſtotele eſſe actus entis in potentia, ſecúdum quod in potentia.

Applicatio diuinæ virtutis. Motus, Deo propriè competere non poteſt, cum ſit purus actus. Sed poteſt in Deo ſignificare applicationem virtutis eius ad aliquid, vt ſpiritus Domini mouebatur ſuper aquas. Gen.1.a. Et dicitur mobilis ſapientia, quia vbique omnibus adeſt Spiritusſanctus, & omnibus obuiat. Et etiam quia licèt quantum ad virtutes theologicas & morales, quæ ad vitam animæ neceſſariæ ſunt, ſtabilis maneat, tamen quantum ad dona gratis data, modò adeſt iuſtis, modò abeſt. Sap.7.d. *Gre.ſ.Eze.ho.5.*

Vindicta Dei. Commoueri dicitur Deus, quum rectitudinis ſuæ diſtrictione prauitatem humanam ferit. Iob 13.b. Et commotio diuinæ indignationis eſt grauitas diuinæ vltionis. Ier.23.c. Ezech.3.c. Dicitur etiam Deus mouere manum, quum caſtigat. Iſ.19.c. quia nos ferire niſi cómoti neſcimus, ipſa diuina percuſſio commotio vocatur, & ad noſtra verba diuina voce deſcenditur, vt eius factum ab homine vtcunque capiatur. *Gre.11.mor.17. & 3.mor.2. Hie.ſ. Eze.3.& ſ. Eſa.19.*

Terror iudicij. Commouet Deus terram, quando terrorem futuri iudicij infert, qui & montes commouere dicitur. Et mouebitur terra de loco ſuo, quum tranſmutabitur in iudicio. Pſ.59. 67. 76. Iſ.18.c.14 d.9.2.b. Amos 8.c. Nah.1.b. Agge.2.b. d. Mouebuntur etiam cæli & terra in iudicio, ad oſtendendam grauitatem iræ iudicis. Ioel.3.c. Et dies ille dicitur commotionis. Amos 1.d. *Arn.ſ.Pſ.59.*

Commouit etiam Deus terram in paſſione Chriſti, quando factus eſt terræ motus. *Amb.Epiſ.12.*

Caſtigatio corporis. Pœnitentia. Conuerſio ad fidem. Commouet quoque Deus terram, quum affligit & caſtigat corpus alicuius. Pſ.59. Et cómouetur terra, quum quis dolet per pœnitentiam, & conuertitur, & etiam quum quis turbatur in tribulationibus. Sic etiam commouetur mare, quum mundus reſipiſcit Pſ.95. 98. Ier. 8.f.10.b. Eze.32.b. Sic commota eſt terra, quum infideles venerunt ad fidem Chriſti. Hab.3. Pſ.17.67. Et commotio magna auditur poſt prædicatorem, quum eius ſermonem ſequitur luctus conuerſorum. Et rurſus ſequitur ſecunda commotio, quæ eſt fletus amoris. Ezec.3.c. *Arn.ſ.Pſ.59. Aug.18.ciu.Dei. 32.& ſ.Pſ.59.67 Hie.ſ.Pſ.95.97. & ſ.Iob 9. Gre.ſ Eze.ho.10.*

Tranſitus ad perfectionem. Amaritudo in dulcedinem. Commouet etiam Deus terram de loco ſuo, quum hominem transfert à vita terrena ad meliorem ſtatum. Iob 9.a. Mouetur etiam mare, cum amaritudo huius mundi vertitur in dulcedinem. Et quum amaritudo legis per lignum crucis verſa eſt in dulcedinem Euangelij. Pſalm.97.

Miracula egreſſionis de Aegypto, vel paſſionis Chriſti. Cómouit Deus cælú, quando de cælo audita eſt vox eius. Commouit terrã, quando priori populo tradidit teſtamentum, & in aduentu eius turbo, caligo, tenebræ cernebantur. Mouit mare rubrum, quando viam præbuit populo tranſeunti. Mouit aridam, vel Ægyptum per plagas cultu Dei vacuam, vel ſolitudinem, per quam quadragintã annis circunduxit populú. Sic tépore paſſionis fugiente Sole motú eſt cælum, & tenebræ factæ ſunt ſuper omné terrã. Mota eſt terra, quum ſaxa ſciſſa ſunt, & ſepulchra reſerata. Motum eſt mare, dracone, qui in eo erat, interfecto. Mota eſt arida, hoc eſt, infructuoſa quondam gentium ſolitudo. In hoc autem vniuerſitatis tremore, commotæ ſunt etiam omnes gentes: quia in omnem terram exiuit ſonus apoſtolorum Domini: & verba eorum vſque ad orbis terminos penetrauerunt. Agge.2.b. *Hie.ſ.Agge.2.*

Diſperſio Iudæorum. Commouit etiam Deus terram de loco ſuo, quum plebs Iſraelitica de Iudææ finibus euulſa, colla gentibus ſubdidit: quia ſubdi autori Deo recuſauit. Iob 9.a. Mouet etiã Deus candelabrum de loco ſuo, quum diſpergit populum. Apo.2.b 6.d. *Destructio templi.* Vel quum bona boni operis intentio in malam commutatur, vt quod prius agebatur ex veritate, fiat poſtea humano fauore. Commoueri ſuperliminaria templi, deſtructionem templi deſignabat. Amos 9.a. *Gre.9.mor.5. Aug.ſ.Apo. ho.2. Rica.de S.Vict. de ſomni.Nab.ur. 24. Rup.ſ.Amos 9.*

Excitatio animi ad operandum. Commouet Dominus deſertum Cades, quum fructificare facit animam ſanctam. Pſal. 28. Et mouentur caſtra ad conciſum ſonum buccinæ: quia nimirum cum prædicationis ſermo ſubtilius ac minutius agitur, auditorum corda contra tentationum certamina ardentius excitantur. *Baſi.ſ.Pſ.28.ho. Gre.30 mor.7.*

Motus Angelorum. Moueri ſanè altiſſimi illi dicuntur ſpiritus, circulariter quidem, dum æternis illis principio ac fine carentibus, pulchri, ac boni fulgoribus coniunguntur. Per rectam vero lineam, quando ad inferiorum prouidentiam prodeunt, recta omnia peragentes. Reflexè autem, & *Motus animæ.* inferiorum prouidentiam agentes, in ſua identitate, nuſquam diſcedendo perdurant, circa identitatis autorem pulchrum ac bonum indeſinenter choreã ducentes. Porrò animæ quidé motus circularis ingreſſus eſt in ſe ipſam ab exterioribus omnibus, ſpiritualiumque ſui virtú vniformis glomeratio, veluti orbe quodã, & vt nuſquã aberret largiens, eamque ab extimis, erroribuſque plurimis conuertens & colligens: primùm in ſe ipſam, deinde, vt vniformem *Diony.de diui.nomini.4.*

effectam ſingulariter coniunctis virtutibus iungens. Atque ita ad pulchrum illud & bonum ducens, quod ſuper omnes ſubſtantias eſt, vnum atque idem, principioque & fine carens. Obliquè verò mouetur anima inquantum ſibi ipſi conuenienter diuinas notiones nō ſpiritualiter & ſingulariter, verùm rationaliter & latius, ac veluti promiſcuis tranſitoriiſque actionibus haurit. Recta verò linea mouetur, quum non in ſe ingrediens, neque ſingulari ſpiritus effectu acta (hoc enim eſt, vt dixi, in orbem moueri) ſed ad ea, quæ ſunt circa ſe prodiens, ab exterioribus veluti à quibuſdam ſignis variis ac multiplicibus ad ſimplices atque coniunctas intelligentias promouetur. Moueri dicuntur etiam virtutes cælorum, quū quis in melius proficit. Luc. 21. f. Et commouentur cuſtodes domus, hoc eſt, vel angeli in iudicio, vel coſtæ hominis deficientes in ſenectute. Eccleſiaſtæ 12. b.

Amb. ſ. Luc. 21. Hie. ſ. Eccleſiaſ. 10. — *Proficere.*

Mouet Deus candelabrum angeli de loco ſuo, quum eiicit prælatum peccantem à ſua dignitate. Apoc. 2. a.

Rup. ſ. Apo. 2. — *Eiectio mali prælati.*

Motus aquæ in piſcina, deſignat virtutem Spiritusſancti in baptiſmo. Ioan. 5. a. Quia verò fiebat deſcendente angelo, deſignauit commotionem populi Iudæorum adueniente Chriſto, & aduerſus ipſum Chriſtum.

Chry. ſ. Ioan. ho. 35. Aug. ſ. Pſ. 70. & ſ. Ioan. tra. 17. Rup. ſ. ſ. Ioan. — *Virtus Spiritusſancti in baptiſ. Commotio Iudæorum aduenienti Chriſto.*

Motus capitis ad conſuetudinem nimis iraſcentium & inuidia æſtuātium refertur: nam quoties furore ſuccendimur, turbulenta capitis motione comminamur. Sæpe etiam mouere caput fit per contemptum. Iſ. 37. d. Ierem. 18. c. Thr. 2. e. Mouet etiam caput erga miſeros, qui mentem ad compaſſionem inflectit. Iob 16. a. Nah. 3. b. Si moueatur caput noſtrum (portio videlicet illa ſuprema in arce reſidens) in obiectum deificum, vel bonum aliquod: mouetur & ipſum omnium præcipuum caput, & omnium bonorum largitor Deus, attrahens, & deducens, iuxta illud Saluatoris: Nemo venit ad me, niſi pater meus traxerit eū. Præuenit enim aliquando Deus, vt ait Propheta: Miſericordia eius præueniet me. Sed aliquando ipſe Deus exquirit, vt nos primò moueamur, ſicut ſcriptum eſt: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Mouetur tunc & ille, qui factus eſt caput corporis eccleſiæ: ſicut ipſe omnibus proteſtatur, dum ait: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos, benignè ad vos veniendo, vobiſcumque manſionem faciens.

Hie. ſ. Iſ. 37. Gre. 13. mor. 3. Rup. ſ. Nah. 3. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 6. ca. 34. — *Ira. Contemptus. Compaſſio. Eleuatio mētis.*

Mouerunt caput Iudæi, hoc eſt, Chriſtum, quum ipſum non modò non receperunt, verū etiam expulerunt dicentes: Tolle, tolle, crucifige eum. Et mouerunt caput, quia amiſerunt ſapientiam. Pſ. 21. Mouebant capita ſua, qui iam antea pedes mouerant, & non ſtabant ſupra petram. Et quia verum caput non habebant, ideo mouebant capita ſua. Mat. 27. d. Et moueri dicuntur capita ſua, qui onera ſua ferre nolunt, neque leue iugum Chriſti ſuſcipere.

Hie. ſ. Mat. 27. Aug. ſ. Pſ. 40. — *Expellentes Iudæi Chriſtum.*

Commotio capitis in populis, fuerunt Iudæi, quum ipſis diſperſis inſultatur: & quia tranſitur de ſenſu literali ad ſpiritualem. Qua ratione fideles dicuntur mouere caput, quia tranſtulerunt legem à ſuo ſtatu ad ſpiritualem gradum. Pſ. 21. 43. Thr. 2. e. Mat. 27. e. Moueri autem dicuntur Iudæi, non ab ebrietate, quum non quieſcunt in vero ſcripturarum de Chriſto ſenſu: ſed varios & inconſtantes ſibi fingunt. Iſ. 29. c.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 15. — *Inſultantes Iudæi. Tranſitus à litera ad ſpiritum.*

Mouere etiam caput, eſt, quum per formidinem veritatis tacta mens ab inſenſibilitate ſua quatitur, & cognitionem fidei credulitatis greſſibus appropinquat. Sic mouent caput Iudæi venientes ad fidem. Iob 42. c.

Hie. ſ. Iſ. 29. — *Venire ad fidem.*

Commoti dicuntur pedes Chriſti, hoc eſt, Apoſtoli in paſſione, quum in fine dubitarunt. Pſalm. 37.

Gre. 31. mor. 10. — *Dubitatio Apoſtolorum.*

Moueri dicuntur montes, quum fortes deficiunt. Iere. 14. f. Et mouentur fundamenta terræ, quum diuites admirantur conuerſionem infidelium ad fidem, vel ipſi conuertuntur. Pſal. 81. Commouebuntur autem montes, ſed non fœdus Dei cum eccleſia. Iſ. 54. c.

Gre. ſ. Pſ. 37. Aug. ſ. Pſ. 81. — *Deficere fortes.*

Motus terræ, perturbationem Gentilium ac Iudæorum ſignificare poteſt. Pſ. 45. Agg. 2. b. Et moueri mare, eſt fluctuare vulgus. Pſ. 95. Motus etiam fluctuum, perſecutiones gentium, aut Iudæorum ſignificant Pſ. 88. 97. Commouētur quidem fluctus maris, ſed non prætereūt terminos ſuos. Ier. 5. c. Commotio autem magna ſuper terram erit in aduentu Gog, hoc eſt, tempore Antichriſti. Eze. 38. f.

Amb. epiſ. 12. Arn. ſ. Pſ. 95. Aug. ſ. Pſ. 88. Gre. 9. mor. 5. — *Perturbatio Gētiliū aut Iudæorum. Fluctuans vulgus. Perſecutiones.*

Commouentur inſulæ, quum ij timent, qui in hoc ſeculo à fluctibus maris tunduntur. Eze. 26. c. Pſ. 47. Et mouebuntur de loco ſuo, quum in vltima perſecutione, vel fideles fugiēt, vel mali cedent. Apo. 6. d. Moueri etiam dicuntur muri à ſonitu equitum, & rotarum, quum quis in tentationum impetu vacillat. Eze. 26. b. Et commouens ciuitates diabolus, deſignat perturbationes & ſcandala, & perſecutiones, quas excitat contra eccleſias. Iſ. 10.

Aug. ſ. Apo. ho. 6. Hie. ſ. Ezec. 26. Ori. ſ. Iſ. ho. 6. — *Timor infirmorum.*

Commotæ dicuntur Gentes à ſonitu ruinæ cedri: quia caſus Luciferi omnibus innotuit, & terrorem incutit cogitantibus. Eze. 26. c. Commotio quoque magna, eſt conſideratio iudiciorum Dei. Eze. 3. c. Commotum etiam dicitur cor populi domus Dauid, ſicut mouentur ligna ſyluarum à facie venti, quum fideles timent inualeſcentibus hæreticis. Iſ. 7. a.

Hie. ſ. Eze. 3. & ſ. Iſ. 7. — *Terror de caſu Luciferi.*

Motus terræ, aliquando, eſt peccare: & commoueri eſt cadere in peccatum, vel periclitari. Pſ. 37. 45. 65. 124. Ier. 51. a. Sic non commouetur orbis terræ, quem Deus firmat, hoc eſt, fideles qui firmantur à Deo. Pſ. 92. Et mouentur ſicut ebrius, qui peccant timore, aut alia perturbatione, vt Petrus. Pſ. 106. Et moueri amplius, eſt cadere impetu tentationis, vel deſperare. Pſ. 12. 16. 35. 61. Commoueri etiam pedes, eſt incidere in peccatum per conſenſum. Pſ. 72. 93. 120. Ierem. 4. a. Commouentur autem à mari vſque ad mare, qui in varios feruntur errores.

Ori. ſ. Iud. ho. 7. & ſ. Pſ. 37. ho. 2. & ſ. Ier. ho. 2. Arn. ſ. Pſ. 12. 35. Baſi. ſ. Pſ. 61. Aug. ſ. Pſ. 72. 92. Hie. ſ. Amos 8. Aug. ſ. Pſ. 35. & 6 muſices. 16. — *Peccare.*

Amos 8.c.Et mouet manus peccatoris eum,quem diabolus,aut quiuis alius conſentire faci in peccatum. Pſalm.35.Mouent etiam pedes ſuos mali,cùm variant affectus erga res creatas. Ierem.14.b.

Hier.ſ.Ier.14.

Sequi imperium Dei. Commoueri à Deo,eſt ſequi imperium Dei.Pſal.32. Mouemur etiam in Deo,quaſi in via, ſecundum quòd ab ipſo ſuſtentamur & dirigimur.Acto.17. f. Sic non mouebat quiſpiā manum,aut pedem in Ægypto abſque imperio Ioſeph,qui typus eſt Chriſti.Gen.41.f. *Baſi.ſ.Pſ.31. Amb.de bono mortis.11. Hil.ſ.Pſ.61.*

Permanere in Deo. Non moueri etiam , eſt in Dei veri adhæſione , relictis erroribus , permanere. Pſalm.61.120. *Hie.ſ.Soph.2.*

Admirari. Contemnere. Operari. Mouere manum contingit admirando,vel contemnendo,vel etiam operando:vt Sop.2.d. Omnis qui tranſit per eam,ſibilabit,& mouebit manum ſuam. *Ambr.de Ioſeph.10.*

Chriſtus turbāt ſe ipſum. Commota viſcera Ioſeph ſuper Beniamin , deſignant Chriſtum , qui ſe ipſum turbauit. Genes.43.g. *Ori.ſ.Mat.ho.25.*

Admiratio angelorū de Chriſto. Commota vniuerſa ciuitas ingrediente Chriſto , deſignat admirationem cæleſtium ſpirituum ingrediente Chriſto in cæleſtem Hieruſalem.Mat.21.a. *Gre.3.mor.11.*

Proſtrans diabo lus hominem. Commouiſſe dicitur Satam Dominum aduerſus Iob,vel aduerſus Chriſtum, vt affligeret eum:quia in Paradiſo primum hominem à iuſtitiæ culmine,inobedientiæ culpa proſtrauit. Niſi enim Adam primum per voluntarium vitium in animæ mortem traxiſſet, Adam ſecundus ſine vitio in carnis mortem voluntariam non veniſſet.Iob 2.b.

Conatus in hæreticos. Mouere pennam,eſt conari ad reuincendos ſeu vitandos hæreticos.Iſ.10.c. *Hie.ſ.Iſ.10.*

Commotio hæreticorum & idolorum ceſſatio. Moueri dicuntur muri ciuitatis hæreticorum , quum eorum munimenta & rationes pertremiſcunt , & defendi vltra non valent. Ezech. 26. b. Et mota ſunt ſimulachra Ægypti ingrediente Chriſto : quia ceſſauit idololatria : & hæreticorum dogmata diſſipantur. Iſa. 19.a.40.c. *Hie.ſ.Eze.26.& ſ.Iſ.19.40.*

Meditari verba Dei. Moueri verba Dei coram oculis, eſt per meditationem ea mobilia facere coram oculis mentis.Deut.6.b. *Ori.ſ.Mat.ho.24*

Miracula prædicatorum. Moueri dicuntur labia Annæ , quum prædicatores eccleſiæ faciunt miracula.1.Reg.1.b. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Perſeuerare in peccato. Non moueri quempiam Ægyptiorum de loco in quo erat,propter tenebras , eſt perſeuerare in peccato,nec reſipiſcere.Exo.10.f.Sic immobiles quaſi lapis ſunt,qui habent duritiam incredulitatis & obſtinationis. Exo.15.b.

Vita præſentis ſtipendia quærere. Moueri dicitur ad quærendum panem,qui vitæ præſentis ſtipendia quærit.Iob 15.c.

Principes in Chriſtum. Commoti reges, fuerunt Herodes & principes Iudæorum aduerſus Chriſtum. Pſalmo 47. *Gre.12.mor.20. Arn.ſ.Pſ.47.*

Separatio intētionis & operis. Moueri à ſe inuicem rationale & ſuperhumerale.Exo.39.d.eſt ſeparare intentionem bonā ab operibus,quod minimè eſt faciendum. *Glo.ord.ſ.Exo.28.*

Baptiſmus. Moueri in aquis.Leu.11.b.eſt habere baptiſmum.

Moueri in terra.Leu.11.e.verſari circa terrena. *Glo.ord.ſ.Leu.11.*

Mozel.

Mozel,vel Meuſal.i.ambulans vel vadens:nomen prouinciæ.Eze.27.d.quod alij interpretes aliter interpretantur. *Hie.ſ.Eze.27.*

Mucro,vide Gladius.

Mugire.

MVgire eſt vocabulum fictitium,à voce boum.

Domantes carnem cum labore. Mugientes vaccæ clauſis vitulis domi.1.Reg.6.c.deſignant eos,qui cum labore carnem renitentem domant:à recto tamen itinere non deflectunt. De quibus Rom.7.d. Video aliam legem in membris meis,repugnantem legi mentis meæ. *Gre.ſ.1.Reg.6.*

Iudæi habentes Chriſtum. Prædicatores cū doctrina. Non mugiens bos ante præſepe plenum.Iob 6.b.deſignat plebem Iudaicam habentem iā Chriſtum natum:cuius gratia mugire non debebat.Sed mugitus dilatauit:quia legem tenēs, & legis autorem non videns,ſtans ante præſepe ieiunauit. Vel deſignantur prædicatores manentes in præſepio ſanctæ doctrinæ,ſed ad claram viſionem anhelātes.De his Ioel.1.d. Quid ingemuit animal,mugierunt greges armenti?quia non eſt paſcua eis. *Gre.7.mor.46.*

Mulctare.

Mulctare eſt punire & condemnare ad pœnam præcipuè pecuniariam. 4. Regum 23. g. Prou.21.b.

*Mulgere,*Emulgere.

MVlgere,eſt lac è mammis exprimere.

Tere pere ſacrā doctrinam. Mulgere dicuntur,qui doctrinam ſacræ ſcripturæ accipiunt,vt alios doceant.Iſa. 66. d.Emulgēt autem vehementer,qui nimium curioſè ſcrutantur.Ideo elicit ſanguinem. Prouerb.30.d. *Hie.ſ.Iſ.66. Bed.ſ.Prou.30.*

Inchoatio nouæ vitæ. Mulgetur homo ſicut lac, quando ſemen vnde generatur , in matricem infunditur. Iob 10. b. Et mens noſtra quum per ſancti Spiritus gratiam , ab vſu vetuſtæ conuerſationis abſtrahitur, ſicut lac mulgetur : quia in quadam nouæ inchoationis teneritudine & ſubtilitate formatur. *Gre.9 mor.37.*

Mulier,vide Fœmina.

Multiplex, Multiplicare.

MVltiplex, eſt varias & multas plicationes habens. Multiplicare autem eſt multiplex reddere, aut ad maiorem multitudinem reducere.

*Aug. epiſt. 1*2. Hie. ſ. Eph. 3.* — *Varia incluſa ſapientia.*

Multiplex dicitur ſpiritus ſapientiæ, quoniam multa ſunt quæ habet. Simplex etiam dicitur, quia non aliquid quàm quod habet, eſt. Sap. 7. c. Multiplex etiam dicitur ſapientia in myſterio Chriſti, quia dum vagiebat in cunis angeli laudabant, dum Herodes perſequitur, Magi adorant, &c. Eph. 3. c.

Gre. 10. mor. 6. 7. 8. — *Multa præcepta ſub charitate.*

Multiplex dicitur lex oris Dei. Iob 11. b. quia ſtudioſa ſolicitudine charitas in duobus exiſtens præceptis ſe ad innumera extendit & cùm vna & eadem ſit charitas, ſi mentem plene cæperit, hanc ad innumera opera multiformiter accendit: & ſingulis rerum articulis non permutata congruit: & cauſis ſe variantibus, non variata coniungit. Vnde 1. Corinth. 15. b Charitas patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, &c. Hoſ. 8. d.

Gre. 6. mor. 24. — *Multiplicatio doctrina per opera.*

Multiplex fit ſemen Iuſti, quando poſt membrorum macerationem ac morum excellentiam, tanto ei fœcundius prædicationis verbum tribuitur, quantò hoc in eius pectore perfecti operis exaratione præuenitur. Iob 5. d.

Hil. ſ. Pſ. 67. — *Ordines Angelorum.*

Multiplex currus Dei, diuerſos indicat angelorum ordines. Pſ. 67.

Hie. ſ. Eze. 27. — *Apparatus diuitum.*

Multiplex inſtrumentum Tyri, varium deſignat apparatum diuitum huius ſeculi, vel etiã hæreticorum. Eze. 27. a.

Greg. 8. mor. 24. — *Verba ſine ſenſu.*

Multiplex ſpiritus ſermonis oris dicitur, quando verba in ore abũdant, quum ſenſus inopia ſit in corde. Iob 8. a.

Hie. ſ. Iob 29. Gre. 19. mor. 24. — *Multiplicatio imperij Chriſti.*

Multiplicatio Iacob in Ægypto deſignauit multiplicationem imperij Chriſti in mundo. Gen. 47. f. 48. a. Multiplicauit etiam Iob dies ſicut palma. Iob 29. c. deſignans Chriſtum, qui victor reſurrexit, & dixit Apoſtolis: Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi. Palma tardè quidẽ proficit, ſed diu in viriditate ſubſiſtit: ſic credebat futurum Eccleſia, quando in pace fidei conſiſtebat: quæ tamen multis difficultatibus ad fidei ſtatum venit: & pro collectione plurimorum in eiuſdem fidei gloria diutius ſtare concupiſcit. Multiplicantur etiam dies in fœlicitate.

Ori. ſ. Exo. ho. 1. Aru. ſ. Pſ. 11. 64. Hie. ſ. Pſ. 64. & ſ. Iſ. 9. & ſ. Ier. 29. Aug. ſ. Pſ. 138. Gr. ſ. Eze. ho. 10. Bed. ſ. Exo. 1. — *Multiplicatio eccleſia. Varia multiplicatio.*

Multiplicatio filiorum Iſrael in Ægypto poſt mortem Ioſeph deſignauit multiplicationẽ Chriſtianorum poſt paſſionem Chriſti: qui quò magis opprimebantur, eò magis augebantur. Deſignatur etiam poſt mortificata membra magnum fieri in tentatione prouentum. Et quia multiplicati ſunt ad opus luti & lateris, deſignant multiplicationem ad vitia corporis & animæ: vnde indigent liberatore. Exo. 1. b. Multiplicantur etiam amici Dei ſuper arenam, hoc eſt, ſuper omnia terrena. Pſ. 11. 138. Multiplicauit quoque Deus ſemen Abrahæ, hoc eſt, credentes. Exo. 32. c. Et multiplicauit gentem, hoc eſt, credentes ex gentibus. Iſ. 9. a. 51. a Ezec. 36. c. Multiplicantur quoque in Babylone, quum fideles creſcunt bene operando in mundo. Ier. 29. b. 30. d. Et multiplicata genimina, ſunt vel credentes, vel dona Spiritusſancti. Pſal. 64. Zac. 10. d. Et multiplicati à fructu frumenti, vini, & olei. Pſ. 4. deſignant abundantiam bonorum Chriſtianorum.

Hil. ſ. Pſ. 64. Hie. ſ. Eze. 36. Gre. ſ. 1. Reg. 7. — *Ditans Deus hominem donis & operibus.*

Multiplicat Deus locupletare terram, quum multiplicibus donis & bonis operibus ditat hominẽ, & multiplicata genimina, ſunt multiplicati fructus bonorum operum. Pſ. 64. Multiplicat etiam Deus fructum ligni, quum multiplicat bona opera. Eze. 36. f. Et multiplicati dies deſignant augmentum virtutum in anima. 1. Reg. 7. a. Multiplicat etiam Deus in anima virtutem contra tentationes. Pſ 137. Et Multiplicat robur infirmis. Iſ. 40. g.

Aug. ſ. Pſ. 70. Gre. 9. mor. 16. 45. Phil. 2. alleg. — *Deducẽs ad gloriam. Flagellãs bonos.*

Multiplicat Deus iuſtitiam ſuam, quum credentes in ſpe deducit ad rem: & quum flagellat omnem filium, quem recipit. Pſ. 70. Et multiplicare dicitur iram, quãdo videmus electos & pia agere, & crudelia multa tolerare. Vnde colligimus diſtrictus iudex, quanta illic feriet diſtrictione, quos reprobat, ſi hic ſic cruciat, quos amat. Iob 10. c. Dicitur etiam Deus multiplicare vulnera ſine cauſa. Iob 9. b. quum eos interdum percutit, quos reatus proprij arbitrij non abdicit: vt infantem in originali mortuum condemnat. Multiplicat etiam Deus dolores Euæ, quum augetur dolor in ſenſualitate ad bene operandum. Geneſ. 3. b.

Gre. 11. mor. 33. — *Relinquẽs multos in infidelitate.*

Multiplicat Deus gentes, & perdit. Iob 12. b. quum eas & per fœcunditatem ſobolis extẽdit, & tamen in propria infidelitate derelinquit.

Hie. ſ. Hoſ. 12. Aug. 13. confeſ. 24 & 1. doctr. Chriſtia. 1. — *Manifeſtatio Dei.*

Multiplicauit Deus viſiones Prophetis, quia variis modis ſe illis manifeſtauit. Hoſe. 12. c.

Dilatari verba ſcripturæ. Eleuari mente.

Multiplicantur aues, quum dilatantur verba ſacræ ſcripturæ. Et quum multiplicantur homines intellectu ad ſuperiora tendentes, vel res in ipſo intellectu. Geneſ. 1. c. Multiplicat etiam Deus argentum, quum dat copiam verbi. Hoſe. 2. b. Multiplicantur item panes, dum diſtribuuntur, non multiplicantur autem, dum integri ſunt, quia doctrina, cùm diſtribuitur, creſcit.

Ori. ſ. Gen. ho. 1. Bali. Exac. 10. 11. Hil. ſ. Pſ. 66. Amb. de Noe. 24. Gre 35. mor. 16. Iſyc. ſ. Leu. 26. Hier. ſ. Nu. 3. & ſ. Eze. 16. Rup. 6. de glorific. Trin. 15. — *Perfectio virtutum & operum.*

Multiplicatio iuſti, fit ſecundùm perfectionem virtutum, & abundantiam bonorum operum, & per augmentum eccleſiæ. Gen. 1. d. 9. a. 17. a. 47. f. 48. a. Multiplicantur autem in ſenecta vberi: quia cum eorum vita differtur, ſemper ad melius fortitudo producitur: eiſque per augmenta temporum creſcunt etiam lucra meritorum. Pſal. 91. Multiplicat etiam nos Deus, quum in vno præcepto facit nos implere plura. Leuit. 26. b. Multiplicari etiam dicitur vt

locuſta, qui tot ſibi parat virtutes, quot prius habebat vitia. Nah.3.d. Multiplicata Hieruſalē eſt anima virtutibus abundans. Eze.16.a. multiplicari à fructu frumenti, vini, & olei. Pſ. 4. In bonum ſumi poteſt.

Miracula Chriſti. Multiplicatio ſignorum in Ægypto, multiplicationē miraculorum Chriſti in mūdo ſignificare poteſt. Exo.7.a. Sic multiplicauit Deus fulgura, hoc eſt, miracula per ſanctos & prędicatores. Pſ.17. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Orans eccleſia. Multiplicans Anna preces, eſt eccleſia orans pro conuerſione Iudæorum, & orans ſine intermiſſione, hoc eſt, ſine diſtractione. 1.Reg.1.b. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Incrementū Iudæorum carnalium. Multiplicatio Iſmaelis, deſignat incrementum populi carnalis Iudæorum. Gen.16.c.17.c. Multiplicata quoque Hieruſalem erat, quum abundaret bonis temporalibus & ſpiritualibus. Eze.16.a. multiplicantur etiam à fructu frumenti, vini, & olei. Pſ. 4. qui dediti temporalibus voluptatibus ſemper ardeſcunt cupiditate, nec ſatiari poſſunt, & multiplici atque ærūnoſa cogitatione diſtenti, ſimplex bonum videre non ſinunt. *Hie.ſ.Eze.16. Aug.ſ.Pſ.4. Rup.v. de glorific. Trin.15.*

Rogantes dæmones Chriſtum. Multiplicare dicitur Leuiathan preces ad Deum. Iob 40.d. quando videlicet dæmones rogabant Chriſtum, ne mitteret eos in abyſſum, aut quum membra diaboli dicēt in iudicio, Domine Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus &c. *Gre.33.mor.18.*

Multiplicata ſchiſmata in eccleſia. Hæreſes. Multiplicatæ ſciſſuræ domus Dauid, ſunt multiplicata ſchiſmata in eccleſia. Iſa. 22. c. Et multiplicare fornicationes, eſt augere vitia. Eze.16.c.23.c. Multiplicatæ quoque infirmitates, ſunt multiplicata vitia, vel multiplicata idola apud Gentiles. Pſ.15. Multiplicat etiā Ephraim vaſtitatem, hoc eſt, hæretici errores & vitia. Hoſ.12.a. Multiplicare etiam teſtamenta in terra Chanaan, eſt relicto pacto Dei, facere pacta cum dæmonibus. Eze.16. d. Et multiplicant hæretici altaria, quum vnum altare eccleſiæ diuidunt, in quo eſt vna fides & vnum baptiſma. Hoſ.9.c.10.a. *Hie.ſ.Iſ.22. & ſ.Pſ.15. Aug.epiſ.59. Ori.ſ.Eze.ho.7.*

Innumeri mali. Multiplicati inimici ſuper capillos dicuntur, vel numerantur, vt prædeſtinati, vel quia plures ſunt mali quam boni. Pſ.37.39.68. Et multiplicabuntur in iudicio interfecti à Domino, quia multi apparebunt condemnati. Iſ.66.c. *Hil.ſ.Pſ.68.*

Gloria malorū in malo. Augmentum hæreticorum. Ornatus erroris. Multiplicata eſt gloria diuitis in hoc mundo, quod præcipuè dicitur de hæreticis. Pſ. 48. Et multiplicantur filij impiorum, quum augentur ſequaces hæreticorum. Iob 27. b. Et hæretici multiplicant vrbes munitas, quum ſuas augent rationes. Hoſ.8.b. Et multiplicant pigmenta, quum multis verbis errores ſuos exornant. Iſ. 57.b. Et multiplicant non ſua diabolus, hæreticus, & Antichriſtus, qui congregant, quos non pepererunt. Haba.2.b. Multiplicat etiā negociationes ſuas Niniue, quum quis addit peccata peccatis. Nah.3.d. Multiplicari homines in terra, in malum ſonat, & in vitio eſt. Gen.6.a. *Gre.18.mor.7. Hier.ſ.Hab.2.& ſ.Nah.3.& ſ.Iſa.66.*

Quærens altiora ſe. Multiplicat loqui ſublimia, qui quærit altiora ſe. 1.Reg.2.a. quod prohibetur. Eccl.3.c. Altiora te ne quæſieris. Multiplicat etiam loqui ſublimia, qui plures facit Deos. Dæmones etiā multiplicant loqui ſublimia, dum variis modis mundana perſuadere nituntur. Multiplicata arbuſta cedri deſignant multiplicatum imperium diaboli in hoc mundo. Eze.31.b. *Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Gre.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Eze.31.*

Separantes animam à Chriſto. Multiplicant viduas, qui multas animas à ſponſo Chriſto ſeparant. Ezec.22.f. *Hie.ſ.Ezec.22.*

Multiplicare herbam Borith, eſt augere pœnitentiam, & verba correctionis. Ier.2.e. *Hie.ſ.Ier.2.*

Multus, Multitudo.

MVltitudo, dicit frequentiam & copiam: & in vniuerſum quandocunque receditur ab vnitate, deuenitur ad multitudinem. Multa autem opponuntur vni. Multus autem aliquando eſt diutinus. Deu.11.b. Multoque in ea viuas tempore. Interminatus. Gen.4.a. Factū eſt poſt multos dies. Grauis. Deu.2.d. Populus magnus, & multus. Innumerabilis. Gē. 50.d. Vt ſaluos faceret multos populos. Magnus. Exo.5.a Multus eſt populus terræ. Omnis. Pſ 39. Multa feciſti tu Domine Deus meus. Plurimus. Geneſ.14. b. Habebat puteos multos bituminis. Varius. Exo.11.d. Vt multa ſigna fiant in terra Ægypti.

Immenſitas Dei. Multitudo attribuitur Deo ad oſtendendam eius immenſitatem, quam ſimplici notitia nos aſſequi non valemus. Vt multitudo virtutis diuinæ, eſt virtus eius infinita. Pſ. 65. Eius eſt etiam multitudo gloriæ. Exod.15.a. Et dicitur multus ad ignoſcendum, quia multum parcit. Iſ.55.b. Multitudo autem miſerationum Dei, & viſcerum Dei, fuit in aduentu Chriſti. Et multitudo fortitudinis Chriſti oſtenſa eſt in reſurrectione. Iſ.63.a.b. Iob 23.b. *Hil.ſ.Pſ 65. Hie.ſ.Iſ.63.*

Prædeſtinati. Fideles in eccleſia. Multitudo ſtellarum dicit numerum prædeſtinatorum. Pſ. 146. Multitudo autem hominum & iumentorum in Hieruſalem, deſignat doctos & indoctos in eccleſia, qui & multæ gentes dicuntur. Zac.2.b. Et multa familia Iob, ſunt docti in eccleſia. Iob. 1.a. Multitudo vrbis relicta erat Iudæa prius frequens fidelibus. Iſ.32.c. Et multitudo ciuitatis, eſt multitudo fidelium in eccleſia. Iob 39.b. *Hie.ſ.Zac.2.& ſ.Iſ.32. & ſ.Iob 39. Gre.1.mor.18.*

Multitudo in montibus, in bonum quidem, ſunt fideles cum ſublimitate doctrinæ, in malum verò, ſunt dæmones & hæretici cum ſuperbia. Iſ.13.a. *Hie.ſ.Iſ.13.*

Genus humanū. Multitudo genus humanum aliquando ſignificare poteſt. Exo.16.c. Leui. 4.e.9.a.10.d. Et multæ aquæ ſunt populi multi. Eze.1.f. Et multitudo populorum promiſcuè, bonos & malos ſignificare poteſt. Eze.32.a. *Hie.ſ.Ezec.1. 32.*

Angeli. Multus populus contra Sion, erunt angeli in iudicio. Ioel.2.a. *Hie.ſ.Ioel.2.*

Affectus compaſsionis. Multitudo doloris & mœroris in anima, deſignat grauem affectum compaſſionis, & grauitatem paſſionis in eccleſia. 1.Reg.1.c. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Hie.ſ.Ier.10. Multitudo aquarum in cælo, affluentiam doctrinæ cæleſtis ſignificat. Ier. 10. c. *Doctrina cæleſtis.*

Phil.de mig.Abr. *Hil.ſ.Matt.cano.10.* *Hie.ſ.Iſ.8. & ſ. Eze.27.30.31. & ſ.Ioel.2.* *Gre.30.mor.25.* Multi abſolutè pro malis videtur accipi: quia recedunt ab vnitate diuina. Iſa. 30. f. Et multitudo plurima ſectatores malorum indicat. Exo. 19. c. Et multi ſunt bellantes aduerſus Chriſtum. Pſ. 55. Et multi infideles. Iſ. 17. d. Multi quoque paſſeres deſignant multitudinem confuſam infidelium. Matth. 10. d. Et multæ aquæ ſunt multitudo malorum hominum, & etiam dæmonum, & tentationum. Pſ. 143. Iſ. 8. b. 23. a. Et multorum pedum animalia, eos deſignát, qui terrenis rebus & vitiis nimium hærent. Leuit. 11. f. Multæ etiam ſunt quadrigæ Ægypti: & quadrigæ regis Aſſyriorum, quæ, & etiam multitudo Ægypti deſignant ſequentes viam latam. Iſ. 31. a. 37. c. Ier. 38. a. Ezec. 30. a. 31. d. Hoſ. 10. d. Et multus populus ſunt ipſi dæmones. Ioel. 2. a. Multitudo quoque Tyri eſt vulgus malorum. Ezec. 27. f. Iob 31. d. Et multitudo ciuitatis, quam contemnit onager, ſunt terreni homines viam latam ſequentes. Iob 39. a. *Mali.*

Hie.ſ.Iſ.30. Multa ligna perpetuitatem pœnæ inferni deſignant. Iſ. 30. g. *Perpetua pœna.*

Glo.ord.ſ.Eze.31. Multæ aquæ fauorem in malum ſignificare poſſunt: vnde radix cedri dicitur eſſe iuxta aquas multas. Eze. 31. c. *Fauor in malo.*

Lyr.ſ.Zac.8. Multi dies dicuntur eſſe bonorum: ad quos pertinet vita æterna. Zac. 8. a. Vel deſignant variam notitiam diuinæ legis & humanæ. *Varia notitia.*

Phi.de ſacrif.Abel & Cain. Poſt multos dies obtulit Cain munera, deſignans negligentes erga diuinum cultum. Geneſ. 4. a. *Negligentia diuini cultus.*

Amb.ſ.Luc.8. Multis temporibus arreptus à dæmonio, deſignat gentiles, qui à diluuio vſque ad aduentum Domini poſſeſſi ſunt à dæmonio. Luc. 8. d. Exo. 2. d. Multitudo quoque maris, gentilitatem ſignificat. Iſ. 60. b. *Gentiles.*

Glo.int.ſ.Exo.5. Multus populus videtur Pharaoni populus Iſrael: quia diabolus ſemper iudicat ſeruos Dei eſſe multos: ideo conatur eos minuere. Exo. 5. a. Multi autem ſunt ſerui Dei poſt Chriſti paſſionem. Iſ. 53.

Glo.ord.ſ.Pſ.32. Multitudo virtutis gigantis, eſt fortis virtus diaboli. Pſ. 32. *Virtus diaboli.*

Baſi.ſ.Pſ.48. Multitudo diuitiarum deſignare poteſt abundantiam ſcientiarum huius ſeculi. Pſ. 48. *Abundantia ſcientia ſeculari.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Multi filij erant ſynagogæ ante aduentum Chriſti. 1. Reg. 2. a

Multitudo paſtorum ſunt principes gentium. Iſ. 31. b. Multitudo autem paſtorum deſtruxit vineam Domini, hoc eſt, eccleſiam, per diuiſiones & ſchiſmata. Ier. 10. c. *Principes Gentium.*

Hie.ſ.Iſ.57. Multitudo viæ Hieruſalem ſunt diuerſa vitia & errores. Iſ. 57. b. Et multitudo, quæ adducitur ſuper Hieruſalem ſunt diuerſa vitia, vel dæmones. Et etiam multitudo operum Tyri. Eze. 16. c. 27. c. Ad idem refertur multitudo ſeruitutis Sion. Thr. 1. a. *Vitia vel errores.*

Gre.22.mor.24. Multos ſe dicunt hæretici & perſecutores eccleſiæ, quaſi in multitudine confidentes. Eze. 33. e. In multitudine horum conſumitur veſtimentum eccleſię. Iob 30. c. quia dum multi ſunt qui cruciant, deſtruuntur plurimi, qui ipſi eccleſiæ connexione amoris inhærebant. *Confidentes hæretici in multitudine.*

Hie.ſ.Eze.28. Multitudo negociationis Luciferi fuit, quando non fuit contentus ſcientia & gradu ſuo. Ezec. 28. d. *Superbia Luciferi.*

Hie.ſ.Ioel.2. Multa caſtra Dei, dicuntur etiam dæmones & mali: qui eius voluntatem puniendo exequuntur. Ioel. 2. c. *Mali miniſtri Dei.*

Gre.26.mor.34.36. Multitudo donorum. Iob 36. c. Vbi legit Gregorius, multitudo locorum. Et exponit de multitudine prouinciarum fidem amplectentium: quæ non debent inclinare eccleſiam in elationem. Multitudo etiam locorum eſt inquietudo diuerſarum cogitationum. Si autem legatur, multitudo donorum, ſicuti legendum eſt: tunc multitudo donorum Dei non debet inclinare eccleſiam vel animam in elationem.

Mulus, Mula, Burdo.

Ariſtote.6.hiſt. animal.24. MVlus, qui & burdo dicitur, eſt quadrupes ex aſino & equa natus, vel è diuerſo. Mula verò eſt fœmina. Sunt autem ſteriles tam inter ſe commixti, quàm cum alio genere, & ſi aliquibus prouinciis generare contingat: ſed aliquid imperfectum. Sunt apti ad ferẽda onera: vnde & iumenta dicuntur.

Hie.ſ.Iſ.66. & ſ. Zach.14. Muli in bonum, vt ſunt ſteriles, & ferunt onera, deſignare poſſunt ſanctos viros continentes, qui portant infirmos, vel ſignificant angelos. His mulis vtebatur Dauid, hoc eſt, Chriſtus. Tales quoque mulos habebant Reges Iſrael. Iſ. 66. f. *Sancti continẽtes.* *Angeli.*

Hie.ſ.Eze.8.27. *Aug.ſ.Pſ.33.* *Gre.ſ.Pſ.31.* *Hie.ſ.Zac.14.* Mulus in malum, ſignificat brutales homines, & ſuperbos, ſenſibus ſeruientes, & irrationabilibus oneribus ſe ſubiicientes. His mulis præpoſitus erat Doeg, ſeruus Saulis. 1. Reg. 21. c. Pſ. 31. Eze. 28. c. *Brutales homines.* *Superbi.*

Muli etiam ſunt, qui virgines ſunt carne, & non ſpiritu, qui eunuchizantur nõ propter regnum cælorum, ſed propter hominum voluptatem. Zachar. 14. c. Cùm igitur iſti muli, & iſti eunuchi verſi fuerint in progeniem, audient per Iſaiam, Et ne dicat eunuchus, quoniam ſum lignum aridum, &c. Iſ. 56. b. *Virgines carne non ſpiritu.*

Burdones duo, vtrunque populum ſignificare poſſunt. 4. Reg. 5. c. *Vterque populus.*

Mundare, Mundus, *Purgare, Purificare.*

Purus, Luſtrare.

Mundare, interdum eſt abluere. Leu. 11. e. Et poſtea mundabuntur. Abſoluere. Pſal. 50. A peccato meo munda me. Purgare. 1. Mach. 4. c. Mundauerunt ſancta. Sanare. Mat. 10. a. Leproſos mundate. Purgare item eſt emendare. Eccl. 7. d. De negligentia tua purgate. Leuare,

ſeu

ſeu exonerare ventrem.Iud.3.d.Forſitan purgat ventrē.Ventilare.Iud.6.b. Purgaret frumē ta.Mūdus autē eſt ablutus abſolutus,purgatus,ſanatus,terſus & politus.Itē innocēs.2.Reg. 3.c.Mundus ego ſum,& regnum meum.Purus.Leu.11.f. Aquarum congregatio munda erit. Electus Gen.7.a.Ex omnibus animantibus mundis.

Splendor diuinitatis Chriſti. *Hie.ſ.Zach.3.*

Munda cidaris in capite ſacerdotis magni, indicat ſplendorem diuinæ maieſtatis in Chriſto.Zach.3.a.

Euchariſtia. Orationes in eccleſia. Oratio Chriſti. *Hie.ſ.Mal.1. Gre.13.mor.11.*

Munda oblatio,quæ offertur Deo in omni loco,eſt Euchariſtia,& orationes, quæ offerūtur in eccleſia.Mal.1.c.Et mundæ preces fuerunt Chriſti,qui etiam pro perſecutoribus orauit.Iob 16.d.

Libertas à vitiis. *Ori.ſ.Iſ.ho.6. & ſ.Mat.ho 27. Aug.de quanti. animæ. Gre.12.mor.17.*

Mundicies in anima,eſt libertas à vitiis,& mundi ſunt,qui à ſordibus vitiorum ſunt liberi.Gen.35.a.Leu.7.c.Iſ.52.d.Et cor mundum eſt anima ſine ſordibus vitiorum.Pſalm.23.50 Pro.20.b.Et mens habens cogitationes ſanctas,intellectuſque diuinos, & carens errore.Itē cogitatio ab omni cupiditate,ac fæce rerum mortalium cohibita.Mat.5.c.Et mundicies manuum eſt innocentia operationum. Gen. 20. b. Hæ puræ manus ſunt leuandæ in oratione.1. Timot.2.c.Iob 8.a.9.d.10.c.14.a.15.b. 17. c.22.d. Et puriſſimum oleum,eſt conſcientia pura. Exo.27.d.Mundari ab omni inquinamento carnis,eſt ab omni vitio purgari.2.Cor. 7.a.Mūdari autem à delicto maximo eſt purgari à ſuperbia.Pſ.17.

Cogitatio mūda. Innocentia operum. Conſcientia pura. Purgari à vitiis. *Amb.ſ.2 Cor.7. Aug.ſ.Pſ.18.*

Mundans Deus in lege noua. *Hie.ſ.Ioel.3. Ori.ſ.Iſ.ho.6.*

Mundat Deus ſanguinem eorum, quos non mundauerat, quum mundat in Euangelio, quos in lege peccantes immundos reliquerat.Ioel.3.d.Vel vlciſcetur ſeruorum ſuorum ſanguinem, quem in martyrio pro nominis eius confeſſione fuderunt. Mundans autem vnus Seraphim labia Iſaiæ,eſt Chriſtus mundans peccata.Iſa. 6.b. Mundat etiam Deus ſanguinem malorum,quem ipſi non mundauerant, quando punit in inferno eos, qui hic non egerunt pœnitentiam.

Pœna inferni. *Ruf.ſ.Ioel. 3.*

Mundans per tribulationes. *Hie ſ.Mal.3. Cyr.ho.ſ.Io.14.*

Mundat Deus quaſi aurum, & quaſi argentum, quando mundat per ignem tribulationis, & purgat filios Leui,hoc eſt,ſacerdotes.Mal.3.a.Pſ. 11. Sic purgat palmites per tribulationē, vt plus fructus afferant.Ioan.15.a.

Chriſtus. Anima Chriſti. Caro Chriſti. Pœnitentia. *Hie.ſ.Iſ.35. Ori.ſ.Rom.3.& ſ. Leuit.ho.7.*

Munda via,per quam nobis ambulandum eſt,eſt Chriſtus.Iſ.35.c.Mundiſſimum autem aurum animam Chriſti ſignificat.Leuit.12.d. Mundiſſimus quoque cibus primo dicitur caro Chriſti,deinde Apoſtoli,ac demum diſcipuli.

Aug.q.in Nu. 58. Hil.ſ.Mat.can.7.

Mundatio leproſi,deſignat mundationem peccatoris, quæ fit per ſacramentum pœnitentiæ.Idem deſignat mundatio domus leproſæ.Leu.14.f.

Mundat autem ſacerdos leproſum,quum peccatorem ad pœnitentiā recipit.Porrò mundare idem eſt tunc,quod mundum iudicare.Leu.13.b.Emundatio quoque ſeminiflui,ad pœnitentiam pertinet.Leu.15.b. Mundat autem Chriſtus leproſum,quum turbam curat prædicando,& quum ſua autoritate peccata remittit.Mat.8.a. Adhæc refertur mundatio mulieris à profluuio ſanguinis.Leui.d.12.

Aug.q.in Nu.35. Iſy.ſ.Leu.6.

Mundiſſima lepra vide Lepra.

Veneratio paſſionis & reſurrectionis. *Mundities miniſtrorum Dei. Confeſſio.*

Mundus locus, in quem effunduntur cineres, venerationem paſſionis & reſurrectionis Chriſti ſignificat.Leu.10.c.Nu 19.b.Deſignat etiam futurum iudicium ab omni corruptione mundum.Leu.6.b.

Aug.q.in Nu.33.

Mundus vir,qui colligit cineres vaccæ.Nu.19.b.eſt Gentilis populus, qui mundus fuit à morte Chriſti:& colit memoriam paſſionis eius.

Gētilis populus. *Aug.q. in Nu.33.*

Mundus debet luſtrare immundum,quia miniſtri ſacramentorum debent eſſe mundi.Nu. 19.d.Ideo mundari iubentur,qui ferunt vaſa Domini.Iſ.52.c.

Fides. *Aug.ſ.Pſa.88.*

Mundat templum Iudas,quia per confeſſionem debet fieri mundatio conſcientiæ.1. Mac. 4.c.Mundarunt autem Leuitæ & ſacerdotes templum,antequam rex Ezechias intraret,quia ſacerdotes debent mundare eccleſiam ab hæreſibus,vt rex eos ſequatur.2. Par. 29. d. Emundatio,à qua deſtruxit Deus populum Iſrael,eſt fides,qua purificantur corda.Pſ.88.

Orationes. *Hie.ſ.Eze.43.*

Mundare altare,eſt purificare orationes,vt acceptæ ſint coram Domino.Exo.43. f. Et purum thimiama,ſunt orationes puræ.Exo.30.d.Iob 16.d.

Baptiſmus. *Hie.ſ.Iſ.1.& ſ. Eze.16.*

Munda aqua,baptiſmum ſignificare ſolet. Et mundat Deus ſanguinem Hieruſalem, quū delet peccata in baptiſmo.Exo.16.b.36.e.Atque ita mundi ſunt,qui ſunt baptizati.Iſ.1.e.

Doctrina ſyncera. *Hie.ſ.Eze.32. Ori.ſ.Rom.6.*

Puriſſima quoque aqua,ſignificat doctrinam ſine erroribus.Ezec.32.c.34.e.

Mundum ſepeliri cum Chriſto. *Hie.ſ.Eze.39.*

Munda ſindone obuoluitur Chriſtus, vt deſignet eum, qui cum Chriſto ſepelitur,nihil immunditiæ debere afferre.Mat.27.g.

Diſſipatio hæreticorum. *Glo.ord.ſ. Leu.12.*

Mundabit terram Gog domus Iſrael,quando fideles deſtruent hæreticos.Ezec.39.c.

Purificatio mulieris in partu maſculi fit quadraginta diebus, vt reſpondeat formationi pueri:in partu verò fœminæ fit octoginta diebus,iuxta fœminæ formationem.Leu.12.a.

Purgare vires animæ. *Ori.ſ.Ioſ.ho.22.*

Purgare ſpacia in terra Pherezæi,& Raphaim. Ieſu.17.d.eſt excidere arbores inutiles, & plantare vtiles in animo. Purgatur autem, & non exterminatur,quia vires animæ non ſunt delendæ,ſed purificandæ.

Separatio malorum à bonis. *Amb.prol.de Spiritu ſancto. Gre.1.mor.36.*

Purgatio frumenti in torculari,eſt ſeparatio malorum à bonis.Iudit.6. b. purgat quoque triticum oſtiaria,quando mentis cuſtodia diſcernendo virtutes à vitiis ſeparat.2.Reg.4. a.

Cautio angelorum & prædicatorum. *Gre.34.mor 4. Hie.ſ. Iob 41.*

Purgantur angeli territi,ſublato diabolo.Iob 41.c.quia dum in eo naturæ ſuæ damna cōſpiciunt, in ſeipſis iam cautius robuſtiuſque conſiſtunt.Purgantur etiam angeli territi, hoc eſt,prædicatores ſancti,quos adhuc in ſuis corporibus tempus iudicij inueniet, quos ſpes de

regni propinquitate lætificat,& carnis infirmitas de iræ offenſione perturbat.Et hoc pauore excoquitur,ſi qua ineſſe eis potuit leuium rubigo vitiorum.

Gre.12.mor.17. Cæli dicuntur non eſſe mundi in conſpectu Dei. Iob 4. d.15 b.25.a. quia Sancti ante diſtrictum Dei iudicium,licet prædicatores ſint munditiæ, tamen illud Ioannis agnoſcunt: Si dixerimus,quia peccatum non habemus,ipſi nos ſeducimus. *Humilitas Sáctorum.*

Ori ſ.Nu.ho.21. Luſtrantur victores venientes é prælio.Nu.31.c.quia qui vicerunt dæmones, ex ipſo tentationum contactu videntur nonnullam immunditiam contraxiſſe, qua mundantur in morte. *Mundari à venialibus.*

Gre.9.mor.28. Non dicuntur mundiſſimæ manus Iob,ſed velut mundiſſimæ: quia quouſque pœna corruptionis aſtringimur quamlibet rectis operibus veram munditiam nequaquam apprehendimus,ſed imitamur.Iob 9.c,17.b. *Imperfecta munditia in hac vita*

Glo.ord.Gen.7. Munda animalia,quæ introducuntur in arcam in numero ſeptenario,perfectos deſignant: immunda verò in numero binario, imperfectos. Gen. 7. a. Munda autem offeruntur Deo, quia omnem abominatur immunditiam.Gen.8.d. *Perfecti. Imperfecti.*

Hil.ſ.Mat. cano. 12. Mundata ſcopis domus, erat Iudæa cum ceremoniis legis.Mat.12.d. *Iudæa cum ceremoniis.*

Mundare vaſa vini,de quibus Ambroſius: Quid prodeſt colere vineam, ſi vaſa non mundentur, vt vinum aceſcat? Mundum autem vas, eſt corpus mundum & caſtum.Iſa.66.g.2. Timot.2.d. *Corpus mundum*

Amb.4.exae.1. Hie.ſ.Iſ 66. Ori.ſ Leu.ho.5. Mundus tangens immundum fit immundus,hoc eſt,particeps peccati alterius, cum ei cõſentit in malo.Leu.7.c. *Particeps peccati immundus.*

Ori.ſ.Mat. ho.25. Mundant quod foris eſt calicis hypocritæ, exteriora curantes: & hæretici exterius decipientes:& qui curam habent ornatus verborum ſine interiori commodo: & qui circa literá legis verſantur,ſpirituali ſenſu neglecto:& qui exterius curam habent corporis.Mat.23.c.Hi ſunt qui mundos ſe putant in hortis.Iſ.66.e. *Munditia exterior hypocritæ*

Gre.ſ.1.Reg.5. Purgare ventrem,eſt in expletione peccati miſeræ famæ fœtorem proferre. Purgans autẽ Saul ventrem in ſpelunca,in qua latebat Dauid,deſignat Iudęos fœtorem odij ſui in carnem Chriſti euomentes.1.Reg.24.a. *Fœtor peccati prodiens.*

Amb.1.de pœnit. 14. Expurgandum dicitur vetus fermẽtum,non proiiciendum:quia quod expurgatur,non in totum inutile iudicatur.1.Cor.5.b. *Quod purgatur non eſt totũ inutile.*

Glo.ord.ſ.Nu.31. Purificantur quæ capiuntur ex præda Madian,quædam quidem per ignem, quædam verò per aquam.Nu.31.d.vbi deſignantur variæ purgationes tribulationum, ſecundũ vniuſcuiuſque capacitatem aut meritum. *Variæ tribulationes purgantes.*

Mundæ lanæ comparantur capilli antiqui dierum.Dan.7.c.

Glo.ord.ſ.Leui.15. Purificationis dies à ſanguinis fluxu dantur ſeptem.Leu.15. d. deſignantes ſeptiformẽ gratiam Spiritusſancti,per quam mundantur peccata. *Gratia mundãs*

Quæ pura ſunt,ſi fuerint ſuſpecta de lepra,lauari iubentur.Leuit.13. g.vt ablata ſuſpitione peccati tutior ſit conſcientia. *Cõfitendum dubium peccatum*

Glo.int.ſ.Leu.13. Mundus reputatur caluus,& recaluaſter.Leu.13.f.hoc eſt,qui ſine duplicitate fraudis prodit opera ſua,non reputatur inani gloriæ ſubiacere. *Mundus ab inani gloria.*

Mundari poſt veſperum.Leu.11. c. Videtur ſignificare mundationem ab omni corruptione,quæ fiet in reſurrectione.

Mundiſſimæ tincturæ,vide Tingere.

Mundus,Orbis.

Ori.in diuer.ho. 2. MVndus,dicitur ornata totius vniuerſi machina,quæ ex omni eo conſtat, quod cæli ambitu continetur. Dictus eſt à mundicia, ſicut à Græcis κόσμος ab ornatu. Aliquãdo autem ſumitur mundus:pro parte elementari ſeclutis cælis.Solet autem poni triplex mũdus,nempe ſenſibilis,qui eſt hic in quo viuimus,totam ſenſibilium machinam includens,Intelligibilis,qui eſt in angelis,& in iis,quæ ad ipſos pertinent: & mundus mixtus ex vtroque, in homine,qui microcoſmos appellatur,hoc eſt,paruus mundus. Solet autem mundus muliebris dici fœminarum ornatus.Mundus præterea,ambitio.Ioan.15.c. Quia verò de mundo non eſtis.Conuerſatio.Ioan.8.c.vos de mundo hoc eſtis.Deliciæ.1.Cor.7.f.Solicitus eſt quę ſunt mundi. Humana ſapientia.Ioan.14.d.Non quomodo mundus dat, ego de vobis.Terra. Mat 4.b.Oſtendit ei omnia regna mundi.

Aug.Enchi.ad Laurentium.26. Mundus aliquando ſumitur pro genere humano, vt quum Ioſeph dictus eſt ſaluator mũdi,deſignans Chriſtum generis humani ſaluatorem.Gen.41.f.Rom 5.b. *Genus humanũ.*

Ori.in diuer.ho.2. Mundus dici poteſt ſacra ſcriptura,cuius veluti terra eſt ipſa hiſtoria, aqua verò moralis ſenſus,aer ſcientia naturalis,æther autem ipſa Theologia. *Sacra ſcriptura.*

Ori.ſ.Rom.10. Baſi.ſ.Pſ.46. Hie.ſ.Iſ.14. Gre ſ 1.Reg.2. Aug.breuic.colla. Orbis quãdoque ſignificare poteſt multitudinem fideliũ,ſeu eccleſiam ex gentibus.1.Reg. 2.b.Iob 9.b.34.b.Pſ.18.48.92.Iſ.14.d.Rom.10.d.Et cùm aget dicitur mundus, in quo ſeminatur triticum,& ſuperſeminantur zizania.Mat.13.e. mundus ibi ſumitur pro eccleſia. Itidẽ quum dicitur.2.Cor.5.d.Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi. *Eccleſia.*

Ori.ſ.Ier. ho.5. Hie.ſ.Cypriano. Orbis etiam dicitur interdum anima,quam Deus inhabitat, vt quum dicitur Deus erigere orbem in ſapiẽtia.Ier.10.b.Pſ.89.Similiter electi.Ioan.3.b. vt ſaluetur mundus per ipſum. *Anima. Electi.*

Ori.ſ.in diu.ho. 2. Hie.ſ.Eze.16. Mundus ad quem veniunt, qui illuminantur, eſt mundus virtutum.Ioan.1.a. Et mundus muliebris,in bonum,ornatum virtutum ſignificare poteſt.Eze.16.a. *Ornatus virtutum.*

Corpus humanũ.

Orbis etiam dicitur corpus humanum:quod portant,qui ipſum continent,ne in vitia defluat.Iob 9.

Hie.ſ.Iob 9.

Mundani. Peccatores. Infideles. Gentiles.

Mundus ſæpe ſignificare ſolet locum terrenum, & homines, qui mundana & terrena ſequuntur,quibus eſt væ à ſcandalis.Gen.41.g.47.ſ.Iob 9.b.18.d.Pſ.32.48.Iſ.24.a.34. Matt.5.b.18.a.Ioan.1.a.12.c.14.d.Et generaliter mundus dicuntur homines,qui ſunt in mundo. Orbis etiam hunc mundum & mundanos ſignificat. Mundus peculiariter dicuntur Gentiles & infideles,qui viſibilia ſequuntur.1.Cor.4.b. Quum diceret Apoſtolus Ephe.6. b. Rectores mundi,de diabolo & angelis eius,cauendum erat,ne malè intelligerent homines, & putarēt à diabolo & dæmonibus eius mundum regi.Sed quia mundus dicitur hæc fabrica, quam videmus:& in peccatoribus dicitur mundus,& in eis,qui diligunt mundum.de quibus dictum eſt:Et mundus eum non cognouit.Et rurſus.Totus mundus in maligno poſitus eſt:expoſuit Apoſtolus,cuius mundi eſſent rectores:Tenebrarum, inquit,harum.Itaque multitudo peccantium,& terrenis rebus dedita,ſtultúque & abiectum, & omnibus perturbationibus obnoxium vulgus eſt mundus,qui non cognouit Deum.

Aug.epi.110.& 1.ſer.do.in monte. Ori.ſ.Matt.ho.5.& ſ.Rom.3.11. Baſi.ſ.Pſ.32. Gre.9.mor.13. Amb.ſ.1.Cor.4. Aug.ſ.Pſ.34.

Incitamenta libidinis. Cultus idolorũ.

Mundus muliebris,in malum,ſignificare poteſt incitamenta libidinis.Ezec.23.f. Item cultum idolorum.

Glo.int.ſ.Eze.23.

Munire, Fulcire, Suffulcire. Munitio, Munimentum.

MVnire,eſt fulcire,vallare,& circundando tutum locum ab hoſtibus reddere.

Hie.ſ.Iſ.33. Gre.25.

Christus. Exempla ſanctorum.

Munimenta ſaxorum,ſignificant Chriſtum munientem eccleſiam.Iſ.33. c. Significāt etiā ſanctorum patrū præcedentium exēpla:quorum aſpectu & contemplatione fideles muniuntur.

Hieruſalem. Templum.

Munita ciuitas quantum ad literam erat terrena Hieruſalem : quæ quidem olim munita erat etiam per cuſtodiam angelorum : ſed poſtmodum defenſiones errorum fuerunt munitiones eius.Iſ.27.c.34.c.Ier.5.d.8.e.Munitus quoque ſaltus erat templum Hieruſalem,quod videbatur inexpugnabile.Zac.11.a.

Hier.ſ.Iſ.23.& ſ.Iere.8.& ſ.Zac.11.

Eccleſia.

Munita ciuitas nunc eſt eccleſia,quæ circundatur ſcuto fidei, & angelorum protectione. Pſ.59.107.

Baſ.& Ar.ſ.Pſ.69

Paradiſus cæleſtis.

Munita quoque ciuitas dicitur Hieruſalem cæleſtis: quæ omnino eſt inexpugnabilis nihil admittens aduerſi.Pſ.59.107.Et munitiones vinctorum ſpei,Paradiſum cæleſtem ſignificant.Zac.9.c.

Hil.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Zac.9.

Prædicatores.

Munita præterea ciuitas dicitur prædicator fortis aduerſus hæreticos,& vitia.Ierem.1.d.4.b. Et munimenta aut turres contra Ariel,ſunt doctores eccleſiæ contra hæreticos.Iſ.29.a.

Sapientia ſecularis. Virtutes.

Munitiones virginis Iuda,quas deſtruxit Deus,deſignant doctrinam cum ſapientia ſeculari coniunctam,in qua anima maximè confidebat.Thre.2.a.Vel ſunt fides, ſpes, & charitas, quibus ablatis anima patet hoſtibus.Habac.1.c.Et munitiones ędificandæ,ſunt virtutes cum diſcretione,ne vitia ſub virtutum ſpecie in mentem irrumpant.Eze.4.a. Et munitio eſt cordis cuſtodia,& humilitas cordis.Habac.2.c.

Gre.11.mor.11.& 26.mor.5.& ſ.Eze.ho.12.

Humilitas. Multiplicatio tyronum. Augmentum fidei.

Fulcitur floribus ſponſa.Cantic.2.a. quando in eccleſia multiplicantur incipientes & tyrones.Et quum fides augetur ad operandum.

Rup.ſ.Hab.2.

Argumēta philoſophorum. Defenſiones vitiorum.

Munitæ vrbes ſunt argumenta philoſophorum, & hæreticorum, quas cæpit Ioſue, qui typus eſt Chriſti.Ioſu.14.d.Et munitionesBabylonis,ſunt defenſiones vitiorum.Iſ.34.c.muniunt autem murum hæretici,quum ſuas roborare conantur hæreſes.Iſa.22.c.25.d.Hoſe.8.d.Mich.7.c.

Gre.ſ.Can.1.& ſ.Eze.ho.15. Ber.ſ.Cant.ſer.51. Ori.ſ.Ioſ.ho.18. Hie.ſ.Iſ.22.

Dæmones. Philoſophi.

Munitiones,quæ deſtruendæ ſunt,ſunt Principes,& poteſtates tenebrarum, & nequitiæ. 2.Cor.10.b.Et fulcientes Ægyptum, ſunt philoſophi, & eorum fulcra ſunt Dialecticorum argutiæ,& ſtrophæ.Ezec.30.b.Hoſ.10.d.Mic.5.d.Zac.9.a.Eccl'tæ.9.d.

Gre.13.mor.5. Amb.ſ.2.Cor.10. Hie.ſ.Eze.30.& ſ.Zac.9.

Allegans hypocrita opera ſua.

Fulciet hypocrita domum ſuam in iudicio.Iob.8.c.quando laudis ſuæ allegatione vtetur, dicens,Domine Domine,nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus?& virtutes multas fecimus?Sed non conſurget,quia protinus iudex dicet.Nunquā noui vos,diſcedite à me operarij iniquitatis.Fulcit etiam domum ſuam,quando propriis viribus ſe conatur erigere.

Gre.8.mor.32. Hie.ſ.Iob 8.

Munus, vide Donum. *Murenulæ,* vide Catena.

M*urmurare,* M*uſſitare, Obloqui. Suſurrare, Suſurrium, Suſurro.*

MVrmurare,eſt leniter ſtrepere,& ſonum aquæ fluitantis ſimilem ædere, inde ſumitur, vt qui contradicunt alicui,& veluti ſecreto ſermone indignationem oſtendunt, murmurare dicātur,quod etiam muſſitare dicitur,quum quis videlicet ſubmiſſa voce,quaſique ſecretò loquitur.

Agentes pœnitentiam.

Murmurant in cordibus ſuis vt columbæ,qui pœnitentiam agunt, & graui dolore peccatorum in corde affliguntur.Nahum 2.b.

Hie.ſ.Nah.2.

Inſpiratio.

Suſurrium occulti verbi Dei,eſt ipſa loquutio aſpirationis internæ,qui enim ſuſurrat, occultè loquitur, & vocem nō exprimit,ſed imitatur.Nos ergo quouſque carnis corruptione premimur,nullo modo claritatē diuinæ potentiæ,ſicut in ſe incōmutabilis manet, videmus,

Gre.5.mor.29.

quia acies infirmitatis noſtræ non ſuſtinet hoc, quod eius æternitatis radio ſuper nos intolerabiliter fulget. Quum ergo ſe omnipotens Deus per rimas contemplationis indicat, nequaquam nobis loquitur, ſed ſuſurrat, quia & ſe plenè non intimat, quiddam tamen de ſe humanæ menti manifeſtat. Iob 4.c.

Glo. ord. ſ. Exo. 15. — *Iudæi contra legem. Religioſi contra prælatum.*

Murmurans populus contra Moſen, deſignat Iudæos contra legem murmurantes. Exo. 15. d. 16. a. 17. a.

Deſignat etiam religioſos murmurantes contra prælatum ſuum, præcipuè ob penuriam victus, ſicut illi murmurarunt.

Ori. ſ. Mat. ho. 10. Hil. ſ. Mat. (ano. 20.) & ſ. Pſ. 58. Hie. ſ. Iſ. 29. — *Iudæi.*

Murmurantes operarij aduerſum patrem familiâs, ſunt Iudæi murmurantes propter Gẽtes ad fidem admiſſas. Mat. 20. b. Murmurantes etiam non ſaturati, dicuntur Iudæi poſt amiſſum templum. Pſ. 58. Muſſitat autem eloquium Iudæorum, & hæreticorum de humo, quia eorum doctrina peruerſa, non poteſt altè ſonare. Demum muſſitatores dicuntur Scribæ, & Phariſæi, & Iudæi. Iſ. 29. a. g.

Arn. ſ. Pſ. 106. — *Eleuari contra Deum.*

Murmurantes in tabernaculis ſuis, ſunt qui mente contra Deum eleuantur. Pſ. 106.

Hie. ſ. Iſ. 26. — *Non audere cõqueri.*

Murmur in tribulatione, & afflictione, eſt quum quis non audet confidenter clamare, ſed dolorem ſuum ſub ſilentio deuorat. Iſ. 26. c.

Murus, Mœnia, Muratus.

MVrus, à muniendo dictus, propriè eſt lapideus ambitus, vrbem cingens, & protegens, & pro muro dicuntur eſſe defenſores. 1. Reg. 25. c. Pro muro erant nobis die ac nocte. Dicuntur etiam mœnia.

Gre. 10. mor. 23. & ſ. Eze. ho. 14. Rup. ſ. Zac. 2. — *Chriſtus. Corpus Chriſti. Diuina protectio.*

Murus aliquando ſignificat Chriſtum, qui pro ſanctæ eccleſiæ ędificatione ad corda noſtra pertingere malignorum ſpirituum curſum vetat. Et hic murus rumpitur, quando prauorum perſuaſionibus fides, quæ de redemptore noſtro eſt, in quorundam cordibus diſſipatur. Iob 30. b. Iſ. 26. a. Ipſe eſt murus in circuitu domus intrinſecus quidem, quantum ad diuinitatem, foris verò quantum ad humanitatem. Eze. 40. a. Poteſt etiam murus ſignificare corpus Chriſti, quẽ murũ ſuffoderunt Iudæi, quando ipſum crucifixerunt. Gen. 49. a. Eſt etiã murus diuina protectio. Thr. 2. f. Super muros filiæ Sion. Zac. 19. b. Et firmitas diuini præſidij. Apo. 21. d.

Ambr. apo. David 17. Bed. ſ. Gen. 49. Ori. ſ. Gen. ho. 17. Ber. ſer. 3. dedi. eccl. Ricar. de S. Vict. de 12. Patriar. 58. — *Fides. Verecundia. Continentia. Rigor diſciplinæ.*

Murus protegens velut ſcutum ciuitatem, aut caſtrum, fidem deſignare poteſt, qua aduerſus hoſtes munimur, quem murum ſuffodiunt, qui fidem labefactare conantur. Geneſ. 49. a. Vbi Origenes pro muro legit Taurum. Iſ. 62. b. Poteſt etiam murus ſignificare verecundiã, & continentiam, & rigorem diſciplinæ, qui tollitur per immoderatam abſtinentiam, quæ poſtea eſt relinquenda.

Hie. ſ. Zac. 2. — *Deus.*

Murus igneus Hieruſalem dicitur Deus, qui credentes, & habitantes in eccleſia protegit, & calefacit, ac ſpiritu feruentes efficit. Zac. 2. a.

Ori. ſ. Leu. ho. 15. Amb. apol. Dauid. 17. — *Beati.*

Muri qui ſunt firmamentum ciuitatis, beatos ſignificare poſſunt, qui ſunt velut firmamẽtum ciuitatis cæleſtis. Leu. 25. e. Apoc. 21. e.

Hie. ſ. Iſ. 56. & ſ. Ier. 1. & ſ. Eze. 11 & epiſt. quòd igne tui. Eu. ſer. ſpir. 10. Amb. 6. exae. 6. Hie. ſ. Amos 7. — *Viri eccleſiaſtici. Prædicatores. Propheta.*

Muri Sion, hoc eſt, eccleſiæ, dici poſſunt viri eccleſiaſtici, & præcipuè perfecti, & ipſi conuentus eccleſiarum. Iſ. 49. d. 56. b. 60. d. 62. b. Ezec. 40. b. Murus æneus dictus eſt Ieremias, vt deſignet fortem prædicatorem, & Prophetas. Ier. 1. d. 15. d. Et murus adamantinus, eſt vir ſanctus, & fortis. Amos 7. b. Murus etiam inter Deum & populum, ſunt qui orationibus diuinę iræ ſe opponunt. Ezec. 13. a. e.

Gre. ſ. Cant. 8. Rup. ſ. Cant. 8. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 50. — *Eccleſia.*

Murus etiam dicitur ipſa eccleſia. Can. 8. c. Et murus litus, ſiue adamantinus, eſt ipſa eccleſia, quæ facta eſt fortis, quum prius eſſet timida. Amos 7. c. Eſt autem murus in iis, qui mortẽ perferre poſſunt pro defenſione fidei.

Gre. 20. mor. 23. & 10. mor. 26. — *Bona opera. Virtutes.*

Muri Hieruſalem, dici poſſunt bona opera. Item fides, ſpes, & charitas, & diſciplina, & generaliter virtutes, quibus cor munitur. Iob 30. b. Pſ. 50. Iſa. 26. a. 60. a. Et murus aquæ in mari, ſignificat conſtantiam in tribulationibus. Exo. 14. c.

Hil. ſ. Pſ. 54. — *Cuſtodia Angelorum. Auxilium Dei.*

Murus, & antemurale Sion, dici poteſt cuſtodia Angelorum: item defenſio, & ſpeciale auxilium Dei. Pſ. 54. Ier. 5. a. Ea diſſipauit Deus, quando ab Hieruſalem Angelos ſecedere fecit. Thr. 1. c.

Ori. ſ. Can. ho. 4. & ſ. Mat. ho. 19. Gre. ſ. 1. Reg. 6. Hie. ſ. Iſ. 22. & ſ. Nah. 3. Eu. ſer. ſpir. 10. Bed. ſ. Exo. 14. Hie. ſ. Eze. 33. Iſyc. ſ. Leu. 25. Rup. 1. ſ. Deu. 1. — *Sacra ſcriptura. Litera legis.*

Murus dici poteſt eruditio ſcripturarum, & vrbs murata, eſt mens erudita. 1. Reg. 6. d. Et murus templi aut Hieruſalem, eſt firmitas Euangelij. Nehem. 4. a. Cant. 5. c. Ioel. 2. b. Nah. 3. b. Et muri duo Hieruſalem, ſunt vetus, & nouum teſtamentum. Iſa. 22. c. Et muri aquæ, ſunt doctrina ſacra ſeu duæ leges. Exo 14. e. Et murus in circuitu tecti, eſt completa expoſitio ſacræ ſcripturæ, tollens occaſionem errandi. Deut. 22. b. Mœnia quum ſunt ad ornatum, ſignificare poſſunt doctrinam, genera linguarum, propheriam, &c. Munitiones verò fidem, ſpem, & charitatem. Ier. 2. b. Muri quoque dici poſſunt ipſa lex, & cortex literæ legis: & loquuntur iuxta muros de Propheta, qui in eius ſenſum non intrant. Eze. 33. g. Intra hos muros erat ſynagoga, quę eſt domus Iudæorum. Leu. 25. e. Gentilitas autem erat domus, ſine muro. Murus etiam faciendus domui nouæ, ſunt teſtimonia ſcripturarum, quibus prædicator communire debet, quod dicit Deu. 22. b.

Amb. de bono mortis. 5. Ori. ſ. Cant. ho. 4. — *Anima.*

Murus aliquando dicitur anima. Cant. 8. c. Et quum murus ſit munimentum ciuitatis, antemurale verò validius munimentum, ſignificare poteſt animãm euocatam à corporalibus, quæ munitur ſpiritualibus, & ſpe futurorum. Iſ. 26: a.

Gre. 24. mor. 5. & ſ. Ezec. ho. 52. — *Zelus.*

Murus ex ſartagine ferrea, inter Prophetam & ciuitatem ponitur, quia quum nunc fortè zelum doctores exhibent, eundem zelum poſtmodum inter ſe, & auditores ſuos fortem mu-

nitionem

nitionem tenent:ne nunc ad vindictam deſtituti ſint, ſi tunc fuerint in correptione diſſoluti. Et hic erit defenſio prædicatorum in iudicio. Eze.4.a.

Dona Spiritusſancti.

Muri etiam Hieruſalem aut ſynagogæ, erant quæcunque ipſis putabant ſibi fore auxilio. Iſ.27.a. Et mœnia quæ præcipitauit Deus, erant dona Spiritusſancti, ad ornatum, vt prophetia, & virtus curationum. Thr.2.b. *Hie.ſ.Iſ.27. Gre.11.mor.11.*

Sapientia mundana. Vires diaboli. Idololatria. Magicæ artes. Dialectica.

Murus, quo caret eccleſia, eſt ſapientia & eloquentia mundana. Ezech.38.c. Et murus ad quem confugient dæmones & mali in fine mundi, erunt extrema mundi, vbi putabunt ſe latere. Nahu.2.b. Muri quoque Hiericho, vires diaboli ſignificare poſſunt. Ioſu.6.a. deſignant etiam idololatriam, & magicas artes, & philoſophorum placita, & etiam ſpem huius ſeculi. Et muri cocti lateris, ſunt artificioſa mendacia hæreticorum. Iſ.16.b.22.c. Et murus Moab, & etiam Tyri, eſt Dialectica, qua munitur ſcientia ſecularis. Iſa.15.a.25.d. Ezech.26.a.27.b.38.g. Amos 1.c. *Hie.ſ.Nah.2. Cyr.4.ſ.Ioan.28. Ori.ſ.Ioſue.7. Aug.epiſt.119. Hie.ſ.Iſ.16.& ſ.Ezec.26.*

Hæreſiarchæ. Peccata.

Murus etiam munitus, dæmones ſignificare poteſt, & hæreſiarchas. Pſ.17. Iſ.2.c.22.b.30.c. *Arn.ſ.Pſ.17.*

Murus quoque ſunt ipſa peccata, quæ nos diuidunt & ſeparant à Deo. Et omne quod itineri noſtro obiicitur, ne ad eum, qui diligitur tranſeamus. Pſ.17. In Deo tranſgrediar murũ. Muri quoque Hiericho, ſunt vitia, & concupiſcentiæ. Ioſ.6.a. *Hie.ſ.Iſ.2.30. Aug.ſ.Pſ.17.& ſer.106. Gre.26.mor.10.*

Mundus.

Murus etiam templi forinſecus, mundum ſenſibilem deſignare poteſt. Eze.40.a. *Rup.ſ.Eze.5.*

Murus templi ſeparans ſanctuarium & vulgi locum. Eze.42.d. poteſt ſignificare ordines, quibus eccleſiaſtici ſeparantur à laicis.

Mus.

Sordes vitiorũ.

MVs, eſt exiguum animal, in domibus latenter habitãs, dictus à corroſionis ſono, eſt animal immundum, vorax, & fœtidum, quod multa pericula ſuſtinet propter ventris ingluuiem. Significare poteſt ſecundum hæc ipſam ventris ingluuiem: & generaliter mus, ſeu glis, aut ſorex, immunditiem, & ſordes vitiorum ſignificat. Leu.11.d. Iſ.66.c. *Iſyc.ſ.Leu.11.*

Dæmones. Memoria fraudum dæmonum.

Mures etiam ſignificare poſſunt dæmones hominibus infeſtos. 1.Reg.5.b. Et mures aurei, ſeu ſimilitudines murium ſignificant memoriam fraudum dæmonum, quibus cecidimus in peccatũ. Et ideo ſunt aurei, quia ex dolore peccati bonæ vitę fulgorẽ acquirimus. 1.Reg.6.a. *Gre.ſ.1.Reg.5.6. Rup.1.ſ.Reg.14.*

Muſca, Cynomia.

Cynicorum ſecta. Mores canini.

MVſca, eſt paruum animal volatile, è numero inſectorum, quæ ſolet eſſe hominibus moleſta, præcipuè comedentibus. Eſt autem muſca quæ Græcè dicitur Cynomia, hoc eſt, muſca canina. Sed Pſ.77.104. ſcribitur κοινωμυια per οι diphtongũ, vt ſignificet omne genus muſcarum, & non muſcam caninam. Poteſt autem deſignare Cynicorum ſectam, qui ſummum bonum in libidine, & voluptate conſtituunt. Vel ſecundùm quòd à cane deducitur, deſignat caninos mores, qui nec parentes quando naſcuntur, vident, nec eos poſtmodum venerantur. His punitur Ægyptus, hoc eſt, mundus. Exo.8.f. *Ori.ſ.Exod.ho.4. Hier. ad Sunam, & Fretellam. & ſ. Pſal.77. Aug.ſ.Pſ.77.& de plagis Aegypti.4.*

Eloquentia vana. Diabolus. Hæretici. Peccatores.

Muſca, vt eſt animal inſolens, & inquietum, eloquentiam vanam hæreticorum, & infidelium philoſophorum, & inquietorum, errare docentium ſignificare poteſt: & etiam ſpurcitiam idololatriæ. Exo.8.f. deſignat etiam ipſum diabolum, authorem, & miniſtrum omnium horum: & etiam hæreticos, qui ſunt muſcæ morientes, quæ perdunt ſuauitatem vnguenti. Eccleſiaſtæ 10.a. Et muſcæ dicuntur Ægyptij. Iſ.7.c. Forſitan propter ſacrificiorum immundiciam, ad quæ muſcæ concurrebant. Et generaliter muſcæ ſunt peccatores: quorum deus eſt Beelzebub, hoc eſt, deus muſcarum. *Aug.epiſt.119.& ſ.Ioan.tract.1. Euc.ſorm.ſpir.5. Epiph.: cont. hæreſes tom.3. Hie.ſ.Iſ.7.*

Curæ carnales. Cogitationes moleſtæ.

Poteſt etiam muſca ſignificare curas carnalium deſideriorum, motuſque libidinis ac cogitationes moleſtas: quæ ſunt in Ægypto, hoc eſt, in mundanis, & terrenis. Exo.8.f. Eccleſiaſtæ 10.a. *Gre.18.mor.18. Ber.ſ.Can.ſer.44. Bed.ſ.Exo.8.*

Muſcipula.

Muſcipula, eſt machina ad capiendos mures: licèt generalius extendatur. Sap.14.b.

Muſica, Muſicus.

Muſica, eſt ſcientia quæ canendi modum docet. Muſicus eſt, qui habet ſcientiam, aut ad muſicam pertinens.

Vacantes diuinis laudibus.

Muſicorum vaſa dici poſſunt vacantes diuinis laudibus. Iſ.22.g. *Hie.ſ.Iſ.22.*

Muſſitare, vide Murmurare.

Muſtella.

MVſtella, eſt quadrupes paruum, ſed oblongum, flaui coloris: quod columbariis, aliiſque id genus auiariis maximè inſidiatur, oua exorbens, ipſaſque etiam aues enecans. Computatur inter immunda animalia. *Plin.29.natura.hiſt.4. Iſyc.ſ.Leu.11.*

Furti.

Muſtella, vt eſt immundum & doloſum animal, furtiſque vacans, typum gerit furti, ipſorumque furantium. Leu.11.d.

Muſtum, quære Vinum.

Mutare, Commutare, Immutare, Permutare.

Mutare, eſt variare: ſermo autem commutationis ambiguus eſt, & de malo in bonum, & de bono in malum. Neque enim commutatio vultus Nabuchodonoſor bonæ parti poterit coaptari. Licèt quidam & inſcriptionem Pſalmorum de bono ad malum referant, quòd ij *Hie.ſ.Dan.5.*

qui naturaliter debuerant intelligere Deum, contra Chriſtum, & Sanctos eius perturbatione mentis, & furore mutati ſunt. Dan.3.c. Mutare autem, interdum eſt commutare. Exod.13.b. Primogenitum aſini mutabis oue. Immutare. Gen.35.a. Mutate veſtimenta veſtra. Pœnitere. Nu.23.e. Nec vt Filius hominis vt mutetur. Transferre. Iud.19.c. Dies mutabitur in noctē. Transformare. Leu.13.b. Capillorum mutauerit aſpectum. Variare. Gen.31.a. Mutauit mercedem meam decem vicibus.

Gre.20.mor.25.26 — *Mutatio Dei eſt in mente hominis.*

Mutatio propriè non competit Deo, qui eſt immutabilis, ſed per metaphoram, & ſecundùm noſtram cognitionem, aut reſpectu noſtri tribuitur illi mutatio: vt quum Iob 30. c. dicitur Deus mutatus eſſe in crudelem, vbi adiungit, Mihi: vt ipſa crudelitas atque mutatio nō ſit in qualitate iudicis, ſed in mente patientis. Dicit autem ipſe Deus Malac.3.b. Ego Deus & non mutor.

Hie.ſ.Hab 1. — *Remittens Deus minas.*

Mutari etiam dicitur Spiritus, quum parcit iis, quibus prius minabatur. Hab.1.c.

Glo.ord.ſ.Gen.48 — *Crux Chriſti.*

Commutatæ manus Iacob ſuper capita Ephraim, & Manaſſæ, crucem, & paſſionem Chriſti deſignarunt, ſeu etiam quòd populus Gentilis præferendus erat populo Iudaico. Geneſ.48.c.

Arn ſ.Pſ.33. Hie.ſ.Pſ.33. 44. Aug.ſ.Pſ. 33. Rup. 5.de diui.offi 19. — *Chriſtus reputatus ſtultus. Mutatio ſacerdotij.*

Mutans Dauid vultum ſuum coram Abimelech. Pſ.33. in titulo. Deſignauit Chriſtum, qui reputatus eſt ſtultus apud Gentiles: qui etiam vultum mutauit, quia cùm in forma Dei eſſet, formam ſerui accepit, vel mutauit vultum coram Iudæis, à quibus mortalis deſpectus eſt. Mutauit etiam vultum ſuum in myſteriis Euchariſtiæ, mutādo etiam ſacerdotium. Deſignat etiam mutationem à vitiis ad virtutes.

Aug.17.ciui.Dei. 12.& ſ.Pſ.68. — *Paſſio Chriſti.*

Commutatio Chriſti, quam illi exprobrabant inimici, paſſionem eius deſignat, per quam moriendo factus eſt immortalis, vel eſt commutatio exprobrata Iſraelitis, quia cùm eorum ſperaretur futurus Chriſtus, factus eſt Gentium. Pſ.88.

Regnum, & ſacerdotium in Chriſtum translatum.

Mutatio regni Saulis in Dauid, & Sacerdotij Eli in Samuelem, vtriuſque mutationem in Chriſto futuram deſignarunt.

Rica.de S.Vict. de ſom.Nabuch.14. — *Diſpēſatio Dei.*

Mutat Deus tempora, & ætates, quum nunc harum virtutum, nunc illarum, tam facultatem, quàm opportunitatem pietatis ſuæ diſpenſatione adminiſtrat. Dan.2.c.

Hie.ſ.Iob 14. Gre.12.mor. 12. Aug.ſ.Pſ.101. — *Mortalis fit immortalis.*

Immutat Deus faciem hominis, quum mortale eius induit immortalitatem, vel cùm anima recepta ſanitate contemplatur gloriam diuinę maieſtatis, vel immutatur facies hominis, quū eius ſpecies morte atteritur. Iob 14.d. Mutantur etiam cæli, quum Sanctorum corpora reſuſcitantur. Pſ.101.

Glo.int.ſ.Gen.41 — *Reſurrectio Chriſti.*

Mutatio veſtimentorum Ioſeph in Ægypto, reſurrectionem Chriſti in hoc mundo factā deſignauit. Gen.41.b.

Bed ſ.Gen.38. — *Tranſlatio ſynagogæ in Eccleſiā.*

Mutatio habitus Thamar, tranſmutationem, ſeu tranſlationem ſynagogæ in eccleſiam ſignificauit. Gen.38.c.

Gre.ſ.1.Reg.10. — *Dans dona Spiritusſancti.*

Immutat Deus cor Saulis, quum replet ordinatum donis Spiritusſancti. 1.Reg.10.b.

Gre.11.mor.10. 13. — *Prædicare temporalia. Negantes Iudæi Chriſtū prophetatum. Excæcati Iudæi.*

Commutat Deus labia veracium, quum hi, qui prius cæleſtia prædicando veraces erant, dum temporalia diligunt, ad ea ſermonem conuertunt. Vel labium veracium commutatum eſt apud Iudæos, quia quem venturum prædixerant, præſentem negauerunt. Iob 12.d.e. Cōmutauit quoque Deus cor principum, quum Iudæi conabantur Chriſto obſiſtere, quem vēturum prædicarunt Ibid. Et mutauit eis diem nocte, in paſſione videlicet, & quum lumen legis vertit eis in ignorantiam. Amos 5.b. Commutauit quoque Deus gloriam Iudæorum in ignominiam, quum deſtruxit ſanctum ſeculare. Hoſ.4.b.

Hie.ſ..Amos 5. Iſyc.ſ.Leu.24. — *Perpetuitas doctrinæ ſacræ.*

Mutabantur panes propoſitionis per ſingula ſabbata. Leui. 24. b. vt perpetuitas doctrinæ nouæ legis, ad ſatietatem felicitatis perduceretur.

Bed.ſ.Gen. 35. Hie.ſ.Ier. 13.& ſ. Iſ 3. Rup.ſ.Zach 3. — *Induere nouum hominem.*

Mutare veſtimenta, eſt exuere veteris hominis opera, nouumque aſſumere Geneſ.35.a. Et mutare pellem Æthiopis, eſt prauam conſuetudinem tollere. Ier.13.d Et mutatoria, ſeu mutatoriæ veſtes, deſignare poſſunt progreſſum de virtute in virtutem. Iſ.3.a. Item diuerſa dona gratiæ, & virtutum mentem ornantia.

Amb 2.de Cain.2 3. Phil.de ſacrific. Abel.& Cain. Gre 27.mor.15. Bed.ſ.Exo.22. — *Proficere ad meliora.*

Mutare primogenitum aſini oue, eſt opera mundi parum frugifera permutare, vt Iudæi opera luti commutarunt in ſacrificia. Exo.13.b. Eſt etiam idem quod proficere. Hæc permutatio fit, quum Chriſtus vocat laborantes. Mat.11 d. Mutare etiam primogenitum aſini oue, eſt immundæ vitæ primordia in innocentiæ ſimplicitatem conuertere, vt poſtquam illa peccator agit, quæ vt immunda Dominus reſpuit, ea iam agendo proferat, quæ Dei ſacrificio imponat.

Gre.ſ.1.Reg.10.& 1.mo.17.& 19.moral 26. Aug.ſ.Pſ.72. Rup.ſ.Mic.2. — *Renouatio mentis. Cōuerſio aliquorum ex Iudæis.*

Mutatus Saul in virum alterum, deſignat renouationem mentis, charitatiſque feruorem additum prædicationi. 1.Reg. 10. b. Sic mutant fortitudinem confidentes in Domino, per quem efficiuntur fortes, quando conuerſi tanta virtute præſens ſeculum fugiunt, quāta hoc antea quærebant, & fortes ſtudent eſſe in ſpirituali opere, qui dudum fortes fuerant in carne. Iſ.40.g.41.a. Sic commutati renes ſunt, quum à libidine mutati ſunt in caſtitatem. Pſ.72. Cōmutata pars populi, eſt eorum qui ex Iudæis ſuſceperunt fidem. Mich.2.b.

Baſ.ſ.Pſ.44.59. Hil.ſ.Pſ.59.68.54 Hie.ſ.Pſ.44. Aug.ſ.Pſ. 44.54. 59. Gre.ſ.Pſ.101. Bed.ſ.Pro.31. — *Gentiles ad fidē venientes. Mutatio corporis glorioſi.*

Qui commutabuntur, dicuntur Gentiles ad fidem venientes: & qui à vitiis tranſeunt ad virtutes: & qui in iudicio corpus glorioſum aſſument. Pſ.59. in titulo. 44. 68. Quæ commutatio non erit in malis, aut in perſeuerantibus in malo: qui reſurgent ad pœnam. Pſ. 54. Mutantur autem Sancti ſicut opertorium: quia ſemper adhærentes Deo, veniunt ad incorruptionem. Pſ.101.

Taliſquiſque apparebit, qualis eſt. Maiora de Chriſto quam de Patriarchis ſentiuntur. Amiſſio affectus pietatis.

Non mutandum animal mundum oblatum Deo: quia talis eſt quiſque Deo præſentandus, qualis eſt. Leu.27.b. Iſyc.ſ.Leui.27.

Non commutantur vaſa auri excelſa pro ſapientia Dei, quia multo maiora ſentiuntur de Chriſto, quàm de Patriarchis, & Prophetis. Iob.28.c. Greg.18.mor.32.

Mutatur cor praui ab humano. Dan.4.c. quando totius humanitatis, & pietatis affectus omnino amittitur, & quando temporalium amore, & ex auaritiæ vitio ad opera miſericordiæ medullitus obduratur. Mutatus dicitur ſpiritus, quando diabolus deſtructa idololatria coli deſiit. Haba.1.c. Ricar.de S.Vict.de ſecur.conſcien.27. Rup.ſ.Haba.1.

Ceſſatio idololatriæ. Varia corruptio hominis. Varia ſuggeſtio diaboli. Patientia. Conſtantia.

Mutatur tempus multipliciter circa quemlibet, quando corruptionis eius modus multiformiter variatur. Mutantur autem ſuper eum ſeptem tempora, quando omniformiter corrumpitur, & ad omnem vitiorũ ſeruitutem tandem aliquando eneruiter inclinatur. Dan.4.c. Ricar.de S.Vict.de ſecur. conſcien.29.

Mutatio qua Laban mercedem Iacob variabat, diuerſas diaboli inſtigationes ad peccata ſignificare poteſt. Gen.31.a.

Non mutari vultus Annæ, deſignant patientiam eccleſiæ, tam in perſecutionibus Gentiũ, quàm Iudæorum. 1. Reg.1. c. Indicant etiam, quòd mens eius nequaquam poſt preces per ineptam lætitiam laſciuiendo perdidit id, quod orationis ſuæ tempore gemituum rigore exquiſiuit. Gre.ſ.1.Reg.1. & 33.mor.27.

Mutata veritas mendacio. Cultus veteris hominis.

Mutant gloriam ſuam in idolum, qui veritatem ſcripturæ commutant mendacio. Ier. 2.c. Et mutant gloriam ſuam in ſimilitudinem vituli comedentis fœnum, qui gloriam quam in Deo habebant, mutant in gloriam inanem. Hie.ſ.Iere.2. Ricar.de S.Vict.de ſomn.Nabuc. 40. Ori.ſ.Rom.

Commutant gloriam Dei in imaginem corruptibilis hominis, qui deſerto nouo & interiori homine, colunt veterem & exteriorem hominem. Rom.1.c. Dicuntur etiam veritatem Dei commutare in mendacium, quũ relicto cultu veri Dei, ad colenda idola, & errores conuertuntur. Dicitur etiã Iſrael mutaſſe Deum ſuum, quando Iudæi negarunt Chriſtũ. Ier. 2.c. Fulgent.ad Dona. Tert.aduer.Iudæos

Conuerti ad terrena. Tranſgreſſio legis naturæ. Minus opinione bonam.

Mutari dicitur vt Luna, qui à cæleſtiũ contemplatione ad terrena ſe conuertit. Eccl'i.27.b. Aug.epiſt.119.

Mutaſſe dicuntur ius habitatores terræ, quando legem naturalem tranſgreſſi ſunt. Iſa.24.a. Gre.2.paſt.7.& 9. mora.23.

Mutatur etiam color optimus, quum quorundam, qui agere religioſè credebantur, exiſtimatio anteacta minuitur. Nam quum quis poſt ſanctitatis habitum terrenis ſe actibus inſerit, quaſi colore permutato ante humanos oculos, eius reuerentia deſpecta palleſcit. Thre. 4.a. Leu.13.b.14.f. Sic commutans Iob faciem. Iob. 9.d. deſignat mutationem interni aſpectus Iudęorum, qui fœditate perfidię polluti, non cognoſcuntur à Chriſto.

Stupor.

Mutatio vultus, eſt aliquando præ admiratione, & ſtupore. Ezec.27.g. Reges earum omnes tempeſtate percuſſi mutauerunt vultus.

Non commutantur primitiæ terræ Leuitarum, qui ſunt Domini. Eze. 48.b. quia quę ſunt ſanctificata Domino, non ſunt eorum, quibus data ſunt, ſed eius, cuius nomine poſſidentur. Lyra.ſ.Eze.27. Glo.ord.ſ.Eze.48.

Rationes hæreticorum.

Immutare ſe dicunt cedros hæretici, quum ſuperbas rationes aduerſus eccleſiam afferunt. Iſa. 9. b. Ipſi mutant cauſam filiorum pauperis, quum peruertunt ſenſus ſacræ ſcripturæ. Prouer.31.a. Hie.ſ.Iſa 9. Rup.10. de vict. verbi Dei.4.

Commutatio pecorum Ægyptiorum pro frumento. Ge.47.d. eſt commutatio affectuum carnalium pro verbo Dei.

Mutus, Mutire, Obmuteſcere.

MVtus, à mugiendo, ſecundùm aliquos dicitur: quia licèt mutus loqui non valeat, prorumpit tamen in vocem, quæ mugitus potius quàm ſermo videtur. Mutire autem, eſt timidè, & imperfectè loqui. Obmuteſcere verò, eſt quaſi mutum agere.

Patientia Chriſti. Gentilis populus

Obmutuit Chriſtus coram Caipha, & aliis perſecutoribus: quia ſicut agnus ad occiſionẽ ducebatur. Pſ.38. Iſa.53.c. Ori.ſ.Matt.ho.35

Mutus dici poteſt quilibet comparatus ad Deum, vt Moſes ſe ineloquentem, & incircunciſum labiis dicebat. Et videtur bonus mutus, quem fabricatus eſt Deus. Exod. 4.c. vbi deſignari poteſt populus gentium, quum mutus erat ad laudes & confeſſionẽ veri Dei. Pro.31.a. Beda ſ.Exo.4. Hil.ſ.Mat.Ca.12

Infideles.

Mutus eſt, qui non aperit os ad bona verba, neque ad laudes Dei, aut ad confeſſionem peccatorum, & qui non confitetur fidem, nec Chriſtum, quales erant Gentiles, & infideles, quos ſanauit Chriſtus, qui fecit mutos loqui. Sapi.10.d. Iſa.35.b. Matt.12.b.15.c. Hie.ſ.Iſa.35. Au.14. in Euan. 19.

Prædicatores ſuperbi. Iudæi.

Muti canes, ſunt prędicatores ſuperbi, à quibus aufertur verbum ſublime, propter ſuperbiam. Iſa.59.d. Et mutus propheta eſt, qui vitia non reprehendit. Ezec.3.g. Gre.ſ.1.Reg 3. Glo.ord.ſ.Luc.1.

Mutus factus Zacharias, incredulitatem Iudæorum ſignificauit. Luc.1. c. Ille enim loquitur, qui credit, iuxta illud Pſ. Credidi, propter quod loquutus ſum. Mutus etiam eſt, qui ſpiritualem ſenſum in litera non intelligit.

Impotens.

Mutus dicitur, qui prædicatorũ verbis etiam contradicendo minimè contradicit, quando eius verba nullius habentur momenti. Pro.31.a. Et qui neſcit ſe defendere. Glo.ord.ſ. Pro. 31

Tentationes. Peccator inexcuſabilis. Ceſſans gloria mundi. Errores hæreticorum.

Mutiens canis, paruas diaboli tentationes ſignificat, & murmurationes Scribarum: & Phariſæorum in Chriſtum. Exod.11.b. Ioſ.10.d. Iſa.56.d. Hie.ſ.Iſa.56.

Obmuteſcens ille, qui non erat veſtitus veſte nuptiali, deſignauit peccatorem nullam habere excuſationem peccati coram Deo. Matt.22.b. Ori.ſ.Matt.ho.20

Obmuteſcens Tyrus in medio maris, ceſſationem gloriæ mundi ſignificauit. Ezech.27.f. Hier.ſ.Eze.27. Glo.ord.ſ.Haba.2

Muta ſimulachra, ſunt errores hęreticorum, veritatis ſermonem in ſe non habentes.

Mutuare, Mutuus.

Mutuare, eſt aliquid tradere, quod non idem numero, ſed in ſpecie, aut genere reddendú eſt. Et mutuo fieri dicuntur, quæ ſibi in eadem re reſpondent, vt mutuus amor eſt vtrinque reſpondens.

Glo. int. ſ. Exo. 18. — *Charitas Iudæorũ, & Gentiliũ*

Mutua ſalutatio Moſis, & Iethro. Exo. 18. b. deſignat charitatem, & concordiam Iudæorũ, & gentilium in eccleſia. Et mutua connexio cortinarum tabernaculi, eandem fidem, & charitatem fidelium in eccleſia exprimit. Exo. 26. b. 36. b. Idem declarat mutua connexio rationalis, & ſuperhumeralis. Exod. 39. d.

Glo. ord. ſ. Exo. 25. — *Cõcordia vtriuſque teſtamenti.*

Mutuo ſe reſpicientes cherubin, concordiam veteris & noui teſtamenti ſignificant. Exo. 25. b. 37. b.

Gre. 22. mor. 5. — *Dona accepta à Deo.*

Mutuo accipit ferrum, qui accipit donum intellectus à Deo, vt illi reddat docendo, & benè operando. 4. Reg. 6. a. Ad hæc facit mutua pecunia. Exod. 22. d.

Amb. epiſt. 7. — *Non vti extranea doctrina.*

Mutuum non accipiebat Iudæus: quia non vtebatur doctrina ab extraneis & Philoſophis accepta. Deut. 15. a.

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 3. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 36. Baſil. exae. ho. 5. — *Audire verbum ſine fructu operũ.*

Mutuans peccator & non ſoluens, eſt audiens verbum Dei, & non reddens opera. Pſal. 36. Vel eſt accipiens talenta ſenſuum, & alia dona à Deo, & non agens gratias, nec bene operando ea multiplicans.

Myrica.

Hie. ſ. Iere. 17.

Myrica, eſt genus humilis virgulti, cuius quędam ſpecies eſt ſatiua, quædam ſylueſtris, eſtque frutex, quaſi ancipitem vitam degens, quia myricæ & inter aquatiles numerantur, & copioſæ ſunt in deſertis. Non referunt autem fructum eſui aptum.

Mors improbi. Iudæi.

Myricæ ſignificare poſſunt improbos, & ancipites mores. Ier. 17. a.

Significant etiam Iudæos ſine fructu ſpiritus, ſolam literam aridam habentes. Ierem. 17. a. 48. a. Quaſi myricæ in deſerto.

Myrrha, Stacte.

Plin. 12. natur. hi. 15. 16.

Myrrha, arbuſcula eſt in Arabia, altitudine quinque cubitorum, non ſine ſpina, caudice duro, & intorto, cuius cortice inciſo, defluit lachryma, quæ & ipſa myrrha vocatur, ſeu ſtacte. Eius præcipua virtus eſt, vt mortuorum cadauera incorrupta conſeruet: eſtque ſaporis amari. Myrrha autem arbor nec odorem habet, nec fructum refert.

Ori. ſ. Cant. ho. 1. 3. Ori. ſ. Cant. ho. 1. 2. Baſi. ſ. Pſ. 44. & de natiuit. Chriſti. Hila. ſ. Mat. can. 1. Gre. ho. 10. Ber. ſ. Cant. hom. 43. Fulgent. ſer. de Epiphan. — *Mortalitas Chriſti.*

Myrrha humanitatem Chriſti ſignificat, & per conſequens, mortalitatem eius, ac mortem ipſam, & myrrha electa, eſt ipſe Chriſtus primogenitus mortuorum. Exo. 30. c. Pſ. 44. Canti. 1. d. Matt. 2. b. Ioan. 19. g. Eſt autem ipſe faſciculus myrrhæ, tum propter amaritudinem propriæ paſſionis, tum quia diligentes ipſum proprias ſuſtinent amaritudines. Vnde ibant Apoſtoli gaudentes à conſpectu concilij, &c. Acto. 5. g.

Amb. de virgi. 3. & de viduis. — *Fides mortis, & reſurrectionis Chriſti.*

Myrrha etiam ſignificat fidem mortis & paſſionis Chriſti, & etiam reſurrectionis. Cant. 5. Matth. 2. b.

Amb. de inſti. vi. 15. & de Cain. 5. & de Iſaac. 5. Hier. ad principiã. Gre. ſ. Can. 1. 3. & ho. 10. — *Mortificatio carnis. Amaritudo peccatorum. Incorruptio.*

Myrrha prætereà ſignificat carnis mortificationem cum paſſione Chriſti coniunctam, & etiam abiectionem mortuorum operum. Cant. 1. d. 3. c. 4. b. 5. a. d. Matth. 2. b. Prima myrrha oblata Chriſto in potum, amaritudinem peccatorum noſtrorum deſignauit, pro quibus patiebatur. Secunda, qua vnctus eſt in ſepulchro, futuram corporis noſtri incorruptionem dedicauit. Mar. 15. b. Ioan. 19. g.

Ber. ſ. Can. ſer. 43. Hie. aduer. Ioui. 1. Theoph. Alex. 1. paſſ. — *Amaritudo pœnitentiæ.*

Myrrha amaritudinem pœnitentiæ ſignificare ſolet, & continentiam, quæ luxum voluptatis, & fluitantia carnis incentiua deſiccat. Exo. 30. c.

Myrtus, Myrtetum, Myrtinum.

Myrtus, eſt arbor odorifera, & imputribilis, baccas ſaporis præcipui producens. Eſt temperatæ virtutis, & diſſoluta membra temperando conſtringit. Et infirmitatibus mulierum eſt maximè vtilis. Eſt amica littorum, iuxta illud Virgilij. Et amantes littora myrti.

Hie. ſ. Iſa. 55. — *Ornamentum virtutis.*

Myrtus ſignificat ornamentum virtutis, & habentes odorem bonorum operum. Neemiæ 8. c. Iſaiæ 41. e. 55. d. vbi Septuaginta tranſtulerunt Vlmus.

Gre. ho. 12. — *Compatientes proximo.*

Myrtus temperatiuæ virtutis, deſignat eos qui afflictionibus proximi compati ſciunt, qui dum eis verbum, vel opem conſolationis ferunt, eos ad ſtatum rectitudinis reſtringunt, ne immoderata tribulatione in deſperationem ſoluantur. Iſa. 41. e.

Gre. 18. mor. 11. — *Tranquillitas mentis.*

Myrtus etiam, vt eſt temperatæ virtutis, temperiem cogitationum, & mentis tranquillitatem deſignat. Iſa. 55. d.

Hie. ſ. Zachar. 1. Rup. ſ. Zac. 1. — *Angeli. Apoſtoli. Sacra ſcriptura.*

Myrtetum, eſt locus myrtorum. Et myrteta ſignificant Angelos, & Apoſtolos, & Apoſtolicos viros: ac demum viros iuſtos, ac mulieres. Zac. 1. b. Deſignant etiam ſacram ſcripturam, in qua latet Chriſtus.

Glo. int. ſ. Eſthe. 2. — *Fides, & charitas.*

Myrtinum oleũ, quo vngebantur mulieres ad Regem ingreſſuræ. Eſthe. 2. b. nomen fidei & pinguedinem dilectionis indicant, quibus vngenda eſt anima ingreſſura ad Chriſtum.

Myſterium, vide Arcanum.

Myſterium, vide Arcanum.

Naama.

Hæretici. — *Gre.ʒ.mor.18.*

NAAMA, id eſt, decor, prouincia ſeu locus vnde venit Sophar amicus Iob ad ipſum conſolandum. Iob. 2. d. deſignat hęreticos, qui non eſſe docti, ſed videri affectant, vnde ex eruditionis verbis ſpeciem bene viuentium ſumunt.

Naaman.

Gentilis populus. — *Ori.ſ. Luc.ho.ʒ. Amb. de initiat. myſter.ʒ. Aug.ſer.208.*

Naaman, id eſt, pulcher, ſiue decorus, aut motum præparãs, princeps militiæ regis Syrię, quem curauit Eliſæus à lepra. 4. Reg.5.a.Luc.4.c. Typus eſt gentilis populi, qui prius incredulus erat, ac poſtmodum factus credulus, & baptizatus, à peccatorum lepra mundatus eſt. Vt autẽ ipſe non credidit prius Eliſęo loquenti, ſed amicis hortantibus, deſignauit gentes nõ credidiſſe prędicãte Chriſto, ſed ad prædicationẽ Apoſtolorũ.

Naas.

Gula. — *Gre.ſ.1.Reg 15.*

Naas, id eſt, coluber, vel ſerpens, aut augurans, vel diuinans, ſiue æneus, Rex Ammonitarum, qui aſcendit contra Iabes Galaad, & victus eſt à filiis Iſrael. 1. Reg. 11.a. Typus eſt gulæ, vnde ſerpens de gula tentauit. Gen.3.a. Naas autem non extinguitur, ſed percutitur, quia naturalis appetitus reſtringendus eſt, non extinguendus. Populus autem eius, hoc eſt, vitia & concupiſcentię ex gula prodeuntes, necantur, quia ſunt omnino malæ.

Naaſon.

Naaſon, idem interpretatur quod Naas, fuit filius Aminadab, frater Eliſabeth vxoris Aaron. Exo. 6.d. Matt.1.a.

Nabaioth.

Gentilitas. — *Hie.ſ.Iſa.60.*

Nabaioth, id eſt, loquelæ, ſiue prophetiæ, ſeu fructus, vel germinationes: filius Iſmaelis, à quo dicta eſt regio ab Euphrate vſque ad mare Rubrum, quæ pars eſt Arabiæ, & vſque hodie Nabathena dicitur. Significare poteſt Gentilitatem: & arietes Nabaioth, ſunt electiores gentium. Gen.25.b. Iſa.60.b.

Nabal.

Diabolus. Mundus. — *Amb.epiſt.13. Rup.1.ſ.Reg.12.*

Nabal, id eſt, ſtultus, vel inſipiens: vir Carmelites, maritus Abigail, quæ poſtea fuit vxor Dauid: hic Nabal noluit præbere alimenta Dauid in deſerto: ſuper qua re correptus ab vxore, quod occidendus fuiſſet à Dauid, niſi ipſa interueniſſet, in ſtuporem verſus mortuus eſt. 1 Reg.25.a. typus eſt diaboli, cui coniuncta erat eccleſia ex gentibus: quo eiecto copulata eſt Chriſto. Deſignat etiam mundum inſipientem, & ebrium, qui deſpicit fidem Chriſti.

Nablum.

Nablum inſtrumentum muſicum, idem quod pſalterium: vide Canere.

Nabo.

NAbo, id eſt, loquela, ſiue prophetia, aut loquens, vel prophetans, ſiue fructificans, vel germinans: ciuitas Moab, ſignificat magiſtros ſcientiæ ſecularis, & hæreticæ, & etiam diuinationum. Iſa.15.a. *Hie.ſ.Iſa.15.*

Idololatria. — *Hie.ſ.Iſa.46.*

Nabo etiam eſt nomen idoli, & ſumitur pro ipſa idololatria. Iſa.46.a.

Perfectio. Finis legis. — *Ori.ſ.Num.ho. 27 Hie. de manſioni.*

Nabo quoque interpretatur abſceſſio, iuxta Origenem: & eſt nomen montis, qui & Abarim dicitur, vel potius eſt vnũ è iugis montis Abarim, in quo mortuus eſt Moſes, & ſignificat ſtatum, quãdo iã quis ab hoc ſeculo diſceſſurus eſt, vel potius dicitur Nebo, quod interpretatur cõcluſio, vbi moritur Moſes, quia aduenięte Euangelio, datus eſt finis legi: vide Abarim.

Naboth.

Vir iuſtus. — *Ori.ſ.Pſ.36.ho. 1.*

Naboth, idem interpretatur quod Nabo, fuit vir iuſtus de Iezrael, qui occiſus eſt per falſos teſtes ab Iezabel, vt eius vineam poſſideret Achab, ſignificat virum iuſtum & ſpiritualẽ, qui non vult dare vineam ſuam, hoc eſt, animam principi huius ſeculi, vt fiat hortus olerũ. 3.Reg.21.a.

Chriſtus. — *Amb.exhor.ad vir. Hie.ſ.Gala. 3.*

Significat etiam Chriſtum, qui facit vineam virginum veniens à Patre, & non vult eam dare, vt fiat hortus olerum, hoc eſt, voluptatum. Et occiſus eſt per falſos teſtes à Iezabel, hoc eſt, à ſynagoga Iudæorum.

Nabuchodonoſor.

Diabolus. Sapientia ſeculi. — *Ori.ſ. Ier.ho.1. & ſ.Eze.ho.11. Hie.ſ.Iſa. 13. Rup.ſ.Dani.2.8.*

Nabuchodonoſor, id eſt, gemitus ſiue planctus generationis anguſtiæ, ſeu preſſuræ, aut coartatio generationis anguſtiæ, vel preſſuræ. Rex Babylonis, qui deſtruxit Hieruſalem & templum, & captiuos duxit Iudæos in Babylonem. 4.Reg.24.c.25.a.2.Par.36.a. Eze. 1.a.26.b.30.b. Danie.1.a. Typus eſſe ſolet diaboli, ſecundum quod inſaniuit, eſt ſapientia huius ſeculi, quæ ſtultitia eſt apud Deum. Dani.4.a.

Principes infideles conuerſi. — *Aug.epiſ. 48.*

Nabuchodonoſor, qui perſecutus eſt Sidrac, Miſac, & Abdenago, & poſtea illis fauit, deſignat principes infideles perſequentes eccleſiam, qui poſtea conuerſi perſequuntur eos, qui non adorant Deum fidelium, hoc eſt, hæreticos. Danie.2.a.

Interpretatur etiam prophetans: vnde & ſomnium vidit: vel interpretatur ſeſſio in agnitione anguſtiæ, & gerit typum animæ humanæ.

Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabuc. 1. — *Anima humana*

Nabuzardan.

Gre. 30. mor. 36. — *Miniſtri diaboli. Venter.*

Nabuzardan, id eſt, germinatio, vel prophetia extranei, ſiue ventilati, aut effuſi dominii, vel baſis. Princeps exercitus Nabuchodonoſor, qui executus eſt deſtructionem templi, & Hieruſalem, & tranſmigrationem populi ex præcepto regis. 4. Reg. 25. c. Ier. 29. Typus eſt miniſtrorum diaboli, dicitur etiam princeps coquorum, & deſignat ventrem, qui deſtruit in nobis muros virtutum.

Nachor.

Gentilitas.

Nachor, id eſt, raucus, vel aridus, aut iratus, vel incenſus, aut Syriacè ſuffocatus filius Thare, frater Abrahæ, maritus Melchæ, qui remanſit in Meſopotamia recedente Abraham, & inde ſumpſit Iſaac Rebeccam neptem eius vxorem. Gen. 24. a. Significare ſolet gentilitatem, vnde ſumpſit Chriſtus eccleſiam.

Phil. de congr. &c. — *Habens ſcientiã ſine profe. lu.*

Nachor etiam iuxta Philonem, interpretatur luminis quies, & deſignat eum, qui habet ſcientiam, quam non exercet, neque ad altiora proficit. Ideo habet vxorem Melcha, hoc eſt, aſtrologiam, & concubinam Roma, hoc eſt, rerum leuiſſimarum ſcientiam.

Nadab.

Iſyc. ſ. Leui. 10. — *Hæretici.*

Nadab. i. ſpontaneus, aut vouens, vel princeps, ſacerdos filius Aaron, qui occiſus eſt à Domino in templo, quum offerret ignem alienum. Leuitic. 10. a. 1. Paralyp. 24. a. Typus eſſe ſolet hæreticorum & prauorum ſacerdotum, qui extraneas & erroneas doctrinas inferunt in eccleſiam.

Nahaliel.

Ori. ſ. Num. ho. 21.

Nahaliel, id eſt, torrens Dei, ſiue hęreditas Dei, aut vallis Dei, locus vbi caſtra fixerunt filij Iſrael, in Moab iuxta montes Abarim. Num. 21. d. Fuit quadrageſima manſio, quę & Almon Diblathaim dicitur. Iuxta Origenem interpretatur, ex Deo, & venitur à Mathanaim in Nahaliel, quia quum quis obtulit Deo fidem, ſpem, & charitatem, accipit à Deo dona Spiritusſancti.

Nahum.

Hie. ſ. Nahum 1. Rup. ſ. Nahum 1. — *Spiritusſanctus.*

Nahum, id eſt, conſolatio, Propheta vnus è duodecim, qui ducto in captiuitatem Iſrael, & populo Iudęorum obſeſſo, in conſolationem eorum prophetauit contra Aſſyrios. Nahú 1. a. typus eſſe poteſt Spiritusſancti arguentis mundum, & conſolantis bonos.

Naid.

Beda ſ. Gen. 4. — *Iudæi.*

Naid, ſiue Nad, id eſt, commotio, videtur aliquibus eſſe terra, vbi habitauerit Cain. Hieronimus tamen non interpretatur, vt nomen proprium, ſed transfert. Habitauit in terra profugus. Geneſ. 4. c. Significat autem Iudæos, qui ſunt in commotione, & extorres à propriis ſedibus.

Naim.

Naim. i. pulchritudo, ſiue iucunditas, vel commotio, aut motus eorum, ciuitas in Galilæa iuxta Endor, duobus milibus à monte Thabor diſtans contra auſtrum. In ea Chriſtus ſuſcitauit filium viduæ, ad portam ciuitatis. Luc. 7. d.

Nardus.

Pli. 12. nat. hiſt. 12

Nardus, eſt frutex graui & craſſa radice, ſed breui ac nigra fragilique quanuis pingui, ſitú redolente, vt cyperi, aſpero ſapore, filo paruo tenſoque, cacumina in ariſtas ſe ſpargunt. Eſt herba odorifera, & multo magis, quæ pſeudonardus vocatur. Eſt calidæ naturæ, purgatque pectus.

Glo. ord. ſ. Cant. 1. — *Deitas & doctrina Chriſti. Charitas.*

Nardus ſignificat deitatem Chriſti, virtutemque eius ac maieſtatem, necnon eius doctrinam. Cant. 1. d. Deſignat etiam charitatem.

Ori. ſ. Cant. ho. 2. Gre. ſ. Can. 1. & 35 mor. 22. — *Bona opera. Vita Sanctorũ.*

Significare etiam ſolet bona opera ſyncera charitate redolentia, vel virtutes eccleſiæ, ſeu vitam Sanctorum, quæ dum eſſet rex in accubitu ſuo, dedit odorem ſuum. Cantic. 1. d. quia quieſcente in ſua beatitudine Domino, Sanctorum virtus in eccleſia magnæ nobis gratiam ſuauitatis adminiſtrat.

Hie. ſ. Mar. 13. Au. ſ. Ioan. trac. 50. — *Integritas fidei.*

Nardus piſtica, eſt vnguentum è nardo confectum, & dicitur piſtica, hoc eſt, verè ſyncera, & deſignat integritatem fidei eccleſię ex gentibus, & iuſtitiam. Mar. 13. a. Ioan. 12. a.

Ber. ſer. 4. aſſum. et ſ. Cant. ſer. 42. Rup. ſ. Cant. 1. 4. — *Humilitas.*

Nardus herba humilis, odorifera, & purgans pectus, typus eſt humilitatis. Canti. 1. d. 4. d. Eſt calidæ naturæ, ideo ſignificat humilitatem ex charitatis affectu procedentem, non ex cognitione veritatis.

Nares, Naſus.

Nares propriè ſunt naſi latiores partes, in quibus ſunt ſpiracula, per quæ trahimus aerem & odoramus. Naſus ea pars dicitur, quæ à ſuperciliorum confinio oriens, & quaſi æquali porrecta iugo vtramque aciem ſimul & diſcernit & munit, & in nares ipſas terminatur.

Inſpiratio diuina.

Nares in Deo inſpirationem,qua mentem noſtram excitat ſignificare poſſunt.2. Reg. 22. a.Aſcendit fumus de naribus eius, hoc eſt, lachrymoſa compunctio pœnitentium ex eius inſpiratione proueniens. *Au.de eſſen. diui. Euc for.ſpiritua.1.*

Preſcientia Chriſti. Predicatio comminatoria. Spes.

Nares in Chriſto,præſcientiam eius ſignificare poſſunt.Iſa.2.d.Quieſcite ab homine, cuius ſpiritus eſt in naribus eius. Sæpe enim id quod non videmus, odore comprehendimus, ita vt res etiam longè iacentes fragrantia ſuæ qualitatis nobis innoteſcant, dumque per nares ſpiritum ducimus,plerumque aliqua inuiſa præſcimus.Sic gloria narium Chriſti eſt terror.Iob.39.c.Quia viſionem diſtricti iudicis,quam iuſtus vehementer expectat,iniuſtus venire formidat.Poſſunt etiam nares ſignificare prædicationem comminatoriam, quam exercent ſancti doctores.Deſignant etiam ſpem,qua futuram gloriam odoramus. *Gre.31.mor.21.28. Hie.ſ.Iob.39.*

Vis animæ iudicatoria.

Nares,aut naſus animæ,vim eius interiorem,qua diuina haurimus, ſignificare poteſt: & etiam ſpiraculum fidei. Iob.27.a. Et naſus ſicut turris Libani, eſt forte & viuidum iudiciũ. Cant.7.b.Hic naſus præciditur adulteræ: quia bonæ fragrantiæ odorem in fœtorem mutauit Eze.23.d.Naſus etiam eſt diſcretio,per quam virtutes eligimus,delicta reprobamus: qui eſt ſicut turris Libani,quum Sancta Eccleſia,quæ ex cauſis ſingulis tentamenta prodeant,per diſcretionem conſpicit:& ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Paruus autem naſus eſt eius,qui ad tenendam menſuram diſcretionis,idoneus non eſt. Magnus & tortus naſus, eſt diſcretionis ſubtilitas immoderata,quæ dum pluſquam decet excreuerit, actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit.Leui.21.d.Nares habet & non odorat,qui ſcientiam diſcernendi, & inſtrumentum ſpiritalis odoramenti habet: ſed moribus diſcernendis nullum ſtudium impendit.Pſ.113. *Am.2.de ſpirit.9. & ſ.Pſ.118.ſer.5. Hie.ſ.Eze.23. Gre.31.mor.30. Euc.for ſpiritua.7 Gre.1.paſto.1.& ſ. Can.7. & ſ. Eze. ho.11. Iſyc.ſ.Leui.21. Ricar.de S.Vi.l.de ſomni. Nabuc.38.*

Diſcretio.

Perſpicacitas & inſidiæ diaboli

Nares aliquando,diaboli perſpicacitatem, & eius exhalantes inſidias ſignificare poſſunt: quibus ſagaciſſimè nititur & occulta cordis noſtri bona cognoſcere, & hæc peſſima perſuaſione diſſipare:vnde de naribus Behemoth dicitur procedere fumus.Iob.39.c.40.c.41.b.per has nares explorabat ipſe diuinitatem Chriſti. *Hie.ſ.Iob 40. Gre.31.mor.21.& 33.mor.11.12.*

Fatuitas.

Nares,aliquando fatuitatem & ſtultitiam ſignificant:vt Pro. 11. c. Circulus aureus in naribus porcæ mulier pulchra & fatua. *Gre.31.mor.21.*

Vita humana.

In naribus ſpiritus,vitam humanam deſignare ſolet, quia dum per nares reſpiramus, viuimus.Iſa.2.d.Iob.27.a.

Irriſio.

Nares in ſignum irriſionis aliquando ponuntur:vt Eze.8.g.Ecce applicant ramum ad nares ſuas.Quod Symmachus interpretatur, quaſi emittentes ſonitum in ſimilitudinem cantici per nares ſuas,quod dici poteſt de hæreticis irridentibus cultum Dei,qui eſt in eccleſia. *Hie.ſ.Eze.8.*

Narrare,Enarrare,Recitare,Referre.

NArrare,eſt dicere & recitare,verbiſque aliquid explicare, annunciare,prædicare, referre,& gratias agere.

Explicare ſecreta diuina.

Narrare rationem cæli,eſt vim ſupernorum ſecretorum explicare.Iob.38.d.Vel Dominus tunc rationem cæli narrat, quando ſemetipſum nobis quomodo electis ſpiritibus præſit inſinuat.Et quum deterſa mentis noſtræ caligine clara ſe viſione manifeſtat.Et quum nunc inſinuando ſuperna ſecreta electorum ſuorum mentes illuminat. *Gre.30.mor.7.8.*

Manifeſtatio Chriſti patrem.

Narrauit Chriſtus nomen patris fratribus,quia ipſum Apoſtolis manifeſtauit.Pſ.21.Narratio autem vnigeniti,euidentiam doctrinæ eius ſignificat.Ioan.1.b.Referens autem Ioſeph ſomnium fratribus,prædicationem Chriſti ad Iudæos ſignificauit, quę illis erat velut ſomnium.Gen.37.a.Narrat autem Dominus in ſcripturis populorum, hoc eſt, in ſacra doctrina, quæ omnibus eſt expoſita.Pſ.86. *Aug.epiſ.120. Chry.ſ.Ioan.ho.14 Hie.ſ.Pſ.86.*

Aſcribere verbiſ fructum Deo Lex inſtruens.

Narrans ſeruus Abrahæ ipſi Iſaac omnia,quæ geſſerat in Meſopotamia,deſignat prædicatorem totum prędicationis ſuæ fructum Deo aſcribentem.Gen.24.g. *Glo.int.ſ.Gen.24.*

Narrans Moſes Aaron verba Domini, eſt lex inſtruens ſacerdotem. Idem narrat verba Domini plebi,quia eadem lex inſtruit plebem.Exo.4.g.24.a.Nu.30.a. Deſignat etiam prædicatorem.Exo.18.b.19.a. *Glo.int.ſ.Exo. 4.*

Prædicatio Apoſtolorum. Docere.

Enarrant cæli gloriam Dei, quum Apoſtoli, & viri conuerſatione cęleſtes prædicant Chriſtum Pſ.18.144.Et narrant in turribus Sion,qui prædicant Chriſtum in eccleſia. Pſ.47. Narrare etiã filio,eſt docere inferiores.Exo.13.b.Narrari etiã dicitur nomen Domini in terra, quum vbique prædicatur & manifeſtatur.Exo. 9.b. Referente quoque filij Iacob patri ordinem rei ſuper Ioſeph,ſunt declarantes ſcripturas impletas à Chriſto.Gen.45 g. *Arn.ſ.Pſ.18.*

Ineffabilis generatio Chriſti. Gentes. Conuinci Deum peccatorem.

Enarrare generationem Chriſti,dicit Iſaias impoſſibile,aut difficile, tam de diuina, quàm de humana loquens.Iſa.53.c. *Glo.int.ſ.Iſa 53.*

Hi,quibus non erat narratum de Chriſto,erant Gentes,quæ legem nõ acceperant.Iſ.52.d. *Hie.ſ.Iſa.52.*

Narrare petit Deus Iſraelem,ſi quid habet.vt iuſtificetur: ne videlicet videatur opprimi à Deo,& vt ſic conuincatur,nihil iuſti habere.Iſa.43.d. *Hie ſ.Iſa.43.*

Mediator prælatus. Peccator non laudans Deum Docere hæreſes.

Referens Moſes ad Deum, quæ dicuntur,deſignat prælatum, qui velut medius eſt inter Deum & populum.Exo.18.c.19.b. *Glo.int.ſ.Exo.19.*

Narrare dicitur in ſepulchro miſericordiam Dei peccator, habens animam mortuam in corpore tanquam in ſepulchro.Pſ.87. *Aug.ſ.Pſ.87.*

Narrant iniqui fabulationes,quum docent idololatriam,aut hæreſes. Pſal. 118.Et narrant vt abſcondant laqueos,quum bona verba dicunt,vt fallant.Pſalm. 63.Et narrant Prophetæ *Arn.ſ. Pſ.118. Hila.ſ.Pſ.63.118*

ſomnia pro ſermone Domini, quum hæretici docent errores à ſe confictos, tanquam ſermones Domini.

Conſulere legem

Referre maiora ad Moſen. Exo. 18. d. conſulere legem in grauibus.

Naſci, Natiuitas, Renaſci.

NAſcuntur animalia, quum ex vtero matris, aut ex ouis in lucem prodeunt, & plantæ, quum è terra pullulant. Naſci dicitur generari, oriri, & produci.

Hil. de Trinit. 6. — *Chriſtus ex patre*

Natus ex Deo, dicitur Filius, non creatus. 1. Ioan. 5. a. Non enim idem eſt naſci, quod creari.

Euc. q. in Pſ. Hie. ſ. Iſa. 9. — *Chriſtus in virgine vel in eccleſia*

Natus homo in Sion, hoc eſt, in Virgine, vel in eccleſia, eſt Chriſtus, qui paruus natus eſt nobis. Pſ. 86. Iſa. 9. b. Et natus puer in domo, eſt Chriſtus in mundo. Eccl'tæ. 4. d.

Gre. ſ. Iere. ho. 6. & ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Eze. 16. Au. epiſ. 95. & ſ. Ioan tra. 11. Chry. ſ. Ioan. ho 25 — *Baptizari.*

Naſci ſpiritualiter contingit per baptiſmum, & nata Hieruſalem, eſt anima per baptiſmũ renouata. Ezec. 16. a. Hac autem natiuitate dicitur, qui baptizatur, renaſci. Nata autem gens ſimul erat, quum multi vna die conuertebantur. Natus autem ex Deo eſt, qui eſt in gratia, quæ natiuitas dicitur ex ſpiritu, ſecundum videlicet honorem & gratiam. 1. Ioan. 3. b. Ioan. 3. a. Huc pertinet natiuitas filiorum Iſrael. Exo. 18. b. 39. b.

Baſi. ſ. Pſ. 44. Hie. ad Principiã & ſ. Pſ. 44. — *Apoſtoli pro patriarchis.*

Nati filij pro patribus, ſunt Apoſtoli pro Patriarchis: & prælati & doctores pro Apoſtolis, & fideles pro Philoſophis. Pſ. 44. Et nati ſepté filii Iob, ſũt Apoſtoli electi à Chriſto. Iob. 1. a.

Gre. 1. mor. 12. Aug. ſ. Pſ. 44. — *Productio operis. Doctrina ſine præceptore.*

Natum ſemen, boni operis productionem ſignificat. Matt. 13. a. Luc. 8. a. ſed eſt varia productio, ſecundum diſpoſitionem recipientium.

Phil. de profugis. Iſy. ſ. Leui. 25.

Naſcentia ſponte, dici poſſunt, quæ à ſolo Deo ducentur, abſque alio præceptore, & quæ ad legem naturalem ſpectant, quæ ſingulis ſunt indita. Leui. 25. a. Et naſci aurum in Phiſon, eſt inuenire ſecreta ſapientię. Gen. 2. b.

Glo. ord. ſ. Mat. 21 — *Ceſſans fides Iudæorum.*

Non naſcitur fructus ex ficu maledicta à Chriſto, quia ex quo Chriſtus venit, ceſſauit populus Iudaicus à fructu fidei & bonorũ operum. Et in anima non naſcitur fructus, quæ damnationi æternæ traditur. Matth. 21. b.

Hier. ſ. Hoſe. 2. Gre. 4. mor. 4. — *Peccatum in exteriori opere. Errores gentiũ.*

Natum vlcus in cute, eſt peccatum in exteriori opere. Leui. 13. c.

Natiuitatis tempus deſignat errores Ethnicorum. Hoſ. 2. a. Naſcitur autem maſculus, quũ quis fit corruptor veritatis. Ier. 20. d.

Gre. 6. mor. 5. 6. — *Miſeria hominis.*

Naſcitur homo ad laborem, quando is, qui accepta præditus eſt ratione, conſiderat quàm ſit impoſſibile, vt hæc peregrinationis ſuæ tempora ſine gemitu euadat. Homo etiam exterior, qui corrumpitur, ad laborem naſcitur, vt auis ad volatum: quia inde mens ad ſumma euolat, vnde caro in infimis laborat. Et homo carnalis ad laborem naſcitur, quia quum tranſeuntia appetit, deſideriorum ſuorum ſe pondere affligit. Iob. 5. b.

Gre. 4. mor. 7. — *Tempus mortalitatis.*

Natiuitatis dies dici poteſt omne hoc tempus noſtræ mortalitatis, quod quandiu nos in hac noſtræ mutabilitatis corruptione detinet, æternitatis nobis incommutabilitas non apparet, vnde Iob. 3. a. Optat ipſe Iob, pereat dies, in qua natus eſt, hoc eſt, vt ceſſet mortalitas, & veniat immortalitas.

Natus de muliere dicitur homo, vt eius infirmitas indicetur. Iob. 14. a. 15. b. 25. a.

Non operari.

Non ſunt nati filij Michol ex Dauid, quia qui verbum Dei aure tenus percipiunt, abſque boni operis prole diem perpetuæ mortis expectant. 2. Regum 6. d.

Cle. Ale. adhor. ad gentes. — *Multos colens Deos.*

Natus ex meretrice eſt, qui multos ſibi Deos aſcribit, vt multos patres propter veri patris ignorationem. Deut. 23. a.

Ori. ſ. Leui. ho. 8. & ſ. Matt. cap. 14. Rup. ſ. Hoſe. 2.

Natalicius dies celebratur à Pharaone, & Herode, & à malis ac carnalibus: non tamen à bonis, qui non ignorant peccatum originale, quo natura humana infecta eſt. Geneſ. 40. d. 2. Mach. 6. b. Matt. 14. a. Marc. 6. c.

Multiplicatio Iſrael in Aegypto.

Naſci in Aegypto. Gen. 48. a. Natiuitatis dies fornicariæ fuit, quando filij Iſrael multiplicati ſunt in Aegypto. Hoſ. 2. a.

Natare, Natatoria.

Natare, eſt propriè piſcium perinde in aqua repentium, vt volucres in aere. Natant tamẽ & volucres, & beſtiæ, & per induſtriam homines.

Amb. 3. de ſacramentis 2. — *Eſſe in periculo*

Natare, interdum eſt in periculo & labore eſſe. Iſ. 25. d. Et extendet manus ſuas ſub eo, ſicut extendit natans ad natandum.

Paſſio Chriſti.

Natatoria Siloe, vbi lauit cæcus oculos, & viſum recuperauit, paſſionem & crucem Chriſti & etiam baptiſmum ſignificare poteſt. Ioan. 9. b.

Nates.

Nates eam partẽ carnoſam poſteriorẽ in homine ſignificant, quæ ſedendi officio deſeruit.

Gre. ſ. 1. Reg. 5. Hie. ſ. Iſa. 20.

Nates deſignant partem pronam ad peccatum. 1. Reg. 5. b. Et nates diſcoopertæ ignominiã peccati ſignificant. Iſ. 20. b. 2. Reg. 10. a. 2. Paralip. 19. a.

Nathan.

Nathan, id eſt, dans, vel donatus filius Dauid, & Bethſabe. 2. Reg. 5. c. 1. Para. 3. b. Fuit etiam Nathan Propheta, qui ex præcepto Dei reprehendit Dauid ſuper facto Vriæ & Bethſabe. 2. Reg. 7. a. 12. a. 3. Reg. 1. b. 1. Par. 7. a. Eccl'i. 7. a. 47. a.

Hie. ſ. Zac. 12. — *Ordo propheticus.*

Nathan domus, ordinem prophetalem deſignare poteſt. Zac. 12. d.

Nathanael.

Genus humanũ. Iudæi. NAthanael.i. donum Dei:dux de tribu Iſachar. Nu.1.a.7.b. Fuit alius vnus ex diſcipulis Chriſti.Ioan.1.f.21.a.Fuit vocatus à Chriſto per Philippum,quum eſſet ſub ficu. Typus eſt generis humani,quod erat ſub ficu,hoc eſt,requieſcebat ſub conditione carnis peccati. Quod vidit Chriſtus, quando eius miſertus eſt. Vel deſignat Iudæos quieſcentes ſub lege,quos etiam vidit Chriſtus. *Aug.ſ.Pſ.31.44.*

Nathinei.

Miniſtri eccleſiæ. Nathinei.i.dati,vel donati:erant traditi miniſterio templi.1.Par.9.a.1.Eſdræ.2.c.8.d.Deſignant in eccleſia eos, qui ſe tradunt eius miniſterio.

Natio,vide Gens.

Natura.

Natura dicitur,quòd aliquid naſci faciat. Et natura iuxta Phyſicos, eſt principium alicuius, & cauſa mouendi, & quieſcendi, in quo eſt. Principium autem eſt per ſe,& non ſecundum accidens. *Ariſt.2.Phyſico.*

Natura autem primò dicitur generatio naſcentium:ſecundò id,ex quo aliquid generatur primò,ita,vt ſit:tertiò natura dicitur,vnde principium motus eſt,in vnoquoque eorum,quę natura ſunt. Quartò natura dicitur, ex quo primum inordinato, ſeu informi & immobili, ex ſua potentia, aut eſt,aut fit aliquid eorum, quæ natura ſunt,vt lignum dicitur natura eorum, quæ ex ligno fiunt.Quinto natura dicitur ſubſtantia eorum,quæ natura ſunt. *Ariſt.5.Metaphyſic.*

Cùm dicit Apoſtolus.Ephe.3.a.Eramus natura filii iræ, ibi natura idem eſt, quòd verè:vt ſit ſenſus.Eramus verè,aut re vera filii iræ. *Cyril.apologet. anathematis 3.*

Nauigare,Nauis,Transfretare,Nauta.

Naufragium,Prora,Puppis,Proreta.

NAuigare,eſt naui iter facere.Nauis autē eſt,quæ fit ex lignis ad iter agendum per aquas. Nauta eſt,qui nauem agit, & regit, & ea, quæ in naui ſunt agenda,exercet. Proreta verò dicitur, qui proræ nauis curam habet, qui ponitur.Eze.27.f.Naufragium autem eſt nauis fractio,vel ſubmerſio.

Corpus Chriſti. Nauicula corpus Chriſti dici poteſt. Matth.14.b.Prouerb.30.c.quo tranſiuit mare huius ſeculi. *Ori.ſ.Mat.cap.14*

Eccleſia. Nauis quandoque ſignificat eccleſiam, vt nauicula,quæ iactabatur fluctibus, eſt eccleſia, quæ in huius ſeculi mari tentationum & perſecutionum impetus & fluctus patitur, in ea ſedet Chriſtus, eamque à naufragio ſeruat. Pſal.106.Prou.30.c.Matth.8.c.13.a.14.b.15.d.Luc. 5.a.Ioan 6.b.21.a. *Iuſti. Initium eccleſiæ.* Omnium,quæ ad hanc nauem pertinent, ſimilitudinem allegoricam explicat Clemens epiſto.1.ad Iacobum.Naues quoque ſunt eccleſiæ. Pſ.103.Et Sancti qui huius ſeculi fluctus nauigando pertranſeunt. Ezech.26.d.Puppis autem eſt initium eccleſiæ:in qua Dominus dormiuit morte corporali.Mar.4.d. *Ori.in diuerſ.ho. & ſ.Mat.cap.14. Hil.ſ.Mat.can. 7.13. Amb.de Salomo.4 & de virgi.3. Hie.ſ. Eze.26.& ſ.Mat.4. Au.ſ.Pſ.103.& ſ.Ioan tract.25.& de verbi domi.ſer.14.*

Synagoga. Nauis, à qua eiectus eſt Ionas ſynagogam ſignificat,quę Chriſtum eiecit. Ionæ 1.b.Eadem eſt nauis,quæ dimittitur à Chriſto,aſſumpta naui Petri.Luc.5.b. *Cyril.3.ſ.Ioan 24.*

Crux Chriſti. Prædicatio Chriſti. Nauis etiam Ionæ crucem Chriſti ſignificare poteſt.Ipſa eſt nauis poma portans,quando per crucis myſterium ad ingenita naturæ bona reſtringimur,ne per pręſentis vitę fluctus fatigemur.Iob.9.c.deſignat etiam prædicationem Chriſti in Iudæa. *Euch.q.in Iob. Gre.ho.24. Hil.ſ.Mat.can.16 Am.ſe.9.& ſ.Lu.5*

Corpus humanũ. Mens. Homo. Naues Tharſis,corpora noſtra ſignificare poſſunt.Pſ.47.poſſunt etiam ſignificare mentes, quæ priùs erant mundanæ, & conteruntur per pœnitentiam. Nauicula quoque eſt ipſe homo,cuius nautæ ſunt cogitationes hominem gubernantes. *Aug.epi.49.q.6.& ſ.Ioan.tra.2. Gre.9.mor.24. Rup.ſ.Ionam.1.*

Baptiſmus. Pœnitentia. Sancta conuerſatio. Nauis etiam dici poteſt baptiſmus, per quem tranſimus à vita veteris hominis ad vitam noui. Et etiam pœnitentia, quæ dicitur ſecunda nauis, aut ſecunda tabula poſt naufragium. Sancta quoque conuerſatio,nauis dici poteſt.Pſa.106. *Amb.1.de interp.5 Gre.4.mor.22. Euch.for. ſpirit.8. Arn.ſ.Pſ.106.*

Antiqui patres. Naues poma portantes,ſignificare poſſunt antiquos patres.Iob.9.c.vt enim qui poma deferentes maria tranſmeant, ipſi quidem fructuum odore fruuntur,fructuum verò cibos ad alios deferunt,ita ſancti patres incarnationis myſterium prophetãtes,ipſi quidem ſpei odore fruebantur,ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione attulerunt. Vel certè,quia naues cum portant,ea paleis admiſcent,vt ad terras illæſa perducant,ita antiquorum patrum dicta in eo,quòd myſteria ſpiritualis vitæ denunciant,per interfuſam hęc hiſtoriæ ſtipulã ſeruant, & opertum nobis fructum ſpiritus deferunt,quum carnalia loquuntur. *Gre.9.mor.22.*

Genus humanũ. Naues etiam poma portantes humanum genus deſignare poſſunt.Naues enim,quum poma portant, ſuauitatem odoris habent, ſed ponderis grauitatem non habent: ita genus humanum à Paradiſi gaudiis expulſum,vim contemplationis perdidit:robur conditæ fortitudinis amiſit, cumque ad ſuperna repetenda ſe erigit, fragrat quidem odore memoriæ, ſed digne non exerit pondus vitæ. Pomorum ergo odoribus repletur, & tamen huc illucque mentis noſtræ nauis impellitur,quia & Paradiſi celſitudinem cum ardoris recordatione meminimus & importunos tentationum fluctus ex carne toleramus. Naues etiam homines. Apocalyp.8 c. *Gre.9.mor.24. Rup.7.ſ.Apoc.*

Doctrina hæreticorum. Naues Tharſis, ſeu Carthaginis, doctrinam hæreticorum & Gentilium ſignificare poſſunt, & ipſos hæreſiarchas, aut eorũ libros,& eos qui volunt fieri diuites,& qui omni vento *Hie.ſ.Iſa.2.23.43. Hil.ſ.Pſ.47. Aug.ſ.Pſ.47.*

doctrinæ circunferuntur, & qui in idolorum cultu fluctuant. Naues quoque Tiri & Tharſis ſuperbiam gentium & errores ſignificant. Et nautæ Tyri, ſunt ducentes ad errores. Pſal. 47. Iſa. 2. c. 23. a. 33. d. 43. c. 60. b. Ezec. 27. b. f. Nauis quoque dici poteſt ipſa iniquitas, & fragilitas, & inconſtantia, qua homines in huius ſeculi fluctibus circunferuntur omni vento luxuriæ & vanitatis. Prou. 30. c. Et transfretantes in aquis multis ſunt, qui omni doctrinæ vento circunferuntur.

Hæreſiarcha. *Leues homines.* *Superbia gentiū.*

Nauigalis, dici poteſt vita præſens, quam tranſigimus inter huius ſeculi fluctus. Geneſis 49. c.

Vita præſens.

Baſi. ho. in principium Prouerb. *Rup. ſ. Ioan 1.*

Naufragium fit in homine, quando mens non imperat & gubernat, ſed caro. Et naufragiū fit circa fidem, quando quis aberrat à recta fide. 1. Timot. 1. d.

Imperium carnis. *Apoſtaſia.*

Nautæ euntes in Tharſis. Ionæ 1. a. fuerunt Apoſtoli electi ad prædicandum prius in Iudæa.

Apoſtoli.

Naulum.

Naulum, eſt pretium, quod ſoluitur pro vectura in naui.

Hie. ſ. Ionam 1. *Rup. ſ. Ionam 1.*

Naulum, quod ſoluit Ionas, ſignificat Chriſtum, qui naulum ſoluit, quando tradidit ſeipſum, vt Iudæos ſaluaret. Ionæ 1. a. vel naulum dedit nautis, quum dona Spiritusſancti dedit Apoſtolis.

Chriſtus. *Dona Spiritusſancti.*

Nauſea, Nauſeare, vide Vomere.

Nazareth, Nazaræus.

Ber. ad milites templi 7.

Nazareth. i. cuſtodia, vel florida, aut virgultum: ciuitas Galilęæ, in qua Saluator noſter Ieſus Chriſtus conceptus & nutritus eſt. Nazaræi autem dicebantur conſecrati Domino ex voto, qui tempore conſecrationis ſuæ, & expletionis voti, vinum bibere non debebant, nec caput radere, nec ad mortuum accedere. Num. 6. c.

Ori. ſ. Luc. ho. 33. *Ber. 1. ſ. miſſus eſt.*

Nazareth Iudaicum populum ſignificare poteſt, qui erat flos in ceremoniis, & ſtatu legis, ex quo flore ortus eſt fructus Chriſti, ſed decidente flore, quia cecidit ille populus. Et vt Chriſtus non fuit acceptus in Nazareth, ita nec eius prædicatio fuit accepta apud Iudæos. Luc. 1. c. 4. c.

Populus Iudaicus.

Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 6. *Rup. 1. ſ. Num. 12.*

Nazaræus Ioſeph Chriſtum ſignificauit, qui verè eſt floridus. Geneſ. 49. d. Deutero. 33. a. Ipſe eſt pontifex Nazaræus, hoc eſt, ſeparatus à turba coinquinata, & à vulgaribus operibus fœdantibus dignitatem ſuam, vel Nazaræus, id eſt, coronatus diademate ſanctitatis, & perfuſus diuinitatis oleo. In Chriſto impletæ ſunt leges Nazaræi, quæ ponuntur Nu. 6. a.

Chriſtus.

Hie. ſ. Amos 2. *Gre. 32. mor. 23.*

Nazaræi, hoc eſt, floridi, ſunt continentes & abſtinentes. Thre. 4. b. Et generaliter Nazaræi, ſunt ſancti non radentes caput, nec ad mortuos accedentes. Num. 6. d. Iudi. 13. a. 16. d. Amos 2. c.

Sancti.

Nebo, vide Nabo.

Nebula.

Gre. 17. mor. 18. *Hie. ſ. Iob. 26.* *Euc. for ſpirit. 2.*

NEbula, eſt vapor è terra & aquis ſurgens, qui vel ſtatim euaneſcit, vel in altum ſublatus in nubem conuertitur.

Nebula, in quam ingreſſus eſt Moſes, occulta diuinæ potentiæ & ſapientiæ ſignificare poteſt. Exo. 24. d. 3. Reg. 8. b. Nebulam expandit Deus ſuper ſolium ſuum, quum gloriam ſuam ſicuti eſt, nobis abſcondit. Iob. 26. c. vbi etiam ſignificatur diuina protectio, & etiam velamentum myſteriorum Dei.

Occulta diuinæ ſapientiæ. *Diuina protectio.* *Velamen myſteriorum.*

Glo. ord. ſ. Leui. 16.

Nebula conſurgens ex aromatibus, doctrinam paſſionis Chriſti ſignificare poteſt. Leu. 16. c. Et virtutem orationis.

Doctrina paſſionis Chriſti.

Euc. for ſpirit. 3.

Nebula quandoque ſignificat abolitionem peccatorum. Iſa. 44. d. Delebo, vt nubem iniquitatem tuam, & quaſi nebulam peccata tua.

Abolitio peccatorum.

Hie. ſ. Amos 4. *Aug. ſ. Pſ. 147.* *Gre. 20. mor. 1.* *Rup. ſ. Amos 4.* *Hie ſ. Ier. 10. & ſ. Nahum 1.* *Gre. 30. mor. 1.*

Nebula matutina, eſt cognitio Dei obſcura, quæ in hac vita habetur. Amos 4. d. Et qui cognoſcunt ſe obſcurè, non præſumentes de ſe, nebulæ dici poſſunt. Pſa. 147. Iob. 38. d. vel eſt ignorantia præcedens cognitionem, quam Deus infundit poſt cognitam ignorantiam.

Cognitio Dei obſcura. *Ignorantia.*

Nebulæ quas eleuat Deus ab extremis terræ, ſunt Apoſtoli, qui contemplibiles habebantur. Ier. 10. c. Et vocem ſuam in nebula Dominus leuat, quando per prædicatorum ſuorum linguas ad caliginoſa corda infidelium exhortationem format. Iob. 38. d. Et nebulæ, vel nubes, quæ ſunt puluis pedum Dei. Nahum. 1. a. ſunt Prophetæ & animæ Iuſtorum, quæ prius coniunctione carnis fuerant prægrauatæ, ſed eleuatæ in ſublime, tenuioris ſubſtantiæ fiūt, & in ſcabellum pedum Dei redactæ, in extremis quibuſque inter angelos officiis miniſtrabunt. Priora quippe & antiqua, quæ ad caput pertinent, noſſe non potuerunt.

Apoſtoli. *Prophetæ.* *Animæ iuſtorum.*

Hie ſ. Nahum 1. ſ. Iob. 38. Et ſ. Mic. 4. *Rup. 1. ſ. Reg. 27. Et ſ. Mic. 4.*

Nebulæ quoque, quę ſunt puluis pedum Dei, dici poſſunt mali ſerena ſemper conturbātes: & clarum Solis lumen ſua caligine prætexentes: qui in puluerem redigentur & nihilum, & terra in eis pinguis diſſoluetur. Nahum 1. a. Nebulæ quoque ſignificant caliginem peccati, ſicut & ipſos peccatores. Iob. 38. d. Et nebuloſa filia Sion, eſt ſynagoga obſcurata, quia occidit filium Dei, qui eſt lux vera. Mic. 4. c. Nebula implens domum Domini, fuit obſcuritas in ſacerdotibus Iudæorum. 3. Reg. 8. b. Nebuloſa etiam dicitur eccleſia, tum propter tribulationes, tum propter peccatores, qui in ea continentur.

Mali. *Peccatum.* *Synagoga.* *Cæcitas Iudæorū.* *Eccleſia.*

Nebula

Tribulationes.

Nebula frigida, rigorem tribulationis aliquando deſignat. Pſ.147. In nebula eleuat Deus vocem ſuam, quum per tribulationes conuertit aliquos. 38.d.

Confuſio hæreticorum. *Hie.ſ.Eze.8.*

Nebula thuris oblati idolis, confuſionem hæreticorum ſignificare poteſt. Eze.8.c.

Neceſſarium, Neceſſitas, Neceſſe.

NEceſſarium dicitur illud, ſine quo quippiam fieri, aut eſſe non poteſt. Neceſſarii quoque dicuntur cognati. Neceſſarium dicitur etiam, quo quis eget, & ineuitabile, & vtile. Neceſſitas, indigentia, ineuitabilitas, tribulatio. Neceſſe, indigens eſſe, opus eſſe, vtile eſſe.

Neceſſitas paſſionis Chriſti.

Neceſſitas veniendi ſcandala, neceſſitatem paſſionis Chriſti indicare videtur. Mat.18.a.

Non abſolutè deſideratum. *Hila.ſ.Mat.can.1 Aug.epiſt.119.*

Neceſſarium quod eſt in hac vita, eſt quod non abſolutè deſideratur: vt ea, quę ſperantur, vt dicebat Apoſtolus, Phili.1.d. Deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto, multo magis melius, permanere autem in carne, neceſſarium propter vos.

Neceſſarium ad cultum diuinum, aut in vſus ſanctuarii, eſt ſecundum ordinationem diuinam. Exo.35.c.36.a.

Difficultates malorum quæ in vita patimur. *Hie.& Aug.ſ.Pſ. 30.*

Neceſſitates à quibus ſaluat Deus animam, ſunt difficultates malarum conſuetudinum, & cupiditatum, & cæterarum rerum, quas inuiti patimur, & demum pericula inferni. Pſalm.30.

Nechao.

Diabolus. *Glo.or ſ.4.Reg.23*

Nechao, id eſt, claudus, vel percuſſus, rex Ægypti, qui vicit Ioſiam regem Iuda. 4.Reg.23. f. Significare poteſt diabolum, qui claudicauit apoſtatando à Deo, à quo percuſſus eſt, & vicit primum hominem.

Nectere, Nexus, vide Ligare.

Nefas, Nefarius.

Nefas, eſt impium facinus, & execrabile, ſicut adulterium appellatur nefas. Iob.31.a. Nefarius autem dicitur homo ſceleſtus & ſacrilegus.

Negare, Inficiari.

Gre.8.mor.28. Gre.21.mor.12.

NEgare eſt, quod aſſeritur inficiari, aut renuere, & recuſare, & non implere.

Reprobās Deus

Negat Deus hypocritam. Iob.8. quia ſimulatoris vitam iuſtè reprobando, meritò veritas ipſum ignorare dicitur.

Chriſtus dans dona humilibus. *Gre.22.mor.10.*

Non negauit Iob pauperibus quod volebant, deſignans Chriſtum, qui dat humilibus, quod petunt, qui quoniam verè humiles ſunt, hoc ſolum obtinere volunt, quod Deus eis viderit expedire. Iob.31.b.

Aſcribere ſibi bona.

Negatio contra Deum, dicitur eſſe quum quis manum ſuam oſculatur. Iob.31.c. quia ſibi attribuit opera, quæ Deo aſcribere debebat. Præſumptio autem virtutis propriæ tantò grauius in deſperatione eſt, quantò longius ab humilitate. Cumque vires ſibi tribuit operis, ad adiutorium non recurrit Autoris.

Confitentes Deū *Hie.ſ.Iſa.63.*

Non negantes ex Iſrael, nomine filiorum inſigniuntur. Iſa.63.b.

Mendacia hæreticorum. *Hie.ſ.Hoſe.11.*

Negatio, qua Ephraim circundedit Deum, ſignificat mendacia hæreticorum. Hoſe.11.d.

Corrumpere imaginem Dei. *Glo.ord ſ. Leui.4.*

Negare depoſitum. Leuitic.6.a. eſt per vitia perdere in ſe imaginem Dei, nec recognoſcere eius dona.

Negligere, Negligentia.

Amb.de Ioſeph.8

Negligere, eſt non curare, & contemnere, quaſi ne legere quidem, nec videre dignari.

Negligentes fratres Ioſeph, emere triticum, deſignant non curantes audire verbum Dei, vnde & à patre ſene reprehenduntur. Gen.42.a. In pœnam autem incidunt, qui neglexerunt ſermonem Domini. Exo.9.e.

Negligentes ire ad nuptias, ſunt præferentes temporalia ſpiritualibus Mat.22.a.

Negociari, Negocium, Negociator, Inſtitor.

Ori.ſ.Mat.cap.13. Hil.ſ.Mat.can.13 Hie.ſ.Eze.38. Gre.13.mor.22

NEgociari, eſt negotia exercere, & mercaturæ operam dare. Negotium autem occupationem, & munus, ac opus ſignificat. Negotiator verò eſt, qui mercaturæ operam dat, aut negotiis eſt præfectus.

Fideles ex gentibus. Prædicatores. *Hed.ſ.Pro.31 Hie.ſ.Iſa.27.*

Negociatores, in bonum, ſunt, qui quærunt lucrum verum ſpiritualium, & qui inſtructi ſunt in lege Dei. Mat.13.f. Et negotiatores ementes Ioſeph, ſunt fideles ex gentibus ſuſcipiētes Chriſtum, à Iudęis eiectum Ge.37.f. Et negociatores Tharſis, ſunt, qui inter ſeculi fluctus per bona opera quærunt ſpiritualia mercimonia. Et etiam prædicatores. Et negociatio eſt ipſa prædicatio. Iob.28.b.40.d. Pro.31. Eze.28.d. Et negociatio Tyri cum omnibus Gentibus eſt, quum ex omnibus Gentibus conuertuntur ad fidem, & quæ dicitur negociatio ſancta domino. Iſa.23.d.

Prædicatio. *Hila.ſ.Pſ.118.*

Negociari in terra, eſt rebus terrenis vacare. Gene.34.b. Et negociatio, ad quam quidam abierunt, eſt occupatio circa temporalia. Mat.22.a. Et negociationis domus, eſt anima ſecularibus intendens. Ioan 8.c.2.Tim.2.a.

Vacare terrenis. Hæretici. *Hie.ſ.Eze.28.& ſ.Iſ.23.& ſ.Iob.28*

Negociatio Luciferi fuit, cùm dixit: Aſcendam in cælum, &c. Ezec.28.d. Et negociatores Phœnicis ſunt hæretici & dæmones, qui & inſtitores dicuntur, & negociatores gentium, &

Tyri & Babylonis, quibus adduntur Magi & Philoſophi. Iob.28.b.Iſa.23.a.47.d. Eze.17.a. 26.b.27.a.Et negociationes Niniuæ ſunt peccata. Nahum 3.d. Negociatio quoque Æthiopiæ eſt cultus deorum Gentilium.Iſa.45.c.

Dæmones. Magi. Philoſophi. Peccata. Idololatria.

Aug. ſ. Pſ.90. Ber. ſer. 2. de S. Andrea & ſer. 6 ſ. qui hab. & ſ. Can. ſer 33.

Negocium perambulans in tenebris, eſt grauior tentatio cum ignorantia. Pſalm. 90. Item verba ſuadentia peccatum ſub ſpecie boni, vel eſt ambitio, quæ eſt ſubtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum erugo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Item diuitiæ ſunt negocium perambulans in tenebris.

Grauis tentatio. Malum apparẽs bonum. Ambitio. Diuitiæ.

Nehemias.

Nehemias.i.conſolatio, vel requies Domini, aut pœnitens Dominus, ſiue directio Domini, princeps in Iſrael, qui inſtaurauit muros Hieruſalem, poſt Babylonicam captiuitatem 1. Eſdr.2.a.Nehe.1.a.

Nemrim.

Hie. ſ. Iſa.15.

Nemrim.i.pardi, ſiue præuaricatores, aut amaritudo, vel commutatio, videtur fluuius, aut fons in Moab. Nam Iſ.15.c.fit mentio de aquis Nemrim, deſignare poteſt hæreticos, aut doctores eorum.

Hæretici.

Nemrod.

Ori. ſ. Cant. ho.3. Hie. ſ. Mich.5. Beda ſ. Gen.10. Rup. ſ. Gen.43

Nemrod.i.transfugium, vel rebellis, ſeu dormitio deſcenſionis, vel dormiens dominans: aut tentatio deſcendens: filius Chus, fuit primus tyrannus poſt diluuium, qui dictus eſt robuſtus venator. Gen.10.b. Typus eſt diaboli & ſuperborum, & eorum, qui à Deo transfugiunt ad terrena.

Diabolus. Superbi.

Nemus, Saltus, Sylua, Lucus.

Amb. 2. de Spiritu ſancto 11. & ſ. Lu.7. Hila. ſ. Mat. can. 2. Hie. ſ. Ezec.15. Ori. ſ. Nu. ho.17.

NEmus, ſaltus, ac ſylua ſic ſe habent, vt ſylua ſit generale nomen non ſolùm loca arborũ comprehendens, verumetiam herbarum, propriè tamen eſt arborum, vnde materia cęditur. Saltus autem eſt ſylua inuia, vbi paſci & æſtiuare, vel hiemare pecudes ſolent. Nemus verò dicitur ſylua voluptatis gratia comparata, & amœnitatis plena. Sed quantum ad noſtrum propoſitum hæc confunduntur, & hoc habent commune, vt abundent arboribus infrugiferis. Lucus autem eſt nemus arboribus denſum, manu conſitum, quod Deo alicui Gentilitas conſecrabat, quod nequaquam cæduum eſt.

Gre. ſ. 1. Reg.14. Hie. ſ. Iſa.21.

Sylua dici poteſt eccleſia, vt habet diuerſa ligna ad varios vſus apta, hoc eſt, diuerſitatem fidelium. Pſ.131.Eze.15.a.Et mel ſylueſtre, ſunt conuerſi ad fidem. Mat.3.a.

Eccleſia.

Nemora obumbrantia, aut nemoroſæ valles, Iuſtorum cœtum, & Prophetarum chorum ſignificare poſſunt. Num.24.a.

Iuſtorum cœtus.

Nemus plantatum ab Abraham, exempla virtutum ſignificare poteſt. Gen.21.d.

Exempla virtutum.

Saltus dici poteſt mundus pomiferas arbores non habens, ſed eſt habitaculum beſtiarũ, & dicitur ſaltus meridianus. Ezec.20.g.31 b. Saltus etiam, vt eſt locus ſyluoſus, & cliuoſus, corda ſecularium ſignificare poteſt, qui quum tota intentione curis exterioribus ſeruiunt, velunt ſyluoſa loca, culta ad fructum boni operis prædicationis vomere non ſunt. 1. Reg.14. d.2. Reg.18.b.Iſa.21.d.

Mundus. Corda ſecularium.

Hil. ſ. Pſ.131. Hie. ſ. Eze.39. Aug. ſ. Pſ.103. Euc. ſer. ſpirit.4. Hier. ſ. Iſa.29. & ſ. Ier.21. & ſ. Ezec. 20.

Sylua etiam vel ſaltus dici poteſt gentilitas, in qua non erant homines, ſed beſtiæ. Pſa.79. 95.103.131.Eze.39.c. Amos 3.a.

Gentilitas.

Saltus erat ſynagoga frondibus literæ legis abundans, ſine fructu ſpiritus. Et peculiariter ſaltus erat Hieruſalem non ferens fructum bonorum operum, ſed combuſtioni parata. Iſa. 29.f.Ier.21.d.Eze.20.24.f.Hoſe.2.b.Zach.11.a.

Synagoga.

Ori. ſ. Ier. ho.14. Hie. ſ. Ezec.6. & ſ. Iſa.9. Gre. epi. ad Leand. Thol. 1. allegori.

Nemora arboribus infrugiferis plena, ſignificare poſſunt ſcientias ſeculares, ſectaſque Philoſophorum, & hæreſes. Ier.3.b.Et nemoroſum lignum, eſt doctrina hæreticorum cum foliis verborum, ſine fructu operum & veritatis. Eze.6.d.Saltus etiam, eſt eloquentia hæreticorum igni tradenda, & libri Philoſophorum, & ipſi infrugiferi. Pſal.82.Iſa.9.d.10.d. Ier. 10.a.Mich.7.c.Et lucus non plantandus, deſignat eloquentiam vanam non eſſe introducendam in ſacram ſcripturam, nec vitia miſcenda virtutibus, vt nec arbores infrugiferæ miſcentur frugiferis. Deuteron.16.d.Et lucum ante altare plantare, eſt hæreſes in eccleſiam inducere. Ierem.17.a.Et lucos ſcindere, eſt hæreſes & idololatriam deſtruere. Exod.34.b. Deuter. 7.a.12.a.Iſa.27.c.

Scientiæ ſeculares. Secta philoſophorum. Hæreſes. Eloquentia hæreticorum. Idololatria. Vitia. Hæretici & Philoſophi.

Ori. ſ. Cant. ho.3. Glo. int. ſ. Can.2. Rup. ſ. Amos 3.

Syluæ dicuntur omnes homines comparati Chriſto. Cantic. 2. a. Et inſtitutiones humanæ comparatæ inſtitutionibus diuinis. Saltus dicitur multiplicitas generis humani. Amos 3.b.

Homines. Inſtitutiones humanæ.

Hie. ſ. Ezec.31. Hie. ſ. Ierem.5.

Syueſtris vallis, dicitur anima peccatoris, vbi congregantur dæmones. Gen.14.a.

Anima peccatoris.

Nemoroſa cedrus dicitur Lucifer, vel Antichriſtus. Eze.31.a.

Lucifer.

Sylua vnde venit leo, erat Babylon, vnde venit exercitus Chaldæorum contra Hieruſalem. Vel eſt infernus, vnde venit diabolus ad tentandum fideles. Ier.5.b.

Babylon. Infernus.

Neomenia, vide Calendæ.

Neophytus.

Neophytus.i. nouellus, quaſi noua planta dicitur qui nuper venit ad fidem, in qua nondum eſt exercitatus, ſed eſt velut puer.1.Timo.4.b. *Hie.ſ.Iſa.3.*

Nepos, Neptis.

Nepos dicitur, qui ex filio, filiaue natus eſt, & extenditur ad poſteros. Nepotes etiam dicuntur conſumptores rei familiaris, quæ ſignificatio non inuenitur in ſacris literis.

Imitatores. Nepotes dicuntur imitatores. Gen.31.g.46.a.Exo.10.a.34.a.Iob.21.a.27.c. *Gre.18.mor.18.*

Diſcipuli Apoſtolorum. Nepotes Apoſtolorum ſunt ſuccedentes eis in fide & operibus.Iſa.65.d. *Glo.ord.ſ.Iſ.65.*

Nephtalim.

Apoſtoli & prædicatores. Chriſtus. NEphtalim.i. comparatio, ſeu æquiparatio, vel retorſio, ſeu tortuoſitas: filius Iacob, è Bala ancilla Rachelis. Geneſ.30.d.typus eſt Apoſtolorum & prædicatorum, vt dicitur ceruus emiſſus, & dans eloquia pulchritudinis. Gen.49.c.Poteſt etiam typus eſſe ipſius Chriſti, qui emiſſus eſt in ſecuritatem, inſequentibus ipſum canibus.

Imaginatio. Interpretatur etiam dilatatio cordis, & eſt filius ancillæ Rachelis, quia ex magnitudine rerum creatarum contemplata ab expurgata mente, dilatatur cor, vt currere poſſit in Deum, & deſignat imaginationem, quæ per corporea ducit ad intelligentiam cæleſtium. *Rup.7. de diui.offici.23. Geor.Vene. Cant.2 tom.7.cap.6.*

Charitas. Vel interpretatur dilatatio mea, & eſt typus charitatis, quæ maximè dilatat cor.Pſ.67. *Ricar.de S.Vict.de 12. Patriar.18.*

Apoſtoli & prædicatores. Vt etiam interpretatur dilatatio, deſignat Apoſtolos, & prædicatores, quorum doctrina in totius mundi latitudine diffuſa eſt. *Aug.ſ.Pſ.67. Beda ſ.Gen.49.*

Nequam, Nequitia, *vide Malus.*

Ner.

Sermo ſcripturæ. Ner, id eſt, lucerna, ſiue nouale: pater Abner, & Cis ſignificat ſermonem ſcripturarum, qui lucerna eſt: cuius teſta eſt litera. Intellectus verò ſpiritualis eſt claritas luminis, oleum verò eius, eſt deuotio amoris.1.Reg.14.g. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Nere.

Bene operari. Nere, eſt filum torquere, quod munus ad mulieres ſpectat. Nentes autem mulieres, ſunt benè operantes.Exo.35.c. *Glo.int.ſ.Exo.35*

Neruus, Subneruare.

NErui, ſunt prima in corpore animalis ſenſus motuſque inſtrumenta, quæ per totum corpus diffunduntur, eiſque ligantur oſſa: vnde circiter oſſa ingens neruorum copia ducitur. Subneruare autem eſt neruos incidere. Neruus etiam eſt vinculi genus, quo pedes, aut ceruices impediuntur. Neruus item eſt chorda ex neruis facta, & corda arcus. *Ariſt.3.de hiſ.animal.5.*

Incarnatio. Neruus femoris Iacob, incarnationem Chriſti ſignificare poteſt.Gen.32.f. *Amb.de Iacob 7.*

Iudæi increduli. Significat etiam Iudæos incredulos deſcendentes ex Iacob, ideo neruus emarcuit, vt Iudæi claudicantes in fide deſignarentur. *Amb. de fug.ſecu.4*

Concupiſcentia. • Significat præterea carnis concupiſcentiam, quæ emareſcit in perfectis, qui vincunt angelum, quando impetrant à Deo, quod petunt. *Gre.ſ.Eze.ho.14 Beda ſ.Gen.33.*

Virtutes. Nerui, quos inducit Deus in oſſa, vim operandi ſignificare poſſunt, & virtutes, quibus anima roboratur ad benè operandum Eze.37.b. *Gre.9.mor.38*

Sententia Dei. Neruus in quem Deus ponit pedem hominis, ſententiam eius, qua diſtrictè prauitas hominis tenetur, ſignificare poteſt.Iob.13.d.33.b. *Gre.11.mor.25*

Superbia. Neruus ferreus dicitur ceruix Iſrael, quia duri erant ad obediendum diuinis præceptis. Iſaiæ 48.a. *Glo.ord.ſ.Iſa.48.*

Oppreſſio Hieruſalem. Neruus in quem coniectus eſt Ieremias, oppreſſionem ciuitatis Hieruſalem ſignificabat. Ierem.20.a. *Hie.ſ.Ier.20*

Argumēta prædicatorū diaboli. Illecebra voluptatum. Nerui teſticulorum Behemot, ſunt argumenta prædicatorum diaboli, & ſunt perplexi: quia doloſis aſſertionibus innodant & implicant audientes. Vel ſignificant vincula quædam fortiſſima ac illecebroſa voluptatum, quibus diabolus homines carnales implicat. Iob.40.b. *Gre.33. mor.15.18. Hie.ſ.Iob.40*

Mortalitas Chriſti. Neruicei funes, quibus ligatus eſt Samſon, mortalitatem in Chriſto ſignificare poſſunt. Iudi.6.a.

Occidentes Chriſtum. Subneruantes taurum Simeon, & Leui, deſignant Scribas & Phariſæos occidentes Chriſtum.Gen.49.a.iuxta Septuaginta, vbi nos legimus ſuffoderunt murum. *Ori.ſ.Gen.ho.17.*

Vincere dæmones & motus carnis. Subneruare equos, eſt vincere dæmones, & per ieiunia & labores, laſciuos carnis motus reprimere.Ioſu.11.b.1.Par.18.a. *Ori.ſ.Ioſu.ho.15.*

Neſcire, *vide Ignorare.*

Nex, *vide Interficere.*

Nicodemus.

Nicodemus Hebraicè interpretatur innocens ſanguis. Græcè verò victoria populi: fuit phariſæus princeps Iudæorum, qui venit ad Ieſum nocte, quem etiam cum Ioſeph poſtea ſepeliuit.Ioan.3.a.7.g.19.g.

Nicolaus, Nicolaita.

Nicolaus, id eſt, victoria plebis Græcè: fuit vnus è ſeptem diaconis ab Apoſtolis electis. Acto.6.b. Ab eo dicti ſunt Nicolaitæ hæretici. Apocalyp.2.b.

Nidus, Nidificare.

Spes. Fides.

Nidus, eſt auium domicilium, quod ipſæ ſibi conficiunt, ad fouenda oua, & excludendos & nutriendos pullos.

Ori. ſ. Num. ho. 19. Gre. 31. mor. 34. & 19. mor. 24. Euc. for. ſpirit. 5. — *Charitas.*

Nidus ſignificare poteſt ſpem, aut ſecuritatem, & ſic dicitur quiſpiam ponere nidum in petra, hoc eſt, in Chriſto, & in arduis. Num.24.d. Iob.39.d. Deſignat etiam tranquillam quietem fidei, qua vnuſquiſque infirmus nutritur. Iob.29.c. Et turtur inuenit nidum, vbi reponat pullos ſuos. Pſ.83. quia Sancta Eccleſia amore conditoris affecta, crebris gemitibus vritur, & velut nidum ſibi, hoc eſt, pacatiſſimam quietem conſtruit, in qua creſcentes filios, quaſi plumeſcentes pullos, quouſque ad ſuperiora euolent, charitatis gremio calefactos fouet.

Hie. ſ. Iob. 29. — *Caro.*

Nidus etiam eſt caro, quæ eſt fœnum, & in nidulo ſuo moritur, qui carnem ſuam mortificat. Iob.29.c.

Hie. ſ. Iob. 31. Aug. ſ. Pſ. 83. Euc. for. ſpirit. 5. Gre. ſ. Eze. ho. 12. — *Eccleſia.*

Deſignat etiam eccleſiam, & moritur Chriſtus in nidulo, quum membra eius, quorum ipſe eſt caput, vitiis ac concupiſcentiis huius ſeculi moriuntur. Hunc nidum inuenit turtur, vbi reponat pullos ſuos, quia opera ſeruantur, ſi intra eccleſiam reponantur, aut cum recta fide fiant. Pſalm. 83. Et nidificantes volucres in cedro, ſunt contemplatiui in eccleſia. Ezechiel 17.g.

Euc. for. ſpirit. 5. — *Iudæi.*

Deſignatur etiam populus Iudæorum, inter quos mortuus eſt Chriſtus, & in mentibus eorum crucifixus.

Arn. ſ. Pſ. 83. Amb. de Noe. 6. Hil. ſ. Mat. can. 7. Amb. ſ. Luc. 9. — *Cor Deo gratū.*

Nidus interdum dicitur bona conſcientia, in qua bonarum cogitationum fœtus fouentur, atque in opere pariuntur, vt poſtea filii appellentur. Pro.27.a. Item cor Deo gratum. Nu.24.d. Iob.39.c. Ier.49.c. Luc.13.g.

Hie. ſ. Iſa. 10. Gre. 10. mor. 1. — *Virtutes.*

Nidus quem inuenit turtur, eſt requies in bonis, & etiam virtutes in quibus boni requieſcunt. Pſ.83. Pro.27.a.

Arn. ſ. Pſ. 103. Aug. ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Ier. 22. & ſ. Ezec. 31. — *Corda malorum. Conciliabula & rationes hæreticorum.*

Nidi volucrum, quandoque dicuntur pectora reproborum, & conciliabula hæreticorum, in quibus dæmones requieſcunt. Item rationes & argumenta hæreticorum, quibus ſe muniunt ad defenſionem ſuorum errorum. Iob.39. d. Iſaiæ 10. c. 16. a. Matth. 8. c. Luc. 9. g. Ezechielis 3.b.

Rup. ſ. Deut. 14. 15. — *Quærentes fauorem diuitum. Superbi.*

Nidificantes in cedris ſunt, qui fauorē ſibi quærunt in diuitibus, vel qui reliquerunt omnia & poſtea ſuſtentantur à diuitibus. Pſ.103. Nidificat etiam in cedris, qui ſuperbia tumet, & qui in diabolo requieſcit. Ier.22.f. Ezech.31.b. Dicitur etiam nidum ponere ſupra ſyderā. Abdiæ b. Haba.2.c.

Temporalia. Iudæi. Gentiles.

Nidus præterea, temporalia. Deute.22.a Nidum auis inueneris Pro.27.a. Sicut auis tranſmigrans de nido. Nidus etiam in arbore, eſt populus Iudaicus. Nidus verò in terra, Gentilitas: tulit autem Chriſtus filios relicta mare, quum conuertit Iudæos, & Gentiles eiecto diabolo. Nidus etiam in arbore, doctrina contemplatiua, nidus in terra, doctrina actiua: mater, hiſtoria, filii, ſenſus myſtici.

Niger, Nigredo, Nigreſcere.

Aug. ſ. Pſ. 73. — *Peccatum.*

Niger, color eſt obſcurus, & contrarius albo, quaſi nihil lucis habens: Solet eſſe nigredinis vſus in triſtibus & aduerſis, & ad peccata referri ſolet. Cant.1.b. Thre.4.b. Et nigredo ollæ, dicit obſcuritatem peccati. Nahum 2.c.

Hie. ſ. Zac. 6. — *Apoſtoli. Doctores.*

Nigri equi. Zach.6.a. regnum Mœdorum ſignificant, quantum ad allegoriam literalem. Myſticè verò Apoſtolos & doctores adumbrant, obſcura Chriſti myſteria cognoſcentes. De quibus dicitur Pſ.17. Caligo ſub pedibus eius.

Dion. Cel. Hie. 15 — *Connexio in mūto angelorum.*

Niger color permiſtus albo in equis, deſignat in angelis vim illam, qua traducente nectuntur extrema, & prima ſecundis, ac ſecunda primis, conuerſionis ac prudentiæ ratione iunguntur.

Ori. ſ. Cant. ho. 2. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 2. & de initia. myſte. 7. Aug. de doc. Chriſtiana 32. Gre ſ. Cant. 5. Ber. ſ. Ca. an. ſer. 25. 28. Iſyc. ſ. Leui. 13. — *Eccleſia. Pœnitentia.*

Nigra dicitur ſponſa. Cant.1.b. hoc eſt, eccleſia ex gentibus, propter priora peccata, vel quia erat ex peccatoribus, vel eſt nigra in peccatoribus, formoſa verò in iuſtis. Vel nigra puluere ſeculari, quem certando collegit, vel nigra per carnem & fragilitatem humanæ conditionis. Vel etiam nigra, quòd à Iudæis ignobilis reputaretur: quum non ex ſemine Abrahæ deſcenderet, nec legē haberet. Vel nigra exterius, formoſa intus, vt de Paulo dicebant. Epiſtolæ quidem graues, ſed præſentia corporis infirma. Vnde & in ſponſo nigredo fuit extrinſecus, quando contemnebatur. Nigra etiam ſponſa propter pœnitentiam. Quam pœnitentiam etiam ſignificat niger capillus. Leuitic.13 e. Et nigræ comæ ſponſi dicuntur, quia omnes iuſti ſe cognoſcunt peccatores. Cantic. 5. c. Nigræ etiam oues, ſunt pœnitentes. Geneſis 30.g.

Rup. ſ. Cant. 1. — *Maria prægnās.*

Nigra ſed formoſa, eſt Beata Virgo Maria, nigra, quia prægnans, formoſa, quia de Spiritu ſancto ſine corruptione. Cant.1.b. Nigra ſicut tabernacula Cedar, id eſt, eiicienda ſicut ancilla cum Iſmael, ſed formoſa ſicut pellis Salomonis, id eſt, admirabilis ſicut exterior cultus Salomonis.

Gre. 20. mor. 30. & 32. mor. 25. — *Peccantes in eccleſia.*

Denigrata cutis Iob, ſignificat infirmos in eccleſia peccantes. Iob.30.d. Et denigrata dicitur

facies

facies Nazaræorum ſuper carbones,quando continentes per elationem in ea,quę non intelligunt, dilabuntur.Threnor.4.b.

Synagoga. Nigra etiam dicitur ſynagoga, obſcurata videlicet per incredulitatem, quæ decora erat per legem. *Am.ſ.Pſ.118.ſer.*

Cedentes diabolo. Dæmones. Hæreſiarchæ. Obſcuritas ſcripturæ. Nigreſcere dicitur dies in Taphnis,quia qui cedunt ori diaboli, amittent veritatis lucem Eze.30.c. Nigreſcentes autem ſtellæ,ſunt dæmones,vel hæreſiarchæ.Eze.32.b. *Hie.ſ.Eze.30.32.*

Nigræ comę ſponſi,obſcuritatem ſeu caliginem ſacrę ſcripturæ deſignare poſſunt,vt myſteria lateant indignos.Cant.5.d. *Rup.ſ.Cant.5.*

Nihil.

Nihil de eo dicitur,quod non eſt in rerum natura.

Contemptus terrenorum. Nihil eſſe dicit Iob dies ſuos.Iob.7.d.quia ſancti viri quò verius ſumma cognoſcunt,eò ſublimius terrena deſpiciunt, & idcirco præſentis vitæ dies nihil eſſe conſpiciunt, quia illuminatæ mentis oculos in conſiderationem æternitatis figunt *Gre.8.mor.19. Gre.13.mor.4.*

Imitatio prauorum. In nihilum redacti artus Iob, deſignant membra eccleſiæ, quæ ad nihilum rediguntur, quando ex imitatione prauorum in hoc mundo creſcentium, infirmi quique deterius infirmantur. Videntes enim fœlicitatem malorum ſæpe ab ipſo fidei ſtatu dilabuntur,bona temporalia appetunt,& veluti in nihilum rediguntur, quia dum manentem Dei eſſentiam deſerunt,diligentes tranſitoria,quaſi ad non eſſe tendunt.Iob.16.b.17.b.

Boni deſpecti à malis. In nihilum etiam redactum ſe dicens Iob,deſignans bonos apud æſtimationem malorum in nihilum redigi, quando ea, quæ ipſi quaſi ſumma diligunt, bona temporalia, boni non tenent.Iob.30.b. *Gre.20.mor.23.*

Pœna malorum. Peccatum. Pro nihilo dicitur ſaluare Deus, quos ſuſcitat ad pœnam, quia nulla eſt illis ſalus,qui & ad nihilum deuenire dicuntur,quia per pœnam dicuntur diffluere ſemper manentes. Pſa.55.57.58.59. Et pro nihilo perdit Deus gentes,hoc eſt,pro peccatis. Iſa.30.f.Peccatum enim dicitur eſſe nihil,quod factum eſt ſine verbo Dei.Ioan.1.a. *Hila.ſ. Pſ.55.57. Aug.ſ.Ioan.tra.1.*

Obedientia cælorum. Velut nihilum extendit Deus cælos, quia non ei reſiſtunt, ſed pleniſſimè obtemperant. Iſaiæ 40.c.

Gentiles. Nihilum aliquando dicuntur Gentiles. Iſa.40.d. Omnes gentes quaſi nihilum & inane reputatæ ſunt. Et appendit Deus terram ſuper nihili, quando ſuper gentes fundauit eccleſiam. Iob.26.b. Et pro nihilo ſaluos facit Deus, quando ex nihilo reducit ad ſalutem. Pſalmo 55. *Gre.17.mor.11.*

Nullum meritū ſine fide. Pro nihilo eſt virtus manuum hæreticorum, ipſi eccleſiæ, quia nullius eſſe meriti conſpicit, quicquid operantur, amiſſa vera fide.Iob.30.a. *Gre.20.mor.7.*

Falſitas idolorū & rerum mundanarum. Nihil dicuntur eſſe idola, quia non continent veritatem, quam præ ſe ferunt. Mundana quoque dicuntur eſſe nihil,quia promittunt diligentibus ſe fœlicitatem,quam non habent. Iſaiæ 59.a. Et nihil factus eſſe dicitur diabolus, quando peccauit. Ezechiel.28.f. Iob.27.d. Amos 6.b. *Hie.ſ.Amos.6.*

Nilus.

Nilus Hebraicè dicitur Sihor,& interpretatur niger, vel turbidus, aut matutinus,eſt fluuius Ægypti inſignis,quo terra illa irrigatur.Iſa.23.a. vide Gion, quia eſt idem.

Doctrina hæreticorum. Sihor,vt habet aquas turbidas,deſignat doctrinam hæreticorum & Philoſophorum erroribus & inconſtantia turbidam.Ier.2.d. *Hi.ſ.Iere.2.*

Tribunal diuinæ iuſtitiæ. Sihor ab aliquibus dicitur Ieor,ſeu Ior,aut Haior, vt deſignet tribunal diuinæ iuſtitię, vt in ea ſubmergantur hœdi damnandi & puniendi in iudicio. *Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.23.*

Nimius, Nimietas.

Nimium dicitur, quod modum excedit. Et nimietas eſt ſuperfluitas.

Calor inferni. Nimius calor,eſt calor inferni,ad quem tranſeunt, qui hic in peccatorum frigore perſtiterunt.Iob.24.c.

Error. Nimius etiam calor eſt, quum quis ſcrutator diuinorum ſecretorum credere contemnit & per inquiſitionem nimiam in errorem labitur. *Gre.16.mor.30.*

Timor Iudæorū in iudicio. Nimius terror fratrum Ioſeph, timorem Iudęorum in iudicio futurum deſignare poteſt. quia Chriſto non crediderunt.Gen.45.a.

Niniue.

Niniue.i.pulchra,ſiue ſpacioſa, aut habitaculum: ciuitas metropolis Aſſyriorum, à qua Niniuitę dicuntur.Gen.10.b. *Hil.ſ.Mat.cā.12.*

Gentiles. Eccleſia. Mundus. Niniue ſeu Niniuitæ,ſignificare poſſunt Gentiles fidem Chriſti ſuſcipientes,ſicut illi crediderunt Ionæ prædicanti.Ion.3.b.Mat.12.b.Luc.11.d.Ad eam miſſus eſt Ionas,hoc eſt,Chriſtus ad gentes. Significat etiam eccleſiam, quam ædificauit Chriſtus. Vel mundum, qui dicitur coſmos à pulchritudine, & dicitur ciuitas Dei,quia mundus conditus eſt à Deo, & ciuitas magna propter mundi magnitudinem.Nahum.1.a. *Hie.ſ.Ionā 1.3. & ſ.Nahum 1.& ſ.Sopho.2.& ſ. Zac.9. Geor. Ven.Cant.2. tom.6.cap.9. Beda ſ.Gen.11. Rup.ſ.Nahum.1.*

Nitere, Nitidus, vide Fulgere.

Niti, vide conari.

Nitrum.

Ariſt.4.meteoro.

NItrum, eſt terræ ſpecies ſali ſimillimum, quod coagulatur à calido exſiccante humidum: ſed ſoluitur ab humido frigido, quia pori tam grandes derelicti ſunt, vt poſſit humidũ ſubintrare. Crepitat autem infuſa aqua, vt calx viua, ac multo magis, ſi infunditur acetum: valet autem ad emundandas ſordes.

Ori.ſ.Ier.ho.13. Hie.ſ.Ier.2. Beda ſ.Pro.25. — *Sermo correptionis. Pœnitentia. Vir peſſimus.*

Nitrum ad emundandas ſordes valens, ſermonem arguentem, increpantem & corripientem delinquentes ſignificare poteſt. Et eadem ratione pœnitentiam. Emundat enim mordicando. Ier.2.e. Vbi ſaponem aliqui volunt eſſe. Nitrum autem infuſo aceto feruens & crepitãs comparatur viro peſſimo. Pro.25.c. quem ſi corripere velis, ipſa correptione fit deterior: & inde in murmurationis iniquitatem ſuccenditur, vnde debuit ab iniquitate compeſci: ideo ait, Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo.

Nix.

NIx, eſt aqua congelata in aere, minus tamen, quàm grando: generatur tempore frigido, miroque pollet albore & frigiditate. Coagulatur autem leniter, caditque in modum lanæ, nec noxia eſt, ſed ſæpe prodeſt ſatis.

Hie.ſ.Iob.9. Euc.ſer.ſpirit.5. — *Mũditia animæ. Baptiſmus.*

Nix è cælo dicitur deſcendere ſicut pluuia, quia in aere generatur, & deſignat animæ etiam mundiciam, candoremque vitæ cæleſtis, & etiam baptiſmum. Iob.9.d. Pſal 50.67. Iſa.1,d. Thre.4.b.

Amb.ſ.Luc.9. Hie.ſ.Iſa.55. — *Verbum Dei.*

Nix fœcundat terram, cùm paulatim liqueſcit: vnde tempore niuis lætior ſolito tritici prouentus exuberat. Cum autem cadit nix, volucres cæli, vbi habitent, non habent. Significat verbum Dei, quod fœcundat animam, nec ſinit dæmones in ea ſedem habere. Iob.37.a. Pſ.147. Iſa.35.c. Luc.9.d.

Gre.27.mor.17.18. — *Corda Sanctorũ.*

Niues, quibus præcipit Deus vt deſcendant in terram, ſunt ſublimia Sanctorum corda, quæ cum in ſolida cæleſtium contemplatione paſcuntur, tamen pro fraterna charitate, ad humilia prædicationis verba deſcendunt. Vt autem nix terram, quum iacet, operit, quum verò liquatur, rigat: ita Sanctorum virtus per firmitatem ſuam apud Deum vitam peccatorum protegit, & per condenſionem ſuam, quaſi re liquefacta arentem terram, vt fructus proferat, infundit. Et quia aqua prius ab infimis trahitur, vt poſt à ſuperioribus ſparſa reddatur, Sancti quoque cum in virtutis arce conſiſtunt vnde eleuati ſunt conſiderant, ne alienæ infirmitatis abiecta contemnant. Iob.37.a. Significant etiam niues deſcendẽtes in terram, gratiam, quam Chriſtus induxit in terram. Et doctrinam, ac dona Spiritusſancti, quibus anima infunditur & germinat. Pſ.67. Zach.10.a. Et vt nix de cælo vltro deſcendit, ita gratia baptiſmi nullis præcedentibus meritis venit, ideo baptizati comparantur niui. Apoc.1.c.

Hie.ſ.Iob.37.& ſ.Zac.10. Aug.ſ.Pſ.67.& ſ.Apoc.ho.1. — *Gratia. Doctrina. Dona Spiritusſancti.*

Gre.9.mor.14.18. & 23.mor.23. Euc.ſer.ſpirit.5. — *Humilitas. Iuſtitia.*

Nix aliquando ſignificat humilitatem, & lauatur aquis niuis, qui habet lachrimas pœnitentiæ cum humilitate. Poteſt etiam iuſtitiam deſignare, & candorem vitæ cæleſtis. Iob.9.d. Et quia nix ab alto deſcendit, is lauatur aquis niuis, qui cæleſtem patriam per lamenta deſiderat. Thren.4.b.

Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.19. — *Zelus bonorum operum.*

Nix friget, ſed frigus eius conſeruatur in palea bono temperamento referta, imò tendente ad caliditatem, vnde non eſt frigus expellens calorem charitatis, ſed potius compeſcens ardorem concupiſcentiæ, & confouetur veſtimento duplicis amoris, vel charitatis Dei & proximi, iuxta illud Pſ.31.c. Non timebit domui ſuæ à frigoribus niuis. Omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus, vtraque videlicet charitate, aut bona mente ſimul & bono opere ſuffulti. Nix igitur eſt zelus bonorum operum, qui comprimit ardorem concupiſcentiæ malæ, feruet autem in Deum & proximum, & nitet candore bonæ exemplaritatis, & albeſcit mundicia. Cæterùm ſi nix reſoluatur in aquam igne non decoctam, ledit: Pari modo ſi frigus, hoc eſt, zelus caſtitatis reſoluatur in fluentem aquam mundanæ gloriæ, & non coctam igne Spiritusſancti & amoris diuini, nocet, & redire facit in maiorem concupiſcentiæ ardorem, iuxta illud Iob.24.c. Ad nimium calorem tranſibunt ab aquis niuium.

Gre.29.mor.11. Hie.ſ.Iob.18. Aug.ſ.Pſ.137. — *Corda prauorũ.*

Nix corda prauorum interdum ſignificare poteſt, cuius theſauros Deus ingreditur, cùm eos ad candorem iuſtitię reducit. Iob.38.c. Et dat niuem ſicut lanam, cùm frigidos facit aptos ad calefaciendum, & vt ſint veſtes Chriſti. Pſ.147.

Gre.7.mor.12. — *Vis tribulationis.*

Nix frigida vim tribulationis etiam exprimit. Pſ.147. Et nix irruit ſuper timentes pruinã, quando qui temporalia aduerſa pertimeſcunt, in diſtrictionem ſe æternæ animaduerſionis obiiciunt. Et qui conculcanda in infirmis metuunt, à ſummis metuenda patiuntur.

Gre.16.mor.30. — *Iniquitas.*

Nix quum ſit frigidiſſima, iniquitatem ſignificare poteſt, qua abundante refrigeſcit charitas. Et ab aquis niuium tranſeunt ad calorem nimium, qui dum iniquitatum ſuarum frigora declinant, ad veram fidem, vel ſanctitatis habitum veniunt. Sed tunc eſt calor nimius, quum plus appetunt de diuinis ſecretis perſcrutari, quàm capiunt, & dum credere contemnunt, per inquiſitionem nimiam in errorem lapſi plus calent quàm calere debuerant. Iob.14.d. Poteſt etiam deſignare pœnam inferni. Pro.31.c.

Beda ſ.Pro.31. Beda ſ.Pro.26. Hie.ſ.Ier.58. — *Pœna inferni.*

Niui in ęſtate tanquam indecenti, comparatur gloria, vel dignitas collata ſtulto, quę maximè nocet eccleſię. Pro.26.a.

Nix Libani non deficiens de petra agri. Ier.18.b. ponitur ad comparationem rei quaſi impoſſibilis, vt illud Vergilianum: Ante leues ergo paſcentur in ęthere cerui. Et freta deſtituent nudos in littore piſces. Quàm noſtro illius labatur pectore vultus.

Nò.

Requies mūdana

No, Hebraicè dicitur ciuitas Alexandrię in Ægypto, interpretatur autem requies, & deſignat eam requiem, quam diues purpuratus in euangelio dicitur habuiſſe, quæ Solum eſt in hac vita. Eze.30.d. *Hie.ſ.Eze.30.*

Nobe.

Nobe, id eſt, loquela, ſiue prophetia, vel loquens, aut prophetans, ſiue fructificans, vel germinans, ciuitas ſacerdotalis in tribu Iuda, quam Saul euertit. 1.Reg.21.a.22.d. Iſ.10.g.

Nobilis, vide Inclytus.

Nocere, Lædere, Noxius.

Nocere eſt damnum aut iniuriam alicui inferre. Noxium autem eſt, quod nocet.

Dæmones. Nocentes dicuntur dæmones, qui quantum poſſunt, ſemper hominibus nocẽt. Pſ.34. Sed quum dicitur Apo.6.b. Ne læſeris vinum, & oleum, &c. oſtenditur eos non habere lædendi poteſtatem, niſi quantum à Deo permittuntur. *Aug.ſ.Apo.ho.6.*

Non nocebunt in monte ſancto Dei, hoc eſt, in cæleſti patria, vbi neque iniuriæ, neque vlli culpæ locus eſt. Iſa 65.d.

Peruertens proximum. Nocet homini impietas alterius, quando eum peruertendo inquinat. Iob.35.b. Sic nocet viduæ vel pupillo, qui ſimplices in peccatum aut errorem inducit. Exo.22.c. *Gre.26 mor.8.*

Noctua, Nicticorax.

Noctua, eſt auis à tempore noctis dicta, quo cantat, ſeu potius gemit, aut vlulat, victumque quæritat. Eadem Grecè nicticorax dicitur, hoc eſt, coruus nocturnus. A Septuaginta dicitur υλαῦχα. Eſt auis carniuora, connumeratur inter immunda animalia. Leuiti.11.b.14.a. Videt plus nocte quàm die. *Ariſ.8.de hiſ. animal.3.*

Chriſtus. Nicticorax in domicilio, vel in parietinis, hoc eſt, in domibus deſolatis, fuit Chriſtus in paſſione inter crucifixores Iudæos, vel eſt prædicator inter eos, qui à virtutis ſtatu deciderunt. Pſalm.101. *Aug.ſ.Pſ.101. Euc.ſer.ſpirit.5.*

Sapientes in temporalibus. Exultantes in malo. Noctua videns nocte & non die, ſignificat ſapientes in temporalibus, & ignaros erga ſpiritualia, & etiam vacantes operibus tenebrarum, qui enim malè agit, odit lucem. Vt noctu cantat, deſignat eos, qui in tenebroſo tripudiant opere, & in mentium ſuarum exultant deſtructione. *Ori.ſ.Leui.ho.7. Gre.ſ.Pſ.101.*

Docti in litera legis. Significat etiam doctos in litera legis, & ignorantes euangelium, eius lucem capere non valentes. *Iſyc.ſ.Leui.11.*

Philoſophi. Hæretici. Noctuæ etiam magnis oculis Solem ſuſtinere non valentes, ſunt Philoſophi cum ſua vana Sapientia, lucem veritatis non aſſequentes. Item hæretici lucifugæ veritatis. *Tertu.de cibis Iud. Baſi.Exae.ho.8. Amb.ſer.43.& 5. Exae.4.*

Noe.

Noe, id eſt, ceſſatio, vel requies, filius Lamech, qui conſtruxit arcam diluuij, in qua cum filijs ſeruatus eſt. *Ori.ſ.Gen.ho.2. Hie.Euagrio. Aug.12.cont. Fauſ.23.*

Chriſtus. Noe typum gerit Chriſti, qui formauit arcam, hoc eſt, eccleſiam, intra quam ſaluamur, qui etiam conſolatur nos. Et vt interpretatur requies, eſt Chriſtus, qui nos requieſcere facit. Et vt egreſſus ab arca accepit benedictionem à Deo cum filiis, vt videlicet creſceret, multiplicaretur, & repleret terram, typus eſt Chriſti & diſcipulorum eius poſt reſurrectionem. Cui ſeptem animæ donantur, hoc eſt, perfecti homines, per ſeptiformem gratiam. Et vt Noe per aquam & lignum liberauit ſuos, ita Chriſtus per crucem & baptiſmum liberat Chriſtianos. Exiſtens Noe cum filiis in primo loco arcæ, deſignat Chriſtum cum Apoſtolis in primo loco eccleſiæ, vt etiam nudatus eſt Noe, & inebriatus, Chriſtum ſignificat, qui nimio amore noſtri, quaſi ebrius fuit, & nudatus, quum ſuſpenſus eſt in cruce. Gen.5.6.7.8.9. *Epiph.1.adue. hæreſ.tom.2. Beda ſ.Gen.5. Rup.4.1.Gen.17.& 8.de diui.offic.13.*

Prælatus. Imitatores. Noe etiam in arcæ præparatione, & alimentorum collectione prælatorum gerit figuram, qui ſemper debent pro ſubditis laborare. Gen.6.7. Deſignat etiam laborantes in vita, & eos, qui ipſum imitantur. Ezec.14.e. *Gre.1.mor.12. Aug.2.de peccat. merit.10.*

Mens. Noe præterea mentem ſignificare poteſt, quæ inferiora ſibi ſubiecta à vitiorum diluuio ſeruare debet. *Ori.ſ.Eze.ho.4. Amb.de Noe 9.*

Iuſtitia. Noe, vt interpretatur requies, & natus eſt ad alios liberandos, typus eſt iuſtitiæ, quæ aliis prodeſt per bona opera, & à malis requieſcere facit. *Amb.de Noe 1.*

Noemi.

Noemi.i. pulchra, ſiue decora, vxor Elimelech, ſocrus Ruth. Ruth 1.2.4.d.

Nolle.

Permiſſio. Nolle, idem eſt quod non velle. *Hie.ſ.Iſa.65.*

Nolle dicitur Deus quæ permittit, quia quæ vult ſunt præcepta & conſilia. Iſ.65.b. *Hie.ſ.Iſa.1.*

Holocauſta animalium & ex rapinis. Non vult Deus holocauſta, eorum videlicet qui legem eius non ſeruant, aut quæ ſunt ex rapinis. Iſa.1.b. Item nolebat ſacrificia animalium, niſi quaſi permittendo, ne videlicet offerrent ea idolis, & propter id, quod figurabant. Pſ.39.50.

Deſiderans incarnationem. Nolens Iob, vt multa fortitudine Deus ſecum contendat, eſt deſiderans, vt Deus infirmitatem ſuſcipiat, hoc eſt, vt fiat homo. Iob.23.b. *Gre.16.mor.15.*

Nolle vitare turpes cogitationes. Nolle diſperdere pulchra Amalech, eſt turpes cogitationes nolle vitare, quum id poſſit iam factus victor. 1.Reg.15.b. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Ori.ſ. Mat.ho.20. Ori.ſ.Matth.ho.22. Arn ſ. Pſ.108. — *Negligentes vocationem. Sermo hæreticus ſine fructu. Nolle baptiſmũ*

Nolentes venire ad nuptias fuerunt, qui Prophetarũ vocationem neglexerunt. Mat.22.a.

Nolens accipere vxorem fratris ad ſuſcitandum ſemen, eſt ſermo hæreticus non producens in anima bona opera. Deut.25.b.

Nolle benedictionem, eſt nolle baptiſmum ſuſcipere. Pſ.108.

Nomen, Nominare.

Cyril.dialogo.4.

NOmen, dicitur quaſi notamen, quia eſt vocabulum, quo ſingulę res appellantur, vnde nominare, eſt alicui rei nomen imponere. Interdum autem diuina ſcriptura nomen vocat celebrem gloriam, ſeu famam, & inſignem nobilitatem: vt, Melius eſt nomen bonum, quàm diuitię multę, aut vnguenta precioſa. Pro.22.a. Eccl'tę 7.a. In nomine Patris venit Chriſtus, hoc eſt, in gloria & celebritate Patris. Ioan 5.g. Nominis impoſitio ſemper aliquid myſterii deſignare videtur. Gen.38.g.41.f. Exo.2.b.15.d.17.d. Nominis itidem mutatio excellentiam quandam indicat. Gen.17.a.32.f.

Hie.ſ.Iſa.52. Baſi.ſ.Pſ.32. — *Ineffabile nomẽ Dei.*

Nomen Dei in ęternum, eſt nomen, Qui eſt, aut nomen Tetragrammaton, hoc eſt, quatuor literarum, quod eſt יהוה quod ſignificat Deum ſecundùm eſſentiam. Et apud Hebræos eſt ineffabile, quia non audent ipſum proferre, ſed loco eius proferunt, Adonai. Hoc nomẽ dicitur non indicatum patribus, ſed verè eſt ſcitum & cognitum per incarnationem. Quia filius venit, vt nomen Patris manifeſtaret. Exo.3.d.6.a.20.b.Iſ.52.

Cle.Alex.5.ſtrom. Hie ſ.Mala.1.& ſ.Zach.14. — *Maieſtas Dei.*

Nomen autem Dei eſt, quod eſt inuocandũ, & benedicendũ, & narrandum, & in ipſo ſperandũ, ipſumque debet eſſe in deſiderio animæ. Ge.4.d.13.a.Ex.33.d. Pſ.21.79.115.144.Iſa.26.b.50.d. Nomen etiã Dei, eſt Dominus. Iſ.42.b. Et dominus zelotes. Ex.34.b. Nomen quoque ſanctum Dei, ſunt quæcunque intelligimus de Deo. Pſ.32.134.139. Iocl 2.g. Scribebatur autem nomen Dei in lamina, quæ erat in fronte pontificis, vt diuina maieſtas aliquatenus exprimeretur. Vt enim Dominus eſt ſupra mundum, atque adeò vltra mundum intelligibilem. Ita nomen ſcriptum in lamina, eſt ſuper omnem principatum & poteſtatem. Nomen autem Dei dicitur magnum in gentibus, quando colitur à gentibus. Mala.1.c. Nominari autem dicitur omnis paternitas tam in cælo, quàm in terra à patre cæleſti, quia omnes ipſum habemus communem patrem. Ephe.3.c. Nomen quoque Dei dicitur vnum, quando adoratur ab omnibus vnus Deus, & in patria cæleſti eſt vnum nomen. Zac.14.b.

Iſy.ſ.Leui.25. Hila.ſ.Pſ.67. Ori ſ.Cant.ho.1. & ſ Iſa.ho.3. Hie.ſ.Iſ.30.& ſ. Eccl'tem 6. — *Chriſtus. Ieſus. Saluator. Bona opinio Chriſti.*

Nomen Dei in angelo, eſt in Chriſto. Exod.23.c. Et nomen Domini eſt Chriſtus, quia vt nomen manifeſtat quod non videtur: ita Chriſtus apparens cognoſci fecit Patrem. Leui.25.c. Pſal.9.Iſa.30.f. Nomen autem Domini, hoc eſt, Chriſti, eſt Emanuel. Iſa.7.c. Et nomen Chriſti, cuius recordatur Dominus de ventre matris eius, eſt Ieſus, aut ſaluator. Iſa.49.a. Eccl'tæ 6.d. Nomẽ etiã Chriſti, eſt Dominus. Pſ.67. Et dicitur Dominus iuſtus noſter. Ier.23.b. Nomen etiã ſponſi, eſt bona eius opinio. Et nominatus eſt Dominus, cũ eſt manifeſtatus, & cum ab eo dicti ſunt Chriſtiani. Cant.1.a.Iſ 55.d. Nomen autem viri inuocatur ſuper ſeptem mulieres, quum in nomine Ieſu inueniũtur omnes rationes donorum Spiritusſancti. Iſ.4.a.

Hie.ſ.Iſa.52. Iſy ſ.Leu.24. — *Falſo iurare. Blaſphemare.*

Nomen Dei aſſumitur in vanum, cum falsò iuratur, aut ſine neceſſitate & debitis circunſtantiis. Exo.20.b. Et nomen Dei deſpiciunt, qui ſuper altare Dei panem pollutum offerunt. Mala.1.b. Nomen autem Dei blaſphematur per male viuentes, & cum Chriſtus per Iudæos blaſphemabatur. Iſa.52.b. Nominare autem nomen Domini. Leuit.24.c. iuxta Septuaginta, eſt ipſum ſciendo blaſphemare, quod maiore pœna punitur quàm neſcientes blaſphemare & hoc eſt, peccatum in ſpiritum ſanctum.

Geor.Ven.Cant.3. tom.3.mod.4.cõc.3.

Nomina apoſtolorum ſcripta ſunt in fundamentis Hieruſalem cæleſtis, quia ipſi fundarunt eccleſiam in duodecim mundi partibus, ſupra vniuerſale fundamẽtum, quod eſt Chriſtus. Nomina verò angelorum in portis, quia eorum incumbit officio, vt nos in aulam regiam introducant. Apo.21.d.

Rup.4.ſ.Exo.39. Aug.ſ.Pſ.146. Cyril.7.ſ.Ioan.1. — *Prædeſtinati.*

Nomina numeratorum ſunt eorum, qui ſcripti ſunt in libro vitæ. Itidem nomina filiorũ Iſrael. Exo.1.a.30.b. Nomina etiam ſtellarum, ſunt nomina prædeſtinatorum. Pſ.146. Dicitur etiam Deus vocare ex nomine eos, quos prædeſtinauit. Exod.31.a.33.d. Nomine quoque ſuo vocat Deus Iſrael, quia peculiarem habet curam fidelium. Iſa.43.a. Nominatim vocat oues Chriſtus, quia nouit nomina prædeſtinatorum ad vitam. Ioan 10.b. Vnde ait diſcipulis ſuis. Gaudete & exultate, quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis. Luc. 10.c. Nominatim etiam vocat oues prælatus, qui diligenter agnoſcit vultum pecoris ſui.

Geor.Ven.Cant.2. tom.3.cap.6. — *Exempla patrũ.*

Nomina patriarcharum in lapidibus veſtimenti pontificis, ſunt exempla patrum, quæ debet ſacerdos ſibi & aliis proponere. Exo.28.b.39.b. Et quòd debet totum populum Deo præſentare, vt cum ipſo eundem reconciliet.

Arn ſ. Pſ.40.104 Cle.Ale.1.pedag.5. Aug.ſ. Apo.ho.4. — *Chriſtiani. Bona opinio.*

Nomen nouum eccleſiæ, quod os Domini nominauit, eſt quia à Chriſto dicti ſunt Chriſtiani, quod & nomen aliud dicitur, quia relinquitur nomen vetus, & aſſumitur nomen recens, æternum, impollutum, ſimplex & infantile. Iſa.62.a.65.c.66.g. Et hoc eſt nomen, quod optant perire dæmones. Pſal.40.104. Nomen etiam in Hieruſalem, eſt bona opinio animæ, vel eccleſiæ. Eze.16. Sopho.3.d. Apoc.3.d.

Glo.int ſ.Iſ.56. — *Fælicitas. Petere ſpiritualia.*

Nomẽ melius à filiis & filiabus, eſt æterna fœlicitas omnia tẽporalia ſuperans: ideo & nomẽ ęternũ dicitur. Iſ.56.b. Et nomẽ ciuitatis, quæ dicitur. Dominus ibidẽ, deſignat cęleſtẽ patriã, in qua ſemper eſt Deus. Eze.48.d. Ibi magnificat Deus nomẽ Abrahę & humiliũ. Gen.12.a.

Vul.adue.atria.3. Hie.ſ.Iſa.44. — *Supplantare vitia.*

In nomine Chriſti petere, eſt nil temporale petere, ſed ſpiritale & cæleſte petere.

In nomine Iacob vocat, qui ſupplantat vitia. Iſa.44.a.

Concordia vtriuſque teſtamenti. Nomina eadē impoſuit Iſaac putei, quæ pater eius prius poſuerat, vt veteris ac noui teſtamenti concordia deſignetur, quia quæ in veteri obſcurius futura dicuntur, in nouo apertè completa monſtrantur. Eiſdem etiam nominibus appellantur autores veteris teſtamenti ceu putei, in lege noua, quibus in veteri. Gen.26.d. *Ori.ſ.Gen.ho.13. Beda ſ.Gen.26.*

Declarans ſenſum legis eſſe apud Chriſtianos. Nominans nuncius coram Eli arcam Dei captam à Philiſthæis, deſignat prædicatorem declarantem verum ſenſum legis teneri apud Chriſtianos.1.Reg.4.c. *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Dignitas amara. Nomina ſacerdotum, quæ diſperdit Dominus, ſunt eorum, qui ſibi applaudunt in epiſcopali dignitate, & in presbyterii nomine, & non in opere.Sopho,1.b. *Hie.ſ.Sopho.1.*

Nomina infidelitatis. Nomina, quorum non eſt memor Deus vel Chriſtus, ſunt quæ habebant Sancti in infidelitate: quæ creſcentibus meritis mutantur.Pſ.15.Ita dixit Chriſtus diſcipulis.Ioan.15.b.Iam non dicam vos ſeruos, ſed amicos.Sic dicebat Paulus.Tit.3.a.Fuimus aliquando & nos ſtulti & increduli ſicut & cæteri, ſed miſericordiam Dei conſequuti ſumus. *Hie.ſ.Pſ.15.*

Chriſtianus. Nomine fratrum appellari filium, eſt dicere opera, quæ facta ſunt ab euangelio, facta eſſe ſecundùm legem. Gen.48.b.Deuter.25.b.Vel nomine fratris appellatur, hoc eſt, Chriſtianus à Chriſto. *Glo.int.ſ.Deut.25*

Fama hæreticorum. Nomen peccatoris, eſt fama hæreticorum.Pſal.108.Hoc nomen magnificare cupiunt ſuperbi in terris, & etiam qui de vitiis gloriantur, dici poſſunt nomen ſuum magnificare.Gen.11.a.Iob.In te.Pſ.48. *Arn.ſ.Pſ.108. Phil. de conf ling. Baſi.ſ.Pſ.148.*

Abominatio Iudæorum. Nomen Iudæorum dicitur relictum in iuramentum, aut ſatietatem electis Dei. Iſa.65.c. Vel quia eos fideles deteſtantur, & abominantur. Vel quia dicuntur filii Abrahæ, cuius opera non imitantur, ſed tranſiuit nomen ad filios eccleſiæ, qui dicuntur filii Abrahæ per imitationem. *Hie ſ.Iſa.65.*

Cogitationes confuſionis. Nomen Babylonis, ſunt cogitationes confuſionis.Iſa.14.c.

Hæreſes. Vſurpatio diuinitatis. Nomina idolorum ſunt diuerſæ hæreſes.Zac.13.a. Et nomen externorum Deorum, quod Deus deleuit, eſt inuocatio dęmonum, & etiam hæreſes.Exo.23.b. Pſ.9.Nomina blaſphemię in capitibus beſtiæ, vſurpatio diuinitatis per reges & diabolum.Apoc.13.a. *Hie.ſ.Zac.13. Arn.ſ.Pſ.9. Rup 8.ſ.Apoc.*

Contemptus hæreticorum. Nominatum ſepulchrum Gog fit, vt perpetuo contemptui habeantur hæretici in eccleſia. Eadem eſt ratio de nominata die ſepulturæ eius, Eze.39.c. *Hie.ſ.Ezec.39.*

Nomen tabernaculi Moſis fuit, vt diceretur tabernaculum fœderis.Exo.33.b.

Norma, vide Regula.

Noſſe, Notus, vide Cognoſcere.

Notare.

Contemplatio paſſionis. Notare, eſt animaduertere, & notam imponere. Eſt autem nota ſignum.

Notans Ruth locum, in quo dormiebat Booz. Ruth 3.a. eſt deuotè conſiderans crucem & paſſionem Chriſti. *Lyra.ſ.Ruth.3.*

Notari iubebat Apoſtolus non obtemperantes verbo eius.2.Theſſ.3 d.

Notus, ventus, vide Aphricus.

Nouacula.

NOuacula, eſt culter raſorius.

Vindicta Dei. Nouacula conducta dicti ſunt Aſſyrii. Iſa.7.d.quibus Deus vſus eſt ad puniendos filios Iſrael. Sic nouacula tonſorum eſt vindicta Dei in Iudæos.Iſa.5.a. *Hie.ſ.Iſa.7.*

Paſſio Chriſti. Nouacula etiam deſignat paſſionem Chriſti: cuius merito omnia, quæ ſint peccati & erroris in nobis, deraſa fuere. *Geor.Vene.Cant.3 tom.7.cap.12.*

Deceptores. Nouacula acuta facit dolum, quum radendo vulnerat. Pſal.51.Sic Iudæi quum dicebant Chriſto: Scimus quia verax es, &c.quia blandiebantur vt eum caperent in ſermone. Itidem Iudas quando dixit: Aue Rabbi. Nouacula quidem aufert ſuperflua noſtra, hoc eſt, capillos: Ideo qui facit dolum comparatur nouaculæ, quia aufert noſtra ſuperflua, hoc eſt, temporalia, etiam vſque ad ipſam vitam. *Hila.ſ.Pſ.51. Aug ſ.Pſ.51. & de verb. dom.ſer.6.*

Auaritia. Nouacula non aſcendens ſuper caput Samuelis, deſignat rapacitatem & auaritiam, quæ non debet eſſe in prælatis eccleſię. 1.Reg.1.b. Illi enim nouaculam ponunt ſuper caput, qui charitatis prętextu cęleſtia prędicant, vt terrena capiant. Non ita Paulus, qui nec ſua vti voluit poteſtate.1.Cor.9.b. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Nouale.

Nouale, dicitur ager, qui anno ſaltē intermittitur, ne colatur, aut qui ex inculto fit cultus. *Beda.ſ.Pro.13.*

Libri & exempla patrum. Noualia patrum, in quibus ſunt multi cibi, ſunt libri & exempla patrum. Pro.13.d. Et innouant ſibi noualia, qui meditantur pręcipuè in lege noua.Hoſe.10.d. *Hie.ſ.Hoſe.10.*

Cor hominis. Nouale ſignificare poteſt cor hominis, quod renouari debet de die in diem, vt non ſeminetur ſuper ſpinas.Ier.4.a.Pro.13.d. *Ori.ſ.Nu.ho.23.& ſ.Pſ.36.ho.1. Hie.ſ.Ier.4.*

Gentilitas. Nouale fuit gentilitas, quando conuerſa eſt ad fidem, quia tunc cępit coli, quę prius erat inculta.Hoſe.10.d. *Rup.ſ.Hoſe.10.*

Nouella.

Recentes in fide. Nouellę, dicuntur nouę plantę, ſiue vinearum, ſiue olearum, aut alterius generis plātarum. *Or.ſ.Mat.ho.14 Aug.ſ.Pſ.127.*

Nouellę oliuarum.Pſ.127.ſunt noui ac recentes in fide, vel pacifici, ſeu pacem prædicantes. *Hie.ſ.Pſ.143.*

Adinuentiones hæreticorum.

Nouellæ plantationes.Pſ.143.ſunt cogitationes & adinuentiones hæreticorum, quæ non concordant cum ſacra ſcriptura.

Nouerca.

Nouerca,dicitur,quam quis habens filios ex priore vxore,nouam ducit vxorem, quę prioris filus ſit nouerca.Leu.20 b.

Nouilunium, *vide Calendæ.*

Nouus, Nouellus, Recens, Innouare, Renouare.

NOuum dicitur, quod nuper factum eſt,quod & recens appellatur. Nouus etiam, nouiter apparens.Exod.1.b.Surrexit interea rex nouus. Firmus.Luc.22.b.Hic eſt calix noui teſtamenti. Inauditus. Deuter.32.c.Noui recenteſque venerunt. Inopinatus. Eſthe.3.c. Nouis vtens legibus.Innouatus.Exod.13.a.Egredimini menſe nouarum frugum.Mirandus. Iſa.43.c.Ecce ego facio noua.Purgatus.Ezech.36.c.Dabo vobis cor nouum.Nouiter inuentus.2.Regum 21.c.Accinctus erat enſe nouo. Recens. Deuter.20.b. Qui ædificauit domum nouam.

Ori.ſ.Rom.7.12. Amb.ſ.Ephe.4.& ſ.Luc.5.& 4 de ſacramentis 2.& 16. Exa. 1. Hie ſ.Iob.29.& ſ.Eze.36. Aug.ſ.Gala 6. Gre.14.mor.27.& ſ.Pſ.50. Beda.ſ.Gen.2. Ori.1.Periar.3. Amb.ſer.22. Gre.23.mor.11. — *Nouitas gratiæ.*

Nouitas & renouatio tribuitur homini ſecundùm gratiam, ſicut vetuſtas ſecundùm peccatum, & appellatur nouitas ſpiritus, daturque homini in baptiſmo & pœnitentia,quæ nouitas in interiori homine ſit,& in corde.Et dicitur nouus homo,qui ſic renouatur,exuto veteri homine. Pſal.50.Ezec.36.f.Rom.7.b.Ephe.2.c.4.f.Coloſ.3.b. Dicitur etiam homo noua creatura, cui eſt noua vita in Chriſto. Gala.6.d. Et dicitur renouari ſicut aquila , quæ relictis terrenis,ſemper ad ſuperiora aſcendit.Pſ.102.Et nouitas ſenſus fit per exercitationem ſapientiæ, & meditationem verbi Dei.Pſal.103 Roman.12.a.Tit.3.b.Noua autem ſunt,quæ ad nouum hominem ſpectant. Exo.35.d.Et nouum teſtamentum ſunt opera noui hominis. Luc.5.g. Innouatur autem ſemper gloria , quum creſcunt virtutes. Iob.29.d. Et noui vtres dicuntur ij, qui renouati ſunt per gratiam. Mat.9.c. Et lagunculæ nouæ ſunt infirmæ ipſa humanitate conſcientiæ , vel terrena corporum vaſcula quæ vaſa fictilia dicuntur. Iob.32.d. Nouorum etiam meſſis, & menſis nouorum deſignant nouam vitam , & fructus nouæ vitæ in Chriſto, à quo data eſt diſciplina Chriſtiana. Exod 23.b.34.c.Num.28.d.Rom.6.a.Nouæ etiam fruges nouitatem vitæ & operum ſignificant.Exod.13.a.Ezec.3.d.

Amb 2.de Cain.6. & ſer.29. — *Baptiſmus.*

Nouum ſacrificium eſt baptiſmus,& is qui vnigeniti fide eſt Deo gratus.Noui etiam vtres baptiſmum ſignificare poſſunt, in quo continentur gratiæ & dona Spiritusſancti.

Arn.ſ.Pſ.68. Hie ſ.Ier.31.& ſ.Iob.29. — *Chriſtus.*

Nouus homo dicitur Chriſtus , etiam cum ipſa eccleſia , quæ corpus eius eſt , quam ipſe ſibi renouauit. Ephe.2.c.Et nouum quod fecit Dominus ſuper terram, eſt ipſe Chriſtus ſeu eius incarnatio.Ier.31.d.Idem dicitur nouellus vitulus.Pſ.68.Innouari autem dicitur ſemper gloria Iob,hoc eſt,Chriſti,vel ſecundùm quòd ipſe Chriſtus perſeuerat in patre,vel propter nouitatem membrorum eccleſiæ, quæ eſt corpus eius. Iob.29.c.Nouum autem vas, in quo miſit Eliſæus ſal,carnem Chriſti deſignat.4.Reg.2.d.

Ori ſ.Leui.ho.15. & ſ.Gen.ho.13. Hil ſ.Mat.can. 12.& ſ.Pſ 143. Baſi ſ Pſ.32. Hie ſ.Iſa 42. Amb ſ.1.Cor.5. Iſyc.ſ.Leui.23. Hie ſ.Mat.9. — *Noua lex.*

Nouæ fruges nouam legem ſignificant. Exo 13.a.Leui.26.b.Ezec.3.d Itidem noua poma ad doctrinam noui teſtamenti ſpectant. Cantic.7.d Iſa.42.b.43.c.Mat.13.g.Galat.5.d.Et nouum mandatum eſt,mandatum charitatis:quod eſt peculiare legis nouę,& ipſa facit nouum hominem. Ioan.13.d.Et nouum canticum eſt noui teſtamenti,in quo ſunt myſteria incarnationis , & cantatur in nouitate ſpiritus. Pſa.32 95.97.143.149. Et noua conſperſio eſt doctrina Chriſti in nouo teſtamento. 1.Corin.5.c. Nouum quoque ſacrificium eſt ſacrificiũ nouæ legis.Leuit.23.c. Innouari autem dicuntur dies ſicut à principio , quum in lege noua producuntur apoſtoli ſimiles patriarchis. Thre.5.d. Nouum etiam vinum non mittendum in vtres veteres , eſt euangelica doctrina non tradenda Scribis & Phariſæis. Mat.9.b.

Gre.ho.11. — *Nouum & vetus teſtamentum. Comminationes. & promiſſiones*

Noui & veteres putei ſignificant noua & vetera de theſauris vtriuſque teſtamenti. Gene. 26.c Mat.13.g.Noua autem & vetera præter hoc quòd referuntur ad nouum & vetus teſtamentum , poſſunt vetera dici comminationes æternæ pœnæ , noua verò promiſſiones vitæ cæleſtis.

Hie.ſ. Pſ.97.143. Gre.ho.29. — *Noui teſtamēti canticum.*

Nouum canticum eſt noui teſtamenti, & etiam crucis Chriſti præconia, quæ antea nunquam in mundo laudata fuerat. Pſ.95.97.143. Pertinet etiam ad gloriam cæleſtem, vbi omnia erunt noua:ibi etiam erunt nouæ linguæ. Marc.16.d.

Hie.ſ.Iſa.62. Aug ſ.Apoca.ho.3 — *Chriſtiani nomē*

Nouum nomen impoſitum Hieruſalem , deſignat nomen quod eccleſia ſumpſit à Chriſto,vt fideles dicerentur Chriſtiani.Iſa.62.a.Apo.3.d.

Gre ſ.1 Reg.6 Hie ſ Iſa.41 — *Eccleſia. Anima. Apoſtoli.*

Nouum plauſtrum dici poteſt ſancta eccleſia, vel cuiuſque fidelis anima , vel Apoſtoli ferentes arcam Dei prædicando Chriſtum.1.Reg.6.b.Et eſt nouum propter præceptum dilectionis, & quia non ſequuntur vetuſtatem literę, ſed nouitatem ſpiritus.Iſa.41.d.Ioan.15.b. Rom.13.c.Ephe.4.f.

Baſi.ſ.Pſ.32. Ori ſ.Mat.ho.35 Aug q.euang.43 — *Spiritualia mandata. Dona Spiritusſancti. Gloria celeſtis*

Nouum vinũ ſignificare poteſt ſpiritualia & grauia mandata & dona Spiritusſancti.Mat. 9.b.Nouum etiam vinum gloriam cęleſtem ſignificat,vbi noua ſunt omnia. Mat.26.c.Apo. 21.b.Nouum autem vinum bibit Chriſtus in reſurrectione, ſicut vetus in paſſione. Bibet autem vinum nouum cum Apoſtolis, & aliis fidelibus in generali reſurrectione.

Hie ſ.Iſa.65. Rup.11.ſ.Apoc. — *Innouatio cælorum. Conuerſi Gentiles*

Noui cęli,quos creat Deus , erunt cęli renouati in fine mundi , vel cęli noui ſunt conuerſi ex gentilitate, quando eos quos colebant vt Deos, conuerſi ad fidem, Dei creaturas eſſe cognoſcunt Iſa.65.c.66.g.Apo.21.a.

Noua terra eſt, quum poſſidebunt beati in fœlicitate. Iſa.65.c. Matt.5.a.

Fœlicitas

Renouatio per fidem.

Nouum cor Iſraelis, eſt credere in eum, quem prius negauerunt: nouum verò cor gentium, eſt idola derelinquere, & mortuorum cultura contempta, credere in eum, qui eſt Deus viuentium. Ezec.18.g.36.f. Nouum autem cor pertinet ad bonæ voluntatis initium. Nouæ quoque lagunculę ſunt ſpiritalia corda. Iob.32.d.

Hier.ſ.Eze.18. Gre.23.mor.17. Fulgen.1.de duplici prædeſtinatio.

Subiectio auditorum prædicatori

Innouatio regni Saulis, deſignat nouam ſubmiſſionem auditorum ipſi prædicatori, cum eius laudabilem vitam conſpiciunt. 1.Reg.11.d.

Gre.ſ.1.Reg.11.

Doctor fortis.

Nouellus vitulus dici poteſt doctor, qui valet iam hæreticos ventilare. Pſ.68.

Aug.ſ.Pſ.68. Ori.1 periar.3.

Nouum hominē creans.

Renouat Deus faciem terræ, quando creat nouum hominem: & etiam quando reſuſcitat. Pſalm.103.

Amo.ſ.Pſ.103. Baſi.ſ.Pſ.32. Amb.ſer.54.

Nouitas interioris hominis.

Renouata iuuentus aquilæ, deſignat nouitatem interioris hominis: & etiam baptiſmum, & reſurrectionem Pſ.102.

Aug.ſ.Pſ.102. Euc.q in Pſalm.

Renouari dicitur dolor, quum quis non reſpondet iniuriam inferenti. Pſ.38.

Ori.ſ.Pſ.38 ho.1.

Idola.

Recentes dij ſunt, qui non ſunt æterni: & ideo non ſunt dij. Pſ.80. Deut.32.c.

Aug.ſ.Pſ.80.

Nouiſsimus.

NOuiſſimus, dicitur vltimus: quia quæ recenter fiunt, vltimum locum habent.

Infimi. Chriſtus. Chriſtus.

Nouiſſimi dici ſolent, qui ſunt infimi & deſpecti in populo. Iſa.65.d. Amos 9.a. Nouiſſimus virorum dictus eſt Chriſtus: quia maximè fuit in paſſione deſpectus. Iſa.53.a. Nouiſſima autem Chriſti dicuntur: quæ ad eius ſpectant humanitatem. Pſ.138.

Hie.ſ.Iſa.56. Hie.ſ.Iſa.2.9.

Tempus Chriſti

Nouiſſimi dies tempus Chriſti ſignificare ſolent: & tempus vltimæ prædicationis. Ge.49.a. Iſa.2.a.9.a. Eze.38.b.c. Mich.4.a. Et nouiſſimus dies feſtiuitatis, fuit vltimum paſcha Iudæorum, quando Chriſtus occiſus eſt. Ioan.7.f.

Rup.7.ſ.Ioan.

Tempus iudicii, & diuinæ vindictæ.

Nouiſſimi etiam dies ſunt tempus iudicii, aut tempus diuinę vindictæ poſt lōgam eius patientiam. Ier.23.c.30.d. Nouiſſimum quoque perdicis & nouiſſimū Babylonis, & nouiſſima Rachelis ad tempus iudicii referuntur. Iere.17.b.31.c. Iſa.47.b. Et nouiſſimæ plagæ iræ Dei dicuntur, quia ſemper percutit populum contumacem, poſt longam videlicet pœnitentiam. Apocal.15.a.

Ori.ſ.Iere.ho.4. Aug.ſ.Apo.ho.15.

Dies circa finem mundi.

Nouiſſimi quoque dies, ſunt dies circa finem mundi. Hoſ.3.b. Et nouiſſimi homines quos inuadet terror, erunt electi circa finem mundi, tempore videlicet Antichriſti. Iob.18.d. Et nouiſſima Iob quibus benedixit Deus, eſt vltimum tempus eccleſiæ, quum multiplicabūtur fideles in ſenecta vberi. Iob.42.c. Pſ.91.

Hie.ſ.Hoſe.3. Gre.14.mor.12. & 35.mor.16. Glo.ord.ſ.Iſa.30.

Impletio Prophetiarum.

Nouiſſimus dies, dicitur adimpletio prophetiarum: tempus videlicet quando impletur, quod ab aliquo propheta prædictum eſt. Iſa.30.b.

Iudæi & Gētiles

Nouiſſimi facti ſunt primi, & primi nouiſſimi, quando gentiles qui poſteriores erant in fide poſtmodum fidem amplectentes reliquerunt poſt ſe Iudæos. Matt.19.d. Homines etiam qui natura inferiores ſunt angelis, relinquunt infra ſe dæmones, qui natura ſunt ſuperiores: In fœlicitate etiam nonnulli homines aliquibus angelis ſuperiores erunt. Nouiſſimi quoque dicuntur Iudæi, qui erunt tempore Antichriſti. Eccl'tæ 4.d.

Ori ſ.Matt.ho.9 Hie.ſ.Eccl'ten.4.

Angeli & homines.

Minimus gradus fidelium.

Nouiſſima cognatio in tribu Beniamin, ſignificat minimum gradum conuerſationis electorum in eccleſia. 1.Reg.9.c.

Gre.ſ.1.Reg.9.

Eccleſia.

Nouiſſima domus Dei dicitur eccleſia, quia prima fuit ſynagoga. Agge.2.b. Nouiſſima etiam Iob deſignant ſtatum eccleſiæ Chriſti poſt eius paſſionem, vel ſtatum eccleſiæ triumphantis. Iob.42.d.

Hie.ſ.Agge.2.& ſ.Iob.42.

Corda ſecreta.

Nouiſsima abyſsi dici poteſt corda ſecreta, quę aperta ſunt Deo. Iob.38.b.

Gre.29.mor.7

Nouiſsima ſunt peiora prioribus, quando nouiſsimis additur ſimulatio. Matt.12.d. Nouiſsima quoque Iudæorum fuerunt peiora prioribus, quia ſupra mala præterita, Chriſti necem addiderunt. Luc.11.c. Nouiſsima quoque eorum fuerunt, quum vaſtati ſunt. Amos 8.c. Nouiſsimæ plagę ſunt, quę corpus, & animam affligunt. Apo.15.a.

Au.q.in euang.8. Amb.ſ Luc.11 Rup.9.ſ.Apoc.

Occiſio Chriſti Deſtructio Iudæorum.

Minima peccata.

Nouiſsimum minutum, ſignificat minima peccata, & terrena. Matth.5. Luc.12.g.

Ori.ſ.Luc.ho.35.

Præteritū tēpus operandi.

Nouiſsimè dicuntur venire fatuę virgines, hoc eſt, quum iam operandi tempus prętcriit. Matth.25.a.

Aug.1.ſerm. Domini in monte. Ori.ſ.Matt.ho.32

Inferni.

Nouiſsimus lacus, ſignificat inferos, aliquando eam partem, in quam deſcendit Chriſtus. Nouiſsima verò laci profundum inferni deſignant. Idem deſignabunt quoque nouiſsima abyſsi. Iob.38.b. Eze.32.c. Deſignant etiam impios & ſacrilegos, quia in profundiores peccatorum tenebras deſcendentes, laſciuiarum nimio fluxu, velut aquarum multitudine deprimuntur.

Gre.29 mor.5 Hie.ſ.Iob.38

Mediterraneum

Nouiſsimum mare ſumitur in ſcripturis pro mari mediterraneo, quod eſt ad Occidentem terrę promiſsionis. Ioel.2.c.

Hie.ſ.Ioel.2

Chriſtus exinanitur.

Nouiſsima crepido altaris. Eze.43.d. quæ & crepido minor dicitur, ſeu propiciatoriū minus, deſignat Chriſtum exinanitum aſſumpta forma ſerui.

Glo.ord.ſ.Eze.43

Nox.

Nox, eſt tempus quo Sol eſt ſub terra, per cuius vmbram Solis luce priuamur. Vt autem eſt tempus tenebroſum, ita eſt tempus aptum ſomno, & quieti.

Tempus incarnationis.

Nox media, tempus incarnationis Chriſti ſignificare ſolet: vt nocte media ingreſſus eſt Dominus in Ægyptum, quando Verbum caro factum eſt. Exod.11.b. 12.d. Pſalmo 118. Nox

Au.epiſt.120. & de verb. Dom.ſe.22

etiam media, occultum tempus aduentus Chriſti ſignificat. Mat.25.a.

Hie. ſ. Iob.35. Cyril. 12. ſ. Ioan.62. — *Tempus ante aduentum Chriſti.*

Nox quandoque tempus ante aduentum Chriſti ſignificat, propter ſecretum ſilentiū myſteriorum Dei & diuiditur in quatuor vigilias: prima in Adam, primo homine, vt crederet in Deum creatorem: Secunda, in Noe, quando diuina prouidentia & iuſtitia erga homines monſtrata eſt. Tertia, in Abraham, creſcente iam fide. Quarta, in Prophetis, appropinquante luce aduentus Chriſti. Gen.8.d. Iob.35.b. Ioan.21.a.

Arno. ſ. Pſ.18. Chry. ſ. Pſ.96. Hie. ſ. Pſ.18. 87. Au. ſ. Pſ.18.73. & ſ. Ioan. tract.62. Euc. q. in Pſal. Arn. ſ. Pſ. 91.135 Amb. de Iſaac 5. & ſ. Pſ.118. ſer.7. Beda ſ. Gen.30. — *Chriſtus, & Ioannes. Mortalitas. Carnales. Prædicator. Iudas. Iudæi. Tenebræ Iudæorum.*

Nox nocti indicauit ſcientiam, quum Chriſtus illuſtrauit Ioannem Baptiſtam, ambobus in vtero latentibus. Pſ.18. Vel nox nocti indicat ſcientiam, quum Chriſtus homo docuit omnem terram. Vel mortalitas carnis, carnalibus fidem prædicando, annunciat futuram ſcientiam. Vel cùm carnalis licèt fidelis, loquitur carnaliter de his, quæ pertinent ad carnē Chriſti. Hæc autē nox dicitur eſſe Dei. Pſ.73. Nox quoque indicauit ſcientiam nocti, quū Iudas Iudęis doctrinā praui ſenſus infudit, & cum indicauit Iudæis Chriſtum capiendum, dicens: Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum. Nox quoque ſunt tenebræ Iudæorum. Pſ.87.

Vetus teſtamentum.

Nox quandoque dicitur vetus teſtamentum, & ſenſus literalis, & parabolæ. Ge. 22.a.40.a. Exo.10.c.13.d.14.e. Pſ.135. Can.3.a. Nox etiam ſunt quæſtiones de Deo, qui poſuit tenebras latibulum ſuum. Pſalm. 17.91. Nocte coniuncta eſt Lia Iacob, vt obſcuritas literæ deſignetur. Gen.29.e.30.c. Zac.1.b.

Ori. ſ. Iob.3. Amb. de virg. 2. Hier. ſ. Amos 5. & ſ. Ionam 4. — *Tempus legis Iudæorum.*

Nox etiam ſignificat tempus legis Iudæorum, aut ipſum populum Iudæorum. Iob. 3. a. Luc.5.a. Et vertit Deus diem in noctem, quando diem eorum, qui hora ſexta dixerunt, Crucifige, in typum cæcitatis in noctem mutauit. Et lux quæ eis oriebatur in lege, & Prophetis, verſa eſt in tenebras, ignorantibus quid legant & audiant. Amos 5. b. Pſalm. 69. Nox autem qua producta eſt hœdera ad protectionem Ionæ, tempus ante aduentū Chriſti deſignauit. Nox vero qua areſacta eſt, cæcitatem Iudęorum ſubſecutam. Ionæ 4.d.

Beda ſ. Pro.31. — *Tranquillitas.*

Nox, in qua apparet Dominus, eſt tranquillitas ab omni perturbatione. Gen.20.a. 26.c. 46.a. Exo.24.d. Sic quaſi nocte quieſcit eccleſia, quum aliqui fidelium eius, intermiſſa ad tēpus ſolicitudine externa, ſibimet vacare, ſeque ipſos ſpiritualiter incipiunt curare, vel lectionibus videlicet ſacris, vel orationibus ac lachrymis ſeſe, vel aliis ſtudiis huiuſmodi ſecretius exercendo. Surgit autem de nocte, cum in eiſdem ſuis fidelibus ad agendum etiam proximorum curam, ſe ſolicitè accingit. Pro.31.c.

Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuc.12.

Nocte fit reuelatio myſterii Danieli, quando veritatis illuſtratio cernitur quidem ex parte, & velut ad Lunæ lumen videtur, & quando de aliquo diuinitatis arcano, quid ſentiendum ſit, ipſi quidem intelligimus, ſed rationem qua illud, & aliis probare poſſimus, in promptu necdum habemus. Sed cum per diuinam retractationem poſtmodum agimus, vt acceptam veritatis intelligentiam, quam ipſi prius vel tenuiter videre potuimus, perſpicua demonſtratione aliis declarare poſſimus, iam quod nocte percepimus, ſub diei luce proferimus. Dan.2.c.

Fides.

Nox aliquando fidem ſignificare poteſt, & nocte Abraham ſuperauit aduerſarios, quia victoria quæ vincit mundum, eſt fides noſtra. Gen.14.c. Exo.10.c.

Gre. ſ. 1. Reg.3.

Nocte accepit ſapientiam Salomon, quia non ērat in eius luce perſeueraturus. 3. Reg. 3. a.

Glo. int. ſ. Exo.13. — *Pœnitentes. Humiles.*

Nox aliquando ſignificat cognoſcentes peccata ſua, & humiles. Exo.13.d.40.d. Et noctes quadraginta, pertinent ad pœnitentiam. Exo.34.d. Et de nocte conſurgens Abimelech, reſipiſcentes ſignificat. Gen.20.b.

Tēpus orationis.

Nox media, tempus orationis aliquando ſignificat, vt quum amicus venit media nocte, gratia petendi panes ab amico Luc.11.a.

Ori. ſ. Matt. ho. 31. Gre. 25. mo. & ho. 12. Cyril. 3. ſ. Ioan. 24. — *Altitudo remiſſionis.*

Nox etiam media, altitudinem remiſſionis, & negligentię ſignificat, & tempus quando minus putatur venturus eſſe iudex. Matt.25 a. Iob.34.c. Ioan.6.

Arno. ſ. Pſ.90. Gre. 2. mor. 3. & ſ. Cant. 3. & 9. mor. 4. Gre. 5. mor. 21. & 21. mor. 28. — *Occulta voluptas. Inſidiæ tentationis.*

Nocturnus timor, eſt occulta voluptas, vel inſidiæ tentationis occultæ in hoc mundo obſcuro. Pſ.90. Cant.3.c. Et nocturna pollutio, aut ſomnium eſt tentatio occulta, per quam tenebroſa cogitatione turpe aliquid corde concipitur, quod tamen corporis opere non expletur. Deut.23 b.

Aug. de ſymbol. ad Catechum. 6. — *Contemplatio.*

Nocturna viſio, eſt contemplatio diuinorum in hac vita, in qua ſub quadam caligine, & non ſine nubis obſcuritate diuina cognoſcimus. Iob.4.c.33.b.

Tres mortui ſuſcitati.

Noctes tres, deſignant tres mortuos, quos ſuſcitauit Chriſtus, ſecundùm tres gradus mortis ſpiritalis per ipſos ſignificatæ. In his fuit Chriſtus in corde terrę: hoc eſt, iacuit fides Chriſti in cordibus ipſorum, qui habitant terram. Matt.12.f.

Au. 2. de Trini. 1. & quæ. Exo. 54. & ſ. Pſ. 103. Beda ſ. Exo. 12. Ru. 2. ſ. Exo. 20. 21. — *Tēpus paſſionis Chriſti. Obſcuritas ſacramentorum.*

Nox quandoque dicitur tempus paſſionis Chriſti, quando maxima erat obſcuritas fidei in cordibùs omnium. Pſ.15.16.31.103. Ita in nocte comedebatur agnus. Exo.12.b. Vbi etiam deſignatur obſcuritas ſacramentorum. Nox eſt etiam, quia nondum ad inuicem conſcientias noſtras videmus.

Hie. ſ. Iſa.4. Au. epiſt. 120. & ſ. Pſ. 118. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 7. 8. Climac. gradu. 25.

Nox aliquando ſignificat tempus tribulationis, & tentationis. Et media nox, eſt tempus grauis tribulationis. Gen.32. Le.8.g. Iob.7.a.17.c.24.c.30.c.34.c.35.c. Pſal.2.15.16.21.118.120. Thren.1.a.1.f. Nocte mandat Deus canticum, nempe miſericordiæ, hoc eſt, in aduerſis, quū quis non poteſt eam exercere, vt ſaltem eam laudet. Pſ.41. In noctibus etiam iubemur extollere manus in ſancta. Pſ.133. Et nox illuminatur vt dies, quum quis lætanter ſuſtinet aduerſa. Pſ.138. Nocte accuſat diabolus, ideſt tēpore aduerſitatis. Apo.12.c. Noctes laborioſas tolerāt,

qui aduerſitatum tenebras non ſolum vſque ad inopiam,ſed ſæpe ad corporis vſque cruciatum portant.Iob.7.a. Nocte quærit ſponſa Dominum,hoc eſt,in tribulatione.Cant.3.a. Nocturnus timor, eſt timor de tribulatione,aut in ipſa tribulatione. Pſal. 90. In hac nocte non extinguitur lucerna mulieris fortis.Prouer.31.c. Media nocte venit amicus, hoc eſt, tempore tribulationis. Luc.11.a.

Gre.2.mor.9. & 8. mor.7.& 16.mo.28 & 27.mor.1. Ber.ſer.1.ſ.qui habitat. Beda ſ.Pro. 31. Glo.ord.ſ.Luc. 11.

Priuatio formæ. Nox interdum dicitur priuatio formæ in materia, quæ rationem habet tenebrarum, ſicut ipſa forma lucis habet rationem.Gen.1.a.

Glo.int.ſ.Gen. 1.

Ignorantia. Errores. Nox interdum ſignificat ignorantiam,& errorum tenebras.Gene.1.a. Le. 6.b. Pſalm. 103. Iſa.16.a.Hoſe.7.b.Eccl'1.23.Abdi.b. Mic.3.c. Et noctes laborioſæ ſunt, quum ingemiſcimus nos neſcire quod quęrimus.Iob.7.a.30.c. Nocte Lot concubuit cum filiabus: vbi deſignatur ignorantia ſcientiæ Dei.Gen.19.g. Nocte vaſtatur Ar, ciuitas Moab: quia ſcientia ſecularis perpetuis ignorantię tenebris damnatur.Iſa.15.a. Dicitur etiam perire nox, quando id quod cæcata mens etiam per conſenſum perpetrat,animaduerſione pœnitentiæ extinguitur. Iob. 3.a. Noctes quoque ſingulæ,ſunt cogitationes tenebroſę.Pſ.6. Nox etiam eſt ipſa infidelitas:

Ori.ſ.Gen.ho.1. Gre.4.mo.17.& 8 mor.9.& 26.mo. 25 & ſ.Pſ.6.& 6.moral.14. Hier.ſ.Iſa.21. Au.ſ.Ioan.tra.52 Cyril.hom.5.

Infidelitas. vt nocte luctatus eſt vir cum Iacob, vbi notatur defectus fidei futurus in Iudæis.Gen.32.f. Et nocte venit Nicodemus ad Ieſum,quia nondum plenam habebat fidem.Ioan.3.a. Iſa.21.c.

Senſibilia. Nox diuiſa à die,ſignificare poteſt ſenſibilia diuiſa ab intelligibilibus.Gen.1.a.c.

Tempus huius ſeculi. Nox præterea obſcuritatem & tempus huius ſeculi ſignificare poteſt. Gene.30.c. Hac nocte editur agnus,& perimitur qui dilexit mundum, vt primogenita Ægyptiorum, & diues auarus.Exo.12.b.d.14.e.34.d.1.Reg.14.e.Pſ.76.77.118.133.138.Rom.13. d. In hac nocte nutrire debet ſacerdos ignem altaris.Le.6.b. Nox autem media, eſt medium tempus vitæ humanæ tenebroſæ.Mar.13.d.

Aug 13.confeſ. 18. Ori.ſ.Leui.ho.5.& ſ.Num.ho.23.& ſ.Matt.ho.30.& ſ.Rom.13. Amb.ſer. 13. & ſ.Luc.2.

Tempus mortis. Mortalitas. Tempus iudicii. Nox quandoque ſignificat tempus mortis,& ipſam mortalitatem, quam homo incurrit per peccatum.Gen.8.d. Exod 14.c.1.Reg.14.e.Iob.3.a.Pſ.129. Et nox fit illuminatio,quum à morte tranſitur ad gloriam.Pſ.138. Ioan. 9.a. Iob. 27. d. Deſignat etiam tempus iudicii, & ignorantiam,ſeu obſcuritatem diei iudicii, ac mortis. Pſalm. 73. Matth. 25. a. Lucæ 12. c. 1. Theſſalon 5.a.

Aug.ſ.Pſ 76.100. 118.138. Gre ſ.1.Reg.14.& 13 mo.21.& ho.22 Iſyc.ſ.Leui.6 Au.ſ.Pſ.77. 129.

Tempus Antichriſti. Nox poteſt etiam aliquando ſignificare tempus Antichriſti. Exo.13.d.Luc.17.g.Matt. 25. a.Ioan.9.a.Iob.14.c.In quibus etiam locis ſignificari poteſt tempus iudicij.

Gre.ſ.1.Reg.14.& 18.mor.10.

Diabolus. Nox quandoque dicitur ipſe diabolus,vt Iob.3. b. Noctem illam tenebroſus turbo poſſideat. Nox eſt enim,quum mentes conſcientiam erroris tenebris obſcurat. Eſt etiam nox ipſa callida ſuggeſtio diaboli. Nox quoque diuiſa à die,eſt diabolus ſeparatus ab angelis.Gen. 1. a. Thren.1.a.

Au.ſ.Pſ.129.138 Amb.ſ.Pſ.118. Hie.ſ.Iob.3 Cyril.6.ſ. Ioan.14 Amb.ſ.Luc.17. Aug.73.q.59.

Secta hæreticorum. Noctes per quas quæſiuit ſponſa ſponſum,& non inuenit.Cantic. 3.a. varias ſectas hæreticorum & ignorantiæ,ac errorum deſignant, qui dicunt. Ecce hic eſt Chriſtus, ecce illic.

Gre.25.mor.12. Cyri.6.ſ. Ioan. 14.

Cognitio temporalium. Et nocturna viſio, ſignificat cognitionem mundanorum, & hypocritarum, & hæreticorum de rebus temporalibus, quæ eos cito deſerunt, vt quaſi ſomniando eas poſſediſſe videantur. Iob. 20. a.

Gre.4.mo.8.10.23 Rup.1.ſ.Gen.18.et ſ.Iere.14. Ber.ſ.Cant.ſer.75 86.

Tempus peccati. Peccatum. Nox quia priuat luce,ſignificare poteſt tempus peccati,& vitam peccatorum, ac veterem hominem.Ipſum etiam peccatum nox dicitur,quo priuatur homo luce gratiæ.Gen.1.a.19.a. Exo.13.d.1.Reg.15.d.Thren.1.a.Rom.13. d. Nocte ſunt ebrii, qui cordis ebrietatem habent. quia ſunt in tenebris.1.Theſſ.5.a. Nocte capitur Chriſtus,ſcandalizantur diſcipuli,negat Petrus,hoc eſt,ſine Spirituſancto.Matt.14.c.26.c.Iob.3.a. Et guttæ noctium,ſunt cadentes per peccatum. Non rediturus ad veniam, ad traditionis perfidiam nocte Iudas exiſſe perhibetur. Ioannis 13.d. Et diuiti iniquo dicitur. Luc. 12. c. Hac nocte repetent animam tuam ex te. Et nocte conteruntur mali,vel quum per diuinam ſententiam occultam cæcantur, vel propter tenebras exteriores,in quas mittuntur.Iob.34.c. Nox etiam ibidem dici poteſt peccatũ,quod eſt pœna & cauſa peccati.

Gre.15.mor.3. Ori.ſ.Matt.ho.35 & ſ.Rom.13. Amb.2.de Cain 4. Hier.ſ.Eze.8. Au.ſ.pſ.5.& ſ. Ioan.trac.57. Gre.ſ.1.Reg.15.& 2.mor.2.& 25.moral.11.

Infernus. Poteſt etiam nox in multis ex his locis infernum ſignificare. Iudi. 19.c. Dies mutabitur in noctem.Ioan.9.a.

Nubere, Nuptiæ.

NVbere dicuntur fœminæ,quum viris traduntur, non enim vir propriè nubere dicitur, ſed mulier, vir autem ducit vxorem. Nuptiæ autem ſunt, cũ eſt actus nubendi. Et ipſe ceremoniæ,& hilaritates,quæ in ducendis vxoribus fiunt,nuptiæ dicuntur.

Nuptiæ in Chriſto non dicuntur propriè eſſe inter Verbum,& humanitatem,cũ non ſint perſonæ,ſed ſunt inter Chriſtum, & eccleſiam, & inter Chriſtum, & animam, ad quas ipſe dicitur ſponſus,& illę ſponſę.Inter animam verò, & dęmones non poſſunt dici nuptię, ſed adulterium,quum non poſſit eſſe legitima coniunctio.

Ori.ſ.Matt.ho.20 22.

Coniunctio Chriſti cum eccleſia, vel anima. Nuptię Iacob cum Rachele,vnionem Chriſti & eccleſię ſignificant. Gen. 29. c. Et nuptię filij regis, deſignant coniunctionem eccleſię ſponſę cum filio Dei incarnato eius ſponſo. Matt.22.a. Deſignant etiam communicationem Verbi ad animam,& has nuptias prouidere debet puellę dominus eius.Exo.21.a. Nuptię factę die tertia in Cana Galilęę, coniunctionem Chriſti & eccleſię poſt reſurrectionem deſignant.Ioan.2.a.

Au.1.q. in Euang. 31.& ſ.Ioan.trac. 8 Hier.ſ.Matt. 22. Epiphan.2.cont. hæreſ.tom.1. Gre.ho.8.

Gloria cæleſtis. Nuptię quandoque ſignificant cæleſtem gloriam, ſeu coniunctionem cum Verbo Dei in gloria,cum immortalitatis aſſumptione.Matt.25.a.Luc.12.c. Apo.19.b.

Cyril.2.ſ.Ioan.26 Ori.ſ.Matt.ho. 32 Hil.ſ.Matt.ca.27

Nuptiarum tres ſunt ſpecies.Primæ reconciliationis per fidem, quarum tria ſunt fercula,

Aug. 83.59. & de verb. Dei. Ber. in ſententiis. Ori.ſ.Matt.ho.12 Iſyc ſ.Leui.22. Ori.ſ.Matt ho.20 Hil ſ.Mat.ſa.22 Amb.1 de pœnit.6 & ſ.Luc.14.

peccatorum ablutio,gratiæ conſecutio,& naturę reformatio. Secundę adoptionis per ſpem, in quibus ſunt eloquij diuini conſolatio, alimoniæ cæleſtis communio, dulcedinis internæ prçlibatio. Tertię ſunt glorificationis per charitatem:cuius fercula ſunt æterna incorruptio, vera glorificatio,perennis Dei viſio.

Non nubens alteri viro vxor defuncti, deſignat animam non recipientem ſermonem extraneum ,Gentilicum,& hæreticum. Deute.25.b.Tunc etiam nubit filia ſacerdotis alienigenæ aut alicui de populo,quum anima nutrita in fide ſe tradit errori gentilico, aut Iudaico, aut hæretico. *Recipere ſermonem extraneum.*

Nuptialis veſtis,eſt charitas,ratio,& virtutes, ac dona Spiritusſancti. Et ipſa gloria veſtis eſt nuptialis.Mat.22.b.Coloſſ.3.b. *Charitas.*

Nubes,Cataracta.

NVbes,eſt vapor humidus,in ſublime,vi caloris elatus:cuius denſitas Solem obumbrat, & in aquas terram irrigantes demum conuertitur. Cataractæ autem dicuntur nubes ceu feneſtræ,& portæ, quibus aquæ defluunt. Sunt tamen qui catarhacta ſcribendum putent:vt à defluendo dicantur aquæ,quæ alto ruere potius quàm defluere videantur. Duo autem ex nubibus conferuntur nobis beneficia:Alterum eſt obtectus, alterum verò pluuia, & ambo Solis vigorem mitigant. Lux enim eius nimis excellens,percellit oculos minus diſpoſitos,aut tantę luci non aſſuetos,& calor exſiccans & exæſtuans perurit aliquando: vtrunque tamen neceſſarium eſt. Ad quorum temperamentum ſummus Moderator, nubes pro tempore interiici iubet, quæ lucem comprimunt, & areſacta madefaciant,& irrorent. *Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.cap.17.*

Nubes in primis dici poteſt Deus pater,cuius typum gerebat nubes,quæ ſuſcepit Chriſtũ aſcendentem in cęlum ab oculis diſcipulorum.Actor.1.b. *Amb.ſer.61.*

Nubes itidem dicitur Spiritusſanctus protegens Hebræos, hoc eſt, fideles: & excæcans Ægyptios, hoc eſt,infideles. Exo. 14. e. Et nubes lucida obumbrans diſcipulos, dici poteſt æterna virtus,vel Spiritusſanctus.Mat.17.a. *Deus pater.*

Ori.ſ Exo.ho.5.& ſ.Num ho. 27.& ſ.Matt.ho.3. Chryſ.ſ. Pſ.96. Amb.ſ. Pſ.118. ſermon 5. Hie ſ.Eze.1. Cyril.4.ſ.Ioan.28. Iſyc.ſ. Leui.16. Aug.ſ.Pſ.77. Gre.ſ.Eze.ho.8. Rup.6.ſ. Apoc. Hie.ſ.Iſa.24.

Nubes prçterea cum ſit tenuiſſimus aeris lucidi contextus,lucem aliquam de ſe emittens, ipſum Chriſtum ſignificat,vel diuinam in Chriſto, & luculentam veritatis pulchritudinem. Iob.38 b.Pſ.96. Deſignat etiam naturam humanam in Chriſto.gen.9.b.Exod.13 d.14.e.16.c. 19.b.Leui.16.a.3.Reg.18.g.Iſa.19.a.25.b.Et nubes magna veniens ab Aquilone,eſt FiliusDei, factus homo, veniens in mundum. Ezech. 1.a. g. Et nubes irrorans,& protegens nos à feruore Solis,hoc eſt,ab ira Dei, & extinguens æſtum peccatorum , eſt ipſe Chriſtus afferens nobis diuinam clementiam.Et ipſa humanitas eius eſt nubes diei, in qua eduxit Deus populum de Ægypto.Pſ.77.Hac nube dicitur amictus Angelus.Apoc.10.a. *Spiritusſanctus. Chriſtus. Humanitas Chriſti.*

Cataractę cæli,ſignificare poſſunt benignitatem Dei,qua detinet iram ſuam,ne perdat homines,quæ tunc aperientur,quum iuſtitia exigente Deus vindictam exercet.Et cum demonſtrat nota ſibi eſſe noſtra crimina.Geneſis 7.b.8.a.Iſa.24.c. *Benignitas Dei*

Philo,quis rerum diuin. hæres. Geor. Vene.Cant.1 tomo 7.cap.17. Hila.ſ. Pſ.134. Iſy.ſ.Leui.16. Au.2.de gen. cont. Manic.4.& ſ.Pſ. 146. Beda ſ.Gen.5. Hie.epiſt.ignot. vul.& ſ.Pſ.41. Aug.ſ.Pſ 41. Ori.ſ.Num. ho. 7. & ſ. Eze.ho.1. Hie.ſ.Iſa.18. Gre ſ.1.Reg.3. Tert.aduer.Iudæos Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Amb.exho.adv. & inſtit.virg. 15. Hie.ſ.Iſa.19.& ſ. Pſ.77. Ori.ſ.Ier.ho.5. & ſ.Cant ho.4.& ſ. Matt.ho.30.35. Arno ſ.Pſ.67. Cyril.7.theſau. Hie.ſ Iſ.5 14.& ſ. Dan.2.& ſ.Zac. 14.& ſ.Iob.26. Au.ſ.Pſ.35.56. 76.77.88.103. Gre.14.mor.2.& 17.mor 12.& 27. mor.36.

Nubes media inter Hebręos,& Ægyptios,eſt verbum Dei,mentibus virtute prçditis,paulatim irrorans ſapientiam,à malis omnibus ſecuram.In duras autem,ac bonarum artium ſteriles,more nubis denſiſſimæ pœnas ingerit,intentans eis inundationis perniciem miſerabilẽ. Exo.14.e. Nubes etiam dicitur doctrina apoſtolica,in qua apparet Chriſtus tanquã arcus in nubibus:vbi etiam deſignantur figurę veteris teſtamenti.gene.9.b.Leuit.16.a. His nubibus operit Deus cælum.Pſ.17.103.107.134.146 Iſa.5.b. Et ſunt nubes tenebroſæ propter obſcuritatem,& illuminat noctem veteris populi Ipſa quoque profunditas ſcripturæ nubes dicitur.EXO.13.d.14.e.40.d.Matt.24.a.26 f. Et baptizati dicuntur antiqui Patres in nube, quia baptizati ſunt in figura.1 Cor.10.a.Cataractæ autem vt dicuntur per quas flumen deiicitur, potius quàm defluit,Prophetas ſignificare poſſunt.Pſ.41.Vbi etiam deſignant comminationes diuinas. *Verbum Dei. Doctrina Apoſtolica. Figuræ veteris. Profunditas ſcripturæ.*

Nubes etiam dici poteſt gratia Dei,& diuina protectio, ipſaque conſolatio diuina, cæleſtiaque beneficia. Donec nubes gratiæ erat in tabernaculo fœderis. Maria non apparuit leproſa,ſed remota nube. Exo.24.d.33.c.34.a.40.d.Nu.9.c.12.c.16.f.Iſ.4.b.5.b.18.b.Et nubes in qua veniet Filius hominis , erit bonis conſolatio, & protectio. De quibus dicitur Pſalm. 30.Quàm bonus Iſrael Deus his qui recto ſuntcorde.Marci 13.c.Luc.21.c.Ezec.1.a. *Prophetæ. Comminationes diuinæ. Gratia Dei. Diuina protectio.*

Nubes præterea dicitur beatiſſima Virgo Maria,quæ eſt nubes leuis ſine peccati pondere, & ſuper eam aſcendit Dominus,quum incarnatus eſt.Iſa.10.a.Ipſa eſt nubes diei,in qua educit Dominus populum de Ægypto.Pſ.77.

Nubes aeris,ſunt Apoſtoli,& ſancti doctores,& etiam Prophetæ : in quibus eſt tenebroſa aqua,qui ad excelſa contendunt,&terrena deſpicientes,inſtar auium tenuiſſimum aerem, & ætherea queque deſiderant,ad quos veritas Dei peruenit,quæ vſque ad nubes venire dicitur,& ſuper Sanctos pluere conſueuit:qui repleti multitudine ſcientię,multas habent aquas in cordibus ſuis,tenebroſas quidem,& inuolutas caligine myſteriorum , quam ſolus Moſes ingreditur,& loquitur cum Deo facie ad faciem.Pſ.17.35.56.67.76.77.96.103. 134.146. Ge. 9.b.Exo.13.d.14.e. Iob.20.a.26.b.36.d.37.b.c.d.Eccl'ta.11.a.12.a.Iſa.5.b.14.d.45.b.60.b.Ier. 10.b.Matthęi 24.c.26 f.Apoc.1.b.Hę ſunt nubes quę non ęquantur Domino.Pſ.88. Et nubes quę rore concreſcunt.Proue.3.c.2. Reg.1. d. Et nubes diſcurrentes per magnificentiam Dei.Deut.33. *Virgo Maria. Apoſtoli. Doctores. Prophetæ.*

Eccleſia. Fideles animæ. Angeli. Nubes interdum dicitur eccleſia,& ipſi fideles. Pſ.104. Super hanc nubem ſedet Filius hominis. Apoc.14. d. Nubes quoque ſunt animæ ſublimes per cæleſte deſiderium, & à culpæ grauedine leues: de quibus dicitur Iſa 60.b. Qui ſunt iſti, qui vt nubes volant? *Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7. cap. 17.*

Nubes quandoque dicuntur Angeli: vt innuatur ſanctos illos ſpiritus occulto quidem lumine ſupra mundanum impleri modum: cæterùm primitiuam illam primoque apparentem lucem, modeſtè reuerenterque ſuſcipere, eamque ſequentibus abſque inuidia pro ſuo cuiuſque captu ſecunda deriuatione transfundere. Prȩterea, quod illis & fœcunditas, & ius item animandi & augendi, ac perficiendi adſit, iuxta intelligibilis imbris fœcunditatem, quæ ſubiectum gremium ad vitalem partum pinguibus euocet pluuiis. *Beda ſ. Gen. 5. & ſ. Pro. 5. Rup. 2. ſ. Deut. 20. Arno. ſ. Pſ. 104. Hie. ſ. Eze. 1. Gre. ſ. 1. Re. 7. 34. Au. ſ. Apo. ho. 11. Dyon. cel. Hier. 15*

Crux Chriſti. Nubes protegens Iſraelem, crucem Chriſti ſignificare poteſt, ſub cuius vmbra ſaluamur. Exo.13.d. Num.14.c. *Hie ſ. Zac. 14.*

Fluxus cogitationum. Cataractȩ, dici poſſunt fluxus cogitationum intellectus, quȩ tunc aperiuntur, quum homo tendit in vitia. Nubes etiam eſt confuſio inquietarum cogitationũ in mente: quibus à viſione & contemplatione diuinorum obtenebratus impeditur. Iob.38.a. Tranſeunt quoque nubes præ fulgore, quum illæ quæ animum obnubilant, dubitationes recedunt. Pſ.10. *Chryſ. de continentia Ioſeph. Philo de profugis. Gre. 28. mor. 19. Ricar. de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 35.*

Dies iudicii. Nubes magna veniens ab Aquilone, ſignificat exercitũ Chaldæorum, venientem aduerſus Hieruſalem. Ezec. 1. a. Deſignat etiam nubem iudicii, quando tolletur impius, ne videat gloriam Dei. Et dicitur dies nubis, quia nullus tunc abſque pauore iudicẽ præſtolabitur, incertus de futura ſententia. Erit autẽ nubes præcipuè ma[...] quibus erit nubes obſcura, & horribilis. Pſ.67.96. Eze.30.a.34.d. Ioel.1.a. vnde & in nubibus veniet tũc Filius hominis. Dã.7.d. *Hie. ſ. Eze 1. 30. Gre. ſ. Eze. ho. 2. Hila. ſ. Pſ 67. Aug. ſ. Pſ. 96. 67.*

Vir glorioſus. Nubes matutina, quæ cito conſumitur, in earum rerum comparatione aſſumi ſolet, quæ cito deficiunt. Hoſe.6.b.12.a. Nubi autem ſine pluuiis comparatur vir glorioſus, & promiſſa non complens. Pro.25.b. Nubes ad altiora ſuſpenditur, ſed denſato vento impellitur, vt currat, calore autem Solis diſſipatur, vt euaneſcat: Sic corda ſunt hominum, quæ per acceptȩ rationis ingenium ad alta emigrant: impulſa autem maligni ſpiritus flatu prauis deſideriorũ ſuorum motibus huc illucque pertrahuntur: ſed diſtricto reſpectu ſuperni iudicis, quaſi Solis calore liqueſiunt, & ſemel locis pœnalibus tradita, ad operationis vſum vltra non redeũt. Gloria etiam malorum vt nubes tranſire dicitur. Iob.7.b.30.b. Iudæ.d. Vt nubem autem & vt nebulam dicitur Deus delere peccata noſtra. Iſa. 44. d. Deſignat in multis ex his locis temporale bonum. Iſa.25.b. *Beda ſ. Pro. 25. Gre. 8. mor. 14. & 20. mor. 23. Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7. cap. 17.*

Temporale bonũ. Mobilitas mẽtis. Nubes, interdum mentis humanæ mobilitatem ſignificant. Eccl'tæ. 11. a. Qui conſiderat nubes, non metit, quia is qui ante humanæ mutabilitatis terrorem trepidat, mercedis æternæ retributione ſe priuat. *Gre. 27. mor. 5.*

Ingratitudo. Caligo mentis. Nubes oppoſita, ne tranſeant orationes ad Deum, eſt quum ingratas preces petentiũ Deus exaudire dedignatur. Vel quum caligine quadam & nubilo cȩcitatis mens obruitur, ne radio diuinæ contemplationis illuſtrari mereatur. Thren.3.e. Iob.38.a. Nubes etiam magna eſt caligo & cȩcitas, quam incurrit homo per peccatum. Eze.1.a. *Gre. 28. mor. 75. Ruper. 1. ſ. Eze. 3.*

Praui homines. Tribulationes. Nubes etiam ſunt praui homines perſequentes bonos. Eccl'tȩ.11.a. Et hȩretici, philoſophi, Iudæi, & tempora iniquorum. Demum ipſȩ tribulationes. Et arcus apparet in nubibus, quũ diuina benignitas in tribulationibus ſuccurrit. Gen.9.b. *Amb. de Noe 27. Gre. 1. paſt. adm. 16 Ber. ſ. Cant. ſer. 58. Euc. form. ſpiritu. 3*

Error. Ignorantia. Infidelitas. Nubes operiens Taphnim, eſt erroris obſcuritas, quȩ cedit diabolo. Eze.1.a.30.e.38.c. Et cataractȩ ſunt errores in anima. Nubes autem ponitur veſtimentum maris, quum in crudelibus interponitur caligo, & cȩcitas infidelitatis. Iob.38. a. Cataractȩ quoque in diluuio ſignificant ſuperbos. Gen.7.b. *Hie. ſ. Eze. 30. Amb. de Noe. 14. Gre. 28. mor. 15. & ſ. Eze. ho. 2. Beda ſ. Gen. 5.*

Cataractȩ fuerunt apertȩ in baptiſmo Chriſti, quum vox Patris audita eſt. Hic eſt Filius meus. Pſalm.41.

Cælum. Multitudo. Soliditas. Nubes, cȩlum. Iob.22.b. Nubes latibulum eius.

Nubes, multitudo. Eccleſiaſtici 43.b. In magnitudine ſua poſuit nubes.

Nubes, ſoliditas. Iob.37.d. Subito aer cogetur in nubes.

Nudare, Nudus.

NVdare, eſt detegere, & ſpoliare, & nudus eſt, qui eſt ſine tegmine, aut veſtimento, & pauper, priuatus, apertus, & detectus.

Chriſtus nudus. Nuditas Adȩ in paradiſo, deſignauit nuditatem Chriſti, qui pro nobis apparuit infirmus. Et vt ille fuit nudus in paradiſo, ita Chriſtus vt humanam tegeret nuditatem, nudus pependit in cruce. Nuditas etiam Noe, nuditatẽ Chriſti in paſſione & cruce ſignificauit. Gen.2.d.3.c.31.f. Luc.23.e. Nuditas autem Iob, deſignauit Chriſtum à ſorde originalis peccati mũdum. Iob.1.d. Deſignauit etiam, quod Chriſtus à ſynagogæ carne prodiens cõſpicuus ad gentes prodiit, quum eſſet ab ipſa ſynagoga nudatus, ſicut etiam Ioſeph reliquit pallium in manu dominæ. Nuditatem Chriſti aſpexerunt Iudæi. Haba.2.c. *Amb. epiſ. 36. & ſ. Luc. 23. Au. 16. ciui. Dei 2. & 12. contra Fau. 23. Beda ſ. Iob. 1. Gre. 2. mor. 31. Ruper. ſ. Haba. 2.*

Chriſtus in ſuis membris. Nudus etiam dicitur Chriſtus in ſuis membris, in quibus eſt operiendus, in iis videlicet, qui indigent ſapientia. Matt.25.d. *Ori. ſ. Matt. ho. 25.*

Nuditas Angelorum. Simplicitas. Nuditas in Angelis, deſignat quod liberi ſint, abſoluti, & expediti, atque exterioris omnis adiectionis labe puri, & ad diuinȩ ſimplicitatis ſimilitudinem pro viribus tendant. *Dion. cæle. Hie. 15*

Nuditas aliquando indicat ſimplicitatem, vt in primis parentibus, qui nudi non erubeſcebant. Gen.2.c. Nudus erat Adam à ſimulatione, ſed veſtiebatur luce diuina, vnde aduerſus, & *Au. 2. de gene. con. Manich. 16.*

ad ſeipſum conuerſus: quod ſignificat de illa arbore manducaſſe, nuditatem ſuam vidit, & diſplicuit ſibi, eo quòd non haberet aliquid proprium. Eſt autem hoc erroris proprium, vt quod cuique diſplicet, hoc etiam Deo diſplicere arbitretur.

Gre.ſ.1.Reg.15. Hie.de veſte.ſace. Ori.ſ.Iob.1. Amb.de Noe 29. & epiſt.36. Amb. de Ioſeph 5. Beda ſ.Gen.37.

Nudus fugiens adoleſcens, deſignat eum, qui nil ſibi de bonis operibus per inanem gloriam aſcribit. Marc.14.f. Nudus etiam fugit, qui veterem hominem exuens, ad Deum feſtinat & qui omnia peccandi pericula vitat. Amos 2.d. Nuditas Iob, mundiciam ab omni vitio indicat. Iob.1.d. Et nuditas Dauid. 2.Reg.6.d. *Nil boni ſibi aſcribens.*

Nudauit Deus gladium poſt partem capillorum, quum in Iudæos grauem vindictam exercuit. Ezec.5.a. *Puniens deus Iudeos.*

Nudantes fratres Ioſeph ipſum tunica, fuerunt Iudæi imponentes Chriſto falſa crimina, vel ipſum occidentes. Gen.37.c. Non eſt autem in totum nudatus Ioſeph, ſed ſpoliatus: quia non eſt nudus, niſi quem culpa nudauerit. *Iudæi occidentes Chriſtum.*

Amb. de Noe 29.

Nuditas Noe, peccatum per ignorantiam perpetratum ſignificare poteſt, & nudari in tabernaculo, eſt abſcondere peccatum. Gen.9.d. *Peccatum per ignorantiam. Abſcondere peccatum.*

Ori.ſ.Eze.ho.6. Gre.6.moral.3.23. & 12.mor.5.

Nuda dicitur anima, quæ gratia, & virtutibus deſtituta eſt. Sic nudus homo, vel nudus populus, eſt exiſtens in peccato, & carens indumento gratiæ, & charitatis. Gen.3.c. Exo.32.f. Iob.14.b.22.a.24.b. Iſa.20.a. Ezec.16.a. Nahum 2.c. Apoc.3.d.16.c.17.d. Et nudi ſunt, qui Chriſtum non habent. 1.Corin.5.a. Item decepti ab hęreticis, & carentes fide, & frigoribus infidelitatis & peccatorum vexati. Iſa.58.c. Ioel.1.c. Nuda ſpoliatur fornicaria, quando plebs Iſraelitica nudata gratia, etiam amiſit gloriam temporalem ducta in captiuitatem. Hoſe.2.a. *Anima ſine gratia.*

Rup.ſ.Hoſe.1. Hie.de veſte.ſace. Iſyc.ſ.Leu.10.13.

Nudum caput, eſt amiſſio galeæ ſalutis. Eſt etiam erubeſcentiæ indicium. Nudabant autē caput, qui lugebant mortuos. Et nudant caput, qui diuinitatem, aut humanitatem negant in Chriſto. Non nudat autem caput ſacerdos, quum non amittit gloriam Dei. Le.10.b.13.f. Demum nuditas in planctu aſſumi ſolebat. Mic.1.b. *Erubeſcentia.*

Gre.23.mor.28.

Nudari dicuntur oſſa per flagella, dum per tribulationem quicquid in nobis eſt validum, aperitur. Iob.33.c. *Tribulatio.*

Hie.ſ.Iſa.3.

Nudat Dominus crinem filiarum Sion, quum manifeſtat peccata occulta. Iſa.3.b. Et nudat femora Hieruſalem, quum detegit peccata, & confundit peccatorem. Iere.13.d. Sic nudat ignominiam. Ezec.16.c.23.d. Et nudabit Dominus terram in die iudicii, quum omnia ante tribunal Chriſti manifeſtabuntur. Iſa.24.a. Et nudus eſt infernus coram Deo, quia omnia nuda, & aperta ſunt oculis eius. Iob.26.b. Nahum 3.b. Habac.3.c. Hebræ.4.d.

Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.cap.24.

Nudus inuentus eſt Adam poſt peccatum, quia voluit nimis ſapere ſuaſu ſerpentis, qui Harum dicitur, quod nudum & aſtutum ſignificat: vt doceamur nimis aſtutum denudari ſapientia diuinorum. *Nudari ſapiētia.*

Gre.6.mor.11.

Denudat filia Babylonis turpitudinem ſuam, quum anima confunditur. Iſa.47.a. Vel in adminiſtratione operis turpitudo denudatur. dū vilis mens abiectaque in actionis oſtētatione cognoſcitur, quę quieta prius magna putabatur. Ad eadem refertur filia Edō. Thren.4.d. *Detectio turpitudinis.*

Hie.ſ.Iere.2.

Nuditas pedum, eſt quum anima non munita diuinorum præceptorum protectione, & obſeruatione, patet venenatorum animalium, nempe dæmonum morſibus. Ier.2.e. *Non ſeruare præcepta.*

Gre.19.mor.15.

Nudant lamiæ mammas ſuas, quum Iudæi, & hypocritę labiis honorant Deum, quem corde negant, & quum hæretici errores ſuos liberè prædicant. Thren.4.a. *Prædicantes hæretici.*

Hie.ſ.Iſa.22.

Nudant parietem eccleſię hęretici, cùm omnes eius munitiones demoliri conantur. Iſ.22.b. Dicuntur etiam nudare pauperis domum, nempe eccleſiam. Iob.20.b. *Hæretici denudantes Eccleſiā.*

Hie.ſ.Iſa.19.

Nudatur alueus riui Ægypti, quum omnes philoſophorum, & hęreticorum fallacię deteguntur. Iſa.19.b. *Detectio errorū.*

Nudius.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Nudiuſtertius, & nudiuſquartus, idem dicunt ac ſi diceremus, nunc eſt dies tertius, nunc eſt dies quartus, nempe à die pręterito, à quo fit numeratio.

Nudius tertius, eſt prima dies prędicationis ipſius prædicatoris, quam exercet in obediētia pręlati ſui, & in hac viderunt Saulem. 1.Reg.10.b.

Nugari, Nugæ, Nugax.

Rup.ſ.Soph.3.

Nugę, ſunt ſermones leuium rerum, ac nullius ponderis, & plerunque ſcurriles, & mendaces. Nugax autem eſt, qui nugas loquitur, quod eſt nugari. *Sermones hæreticorum.*

Nugæ ſunt ſermones hęreticorum, & nugaces ſunt hæretici, & etiam Iudæi, circa legem nugantes, dum falſos ei dant & ineptos ſenſus. Sopho.3.d. Sapi.2.c.4.c.

Nullus.

Nullus, eſt non aliquis.

Nullus homo debebat eſſe in tabernaculo, quum ingrediebatur ſacerdos ad offerendum incenſum, vt deſignaretur omnes homines egere redemptione, præter ipſum Chriſtum ſummum ſacerdotem, & redemptorem. Le.16.c.

Numerare, Numerus, Enumerare, Numerabilis.
Computare, Recenſere, Supputare.

Numerare,

NVmerare, eſt per numeros recenſere. Numerus autem eſt vnitatum collectio. Recenſere autem eſt cognoſcere, & ſummam per numeros cognoſcere. Numerus item eſt diſcretio, paucitas, & fœlicitas.

Aeternitas Dei. Numerus annorum Dei dicitur inæſtimabilis humanæ cognitioni, cùm in Deo ſit vnica & ſimplex æternitas, vt dum homo ea, quę apud ſe ſunt, prolixa multiplicat, æternitatis multitudinem ſe metiri non poſſe infirmitas humana cognoſcat. Iob 36.d. *Gre.27.mor.5.*

Ordinans Deus prædicationem. Dinumerat Deus menſes conceptus ceruarum, quum ordinat, vt prædicatores opportuno tempore, quod in mente conceperant, proferant. Iob 39.a. *Gre.30.mor.20.*

Notans Deus opera. Puniens pro meritis. Dinumerat Deus greſſus, quum ſingula quæque opera noſtra propter retributionem ſignat. Iob 14.d. *Gre.12.mor.9.*

Numerare dicitur Deus in gladio, quando ſingulos pro meritis caſtigat & punit. Iſa. 65. b. Recenſet etiam quæ fecit Amalec, quum condemnat opera libidinis, & cùm aliquando conuertit ipſum peccantem. 1. Reg. 15. a. *Hie.ſ.Iſ.65. Gre.ſ.1.Reg.15.*

Comprehendere excellentiã ſanctorum. Numerare ſtellas, eſt Sanctorum excellentias comprehendere, quod eſt ſolius Dei, ideo dixit Abrahæ, Numera ſtellas, ſi potes. Gen. 15. d. 15. b. Pſ. 146. Iſ. 40. f. Nemo autem numerat, niſi quod vult diligentius cuſtodire. Dicitur autem non eſſe numerus militum Dei, quia ſoli Deo cognitus. Iob 25. a. *Arn.ſ.Pſ.146. Amb ſer.26. Aug.ſ.Pſ.146.*

Prædeſtinati. Numerus filiorum Iſrael, prædeſtinationem ſignificare poteſt. Exo. 16. d. 30. b. Pſ. 130. Iere. 33. a. Sic numerans Abraham trecentos vernaculos, prædeſtinatos indicauit. Gen. 14. c. Et numerati per cognationes & tribus, ſunt ad diuerſos gloriæ gradus ordinati. Nu. 1. a. 23. b. 24. c. Numeratio autem ſecunda filiorum Iſrael, eſt introductio ſecundi populi in terram promiſſionis & Hieruſalem cæleſtem, reprobato priore. Nu. 26. a. *Ori.ſ.Nu.ho.1.15.18. Amb.de Abr.3. Ori.ſ.Nu.ho.21.*

Perfecti ad opera Dei. Numerati Leuitę à triginta annis & ſupra, deſignant perfectos ad opera Dei, qui digni ſunt numerari: qui etiam ad numerum tranſire dicuntur. Nu. 4. d. Et numerus vel ſumma pugnatorum, eſt eorum, qui fortes ſunt aduerſus dęmones, vt meritò numerentur, nec implicentur negotiis ſecularibus. Nu. 31. g. Recenſens quoque Saul filios Iſrael ad pugnandum, deſignat prælatum cognita virtute interiori numerantem fideles inter milites ſpirituales. Recenſens autem populum quaſi agnos, deſignat prædicatorem proponentem veterum exempla ad caſtitatem, vel eligentem caſtos ad prædicandum & pugnandum contra Amalec, id eſt, libidinem. 1. Reg. 11. b. 15. a. *Ori.ſ.Nu.ho.4.26. Gre.ſ.1.Reg.11.15.*

Diuerſi gradus in eccleſia. Enumerata inſtrumenta tabernaculi, deſignare poſſunt diuerſos gradus miniſtrorum in eccleſia. Exo. 38. c.

Merces ſecundũ opera. Supputatur pecunia redimentis ſe, iuxta annorum numerum ad rationem mercenarij. Leuit. 25. g. 27. c. quia vnicuique imputabitur merces ſecundum horas denarij diurni, & ſecundum quòd magis exercebit opera pœnitentiæ, vt veniat ad annum Iubilei. *Iſy.ſ.Leu.25.27.*

Virtus vniuſcuiuſque. Numerus autem annorum Iubilei, dici poteſt virtus vniuſcuiuſque, quæ conſideranda eſt in iniungendis operibus, ne videlicet alligemus opera grauia & importabilia in humeros proximorum. Leu. 25. b. *Iſy.ſ.Leui.25.*

Certa ſcientia. Numerus aliquando dicit certam ſcientiam, vt is dicatur numerum habere, qui certam habet de aliqua re ſcientiam. Et adoleſcentularum dicitur non eſſe numerus, hoc eſt, ſectæ Philoſophorum non habent certam ſcientiam, ſed circa errores vagantur. Cant. 1. a. *Aug.83.q.55.*

Valere penetrare myſteria. Numerus ſufficiens ad eſum agni eſt, quando is qui agnum manducat, myſteria eius penetrare præualet. Exo. 12. a. *Rup.2.ſ.Exo.7.*

Non numerari Iudã inter apoſtolos. Irreparabilis diabolus. Non numerari noctem, in qua natus eſt Iob in menſibus, eſt deleri Iudã de numero Apoſtolorum. Et non computari ipſum in diebus anni, eſt non agi memoriam Iudæ, vt Sanctorum, ſed ipſum deleri de libro viuentium. Iob 3. a. Vel diabolum ſuperbiæ ſuæ tenebris preſſum, aduentum quidem Redemptoris conſpicere, ſed nequaquam ad veniam cum electis redire, nec rurſum ad ordinem ſupernorum agminum reduci. *Ori.ſ.Iob 3. Gre.4.mo.10.11.*

Obliuio remiſſorum peccatorũ. Non computari etiam noctem illam in diebus anni, eſt in extremo examine non fieri mẽtionem de peccatis iam remiſſis, ſicut de operibus virtutum. *Gre.4.mo.22.*

Peruertentes hæretici fideles. Obſtinati hæretici. Numerant vel deſtruunt hæretici domus Hieruſalem, quum peruertunt fideles. Iſ. 22. c. Numerantur Aſſyrij præ paucitate, quum reſidui ex hæreticis relinquuntur, maiori parte ad fidem reducta. Iſ. 10. e. 21. d. *Hie.ſ.Iſ.22. Iyr.ſ.Iſ.10.*

Indigni numero. Innumerabilis gẽs ſunt dęmones & mali homines, & carnales, quaſi indigni numero. Ioel. 1. c. Innumerabiles autẽ homines, quos rapit ante ſe diabolus, ſunt carnales ab exordio mũdi vſque ad tempora Antichriſti. Et dicitur rapere, non omnes, ſed innumerabiles, quia quandiu falſitatis ſuæ ſigna non exhibet, multi à vita carnali conuertuntur: atque ita non omnes trahit. Iob 21 d. 34. c. *Hie.ſ.Ioel.1. Gre.15.mor.30.*

Vna lex. Vna fides. Supputare baſes duas per vnam tabulam tabernaculi. Exo. 26. d. proponere vtranque legẽ ſingulis fidelibus. Supputare etiam ſingula talenta per ſingulas baſes, ad vnam fidem referri poteſt. Exo. 38. d.

Numus, Numularius, vide Pecunia.

Nunciare, Nuncius, Enunciare, Prænunciare, Renunciare.

Nunciare, eſt monere & ſignificare, & referre. Enunciare autem eſt nunciando &

declarando proferre. Nuncius verò eſt, qui nunciat. Renunciare etiam, eſt referre. Gen. 37. c. Renuncia mihi quid agatur. Et relinquere. Luc. 14. g. Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet.

Hie. Aglaſia. Rup. ſ. Amos 4. Nunciat Chriſtus iudicium gentibus, quia conſtitutus eſt iudex gentium. Iſa. 42. a. Ipſe vt Deus annunciat homini eloquium ſuum. Amos 4. d. Nam Apoſtoli & Prophetæ non ſuum, ſed eloquium Dei annunciant. *Chriſtus iudex.*

Hie. ſ. Eze. 30. Bed. ſ. Pro. 25. Nuncij gentis ſunt angeli præpoſiti gentibus. Iſ. 14. g. Et nűcij qui egrediuntur à facie Dei ſunt angeli. Eze. 30. b. Nuncius bonus de longè veniens, eſt Angelus bonus: qui comparatur aquæ frigidæ ſitienti datæ. Prou. 25. d. *Angeli.*

Hie. ſ. Iſ. 42. & ſ. Agg. 1. Gre. ſ. 1. Reg. 11. Lyr. ſ. Reg. 10. Nuncij quos miſit Iacob ad Eſau, dici poſſunt prophetæ ad Iudæos miſſi. Gen 32. a. Ipſi dicuntur nuncij Domini. Agg. 1. d. Nuncij autem miſſi ad vniuerſos terminos Iſrael, ſunt apoſtoli, & prophetæ. 1. Reg. 10. a. 11. c. Iſ. 42. d. 44. d. *Propheta. Apoſtoli.*

Gre. 1. mor. 25. Rica de S. Vict. de 12. patriar. 68. Nuncius qui venit ad Iob, & aliis pereuntibus ſolus euadit, eſt ſermo propheticus, qui dű fiunt mala quæ prędixit, quaſi ſanus ad Dominum ſolus redit. Dum enim vera dixiſſe de perditorum caſu cognoſcitur, quaſi inter mortuos vixiſſe monſtratur. Iob 1. c. Vel diſcretio quę in omni perſecutione Iob remanere potuit: & perpetrata damna ſtatim nűciare ſtuduit: quia niſi per diſcretionem, virtutum damna eius nō cognoſcit, nec corrigit. Neſcit & puer ille cű pereuntibus perire: quia neſcit diſcretio per rerum detrimenta, per tentationum argumenta deficere, ſed perficere. *Sermo propheticus. Diſcretio.*

Nuncij quos miſit Dauid ad H[illegible], quos ille remiſit præciſis veſtibus vſque ad nates, & dimidia barba, ſunt religioſi aut miniſtri eccleſiæ incidentes in peccata turpia, quæ detegit diabolus. 2. Reg. 10. a. *Religioſi peccatores.*

Rup. ſ. Nah. 2. Nuncij Iudæorum, ſunt Scribæ, Phariſæi, & ſacerdotes: Hæreticorum verò prædicatores eorum, vtrorumque autem dæmones. Iſ. 30. a. Nah. 2. d. *Sacerdotes. Phariſæi. Heretici. Dæmones.*

Gre. 4. mo. 4. Bed. ſ. Pro. 16. Nuncius, qui nunciat patri Ieremiæ natum eſſe maſculum, eſt diabolus qui quum nos in cogitationibus fluctuare conſiderat, malorum mentes, quæ ex autoritate huius mundi præeminent, ad perſuaſionem noſtræ deceptionis inſtigat. Ier. 20. d. Nuncius autem impij, qui cadet in malum, dicitur hęreſiarcha, qui eſt nuncius diaboli. Pro. 13. c. Nuncij verò mortis ſunt angeli Satanę, nempe hęretici & vani philoſophi: imo omnes, qui verba referunt proximis, propter quę morte condemnentur ęterna. Pro. 16. b. *Diabolus. Hereſiarcha. Heretici. Vani philoſophi.*

Hie. ſ. Pſ. 95. & ſ. Iſ. 42. Annunciat de die in diem ſalutare Dei, qui ſecundùm bonas virtutes Chriſtum laudat. Vel qui in vtroque teſtamento Chriſtum prędicat. Pſ. 95. Nunciare quoque gloriam Ioſeph, eſt prędicare gloriam Chriſti: nunciare autem eam patri ſuo, eſt prædicare illam Iudęis. Gen. 45. d. Nunciare verò gloriam Chriſti in inſulis, eſt prædicare eam gentibus. Iſ. 42. b. *Prædicare virtutibus in vtroque teſtamento gloriam Dei.*

Nuncians Iudas Ioſeph aduentum patris ſui Iacob, eſt actus confeſſionis fidei, quæ fit Chriſto, vnde & Iudas dicitur confeſſio. Gen. 46. c. *Confeſſio fidei.*

Hil. ſ. Pſ. 118. Nunciare ſacerdoti lepram domus, eſt confiteri ſacerdoti peccata. Leu. 14. e. Et enunciat vias ſuas, qui confitetur peccata ſua. Pſ. 118. *Confeſſio peccatorum.*

Gre ſ. Cant. 5. Nuncians Moſes Domino verba populi. Exod. 19. b. prælatum deſignat mediatorem inter Deum & populum. Nunciant etiam filiæ Hieruſalem ſponſo languorem ſponſę: quű Sancti orantes pro nobis offerunt Chriſto noſtra deſideria. Cant. 5. c. *Mediatores prælati & ſancti.*

Nuncians Ioſeph Pharaoni aduentum fratrum ſuorum, deſignat prænunciationem futuræ conuerſionis Iudæorum in fine mundi. Gen. 47. a. *Conuerſio Iudæorum in fine mundi.*

Bed. ſ. Gen. 9. Nuncians Cham fratribus ſuis nuditatem patris, Iudæos exprimit quodammodo manifeſtantes infirmitatē Chriſti, quæ apud prophetas in figuris latebat: vnde fit populus ille ſeruus fratrum: quia ſeruat ſcripturas in obſequium Chriſtianorum. Gen. 9. d. *Iudæi manifeſtantes infirmitatem Chriſti.*

Hil. ſ. Matt. Can. 14. Nunciātes diſcipuli Ioannis Baptiſtę mortem eius Ieſu, ſunt confitentes legis veteris ceſſationem. Mat. 14. b. *Confitentes ceſſationem legis.*

Aug. ſ. Pſ. 58. Nunciari dicuntur conſummationes in ira conſummationis, quando prædicatur ab Apoſtolis, quòd vbi abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia: & quòd infirmitas hominis pertinuit ad humiliationem. Pſ. 58. *Prædicatio gratiæ in peccatore conuerſo.*

Nunciantes Pharaoni fugam Iſrael, deſignant ſolicitudinem dæmonum aduerſus fideles. Exod. 14. a. *Solicitudo dæmonum.*

Gre. ſ. 1. Reg. 1. Nunciare pacem mordendo dentibus. Mich. 3. b. eſt promittere diuinæ indulgentię ſecuritatem flagitioſis. *Falſam ſecuritatem promittere.*

Nunciata viſio dura. Iſ. 21. a. comminationes diuinas ſignificat. *Comminationes diuinæ.*

Nundinæ.

NVndinę, erant inſtitutæ velut feſta, quæ nouo quoque die fierent & ruſtici ad mercatum in vrbem irent pro legibus accipiendis, vt ſcita atque conſulta frequentiore populo referrentur.

Nundinę Tyri, erant prędicationes hęreticorum, quas cum multo popularium fauore ipſi celebrabant. Ezec. 27. c. *Prædicationes hæreticorum.*

Lyr. ſ. Eze. 46. Nundinæ in quibus offertur ſacrificium, erant feſta Iudæorum, in quibus ipſi conueniebānt ad offerenda ſacrificia. Nunc verò ſunt feſta Chriſtianorum. Eze. 46. c. *Feſta Iudæorum.*

Nurus.

NVrus, dicitur vxor filij.

Eccleſia ex gentibus. Nurus Iudæ Thamar. Gen. 38. c. typus eſt eccleſiæ ex gentibus: quæ etiam eſt nurus ſynagogæ matris Chriſti. Mat. 10. d. *Aug. ſ. Pſ. 44.*

Plebs Iudaica. Nurus etiam Iudæ Thamar, ſignificat plebem Iudæorum, regibus & ſacerdotibus tanquã filiis Iudæ coniunctam. Nurus itidem Eli, eſt plebs Iudaica reprobis ſacerdotibus ſubiecta. 1. Regum 4. d. *Glo. ord. ſ. Gen. 38. Gre. ſ. 1. Reg. 4.*

Hæreticus. Nurus conſurgens aduerſus ſocrum, eſt anima hæretici, vel ipſe hæreticus, qui ſcripturas à Spirituſancto æditas, transfert ad nouas doctrinas & ad fermentum Phariſæorum, faciens iniuriam Spirituiſancto. Mich. 7. b. *Hie. ſ. Mic. 7.*

Nutare, Nutus.

NVtare, eſt identidem capite nutum vel ſignum facere. Et ponitur pro commoueri & titubare, quaſique in ruinam periclitari. Nutus autem ſignum eſt, quod fit motu capitis: & ſæpe pro imperio & voluntate capitur.

Imperium Dei. Nutus Dei, eſt imperium voluntatis eius, ad cuius nutum columnæ cæli contremiſcunt, quia in pleriſque neque ipſi Apoſtoli pertingere ad voluntatis eius celſitudinem valent, qui eiuſdem voluntatis præmia denunciantes vident. Iob 26. c. *Gre. 17 mor. 15.*

Diſpenſatio Chriſti. Nutus Ioſeph, quo frumenta Ægyptiis vendebâtur, typus erat diſpenſationum donorum gratiæ, quæ per Chriſti fit voluntatem. Gen. 42. b.

Nutantes transferuntur filij Iudæ traditoris. Pſ. 108. cum Iudæi vagi ſunt & inquieti ſuper vniuerſam terram. *Hie. ſ. Pſ. 108.*

Nutrire, Enutrire, Nutrimentum, Nutricius, Nutrix, Alere, Alimentum, Altile.

NVtriri dicuntur animalia, ſecundum quòd alimentum ſuſceptum in ſuam ſubſtantiam conuertunt, & tandiu nutriuntur, quandiu viuunt. Nutrimentum autem, eſt materia eius quod nutritur.

Nutrit Deus & corporaliter & ſpiritualiter, qui etiam nutricius dicitur. Pſal. 30. 54. Iſa. 1. a. Hoſ. 11. a. Alit autem in fame, quia quando alij famem verbi Dei patiuntur, ipſe alit bonos. Pſ. 32. Vel dicitur quia ſuſtentat in hac vita. *Hil. ſ. Pſ. 54. Hie. ſ. Hoſ. 11. & ſ. Iſ. 32.*

Nutrit Iſrael gregem. Ezech. 45. e. hoc eſt, eccleſia paſcit fideles in paſcuis ſacræ ſcripturæ. Qua ratione non nutrit paſtor ſtultus. Zach. 11. d. *Aug. ſ. Pſ. 12. Hie. ſ. Eze. 45*

Synagoga fouẽs legem. Nutriens Moſen mulier Hebræa, ſignificat Synagogam fouentem legem, quę tamen ſemper illi fuit infans. Sed nutriuit eum, vt adultum traderet filiæ Pharaonis, hoc eſt legem cum ſenſu ſpirituali traderet eccleſię ex gentibus. Exo. 2. b. Vel deſignat perfectam doctrinam eccleſiæ, quę nutrire debet eum, qui adoptatur à ſcientia ſeculari, ne nunquã deſeratur à matre. *Bed. ſ. Exo. 2. Gre. Nyſſ. de vita Moſeos.*

Nutriens ſacerdos ignem, eſt Chriſtus largiens beneficia. Vel eſt ſacerdos miniſtrans doctrinam. Vel eſt vnuſquiſque, qui charitatem in corde præceptis & exemplis conſeruat & inflammat. Leuit. 6. b. *Gre. 25. mo. 7. Iſy. ſ. Leu. 6.*

Nutrientes mulieres, ſunt animæ nondum perfectè verbum Dei habentes. Vel ſunt qui iã optatis fruuntur, & amplectuntur quod ſperabant, & qui adhærent huic ſeculo. Matt. 24. b. Marc. 13. b. Luc. 21. d. Vt autem matres tunc propriè nutrire dicuntur, quum infantibus nondum ſolidum cibum ſuſcipere valentibus, lactis alimentum miniſtrant: ita nutrire dicuntur, qui recentibus in fide verbum Dei miniſtrant. 1. Theſ. 2. a. Et nutricij Sion, ſunt reges, & nutriciæ reginæ, hoc eſt, Apoſtoli & prædicatores filiorum eccleſiæ, quæ eſt mater noſtra. Iſa. 49. f. *Ori. ſ. Mat. ho. 29 Amb. ſ. Luc. 21. Aug. ſ. Pſ. 39. 45. & de verb. Domini ſer. 20. Hier. ſ. Iſ. 49.*

Nutrit pluuia pinum, quando lumen naturale ſcientiam naturalem nutrit & fouet. Iſ. 44. c.

Nutrit ſeruum delicatè, qui corpus ſuum in deliciis habet & fouet. Pro. 29. c. *Bed. ſ. Pro 29.*

Nutriuntur in croceis, qui mundi pompam & delicias ſequuntur, & qui literam carnalem legis amplexantur. Thre. 4. a. vel è diuerſo Sancti patres nutriebantur in croceis, quando ſacramentis gratiarum paſcebantur. *Glo. ord. ſ. Thr. 4.*

Nutrit homo vaccam vnam, & duas oues, cùm Iudæus vix habet animalia munda in ſenſibus ſacræ ſcripturæ, nec habet ſolidum cibum. Iſ. 7. d. *Hier. ſ. Iſa. 7.*

Nutrit catulos ſuos hericius in Iudæa, quando inter eos fouetur auaritia. Iſ. 34. d.

Diabolus. Nutriens pauper ouem, eſt diabolus genus humanum reficiens voluptatibus. 2. Reg. 12. b. *Amb. Apo. Dauid. 5.*

Nutrire comam non debet ſacerdos, hoc eſt, non debet abuti naturalibus ad inanem gloriam. Eze. 44. f. *Hie. ſ. Eze. 44.*

Nutriunt aquæ cedrum, ambitio videlicet Luciferum. Eze. 31. a. *Hie. ſ. Eze. 31.*

Sapientia. Synagoga. Nutrix Rebeccæ, quæ cum ea perrexit ad Iſaac, ſapientiæ typum gerit, & etiam diſciplinæ Spirituſſancti. Gen. 24. g. 35. d. deſignat etiam ſynagogam nutricem populorum. *Bed. ſ. Gen. 24. Gre. ho. 38.*

Nutriti in vitiis. Patres noui teſtamenti. Altilia dicuntur, qui ſunt in vitiis enutriti. Ezec. 39. c. Altilia ſunt etiam patres noui teſtamenti, qui dum gratiam pinguedinis internæ percipiunt æternis deſideriis innitentes, ad ſublimia, contemplationis ſuæ pennis ſubleuantur. Mat. 22. a.

Nutrimenta Thophet, ignem inferni ſignificant. Iſ. 30. g. *Hie. ſ. Iſ. 30.*

Nutus, vide Annuere & Nutare.

Nux.

Phil.ſ.de vita Moſis. Cle. Alex.2. pæda. 83. Aug. ſer. de tépore.

NVx arbor & fructus eſt, & in fructum ſemen ipſum eſt : & vtrunque in vnam ſpeciem confuſum, vno loco intimo clauditur munito duplici tegmine, craſſo primum putamine, dein ligneo cortice: & ſemen ipſum nucleus appellatur. Nux emittere fertur ſpiritum, qui torporem & veternum inducit.

Nux trinam habet in ſuo corpore ſubſtantiæ vnionem, corium, teſtam & nucleum. In corio caro: in teſta oſſa, in nucleo interior anima comparatur. In corio nucis carnem ſignificat Saluatoris, quæ habuit in ſe aſperitaté, vel amaritudinem paſſionis. In nucleo interiorem declarat dulcedinem deitatis: quæ tribuit paſtum, & luminis ſubminiſtrat officium. In teſta lignum intercedens crucis: quod non diſcreuit id, quod foris & intus fuit : ſed quæ terrena & cæleſtia fuerunt, mediatoris ligni interpoſitione ſociauit. *Chriſtus.*

Phil.ſ.de vita Moſis. Significat etiam nux perfectam veritatem: vt enim in nuce idem eſt finis & principium: in quantum enim ſemen, eſt principium, in quantum fructus, finis : ſic & in virtutibus vnaquæque eſt finis & principium. Extremum putamen eſt amarum : ligneus cortex interior eſt auſterus & ſolidus: ſic labor virtutis durus & difficilis, quo tamen ad fœlicitatem peruenitur. *Perfecta virtus.*

Amb.2.de Iſaac. Nuces etiam ſeu amygdala, ſacerdotium Chriſti ſignificare poſſunt. Gen.30.f. *Sacerdotium Chriſti.*

Ori.ſ.Nu. ho.9.4. Nuces ſacram ſcripturam interdum ſignificare poſſunt, vt cortices literam deſignent, nucleus verò ſpiritualem ſenſum. Exo.25.d.37.c. Num. 17.c. Peculiariter autem legem, quæ eſt hortus nucum. Cant.6.d. *Sacra ſcriptura.*

Rup.ſ.Can 6. Amb.de virgi.3. & de Iſaac.4. Gre.ſ.Cant.6.

Nuces itidem ipſam eccleſiam ſignificare poſſunt. Exo.25.d.37.c. *Eccleſia.*

Nuces quoque ſacerdotium & prophetas, aut eorum lectionem ſignificare poſſunt, quæ lectio in tentationibus eſt amara, in laboribus dura, in virtutibus interioribus fructuoſa. Cã. 6.d Vel ſunt perfecti, qui dum diuinam ſapiẽtiam intra corpora ſua retinent, quaſi nucleum in fragili teſta portant, qui habent theſaurum in vaſis fictilibus. *Sacerdotium & propheta. Perfecti.*

Hie.ſ.Ier.1. Nucea virga, correctionem ſignificare poteſt, quę quidem extrinſecus amara eſſe ſolet, intus verò dulcis. Poteſt etiam ipſum Chriſtum ſignificare. Ier.1.c. Pſ.22. *Correctio. Chriſtus.*

Nycticorax, vide Noctua.

Obducere.

Hie.ſ.Ier.8.

OBDVCERE, eſt tegere, & ſuperinducere.

Obducta cicatrix, ſignificat remiſſum peccatum per pœnitentiam. Nee.4.b. Ier.8.g.30.c.

Obdurare, vide Durus.

Obededom.

Obededom, id eſt ſeruus hominis, vel terreni, aut ſanguinei, vel ſui, Leuites, in cuius domum deducta fuit arca fœderis. 2. Reg.6.b.1.Par. 15. c.16.d. Deſignare poteſt gentiles ad quos peruenit eccleſia. *Gentilitas.*

Obedire, Obtemperare, Obſequi, Parere, Obedientia, Obſequium.

OBedire, propriè eſt præcepto alterius obſequi, & obtemperare. Deu.17.c. Qui ſuperbierit nolens obedire. Eſt etiã acquieſcere. Leu.26 c. Sin autem nec ſic obedieritis mihi. Itẽ adimplere. Exo.15 g Et obedieritis mandatis eius. Attendere. Gen.22. Quia obediſti voci meæ. Credere. 2.Reg.22.d. Auditu auris obediuit mihi. Item nutu Dei fieri Mat. 8.d. Quia venti & mare obediunt ei. Obſequium autem, interdum eſt religio. Roma. 12.a. Rationabile obſequium veſtrum. Item ſeruitus. 4 Reg 5.a. Quæ erat in obſequium vxoris Naaman.

Lyr.ſ.Gen.37. Obedientia Ioſeph, qua patri ſuo obtemperauit, obedientiam Chriſti ſignificauit. Geneſ.37.c. *Obedientia Chriſti.*

Glo.ord.ſ.Gen. 41. Obedire omnes Ioſeph in Ægypto, eſt obedientia totius mundi, quæ debetur Chriſto. Geneſ.41.e.

Ori.ſ.Rom.12. Obſequium rationabile eſt rectus cultus, qui Deo debetur. Rom.12.a.

Hie.ſ.Iſ.11. Obedientes filij Ammon deſignant credentes prædicationi Apoſtolorum. Iſ.11.d.

Hier.ſ.Eccleſiaſtẽ. 10. Obedire dicuntur omnia pecuniæ. Eccleſiaſtæ 10.d. vel quia doctores poſtquàm adulatione ditati ſunt, regnum in populos exercent. Vel quia eloquentiæ & orationi, quæ verborum fit fronde compoſita, facilè vulgus cedit ignobile.

Obed.

Glo.ord.ſ.Ruth.4. Obed, id eſt, ſeruus, vel operarius, filius Booz & Ruth, pater Iſſai. Ruth.4.d. Matt. 1.a. deſignat eos, qui generantur ex Chriſto & eccleſia, ſeruos eſſe Dei.

Obiicere.

Glo.int.ſ.Deut. 22. Obiicere, eſt ante iacere, & ante ponere, & contra iacere, ſeu opponere : & etiam exprobrando proponere, vt obiicere nomen peſſimum eſt idololatriæ vel inobedientiæ nomen proponere. Deut.22.b. Mar.14.f. Acto.25.b.

Obire, Obitus, vide Mori. Obiurgare, vide Reprehendere.

Oblectare, vide Delectare.

Obligare, Obligatio, Obnoxius.

Obligare, eſt circumligare, & debitorem ſibi quempiam reddere per beneficia, qui obnoxius eſſe dicitur.

Anathema. Vſura.

Obligationes ſignificare poſſunt anathematis vinculum, & etiam vſuras, & auaritiam. Pſ. 124. Declinantes in obligationes. *Arno. & Hila. ſ. Pſ. 124.*

Obliquus.

Obliquum, eſt non rectum, aut curuum.

Obliquæ feneſtræ templi, quæ erant exteriùs anguſtæ, interiùs latiores. 3. Reg. 6. a. Eze. 40. c. deſignant erga exteriora & mundana debere mentem noſtram per anguſtas feneſtras prodire, ad interiora verò & diuina, debere dilatari. Vel deſignant, quòd quiſquis iubar ſupernæ contemplationis, vel ad momentum percepit, mox ſinum cordis amplius caſtigando dilatet, atque ad maiora capeſſenda ſolerti exercitatione præparet, & dum ea, quæ in occulto videt, publicè fidelibus pandunt, quaſi ſuſcepto lumine Solis feneſtræ cuncta templi penetralia replent. *Hie. ſ. Eze. 40. Glo. ord. ſ. 3. Reg. 6*

Obliuiſci, Obliuio.

Obliuiſci, eſt alicuius rei memoriam amittere, & obliuio eſt memoriæ defectus.

Obliuiſcitur Deus noſtri, non quia in ipſum cadat obliuio, ſed cùm nos eius obliuiſcimur, vel quando tardare videtur eius adiutorium, vel promiſſum, vel quando non ſtatim retribuit digna peccantibus, vel ſi quid eſt huiuſmodi, quaſi ab eius memoria ſit elapſum, quod ſperatur, ſiue timetur, & non fit. Pſ. 43. Iſ. 49. d. Et obliuiſci dicitur eorum, quorum nō miſeretur, non per crudelitatem, quæ in Deo non eſt, ſed per occultum iuſtumque iudicium ſuum. Iob 24. d. *Baſi. ſ. Pſ. 29. Aug. de eſſen. diu. & ſ. Pſ. 118. Gre. 16. mor. 31. Eus ſer. ſpiritual.*

Obliuiſci Ioſeph iniuriæ fratrum, eſt Chriſtum paratum eſſe ad remittendum ſuis crucifixoribus, ſi ipſi reſipiſcerent. Gen. 50. c.

Prædicantes gentibus apoſtoli.

Oblitus dicitur pes hominis lapidis caliginis, & vmbræ mortis. Iob 28. a. quando ab initio naſcentis eccleſiæ ſancti Apoſtoli, qui pedes ſunt Chriſti, cælorum regnum Iudææ prædicātes, & videntes ſe nihil proficere, eis relictis, ad prædicandū gentibus deflexerunt, vnde dicebant Acto. 13. g. Vobis oportebat primùm loqui verbum Dei, ſed quoniam repeliſtis illud, & indignos vos iudicaſtis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad Gentes. *Gre. 18. mor. 19.*

Peccata non occulta Deo.

Non eſt vnus è quinque paſſeribus in obliuione coram Deo, quia nullum peccatum illi occultari poteſt. Luc. 12. b. Et non obliuiſcitur opera malorum Deus, quia illa in numerato habet, vt caſtiget. Amos 8. b. *Amb. ſ. Luc. 18.*

Perfectio fœlicitatis.

Obliuioni tradentur anguſtiæ huius vitæ in æterna fœlicitate, quia penitus ceſſabunt. Iſa. 65. c. Iob 11. d. *Glo. int. ſ. Iſ. 65.*

Abrenuntiare vitæ veteri.

Obliuiſcitur eccleſia ex gentibus confuſionis adoleſcentiæ ſuæ, quia idolorum cultum obliterauit. Iſ. 54. b. Obliuiſci autem populum ſuum & domū patris ſui, eſt priori vitæ malè actæ abrenunciare, & peccantium exempla relinquere. Pſ. 44. Ad hęc refertur obliuiſci immundiciæ. Leu. 5. a. *Hie. ſ. Iſ. 54. & ad Principiam. Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 44. Aug. ſ. Pſ. 44.*

Deſerentes angeli.

Obliti Hieruſalem amatores eius ſunt, vel angeli cuſtodes eam deſerentes, vel ſacerdotes & principes. Ier. 30. c. *Hie. ſ. Ier. 30.*

Hieruſalem.

Obliuiſci quæ retro ſunt, eſt non curare temporalia. Phil. 3. c. Hoc deſignarunt diſcipuli, quando obliti ſunt accipere panes. Mat. 16. a. *Ori. ſ. Ma. cap. 16*

Negligere temporalia.

Relinqui à Deo

Obliuioni datur dextera, quum quis in pœnam peccati relinquitur à Deo. Pſ. 136. Vel dextera obliuiſcitur aliquem, quando non admittitur ad vitam æternam. Sic obliuioni traditur meretrix, hoc eſt, anima exiſtens in peccato. Iſ. 23. d. Thr. 2. b. *Hil. ſ. Pſ. 136. Aug. ſ. Pſ. 136. Hier. ſ. Iſ. 23.*

Non obliuiſcuntur Iudæi leges Dei, aut ipſius populi: quia licet non recordentur legis, vt eam obſeruent, habent tamen ipſam, vt teſtes. Pſ. 58. In obliuionem autem facta eſt veritas apud Iudæos, cùm per ſcripturas Chriſtum intelligere noluerunt. Iſ. 59. c. *Aug. epiſ. 59. Hier. ſ. Iſ. 59.*

Negligere diuina.

Praue intelligere ſcripturas.

Obliuiſcitur Dei, qui in rebus ſeculi confidit. Iob 8. c. Ier. 2. f. 13. d. Hoſ. 2. c. Et obliuiſcitur Dei diues, quaſi eius non indigeat. Iſ. 57. c. Obliuiſcuntur reges iudiciorum rectorum. Pro. 1. a. quum hæretici malè iudicant & ſentiunt de ſcripturis ſanctis. *Hie. ſ. Ier. 13. Rup. 2. de glorif. Trinita.*

Negligere virtutes.

Obliuiſci Hieruſalem, eſt negligere cæleſtia. Pſ. 136. Sic obliuiſci montis ſancti Dei. Iſ. 65. b. Obliuiſcitur quoque virgo ornamenti ſui, quum anima negligit ſcientiam & virtutes. Ier. 2. f. Et obliuio abundantiæ prioris frumenti, eſt neglectus gratiæ & donorum Dei. Gen. 41. d. *Hil. ſ. Pſ. 139. Hie. ſ. Iſ. 65. & ſ. Ier. 2.*

Negligere ſubditos.

Obliuiſcitur ſtruthio, quòd pes conculcet eius oua. Iob 39. b. cùm hypocritæ eos, quos in conuerſatione filios generant, derelinquunt, & omnino non curant, ne aut exhortationis ſolicitudine, aut diſciplinæ cuſtodia deſtitutos, prauorum operum exempla peruertant. *Gre. 31. mor. 8.*

Obliuiſci iuramenti eſt ignoranter iurare. Leu. 5. b. *Glo. int. ſ. Leuit. 5.*

Neglectus verbi Dei.

Obliuiſcitur comedere panem ſuum, qui deditus voluptatibus, non curat percipere verbum Dei. Pſ. 101. *Gre. ſ. Pſ. 101. Aug. ſ. Pſ. 87.*

Corpus peccatoris.

Obliuionis terra, eſt corpus peccatoris, qui Dei obliuiſcitur. Pſ. 87.

Obloqui, vide Murmurare. *Obnoxius, vide Obligare.*

Obolus.

Obolus, ponderis genus eſt conficiens ſextam partem dragmę Atticæ: eſtque numiſma minimum apud Athenienſes. Oboli autem viginti ſiclum faciunt. Exo.30.b. Leu.27.c. Nume.3.c.18.e. Eze.45.e.

Oboth.

Ori.ſ.Nu.ho.271. Hie.de manſio. OBoth, id eſt, pythones, ſiue magi, vel vtres, vel patres, vel deſideria: trigeſima ſeptima manſio filiorum Iſrael in deſerto. Nu.33.f. Origenes non inuenit illi interpretationem: ſed ait ſatis eſſe, quòd ſignificet profectum aliquem ſpiritualem. Iuxta Hieronymum tunc venitur in Oboth, cum periſtimus contra præſtigias diaboli, quæ per pytones ſignificantur.

Obrigeſcere, vide Rigidus.

Obruere.

Bed.ſ.Exo.19. OBruere, eſt quaſi ruendo operire.

Obruere lapidibus, eſt grauiter increpare: etiam teſtimoniis ſcripturarum reuincere. Exo.8.f.19.b.21.c. Leu.20.d.24.c. Num.15.d. Deut.13.b.17.a.21.d.22.c.

Gre.ſ.Cant.8. Non obruunt flumina, hoc eſt, tribulationes & tentationes charitatem eccleſiæ. Cant.8.c.

Obruunt Allophyli puteos, cùm Iudæi obſcurant myſticos legis ſenſus. Et cùm dæmones auferunt bonas cogitationes à corde, & inducere nituntur malas. Gen.26.c.

Obryzum, Ophaz.

OBryzum, dicitur aurum purum & delicatum, quod ſæpe igne candefactum & exuſtum, in coctione non minuitur: Hebraicè Ophaz.

Gre.18.mor.29. Obryzum aurum dici poſſunt ſancti angeli: aurum quidem, quia fulgent claritate iuſtitiæ: obryzum, quia nullum habuerunt vnquam contagium culpæ. Iob 28.c. *Angeli.*

Lyr.ſ.Dan.10. Obryzum aurum, quo accincti erant renes viri, qui apparuit Danieli, feruorem charitatis indicat, quo angeli indiſſolubiliter ligantur. Dan.10.a. *Feruor charitatis.*

Gre.22.mor.24. Obryzum iuxta Gregorium, eſt rudis auri maſſa, in qua Iob non poſuit fiduciam: & deſignat mentem, in qua Sancti non habent fiduciam. Iob 31.c. *Mens.*

Hie.ſ.Ier.20. Ophaz, ſeu aurum obryzum, in malum, ſignificare poteſt ſenſus hæreticorum extrinſecus verbis ſplendentes, cùm intus ſint viles & vani. Ier.20.b. *Senſus hæreticorum.*

Obſcurare, Obſcurus, Obſcuritas, vide Caligo.

Obſecrare, vide Orare. *Obſequi, Obſequium, vide Obedire.*

Obſeruare.

Gre.11.mor.25. OBſeruare, eſt oculis mentis, & corporis ſeruare, ſpeculari, & cuſtodire, & notare, ne quid ſe prætereat, aut decipiat.

Obſeruat Deus omnes ſemitas hominis: quia in ſingulis quibuſque noſtris actibus, etiam cogitationes penſat. Iob 13.d. *Penſat Deus cogitationes.*

Gre.ſ.Pſ.129. Obſeruat Deus iniquitates, cùm non miſeretur. Pſ. 129. quòd ſi ſolummodo Deus oſtenderet ſeueritatem, non etiam adhiberet pietatem, iniquitates obſeruare diceretur. *Non parcens Deus.*

Glo.int.ſ.Exo.20. Obſeruare azyma, eſt diligentiam adhibere in purè viuendo: quod etiam eſt obſeruare ceremonias, & præcepta Dei. Exo.20.d.34.c. Iob 36.b. *Purè viuere.*

Lyr.ſ.Leu.8. Obſeruare cuſtodias Domini, eſt ſacerdotum, qui ſemper debent vigilare in cultu Dei. Leu.8.f. *Solicitudo ſacerdotum.*

Lyr.ſ.Exo.23. Obſeruare angelum, quem mittit Deus, eſt colere Chriſtum, & etiam venerari prælatum. Exod.23.c. *Colere Chriſtũ.*

Gre.ſ.1.Reg.1. Obſeruans Eli os Annæ, deſignat Iudæos calumniari ſtudentes eccleſiæ prædicationem, idque tantò magis, quantò illa preces multiplicat. 1.Reg.1.b. *Calumniantes Iudæi prædicationem eccleſiæ.*

Am. & Hil. ſ. Pſ.55. Aug. ſ. Pſ.55. Gre.5.mor.38. Obſeruant dæmones calcaneum, hoc eſt, finem operis: quia bonæ actionis finem vitiare deſiderant. Et etiam Iudæi obſeruabant calcaneum Chriſti, cùm illi inſidiabantur. Geneſ. 7.c. Pſalm.55. *Inſidiæ dæmonũ, & Iudæorum.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Obſeruantes mulieres ad oſtium tabernaculi, deſignant hæreſes literæ legis adhærentes. 1. Regum 2.e. *Hæreſes.*

Gre.16.mor.28. Obſeruat caliginem adulter, cùm hæreticus fidelem animam rationibus fallacibus in errorem inducere conatur. Iob 24.c. *Fallacia hæreticorum.*

Glo.ord.ſ.Gal.4. Obſeruant dies, tempora, & annos, qui aliquid ſuperſtitioſè agere volunt, & qui tempora Iudæorum obſeruant: vt neomenias, & eorum ſolennitates. Gal. 6.c. *Superſtitiones.*

Aug.ſ.Pſ.30. Obſeruat vanitatem, qui timendo mori mentitur. Timendo enim mori mentitur, & moritur antequàm moriatur, qui ideo mentiebatur, vt viueret. Pſ. 30. Obſeruat etiam vanitatẽ, qui ſperat in pecunia, honoribus, aut in homine potente. *Mentiri. Confidere in temporalibus.*

Gre.27.mor.5. & 3. paſt. admo. 16. & ſ. Eze.ho.3. Obſeruant ventum, qui tentationes fortè venturas, ſed nondum inſtantes metuit. Eccleſiaſtæ 11.b.

Obſidere, Obſidio, Obſes.

Obſidere,

OBſidere, eſt quaſi circunſepire, & circunſedere, vt obſidetur ciuitas, cùm hoſtes eam circundant. Obſes autem dicitur, qui traditur velut pignus hoſti ſecuritatis gratia.

Indicare pericula. Ordinans obſidionem Ezechiel contra laterem, eſt prædicator, qui terrenæ menti, ſed iam ſupernam patriam requirenti, quanta eam in huius vitæ tempore vitiorum impugnet aduerſitas, demonſtrat. Eze. 4. a. *Gre. 26. mor. 5. & ſ. Eze. ho. 12.*

Iudæi in Chriſtũ. Obſidentes tauri pingues Chriſtum, erant ſacerdotes, ſcribæ, & phariſæi, ac principes Iudæorum. Pſal. 21. *Arn. ſ. Pſ. 21. Aug. epiſt. 120.*

Impugnatio eccleſiæ. Obſidio ciuitatis paruæ, eſt impugnatio eccleſiæ, vel animæ. Eccleſiaſtę 9. d. *Hier. ſ. Eccleſiaſtẽ. 9.*

Confutatio hæreticorum. Obſidio Ariel, eſt obſidio Hieruſalem, & etiam confutatio hęreticorum. Iſ. 29. a. Et obſidentes Chaldęi Hieruſalem, deſignant Philoſophos contra hęreticos pugnantes, eoſque rationibus opprimentes Ier. 21. c Zac. 12. a. *Hie. ſ. Iſ. 29. & ſ. Ier. 21.*

Opprimentes dæmones. Obſidens Medus Babylonem, deſignat diabolum opprimentem malos. Iſa. 21. b. Et obſidio Niniue, eſt impugnatio animę à diabolo. Nah. 3. c. Et obſidentes latrones in gyro tabernaculum Iob, ſunt dęmones tentationibus ex omni latere mentem cingentes. Iob 19. b. *Gre. 14. mor. 20.*

Obſeſſi ſunt, qui ſimplici contenti fide inſtar brutorum animalium in eccleſia verſatur, ſed in nullo bono opere proficiunt. Ezec. 6. d. *Hie. ſ. Eze. 6.*

Obſordeſcere, vide Immundus.

Obſtetrix, Obſtetricari.

Obſtetrix, eſt mulier quę partui fœminarum aſſiſtit, & miniſtrat, quaſi obſiſtens earum dolori. Obſtetricari autem, eſt ad pariendum adiuuare.

Lex diuina. Obſtetrix dici poteſt lex diuina, & doctrina Spiritusſancti, ſiue diſciplina, quę obſtetricatur animabus, eaſque in diuinis pręceptis erudit, ac format. Gen. 38. g. *Bed. ſ. Gen. 38.*

Vtrunque teſtamentum. *Scientiæ humanæ.* Obſtetrices duę Hebręarum, ſignificare poſſunt vtrunque teſtamentum. Item ſcientias humanas, rationalem videlicet, & moralem. Et vt Pharao per eas necare nitebatur mares Hebręorum, ita diabolus per has ſcientias necare nititur mares, hoc eſt, ſenſus rectos, & inducere ſenſus hęreticos. Exo. 1. d. *Ori. ſ. Exo. ho. 2. Philo, de profugis. Bed. ſ. Exo. 1.*

Doctores. Obſtetrices etiam dici poſſunt doctores, & vnuſquiſque curam habet obſtetricandi animam ſuam. *Ori. ſ. Exo. ho. 2. Gre. 17. mor. 18.*

Operatio diuina gratia. Obſtetricãte manu Dei, eductus eſt de propriis cauernis coluber tortuoſus. Iob 26. d. quia dum nobis diuina gratia medetur, is qui nos tenuerat, antiquus à nobis hoſtis eiicitur. Et obſtetricatur manus Dei, cùm per ſuos miniſtros conuertit eos in quibus diabolus habitabat. *Hie. ſ. Iob 26.*

Obſtinatus.

Fides Gentiliũ. Obſtinatus, dicitur obfirmatus, aut perſeuerans, vt tenere poſſit. Et obſtinatus animus, eſt firma voluntas, ſiue in bonum, ſiue in malum. Et obſtinatus animus Ruth, eſt firma & fortis fides Gentilium in ſectandis prædicatoribus. Ruth. 1. d. *Glo. ord. ſ. Ruth. 1.*

Obſtruere, Obturare.

OBſtruere, eſt occludere, & quaſi ſtrue quadam alicui loco impoſita obſiſtere, ne quid effluat. Idem ferè eſt obturare.

Tollere occaſiones peccati. Obturat iuſtus aures ſuas, ne audiat ſanguinem, cùm tollit omnes peccati occaſiones. Et quũ peccatis ſuadẽtibus, quia de ſanguine & carne naſcũtur, nõ præbet cõſenſum. Iſ. 33. c. *Gre. 23. mor. 25.*

Obturat ſerpens aures ſuas, cùm malus non vult prædicationem audire. Pſ. 57. Sic obturauerunt aures Iudæi contra Stephanum. *Aug. ſ. Pſ. 57.*

Impedire ſpiritualia. Obſtruere puteos, eſt claudere ſenſus ſpirituales, ne ab aliquo percipiantur: Vel auertere corda fidelium à diuinis & ſpiritualibus meditandis. Gen. 26 d. *Ori. ſ. Gen. ho. 13.*

Obſtructum erit os loquentium iniqua in iudicio, quando mali non habebunt quid reſpondeant iudici. Pſ. 62. *Glo. int. ſ. Pſ. 8.*

Obtegere, vide Operire. *Obtemperare, vide* Obedire.

Obtendere, vide Excuſare. *Obtenebrare, vide* Caligo.

Obteſtari.

Obteſtari, eſt precari ferè cum adiuratione.

Obteſtabatur Ieremias populo ne deſcenderent in Ægyptum, quia cederet illis in malum. Ier. 42. d. Vbi deſignantur obteſtationes prædicatorum aduerſus peccatores.

Obtinere.

Obtinere, eſt vincere, & quaſi contra tenere, & etiam occupare.

Subiciens Chriſtus Philoſophos. Obtinere dicitur Chriſtus Reges, quum ſibi ſubiicit Philoſophos. Iſ. 41. a. Et dicitur obtinuiſſe terram Potentiſſimus. Iob 22. b. quia ſubegit corda terrena. *Glo. int. ſ. Iſ. 41.*

Obtinent dolores habitatores Philiſthiim, hoc eſt, dæmones, vel hæreticos, propter fidelium proſperitatem. Sic etiam obtinet tremor robuſtos Moab. Exo. 15. b. *Glo. int. ſ. Exo. 15.*

Diuina vindicta. Obtinentes aquæ diluuij terram. Gen. 7. d. deſignant diuinam vindictam comprehendentem terrenos. *Hie. ſ. Dan. 11.*

Obtinens regnum in fraudulentia, erit Antichriſtus. Dan. 11. d. Leu. 6. a. *Hie. ſ. Amos 2.*

Obtundere, Obtuſus.

Obtundere, eſt totum ſeu circum percutere, rumpere, & hebetare.

Obtuſi ſenſus ſunt eorum, qui nolunt legem ſpiritualiter intelligere. 2. Cor. 3. d.

Obturare, vide Obſtruere. Obuiare, Obuiam, vide Occurrere.

Occaſio.

Occaſio, eſt opportunitas temporis, caſu proueniens, & aliquando exquiſita ad aliquid agendum. Iud. 14. a. Neſciebant, quòd res à Domino fieret, & quæreret occaſionem. 4. Reg. 5. b. Quot occaſiones quærat aduerſum me.

Occaſus, Occidens, Occidentalis.

Occaſus, interitum aliquando ſignificat: ſed nunc dicitur occaſus, veſpertina Solis abſcõſio, vel tranſitus ad inferius hemiſphærium: & aliquando occaſus dicitur ipſe locus, vbi Sol occidit, qui & Occidens dicitur, & Occidentalis plaga. *Paſſio Chriſti.*

Ori. ſ. Iob 1. Arn. & Aug. ſ. Pſ. 103. Amb. 4. Fxae. 2. Tho. 1. ſecunda q. 102. ar. 4. Occaſus Solis, paſſionem Chriſti ſignificare ſolet, per quam ipſe Sol iuſtitiæ occubuit, vt rurſum clarior appareret. Pſ. 103. Vnde ad Occaſum orabant in veteri lege: quia omnia illius legis, & tabernaculi, Chriſti mortem præſignabant. *Defectus luminis humani.*

Philo quis rerum diui. heres. Ric. de S. Vict. 3. de arca. myſt. 6. & 5. de arc. myſt. 18. Gre. 10. mor. 16. Occidere dicitur Sol, quum deficit lumen humanum, adueniente diuino. Et cùm anima ſupra ſe eleuata à ſemetipſa deficit. Interdum etiam dicitur Sol occidere, cùm intelligentiæ radius ſubtrahitur. Ad Occidentem quoque imus, cùm ſubleuatum in Deo cordis oculum, ſed ipſa immenſitate luminis reuerberatum, ad noſmetipſos reducimus: & laſſati diſcimus valde ſupra nos eſſe quod quærebamus, noſtramque mortalitatem conſiderantes, indignos nos adhuc eſſe deprehendimus, qui immortalem videre valeamus. Iob 23. b.

Occubitus Solis, quandoque ſignificat vitæ actiuæ ceſſationem: vt cùm Sol occubuit Iacob. Gen. 28. c. *Ceſſatio actiuæ vitæ.*

Ori. ſ. Mat. ho. 30. Occaſus præterea Solis, finem ſacræ ſcripturæ ſignificare poteſt. Vt fulgur ab Oriente pareret vſque in Occidentem. Mat. 24. c. *Finis ſacræ ſcripturæ.*

Philo de ſomniis. Gre. 3. mor. 40. Occaſus etiam Solis, pœnitentiam ſignificare poteſt: vſque ad quam peccator eſt immundus. Leu. 11. d. Deu. 23. b. Significat etiam defectionem ſenſuum: à quibus quum quis recedit, mundatur. Item ceſſationem feruoris tentationis. *Pœnitentia.*

Hil. ſ. Pſ. 67. Occidens aliquando ſumitur pro morte, & mortificatione. Gen. 12. d. Pſ. 67. Et ad Occidentem dilatatur, qui moritur vitiis. Gen. 28. c. Occidentalis etiam plaga tabernaculi, mortẽ cuiuſque ſignificare poteſt. Exo. 26. c. 27. b. 36. c. 38. b. *Mors.*

Amb. 2. de Abr. 9. Arn. ſ. Pſ. 67. Aug. 16. ciui. Dei. 24. & ſ. Pſ. 103. Occaſus Solis etiam ſignificat finem mundi. Gen. 15. c. Exo. 17. d. Pſ. 67. Et occidentalis plaga tabernaculi, eſt finis mundi. Exo. 26. c. 27. b. 36. c. 38. b. *Finis mundi.*

Hie. ſ. Iſ. 59. Occidens ſecundum quod eſt extrema pars orbis, Gentilitatem ſignificare poteſt. Iſ. 43. a. 45. d. Zach. 8. b. *Gentilitas.*

Philo de ſomniis. Amb. de Tob. 20. Hie. ſ. Amos 6. & ſ. Ephe. 4. Aug. ſ. Pſ. 25. Eus. ſer. 3. Bed. ſ. Gen. 15. Clyma. grad. 25. Occaſus etiam Solis, ſtatum peccati ſignificare poteſt, & vitæ melioris defectum, & mentis obſcurationem per receſſum Dei ab anima, & defectum rationis. Exod. 22. d. Deut. 24. d. Pſ. 103. Et dicitur occidere Sol in meridie Amos 8. c. Sic occidit Sol ſuper iracundiam. Eph. 4. f. Et torrens Occidentis, eſt ſtatus peccati: vt occidens ſit ipſe diabolus. Amos 6. d. Iuxta Septuaginta. Zac. 8. b. 14. a. Eccleſiaſtæ 1. a. *Status peccati.*

Hier. ſ. Iſ. 60. Non occidit Sol Sion, quia in cæleſti gloria beati ſemper Deum præſentem habebunt. Iſa. 60. d.

Hier. ſ. Ier. 15. & ſ. Amos 8. Rup. ſ. Amos 8. Occidit Sol ſynagogæ, cùm adhuc eſſet dies: vt oſtendatur non eſſe culpam Solis, ſed Iudæorum, qui noluerunt Chriſtum præſentem ſuſcipere. Ier. 15. b. Occidit etiam Sol in meridie, cum tenebræ factæ ſunt in paſſione Chriſti: & cùm deſtructa eſt Hieruſalem. Amos 8. c.

Geor. Ven. Cant. 3. tom. 8. modu. 2. c. 3. Occidentalis porta Hieruſalem, ſenectutem deſignare poteſt, vel benignam condeſcenſionem ad proximum. *Senectus.*

Lyr. ſ. Exo. 10. Occidentalis ventus, erat qui eiecit locuſtas in mare rubrum, quia eſt ventus refrigerans, locuſtis enim aduerſatur frigus. Exo. 10. e.

Occidere, vide Interficere. Occultare, vide Abſcondere.

Occumbere, vide Mori, & Occidens.

Occupare.

Occupare, eſt quod in commune ſiue in medium erat, ante alios capere, & locum tenere, aut etiam præuenire.

Hier. ſ. Iſ. 60. Occupare dicitur ſalus muros Sion, quando Chriſtus ſaluat eccleſiam. Iſ. 60. d.

Gre. 5. mor. 22. Occupat ſopor homines, qui diuina contemplari debent, quando terrenorum deſideriorum tumultu ceſſante ſopiuntur. Iob 4. c. *Ceſſans tumultus terrenus.*

Ric. de S. Vict. de 12. Patriar. 52. Occupati filij Iacob in paſtu pecorum. Gen. 34. a. deſignant doctores intendentes docendis & inſtruendis proximis. *Docere proximos.*

Ori. ſ. Leu. 16. Occupat vindemia ſationem, quum quis quæ didicit, & guſtauit, docendo ſeminat. Leuit. 26. a.

Gre. 4. mor. 10. 21. Occupat caligo diem, quo natus eſt Iob, quando diabolus in tenebras mittitur exteriores, vel quia nunc ſemetipſum intrinſecus erroris caligine confundit. Iob 3. a. Occupat etiam caligo diem, quum blandimentum nequitiæ afflictio pœnitentiæ digno mœrore perturbat. *Confuſio diaboli.*

Potentia... perdere bene viuentem. *Gre.hom.31.*

Occupat terram ficus infrugifera, deſignans potentem in ſeculo, qui fructum bonæ operationis non habens, etiam impedimentum cæteris præſtat, quia qui ſub ipſo ſunt, exemplo prauitatis illius, quaſi ſub vmbra peruerſitatis eius premuntur. Luc.13.b.

Occurrere, Obuiare.

OCcurrere, eſt obuium fieri alicui, quod & obuiare dicitur. Obuiare autem interdum eſt contradicere. Acto.16.c. Habentem ſpiritum pythonem obuiare nobis. Item conuenire. Pſ.34. Miſericordia, & veritas obuiauerűt ſibi. Succurrere. Pro.22.a. Diues & pauper obuiauerunt ſibi.

Occurrens Deus *Hie.ſ.Iſ. 64. & ſ. Pſ.58. Aug.ſ.Pſ.58. Aug ſ.Pſ.18.*

Occurrere dicitur Deus, cùm præſtat quod rogatur, vt cùm occurrit ſeruo Abrahæ. Gen. 24.b Et occurrit, vt remuneret iuſtos. Iſ.64.b. Et obuiantes Angeli Iacob, diuinum ſignificát auxilium. Gen.32.a. Occurrit etiam pater Chriſto in paſſione. Ier.11.c. qui etiam dicitur ſurrexiſſe in occurſum eius, quando illum glorificauit, & æqualem ſibi demonſtrauit, & quádo nomen eius ad Gentes dilatauit. Pſ.58.

Caſtigans Deus *Rup.ſ.Amos 5.*

Occurrere etiam dicitur Deus quaſi vrſa raptis catulis, quando grauiter caſtigat. Hoſe.13 b. Sic occurrit Dominus Moſi eunti in Ægyptum, ad correctionem. Exo.4.f. Occurrens vrſus, erit Chriſtus in ſecundo aduentu. Amos 5.f.

Manifeſtans Filius Patrem. Recipiens conuerſos. *Bed.ſ.Gen.46.*

Occurrens Ioſeph patri ſuo venienti in Ægyptum, deſignat Chriſtum, qui Patrem mundo manifeſtauit. Gen.46.c. Deſignatur etiam occurſus eius ad eos, qui ad ipſum conuertuntur, & quia occurrit patri iam ſeni, eſt recipiens Iudæos in fine mundi.

Arn.ſ.Pſ.18. Hil.ſ.Pſ.58. Glo.ord.ſ.Iſ.7. Hie. & Aug.ſ.Pſ.84.

Occurſus Chriſti vſque ad ſummum cæli, deſignat regreſſum eius ad Patrem cæleſtem. Pſalm.18.58.

Occurrens Iſaias regi Achaz ad extremum piſcinæ ſuperioris, deſignat quòd Deus non tãtùm malo regi ſuccurrit, quantum populo. Iſ.7.a.

Obuiauerunt ſibi miſericordia & veritas, quando Iudæi & Gentiles ad eandem Chriſti fidem concurrerunt. Miſericordia enim eſt in populo Gentilium, qui ſine promiſſione ad fidẽ vocatus eſt, Veritas verò in populo Iudęorum, quia quod repromiſſum eſt patribus, hoc completum eſt filiis. Eodem referri poſſunt, iuſtitia, & pax, quæ oſculatæ ſunt Pſ.84.

Coniunctio legis, & ſacerdotus. *Ori.ſ.Exo.ho.3. Philo quòd deteri. potio inſidietur.*

Occurrens Aaron Moſi in monte Dei, deſignat ſacerdotium legi coniunctum, & etiam ſacerdotes, occurrentes legi per ſenſus ſublimes. Exo.4.f. Deſignat etiam ſermonem occurrẽtem menti ad eam explicandam.

Docere. *Gre.ſ.1.Reg.9. 10*

Occurrens ſeruus Abrahæ Rebeccæ, deſignat prædicatorem quærere opportunitaté prædicandi verbum Dei. Gen.24.b. Et obuiam veniens Samuel Sauli, eſt prędicator docens ea, quę auditor diſcere cupit. 1.Reg.9.b.

Et obuians grex Prophetarum Sauli, deſignat doctores declarantes ea, quę in ſcripturis dubitamus. 1.Reg.10.b.

Hie.ſ.Iſ.21. Bed.ſ.Pro.29.

Occurrere etiam ſitienti, eſt libenter ſuccurrere per doctrinam indigentibus. Iſ.21. d. Obuiant ſibi pauper, & creditor, quando humilis verbi Dei auditor, & prędicator, in vnam eandemque pietatis gratiam conueniunt. Prou.29.b.

Reſiſtere hæreticis, & diabolo. *Gre.31.mor.28.*

Occurrit equus armatis, quum prędicator reſiſtit hęreticis, & potentibus, in veritatis defenſionem. Et quum quilibet fidelis reſiſtit diabolo, non ſolùm in ſe, ſed etiam in proximo. Iob 39.c. Sic occurrens Moſes Pharaoni, deſignat prędicatorem diſſoluentem fallacias diaboli, & errores hęreticorum detegentem. Exo.7.

Suſceptio Iudæorum ad fidem. *Ori.ſ.Iud.ho.5.*

Occurrens Iael Barach, deſignat eccleſiam offerentem ſe Iudæis, vt conuertantur: quod erit, cùm plenitudo Gentium introierit. Iud.4.c. Rom.11.c.

Promptitudo auditorum. *Gre.ſ.1.Reg 16. Hil.ſ.Matthæum.8.*

Occurrentes ſeniores Samueli. 1.Reg.16.a. deſignant promptitudinem auditorum ad verbum Dei ſuſcipiendum. Et occurrentes dæmoniaci Chriſto, deſignant voluntatem concurrentium ad ſalutem. Mat.8.d.

Hie.ſ.Iſ.34.

Obuiantes ſibi inuicem ceruí, ſunt Apoſtoli, qui ſimul conuenerunt in Hieruſalem, vt inde tranſirent ad Gentes. Iſ.34.d iuxta Septuaginta.

Venire ad fidem. *Ori.ſ.Matt.ho.32. Aug.83.q.59.*

Obuiam exeuntes ſponſo, & ſponſæ, ſunt de mundo ad veram fidem venientes. Et tota eccleſia exibit obuiam ſponſo tanquam vna virgo, quæ Chriſto poſt iudicium copulabitur. Matth.25.a.

Tentationes poſteriores.

Occurrẽs Eſau cum armatis fratri Iacob, qui iam euaſerat ab inſecutione Laban, deſignat ſecundas tentationes iter noſtrum impedientes, quæ ſunt expectandæ orando. Gen.32. b.

Orare. *Aug.q in Iud.49. Hie.ſ.Iſ.59. & ſ. Iere.27. & ſ. Amos 4.*

Occurrens filia Iephte patri ſuo, deſignat eccleſiam Chriſto. Iud.11.c.

Occurrere dicitur Deo, qui orationibus, & bonis operibus eius iræ ſe obiicit, qua ratione quęritur Deus, non eſſe quempiam qui ipſi occurreret. Iſ.59.d. Ier.27.d. Occurrit etiam Deo, qui reſipiſcit ab ipſo caſtigatus. Amos.4.b.

Glo.ord.ſ.Gen.30.

Occurrens Lia Iacob venienti de agro, vt dormiret ſecum, deſignat vitam actiuam trahẽtem ad ſe ſapientes inuitos. Gen.30.c.

Lyr.ſ.Exo.23.

Occurrentes filij Iſrael Moſi, cùm affligerẽtur à Pharaone, deſignant eos, qui impatientes ſunt in tentationibus, quas volentes ſeruare legem Dei patiuntur. Exo.5.d.

Tribulationes opprimentes.

Occurrere boui erranti, eſt deprehendere, ſeu videre proximum peccantem. Exo.23.a.b.

Occurrentes aquæ Ægyptiis fugientibus, deſignant tribulationes opprimentes eos, qui prius proſperè agebant. Exo.14.f. Idem deſignant occurrentia mala Hieruſalem. Iſ.51. f.

Occurrens Moſes Iethro cognato ſuo.Exo.18. a. deſignat libenter ſuſcipiendos ad fidem venientes.

Ori ſ.Nu.ho.13. Hier.ſ.Iſ.31.& ſ. Iob 39. — *Diabolus obſiſtens bonis.*

Occurrens Amalec filiis Iſrael in itinere,deſignat diabolum obſiſtẽtem iis, qui bene operantur.Deu.25.d.Et occurrit multitudo paſtorum leoni,cùm infideles Principes delere nitebantur nomen Chriſti.Iſ.31.b.Et in occurſum pergit equus armatis, quum diabolus perſequitur bonos.Iſ.39.c.

Amb.de Cain.4. — *Oblatio voluptatis.*

Occurrens mulier in ornatu meretricio, eſt ſecularis voluptas ſeſe paſſim nobis offerens. Prouerb.7.b.

Glo.ord.ſ.Iſ.14. Hie.ſ.Amos 5.

Occurrent gigantes Lucifero,quando ei malè dicent damnati,& exprobrabunt.Iſ.14.b.

Occurrit vrſus fugienti à facie leonis,quando maius malum incurrit, qui ſe vitare minus putat.Amos.5.f.

Occurrunt dæmonia onocentauris.Iſa.34.c.quia maligni ſpiritus valdè eis ad votum deſeruiunt,quos de his gaudere conſpiciunt, quæ flere debuerant.

Ochozath.

Ori.ſ.Gen.ho.14. Bed.ſ.Gen.26. — *Philoſophia naturalis.*

Ochozath,id eſt,poſſeſſio,ſiue apprehenſio,vel tenens, vel collectio aut viſio, ſeu fratris oliua:amicus Abimelech regis Geraræ,qui venit ad Iſaac cum Abimelech ad iniendum fœdus. Typus eſſe poteſt philoſophiæ naturalis,quæ init fœdus cũ doctrina Chriſti.Gen.26.f.

Ocioſus, Ocium, Piger.

OCioſus eſt qui vacat ab opere,tranquillus,& ſecurus.Ocium autem eſt vacatio à labore.Verùm ocioſus in malum ſæpè ſumitur pro eo, qui nullo bono opere occupatur, qui & piger dicitur.Eadem eſt ratio de ocio.

Ocio vacare filios Iſrael,dicebat Pharao,cùm vellent ſacrificare Deo,deſignans diabolum, qui ocium eſſe dicit intendere diuinis,& orationi vacare.Exo.5.c.

Bed.ſ.Pro.31. Hie.ſ.Eccleſiaſtẽ. 12. — *Facere, & docere.*

Non comedit panem ocioſa mulier fortis,quæ ſacra eloquia, & præcepta intellecta operatur,& docet,& Euchariſtiam rectè ſuſcipit:& quæ manibus laborat, vt Paulus. Prou.31. d. Ocioſæ autem molentes, ſunt prædicatores ceſſantes à prædicando. Quod etiam dicitur, quando ſenum dentes non poſſunt cibum molere.Eccleſiaſtæ 12.b.

Gre.7.mor.25. — *Non bene operari.*

Ocioſum verbum dicitur,quod aut ratione iuſtæ neceſſitatis, aut intentione piæ vtilitatis caret.Mat.12.c.

Ori.ſ.Mat.ho.10. Gre.ho.16. Lyr.ſ.Eze.16.

Ocioſi in foro,erant infideles in mundo,& non benè operantes.Mat.20.a. Ocium autem fuit iniquitas Sodomæ:quia ceſſabant à bonis operibus.Eze.16.f.

Ocrea.

Ocrea,eſt militaris calceamenti genus,ex ære, ſeu ferro, ad obtegendas tibias accommodatum:quales erant ocreæ Goliath.1.Reg.17.a.

Oculus.

OCulus in homine, eſt inſtrumentum ſenſus viſus, aliis organis in capite ſupereminens. Sumitur aliquando pro ipſo aſpectu:ſic erat Lia lippis oculis.Gen.29.d.Et pro homine. Tob.1.a.Videant oculi mei filios veſtros.

Aug.83.q.52.& de verb.Dom.ſer.12. — *Vis cognitiua Dei.*

Oculi attribuuntur Deo,per metaphoram, vt eius vim cognoſcendi,& penetrandi omnia ſignificent,& immenſitatem perſpicaciæ,qua vniuerſa perluſtrat,& quòd nil eum ex iis,quæ à nobis geruntur,vel cogitantur,lateat.Ier.32.d.Zach.8.b.12.a.Hebr.4.d.

Caſſia.lib.8.ca.4. Eu.ſer.ſpir.1. Ori.ſ.Iſa.ho.12. Baſi.ſ.Pſ.32. Hil.ſ.Pſ.65. Eu.ſer.ſpir.1. — *Miſericordia Dei.*

Oculi Domini aliquando ſignificant eius miſericordiam,benignitatem, & approbationẽ: vt oculi Domini ſunt ſuper bonos approbando,& protegendo.Pſal. 32. 65. 1.Reg.15.d.26.g. Ier.16.d.Oculo autem dextro Deus remunerandos benigniſſimè intuetur : ſiniſtro verò puniendos acrius reſpicit.

Geor.in.Cant.1. tom.o.ca.34. — *Præcepta Dei.*

Oculi etiam Domini,dicuntur eius præcepta.Pſ.18.Præceptum Domini lucidum,illuminans oculos.Et oculi Chriſti velut flamma ignis,ſunt eius præcepta.Apoc.1.c.

Eu.ſer.ſpir.1. Aug.ſ.Apo.ho.1. Hie.ſ.Amos 9. Gre.8.mor.13. Baſi.ſ.Pſ.33. Hie.ſ.Zac 9. — *Iudicium,& ira Dei.*

Oculi præterea Dei,deſignant iudicium,& iram Dei, quos oculos peccans dicitur prouocare.Iſ.1.b.13.d.Deu.7.c Iob 7.b.Oculi Domini ſunt ſuper peccantes,cùm eos punit.Amos 9.c Oculi autem dicuntur parcere,aut iraſci, quia in oculis iræ, aut miſericordiæ ſigna maximè apparent.Ezec.16.a.

Angeli. Prophetæ.

Oculi quoque Domini,dici poſſunt angelicæ virtutes protectrices.Pſ. 33. Oculi Domini ſuper iuſtos.Item Prophetæ,& omnes Sancti.Zac.9.b.

Hie.ſ.Iſ.49. Ori.ſ.Gen ho. 17. Ambr.de bon.Patriar.4. Hie.ſ.Pſ.15. Gre.1.paſt.1. Bed.ſ.Gen.49. Aug.ſ.Iſ.87. Hil.ſ.Pſ.58.138. Rup.1.ſ.Apoc. — *Oculi Chriſti. Benignitas Chriſti. Apoſtoli,&c. Illuſtratio Chriſti.*

In oculis Domini dicitur glorificatus Chriſtus,cùm Gentes in eum crediderunt.Iſ. 49. b. Oculi Ioſeph,& etiam Iudæ,oculos Chriſti deſignare poſſunt.Et oculos attollens Ioſeph, deſignauit benignitatem Chriſti.Gen.43.f.49.b.Et oculos leuans Iſaac, Chriſtum oſtendit, reſpicientem ad ſalutem Gentium. Geneſ. 24. g. Oculi etiam Chriſti, dicuntur Apoſtoli,& Euangeliſtæ,& Prophetæ, & doctores.Demum oculi eius ſunt, qui in ipſa honoris ſummi facie poſiti,prouidendi itineris officium ſuſcipiunt.Pſ.15.73.87.Oculi autem Chriſti defecerunt in cruce per mortem,ſed oculus eius deſpexit ſuper inimicos ſuos, quando reſurrexit. Pſal.58.131. Oculi etiam Chriſti,diuinam eius illuſtrationem ſignificant,ideo dicuntur velut flamma ignis.Apoc.1.d.19.c.

Gre.18.mor 21. — *Intentio Chriſti.*

Oculi vulturis, intentionem Chriſti in redemptionis operibus deſignant: quæ opera non eſt intuitus populus Iudæorum.Iob 28.b.

Dona Spiritusſancti. Oculi columbarum, dona Spiritusſancti ſignificare poſſunt. Cant. 1. d. 5. d. Et oculi ſeptem in lapide vno, ſunt dona Spiritusſancti in Chriſto. Zach. 3. d. Apoc. 5. b. 19. c. *Hie. ſ. Iſ. 11. & ſ. Zac. 3.*

Intelligentes. Prælati. Sacerdotes. Prædicatores. Oculi in Eccleſia, ſunt intelligentes, & acuti ad percipienda myſteria, & prælati, & ſacerdotes. Pſ. 138. Cant. 4. b. Mat. 18. a. Et oculus ſimplex, aut nequam, eſt prælatus bonus, aut malus. Mat. 6. c. Sic Iob dicitur oculus fuiſſe cæco. Iob 29. c. Oculi etiã ſunt prædicatores, quorum pupilla eſt ſenſus ſpiritualis. Pſ. 16. His oculis moleſtus eſt fumus, hoc eſt, hæretici. Prou. 10. d. Hi ſunt oculi columbini, qui ſimplicitatem, quam prædicant, ſeruant, & viſibilia contemnentes, ad æterna cum magnis gemitibus anhælant. Cant. 1. d. *Gre. 29. mor. 30. Ori. ſ. Cant. ho. 2. & ſ. Mat. ho. 5. & ſ. Rom. 11. Baſi. de reg. fuſ. 24. Amb. ſ. Pſ. 118. ſermon. 15. & de dign. ſacerdot. 6. Hier. ſ. Pſ. 16. Bed. ſ. Pro. 10.*

Vis intellectiua. Mens. Oculi, generaliter vim animę cognitiuam ſignificare ſolent. Deut. 6. b. Exo. 21. c. Leu. 26. c. Pſ. 6. 12. 18. 30. 33. 37. 68. 118. 120. 122. Prou. 4. d. Cant. 6. a. Iſ. 6. c. 30. e. 32. c. Ezec. 40. a. Matt. 5. c. 18. a. Luc. 10. d. Rom. 3. c. 11. b. Eph. 1. d. Et oculi Samuelis, & Sanctorum, ſunt intellectus mẽtis reſerati per gratiam. 1. Reg. 8. b. Et oculi aperiendi, ſunt mens, aut cogitatio. Gen. 3. a. Peculiariter autem oculi columbę, deſignare poſſunt intellectum rectè intelligentem ſcripturas, & ſpiritali ſenſu, & intuitu eas penetrantem, quia columba ſymbolum eſt Spiritusſancti. Deſignant etiam ſimplicem cognitionem paſſionis Chriſti. Cant. 1. d. 5. d 6. b. Ferunt autem hoc genus auis quum ad aquas venerit, quia ibi ſolet inſidias accipitris pati, venientem deſuper inimicum, volitantis vmbra in aquis inſpecta, deprehendere, & oculorum perſpicacia fraudem periculi imminentis euadere, atque ita ſignificabit eos, qui perſpicaciter inſidias diaboli deprehendunt. Anima autem dum in temporalibus gemit, & ad ęterna deſideria rapitur, in ſimplicitate ſenſus ſuos cuſtodit, & carnales concupiſcentias deteſtatur. Oculi autem mẽtis ſunt duo, vnus quidem moralis, alter myſticus. Morali autem, hoc eſt, fidei, capitur ſponſus. Vnus etiam oculus ſponſæ, quo vulnerat cor ſponſi, eſt virginitas, quæ eſt oculus dexter. Cant. 4. b. Dicit etiam vnitatem bonarum cogitationum, quæ nõ in diuerſa mutantur. Oculi ſapientis, qui dicuntur eſſe in eius capite, deſignant perſpicacitatem prudentiæ, & prouidentiæ, quæ eſt in mente ſapientis, qui ſunt in capite: quia ſapiens quiſque illum tota intentione conſiderat, cuius ſe membrum eſſe per fidem penſat, & vitam Redemptoris noſtri tacita cogitatione conſpicit, & omnis eius intentio in ipſius imitationem ſe erigit. Eccleſiaſtæ 2. b. Oculi etiam claudendi, ne videant malum, ſunt cõſcientia, aut mens. Iſ. 33. c. Hic oculis carẽt Iudæi, qui non vident bonum. Iſa. 59. c. Et oculi aquilæ de longè proſpicientes, ſunt mentes Sanctorum. Iob 39. d. *Fides. Virginitas.* *Ori. ſ. Iſa. ho. 7. & ſ. Mat. ho. 35. & 1. periar. 1. vel ſ. Roman. 11. Amb. ſ. Pſ. 118. ſermon. 5. Aug. ſ. Ioan. trac. 13. Iſyc. ſ. Leu. 26. Baſi. ſ. Pſ. 6. Ori. ſ. Leu. ho. 6. & ſ. Cant. ho. 4. Ber. ſ. Can. ſer. 45. Amb. de Iſaac. 7. Gre. ſ. Cant. 1. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 11. 16. Hie. 1. ad. Iouinia. Gre. 17. mor. 4. & ſ. Eze. ho. 2. Hie. ſ. Iſ. 33. & ſ. Ier. 5. Gre. 31. mor. 35.*

Naturale iudicium. Oculi etiam ſignificant naturale iudicium boni, & mali, quos oculos multi habent, & non vident. Ier. 4. e. Iob 15. b. 28. d. 36. a. Oculos autem habet, & non videt, qui nouit quomodo vitam ſuam circunſpicere debeat, eam tamen quomodo oporteat circunſpicere, diſſimulat. Pſ. 113. Oculos autem eleuare, eſt ad mentis ſublimitatem aſcendere. Gen. 18. a. 22. c. 33. a. Exo. 14. c. Ioſ. 5. d. Ier. 3. a. *Ric. de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 38. Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Intentio. Oculus corporis, dicitur intentio qua operamur, & oculus ſimplex, eſt recta intẽtio. Oculus verò nequam, eſt praua intentio. Mat. 6. c. Et oculi malorum dicuntur eſſe in viis ſuis, quia ſemper intendunt vitiis, quæ operantur. Iob 11. c. 16. d. 17. b. 24. d. Et oculi ſtultorum dicuntur eſſe in finibus terræ, quia hoc ſolùm tota cordis intentione conſpiciunt, per quod ad finem terreni deſiderij perducantur. Pro. 17. d. 30. c. Eze. 1. e. *Voluntas.* Significant etiam oculi aliquando voluntatem, vel affectum. Gen. 18. c. 20. d. Exo. 13. b. 21. a. Pſ. 16. Iob 16. d. 17. a. Oculus autẽ ſcandalizat, dum voluntas noſtra aliquam minus caſtam importunè ingerit intentionem. *Aug. 2. ſer. Dom. in monte. & 4. cõtra Iulian. 4. Gre. 10. mor. 13. & 13. mor. 14. & 17. mo. 4. & ſ. Ezec. ho. 6. Baſi. ho. in pri. pro. Hie epiſ. quamuis mi.*

Conſiliarius. Vxor. Intuitus æternæ claritatis. Concupiſcentia. Oculus gratiæ. Oculus ſuppliciorum. Vita contemplatiua. Vita actiua. Oculus aliquando dici poteſt conſiliarius. Pro. 4. b. Oculi tui recta videant. Et oculus dexter, eſt amicus, & conſiliarius in rebus diuinis, ſiniſter verò conſiliarius in terrenis. Quicquid autem nobis charum eſt, oculus dexter dici poteſt: & oculus ſcandalizans, aliquando poteſt intelligi vxor. Mat. 18. a. Oculus etiam dexter, dici poteſt intuitus æternæ claritatis. Oculus verò ſiniſter, eſt concupiſcentia carnalis: vel oculus dexter, eſt oculus gratiæ ſignatus in Ain. Oculus verò ſiniſter, eſt oculus ſuppliciorum ſignatus in Ennõ. 1. Reg. 11. a. Oculus præterea dexter, eſt vita contemplatiua, ſiniſter verò actiua, & oculus dexter ſcandalizat, quum quis ineptus ad contemplationem, ſe nimium vult ei tradere, vnde cogitur labi in errorem, aut in aliud vitium: ſiniſter verò ſcandalizat, cùm ineptus ad vitam actiuam, nimium ſe in actione occupat, relicta contemplatione ſibi competenti. *Ber. ſer. 2. de angelis. Amb. ſ. Pſ. 118. ſermon. 16. Ori. ſ. Mat. ho. 5. Hie. ſ. Mat. 18. Aug. 1. ſer. Dom. in monte. Gre. ſ. 1. Reg. 11. & 6. mor. 26.*

Miſericordia. Oculus, interdum dicitur miſericordia. Deut. 13. b. Neque parcat ei oculus tuus.

Iudicium. Oculi etiam ſignificant iudicium. Deu. 16. d. Munera excæcant oculos ſapientũ. 1. Reg. 3. d.

Oculi Iudæorum. Oculi Iacob, ſignificabant oculos populi Iſrael, & caligantes quidem excæcationem populi per idola Iſrael deſignabãt. Illuminati verò ſunt per Chriſtum. Gen. 48. b. Et oculi Agar aperti, deſignare poſſunt reſipiſcentiam Iudæorum, & etiam cognitionem ſpiritualem. Gen. 21. c. Et oculi Liæ lippi, deſignabant hebetudinem ſynagogæ. Gen. 29. d. *Principes, vel Prophetæ.* Oculi autem populi Iudæorum, erant Principes, & Prophetæ. Iſ. 29. d. Et oculi Eli caligantes, ſunt cæcitas pontificum Iudæorum, & etiam Scribarum. 1. Reg. 3. a. 4. c. Pſ 73. Zach. 14. c. Mat. 20. b. Et oculus videns, qui teſtimonium reddebat Chriſto, eſt populus Iudæorum, cui per Prophetas prænunciatus fuerat, & in præſentia aduentus eius teſtimonium illi reddebat. Iob 29. b. *Ori. ſ. Gen. ho. 7. 15 & ſ. Mat. ho. 13. Hie. ſ. Iſ. 29. & ſ. Iob 29. Gre. ſ. 1. Reg. 1. 3. & 3. paſt. 1.*

Gentiles. Oculi cæci à natiuitate, illuminati per Chriſtum, deſignant cæcitatem mentis Gentilium, quos Chriſtus illuminauit. Ioan. 9. b. Iſ. 29. f. 35. b. *Ori. ſ. Iſ. ho. 6. Hie. ſ. Iſa. 29.*

Cognitio ſui. Oculi Saulis, in quibus ſibi erat paruulus, antequam fieret rex, deſignant cognitionem ſui, quam habet prælatus ante dignitatem aſſumptam. 1. Reg. 15. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Ori.ſ.Nu.ho.13. Oculi Adam,& Euæ aperti dicuntur ad malum,vel ad cognitionem experimentalem mali,quod prius non cognoſcebant.Gen.3.b.Iob 27.d.

Glo.ord.ſ.Gen.27 Oculi Iſaac caligantes,ſignificare poſſunt defectum fidei in mundo,& neglectum luminis religionis, & prælatum adulatione deceptum. Geneſ. 27. a. Idem deſignant oculi Iacob. Geneſ.48.b. *Defectus fidei.*

Hie.ſ.Zac.9. Oculus hominis,& omnium tribuum Iſrael,dicitur eſſe Domini,quia Domini eſt quicunque & de Gentibus reſpicit Deum, & ſperat in eo, & de cunctis tribubus Iſrael. Vel quia Dominus æqualiter cunctos reſpicit,ſine exceptione perſonarum.Zac.9.a. *Aſpectus Dei in omnes.*

Oculi aliquando poſſunt ſignificare verecundiam & pudorem: vt cùm Abimelech dedit Abrahæ mille argenteos in velamen oculorum Saræ.Gen.20.d. *Verecundia.*

Oculi dominæ Ioſeph,deſignant prauam concupiſcentiam.Gen.39.a Iob 24.c. *Praua concupiſcentia.*

Glo.inte.ſ.Iſ.52. In oculis omnium gentium parauit Dominus brachium ſuum: quia omnibus propoſuit ſalutem per Chriſtum acquirendam.Iſ.52.c. *Publica ſalus.*

Hie.ſ.Eze.ho.6. Aug.ſ.Apo.ho.3. Gre.ſ.Eze.ho.6.& 19.mo.12. Oculi animalium,qui erant in circuitu ipſorum,deſignant nihil eſſe in Euangelio, quod non reſplendeat,& fulgore ſuo mundum illuminet:vt ea etiam,quæ parua putantur& vilia, Spiritusſancti fulgeant maieſtate.Eze.1.e.Apo.4.c.Vel deſignant cognitionem præteritorũ, præſentium & futurorum:& circunſpectionem in omnibus. Vel oculi intus & in circuitu, admonent Sanctos,ſe intus inſpicere,vt placeant Deo, & foris, vt bono exemplo erudiant proximos. *Fulgor euangelij. Circunſpectio. Cognitio Sanctorum.*

Ori.ſ.Nu.ho.17. Hie.ſ.Iob 28. 40. Oculi Balaam,qui aperiuntur,deſignant ſenſus diaboli Nu.24.a.Et oculus vulturis,ſignificat ingenium diaboli.Iob 28.b.Et oculi Leuiathan,deſignant eius intellectus perſpicacitatem.Iob 40.c. *Senſus & ingenium diaboli.*

Gre.13.mo.6.& 33 mor.15. Hie.ſ.Iob 41. Oculi Leuiathan, quia vtilitati viſionis inſeruiunt, conſiliarij diaboli dicuntur eſſe: qui dum peruerſis machinationibus,quæ qualiter agenda ſunt præuident, malignis eius operariis quaſi oſtenſum pedibus iter præbent.Et dicuntur eſſe,vt palpebræ diluculi:quia ſpondẽt ſe & aſſerunt tenebras repellere,& veritatis lucem ſignis clareſcentibus nunciare. Iob 16.b. 41.b.Oculi etiam Leuiathan,ſunt falſi Prophetę & hæretici:de quibus Iſ.29.c.Claudet oculos veſtros.Et oculus ſubſannans patrem,eſt hæreticus.Pro.30.c. *Conſiliarij diaboli. Falſi prophetæ. Hæretici.*

Bed.ſ.Pro.30.

Hie.ſ.Zac. 11. Iſyc.ſ.Leu.14. Oculus dexter paſtoris ſtulti,eſt ſcientia,quam ſibi falſò arrogabit Antichriſtus.Zac.11.d. Oculus autem pro oculo redditur,quum quis faciens aliquem errare in ſcientia,etiam cæcatur ipſe in futuro.Leu.24.d. *Arrogantia ſcientiæ.*

Hie.ſ.Zac.5. Gre.14.mo.27. Oculus malorum eſt amphora,quum iniquitas eorũ manifeſtatur.Zach.5.d.Vel deſignat in auaris obtuſam eſſe mentem ad diuina perſpicienda, cum maximè oculati ſint ad pecuniã iuſtè,vel iniuſtè acquirendam. *Manifeſta iniquitas.*

Hie.ſ.Iſ 2.37.& ſ. Iob 16. Oculi elati,ſuperbiam mentis ſignificant.Pſ. 130. Et oculus ſubſannans patrem, eſt mens ſuperba hæreticorum contemnens prælatum.Prou.30.c.Iſa. 2. c.37.d. Et oculi terribiles exprimunt crudelitatem Iudæorum in Chriſtum.Iob 16.b. *Superbia. Crudelitas Iudæorum.*

Glo.ord.ſ.Pſ.122. Oculi indigentium ſolent eſſe intenti ad eum,à quo quis auxilium expectat. Sic oculi omnium dicuntur ſperare in Deum.Pſ.144.Oculi ſeruorum dicuntur eſſe in manibus dominorum ſuorum,quia ſerui a Dominis expectant fauorem,& timent pœnam. Vel ſunt in manibus dominorum ſuorum,quum quis intentus eſt operibus peccati. Et oculi ancillæ ſunt in manibus dominæ ſuæ,cùm anima intenta eſt ad ſeruiendum carni.Pſ.122.

Gre.33.mor.8. Hie.ſ.Iob 40. In oculis dicuntur eſſe,quæ ſunt nobis præſentia,& auferuntur ab oculis, quæ à præſentia remouentur,vt mala auferri ab oculis, hoc eſt, à præſentia dicitur.Iob 3. b. Et in oculis ſuis hamo captus eſt diabolus,quia & nouit Chriſtum,& momordit,& cognouit prius quẽ pertimeſceret,& tamen pòſt non timuit, quum in illo quaſi eſcam perpetuam mortem carnis eſuriret.Iob 40.c. *Præſentia.*

Ori.ſ.Exo.ho.10. Oculum pro oculo reddere,eſt ſubiicere intellectum,vel auferre.Exo.21.c.

Caſ.ſ.Pſ.114. Oculos eripit à lachrymis Deus illius,à quo tollit impedimenta ſe videndi.Pſ.114.

Hi. ſ.Iſ.52. Oculo ad oculum videre, eſt facie ad faciem contemplari, ſicut videbitur Deus à Beatis Iſ.52.c.

Hie.ſ.Dan.7. Oculi quaſi hominis in cornu beſtiæ indicabant Antichriſtum futurum hominem, non dæmonem.Dan.7.c.

Oculi attenuati, vide Tenuis.

Odium, Odiſſe, Odioſus.

ODium,eſt ira inueterata.Odiſſe autem,eſt odio habere.Eſt autem odium affectus amori contrarius.Odioſus autem eſt,qui odio,& faſtidio habetur,& qui moleſtus eſt.Odiſſe verò interdũ eſt deteſtari.Gen.27.f.Oderat Eſau Iacob perdere Pſ.10.Qui diligit iniquitatẽ,odit animã ſuã.Reprobare.Deu.16.d.Quę odit Dominus Deus tuus.Spernere.Gen. 26.f. Quid veniſtis ad me hominem,quẽ odiſtis:Negligere.Pſ.119.Cũ his,qui oderunt pacẽ, eram pacificus.Reprobare.Pſ.100.Facientes præuaricationes odiui.Et vitare.Pſal.25. Odiui eccleſiam malignantium.

Hie.ſ.Mal.1. Dilectio,& odium Dei,vel ex præſcientia naſcitur futurorum, vel ex operibus alioquin nouimus,quòd omnia Deus diligat,nec quicquam eorum oderit, quæ creauit, ſed propriè

eos ſuæ vindicet charitati, qui vitiorum hoſtes ſunt & rebelles. Et è contrario illos odit, qui à Deo deſtructa, cupiunt rurſum extruere. Odiſſe autem Deus αὐτεωπoπάθως dicitur: vt flere, aut dolere, aut iraſci: vt quando audimus odium eius in malos, ea quæ Deum intelligimus odiſſe, fugiamus. Dicitur Deus odio habere rapinam in holocauſtum: quia gaudet multo copioſius reddere, quicquid illi oblatum eſt. Iſa. 61. c.

Odit autem Deus Eſau, hoc eſt, deteſtatur vitia. Mala. 1. a. Et odit ſolemnitates malè celebratas. Iſa. 1. d. Amos. 5. f. *Hier. ſ. Amos 5.*

Mori pro Chriſto. Odit animam ſuam in hoc mundo, qui vitam exponit pro Chriſto: & hic in vitam ęternam cuſtodit eam. Ioan. 12. c. *Au. ſ. Ioan. tra. 51.*

Odiſſe malum debemus, hoc eſt, diabolum, & iniquos propter Deum: & odit malum, qui non ſolum voluptate non vincitur, ſed deteſtatur etiam opera voluptatis. Odiſſe autem iniquitatem laudatur. Et hęretici odio habere debent priora dogmata tanquam iniqua. Pſ. 44. 118. Amos 5. d. Et odiſſe debemus odio habentes Deum perfecto odio, hoc eſt, vt oderimus in eis iniquitatem, non naturam. Pſ. 138. *Baſi. ſ. Pſ. 44. Hila. ſ. Pſ. 118. Hie. ſ. Amos 5. Au. ſ. Pſ. 138.*

Dæmones. Odientes Deum, ſunt dęmones. Exo. 20. a. Pſ. 66. 138. Iob. 8. d. *Hila. ſ. Pſ. 66.*

Odium Iudæorum in Chriſtum & Chriſtianos. Odium infidelium erga fideles, & dæmonum in eccleſiam. Odium Eſau in Iacob, deſignat odium Iudæorum in Chriſtum, & Chriſtianos. Gene. 27. g. Idem deſignat odium fratrum Ioſeph, in ipſum Ioſeph. Gen. 36. a. Et odium quo Galaaditæ oderant Iephte. Iudi. 11. a. Iſa. 66. b. Dicuntur autem odiſſe Chriſtum gratis, quia ſine cauſa. Pſ. 54 68 Iniquè dicuntur odiſſe retribuentes mala pro bonis. Pſal. 37. Odioſum fieri Chananæis, eſt bonos contemni à malis Gen. 34. d. Et odium Ægyptiorum in filios Iſrael, eſt odiū mundanorum in Sanctos, vel Gentilium in Chriſtianos. Exo. 1. c. Pſ. 140. Odiſſe etiam dicuntur Sion, hoc eſt, eccleſiam, qui oderunt Deum. Pſal. 128. Et eccleſia dicitur odio habita. Iſa. 60. c. Filiæ Paleſtinarum odio habentes Hieruſalem, ſunt contrariæ poteſtates inimicę eccleſię Ezech. 16. c. Iudęi pręterea ſunt, qui oderunt corripientem in porta, id eſt, Chriſtum. Amos 5. b. *Hie. ſ. Iſa. 66. Hila. ſ. Pſ. 68. Aug. q. in Iud. 44 Arn. ſ. Pſ. 140. Glo. ord. ſ. Iſa. 60. & ſ. Eze. 16. Rup. ſ. Amos 1. 5.*

Oderunt ſcientiam imprudentes, hoc eſt, Iudæi doctrinam Chriſti. Pro. 1. c.

Anima ſeuera. Virtus. Odioſa vxor, eſt anima ſeuera & grauis: quæ odioſa eſt leuibus, vel etiam virtus odioſa vitioſis. Deut. 21. c. *Beda ſ. Pro. 1. Amb. epiſt. 14. & de Cain. 4.*

Odollam.

Odollam, hoc eſt, teſtimonium, ſiue ornamentum illis, ſiue teſtimonium, aut ornamentū ſuæ miſerię, vel tranſitus, aut præda ſuę miſeriæ, ciuitas in tribu Iuda, & etiam ſpelunca. 1. Reg. 22. a. 1. Para. 11. d. Mic. 1. d. Vel Odollam, aut Odollamites interpretatur teſtimonium in aqua, & deſignat baptiſmum Ioannis, qui teſtimonium perhibuit Chriſto. Gen. 38. d. *Au. 22. cō. Fau. 85. Beda ſ. Gen. 38.*

Baptiſmus Ioānis. Odollam etiam interpretatur teſtimonium hauſtus, ſiue hauritionis eorum. Et hęreticus veniet vſque Odollam, hoc eſt, vſque ad teſtimonium exhauſionis ſuę, quod exhauriet, atque bibet iuxta operum ſuorum menſuram. Mic. 1. d. *Hie. ſ. Mic. 1.*

Odor, Odorari, Odoriferus, Fragrare.

ODor, eſt velut vapor quidam, ſeu qualitas exhalans à rebus odoriferis, eſtque olfactus obiectum. Olfactus autem eſt ipſa potentia odoris perceptiua. Odorari autem eſt olfacere, ſeu odorem ſuſcipere. Odorifera verò ſeu odora ſunt, quæ odorem de ſe emittunt quæ & fragrare dicuntur. Fertur autem quædam eſſe pigmenta, quorum ſi odorem ceperint nonnulla animalia continuo intereunt, alia vero eodem odore recreantur, vitáque recipiūt. *Ori. ſ. Cant. ho. 1.*

Excellentia Chriſti: donorū eius. Doctrina Chriſti. Odor vnguentorum ſponſi, ex excellentia humanitatis Chriſti, & donorum eius quo impleta eſt domus eccleſiæ. Cantic. 1. a. Eſt etiam fama iuſtitię & miſericordiæ Dei. Et odor nardi, eſt doctrina Chriſti, & manifeſtatio diuinitatis eius, & fama de eius ſapientia, iuſtitia, ſanctificatione, & redemptione. Cant. 1. d. *Ori. ſ. Can. ho. 1. 2.*

Manifeſtatio diuinitatis. Virtus reſurrectionis Chriſti. Odor agri pleni, ſignificare poteſt virtutem reſurrectionis Chriſti, & diuerſitatem virtutum in eccleſia ex gentibus. Gen. 27. d. *Amb. de virg. 3. Ber. ſ. Cant. ſer. 22*

Fragrantia bonorum operum. Mentis deuotio. Doctrina angelorum. Exempla martyrum. Manifeſtatio figurarum. Odor ſuauis & gratus Deo, ſignificat fragrantiam bonorum operum Deo acceptorum: quę tunc illi grata ſunt, cum illi gratus eſt animus offerentis, vnde & odor ſuauis dici poteſt ipſa mentis deuotio. Gen. 8. d. 27. d. Exo. 25. a. 29. c. 30. a. Leu. 1. d. 2. c. 3. b. Iſa. 3. d. Epheſ. 5. a. Et odor vnguenti implet domum, cum ſanctę vitæ opera, & fides & charitas abundant in eccleſia. Ioan. 12. a. Et dedit odorem ſuum nardus, cum placuit Deo humilitas ſponſæ. Cant. 1. d. 2. c. Et dicitur ſicut odor thuris, quia opera vim habent orationis coram Deo. Can. 4. c. Et odor vinearum, eſt ſuauitas bonorum operum, & doctrina & inſtitutio angelorum, & religionis ſanctitas, & exempla, quæ aliis & ſibi opinionem bonam aſpergunt. Cant 2. c. Et odor malorum punicorum, eſt odor Martyrum, & manifeſtatio figuratū & prophetiarum. Can. 7. c. Ad hęc refertur odor thimiamatis. Exo. 30. d. 35. c. Hic odor fœtet coram Pharaone, quia bona opera non ſunt diabolo grata Exo. 5. d. Ad hęc opera pertinent odoramenta, quæ oſtēdit rex Ezechias Chaldęis. Iſa. 39. b. Odor etiam ſuauiſſimus oblationis arietis, eſt martyrium Deo acceptum. Exo. 29. c. *Hie. ad Dama. q. 3. Gre. ſ. Eze. ho. 6. Beda ſ. Gen. 27. Ori. ſ. Exo. ho. 3. & ſ. Cant. hom. 4. & ſ. Matt. cap. 16. & ho. 35. Chry. ſ. Gen. ho. 23. Amb. ſ. Luc. 7. & de virg. 1. Gre. ſ. Cant. 2. Ber. ſ. Cā. ſe. 42. 60 Gre. Vene. Cant. 2. tomo 1. cap. 15. Glo. ord. ſ. Exo. 29.*

Bona opinio. Odor etiam, eſt bona opinio ex operibus bonis emanans. Gen. 27. d. Et odor Iſrael, dicitur eſſe, vt Libani. Hoſe. 14. c. quando fideles in eccleſia dicere poſſunt, Chriſti bonus odor ſumus Deo. 2. Cor. 2. d. Hoc odore viuunt boni, pereunt vero mali. Cantic. 1. d. 7. d. Hic erat odor primitiuæ eccleſię, prius quidem quum ſedente rege ad dexteram Patris, erant *Hie. ſ. Hoſe. 14. Iſyc. ſ. Leui. 2. Gre. 35. mor. 22. & ſ. Cant. 7. Ber. ſ. Can. ſer. 42.*

perſeuerantes vnanimiter in oratione: Deinde per aduentum Spiritusſancti dilatatus eſt odor per prędicationem. Pro. 27. b.

Amb. ſ. 2. Cor. 2. Odor etiam Domino, eſt cognitio ſiue ſcientia, quæ de Deo habetur. Le. 2. a. 2. Cor. 2. d. Et dicitur odor notitiæ Dei: quia cùm Deus non videatur per ea, quę inuiſibiliter operatur, in Apoſtolis eſſe intelligitur: atque ita veritas doctrinæ de Deo manifeſtatur. Generaliter autē bonus odor eſt bona doctrina, malus odor mala. *Scientia de Deo. Doctrina bona ſeu mala.*

Gre. ſ. Eze. ho. 6. Odor vuæ, eſt in prædicatoribus: odor oliuę in operibus miſericordiæ. Odor roſæ in martyrio Odor lilij in virginitate: Odor violæ in humilitate: odor ſpicæ maturæ in operum perfectione.

Dion. cale. Hie. 15 Olfactus in angelis, capacem eorum perceptionem, qua ſummam illam, ſuauiſſimamque fragrantiam pro viribus admittentes, cætera, quæ huiuſmodi non ſunt ſcitè diiudicant, ac penitus fugiunt. *Vis indicatiua angelorum.*

Gre. 12. mor. 3. Odor aquę. Iob. 14. b. eſt auditus doctrinæ bonæ, ſeu malæ. Vel eſt afflatus Spiritusſancti in electorum cordibus. *Auditus doctrinæ. Afflatus Spiritusſancti.*

Amb. de Iſaac. 3. et 2. de Iaco. 2. Ber. ad mil. tēpli. 7. Rup. 5. de glo. Tri. 8 Fragrantia veſtimentorum Iacob, myſteria legis deſignat. Vel è diuerſo literam legis, qua delectantur Iudæi. Gen. 27. d. Fragrantia verò vbera Chriſti, doctrinam ſignificant per orbē diſperſam. Cant. 1. a. Fragrantia etiam veſtimentorum, eſt fides. *Myſteria legis. Fides.*

Odor aliquando dicitur incendium. Iudi. 26. b. cum odorem ignis acceperit. Sapien. 11. c. *Incendium.*

Hie. ſ. Iob. 39. Gre. 31. mo. 26. 30. Odoratur equus bellum, quum prædicator longe antè ſe pręparat ad contentiones, & perſecutiones infidelium. Et cum vir fortis ex cauſis pręcedentibus, quę vitiorum pugnę ſubſequuntur, agnoſcit. Iob. 39. c. *Perſpicacia prædicatorum.*

Ori. ſ. Eze. ho. 7. Hie. ſ. Eze. 9. In odorem ſuauitatis offeruntur idolis, quę ſunt Dei, quum iis, quæ naturaliter bona ſunt, abutimur ad malum, & pręcipuè ſacra ſcriptura ad errores. Ezech. 16. b. Redolentia quoque thura, quæ offerebantur idolis, deſignant fœtorem peccatorum. Eze. 6. d. *Abuſus bonorū.*

Hie. ſ. Iſa. 3. Olfactiora dici poſſunt ea omnia, quibus bonus odor ſumus Deo. Iſa. 3. d. *Fœtor peccatorū.*

Offendere, Offendiculum.

OFfendere, eſt in aliquid incurrere, ſiue incidere, & tam de animo dicitur, quàm de corpore. Et quoniam, qui incidunt in aliquid, lędere ſæpe ſolent id, in quod incidunt, & interdum lædi. Ideo offendere pro lædere vſurpatur. Eſt etiam iniuriam facere, & irritare. Offendiculum autem eſt impedimentum, ceu obſtaculum, in quod ſi quis incurrat, læditur, aut cadit, quod ſcandalum Gręcè dicitur.

Ori. ſ. Rom. 9. Hie. ſ. Iſa. 8. Au. ſ. Pſ. 45. 90. Offendere in lapidem, eſt non credere in Chriſtum. Iſ. 8. c. 28. d. Zac. 2. c. Luc. 20. c. Rom. 9. g. Offendit etiam ad lapidem pedem ſuum, qui legis reus tenetur. Pſ. 90. *Non credere in Chriſtum. Tranſgredi legē.*

Glo. int. ſ. Iudit. 11 Offendere Deum, eſt iram eius irritare. Num. 27. c. Quia offendiſtis me in deſerto Sin. Ita Iud. 11. b. Zac. 12. c. *Irritare Deum.*

Beda ſ. Gen. 26. Offendentes vxores Eſau animum Iſaac, & Rebeccæ, hoc eſt, lędentes, vel moleſtæ, deſignant hæreſes odioſas Chriſto & Eccleſię. Gen. 26. g. *Odioſa hæreſes.*

Ori. ſ. Iere ho. 9. Hie. ſ. Iere. 13. Ber. ſer. 13. ſ. qui ha. Hie. ſ. Eze. 3. Offendunt ad montes caliginoſos, qui impingūt in dæmones, quod dictum eſt de iis, qui ducebantur in Babylonem. Iere. 13. c. Ad hunc lapidem offendunt pedem peccantes. Pſal. 90. Et dæmones dicuntur offendiculum amaritudinis. Eze. 28. g. *Impingere in dæmones.*

Offendiculum, quod ponit Deus iuſto peccanti, dici poteſt infirmitas, propter quam non poteſt facilè ad bonum opus redire. Eze. 3. c. *Infirmitas.*

Hie. ſ. Iere. 4. 7. Offendicula auferenda à facie Dei idololatriam ſignificant. Hæc offendicula poſuerunt Iudęi in domo Dei, collocantes ibi idolum. Sunt etiam hęreſes offendicula, quæ ponunt in domo Dei, qui eas ſeminant in eccleſia. Ier. 4. a. 7. g. Eze. 11. d. *Idololatria. Hæreſes.*

Glo. int. ſ. Iſa. 57. Gre. 3. paſt. adm. 36 Offendicula auferenda de via, ſunt impedimenta intelligendi ſacram ſcripturam. Iſa. 57. c. *Impedimenta intelligentiæ.*

Offendiculum coram cęco ponere, eſt diſcretam quidem rem agere, ſed tamen ei, qui diſcretionis lumen non habet, ſcandali occaſionem præbere. Leui. 19. c. *Scandalizare.*

Hie. ſ. Eze. 20. Offenſiones oculorum dicuntur ſpectacula, & cætera, quę animę contaminant puritatem. Eze. 20. a.

Offerre, Oblatio.

Offerre, eſt exhibere, ſiue pręſentare, & etiam ſponte dare, vnde dicuntur oblationes, quæ Deo offeruntur.

Ori. ſ. Gen. ho. 8. Iſyc. ſ. Leui. 6. Glo. ord. ſ. Iob. 42. Oblatio Iſaac in holocauſtum, manifeſta fuit figura paſſionis Chriſti. Sed oblatus eſt aries pro Iſaac, quia caro Chriſti, non diuinitas paſſa eſt. Gen. 22. a. Epheſ. 5. a. Et ipſe Chriſtus eſt ſacerdos offerens hoſtiam pro peccato. Leu. 6. d. Et offerens Iob holocauſtum pro filiis, & etiam pro amicis ſuis, deſignat Chriſtum, qui ſeipſum obtulit pro nobis, vel eccleſiam, in qua acceptum eſt Deo ſacrificium pro hęreticis ad fidem reuertentibus. Iob. 1. c. 42. b. *Paſsio Chriſti. Oblatio eccleſiæ.*

Ori. ſ. Leui. ho. 1. 2. Tho. 1. 2. q. 102. ar. 3. Iſyc. ſ. Leui. 1. Glo. ord. ſ. Leui. 14. Offerre vitulum pro peccato per ſingulos dies, eſt offerre Chriſtum, & offerre ſanguinem vituli, eſt offerre paſſionem eius. In vitulo enim habente cornua, virtus Chriſti deſignatur. Exo. 29. a. Leui. 1. b. 4. a. 9. a. Et oblatio agni, eſt profeſſio innocentiæ Chriſti, oblatio arietis principatus Chriſti. Oblatio vero hirci, eſt proteſtatio ſimilitudinis carnis peccati. Turturem vero, aut columbam offerimus, quum vtranque naturam nempe diuinam & humanam, vel corpus & animam in Chriſto confitemur. Idem dicendum de duobus paſſeribus offerendis à leproſo. Leuitici 14. a. Et offerre ſacrificium de craticula, vel de ſartagine, eſt habere *Offerre Chriſtū & paſsionē eius. Profeſsio innocentiæ Chriſti. Memoria paſsionis Chriſti.*

memoriam

memoriam paſſionis & crucis Chriſti. Leui. 1. b. Offerre etiam vitulum in holocauſtum, eſt nihil carnale deinceps ſentire de Chriſto. Ezech. 43. e. Offerebat autem ſacerdos vitulum & arietem antequam ingrederetur in Sancta Sanctorum: quia per Chriſtum veniendum eſt ad cognitionem diuinorum myſteriorum. Le. 16. a. Offerre autem tortam panis, eſt prædicare Chriſtum paſſum. 1. Reg. 2. g. *Hie. ſ. Eze. 43. Iſych. ſ. Leui. 16. Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Euchariſtia. Offerunt ſacerdotes panes, apertè deſignantes oblationem corporis Chriſti in ſacramento altaris. Le. 21. a. *Iſyc. ſ. Leui. 21.*

Fides incarnationis Chriſti. Opera cum fide. Coniunctio cum Deo. Offerre holocauſta ſuper altare de terra, eſt fundare virtutũ opera in fide incarnationis Chriſti. Exo. 20. d. Offert etiam munus ad altare, qui rectæ fidei ſuperponit bona opera, quę offerat Deo. Mat. 5. c. Offerunt autem holocauſta perfecti, cùm per contemplationis aſcenſum ſe omnipotenti Deo ineffabili affectione coniungunt. 1. Re. 6. c. *Au. 1. ſer. d. in mõ. Gre. ſ. 1. Reg. 6.*

Aduentus Spiritusſancti. Offerre decimas & primitias in Pentecoſte, deſignabat aduentum Spiritusſancti. Exo. 22. d. 34. f. 35. c. Leui. 2. d.

Prædicare Chriſtum. Offerentes Ioſeph, eductum de carcere Pharaoni. Gen. 41. b. ſunt prædicantes Chriſtum gentibus poſt reſurrectionem. Offerens autem Moſes Aaron & filios eius. Leui. 8. a. eſt offerens Chriſtum & imitatores eius. *Ori. ſ. Leui. ho. 2. Glo. ord. ſ. Gen. 41. Glo. int. ſ. Leui. 8.*

Proponere myſteria. Offerre in caniſtro poſita, eſt proponere myſteria in ſacra ſcriptura contenta. Exod. 29. a. Offerunt autem panes Dei incircuncisis, qui myſteria & ſacramenta communicant indignis. Eze. 44. b. *Glo. ord. ſ. Exo. 29 & ſ. Eze. 44.*

Conuerſio infidelium. Offerunt filii vaſa matri implenda oleo. 4. Reg. 4. a. quando fideles conuertunt infideles ad fidem. Offerens etiam Ietro holocauſta, conuerſionem Gentilium deſignauit. Exod. 18. b. *Aug. ſer. 206.*

Orationum oblatio. Offerre adipem, ſeu incenſum de adipe, eſt in ſecretæ conuerſationis ſtudio deuotæ orationis affectum habere. Exo. 29. b. 35. d. 1. Reg. 15. c. Offerre etiam thimiama, eſt offerre orationes. Exo. 30. a. Offert etiam holocauſta medullata, qui offert orationem cordis & oris cum charitate. Pſ. 65. Orationes autem acceptæ Deo, erunt laudes eius in patria. *Gre. ſ. 1. Reg. 15. Glo. int. ſ. Exo. 30. Ar & Au. ſ. Pſ. 65.*

Prædicatio Apoſtolorum. Oblationes duodecim principum Iſrael, oblationes Apoſtolorum deſignarunt: quas obtulerunt prędicando. Num. 7. a. *Rup. 1. ſ. Num. 18.*

Fides ſyncera. Offert oblationem ſacrificij de ſimila, qui ſynceram habet fidem: & qui diuinorum cognitionem adſcribit Deo. et qui ſimplices offert Deo. Offert autem ſimilam conſperſam oleo, qui per diuinam miſericordiam offert, & qui charitatem habet. Offerunt autem coram altari, qui ea docent, quæ Chriſtus reuelauit, ſuperflua prætermittentes, Leuitici. 2. a. 6. b. 10. c. *Ori. ſ. Leui. ho. 2. Iſy. ſ. Leu. 2. 6.* *Doctrina Chriſtiana.*

Fides Trinitatis. Offerre decimam partem ephi ſimilę. Le. 5. b. eſt perfectè credere in Sanctam Trinitatem: quia ephi tres modios continet: & denarius perfectus eſt. *Glo. int. ſ. Leui. 5.*

Patientia. Oblatio de craticula eſt, quum quis patientiam habet in multiplici dæmonum & malorũ impugnatione, habens memoriam paſſionis Chriſti. Leui. 2. b. *Lyra. ſ. Leui. 2.*

Imitatio Apoſtolica. Offerre ſal in omni oblatione. Leu. 2. d. eſt, vt quodcunque docueris, quodcunque correxeris, in quacunque virtute conuerſatus fueris, ad apoſtolicam ęmulationem, atque imitationem opereris. *Iſyc. ſ. Leui. 2.*

Gratiarum actio. Offerre pacifica, deſignat gratiarum actionem. Eſt etiam efficere opera, per quę à videntibus laudetur Deus. Le. 3. a. 7. b. Offert autem ea ſanus: & etiam leproſus, poſtquam eſt à Deo curatus. Luc. 5. c. Et oblatio, quę infertur Deo, eſt laus, & gratiarum actio. Ier. 17. d. *Ori. ſ. Leui. ho. 5. Hie. ſ. Iere. 17. Glo. int. ſ. Leui. 3.*

Perfectio operis. Offerre caudam totam, eſt conſummare opus bonum. Le. 3. c. 7. a. *Ori. ſ. leui. ho. 2.*

Martyrium. Offert hircum pro peccato, aut etiam capram immaculatam, qui offert corpus ſuum, & vincit dæmonium per martyrium. Le. 4. c. 10. c. *Glo. ord. ſ. leui. 6. Ori. ſ. leui. ho. 2. Arn. ſ. Pſ. 65.*

Doctrina theologica. Prædicare fidem. Oblatio Aaron, & filiorum eius. Leu. 6. c. eſt doctrina theologica ad perfectos pertinens. Oblatio autem de ſartagine, eſt doctrina laborantium verbo. Le. 2. b. Offerre autem boues, eſt prędicare. Pſ. 65. Et offerre numum argenteum, eſt prædicare fidem. 1. Reg. 2. g. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Glo. ord. ſ. Exo. 30. Ori. ſ. Exo. ho. 13. Gre. 30. mor. 10.*

Obſeruare decalogum. Offerre Domino mediam partem ſicli, hoc eſt decem obolos, eſt obſeruantiam decalogi offerre. Exo. 30. b.

Inſtitutio eccleſiæ. Offerens populus vota ad conſtitutionem tabernaculi, eſt adiuuans ad perfectionem eccleſiæ. Exo. 36. a. Debet autem vnuſquiſque aliquid offerre in opus tabernaculi, hoc eſt, eccleſiæ, quod ibi permaneat, & non pereat per ignem. Offerunt viri, & mulieres, quia in explendo cultu Sãctę Eccleſię, & fortiũ facta ſublimia, & infirmorũ opera extrema numerãtur.

Exercere opera miſericordiæ. Offert hœdos pingues, qui dat eleemoſynam. Offerebant etiam filii Iſrael oleum ad lucernas, quando exercebant opera miſericordiæ: & tandiu lex durauit, quandiu opera miſericordię in eis viguerunt. Le. 23. b. *Ori. ſ. leui. ho. 2. 13.*

Obedientia. Offert Deo oblationem, qui obedientiam illi offert, quam hominibus exhibet. Et non offert ſine Samuele, qui ſolum illa opera in ſe probat, quæ approbantur à maiore. 1. Reg. 10. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Inſtruere ſimplices. Oblati pueri Ieſu, deſignant eos, qui adhuc ſunt carnales, & conuertuntur ad Chriſtum. Offerunt autem eos ſimpliciores doctores ipſos inſtruentes. Matth. 19. b. Offerre etiam ſeruum diis, eſt imbuere ſimplicem exemplis Sanctorum. Exo. 21. a. *Ori. ſ. Matt. ho. 7. Gre. ſ. Ezec. ho. 3.*

Aſcribere bona Deo. Offerre munus curationis, eſt adſcribere Deo ſalutis præmium. Matt. 8. a. Et offerunt munera Deo, qui cognitam veritatem acceptam illi ferunt, nec inde ſuperbiunt. Pſ. 75. *Hil. ſ. Matt. can. 7. Aug. ſ. Pſ. 75.*

Offerunt Reges munera, quum regnantes in ſemetipſis, ſeipſos offerunt hoſtiam viuam. Pſ.67. Offerunt etiam munera Ioſeph, qui offerunt munera Chriſto. Gene.43.d. Offerunt autem illi aurum qui offerunt animam ſuam. Exo.38.d. Et offerunt aurum, thus & myrrham qui confitentur eius potentiam, diuinitatem & reſurrectionem. Mat.2.b.

Hil. & Hie. ſ. pſ. 67. Amb. de viduis — *Offerre ſe ipſos Chriſto.*

Offerre numum argenteum, eſt agere veram pœnitentiam peccati. 1. Reg.2.g. Et offerre agnum anniculum, eſt irrationales motus per pœnitentiam domare. Idem eſt offerre ouem pro peccato. Leu.1.b.4.g.14.b: Et offerre vitulum eſt domare ſuperbiam carnis: & caſtigare gulam, & leuitatem. Offerre etiam ſanguinem vituli, eſt propriam vitam, aut caſtitatem mẽtis offerre Deo: & etiam baptizari. Et offerre hircum de capris, eſt laſciuiam ſuperare. Exod. 29.b. Le.1.b.9.a.10.d.16.a. Pſa.65.

Gre. ſ. 1. Reg 2. Ori. ſ. Leui. ho. 1. 2. Arn. ſ. Pſ. 65. — *Pœnitentiam agere.*

Offerentes talenta patriſfamilias, ſunt offerentes bona opera Deo. Mat.25.b. Offerre etiam libamina, eſt offerre bonorum operum vota. Exo.25.c.37.c.

Ori. ſ. Matt. ho. 33. Glo. int. ſ. Exo. 25. — *Bona opera.*

Offeruntur arietes Nabaioth in altari Dei, cum ex gentibus eliguntur in eccleſia ſacerdotes. Iſaię 60.b. Offerentes autem ſe ſponte ad opus tabernaculi. Exod. 36.a. ſunt tradentes ſe miniſterio eccleſię. Offerunt autem ſacerdotes cæcum, qui promouent ignorantem. Offerunt claudum, qui infidelem. Offerunt ſurdum, qui inobedientem. Mala.1.b.

Hie. ſ. Iſa. 60. Glo. ord. ſ. Exo. 36. Iſyc. ſ. Leui. 21. — *Promotio miniſtrorum eccleſiæ.*

Offerens Iephte filiam in holocauſtum Domino poſt victoriam, & poſt duos menſes, quibus illa fleuit, deſignat Chriſtum, qui poſt ſex ętates offeret eccleſiam pœnitentium Deo patri. Iudi.11.g.

Aug. q. in Iud. 49. — *Offerens Chriſtus eccleſiam.*

Offerens Iob holocauſta per ſingulos filios, deſignat nos pro vnaquaque virtute Domino precum hoſtiam debere immolare: ne ſapientia eleuet, ne intellectus, dum ſubtiliter currit, aberret. Iob.1.a.

Gre. 1. mor. 35. — *Oratio.*

Offerre librum Deo, quaſi Principi. Iob.31.b. eſt venienti Domino ad iudicium, verba pręceptorum illius in actione poſita offerre.

Gre. 22 mor. 22. — *Impleta præcepta.*

Offerre rectè, eſt bonam intentionem habere. Gene.4.b. iuxta Septuaginta. Rectè autem offerebant Iudęi, ante aduentum Chriſti, ſed non diuiſerunt tempora, vt aduenientem Chriſtum ſuſciperent.

Glo. ord. ſ. Gen. 4. — *Intentio bona.*

Offertur holocauſtum de ouibus, aut capris ex latere aquilonaris & tabernaculi. Leui.1.c. Quia cum altare ſit Chriſtus, ouium autem ſacrificium ſit ſimplicitas ſtudentium, & nondũ abſolute iuſtitiam operantium, non indirectum intelligibilis altaris offerunt. Indirectum eſt enim, quia mandata perficit, ex latere autem, quia à malis abſtinet.

Iſyc. ſ. Leui. 1. — *Opera ſimplicia.*

Offerre maſculum eſt non effœminari in operandis mandatis Dei. Le.1.a.22.c.

Offerre immaculatũ, ſiue purum, eſt non miſcere iuſtitię iniquitatem nec ſimulatione virtutem commaculare, & non facere eleemoſynam de rapina. Le.1.a.22.c.

Iſyc. ſ. Leui. 22. Iſyc. ſ. Leui. 1. 22. — *Puritas iuſtitiæ.*

Offerre pro peccato, aut delicto, ſeu pro iniquitatibus, eſt agere fructus pœnitentiæ dignos. Et offert hircum de capris, qui grauiter pœnitet. Offert etiam ſacerdos turturem, hoc eſt prædicator pœnitentem. Diuerſæ autem oblationes, diuerſos gradus pœnitentium ſignificant. Exo.28.f.30.b. Le.4.f.5.b.10.d.14.b. Offerentes etiam Agag pinguiſſimum Samueli, ſunt confitentes ſe deditos fuiſſe ſenſui carnis, vnde ad pœnitentiam conuertuntur. 1. Reg.15.g. Oblationes autem, quę fiunt Deo, debent eſſe vltroneæ. Exo. 25.a.35.b. Leui. 7.b. Hilarem enim datorem diligit Deus.

Glo. int. ſ. Exo. 28. Gre. ſ. 1. Reg. 15. Glo. int. ſ. Exo. 25. — *Pœnitẽtiã agere.*

Oblatio arietis ſuauiſſima pro delicto, & oblatio agni anniculi, eſt remiſſio iniuriæ. Exo. 29.c. Leui.1.c.5.b.6.a.

Ori. ſ. Leui. ho. 1. — *Remiſſio iniuriæ.*

Offerre holocauſtum, eſt habere vitam perfectam, qualis erat Apoſtolorum, offerre verò pacifica, eſt habere vitam mediocrem. Leu.22.c.

Iſyc. ſ. Leui. 22. — *Vita perfecta. Vita mediocris.*

Offert turturem, vel columbam, qui conuerti facit peccatorem. Et offert par turturum, qui habet mentem verbo Dei coniunctam. Leuitic.1.d.12.14.c. Offert autem primum turturem pro peccato, qui recedit à malo. Et ſecundum in holocauſtum, qui facit bonum. Dicitur autem non poſſe offerre duos turtures, qui abutitur pœnitentia redeundo ad peccatum. Leui.5.b.c.

Ori. ſ. Leui. ho. 2. Glo. ord. ſ. Leui. 5. — *Conuerſio peccatoris. Abuti pœnitẽtia.*

Oblatio debet eſſe abſque fermento & melle. Leuitic. 2.c.7.b. Offeruntur autem ex his primitię & non ſacrificium, quia eloquentia & doctrina Gentilium parcè vtendum eſt, vt fides ſit non in ſapientia hominum, ſed in virtute Dei.

Iſyc. ſ. Leui. 2. — *Vti parcè eloquentia.*

Offertur voluntariè animal cum aliquo defectu, ſed non per votum, vt deſignetur peccatores ſuſcipiendos quidem in eccleſia, ſed non ad miniſterium altaris. Le.22.c.

Iſyc. ſ. Leui. 24.

Obtulerunt domino Samuelem ablactatum, quia illi ſunt apti, vt offerantur Domino, quorum eſt ſolidus cibus. Offerunt autem puerum Eli ſacerdoti, qui manifeſtant profectũ prælato. 1. Reg.2.d.

Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. Gre. ſ. 1. Reg 1. — *Offerre perfectiores Deo.*

Offerentes Anna & Elcana puerum Eli ſacerdoti, ſunt doctor foris, & Chriſtus intus, tradentes prędicatorem futurum doctrinæ veteri: vt ſciat proferre noua & vetera. 1. Reg. 1. d. Offerri autem in templo, eſt in ſcripturis cognoſci myſteria Chriſti. 1. Reg.2.c.

Gre. ſ. 1. Reg. 1. 2. — *Tradere prædicatorem doctrinæ veteri.*

Oblatus Regi debitor decem millium talentorum, deſignat venientem ad iudiciũ coram Deo. Matt.18.c.

Ori. ſ. Matt. ho. 7. — *Veniens ad iudicium.*

Offerens pater filium lunaticum Diſcipulis, deſignare poteſt legem veterem tradentem populum Scribis & Phariſæis. Matt.17.c.

Hil. ſ. Mat. ca. 17.

Non

Pœnitentia mediocris.

Non valens offerre pecus, hoc eſt, ouem, aut capram, offert duos turtures, aut duos pullos columbarum: vt deſignetur, vt qui non poteſt vacare in continua afflictione & ærumna, vt panem ſuum cum cinere comedat, & potum ſuum cum fletu temperet, aliaque his ſimilia pœnitens agat: verbi gratia infirmitate, aut alia quacunque neceſſitate prohibetur: hic alio modo agere poteſt pœnitentiam: veluti offerens ſemetipſum ad contemplandum Deum, & ad perſcrutationem legis eius, totamque mentem ſuam conſecrans cęleſti conuerſationi, à terrenis rebus pleniſſimè cohibens ſe: per hoc enim ei & peccatorum remiſſio & iuſtificatio procuratur. Vnde eorum, quę offeruntur, vnum quidem pro peccato, id eſt, ad emundationē peccati, alterum vero in holocauſtum, quaſi crucifigentem ſemetipſum, conuerſationem, vel vitam, & pleniſſimè Deo tradentem immolatur. Offeret autem ſacerdoti, Chriſto vtique. Leui. 5. b. *Iſyc. ſ. Leui. 5.*

Indignè ſumere Eucharistiā. Vſurpare ſacram doctrinam. Iudæi præferētes Barabbam Chriſto.

Offerunt ſuper altare Dei panem pollutum, hoc eſt, corpus Chriſti, qui indignè accedunt ad altare, & ſordidi mundum ſanguinem bibunt. Et qui ſacram doctrinam diuidunt populis, vel propter humanam gloriam, vel lucra ſeculi: & diuitibus blandiuntur, & peccatores honorant. Malac. 1. b. Iudæi poſt paſſionem Chriſti offerunt panem pollutum. Et obtulerunt debile, quia prętulerunt Barabbam Chriſto. Mala. 2. a. *Hie. ſ. Mala. 1. Rup. 1. ſ. Mala. 1. 2.*

Non obtuliſſe dicitur Iſrael ſacrificiū Deo: quia nō erant ei accepta eorū ſacrificia. Iſ. 43. b.

Inferentes hæreſes.

Offerens Cain poſt multos dies ſacrificium, deſignat negligentiam conuertentium ſe ad Deum. Gen. 4. a. *Phil. de ſacrifici. Abel. & Cain.*

Offerre ignem alienum, eſt hæreſim in eccleſiam inferre, aut prauam concupiſcentiam. Le. 10. b. 16. a. Et offerunt hęretici hoſtias, & immolant carnes, quæ Deus non ſuſcipit, deſerentes Chriſti hoſtiam, & ſuas ſibi fingentes. Hoſe. 8. d. Et offerunt holocauſta idolo, qui defendunt hæreſes. Exo. 32. a. Iſ. 57. b. *Hie. ſ. Hoſ. 8. & ſ. Iſa. 57. Iſyc. ſ. Leui. 10. 17*

Prædicatio Chriſti.

Oblatio irrita ſi duret in diem tertium. Leu. 7. b. deſignat eum reprobandum, qui ſperat operari poſt hanc vitam. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Offerens Saul in holocauſtum initia prędarum de Amalec, deſignat prędicatorem, qui putat ſe placere Deo, quia in aliis blandimenta libidinis extinxit, quæ in ſe viuere permittit. 1. Reg. 15. c. *Gloſ. int. ſ. Leui. 7.*

Officium.

Carnalia.

Officium dicitur quod quiſque efficere debet, obſeruata locorum, temporum & perſonarum ratione, & id in quod quiſque debet incumbere, quod & munus dici ſolet. Interdum autem accipitur pro beneficio, & etiam pro obſequio, vel honore.

Officium ſacerdotis ad populum, prędicationem Chriſti deſignat. 1. Reg. 2. c.

Officiū miniſterij Aarō, & officia Leuitarū, miniſteria eccleſiæ deſignāt. Exo. 28. f. Nu. 2. b.

Og.

Og, id eſt, ſubcinericius panis, vel torta, aut ſubſannatio, vel Syriacè detentus, vel intercluſio, aut maceria. Rex Baſan victus à filiis Iſrael. Deſignat carnalia, quæ excludunt à Deo, & impediunt acceſſum ad ipſum, & eſt rex Baſan, hoc eſt, turpitudinis. Nu. 21. g. Deu. 3. a. Pſ. 134. *Ori. ſ. Nu. ho. 13. Hil. & Au. ſ. Pſ. 134.*

Olea, Oliua, Oleaſter, Oleum, Oliuetum.

Olea, quæ & oliua dicitur, eſt arbor, ex cuius fructu, qui etiam olea & oliua dicitur, elicitur oleum, quod eſt liquor pinguis præbens nutrimentum lucernę, & valens ad vngendum & leniendos dolores, & ad multorum ciborum condimentum. Eſt autem oleū lucidiſſimum, & ſiquis in aquas merſus oleum ore emiſerit, clariora facit ea, quæ profundis tegebantur occultis. Et culices non tangent te, ſi abſinthij herbam cum oleo coquas & ea te perunxeris. Ceruus æger ramuſculos oleę mandit, & ſanus fit. Locuſtas quoque folia oleæ arroſa liberant ab ægritudine. Oleaſter autem eſt olea ſylueſtris, & oliuetum, eſt locus oleis conſitus. *Amb. 1. Exae. & 5. Exae. 8.*

Deus pater.

Oliua dans refectionem & illuminationem cordis ei, qui cœperit ędificare templum Dei, ad perſonam Patris referri poteſt. Agge. 2. d. Iudi. 9. a. *Hie. ſ. Agge. 2.*

Moſes & Elias. Lex & prophetia. Lex & euāgeliū. Eccleſia. Duo populi. Duplex collatio Spiritusſancti.

Oliuæ duæ ad dexteram & ſiniſtram candelabri, iuxta Origenem, ſunt Filius & Spiritusſanctus. Verùm Hieronymus reputat id blaſphemum, quia videntur poni minores Patre, ideo potius ſunt Moſes, & Elias, qui cum Chriſto apparuerunt in transfiguratione. Vel ſunt lex, & Prophetia. Aut lex & Euangelium. Vel eccleſia propter duo teſtamenta. Vel duo populi, quorum miſertus eſt Chriſtus. Zac. 4. a. d. Apo. 11. a. vel deſignatur duplex collatio Spiritusſancti, vna in remiſſionem peccatorum data in die reſurrectionis, alia in diuiſiones gratiarum in Pentecoſte. *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Tert. adue. Mar. Hier. ſ. Zac. 4. Au. ſ. Apo. ho. 8. Cyril. 4. ſ. Ioan. 28.*

Splendor ſapiētiæ. Diſciplina. Diuina ſapiētia. Miſericordia. Pax. Charitas. Miſericordes.

Olea præterea ſplendorem ſapientię deſignare poteſt, propter oleum, quod ex ea elicitur, & etiam diſciplinam. Exo. 27. d. Iſa. 41. e. Zac. 14. a. Matt. 25. a. Peculiariter autem ſignificat diuinam ſepientiam. Iudi. 9. b. Eccl'ici. 24. b. 50 b. *Rup. ſ. Zac. 4. Ori. ſ. Matt. ho. 32. Amb. de Noe. 9. Baſi. de abdit. ter. Tert. de baptiſmo*

Olea etiā ſignificat aliquando miſericordiam, vt ramus oliuæ allatus à columba, miſericordiæ Dei ſymbolum erat, & etiam pacis. Ge. 8. b. Zac. 14. a. Eſt quoque typus charitatis. Vt enim oleum à nullo humore premitur, ſed diruptis omnibus exilit & ſupereminet, ſic & charitas non poteſt in ima premi, ſed neceſſe eſt, vt ad ſuperna emineat. Poteſt etiam ipſos miſericordes ſignificare. Iſa. 4. e. *Ori. ſ. Leui. ho. 13. Amb. de virg. 1. et ſ. Luc. 5. Aug. ſ. Ioan. trac. 6. Gre. ho. 20.*

Iuſtitia. *Iſyc.ſ.Leui.24.*

Olea ſemper virens,deſignare poteſt iuſtitiam:ex qua debet eſſe oleum,qua ardent lucernæ ante Deū:quia eleemoſyna debet fieri ex acquiſitis per iuſtitiam,non ex rapina.Le. 24.a.

Ori.ſ.Matt.ho.14 Hie.ſ.Pſ.51. & ſ. Iſa.17.24. *Fructificantes in eccleſia. Apoſtoli. Electi.*

Oliua etiam ſignificat fructificantes in eccleſia.Matt.21.a. Pſ.51. 117. Oliuæ autem paucæ in ſummitate rami,erant Apoſtoli ex iudęis aſſumpti: & duæ oliuæ , erant Paulus & Barnabas:Tres Petrus,Iacobus,& Ioannes:quatuor & quinque reliqui Apoſtoli, legem & Euangelium prædicantes.Vel erunt pauci electi in fine mundi.Iſ.17.b.24.c.

Hie.ſ.Ier.11.& ſ. Hoſe.1. Gre.ſ.Eze.ho.21. Ori.ſ.Rom.11. Hila.ſ.Pſ.51. Hie.ſ.Pſ.51. Hie.ſ.Hebra.3. *Synagoga. Eccleſia. Prædicator.*

Oliua vber & pulchra erat prius ſynagoga,poſtea verò,illa in ariditatem verſa,pulchritudo oliuę tranſiit ad eccleſiam.Ier. 11.c. Et quaſi oliua dicitur gloria Libani , quum eccleſiæ, ſeu fidelium opera multiplicantur. Hoſe. 14.c. Oliua etiam vber & pulchra , eſt prædicator abundans verbis doctrinę. Olea accipitur à Paulo pro populo Iſrael manente in fide Abrahę,qui eſt velut truncus & rami ſunt filii,qui tamen propter incredulitatem, à trunco exciſi ſunt.Rom.11.c.Pſ.51 Haba.3.d.

Gre.12.mor.17. *Incipiens bene operari.*

Oliua proiiciens florem ſuū eſt,qui incipit benè operari:ſed poſtea redit ad vitia.Iob.15.d.

Ori.ſ.Matt.ho.27 & ſ.Rom.11. Cle.Ale.6.ſtrom. *Gentilis populus. Philoſophus.*

Oleaſter,hoc eſt,agreſtis olea,& infrugifera dicitur à Paulo Gentilis populus: qui inſitus eſt in olea,hoc eſt,in fide Abrahæ.Rom.11. c. Oleaſter etiam dicitur Philoſophus : qui cum multa habeat,non concocta propterea , quod & libenter inquirat , & facilè aſſequatur , & pinguedinem appetat veritatis, ſi per fidem diuam acceperit virtutem , in bonam inſertus conditionem,tanquam oleaſter inſitus in ſermone verè pulchrum & miſericordem,& quod traditur nutrimentum concoquit , & fit bona & ſatiua oliua. Ponit ibi Clemens quatuor modos inſitionis.

Geor Vene.Cant.1 tomo 7.cap.26. & Can.2.tomo 3.c.20. *Diuinitas.*

Oleum,eſt diuina quædam virtus,imo ipſa diuinitas effigiata per oleum, quo vtimur. De hoc dicitur Cantic.1.a. Oleum effuſum nomen tuum , hoc eſt, diuinitas & virtus ipſius diuinitatis indicata per oleum,qua virtute præcipuè referti eſſe debent reges,prophetæ & ſacerdotes.Et quia Ieſus fuit rex Regum,ſummus Propheta,& Pontifex maximus,ideo refertus eſſe debuit diuinitate ſuper omnes: De quo Pſal.44. Vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis.Bene quippe dicitur oleum lętitię,quia nullum eſt verum gaudium, niſi vbi Deus reſidet,cui ſeruiens ſemper lætus eſſe debet. Oleum etiam quo perfunduntur

Cle.Alex.2.pæda.8

panes,ipſam deſignat diuinitatem,qua perfundi debent animę noſtræ.Le. 2. a. Oleum item dicitur ipſe Dominus,à quo ad nos peruenit miſericordia. Oleum quod comedit Hieruſalem cum ſimila & melle,quod laſſorum membra ſuſtentat & reficit , & quo in tabernaculo Dei iugè lucernæ lumen accenditur,Deo patri conuenire poteſt.Exo.16.c.27.d.

Hie.ſ.Eze.27. Ori.ſ.Leui.ho.5.10 Cyr.5.ſ.Ioan.14. Chry.ſ.Ioā.ho.12. *Deus pater. Miſericordia Dei.*

Oleum in ſimila , eſt miſericordia Dei,vel etiam lætitia & miſericordia & pœnitentia. Et ponitur oleum in ſacrificio pacificorū, & non in ſacrificio pro peccato , quia peccator non debet habere lætitiam.Oleū cęteris liquoribus ſupernatat.Ita miſericordia omnibus ſupereminet Dei operibus,& plus cæteris in homines eluceſcit.Miſerationes enim eius ſuper omnia opera eius.Item oleum dolores vulnerum mitigat , & ſanat tumores ac vlcera,Dei vero miſericordia plagas animę noſtræ curat,omnemque depellit languorem peccati, vnde Pſal. 102.Qui ſanat infirmitates tuas.Rurſus,qui palæſtram ſubire debebant,aut luctam,oleo delibuti prodibant in medium , quo eorum corpora ad id genus certaminis eſſent accommodatiora.Sic in acie contra aerias poteſtates creaturis ſuam Deus miſericordiam elargitur , ea nos præuenit,ſuggeritque vires,quibus in tam difficili pręlio ope ſua muniti,tandem victores euadamus.

Gre.ſ.Cant.1. Ber.ſ.Can.ſer.15. Rup.ſ.Cant.1. *Sanguis Chriſti. Charitas Chriſti.*

Oleum ſanctę vnctionis Dei , dici poteſt Chriſti ſanguis. Le. 8.a. Et oleum effuſum , dici poteſt charitas Chriſti in Chriſtianis.Can.1.a.Oleum lucet , paſcit & vngit,atque ita fouet ignem,nutrit carnem,lenit dolorem,lux,cibus,medicina.Hęc ſunt in nomine Chriſti, vt dicitur Chriſtus & Ieſus, & effunditur in gentes, prius latebat in ſinu Patris , ſed per incarnationem effuſum eſt.

Ori.ſ.Can.ho.1. Aug.ſ.Pſ.140. Rica.de S.Vict. de ſtat.interior.hominis 48.49.50.51.52 *Bona opinio.*

Oleum etiam effuſum dici poteſt bona opinio,& gloria,quę tunc eſt in vaſis, quando eſt in propria conſcientia. Matt.25.a.

Promiſſio veniæ. Promiſſio gratiæ.

Oleum fouens dolorem ex inflictione vulneris,eſt promiſſio veniæ , quale fuit oleum Samaritani,quod infudit vulneribus illius , qui incidit in latrones , & vnguentum peccatricis. De hoc Pſ.31. Beati quorum remiſſa ſunt peccata.Et dicitur oleum miſericordię,oleum fouens dolorem ex languore infirmitatis , contra vitiorum morbos , eſt oleum promiſſionis gratię pręſtantis auxilium ad operandum & proficiendum.Oleū fouens dolorem ex defatigatione tribulationis & laboris,eſt oleum promiſſionis gloriæ,quale illud Pauli. Non ſunt condignę tribulationes huius ſeculi ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Oleum gaudii,eſt conſolatio diuina.Iſa.61.a.Dan.10.a.Oleum etiam, eſt benedictio ſanctificationis diuinæ quo oleo perunctus eſt Chriſtus,in quo fuit oleum lætitiæ , quum ſit in ipſo naturalis diuinitas,quæ in aliis eſt per gratiam.Pſ.44.Iob.29 a.Oleum autem quo vngūtur alii,eſt ad mitigandum dolorem:& hoc vncta eſt Hieruſalem.Eze.16.b.Et oleum quo caput eſt vngendū,eſt lætitia ſpiritualis.Mat.6.b.Et facies,quę in oleo exhilaratur,eſt imago Dei.Pſ. 103. Ioel.1.c.2.c.Eccl'tæ. 9 c. Et oleum in lecytho , eſt hilaritas charitatis , quę cum impeditur, non deficit.Hilarem enim datorem diligit Deus. 3. Re.17. b. Et oleum in vaſis , eſt lętitia in corde propter Deum.Matt.25.a.

Cōſolatio diuina. Lætitia ſpiritualis. *Hie.ſ.Da.10.& ſ. Pſ.44.& ſ.Eze.16 & ſ.Eccleſ.9. Gre.13.mor.12.13. Amb.de Elia.10. Au.12.cont.Fauſ. 34.ver.dom.ſe.22. Ori.ſ.Rom.5.& ſ. Leu.ho.12. & ſ. Can.ho.1.*

Fructus charitatis. Deuotio mentis.

Deſignat etiā oleū luminis,fructus charitatis, & opera miſericordiæ, quæ lucent per bona exempla,& etiā deuotionem mentis.Exo.25.a.27.d.35.a.Oleum etiam,vt eſt pingue & lene,

pinguedinem

Charitas. Gratia. Dona Spiritusſancti.

pinguedinem charitatis, & gratiam, & dona Spiritusſancti ſignificare poteſt. Et dicitur oleū lætitiæ quia per hæc lætificatur anima, & hoc oleo vnctus eſt Chriſtus ſecundum humanitatem. Pſal.22.44.Gen.28.d. Exo.29.a.30.c.37.d.40.b. Leu.2.a.8.a.10.b.14.b.21.c. Ezec.16.b. Hoc oleum, quo vnctus eſt ſacerdos magnus, Chriſtus, eſt cæleſte nec inuenitur in terris. Oleum etiam effuſum, eſt ipſa charitas.Cant.1.a. Et oleum ſanctum, ſunt dona Spiritusſancti in Chriſto. Et oleum in lenticula, ſignificat paruam gratiam. Oleum autem in cornu, abundantiam gratiæ.1. Reg.10.a.16.a.4. Reg.4.a. Et quia oleo ignis accenditur, oleum doctoris, eſt amor cordis. Ipſe quoque Spiritusſanctus interdum dicitur oleum lætitiæ, quia lętificat per ſua dona. Iob.29.a. Iſaiæ 5.a. 10.f. Oleum etiam prudentium virginum, eſt charitas ſupereminens. Matth. 25. a. 1. Cor. 13. a. Et oleum in lecytho, eſt gratia in ſacramentis.3. Regum 17. b. Oleum eſt, quum datur Spiritusſanctus in remiſſionem peccatorum. Apocalyp.16.b.

Spiritusſanctus.

Amb.ſ.Pſ.118.ſe. 14.& de Spiritu-ſanct.8. Hie. ad Principiā. Cyril.5.ſ.Ioan 1. Gre.ſ.1.Reg.10.16 & 19.mor.13.& ſ.Eze.ho.4. Fulgen.ad tredeſi ſimum 5. Aug.ſ.Pſ.44.& de ver.domi.ſer.25 Iſyc.ſ. Leuit.8.14. Geor.Vene.Cant.2 tom.3.cap.6.

Miſericordia. Opera miſericordiæ.

Oleum paſſim miſericordiam & opera miſericordiæ ſignificat, & oleum in manu ſiniſtra ſacerdotis, deſignat executionem operum miſericordiæ. Hoc oleo lucent virtutes. Gen.27. c.15.b.Exo.29 a.30.c.35.a.Leu.2.b.6.c.7.a.14.c.23.b.24.a.Iſa.1.b.10.f. Et oleum lętitiæ poſſunt dici bona opera. Pſ.44.1.Reg.16.a.Olei duplex eſt officium, ipſo enim conſpergitur ſimila, vbi miſericordia deſignatur, & vngitur caput, vbi lux ſcientiæ. Laxat etiam oleum tenacitatem, qualis eſt polypi, quod etiam pertinet ad miſericordiam. Oleum aliis liquoribus ſuperfertur, ignem fouet, vulnera curat. Primum ad miſericordiam ſpectat. Secundum ad prædicationem. Tertium ad peccatorum emundationem. Porrò, qui vngitur in regem, hoc eſt, in prælatum, hæc tria debet habere.1.Reg.10.a.Luc.10.f. Et oleum bonarum virginum, deſignat opera cum fide.Mat.25.a.

Ori.ſ.Le.ho.4.8.13 & ſ.Mat.ho.35. Aug.ſ.81.q.59. Hie.ſ.Iſa.10. Gre.ſ.1.Reg.16. & ſ.Eze.ho.11. Iſyc.ſ. Leu.2.6.24. Gre.ſ.1.Reg 10. Ori.ſ.Luc.ho.34.

Chriſma.

Oleum, quod multiplicatur in eccleſia, dici poteſt ſanctum chriſma, quo vnguntur Chriſtiani: quod oleum impinguat caput.Pſ.44.22.103.Apoc.6.c.

Sacra ſcriptura. Lux ſcientiæ. Eloquentia.

Oleum, vt eſt lucidum & deſeruit ad illuminandum, ſacram ſcripturam ſignificare poteſt, & lucem ſcientiæ, & eloquentiam.Exo.25.a.27.d.35.a.Leui.7.a.9.a. Pſalm.22.88. Et oleum de ſaxo, eſt doctrina vehemens, quæ habetur de Deo. Deuter.32.b. Et oleum ſanctæ vnctionis, dicitur ſacra ſcriptura Exo.40.b.Eze.16.b.Et oleū effuſum, eſt doctrina Chriſti. Cant.1.a.Vt lumen ex oleo, luminis habet cauſam. Ita & lumen ſpiritualis gloriæ doctrina atque operatio præſtant. Et oleum quod non debet deficere de capite, eſt ſapientia, quæ debet eſſe in mente.Eccl'tæ.9.b.Petra quoque fundit riuos olei, quibus mens interius impinguatur. Iob.29.a. Oleum etiam in vaſe, eſt gratia Euangelicæ prædicationis intra literam legis. 4.Reg.4.a.Oleum quoque ſunt pręcepta apertiora vitæ noſtræ blandientia.Hoſe.2.b.

Præcepta apertiora.

Chry.ſ.Pſ.22. Arn.ſ.Pſ.4.103. Aug.ſ.Apo.ho.6 Ori.ſ.Eze.ho.7. & ſ.Rom.5. Amb.de viduis. Phil.quod deteri. potiori inſidietur. Ber.in ſententiis. Hila.ſ.Pſ.140. Am.exhor.ad vir. Gre.16.mor.12. Chry.adu.Iud.ho.5 Gre.3.paſt.adm.25

Fomenta curandorū peccatorū. Intentio recta.

Vt autem oleum blandum & ſuaue elicitur de amaritudine oleæ, & offertur in tabernaculo, ſignificare poteſt fomenta curandis peccatis adhibita, quæ aliquando fiunt cum reprehenſionis amaritudine. Gen.27.d.35.b. Exo.29.a.Iſ.1.b Mat.25.a. Luc.10.f.16.b.

Oleum bonarum virginum, rectam intentionem, qua ſoli Deo placere cupiunt ſignificare poteſt. Matth. 25.a. vel oleum habent ſecum, quum dicunt: Gloria noſtra hęc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: vt oleum ſit nitor gloriæ, quæ tunc eſt in vaſis, cùm eſt in corde.

Ori.ſ.Leu.ho.4.13. & ſ.Mat.ho.35. Hil.ſ.Mat.can.5. 27. Hie. de manſioni. Aug. epi.120.& ſ.Pſ.49. Hie.ſ.Mat.25.

Intellectus. Lumen veritatis.

Oleum in lecytho ſignificare poteſt aliquando intellectum rationalem, per quem creatura intelligit creatorem.3. Regum 17.b. Oleum autem in menſura hin per ſingula ephi ſimilæ in ſacrificium, deſignat lumen veritatis in mente, & exhilarationem offerentis. Ezechiel 45.g.46.a.

Hie.Eze.45.

Communicatio bonorum.

Olei primitiæ ſunt, quum quis ſicut oliua fructifera communicat aliis bona ſua, ſiue ſpiritualia, ſiue temporalia.Eze.45.d.

Hie.ſ.Eze.45.

Vbertas. Tēporalia bona.

Oleum, quum ſit pingue, quandoque pinguedinem & vbertatem ſignificat.Iſ.5.a.Et etiam diuitias & temporalia bona, oleum apponere lucernæ, eſt temporalia doctoribus miniſtrare.Deut.8.b.11.b.4.Reg.18.g.

Hie.ſ.Iſa.5. Ori.ſ.Ioſ.ho.17.

Peruertere dona Dei.

Oleum Dei ponit in menſa idolorum, qui dona Dei vertit in cultum idolorum & errorum.Eze.23.f.Hoſe.2.b.Et oleum fert in Ægyptum, qui ſacram doctrinam & myſteria vult miſcere profanæ ſapientię, quę vana ſapientia eſt oleum peccatoris. Hoc oleum ferunt hæretici in Ægyptum.Hoſe.12.a.

Hie.ſ.Hoſe.12.

Purgant Deus errores.

Quaſi oleum adducit Deus flumina Aegypti, quum purgat errores à ſana doctrina. Ezechiel 32.c.

Adulatio.

Oleum peccatoris dicitur adulatio, qua fouentur peccatorum vitia, & omnia dulcia & grata, quæ pollicentur hęretici, & præcipuè promiſſio cæleſtium, qua vngunt diſcipulos, eoſque in erroribus detinent.Pſ.104.Mat.25.a.Eze.27.d.Hoſe.2.b.12.a.Agge.1.c.

Arn.ſ Pſ.140. Hie.ſ.Eze.56.27. & Agge.1.& ſ. Pſ.140.

Proficientes. Lumen cognitionis. Chriſtus. Eccleſia.

Oliueta aliquando ſignificant proficientes in operibus miſericordiæ.Exod.23.b.1.Regum 8.c.aliquando ſignificāt lumen cognitionis. Deuteronom.6.b. Et mons Oliueti, aliquando ſignificat Chriſtum, aliquando eccleſiam. Mat.21.a. Marc.12.a.13.a. Luc.19.e.21.g.Ioan 8.a. Acto.1.b. In monte oliueti eſt Chriſtus, vt nos Chriſtos, hoc eſt, vnctos diuina gratia faciat.

Aug.epiſt.120.& 3. contr.lit.Petilia.33 Gre.ſ.1.Reg.8. Phil.quod Deus ſit imm.

Opera hypocritarum.

Oliueta, in malum, ſunt falſa opera miſericordię, quæ boni ſimilitudinem gerunt.1. Regum 8.c. Et oliueta Philiſthiim, deſignant generationem in erroribus hæreticorum. Iudi.15.b.

Ori.ſ. Mat.ho.27. Aug.ſ.Ioā.tra.33 Gre.ſ.1.Reg.8. Ori.ſ.Cant.ho.4.

Olla, Lebes, Scytropodes.

Gre.ſ.1.Reg.2. *Glo.int.ſ.Exo.27* OLla, eſt genus vaſis deſeruiens ad coquendas carnes, & alia. Lebes autem eſt olla ærea, quæ Græcè ſcytropodes dicitur.

Lebes, in quo carnes coquuntur, mentes fidelium ſignificare poteſt.1 Regum 2.c.Et lebetes ad ſuſcipiendos cineres, ſunt fideles paſſionem Chriſti & mortem Sanctorum meditantes. Exo.27.a.38.a. *Mentes fidelium.*

Iſyc.ſ.Leui.11. Scytropodes dicuntur doctores in quibus cibi ſacræ doctrinę coquuntur operationis ſpiritus igne ſuppoſito.Leui.11.f. *Doctores.*

Hil.Baſi.& Am.ſ.Pſ.59. *Hier.ſ.Pſ.105.* *Aug.ſ.Pſ.59.* *Euc.for.ſpirit.8.* Olla ſpei, dicitur Moab, quum vitioſi apti fiunt ad coquendam carnem Chriſti in corde ſuo, idque per tribulationes, quia tribulatio patientiā operatur. Et etiam eſt olla ſpei Moab, quia dum coquit eos quos tentat, eſt occaſio, vt purgentur & ſalui fiant. Deſignat etiam libidinem ſuccendendam & purgandam.Pſa.59.107. Olla etiam ſpei dicitur Moab, quia inde erat Ruth Moabitis, vnde Chriſtus natus eſt, qua ratione olla ſpei dicetur eius proſapia. Beatiſſima etiam Virgo Maria olla ſpei dici poteſt, quæ Chriſtum geſtauit in vtero. *Vitioſi conuerſi.* *Ruth Moabitis.* *Virgo Maria.*

Hie.ſ.Zac.14. Lebetes, qui fiunt phialæ, ſunt carnales, qui conuerſi fiunt bonus odor Deo.Zac.14.d. *Carnales.*

Rup.ſ.Zac.14. *Hie.de manſio.* *Gre.20.mor.16.* Ollæ carnium Aegyptiorum, ſapientiam ſecularem, & poëtarum carmina ſignificare poſſunt.Exo.16.a.deſignant etiam multimodas carnalium voluptatum refectiones. Item carnalia opera tribulationum laboribus quaſi ignibus excoquenda.Mich.3.a. *Sapientia ſecularis.* *Voluptates carnales.*

Cyri.3.ſ.Ioan 34. *Ori.ſ.Pſ.38.ho.2.* *Hie.ſ.Ier.& ſ.Amos 4.* *Hila.ſ.Pſ.59.* *Gre.35.mor.40.* *Rup.ſ.Ier.5.* Olla ſuccenſa à facie aquilonis. Ier.1.c.ſignificat regem Babylonis, qui venit contra Hieruſalem. Poteſt etiam deſignare pœnam purgatorii, vel inferni. Et etiam grauiorem vindictam Dei igne purgantem peccata. Et ollæ feruentes, deſignant punitionem hæreticorum. Amos 4.a. Olla etiam ſuccenditur, quum mens humana maligni hoſtis ſuaſionibus inſtigatur. Olla verò feruet, cùm iam etiam per conſenſum in deſideriis prauæ perſuaſionis accenditur. Iob.1.b.Lebes etiam in quo carnes coquuntur, mortem, aut infernum, aut purgatorium ſignificare poteſt.Eze.11.b. *Rex Babylonis.* *Purgatorium.* *Infernus.* *Vindicta Dei.* *Punitio hæreticorum.* *Mors.*

Gre.ſ.Eze.ho.2. Olla etiam ſuccenſa, deſignare poteſt feruorem perſecutionis Iudæorum in Chriſtum & eius membra.Ier.1.c. *Perſecutio Iudæorum in Chriſtū.*

Hie.ſ.Eze.11.24. Lebes dicitur Hieruſalem, continens interfectos à ſuis ciuibus.Eze.11.b.vel dicitur eccleſia continens ſcandalizatos. Hieruſalem etiam dicitur olla, quæ cum ſua rubigine conſumitur, & ſignificat mundum in iudicio conſumendum. Ezec.24.a. *Hieruſalem.* *Eccleſia.* *Mundus.*

Glo.ord.ſ.Nahū.2 Olla denigrata, deſignare poteſt obſcuritatem vultus, ſeu mentis peccatorum. Ioel 2.b. Nahum.2.c. *Mens peccatorū.*

Rup.5 ſ.Reg.27. Olla viri Dei, in qua erat mors, eſt ſacra ſcriptura, cui hæretici miſcent errores. 4.Regum 4.g. *Sacra ſcriptura.*

Olus.

Olus, dicitur herba ſatiua, quæ in vſu cibario eſt.

Hil.ſ.Mat.can.13 *Aug.1.q.in euā.11* *Ori.ſ.Pſ.36.ho.2.* Olera ſolent eſſe cibus infirmorum, & ſignificare poſſunt ſimpliciores ſenſus ſcripturæ. Gen.9.a.Rom.14.a. Olera quoque dici poſſunt Prophetæ, qui dati ſunt populo Iſrael tanquam ægroto.Olera etiam quibus maius eſt granum ſinapis, dici poſſunt dogmata Philoſophorum, quibus longè maior eſt fides. Significare etiam poſſunt carnalem legis intelligentiam, quæ eſt apud Iudæos.Mat.13.d.Marc.4.d.3.Reg.21.a. *Simpliciores ſenſus.* *Propheta.* *Dogmata Philoſophorum.* *Carnales intelligentiæ.*

Am exhor.ad vir. Olera etiam ſignificare poſſunt coniugia, in quibus frequens eſt zelus, & infimum gradū in eccleſia tenent coniugati, nempe triceſimum. 3.Reg.21.a. *Coniugia.*

Glo.ord.ſ.Pſ.36. Olera herbarum ponuntur ad comparationem leuitatis, aut vilitatis, proſperitatis humanę, quę citò deficit.Pſ.36. *Vilitas humanæ proſperitatis.*

Hie.ſ.Iſ.65. *Aug.ſ.Pſ.21.* Olera vt parum ſurgunt à terra & citò areſcunt, ſignificare poſſunt malos, & etiam voluptates carnis, vnde Achab ex vinea Naboth voluit facere hortum olerum. 3. Regum 21.a. Pſalm.36. *Mali.* *Voluptates carnis.*

Omen.

Omen, eſt futurę rei prænunciatio ori hominis incidens, diuino tamen furore, ſic acceperunt ſerui Benadab Regis Syriæ pro omine verbum Regis Iſrael, quo dixit: Si adhuc viuit, frater meus eſt.3.Reg.20.f.

Omnis, Vniuerſus.

Hie.epiſt. Beatir. Omnis, dictio vniuerſalitatis, non habet vnde recipiat allegoriam. Sed id obſeruandum admonet Hieronymus in ſacra ſcriptura, omnia non ſemper ad totum eſſe referenda, ſed ad partem maximam, vt ſit diſtributio, quam Dialectici appellant Accommodam.

Omnia patris erant filii maioris, hoc eſt, populi Iudæorum, quia lex & Prophetæ, & eloquia diuina apud illos erant.Luc.13.g.

Au ſ. Ioan.tra.52. Omnia trahit ad ſe Chriſtus, hoc eſt, omnes prędeſtinatos, vel ex ſingulis generibus aliquos.Ioan.12.e.

Gre.6.mor.7. Vniuerſitatis nomine homo intelligi ſolet, qui communicationem habet cum omni creatura. Mar.16.d.Prędicate Euangelium omni creaturæ. Iob.5.b. Aquis vniuerſa irrigat, hoc eſt, ex omni hominum ſtatu aliquos. *Homo.*

Omittere, vide Derelinquere, aut præterire.

Onager.

ONager, eſt aſinus ſylueſtris.

Chriſtus. — *Gre.30.mor.29.*

Onager dimiſſus liber, dici poteſt Chriſtus factus homo ſolus, liber à lege peccati. Iob.39.a.

Solitarius. — *Aug.ſ.Pſ.103. Gre. 1.mor.18. Euc.for.ſpirit.5.*

Onager etiam liber deſignat eos, qui remoti à turbis ſecularibus, & ſoluti ab vxoribus conuerſantur, qui vacant potui ſacræ doctrinæ. De quibus Pſal.103. Expectabunt onagri in ſiti ſua. Qui onager aptè etiam liber dicitur, quia magna eſt ſecularium negociorum ſeruitus, quibus mens vehementer atteritur: quamuis in eis ſponte deſudet. Cuius ſeruitutis conditione carere, eſt in mundo iam nil concupiſcere.

Populus Iudaicus. — *Hie.ſ.Iob.39. Gre.29.mor.18. Euc.for.ſpirit.5.*

Onager præterea dimiſſus liber, dici poteſt populus Iudaicus relictus à Deo ſine aſtrictione præceptorum legalium. Iob 39.a. Ier.34 a. Ipſe eſt onager ſolitarius, qui vinculis Domini noluit alligari. Hoſe.8.c.

Ingenioſus. — *Rup.ſ.Hoſe.8. Hie.ſ.Ier.14.*

Onager etiam dici poteſt is, qui habet ingenium ad percipiendam doctrinam, licèt eam percipere non curet. Ier.14.a.

Gentiles. Seculares. — *Hie.ſ.Iſa.32. Gre.7.mor.3.6.*

Onagri dicuntur homines feri, & à cultu veri Dei alieni, quales erant Gentiles, quos ſicut natura extra diſciplinæ ſtabula ædidit, ita vagi in ſuarum voluptatum campo permanſerunt. Iob.6.a.11.c Iſ.32.c. Ier.2.e. Deſignantur etiam ſeculares, qui in campo fidei conſtituti, nullius officii loris ligantur.

Hæreticus. — *Hie.ſ.Hoſe.8. Gre.11.mor.23.*

Onager ſolitarius dicitur hæreticus, qui ſe à conſitis eccleſiæ locis ſeparat. Hic enim dum terram cordis ſui diſciplinæ virtute non excolit, ibi habitat, vbi fructus non eſt. Hoſe.8.c. Iob.24.a. Ierem.2.e.

Onam.

Principes inutiles. Philautia. — *Philo quod Deus ſit im. Beda ſ.Gen.38.*

Onam.i. mœror eorum, aut fortitudo, ſiue iniquitas eorum, filius Iudæ, qui coniunctus Thamar, vt ſuſcitaret ſemen fratris, ſemen fundebat in terram, ne filii naſcerentur, deſignat principes inutiles, & inanem opinionem eorum, qui ſuam in omnibus quærunt vtilitatem: vnde ne prodeſſet aliis, ſemen fundebat in terram. Gen.38.a.

Onerare, Onus, Onuſtus, Sarcina.

Hil.ſ.Mat.can.11

Onerare, eſt onus imponere. Onus autem eſt pondus, & aliquando ſumitur pro moleſtia, quandoque verò pro munere, prouincia, ſiue partibus & officio. Onuſtus autem eſt, cui impoſitum eſt onus.

Iugum Chriſti.

Onus leue, eſt iugum Chriſti, & lex ſpiritualis. Mat.11.d. Et onerare iumenta, eſt ſimplicibus iugum Chriſti imponere. Gen.44.c.45.e.

Incarnatio.

Onus terræ duorum burdonum, incarnationis Chriſti myſterium, deſignare poteſt, quod Gentilis & Hebræus ob ſpem æternæ retributionis portare non renuit. 4 Reg.5 e.

Grauitas diuinæ punitionis.

Onus contra Babylonem, aut alium locum, diuinæ punitionis grauitatem ſignificat. Iſa. 13.14.g 30.b. Onus Domini, Septuaginta transferunt, aſſumptio Domini. Dicebat autem populus Prophetis irridendo, Onus Domini. Et dicit Dominus, populum ipſum eſſe onus Domini. Ier.23.f. Nahum.1. Zach.a.12.a.

Geor. Ven. ſ.cant.2 tom.7.cap.34.

Onus Ægypti, hoc eſt, diaboli eſt, quod ſimulachra eius commouebuntur, & tabeſcent, in aduentu videlicet illius, qui dixit. Tunc princeps huius mundi eiicietur foras. Onus Babylonis, hoc eſt, carnis, quæ mentem confundit, eſt, quòd omnis manus, & cor, & corpus corruptible diſſoluetur, & erit homo in melius transmutatus, precioſior auro obrizo. Onus Damaſci, id eſt, huius mundi, eſt, quod deſinet eſſe ciuitas, & erit ſicut aceruus lapidum. Nam ſublatis hoſpitibus, deſtruentur omnia ædificia huius mundanæ ciuitatis.

Opera.

Sarcina quam vnuſquiſque portabit, ſunt opera, ſiue bona, ſiue mala. Gala.6.b.

Infirmitates. Aduerſitates. Cupiditates terrenæ. Infirmitas carnis. Moleſtiæ. — *Aug.83.q.71.& de verb apoſto.21.22. Amb.3.Fract.12. & ſ.Pſ.118.ſer.15*

Onera proximi portanda, ſunt infirmitates corporales & ſpirituales, & etiam aduerſitates. Gala.6.a. Pſalm.8. Hoſe 8.c. Onus etiam dicuntur terrenæ cupiditates, & infirmitas carnis, & moleſtiæ, & onerati ſunt, qui ipſis cupiditatibus, & carnis infirmitate premuntur, quaſi hæreditate alieni peccati. Matth.11.d. Exod.1.b.2. Reg.25.g.2. Paralip.10.a.1. Corinth. 11.b.1. Theſ.2.a.

Iugum legis. — *Ori.ſ. Mat.ho.24.*

Onera grauia iugum legis ſignificant. Mat.23.a. Et onerantes fratres Ioſeph rurſum aſinos, deſignant Iudæos ſeruare volentes legem cum euangelio. Gen.44.c.

Peccata. — *Ori.ſ. Nu.ho.33.& ſ.Pſ.77.ho.1. Baſi.regu. breuior. 178.& ſ.Pſ 37. Hie.ſ.Iſa.14.& ſ.Pſal.80.*

Onera etiam grauia, ſunt peccata. Exod.1.b. Pſalm.37 Iſa.9.a. Gala.6.a. Peccata enim generoſitatem animi grauant. Sic onera Aſſyrii, ſunt peccata, quibus nos premit diabolus. Iſa. 14.f.58.b. Et onera Ægypti, erant in luto & latere: à quibus diuertit dorſum, qui conuertitur. Pſalm.80. Hæc ſunt onera non portanda ſabbato. Ierem.17.c. Onerati autem dicuntur, qui peccatis grauantur.

Hæreſes. Idola. Obligationes fœneratorum. — *Cyril.4.ſ. Ioan.51. Hie.ſ.Iſa.46.58.*

Onus dirumpendum, ſunt dogmata hæreticorum, & etiam obligationes fœneratorum. Et onera grauia erant Idola, quæ gentes deprimebant, & nunc ſunt errores hæreticorum. Iſa.46.a.58.b.

Munus gubernandi.

Onus dictum eſt munus gubernandi & iudicandi populum, propter laborem, quod nunc pro honore habetur. Exo.5.a.18.d. Nu.4.b.

Hie.ſ.Hoſe.8. Gre.13 mor.1. Hie.ſ.Amos 2.

Onus, eſt imperium hæreſiarchæ Hoſe.8.c. Et oneroſi conſolatores, ſunt hæretici, & qui in errorem, aut peccatum alios blandis verbis pertrahere conantur. *Imperium hæreticorum. Hæretici.*

Onuſtum fœno plauſtrum, grauitatem diuinæ vindictæ ſignificat, propter peccata igne comburenda. Amos 2.d. *Diuina vindicta.*

Onetis, lapis, vide Lapis.

Oneroſus, vide Moleſtus.

Onias.

Onias. i. fortitudo Domini, aut nauis: fuit Pontifex Iudæorum. 2. Mac.3.f.4.e.

Onocentaurus.

Gre.7.mor.15.

Onocentaurus dictus ab aſino & tauro, eſt animal monſtroſum, quod à parte ſuperiori hominis ſpeciem habet, à parte verò inferiori aſini. Ponitur Iſa.34.a.c. pro quibuſdam dæmonum phantaſmatibus. Significat dæmones, & eos, qui ex parte aliquid humanum ſapiũt, & rurſum voluptatibus & cœno turpitudinis abducuntur in vitia. Qui ſubiecti luxuriæ vitiis inde ceruicem erigunt, vnde humiliari debuerant. Qui carnis ſuæ voluptatibus ſeruientes, expulſa longe verecundia, nonſolum amittere rectitudinem non dolent, ſed adhuc etiam de opere confuſionis gaudent. *Dæmones. Libidinoſi.*

Onocrotalus.

Pli.10.nat.hiſt.47. Hie.ſ.Iſ.34. & ſ. Pſ.191.

Onocrotalus, eſt auis cygno ſimilis, dicta quòd collum in aquam mergens ſpiranſque, veluti ruditum aſini edat. Alii aiunt eſſe Pellicanum. Hebraicè dicitur Ianſuph, quam noctuam aliqui volunt eſſe.

Onocrotalus longum habet roſtrum & collum, & dicitur ſemper famelicus eſſe: ideo deſignare poteſt auarum, qui ſemper eget, vnde computatur inter immundas aues. Leu.11.c. Deuteronom.14.d. *Auarus.*

Hie.ſ.Iſa.34.

Onocrotalus, vt habet ruditum aſininum, idololatriam ſignificare poteſt, & ipſos idololatras, qui in ſuis ſacrilegis ſacrificiis rudebant. Iſa.34.c. Sopho.2.d. *Idololatria.*

Onycha.

Ori.ſ.Leui.ho.9. Geor.Ven.Cant.1. tom.3.cap.20. Phil.quis rerum diuin.hæres.

Onycha dicitur oſtreola parua, magnitudine humani vnguis, & redolens. Hebraicè ſcribitur Sacheleth, quod aliqui Ambracam dicunt: deſignare poteſt ſcutum fidei, & etiam elementum terræ. Exo.30.d. *Scutum fidei. Elementũ terræ.*

Onyx.

Plinius 37.natu. hiſto.5.

ONyx, eſt gemma humani vnguis candorem referens, interuenientibus venis quibuſdam ſardæ, & iaſpidis colorem imitantibus. Naſcitur hic lapis in flumine Phiſon. Gene.2.c. vbi Septuaginta tranſtulerunt, lapis praſinus, qui eſt diuerſus ab Onychino.

Geor.Ven.Cant.1. tom.?.ca.22.& Can.2.tom.3.cap.6

Onychinus lapis præſtigioſus dicitur, intus circa centrum coloris terrei, in circunferentia verò cæleſtis, quæ duo binium denotant mortalium gradientium, aut habitantium ſuper terram, ſunt enim quidam terrena ſapientes, alii verò cæleſtia. Vel lapides onychini ſunt, qui & ſi terrei ſunt in centrali natura, mente tamen & affectu cælum contemplantur, & in cælum tendunt, & duo lapides onychini in ſuperhumerali Pontificis, deſignant vt terrenis iam concluſis in centro, ſacerdos vbique cæleſtis appareat. *Conuerſatio cæleſtis.*

Glo.ord.ſ.Gen.2. & ſ.Eze.28.

Onyx lapis, qui naſcitur in Phiſon, hoc eſt, in prudentia, ſignificat ſpem, miracula, & martyrium. Vel onix niger ſignificat humilitatem, candidus puritatem, rubeus paſſionem. Gen. 2.c. Exo.25.a.35.a. Eze.28.c. *Variæ virtutes.*

Glo.ord.ſ.Exo.28. Geor.Ven.Cant.1. tom.3.cap.5. Glo.ord.ſ.Exo.28.

Onychini lapides duo in ſuperhumerali pontificis, deſignare poſſunt fidem & vitam Patriarcharum, quæ debet Pontifex imitari. Exo.28.b.39.b. deſignant etiam duo luminaria magna in cælo. *Fides & vita Patriarcharum. Sol & Luna.*

Onyx in quarto ordine rationalis, abſtinentiam ſignificat, & vt habet rubri coloris circulos, albis cingentibus zonis, charitatis ardorem, vel ſcientiæ lucem ſignificat, comitante zona caſtitatis. Exo.28.c.39.c. *Abſtinentia. Charitas. Lux ſcientiæ.*

Hila.ſ.Pſ.140.

Poteſt etiam onyx elementum ignis ſignificare, propter ruborem. Exo.28.c.39.c. *Elementũ ignis.*

Onyx in ornatu regis Tyri, vnum ordinem angelorum ſignificare poteſt. Eze.28.c. *Vnus ordo angelorum.*

Ooliab.

Glo.ord.ſ.Exo.21.

Ooliab. i. tabernaculum, vel tentorium patris, aut ſplendor patris, vel protectio mea pater, filius Achiſmach adiutor Beſeleel in conſtructione tabernaculi fœderis. Typus eſt Apoſtoli Pauli, qui fuit adiutor Chriſti & Apoſtolorum in conſtituenda eccleſia. Exo.21.a.35.d. Poteſt etiam typum gerere perſonæ Dei patris. *Paulus Apoſtolus.*

Ooliba.

Hie.ſ.Eze.23.

Ooliba. i. tabernaculum meum in ea, vel ſplendor meus in ea. Sumitur pro Hieruſalem, & deſignat eccleſiam. Eze.23.a. *Eccleſia.*

Oolla.

Oolla. i. tabernaculum, ſiue ſplendor eius: ſumitur pro Samaria, vel decem tribubus Iſrael, in quibus fuit tabernaculum idolorum. Deſignant autem hæreticos. Eze.23.a. *Hæretici.*

Opacus, vide Vmbra.

Operari, Operarius, Opus, Opera.

Operari, eſt in opere aliquo faciundo laborare. Opus autem eſt, quod operando efficitur. Opera verò eſt ipſa actio & labor, ſeu operatio, & ea peculiariter, quæ pro mercede aſſumitur. Operarius autem eſt, qui laborat, & laborem operando fert. Cùm autem operari ſit generale nomen ad omnes actiones, interdum eſt concupiſcere. Sapi.8.a. Si autem ſenſus operatur. Item cauſare. Pro.26.d. Os lubricum operatur ruinas. Laborare. Gen.2.a. Qui operaretur terram. Peccare. Pſ.5.d. Odiſti omnes, qui operantur iniquitatem. Regere. Iob.2.d. Hęc omnia operatur Deus tribus vicibus: Iuſte viuere. Pſalm.14.a. Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam. Committere. Iudi.15.a. Samſon hoc operatus eſt. Opus verò interdum eſt ars. Geneſ.4.d. In cuncta opera æris & ferri. Caſtigatio. Iſa.5.e. Et cito veniat opus eius. Merces. Geneſ. 29.f. Hanc quoque tibi dabo pro opere. Negocium. Geneſ.39.d. Omnia opera eius dirigebat.

Operatur Dominus firmiſſimum habitaculum, hoc eſt, cælum empyreum: vel corpus Chriſti. Exo.15.c. *Glo.ord.ſ.Exo.15.*

Incarnatio. Redemptio. Opera manuum Dei, ſunt opera incarnationis & redemptionis, quæ ſunt magna opera Domini. Pſ.18.45.91.106.137.118. Dicitur etiam opus incarnationis, opus Excelſi. Eccl'ici.43.a. Et dicitur Deus operatus eſſe in nobis ſalutem per Chriſtum. Quæ opera Dei, ſunt laudanda. Pſ.67.73.89.144. Iſa.5.c. Et opus iuſtitiæ, eſt pax: quia per Chriſti paſſionem facta eſt pax. Iſa.32.d. Opus autem Dei, quod eſt redemptio, dicitur eſſe coram ipſo. Iſa.40.c.43.b. Haba.5.a. Ioan.5.c. *Arn.ſ.Pſ.18. Ori.ſ.Iudi.ho.1 Aug.ſ.Ioan.tra.17*

Apoſtoli. Credentes. Genus humanū. Opera etiam manuum Dei, ſunt Apoſtoli, & credentes per Chriſtum, & Spiritum ſanctum. Et etiam ipſum genus humanum. Pſalm. 18.101. Iob.14.c. Iſaiæ19.d. 29.g. 60.d. 64.c. Opus autem Dei peculiariter dicitur homo, tam in creatione, quàm in generatione. Roman.14.d. *Hie.ſ.Iſa 29. Gre.12.mor.10. Amb.ſ.Rom.14.*

Sacra ſcriptura. Opera digitorum Dei, ſanctam ſcripturam deſignant: quæ per Prophetas nobis eſt tradita. Pſalm.8. Et ipſe Deus dicitur operator piſcinæ veteris, hoc eſt, autor veteris teſtamenti. Iſa.22.c. Opera etiam Domini, ſunt eius mandata, quæ in ſcriptura tradidit. Ierem. 48. Maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter. Hæc autem opera Dei dicuntur in fide, quia ducunt nos in ipſius notitiam. Pſalm.32. Opere Domini factæ ſunt tabulæ, quia lex, eſt opus eius. Exo.32.d. *Aug.de eſſent.diu. & ſ.Pſ.8. Hie.ſ.Iſa.28.& ſ.Pſ.8. Cyri.c.Theſau.4. Baſi.ſ.Pſ.32.*

Vindicta Dei. Opus quoque Dei dicitur vindicta. Iſa.5.e. Et dicitur opus alienum ab eo: quia eius opus proprium, eſt miſereri. Iſ.28.f. dicitur etiam opus terribile. Exod.34.b. Operatur autem Dominus repentè, hoc eſt, antequam opus eius præcognoſcatur. Et operatur, & non eſt, qui auertat. Iſa. 43.b.48.a. *Hie.ſ.Iſa.28.*

Iudicia Dei. Opus Domini, quod ignoratur, ſunt eius iudicia, quæ dicuntur abyſſus multa. Iob.36.c. *Gre.27.mor.2.*

Operatus eſt Deus omnia opera noſtra in nobis: vel quia impleuit omnia per prophetas promiſſa, vel quia ipſe eſt bonorum operum noſtrorum præcipuus autor. Iſa.26.b. *Hie.ſ.Iſa.26.*

Opus dicitur Dominus habere aſina & pullo, quia ad hoc opus habet Deus creaturis, vt eis oſtendat miſericordiam ſuam. Mat. 21.a. *Ori.ſ.Mat.ho.14.*

Opus à quo dicitur Deus ceſſaſſe, eſt creatio nouarum ſpecierum creaturarum. Gen.2.a. Exod. 31.c.

Curare corpus. Operari terram conuenit homini poſt peccatum. Ge.3.d. Operatores autem terræ dicuntur, qui corpus curant. *Aug.2.de Ge. con. Ma.5.*

Inſtruere eccleſiam. Operatur terram, qui inſtruit eccleſiam. Et operarii ciuitatis ſunt, qui operantur in eccleſia. Ezechiel. 48.c. Et homo, qui operatur Paradiſum, eſt Chriſtus ornans eccleſiam. Geneſ.2.c. *Amb.de Noe 29. Hie. ad Dardanū & ſ.Eze.48.*

Bene operari. Operatur etiam terram, qui animam & corpus virtutibus exercet, qui exercet ideam ſenſus: demum, qui laborat in corpore, vt poſſit ad quietem vitæ æternæ peruenire. Iſ.23.b.30.e. Pro.12.b. Hic operans eſt, cui dulcis eſt ſomnus. Eccl'tæ.5.c. *Hie.ſ.Iſa.23. Philo.1.allego.*

Iudæi fruſtra ſeruant legem. Occidentes Chriſtum. Operantur terram, quæ non det fructum, Iudæi ſeruantes legem, quæ non eos iuſtificabit. Geneſ.3. d. 4. b. vel ſunt iidem occidentes Chriſtum, qui non illis fructificauit, ſed in Gentibus. *Aug.12.cont. Fau.11.*

Non erat homo, qui operaretur terram, quia nemo operatus eſt in Beata Virgine Maria: ſed ſolùm Spiritusſanctus. Gen.2.c. *Beda ſ.Gen.2.*

Exercere virtutum opera. Operari in genere, eſt exercere virtutes, & opera dicuntur ipſę virtutes, & etiam pœnitentia. Exo.21.b. Leu.11. Et hoc dicitur opus, quod facere debent filii Iſrael. Exod.18.c. Et opus primitiuorum. Exo.39.f. Et opus tabernaculi, quia hæc opera ſunt ad ædificationem eccleſiæ Exo.35.c.36.a.39.f. Et opus polymitariū, eſt varietas virtutum. Exo.28.b.35.d.36.b.39.a. Operari autem iuſtitiam, ad opera exteriora refertur. Pſ.14. Operari quoque Paradiſum, eſt noua opera virtutum producere. Gen.2.c. Et opus hominis, eſt obſeruatio pręceptorum. Pſ. 103. Et operari propriam ſalutem. Philip.2.b. Operari autem ſex diebus, eſt tempore huius vitæ virtutum opera exercere, quę ſunt opera facienda ante ſabbatum, hoc eſt, ante finem huius vitæ. Exo.16.c 20.b.23.b.31.d.34.c.35.a. Leu.23.a. *Baſi.ſ.Pſ.14. Amb.de Parad.4. Philo.1.allego. Ori.ſ. Mat.ho.10. 18. Arn.ſ.Pſ.103. Aug.ſ.Pſ.103. Iſyc.ſ.Leui.23.*

Operantur ſabrè doctores, rectè explicantes ſacram ſcripturam. Et eorum opus dicitur quandoque opus vnguentarii, & opus pigmentarii, & opus ſculptoris, & opus carpentarium, & opus pulmarium, & opus textile, & opus varium. Exod. 26.a.28.f.30.c.35.d.37.d. *Ori.ſ. Mat.ho.33.* Et operarii, ſunt prædicatores. Matth.9.d.10.20.a. Lu.10.a. Et operantes, qui quinque talenta, vel duo acceperant, ſunt prædicantes. Matth.15.b. *Arn.ſ.Pſ.107.* Et operationem facientes in aquis *Iſyc.ſ. Leui.19.* multis, ſunt verbo & exemplo docentes populos. Pſal.106. Opus etiam mercenarii, eſt verbum prædicationis. Luc.19.c. Ad hæc referri poteſt opus ex calamorum candelabris æquum. Exo. 37.c. *Doctores prædicantes ſacram ſcripturam.*

Ori.ſ.Num.ho.5. Opera operum dicuntur, quæ ſunt viſibilia, ſed habent myſticam intelligentiam. Nu.4.d. iuxta Septuaginta. Ad hæc referri poteſt opus lapidis Saphyrini. Exo.24.c.

Hie.ſ.Iſa.61. Opus dicitur eſſe in veritate, quando non eſt in vmbra legis. Iſ.61.c.

Hie.ſ.Iſa.65. Opera manuum populi Dei, dici poſſunt credentes per prædicationem Apoſtolorum, & prædicatorum. Iſa.65.d. *Credentes per Apoſtolos.*

Aug.ſ.Ioan tra.25 Operatur cibum, qui permanet in vitam æternam, vel opus Dei, qui credit in Chriſtum. Ioan.6.c.

Gre.8.mor.7. Opus mercenarii, cuius finem expectat. Iob.7.a. ſunt labores, qui in hac vita ſuſtinentur pro præmio vitæ æternæ: quod cum conſiderant, dicunt. Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram vitam, quæ reuelabitur in nobis. *Labores huius vitæ.*

Gre. 8.mor.34. Operari in primogenito bouis. Deut.15.d. eſt bonæ conuerſationis primordia in exercitio publicæ actionis oſtendere. *Bonum initium conuerſationis.*

Beda ſ.Pro.31. Operatur mulier fortis conſilio manuum ſuarum, quum eccleſia per miniſtros exercet opera miſericordiæ. Pro.31.b. *Opera miſericordiæ.*

Ricar.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.43. Opera prouinciæ Babyloniæ, ſunt opera naturalis neceſſitatis, quæ nunc erubeſcimus ſupra, quæ conſtituuntur Sidrac, Miſac, & Abdenago. i. circunſpectio, diſcretio, & deliberatio. Dani.2.g. *Opera naturalis neceſſitatis.*

Opus vnum vtriuſque Cherubim, deſignat in illa cæleſti patria non eſſe diſparilitatem operum & cogitationum. 3.Reg.9.c. Deſignat etiam concordiam veteris & noui teſtamenti in omnibus myſteriis, & hominum ſalute tractanda. *Concordia operũ & cogitationũ, & noui ac veteris teſtamenti.*

Baſi.ſ.Pſ.32. Hie.ſ. Pſ.16. & ad Principiam. Opera hominum, quæ intelligit Deus, ſunt opera mentis, quæ etiam dicenda ſunt Regi, hoc eſt, manifeſtanda ſeu confitenda Deo. Item vanitates, quas homines amant & diuerſa negocia. Pſa.16.32.44. Opera quoque dicenda Regi, ſeu manifeſtanda, ſunt laudes dicendæ, & cantandæ. Pſ.44. *Opera mentis. Vanitates. Diuerſa negocia. Laudes Dei.*

Beda ſ.Exo.6. Opus duriſſimum filiorum Iſrael in Ægypto, ſunt tentationes in hoc mundo fideles infeſtantes. Exod.6.a. *Tentationes.*

Amb.ſ. Rom.7. Hie.ſ.Ier.17. & ſ. Iſa.15.29. Aug de ſpiritu & lit.15. Ori ſ. Mat ho.3. & ſ. Rom.13. & ſ. Ioſ.1.ho.3. Iſy ſ Leui.23. Cyri.de ado.in Spi. Operantur paſſiones peccatorum in membris: quia per membra exequimur peccata. Roman.7.b.

Opus non faciendum in ſabbato, eſt opus ſeruile, deſignans peculiariter peccatum, quod eſt maximè ſeruile, quia qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Exo.12.c.31.d. Ierem.17.d. Et opera filiorum Iſrael dura, quæ facit operari Pharao, hoc eſt, diabolus, ſunt peccata, quæ etiã dicuntur opera terræ: & opera inutilia. Exo.1.c.2.d.3.b.5.b.6.b. Pſ.105. Iſa.15.c.59.b. Et opera Tyri, ſunt peccata, & opera mortua, & opera carnis. Gala.5.c. Dicuntur autem opera tenebrarum, quia operantes ea abſcondi ſe putant à Deo, & dicunt. Quis videt nos? Et quia tenebris deputantur exterioribus. Iſa.29.c. Pſ.63. Rom.13.d. Ephe.2.a. Et operantes iniquitatem, dicuntur cogitationes peſſimæ, & cupiditates prauæ, & dæmones. Pſ.100. Et operantes potentes ſeculi iniquitatem, ſunt Iudæi, & hæretici, qui & operarii mali dicuntur. Iſa.31.b.36.c. Leu.23.a. Philip.3.a. *Peccata.*

Gre.ſ.1 Reg.8. Opus regis, in malum, ſignificat opera mala prælati, in bonum verò, obſequium Dei. 1. Regum 8.c. *Opera prælatorum.*

Hie.ſ.Iſ.2.19. & ſ.Ier.9.ſ.Eze.6. Amb.ſ.1.Cor.3. Gre.10.mor.13. Opera manuum aliquorum, ſunt hæreſes ab eis fabricatę, & dicuntur operari Deum ſuũ. Iſa.2.c.44.c 54.d. Et opera Deorum, ſunt cultus idolorum, & hæreſes. Exo.23.c. Hoſe.6.d. 7.a. Et opus manuum artificis riſu dignum, ſunt hæreſes. Iere.9.a.10.c. Et opera montium, ſunt doctrinę hereſiarcharum. Eze.6.b. Hoſe.14.c. Et opus quod ardebit, eſt peruerſa doctrina. 1. Cori.3.c. Gala.6.a. Opus etiam hæreticorum & non Dei, eſt dum non recta dogmata, ſed propria deſideria ſequuntur, quæ & opera onagrorum dicuntur. Iob.24.a.b. Et opera Ægypti, ſunt errores, quibus populus decipitur ab hæreticis. Et non erit opus Aegypto, quod faciat, cùm decepti ab hæreticis reuertentur ad eccleſiam relictis erroribus. Iſa.19.c. Operantur autem linum hæretici, cùm texunt dialecticas rationes ad capiendos ſimplices. Iſ.19.b. Et operatur faber lima, cùm hæretici vtuntur arte dialectica. Iſa.44.b. Et operatus eſt mebnacium ſtylus mendax Scribarum & phariſæorum, & hæreticorum, quia docuerunt errores. Ier.8.d. *Cultus idolorum. Hæreſes.*

Opus manuum figuli, dicuntur peccatores, quaſi ficti à diabolo. Thren. 4.a. *Peccatores.*

Opus non fit de ligno vitis, quia non facientes fructum, & à vita pręciſi, ad nihilum valent vltra, niſi ad ignem inferni. Eze.15.a.

Hie.ſ.Mat.9. Ber.ſ.Cant.ſer.58. Operarii pauci ſunt Apoſtoli & prędicatores: qui mittuntur ad meſſem ad conuertendos videlicet populos. Mat.9.d. *Apoſtoli & prædicatores.*

Operarii vineæ, dici poſſunt cogitationes & affectiones, quæ in conſcientiæ emundatione deſudare debent. Mat.10.a.

Operire, Cooperire, Tegere, Contegere.
Obtegere, Operimentum, Tegmen.

Operire & tegere, eſt velut claudere, & à conſpectu hominum amouere; & abſcondere. Quando autem aliquid tegimus, duobus id modis facere ſolemus. Nam modò in abſconſionem, modò in protectionem. Et ſæpe cùm aliquod nobis vmbraculum contra Solem ſuperponimus, eius nobis, tam calorem, quàm claritatem temperamus.

Operiens nubes tabernaculum, eſt diuina protectio muniens eccleſiam, vel gratia Chriſti. Vel etiam caro Chriſti. Et operire oraculum, eſt protegere Sanctos. Exo.19.c.24.d.40.d. Leui.16.a. Num.16.g. Et operiunt arbuſta cedros Dei, quum Chriſtus protegit eos, qui prius erant infrugiferi. Pſ.76. Et tegmen alarum Dei, deſignat protectionem, qua Chriſtus ſeruauit nos in cruce. Pſal.35.

Operit Deus ignominiam Hieruſalem, quum parcendo tegit peccata: quam ignominiam etiam veſtes gratiæ & virtutum cooperire dicuntur. Eze.16.a. Hoſ.2.b. Pſ.84. Tegitur autem peccatum per charitatem, quæ operit multitudinem peccatorum. Pſa.31. Tecta autem ſunt, quia abolita: nec iā ea punit Deus, quę etiā abdicamus, cū bonę actionis opus ſuperducimus.

Operit Deus cælum nubibus, quum ſacram ſcripturam tegit inuolucris figurarum. Pſ.146. Et operit montes vmbra vineę, cùm myſteria veteris legis teguntur in verbis Prophetarum, & Apoſtolorum. Pſ.79.

Operit eccleſiam inundatio camælorum, cùm diuites gentium ad fidem conuerſi defendunt eccleſiam. Iſa.60.a. Et operit Deus cardines maris, quum extremos quoſque ad fidem vocat. Iob.36.d. Operiri quoque dicitur Deus impetu aquarum, cū multi populi veniunt ad fidem. Iob.28.b. Et opertorium Dei dicuntur Sancti: vt enim homo veſte circundatur, ita Deus Sanctis, quibus nil habet vicinius. Pſ.101.

Operiens propiciatorium arcam. Ex.25.c. deſignat miſericordiam Domini, quæ eſt ſuper omnia opera eius. Idem deſignat operiens ros ſuperficiem terræ. Exo.16.c.

Operit etiam propiciatorium arcam, & Cherubim operiunt ipſum propiciatorium, quia ſicut ex contemplatione ſpiritalis creaturæ eiuſque eminentiæ obducitur amor & approbatio mundi: ſic ex contemplatione creatricis eſſentiæ, eiuſque ſupereminentiæ temperatur apud vnumquemque amor & approbatio ſui.

Tegit Deus Solem nube, cùm Solem iniquitatis per Chriſtum & Apoſtolos obſcurat. Tegit etiam nube, cùm ſeruat à tentatione. Ezec.32.b. Exo.24.d.

Tegit Deus aquis ſuperiora, quum dat angelis ſuperiorem intelligentiam, quæ homines non aſſequuntur, vel quum charitatem implet eminentioribus donis Spiritusſancti, quàm ſint ea, quæ ſine charitate inueniri etiam in malis poſſunt. Vel cum in cælo recipit baptizatos. Pſalm.103.

Operit Deus cælū nubibus, quū protegit eccleſiam Apoſtolis, & doctoribus, vel quum inſtruxit Prophetas doctrina & ſenſibus obſcuris. Pſ.146. Eze.32.b. Haba.2.a. Quod autem aliquid operit, maius eſt illo quod operitur: dicitur etiam Deus operuiſſe Iudæis Prophetas & principes, cum poſuit velamen in corde eorum. Iſa.29.d.

Operit nebula oraculum, quum non permittit Deus de paſſionibus carnis Dominicæ ea quærere, quæ ſupra virtutem quęrentis ſunt. Leuit.16.b.

Operiunt Chriſtum, qui docent ſapientiam & virtutes. Mat.25.d. Operit etiam nudum, qui liberat aliquem ab infidelitate, cęteriſque peccatis. Iſa.58.c.

Opertus dicitur Chriſtus zelo quaſi pallio. Iſa.59.d.

Operuit confuſio faciem Chriſti in paſſione. Et dicitur ipſe operuiſſe in ieiunio animam ſuam, quia non inueniebat aliquos, quorum fide paſceretur. Pſ.68.

Non operit terra ſanguinē Iob, hoc eſt, ſanguinem Chriſti, quia vnuſquiſque peccator redemptionis ſuę precium ſumens, confitetur ac laudat, & quibus poteſt, proximis patefacit. Sancta quoque eccleſia redemptionis ſuę myſterium, in cunctis iam partibus pręadicauit. Iob 16.d. Non operit etiam terra ſanguinem, quum non abſconditur peccatum. E diuerſo etiam, operire ſanguinem terra, eſt tegere peccatum per pœnitentiam: vel per veniam & compaſſionem. Leui.17.d.

Tegunt alæ duæ corpora animalium, quia timor & pœnitentia operiunt peccata. Eze.1.c.

Operientes ſacerdotes arcam & cætera, quæ portare debent filii Caath, ſunt prædicantes myſteria, ſed non reuelantes, quę nocere poſſunt. Nu.4.a. Et operiens Moſes faciem, eſt abſcondens myſteria indignis. Exo.34. Et operire ciſternam, eſt abſcondere profunda myſteria ſimplicibus. Exo.21.d. Opertum etiam dicitur Euangelium mundanis. 2.Cor.4.a. Operiens autem lepra omnem carnem, receſſum à litera legis indicant. Leu.13.b. Tegunt pennę animalium corpora, vt deſignent imperfectam huius vitæ cognitionem: vel hiſtoriam ſcripturæ, quæ operit ſpiritualem ſenſum. Eze.1.c. Operuit autem coturnix caſtra Iſrael. Exo.16.c. quia legalis diſciplina figuris atque vmbris Iudæorum populum contegit. Latet enim velum in corde ipſorum, & cæcitas ex parte. 2.Corin.3.d. Operire ciſternam, eſt non reuelare rudibus ſubtilia myſteria ſacræ ſcripturæ. Exod.21.d.

Left margin: Cogitationes & affectus. — Protegens Deus. — Parcens. — Conuerſio infidelium. — Miſericordia Dei. — Tegi peccata. — Dona ſublimia Dei. — Protectio eccleſiæ. — Occultatio myſteriorum. — Temperatio curioſitatis. — Docere. — Confeſſio redemptionis. — Confeſſio peccati. — Celare myſteria.

Right margin: Ricar. de S. Vict. de ſtatu inter. hominis. 35. — Ricar. de S. Vict. 4. de arc. myſt. 9. — Ori. ſ. Nu. ho. 9. Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. — Hie. ſ. Eze. 16. & ſ. Pſ. 31. 84. Aug. ſ. Pſ. 31. 84. Ambroſ. Apo. Dauid. 13. — Gre. 31 mor. 1. & ſ. Pſ. 31. Aug. ſ. Pſ 79. 146. — Hie. ſ. Iſa. 60. & ſ. Iob. 28. Gre. 27. mor. 8. & ſ. Pſ. 101. — Glo. ord. ſ. Exo. 25. — Ricar. de S. Vict. 4. de arca myſt. 9. — Hie. ſ. Eze. 32. — Gre. prol. ſ. 1. Reg. & ſ. Eze. ho. 6. 17. Aug. ſ. Pſ. 103. Arn. ſ. Pſ. 103. Arn. & Hila. ſ. Pſ. 146. Hie. ſ. Iſa. 29. & Haba. 3. — Iſyc. ſ. Leui. 16. — Ori. ſ. Mat. ho. 34. Hie. ſ. Iſa. 58. Arn. ſ. Pſ. 68. Aug. ſ. Pſ. 68. — Gre. 13 mor. 20. Iſyc. ſ. Leui. 17. — Gre. ſ. Eze. ho. 4. Ori. ſ. Nu. ho. 4. Hie. ſ. Eze. 1. — Cyr. 3. ſ. Ioan. 34. Gre. 17. mor. 13.

Gre. ſ. Eze. ho. 6. — *Protegi à culpis imminentibus.*

Tegentes Cherubim vtrunque latus propiciatorii,& oraculum. Ex.25.b.37.b.Sunt quando nos,qui omnipotentis Dei oraculum ſumus,à culpis imminentibus, ſcripturæ ſacræ ædificatione protegimur.

Glo. ord. ſ. Iſa.22. — *Templum. Doctrina.*

Operimentum Iudæ,quod reuelatur, erat templum,vel eſt doctrina fidei muniens eccleſiam aduerſus hæreticos.Iſa.22.b.

Glo. ord. ſ. Exo.26. Hie. ſ. Hoſe.10. — *Induſtria prædicatoris. Exempla & protectio ſanctorũ.*

Operientia ſaga tectum tabernaculi, deſignãt induſtriam prędicatorum in docendo.Exo.26.b.Operimentũ autem de pellibus arietum hyacinthinis, deſignat exemplum patiẽtiæ doctorum.Ex.26.c.3.f.Operiunt autem mõtes,hoc eſt,Sancti quos protegunt.Hoſe.10.c.Pſ.31.

Ori. ſ. Iſa ho. 3.

Operiri ſeptem mulieres veſtimentis ſuis, eſt dona Spiritusſancti ſecum habere ſuum ornatum.Iſa.4.a.

Glo. ord. ſ. Gen.9. Amb. de Noe.3. — *Veneratio paſſionis Chriſti.*

Operuerunt Sem,& Iaphet verenda patris,quando fideles venerantur paſſionem Chriſti, quam dicuntur non intueri,quia neci eius non conſenſerunt.Gen.9.d.Operire etiam verenda patris,eſt tegere vitia prælatorũ,ne infamentur,vel eſt bonis operibus male geſta tegere.

Hie. ad Nepotian. & ſ. Aggeum 1. Rup. Agge.1.

Operiri veſtibus Dauid, nec caleſieri, eſt ſenem virtutes operatiuas,iam flaccidas,nec calefacere valentes ad operandum habere.3.Reg.1.c. Operiuntur autem & non caleſiunt, qui ſine charitatis ardore operantur.Agge.1.b.vel Iudæi adornati exteriori cultu ſine fide,& dilectione Chriſti.

Hie. ſ. Iſa.11.& ſ. Haba.2. — *Doctrina Dei in eccleſia.*

Operientes aquæ maris terram, deſignant multitudinem ſcientiæ Dei, & profundorum ſenſuum abundantem in eccleſia.Iſ.11.b.Et operientes aquæ mare,ſunt doctrinæ ſacræ amaritudinem terrenam tollentes à cordibus.Haba.2.c.

Gre. 10. mo. 1. & 6. Regiſtri epiſt. 1. — *Cogitationes illicitæ.*

Operiri dicitur Deus impetu aquarum in voce ſua, quando tentatione vitiorum ipſe de Deo noſter intellectus opprimitur. Tot enim ſuper illum aquas admittimus, quot poſt inſpirationem eius gratię, cogitationes illicitas in corde verſamus.Iob.38.d.Operiebatur quoque Deus impetu aquarum, quando populi opprimebant Chriſtũ. Operiunt flumina eos, quos actiones huius ſeculi mentis perturbatione confundunt.Iſ.43.a.Obtexit quoque Deus caligine filiam Sion,quum anima propter cæcitatem cordis & prauæ actionis nequitiam,de virtutum culmine in terrenorum deſideriorum fœditatem eſt prolapſa.Thre.2.a.

Hie. & Aug. ſ. Pſ.77. — *Delere peccata. Vinci dæmones.*

Operit mare inimicos,quum in baptiſmo delentur peccata, & quia cum fideles baptizantur,diabolus & eius exercitus merguntur. Pſ.77. Operientes etiam aquæ currus Ægyptiorum,deſignant opprimentem vindictam Dei, vel in hoc mundo, vel in inferno. Exod.14.g.15.b.Iſa 33.a.Ezec.26.d. Operimentum autem damnatorum dicuntur vermes. Iſa.14.c.quia

Hie. ſ. Eze.26. & ſ. Iſa.14. — *Vindicta Dei.*

circundantur pœna, quę tandiu durabit,quàm diu peccata,ſicut vermes in cadauere durant, quamdiu eſt materia, qua paſcantur. Dicuntur etiam operiri confuſione.Abdi.d.

Gre. 5. mor. 26. — *Cognitio ſui.*

Operuit Elias vultum ſuum poſt aurę tenuis ſibilum. 3.Reg.19.c. quia in ipſa ſubtiliſſima contemplatione veritatis, quanta ignorantia homo contegatur, agnoſcitur. Vultui autem pallium ſuperducere,eſt ne altiora mens quærere audeat, hanc ex conſideratione propriæ infirmitatis velare,vt nequaquam intelligentium oculos vltra ſe præcipitanter aperiat, ſed ad hoc quod apprehendere non valet, reuerenter claudat.

Gre. 27. mor. 28. — *Latentes virtutes.*

Tegũtur oſſa,cũ virtutes latent,nec adhuc patet quantũ poſſimus in tẽtationibus.Iob.33.c.

Aug. ſ. Pſ.45. Gre. 4. mor. 10. — *Mortalitas.*

Operit nos vmbra mortis quum induti ſumus mortalitate.Pſ.43.Quos enim conſtat ſola carne mori, nequaquam ſe vera morte, ſed vmbra mortis dicuntur operiri.

Gre. 15. mor. 26.

Operiunt vermes diuitem & pauperem, quia ſiue diuitis ſiue pauperis animum curæ carnales premunt. Iob.21.d.

Hie. ſ. Iſa.28.

Non poteſt pallium breue vtrunque operire. Iſa. 28.e. quia in anima non poſſunt ſimul Chriſtus & Belial habitare.

Hie. ſ. Ier.14. — *Ignorantia.*

Operiunt capita ſua,qui propter ignorantiam non poſſunt dicere.Nos autem reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes.Ier.14.a.

Cognitio ſui.

Operire caput non debet vir in eccleſia in publico.1.Cor.11 b. Sed ſi miniſtrat interioribus templi,debet caput operire.Eze.4.e.vt videlicet dicat illud Prophetæ.Pſ.142.Non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.

Hie. ſ. Iſa.26.29. Philo. de ſomniis. — *Detectio peccatorum.*

Non operit terra vltrà interfectos,qũ in iudicio manifeſtãtur omnia homicidia & ſcãdala.Iſ.26.d.Sic nõ operiuntur operibus ſuis peccatores,qui nudi apparebũt in iudicio.Iſ.59.a.

Gre. 1. mo. 14. & 35. mor. 17. Gre. ſ. Ier. 3. — *Pudor vitæ veteris.*

Operiens ſe Rebecca pallio, deſignat pudorem habendum vitæ veteris. Gene. 24.g.Idem deſignat operta Thamar.Gen.38.c.Operiri quoque veſtimento, eſt verbo Dei vitæ turpitudinem obtegere.Exo.22.d.Et operit peccatorem ignominia ſua, quum pœnitẽs peccati erubeſcit.Ier.3.g.Et operit carnem turpitudinis ſuę,qui carnalium vitiorum erubeſcentiam habet.Exo.28.g. Operiens ſe Rebecca cognito Iſaac, deſignat eccleſiam,quę quotidie per Prophetarum & Apoſtolorum dicta,quid de Redemptore ſuo credere debeat,intelligit,& quãtò ſubtilius Saluatoris ſui myſteria penetrat, tantò altius de antè acta vita confunditur, & quod peruersè egerit, erubeſcit.

Hie. ſ. Iſa.50. Ori. ſ. Iudi. ho. 5. — *Pœnitentia. Mortificatio.*

Operiri cinere,eſt pœnitentiã agere.Iob.16.c.Idẽ operiri ſaccis.Ion.3.c. Et operimentum cælorũ dicitur eſſe ſaccus:quia etiam Sancti in hac vita egent laboribus pœnitentiæ. Iſ.50.b. Opertus autem Siſara pallio & pellibus,mortificationem membrorum deſignat.Iudi.4.c.

Glo. ord. ſ. Exo.25. Glo. int. ſ. Exo.26. — *Doctorum eminentia.*

Operire vectes arcæ auro, eſt doctores eccleſiæ puros & fortes eſſe, ac ſcientia fulgentes.Idem dicitur de vectibus tabularum.Exo.25.b.36.d.37.a.

Perſeuerantia.

Operire altare holocauſti ære,eſt orationibus addere perſeuerantiam.Exo.27.a.38.a.

Contexerunt

Colaphizatio Chriſti. — *Hila.ſ.Pſ.64. Rup.ſ.Ionam.2.*

Contexerunt tenebræ Chriſtum, quia tenebræ eum non comprehenderunt. Pſa.54. Cooperuit etiam pelagus caput Ionæ.i. Chriſti, quando expuerunt in faciem eius, & eum velarunt, & colaphizarunt. Ionæ 2.c.

Operire corpus. — *Arn.ſ.Pſ.103.*

Operire terram, eſt operire corpus, vt Adam operuit foliis ficus. Pſ.103.

Operire egeſta, eſt cum moderamine naturalibus neceſſitatibus operam dare. Deut.23.c.

Fallacia hæreticorum. — *Philo 2.alleg. Hie.ſ.Eze.16.10. Ori ſ.Eze.ho.7. Gre.16.mor.28.*

Operientes ranæ terram Ægypti, deſignant hæreticorum & Philoſophorum loquacitatem mundum operientem. Exo.8.b. Idem dici poteſt de locuſtis. Exo.10.d. Et operit puluis equorum terram, quum cauillationes hęreticorum, & dæmonum tentationes mentem confundunt. Eze.26.b. Operit etiam idola veſtimentis multicoloribus, qui virtutibus hęreticam prauitatem circundat, vt earum occaſione ſimpliciores quoſque decipiat, vt videntes mella virtutum, vitiorum venena non caueant. Ezec.16.b. Et operit nubes Taphnes, quum erroris cæcitas ori diaboli cedit. Eze.30.c. Et operit Gog terram quaſi nubes, quum hæreticus, aut diabolus ſimplices errorum tenebris confundit. Ezec.38.c. Et operit vultum ſuum adulter, hoc eſt, hæreticus, quia ad hoc peruerſitate dogmatis, vel operis tendit, vt ab omnipotente Deo in iudicio recognoſci non poſſit, vt ipſe putat. Iob.24.c. Habac.1.d. Operit etiam hæreticos labor labiorum ipſorum, quum fallacibus verbis ſuos nituntur errores palliare. Pſ.139. Operimentum quoque nauis Tyri dicitur de purpura Eliſa, deſignans doctrinam fallacem hæreticorum. Ezec.27.b.

Operitur cælum tenebris, cùm dæmones peccatis ſuis obſcurantur. Eze.32.b.

Operit formido aliquem, quum quis multum formidat. Eze.7.c.

Cõfuſio prophetarum falſorum. Hypocriſis. — *Hie.ſ.Mat.7. Rup.ſ.Zac.13.*

Operiunt pſeudoprophetæ vultum ſuum, cum confunduntur, & ridentur ſuper ſomniis ſuis. Mic.3.c. Operiuntur etiam mali confuſione, quum propter peccata puniuntur, vel hic, vel in futuro. Mic.7.b. Operientes ſe pallio ſaccino fuerunt principes Iudæorum fingentes magnam neceſſitatem occidendi Chriſtum. Zac.13.b.

Deſiderium. Ira. — *Glo.ord.ſ.Leui.3.*

Operiens adeps inteſtina, vel vitalia, deſignat deſiderium, aut iram: quorum initium eſt in corde. Exo.29.b. Leui.4.b.7.c.8.c.

Hila. & Aug.ſ. Pſ.132.

Operit Iudęos labor labiorum ipſorum, quum ſimul cum corpore in infernum detruduntur. Pſ.139. vel dicitur de hæreticis, qui mendaciis ſe defendere nituntur.

Rapina prelatorum. Defectus veteris ſacerdotii. — *Hie.ſ.Eze.37. Cyr.4.ſ.Ioan.5. Rup.ſ.Hoſe.2.*

Operiuntur lanis ouium paſtores, quum prælati ex ſubditis commodum ſuum venantur, & optima quęque ſuorum ſubiectorum, ſibi in proprium vſum vendicant. Eze.33.a. Operiebant lanæ & linum ignominiam meretricis, quia ſacerdotium vetus non tollebat peccata, ſicut delentur ſanguine Chriſti. Hoſe.2.b.

Opprimi peccatis — *Amb.de interpel.5 Gre.16.mor.10. & 9.mor.21.*

Operiri iniquitate: eſt malis operibus abundare. Pſal.72. Ita dicitur operire caligo faciem, quando peccatum opprimit mentem. Iob.23.d. operit etiam impius vultum iudicum terræ, quum diabolus corda perſequentium Chriſtum, ne autorem ſuum cognoſcerent, malitiæ nubilo velare curauit. Iob.9.c.

Cæcatio ex terrenis. — *Gre.12.mor.22.*

Operit craſſitudo faciem impii, quia deſiderata rerum terrenarum abundantia oculus mentis premit, & hoc quod in eis eſſe honorabile debuit, ante Dei oculos fœdat: quia curis multiplicibus aggrauat. Iob.15.d.

Infernus. — *Gre.9 mor.45. & 17.mor 11. Iſyc.ſ.Leui.13.*

Operta caligine mortis terra, eſt infernus. Iob.10 d. Operimentum autem nullum dicitur eſſe in inferno, quia omnia, quæ in ipſo ſunt, nuda ſunt oculis Dei. Iob.26.b.

Contegi præcipitur os leproſi veſte, ne error, aut peccatum prauo ſermone alios inficiat. Leu.13.f. Tegitur etiam, ne dicatur ei. Quare tu enarras iuſtitias meas? Pſ.49.

Hie.ſ.Haba.2.

Operit iniquitas Libani hæreticum, quando eius oratio fit illi in peccatum. Haba.2.d.

Sacrificium de rapina. Dolor de amiſſione temporalium. — *Hie.ſ.Mala.2.*

Operiunt altare lachrymis Mala.2.d. qui aliena diripiunt, & iniuſtè diuitias congregantes, audent offerre munera Deo: quæ dicit ſe nequaquam poſſe ſuſcipere, lachrymis eorum, qui iam vaſtati ſunt, & fletu ac gemitibus prohibitum. Vel qui propter rei familiaris amiſſionẽ, & interitum liberorum, & naufragium, & cætera, quæ ad damnum pertinent rerum ſecularium, vertuntur in fletus, & totos ſe tradunt planctui & gemitibus: nec animi robore & ſpe in Deum, & præmii futurorum, cuncta contemnunt. Ii etiam ſi dirigant ad Deum orationem, non ſuſcipitur ab eo, quia indecoris, & incongrùis viro planctibus deturpantur.

Peccatũ per corpus.

Operit veſtimentum iniquitas, hoc eſt, corpus, quo anima peccantis veſtitur, quando per ipſum peccatur. Mala.2.d.

Operimentum Luciferi in cælo fuit omnis lapis precioſus. Ezech.28.c. quia ipſe fuit inter ordines angelorum.

Vnitas eccleſiæ. Iuſtitia. Cenſura diſciplinæ. — *Gre.7 6.mor.23. Gre.23.mor.9.*

Operimentum vnum tabernaculi, vnitatẽ eccleſiæ, & fidei deſignare poteſt. Ex.35.c.40.b.

Operimentum nudorum protegens à frigore culpæ, eſt iuſtitia. Iob.24.b.31.b.

Operculum ſeu ligatura vaſis, eſt cenſura diſciplinæ, qua quiſquis non premitur, quaſi vas immundum, pollutumque reprobatur. Nu.19.b.

Aug.ſ.Pſ.101.

Sicut opertorium dicuntur cæli, vt deſignent corpora noſtra, quę ſunt opertoria animæ. Pſalm.101.

Opes, vide Diues.

Ophaz, vide Obrizum.

Ophiomachus.

Phil. de mūdi opifi. ſſyc. ſ. Leui. 11. Ophiomachus, eſt reptilis genus: ſubnixum longis cruribus, quibus à terra pro ingenio ſuo proſilit, & in ſublime fertur, quemadmodum cætera locuſtarum genera: habet nomen quod pugnet cum ſerpente. eſt temperantiæ ſymbolum, quæ voluptati aduerſatur. Significat etiam fortes contra diabolum, vnde inter animalia munda computatur. Leui. 11. c. *Temperantia. Fortes contra diabolum.*

Ophir.

Ophir, id eſt, cinis aut incineratio, vel fructificatio, filius Iectam. Gene. 10. d. Ab eo dicta eſt Ophir regio, ſeu inſula, vnde afferebatur aurum Salomoni. 3. Reg. 9. d.

Ophni.

Glo. ord. ſ. 1. Reg. 1. Ophni. i. pignus, vel pugillus, aut cooperiens, filius Eli ſacerdotis, qui mortuus eſt capta arca Domini. 1. Reg. 1. a. 4. c. vel iuxta Hieronymum, interpretatur diſcalceatus, & deſignat ſacerdotes, & Scribas, & phariſæos, qui diſcalceati ſunt, quia noluerũt ſuſcitare ſemen Chriſti. *Sacerdotes & Scribæ.*

Opilio, vide Paſtor.

Opinio, vide Fama.

Opis, Opitulari, vide Adiuuare.

Oportere.

Oportere idem eſt, quod expedire, vel vtile, aut neceſſe eſſe. Non habet allegoriam.

Oppandere, vide Extendere.

Oppidum, vide Ciuitas.

Oppilare, vide Obſtruere.

Opponere.

Opponere, eſt contra, ſeu ex aduerſo ponere.

Glo. ord. ſ. Tre. 3. Opponit Deus nubem, ne tranſeant orationes, quum non audit ingratas preces, & quum mentem in cæcitate relinquit. Thre. 3. c. *Non audiens Deus ingratas preces.*

Hie. ſ. Eze. 13. Opponunt ſe murum pro domo Iſrael, qui feruentibus orationibus, diuinam placare ſtudent iram. Eze. 13. a. 22. g. *Feruenter orantes.*

Opportunus.

Opportunum dicitur, quod nobis commodè, & pro deſiderio, ſuoque tempore obtingit.

Arn. & Hie. ſ. Pſ. 71. Aug. ſ. Pſ. 144. Opportunum tempus, eſt tempus, quod nobis in hac vita datur ad emendationem, & ad bene operandum, & quo Deus cognoſcit aliquid nobis expedire. Pſ. 71. 144. *Tẽpus pœnitẽtiæ.*

Glo. ord. ſ. Mat. 16. Opportunitas tradẽdi Chriſtũ, ſine turbis, quã quæſiuit Iudas, deſignat hæreticos, qui prius aggrediuntur & ſubuertũt eos, quos paucos & ſine defenſione inuenerint. Mat. 26. b. Lu. 22. a.

Opprimere.

Opprimere, eſt enecare, ſiue perturbare, & etiam violare.

Gre. 9. mor. 34. Opprimere dicitur Deus Iob, quia ſentiebat Iob grauem dolorem, quem ſciebat non iniuſtum eſſe, & eo magis dolebat, quo cauſas iuſtitiæ ignorabat. Iob. 10. a.

Beda ſ. Gen. 34. Ricar. de S. Vict. de 12 Patriar. 51. Glo. int. ſ. Thre. 1. Opprimens Sichen Dinam, deſignat diabolum vi tentationis animam ſibi ſubiicientem. Ge. 43. a. Vel deſignat amorem inanis gloriæ corrumpentem verecundiam ad exteriora prodeuntem. Oppreſſa autem amaritudine eſt anima, Spiritusſancti ſuauitate priuata, & vitiorum amaritudine repleta. Thre. 1. b. *Diabolus ſubiiciens animam. Inanis gloria corrumpens verecundiam.*

Glo. int. ſ. Exo. 19. Opprimi lapidibus, eſt duris eccleſiæ ſermonibus, & increpationibus obiurgari. Exod. 19. b. 21. d. *Obiurgatio dura.*

Gre. 13. mor. 4. Opprimit dolor Iob, hoc eſt, eccleſiã, quando in malitia ſua creſcere peruerſos intuetur, & dũ praui creſcunt, etiã infirmi, qui in ea ſunt, ad ſequẽda ſtudia prauitatis irritantur. Iob. 16. a. *Dolor eccleſiæ de augmento malorum.*

Hie. epi. multum in vtranque. Opprimens meretrix filium ſuum, deſignat ſynagogam cogentem filios Iſrael ſeruare legem cum Euangelio. 3. Reg. 3. c. *Cogens ſynagoga ſeruare legẽ.*

Opprimit vſuris proximum pauperem, qui nimium exigit pro doctrina: & qui vult ſuperfluis præceptis & traditionibus onerare infirmos. Exod. 22. d. *Nimium exigẽs pro doctrina. Onerãs traditio*

Glo. ord. ſ. Exo. 22. Opprimens fames terram, deſignat magnum defectum verbi Dei. Opprimebat autem Ægyptios & non filios Iſrael. Gen. 47. c. *Defectus verbi Dei.*

Gre. 16. mor. 4. Cyr. de ado. in Spi. Opprimentes filios Iſrael, ſunt perſequentes Chriſtianos, & bonos ac ſpirituales ſenſus. Opprimebantur autem magis, quando volebant vacare Deo. Sed creſcebant filii Iſrael, per oppreſſionem, deſignantes eos, qui per tentationem proficiunt. Ex. 1. b. 3. b. Opprimebat verò illos operibus Pharao, deſignans diabolum opprimentem mentes, ne de Deo cogitare poſſint. Exo. 5. b. Opprimuntur autem impetu aquarum inundantium ii, quos vis tribulationis maximè grauat. Iob. 22. b. *Perſequentes Chriſtianos.*

Gre. 2. mor. 28. Oppreſſit domus Iob cadens filios eius, quum Apoſtoli, tempore paſſionis inciderunt in infidelitatem. Iob. 1. b. *Infidelitas Apoſtolorum in paſſione.*

Gre. 14. mor. 13. Opprimentes Iob amici eius, deſignant tales eſſe aduerſarios eccleſiæ, qui à perpetrandis malis, nec timore Domini, nec hominum pudore refrenantur. Iob. 19. a.

Hie. ſ. Iſa. 10. Opprimunt pauperem in iudicio hæretici, quum ſimplices falſis rationibus in errorem pertrahunt. Iſa. 10. a. Qui etiam dicuntur opprimere manſuetos terræ, quia ſimplices incau- *Decipientes hæretici ſimplices.*

Infideles. — *Gre.11.mor.10.& 16.mor.22.& 20.mor.22.*

tos decipiunt.Iob.24.a.Opprimũt quoque aduerſarii pedes Iob ſemitis ſuis quaſi fluctibus, quum extrema membra eccleſiæ hæretici quaſi quadam tempeſtate perſecutionibus & promiſſionibus, minis, & cruciatibus à recto itinere in errorem perducunt. Iob.30.b. Dicuntur etiam opprimere amicum ſuum fruſtra.Ier.2.d.Et etiam aduenam.Eze.22.g. Oppreſſi quoque erant Gentiles, qui perfidiæ culpa tenebantur. Iob.12.d.

Peruertẽtes ſenſum ſcripturæ. — *Gre.16.mor.23.*

Opprimunt vi dominum vineæ hæretici, hoc eſt, conditorem ſacræ ſcripturæ : cùm eius ſenſum in verbis ſacri eloquii inflectere violenter conantur. Iob.24.b.

Gre.18.mor.11.

Opprimit tempeſtas nocte virum prauum, quando repentino & occulto exitu ab hac vita in iudicii turbinem trahitur.Iob.27.d.

Opprobrium, Exprobrare, Improperare, Improperium.

Opprobriũ, eſt infamia & dedecus, & quaſi obiectũ probrum, quod & improperiũ dicitur.

Baſi.ſ.Pſ.114.

Opprobrium autem aliquando eſt contemptus. Geneſ.30.c. Abſtulit Deus opprobrium meum. Confuſio. Pſal.56.Dedit in opprobrium conculcantes. Miſeria.1.Reg.17.f.Auferam opprobrium populi.Peccatum.Iob.19.a.Arguitis me opprobriis meis. Pœna.Ier.23.g.Dabo vos in opprobrium ſempiternum.Vindicta.Hoſe.12.d. Opprobrium ſuum reſtituet ei Dominus. Exprobrare verò, eſt quandoque commemorando beneficium præſtitum improperare. Quandoque verò eſt culpam obiicere, non tam verbis, quàm re & aliquo facto. Opprobrium autem non inuenitur in bonum iuxta Baſilium.

Peccata. — *Ori.ſ.Ioſu.ho.5. & ſ.Rom.5. Cyril.5.ſ.Ioan.51. Rup.3.ſ.Ioan.*

Opprobrium Ægypti, quod abſtulit Deus à filiis Iſrael, illecebras ſignificat carnalium vitiorum, & idololatriam, & auguria, & generaliter omnia peccata.Ioſue 5.c.Iſ.25.c.30.a. Opprobrium Iſrael erat peccatum: quod oſtendebat lex, ſed non auferebat : quod exprobrabat Goliath, id eſt, diabolus, agminibus Iſrael : quod opprobrium abſtulit verus Dauid, id eſt, Chriſtus.1.Reg.17.b.

Erubeſcentia de gula. — *Gre.ſ.1.Reg.11.*

Opprobriũ in vniuerſo Iſrael, quod volebat ponere Naas, erit erubeſcentia de gula coram Sãctis in iudicio, vel in hac vita eſt erubeſcẽtia, quã Sancti habent de lapſis in gulã.1.Reg.11.a.

Similitudo donorũ Spiritusſancti. — *Ori.ſ.Iſa.ho.3. Hie.ſ.Iſa.4.*

Opprobrium peccati. — *Am.ſ.Pſ.118.ſe.3*

Opprobrium ſeptem mulierum, quod auferri petebant. Iſ.4.a.eſt apparentia & ſimilitudo donorum Spiritusſancti, quum tamen ſint falſa: vt falſa ſapientia, &c. Deſignat etiam contemptum donorum Spiritusſancti auferendum per Chriſtum, quia homines non viuebant, ſecundum quod ipſa dona poſcebant. Significat præterea opprobrium peccati per opprobrium crucis auferendum.Pſ.118.

Paſſio Chriſti. — *Hil.ſ.Pſ.68. Glo.ord.ſ.Pſ.168.*

Opprobrium quod ſuſtinuit Chriſtus, fuit in paſſione, quando illi exprobrant Iudæi, & quia multa & grauia in eum dicebant, & perpetrabant, dicuntur opprobria ſuper eũ cecidiſſe. Exprobrabant autem Deo in Chriſto, tam Iudæi, quàm dęmones & hęretici. Et ieiuniũ dicitur factum Chriſto in opprobrium, quia bonis eius operibus exprobrabant. Pſ.68.Rom.15.a.Iob.16.b.Iſa.27.d.

Illudi à dæmonibus. — *Arn.ſ.Pſ 78.*

Opprobrium fit vicinis, qui illuditur à dęmonibus, qui etiam dicitur fieri opprobrium abundantibus.Pſ.78.122.Iſa.47.a.

Contemptus verbi Dei. — *Hie.ſ.Iſa.65.& ſ.Ierem.20.*

In opprobrium fit verbum Dei malis, quando ab eis contemnitur.Ier.6.c.20.c.Et hæretici dicuntur exprobrare Deo, quum eius ſcripturas & præcepta contemnunt.Iſa.65.b.

Peccata omnium gentium. Idololatria. — *Hila.ſ.Pſ.88. Hie.ſ.Ier.31.& ſ.Iſa.54. Hie.ſ.Eze.16.& ſ.Soph.2.*

Opprobrium multarum gentium, ſunt peccata omnium gentium.Pſ.88.Et opprobrium adoleſcentiæ, ſunt peccata adoleſcentiæ. Ier.31.c. Opprobrium autem viduitatis eccleſiæ ex gentibus, erat cultus idolorũ, quando reliquit Deũ ab initio, & derelicta fuit à Deo.Iſ.54.b.

Contemptus eccleſiæ. — *Gre.14.mor.16. Baſi.ſ.Pſ.14. Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Amb.ſ.Pſ.118.ſe.3*

Opprobria gentium ſunt etiam, quibus exprobrant populo Dei.Eze.34.g.35.c.Et Hieruſalem eſt in opprobrium filiabus Syrię & Paleſtinæ, quum peccantibus aliquibus in eccleſia, ipſa contemnitur ab Ethnicis.Ezec.16.g. Et arguentes amici Iob ipſum opprobriis eius, ſunt hæretici iudicantes eccleſiam ob culpas affligi, eamque ſpernentes.Iob.19.a.Sic ſunt opprobria Moab.Sopho.2.b.3.d.Laudatur autem, qui opprobrium non accipit aduerſus proximos ſuos.Pſ.14.

Confuſio in iudicio.

Opprobriũ inſipienti dabitur is, cui diabolus in iudicio exprobrabit peccata. Pſ.38.Et opprobrium quod petit Dauid auferri à ſe, eſt quo Deus exprobrabit in iudicio. Pſ.118.

Confuſio Iudæorum. — *Aug.ſ.Pſ.56.*

In opprobrium dantur conculcantes Chriſtum, hoc eſt, Iudæi, quia deſpectui habentur, & per libros quos portant, vt noſtri famuli confunduntur.Pſ.56.

Cæcitas Iudæorum. Contẽplatus vita contẽplatiua. — *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Exprobrans Phenenna ſterilitatẽ Annæ, deſignat Iudæam de ſua cæcitate gloriantẽ.1.Reg.1.a.Vel eſt vita actiua, quæ ob nimiam actionem, non recognoſcit fructum contemplatiuæ.

Au.17.ciu.Dei.12

Exprobrauerũt inimici commutationẽ Chriſti, cum gentes eius paſſionẽ exprobrabãt. Vel cùm exprobrabãt Iudæis, quod Chriſtus, qui eorum eſſe debebat, factus eſt Gẽtium.Pſ.88.

Oppugnare, vide Impugnare.

∴ *Optare, vide Appetere.* ∴

Optimates, Primates, Proceres.

Optimates dicuntur, qui primum in ciuitate locum tenent : vel quod opulentiores ſunt, & in maiori cenſu, vel quod in primis opem ferre poſſunt oppreſſis. Qui etiam primates dicuntur, & proceres.

Apoſtoli & doctores. — *Hie.ſ.Mic.5.*

Primates octo, ſunt Apoſtoli & doctores noui Teſtamenti, quod per octonarium ſignificatur. Mich.5.b.

Hie.ſ.Ier.5. — *Principes iudæorum. Prælati. Diuites.*

Optimates Iudæorum erant principes eorum, ſicut & optimates eccleſiæ, ſunt prçlati, qui etiam optimates gregis dicuntur, quæ itidem de diuitibus intelligi poſſunt. Ier.5.b.25.g. Iob.12.c. Nahum 3.c.

Ricar. de S.Vict. de ſecu conſcien.49. — *Intentiones mentis.*

Optimates Nabuchodonoſor ipſum quærentes, ſunt mentis intentiones inueſtigantes quomodo amiſſus vigor poſſit reſtitui. Dan.4.

Hie.ſ.Amos 5.

Optimates Samariæ, ſunt principes hæreticorum. Amos 5.g.

Optimus, vide Bonus.

Or.

Ori.ſ.Num.ho.27. Hie. de manſio. — *Statum perfectionis.*

OR ſiue Hor, id eſt, mons, aut montanus, ſeu concipiens, aut demonſtrans, ſiue os tendens: eſt triceſima quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto, deſignans ſtatum perfectionis, quò peruenitur è Cades. Ibi moritur Aaron, mons in monte, hoc eſt, perfectus in ſublimitate perfectionis, ſed quæ ſit citra Iordanem, vt mons ille erat citra Iordanem, in finibus Idumææ, prope ciuitatem Petram. Ibi etiam fuerunt pugnæ, & vicit Iſrael: quia perfectis quandiu in hac vita ſunt, non deſunt pugnæ: verùm ipſi victores euadunt. Num.20.d.33.e.

Ora.

Hie.ſ.Pſ.132. Au.2. cont. lit. Petil. ... ſ.Pſ.132. Glo.ord.ſ.Exo.28. Rup.4.ſ.Exo.32. — *Inferiores in eccleſia. Perfecta opera pontificis. Perfecti. Duo populi.*

Ora dicitur vniuſcuiuſque rei extremitas.

Ora veſtimenti Aaron, dici poſſunt inferiores in eccleſia: ad quos etiam peruenit vnguentum capitis. Pſ.132. Vel intelligitur ora capitii pontificis textilis, quæ videlicet in capite veſtimenti eſt, qua veſtientis caput ingreditur, & deſignat opera pontificis perfecta initia habere debere. Deſignat etiam fideles perfectos in eccleſia. In ora namque perfectio eſt. Exo. 28.e.39.d. Et duæ oræ ſuperhumeralis cum lapidibus onychinis, ſunt duo populi, quorum peccata Chriſtus portauit. Exo.28.d.

Glo.int.ſ.Exo.28. — *Operatio cum recta intentione.*

Oræ duç ſuperhumeralis iunctç, operationem intentioni copulatam ſignificare poſſunt. Exod.28.b.39.a. Ad idem referri poſſunt oræ rationalis iunctæ ſuperhumerali. Exod.28.d.

Glo.or.ſ.1.Reg.24 — *Voluntates prædicatorum. Fama prælati.*

Orç ſagorum & cortinarum tabernaculi, voluntates prçdicatorum deſignare poſſunt, quç charitate velut anſulis copulantur. Exo.26.b.76.b.

Ora chlamydis Saulis, quam prçcidit Dauid, deſignare poteſt famam prçlati, etiam mali, cui derogat ſubditus. 1.Reg.24.a.

Orare, Oratio, Deprecari, Precari, Preces, Rogare, Obſecrare.

Orare, eſt precando petere. Oratio verò eſt ipſa precatio, & aliquando eloquutio, à qua dicuntur oratores. Deprecamur autem præcipuè Deum quia ab ipſo nobis omnia bona proueniunt. Iob.5.b.9.b.

Glo.ord.ſ.Gen.20. Iſyc.ſ.Leui.9.16. Gre.ſ.1.Reg.1. Ori.ſ.Mat.cap.14. Amb.ſ.Luc.6. Gre.6.mor.25. — *Oratio Chriſti.*

Oratio Abrahæ pro Abimelech, typus fuit orationis Chriſti pro gentium conuerſione. Gen.20.d. Deprecans etiam Aaron ſuper cornua altaris, eſt Chriſtus orans pro nobis in cruce, vbi pro tranſgreſſoribus oraſſe dicitur. Et orauit pro ſe, & pro nobis, quia peccata noſtra portauit in ſe. Orauit autē pro ſe & domo ſua, hoc eſt, pro carne ſua, & pro Iudæis. Luc. 4.f.5.c.6.a.9.b.12.c.15.c.16.b. Iſa.53.d. Oratio quoque Dauid in ſpelunca, deſignauit orationem Chriſti in corpore. Pſ.141. in titu. Precans etiam Elcana, vt impleat Dominus verbum ſuum, deſignat Chriſtum aduocatum noſtrum, cuius obtentu ſalus noſtra perficitur, exhibente illo patri ſuam humanitatem pro nobis. 1. Reg.1.d. Orauit quoque Chriſtus dimiſſis turbis, tum pro ipſis ne caderent in peccatum, tum pro Diſcipulis in mari iactatis, ne tentationum impetu vincerentur. Mar.14.c. Orauit etiam ante diſcipulorum electionem, vt nos doceret, qua ratione oporteat nos ad elidendos prçlatos accedere. Luc.6.b. Orat autē Chriſtus nocte in monte, & per diem miraculis in vrbibus operatur: vt perfectis prædicatoribus innuat, quatenus nec actiuam vitam amore ſpeculationis funditus deſerant, nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant.

Gre.14.mor.22. Hie.epiſ. beatiſ. — *Prædicans Chriſtus in carne.*

Deprecans Iob ſeruum ore proprio. Iob. 19. c. deſignat filium Dei, qui in carne monſtratus, dum mandata vitæ humiliter dixit, quaſi ſuperbientem ſeruum, vt viueret rogauit. Dicitur etiam oraſſe filios vteri ſui, quia eos quos potenter per diuinitatem condidit, incarnatus veniens humiliter rogauit. Rogauit etiam pater filium ſeniorem, quando per benignitatem ſuam facit fidem prædicari Iudæis. Luc.15.g.

Gre.ſ.1.Reg.1. Gre.31.mor.57. — *Orans eccleſia pro gentium conuerſione. Orans eccleſia pro hæreticis.*

Orans Anna, vt haberet filium, deſignat eccleſiam orantem pro gentium conuerſione. 1. Reg.1.b. Orat autem, vt pariat, quia eccleſia cognoſcit ſe non ſua virtute animas conuertere ſed Dei auxilio. Ipſe quoque Deus effundit ſuper domū Dauid, & ſuper habitatores Hieruſalem ſpiritum gratiæ & precum. Zac.12.c. Orans autem Iob pro amicis, deſignat eccleſiam orantem pro hæreticis: quia hæretici per ſe oblato ſacrificio, iram Domini placare non poſſunt, niſi ad catholicam eccleſiam conuertantur. Iob.42.b. Rogantes etiam Apoſtoli pro Chananæa, ſunt interuenientes ad conuerſionem gentium. Mat.15.c.

Glo.ord.ſ.Pſ.134. — *Dans Deus ſpiritum orandi.*

Deprecari dicitur Dominus, aut conſolari in ſeruis ſuis, hoc eſt, in Chriſtianis, quia dat eis ſpiritum deprecandi. Pſ.134.

Glo.int.ſ.Gen.24. — *Oratio ante prædicationem.*

Oratio ſerui Abrahç ante ingreſſum ciuitatis, deſignat orandum eſſe prædicatori, antequā prçdicationem aggrediatur. Gen.24.b.

Oratio prælati. — *Gre.ſ.Leui.ho.5.*

Oratio Iſaac pro fœcunditate Rebeccæ, deſignat orationem prælati pro ſubditis: vbi etiā indicatur, prædeſtinationem orationibus impleri quantum ad effectum. Geneſ. 25. c. Oratio etiam Moſi, eſt interceſſio prælati: quo orante vincit populus. Exod. 17. c. 32. c. Idem eſt de oratione Aaron, & aliorum ſacerdotum. Le. 5. b. 9. b. 12. d. 14. f. 16. b.

Cōſulere dominū ante operationē. — *Gre.ſ.1. Reg.8.*

Orans Samuel dominum audita petitione populi, antequam concederet quod petebant, deſignat prelatum non facilè debere petitionibus, quę non videntur iuſtæ, aſſentiri: niſi prius conſulto Domino. 1. Reg. 8. b.

Oratio pro cōuerſione Iudæorum. *Abſolutio pœnitentis.* — *Ori.ſ.Nu.ho.7.* *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Orans Moſes pro Maria leproſa, deſignat orationem pro populo Iſrael, vt conuertantur ad fidem. Nu. 12. d. Orare autem pro remanentibus de domo Eli, eſt orare pro conuerſione Iudæorum in fine mundi. 1. Reg. 2. g. Vel eſt abſolutio pœnitentibus exhibita.

Venire ad fidem. *Adorare Chriſtū.* *Venerari eccleſiā.* *Dare eleemoſynas.* — *Baſi.ſ.Pſ.44.* *Hie.ſ.Iſa.11. ad Principiam.* *Aug.ſ.Pſ.44.*

Deprecantur Chriſtum ſublimes, hoc eſt, diuites plebis. Iſa. 45. c. Et gentes deprecantur Chriſtum, cùm veniunt ad fidem. Iſa. 11. c. Deprecari quoque vultum eccleſiæ, eſt adorare Chriſtum, vel eccleſiam venerari, vt in ipſa ſaluentur. Pſ. 44. Iob. 11. d. Vel deprecantur vultū eccleſię diuites plebis, cum faciunt eleemoſynas coram eccleſia, ſed non ad propriam gloriā. Nam eius gloria eſt ab intus.

Glo.ord.ſ.Pſ.140.

Oratio iuſti eſt in bene placitis peccatorum, quia tandiu orat pro eis, quandiu ipſi peccare non ceſſant. Pſ. 140.

Amb.ſ.Ephe.6. *Arn.ſ.Pſ.5.*

Orare in ſpiritu, eſt munda conſcientia, & fide integra preces ad Deum dirigere. Ephe. 6. c. Orat autem manè, qui orat in luce gratiæ, aut etiam in reſurrectione. Pſ. 5.

Confeſsio diuinitatis Chriſti.

Preces quas facit ſacerdos ſuper capro emiſſario. Leui. 16. b. confeſſionem diuinitatis in Chriſto deſignare poſſunt, per quam fit peccatorum remiſſio.

Hila.ſ.Pſ.118.

Deprecatur faciem Dei, qui orat, vt videat faciem Dei. Pſa. 118.

Hil.ſ.Pſ.121. *Ori.ſ.1.Re.ho.1.*

Rogare, quæ ad pacem ſunt Hieruſalem. Pſalm. 121. ſumitur iuxta Hilarium pro interrogare.

Aug.ſ.Pſ.121.

Orare ſine intermiſſione. 1. Theſſ. 5. c. eſt habere ſemper opera accepta Deo. Eſt etiam beatam vitam ſine intermiſſione deſiderare.

Eccleſia. — *Hie.ſ.Iſa.56.*

Orationis domus, eſt domus Chriſti, hoc eſt, eccleſia. Iſ. 56. c.

Hie.ſ.Iſa.38. *Aug.epiſ.59.*

Orauit Ezechias Dominum in infirmitate. Iſ. 38. a. non tam petens longam vitam, quàm quia nondum habebat filium, vt ex eius genere naſci poſſet Chriſtus.

Obſecrationes in ſacrificio altaris dicuntur, quę fiunt ante canonem: Orationes vero, quæ fiunt in conſecratione vſque ad pacem. 1. Timo. 2. a.

Oratio dicitur fieri alicui in peccatum, quando iniqua petit. Pſ. 108.

Amb.ſ.Pſ.118.ſer.22. *Gre.33.mor.18.*

Preces, quas dicitur multiplicare Leuiathan ad Deum. Iob. 40. d. erant cum dęmones orabant Chriſtum, ne mitteret eos in abyſſum, aut cum membra eius in iudicio dicent: Domine Domine aperi nobis.

Hie.ſ.Iſa.58.

Rogant Deum iudicia iuſtitię, qui iuſtitiam ſuam allegant coram Deo, quaſi merito pręmiandi, & immerito puniendi. Iſa. 58. a.

Hie.ſ.Iſa.57.

Non rogat Deum diues. quia obliuiſcitur eius, quaſi non eo indigeat. Iſa. 57. b. Prouerbio. 30. b. 31. a.

Oraculum.

Oraculum dici ſolet Dei, ſeu Deorum reſponſum. Sed in ſacris literis ſumitur pro ea templi parte in qua erat arca fœderis. Et propiciatorium quod erat ſuper arcam, oraculum dicebatur.

Humanitas Chriſti. *Diuinitas.* — *Iſyc.ſ.Leui.16.* *Rup.3.ſ.Reg.11.* *Glo.ord.ſ.Exo.25.*

Oraculum dicitur humanitas Chriſti, in qua peculiariter Deus habitat, & per quam dedit reſponſa, in qua etiam ipſe Chriſtus orauit. Exo. 25. b. 37. a. 40. c. Leui. 16. a. 1. Reg. 21. a. 3. Reg. 6. c. 8. a. 2. Par. 3. d. 5. b. Eze. 21. e. Diuinitas etiam Chriſti oraculum dicitur, cuius omnes dimenſiones erant æquales.

Sancti.

Oraculum etiam deſignat Sanctos, in quibus habitat Deus, & per quos dat reſponſa.

Cæleſtis patria.

Significat pręterea cæleſtem patriam, in qua Deus habitat, & aperta dat beatis omnibus reſponſa.

Orbare, Orbus.

Orbus, propriè dicitur oculorum luce priuatus: de quo vide Cęcus. Per tranſlationem autem orbi dicuntur, qui aliqua re chara priuati ſunt. Vnde eſt orbare, quod eſt idem quod priuare. Sic timebat Rebecca vtroque orbari filio. Gen. 27. g. 45. c. Ruth. 1. b.

Orbis, vide Mundus.

Ordinare, Ordo, Præordinare, Diſponere.

Ordinare, eſt vnamquamque rem in ſuo loco diſponere: Ordo autem eſt digeſtio, & in ſuo loco rei cuiuſque collocatio.

Prædeſtinatio. *Diuerſi gradus in eccleſia.* — *Gre.29.mor.32.* *Hie.ſ.Iob.38.*

Ordo cæli, rationem diuinæ prædeſtinationis indicat, quæ ſoli Deo eſt nota. Iob. 38. d. Poteſt etiam diuerſos gradus in eccleſia deſignare. Hac ordinatione Dei perſeuerat dies. Pſ. 118. Ad hæc etiam pertinet ordo natiuitatis filiorum Iſrael. Exod. 39. b.

Impletio ſcripturarum. — *Glo.ord.ſ.Gen.45.*

Ordo rei, quem referebant fratres Ioſeph patri ſuo, ſcripturarum impletionem in Chriſto factam deſignat. Gen. 45. g.

Hie. ad Euagrium

Ordo Melchiſedec fuit, quod ſolus & rex fuerit & ſacerdos, & ante circuncisionem functus ſacerdotio: vt non gentes ex Iudęis, ſed Iudæi à gentibus ſacerdotium acceperint, neque vnctus fuit oleo ſacerdotali, vt Moſi pręcepta conſtituunt: ſed oleo exultationis & fidei puritate: neque carnis & ſanguinis victimas immolauerit: ſed pane & vino ſimplici, puroque ſacrificio, Chriſti dedicauerit ſacramentum. Pſ. 109.

Hie. & Au. ſ. Pſ. 88. Ar. & Hie. ſ. pſ. 49. Aug. ſ. Pſ. 49. Glo. ord. ſ. Leui. 2. Rup. 1. ſ. Leui. 5. — *Dñs Deus vim docendi. Promittens teſtamentum nouum. Ordinatè docere. Cogitantes promiſſa Dei. Diſtinctè docere. Diſcernere cogitationes.*

Diſpoſuit Deus teſtamentum electis ſuis, quando doctores eccleſiarum dedit, vt acquiſitos per gratiam populos doceant, vel informent. Pſal. 88. Vel dicitur, quia promiſit teſtamẽtum nouum. Ordinantes autem teſtamentum Dei, ſunt Apoſtoli & doctores, legem Chriſti ordinatè docentes. Pſal. 49. Vel ordinant teſtamentum Dei ſuper ſacrificia: qui cogitant de promiſſis eius ſuper illa, quæ operantur. Ordinare quoque panes propoſitionis, eſt ordinare prædicationem ſacrę doctrinę. Exo. 40. c. Et ordinare membra hoſtię ſuperſtruem lignorum, eſt diſtinctè docere, quæ docenda ſunt. Vel eſt diſtinguere cogitationes. Leuitic. 1. b. Vel ea quæ fuerant arma iniquitatis exhibita peccato, arma effecta iuſtitiæ rationabiliter componere.

Ori. ſ. Nu. ho. 4. & ſ. Cant. ho. 2. Gre. ſ. Cant. 6. Hie. ſ. Iſa. 5. 28. 54 — *Gradus eccleſiæ triumphantis & militantis.*

Ordo caſtrorum in circuitu tabernaculi, tam Leuitarum, quàm filiorum Iſrael gradus cęleſtium, & etiam eccleſię militantis deſignare poſſunt. Num. 2. b. Et ordinata acies caſtrorum, eſt eccleſia quando fideles ſunt in pace. Cant. 6. a. Et ordines domus Salomonis, ſunt ordines miniſtrorum eccleſię. 3. Reg. 10. a. In ea paſcuntur agni per ordinem. Iſa. 5. d. Ier. 30. d. Et per ordinem ſternit Deus lapides eccleſiæ. Iſa. 54. c. Et ordo in quem ponitur triticum, eſt vel ordo Iudæorum per legem, vel ordo procerum eccleſiæ. Iſa. 28. g.

Ori. ſ. Cant. ho. 3. Ber. ſ. Can. ſer. 49. 50. — *Reddere cuique quod ſuum eſt.*

Ordo charitatis, quem petit ſponſa, eſt, vt cuique detur quod ſuum eſt. Canti. 2. a. Vel ordinat ſponſus charitatem in ſponſa, quum zelo charitatis addit diſcretionem. Eſt autẽ ordo in affectu, & ordo in effectu. Ordo in affectu eſt, vt Deus diligatur ſuper omnia, deinde cętera per ordinem. In effectu verò eſt, vt prius ſuccurratur magis indigenti. Ordines duo retiaculorum in columnis, deſignant charitatem Dei, & proximi. 3. Reg. 7. c.

Virtutes theologicæ. Operatio ſyncera.

Ordines tres lapidum politorum in atrio templi, tres virtutes Theologicas cum diſcendi ſolertia deſignat, nempe, vt quiſque quomodo credere, quid ſperare, quid diligere debeat dignoſcat. Ordo verò vnus lignorum cedri, eſt bona operatio ſine corruptione ſimulationis exhibita. 3. Reg. 6. d.

Glo. ord. ſ. Exo. 28. Phil. de vit. Moſ. 3. Geor. Vene. Cant. 2. tomo 3. cap. 5. — *Virtutes cardinales. Anni tempora. Elementa.*

Ordines gemmarum quatuor in rationali, deſignãt quatuor virtutes cum fide Trinitatis. Ordo primus eſt prudentia, conſtans memoria, intelligentia, & prudentia. Secundus iuſtitia, conſtans diſtributiua, commutatiua, & epiecheia. Tertius fortitudo, conſtans animoſitate, conſtantia & victoria. Quartus temperantia, conſtans caſtitate abſtinentia, & ſobrietate. Exo. 28. c. 39. b. Deſignant etiam quatuor ordines gemmarum, quatuor anni tempora, ternis menſibus conſtantia. Vel deſignant quatuor elementorum naturas, cum in ſingulis elementis ternæ reperiantur proprietates.

Gre. 9. mor. 48. — *Tranquillitas mentis.*

Ordo, qui non dicitur eſſe in inferno, eſt tranquillitas mentis, quę non eſt in mente damnatorum, vbi eſt confuſio, quia ipſa ſupplicia, quæ ordinata per Dei iuſtitiam veniunt, ordinata in corde morientium non ſunt. Iob. 10. d.

Hie. ſ. Pſ. 83. Aug. ſ. Pſ. 111. Gre. ſ. Eze. ho. 12. — *Proficere. Rectè operari. Detegere inſidias vitiorum.*

Diſponit aſcenſiones in corde ſuo, qui proficit de virtute in virtutem. Pſ. 83.

Diſponit ſermones ſuos in iudicio, qui opera facit, quæ ſecurum ipſum reddant in iudicio. Pſalm. 111.

Ordinatur erga peccatorem obſidio, cum per ſanctę admonitionis verba ſingulis quibuſque virtutibus, quæ vel quibus modis vitia inſidientur oſtenditur. Eze. 4. a.

Hie. ſ. Dan. 3. Ricar. de S. Vict. de vitio mutabi. 9. — *Partes inuidentiæ.*

Ordines tres dentium beſtię, quam vidit Daniel, tria regna deſignabant ſub Perſis, nempe Babylonicum, Medicum, & Perſicum Dani. 7. b. Vel deſignant obloquutionem cõtra aperta mala, derogationem contra indifferentia bona, detractionem contra aperta bona, quæ ſunt partes inuidentię.

Ordiri.

Ordiri dicuntur textores telam, cum ſubtegmen præparant texendæ telę, vnde quod ordimur, nondum perfectum eſt, ſed inchoatum, & velut præparatum ad vlteriora.

Glo. int. ſ. Iſa. 25. — *Condemnatio generis humani.*

Orditus dicitur eſſe Dominus telam ſuper omnes nationes, quando in Adam omnes homines morte damnauit. Iſa. 25. c. Poteſt etiam intelligi de diabolo, qui introduxit peccatum & mortem in omnes.

Hie. ſ. Iſa. 30. Ricar. de S. Vict. de exterminat. mali. 29. — *Conatus cõtra legem Dei.*

Ordiuntur telam ſine Spiritu Dei, qui aliquid aggrediuntur contra legem Dei. Iſa. 30. a.

Ordiri dicitur, qui adhuc eſt in præparatione ad operandum, & nondum texit opera. Iſa. 38. c. Dum adhuc ordirer ſuccidit me.

Oreb.

Hie. ſ. Pſ. 82.

Oreb. i. coruus, vel ſuauis, aut fideiuſſor, vel commiſcens, ſeu veſpertinus. Princeps Madianitarum occiſus à tribu Ephraim. Iudi. 7. a. 8. a. Pſalm. 82. Iſa. 10. f. Vel interpretatur foramen, deſignans foramen per quod ingreditur coluber in animam.

Lyra. ſ. Exo. 3. — *Chriſtus. Altitudo contemplationis.*

Horeb autem. i. deſertum, vel ſolitudo, ſiue deſtructio, aut ſiccitas, vel gladius, eſt mons in regione Madian, qui & Sinai, vbi data eſt lex Moſi. Exo. 3. a. 33. b. Deut. 9. b. Poteſt autem deſignare Chriſtum, qui ſublimis eſt & legiſlator. Et pręterea altitudinem contemplationis.

Siccatio carnalis vanitatis.

Vt autem Horeb interpretatur ſiccitas, deſignat exſiccationem carnalis vnitatis: Vnde ad hunc montem confugit Elias, fugiens vanitatem regię curiæ. 3. Reg. 19. b. *Am. ſ. de fug. ſec. 6.*

Organum.

Organum, id eſt, quod Latinè inſtrumentum. Per excellentiam tamen organa dicuntur muſicorum inſtrumenta, & ea peculiariter, quę fiſtulis conſtans, & flatu follium pulſantur.

Diuerſi gradus gloriæ.

Organum diuerſas habens voces concordantes, diuerſos gradus Sanctorum cum vnitate charitatis in gloria cæleſti deſignant. Pſ. 150. Differt enim ſtella à ſtella in claritate. *Aug. ſ. Pſ. 150.*

Organum Iob, deſignat prædicatores eccleſiæ, ipſam ſua doctrina lętificantes, vt organorum fiſtulæ. Iob. 30. a. *Gre. 20. mor. 31.*

Dona Spũſſancti. Laudes Dei. Doctrina ſacra.

Organa diuerſa, varia dona Spiritusſancti in eccleſia ſignificare poſſunt. 2. Reg. 6. c.

Organa ſuſpenſa ſuper flumina Babylonis, deſignant cantica laudis Dei, quæ ceſſant & ſuſpenduntur in confuſione peccatorum huius mundi. Vel doctrinam ſacræ ſcripturæ: quæ quum inutiliter & fruſtra prędicetur iis, qui voluptatibus huius ſeculi paſcuntur, rectè organa ſuſpendi dicuntur. Pſ. 136. *Ori. ſ. Ierę. ho. 2.*

Corpus humanũ. Lingua.

Organum quandoquè ſignificat corpus noſtrum: cuius chordę ſunt nerui, per quos numeroſe, & concinnè intenditur, & ſpiritu pulſatum voces ędit humanas. Et ipſa lingua organum eſt, aut plectrum, quo organum pulſatùr. Pſ. 136. 2 Reg. 6. c. 1. Para. 15. b. 23. a. 2. Par. 5. d. 7. a. 29. f. 30. d. 34. c. *Arn. & Aug. ſ. Pſ. 136. Clē. Ale. 2. peda. 4*

Voluptates aurium.

Organa aliquando ſignificant voluptates, quę auribus percipiuntur. Geneſ. 4. c. Iob. 21. b. *Lyra. ſ. Gen. 4.*

Orion.

Orion dictus quaſi Vrion: erat filius Enopionis: qui putatus eſt natus eſſe ex vrina trium Deorum, Iouis, Neptuni, & Mercurii: qui in ſignum cæleſte tranſlatus eſt ante tauri veſtigia. Hic ſi fulget, ſerenitatem, ſi obſcurus eſt, tempeſtatem denotat.

Martyres.

Oriones hyemis initio oriri dicuntur, & ſuo ortu tempeſtates excitare, & maria terraſque perturbare, deſignant Martyres: qui dum Sanctam Eccleſiam ad ſtatum prædicationis erigunt pondus perſequentium, moleſtiaſque paſſuri, ad cæli faciem, quaſi in hyeme venerunt. His etenim natis, mare terraque turbata eſt, quia dum Gentilitas mores ſuos deſtrui, apparente eorum fortitudine, doluit, in eorum necem non ſolùm iracundos ac turbidos, ſed etiã placidos erexit. Iob. 9. b. *Gre. 9. mor. 7. Eu. ſerm. ſpirit. 5.*

Moſes.

Orion pro ſtellis generaliter poni videtur. Amos 5. b. Facientem arcturum & Orionem, & conuertentem in manè tenebras, & diem in noctem mutantem. Vel deſignat Moſen, in cuius ortu motæ ſunt tempeſtates in Ægypto. *Hie. ſ. Amos 5. Rup. ſ. Amos.*

Oriri, Oriens, Orientalis.

ORiri idem eſt, quod naſci. Oriens autem aliquando eſt ſurgens, vt Sol Oriens. Sumitur autem Oriens pro ea mundi parte, in qua Sol oritur, ſicut & Ortus. Orientalis autem eſt ad Orientem pertinens.

Deus pater.

Oriens aliquando dicitur Deus pater, vnde Chriſtus natus eſt, aut ſimpliciter ipſe Deus, & proficiſci ab Oriente, eſt diſcedere à Deo. Geneſ. 11. a. Pſalm. 67. Ad orientem autem ire, eſt mentem in conſideratione diuinæ maieſtatis attollere: Sed dicitur Deus non apparere, quia qualis in natura ſua eſt, à cogitatione mortali videri non prævalet. Iob. 23. b. Leuitic. 16. b. *Ori. ſ. Leui. ho. 9. et ſ. Iob lib. 1 & ſ. Iſa. ho. 5. Gre. 16 mor. 15. Hyc. ſ. Leui. 16.*

Chriſtus.

Oriens dicitur Chriſtus, de quo dicitur. Ecce vir Oriens nomen eius. Zach. 6. c. Et filij Orientis, ſeu nationes Orientales, ſunt baptizati Chriſtum induentes. Gen. 12. b. Iudi. 6. a. Pſ. 67. Ezech. 44. a. Ion. 4. b. Et oritur Sol iuſtitiæ timentibus Deum, quando Chriſtus venit ad mentem cum gratiæ donis. Mala. 4. a. Gen. 32. g. Eccl'tę. 1. a. Et orta lux, eſt Chriſtus prędicãs. Iſaię 9. a. Matt. 2. a. 4. b. Luc. 1. g. Et oriri ſtellam ex Iacob, eſt Chriſtum manifeſtari mundo, & gentibus. Num. 24. c. Iob. 30. b. 38. b. *Ori. ſ. Nu. ho. 18. et ſ. Iudi. ho. 1. 8. Amb. 2. de Abra. 3. & de inſti. virgi. 8. Hil. ſ. Matt. can. 1 Hie. ſ. Eccleſiaſt. 1 Clima. gradu. 25. Gre. 20. mor. 22.*

Natiuitas Chriſti. Confeſſio peccatorum. Incarnatio. Renouatio generis humani. Reſurrectio Chriſti.

Orta eſt veritas de terra. Pſ. 84. quando Chriſtus natus eſt ex Virgine Maria. Quod etiam dici poteſt quando peccator confitetur peccata ſua. Oriri etiam dicuntur noua. Iſ. 43. c. quũ filius Dei incarnatus eſt, & facta eſt renouatio generis humani in nouo teſtamento. Et ortus Solis, natiuitatem & reſurrectionem Chriſti indicat. Pſalm. 103. Ion. c. Ortus autem dicitur Chriſtus ex Seir. Deut. 33. a. tum quia natus eſt ex peccatoribus, tum quia ab eccleſia ex gentibus manifeſtabitur Iudæis. *Aug. ſ. Pſ. 84. Lyra. ſ. Iſa 43. Arn. ſ. Pſ. 103. Gre. 27. mor 19. Au q. in Deut. 56. & ſ. Pſ. 103.*

Manifeſtatio veritatis. Cognitio veritatis & peccati.

Ortus Solis aliquando eſt manifeſtatio veritatis, & etiam eorum manè. Gen. 32. g. 44. a. Pſ. 103. Iſa. 41. g. Nahum 3. d. Mat. 5. g. Oritur autem Sol & occidit, & ad locum ſuum reuertitur. Eccl'tę. 1. a. quia veritatis intelligentia, modo datur, modo ſubtrahitur, & poſt ſubtractionem iterum eadem gratia, quæ prius recuperatur. Oriens etiam ſeu ortus Solis eſt cognitio veritatis, & etiam cognitio peccati. Exo. 22. a. *Arno. ſ. Pſ. 103. Ri. de S. Vict. de ſta tu interi. homi. 27. & 3. de ar. myſt. 6. Ori. ſ. Matt. ho. 31.*

Fides. Baptiſmus. Renati in fide.

Oriens prætereà, ſignificat lucem fidei. Gen. 28. c. Exo. 27. c. 38. b. Eadem ratione ſignificabit regenerationem baptiſmi, in quo habetur initium fidei. Gen. 12. b. 13. c. Et Orientales filij ſunt, qui de vero lumine ſunt profecti, & qui in fide Deo naſcuntur. Iob. 1. a. Eze. 25. a. *Gre. 1. mor. 19. Hie. ſ. Eze. 25.*

Lux gratiæ.

Oriens etiam ſtatum gratiæ ſignificare poteſt. Amos 8. d. Zac. 6. c. 14. a. Et orientalis porta in eccleſia, eſt lux, gratię, quę eſt in Chriſto, qui eſt Oriens. Eze. 11. a. 14. c. 47. a. Ier. 31. g. Oriẽs quoque dicitur ipſa ſuſceptio lucis gratiæ. Occidens vero deſertio peccati, cum enim oritur *Hie. ſ. Amos 8. & ſ. Eze. 11. Aug. ſ. Pſ. 102.*

gratia, Occidunt peccata. Ideo dicitur Pſ.102. Quantum diſtat Ortus ab Occidente, longè fecit à nobis iniquitates noſtras.

Phil. de plan. Noe. Oriens rectam rationem ſignificare poteſt, quam etiam deſignat orientalis plaga. Et proficiſcuntur ab oriente peccantes, quia à recta ratione digrediuntur. Gen.11.a.25.a. Leui.16.c. Et inter virtutes oriens dicitur prudentia, in qua eſt lux rectæ rationis. *Recta ratio. Prudentia.*

Philo. de ſomniis. Ortus Solis quandoque ſignificare poteſt reuerſionem ad ſenſus: vt quum ortus eſt ſol Iacob poſt luctam cum angelo: quia reuerſus eſt à contemplatione ad ſenſus. Gen.32.g. *Reuertio ad ſenſus.*

Orientalis terra dici poteſt primus ſtatus hominis. Vel etiam ipſa natiuitas. Item qui vitiorum tenebras relinquentes, in operibus lucis verſari curant. Gen.29.a. Lc.1.d. *Primus ſtatus hominum. Natiuitas. Bene operantes.*

Ori. ſ. Matt. ho.30 Oriens aliquando initium ſcripturę ſacrę ſignificare poteſt, quæ dicitur fulgur parens in Oriente. Matt.24.c. *Initium ſcripturæ.*

Hie. ſ. Iſa.60. Gre.4.mo.15.16.46 Ortus eccleſiæ, eſt eius initium poſt aſcenſionem Chriſti, vel in iudicio quando pręparabitur ad fœlicitatem. Iſa.60.a. Et ortus ſurgentis auroræ eſt illa noua natiuitas reſurrectionis, qua ſancta eccleſia etiam carne ſuſcitata, oritur ad contemplandum lumen æternitatis. Iob.3.b. *Initium eccleſiæ poſt aſcenſionem. Tempus reſurrectionis.*

Orientales dici poſſunt Angeli, qui orienti luci ſemper inhærent. Iob.1.a. *Angeli.*

Glo. ord. ſ. Mala.1. Au.1.q. in euan.38 Ab ortu ſolis vſque ad occaſum, omnem locum ſignificare ſolet. Pſa.112. Malac.1.c. Et ab Oriente vſque in Occidentem paret fulgur, quum ſplendor eccleſiæ per totum orbem diffunditur. Matt.24.c. *Omnis locus.*

Hie. ſ. Iſ.41.59. & ſ. Zac.8. Gre. ſ. Eze. ho.18. Oriens vt eſt extrema pars orbis, gentilitatem ſignificat, in qua quaſi mortuus iacebat Chriſtus, antequam illi crederent. Iſa.41.a.43.a.45.a.46.d 59.d. Poteſt etiam Oriens, ſeu terra Orientis, dici Iudæa, vnde ortus eſt Sol iuſtitię, & in qua prius fuit lux fidei. Ezech.40.c. Zach.8.b. *Gentilitas. Iudæa.*

Iſyc. ſ. Leui.1. Oriens aliquando ſublimitatem rerum ſignificare poteſt, qualis erat Orientalis plaga altaris, in qua cineres effundebantur. Leui.1.d. *Sublimitas rerũ.*

Ori. ſ. Nu. ho.15. Phil. de confu. lin. Orientis montes altitudinem ſuperbiæ ſignificant, & ipſum Orientem vitiorum diabolum transfigurantem ſe in angelum lucis. Num.23.a. Ab hoc oriente veniunt, qui ędificant turrim confuſionis. Gen.11.a. *Altitudo ſuperbiæ. Diabolus.*

Gre. ſ.1. Reg.13. Oriens aliquando ſignificat lucem falſam terrenæ proſperitatis, vt ad Orientem Bethauen. 1.Re.13.b. De qua luce dicitur, Iob.38.b. Auferetur ab impiis lux ſua. *Terrena proſperitas.*

Ori. ſ. Iudi. ho.1. Oritur diebus Chriſti iuſtitia & abundantia pacis, hoc eſt, in mentibus gratia eius illuſtratis, plenitudo virtutum. Pſ.71.118. Mala.4.a. Oritur autem iuſtitia naſcente Chriſto, quia ipſe redditurus eſt vnicuique ſecundum opera eius. Iſa.45.b. Tunc quoque gloria Domini dicitur orta eſſe ſuper Hieruſalem. Iſa.60.a. *Abundantia virtutum naſcente Chriſto.*

Oritur viror calami & iunci in cubilibus, in quibus habitabant dracones, quum in cordibus Gentilium oriuntur virtutes, & iucunda tranquillitas. Iſa.35.c. Et oritur ſanitas animæ *Hie. ſ. Iſa.35.58.* oriente luce matutina, hoc eſt, cum Chriſtus in animam aduenit & oritur in tenebris lux, quum quis à peccatis liberatur. Iſa.58.c. *Oriri virtutes in cordibus Gentilium.*

Gre.10. mor.20. Oriri dicitur iuſtus vt lucifer, quũ ſe conſumptũ putauerit. Iob.11.d. quia mox vt tenebreſcere tentationum caligine cęperit, ad lucem gratię reformatur, & ſeipſo monſtrat diem iuſtitię, qui caſurus paulo antè timuit noctem culpæ. *Reſiſtens iuſtus tentationibus.*

Gre.18. mor.19. Hie. ſ. Iob.28. Oriebatur prius panis de terra, quæ poſtmodum igne ſubuerſa eſt. Iob.28.a. Nempe quãdo legis doctrina proferebatur de Iudæa antequam periret. Idem dici poteſt, quia Chriſtus ortus eſt à Iudæis poſtmodum ſubuerſis. *Doctrina legis ex Iudæa. Chriſtus ex Iudæis.*

Gre.22. mor.24. Oritur pro frumento tribulus, & pro hordeo ſpina. Iob.31.d. quando in vltima retributione, vbi remuneratio laboris quęritur, punctio doloris inuenitur. Oritur etiam pręlato pro frumento tribulus, dum iniuſta contra ſubditos exercens, nullo bonos blandimento refouet, & bene operantes ex inuidia affligit, etiam ſi quædam bona aliquando faciat, ac ſi frumentum ſerat: Sed ſubiecti pro eo quod in maximis grauantur, gaudere in eius bonis minimis nequeunt: vnde fit, vt ad ipſa etiam pauca bona, quæ fieri inter multa mala conſiderant, non laudes, ſed gemitus reddant, atque infirmantes murmurent, dum perpendunt puri operis non eſſe, quod vident. Pro hordeo quoque oritur ſpina, quia quũ neglexit exhibere quod foueret, iuſtè in quærelam proſiliens lingua ſubditorum ipſum pungit. *Dolor pro mali expectato præmio. Murmuratio iuſta ſubditorũ in prælatos.*

Gre.33. mor.5. Oriri ſpinas in domibus Hieruſalem, eſt naſci errores in mentibus Iudæorum. Iſa.34.c. Oritur etiam paliurus in munitionibus eius, aut Babylonis, quum ſurgunt maiores ad defendenda vitia minorum. *Errores in Iudæis. Maiores defendẽtes vitia minorũ.*

Hie. ſ. Iſa.14. Oriebatur manè lucifer. Iſa.14.c. quia diabolus initio creationis ſuæ donis naturalibus & gratuitis ſplendebat. *Dona Luciferi.*

Beda ſ. Gen.2. Oriri in terra, eſt terrenis cupiditatibus ſe ſubdere, vel animam peccare. Ge.2.a. Exo.10.b. *Peccare.*

Glo. ord. ſ. Eze.39. Ad Orientem maris ſe putant hæretici habere ſepulcrum, cum ſint in Occidente. Vel certè ipſi dicunt ſe eſſe in Oriente, vt decipiant prætereuntes. Eze.39.c.

Hier. ſ. Ioel.2. Orientale mare dici ſolet mare mortuum, vbi erant ciuitates Sodomorum, quia eſt ad Orientem Iudææ. Ioel.2.e. *Mare mortuum.*

Gre.8. mor.33. Ortus ſcirpi, initium operum hypocritæ ſignificat, & germen egreditur in eius ortu, quia in operis initio mercedem adulationis accipit. Iob.8.c.

Ortus clamor in Ægypto. Exo.12.d. vide Clamare.

Oryx.

Oryx, Hebraicè dicitur Tho, eſt quadrupes, vnum cornu habens biſulcum. Eius præter cæteros miram aiunt eſſe naturam. Pilos enim ei in caput obuerti, non deſcendere in caudã, vt cęteris animãtibus. Ab aliquibus dicitur eſſe bos ſylueſtris. Eſt animal mundũ. Deut. 14. a. *Plini. 8. nat. hi. 53.*

Non valentes euadere malum. Oryx illaqueatus deſignat eos, qui malum euadere non poſſunt. Iſaię 51. g. Vbi Septuaginta tranſtulerunt, Beta. *Hie. ſ. Iſa. 51.*

Ornan.

Gentilis populus Ornan, id eſt, exultans, ſiue arca eorum, aut lux filii, vel lux ſiue maledictio permanens vel ęterna, vel illuminatus: fuit vir Iebuſæus, in cuius area templum Hieruſalem eſt ædificatum. 1. Par. 21. c. Typus eſt Gentilis populi fidem eccleſię ſuſcipientis. *Hie. epi. Paule, & Euſtochio. Aug. ſer. 198.*

Ornare, Ornamentum, Colere, Cultus, Ornatus.

ORnare, eſt pulchrum facere. Ornamentum autem eſt ornatus, ſeu apparatus, & cultus ad decorem faciens.

Virtutes prædicatorum. Fideles. Ornauit Spiritus Domini cęlos. Iob. 26. d. quando impleuit virtutibus Apoſtolos & prędicatores: vnde qui prius erant timiditate fœdi, aduenięte Spiritusſancto, facti ſunt fortes. *Gre. ſ. 1. Reg. 16. & 17. mor. 16.*

Ornamentum eccleſiæ dicuntur fideles diuerſis gratiæ donis fulgentes. Iſ. 49. c. 60. c. *Hie. ſ. Iſa. 49.*

Scientia & virtutes. Ornamentum pectoris, ſcientiam & virtutes deſignat. Ier. 2. f. Ornamentum itidem cálceamentorum, eſt decor virtutum. Iſa. 3. d. Et ornata Hieruſalem auro & argento, eſt anima diuinis ſenſibus, ſacriſque ſermonibus & virtutibus decorata. Vel quę ſenſum diuinum habet, & eloquium ad proferendum, quod mente concepit. Eze. 16. b. Et dicitur ornari mundo muliebri. Ezec. 23. f. Et ornata muneribus ſponſa, eſt anima virtutibus decorata, & quæ meditatur ſenſus & intelligentiam ſpiritualem. Ier. 4. g. Hoſe. 2. c. *Glo. ord. ſ. Ier. 2. Hier. ſ. Iſa. 3. & ſ. Eze. 16. & ſ. Ier. 4. Ori. ſ. Ezec. hom. 6.*

Eminentia virtutum pontifi. ∴ Ornatus debet eſſe pontifex ornamento peculiari virtutum: quæ in ephod, aut ſuperhumerali, & aliis veſtibus deſignantur: quibus debet plebi ſupereminere. Exo. 25. a. 35. a. 39. a. Sic Apoſtolus: Epiſcopum debere eſſe ornatum. 1. Timo. 3. a. *Amb. de dignit. ſacerdot.*

Gratia Dei. Ornamenta Rebeccæ, quæ non de domo patris ſui, ſed de domo Abrahæ accepit, deſignãt vt placeamus Chriſto ſponſo, exuendum eſſe veterem hominem, & induendum nouum per gratiam Dei. Gen. 24. f.

Compoſitio autem & ornatus fœminarum in bonum & in malum ſumi poteſt, ſecundũ exigentiam circunſtantiarum. Eſther 2. c. Iudith 10. b. Pſ. 143. Ier. 4. g.

Interpretatio ſcripturæ. Ornat ſcientiam lingua ſapientum, quum doctores Catholici latius exponunt, quę ſcriptura canonica aut obſcura poſuit, aut hiſtorica tantum narratione ſcripta reliquit. Pro. 15. a. *Beda ſ. Pro. 15.*

Diſponi ad verbum Dei, & ad iudicium. Ornare lãpades, eſt diſponere ſenſus omnes ad recipiendum verbum Dei, per bonũ vſum ſenſuum, vel præparare ſe ad reddendam rationem iudici venturo, & ſecum opera numerare, pro quibus ęternam accipere beatitudinem expectant. Matt. 25. a. *Au. epiſ. 120. cap. 34. Gre. ho. 12.*

Iudæa. Ornata domus erat Iudęa decorata pręconiis prophetarum. Matt. 12. d. Luc. 10. c. *Hil. ſ. Matt. ca. 12*

Mortificatio carnis. Ornari dicitur tympanis, qui carnem habet mortificatam. Ier. 31. a. *Hier. ſ. Iere. 31.*

Abuti donis dei & ſacra ſcriptura ad defenſionẽ errorum. Ornat ſe vnguento regio, qui donis à Deo datis abutitur ad idolorum cultum, & ad errorum defenſionem. Iſa. 57. b. Ornamentum quoque monilium ſuorum ex auro & argento ponunt in ſuperbiam, qui ſacra ſcriptura ſuperbè vtuntur ad defendendos errores. Ezec. 7. f. *Hie. ſ. Ezec. 7.*

Blanditiæ voluptatis. Eloquentia hæreticorum. Ornatus meretricius, deſignat blanditias voluptatis, & etiam eloquentiam immundam hæreticorum. Pro. 7. b. Et circum ornatæ filiæ hęreticorum, vt ſimilitudo templi, ſunt verba compoſita eorum ſpeciem veritatis habentia, ſed veritate vacua. Pſ. 143. *Amb. de Cain. 4. Beda ſ. Prou. 7. Hie. ſ. Pſal. 143.*

Error in corde impuro. Ornat vas fictile argento ſordido, qui ſcientiam corruptam addit cordi peſſimo. Pro. 26. d. *Beda ſ. Prouer. 26.*

Gloria mũdana. Concupiſcentia oculorum. Ornatus Tyri, gloriam mundanam & pompam ſeculi, & omnia quę ad concupiſcentiam oculorum ſpectant, deſignare poteſt. Eze. 27. b. Hic eſt ornatus deponendus agentibus pœnitentiam. Eze. 33. b.

Oronaim.

Mœror pœnitentiæ. Oronaim, id eſt, foramen mœroris, eſt locus in prouincia Moab: Poteſt deſignare mœrorem pœnitentiæ. Iſa. 15. b. *Hie. ſ. Iſa. 15.*

Orpha.

Apoſtata. Infideles. Orpha, id eſt, ceruix, vel ceruicoſa, ſiue ſuſcitatio oris, vel denudatio oris, nutus Noemi. Ruth. 1. a. Hæc non eſt ſecuta ſocrum ſuam ſicut Ruth, vnde poteſt ſignificare apoſtatas, vel non credentes ex Gentibus.

Orphanus, vide Pupillus. ∴

∴ *Ortygometra, vide Coturnix.* ∴

Os, *Oris.*

Os, propriè eſt concauum illud, intra quod lingua & dentes concluduntur, cuius oſtia ſunt labia. Interdum autem os ſumitur pro facie. Item pro lingua. Geneſ. 25. c. Quod os meum loquatur ad vos. Os, maledictum. Iob. 16. b. Aperuerũt ſuper me ora ſua. Mandatum. Iob. 22. c. Suſcipe ex ore illius legem. Teſtimonium. Pro. 19. c. Os impiorum demonſtrat iniquitatem. Vaticinium. 2. Par. 18. e. In ore omnium Prophetarum eius. Victus. Eccl'tæ 6. c.

Omnis labor hominis in ore eius. Et os gladij, eſt acies. Et os putei, & os ſacci, eſt ipſe introitus.

Os metaphoricè, tribuitur Deo, & aliquando vis generatiua & ſpiratiua, os Dei dicitur. Et os ſponſæ eſt virtus Dei, quę illuminat mentem. Et collocutiones Dei, quæ in arcanos animę ſenſus ſolent clementer infundi: Vel quod in patribus noſtris, atque prophetis idem loquutus eſt. Pſ.32.137. Can.1.a. Eccl'i.24.a. Iſa.45.d. Thre.1.f.3.d. Et ex ore Domini prodire dicuntur, quę certiſſima ſunt. Deut.8.a. Iſ.48.a.55.d.

Ori. ſ. Cant. ho.1. Baſi. ſ. Pſ.32. Caſſia. lib.8. ca.4.

Vis generatiua, & ſpiratiua Dei. Virtus illuminatiua. Inſpirationes diuinæ.

Os etiam Dei dicitur ipſe Chriſtus: & lex oris Dei eſt lex Chriſti. Deut.1.a. Pſ.118. Pro.2. a. Iſa.30.a.4.b.62.a. Et os Ioſeph, eſt os Chriſti. Ge.41.e.45.c. Et os Iob apertum, eſt os Chriſti. Iob.3.e.37.a. Et ore proprio deprecans Iob ſeruum ſuum, eſt Chriſtus factus homo, vt ſic doceret Iudęos. Iob.19.c. Qua ratione dicitur ſponſus oſculari ſponſam oſculo oris ſui. Can.1. a. Vbi etiam os ſponſi eſt inſpiratio Chriſti.

Amb. ſ. Pſ.118. Aug. de eſſen. diui. Gre.4. mo.4. et 14. mo.22. & ſ. Can.1. Euc. ſerm. Spirit. 1 Beda ſ. Pro.2.

Chriſtus. Os Chriſti. Humanitas Chriſti. Inſpiratio Chriſti.

Os prætereà Dei, ſermo Dei & eius præcepta, & peculiariter præceptum charitatis. 1. Re. 12.c. Iſa.30.a.40.b.58.d.62.a. Os quoque Dei dicuntur prophetæ, per quos Deus voluntatē ſuam nobis manifeſtat, & etiam ipſa lex. Pſa.118. Pro.2.a. Et in ore Moyſi dicitur eſſe Dominus, quando legis aperit myſteria. Exo.4.c. Et os apertum dat Deus prophetis, quum implētur prophetię. Eze.29.d. Demum os Dei dici poteſt eius doctrina. Deut.32.a. Hoc os aperuit Chriſtus. Matt.5.a.

Hie. ſ. Iſa.54. Au. de eſſen. diui. Gre. ſ. 1. Reg.12. Euc. ſerm ſpiritu.1 Amb. ſ. Pſ.118 et 2. de Abra.10. Rup. 2. ſ. Matt.

Sermo Dei. Præcepta Dei. Propheta. Lex Dei. Doctrina.

Ore ad os dicit præſentiam: vt ore ad os loquebatur Deus ad Moſen. Nu.12.b. Et deſignauit Chriſtum in aſſumpta humanitate manifeſtatum.

De ore ſuo euomit Deus tepidos, qui omnes fideles dicitur habere in ore. Apoc.3.c.

Os interdum dicitur voluntas, aut mens, & cogitatio, vbi eſt laus Dei, quæ dicitur ſemper eſſe in ore. Pſ.33.80.118.137. Iob.20.b. Et hoc eſt os cordis. De quo dicitur Matth.15.b. Quæ exeunt de ore coinquinant hominem. Et huic eſt ponenda cuſtodia Pſ.38.140. Ipſumque eſt aperiendum ad ſuſcipienda & deuoranda diuina verba. Eze.2.d.3.a Os etiam Annę, rationē mentis deſignare poteſt, cuius loqui eſt deliberare. 1. Reg.2.a. Et os repletur gaudio, quum ex mentis affectu laudat Deum. Pſ.125. Iob.8.d.

Ter. adu. Marci.4. Amb. ſ. Pſ.118. ſe.2 Baſi. ſ. Pſ 33. Au. de menda. ad conſent.16. & ſ. Pſ.125. Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 3. mo.39. & 15. mo.

Præſentia. Incarnatio. Voluntas. Mens. Cogitatio.

Os in auibus aliquando dicitur roſtrum: & in ore columbę eſt ramus oliuæ, quum in ore religioſi eſt laus diuinę miſericordiæ, & cùm fit prædicatio ſplendoris ſapientiæ, & quum datur oſculum pacis. Gen. 8.b.

Baſi. de abdi. rerū. Amb. de Noe.19.

Roſtrum.

Os aliquando eſt interpres, vt os Moſis eſt Aarō, hoc eſt, ſacerdotium interpres legis. Exo. 4.c. Et os Moſis vel alterius dicitur aperire Deus, quum dat benè loquendi gratiam. Et ipſe Deus dicitur feciſſe os hominis, & exiſtere in ore ad loquendum bonum. Exo.4. c.

Ori. ſ. Exo. ho.3. Beda ſ. Exo.4.

Interpres.

Os dicitur aliquando ſpirituales, quibus dulcis eſt liber diuinæ legis. Ezech. 3. a. Apocalyp.10.d.

Au. ſ. Pſ.43. & ſ. Apoc ho.8.

Spirituales.

Os aliquando ſignificat confeſſionem fidei, vt quum os loquitur ſapientiam. Pſa.48. Et os lateris eſt confeſſio fidei, & eſt vnius cubiti, propter vnitatem fidei. 3. Reg. 7.e. Et in ore piſcis eſt drachma, quum quis confitetur fidem Chriſti. Matt.17.d. Os autem habent & non loquuntur, qui nouerunt virtutem confeſſionis, & quomodo confiteri debeant, nec tamen confitentur. Pſ.113.134.

Baſi. ſ. Pſ.48. Amb. ſ. Luc.5. Ri. de S. Victo. de ſomni. Nabuc. 35. Amb. de Ioſeph.11.

Confeſſio fidei.

Os ſacculi, prædicatorem ſignificare poteſt, & os ſacculi Beniamin, eſt os Pauli. Gen.42. e 44.a. Os autem Annæ: eſt prædicatio eccleſiæ, & os eius dilatatur, quando abundat doctrina, quæ per orbem diffunditur. 1. Reg.1.b.2.a. Ier.1.b. In ore hominis dicitur eſſe labor eius, quando prædicator prędicat. Eccl'tæ 6.c. Os etiam ſponſę eſt prędicatio eccleſiæ. Canti.7.c. Os patere dicitur illius, qui pura conſcientia legem Dei docet. 2. Cori.6.c. In horum ore eſt lex Domini. Exo.13 b.

Ori ſ. 1. Reg. ho.1. Gre. ſ. 1. Reg.12. & ſ. Cant.2.

Prædicator. Prædicatio.

Os putei clauſum literam legis obſcuram ſignificare poteſt. Gen.29.a.

Amb. ſ. 2. Cor.5. Philo de charitate Cle. Ale. adho. ad gen.

Litera legis.

Os aliquando dicuntur verba, quæ ore proferuntur. Et in ore dicitur eſſe verbum, quum eſt in noſtro ſermone. Pro.19.b. Et oratio dicitur os eccleſiæ, vnde egreditur ignis. Apo. 11. b.

Aug. ſ. Apo. ho.8.

Verba. Oratio.

Os aperuerunt Iudæi contra Chriſtum in paſſione, quorum os plenum erat maledictione. Pſ.9.21. Rom.8 Et eorum os loquutum eſt vanitatem. Pſ.143. Os peccatoris & doloſi, eſt os Iudæ traditoris & Iudæorum. Pſ.108.

Arno. ſ. Pſ.21. Ori. ſ. Rom.3. Hila. ſ. Pſ. 143.

Os Iudæ & Iudæorum.

Os loquens ingētia, erit Antichriſtus, qui erit os diaboli. Dani.7.c. Et omnes impii & blaſphemi, os diaboli dicuntur. Apo.13.a. Et os equorum. Apo.9.d.

In ore mel, guſtum laudis deſignare poteſt. 1. Reg.14.d.

Os amphoræ, manifeſtationem iniquitatis ſignificare poteſt. Zac.5.d.

Gre ſ. 1. Reg.14. Hie ſ. Zac.5.

Antichriſtus. Guſtus laudis. Manifeſtatio iniquitatis.

Os contectum veſte, eſt os hæreticorum & malorum, quibus prohibenda eſt prædicatio, ne inficiant auditores. Le.13.f. Os enim hæreticorum loquitur vanitatem & mendacium. Pſ. 37.143. Et os hominis dicitur duricies hęreticę prauitatis. Eze.39.d. Os fatuorum, quod ebullit ſtultitiam, eſt os hæreticorum. Pro.15. a. In ore autem conterit Deus dentes hæreticorum aut malorum, quum propriis verbis hæretici aut mali confunduntur. Pſ.57.

Ori ſ. Leui. ho.8. Baſi ſ. Pſ 37. Arno. ſ. Pſ.143. Hie. ſ. Eze.39. Hęc. ſ. Leui.13. Beda ſ. Pro.15. Aug. epiſ.120.

Os hæreticorum & malorum.

Os leonis eſt poteſtas malorum. Pſ.21. 2. Timoth. 4.d. De ore paſtorum liberat Deus oues, hoc eſt, de poteſtate malorum prælatorum. Eze.34.c. Et os Leuiathan, ſunt ſuggeſtiones diaboli, & tentationes, & verba blaſphemiæ. Iob. 41.a. Os etiam Leuiathan, ſunt prædicatores diaboli & Antichriſti.

Gre. 33. mor. 28.35. Hie. ſ. Iob.41.

Poteſtas malorū. Suggeſtiones diaboli. Verba blaſphemiæ. Prædicatores hæreticorum.

Infernus. Os inferni. Tentatio.

Os putei infernum ſignificare poteſt. Pſ.68. Os autem ipſius inferni, eſt deſiderium multos recipiendi, quod eſt in dæmonibus. Iſ.5.d. Os etiam iniquitatis, eſt infernus. Iob 5.c. Et os anguſtum, eſt os inferni, & etiam tentatio. Iob 36.b. Et os Behemoth, eſt os inferni. Iſaiæ 40.c. 41.a.

Hil.ſ.Pſ.68. Hie.ſ.Iſ.5. Gre.20.mor.30.& 31.mor.7.

Senſus. Hæreſis.

Os terræ dicuntur ſenſus, per quos ſenſibilia intrant in animam. Gen.4.b.

Os aliquando dicitur hæreſis. Iob 15.a. Docuit iniquitas os tuum. Ore autem benedicere, eſt vitia virtutum nomine palliare, aut prætextu boni ad malum inducere. Pſal. 61. Et prope dicitur Dominus ori impiorum, quum hæretici proferunt bona verba de Deo, quibus decipiunt ſimplices.

Phil. quòd deteri. potiori inſidietur. Baſ.ſ.Pſ.61. Ori.ſ.Ier.ho.8.

Os vuluæ dicitur meretrix, quæ non ſatiatur. Prou.30.c.

Bed.ſ.Pro.30.

Oſcitari.

OScitari, eſt os aperire, quaſi quodam impetu naturæ.

Oſcitans puer ſepties, eſt ſuſcipiens dona Spiritusſancti, quibus à morte peccati ſuſcitatur. 4.Reg.4.d. Vel oſcitat ſepties, quum peccator ſenſualitatis quinarium charitatis binario ſubiicit. Vel ſunt ſeptem experimenta, ſine quibus vera & certa ſalus rediuiui ſpiritus minimè conſtat: quatuor ad ſenſum compunctionis, tria ad confeſſionis ſolùm pertinet: quatuor ſunt geminus pudor, & geminus timor. Cogita Deum factorem tuum, & benefactorem, & patrem, & dominum: Pudor erit, quòd offenderis benefactorem & patrem: timor quòd factorem & dominum. Confeſſio autem erigit, vt de corde humili, ſimplici, fideliq; proceſſerit. Porrò Gregorius ita legit, vt non puer, ſed Eliſæus ſepties oſcitaſſe, ſeu aſpiraſſe dicatur: quod etiam refert ad dona Spiritusſancti.

Suſcipiens dona Spiritusſancti. Subiectio ſenſus geminæ charitati. Septem experimenta ſalutis.

Ber.ſ.Cant.ſer.16. Gre.9.mor.33.

Oſculari, Oſculum.

OSculari, eſt oſculum alicui offerre, quod fit, cùm os ori alterius applicatur. Eſt autem oſculum ſignum amoris & beneuolentiæ: poteſtque benè & malè fieri.

Oſculum ſponſi quod petebat ſponſa, eſt incarnatio Verbi Dei. Et ipſe Chriſtus mediator Dei & hominum, Deus & homo, oſculum dici poteſt. Cant.1.a.8.a. Et oſcula deſignat reconciliationem mundi cum Deo. Gen. 27. d. 29.c.33.a.48.b. Et oſculum quod dedit pater filio prodigo. Luc.15. e. Et oſculum Eliſæi ad patrem ſuum, eſt recôciliatio generis humani cum Patre facta per Filium. 3.Reg.19.d. Ille etiam oſculatur patrem & matrem, qui quoſcúque poteſt, ſiue de Iudæis, ſiue de Gentibus ſermone corrigere conatur.

Incarnatio verbi. Chriſtus. Reconciliatio mundi.

Ori.ſ.Cant.ho.1. Ber.ſ.Cant.ſer. 2. Hie.ſ.Iſa.63 et epiſ. Beatitudinis. Gre.14.mor.22. Glo.or.ſ.3.Reg.19.

Eſt etiam oſculum ſponſi, illuſtratio mentis, quæ ſine extraneo doctore fit in anima, vel in eccleſia. Et toties dantur animæ à Verbo Dei oſcula, quoties aliquis de nouo intelligit myſteria. Eſt idem oſculum ſponſi, dulcis amor inſpirationis. Et oſculatur ſponſus, quum dulcedine ſuæ inſpirationis mentem tangit. Ipſe quoque Spiritusſanctus, cuius virtus eſt vnitiua, oſculum dici poteſt. Et duo quidem labia ſponſi, ſunt Dei virtus, & Dei ſapientia. Labia verò ſponſæ, ſunt ratio percipiens ſapientiam, & voluntas percipiens virtutem.

Illuſtratio mentis. Amor inſpirationis. Spiritusſanctus.

Amb.de Iſaac.3.et ſ.Pſ.118.ſer.1. Gre.ſ.Cant.1. Ber.ſer.par.54.et ſ.Cant.ſer.8.

Oſculans Aaron Moſen. Exo.4.d. deſignat ſacerdotium excipiens legem: idque in monte, hoc eſt, in eminentia ſpiritalis intelligentiæ: cum talibus enim lex pacem habet.

Sacerdotium excipiens legem.

Glo.ord.ſ.Exo.4.

Oſculatur ſe iuſtitia & pax. Pſ.84. cùm Iudæi & Gentiles ad eandem Chriſti fidem veniunt, vt iuſtitia referatur ad Iudæos, pax verò ad Gentiles. Vel ideo ſe oſculantur, quia nemo poteſt habere iuſtitiam, niſi habeat pacem, neque pacem, niſi habeat iuſtitiam.

Venientes Iudæi et Gentiles ad fidem.

Hie.ſ.Pſ.84. Aug.ſ.Pſal.84.

Oſculans Samuel Saulem, quando vnxit eum in regem. 1.Reg.10. a. deſignauit eos qui ſacerdotes ordinantur, debere ponere pacem inter Deum & homines. Dat autem oſculum & non recipit, malus bona prædicans.

Mediatores ſacerdotes.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Non ceſſans oſculari mulier pedes Chriſti. Luc.7.f. deſignat neſcientem loqui, niſi ſapientiam, iuſtitiam, caſtitatem, eaque diligentem. Oſculatur etiam pedes Chriſti, qui ſtudioſè diligit eos, quibus eleemoſynam largitur. Et qui myſterium incarnationis ex toto corde diligit. Oſculum pedum eſt, pœnitentium amplectentium miſericordiam & veritatem Dei. Oſculum manuum, eſt operantium, & bona opera Deo offerentium. Oſculum oris, eſt contemplantium, & eorum, qui cæleſtium amore flagrant.

Amor virtutũ. Amplecti myſterium incarnationis. Pœnitentium oſculum. Operantium. Contemplantiũ.

Amb.ſ.Luc.7. Gre.ho.33. Ber.ſer.par.52.& ſ.Cant.ſer.3.

Oſcula Ioſeph & Beniamin, deſignant coniunctionem meditationis ſeu prudentiæ cum contemplatione. Gen.45.d.

Coniunctio meditationis & contemplationis.

Rica. de S.Vict. de 12.patr.87.

Oſculans Moſes Ietro cognatum ſuum. Exo.18.b. deſignauit vnionem Iudæorum & Gentilium in fide. Et etiam prælatum religionis, benignè amplectentem ſeculares aduenientes.

Vnio Iudæorum et Gentilium.

Lyra.ſ.Exo.18. Gre.22.mor.10.

Oſculatur manum ſuam ore ſuo, qui gloriatur, & laudat quod facit, & teſtimonio propriæ loquutionis ſibi virtutem tribuit operis, quod dicitur iniquitas maxima, & negatio contra Deum. Iob 31.c.

Inanis gloria.

Ber.ſ.Cant.ſer.4.

Oſcula Laban ad filios ſuos à ſe recedentes, deſignant mundum cupientem amplecti eos, qui à ſe fugiunt. Vel virtutis oſorem, qui ne oſculari quidem poteſt attributas meditatori Iacob potentias, ſed vt aſſuetus ſimulationi, fictiſque moribus, tanquam ægrè ferens, cùm re vera non doleat, ait: Non iudicaſti me dignum, vt oſcularer pueros meos & filias.

Mundus amplectens fugientes. Simulator virtutis.

Philo. quis rerum diui. hæres.

Oſculans Ioſeph patrem ſuum defunctum. Gen.50.a. deſignauit ſepeliendam ſynagogam cum honore.

Oſculans meretrix iuuenem. Prou.7.b. eſt hæreticus blandiens ſimplicibus, vt eos in errorem pertrahat.

Blandiens hæreticus.

Beda ſ.Pro.7.

Oſculum Iudæ, quo traditus eſt Chriſtus, deſignat Iudæos & hypocritas labiis Deum honorantes, corde verò negantes. Mat. 26. e. Marc. 14. c. Luc. 22. e. Iſa. 29. d. Deſignat etiam proditionem veritatis. Et oſcula fraudulenta odientis, ſunt blandimenta diaboli, & adulationes. Prouerb. 27. a.

Tert. adu. Mat. 4. Cle. Alex. pæd. 8. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Bed. ſ. Pro. 27. — *Honorantes labiis Deum. Proditio veritatis. Blandimenta diaboli. Adulationes.*

Os, Oſſis.

OS, in animalibus eas partes ſolidas corporis ſignificat, quæ corpus ipſum, ne defluat, ſuſtentant: neruiſque inuicem alligantur, & carne acute teguntur: intra quæ medulla cōtinetur. Interdum autem ſumitur os pro cognatione, quum dicitur os, & caro. Iud. 9. a. Os veſtrum, & caro veſtra ſum.

Os agni, quod non comminuitur, diuinitatem Chriſti ſignificare poteſt: quam non attigerunt perſecutores: ſignificat etiam oſſa ipſius Chriſti, quæ non fuit fracta a crucifixoribus. Exod. 12. g.

Rup. 2. ſ. Exo. 12. — *Diuinitas Chriſti. Oſſa Chriſti.*

Oſſa etiam agni non comminuta, fuerunt Apoſtoli non cōminuti, ſed fortes in fide. Fuerunt tamen oſſa Chriſti diſperſa, quando Apoſtoli diſperſi ſunt in paſſione. Ipſi quoque ſunt oſſa eccleſiæ. Pſ. 21. Iob 30. c. Oſſa etiam eccleſiæ diſſipata ſecus infernum, ſunt, qui videntur doctores & fortiores in eccleſia, qui ſæpe decipiuntur ab hæreticis. Pſ. 140. 34. 41. 101.

Greg. ſen. Can. 2. tom. 3. cap. 13. Aug. epiſ. 120. & ſ. Pſ. 34. 41. Hie. ſ. Pſ. 21. 140. Gre. ſ. Pſ. 101. & 20. mo. 24. 32. Hil. ſ. Pſ. 138. Amb. Apol. Dauid. 13. Ori. ſ. Leu. ho. 7. Hil. ſ. Pſ. 140. Baſ. ſ. Pſ. 33. Hie. ſ. Eze. 37. Hil. ſ. Pſ. 52. Aug. 2. de gen. con. Man. 3. & ſ. Pſ. 6. 33. 138. Hie. ſ. Iſ. 58. Gre. 9. mo. 38. & 23. mo. 24. 28. & 32. mo. 25. & ſ. Pſ. 101 — *Apoſtoli. Doctores & fortiores.*

Os ex oſſibus Adæ, eccleſiam ſignificat, quæ eſt velut os Chriſti: & facta ex oſſe vel fortitudine Chriſti. Gen. 2. d. Et oſſa aliquando deſignant ipſum populum eccleſiæ. Pſ. 50. 138. Os quoque ipſius eccleſiæ, dicitur Chriſtus, qui dat illi fortitudinem. Iob 19. c.

Eccleſia. Populus eccleſiæ. Chriſtus.

Oſſa diſperſa in campo, ſunt fideles diſperſi in mundo: qui congregabūtur ad vnum Chriſti corpus in die iudicij. Vel ſunt infideles ad fidem conuerſi. Eze. 37. a. Pſ. 6. 33. 34. 140. Proximi etiam ſunt oſſa, quæ debemus congregare, ne diſſipentur ſecus infernum.

Fideles. Infideles cōuerſi. Proximi.

Oſſa ſpem æternitatis quandoque ſignificare poſſunt: quæ ideo oſſibus comparatur, quia facit nos grandia ſperare. Pſ. 33. 52. Eze. 37. a.

Spes æternitatis.

Oſſa interdum pro fortitudine ſumuntur, etiam pro omnibus virtutibus. Et oſſa Ioſeph, quæ noluit manere in Ægypto, deſignant virtutes animi, quas noluit in corpore corruptibili remanere. Gen. 2. d. 50. d. Exo. 13. d. Deut. 4. b. Iob 10. c. 33. c. Prou. 3. a. 12. a. 14. d. 15. d. Iere. 23. b. Thr. 4. b. Mich. 3. a. Et oſſa humiliata, ſunt virtutes, aut motus animi. Pſal. 6. 31. 33. 34. 37. 50. 101. 138. 140. Et oſſa contrita ſunt virtutes diſſipatæ, quæ etiam ſunt oſſa, quæ ſicut hærba germinabunt. Iſ. 38. c. 58. c. 66. d. Oſſa etiam dicuntur ipſa opera, vel acta fortia, quæ ex virtutibus producuntur. Iob 4. c. 7. c. Pſ. 33. 34. Pro 14. d.

Fortitudo. Virtutes. Opera fortia.

Oſſa in quæ mittit Deus ignem, ſunt vires mentis. Thr. 1. e. Iob 10. b. 31. c. 33. c. Pſal. 31. Item ratio & intelligentia, quæ aruerunt, dum factorum & virtutum pinguedinem non habent. Pſ. 101. Conteruntur hæc oſſa per legem peccati membris ſuperinductam. Thr. 3. b.

Gre. 9. mo. 38. & 22. mo. 16. & ſ. Pſ. 101. Aug. ſ. Pſ. 31. Rup. ſ. Ier. 60. Ber. ſer. de cute, carne. &c. — *Vires mentis. Ratio.*

Oſſa interdum intentionem ſignificant, quæ totum corpus cogitationum & affectionum ſuſtentat. Et in his conſiſtit vita ſpiritualis. Et quandiu hæc manet firma, nec oſſa cōminuūtur, non eſt quis præciſus à corpore Chriſti, cui licèt per virgarum liuorem fuerit decolorata cutis, & caro clauis, & lancea perforata, tamen os non eſt comminutum ex eo. Exod. 12. g. De his Pſ. 101. 138. Iob 19. c.

Intentio.

Oſſa diſſipata ſecus infernum, dici poſſunt corpora Martyrum à perſecutoribus morti tradita, quæ tamen, ſicut craſſitudo terræ eruperunt per miracula, & erūpent in reſurrectione. Pſ. 140. Et oſſa germinātia vt herba, deſignāt corpus glorioſum in reſurrectione. Iſ. 66. d.

Aug. ſ. Pſ. 140. Glo. ord. ſ. Iſ. 66. — *Corpora Martyrum. Corpora glorioſa.*

Oſſa quæ moriuntur in iuſtis, deſignant fortitudinem carnis, quæ oſſa tunc in eis moriuntur, quum anima eligit ſuſpendium. Iob 7. c.

Gre. 8. mor. 13. — *Fortitudo carnis.*

Oſſa regis Idumeæ ſignificare poteſt hiſtorias carnalis legis. Amos 2. a.

Hie. ſ. Amos 2. — *Hiſtoria legis.*

Oſſa mortuorum, dicuntur opera, quæ videntur iuſta, & non ſunt, & oſſa arida ſunt fortia opera ſine intentione bona. Vel ſunt, qui fortiores videntur in eccleſia, qui tamen comburētur in iudicio. Ezec. 24. c. Mat. 25. c.

Ori. ſ. Matt. ho. 25. Hie. ſ. Eze. 24. Ricar. de S. Victo. de ſtatu interiori. hominis 7. — *Opera fortia ſine bona intentione. Hypocritæ.*

Oſſa montium, ſunt fortiſſimi quique Iudæorum, aut etiam ſuperborum in eccleſia, & etiam ipſa ſuperbia. Item oſſa hæreticorum, quæ efferuntur de domo. Ezec. 6. a. Amos 6. c. Et oſſa Iudæorum contrita, deſignant duritiem eorum comminutam. Thre. 3. a. Et oſſa malorū, quæ implentur vitiis adoleſcentiæ, ſunt duræ & prauæ cōſuetudines, à vitio peſſimæ inchoationis ſumptæ. Et obſtinatio, & opera, quæ videntur in hypocritis fortia. Iob 4. b. 10. b. 21. d. Et oſſa Behemoth, ſunt fortiores in vitiis qui alios etiam in eiſdem vitiis retinent, vnde & quaſi fiſtulæ æris dicuntur: quia ſonum bene loquendi habent, ſed ſenſum bene viuendi non habent. Iob 40. b. Vel ſunt fraudulenta conſilia, quibus ſe tota Antichriſti vel diaboli malitia erigit. Oſſa regis Idumææ, ſunt fornicantes per ſpiritum ſuperbiæ. Amos 2. a.

Hie. ſ. Ezec. 6. & ſ. Amos 6. Gre. 15. mor. 4. 5. & 32. mor. 16. 20. Hie. ſ. Iob. 40. Eus. ſer. ſu... Rup. ſ. Amos 2. — *Fortes ex Iudæis. Superbi. Superbia. Duritiæ Iudæorum. Praua conſuetudines. Obſtinatio. Opera fortia hypocritarum. Fortiores in vitiis. Conſilia Antichriſti vel diaboli.*

Oſſa etiam prauorum ſunt dignitates & honores: quæ irrigantur medullis, quum abundāt diuitiis. Iob 21. c.

Gre. 15. mor. 25. — *Dignitates.*

In oſſibus ſunt iniquitates, quando ſunt graues & nimium adhærentes, etiam vſque ad pœnam inferni latentem. Eze. 32. f.

Lyr. ſ. Eze. 32.

Oſſa oliuarum dicuntur nuclei ipſarum: ea ſuccendebant mulieres idolis. Bar. 6. d.

Lyr. ſ. Bar. 6. — *Nuclei.*

Oſee.

Oſee, ſeu Hoſea, ideſt, ſaluator, filius Beeri, id eſt, putei mei, vnus è duodecim Prophetis, qui in figuram ex præcepto Dei duxit vxorem fornicariam. Hoſe. 1. a. Typus eſt

Hie. ſ. Hoſ. 1. Aug. 22. cōt. Fauſtum. 89.

Chriſti

Chriſti, qui duxit vxorem fornicariam, hoc eſt, adiunxit ſibi eccleſiam ex Gentibus: vel etiā ſynagogam.

Oſtendere, vide Iudicare.

Oſtentare.

[Chriſtus.]

Oſtentare, eſt ſæpe oſtendere: & ſumitur pro eo quod eſt cum iactantia; & gloriandi cauſa oſtendere. Bar. 6. c. Eſther. 14. c.

Oſtentum, vide Admirari. Oſtium, vide Ianua.

Othoniel.

[Suſcipiens legē Dei.]

OThoniel, ideſt, reſponſio Dei: dux Iſrael, qui accepit Axam, filiam Caleb, vxorem Ioſ. 15. c. Iud. 1. b. Typus eſt ſuſcipientium legem Dei. Et prius quidem dicitur Cenez, ideſt, cōtemptus literarum in gentilitate. Sed quum ſit frater Caleb, hoc eſt, legis veteris ſpiritualiter intellectæ, & filius Iephone, hoc eſt, conuerſionis: datur ei vxor filia Caleb, hoc eſt, ſcientia Dei. Et dicitur cepiſſe ciuitatem literarum: quia cui reuelat Deus myſteria, comprehendit ſub legis litera myſticos ſenſus. *[Ori. ſ. Ioſ. ho. 20.]*

[Angelus cuſtos. Iudices eccleſiæ.]

Othoniel aliter interpretatur tempus mihi Deus: & vt fuit iudex Iſrael, & liberauit populum, figura eſt Angelorum protectorum, & etiam iudicium eccleſiæ: ſuper quos ſi fiat Spiritus Domini, liberant populum à diabolo. Iud. 3. b. *[Ori. ſ. Iud. ho. 3.]*

[Chriſtus.]

Vel interpretatur tempus Dei, & deſignat Chriſtum, qui tempore ſtatuto à Deo viſitauit plebem ſuam, cuius Euangelium reſponſio Dei eſt. Cepit Dabir, id eſt, loquacem ſynagogā Scribarum, & Phariſæorum. Duxit Axam, eccleſiam ex Gentibus. Iud. 1. 3. b. *[Rup. ſ. Iud. 2.]*

Ouis.

OVis, eſt pecus lanigera, admodum manſueta, lana, & pelle veſtiens homines, carne verò paſcens. Erat eius magnus vſus in ſacrificiis, & etiam agnorum ab ea genitorum.

[Chriſtus.]

Ouis paſſim Chriſti gerit typum, qui pro nobis oblatus eſt, & ad omnes iniurias ſicut ouis obmutuit. Et vt ouis facilè tradit quæ habet, ita Chriſtus ſpontè ſeipſum pro nobis obtulit. Exo. 34. c. Leu. 3. b. 4. c. Pſ. 79. Iſ. 53. c. Offerebatur autem ouis, & agnus pro purificatione partus, & pace conducenda hominis cum Deo. Sic Chriſtus pacificauit omnia per ſanguinem ſuum: nec vlli vnquam nocet, ſed ſemper eſt beneficus. *[Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 19.]*

[Simplices. Manſueti. Innocentes. Iuſti. Subditi. Venientes ad fidem.]

Oues, quia innoxiæ ſunt, & rudes, & earum cibus eſt mundus, ſuntque lanigeræ, ac maximè vtiles hominibus, ſignificare ſolent ſimplices, manſuetos, innocentes, ac iuſtos, qui aliis proſunt, ideo ſtatuentur à dextris. Subiecti quoque, & omnes qui ſaluantur propter manſuetudinem, oues dicuntur. Gen. 4. a. 12. d. 20. c. 29. b. 30. c. 31. c. 32. b. 34. d. 37. c. 38. c. 46. d. 47. a. Exo. 2. c. 3. a. 10. f. 12. f. 13. b. 34. c. Leu. 1. a. 3. b. 4. g. 7. c. 1. Reg. 16. b. Pſ. 8. 64. 73. 76. 94. Iob 1. a. 42. d. Ier. 11. d. Mat. 10. a. 25. c. Iſ. 11. b. Eze. 34. a. Eccleſiaſtæ 2. b. Ouis etiam ſunt venientes ad fidē. Oues autem tollit, qui innocentiæ ſuæ cauſas multiplices ad elationem retulit. 1. Reg. 14. c. Et oues variæ, ſunt animæ literis variiſque ſigillis ac virtutibus picturatæ. Et oues primi tēporis, erant variæ, ſerotinæ verò albæ. Gen. 30. e. Oues quoque dicuntur animæ perſpicaciores. Mat. 15. c. *[Ori. ſ. Leu. ho. 3. & ſ. Mat. ho. 34. & in diuer. lo. 1. Cyprian. epiſt. 1. Arn. ſ. Pſ. 94. Hil. ſ. Pſ. 64. Hie. ſ. Iſ. 11. Cyr. 7. ſ. Ioan. 1. & epiſt. 39. Gre. ſ. 1. Reg. 14. 35. mor. 17. Iſyc. ſ. Leu. 1. 3. Bed. ſ. Gen. 2. 1. 30.]*

[Diuerſi gradus in eccleſia.]

Oues variæ diuerſos ſtatus in eccleſia ſignificare poſſunt Gen. 30. e. *[Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 30.]*

[Martyres. Diſcipuli Chriſti.]

Oues dicuntur Martyres. Pſ. 43. Dediſti nos tanquam oues eſcarum. Rom. 8. g. Multi enim Chriſtiani fuerunt occiſi, multi capti, & in ſeruitutem venditi, &c. Et oues diſperſæ, fuerunt diſcipuli Chriſti in paſſione. Zac. 13. d. Mat. 26. a. *[Phil. de ſomniis. Ori. ſ. Mat. cap. 15. Chry. ſ. Pſ. 93.]*

[Opera ſimplicia.]

Oues præterea, dici poſſunt ſimplicia opera, & oues variæ, & vnicolores, diuerſa opera ſignificant. Gen. 30. e. Exo. 20. d. Leu. 1. a. *[Lyr. ſ. Pſ. 43. Hier. ſ. Zac. 13.]*

[Imperiti. Iuuenes dociles.]

Oues etiam ſignificant imperitos, & ignaros, & animas iuuenum, quæ paratæ ſunt ad ſuſcipiendum verbum. Exo. 34. c. *[Chry. ſ. Pſ. 93. Philo de ſomniis.]*

[Euangelia. Tempora anni. Elementa. Humores.]

Oues quatuor reddendæ pro vna, ſignificare poſſunt quatuor Euangelia, ſecundùm quæ eſt agēda pœnitentia. Exo. 22. a. Poſſunt etiam ſignificare quatuor anni tempora, & quatuor elementa, & quatuor humores humani corporis. *[Glo. ord. ſ. Exo. 22. Philo de ſacrificio Abel, & Cain.]*

[Profectus. Perfectio. Fœcūditas operum. Mundicia vitæ.]

Ouis, in quam permutatur primogenitum aſini profectum ſignificare poteſt. Exo. 34. c. Et ouis annicula perfectionem, & intelligentiam, & etiam operum fœcunditatem, & munditiam vitæ. Leu. 14. b. *[Ori. ſ. Leu. ho. 8. Amb. 2. de Cain. 2. Gre. 27. mor. 15.]*

[Cogitationes ſanctæ.]

Oues quas paſcebat Dauid, cogitationes ſanctas, ſed ſimplices, ſignificare poſſunt. 1. Reg. 16. b. Has oues paſcebat Moſes. Exo. 2. c. 3. a. Illas item Iob poſſidebat. Iob 1. a. *[Gre. ſ. 1. Reg. 16. & 4. mor. 28. Bed. ſ. Exo. 2.]*

[Peccatores. Genus humanū. Gentiles.]

Oues perditæ, ſignificant peccatores, propter quos venit Chriſtus, qui peculiariter veniſſe dicitur ad oues quæ perierunt domus Iſrael. Vel deſignant genus humanum, quod periit in Adam. Mat. 9. d. 10. a. 18. b. 15. c. Pſal. 118. Iſ. 53. b. Oues autem aliæ, erant Gentiles. Ioan. 10. c. Oues quoque dicuntur homines comparati Chriſto. *[Hil. ſ. Mat. cā. 10. Ori. ſ. Mat. cap. 15. Hie. ſ. Mat. 18. Aug. ſ. Io. tra. 47.]*

[Eruditiores.]

Oues cùm ſint matres agnorum, deſignare poſſunt eruditiores in ſacra ſcriptura, qui alios inſtruere poſſunt, & ipſi obtemperant Chriſto. Pſ. 113. Ioan. 21. e. *[Ori. ſ. Mat. ho. 14. Arno. ſ. Pſ. 113. Amb. ſ. Luc. 14.]*

[Angeli. Genus humanū. Iuſti. Superbi.]

Oues nonaginta nouem, angelos ſignificant, ouis verò vna, quæ perierat, genus humanū. Matth. 18. b. Poſſunt etiam oues nonaginta nouem iuſtos deſignare. Et è diuerſo ſignificant ſuperbos, qui relinquuntur in montibus, hoc eſt, in ſuo tumore. Oues etiam multæ viri diuitis, angelos ſignificare poſſunt. 1. Regum 12. a. Et oues quas reliquit Dauid, vt pugnaret *[Hil. ſ. Mat. can. 18. Amb. ſ. Luc. 15. & apolo. Dauid. 5. Hie. ſ. Mat. 18.]*

Aug. ſ. Pſ. 8. & ſer. 197. & de ver. Apoſtolo ſer. 9.

cum Goliath, ſunt angeli relicti à Chriſto. 1. Reg. 17. c. Oues etiam ſubiectæ Chriſto, ſunt angeli. Pſalm. 8.

Gre. ho. 34. Gre. 1. mor. 13. & 2. mor. 26. Aug. ſ. Pſ. 73. — *Innocentia quorundam Iudæorum. Iudæi.*

Oues ſeptem millia quas habebat Iob, perfectam innocentiam quorundam Iudæorum ſignificant, qui ad gratiæ perceptionem ex legis paſcuis venerūt. Iob 1. a. c. Generaliter autem oues paſcuæ Dei dicebantur Iudæi in lege nutriti. Pſ. 73.

Gre. 35. mor. 12. — *Perfecta obedientia.*

Ouis quam dedit vnuſquiſque amicorum & vicinorum Iob, cum inaure aurea, perfectam obedientiam ſignificat. Iob 42. c.

Hie. ſ. Pſ. 143. — *Magiſtri hæreticorum.*

Oues hæreticorum fœtoſæ, ſunt magiſtri hæreticorum, qui multos pariunt in ſuis erroribus. Pſalm. 143.

Mali.

Sicut oues in inferno dicuntur mali, quorum paſtoreos depaſcens eſt mors, ſeu diabolus.

Aug. ſ. Pſ. 48. — *Vxor.*

Ouis in ænigmate, dicta eſt vxor, quando diues tulit ouem pauperis, hoc eſt, Dauid vxorē Vriæ. 2. Reg. 12. a.

Philo, de ſacrificio Abel, & Cain. Ori. ſ. Leu. ho. 2. & Nu. ho. 27. Cyr. de adoratione in Spirituſancto. — *Stultitia. Motus irrationales. Senſus, & appetitus.*

Oues quandoque ſtultitiam ſignificant, & irrationales impetus, vires inquam rationis, & expertes ſenſus, & appetitus. Filij Laban, has vires iter dierum trium ſuccedēdo curant: quæ figura eſt virtutis per omnem vitam derelictæ. Tempus enim diuiſum eſt in præſens præteritum, & futurum. Alio modo dicuntur irrationalia, quæ omni prorſus ratione carent, vt pecora, quæ exercitator ſua cura dignabitur. Gen. 30. f.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. — *Simulatio innocentiæ. Cogitationes leuiores libidinis.*

Oues Amalec occidendæ, deſignant ſimulationem innocentiæ. Nam quidam dum & ipſam formam humani corporis, & proprietates ſexus vtriuſque, dum inſitam membris libidinem conſiderant, quaſi naturali bono, ſe hoc licenter poſſe vti putant. Poſſunt etiam deſignare leuiores libidinis cogitationes. 1. Reg. 15. a.

Ouile, Caula.

Hie. ſ. Mic. 2. & ſ. Iſ. 65. Aug. ſ. Ioan. tra. 44. 47. Cyr. 7. ſ. Ioan. 6. — *Eccleſia.*

OVile, eſt locus in quo oues morari ſolent, ſeu in quem ſe recipiūt, quod & caula dicitur. Ouile, eccleſiam ſignificare ſolet. Mich. 2. d. Et caulæ gregum, ſunt eccleſiæ ex Gentibus. Gen. 29 b. Iſ. 65. b. Ioan. 10. a. Eſt autem factum vnum ouile ex Iudæis, & Gentibus. Caulæ quoque filiorum Orientis, ſunt eccleſiæ fidelium, qui ſunt Orientales. Ezec. 25. a.

Ouum.

Gre. 31. mor. 7. Hie. ſ. Iob 39. & ſ. Iſ. 10. — *Teneri in fide. Simplices.*

OVum, eſt vbi ſemen aliquorum animalium, præcipuè auium continetur: vnde animal fouendo producant.

Oua teneram adhuc prolem exprimunt, quæ diu fouēda eſt, vt ad viuum volatile perducatur. Oua quippe inſenſibilia in ſemetipſis ſunt: ſed tamen calefacta, in viua volatilia cōuertuntur. Ita nimirum paruuli auditores ac filij, certum eſt quòd frigidi inſenſibileſque remaneant, niſi doctoris ſui ſolicita exhortatione calefiant. Sed oua ſtruthionis derelinquuntur, quum Diſcipulis ſuis hypocritæ nullum cæleſtis vitæ exemplum præbent. Iob 39. b. Sic oua derelicta, ſunt ſimplices eccleſiæ ſine defenſione manentes. Iſ. 10. d.

Gre. 31. mor. 16. — *Apoſtoli.*

Oua etiam ſtruthionis, fuerunt Apoſtoli ex Iudæis orti, à quibus tamen derelicti & contempti fuerunt.

Aug. epiſ. 121. & de verb. Dom. ſer. 29. — *Spes.*

Ouum, vt eſt animal in ſpe, ipſam ſpem exprimere poteſt: & vt non videtur quod eſt in ouo, ita ſpes eſt de his quæ non videntur: cui opponitur ſcorpio, qui cauda mordet: quia deficiunt à ſpe qui retrò reſpiciunt. Luc. 11. b.

Euc. for. ſpir. 8. Rup. 7. ſ. Mat. — *Virgo Maria.*

Ouum petendum à patre, dici poteſt beata Virgo Maria, intra cuius vterum formata eſt auis, Chriſtus, fouente Spirituſancto. Luc. 11. b.

Hie. ſ. Iſ. 59. Gre. 15. mor. 7. 8. Eu. for. ſpir. 8. — *Doctrina peruerſa.*

Oua aſpidum, doctrinam peruerſam Iudæorum, & hæreticorum deſignant. Iſa. 59. a. Poſſunt etiam deſignare malignorum ſpirituum conſilia in corde latentia.

Oza.

Gre. 5. mor. 10. Rup. 2. ſ. Reg. 8. — *Infirmi reprehēdentes fortiores. Iudæi.*

OZa, id eſt, fortitudo, aut capra, fuit Leuites, qui cùm tetigiſſet arcam Domini, vt eam labantem ſuſtentaret, mortuus eſt. 2. Reg. 6. b. 1. Par. 13. c. deſignat eos, qui cùm ſint infirmi, fortium facta corripiunt, vnde ipſa viuentium ſorte reprobantur, vnde interpretatur robuſtus Domini, quia præſumptores quique, niſi audaci mente robuſtos ſe in Domino crederent, nequaquam meliorum dicta vel facta, velut infirma iudicarent. Vel deſignat Iudæos, volentes ſeruare legem veterem cum noua.

Ozias.

OZias, id eſt, fortitudo Domini, ſiue hircus Domini, rex Iuda, qui cùm tētaſſet in templo offerre incenſum Domino, factus eſt leproſus. 4. Reg. 15. a. 2. Par. 26. a. Eius tempore fuit grauis terræ motus. Zac. 14. a.

Hie. ſ. Iſ. 1.

Oziæ tempore vidit Iſaias viſiones, quia eorum eſt eas videre, qui ſunt in fortitudine Domini. Iſa. 1. a.

Ori. ſ. Iſ. ho. 1. 5. Hier. epiſt. & factum eſt. Gre. ſ. Eze. ho. 14. Glo. ord. ſ. 4. Re. 15. Rup. ſ. Amos 2. — *Diabolus. Iudæi.*

Vt autem eo mortuo, vidit Iſaias Dominum, typus eſt principis huius mundi, aut principis peccati, qui ſi moriatur in nobis, poterimus videre Dominum, ſi autem in nobis viuat, nō poſſumus videre. Iſa. 6. a. Secundùm etiam quòd ſibi arrogauit officium ſacerdotum, diabolum ſignificat, qui cùm altiora ſe quæſiſſet, factus eſt leproſus, & conſtituit nos leproſos, ſi regnat in nobis. Deſignat etiam Iudæos, qui occidentes Chriſtum, voluerunt ſibi vſurpare hæreditatem eius, vnde facti ſunt leproſi. 2. Par. 26. c.

Oziel.

OZiel, id eſt, fortitudo Dei, ſiue hircus Dei: filius Caath, patruus Aaron: typum gerit Euãgelij, ideo eſt pater Miſael, & Eliſaphan, qui deſignant Sanctos ex Euangelio natos, eſtque cognatus Aaron: quia Euangelium cognationem habet cum lege. Leu. 10. a.

Euangelium. — *Glo. ord. ſ. Leu. 10.*

Pædagogus.

PÆDAGOGVS, dicitur pueri inſtitutor, hoc eſt, cui docendorum puerorum cura mandata eſt. Coercet metu pœnæ, inſtituit diſciplinis: non eſt pater, nec hæreditatem pædagogi, is qui eruditur, expectat: ſed alienum cuſtodit filium pędagogus, ab eo poſtquam ad legitimum ille capiendæ hæreditatis tempus aduenerit, receſſurus. — *Hie. ſ. Gal. 3.*

Pædagogus, & inſtitutor noſter præcipuè Chriſtus eſt, ornatus ſcientia, beneuolentia, & dicendi libertate: licèt alioqui verè magiſter, & pater ſit. — *Chriſtus.* — *Cle. Alex. 1. ped. 2. 7. 22.*

Pædagogus dicitur lex vetus, qui velut pędagogia eſt puerorum inſolentium, qui habenis non facilè retinentur, quales erant Iudæi, & ducit eos, quos ſub ſua cura habet, ad verũ magiſtrum, & patrem Chriſtum. Gal. 3. d. — *Lex.* — *Cle. Alex. 1. ped. 11. Amb. epiſt. 73.*

Pædagogi etiam dicebantur, qui primum credentes inſtituebant, & qui minora docebant non affectu paterno. 1. Cor. 4. c. — *Inſtitutores recentium in fide.* — *Glo. ord. ſ. 1. Cor. 4.*

Pagina, Pagella.

Pagina, dicitur vtraque pars folij in volumine, cuius diminutiuum eſt pagella, & tres pagellæ voluminis Ieremiæ, partem legis diuinæ ſignificare poſſunt. Ier. 36. a. — *Pars legis diuinæ.* — *Iyr. ſ. Ier. 36.*

Palàm, *vide Manifeſtare.*

Palatha.

Palatha, idem eſt quod maſſa, & propriè ficorum, & caricarum. 2. Reg. 16. a 1. Par. 12. g.

Palatium, Aula, Baſilica.

PAlatium, dicitur domus imperatoria, ſeu regia, ſuperba, & ampla, fortis, & ſublimis. 3. Reg. 16. 21. a.

Si domus ſit conſcientia, palatium dici poterit ſecuritas conſciẽtiæ. Dan. 4. a. Ego Nabuchodonoſor quietus eram in domo mea, & florens in palatio meo. — *Securitas conſcientiæ.* — *Ric. de S. Vict. de ſecurit. conſcien. 1.*

Baſilica, ſignificare poteſt operationem præſentis vitæ, & etiam mores vitamque carnalium, qui multi ſunt in Eccleſia viam latam ſequentes. 2. Par. 4. c. 6. b. Eſther. 5. a. — *Operatio vitæ præſentis. Vita carnalis.* — *Glo. int. ſ. Eſter. 5. Glo. ord. ſ. 2. Par. 4.*

Aula Babylonis, humilitatem fictam deſignare poteſt, ſicut aula Hieruſalem humilitatem veram, vnde in aula Babylonica deambulat, quem de ficta humilitate ſua conſcientia accuſando fatigat. Dan. 4. f. — *Humilitas ficta.* — *Ric. de S. Vict. de ſecu. conſcien. 30.*

Palatum.

Palatũ, eſt pars ſuperior, & veluti camera oris, quod labiis dẽtibuſq; quaſi palis munitũ eſt.

Palato adhæret lingua prophetæ, quum non reprehendit peccantes. Ezec. 3. g. — *Defectus correctionis.* — *Hie. ſ. Ezec. 3.*

Palato quoque adhærere dicitur lingua lactentis. Thr. 4. b. quia deficiente lacte doctrinæ, paruuli deficiunt à confeſſione fidei, & laude Dei & peccatorum. — *Defectus cõfeſſionis.* — *Glo. ord. ſ. Thr. 4.*

Palea, Culmus, Stipula.

PAleæ, ſunt ſtipulę frumenti, in quarum cacumine grana in ſpica cõtinentur. Culmus autẽ dicitur ipſe fruméti calamus, à radice vſque ad ſpicam. Stipula autẽ & ſi dicitur ipſe calamus, tamẽ eæ ſolent dici ſtipulæ, quæ remanẽt in cãpo demeſſo fruméto. Paleæ autẽ ſunt, quæ ſeparantur à grano in area, & præſtant leue pabulum iumẽtis. Culmus ſpicarum plenarum, quas vidit Pharao, gratiam, & veritatem ſignificare poteſt, & etiam ſtipula. Gen. 41. a. c. — *Gratia. Charitas.*

Paleæ multæ in domo Batuelis, multas ſpecies doctrinæ Spiritusſancti, quæ pœnitentibus dantur, deſignare poſſunt. Gen. 24. c. — *Multa doctrina Spiritusſancti.* — *Bed. ſ. Gen. 24.*

Stipula lini, in qua abſcondit Raab exploratores, deſignare poteſt fortitudinem fidei Gentilitatis, in ſuſcipiendis Chriſti prædicatoribus. Ioſ. 2. b. — *Fides Gentilitatis.* — *Hie. ſ. Pſ. 96.*

Paleæ, literam ſacrę ſcripturæ continentem in ſe grana intelligentiæ ſpiritualis quãdoque ſignificant. Iſ. 11. b. 30. e. 65. d. Eadem eſt culmus, ſtans ſine germine ipſis Iudæis, quia non percipiunt fructum ſpiritualem. Hoſ. 8. b. — *Litera legis.* — *Hie. ſ. Iſ. 11. Rup. 2. ſ. Iſ. 11. & ſ. Hoſ. 8.*

Stipula ſicca appellatur homo, qui infirmus apparuit in tentatione, & per carnem terræ proximus fuit, etiam quum ſtare videbatur, & velut leuis ſtipula paruo tentationis vento cecidit. Iob 13. d. Iſ. 40. f. Stipula quoque ſunt, qui leuitatibus motibus exſufilati, nunquam in eodem ſtatu permanent, & qui aridi ſunt ad fidem & inanes. — *Homo. Leues homines. Aridi ad fidẽ.* — *Gre. 11. mor. 24. Ber. ſer. de lingue. 3 c.*

Quaſi paleas reputat Leuiathã ferrũ: cũ prædicationem Sanctorum iudicat inania verba. Sic etiã in ſtipulã vertuntur ei lapides fundæ, cũ pro nihilo ducit fortes eccleſiæ. Et etiã quaſi ſtipulã reputat malleum, quia ſupernæ animaduerſionis ictus formidare contẽnit. Iob 41. c. — *Diabolus contẽnens prædicationem & vindictam Dei. Iudas.* — *Gre. 34. mor. 5. 6.*

Hie.ſ.Iſ.27.

Stipula in agro dicuntur Iudæi in lege, ſine tritico bonorum operum exiſtentes. Iſa. 27.d. iuxta Septuaginta.

Hil.ſ.Mat.tom.1. Amb.1.per inter pel.5. Gre.15.mor.22. Eu.ſerm ſpir.4. Ric.de S.Vict.de ſom.Nabuc.29. Ori.ſ.Leu.14. Aug.Enchirid. ad Laurent.68. Ori.ſ.Exo.ho.3. — *Inanitas inutilium hominum. Impietas. Synagoga peccãtium. Vanitas vanitatum. Superbi. Leuiora peccata. Temporales victus.*

Paleæ quoque deſignant inutilium hominum inanitatem, & etiam impietatem. Matt. 3.c. Iob 21.c.41.c. Et ſtipula collecta, eſt ſynagoga peccantium. Ier. 23. f. Quid paleis ad triticum? Palea etiam eſt vanitas vanitatum: & palea cum ariſta, eſt vanitas & afflictio ſpiritus. Palea etiam eſt inanis gloria, quam quærunt multi, quibus aliàs non datur. Exod. 5.b. Item peccata leuiora, in quibus non diu immoratur ignis. Stipulam autem patiunt, qui digna igne faciunt. Iſ. 5.g. 33.b.

Paleæ inanes, quæ tempeſtate iactantur, ſtipendia temporalia prædicatorum, à ſecularibus collata ſignificare poſſunt: quæ quantumuis abundent, leuia reputanda ſunt. Geneſ. 24. c. Et generaliter paleæ ſunt temporalis victus, qui aliquando negatur fidelibus, quia viuunt in tribulationibus in hac vita. Ideo Pharao nolebat dare paleas filiis Iſrael in Ægypto. Exod. 5. b.

Ori.ſ.Luc.ho.26. Hier.ſ.Nah.1. Gre.8.mor.29. Bed.ſ.Exo.5. Baſi.reg.breu.257. Gre.15.mor.22. — *Mali. Diabolus. Vtiles aliis ſine charitate.*

Paleæ, ſunt mali, qui in iudicio ſeparabuntur à tritico. Mat 3.c. Luc. 3.d. Exo. 5.b. 15.a. Iſ. 41. a. 47.d. Ier. 13.d. Ioel. 2.b. Nah. 1.e. Ipſe quoque diabolus paleę nomine deſignatur in eiſdem ferè locis. Culmus autem ſtãs, & non habens germen, eſt quum vita meritis virtutum caret. Hoſ. 8.b. Illi quoque ſunt paleæ, qui aliis vtiles ſunt, vt paleæ tritico, ſed non ex charitate. Iſ. 25.d. Iob 21.c.

Hie.ſ.Ier.23.& ſ. Abdiam. Amb ſ.1.Cor.3. Hie.ſ.Eze.13. — *Errores hæreticorum. Hæretici. Certitudo.*

Paleæ, dicuntur errores hæreticorum, & corrupta doctrina, & ipſi hæretici. Ier. 23. f. Pſ. 82. 1. Corint. 3. c. Et ſtipula domus Eſau, dicuntur hæretici, qui conuertuntur, erroribus igne purgatis. Abdiæ.

Paleæ præbentes fortitudinem luto, certitudinem in veritate fundatam ſignificant: ſine his linebant parietem pſeudoprophetæ, & hæretici. Eze. 13. b. Nah. 1. c.

Paleſtina, Paleſtinus, Philiſthim.

PAleſtina, id eſt, conſperſa, nempe cinere vel puluere: ſiue ruina appoſita, vel ruina duplex, ruinæ potus, vel cecidit libens, vel potione cadens: prouincia Iudęæ proxima, cuius etiam Iudæa dicebatur eſſe pars. Erant autem Paleſtini hoſtes Iudæorum, & à Septuaginta interpretibus dicuntur alienigenæ. In noſtra verò tranſlatione dicuntur Philiſthim, aut Philiſthiim, interpretantur etiam Philiſthiim obuoluti, aut inuoluentes.

Hie.ſ.Amos 9. & ſ.Zac.9. Gre.ſ.1.Reg.4. — *Fideles. Doctores ſacri.*

Paleſtini facti de Capadocibus, ſunt fideles ex Gentibus cadentes à ſuperbia, & bibentes poculum Chriſti. Amos 9.c. Zac. 9.b. Doctores quoque ſacri Spiritu ſancto repleti, per Philiſthæos deſignantur, qui tulerunt arcam Dei. 1. Reg. 4.a. 5.a.

Greg.Vem.can.1. tom.7.cap.36. — *Mundus.*

Paleſtina, vbi fuit colonus Abraham, figura eſt huius mundi, in quo boni peregrinantur. Gen. 21.d. Et vt Philiſthiim erant hoſtes Iudæorum, ſed non in continua pugna, deſignant hunc mundum, cum quo ludimus continuis reuolutionibus, nunc ab ipſo expediti, nunc in eo, iterum obuoluti. Cum Philiſthiim, hoc eſt, cum mundo nunc pugnandum eſt, nunc verò conuerſandum, vt ſuos dilectores ab ipſo trahentes, deducamus in ſeruitutem Dei, ſicut Chriſtus nos docuit, qui cum publicanis, & peccatoribus manducabat, & conuerſabatur, vt eos ad pœnitentiam reuocaret.

Hie.ad Principiã. & ſ.Iſ 11.& ſ. Eze.16. — *Gentiles infideles. Gentiles fideles.*

Paleſtina etiam ſignificat Gentiles, qui iudicarunt Dauid ſtultum, hoc eſt, Chriſtum, & eius prædicationem. Et Paleſtini aliquando ſunt Gentiles ad fidem venientes. 1. Reg. 21.d. Iſ. 11.d. Ezec. 16.g.

Ori.ſ.Gen.ho.13. Bed.ſ.Gen.26. Hie.ſ.Pſ.82. Rup.ſ.Iud.17. & ſ.Ioel.3.& ſ.Sop.2. — *Iudæi.*

Paleſtini obruentes puteos terra, ſunt Iudæi, dantes ſenſus carnales & terrenos legi, & peculiariter Scribæ, & Phariſæi. Gen. 26.c. Et ſunt potione cadentes, qui inebriati ſunt de calice dæmoniorum. Pſ. 82. Philiſthiim aduerſarij Samſon. Iudit. 15.a. 16.a. Item qui tulerunt arcam, & poſuerunt in templo Dagon, quia veritatem incarnationis poſuerunt in mendacio. 1 Reg 5.a. Ioel. 3.b. Amos 1.c. Sop. 2.b.

Ori.ſ.Gen.ho.13. & ſ.Exo.ho.6. Hier.ſ.Eze.16. Gre.ſ.1.Reg.4. Rup.7.ſ.Gen.10. — *Dæmones. Hæretici.*

Paleſtini quoque obruentes puteos, ſunt dæmones mentes fidelium tentationibus opprimentes, & ſpiritualem doctrinam quantum poſſunt occultantes Geneſ. 26.d. In horum manus traditur Iſrael. Iud. 10.b. 13.b. 16.a. Ipſi ceciderunt poculo ſiue fractura, & biberunt de calice Babylonis, & corruerunt. Eze. 16. c. 25.d. Velut poculo cecidit ille, qui in veritate nõ ſtetit. Ioann. 8. f. Paleſtini etiam obruentes puteos, ſunt hæretici, obſcurantes veritatem ſcripturarum.

Gre.ſ.1.Reg.14. Hie.ſ.Iſ 14. & ſ. Ioel.2.& ſ.Abdi. Rup.8.ſ.Ioan. Glo.ord.ſ.Exo.13. — *Mali. Anima peccatrix. Hæretici. Philoſophi. Perſecutiones fidelium. Contentioſi. Tentationes.*

Philiſthiim quoque, hoc eſt, potione cadentes, ſunt mali ebrij in peccato, & cæleſtium obliti. Et Philiſthæa, eſt anima peccatrix. Item hęretici errorum poculo cadentes, & etiã philoſophi ſuperbi: & præterea perſecutores fidelium. Exo. 15.b. 23.d. 1. Reg. 14.g. Iſ. 14.g. Ioel. 3. a. Amos 1. c. Abdiæ g. Item contentioſi in eccleſia. 2. Reg. 5.d.

Philiſthim, vicini Iudæis, per quorum terram Dominus noluit ducere filios Iſrael, exeuntes de Ægypto. Exo. 13.d. deſignant tentationes propinquas, quas non vult Deus offerri fidelibus in principio conuerſionis, ne deficiant.

Paliurus.

Hie.ſ.Mic.7. — *Vitia Iudæorum. Iudæi.*

Paliurus, eſt herba ſpinoſa, & aſpera, & deſignat vitia in Iudæa, quæ nata ſunt in eis legem habentibus, vt paliurus in agris cultis. Iſa. 34. c. Et optimi inter eos dicebantur quaſi paliurus pungens & retinens, vulnerans appropinquantem ſibi, & adunco dente comprehendens. Mich. 7.a.

Gre.33.mor.5. — *Defenſores vitiorum.*

Paliurus in munitionibus Babylonis, deſignat defenſores vitiorum. Iſ. 34. c.

Pallere

Pallere, Pallidus, Pallor.

PAllor, propriè dicitur color ille in homine, quum deſtituta ſanguine cutis liueſcit, vt in ſubito metu. Pallere autem eſt pallidum eſſe, ſeu pallore affectum eſſe. In cæteris quoque color ſimilis pallor dicitur.

Fides. Donum Euangelicum. Feruor charitatis. Pallor mortis Chriſti. Pallor auri, dici poteſt fides virtutibus florens: vel eſt donum muneris Euangelici in prædicatoribus fulgens, vel flos honoris perpetui, & fulgor ſapientiæ in fœlicitate: vel feruor charitatis: vel etiam pallor corporis Chriſti in morte. Pſ. 67. *Ori. ſ. Cant. ho. 4. Hil. & Aug. ſ. Pſ. 67.*

Inanis gloria doctorum. Pallor parietum leproſæ domus, inanem gloriam doctorum ſignificare poteſt, per quam in errorem veniunt. Leu. 14. e. *Gre. ſ. Ezec. ho. 15. Ber. ſ. Can. ſer. 61. & de diligendo Deo. Iſyc. ſ. Leu. 14.*

Pallium, Chlamys.

PAllium, eſt veſtis extrema, circumtegens corpus ſupra tunicam, & tam viris quàm mulieribus conueniens. Dicitur etiam Chlamys, quæ tamẽ propriè veſtis eſt militaris, pallio breuior ac ſtrictior.

Caro Chriſti. Litera legis. Temporalia bona. Pallium Ioſeph relictum in manu fœminæ, deſignare poteſt humanitatem Chriſti, ſeu eius carnem in manibus peccatorum relictam. Gen. 39. c. 49. b. Deſignat etiam literam legis, quã reliquit Chriſtus in oculis ſynagogæ. Item ſecularem habitum, & temporalia bona, quæ relinquuntur ab his qui mundum fugiunt. Pallium Eliæ, quo diuiſit aquas Iordanis, corpus Chriſti, quo percuſſo fluxerunt aquæ baptiſmi. 4. Reg. 2. b. *Chry. ſ. Pſ. 93. Tert. adu. Marcionem. Gre. 2. mor. 31. Bed. ſ. Gen. 39. Rup. 5. ſ. Reg. 17.*

Apoſtoli. Eccleſia. Pallium Chriſti, dici poſſunt Apoſtoli illi adhærentes, & participes ſecretorum eius, vel eſt eccleſia, vel Gentes ex quibus conſtat eccleſia. Gen. 49. b. *Ori. ſ. Gen. ho. 17. Amb. de ben. Patriarc. 4.*

Honor paſſionis Chriſti. Splendor Solis, & Lunæ. Cognitio propriæ infirmitatis. Verbum Dei. Pallium quo ſe operuerunt Sem, & Iaphet, ne viderent patris verenda. Gen. 9. d. typus eſt honoris Chriſto exhibiti, à Chriſtianis, paſſionis eius opprobrium venerantibus. Deſignat etiam ſplendorem Solis, & Lunæ, tempore paſſionis Chriſti, iuxta crucem deficientem, & quaſi oculos omnium tegentem. Item cognitionem propriæ infirmitatis, & vnde ſint nati. Poteſt etiam verbum Dei ſignificare, per quod confundimur, & erubeſcimus peccata noſtra. *Aug. de eſſen. diu. Euc. form ſpir. 1. Aug. 16. ciu. Dei. 2. Bed. ſ. Gen. 9. Amb. de Tob. 1.*

Charitas. Pallium zeli, quo opertus eſt Chriſtus, charitatem deſignat. Iſa. 59. d. Et pallium vnum ex omnibus ſagis tabernaculi, vnitatem charitatis ſignificat. Exo. 36. b.

Auxilium Dei. Pallium dicitur auxilium Dei. Mich. 2. c. Deſuper tunicam pallium ſubſtuliſtis. *Hie. ſ. Mic. 2.*

Virtus verbi. Pallium Eliæ ab Eliſæo collectum. 4. Reg. 2. c. deſignat virtutem verbi, quam Chriſtus ad glorificandam ſuam carnem mundo reliquit.

Pudor vitæ veteris. Pallium Rebeccæ, quo ſe operuit viſo Iſaac, pudorem vitæ veteris ſignificare poteſt, & etiam operimenta conſcientię. Gen. 24. g. Cant. 5. c. *Amb. de Iſaac. 6. Gre. 1. mor. 14.*

Familiares vel conuerſatio doctoris. Regnum Iſrael. Pallium Samuelis, cuius ſummitatem apprehendit Saul, & ſciſſa eſt. 1. Reg. 15. f. deſignare poteſt familiares doctoris, vel ipſius conuerſationem. Vel deſignauit regnum Iſrael ab ipſo Saule præcidendum, vt expreſſit Samuel. Chlamys etiam Saulis, cuius oram pręcidit Dauid, regnum Iudęorum ab eis pręcidendum deſignauit. 1. Reg. 24. a. Pallium ſuper tunicam, erat regnum Iſrael ſuper regnum Iuda in Dauid, & ſuſtulerunt pallium, quando receſſerunt à domo Dauid. Mich. 2. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 15. Rup. ſ. Mich. 2.*

Prudentia. Philoſophia. Vetus homo. Myſteria. Pallium ſponſæ, ſignificare poteſt prudentiam, & philoſophiam, & actus corporales, vel veterem hominem & pompæ ſecularis reſiduum, aut impedimẽta, ne noſmetipſos cognoſcamus. Cant. 4. c. In beata Virgine pallium erat ſecretum, quo regebat myſteria incarnationis: quod tulerunt cuſtodes, quando ea detexit Apoſtolis. *Amb. de virg. 3. Gre. 26. mor. 1. & ſ. Can. 5. Rup. ſ. Cant. 5.*

Pallium laudis datur beatis in gloria, qui ſemper verſantur in laudibus Dei. Iſ. 61. a.

Ornamenta operum. Iugum vitæ. Pallium, quo pectus & humeri proteguntur, ornamenta operum ſignificare poteſt. Iſ. 3. d. Et pallia in quibus ligabatur farina ab exeuntibus de Ægypto. Exod. 12. c. deſignant iugum vitæ, vt, Si quis vult venire poſt me, &c. Vita enim eſt mandatorum impletio. *Hie. ſ. Iſ. 3. Bed. ſ. Exo. 12.*

Laudis ornatum. Chlamys, dici poteſt laudis ornatus. Prou. 31. b. Chlamydes fecit viro ſuo, id eſt, veſtimentum, quod de duobus coloribus tanquam de duobus teſtamentis confectum ſit. *Euch. for. ſpir. 8.*

Mortificatio mẽbrorum. Pallium, ſeu pelles, quibus opertus fuit Siſara, membrorum mortificationem deſignare poſſunt. Iud. 4. c. *Ori. ſ. Iud. ho. 5.*

Anima. Pallium breue, quod non poteſt ſimul operire Chriſtum, & diabolum. Iſa. 28. e. eſt anima non valens ſimul bibere calicem Domini, & calicem dæmoniorum. 1. Cor. 10. e. *Hie. ſ. Iſ. 28.*

Peccatum. Sãguis Martyrum. Pallium aliquando dicitur peccatum. Eze. 5. a. Ligabis eos in ſummitate pallij tui. Matt. 5. f. Dimitte ei & pallium. Chlamys etiam, qua indutus eſt Chriſtus tempore paſſionis, deſignat peccata noſtra, pro quibus ipſe penè tormentis obrutus eſt: & ſanguinem huius mundi, vel opera Gentium cruenta, quæ ipſe ſuſtentauit. Mat. 27. e. Poteſt etiam ſanguinem Martyrum deſignare. *Ori. ſ. Mat. ho. 35. Hil. ſ. Mat. can. 33. Hie. ſ. Mat. 23.*

Palma, Palmus.

PAlma, dicitur planum illud, & ex parte concauum manus, quod in digitos deſinit. Palmus autem eſt menſuræ genus, à manu & digitis extenſis ſumptum.

Modica pars diuinæ virtutis. Præmium vltra condignum. Palmus quo Deus dicitur ponderaſſe cælos. Iſ. 40. c. modicam diuinæ virtutis partem inſinuare videtur, & etiam præmium Sanctorum vltra condignum illis collatum. *Baſi. de Spiritu ſancto. cap. 6.*

Quies cõtemplatiuæ. Palmus additus ſex cubitis, quum non plenè attingat ſeptenarium, deſignat vitæ contemplatiuæ quietem, ſed imperfectam, qualis in hac vita habetur, vbi videmus per ſpeculum in ænigmate. Ezec. 40. a. *Gre. ſ. Eze. ho. 14.*

Gre ſ. Eze. ho. 21. — *Magna, & parua opera prædicare.*

Palmus labij menſarum templi. Eze. 40. f. deſignat opera prædicanda à doctoribus, & quia in palmo digitus magnus, & paruus extenduntur, deſignatur ita prædicanda, & facienda eſſe opera magna, ne minima negligantur: aut è diuerſo, ne ſint vt Phariſæi, decimátes mentham, & anethum, &c.

Hie. ſ. Eze. 40. — *Manifeſtatio operum Deo. Intentio in bonum.*

Palmi menſura in rationali, deſignare poteſt manifeſtationem operum noſtrorum ipſi Deo factam: vel etiam infatigabilem mentis intentionem in bonum habendam. Exod. 28. e. 39. b. Ezech. 40. b.

Glo. ord ſ. 1. Reg. 5.

Palmæ manuum Dagon abſciſſæ, opera idololatriæ abiecta ſignificant. 1. Reg. 5. a.

Palmas extendere ad Deum. Exo. 9. g. Vide Expandere, & Manus.

Palma, Arbor, Spathula.

Phil. de vita Moſi. — Amb. 3. Exae.

PAlma, arbor aſpectu pulcherrima, fructum ferens optimum & vitalem: vim habet non in radicibus defoſſam, vt cæteræ: ſed in ſummo quaſi cor ſitam in ramorum medio, à quibus circumquaque ſtipatur, ceu princeps à ſuis ſatellitibus. Eſt in ea mas, & fœmina: & fœmina inclinatur ad marem, non fructificat ſine coitu, ſed grauidantur eius rami gemmis maſculis quaſi ſemine: & in ſuperiori parte habet quaſi cerebrum, quo deſtructo moritur arbor. Solet palma reſiſtere ponderi, qua ratione ſolet eſſe inſigne victoriæ.

Amb. ſ. Luc. 19. Aug. ſ. Ioan. trac. 51. Geor. Ven. can. 1. tom. 7. cap. 27. — *Victoria Christi. Gloria. Præmia Sanctorum.*

Palma, typus eſſe ſolet triumphi, & victoriæ Chriſti, vnde receptus eſt in Hieruſalem cum ramis palmarum. Ioan. 12. b. Et generaliter eſt typus gloriæ, ſicuti à ſede gloriæ vim ſuam habet. Et palmæ in templo, præmia Sanctorum deſignant. 3. Reg. 6. b.

Hie. ſ. Iob 29. Gre. ſ. Can. 7. — *Crux Chriſti.*

Palma etiam crucem Chriſti, in qua diabolus eſt victus, & mundus redemptus, deſignare poteſt. Iob 29. c. Cant. 7. c.

Gre. 19. mor. 24. — *Eccleſia.*

Palma quandoque ſignificat ſanctam eccleſiam. Iob 29. c. Vt enim palma tardè proficit, ſed diu in viriditate ſubſiſtit: ita ſancta eccleſia ad fidei ſtatum venit cum multis difficultatibus, & pro plurimorum collectione in eiuſdem fidei gloria diutius ſtare concupiſcit.

Amb. ſer. 24. Phil. de profug. Bed. ſ. Exo. 15. — *Diſcipuli Chriſti perfecti.*

Palmæ ſeptuaginta, Diſcipulos Chriſti ſignificant, in eodem numero exiſtentes, & etiam habentes virtutem perfectam. Exo. 15. d.

Gre. Nyſſ. de vita Moſis. Amb. 3. Exae. 7. & de Isaac 8. Iſyc. ſ. Leu. 23. Gre. 19. mor. 25. Eu. ſer. ſpir. 4. — *Seruans innocentiam. Iuſtitia. Iuſtus.*

Palma nunquam mutat folia, quia ratione deſignat ſeruantem ſemper innocentiam, & charitatem. Cant. 7. c. Solet etiam palmam iuſtitiam ſignificare, & ipſum iuſtum, qui vt palma florere dicitur. Pſ. 91. Leu. 23. g. Iud. 4. a. Ioel. 1. c. Iuſtorum autem vita, palmæ comparatur. Iob 29. c. quia palma inferius tactu aſpera eſt, & quaſi aridis corticibus obuoluta: supernè verò, & viſu, & fructibus pulchra, inferius corticum ſiccarum inuolutionibus anguſtatur: ſed ſuperius amplitudine pulchræ viriditatis expanditur. Sic electorum vita inferius deſpecta eſt, ſuperius pulchra. In imo quaſi multis corticibus obuoluitur, dum innumeris tribulationibus anguſtatur: in ſummo verò quaſi pulchræ viriditatis follis amplitudine retributionis expanditur. Cùm autem omnis arbor iuxta terram craſſior, & robuſtior ſit, supernè autẽ anguſtior: palma tamẽ gracilior eſt in imis, & iuxta ramos, ac fructus ampliore robore exurgit. Ita cum terreni latiores & robuſtiores ſint circa terrena: iuſti tamen circa terrenorum ſtudia infirmi ſunt, circa cæleſtia verò robuſtiores, & alacriores ſemper exurgunt. Eoſdem deſignabunt comæ ſponſi, quæ dicuntur ſicut elatæ palmarum. Cant. 5. c.

Phi. de vita Moſ. Gre. ſ. Cant. 7. — *Mens ſancta.*

Palma itidem mentem deſignat, quæ ſanctitatem deguſtauit, & in ſublimibus verſatur, terrenis deſpectis. Vt enim palma infernè anguſtior eſt, ſupernè latior: ita ſancta anima à minimis incipit, paulatim creſcens, quouſque ad charitatis latitudinem perueniat. Cant. 7. c.

Ori. ſ. Exo. ho. 1. Hie. ſ. Eze. ho. 42. ... ſ. Zac. 14. Gre. ſ. Eze. ho. 17. 19. Euch. ſer. ſpir. 4. — *Fortitudo. Victoria Sanctorum.*

Palma ſæpe pro fortitudine ſumitur, quia reſiſtit ponderi: & inſigne victoriæ mundi, cùm nec proſperis cedit, nec aduerſis. Et peculiariter deſignat victoriam Sanctorum poſt hanc vitam, quãdo iam ceſſauit pugna: nam in hac vita eſt pictura palmarum, qualis erat in templo, & eſt celatura palmarum in robuſtioribus, & eſt hinc, & inde, hoc eſt, in proſperis & aduerſis Apoc. 7. c.

Rup. 4. ſ. Leu. Iſyc. ſ. Leu. 23. — *Opera iuſtitiæ.*

Spathula, dicitur ramus, vel folium palmæ Leu. 23. g. deſignat autem opera iuſtitiæ.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 6. ca. 27. — *Animal.*

Palma ſatis expreſſum animalis ſimulachrũ tenet in coitu, & cerebro, & etiam in eo quòd comam in cacumine habeat circumextenſam, & ramos in digitorum modum protenſos, & fructus quaſi in digitorum figuram formatos, vnde & dactili, hoc eſt digiti vocantur. Pulpa quoque ipſorum fructuum, caro nuncupatur, valde quidem medicinalis, & ſummæ nutricionis, aut ex vi quadam quaſi animali, aut ex natura, Phœbea, & tanti nutrimẽti eſt, vt Anachoretæ quidam illo tantummodo cibo contenti fuerint: ſicut in hodiernum diem multi in Aphrica alios cibos non habent in vſu. Eſtque multigenus fructus, & varius ſuper omnes alios.

Palmes.

PAlmes, eſt propriè arboris ſurculus, hoc eſt, lignum illud, quod quotannis ex ipſa ſtirpe emergit, & gemmas producit. Sunt autem palmites peculiariter in vitibus.

Glo. ord ſ. Nu. 13. Aug ſ. Io. tra. 80. Cyr. ſ. Ioan. 14. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 1. cap. 28. — *Fideles. Apoſtoli.*

Palmes cum vua quam tulerunt exploratores. Nu. 13. e. typus eſt crucis Chriſti, in qua ipſe pependit tanquam vua in palmite.

Palmites vitis peculiariter dicuntur fideles in Chriſto manentes, præcipuè autem Apoſtoli, quos extendit vſque ad mare, hoc eſt, vſque ad aquas cæleſtes. Pſ. 79. Ioan. 15. a.

Chry. ſ. Gen. ho. 6. — *Teneritudo præceptorum Dei.*

Palmes, ad quem ligatur aſina, licèt teneritudinem habeat, deſignare poteſt teneritudinẽ præceptorum Dei, quibus fideles alligantur. Gen. 49. b.

Infirmum regnũ Iudæorum. Potentes Iudæorum. Palmites vineæ Iudæorum, infirmum incrementum regni Iudæorum ſub rege Sedechia ſignificabant. Ezec.17.b. Significant etiam potentes Iudæę. Eze.19 c. *Hie.ſ.Eze.17. Euc.ſer.ſpir.4.*

Palmyra.

Palmyra, Hebraicè dicitur Tahdmor, interpretatur autem cõfeſſio, vel laus amaritudinis, aut confeſſionis, vel laudis myrrha, eſt ciuitas, quam ędificauit Salomon in deſerto, quę abeſt ab Euphrate iter vnius diei, abundat fontibus, licet ad eius meridiem ſit aridiſſima ſolitudo, dicta Palmyrena, quę pertingit vſque ad Petram & Arabiam fœlicem. 3.Reg.9.c.

Palpare.

PAlpare, eſt leuiter, blandè, & quaſi tentando tangere.

Cæcitas Iudæorum. Palpans Iſaac Iacob. Gen.27.d. deſignat defectum Iudęorum in cognitione prophetiarum de Chriſto. Quia ex parte cognoſcebant, ſed per tactum & experientiam ignorabãt. Palpatio etiam dicitur eſſe apud Iudęos, qui veritatis lumen amiſerunt. Iſ.32.e. Et palpant ſicut cęci parietem, quando legis literam tractant, quam non intelligunt. Iſa. 59.b. Et palpauerunt Iudęi in meridie quaſi in nocte, quum videntes aperta Chriſti miracula, adhuc dicebãt, Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palàm. Quorum cęcitas ad crudelitatem, crudelitas etiam vſque ad aperta opera perſecutionis exarſit. Iob 5.c.12.d. 14.d. *Hie.Iſ.ſ.32. Gre.6.mor.14.15. 16.& 11.mor.13.*

Cæcitas malorũ. Mali quoque quęrentes in viris iuſtis opera praua quę reprehendant, cùm in eis non niſi bona luceant, quaſi cęci in meridie palpant.

Probare opera. Palpare manibus, eſt operum fructus experiendo probare. Vnde malis dicitur illud Pſal. 113. Manus habent, & non palpabunt. *Ric.de S.Vict. de ſomn.Nabuc. 38.*

Palpabiles tenebrę Ægypti, dicuntur hyperbolicè, vt oſtendatur non potuiſſe Ægyptios de loco moueri, niſi cęcorum more palpando. Exo.10.f.

Palpebræ.

PAlpebrę, dicuntur pili genarum extremitatem ambientes.

Iudicia Dei. Locutio Dei. Palpebrę Dei dicuntur occulta eius & inſcrutabilia iudicia, & etiam ſpiritalis eius locutio. Vnde palpebrę eius dicuntur interrogare filios hominum, quia per ſua iudicia cognoſci facit quid habeat vnuſquiſque. Pſal. 10. Secundùm etiam quòd quędam nobis aperit, quędam verò tegit, palpebrę dicuntur. *Mors & reſurrectio Christi.* Palpebrę etiam Dei, ſunt mors, & reſurrectio Chriſti, vbi probauit filios hominum, diſcipulos ſuos, & territos in ſua paſſione, & lętificatos in reſurrectione. Palpebrę autem Dei aperiendo nos interrogant, ſi intelligendo non extollimur, claudendo nos interrogant, ſi non deſpicimus, quæ intelligere non valemus. *Sacra ſcriptura.* Qua ratione palpebræ Dei ſacram ſcripturam ſignificare poſſunt. *Aug.de eſſen. diui. & ſ.Pſ.10. Hie.ſ.Pſ.10. Gre.28.mor.8.& ſ. Ezec.ho.17. Euc.ſer.ſpir.1. Glo.ord.ſ. Pſ.10.*

Palpebræ Dauid. palpebras Chriſti ſignificant. Pſ.131. *Hil.ſ.Pſ.131.*

Palpebræ in Angelis, dicunt ſtatum illum, quo diuinæ ſpeculationis ſenſus, atque intelligentias cautiſſimè ſeruant. *Diony.cel. hie. 15.*

Prælati. Palpebræ Iob dicuntur in eccleſia, qui ad prouidenda pedum itinera vigilant, nempe prælati inferiorum curam habentes. 16.c. *Gre.13.mor.10.*

Prædicatores Antichriſti. Palpebrę diluculi. Iob 41. b. dicuntur extremæ noctis horæ, in quibus quaſi nox oculos aperit, dum venturę lucis iam initia oſtendit. Deſignant prudentes ſeculi, malitiæ Antichriſti peruerſis conſiliis inhęrentes, qui quaſi palpebræ ſunt diluculi, quum fidẽ quam in Chriſto inueniunt, quaſi erroris noctem aſſerunt, & venerationem Antichriſti verum eſſe manè pollicentur. Spondent enim ſe tenebras repellere, & veritatis lucem ſignis clareſcentibus nunciare, quia nec perſuadere quę volunt, poſſunt, niſi exhibere ſe meliora fateantur. *Gre.33.mor.35.*

Conſilia. Palpebræ interdum dicuntur conſilia, & palpebræ præcedunt greſſus, quum operationem noſtram recta conſilia præueniunt. Pro.4.d. *Gre.3.paſt.adm.14. Bed.ſ.Pro.4.*

Concupiſcentia oculorum. Palpebræ poſſunt etiam concupiſcentiam oculorum deſignare. Eccl.26.b. Fornicatio mulieris in extollentia oculorum, & in palpebris cognoſcetur. *Lyr.ſ.Eccl. 16.*

Palpitare.

Palpitare, eſt leuiter ac frequenter in eodem loco moueri, qualis eſt palpitatio cordis. Sic palpitabat Abſalom pendens in arbore. 2.Reg.18.b.

Obſtinatio diaboli. Palpitatio piſcis à Tobia capti, deſignat obſtinationem diaboli in tentando, etiam poſtquam victus eſt à Chriſto. Tob.6.a. *Glo.ord.ſ. Iob 26.*

Palus, paxillus, vide Baculus.

Palus, vide Lacus. Pandere, vide Aperire.

Pangere, vide Fœdus.

Panis, Torta panis.

PAnis, præcipuum hominis alimentum, qui fit ex farina frumenti, aut alterius ſeminis, aqua ſubacta, & in clybano cocta.

Natura diuina. Gloria. Aeternitas Chriſti. Panis ſeptem mulierum, naturam diuinam ſignificare poteſt, & etiam gloriam. Iſa. 4.a. His panibus pollicetur Deus ſaturare pauperes. Pſalm.131. Panis etiam buccella, eſt æternitas Chriſti. 1.Reg.2.g. *Ori.ſ.Iſ.ho.9. Gre.1.Reg.2.*

Ori.ſ.Pſ.26 ho. 4. Arn.ſ.Pſ.104. Amb. de bene. Patriarch. 6. Tert. adu. Iudæos. Hie.ſ.Ier. 11. & ſ. Eze. 18. & adu. Iouinian. Aug. 2. ſer. Dom. in mont. & ſ. Ioã. tract. 123. Gre.ſ.1.Reg. 2. & 23 mor 25. Iſy.ſ.Leu.23. Cle. Alex. 1. pæd. 6.

Chriſtus. Euchariſtia. Caro Chriſti.

Panis ſæpè ſignificat Chriſtum, & Euchariſtiæ ſacramentum. Gen.3.d.28.d.49.c.Exod.2.d.16.d.Leu.23.b.Dicitur Chriſtus panis in ſpica, pro ſtatu legis naturæ in fide patrum: & panis in ſimila, in doctrina legis, & Prophetarum: & panis formatus ſumpta carne: & coctus in clybano, hoc eſt, in Virginis vtero igne Spiritusſancti: & panis in ſartagine per labores: & panis in craticula in cruce poſitus. Pſ.36.77.103.104.Ioan.6.d.21.c.Hic eſt panis dandus eſurienti, non ſaturo. Eze.4.d.18.b.Et caro Chriſti, panis dicitur. Prou.5.c.9.a.Iere.11.d.Et Euchariſtia dicitur panis quotidianus. Mat.6.b.Et panis deſiderabilis. Dan. 10. a.Eandem ſignificant panes azymi conſperſi oleo. Leuit.7.a.8.e.Et panis torta, eſt caro Chriſti paſſa. Exod. 29.d.1.Reg.2.g.Iob 28.b.Eccleſiaſtæ 9.c.Mal.1.b.Panis in vinũ temperatum, minutatim coniectus, vinum attripit: quod eſt autem aqueum, relinquit. Ita etiam caro Domini, quæ eſt panis cælorum ebibit ſanguinem, eos qui ex hominibus ſunt cæleſtes, ad incorruptionem enutriens: ſolas autem illas carnales cupiditates ac corruptionem relinquens. Panes quoque propoſitionis, carnem Chriſti ſignificant. Exo.25.c.Hunc panem non comedit ocioſa mulier fortis. Prouerb.31.d.

Geor. Ven. Can. 2. tom. 3. cap. 20. Cyr. 4. ſ. Ioan. 28. Bed.ſ. Pro. 31. Ori.ſ.Leu.ho.13. 16. & ſ. Pſ.36.ho. 4. & ſ. Exod. ho. 9. & ſ. Ier. ho. 8. & ſ. Mat. cap. 19. Arn.ſ.Pſ.40. Phil. 2. alleg. Hie.ſ.Iſ. 3.21. & ſ. Eze. 16.44. Aug. 17. ciu. Dei. 4. & 2. ſerm. Dom in mont. Iſy.ſ.Leu.7.8.23. 24 26. Gre.ſ.1.Reg.9. 16. & 15. mo. 6. & 16 mo. 3. & 23. mor. 25.

Doctrina Chriſti. Sacra ſcriptura.

Panis, dicitur doctrina Chriſti, & ſacra ſcriptura, quæ aliquando dicitur panis de cælo. Gen.3.d.14.d.Exo.16.a.23.b.Leu.26.a.1.Reg.9.b.Pſ.36.40.77.101.Prou.30.b.31.d.Iſa.3.b.21.d.55.c.Ier 5.d.11.d.Thr.4.a.Ezec.14.d.Et panes cocti in clybano, deſignant doctrinam Euãgelicam. Leu.2.b.quæ etiam dicitur panis arctus. Iſ.30.e.51.e.58.b.Amos 4. b. Et panes ex ſimila, ſecretiorem doctrinam ſignificant. Panes verò ex farina, communem doctrinam. Et panis quotidianus, dicitur doctrina ad ſalutem neceſſaria. Mat. 6. b. Panes autem Dei ponit coram idolis, qui per ſcripturam ſacram defendit errores. Ezec.16.c.Et panis, quem comedit princeps coram Domino, eſt doctrina, quam docet Chriſtus. Ezec. 44.a.Et panes azymi, ſunt doctrina Euangelica, & Apoſtolica. Leuit.7.a.8. e. Panes quoque propoſitionis, deſignant doctrinam Apoſtolorum: & quia erant ex ſimila, ſimpliciorem doctrinam. Exo.25.c.35.b.40.c.Leu 24.a.26.a.Et panis filiorũ, eſt ſublimior doctrina. Matt.7.b 15.c.Eze. 14.d.Panis quoque dicitur doctrina ſolidior, quæ eſt cibus fortium. Iſ 3.a.21.d.33.c.55.a.Pſ.103.131.Cant.5.a.Iob 20.b.22.b.27.c.28 b.42.c.Et panes primitiarum duo, ſunt doctrina legis, & Euangelica. Leu.23.c.1.Reg.2. g. Panem pollutum offerunt, qui ſacram doctrinam propter humanam gloriam, vel lucra ſeculi populis diuidunt, & diuitibus blandiuntur, & honorant peccatores. Malachiæ 1.b.Eccleſiaſtæ 10.d.11.a.Panes triticei, Euangelicam doctrinam ſignificant. Panes verò hordeacei, doctrinam legis. Mat.15.d.

Doctrina Euãgelica. Doctrina legis.

Amb.ſ.Pſ.118. ſermon. 13. Bed.ſ.Pro.31. Hie.ſ.Mal.1. & ſ.Iſ. 40. Amb.ſ.Luc. 11. Aug.ſ Rom. inchoata, & de ver. Dom ſer. 29.

Tres ſenſus ſcripturæ. Fides & myſterium Trinitatis. Tres partes pœnitentiæ. Tres virtutes. Tres libri Salomonis.

Panes tres, tres ſenſus ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt, & etiam myſterium, & fidem Trinitatis: & tres partes pœnitentiæ. Luc.11.a.Item tres virtutes, quibus reficitur homo Dei, & roboratur: nempe caſtitatem, humilitatem, & charitatem. Item tres libros Salomonis, triplicem continentes doctrinam, moralem, phyſicam, & inſpectiuam. Poteſt etiam deſignari panis quotidianus triplex, nempe euchariſtia, doctrina, & panis materialis: quos panes miniſtrauit Chriſtus turbis. Ioan.6.b.

Ber ſer paruo. 17. & ſ. Cant. ſer. 1. Rup. 6. ſ. Ioan. Gre. Nyſſ. de oratione.

Myſteria Chriſti. Rudior doctrina. Myſtici ſenſus.

Panis ſubcinericius, myſteria Chriſti ſignificare poteſt, & reconditos ſcripturarum ſenſus. Gen.18.a.Exo.12.f Panis quoque ſubcinericius, eſt prima doctrina tradita Gentibus: vel hiſtoria legis, quæ ſpiritualem intelligentiam in lege opertam continet. 3 Reg.17.b. Et paſtum diuini dogmatis extrinſecus rudem, ſed medullitus mirè confortantem, & ſuauem. 3. Reg.19.a.Panes quoque abſolutè ſunt myſtici ſenſus ſacræ ſcripturæ. 1. Reg.2.g.Eze.16.c.Mat.26. d.

Philo de ſacrific. Abel, & Cain.

Traductio Euãgelica.

Panis fermentatus prædicationem Euangelicam ſignificare poteſt: quando ex teſtamento veteri, tanquam fermentum inſerta ſunt teſtimonia.

Amb. 1. de Abr. 3. Ber. ſer. paruo. 64. Gre.ſ.1.Reg.2. Ori.ſ. Eze.ho 7. & ſ.Mat.ho.5. Hie ſ. Eze. 4. & epiſt beatitudinis. Ori.ſ.Leu.ho.5. Gre.18.mor.20.

Lex vetus.

Panes ſubcinericios, comedunt Iudæi miſtos frumento, hordeo, faba, lente, milio, & auena. Eze.4.c.quorum alter hominum, alter iumentorum cibus eſt, in eo enim quòd videntur in vnum Deum credere, habent aliquid frumẽti, quòd autem filium negant, hordeo iumentorum paſcuntur, & fabis, quibus comedentium venter inflatur, & mẽs opprimi dicitur, &c. Et dicuntur comedere panem pollutum. Lex autem quam Iudæi legunt, & non intelligunt, ſubcinericius panis eſt, & opertus humano ſtercore. Quamobrem & Paulus apoſtolus lucra legis & priſtinarum ceremoniarum obſeruãtiam, dicit ſe ſicut ſtercora habuiſſe, vt Chriſtum lucrifaceret. Panes quoque, quibus abundabant mercenarij, ſunt doctrina legis, quæ erat apud Iudæos. Iſ.55.a.Luc.15.c.Et panem non portare in via, eſt non docere vetuſtatem literæ Marc.8.b.Iob 28.a.

Aug epiſt.121. & de verb. Domi. 29. Bed.ſ.Pro.12. Gre.ſ.1.Reg.2. & 23. mor. 25.

Charitas. Virtutes.

Panis, cùm ſit præcipuus inter cibos, charitatem, quæ ſuprema eſt virtutum, ſignificare poteſt. Luc.11.b.Hi panes dantur operantibus in ciuitate eccleſiæ. Eze. 48. c.Et indigens pane, eſt qui non habet charitatem. Prou.12.b. Panes quoque dicuntur ſpiritualia virtutũ munera. 1. Reg.2.g Iſ.33.c.Pſ.131.

Geor. Ven. Can. 2. tom 3. cap. 20.

Eccleſia.

Panis, vt ex multis granis conficitur, eccleſiam, quæ eſt corpus Chriſti myſticum ex diuerſis fidelibus compactum per charitatem & amorem, & ipſi Deo offerendum in hoſtiam ſanctam, ipſique placentem, deſignat, vt iam deinde transformemur in Chriſtum, & dicamus, Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus. Panis etiam ſubcinericius, eſt multitudo fidelium, decocta igne Spiritusſancti per pœnitentiam. Gen.18.a.Exo.12.f.

Bed.ſ.Gen 18. Gre.ſ.1.Reg.10. Hie epiſt. Beatus Pamphilus.

Pœnitentia.

Panis ſubcinericius, dici poteſt pœnitentia Gentium, aut ſatisfactio pœnitentium, qui Spiritusſancti igne decocti, fiũt eſca beneplacita Deo. Gen.18.a.3.Reg.19.a.Torta etiã panis,

deſignare poteſt afflictionem carnis voluntariè aſſumptam,propter præteritas delectationes, & tres tortæ,tres partes pœnitentiæ.1.Reg.10.a.Panis etiam lachrymarum, & panis doloris, pœnitentiam ſignificare ſolent.Pſ.79.126.Significant etiam labores huius ęrumnoſæ vitæ.Et panes duo dati Sauli,deſignāt prælatum flere debere pro ſuis & ſubditorum peccatis. 1. Regum 10.a.Hos panes comedit homo exterior cum interiore.Pſ 40.Panis afflictionis, eſt triſtitia in hac lachrymarum valle.Deut.16.a.Comedes afflictionis panem.

Labores huius vitæ. — *Aug. ſ. Pſ. 126. Ric. de S. Victo. 2. de arca myſtic. 17. Glo. int. ſ. Deu. 16.*

Panis Aſer pinguis,deſignat perfecta opera patientiæ:qualia ſunt Martyrum.Gen. 40.c.

Perfecta opera patientia. — *Ric. de S. Vict. de 12. Patriar. 35.*

Panes propoſitionis duodecim,ſignificant Apoſtolos,& doctores.Exod.25.c. 35. b.49.a. Leuit.2. b.24.a.Et cùm dati ſunt Dauid , ſignificant omnes futuros eſſe ſacerdotes in regno Chriſti.1 Reg.21.a.Mat.12.a.Mar.2.d.Luc.6.a. Superponitur autem his panibus thus : quia bonus odor ſunt Deo : & ſal , quia ipſi ſunt ſal terræ. Mutantur autem per ſingula ſabbata: quia decedentibus Apoſtolis, & doctoribus , & ad cæleſtis ſabbati requiem tranſeuntibus, alij in eorum locum ſuccedunt.

Apoſtoli. Doctores. — *Amb. ſ. Luc. 6. Iſyc. ſ. Leu. 2. Cyr. 4. ſ. Ioan. 12.*

Panes,quos obtulit Iacob patri ſuo,fidem Apoſtolorum deſignare poſſunt , & eorum,qui crediderunt ex Iudæis in Pentecoſte.Gen.27.c.

Fides Apoſtolorum.

Panis,quādoque dicitur gloria cæleſtis:in cuius typum dicitur.2. Reg. 9.d.Comedet ſemper panem ſuper menſam meam.Iſ.65.d Luc 14.c.

Gloria caleſtis. — *Glo. ord. ſ. 2. Reg. 9.*

Panes azymi,puram conuerſationem ſignificare poſſunt.Exo 12.b.13.a.29.f.Et comedunt panes azymos,qui non inflatè,nec ſuperbè ſapiunt, nec ſe bonos aut iuſtos reputant. Panes etiam azymos offert,qui pro proximo animam ponit.Leu.2.b.

Conuerſatio pura. — *Clym. grad. 15.*

Panes fermentati,ſignificare poſſunt conuerſationem impuram, & etiam ſcientias ſeculares,puram veritatem non habentes.Leuit.2.b.vnde panis fermentatus non offertur pro primitiis·qui poteſt ſignificare fortes in fide.Leu.2.c.

Conuerſatio impura. Scientia ſeculares. Fortes in fide. — *Ori. ſ. Leu. ho. 5.*

Panis ſubcinericius ex ea parte eſt mundior,quam inferius occultat,atque ex ea ſordidior, qua deſuper cinerem portat.Quiſquis ergo intentionem,qua Deum debuiſſet quærere , negligit,quaſi more ſubcinericij panis mundiorem partem inferius premit: & cùm curas ſeculi libenter tolerat,quaſi congeſtum cinerem ſuperius portat.Sic factus eſt Ephraim ſubcinericius panis,qui non reuerſatur.Hoſ.7.c.Reuerſaretur autem,ſi deſideriorum carnalium cinerem repelleret,& intentionem bonam,quam in ſe dudum deſpiciendo oppreſſerat , ſuperius oſtentaret.

Intentio. — *Gre. 32. mor. 8.*

Panes,quos dedit Abraham Agar,ſacerdotium Iudæorum ſignificant: qui habebant panes propoſitionis,qui veterauerunt.Gen.21.b.

Sacerdotium Iudæorum. — *Bed. ſ. Gen. 21.*

Panis,ſecundū quòd ex multis conficitur granis,vnitatē ſignificare poteſt. Gen.31.g.39.b.

Vnitas. — *Ori. ſ. Mat. cap. 16*

Panis etiam ſignificat ipſum victum:vt panis quotidianus,eſt victus diurnus.Mat.6.b.16. a.Pſ.103.Ezec.4.d.Et panis appoſitus ſeruo Abrahæ , ſunt corporalia ſubſidia prædicatoribus exhibita.Gen.24.d.28.d.Thr.5.b.Iob 15.c.Ioan.6. b. Hunc panem non comedit Moſes quadraginta diebus.Exo. 34.d.Poteſt generaliter panis , ſtipendia vitæ præſentis ſignificare. Prouerb.1.d.

Victus diurnus. Corporalia ſubſidia. Stipendia vita praſentis. — *Hie. ſ. Eze. 4. Aug. 2. ſer. Domini in monte. Gre. 23. mor. 26. & 12. mor. 20. Bed. ſ. Pro. 31.*

Panis,conſolationem aliquando deſignat turpis vitæ,quæ dicitur panis arctus.Iſ.30.c. Itē delectationem gulæ,& generaliter voluptates.Geneſ.3.c.Exo.16.a.1.Reg.2.g.10.a.Thre.5.b Iob 20.b.33.c.Et hic eſt panis quem quærit populus.Thr.1. d.

Conſolatio turpis vita. Delectatio gulæ. Voluptates. — *Hie. ſ. Iſ. 30. Gre. 15. mor. 5. & 13. mo. 26. 27. Philo de victimis.*

Panes propoſitionis,temperantiam commendant , quando ſine vllis cupediis ſimpliciter proponuntur.Significant etiam duodecim menſes,quibus beneficia Dei recipimus, & ſunt ſeni,propter æquinoctia, quæ ſex menſibus diſtant.Exo.25.c.

Temperantia. Duodecim menſes. — *Hie. de veſt. ſacer.*

Panis noſter,quem comedit inimicus,deſignat bona opera,quæ peccantibus nobis aufert diabolus.Ier.5.d.Et panis quotidianus eſt obſeruatio præceptorum.Matt. 6.b.Et panes quibus paſcebatur Elias à coruis,ſunt opera pietatis proximis exhibita.3.Reg.17.e.

Bona opera. — *Aug. 2. ſer. Domini in monte.*

Panes,dici poſſunt experientia naturalium,de quibus dicitur Iſ.44.c.Calefactus eſt,& coxit panes.

Experientia naturalium.

Panes quinque multiplicati, ſenſibilia ſcripturarum verba,quinque ſenſibus reſpondentia, ſignificare poſſunt,qui multiplicati ſunt in doctrinam Euāgelicam.Matt.14.b.Ioan.6.b.Vel ſunt quinque libri Moyſi , qui erant hordeacei propter aſperitatem literæ legis,vel propter literalem,& hiſtoricum cibum , atque ideo duriorem. Non fecit autem Chriſtus nouos panes,ſed hordeaceos multiplicauit,quia myſteria mōſtrauit in litera legis. Poſſunt etiam deſignare temporalia,ad quinque ſenſus pertinentia.

Verba ſenſibilia ſcripturarum. Quinque libri Moſis. Temporalia. — *Ori. ſ. Mat. cap. 14 Hil. ſ. Matt. Can. 14. Aug. 83 q. 6. & ſ. Ioan. tract. 24. Cyr. 3. ſ. Ioan. 17.*

Panes ſeptem multiplicati,quietem ſpiritualem ſignificare poſſunt.Mat.15.d.

Quies ſpiritualis. — *Amb. ſ. Luc. 9.*

Panis doloris,ſunt ſacramenta hæreticorum,quæ dolorem inferent ſuſcipientibus.Pſ.126. Et panes mendacij , eſt doctrina erronea hæreticorum , quæ loco paſtus infert mortem.Vt autem panis vitæ eſt Chriſtus,& eius doctrina,ita panis mortis , & impietatis,eſt peccatum, & doctrina peruerſa.Hic eſt panis abſconditus,quem hæretici ſuauiorem aſſerunt. Pro.4.c. 9.a d.23.a.Iob 2.b.24.a.27.c.Eccleſiaſtæ 10.d.Et panis fornicariæ,qui eſt panis luctus.& doctrina hæreticorum , & verba mortifera. Et panis lugentium qui pro mortuo offerebatur, ſunt ſacrificia hæreticorum quia omnia quæ faciunt,conuertentur eis in luctum.Hoſ.2.b 9. a.Et panes veteres Gabaonitarum,ſignificant idololatriam,vel vitam veterem.Ioſ. 9.a. Pſal. 104.Panis pollutus,ſunt ſacrificia Iudæorum poſt paſſionem Chriſti.Mal.1.b.

Sacramenta hæreticorum. Doctrina hæreticorum. Peccatum. Idololatria. Vita vetus. Sacrificia Iudæorum. — *Hie. epiſt. E. Pāphilus. Ori. ſ. Mat. ho. 3. Arn. ſ. Pſ. 103. 104 Gre. 23. mor. 26. & 16. mor. 27. Aug. ſ. Ioā. tra. 97. Bed. ſ. Pro. 23. Hie. ſ. Hoſ. 9. Rup. ſ. Hoſ. 9. Ori. ſ. Ioſ. ho. 9. Arn ſ. Pſ. 104. Rup. ſ. Mal. 1.*

Hie.ſ.Iſ.65. Panis ſerpentis, dici poteſt puluis, ad quem comedendum condemnatus eſt. Iſa. 65. d. Geneſ.3.c. *Puluis.*

Hier.ſ.Iſ.28. Panis, hoc eſt, triticum, dicuntur Iudæi, aut proceres eccleſiæ. Iſa.28.g. Panis autem comminuetur. *Iudæi. Proceres eccleſiæ.*

Gre.ſ.1.Reg.14.& 15.mo.5. Panis fauorem inanis quandoque gloriæ ſignificare poteſt.1. Reg.14. d. Et panis in vtero hypocritæ, eſt ſatietas temporalis delectationis in mente ex laude adulantium. Iob 2.b. *Voluptates ex laudibus.*

Lyr.ſ.Pro.4. Panis impietatis, eſt rapina, & omne iniquè acquiſitum. Prouerb.4. c. Comedunt panem impietatis. *Rapina.*

Panificus, vide Piſtor.

Pannus.

PAnnus eſt, ex quo fiunt veſtimenta: & ponitur ſæpè pro panno craſſo & vili, attrito & lacerato.

Hie.ſ.Eze.16. Glo.ord ſ.Eze.16. Panni, quibus aliquis inuoluitur, diuinam protectionem ſignificare poſſunt, & Chriſtum Ieſum, quem debemus indui Eze.16.a. *Diuina protectio Chriſto.*

Caſſio.li.10.ca.21. Panni etiam dicuntur teſtimonia de ſolida euangelicæ lectionis plenitudine abſciſſa, quæ ad hoc à malis aſſumuntur, vt contegant potius ignominiam ocioſitatis ac verecundiæ, vel alterius vitij, quàm vt calefaciant & exornent. *Teſtimonia ſcriptura.*

Panni præterea, quibus aliquis inuoluitur, humilitatem, & cognitionem propriæ imbecillitatis ſignificare poſſunt. Eze.18.a. Luc.2.b. *Humilitas. Cognitio ſui. Opera bona.*

Amb.ſ.Luc.5. Hie.ſ.Mat.9. Pannus nouus non aſſuendus veſtimento veteri, opera noui hominis ſignificat, & doctrinã noui teſtamenti. Mat.9.b. Marc.2.d. Luc.5 g. *Doctrina noui teſtamenti.*

Amb.2.de Spiritu ſancto.11. Gre.25 mor.8. Panni, quibus extractus eſt Ieremias de lacu. Ier.38.d. deſignant malos ad fidem vocatos. Vel quia ne ligatus funibus dum trahitur, incidatur, ſimul etiam panni veteres deponuntur, quia ne diuina præcepta nos terreant, antiquorum patrum nos exempla confortant, & ex eorum cõparatione facere nos poſſe præſumimus, quod ex noſtra imbecillitate formidamus. *Mali ad fidem vocati. Exempla Patrũ.*

Panni, quibus ligatur brachium fractum. Eze.30.f. fauorem vel auxilium humanum indicare videntur. *Auxilium humanum.*

Gre.28.mor.15. 17.19. Panni infantiæ, ignorantiam ſuperni iudicij in perſecutoribus eccleſiæ deſignare poſſunt. Iob 38.a. Pannis enim infantiæ pedes ac brachia conſtringuntur, ne huc atque illuc diſſoluta libertate iactentur. Et quia perſecutores ſanctæ eccleſiæ, velut mare in ſtabilitate cordis inquieti, atque huic ſeculo dediti, puerilia ſapiunt, obſcuritate atque caligine & ignorantia ſuperni iudicij conſtringuntur: ne tantum perſequi valeant, quantum volunt: ideo pannis infantiæ dicuntur obuoluti. Deſignant etiam rudia præcepta Iſraelitico populo velut infanti tradita. Item infirmam cognitionem ſenſibus alligatam. *Ignorantia ſuperni iudicij. Præcepta Iudæis tradita. Infirma cognitio.*

Hie.ſ.Iſ.64. Pannus menſtruatæ, ſumitur in comparationem rerum contemptibilium & turpium. Iſa. 64. Eſther.14.d.

Panthera, vide Pardus. *Papilio, vide Tentorium.*

Papyrus, Papyrio.

PApyrus, eſt arbuſcula præcipuè in Ægypti paluſtribus naſcens: ex qua parabantur chartæ pertenues, à quibus papyrus, in quo ſcribimus, nomen accepit. Papyrio verò eſt locus vbi multæ erant ex illis arbuſculis.

Hie.ſ.Iſ.18. Gre.13.mor.7. Papyrus Ægypti, verba Philoſophorum veritate vacua ſignificare poteſt: vel ſcientiam ſecularem. Iſ.18.b. iuxta Septuaginta. *Scientia ſecularis.*

Ori.ſ.Exo.ho.2. Papyrio, in quo erat fiſcella, in qua poſitus erat Moſes ad ripam fluminis, corda Iudæorum ſordentia ſignificare poteſt. Exo.2.a. *Corda Iudæorũ.*

Papula.

Iſyc.ſ.Leu.22. Papula, eſt puſtula, ſeu tuberculum, quod ieiunæ ſaliuæ defricatione curatur. Leuit. 14. g. 22.c. deſignare poteſt detractorem. *Detractor.*

Par.

Par, numerum duorum ſignificat. Et paria dicũtur æqualia. Numerus autem par eſt, qui in duo æqualia diuiditur. Vide Appendicem numerorum. Par boum, vide Bos.

Parabola.

Aug.ſ.Pſ.48. PArabola, dicitur ſimilitudo, ſeu rerum diſſimilium comparatio.

Parabola, deſignat cognitionem huius temporis, quia videmus nũc per ſpeculum in ænigmate. Ideo Chriſtus dicitur inclinaſſe aurem in parabolam, quia tradidit doctrinã huic tempori congruentem. Pſ.48.77. *Cognitio huic tempori congrua.*

Gre.18.mor.1. Hie.ſ.Pſ.77. Parabola, quam dicitur aſſumpſiſſe Iob, deſignat eius dicta myſticè fuiſſe prolata, & in eccleſiæ typum eſſe intelligenda. Iob 27.a. Ipſe quoque typum gerit Chriſti, qui in parabolis aperuit os ſuum. Pſ.77. Mat.13.a. Marc.4.a. Luc.8.a. *Myſtica verba Iob. Chriſtus.*

Aug.ſ.Pſ.68. In parabolam factus dicitur Chriſtus, quum ei maledicebant Iudæi, & per quandam cõparationem dicebant: Sic ille pereat, quomodo iſte. Pſ.68.

Hie.ſ.Iſ.14. Parabola, contra regem Babylonis aſſumpta. Iſ. 14. a. ſignificat planctum ſuper perditione malorum. *Planctus in malos.*

Paraclctus.

Spiritusſanctus.

Paraclctus, Græcè idem eſt quod aduocatus, patronus, conſolator, adhortator, & deprecator. Sumitur autem pro Spiritusancto, & aliquando pro ipſo Chriſto, qui eſt aduocatus noſter, & conſolator, ideo Spiritus ſanctus dicitur alius paracletus. Ioan. 14. b. 15. d. 16. b.

Paradiſus, vide Hortus.

Paralyſis, Paralyticus.

Paralyſis, eſt neruorum diſſolutio, quę aliter ſanari non poteſt, niſi nerui illi diſſoluti, & iuſto latiores reſtringantur, & roborentur. paralyticus autem eſt neruis diſſolutus.

Torpor pigritiæ. — Paralyſis, typus eſt torporis, quo piger iacet in mollicie carnis, habens deſiderium ſalutis, ſed torporis ignauia, & duplis cogitationibus, ac ſi eneruatus membris offendit. Marc. 2. a. *Hie. ſ. Mar. 2.*

Ineptus ad bene operandum. — Paralyticus, membrorum diſſolutionem patiens, ſignificare poteſt eos qui omnes potētias ineptas habent propter peccata, ad bene operandum. Et qui ſoluti ſunt animo, ipſum velut iacentem habentes. Matt. 8. a. 9. a. Marc. 2. a. Luc. 4. a. Ioan. 5. d. *Ori. ſ. Matt. ho. 4. Hil. ſ. Matt. Ca. 7*

Populus Iudaicus. Gentiles. — Paralyticus triginta octo annos iacens in porticu probaticę piſcinę. Ioan. 5. a. populum Iudaicum deſignat, torpentem in bene operando. Vel è diuerſo Gentiles, qui iam erant inter Iudęos, nec tamen curabantur. Alius etiam paralyticus. Matth. 9. a. ſignificat Gentiles fide & operibus diſſolutos, & torpentes. *Cyri. 2. ſ. Ioan. 12. Rup. 5. ſ. Ioan. Hil. ſ. Matt. Ca. 8.*

Parapſis, vide Catinus.

Parare, Præparare, Præſto, Promptus.

PArare, interdum eſt acquirere. Prou. 6. a. Formica parat ſibi in ęſtate cibum. Diſponere. Exo. parabis acetabula, ac phialas. Ordinare. Gen. 27. b. parauit illa cibos, ſicut velle nouerat. Ornare, ſeu adornare, & inſtituere. Exo. 26. c. In ſagis, quæ parantur tecto. præparare. Exo 16. a. Nec qui minus parauerat, reperit. paratus autem aliquando eſt firmatus. Pſ. 56 117. paratum cor meum Deus. Pręparare autem eſt antè parare.

Incarnatio. — Parauit Deus brachium ſuum, quando miſit Filium ſuum. Iſ. 52 c. Sic præparauit ſemen Dauid vſque in ęternum. Pſ. 88. Et parauit vermem, cùm Filium ſuum incarnari fecit. Ioan 1. c Et pręparauit hoſtiam, tradens Filium ſuum. Soph. 1. b. Præparauit autem Deus egreſſum Chriſti quaſi diluculum. Hoſe. 6. a. quia Chriſtus attulit lucem mundo, quando proceſſit tanquam ſponſus de thalamo ſuo. *Hie. ſ. Iſa. 52. et ſ. Ioan. 1. & ſ. Soph. 1. & ſ. Hoſe. 9. Aug. ſ. Pſ. 88.*

Inſtitutio baptiſmi. Doctor Chriſti. Salutas. Myſteria. Eucharistia. Chriſtus deſcendens in infernū. Angeli ſeparāt malos à bonis. Vulgus Iudæorū. Diſponere cor. — Parat Deus pluuiā terræ, cum baptiſmum, & dona Spiritusſancti hominibus largienda inſtituit: aut doctrinam. Pſ. 146 Hæc dicitur Deus parare in dulcedine pauperi. Pſ. 67. *Arn. & Hil. ſ. Pſ. 146.*

Parauit Deus lucernam Chriſto, cùm effecit vt in nomine Ieſu omne genu flecteretur. Pſ. 131. Et parauit ſedem Chriſto, faciens eum ad dexteram ſuam ſedere. Pſ. 92. parat etiam Deus locum omnibus prædeſtinatis in fœlicitate. Exo. 23. c. *Au. ſ. Pſ. 7. 146. Arno. ſ. Pſ. 92.*

Parat Deus prandium, cùm diſponit myſteriorum eſcas, & euchariſtiam. Hæc autem parat ieiunantibus, præcipuè à vitiis. Matt. 22. a. Pſ 22. 64. *Ori. ſ. Matt. ho. 20 Hila. ſ. Pſ 64.*

Paratus homo ad portandum hircum in deſertum, deſignare poteſt Chriſtum, qui deſcendit in infernū, & per propriam virtutem aſcendit ad Patrem ſeipſum offerens Leui. 16. d. poteſt etiam deſignare angelos, qui ſeparabunt malos à bonis. Item vulgus Iudęorum, qui perſuaſi à Principibus, petierunt dimitti Barabbam. *Amb. de Elia. 10. Ori. ſ. Leui. ho. 9. Hie. ſ. Leui. 16. Rup. 11. ſ. Matth.*

Prædicatio. — Parare viam Domino, eſt diſponere cor, vt intret Chriſtus, quod fiet, compreſſis tumoribus vitiorum, & infidelitatis, & eleuata humilitate terrenę labis, & libidinis voraginibus obſtruſis. Luc. 3. a. Iſ 40. a. Eſt etiam diſponere Gentilitatem, & infideles ad fidem ſuſcipiēdam. Pręparatio autem domus, eſt diſpoſitio ad audiendum verbum Dei. Geneſ. 24. d. Præparant etiam corda, qui abiectis vitiis & prauis cogitationibus mentem ſanctis meditationibus & virtutibus exornant. 1. Reg. 5. a. Paratum etiam dicitur cor Chriſti & fidelium ad lętanter obediendum. Pſ. 56. Datur etiam paratus ad cuſtodienda mandata Dei. Pſ. 118. *Ori. ſ. Luc. ho. 21. Hila. ſ. Pſ 67. Hiero. ſ. Iſa. 40. Aug. ſ. Pſ. 65.*

Pręparat vox Domini ceruos, quum Ioannes dicit: parate viā Domini. Pſ 28. Pręparauit quoque Deus ceruos, quando miſit Apoſtolos, & prædicatores ad prædicandum. Præparauit item Deus montes in virtute, cùm miſit Apoſtolos ad prædicandum cum virtute miraculorum. Pſ. 64. Et præparantes ſe Angeli, vt canerent tubis: ſunt Apoſtoli, & prædicatores parati ad prædicandum. Apo. 8. b Hæc eſt præparatio Euangelii pacis. Epheſ. 6. c. *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Hie. ſ. pſ. 28. Arno. ſ. pſ. 64. Aug. ſ. Apo. ho. 6.*

Suſcipere correctionem & prædicationem. Magnificans Deus eccleſiam. Mittens Deus prædicatores. Conuerſio infidelium. Mittens Deus prædicatores gentibus, Iudæis, & peccatoribus. — Præparatur in occurſum Dei, qui libenter recipit correctionem Amos 4. d. præparari autem ad ſonum tubæ, eſt per prædicationem auditam aduerſus diabolum ſe armare. Eze. 7. d. Mala. 3. a. Matt. 11. b. Dicitur etiam Deus pręparaſſe opera bona. Ephe. 2. b. *Hie. ſ. Eze. 7. & ſ. Malac. 3. & ſ. Amos 4.*

Præparauit Deus terram ſuper flumina, quando conſtituit eccleſiam ſuperiorem potentibus ſeculi, & cupiditatibus & generaliter malis, qui fluunt in hoc ſeculo. Pſ. 23. *Hie. ſ. pſa. 23. Aug. ſ. pſal. 23.*

Præparauit Deus theſauros niuis, & grandinis in die belli. Iob. 38. c. quia prædicatores diu intra ſuæ præſcientiæ ſinum tegit, & cùm repente eos eduxerit, reſiſtentia aduerſariorum pectora illorum verbis ac redargutionibus, quaſi quibuſdā grandinibus percutit. Præparauit etiā niuis theſauros ad tempus hoſtis, quum tempore paſſionis Chriſti conuertit infideles. *Gre. 27. mor. 10. Hie. ſ. Iob 38. Gre. 10 mo 12. 13. 14. 15 & ho. 38.*

Præparauit Deus coruo eſcam, quum Gentilibus miſit prædicatores, qui eos inſtituerent: vel quum Iudæis prædicari per Apoſtolos fecit. Iob. 38. d. Vel etiam quia alius præ- *Hie. ſ. Iob. 38.*

dicatoribus prædicatorem iuxta eorum exigentiam diſpoſuit. Vel certè cum pulli, vt ſatiētur clamant, coruo eſca præparatur, quia dum verbum Dei boni auditores eſuriunt, pro reficiendis eis, maiora doctoribus intelligentiæ dona tribuuntur. Ad hæc pertinet præparatio conuiuij nuptiarum. Matt. 22. a. Sic parat Deus cibum fidelibus. pſ. 64. parauit quoque Deus in dulcedine pauperi, cùm poſt reſurrectionem conſolatus eſt Apoſtolos, eoſque miſit ad prædicandum. pſ. 67. *Conſolans Apoſtolos.*

Hie. ſ. Iſa. 16. Præparari dicitur ſolium Chriſti in miſericordia. Iſa. 16. b. quia primus eius aduentus pręcedens iudicium, eſt miſericordiæ. *Miſericordia in primo aduentu.*

Arno. ſ. Pſ. 32. Hie. ſ. Mic. 4. Præparatum habitaculum Dei, eſt humanitas Chriſti. Iſ. 16. b. pſ. 32. Et præparatus mons domus Domini, eſt Chriſtus prophetatus. Iſ. 2. a. Mic. 4. a. *Humanitas Chriſti.*

Aug. ſ. Pſ. 32. Apoſtoli etiam & Sancti, ſunt præparatum habitaculum Dei. pſ. 32. f. *Apoſtoli.*

Hie. ſ. Iſa. 16. Aug. ſ. Ioan. tra. 68. Glo. ord. ſ. Ioan. 18. Præparatum etiam habitaculum Dei, eſt cælum. pſ. 32. Ibi præparauit Deus quæ oculus nō vidit, nec auris audiuit, &c. Iſa. 64. b. parat etiam Deus nobis locum, quando nos diſponit per fidem, vt recipiamur in cælo. Ioan. 14. a. Non enim locus ipſe tunc parandus erat, qui ab æterno paratus eſt: ſed introducendi erant parandi per gratiam, & dona Spiritusſancti. *Cælum.*

Hier. ſ. Ionam. 4. præparauit Deus hæderam ionæ prophetę, quando dedit legem populo iſrael. ioan. 4. c. *Collatio legis.*

Hie. ſ. Ionam. 2. Rup. ſ. Ionam. 2. præparauit Deus piſcem grandem, qui deuoraret ionam, quia ipſe tradidit Filium ſuum pro nobis in mortem. ioan. 2. a. Vel præparauit illi ſepulturam, tum dando legem, vt crucifixorum corpora eadem die ſepelirentur: tum inſpirando ioſeph, vt ipſum ſepeliret. *Tradens Pater Filium.*

Hie. ſ. Iere. 10. præparauit Deus orbem in ſapientia: quia per filium creauit & diſpoſuit mundū. ier. 10. b. *Creatio per filiū.*

Hie. & Au. ſ. Pſ. 88. præparari dicitur veritas Dei in cælis, quando Chriſtus ſuſceptus eſt ab Apoſtolis, quando in eis impleta eſt promiſſio facta patribus. pſ. 88. *Impletio promiſsionis.*

Hier. ſ. Pſalm. 131. præparaſſe dicitur Deus lucernam Chriſto, quando præmiſit Ioannem Baptiſtam. pſ. 131. *Miſsio Ioan. Baptiſtæ.*

Hie. ſ. Pſ. 20. præparabit Deus vultum Iudæorum in reliquiis ſuis. pſalm. 20. quum eos conuerti faciet per Eliam & Enoch ante finem mundi. præparauit quoque in reliquiis, quum eis mittebat prophetas, quos ipſi occiderūt, & poſtmodū eorum reliquiæ crucifixerunt ipſumChriſtum. *Conuerſio Iudæorū in fine mundi. Occiſio prophetarū & Chriſti.*

parantes munera fratres Ioſeph, deſignant promptitudinem habendām ad exhibendum honorem Chriſto. Gen. 43. c. *Promptè honorare Chriſtum.*

Beda ſ. Pro. 24. Ori. ſ. Matt. ho. 35. prępara foris opus ſuum, qui ſe curat à vitiis emundare, vt poſſit bonis operibus vacare. pro. 24. d. parant etiam paſcha Chriſto, qui mundant animas ſuas. Matt. 29. b. *Emundare a vitiis.*

Ori. ſ. Matt. ho. 32. & ſ. Ioſu. ho. 1. Au. 13. q. 39. & ſer. 105. parant die ſexta manna, quod inferant in ſabbatum, qui in hac vita bene operantur, quod illis ſufficiat ad futuram Exo. 16. c. Et præparare cibaria ad tranſitum Iordanis, eſt bene operari ante tranſitum huius vitæ. Ioſu. 1. c. Eſt etiam habere fidem Trinitatis. paratę quoque virgines, ſunt habentes neceſſaria ad ſalutem, vel habentes bonum teſtimonium conſcientiæ. Matthę. 25. a. *Bene operari in hac vita. Fides Trinita.*

parati in diem tertiū, eſt diſponi per legem naturalē ad ſuſceptionē legis gratię. Exo. 19. b. *Diſponi ad legē gratiæ.*

Glo. int. ſ. Exo. 19. Baſi. & Au. ſ. Pſ. 7. parare dicitur Deus arcum & vaſa mortis. pſ. 7. quia promptam habet punitionem aduerſus malos. parat etiam vaſa mortis, in arcu, hoc eſt, in ſacra ſcriptura, quum inſtruit in ea prædicatores, qui interficiant impios, vt iuſtificentur. Vel cum in ea permittit prodire hæreticos in multorum perniciem. *Prompta punitio Dei. Inſtruens Deus prædicatores. Permittens hæreticos.*

Glo. int. ſ. Nahū 2. Rup. ſ. Nahum 2. præparationis dies. Nahum 2. a. dici poteſt dies iudicii, quando & bonis pręparabitur gloria, & malis pœna. Quod ad literam dicebatur de pręparatione hoſtium contra Iſrael. pręparari autem vmbraculum, eſt parari tentoria ad longam obſidionem. Præparatio autem ipſa dici poteſt euangelij prædicatio, qua præparamur ad diem iudicij. Vel dies pręparationis eſt totum hoc tempus vſque ad conſummationem ſeculi. *Dies iudicii. Prædicatio euangelii.*

Glo. ord. ſ. Exo. 25. Parare acetabula & cætera vaſa tabernaculi, eſt variè diſponere prædicationem ſecundum exigentiam auditorum. Exo. 25. c. *Diſponere prædicationem.*

Glo. ord. ſ. Exo. 28. parare filiis Aaron tunicas lineas, eſt ornari ſacerdotes caſtitate Exo. 28. g. *Caſtitas ſacerdotum.*

Lyra. ſ. Exo. 34. paratus Moſes manè ad aſcendendum in montem. Exo. 34. a. deſignat diſpoſitum ad incipiendum bonum opus, quod fit manè, quia talis hora aptior eſt ad diuina. *Diſpoſitus ad bene operandum.*

Glo. ord. ſ. Pſ. 37. Glo. int. ſ. Leui. 7. paratus ad flagella dicitur, qui libenter recipit pœnā peccati, ſeu pœnitentiā. pſ. 37. pręparari in ſartagine, eſt per crucēChriſti & pœnitētiā diſponi, vt ſit acceptum ſacrificiū Deo. Le. 7. a. *Pœnitentia.*

Glo. ord. ſ. Exo. 35. Pręparare vnguentum, eſt efficere, vt ſimus bonus odor Deo. Exo. 35. d.

Glo. ord. ſ. Exo. 25. Pręparare quatuor circulos aureos ad menſam portandam, eſt diſponere quatuor euangelia ad tradendam ſacram doctrinam. Exod. 25. c. *Diſponere euangelia.*

Hier. ſ. Iſa. 14. Præparare filios occiſioni, eſt delere prauas cogitationes. Iſa. 14. e. *Delere malas cogitationes.*

Chry. ſ. Pſal. 22. Au. ſ. Ioā. tra. 47. præparat talia, qualia accepit in menſa potentis, qui parat corpus ſuum ad martyrium: ſicut videt Chriſtum pro ſe paſſum. pro. 23. a. *Parare martyriū.*

parauit Dauid locum templo ædificando, quando prophetauit ædificationem eccleſiæ Gentium. 2. par. 3. a.

Gre. 10. mor. 29. parata lampas ad tempus ſtatutum. Iob. 12. a. eſt ipſe Chriſtus, qui à Iudæis deſpicitur, ſed ipſe venit iudicaturus viuos & mortuos. Vel eſt iuſtus, qui nunc deſpicitur, ſed ad magnam poteſtatem in die iudicii aduerſus malos eſt prædeſtinatus. *Chriſtus. Iuſtus.*

Gre. 4. mor. 12. parati ſuſcitare Leuiathan, ſunt electi Spiritus, qui vt ſuperbum apoſtatam comprimunt, qui humiles eum ſequi noluerunt, ita ipſis adminiſtrantibus diſponitur, vt ad intentionem aperti certaminis deſtruendus funditus, quandoque reuocetur. Iob. 3. b. *Angeli.*

Autoritas eccleſiæ.

Parantes cathedram Iob in platea, deſignant ipſi eccleſiæ parari cathedram, quæ in magnæ autoritatis latitudine ſui magiſterii exhibet libertatem, quæ enim recta quæ ſentit & publica voce prędicat, quaſi in platea ſuper cathedram ſedit: cùm nullum de ſua prædicatione metuit, nullius preſſa terroribus ſe ſub ſilētio abſcondit. Iob. 29. b. Parata quoque ſedes Dei, ſunt mentes fidelium: præparatur autem hæc ſedes iuſtitia & iudicio. Pſ. 92. *Gre. 19. mor. 13. Aug. ſ. Pſ. 92. Ber. ſer. 3. de adue.*

Inanis gloria.

Paratum dicitur eſſe ſemper tempus fratrum Ieſu. Ioan. 7. a. quia gloriam mundanam quærebant, cuius tempus eſt in hoc mundo. *Cyril. 4. Ioan. 35.*

Diabolus. Sacerdotes Iudæorum. Hæretici. Potētia Luciferi

Paratus leo ad prædam, eſt diabolus ſemper quærens quem deuoret. Pſ. 16. deſignat etiam ſacerdotes Iudæorum aduerſus Chriſtum. Item hæreticos. Sic erant parati quatuor Angeli ad nocendum hominibus. Apo. 9. c. *Arn. & Hiero. ſ. Pſal. 16. Rupe. 5. ſ. Apoc.*

Præparata foramina regis Tyri. Eze. 28 d. Erant potentię Luciferi in principio ſuæ creationis paratæ ad ſuſcipienda diuina ſacramenta. *Hie. ſ. Eze. 28.*

Parati hæretici ad perdendas animas.

Præparant panem liberis hæretici, qui verba Iuſtorum deprauantes, diſcipulos in erroribus inſtruunt. Iob. 24. a. Et præparant vrbem in iniquitate, cùm loquuntur aduerſus Deum iniquitatem, peruertens ſimplices. Haba. 2. c. præparat etiam hęreticus ſicut lutum veſtiméta, quia fluxé, & inquinabiliter ea, quibus ſe tueri vult, ſcripturæ ſacræ contexit teſtimonia. 27. c. Parant etiam hęretici ſagittas in pharetra, hoc eſt, autoritates ſcripturę ad decipiendum. Pſ. 10. Hæreticus quoque eſt meretrix præparata ad capiendas animas. Pro. 7. Et rex qui præparatur ad pręlium. Ioſu. 15. c. Et præparans ſe Gog ad pugnandum, hęretici videlicet aduerſus fideles. Eze. 38. b. *Gre. 16 mor. 23. Hie. ſ. Haba. 2. Gre. 1. mor. Au. ſ. Pſalm. 10. Beda ſ. Pro. 7. Gre. 12. mor. 21.*

Fraudes hypocritæ.

Præparat dolos vterus hypocritæ, quia tanto ſemper maiorem malitiam contra proximos in mente concipit, quanto ſolus præ omnibus videri innocentior quęrit. Iob. 15. d. *Gre. 12. mor. 28.*

Infernus.

Præparata Tophet dicitur gehenna, quæ parata eſt malis. Iſa. 30. f. Ad idem refertur præparata dies tenebrarum. Iob. 15. c. *Hie. ſ. Iſa. 30.*

Paraſceue.

Paraſceue, idem eſt quod pręparatio, dicebatur autem ſic apud Iudæos dies ante ſabbatũ, qui pręparabant omnia, quæ ad ſabbatum erant neceſſaria. Matth. 27. g. Mar 15. g. Luc. 23. g. Ioan. 19. c. g. Deſignat autem pœnitentiam, qua præparamur ad requiem ęternæ gloriæ, ideo & prædicatio Ioannis & Chriſti à pœnitentia cœpit. Item vitam præſentem, qua pręparare debemus manna ad ſabbatum futuræ. Exo. 16. c. *Hie. ſ. Matt. 1. Gre. Nyſſe. de vita Moſis.*

Pœnitentia. Vita præſens.

Parcere, Ignoſcere, Indulgere, Remittere.

Parcere, eſt propriè abſtinere, quaſi non tangere. Accipitur etiam pro ignoſcere, quod eſt veniam, vel impunitatem dare, quod & remittere & condonare dicitur. Remittere autem interdum eſt reducere 1. Re. 6. a. Quomodo remittamus eum. Et relaxare. Exo. 17. c. Sin autẽ paululum remittamus.

Miſericordia Dei maxima.

Ad ignoſcendum dicitur multus Dominus. Iſa. 55. b. quia miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Et dicitur Dominus peccatori ad horam parcere, quia reatum culpæ conceſſis protinus fletibus diluit. Iob. 7. c. 10. c. Parcit etiam nomini ſuo, quum peccantem populum liberat, ne nomen ſuum blaſphemetur. Eze. 36. c. *Gre 9. mor. 39. Hie. ſ. Eze. 36.*

Paſſio Chriſti ſpontanea.

Non parcens Abraham filio ſuo Iſaac. Gen. 22. c. deſignauit firmam promiſſionem ſalutis per Chriſti paſſionem futuræ. Et non parcens diues oui pauperis indicauit Chriſtum offerentem carnem ſuam pro nobis 2. Reg. 12. a. *Ori. ſ. Gen ho. 9. Amb. Apol. Dauid*

Indulgentiam prædicauit Chriſtus captiuis, quando dixit pœnitentiam agite. Iſ. 61. a. 63. b. *Glo. ord. ſ. Iſa. 61. Gre 9. mor. 27.*

Vindicta Dei.

Non parcit Deus delinquenti. Iob. 9. d. quia delictum ſine vltione non deſerit. Aut enim ipſe hoc homo in ſe pœnitens punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Neque parcit Deus Leuiathan, hoc eſt, diabolo aut eius corpori. Iob. 1. a. Non pepercit etiam ſpecioſis Iacob, cum in totum deſtruxit Hieruſalem, & cum animæ peccantis decorem abſtulit. Thre 2. a. Zac. 11. b. Non parcit loco, cũ non eũ ſeruat, ſed perdit. Ge. 18. c. Nõ parces loco illi. *Glo. ord. ſ. Thre. 2*

Confiteri peccatũ. Frenare linguã

Non pepercit oculis Hieruſalem, hoc eſt, animæ in peccato iacenti, quia præter Deum nemo poteſt offendenti Deum ſubuenire. Eze. 16. a. *Hier. ſ. Eze. 16.*

Non parcit in dilatandis tentoriis, qui prædicat & dilatat fidem quantum poteſt. Iſa. 54. a. *Gre. 8. mor. 15.*

Parcere, interdũ eſt prohibere, & nõ parcit ori ſuo, qui confitetur malũ quod fecit, nõ erubeſcit. Iob. 7. b. Pſa. 77. Pro. 18. d. 28. d. Parcit etiã linguæ à detractione, qui eã refrenat. Sa. 1. c.

Conſentire diabolo. Retinere laſciuiã. Non confiteri omnia peccata. Non punire.

Parcere regi Amalecitæ, eſt conſentire diabolo, vel retinere aliquid laſciuiæ in cogitatione, aut in ore, aut in carne. Eſt etiam non confiteri omnia peccata, ſed aliquod graue peccatum abſcondere. Parcere autem optimis gregibus, & arietibus & veſtibus Amalec, eſt immundas cogitationes retinere, & per affectum immunda diligere. 1. Reg. 15 a. *Ori. ſ. Nu. ho. 19. Gre. ſ. 1. Re. 15.*

Parcit quis in ſe malo, aut peccato, qui illud in ſemetipſo pœnitendo non perſequitur ac punit. Iob. 20. b. *Gre. 15. mor. 5.*

Decipiẽs fratres. Liberans ab erroribus.

Non parcens vir fratri ſuo, eſt hæreticus decipiens fratres, ſeu proximos. Iſ. 9. d. Zach. 11. a. E diuerſo non parcens filiis, eſt non dimittens ſubditos in erroribus. Iſa. 13. d. *Hie. ſ. Iſa. 9. 13.*

Parcus.

Parcus, dicitur qui frugi eſt, & ſumptibus parcit. Non inuenitur in allegoriis, niſi quod parcè dicitur ſeminare, qui non eſt largus in dandis eleemoſynis. 2. Cor. 9. b. Eccl. 11. b. 31. c.

Pardus, Panthera.

Ariſ. 9. hiſt. animal. 6. & 4 proble. ſec. 13.

Pardus, animal ferum, maculis diſtinctum: cuius fœmina Pardalis, & Panthera dicitur. panthera autem ſola omnium animalium ſuauiter olere fertur, idque non niſi beſtiis, vnde abſcondens ſe, venatur beluas, quæ eius odore delectantur.

Diony. cel. hiera. 2. — *Deus.*

Pardus aliquando dicitur Deus, & etiam panthera, ſecundùm quod punit peccatores: quibus crudelis videtur. Hoſe. 13. d.

Amb. de virg. 3. & 6. Exae. 3. Hie. ſ. Iſ. 13. & ſ. Iere. 13. Chry. ſ. Gen. ho. 12. Cyril dialo. 2. — *Diabolus. Hæretici. Iudæi. Peccatores. Raptores.*

Pardus dicitur diabolus propter crudelitatem. Can. 4. c. Ier. 5. b. vt autem eſt maculoſus, ſignificat hæreticos maculis errorum reſperſos: & etiam Iudæos, & peccatores: peculiariter autem raptores. Et prætereà inordinatos affectus: qui crudeles ſunt aduerſus animam. Iſa. 11. b. Ier. 5. b. 13. d. Hoſ. 13. b. Haba. 1. b.

Gre. ſ. Cant. 4. Ric. de S. Victo. de vitio mutabili. 11. — *Affectus inordinati. Hypocritæ.*

Pardi ſunt etiam hypocritæ: quia vitiis virtutes admiſcent Cant. 4. c. vel ipſa fraudulentia hypocritarum: qui aliud opere prætendunt, aliud verò eſt, quod peruersè diligunt. Dani. 7. b

Hie. ſ. Iere. 5. & ſ. Dani. 7. — *Alexander magnus. Regnū græcorū.*

Pardus dicitur rex Alexander, vel eius regnum velox & tyrannicum, varios habens populos. Ier. 5. d. Dan. 7. b. Hoſ. 13. b. Haba. 1. c. Apo. 13. a.

Rup. ſ. Hoſe. 13. & ſ. Haba. 1. Au. 5. Apo. ho. 10 — *Antichriſtus.*

Pardo ſimilis beſtia erit Antichriſtus: quia cum Antichriſto varia populorum multitudo, & moribus diuerſa congregabitur. Apo. 13. a.

Parere, vide Obedire.

Parere, Partus, Parturire, Puerpera.

Partus fœminarum, eſt cùm edunt fœtum, & dicuntur tunc parere, & emitti. Parturiunt autem, quum in pariendo laborant. parere autem interdum, acquirere. Iſa. 26. c. peperimus ſpiritum ſalutis. Generare. Iſa. 66. c. Ipſe non parturiam dicit Dominus. Manifeſtare. Iſa. 7. Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. parturire autem, cogitare Pſa. 7. Ecce parturit iniuſtitiam. Formare. Gal. 4. c. Filioli, quos iterum parturio.

Glo. ord. ſ. Iſa. 66. — *Generans Deus filium.*

Parere dicit Deus, filium quidem æterna generatione. parit etiam filios adoptiuos, hoc eſt, fideles in eccleſia, & parere facit ipſam eccleſiam. Iſa. 66. c.

Hier. ſ. Iſa. 42. Gre. 9. mor. 17. — *Vindicta Dei.*

Sicut pariens ſeu parturiens loquitur Deus. Iſa. 42. c. quando opere iram & vindictam manifeſtat. Quia vt parturiens cum dolore eiicit, quod diu in abditis cum pondere portauit, ita Dominus poſt longum ſilentium, quod apud ſe nunc tacitus tolerat, in vltione iudicij quaſi cum dolore manifeſtat.

Hie. ſ. Iſ. 8. & ſ. 1. Mic. 5. Glo. ord. ſ. Exo. 2. 1. Rup. 2. ſ. Iſa. 31. — *Spiritus ſanctus. Virgo Maria. Eccleſia ex gentibus.*

Pariens propheteſſa, deſignat Spiritum ſanctum, cuius obumbratione natus eſt Chriſtus. Iſa. 8. a. 45. b. Vel deſignat beatam Virginem, ex qua natus eſt Chriſtus. Eadem deſignat vxor Amram, quæ peperit Moſen, hoc eſt, Chriſtum. Exo. 2. a. Et parturiens quæ peperit, eſt beata Virgo, vel eccleſia ex gentibus. Mic. 5. a. Apo. 12. a. Beata Virgo peperit antequam parturiret, quia prius peperit in corde, quàm in vtero concepit.

Glo. ord. ſ. gen. 38. Gre. ſ. 1. Reg. ho. 1. Gre. ſ. 2. Reg. 1. 1. — *Generatio vtriuſque populi in eccleſia. Eccleſia producēs robuſtos in fide, & generans fortes & infirmos. Generans Chriſtum vel perfectos.*

Partus Thamar. Gen 38. g. Generationem vtriuſque populi in eccleſia deſignat. Et pariēs Anna filium, eſt eccleſia producens robuſtum in fide, vel manifeſtans deuotionem ad gloriam Dei. Peperit etiam tres filios & duas filias, hoc eſt, fortes & infirmos. Et pariens plurimos ſterilis eſt eccleſia ex gentibus, vel Hieruſalem cæleſtis. 1. Reg. 1. c. 2. a. Peperit Sion antequam parturiret, quam multis Iudæis prodierunt Apoſtoli, & alii, qui poſt Pentecoſten quaſi ſubito crediderunt. Vel eccleſia prius ſterilis in gentibus, breui plurimos habuit credētes. Peperit autem maſculum, hoc eſt, Chriſtum, vel perfectos. Iſa. 66. c. Non pariens etiam Sion, eſt eccleſia quæ fuit ſterilis apud Iudæos. Iſ. 40. f. Et quę peperit ſeptem, vel plurimos, infirmata eſt, quum ſynagoga à partu bonorum filiorum ceſſauit. 1. Reg. 2. a. Ier. 15. b. Partus etiam Saræ deſignat multiplicationem fidelium in eccleſia, peperit autem Iſaac, hoc eſt, lætitiam ex multiplicatione fidelium. Peperit autem anno altero, nempe tempore gratiæ. gen. 17. c. 21. a. Iſa. 51. a 54. a. Pro 30. c.

Hie. ſ. Iſa. 66. & ſ. Iere. 15. Gre. ſ. 1 Reg. ho. 1. Gre ſ. 1. Reg. 2. Amb 2. de Abra. 11

Glo. ord ſ. Exo. 2. & ſ. gen 38. — *Productio legis. Productio regni Iudæorum.*

Partus vxoris Amram parientis Moſen Exo. 2. a. deſignat productionem legis ex patriarchis. Partus autem vxoris Iudæ, deſignat productionem regni Iudæorum. gen. 38. a.

Hie. epi. Multum vtramque. — *Gentilitas amplectens fidem.*

Pariens vna meretrix apud aliam, eſt gentilitas apud ſynagogam, cuius fidem amplexata eſt. 3. Reg. 3. c.

Hie. ſ Hoſe. 1. — *Pariens verbum Dei.*

Pariens Gomer filium Iezrael ex Hoſea propheta, eſt pariens verbum Dei per coniunctionem ad Chriſtum. Hoſ. 1. b.

Gre. ſ. 1. Reg. 4. — *Plebs Iudaica generans duros.*

Pariens nurus Eli. 1. Re. 4. b. deſignat plebem Iudaicam, quæ ea, quæ concepit hæreſis & perfidiæ ſemina, loquendo effundere non deſiſtit. Peperit autem filium, hoc eſt, erudiuit durum in nequitia & inſuperabilem populum.

Philo 2. allego & de migra. Abra. & de profugis. Gre ſ. Gen. ho. 6. & ſ. Exo. ho. 29. Amb. de fuga ſe. 8 Hie. ſ Iſa 26. Au. 2. de gen. contra Mani. b. 19. Beda ſ gen 3. Gre. Nyſſ. de vita Moſi. Philo quòd Deus ſit immuta. — *Operari.*

Parere filios generaliter, eſt operari, & parere filios in dolore, eſt difficulter benè operari per ſenſus. geneſ. 3. c. Et pariens Sara filium ſine obſtetrice, deſignat perfectionem operum ſapientiæ, quæ fiunt docente ſolo Deo. gen. 21. a. 25. c. Et tempus partus, eſt productio operis. Parientes autem priuſquàm veniant obſtetrices, ſunt operantes & credentes ſine auxilio artium & diſciplinarum. Exo. 1. d. 2. a. d. Et parere ſpiritum ſalutis, eſt bene operari. Iſa. 26. d. Parere autem filios & filias, eſt fortes & teneros fructus edere. Exo. 21. a. Parere enim maſculum, eſt producere perfecta opera, parere fœminam, imperfecta. Pariunt autem viri bona opera ſimul cum conceptu. Parientes vxor & ancillæ Abimelech, ſunt Philoſophi bene operantes in fide, quam ſuſceperunt. gen. 20. d. Pariens ſterilis ſeptem, eſt anima

producens perfecta opera, quæ antea non proferebat. 1. Regum 2. a. Pariunt quoque flores fructus, quum tenera & imperfecta bene operando perficiunt. Canticor. 7. d. Et pariunt filios & filias in Babylone, qui bene operantur in hoc mundo. Ierem. 29. b. Non parit autem, qui non bene operatur. Iob. 24. d. Pariens autem cerua in agro, eſt incipiens bene operari in eccleſia: relinquit autem fœtum, quia non erat herba: quando propter defectum doctrinæ, à bene operando deſiſtit. Ier. 14. a. Pariunt etiam ceruæ, quum Apoſtoli & doctores prædicando producunt filios, & parturiunt, quum per labores inſtituunt. Idem ſignificat partus ibicum: quo etiam deſignari poſſunt opera minorum. Iob. 39. a. Gala. 4. c.

Hie. ſ. Iere. 29. Gre. ſ. Cant. 2. 17. mo. 1. Hier. ſ. Ierem. 14. Ori. ſ. Cant. ho. 3. Gre. 30. mor. 16. 17. 18. 19. 20.

Pœnitens. Parturiens dici poteſt anima pœnitens. Haba. 3. b.

Conuerſio Pauli. Parturitio Rachelis, deſignat productionem Pauli à ſynagoga ad fidem quę fuit difficilis, & per mortem ipſius ſynagogę. Gen. 25. c. *Glo. ord. ſ. Gen. 35.*

Bona opera carnis. Seruitus Iudæorum. Partus deſignat bona opera carnis, & etiam partus ancillarum. Ge. 16. c. 30. a. Deſignant etiã ortum Iudæorum in ſeruitute. *Amb. 2 de Abr. 10*

Malè operari. Hæretici docentes errores. Parientes filiæ Lot, deſignant producentes mala opera. Gen. 19. g. Pariunt quoque ſtipulã, qui opera faciunt igne digna. Iſa. 33. b. Et pariens maſculum, eſt producens opus minus malum, fœminam vero magis malum. Leuitic. 12. a. Parere iniquitatem, eſt opere peccatum implere. Sic pepererunt Iudęi clamantes, Crucifige, crucifige. Et pariunt iniquitatem hæretici docentes errores. Pſal. 7. Iſa. 59. a. Iaco. 1. b. Et parturit peccator iniuſtitiam, quum praui motus excitantur in eo, & quia in dolore eſt omnis iniquus. Iob. 15. d. Iſa. 13. b. 21. a. Mulieribus ante partum dolor eſt ingens, grauiſque nixus diſſecantes eas doloribus, poſt partum vero relaxatio, dolore ſimul cum infante egrediente. Verùm hic non item, ſed dum parturimus, concipimuſque corruptos affectus, delectamur, gaudemuſque, cęterùm vbi fuerimus enixi malum illum puerum peccatum, tũc conſpecta fœditate partus, diſcruciamur grauius, quàm mulieres parturientes.

Ori. ſ. Leui. ho. 8. Baſi. & Arno. ſ. Pſal. 7. Hie. ſ. Iſa. 13. 59. Gre. 12. mor. 25. Chry. de diuite & Lazaro. ho. 4.

Ordinatio ſenſuum ad diuina. Senſus carnalis. Parit ancilla ſuper genua dominæ, hoc eſt, Bala ſuper genua Rachelis, quando cognitio ſenſibilium ordinatur ad Dei cognitionem, & contemplationem, & ad eius laudem. Ge. 30. a. *Geor. Vene. Can 2 tomo 7 cap. 6.*

Pariendi tempus fuit in lege veteri cum Moſe. Eccl'tę 3. a.

Pariens Iſraelitis ex Ægyptio, deſignat ſenſum carnalem datum literę legis. Le. 4. b. *Hie. 1. adu. Iouin.*

Inſtitutio praua hæreticorum. Partus Ephraim, hoc eſt, hæreticorum, eſt praua inſtitutio diſcipulorum in erroribus. Hoſe. 9. c. *Ori. ſ. Leui. ho. 14. Hie. ſ. Hoſe. 9.*

Diabolus venãs animas. Quæ non peperit dicitur congregaſſe perdix, hoc eſt, diabolus, qui animas venatur, quas non creauit. Ier. 17. b. *Ori. ſ. Exo. ho. 1. & ſ. Ierem. ho. 4.*

Parturire dicitur creatura. Rom. 8. d. quia cum dolore producit res corruptibiles. *Amb. ſ. Rom. 8.*

Parturientis dolores ſunt, qui non poſſunt euitari, ſic parturiens eſt, qui eſt in tribulatione, cuius euaſionem ignorat. Pſ. 47. Ier. 4. g. Eze. 30. d. Hoſe. 13. d. Mic. 4. c.

Paries, Maceries.

PAries, eſt propriè domorum, vbi parietibus tectum ſuperponitur. Murus autem, tam de publicis, quàm priuatis parietibus dicitur, qui extrinſecus ſunt. Maceria vero eſt congeries lapidum in vnum compactorũ ſine cęmento, aut alio genere ferruminis, quo vineę claudi ſolent. Sed vt nunc ſufficit confunduntur hæc vocabula. *Au. 2. de viſi. infirmorum 2.*

Humanitas Chriſti. Corpus Chriſti. Chriſtus vel eius membra. Paries interdum eſt humanitas Chriſti, vt cum ſponſus ſtat poſt parietem. Cant. 2. c. deſignatur latens diuinitas in humanitate. Ezechias conuerſus eſt ad parietem, hoc eſt, ad contẽplationem humanitatis à Verbo aſſumendę. 4. Re. 20. a. Et paries altaris holocauſti, eſt corpus Chriſti. Le. 5. b. Et paries quem impellit ſpiritus robuſtorũ, eſt Chriſtus aut eius membra, quę perſequuntur dæmones & ſuperbi. Iſ. 25 b Idem eſt maceria, quandiu videlicet erat mortalis, ſuſcitatus vero eſt petra ſolidiſſima. Can. 2. d.

Gre. ſ. Cant. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 56. Iſy. ſ. Leuit. 5. Glo. ord. ſ. Iſa. 25. Ruper. ſ. Cant. 5.

Angeli. Sancti veteris teſtamenti. Fideles in eccleſia. Cor humanum. Maceria dici poteſt multitudo angelorum, & etiam omnium electorum. Ipſi enim ſunt maceria vineæ. Pſ. 79. Cant. 1. d. Et parietes templi lapidei, ſunt Sancti veteris teſtamenti, quibus ſuperinducuntur tabulæ cedrinę, id eſt, Sancti noui teſtamenti. 3. Reg. 6. c. Parietes quoque templi, ſunt populi fideles, ex quibus ſancta vniuerſalis eccleſia conſiſtit, vbi altitudo ſucceſſionem Fidelium, & charitatem, qua ſe inuicem portant, deſignat. Eze. 41. a. c. Et paries templi in quo depicta erat ſimilitudo reptilium & animalium, eſt cor humanum, vbi ſunt expreſſa vitia. Ezech. 8. e. Et paries, ad quem conuertit Ezechias faciem ſuam, eſt cor. Iſa. 38. a.

Ber. ſ. Cant. ſer. 62. Hie. ſ. Eze. 8. & ſ. Iſa. 38. Gre. 26 mor. 4.

Comminatio diuina. Vana defenſio. Paries quem ædificabat Deus in populo ſuo, erant comminationes, quibus premebatur populus, ne peccaret. Vel ſi populus ędificabat, erat vana defenſio, quam ſibi ipſi pollicebatur. Eze. 13. d. *Hie. ſ. Eze. 13.*

Diſciplina. Maceria agri aut vineæ dici poteſt munitio diſciplinæ, & deſtructa maceria, eſt diſſoluta diſciplina. Pro. 24. d. *Gre. 20. mor. 23. Beda ſ. Pro. 24.*

Orationes iuſtorum. Maceria interpoſita irę Dei ſunt orationes iuſtorum, propter quas Deus ſe retinet à puniendo. Eze. 22. g. *Glo. ord. ſ. Eze. 22*

Diuerſi gradus in eccleſia. Doctores. Vetus teſtamentum. Parietes domus. Le. 14. e. ſignificare poſſunt ordines in eccleſia, & doctores protegentes infirmos, qui lepro ſi ſunt, quando habent errorem. *Iſyc. ſ. Leuit. 14.*

Deſignant etiam firmitatem dogmatum eccleſię, & vetus teſtamentum. Et ſponſus dicitur ſtare poſt parietem, quum aliqua myſteria veteris legis ex parte reuelat, ſed non omnino. *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Amb. ſ. Pſ. 118. ſerm. 6.*

Hie.ſ.Iſa.59. Chry.ſ.Mat.ho.3. Amb.ſ.Luc.3. Hie.ſ.Iſa.5. Ruper.ſ.Amos 5. — *Senſus literalis. Muri Hieruſalem.*

Cant.2.c.Et paries quem palpant Iudæi, eſt litera legis non intellecta. Iſa. 59.c. Et maceria rupta per Zaram,eſt lex rupta,vt nouus populus prodiret in lege noua.Gen.38.g. Et maceria vineç,eſt ſenſus literalis ſacrç ſcripturæ:vel ipſa lex,quç non potuit retinere Chriſtum ſalientem ſuper montes,quin tranſiret ad Gentes.Pſa.79. Significat etiam muros Hieruſalem. Iſa.5.b. Iudæi innituntur ſuper hunc literç parietem,& mordet eos coluber.Amos 5. f.

Glo.ord.ſ.Exo.30. — *Dilatatio dilectionis.*

Parietes altaris deaurati,deſignant dilatationem dilectionis per bona opera exterius.Exo.30.a.37.d.Le.5.b.

Amb.ſ.Luc.3. & ſ. Ephe.3. — *Separatio Iudeorum a Chriſtianis. Inimicit. a Iudæorũ & Gentilium.*

Maceria diuiſa in partu Thamar.Geneſ.38.g.deſignat diuiſionem,qua Iudæi ſe ſeparant à Chriſtianis.Paries etiam medius diuidens populos, erant inimicitiæ Iudæorum & Gentiliũ,& diuerſus cultus.Ephe.2.c.

Baſil.ſ.Pſalm.61. — *Homo fragilis.*

Paries inclinatus,& maceria depulſa,eſt homo fragilis ex luto compoſitus, & pronus ad malum,qui in tentatione ſuccubuit.Pſ.61.

Glo.ord.ſ.Hoſe.2. — *Impedimenta peccandi.*

Maceria,qua ſepit Deus vias fornicariũ,ſunt impedimenta, quç Deus ponit animç peccatrici,ne ſuas expleat cupiditates.Hoſ.2.b.

Amb.ſ.Luc.3. Hier.ſ.Iſa.23. Au.1.ſer.Dom.in monte. — *Cogens ſeruare literam legis. Hypocriſis. Defenſiones hereticorum.*

Paries dealbatus,eſt,qui literam legis ſeruare cogit: & etiam hypocriſis ſacerdotum: & ſuperbia defenſioneſque hæreticorum.Acto.23.a.Iſa.23.c.Rom.10.a. Et maceria cadens ſunt munimenta & defenſiones hçreticorum.Ezec,38. g.

Amb.ſ.Luc.3. — *Peccatum.*

Paries interdum ſumitur pro peccato, quod eſt paries medius ſeparans nos à Deo. Ephe.2.c.Ezec.8.c.Fode parietem.

Parricida.

Parricidæ dicuntur parentum interfectores. 1. Timot.1.b.

Pars,Particula,Portio.

PArs,à pari videtur dici,quòd partes ſimul iunctæ pares, hoc eſt,æquales ſint toti. Partes autem dicuntur,ex quibus totum conſtituitur.

Glo.ord.ſ. Leui.5. — *Caro Chriſti. Myſteria reſeruata ſacerdoti.*

Pars decima ephi.Exo.29.g.Leui.5.c.6.c.14. c. carnem Chriſti deſignare poteſt, quæ coniuncta eſt ephi, hoc eſt, diuinitati, quæ eſt tres perſonç:quia ephi tres modios continet. Ad idem refertur pars decima similç. Et pars reliqua ſimilæ reſeruata ſacerdoti, ſunt myſteria ſibi remanentia,vel gratia ſibi neceſſaria.Leui.5.c.

Hie.ſ.Iere.10. & ſ.Pſalm.15. Glo.ord.ſ.Iere.12. Aug.ſ.Pſ.118. — *Sors. Deus. Synagoga, & eccleſia.*

Pars interdum eſt ſors.Num.12.c.Nec habebitis partem inter eos. Deus enim eſt pars vel ſors ſacerdotũ.Et pars Iacob dicitur Deus,qui eſt ſors fidelium. Ier.10.c. Et pars hæreditatis Chriſti dicitur Deus,pro parte hominis aſſumpti, quia ille accepit de noſtro humanitatem,& nos de ſuo immortalitatem.Pſ.15. 72.Ediuersò pars & portio Dei, eſt ſynagoga & eccleſia propter electionem. Iere.12.c. Pars etiam ſeu portio bonorum, eſt cuſtodire legem Dei, quia ita erit eorum portio Dominus,quum legem eius cuſtodierint.Pſa.118.

Gre.ſ.1.Reg.2. Au.17.ciui.Dei. Gre.ſ.1.Reg.1. — *Participatio gloria fides & Euchariſtia. Gradus gloria. Præparationes bonorum operũ.*

Pars Sanctorum,eſt in fœlicitate.Iſa.61.c.Et pars ſacerdotalis,hoc eſt,participatio,ad quã petunt admitti filij Aaron.1.Reg.2.g.eſt beatitudo,vel fides ſimplicium in eccleſia, vel participatio Euchariſtiç.Et partes datæ ab Elcana Phenennæ,& filiis ac filiabus eius.1.Reg.1.a. deſignant diuerſos gradus gloriæ in terra viuentium, vel varias præparationes Sanctorum operum Pſal.141.

Amb.de bene patriarcharum. Hil.ſ.Matt.can.2. Ori.ſ.Matt.cap.15. — *Gentes. Bona opera.*

Pars data Ioſeph à patre ſuo,deſignat Gentes datas Chriſto in hæreditatem.Gen.48.d. Pſ.2. Vel deſignat bonorum operum hæreditatem. Coloſſen.1.b.Et partes Galilææ,& Tyri, & Sidonis,Gentilitatem ſignificant, dicitur autem Chriſtus in partes ſeceſſiſſe, quia non in totum.Matthæ.2.d.15.b.

Gre.ſ.1.Reg.14. — *Exemplum prædic. perfectum.*

Pars extrema Gabaa ſignificat perfectum exemplum operum prædicatoris.1.Reg.14.a.

Hie.ſ.Eccleſiaſt.11. & Eze.41. & ſ. Dani.1. Glo.ord.ſ. Leui.2. — *Vetus & nouum teſtamentum. Senſus ſpirituales.*

Partes ſeptem,ſunt doctrina veteris teſtamenti, partes verò octo doctrina noui teſtamenti.Eccl'tæ 11.a.partes autem tres,in quibus erant feneſtræ templi,deſignant ſapientiam ſcriptam tripliciter.Ezechielis 41. c.Et pars vaſorum templi, eſt pars veritatum ſacræ ſcripturæ. Danie 1.a. partem autem farris fracti adolere, eſt ſenſus ſpirituales à palea ſeparatos Domino offerre.Leui.2.d.

Glo.ord.ſ.Exo.32. — *Homo interior & exterior.*

Pars vtraque tabularum ſcriptarum digito Dei.Exo.32. d.deſignare poſſunt primum hominem interiorem & exteriorem formatum à Deo,qui tamen confractus eſt.

Hie.ſ.Zac.13. 14. — *Gentiles. Iudæi. Chriſtiani.*

Partes duæ,quæ deficiunt,ſunt Gentiles, & Iudæi, pars tertia Chriſtiani, qui purgantur igne.Zac.13.d.Et pars montis Oliueti,quæ eſt ad Orientem, ſunt fideles coniuncti luci veritatis,pars verò ad Occidentem,ſunt Iudæi in infidelitatem lapſi.Zac.14.a.

Gre.17.mo.19. — *Imperfecta cognitio.*

Ex parte,dicit imperfectionem.1.Cor.13.c.Ex parte cognoſcimus.Ex parte ſunt,quæ nũc dicuntur viarum Domini.Iob.26.d.quia quicquid altum,quicquid terribile in hac vita poſiti de eius conſideratione cognoſcimus,ex parte ſunt ad ea,quæ cognoſcenda reſtant,& veluti parua ſtilla.Ex parte quoque ſunt,quæ ad primum Domini aduentum pertinent.

Glo.ord.ſ.Gen.30. — *Bona fama.*

Pars,ſeu portio de mandragoris,quam petebat Rachel à Lia,eſt bona opinio & autoritas, quæ venit ad contemplatiuos,per actiuos.Gen.14.d.30.b.

Glo.ord.ſ.Gen.43. — *Excellentia donorum Pauli.*

pars maior data Beniamin à Ioſeph. Geneſ.43.g.eſt maior portio donorum & gloriæ data paulo,qui plus omnibus laborauit, vel quia vbi humilitas,ibi ſapientia.

Gre.ſ.Eze.ho.3. — *Quatuor mundi partes.*

partes quatuor animalium.Eze.1.b. deſignare poſſunt quatuor mundi partes,in quas dilatatur euangelium.Vel ſunt quatuor virtutes.

Bona conuerſatio huius vitæ. Partes quatuor reſiduæ Ægyptiis,data quinta Regi.Gen.47.f. deſignant nos quatuor retinere,quando in hac vita ſecundum cuiuſque facultatem laudabiliter conuerſamur. Ad hæc referri poteſt pars quarta hin ſimilæ.Exod.29.g.

Status epiſcoporum & ſacerdotum. Pars quarta ſtateris argenti ſic ſe habet:vt prima ſit in prædicatione Prophetarum,ſecunda Apoſtolorum:tertia Martyrum:quarta Epiſcoporum & ſacerdotum.1.Reg.9.b. *Glo.int ſ.Gen.47. Gre ſ.1.Reg.9.*

Terrena. Pars quinta quam dabant Ægyptii Regi. Geneſ.41.d.47.f.ſignificare poteſt terrena, quæ debentur Cæſari,hoc eſt, mundo. Deſignatur etiam filios tenebrarum quinque ſenſibus debitos,cæleſtia non curare.

Senſus quilibet. Mens. Sapientia. Doctrina exhortationis. Intelligentia ſecret. Pars quinta tradita ſacerdoti, quemlibet ſenſum ſignificare poteſt, interiorem ſeu exteriorem. Leui.5.b.6.a. Et pars quinta precij animalis immundi voto oblati, eſt mens, vel ſapientia addita ſenſibus, vel doctrina exhortationis.Leuit.27.b.Et pars ſacerdotum eſt intelligentia ſecretorum. Exod.29.c. *Glo.ord.ſ.Gen.41*

Sanguis martyrum. Pars dimidia ſanguinis, quam tulit Moſes de holocauſto,& pars reſidua, quam fudit ſuper altare. Exod.24.b. deſignat ſanguinem Martyrum effuſum ad honorem Chriſti,qui eſt altare noſtrum,& ad iuſtificationem populi Chriſtiani. *Ori ſ.Leui.ho.35. Iſyc.ſ.Leui.27.*

Pars,ſeu portio Moſis,erat pectuſculum.Leui.8.f.quia ipſe tunc erat ſacerdos conſecrans alios ſacerdotes,& accipiens ab eis ſacrificium. *Lyra.ſ.Exo.24.*

Tempus veteris & nouæ legis. Pars pro latere. Pars vtraque oraculi ſignificat tempus veteris & nouæ legis.Exo.25.b.36.c. Ad idem referri poteſt pars vtraque candelabri.Exo.37.c. *Glo.ord.ſ.Leui.8. Glo.ord ſ.Exo.25.*

Conſummatio operum. Pars extrema veſtium ſacerdotis. Exo.28.f.39.d.conſummationem & perfectionem operum deſignat, quæ debet eſſe in ſacerdote. *Glo.int ſ.Exo.28.*

Adiutores prædicatorum pauci. Pars exercitus manens cum Saule, deſignat paucos eſſe adiutores prædicatorum. 1. Regum 10.d. *Greg.ſ.1.Reg.10.*

Peccantes in eccleſia. Pars tertia Solis & Lunæ & ſtellarum, & reliquorum percuſſa. Apo.8.b.c.d.12.a.deſignat eos qui peccant in eccleſia.&peccantes ex Iudæis.Et pars aquarum Iordanis delluens in mare mortuum, deſignat eos, qui poſt baptiſmum redeunt ad peccata,in infernumque decidũt. Pars verò,quæ retinetur & manet dulcis, ſignificat ſaluandos. Ioſ.3.d.Pars etiam tertia terræ & arborum,quæ combuſta eſt, deſignat Sodomitas ſubuerſos, qui nec computantur inter iuſtos,nec inter pœnitentes. Ita de tertia parte maris nauium, fluminum, Solis,Lunæ, ſtellarum, &c. quæ ad diuerſos referuntur. *Aug ſ.Apo.6. Rup.7 ſ. Apoc. Ori.ſ Ioſu.ho.4.* *Saluandi.*

Maior pars Iudæorum. Pars magna domus Eli maiorem partem populi Iudęorum ſignificat.1.Reg.2.g. *Rup.5ſ.Apo.*

Pars tabernaculi reſpiciens mare ad literam,eſt pars Occidentalis.Exo.36.c.

Afflictiones eccleſiæ in hac vita Pars data Annæ, deſignat afflictiones eccleſiæ in hac vita, & fletum ex deſiderio & dilatione futuræ.1.Regum.1.a.vnde dicitur. Ioan.16.c.Plorabitis & flebitis vos. Actor.9.c. Oſtẽdam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.Coloſſen.1.d.Impleo, quæ deſunt paſſionum Chriſti in corpore meo. Gala.6.c. Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Infimi in eccleſia Pars pro extremo.Ioſ.8.c. Cùm ergo ex vtraque parte aduerſarii cæderentur. Pars autem extrema ciuitatis,ſignificat eos,qui vltimum locum tenent in eccleſia.1.Reg.9.d. *Gre.ſ.1.Reg.9.*

Opinio. Pars interdum, eſt opinio. Iob.32.d. Reſpondebo ego partem meam.Hanc partem ſuam omnis arrogans æſtimat, ſi ſcientiam non tam habeat quàm oſtendat: quia nimirum omnes elati ſcientiam habere non appetunt,ſed oſtendere. *Glo ord.ſ.Iob.22.*

Pertinentes ad ſortem dæmonũ. Iudæi. partes vulpium. Pſ.62.dicuntur, qui ad ſortem dæmonum pertinent: & qui prius poſſidebantur à dæmonibus, & poſtmodum rapiuntur à verbo Dei. Item Iudæi, qui negato vero Rege dixerunt. Non habemus regem,niſi Cæſarem. *Ori ſ.Cant ho.4. Aug ſ.Pſ.62.*

Sors Diaboli in malos. Vindicta Dei. pars idololatrantium, eſt in partibus torrentis, quum efficiuntur de ſorte diaboli decipientis.Iſa.57.b.Et pars calicis malorum,dicitur diuina vindicta, quia vnuſquiſque recipiet ſecundum opera ſua.Pſ.10.Iob.20.d.24.c.Ier.13.d.pars etiam prauorum eſt cum feris in herba terræ,cum propter auaritiam & ambitionem,ad rapinam & fraudem, & ad omnem crudelitatem effręnantur.Danie.4.e. *Hie ſ Iſ.57.& ſ. Pſ.10.& ſ.Ier.13. Ric de S.V.1.7.de ſecuri.conſcien.27.*

Pars prona ad peccatum. Ratio. pars ſecretior natium, deſignat partem pronam ad peccatum.1.Reg.5.b.

pars interdum idem eſt,quod ratio.2.Reg.20.a.Non eſt nobis pars in Dauid. *Gre.ſ.1.Reg.5.*

partes tres populi, vide Abſcindere.

pars media iugeri, vide Iugerum.

Participare, Particeps.

Participare,eſt partem tribuere,ſeu capere,ſiue participem facere,aut fieri. Particeps autem eſt,qui partem capit.

Chriſtiani. participes Chriſti,ſunt Chriſtiani, & qui poſſunt dicere: Particeps ego ſum omnium timentium te.pſal. 44.118. participes autem Chriſti,aut propter carnem, aut propter ſpiritus communionem Sancti ſunt.Hebræ.3.a. *Aug.ſ.Pſ.44. Iſyc.ſ.Leui.6.*

Vnio ciuitatis eccleſiæ. participatio ciuitatis Dei, dicitur eſſe in idipſum: quia ciues eius debent eſſe cor vnum & anima vna,& quia in illa cęleſti ciuitate non erit mutatio,ſed idipſum. pſ.121. *Aug.ſ.Pſ.121.*

Conſentientes hæreticis. participes idolorum,ſunt conſentientes hęreticis.Iſ.44.b.Hoſe.4.b.Dicuntur etiam participes ſacerdotum interficentium. Hoſ.6.d. *Hie.ſ. Hoſe.4.*

Partiri, vide Abſcindere.

Paruus, Paruulus, Puſillus, Exiguus, Minimus, Minor, Modicus.

Paruus eſt ſecundum quantitatem qui modicam habet quantitatem. Paruulus autem dici ſolet puer minor ætate. Paruuli quoque dicuntur poſteri. Pſal.16. Diuiſerunt reliquias ſuas paruulis ſuis. Minimus autem datur ætate, dignitate, facilitate, reputatione, quantitate, tempore.

Gre.ſ.1.Reg.16. Hie.ſ.Iſa.9. Paruulus Dauid ſignificat Chriſtum humilem.1.Reg.16.b. De ipſo dicitur Iſa.9.b. Paruulus natus eſt nobis. Ad hoc videtur referri, quod dicitur paruulus Bethlehem, vbi natus eſt Chriſtus. Mich.5.a. *Chriſtus.*

Glo.ord.ſ.Iſa.50. Non eſt facta paruula manus Domini ad redimendum. Iſa.30.a. quia maior apparuit in lege noua, vnde & ipſe Chriſtus dicebat. Matth.26.e. An putas, quia non poſſum rogare Patrem, vt exhibeat mihi pluſquam duodecim legiones angelorum? *Virtus redēptionis Chriſti.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Parua tunica Samuelis.1.Reg.2.d. deſignat indumenta iuſtitiæ, quæ ſecundum incrementa apparebant in Chriſto, & quæ communicabantur ad capacitatem paruulorum. *Indumenta iuſtitia Chriſti.*

Gre.19.mor.10. Rup.ſ.Cant.7. Parua ciuitas dici poteſt homo, vel eccleſia. Eccl'æ 9.d. & paruula ſoror erat eccleſia in principio, quando nondum poterat prædicare, & filios parere. Cant.8.c. *Homo. Eccleſia.*

Baſi.ho.in princip. Prou. & ſ.Pſ.114. Hie.ſ.Iſ.16.60. & Ier.9. & ſ.Eze.9. Arn.ſ.Pſ.63. Gre.4.mor.43. Beda ſ.Pro.1.a. Ori.ſ.Ioſu.ho.9. & ſ.Pſ.36. & ſ.Ma. cap.14. & ho.5. & ſ.Leui.ho.12. Amb.ſ.Luc.10. & de Ioſeph.10. Hila.ſ.Pſ.63. & ſ.Mat.can.18. Paruuli & pueri, humiles & ſimplices & innocentes ſignificare ſolent: & imperfectos, & qui nodum habent exercitatos ſenſus ad diſcretionem boni & mali. Ge.33.b.1.Reg.5.c.Pro.1.a.9.a.Iſa.60.d.Ier.9.f.Thre.2.d.4.a.Ezec.9.c.Mat.11.d.Pſal.63.114.118. Et paruus & modicus populus Moab, eſt humilis.Iſa.16.d. Paruuli etiam ſunt, qui carent concupiſcentiis, cæteriſque affectibus, & ambitione.1.Theſſal.2.b. Iidem dicuntur paruulum vas. Iſa.22.g.Iob.3.d. Paruuli etiam dicuntur nuper baptizati, ac recentes in fide. Geneſ.33.b.Ioſue 8.g.Exod.10.f.Iob 8.b.Nahum 3.b.Matth.14.c.Luc.10.d.1.Cor.13.c.Epheſ.4.c. Et paruulus Beniamin, erat Paulus nouus in fide. Geneſ.44.c.45.c.50.b. Puſilli, etiam ſunt nuper conuerſi: qui ſolùm hoc habent puerorum, quòd venerunt ad perfectam ætatem in Chriſto, & non ad mortificationem paſſionum, ideo poſſunt ſcandalizari. Magnus enim non ſcandalizatur. Mat.18.a. Paruuli quoque ſunt ignorantes, qui facilè decipiuntur. Michæ.2.c. *Humiles. Simplices. Innocentes. Imperfecti. Carentes affectibus. Nuper baptizati. Paulus. Ignorantes.*

Rup.ſ.Mic.2. Hie.ſ.Zac.13. Hil.ſ.Mat.can.18. Paruuli erant diſcipuli Chriſti, maximè tempore paſſionis, vel quia infirmi in fide, vel quia humiles. Zac.13.d. Ipſi quoque ſunt puſilli. Mat.18.a. *Apoſtoli Chriſti.*

Amb.ſ.Luc.19. Puſillus Zachæus, Gentiles deſignat, nulla nobilitatis ingenuitate, nec meritis ſublimes. Luc.19.a. Philoſophi quoque ſunt paruuli, niſi à Chriſto viri fiant. Hebræ.5.d. *Gentiles. Philoſophi.*

Tert.adu.Mar.4. Cle.Alex.1.ſtrom. Aug.83.q.61. Cyril.de adoratione in Spiritu ſancto. Gre.5.mor.31.34. Caſſia. li.5.cap.22. Paruuli non numerati, ſunt infirmi, & qui facilè in errores labuntur. Exod.12.f. ipſi tamen eunt in deſertum ad ſacrificandum. Exod.10.c. Item puſillanimes. Iob.5.a. Paruulum occidit inuidia. Quia inuidere non poſſumus, niſi eis, quos nobis meliores putamus. Paruulus ergo eſt, qui liuore occiditur: quia ipſe ſibi teſtimonium perhibet, quod eo minor ſit, cuius inuidia torquetur. Vel paruulum occidit inuidia, quia huius peſtis languore non moritur, niſi quia adhuc in deſideriis infirmatur. *Infirmi. Puſillanimes. Inuidi.*

Arn.ſ.Pſ.16.103. Hie.ſ.Iſa.33. & ſ.Abdi. Rup.ſ.Abdi. Paruulus dicitur Iudaicus populus exiſtens ſub lege tanquam ſub pædagogo. Exo.2.a.Pſ.16.Pro.1.c.Iſ.33.c. Et paruulus Iacob, eſt idem populus. Amos 7.a. Et paruulus Edum. Abdi.a. Puſilla quoque animalia in mari, erant minores in lege. Pſ.103. *Populus Iudaicus. Minores in lege.*

Beda ſ.Pro.1. Gre.ſ.1.Reg.15. Paruulus Saul in oculis ſuis, cùm factus eſt rex, poſtmodum verò elatus, deſignat prælatos ante dignitatem humiles & videntes, qui poſtea fiunt ſuperbi & cæci.1.Reg.15.c. Paruulus autem in oculis ſuis, eſt, qui in eo quod ſemetipſum conſiderat, imparem ſe alienis meritis penſat. *Humiles prius prælati, poſtea elati.*

Hie.ſ.Abdi. Paruulus Edom, ſignificat carnem, quæ parua eſt, dum non nititur ad maiora. Abdi.a. *Caro.*

Glo.Int.ſ.Gen.30. Modicum quod habebat Laban ante aduentum Iacob, erat lex naturalis, quam habebant Gentiles ante legem ſcriptam, & gratiæ. Gen.30.d. *Lex naturalis.*

Cri.ſ.Mat.cap.14. & ſ.Pſ.10.ho.3. Hil.ſ.Ma.can.14. Modica fides dicitur Petri, quia cum ea peruenit ad negationem Chriſti. Mat.14.d. Sed modicum iuſto dicitur melius, quàm diuitiæ peccatorum, quia ſimplex iuſti fides, melior eſt omni eruditione infidelium. Pſ.36.

Gre.17.mor.19. Parua ſtilla ſermonum Dei, eſt, quam in hac vita accipimus, quicquid altum in hac vita poſiti, de eius conſideratione percipimus, ex immenſitate cæleſtium ſecretorum, velut tenuis ad nos gutta ſuperni liquoris, emanat. Iob.26.d. *Parua cognitio Dei.*

Lyra.ſ.Gen.42. Minimus fratrum Ioſeph remanens cum patre, nec vadens in Ægyptum. Gen.42.c.43.g.44.c. eſt diſcipulus adhuc imperfectus, nondum valens per ſe operari. *Diſcipulus imperfectus.*

Hie.ſ.Iſa.54. Modicum tempus dicitur, quo reliquit Deus Gentilitatem. Iſa.54.c. comparatum videlicet æternitati: vel dicitur modicum, ſecundum quod amplius relinqui merebatur.

Gre.17.mor.4. Ad modicum eleuantur ſuperbi, quia quantum in hac vita proſperentur, quum repentinus eam finis intercipit, breuem proculdubio fuiſſe redarguit. Iob.24.d.

Hie.ſ.Iſa.[illegible] & ſ.Hoſ.14. & ſ.Abdi. Gre.ſ.Cant.2. Ori.ſ.Can.ho.4. Hie.ſ.Eze.16. Paruuli captiui, ſunt recentes in erroribus, qui etiam ſunt paruuli elidendi. Ge.34.d.Hoſ.14.a.Abdi.a. Et paruulæ vulpes, ſunt hæretici verba humilia aſſumentes, vt decipiant, vel ſunt ipſa initia errorum. Cant.2.d. Non parua fornicatio dicitur eſſe immolantis filios: quia peſſima eſt hæreticorum doctrina. Eze.16.c. *Recentes in erroribus. Hæretici. Initia errorum.*

Ori.ſ.Nu.ho.22. & ſ.Ioſ.ho.14. & ſ.Cant.ho.4. Paruuli dicuntur tentationes, vel ſuggeſtiones: quæ nos, vel retrahunt à bono, vel incitant ad malum. Tales erant pueri, vel minimi Sodomorum. Ge.19.b. Paruuli quoque Babylonis, *Tentationes. Initia peccatorum.*

ſunt

Concupiſcentiæ minores. *Peccata ex ignorantia.* *Vitia fucata.*

ſunt initia peccatorum: & paruus motus, minora peccata, concupiſcentiæ minores, & cogitationes malæ, quæ ſunt elidendæ ad petram Chriſtum. Pſ.136. Hoſe.14.a. Et paruuli Hieruſalem, ſunt cogitatus & deſideria. Thr.1.b Paruuli autem Amalec occidendi, ſunt incipientes motus carnis: qui tenui cogitatione nutriuntur, donec roborentur. Vel ſignificant peccata ex ignorantia. 1. Reg. 15.a. Paruulæ quoque vulpes, ſunt prauæ cogitationes: vel vitia ſub ſpecie virtutis latentia. Cant.2.d.

Arn & Hila. ſ. Pſ.136. Hie. epiſ. Audi filia. & ſ. Hoſe.14. Gre. ſ.1. Reg.15. Aug. ſ. Pſ.136. Fulg. epiſt.4. Ber. ſ. Cant. ſer.63.

Antichriſtus.

Paruum cornu beſtiæ, quam vidit Daniel, ſignificat Antichriſtum. Dan.7.c.

Hie. ſ. Dan.7. Hie. ſ. Iſa.28.

Modicum ibi, modicum ibi, dicebant mali contemnentes minas Domini: ideo eiſdem verbis Dominus eis minatur. Iſ.28.c. vel iuxta Septuaginta, dicit Dominus tribulationes bonorum non eſſe duraturas.

Lyra. ſ. Iſa.40.

Exiguus puluis, cui comparantur inſulæ. Iſa.40.d. ponitur quaſi pro nihilo ad hyperbolem, ſed verum in conſpectu Dei.

Glo. ord. ſ. Agge 1.

Parum inferre dicuntur. Agge.1.b. qui modicum fructum percipiunt ex operibus.

Facile mandatũ.

Minimum mandatum dicitur, quod facilè impleri poteſt. Mat.5.e. Qui ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis.

Minor numerus, vt ſufficere poſſit ad veſcendum agnum. Exo.12.a.

Paruipendere, vide Contemnere.

Paſcha, Phaſe.

Paſcha, ſiue phaſe interpretatur tranſitus, ſiue claudicatio, erat feſtum Iudæorum præcipuum, in memoriam egreſſionis de Ægypto, & tranſitus maris Rubri. Sumitur autem aliquando Paſcha pro agno, qui tunc immolabatur. 1. Eſdr.6.d. Ad immolandum paſcha.

Paſſio Chriſti. — *Iſyc. ſ. Leui.23.*

Paſcha typus erat paſſionis Chriſti, per quam tranſiuit de hoc mundo ad Patrem. Et ipſe dicitur paſcha noſtrum: quia immolatus eſt pro nobis. Immolatio autem ipſa prius fuit, quã tranſitus: ſicut immolatio agni. Leuiti.23.a. Ier.31.b. Matt.26.a. Mar.14.a. Luc.22.a. Ioan.2.c. 6.b. 13.a. 18.c. 19.c. 1. Cor.5.c.

Beda ſ. Exo.11.

Paſcha in Aegypto celebratum, eſt paſcha veteris teſtamenti. Paſcha in deſerto poſt tranſitum maris, eſt noui teſtamenti. Paſcha verò in terra promiſſionis, erit in iudicio, & fœlicitate.

Paſcha noui teſtamenti. — *Ori. ſ. Exo. ho.7. & ſ. Mat. ho.35. Beda ſ. Exo.16.*

Paſcha ſecundi menſis, deſignauit paſcha noui teſtamenti, & tunc datum eſt manna, quod gratiam noui teſtamenti præſignabat. Nume 9.a.1. Eſdræ 6. d. Dixit autem Chriſtus. Matth. 26.a. Poſt biduum paſcha fiet, vt per hoc, quod dixit, Fiet, denotaret nouum paſcha: per hoc quod dixit, poſt biduum, indicaret tertium diem, ſeu tertium tempus ad legem gratiæ ſpectans.

Tranſitus à vitiis ad virtutes. Paſci verbo Dei. Vita præſens. — *Ori. ſ. Nu. ho.23. Hie. ſ. Eze.45. Thal. de ſacr. ſi. Abel & Cain. Aug. epiſt.119. Amb. l. de Cain.8. Gre. Nyſſe. de vita Moſi.*

Paſchę ſolemnitas ſpiritualiter celebratur ab his, qui à vitiis ad virtutes tranſeunt, & qui paſcuntur vero agno Chriſto, & verbo Dei, & qui tranſeunt ad Chriſtum, & ad cæleſtia. Exod.12.b.34.c. Num.24.a. Ezec.45.g. Celebratur autem paſcha quartadecima Luna, quum videlicet quis ab inferioribus ad ſuperiora incipit conuerti: vt denotetur animæ tranſitus à terrenis ad cæleſtia. Dicitur autem paſcha Domini: quia tranſeundum ad Dominum: deſignat quoque vitam præſentem, quæ nil aliud eſt, niſi tranſitus quidam: ideo ad hunc tranſitum accingi debemus.

Paſcere, Paſtor, Depaſci.

Suſtentans Deus & beatificans. Nutriẽs Iudæos.

Paſcere, eſt comedere, vel cibum alteri præbere. Paſtor autem eſt, qui paſcendi curam habet. Depaſci verò, eſt paſcendo abſumere.

Hie. ſ. Eze.34.

paſcit Deus Iacob, hoc eſt, Chriſtum, vel eccleſiam. Geneſ.48.c Pſal.79. Et paſcit oues in fœlicitate, vbi paſcua ſunt vberrima, nempe ipſe Deus, cuius gloria omnes ſatiantur. Ezech.34.d.

Hie. ſ. Zac.11.

paſcit Deus pecus occiſionis, quando nutrit Iudæos morti deſtinatos. Zac.11.b.

Docens Chriſtus & beatificans. — *Gre. ſ.1. Reg.19. & ſ. Cant.1. Ori. ſ. Cant. ho.1.2. Aug. de vnita eccleſia.14. & ſ. Pſ.77. Ber. ſ. Cant. ſer.33*

paſcens Ioſeph fratres ſuos, eſt Chriſtus paſcens & inſtruens diſcipulos. Gen.50.e. paſcens autem idem gregem, eſt Chriſtus paſcens populum ſuum. Gen.37.a. Et paſcens Dauid oues, eſt Chriſtus paſcens humiles: qui cogitationes ſimplices in contemplatione æternæ hæreditatis nutriunt. paſcit autem Chriſtus hic & in gloria, quod eſt paſcere in meridie. 1. Reg.16. b. Paſcit autem ſponſus in meridie, quum Chriſtus illuſtrat mentem ſecretis myſteriis. Vel in meridie, hoc eſt, in ardore vitiorum: ſed in vmbra, refrigerante Spiritu ſancto. Cant.1.b. Iſa.40.c. Iob.29.a. Pſ.77. Sopho.3.c. Dicitur autem Chriſtus paſcere in fortitudine. Mic.5.b. quia nemo poteſt paſtum eius impedire vnde per eum grex ingredietur & egredietur, & paſcua inueniet. Ioan 10.b.

Caſtigatio ad emendationem. Inſtructio in ſacra doctrina. — *Glo. ord. ſ. Mic.7.*

paſcit Deus populum ſuum in virga, quando caſtigat ad emendationem. Mich.7.c. vel paſcit in virga hæreditatis, hoc eſt, in ſacra doctrina & myſteriis populum ſuum, nempe contemplatiuos & religioſos.

Relinquens malos deſperatos. Diſpergens Iudæos. — *Glo. ord. ſ. Hoſe.4. Glo. int. ſ. Ier.12.*

paſcit Deus malos, quaſi agnum in latitudine, quum velut deſperatos relinquit in via lata. Hoſe.4.d. dicebatur autem hoc de populo Iſrael diſpergendo in captiuitatem. Et paſcit ventus paſtores Hieruſalem, quando captiui ducuntur in diuerſas orbis partes. Ier.22.f.

Inſtruẽs eccleſia ſimplices. — *Hie. ſ. Iſa.5.*

paſcens Rachel gregem patris, eſt eccleſia ſimplices & fideles inſtruens. Geneſ. 29.a. Paſci quoque agnos iuxta ordinem ſuum, eſt vnumquemque doceri in eccleſia pro captu ſuo. Iſa.5 d.30.e.

Phi. de ſacrif. Abel & de vita Moſis. Cle. Alex. 1. ſtrom. Gre. Nyſſ. de vita Moſis. Amb. ſ. Lu. 24. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 31. Ricar. de S. Vict. de 12. Patriar. 52.

Paſcens Moſes oues Iethro, eſt prædicator, & Ioannes Baptiſta. Exod. 3. a. Pauit autem oues Iethro, qui interpretatur ſuperfluus, deſignans reſtringendam loquacitatem ſuperfluã. Pauit etiam in deſerto, vt deſignaret ſeparationem faciendam à vitiis mundi, qui etiam paſcere oues dicitur, hoc eſt, gubernare affectus. Factus eſt autem prius paſtor ouium, vt inſtrueretur quomodo fieret paſtor hominum. Paſcens etiam Iacob greges Laban, eſt prædicator adiuuans prælatum docendo. Geneſ. 30. d. Et paſcunt alieni pecora filiorum Iſrael, quũ venientes ex Gentibus, docent in eccleſia. Iſ. 61. b. Paſcentes quoque greges fratres Dinę, ſunt docentes proximos. Genel. 34. a. Paſcent terram Aſſur in gladio, hoc eſt, verbo Dei. Mich. 5. b. Paſcere autem agnos & oues iubetur Petrus, hoc eſt, fortes & infirmos. Ioan. 21. d. Zac. 11. a. Veri paſtores ouium, ſunt ſimplices, innoxii, & ſemper bene agentes, manſuetudinem & pietatem ſequentes. Et verò, qui manſuetiſſimo hominum gregi eſt præfuturus, eſt præexercitatio ouium paſcendarum facienda: ſicut iis, qui ſunt natura bellicoſi, venatura. Depaſcebantur arietes & hirci paſcua bona, quum ſacris fruebantur ſcripturis. Eze. 34. c. Et paſcuntur ſimul vitulus & vrſus, cum mites & feroces eandem fidei doctrinam ſuſcipiunt. Et etiam lupus cum agno. Iſ. 11. b. 5. d.

Prædicator. Ioãnes Baptiſta. Hie. ſ. Eze. 34. Glo. int. ſ. Iſa. 11. Frui ſacris ſcripturis.

Gre. ſ. Cant. 2. Ber. ſ. Cant. ſer. 71.

Paſcitur ſponſus inter lilia. Cantic. 2. d. 6. a. quia animarum caſtitate, & virtutibus candidatorum delectatur, quum ipſe ſit candor. Item quia recipit peccatores ad pœnitentiam, vt ſint iuſtitia in ipſo. Et cùm verbum eius per obedientiam impletur: alioqui remanet vacuum.

Delectatur Chriſtus caſtitate. Recipit pœnitentes.

Gre. ſ. 24. mor. 10. & ſ. Cant. 4. Rup. ſ. Cant. 3.

paſcuntur hinnuli in liliis. Cant. 4. a. b. cùm electi conſpecta odorifera & candida Sanctorum vita, ſatiantur, & munditiam infatigabiliter ſectantur, vel quando virginitas & fœcunditas Mariæ ſolum aliquibus Sanctis erat nota, vt Ioſeph, & Elizabeth.

Paſci bonis exemplis.

Gre. 2. mor. 25.

paſcuntur aſinæ iuxta boues. Iob. 1. c. quum mentes ſimplicium etiam cùm alta capere non poſſunt, eò magis vicinæ ſunt, quò & fraterna bona ſua per charitatem credunt: cumque inuidere alienis ſenſibus neſciunt, quaſi in paſtu ſe minimè diuidunt.

Adhærentes ſimplices doctoribus.

Rup. 7. ſ. Apoc.

paſcere, interdum eſt delectare, & fouere: & paſci delectari. Gen. 29. b. Nam gregem ipſa paſcebat. Pſ. 36. paſceris in diuitiis eius. paſcuntur mulierem. 1. eccleſiam, quum auditores miniſtrant temporalia prædicatoribus. Apo. 12. b.

Delectare. Fouere. Miniſtrare temporalia.

Ori. ſ. Pſ. 36. Ara. ſ. Pſ. 36. Aug. ſ. Pſ. 36.

paſci in diuitiis terræ, eſt in bonis operibus corporis exerceri, vel fructum bonorum operum percipere: vt quæ ſeminauerit homo, hæc metat. Pſalm. 36. Gala. 6. b. Vel eſt ipſo Deo frui.

Bene operari per corpus. Perceptio praemij.

paſcere aſinos patris, eſt humilia opera per obedientiam exercere. Gen. 36. c. Idem deſignat paſcens Ioſeph gregem cum filiis ancillarum. Gen. 37. a.

Exercere humilia opera.

Phil. de ſacri. Abel & de Agricultu. Ori. ſ. Cant. ho. 1. Amb. de Iſaac. 4. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 31.

paſcens Iacob gregem Laban. Ge. 30. d. deſignat eum, qui bene regit ſenſus ſuos & appetitus. Paſcere autem hœdos, eſt laſciuos ſenſus ſequi: & oculos & aures curioſitati tradere: vel eos regere. Cantic. 1. c. Paſcit autem hœdos iuxta tabernacula paſtorum ouium, qui iram & excandeſcentiam, & furentes impetus laſciuiæ frenat, illos regens ſimplicitate ouina. Vel eſt iuxta hæreticos verſari.

Regere ſenſus. Curioſitas.

Greg. ſ. Cant. 1. Ber. ſ. Cant ſer. 35. & de grad. humilitatis.

paſci boues in locis paluſtribus, & in ripa fluminis, eſt virtutes in humilibus requieſcere. Geneſ. 41. a.

Virtutes in humilibus.

Glo. int. ſ. Gen. 41. Aug. 13. Conf. 26. Amb. ſ. Luc. 3.

Paſcunt diſcipuli & auditores ipſos prædicatores, non quia dant temporalia: ſed quia bono animo, qui eſt verè fructus, eos audiunt, & benè operantur. Sic vidua paſcebat Eliam, quæ deſignat Gentilitatem recta fide paſcentem Chriſtum. Et corui paſcentes Eliam, ſunt gentiles, qui venientes ad fidem, facti ſunt cibus prophetarum. 3. Reg. 17. a. b.

Suſceptio fidei & doctrinæ.

Glo. int. ſ. Mic. 5.

Paſcere, interdum eſt lacerare. Mich. 5. b. Paſcet terram Aſſur in gladio. Denotatur autem deſtructio Gentilitatis, & conuerſio ad fidem.

Conuerſio Gentium.

Amb. ſ. Luc. 15. Hie. Epiſ. de ſtat. Ber. ſ. de affe. ani.

paſcens porcos filius prodigus, deſignat vacantem ſordibus, & miniſtrantem ſenſibus voluptates. Ipſoſque dæmones ſuis vitiis delectantem. Luc. 15. c.

Vacans ſordibus.

Hie. ſ. Hoſe. 12. Aug. cont. Creſco. Rup. ſ. Hoſe. 12.

paſcere ventos, eſt fruſtra niti. Hoſe. 12. a. Paſcit autem ventos, qui peccando fit eſca ſpiritalibus malis, illis præbens voluptatem, quibus eſt deriſui. Paſcit autem ventos Ephraim, quum hæretici inania & mendacia loquuntur, & gratum paſtum dęmonibus prębet. Paſcit etiam ventum, qui ſuperbit.

Fruſtra niti. Peccare. Loqui errores. Superbire.

Depaſcens iumentum aliena, eſt auarus rapiens bona pauperum. Exod. 22. a.

Auarus raptor.

Hie. ſ. Iſa. 27.

paſcitur vitulus, aut grex in vinea Iudææ, hoc eſt, exercitus Romanorum in Hieruſalem, quando deſtructa eſt. Iſa. 27. c. Et paſtores venientes ad filiam Sion erant Chaldæi contra Hieruſalem. Ier. 6. a.

Exercitus cõtra Hieruſalem.

Glo. int. ſ. Exo. 34.

Paſci boues contra montem, in quem aſcenderat Moſes. Exo. 34. a. eſt terrenis implicatos, & ſimplices imperitos velle tractare myſteria legis.

Tractãs imperitus myſteria.

Glo. ord. ſ. Eze. 34.

paſcunt paſtores ſemetipſos, cùm temporalia commoda quærunt, de profectu ouium non curantes. Ezec. 34. a.

Quærentes temporalia cõmoda.

Gre. 16. mor. 21. Rup. ſ. Cant. 1.

paſcunt hæretici greges, quos diripuerunt. Iob. 24. a. quia imperitos quoſque peruerſis ad ſe perſuaſionibus trahunt, & doctrinis peſtiferis ad interficiendum nutriunt. Paſcunt autem hæretici & duces Iudæorum hœdos, hoc eſt, exiſtentes in peccato. Cant. 1. c.

Peruerſio hæreticorum.

Gre. 17. mor. 1. Ber. in Apologia.

Paſcere dicitur ſterilem. Iob. 24. d. qui carnis curam gerit, eius deſideriis ſeruiens, tota intentione omnique ſtudio cogitãs, quomodo ſine vllis neceſſitatibus caro moritura ſubſiſtat.

Seruire in peccatum.

paſcit

Paſcit etiam ſterilem hæreticus, docens eos, qui ipſi adhærentes nullum boni operis fructum referunt.

Inducens in peccatum. — *Ori.ſ.Iſa.ho.8.*

Depaſcitur Zabolus vires gentium, quum ablatis virtutibus in peccata inducit. Iſa.10.d.

Chriſtus. Deus. — *Ori.ſ.Can.ho.2. Baſi.de Spirit.8. Hil.ſ.Ma.can.10. Hie.ſ.Eze.37.et ſ.Amos 3.& Ma.18. Geor.Ven.Cant.1.tom.7.cap.31.*

paſtor in primis dicitur Chriſtus, qui paſcit verbo & exemplo, & donis ſpiritualibus, & animam ſuam ponit pro ouibus ſuis. Ideo diciturpaſtor bonus. Ioan.10.c. Ier.31.b. Mat.18.c. Et paſtor vnus Dauid, eſt Chriſtus, ſub quo omnes paſtores ſunt vnus, cùm eius ſint membra. Ezec.37.g. Eccl'tæ 12.d. Ipſe eruit duo crura de ore leonis. Amos 3.d. Ipſe quoque Deus aliquando dicitur paſtor. Zac.10.a.13.d.

Angeli. — *Ori.ſ.Lu.ho.12.*

paſtores aliquando dici poſſunt angeli. Luc.2.a. Iſa.13.d. Nec paſtores requieſcent ibi.

Princeps. — *Hie.ſ.Iſa.13.*

paſtor ſæpe dicitur princeps, qui curam gerit populi, vt paſtor gregis. Iſa.34.d. Qui dico Cyro, paſtor meus es. Ier.6.a.10.d.

Prælati. Iuſti. Apoſtoli. Prophetæ. Doctores. Sacerdotes. Prædicatores. — *Hie.ſ.Ier.12.& ſ.Iſa.13.et ſ.Eze.34. Aug.q.in Gen.154. Am.ſe.13.et Iſac.11. Ori.ſ.Cant.ho.2. Beda ſ.Gen.29. Geor.Ven.Cant.1.tom.7.cap.31. Ore.l.o.8.*

paſtores etiam dicuntur prælati, & iuſti, qui naturaliter præſunt malis. Luc.2.a. Ier.2.b.12.c. Et paſtores Abrahæ, & Iſaac, ſunt doctores catholici & ſacerdotes. Gen.13.a.26.d. Et paſtores Aran, ſunt Prophetæ & prædicatores. Gen.29.a.46.d. Et paſtores ad quos remittitur ſponſa. Cant.1.c. dici poſſunt doctores varias habentes opiniones. Et paſtores iuxta cor Dei, ſunt Apoſtoli & prædicatores paſcentes in ſcientia & doctrina nouæ legis. Iſa.13.d. Iere.3.c.23.a. paſtores quoque Iſraei, ſunt epiſcopi & prædicatores. Eze.34.a. Amos d. paſtoralia Thecue, ſunt paſtores, qui prædicationis tuba vigere debent. Amos 1.a. Zach.10.a. Hos paſtores ouium abominantur Ægyptii, hoc eſt, mundani. Gen.46.d. Ioan.10.a.

Ioãnes Baptiſta — *Cyril.7.ſ.Ioan.3. Amb.epi.39.*

paſtor Odollamites, ſignificat Ioannem Baptiſtam præcurſorem Chriſti. Gen.38.a.

Præcepta veteris legis. Patriarchæ. — *Hie.ſ.Mic.c.*

paſtores ſeptem, dici poſſunt præcepta veteris teſtamenti. Mic.7.b. Sunt etiam patriarchæ & prophetæ, propter ſabbatum ſeptenarium.

Principes Iſrael. Iudæi. Sacerdotes & phariſæi. Philoſophi. Hæretici. Superbi. Temporalia ſectantes. — *Hie.ſ.Iſa.c.56.et ſ.Ier.23.et ſ.Amos 1. Aug.epi.48. Gre.ſ.Cant.1. Gre.Nyſſe.de vita Moſis. Hie.ſ.Eze.34. Beda ſ.Exo.2. Rup.ſ.Amos 1.*

paſtores gregis Moſis, erant principes Iſrael tempore Moſis. Iſa.39.c. Ier.10.d.22.f. Zach.11.a. Et paſtores Gerare vſurpantes ſibi aquam, ſunt Iudæi volentes legem carnaliter obſeruari. Gen.26.d. Et ſacerdotes ac phariſæi, & item hæretici ſunt paſtores ignorantes intelligẽtiam. Iſa 56.d. Ier.23.a. Ipſi ſunt paſtores, circa quorum tabernacula dicitur ſponſæ vt paſcat hædos ſuos. Cant.1.c. paſtores Madian, ſunt philoſophi, & phariſæi, ac ſuperbi. Exod.2.c. Et paſtores, quorum ſpecioſa lugent, ſunt hæretici. Amos 1.a. Et paſtores mali ſunt hæretici: & qui temporalia commoda quærunt. Ezech.34.a. Zach.10.a.11.a. Paſtores Lot rixantes cum paſtoribus Abrahæ, ſunt Scribæ & phariſæi & contendentes cum Apoſtolis. Geneſ.13.b. Amos.1.a.

Imperans corpori & ſenſibus. Curam habens virtutum. Vacantes ſenſibilibus. — *Amb.1.de Cain.6 & 2.de Abra. Phil.de ſacr. Abel et Cain et de agri. & de migra. Abr. Amb.ſ.Pſ.131.*

Paſtor ouium dicitur, qui imperat corpori & ſenſibus, ac voluptatibus. Ge.4.a. Et paſtores Abraham, & Lot, ſunt magiſtri ſenſuum, non ſinentes eos vagari. Lot quidem eſt paſtor carnis. Abraham verò mentis. Geneſ.16.b. Eſt autem diſcrimen inter paſtores & pecuarios. quia paſtores cum ratione paſcunt ſenſus: pecuarii verò nihil illis negant, ſine ratione paſcentes. Vnuſquiſque autem paſtor eſt gregis virtutum, quas paſcit verbo Dei. Luc.2.a. Paſtores verò Aram, dicuntur vacantes ſenſibilibus. Gen.29.a.

Simplex. — *Amb.ſ.Luc.3.*

Paſtor ouium, ſimplicem deſignare ſolet, quia curam habet ouium ſimplicium: ſicut erat Abel. Gen.4.a.46.d.47.a.49.c. Luc.2.a.

Prælati rapaces — *Gre.ſ.1.Reg.1. Rup.ſ.Nahum.3.*

paſtores, ſunt lupi veſpere cum prælati ſunt rapaces obtenebreſcente mundo. Soph.3.a. Hi ſunt paſtores Regis Aſſur, hoc eſt, principes ſub diabolo. Nahum 3.d.

Antichriſtus. — *Hie.ſ.Za.11.*

paſtor ſtultus erit Antichriſtus, qui dicitur paſtor & idolum. Zac.11.a.

Mors. — *Aug.ſ.Pſ.48.*

paſtor malorum in inferno dicitur mors. Pſ.48.

Errantes circa Trinitatem. — *Hie.ſ.Zac.11.*

paſtores tres in menſe vno ſucciſi, ſunt vel qui errant circa aliquam Trinitatis perſonam, vel ſunt Moſes, Aaron, & Maria. Zach.11.b.

Pabulum, Paſcua, Paſtus.

Paſcua ſunt vbi pecudes paſcuntur, & ipſe paſtus. pabulum autem eſt ipſe cibus herbaceus, fœniceus, ſeu paleaceus. Paſtus verò ipſam cibationem, & etiam pabulum ſignificat. Hæc, quantum ad noſtrum propoſitum, parum aut nihil differunt.

Materia contẽplationis & bonorum operum. Sacra ſcriptura. Exempla Sanctorum. Viſio beatifica. Poteſtas et libertas fidelium. — *Ori.ſ.Cant.ho.2. Hie.ſ.Iſa.49.et ſ.Mich.2. Amb.ſ.Pſ.118.ſe.14. Gre.30.mor.22. Cyril.7.ſ.Ioan.4. Chry.ſ.Ioan.ho.58.*

Paſcua, quæ inueniuntur in Chriſto, ſunt intus materia contemplationis, foris verò bonorum operum exercitatio. Paſcua etiam ſunt ſacramenta, & libri ſacræ ſcripturæ, tam veteris, quàm nouæ, & exempla Sanctorũ, demum viſio ipſa beatifica, qua Sancti paſcuntur in gloria. Pſ.22.94. Iſa.49.a. Ier.23.a. Thre.1.b. Hoſ.13.a. Ioan.10.b. Sic paſtus filiorum ceruatum, eſt illud viriditatis æternæ pabulum, vbi iam noſtra refectio nullius defectus ariditate marceſcet. Iob.39.a. Paſcua etiam, poteſtas atque libertas fidelium.

Prædicatio. — *Hie.ad Furiam.*

paſtus etiam eſt ipſa prædicatio, qua auditores paſcuntur. Geneſ.29.b.34.a.3. Regum 17.a. Iſaiæ 14 g.

Eccleſia. — *Gre.30.mor.34.*

Paſcua dicitur aliquando ipſa eccleſia. Pſalm.73. Iratus eſt furor tuus ſuper oues paſcuæ tuæ.

Conuerſi ad Chriſtum. — *Hie.ſ.Ier.25.*

paſcua onagri ſunt, qui conuertuntur ad Chriſtum, quibus ipſe dicitur tunc paſci, quum eis dat gratiam. Iob.39.a.

Rup.ſ.Hoſe.13.

paſcua optimatum gregis, quæ vaſtauit Dominus erant templum, & oblationes Iudæorum. Ier.25.g. Ioel.1.d. paſcua etiam Iudæorum erant temporalia bona. Hoſe.13.b.

pabulum ignis ex adipe hoſtiarum gratum Deo eſt, cùm concupiſcentiæ conſumuntur igne Spiritusſancti. Leui.3.c.

Paſcua gregum facta eſt Iudæa, cùm Iudæorum myſteria venerunt ad Gentes. Iſaiæ 33.d.

Glo.int.ſ.Leui.3. Glo.ord.ſ.Iſa.32. Lyra.ſ.Iſa.34. Gre.7.mor.15. — *Templũ Iudæorũ. Temporalia. Extinctio cõcupiſcentiarum. Myſteria tradi. Gentes. Iudæa. Hypocriſis. Mali.*

Paſcua ſtruthionum facta eſt Iudæa, hoc eſt, dæmonum, quũ Iudæi remanſerunt in incredulitate. Iſ.34.c. In mente hypocritarum ſunt paſcua ſtruthionum, quia ſtruthio volãdi ſpeciem habet, ſed vſum volandi non habet. Ita hypocriſis cunctis intuentibus imaginem de ſe ſanctitatis inſinuat, ſed tenere vitam ſanctitatis ignorat. Demum omnes mali paſcua catulorum leonum dicuntur. Nahum 2.d.

Pabulum dare iumento, eſt carnem reficere. Gen. 42.e.

Paſſer.

Paſſer, eſt auis nota, quæ in parietibus domorum nidificare ſolet, & inter homines conuerſari, & ſua garrulitate moleſta eſſe, eſt autem auis inquieta & laſciua.

Ori.ſ.Leui.ho.8. Iſyc.ſ.Leui.14. Cyril.epiſt.9.& de incarn.vnigen.27. Geor.Ven.Can.2. tom.3.cap.17. — *Diuinitas & humanitas in Chriſto. Corpus & anima. Homo ſpiritualis & animalis in Chriſto.*

Paſſeres duo qui ſumuntur in immolatione & emundatione leproſi ſignificare poſſunt diuinitatem & humanitatem in Chriſto: vel corpus & animam. Paſſer immolatus, eſt caro Chriſti, vel corpus mortificatum: paſſer viuus & dimiſſus, diuinitas, vel ſpiritus. Leuit.14.a. Origenes appellat hos paſſeres gallinas, atque in purificatione quæ per eas fit, ſignificari pœnitentiam, quæ illius indiget ope, de cuius latere proceſſit aqua & ſanguis, verùm Hebraicè dicuntur Ziporim, quod aues in genere ſignificat. Duæ aues indicant pignora, quæ obtulit in expiationem noſtram ille ſummus purificator Chriſtus Ieſus, hominem videlicet ſpiritualem & animalem, & hic occiſus fuit, vt noſtram concupiſcentiam expurgaret. In vaſe autem fictili dicitur iugulatus, quia in corpore ipſius de terra fabricato immolatus fuit, & hoc ſuper aqueam virtutem miſericordiæ, cuius ſignum ſimul cum ſanguine, iuſtitiæ videlicet ſigno exiuit de latere ipſius morientis. Auis itaque occiſa eſt corpus, vel virtus eius animalis in vaſe corporis ſui extincta. Auis autem viua, eſt ſpiritus, vel anima eius, & ipſa oblata in expiationem noſtram, iuxta id quod ait. Et animam meam pono pro ouibus meis. Sed tamen cùm occidi non poſſit, dimiſſa fuit viua in agrum, aut campum illum ſupremum, vnde omnia trahunt originem: qui eſt pater æternus, cui moriens & ſpiritum dimittens, ait: pater in manus tuas commendo ſpiritum meum. Hanc autem animam, vel ſpiritum dimiſit aſperſum ſanguine auis iugulatę, & etiam ſanguine eorum pro quibus iugulata erat auis, ſicuti per Iſaiam loquitur dicens. Et aſperſus eſt ſanguis eorum ſuper veſtimenta mea.

Aug.ſ.Pſ.101. Gre.ſ.Pſ.101. Euc.for.ſpirit.5. — *Chriſtus in cælo. Prædicator. Contemplatiuus.*

Paſſer ſolitarius in tecto. Pſ.101. eſt Chriſtus in cęlo, vel prędicator inter fideles Eccleſię, qui tamen imperat carni, aut homo, qui in excelſis habitans, & ſolitudinem incolens, pro peccatis ſuis clamare non ceſſat.

Arno.& Aug.ſ.Pſ.83. Gre.11.mo.24. Geor.Ven.Cant.2. tom.3.cap.17. — *Chriſtus. Anima. Duplices carnis conditiones.*

Paſſer inueniens ſibi domum, eſt Chriſtus. Pſ.83. vel eſt anima ſperans gloriam cæleſtem, vel habens eam.

Paſſeres duo in emundatione leproſi, duas carnis conditiones indicant, nam pars quædam carnis viuit, pars autem alia adeò mortua eſt, vt ſi quis eam pungat, nõ ſentiat leproſus. Auis igitur quæ viua dimittitur, purificationem, aut ſignum viuacis carnis, & non plenè infectæ indicat. Altera verò occidebatur in purificationem & reuiuificationem illius carnis præmortuę, fiebatque ſuper aquas primum & præcipuum omnium ſordium lauacrum & viuas, quia mortuæ communiter putridæ ſunt, coinquinantes potius quàm lauantes. Iugulabatur autem in vaſe fictili, & terreo, quod corpus ſignificat, in quo purgari debet per mortificationem ſpiritus ille animalis volatilis inficiens carnem ipſam, quam præmortuam dicimus. Viua autem auis quę dimittebatur in agrum, carnem illam validiorem, aut ſpiritus nondum infectos, vel meliorem animam ſignificat.

Arn.& Aug.ſ.Pſ.123. Hil.ſ.Ma.can.10 — *Tendentes ad cæleſtia. Corpus & anima. Chriſtus & proximus.*

Paſſeres dici poſſunt, qui ad cęleſtia tendunt, & qui pauca habentes tamen reliquerunt omnia Pſ.103.

Paſſeres duo dici poſſunt vniuſcuiuſque corpus & anima, vel Chriſtus & proximus illi coniunctus. Mat.10.c.

Aug.ſ.Pſ.123. — *Homo vel anima.*

Paſſer dici poteſt homo vel anima, & paſſer bonus eſt, cui volandi natura ſuppetit: paſſer verò malus, qui volandi vſum terrenę vitio labis aboleuit. Pſ.10. 101. 123. Sicut paſſer eripitur anima de laqueo venantium, quia ſicut paſſer propinquus laqueo, ſi ſentiat ſtrepitum fugit, ita qui propinquus eſt peccato, audito ſtrepitu gehennę & comminationis diuinę euadit peccatum.

Amb.ſ.Luc.32. — *Quinque ſenſus.*

Paſſeres quinque, qui aſſe væneunt, ſunt quinque ſenſus, qui illecebris voluptatum venundantur ſub peccato. Luc.12.d.

Hie.ſ.Pſ.10. Tert.de cibis Iudæorum. — *Prudentia. Clamor, & inconſtantia. Intemperantia.*

Paſſer aliquando ponitur pro prudentia. Pſ.10. Tranſmigra in montem ſicut paſſer.

Paſſer garrulus & inquietus clamorem & inconſtantiam ſignificare poteſt, laſciuus verò intemperantiam.

Paſtinare, vide Fodere.

Paſtophorium.

Paſtophorium eſt paſtophori domicilium, paſtophori autem erant ſacerdotes ſacroſancti Ægyptiorum, cæteris honoratiores.

Secreta mentis.

Paſtophoria in templo, erant domus, in quibus leuitæ excubabant in atriis domus Domini, & paſtophoria diruta. 1. Mach. 4. e. g. deſignant ſecreta mentis, quæ diruuntur, quando per deſideria illicita dilaniantur.

Glo. ord. ſ. 1. Mat. 4.

Pater, Parens.

PAter dicitur, qui aliquem genuit, qui & genitor appellatur. Datur autem pater educatione. Iob. 29. c. pater eram pauperum. Pater genere. Gen. 25. f. Ad poſſeſſionem patrum tuorum. Imitatione. Eccl'i. 41. c. Erubeſcite à patre & matre de fornicatione. Inuentione. Ge. 4. d. Qui fuit pater habitantium in tentoriis. Patres item, maiores. Gene. 15. c. Tu autem ibis ad patres tuos. Præceptor. Ge. 45. b. Qui fecit me quaſi patrem Pharaonis. Item principium. Gen. 17. a. Eriſque pater multarum gentium.

Deus pater.

pater dicitur Deus æterna generatione producens Filium. Et pater Iudæ, eſt Deus pater Chriſti. Gen. 49. d. Et pater Chriſti relictus, vt adhæreret vxori, dicitur pater cæleſtis. Gen. 2. d. Mat. 19. a. Et pater claritatis ſeu gloriæ dicitur Deus pater. Ephe. 1. c. Cui dicitur ab incredulis. Iſa. 45. b. Quid generas? Sciendum autem, quia ferè vbicunque Chriſtus abſque determinatione poſſeſſiui huius pronominis meus vel mei, dicit pater vel patris, ea quæ loquitur, minora ſunt maieſtate ſuæ diuinitatis, vt illic. Et ſicut mandatum dedit mihi pater, ſic facio: quia pater maior me eſt. Vbi autem determinat pater meus vel patris mei, non ſine indicio loquitur diuinæ maieſtatis, vt hic. Sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis eſt.

Ori. ſ. Gen. ho. 17. & ſ. Matt. ho. 7.
Rup. 7. ſ. Mat.

Deus pater, creatione & origine & gratia ſeu adoptione.

patris nomen creatione & origine attribuitur Deo, comparatione ad homines, quos ipſe ad imaginem & ſimilitudinem ſuam creauit, licèt aliquando dicatur pater etiam omnium creaturarum. Sed peculiariter dicitur pater bonorum, qui ex Deo per gratiam nati ſunt, & facti filii per adoptionem. Gen. 49. b. Leu. 20. b. Pro. 1. a. 30. e. Iſa. 63. d. 64. c. Ier. 3. b. Mala. 1. b. Mat. 6. b. 10. c. 11. d. 23. a. Mar. 11. c. Luc. 11. a 15 d. Et dicitur pater orphanorum, hoc eſt, deſertorum à mundo, vel à lege. Pſ. 67. Et patri contumeliam facit, qui Deum blaſphemat. Mic. 7. b. Paternitas omnis eſt ab ipſo Patre cæleſti. Ephe. 2. d. 3. c.

Ori. ſ. Leui. ho. 11. Amb. ſ. Luc. 15. & de ſacramentis 5. Hila. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Mat. 7. Iſyc. ſ. Leui. 20. Beda. ſ. Pro. 1. Gre. Nyſ. de oratione.

Deus aut Chriſtus.

pater Ruben, cuius cubile dicitur aſcendiſſe, eſt Deus, aut Chriſtus cuius corpus Iudæi macularunt. Gen. 49. a.

Gre. 29. mor. 20.

Dans Deus gratiam & doctrinã.

pater pluuiæ dicitur Deus: quia dat pluuiam voluntariam hæreditati ſuę, hoc eſt, gratiam & doctrinam eccleſię. Iob. 38. c.

Hie. ſ. Iob. 38.

Deus pater ſynagogę.

pater Marię ſororis Moſis dicitur Deus pater ſynagogę. Num. 12. d.

Ori. ſ. Nu. ho. 7.

Chriſtus.

pater Pharaonis dictus Ioſeph, ſignificat Chriſtum, qui ſibi ſubiecit principatus & poteſtates. Ge. 45. b. Et pater futuri ſeculi, eſt Chriſtus, qui & pater dicitur habitantium in Hieruſalem, hoc eſt, habitantium in eccleſia. Iſ. 9. b. 22. f. Pater etiam Saulis eſt Chriſtus, qui eſt pater prędicatorum. 1. Reg. 10. a. Et cùm dicitur ibidem. c. Quis pater eorum? intelligitur Deus ipſe pater Prophetarum, qui per Spiritumſanctum ſuum loquitur in illis: De quo Mat. 10. c. Non eſtis vos, qui loquimini. Poteſt autem illa interrogatio intelligi, cùm carnales deſpiciunt prædicatores propter originem & paupertatem, &c. Sciendũ tamen, vbi dicitur. Quis pater eorum? in aliquibus libris Bibliorum ſcribi, Quis pater eius: In aliquibus verò, Cis pater eius. Gregorius tamen legit. Quis pater eorum? quæ lectio conformior eſt Hebraicæ lectioni: quæ ſic ſe habet אביהם. Pater etiam ſacerdotis, dici poteſt Chriſtus, cui ſacerdotes ſuccedunt. Leu. 6. d.

Hie. ſ. Iſa. 9. 22.
Gre. ſ. 1. Reg. 10.

Dauid pater Chriſti.

pater Chriſti dicitur Dauid, ex cuius ſtirpe deſcendit Chriſtus. Iſa. 22. g. Et erit in ſolium glorię domui patris ſui, & ſuſpendam ſuper eum omnem gloriam domus patris eius.

Hie. ſ. Iſa 22.

Patres fidelium Abraham & Iacob.

pater multarum Gentium dictus eſt Abraham, quia multæ Gentes eius fidem imitaturæ erant. Gen. 17. a. Iacob etiam pater dicitur vniuſcuiuſque credentis. Iſa. 58. d.

Hie. ſ. Iſa. 58.

Patriarchæ. Deus & cæleſtia Elementa. Philoſophi.

patres antiqui ſunt, qui vitę merito & ordine præceſſerunt, vt Patriarchæ. Gen. 15. c. Patres etiam antiqui, dici poſſunt Deus & cęleſtia. Item ſecundum aliquos patres antiqui dicuntur elementa. Patres etiam antiqui ſunt Philoſophi patres gentium, quos etiam ſignificant patres Pharaonis. Exo. 10. b. Iob. 8. b. Pſ. 44. 77.

Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 44. Amb. 2. de Abra. 9

Sancti. Patriarchæ. Apoſtoli.

patres Abraham, vel Iacob, dici poſſunt Sancti, & pater Iſrael, dicitur Abraham, vel antiqui patres in deſerto. Gen. 47. b. 48. c. 49. d. Patres etiam Iſrael dicuntur Patriarchæ, & Apoſtoli. Hoſ. 9. c. Pſ. 44 Et patres noſtri, quibus dedit Deus terram, ſunt Apoſtoli, quibus dedit eccleſiam. Ier. 7. a. Et patres Iob, ſunt Apoſtoli patres eccleſiam. Iob. 13 a.

Hie. ad Principiã Phil. quis rerum diuin. hæres. Hie. ſ. Ier. 7. & ſ. Hoſe. 9.

Prelatus. Doctor.

pater honorandus dici poteſt prælatus, & doctor. Ge. 46. d. Exo. 20. a. 21. b. Et pater Ioſeph, eſt anteceſſor in dignitate. Gen. 47. c. Et pater Ionathę, eſt prçlatus ſuperior reſpectu inferioris. 1. Reg. 14. a. Pater pauperum dicitur Iob, deſignans populum eccleſiæ, ex cuius prædicatione humiles, qui pauperes ſpiritu dicuntur, generantur. Iob. 29. c. Patres etiam ſunt doctores, qui nos in fide genuerunt, & inſtruxerunt. Leu. 25. g. 1. Cor. 4. c.

Ori. ſ. Rom. 4. Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 19. mor. 21. Iſyc. ſ. Leui. 25.

Intellectus. Ratio. Sermo.

pater aliquando dici poteſt intellectus in domo rationis, vel recta ratio ſeu ſermo, quia conſilia bona, & actiones honeſtas ſolet gignere: prognataſque educare, decretis ducibus doctrinæ & ſapientiæ. Gen. 12. a.

Phil. de migr. Abr. & de ſpecial. legibus.

Doctores mali. Hæretici.

patres dicuntur doctores mali. Pſa. 48. Et patres hæreticorum, ſunt hæreſiarchę. Iob. 39. a. Et patres quorum labores comedit confuſio, ſunt hæretici. Ier. 3. g.

Baſi. ſ. Pſ. 48. Gre. 20. mor. 7. Hie. ſ. Ier.

Antiquum ſacerdotium.

pater ſacerdotis, cui ſuccedit filius, ſignificare poteſt antiquum ſacerdotium, cui ſucceſſit ſacerdotium nouæ legis. Leui. 6. d.

Glo. int. ſ. Leu. 6.

Ori.ſ.Mat.ho.4. Hil.ſ.Mat.Can. 17. Pater lunatici, videtur dici poſſe angelus cuſtos. Mat.17.c. Poteſt etiam pater lunatici dici lex. Et Moſes eſt pater, hoc eſt, lex regens Iudæos. *Angelus cuſtos. Lex.*

Cle. Alex.4.ſtrom. pater relinquendus propter Euangeliũ, deſignat leges ciuiles, quæ cedere debẽt Euágelio. *Leges ciuiles.*

Arn.ſ.Pſ.44. Hil.ſ.Mat.ca.10. pater etiam obliuiſcendus, eſt Adam, ſeu vetus homo, quem exuere debemus. Pſ.44. Pater etiam animæ dicitur peccatum, quod tradit ipſam animam in mortem. Mat.10.c. *Adam. Vetus homo. Peccatum.*

Ori prol.ſ.Cant. patres dici poſſunt, qui iam ſufficiunt regere alios. 1. Ioan.2.b.

Hie.ſ.Amos 2. Iſy.ſ.Leui.21. Rup.ſ.Zach.13. Patres aliquando dicuntur Iudæi, filii verò Chriſtiani, in eorum fide ſuccedentes. Amos 2.c. Pater etiam & mater pontificis, ſuper quibus ipſe non polluitur, eſt populus Iudęorum, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, & licèt peccatores elegerit, ipſe tamen non eſt ſuper eis pollutus. Leu.21.c. Zac.13.d. *Iudæi.*

Hie.ſ.Iſa.65. patres quibus vnuſquiſque apponitur, ſunt, quos quiſque in bono, vel malo imitatus eſt: eiſque apponitur, cùm de hac vita excellerit. Iſ.65.a. Dicitur autem tranſire iniquitas patrum in filios, quum filii patres imitantur. Exo.34.a. *Ii quos imitamur.*

Ori ſ.Exo.ho.8.& ſ.Iſa.ho.9.& ſ.Ier.ho.6. Hie ſ.Eze.16. Beda ſ.Gen.24. Pater aliquando dicitur diabolus inducens ad peccatum, & ducem ſe faciens ad omnem iniquitatem: ideo domum eius relinquere oportet, ciuſque obliuiſci. Gen.12.a. 1. Reg.2.c. Pſ.26.44. Iſ.14.c. Ier.11.a. Eundem deſignat pater Rebeccæ Bathuel. Gen.24.c. Et pater Hieruſalem Amorrhæus, eſt diabolus. Eze.16.a. *Diabolus.*

Baſi & Aug.ſ.Pſ.44. pater præterea dicitur hic mundus, de quo naſcimur. Ier.20.d. Maledictus vir, qui annunciauit patri meo dicens. Natus eſt tibi puer maſculus. *Mundus.*

Gre.ſ.1.Reg.2. pater Ophni & Phinees, ſignificare poteſt ſermonem antiquorum patrum. 1. Reg.2.e. *Sermo antiquorum patrum.*

Gre.4.mor.4. Gre ſ.1.Reg.2. Philo.2.allego. patres ignorantes manna, dici poſſunt carnales Ægypti ollas deſiderantes. Deut 8.a. *Carnales.*

Gre.13.mor.21. pater hominis dicitur putredo. Iob.17.d. quia omnis homo ab origine iã vitiata deſcẽdit. *Putredo.*

Hie.ſ.Zac.13. pater & mater, qui genuerunt. Zac.13.a. ponitur pro maximè propinquis. *Propinqui.*

Paterfamiliàs.

Pater familiàs dicitur, qui primus eſt & imperium habet in familiam.

Ori.ſ.Mat.ho.10. 17. Hil.ſ.Mat.ca.20. pater familias aliquando dicitur Deus: aut etiam Chriſtus, qui curam habet familiæ eccleſiæ. Mat.10.c.13.g.20.a.21.d. Luc.13.e.14.c. *Deus. Chriſtus.*

Glo.ord.ſ.Mat.15 paterfamilias dicitur etiam epiſcopus, aut doctor, diſtribuens cibũ doctrinę familiæ Chriſti. *Epiſcopus. Doctor.*

Ori.ſ.Mat.ho.13. 35. Paterfamilias poteſt quandoque dici intellectus, aut ſenſus hominis. Mat.24.c. Luc.12.e. *Senſus. Intellectus.*

Pateſacere, Patere.

Patere dicitur, quod apertum eſt. Pateſacere verò, eſt patentem facere.

Gre.ſ.22.mor.12. patens oſtium Iob viatori, eſt Chriſtus, qui omnibus patet in hac vita viuentibus, vt ingrediantur ad patrem per remiſſionem peccatorum. Iob.31.d. *Chriſtus.*

Glo.ord.ſ.Iſa.33. patentes riui erunt in gloria cæleſti, vbi Beati torrente diuinæ voluptatis potabuntur. Iſ.33.d. Poſſunt etiam deſignare doctores ſacras ſcripturas planè exponentes. *Viſio diuina. Doctores.*

Hie.ſ.Zac. patens fons, eſt doctrina noui teſtamenti, & baptiſmus omnibus paratus. Zac.13.a. *Nouum teſtamentum. Baptiſmus.*

Amb.ſ.2.Cor.6. pater dicitur os illius, qui fiducia puræ conſcientiæ diuinam prædicat, & dilatat doctrinam. 1. Cor.6.c. *Fiducialiter prædicans.*

Amb.ſer 57. patens ſepulchrum Chriſti, deſignat guttur Apoſtolorum & Prophetarum: per quod ipſum Chriſtum æterno literarum theſauro, condiderunt. Patens autem ſepulchrum ideo dicitur, quia qui vult ad Chriſti peruenire myſterium, non ingreditur ad illud, niſi per euangelicæ ſcripturæ ſecretum. Pſ.5. Rom.3 b. Sic dicebat Apoſtolus os ſuum patere Corinthiis, inuitans eos, vt per prædicationis ſuæ apertam ianuam, ingrederentur Chriſti ſecreta myſteria. 2. Cor.6.c. *Traditio Apoſtolorum.*

Hie.ſ.Iſa.35. patere dicũtur aures ſurdorũ, quũ Gentes libenter audiunt, & ſuſcipiũt verbũ Dei. Iſ 35.b. *Gentes audiẽtes verbum Dei.*

Ori.ſ.Rom.3. patens ſepulchrum dicitur os malorum. Pſ.5. Rom.3.b. quia peccatorum ſuorum turpitudinem abſque vllo pudore manifeſtant. *Manifeſtatio impudens peccatorum.*

Glo.int.ſ.Iſa.59. pater prædæ fideles, quos Iudæi, & infideles impie perſequuntur. Iſa.59.e. *Perſecutio fidelium.*

Pati, Paſſio.

Pati, eſt ſuſtinere, tolerare, & æquo animo ferre. Ipſa autem corporis, aut animi affectio, paſſio dici ſolet. Eſt item pati permittere. Exo.22.c. Maleficos non patieris viuere.

Gre 13.mor.11. paſſus dicitur Iob abſque iniquitate manus ſuæ. Iob.16.d. deſignans videlicet Chriſtum. qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius, & tamen crucis dolorem pro noſtra redemptione tolerauit. *Paſſio Chriſti ſine culpa.*

Gre.9.mor.40. Non patitur Deus eum, cui pepercit eſſe mundum ab iniquitate, quia permittit Sanctos plerunque illicita cogitatione priſtini peccati inquinari. Iob.10.c. *Permittit Deus immunditiam in bonis.*

Non patitur Deus inultum abire eum, qui iniuriam fecit proximo. Iob.24.b. quia ad ipſum pertinet vindicta tanquam ad ſupremum iudicem. *Vindicta Dei.*

Hil.ſ.Mat.ca.11. Amb.ſer.15.& ſ.Luc.7. pati vim dicitur regnum cælorum. Mat.11.b. quum Gentiles quaſi irrumpentes promptè ad fidem veniunt, quaſi auferentes ipſum à Iudæis ingredi recuſantibus. Patitur etiam vim, quia caſtigantes carnem ſuam, & quaſi vim ſibi inferentes, in ipſum ingrediuntur. *Prompta fides gentium. Caſtigatio carnis.*

Lyra.ſ.Gen.42. pati ſe meritò dicentes fratres Ioſeph, typum gerunt eorum, qui poſt Chriſti mortem ex Iudæis reſipuerunt. Gen.42.d. *Reſipiſcentes ex Iudæis.*

Lyra.ſ.Iſa.38. pati vim dicebat Ezechias, propter grauitatem infirmitatis: deſignat autem eos, qui tentationibus & tribulationibus affliguntur. Iſa.38.c. *Affligi tentationibus.*

Eccleſia gentium [illegible] — Paſſa dicitur multa vxor Pilati pro Chriſto, deſignans eccleſiam gentium quæ multa propter Chriſti fidem patitur. Mar. 27. b. *Hie. ſ. Mat. ca. 35.*

[illegible] — patiuntur calumniam ab hæreticis ſimplices, qui ab eis mendacia pro veritate accipiunt. Amos 3. c. *Hie. ſ. Amos 3.*

Iuuenes [illegible] *propter Reges.* — pati quicquam mali itinere, eſt deficere ob imperfectionem à rectitudine. Ideo Beniamin fuit domi retentus. Gen. 42. a. *Lyra. ſ. Gen. 42.*

pati ſcandalum Ægyptios, eſt puniri populum propter peccata regis, cui etiam conſenſerunt. Exo. 10. b. *Iſyc. ſ. Leui. 15.*

Peccare paſſione [illegible] *cogitatione, vel habēs doctrinā erroneam* — pati fluxum ſeminis, eſt verboſitate peccare, vel aliqua paſſione. Leu. 15. a.

patiens mulier fluxum ſanguinis menſtrui, deſignat peccata cogitationis habentem, & intrinſecus ſordidatum, vel tenentem doctrinam Iudaicam, vel gentilicam. Leuitic. 15. c. Matth. 9. c. *Hil. ſ. Mat. can. 9.*

Dæmones inſidiantes bonis. Iudæi ſine verbo Dei — Patientes famem, vt canes, ſunt dæmones quærentes deuorare bonos. Vel ſunt Iudæi, qui deſtructa ſua ciuitate, famem verbi Dei patiuntur, nolentes eam intra eccleſiam extinguere. Pſalm. 58. *Arn. & Hil. ſ. Pſ. 58.*

Gaudentes hæretici de malo fratrum. — pati calumniam dicitur Ephraim, cùm hæretici ſe putant aut aſſerunt à catholicis opprimi, cùm potius ipſi opprimant Catholicos. Hoſe. 5. c. *Hie. ſ. Hoſe. 5.*

Irridētes Iudæi Chriſtum. — Nihil patiuntur hæretici ſuper contritione Ioſeph, quum gaudent de morte ſpirituali fratrum. Amos 6. b. Iudæi etiam irridentes Chriſtum in paſſione, nil patiebantur ſuper contritione Ioſeph. *Hie. ſ. Amos 6. Rup. ſ. Amos 6.*

Patibulum, vide Crux.

Patientia.

Patientia, eſt honeſtatis aut vtilitatis cauſa, rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpeſſio. Vel patientia, eſt aliena mala æquanimiter perpeti, contra eum quoque, qui mala irrogat nullo dolore morderi. *Tulli. 2. de inuenti. Gre. homi. 35.*

patiens dicitur Deus, quia diu ſuſtinet peccatores, antequam puniat, eorum reſipiſcentiam expectans. Nahum 1. a. *Glo. ord. ſ. Nahū 1.*

In patientia ſua dicitur ſuſcipere Deus aliquem, quum facit eum multa pati, & patienter tolerat perſecutores. Sic ſuſcepit Chriſtum Deus in patientia ſua, quia diu ſuſtinuit Iudæos, vt reſipiſcerent. Ierem. 15. *Glo. ord. ſ. Ier. 15.*

Patiētia Chriſti — patientia Iob, typus eſſe ſolet patientiæ Chriſti. Iob. 17. d. *Gre. 13. mor. 22.*

patientia noſtra eſt à Deo, qui non permittit nos tentari ſupra id, quod poſſumus. Pſ. 61. *Baſi. ſ. Pſ. 61.*

Patrare, vide Facere.

Patria.

Patria, eſt vrbs, ſiue oppidum, vnde aliquis eſt ortus.

Monaſterium. — patria Iacob, ſignificare poteſt monaſterium religioſi prædicatoris, ad quam redire vult poſt fructum prædicationis. Gen. 30. d. *Lyra. ſ. Gen. 30.*

Populus Iudaicus. — patria Chriſti & prophetarum, vbi non ſunt accepti, eſt populus Iudaicus, qui Chriſtum & prophetas perſequebatur. Mat. 13 g. Luc. 4. a. Ioan. 4. f. *Aug. ſ. Ioā. tra. 15.*

Patriarcha.

Patriarcha dicitur patrum princeps: quo nomine dicti ſunt Abraham, Iſaac, Iacob, & duodecim filii Iacob, qui duodecim effecere tribus, & nunc dicuntur patriarchæ principes pontificum, qui quatuor erant præter Romanum pontificem, nempe Antiochenus, Alexandrinus, Hieroſolymitanus, & Conſtantinopolitanus. Nominantur antiqui patriarchæ. 1. Par. 8. d. Tobi. 6. d. Hebræ. 7. a. Acto. 2. c. 7. a. b.

Patruelis.

Patruelis, à patruo dictus: ſunt enim patrueles patruorum filii, hoc eſt, filii fratrū mariū

Chriſtus. — patruelis dictus eſt Chriſtus. Iſa. 5. a. quia ex eodem genere erat cum Iſaia, aut cum Iudæis *Iſyc. ſ. Iſa. 5.*

Diſcipulus peritus. — patruelis, qui poteſt redimere rem venditam, eſt qui ab eodem, aut pari doctore habet doctrinam, ſicut & nos, & poteſt nos inſtruere. Leu. 25. g. *Iſyc. ſ. Leu. 25.*

patruelis Ieremiæ erat Hanameel, quia gratia cognata eſt ſublimibus virtute. Ier. 32. b. *Hie. ſ. Ier. 32.*

patruelis Saulis erat Abner, deſignans adiutorem magni prædicatoris, aut prælati, participantem de duritie Cis, & de lucerna Ner. 1. Reg. 14. g. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Patruus.

Patruus dicitur frater patris, quòd quaſi patris loco ſit.

Euangelium cognatum Prophetis. — patruus Aaron, erat Oziel, deſignans Euangelium cognatum eſſe prophetis. Leu. 10. a. *Glo. ord. ſ. Leui. 10*

Prædicator perfectus. — patruus Saulis, deſignat prædicatorem perfectum, qui minorem inſtituere poteſt. 1. Reg. 10. c. Et patruus, qui poteſt redimere, eſt qui æqualis eſt doctrinæ cum patre, qui nos docuit. Leuit. 25. g. *Gre. ſ. 1. Reg. 10. Iſyc. ſ. Leui. 25.*

Paucus.

Paucum, eſt contrarium multo.

Apoſtoli. Electi. — pauci de terra, ſunt Apoſtoli, & fideles electi, de quibus dicitur. Multi ſunt vocati, pauci verò electi. Pſ. 16. 106. Mat. 7. b. 20. b. 21. b. Luc. 10. a. 13. d. Iſa. 24. b. *Arn. ſ. Pſ. 16. 106 Hie. ſ. Iſa. 24.*

Hie.ſ.Iſa.17. Permodicus numerus Syrorum vicit Hieruſalem, quia paucorum credentium ex gentibus fides in principio, Iudæorum fidem ſuperauit, qui in incredulitate relicti ſunt. 2. Paralip.24.f. *Fides gentium.*

Hie.ſ.Iſa.24. Aug.epiſ.59. paucæ oliuæ remanentes in olea, erunt pauci electi in vltimis temporibus. Eoſdem deſignant pauci racemi. Iſa.24.c. Et paucà quibus alii diuiduntur, ſunt pauci credentes ex Iudæis. pſalm.16. *Pauci electi.*

Glo.int.ſ.Gen.27. paucis diebus habitans Iacob in Haran.Ge.27.g.29.e.deſignat Gentes breui tempore ſuſcepturas fidem per prædicationem Apoſtolorum. *Prompta fides gentium.*

Hie.ſ.Iſa.10. pauci efficiuntur Aſſyrii, quum hæreticorum & Antichriſti ſectatores luce doctrinæ eccleſiæ illuſtrati ipſos deſerunt.Iſa.10.c. *Diſcipuli hæreticorum ipſos deſerentes.*

Pauere, Pauor, Expaueſcere, Pauidus.

Pauere, eſt grauiter timere, quaſique animo perturbato. Et pauor, eſt timor, mouens mentem, & quaſi quidam ſtupor.

Beda ſ. Gen.41. pauor Iacob, admirationem diuinorum ſecretorum, ſeu myſteriorum ſignificare poteſt. Gen.28.d. Ad idem referri poteſt pauor Pharaonis.Ge.41.b. *Admiratio myſteriorum.*

Gre.17.mor.13. pauent columnæ cæli ad nutum Dei. Iob.4.c.26.c. quia Apoſtoli quantalibet virtute proficiant, quantalibet ſcientia excreſcant, penetrare iudicia Dei non valent. *Admoratio iudiciorum Dei.*

Iſy.ſ.Leu.26. pauet ad ſanctuarium Dei, qui corpus ſuum cum diligentia cuſtodit ab omni ſpirituali immunditia Leui.26.a. *Cuſtodientes pus mundum.*

Glo.int.ſ.Gen.15. pauor Abrahæ circa Solis occaſum, deſignauit perturbationem eccleſiæ futuram tempore Antichriſti.Gen.15.c. *Turbatio eccleſiæ tempore Antichriſti.*

Glo.ord.ſ. Gen.27. Expauens Iſaac poſt datam benedictionem Iacob. Geneſ.27.e. eſt præcognoſcens futura. Vnde per extaſim cognouit benedictionem Iacob eſſe confirmandam. *Precognitio futurorum.*

Ori.ſ.Exo.ho.6. Hie.ſ.Iſa.30. pauor irruens in malos, eſt terror ex cruce Chriſti inuadens dæmones.Exo.15.b. Et pauebit Aſſur ad vocem Domini, hoc eſt, diabolus & omnes mali in iudicio ad vocem Chriſti ferentis in eos ſententiam condemnationis.Iſa.30.g. *Terror dæmonũ ex cruce (Chriſti, & omnium malorum in iudicio.*

Glo.ord.ſ. Exo.20. pauor filiorum Iſrael ferente Deo legem. Exo.20.c. timorem veteris teſtamenti expreſſit. Nam lex illa dicitur lex timoris. *Timor veteris legis.*

Ori.ſ.Leui.26. Abſque pauore dicuntur habitare in terra, qui animi ſecuritatem in Deo, quem colunt, habent. Leui.26.a. *Securitas in Deum.*

Glo.int.ſ.Iſa.19. pauere dicuntur, qui recordantur terræ Iuda. Iſa.19.c. quum hæretici, aut Gentiles, cognita ſacræ ſcripturæ veritate, ſuos recognoſcunt errores. *Recognitio errorum.*

Glo.ord.ſ. Ier.20. pauor dictus eſt Phaſchur ſacerdos, quia pauere debebat inimicos. Ier.20.a Deſignauit autem pauorem, ſtuporem, & diſperſionem futuram ſacerdotum poſt paſſionem Chriſti. *Diſperſio ſacerdotum veterum.*

Gre.31.mor.24. Hie.ſ.Iob.39. pauor, quem contemnit equus, deſignat minas perſecutorum eccleſiæ: quas Apoſtoli & Martyres, ac prædicatores contemnebant. Iob.39.c. Vel eſt terror Dei, & inuocatio eius, quum faciunt Sancti, & hunc pauorem contemnit diabolus tanquam obſtinatus. *Minæ perſecutorum. Terror Dei.*

Hie.ſ.Eze.30. pauor in Æthiopia erit, percuſſa Ægypto, cùm infideles pauebunt in iudicio, videntes cõdemnari credentes malos.Eze.30.a. Sic timebit Aſcalon. Zac.9.a. *Timor infidelium in iudicio.*

Pauimentum.

Pauimentum, dicitur ipſum domus ſolidamentum, ſiue incruſtatio, quam gradiendo calcamus.

Hil. & Aug.ſ. Pſ.118. pauimentum cui adhæret anima, dicitur corpus humanum corruptibile. Vel terra in toto mundo ſubſtrata.pſ.118. *Corpus humanũ. Terra.*

Gre.ſ. Eze.ho.18. pauimentum templi ſtratum lapide, eſt doctrina ſacra: vel concors fidelium humilitas, qua in temporali adhuc vita poſiti, ſocialiter inuicem charitate dictante conuerſantur. 3.Reg.6.b Eze.40.c.47.a. *Doctrina ſacra. Concors fidelium humilitas.*

Paulatim.

Paulatim idem eſt, quod ſenſim, hoc eſt, ſine feſtinatione, aut velocitate.

Glo.ord.ſ.Exe.23. Gre.ſ.1.Reg.14. paulatim expellit Deus hoſtes, vt homines ſecuritate, non abutantur in pigritiam.Exo.23. b. Sic expelluntur vitia, nec quiſquam repentè fit perfectus, ne in ſuperbiam erigatur. Ita paulatim creſcens tumultus in caſtris, deſignat quotidianum profectum conuerſorum. 1. Regum 14.c. *Nemo repentè perfectus. Profectus conuerſorum.*

Paulus.

Paulus Apoſtolus priùs perſecutor fidelium, & poſtea inſignis prædicator, ſatis notus in ſuis epiſtolis, & in actis Apoſtolorum, ſecundum quòd veniens Damaſcum aduerſus fideles, ſuperatus eſt, & ipſe poſtea ſuperauit Iudæos, deſignat perſecutores fidelium etiam inter Gentes, qui ſæpe ſuperati & conuerſi, reuincunt Iudæos & infideles. Acto.9.a. *Perſecutores cõuerſi.*

Pauo.

Glo.ord.ſ.3.Reg. 10. pauo, ſeu pauus, eſt auis multiplicis coloris, cuius pulchritudinem videtur extenſis pennis oſtentare. pauos autem ferebant ad Salomonem ex inſulis Indorum. 3.Reg.10.d.2. paral.9.e. Eorum caro ſiccata imputribilis permanere dicitur. Et quia pennarum pulchritudine veſtiuntur, deſignare poſſunt perfectos, & igne tribulationis decoctos, adeò, vt variis virtutibus decorentur. *Perfecti.*

Pauper, Paupertas, Egenus, Inops, Mendicus. Penuria, Carere, Egere, Mendicare.

PAuper eſt, qui parum, aut nihil habet pecuniæ, & aliarum rerum penuriam patitur.

Chriſtus. Pauper aliquando dicitur Chriſtus, qui pro nobis pauper eſſici voluit, neque quicquam poſſedit in terra in qua non habuit, vbi caput ſuum reclinaret. Pſ.21.24.33 40 68. 69.81.87.108.139.101.in titulo. Leuitic.25.d. Iob.5 c.28 Eccl'tæ 9.d. Iſ.25.b.26.a. Iere.20.d. Threnor.3.a.Zac.9.c.Et pauper erectus de ſtercore, eſt Chriſtus liberatus a perſecutionibus 1.Reg.2.b. Amos 5.c. *Baſ.ſ. & Arn.ſ. Pſ.11. Amb. epiſ.17. Hil.ſ.Pſ.13. Hie.ſ.Iſa.25. Aug.1. ... Dei 4 Iſy.ſ.Leui 25.*

Apoſtoli. Credentes. Pauperes interdum dicuntur Apoſtoli, Chriſti imitatores. Pſ 21.34.68.139.Iſa.26.a.29.f. Pauperes autem gregis, ſunt credentes ex Iudæis. Zac.11.b. Pauper etiam populus, ſunt Apoſtoli, & fideles humiles, & egenus, cui eſt ſpes, eſt fidelis. Iob.5.c.24.b.34.c.Pſ.9.33.67.71.Eccl'tæ.6.c.7.a.Sopho.3.c. Apo.2.c. *Gre.6.mo.15.el 12 mor.19. Arn.ſ.Pſ.68. Hie ſ.Zac.11.& ſ.Sopho 3.*

Pauper ſpiritu. Iob... *Humiles.* Pauper, qui clamat ad Dominum, & exauditur, eſt pauper ſpiritu, & qui adhuc eſt in timore, & qui pauper eſt à crimine, in quo nihil habet princeps huius mundi. Pſ.21.30.33.47. 78.87.101.131.Pro.31.a.Iſ.11.a.Luc.6.c. Et pauper leproſus, eſt, qui non poteſt magna opera pœnitentię facere, aut implere euangelica conſilia. Leu.14.c. pauperes autem ſpiritu ſunt humiles, qui de ſe parua ſentiunt. Mat 5.a. Et talis dicitur pauperculus. Iſ.66 a. Et vir vidẽs paupertatem ſuam. Thr.3.a. Vt autem pauperes omni tempore pulſant aures hominum clamoribus ſuis pro pane ventris: ita pauperes ſpiritu clamant ad Deum pro pane mentis, qui de cælo deſcendit. Iob.5.c.20.b.29 c.31.b. 34.b.36.a.44.c. Sopho.3.c. Egenus etiam dicitur humilis contemptor laudis & honorum, ideo ſuſcitatur de puluere, pauper verò eſt contemptor diuitiarum: ideo ſuſcitatur de ſtercore: quia diuitias, vt ſtercora reputat 1.Reg.2.a. Pauperem etiam facit Deus per contemptum rerum terrenarum, ad cæleſtium deſiderium accendens: atque ita muneribus cæleſtibus ditat. Paupertatis funibus vinciuntur, qui cæleſtes diuitias optant, quibus ſe in hac vita carere conſpiciunt. Iob 36.a. *Aug.ſ.Pſ.33.68. Baſ.ſ.Pſ.11. Arn ſ.Pſ.21. Amb.ſ.Luc.6. Hie ſ.Iſa.66. Aug.1 ſer.d.in mi. ... ſ.Pſ.9.48. Gre 6 mo 15.el 19 mo.16.el 26.mo 14 & 14.mo.2.& 16 mo 22.el ſ.Reg 2 Gre.N... de be.vit. Gre.26.mor 27.*

Contemptor laudis & honorum. Contemptor diuitiarum.

Genus humanũ. Pauper aliquando dicitur genus humanum, quia de ſe nullum habet bonum. 1.Reg.2.a. Pſ.71.112.Pro.25.a. *Arn ſ. Pſ.71.112. Aug.ſ Ioan trac 4*

Gẽtilis populus pauper erectus de ſtercore, & egenus erat Gentilis populus. 1.Reg.2. Dicitur autẽ egenus comparatus ad puluerem, pauper verò ad ſtercus. Egenus etiam dicitur, qui peccat conſenſu: pauper verò, qui peccat opere. Pauperes etiam, quibus euangelizatur, ſunt Gentiles Iſ.29.f. 32.b.41.d.49.d.58.b.62.a. Matt.19.c.Luc.4.c. Gentiles etiam in eccleſia iam exiſtentes pauperes dici poſſunt. Iudi.11.a. Et paupercula erat Gentilitas carens gratia & luce veritatis. Iſa. 50.c.Pſ.67.71.Leu.19.b. *Gre ſ.1. Reg 2. Ori.ſ.Luc.ho.32. Hil.ſ.Matæ.19 Hie.ſ.Iſ.29.49. Am.de obit... Aug.q.in Iudi.49. Iſyc.ſ.Leui.19.*

Ignari. Imperfecti. Simplex cum bonis operibus. Pauper populus dicuntur ignari, & parui, & imperfecti, demum omnes, qui alieno indigent auxilio. Exo.22.d.23.a.30.b.Leu.25.f.Iob.20.b.24.b.30.a.Pſ.36.67.87.Pro.28.a. Iſa.10. a.14.g.Ier.2.g.5.a.Ezech.22.g. Amos 2.c.4.a.5.c. Pauper autem & ſufficiens ſibi, eſt ſimplex cum bonis operibus. Pro.21.b. *Ori.ſ.Pſ.36.ho 2. Hila ſ.Pſ.67. Hie.ſ.Iſa.10.& ſ.Ier.5. Iſyc.ſ Leui.25.*

Iudæa. Iudæi. pauperem facit Deus, cùm repellit Iudæam à ſpiritualibus virtutibus.1. Reg.2.b. Et egentes diuites, ſunt Iudæi, qui egent relicto Deo. Pſ.33. Et pauperes, quibus dandum erat vnguentum, erant infideles ex Iudæis. Matth.26.a. Et paupercula dicitur ſynagoga auxilio Dei deſtituta, & bonis operibus carens. Iſ.51.g. quam egeſtatem dicitur Deus dare: quia peccantes deſerit. Mala.2.a. Cæcus mendicans ſecus viam, deſignat Iudæos mendicantes intellectum ſcripturarum ad animarum ſalutem neceſſarium. Mendicabant autem ſecus viam, quia habentes ſcripturas, non eas complebant. Marc.10.g. Luc.16.b.Pſalm.108. Hæc egeſtas dicitur eſſe à Domino in domo impii. Prou.3 d.Iuxta exemplum purpurati diuitis, qui & in hac vita ſpiritualibus egebat bonis, & in futura ad tantam peruenit inopiam, vt de digito Lazari quondam pauperis vnam aquæ guttam requireret, nec habere valeret. *Gre.16 mor.24 Beda ſ.Pro.12. Aug.epiſt 121. Gre.ſ.1.Reg.2. Baſ ſ.Pſ.33. Ori.ſ. Mat ho.11. Hil ſ.Mat.ca.26. Hie. Aglaſia.c. ſ.Mar.10. Beda ſ.Pro.3.*

Carentes verbo Dei. pauperes ſunt, qui verbi Dei theſauros in corde ſuo minimè recondunt. Luc.14.c. Pſ.48. 79. Et verè pauper dicitur malus, quaſi pauper verò eſt bonus egens. Egeſtas enim malorũ propriè eſt: quia dum repletur vitiis, virtutum diuitiis vacuatur. Iob.27.d.30.d.41.e.Pro.28. a.Apoc.3.d.Et inopia eſt defectus bonorum ſpiritualium. Gen.41.d.Pſ.33. Et in egeſtate verbi Dei, dicitur Deus viſitare populum. Leuit.26.c. Pauperes demum ſunt peccatores, quorum memores debebant eſſe Apoſtoli. Gala.2.b.Leu.27.a. Iob.30.d. penuria aquæ, eſt defectus gratiæ. Exo.17.a.Deut.8.a. *Gre.ſ.1.Reg.14.& 20 mor.28.& 34 mor.29. Arn ſ Pſ 78. Baſ.ſ. Pſ 33. Hie ſ.Gala.2. Caſ.... 12.14.22 Iſy.ſ.Leu.27.17. Hie.ſ.Gala 4.*

Mali. Defectus bonorũ ſpiritualium.

Lex literæ. Egena elementa, ſignificant legem literæ poſt aduentum Chriſti, quia cerimoniæ legis iam non proſunt ſeruantibus Gala. 4.b.

Prædicator. Non indigens poculis crater, eſt prædicator, quia quod aliis propinat, neceſſe eſt, vt abundantius cæteris bibat, & plenius quod dat, contineat. Cant.7.a. *Gre ſ.Cant.7.*

Mendicare dicitur, qui credens, & cæcitatem cordis ſui cognoſcens, vt lumen veritatis recipiat, poſtulat. Luc.16.a. *Gre.ho.2.*

Egere incipiens prodigus, deſignat nihil ſatis eſſe prodigæ voluptati. Luc.15.c. *Amb.ſ.Luc.15.*

Egeſtas hæreticorum, eſt defectus cognitionis veritatis. Iob.30.a. *Gre. 20 mor.8.*

Mendicabit æſtate, qui in iudicio dicet cum fatuis virginibus. Dáte nobis de oleo veſtro. prouerb.20.a. *Beda ſ.Pro.20.*

Egeſtas erit malis in inferno, quæ venit illis quaſi viator: qui ſubito rapiuntur. Pro.6.b. *Beda ſ.Pro.6.*

Pax, Concordia, Concordare, Pacificus, Vnanimis.

Pax, eſt propriè publica tranquilitas, maximè à bellis. Concordia autem eſt quaſi vnio cordium & animorum Pacificus verò dicitur, qui pacem facit & conciliat.

Glo.ord.ſ.1.Reg.7 — *Chriſtus.*

Pax noſtra, eſt ipſe Chriſtus, qui reconciliauit nos Deo, & duos populos in vnum coniunxit. Ephe.2.c.Mic.5.b.Idē ponit fines eccleſiæ pacem. Pſ.147. Pax inter Iſrael & Amorrhęum, erit Chriſtus in iudicio, cui concordabunt electi in ſententia contra malos: nec tunc compaſſione mouebuntur.1.Reg.7.d.

Baſi.ſ.Pſ.33. Gre.6.mor.23. Iſyc.ſ.Leui.26. — *Pax cum Deo. Concordia potētiarum in homi.*

Pax bona eſt hominis ad Deum, & omnium potentiarum ad inuicem, & quum caro non concupiſcit aduerſus ſpiritum. Hanc pacem dat Deus: hanc prædicauit Chriſtus, & reliquit ſuis. Hæc pax non eſt impiis. Leuit.26.a.Iob.5.d.9.a.15.c.22.d.34.d.Pſ.33.71.75.Iſ.45.b.48.b. 58.b.Zac.8.c.9.c.Ioan.14.d.

Gre.6.mor.23. Glo.inte.ſ. Gen.15. — *Gloria æterna.*

Pax Chriſti, cuius non erit finis, erit in æterna gloria. Iſ.9.b.32.d.Iob.5.d.Pſ.4.28.121. Et ire in pace ad patres, eſt ire in gratia ad gloriam, & ſocietatem Sanctorum. Gen.15.c.

Hie.ſ.Eze.13. — *Ceſſatio diuinæ iræ.*

Pax quam dicebant, ſeu promittebant pſeudoprophetæ, eſt ceſſatio diuinæ iræ. Eze.13.b.

Glo.ord.ſ.Ier.12.

Pax non eſt vniuerſæ carni, quia militia eſt vita hominis ſuper terram, & caro in ſe pacem recipere non poteſt. Ier.12.c.

Pax cum vitiis & diabolo.

Pax mala, eſt hominis cum vitiis, aut cum diabolo, aut membris eius, & hanc pacem non venit Chriſtus mittere in terram. Mat.10.d.

Glo.ord.ſ.Mat.10. Aug.ſ.Pſ.40.54. Hil.ſ.Pſ.54. — *Homo exterior. Iudas. Iudæi.*

Pacis homo, dicitur homo exterior. Pſ.40. quia coniunctus eſt interiori, cum quo tamen ſæpe non habet pacem. Dicitur etiam homo vnanimis. Pſ.54. quod & de Iuda intelligitur erga Chriſtum & de Iudæis.

Hie.ſ.Iſa.26. — *Firmitas pacis.*

Pax, pax, quum dicitur per geminationem, firmitatem pacis indicat. Iſa.26.a.

Hie.ſ.Eze.45. Gre.ſ.1.Reg.10.& ſ.Cant.8. Iſyc.ſ.Leui.3. — *Chriſtus. Euchariſtia. Gratiarum actio. Opera charitatis. Obedientia.*

Pacificæ hoſtiæ ſignificare poſſunt Chriſtum, euchariſtiam, gratiarum actionem, perfectionis & charitatis opera, & obedientiam: quibus Deo reconciliamur Ex.20.d.24.b.29.e.Leu. 3.a.4.b.7.b.9.a.1.Reg.10.b. Ezec.45.e. Et ipſe Chriſtus dicitur pacificus. Cant.8.d. Quia per ipſum totum genus humanum Deo reconciliatum eſt, & dicitur pacificaſſe omnia in ſanguine ſuo. Coloſ.1.c.

Gre.ſ.1.Reg.16. — *Prædicatio iuſtitia bonorum. Prædicans pacem in aduentu Chriſti.*

Pacificus dicitur eſſe aduentus Samuelis. 1.Reg.16.a. quum ad eos veniunt doctores, qui non ſunt pro culpa feriendi, ſed pro iuſtitia prædicandi: iuxta illud Apoſtoli 1. Corint.4.d. Quid vultis in virga veniam ad vos, an in ſpiritu manſuetudinis? Pacificus etiam aduentus Samuelis, deſignat prædicantes Chriſti pacem in eius aduentu, vt quum dixit Simeon. Luc.2. d. Nunc dimittis ſeruum tuum in pace.

Hila ſ.Pſ.67. Glo.ord.ſ.Pſ.67. — *Concordes in eccleſia. Iudæi.*

Vnanimes in domo ſunt, quorum eſt cor vnum & anima vna in eccleſia vel militante, vel triumphante. Pſ.67.132.

Pacifici fratres Ioſeph, deſignabant Iudæos, qui dicebantur pacifici Chriſti. Geneſ.42.d. Ierem.20.c.

Gre.6.mo.22. — *Tentatio ad profectum vitius.*

Pacificæ dicuntur beſtiæ terræ electis. Iob.5.d. quia maligni ſpiritus quum bonorum corda aduerſantes deprimunt, hæc nolentes ad amorem Domini impellunt. Vel pacificæ ſunt beſtiæ, quum carnis incentiua & ſi tentando ſubmurmurant, nequaquam tamen vſque ad effectus operum quaſi ad aperti morſus rabiem exurgunt.

Aug.ſ.Pſ.34. — *Blandientes dæmones.*

Pacificè loquuntur dęmones, quum reprǽſentant oblectamenta, quibus capiant animas. Pſalm.34.

Pacificæ hoſtię oblatę idolo. Exo.32.d.

Paxillus, vide Baculus.

Peccare, Peccatum, Peccator, Delinquere, Delictum, Crimen, Culpa, Piaculum, Vitium.

Ori.ſ. Leui.ho.5.& ſ.Rom.11.

Peccare, eſt quomodocunque labi errare & offendere. Delinquere autem, eſt à bono deficere. Solet autem delictum dici, quum non fiunt, quæ fieri debent, peccatum autem, quum fiunt quæ fieri non debent. Vel delictum, eſt leuius commiſſum aliquanto quam peccatum Crimen vero idem videtur eſſe, quod delictum, aut culpa. Culpa autem videtur eius eſſe, qui neſciens aliquem læſit, ſed generaliter pro omni peccato & delicto ſumitur. Delictum dicitur, quum quis non in totum cadit, aut à tota lege. Leuitic. 5.b. 8.14. Pſalm.18. Rom.12.b.

Amb.apol.Dauid.10. — *Non habere timorem Dei.*

Peccare dicitur Domino, qui timorem eius non habet. Exo.10.d 20.c. Peccaſſe autem dicitur Dauid ſoli Deo: vel quia Deus non habet ſuperiorem, & ipſe Dauid quum eſſet rex, ſolum Deum habet ſuperiorem: vel quia ſolus Deus ſine peccato. Pſ.50.

Hie.ſ.Iſa.29. Gre.ſ.1.Reg.2. Ori.ſ.Ier.ho.12.& ſ.Mat.ho.35. Hila.ſ.Pſ.131.& ſ.Mat.can.18. Aug.epiſ.105.& ſ.Pſ.58. — *Errare in dogmatibus. Iudæi.*

Peccare in verbo, eſt in variis dogmatibus errare, aut in Chriſtum peccare. Iſa.29.f.

Peccantes fratres Ioſeph in ipſum fratrem, fuerunt Iudæi peccantes in Chriſtum. Gen.42. d. Et peccatum grande puerorum ſacerdotis, fuit peccatum Iudæorum, qui non ſolùm negabant diuinitatem in Chriſto, ſed & alios negare cogebant. Et dicitur peccatum puerorum: vt oſtendatur grauius eſſe peccatum ſacerdotum. 1.Reg.2.d. Ideo peccatum Iudæorum dicitur ſcriptum ſtylo ferreo in vngue adamantino. Ierem.17.a. Eſt etiam peccatum grande, cùm iuſti & Chriſtiani peccant. Peccator autem conſiſtens aduerſus iuſtum, erat Caiphas interrogans Chriſtum. Pſ.28.58.70.108.139. Poteſt etiam ſignificare Iudam. Frater quoque

peccans in fratrem, fuit populus Iudaicus peccans in Chriſtum. Matt.18.b.Luc.17.a. Peccator centum annorum eſt Iudaicus populus, qui nouerat voluntatem Domini, & non faciebat. Iſa.65.d. Delictum autem oris Iudæorum fuit, quum dixerunt, Crucifige. Pſ. 58. Et peccata populi, propter quę regnare facit Deus hypocritam, ſunt peccata Iudęorum, qui ſuſcipient Antichriſtum. Iob.34.d. Peccatum autem quod non haberent Iudæi, ſi Chriſtus non veniſſet, eſt incredulitatis peccatum. Ioan.15.d. Dicuntur autem peccaſſe filij Iſrael ſecundum ſuam multitudinem. Hoſe.4.b. quia vnuſquiſque ſibi fabricabat Deos.

Caiphas. Iudas. Peccata Iudæorum. Incredulitas. — *Hil.ſ.Pſ.58. Hie.ſ.Iſ.65.& ſ. Hoſe.4. Gre.25.mor.20.*

Peccat vir in virum, quum quis peccat in Chriſtum, non tamen eius diuinitatem negãdo. Vel peccat vir in virum, quum in rebus temporalibus nocet proximo. Peccat autem in Deũ quum aufert ab homine, quæ illi ad æternitatem conferunt. Vel peccat vir in virum, quum peccat ille, qui ſuperiorem habet, à quo poſſit corrigi. Peccat verò in Deum ſacerdos, vel alius, qui cæteros corrigere debet: ideo de hoc dicit. 1.Reg.2.c Quis orabit pro eo? Itẽ. Matt. 5.b. Si ſal euanuerit in quo ſalietur?

Peccare in Chriſtum. — *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Peccat in corpus ſuum qui peccat in eccleſiam, cuius ipſe eſt membrum. 1.Cor.6.d.

Peccare in eccleſiam. — *Amb.ſ.Luc.15. Hie.epiſ.beatitud.*

Peccare in cælum, eſt imminuta eſſe in peccante cæleſtia dona. Luc. 15. d. Vel peccauit filius prodigus in cælum, quia non debuit ab illa cæleſti patria deuiare. Et peccauit coram patre, qui cęleſtẽ Hieruſalem matrem relinquens, conditore deſerto, ligna veneratus eſt. Non peccat autem qui natus eſt ex Deo, propter charitatẽ per quam natus eſt ex Deo. 1.Ioan. 3. b.

Contemnens cæleſtia dona. — *Gre.Nyſſ. de oratione. Au.epi.95. Glo.ord.ſ.Pſ.33.*

Delinquunt qui oderunt iuſtum, & non delinquunt qui ſperant in Dominum. Ruũt enim mali de peccato in peccatum, Iuſti autem ſuſtentantur per charitatem. Pſ.33.

Delinquit in ſemetipſos, qui ſibi ipſi non vult ſuadere iuſtitiam. Delinquit autem in alio, qui quum peccantem non corrigat, inſuper illi adulatur. Pſ.35. Delinquit etiam populus per ſacerdotem, quum eius exemplo aut inſtigatione peccat. Le.4.a.

Non conſentiẽs iuſtitiæ. Adulãs peccanti — *Arno.ſ.Pſ.35.*

Delinquere dicuntur in via, qui peccant in hac vita. Pſ.24.

Hie.ſ.Pſ.24.

Peccabunt habitatores terræ, quum mali relinquentur in peccatis. Iſ.24.b.

Glo ord.ſ.Iſa.24.

Peccare per ignorãtiam Le.4.a.5.d. Dicitur Chriſtus ſacerdos peccaſſe per ignorantiam: quia neſciens peccatum, factus eſt pro nobis peccatum, aſſumpta carne peccati.

Heſ.ſ. Leui.4. Glo.ord.ſ. Leui.5.

Peccare in his, quæ ſunt ſanctificata. Le.5.d. eſt in ſacro eloquio aliquid irreuerenter vſurpare. Vel res ſacras indignè tractare.

Indignè tractare ſacra.

Peccatum matris dicitur abuſus poteſtatis alicui commiſſæ. Pſ.108.

Abuſus poteſtatis. — *Arn.ſ.Pſ.108.*

Non peccat viſitans ſpeciem ſuam. Iob.5. d. quia tunc peccator plene vincitur, quum ex ſua ſimilitudine vnuſquiſque perpendit quomodo in proximi dilectione dilatetur.

Gre.6.mor.13.

Peccatum dicitur factus Chriſtus, quia factus eſt hoſtia pro peccato, in quo tamen peccatum non fuit. Num.6.b. Pſ.58. 1.Cor.5.d. Sic etiam ſacrificia dicuntur peccata populi. Hoſ. 4.b. Caro etiam Chriſti dicitur peccatum, quia habebat ſimilitudinem carnis peccati Et delicta Chriſti dicuntur pœna, quam pro delictis noſtris patiebatur. Pſ. 68. Non peccans Iob, typus eſt Chriſti. Iob.2 d.17.a.

Chriſtus. — *Au.q.in Nu 12.& epi.110.& in Chriſti ad I.aprẽ 41.52 Hila.ſ.Pſ.58.68. Ori.ſ.I tui.hom. 5. Cyril.cont Iulia.9. & epi.39.*

Peccatum eunuchorum Pharaonis, tranſgreſſionem generis humani ſignificare poteſt. Geneſ.40.a.

Peccatum generis humani.

Peccata adoleſcentiæ metuenda eſſe docet Iob: ideo multo magis metuenda ſunt, quæ in grauiori ætate commiſſa ſunt. Iob.13.d.

Glo.ord.ſ.Iob. 13.

Vitium fluxus ſeminis, verboſitatem ſignificare poteſt. Le.15.a.

Verboſitas. — *Glo.ord.ſ.Leui.15.*

Peccatum interdum dicitur concupiſcentia: vt cùm dicitur. Rom.6.b. Non regnet peccatum in corpore veſtro.

Concupiſcentia. — *Au. de ver. do. ſer. 43.& conci 3.*

Peccatum etiam aliquando ſumitur pro originali, vel veniali. Pſ.31. Rom.4.b. Cui nõ imputauit Dominus peccatum. Pſ.50. In peccatis concepit me mater mea.

Peccatum originale vel veniale — *Glo.int.ſ.Rom.4.*

Peccatum præterea dicitur pœna peccati. Leuitici 20.c. portabunt ambo peccatũ ſuum.

Pœna peccati. — *Glo.int.ſ.Leui.20*

Peccatum maximum appellatur idololatria Exo.32.c. Et infidelitas. Num.31.c. Et delictũ maximum, eſt ſuperbia. Pſ.18 peccata etiam maxima ſunt, quæ opere complentur. Eccl'tę 10. a. Crimen etiam peſſimum, dicitur odium fraternum, vel detractio. Vel deſignatur hypocriſis, quam accuſat & arguit Ioſeph, id eſt diſcretio. Gen.37.a.

Idololatria. Infidelitas. Superbia. Peccatum operis Odiũ fraternum Detractio. Hypocriſis. — *Aug ſ. Pſ.18. Hie.ſ. Eccleſia.10 Ric.de S. Victo. de 12.patriar.69.*

Pro peccato quandoque offertur hircus, turtur, aut pullus columbæ, aut etiam vitulus. Le.9:10.12.15.b.16.

Peccatores terræ interficiendi, ſunt peccata per carnem commiſſa. peccatores etiam terræ dicuntur tranſgredientes legem naturę: peccatores autem cæli, dicuntur decidentes à ſuſcepta lege gratiæ. Pſ.100.118.

Peccata carnis. Tranſgrediens legem naturæ. — *Ori.ſ Nu.ho. 26. Hil.ſ.pſ.118. Amb.ſ.pſ.118.ſe.15*

Peccator conſiderans iuſtum, eſt diabolus iuſtò inſidians: & ipſi dæmones ſunt peccatores intendentes arcum. Et ab his peccatoribus eruit Deus in morte, vel in iudicio. Pſalm.9. 10.35.36.70.108.128.

Diabolus. — *Ori.ſ.pſ.36.ho.5.& ſ.Cant ho.3. Arno.ſ.pſa.9.*

Peccator conſtituitur ſuper diabolum, quum conuerſus ad Chriſtum erigitur contra diabolum: vt Paulus. Pſ.108.

Reſipiſcens. — *Arno.ſ.pſa.108.*

Peccatores aliquando dicuntur hæretici. Pſ.10.124 Et delicta Samariæ, ſunt idola & errores hæreticorum. Amos 8.d. Peccator etiam dicitur Gentilis populus. Zac.13.a.

Hæretici. Idola. Hæreſes. Gentiles. — *Hie.ſ. Amos 8. Rup.2.de glori. Trini 6.*

Peccatores aliquando minus ſunt, quàm impii, vt auari, procaces, ſuperbi, ad quæ inclinatur natura, & non ad impietatem. Pſ.1. Qui non abiit in concilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit.

Hila. ſ.Pſ.1.

Pectus.

PEctus eſt anterior pars animalis à gula vſque ad ventrem: quod in homine latum eſt, in reliquis verò animalibus in modum carinæ. Eſtque coſtis compactum & aliis oſſibus, quę velut firmamenta pectoris ſunt. Intra concauum autem, quod eſt inter pectus & dorſum, & continetur cor cum pulmone.

Ari.2.hiſt.anima.1

Pectus Chriſti, ſignificare poteſt diuinę ſapientiæ ſecretum: & communicationem ſenſuū ſpiritualium. Supra hoc pectus recubuit Ioannes. Ioan.13.c.21.f.

Secreta diuinæ ſapientiæ.

Pectora in angelis, virtutem inſuperabilem ſeruandique vim, vt eſt à ſubiecti cordis viuifica diſtributione ſignificant. Apoc.15.c.

Au.ſ.Ioan tra.61. Ori.ſ.Cant.ho.1. Dion.cale.Hie.15

Pectus Aaron Apoſtolos ſignificare poteſt, qui ſunt velut pectus Chriſti. Item continuam curam ſubditorum, quam prælati habere debent, & præterea memoriam patrum. Exod.28.e.

Glo.ord.ſ.Exo.28 — *Apoſtoli. Cura ſubditorū. Memoria patrū.*

Pectus aliquando pro corde aut voluntate ſumi ſolet. Et pectore repit ſerpens, quando diabolus prauas ſuggerit cogitationes. Gen.3.c.

Cor. Voluntas.

Pectus poteſt etiam ſignificare ſapientiam. Vnde pectora hoſtiarum cedunt in partem ſacerdotis, quia ei neceſſaria eſt ſapientia ad inſtruendum populum. Et dicitur pectuſculum eleuationis, ſeu appoſitionis, quia debet ei apponi gratia Spiritusſancti. Exo.29.e. Le.7. d.8. f.10.c. poteſt etiam ſignificare mundas cogitationes, conſilia, legis notitiam, & dogmatū veritatem. Comedit autem Chriſtus & Apoſtoli pectuſculum per ſcientiam Trinitatis. Faſcia quoque pectoralis, eſt doctrina euangelica. Ier.2.f.

Ori.ſ.Exo. hom.9. & ſ.Leu.ho.5. & ſ.Cant.ho.1. Gre.21.mor.2. Ori.ſ.Leui.ho.5. Hie ſ.Eze.16. & de veſte ſacer. Tho.1.2.q.102.ar.5. — *Sapientia. Cogitationes mundæ. Fides. Conſilia.*

Pectuſculum quod eſt ſacerdotum, ſignificat bonam conſcientiam, quam ſacerdotes habere debent. Vel cor & cogitationes ſacerdotibus detegendas in confeſſione. Vel fidem & confidentiam, quæ fortitudini coniunctæ ſunt. Le.7.d.8.f.

Philo. de charitate — *Bona conſcientia. Confidentia.*

Pectus argenteum ſtatuæ, eloquentiam & doctrinam ſine charitate ſignificare poteſt. Vel deliberationem: Vel quia eſt pectus argenteum, deſignat rectitudinem recti conſilij. Dan. 2. e.

Hie.ſ. Ier.2. Hie.ſ.Maia. 2. Geor.Vene.Cant.2 tomo 2.ap.5. Iſyc.ſ.Leui.78. — *Eloquentia ſine charitate. Deliberatio. Rectitudo conſilij.*

Pectus, iram quandoque ſignificare poteſt, vel concupiſcentiam: ſuper quam graditur ſerpens, hoc eſt, voluptas. Gen.3.c. Ideo detrahitur ab hoſtiis & dicitur ſuperpoſitionis, quia debet ei ſuperponi ratio.

Rica.de S.Vict.de ſomn. Nabuc. 25. Phil. 2. alleg. & de mig. Abra. — *Ira. Concupiſcentia.*

Peculium, Peculiaris.

Peculium dicitur, quod alicuius labore & induſtria partum eſt, quodque ſibi velut proprium applicatur. Peculiare autem eſt, quod ad peculium pertinet.

Peculium Dei dictus eſt populus ſingulariter à Deo dilectus: quos paſcit, & defendit, & ſicut gregem proprium nutrit. Dicitur etiam populus peculiaris. Exo.19.a. Deut.7.b.14.a.26. d. Malac.3.d.

Glo.int.ſ.Exo.19 — *Populus Dei.*

Pecunia, Moneta, Numus, Numularius.

Pecunia dicta eſt à pecore, ſiue à pecu, quia apud antiquos præcipua pecunia in pecore habebatur. Licet autem ſit generale nomen ad omnia, quę quis poſſidet, peculiariter tamen pro numo ſumitur, ſiue moneta, quæ conſiſtit in auro, argento, aut ære ſignato autoritate publica.

Pecunia dicitur verbum Dei, quod eſt, pecunia digna, qua emitur ſepulchrum ad quietem æternam. Geneſ.23.c. Exod.21.a. 22. a. Matth. 25. b. Luc. 19. d. Hæc pecunia non eſt danda ad vſuram: ne ſcilicet lucri cauſa quis doceat, aut plus exigat pro labore, quàm opus ſit. Pſa. 14.

Hie.ſ.Pſ.14. Eu. ſer.ſpiritu. 8. — *Verbum Dei.*

Pecunia etiam dicuntur dona Spiritusſancti: per quæ operando debemus acquirere regnū cælorum. Exo.21.a.22.a. Pſ.14. Matt.25.b. Luc.19.d.

Dona Spiritusſancti.

Pecunia probata, ſinceram fidem deſignare poteſt, & numus argenteus verbum fidei ſeu confeſſionem fidei. Gen.23.c.1. Re 2.g.

Baſi.reg.bre.254. Arno. ſ. Pſ.14. Ori.ſ.Leui.ho.3. Au.1. ſer. Dei.5 — *Fides. Confeſſio fidei.*

Pecunia tritici poſita à Ioſeph in ſaccis fratrum, deſignat precium ſapientiæ redditum ipſis diſcipulis. Gen.42.e. Iudęi quidem dant pecuniam: Chriſtus verò triticum & pecuniam. Porrò pecunia in ore ſacculi, eloquentiam ſcripturæ ſignificare poteſt in ore prędicatoris. Et pecunia duplex, eſt ſermo propheticus & euangelicus, vel ideo duplex, quia presbyter laborans in doctrina, duplici honore dignus eſt. Gen.43.c.

Amb. de Ioſeph. — *Precium ſapientiæ. Eloquentia. Sermo propheticus et euangelicus.*

Pecunia collata à filiis Iſrael in opus tabernaculi, bona opera ſignificare poteſt. Exo.30. b.

Bona opera.

Pius & religioſus homo vera moneta eſt, quæ à Deo formata, vel expreſſa eſt, impius verò & irreligioſus falſa moneta eſt, noxia, adulterina, praua, quæ non à Deo, ſed à diabolo facta eſt. Numus argenteus, erant Iudæi prædicantes fidem, vel anima, in quā imago Dei reformata eſt per dolorem peccatorum, & veram conuerſionem ad Deum. 1. Reg.2.g. Numiſma autem cenſus Cæſaris, eſt anima vicioſa, vel corpus. Matt.22.b.

Glo ord ſ.Pro.37. Ignatius epiſ.6. Gre.ſ.1.Reg.2. — *Religioſus homo. Irreligioſus. Iudæi. Anima.*

Pecunia bona ſeu mala, dici poſſunt affectus animi rationi conformes ſiue diſſidentes ab ea. Item opiniones, ſeu dogmata veritati conformia, aut contra. Et obedientia ſine murmure, eſt numus probatus, cum murmure verò, eſt habens plumbum pro argento.

Ori.ſ.Pſ.36. ho.3. Ber.ſer 2.de S. And. — *Affectus animi. Opiniones. Obedientia.*

Pecunia, qua Iudæi bibunt aquam. Thren.5. a. laborem Iudęorum in ſacris literis ſignificare poteſt. Vel ſacram doctrinam, qua ſibi Fideles cōparant aquam lachrymarū meditando

Glo ord.ſ. Thre.5. — *Labor Iudæorū in ſcripturis.*

pecunia,

Pecunia data pro frumento, deſignat temporalia eroganda pro adipiſcenda ſapientia Ge. 47.c. Sine hac pecunia emitur aqua, quam dat Deus. Iſa. 55.a. Pecuniam autem habet in zona, qui temporalia tractat. Luc. 9.a.

Abſque pecunia fructus terræ comedere, eſt ex eccleſia quidem ſumptus accipere, ſed eidē eccleſiæ prædicationis precium non præbere. Iob 31.d. Matt. 25.c.

Numularij & trapezitæ, in bonum, ſunt doctores, & etiam adiutores. Matt. 25. c. Numularij etiam Chriſti dici poſſunt pauperes, quibus collata pecunia augetur, in commodum tradentium.

Numularij in malum, ſunt hæretici, auari, diaconi pecunias eccleſię fraudantes, & ſimiles. Matt. 21.b. Ioan. 2.c.

Doctrina. Temporalia. Predicatio. Doctores. Auditores. Pauperes. Heretici. Auari.

Amb. de paradi. 13. Gre. 22. mor. 25. Ori. ſ. Matt. ho. 31. Tomo. ad eccleſiam epiſt. 3. Ori. ſ. Matt. ho. 15. Amb. ſ. Luc. 19.

Pecus.

Pecus, dicitur omne animal, quod ſub hominis imperio è pabulo terræ paſcitur, vt boues, aſini, oues, &c.

Pecora generaliter dicuntur homines ſubditi prælatis: & eſt pecus bonū & malum: & ſunt pecora quædam ruminantia, & diuidentia vngulas, quædam verò contra. Leui. 11.a. Ezec. 34. c. Pſalm. 134. Et pecora iuxta puteum, ſunt ſimplices ad baptiſmi gratiam venientes. Geneſ. 29.a. Demum pecora ſunt fideles ſimpliciter viuentes, & innocentes, quę habebant tertium locum in arca Noe. Gen. 1.c. 7.a. 46.d. Leuit. 4.g. Iſa. 61.b. Ier. 9.c. 31.b. Ioel. 1.d. Mich. 2.d. Zac. 11.a. pecora bona ſunt, quæ neque ſi manducauerint abundant, neque ſi non manducauerint egent.

Pecora ſæpe ſignificant peccatores, vt iumenta. Leui. 7.c. Et pecus Cedar, ſunt ſimplices gentium in erroribus exiſtentes. Iſa. 60.b. Mic. 5.c. Et pecora Ægypti percuſſa ſunt homines colentes ipſa pecora. Exo. 9.a. Et pecora prona in ventrem, ſunt gulæ, libidini, & terrenis ſeruientes. Eze. 44.g. Sopho. 1.a. 1. Cor. 15.e. Et pecora campi ſunt peccatores latam viam ſequentes: vel laicorum populus. Pſa. 8.

Pecora, quę habebant Ruben & Gad & Manaſſes, ſunt animales homines, qui non poſſunt tranſire Iordanem. Num. 32.a.

Pecora etiam ſignificant irrationales Iudæos, qui paſcua ſcripturæ conculcant, quum prauos illi dant ſenſus. Iſa. 7.b. Et pecus inclytum Iudææ erant nobiles illius populi, aut certè ipſius Eccleſiæ. Ier. 13.d. Pecus occiſionis, eſt populus Iudæorum. Zac. 11.a.

Pecora munda quæ offeruntur in holocauſtum, ſignificare poſſunt ſenſus hominis ſapiētis. Gen. 8.d. 9.b. poſſunt etiam deſignare opera vitę actiuæ. Ge. 54.a. 47.d. Exo. 12.f. Item pœnitentiam corporalem. Le. 1.a. 5.b.

Pecora, quæ habebat in poſſeſſione ſua Abraham, ſignificant ſenſus irrationales, quos habebat ſubiectos. Geneſ. 13.a. Et pecora, quæ dantur pro tritico, ſunt beſtiales motus. Geneſ. 47.d.

Homines ſubditi. Simplices. Innocentes. Peccatores. Laici. Animales homines. Iudæi. Nobiles Iudæorum vel eccleſiæ. Senſus hominis ſapientis. Opera vitæ actiuæ. Pœnitentia corporalis. Senſus irrationales. Motus beſtiales.

Hie. ſ. Eze. 34. Au. 13. confe. 11. Beda ſ. Gen. 6. 29. Hier. ſ. Iſ. 60. & ſ. Mi. 5. & ſ. Eze. 44. Amb. 6. Exa. 3. Tert. de reſ. carnis. Beda ſ. Exo. 9. Ar. & Au. ſ. Pſ. 8. Ori. ſ. Gen. 32. Hie. ſ. Iſa. 7. & ſ. Ierem. 13. Ruf. ſ. Zac. 11. Amb. de Noe 21. Philo. de agricul. Amb. 2. de Abr. 5.

Pedica, vide Laqueus.

Peierare, Periurium, vide Iurare.

Peior, vide *Malus*.

Pelagus, vide Mare.

Pellicanus.

Pellicanus: eſt auis Ægyptia, quæ naſcitur in ſolitudinibus, maximè Nili fluminis. Aiunt hanc auem velut colaphis toſtis occidere paruulos ſuos, eoſque in nido occiſos triduo lugere, ac demum matrem ſeipſam grauiter vulnerare, & ſanguinem ſuum ſuper filios fundere, quo illi perfuſi reuiuiſcunt. Aiunt aliqui ipſum eſſe onocrotalum. Dicitur autem veſci venenatis.

Pellicanus poteſt deſignare Chriſtum, qui occidit eos, quos à peccatis conuertit, & viuificat per ſanguinem ſuum, vel eſt pellicanus ſolitudinis: quia ſolus natus eſt de virgine. Pſalm. 101.

Veſcitur pellicanus venenatis, vnde deſignat peccatorem, qui in deſerto huius mundi corde habitans, ærūnoſis huius vitæ captus illecebris, veneno delectatur diabolicæ perſuaſionis.

Pellicanus, eſt deſolatus amicis, aut cognatis, aliorumque ſimilium ſocietate deſtitutus.

Chriſtus. Peccator. Deſtitutus ſocietate.

Hie. & Au. ſ. Pſ. 101. Euc. for. ſpiritua. 5. Gre. ſ. Pſ. 101. Iſyc. ſ. Leui. 11.

Pellex, Pellicatus.

Pellex, dicitur fœmina, quæ cum eo, cui vxor ſit, corpus miſcet, & pellicatus, eſt ipſe actus pellicis.

In pellicatum ſumitur ſoror vxoris, quum quis cum lege euangelica vult etiam Iudaicam legem ſeruare. Le. 18.c.

Seruare volens vtramque legem.

Iſyc. ſ. Leui. 18.

Pellicere, vide Allicere.

Pelles pro Tentoriis, vide Tabernaculum.

Pellis, Corium, Cutis, Melota.

Au.q.in Nu.33. Rup l.ſ.Le.16. Greg.Nyſſ.ſup.Cant. tomo 5.cap.7. Gre.8.mor.11. & 25.mor.30.

PEllis dicitur, quæ carnem tegit, & propriè eſt pellis, cum eſt à carne ſeparata: cutis vero, quum eſt carni coniuncta. Corium autem præcipuè, eſt eorum animalium, quæ craſſiorem ac duriorem pellem habent. Melota verò eſt pellis ouina vnà cum lana. Hebrę.11.g. Circuierunt in melotis.

Pellis vaccæ comburenda, mortalitatem Chriſti deſignabat, in reſurrectione eius abſorbédam. Num.19.a. *Mortalitas Chriſti.*

Pelliceа tunica Adæ, deſignat Chriſtum, qui per mortem ſuam cooperuit turpitudinem generis humani. Gen.3.d. *Chriſtus.*

Philo. de ſacrifici. Abel & Cain. Ori.ſ.Leui.ho.1. Cle. Ale. 5.ſtroma.

Cutis eccleſiæ, dicuntur hi, qui in eius corpore ſolis exterioribus curis inſeruiunt. Item infirmiores. Iob.7.b.30.d. *Seruiétes in exterioribus. Infirmiores.*

Pellis hoſtię, velamen literę, quod erat detrahendum, ſignificare poteſt & etiam munimēta opinionum. Le.1.6.4.c.7.a.8.c.9.b. Significat etiam affectiones abiiciendas: & præterea diuitias, & alia omnia ſecularia, quibus circuntegimur. Item nugas, vitia, falſas opiniones, & carnales cupiditates. Iob.2.b. Poteſt quoque ſignificare conuerſationem exteriorem, & peculiariter Chriſti. Le.13.f.Nu.19.a. *Velamen literæ. Munimenta opinionum. Affectiones. Diuitiæ. Nugæ. Vitia. Falſa opiniones. Conuerſatio exter.*

Gre.14.mor.83. & ſ.Pſ.101.

Pellis quæ adhæſit oſſibus, hoc eſt, Chriſto, deſignat ſanctas fœminas, quæ ad præparanda ſubſidia corporis, exterioribus Domino miniſteriis ſeruiebant, cùm diſcipuli fugiſſent. Iob.19.c. *Fœminæ miniſtrantes Chriſto.*

Gre.32.mor.13. & mor.4.

Cutis etiam adhærens oſſibus, eſt infirmitas vitii, quæ duritia virtutis reputatur. Thren.4.b. Et pellis hoſtiæ, quæ detrahitur, eſt ſuperficies apparentis virtutis. Le.1.b. *Vitium ſub virtutis ſpecie.*

Au.q.in Exo.180. Hie.pro.ſ.Ori.ſ.Ieſus Naue.

Pelles arietum hyacintinæ in tabernaculo, ſignificare poſſunt fidem reſurrectionis Chriſti, & etiam immortalitatem. Pelles verò rubricatæ, Martyres, quorum meritis teguntur peccata. Exo.25.a.26.c.36.c. pelles etiam rubricatæ verecundiam frontis ſignificát. Deſignant etiam mortificationem, & pœnitentiam. *Fides reſurrect. Chriſti. Immortalitas. Martyres verecundi. Mortificatio.*

Gre Nyſſ. de vita Moſis. Glo.int.ſ.Eze.37.

Cutis, quam ſuperinducit Dominus oſſibus, eſt ornatus gratię, qua teguntur peccata. Ezech.37.b. *Ornatus gratiæ.*

Pelles tabernaculi tegentes vela, ſunt prælati laborantes in temporalibus, vt ſubditi vacét ſpiritualibus. Le.26.c. *Prælati. Temporalia.*

Gre.35.mor.22. Iſyc.ſ.Leui.7.

Pellis, quam dat homo pro anima ſua, deſignat diuitias & omnia temporalia relinquenda propter Deum. Iob.2.b. pellis verò, pro qua omnia dantur, eſt patientia, quæ confortatur & excreſcit in tribulationibus: & fit ſicut vter in pruina, & per hanc poſſidetur anima. Hæc pellis eſt ſacerdotis offerentis, quia noſtra patientia eſt Chriſti. Leuiti.7.a. pellem autem pro pelle dari contingit, quia ſæpe dum venire ictum contra faciem cernimus, manum palpebris opponimus, vt ab ictu oculos defendamus, & corpus vulneri obiicimus, ne in corpore teneriori vulneremur. Ideo voluit Satan de Iob dicere. Idcirco Iob tot extra ſe flagella æquanimiter patitur, quia pauet ne ipſe feriatur. pellis quam tollunt principes à ſubditis, temporalia bona deſignat. Mic.3 a. *Patientia.*

Gre.3.mor.2. Rup.ſ.Mic.3. Iſyc.ſ.Leui.15.

Pellis, quæ polluitur per ſemen coitus, eſt fœmina, cum qua quis illicitè concumbit. Leu.15.b Deſignat etiam Gentiles ſuſcipientes literam legis. *Fœmina. Gentiles cum litera legis.*

Ori.ſ.Leui.ho.6. Aug.ſ.Pſ.130.

Pellis quia eſt mortuorum animalium, mortalitatis eſt ſymbolum, vt pelliceæ tunicæ datæ primis parentibus, indicium fuerunt mortalitatis & fragilitatis humanæ, ac originalis miſerię, in quam inciderunt per peccatum. Ge.3.d Leu.15.c. Sicut pellem extendit cęlum Deus, quia ſacram ſcripturam tradidit per mortales, quę vt cęlum durat. pſ.130. *Mortalitas. Fragilitas humana. Miſeria originalis.*

Gre.Nyſ.de anima & reſurrec. Or.ſ.Exo.ho.13. Glo.int.ſ.Gen.25. Hie.ad Dama.q.3. Au.ſerm.ad frat. Gre.13.mor. Beda in Mar. Beda ſ.Gen.37. Hie.ſ.Ier.13. Glo.ord.ſ.Leui.3. Glo.ord.ſ.Thre.3.

Pelles quoque mortificationem iræ, aut etiam aliorum affectuum ſignificare poſſunt. Exo.35.a Leui.13 f. *Mortificatio iræ.*

Pellis etiam ſignificat eum, qui deditus eſt terrenis, vt Eſau erat hiſpidus in modum pellis. Geneſ.25.c. *Deditus terrenis.*

Pelles hœdorum, quibus tectæ ſunt manus Iacob, deſignant peccata noſtra in manibus Chriſti. Gen.27.c. poſſunt etiam confeſſionem peccatorum ſignificare. Cutis, peccatum carnis, ſuper quam conſuitur ſaccus, quum agitur pœnitentia. Iob.16.c. Pellis autem Æthiopi, eſt praua conſuetudo, quæ difficulter mutatur. Ier.13.d. Et lepra in cute, eſt carnalis voluptas exterior, vel peccatum in opere exteriori. Le.13.a. Cutis, infirmitas peccati. Thre.4.b. *Peccata. Confeſſio peccatorum. Praua conſuetudo. Carnalis voluptas.*

Pellis Sion, eſt exterior cultus Iudęorum, & exterior conuerſatio, quę vetuſta fit per peccata ad veterem hominem pertinentia. Thre.3.a.5.b. *Exterior cultus Iudæorum. Conuerſatio exterior.*

Iſy.ſ.Leui.13. Amb.ſ.Luc.3.

Cutis, carnem ipſam deſignare poteſt, vt lepra in cute, ſit peccatum in carne. Le.13.a. Et pelliceа zona circa lumbos Ioannis Baptiſtæ, eſt caro, quæ poſt aduentum Chriſti non impedimento exiſtit, ſed cingulo. Matt.3.a. Marc.1.a. *Caro.*

Gre.9.mor.38.

Pellis cum carnibus, qua interior homo veſtitur, carnales motus deſignat, quorum obſidione in eo quod ad ſuperna erigitur, vallatur. Iob.10.b. *Carnales motus.*

Gre.14.mor.8. Ber.ſer.de cute, carne, &c.

Cutis pulchritudo gloriam temporalem ſignificat. Iob.18.c. *Gloria tēporalis.*

Cutis, ſunt cogitationes, quæ tunc eſt pulchra, quum cogitationes ſunt bonæ, deformis vero, decolorata & maculata, quum cogitationes ſunt prauæ. *Cogitationes.*

Glo.ord.ſ.Leui.13.

Pellis ſignificare poteſt tribulationes & tentationes, quæ mortificant hominem in hac vita, & ex eis fit vas vtile, nempe patientia, quam operatur tribulatio. Leuitic.13.f. Iob.19.c. Roma.5. *Tribulationes. Tentationes.*

Gre.33.mor.22.

Pellis Leuiathan, ſtultos in corpore diaboli ſignificare poteſt. Vel ſubditos illi ad extrema *Mali adhærentes Diabolo.*

miniſteria

miniſteria ſeruientes demum omnes qui conſenſione malitiæ & imitatione illi adhærent, quia indiſſociabili connexione ei coniuncti ſunt, & ſeparari ab eo nunquam aut certè vix poſſunt.

Gre.11.mor.22. Hie.ſ.Iob.40.

Pelta, vide Clypeus.

Peluis, Concha.

Anima. Litera ſacra ſcriptura.

Peluis, eſt vas aquarium, in quo variæ res pelluntur, quod etiam concha dicitur.

Ori.ſ.Iudi.ho.8.& ſ.Iſa.ho.6.

Concha aut peluis dici poteſt anima, vt concha plena rore, aut aqua, eſt anima plena gratia. Iudi.5.g.2.a.4.d.Ioan.13.a. Poteſt etiam literam ſacræ ſcripturæ ſignificare, in qua myſteriorum aqua continetur.

Peluſium.

Dæmones.

Peluſium, eſt ciuitas Ægypti iuxta terminos Paleſtinæ, quæ & Sain dicitur, & vocatur robur Ægypti, ſignificans tentatores dæmones. Eze.30.d.

Hie.ſ.Eze.30.

Pendere, Dependere, Suſpendere.

PEndere dicitur, quod in ſublimi eſt, ſiue ſuſpenſum in aliquo ſublimiori loco. Suſpendere autem, eſt aliquid altè ligare, vt pendeat.

Chriſtus in cruce. Chriſtus. Pendens ſpiritualis à Chriſto.

Pendere dicebatur vita ante oculos Iudæorum, quando Chriſtus pendebat in cruce coram eis. Deut.28.g.

Tert.adu.Iudaeos. Au.16.con.Fau.22

Pendens nubes ſuper tabernaculum, eſt Chriſtus protegens eccleſiam. Exo.40.d.

Suſpendere ſuper Chriſtum omnem gloriam domus patris eius, eſt pendere ab eo ſacramenta eccleſiæ, & dona Spiritusſancti, & reliqua ſpiritualia. Iſ.22.g.

Hier.ſ.Iſa.22.

Habere verum ſenſum de Chriſto. Expectans auxilium Dei.

Pendet è paxillo, qui pendet è Chriſto. Iſ.22.g. Et ſuſpenſus populus in Ieſum, eſt habens verum ſenſum de eo. Luc.19.g.

Hie.ſ.Iſa.22. Ori.ſ.Matt.ho.29

Pendere dicitur populus, quum expectat auxilium Dei, aut quum neſcit quid debeat agere. Hoſ.11.c. Suſpenſa & confuſa mente expectabit. Pendet etiam populus Iſrael ad reditum Dei: quia Iudæi adhuc expectant Meſſiam.

Lyra.ſ.Hoſe.11. Rup.ſ.Hoſe.11.

Cælum.

Pendens velum ante arcam, deſignare poteſt cælum, quod Chriſtus penetrauit. Exod.30.a.38.d.

Glo.int.ſ.Exo.30.

Eleuatio mentis. Virtutes in mente.

Suſpendium quod eligit anima, eſt eleuatio mentis ad alta myſteria. Iob.7.c.

Pendentes geminæ in fronte, deſignant virtutes mentem ornantes. Iſa.3.d. Et pendentes clypei in turri Dauid, ſunt eminentes virtutes in prædicatoribus. Cant.4.b.

Gre.8.mor.18. Hie.ſ.Iſa.3. Gre.ſ.Cant.4.

Inutilis homo.

Pendere non poſſe vas è paxillo vitis. Eze.15.b. eſt hominem quidem ad aliquid eſſe vtilē, ſed qui erit vt paxillus vitis, oſtenditur nec ad rem quidquam minimam eſſe vtilis.

Glo.int.ſ.Eze.15.

Ceſſare à laudibus Dei propter peccata. Exercere corpora. Ceſſare ab inutili prædicatione. Confidere in homine. Iudæi pereuntes. Publica pœna. Principum.

Suſpendere organa in ſalicibus ſuper flumina Babylonis. Pſa.136. eſt ceſſare à laudibus Dei propter peccata. Vel eſt exercere corpora ad imitationem Sanctorum. Vel prædicare iis, qui paſcuntur voluptatibus ſeculi, ſine fructu. Vel ceſſare à prædicatione, quum infructuoſas ac reprobas mentes aſpiciunt.

Ori.ſ.Pſ.136.ho.2. Arno.& Hila.& Aug.ſ.Pſ.136. Gre.33.mor.6.

Pendere in ligno, eſt confidere in homine. Deut.21.d.

Ori.ſ.Gen.ho.2.

Suſpenſus princeps piſtorum in cruce. Gen.40.d. deſignat Iudæos, qui in pane Domini lignum miſerunt, ideo per lignum pereunt.

Glo.int.ſ.Gen.40

Suſpenſi principes contra Solem, peccante populo. Nu.25.a deſignant pœnam publicam, quæ dabitur in iudicio principibus, qui cauſa fuerunt peccatorū populi, aut non ea repreſſerunt. Vel ſuſpenduntur contra ſolem, hoc eſt, in conſpectu Dei.

Ori.ſ.Num.ho.20 Philo.de ſomniis.

Victus diabolus.

Suſpenſus rex Hai deſignat diabolum in cruce Chriſti victum Et etiam alij reges, hoc eſt, dæmones. Ioſu.8.f.10.e.

Ori.ſ.Ioſ.ho.8.11.

Suſtinere laborē Gentilium. Damnari ſine ſpe. Ornātes errores. Tumens de potētia patroni.

Suſpendi molam aſinariam in collo. Matt.18.a. eſt ſuſtinere laborem Gentilium. Vel eſt ſine ſpe damnari. Qui enim ligatur ad trahendam molam, ſpem habet ceſſandi, cui verò ad collum ligatur trahitur à mola.

Hil.ſ.Matt.can.8 Amb.ſ.Luc.18.

Suſpendentes Perſę & cęteri clypeum & galeam ad ornamentum Tyri. Eze.27.b. deſignāt ferentes ſtrepitum verborum & gloriam inanem ad defenſionem & ornatum errorum.

Hie.ſ.Eze.27.

Dependet ruina de lateribus impii. Iob.15.d. quia quiſquis potenti & iniquo adhæret, ipſe quoque de eius potentia velut ex pinguedine rerum tumet, vt patroni peruerſi iniquitatē ſequens, Deum non timeat, quos valet, & quantum valet pauperes affligat, de gloria temporali cor eleuet, &c.

Gre.12.mor.22.

Pendens cubitus ſagorum ex vtraque parte tabernaculi. Exo.26.c.

Penetrare, Penetralia.

Penetrare, eſt quaſi penitus, hoc eſt, ad intima alicuius rei intrare. Penetralia autem dicūtur partes interiores domus, vel templi, ſeu omne quod in intimis partibus eſt.

Prædicare vbique. Conciliabula hæreticorum.

Penetrare ad dexteram & ſiniſtram, eſt per omnes partes prædicare, & ex omni gente conuertere. Iſa.54.b.

Glo.int.ſ.Iſa.54.

Penetralia Samarię, ſunt conciliabula hæreticorum. Amos 3.c. vnde in penetralibus dicūt eſſe Chriſtum ſchiſmatici, & hęretici ſecretos docentes errores. Matt.24.b.

Ori.ſ.Matt.ho.29.

Penna, pennula, vide Ala.

Penſatio.

Penſatio,ſeu penſio, eſt quæ datur pro re aliqua aut vſu rei, & quod pendi ſolet ſingulis annis, velut tributum. Sic dedit penſationes Ioſaphat filiis ſuis ſuper ciuitatibus munitiſſimis Iudæ.2.par.21.a.

Pentecoſte.

Amb.ſ.Luc.17. — *Remiſsio peccatorum.*

Pentecoſte,id eſt,quinquageſima:erat feſtum Iudæorum,die quo data eſt lex,quinquageſima die egreſſionis de Aegypto.Eo die venit Spiritusſanctus ſuper Apoſtolos, & deſignat remiſſionem peccatorum,ratione ſeptenarii,& numeri Iubilei.1.Cori.16.b. Actor.2.a.20.d.

Penuria, vide Pauper.

Pepo.

Pli.19. natura. hiſtor. 5. Gre.20.mor.16. — *Terrena dulcedines.*

Pepones,ſpecies cucumeris ſunt,magnitudine cæteros excedentes, ſapore dulces & ſuaues.Hos concupiſcebant filij Iſrael in deſerto. Num. 11. a. deſignare poſſunt terrenas dulcedines,ſeu voluptates,quas aliquando concupiſcunt,qui mundo abrenunciarunt.

Pera.

Pera,eſt pellis à collo ad lumbos dependens:vnde dicta eſt pera,ſacculi genus.

Aug.ſ.Pſ.143. Cyril.ho.3. — *Gratia noui teſtamenti. Eccleſia.*

Pera,ſolet eſſe aliquando receptaculum lactis, & deſignat gratiam noui teſtamenti: in ea poſuit Dauid quinque lapides,hoc eſt,Chriſtus,libros legis, vt deinceps ſpiritaliter intellecti,per gratiam occiderent diabolum.1.Re.17.c.Pera etiam eſt eccleſia,quæ in terra eſt, multos habens precioſos lapides,& ſelectos.

Hil.ſ.Mat.Ca.10 Amb.ſ.Luc.10. Gre.ho.17. Euc.for.ſpiritua.8 Aug.de ſan.tis ſer.47. — *Cura ſecularis ſubſtantiæ. Mortalia. Occultatio ſapientiæ.*

Pera,ſignificare poteſt curam ſecularis ſubſtantiæ,ſeu victus ſolicitudinem,& onera ſeculi:quam Chriſtus vult diſcipulos ſuos non portare.Matt.10.b.Matth.6.b.Luc.9.a.10.a. Vel cùm ſit de mortuis animalibus, deſignat nihil mortale debere nos ferre in noſtris operibus, ſed quod permaneat in vitam æternam.Poteſt etiam deſignare occultationem ſapientiæ,ideo non portanda à prædicatoribus.

Peragrare, Luſtrare, Perambulare.

Peragrare, eſt ambulando ſiue inquirendo circumire, quod & luſtrare dicitur, & perambulare.

Philo.de mig.Abr. — *Inueſtigatio rerum.*

Peragrans Abraham terram Chanaan,deſignauit diligentiam inueſtigandis naturis rerum adhibendam,vſque ad earum autorem cognoſcendum.Gen.13.d.

Hie.ſ.Eze.7. Gre.27.mor.24. — *Prædicatio doctorum.*

Luſtrantes terram,vt mundent eam, ſunt doctores laborantes ad reuincendos hæreticos. Eze.39. d. Et nubes luſtrantes cuncta per circuitum, ſunt prædicatores in diuerſis partibus prædicantes.Iob.37.b.

Glo.or.ſ.Eccl'tæ 1. — *Sol viuificans omnia.*

Luſtrans vniuerſa Spiritus, eſt Sol, qui animat, inſpirat, viuificat, & fouet omnia. Eccl'tæ 1. a.

Gre.2.mor.4.22 — *Diligentia diaboli.*

Perambulaſſe terram dicitur Satan, quaſi omnes homines in ea exiſtentes ſibi ſubiecerit, nemine illi valente reſiſtere.Iob.1.b.2.a.Cùm autem non ſe tranſuolaſſe, ſed perambulaſſe inſinuát,quanto peccati pondere in imis premätur demonſtrat, per corda Gentium iniquitatis ſuæ veſtigia imprimens.

Percipere.

Glo.ord.ſ.2.Tim.2

Percipere,eſt perfectè capere.

Percipere auribus,eſt attentè audire.Pſ.5.48.142.Iſa.1.a.28.f.Iob.13.c.Vide Audire.

Percipiens prius agricola de fructibus,deſignat vſum temporalium prius dádum eſſe prælato,aut prędicatori in verbo laboranti.2.Timoth.2.a.

Percrebreſcere, vide Frequentare. Percurrere, vide Currere.

Percutere, Ferire, Cædere.

Percutere dicitur,qui aliquem manu,aut baculo, aut quouis inſtrumento ferit: quod & cędere dicitur.

Hie.ſ.Iſa.5.11. Arno.ſ.Pſ.135. — *Afficere. Caſtigans Deus peccata. Puniens dæmones & hæreticos.*

Ori ſ.Num.ho.18. Gre ſ.1.Reg.6.& 17.mor.15.16.

Percutere,interdum eſt afficere,& percutit Deus terram,quum caſtigat peccata. Iſa.2.d.5. f.Et percutiet Chriſtus virga oris ſui, quum arguet malos in iudicio. Iſa. 11. a. Et percuſſit Deus Aegyptum,hoc eſt,terram ſuperſtitionibus deditá, & populum pro reatu vituli. Exo. 3.f.8.c.22.d. 32.g. Pſal 135.Et percuſſit Reges fortes,hoceſt,dæmones,& gentes multas, hoc eſt,vitia.Percuſſit quoque primogenita Aegypti,& dicitur percuſſiſſe inimicum.Exod. 12.e. 15.a.Pſ.134.Et percutiens Moſes Aegyptium,eſt Chriſtus vincens diabolum.Exod. 2.b. Percuſſit etiam Chriſtus duces Moab,hoc eſt,dæmones.Num.24.c.Et percuſſit ſuperbum prudentia Chriſti,cùm vicit diabolú in paſſione.Iob.26.d.Zac.12.a.Percuſſit etiam Deus Bethſamitas,cùm deſtruxit hæreticos.1.Reg.6.d.Et percuſſit arcum Gog in manu ſiniſtra,quum abſtulit aſtutias diaboli,& hæreticorum.Eze.39.a.Percutiens Iephte Ephraim poſt victoriá, deſignat Chriſtum condemnaturum rebelles in fine mundi. Iudi. 12. b. Cædit autem Deus

Hie.ſ.Hoſ.7.& ſ. Amos 3.& ſ.Iſ.30. Rup.ſ.Hoſe.7.

Ephraim ſecundùm auditionem cœtus eorum, quum generaliter caſtigat, qui generaliter peccauerunt. Item quia per Romanos perdidit Iudæos, qui per mortem Chriſti ſingebant ſe ab hoc periculo liberandos.Hoſe.7.c.Et percutit domum hyemalem cum æſtiua,quando diuerſa hæreticorum genera diſſipat. Amos 3.d.Et dicitur Dominus percutiens, quia caſtigat peccantes. Ezec.7.b. Hoſe.6.a.Percuſſus autem Aſſur virga,eſt diabolus, & eius mébra,

Pœna æterna. Permiſſio.

æterna pœna puniri.Iſ.30.g.Dicitur autem Deus aliquando percutere,quia permittit percuti,vt percuſſit primogenita Ægypti.

Caſtigans Deus ad emendationẽ.

Percutere dicitur Deus aliquando caſtigando ad emendationem.Iſa.1.b.9.b.14.g.19.d.27.d.51.d.Iere. 2. f 5.a.Et percutit Deus carnem,& ſanat ſpiritum. Deut.32. f.Et percuſſit Deus flumen Ægypti in riuis ſeptem, quum fecit Ægyptum prædicationi Apoſtolorum peruiam. Iſ.11.d.Et dicitur incipere percutere,quando ad emendationem caſtigat.Mich.6. c. Iob 5. c. Agg.2.c.Zac.9.a.10.d.14.c.Percutiens Samſon mille viros maxilla,Chriſtus conuertens peccatores per prædicatores.Iud.15.d.

Hie ſ.Iſ.1.14.19. & ſ.Mich.6. Ori.ſ.Leu.ho.3. Baſ.quod Deus non eſt cauſa mali. Gre.6.mor.13.& 13.mor.8.

Mors Chriſti propter peccata.

Percuſſit Deus perſecutores Chriſti, propter ſcelus populi ſui per mortem ipſius Chriſti: vel quia propter magnitudinem peccatorum populi,quem ſemper peculiarem habuit, ductus eſt Chriſtus ad mortem:vt illos ad vitam ſua morte reuocaret.Iſ.53.c.

Hier.ſ.Zac.7. Hie ſ.Iſ.53. Rup.6.ſ.Gen.9.& 5.ſ.Apoc.

Excæcatio Iudæorum.

Percuſſi Sodomitæ cæcitate in obſidione domus Lot.Geneſ.19.c.deſignant Iudæos excæcatos in paſſione Chriſti.Percuſſio tertiæ partis Solis,& Lunæ & ſtellarum,eſt percuſſio populi Iudæorum in deſerto.Apo.8.c.

Collatio legis naturalis.

Percuſſit Deus fœdus cum omnibus gentibus, quando dedit legem naturalem omnibus communem.Zach.11.c.Percuſſit etiam fœdus perpetuum,quum dedit legem nouam Iſ.54.c.61.c.Eze.37.g.Et dicitur percuſſiſſe fœdus cum beſtia agri,hoc eſt,cum Gentibus ad fidem venientibus.Hoſe.2.c.

Hie ſ.Iſ.54.& ſ.Hoſ.2.& ſ.Zac.11.

Paſſio Chriſti.

Percuſſio petræ,paſſionem Chriſti ſignificat:& percuſſa eſt bis,ad maiorem crucis demõſtrationem,quæ ex duobus conſtat lignis.Exo.17.b.Nu.20.b. Et percuſſiſſe eã dicitur Deus: quia ipſe tradidit Filium pro nobis.Pſ.68.Iſ.53.a.57.d.Hæc fuit percuſſio paſtoris Dei.Zach.14.d.Percutiens Elias pallio aquas Iordanis,percuſſionem corporis Chriſti deſignauit, vnde fluxit aqua baptiſmi.4.Reg.2.b.

Ori ſ.Exo ho.11. Aug. q.4. Nu.33. Hie.ſ.Iſ.57.& ſ.Zac.13. Bed ſ.Exo.17. Rup.ſ.Reg.17. Euc.q.in Pſ.

Puniri in temporalibus.

Percuſſiſſe dicitur Deus inimicos in poſteriora,quando in poſteriori parte percuſſit vlceribus Philiſthæos,propter arcam.1.Reg.5.b.Pſ.77.Deſignatur autem, quòd qui ſuſceperint teſtamentum Dei, & poſteriora vitæ dilexerint, ex ipſis iuſtiſſimè cruciabuntur: quæ ſicut Apoſtolus exiſtimare debent vt ſtercora. In extremo quoque iudicio percutientur inimici Dei,tanquam in poſterioribus.Deſignant etiam peccatum Gentilium, qui mutauerunt naturalem vſum in eum, qui eſt contra naturam:

Aug ſ.Pſ.77. Rup.1.ſ.Reg.14.

Puniri in iudicio.

Comminatio vindictæ. Incitatio ad virtutes.

Percutientia animalia alas,comminationem diuinæ vindictæ indicant.Eze.3.c. Percutiũt etiam ſe mutuò alæ animalium,& ala vnius percutit alam alterius,quum Sanctorum mentes in eo quòd ſuperna appetant,conſideratis inuicem alternis virtutibus excitantur. Vel in eodem ala alam percutit,quum virtus virtutem excitat,& ad perfectionem incitat.Vel ala alam percutit,quando vnus aduentus Chriſti per alterum firmatur.

Gre ſ.Eze.ho.10. & 24.mor. 1. Rup.13.ſ.Matt.

Ablatio fidei.

Percutit Deus primogenita Ægypti, quum tollit fidem ab iis, qui affligunt eccleſiam. Pſalm.134.

Aug.ſ.Pſ.134.

Ablatio literæ legis,& templi. Punitio Iudæorum.

Percutiens vermis hæderam,deſignat Chriſtum, qui abſtulit legis literam, & templum. Et percutiens Sol ſuper caput Ionæ, eſt Chriſtus, puniens & affligens Iudæos.Ionæ 4.c.In Iudæis quoque dicitur percuſſiſſe eccleſiam in indignatione ſua.Iſa. 60.b. Et percuſſit Deus Iſrael coram Philiſthum,quando diſſoluit conſuetudinem legis. 1. Reg.4. a. Percutit etiam Deus domum maiorem ruinis,deſtruendo Iudæam: & domum minorem ſciſſionibus, permittens in eccleſia ſchiſmata.Amos 6.d.Et percuſſio cardinis,eſt deſtructio templi, & hæreſiarcharum.Amos 9.a.

Hie ſ.Iſ.60. & Ion.4. Gre.ſ.1. Reg.4.

Percuſſio terræ per diluuium,pertinet ad vetus teſtamentum:promiſſio verò, qua Deus promiſit ſe non vltrà eam percuſſurum,ad nouum.Gen.9.d.

Aug.ſ.in Gen.

Suſceptio baptiſmi a gentibus.

Percutiens Eliſæus ſecundò aquas pallio Eliæ,quæ prima percuſſione non fuerant diuiſę, deſignat prædicationem Apoſtolorum habuiſſe efficaciam in Gentibus ſuſcipientibus baptiſmum, quam non habuit in Iudæis nolentibus ipſum ſuſcipere.4.Reg.2.c.

Rup.5.ſ.Reg.2.

Conuerſio perſecutorum.

Non percuſſit Deus percutientes iuxta eorum plagam.Iſ. 27. b. quia eos ad fidem conuertebat per Apoſtolos,qui ipſum Chriſtum & Apoſtolos perſequebantur.

Hier.ſ.Iſ.27.

Conuerſio ſubditorum. Mundatio animæ.

Percutiens Samgar hoſtes Iſrael vomere.Iud.3.d.deſignat conuertentem ſubditos ſimplici monitione.Deſignat etiam quemlibet,qui vt bonus agricola mundat animam ſuam.

Ori.ſ.Iud.ho.4. Amb.prol.2.de Spiritu ſan.

Vincere motus iracundiæ.

Percutiens Samſon mille viros maxilla.Iud.15.d.deſignat eũ, qui vincit motus iracundiæ.

Vincere ſpiritũ fornicationis. Vincere dæmones.

Percutere Amalec.1.Reg.14.g.15.a.eſt vincere ſpiritum fornicationis: & ſi adhuc ſurgant motus, iterum eſt percutiendus Percutit autem eum ab Euilath vſque Sur, qui comprimit omnem concupiſcentiam & deliberationem, & reprimit perſeuerantes in turpitudine.Percuſſit etiam Dauid Amalecitas,& cum eo Ægyptius: quia ſuperbos,& mundanos deſpiciẽtes ſimplices,ipſi ſimplices virtute Chriſti proſternunt.1.Reg.30.e. Percutere quoque Philiſthęos vſque ad locum ſubter Bethchar,eſt vincere dæmones vſque ad terminum vitæ,vel vſque ad perfectionem,quæ ſub Chriſto haberi poteſt.1.Reg.7.c.Percutiens etiam Saul Amõ, donec incaleſceret Sol:deſignat prædicatorem debellantem vitia ſequentia gulam:donec videat auditores interni luminis magno calore inflammari. 1. Reg. 11. e. Percutiens Ionathas ſtationem Philiſthinorum,deſignat vincentem tentationes carnis. Attribuitur autem victoria Sauli:quia per prædicatorum exhortationem inferiores vincunt.1.Reg.13. a.

Gre.ſ.1.Reg.7.14.15. Gre.ſ.Reg.11.13.

Prædicare quibuſlibet. Detegere inſidias dæmonum.

Percutere Philiſthæos à Magmas vſque Ahilon,eſt prædicare paruulis,& perfectis,& dæmonum inſidias,vel eorum tyrannidem in electorum cordibus perimere.1.Reg.15.e.

Gre.ſ.1. Reg.15.

Hie. ſ. Ier. 31. — *Pœnitentia.*

Percutere femur, eſt dolere per pœnitentiam, & extinguere in ſe omne quod carnaliter viuit. Ier. 31. c.

Gre. 24. mor. 26. Glo. ord. ſ. Ezec. 6. — *Admiratio.*

Percutere manu, contingit admirando, vel ſtupendo. Percutit autem manu, qui ſe à malis operibus ſeparat. Eze 6. c. Percutere verò pede, contingit gaudendo. Eze. 25. b.

Glo. ord. ſ. Exod. 7. Glo. ord. ſ. Exo. 28. — *Confutare ſapientiam mundanam. Tangere.*

Percutiens Moſes aquam fluminis. Exo. 7. c. eſt confutans ſapientiam mundanam.

Percutere, pro tangere: vt percutere puluerem terræ, vnde fiunt Scyniphes, hoc eſt, argutiæ dialecticæ. Exo. 28. c.

Glo. int. ſ. Gen. 41. Arn. ſ. Pſ. 101. Aug. ſ. Pſ. 59. — *Fames verbi Dei. Timor iudicii.*

Percuſſæ vredine ſpicæ, famem verbi Dei ſignificant. Gen. 41. a.

Percuti vt fœnum, eſt timore iudicij terreri. Pſ. 101.

Percutit Dauid Edom, deſignans terrenum hominem percutiendum, vt viuat cæleſtis. Pſ. 59 in titul.

Gre. ſ. Cant. 5. Ber. ſer. ſ. qui hab. Rup. ſ. Cant. 5. — *Inflammantes animã ad amorẽ ſponſi.*

Percutiunt paſtores ſponſam, & vulnerant. Cant. 5. c. quia prædicatores ſancti, dum cæleſtia loquuntur, amantem animam afficiunt, & maiori amore ſagittant. Vel quia reprehendũt animas volentes in ipſis quieſcere, vt videlicet tranſeant ad ſponſum.

Ric. de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 27. Gre. 13. mor. 7. — *Timor confundens mentem. Perſecutio prædicatorum.*

Percuſſiſſe dicitur lapis pedes ſtatuę. Dan. 2. f. deſignans timorem, qui confundit mentem, eamque compungi facit.

Percutiunt maxillam Iob, qui percutiunt, perſequuntur, & occidunt prædicatores eccleſiæ. Iob 16. b.

Hie. ſ. Mich. 5. Hil. ſ. Mat. Cano. 33. — *Iudæi percutiẽtes Chriſtum.*

Percutientes, quibus dedit Chriſtus corpus ſuum, fuerunt principes Iudæorum. Iſa. 50. c. Percuſſerunt autem Iudæi lingua Chriſtum, quum eum linguis crucifixerũt. Ier. 18. c. Et percutiens Phaſſur Ieremiam, deſignat ſacerdotes percutientes Chriſtum. Ier. 20. a. Percuſſerunt etiam Iudæi maxillam iudicis Iſrael, hoc eſt, Chriſti. Mich. 5. a. Iob 16. b. percuti autem caput Chriſti arundine, eſt Gentiles adhærere Chriſto. Mat. 27. d.

Hie. ſ. Iſa. 1. Gre. 1. mor. 36. & 2. mor. 25. & ſ. 1. Reg. 5. Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Ier. 5. — *Gentiles adhærẽtes Chriſto. Tentationes, & inſtigationes dæmonum, & hæreticorum. Peccare libidine. Non penitus deſerere peccatum. Potentia diaboli.*

Percutit Aſſur habitatores Sion in virga, quum diabolus aut hæreticus plus minatur fidelibus quàm nocere poſſit, aut permittatur. Iſa. 10. f. percutiens autem Ægyptius Hebræum, deſignat diabolum inferentem tentationem. Exo. 2. b. Et percuſſi à ſerpentibus, ſunt qui inſtigante diabolo in peccatum incidunt. Num. 21. b. percutiens malleus, eſt diabolus, aut hæreſiarcha. Iſ. 41. b. percutientes Sabæi pueros Iob gladio, ſunt dæmones, qui tentationis ſuæ iaculis grauiter vulnerant eos, quos needum iuuenilis conſtantia liberos, vel robuſtos ſeruat. Iob 1. c. Apoc. 8. percutitur autem in inguine, qui peccat libidine. 2. Reg. 4. c. percuti in ſecretiori parte narium, deſignat quòd peccator ex ea parte vulnus accipit animæ, quam inclinat ad delectationẽ. percuſſi autem & nondum mortui, ſunt, qui dolorem habent peccati, ſed nõ penitus ipſum deſerunt. 1. Reg. 5. b. percutit Iudæos leo de ſylua, hoc eſt, rex Babylonis, vel diabolus. Ier. 5 b. Lædens baculus populos, eſt potentia diaboli. Iſ. 14. b.

Gre. 3. mor. 12. 14. — *Perſecutiones Chriſti & eccleſia.*

Percutiens Satan Iob vlcere peſſimo, deſignat perſecutionem, quam ipſe & eius membra exercent in Chriſtum, eiuſque membra. Iob 2. b.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. cap. 5. — *Humana fiducia infirmitas.*

Percuſſus Achab inter pulmonem, & ſtomachum, deſignat omnem ſtructuram humanæ fiduciæ perire. 3. Reg. 22. c.

Iſyc. ſ. Leu. 14. Cyr. dia. 7. — *Faciens errare.*

Percutiens proximum, eſt Iudæus peruertens Gentilem, aut quilibet alius inducens quempiam in peccatum. Et percutit animal, qui ſimplicem errare facit. Exod. 2. c. 21. c. Leuit. 24. c.

Ori. ſ. Exo. ho. 13. Bed. ſ. Exo. 21. — *Immoderata correctio. Scandalizare.*

Percuſſor, eſt epiſcopus, qui verbis aſperis cõſcientias aliorum percutit: quem etiam deſignat percuſſor furis. Exo. 22. a. 1. Tim 3. a. Titum 1. b. percutit autem hominem, qui operibus ſcandalizat, & facit peccare Exo. 21. b. Iſ. 58. a. Et percutit mulierem prægnantem, qui infirmũ concipientem verbum Dei, & nondum opere explentem, ſcandalizat. Exod. 21. c.

Glo. int. ſ. Exod. 21

percutere etiã ſeruum, vel ancillam virga, eſt immoderatè corrigere diſcipulum commiſſum, vel plebem ſubiectam. Exo. 21. c.

Gre. ſ. Exod. 21. Glo. int. ſ. Exo. 21. — *Infamare prælatum. Scandalizantẽ eccleſiam. Docere errorem.*

Percutit patrem, vel matrem, qui prælatum infamat, vel eccleſiam ſcandalizat. Exo. 21. b.

Percutere oculum alicuius, eſt docere errorem, & intuitum rectum intellectus perturbare. Exod. 21. c.

Glo. int. ſ. Exo. 21. — *Non gubernare animam & corpus.* [illegible]

Percutere cornu virum, aut mulierem, eſt non gubernare animam, & corpus: vel effrænato ſermone alicuius diſcipulum ſcandalizare. Exo. 21. c.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. Hie. ſ. Hoſ. 10. — *Audacter peccare.*

Percutere fœdus cum morte & inferno, eſt mala audacter perpetrare, & ea ſemper agenda promittere. Iſa. 28. d. Sic feriunt hæretici fœdus cum amaritudine, & non cum Deo. Hoſe. 10. a.

Gre. 33. mor. 18.

Ferit Deus pactum cum Leuiatham. Iob 40. d. quando per voluntatem ſuam ille tentat bonos.

Hie. ſ. Iſ. 30. Aug. & Gre. ſ. Pſ. 101. Glo. ord. ſ. Iſ. 49. — *Mala ex peccato originali. Perire in proſperis.*

Percuſſura plagæ populi Dei, deſignat mala ex originali peccato prouenientia. Leuit. 14. f. Iſ. 30. f. De hoc dicitur pſ. 10. percuſſus ſum, & aruit cor meum.

percutere dicitur Sol, aut æſtus aliquem, cũ perit in proſperitate, aut è cõtrario in aduerſis.

Percontari, *vide* Interrogare. Perdere, *vide* Amittere.

Perdere, Diſperdere.

Perdere, & diſperdere, idem eſt quod perimere, aut deſtruere, & conſumere. Deu. 28. b. Donec conterat te, & perdat velociter Geneſ. 18. c. Nunquid perdes iuſtum cum impio? Affligere. Numer. 4. b. Nolite perdere populum Cahat. Damnare. pſalm. 5. perdes omnes, qui loquuntur mendacium. Negligere. Num. 24. d. Cuius extrema perdentur. Reprobare. Deut.

10.b. Et te perdere noluit. Saluare. Matt.16.d. Mar.8.d. Qui autem perdiderit animam ſuam.

Conuertens Deus peccatores. Conuincens hæreticos.

Diſperdit Deus omnẽ terrã, quũ per prædicatores cõuertit peccatores, aut conuincit hæreticos. Iſ.23.a. Sic diſperdit ciuitates terræ. Mich.5.c.6.c. Et perdit Chriſtus reliquias ciuitatis, conuertens mundanos. Num.24.d. Ita diſperdidit ſuperbiam Philiſthinorum. Zach. 9.b. Diſperdere autem pulchra Amalec, eſt vitare turpes cogitationes. 1.Reg.15.b. Et perdere nomen Babylonis, eſt delere omnes prauas cogitationes. Iſ.14.e. Et diſperdere eradicata & deſtructa, eſt tollere reliquias & occaſiones peccati. & colligere zizania, vt comburantur. Ier.1.b. Matth.13.d.

Hie.ſ.Iſ.14.23.& ſ.Mic.5. Ori.ſ.Nu.ho.18. & ſ.Ier.ho.1. Gre.ſ.1.Reg.15.

Suſcitans Chriſtum.

Non diſperdit Deus Dauid: quia ſuſcitauit Chriſtum à mortuis. Pſ.56.

Hil.ſ.Pſ.56.

Liberans ab inimicis.

Diſperdit Deus in miſericordia inimicos hominis: quia miſeretur eius, quem liberauit ab inimicis. Pſ.142.

Hil.ſ.Pſ.142.

Punitio malorũ & dæmonum.

Diſperdit Deus malos, quum aufert eos ab hoc mundo, & in infernum detrudit. Exo.32.a. Et diſperdit quadrigas Ephraim, & currus Pharaonis & equos, quia cùm ipſe faciat pacem, omnia bellica diſperdit. Tollit etiam hæreticos, & peccata varia. Ier.12.d.15.b.18.a. Mich.5.c. Zac.9.c. Perdit etiam homicidas, condemnans malos in iudicio, & diſperdet de terra memoriam malorum. Mat.22.a. Pſ.33.144.145. Iſ.26.c.30.f. Thr.2.c. Diſperdit etiam de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem, ille qui vincit omnes dæmonum inſidias. Pſ.100. Quaſi ſterquilinium in fine perdetur hypocrita. Iob 20.a. quia in morte ſua quum ad tormẽta ducitur, ſtercoribus vitiorum plenus, à malignis ſpiritibus conculcatur Soph.1.a.2.b. Mal.2.c. Diſperdit etiam Deus excelſa montium, quum ſuperbas mentes humiliat, & caſtigat. Ezec.6.a. Sic perdidit excelſa idoli. Hoſ.10.b. Perdidit etiam Cherub de medio lapidum ignitorũ, quum diabolum ſeparauit ab angelis. Eze.28.d. Et diſperdit habitatores de campo idoli, cũ deſtruit hæreticos. Sic de Azoto & de Moab Amos 1.c.2.a. Et perdit ſapientes de Idumæa, quum reuincit hæreticos. Abdi.c. Zac.13.a.

Vincere inſidias dæmonum.

Ori.ſ.Matt.ho.19. 26. Hil.ſ.Matt.Cano. 22. Baſ.ſ.Pſ.33. Ori.ſ.Ioſ.ho.8. Gre.15.mor.2. Hie.ſ.Eze.28.&ſ. Abdi.

Deſtruens Deus imperium Iudæorum.

Perdidit Deus malos malè, quum deſtruxit imperium Iudæorum. Perdidit etiam homicidas. Mat.21.d.22.c.

Ori.ſ.Mat.ho.19. 30.

Diſperdidit Deus inimicos in veritate. Pſal.53. quando ij, qui falſis teſtibus damnationem Chriſto procurarunt, reſurrexiſſe eum à mortuis audierunt, & in rei veritate gloriam ſuam eum reſumpſiſſe cognouerunt.

Hil.ſ.Pſ.53.

Tollens proſperitatem mundanam.

Perdit Deus robur Chanaan, quum tollit proſperitatem mundanam. Iſ.23.c.

Hie.ſ.Iſ.23.

Non diſperdit Deus in totum Iſrael, quia quoſdam ex eo populo iuſtos ſeruauit Iſ.65.b.

Hie.ſ.Iſ.65.

Punitio hæreticorum.

Diſperdit Dominus ab Iſrael caput & caudam Iſ.9.c. quãdo videlicet punit hæreſiarchas, & eis fauentes. Et perditi de terra, ſunt errantes in infidelitate extra eccleſiam. Iſ 27.d.

Hie.ſ.Iſ.9.

Perdere dicitur Dominus vocem gaudij Ier.25.c. quum nõ eſt in eccleſia qui dicat, Gaudete in Domino, iterum dico gaudete. Phil.4.a.

Hie.ſ.Ier.25.

Ablatio doctorum à Iudæis.

Perdidit Deus vectes Hieruſalem. Thr.2.c. quum abſtulit doctores à Iudæis, & ſenſus eorum perturbauit.

Glo.int.ſ.Thr.2.

Peccante in eccleſia.

Perditi filij Sion, dici poſſunt peccantes in eccleſia. Thr.1.f.

Glo.int.ſ.Thr.5.

Deponere voluptates. Inordinatus amor vitæ.

Perdit animam ſuam in hoc mundo, qui voluptates carnales deponit. Perdit autem animã in futuro, qui in hoc ſeculo inordinatè amat eam, aut ipſam vitam. Matth.16.d. Lucæ 17.f. Ioan.12.c.

Ori.ſ.Mat ho.2. Aug.ſ.Ioa.tra.5.

Deſpicientes veritatem.

Perdere volentes Chriſtum, ſunt qui veritatem Chriſti deſtruere nitũtur. Luc.19.g. Pſ.119.

Gre.ſ.Matt.ho.19.

Pœna inferni.

Diſperdens plaga, eſt pœna æterna. Exo.12.b. Perditionis etiam deſertum, eſt regio inferni, vbi omnes pereunt. Ioel.3.d. Iob 31.a.

Hier.ſ.Ioel.3.

Perdens diabolus malos. Hæretici docentes errores.

Diſperdit Lucifer terram ſuam, quum diabolus ipſos malos perdit. Iſ.14.c. Et perdit fraudulentus mites, quum phariſæus & hæreticus decipit ſimplices: & etiam ipſe diabolus, qui per ſuam iniquitatem datus eſt ad diſperdendum. Iſa.32.b.54.d. Et diſperdit mors paruulos, hoc eſt, diabolus. Ier.9.f. Diſperdunt autem paſtores gregem Domini, quum hæretici docẽt errores Ier.23.a. Diſperdit terram Ægypti Nabuchodonoſor, & populus eius, quum dæmones perdunt mundanos. Eze 30.c.

Hier.ſ.Iſ.14.& ſ.Ier.23.& ſ.Ezech.30.

Hæretici peruertentes ſcripturas. Motus carnales mentes fœdantes.

Perdunt muſcæ ſuauitatem vnguenti. Eccleſiaſtæ 10.a. quum hæretici confundunt myſteria & veros ſenſus ſacræ ſcripturæ. Item concupiſcentiæ carnales in nobis decorem naturæ fœdant, mentem, curis, & ſolicitudinibus lacerant, ſocialis gratiæ ſuauitatem exterminant.

Epiph.1.cont.hæreſ.1.tom.3. Ber.ſ.Cant.ſer.44

Perdit Deus ſimiliter homines, ſicut montes & ſaxa, &c. Iob 14.d. quia quædam in diuerſis hominibus per tentationes operatur, quæ ſimilia ſunt per quandam metaphoram his quæ in rebus alijs operatur.

Gre.12.mor.12.

Connexio virtutum.

Perdit multa bona qui peccat in vno. Eccleſiaſtæ 9.d Per quod deſignatur virtutum connexio, ſicut qui peccat in vno, factus dicitur omnium reus.

Hie.ſ.Eccleſiaſtẽ.9

Firmitas tituli crucis.

Non diſperdenda tituli inſcriptio, deſignabat firmitatem tituli cruci Chriſti, de quo dixit Pilatus: Quod ſcripſi, ſcripſi. Pſ.56.57.58. in titul.

Hie ſ.Pſ.56.

Corpus animæ peccatricis. Diabolus.

Perditio dici poteſt corpus animæ peccatricis. Pſ.87. Perditio etiam, eſt ipſe diabolus, cui nullum eſt operimentum coram Deo. Iob 26.b.28.d.

Aug.ſ.Pſ.87. Gre.17.mor.11.& 19.mo.2.

Perditio dicitur eſſe ipſius Iſrael. Hoſ.13.c. quia vnuſquiſque ſibi perditionis eſt cauſa.

Dies iudicii.

Perditionis dies, dicitur dies iudicij, ad quem reſeruantur mali puniendi, qui hic viuunt in proſperitate. Iob 21.d.

Glo.ord.ſ.Iob.21.

Perdix.

Ori ſ Ier.ho.4. Plin.10.nat.hiſt.

PErdix, auis nota, à perdendo dicta: eſt enim maligna, fraudulenta, & callida, multumque decipiens venatores. Si enim venatorem ſiſtere aduertit, tamdiu illudit, quandiu ſoboli fugiendi ſignum tribuat, & poteſtatem, quam ibi euaſiſſe ſenſerit, tunc ſe, & ipſa ſubtrahit. Fertur etiam eſſe animal impurum, nam exercent libidinē mares in mares. Furatur quoque vna perdix oua alterius, & fouet.

Ori.ſ.Exo.ho.1. Amb epi.48 & 6 Exae.3. Hie.ſ Ier.17. Aug. 3.cont Fauſ. 11.et de paſto.12. — *Diabolus. Haereticus. Auarus.*

Perdix dicitur congregaſſe quæ non peperit. Ier.17.b. Vbi ſignificatur diabolus, & hæreticus, & auarus, quibus rectè competunt, quæ de perdice dicuntur, qui ſuis fraudulentiis decipiunt ſimplices, & etiam venatores animarum. Ipſe autem hæreticus eſt quaſi vox perdicis, per quem diabolus congregat, quos hæreticus deceperit.

Peregrinari, peregrinus, vide Aduena.

Perficere, perfectus, Imperfectus.

PErficere, eſt abſoluere, & conſummare, ſeu complere quod incœpum eſt. Perfectum autē eſt, quod conſummatum eſt, & cui nihil deeſt ſecundùm id, quo perfectum eſt. Imperfectum autem, eſt non conſummatum, aut cui aliquid deeſt.

Aug.ſ.Pſ.39. — *Incarnatio.*

Perfecit Deus corpus Chriſto, quando noſtram ille aſſumpſit carnem, quam pro nobis offerret in ſacrificium. Pſ.39.

Aug ſ.Pſ.67. Hie ſ.Pſ.17. — *Reparans Deus eccleſiam.*

Perficere dicitur Deus, quum reparat deſolata, & perficiet hæreditatem ſuam, hoc eſt, eccleſiam in reſurrectione. Pſ.67.79. perficit etiam pedes tanquam ceruorum, cùm aptos facit ad calcandas ſpinas peccatorum, & tranſiliendas ſyluas infidelitatis. Pſ.17.

Ori.ſ.Mat.ho.15. Aug ſ.Pſ.8. Aug 2.de conſ. Euā.75.& ſ.Pſ.57 Hie. 6. — *Dans Deus ſimplicibus fidem. Curans Chriſtus morbos animae.*

Perficit Deus laudem ex ore infantium, quando dat ſimplicibus cognitionem ſui, vt ab ipſis laudetur, vel quando dat illis fidem, quæ abſcondita eſt ſapientibus ſeculi. Pſ.8. Matt.21.b.

Perficit Chriſtus ſanitates, quum à morbis vitiorum homines curat, vt ſecundùm virtutē viuant. Luc.13.g. Et perficit aures per fidem & obedientiam. Pſ.39 perficit greſſus, quum dirigit ſenſus in bonum pſal.16. perficit pedes tanquam ceruorum, quum perficit amorem ad tranſcendenda ſpinoſa & vmbroſa implicamenta huius ſeculi. pſ.17.

Aug.ſ.Pſ.67. — *Addens charitatem legi.*

Perfecit Deus hæreditatem ſuam, hoc eſt, legem, quum ei addidit charitatem. Vel perfecit populum ſuum, qui ex ſe infirmabatur. pſ.67.

Gre.ſ.Cant. 6. — *Perfectio eccleſiæ.*

Perfecta columba, eſt eccleſia, extra quam nemo ad perfectionem, nemo ad vitam gratia fouente nutritur. Cantic.6.c. perfectum autem opus tabernaculi, eſt conſummatio eccleſiæ. Exo 39.f.40. Et perfectio templi per Salomonem ſeptem annis abſoluti, eſt perfectio eccleſiæ in fine mundi, ſeptem ætatibus conſummata. 3.Reg.6.g.

Gre.26 mor.10. — *Perfectio contemplationis.*

Perficere dicitur Deus pedes iuſti tanquam ceruorum. pſ.17. Ceruus enim cùm montium iuga conſcendit, quæque ſe aſpera, quæque obiiciunt ſentibus illigata, dato ſaltu tranſgreditur, & abſque vllo curſus ſui obſtaculo, in ſuperioribus eleuatur. Ita electorum mentes, quæque ſibi in hoc mundo obſiſtere atque obuiare conſpiciunt, contemplationis ſaltu tranſcendunt: & more ceruorum deſpectis terrenorum ſentibus, in ſuperna ſe euehunt.

Ori.ſ.Matt ho.19. Hie.ſ.Amos 5. — *Explanare ſcripturam.*

Perficere turrim, eſt explere ſacræ ſcripturæ explanationem. Luc.14.f. perfecit etiam Chriſtus hanc turrim, quando impleuit ea, quæ prophetata erant, & explicauit myſteria: vnde & ipſe dicitur perfectè loquens. Amos 5.c.

Hie.ſ.Eze.16. — *Anima in gratia.*

Perfecti decoris dicitur vrbs Hieruſalem. Thr. 2. e. deſignans animam exiſtentem in gratia. Dicitur autem perfecta in decore Dei. Ezec.16 c. quia ex Deo habet ipſum decorem. Lucifer etiam ante lapſum erat perfectus decore: quia fuit creatus in gratia. Eze.27.a.28.c.

Gre.27 mor.14. — *Cognitio ſui.*

Perfecta ſcientia nubium, hoc eſt, Apoſtolorum, eſt cùm omnia bona ſolicitè agunt, & ſe de ſuis meritis nihil eſſe ſciunt. Vnde & ipſæ nubes de hac perfecta ſcientia docentur: quum eius voce veritatis dicitur: Dum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Serui inutiles ſumus. perfecta ergo ſcientia, eſt ſcire omnia, & tamen iuxta quendam modum ſcientem ſe eſſe neſcire. Iob 37.c. Hanc perfectam ſcientiam ſibi arrogant ſuperbi, vt Elihu. Iob 36.a.

Gre.5 mor.14. — *Patientia.*

Perfectio viarum, hoc eſt, operum, eſt in eo, qui erga imperfectionem proximi impatiens non eſt. Nam qui alienam imperfectionem ferre non valens, patientiam deſerit, ipſe ſibi teſtis eſt, quòd perfectè necdum proficit. Iob 4.b.

Hil.ſ.Pſ.138. Aug.ſ. Pſ.138. — *Deitas in Chriſto. Membra Chriſti.*

Imperfectum Dei dici poteſt Deitas in Chriſto, non quòd ei aliquid deſit, ſed quia non eſt facta, vt imperfectum ſit idem quod infectum, hoc eſt non factum. Pſ.138. Vel imperfectū Chriſti, erant membra corporis eius, vt Apoſtoli in paſſione.

Hie.ſ.Iſ.18. Hie.ſ.Ier.13. Glo.ord.ſ.Ier.13. — *Opera hypocritarum. Infidelitas Iudæorum. Deſtructio Hieruſalem.*

Perfectio immatura dicitur eſſe in operibus, quæ in hac vita mercedem recipiunt. Iſ. 18. c.

Perfecta tranſmigratio Iudææ fuit: quia in totum à fide deciderunt. Et quia ita eſt deſtructa Hieruſalem, Iudæique diſperſi, vt nec illa amplius ſit reparanda, nec illi eò redituri. Ier.13. c. Omnes declinauerunt.

Hie.ſ.Iſ.32. — *Laus ſimulata Phariſæorum.*

Perficiebant ſimulationem Scribæ, & Phariſæi, quum fraudulenter laudabant Chriſtum. Iſa.32.b.

Perfodere, Perforare, vide Foramen.

Pergere, vide Ire, Peribolus, vide Circumire.

Periclitari, Periculum.

Tentari. PEriclitari, eſt periculum ſubire. periculum autem, eſt ſalutis diſcrimen, aut alicuius alterius rei in precio habitæ. *Rup. ſ. Ionam. 2.*

Periclitari dicitur nauis, quum quis in periculis tentationum huius vitæ verſatur. Ion. 1. a. Et quum prædicatio Chriſti multas patiebatur calumnias, & perſecutiones Iudæorum. *Baſi. & Arn. ſ. Pſ. 114.*

Pericula inferni, ſunt peccata, propter quæ obnoxius quis eſt pœnæ inferni. Suggeſtiones etiam diaboli, pericula inferni dici poſſunt. pſ. 114. *Hu. ſ. Pſ. 114.*

Perimere, vide Interficere.

Peripſema.

Peripſemata, dicuntur purgamenta, & ramenta, & ſcobes, ac ſordes, quæ abiiciuntur. ponitur in hyperbolem rei contemptibilis. 1. Cor. 4. c.

Perire, vide Mori.

Periſcelis.

Directio greſſuum. Periſcelis, eſt ornamenti genus circa crura, quo mulieres vtebantur, deſignare poteſt directionem greſſuum. Iſ. 3. d.

Peritus, vide Doctus.

Periurare, vide Iurare.

Perizoma.

Excuſationes peccati. Perizoma dicitur, quod circuncingit corpus, & videtur poni pro pudendorum velamine. Geneſ. 3. b Deſignare autem poteſt excuſationes & tegumenta peccati, quibus vtebantur Adam & Eua. *Amb. de Parad. 13*

Permanere.

Filius ſemper cum Patre. PErmanere, eſt vſque ad finem manere.

Permanet verbum Dei in cælo, quia Filius nunquam à Patre diſcedit. Vel permanet in cordibus iuſtorum. Vel permanet in angelis, quia homines in hac vita mutantur. Vel permanet in cælo, quia cælorum obedientia eſt perpetua. pſ. 118. permanet etiam filius cum Sole, quia ſemper eſt cum patre. pſ. 71. permanet etiam cum Sole Charitas, vel corpus eius, quia tandiu durabit eccleſia, quandiu erit Sol vel tempus. *Arn. ſ. Pſ. 118. Arn. ſ. Pſ. 118. ſer. 12. Hil. ſ. Pſ. 118. Hie. ſ. Pſ. 71.* *Duratio eccleſiæ*

Stabilitas iuſtorum & eccleſiæ. Permanẽs terra, deſignat ſtabilitatem iuſtorum. pſ. 118. Et permanet cœtus filiorum Iſrael coram Deo, quia perſeuerat eccleſia Deo grata, & in Chriſto fundata. Ier. 30. d. Synagoga nõ permanet, quia fundata ſuper arenam terrenarum promiſſionum, & quia ſeruus non manet in domo in æternum. *Aug. ſ. Pſ. 118.*

Spiritus Dei nõ ſemper in homine. Non permanet in homine ſpiritus Dei, quia caro eſt, & mutabilis. Vel licèt aliquando maneat per bonas cogitationes, non tamen permanet, quia ſtatim homines eum abiiciunt. Gẽ. 6. a. In Chriſto verò dicitur manſiſſe, in quo manet in æternum. Ioan. 1. e. *Amb. de Noe 1. Phil. de gigantibus.*

Mutabilitas hominis. Nunquam permanet homo in eodem ſtatu. Iob 14. d. quia dũ infantia ad pueritiã, pueritia ad adoleſcentiã, adoleſcentia ad iuuentutem, iuuentus ad ſenectutẽ, ſenectus tranſit ad mortẽ in curſu vitæ præſentis ipſis ſuis augmẽtis ad detrimẽta impellitur. Et inde ſemper deficit, vnde ſe proficere in ſpatium vitæ credidit. Fixum enim ſtatum hic habere non poſſumus vbi tranſituri venimus, atque hoc ipſum noſtrum viuere, quotidie à vita tranſire eſt. Quem videlicet lapſum primus homo ante culpam habere non potuit, quia tempora conſtanter tranſibant, ſed poſtquam deliquit, in quodam ſe quaſi lubrico temporalitatis poſuit, & quia cibũ comedit vetitum, ſtatus ſui protinus inuenit defectum. *Gre. 11. mor. 27.*

Permittere, vide Concedere.

Pernicies, vide Deſtruere.

Perpendiculum.

Perpendiculum, eſt inſtrumentum fabri materiarij, ſeu cæmentarij, quo, plumbo à filo & gnomone pendente, rectitudo, ſeu obliquitas operis perpenditur, hoc eſt, examinatur.

Crux Chriſti. Perpendiculum extendendum ſuper Hieruſalem, deſignat crucem Chriſti in eccleſia dilatandam. Zac. 1. c.

Firmitas diuinæ ſententiæ. Perpendiculum in deſolationem, deſignat ſententiam Dei firmam & immutabilem, qua caſtigare decreuit. Iſ. 34. c. *Hie. ſ. Iſ. 34.*

Perpetrare, vide Committere.

Perpetuus, Iugis, Sempiternus, Semper.

PErpetuum idem eſt, quòd continuum, minimeque interruptum, quod & Iuge dicitur. Sempiternum autem eſt æternum, vel perpetuum.

Perpetuus ignis, eſt charitas, quæ nunquam excidit. Leu. 6. b. *Glo. int. ſ. Leu. 6. Glo. ord. ſ. Ier. 31.*

Charitas. Immutabilis dilectio Dei. Perpetua charitate dilexit Deus Iſrael, vel animum: quia non mutatur in dilectione. Vel dicitur, quia non per merita ſaluat, ſed per gratiam. Ier. 31. a. Sempiterna quoque miſericordia eius eſt, quia in perpetuum ſaluat. Iſa. 54. c. Et ſalus eius dicitur eſſe in ſempiternum. Iſa. 51. e.

Ori. ſ. Leu.ho.13. Hie. ſ. Ier.32. & ſ. Eze.16. — *Lex naturalis. Lex gratiæ.*

Sempiternum præceptum,& ſempiternum fœdus, eſt lex naturalis: & etiam lex noua, in qua eſt perpetuum ius. Exo.29.c.Leu.3.d.7.d.10.b.24.a.Iſ.24.b.55.a.61.c.Eze.16.g.37.g.

Glo int.ſ.Leu.2. Glo.ord.ſ.Exo 12. Bed. ſ. Exo.27. — *Perpetuitas eccleſiæ.*

Perpetuus ritus ſeu cultus,aut perpetua religio Phaſe, dicitur, vel quia non erat ſponte prætermittendus:vel quia quod ſignificabatur erat perpetuum:vnde perpetuus cultus eſt in eccleſia.Exo.12.c.27.d.28.g.29.g.Leu.6.b.7.d.

Glo.ord.ſ.Exo.40. — *Perpetuum ſacerdotium legis nouæ.*

Sempiternum ſacerdotium non erat legis veteris, niſi ſecundum quòd erat ſignum ſacerdotij legis nouæ,quod reuera eſt ſempiternum.Exo.40.b.

Hie.ſ.Iſ.9. — *Implens Chriſtus promiſſiones.*

In ſempiternum dicitur confirmare Chriſtus regnum Dauid, quum implet promiſſiones.Iſa.9.d.

Ori.ſ.Nu.ho.23. — *Vita immaculata. Perſeuerantia orationis.*

Perpetua oblatio,& iuge ſacrificium,eſt vita immaculata,quæ ſemper eſt grata Deo.Exo.29.g.Leu 6.b.Num.28.a.Et ſempiternum thimiama,eſt perſeuerantia orationis.Exo. 30.a.

Glo ord.ſ.Exo.28. — *Memoria paſſionis Chriſti.*

Semper exiſtens lamina in fronte pontificis, deſignat totum hominem ſubiectum debere eſſe diuino ſeruitio:& continuam habendam memoriam paſſionis Chriſti.Exo.28.g.

Glo int.ſ.Ier.15. — *Dolor Chriſti.*

Perpetuus dolor eſt,qui ſine intermiſſione affligit:talis erat dolor Chriſti in paſſione: cui non fuit datus reſpirandi locus.Ier.15.d.

Glo.ord.ſ.Thr.3. — *Obtẽperare legi.*

In perpetuum credere Moſi,eſt ſemper obtemperare legi.Exo.19.a.

Hie ſ.Eze.26. — *Exiſtentes in inferno.*

Sempiterni mortui ſunt,qui non ſperant liberari,hoc eſt,qui ſunt in inferno.Thre.3.a.Dicuntur etiam ſempiternus populus.Ezech.26. d. qui deſcendunt in lacum ad populum ſempiternum.

Glo.ord ſ.Eze.35. — *Diabolus. Poteſtas mundana.*

Sempiternus inimicus filiorum Iſrael,dicitur mons Seir.Eze.35.a. deſignans diabolum aduerſarium fidelium,& poteſtatem mundanam & terrenam.

Gre.33.mor. 18.19. — *Seruitus diaboli.*

Sempiternus ſeruus Dei, dicitur Leuiathan. Iob 40. d. quia diabolus nunc ſeruit Deo in tentandis iuſtis: & poſtea ſeruiet, quando iuſti eius cruciatus conſpiciendo, in Dei laudibus creſcent.

Perplexus.

Perplexitas peccatorum.

PErplexus,eſt intricatus,vel implicatus,& qui explicare ſe nequit.

Gre.33.mor.19. Hie ſ.Iob 40.

Perplexi dicuntur nerui teſticulorum Behemoth.Iob 40. a. Quando ſic nos argumenta hoſtis illigant,vt culparum nodi,vnde quæruntur ſolui,inde durius aſtringant: vt quũ quis penſare pondus honoris eccleſiaſtici negligens, ad locum regiminis præmiis aſcendit. Sed quia omne quod hic eminet,plus mœroribus afficitur,quàm honoribus gaudet: dũ cor tribulationibus premitur,ad memoriam culpa reuocatur, doletque ſe ad laborem cum culpa perueniſſe,& quàm ſit iniquum quod admiſerit,ex ipſa fructus difficultate agnoſcit. Reũ igitur ſe cum impenſis præmiis agnoſcens, vult adeptæ ſublimitatis locum deſerere: ſed timens ne grauius delictum ſit ſuſcepti cuſtodiam reliquiſſe, vult ſuſcepti gregis curam gerere Sed formidat ne deterior culpa ſit regimina paſtoralis gratiæ empta poſſidere. Per honoris ergo ambitum ligatum culpa hinc inde ſe conſpicit. Vel ſunt perplexi, quum graues & pene inextinguibiles voluptates in hominibus excitant.

Perſa,Perſis.

Hie ſ.Eze.27. — *Dæmones. Cedentes tentationi.*

Perſa,id eſt,frangens,ſiue diuidens,aut vngula,vel gryphus, vel tentans. Perſis autem eſt regio Orientalis,vltra Aſſyrios & Babylonios:vnde dicuntur Perſæ.

Perſæ.i. tentantes ſunt dæmones,qui nituntur perdere mundum. Vel interpretantur tentati,& deſignat eos qui tentationi ſuccumbunt.Iſ.21.a.Iuxta Septuaginta.Eze.27.b.

Perſequi,Perſequutor.

PErſequi,eſt valde vel perfectè ſequi.Eſt autem interdum afficere.Iob 19.d.Stipulã ſiccam perſequeris.Et inſectari.Ioſ.8.d.Qui perſequebantur Ioſue.Et ſequi fugientem. Gen.35. a.Non ſunt auſi perſequi recedentes.

Gre.11.mor.24. & 14.mor.25. — *Caſtigatio Dei.*

Perſequi dicitur Deus ſtipulam ſiccam, quum magna rectitudine impetit & caſtigat hominem, qui viriditatem intimi amoris perdidit.Iob 13.d.19.c. Et perſequitur detrahentem ſecretò proximo ſuo,vt ipſa perſequutione emendetur.Pſal.100.Perſequitur etiam Chriſtus gentes,eas conuertendo:perſequitur verò dæmones,ipſos confundendo.Iſ.41.a.

Hie.ſ.Iſ.41. Ori ſ Leu.ho.16. Aug.epiſ.50. Iſy.ſ.Leu.26. Gre ſ.1.Reg.7. Hie.ſ.Iſ.30. — *Prædicando eiicere dæmones. Caſtigare malos. Conuincere hæreticos.*

Perſequi inimicos,eſt ab aliorum mentibus prædicando dæmones eiicere.Leuit. 26. a. Et perſequi inimicos,donec deficiant,eſt caſtigare malos,donec emendentur.Pſal. 17. Perſequi autem Philiſthæos,eſt vincere dæmones per bona opera.1. Reg.7.c.Perſequuntur etiam veloces alios veloces fugientes,quum doctores eccleſiæ conuincunt hæreticos.Iſ.30.d.

Gre.ſ.1.Reg.14. — *Rediens prædicator ad ſe.*

Ceſſans Saul à perſequutione inimicorum,deſignat prędicatorem poſt prędicationem redeuntem ad ſeipſum corrigendum.1.Reg.14.g.

Baſi.ſ.Pſ.33. Hie.ſ Iſ.51. — *Amor pacis & iuſtitiæ.*

Perſequi pacem,eſt in omnibus pro ſcopo illam habere.Pſal.33.Et perſequi iuſtitiam,eſt in omnibus eam diligenter ſeruare.Iſ.51.a.

Hie.ſ.Eze.35. — *Vindicta Sanctorum in malos.*

Perſequi dicitur ſanguis montem Seir.Eze.35.b.quando ſancti clamant aduerſus mundanos:Vindica Domine ſanguinem noſtrum.

Hie ſ.Iſ.8.& ſ. Nah.1. — *Confuſio malorum.*

Perſequitur caligo malos,quando confunduntur ab erroribus ſuis.Iſ.8. d. Et perſequuntur tenebræ inimicos Iſrael,quum mittuntur in tenebras exteriores.Nah.1.b.

Aug.epiſ.48. — *Labor eccleſiæ in correctione malorum.*

Perſequens Iſmael Iſaac,deſignat eccleſiam magis pati perſequutionem ſuperbia & impietate carnalium, quando eos temporalibus terroribus atque moleſtiis emendare conatur. Gala.4.g.

Mundus perſequens bonos. Perſequens Laban Iacob, deſignat mundum perſequentem bonos ipſum fugientes. Gen. 31.c. Perſequuntur autem mali bonos ſicut Deus. Iob. 19. b. Quia tandem perſequutionem, quam Deus permittit, ipſi exercent. Sed dum vna cauſa cum Deo etiam per eos agitur, non tamen voluntas vna in eadem cauſa ſeruatur, quia cùm omnipotens Deus amãdo purgationem exhibet, iniuſtorum prauitas ſæuiendo maliciam exercet. Et perſequuntur ſicut Deus, quum ita ex infirmitatibus miſerum affligunt, ac ſi ipſi more Dei de infirmitate nihil haberét. *Glo. ord. ſ. Gen. 31. Gre. 14. mo. 25.*

Perſequentes dæmones animã, & mundus & caro. Perſequens Pharao filios Iſrael, deſignat diabolum perſequentem fideles. Et fuerunt maiores eius perſequutiones, quando voluerunt filij Iſrael exire de Ægypto: quia diabolus grauius tentat eos, qui ab ipſo recedere volunt. Gen. 35.a. Exo. 5.b. 14.b. 15. d. Perſequitur autem crudeliter, quia animas ipſas perdere nititur. Iſ. 14. b. Perſequentes autem animam ſunt dæmones, caro, & mundus, à quibus petendum eſt liberari. pſ. 7. 118. 142. Thr. 1.a. *Baſi. ſ. Pſ. -. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 11.*

Dare extraneũ ſenſum euãgelio. Perſequuntur Prophetas de ciuitate in ciuitatem, qui ſenſum euangelicum à propria ciuitate expellentes, ad extraneam ciuitatem, hoc eſt, ad extraneum ſenſum ipſum Euangelium transferunt. Mat. 23. d. *Gri. ſ. Mat. ho. 26. Hie. ſ. Mat. 10.*

Perſequẽtes Iudæi Chriſtum & membra eius. Perſequens Abſalom Dauid patrem ſuum, deſignat perſecutionem Iudæ & Iudæorum in Chriſtum. pſ. 142. in titu. Et perſequentes hominem inopem, ſunt Iudæi perſequentes Chriſtum. pſ. 68. 108. 141. Et principes Iudæorum perſequuti ſunt Chriſtum, & corpus eius gratis, quia ſine vlla cauſa. pſ. 118. *Hil. ſ. Pſ. 142. Gre. ſ. Pſ. 142. Arn. ſ. Pſ. 108. Aug. ſ. Pſ. 118.*

Perſequens diſpenſator Ioſeph fratres ipſius diſcedentes. Gen. 44.a.

Perſeuerare, Perſiſtere.

PErſeuerare, eſt cum animi conſtantia, & quaſi quadam ſeueritate continuare.

Duratio iuſtorũ. Aeternitas. Perſeuerans dies ordinatione Dei, deſignat durationem iuſtorum, aut ipſam æternitatẽ perpetuò durantem. Pſ. 118. *Hil. ſ. Pſ. 118.*

Inſtantia orationis. Perſeuerat pulſando, qui aſſiduæ orationi inſtat. Lucæ b. Ad hoc facit perſeuerare in fide, quod eſt neceſſarium ad orationem. Col. 1.c. *Amb. ſ. Luc. 15.*

Durans peccatũ. Perſeuerans lepra, eſt durans peccatum. Leu. 13.g. 14.f. *Gre. 12. mor. 23.*

Non perſeuerat ſubſtantia ſuperbi. Iob 15.d. quia hoc quod habere videtur exterius, tranſit: & illud quod tranſire non poterat, interius non habet: vel non perſeuerabit collectio vitiorum ſuperbi, quia vita eius præcidetur: ne poſſit addere peccata peccatis. *Hie. ſ. Iob 25.*

Perſeuerantia Iacob in fletu, deſignauit continuam perfidiam Iudæorum, qui nolunt cõſolari credendo. Gen. 37.g. *Glo. int. ſ. Gen. 37.*

Perſona.

Perſona iuxta Philoſophos, eſt rationalis naturæ indiuidua ſubſtãtia. Et ſæpe ſumitur pro facie conficta, quæ naturalem faciem tegit, vnde perſonati dicuntur. Perſona autem dicitur imponi alicui, cui aliquod munus, aut prouincia committitur, & accipere ac cõſiderare perſonam viri, eſt habito reſpectu ad aliquam alicuius qualitatem, vt ad honorem, ſeu potentiã, aut è diuerſo paupertatem, aliquid iniuſtum illius gratia agere, aut iudicare. Leuit. 19.c. Non conſideres perſonam pauperis. Deut. 1.c. 10.d. 16.d. Iud. 11.c. Iob 32.d. 34.b. Eccl. 20.c. 21.d. Iſa. 42.a. Mat. 22.b. 2.Cor. 2.c.

Perſonæ etiam dicuntur phantaſmata. Sap. 17.a. perſonæ triſtes illis apparuerunt.

Perſpicuum, vide Clarum.

Pertinax, Pertinacia.

Pertinax dicitur, qui nimis eſt tenax, & ſumitur pro obſtinato: qui ſcilicet in re, quam ſemel animo concepit, nimium firmiter perſiſtit.

Odium Scribarũ. Incẽtiua carnis. Pertinax furor Simeon, & Leui, deſignat perſeuerans odium Scribarum & Phariſæorum in Chriſtum. Deſignat etiam incentiua carnis, quæ obſtinatè perſeuerat in homine. Gen. 49.a.

Pertinere.

PErtinere, eſt idem quod pertingere, peruenire, & attinere. Item exigit. Gen. 14.b. Vniuerſa, quæ ad cibum pertinent. Incumbere. Nume. 4. b. Ad cuius pertinent curam. Spectare. Exod. 9.a. Ex his, quæ pertinent ad filios.

Chriſtus hoſtia. ſacerdos. Pertinens ad ſacerdotem offerentem hoſtia pro peccato & pro delicto, deſignat hoſtiam, quæ eſt Chriſtus, qui ſimul fuit hoſtia & ſacerdos. Leu. 7.a. 10.c. 14.b. *Glo. ord. ſ. Leuit. 6. Glo. int. ſ. Exo. 12.*

Studium ſacræ ſcripturæ. Pertinentia ad veſcendum ſunt, quæ pertinent ad ſtudium ſacræ ſcripturæ. Exo. 12.c.

Pertinentia ad filios Iſrael non læduntur à peſte & grandine. Exo. 9.a.

Explere voluptates obſtinatè. Non pertinet ad ſuperbum de domo ſua poſt ſe. Iob 21. quia & ſi nunc pro ſummo bono concupiſcit germen generis habere: domum familia & opibus explere, & diu in hac carnis corruptione viuere, ſi tamen aliquid forte ad eius deſiderium veniat, quod tamen niſi cũ offenſione Conditoris obtinere nequeat, eius animus ad paululum perturbatus cogitat, quia ſi hoc egerit, vnde offenſam ſui conditoris incurrat, in domo, in filiis & in vita percutitur. Sed ſuperbia ſua protinus inſtigatus obdureſcit, & quamlibet in vita, aut in domo percuſſionem ſentiat, nequaquam curat: dummodo, quæ cogitauerit, expleat, & quouſque viuit, voluptates ſuas perficere non deſiſtit. *Gre. 15. mor. 23.*

Pertingere, Attingere.

Rup.4.ſ.Exo.12. *Ric de S.Vict.de 12.patriar.45.* *Phi.de conf.ling.*

PErtingere, eſt perfectè tangere & conſequi.

Pertingentes vectes tabularum tabernaculi à ſummo vſque ad ſummum, deſignant potentes in eccleſia ſuſtentantes ſufficienter prædicatores in temporalibus.Exo.26. *Potentes ſuſtentantes prædicatores.*

Pertingere terminum Zabulon vſque ad Sidonem.Gen.49. b. eſt prædicationem Chriſti extendi ad Gentiles,& etiam ad peiores Gentilium. Pertingit etiam ille vſque ad Sidonem, qui præuenit inſidiatorum doloſam machinationem,ſiue malignorum ſpirituum ſiue perfidorum hominum. *Prædicatio Chriſti ad Gentes. Præuenire inſidias.*

Pertingens turris,quam ædificabant gentes,vſque ad cælum.Gen. 11. a. deſignat ſuperbiā pertingentem vſque ad contemptum Dei,& negationem prouidentiæ, aut iuſtitiæ diuinæ. Deſignare etiam poteſt elationem ſenſuum, aut concupiſcentiæ vſque ad mentis ſuggeſtionem. *Superbia. Negatio prouidentiæ. Elatio ſenſuum.*

Perualidus, vide Fortis.

Peruenire.

PEruenire,eſt ad finem venire.

Peruenire,aut non peruenire ad dies patrum, videtur eſſe aſſequi eorum perfectionē, aut non aſſequi.Gen. 47.b. *Aſſequi perfectionem patrum.*

Peruenientes filij Iſrael vſque ad montem Sinai,vbi acceperunt legem.Exo.19.a. deſignāt paratos ad percipiendam doctrinam. *Docilitas.*

Rup.4.ſ.Exo.12. Perueniēs vectis tabularum tabernaculi ab angulo vſque ad angulum.Exo.36.d. deſignat ſuſtentationem prædicatorum per principes ſeculares. *Suſtentatio prædicatorum.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Peruenire domum Eli ad virilem ætatem.1.Reg.2 g.eſt ſacerdotium Iudæorum peruenire vſque ad tempus Chriſti.Vel eſt,cum ordinandi perueniunt ad tempus, quo recipere debeant ordines. *Sacerdotium vetus vſque ad Chriſtum.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Peruenire pugnam vſque ad Bethauen. 1. Reg. 14. d. Quando ij,qui videbantur inutiles, conuertuntur ad fidem. *Conuerſio inutilium.*

Hie.ſ.Iſ.16. Peruenire dicuntur domini gentium vſque Iazer.Iſ.16.c.quum Apoſtolici viri veniunt ad diſſipanda fortiſſima dogmata hæreticorum. *Diſſipatio hæreticorum.*

Glo.int.ſ.Ier.4. Peruenit gladius vſque ad animam.Ier. 4. c. quando nil vitale relinquit in anima, ſiue in bono,ſiue in malo.In bonum enim penetrat gladius,vt ſecet & purget vitia. *Secare vitia animæ.*

Hie.ſ.Eze.16. Peruenit Hieruſalem ad mundum muliebrem, hoc eſt, ad tempus, quo mulieres amari poſſunt.Eze.16.a.Et deſignat animam ſpiritualiter creuiſſe,& ornatam eſſe virtutibus. *Augmentum ſpirituale.*

Gre.16.mor.15. Peruenit ad victoriam iudicium hominis, quum inſidiantem aduerſarium abſolutus per aduentum Chriſti victor excludit.Iob 13 b. *Vincere dæmones.*

Glo int.ſ.Exo.22. Peruenire cauſam aliquorum litigātium ad Deos,hoc eſt,ad iudices. Exo.22.b.eſt cauſam fidei decernendam eſſe per ſacerdotes,vel catholicos doctores. *Iudices fidei ſacerdotes.*

Perueniunt principes Iudæorum,aut hæreticorum vſque Hanes.Iſa.30. a. cùm in omnes errores & vitia Ægypti,hoc eſt,huius mundi ſe extendunt. *Multiplicata vitia Iudæorum.*

Glo ord.ſ.Thr.4. Peruenit calix ad filiam Edom,quando mundani caſtigantur.Thr.4.d. *Punitio malorū.*

Pes.

Euc.ſer ſpir.1. Cyr contra Iul.5. Aug.83.q.12.& de eſſent.diuinitat. Ori.ſ.Gen.ho.1.& ſ.Iſ.ho.4. Hie epiſt. ad Fabiolam 27.

PEdes dicuntur,quibus vtimur in gradiendo: ſuntque infima pars corporis: & aliquando pedes dicuntur ipſi greſſus. Prou.1.b.Pedes illorum ad malum currunt.Per metaphoram pedes ſunt ſuſtentantes aliquid: vt pedes menſæ,pedes ſtatuæ. Item pedes, pro conſpectu. Deut.33.a.Qui appropinquant pedibus eius.Pro defectu.Pſ.9.Comprehenſus eſt pes eorum.Pro dominio ſeu imperio.Iud.14.a.Dominus conteret eos ſub pedibus veſtris.

Ber.ſe.5.de ver.Iſ. Bed.ſ.Gen.18. Aug de eſſent. diu. Damaſ.li.1.ca.1.& Ber.ſe.5.de ver.Iſ. Bed.ſ.Exo.12. Gri.ſ.Iſ.ho.1. Arn.ſ.Pſ.67. Aug.83 q.62.

Pedes Dei aliquando deſignant diuinam naturam,& ſtabilitatem æternitatis eius:ſub quibus pedibus dicitur eſſe caligo.Pſ.17.98.1.Paral.28.a Iſ.66.a.deſignant etiam vim illam Dei, quæ in omnia cuſtodienda & gubernanda protenditur:& viam latam & amplam eorū, quæ ſingulis fiunt:& profunditatem ſeu abyſſum iudiciorum Dei:& Dominium eius: & ſtabilimenta virtutis eius: & etiam præcepta eius,& vltimam partem prouidentiæ eius, & vltima mundi futura.Gen.18.a.19.a.Exo.24.c.2.Reg.22.a.Iſ.6.a.66.a. *Natura diuina. Aeternitas Dei. Prouidentia Dei. Dominiū Dei. Præcepta Dei. Iudicia Dei. Vltima mundi.*

Gre.ho.2.22.33. Eus ſer ſpir.1. Ber ſer. de Maria Mag.& ſ.Cant. ſer.6.

Pedes etiam dici poſſunt humanitas Chriſti,quam etiam ſignificant pedes agni. Exo. 12.d. 14.c.Pſ.17.Iſ.6.c.Zac 14.a.Pedes etiam ſunt omnia,quæ ad incarnationem & opera diſpenſationis ſpectant.Leu.4.c.8.d.9.c.Pſ.8.67.Luc.7.f. Idem deſignant pedes vituli, ſeu arietis, deſignatur etiam in his humilitas Chriſti. Pedes eius dicuntur ſimiles aurichalco.Apoca.1.d quia ſicut aurichalcum multis ignium impendiis ex ære perducitur ad colorem auri, ita & illa humanitas per multas tribulationes paſſionis & mortis perducta eſt ad gloriam diuinitatis. *Humanitas Chriſti. Incarnatio. Humilitas Chriſti.*

Ori.ſ.Cāt.ho 17.& ſ.Mat.cap 15. Amb.de Tob.22. Hie ſ.Iſ 52. Aug.83 q.62.& de ciuit.diuin & ſ.Pſ.60.131.& ſ. Ai.o.ho.7. Gre.19.mor.11.12.& ho.31.

Pedes Chriſti,quos lauabat,& oſculabatur,& vngebat peccatrix, deſignare poſſunt miſericordiam & iudicium.Luc.7.f. *Miſericordia & iudicium.*

Pedes Chriſti,qui currunt ad faciendam pacem,&c.ſunt pacifici:& etiam extrema eccleſiæ, hoc eſt,pauperes & infirmi in eccleſia.Item Apoſtoli,& prædicatores.Deut.33.a. Pſal.37.67. 131.Iſ.52.b.Mat.15.c.Luc.7.f.Ioan.12.a.Et pedes Chriſti,qui vnguntur vnguento odorifero, ſunt Apoſtoli prophetia delibuti,qui ſuaue olentis vnguenti,nempe Sancti ſpiritus participes ſunt.Adoramus autem in loco vbi ſteterunt pedes eius,hoc eſt, quò pedes eius Apoſtoli *Pacifici. Infirmi eccleſiæ. Apoſtoli & prædicatores.*

Doctrina Chriſti. Eccleſia vltimi temporis.

perueneruut : per quos prædicatus venit ad fines terræ. Hi pedes lauantur butyro. Iob 29. a. Pedes etiam eius, columna ignis, ſunt Apoſtoli ac prædicatores. Apo.10.a. Extrema quoque Chriſti vita in mundo, pedes eius dici poteſt. Nah.1.d. Rom.10.c. Pedes quoque eius, qui vnguntur vnguento odorifero, diuinam eius doctrinam ſignificant: quæ cum inſigni gloria orbem terræ peruadit. Exiit enim ſonus eorum in fines terræ. Pedes quoque igniti, ſunt eccleſia vltimi temporis: quæ multis tribulationibus velut igne probabitur. Apoca.1.c. Pedes etiã Iob, hoc eſt, Chriſti, quos ſubuerterunt Iudæi, ſunt Apoſtoli & prædicatores, qui portãt nomen Chriſti: qui etiam dicuntur pedes egentis hominis. Iob 28.a.30.a. Pſ.30. Zac.14.a.

Clem. Ale.2.ped.8. Hie.ſ.Iob 30. & ſ. Pſ.30. Aug.ho.24. Rup.ſ.Zac.13.

Prædicatores. Minores & humiles in eccleſia. Exercentes opera miſericordiæ.

Pedes eccleſiæ dicuntur ſancti prædicatores, qui lauantur butyro, quando pinguedine boni operis infunditur atque mundatur puluis collectus de gloria prædicationis. Iob 29. a. Et ſordes ſunt in pedibus, quando vitia ſunt in doctoribus. Thr.1. c. Quod etiam intelligitur in doctoribus Synagogæ, qui pedes erãt ipſius Synagogæ. Pes etiam claudi, dicitur eſſe doctor, qui exemplo & doctrina ſimplices deducit. Iob 29.c. Pedes quoque eccleſię dici poſſunt minores & humiles in eccleſia: & ipſe populus: & viſitantes infirmos, & exercentes opera miſericordiæ. Et pedes vniuſcuiuſque dici poſſunt filij, aut ſerui, per quos operatur. Mat.18.b. Iſ. 60.a. A planta pedis vſque ad verticem percuſſus Iob, deſignat perſecutiones, quas patitur eccleſia ab infimis, vſque ad ipſum caput Chriſtum. Iob 2.b.30.b.

Gre.10.mor.11.12. Glo.int.ſ.Thr.1. Ori.ſ.Mat.ho.3.& ſ.Rom.12. Gre.3.mor.14.& 20.mor.22.

Celeritas angelorum.

Pedes in angelis, deſignare poſſunt mobilitatem, celeritatem, atque curſum ſempiterni motus ad diuina tendentis. Exod. 4. f. Tetigit pedes eius: quod aliqui intelligunt de angelo, aliqui de Moſe.

Dion.cal. Hierar. 15.

Potentiæ animæ. Affectus voluntatis. Actiones. Senſus. Gemina charitas.

Pedes animæ, dici poſſunt præcipuæ animæ potentiæ, hoc eſt, intellectus & voluntas: & peculiariter voluntas, & eius affectus, quibus ad bona, vel mala incedit. Gen.41.f.47.e. Exo.2.b.21.c.30.c.40.d.1.Reg.2.b.Pſ.9.17.25.37.38.65.72.90.104.118.120.121. Prou.3.c. Cant.5.b. Iſ.20.a 22.b.49.f.52.b. Ier.14.b. Luc.9.a. Mat.5.f.18.a. Et pedes lauare, eſt à voluntate terrenos affectus amouere, & ad cæleſtia euolare. Eſt etiam actiones mundare: quæ ita pedes dicuntur, vt præſens ſeculum viam appellare Prophetæ conſueuerunt. Leu.1.b. Ioan.13.a. Rom 10.c. pedes ligati, ſunt potentiæ impeditæ. Mat.22.b. pedeſtres ſequuntur Chriſtum, qui animo & voluntate ſequuntur. Mat.14.b. pes hominis, aut iumenti non tranſit per Ægyptum, quum affectus non illuc accedunt. Ezec. 29.c. Iob 18.b.23.c. 31.a. pedes etiam animæ ſunt ipſi ſenſus. Pſ.24.39. pedes item animæ, geminam charitatem, Dei videlicet & proximi ſignificare poſſunt. Pedes Mariæ, ſub quibus ponitur Luna. Apo.12.a. ſunt affectus, ſub quibus habebat omnia terrena & mutabilia.

Ori.ſ.Exo.& ſ. Mat.ho.3.10.& ſ. Iud.ho.5. Baſ.ſ.Pſ.37. Amb.de vir.3.& prol.de Spiritu ſancto. Iſi.ſ.Leu.1. Phi.de victimis. Hie.ſ.Pſ.14. Gre.4.mor.42. Aug.ſ.Pſ.33. Glo.ord.ſ.Apo.12.

Extrema tempora. Mentes ſimplicium. Opera.

Pedes Moſis diſcalceati, deſignant extrema tempora, quando videlicet dimiſſa eſt ſynagoga à lege, vt acciperet eam Chriſtus. Exo.3.b.

Ori.ſ.Exo.ho.12.

Pedes bouis, & aſini, mentes ſimplicium ſignificare poſſunt. Iſ.32.d.

Hie.ſ.Ier.2. Cyr.cont. Iul.9.

Pedes quandoque ſignificant opera, & ipſum principium operandi: & pedes calciati ſunt bona opera cum debitis circunſtantiis Exo.12.b. Ideo prohibendi ſunt à nuditate, vt opera noſtra rectitudinem habeant. Ier. 2.c. Hæc opera ſunt pedes ſponſæ. Can.5 b. Et pedes Aarõ, & filiorum eius ſunt bona eorum opera. Leuit.8.d.21. d. Et pedes quatuor animalium recti, ſunt opera recta. Eze.1.b. Pedes vituli offerre, eſt perſeuerare in bonis operibus vſq; ad mortem. Leu. 4.c. Iob 13.d.39 b. pedes autem ſordidi, ſunt opera immunda. Thr.1.c.e.

Iſi.ſ.Leu.8. Gre.11.mor.15.& 11.mo.8.& 1 paſt. 11.& ſ.Can 5.& ſ.Eze.ho.2. Glo.ord.ſ.Thre.1. Chry.ſ.Pſ.5.

Fides.

Pes ſtans in directo, eſt fides rectè incedens inter proſpera & aduerſa. Pſ.25.

Ori.ſ.Leu.ho. 8.

Directio operũ.

Pes dexter pontificis, qui vngitur, directionem operationum in bonum ſignificat. Et totius vitæ tranſitum purgatum. Idem deſignat pes dexter leproſi. Leu.8.d.14.c. Et pedes animaliũ recti, deſignant velocem acceſſum à terrenis ad cæleſtia. Eze.1.b.

Phi.3.de vit. Moſis. Hie.ſ.Eze.1.

Fortitudo & humilitas. Fides & amor. Meditatio & oratio.

Pedes Sanctorum, quos ſeruat Dominus ſignificant fortitudinem & humilitatem: fortitudine ſeruamur in aduerſis: humilitate in proſperis. Deſignare etiam poſſunt fidem & amorem. pedes etiam, ſunt meditatio & oratio: Meditatio docet, quid deſit, oratione quod deſit obtinet. 1. Reg.2.b.

Gre.ſ.1.Reg.2. Bern.ſer.1.de S. And.

Vltimum præceptum.

Pedes aliquando ſignificare poſſunt vltimum legis præceptum, vt in leproſo, qui tenetur lepra munda. Leu.13.b.

Glo.int.ſ.Leu.13.

Vita actiua.

Pedes ſiue pars pedum in monumento Chriſti, vitam actiuam deſignare poſſunt, quæ in operando quaſi in gradiendo conſiſtit. Ioan.20.c.

Ori.in diu.ho.10.

Conſilium. Humilitas. Finis operandi, aut vitæ. Neceſſitas. Fomenta voluptatis. Senſus ſacræ ſcripturæ. Doctrina euangelica.

Pedes quandoque conſilium, quo agimus iter vitæ, ſignificare poſſunt. Rom.3.c. Pſ.73.

Pede pertranſire in flumine. Pſ.65. eſt per humilitatem tranſire tribulationes.

Pedes ſtatuæ, finem operandi, aut finem vitæ ſignificare poſſunt. Dan.2 e. vel deſignant neceſſitatem Et pes ex parte ferreus, ex parte teſteus deſcribitur, quia delicata mẽs nunc in eorum odium obturatur, per quos forte à ſuis deſideriis reſtringitur, nunc verò cum concupita ſuppetunt, in eorum luxu reſoluitur.

Pedes hoſtiæ lauandi, deſignant fulcra voluptatis, aut fomenta mundanda. Leu.1.b.

Pedes menſæ quatuor. Exod.25.c.37.b. quatuor ſenſus ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt. pedes autem euangelizantium, ipſam doctrinam euangelicam deſignare poſſunt. Et puluis pedum, eius interpretatio. Nah. 1. d. pedes autem habet & non ambulat, qui habet profectũ ſcientiam, & nouit quomodo ad anteriora ſe extendere oporteat, nec tamen ad profectum tendere curat. Pſ.113.

Ori.ſ.Rom.3. Glo.ord.ſ.Pſ.65. Ricar.de S.Vict. de ſomn.Nabu.25. Phil.2.alleg. Bed.ſ.Exo.25. Iſi.ſ.Leu.14. Ric.de S.Vict. de ſomn.Nabuc.34.

Iſi. ſ. Leu.11. Glo.int ſ.Leu.11. — *Varia doctrina præter euangelicam. Abuſus euangeliorum.*

Pedes multi variam doctrinam præter euangelicam, ex quibus ſalutem ſibi aliqui promittunt indicant. Deſignant etiam diuerſam ſpem. Et pedes quatuor in volucribus: aut aliis animalibus immundis, ſignificant abuſum quatuor euangeliorum. Leu.11.d.g.

Ric. de S.Vict. de extrem. mali. 23. — *Profunditas inueſtigationis.*

Pes ſacerdotis, eſt profunditas inueſtigationis: pedem in aqua Iordanis ponere, eſt profunda inueſtigatione occulta penetrare. Ioſ.3.d.

Bed.ſ.Exo.28. Rup.4.ſ.Exo.23. — *Conuerſatio ſacerdotis. Finis vitæ Chriſti.*

Pedes tunicæ ſacerdotis, conuerſationem ſignificare poſſunt. Exod. 28. f. 39. d. Deſignant etiam finem vitæ mortalis Chriſti, quando magis rubuerunt mala punica & reſonarunt tintinnabula: quia in fine maximè dilexit ſuos.

Bed.ſ.Gen.8. — *Senſus Sanctorum.*

Pes columbæ, non inuenies requiem in terra. Gen.8.b. ſenſus Sanctorum ſignificat, qui non requieſcunt in terra.

Rica. de S.Vict. de ſtatu interio. hominis. 2. — *Carnale deſiderium.*

Pes, eſt carnale deſiderium: vt enim pes in imo iacet: ita carnale deſiderium per appetitum infimis inhæret. Iſ.1.a. A planta pedis vſque ad verticem non eſt in eo ſanitas.

Amb.2. de Iacob 7. Chry ſ. Pſ. 93. Ori ſ. Nu ho.14. — *Amor ſeculi. Infidelitas Iudæorum.*

Pes Iacob claudicans, ſignificare poteſt amorem ſeculi, & infidelitatem: & peculiariter infidelitatem Iudæorum. pes autem rectus amorem Dei, & credentes. Gen.32. c. pes etiam Balaam attritus ab aſina, infidelitatem Scribarum & phariſæorum ſignificat. Nu.22. e.

Amb. ſ Luc.7. — *Ablui ſanguine Chriſti.*

Pedē intingit in ſanguine, deſignat carnem cuiuſque tingendam & abluendam in Chriſti paſſione. Pſ.67.

Aug.6. muſica. 16. & ſ.Pſ.35. — *Lapſus in ſuperbiam.*

Pes ſuperbiæ dicit diſceſſum & lapſum in ſuperbiam: & principiū apoſtatandi à Deo. Pſ.35.

Res vilis.

Pedes aliquid infimum & contemptibile ſignificare ſolent: vt quum quid pedibus cōculcari dicitur. Iſ.28.a.

Hie.ſ. Amos 2. Aug.ſ. Apo.ho.10. Rup.8.ſ.Apo. — *Heretici. Ingenium hereticorum. Eloquentia & ſophiſmata. Miniſtri diaboli.*

Pedes quibus Pharao conturbat aquas, hæreticos ſignificare poſſunt: & eorum ſuperbiā. Eze.32.a. Pſ.35. Et pedum velocitas eſt acumen ingenij hæreticorum, quo diſcurrunt per teſtimonia ſcripturarum. Deſignat etiam oratorum eloquentiam: & ſophiſmata dialecticorū quibus opprimere veritatem nituntur. Amos 2.d. Hi pedes ſunt tanquam vrſi, propter maliciam & veſaniam. Apoc.13.a. Hi ſunt miniſtri regni Perſarum, & Aman, feſtinantes ad effundendum ſanguinem Iudæorum.

Gre.11.mor.25.

Pes hominis ponitur in neruo, quando prauitatem illius Deus forti diſtrictionis ſuæ ſententia ligauit. Iob 13.d.

Hie.ſ. Mat 18. Ber.ſer.2. de angel. — *Filius. Puſillanimitas.*

Pes ſcandalizans, ſignificare poteſt filios, aut inferiores: quorum affectus ſi amori Domini præponatur, nos excludit à regno cælorum, ideo abſcindendus. Mat.18.b. poteſt etiam intelligi puſillanimitas & negligentia retrahens nos, ne proficiamus de virtute in virtutem.

Bed.ſ.Pro.25.

Pedi laſſo comparatur, qui ſperat in homine in die anguſtiæ. Pro.25.c.

Pedes, Pedites.

PEdes dicitur, qui pedibus incedit, vt eques dicitur, qui equo vehitur. peculiariter autem pedites dicuntur milites, qui pedibus ſtipendia faciunt.

Gre.ſ.1.Reg. 15. — *Præbentes exempla virtutis.*

Pedites filiorum Iſrael ducēta milia, qui pugnabant cōtra Amalec, ſunt præbentes exempla caſtitatis cum interna luce cordis. 1.Reg.15. a. Et pedites numerati ſunt fortes in virtutibus. Exo.12 f.

Hie.ſ.Ier.12. — *Hoſtes eccleſiæ.*

Pedites inimicorum ſunt hoſtes eccleſiæ minus fortes. Ier.12.b.

Pedica, vide Laqueus.

Pediſequa.

PEdiſequa dicitur ancilla, quæ dominam ſequitur, vt pediſequus, eſt famulus dominum ſequens.

Lyr.ſ.1.Reg 25. — *Sciētiæ minores.*

Pediſequæ Abigail. 1 Reg.25 g. deſignant ſcientias minores ſub ſapientia Philoſophica.

Glo.ord.ſ. Eſther. 2. — *Animæ fideles.*

Pediſequæ Eſther. Eſthe.2.b. Animæ fideles Spiritusſancti gratia regeneratæ ſequentes veſtigia, ſponſæ.

Lyr.ſ.3.Reg.20. — *Prædicatores.*

Pediſequi principum prouinciarum. 3.Reg.20.c. Sunt prædicatores ſub maioribus prælatis, quorum ſunt adiutores.

Peſſulum.

Gre.ſ.Cant 5. Rup.ſ.Cant.5. — *Voluptates. Silentium.*

Peſſulum, ſeu peſſulus, eſt inſtrumentum, quo oſtium ſubdita illi claue clauditur, aut reſeratur. Deſignare poteſt voluptates, quibus aditum cordis contra ſponſum obſeramus. Cant. 5.b. Vel deſignat ſilentij clauſuram, quæ tollitur ad ædificationem proximorum.

Peſſimus, vide Malus.

Peſtis, Peſtilens.

PEſtis, eſt morbus contagioſus, ab aeris corruptione plerunque initium habens, qui in omnia ferè animalia pernicioſè graſſatur.

Ori.ſ.Mat.ho.28. Hie ſ.Mat.24. Iſy.ſ.Leu.26. — *Hæreſis.*

Peſtis quum ſit morbus contagioſus, hæreſim præcipuè deſignare ſolet, quia hæreticorū ſermo, vt cancer ſerpit. Exo.5.a.9.d Matt. 24.a. Hanc peſtilentiam immittit Deus in Iudæos confugientes ad vrbes, quia peruerſè intelligunt Prophetas, & moriuntur nullo arguente, non valentes cunctis de Chriſto propheriis ſic apertis repugnare. Leu. 26.d.

Hil.ſ.Pſ.1. — *Poteſtas ſecularis. Attractio ad vitia.*

Peſtilentia quoque ſeu cathedra peſtilentiæ, eſt poteſtas ſecularis peruerſa. Pſ. 1. Peſtis etiā fuerunt ciuilia bella ſub Seuero Imperatore. Eze.33.f.

Peſtilentia,eſt attractio aliorum ad vitia. Qui enim vel ſingulis,vel pluribus deditus vitiis ab eis ſeparari non poteſt,quaſi quodā veterno peſtilentiæ corruit. pſ.1. Corruit etiam peſte, qui longe receſſerit ab eccleſia. Eze.6.c.14.c.38.g. *Baſ.ſ.Pſ.1. Hie.ſ.Eze.6.*

Petere, Poſtulare.

PEtere,eſt humiliter & precibus aliquid poſtulare. poſtulare autem eſt requirere , vt fiat, quod aliquis vult:vnde etiam exigere. Gen.3.c. Si feceris quod poſtulo , iterum paſcam. Et mereri.1.Reg.1.d.Eò quòd à Domino poſtulaſſet eum.

Poſtulat Filius Dei à Patre,quando dicit:Pater clarifica Filium tuum.pſ.2. *Hie.ſ.Pſ.2.*

Poſtulat pro nobis Spiritusſanctus gemitibus inenarrabilibus.Roman.8.c. Quia poſtulare nos facit. *Aug.1.de Gen. cont. Mani.2.*

Quærere doctrinam. Petere dicuntur panem,qui quærunt doctrinam.Thr.4.a.Paruuli petierunt panem: & nō erat qui frangeret eis. Petentes etiam filij Iſrael ab Ægyptiis vaſa aurea & argentea & veſtes, deſignant Chriſtianos accipientes vera dogmata à Philoſophis, & recta inſtituta humana. Exo.3.g.12.c. Petit filius panem à patre,quum quærit doctrinam à Deo.Mat.7.b. *Glo.int.ſ.Thr.4. Aug.2.doct.Chriſtiana.40. Rup.7.ſ.Mat.*

Cura animarū. Poſtulatum mutuum. Exo.22.c.eſt quum pro æterna remuneratione curam dominici gregis ſuſcipimus. *Glo.ord.ſ.Exo.22*

Iniungere pœnitentiam. Poſtulare precium pro eo, qui occiſus eſt à boue, eſt iniungere pœnitentiam pro peccato. Exod.21.d. *Glo.int.ſ. Exo.21.*

Conuerſio infidelium. Petitio quam dedit Dominus Annæ, eſt conuerſio infidelium per ſpiritualem generationem in eccleſia.1.Reg.1.d. Petitiones autem dicuntur cordis:quia ſicut oculus viſum, ita cor intellectum requirit : & vt auris ſuauem ſonum cupit, ita cor ſapientibus ſenſibus delectatur. Pſalm.36. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.1.*

Poſtulatus à Deo dicitur Samuel,quia poſtulando promeritus eſt.1.Reg.1.c. *Glo.or.ſ.1.Reg.1.*

Petentes filij Iſrael Regem , neglecto regimine iudicum , deſignant volentes mutare ſpiritalem prælationem in ſecularem dominationem.1.Reg.8.b. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

Petimus à Deo orādo. Mat.7.a.Luc.11.b. Poſtulationes autem in ſacrificio miſſæ ſunt,quæ fiunt in communione, cum benedicit ſacerdos populum communicaturum.1.Tim.2.a. *Gre.6.Regiſt.epi.36. Aug.epiſ.59.*

Petere ſibi ſignum in profundo inferni,ſiue in excelſum ſuprà , eſt petere , vt ſibi fiat vtile ſignum aſcenſus & deſcenſus Chriſti.Iſ.7.b. *Ori.ſ.Iſ.ho.2.*

Petens Adonias Abiſac vxorem , deſignat Iudæos volentes copulari fidem euangelicam operibus legis.3.Reg.2.c. *Rup.3.ſ.Reg.5.*

Petra,vide Lapis.

Petra vrbs.

Gentilitas. Petra,eſt vrbs Paleſtinæ,& Arabiæ,quæ inde petrea dicitur.Iſa.42. b.vbi Hieronymus ait accipi pro ciuitate Paleſtinæ,quæ Hebraicè dicitur Sela,quod eſt petra,aut ſaxum,& cum ſit ibi ſingulare,benè accipi poteſt pro aliqua illarum ciuitatum , quæ eo nomine appellantur. Deſignare autem poteſt Gentilitatem. *Hie.ſ.Iſ.42.*

Petrus.

PEtrus,appellatus eſt Simon , princeps Apoſtolorum:à petra nomen habens:quæ Syriacè Cephas dicitur.Sicut autem Chriſtus lumen Apoſtolis donauit , vt lumen mundi appellaretur cæteraque ex Domino ſortiti ſunt vocabula.Ita & Simoni , qui credebat in petrā Chriſtum.Petri largitus eſt nomen:& quicunque fidē habet Petri,petrus dici poteſt.Matt. 4. c.16.c.Mar.3.d.Ioan.1.f. *Ori.ſ.Mat.ho.1. Hie.ſ.Mat.16. Aug.ſ.Ioan.tra.7*

Tendens ad perfectionem. Eccleſia. Petrus veniens ad Chriſtum ſuper aquas,deſignat tendentem ad perfectionem.Matt.14.c. Typus eſt etiam eccleſiæ calcantis fluctus huius ſeculi, adiuuante Domino , inter pericula. Eandem ſignificat ſecundum quòd vidit vas lintheum. Acto.10.b. *Ori.ſ.Mat cap.14 Aug.ſ.Pſ.92.& de verb do.ſer. 13. & ho.45.*

Fide. prompta. Gentilitas. Vt autem cucurrit ad monumētum,deſignat fidem velocem ad credendam mortem,& reſurrectionem Chriſti.Ioannis 20.b.Vt verò venit poſterius quàm Ioannes, ſed prius introiuit,eſt Gentilitas,quæ ſeriùs habuit notitiam Chriſti,quàm ſynagoga,ſed prius credidit. *Ori.in diuer.ho.2. Gre.ho.22.*

Vita actiua. Secundum quòd amabat Chriſtum,quem etiam ſequutus eſt, typus eſt vitæ actiuæ , quæ ſemper deſiderat à laboribus liberari,& ad Chriſtum peruenire:ideo ſequitur eum per labores,imitando.Ioan.21.d. *Aug.ſ.Ioan.tract.124.*

Phacee.

Hæreſiarcha. Phacee,id eſt,aperiens:filius Romeliæ,rex Iſrael.4.Reg.15.c.16.a.Iſa. 7.a. deſignare poteſt hæreſiarcham. *Hie.ſ.Iſ.7.*

Phalanx, vide Exercitus.

Phaleg.

Phaleg,ideſt,diuiſio,filius Eber,in cuius ortu facta eſt diuiſio linguarum.Gen.10.d.

Phaltias.

Phaltias,id eſt liberatio Domini,aut expulſio Domini,vel ruina declinans, filius Banaiæ, hoc eſt,ſtructoris,princeps populi.Eze.11.b.Typus eſt eius principis,qui cum à Domino declinauit,moritur,aut cadit,prophetante Ezechiele,vt eleuetur à Chriſto. *Hie.ſ.Eze.11.*

Phanendor.

Ori.ſ.Ioſ.hom.14. Phanendor id eſt, conuerſio, regio quam cepit Ioſue, deſignat conuerſionem, qua dæmon peruertit animas. Vel in bonum, conuerſionem peccatoris ad Deum. Ioſ.11.a. *Conuerſio bona & mala.*

Phantaſia, Phantaſma.

Aug.1.q. in euan. 15. Phantaſia, eſt imago rei alicuius reſidens in anima, quæ & phantaſma dicitur. Quandoque autem ſumitur pro ipſa potentia imaginatiua.

Hil.ſ. Mat.can.14 Phantaſma putantes eſſe Chriſtum, ſunt non plenè cognoſcentes verbum Dei, aut de fide Chriſti dubitantes: aut qui falsò apparentia timent. Mat.14.c.

Phanuel.

Phil de confuſi. linguarum. Phanuel, id eſt, videns Deum, ſiue facies Dei, vel euerſio Dei: locus vbi Iacob luctatus eſt cum angelo. Gen.32.g. Eſt & turris. Ibidem. quam deſtruxit Gedeon. Iud.8. b. Deſignat munitiones auertentes à Deo: quas deſtruit prædicator. *Munitiones malorum.*

Phanum, vide Templum.

Pharan.

Pharan, id eſt, onager eorum, vel ferocitas eorum aut fructificatio matris, vel taurus matris: Eſt eremus magna ad ſolitudinem Sinai, quam ad occaſum relinquit ſupra Aſphaltitem lacum ad meridiem occiduum, vbi fixit tentoria multitudo Iſrael relicto deſerto Sinai. Nu.10.b. Vnde miſſi ſunt exploratores ad terram Chanaan. Nu. 13. a. *Aug.q in Deu.56.* Dicitur mons Pharan, & interpretatur fructifer, ſignificat eccleſiam, in qua apparuit Chriſtus. Deut.33.a. *Ecclesia.* *Hier.ſ.Hab.3.* Interpretatur etiam os videntis: & ſignificat ſermonem viri eruditi, per quem venit nobis Dominus. Habac.3.a. *Sermo viri eruditi.*

Rup.ſ.Hab.7. Mons Pharan, hoc eſt, vmbroſus, vnde venit Deus, ſignificare poteſt Deum patrem, vnde venit filius incarnatus. Hab.3.a. *Deus pater.*

Ori.ſ.Num. ho.7. Pharan, vt interpretatur os viſibile, deſignare poteſt Verbum incarnatum. Nu.13.a. *Verbum caro.*

Glo.int.ſ. Gen. 21. Pharan etiam deſertum, infidelitatem deſignare poteſt. Gen.21.c. *Infidelitas.*

Rup.ſ.Deu.9. Pharã, vt interpretatur onager, deſignat Iudæos. Et Dominus apparuit de monte Pharan, quando Chriſtus ortus eſt ex Iudæis. Deut.33.a. *Iudæi.*

Pharao.

Pharao. i. diſſipans, vel diſcooperiens, aut nudans: vel Syriacè vindicans. Rex Ægypti: quo nomine multi Reges Ægypti appellati ſunt, ſeu cognominati: vt Cæſares apud Romanos.

Ori.ſ.Gen.ho. 16. Rup.8.ſ.Gen.37. Pharao quãdoque typum gerit Dei: vt quum exaltauit Ioſeph: vt etiam ei miniſtrabat poculum pincerna, Deus eſt, cui miniſtrant Sancti. Et vt ignouit pincernæ, & ſuſpendit piſtorẽ, Deus eſt faciens quædam vaſa in honorem, quædam in contumeliam. Gen. 40. d. 41. b. 47. a. *Deus.*

Tert. de baptiſmo. Ori ſ.Gen.ho.11.16 Hil ſ.Cant.ho.2. Aru ſ.Pſ.135. Hie.ſ.Iſ.19. 30.& ſ.Eze.29. Cyr.3.ſ.Ioan.34. & de ado. in Spir. Gre.Nyſſ. de vita Moſis. Rup.1 ſ. Exo.6. Ber ſ.Cant.ſer.39. Greg.ſ.en.Cant.1. tom 8.cap.5. Pharao rex Ægypti, diaboli figuram gerere ſolet: qui accepit Saram, quia nititur ſibi copulare animam, vel eccleſiam. Gen. 12. d. Ipſe eſt diſſipator & lacerator in diuerſas partes diuidens mentes. Iſ.19.b. Ezec.29.a. Ipſe autem Pharao, qui oppreſſit filios Iſrael, in quatuor ſceleribus imitatur diabolum. primum, quia intendebat opprimẽdo filios Iſrael, vt voluptate generandi emortua, filij non procrearentur. Secundum quòd obſtetricum dolo agere nititur, vt nati paruuli clam interimantur. Tertium quum aperta ſæuiens perſecutione præcepit omni populo ſuo dicens, Quicquid maſculini ſexus natum fuerit, in flumen proiicite. Quicquid fœminei, reſeruate. Quartum quando ſuperbè reſpondit, Quis eſt Dominus, vt audiam vocem eius, & dimittam Iſrael? Neſcio Dominum, & Iſrael non dimittam. Ita diabolus hoc egit ab initio quantum in ipſo fuit, vt nullus Iſraelita verus verbo prædicationis ſpirituales Deo filios gigneret, deinde, vt naſcentes eiuſmodi paruulos obſtetricante hæretica malignitate occideret, tandemque caſſatis artibus aperta perſecutione armatus eſt, vt in flumina inimicorum & tempeſtatum filios gratiæ proiiceret. *Ori.ſ.Ioſ.ho.22. Gre.ſ.Reg.6.* Demum ipſe eſt princeps ſuper omnes filios ſuperbiæ. Exo.1.5.14.15.a.18.b Pſ.134.135. Cant.1.c. Iſ.30.a. Pharao, qui cepit Gazer, & dedit eam in dotem filiæ ſuæ, deſignat diabolum, qui capit animam, & dat eam legi peccati, cui facit per obſtinationem ſeruire. 3.Reg.9.c. *Diabolus.*

Ber.ſe.1.octa. Paſ. Pharao occidens infantes filiorum Iſrael. Exo.1.b. typus fuit Herodis pueros Bethlehem occidentis. *Herodes.*

Ori.ſ.Gen.ho.6. Thil.de Abr. Amb.2. de Abr. 4. Pharao, vt accepit Saram, quam non permiſſus eſt polluere, deſignat principes ſeculares, & regnum terrenum huius ſeculi, cuius Reges non ſunt permiſſi polluere eccleſiam. Gen.12. d.45.d. *Principes ſeculares.* Deſignat etiam intellectum accedentem ad virtutem impuro corde, & mentem ſuperbam, quæ ſibi vſurpare vult ſapientiam, quã ſuſtinere nõ poteſt. Ideo reddidit eam Abrahæ, ſicut Geraſeni rogabant Ieſum, vt de finibus eorum tranſiret. Matt. 8. d. Significat etiam eum, qui ornator eſt corporis. *Mens ſuperba.*

Glo.int.ſ. Exo. 2. Pharao, cuius filia ſuſcepit Moſen nutriendum, ſignificare poteſt Gentilem populum, à quo orta eſt eccleſia, quæ ſuſcepit legem Dei. Exo.2.a. *Gẽtilis populus.*

Thil.2.alleg. & de temulent. Pharao, eſt diſſipator bonorũ, cui ſeruit princeps coquorum, & idem parcit principi pincernarum. Gen.40.a.41.f. *Diſſipator bonorum.*

Phil 2.alleg. Vt autem Moſes receſſit à Pharaone. Exo.10.c. deſignat Pharao impiam opinionem, à qua lex receſſit. *Impia opinio.*

Phares.

Iudæi. Gentiles. — *Amb. apol. Dauid. Hie. ſ. Gala. 3. & ſ. Matt. 1. Chry. ſ. Gen. ho. 62.*

Phares,id eſt,diuiſio, filius Iudę & Thamar, in cuius vtero cùm eſſent gemini phares & Zara,egreſſus eſt prior phares,retrahente manum fratre,quam prior protulerat. Gen. 38.g. Typus eſſe poteſt Iudæorum,qui fuerunt medii inter legem naturæ & legem euangelicam. Vel è diuerſo ſignificat Gentilem populum,propter quem dicitur ſepes ſeu maceria deſtructa,& medius paries,qui erat inter Iudæos & Gentiles diſſipatus, vt fieret vnus grex & vnus paſtor,& fierent nouiſſimi primi.poſt quos in fine mundi Iudæi venient ad fidem.

Pharetra.

Pharetra,eſt theca,in qua reconduntur ſagittæ ad iaculandum paratæ.

Humanitas Chriſti. — *Hier. ſ. Iſa. 49. & ſ. Zac. 9. Gre. 29 mor. 19. & 31 mor. 24. Hier. ſ. Iob. 30.*

Pharetra Dei,dici poteſt humanitas Chriſti,in qua latebat diuinitas.Iſaiæ 49.a.In pharetra ſua abſcondit me.pharetra quoque Dei,dicitur conſilium Dei, quo decreuit aliquos caſtigare.Thre.3.b.Iob.30.b.

Diabolus.

Pharetra pręterea Dei,dicitur ipſe diabolus , per quem Deus caſtigat, vel poteſtas illius. Iob.30.b.

Lex vetus.

Pharetra Eſau,legem veterem ſignificare poteſt,quam geſtabant Iudęi.Ge.27.a.

Cor bonorum. Cor impiorum. Inſidiæ hæreticorum. Tentationes diaboli. — *Glo. ord. ſ. Gen. 27. Ori. ſ. Pſ. 63. ho. 3. Hie. ſ. Iſa. 22. & ſ. Iob. 31. Gre. 31 mor. 24.*

Pharetra in bonum,ſignificat cor bonorum.in quo ſermonum Dei ſagittæ reconditæ ſunt & repoſitę.Iob.39.c.E diuerſo,in malum, pharetra, eſt cor impiorum.pſalm.10.Et pharetra Chaldęorum eſt,de qua dicitur.Sepulchrum patens eſt os eorum. Iere. 5.d.Et pharetra Elá, ſunt machinamenta hæreticorum,& prauorum hominum,& tentationes diaboli ſub ſpecie boni.Iſa.22.b.Iob.39.c.Eodem referuntur pheretræ pygmæorum.Eze.27.c.

Phariſæus, pherrſæus.

Phariſæus,id eſt,diuiſus,eſt nomen ſectæ Iudæorum,qui de religione præſumebant.

Iudæi. Hæretici. — *Ori. ſ. Matt. ho. 24. 25. Aug. epiſ. 58. & ſ. Pſ. 74. Hie. ſ. Matt. 9. Gre. ho. 37.*

Phariſæus ſuperbus,ſignificat Iudæos,de iuſtitia legis gloriantes, & de ſublimiori doctrina & vita pręſumentes,ſeque ab aliis ſeparantes, & eadem ratione hæreticos ſignificare poteſt,quod generaliter de aliis phariſæis intelligendum eſt, ſicut & phariſæus , in cuius domo diſcubuit Chriſtus,typus erat populi Iudaici de inani iuſtitia præſumentis.Matt.16. a. Lucę 7 e.18.b.phariſæi etiam calumniantes miracula Chriſti,infidelitatem Iudæorum ſignificant. Matth.9.d.

Infidelitas Iudæorum. — *Ori. ſ. Ioſu. ho. 22.*

phariſæus,eſt nomen populi , qui erat in terra , quando diuiſus eſt Lot ab Abraham , & interpretatur fructificatio expellenda,quæ ideo expellitur , quia mala. Gene.13. b. Exod.17. a.Ioſu.17.d.

Phaſe, vide paſcha.

Phaſga.

Hie. de Manſio.

Phaſga,id eſt,dolatus,eſt mons in regione Moab reſpiciens ſolitudinem , per quam venerunt filij Iſrael,eſt vnum iugum è montibus Abarim, quod videtur idem cum Nabo. pertinebat autem ad trigeſimam nonam manſionem.Nu.21.e.Ioſu.13.c.deſignat eos illuc peruenire,qui nihil informe,aut rude habent in ſublimitate perfectionis.Reſpicit ſolitudiné,quia perfecti reſpiciunt peccatorum vaſtitatem.

Phaſſur.

Malus ſacerdos. — *Hie. ſ. Ier. 20. Hie. ſ. Ioel. 1. Rup. ſ. Ioel.*

Phaſſur,vel phaſchur,id eſt,oris nigredo, vel extendens ſeu multiplicans libertatem , vel principatum,aut expandens foramen,vel albedinem.Sacerdos , qui percuſſit Ieremiam , & miſit in neruum.Ierem.20.a.Typum gerit mali ſacerdotis , qui abutitur poteſtate aduerſus veritatem.

Phatuel.

Deus pater.

Phatuel,id eſt,latitudo Dei,vel aperiens Deus,fuit pater Ioelis prophetæ, cuius os áperuit Deus.Ioel.1.a.deſignat Deum patrem,cuius latitudo eſt charitas.

Phatures.

Eccleſia. — *Hie. ſ. Eze. 29.*

Phatures,id eſt,panis conculcatus,erat metropolis Aegypti , in ea habitauerunt Aegyptij poſt pœnitentiam,vt deſignet eccleſiam,in qua eſt Chriſtus panis conculcatus ab hæreticis. Ezec.29.c.

Phenenna.

Synagoga. Vita actiua. — *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Phenenna,id eſt,gemma,ſiue facies noſtra,altera vxor Elcana , quæ cùm multos genuiſſet liberos,Annæ ſterilitatem exprobrabat.Typus eſſe ſolet Synagogæ,& vitæ actiuę.1.Reg.1.a. vel interpretatur conuerſio , eſt vxor poſt Annam,id eſt,gratiam,ſed prius operatur , vel parit quàm Anna,ſed filii eius non aſſiſtunt ante Deum ,vt filii Annæ , nec tamen ſunt inanes, quia partes accipiunt de ſacrificiis.

Phiahyroth.

Difficultas fidei. Initium conuerſationis. — *Ori. ſ. Exo. ho 5. & ſ. Nu. ho. 27. Hie. de manſio.*

Phiabiroth,id eſt,os,vel labium libertatis,aut os ſculptum,vel os nubilú, & aſcenſio tortuoſa,quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto.Vel interpretatur os vici,& deſignat difficultatem fidei , & laborem actionis, vel initium conuerſationis , & mediocrem abſtinentiam. Exo.14.a.Nu.33.a.Vel deſignat , quod aſſumpta fortitudine nobilitamur in Domino, & cô-

temnimus Beelſephon,hoc eſt,idoli arcana illiuſque magnificentiam, & turritam ſuperbiam declinamus.

Phiala, vide Calix.

Phicol.

Ori.ſ.Gen.ho.14. Beda ſ.Gen.25. — *Philoſophia moralis.*

Phicol,id eſt , os omnium,aut oris perfectio, ſiue conſummatio,princeps exercitus Abimelech Regis Geraræ,cum quo venit ad Iſaac.Ge.21.e.26.f. deſignare poteſt philoſophiam moralem.

P*hilippus.*

Ori ſ. Matt.ca.14 — *Martyres. Chriſtus. Doctores.*

Philippus, Tetrarcha Trachonitidis regionis,maritus Herodiadis,quam accepit Herodes. Matthæ.14.a.Typum gerit habentis peruerſam doctrinam. Fuit alius Philippus Apoſtolus vocatus à Chriſto.Ioan.1.f.6.a.

P*hiliſthim, vide* P*aleſtina.*

Phinees.

Arn.ſ.Pſ.105. Ori.ſ.Nu.ho.25. Amb.ſ.Pſ.118.ſer. 18.

Phinees,id eſt,aſpectus,vel facies confidentiæ,vel protectionis.Sacerdos filius Eleazari : qui occiſo viro Iſraelita cum ſcorto, iram Dei placauit. Nu.25. c.Pſ.105.Typus eſſe poteſt Martyrum,qui carne ſua occiſa,& ſanguine fuſo, iram Dei placant.Vel deſignat Chriſtum qui patris irã placauit: vel doctores, qui gladio verbi dei confodiunt vitia,& deſtruunt hęreſes.Vel interpretatur parcens ori:& deſignat eum,qui non aperit os ad loquendum malum.

Ori.ſ.1.Re.ho.1. Gre.ſ.2.Reg.14. — *Sacerdotes mali. Scribæ & Phariſæi.*

Alius fuit Phinees,filius Eli ſacerdotis,& interpretatur oris obturatio , deſignat ſacerdotes, qui obturatum habent os ad ſcientiam,& ad loquendum bonum,&confitendum peccata.Item cum fratre Ophni,deſignat Scribas & phariſæos.1.Reg.4.b.14.a.

P*hinon.*

Ori.ſ.Nu.ho.27. Hie.de manſio. — *Perfecti. Confeſſio fidei.*

Phinon,id eſt,gemma,ſiue aſpiciens,aut os æternitatis, vel os filii , aut Phino , id eſt , oris parſimonia.Trigeſima ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto,ad quam peruenitur poſt Selmona.Num.33.e.deſignat perfectos,qui audiunt iam arcana , quæ non licet homini loqui. Vel dicitur Phunon, id eſt , os diminutiuè, ab ore : & deſignat confeſſionem fidei in tentationibus.

P*hiſon.*

Prudentia.

Amb.de Para.3 Phil. 1.allego.

Phiſon,id eſt,oris mutatio , ſiue multitudo , aut extenſio : vnum è quatuor fluminibus è Paradiſo terreſtri exeuntibus : circuit terram Euilath. Gen.2. b .Typus eſt prudentiæ , quæ mutat verba ad capacitatem auditorum.Ibi naſcitur aurum optimum,hoc eſt,viuendi diſciplina.Non vincitur falſitate : quemadmodum carbunculus,qui ibi naſcitur , non vincitur à nocte.Habet virorem ſpei in lapide praſio, qui ibi naſcitur.Circuit terram Euilath, hoc eſt, placidam,mitem,propiciamque conſtitutionem conſeruat.Vel interpretatur oris dentatio: quia dum in terra ſumus,dentibus,id eſt,certis viribus animæ premendus, conterendus , & ruminandus,eſt omnis cibus quem pro anima capimus.

Beda ſ.Gen 2. Gregor.ſ.C ant.1. tomo 7.cap.22.

P*hiton.*

Ori.ſ.Exo.ho.1. Phil.de ſomniis. Beda ſ.Exo.1. — *Mendacium.*

Phiton,id eſt,buccella eius,aut perſuaſio , vel ditatio eius : vel oris donum:ciuitas quam fecit ædificari Pharao à filiis Iſrael in Ægypto. Exo. 1. d.Typus eſt mendacii , aut etiam ſermonis perſuaſibilis,quæ facit ædificari diabolus.Vel interpretatur os deficiens,vel os abyſſi. Deficit enim,qui loquitur mendacium,& eſt os abyſſi,quia abyſſus locus perditionis eſt.

P*hœnix, vide* S*idon.*

P*hogor.*

Ori.ſ.Nu.ho.27. — *Voluptates car-*

Phogor,id eſt,delectatio,vel apertio:nomen idoli,aut prouinciæ,in qua erat idolum libidinis,deſignat voluptates carnis,ad quas duxit Balach,hoc eſt,diabolus.Nu.23. d. 25.d.

P*hua.*

Ori.ſ.Exo.ho.2. Phil.quis rerum diui.heres. Beda ſ.Exo.1. — *Euangelium. Sciẽtia moralis.*

Phua,id eſt,rubens,vel verecunda,aut gemens,vel vlulans,vel apparens, obſtetrix Ægyptia,quæ obſtetricabat fœminas Hebræas, quę non obtemperauit Regi Ægypti , qui præcipiebat necari maſculos Hebręorum.Exo.1.c.Typus eſſe poteſt Euangelii , vel ſcientiæ moralis,aut humanæ,quæ modeſtiam & pudorem inducunt.

P*hud.*

Hie.ſ.Iſa.66.

Phud,id eſt, oris excluſio, deſignat Gentiles ad fidem venientes , & excludentes omnem blaſphemiam,& aperientes os ad laudes Dei.Iſa.66.f.vide Libia.

P*hurim.*

Glo.ord.ſ.Eſthe.3. — *Gentiles.*

Phurim,id eſt,ſortes , ſic dictę ſunt ſortes, quas miſit Aman : vt Iudæorum genus deleret.Eſth.3.b.9.f. Qui ad ſortem Domini pertinent,occiduntur, vt hircus ſuper quem ſors mittebatur.

P*hylacteria.*

Phylacteria dicebantur à cuſtodiendo : quæ ferebant phariſæi in ſignum cuſtodiæ legis, erantque membranæ, in quibus ſcribebant verba decalogi, & eas in fronte ligabant, quaſi coronam capiti facientes, vt ſemper ante oculos mouerentur. Matt.23.a. *Hie.ſ.Matt.23.*

Piaculum, vide peccatum.

Pietas, Pius.

Redemptio. Pietas, eſt virtus, qua Deo exhibemus cultum ipſi debitum, & etiam proximis, præcipuè nobis coniunctis, vnde dicitur pius. Pietatis autem ſacramentum, eſt opus incarnationis & redemptionis, quia demonſtrat pietatem ſeu dilectionem Dei erga genus humanum. 1. Tim. 3.d. Pietas autẽ ad omnia vtilis eſt, promiſſionẽ habens vitæ, quæ nũc eſt, & futuræ. 1. Tim. 4.c.

Piger, vide Ocioſus.

Pigmentum, Pigmentarius.

Pigmenta ſunt à pingendo dicta, ſuntque variæ ſpecies, ex quibus conficiuntur medicamenta, vel colores, vel etiam odoramenta, & qui hæc conficiunt, pigmentarii dicuntur.

Virtutes. Pigmenta dicuntur virtutes, & puluis pigmentarii eſt, quum per ſingula noſtra opera diligentius pertractamus, ne quid in operibus noſtris incultum remaneat, ne inter virtutes vitium lateat. Cant.3.c.

Verba hæreticorũ. Pigmenta multiplicata ſunt verba, quibus hæretici ſuos exornant errores. Iſa.57.b. *Gre.ſ.Cant.3. Hie.ſ.Iſa.57.*

Prædicatores. Pigmentarii ſunt prædicatores, qui ex ſacra ſcriptura & exemplis Sanctorum pigmenta conficiunt. Cant.5.d. *Gre.ſ.Cant.*

Pignus.

Pignus eſt, quod datur alicui in ſecuritatem precii poſtmodum tradendi. Gen.38.c. Interdum ſumitur pro hypotheca. Exo.22.d. Si pignus à proximo tuo acceperis veſtimentum. *Gre.16.mor.2.*

Confeſſio peccati Pignus quandoque ſignificat confeſſionem peccati. Exo.22.d. Quum debet tibi quippiam frater tuus, & abſtuleris pignus ab eo, ante Solis occaſum reſtitue. A debitore noſtro pignus accipimus, quando ab eo, qui in nos peccaſſe cognoſcitur, peccati eius confeſſionẽ tenemus, per quam relaxare peccatum in nos perpetratum poſtulamur. Abſtuliſſe autem dicitur Iob pignus fratrum ſuorum ſine cauſa. Iob.22.a. quando eccleſia ſuſcipit confeſſionem venientium ad hæreticis: quod ipſi hæretici ſine cauſa fieri iudicant: accipit etiam in pignus molam ſuperiorem, aut inferiorem, qui à peccatore confitente aufert ſpem, vel timorẽ. Deut. 24. b.

Spiritus ſanctus. Dona ſpiſſancti Pignus hæreditatis, eſt Spiritusſanctus, vel dona eius, per quæ anima noſtra ad interioris ſpei certitudinem roboratur. Ephe.1.c. Et abſtuliſſe dicitur Iob pignus fratrum ſuorum ſine cauſa, quum hæretici iudicant eos, qui ad eccleſiam veniunt, amittere ſpiritualia dona.

Verbum Dei. Pignus, dici poteſt verbum Dei auditum & non intellectum. Deut.24.b. Et pignus reddẽdum, eſt doctrina à Deo accepta, quam debemus reddere docendo ignorantes. Ezec.18. e. Et pignerata veſtimenta, ſunt ſacræ ſcripturæ veritates, quas vſurpant hæretici. Amos 2. c. *Gre.13.mor. 16. Gre.10.mor.2.*

Prædicator. Pignus quum tollitur, aliud quidem eſt quod tenetur, ſed tamen adhuc aliud quæritur. Bouem ergo viduæ in pignus auferunt, qui de Sancta Eccleſia etiam prædicatores tollũt, quos ideo hæretici conantur auferre, vt eorum etiam ſequaces trahant. Pro pignore ergo bos viduæ tollitur, quum idcirco ipſe qui prædicabat, rapitur, vt alii ſequantur Iob.24.a. *Amb.de Tobi.10 Hie.ſ.Eze.18. Gre.16.mor.22.*

Amittere Chriſtum. In pignus dicitur dare molem ſuperiorem, qui Chriſtum peccando amittit. Deut.24.b. *Amb.de Tobia.21 Phil.de ſomnio.*

Pignus quandoque ſignificat impedimentum ſermonis & doctrinæ.

Pila.

Anima. Eccleſia Pila, eſt vas concauum, in quo frumenta tunduntur, & medicorum vſui aptum, in quo ptiſſanæ teri ſolent. Cùm dicitur Sopho.1.c. Vlulate habitatores pilæ, pila ſumitur pro Hieruſalem. Poteſt autem deſignare animam, vel eccleſiam. *Hie.ſ.Sopho.1.*

Iudæi diſperſi. Pila etiam eſt inſtrumentum rotundum, quod iactatum ad luſum deſeruit. Quaſi pilam autem mittit Dominus Sobnam in terram latam & ſpatioſam, quum Iudæos diſperſit, vt per totum orbem inquieti vagentur. Iſa.22.e. *Hie.ſ.Iſa.22.*

Pilatus.

Gẽtilis populus Pilatus fuit procurator populi Romani in Iudæa: qui inſtantibus Iudęis, abluens ſibi manus condemnauit Chriſtum ad mortem, quem innocentem ſciebat. Matt.27. Lucæ 23. Secundum autem quod in morte Chriſti lauit manus, typus eſſe poteſt Gentilis populi, qui per fidem Chriſti mundatus eſt. *Hie.ſ.Matt.ca.33*

Pilum.

Crux Chriſti. Repreſſio inanis gloriæ. Pilum, eſt inſtrumentum, quo quippiam in mortario ſeu pila teritur.

Pilum quandoque ſignificat crucem Chriſti: vt manna pilo tuſum, eſt corpus Chriſti in cruce Exo.17.c. *Glo.ord.ſ.Exo.16.*

Pilum, interdum ſignificat inanis gloriæ repreſſionem, & etiam ſedulam probationem. Exo.27.d. Oleum pilo tuſum. *Glo.int.ſ.Exo.27.*

Pilus, Piloſus, vide Capillus.

Pincerna.

Pincerna eſt, qui propinandi poculum principi munus habet.

Ori. ſ. Cant. ho. 1. 2 *Hie. ſ. Iſa. 1.* Pincernę Salomonis, doctores Chriſti deſignare poſſunt, qui poculum illi propinant quando peccatores conuertuntur. 3. Reg. 10. a. 2. Paral. 9. a.

Lyra. ſ. Gen. 40. Pincerna regis Pharaonis in carcere, populum Gentilem ſignificare poteſt, & etiam ſanctos patres in limbo, qui in carceris tenebris detinebantur, vnde per Chriſtum liberati ſunt. Gen. 40. a. 41. b. vt etiam fuit in carcere cum piſtore, & Ioſeph, & fuit liberatus condemnato piſtore, typum gerit boni latronis cum Chriſto crucifixo & ſaluato, & etiam peccatorum qui per Chriſtum ſaluantur. *Gentilis populus. Sancti Patres. Bonus latro. Peccatores.*

Pingere, Depingere, pictura.

Pingere, eſt alicuius rei formam ductis lineis repręſentare, quod variis coloribus effici ſolet.

Hie. ſ. Iere. 4. Pingit oculos ſuos ſtibio, qui ſtudium habet diſcendi myſteria, & diuina ſecreta inquirendi. Iere. 4. g. *Studium myſteriorum.*

Hie. ſ. Iere. 22. Pingunt ſynopide laquearia hęretici, cùm Chriſti ſanguinem pollicentur, cuius ipſi non ſunt participes. Iere. 22. d. *Falſa promiſſa hæreticorum.*

Hie. ſ. Eze. 40. *Gre. ſ. Eze. 8. 17.* Pictura palmarum, eſt inſigne victoriæ infidelium contra mundum. Ezechiel 40. c. vel deſignat miracula, quæ fiunt à Sanctis, quæ in hac vita non dicuntur palmæ, ſed pictura palmarum, quia etiam à malis fieri poſſunt. Picturæ quoque prominentes in templo, ſunt varia virtutum opera. 3. Reg. 6. d. *Vitia in corde.*

Hie. ſ. Eze. ho. 23. *Gre. 26. mor. 4.* Depicta ſimilitudo reptilium in pariete templi. Ezech. 8. d. deſignat vitia expreſſa in corde. Dum enim exteriorum rerum intrinſecus ſpecies attrahitur, in corde quaſi depingitur, quicquid fictis imaginibus cogitatur. Depictæ etiam imagines Chaldæorum, deſignant vitia dęmonum, & eorum varia tentamenta. Eze. 23. b. *Tentationes dæmonum.*

Pinguedo, vide Adeps.

Pinna, Pinnula.

Pinna, & pinnula, dicitur eſſe pluma mollior, & exigua penna: dicuntur autem peculiariter pinnæ, aut pinnulæ piſcium, quę ſunt illis alarum vice.

Ori. ſ. Leuit. ho. 17. *Gre. 5. mor. 16.* Pinnæ piſcium, deſignare poſſunt eleuationem mentis ad ſuperiora: quod eſt bonorum: & vitam ſublimem atque cæleſtem. Le. 11. b. *Eleuatio mentis. Vita cæleſtis.*

Iſy. ſ. Leui. 11. *Hie. de veſt. ſacer.* Pinnula iecoris ſeu reticulum, voluntatem ſignificare poteſt. *Voluntas.*

Pinnaculum.

Hila. ſ. Mat. ca. 3. Pinnaculum, eſt faſtigium & ſummitas ędificij in acumen tendentis.

Amb. ſer. 26. Pinnaculum templi, ſignificare poteſt celſitudinem legis, & prophetarum, & etiam perfectionem cæleſtis ſacramenti, in qua ſtat Chriſtus. Matthæi 4. a. *Celſitudo legis.*

Au. de vera reli. 31. Poteſt etiam oculos ſignificare, quos vult diabolus ad terrena deprimi: quæ ipſe Chriſto monſtrauit. *Oculi.*

Pinus.

Hier. ſ. Iſa. 60. Pinus, arbor quæ & pinea dicitur, quæ apta eſt ædificiis, & nauibus conſtruendis.

Pinus doctrinam naturalem, & ipſos philoſophos ſignificare poteſt. Iſ. 44. c. 60. c. vbi Septuaginta dicunt Cedrus. *Phyſica.*

Pirus, ſeu pyrus.

Glo. ord. ſ. 2. Re. 5. Pirus, eſt arbor cuius fructus eſt guſtui ſuauis, habetque pyramidis ſeu ignis figuram.

Pirus, vt habet figuram ignis, inſidias diaboli deſignat, transfigurantis ſe in angelum lucis. 2. Re. 5. d. 1. par. 14. c. deſignat etiam idola, quæ flentes reddunt ſuos cultores. Vnde in Hebraico dicitur flentium. Vel piri ſunt Sancti, quorum cacumen eſt ſublimitas vitæ ipſorum, in qua flante ſancto Spiritu, intonuit prædicationis ſonitus. Porrò aliqui interpretantur vocabulum Hebraicum, mororum, & non flentium, quæ diuerſis characteribus in Hebræo ſcribuntur. *Inſidiæ diaboli. Idola. Sancti.*

Piſcis.

Au. ſ. Ioan tract. 123. & de Sanctis. ſer. 28. Piſcis genus eſt ad animalia, quæ degunt in aqua.

Gre. ho. 24. *Hie. ſ. Matt. 17.* *Ori. ſ. Matt. cap. 13* *Tert. de reſurrect.* *Au. 13 confeſ. 23. & ſ. Pſ. 39.* Piſcis aſſus poſitus ſuper prunas, eſt Chriſtus igne charitatis pro nobis crucifixus. Ioan. 21. c. Eundem deſignat piſcis captus à Tobia. Tobi. 6. a. Luc. 24. f. Et piſcis habens ſtaterem in ore, eſt Chriſtus, qui venit in profundum maris afferens confeſſionem, & dans precium pro nobis & pro ſe, qui peccatum non fecerat. Matt. 17. d. Ipſe eſt piſcis petendus. Matt. 7. b. *Chriſtus.*

Gre. 23 mor. 22. *Her. ſer. de S. Andrea.* *Amb. 3. de ſacramẽtis et de vir. 3. & ſ. Exae. 5. 6.* Piſces generaliter homines ſignificant, tam bonos, quàm malos, qui in ſagena eccleſiæ colliguntur. Matt. 13. f. Et piſces maris, homines in mundo, vbi maiores deuorent minores. Super hos ſpiritualis homo accipit dominium. Eze. 47. b. Iob. 40. d. Poſſunt etiam peculiarius piſces dici ſimplices, & baptizati. Iſa. 19. b. 1. Cor. 15. e. Piſces autem in ſtagno, ſunt monachi in monaſterio. Piſces verò in flumine, ſunt prę lati & diſpenſatores varie diſcurrentes. *Homines. Simplices. Baptizati. Monachi. Prælati.*

Au. epiſt. 121. & 83. q. 57. et ſ. Ioan. tract. 123. Piſces præterea, qui non pereunt in diluuio, ſed natant, nec merguntur, deſignare poſſunt ſpirituales, qui fluctibus rerum terrenarum minimè merguntur, cùm non ſint terreni. Ge. 7. Et piſces in aqua degentes, ſunt fidem habentes ſuſcepto baptiſmate, in quo perſeuerant ſicut piſces in aqua. Luc. 12. b. Et piſces centum quinquaginta tres magni, ſunt perfecti, & *Spirituales. Fidem habẽtes. Perfecti. Martyres.*

Martyres,

Martyres,& fidem confitentes.Ioan.21.c.Et piſcis habens ſtaterem in ore,eſt credens & confitens fidem. Matt.17.d.Iob.12.b.

Doctores. Boni. Carnales. Vitam aſperam agentes. Piſces dici poſſunt boni doctores,quibus dominatur Chriſtus.Gene.1.d.Et piſces habentes pinnas,quibus aſcendunt ad ſuperiora,& ſquamas,quibus proteguntur,ſunt mũdi: ideo deſignant doctores,& bonos,qui pennis ad cæleſtia aſcendunt, & ſquamis proteguntur, ne in totum ſint carnales. Alij verò qui cœno volutantur,immundi ſunt,& deſignant carnales. Le.11.b.Vel piſces cum ſquamis, ſunt vitam aſperam agentes, ſine ſquamis verò delitiis vacantes,& in cœno vitiorum viuentes,nec ad ſuperna eleuati,& ocioſi,&c. *Hil.ſ.Mat.Ca.17. Hie.ſ.Ioh.12. Beda ſ.Gen.1. Ori.ſ.Leui.ho.7. Ter.de trib.ſ.Iude. Geor.Vene.Cant.1. tomo 7.cap.32. Gre.5.mor.6.*

Profunda penetrantes. Piſces maris,dici poſſunt profunda penetrantes.pſ.8. *Cyril.cont.Iulia.9. Arno.ſ.Pſ.8.*

Curioſi. Philoſophi. Hæretici. Piſces etiam maris,ſunt curioſi huius ſeculi, qui in magnis rerum inquiſitionibus quaſi abditis fluctibus latent.Iob.12.b.Sic deſignant philoſophos & potentes, qui ſunt piſces maiores vorantes minores. Geneſ.9.a.Sic piſces quibus dominatur homo, ſunt hæretici & philoſophi ſeculares. *Gre.11.mor.2. Hie.ſ.Ioh.12. Aug.ſ.Pſ.8. Beda ſ.Gen.1.*

Peccatores in mundo. Homines bruti. Sequentes errores. Piſces in mari,ſolent etiam ſignificare peccatores in mundo.Gen.1.d.Iſa.50.b.Ezec.38.f. Sopho.1.a.Haba.1.d.Item homines irrationales, & adeò bruti, vt nihil omnino ſapiant, & aerem liberum,cælumque non videant. Hoſe.2.a. Et piſces fluminis qui mortui ſunt, ſunt homines ſequẽtes dogmata philoſophica,& hæreticorũ errores.Exo.7.c.Eze.29.a.Ioã.21.b. *Ori.ſ.Ier.ho.12.& Ezec.ho.13. Hie.ſ.Hab.1.& ſ. Hoſ.2.& ſ.Eze.29. Cyri.ſ.Ioan.61.*

Auarus. Piſcis habens ſtaterem in ore,deſignat auarum pecuniæ inhiantem:ideo inuenitur in mari,hoc eſt,inter fluctus huius ſeculi.Matth.17.d.Et piſces maiores deuorantes minores, ſunt potentiores auari,pauperes abſorbentes. *Ori.ſ.Matt.ho.4. Baſi.Exae.in ho.7. Amb.5.Exae.5.*

Fides. Piſcis viuens inter fluctus nec frangitur,nec ſoluitur fluctibus, deſignat fidem,quæ viuit inter tentationes tempeſtateſque huius ſeculi,quæ alterius vitæ gaudia per lamenta præſentia, fletuſque irrequietos,in corde gignit,quę inuiſibili gratia Spiritus, per aquam baptiſmi conſecratur,inuiſibili auxilio diuinæ protectionis nutritur,inuiſibili præmiorũ intuitu,quęcunque valet,bona operatur,cui opponitur ſerpens, qui nititur decipere, vt ſerpens decepit Euam.Luc.11.b. *Aug.de verb. Domini ſer.29. Euc.form.ſpirit.4.*

Dona Spiritusſancti. Libri noui teſtamenti. Piſces ſine certo numero.Matt.15.d diuerſitatem donorum Spiritusſancti ſignificare poſſunt.Vel piſciculi pauci,ſunt libri noui teſtamenti.Mar.8.a. *Hil.ſ.Matt.Ca.15. Hier.ſ.Mar.8.*

Sermo propheticus,& affectibus. Duo teſtamenta. Dignitas Chriſti duplex. Piſces duo diuiſi turbis.Ioan.6.a.deſignare poſſunt ſermonem propheticum, & ſermonẽ in affectibus poſitum, qui ſunt quaſi obſoniũ rerum ſenſibilium. Vel ſunt ſermones de patre,& Filio,vel ſunt prophetæ,& Ioannes Baptiſta,vel ſunt duo teſtamenta,vel ſunt dignitas regia,& ſacerdotalis in Chriſto.Vel prædicatio Chriſti,ſplendens in Euangelica,& Apoſtolica doctrina. *Ori.ſ.Matt.ca.15. Hil.ſ.Mat.Ca.14. Amb.ſ.Luc.9. Au.83.q.61.& ſ. Ioan.tract.24. Cyri.3.ſ.Ioan.17.*

Scientia practica. Piſces ſcientiam practicam ſignificare poſſunt. Geneſ.1.c. Hi dantur homini in eſcam. Geneſ.9.a. *Hie.ſ.Matt.4.*

Mors. Sepulchrum Chriſti. Piſcis degluriens Ionam,typus eſt mortis deglutiẽs Chriſtum,quem tamen retinere non potuit.Ionæ 2.a.Matt.12.c.deſignat etiam ſepulchrum Chriſti. *Hil.ſ.Matt.Ca.17. Hie.ſ.Ionam 2. Rup.ſ.Ionam.2.*

Piſcari, piſcator.

Piſcari,eſt piſces venari,& piſcatores ſunt,qui piſces venantur.

Prædicare. Prædicatores. Status eccleſiæ militantis. Status eccleſiæ triumphantis. Piſcari,eſt prædicare,& piſcatores dicuntur doctores & prædicatores, qui homines ad fidem Chriſti prædicatione ſua velut retibus conuertunt. Iere.16.c.Ezec.47.b.Matt.4.b. Piſcatio autem prima,qua impleuerunt Apoſtoli duo nauigia,& retia rumpebantur, ſignificat præſentem ſtatum eccleſiæ,Iudæorum,& Gentilium,bonorum,& malorum. Lucæ 5.b. Secunda verò poſt reſurrectionem,eccleſiam bonorum,ideo miſerunt ad dexteram nauigij rete,& certo numero ceperunt magnos piſces,deſignantes prædeſtinatos.Ioan.21.a. *Ori.ſ.Iere.12. Hie.ſ.Iere.16. Cyril.12.ſ.Ioan.62. Au.ſ.Ioan.tract.122.& ſermo.148.*

Hæreſiarchæ. Philoſophi. Piſcatores dicuntur etiam hæreſiarchæ,& philoſophi,docentes errores, & capientes animas ſimplicium.Iſa.19.b. *Hie.ſ.Iſa.19.*

Piſcina.

PIſcina,dicitur lacus,aut ſtagnum,vbi viui piſces coercentur.Extenſum eſt autem vocabulum ad omnes aquas collectas,ſiue frigidæ ſint,ſiue calidæ,etiam ſi piſces non habeant.

Fons diuinæ benignitatis. Communicantes doctrinam. Piſcina ſuperior in Hieruſalem,dici poteſt fons diuinæ benignitatis, dimanans in mẽtes noſtras ſeu benedictio diuina propinans omnia bona Iſa.7.a. *Geor.Vene.Cant.1. tomo 7.cap.15.*

Piſcina autem inferior,quæ ſicut aquam ſuſcipit,ſic diffundit, nulla aliquando facta in ea aquarum putrefactione,deſignat eos qui talenta accepta communicant, & lucrantur in benedictione impartiendo ſeipſos aliis iuxta Apoſtolicam ſententiam, qua dicitur. Omnibus omnia factus ſum,vt omnes Chriſto lucrifaciam. *Geor.Vene.Cant.1. tomo 7.cap.15. Hie.ſ.Iſa.22.& ſ. Nahum 2.*

Doctrina hæreticorum. Diuitiæ. Piſcina inferior,continens aquas turbidas,hæreticorum doctrinam peſtilentem & fœtidam ſignificare poteſt.Iſa.22.c.Nahum 2.b. Poteſt piſcina aquarum deſignare abundantiam diuitiarum,quæ eſt in Niniue,hoc eſt,in hoc mundo. *Cyri.2.ſ.Ioan.12. Theo.ſ.Nahum 2. Amb.de Spiritu ſancto 7. Ter.de baptiſmo*

Sacramenta. Paſſio Chriſti. Verbum Dei. Lachryma. Piſcina probatica,in qua per deſcenſum angeli ſanabatur vnus.Ioan.5.a.deſignat ſacramẽta ſacerdotum miniſterio collata,& peculiariter baptiſmum, & pœnitentiam, & paſſionem Chriſti.Item verbum Dei, quo ſanantur infirmi.Et oculi ſunt ſicut piſcinæ Eſebon, quum quis fundit lachrymas pro peccatis.Cant.7.b.vel etiam ex deſiderio cæleſtium. *Gre.ſ.Cant.7. Rupe.ſ.Cant.6.& ſ.Ioan Geor.Ven.Cant.7. tomo 7.cap.16.&*

Ritus Iudæorum. Lex vetus. Piſcina etiam probatica,deſignat totum ritum ceremoniarum Iudæorum,& ſacrificiorũ, quæ neminem ſanabant,niſi deſcendente Chriſto. *Cant.2.tomo 6.ca.8*

Piſcina etiam Eſebon, diuinam mentem ſignificare poteſt, in qua continebantur omnia antequàm crearentur. Cant. 7. d.

Hie. ſ. Iſa. 22. Au. ſ. Pſ. 70. & ſ. Ioan. trac. 17. — Piſcina vetus, vmbrá legis ſignificare poteſt, ſeu vetus teſtamentum. Iſa. 22. c. Piſcina etiam probatica, eſt lex vetus, habens quinque porticus, nempe quinque libros Moſis. Ioan. 5. a. — *Lex vetus.*

Piſtor, Piſtrinum, Panifica.

Piſtor dicitur, qui frumenta in pilis pinſit: licèt nunc piſtor ſit qui panem præparat ad coquendum. Piſtrinum autem, eſt locus in quo pinſitur, & panis fit.

Lyra. ſ. Gen. 40. — Piſtor regis Ægypti, typum gerit Iudæorum, qui dixerunt: Mittamus lignum in panem eius. Poteſt etiam ſignificare latronem malum, qui cum Chriſto crucifixus eſt, & periit. Geneſ. 40. a. — *Iudæi. Latro malus.*

Amb. ſ. Luc. 17. — Piſtrinum, ſignificare poteſt hunc mundum, aut corpus humanum. — *Mundus.*

Pitacium.

Pitacium, eſt particula corii, qua aliquid reparatur. Ioſu. 9. a.

Pix.

Pix, eſt quæ fit ex arborum reſinis ad ignem decoctis, & in nigredinem verſis.

Ori. ſ. Exo. ho. 2. — Pix in fiſcella, in quo poſitus fuit Moſes, deſignare poteſt obſcuros ſenſus Iudæorum, legē ipſam obſcurantes. Exo. 2. a. — *Senſus Iudæorū obſcuri.*

Hie. ſ. Iſa. 34. — Pix, quum ſit fomentum ignis, deſtructionem Hieruſalem, & templi combuſtionem ſignificare poteſt: & etiam pœnam inferni. Iſa. 34. b. — *Deſtructio Hieruſalem. Pœna inferni.*

Euc. form. ſpirit. 8. — Pix nigredinem delictorum, & carnis delitias interdum ſignificat. Eccl'i. 13. a. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. — *Peccata. Delitiæ carnis.*

Placare.

Placare, eſt mitem, aut placidum facere eum qui iratus eſt.

Glo. int. ſ. Iſa. 61. — Placabilis annus Domini, eſt tempus prædicationis Chriſti, & tēpus gratiæ. Iſ. 61. a. Lu. 4. c. — *Tempus gratiæ.*

Baſi. ſ. Pſ. 48. Gre. 23. mor. 5. Glo. ord. ſ. Exo. 28. — Placatio data eſt à ſolo Chriſto, qui ſufficienter Deo pro nobis ſatisfecit. Pſalm. 48. ipſe eſt placabile ſacrificium. Exo. 29. f. Iob. 33. d. — *Chriſtus placat Deum.*

Placari dicitur Dominus manente lamina in fronte pontificis, hoc eſt, quando pontifex perfectè Deo ſubiicitur: & ſubditi eius exemplo ſe Deo pura mente ſubiiciunt. Exo. 28. g. — *Subiici Deo.*

Glo. ord. ſ. Exo. 30. Arn. ſ. Pſ. 105. — Placat Dominum Aaron ſuper altaris cornua, quum ſacerdos Sanctorum interceſſiones interponit. Exo. 30. b. Sic placatus eſt Dominus orante Moſe, & dicente: Recordare Abrahā, Iſaac, & Iſrael, ſeruorum tuorum. Exo. 32. c. Et placatur holocauſto vituli. Leuit. 1. a. Et oleo, hoc eſt, operibus miſericordiæ. Le. 14. d. Placans quoque Phinees Dominum, occiſis adulteris, deſignauit orationes Martyrum maximè Deum placantes. Pſa. 105. — *Interceſſiones Sanctorum.*

Hier. ſ. Iſa. 60. — Placabile altare Dei eſt in eccleſia, vbi offertur euchariſtia maximè grata Deo. Iſa. 60. b. — *Opera miſericordiæ.*

Placere, Complacere, Placitum.

Placere, eſt alicui acceptum & gratum eſſe. Item æſtimare, aut in æſtimatione haberi. 1. Re. 18. e. Ecce places Regi. Conſentire. 2. Reg. 3. g. Placuerunt eis cuncta quæ fecit Rex. Decernere. 2. Par. 30. a. Placuit ſermo Regi, & omni multitudini. Gratum habere. Iudi. 18. d. Videte quid vobis placeat. Præferre. 2. Par. 1. c. Quia hoc magis placuit cordi tuo. Suſcipere. 2. Reg. 3. d. Omnia quæ placuerant Iſraeli. Videri. Gen. 20. d. Vbicunque tibi placuerit, habita.

Placitum Dei, dicitur voluntas Dei. Ephe. 1. b. Vbi dicitur beneplacitum eius.

Arn. ſ. Pſ. 68. — Placet Deo ſuper vitulum nouellum, hoc eſt, ſuper Chriſtum. Pſa. 78. In eo dicitur placuiſſe ſibi anima Dei. Iſa. 42. a. Super eum facta eſt vox de cælis, dicens: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Matt. 3. d. 17. a. — *Voluntas Dei. Placens Chriſtus Deo.*

Glo. int. ſ. Iſ. 62. & ſ. Exo. 33. — Complacuit Domino in eccleſia. Iſa. 62. b. quia non meritis Iudæorum, aut Gentium eā elegit, ſed gratuita voluntate, vnde & dicitur clemens, in quem ſibi placuerit. Exo. 33. d. — *Gratuita voluntas Dei.*

Gre. ſ. 1. Reg. 2. — Placens Samuel Deo & hominibus. 1. Re. 2. c. deſignat prædicatorem humilem corde corā Deo, & venerabilem coram hominibus, qui poteſt dicere: Chriſti bonus odor ſumus. 2. Corin. 2. d. Et: Omnia omnibus factus ſum, vt omnes facerem ſaluos. 1. Cor. 9. d. Et: Sine offenſione eſtote Iudæis, & Gentibus. 1. Cor. 10. g. Et: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſciētiæ noſtræ. 2. Cor. 1. c. — *Prædicator gratus Deo & hominibus.*

Hie. ſ. Iſa. 56. — Placentes victimæ Deo, ſunt orationes humilium ipſi gratæ. Iſa. 56. c. — *Orationes Deo gratæ.*

Gre. ſ. Pſ. 101. — Placuerunt ſeruis Dei lapides Sion, quum Apoſtoli placuerunt Prophetis, qui de eis multa prædixerunt. Pſ. 101. — *Placentes Apoſtoli Prophetis.*

Glo. ord. ſ. Pſ. 48. — Non placere Deo in ceremoniis mente lugubri. Leu. 10. d. eſt in lege veteri non eſſe ſufficientem placationem. Pſa. 48. Non dabit Deo placationem ſuam. — *Legis veteris imperfectio.*

Baſi. ſ. Pſ. 114. — Placere Domino in regione viuorum, hoc eſt, in cæleſti patria, vbi perfectè eſt voluntas in omnibus placens Deo. Pſ. 114. — *Voluntas perfecta beatorum.*

Hie. ſ. Iſa. 49. — Placitum tempus: eſt tempus redemptionis humanæ per Chriſtum factæ, quæ accepta fuit Deo. Iſa. 49. c. — *Tempus redemptionis.*

Glo. ord. ſ. Pſ. 48. Gre. 11. mor. 16. — Complacere in ore, eſt confiteri & laudare, & ſolis labiis honorare Deum: quales ſunt laudes hypocritarum, & hæreticorum, quæ non ſunt in corde. Pſalm. 48. Sic non placent Domino libamina hæreticorum. Hoſe. 9. a. Iob. 13. a. — *Laudes hypocritarum.*

Placent hominibus, qui propriam vtilitatem quærunt. Pſalm. 52. Qui & in carne placere dicuntur. Galat. 6. c. Et placentia volunt ſibi loqui, qui cupiunt in vitiis perſeuerare. Iſaiæ 30.b. *Hila.ſ.Pſ.52.*

Placētes errores Iudæi. Placens ſaltatio filiæ Herodiadis Herodi, deſignat errores, quos amplexi ſunt principes Iudæorum.Mat.14.a. *Ori.ſ. Mat.ca.14.*

Tempus iudicii. Non placentes dies, deſignant tempus iudicii & diuinæ vindictæ. Eccleſiaſtæ 12.a. Nunc quidem placet hypocritæ vecordia ſua, ſed non placebit ei, quia quum tempus retributionis aduenerit, in pœna diſplicet, quòd væcors fuit.Iob.8.c. *Gre.8.mor.29.*

Placenta.

Placenta, eſt libum farinaceum, quod fit ex ſiliginea farina, caſeo & melle: dicta quod nobis placeat, vel quòd ea Deos placare ſolent Ier.7.d.44.c. Faciebant Iudæi placentas reginæ cæli, id eſt, Lunæ: vbi placentæ omne genus ſacrificii deſignant. *Glo.int.ſ.Ier.7.*

Plaga, vide Vulnus, & Regio.

Plangere, vide Flere.

Planta, pedis.

PLanta pedis, eſt tota pars inferior pedis, etiam digitos & vngues includens.

Maturitas prædicatorum. Planta pedis animaliū, quæ erat vituli, ſeu rotunda. Ez.1.b. deſignat omnibus amputatis angulis in operando rotunditatem eſſe ſequendam, quę omnium figurarum pulcherrima & capaciſſima eſt. Vel deſignat opera prædicatorū, qui debent maturè incedere, ne leues ſint moribus, & fortes eſſe in operando, & diuidere vngulam per diſcretionem. *Remiſſio peccatorum.* Deſignat etiam finalem vtilitatem incarnationis & paſſionis Chriſti, quæ eſt remiſſio peccatorum totius mundi. *Gre.ſ. Eze.ho.3.* *Rup.1.ſ.Eze.3.*

Extremum vitæ. Opera. Planta, finem operum, aut extremum vitæ ſignificare poteſt, vt cùm mali planta dicitur teneri laqueo.Iob.18.b. Et plantæ pollutę, deſignant opera turpia.Ier.13.d. *Gre.14.mor.5.*

Primogenitura Eſau. Vltimum tempus Iudæorum. Planta pedis Eſau, quam tenebat Iacob.Geneſ.25.c. deſignat primatum primogenituræ ab ipſo amiſſum. Vel nouiſſimum tempus Iſraelitici populi, in quo Dominus noſter aduenire dignatus eſt vt eis conferret ſalutem. *Glo.ord.ſ.Ge.25.*

Infirmi in eccleſia. Planta pedis, infirmos in populo deſignare ſolet. Iſa.1.b. A planta pedis vſque ad verticem Satan Iob vulnerauit, quia prius ab hominibus inchoans, vſque ad ipſum caput eccleſiæ ſæuiendo peruenit.Iob.2.c. *Hie ſ.Iſa.1.* *Gre.3.mor.14.*

Concupiſcentia neceſſaria. Planta pedis, concupiſcentiam neceſſariam, vel neceſſitatem concupiſcendi malum ſignificare poteſt.Iſa.1.b. *Ric.de S.Vict.de ſtatu interioris hominis 32.*

Planta, Plantare, Tranſplantare.

Planta in arboribus dicitur quæ transferendi gratia aliunde ſumitur, vt alibi ponatur. Generale tamen nomen eſt ad omnes arbores, frutices, & herbas. Plantare autem, eſt plantas aliunde ſumptas, alteri ſolo committere, & ſerere. Item fundere Gen.2.b. Plantauerat autem Dominus Deus paradiſum. Formare.Pſal.93. Qui plantauit aurem, non audiet? Conuertere. Ier.1.b. Vt ædifices, & plantes.

Productio Filii & fœlicitatis, & virtutum. Incarnatio. Chriſtus. Iuſtus. Plantaſſe dicitur Deus paradiſum, quando produxit Filium, & locum fœlicitatis, & etiam quum inſtituit virtutes.Gen.2.b.Ier.1.c. Plantauit quoque Dominus de medulla cedri ſuper montem excelſum, quum incarnari fecit Filium in Virgine, qui eſt caput eccleſię. Eze.17.g. Et plantatum lignum ſecus decurſus aquarum, eſt Chriſtus iuxta populos, vel iuſtus in legis doctrina, & iuxta fluenta gratię Chriſti ſtatutus. Pſ.1. Tranſplantatum eſt lignum ſecus decurſus aquarum, eſt qui de infidelitatis ariditate venit ad baptiſmum.Ier.17 b. Plantare autē dicitur Deus, quum in bono ſtatuit. Et plantat in veritate, fidei videlicet Chriſtianæ. Iere. 18.b.24.c.31.e.32.g. *Ori.ſ.Ioſ.ho.17.* *Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.21.* *Hie.ſ.Eze.17.& ſ.Ier.17.* *Arn. Hila.& Auguſtin.ſ.Pſ.1.* *Gre.19.mor.27.*

Producēs Deus Apoſtolos & diuites in eccleſia. Fundati iuſti in eccleſia. Plantauit Deus de ramis cedri, quum produxit Apoſtolos, & cęteros de ſynagoga, & ex eis inſtituit eccleſiam in monte ſublimi.Eze.17.g. Plantauit etiam cedros Libani, hoc eſt, diuites in eccleſia, vel excellentes virtute. Pſal.103. Dicitur etiam plantaſſe Deus populum ſuum in monte hęreditatis, quia inſtituit eum in eccleſia, quę eius hæreditas dicitur, & poſtmodum fiet hęreditas cęleſtis.Exod.15.c. Sic dicitur plantaſſe cęlos. Iſa.51.c. Et iuſtus dicitur plantatus in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri. Pſ.91. *Ori.ſ.Eze.ho.12.* *Arn.& Aug.ſ. Pſ.103.* *Hie.ſ.Iſ.51.& ſ. Ier.1.& ſ.Pſ.91.*

Copulari corpori Chriſti. Complātati Chriſto tanquàm ligno vitę, ſunt fideles, vt inde virtutem ſuſcipiant. Et tunc deponunt omnia vitia, ne de cętero peccent. Roma.6.a. Dicuntur etiam complantati ſimilitudini mortis eius, quia ſuſcipientes baptiſmum, virtute mortis Chriſti moriuntur vitę veteri, & efficiuntur membra corporis eius. *Ori.& Amb.ſ. Rom.6.*

Creatio mundi. Plantaſſe etiam dicitur Deus paradiſum, quando creauit mundum.Gen. 2.b. *Phil. de plātat.Noe.*

Inſtitutio Iudæa, vel anima & eccleſia, & ſacra ſcriptura. Plantans Noe vineam, deſignauit Deum inſtituentem Iudęam, vel animam. Et dicitur plātaſſe vineam ſemine vero, quia creauit animam bonam, & eccleſiam tam militantem quàm triumphantem. Plantàuit quoque Deus vineam, hoc eſt, ſynagogam, vel ſacram ſcripturam. Gen.9.c.Pſ.79.Iſa.5.a.60.d.65.d.Ier.2.e.Mat.21.b. Plantare quoque vineam in montibus Samarię, eſt fundere eccleſiam in Apoſtolis & Apoſtolicis viris.Ier.31.a. Plantauit etiam Deus vineam in paradiſo, hoc eſt, fideles in Chriſto. Plantant etiam vineam fideles, qui bene *Hila.ſ.Matth. Can.22.* *Hie.ſ. Iſ.5.60.65.* *Aug.16.ciu. Dei.2* *Ori.ſ.Ier.ho.13.& ſ.Mat ho.19.* *Arn.ſ.Pſ.79.* *Amb.ſ.Luc.20.*

Geor.Vene.Cant.1. tom.7.cap.21.28. Beda ſ. Prouer.31. Ricar.de.S.Vict.de ſomn. Nabuch. — *Benè operari. Bona intentio.*

operandoin ſpem eriguntur. Ezechiel.19.g. Sic plantauitmulier fortis. Prou.31.b. Eccl'tæ.2.b Mich.2.b. Plantatur etiam vinea, quando bonum propoſitum in bona intentione figitur. Pſalm.79.

Gre.12.mor.4. — *Praeſcientia diuina. Prima fides Apoſtolorum.*

Prima plantatio ligni, eſt inſtitutio iuſtorum in præſcientia diuina. Vel eſt prima fides diſcipulorum Chriſti, quam habuerunt ante paſſionem eius, quæ in reſurrectione reuixit. Iob.14.d.

Orig.ſ.1.Reg.ho.1. & ſ.Iere.ho.1. Philo de planta.Noe Ruper.6.ſ.Gen.27 Amb.ſ.1.Cor.3. — *Exempla prælatorum. Inducere virtutes. Conuerſio infidelium.*

Plantans nemus Abraham, deſignauit prælatos exempla virtutum ſubditis præbentes. Et vt nemus non eſt vnius ſpeciei arborum, aut fructuum, ſed diuerſarum: ita prælati diuerſarum virtutum exempla præbere debent. Plantauit etiam nemus Abraham, quum Chriſtus multos inſtituit in Gentilitate inſignes viros. Gene.21.d. Et plantare ligna pomifera, eſt virtutes, & ſcientias in animam inducere. Leuit.19.d. Plantare autem poſt auulſionem, eſt extirpatis vitiis virtutes inducere. Ier.1.c. Pſ.43. Plantat etiam prædicator, quum euangelizat, & ad fidem attrahit, & infideles conuertit. 1. Cor.7.b.

Hie ſ.Iſa.17. — *Fides ſynagogæ.*

Plantat plantationem fidelem ſynagoga, quum credit in Deum patrem ſed ſeminat alienum germen, non credens in Filium. Iſa.17.c.

Iſych.ſ.Leui.19. — *Tractare veterem legem.*

Plantare ligna pomifera, eſt tractare ſacram ſcripturam veteris legis Leu.19.c.

Hie.ſ.Ezec.19. — *Deſtructio Iudææ. Refrigeſcens charitas eccleſiæ.*

Tranſplantata vinea in deſertum quę prius plantata erat ſuper aquas, eſt Iudæa in Babylonem translata, vel in ſe deſtructa, vel eſt eccleſia frigeſcente charitate. Ezec.19.d.

Hie.ſ.Amos 5.& ſ.Iſa.44. Ori.ſ.Iere.ho.14. Philo 1.allegor. Gre.ad Leandrum Ori.ſ.Ioſu.ho.13.& Iere.ho.1.& ſ.Matthæum.cap.15. Hila.ſ.Matth.Cano.14. Hie.ſ.Pſ.143. — *Doctrina hæreticorũ erronea. Vitium. Carnalis cupiditas. Traditiones humanæ.*

Plantant vineas hæretici, quum mixta mendaciis docent myſteria Chriſti. Amos 5.c. Sopho.1.c. Plantat etiam pinum hæreticus, quum doctrinam naturalem proponit, vnde ſuas eliciat, aut confirmet hæreſes. Iſa.44.c. Plantare etiam lucum iuxta altare, eſt hæreſes in eccleſiam inducere, vel virtutibus vitia miſcere, vel inanem eloquentiam ſacrę ſcripturę adiũgere. Deuter.16.d. Plantatio autem, quam non plantauit pater cæleſtis, eſt vitium, & carnalis cupiditas, & etiam traditiones humanæ, legi diuinæ contrariæ. Vel ſunt intelligentes ſcripturas ſolum ad literam Mat.15.b. Plantationes quoque nouellæ, ſunt adinuentiones hæreticorum. Pſal.143.

Hie.ſ.Iere.12.

Plantaſſe dicitur Deus impios, quum eos permittit in hæreſi firmari. Ier.12.a.

Amb.ſ.Luc.17.

Tranſplantari morum, eſt diabolum exire ab iis, qui conuertuntur. Luc.17.b.

Hie.1.aduer.Iouin.

Plantandi tempus eſt in nuptiis. Eccl'tæ.3.b.

Geor.Ven.Cant.1. tomo 6.cap.14.

Qui nutritioni tantummodo deditus, diu noctuque torpet, viuit vt planta.

Planus.

Planum, dicitur cuius figura ſeu ſuperficies æqualis eſt.

Ori.ſ.Luc.ho.22. Hie.ſ.Iſa.40. — *Vita ſine vitiis. Corda Gentium tractabilia.*

Planæ viæ, deſignant vitam ſine vitiorum anfractibus, vel corda tractabilia Gentilium. Iſa.40 b.62.d. Luc 3.a. Et plana deſerti, ſunt ſimplices ex Gentilitate. Eze.47.b.

Hiero ſ.Iſa.49. Geor.Ven.Cant.1. tomo 7.cap.8. — *Sacra ſcriptura. Fœlicitas. Cælum empyreũ.*

Plana in quibus ſunt paſcua gregum Domini. Iſa 49.c. deſignant ſacram ſcripturam, & fœlicitatem, ac cælum empyreum, in quo nec tumefactio ſtellarum, nec gibboſum, vel aſperum quippiam reperitur, ſed totum eſt planum, totum iucundum, atque amœnum. Eſt etiam in ipſo archetypo planicies, à quo omnia iucunda, lenia, dulcia, amœna, & delectabilia procedunt.

Plaſmare, Plaſtes, vide Fingere.

Platanus.

Platanus, eſt arbor latè ſe ſpargentibus ramis, & latis foliis.

Amb.2.de Iacob.4 — *Vbertas ſpiritualis.*

Platani virgæ, dicunt ſpiritalis fructus vbertatem, quia huic arbori vitis annectitur, vt per eius lata conſortia partus ſe vberes fundant. Gene.30.f. Eccl i.24.b.

Gre.32.mor.24. — *Angeli. Humiles.*

Platani etiam deſignare poſſunt angelos, & humiles in paradiſo. Eze.31.c.

Platea, vide Forum.

Plaudere, Applaudere, Complodere.

Plaudere, eſt percuſſione mutua manuum congratulari alicui, lætitiamque oſtendere. Complodere verò, contrarium indicare ſolet.

Glo.ord.ſ.Eze.21. — *Punitio Dei.*

Complodere, aut percutere manibus dicitur Deus, quum iratum ſe puniendo oſtendit. Ezec.21.b.22.c.

Aug.ſ.Pſ.46. — *Bene operari.*

Plaudunt manu ligna regionis, quum Sancti cum gaudio benè operantur. Et omnes gentes plaudunt, quando bonis operibus laudant Deum. Iſa.55.d. Pſ.46.97.

Glo.ord.ſ.Eze.21. — *Plangere.*

Plaudere ſuper femur, eſt plangere, & gementis habitum aſſumere, & demonſtrare. Ezechiel.21.b.

Lyra.ſ.Ierem.5. — *Fauere hæreticis.*

Applaudunt ſacerdotes pſeudoprophetis, quum fauent hæreticis & eorum mendaciis. Ierem.5.g.

Hie.ſ.Eze.25. — *Gaudentes dæmones, & hæretici de lapſu fidelium.*

Plaudere manibus ſuper caſu Hieruſalem. Thre.2.c. Eze.25.b. eſt quum dęmones gaudent de animę lapſu & hæretici de lapſu eccleſiæ.

Plauſtrum, vide Currus.

Plebs, vide Populus.

Plecta.

Plecta,

Vinculum dilectionis.

Plecta, eſt aliquid complicatum vt chorda. Et plectæ in ſculpturis maris fuſilis Salomonis formam vinculorum, quibus ſculpturæ intexuntur, ſignificare videtur. 3. Reg. 7. e. deſignant autem vinculum fraternæ dilectionis in Apoſtolis & prælatis.

Plectere.

Plectere, eſt punire, aut ferire, aut etiam complicare.

Hæretici fingentes rationes.

Plectentes ſubtilia, ſunt hæretici, dialecticas rationes torquentes ad decipiendos ſimplices. Iſa. 19. b. *Hie. ſ. Iſa. 19.*

Pleiades.

Pleiades, ſunt ſtellæ ſeptem in ſigno Tauri, in cuius fronte ponuntur, nomenque habent à pluuia. Iob. 38. c.

Sancti. *Nouum teſtamentum.*

Pleiades, quæ ſeptem ſunt, Sanctos omnes denunciant, qui inter præſentis vitæ tenebras ſeptiformis ſpiritus gratiæ nos lumine illuſtrant, qui ab ipſa mundi origine, vſque ad eius terminum diuerſis temporibus ad prophetandum miſſi, & iuxta aliquid ſibi coniuncti ſunt, & iuxta aliquid diſiuncti: ſicut pleiades vicinitate ſibi coniunctæ ſunt, tactu diſiunctæ. Deſignant etiam nouum teſtamentum, ſecundùm quòd ab Oriente ſurgunt, & gratiam afferunt ſeptiformis ſpiritus. *Gre. 29. mo. 28. 29. Hie. ſ. Iob. 38.*

Plicare, Complicare.

Plicare, eſt nectere, & velut rugas facere.

Ceſſant obſequium malorum.

Complicabuntur cæli. Iſa. 34. a. quum poſt detecta hominum peccata in iudicio, non amplius obſequium præſtabunt malis, nec amplius in eis ſcribentur peccata. *Hie. ſ. Iſa. 35.*

Sensus ſpiritualis in literali.

Plicari oſtia templi, eſt in hiſtoria legis contineri ſenſum ſpiritualem, & non eſſe vnum ſine altero. Eze. 41. d. *Hie. ſ. Eze. 41.*

Complicare dicitur ſtultus manus ſuas, quum non extendit eas ad bene operandum. Eccl'tæ 4. a. *Hie. ſ. Eccleſ. 4.*

Pluma, Plumeſcere, Plumarium.

Pluma, eſt in auibus mollior & exigua penna. Plumeſcút autem aues quum pennas emittunt, quibus tegantur. Plumarium autem opus dicitur, quod multiplici varietate diſtinctum eſt: vt auis variis pennas coloribus.

Superbia. Leuitas. Diuitiæ. Scientia. Exercitus regis Babylonis.

Plumæ auium, ſuperbiam, leuitatem, diuitias, ſcientiam, & cætera, quibus homo extollitur, ſignificare poſſunt. Leu. 1. d. Et plumæ aquilæ grandis, deſignant diuitias regis Nabuchodonoſor, & exercitum eius, ac varias gentes illi ſubiectas. Eze. 17. a. *Iſyc. ſ. Leuit. 1. Glo. int. ſ. Eze. 17*

Bona conuerſatio. *Renouari per Spiritumſan.*

Plumæ, in bonum, ſignificare poſſunt bonam conuerſationem, & dona Spirituſſancti: ac virtutes. Plumeſcit autem accipiter expanſis alis ad Auſtrum. Iob. 39. c. quum vnuſquiſque Sanctorum tactus flatu Spirituſancti concaleſcit, & vſum vetuſtæ conuerſationis abiiciens, noui hominis formam ſumit. Quod Paulus admonet dicens. Coloſ. 3. b. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induentes nouum. Et rurſum. 2 Cor. 4. d. Licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur, tamen is, qui intus eſt, de die in diem renouatur. Vetuſtam autem pennam proiicere, eſt inueterata ſtudia doloſæ actionis admittere: nouam pennam ſumere, eſt mitem ac ſimplicem bene viuendi ſenſum tenere. *Gre. 11. mor. 32. Hie. ſ. Iob. 39.*

Plumbum.

Plumbum, eſt metalli genus grauis ponderis, coloris obſcuri, minimeque ſonorum, eſtque molle, ac facile liquabile.

Pondus correctionis.

Plumbum quandoque ſignificat pondus correctionis, tam verborum, quàm flagellorum. Ier. 6. g. In conflatione autem auri apponitur plumbum, & ſi conſumatur plumbum, conflatio nocet auro: ita ad perficiendos bonos additur plumbum correctionis. *Lyra. ſ. Ier. 7.*

Grauitas peccati. *Grauitas condemnationis.*

Plumbum quum ſit maximè graue, grauitatem peccati ſignificare ſolet. Exo. 15. b. Ezec. 28. c. Zachar. 5. c. Item grauitatem condemnationis, ideo ponitur ſuper amphoram, hoc eſt, ſuper iniquitatem. *Ori. ſ. Exo. ho. 6. & ſ. Iſa. hom. 6. Hie. ſ. Zac. 5. Ruper. ſ. Zac. 5.*

Graues homines per peccata. *Auarus. Auaritia.*

Plumbum etiam dicuntur homines, non habentes firmitatem in bono, & graues per peccata. Ez. 22. d. vnde plumbum tanquam fæces metallorum non inuenitur in ſuperna ciuitate. Plumbi autem lamina, eos ſignificat, quos auaritiæ pondus grauat. Iob. 10. d. Quibus per increpantem prophetam dicitur. Pſ. 4. Filii hominum vſquequo graui corde per plumbũ nanque cuius natura grauis eſt ponderis, peccatum auaritiæ ſpecialiter deſignatur, quod mentem quam infecerit, ita grauem reddit, vt ad petenda ſublimia attolli nequaquam poſſit. Hęc eſt talentum plumbi in amphora. Zach. 5. c. *Hie. ſ. Eze. 22. Geor. Ven. Cant. 1. tom. [illegible] cap. [illegible]. Greg. 14. mor. 26.*

Populus Iudæorum.

Plumbi lamina, etiam Iudæorum eſt populus: vt enim in plumbo facile ſcribitur, & ipſa eius mollitie facilius deletur: ita Iudæa præcepta Dei, & ſine labore præcepit, & cum celeritate perdidit. *Gre. 9. mor. 26.*

Pluuia, Pluere, Imber.

Pluuia, eſt iugis & lenta aqua cadens è nubibus, quæ cùm eſt vehementior imber dicitur. Eſt etiam pluuia quandoque fertilitas Leu. 26. a. Dabo vobis pluuias temporibus ſuis. Pluere autem dicimus, quum aqua ſic decidit. Eſt item pluere, abundare. Iob. 20. c. Et pluat ſuper illum bellum. Demittere. Exo. 16. a. Ego pluam vobis panes de cælo. Rigare. 3. Regum 17. a.

Non enim pluerat ſuper terram. Stillatę. Exod.9.c. Pluitque Dominus grandinem.

Amb.ſ.Luc.9.& ſerm.13. La.lan.li.4.ca.15. Arn. & Aug.ſ. Pſalm.71. Chry.ſ.Pſa.59. hom 2. Aug ſ.Pſ.77. Ori.ſ.Iudic.ho.8.& ſ.Cant.7.& ſ.Ier. hom.5. Amb.epiſt.11.44. Hie ſ.Iſa.5.55. Aug.2.de gen.cont. Man.4.& ſ.Pſ.134 Gre.ſ.1.Reg.12. Antoni.epiſt.2. Beda ſ.Gen.2. Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.17. Arn.ſ.Pſ.146. Ambr.ſerm.38. Ori.ſ.Cant.ho.2. Hie.ſ.Ier.5.14. & ſ.Iſa.5.45.& ſ. Amos 4. Phil.2.allego. Ori.ſ.Leui.ho.16. Hila ſ.Pſ.146. Gre.17.mor.6.& 27.mora 2. & 27. mor.18.& 29.mo. 20. Aug ſ.Pſ.146.& de ouibus 14. Fulge ſer. de conſ. Iſyc ſ.Leuit.26. Gre.16.mor.24. & 29.mor.15. Hie.ſ.Iob.36.

Pluuia dicitur verbum Dei, quod eſt filius Dei. Deut.32.a. Amos 4.b. Et pluuia in vellus, eſt Chriſtus ſine virili ſemine conceptus, qui ſine ſtrepitu & humiliter deſcendit. Qui etiam in Iudæam deſcendiſſe dicitur, vt in vellus. Pſ.71. Pluit etiam Deus manna, quum incarnari fecit Verbum. Pſa.77. *Verbum Dei.*

Pluuia ſignificare ſolet gratiam, ſeu gratiæ infuſionem, & dona Spirituſſancti, & doctrinam etiam prophetarum, quę fuit vſque ad Chriſtum, aut etiam ipſos prophetas, & pręterea euangelium. Et pluuia in vellus, deſignat gratiam in Iudæos collatam. Gene.2.a. Deut.28.a. 32.a.1.Reg.12.c 2.Reg 1.d. Pſ.71. Eccl'tæ.11.a.12.a. Iſa.5.b.55.c. Ier.3.a.10.c Et pluuiæ benedictionis, ſunt dona gratiarum, & conſolationes Spirituſſancti. Eze.34.f.3 Reg.18. Iob.5.b.36. d.38. c. Pſalm. 67. Zachariæ 14.d. Diuina etiam miſericordia, pluuia dicitur. Pſalm. 134. Apocalyp.11.b. *Gratia. Dona Spirituſ. Doctrina prophetarum. Propheta. Euangelium. Conſolatio diuina. Miſericordia Dei.*

Pluuia quandoque dicitur baptiſmus. Pſal.146. Ipſe eſt pluuia fructificare faciens terram. 3.Reg.18.g. *Baptiſmus.*

Imber, ſignificat tempus paſſionis Chriſti, & etiam perſecutionis. Et imber abiit, quando Chriſtus ſurrexit, & perſecutiones ceſſarunt. Can.2.c. *Tempus paſſionis & perſecutionis.*

Pluuia temporanea & ſerotina, ſignificat legem & euangelium, vel varias vocationes. Ier. 5.f.14.a. Hanc pluuiam dat Deus temporibus ſuis. Leuit.26.a. quum prædicari facit vnicuique tempore opportuno & ſecúdum quod id ferre poteſt. Pſ.67.134.146. Pluuiæ etiam prædicantium dicta deſignant. Iob.28.29. Deut.32.a. Et pluuiæ hyemis ſunt verba prædicationis in hac vita, vbi eſt hyems: quum nos adhuc noſtræ mortalitatis frigidus torpor aſtringit. Iob.36.d. Et imber fortitudinis Dei, eſt prædicatio diuinitatis eius: ſicut imber infirmitatis, eſt prædicatio incarnationis. Iob.37.a. Huius pluuiæ pater dicitur Deus. Iob.37.c. Eccl'tæ.11. b.34.f. Pluit autem Dominus panes, quum dat doctrinam cæleſtem. Exo.16.a. Et pluunt nubes imbrem, quum Apoſtoli & doctores prædicant. Et pluunt iuſtum quum prędicant Chriſtum. Iſa.5.a 45.b. Pluit autem Dominus ſuper vnam ciuitatem, & non ſuper aliam, quum eccleſiæ dat doctrinam euangelicam & dona ſpiritualia, & non hæreticis. Amos 4.c.3. Reg. 17.a. Imber quoque matutinus, doctrina Chriſti, & Apoſtolorum. Ioel.2.e. Et imber vehementiſſimus, cui dat Deus curſum, eſt fortis prædicatio, & inter graues perſecutiones Iob. 38.c. Imbres quoque montium, ſunt verba doctorum. Iob.24.b. Imbres quoque quos effundit Deus ad inſtar gurgitum, ſunt doctrina noui teſtamenti quæ tamen profunditatem habet & obſcuritatem myſteriorum. Cæterum pluuia ad legem Moſis referri poteſt propter multitudinem præceptorum. Stillæ verò pluuiæ ſunt myſteria in lege veteri latentia. Iob.36.d. Non pluit in Gelboe, hoc eſt, in Iudæa, quum ablatum eſt à Iudæis verbum Dei. 2. Reg. 1.d.3. Regum 18 g. Pluere autem dicitur Dominus ſuper iuſtos & iniuſtos, quia omnibus prædicari facit Chriſtum. Matth. 5.g. Nondum pluerat Dominus ſuper terram. Geneſ. 2. a. quum antequam peccaret anima nondum nubibus ſcripturarum pluuiam doctrinæ Dominus ad irrigandam animam conceſſerat. Nondum etiam propter hominem, qui eſt terra, Dominus noſter nubem carnis aſſumpſerat, per quam imbrem Sancti euangelii largiſſimum infudit. Non compluta autem terra, eſt non accipiens verbum Dei. Eze. 22.f. Apocalyp.11.b. *Lex & euāgeliū. Prædicatio.*

Aug.1.ſer.dom. in monte. Gre 27.mor 16. Hie.ſ.Ezec.22. Gre.6.mor.6.& 29 mor.16.& ſ. Ezec. hom.10.

Pluuiam terræ Deus tribuit, quum arentia corda Gentilium ſupernæ gratia prædicationis infudit. Iob.5.b. Et ſuper terram abſque homine in deſerto pluere, eſt verbum Dei Gentilitati prædicare. Quæ dum nullum cultum diuinitatis tenuit, nullamque in ſe ſpeciem boni operis oſtendit, quaſi deſertum fuit. Iob.38.c. Et pluit Dominus ſuper vnam ciuitatem & non ſuper aliam, quum ſanctæ exhortationis verba, alia mens ſuſcipit, alia recipere recuſat. Et quum quis ab vno vitio emendatur, & in alio perſiſtit, pars vna ciuitatis compluta eſt, & pars arida permanet. Amos 4.c. *Prædicari Gentibus.*

Hie ſ.Hoſ 6.& ſ. Ioel 2.& ſ.Zac.10. Gre.20.mor.2. Beda ſ.Pro.16. Rup.ſ.Ioel 2.

Imber matutinus, eſt in Autumno: ſerotinus autem in Vere, quum fruges virent & augentur. Amos 7.a. Imber autem matutinus aut temporaneus, ſignificare poteſt fundamenta fidei & cognitionem, quę nunc habetur ex parte. Hoſe.6.a. Serotinus vero fructus fœlicitatis, & cognitionem perfectam. Deut.11.b. Vel imber ſerotinus & matutinus ſignificat nouum & vetus teſtamentum Ioel 2.f. Imber quoque ſerotinus, eſt prędicatio in extrema parte ſeculi, doctrina & dona Spirituſſancti in aduentu Chriſti. Iob.29.d. Zac.10.a. Pſ.77. Quando etiam maturis virtutum frugibus ablati de hac vita, in dominico horreo recondimur, imber eſt ſerotinus. Pro.16.b Imber matutinus, prædicatio Iudæis facta per Apoſtolos: ſerotinus verò, prędicatio eiſdem facienda in fine ſeculi. *Fundamenta fidei. Fructus fœlicitatis. Nouū & vetus teſtamentum. Vltima prædicatio. Prædicatio Iudæis facta.*

Arn & Aug.ſ. Pſal.67.

Pluuia voluntaria quam Deus hæreditati ſuæ ſegregauit, fuit quum nato Chriſto Angeli cecinerunt. Et in terra pax hominibus bonę voluntatis. Gratia quoque eſt pluuia voluntaria, quia nullis pręcedentibus meritis datur. Pſ.67.77. Porrò Auguſtinus Epiſ.107. legit animam voluntariam. *Pax in ortu Chriſti. Gratia ſine meritis.*

Philo.1.allego.

Pluuia nutriens pinum, eſt lumen naturale, aut Idęa ſenſus nutriens ſcientiam naturalem. Iſ.44.c. Pluuia autem, quę eſt Idęa ſenſus, non eſt ipſum ſenſibile, indiuiduum, & non pluerat Dominus ſuper terram, hoc eſt, ſuper Idæam, quia particularia ſenſibilia debentur particularibus ſenſibus, & non Ideæ, quæ illis non indiget. Gen.2.a. *Lumen naturale. Idea ſenſus.*

Lachrymæ pœnitentiæ. Imber quandoque ſignificat lachrymas pœnitentiæ, quæ abeunt adueniente charitatis æſtate, licèt veniant imbres amoris. Cant. 2. c. *Ber. ſ. Cant. ſer. 5.*

Pluit Dominus laqueos ſuper peccatores. Pſ. 10. quum producit ſcripturas, quæ fiunt laquei malè intelligentibus Iudæis & hæreticis. *Aug. ſ. Pſal. 10.*

Doctrina Philoſophorum. Imbres Ægypti, qui conuertuntur in ſanguinem, deſignare poſſunt doctrinam philoſophorum. Pſalm. 77. *Hie. ſ. Pſ. 77.*

Illecebra voluptatum. Diabolus. Vindicta Dei. Pluuia ſenſim labens, ſignificare poteſt blandè illabentes voluptatis illecebras, & profluuium luxuriæ. Cant. 2. c. Matth. 7. d. vbi etiam deſignare poteſt diabolum animas perdere conantem. *Amb. ſ. Pſ. 118. ſerm. 7. Hil. ſ. Mat. can. 7. Hie. ſ. Mat. 7.*

Imber inundans, eſt vis diuinæ punitionis, & etiam pluuia grandinis. Exo. 9. d. Ezec. 13. b. 38. g. Et pluuia ſulphuris & ignis, eſt plenitudo ſupplicii. Geneſ. 19. c. pſalm. 10. Pluit etiam Dominus bellum ſuper hypocritam. Iob. 20. d. quando iudiciorum ſuorum gladii eius opera percutit. Bellum namque Deo pluere, eſt iniqui vindictam diſtrictis ſententiis deſuper ad interitum vrgere. Bellum Deo pluere, eſt ſuperbientia contra ſe corda percutere, & mentem aridam, quaſi quibuſdam guttis pluuiæ deſcendentibus, iudiciorum ſuorum iaculis ferire, &c. *Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 17. Hie ſ. Ezec. 13. & ſ. Pſ. 10. Gre. 15. mo. 12.*

Tentationes. Superſtitiones. Tribulationes. Verba hæreticorum. Litera legis. Pluuiæ impingentes, in domum, ſunt tentationes, & etiam caliginoſæ ſuperſtitiones. Matth. 7. d. Et pluuiæ hyemales, ſunt tribulationes. Iob. 37. a. Item perſecutiones in Chriſtum, & fideles, verba etiam hæreticorum & philoſophorum, & litera legis iam non ſeruanda. Cantic. 2. c. *Chry. ſ. Gen. ho. 2. 6. Aug. 2. ſer. de in monte. Hie. ſ. Iob. 37. Ber. ſ. Can. ſer. 58.*

Pluuiæ in meſſe, comparatur dignitas collata ſtulto & indocto, quia plus nocet eccleſiæ, quàm pluuia meſſi. Pro. 26. a. *Beda ſ. Pro. 26.*

Non pluunt nubes ſuper vineam Soreth. Iſa. 5. b. Quando non deſcendunt cæleſtia beneficia in ſynagogam. *Tert. adu. Iudæos.*

Plus, Plurimus.

Plus, & plurimus notæ ſunt ſignificationis, indicantia argumentum in multitudine.

Doctrina pro capacitate. Plus aut minus colligere de manna. Exo. 16. d. eſt vnumquenque ſuſcipere doctrinam pro ſua capacitate. *Glo. ord. ſ. Exo. 16.*

Superfluitas prælatorum. Plus offerre populum, quam neceſſarium ſit ad opus tabernaculi. Exod 36. a. dici poteſt quando ſuperflua dantur prælatis eccleſiæ. *Lyra. ſ. Exod. 36.*

Pluribus plus terræ datur. Num. 26. f. Quia plures ſunt imperfecti, qui plus de terra poſſident. In terra verò cæleſti plures dicuntur, qui ſunt perfecti: quia vnus iuſtus pro pluribus reputatur, mali verò ſunt exigui. *Ori. ſ. Nu. ho. 21.*

Multitudo filiorum eccleſiæ. Plures filii deſertæ, ſunt filii eccleſiæ ex gentibus, ſuperantes filios ſynagogæ. Iſa. 54. a. Gala. 4. d. Plurimos autem dicitur parere ſterilis, & non omnes. 1. Reg. 2. a. Quia non omnes ſaluantur. *Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Mali. Plurimi dicitur de malis, quaſi ſint ſine certo numero, & peculiariter de hypocritis. Iob. 11. d.

Nō rectè ſapere. Plurima ſapientia dicitur eſſe eius, qui non rectè ſapit, quia dum vltra modum tenditur, in quodlibet latus culpæ declinatur. Iob. 26. a. Ait autem Paulus ad Rom. 12. a. Non plus ſapere quàm oportet ſapere. *Gre. 17. mor. 10.*

Moris eſt ſcripturarum, quamuis plures libros, ſi inter ſe non diſcrepent, & de eadem re ſcribantur, vnum volumen dicere. Siquidem, & euangelium, & lex Domini immaculata conuertens animas, ſingulariter appellantur, cùm plura euangelia, & multa ſint mandata legis. Sic & volumen in Iſaiæ ſermone ſignatum, omnis ſcriptura diuina eſt, & vno capitulo libri Ezechiel Ioanneſque veſcuntur, Saluator quoque omnium retro Sanctorum voce prophetatus ait. In capite libri ſcriptum eſt de me. Iuxta hunc igitur ſenſum arbitror præceptum Eccl'tæ 12. d. Ne plures libri fiant. Quicquid enim dixeris, ſi ad eum referatur, qui in principio erat apud Deum, & Deus erat Verbum, vnum volumen eſt, & innumerabiles libri, vna lex, vnum euangelium nominantur. Quia ſi diuerſa & diſcrepantia diſputaueris, & curioſitate nimia huc atque illuc animum deduxeris, etiam in hunc librum multi libri ſunt. *Hie. ſ. Eccl'ten.*

Poa herba, vide Borith.

Poculum, vide Calix.

Poderis, vide Tunica.

Pœna, Supplicium.

Afflictio. Deſideria iuſtorum. Pœna, eſt ſupplicium, quod datur alicui ob culpam. Sumitur autem generaliter pro omni afflictione. vt quum Iob. 9. c. dicitur de Deo: De pœnis innocentum non rideat, vbi pœnæ innocentum, ſunt deſideria iuſtorum. Spes autem quæ differtur, affligit animam. Pro. 30. b. Sic ſumitur Iob. 10. c. pœnæ militant in me. *Gre. 9. mor. 20.*

Pœna eccleſiæ. Tentationes. Pœnæ Iob pœnas eccleſiæ ſignificant, quibus eius perſecutores ſaturari dicuntur. Iob. 16. b. Et ſupplicia quibus conſumpta eſt caro eius, generis humani tentationes & tormenta ſignificant. Iob. 33. d. *Gre. 13. mo. 8. & 24 moral. 5.*

Pœnitere, Pœnitentia.

Pœnitere dicitur quis, quum ea, quæ fecit, ipſi diſplicent & moleſta ſunt. Pœnitentia verò, eſt ipſe actus pœnitendi.

Aug. de eſſent. diu. & ſ. Pſ. 131. Euc. ſup. ſpirit. 1. Pœnitere tribuitur Deo per metaphoram, quum opus eius videtur eſſe pœnitentis, & tamen pœnitendi affectum habere non poteſt. pœnitudo enim Dei, eſt mutandarum rerum immutabilis ratio. Dicitur autem pœnituiſſe Deum, quod hominem feciſſet, quia deſtruendo genus humanum habebat ſe per modum pœnitentis. Gen. 5. b. Pœnitere autem dicitur Deus, quum mutat de malo in bonum, vt mutauit Gentiles, aut de bono in malum, vt Iudæos, quæ mutatio occulto iuſtoque Dei iudicio, ſeu per ſeueritatem iuſtitiæ, ſeu per miſericordiam eius fit. Quum autem ſtatuta non mutat, dicitur non pœnitere. Pſalm. 109. 131. Ierem. 4. f. *Mutatio rerum.*

Glo. int. ſ. Hoſ. 11. Pœnitudo Dei dicitur conturbata. Hoſe. 1. c. quia grauia fuerat comminatus, & tamen grauiter punire nolebat, quaſi pœniteret eum populum ſuum delere.

Gre. ſ. 1. Reg. 15. Pœnituiſſe Deum quòd conſtituerit regem Saulem. 1. Reg. 15. c. Deſignat ipſum Deum reprobantem prædicatorem in peccatum lapſum, & non reſipiſcentem. *Reprobàs Deus impœnitentem.*

Glo. ord. ſ. Leui. 5. Pœnitentia pro peccato eſt varia ſecundum exigentiam delicti & vires pœnitentis. Leu. 5. a. Iob. 21. a. 14. a. *Conuerſio gentiū.*

Hil. ſ. Mat. can. 12. Pœnitentia Niniuitarum, typus fuit conuerſionis Gentilium. Mat. 12. g. *Cognitio ſui. Mala pœnitentia.*

Gre. 31. mor. 1. Pœnitentiam agit in fauilla & cinere, qui contemplata ſumma eſſentia nihil aliud quàm fauillam ſe cineremque eſſe cognoſcit. Iob. 42. a.

Glo. ord. ſ. Exo. 13. Pœnitere filios Iſrael egreſſionis de Ægypto, eſt dolere de vitiorum deſertione. Exo. 13. d.

Polenta.

Iſyc. ſ. Leuit. 27. Polenta, eſt quæ fit ex ordeo fracto & frixo. Poteſt autem ſignificare mollem prædicationem euangelii. Leu. 23. c. Ioſ. 5. c. Ruth. 2. c. 1. Reg. 17. b. 25. c. Iudith. 10. b. *Prædicatio euãgelii.*

Polire, Politus, Impolitus.

Polire, eſt ornare & excolere, & quaſi politico more componere, & politi lapides, ſunt dolati, & in ſuperficie læuigati.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 9. Impoliti lapides altaris, ſunt Apoſtoli & Sancti, à cultu mundano alieni. Ioſ. 8. f. *Apoſtoli.*

Pollex.

Pollex, dicitur digitus craſſior manus, ita dictus, quod vi & poteſtate inter cæteros digitos polleat.

Iſyc. ſ. Leui. 8. Pollices manus dextræ & pedis, vim operatiuam deſignare poſſunt. Exod. 29. c. Leuitic. 8. d. 14. d. *Vis operatiua.*

Pollicere, vide Promittere.

Pollinctor.

Pollinctor, eſt qui funera mortuorum curat, quaſi pollutorum vnctor, hoc eſt, cadauerum curator.

Hie. ſ. Eze. 39. Pollinctores ſepelientes os mortui, ſunt doctores hæreſim aliquam confutantes. Eze. 39. d. *Doctores.*

Polluere, vide Immundus.

Polymitum, Polymitarius.

Polymitum dicitur, quod multis liciis ſeu filis conſtat, dictum à multorum filorum ſeu liciorum varietate, vnde polymitarius dicitur artifex, & ars polymitaria.

Polymita veſtis, quam fecit Iacob filio ſuo Ioſeph, deſignat carnem Chriſti, diuerſis virtutibus ornatam. Gen. 37. a. *Caro Chriſti.*

Ori. ſ. Ezec. ho. 6. Ber. in apologia. Polymita etiam veſtis ſeu verſicolor, varietatem ſacræ doctrinæ & virtutum ſignificare poteſt. Gen. 37. a. Exod. 28. b. 36. d. 38. b. 49. b. Ezec. 16. b. 27. e. Poteſt etiam diuerſos ordines & gradus in eccleſia deſignare. *Varietas ſacræ doctrinæ. Gradus eccleſiæ.*

Polypus.

Baſ. Exae. ho. 7. Amb. 5. ſ. Exae. 5. Polypus, eſt piſcis multa habens brachia, quibus ſaxis adhæret, quorum colorem ſumit, vt piſces capiat. Significat fallaces & hypocritas, qui intrinſecus ſunt lupi rapaces ſub ouina pelle. Ab eo ſumitur prouerbium, vt polypi mentem habere dicatur, qui ſe nouit omnibus accommodare. Non inuenitur in ſacra ſcriptura.

Pompa.

Pompa, dicitur ſpectaculum & apparatus ſolemnis, tam in aduerſis & triſtibus, quàm in proſperis & lætis.

Ezra. ſ. Ier. 47. Pompa armorum. Ier. 47. a. multitudinem exercitus dicit, deſignans dæmones opprimentes detractores. *Dæmones.*

Hie. ſ. Amos 5. Pompaticè ingredi dicuntur hæretici ſuperbi, inanem gloriam venantes. Amos 5. g. *Venantes gloriã.*

Pomum, Pomiferum, vide Fructus.

Ponderare, Pondus.

PONdus eſt, quod graue eſt: aut ipſa grauitas, & illud quod librando ad ſtateram ponderatur. ponderare autem, eſt in ſtatera grauitatem rei examinare, vnde & generaliter ponderare, eſt examinare.

Grauitas diuini iudicij. Pondus Dei dici poteſt grauitas futuri iudicij, de quo Iob 31. c. pondus eius ferre non potui. *Gre.21.mor.16.*

Opera Chriſti. Pondus candelabri ſanctuarij, deſignat opera Chriſti & membrorum eius. Exo.25.d. *Glo.int.ſ.Exo.25.*

Regulæ ſacræ ſcripturæ. Pondus ſanctuarij, iuſtam dicit menſuram, deſignat autem menſuram ſacræ ſcripturæ, hoc eſt regulas ipſius ſcripturæ, quæ rectitudinem habent, quum doctrina philoſophorum ſit incerta. Exo.38.c. Leu.27.d. *Glo.ord.ſ.Leu.27.*

Conuenientia virtutum. Pondus aromatum æqualem virtutum concordiam & conuenientiam deſignat. Exo.30.d. *Glo.int.ſ.Exo.30.*

Amor animæ. Grauitas animæ. Pondus animæ, eſt amor, quo fertur in locum ſuum. Et pondus ventorum, eſt grauitas animæ, vt ab intentione Dei iam leui motu diſſiliat, ſed in eum fixa conſtantiæ grauitate cōſiſtat. Iob 28.d. *Aug.13.conf.ſ.9. Gre.19.mor.4.*

Rectum iudicium. Peruerſum iudicium. Pondus æquum, eſt rectum iudicium non declinans per fauorem in alteram partem, quod eſt gratum Deo. Pro.11.a. pondus autem & pondus, eſt diuerſum iudicium, quod quis habet de operibus propriis & proximi. Prou. 20. b.d. Item, quum quis petit à Deo veniam nolens ipſe remittere proximis iniurias. Et pōdera doloſa ſunt hæreticorum, & eorum qui pro muneribus iudicant aliter diuites quàm pauperes. Mic.6.c. *Bed.ſ.Pro.11.20. Hie.ſ.Mich.6. Gre.ſ.Eze.ho.4.*

Peccatum. Pondus grauans quandoque ſumitur pro peccato: vt pondus graue ſimulachrorum, eſt grauitas peccati colentium idola, eſt grauis ſeruitus, qua diabolo ſubiiciuntur. Iob 46.a. *Lyr.ſ.Iſ.46.*

Labores huius vitæ. Pondus diei & æſtus, tentationes & labores huius vitæ ſignificat. Mat.20.b. Apoc.2.f. *Ori.ſ.Mat.ho.10.*

Præmium vltra condignum. Ponderare dicitur Deus cælos palmo, quia dāt præmium vltra condignum. Iſ.40.c. *Rup.ſ.Apoc.*

Ornare verba errorum. Grauare pauperes. Ponderare argentum in ſtatera, eſt ornare verba ad defendendos errores. Iſa. 46.b. dicitur etiam de auaris opprimentibus pauperes, ſeu de mediatoribus in Simonia, vt pecunia aliena placabilem ſibi prælatum reddant. *Lyr.ſ.Iſ.46.*

Parcitas pœnitentium. In pondere comedens panem Ezechiel, deſignauit laborem obſidionis Hieruſalem. Eze.4.b. Admonet autem parcè debere viuere eos, qui pœnitentiam agunt. *Lyr.ſ.Eze.4.*

Ponderoſus.

Habens turpes cogitationes. POnderoſus ſeu grauis, vel hernioſus eſt, cui humor viſcerum ad virilia labitur, quæ cum moleſtia dedecoris intumeſcunt, vnde hernioſus ſacerdos, non admittebatur ad offerendas hoſtias Deo. Leu. 21.d. ponderoſus eſt, qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluēs, pondus turpitudinis geſtat in corde, & quamuis praua non exerceat opere, ab his tamen nō euellitur mente. *Gre.3.paſt.11.*

Ponere, Exponere, poſitus, Circumponere.

POnere, eſt adhibere. Gen.4.d. poſuit mihi Deus ſemen aliud pro Abel. Ædificare. Exod. 40.b. poſuit tabulas ac baſes. Applicare. Exo. 34. d. poſuit velamen ſuper faciē ſuam. Apponere. Gen.31.e. pone hic coram fratribus meis. Collocare. Gen.1.b. poſuit eas in firmamento. Conſtituere. Gen.17.a. ponam te in Gentibus. Deponere. Ioan.13.a. Surgit à cœna, & ponit veſtimenta ſua. Diſponere. Gen.48.b. poſuit Ephraim ad dexteram ſuam. Exercere. Pſ. 108. poſuerunt aduerſum me mala pro bonis. Exponere. 2.Reg.11.c. Ponite Vriam ex aduerſo belli. Imponere. Gen.4.c. poſuit Dominus ſignum in Cain. Parare. 2. Reg.12.e. petiuit, vt ponerent ſibi panem. permittere. Iob 7.d. Quare me poſuiſti contrarium tibi? proponere. 4. Reg.10.a. Eum ponite ſuper ſolium patris ſui. Sepelire. 3.Reg.13.a. Iuxta oſſa eius ponite oſſa mea. Subiicere. Exo.17.c. Lapidem poſuerunt ſubter eum. Abſcondere. Mat.5.b. ponunt eam ſub modio. Dare. Pſ.20. pones eos dorſum. Firmare. Thr 3.f. poſuerunt lapidem ſuper me. Inſtituere. Ioan.15.c. poſui vos, vt eatis, & fructum afferatis. Exponere autem eſt quaſi abiiciendo ponere. Acto.7.c. Vt exponerent infantes ſuos. ponere fœdus, paſciſci. Gen.6.d. 17. a. Ponere legem, ſtatuere. Iob 28.d. Ponere tenebras, impedire. Ioſ.22.e.24.b. Iob 19.a. Iſ.42.c. Ponunt opprobrium, qui deridendi traduntur. 1.Reg.11.a. Ponamque opprobrium vniuerſo Iſraelis. Pſ.43. Poſuiſti nos opprobrium inimicis noſtris.

Exaltatio Chriſti. Ponere arcam intra velum. Exo.26.g.40.b. eſt Chriſtum introduci ad ſecreta Dei. Et circumponens Pharao torquem auream Ioſeph. Gen.41.f. eſt Deus pater dans cæleſtem ſapiētiam Chriſto homini. Poſuit etiam Deus Spiritum ſuum ſuper Chriſtum, quando dedit ei dona Spiritusſancti. Iſ.42.a. Poni iuxta Deum orabat Iob, deſignans Chriſtum, qui poſt reſurrectionem aſcendens in cælum, ſedet à dextris Dei. Iob 17.a. Poſuit etiam Deus Chriſtum ſicut ſagittam electam: quia ipſe eſt vnigenitus. Iſ.49.a. Et poſuit quaſi ſignaculum Zorobabel, hoc eſt Chriſtus. Agg.2.d. *Glo.int.ſ.Exo.29. & ſ.Gen.26. Hie. Aglaſia & ſ.Iſ.49.& ſ.Agg.2. Gre.13.mor.16.*

Chriſtus mediator. Afflictio populi Dei. Dans iudices in eccleſia. Incarnatio. Poſuit ſibi Deus Iob, hoc eſt, Chriſtum quaſi in ſignum: quia fecit eum mediatorem Dei & hominum. Iob 16.c. Fidelis quoque populus ponitur quaſi in ſignum hoſti: quia ſemper eius ictibus percutitur, eiuſque perſecutionibus affligitur. Poſuit Deus hominē in paradiſo. Gen.2.b. Hoc eſt Chriſtum aſſumpta carne in eccleſia, cuius factus eſt caput. Ponere propitiatorium ſuper arcam. Exo.26.g.40. b. eſt datum eſſe Chriſtum à patre, vt ſit propitiatio pro peccatis noſtris. Ponit Deus de fructu ventris Dauid ſuper ſedem. Pſalm. 131. quando Chriſtus natus eſt de Virgine perpetuò regnaturus. Poſuit etiam de fructu ventris Chriſti *Hie.ſ.Iob 16. Gre.13.mor.9. Glo.int.ſ.Exo.26 Glo.ord.ſ.Pſ.131.*

Hi. ſ. Pſ. 18. 88. Arn. ſ. Pſ. 18. Hil. ſ. Pſ. 138. Glo. int. ſ. Iſ. 53. Gre. 9. mor. 32.

ſuper ſedem eius: quia dedit iudices in eccleſia eius vicarios. Poſuit etiam Deus tabernaculũ ſuum in Sole. Pſ. 18. Hoc eſt, in vtero Sanctæ Mariæ Virginis, quæ illuſtrata eſt ſicut Sol, vel Soli poſuit tabernaculum in cælis, cum Chriſtum poſuit in diſcipulis & in eccleſia. Poſuit Deus manum ſuper Chriſtum, quando firmauit in eo naturam humanam. Pſ. 138. Poſuit etiã manum Chriſti in mari, hoc eſt, opera eius in mundo: & dexteram eius in fluminibus, hoc eſt, ſuper principatus & poteſtates mundi. Pſalm. 88. Poſuit etiam Deus in Chriſto iniquitates omnium noſtrum, hoc eſt, pœnam peccatorum noſtrorum: quia pro omnibus paſſus eſt. Iſ. 53. b. Ponẽs Eliſæus os ſuum ſuper os pueri, & oculos ſuper oculos, &c. Deſignat Chriſtum per omnia factum nobis ſimilem. 4. Reg. 4. f.

Iſy. ſ. Leu. 16. — *Euangelium in Chriſto.*

Ponere teſtimonium in arcam. Exo. 25. b. eſt doctrinam euangelicam eſſe in Chriſto ad inſtructionem fidelium.

Iſy. ſ. Leu. 4. Glo. int. ſ. Iſ. 53. — *Paſſio Chriſti.*

Ponere manus ſuper caput arietis, aut hoſtiæ, paſſionem Chriſti deſignabat. Exod. 29. b. Leu. 1. b. 3. a. 4. a. Ipſe enim ſponte ſeipſum obtulit, qui dicebat, Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & iterum ſumẽdi eam. Et dicitur poſuiſſe pro peccato animam, qui mortuus eſt pro peccatoribus. Iſa. 53. c. Et poſuit Deus carnem pro coſta Adæ, cùm Chriſtus tradidit corpus ſuum pro eccleſia. Gen. 2. d.

Glo. ord. ſ. Leu. 8. — *Dignitas Chriſti. Memoria paſſionis Chriſti.*

Ponere laminam in fronte pontificis. Leu. 8. b. eſt dignitatem pontificis Chriſti recognoſcere: vel crucem eius in mente & fronte portare.

Hie. ſ. Iſ. 51. Cyr. cont. Iulia. 8. — *Erudiens Deus.*

Ponere pro erudire. Ponit Deus verba ſua in ore Chriſti vel fidelium, quum dat quid loquantur ante reges & præſides. Peculiariter autem in ore Chriſti: vt non diceret ſicut prophetæ, hæc dicit Dominus: ſed, Ego autem dico vobis: & imperaret cum autoritate diuina. Deut. 18. d. Iſ. 51. e. 59. d.

Aug. ſ. Pſ. 68. Ori. ſ. Luc. ho. 16. — *Tradens ſe Chriſtus pro nobis.*

Poſuit Chriſtus veſtimentum ſuum cilicium, quando languores noſtros portauit, & quia oppoſuit carnem ſuam, in quam ſæuirent Iudæi, occultata diuinitate. Pſ. 68. Et poſuit faciem ſuam vt petram duriſſimam, quia fortiter ſuſtinuit iniurias. Iſa. 50. c. Poſitus eſt etiam Chriſtus in ruinam & reſurrectionem multorum: vt videlicet cadat vetus homo, & reſurgat nouus. Luc. 2. e.

Rup. 5. de diuini. offi. 20. & 11. ſ. Ioã. — *Abſconſio diuinitatis.*

Poſuit Chriſtus veſtimenta ſua, quando abſcondens diuinitatis gloriam, ſeipſum exinaniuit. Ioan. 13. a.

Aug. ſ. Pſ. 20. Hie. ſ. Zac. 10. — *Dãs Chriſto diſcipulos.*

Poſuit Deus coronam de lapide precioſo in capite regis, quando dedit Chriſto diſcipulos. Pſal. 20. Ponit autem Deus gregem ſuum, quaſi equum gloriæ ſuæ, quum ex ſimplicibus fecit Chriſtus fortes in prælio ſpirituali. Zac. 10. a.

Hie. ſ. Zac. 3. & ſ. Hoſ. 1. Aug. ſ. Ioan. tract. 43. — *Confeſſio diuinitatis Chriſti. Confeſſio humanitatis Chriſti.*

Ponere cidarim mundam in capite pontificis, eſt confiteri diuinitatem in Chriſto. Zach. 3. b. Ponens autem ſeruus Abrahæ manum ſub femore Abrahæ, quod erat iurare, confeſſionem humanitatis Chriſti deſignauit. Gen. 24. a. 47. g. Ponunt autem ſibi caput vnum, qui habent & confitentur Chriſtum. Hoſ. 1. d.

Aug. ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Iſ. 28. — *Dans prædicatores.*

Poſuit Deus nubem aſcenſum ſuum, quando nubes ſuſcepit eum aſcendentem in cælum: & quando dat prædicatores, per quos auditores aſcendant in cælum ſacræ ſcripturæ. Pſ. 103. Ponit etiam Deus triticum per ordinem, quum ordinauit doctores in ſynagoga, vel prædicatores & ſacerdotes & alios miniſtros in eccleſia. Iſ. 28. g.

Phil. 1. alleg. & de plant. Noe. Gre. 2. mor. 31. — *Ponere mentem in virtute.*

Ponere dicitur Deus hominem in paradiſo, quando collocat mentem in virtute. Gen. 2. b. Ponit autem Nazareus capillos in igne ſacrificij. Num. 6. d. quia tunc ad perfectionis ſummam pertingimus, quum ſic exteriora vincimus vitia, vt etiam à mente cogitationes ſuperfluas reſecemus.

Glo. int. ſ. Exo. 16. Amb. ſ. Luc. 9. Hie. ſ. Iſ. 21. Gre. 17. mor. 14. — *Conſeruatio & miniſtratio eucharistiæ.*

Ponere manna coram Domino, & in tabernaculo, eſt ſacerdotes conſeruare memoriam euchariſtiæ in eccleſia. Exo. 16 a. Ponentes autem diſcipuli panes turbis, ſunt ſacerdotes miniſtrantes euchariſtiam. Luc. 9. b. Ponere etiam menſam, eſt euchariſtiam miniſtrare. Iſ. 21. b. Sic poſuit menſam ſapientia. Prou. 9. a.

Glo. or. ſ. Ier. 24. Aug. ſ. Pſ. 138. Iſy. ſ. Leu. 16. — *Benedicẽs Chriſtus vtrique populo. Protegens Deus. Aggrauatio Iudæorum.*

Ponere dicitur Deus oculos ſuper eos, quibus benefacit. Ier. 24. b.

Ponens Iacob manus ſuper caput Ephraim & Manaſſæ. Gen. 48. c. deſignare poteſt Chriſtum vtrique populo benedicentem. Et ponens Deus manum ſuper Moſen. Exod. 33. d. deſignat diuinam protectionem: vt autem poſuit manum ſuper eum, ne videret faciem Dei, deſignat aggrauationem populi Iudæorum, ne cognoſcerent priora Chriſti ante paſſionem.

Gre. 9. mor. 31. Rup. 1. ſ. Ioſ. 3. 4. — *Chriſtus ſub lege.*

Poſuit manum in ambobus, hoc eſt, in Deo & homine mediator Dei & hominum, Chriſtus Ieſus: quia vnde hominem reum rectè docuit, inde iratum iudicem placauit. Iob 9. d. Ponens autem Moſes manum ſuper Ioſue, deſignat Chriſtum factum ſub lege per obedientiam patris. Nu. 27. d. Ponere quoque librum legis in latere arcæ, eſt Chriſtum impleſſe legẽ in cruce. Deu. 31. g.

Arn. ſ. Pſ. 104. Baſi. ſ. Pſ. 45. — *Conuerſio infidelium.*

Poſuit Deus oſtenta in manus Moſis, quum poſuit verba ſignorum in lege. Exo. 4. e. Pſ. 104. Et poſuit prodigia ſuper terram, quum conuertit infideles. Pſ. 45.

Glo. or. ſ. Exo. 8. Hie. ſ. Hoſ. 6. Glo. ord. ſ. Dan. 7. — *Diuiſio fidelium & infidelium. Iudiciaria poteſtas Sanctorum.*

Poſuiſſe dicitur Deus diuiſionem inter populum ſuum & populum Pharaonis. Exod. 8. f. quia ſeruat bonos puniendo malos. Ponere meſſem, eſt parari in iudicio ad recipiendum, vel pro peccatis pœnam, vel pro bonis operibus vitam ęternam. Hoſe. 6 d. Poſiti autem throni deſignant iudiciariam poteſtatem Sanctis datam cum Chriſto: quos & Angeli comitabuntur, Dan. 7. c.

Glo. ord. ſ. Exo. 15. — *Non permittens malis nocere bonis.*

Poſuit Deus languorem in Ægypto, quum abſtulit à malis facultatem nocendi bonis. Et

cum permittit mundanos diligere quæ ſunt mundi. Exod.15. d. Dicitur etiam poſuiſſe tenebras, nempe in Chriſti paſſione: vel quia diabolus non poteſt tentare, niſi quantum permittitur à Deo. Pſ.103. poſuit etiam tempus tenebris, quum poſuit modum iniquis, quo iniqui eſſe deſiſtant. Iob 28.a De his Eph.5.b. Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Rom.13.d. Nox præceſſit. ponit etiam Deus tenebras in calle alicuius, quum non permittit eum videre, quid agere debeat. Iob 19. a. Et ponit circulum in naribus regis Aſſyriorum, & frænum in lingua, quum tentandi vires aufert à diabolo Iſ.37.f.

Excæcatio. — *Arn.& Aug.ſ. Pſ.103. Gre.18.mor.17.& 14.mor.19.*

Ponens Deus Moſen in foramine petræ. Exo.33.d. eſt dans Iudæis legem, per quam venirent ad fidem Chriſti. poſuit etiam Deus ſignum in Cain, ne occideretur, cùm legem dedit Iudæis, cuius gratia viuũt, vt teſtes fidei noſtræ. Gen.4.c. ponere dicitur Deus terminũ ſeu terminos, quum dat præcepta, quibus aſtringamur. Exo.19.d.25.b. Pſ.103. Iere.5. f. Et quum non permiſit eccleſiam obrui fluctibus perſecutionum, vel quia ad frangendam mundi gloriam abiectos & pauperes eligit. ponit Deus legem viam iuſtificationum ſuarum, quia tanquam dux aſſignat manſiones nobis, vt militibus. Pſ.118. poſuit autem legem in Iſrael, tanquam iugum peccatoribus, qui timore tenendi erant. Pſ.77. Quia iuſto non eſt lex poſita. Ponens Samuel librum legis coram Domino, deſignat legum autoritatem eſſe à Deo. 1. Reg.10.d.

Dans Deus legẽ & præcepta. — *Iſy.ſ.Leu.16. Aug.epiſt.59. Arn.& Aug.ſ. Pſ.103. Gre.9.mor.5. Amb.ſ.Pſ.118. ſerm.5. Aug.ſ.Pſ.77. Gre.ſ.1.Reg.10.*

Ponit Deus tribulationem in dorſo, quando Martyres propter ipſum verberantur. Pſ. 65.

Pæna Martyrũ. — *Hila.ſ.Pſ.65.*

Ponit Deus humiles in ſublimi. Iob 5. b. quando hic eos eleuat ad conuerſationem cæleſtem, & poſtea beatificat. Et ponit pedes quaſi ceruorum, quum mentem facit leuem ad cõſcendendum ad ſuperiora. Hab.3.d.

Eleuans Deus bonos. — *Gre.6.mor.8. Gre.ſ.Hab.3.*

Ponere dicitur etiam Deus eleuatum ſuper ventum. Iob 30. c. quia qui eſt in gloria mundana eleuatus, inani nititur fundamento.

Vanitas Mundanorum. — *Gre.20.mor.26.*

Ponere dicitur Deus animam ad vitam per gratiam. Pſ. 65. Et ponit tabernaculum ſuum in nobis, quum per gratiam in nobis habitat, & quum dedit teſtamentum nouum. Leu.26 b. Ponit etiam Sion in vngulas æreas, quum dat animæ virtutem ad vincendos dæmones. Mic. 4.d. Dicitur etiam ponere ſpiritum nouum in medio, cùm dat Spiritumſanctum in corde. Eze.36.f. Et dicitur ponere benedictionem eos, quos benedicit. Ezec.34. f. Ponit Deus greſſus ſuos in via, quum manet in cordibus eorum, qui ſunt ſine peccato. Pſal.84. Dicitur etiam ponere in medio eorum Spiritum Sancti ſui. Iſ.63.c. Et ponere lucernam ſuper candelabrũ, eſt ſuper eccleſiam gratiam ſeptiformem infundere. Mat.5.b. Luc.8.c.

Dãs Deus gratiam, & nouum teſtamentum. — *Ori.ſ.Leu.ho.16. Iſy.ſ.Leu.26. Hier.ſ.Mich.4. Glo.ord.ſ.Eze.36. Hie.ſ.Pſ.84. Amb.ſ.Luc.11.*

Ponere ſpeculatorem, eſt inſtituere prophetam. Iſ.21.b. Dicitur autem Deus ponere in viſceribus hominis ſapientiam. Iob.38.d. Exod.31.a. ponere etiam pecuniam in marſupiis filiorũ Iſrael, eſt ponere doctrinam in mentibus prædicatorum. Geneſ.43.c. Et ponere ſcyphum in ore ſacci Beniamin, eſt infundere cæleſtem doctrinam Paulo. Gen.44.a. Ponens Moſes verba in ore Aaron, deſignauit Chriſtum mediatorem inſtituentem prædicatores Eze.4.c.

Inſtituere Prophetam & Prædicatorem. — *Hie.ſ.Iſ.21. Amb.de Ioſeph. 10. Glo.int.ſ.Exo.4.*

ponens Iacob virgas in canalibus. Geneſ.30.f. deſignat Chriſtum ponentem teſtimonia & exempla Sanctorum patrum in libris ſacræ doctrinæ, quibus nos intrinſecus infundimur.

Proponere exẽpla patrum. — *Gre.21.mor.1.*

Ponens Angelus pedem dextrum in mari, & ſiniſtrum in terra, deſignat prædicationem Chriſti per totum orbem dilatandam. Apoc.10.a. ponere menſam, eſt prædicare ſacram ſcripturam. Iſ.21 b. Sic poſuit menſam ſapientia. Pro.9. a. ponere panem & collyridas ſuper adipem & armum, eſt fundare ſacram doctrinam in bono deſiderio & in bona actione. Leu.8.e. ponere autem lapidem ſuper os putei, eſt non prædicare quando non oportet. Gen.29. a. poſita ad menſam dicunt propoſitam doctrinam. prou.23.a.

Dilatatio prædicationis. — *Aug.ſ.Apo.ho.7. Hie.ſ.Iſ.21. Gre.17.mor.14. Iſy.ſ.Leu.8. Rup.6.ſ.Apoc. Beda ſ.Pro.23.*

Poſita ciuitas ſupra montem, deſignat Apoſtolos fundatos ſupra inſignem magnamque iuſtitiam. Mat.5.b. poſuit etiam Deus fundamenta terræ, quum inſtituit Apoſtolos fortes, & poſuit menſuras eius, quum quid, quando, & vbi prædicare deberent mandauit. Et poſuit viſitationem eccleſiæ pacem, & præpoſitos eius iuſtitiam, dando Chriſtum & Apoſtolos, ac prælatos. Iſ.60 d. ponit Deus frænum in os prædicatorum eccleſiæ, quum eos vetat aliquibus prædicare. Iob 30.b. poſuit etiam pluuiis legem, quum ordinauit vt prædicatores id, quod verbis prædicarent, opere complerent. Iob 28.d.

Excellẽtia Apoſtolorum. Diſpoſitio prædicatorum. — *Aug.1.ſerm.do.in monte. Gre.28.mor.8.9. Hie.ſ.Iob 38. Gre.20.mor.19.& 19.mor.6.*

Ponens Ieremias lumbare ſuper lumbos ſuos, deſignauit Deum coniungentem ſibi Iſrael, & iuſtos. Ier.13.a. Et ponit Deus claudicantem in reliquias, quum ſaluat reliquias Iſrael. Michææ 4. c. Et ponet Deus Iacob quaſi gregem, quum Iudæos conuertet in fine mundi. Michæ.2.d.

Coniungens ſibi Deus Iſrael & iuſtos. — *Glo.ord.ſ.Ier.13. Hie.ſ.Mich.2.4.*

Poſuit Deus deſertum in ſtagna aquarum, quum inſtituit baptiſmum. Item quum in Gentilitate dedit doctrinam veritatis & dona Spirituſſancti. Pſ.106.113. Iſa. 41.e. Sic poſuit deſertum quaſi delicias. Iſ.51.a. Ponit etiam Deus in deſerto viam, quum ij qui ad eius laudes muti erant, ipſum laudant. Vel deſignatur vocatio Gentium: & quòd toti mundo viam ſalutis aperuit. Iſa. 43. c. Dicitur etiam poſuiſſe flumina in inuio. Poſuit quoque montes in viam, quum ſcripturæ myſteria peruia fecit. Iſ.49. d. Et poſuit Deus tenebras Gentium in lucem, quando eorum ignorantiam & peccata mutauit in lucem fidei & gratiæ. Iſa. 42. c. ponit quoque Deus gloriam ſuam in gentibus, quum glorificatur à fidelibus percuſſis ab hæreticis. Ezec.29.f. Ponentes Angeli Lot extra ciuitatem Sodomorum, Gen. 19. d. Separationem à vitiis, & progreſſum ad perfectionem deſignarunt.

Inſtitutio baptiſmi. Vocatio gentium & directio. Separatio à vitiis. Proficere in bonum. — *Arn.ſ.Pſ.113. Hie.ſ.Iſ.43.49. 42.41. Amb.de voc.gen.3 Glo.int.ſ.Eze.39. Glo.ord.ſ.Gen.19*

Hie.ſ. Ez. 16. & ſ. Iſ.66. & ſ.Iob 38. Aug.ſ. Pſ.65. — *Ornans Deus animam, vel eccleſiam.*

Ponit Deus decorem in Hieruſalem, ornando animam vel eccleſiam: quia niſi ipſe ponat, nullus eſt nobis decor. Ezech, 16. c. Ipſe ponit animam in vitam, quum ſuſcitat eam à morte peccati. Pſ.65. Et ponit ſignum fidelibus, vt liberétur. Iſ.66.f. Et ponit propugnacula eccleſiæ iaſpidem, quum variis gratiæ donis ipſam roborat. Iſ.54. c. ponit autem Deus menſuras terræ, quando diuerſa dona Spiritusſancti diſtribuit fidelibus eccleſiæ ſecundùm menſuram donationis Chriſti. Iob 38.a.

Glo.int.ſ.Sop.7. — *Fœlicitas Sanctorum.*

Ponit Deus fideles in laudem, quum facit eos laudari in gloria cæleſti. Sop.3.d.

Hie. & Aug.ſ. Pſ.55. — *Liberans Deus à miſeria.*

Ponit Deus lachrymas alicuius in conſpectu ſuo, quum eius miſeretur, liberans eum à miſeria. Pſalm.55.

Gre.ſ.1.Reg.1. Baſi. & Hie.ſ. Pſ. 32. Aug.ſ.Pſ.77. — *Abſcondẽs Deus myſteria.*

Poſuit tenebras latibulum ſuum, quum abſcondit myſteria reprobis. Pſ.17. Et ponit in theſauris abyſſos, quum abſcondit iudicia ſua intra ſuam ſapientiam: & quum reſeruat myſteria dignis reuelanda, & non omnibus exponenda. Pſal.32. ponens quoque Moſes velamen in facie, obſcuritatem legis deſignauit. Exo.34.d.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Charitas Prædicatorum.*

Poſuit Deus ſuper cardines terræ orbem, hoc eſt, multitudinem Fidelium ſuper prædicatores: qui debent infirmos ſuſtinere, & omnes ad Deum reducere. ponit etiam ſub orbe peccatores, quum ij, quibus antea mundus miniſtrabat voluptates, nunc conuerſi à mundo perſecutiones patiuntur. 1.Reg.2.b.

Gre.ſ.1.Reg.7. — *Tranquilitas Eccleſiæ.*

Ponit Deus pacem fines eccleſiæ. Pſ.147. quia dum de Redemptoris potentia eam in intimæ æquitatis conſuetudinem erigit, per dolorem compaſſionis perditorum miſeria non affligit.

Ori.ſ.Eze. ho.3. Iſy.ſ.Leu.26. Hie.ſ. Amos 9. Aug.ſ.Pſ.89.138 Gre.33.mor.23. — *Caſtigatio Dei.* — *Ira Dei.*

Ponit Deus faciem contra peccantes, eos puniendo. Leu.20.a.26.c. Eze.14.c.15.d. Sic etiam dicitur ponere oculos ſuper aliquos, eos puniendo. Amos 9. b. Et ponit manum caſtigando vel ad emendationem, vel ad perpetuam pœnam. Et ponit manum ſuper diabolum, quum virtutis ſuæ poteſtate ipſum ſuperat. Eze.30.f. Iob 40.d. Et ponit iniquitates noſtras in conſpectu ſuo, quum eas caſtigat, nec diſſimulat. pſ.89. Item ponit contra aliquem abominationes eius, quando ſecundum eas ipſum caſtigat: qua ratione dicitur etiam ponere vias eius ſuper ipſum. Ezec.7.a. Et ponit calicem indignationis ſuæ in manu aliquorum, eos puniendo. Iſ.51.g. ponens etiam Ezechiel faciem ad montes, iram Dei conſtantem deſignat. Ezec.6.a.13.c. Poſita autem dicitur Babylon in miraculum, quando mundus fit caſtigatione Dei mirabilis. Iſa.21.b. Poſuit etiam Deus hominis pedem in neruo, quum prauitatem illius forti diſtrictionis ſuæ ſententia ligauit. Iob 13.d.

Hier.ſ.Eze.13. & ſ.Iſ.21. Gre.11.mor.25. Hie.ſ.Iſ.28. — *Retributio Dei iuxta opera.*

Ponit Deus iudicium in pondere, & iuſtitiam in menſura: quia reddet vnicuique ſecundũ opera ſuã. Iſ.28.e.42.a.

Hie.ſ.Nah.3. — *Exemplum pœnæ.*

Ponit Deus Niniuen in exemplum: vt ſimilitudo formidatæ pœnæ ſimilitudinem prohibeat delinquendi. Nah.3.c.

Hie.ſ.Eze.28. & ſ.Hab.1. — *Dignitates naturales Luciferi.*

Poſuerat Deus Luciferum in monte ſancto ſuo: quia creauerat eum in gratia & ſocietate Angelorum. Eze.28.d. poſuit etiam eum in iudicium: quia fortem ipſum fecit, ſed vt poſtea ſuis meritis condemnaretur. Hab.1.c.

Hie.ſ.Sop.2. & ſ. Iſ.5.13. Aug.ſ.Pſ.106. — *Deſtruens Deus ſynagogam, animam, vel Eccleſiam.*

Ponit Deus ſpecioſam in ſolitudinem, quando relinquit ſynagogam, eccleſiam, vel animã. Soph.2.c. Hoſ.2.b. poſuit etiam vineam in conculcationem, quando permiſit vaſtari Hieruſalem: vel animæ dominari dæmones. Iſ.5.b. Idem facit Aſſur ex mandato Dei. Iſ.10.b. Et ponit Galaad, vel Libanum in ſolitudinem, deſtruendo Hieruſalem, aut aliquam eccleſiam. Ier. 22.b. Idem eſt ponere montes Edom in ſolitudinem. Mal.1.a. Et flumina in deſertum. Pſ.106. ponit etiam Deus terram in ſolitudinem, quum tollit peccatores ex ea, vel conuertendo, vel in infernum mittendo. Iſ.13.b. Et poſuit ciuitatem in tumulum, quum deſtruxit Hieruſalem, vel animam. Sic poſuit vrbem fortem in ruinam. Iſ.15.a. ponit etiam Hieruſalem deſolatam, quum animam ſeparat ab omnibus, quæ in vitiis ei fauebant. Thre. 1. c. Et ponit animam in eradicationem, quum relinquit eam dæmonibus. Thr.3.e.

Hie.ſ.Eze. 29.38. Hie.ſ.Mich. 1. & Zach.9. Hie.ſ.Iſ.41. & ſ. Iob 10. & ſ. Abdi. & ſ. Ezec.26. Gre.33.mor.14. — *Confutatio hæreticorum & dæmonum.*

Ponit Deus frænum in maxillis draconis. Eze.29.a. quando per viros eccleſiaſticos, qui in ſcripturis ſanctis eruditi ſunt, imponit diabolo & hæreticis ſilentium: & vniuerſa peruerſitatis dogmata diſſoluit. ponit etiam frænum in maxillis Gog. Eze.38.a. quum conſtringit hęreticos & ſuperbos, ne omni vento circunferantur. Ponit Deus Samariam in aceruum lapidũ, quum diſſipat hæreticorum beneficia ſeu machinamenta errorum. Mich.1.b. ponit etiã Deus Sion quaſi gladium fortium. Zac.9.c. Et caminum ignis: quia dat verbum euangelizantibus in eccleſia ad reuincendum hæreticos. Zachar.12.b. Et ponit Deus munimenta contra Ariel, quando videlicet obſeſſa eſt Hieruſalem, & quando dat doctores eccleſiæ contra hæreticos. Iſ.29.a. Ponit etiam eos quaſi plauſtrum nouum, ad conterendas aduerſarias poteſtates. Iſa. 41.b. ponit etiam Deus circulum in naribus Leuiathan, quum per ſacras ſcripturas diabolum vel hæreticum conuinci facit, vel quum ſuo iudicio eius inſidias circumplectens frænat. Iob 40.d. ponunt inſidias Eſau, qui relinquunt hæreticos. Abdi. c. ponunt puluerem Tyri in medio aquarum, & lapides, &c. quum omnis hæreticorum ſuperbia demergitur. Ezec. 26.c. ponere lapides altaris ſicut lapides cineris, eſt deſtruere idololatriam & errores. Iſ.7.c.

Hie.ſ.Pſ.20. — *Dimittẽs Deus malos.*

Ponit Deus malos dorſum, quia dimittit eos, vt ſemper terrena deſiderent. Vel quia retrocedunt, & retro reſpiciunt. Pſ.20.

Subuerſio inſidelium. — *Aug. ſer. 7. & 83. queſt. 62. Ori. ſ. Mat. ho. 23.*

Poſuit Dauid arma Goliath in tabernaculo ſuo, quando Chriſtus, quos abſtulit diabolo, poſuit in templo ſuo. 1. Reg. 17. g. poſuit etiam Deus inimicos Chriſti ſcabellum pedum eius, quando rebelles ſubiciuntur Chriſto per conuerſionem Vel quando omnis ſuperbia ſecularis, incarnationis eius humiliati ſubicitur. Pſ. 109. Mat. 22. d.

Hier. ſ. Zac. 12.

Poſuit Deus Hieruſalem ſuperliminare crapulæ. Zac. 12. a. Vt qui limen eius attigerit, inebrietur & corruat, ſiue ipſum ſuperliminare in eum corruat, à quo contingitur.

Gre. 8. mor. 22.

Ponit Deus hominem contrarium ſibi, quando ipſe homo peccando, Deum dereliquit. Iob 7. d.

Glo. ord. ſ. Pſ. 140.

Ponit Deus cuſtodiam ori, quando ſeruat nos à prauis verbis & cogitationibus: quia verba ſunt à corde. Pſ. 140.

Mina Dei ad pœnitentiam. — *Amb. de Noe. 27. Hie. ſ. Iſ. 15. 50.*

Ponit Deus arcum in nubibus, ſed ſine ſagitta, quando minatur per tribulationes, ſed cum miſericordia. Gen. 9. b. Ponit etiam additamenta ſuper Dimon, quando addit flagella ad pœnitentiam. Iſ. 15. d. Dicitur etiam Deus ponere ſaccum operimentum cælorum, quum etiam oſtendit Sanctos egere pœnitentia. Iſ. 50. b.

Difficultas bene operandi. — *Hie. ſ. Eze. 3. Glo. ord. ſ. Exo. 14.*

Ponit Deus offendiculum coram iuſto peccante: quia relinquit illi difficultatem bene operãdi ex peccato. Eze. 3. e. ponere autem caſtra ſuper mare. Exo. 14. a. eſt eos, qui egrediuntur ab huius mundi Ægypto, multas pati tentationes in fide & operibus: in vtriſque enim eſt difficultas.

Temperãs Deus tribulationes. — *Glo. int. ſ. Iſ. 51.*

Ponit Deus flumina in ſiccum, quando tribulationum aut etiam voluptatum impetus tollit. Iſ. 50. b. Et ponit profundum maris viam, quum tolerabiles reddit tribulationes, & tentationes. Iſa. 51. d.

Influentia cæli. Collatio donorũ Spiritusſancti. — *Hie. ſ. Iob 38. Gre. 29. mor. 32. Rup. 3. de glo. Tri. 6.*

Ponit Deus rationem cæli in terra. Iob 38. d. quando per influentias cæli terra germinat & operatur: vel quãdo per diſpenſationem Chriſti & influentiam donorum Spiritusſancti Eccleſia creſcit, & roboratur. Vel ille ponit rationem cæli in terra, qui diuinorum ſecretorum cauſas aperit. Vel poſuit Deus rationes cæli in terra, regenerando filios per baptiſmum.

Exigere rationem. — *Glo. ord. ſ. Leui. 25. Ori. ſ. Ma. ho. 7. 33. Gre. ho. 9. Hie. ſ. Iſ. 42.*

Ponere rationem, eſt exigere. Ponit autem ſeruus rationem ſecundùm tempus vſque ad Iubileum, quum agit pœnitentiam ſecundùm exigentiam delictorum: vt gulam purget ieiunio, garrulitatem ſilentio, &c. Leu. 25. g. ponens autem rex rationem cum ſeruis ſuis, eſt Chriſtus in iudicio exigens rationem ab hominibus. Mat. 18. c. 25 b. ponit etiam in terra iudicium Chriſtus, quando ipſum reſeruabit vltimo tempori. Iſ. 42. a.

Recognitio humanæ miſeriæ. — *Amb. 3. de ſacriſ. 2.*

Ponere dicitur Chriſtus lutum in oculis, quum miſeriam noſtram nos recognoſcere facit. Ioan. 9. a.

Amb. de Iſaac. 8. Gre. ſ. Cant. 8. Hie. ſ. Pſ. 20.

Ponendus eſt Chriſtus, vt ſignaculum ſupra cor: vt ſemper eum diligamus: & ſuper brachium, vt ſecundùm eum ſemper operemur. Cant. 8 b.

Ponit Deus vt clibanum ignis malos, in bonum quidem, quum illorum comburit peccata. In malum verò, quia vt clibanus intrinſecus ardet, ita malorum conſcientia intrinſecus ardebit, eo quòd bona non fecerunt. Pſ. 20.

Ingreſſus in eccleſiam & in virtutes. — *Glo. ord. ſ. Gen. 6.*

Ponens Noe oſtium in latere arcæ, deſignauit ingreſſum in eccleſiam per paſſionem Chriſti. Gen. 6. c. Eſt etiam ingreſſus in virtutes, per prudentiam, quæ conſtituit medium in cæteris virtutibus.

Tres ſtatus fidelium in eccleſia. — *Bed. ſ. Gen. 33.*

Ponens Iacob vtranque ancillam, & earum liberos in principio, deſignauit in eis ſtatum coniugatorum infimum locum in eccleſia habentem. ponens autem Liam & filios eius in ſecundo loco, ſtatum pœnitentium & continentium ſecundum locum habentem. ponens autem Rachelem cum Ioſeph in nouiſſimo, Sanctos Chriſto adhærentes, & ſtatum contemplatiuorum indicauit. Gen. 33. a.

Succeſſor bonus. Excæcatio Iſrael. Reuelatio legis. Conuerſio Iudæorum. — *Ori. ſ. Gen. ho. 15. Amb. de Ioſeph. Bed. ſ. Gen. 46.*

Ponens Ioſeph ſuper oculos patris manum Gen. 46. a. deſignat ſucceſſorem bonum in officio prælaturæ prædeceſſorem illuſtrantem. Vel deſignauit Ieroboam de ſtirpe Ioſeph excæcantem populum Iſrael per idololatriam. Vel deſignauit Chriſtum reuelantem legem. Vel conuerſionem Iudæorum in fine mundi per manum Chriſti futuram.

Traditiones additæ legi. — *Glo. ord. ſ. Exo. 2.*

Ponere infantem Moſen in fiſcella, eſt addere legi traditiones humanas & viles. Exod. 2. a. Et ponere ipſum in carecto fluminis, eſt dare ipſi legi ſenſus carnales.

Erudire filios doctrina morali. — *Glo. int. ſ. Exo. 3.*

Ponere veſtes Ægyptiorum ſuper filios, eſt ipſos erudire doctrina philoſophica, & morũ honeſtate. Exo. 3. d.

Humiliari. — *Glo. or. ſ. Thr. 3. Hie. ſ. Ier. 31. Glo. int. ſ. Exo. 12. Iſyc. ſ. Leu. 1.*

Ponere in terra vel in puluere os ſuum, eſt humiliari, & ſe puluerem eſſe cognoſcere. Thr. 3. c. 4. c. 4. Regum 4. f. Iſa. 49. a. ponunt etiam ſibi amaritudines, qui antiqua deflent peccata. Ierem. 31. d.

Exercere bona opera. — *Philo. de victimis. Glo. int. ſ. Iſ. 26. Gre. 16. mor. 8. & 32. mor. 1. Iſyc. ſ. Leu. 6.*

Ponere farinam ſuper humeros, eſt exercere bona opera. Exod. 12. c. Ponere etiam manus ſuper caput hoſtiæ. Leu. 1. b eſt ſpontaneo motu bonam operationem exercere: vel innocentiam in operibus profiteri. Ponitur murus & antemurale in ciuitate Dei, quum in eccleſia ponuntur bona opera, & fides Iſ. 26. a. ponit ſermones Dei in corde ſuo, qui non ſolùm verba exterius profert, ſed intus ea meditans opere adimplere curat. Iob 22. d. Ponit manum ſuper os ſuum, qui virtute boni operis culpas tegit incautæ loquutionis. Iob 39. d.

Conſummatio operum.

Ponere cineres iuxta altare. Leuit. 6. b. eſt conſummatio bonorum operum in corde. Vel tribuere perfecta opera noſtra Chriſto, qui iuſtus iudex nobis præmianda ſeruabit: ſi nõ hæc per iniquas actiones præuaricati fuerimus.

Glo.int.ſ.Exo.12.23. Hie.ſ.Eze.43. Lyr.ſ.Leu.4. — *Applicatio paſſionis Chriſti.*

Ponere ſanguinem agni ſuper vtrunque poſtem. Exo.12.a.eſt applicare paſſionem Chriſti ad cor & os. Ezech. 45.f. Et ponere ſanguinem vituli ſuper cornua altaris, eſt per paſſionem Chriſti virtutes in animam infundi. Vel fructum ipſius paſſionis ad quatuor mundi partes dilatari. Exo.29.b. Ezec.43.f. Deſignatur etiam Chriſtus præſtans virtutibus maiorem perfectioremque virtutem: vt anima per eas contra aduerſariorum vires præualere poſſit. Ponere etiam ſanguinem ſuper extremum auriculæ Aaron, eſt per paſſionem Chriſti innouare auditum populi Iudaici ipſumque reducere ad obedientiam Chriſti. Exo.29.c. Leu.14.c.

Glo.int.ſ.Exo.17. — *Lex vetus in eccleſia.*

Ponere lapidem ſub Moſe. Exo.17.c. eſt facere requieſcere legem veterem in eccleſia.

Glo.int.ſ.Exo.25.27. Hil.ſ.Mat.can.4. Gre.ſ.1.Reg.6.7. Lyr.ſ.Iſ.42. — *Prædicare Chriſtum in toto orbe.*

Ponere circulos in angulis menſæ, eſt prædicare euangelium in quatuor partibus mundi. Exo.25.c. Idem eſt ponere anulos ſubter arulam. Exo.27.a. Et ponere lucernas ſuper candelabrum, eſt Chriſtum in toto orbe prædicare. ponere autem lucernam ſub modio, ipſum in ſola Iudæa prædicare. Mat.5.b. ponere etiam ſuper menſam quæ ritè præcepta ſunt, hoc eſt, panes, eſt Chriſtũ prædicare. Exo.40.c. Idem eſt poſita in caniſtro offerre. Et ponere caniſtrum in conſpectu Domini. Exo.29.d. ponere arcam ſuper plauſtrum, eſt cum prædicatores docẽt ſcripturarum myſteria, vt ſimplices ad vitam æternam perueniant. 1. Reg.6. b. Ponere quoque arcam ſuper lapidem, eſt hortari ad Chriſtum humilitatem ſectandam: vt quum dicunt illud. Phil.2.a. Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, &c. Et ponens Samuel lapidem inter Maſphat & Sen, deſignat prædicantem Chriſti fortitudinem, qui bonos protegit, & reprobos confringit. 1. Reg. 7. c. Ponunt Domino gloriam, qui Deum glorificant, & Chriſti gloriam prædicant. Iſ.42.b.

Aug.1.ſerm.do. in monte. — *Non prædicare propter bona temporalia.*

Ponere lucernam ſub modio. Mat.5.b. eſt commoda corporis ſuperiora facere, quàm prędicationem veritatis, vt in eo quiſque veritatem non prædicet, dũ timet, ne aliquid in rebus temporalibus moleſtiæ patiatur. ponere autem ſuper candelabrum, eſt corpus ſuum miniſterio Dei ſubiicere, vt ſuperior ſit veritatis prædicatio, & inferior ſeruitus corporis, per ipſam tamen corporis ſeruitutem excellentior luceat doctrina, quæ per officia corporalia, id eſt, per vocem & linguam, & cæteros corporis motus in bonis operibus inſinuatur diſcentibus.

Glo.or.ſ. Exo. 28. — *Proponere exempla maiorum.*

Ponere lapides in vtroque latere ſuperhumeralis, eſt dirigere vitam ſuam & aliorum ad exempla maiorum. Ideo lapides nominibus Patriarcharum inſcripti erant. Exo.28.b.

Glo.int.ſ.Exo.28. — *Ordinatio virtutum.*

Ponere in rationali quatuor ordines lapidum. Exod. 28. c. eſt diuerſas virtutes in ordine quatuor virtutum conſtituere ad ornandum pectus ſacerdotis.

Glo.ord.ſ. Exo.28. Glo.int.ſ.Exo.30. — *Memoria cæleſtium. Studium diſcendæ veritatis.*

Ponere annulos in ſummitatibus rationalis, & cõtra faciem iuncturæ inferioris. Exo. 28.d. eſt habere iugem memoriam nunquam finiendæ claritatis in cælis. ponere autem altare thimiamatis contra velum, eſt intentionem Sanctorum dirigi in cælum. Exod.30.a. ponere autẽ in rationali doctrinam & veritatem. Eze.28.e. eſt, vt meminerit ſacerdos, ſe ſtudiis doctrinæ & veritatis inquirendis, non curandis, ruminandiſque ſecularibus negotiis per acceptum ſacerdotium fuiſſe conſecratum.

Glo.ord.ſ.Leu.2. — *Orare.*

Ponere thus ſuper ſimilam, eſt addere orationes, quæ purgant pectus, & ſanant oculos. Sic ponere ſimilam, cum thure & oleo, eſt ſemper orare & nunquam ab operibus miſericordiæ deficere. Leu.2.a.b. ponere autem thimiama coram teſtimonio, & ponere aromata in igne. Exo.30.d. eſt orationem addere doctrinæ. Ponit eloquium ſuum ad Deum, qui ipſum intentè orat. Iob 5.b.

Gre.16.mo.14. & 17.mor.6. — *Cõſideratio ſui.*

Ponit coram Deo iudicium, qui intra mentis ſecretum per fidei contemplationem ad tremendum examen illius Maieſtatis oculos ſuæ conſiderationis aperit, & quid peccator homo mereatur attendit, & occultus nunc & tacitus iudex, quàm terribilis poſt apparituruſ ſit cõſiderat. Iob 23.a. ponit etiam verba ſua ante Deum, qui dicta fallacia auditu cogitans, & regulam veritatis penſans veraciter reprehendit, quia apud ſe in conſpectu veritatis examinat quid fortis contra fallaciam decernat. Iob 24.d.

Gre.ſ.1.Reg.9. Ori.ſ.Cant.ho.11. Amb.ſ.Pſ.118. ſerm.2. Gre.ſ.Canti.1. — *Ordinare ſacerdotem, vel prædicatorem, vel prælatum. Tradere ſacra volumina. Defendere præcepta ſynagogæ.*

Ponens Moſes ſacrificium ſuper manus Aaron, deſignabat pontificem dantem ſacerdoti facultatem offerendi. Exo.29.d. Ponens autem coquus armum ante Saulem. 1. Reg. 9.d. deſignat propoſitam fortitudinem prædicatori ordinando, quam debet amplecti. Et ponens Saul ipſum armum ante ſe, deſignat prædicatorem debere ſtudium conſiderationis adiungere ponere autem cuſtodem in vineis, eſt ad prælaturæ officium aliquem vocare, vel eſt tradere volumina veteris ac noui teſtamenti, vt in eis exerceatur. Vel eſt defendere præcepta ſynagogæ. Cant.1.b.

Glo.int.ſ.Exo.30. — *Duo genera lachrymarum.*

Ponere labium inter tabernaculum & altare. Exo.30.c. deſignat duo genera lachrymarũ, nempe pro peccatis, & deſiderio cæleſtis patriæ.

Gre.3.paſt.adm.16 — *Dignitas prædicationis.*

Ponere gladium ſuper femur, eſt anteferre prædicationem voluptatibus carnis. Exo.32.f.

Glo.ord.ſ.Leu.2.

Non ponendum fermentum & mel ſuper altare. Leu.2.c. quia per eloquentiam & doctrinas ſeculares non eſt quærenda perfecta notitia diuinorum.

Glo.ord.ſ.Leu.5. Gre.3.mo.12. — *Pœnitentia ſenſuum.*

Ponere quintam partem ſupra damnum, quod quis intulit. Leu.5. d. eſt quemlibet ſenſum, per quem peccauimus, per pœnitentiam offerre. ponens Gedeon carnes ſupra petram, deſignat caſtigationem corporis noſtri aſſumptam ad imitationem Chriſti. Iud.6.d.

Arn.ſ.Pſ.84. — *Ioannes Baptiſta.*

Ponens in via greſſus ſuos, eſt Ioannes Baptiſta præparans viam Domini per baptiſmum & pœnitentiam. Pſ.84.

Ori.ſ.Num.ho.19. — *Fiducia in Chriſto.*

Ponere nidum in petra, eſt fiduciam habere in Chriſto. Num.24.d.

Poſuit aquila de ſemine Libani in terra, quum Nabuchodonoſor inſtituit regem Sedechiam. poſuit autem in ſuperficie, vt facilè poſſit euelli. Eze. 17. a. *Hie. ſ. Eze 13.*

Exempla bona, vel mala prælatorum. Ponens rex filios Iſrael in curribus ſuis, in malum quidem, eſt prælatus carnalis exemplo ſuo ducens alios in faſtum mundanæ elationis. In bonum verò, eſt prælatus bonus inflammans ſubditos ad deſideria cæleſtium. 1. Reg. 8. c. Ponens etiam rex ſeruos, &c. in opere ſuo, in malum eſt prælatus malus faciés aliquando etiam bonos peccare. In bonum verò, eſt prælatus bonus conuertens peccatores ad Deum, vt bene operentur, vt quum peccatrix eſt cõuerſa. Luc. 7. f. Et telonearius. Mat. 9. a. Luc. 5. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 8.*

Ponit Leuiathan profundum maris, ſicut, quum vnguenta bulliunt. Iob 41. b. quia facit vt perſecutores fidelium arbitrentur ſe obſequium præſtare Deo. *Gre. 34. mor. 10.*

Promotio indignorum. Ponens Samuel filios ſuos iudices. 1. Reg. 8. a. deſignat prælatum indignos promouentem ad ſacerdotium: qui promittunt ſe multa facturos bona. *Gre. ſ. 1. Reg. 8.*

Cura ſubditorũ. Ponens Ezechiel laterem coram ſe, eſt prælatus tota intẽtione cor terrenum ſubditi cuſtodiens. Eze. 4. a. ponit etiam prædicator arietes contra Hieruſalem, quando tentationum aculeos in hac vita nos vndique circundantes, & virtutum murum perforantes indicat. *Gre. 26. mor. 5. & ſ. Eze. ho. 12.*

Cogitatio turpis Ponunt cogitationes ſuas in cordibus ſuis, qui turpia cogitant. Eze. 14. a. Et ponunt immũdicias in cordibus ſuis, qui fixi ſunt in iniquitate, aut idolorum cultu. *Ori. ſ. Eze. ho. 3. Hie. ſ. Eze. 14.*

Credere. Attentè conſiderare. Ponere cor in aliquid, eſt credere, amare, aut venerari, aut attentè conſiderare: quod etiam eſt ponere ſuper cor. Iſ. 41. f. 47. b. Eze. 44. b. Mal. 2. a. Et ponere corda ſuper vias ſuas, eſt nihil abſque iudicio operari. Agg. 1. a. ponunt autem corda in virtute Sion, qui non ſeparantur à charitate, quam docet eccleſia: & non ſolùm docent, ſed etiam, quod prædicant, opere conplent. Pſalm. 47. *Hie. ſ. Agg. 1. & ſ. Pſ. 47. Aug. ſ. Pſ. 47.*

Ponere lapides de medio Iordanis collectos in loco caſtrorum: & alios vndecunque collectos in Iordane: fit quum quis in die malorum memor eſt bonorum, & in die bonorum, memor eſt malorum. Ioſ. 4. a. Sunt autem duodecim lapides educti è Iordane duodecim virtutes per duodecim Patriarchas deſignatæ. Ruben, timor: Simeon, compunctio, Leui, ſpes: Iudas, charitas, Iſachar, iucunditas: Zabulon, ſeueritas. Gad, abſtinentia: Aſer, patientia: Dan, circunſpectio: Nephtalim, ſpeculatio, Ioſeph, diſcretio, Beniamin, inuiſibilium contemplatio. Et tũc conſiderantur lapides, quũ eſt ſoliditas in timore, grauitas in cõpunctione, ſtabilitas in ſpe, integritas in charitate, maturitas in iucunditate, aſperitas in ſeueritate, auſteritas in abſtinentia, robur in patientia, ſolicitudo in circunſpectione, aſſiduitas in ſpeculatione, certitudo in diſcretione, quies in contemplatione. *Ric. de S. Vict. de extermanalı. 37. 40.*

Iuſtus in cæleſtibus, aut cruce Chriſti. Diabolus in ſuperbis. Ponit aquila nidum in arduis, hoc eſt, iuſtus in cæleſtibus, aut in cruce Chriſti, quia deſideria terrena deſpiciens, ſpe iam de cæleſtibus nutritur. Iob 39. d. Vel intelligitur de diabolo quieſcente in ſuperbis. *Gre. 31. mor. 34. Hier. ſ. Iob 39.*

Separatio ab hæreticis. Non ponet Arabs tentoria ſua in Babylone, quum ſtatus eccleſiæ non erit amplius in hoc mundo, aut cum mundanis & hæreticis. Iſ. 13. d. ponere autem vmbram in meridiem, eſt ab errorum obſcuritate, ad veritatis lucem venire. Iſ. 16. a. *Hier. ſ. Iſ. 13. 16.*

Inferre errores in eccleſia. Abuti ſcriptura, & donis Dei ad errores. Ponere ignem alienum Leuit. 10. a. eſt hæreſes inferre in eccleſiam & extraneas doctrinas, & traditiones. Ponere autem thimiama coram idolis, eſt quum hæretici tali Deo offerunt orationẽ, qualem ſibi ipſi finxerunt. Ita etiam dicẽdum de oleo, pane, ſimila, melle, &c. Eze. 16. c. Idem faciunt, qui ſacra ſcriptura & donis Dei abutuntur ad defendendos errores. Sic ponunt aurum & argentum in ſuperbiam, qui ſuperbè vtuntur ſcriptura ad errores. Ezech. 7. f. 27. f. ponit hæreticus cubile ſuum in montibus, quum eligit errores ſuperbos, in quibus diabolus quieſcat. Et ponit ipſum poſt oſtium, quum latenter docet errores, retroque reſpicit. Iſ. 57. b. ponunt etiam hęreditatem Dei in abominationem, qui dant peruerſos ſenſus ſcripturæ ſacræ. Ier. 2. b. ponere volentes filium Tabeel regem ſuper Iudam, ſunt hæretici & philoſophi inducentes errores in eccleſiam. Iſ. 7. b. ponere nidum ſuum ſuper ſydera, dicitur hyperbolicè de ſuperbia hæreticorum. Abdi. b. Quia etiam dicuntur ponere ſigna ſua & non Dei in Sion, quando nituntur ſubiicere ſuis erroribus eccleſiam Dei. Pſ. 73. *Glo. ord. ſ. Leu. 10. Ori. ſ. Eze. ho. 7. Hie. ſ. Eze. 7. 16. 23. Hie. & Iſ. 7. 57. & ſ. Abdi.*

Tollere diuinam prouidentiam. Ponunt fortunæ menſam, qui diuinam tollunt prouidentiam, & vel ſtellarum curſu, vel fortunæ varietate aiunt animam gubernari. Iſ. 65. b. Ponunt etiam in cælũ os ſuum, qui peccata neceſſitati cælorum, aut Deo aſcribunt. Vel per ſuperbiam ſcientiæ, loquuntur contra habitatorem cæli. Pſ. 72. *Hie. ſ. Iſ. 65. & ſ. Pſ. 72. Amb. 4. de inter. 6.*

Poſuerunt lapidem ſuper Chriſtum, quando Iudæi munierunt ſepulchrum. Vel dicitur de peccatore non valente regredi ab inferis, Thre. 3. f. *Glo. int. ſ. Thr. 3.*

Tradere ſe omnibus vitiis. Exponit fornicationem ſuam omni tranſeunti, qui omnibus obſequitur vitiis. Ezec. 16. b. Sic ponit vt terram corpus ſuum, qui ſe omnibus ſubiicit vitiis, vt à dæmonibus cõculcetur. Iſ. 51. g. Ponere etiam baſim in omni platea, eſt docere, vel ſequi viam latam. Ezech. 16. c. *Hie. ſ. Eze. 16. Ori. ſ. Eze. ho. 8.*

Scandala errorum & exemplorum. Poſuerunt Iudæi offendicula in domo Dei, quum intulerunt idola, & quum hæretici inferunt errores in eccleſiam. Ier. 7. g. 32. f. Ponentes etiam laqueos ſunt hæretici & dæmones. Ier. 5. Pſ. 118. Et ponunt paſtores vineam Domini in diſſipationem, quum eccleſiam exemplo & doctrina peruerſa deſtruunt. Et ponunt mortalia ſeruorum Dei volatilibus, qui faciunt alios peccare. Pſ. 78. Et ponunt mala pro bonis, qui docent alios peccare. Pſ. 108. Ponunt etiã pueros in proſtibulum prælati, qui turpis lucri gratia non corripiunt delinquentes. Ioel. 3. a. *Hie. ſ. Ier. 12. 32. & ſ. Ioel. 3. Glo. int. ſ. Ier. 5. Arn. ſ. Pſ. 78. 108. Iſyc. ſ. Leu. 19.*

Ponit etiam offendiculum coram cæco, qui facit opus, per quod ignarus ſcandalizatur. Leu. 19.c. ponebant etiam ſcandalum Chriſto iuxta iter Scribæ, & Phariſæi, per captioſas interrogationes circa præcepta aut alia bona, prætexentes ſpeciem boni. Pſ.139.

Hie.ſ.Ier.17.& ſ.Iſ.28. — *Fiducia in homine.*

Ponit carnem brachium ſuum, qui viribus puri hominis ſaluari ſperat. Ier.17.a. Sic ponūt mendacium ſpem ſuam, qui in diabolo & idolis confidunt. Iſ.28.d.

Hie.ſ.Eze.32.& ſ.Iſ.22. — *Mina hæreticorum.*

Ponentes terrorem ſuum in terra viuentium, fuerunt dæmones & hæreſiarchæ, terrentes eccleſiam. Eze.32.e. ponunt etiam equites ſedes ſuas in porta Sion, quum nituntur efficere, ne quis prodire audeat ad defendendam eccleſiam. Iſ.22.b.

Hie.ſ.Eze.32. Glo.ord.ſ.Eze.32. — *Dæmones & hæretici in inferno.*

Ponitur cubile Aſſur in medio interfectorum. Ezec.32.e. quia diabolus iacet in inferno in medio eorum, quos decepit. poſuerunt gladios ſuos ſub capitibus ſuis hæretici aut dęmones in inferno, quando iam aliis nocere non poſſunt. Eze.32.f. Vel dicitur de iis, qui in erroribus ſuis quieſcunt.

Tyr.ſ.Ioel.1. Hie.ſ.Iſ.14.& ſ.Ier.4. Aug.ſ.Pſ.78. — *Tollens diabolus dona Dei ab anima.*

Ponit locuſta vineam in deſertum, quum tollit diabolus dona Dei ab anima & ab eccleſia. Ioel.1.b. Sic ponunt terram deſiderabilem in ſolitudinem. Zac.7.d. poſuit etiam diabolus vrbem deſertam, quum multos abſtulit ab eccleſia. Iſ.14. d. Sic poſuit terram Iuda in ſolitudinem. Iere.2.c.4.b.10.d. Et poſuerunt Gentes Hieruſalem in pomorum cuſtodiam, quum penè deſertam fecerunt eccleſiam. Pſ.78.

Hie.ſ.Mich.5.

Poſuerunt Iudæi obſidionem ſuper Chriſtum in paſſione. Vel ponit Deus obſidionem animæ, vt cogatur ſequi Deum. Mich.5.a.

Hie.ſ.Eze.44.

Ponunt cuſtodes in ſanctuario ſibimetipſis, qui non quærunt gloriam Dei, ſed proprium commodum. Eze.44.c.

Poſuerunt Iudæi tenebras lucem, & amarum dulce, quum prætulerunt Barabbam aut diabolum Chriſto. Iſ.5.e.

Hie.ſ.Zac.5.

Poni amphoram ſuper baſim ſuam, eſt iniquitatem firmari. Zac.5.d.

Ponens Abraham partes ſacrificij contra ſe. Gen.15.b.

Ponens ſeruus Abrahæ armillas in manibus Rebeccæ. Gen.24.f. vide Simila.

Poſuit Deus Hieruſalem lapidem oneris, vide Lapis.

Rup.ſ.Mich.7.

Ponere manum ſuper os, eſt propter confuſionē aut ſtuporem nō audere loqui. Mic.7.d.

Pons.

Glo.or.ſ.2.Mach.12.

PONS, à pendendo dictus videtur, quod quaſi in aere pendere videatur, eſtque illud per quod ſuper aquas, aut foſſas tranſimus. 2 Mach.12.b. poteſt in bonum & in malum ſumi.

Et in ciuitate inimicorum munita pontibus, defenſionem ſeu prohibitionem tranſitus ad vitia deſignabunt.

Pontifex.

PONTIFEX, eſt ſacerdos ſummus, qui aliis ſupereminet ſacerdotibus, quaſi eorum princeps.

Ori.ſ.Leui.ho.3. Gre.ſ.Pſ.50. Glo.ord.ſ.Leu.8. — *Chriſtus.*

Pontifex peccans, deſignare poteſt Chriſtum, qui factus eſt peccatum pro nobis, & peccata noſtra ſuper ſe tulit. Ipſe eſt qui obtulit vaccam rufam, hoc eſt, carnem ſuam. Leuit.16.e.

Epiſcopi.

Pōtifex veteris legis, epiſcopos, & prædicatores ſignificare poteſt. Exo.28.f.29.a.35.b.39.c.

Phil.de profugis. — *Verbum Dei.*

Pontifex, cuius mortem expectare debet homicida, dici poteſt verbum Dei. Nu.35.c.

Ori.ſ.Leu.ho.6. — *Portio ſuperior rationis.*

Pontifex vtens duabus tunicis, eſt vtens carnalibus ceremoniis legis, & intelligens ſpiritualia. poteſt etiam pontifex deſignare portionem ſuperiorem rationis.

Poples, vide Genu.

Populus, Plebs, Vulgus.

POPULUS, eſt multitudo hominum, iuris conſenſu & concordi communione ſociata. Plebs autem, & vulgus eſt multitudo ignobilis: licèt populus ſæpè pro vulgo ſumatur.

Hie.ſ.Ioel 2. Phil.de ſacrificio Abel, et Cain. — *Angeli, vel dæmones. Iuſti. Limbus. Apoſtoli. Chriſtiani.*

Populus multus veniens contra Sion erunt angeli, vel dæmones in iudicio. Ioel.2.a. Populus autem ad quem apponuntur viri iuſti, ſunt angeli, vel iuſti defuncti: vel limbus ſanctorum Patrum. Gen.25.a.49.d. Apoſtoli etiam dicuntur populus Dei. Iſ.65.c.

Baſ.ſ.Pſ.44. Hie.ſ.Iſ.13.20.25.51 et ſ.Mich.7. Ori.ſ.Iere.ho.6 & ſ.Nu.ho.15.& ſ.Iud.ho.7. Arn.ſ.Pſ.124. Aug.18 ciu.Dei.32.

Populus etiam dicuntur, ſecundùm fidem vniti, hoc eſt, Chriſtiani Geneſ.35.b.41.e.42.a. Exo.1.b.3.b.15.b.22.d.23.b.30.d.31.d.33.a.36.a.40.d. Leu.7.c.9.b.10.a. Et dicuntur populus fortis. Iſ.13.c.17.d.19.d.20.a.25.a.42.a. Eoſdem deſignat populus Sion, & populus Iſrael Iſa.30.d. Iere.6.e.11.a.12.d.31.c. Dicuntur etiam populus Dei, quod de rationalibus dicitur: ſicut minus rationales dicuntur oues. Pſ.7.13.28.52.59.67.78.93.101.104.115.134.148. Mich.7.c. Et populus terræ dicuntur aliquando boni. Exo.5.a. Reliquiæ quoque Iſrael credentes, dicuntur populus Dei. Iſ 51.a.52.b.65.c. Fideles quoque dicuntur populus accinctus, vel populus peregrinationis. Hab.3.c. populus etiam ſolus dicuntur fideles, ab infidelium multitudine ſegregati. Nu.23.b. Et populus ſciens iubilationem, ſunt fideles, concordes charitate. Pſ 88. Et populus quem fecit Dominus, dicuntur fideles in gratia exiſtentes. pſ. 21. Qui & in po pulū Dei eſſe dicuntur. Ier.31.a Omnis populus ſepelit Gog, quia omnes fideles diſſipant hæreticos. Eze.39.c. populus autem minor ſuperans maiorem, deſignat Chriſtianos reuincētes Iudæos: vel virtutes vitia ſuperantes: vel populus minor eſt ſpiritualis, maior verò carnalis. Gen.25.c. Et populus pauper, ſunt Chriſtiani: populus verò diues, Iudæi. Soph.3.c. Et populus paruus, humiles Chriſtiani. Iſ.6.b.

Hie.ſ.Eze.39. Ori.ſ.Gen.ho.12. Tert.contr.Iudæo. Amb.de obi.Valēt. Hie.ſ.Soph 3. — *Iudæi. Virtutes. Vitia. Spirituales. Carnales.*

Imperfecti. Simplices. Vulgus eccleſiæ.

Populus quandoque dicuntur imperfecti,& minores,& ſimplices,ac vulgus eccleſiæ, & plebs promiſcuum vulgi:vnde & longè ab arca ſtare iubentur.Exod.17.a.18.c.19.d.20.c. 24. a.32. a.33.a.Ioſ.3.b Leu.4.c.1 Reg 6.d.13.a.Pſ.44.Iſa.13.a.14.a.Iere.1.d.Et vulgus pauper, eſt multitudo ignara.Iob 24.b.Et vulgus terræ,ſunt religioſi viri,& ſimplices,& dicũtur terræ, quia in bono opere magni ſunt,ſed altiſſima contemplatione magni non ſunt.1.Reg.14. d.

Ori.ſ.Ioſ.ho.4. Hie.ſ.Iſ.13.& ſ.Ier.1. Iſyc.ſ.Leu.4. Gre.ſ.1.Reg.13.14 & 16.mor.24.

Genus humanũ. Credentes.

Populi cuncti.Exo. 33.d.videtur pro toto genere humano ſumi,ſicut populus.Leu.16.c.Iſ. 34.a.Mic.4.a.Ex his populis educit Deus oues ſuas,quando ex omnibus eligit.Ezech. 34.d. Populus etiam ſacerdotis,dicitur genus humanum,quod eſt populus Chriſti, quia humanã aſſumpſit naturam. Vel peculiariter dicuntur credentes,& Sancti.Ad literam verò, populus ſacerdotis,dicitur genus eius.Leu.21.c.

Aug.ſ.Pſ.55. Iſyc.ſ.Leu.21. Ori.ſ.Leu.ho.12.

Gentiles credentes.

Populi dicuntur aliquando Gentiles fidem amplectentes.Exod.15.b.Et populi Æthiopũ, ſunt Gentiles prius nigri,ſed per baptiſmum & fidem dealbati.Pſ.73. Et populi cadentes ſub Chriſto,ſunt Gentiles ad fidem venientes. Pſ.44.143.Et populi de longè,erant Gentiles, qui erant longè,& per fidem facti ſunt propè.Iſ.49.a.Et populus profundi ſermonis, ſunt Gentiles,ad quos non eſt miſſus Ezechiel,id eſt,Chriſtus:vt per ſemetipſum eis prædicaret, quę illi ſuſcepiſſent,vt ſuſceperunt poſtea diſcipulos.Ezech. 3 b.Populus peregrinans eſt, qui ad ſortem electorum currens,habere ſe patriam nouit in cæleſtibus,& tantò magis ſe illic ſperat inuenire propria,quanto hic cuncta quæ prætereunt,eſſe à ſe putat aliena.Iob 28.a.

Aug.ſ.Pſ.73. Hie.ſ.Iſ.49.& ad Princip.& ſ. Eze.8. Gre.18.mor.18.

Iudæi.

Populus Dan,dicuntur Iudæi.Gen.49.c.Leui. 4.a.Ipſi ſunt populi qui meditati ſunt inania.Pſ.2.Idem eſt populus non ſapiens,& populus Gomorrhæ,& populus direptus. Iſa. 1.c. 6.c.27.d.42.d.Pſ.134.Et ipſi ſunt populi arguendi,& non iudicandi, ſed iam iudicati, quia Chriſtum non receperunt.Iſ.7.a.Populus Moſis dictus eſt Iſrael poſt peccatum,quaſi iam nõ eſſet Dei,qui etiam populus duræ ceruicis dictus eſt.Exod. 32.b.33.a.34.b.Et populus excæcatus,erant Iudæi temporeChriſti.Et populus ambulans in tenebris,& populus non credẽs. Iſ.6.c.9.a.22.b.65.a.Pſ.55.in titul.Populi etiam dicuntur interdum, tam Iudæi quàm hæretici, & philoſophi.Iſa.2.b.8. b. Et populus impudens dicuntur Iudæi,& philoſophi.Et populus alti ſermonis,& populi quos operit caligo.Iſ.33.c. 60. a. Et generaliter populus interfectionis Dei, ſunt mali in iudicio puniendi. Iſa. 34. b. Et populus in cuius fœdus datus eſt Chriſtus,ſunt Iudæi,& generaliter omnes.Iſa. 49. c. Et populi multi, quos impleuit Tyrus, ſunt de quibus Pſ. 2. Aſtiterunt Reges terræ,&c.Eze.27.g.Non populus Dei dictus eſt Iſrael, quum eiectus eſt à Deo,vbi etiam deſignantur hæretici.Hoſ.1.c.Populi abſolutè ſunt Iudęi, populi verò omnes,Iudæi,& Gentiles.Pſ.66. Populus fugiens cum Ioſue in obſidione Hai, ſignificat Iudæos,fugientes à lege.Populus autem in inſidiis poſitus, deſignat Gentiles, dæmones ſuperantes.Ioſ.8.a.

Hæretici. Philoſophi. Mali. Iudæi, & Gentiles.

Arn.ſ.Pſ.2. Hie.ſ.Iſ.2.27. Ori.ſ.Iſ.ho.6. Hil.ſ.Pſ.2. Hie.ſ.Iſ.9. Hie.ſ.Iſ.28.49.60.& ſ.Ezec.27. Hie.ſ.Hoſ.1. Rup.ſ.Hoſ.1. Hil.ſ.Pſ.66. Ori.ſ.Ioſ.ho.8.

Dæmones. Voluptates. Vitia. Mali. Perſecutores. Exempla peccãtium. Vetus conuerſatio.

Populi regis Babylonis ſunt dæmones.Ezec.30.b.Ioel.2.Et populus Pharaonis,dicuntur angeli apoſtatæ ſub ſuo principe Satana, & interdum voluptates carnis, & etiam homines mali,& peccatores.Exo.1.b.14.b.15.b.Iſ.14.e.33.a.Et populus Amalec,ſunt dæmones, & vitia,& quilibet perſecutores.Exo.17.d.Et populus Ægypti conculcati à Chriſto.Iſ.30 a.63.b. Et populus Hai,ſunt dæmones.Ioſ.8.a.Populus etiam obliuiſcendus,eſt populus dæmonũ, & peccati opera:& exempla peccantium,& vetus conuerſatio.Pſ. 44. Vulgus etiam dicitur multitudo vitiorum.1.Reg.13. a. Populus autem qui ad prædandum iuiſſe dicitur, deſignat peccatores,qui quaſi violenter peccant:vel dæmones,qui animas captiuas ducere conantur. 1.Reg.14.b.Et populus horribilis,ſunt dæmones& hæretici,& eorum ſectatores: qui etiam ſunt populus qui prodeſſe non poteſt. Iſa.18.a.30.b. Populus etiam ſtultus eſt, qui præcepta Dei ſeruare non curat.Ier.5.e.Et populus de terra Aquilonis,ſunt dæmones.Ier.6.f. Thre.3. c.Populus etiam terræ,dicuntur terreni.Leu.4.d.Iſ.24.a.Et vulgus promiſcuum, eſt multitudo imperfectorum,& malorum.Exo.12.f.19.d.Eze.30.a.Et populus Syriæ,ſunt decepti ab hæreticis.Amos 1.c.Et populus Aſſur,ſunt ſubiecti diabolo.Nahum.3.d.Et populus alienus ſunt Gentiles, vel hæretici, quibus non eſt vendendus fidelis. Exod. 21. a. Eoſdem deſignat populus barbarus.Pſ.112.

Decepti ab hæreticis. Subiecti diabolo. Gentiles.

Hie.ſ.Eze.30.& ſ.Iſ.14. Ori.ſ.Exod.ho.2. Bed.ſ.Exo.1. Baſi.& Arn.ſ.Pſ.44. Hie.ad Princip.& ſ.Pſ.44.& ſ. Iſ.28.30.& ſ.Ier.6. Gre.ſ.1.Reg.13.14 Glo.ord.ſ.Leu.4. Hie.ſ.Amos.1.& ſ.Nah.3.

Virgines. Pœnitentes.

Populus inuentus in Gabaa,deſignat perfectos virginitate.1.Reg.13.d.

Gre.ſ.1. Reg.13.

Populus quem occidit Deus,vt ingrederetur Iſrael,deſignat eos qui prius erant infideles, & poſtea fiunt fideles.Exo.23.d.Pſ.44.Et populi Æthiopum,ſunt pœnitentes,qui prius erãt nigri per peccata,& poſtea reſipiſcentes dealbantur.Pſ.73.

Baſi.ſ.Pſ.44. Arn.ſ.Pſ.73.

Multitudo virtutum.

Populus Dei, dici poteſt multitudo virtutum.Pſ.93.quæ etiam eſt populus,quo plena erat ciuitas,hoc eſt,anima antequam peccaret.Thr.1.a.

Arn.ſ.Pſ.93.

Abutens miſericordia Dei.

Populus delinquens per ſacerdotem,eſt abutens miſericordia Dei.Leu.4.a.

Glo.int.ſ.Leu.4.

Cogitationes, & motus animi.

Populus,quem ſubdit nobis Deus,ſunt propriæ cuiuſque cogitationes, & motus animi. Pſ.143.Et populi aſcendentes pro robuſtis,deſignant multitudinem terrenarum,& leuium cogitationum ſuccedentium motibus virilibus virtutum.Iob 36.e.

Lyr.ſ.Pſ.143. Gre.26.mor.38.

Iudicandi.

Populi populi,multitudinem & turbam eorum,qui in vltimo iudicio iudicandi ſunt, ſignificant.Ioel.3.c.

Hie.ſ.Ioel. 3.

Populus antiquus,erant,qui viuebant in lege naturæ:vel etiam filij Iſrael quando erant in deſerto.Iſ. 44.b.

Glo.int.ſ.Iſ.44.

Populus ſempiternus dicuntur,qui ſunt in inferno,vbi perpetuò punientur.Ezec.26.d.

Hie.ſ.Eze.26.

P*opulus arbor.*

POpulus,eſt genus arboris infrugiferæ, quæ à frondium multitudine ſic appellata eſt:habet folia candida,& corticem,eſtque lignum aptum ædificiis,& arcis, ac menſis, cæteriſque ligneis ſupellectilibus.

Ori.ſ.Exo.ho.9. Populus virtute & nomine,virgultum eſt caſtitatis, qui non profert ſemen, eſtque frigidæ naturæ. *Caſtitas.*

Glo.ord.ſ.Gen.30. Populeæ virgæ, quas ponebat Iacob in canalibus, autoritates ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt.Gen.30.f. *Autoritates ſcripturæ.*

Glo.ord ſ. Hoſ.4. Populus viridis, virorem hæreticorum ſignificare poteſt,qui eſt ſine fructu.Hoſ.4.c. *Hæretici.*

P*orcus, vide Sus.*

P*orphyrio.*

Lyr.ſ.Leu.11. Porphyrio,eſt auis,quæ ſola morſu bibere dicitur:cuius crura prælonga rubent, & etiam roſtrum. A nonnullis pellicanus dicitur. Verum pellicanus potius eſt onocrotalus. Dicitur porphyrio eſſe auis pulcherrima,& omnem cibum quem comedit, aqua tingere: qua ratione deſignat ſingulariter viuentes,qui in omnibus propriam miſcent voluntatem.Leu.11.b. *Singulariter viuentes.*

P*orrigere, vide Expandere.*

P*orrum.*

Porrum,eſt genus oleris,parum diſſimilis cepis.

Gre.20.mor.16. Porri,quos deſiderabant filij Iſrael in deſerto.Nu.11.b. deſignant difficultatem vitæ præſentis,quæ à dilectoribus ſuis,& non ſine luctu agitur,& tamen cum lachrymis amatur. *Difficultas vitæ præſentis.*

P*orta, vide Ianua.* P*ortare, vide Ferre.*

P*ortendere,* P*ortentum.*

POrtentum dicitur à portendo, quod eſt porrò, ſeu antè, & procul tendere, ſeu prædicere.Eſt autem portentum,quod aliquid futurum portendat,ſeu prænunciet: ſolentque portenta præter ſolitum naturę curſum,& rara eſſe, & quæ in admirationem ſeu ſtuporem,& terrorem inducant.Deut.7.c.26.b.29.a.Ioſ.24.a.

Hie.ſ.Zac.3. Portendentes viri,dici poſſunt Apoſtoli,qui ex præſentibus futura cognoſcebāt. Zac.3.d. *Apoſtoli.*

P*orticus.*

POrticus dicitur,quæ propter repentinos imbres,& vmbrarum, ac deambulationis gratia,conſtructa eſt.

Hie.ſ.Eze.42. Porticus atriorum templi, & præcipuè porticus triplex, myſterium ſanctæ Trinitatis deſignare poſſunt.Eze.42.a.46.g.3.Reg.6.a.7.b.1.par.28.c.2.par.15.b. *Myſterium Trinitatis.*

Rup.3.ſ.Reg.8. Porticus ante oſtium templi recipiens prius lumen,deſignat tempus ante dominicam incarnationem,in quo patriarchæ,& prophetæ primi lucem fidei ſuſceperunt.3.Reg.6.a.Deſignat etiam conuerſationem Chriſti,ante paſſionem. *Tēpus ante incarnationem.*

Aug.ſ.Pſ.70. & ſ.Ioan.tra.17. Porticus quinque in probatica piſcina. Ioan.5.a. quinque libros legis ſignificare poſſunt qui retinebant peccatores,ſed non curabant.Vel deſignabāt quinq; ætates vſque ad Chriſtū. *Libri legis.*

Rup.5.ſ.Ioan. Amb.3.de Spiritu ſancto.18. Porticus Salomonis,dici poteſt anima ſancta.Ioan.10.c.Acto.5.c. *Anima ſancta.*

P*ortio.*

POrtio,eſt pars,quæ cuique datur.

Amb.ſ.Pſ.118.ſer.8. Portio bonorum dicitur Deus.Pſ.118.141.Cui autem portio Deus eſt, is totius poſſeſſor eſt naturæ,quia poſſidet autorem totius naturæ. *Deus.*

Hie.ad Nepotianum. Portio ſacerdotis offerentis,eſt pectus & armus dexter hoſtiæ.Leuit.7.d. quia ſacerdotes eminere debent ſcientia & operatione. *Eminētia ſacerdotum.*

Hie.ſ.Pſ.49. Portionem ſuam ponere dicitur cum adulteris,qui eam quam cum Deo, & Angelis habere debuerat,peccando ponit in inferno.Pſ.49.

P*ortus.*

Portus,eſt locus concluſus,quò importantur merces, & inde exportantur: & vbi naues hyemant à tempeſtatibus tutæ:eſtque velut terminus nauigationis.

Portus,dicitur ipſa beatitudo,vel ſecuritas vitæ ſpiritualis.Geneſ.49.b. Vbi dicitur ſtatio nauium,& littus maris. *Beatitudo.*

Arn.ſ.Pſ.106. Portus etiam dicitur ipſa eccleſia.pſ.106. *Eccleſia.*

P*oſcere, vide* P*etere.*

P*oſſe,* P*otens,* P*oteſtas,* P*otentia,* P*otentior,* P*otentiſſimus.*

POſſe,exponitur quaſi potentem eſſe.potens autē,ſiue ſit nomē, ſiue participium dicitur, qui virtutem habet ad aliquid faciendum, quæ virtus potentia dicitur. poteſtas autem, vel eſt facultas aliquid faciēdi:vel ſi dicitur de perſona, eſt ipſe magiſtratus,aut princeps potens.poſſe autē,interdum eſt debere.Gen.18.b. Num cælare potero Abraham quæ geſturus ſum?Licere.Gen.44.g.Non enim poſſum redire ad patrē meum. Poſſibile eſſe.Gen.15.b. Numera ſtellas,ſi potes.Pręualere.Gen.23.a.Nullus te prohibere poteſt.Valere.Geneſ.19.c. Ita vt oſtium inuenire non poſſent.Velle.1.Reg.30.d.potes me ducere ad cuneum iſtum.

Poteſtas autem eſt autoritas. 1.Eſdr.5.c.Quis dedit vobis poteſtatem? Dignitas. Dan. 3.a. Qui erant in poteſtatibus conſtituti. Dominium. Geneſ.3.c. Sub viri poteſtate eris. Facultas. Deut.22.b. Comedendi ex eis non habet poteſtatem. Gratia. Matt.9.a. Qui dedit poteſtatem talem hominibus. Ordo angelicus. Eph.1.d. Super omnem principatum, & poteſtatem. Ordo diabolicus. Luc.22.f. Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum. Præfectura. pſ.135. Solē in poteſtatem diei. Virtus diuina. Dan.4.c. poteſtas tua in terminos terræ. Vis. pſ.61. Quia poteſtas Dei eſt.

Potentia Dei. — Potens Iacob, dicitur Deus pater, cui attribuitur potentia. Gen.49.c. Pro.23.a. pſ.61. 144. Iob 13.d.25.a. 36.a.42.a. *Amb. 1. offici. 21*

Reſurrectio Chriſti. Poteſtas Chriſti. — Potentia Dei excitata, reſurrectionem Chriſti deſignat. pſ.79. Eph. 1. d. potens autem manus Chriſti fuit in cruce, vbi ſuperauit dæmones. pſ. 135. Cùm autem dicitur poteſtas Chriſti à mari vſque ad mare, non eſt extenuandum per allegoriam, ſed credendum verè eſſe completum. Zac.9.c. potentior autem Iſaac quàm paleſtini, deſignat Chriſtum præualentem Iudæis. Gen.26.d. poteſtas autem data in manu Chriſti eſt, quæ erat legis, cuius ipſe eſt Dominus. Iſ.22.f. Et poteſtas eius dicitur æterna. Dan.7.d. Et poteſtas prima. Mich.4.c. Dicitur autem Chriſtus potentiſſimus. pſ.44. peculiariter propter opus incarnationis, quod eſt maximæ potentiæ. *Arn.ſ.Pſ.135. Hie.ſ.Zac.9. Ruf.& Aug.ſ.Pſ.44. Hil.ſ.Pſ.138.*

Non poteſt Filius ad ſcientiam Patris, ideo dici poteſt: quia non ſimiliter generare poteſt, vt Pater. pſ.138. *Arn.& Hil.ſ.Pſ.119.*

Deus. Fortis pœnitentia. — Potens aliquando ſumitur pro forti. pſ.126. Sicut ſagittæ in manu potentis: vbi potens deſignare poteſt ipſum Deum. Vel potentis ſagittæ, deſignant fortem pœnitentiam. pſ.119. *Glo.ord.ſ.Leu.14.*

Poſſe, aut non poſſe offerre agnum. Vel habere omnia ad ſacrificium, vel emundationem neceſſaria, eſt habere, aut non habere vires ad agendam perfectam pœnitentiam. Leuit. 12.d.14.d.

Liberum arbitrium. — Poteſtas regis Ezechiæ, indicare poteſt facultatem liberi arbitrij. Iſ.39.b.

Diuites boni. — Potentes, qui eligendi ſunt ad regendum, ſunt valentes facultatibus, & virtute. Exo. 19. d. Iob 36.a.21.b. *Gre.26.mor.21.*

Non potens pallium breue vtrumque operire, deſignat non poſſe eundem Deo ſeruire & Mammonæ. Iſ.28.e. *Hie.ſ.Iſ.28.*

Non poſſe videre faciem Dei, eſt in hac vita non poſſe habere viſionem Dei. Exo.33.d. *Glo.ord.ſ.Exo.33.*

Rectum ſilentiū — Poſſe retinere conceptum ſermonem, eſt illorum, qui virtutum vſu roborati, vſque ad eā celſitudinem prouehuntur, vt ad loquendum ne in corde quidem peruerſa concipiant, quæ ſilendo compeſcant: & qui, licèt praua ad loquendum concipiant, tamen à loquutione magno ſe ſilentij vigore reſtringunt: quod minimè eſt ſuperborum. Iob 4.a. *Gre.5.mor.11.*

Gratia ſine operibus. — Verba potentia ſunt eorum, qui prolixas ad Dominum preces habent, ſed vitam deprecantium non habent, nam promiſſa cæleſtia petitionibus ſequuntur, operibus fugiunt. Iob 41.a. *Gre.33.mor.23.*

Potens bellum aduerſus Philiſthæos omnibus diebus Saulis. 1 Reg.14. g deſignat, quòd quando electis plebibus duri filij dominantur, durum eſt aduerſus diabolum pugnare, quia ille poteſt aliis vtiliter bona dicere, qui cōſueuit verba ipſa magna & forti operatione præire. *Gre.ſ.1.Reg. 14.*

Diabolus. Diuites terræ. Superbi. Principes infidelium. — Potens, à quo Deus liberat, eſt diabolus. Pſa.71. Et potentes ſunt dæmones & diuites terræ. Iſa.34.b. Dæmonum autem poteſtas & etiam malorum, dicitur poteſtas tenebrarum, & ipſi dæmones dicuntur poteſtates tenebrarum. Epheſ.6.b. Coloſſ.1.b. Et potentior, de cuius manu liberat Deus, eſt diabolus. Ierem 31.b. Potentiſſimi quoque robuſtorum, ſunt dæmones. Ezech.32.d. Iob. 41.d. Et ipſe diabolus dicitur ſpiritus poteſtatem habens. Eccl'tæ 10. a. Potentes etiam dicuntur ſuperbi. Pſalm.85. Et poteſtas maris, ſunt principes infidelium. Pſ.88. *Arn.ſ.Pſ.71. Hie. ad Demet.& ſ.Ier.3.& ſ.Eccleſiaſte 10. Aug.ſ.Pſ.71.85.88. Hie.ſ. Amos 5.*

Hæretici. Iudaicus populus — Potentiæ quas frangit Deus, ſunt vires diaboli. pſalm.75. Potens quoque pro hæretico poni videtur. Amos 5. c. Potens etiam in malitia & iniquitate, fuit Iudaicus populus aduerſus Chriſtum. Pſ.51. *Hil.ſ.Pſ.51.*

Affectus praui — Potentes terrę, quos humiliat Deus, dici poſſunt noxiæ paſſiones dominationem ſibi ac tyrannidem ſæuiſſimam in noſtro mortali corpore vendicantes. Iſa.45.a. Et potentes ad bibendum vinum, ſunt audaces ad explendas concupiſcentias. Iſa.5.c. *Caſſia.lib.5.cap.2. Hier.ſ.Iſ.5.*

Poteſtas data beſtiæ. Daniel.7.b. fuit poteſtas Alexandri magni deſuper illi data. *Gre.ſ.1.Reg.8. Glo.int.ſ. Dan.7.*

Ignorantia philoſophorum de Trinitate. — Non potentes Magi educere ſcyniphes, deſignant philoſophos, ignorantes fidem Trinitatis. Exod. 8. e. Iidem non potuerunt ſtare coram Moſe, quia legis myſteria Philoſophi non aſſequuntur. Exo.9.b. *Glo ord.ſ.Exo.8.*

Diſſipans Deus cogitationes malorum. — Non poſſunt manus malignorum implere quod cęperant. Iob.5.b. quia eorum cogitationes diſſipat Deus, quod eſt miſericordiæ, ne tantum mali faciant, vt eorum impediatur conuerſio, vel ne indurati grauius puniantur. *Glo.ord.ſ.Iob 5.*

Nemo poterat dicere canticum, niſi centum quadraginta quatuor milia, quia non voluntate humana allata eſt prophetia. Apoc.14 b. *Rup.9.ſ.Apoc.*

Poſſidere, Poſſeſſio, Poſſeſſor.

Poſſidere, eſt alicuius rei compotē eſſe. Poſſeſſio autē, eſt ipſa proprietas, & vſus ſiue actus poſſidendi. Res item quæ poſſidetur, interdū poſſeſſio dicitur, præcipuè cùm eſt immobilis. *Hier.ſ.Iſ.1.11.& ſ.Ier.9.*

Poſſeſſor bonorum Deus. — Poſſeſſor cæli & terrę, dicitur Deus, quia ipſe eſt Dominus omnium quę creauit. Ge.19.d. Dicitur autem poſſidere populum ſuum, quando bonis peculiariter bene facit. Ex.15.c.34.b. *Hil.ſ.Pſ.134.*

Arn ſ. Pſ.78.104. Gre.1.mor.13. & 27.mor.11. Aug.ſ.Pſ.73. — *Eccleſia.*

Iſa.1.a. Et ipſe dicitur poſſidens, quia poſſidet eccleſiam. Ier. 9.c. poſſeſſio autem Dei dicitur Iſrael, hoc eſt, perfecti. pſ.134. Iſ.11.c. Et poſſidentur filij mortificatorum à Deo, quando peccatores redeunt in gratiam. pſalm. 78. poſſeſſio quoque regis Ægypti, eſt eccleſia, quæ eſt poſſeſſio Dei: & etiam ſanctitas. pſ.104. Et poſſeſſio Iob eſt eccleſia, quam poſſidet Chriſtus. Iob 1.a.36.d. Zach.2.d. Poſſidens Ieremias lumbare, deſignat Deum poſſidentem filios Iſrael, aut quoſlibet iuſtos. Iere.14.a. Poſſedit autem Deus congregationem Iudæorum ab initio, à tempore videlicet patrum. Pſ.73.

Hie. Cyprian. & ſ. Iſ.26. — *Generatio æterna Filij.*

Poſſedit Dominus ſapientiam, hoc eſt, Filium. prou.8.c. quia ſemper Filius in patre, & pater in Filio fuit: vbi non legendum eſt, Creauit, quum poſtea dicat, Generauit.

Hil. & Aug.ſ.Pſ. 138.

Poſſidere dicitur Deus renes eius, in quo non ſunt incentiua libidinis: vel qui in nullo delectatur, niſi in Deo.

Rup.6.ſ.Gen 33. Amb.de Iſaac.3. — *Subiiciens Chriſtus dæmones. Eccleſia Gentes. Animus affectus.*

Poſſidet ſemen Abrahæ, aut etiam Rebeccæ portas inimicorum, quum Chriſtus præualet dæmonibus, quos ſubegit poſtquam immolatus eſt, vt Iſaac. Dicitur etiam de eccleſia, quæ poſſidet Gentes: & de anima, quæ ſibi ſubiecit affectus ſeu paſſiones.

Baſi.ſ.Pſ.33. Hil.ſ.Matt. Can. 4. Hie ad Dardan. & ſ. Iſa.65. & ſ. Mat.5. Iſyc.ſ.Leu.25. Hie.ſ.Iſ.61. — *Beatitudo.*

Poſſeſſio terræ, quam dat Dominus, & quam nemo auferre poteſt, eſt ipſa beatitudo, quæ poſſeſſio æterna dicitur. Gen.17.b. Vel eſt ipſa gratia, quæ redit ad Dominum ſuum tempore iubilei, per pœnitentiam: & etiam quoduis bonum opus, poſſeſſio noſtra eſt. Leuit. 25. b. Et confirmata poſſeſſio, eſt in vita ſpirituali. Gen.23.d. poſſident quoque terram mites, dum acquirunt corpus glorioſum, aut fœlicitatem. Mat.5.a. Dicuntur etiam poſſidere montes Dei. Iſ.65.b. Terram quidem huius mundi immites, & ſuperbi poſſident: terram autem cæleſtem, mites. Zac.8.c. Poſſidebunt etiam duplicia in terra ſua, qui recipient bona animi, & corporis, quod & de Apoſtolis dici poteſt, poſſidentibus fideles ex Iudæis, & Gentibus. Iſ.49.c. 61.c.

Gre.5.mor.14. — *Perfectè viuere.*

Poſſident homines terram, hoc eſt, animam & corpus. Gen. 47. e. poſſident autem animas ſuas, qui perfectè in omnibus viuunt, & cunctis mentis motibus ex virtute dominantur. Luc.21.d.

Hie.ſ.Iſ.30.57. Gre.4.mor.35. — *Habere ſacram ſcripturam.*

Poſſidere etiam terram, eſt habere ſacram ſcripturam, & in ea eruditum eſſe, quæ etiam poſſeſſio dicitur. Iſ.30.e.57.c. poſſident etiam aurum principes, hoc eſt, Apoſtoli & prædicatores ſapientiam: vel philoſophi & ſapientes. Iob 3.b.

Abundãtia terrenorum.

Poſſidere etiam terram, aliquando dicit abundantiam terrenorum, ſicut & poſſeſſio terræ Ægypti, & terræ Chanaan. Gen.34.b.47.a. Exo.25.d.32.c. Leu.14.c.

Hie.ſ.Eze.47. — *Poſſidere eccleſiam.*

Poſſidet vmbilicum terræ, qui poſſidet eccleſiam. Ezec.38. d. poſſeſſio quoque eſt aduenis inter filios Iſrael, hoc eſt, Gentibus in eccleſia. Eze 47.d.

Hie.ſ.Iſ.14. & ſ. Abdi & ſ. Amos 9. Rup.ſ.Abdi. — *Cõuerſio infidelium.*

Poſſident Iudæi Gentiles in ſeruos, quum Apoſtoli & prædicatores gubernant Gentiles. Iſ.14.a. Et poſſidet domus Iacob eos, qui ſe poſſederunt, quum fideles conuertunt eos, à quibus affligebantur. Abdi. f. Et poſſidet Ephraim etiam regionem Samariæ, qui hæreticos ſubiicit. Et poſſidet Beniamin Galaad, hoc eſt, eccleſia Iſraelem carnalem. Abdi.g. Et poſſident terram Amorrhæi, hoc eſt, eos qui ſubiecti erant diabolo. Amos 2. c. poſſidebit quoque Iſrael reliquias Idumeæ, quũ in fine mundi eccleſia recipiet conuerſos ex Iudæis Amos 9.d.

Baſi.in princi. Prou. Amb.1 offi.3. Gre.ho.35. Iſyc.ſ.Leu.25. — *Imperium mẽtis. Bona cõuerſatio*

Poſſidet intelligens gubernacula, quando mens imperat inferioribus potentiis. prou. 1.a. poſſeſſio autem ſepienda ſpinis, eſt mens. Eccl.28.d. 36. d. Poſſidemus autem animas noſtras per patientiam. Luc.21.d. quia dum nobiſipſis dominari diſcimus, hoc ipſum incipimus poſſidere, quod ſumus. poſſeſſio autem vniuſcuiuſque, eſt bona conuerſatio, ſecundùm vocationem, ad quam quiſque vocatus eſt, quam vendit, qui peccat. Leu.25.d.

Hil ſ.Mat.Can. 10.

Poſſidere dicuntur aurum in zonis, qui miniſterium ſuum eccleſiaſticum habent venale. Matth.10.a.

Glo.int.ſ.Iſ.21. — *Pœnitentia.*

Poſſidet aliquem anguſtia, quum vehementem habet dolorem pœnitentiæ. Iſ.21. a. poſſident autem dies afflictionis bonos in hac vita, vbi agunt pœnitentiam. Iob 30.c.

Glo.ord ſ.Ier.32. Hie.ſ.Ezec.7. & ſ.Iſ.26.34.63. — *Dona Spiritus ſancti in eccleſia. Tyrãnis diaboli*

Poſſidentur agri in Iudæa, hoc eſt, dona Spiritusſancti in eccleſia. Ier.32.g.

Poſſediſſe dicuntur mendacium, qui coluerunt idola. Ier.16.d.

Poſſident peſſimi domos potentium, quum dæmones principum mentes inhabitant. Eze. 7.g poſſident etiam hoſtes populum Dei quaſi nihilum, quum dæmones eos tenent in peccatis. Sic poſſidebant Iudæos. Iſ.63.d. Et poſſident domini abſque Deo, quum dæmones detinent homines in peccatis, & cultu idolorum. Iſa.26. c. Et poſſident onocrotalus, & cæteræ beſtię Sion, quum varia idola & multiplices errores erant in Hieruſalem. Iſ.34.c. poſſidebant etiam oues Iudęorum principes & hęretici, detinentes ſimplices in errore. Zac. 11.a. Poſſidet itidem tenebroſus turbo noctem, hoc eſt, diabolus peccatum. Iob 3.a.

Gre.4.mor.10.22. — *Punitio diaboli. Pœnitentia.*

Poſſidet tenebroſus turbo noctem. Iob.3. a. quum apoſtatam ſpiritum à conſpectu diſtricti iudicis ad ęterna ſupplicia, pauenda illi vltima tempeſtas rapit. Vel poſſidet noctem tenebroſus turbo, quum perpetrationem culpę non blandimenta ſecurę quietis fouent, ſed piè ſęuiens amaritudo pœnitentię irrumpit.

Hie.ſ.Iſ.33. Gre.2.mor.23. Iſyc.ſ.Leui.14. Ori.ſ.Nu.ho.18. Hie.ſ.Zac.9. & ſ. Eccleſiaſten.2. — *Eccleſia Chriſti.*

poſſedit timor hypocritas, hoc eſt, Scribas, & phariſęos in deſtructione Hieruſalẽ. Iſa.33.b.

poſſeſſio Iob, id eſt, Chriſti, quę creuit in terra, eſt eccleſia. Iob 1.b. Leuit.14.e. poſſeſſio autem Chriſti, erit Idumæa, quum caro ſubiicietur ſpiritui. Nu. 24. e. Et poſſidet Chriſtus hæreditates diſſipatas, hoc eſt, Gentes. Iſa.49.c. Et poſſidet Tyrum & Sidonem, hoc eſt, Gentilitatem & ſapientes ſeculi. Zac.9.a. poſſidens etiam Salomon ſeruos & ancillas, eſt Chriſtus.

Eccl'tæ 2.a.Poſſeſſio autem eius ſunt termini terræ, hoc eſt, aut diuinitas,aut maieſtas.Pſ.2. *Hila.ſ.Pſ.2.*

Pœna Spiritus ſancti. Poſſeſſio ſepulchri eſt iuſtis in terra, in qua nihil aliud habent.Gen.23.b. *Glo.int.ſ.Gen.30.*

Poſſeſſio Laban dicitur eſſe in manibus Iacob, quia chariſmatum diſtributio competit Chriſto. Gen.30.d.Poſſeſſio autem omnis Iacob eſt ducta in Ægyptum. Gen.47.a. quando Chriſtus attulit cæleſtia dona mundo.

Dominus poſſeſſio ſacerdotum. Poſſeſſio non eſt data Leuitis in terra,ſed Dominus eſt poſſeſſio eorum,quia contemnentes omnia terrena,ſoli Deo & ſapientiæ adhærent. Ioſu.13.b. Poſſeſſio quoque ſacerdotum, eſt Deus, de quo dicant illud.Can.8.b.Tenui eum,& non dimittam.Et Pſ.72. Pars mea Dominus. Ezec.44.g. *Ori.ſ.Ioſ.ho.17. & ſ.Ezec.*

Præmium bonorum operum. Poſſeſſio data filiabus Salphaad, deſignat præmium bonorum operum per ſenſus factorum. Num.27.b. *Ori.ſ.Num.ho.22.*

Non fuit data poſſeſſio filiis Ruben,& Gad,donec aliæ tribus acquirerent terram promiſſionis.Num.32.d.vt deſignaretur antiquum populum non eſſe conſummatum ſine nouo. *Ori.ſ.Num.ho.26.*

Diuerſi gradus in eccleſia. Poſſeſſiones filiorum Ioſeph. Gen.48.b.ſunt ſicut aliorum filiorum Iacob,deſignant gradus diuerſos in eccleſia ad regimen animarum. Ad idem refertur terra poſſidenda à filiis Iſrael.Exo.6.b.Poſſeſſiones autem Iſrael,& Ægyptiorum ſic ſe habent, vt poſſeſſiones Iſrael ſeruentur, Aegyptiorum verò pereant.Exod.9.a. *Lyra ſ.Gen.48.*

Terrena. Diuitiæ. Vitia. Affectus animi. Poſſeſſiones Aegyptiorum venditæ, vt viuerent.Gene.47.e.deſignant omnia terrena vendenda, vt ſeruiatur Chriſto. In poſſeſſionem autem hericii datur Babylon, quia auari poſſident mundana,& diuitias. Iſa.14.f.Poſſeſſiones quoque multæ,dici poſſunt multa vitia, aut etiam animi affectus.Mat.19.c. *Glo.ord.ſ.Gen.47. Hie.ſ.Iſa.14. Ori.ſ.Mat.ho.8.*

Poſſeſſione aiunt hæretici datam ſibi eſſe terram, hoc eſt, eccleſiam, in qua tyrannidem exercere nituntur.Ezec.33.e. *Hie.ſ.Eze.33.*

Poſteri, poſteritas.

Poſteri,dicuntur qui in poſteriori ætate vel ſeculo fuerunt, & poſteritas eſt poſterum ſeculum,ſiue homines poſteriùs nati:danturque poſteri bonorum, & poſteri malorum. Gen. 21.c.26.a.Ruth.4.b.Tobi.8.b.

Poſterior.

Poſterior eſt, qui poſt alium eſt in ordine,vel temporis,vel ſitus. *Ori.ſ.Pſ.ho.4.*

Effectus Dei. Humanitas Chriſti. Incarnatio. Vltima cognitio Iudæorum. Sequi Deum. Poſteriora Dei,dici poſſunt effectus Dei,& etiam humanitas Chriſti, & incarnatio credita poſt eius reſurrectionem. Et præterea cognitio, quam habebunt Iudæi de Chriſto poſteriori tempore,quando conuertentur.Gen.16.d.Exo.33.d. Ad hæc referri poſſunt poſteriora tabernaculi,& poſteriora ſuperhumeralis.Exo.26.c.28.d.Poſteriora etiam Dei videre,eſt ipſum Deum ducem ſequi,nam qui ſequitur,poſteriora præcedentis videt. *Tert.aduer. Marcionem 4. Aug.2.de Trinitate 15. & epiſt.112. Greg. [illegible] Cant.3. tom.2.cap.13.*

Temporalia. Poſteriora etiam Dei, deſignant temporalia, nam cæleſtia & æterna ad faciem pertinent. Hæc poſteriora vidit Agar, hoc eſt,Iudæi,qui ſemper reſpiciebant ad temporalia, & ad literam legis.Gen.16.d. *Greg. Nyſſe. de vita Moſis. Rup.5.ſ.Gen.16.*

Poſteriora vocatio Iſrael. Munus Euangelicum. Exempla ſanctitatis. Fœlicitas. Humanitas Chriſti. Occultior intellectus. Poſteriora dorſi columbæ in pallore auri, deſignant poſteriorem vocationem Iſrael in precioſitate fidei. Vel donum Euangelici muneris poſteriori tempore datum.Vel deſignant ſanctitatem in exemplum à Sanctis demonſtratam, vel etiam æternam fœlicitatem, quæ eſt velut dorſum columbę.i.eccleſię,vel deſignant humanitatem Chriſti pallidam per mortem. Vel indicant occultiorem intellectum myſteriorum. Pſ.67. *Ori.ſ.Cant.ho.4. Arn. & Hila.ſ.Pſ.67. Greg.ſ.[illegible] Ber.de dilige.Deo & ſ.Cant.ſer.[illegible]*

Peccata occulta. Poſteriora hominis,quæ Deus demetit,ſunt peccata occultata, vel neglecta,quæ puniuntur poſt hanc vitam.3.Reg.16.a.21.f.Ier.13.d. *Glo.ord.ſ.3.Reg.16.*

Finis rerum humanarum. Conuerſio à vitiis. Poſteriora Philiſthinorum,ſeu inimicorum, quæ percutit Deus,ſunt finis rerum mundanarum & vitiorum. Vel deſignant eos,qui retrò conuertuntur.Pſ.77. *Gre.ſ.1.Reg.7. Aug.ſ.Pſ.77.*

Poſteriora boum latentia ſub mari æneo, deſignant non debere nos reſpicere,quid fuerint Apoſtoli antè vocationem, ſed quid poſtea, vel quia Apoſtolorum, vel omnium Patrum aperta quidem nos opera cernimus, ſed apud diſtrictum iudicem, quæ illos poſteriùs maneant in occulta retributione,neſcimus. *Rup.3.ſ.Reg.13.*

Poſticum.

Poſticum,eſt oſtium in poſteriori parte ædium.Dan.13.b.

Poſtis, vide Ianua.

Poſtulare, vide Petere.

Portare, potus, vide Bibere.

Potiri.

Potiri,eſt aliquid acquiſitum tenere,& quaſi in poteſtate habere,& vendicare. *Glo.ord.ſ.Gen.29.*

Amplectens vitam contemplatiuam. Potitus Iacob optatis nuptiis Rachelis. Gen.29.deſignat gratanter amplectentem vitam contemplatiuam.

Præbere, vide Dare.

Præcedere, vide Antecedere.

Præcellere.

Præcellere, eſt ſuper alios eminentiam in re quapiam habere. Eſther 13.a. Eccl'i.33.c. Rom. 3.c.1. Petri 2.c.

Præceps, Præcipitare.

PRæceps, dicitur homo, qui ſine conſideratione, aut modo quippiam agit, & quaſi rem præoccupat. Præceps autem in motu dicitur, quicquid velociter mouetur. 4. Reg. 9.c. Iudith. 13.b. Eccl'i. 30.b. Mich. 2.a. Mat. 8.d.

Hie.ſ.Iſa.25. Præcipitare dicitur Dominus in monte Sion faciem vinculi colligati, quum in eccleſia peccati mortem deſtruit. Iſa. 25.c. *Deſtruens Deus peccatum.*

Glo.ord.ſ.Iob.10. præcipitare dicitur etiam Deus, quãdo flagellat, & multis exponit tentationibus. Iob. 10.b. *Flagellãs Deus*

Hie.ſ.Pſ.54. *Gre.11.mor.11.* *Rup.5.ſ.Reg.14.* præcipitare rurſus dicitur Deus Iudæos in profundum, ſicut in diluuio præcipitauit genus humanũ. Pſ. 54. Et præcipitauit ſpecioſa Iacob, quum deſtruxit templum, & quũ decorem animæ peccatis ſpreuit. Et præcipitauit mœnia Iſrael, quum ab eis abſtulit dona gratis data, quæ erant ad ornatum, vt prophetiam, & curationum virtutem, &c. Threno. 2.a.b. præcipitatio Iezabel de feneſtra, deſtructionem Synagogæ deſignauit. 3. Reg. 21.f. *Deſtructio Iudæorum.*

Hie.ſ.Iſa.9. *Hil.ſ.Mat.can.8.* *Gre.33.mor.24.* præcipitati dicuntur, qui in errorem inducti ſunt, & etiam qui morte ſunt puniti. Iſa. 9.c. Ier. 22.b. Præcipitauit autem Deus conſilium Aegyptiorum, quum infideles confundit, ne ſuam valeant infidelitatem defendere. Iſa. 19.a. præcipitatio quoque gregis porcorum in mare, deſignat eos, qui ſecularibus vitiis obruuntur. Mat. 8.d. Præcipitabitur etiam Leuiathan videntibus cunctis. Iob. 40.d. quia æterno iudice terribiliter apparente, aſtantibus legionibus angelorum, aſſiſtente cuncto miniſterio cæleſtium poteſtatum, atque electis omnibus ad hoc ſpectaculum, deductis, iſta belua crudelis & fortis in medium captiua deducetur, & *Gre.14.mor.4.* cum ſuo corpore, hoc eſt, cum reprobis omnibus, æternis gehennæ incendiis mancipabitur, cùm dicetur: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis eius. præcipitabit etiam iniquus conſilium ſuum. Iob. 18.b. quia cùm iudex iuſtorum iniuſtorumque venerit, per hoc quod hic appetere, prauis cogitationibus elegit, in æterni ſupplicii tenebras demergetur. *Induci in errores. Punire.*

Hil.ſ.Pſ.51. Præcipitationis verba erant, quum Iudæi dixerunt. Non habemus regem, niſi Cæſarem, quibus verbis in profundum ſeculi ſe demerſerunt. Pſal. 51. Vnde & in præceps decurrentes aquæ dicuntur. Mic. 1.d.

Præcidere, Præſcindere, vide Abſcindere.

Præcipere, præceptum, vide Mandare,

Præcipuus, vide Principalis.

Præclarus, vide Inclytus.

Præco.

Præco à præcinendo dictus eſt, qui antè canit, vel annunciat quod eſt faciendum. Et etiam qui iuſſu magiſtratus, publicè aliquid ore denunciat.

Beda ſ.Gen.41. præco ante Ioſeph, deſignat Ioannem Baptiſtam præcurſorem Chriſti. præcones etiam ſunt Apoſtoli & prædicatores. Et præconis vox, eſt ipſa prædicatio. Gen. 41.c. Exo. 36.a. Ioſu. 3.a. 2. Reg. 22.f. 2. Petri 2.b. *Ioãnes Baptiſta. Apoſtoli. Prædicatores. Prædicatio.*

Præcordia.

Plini.11.nat.hiſt. Præcordia, ſunt membranæ, quæ exta ſeparant ab inferiore viſcerum parte dicta, quòd cordi prætendantur, & à Græcis phrenes dicuntur.

Hie ſ.Iſa.26. In præcordiis vigilare dicitur, qui poteſt dicere, De profundis clamaui ad te Domine. Iſ. 26.b

Prædari, Præda, Deprædari, Depopulari, Prædator.

Prædari, & depopulari, eſt vi armorum & belli res aliorum rapere. Vnde prædatores dicuntur, & res, quæ capitur dicitur præda.

Ori.ſ.Gen.ho.17. *Eiuſ ſ.Ezec.ho.40.* *Hie.ſ.Iſa.8.9.* præda, quam facturus erat Iudas, deſignare poteſt liberationem populi per Chriſtum factam. Vel deſignat ſacrificia, quæ in tribu Iuda offerebantur. Vel etiam perſecutionem Pauli. Gen. 49.b. Et ipſe Chriſtus dicitur prædari. Iſa. 8.a. 9.a. 31.b. *Liberatio per Chriſtum. Sacrificia. Perſecutio Pauli. Chriſtus.*

Ori.ſ.Nu.ho.16. præda, aliquando dicitur regnum cælorũ, quod vim patitur, & diuiditur fidelibus. Nu. 31.d. *Regnum cælorũ.*

Ori.ſ.Ier.ho.11. *Hie.ſ.Iſa.17.* *Rup.ſ.Nahum.2.* præda etiam dici poteſt doctrina legis. Iſ. 33.d. Et in deprædationem ſunt dati theſauri Iudæorum, quum intelligentia prophetiarum data eſt gentibus. Ierem. 15.c. 2. Para. 24.f. Præda etiam erat ipſum templum, quo ſacerdotes abutebantur ad auaritiam. Nahum. 2.d. Exterminabo de terra prædam tuam. *Doctrina legis. Templum.*

Gre.3.mor.11. prædari dicuntur Apoſtoli filios Orientis, quando conuertunt Gentiles ad fidem. Iſa. 11.d. Præda quoque leænæ, ſunt Gentiles ab eccleſia conuerſi. Iob. 38.d. Depopulantur quoque *Hie.ſ.Ezec.39.* *Beda ſ.Pro.31.* *Rup ſ.Amos.3.* vrbem Sichen, qui tollunt animas à dæmone poſſeſſas. Gen. 34.d. Et deprædantur fideles eos, quibus prædæ fuerant, quum reuincunt hæreticos, à quibus opprimebantur. Eze. 39.c. Zac. 2.c. Hanc prædam dat mulier fortis domeſticis ſuis, quando conuerſos ex gentibus adiungit fidelibus. Pro. 31.c. Præda leonis i. Dei, ſunt, qui conuertuntur. Amos 3.a. Nahum. 2.d. *Conuerſio gentium.*

Hie.ſ.Hoſe.10. Depopulatur Deus aras hæreticorum, quando eorum deſtruit errores. Hoſ. 10.a. Depopulatio quoque potentis, eſt deſtructio rationum hæreticorum. Amos 5.c. *Deſtructio errorum.*

Violatio caſtitatis. Ad prædam Amalec verſus Saul cum populo.1.Reg.15.c.deſignat eos, qui prohibente & quaſi minis armato Deo, ad violandum ſacrarium caſtitatis irrumpunt, & quaſi per rapinam prædæ, electa Amalec ad terram Domini deferunt. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Tollere vitia. Quando violentia armatorum alicuius, proprium aliquid tollitur, præda nominatur. Vitia autem carnis & animæ, quia diabolo ſuggerente propagantur, eius velut propria poſſeſſio ſunt. Quiſquis ergo in ſe nuper remiſſus, nunc autem violentus vitia deſtruit, prædam facit, quia quæ aliena ſunt, potenter rapit. In qua tamen præda relinquuntur vitia, non retinentur.1.Reg.15.c.

Anima. Bona opera. Pręda electa pauperis, eſt eius anima, vel bona opera. Amos 5.c. Et deprędatus dicitur oculus animam, quum per aſpectum fœminæ, quiſpiam in peccatum incidit, & cum concupiſcendo viſibilia, inuiſibiles virtutes amiſit. Thre.3.f. *Hie.ſ.Amos 5. Gre.21.mor.2.*

Inanis gloria. præda, ad quam verſus eſt populus, perſequens hoſtes.1.Reg.14.e. eſt quando prædicatores ad proprias laudes conuertuntur, videntes ſe ab aliis non laudari. Sic præda tigridis, eſt inanis gloria, ſeu laus, quam violenter hypocritæ à populis extorquent. Præda enim eſt, quum aliena violenter auferuntur. Omnis autem hypocrita, quia vitam iuſtitiæ ſimulans, iuſtorum ſibi laudem arripit, alienum profectò eſt quod tollit. Iob.4.b. *Gre.ſ.1.Reg.14. & ſ.mor.10.*

Boni. prædæ ſunt Iudæis recedentes à malo, quos perſequuntur Iudæi. Iſa.59.c. *Hie.ſ.Iſa.59.*

Peccare per vim tentationis. Anima capta à dæmonibus, vel hæreticis. prædari interdum eſt, quaſi per violentiam peccare. Prædantur etiam dæmones animas captiuas per violentas tentationes eas ad ſe trahentes. Item hæretici, quorum præda dicuntur viduæ & pupilli.1.Re.14.e.Iſ.9.a.10.a.b.33.a. Et deprædatur Aſſur principes populorum, quum diabolus vincit doctores & rectores eccleſiæ. Iſa.10.c. Pręda fortis, ſunt Gentiles captiuati à diabolo. Iſa.49.g. Deprædantur autem hæretici pupillos, quum contra infirmas fidelium mentes verborum & operum violentia graſſantur. Iob.24.b. Præda, quam diabolus pollicetur ſociis, ſunt errores, vel animæ, quas aliis malignis ſpiritibus promittit. Iob.17.b. Prædam autem de dentibus iniqui abſtulit Chriſtus, vel eccleſia, quum ex erroris morſu animam prædicando liberauit. Iob.29.c. *Hie.ſ.Iſa.1.49. Gre ſ.1.Reg.14. & 13.mo 1. 7. & 16.mo.23.24.26. & 19.mor.23.*

Eccleſia. Depopulatę ciuitates ac regiones Iſrael, ſũt eccleſię à perſecutorib⁹ diſſipatę. Ez.36.a. Ioe.1.c *Glo.ord.ſ. Eze.36.*

Dæmones. prædones dicuntur dæmones, in quorum prædam dantur mali. Ierem.2.c.4.b. Iſa.21.a. Et præda leonis, ſunt mali ſub dæmonibus, aut peruerſi ab hæreticis. Nahum.2.d. Et præda luporum, ſunt victi à dæmonibus. Habac.1.c. Pſalm.16. Præda quoque iniqui ſunt, mali poſſeſſi à diabolo. Iob.29.e. *Hie.ſ.Ier.4. & ſ. Haba 1. Gre.19.mor.24.*

Superbientes de donis Dei. prædones etiam ſunt, qui de donis doctrinæ & aliis à Deo acceptis ſuperbiunt, qui non immeritò prædones vocantur, quia dum loquuntur, quæ non faciunt, in vſum loquutionis ſuæ verba iuſtorum tollunt. Iob.12.a. *Gre.11.mor.2.*

Conuerſio vel condemnatio perſecut. rum. prædatores Hieruſalem dantur in prædam, quando perſecutores eccleſiæ conuertuntur: vel mittuntur in infernum. Ier.30.c. *Glo.ord.ſ.Ier.30.*

Prædeſtinare, Præfinire.

Prædeſtinare, eſt præordinare, & præmittere, hoc eſt, aliquid in futurum ordinare, quod & pręfinire dicitur. prædeſtinationis autem nomine, non aliqua voluntatis humanę coactitia neceſſitas exprimitur, ſed miſericors & iuſta futuri operis diuini ſempiterna diſpoſitio prædicatur. prædeſtinaſſe autem dicitur Deus fideles in adoptionem filiorum. Roman.8.f.1. Cor.2.b. Ephe.1.a. *Fulgen.1.de duplici prædeſtinatione.*

Prædicare.

Prędicare eſt apertè ſeu publicè dicere, celebrare, & laudare.

Prædicatio Chriſti. prędicatio Ionę ad Niniuitas, prędicationem Chriſti & diſcipulorum ad Gentes ſeu ad mundum deſignauit. Ion.1.a. prędicauit autem iuxta prædicationem priorem, quia eadem eſt fides veteris & noui teſtamenti. Et prędicauit egreſſus à piſce, hoc eſt, poſt reſurrectionem. Ion.2.a.3.a Mat.12.d. prædicauit autem Chriſtus ſpiritibus, qui erant in carcere, hoc eſt, hominibus exiſtentibus in corpore. Tempore quidem Noe veniens in ſpiritu, poſtea verò veniens in carne.1.Petri 3.d. Et prædicauit captiuis indulgentiam. Iſa.61.a. prędicauit etiam pacem & ſalutem. Iſ.52.b. *Hie.ſ. Ionam.1.2. Aug.epiſ.99.*

Declarare myſteria. Audacter docere fidem. Prædicare Chriſtum. prædicant ſuper tecta, qui ea, quę ſub velamine acceperunt, apertè prædicant. Et qui audacter, aut magna voce veritatem fidei proferunt. Et qui ſublimi & excelſo dicendi genere tradunt myſteria, & ex veritatis regula ſcripturam declarant. Mat.10.c. Luc.12.a. *Gre 18.mor.23. Hil.ſ.Mat.can.10. Cle. Ale.6.ſtroma.*

prędicant filii Iacob Deum Iſrael, hoc eſt, Apoſtoli, & Apoſtolici viri Chriſtum. Iſa.29. *Hie.ſ.Iſa.29.*

prędicauerunt peccatum ſuum quaſi Sodoma Iudæi, quando clamauerunt, Crucifige, crucifige. Iſa.4.b. *Hie.ſ.Iſa.3.*

prędicant pacem pſeudoprophetæ iis, à quibus accipiunt munera. Item hęretici promittentes impunitatem à peccatis. Mich.3.a. *Glo.ord.ſ.Mich.3.*

Prædicere.

prædicere, eſt antè vel priùs dicere, & prænunciare quod futurum eſt. Sic prędixit Deus natiuitatem Chriſti, in figuram natiuitatis Iſaac. Gen.21.a. *Glo.ord.ſ.Gen.21.*

Prædium, vide Ager.

Præeſſe, Præſidere, Præſes.

Præeſſe, eſt ſuper alios dominium habere, quod & præſidere dicitur. præſes autem eſt, qui aliis præſidet.

Baſi.ſ.Exae.ho.10 *Amb.de di.ſace.4.* *Glo.int.ſ.Iſa.32.*

præeſſe hominem piſcibus maris, & cæteris animantibus, eſt proprii corporis affectibus dominari.Gen.1.Et præeſſe domui ſuæ,eſt bene gubernare corpus.1.Tim.3.b. *Dominari affectibus.*

præerunt principes in iudicio, hoc eſt, Apoſtoli, & Sancti in eccleſia per eos gubernanda. Iſaiæ 32.a. *Apoſtoli gubernantes eccleſiam*

Præferre,Præficere,præponere,præfectus,Præpoſitus.

PRæferre,eſt ſuper alios ferre,aut ponere,quod & præponere dicitur, & præficere. Vnde præfecti dicuntur,qui alicui rei agendæ præpoſiti ſunt.

Glo.ord.ſ.Gen.39.

Præpoſitus omnibus Ioſeph,poteſtatem Chriſti deſignat,qui caput eſt eccleſiæ. Gen. 39.a.præfecit autem eum Pharao terræ Ægypti,hoc eſt,pater dedit poteſtatem Chriſto prædicandi,&c.41.c. *Poteſtas Chriſti*

Præpoſiti conſtituti à Ioſeph,ſeu Pharaone ſuper triticum Aegypti,ſunt Apoſtoli,& prædicatores à Chriſto inſtituti ſuper verbum Dei.Gen.41.d. *Apoſtoli & prædicatores.*

præpoſiti cæſoribus lapidum templi, & onera ferentibus, dici poſſunt conditores librorum ſacræ ſcripturæ,per quos gubernantur prædicatores, & ſunt tria milia ſexcenti,propter fidem Trinitatis & perfectionem operum,quam docent.3.Reg.5.b.2.Par.2.d. *Conditores ſacræ ſcripturæ.*

Glo.ord.ſ.Exo.5.

Præfecti filiorum Iſrael,ſunt prælati in eccleſia,qui flagellantur per præfectos Pharaonis, hoc eſt, per mundanos. Exo.5.c. *Prelati.*

Amb.epiſ.14.

Præfertur primogenitus vxoris odioſæ, primogenito dilectæ, hoc eſt, iuſtus peccatori,& Gentilis Iudæo.Deut.21.b.

Hie.ſ.Iſa.22. *Amb.ſ.Pſ.118. ſer.20.*

præpoſitus templi Sobna,deſignat ſermonem & rationem legis.Iſa.22.d.

præponens Pharao magiſtros operum, deſignat diabolum inſtituentem alios dæmones velut præſidentes, aut prefectos ad vitia,vel ipſa vitia ſunt prefecti, ſeu præpoſiti.Exo.1.b.3. b.5.b.Mich.13.b. *Dæmones. Vitia.*

Præfinire,vide Prædeſtinare.

Prægnans, Grauida.

Pręgnans dicitur fœmina,quę in vtero prolem geſtat, non longe à partu, quę & grauida dicitur.

Ori.ſ.Exo.ho.10. & ſ.Mat.ho.29. *Hil.ſ.Mat.can.25* *Hie. Aglaſia.& ſ.Amos.1.* *Ber.epiſ.42.* *Beda ſ.Exo.21.* *Gre.3.paſt.adm.25.* *Amb.ſ.Luc.21.* *Rup.3 vi.T.ve.Dei 10.*

pręgnans mulier, dicitur anima concipiens verbum Dei, aut bonum propoſitum, idque de nouo. Deſignat etiam dolorem & grauitatem ſeu difficultatem operandi. Exo.21.c.Iere. 31.b.Mat.24.b.Et pręgnantes Galaad, ſunt animę, quę nuper Chriſti ſuſcepere ſermonem. Et habentes initia fidei.Et quæ paruam adhuc & teneram charitatem habent.Amos 1.d.pręgnantes etiam Galaad,ſunt animæ, quæ intellectum verbi ex diuino amore concipiunt, & ſi ad perfectum tempus veniant,conceptã intelligentiam boni operis oſtenſione paritureę ſunt. *Anima concipiẽs verbum Dei. Recentes in fide & charitate.*

pręgnans etiam dicitur Eccleſia ſecundum quòd ſimplices & infirmos habet. Habebat etiam in vtero, quando fides Patriarcharum promiſſionem habens,Chriſtum cępit expectare. Apocalyp.12.a. *Eccleſia.*

Gre.ſ.1.Reg.10. *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Pręgnans Eliſabeth typum gerit bonorum,ſed nondum ſpiritualium.Luc.1.c.

Pręgnans nurus Eli, deſignat plebem Iudaicam ſemina perfidię ſacerdotum in mente habentem.1.Reg.4.d. *Plebs Iudaica.*

Amb.2.de Cain.1. & ſ.Luc.21. *Hie.ſ.Mat.24.* *Amb.ſ.Pſ.39.95. & de ver.do. ſer. 20.*

Pręgnantes quibus dicitur vę in die iudicii,ſunt qui nondum bona opera pepererunt, & qui intentionem prauam habent. Et qui cupiunt aliena, & ſperant habere, & habentes ſpẽ in ſeculo. Item illę animę, quę non in perfectum virum ſua genimina perduxerunt,ſed initia habent fidei,vt enutritione indigeant magiſtrorum.Mat.24.b.Luc.21.d.1.The.5.a. *Nondum bene operantes. Habentes prauã intentionem.*

Prægredi,præire,vide Antecedere.

Præliare,Prælium,vide Bellum.

Stipendium.

Pręmium eſt,quod in ludis proponitur dandum ei, qui fortiter fecerit, vel qui in aliquo certamine victor euaſerit,ſolumque dari ſolet pro rectè factis.1.Reg.5.b.Tob.4.b.Eſther 6. a.Dani.2.a.Stipendium autem eſt æs militare,ſeu pręmium,quod militibus datur.

Amb.ſer.7.

Stipendia, quibus contenti eſſe debent milites Chriſti, ſunt pignus Spiritus. Lucę 3.c. 2. Paralip.1.d. *Pignus ſpiritus.*

Fulgen.de dupli. prædeſtinatione.

Stipendium peccati,dicitur mors. Rom.6.d.quia datur propter meritum peccati, & non ſicut vita ęterna,quę quamuis pręcedant opera, tamen dicitur dari per gratiam Dei, & eſſe donum Dei.

Præoccupare,vide præuenire.

Præponere,vide Præferre.

Præputium.

Pręputium,eſt pellicula,quę glandem,hoc eſt,ſummam virilis membri partem tegit, quę in circunciſione pręcidi ſolebat. *Superfluitas carnis.*

Præputium ſignificare poteſt ſuperfluitates,& delicta carnalia.Gen.11.b.Exo.4.f.Ier.9.g.

Coloſ.2 b.

Coloſ.2.b. Præputium etiam dici poſſunt vitia, quæ miſcentur virtutibus, vt in depoſito reddendo præputium eſt, ſi reddatur quando reddi non deberet. Sic in amicitia & pactis ſeruandis. præputia etiam cordis, ſunt vitia vel cogitationes prauæ, aut ſuperfluæ. Ier.4.a.

Vitia mixta virtutibus. Cogitationes prauæ. — *Aug. epiſ.5? & 2. contra Iulia. Hil. de plan. Noe*

Præputia arborum abſcindenda. Leu.19. deſignant arrogantiã abiiciendam. Vel ſunt prima opera noſtra bona, & tunc auferimus præputia, quum de ipſa inchoationis infirmitate ſuſpecti, primordia noſtrorum operum non approbamus.

Arrogantia. Prima opera bona. — *Hie. ſ. Ierem.4. Gre.26.mor.7.*

Præputium peculiariter ſignificat peccatum originale, vnde pater circunciſus generabat filium præputiatum, ſicut pater baptizatus generat filium in originali.

Peccatum originale. — *Phil.1.allego. Gre.3.mor.15. Aug.6.cont.Iul.2.*

Præputium dicebantur Gentiles, quia non erant circuncisi Iere.9.g. Rom.2.d. Ephe.2.d.

Gentiles. — *Et ſ. Ioan. tra.3?.*

Præputium filii Moſis, & Sephora, hoc eſt, philoſophiæ, ſunt errores philoſophiæ admixti veritatibus, vt quòd immortalis ſit anima, eſt dogma pium, migrare autem ipſam de corporibus in corpora, eſt præputium.

Errores philoſophiæ. — *Gre. Nyſſe. de vita Moſis.*

Præputia ducenta, quæ tulit Dauid, vt acciperet vxorem filiam Saulis, deſignant non copulandam ſynagogam Chriſto, niſi copulatis prius gentibus ad fidem. 1.Reg.18.d.

Præruptus.

Præruptus, eſt locus quaſi diſiectus, & auulſus.

Prærupti ſilices, ſunt fortiſſimi angelorum chori, qui quanuis non integri, ſed tamen in proprio ſtatu fixi, cadente cum ſuis angelis diabolo, remanſerunt. Prærupti enim ſunt, quia pars eorum cecidit, pars remanſit. Iob.39.d.

Angeli. — *Gre.31.mor.35.*

Prærupti ſcopuli, peruerſum vſum prauitatis ſignificare poſſunt. 1.Reg.14.a.

Gre. ſ. 1. Reg.14.

Præruptum in parte montis Oliueti, deiectionem & perditionem Iudæorum ſignificare poteſt. Zach.14.a.

Deiectio Iudæorum. — *Hie. ſ. Zach.14.*

Præſagium.

Præſagium, eſt indicium aliquod rei futuræ, quod ſagacitate quadam percipi poſſe videatur. Gen.41.b.

Præſens, Præſentia.

Præſens eſt, quod in tempore quod nunc eſt, dicitur eſſe, & quod eſt in noſtro proſpectu: vnde dicitur præſentia.

Præſentibus nobis dicitur ſpiritus tranſire, quando inuiſibilia cognoſcimus, & tamen hæc non ſolidè, ſed raptim videmus. Iob.4.c.

Cognitio leuis inuiſibilium. — *Gre.5.mor.23.*

Præſens dicitur eſſe Dominus rei, quum ei placet opus, & quum quis ſtrenuè gerit opus, quod ſi negligenter operetur, dicitur non eſſe præſens Dominus, & reddere compellitur vſque ad vltimum quadrantem. Exo.12.c.

Strenue operari. — *Glo. ord. ſ. Exo.12.*

Præſepe, Præſepium.

Præſepe, eſt ſtabulum, in quo equi, muli, & cætera iumenta continentur. præſepium autem locus, in quo pabulum animalibus apponitur.

Præſepe Domini, beneficentiam Dei, quam ſimplices ex Gentibus cognouerunt, ſignificat. Iſ.1.a. præſepe autem ipſe Chriſtus natus impleuit. Iob.6.a. quia cibum ſemetipſum mentibus mortalium præbuit, dicens. Ioan.6.f. Qui comedit carnẽ meam, & bibit ſanguinemmeũ, &c.

Beneficentia Dei. — *Gre.7.mor.4. & ho.8.*

Præſepe Iob, hoc eſt, eccleſiæ, ſacra ſcriptura non inconuenienter accipitur, in qua verbi pabulo animalia ſancta ſatiantur. Iob.39.b.

Sacra ſcriptura. — *Gre.31.mor.2.*

Præſepe dici poſſunt auditores prædicatoris. Pro.14.a. Nec mirandum, cur auditores in præſepi ſignificentur, quum bos alatur de præſepi. Doctor autem verbo audientes ſoleat nutrire. Sed intuendum, quia & de labore bouis præſepe impletur, & ipſe bos ſuo fructu de præſepi reficitur. Quia nimirum prædicator fidelis, & audientes verbo reficit, & eadem refectione apud Deum ipſe proficit. Quod in opere figuratur Eliæ, qui Sareptanam viduam paſcit, à qua & ipſe paſcitur. 3.Reg.17.b.

Auditores prædicatoris. — *Hie. ſ. Iob.3?. Theop. ſ.le 1.paſc. Beda ſ. Pro.14.*

Præſepia ſynagogam ſignificare poſſunt, quando dicitur Haba.3.d. Non erit armentum in præſepibus.

Synagoga. — *Hie. ſ. Haba.3.*

Præſidere, vide Præeſſe.

Præſidium, vide Defendere.

Præſtare, vide Dare.

Præſto, vide Parare.

Præſtolari, vide Expectare.

Præſumere.

Præſumere, eſt antè ſumere, & ſumitur pro temerè audere. Præſumptio autem ſpiritus, eſt ſuperbia. Eccl'tæ 6.d.

Superbia. — *Au.1.ſer.d.in mõt.*

Præterire, vide Tranſire, & Tranſgredi.

Prætermittere, vide Delinquere

Prætorium, prætoriolum.

Prætorium, eſt domus, in qua prætor, aut dux habitat. Vel locus, in quo iudicia exercet.

Hie. ſ. Ezec. 27. Prætoriola, vel cellaria, nauis Tyri de inſulis Italiæ, ſignificant probatos per tentationes, quibus iam aliorum cura mandatur. Eze. 27. a. *Probati tentationibus.*

Præualere.

Præualere, eſt antecellere, & potentiorem, ſeu robuſtiorem eſſe.

Aug. q. in iudi. 49. præualens Iacob in angelum. Ge. 32. g. deſignat Iudæos, quos permiſit Deus præualere in Chriſtum, vt eum crucifigerent, vnde ſecuta eſt benedictio generis humani. *Iudæi occidẽtes Chriſtum.*

Glo. int. ſ. Gen. 41. Hie. ſ. Iſa. 33. præualens fames in vniuerſo orbe, cui tamen ſuccurrit Ioſeph, deſignat non eſſe, qui faciat bona, niſi Chriſtus ſuccurrat. Gen. 41. g. Non præualentes autem funiculi ſuſtentare tabernaculum Hieruſalem, deſignant nullo auxilio humano ipſam poſſe defendi contra ſententiam Dei. Iſa. 33. d. *Auxilium Dei.*

Hie. ſ. Iſa. 29. præualentes contra Ariel, fuerunt Romani deſtruentes Iudæam & Hieruſalem, vel doctores eccleſiæ reuincentes hæreticos. Iſa. 29. b. *Romani contra Hieruſalem. Doctores contra hæreticos.*

Hie. ſ. Iſa. 29. Gre. 20. mor. 22. Qui præualebat, erat diabolus, qui ſubiectam habebat Gentilitatem. Iſa. 29. f. Præualentes quoque aduerſum Iob, erant dæmones, qui eum afflixerunt, & iniqui aduerſus eccleſiam. Iob. 30. b. *Diabolus. Iniqui.*

Amb. ſ. Luc. 9. Non præualent portæ inferi aduerſus eccleſiam, hoc eſt, peccata non ſuperant eccleſiam, in qua eſt pœnitentia. Mat. 16. c.

Hie. ſ. Iſa. 23. Non præualet manus Tyri, quum aufertur proſperitas mundana à malis, vt ita conuertantur. Iſa. 23. b. iuxta Septuaginta.

Hie. ſ. Iſa. 16. Non præualet Moab obſecrãdo ſua ſancta, quia hæreticis nõ proderunt ſui errores. Iſ. 16. d.

Hie. & Aug. ſ. Pſ. 64. præualent verba iniquorum ſuper fideles, quando non ſunt in eccleſia, qui poſſint eis reſiſtere. pſ. 64. Vel dicuntur præualuiſſe, quando ab infantia nutriti ſunt in erroribus iniquorum, donec per Chriſtum liberati ſunt.

Præuaricari, vide Tranſire.

Præuenire, præoccupare.

Præuenire, eſt anteuenire, ſeu anticipare, quod & præoccupare dicitur.

Hila. ſ. Pſal. 58. Aug. epiſ. 105. & ſ. Pſ. 58. præuenit miſericordia Dei Chriſtum, quando ante reſurrectionem etiam in morte eius facta ſunt ſigna. pſ. 58. præuenit etiam alios per gratiam præuenientem, & monendo ad pœnitentiam.

Arn. ſ. Pſ. 20. Ber. ſ. paruo. 39. Hie. ſ. Pſ. 20. præuenire dicitur Chriſtus fideles in benedictionibus dulcedinis, quando dedit eis etiam corpus ſuum in cibum. pſal. 20. præuenit etiam in benedictionibus dulcedinis, per gratiam præuenientem. Vel pater præuenit filium in benedictionibus, quando benedixit patriarchis propter ipſum ex eis naſciturum. *Dans Chriſtus euchariſtiam. Gratia præueniens. Benedictio patriarcharum.*

Arn. ſ. Pſ. 17. Hie. ſ. Pſ. 16. præueniſſe dicitur Deus Iudæos. pſalm. 16. Nempe in reſurrectione, quia contra eorum opinionem reſurrexit. Dicitur etiam prȩuenire diabolum, quando ſeruat ſuos, ne eius laqueis capiantur. *Reſurrectio Chriſti.*

Ori. ſ. Cant. ho. 1. Aug. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Pſa. 110. præuenit Aethiopia manus eius Deo, quando Iudæis ad fidem venire recuſantibus, introducti ſunt Gentiles, vt Eunuchus Candacis Reginȩ. Vel præuenerunt manus eius, quia conuerſi ſunt antequam eius incurrerent vindictam. Pſ. 67. Præuenire etiam dicitur manus ſuas, qui iuſtificatur ex fide ante opera. Dicuntur etiam præueniſſe Gentiles in immaturitate, quia citò crediderunt. pſ. 118. præoccupat etiam faciem Dei, in confeſſione, qui punit & confitetur *Aug. ſ. Pſ. 94.* peccata ſua, antequam à Deo puniatur. pſ. 94. *Conuerſio gentium.*

Arn. & Hil. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Pſ. 67. præuenerunt principes prophetantes, quando liberati ſunt filii Iſrael in mari Rubro. Pſ. 67. Dicitur autem de Apoſtolis præcedentibus & deducentibus, quos conuerterunt. *Ducatus Apoſtolorum.*

Amb. ſ. Pſ. 118 ſe. 11. Aug. ſ. Pſ. 87. 118. Rup. ſ. Pſ. 94. præuenire dicitur in maturitate, quando iuuenis ſenili pondere incentiua comprimit voluptatum, &c. pſ. 118. Sed potius legendum eſt, in immaturitate, vt idem deſignetur, in tempeſtæ videlicet noctis hora. prȩueniunt etiam oculi diluculo ad Deum, quum quis manè vigilat ad laudes Dei, cui quotidie primicias cordis & oris debemus offerre. præuenit etiam oratio manè Deum, quum quis in hac vita orando prȩuenit diem iudicii. pſ. 87. Quod etiam eſt prȩoccupare faciem Dei. pſ. 94. *Tempeſtiuè operari & orare.*

Gre. 20. mor. 29. prȩuenerunt Iob, hoc eſt, eccleſiam, dies afflictionis. Iob. 30. d. quia licèt ſciat in perſecutione vltima ſe multa paſſuram, tamen nunc malorum vitam intra ſe grauiter etiam tempore pacis portat.

Prandere, prandium.

Prandium, eſt refectio ſeu cibus, qui ante meridiem, aut in meridie ſumitur. prandere autem eſt cibum illa hora ſumere.

Ori. ſ. Mat. ho. 20. prandium paratum, deſignat ſolidas & rationabiles myſteriorum eſcas quas Deus parat iis, qui inuitati ſunt. Mat. 22. a. *Myſteria.*

Praſius, Lapis.

Amb. de Paradi. 3. Beda ſ. Gen. 2. praſius lapis, eſt è viridantium genere, & virore ſuo ſpem ſignificat. Naſcitur in Phiſon, hoc eſt, in prudentia, vt deſignet virorem animi prudentia vigentis. Vel deſignat vitam æternam ſemper virentem. Gen. 2. b. Vbi dicitur lapis onychinus. *Spes. Prudentia. Vita æterna.*

Pratum.

Pratum, eſt in quo ſine alio cultu herba naſcitur, & falce duntaxat opus eſt, vnde dictum eſt pratum quaſi paratum: de quo Sapi.2.b. Nullum pratum ſit, quod non pertranſeat luxuria noſtra.

Sacramenta. Prata aperta, dici poſſunt ſacramenta tradita eccleſiæ, in quibus ſunt paſcua ſpiritualia. pro.23.d. *Beda ſ. Pro.27.*

Precari, preces, vide Orare.

Precium, precioſus, Appreciare.

PRecium eſt, quod datur pro re empta. precioſum autem, quod eſt magni precii. precioſus ergo, eſt charus. pro.1.b. Omnem precioſam ſubſtantiam reperiemus. Honorabilis. 1.Re. 27.f. Eo quod precioſa fuerit anima mea. Meritorius. pſ.115. precioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum eius. Rarus. 1. Reg.3.a. Sermo Domini erat precioſus.

Chriſtus. Precium mulieris fortis, eſt Chriſtus, qui redimit eccleſiam, qui fuit procul quantum ad tempus expectatum, & quantum ad puritatem vitæ: & de vltimis finibus, quia à ſummo cælo egreſſio eius. pro.31.b. *Beda ſ. Pro.31.*

Pœnitentia. Eleemoſyna. Precium impoſitum, eſt pœnitentia impoſita, vt precium pudicitiæ, & precium iumentorum. Exo.13.c.21.b. precium quoque ad redimendum poſſeſſiones, eſt pœnitentia. Le.25.c. Et precium redemptionis animæ, dici poteſt eleemoſyna, qua redimuntur peccata: quæ tamen diuitibus impœnitentibus non proderit ad redimendum. Iob. 15.d. pſ.48. *Ori ſ. Leui. ho.15. Gre.12 mo.24. Hie. et Au ſ pſ.48*

Obſequium. Sanguis Chriſti. Precium pro animabus, eſt ſedulę ſeruitutis obſequium. Exo. 30.b. precium autem redemptionis animę, eſt à ſolo Chriſto. Et propriè precium, eſt ſanguis Chriſti, quo redempti ſumus pſ.48.61. Mat.27.a. Luc.23.a. 1.Cor.6.d.7.d. Hebræ.7.d. Dicitur autem Chriſtus redemiſſe ſine precio: quia non auro, vel argento redemit. Iſa.45.c. *Baſ. ſ. Pſ.48.61. Hil. ſ. Mat. can.32*

Precium arietis, & olei, & reliquorum, eſt legendi ſtudium, & vigiliæ ad audiendum verbum Dei: & obedientia. *Ori ſ. Leui. ho.4.*

Labores ſine fide. Simoniaca pecunia. Precium lignorum, eſt labor in virtutibus ſine fide. Thre.5.a. Vel deſignatur hoc precio ſimoniaca pecunia, qua minores coguntur à maioribus emere dona ſpiritualia. *Glo. int. ſ. Thre.5.*

Precium pro aqua accipiunt Idumæi, quando gloriantur mundani, quod boni etiam voluptatibus vtantur. Num.20.c. *Phil. quod Deus immu.*

Precium ſapientiæ, quod neſcitur, dicitur eſſe, quia nullum eſt precium, quod comparari poſſit ſapientiæ genitæ. quæ eſt Chriſtus, quia nullum eſt meritum, quo quis illam percipere mereatur. Ad hoc namque precium damus: Vt eius vice rem, quam appetimus, poſſidere debeamus. Iob.28.b. *Gre.18. mor. 24.*

Precium decorum Chriſti, dicuntur triginta argentei. Zach. 11.c. diciturque decorum per ironiam. Vel dicitur de mandatis legis. *Glo. ord. ſ. Zach.11.*

Precium dare pro primogenito, eſt mutare in melius. Exo.13. b.34. c. precium autem animalis immundi oblati Deo, eſt ordo conuerſationis datus ei, qui non poteſt ruminare ſcripturas, aut diuidere contemplando. Le.27. b. *Glo. ord. ſ. Exo.34. Iſyc. ſ. Leui.27.*

Proſpera mundi. Temporalia. precium filiarum Laban. Gen.30.c. deſignare poteſt proſpera mundi, quæ quum auferunt, cogunt relinquere mundum. precium etiam tritici deficiens, deſignat temporalia quæ deficiunt ad emendam ſapientiam cui omnia temporalia non valent comparari. Gen.47.c. *Rup. ſ. Gen.41. Lyra. ſ. Gen.47.*

precioſus erat ſermo Domini tempore Samuelis, hoc eſt, poſt aduentum Chriſti, quia magno precio emebatur, quum credentes propter verbum Dei occiderentur. 1. Reg.3.a. Ideo dicebat Dominus. Matt.16.d. Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucē ſuam & ſequatur me. Et Matt.10.d. Qui amat patrem, aut matrem, &c. Luc.14.g. Qui non renunciat omnibus, &c. *Gre. ſ. 1. Reg 3.*

Virtutes. precioſa, quę dat populus pro cibo, ſunt virtutes, quas dant peccantes pro voluptatibus. Thren.1.d. *Gre.23. mor.25.*

Propheta. Chriſtus. Opera perfecta. precioſæ margaritæ, ſunt prophetæ, & vna precioſa margarita eſt Chriſtus, qui & lapis precioſus dicitur. Matthæ.13.f. Iſaiæ.28.d. Precioſæ quoque margaritæ, ſunt opera perfecta, quę non corrumpuntur igne. 1.Cor.3.c. *Ori. ſ. Matt. ca 13. Amb. ſ. 1. Cor.3.*

Natura humana. Patres antiqui. precioſiſſimus etiam lapis, dicitur ſardonicus, qui eſt terrei coloris, non quia in ſe ſit precioſiſſimus, ſed quia deſignat naturam humanam, vel patres veteris teſtamenti Io.28.b. *Gre.18. mor.29.30*

Falſa doctrina. precioſæ autem margaritę, in malum ſunt falſæ doctrinæ, quæ & gazæ precioſæ dicuntur, quæ tamen perciofitas, eſt apparens. Eze.27.e. *Hie. ſ. Eze.27.*

precioſa dicitur in conſpectu Domini mors Sanctorum, quia etiam vita illorum eſt illi precioſa & grata. pſ.115. *Baſi. ſ. Pſ.115.*

Doctores mali. Precioſa vaſa cadentia, ſunt doctores mali, & diuites, & potentes, &c. Ier. 25. g. *Glo. int. ſ. Iere.25.*

Raritas fidei. Precioſior erit vir auro tempore Antichriſti, propter fidei videlicet raritatem. Iſa.13.c. *Hie. ſ. Iſa.13.*

Beneficia Dei. Humiles. Precioſum omne quod videt Deus, ſunt immenſa pietatis Dei beneficia, quæ contulit eccleſię. Vel ſunt humiles, qui eliguntur à Deo, & in precio habentur. Iob.28.b. *Hie. ſ. Iob.28. Gre.18. mor.25.*

Premere, Comprimere, Exprimere, preſſura.

Premere, eſt calcando & innitendo alicui rei cum pondere, quaſi vim facere, eam ſtringendo, vnde dicta eſt preſſura, quæ eſt quaſi anguſtia. Exprimere autem, eſt premendo elicere.

Gre.21.mor.1. Beda ſ. Pro.30. — *Deſiderium ſapientiæ.*

Premimus fortiter vbera, quum verba ſacri eloquij ſubtili intellectu penſamus. Qua preſſione dum lac quærimus, butyrum inuenimus: quia dum nutriri, vel tenui intellectu quę rimus, vbertate internæ pinguedinis vngimur. Quod nec nimiè, nec ſemper agendum eſt ne dum lac quæritur ab vberibus, ſanguis ſequatur, quia dum verba ſacri eloquii pluſquam debent diſcutiuntur, in carnalem intellectum cadunt. Sanguinem enim elicit, qui vehementer emulget, quia carnale efficitur hoc, quod ex nimia ſpiritus diſcuſſione ſentitur. Prouerb. 30. d.

Amb. de Ioſeph. 7. — *Laudare Deum*

Premit fames terram, quum in ea eſt forte deſiderium ſapientiæ, aut magna doctrinæ cæleſtis indigentia in toto orbe. Gen. 43. a.

Hie ſ. Nahum 3. Rup ſ. Nahum 3. — *Premi vitiis.*

Comprimere manus fit quandoque quaſi plaudendo, & comprimunt manus ſuper Aſſur, qui exultant, quia liberati ſunt à diabolo. Nahum 3 d.

Glo. ord. ſ. Exo 1. — *Mali in eccleſia*

Preſſi filii Iſrael operibus luti & terræ. Exo. 1. c. deſignant eos, qui à diabolo frequentibus vitiis occupantur.

Gre. 2 mor. 15. & 20. mor. 18.

Premunt turbæ Chriſtum. Matt 9. c. Luc 8. g. quando multitudo carnalium, quo interius admittitur intra eccleſiam, eo grauius toleratur. Premit autem & non tangit, quia & importuna eſt per præſentiam, & abſens per vitam. Premunt & longè ſunt, qui diuinam notitiam profeſſionibus ſequuntur, moribus fugiunt, qui eidem fidei, quam loquendo aſtruunt agédo contradicunt.

Hie ſ. Agge. 2. — *Opera ſine fide.*

Exprimunt quinquaginta lagenas & fiunt viginti, qui ſine fide faciunt bona opera, quæ temporalem percipiunt remunerationem. Agge. 2. c.

Gre. 33. mor. 32. — *Defenſio vitiorū*

Premunt ſe ſquamæ Leuiathan, quando hypocritæ ſuam ſimulationem, aut errorem defendendo contegunt, & mentes ſuas vehementi defenſione culparum comprimunt. Iob. 41. d.

Prendere, vide Capere.

Presbyter, vide Senex.

Priapus.

Priapus Deus hortorum dictus eſt apud Gentiles, ac Veneris filius. Eſt idolum, quod etiã turpiter coluerunt Iudæi, quod dicitur Beelphegor.

Primus, Prior, Primatus.

Primus quandoque ad ordinem numeralem refertur: Vt primus, Secundus, Tertius & eſt ante quem in ordine non eſt alius. Quandoque primus, eſt princeps, ſupra quẽ non eſt alius: item præcipuus. Datur etiam primus tempore, aut loco.

Glo. int ſ. Iſa. 41. — *Deus.*

Primus & nouiſſimus dicitur Deus, quia ipſe eſt principium & finis omnium, ſine principio & fine. Iſa. 41. b. 44. b. Dicitur etiam primus ęternitate. Apo. 1. d. 2. b. 22. c.

Hie ſ. Hoſe. 2. — *Deus.*

Prior vir animę, dicitur Deus. Hoſ. 2. b. cui legitime coniungitur tanquam creatori & bonorum omnium largitori.

Hie ſ. Mic. 4. Gre. 20. mor. 4. — *Primatus Chriſti*

Primus ad Sion dicitur adeſſe Chriſtus: quia ab eo primo eſt ſalus eccleſię. Iſa. 41. g. prima quoque poteſtas, eſt principatus Chriſti Mic. 4. c Et primus ſedet Chriſtus in mentibus eorum, qui primùm quærunt regnum Dei, & iuſtitiam eius: Nouiſſimus autem in quærentibus primùm terrena. Iob. 19. d.

Hie ſ. Iſa. 9. Ori ſ. Matt. ho. 10 Gre. 16 mor. 27. — *Prima prædicatio Chriſti. Tempus ab Adã vſque ad Noe. Pueritia. Proſperitas mundi. Pentecoſtes.*

Primum tempus, eſt prima prædicatio Chriſti in Galilæa Iſa. 9. a. Et primum manè eſt tépus ab Adam vſque ad Noe: vel pueritia in vnoquoque. Matt. 20. a. Iob. 8. b. primum etiam manè dici poteſt huius mundi proſperitas, in qua peruerſus quiſque erigitur, & illorum vitam deprimit, qui dum ſequentem gloriam ſitiunt, quaſi ſatiari in veſpere exquirunt: ideo primo mane contingit homicida. Iob. 14. c. primum etiam tempus conceptus, deſignare poteſt pentecoſtem, vel Quadrageſimam, vel paſcha. Gen. 30. g.

Glo. ord. ſ. Eze. 45 — *Initium gratiæ & gloriæ.*

Prima dies primi menſis, initium gratiæ ſignificare poteſt, & initium futurę gloriæ poſt renouatum mundum. Exo. 40. a. Eze. 45. f.

Amb. de inſt. vir 10 Gre. ſ. Cant. 5. — *Mortificatio inſignis. Compaſſio. Imitatio Chriſti Potiores virtutes.*

Prima myrrha dicitur dignitate, & ſignificare poteſt præcipuam & inſignem mortificationem, & etiam compaſſionem, & imitationem Chriſti. Cant. 5. d. Sic prima vnguenta dignitate ſunt potiores virtutes. Cant. 4. d.

Hie ſ. Hoſe. 9. — *Patriarchæ & Apoſtoli.*

Prima poma ficulneæ, ſunt Patriarchæ & Apoſtoli. Hoſ. 9. c.

Glo. int. ſ. Leui. 5.

Primus turtur oblatus pro peccato: aut pullus columbæ, deſignat prius mundationem faciendam eſſe à peccato: vt poſtea poſſit offerri in holocauſtum. Le. 5. b.

Hil. ſ. Mat ca. 17. — *Conuerſ. per Apoſtolos.*

Primus piſcis dici poteſt is, qui conuerſus eſt ad prædicationem Apoſtolorum. Mat. 17. d.

Beda ſ. Pro. 3.

Primi dicuntur fructus ſapientiæ, quia ad hanc contemplandam primo creatus eſt homo: ſiue quia primum & rude aurum ſolet eſſe puriſſimum, quod ſapientiam deſignare ſolet. Pro. 3. b.

Glo. ord. ſ. 1. Tim. 5 — *Fides baptiſmi.*

Prima fides eſt, quæ ſuſcipitur in baptiſmo: vel dicitur votum factum poſt prius matrimonium. 1. Timo. 5. b.

Glo. ord. ſ. Zac. 8. Hil. ſ. Matt. ca. 12 — *Tempus veteris legis. Tẽpus ante legẽ*

Priores dies erant dies veteris legis, ſeu tempus ante aduentum Chriſti, quando non erat pax in mundo. Zac. 8. c. Et prima quæ venerunt, ſunt quæ ad legem veterem ſpectant. Iſa. 42. b 43. c. Et prior prædicatio Ionæ, eſt veteris teſtamenti. Ionæ 2. a. Priora autem Iudæorum dicuntur ea quæ fuerunt ante legem. Matt. 12. d.

Verbum Dei. Primum frumentum dici poteſt verbum Dei.Eze.27.d.

Primi quos inuadet horror tempore Antichriſti, dici poſſunt Elias, & Enoch antiqui patres,qui etiam eius perſecutionem patientur.Iob.18.d. *Hie.ſ.Eze.27. Gre.14.mor.12.*

Synagoga. Prima domus Dei, & prima gloria eius : erat ſynagoga cum cultu & ceremoniis legis. Agge. 2. a.

Iudæi. Lucifer. Superbus. Timor Domini. Prior in bonis Ruben,ſignificat Iudæos,quibus credita ſunt eloquia Dei, & legiſlatio, & promiſſio.Gen.49.a.Deſignat etiam Luciferum: qui in ſua æſtimatione primus eſt:& etiam quemlibet ſuperbum.Prior etiam in donis Ruben,eſt timor Domini,quia bona voluntas incipit à timore Domini,qui eſt fundamentum donorum Spiritusſancti. *Hie.ſ.Agge.2. Beda ſ.Gen. 49. Ricar.de S.Vict.de 12.Patriar.64.*

Iudæi. Primi facti ſunt nouiſſimi,quando Iudæi,qui primi fidem acceperunt,per incredulitatem vltimum locum tenuerunt,quod & de angelis & hominibus dici poteſt.Matt.19.d. *Ori.ſ.Matt. ho. 9.*

Prior exiturus erat Zara,quàm Phares,quia priora erant opera naturæ, quàm legis, ita tamen,vt fidem haberent paſſionis Chriſti.Ge.38.g. *Amb.ſ.Luc.3.*

Succurrere infirmioribus. Priora dimittens columna, vt ſtaret poſt ternum, deſignat ſuccurrendum eſſe infirmioribus.Exo.14.c.

Anguſtiæ huius vitæ. Priores anguſtiæ,ſunt anguſtiæ huius vitæ,quæ in bonis ceſſabunt.Iſa.65.c. *Glo.int.ſ.Iſa. 65.*

Prior porta templi dicitur Orientalis,non ordine,ſed dignitate.Eze.40.c. *Glo.int.ſ.Eze. 40*

Conuerſatio veteris hominis. Contemplatio ſecretorum. Priora veſtimenta.Leuiti. 6. b. priorem conuerſationem veteris hominis, deſignare poſſunt,vel deſignant contemplationem ſecretorum, quæ in templo tractantur, nec ſunt efferenda ad populum. *Glo.ord.ſ.Leui. 6.*

Priores colores non mutati,deſignant priorem vitæ conuerſationem non mutatam in vitium.Ad idem referuntur priores termini lepræ.Le.13.a. Exo.39.a. *Glo.int.ſ. Leui.13.*

Veriſimilia. Prima aromata hęreticorum,ſunt illa veriſimilia,quæ ipſi proferunt.Eze.27.e. *Hie.ſ.Eze.27.*

Primarius,vide Principalis.

Primates,vide Optimates.

Primitiæ,primitiua.

PRimitiæ,ſunt primi fructus ex agro ſuſcepti,qui Deo offeruntur,ſuntque primitiæ ſacerdotum illis à Deo traditę.

Primitiua,quæ de frugibus offerebantur in lege veteri,non erant ſpeciali numero definita,ſed offerentium arbitrio derelicta.Traditionem autem accepimus Hebræorum,non lege præceptam,ſed magiſtrorum arbitrio inolitam.Qui plurimum,quadrageſimam partem dabat ſacerdotibus : Qui minimum,ſexageſimam,inter quadrageſimam & ſexageſimam licebat offerri quodcunque voluiſſet.Quod igitur in pentateucho dubium derelictum eſt, in Ezechiele ſpecialiter definitur propter ſacerdotum auaritiam, ne amplius à populo exigant in primitiis deferendis, hoc eſt, vt ſexageſimam partem offerant eorum, quæ gignuntur in terra.Si enim chorus,qui Hebraicè appellatur חמר & à Septuaginta dicitur gomor, triginta habet modios,tam in aridis ſpeciebus,quàm in liquentibus.Epha quoque & batus, decima pars eſt chori, pręcipiturque,vt ſexta pars tam Ephi, quam bati detur ſacerdotibus, quæ de tribusmodiis dimidium faciunt modiú,perſpicuè ſupputatur ſexageſimam partem primitiarum ſacerdotes accipere debere.Eze.45.d. *Hie.ſ.Eze.45.*

Initia operum. Bona opera. Bona voluntas. Primitiæ,initia operum,aut bona opera ſignificare poſſunt,& primitias offerunt Deo qui bonum opus illi tribuunt. Offeruntur etiam primitiæ ſacerdoti,hoc eſt, Chriſto. Primitiæ quoque de victimis ſunt pectuſculum & armus dexter pertinentes ad ſacerdotes,quia opera noſtra ad Chriſtum pertinent.Exo.22.d.23.c.29.c.34.c.35.a.Le.7.d.Ezech. 48.a. Poſſunt etiã primitiæ deſignare bonam voluntatem,quæ initium eſt operum.Primitias quoque offerunt qui initiũ diei auſpicantur ab oratione,& laudibus Dei. Non ſunt primitiarum agri in Gelboe,quando in Iudæa non ſunt primordia fidei, & operum, ſed in multitudine gentium. 2. Regum 1.d. *Ori.ſ.Exo.ho.13. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3.cap.3. Caſſi.coll.21.ca.26 Beda ſ.Exo.21. Glo.ord.ſ.Leui. 7*

Spiritus adoptionis. Dona ſpũſancti Primitiæ ſpiritus,dici poteſt ſpiritus adoptionis filiorum,vel inſigniora dona Spiritusſancti, vt quemadmodum Filius dicitur primogenitus omnis creaturæ.Coloſſ.1.b.Ita Spiritusſanctus dicatur primitiæ.Rom.8.d.vel ſunt,qui ipſum ſpiritum obtulerunt Deo. Ipſe quoque Chriſtus & Apoſtoli primitiæ ſpiritus dici poſſunt. *Ori.ſ.Roma.8. Aug.83.q.67.*

Primitiua eccleſia. Neophyti. Aduentus Spiritusſancti. Primitię de ſpicis,ſignificant primitiuam eccleſiam in Apoſtolis, vel neophytos,vel deſignabant aduentum Spiritusſancti. Le.2.d. Primitiæ quoque ſunt primi credentes, qui offeruntur pontifici Chriſto.Num.18.b.Et credentes ex gentibus.2.Re.1.d. *Ori.ſ.Leui.ho.2.et ſ.Num.ho.11. Amb.epiſt.22. Gre.4.mor.3.*

Primitias frumenti offert Deo,qui myſtica ſcripturarum docet homines,hoc eſt,rationale animal.Primitias hordei offert,qui pura hiſtoria ſimplices nutrit.Primitias verò olei,qui eſt, vt oliua fructifera in domo Dei. Primitias vini, qui de torcularibus Saluatoris aliis tradit. Ezech.45.d. *Iſyc.ſ.Leui.2. Hie.ſ.Eze.45.*

Fides. Primitiæ vnius panis. Leuitic. 7. b. deſignare poſſunt fidem, quæ omni doctrinæ prę poni debet. *Glo.int.ſ.Leui. 7.*

Verbum Dei. Doctrina euangelica. Primitię cuſtodiendæ,deſignant verbum Dei cuſtodiendum in corde. Num.18.b. Et primitiæ de panibus ex ſimila fermentata, deſignant doctrinam euangelicam à Chriſto traditã, cum admixtione veteris legis rectę intellectæ.Leu.23. *Ori.ſ.Num.ho.11. Iſyc.ſ.Leui.23.*

Primitiæ dandę principi de grege, ſunt dandæ Chriſto, qui verè eſt rex & ſacerdos. Ezech. 75. b. [Hie. ſ. Eze. 45.]

Primitiua ciborũ & aliorum dantur ſacerdotibus, vt gradus dignitatis cognoſcatur. Eze. 44. g. primitiæ autem ſacerdotum erant de primitiis Leuitarum, vt nouerint Leuitæ ſe inferiores eſſe ſacerdotibus. Eze. 48. b. [Glo. ord. ſ. Eze. 44. 48.]

Primitiæ mellis, quæ offeruntur Deo. Le. 2. d. deſignant modicum eloquentiæ, & ſcientię ſecularis, quæ diuinis eloquiis adiungi poteſt. Item elementa literarum, & alia, quæ à philoſophis inuenta ſunt. primitiæ quoque animæ offerendæ, ſunt primatus bonarum diſciplinarum. Gen. 4. a. [Glo. int. ſ. Leui. 2. Amb. 1. de Cain. 10.] *Eloquentia & ſcientia ſecularis*

Primitiæ de area, dici poſſunt motus ſenſuum directi ſecundum virtutes. Num. 18. d. [Am. 2. de Cain. 1.] *Boni motus ſenſuum.*

Primitię frugum dicuntur Dei Iſrael, quia prius vocati ſunt ex Iſrael. Ier. 2. a. Sancti ex illo populo & patriarchæ, ſunt primitiæ Deo & agno. Apo. 14. b. [Hie. ſ. Iere. 2. Rup. 9. ſ. Apo.] *Antiqui patres.*

Primitiuorum meſſis, collationem Spiritusſancti deſignare poteſt. Et etiam primitias bonorum operum. Exo. 23. b. [Glo. or. ſ. Exo. 23.] *Collatio Spiritusſancti.*

Primitię cæſorum, dici poſſunt delectationes peccaminum. 1. Re. 15. c. [Gre. ſ. 1. Reg. 15.] *Delectationes peccatorum.*

Primitiuæ ficus, vide Ficus.

Primogenitus, primitiuus.

Primogenitus, eſt ante quem non eſt alius genitus, licèt poſtea non ſequatur alius, vt Chriſtus eſt primogenitus. Dicitur etiam primitiuus.

Primogenita in primis ſignificant Chriſtum, qui figuratus eſt per primogenita, quæ offerebat Abel. Gen. 4. a. Ipſe dicitur primogenitus tauri. Deuter. 33. e. Et dicitur primogenitus omnis creaturæ, quia principatum habet in omnes creaturas, & primogenitus ex mortuis: quia primitiæ dormientium. Col. 1. b. Zac. 12. c. pſ. 88. [Tert. aduer. Iude.]

Primogenitus dici poteſt aliqua gratia excellens. Ge. 35. d. 38. a. Vbi primogenitus Iudæ, deſignare poteſt tribum Iuda, quę præfuit plebi Iſrael. [Glo. ord. ſ. gen. 38.] *Excellens aliqua gratia. Tribus Iuda.*

Primogenitus Dei dictus eſt Ephraim: cui licèt minori quàm Manaſſes, Iacob impoſuit dexteram. Eſt autem typus Gentilium, qui primatum in eccleſia acceperunt. Ier. 31. b. primogeniti autem dici poſſunt omnes fideles adſcripti in cælis, & à peccatis auulſi: omnis autem Sanctus eſt primogenitus, ſed non omnis primogenitus ſanctus. [Cle. Ale. adhor. ad gentes. Amb. 1. de Cain. 2.] *Gentiles. Fideles.*

Primogenita aliquando dicuntur optima, & primogenita ſeu primitiæ, quæ conſecrari debent Deo, ſignificant in noſtris operibus auſpicandum eſſe à Deo, dicuntur autem Dei, quia ipſe dat initium bonorum operum. Exo. 13. a. 22. d. 34. c. primogenita etiam conſecramus Domino in egreſſu de Ægypto in Sochor, hoc eſt, initia virtutum, & quicquid primum eſt in homine. Mic. 6. b. primogenita etiam ſunt ſacerdotum, hoc eſt, Chriſti. Eze. 44. c. [Hie. de manſio. & ſ. Mic. 6.] *Optima. Initia operum.*

Primogeniti pauperum, dici poſſunt diſcipuli Apoſtolorum. Iſa. 14. g. Itẽ vires animi, quæ reficiuntur & ſaluantur in ſobrietate. [Lyra. ſ. Iſa 14.] *Diſcipuli Apoſtolorum. Vires animi.*

Primogenitus vxoris odioſæ, eſt vir ſanctus, primogeniti verò dilectę, ſunt peccatores. Deuter. 21. c. [Amb. epiſt. 14.] *Vir ſanctus.*

Primogenitus Ruben, dici poteſt primus angelus ſeu Lucifer, qui aſcendit cubile patris, quando voluit vſurpare honorem Dei. Gen. 49. c. [Lyra. ſ. Gen. 49.] *Primus Angelus. Iudæi.*

primogenitus etiam Ruben, typus eſt Iudæorum: qui prius ſuſceperunt fidem, non tamen ideo ſunt hęredes. Gen. 49. a. Et primogenitus Iob, eſt populus Iudaicus, qui Deo dudum de legis doctrina fuerat generatus. Iob. 1. c. Iudęi quoque ſunt primogeniti pauperum. Iſa. 14. g. dictus eſt autem Iſrael filius primogenitus Dei. Exod. 4. f. quia ex ipſo erat naſciturus Chriſtus, verè primogenitus & vnigenitus. [Ori. ſ. Gen. ho. 17. Hie. ſ. Iſa. 14. Gre. 2. mor. 24. Beda ſ. Gen. 49.]

Typus eſt etiam ſuperborum, qui aſcendunt cubile patris vſurpantes gloriam Dei Ge. 49. a. Et primogenita mors, dicitur peccatum ſuperbiæ. Iob. 38. c. quia ſcriptum eſt Eccl'i. 10. b. Initium omnis peccati ſuperbia. [Rup. 3. vict. verbi Dei. Gre. 14. mor. 8.] *Superbus. Superbia.*

primogenitus etiam eſt Ruben. i. timor, quia à timore omne bonum inchoatur: & initium ſapientiæ timor Domini. [Rica. de S. Vict. de 12. patriar. 64.] *Timor.*

primogenita gregis ſignificare poſſunt fidem & charitatem, quæ ſunt meliora, quàm terrena, quæ obtulit Cain, Gen. 4. a. 27. f. Exod. 13. a. primogenitus etiam Iob dici poteſt fides, quæ ſi non prima in corde noſtro gignitur, reliqua quæque eſſe bona non poſſunt, etiam ſi bona eſſe videantur. [Amb. 1. de Cain. 10. Gre. 2. mor. 33.] *Fides. Charitas.*

pro primogenitis ſumuntur Leuitæ. Num. 3. b. quia apud Deum non præferuntur ſecundũ ordinem natiuitatis. Non ſanctificantur autem Leuitæ pro primogenitis, niſi mortuis prius primogenitis Ægyptiorum. [Ori. ſ. Num. ho. 3. Amb. epiſt. 14. & 2. de Cain 2.] *Ius gratiæ & gloriæ.*

primogenita, quæ vendidit Eſau, ſunt ius primogenituræ, erat autem iuxta Hebræos veſtis ſacerdotalis. poſſunt autem primogenita vendita, dici ius gratię & glorię, quę vendit, qui peccat. Gen. 25. b. primogenita autem ſua queritur Eſau eſſe ablata. Gen. 27. f. quia appetitus ſenſitiuus putat primatum eſſe ſuum, non rationis. [Beda ſ. gen. 25. Philo. 2. allego. Geor. Vene. Cant. 2. tono 7. cap. 4. Gre. 8. mor. 34. & ſ. Eze. ho. 2.] *Bonæ conuerſationis primordia. Adoleſcentes eruditi.*

Primogenita bouis, aut etiam ouis ſunt bonę conuerſationis primordia. Item adoleſcentes iam aliquantũ doctrinam adepti. Deut. 15. d. Et primogenita pecorum, ſunt, qui non tantum ipſi ſunt obedientes, ſed aliis etiam obediendi ducatum prębent. Le. 27. d. [Ori. ſ. Exo. ho. 4. Arno. ſ. Pſ. 135.] *Obedientes. Dæmones.*

Inuentores falſarum religionum. Vetus homo. Principalia vitia. Peccata originalia. Fides in malis.

Primogenita Aegypti, quæ delentur: ſunt vel principatus & poteſtates, & mundi huius rectores tenebrarum harum: quos in aduentu ſuo Chriſtus deleuit. Vel ſunt inuentores falſarum religionum. Vel dogmata philoſophorum, quibus homines decepti tenebantur. Ad eadem refertur primogenitus pharaonis. Exo. 4. f. 11. b. 12. d. pſ. 134. 135. vel deſignant veterem hominem & animalem, qui prior eſt ſpirituali, & occidendus eſt, vt viuificetur ſpiritualis. Item principalia vitia, & initia vitiorum in mente: & delicta iuuentutis & ignorantiæ, & peccata originalia, quæ delentur in baptiſmo. poſſunt etiam deſignare fidem in eis, qui eccleſiam affligunt: in quibus tandem ipſa fides occiditur.

Hie. de manſio. & ſ. Pſ. 134. Beda ſ. Exo. 12. 13. Geor. Vene. Cant. 2 tomo 3 cap. 13. Gre. Nyſſe. de vi. Moſis. Rup. 2. ſ. Exo. 17. Aug. ſ. Pſ. 134.

Primi motus.

Primogenita etiam dici poſſunt primi motus in malum, quale etiam eſt primogenitum ancillæ. Exo. 11. b. 12. d.

Ori. ſ. Exo. ho. 4.

Primordia immunda vitæ. Opera infrugifera & laborioſa.

Primogenitum aſini, dici poteſt primum opus immundiciæ, ſeu primordia immundæ vitæ: & etiam opera grauia, ſeu infrugifera, & præterea opera corporis laborioſa. Exod. 11. b. 13. a. 34. c.

Amb. 2. de Cain & Abel. Phil. de ſacrifici. Abel & Cain.

Diabolus. Superbia.

Primogenita mors dicitur diabolus, quia per ipſum mors primùm intrauit in orbem terrarum, & ipſe fuit ſuæ mortis inuentor. Iob. 18. c. vel dicitur peccatum ſuperbiæ, quæ initiũ eſt omnis peccati.

Gre. 27. mor. 15. Hie. ſ. Iob. 18. Gre. 14. mor. 18.

Princeps, Principatus.

PRinceps dicitur, qui imperium habet ſuper ciuitatem aut prouinciam, aut totum orbẽ.

Chriſtus.

Princeps in primis dicitur Chriſtus, qui etiam dicitur princeps militum. Et princeps exercitus Domini, & princeps Ægypti in typo Ioſeph. Et princeps pacis. Gen. 40. a. 42. a. 45. g. Ioſue. 5. d. pſ. 104. Iſa. 32. b. Luc. 12. g. Et principatus eius fuit in cruce, & eſt nunc in gloria. Iſa. 9. b. Eius typum gerebat princeps Dauid. Eze. 34. f. 37. f. 45. c. Et princeps ſuper quinquaginta, eſt Chriſtus, qui dat remiſſionem & iubileum: qui Dominus eſt ſabbati, & omnium ſolemnitatum. Iſa. 3. a. Et ipſe eſt princeps, qui ingreditur & egreditur per clauſam templi portam. Eze. 44. a. Ipſe eſt Iephte princeps Iſrael: quia rex Iudæorum. Iudi. 11. b. Iere. 30. d. Et princeps in medio eſt Chriſtus. Eze. 46. c. Hoſe. 3. b. Et princeps fortitudinis, contra quem ſurrexit Antiochus, eſt Chriſtus, aut Deus. Dani. 8. c. Iob. 31. d. Cant. 7. a.

Ori. ſ. Eze. ho. 14. & ſ. Ioſ. ho. 6. & ſ. Luc. ho. 35. Amb. ſ. Luc. 12. & 3. de fide. 4. Hie. ſ. Iſ. 3. 9. 32. et ſ. Iere. 30. et ſ. Eze. 44. Arn. ſ. Pſ. 104.

Vir perfectus. Prælatus. Doctor. Vis rationis. Prædicator.

Princeps Dei dicitur Abraham, deſignans virum perfectum. Geneſ. 23. a. 35. b. Sic princeps Moſes. Exo. 7. a. Et princeps populi, eſt prælatus & doctor, & ipſa vis rationis. Exod. 22. d. Le. 4. e. Iſa. 3. c. 10. c. 32. a. Et princeps populi ſunt epiſcopi & prælati: qui accipiunt poſſeſſionem ex vtraque parte ſanctuarii, hoc eſt, ex omnibus, qui eis voluntate ſubiecti ſunt: & vrbis habitatores ſunt, multorumque ſalutem ſuam mercedem faciunt. Qui abſque vllo numero recipiunt poſſeſſionem: quia profectus vniuerſorum redundat ad principem, & diſcipulorũ ſalus præmium eſt magiſtrorum. Ezec. 45. d. principes quoque domus Iacob, ſunt prælati eccleſiæ. Mic 3. d. Soph. 1. b. Et dicuntur principes domorum. Exo 6. c. Et principes multitudinis. Exo. 16. e. 18. d. Et principes Iuda. Ierem. 1. d. Threnor. 1. b. 2. a. Iob. 3 c. 31. d. Et principes decernentes iuſta. prouerb. 8. c. Princeps quoque militiæ Saulis, Abner, deſignat prędicatorẽ, & adiutores magni doctoris. 1. Regum 14. g. Hi principes offerunt oleum & aromata quia debent aliis prælucere, & eſſe bonus odor. Exo. 35. c. Princeps, cum quo ſedetur ad menſam, eſt doctor. Pro. 23. a.

Ori. ſ. Leui. ho. 2. Hie. ſ. Iſa. 3. 10. & ſ. Eze. 45. Hie. ſ. Mic. 3. & ſ. Soph. 1. Gre. ſ. 1. Reg. 14. et 4. mor. 36 & 15. mor. 25. Ori. ſ. Exo. ho. 13. Beda ſ. Pro. 8. 23.

Fortes opere & ſermone. Nondum valentes ſe regere.

Principes exercitus ſunt, qui fortiſſimi ſunt opere & ſermone aduerſus diabolum. Nume. 31. f. Principes etiam dicuntur, qui dominantur animo ſuo & carni. Ieremiæ 17. d. Principes quoque, aut ſatrapæ, quum ſint inferiores regibus, deſignare poſſunt eos, qui nondum plenè ſe regunt. Iudicum 5. a. His principibus non eſt fidendum. Pſalm. 145. Ezechiel. 46. a.

Ori. ſ. Nu. ho. 26. et ſ. Iudi. ho. 6. Hie. ſ. Iere. 17. & ſ. Eze. 46.

Lex.

Princeps pater filiæ mortuæ, quam ſuſcitauit Chriſtus, dici poteſt lex, quæ erat velut pater ſynagogæ. Matt. 9. c. Luc. 8. f.

Amb. ſ. Luc. 8. Hila. ſ. Matt. ca. 9.

Angeli.

Princeps Perſarum, dicitur angelus, cui incumbebat cura regni perſarum, Dani. 10. b. principes quoque Iſrael, dicuntur angeli, & principes populorum. Iudi. 5. a. Pſalm. 46. Iſa. 3. c. Epheſ. 3. b.

Hie. ſ. Dani. 10. Ori. ſ. Iuſti. ho. 6. Arn. ſ. Pſ. 46.

Patriarchæ & Prophetæ.

Principes fodientes puteum, fuerunt patriarchæ & prophetæ, & viri perfecti. Num. 21. d. Ipſi ſunt principes coniuncti pſallentibus. Pſalm. 67. Et principes, qui ceſſarunt loqui in aduentu Chriſti, fuerunt prophetæ & ſacerdotes veteris legis, quorum officium ceſſauit in morte Chriſti. Iob. 29. b.

Ori. ſ. Nu. ho. 12. Arn. ſ. Pſ. 67. Phil. de temulenti. Hie. ſ. Iob. 31.

Apoſtoli.

Principes Pharaonis, quos erudiuit Ioſeph, ſunt Apoſtoli eruditi à Chriſto. pſalm. 104. Et principes familiarum, qui diſtribuebant terram promiſſionis, ſunt Apoſtoli inſtituentes eccleſiam. Ioſu. 14. a. pſ. 44. 46. Iſ. 21. b. 49. c. 1. Reg. 2. b. Ipſi ſunt principes Zabulon, & principes Nephtalim, quia ex illa prouincia ſunt electi. Pſ. 67. 86. Ipſi ſunt principes, qui poſſident aurum. Iob. 3. b. Et principes, qui comedunt in tempore ſuo, ſunt Apoſtoli, qui ſatiantur in fœlicitate. Eccl'tæ. 10. d.

Arn. ſ. Pſ. 104. Ori. ſ. Ioſu. ho. 18. Baſ. ſ. Pſ. 44. Hie. ſ. Iſa. 21. 49. ſ. Eccleſiaſten. 10. Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 4. mor. 33. Hila. ſ. Pſ. 67. Euch. q. in Pſ.

Prælati mali.

Principes ſacerdotum, qui prohibebant pueros, ne laudarent Chriſtum, deſignant epiſcopos & presbyteros in eccleſia, non ſuſtinentes puſillos laudare Deum. Matth. 21. b. Et principes Iuda abducti in Babylonem, ſunt primi eccleſiæ incidentes in peccatum. Ezech. 13. d. pſalm. 44.

Ori. ſ. Matt. ho. 15 & ſ. Eze. ho.

Sacerdotes, ſcribæ & phariſæi.

principes Synagogæ, erant Scribę, & phariſæi, & ſacerdotes: qui ſteterunt contra Chriſtũ

Ori. ſ. Mat. ho. 4. 35

Hila.ſ.Pſ.1. Hie.ſ.Iſ 1.17.29.30.32.34. Gre.11.mor.10. Rup.ſ.Hoſe.8.

Exo.34.d.pſ.2. vbi abſolute dicuntur principes,non terræ, nec ſacerdotum,quia iam,vt leones antrum habebant.Matt.26.a.Et principes Sodomorum, dicti ſunt pontifices, Scribę & phariſæi:qui inſurrexerunt contra Chriſtum:qui & inobedientes dicuntur, & ſocii furum. Iſa.16.f.Et principes Iuda interfecti, ſunt ſacerdotes & phariſæi in incredulitate relicti: & contaminati à Deo,vel in deſerto relicti.Iſa.29.d.43.d.Ieremi.20.a.Thren.2.a.2.paralip.24.f.Hoſe.7.a.Sunt autem in Tanis,hoc eſt,in mandato humili,quia traditiones viles docebãt. Iſa.30.a.Non vocantur autem vltra principes,quia non imperant in eccleſia. Iſa. 32. a. 34. c. principes quoque ſuper quos effudit Deus deſpectionem, erant Iudæi,aut eorum proceres. Iob.12. d. Et princeps peccans per ignorantiam deſignat principes Iudæorum peccantes in Chriſtum.Le.4.c.

Iſyc.ſ.Leui.4.

Brincipes ſacerdotum ſimulantes ſe honorare Chriſtum,deſignant eos,qui profitentur ſe Dei ſeruos quum non ſint.Matt.20.c.

Ori.ſ.Mat. ho.11. Arn.ſ.Pſ.106.

Principes aliquando dicuntur Gentiles.pſ.106.Effuſa eſt contentio ſuper principes. *Gentiles.*

Vnus de principibus,qui cecidit,dici poteſt Adam princeps generis humani, vel Satanas, qui erat princeps inter angelos, vel Iudas vnus ex Apoſtolis.pſ. 81. Et principes infideles & ſocii furum,fuerunt Adam & Eua.Iſa.1.b. *Adam. Satanas. Iudas.*

Ori.ſ Eze.ho.1. & ſ.Matt.ho.35. Ber.ſer.1. de adu. Glo.int.ſ.Thre.1.

Princeps prouinciarum Hieruſalem, deſignat animam diuerſis potentiis imperantem. Thren.1.a. *Anima.*

Princeps hariolorum dictus Daniel.i.deuotio, deſignat peruerſam ſcientiam ex deuotionis officio in bonos vſus conuerti.Dan.4.a.

Ricar.de S.Vict.de ſecu.conſcien.11. Ber.ſ Cant.ſer. 7.

Principes Iuda,ſunt confitentes,aut laudantes Deum.principes Zabulon, fortes in continentia, quia Zabulon interpretatur habitaculum certitudinis. principes Nephtalim, puri in contemplatione,quia Nephtalim interpretatur ceruus emiſſus,quia nimirũ agilitatis eius ſaltibus exprimitur ſpeculantis exceſſus,ſed & opaca nemorum penetrare(ſicut ille ſenſuum) conſueuit.pſ.67.

Hie ſ.Pſ.138. Hie.ſ.Iſa.10.

Principatus amicorum Dei,ſunt eccleſiæ ab Apoſtolis amicis Dei fundatæ.pſ.138. *Eccleſia.*

Principes dicuntur aliquando excelſa dogmata.Iſa.10.c.Et abſtuli terminos populorum, & principes eorum deprædatus ſum. *Excelſa dogmata.*

Beda ſ.Gen.12. Ori ſ.Luc ho.35.& ſ Exo.ho.6. & ſ. Nu.ho.19. Amb.ſ.Pſ.118.ſe.21.& ſ.1.Cor.2.et de Paradiſo. Arno.ſ.Pſ.18. Tert.aduer. Iuda. Ori.ſ.Eze.ho 13. Cyr.de ado.in Spũ Hie. epiſ.beatitu.dinu & ſ.Eze.28 Au.epi.50.& ſ. Pſ.51.& ſ.Ioan. trac.12. 79.

Principes pharaonis,ſunt dæmones, vel hæretici, qui volunt ſapientiam à doctore,vel eccleſiam,aut animam ſanctam à Chriſto ſeparare,& Satanæ tradere.Ge.12.d.princeps quoque terræ dicitur diabolus,& princeps huius mundi.Gen.34.a. Luc. 12.g.pſ. 21.118. Et dæmones dicuntur principes huius ſeculi, & principes aeris huius.1.Cor.2.b.Epheſ. 2.a.3. b.Et princeps carceris,eſt diabolus.Gen.39.d.princeps quoque terræ,ſunt dæmones minores, aut ſuperbi,qui & principes Pharaonis dicuntur Iſ.14.c Exo.15.a.Et principes Edom, & Amalec, ſunt dæmones Exo.15.b.princeps autem Tyri,eſt Lucifer.Ezech.28.a. Et princeps, cui adhęſit filius prodigus,eſt diabolus vnus è multis,qui ſunt inter nos.Luc.15.c.Et principes Cedar, ſunt principes tenebrarum & errorum.qui etiam dicuntur principes aquilonis Ezech.27.d.32.g.Et principatus ac poteſtates exuendi ſunt dæmones. Coloſſ.2.c.Dicitur autem diabolus princeps huius mundi,hoc eſt, malorum, qui mundi nomine deſignantur. Ioan. 12. e. 14. b. Eadem ratione principes Perſarum, & Græcorum, & prouinciarum infidelium, ſunt mali angeli.Dan.10.c. *Dæmones. Hæretici. Lucifer. Superbi.*

Rup. 9.vic.ver. Dei 4. Hie.ſ.Iſ.19.22.23 31 et ſ.Eze.38.& ſ. Amos 2.& ſ.Naħum 3. Ori.ſ.Matt.ho.15. Gre.19.mor.14.

Principes Taneos,ſunt hæretici,qui quũ ſint ſuperbi,humilia tamen & ad infernum mergẽtia docent,dicuntur etiam principes Mempheos, qui in verbis fiduciam ponunt. Ipſi ſunt principes,qui fugerunt ab eccleſia.Et principes Chanaan,hoceſt,fluctuãtes atque commoti. Et principes Aſſur, quod etiam de philoſophis dici poteſt Iſa.10.b.22.a.23.b.31.d.Et principes Ephraim.Hoſe.7.d. principes quoque ſacerdotum prohibentes pueros laudare Deum, ſunt hęretici.Matt.21.b.Luc.19.g princeps Moſoch & Tabul,dicitur Gog, deſignans hæreticos: qui principes ſunt amentiæ huius mundi.Eze.38.a. Principes item Moab, ſunt hęreſiarchæ. Amos 2.a.Et principes regis Aſſur,hæreſiarchæ,& duces malorum ſub diabolo. Nahum 3.d. Iob.29.b.Hi ſunt principes comedentes manè.Eccl'tæ.10.d. *Hæretici. Philoſophi.*

Epipha.2.contr.hæreſes tomo 2. Hie.ſ.Eze.26. Gre 25.mor.1. Aug ſ.Pſ.75.

Princeps huius mundi,dicitur ſuperbia,cui multi obtemperant,quæ nihil habet in Chriſto.ſed ab ipſo eiicienda erat. Ioan.12 e.Et principes maris,ſunt ſuperbi in hoc ſeculo,quod de dæmonibus & hæreticis dici poteſt. Ezech. 26.c.Iob.24. b.Et principes proprium habentes ſpiritum,ſunt ſuperbi, & hæretici. Pſalm. 75.Super hos principes effuſa eſt contentio. Pſalm. 106. *Superbia.*

Phil. de temulẽtia & de Ioſeph. Gre.30.mor.26.

Principes piſtorum,pincernarum,& coquorum ſunt,qui deſeruiũt pharaoni,magis autem ipſe recordatur principis pincernarum, vt deſignentur amici ebrietatis, cuius miniſter eſt princeps pincernarum.Geneſ.40.a. Princeps autem coquorum, deſignare poteſt vulgus deditum voluptatibus gulæ. Vel ipſum ventrem, cui coqui & cæteri miniſtri deſeruiunt. *Vulgus. Venter.*

Ori.ſ.Num.ho.20

Principes populi,qui ſuſpenduntur contra Solem peccante populo,ſunt qui ſuo exemplo alios peccare faciunt.Num.25.a. *Facientes alios peccare.*

Hie.ſ.Iſa.3. Hie.ſ.Mich.1.

Principes pueri dãtur,quando ignari regunt populũ,vt videlicet cęcus cæcũm dũcat.Iſ.3.a.

Princeps peccati dicitur fuiſſe filiæ Sion habitatio Lachis, hoc eſt, ambulatio peſſima gradu iugiter fluctuante, qualis erat Iſrael, quem gradu fluctuantem ſequutę ſunt filiæ Sion.Mich.1.d.

Principalis, Præcipuus.

Principalis dicitur, qui primus & præcipuus eſt in aliqua re.

Spiritusſanctus. Principalis ſpiritus, dicitur Spiritusſanctus, qui firmat nos aduerſus dæmones, & tentationes. pſal. 50. *Amb. apol. Dan. 15.*

Principium, Exordium, Initium.

Principium & initium eſt, vnde alia videntur exordium ſumere, & datur principium numeri, & principium temporis, & principium artis & principium cuiuſque operis. Cauſa etiã principium dicitur. pſ. 13. Iob. 28. pro. 1. a. 9. c.

Deus. Principium in primis competit Deo, vt creatori omnium. Et cum dicitur. Ge. 1. a. In principio creauit Deus cælum & terram, principium ibi ſumi poteſt pro Verbo Dei, per quod pater creauit omnia. pater autem eſt principium, de quo pſ. 109. Tecum principium in die virtutis tuæ. *Ori. ſ. Gen. ho. 1. Aug. ſ. Pſ. 109.*

Initiũ temporis Principium quoque, in quo creauit Deus cælum & terram, ſumi poteſt pro initio temporis. Gen. 1. a. Et ab hoc exordio vocat Deus generationes, quia à principio mundi vocauit homines ad fidem. Iſa. 41. b. Iob. 20. a. *Gre. 15. mor. 1.*

Chriſtus. Initium primogenitorum, dicitur Chriſtus, qui eſt primogenitus omnis creaturę. Deu. 21. c. In hoc initio fundauit Deus terram, hoc eſt, eccleſiam. pſa. 101. *Amb. epiſt. 14. Gre. ſ. Pſ. 101.*

Tẽpus baptiſmi. Initium menſium, dici poteſt tempus baptiſmi, vbi inchoatur annus placabilis Domino. Exod. 12. a. *Amb. exae. 4.*

Lex naturæ *Initium eccleſiæ.* *Sacra ſcriptura.* *Gaudium de cæleſtibus.* Initium dici poteſt lex naturæ, vt ab initio annunciatum eſt nobis de Deo, hoc eſt, per legẽ naturæ etiam ante legem ſcriptam. Iſa. 40. e. *Hie. ſ. Iſa. 40.*

Principium Iob, dici poteſt initium eccleſiæ inter Iudæos. Iob. 42. e. *Gre. 35. mor. 16.*

Principia venarum argenti, ſacram ſcripturam ſignificare poſſunt, à qua omne rectum eloquium ſumendum eſt. Iob. 28 a. *Gre. 1. mor 14. Hie. ſ. Iſa. 63.*

Principium lætitiæ Hieruſalem, eſt gaudere de cæleſtibus. pſ. 136. Si non propoſuero Hieruſalem in principio lætitiæ meę. *Glo. int. ſ. Iere. 30*

Iudæi ſine tẽplo *Apoſtoli ſimiles Patriarchis.* Sicut à principio dicuntur facti filii Iſrael, quando amiſerunt templum quod à principio non habebant. Iſa. 63. b. Fiunt etiam ſicut à principio quando producuntur Apoſtoli ſimiles patriarchis. Iere. 30. d. Thre. 5. d.

Initium bonæ conuerſationis. Principium vigiliarum dici poteſt initium bonæ conuerſationis. Thre. 2. f. Conſurge in nocte in principio vigiliarum tuarum. *Glo. ord. ſ. Thre. 2.*

Iudæi. Initia quatuor vaſis linthei, quod vidit Petrus, ſunt quatuor partes terræ, vnde conuertuntur Gentes. Actor. 11. b. *Hie. ſ. Iſa. 11. Au. de vni. eccle. 8*

Lucifer. *Superbus.* *Timor.* *Diabolus.* Principium doloris Iacob dictus Ruben, deſignat Iudæos rebelles Deo, & etiam Luciferum, & ſuperbum quemlibet. Gen. 49. a. Principium etiam doloris, eſt timor, quia timorem Domini vtilis dolor comitatur. *Beda ſ. Gen. 49. Ricar. 1. de S. Vict. de 12. Patriar. 64.*

Principium Gentium Amalec, dicitur diabolus, qui caput eſt malorum, & principium idololatriæ. Numer. 24. d. Principium viarum Dei, dicitur Behemoth, quia cum Deus cuncta crearet, hunc primum condidit, quem reliquis angelis eminentiorem fecit. Iob. 40. c. Huius primatus eminentiam conſpicit propheta, quum dicit Ezechielis 31. c. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei: Abietes non adæquauerunt ſummitatem eius: platani non fuerunt æquæ frondibus illius. Vel dicitur principium viarum Dei, quia primus factus, Dei ſui cognitionem, à quo conditus eſt, accepit. *Ori. ſ. Num. ho. 19. Amb. 1. Exae. 4. Gre. 32. mor 24. Hie. ſ. Iob. 40.*

Peccatum voluntarium. Initia prędarum Amalec, ſunt electa de prędis, & deſignant blandimenta libidinis, quæ amplexus eſt populus. 1. Reg. 15. e. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

In principio dicitur deſcendiſſe populus Dei in Ægyptum, hoc eſt, ſponte, qui peccat propria voluntate. Iſa. 51. b. *Hie. ſ. Iſa. 52.*

Principia Gentium, ſunt potentes Gentilium. Eze. 16. f. *Hie. ſ. Eze. 16.*

Initium menſis. Vide Neomenia.

Priſtinus.

Priſtinum, eſt quod ſuperioribus annis, menſibus, aut diebus fuit. *Gre. 19 mor. 8.*

Primitiua eccleſia. Priſtini menſes Iob, deſignant primum tempus eccleſiæ, quando videlicet ad Apoſtolorũ prædicationem multi conuertebantur. Iob. 29. a. *Gre. 8. mor. 16.*

Memoria patrũ Priſtina generatio, eſt antiquorum patrum memoria. Iob. 8. b. *Glo. int. ſ. Leui. 13.*

Status gratiæ. Priſtina facies veſtimenti, dici poteſt ſtatus, quo quis erat in gratia. Le. 13. g.

Priuare, Priuatus.

Priuare, eſt adimere. Priuatus autem dici ſolet, qui non eſt in aliquo conſtitutus magiſtratu, ſeu munere publico. *Gre. 31. mor. 16.*

Priuauit Deus ſtruthionem ſapientia, quando ſynagogæ, quæ ſciens humilitatem perdidit, etiam veritatis intelligentiam neſcienti abſtulit. Iob 39. b. Vel priuauit Deus ſapientia huius mundi, quæ ſtultitia eſt apud Deum, ipſam eccleſiam. *Hie. ſ. Iob. 39.*

Fælicitas impiorum. Non priuatur fœtu bos impiorum. Iob. 21. b. quia temporalis eorum fœlicitas vſque ad vltimum progreditur. *Glo. or. ſ. Iob. 21.*

Priuilegium.

Priuilegium, eſt lex priuatim facta, quę in eorum fauorem fit, quibus datur.

Glo.ord.ſ. Ruth.4. Priuilegium, quo noluit vti propinquus Booz, eſt ſuſcitatio nominis filiorum Dei, & ducere eccleſiam, quod non competebat legi, ſed Chriſto. Ruth.4.b. *Ducere eccleſiā*

Probare, Probabilis.

Probare, interdum eſt approbare. Roma. 2. c. Probas vtiliora legis inſtructus per legem. Curare. Exo.20.c. Vt probaret vos, venit Deus. Examinare. Pſalm. 25. Proba me Domine, & tenta me. Experiri. Geneſ.27.c. Et probem vtrum tu ſis filius meus. Laudare. Iob.36. a. Et operatorem meum probabo iuſtum. Oſtendere. Gene. 40. d. Vt coniectoris veritas probaretur. Purgare. Iob.23.c. Probauit me quaſi aurum. Scire. Ier.11.d. Probas renes, & corda.

Hie.ſ.Iere.12. Hila.ſ.Pſ.65. Gre.8.mor.20. & 16.mor.16. Probare dicitur Deus, quando probatum oſtendit. Exo.20.c. Et probat nocte, hoc eſt, per tribulationem, & etiam igne tribulationis. Pſal.16. Probat autem bonos, & per ipſorum afflictionem, & etiam per malorum proſperitatem, qui etiam probare dicitur renes, hoc eſt, affectus. Iere.9.b.12.a.20.d. Et probati argento ſunt, qui igne tribulationis more argenti purificati ſplendent. Pſal. 67.138. Probare autem dicitur Deus ſubito hominem, quando poſt conceſſa virtutum munera concuti hominem per tentationem ſinit, vt quid ex ſeipſo ſit, recognoſcat. Iob.7.23.c.34.d. Zac.13.d. *Oſtendens Deus probatum.*

Glo.int.ſ.Pſ.138. Probaſſe dicitur etiam Deus pater Chriſtum, quia probatum & perfectum oſtēdit. Pſ.138. Et Chriſtus dicitur probatus lapis, quem tamen reprobauerunt ædificantes. Iſa.28.d. *Perfectio Chriſti.*

Glo.ord.ſ.Mala.3. Probari vult Deus ſuam beneficentiam, experimento videlicet, tam in temporalibus, quā in doctrina. Malac.3.c. *Experiri beneficentiam Dei.*

Lyra.ſ.Iere.6. Probator robuſtus dicitur Ieremias, deſignans bonum prælatum, qui propter minas non ceſſat vitam ſubditorum examinare, & corrigere. Iere.6.g. Ductum eſt ab eo, qui probat aurum & argentum. *Prælatus bonus.*

Aug.ſ.Pſ.54. 67. Probati argento dicuntur fideles, probati eloquio: qui fortes ſunt aduerſus eloquentiam hæreticorum. Pſ.67. *Fortes contra hæreticos.*

Hie.& Au.ſ.pſ.80 Probantur ad aquas contradictionis, qui ficto aut recto corde accedunt ad baptiſmum, & qui per contradictiones aduerſantium probantur. Pſ.80. *Examinare doctrinam.*

Amb.ſ. 1.Theſſ.5 Probare omnia, eſt examinare omnem doctrinam, ne veris falſa miſceantur. 1. Theſſal. 5. d. Iob. 34. a.

Probans Iſaac Iacob, deſignare poteſt applicationem figurarum veteris legis ad Chriſtum. Gene.27.c. *Applicatio figurarum.*

Glo.ord.ſ.Galat.6 Probare opus ſuum, eſt diligenter ſeipſum examinare, ne in aliquo deficiat à rectitudine. Galat. 6.a. *Examinare ſeipſum.*

Gre.ſ.Cant.5. Probatiſſima myrrha, eſt perfecta carnis mortificatio. Cant.5.b. *Mortificatio carnis.*

Hie.ſ.Iere. 10. Probantur fatui & ſapientes, quando hæretici cōfunduntur, & etiā philoſophi. Ier.10. b. *Confunde hæreticos.*

Probatica.

Tert.de baptiſmo. Chry.ſ. Ioan.ho.35. Aug.ſ. Pſ.70. Probatica græcè, idem eſt Latinè quod ouilis. Et probatica piſcina Hieroſolymis erat, in qua ſacerdotes lauabant oues ſacrificandas, quæ quinque porticibus cingebatur, vbi multi iacebant infirmi: vt mouente angelo aquam, vnus qui primus deſcendiſſet in piſcinam, ſanaretur. Ioan.5.a. Typus eſſe ſolet baptiſmi, ad quem deſcendit magni conſilij angelus, Chriſtus, & qui ſunt extra baptiſmū, ſunt infirmi & languentes: ſanatur autē vnus, quia quotquot baptizātur, ſuſcipiuntur in vnitatē fidei & eccleſiæ. Typus eſt etiā legis veteris. Vide piſcina. *Baptiſmus. Lex vetus.*

Problema, vide Quæſtio. *Procax, vide Confundere.*

Procedere.

Procedere, eſt vltra cedere, & progredi, & aliunde prodire, aut egredi. Item manifeſtari, Marc.1.c. Et proceſſit rumor eius ſtatim. Mitti. Ioan. 8.e. Ego enim à Deo proceſſi. Spirari. Ioan.15.d. Spiritum veritatis, qui à patre procedit.

Gre.27.mor.13.14 Procedens ſonus de ore Dei. Iob.37.a. eſt vis timoris de ſuperna irruens aſpiratione, quia quum nos de venturis Dominus aſpirando replet, proculdubio de malè geſtis præteritis terret. Vel deſignatur conſubſtantialis Verbo Spiritus, qui ad nos per Filium veniens ſurditatē noſtræ inſenſibilitatis rumpit. *Vis timoris. Spiritusſanctus.*

Baſi.ſ.Pſ.44. Hie. ad Principiā Proceſſit proſperè Chriſtus. Pſ. 44. quia carne ſuſcepta animas noſtras conuertit, & redemptionis opus exequutus eſt. Proceſſit autem de thalamo ſuo, quando prodiit ex vtero Virginis. Pſ.18. Eundem deſignabat ſacerdos procedens ad inſtruendum populum. Eze.42.c. *Chriſtus redēptor.*

Glo.int.ſ.Exod.25 Procedentia lilia ex candelabro, &c. deſignant omnem gloriam Sanctorum, & virtutem eſſe à Deo. Exo.25.c.37.c. *Gloria Sanctorū à Deo.*

Glo.int.ſ.Exo.30. Gre.19.mor.13. Procedētia cornua ex altari, deſignāt virtutes è puro corde prodeūtes. Exo.30.a.37.d.38.a. *Virtutes à puro corde.*

Procedens Iob ad portam ciuitatis, deſignauit eccleſiam, quæ vt aditum cæleſtis regni percipiat, in ſanctis ſe actionibus exercet. Iob.29.b. *Bene operari.*

Gre.18.mor.15. Procedebat de vulua mare, quum miſeriarum ſecularium fructus de carnalis cognitionis iniquitate concepti, in ſanctæ eccleſiæ interitum ſæuirent. Iob.38.a.b. *Perſecutiones eccleſiæ.*

Gre.33.mor.27.28. Procedit fumus de naribus Leuiathan. Iob. 41.b. quia de miraculorum Antichriſti inſidiis, ad momentum caliginoſa dubietas etiam in electorum corde generatur, quia ex eius prodigiis etiam bonarum mentium oculos trepidationis caligo confundit. Et quia noxiis diaboli *Dubietas ex miraculis Antichriſti.*

inſpirationibus

inſpirationibus praua in humanis cordibus cogitatio naſcitur, per quam acies mentis obtunditur, ne lux interna videatur. Procedunt etiam de ore draconis & beſtiæ, & pſeudoprophetæ tres ſpiritus immundi, hoc eſt, artes magicæ, poeticæ, & inanis philoſophia. Apo. 16. c. *Rup. 9. ſ. Apoc.*

Procella, vide Tempeſtas. Proceres, vide Optimates.

Procerus, vide Altus. Procliuis, vide Pronus.

Procreare, vide Generare. Procul, vide Longus.

Procurare, procurator, Actor, Tutor.

Procurare, eſt adminiſtrationem rerum alienarum gerere. Hinc procurator negociorum geſtor. Tutor autem eſt, qui res pupillorum curat. Actor verò eſt idem qui cauſidicus.

Angelus. Chriſtus. Procurator patrisfamilias. Matt. 20. a. dici poteſt aliquis angelus. Vel certe eſt Chriſtus, qui reddet mercedem operariis. *Ori. ſ. Matt. ho. 10*

Lex vetus. Procurator domus Abrahæ, typus eſt legis veteris: cuius filio, hoc eſt, operibus legis non datur hæreditas Abrahæ: quia non ex operibus legis eſt iuſtitia. Gen. 15. a. *Aug. ſ. Galat. 4.*

Dæmones. Procuratores, & actores Gentium, erant dæmones, qui nihil agere in eos poterant, niſi quantum Deus permittebat. Galat. 4. a.

Prodere, Proditor.

Prodere, eſt deferre, & patefacere, ſeu oſtendere eum qui latebat: vnde dicitur proditor, qui conſilia aperit hoſtibus, aut vrbem, vel arcem, aut hominem tradit.

Reuocans in errorem. Prodere dicitur vagos, qui eos, qui reuerſi fuerant ab erroribus ad eccleſiam, rurſum in errorem reuocat. Iſa. 16. a. *Hie. ſ. Iſa. 16.*

Prodeſſe.

PRodeſſe alicui, eſt vtilitatem illi conferre, quaſi pro aliquo illi eſſe.

Non prodeſt Deo quiſquam, quantumuis iuſtus fuerit. Iob. 22. a. quia bonorum noſtrorum Deus non eget.

Prodeſſe ſomnia Ioſeph, quum dicerent fratres eius: Videamus, ſi proſint illi ſomnia ſua, deſignabant Iudæos, dicentes Chriſto: Deſcendat nunc de cruce, & credimus ei. Ge. 37. d. *Amb. de Ioſeph 3*

Non prodeſſe ſibi adorare Dominum, dicunt mali: quia quum Deus in oratione non quæritur, citius in ipſa animus laſſatur. Iob. 21. b. *Gre. 15 mor 20.*

Non proderit doctoribus ſeminaſſe triticum, ſi doctrinæ ſuæ miſcent errores, aut malum exemplum. Sic non proderit illis accepiſſe hæreditatem. Ier. 12. c. *Hie. ſ. Ier. 12.*

Prodeſſe non poteſt populus Ægypti, nec dij eorum, hoc eſt, dæmones & hæretici, qui non habent niſi noxiam poteſtatem. Iſa. 30. a. 44. b. Ita non proderunt ad liberandum opera mala. Iſa. 57. c.

Prodigium, vide Admirari. Prodire, vide Egredi.

Producere, proferre, productilis.

PRoducere, interdum eſt in longum ducere, quod & de tempore, & de corporeis rebus dicitur. Quandoque verò eſt ante, ſeu vltra foraſue ducere: quod etiam eſt proferre. Productile autem eſt, quod malleorum tunſionibus in longum ducitur.

Incarnatio Chriſti. Produxit Deus luciferū in tempore ſuo. Iob. 38. d. quia quū venit plenitudo temporis, miſit Deus Filiū ſuū, natum ex muliere, factū ſub lege, vt eos qui ſub lege erāt, redimeret. Gal. 4. productus autē princeps Iſrael de medio eius, eſt Chriſtus natus de ſemine Iacob. Ier. 30. d. *Gre. 29. mor. 10. Hie. ſ. Iob. 38. & ſ. Ierem. 30.*

Gratia de Chriſto. Produxit Deus aquam de petra, hoc eſt, gratiam de Chriſto. Iſa. 48. d. *Glo. ord. ſ. Iſa. 48.*

Dilatatio regni Chriſti. Producit Deus cornu Dauid, quum extendit regnum Chriſti in æternum, & dilatat poteſtatem eccleſiæ, & bonorum prælatorum. Pſ. 131. *Glo. ord. ſ. Pſ. 131.*

Inſtituens Chriſtus vtrunque teſtamentum. Producens vitulus cornua & vngulas, eſt Chriſtus inſtituens teſtamentum vetus, & euangelia. Vel eſt doctor, qui poteſt iam ventilare hæreticos, & excitare terrenos. Pſ. 68. *Arno. & Au. ſ. Pſ. 68.*

Miſſio Apoſtolorum, & Angelorum. Producit Deus ventos de theſauris ſuis, hoc eſt, Apoſtolos de ſenſibus ſuis, vel mittens angelos ad cuſtodiam hominum. Pſ. 134. *Arn. & Hilar. ſ. Pſ. 134.*

Dans doctrinā in Prophetis, in doctoribus. Producit Deus in montibus fœnum, hoc eſt, in prophetis doctrinam, & in doctoribus vigorem bonorum exemplorum. Pſ. 146. Item quum facit vt diuites ſeculi dent tēporalia prædicatoribus & pauperibus. Producit terra fœnum iumentis, hoc eſt, ſcriptura doctrinam ſimpliciorem rudibus. Pſal. 103. Et producit Deus abſcondita in lucem. Iob. 28. b. quia dum ſuis expoſitoribus intelligentiæ ſpiritum infudit, antiquas prophetantium obſcuritates aperuit. Vel quia in iudicio ſecreta cordium proferet, vt reddat vnicuique iuxta opera ſua. Profert etiam Chriſtus iudicium Gentibus, quādo prædicat nouam legem, quam Gentes antea neſciebant. Iſ. 42. a. Et protulit Samaritanus duos denarios, quum dedit Chriſtus ſcientiam Patris & Filij. Luce. 10. f. Proferre autem noua & vetera, eſt prædicare nouum & vetus teſtamentum. Mat. 13. g. *Lyra. ſ. Pſ. 146. Aug. ſ. Pſ. 146. Gre. 29. mor. 18. Arn. ſ. Pſ. 103. Hie. ſ. Iob 28. Gre. 18. mor. 13. Hie. ſ. Iſa. 42. Gre. ſ. Luc. ho. 34. Hil. ſ. Mat. ca. 14.*

Produxiſſe dicitur Deus vmbram mortis in lucem, quum aſperitatem legis per manſuetudinem temperauit, nec iam pro culpa mortem carnis inferri conſtituit, ſed mors ſpiritus quā timēda eſſet indicauit. Vel quum Sanctorum mentibus malignam operationem antiqui hoſtis, vt deſtrui poſſit, aperit. Iob. 12. d. *Gre. 11. mor. 11. 12*

Beda ſ. Pro.1. Ori.ſ.Iere.ho.3. — *Caſtigatio Dei.*
Proferre dicitur Deus ſpiritum ſuum,quando caſtigat.Pro.1.c.Et proferet vaſa iræ,quando eiiciet malos in tenebras exteriores.Ier.50.c.

Hie.epi.Beatitu. Gre.29.mor.13. — *Collatio gratiæ.*
Proferre ſtolam primam filio prodigo ad patrem reuertenti,eſt reddere gratiam & innocentiam peccatori reſipiſcenti.Luc.15.e.

Hie.ſ.Iob. 38. — *Opera miſericord.æ.*
Producit terra herbas virentes, quum Gentilitas protulit opera miſericordiæ. Iob.38. c. profert etiam terra germen ſuum, quando Deus in anima aut in eccleſia producit iuſtitiam & laudem.Iſ.61.d.

Ori.ſ.Gen.ho.1. Au.13.confeſſ.20. — *Proferre cogitationes.*
Producunt aquæ reptilia vel volatilia,hoc eſt,cor, bonas vel malas cogitationes:vel baptiſmus prædicatores & Sanctos per omnem terram.Gene.1.b.

Glo.ord.ſ.Mat.12 — *Producendo. bona*
Proferre bonum,aut malum,eſt de bono vel malo cordis theſauro quicquam efferre,hoc eſt,ex intentione bona vel mala.Mat.12.c.Chriſtus quidẽ profert bona,diabolus verò mala.

Amb.ſ.Luc.21.& de Iſaac 4. Ori.ſ.Cant.ho.4. Hie.aduer.Iouin. — *Miteſcere dura. Luxuriare peccata. Fides Iudæorũ. Dona Spiritus ſancti.*
Producit ficulnea fructum,quum dura miteſcunt,vel quum peccata luxuriant,vel quum Iudæi in fine credunt.Luc.21.f.proferens autem ficus groſſos, eſt vel Spiritusſanctus ſua cõferens dona,vel lex ſenſus ſpirituales,aut prçcepta,quæ deciderunt. Vel eſt eccleſia proferẽs fructus fidelium,abiecta ſynagoga.Can.2.

Hil.ſ.Pſ.57.
Producet Rhamnus ſpinas,quando reſurget corpus cum ſenſu doloris.pſ.57.

Hie.ſ.Gala.1.3. Glo. int.ſ.Exod.4 — *Iudæi prius credentes,poſtea increduli.*
Proferens Zara prior manum,deſignat Iudæos prius credentes quàm Gentiles.Sed ligatũ eſt illi coccinum, quia inquinauerunt ſe ſanguine Chriſti, & prophetarum. Gen.38.g. proferens autem Moſes manum è ſinu leproſam,deſignauit Iudæos recedentes à Deo.Exo.4.a.

Hie.ſ.Iſa.54. — *Parans diabolus hæreticos.*
Proferre dicitur diabolus vas in opus ſuum.Iſa.54.d.quando parat hæreticos ad decipiẽdos ſimplices.

Glo.int.ſ.Leuit. 5. — *Iurare. Vouere.*
Proferre labiis quippiam,eſt iure iurando,aut voto ſe aſtringere.Le.5.a.

Glo.ord.ſ.Exo.25.
Productiles Cherubim.Exo.25.b.deſignant angelos in gratia creatos & confirmatos.

Profanus,*Profanare.*

Profanus,dicitur irreligioſus,& non ſanctus,& qui ſacris non eſt initiatus: qui fanum intrare non poteſt.

Lyra ſ.Gen.43.
Profanum conuiuium erat Ægyptiorum cum Hebræis.Gen.43.quia alia ſunt prædicanda rudibus,alia doctioribus.

Hie.ſ.Ezec.47. — *Pertinentia ad ſenſus.*
Profana vrbis,ſunt quæ ad ſenſus pertinent,qui ſunt omnibus communes.Eze.47.b.

Amb.& Hie.ſ.Pſ. 88. — *Paſſio Chriſti.*
Profanatum ſanctuarium Chriſti fuit, quando ipſe relictus eſt in manus peccatorum, & traditus morti & ſepulturæ.pſ.88.

Hie.ſ.Iſa.65. — *Errores.*
Profanum,peculiariter dici poteſt de erroribus hæretica arte conditis.Iſaiæ 65.a.

Proferre,vide producere,& pronunciare.

Proficere.

Proficere,eſt in melius procedere,& perfici.

Ori.ſ.Iere.ho.11. Gre ſ.1.Reg. — *Profectus in virtutibus.*
Proficere,dici poteſt Chriſtus ętate & ſapientia, quando is,in cuius corde eſt, proficit. proficiẽs quoque Samuel,deſignat profectum prædicatorum,& eorum qui vadunt de virtute in virtutem.1.Reg.2.e.pſ 83.

Paſſio Chriſti.
Proficiens hoſtia in expiationem,eſt paſſio Chriſti,qua delentur peccata.Le.1. a.

proficere in ſacerdotium ſempiternum,dicitur vnctio propter ſacerdotium nouæ legis,& propter gratiam.Exo.40.b.

Hier.ſ.Eze.16. — *Augmentum eccleſia.*
proficiens Hieruſalem in regnum, eſt anima, quæ per gratiam fit regina, aut eccleſia. Ezech.17.c.

Hie.ſ.Iere.12. — *Multiplicatio hæreticorum.*
proficere dicuntur impii, quando hęretici aduerſus fideles multiplicantur & roborantur. Ierem.12.a.

Proficiſci,vide Abire.

Profiteri.

Amb.ſ. Luc.2.
Profiteri,eſt late,ſeu palam fateri, aut polliceri, vnde profeſſio eſt confeſſio palam facta. Et profeſſor,qui palam fatetur,aut docet.

Aug.epiſt.112.& ſ.Pſ.103. — *Profiteri fidem*
profeſſio tempore ortus Chriſti facta, profeſſionem fidei deſignat. profitentur autem in eo loco,vbi Chriſtus naſcitur,qui carnem eius veram confitentur. Luc.2.a.

Profundum, *Fundum.*

Hil.ſ.Pſ.129.
Profundum,dictum eſt quod porro,hoc eſt, longè habeat fundum,vt profundum mare, profundæ valles. Fundum autem eſt ipſum ſolum profundi. profundum etiam, eſt imum. Exo.14.f.Ferebantur in profundum.

Iudicia Dei. Cogitationes Dei. Sacramenta.
profundum quandoque ſignificat ſecretà opera Dei,& eius inſcrutabilia iudicia.pſal.106. Epheſ.3. d.quod deſignatur per profundum crucis, quod latebat, & ex eo pendebant alia. De his profundis clamabat propheta,quum ignoraret diuina iudicia.Pſal.129.Cogitationes quoque Dei,profundæ dicuntur.Pſal.91.Item ſacramenta,vt baptiſmus,& euchariſtia, quæ non vident pagani, ſed ab iis, quæ vident, ſurgunt ad ea quæ non vident, ſicut à profundo crucis quod in terra figitur, ſurgit tota crux,quæ apparet,& cernitur.

Gre.10.mor.10.
profundior inferno dicitur Deus. Iob. 11.b. quia tranſcendendo infima ipſe ſubuehit & ſuſtentat. Vel quia indignorum ſpirituum aſtutias longè ſubtilius, quàm ipſi putauerant,

iudicans damnat. Vel profundior inferno eſt, quia plus indicat, quàm ipſe humanus animus in tentationibus inueſtigat.

Profundum maris, graues tribulationes, & mortem, ac paſſionem Chriſti deſignat. Ionæ 2.a. Iſa.51.d. pſ.67. Amos 9.a. Iob.38.b. Et profunda, de quibus clamabat propheta, dicuntur tribulationes, vel paſſiones, quas patiebatur. pſa.29.

Profundum etiam maris, cordis ſecreta deſignare poteſt. Amos 9.a. Idem ſunt profunda fluminis. Zachar.10.d. Hæc profunda ſcrutatur Deus, quę ſecreta cordis latere non poſſunt. Iob.28.b. 38.b Sic ſunt profunda in corde ſapientis. Aqua profunda ex ore viri. prouer.18.a. Eccleſiaſtici 24.a.

Profundum præterea maris, inferos, & abyſſum deſignare poteſt. Matt.18.a. Et profundū abſolutè ipſum infernum ferè ſignificat Exo.14.f.15.a. pſ.68. Epheſ.3.d. Et profundum laci. Et profundum Thophet. Iſa.14.d.30.g. Iob. 38.b. Dicitur autem profundiſſimus infernus. Iob.17.d. comparatus videlicet ad cælum, quia terra ipſa etiam dicitur profunda, cælo comparata, qua tamen profundior eſt infernus.

Profundum quoque maris, deſignat profundum vitiorum. pſ.67. Iſa. 51.e Et etiam errorē Gentilium. Matt.18.a. Item voluptates liquidas, & fluxas. Exod. 15. a. Et profundè peccare dicitur, qui grauiter peccat. Hoſe.9.b. De his profundis clamat peccator, quum reſipiſcit. pſ. 129. Cor etiam impiorum, & altæ prauorum cogitationes, & animus obſtinatus, & anxius corde profunda dicuntur. pſ 64. Iob. 41.d. pro.18.a. Et profundi corde dicuntur, qui ſe putāt abſcondi à Deo. Iſa.29.e.31.c. profundum quoque maris ſunt, qui in hoc mundo in profundo & obſcuritate vitiorum tenentur. Iob.41.d. Et ipſa huius ſeculi profunda iactantia, profundum maris dici poteſt. pſ.64.

Profundum etiam maris obliuionē ſignificare poteſt, qua ratione proiicere dicitur Deus peccata, quæ remittit in profundum maris. Mic.7.d.

Profundę aquæ torrentis, ea myſteria ſignificare poſſunt quę mentem exuperant. Ezech. 47.a. Epheſ 3.d. Hæc profunda reuelat Deus iis, qui in profundo animę fodiunt puteos. Dā. 2.c. Iob.12.d. 28. b. profundum in quo erant myrtheta, profunditatem ſacræ ſcripturæ deſignat. Zac.1.b.

Profundum etiam aquæ torrentis, culpam ſignificare poteſt, quæ omnes demergit. Ezech.47.a.

Profundum in cruce, ſignificare poteſt deſcenſum Chriſti ad nos. Ephe. 3.d.

Profundum inferni, vbi datur lignum, humilitatem Chriſti deſignare poteſt. Iſa.7.b.

Fundum calicis iræ Dei, ſignificat extremum iræ Dei, ſeu grauem eius punitionem, & perpetuam ciuitatis Hieruſalem deſtructionem. Iſa.51.f.

Profunda, de quibus clamabat Propheta ad Dominum, intimū cordis ſignificare poſſunt, vnde orabat. Pſ.129. De profundis quoque clamat, quiſcit altitudinem diuitiarum ſapientiæ Dei, & qui perſecutiones patitur: & qui eum miſericordi ſuſpirio deprecatur.

Profundum quandoque ſignificat mortem, & etiam dæmones. Pſ.68.

Profundum dici poteſt aliquando inſidiator, qui demergit eos, qui non ſibi àb ipſo cauēt. pſ.68. Infixus ſum in limo profundi.

Profundum. Hoſe.5.a. Vide Mergere.

Progenies, vide Generatio. progredi, vide Ambulari.

Prohibere.

Prohibere, eſt retinere, & auertere, ne fiat aliquid.

Prohibitio, ne Iſaac occideretur à patre, deſignauit impaſſibilitatem diuinitatis in Chriſto. Gen.22.c.

Prohibitæ pluuiæ diluuii, deſignant ceſſationem diuinæ vindictæ, & etiam tentationum. Geneſ. 8.a.

Prohibitæ dicuntur aliter ſtillæ pluuiarum, quando Deus retinet ſua dona. Ierem. 3. b. Amos 4. b. Sic prohibiti ſunt cæli, ne darent rorem. Agge. 1. c. Prohibent autem bonum à nobis peccata. Iere.5.f.

Prohibere pedes à via mala, eſt fręnare malas inclinationes. Pſal.118. Et prohibere pedes à nuditate, eſt virtutum operibus animæ potentias exornare. Ierem.2.c. Prohibetur etiam lingua à malo. Pſ.33.

Prohibentes diſcipuli offerri infantes Chriſto, deſignant eos, qui in primitiua eccleſia non admittebant gentiles ad fidem, donec Chriſtus dixit: Nolite prohibere. Matth. 19. b. Iudæi autem ſemper prohibent. Theſſalonicenſ.2.d.

Non prohibet Auſter congregationem ſeminis Iſrael, quum ex illa parte conuertuntur ad fidem. Iſa.43.a.

Prohibere dicitur gladium ſuum à ſanguine, qui nō corrigit verbo proximum, & qui non curat prædicare, cùm poſſit. Ier.48.b.

Prolabi, vide Cadere. Prolixus, vide Longus.

Promiſcuus.

Margin notes (left): *Mors Chriſti. Tribulationes. Cordis ſecreta. Infernus. Profundum vitiorum. Error Gentilium. Voluptates. Cor impiorum. Praua cogitationes. Animus obſtinatus. Anxius corde. Obliuio. Myſteria mentē ſuperantia. Culpa. Deſcēſus Chriſti. Humilitas Chriſti. Grauis punitio Dei. Intimum cordis. Perſecutiones. Mors. Dæmones. Inſidiator. Impaſſibilitas diuinitatis. Ceſſatio diuinæ vindictæ & tentationum. Retinens Deus ſua dona. Frænare malas inclinationes. Ornare potētias. Non admittens Gētiles ad fidem. Defectus correctionis.*

Margin notes (right): *Hier.ſ. Ionam. 2. Hila.ſ. Pſ.67.12. Hie.ſ.Iob.38. Gre.29 mor.7. Ori.ſ.Matt.ho.5. Hier.ſ.Iſa 30.& ſ. Ephe.ſ.3. Gre.14.mor.22. & 29.mor. 5. Arn.ſ.Pſ.67. Hier.ſ.Iſa.51. Hil.ſ.Mat Ca.18. Ori.ſ.Exo. ho.6. Aug.ſ. Pſ 64.129 Gre 14.mor.8. Hie.ſ.Iſ.29.& ſ. Iob.41. & ſ. Pſ.64 Hil.ſ.Pſa.64. Hie.ſ.Mic.7. Hie.ſ. Eze.47.& ſ Iſ.2.& ſ. Dan. 2. Au.epi.119 120. Gre.11 mor.11.& 18.mor.21. Ruper.ſ Zac 1. Hie.ſ.Eze.47. Ori ſ.Gen.ho.2. Ori.ſ.Iſa.ho.2. Hie.ſ.Iſa.51. Hila.ſ.Pſ.129. Hie.ſ.Pſ.129. Arno.ſ.Pſ. 68. Glo.ord.ſ. Gen.22. Lyra.ſ.Gen.8. Hie.ſ.Iere.3.5. Hila.ſ. Pſ.118. Hie.ſ.Iere.2. Baſ.ſ.Pſ.33. Hil.ſ.Mat.Ca.19 Hie.ſ.Iſa. 43. Caſſia.coll.10 c.8 Gre.3.paſt.adm.16*

Promiſcuum dicitur,quaſi confuſum & incertum.

Phi. de migratione Abrahæ. Promiſcuum vulgus, deſignare poteſt permixtionem bonorum & malorum in hoc mundo. Vel deſignat multitudinem ineptarum opinionum, mentem à veritatis cognitione impedientium. Exo.12.d. Num.11.a.

Promittere, Polliceri, Repromittere.

Promittere,eſt quaſi longè mittere,hoc eſt,aliquid in futurum dandum offerre.

Aug. epiſt. 120. Promittere dicitur Deus ſolum bona, quæ vult dare: creat autem tam bona quàm mala: minatur verò ſolum mala, quo fit, vt filii promiſſionis ad bona gratiæ ſpectent. Rom.9.b.

Promiſſio Ioſeph ad patrem & fratres paſcendi eos, deſignat promiſſionem Chriſti ad fideles de conferenda vita æterna. Gen.45.c. *Promiſſio Chriſti.*

Glo. ord. ſ. Epheſ.1. Promiſſionis Spiritus,dicitur Spiritusſanctus. Ephe.1.c. quia promiſſus fuerat à Chriſto,& quia promittit beatam vitam,in cuius promiſſionis arrabonem datur. *Spiritusſanctus.*

Glo. ord. ſ. Gen.34. Gre. 13. mor. 16. Promittens Sichen multa Dinę,& fratribus eius,deſignat diabolum promittentem in hoc mundo rerum omnium & voluptatum abundantiam. Gene.34.b. Pollicetur etiam diabolus prædam ſociis,quum alios inuitat ad animas capiendas. Iob.17.b. *Diabolus promittēs terrenorū copiam.*

Promouere.

Promouere,eſt vehementer,& vltra mouere. Iudi.9.b.1. Eſdr. 8. f. præcipuè autem eſt ad honores,ſeu ad meliorem gradum mouere.

Promptuarium.

Euc. ſer. ſpiritu. 8. Glo. ord. ſ. Pſa.143 Promptuarium, à promendo dictum,locum ſignificat,vbi ſeruantur ea præcipuè, quę ad victum pertinent,vt inde promantur. Poteſt autem deſignare cordis receptaculum. Pſal.143. Promptuaria eorum plena.

Promptus, vide Parare.

Promulgare, vide Pronunciare.

Pronuba.

Ruper. ſ. Iudith 15. Pronuba eſt, quæ nubentem in domum mariti deducit ac comitatur,ac quæ nuptiis præeſt celebrandis ex parte vxoris. Pronubi autem dicuntur ipſi ſocii ſponſi. Iudi. 14. c. vbi videtur accipi pro proco. Poteſt autem ibi deſignare vnū de patriarchis & prophetis,amicis Domini. Vt Moſen amicum & pronubum Chriſti,quia de illo ſcripſit. Illum accepit vxor Samſonis, hoc eſt, ſynagoga,relicto Chriſto: Imò illum accepiſſe ſibi viſa eſt, gloriando in legis eius litera,legendo legem eius ſine Chriſti gratia verbi gratia: Tu,inquiunt,diſcipulus eius ſis,nam nos diſcipuli Moſis ſumus. *Patriarcha, & Propheta.*

Pronunciare, proferre, promulgare.

Gre.22. mor.22. & 8. mor.26. Pronunciare,eſt verbum aliquod proferre. Promulgare vero,eſt palam nunciare.

Pronunciat librum ſcripturæ ſacrę per ſingulos gradus,qui percepiſſe ſe eius ſcientiam nō per verba tantummodo,ſed etiam per opera demonſtrat. Iob.31.d. Proferunt etiam eloquia de corde ſuo,qui verba ex corde proferentes,recta docuerunt viuendo. Iob.8.b. *Operans quæ docet.*

Glo. ord. ſ. Leui.13. Pronuncians ſacerdos leproſum nigris capillis eſſe ſanatum, eſt declarans peccatorem abſolutum à peccatis per pœnitentiam. Le.13.e. *Laudare potentiam Dei.*

Glo. ord. ſ. Pſ.144. Pronunciare potentiam Dei,eſt ipſum laudare & magnificare. Pſ.144.

Amb. ſ. Pſa. 118. ſerm.2. Pronunciare dicitur Dauid non omnia iudicia Dei,ſed iudicia oris eius,hoc eſt,quæ Deus ipſe manifeſtauit. Pſ.118. *Inuocare Deū.*

Glo. ord. ſ. Pſ. 141. Pronunciare tribulationem ante Deum, eſt ipſum inuocare in graui tribulatione, præcipuè in corde: vbi ipſe audit. Pſa.141.

Gre. 24. mor. 21. Pronunciatio Elihu inflationem elationis oſtendit, vt verba quæ de alta ſuperbiæ radice veniebant,cum quadam quaſi altitudine & diſtinctione procederent. Iob.34.a.

Gre. 7. mor. 24. 26. Proferunt verba in ventum,qui ocioſa loquuntur, & qui ſine pondere diſcretionis verba non ſolidata proferunt,quæ leuitatis aura portet. Iob.6.d.

Pronus, vide Inclinare.

Propago.

Propago,eſt vitis vetuſta & ſuppreſſa,vt ex vna plures fiant, capitibus palmitum diſperſis & propagatis,ſeu in diuerſas partes terrę extenſis.

Glo. ord. ſ. Pſal.79 Propagines vineę,ſignificare poſſunt nouos in Chriſto. Pſal. 79. Et propagines vitis tres, deſignant tres ſtatus fidelium in eccleſia, hoc eſt, coniugatos, continentes & rectores. Vel deſignant tres naturas in Chriſto,vel tria tempora trium legum,vt gemmæ ſint Sancti in lege naturæ,flores in lege ſcripta,fructus in lege gratiæ. Gen.40.b. Propagines autem Hieruſalem ſunt propugnacula eccleſię, vel animæ, quæ auferuntur, quum quis Deum contemnit. Ierem.5.c. *Noui in Chriſto. Tres ſtatus fidelium. Tres naturæ in Chriſto. Tria tempora. Propugnacula eccleſiæ.*

Hier. ſ. Ezech.17. Propagines vineæ. Ezech. 17. b. augmentum paruum & infimum regni Sedechiæ ſignificant.

Virtus Iudæorũ. Status veteris legis. Renouatores hæreſum. — *Hie.ſ.Iſa.25. Hie.ſ.Iſa.16.*

Propago fortium eſt virtus Iudæorum, quæ licèt fortis videretur aduerſus Chriſtum, facilè tamen emarcuit. Vel eſt ſtatus veteris legis, qui ceſſauit. Iſa.25.b.

Propagines vineæ Sabama, ſunt renouatores antiquarum hæreſum. Iſaiæ 16. c. Nahum 2. a.

Properare, vide Accelerare.

Propheta, prophetiſſa, prophetare, Vaticinari, Prophetia.

PRopheta, dicitur, qui futura prænunciat, ab eo primò intellecta. Prophetare autem, eſt futura prędicere, quamquàm & de pręſenti & de pręterito poteſt eſſe prophetia. Propheta propriè eſt, qui ex inſpiratione diuina loquitur: quales erant ſancti Prophetę. Gen.20. b. Quia propheta es, & viues. Item legis doctor. Exo.7.a. Aaron frater tuus erit propheta tuus. Prophetia autem dicitur futurorũ diuinatio. 2.Par.15.b. Et prophetia Azariæ, filii Obed prophetę. Et diuinorum interpretatio. 1.Par.15.d. Chonenias princeps prophetię. Reuelatio. Apo.1.a. Audit verba prophetiæ huius. Prophetare autem, interdum eſt aliena loqui. 1.Reg. 10.b. Et prophetabis cum eis. Prophetiam referre. Zach.13.b. Et erit, quum prophetauerit quiſpiam. Occulta Dei reuelare. 2.Par.18.b. Non prophetat mihi bonum. Prędicare. Nume. 11.f. Vt omnis populus prophetet. Pſallere. 1.Par.25.a. Qui prophetarent in citharis. Falſa dicere. Ier.2.b. Prophetabant in Baal.

Ieremias. Chriſtus. — *Ori.ſ.Ier.ho.1. Hie.ſ.Ier.1. Hil.ſ.Mat.cap.14. Rup.ſ.Zac.13.*

Propheta in gentibus. Ier.1.b. eſt vel ipſe Ieremias, qui prophetauit de gentibus. Vel eſt Chriſtus, de quo fit mentio Deut.18.d. Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuorum ſimilem tui. Et ipſe Chriſtus eſt propheta non acceptus in patria ſua, quia crucifixus eſt in Iudęa. Mat.13.g. Prophetauit Chriſtus vltra. Za.13.a. quia vltra mortem, quam Iudęi prophetarunt, prophetauit etiam ſuam reſurrectionem.

Doctores fidei. Prædicatores. — *Gre.ſ.1. Reg.3.10. Hie.ſ.Amos 2. Ori.ſ.Ezec.ho.2. Beda ſ.Prou.29.*

Prophetę dicuntur fidei Doctores. Et prophetantes, ſunt prædicantes & docentes. Sic fuit propheta Abraham. Gen.20.b. Et Samuel dictus eſt propheta Domini, deſignans bonum prędicatorem. 1.Reg.3.d.9.b. Amos 2.d. Prophetę quidem dicuntur boni doctores. Pſeudoprophetę verò mali doctores. Ezec 13.a. Et prophetę Hieruſalem, ſunt doctores eccleſię. Ier. 15.a. Sopho.3.a. Prophetia autem eſt prędicatio, qua deficiente diſſipatur populus. Pro.29.c. Apocal.11.b.

Sacerdotes interpretes legis. — *Glo.ord.ſ.Exo.7.*

Propheta Moſis dicitur Aaron, vt deſignetur ſacerdotes interpretes eſſe legis. Exo. 7.a.1. Reg.10.b.c.19.d.1.Cor.11.d. vbi prophetę dicuntur ſacrorum interpretes.

Prædicare. — *Glo.ord.ſ.Ioel 2. Rup.ſ.Amos 2.*

Prophetare, interdum eſt prophetiam referre. Ita prophetarunt filii & filiæ in principio eccleſię, quia viris & fœminis dabatur ſpiritus prophetię. Ioel 2.g. Act.2.c. Mandant prophetis, ne prophetent, qui impediunt prædicationem. Amos 2.d.

Prædicatores mali. — *Gre.ſ.1. Reg.1.*

Prophetæ ſeducentes, ſunt prædicatores iudicia populi confundentes. Mic.3.b.

Propheta Baal. Doctores hæreticorum. — *Hie.ſ.Ier.23.29. & ſ. Ezec.22. Ori.ſ.Ezec.ho.2. Rup.ſ.Reg.7. & ſ.Mic.3. & ſ.Zac.1*

Prophetæ Iudæorum & non Dei, erant prophetæ Baal. Ier.2.f. Et prophetæ Samariæ, ſunt doctores hæreticorum. Ier.23.c Prophetę autem dicuntur ſæpe ipſi pſeudoprophetę. Ierem. 28.a.29.a. Ipſi ſunt prophetæ inſipientes. Ezec.13.a. Et prophetę coniurantes, ſunt hæretici. Eze. 22.f. Et propheta ſtultus, dicitur hæreticus. Hoſe.9.b. Prophetant autem de corde ſuo, qui dicunt: Dicit Dominus: quum Dominus loquutus non ſit. Et qui dant peruerſos & hæreticos ſenſus ſacræ ſcripturę. Eze.13.a. Et dicuntur prophetare in Baal, docentes errores. Ier. 2.c. Et hæretici & perſecutores Chriſti, ſunt prophetæ ebrii, videntes viſiones, quales ebrii videre ſolent. Iſa.28.b. Thre 2 c. Zac.1.b.13.a. Prophetæ etiam Baal, & lucorum. 3. Reg.18.c.

Scribæ & Phariſæi.

erant Scribæ & Phariſæi, qui ſacræ legis negligentes præcepta, populum, propriis traditionibus peruerterant. Prophetæ mordentes dentibus, erant pontifices Iudæorum, peculiariter Annas & Caiphas. Mic.3.b.

Spirituſſanctus. Virgo Maria. — *Hie.ſ.Iſa.8. Epiph lib.1.tom.2. aduer hæreſes. Rup 1. de operibus Spirituſſancti 9.*

Prophetiſſa, ad quam acceſſit Iſaias, dici poteſt Spirituſſanctus reuelans illi myſteria. Vel eſt beata Virgo Maria, quæ concepit & peperit Chriſtum. Iſ.8.a. Eam poteſt ſignificare Maria, ſoror Moſis, prophetiſſa. Exo.15.b.

Propitiari, propitius, Clemens, propitiatorium.

Propitius dicitur, qui placidus eſt & fauens, & nobis placatus. Propitiari autem, eſt propitium eſſe. Propitiatorium verò erat opertorium arcæ fœderis de auro mundiſſimo, vnde Deus propitiari dicebatur.

Miſericordia Dei. — *Aug.q.in Exo.105*

Propitiatorium arcæ, typus erat miſericordię Dei, ponebatur autem ſuper arcam, quia miſericordia Dei, eſt ſuper omnia opera eius. Exod. 25. b. 26. d. 30. a. 35. b. 37. a. Leuitic. 16. a.

Chriſtus. — *Ori.ſ.Rom.3. Gre.ſ.Ezec.ho.6. Iſyc ſ.Leuit.16. Cyr.de incar.vnigen.13.*

Propitiatorium etiam ipſum Chriſtum deſignat, qui mediator eſt inter Deum & homines, & Patrem reddit nobis propitium. Rogante enim ſacerdote, hoc eſt, Chriſto, fit Deus propitius. Leui.4.d.16.a. Rom.3.d.1.Ioan.2.a. Dicitur etiam ipſe Chriſtus propitiatio. Pſalm. 129.

Virgo Maria. Sancti. — *Ori.ſ.Num.ho.5.*

Propitiatorium præterea dici poteſt beata Virgo Maria, quæ Deum nobis propitium reddit. Demum, illi, qui cum omni fiducia per hoſtias precum ſupplicationumque Deum hominibus repropitiant, & pro delictis populi interueniunt, propitiatorium nominari poſſunt.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 3. cap. 6. — *Cælũ empireum.*

Propitiatorium ex auro, materia videlicet multum à ligno diſtante, cælum empyreum ſignificare poteſt. Vt enim ipſam arcam terminans melioris rei principium prębebat: nam ſuper illud inſidebant Cherubim, vnde propitiationes habebantur. Ita & empyreum cælum, quamuis nouem cælorum numerum compleat, eſt tamen rerum ſpiritualium & diuinarum principium, angelicam, diuinamque naturam redolens, vt ſit proportionatum locatis illis.

Ric. de S. Vict. 3. de arca myſtic. 1. — *Contemplatio ſpiritualium.*

Propitiatorium præterea ſignificare poteſt contemplationem rerum ſpiritualium, vt Angelorum, & animæ, quæ ſemota eſt ab omni imaginatione.

Clementia Chriſti.

Clementia Ioſeph, benignitatem & clementiam Chriſti ſignificat. Gen. 43. f. 45. a. Et Deus dicitur clemens. Exo. 34. a.

Hie. ſ. Iſa. 43.

Propitiationem Apoſtolorum dedit Dominus Aegyptum, &c. quia fecit eos accipere ipſorum prædicationem. Iſa. 43. a.

Iſyc. ſ. Leui. 23. — *Dies huius vitæ.*

Propitiationis dies, ſunt dies huius vitæ, in quibus propitiatur nobis Dominus. Leuitici 23. e.

Propinare.

Propinare, eſt propriè præbibere alteri, eique poculum porrigere. Sed vſus accipit, vt ſit iam ſimpliciter porrigere.

Hie. ſ. Iſa. 27. — *Caſtigatio Dei.*

Propinat Deus vineæ, quum effundit iram in ſynagogam, quæ reſipiſcere noluit. Iſaiæ 27. a. Et propinatur calix furoris Domini omnibus gentibus, quum omnes caſtigat. Ierem. 25. d.

Hie. ſ. Amos 2. Rup. ſ. Amos 2.

Propinant vinum Nazaræis, qui ſanctis, & contemplationi vacantibus ingerunt curas ſeculares. Amos 2. d. Et qui procurant, vt nullus ſit ſanctus.

Propinquus, *vide* Cognatus.

Proponere, propoſitio, propoſitum.

Proponere, interdum eſt ſtatuere & deliberare, vnde dicitur propoſitum, quod mente ſtatutum eſt. Quandoque verò eſt coram ponere, vnde propoſitio veri aut falſi indicatiua, aut quæſtio diſputationem habens, quæ problema dicitur.

Gre. 16. mor. 15. — *Incarnatio.*

Propoſuiſſe dicitur Deus æquitatem contra nos, quando fecit incarnari filium ſuum, qui eſſet propitiatio pro peccatis noſtris. Iob. 23. b.

Gre. 10. mor. 22.

Proponitur ſpes fidelibus inter tribulationes, vt ſciant per eas ſe venturos in regnum cælorum. Iob. 11. d.

Baſi. in prin. Prou. Et ſ. Pſ. 48. Ori. ſ. Leui. ho. 13. — *Dans Chriſtus præcepta. Doctrina ſancta.*

Proponere dicitur menſam ſapientia, quando dat præcepta doctrinæ. Prouerb. 9. a. Propoſitionis panes, qui in menſa tabernaculi ponebantur, doctrinam omnibus expoſitam ſignificare poſſunt. Exod. 25. c. 35. b. 40. c. Vel ſignificant ſublimiorem doctrinam, quæ ſolis communicatur ſacerdotibus. Leuitic. 24. Propoſitio autem dici poteſt doctrina ſancta. Pſalm. 48. 77.

Proponens etiam Moſes iudicia, eſt lex, varia habens præcepta. Exo. 21. a.

Hila. ſ. Pſ. 136. — *Gaudere de cæleſtibus.*

Proponere Hieruſalem in principio lætitiæ ſuæ dicitur is, qui imprimis gaudet de cæleſtibus. Pſalm. 136.

Hie. ſ. Ezec. 27. — *Doctrina falſa Philoſophorum. Dare ſanctum canibus.*

Proponere dicuntur in mercatu Tyri merces Philoſophi, aut hæretici, qui ea docent, quæ ſimilitudinem habent cum virtutibus Eccleſiæ. Proponit etiam ibi Iuda frumentum & ſimilia, cùm fideles dant ſanctum canibus. Ezec. 27. c. e.

Hila. ſ. Pſ. 53. — *Obſtinatio Iudæorum.*

Non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum Iudæi, quia perſequentes Chriſtum, diuinam eius virtutem agnoſcere noluerunt. Pſ. 53.

Proprium.

Proprium dicitur, quod eſt vniuſcuiuſque peculiare.

Gre. 14. mor. 22. — *Chriſtus in carne.*

Proprium os Iob, quo deprecabatur ſeruum ſuum. Iob. 19. c. deſignat Chriſtum, qui in propria carne apparuit Iudæis, & proprio ore prædicauit, qui prius per Prophetas loquebatur.

Omnes homines. Iudæi.

Propria Chriſti, in quæ dicitur veniſſe, ſunt vel omnes homines per creationem, vel Iudæi per ſpecialem electionem. Ioan. 1. a.

Aug. epiſ. 120. — *Dona Spiritusſ. Diuerſi gradus gloriæ.*

Propriæ ſingulorum filiorum Iacob benedictiones, ſignificare poſſunt diuerſa dona Spiritusſancti, aut diuerſos gloriæ gradus. Gen. 49. d.

Propria ſponte tribuentes filii Iſrael, quæ neceſſaria erant ad conſtitutionem tabernaculi. Exo. 35. c. indicant dandum eſſe eccleſiæ, non ex triſtitia, aut ex neceſſitate.

Propugnare, propugnaculum.

Hie. ſ. Iſa. 63. — *Chriſtus defenſor.*

Propugnare, eſt vehementer & de longè pugnare. Propugnaculum verò, eſt locus munitus, vnde commodius certari poſſit, & defendi procul.

Amb. ſ. Pſal. 118. ſerm. 22. — *Verbum Dei.*

Propugnator, peculiariter eſt Chriſtus, qui propugnator eſt ad ſaluandum. Iſ. 19. d. 63. a.

Hie. ſ. Iſa. 54. Rup. ſ. Cant. 7. — *Dona Spiritusſ.*

Propugnacula argentea murorum eccleſiæ ſunt verbum Dei. Cant. 8. c. Propugnacula verò iaſpidis eiuſdem eccleſiæ ſunt diuerſa dona gratiarum. Iſ. 54. c.

Gre. ſ. Cant. 8. Et ſ. Ezec. hom. 15. — *Miracula Prædicatorum & antiquorum Patrum.*

Propugnacula turris Dauid, ſunt miracula, quæ faciunt prædicatores. Et miracula cum prædicatione, ſunt propugnacula argentea. Item miracula antiquorum patrũ. Cant. 4. b. 8. c.

Differunt autem propugnacula à clypeis, quia non mouentur ſicut clypei: ita non imitamur miracula Sanctorum, ſed virtutum opera.

Superbia dæmonum, & hæreticorum.

Propugnacula Chaldææ, ſunt ſuperbia dæmonum & hæreticorum, extollentium ſe contra ſcientiam Dei. Iſa.23.c. *Hie.ſ.Iſa.23.*

Prora, proreta, vide Nauta.

Proſcindere.

Proſcindere terram, eſt primùm ipſam arare.

Caſtigare primò

Proſcindere terram, eſt primò, caſtigare aliquem, vt molleſcere incipiat ad verbum Dei ſuſcipiendum. Iſa.28.g. *Hie.ſ.Iſa.28.*

Proſcribere.

Proſcribere, eſt aliquid per ſcripturam venale proponere & publicare. Et Chriſtus dicitur proſcriptus in Galatis, quaſi iterum condemnatus ad mortem vel exhæredatus in ipſis, qui ad eius hæreditatem pertinebant. Gala.3.a. *Glo.ord.ſ. Gala.3.*

Proſelytus, vide Aduena.

Proſequi.

Proſequi, eſt vltra, ſiue poſt ſequi: vel cum affectu animi ſequi: vt proſequi amore, aut odio.

Proſequi volens Laban Iacob cum tympanis & gaudio, &c. Gen.31.d. deſignat mundum promittentem iucunda bonis, ne eum deſerant. *Amb.epiſt.47.*

Proſper, proſperari, proſperitas.

Proſper dicitur fœlix, aut qui dat fœlicitatem, & proſperitas, eſt ipſa fœlicitas, hoc eſt, quum res alicui eueniunt ex ſententia, vt proſperitas contraria ſit aduerſitati.

Proſperitas Chriſti. Profectus bonorum. Multiplicatio fidelium. Crux Chriſti. Fœlicitas temporalis. Fœlicitas Angelorum.

Proſperitas Ioſeph typus fuit proſperitatis Chriſti. Gen.39.a.40.d.41.b. Et dicitur Chriſtus proſperè procedere. Pſ.44. Deſignatur etiam profectus bonorum in ſpiritualibus. Dicitur autem proſperari verbum Dei, quando multiplicantur credentes. Iſa.55.d. *Glo.ord.ſ.Gen.39.*

Proſperum iter, eſt iter crucis Chriſti, per quod itur ad fœlicitatem. Pſ.67. *Arn.ſ.Pſ.67.*

Proſpera Iſrael. 1.Reg.2.g. deſignant fœlicitatem & abundantiam temporalium, & etiam Angelorum fœlicitatem. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Proſternere, Proſtratus, Prouoluere.

Victi heretici, & dæmones. Anima ſequens errores.

PRoſternere, eſt ante vel procul ſternere, & profligare, vt quum hoſtes in acie ſternuntur.

Proſtrata Philiſthęa deſignat victos hæreticos, & etiam dæmones. Iſa.14.g. *Hie.ſ. Iſa.14.*

Proſtrata meretrix ſub omni ligno frondoſo. Ier.2.d 3.a. deſignat animam amplectentem omnes errores eloquentiæ virorem habentes. *Hie.ſ.Ier.2.*

Proſtituere, proſtibulum, vide Lupanar.

Protegere, Protector, vide Defendere.

Protendere, vide Expandere.

Proteſtari.

Proteſtari, eſt cauenda, & quæ fieri non debent, manifeſtè denunciare. 1.Par.24.c. Prophetæ proteſtabantur aduerſus regem & principes Iuda, & populum.

Protrahere, vide Longus.

Prouectus, vide Senex.

Prouerbium.

Prouerbium, eſt ſententia, quæ in ore omnium verſatur, quæ interdum aperta eſt & ſimplex, quandoque verò ſenſum habet allegoricum.

Prouerbium factus Iob, deſignat electorum eccleſiam, quæ afflictionis tempore prouerbium prauis efficitur, quia quum bonos mori per tormenta conſpiciunt, ab eis ſimilitudinem maledictionis ſumunt. Iob.17.b.30.b. *Gre.13.mor.17. & 20.mor.18.*

Prouidere, Prouidentia.

Prouidere, eſt ante vel à longè futurum aliquid videre, antequam ſit factum, vnde dicta eſt prouidentia & prudentia.

Ordinatio redemptionis. Proſpiciens Chriſtus Eccleſiæ.

Prouidiſſe dicitur Deus victimam ſibi, quando ordinauit paſſionem Chriſti ad generis humani redemptionem. Gen.22.b. *Ori.ſ.Gen.ho.8. Amb.1.de. Abra.8.*

Prouidens Iacob domui ſuæ, deſignat Chriſtum proſpicientem eccleſiæ, vel Iudææ, peculiariter autem viris eccleſiæ ſeruientibus, quibus prouidet in ſpiritualibus & temporalibus. Geneſ.30.d. *Rup.7.ſ.Gen.37.*

Eligens Deus Apoſtolos, & Prelatos.

Prouidet Deus regem ſibi: quia eius iudicio non eligitur prælatus, niſi bonus. 1.Reg.16.a. Et prouidet Pharao virum ſapientem, quum dat Deus Apoſtolos & prædicatores. Gen.41.d. Idem ſignificat prouidens Moſes viros ſapientes. Exo.18.d. *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Prouidere tenetur pater nuptias puellæ humiliatæ à filio. Exo.22.b.

Prouincia.

Prouincia, eſt regio, dicta quòd procul vinci videatur. Sic enim dicebantur prouinciæ regiones longè ab Italia bello à Romanis acquiſitæ.

Glo. ord. ſ. Thre. 1. Prouinciæ dici poſſunt diuerſæ animæ potentiæ, quando princeps prouinciarum facta dicitur eſſe ſub tributo peccando. Thre. 1. a. *Potentiæ animæ*

Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabuc. 43. Prouincia Babyloniæ ſignificare poteſt ſtatum naturalium neceſſitatum, in quas incurrimus per peccatum, ſuper cuius prouinciæ opera conſtituuntur Sidrac, Miſac, & Abdenago. Daniel. 2. g. *Status naturalium neceſſitatũ.*

Prouocare, Irritare, Concitare.

PRouocare, eſt velut à longè vocare, & tam in bonum, quàm in malum inuitare, incitare, hortari, & in malum laceſſere.

Hie. ſ. Ezec. 32. Prouocat Deus cor populorum multorum, quando conuertit ad ſe; & auertit à diabolo, quos ille ſubiectos habebat. Eze. 32. b. *Conuerſus Deo*

Hie. ſ. Sopho. 3. Ori. ſ. Iudic. ho. 2. Prouocant oculos maieſtatis Dei, qui eius prouocant iram. Iſa. 3. b. 65. c. Prouocantes autem iram Dei colendo idola, confuſionem ſibi potius parant, quàm Deum ad iracundiam prouocant. Ier. 7. d. Prouocant autem os Domini ad iracundiam, qui duram contra ſe faciũt eum proferre ſententiam. Thre. 1. f. Concitant etiam Deum ad iracundiam, qui opera faciũt iracundiæ digna. Iudi. 2. c. Et irritatores ſunt, qui prouocant Deum ad puniendum. Ezec. 2. c. *Prouocantes iram Dei.*

Gre. 11. mor. 1. & 26. mor. 28. Et prouocatrix ciuitas, eſt Hieruſalem, & eccleſia malorum. Sopho. 3. a. Prouocant autem mali audacter Deum, quia plerunque eo magis contra Deum ſuperbiunt, quò ab eius largitate & contra meritum ditantur, & qui prouocari bonis ad meliora debuerant, donis peiores fiunt. Iob. 12. b. Prouocare etiam iram Dei, eſt mandatis illius ſcienter contraire, ſcire bonum, ſed deſpicere, facere poſſe, nec velle. Iob. 36. b.

Prouocare Deum ad iudicium eſt, velle oſtendere ſe iniuſtè affligi ab eo. Iob. 14. d.

Hie. ſ. Iſa. 23. Prouocant manus Tyri reges, quum mundana proſperitas etiam Sanctos de ſtatu ſuo mouere nititur. Iſa. 23. c.

Prouoluere, vide Proſternere.

vide Proſternere.

Proximus.

PRoximus dicitur, quaſi valde propinquus, & omnis homo dicitur proximus alteri, ſecũdum quòd ſunt eiuſdem naturæ, & debent inuicem benefacere: vnde proximus dicitur beneficus, vt ſumitur Luc. 10. e. Item vicinus. Deut. 23. d. Ingreſſus vineam proximi tui. Datur etiam proximum tempore. Tob. 5. b. In proximo, eſt vt à Deo cureris.

Glo. ord. ſ. Eze. 33. Gre. 1. mor. 1. Aug. 10. ciui. Dei. 19. Proximus interdum dicitur Chriſtus, cuius vxorem polluit, qui fideles ab eo ſeparat. Eze. 33. f. Et proximus occiſi, eſt Chriſtus iudex, qui non vindicat in fugientem ad ciuitatem refugij, quia parcet pœnitenti Deut. 19. b. quum enim ſit in forma Dei Deus noſter, formam ſerui accipiens, eſſe dignatus eſt etiam proximus noſter. *Chriſtus.*

Arn. & Hil. ſ. Pſal. 121. Aug. ſ. Pſ. 37. Proximi Chriſti erant Apoſtoli: etiam ſunt omnes fideles. Hi proximi de longè ſteterunt in paſſione. Pſalm. 37. 121. Proximus etiam Chriſti eſt vicarius eius in terra. Exod. 22. Leuitic. 6. a. *Apoſtoli. Fideles.*

Ori. ſ. Cant. ho. 4. Baſi. ſ. Pſ. 44. Hie. ad Principiã. Proxima ſponſa, eſt anima, quæ adhærens Chriſto vnus ſpiritus fit. Cant. 1. c. Et proximæ eccleſiæ, ſunt virgines, propter caſtitatis mundiciam, vel ſunt viduæ & continentes, quæ ſunt poſt virgines. *Anima. Virgines. Continentes.*

Baſil. & Arnob. ſ. Pſ. 37. Aug. ſ. Pſ. 37. Proximi, qui ſtare dicuntur aduerſus peccatorem, ſunt Angeli. Pſ. 37. Proximi verò, qui appropinquauerunt & ſteterunt aduerſus Chriſtum, fuerunt Iudæi in paſſione. *Angeli. Iudæi.*

Glo. ord. ſ. Exod. 2. Proximi aliquando dicuntur Iudæi & Gentiles, quos pacificauit Chriſtus in Moſe figuratus. Proximus quidem, qui faciebat iniuriam, erat Iudæus, qui verò patiebatur Gentilis. Vndicebant. Ioan. 9. f. Tu diſcipulus eius ſis. Exo. 2. c. 20. b. 21. b. *Iudæi, & Gentiles.*

Ori. ſ. Num. ho. 22. Proximus aliquando eſt cognatus, & proximi ſanguinis ſuccedentes quinto loco in hæreditate, ſunt, qui quacunque occaſione benè operantur. Num. 27. b. *Benè operantes*

Gre. ſ. 1 Reg. 14. Proximi etiam dici poſſunt, qui apti ſunt conuerti ad fidem. 1. Reg. 14. c.

Amb. epiſt. 66. Phil. de tmoleſtia. Proximum occidere eſt nemini parcere. Vel proximus occidendus, eſt caro affligenda, vel ſermo falſus reprimendus. Exo. 32. f. *Caro. Sermo falſus.*

Hie. ſ. Zac. 14. Vſque ad proximum coniunguntur valles montium, hoc eſt, duo teſtamenta, & non vt faciant vnum, quia multa ſunt in veteri teſtamento, quæ ad literam non ſeruantur. Zachar. 14. a.

Prudens, Prudentia.

Prudens eſt, qui rerum agendarum ſcientiam habet. Et prudentia eſt appetendarum & vitandarum rerum ſcientia.

Hie. ſ. Ier. 10. Gre. 17. mor. 16. Ruper. ſ. Amos 5. PrudentiaDei dici poteſt ipſe filius Dei, qui & ſapientia Patris dicitur. Ier. 10. b. Prudentia autem Dei percuſsit ſuperbum. Iob. 26 d. quia antiquus hoſtis per exceſſum præſumptionis ſuæ eum etiam perdidit, quem iniquæ perſuaſionis lege poſſedit, & dum audacter eum, in quo nihil ſibi competebat appetiit iure illum, quem quaſi iuſtè tenebat, amiſit. Prudentia itaque, non virtute percuſſus eſt, qui dum ad tentandum Deum ſoluitur, ab homine *Filius Dei.*

poſsidendo

poſſidendo religatur, vt inde eum, qui ſub ipſo erat perderet: vnde cum illo, qui ſuper ipſum eſt, congredi præſumpſiſſet. Ipſe eſt prudens, qui tacuit. Amos 5.d.

Fideles. Prudentia dici poteſt fides in corde & ſapientia in myſterio abſcondita. Pſ. 78. 104. *Baſi. ſ. Pſal. 48.*

Cuſtodientes Chriſtum. Prudentes vt ſerpentes ſunt, qui cuſtodiunt caput ſuum Chriſtum, à quibus etiam diabolus ſpoliatur capite ſuo, qui alios exuere voluit. Mat. 10. b. *Arn. ſ. Pſ. 104. Hil. ſ. Mat. can. 10.*

Vincens dæmones. *Habens rectam fidem.* Prudens ſuper inimicos eſt, qui vincit dæmones, & qui habens rectam fidem prudentior eſt Iudæis & hæreticis. Pſalm. 118. Prudentiores filiis lucis filii huius ſeculi ſunt, qualis fuit Paulus, qui prudentior fuit aliis Iudæis, qui cum luce ſcripturarum remanſerunt in tenebris. Luc. 16. c. *Amb. de fug. ſecu. 7. Arn. & Hil. ſ. Pſ. 118. Hie. ad Algaſia.*

Bene operantes in hac vita ad gloriam Dei. Prudentes virgines ſunt, qui procurant habere oleum doctrinæ neceſſariæ ad ſalutem. Et qui opportunum operandi tempus in corporibus amplexi ſunt. Item qui in gloriam Dei opera ſua faciunt, nec inanem gloriam quærunt. Mat. 25. a. *Ori. ſ. Mat. ho. 32. Hil. ſ. Mat. can. 27.*

Prædicator. Prudens eloquii myſtici, eſt qui nouit vetus & nouum teſtamentum, qui & prudens incantator dicitur. Et prudens auditor eſt, qui ſcit diſcernere vera à falſis. Iſa. 3. a. Et prudens qui tacet in tempore malo, eſt eccleſiaſticus prædicator. Amos 5. d. *Aug. 35. q. 59. Hie. ſ. Iſa 3. & ſ. Amos 5.*

Scribæ doctores Iudæorum. Prudentes, à quibus abſconduntur myſteria, ſunt Scribæ ſuperbi, ideo opponuntur illis à Chriſto paruuli, vt probet ſe tumorem damnare, non acumen. Mat. 11. d. Ipſi ſunt prudentes Iudæorum, qui excæcati ſunt. Iſa. 29. e. *Glo. ord. ſ. Mat. 11. Hie. ſ. Iſa. 29.*

Pruina, vide Gelu.

Prunæ, vide Carbo.

Prurire, Pruritus.

Ira. Prurire, eſt libidine ſcalpendi ardere. Et pruritus, eſt excurſus humoris ſpirabilis incluſi contra naturam, qui & prurigo dicitur. Deuter. 28. c. Poteſt autem deſignare iram & furoris inſaniam. *Glo. ord. ſ. Deu. 28*

Detractiones. Doctrina hæretica. Pruritus aurium, aut linguæ, dicitur eſſe in auditoribus detractionum & in detractoribus. Et prurientes auribus ſunt qui placentia loquuntur. 2. Tim. 4. a. Peculiariter autem dicitur hoc de hæreticis, qui occultè docentes ſuauius audiuntur, iuxta illud. Pro. 9. d. Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuauior. *Glo. ord. ſ. 2. Tim. 4*

Pſallere, Pſalmus, Pſalterium, Pſaltes, vide Canere.

Pſeudo.

Pſeudo idem eſt, quod falſus, vnde pſeudopropheta, eſt falſus propheta. *Hie. ſ. Ier. 20.*

Hæretici. Philoſophia. Cœtus pharisaicus. Pſeudopropheta eſt qui aliter ſcripturarum verba accipit quam à Spirituſancto, ſunt inſtituta, vnde hæretici dicuntur pſeudoprophetæ. Ier. 29. b. Apoca. 20. d. Pſeudopropheta eſt etiam inanis philoſophia eorum, qui circa Deum errarunt. Apo. 16. c. Item cœtus phariſaicus, & omnes deceptores, qui vnum corpus faciunt, ſunt pſeudoprophetæ. Apoc. 9. d. *Aug. ſ. Apo. ho. 17. Rup. 9. ſ. Apo. & 11*

Ptiſana.

Carnis laſciuia. Ptiſana, eſt hordeum decorticatum, vel hordei ſuccus, ſiue aqua vel pultis genus ex farina hordeacea. 2. Reg. 17. c. Pro. 27. d. Ptiſanæ ſiccantur, cum carnis laſciuia per continentię rigorem ſtringitur.

Pubertas.

Pubertas, eſt ætas in qua pubes naſcitur in maribus aut fœminis.

Ætas Patriarcharum. Pubertas Iſrael erat in Abraham & Patriarchis, quos accepit Deus puros & immunes ab idololatria. Ioel 1. b.

Publicare, Publicus.

Publicare, eſt manifeſtare, & publicum eſt quod eſt manifeſtum, & commune. Eſt etiam publicare proſcribere ſeu publicè venale proponere.

Euagatio ſapientum. Publicantur domus ſapientum, quando ſtudioſa illa quietis ſuæ ocia ad omnem diſſolutionis euagationem exponuntur, doctrinæque ſecreta penetralia ad omnem curam vel curioſitatem proſtituuntur. Dan. 2. a. *Ricar. de S. Vict. de ſomnio Nabuc. 4.*

Publicanus.

Publicani erant, qui vectigalia & alios populi Romani reditus exigendos certo conſtituto precio redimebant.

Gētilis populus. Publicanus ſtans à longè in oratione, approbatus à Deo, Gentilem populum ſignificat prælatum Iudæis. Luc. 18. c. *Aug. ſ. Pſ. 74.*

Pudenda, Verenda, Veretrum.

Pudenda, ſunt membra pudoris in maribus & fœminis, quæ verenda etiam dicuntur.

Chriſti crux. Humilitas Chriſti. Verenda Noe nudata. Geneſ. 9. d. deſignant crucem Chriſti & humilitatem carnis eius, quæ Sem & Iaphet, hoc eſt, Gentiles operuerunt, quia cognoſcunt in cruce & carne Chriſti, & laudant Dei virtutem. *Amb. de Tobia. 20*

Caſtitas. Verenda tegere fœminalibus, eſt caſtitatem ſeruare, quod vnuſquiſque debet in ſe facere. Eſt etiam cauſas generationis rerum occultas nobis eſſe. Leuit. 16. a. *Glo. ord. ſ. Leu. 16.*

Verenda, quæ reuelat Deus, ſunt peccata, quibus peccator confundetur. Et verecundiora reuelata dicunt manifeſtatam turpitudinem peccatorum. Ier.13.d. Nahum.3.b. *Turpitudo peccatorum.*

Phil. de ſpecial. legibus. Verenda viri, quæ apprehendit mulier, deſignant ſenſibilia generationi, & corruptioni obnoxia. Deut.25.c. *Senſibilia corruptibilia.*

Pudere, Pudor, vide Confundere.

Pudicus, Pudicitia, vide Caſtitas.

Puer, Puella, Pueritia.

Puer ſignificare ſolet eum, qui in tenera ætate eſt, quæ pueritia dicitur, quæ à ſeptimo anno vſque ad quartumdecimum numerari ſolet. Quádoque autem ſignificat ſeruum, & interdum filium, & nonnunquam ponitur ad diſtinctionem ſexus, quia puer eſt mas, puella verò fœmina.

Amb. epiſ. 17. & ſe. 53. & ſ. Luc. 18. Hie. Agla. & ſ. Iſa. 12. Ori. ſ. Pſ. 86. ho. 4 & ſ. Ierem. ho. 1. Ori. ſ. Mat. ho. 5. Hie. ſ. Iſa. 8.

Puer quandoque dicitur Christus, quem etiam ſignificat puer Iſaac, & puer Ioſue. Ipſeque eſt puer imitandus. Gen.21.a.37.f.41.b. Exo.33.c. Pſalm.17. In titu. 68. Iſa.9.b.10.c.42.a. Hoſe.11.a. Matth.12.b.18.a. Mar.9.e. Luc.2.f.9.f. Et pueritia in Ioſeph, puritatem vitæ Chriſti deſignare poteſt. Et puer Ieremias ætate, non ſenſu, nec ſpiritu prophetico, typus eſt Chriſti. Ierem.1.a. *Chriſtus.*

Puer etiam, aut paruulus, ſignificare poteſt Spiritumſanctum. Mat.18.a. Mar.9.e. Luc.9.f. *Spiritusſanctus.*

Puer natus de prophetiſſa, dici poteſt ſermo Dei per Spiritúſanctum natus in anima. Iſ.8.a *Sermo Dei.*

Cle. Alex. 1. pædago. 5. Ori. ſ. Iſa. ho. 7. & ſ. Mat. ho. 5. Hil. ſ. Mat. can. 11 Hie. ſ. Iſa. 8. 11. Amb. ſ. Luc. 18. Gre. ſ. 1. Reg. 1. 2.

Pueri dicuntur fideles, & præcipuè diſcipuli Chriſti, quos vſu & conſuetudine habebat familiares. Pſ.8.68.112. Iſa.8.a.11.b.65.d. Matth.11.b.19.b.21.b. Mar.10.b. Ioan.21.b Et datur puer Deo, & etiam mundo: huic quidem tanquàm ſeductus & errabundus: illi verò tanquã dilectus, & dicitur νήπιος, quaſi tener ac mollis. Dicuntur autem pueri, tum ob malitiæ ſimplicitatem, tum quia quantumcunque ſublimati, tamen pueri ſunt, ſi comparentur ad ea quæ non aſſequuntur. Sed non omnes pueri æquales. Heb.2.c. Pueri Iob, eoſdem deſignãt. Iob.29.a. Pueri etiam paſſim dicuntur innocentes & ſimplices, præcipuè autem malitia ſimplices, & etiam humiles, aut ipſa humilitas. Gen.43.b. Luc.18.c. Et puer infantulus Samuel, deſignat eum, qui adhuc regi debet, & duci ab alio. 1. Reg.1.d. puer etiam Samuel magnificatus, deſignat humilem exaltatum, vel perfectũ factum. 1. Reg.2.c. Vt ſit iuxta illud. Mat 18.a. Niſi conuerſi fueritis & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Sicut è diuerſo dicitur de ſuperbo. Luc.10.c. Videbam Satanam ſicut fulgur de cælo cadentem. *Fideles. Diſcipuli Chriſti. Innocens. Simplex. Humilis. Humilitas.*

Ori. ſ. Mat. ho. 7. & Amb. ſ. Luc. 1. 9. Hie. ſ. Ioel 3. & ſ. Hoſe. 10. Gre. 2. mor 25.

Pueri etiam, qui offeruntur Chriſto, ſunt aut carnales & ſenſuales, & lacte opus habentes, & rudes in fide, & etiam imitatores Chriſti. Mat.19.b.21.b. Sic erat puer Ephraim. Iere.31.d. Et puer & puella, ſunt infirmiores in fide. Ioel 3.a. Pueri autem Iſrael, dicebantur hæretici, quando tenebant ſimplicitatem fidei eccleſiæ. Hoſ.11.a. pueros percutiunt hoſtes gladio, quia eos tentationis ſuæ iaculis grauiter vulnerant, quos necdum iuuenilis conſtantia liberos, vel robuſtos ſeruat. Iob.1.c. *Carnales. Rudes aut infirmi in fide. Imitatores Chriſti.*

Beda ſ. Gen. 26. Rup. 2. ſ. Iſa. 11. Ori. ſ. Gen. ho. 13. Amb. 1. de Abra. 5 Hil. & Hie. ſ. Mat. 11.

puer Abrahæ miſſus ad quærendam vxorem Iſaac, deſignat ordinem Prophetarum, Apoſtolorum, omniumque Doctorum, qui dum verbum prædicationis bonis mentibus faciunt ad vnamquanque animam vnigenito filio coniungendam, quaſi prouiſores fiunt. Gen.24.a. Et pueri Abrahæ, qui foderunt puteos, ſunt Moſes, & Prophetæ. Gen.26.d. Puer paruulus minans lupum & pardum, deſignat Apoſtolos regentes perſecutores ſuos, & diuites, & Reges conuerſos. Iſ.11.b. Et puer Abraham coquens vitulum, ſignificare poteſt Prophetas ſimplicitatem vitæ habentes, & prædicantes Chriſtum. Gen.18.a. Iidem ſunt pueri Iſaac fodientes puteos, qui etiam deſignant Euangeliſtas. Gen.26.g. Et puer Eliæ videns nubeculam, prophetæ expectantes Chriſtum. 3. Reg.18.g. Et pueri ſedentes in foro, erant prophetæ prædicantes in Synagoga, vel etiam Apoſtoli. Mat.11.b. Iſa.8.d. Pſal. 18. *Prophetæ. Apoſtoli. Doctores. Euangeliſtæ.*

Rup. ſ. Gen. 31. Beda ſ. Gen. 18. Hie. ſ. Pſ. 84. Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 2. mor. 26. Aug. 12 contra Fauſtũ. 35. & ſ. Pſ. 44. & ſ. Ioan. tra. 24.

Pueri duo Abrahæ, qui non peruenerunt ad locum ſacrificii. Gen.22.a. deſignant Iudæos, qui cum ſeruiliter viuerent, & carnaliter ſaperent, non intelligebant humilitatem Chriſti, nec paſſionem, qui & diuidendi erant in duas partes. Ipſi expectant cum aſino, qui adhuc expectant Meſſiam. Eoſdem deſignat puer, qui coxit vitulum, quia ipſi coxerunt Chriſtum in paſſione. Gen.18.a. puer quoque Iſmael, ſunt Iudæi. Gen.21.b. Et puer ſacerdotis. 1. Reg.2.e. erat populus ſynagogæ perfidis paſtoribus obſequens. Et rectè puer, quia infirma literæ tenens, in virum perfectum per Euangelium creſcere recuſauit. Idem deſignat miniſtrantes gulæ ſacerdotum. Et pueri inſultantes Eliſæo, & dicentes: Aſcende calue: ſunt Iudæi crucifigentes Chriſtum in Caluariæ loco. 4. Reg.2.d Et puer habens quinque panes hordeaceos, eſt populus Iſrael, habens libros Moſis: quos integros ſeruabat, quia non penetrabat myſteria. Ioan 6.a. Iob.1.c. *Iudæi. Miniſtri gulæ.*

Pueri etiam duo Abrahæ, deſignare poſſunt vtrumque teſtamentum. Ge.22.a. In vtroque enim prædicatur paſſio Chriſti. *Vtrumque teſtamentum.*

Hie. ſ. Iſa. 65. Glo. ord. ſ. Iſa. 65.

puer centum annorum erit, qui habebit perfectam ætatem in fœlicitate. Iſa.65.d. Vel puer centum annorum eſt, qui hic diu pueriliter vixit, ſeruiens vitiis, quod exponit addendo. Et peccator centum annorum, maledictus erit. *Beatus. Diu peccans.*

Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hil. ſ. Mat. can. 7.

Puer Samuel, ſignificare poteſt Gentilem populum nouiter conuerſum, aut prædicatorem ex Gentibus. 1. Regum 2. e. Et puer delicatus Ephraim deſignat Gentiles recenter *Gentiles.*

conuerſos

conuerſos.Ier.31.d.Item puer Centurionis.Mat.8.a.

Sacerdotale miniſterium. Puer Eliæ dimiſſus in Berſabee.3.Reg.19.a.eſt ſacerdotale miniſterium,quod temploDomini in Hieruſalem exhibebatur.Vel eſt puerilis ſenſus relictus Iudæis. *Ber.ſer.paruo.64.* *Puerilis ſenſus.*

Genus humanũ. Puer,quem ſuſcitauit Eliſæus,typus eſt generis humani à Chriſto liberati.4.Reg.4.c.Vel populi Iudaici mortui per idololatriam. *Glo.ord.ſ.4.Reg.4.*

Moſes cum lege. Puer Eliſæi cũ baculo, Moſes cũ lege:qui non valuit ſuſcitare genus humanũ.4.Reg.4.d. *Aug.ſer.207.*

Bona ratio. *Chriſtus.* Puer pauper & ſapiens,eſt bona ratio, vel bonus intellectus: qui incipit in homine ab anno tertiodecimo.Dicitur pauper,quia non omnis populus obtemperat ei. Dicitur ſapiens, quia creaturam dirigit in bonã viam.Eccleſiaſtæ 4.c.Puer etiam pauper & ſapiens eſt Chriſtus,qui melior Rege ſene & ſtulto in hoc mundo,&c. *Gre.9.mor.23.* *Hie.ſ.Eccleſiaſtë.4.*

Senſus ſpiritualis. Puer vnus,eſt ſenſus ſpiritualis,& Saul cum puero,eſt auditor cum ſpiritu.1.Reg.9.a. *Gre.ſ.1.Reg.9.*

Confidentes in propria virtute. *Maligni.* *Principes inſipientes.* Pueri dicuntur aliquando in propria virtute confidentes,& maligni.Iſa. 40. g.1. Reg. 2.c. Sap.12.d.Et pueri principes,ſunt principes inſipientes & mali.Iſ.3.a.Eoſdem deſignant pueri Pharaonis.Gen.40.Et pueri iacentes in terra,ſunt,qui innocẽtiam puerilem ſimulabant:qui cùm terrenis deſideriis inhęſiſſent, ei terræ traduntur.Thr.2.g.Et ad hos pertinent pueri Sodomorum.Gen.19.b.In horum puerorum corde eſt ligata ſtultitia.Pro.22.c. *Bed.ſ.Pro.22.* *Hie.ſ. Eccleſiaſtë.10.*

Diabolus. *Contemnentes præcepta maiorum.* Puer rex,dicitur diabolus, qui à patris præceptis deſciuit.Eccleſiaſtæ 10.c. Generaliter autem iuuenes dicuntur in ſcriptura,qui à veteri autoritate deſciſcunt,& cana pręcepta parentum contemnunt,qui neglecto Dei mandato,cupiunt ſtatuere traditiones hominum. *Gre.ſ.1.Reg.9.* *Hie.ſ.Zac.8.*

Anima. Puella dicitur anima nõdum vitiis corrupta,& puellæ Rebeccæ,ſunt animæ imperfectiores adhærentes perfectioribus.Gen.24.g.Exod.21. b. Puellæ etiam filiæ Pharaonis,dici poſſunt animæ.Exo.2.a.Puellę quoque ſunt mentes electorum integræ per innocentiam,& decoræ per virtutum claritatem.Leu.22.b.1 Reg.9.b.Zac.8.a. *Iſyc.ſ.Leu.22.* *Amb. de initia. myſte.3.*

Eccleſia. Puellæ filiæ Pharaonis,eccleſias ſignificare poſſunt.Exo.2.a.Et puella Nahaman, dici poteſt eccleſia ex gentibus.4.Reg.5.a. *Hil.ſ.Mat.ca.14.*

Anima peccatrix. Puella dici poteſt anima in peccatum lapſa,qualis fuit Dina corrupta à Sichen, vt huiuſmodi anima corrupta eſt à diabolo.Gen.34.a.Deſignat etiam puella,in malum, ipſam voluptatem allicientem ad peccatum.14.b. *Aug.ſer.208.*

Prophetia. *Particula ſacræ doctrinæ.* *Fama legis.* Puella Hebræa quæ erat apud Nahaman,typus eſt prophetiæ: cuius aliqualis notitia peruenit ad Gentes,cui etiam crediderunt.Vel eſt particula ſacræ doctrinæ, quam rapuerunt latrones,hoc eſt,Philoſophi,eam ſibi vſurpantes.Eſt etiam fama legis paruula: quia lex nullũ ad perfectum ducere valuit.4.Reg.5.a. *Rup.5.ſ.Reg.19.* *Hie.ſ.Mar.6.*

Eccleſia Romana. Puella ſaltans,eccleſiam Romanam ſignificare poteſt,quę accipit in diſco caput Ioannis, quando veneratur Chriſtum,vel ſenſum ſpiritualem:& tradit matri,hoc eſt, Synagogæ in fine mundi.Marc.6.c.

Litera. *Libido.* Puella,ad quam ingrediuntur pater & filius. Amos 2.c.dici poteſt litera legis: ad quam Iudæi & aliqui Chriſtiani ingrediuntur. Vel eſt libido, quam ſacerdos & clericus amplectuntur. *Glo.ord.ſ. Amos 2.*

Puerpera, vide Parere.

Pugillus, Pugnus.

PVgillus,dicitur quaſi paruus pugnus.Pugnus autem eſt manus contracta, ſiue complicata,quaſi ad pugnam parata. *Hie.ſ.Iſ.4.*

Potentia Dei. *Punitio citra condignum.* Pugillus,quo aquas metitur Deus,deſignare poteſt potentiam Dei,qua poteſt comprehendere omnes gentes,& ad fidem deducere.Iſ.40.c.Deſignat etiam punitionem,qua Deus citra condignum punire dicitur malos. *Iſy.ſ.Leu.2.*

Fides. *Scientia iuxta capacitatem.* Pugillus plenus ſimilæ.Leu.2.a.5.c.6.b.deſignat fidem: & ipſum ſapere iuxta capacitatem ſuam.Vt enim, qui pugillo plus vult comprehendere, nihil proficit:totum quippe defluit. Sic menſura ſcientiæ de Deo, eſt fides. Credere enim oportet accedentem ad Deum.Rom. 14.d.Hebr.11.b. *Iſy.ſ.Leu.5.6.*

Promiſſio Chriſti. *Summa ſcientia in Chriſto.* Pugillus etiam plenus ſimilæ in manu ſacerdotis, deſignat verbum promiſſionis Chriſti, quo pollicitus eſt, non rapiendos de manu ſua, quos ipſe ſuſceperit. Vel deſignat ſummam ſcientiæ apud Chriſtum permanere.Leu.5.c.6.c. *Hie.ſ.Eze.13.*

Brutalis voluptas. Pugillus hordei brutalem voluptatem ſignificare poteſt,ſed modicam.Eze.13.d. *Glo.ord.ſ.Exo.21.*

Lædere proximum. Pugno percutere,eſt parcitate,hoc eſt,ſpernendo,vel non conſulendo proximum exaſperare.Vel etiam opere ipſum lædere.Exo.21.b.Iſ.58.b.

Pugillaris.

Lex. PVgillares,ſunt tabellæ ceræ, vel ligneæ, ſiue alterius materiæ,in quibus ſtylo ſcribitur: dictæ quòd pugno comprehendantur,vel à pungendo,quod ſtylo in his pungẽdo ſcribatur.Luc.1.f.Poteſt ſignificare legẽ,in qua erant myſteria de Chriſto, quæ nũc cõfirmãtur. *Glo.ord.ſ.Luc.1.*

Pugio.

PVgio,eſt teli genus,à pugno dictum,quo facilè apprehenditur:Vel dicitur,quòd eo præſentiùs pugnetur.

Verbum Dei. Pugio Phinees,quo confodit peccantes.Nu.25.b.gladium ſpiritus deſignat,hoc eſt,verbum Dei quo peccatores confodiuntur. *Ori.ſ.Nu.ho.20.*

Pugnare, Pugnator, Pugna, vide Bellum.
Pugnus, vide Pugillus.
Pulcher, Pulchritudo, vide Decor.
Pulex.

PVlex, eſt animalculum hominibus infeſtum, quod ſaliendo confugit: dictum eſt, quòd ex puluere generetur. Quo nomine dictus eſt etiam vermiculus, qui in herbis & præcipuè braſſicis naſcitur, eiſque nocet. Ponitur in hyperbole rei paruæ, ac minimi momenti. 1. Regum 16.d.

Pullulare.

PVllulare dicuntur arbores, quum à radice nouæ plantæ ſurgunt.

Lyr.ſ.Gen.41. Pullulantes ſpicæ nouas virtutes orientes, deſignant, quæ pullulant in culmo vno, hoc eſt in vna charitate. Gen. 41.a. *Virtutes orientes.*

Glo.ord.ſ.Eze.29. Gre. 12.mor.4. Pullulans cornu Iſrael deſtructa Ægypto. Eze.29.d. ad literam dici de Zorobabele. Deſignat autem multiplicationem Chriſti, & fœtificantē eccleſiam, deſtructa Gentilitate. Pullulant etiam rami præciſſi trunci, quum fideles reſurrectione Chriſti multiplicati, longè lateque creſcunt. Iob 14.b. *Multiplicatio fidelium.*

Pullus.

Cle.Alex.1.ped.5. PVllus, eſt paruus fœtus quorumcunque animalium, tam volatilium, quàm & terreſtriū. Pulli ſunt, qui vitij iugum non ſubierunt: qui ab improbitate minime domiti ſunt, ſed ſimplices, & ad ipſum ſolum patrem exilientes, non equi ſubiugales, qui ad propinquorum vxores hinniunt, & fœminarum inſano amore tenentur, ſed liberi, & recenter geniti, qui propter fidem exultant, celeriter ad veritatem currentes, veloces ad ſalutem, mundana proterentes, & conculcantes. Et pullus aſini ad vitem alligatus, eſt ſimplex & infans populus ſermoni alligatus, qui vitis eſt ferens ſanguinem, vt vitis vinum. Vt enim vinum eſt corpori poculentum, ita ſanguis ſpiritui. Gen. 49.b. Pullus etiam aſinæ, cui inſedit Chriſtus, ſignificare poteſt pueros baptizatos. Mat. 21.e. *Immunes à vitiis. Simplices. Pueri baptizati.*

Cle. Alex.1.ped.5. Ori.ſ.Mat.ho.26. Pullus nouus, humanitatis, quæ in Chriſto eſt vnita, nouitatem, & ſenij expertem, & cum ſimplicitate æternitatem oſtendit. Zac.9.b. Mat.21.a. *Chriſtus.*

Cle. Alex.1.ped.5. Arn.ſ.Pſ.83.146. Gre.30.mor.36. Eus.ſer.ſpir.5. Pulli gallinæ, ſunt fideles ſub Chriſto Mat.23.d. Et pulli turturis, ſunt filij eccleſiæ. Pſal. 83. Pulli quoque coruorum, ſunt Chriſtiani ex gentibus infidelibus orti. Pſ.146. Et pulli aquilæ, ſunt, qui nondum diuinitatis contemplatione apti ſunt paſci, ideo lambunt ſanguinem contemplando humanitatem & paſſionem Chriſti. Iob 39.d. *Fideles.*

Ber.ſer.1.in ramis palm. Iſyc.ſ.Leu.12. Pulli columbæ, ſignificare poſſunt contemplatiuos. Et duo pulli ſignificant mundiciam & ſimplicitatem, vel duplicem actum charitatis, vel duplicem gemitum, vel legis meditationē & ſcientiam. Leu.1.d.5.b.12.c.14.d.15.b. Nu.6.b. *Contemplatiui. Mūdicia & ſimplicitas. Duplex charitas. Duplex gemitus.*

Ori.ſ.Gen.ho.17.& ſ.Mat.ho.14.& ſ. Luc.ho.37. Hil.ſ.Mat.cā.21. Chry.ſ.Gen.ho.67. Gre.30.mor.12. Pullus aſinæ, ſignificare poteſt Gentilem populum, & eos, qui non ſunt aſſuefacti portare iugum Domini. Sic pulli camœlorum & aſinorum decem. Gen.32.d. 49.b. Iſ.30.e.32.d. Matt. 21.a. Luc.19.e. Zach.9.c. Et pulli coruorum ſunt filij Gentilium peccatis nigri, quibus Deus præparauit eſcam, conuertendo eos ad fidem. Iob 39.d. Pſ.146. *Gētilis populus.*

Euc.q. in Pſ. Hie.ſ.Zac.9.& ſ. Pſ.146. Pulli turturis, dici poſſunt opera bona per carnem acta. Pſ.83. *Opera bona.*

Aug.ſ.Pſ.83. Gre.10.mor.15. Pullus onagri, ſignificat omne agreſtium genus, quod naturæ dimiſſum motibus, loris dominantium non tenetur. Et qui in puluere cuncta, quæ deſiderat, per effrenatam libertatem quærit, quid aliud, quàm pullo onagri eſſe ſimilis concupiſcit? vt diſciplinæ hunc lora nō teneant, ſed audenter vagus per ſyluam deſideriorum currat. Iob 11.c. *Sequens deſideria ſua.*

Hie.ſ.Iſ.16. Pulli auolantes de nido, ſunt diſcipuli hæreticorum eos deſerentes. Iſ.61.a. *Diſcipuli hæreticorum.*

Hie.ſ.Iob 39. Euc.ſo.ſpir.5. Pulli aquilæ, in malum, ſunt ſectatores diaboli, eius rapacitatem imitantes. Iob 39. d. *Sectatores diaboli.*

Pulli hirundinis, vide Hirundo.

Pulmentum, Pulmentarium, Pultes.

PVlmentum eſt cibarum, ad modum pultis factum, & ſumitur pro coctis cibis, qui cum pane eduntur, & pro omni molli edulio. Pultes autem fiebant ex farina, aqua, & melle, ſeu caſeo.

Glo.ord.ſ.Gen.27. Pulmentum ex hœdis, quod obtulit Iacob patri, ſignificat ſimplices, quos Chriſtus offert Deo patri, vel bona opera. Gen.27.a. *Simplices. Bona opera.*

Glo.ord.ſ.Gen.25. Bed.ſ.Gen.25. Pulmentum, quod coxit Iacob. Gen.25.d. res temporales modicè ſumptas ſignificare poteſt, & etiam infidelitatem & vanitatem venditam propter primogenita, hoc eſt, propter cæleſte regnum. *Res temporales.*

Hie.ſ.Agg.2. Pulmentum dici poſſunt apoſtolicæ epiſtolæ, quæ quaſi veteris legis carnes condiunt, & decoquunt, & conditas præbent eſui. Agg.2.a. *Epiſtola apoſtolicæ.*

Glo.int.ſ.Exo.12. Pulmentum præparare, eſt humana diuinis condire. Exod.12.f. Quod pulmentum non licuit Hebræis exeuntibus de Ægypto præparare, quia vrgent Ægyptij, hoc eſt, mundani, ne euangelij ſapore auſteritatem legis, vel mundani dogmatis condiamus. *Condire humana diuinis.*

Glo.int.ſ.Gen.27. Pulmentum de venatione Eſau, quod petebat Iſaac, deſignat ceremonias legis, quas ad tempus Deus acceptabat. Gen.27.a.

Pulmo.

Superbia. Pulmo, eſt ex viſceribus, natura ſpongioſus, & ideo ſpiritus capax, diuiditur in ſimilitudinem vngulæ bouis, ipſo reſpiramus, qua ratione correfrigeratur. Solet deſignare ſuperbiam tumidam & inflatam, quę hyſſopi humilitate purgatur. 3. Reg. 22. e. *Aug. ſ. Pſ. 50.*

Pulſare.

PVlſare, eſt ſępe percutere, & pulſatur oſtium, & pulſantur inſtrumenta muſica.

Perſeuerare in oratione. Inſpiratio. Pulſare oſtium, eſt perſeuerare in oratione. Pulſamus etiam bene operando. Lucę 11. b. Matth. 7. a. *Amb. ſ. Luc. 11. Gre. 6. regi. Epi. 37*

Pulſare etiam dicitur ſponſus, quando inſpirat aliquid faciendum. Cant. 5. a. *Rup. ſ. Cant. 5.*

Pultes, vide Pulmentum.

Puluillus, vide Ceruical.

Puluis.

PVluis, eſt minutiſſima terra, quæ leui vento facilè ſpargitur, more cineris.

Sancti. Mali. Puluis pedum Dei, dicitur nebula. Nah. 1. a. & deſignat Sanctos è terra eleuatos, vel certè malos ſua caligine veritatem obtenebrantes. *Hier. ſ. Nah. 1.*

Recta interpretatio ſcripturæ. Puluis alius, quo linienda eſt domus. Leu. 14. f. Rectam interpretationem ſcripturæ ſignificat. Et puluis pedum eſt interpretatio euangeliorum. Mar. 6. b. *Iſy. ſ. Leu. 14.*

Virtutes. Puluis tenuiſſimus aromatum, eſt, quum virtutes recogitando teruntur, & vſque ad ſubtilitatem occulti examinis reuocátur. Intelligitur autem vniuerſa multitudo virtutum. Exo. 30. d. Eaſdem deſignat puluis pigmentarij. Cant. 3. c. *Gre. 1. mor. 39. & ſ. Cant. 3. Ric. de S. Vict. 5. de arca myſt. 6.*

Progenies. Puluis aliquando ſignificat progeniem. Gen. 13. d. 28. c. Faciam ſemen tuum ſicut puluerem terrę. Pulueri enim terrę comparatur multitudo, quando numerari non poteſt. Numer. 23. Iſa. 29. a. *Hie. ſ. Iſ. 29.*

Humana vilitas. Puluis dictus eſt homo: quia ex puluere quantum ad corpus compactus eſt. Et quum dicitur puluis, humana vilitas & abiectio deſignatur: quia & ex puluere eſt, & in puluerem redigitur. In puluerem autem reuerti dicuntur, qui ſuam agnoſcunt vilitatem. Hūc puluerem comedit ſerpens. Gen. 3. d. 18. Iob 10. b. 39. b. Pſ. 103. Eccleſiaſtæ 12. c. Iſ. 40. d. 47. a. Soph. 2. a. *Aug. de Gen. ad literam. 8. Geor. Ven. Can. 2. tom. 3. cap. 15.*

Pœnitentia. Puluis etiam eſt humiliatio, ſeu humilitas pœnitentiæ: & puluis vituli datur in potu, in pœnitentiam videlicet & contemptum ſuperſtitionis, & diaboli: vt diſcat homo contemnere, quod in ſeceſſum proiici videat. Exo. 32. e. Mich. 1. c. Et puluere conſperſum caput, eſt humiliatum per cognitionem propriæ vilitatis & per pœnitentiam pro terrenis operibus. Gen. 18. d. 1. Reg. 4. c. Pſ. 102. Thr. 3. d. Eze. 27. f. Deſignatur etiam in condemnatis pœnitentia inutilis: quando in iudicio mittent puluerem ſuper capita ſua. Apoc. 18. b. *Hie. de veſte ſacerdota. & ſ. Eze. 27. Gre. ſ. 1. Reg. 4. Aug. ſ. Pſ. 73. Rup. 10. ſ. Apo.*

Deſiderium. Vana laudes. Honores. Terrena. Leuia peccata. Puluis, aliquando eſt deſiderium: & etiam laudes ad inanem gloriam ſpectantes: & honores: & demum terrena omnia. 1. Reg. 2. b. Pſ. 7. Ier. 50. b. Et puluis excutiendus, ſunt diuitiæ, & cætera temporalia, & vana omnia: & etiam leuia peccata. Mat. 10. b. Luc. 9. Mar. 6. b. Iſa. 52. a. Superbi abſconduntur in puluere, quando terrenis negociis opprimuntur, vt in iudicio non cognoſcantur notitia approbatiua. Iob 40. a. *Baſi. ſ. Pſ. 7. Amb ſ. Luc. 9. Hie. epiſ. Et factū eſt. Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 23. mor. 7.*

Mens terrena. Puluis deſignat mentem terrenis infixam: quem puluerem comedit ſerpens. Gen. 3. c. Pſal. 29. Iſ. 56. d. In pulluerem reducit Deus, quando homo dimiſſus ſibi cuiuſlibet tentationis aura rapiatur. Iob 10. b. *Aug. ſ. Pſ. 7. Baſi. ſ. Pſ. 26. Hie. ſ. Iſ. 65. Gre. 9. mor. 37.*

Mali. Impietas. Peccatum mortale & veniale. Puluis præterea ſignificat malos, & ipſam impietatem, & tam peccatum mortale, quàm veniale: & ſunt puluis, quem proiicit ventus, quia inconſtantes & aridi. Pſ. 1. 29. 34. 43. Iſa. 41. d. Hoſ. 13. b. Puluis quoque erant minora peccata Gentilium, & peccatum in deliberatione, & etiam in opere. 1. Reg. 2. b. Iſ. 5. f. Et puluis pedum ſunt terrena opera. Iſa. 49. f. Amos 2. c. Mich. 7. d. Et puluis fundatur in terram, quando peccatores prius inconſtantes & leues, fide & gratia ſolidantur. Iob 7. b. 38. d. 39. b. *Amb. 2. de inter. c. Hil. ſ. Pſ. 1. Hie. ſ. Iſ. 5. 49. & ſ. Mic. 7. Aug. ſ. Pſ. 34. Gre. 8. mor. 11. & 12. mor. 3. & 30. mor. 10.*

Potentia diaboli. Puluis dicitur potentia diaboli, quæ rapitur à vento diuinæ virtutis, & detrahitur in terrā vſque ad puluerem. Iſ 16. a. 17. d 25. d. 41. a. Hæc eſt puluis Tyri. Ezec. 26. c. Huc referri poteſt puluis terræ percuſſus à Moſe, & puluis ſparſus. Exo. 8. d. 9. b. *Hie. ſ. Iſ. 19.*

Iudæi. Impij. Puluis mortis dicitur, quia mortui rediguntur in puluerem, vel ſunt Iudæi, à quibus traditus eſt Chriſtus in mortem. Vel ſunt impij, morti deſtinati, quos tanquam puluerem proiicit ventus. Pſ. 21. *Aug. epiſ. 110. & ſ. Pſ. 21.*

Cogitationes. Phantaſmata. Puluis interdum eſt cogitatio, & puluis in oculis, ſunt phantaſmata rerum terrenarum, quę impediunt contemplationem cæleſtium. Vnde prius purgandus eſt oculus à puluere, deinde fouendus aſſidua contemplatione. Et ſordes pulueris, leuitas cogitationum improbarum. Iob 7. b. Iſ. 47. a. *Gre. ſ. Reg. 1. & 8. mo. 11. & 14. mor.*

Terrena intelligentia. Hæreſes. Suggeſtiones dæmonum. Puluis proiiciēdus, eſt terrena intelligētia, & dogmata hæretica. Leu. 14. f. Et puluis equorum Nabuchodonoſor, ſunt hæreticorum cauillationes, & ſuggeſtiones dæmonum. Ezech. 26 b. Iob 2. d. *Hie. ſ. Eze. 26. Gre. 3. mor. 19. Iſyc. ſ. Leu. 14.*

Mors. In puluere dormiunt oſſa, vel vitia cum malo. Iob 20. b. quia vſque ad puluerem, hoc eſt, ad mortem prauæ conſuetudinis eum non deſerunt. In puluere ſimul dormiunt diues & pauper, quia quantum ad corpus ſimiliter corrumpuntur boni & mali. Vel quia diues & pauper quieſcunt in deſideriis terrenis. Iob 7. d. 21. c. Gen. 3. d. *Gre. 15. mo. 4. 24. 26. & 8. mor. 23.*

Punctus.

Hie.ſ.Iſ.54. Gre.15.mor.119.

PVnctus,eſt initium magnitudinis indiuiſibile ſecundùm omnem dimenſionem. Interdũ autem ſumitur pro momento temporis.

Punctum,quo derelicta dicitur eſſe Gentilitas.Iſa.54.c. deſignat breue eſſe totum illud tempus comparatum ęternitati.Sic puncto comparatur gaudium hypocritę in hac vita,quia breue,& quia tota hæc vita velut punctus eſt,quantumuis ſit longa.Iob 20.a. Et dicuntur in pũcto ad inferna deſcẽdere,quia ſępe ſubito moriũtur,& quia mors illos occupat inſperata. *Breuitas temporis.*

Pungere.

PVngere,eſt aliqua re acuta,& quaſi in punctum terminata,corpus percutere.

Pungere dicitur per metaphoram gladius conſcientiæ, quando ipſa animam remordet.Prouerb.12.c. *Morſus conſcientiæ.*

Pupugiſſe dicuntur Iudęi Chriſtum.Apocal.1.b. quia grauiter eum & tormentis & verbis blaſphemis afflixerunt.

Punire,vide Caſtigare.

Pupilla.

PVpilla,eſt pars oculi parua,iŋ qua velut in ſpeculo ſpecies,ſeu forma rei viſę formatur & exprimitur.

Glo.ord.ſ.Zac.9. Hier.ſ.Pſ.16.

Pupilla oculi Dei,ponitur in hyperbole,pro re maximè directa à Deo.Zac.2.c.

Pupilla oculi eccleſię dici poteſt ſenſus ſpiritualis in doctoribus, qui ſunt velut oculi eccleſię.Pſal.16. *Senſus ſpiritualis.*

Glo.ord.ſ.Thr.2.

Pupilla dicitur non tacere,quando dolemus & lachrymas fundimus pro peccatis.Thr.2.f.

Pupillus,Orphanus.

PVpillus dicitur impubes,qui deſiit eſſe in patris poteſtate,vel morte, vel emancipatione. Et propriè pupillus eſt,qui non habet patrem,Orphanus autem, qui nec patrem habet, nec matrem.

Hil.ſ.Pſ.67. Gre.8.mor.1.& 16. mo.12.19.& 19. mo.16. Hie.ſ.Pſ.9. Aug.ſ.Pſ.45.

Pupillus eſt,cui mortuus,eſt mundus pater,& Babylonia mater.Exod.17.d.Pſ. 9. 67. 145. Pupilli etiam ſunt electi teneri in fide,qui gratia paſcuntur, & patrem iam pro ſe mortuum nondum vident.Iob 24.a.Ier.7.a.Populus enim eccleſię pupillus non incõgruè dicitur, quia mortui patris eſt filius.Super hunc pupillum irruunt hęretici. Iob 6. d. Pupillus itidem eſt, qui diabolum patrem non habet,necGentilitatem matrem.Pupillum autem,cui non eſt adiutor,liberat Chriſtus,dum vnuſquiſque mortuo antiquo patre diabolo, ad ſanctę Eccleſię ſinum currens,exhortationis adiutorium inuenit, qui iam deſideria mundi perſequentis fugit.Iob 3.b.c.19.b.Zac.1.c. *Renunciantes mundo & diabolo. Teneri in fide.*

Arn.& Aug. ſ. Pſ.108. Arn.ſ.Pſ.93. Aug.ſ.Ioan.tract. 75.

Orphani fiunt filij peccatoris,quando deſerunt diabolum.Pſ.18.Orphani autem facti ſunt filij Iudæorum,quando amiſerunt regnum quaſi patrem. *Deſerentes diabolum. Iudęi amiſſo regno.*

Orphani ſunt,qui Deum ſe patrem poſſe habere ſanctè viuendo non credunt, & qui eos ab hoc errore abduxerit,Orphanum occidere dicitur,quia fecit,vt habeat patrem Deum.Pſ. 93.Hac ratione non reliquit Deus ſuos orphanos,quibus ipſe eſt pater, & dat eis Spiritumſanctum in priuilegium adoptionis.14.b. *Infideles.*

Hie.ſ.Iſ.9. Gre.16.mor.11.

Pupilli,quorum Deus non miſeretur,ſunt,qui Deum patrem peccando amiſerunt.Iſ.9. c. 10.a.Thre. 5. a. Diſcipuli etiam hæreticorum ſine magiſtris remanentes, pupilli dicuntur. Iob 2.b. *Peccatores. Diſcipuli hæreticorum.*

Puppis,vide Nauis.

Purgare,vide Mundus.

Purgamentum.

PVrgamenta ſunt ſordes,quæ ex aliqua re immũda & lurida terguntur & purgantur.Græcè peripſemata dicuntur.1.Cor. 4.c.

Purificare,vide Mundus.

Purpura,Purpureus.

PVrpura,eſt piſcis ex concharum genere,è qua ſuccus elicitur ad tingendas veſtes, qui etiã purpura dicitur,ſeu purpureus color:qui nigrantis roſę ſplendore ſublucet,aſpectui gratiſſimus.

Amb.de Tob.20. Gre.30.mor.10.& ſ.Can.3.& ſ.Eze. ho.15. Bed.ſ. Pro.31. Cyr.12.ſ.Ioan. 15.

Purpura,quia ex conchis,eliciebatur,ſanguinem Chriſti & paſſionem deſignare poteſt, & etiam paſſiones Martyrum:& tolerantiam paſſionum amore regni perpetui exhibitam.Exo. 25.a.27.c.18.a.Prou.31.c.Mar.15.b.Et purpureus aſcenſus ferculi Salomonis,eſt crux Chriſti, & paſſiones Martyrum per quas aſcenderunt ad ferculum.Cant.3.c. *Sanguis & paſſio Chriſti. Martyrium. Crux Chriſti. Tolerantia paſſionum.*

Purpurea veſtis Chriſti,regnum totius mundi Chriſto datum deſignare poteſt,quia eſt inſigne regiæ poteſtatis.Mat.27.c.Ioan.19.a.Poteſt etiam ſignificare honorem Patriarcharum. *Regnum Chriſti. Honor Patriarcharum.*

Ori.ſ.Exo.ho.8. Gre.ſ.Cant.7.

Purpurea etiam veſtis regia,repreſſionem vitiorum ſignificare poteſt,& ſpem regni cæleſtis,& fulgorem caſtitatis,ſeu potius charitatis.Item fideles,martyrium affectantes, qui ſunt indumentum Chriſti regis.Exo.28.a.35.a.Cant.7.c. *Repreſſio vitiorum. Spes regni cœleſtis. Fulgor charitatis. Fideles.*

Elementũ aquæ. Dignitas ſacerdotalis. Purpureus color in velo ſanctuarij; & in veſte pontificis, elementi aquæ figuram gerere poteſt. Exo. 25. a. 26. a. f. 35. a. 46. a. 38. c. 39. a. Ezec. 27. b. poteſt etiam regiam dignitatem ſacerdotum exprimere, de quibus Pſ. 138. Mihi autem nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. *Phil. de congreſſa. &c. Cle. Alex. 5. ſtrom. Ori. ſ. Exo. ho. 13.*

Tyrannica potẽtia. Purpura, cùm ſit regiæ dignitatis inſigne, in Tyro tyrannicam potentiam deſignare poteſt. Ezec. 27. c. Idem deſignat in meretrice magna. Apo. 17. a. *Hie. ſ. Eze. 27. de veſte ſacerdot.*

Exterior cultus hæreticorum. Purpura in indumento idolorum, exteriorem ornatum hæreticorum, quo charitatem, quã non habent, oſtentare geſtiunt, deſignare poteſt. Ier. 10. b. *Gre. 2 paſt. 3. Rup. 1 ſ. Apo. Hie. ſ. Ier. 10.*

Purus, vide Mundus.

Puſillus, vide Paruus.

Puſillanimis.

Puſillanimis eſt, qui imbecilli eſt animo in aduerſis.

Abiectio Chriſti. Puſillanimitas ſpiritus Chriſti, ipſius abiectionem in paſſione nobis indicat. Pſ. 54. *Hil. ſ. Pſ. 54.*

Infirmi in fide. Puſillanimes, dicuntur infirmi in fide. Iſ. 35. b. *Hie. ſ. Iſ. 35.*

Puſtula, Papula.

Puſtula, eſt ſpecies occultæ vomicæ, ſiue tuberculum, in ſummitate cutis naſcens, quæ & papula dicitur.

Hæreſis. Voluptas carnis. Puſtula in cute, ſeu papula erumpens, hæreſim ſignificare poteſt, aut etiam carnis voluptates. Leu. 13. a. 18. f. *Glo. int. ſ. Leu. 13.*

Putare, Putatio, Exiſtimare.

PVtare, eſt falce ſuperflua & infrugifera ex vite, aut quacunque alia planta à veris & fertilibus reſecare, & purgare. Et putari ratio dicitur, in qua ſententia pura ſit. Vnde putare ſumitur pro cogitare, ſeu excogitare. Gen. 40. c. Portare me putabã omnes cibos. Expectare. Luc. 1. f. Quis putas puer iſte erit? Exiſtimare. Gen. 42. f. Putauit nos exploratores eſſe. Reputare. Iob 15. a. Vt putaremini eſſe ſapientes. Exiſtimare autem, comparare. Pſal. 49. Exiſtimaſti inique, quòd ero tui ſimilis. Iudicare. Tob. 9. a. Quem quidem hominẽ exiſtimabat. Sperare. Pſ. 72. Exiſtimabam, vt cognoſcerem.

Remiſſio peccatorum. Reſecatio inutilium. Paſſio Chriſti. Baptiſmus. Iudicium. Prædicatoris officium. Putatio remiſſionem ſignificare poteſt, vel reſecationem inutilium in ſenſibus, vel intellectibus. Item paſſionem Chriſti, & baptiſmum, in quo reſecantur omnia peccata, præcipuè originale, demum ipſum futurum iudicium. Cant. 2. c. Iſ. 5. b. Eſt etiam putatio prædicatoris officium, in reſecandis vitiis. *Ori. ſ. Cant. ho. 2. 4. Gre. ſ. Cant. 2.*

Colere euangelium. Putare vineam, eſt colere doctrinam euangelicam. Leu. 25. a.

Ordinatio Dei. Putare dicitur Deus, quando aliquid faciendum ordinat. Iſa. 14. f. Iurauit Dominus exercituum: Si non vt putaui, ita erit. *Ber. ſ. Cant. ſer. 58. Iſyc. ſ. Leu.*

Contemnentes Chriſtum. Non honorãtes prælatum. Putamus Chriſtum quaſi leproſum, quando pro noſtra lepra ipſum percuſſum eſſe conſideramus. Iſ. 53. a. Et putant contemnendum angelum, qui contemnunt, aut non honorificant Chriſtum, & qui non honorant prælatum. Exo. 23. c. *Glo. ord. ſ. Iſ. 53. Lyr. ſ. Exo. 23.*

Putat ſe conſumptum, qui tot tentamentis obſidetur: vt ipſa eorum numeroſitas eum penè ad lapſum deſperationis inclinet. Iob 11. d. *Gre. 10. mor. 21.*

Putant hæretici ſe habere vaſa cantici Dauid, hoc eſt, ſacram ſcripturã. Amos 6. b. Putãtur autem ipſi vita indigni, quia ad ſigna, quæ exhibent, nulla humilitate concordant. Vel eccleſia fatetur hæreticos vita indignos, quia ſub nomine Chriſti militant contra nomen Chriſti. Iob. 30. a. *Hie. ſ. Amos 6. Gre. 20. mor. 8.*

Confidens in tẽporalibus. Putat aurum robur ſuum, qui fiduciam habet in rebus temporalibus & caducis. Iob 31. c.

Putantes ſe mundos in hortis, ſunt vacantes voluptatibus, & cum hoc ſe mundos eſſe reputantes. Iſ. 66. a. Iob 22. a. *Gre. 22. mor. 2. Hie. Iſ. 66.*

Putat ſe liberũ quaſi pullũ onagri, qui cuncta, quæ deſiderat, per effrænatã libertatẽ quærit. Vt diſciplinæ hunc lora nõ teneant, ſed audẽter vagus ſuperflua deſideriorũ currat. Iob c. *Gre. 10. mor. 15.*

Puteus.

PVteus eſt, qui intra terram defoſſus, perpetuas ibique naſcentes, & non aduentitias habet aquas, ſed à viuo fonte manantes. Aliquando autem ſumitur pro fonte. *Aug. 1. de Spiritu ſancto. 20.*

Altitudo ſacræ ſcripturæ. Myſteria. Profunda ſapientia. Puteus aquæ viuæ, profunditatem & altitudinem ſacræ ſcripturæ ſignificare ſolet. Vt puteus viuentis. Geneſ. 16. d. 24. b. Exo. 2. c. Et puteus, quem vi abſtulerant ſerui Abimelech, ſunt myſteria obſcura. Gen. 21. c. Et puteus quem foderunt principes. Num. 21. d. profundam ſapientiam myſteriorum Dei ſignificat. Et puteus Elim. i. arietum, vel fortium, eſt doctrina eccleſiæ. Iſ. 15. c. Puteus etiam nouus legem euangelicam deſignat, quæ eſt fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Gen. 26. c. Ad puteum inuenitur Rebecca, & Rachel, & Sephora, quia virtutes in aquis viuentibus verbi Dei nutriuntur. Et qui iungitur Domino, in puteis iungitur, hoc eſt, in diuinorum librorum meditatione. Puteus viuentis & videntis, eſt ſacræ ſcripturæ profunditas, quam nobis ad mentis irrigationem præbuit omnipotens Deus. *Hie. ſ. Ezeſ. 1. Amb. de Iſaac. 1. Philo de temulentia. Ori. ſ. Gen. ho. 10. 12. & ſ. Nu. ho. 12. Bed. ſ. Gen. 24. 30.* *Euangelica doctrina.*

Puteus, quem vidit Agar, gratiam noui teſtamenti ſignificat, & legem ſpiritualiter intellectam, & ſcientiam rationalem viſum mentis acuẽtem, & animi obtutum purgantem. Geneſ. 21. c. Et puteus foſſus, eſt altitudo legis, quam fodiunt doctores ſarculo linguæ, purgant *Ori. ſ. Gen. ho. 7. Amb. prol. ſ. Luc. Chry. ſ. Pſ. 93.*

terrenas cogitationes veniunt ad ſpirituales,& perueniunt ad illam altitudinem ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam oculus non vidit,&c. Venientes autem ad puteum,in altitudine legis eccleſiam agnoſcunt.

Scientia rationalis.

Rup.ſ.Cant.4. — *Virgo Maria.*

Puteus aquarum viuentium,eſt Beata Virgo Maria,in qua erat abundantia doctrinæ cæleſtis Cant.4.d.

Bed.ſ.Gen.29. Ori.ſ.Gen.ho.13. Amb.de Iſaac.4. Bed.ſ.Gen.26. — *Lex vetus. Spiritusſanctus. Baptiſmus.*

Puteus ad quem venit Iacob,qui erat opertus.Gen.29.a.legem Moſis ſignificat. Et etiam Spiritumſanctum, qui opertus erat ante aduentum Chriſti. Significat etiam puteus clauſus baptiſmum,qui clauſus erat ante aduentum Chriſti.Et putei foſſi & obruti doctrinam legis ſignificant carnaliter intellectam.Geneſ. 26. d. Eoſdem puteos fodit Iſaac,quando Chriſtus aperuit myſteria legis & prophetarum:quæ diabolus operire conabatur.

Aug ſer.79. Bed.ſ.Gen.29. — *Baptiſmus.*

Puteus iuramenti vbi inuenitur Iſaac,eſt baptiſmus,vbi inuenitur Chriſtus. Geneſ. 24. g. Eundem ſignificat puteus opertus lapide,vt diximus.Gen.29.a.

Amb prol ſ.Luc. Phil.de ſomniis. Rup.4.ſ.Ioan. — *Scientia naturalis.*

Putei quatuor, quos fodit Iſaac,ſic ſe habere poſſunt:vt tres ſignificent ſcientiã elementorum,quartus autem ſcientiam cælorum. Vel in homine tres putei ſunt corpus, ſenſus & oratio,qui cognoſcuntur:quartus eſt mens,quæ non ita cognoſcitur. Puteus quoque iuramenti,ſcientiam naturalem,ſeu diſciplinam de naturalibus ſignificare poteſt:cuius Dominus adducitur teſtis Gen.26.d.46.a.Super hunc puteum ſedit Chriſtus, quando omnem ſcientiam mundanam ſubegit. Ioan.4.a.

Amb.ſ.prol.ſ.Lu — *Sciẽtia moralis.*

Puteus,qui dictus eſt abundantia,ſcientiam moralem deſignare poteſt,inuentus eſt cedẽtibus Allophylis:quia bonitas moralis abundat aliis,ſibi reſtrictior. Gen.26.e.

Glo ord ſ. Cant.4. Ori.ſ.Gen ho 13. Eiſ ſ Nu.ho 12. Bed.ſ.Gen.26. — *Eccleſia. Confeſſio Trinitatis. Fides. Scientia obſcura*

Puteus aquarum viuentium,dici poteſt eccleſia,vel eius doctrina.Cant.4.d.

Puteus tertius,eſt confeſſio Trinitatis per vniuerſum orbem dilatata : vnde & hic puteus dicitur latitudo.Et putei tres,dicunt ſcientiam trium perſonarum.Geneſ.26. e.Et puteus,eſt fides Chriſti:ad quam venitur per Moſen,hoc eſt,per legem.Nu.21.d. Denique cuiuſque rei ſcientia obſcura,puteus dici poteſt:quum verò fit clara,fons,aut fluuius.

Baſi ſ.Pſ.7. Ori.ſ.Gen.ho.3. — *Anima ſeu cor. Caleſtis ſenſus. Imago Dei.*

Puteus,quum habeat aquam propriam,animam cum virtutibus deſignare poteſt.Pſ. 7. Et puteus in anima,dici poteſt cæleſtis ſenſus,& imago Dei.Puteus etiam dicitur cor: quod foditur,quum examinatur:obruitur autem à dæmonibus bonas cogitationes auferentibus, & prauas inducentibus.Geneſ.26.b.Et puteus abyſſi,eſt cor profundum in iniquitate. Apocal. 9.a.20 c.

Aug.ſ.Apo.ho.9 — *Profunditas humana miſeria.*

Puteus profundus & obſcurus, ſuper quem ſedebat Chriſtus. Ioan. 4.b. profunditatem humanæ miſeriæ,quam Chriſtus aſſumpſit,ſignificare poteſt.

Aug 83 q.64.& ſ.Ioan trac.15. Ori.ſ.Nu.ho.12. Hie ſ. Pſ.54. Aug.ſ. Pſ.68. Gre.13.mor.27. Rup.5.ſ.Apoc. — *Hereſes. Infernus. Artes magica. Diabolus. Hereticus. Profundum iniquitatis. Obſtinatio. Mendacium.*

Putei bituminis,hæreſes ſignificare poſſunt:& etiam infernum.Geneſ.14.b.Dicitur etiam infernus puteus interitus.Pſ.54.1.Mach.7.Et putei Seon,dici poſſunt hæreſes, & artes magicę.Num.21.e.Poteſt etiam puteus ſignificare diabolum:& hæreticum.Eſt etiam puteus profundum iniquitatis.Et puteus abyſſi.Pſalm.68.Apo 9.a.20.c. Item obſtinatio. Prouer. 23. 2 puteus etiam abyſſi dicitur mendacium obſcurum & ſine fundo, cuius clauem dicitur habere diabolus.

Putiphar.

Phil.2.alleg. Bed.ſ.Gen. 39. — *Mens ſeruiens voluptatibus. Caſtus ſuſcipiens Chriſtum.*

Putiphar eunuchus,cui venditus eſt Ioſeph,cuius vxor fecit ipſum Ioſeph mitti in carcerem,deſignat mentem ſub ſimplicibus & ſuperfluis voluptatibus ſeruientem.Geneſ. 39.a.Vt autem erat eunuchus,& emit Ioſeph,deſignat caſtos ſuſcipientes Chriſtum.

Putidus,Putor,vide Fœtere.

Putreſcere,Putredo,Computreſcere.

Putrefieri,Imputribile.

Hie.ſ.Iſ.10. Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. & ſ.Cant.ho 1. Gre.9.mor.40. & 7.regiſt ep.53.& ſ. Pſ.37. — *Deleri peccata. Relabi in peccatum.*

PVtreſcere, eſt putridum fieri.Putridum autem eſt corruptum & reſolutum, vt ſtercus. Computreſcere dicitur iugum à facie olei, quando peccata delentur per miſericordiam Dei.Iſ.10.f.Putreſcunt etiam cicatrices peccatorum,quando peccator ad ſe reuertitur.Pſ. 37.Vel cicatrices putreſcere, eſt ſanata iam peccatorum vulnera, rurſus in tentationem ſerpere,atque ex eorum ſuggeſtionibus poſt ſuperinductam cutem pœnitentiæ,fœtorem culpę doloremque ſentire.

Hie.ſ.Hoſ.5. — *Non citò puniẽs Deus.*

Quaſi putredo dicitur fuiſſe Deus domui Iuda.Hoſe. 5. d. quia vt lignum putreſcens non ſtatim conſumitur,ſed diu durat,donec conſumatur,ita Deus non ſtatim perdit peccatores, ſed expectat ad pœnitentiam.

Gre.13 mor. 21. & 17.mor.9.

Putredo dicitur pater hominis, quia omnis homo ab origine iam vitiata deſcendit. Iob 17.d.Dicitur autem primus homo putredo,& non vermis,quia ipſe licèt ſit corruptus, non tamen eſt natus ex corruptione.

Aug.ſ.Pſ.45. Gre.ſ 1. Reg.5.& 8.mor.11.& ho.10 Hie.ſ.Iſ.14. & ſ. Amos 4. & ſ.Ioel. 1. — *Tribulationes. Corruptio peccati.*

Putredo ligni,exterior quidem tribulationes ſignificare poteſt,interior verò corruptionẽ peccati,quæ coram Deo fœtida eſt,vnde dicitur cadauer putridum.Iſa.14.e. Ioel. 2.e.Et putredo caſtrorum eſt corruptio & fœtor peccatorum.Amos 4.d.Computreſcunt extales,quũ peccati meatus ab effuſione conſueti fœtoris penitus interit,intus permanente corruptione. 1.Reg.5.c.Ad hęc referuntur putrefactio aquarũ,& fluuij,& terrę,propter ranas.Exo.7.d.8. d Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo,hoc eſt,quorum deus venter eſt, in voluptatibus ſuis.Ioel.1.d.Caro induitur putredine, quum multi ſunt in eccleſia, qui victi deſideriis turpibus,

pibus,ad corruptionis putredinem defluunt.Iob 7.a. 41. c. Sic dicuntur putruiſſe cicatrices. Pſ.37. Putredo in oſſibus mulieris prauæ,eſt corruptio in virtutibus hæreticorum. Pro.12.a. *Bed.ſ.Pro.12.*

Iſrael corruptus per peccatum. Putrefactum lumbare,eſt Iſrael infectus vitiis & erroribus,vel is,qui prius erat iuſtus, & poſtea corruptus eſt per peccatum.Ier.13.a.Et quaſi putredo conſumitur homo, dum carnis ſuę corruptione cōteritur.Iob 13.d.25.d.Vbi primus homo dicitur putredo,& filius eius vermis,quia ex putredine naſcitur vermis. *Hie.ſ.Ier.13. Gre 11.mor.25.& 17.mor.9.*

Pœna inferni. Damnati carentes voluptatibus. Putredo in diabolo,eſt pœna inferni. Et computreſcentes piſces ſine aqua, ſunt damnati carentes voluptatibus,quas hic habebant.Iſ.50.b.Et computreſcens manna, deſignat pœnã non hic laborãtium,& pœnam auarorum.Exo.16.e.Putredo diaboli,erit in inferno, vbi omnibus erit abominabilis.Ioel.2. *Glo.int.ſ.Iſ.50. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. Rup.ſ.Ioel.2.*

Inuidia. Putredo oſſium dicitur inuidia.Pro. 14. d.quia corrumpit quicquid robuſtum virtutis eſt in homine.Pro.14.d. *Bed.ſ.Pro.14.*

Imputribile lignum dicunt hæretici rationes ſuas eſſe, quas perpetuas & inſolubiles reputant.Iſ.40.e.

Pygargus.

PYgargus,eſt capra quædam ſylueſtris,non diſſimilis damæ.Aliquibus videtur aquilarum genus,aliquibus hærodiorum.Ponitur inter animalia munda. Deut. 14. a. Vnde non erit ex genere aquilarum,aut hærediorum,quæ inter immunda computantur.

Pygmæus.

Pygmæi,Hebraicè Gamadim dicuntur,hoc eſt,nani,ſunt homines cubitales & ſagittarij. Ezec.27.c.

Pyra,pyramis.

PYra,lignorum congeries igni comburenda.Pyramis autem eſt moles maxima quadrata, ita conſtructa,vt à ſolo lato in acutum tendat in morem flammæ,quales erãt in Ægypto.

Ignis inferni. Pyra grandis,quam fecit Deus,typus eſt ignis iudicij, vel inferni, qui paratus eſt malis. Eze.24.c.

Pyrata.

Dæmones. Pyrata,eſt latro marinus, non tamen inuenitur in ſacra ſcriptura. Sed ſolent pyratæ dici dæmones,qui in mari huius ſeculi fideles infeſtant. *Ambr.ſer.41. Hie.ſ.Iob 16.*

Python.

PYthon,eſt genus,ſerpentis.Et python ſpiritus,eſt diabolus,qui dabat reſponſa per fœminas,aut viros,qui dicebantur pythonem ſpiritum habere.

Seductores ſimplicium. Pythones ſunt,qui non Chriſto ſeruiunt,ſub ſuo ventri:& per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium.Leu.20.d.Rom.16.c. *Iſy.ſ.Leu.20.*

Vox Iudæorum & hæreticorum. Quaſi pythonis vox erat vox Iudæorum,& hæreticorum:quia fallax & deceptoria.Iſ. 29. a. Reprehenduntur autem, qui non auditi à Deo ad pythones confugiunt, ſicut Saul.1. Regum 28.a. *Hie.ſ.Iſ.29.& ſ.Ier.11.*

Quadrans.

VADRANS,eſt monetæ genus,quarta videlicet pars aſsis.Et quadrataria permutatio eſt velut quædam compenſatio, quũ aliud redditur, aliud ſignificatur ſolutum.In balneis olim lauandi ſoluebant quadrantem. *Amb.ſ.Luc.12.*

Quadrans nouiſsimus ſoluendus, eſt compenſatio peccati per charitatem.Vel peccata terrena etiam perpetuò ſoluenda. Mat.5.d.Mar.12.c. *Aug.1.ſer.domini in monte.*

Quadrare, Quadrum, Quadrangulum, Quadratum.

QVadrare,eſt in quadrum aliquid redigere. Quadrum autem ſeu quadratum eſt, quod quatuor æqualibus lineis conſtat, ad rectos angulos terminatis. Quadrata autem figura eſt ſtabilis,nec facile mobilis.

Sancti. Quadrata ligna,dici poſſunt Sancti vndiquaque ſtabiles, ex quibus conſtituitur arca dilu-uij,hoc eſt,eccleſia.Gen.6.c.Iidem ſunt quadrati lapides,ex quibus conſtruitur altare. Ezec. 40.f.Et templum Salomonis.Reg.5.d. *Aug.15.ciu.Dei.16.& ſ.Pſ.86. Bed.ſ.Gen.5.*

Perfectio Sanctorum. Quadrum altare perfectionem Sanctorum ſignificat,& etiam quadramgulum rationale. Et quadrum atrium centum cubitorum,ſunt perfecti in virtutibus.Exo.27.a.28.c.30.a.39.b. Hieruſalem quoque cæleſtis in quadrum ædificatur. Apoc.21.vt reſpondeat nomini quadrilatero,& quia in illam non ingrediuntur,niſi perfecti,ſeu ab omni vitio purgati.Item vt deſignetur ſumma pax & concordia.Quadrangulum autem rationale,ſtabilitatem virtutis indicat.Nam quadrata figura non facile de loco mouetur. *Greg.Ven.ſ.au.3.tom.38.modo.concen.3. Gre.ſ.Eze.ho.22. Rup.11.ſ.Apo. Gre.Nyſſ.de vita Moſis.*

Quadrangulati in oſtio templi, deſignant quatuor euangelia, & virtutes: per quæ ingredimur in eccleſiam. 3. Reg. 6. d. *Euangelia. Virtutes.*

Quadrangulum limen templi. Eze. 41. c. firmitatem fidei deſignat, per quam etiam ingredimur in eccleſiam. *Firmitas fidei.*

Glo. ord. ſ. Thr. 3. Virg. 6. Aeneid. Quadri lapides, quibus concludit Deus vias animæ. Thr. 3. b. validas tribulationes ſignificant: & antiqui hoſtis perſequutiones: & quatuor affectus animi, quibus nos impugnat diabolus: de quibus Virgil. Hinc metuunt, cupiunt, gaudentque, dolentque. *Tribulationes. Quatuor affectus animi.*

Lyr. ſ. Iſ. 9. Quadros lapides vocant hæretici ſuas rationes, quas fortes eſſe putant: & etiam ſuos grauiores doctores. Iſ. 9. b. Amos 5. c. *Rationes & doctores hæreticorum.*

Quadriga, vide Currus.

Quadrupes.

Amb. 2. de Spiritu ſancto. 11. QVadrupes, eſt animal quatuor habens pedes.

Quadrupedia dici poſſunt homines terrenis rebus, variiſque concupiſcentiis dediti. Acto. 10. Et quadrupedes in deſerto, ſunt dæmones, Iudæi, & peccatores in hoc mũdo ſine Deo. Iſ. 30. b. iuxta Septuaginta. *Hie. ſ. Iſ. 30.* *Homines terreni. Dæmones. Iudæi. Peccatores.*

Quadruplum.

Amb. apol. Dauid. 5. Quadruplum, eſt quater tantum. Quadruplum autem redditur pro oue, quando corpus ex quatuor elementis conſtans, ſuſcitatur cum quatuor dotibus 2. Reg. 12. b. *Dotes corporis.*

Quærere, Inueſtigare, Requirere, Inquirere, Perquirere.

QVærere, eſt quæ ſit res aliqua, inueſtigare: aut alio modo rem ipſam abſentem, aut ignotam exquirere. Inueſtigare autem eſt, quaſi per veſtigia quærere. Interdum quærere, eſt acquirere. Pſ. 118. Mandata tua quæſiui. Conari. 1. Reg. 19. a. Quærit pater meus Saul occidere te. Cupere. Exo. 2. c. Quærebat occidere Moyſen. Imitari. Pſ. 68. Quærite Dominũ, & viuet anima veſtra. Interrogare. Deut. 18. b. Quærat à mortuis veritatẽ. Prętendere. 2. Reg. 20. f. Tu quæris ſubuertere ciuitatem. Requirere. Gen. 37. c. Interrogauit, quid quæreret. Studere. Eccl. 7. a. Noli quærere fieri iudex. Requirere autem præter hoc quod eſt diligenter quærere, eſt etiam deſiderare. 1. Reg. 20. d. Requiretur ſeſſio tua. Exigere. Geneſ. 9. a. Sanguinem animarum veſtrarum requiram. Vlciſci. 2. Par. 24. f. Videat Dominus & requirat.

Quærens Deus virum iuxta cor ſuum. 1. Reg. 13. c. aduentum Chriſti deſignat. Oſtendit etiã bene diſcutiendum eſſe eum, qui in prælatum eligendus eſt. *Aduentus Chriſti. Deſcutere eligendum.*

Inueſtigauit Deus ſemitam & funiculum Chriſti, ſecundùm quòd per prophetas prædixit, quæ futura erant de Chriſto. Pſ. 138.

Hil. ſ. Pſ. 138. Inueſtigat lucerna Domini omnia ſecreta ventris: quia occulta mentis penetrat: vt ea, quę in ſeipſa & de ſeipſa latebant animam, ante eius oculos flendo reducat. Prou. 30. d. *Cognoſcẽs Deus omnia ſecreta.*

Gre. 4. mor. 17. & 8. mor. 23. Exquiri ſanguinem Ioſeph, eſt mortem Chriſti vindicari. Gen. 42. d. Requirere autem dicitur Deus quæ iudicando diſcutit: non requirere verò quæ ignoſcendo in ſuo iam iudicio impunita derelinquit. Iob 3. a. Et quærit manè eum, quem examinat in iudicio. Iob 7. d. 10. b. 31. b. Requirit etiam Deus ſanguinem animarum de manu omnium beſtiarum, quum vindicat Martyres. Gen. 9. a. Pſal. Et requirit ſanguinem peccatoris de manu ſpeculatoris non annunciantis malum, quando caſtigat prælatum, cuius negligentia perit populus. Ezech. 3. e. Et requirit gregem de manu paſtorum, quum exigit ab eis gregem quem ſcandalizando perdiderunt: vt ſuſpendatur eorum collo aſinaria mola. Eze. 34. c. *Arn. ſ. Pſ. 9. Hie. ſ. Eze. 34. Gre. ſ. Eze. ho. 11.* *Vindicta Dei. Iudicium Dei.*

Glo. ord. ſ. Iſ. 63. Quæſiſſe dicitur Chriſtus auxiliatorem, vt oſtendatur in paſſione relictus fuiſſe ſolus. Iſa. 63. b. Ita dicebat ipſe. Pſ. 141. Non eſt qui requirat animam meam. *Solitudo Chriſti in paſſione.*

Gre. ſ. 1. Reg. 9. Aug. de paſt. 7. Cyr. 7. ſ. Ioan. 5. Quærens Saul aſinas, eſt Chriſtus, qui venit quærere oues perditas. 1. Reg. 9. a. Pſ. 118. deſignat etiam prædicatorem quærentem animas peccatrices, quas ad Chriſtum conuertat. Vnde reprehenduntur mali paſtores non quærentes oues errantes. Eze. 34. a. Zach. 11. d. quia paſtores, qui proprias expetunt delicias, aut commoditates, dominici gregis damna non curant neque aliquo afficiuntur zelo, aut deſiderio ad ſalutem animarum ſuorum ſubditorum. Nec quærunt quod perierat, quando deſperatione auerſos à Deo, non reſtituunt ad ſpem ſalutis, promittendo ex Dei miſericordia veniam. Quæſita autem ciuitas, eſt eccleſia, quam quæſiuit Chriſtus, vt ouem perditam. Iſa. 62. d. Qui venit quærere & ſaluum facere quod perierat. Luc. 19. b. *Chriſtus quærens peccatores.*

Amb. ſ. Luc. 13. & de viduis. Gre. ho. 31. Quærens Chriſtus fructum in ficu, non contentus foliis. Luc. 13. b. eſt quærens opera in ſynagoga, non contentus ceremoniis & traditionibus. Aut certè quærit opera in genere humano. *Quærens Chriſtus opera.*

Glo. int. ſ. Iſ. 16. Quæret Chriſtus iudicium, quia iuſtè iudicabit. Iſa. 16. d. Quod ad vltimum iudicium referri poteſt, quum dicet malis, Ite maledicti, &c. *Chriſtus iuſtè iudicans.*

Hie. ſ. Iſ. 1. Non quærere dicitur Deus ſacrificium à Iudæis, oſtendens ideo ſe ſacrificia offerri illa iuſſiſſe, ne idolis offerrentur, atque ita docet legem ſpiritualiter intelligendam. Iſ. 1. d.

Hie. ſ. Ier. 30. Requirens, quem non habebat Sion, propter peccata ſua, eſt Deus, vel Chriſtus. Iere. 30. c. Non quærentes etiam Sion, erant ſacerdotes eius, vel principes, qui non curabant ſalutem animarum, vel etiam angeli relinquentes obſtinatos.

Quærere Deum.

Quærere abſolutè,eſt quærere Deum & diuina,qua ratione dicitur Matt.7.a.Qui quærit, inuenit.Puniuntur autem,qui non requiſierunt Dominum.Iſ.21 c.31.a.Quærunt in anguſtia Dominum,qui in proſperitate ipſum quærere nolebant.Iſ.26.c.Pſal.17.119. Quærere autem Dominum,dum inueniri poteſt,eſt agere pœnitentiam in vita.Iſ 55.b.65. b. Quęrunt Ieſum dolentes,qui ſolicitè laborant,& pœnitentiam agunt. Non eſt autem quærendus in foro & plateis:ſed in templo,vt inueniatur.Luc.2.f.Cantic. 5. d. Quærebat ipſum ſponſa in lectulo, hoc eſt,in quiete.Cant.3.a.Hoc etiam eſt quęrere,quæ ſurſum ſunt.Col.3.a.Exquirit Deum in toto corde,qui non facit opus Dei negligenter:ne repellatur à Deo. Et exquirit viam iuſtificationum Dei,qui legem inueſtigat,aut Chriſtum,qui finis eſt legis. Pſal. 118. Requirens Deum,eſt,qui per creaturas venit in notitiam & amorem creatoris.Pſ. 52. Quærimus etiam ipſum legendo:& quærit Deum manibus,qui bene operatur.Hoſ.5.b.

Pœnitentia in hac vita. — *Hie.ſ.Iſ.21.26.55. & ad Letam. Ori.ſ.Iu. ho.18. Amb.de virg.3. & de Iſaac.5.& 5. Pſ 118. Hil.1.Pſ.12. Aug ſ.Pſ.76. Gre.6.reg.epi.36.*

Quærebant Iudæi Dominum de die in diem:quum faciebant quotidie legis iuſtitias: & corde ipſum non colebant.Iſ.58.a.Quærent autem melius Dominum in fine ſeculi, quando reliquiæ conuertentur.Hoſ.3.b.Dicuntur autem quærere Dominum in gregibus & armentis,quum offerunt ſacrificia de gregibus non grata Deo.Hoſ.5.b. — *Hie.ſ.Iſ.58.& ſ. Hoſ 3. Rup.ſ.Hoſe.5.*

Non expectare præmium.

Quærerent fruſtra Dominum,qui præmium æternum non expectarent.Iſ.45.d.Non dixi ſemini Iacob,Fruſtra quærite me. — *Glo.int.ſ.Iſ.45.*

Scrutari ſcripturas.

Quærens Rebecca à ſeruo Abrahæ de Iſaac veniente, quis eſſet:deſignat ſcrutandas eſſe ſcripturas,vbi de Chriſto inſtruimur.Gen.24.g.Eſt etiam eccleſia, quæ per Prophetarum & Apoſtolorũ dicta,quid de Chriſto credere debeat,intelligit. Quærere etiam precioſas margaritas,eſt in lege veteri myſteria inueſtigare:& doctrinæ ſacræ ſimul cum operibus vacare. Matth.13.f. — *Glo.ord.ſ.Gen 24. Ori.ſ.Mat.cap.13. Hil.ſ.Macam.13.*

Requirunt legem ex ore ſacerdotis ſubditi.Mal. 2. b. quia ad ipſum ſpectat docere legem. Quærens autem populus ſententiam Dei,deſignat habentes curam & ſolicitudinem, ac cupiditatem ſalutis ſuę.Exo.18.c. — *Glo.ord.ſ.Mal. 2.*

Quærere Chriſtum in tribulatione.

Quęrit ſponſa dilectum in lectulo per noctem.Cant.3. a.quum intra ſecreta cordis cubilia in tribulatione ſpiritus ipſum deſiderat.Quęrit & non inuenit:quia à Deo inſpirata mens aſſidua ſuauitate illa intima perfrui concupiſcit:ſed corruptio prohibet. Cant.5.b.Quæſiuit autem paululum inter errantes:& tunc non inuenit. — *Gre.22.mor.1.& ſ.Cant 5. Ber.ſ.Cant.ſer.75.*

Quęrentes Ieſum inter cognatos & notos, ſunt volentes ſeruari ritus ceremoniarum Iudaicarum:vbi tamen non inuenitur.Luc.2.f. — *Rup.ſ.Cant.1.*

Velle comprehẽdere Deum. Quærere Deum per fidem.

Quęrens Iacob nomen Dei.Gen.32.d.deſignat volentem comprehendere Deum.Requirentes autem turbę Chriſtum facta die,deſignant per fidem eſſe quęrendum.Ioan.6.c. — *Glo.int.ſ.Gen.32. Amb.de virg.3.*

Exigens lex pœnitentiam.

Quęrens Moſes ab Aaron hircum pro peccato.Leu. 10. d.deſignat legem exigentem pœnitentiam à peccatoribus:quam ſacerdotes admittere debent. — *Amb.epiſt.3.*

Habens iuſtus Chriſtum.

Non quęrit panem ſemen iuſti.Pſ.36.quia habet abundantiam doctrinę, vel ſemen eſt ipſa doctrina continens in ſe Chriſtum panem vitæ,ideo non opus eſt, vt quęrat panem, quia iam habet Chriſtum. — *Ori.ſ.Pſ.36.ho. 4.*

Quęrere bona Hieruſalem propter domum Domini,eſt, vt qui ſunt ciuitas, fiant domus Dei.Vel eſt optare,vt eccleſia proficiat ad ęternam fœlicitatem.Pſ. 121. — *Glo.ord ſ.Pſ. 121.*

Tradere ſapientiam ſenibus.

Quęrere adoleſcentulam ad calefaciendum Dauid ſenem,eſt tradere ſapientiam ſenibus,in quibus maximè viget.3 Reg.1.a. — *Hie ad Nepotianum.*

Negligere ſapientiam ſecularem.

Non quęrentes Medi aurum,nec argentum,ſunt prędicatores de eloquentia & ſapientia ſeculari minimè curantes.Iſa.13. d. Quærunt autem aquas egenus & pauper, quum Gentiles quærunt veram doctrinam in Philoſophis,& mentis quietem,& refrigerium gratię, quę nõ ſunt in eis.Iſ.41.d. — *Hie.ſ.Iſ.13.41.*

Fides Apoſtolorum rara.

Quærentes pauperes ſpicas in valle Raphaim, ſunt Apoſtoli credentes inter Iudæos. Iſa.17.d. — *Hie.ſ.Iſ.17.*

Quæſierat Ezechias reſiduum annorum ſuorum,quaſi optans adhuc viuere, vel conſiderans,quantum poſſet viuere ſecundùm naturam.Iſ.38.b. — *Lyr.ſ.Iſ.38.*

Saluari omnes Prædeſtinatos.

Nullum quæri ex numero gregis Domini,eſt omnes prędeſtinatos ſaluos fieri.Ier.23.a. — *Lyr.ſ.Iere.23.*

Quærunt homines mortem,quando quærunt requiem à malis.Apo.9.c. — *Aug.ſ.Apo.ho.7.*

Quærere iudicium iubetur.Iſa.1.e.quia non eſt omnium iudicare. — *Hier.ſ.Iſ.1.*

Non requirit Dominus deſuper diem natiuitatis Iob, quum non conuertit Iudam, vt Petrum & cæteros Apoſtolos,ad pœnitentiam.Iob.3.a.Vel requirit Deus,quæ iudicãdo diſcutit,non requirit verò, quæ ignoſcendo in ſuo iam iudicio impunita derelinquit. Hic ergo dies.i.peccati delectatio, à Domino non requiritur, ſi animaduerſione ſpontanea puniatur. Vel non requirit deſuper diabolum,quum non eum reparat, vt hominem, quia non peccauit per carnis infirmitatem, nec alio inſtigante. — *Ori.ſ.Iob 3. Gre.4.mor.9.17.*

Non requirent beati miſericordiam & veritatem Dei.Pſal.60.quia præſentem habebunt. Vnde dixit Chriſtus.In illa die non rogabitis me quicquam. — *Hil.ſ.Pſ.60.*

Negligere ſtudia ſcientiæ.

Quæri Danielem,vt occidatur.Dan.2.b.eſt occaſionem,ſiue excuſationis alicuius opportunitatem captare,quo tutius atque liberius,& cum ſecuriori conſcientia ſacræ etiam eruditionis ſtudia diſſoluta mens poſſit abiicere. — *Ric.de S.Vict. de ſomnio Nabuc.7.*

Examinare peccata.

Quærens ſacerdos,an capillus leproſi ſit flauus,&c. eſt examinans circunſtantias peccatorum.Leuit.13.e.

Hie. ſ. Iſ. 65. Baſi. ſ. Pſ. 33.

Non quærentes Dominum erant Gentiles: quem tamen inuenerunt: quia poſtea credentes recte quæſierunt. Iſa. 65. a. Inquirentes etiam Dominum ſunt ex gentibus venientes ad fidem quæ prius Deum non cognoſcebant. Sicut è diuerſo, Iudæi ſunt non inquirentes. Pſal. 33. Iſa. 9. b.

Baſi. ſ. Pſ. 37. Hil. ſ. Pſ. 53. Arn. ſ. Pſ. 103. Greg. Ven. Can. 2. tom. 3. cap. 15. Aug. ſ. Pſ. 100. 104. 34. 37. 39. 69. 141. Gre. 27. mor. 191. Arn. & Hie. ſ. Pſ. 9.

Rabies diaboli contra Chriſtū & eius membra. Iudæi & hæretici contra Chriſtum & fideles.

Quærens Pharao occidere Moſen, deſignat rabiem diaboli in Chriſtum & eius membra. Exo. 2. c. 4. c. Quærentes animam tam Chriſti quàm aliorum fidelium, ſunt dæmones & Iudæi: ſicut viri Anathoth quærebant animam Ieremiæ. Pſ. 37. 53. Ier. 4. g. 11. d. Et quærūt à Deo eſcam catuli leonum, quum dæmones, aut hæretici peruertunt animas. Pſ. 103. Dicuntur autem catuli leonum quærere à Deo eſcam: quia nihil ſibi poſſunt aſſumere, niſi quantū Deus permittit. Quærunt etiam mala Chriſto, qui crimina quærebant, vt eum morti traderent. Pſ. 37. Quærunt autem animam mali & dæmones, vt perdant. Pſ. 34. 39. 69. Quærunt etiam animam bene boni, qui ſaluam cupiunt. Pſ. 141. Quęrebatur autem peccatum Chriſti, & non inueniebatur à diabolo, & Scribis & phariſæis. Pſal. 9. Vel quæritur peccatum impij, & non inuenitur ad emendationem, cuius non eſt dignus.

Ori. ſ. Nu. ho. 17. — *Ceſſatio victimarum.*

Non quærens Balaam amplius auguria. Num. 24. a. deſignat Iſraelem de victimis carnalibus amplius non curantem.

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 5. Hie. ſ. Eze. 39. & ſ. Abdiam. — *Conuincere hæreticos.*

Quærere impium, eſt diſputare cum hæretico, vt impietatis conuincatur. Pſ. 36. Sic requirunt eos, qui remanſerint de Gog, qui in totū conantur tollere hæreticos. Eze. 39. d. Et inueſtigant abſcondita Eſau: quum doctores fideles hęreticorum aſtutias detegunt. Abdi. b.

Ori. ſ. Iſ. ho. 7.

Quærere de viuentibus mortuos, eſt interrogare dæmones de rebus viuentium. Iſ. 8. d.

Hil. ſ. Ma. can. 12.

Quærebat requiem ſpiritus immundus, dum volebat perpetuò manere in Gentilitate. Matth. 12. d.

Hie. ſ. Iſ. 40.

Quærens artifex quomodo ſtatuat ſimulachrum, eſt hæreticus, qui conatur ſua firmare dogmata. Iſa. 40. c.

Glo. int. ſ. Iſ. 41.

Quæri dicuntur mali, & non inueniri, quando mittuntur in infernum. Pſ. 36. Iſ. 41. c.

Hie. ſ. Ier. 29. Baſi. ſ. Pſ. 33. — *Quærere quietē mundi, aut Chriſtum.*

Quærunt pacem ciuitatis, qui mundi quietem in omnibus procurant. Iere. 29. b. Inquirit etiam pacem, qui quærit Chriſtum. Pſ. 33.

Gre. 11. mor. 20. & 23. mor. 26. — *Quærere voluptates.*

Quærere dicitur populus panem, aut cibum, quando quærit voluptates. Thr. 1. g. Iob 15. c.

Hie. ſ. Hoſ. 5. & ſ. Nah. 3. — *Conuerti ad dæmones, aut hæreticos.*

Quærit meretrix amatores ſuos, quum anima cōuertitur ad dæmones, aut hęreticos. Hoſ. 2. b. Et quærit auxilium ab inimico: qui ad diabolum, aut hæreticos conuertitur. Nah. 3. c.

Hie. ſ. Hoſ. 2. & ſ. Amos. 5. — *Pœnitētia ficta.*

Quærunt Dominum in gregibus & armentis: qui eleemoſynis & aliis operibus putant redimere peccata: in quibus perſeuerant. Hoſe. 5. b. Et quærunt Bethel, qui dicunt: Templum Domini, templum Domini, & qui literam legis ſequuntur. Amos 5. a.

Glo. ord. ſ. Exo. 24. — *Aduerſitas aut tentatio.*

Quęſtionem naſci, eſt aliquam aduerſitatem, aut tentationem animum pulſare. Exo. 24. d.

Lyr. ſ. Gen. 43. — *Humilitas ante confeſſionem.*

Requirere puerum de manu Iudæ, eſt exigere humilitatem ante confeſſionem. Gen. 43. b.

Gre. ſ. 1. Reg. 14. — *Cura prælatorū etiam erga maiores.*

Requirens Saul, quis abierit de exercitu, deſignat prælatum curam habentem non ſolùm infirmorum, ſed etiam prædicatorum. 1. Reg. 14. c.

Phil. 2. alleg. — *Neceſſaria corpori.*

Requiſita naturæ dici poſſunt omnia, quæ neceſſaria ſunt corpori. Exo. 23. c.

Hie. ſ. Iob. 39.

Perquirit onager virentia quæque, quum Iudæi quærunt, quę ad delicias carnis & ſabbata delicata pertinent. Iob 39. b.

Aug. epiſ. 105. Hie. ſ. Iſ. 40.

Imperueſtigabilis via Domini, eſt miſericordia & veritas, quia cuius vult miſeretur: & quem vult, indurat. Rom. 11. d. Non eſt etiam inueſtigatio ſapientiæ Dei. Iſ. 40. g.

Quæſtus, vide Lucrum.

Qualis, Qualitas.

Qualis dicitur, qui aliqua qualitate eſt affectus, vt calidus, aut frigidus vix habet vnde allegoriam recipiat.

Glo. int. ſ. 1. Par. 28. — *Diuerſitas donorum Dei.*

Pro qualitate menſurę leuculorum dedit Dauid pōdus auri, vel argenti. 1. Par. 28. d. vbi diuerſitas donorum Dei deſignari poteſt.

Quantus.

Quantus dicitur aliquis ſecundum quantitatem continuam, ſiue diſcretam. Ferè autem ſumitur interrogatiuè, nec in allegoriis videtur habere locum.

Quaſſare, Quatere, Conquaſſare.

QVaſſare, eſt commouere, & rumpere veluti frangendo.

Conquaſſauit Chriſtus capita multorum in terra, hoc eſt, dæmonum, quos dicitur contriuiſſe. Pſ. 109.

Arn. ſ. Pſ. 109. Tert. adu. Iudæo. Hil. ſ. Mat. ca. 12. Hie. Aglaſiæ & ſ. Iſ. 42. — *Gentiles. Iudæi. Peccatores. Infideles.*

Quaſſatus calamus ſignificat Gentiles, fidei integritate carētes. Vel deſignat fidem Iudęorum periclitantem, vel ipſos Iudæos, qui in Chriſtum impegerunt, & quaſſati ſunt. Vel ſignificat habentes modicam fidem, aut peccatores. Demum conquaſſantur non credentes in Chriſtum, ſuper quos cadit lapis. Iſ. 42. a. Mat. 12. b. Luc. 20. c.

Quercus.

Quercus, eſt arbor ſylueſtris glandifera, cuius lignum eſt durum & forte, quæ etiam dicitur ilex. Quercu autem coronabantur victores, ob inſigne fortitudinis.

Crux Chriſti. Quercus ſub qua apparuit Angelus, crucem Chriſti deſignare poteſt, ſub qua nobis eſt præſidium. Iud. 6. b. Ioſ. 24. f. Quercus etiam fletus, vbi ſepulta eſt Debora, crux eſt Chriſti, ſub qua ſepelitur Synagoga. Gen. 35. b. *Amb. prol. de Spiritu ſancto.*

Sublimes habitus virtutum. Quercus Mambre, ſeu excelſa, iuxta Septuaginta, ad quam venit Abraham, deſignat ſublimem habitum virtutum, ad quem venire debent, qui in hac vita peregrinantur. Gen. 13. d. *Aug. q. in Iud. 30. Cyr. de adorat. in Spiritu ſancto.*

Bona conuerſatio. Sancti. Quercus Tabor, ſignificare poteſt ſecretam & fortem conuerſationem in deſpiciendis terrenis, per quam internæ claritatis lumen acquiritur. 1. Reg. 10. a. ſignificant etiam ipſos Sanctos fortes & fructificantes. *Gre. ſ. 1. Reg. 10. Chry. ſ. Iſ. 45.*

Principes libidinum. Fortes ad malum. Principes Iudæorum. Quercus Baſam, hoc eſt, ignominiæ, quæ non producunt fructum, niſi porcis congruentē, deſignare poſſunt principes libidinum. Iſ. 2. c. Eze. 6. d. Ex his dolantur remi, cùm conuertuntur. Eze. 27. a. Deſignant etiam fortes ad malum, vt dæmones. Amos 2. c. Poſſunt itidem ſignificare principes Iudæorum. Zac. 11. a. *Hie. ſ. Iſ. 2. & ſ. Eze. 6. 27. & ſ. Amos 2.*

Quercus ſignificat loca amœna, idololatriæ & erroribus apta. Ier. 2. g. Hoſ. 4. c. vnde & ex quercu fit idolum. Iſ. 44. b. *Hie. ſ. Ier. 2.*

Queri, Querimonia, Conqueri.

Queritur aliquis de aliquo, quum quaſi lamentando ipſum accuſat, ſeu incuſat, qui actus querela, aut querimonia dicitur.

Importunitas ſenſualitatis, & Synagoga. Querela ſponſę Samſon, vt reuelaret ei ſecretum, importunitatem ſenſualitatis aduerſus rationem deſignat. Iud. 14. d. Vel deſignat ſynagogam, quæ dicebat Chriſto, Si tu es Chriſtus, dic nobis palam. *Rup. 1. ſ. Iud. 15.*

Quieſcere, Quies, Requies, Tranquillus, Tranquillitas.

QVieſcere, interdum ſignificat non moueri, nonnunquàm ceſſare ab opere ſeu motu, interdum dormire. Idem eſt requieſcere. Item tutò habitare. Deut. 12. b. Vt requieſcatis à cunctis hoſtibus. Iacere. Geneſ. 8. a. Requieuit arca menſe ſeptimo. Quieſcere in ſepulchro. Pſ. 4. In pace in idipſum dormiam & requieſcam. Quiete frui. Geneſ. 18. a. Requieſcite ſub arbore. Requies aliquando ocium. Apoc. 4. c. Requiem non habebant die ac nocte.

Faciens Deus quieſcere. Requies Dei die ſeptimo, fuit ceſſatio à noua productione creaturarum, vel complacentia de productis, quę quies fuit poſt productum hominem. Gen. 1. d. Vel dicitur quieſcere, quia alios quieſcere facit. Quum enim operamur, ipſe operatur in nobis, & quum quieſcimus, quieſcit in nobis. Vel requies Dei, ſignificat requiem eorum, qui requieſcũt in Deo, ſicut lętitia domus, lętitiam ſignificat eorum qui lætantur in domo, etiam ſi non eos domus ipſa, ſed alia res lętos faciat. Exo. 20. b. 23. b. 35. a. Quieuiſſe etiam Deũ, eſt ordinaſſe, vt ſeruaretur citra vllam tranſgreſſionem, in omne tempus ordo eorum, quę facta ſunt, & feciſſe, vt vnaquęque creatura ceſſaret à veteri confuſione. Et requieuit poſt opera, quia nõ eis ad ſuã beatitudinem indigebat, ſed eodem modo fuit beatus, ſicut antea. Dicitur Deus, quieſcere fecit, & non, quieuit. Quieſcunt enim, quę videntur operari, ipſa non agentia, at factor ille non quieſcit. *Amb. 6. Exae. 6. Aug. Epiſ. 11. & 1. de Gen. cont. Manich. & 11. ciui. Dei. 8. Cle. Alex. 6. ſtro. Bed. ſ. Gen. 2. Aug. de gen. ad lit. 11. 17. Bed. ſ. Gen. 2. Phil. 1. allego.*

Mors Chriſti. Requieſcens etiam Deus die ſeptimo, requiem Chriſti ſignificauit in ſepulchro. Requieuit autem vt leo rex pacificus, & conſtans: quia mortuus eſt quando voluit, & ſurrexit. Gen. 49. b. Pſ. 4. 131. Et vt catulus leonis: quia inde mortuus eſt, vnde natus eſt. Fertur catulus leonis natus, tribus diebus ac noctibus dormire: tertio autem die fremitu leonis excitari. Requieuit in ſpe caro Chriſti quia in ſepulchro ſperabat reſurrectionem. Vel quia eccleſia ſperat etiam reſurrectionem, vt caro Chriſti. Pſ. 15. *Bed. ſ. Gen. 2. 49. Aug. ſ. Ioan. tra. 17. Hie. ſ. Pſ. 15.*

Deus in eccleſia. Quieſcit Deus in loco ſuo, hoc eſt, in eccleſia. Iſ. 18. b. Et requieſcit in monte Sion, hoc eſt, in beatis. Iſ. 25. d. Requies autem eius dicitur eſſe reficere laſſum. Iſa. 28. c. Quieſcit autem iuſtitia in Hieruſalem, hoc eſt, Deus in eccleſia, vel in anima. Iſa. 1. f. Requies autem Dei dicitur Damaſcus, quia quieuit in gentibus ad fidem venientibus. Zac. 9. a. Requieſcit etiam iudiciũ Dei in lucem populorum: quia opus redemptionis efficaciam habuit in Gentibus. Iſ. 51. b. Et dicitur requieuiſſe in Gentibus. Pſ. 54. *Hie. ſ. Iſ. 1. 18. 25. & ſ. Zac. 9. Glo. int. ſ. Iſ. 51.*

Complens Deus caſtigationem. Requieſcere etiam dicitur Deus, quum compleuit caſtigationem, vt ſolet iratus expleta vindicta. Et requieſcit eius indignatio, quum quis caſtigatus conuertitur. Requieſcere quoque dicitur indignatio Dei: & quieſcit ipſe Deus, quando punit aliquem non ad pœnitentiã eius, ſed relinquendo vt deſperatum. Ezec. 16. e. 22. e. Conquieſcit furor Dei in capite impiorum: quum eorum punitio in inferno perdurat. Ier. 30. d. Requies Ægypti, eſt ceſſatio diuinæ caſtigationis, & patientia Dei: quam mali requiem iudicant. Exo. 8. b. Iſ. 14. g. Iob 16. b. 30. d. *Hie. ſ. Eze. 16. & ſ. Ier. 30. Glo. ord. ſ. Exo. 8.* *Patientia Dei.*

Prædicatio Apoſtolorum. Requieſcere fecerunt ſpiritum Dei in terra aquilonis equi albi. Zach. 6. b. quando Macedones impleuerunt voluntatem Dei, vincendo Perſas. Deſignant autem Apoſtolos conuertentes mundum ſua prædicatione, quod fuit gratum Deo: cuius ira ceſſauit contra conuerſos & pœnitentes. *Hier. ſ. Zac. 6. Rup. ſ. Zac. 6. Ori. ſ. Nu. ho. 5. & ſ. Ier. ho. 3. Hie. ſ. Iſ. 11.*

Operans Deus. Permanens Spiritus ſanctus in Chriſto. Requieſcens ſpiritus Dei in ſeptuaginta viris, fuit operans in eis opera ſua: permanſit autem in ſolo Chriſto. Nu. 11. f. Si autem requieſcere ſit etiam permanere: requieuit Spiritus ſapientiæ & intellectus, &c. ſuper ſolum Chriſtum, in alios verò venit quidem, ſed non in ipſis quieuit, quia omnes alij fuerunt in peccato. Iſ. 11. a. *Geor. Vene. cant. 2. tom. 3. cap 6. Ori. ſ. cant. ho. 3. Baſi. ſ. Pſ. 14. 114. Hie. ſ. Iſ. 14. 38. 57. 65.*

Requies vitæ æternæ. Requies ſabbati, eſt ceſſatio operum poſt hanc vitam. Exo. 16. e. 31. d. Requies etiam abſolutè eſt requies æternæ fœlicitatis, quæ & requies bona dicitur. Gen. 49. c. Hanc non dat dia- *Gre. 4. mor. 40. &*

Digitized by Google

5.mor.7.& 12.mo. 2.& 26.mor. 32.

bolus,ſed Deus.Exo.5.a.33.c.Hæc requies dicitur eſſe in atriis ſapientiæ.Pſ.114.131.Iſa. 38.b. Requieſcere in monte ſancto Dei,eſt in Sion cæleſti gaudere.Pſ.14.Et requies in paſcuis, eſt in vita æterna.Eze.34.d.Et requies opulenta,quam dat Dominus,eſt in beatis.Iſa.32. d.58.c. Requieſcit autem pax in cubili ſuo,quum Sancti quieſcunt in fœlicitate.Iſ.37.a.Requieſcet ſub ſicut qui dulcedine & tranquillitate fœlicitatis perfruetur.Michæ. 4. b. Ibi requieſcunt feſſi robore:vbi eſt requies menſæ plenæ pinguedine.Iob 3.d.11.d.14.b.30.c.36.c.Requieſcũt etiam boni ſuper humum ſuam,hoc eſt,in gloria,aut in corpore glorioſo.Iſ.14.a.

Amb.ſ.Luc.13. Gre.4.mor.39. — *Quies in Chriſto.*

Requieſcentes volucres in ramis ſinapis,ſunt Sancti in Chriſto. Luc. 13. d. In eo requieſcunt feſſi robore.Iob.3.c.

Bed.ſ.Gen.8. Hie.ſ.Iſ.13. — *Non requies in hoc mundo.*

Non inueniens columba,vbi requieſceret pes eius.Geneſ.8.b.deſignat non habere requiẽ Sanctos in hoc mundo.Et non requieſcentes paſtores in Babylone,ſunt angeli, vel prædicatores in hoc mundo pro inferiorum ſalute laborantes.Iſ.13.g.

Gre.ſ.1.Reg.7.& 4.mo.30.& 26. mo.32. — *Vita contemplatiua.*

Requies Iacob,tranquillitatem contemplationis, ſeu vitæ contemplatiuæ deſignat : quæ dicitur requies bona.Gen.28.b.49.c.Requieſcit Iſrael poſt Dominum , quando contemplatiui manent in mentis quiete.1.Reg.7.a.Iob 3.b.9.d.36.c.

Exiſtẽtes in eccleſia.

Quieſcentes dicuntur,qui ſunt in eccleſia.Ezec.38.c.ipſi quieſcunt in terra quam demonſtrat Deus.Gen.26.a.Requieſcunt ſimul catuli vrſorum & boum , hoc eſt , filij diuitum & pauperum in eccleſia.Iſ.11.b.

Ori.in diu.ho. 6. — *Perfectio ex tribulationibus.*

Requies arcæ ſuper montes.Gen.8.a.ſignificare poteſt , quòd poſt tribulationes homo in ſublimiori perfectione inuenitur.Tranquillitas etiam eſt quies à tentationibus.Matt.8.c.

Hie.ſ.Iſ.1.14.30. 66. Amb.de Cain.7. Ori.ſ.Iud.ho.7.& ho.22. — *Ceſſare à malè operando.*

Quietus dicitur , qui ceſſat à male operando. Quieſcere autem poſt perpetratum peccatum,eſt ipſum augere defendendo.Gen.4.a.Pſal. 35. Iſ.66.a.Eſt autem prius quieſcere agere peruerſe,deinde diſcere benefacere.Iſ.1.c.Requieſcere etiã terrã , eſt ceſſare à peccatis,& abſtinere à cibis illicitis,&c.Exo.23:b.Leu.25.a.Iud.5.d.Quieuit etiam terra à bellis tẽpore Ioſue,quando pax Chriſti data eſt in mundo,& in carne,principe huius mundi eiecto.Ioſu. 11. d. Iſa. 14. d. Quieſcere etiam , eſt non ire in Ægyptum ſuperbiæ & aliorum vitiorum. Iſa.30.b.d.

Hie.ſ.Iſ.2. — *Cauere irã Chriſti.*

Quieſcere ab homine,cuius ſpiritus eſt in naribus eius,eſt cauere,ne quid agatur,aut dicatur in Chriſtum:ne quis in eius incurrat iram.Iſ.2.d.

Acceptare opera miſericordiæ.

Requieſcere ſub arbore,eſt accepta habere opera miſericordiæ.Sic quieuerunt angeli ſub arbore Abrahæ.Gen.18.a.

Amb.de ben.Patriar.12. — *Quies Pauli.*

Requieſcens Beniamin inter humeros , eſt Paulus,cuius requies & voluptas erat inter bona opera.Deut.33. b.

Hie ſ.Iſ.57.& ſ. Ier.14. Gre.10.mor. 22.& 12.mor.2. — *Quies bonorum.*

Requies eſt in via regia,quæ eſt veritatis & virtutis,ſi comparetur laboribus viarum erroris & vitiorum.Iſ.57.b.vnde non inuenit anima requiem inter vitia & errores. Thre. 1.a.3.f. Quieſcere ergo eſt bonorum:nam mali non quieſcunt.Ier.14.b.31.a.Iob 11.14.b.17.d.

Hie.ſ.Iſ.62.

Non quieuerunt prophetæ orando & prædicando futura,donec venit Chriſtus.Iſ.62.a.

Hie.ſ.Iſ.65. — *Vacare ſacris literis.*

Requieſcere dicitur ſub ficu,qui ſacræ ſcripturæ fructibus paſcitur.Mich.4.b.

Amb.de Noe.23. — *Succeſſio bonorum operum.*

Non requieſcens ſementis & meſſis,ſuccedentia ſibi bona opera ſignificat.Gen.8.d.

Gre. 5.mor.6. — *Ceſſare à terrenis actibus.*

Quieſcere dicuntur , qui benè in poteſtate ſunt , quando terrenarum actionum ſtrepitus pro diuino amore intermittendo poſtponunt: ne dum ima indeſinenter occupant , cor funditus à ſummis cadat.Iob 3.d.

Somnus.

Quies interdum pro ſomno accipitur,quantum ad literam.Geneſ.41. b.Euigilans Pharao poſt quietem.

Hil.ſ.Mat. can. 12. — *Diabolus in malis.*

Requies diaboli dicitur eſſe in malis:in quibus perpetuò quærit habitare.Matth.12.d.Iſa. 13.d.34.d.

Ori.ſ.Iob 3. Hie.ſ.Iſ.14. Rup.2.ſ. Apo. — *Mitti in infernum.*

Requieſcit ſcelus,quum quis non poteſt amplius peccare.Ezech.23.d. Requieſcere etiam impios,eſt ipſos poſt iudicium in infernum detrudi.Iob.3. c. Iſa. 13. c. Et quieſcit tributum, quando diabolus non poteſt amplius perſequi & tentare bonos.Iſ.14.b.Ita dicitur quieſcere terra,hoc eſt,terreni.Pſ.75.Et quieſcit Iezabel.Apo.2.f.

Glo.ord.ſ.Iſ.23.

Requies à malis non eſt transfretantibus ad Cethim.Iſa.23.c.quia vbi putant ſe mali quieturos,ibi maiores illis oriuntur perturbationes.

Glo.ord.ſ.Hoſ.1. — *Diſperſio hæreticorum.*

Quieuiſſe dicitur regnum domus Iſrael.Hoſ.1. b. quando ceſſauit eſſe regnum.Et quãdo conuenticula hæreticorum diſſipantur.

Hie.ſ.Hoſ.7. Rup.ſ.Hoſ.7. — *Conſentire ſponte in errore.*

Quieuit ciuitas à commixtione fermenti.Hoſ.7.b.quum non coactè, ſed ſpontè aliqui cõſenſerunt in errore.Vel dicitur de Hieruſalem,quando dixerunt principes : Non in die feſto ne fortè tumultus fieret in populo.

Hie.ſ.Hoſ.8. Rup.ſ.Hoſ.8. — *Separari ab Eccleſia.*

Quieſcunt ab onere regis hæretici.Hoſ.8.c.quum ſeparant ſe à ſubiectione eccleſiæ. Vel ediuerſo , quum redeuntes ad eccleſiam ab hæreſiarchæ imperio liberantur. Item Iudæi diſperſi,& relicti ſine rege: quod ipſi pro onere habebant.

Glo.ord.ſ.Mich.3.

Requieſcunt ſuper Dominum , qui malè agentes putant ſe Dei fauorem habere. Mich.3.d.

Rup.ſ.Amos 3. — *Confidere in auxilio fragili.*

Requieſcere dicitur in plaga lectuli,& in grabato Damaſci,qui confidit in auxilio humano & fragili.Amos 3.d.

Quis.

Quis, interrogando interdum pro raro ſumitur, vt Mat.25.b. Quiſputas eſt fidelis & prudens diſpenſator? Hoſe.14.d. Quis ſapiens, & intelliget hæc? Pſ.23. Quis aſcendet in montem Domini. Nahum 3.b. Quis gemet ſuper Niniuæ. Interdum vero pro difficili, aut impoſſibili ponitur, vt Rom.8.g. Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Et Haba.2.d. Quid prodeſt ſculptile, quia ſculpſit illud fictor?

Hie.ſ. Nahu.3.& ſ. Haba.2.

Quiſquiliæ.

Quiſquiliæ ſunt purgamenta terrarum, & arborum, & ſeminum.

Doctrina leuis. Quiſquiliæ frumenti, leuiorem doctrinam paruique momenti ſignificare poſſunt, quales erant traditiones Phariſæorum. Amos 8.b. *Hie.ſ. Amos 8.*

Quotidie, Quotidianus.

Quotidie idem eſt quod ſingulis diebus. Quotidianum verò eſt, quod quotidie fit.

Aſsiduè orare Quotidie manè offerens populus vota. Exo.36.a. deſignat ſemper orandum præcipuè manè ante alia opera. *Lyra.ſ.Exo 36.*

Victus. Eucharistia. Doctrina. Obſeruatio præceptorum. Quotidianus panis, quem petimus à Deo, ſignificare poteſt victum neceſſarium, & Eucharistiam, & doctrinam ad ſalutem neceſſariam, & præterea præceptorum obſeruationem. Matth.6.b. *Aug.2.ſer. domi. in monte.*

Quotidianæ anguſtiæ dicuntur, quando de omnibus verbis ocioſis ſumus etiam rationem reddituri. Eze.30.d. *Hie.ſ.Eze.30.*

Raab.

Eccleſia ex Gentibus. RAAB ſiue rahab, i. lata, ſiue dilatata, aut platea, mulier meretrix quæ ſuſcepit hoſpitio exploratores Ioſue miſſos in Hiericho, quæ cum domo ſua ſaluata eſt in expugnatione ciuitatis, ſuſpenſo funiculo coccineo de feneſtra, fuitque poſtmodum vxor Salmon, cui genuit Booz, Typus eſſe ſolet eccleſię ex gentibus, quæ prius erat meretrix, & ſordida per infidelitatem Sed poſtea ſuſceptis prædicatoribus à Chriſto miſſis, in fide dilatata eſt, & manſit in Iſrael vſque in hodiernum diem. Quia ex gentilitate inſiti ſunt in oleam fidei Iudæorum. Ioſ.2.b.6.c. Pſ.86. Mat.1.a. Hebræ.11.f. Iacob.2.d. De hac dicitur Iſa.54.a. Dilata locum tentorii tui.

Ori.ſ.Mat.54.16. Cypr.cont. Nouat. Hie ad neſotiā ſ. Pſ.86. Arn.& Aug ſ. Pſ 86. Rup.ſ.Ioſ.12.

Raab deſignat etiam publicanos, peccatores, & meretrices, qui ſuſceperunt Ioannem Baptiſtam, cui Phariſæi, & ſacerdotes credere noluerunt.

Raama.

Raama videtur prouincia iuxta Saba Eze.27.e. *Hie.ſ.Eze.27.*

Rabbath, ſiue Rabba.

Eccleſia hæreticorum, vel ſchiſmaticorum. Rabbath.i multa, ſiue grandis, aut iurgium, ſiue impugnatio, ciuitas metropolis, filiorum Ammon, ſic dicta ob magnitudinem, quæ poſtmodum à Ptolemæo Philadelpho, Philadelphia eſt dicta, quam expugnauit Dauid ob iniuriam nuntiis ſuis illatam. 2.Reg.12.f. Typus eſt eccleſiæ hæreticorum. Eze.25.a. Vel peculiariter, vt interpretatur multitudo, deſignans ſchiſmaticos, qui eccleſiam, quæ vna eſt, in multas diuidunt. Amos 1.d. *Hie ſ. Eze.25.& ſ. Amos 1.*

Rabbi, Rabboni.

Rabbi interpretatur magiſter, & etiam Rabboni, eſt vocabulum Syrum, vide Magiſter.

Rabſaces.

Rabſaces.i. magiſter, vel prępoſitus bibentium, aut magiſtri oſculū, vel ſacculus, ſiue multum bibens, aut oſculans, vel magnus factus, princeps in exercitu Sennacherib, quem ipſe miſit Hieruſalem, vt auerteret populum ab Ezechia, & adduceret in ſeruitutem regis Aſſyriorum. *Hæretici.* Typus eſt hæreticorum aut ſatellitum diaboli, qui blaſphemant Deum, vt inducant populum ad ſeruiendum diabolo, eiſque temporalia bona promittunt. 4.Reg.18.d. *Cyr. de adoratione in Spirituſancto.*

Racemus, vide Botrus. *Racha.*

Racha, interpretatur vacuus aut vanus, & abſque cerebro, eſt vox, quæ dicitur ab iratis, quaſi inarticularè prolata. Mat 5. *Hie. aduer. Pela.2*

Rachel.

Rachel.i. ouis, filia Laban vxor Iacob, ducta poſt Lian ſororem ſuam, quæ quia pulchrior, magis dilecta eſt ab Iacob, quā Lia cumque prius eſſet ſterilis, poſtea genuit Ioſeph. & demū Beniamin, in cuius partu mortua eſt: permiſit vt dormiret Iacob cum Lia, pro mandragoris ab ea acceptis. Eadem abſcondit idola patris ſui. Interpretatur etiam. Videns principium.

Eccleſia ex Gentibus. Rachel typus eſſe ſolet eccleſiæ ex Gentibus, quæ prius erat ſterilis, ſed veniens ad fidem formoſa facta eſt, & dilecta à Chriſto, à quo ducta eſt poſt ſynagogam. Ge.29.b. Sepulta eſt in via, vt deſignet eccleſiam paratam eſſe ad ſuſcipiēdos omnes, qui in hac vita ſunt viatores. Gen.35.c. Rachel plorans filios ſuos, eccleſia ingemiſcens in hac vita vſque ad reſurrectionem corporum. Ier.31.c. Mat.2.c.

Amb.de vir.5.& de fuga ſeculi. & epiſt.18. Aug.ſer.80. Beda ſ.Gen.30. Rup.2.ſ.Matt.

Rachel coniungens Balā cum Iacob, typus eſt ſynagogæ Iudæorum, quę ex parte Apoſtolorum eccleſiam ex Gentibus Chriſto coniunxit. Gen. 30. a. Significat etiam eam partem electorum, quæ ex Iudæis eſt, vel certè ipſam ſynagogam, pro qua ſuppoſita eſt Lia, hoc eſt, Gētilitas. Vt etiam mortua eſt in partu Beniamin, typus eſt ſynagogæ, quæ mortua eſt in partu Pauli ad fidem venientis. Gene. 35. c. deſignat etiam rationem, quæ moritur, cum mens ſupra ſe ipſam rapitur, & omnes humanæ ratiocinationis anguſtias ſupergreditur. Mens enim ad contemplationem rapta, quantus ſit humanæ rationis defectus experitur. Vt etiam generauit Ioſeph, typus eſt eiuſdem rationis, quæ eſt mater diſcretionis. Poteſt etiam ſignificare doctrinam veritatis.

Rachel etiam typus eſt vitæ contemplatiuæ, quæ pulchrior eſt quàm actiua, & debet duci poſterior, eſtque magis dilecta à Chriſto, pauciore ſque generat filios quàm actiua, quia non vacat actioni, ſed quieti. Vt autem permiſit, vt Iacob dormiret cum Lia pro mandragoris, deſignat tranſitū viri ſapientis ad vitam actiuā, pro bona fama contemplatiuę. Gen. 30. b. Interpretatur autem Videns principiū, vel videns Deum. Quia contēplatiua non per ænigmata, neque per creaturas, ſed ipſummet Deum, & principium, in quo relucēt omnia cōtuetur. Generauit vltimò poſt Liam, quia poſteriores ſunt actus contemplatiuæ quàm actiuæ.

Vt etiam ducta eſt Rachel poſt Liam, typus eſt vitæ cæleſtis & futuræ, quam terreſtris vita præcedit. Ge. 29. e. vnde Apoſtolus, Primus homo de terra terreſtris ſecundus homo de cælo cæleſtis, & prius quod carnale, deindè quod ſpirituale.

Rachel abſcondens idola patris ſui, ſignificat ſapientiam, fidem, contemptum huius ſeculi, gratiam, quæ abſcondunt à nobis vanitates, & inſanias falſas. Gen. 31. e. Deſignat etiam aſpirationem fortem, & colluctationem cum affectibus, & pugnam cum ſenſibilibus, & exercitationem ad temperantiam. Deſignat præterea eccleſiam, vel animam per pœnitentiam abſcondentem auaritiam.

Rachel plorans filios ſuos. Ier. 31. c. Mat. 2. c. Sumitur ibi pro loco, vbi ſepulta eſt Rachel, qui eſt Bethlehem, & deſignat matres Innocentum eos plorantes, quaſi reſurrecturi non eſſent. Deſignat etiam eccleſiam deplorantem infideles Iudæos. Vel eccleſia mater Martyrum deflet, ſicut Iacob plorabat Ioſeph tanquam non eſſet, & tamen erat, ita eccleſia non conſolatur, quia non ſunt, ſed conſolatur, quia ſunt.

Radere, Eradere.

Radere, eſt complanare, & mundare.

Radens Iob teſta ſaniem, deſignat Chriſtum, qui per corporis ſui paſſionem, peccatorum noſtrorum ſaniem emundauit. Iob. 2. c. Vel teſta ſanies raditur, quum culpa non ſolùm ab opere, ſed etiam à cogitatione reſecatur. Eſt etiam mortalitatis curſum, fragilitatemque penſare, & putredinem miſeriæ delectationis abſtergere.

Radere crines Samſon. Iudi. 16. c. deſignauit in Chriſto tēpore paſſionis diuinitatis virtutē occultatam & conſopitam fuiſſe. Radunt etiam caput Chriſti, qui negant diuinitatem eius.

Eradere volebant Iudæi Chriſtum de terra viuentium, quia nomen eius, & memoriam penitus delere conabantur. Ier. 11. d.

Radere dicuntur barbam, qui ſibi de propriis viribus fiduciam ſubtrahunt. Ier. 41. a.

Radere capillos mulieris captæ, & vngulas, eſt reſecare ſuperflua ex doctrina Gentilium. Deut. 21. b. Et radere barbam virorum Moab, eſt conuincere ſecularem ſcientiam non habere virilitatem, quam oſtentabat. Iſa. 15. a.

Radere caput, & barbam in malum, eſt mentis ornatum amittere, & Chriſti gloriam conculcare, & virtutes falſo & ficto habitu corrumpere, & ſapientiam amittere. Leui. 19. f. 21. a. Ierem. 48. f. Ezech. 44. f.

Radere domum, eſt ſcripturas ſacras diligenter examinare, & intelligere, eiecto raſuræ puluere, hoc eſt, ineptis, & ſuperfluis ſenſibus. Item nullas impietatis reliquias in autoribus relinquere Leuit. 14. e.

Raſit Dominus in nouacula conducta pilos & barbam virorum Iuda, cùm per Aſſyrios abſtulit omnem virum fortem à Iuda, & ſoli effœminati ſunt relicti. Iſa. 7. d.

Radere leproſum abſque loco maculę, eſt conſiderare verba errantis in quibus non ſibi videtur errare, vt ſic appareat, an ex malitia hæreſim dixerit. Leu. 13. c.

Radere omnes pilos, eſt reſecare omnes hæreſum circunſtantias, vel tollere cogitationes terrenas, & immundas: & veterem hominem penitus exuere. Leu. 14. a. Nu. 8. b. Radendū eſt autē caput, vt rectè credat, & barba, vt meminerit ſe virū, & ſupercilia, vt arrogātiā deponat.

Radere caput, eſt ignorātiæ comas, quæ vmbrā rationi offundunt, amouere, & abſcindere.

Radere caluitium, eſt dolere grauiter eo tempore, quo magnitudo doloris omnem excluſerit lætitiam. Eze. 27. g.

Radius.

Radius eſt ſplendor à Sole micans aut ab alio luminoſo corpore. Eſt etiam radius virga, qua geometræ lineas indicant. Ponuntur & radii rotarum. 3. Reg. 7. e.

Radij Solis interdum ſignificare poſſunt acumina ſapientum, & dicuntur eſſe ſub Leuiathan, quando nonnulli docti ſapientiæ ſuæ acumina non liberè agendo ſubleuant, ſed ad veſtigia Leuiathan, & peruerſitate operis, & blandimento adulationis inclinantur, vt

intelligentia, quæ illis ſicut Sol deſuper fuit ex cæleſti munere, antiqui hoſtis pedibus ſubſternatur ex terrena cupiditate. Iob. 41. d. Vel radii Solis, ſunt Sancti filii lucis, qui in præuaricatione Adæ peccato illius detinentur obnoxii, dum iam redemptos per Chriſtum capitalibus criminibus ſuos facit, ſibique velut captiuos, & ſeruos ſubdit, & ſubiugat. Vel ſunt Angeli, quos ſecum diabolus traxit, de quibus dicitur Apo. 12. a. Traxit ſecum tertiam partem ſtellarum.
Sancti. Angeli lapſi. — *Hie. ſ. Iob. 41.*

Radix, Radicare, Eradicare.

Radix eſt, qua plantæ in terra figuntur, eique adhærent, & per eam nutrimentum accipiũt. Interdum autem radix, eſt firmitas. Pro. 10. b. Radix iuſtorum proficiet. Infimum. Exo. 19. c. Steterunt ad radices montis. Origo, & principium. Eccl'i. 1. c. Radix ſapientiæ, eſt timere Deum. Radix autem arborem ipſam portare dicitur. Rom. 11. c. Radicare autem, eſt radices mittere. Eradicare verò, quandoque eſt auferre. Iob. 21. a. Progenies mea eradicetur. Euellere. Sap. 4. a. A nimietate ventorum eradicabuntur. Prædari. Mac. 5. f. Et eradicauit eam.

Radix aliquando dicitur Chriſtus, in quo omnes fideles fundantur, & à quo nutrimentum vitæ ſuſcipiunt. Rom. 11. b. Col. 2. b. Et radix de terra ſitienti, eſt Chriſtus de Virgine. Iſa. 53. a. Ipſa quoque eius incarnatio, radix dici poteſt. Iob. 29. c. Radix mea multiplicata eſt ſecus aquas. Eze. 31. b. Erat enim radix illius iuxta aquas, quia eſt hominibus demonſtrata.
Chriſtus. Incarnatio. — *Ori. ſ. Rom. 11. Gre. 19. mor. 20.*

Radices vineæ Domini, ſunt charitas cum fide. Pſ. 79. Quæ etiam dicuntur radices ſeminis. Mat. 13. a. Luc. 8. c. Eph. 3. d. Poſſunt etiam radices ſeminis perſeuerantiam ſignificare, qua deficiente areſcunt, quæ viuere videbantur, opera. Radicatur autem fides in charitate per agriculturam Dei. Charitas autem eſt radix de terra viuentium. Pſal. 51.
Fides. Charitas. — *Arn. ſ. Pſ. 79. Aug. epiſt. 120. & ſ. Pſ. 51. Gre. hom. 15.*

Radix autem iuſtorum proficiens, eſt fides & charitas. Pro. 12. b.
Beda ſ. Pro. 12.

Radices etiam bonorum dicuntur ſpes, & fiducia in Deo. Iere. 17. b. Et radix aperta ſecus aquas, eſt ſpes fundata in diuinis eloquiis, vel fides & charitas extenſa ad Gentes, vel cogitatio parata ad infuſionem gratiæ. Iob. 29. c.
Spes. — *Hie. ſ. Iob. 29. 31. Gre. 19. mor. 27.*

Radix Ieſſe, familiam Iudæorum ſignificat, vel ſtirpem Ieſſe. Iſ. 11. a. Sic radices Iacob, ſunt propago Iudæorum, & etiam Patriarchæ. Iſ. 27. b. Et generaliter radix, eſt ſtirps. Deut. 29. c. Sit inter vos radix germinans. Pſ. 61. Et radicem tuam de terra viuentium.
Familia Iudæorum. — *Hie. ſ. Iſa. 11. 27.*

Radix interdum ſignificat cogitationes ſiue bonas ſiue malas, ex quibus procedunt opera. Et in bonum, radix erumpit, quum è bonis cogitationibus bona procedunt opera. Hoſ. 14. c. Radices ergo ſunt latentes cogitationes, quæ in occulto prodeunt, ſed in oſtentione operum per apertum ſurgunt. Iob. 8. c. 18. d. Iſa. 37. f. Radix autem malorum, ſunt prauæ eorum cogitationes. Iſ. 5. f. Eze. 16. a. Pſ. 51. Et radices montium ſunt cogitationes intimæ ſuperborum. Et à radicibus montes cadunt, quum ad colendum Deum, poteſtates ſeculi ab imis cogitationibus proſternuntur. Iob. 28. b.
Cogitationes. — *Aug. ſ. Pſ. 72. Gre. 5. mor. 35. & 12. mor. 10. & 18. mor. 21. Ori. ſ. Eze. hom. 6. Arn. ſ. Iſa. 5.*

Radix præterea dicitur voluntas, quæ principium eſt bonorum & malorum operum. Iob 14. b. Vel ipſe amor, qui, ſi eſt bonus, eſt charitas, in qua boni radicantur, ſi eſt malus, eſt cupiditas, quæ radix eſt omnium malorum. Et radices Cedri magnæ, voluntatem diaboli ſignificant. Eze. 31. b. Amos 2. c. Iob. 15. d. Et ipſa intentio, radix eſt. Dani. 4. b. Attamen germen radicum eius in terra. Mala. 4. a. Mat. 3. b. Luc. 3. b.
Voluntas. Amor. Intentio. — *Gre. 12. mor. 23. Aug. ſ. Pſ. 3.*

Radix ligni iuſti, eſt ſancta prædicatio, quia ab ipſa oritur iuſtus, & in ipſa ſubſiſtit. Iob. 14. b. Vel eſt ipſe prædicator. Eccl'iæ 24. a. In electis mitte radices.
Prædicatio. Prædicator. — *Gre. 12. mor. 3.*

Radix aliquando eſt origo, & principium. Et radices montis deſignant initium bonæ operationis. Gen. 35. b. Exo. 19. c. 24. a. Radices autem montis, vbi fractæ ſunt tabulæ legis à Moſe, mortem Chriſti, aut corpus eius ſignificare poſſunt, aut etiam ipſam crucem, in qua corpus eius fractum eſt. Exo. 32. e.
Initium bonæ operationis. Corpus Chriſti. Crux Chriſti.

Radix verbi, eſt occaſio, quam ex verbis à iuſto prolatis mali quærunt, vt eum prauæ loquacitatis arguere valeant. Iob. 19. d.
Occaſio malorũ contra iuſtum. — *Gre. 14. mor. 35.*

Radix aliquando ſignificat diuitias. Eccl'i. 10. c. 13. d. Eze. 17. a. 31. a. Et radix omnium malorum dicitur eſſe auaritia, ſeu cupiditas. 1. Timo. 6. b. Et ſtultus dicitur firma radice, cùm totis deſideriis in terreno amore ſolidatur. Iob. 5. a. Et radix iuniperorum, eſt auaritia, ex qua peccatorum omnium ſpinæ producuntur. Iob. 3. a. Radices etiam iuniperorum ſunt leues & pueriles ſenſus, quos Iudæi dant legi.
Diuitiæ. Auaritia. Senſus pueriles Iudæorum. — *Gre. 6. mor. 3. & 10. mor. 10. Rup. ſ. Amos 8.*

Radices impiorum, ſignificant multiplicationem & roborationem hæreticorum. Ier. 12. a.
Multiplicatio hæreticorum. — *Hie. ſ. Ier. 17.*

Radices arborũ, ad quas ponitur ſecuris, eſt tota progenies malorũ, quæ deletur. Luc. 3. b.
Progenies malorum. — *Gre. hom. 20.*

Radix Hieruſalem, hoc eſt, animæ dicitur de terra Chanaan, quia anima naſcitur in peccatis. Ezec. 16. a.
Hie. ſ. Ezec. 16.

Radice firma conualuit populus Iudæorũ, quia electorum vitam temporaliter extinguendo ſuperauit. Et quaſi radice firma ſtultus in terra figitur, qui totis deſideriis in terreno amore ſolidatur. Iob. 5. a. 19. d. Hoſe. 9. d. 14. c. In his radix, pro opinione accipi poteſt.
Deſideria terrena. Opinio. — *Gre. 6. mor. 2. 3.*

Eradicare plantationes malas, eſt vitia, & prauos affectus, vel etiam traditiones humanas tollere. Mat. 15. b.
Tollere vitia. — *Ori. ſ. Ier. ho. 1. & ſ. Mat. cap. 15. Hil. ſ. Mat. can. 14.*

Eradicari dicitur anima, cùm de terra viuentium, & à diuina gratia tanquam indigna tollitur & dæmonibus traditur. Thre. 3. e. Sopho. 2. a.
Tradi animam dæmonibus. — *Glo. int. ſ. Thre. 4.*

Eradicari, morum eſt, diabolum, expulſum exire à malis. Luc. 17. b.
Expulſio dæmonum. — *Amb. ſ. Luc. 17.*

Eradicari dicitur progenies Iob, hoc eſt, doctoris, quando is, qui per verbum naſcitur, per
Gre. 21. mor. 8.

exemplum necatur: Quia quem lingua vigilans gignit, vitæ negligentia occidit. Iob.31 a.

Rages.

Glo ord. ſ. Tob. 1. — *Gentilitas.*

Rages, id eſt, tempeſtas, vel commotio: ciuitas Medorum. Tob.1.c. Typus eſſe poteſt gentilitatis, ad quam venit Chriſtus cum pecunia doctrinæ.

Raguel.

Glo. ord. ſ. Tob. 7.

Raguel.i. paſtor Dei, amicus Dei, vel confractio Dei: ſacerdos Madian ſocer Moſis, de quo vide Iethro. Fuit alius Raguel Tobiæ cōſobrinus, qui typus eſt Gētilitatis Tob.7.a.10.c.

Ram.

Gre. 23. mor. 5. — *Populus fideliū.*

Ram, id eſt, excelſus: de cuius ſtirpe erat Elihu. Iob.32.a. Typus eſt populi fidelium, qui huius vitæ infima, & abiecta contemnit. Excelſi enim ſunt, qui dicere cum Paulo nouerunt. Noſtra conuerſatio in cælis eſt.

Rama.

Ori. ſ. Iudi. hom. 5. *Hie. ſ. Hoſe. 5.* — *Sublimitas.* *Propheta.*

Rama, id eſt, excelſa vel ſublimis, aut proiecta, ciuitas in tribu Beniamin, vbi reſidebat Debbora.i. prophetia. Quia prophetæ docent quæ ſurſum ſunt quærere. Ioſu.18.d. Iudi.4.a. 19.d. 3.Reg.15.c. Hoſ.5.c. Sic dicebat Apoſtolus. Col.3.a. Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite. Fuerunt autem multæ ciuitates huius nominis.

Hie. ſ. Mat. 2. — *Superbia hæreticorum.*

Rama. Ier.3.g. 31.c. Thre.1.a. Mat.2.e. non eſt nomen loci, ſed idem eſt quod excelſum. Significat autem quandoque ſuperbiam hæreticorum, qui excelſa quærunt.

Ramatha.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. — *Perfecta cognitio Dei.* *Impletio prophetiarum.* *Eccleſia militās & triumphans.*

Ramatha, id eſt, excelſa, vel ſublimis, aut proiecta: ciuitas in tribu Ephraim, quæ & Amathaim, & Arimathæa dicitur, de qua erat Elcana pater Samuelis. 1.Reg.1.c.15.g. Vel interpretatur viſio conſummata, & deſignat perfectam Dei cognitionem, de qua Ioan.10.c. dicebat ipſe Chriſtus, Sicut nouit me Pater, & ego agnoſco Patrem. Vt autem ſecundo loco nominatur Ramatha, ſignificat impletionem prophetiarum in vocatione Gentium. Deſignare etiam poteſt eccleſiam in religionis culmine erectam, & pari ratione cæleſtem patriam. 1. Reg.2.b. 1.Cor.13.c.

Rameſſes.

Rameſſes.i. commotio tineæ, vel tonitruum gaudii, ciuitas in terra Ægypti, quam ędificauerunt filii Iſrael in terra Geſſen: quę videtur eſſe prouincia, quum aliqui Thebas, alii Arſinoen arbitrantur. Nam fuit prima manſio filiorum Iſrael exeuntium de Aegypto.

Ori. ſ. Exo. ho. 1. *Phil. de ſomniis.* — *Auaritia.* *Senſus.*

Rameſſes, ſecundùm quod interpretatur commotio tineæ, typus eſt auaritię, quam facit ędificare Pharao, hoc eſt, diabolus. Gene.47.c. Exo.1.b. Num.33.a. Deſignat etiam ipſos ſenſus, qui more tineę miniſtrantes voluptatès corrodunt animam.

Ori. ſ. Exo. ho. 5. & ſ. Num. ho. 27. *Hie. de manſionibus.*

Deſignat præterea mundum corruptibilem, qui eſt commotio turbulenta, & amaritudo, & commotio tineæ, vel tonitruum gaudii, dereliquentes tumultum ſeculi in principio conuerſionis hanc relinquunt, ſed commouentur à vitiis priſtinis, vt vocem tonantis, & tumultuantis mundi audiant. Exo.12.f. Num.33.a.

Ramnus.

Hie. ſ. Habac. 3. & ſ. Agge. 2 *Euc. ſer. ſpiritu. 4.* — *Diabolus.* *Immites.* *Improbi.*

Ramnus, eſt ſpinoſus frutex, & arbuſcula ſentibus, vnciniſque contexta, quæ teneat quicquid attigerit, & retentum vulneret, & vulneratorum ſanguine delectetur, inſuper & ignem emittat à ſe, & regnata ligna conſumat. Iudi.9.b. Referimus autem ramnum ad diabolum, & ſecundum virgulti naturam, illius naturam interpretabimur. Ramnus etiam ſunt immites, ſuperbi, doloſi, & omnes improbi, quos nullus bonorum, & manſuetorum poteſt contingere, & caſtigare ſine doloris compunctione, à quibus egreditur ignis. Cùm autem ramnus eſt herba tenera, habet ſpinas virtute: ita ſunt mali in hac vita, qui nondum ſentiunt dolorem ſpinarum.

Aug. ſ. Pſ. 57.

Hie. ſ. Pſ. 57. — *Præmiū bonorū.* *Vltio malorum.*

Ramnus, eſt aculeis aſperrimus, & flore gratiſſimus. Vnde intelligitur duplam habere virtutem, vltionis, & bonorum retributionis, nempe iuſtis floret ad ornatum, peccatoribus præbet ſpinas ad configendum Pſ.57.

Areop. ſ. Pſ. 57. *Euc. q. in Pſ.* — *Iniquitas indurata.*

Ramnus præterea duras ſpinas habens, iniquitatē induratā ſignificare poteſt. Pſ.57. Priuſquam producant ſpinæ veſtræ ramnum.i. priuſquam peccata veſtra conſumentur.

Hil. ſ. Pſ. 57. — *Corpus malorū.*

Poteſt etiam ſignificare in malis corpus, quod reſurget paſſibile, cuius dolorem grauiter ſentiant. Pſalm.57.

Ramus.

Ramus, eſt arboris pars cum foliis, vnde & rami dicuntur frondes. Mat.21.a. Alii cædebant ramos de arboribus. Rami autem quidam ſunt naturales, quidam inſiticii, qui videlicet præciſis à trunco ramis naturalibus, in ipſo trunco inſeruntur.

Baſi. de abdi. rerū. — *Filius Dei.* *Laus miſericordiæ Dei.*

Ramus oliuæ allatus à columba. Ge.8.b. Filium Dei deſignat, qui per miſericordiā Dei allatus eſt in mundum. Et vt erat in ore columbæ, deſignare poteſt laudem miſericordiæ Dei.

Beda ſ. Gen. 8. — *Baptizati extra eccleſiam.*

Deſignat etiam aliquos extra eccleſiam baptizatos, qui ſaluari poſſunt ſi per columbam reducantur ad vnitatem eccleſiæ.

Beda ſ. Gen. 5. — *Confeſſio Trinitatis.*

Ramus præterea oliuæ in ore colūbę, eſt confeſſio Trinitatis in ore vniuſcuiuſque fidelis.

Iudæi. Gentiles. Reprobi. — *Aug.ſ.Pſ.72. Hie.ſ.Iſa.18.*

Rami oliuæ erant Iudæi, ex bona radice Patriarcharum. Rom.11.c. Rami autem oleaſtri, Gentiles. Sed rami oliuæ excíſi ſunt: Rami verò oleaſtri inſiti in eccleſia. Rami autem abſciſi, generaliter reprobos ſignificare poſſunt. Et ramuſculi præcidendi ſunt mali de eccleſia eiiciendi. Iſa.18.c.

Fideles in eccleſia. Eccleſia. — *Hie.ſ.Eze.19. Gre.12.mor.3.4. Aug.1.q.in Euangel.39.*

Rami vitis, ſignificare poſſunt fideles in eccleſia, aut in ſynagoga. Eze.19.d. Rami autem eccleſiæ pullulant, quia plerunque ex paſſione iuſti fideles quique ad amorem cæleſtis patriæ multiplicantur, & etiam per reſurrectionem Chriſti. Iob.14.b. Iſa.6.d.17.b. Hoſ.14.c. Roma. 11.b. Et ramus ficus tener, ſignificat eccleſiam, & homines in ſpiritualibus proficientes. Mat. 24. c.

Apoſtoli. Miracula & ſapientia Chriſti. Martyres. Prædicatores. Dogmata ſacræ ſcripturæ. — *Hil.ſ. Mat. Can. 13. Amb.ſ.Luc.13. Hie.ſ.Mat.13.*

Rami ſinapis, Apoſtolos in Chriſto deſignare poſſunt, & etiam miracula, & ſapientiam Chriſti. Item Martyres, & prædicatores. Mat.13.d. Item diuerſitates dogmatum, quæ in ſacra ſcriptura habentur.

Proles. Succeſſio. — *Aug.de ſanct.ſe.33 Euc.for.ſpirit.1. Lyra.ſ.Iob.15.*

Ramus quandoque ſignificat prolem, aut ſucceſſionem. Iob.14.b. Rurſum vireſcit, & rami eius pullulant.15.d. Ramos eius areſaciet flamma. Eccl'i.23.d. Rami eius non dabunt fructum. Rom.11.c. Sic radix ſancta & rami.

Dominium. Subditi. — *Ricar.de S.Vict.de ſecur.conſc.17.18. Glo.ord.ſ.Eze.17.*

Radix aliquando ſignificat dominium. Eze.31.b. Mat.13.d. Et rami arboris proceræ, ſunt gradus ſublimioris dignitatis. Dan.4.b. Poſſunt etiam rami ſignificare ſubditos. Ezech.17.b. Humili ſtatura reſpicientibus ramis.

Opera virtutis. — *Gri.ſ.Mat. ho.30.*

Deſignant etiam opera & exercitia virtutis, & ex ramis fructus colligitur, quia ex multo virtutum exercitio ſcientia multiplicatur. Leu.23.g. Iſa.17.b. Eze.8.g. Ioel 1.b.2. Mac.10.b. Et ramus ficus tener, bonorum operum manifeſtationem ſignificare poteſt. Mat.24.c.

Exempla honeſtatis. Fructus Gentiũ. Sententia Patrũ. Inanis gloria Gentium. — *Hil.ſ.Mat.Can. 21. Ber.ſe.de B.Bene. Euc.for.ſpirit 4. Amb.ſ.Luc.19.*

Rami de arboribus, qui ſternebantur in via, exempla honeſtatis ſignificare poſſunt, & etiã fructus Gentium infidelium. Mat.21.a. Luc.19.f. Deſignant etiam ſententiam ſanctorum Patrum, & documenta. Eccl'i.1.c.

Rami ſapientiæ longæui, deſignare etiam poſſunt inanem gloriam Gentium calcandam: ideo ſternebantur in via.

Inſignia iuſtitiæ & victoriæ.

Rami palmarũ, inſignia ſunt iuſtitię, & triũphi, ſeu victoriæ contra vitia. Leu.23.g. Ioã.12 b.

Antichriſtus. Socii Luciferi, vel Antichriſti. Dona Dei in Lucifero. Errores hæreticorum. Fructus malorum operum. — *Hie.ſ.Zac.14. Aug.ſ. Ioã tra.13. Hil ſ.Mat.Can. 26. Hie.ſ.Ezec.31. Gre.12.mor.24. Glo int.ſ.cap.4. Hie.ſ.Iob.15. Glo.ord.ſ.Ezec.17*

Ramus ficus tener ante aduẽtum Filii hominis, Antichriſtum ſignificare poteſt defendentem legem. Mat.24.c. Rami autem Cedri magnę ſocios Luciferi, vel Antichriſti deſignare poſſunt, vel potentiam & dona Dei, quę Lucifer habuit. Ezec.31.a. Et rami hypocritarum, vel hęreſiarcharum, ſunt qui eis adhærent, quos areſacit flãma, quia terrenis deſideriis ęſtuãt, & demum in gehennam ignis detruduntur. Iob.15. b. Rami etiam illorum, ſunt ſententiæ errorum, quas proferunt, & extendere conantur, ceu ramos. Sapien.4.a Rami quoque quos areſacit flamma, ſunt malorum operum fructus, quos ipſi peruerſi producunt. Iob.15 b.

Potentia Sedechiæ. Genus regium.

Rami vineæ. Ezec.17.b g. potentiam regis Sedechiæ ſignificare poſſunt, & genus regium, vnde ſumptus eſt Chriſtus.

Dilatatio fidei. — *Glo.ord ſ.Eze.36.*

Rami montium Iſrael, dilatationem fidei deſignant. Eze.36.b. Ad idem referuntur rami Libani. Hoſe.14.c.

Lyra.ſ.Sapi.4.

Ramus aliquando dici poſſunt diuitiæ. Sapi.4.a. & ſi in ramis in tempore germinarint.

Rana.

Homo corruptis affectibus. Praua cupiditates. — *Gre.Nyſſ.de vita Moſis.*

Rana, eſt animal paluſtre, ſpecie deforme, loquax, cui dubia vita, aquatica & terreſtris, cuius ſaltus repens, cuius aſpectus turpiſſimus, cuius è corpore intolerabilis fœtor emittitur. Poteſt deſignare illum, qui eſt homo natura, ſed electione pecus, corruptus, & fœtidus limo paſſionum. Vel deſignat ipſas prauas cupiditates. Exo.8 a. Pſ.77. Sapien.19.d.

Poëtæ. Aduocati. Loquacitas. Hæretici. Philoſophi. Inanes opiniones. Perſecutio eccleſiæ. Dæmones. Hypocritæ. Magi. — *Thel de ſacri. Abel & Cain. Ori.ſ.Exo.ho.4. Aug ſ.Pſ.77. & ſ.Apoc.ho.13. Euc.for.ſpirit 5. Beda.ſ. Exo.ho.8 Rup.1.ſ.Exo.*

Ranæ Ægypti, ſignificare poſſunt Poëtas loquaces, & eorum carmina, & aduocatos falſa loquentes, & hæreticos, & Philoſophos, & Magos, & ipſam loquacitatem, & inanes opiniones, nihil niſi inanem ſonum habentes. Demũ deſignant perſecutionẽ eccleſię factam ſub Domiciano. Ex.8.a. Ranę quoque ſunt dæmones, & hypocritę, qui videntur viuere in aqua, & viuunt in ſordibus & luto. Apo.16.c. Plaga autẽ ranarum data fuit propter peccatum contra præceptum. Non aſſumes nomen Dei tui in vanum, nam omnes illi vana adſcribunt Deo.

Rapere, Rapax, Rapina, Raptor, Arripere, Raptare, Subripere.

Rapere, eſt per vim, aut cum feſtinantia, ſiue cum furore capere, euellere, auferre. Item inuadere. Num.31.g. Quod in præda rapuerat, ſuum erat. Mereri. Pſ.68. Quæ non rapui, tunc exſoluebam. Seducere. Gen.34.a. Adamauit eam, & rapuit. Trahere. Deut.28.d. Aſinus tuus rapiatur in conſpectu tuo. Rapina autem, eſt furtum vi factum.

Chriſtus paſſus pro peccatis noſtris. — *Glo.ord.ſ.Pſ.68.*

Quę non rapuerat, ſoluit Chriſtus, quia pro peccatis noſtris mortuus eſt. Fuit autem raptor Adam, qui voluit ſibi vſurpare diuinitatem, cuius rapinam ſoluit Chriſtus. Pſ.68.

Diuina iuſtitia. — *Ori.ſ.Num.ho.20.*

Arripiens Abraham gladium, vt immolaret filium ſuum. Gen.22.d. ſignum fuit diuinæ iuſtitiæ, quæ proprio filio ſuo non pepercit, vt illi ſatisfaceret pro nobis.

Idem deſignauit arripiens gladium Phinees. Num.25.b.

Sumere fidem, & orationem. — *Lyra.ſ.Iſa.21.*

Arripere clypeũ, eſt ſumere ſcutũ fidei, & orationis deuotę ad reſiſtẽdũ aduerſariis. Iſ.21.b.

Liberare ab adulatoribus. — *Glo.ord.ſ.Exo.10.*

Arripiens ventus locuſtam, vt eiiceret eam à finibus Ægypti. Exo.10.e. deſignat Deum liberantem à moleſtis adulatoribus.

Rapiens Chriſtus corpus diaboli. — *Glo.ord.ſ.Exo.32.*

Arripiens Moſes vitulum aureum, vt eum comminueret. Exo.32.e. deſignat Chriſtum rapientem corpus diaboli, & ipſum conterentem conuertendo ad pœnitentiam.

Gre.15.mor.1. — *Inquietudo mentis.*

Rapi dicitur mens in diuerſa. Iob.10.a. quando modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit, modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pauore perpendit.

Beda ſ.Pro.17. Idem ſ.Amos 4. — *Conuertere aliquos.*

Rapere dicitur fœtus vrſæ, qui conuertit aliquos à peccato, vel ab infidelitate. Pro.17.b. Et raptus tortis de incendio, eſt hæreticus, aut peccator, per verbera conuerſus, & emendatus. Amos 4.d.

Perficere.

Rapi ſimul obuiam Chriſto, eſt proficere ad meliora.1.Theſſ.4.d.

Hie. Minerio & Alex epiſt. Au ſ Ioa tract.45. — *Volentes Chriſtum in hoc mundo regnare.*

Rapere volentes turbæ Ieſum, vt facerent regem. Ioan.6.b. deſignant volentes Chriſtum regnare in primo aduentu, ſicut regnaturus eſt in ſecundo. In quo erroreerant diſcipuli, cùm dicerent: Domine, ſi in tempore hoc reſtitues regnum Iſrael. Item filii Zebedei.

Hil ſ.Mat.Cano.11. Hie ſ.Ezec.18. — *Gentiles venientes ad fidem.*

Rapere dicuntur regnum cælorum violenti, cùm Gentiles veniunt ad fidem, reiectis Iudæis, & hi ſunt raptores boni. Rapit autem armatus. Mat.11.b. Rapina autem, eſt doctrina legis, quam acceperunt Gentiles credentes à Iudæis in infidelitate remanentibus. Iſa.33.d.

Paulus apoſtolus.

Rapax lupus dictus Beniamin, typus erat Pauli apoſtoli ante conuerſionem, qui poſtea diuiſit ſpolia.

Amb.ſ.2.Cor.12. & de paradi.11. Ber.ſe 7.de.quad. Lyra ſ Gen.34. Lyra ſ.Ier.6. — *Crucifixum eſſe mundo. Diabolus tentans. Reddere mala.*

Rapi in tertium cælum, eſt deuenire ad hominem ſpiritualem. 2. Cor.12.a. Ille etiam eſt raptus in tertium cælum, qui non ſolùm vt peregrinus eſt in mundo, & vt mortuus, ſed etiam eſt illi mundus crucifixus, & ipſe mundo.

Raptus Dinæ per Sichen factus, deſignat vim tentationis ſubiicientem ſibi animam. Raptor autem eſt Sichen, hoc eſt, diabolus trahens eam ad conſenſum peccati mortalis. Ge.34.a. Arripiunt autem hoſtes ſagittam, & clypeum, cùm dæmones variè tentant, & quum mali reddunt mala. Ier.6.f.

Arn.ſ.Pſ.103. Amb.ſ.Luc.10. Hie ſ Eze.18.& ſ. Amos 3. Au ſ.Pſ.68.123. Cyril.ſ.Ioan.5. Glo ord ſ Leui.10. Ori.ſ.Leui ho.4. — *Dæmones & hæretici peruertentes animas. Sacerdotes Iudæorum. Prauè vtentes lingua. Irrumpentes in myſteria.*

Rapiunt catuli leonum, quum hæretici peruertunt animas, & etiam dæmones. Pſ.103. Dicuntur autem hæretici, vel dæmones eos rapere, quos ſeparant ab eccleſia. Ezec.18.b. Et lupi rapaces, ſunt ſacerdotes Iudæorum, & hæretici modum non habentes in rapinis. Mat.7.b. In rapinam autem beſtiarum dicitur fieri grex Domini, quando dæmones, & hæretici deuorant, & perdunt ſimplices. Ezec.34.b Sic rapinæ eorum dicuntur, quando aliquos à veritate ſubuertunt. Amos 3.c. Nahum 2.d.3.a. Pſ.9 Ioan.10. Arripientes Nadab & Abihu thuribula cum igne alieno. Leu.10.a. ſunt prauè abutentes lingua ad docendas doctrinas falſas. Sic rapaces lupi ſunt mali, qui illotis manibus pedibuſque irrumpunt in diuina myſteria.

Arn ſ.Pſ.21. — *Caiphas.*

Rapiens, & rugiens leo fuit Caiphas aduerſus Chriſtum in paſſione. Pſ.21.

Glo ant ſ. Dan 7. — *Velox vindicta Dei.*

Rapidus fluuius ignis, ſignificat velocem, ac vehementem diuinæ iuſtitiæ executionem in iudicio futuram. Dan 7.c.

Hie.ſ.Iſa.17. — *Malorum proiectio.*

Raptata ſtipula vento, ſunt mali proiecti à facie Dei. Ier.13.d. Et raptus puluis à turbine, ſunt mali ab ira Dei correpti Sic diabolus rapietur vt puluis, & vt ſtipula. Iſa.17.d. 41.a.

Gre.11.mor.23. & 22.mor.12. — *Agitari tentationibus.*

Raptum folium vento, eſt homo, qui tentationis vento rapitur, & deſideriorum flatibus leuatur & agitatur. Iob.13.d. 27.d.

Hie ſ.Iſa.3. Chry. de diui. & Laza.ho.2. Gre.9.mor.2. — *Sacrificare ex alieno. Vſurpare bona pauperum non dando eleemoſynam. Perditio Iudæorum.*

Rapina in holocauſtum eſt, quum quis ex alieno ſacrificium offert. Iſa.61.c.

Rapina pauperum dicitur eſſe in domo prælatorum. Iſa.3.c. quando ipſi bonis eccleſiæ ditantur, & ſuos ditant, quæ tamen pauperibus erogare debebant. Vel quando quis non dat eleemoſynam, cùm poſſit.

In rapinam factus eſt populus Iudæorum, vel dæmonibus, vel Romanis. Iſ.42.d. Et ipſum populum Iudaicum rapuit armatus, quia antiquus hoſtis in eo vitam fidei fraudulentæ ſuggeſtionis iaculis extinxit, vt vnde ſe inhærere Deo crederet, inde eius ordinationi repugnaret. Iob.5.a.

Gre.18.mor.4. — *Gloria hypocritæ.*

Rapere dicitur auarè hypocrita, quia dum iniquè agens, deſiderat de ſanctitate venerari, laudem vitæ rapit alienæ. Iob.27.b.

Beda ſ.Pro.1. — *Pœna auari.*

Rapere dicuntur ſemitæ auari animas poſſidentium, quando per ſuas cogitationes & cupiditates ipſi auari rapiuntur in infernum. Pro.1.b.

Gre.20.mor.10. — *Heretici vſurpantes ſententias alienas.*

Rapiunt hęretici herbas & radices de conuallibus. Iob.30.a. quando de humilibus patrum dictis, ſuperbo ſpiritu colligunt ſententias, de quibus apud vulgus glorientur.

Raphael.

Glo ord.ſ Tob.5. — *Chriſtus.*

Raphael.i. medicina Dei, nomen angeli, qui comitatus eſt filium Tobiæ, & curauit ipſum patrem à cæcitate. Typus eſſe poteſt Chriſti qui miſſus eſt in mundum, ad ſanandos noſtros languores. Tob.3.d.8.a.12.c.

Raphaim.

Raphaim.i. gigantes. vel medici, aut relaxati, populi quos Moabitæ Emim vocant, quos etiam ipſi Moabitæ expulerunt, & eorum ſedes occuparunt. Deut.2.c. Ioſ.15.b.

Hie.ſ.Iſa.17. — *Scribæ & Phariſæi.*

Raphaim, vt erant gigantes, deſignare poſſunt Scribas, & phariſæos, qui principes erant inter Iudæos, & vallis Raphaim, erat Iudæa, in qua ipſi imperabant. Iſa.17.b.

Ori.ſ.Iob.ho.22. — *Vis conditiua.*

Iuxta Origenem interpretatur, reſolutæ matres, & deſignant vim conditiuam producentem ſenſus inutiles, qui purgandi ſunt. Ioſ.17.d.

Raphidim.

Ori ſ. Exo.ho.11.& ſ Num.ho.27.

Raphidim, id eſt, reclinatoria, ſiue ſtramenta, aut remiſſæ manus, vel medicina manuum, vndecima manſio filiorum Iſrael in deſerto Sin, iuxta montem Dei Oreb, ad Occaſum,

vbi filii

vbi filij Iſrael ſitientes ob penuriam aquæ iurgati ſunt contra Moſen, qui diuino monitu aquam eduxit de ſilice virga percuſſa. Exo. 17. a. Num. 33. b. Vel interpretatur ſanitas iudicii, vel laus iudicii: & deſignat eum venire in Raphidim, qui bene diſpoſuit ſermones ſuos in iudicio. Peruenitur in Raphidim ex Alus, hoc eſt, ex labore, vt deſignetur ex labore perueniri ad laudem.

Hie. de manſ. onis.

Vel, iuxta Hieronymum, interpretatur diſſolutio fortium, vel ſanitas fortium: quia ibi victus, & diſſipatus eſt Amalec, hoc eſt, diabolus: & fideles ſanantur, & ibi tentatur populus per defectum.

Raſin.

Hereſiarcha. Sapientia ſecularis. — *Hie. ſ. Iſa. 9.*

Raſin, id eſt, voluntas, vel voluntarius, aut curſor, ſiue veredarius, rex Syriæ, aduerſarius tribui Iuda, typus eſt hæreſiarchæ, & etiam ſapientiæ ſecularis, aut ipſorum ſapientum, qui catholicæ veritati aduerſantur. 4. Re. 16. a. Iſ. 7. a. 9. b.

Ratio, Rationabilis.

Ratio, eſt vis illa in anima, qua homo cæteris animantibus ſupereminet, quæ & intellectus. Interdum autem ratio, eſt ęquitas. Le. 25. e. Ratione mercenarii ſupputata. Argumentũ. Dan. 6. a. Vt ſatrapæ illis redderent rationem. Cauſa. Iob. 38. d. Quis enarrabit cęlorum rationem? Computum. Luc. 16. a. Redde rationem villicationis tuæ. Rationale autem eſt, quod ratione vtitur, & rationabile, quod rationi eſt conſentaneum.

Virtus diuina viuificatrix. Influentia cæli. Prædeſtinatio. — *Gre. 30. mor. 8. Hie. ſ. Iob. 38.*

Ratio cæli, eſt vis ſuperna ſecretorum, vel ipſa viuificatrix virtus, quę ſpiritus format angelorum: & ratio cæli eſt in terra, hoc eſt, influentia eius, vel executio diuinę prædeſtinationis in eccleſia. Iob. 38. d.

Doctrina ſana. — *Hie. ſ. Ioel. 2.*

Rationale, vel rationabile lac, doctrinam ſanam & ab omni errore purgatam ſignificare poteſt. 1. Petr. 2. a.

Rationale.

Rationale, dicebatur genus veſtis, aut operimenti, quo pectus tantùm tegebatur pontificis, ſuperhumerali coniunctum, eratque duplex, auro contectum, duodecim habens lapides precioſos, in quibus duodecim Patriarcharum nomina inſculpta erant.

Iudicandi potẽtia Chriſti. Firmitas naturæ. — *Rup. 4. ſ. Exod. 23. Phil. 3 de vita Moſis.*

Dicebatur rationale iudicii poſitum in pectore pontificis, deſignans in Chriſto potentiam iudicandi, qui iudicabit vnumquemque ſecundùm opera ſua, quod deſignatur per nomina ſingulorum in ſingulis lapidibus ſculpta. Exod. 25. a. Erat rationale quadrangulum, deſignans inconcuſſam naturę & mentis ipſam dirigentis rationem.

Poteſtas & ſciẽtia iudicandi. Sapientia. Ratio. Sermo. — *Ori. ſ. Leui. ho. 6. Phil. 2. alle. & 3. de vita Moſis. Hie. de veſte ſace.*

Rationale in pectore pontificis, poteſtatem, & ſcientiam iudicandi, & ſapientiam, quæ in ſacerdote eſſe debent, ſignificare poteſt. Exo. 25. a 28. c. 35. a. In rationali autem ponitur manifeſtatio, & veritas, quia per viſibilia cognoſcitur ordo Dei, & inuiſibilia eius. Poteſt etiam ſignificare ſermonem qui debet in ſacerdote doctrinam & veritatem continere, quia ſacerdotis os debet meditari, & explicare ſapientiam, & ſemper vera loqui. Poteſt etiam rationem cuncta diſpenſantem ſignificare.

Puritas cogitationum. — *Gre. 2. paſto. 2.*

Rationale etiam puritatem cogitationum deſignat, & ponitur ornatum lapidibus in pectore ſacerdotis, vt Patrum exempla contempletur, & vt omnia iudicia ſua in Deum dirigat. Exo. 28. 39. b.

Sermo Euangelicus. Senſus ſimplex & myſticus. Vtriuſque teſtamenti. Senſibilia & intelligibilia. Mens et verba. — *Ori. ſ. Exo. ho. 9. & 3. Hie. de veſt. ſacer. Phil. de vita Moſi. 3.*

Rationale prĕterea, ſermonem Euangelicum, & ſenſum rationalem ſignificat, eratque duplex, apertum, & abſconditum, vt deſignet ſenſum ſimplicem ſeu literalem apertum, & myſticum latentem, vel ſcientiam vtriuſque teſtamenti, vt interius vetus, exterius nouum indicet. Vel deſignat ſenſibilia & intelligibilia, vel mentem, ac verba.

Prophetia. — *Cle. Ale. 5. ſtrom. Philo. 3. de vita Moſis.*

Eſt etiam rationale typus propheticæ, quæ per verbum clamat & prædicat, & futurum iudicium ſignificat.

Coniunctio verborum et operum. — *Rup. 4. ſ. Exo. 32.*

Rationale coniunctum ſuperhumerali, admonet verba operibus debere eſſe coniuncta. Deſignat etiam in Chriſto coniunctionem miſericordiæ, & veritatis.

Prælatus. — *Glo. ord. ſ. Leuit. 8.*

Rationale in eccleſia, ſignificare poteſt prælatum virtutibus fulgentem. Et nomina in rationali, admonent prælatum æqualiter debere ſubditos amare. Le. 8. a.

Cœlum. Zodiacus. Eccleſia. — *Cle. Ale. 5. ſtroma. Philo. 3. de vita Moſis. Ter. aduo. Mar. 4.*

Rationale, imago eſt cæli, quod ratione ſeu verbo factum eſt, & ſubiicitur omnium capiti Chriſto. Ipſum autem cum duodecim lapidibus, zodiacum cum duodecim ſignis exprimit. Poteſt etiam ornatum eccleſiæ duodecim gemmis Apoſtolorum illuſtratum deſignare.

Terra. — *Hie. de veſte ſace. Geor. Ven. Cant. 2. tomo 3. cap. 5.*

Rationale in medio poſitum, terram deſignare poteſt, floribus, & herbis, & fructibus veſtitam & ornatam, quæ duodecim lapides in ipſo rationali fixi, repræſentant.

Ratis, vide Nauis.

Ratus.

Ratum dicitur, quod eſt firmatum, vt contractus habens iam vires ex conſenſu partium, vt iam neutri parti liceat retrocedere. Iere. 32. b.

Raucus.

Aug. ſ. Pſ. 68.

Raucus dicitur, qui ex nimio clamore, vel alia cauſa vocem obtuſam habet. Fauces Chriſti dicuntur factæ raucæ in paſſione, quia videbatur non audiri à Patre, vel quia prædicando non audiebatur à Iudæis incredulis. Quid eſt, quod dicit? Pſ. 68.

Reædificare, vide Ædificare.

Rebecca.

Rebecca, id eſt, ſignata, ſiue impinguata, aut contentio obtuſa, vel contentio impedita: filia Bathuelis, ſoror Laban, vxor Iſaac, cui genuit Iacob, & Eſau, geminos.

Cle. Ale. 4. ſtroma. Hie. ad Dama. q. 3 — Rebecca vt erat virgo & incognita, typus eſſe poteſt gloriæ Dei, quæ eſt incorruptio: Gene. 24. b. — *Gloria Dei.*

Beda ſ. Gen. 27. — Rebecca, conſulens Iacob, vt acciperet benedictioné patris, & poſtmodum vt cederet iræ fratris, typus eſt Spiritusſancti. — *Spiritusſanctus.*

Ber. ſer. de beati. Virg. — Rebecca virgo pulchra, vt dedit potum ſeruo Abrahæ, & etiam camelis, typus eſt beatæ Virginis Mariæ, quæ ſua virginitate & puritate quaſi dedit potum angelo, & ſua humilitate dat potum nobis. — *Virgo Maria.*

Cle. Ale. 1. ped. 5. Geor. Vene. Cant. 2 tomo 7. cap. 4. Au. 22. cont. Fauſt 48. & ſer. 75. Beda ſ. Gen. 24. Rup. 7. ſ. Gen. 13. Gre. 35. mor. 17. — Rebecca etiam ſignificare poteſt eccleſiam, quæ venit ſupra camœlum, dum adhuc vitiis eſſet immixta, & nondum ſpiritualibus, ſed animalibus motibus inhæreret: quæ coniuncta eſt Iſaac, hoc eſt, Chriſto: cum quo luſit, quia in eo laudes Dei celebrantur. Gene. 24. b. 26. b. Eadem impediens benedictionem Eſau, & procurans illam Iacob, eſt eccleſia impediens indignorum promotionem, vt digni admittantur. Geneſ. 27. a. Tunc autem cognouit Abimelech eam eſſe coniugem Iſaac, quando illum vidit cum ea ludentem, ita cùm quis, ne aliquid errando in eccleſia peccet, ſecretum viri eius in ſcripturis ſanctis diligenter intuetur, inuenit eum maieſtatem ſuam, qua in forma Dei æqualis eſt Patri, pauliſper abſcondiſſe in forma ſerui, vt eius capax eſſe humana infirmitas poſſet, eoque modo ſe coniugi congruenter aptaret. Eadem eccleſia dat potum prædicatori. — *Eccleſia.*

Ori. ſ. Gen. ho. 10. — Rebecca præterea, eſt anima fidelis, quæ dat potum ſeruo Abrahæ, hoc eſt, prędicatori, eius dictis obtemperando. Peculiariter autem anima Philoſophi eloquentia erudita. Geneſ. 24. — *Anima fidelis.*

Gre. ſ. Eze. ho. 6. Rup. 5. de glori. Trinitatis 6. — Vt autem Rebecca diligebat Iacob, typus eſt gratiæ populo Chriſtiano traditæ, & etiam præſentiæ Dei. Vnde ſuppoſuit Iacob pro Eſau, hoc eſt, populum Gentilem pro Iudaico. Gen. 25. d. 27. a. — *Gratia. Praeſcientia dei.*

Lyra ſ. Gen. 26. Rup. 6. ſ. Gen. 41. — Rebecca, vt eſt dicta ſoror Iſaac, typus eſt doctrinę ſacrę, & ſapientię abſconditæ, quæ habenda eſt vt ſoror. Geneſ. 26. b. Significat etiam diſcipulos Chriſti occultos, qualis erat Nicodemus. — *Doctrina ſacra. Sapientia. Diſcipuli occulti Chriſti.*

Cle. Ale. 1. ped. 4 Amb. de fug. ſec. 5. — Rebecca coniuncta Iſaac, deſignat patiétiam coniunctam cum ſpe. Vnde conſuluit Iacob, vt cederet fratri ſuo Eſau. Geneſ. 24. b. 27. g. In hac coniunctione fit illud Apoſtoli Roman. 12. c. Spe gaudentes. Rebecca etiam hoc eſt, tolerantia, eſt, cum qua ludit Iſaac, id eſt, riſus, qui deſignat eum qui ſe exercet in diſciplinis, cui neceſſaria eſt tolerantia. — *Patientia. Tolerantia.*

Rebellare, Rebellis, Rebellio.

Rebellare, eſt repugnare, quod pręcipuè eſt inferioris erga ſuperiorem. Vnde rebelles dicuntur, qui iuſſis imperantis repugnant. Rebellio autem, eſt ipſa repugnantia.

Glo. int. ſ. Iſa. 41. — Rebelles Iſrael, ſunt aduerſarii Eccleſię, qui non inueniuntur, quia pereunt. Iſa. 41. c. — *Aduerſarii eccleſiæ.*

Gre. 16. mor. 26. — Rebelles lumini ſunt, qui ſua deſideria ſequendo, bonum deſpiciunt, quod nouerút, quia non per ignorantiam, ſed per ſuperbiam delinquunt. Iob. 24. b. — *Contemptores boni cogniti.*

Reblatha.

Rebla, ſeu Reblatha, id eſt, rixa, vel multa hęc, vel magnitudo illi, aut iurgium inueteratú, vel conturbatum, ſiue iurgium defluens, ciuitas Syriæ, quæ poſtea dicta eſt Antiochia, ſita eſt ſupra Orontem fluuium, per medium eius tranſeuntem, cuius plateam antea lutoſam, Herodes magnus rex Iudeę lapide ſtrauit, magnitudinis animi, & liberalitatis famam apud externam vrbem mercatus. Eſt terminus Aquilonaris terrę promiſſionis. In hac miré floruit Chriſtianiſmus, in ea occidit rex Babylonis filios Sedechię, eiuſque eruit oculos. Et enim quandoque & lumen rationis clauditur, qui prauo vſu ex iniquitatis ſuę multitudine grauatur. Num. 34. c. 4. Re. 22. g. 25. b. Ier. 39. b.

Reboare, vide Sonus.

Recalcitrare, vide Calcaneus.

Recaluaſter, vide Caluus.

Recedere, vide Abire.

Recem.

Ori. ſ. Num. ho. 25. — Recem, id eſt, vacuus, aut vanus, ſeu inanitas, vel pictura varia, aut ſalius eorum, ciuitas in tribu Beniamin. Ioſ. 18. d. Item rex Madian occiſus à filiis Iſrael. Nume. 31. a. qui typus eſt vanitatis mundi, quę vincenda eſt à fidelibus. — *Vanitas mundi.*

Recens, vide Nouus.

Recenſere, vide Numerare.

Rechab.

Rechab, id eſt, quadriga, aut equitatus, vel equitans: filius Remmom, qui occidit Isboſeth typus eſt diaboli. 2. Reg. 4. a. *Diabolus.*

Recidere, vide Cadere.

Recipere, vide Accipere.

Receptaculum.

Receptaculum, eſt locus in quo aliquid tuto recipitur. *Doctores.*

Receptacula ignium, quibus ab altari holocauſti, ad altare thimiamatis ignis defertur, deſignant doctores accendentes ſua prædicatione fideles, & eos de virtute in virtutem prouehentes. Exo. 27. a. 38. a. *Glo. ord. ſ. Exo. 27.*

Recitare, vide Narrare.

Reclinare, Reclinatorium.

Reclinare, eſt quaſi inclinando aliquid collocare. Reclinatorium autem, eſt locus vbi fit reclinatio.

Non habet Filius hominis vbi caput ſuum reclinet, in mentibus videlicet prauorum. Nã in bonorum pectoribus vim ſuæ maieſtatis reclinat. Non habet etiam vbi caput ſuum reclinet, quando non eſt, cui tradat cognitionem Dei. Matt. 8. c. Luc. 9. c. *Ori. ſ. Luc. ho. 45. Hil. ſ. Mat. ca. 7. Amb. ſ. Luc. 9.*

Reclinatorium aureum ferculi Salomonis, deſignat animam Chriſti. Canti. 3. d. Vel deſignat requiem cæleſtis contemplationis, quæ aurea eſt propter ſapientiam, quæ precioſior eſt cunctis opibus. Vel fulgorem charitatis intimæ, in qua fideles reclinantur. Item doctores, vel ſpeculatores, plenos diuina ſapientia. Item ſpem perpetuæ quietis, quæ aurea eſt, quia diuinæ viſionis requiem parat. *Gre. ſ. Cant. 3. & ſ. Ezec. ho. 15.* *Anima Chriſti. Contemplatio. Fulgor charitatis. Doctores. Spes æternæ quietis.*

Recolere, vide Cogitare, & Meminiſſe.

Reconciliare.

Reconciliare, eſt in gratiam reſtituere poſt offenſam in amicitia commiſſam.

Reconciliauit Chriſtus duos populos Deo, hoc eſt, Iudæos, & Gentiles. Epheſ. 2. d. qua reconciliatione omnia reconciliaſſe dicitur. Col. 1. c.

Reconciliator dicitur Deus eccleſiæ in Gentilitate, quæ conuerſa eſt ad fidem. Iſa. 60. b. *Hie. ſ. Iſa. 60.*

Reconciliari dicitur fratri ſuo ante oblationem muneris, qui intendit ei ſatisfacere, cum primum poterit. Matt. 5. d. *Aug. ſer. Domini in monte.*

Recondere.

Recondere, eſt reponere, contegere, ſeruare. Et recondere præcepta ſapientię, eſt, in mente ea figere, vt opere compleantur. Tob. 12. b. Pro. 7. a. 1. Cor. 16. a.

Recordari, vide Meminiſſe.

Recreare, vide Reficere.

Rectus

Rectum dicitur id, quod in nullam partem flectitur, cuius contrarium eſt obliquum, & is dicitur rectus, qui iuſtitiæ medium ſeruat, in neutram declinans partem. Vnde rectitudo eſt bonorum, & beatorum. Et verbum Domini dicitur rectum, quia dirigit nos. Pſa. 32. 139. 142. Et rectus deficit in hominibus, quando refrigeſcit charitas in eccleſia. Mich. 7. a. Iob. 1. a. Et rectus incedit, qui recta habet opera. Iob. 8. d. *Baſi. ſ. Pſ. 32. Hil. ſ. Pſ. 139. & 142. Gre. 8. mor. 26.*

Rectus ſpiritus, quem innouari petebat Dauid in viſceribus ſuis. Pſal. 50. dici poteſt Spiritusſanctus, vel bona conſcientia. *Amb. apo. Dauid. 14. Hie. ſ. Iſa. 26.* *Spiritusſanctus. Bona conſcientia.*

Recta ſemita iuſti, eſt rectitudo operum Chriſti, & rectus callis eius eſt ad ambulandum, quia qui Chriſtum imitabitur, rectè ambulabit. Iſa. 26. b. *Rectitudo operũ Chriſti.*

Rectas facere vias Domini in ſolitudine, eſt tortuoſa Gentium corda ad veritatem formare. Iſa. 40. a. Iere. 31. b. *Hie. ſ. Iſa. 40.* *Formare corda Gentium ad veritatem.*

Rectiſſimus dicitur Iacob, ſecundum nomen Iſraelis. Iſa. 44. a. *Hie. ſ. Iſa. 4.*

Recti corde ſunt, qui non eleuantur per exceſſum, nec deprimuntur per defectum, ſed ſunt vt linea recta. Nam tortuoſa, vel ſupra, vel infra, vel ad latera deflectitur. Pſ. 7. *Baſi. ſ. Pſ. 7.*

Recti pedes animalium, & rectæ pennæ, deſignant volatum ad cæleſtia & opera recta, néc retrorſum redeuntia. Ezec. 1. b. ſ. Rectæ quoque pennæ alterius ad alterum, ſunt quando gratiam, quam quis accepit, in proximi vtilitatem adminiſtrat. Nam ſi ſuam quærat vtilitatem, non rectæ, ſed tortuoſæ ſunt. *Hie. ſ. Ezech. 1. Gre. ſ. Eze. ho. 37.*

Recumbere, vide Accumbere.

Recuperare.

Recuperare, eſt rem amiſſam rurſus acquirere, vel inſtaurare quod deſtructum erat. Recuperat Deus à temporali afflictione ad æternam conſolationem deducens. Eccl'i. 2. b. Crede Deo, & recuperabit te. 11. b. 13. d. 29. d. 2. Mach. 2. c. *Lyra. ſ. Eccl'ci. 3.*

Reddere, Reſtituere, Retribuere.

Reddere, eſt acceptum vel ablatum reſtituere, & quandoque retribuere, ſeu vicem pro merito dare, & par referre, & quandoque efficere. Item emittere. Sopho.3.b. Reddam populis labium electum. Et ſoluere. Matt 22 b. Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari.

Lyra ſ. Pſ.50. & ſ. Iſa.57.
Amb. apo Dauid.3

Reddidit Deus conſolationes, Chriſto videlicet & Apoſtolis lugentibus per reſurrectionem, & dando Spiritumſanctum Iſa.57.d. Et reddidit lętitiam ſalutaris reſuſcitato Chriſto, quia reddidit Chriſtum eccleſiæ Pſ.50. Reddens etiam ouem diues, eſt Chriſtus ſuſcitãs carnem ſuam, & reddidit quadruplum, propter quatuor dotes corporis.2.Re.12.b.

Reſurrectio Chriſti.

Hila ſ. Pſ.141.
Aug. ſ. Pſ.96.
Rup. ſ. Zach.9.

Retribuit Pater Chriſto, quando dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. Pſa.141. Et reſtituta dicitur terra Dauid, quando corpus Chriſti ſuſcitatum eſt. Pſ.96. Reddidit Deus duplicia Chriſto. Zac.9.c. quando per hoc, quod fuit obediens vſque ad mortem crucis, dedit ei omnem poteſtatem in cælo & in terra, in diuina ſimul & humana natura: quam prius habebat tantum in diuina. Item, quia præter Sanctos, qui deſcenderant ad inferos, & præter ſemen Abrahæ, dedit illi Gentes in hæreditatem.

Gloria Chriſti.

Hie. ſ. Pſ.15.

Reſtituit Deus hæreditatem Chriſto, vel quum conuertet Iudæos in futuro, vel quũ reddet immortalitatem corpori ſanctæ eccleſiæ. Pſ.15.

Hie. & Au. ſ. pſ.95

Reſtituta dicitur terra Dauid, hoc eſt, Chriſto, quando corpora noſtra eius obſequio mancipantur, vel quum mundus relictis idolis, Chriſti fidem amplectitur, aut cùm Iudęi ſunt conuerſi. Pſ.96.

Subiectio carnis Conuerſio infidelium.

Aug. ſ. Pſ.30.
Hie. ſ. Ion. & ſ. Eze.38.

Retribuit Chriſtus pro nobis, quando pro nobis paſſus eſt, ſatisfaciens Patri, & exoluens quæ non rapuit.137. Sic reddit Ionas, hoc eſt, Chriſtus vota ſua, quum ſaluat nos. Ion.2.d. Reſtituti autem, ſunt per Chriſtum liberati. Eze.38.d.

Satisfactio Chriſti pro nobis.

Ori. ſ. Iere. 11.
Hie. ſ. Iſ.23. & ſ. Eze.16.
Gre 1 mor.13.
Hie. ſ. Iob.38.

Reddit Deus lætitiam ſalutaris, quum dat remiſſionem & liberationẽ à peccatis, quæ magnam inferunt lętitiam. Pſa.50. Et reddit annos, quos comedit locuſta, quum ad priſtinum gratiæ & iuſtitię ſtatum reducit animam. Ioel 2.f. Reſtituit Deus aliquem, cum poſt peccatũ reducit eum in ſtatum gratiæ, ſeu innocentiæ, quod eſt reſtitui in gradum priſtinum. Ge. 40. c. Sic reſtituitur Tyrus in antiquum, hoc eſt, anima peccatrix reuocatur ad ſtatum gratiæ. Iſ. 23.d Et Sodoma, hoc eſt, Gentilis populus. & Samaria, hoc eſt, hæretici conuerſi: & Hieruſalem, hoc eſt, eccleſia vel anima. Eze.16.b. Sic Gẽtes ſubuerſãs in integrum reſtituit. Iob.12. d. Et reſtituetur vt lutum ſignaculum, quando anima & corpus reparabuntur in reſurrectione. Iob.38 b.

Remittens Deus peccata.

Reparatio animæ & corporis.

Hie. ſ. Sopho.3.

Reddit Dominus ſemen aliud, quando multiplicat fideles. 1. Re.2.d. Et reddit labium electum, quum dat confeſſionem fidei. Soph.3.b. Reddunt quoque ſementem Deo, qui audito eius verbo, bene operantur. Iob.29.b.

Multiplicatio fidelium. Confeſſio fidei. Bene operari.

Hie ſ. Zac.9.
Amb ſ. Luc.18.

Reddit Deus duplicia, cum beatificat animam & corpus, & quum pro temporalibus dat æterna. Zac.9.c. Reddet etiam ſtabulario, quando illi dicet. Euge ſerue bone. Luc.10.f.

Beatitudo.

Hie ſ. Zac.65.66. & ſ. Eze.9.
Gre. 5. mor. 4. & 24. mor. 25.
Au. ſ. Pſ 78. & de verb. Dom ſer. 59.

Reddit Deus vnicuique iuxta opera ſua. Pſ.61.78. Et reddit iniquitatẽ in ſinu, quando animam caſtigat in affectibus, vel quia non vnum pro alio caſtigat, ſed vnumquemque pro ſuo delicto Iſa.35 b.63 b.65.a.66.e. Et reddit vias alicuius in caput ſuum, quum eum caſtigat ſecundum peccata. Eze.9.d. Sic reddit iuxta adinuentiones cuiuſque. Hoſ.12.a.d. Et reddit viciſſitudinem perſecutoribus fidelium. Ioel 3.a. Iob.34.b. Matt.20.a. Et reddunt malo dolorẽ manus eius, quia damnationem iuſtam ex iniqua recipiet operatione. Iob.20.b. Et retributio manuum, eſt retributio operum. Iſ.3 b.

Retributio Dei.

Hie. ſ. Iere.16.
Ori. ſ. Iere. ho.12.

Reddit Deus duplices iniquitates, quum prius caſtigat, & poſtea pœnitentibus peccata condonat, bona retribuens. Ier.16.d. Vel reddit duplices iniuſtitias, quia ſeruus ſciens volũtatem domini ſui, & non faciens, plagis vapulabit multis.

Caſtigat Deus ad emendationem.

Hie ſ. Eze. ho.18.
Gre 15. mor. 22.
Beda ſ Exod. 20.

Reddit Deus iniquitatem patrum filiis, quum propter peccatum originale puniuntur filii, quod in primis parentibus fuit actuale. Vel quando filii imitantur parentes, puniuntur propter eadem peccata, propter quæ puniuntur parentes, & pœna filiorum, eſt pœna patrũ, vt ipſi parentes in filiis quodammodo puniantur. Exo.20.a.34.a. Iob.21.d Vel pater eſt diabolus. Peccantes autem miniſtros peccati adiutoreſque requirimus, quos tertiam vel quartã progeniem habet diabolus, quos in præſenti Deus verberat, vt in futuro leuius ſuſtineant. Diabolus genuit Iudam, quum in illum intrauit. Iudas abiit ad principes ſacerdotum, illi perſuaſerunt populo, & ſic facta eſt quarta generatio.

Pœna maior ſcienter peccãti.

Hie. ſ Iſa.66.
Ori ſ Rom.11.

Reddidit Deus retributionem Iudæis, quũ deſtruxit Hieruſalem. Iſa. 66.c. In retributionem quoque fiet menſa Iudæis, quia per legem, quam acceperunt, iudicabuntur & condemnabuntur. Pſ.68. Ioan.5.c. Rom 2.11.b.

Deſtructio Hieruſalem.

Hie ſ Nahum 2.

Reddidit Dominus ſicut ſuperbiæ Iacob, ita ſuperbiæ Iſrael, quia ſicut defendit luctatorem Iacob ita contemplatorem Iſrael. Nahum 2.a. Et licèt vaſtati fuerint ab Aſſyriis: liberati ſunt tamen deſtructis Aſſyriis, & angeli ſingulorum fidelium quicquid in Iacob, & Iſrael adhæſit pulueris excuſſerunt.

Punitio Iudæorũ.

Hie. ſ. Eze.29.

Reddidit Deus mercedem Nabuchodonoſor ſpolia Ægypti, quia ſeruiuit Deo in euerſione Tyri. Eze. 29. d. deſignatur autem remuneratio malorum in hac vita, & quod ſi Gentes ſeruent legem naturalem, non peribit illis præmium in iudicio.

Præmium malorum in hac vita.

Hie ſ. Eze.32.
Hie ſ Iſa 16.

Reddit Deus aquas Ægypti puriſſimas, cùm aufert errores à doctrina. Eze 32.c.

Reddit velociter Chriſtus, quod iuſtum eſt, quia non differt iudicium, cum tempus eſt iudicandi, nec quiſquam poteſt iudicii eius executionem remorari. Iſa.16.b.

Promptum iudicium Chriſti.

Gre.33.mor.26.

Non reddit Deus quaſi aliquid acceperit. Iob.41.a. quia bonum, quod agimus, eſt Dei per præuenientem gratiam, noſtrum vero per obſequentem liberam voluntatem, quam à Deo habemus: & bona operatio non in Dei, ſed in noſtram cedit vtilitatem. Vnde Pſal.115. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?

Hie.ſ.Iſa.1.

Reſtituit Deus iudices, & conſiliarios ſicut antiquitus, cùm pro Moſe, Ioſue, & cęteris veteris legis, dedit Apoſtolos, & doctores nouę legis. Iſaiæ 1.g.

Adiuuans Deus.

Retribuere dicitur Dominus aliquando, quum præſtat auxilium. Pſ.54.137.

Gratiarũ actio. Confeſſio peccatorum. Bene operari. Seruare promiſſa in baptiſmo. Offerre eucharistiam. Offerre ſeipſum. Laudes Deo in patria.

Hila.ſ.Pſ.54. Beda ſ.Pro.31. Hie.ſ.Hoſe.14. Arno.ſ.Pſ.75. Hila ſ.Pſ.65. Aug epiſt.120.et ſ.Pſ.64.

Reddit mulier fortis bonum & non malum viro ſuo. Pro.31.b. quando eccleſia, vel anima reddit bona opera Chriſto ob gratitudinem. Reddit autem Deo vitulos labiorum, qui offert orationes, & confeſſionem peccatorum. Hoſe.14.b. hoc eſt, vota reddere. Nahum 1.d. Reddit autem vota coram populo, qui recta præbet exempla, & qui ſeruat promiſſa in baptiſmo, & qui offert euchariſtiam: qui offert ſeipſum, & reddit vota de die in diem, qui in cæleſti patria Deum laudat, ita reddetur votum Deo in Hieruſalem, hoc eſt, in patria cæleſti, quia hic licet voueamus, tamen quandiu ſumus in Babylone, non poſſumus perfectè reddere, ſed in reſurrectione offeretur holocauſtum corporis & animæ. Pſalm. 21.60.64.65.75.115.

Conſolatio diuina.

Rup.ſ.Ioel.2.

Reddit Deus annos, quos comederat locuſta, & bruchus, &c. quando conſolatur Sãctos, qui in hac vita multas paſſi ſunt tribulationes. Ioel.2.f.

Hie. Aglaſiæ.

Reddere rationem, eſt reddere computũ. Reddidit autem rationem villicationis ſuę villicus, ſicut Paulus, quando illi dictum eſt. Saule, Saule, quid me perſequeris? Luc.16.a.

Vita corporis pro vita animæ. Reformare ſcandalum. Satisfacere ſcãdalizato.

Ori.ſ.Exo.ho.20. Beda ſ.Exo.21. Amb.de Tob.20. Philo.de ſomniis. Glo.ord.ſ.Exo.21.22. Lyra ſ.Exo.22. Gre.17.mor.13.

Reddere animam pro anima, eſt dare vitam corporis, pro vita animę, vel reformare ſcandalum datum. Reddere etiam oculum pro oculo, fit, quum ab eo, qui ſenſum turbauit alterius, aufertur proprius ſenſus. Ad idem refertur reddere dentem pro dente. Exo.21.b. Reddere etiam pignus ante Solis occaſum, eſt ſatisfacere ſcandalizato, vt exeat à peccato: vel reddere vſum ſermonis. Exod.22.d. Deuteronom. 24. Reddere bouem pro boue, & reſtituere quinque boues pro vno, aut quatuor oues pro vna. Exod 21.d.22.a. eſt transferre in ſe pœnitentiam eius, quem errare fecit, & Iudæus agit pœnitentiam per quinque libros Moyſi, Chriſtianus, per quatuor Euangelia. Reddere damnum ignis, & pecuniam. Exod.22.a. Leu.5.d. eſt agere pœnitentiam, propter indiſcretam correctionem, aut ſcandalũ. Reſtituere opera & impenſas in medicos, eſt adducere ad pœnitentiam per doctores, & admonitores eũ, quem peccare fecit Exo.21.c. Reddere pretium iumentorum, eſt teneri reum doctorem, qui indiſcretè aperuit ſenſum, vnde ſimplices incidant in errorem. Ideo tenetur agere pœnitẽtiam, & conari reducere errantes.

Proponi præcepta.

Iſyc.ſ.Leui.26.

Reddentes decem mulieres panes ad pondus, ſunt decem præcepta ſimpliciter tradita. Leuitic.26.d.

Pœnitentia.

Gre.ſ.1.Reg.6. Glo.int.ſ.Exo.22. Ori.ſ.Luc.35. Au.1.ſer.Dom.in monte.

Reddere debitum pro peccato, eſt affligere ſe per pœnitentiam. Reddit autem anum vnũ, & murem vnum, qui ſic commiſſa luget præterita, vt perfectè caueat futura. 1.Reg.6.a. Reddere autem duplum, eſt animo, & corpore pœnitentiam agere. Exod. 22.a.b. Reddere vero nouiſſimum minutum, eſt minimorum & peccatorum pœnas lugere. Vel etiam peccata terrena perpetuo ſoluere. Luc.12.g.

Fides.

Glo.ord.ſ.Exo.22.

Reddere pecuniam virgini iuxta modum dotis. Exod.22.c. eſt honorare ſenſum literalem dote fidei, quum ſenſus literalis regnum charitatis ædificat.

Remuneratio operum.

Glo.int.ſ.Exo.22.

Reddere primogenitum bouis aut ouis octauo die. Exo.22.d. eſt offerri opera in iudicio remuneranda poſt ſeptem dies huius vitæ.

Mundatio peccatoru.

Glo.ord.ſ.Leui.13.

Redditus leproſus munditiæ. Le 13.a.14.a. eſt peccator mundatus à peccato.

Inſtaurata ruina angelorum. Conuerſio peccatorum.

Gre.ſ.1.Reg.7.

Redditæ vrbes Iſraeli, quas tulerant Philiſthim, deſignant inſtauratas, ruinas angelorum per homines, vel reſtitutos ad gratiam, qui decepti fuerant à dæmonibus, vel hæreticis. 1. Regum 7.d.

Opera prædicatorum.

Gre.ſ.1.Reg.8.

Redditus vinearum, dici poſſunt opera aut fructus prędicatorum. 1.Re.8.a.

Dari corpori & animæ propria. Relinquere vitia diabolo, & virtutes Deo.

Ori ſ.Matt.ho.12. & ſ.Luc.ho.39. Amb.ſ.Luc.20.

Reddere quæ ſunt Cęſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo, eſt dare corpori neceſſaria, & animæ quæ ſua ſunt. Vel relinquere principi huius mundi vitia, & renunciare mundo, dare vero & aſcribere virtutes Deo. Mat.22.b. Marc.11.b. Luc.20.e.

Conuerſio principũ ſecularium.

Gre.31.mor.5.

Reddit eccleſię ſementem Rhinoceros. Iob.39.b. quando principatus ſeculares, qui prius ſæuiebant in eccleſiam, ſuſcepta fide, fructum bonorum operum in ea reddunt.

Hie.ſ.Eze.30.

Reſtitui ſanitatem brachio fracto Pharaonis, eſt reddi malis vires ad nocendũ. Eze.30.e.

Hil.ſ.Mat.Ca.12.

Reſtituta manus, eſt reddita ſanitas animæ ad benè operandum. Mat.12.a.

Imitatio bonorũ.

Gre.19.mor.25.

Reddit teſtimonium eccleſię oculus, quando quis exemplis vitę illius ſeu membrorũ eius, bene viuendo reſpondet. Iob.29.

Dominari carni.

Hil.ſ.Pſ.136. Euc.q.in Pſal.

Retribuere Babyloni retributionem, quam retribuit, eſt dominari carni, quæ prius dominabatur, & eam captiuam ducere, quæ ipſum prius habuerat peccati lege captiuum. Eſt etiã exordia vitiorum ad petram, quę Chriſtus eſt, allidere. Pſ.136.

Glo.int.ſ.Exo.22.

Reſtituere optimum, quod habetur in agro. Exo.22.a. eſt ſatisfacere inuaſionem dignitatis alterius per amiſſionem eius quam habebat.

Gre.ſ.1.Reg.5.

Reſtituere Dagon in locum ſuum, eſt idololatriæ ſtatum ſubtili conſideratione perquirere. 1.Reg.5.a.

Reddentes malum pro bono fuerunt Iudæi, perſequentes Chriſtum in paſſione, à quo multa bona acceperant, & etiam dæmones. Gen.44.b.Ier.18.b.Pſ.37.

Iudæi perſequẽtes Chriſtum.

Redigere.

Redigere, eſt vi quadam, aut induſtria in aliquid reducere.

Amb.4.de inter.9. Hie.ſ.Eze.29. & ſ.Eccl ten.10. — *Condẽnãs Deus*

Redigit Deus in nihilũ, cùm perpetuo condẽnat, aut quum in perpetuum deſtruit, qua ratione redacta eſt Hieruſalem in nihilum. Iſa. 34. c.Ieremi.10.b.Ezech. 26. d. Rediget etiam Deus in ciuitate ſua imaginem malorum ad nihilum. Pſal. 72. quia non inueniuntur mali in cælo. Vel in eccleſia deſtruit varia dogmata, quorum perſonam Philoſophi & hæretici induunt.

Gre.13.mora.2.& 18.& 20.mor.23. — *Scandalum infirmorum.*

Ad nihilum redigunt membra Iob, hoc eſt, eccleſiæ, cum infirmi perſpicientes peruerſos florere, iuſtoſque cruciari, ad hoc nonnunquam perueniunt, vt ſe bona vel inchoaſſe pœniteat: atque ita ad agenda mala citius recedunt, ac ſi eorum vitæ nocuerit bonum, quod inchoauerant. Iob.16.b.17.d.30.b.

Hie.ſ.Iere.21. — *Deſolatio eccleſiæ*

Redigi terram in ſolitudinem, eſt eccleſiam deſolari. Geneſ. 47. a. Exod. 23. e. Et redigit Deus domum Dauid in ſolitudinem, quando deſtruit aliquam eccleſiam cum paſtore. Ierem. 21. a.

Gre.20.mor.23.

Redigi dicuntur boni in nihilùm àpud malorum ęſtimationem, quando ea, quæ ipſi quaſi ſumma diligunt bona temporalia, ipſi boni non tenent. Iob.30.b.

Gre.12.mor.23. — *Diſſipatio prauorum cogitationum*

Redactæ domus in tumulos, ſunt cogitationes prauorum inordinatæ, & à vitæ ædificio lapſæ, dum enim praui quique confuſis actionibus ſibimetipſis ad peruerſa opera iunguntur, oſtendunt proculdubio, quia de ædificio vitæ ceciderunt. Iob.15.d.

Hie.ſ.Ioel.2. — *Pauor malorũ in iudicio.*

Redigentur vultus in ollam in iudicio, quando peccatores magno pauore conſternati erunt. Ioel.2.b.

Gre 11 mor.17. — *Abiectio ſuperborum.*

Rediguntur ceruices ſuperborũ in lutum. Iob.13.b. quando ſuperbus quiſque humiliatur in morte, & elata caro tabeſcit in putredine.

R*edimere, vide* E*mere.*

Redire, R*egredi,* R*euerti,* R*emeare.*

Redire, eſt quaſi retro ire, hoc eſt, ad locũ, vnde prius quiſpiam venerat: quod & regredi, & reuerti dicitur. Reuerti etiam, eſt reuocari. Exo.14. g. Vt reuertantur aquæ ad Ægyptios. Et reuerſus, conuerſus. Exo.32.g. Reuerſuſque ad Dominum. Iterans. Geneſ.8.c. Quæ nõ eſt reuerſa vltra ad eum. Regreſſus. Ge.8.b. Reuerſa eſt ad eum in arcam. Reſipiſcens.3. Reg.8.c. Et reuerſi fuerint ad te in toto corde. Reſtitutus. Le.13. g. Faciem priſtinam non reuerſam. Retrocedens.4.Reg.19.b. Reuerſus eſt ergo Rapſaces.

Gre.9.mor.42. — *Gratificãs Deus Parcens & ſuccurrens.*

Reuerti tribuitur Deo per metaphoram, ſicut & ire. Dicitur autem reuerti Deus gratificando. Geneſ.18.b. Reuertar ad te hoc eodem tempore. Item quando parcit, & quando in tribulatione ſucurrit, quaſi qui prius abierit, & reliquerit. Hoſ.11.c.Iob.10.c.Mic.7.d. Sic dicitur reuerti ad Hieruſalem in miſericordiis. Zac.1.c.8.a.

Gre.9.mor 42. Glo.int.ſ.Iere.23. — *Flagellans Deus ad pœnitentiam*

Reuertitur etiam Deus, quum eos, quos reliquerat quaſi inſenſibiles & deſperatos, poſtea flagellando ad pœnitentiæ dolorem excitat. Iob 10.c. Dicitur quoque non reuerti furor Domini vſque dum faciat, quando plenam exercet Deus vltionem. Iere.23.e. Reuertitur vero, quum placatur.

Hie.ſ.Hoſe.5. — *Relinquẽs Deus*

Reuerti dicitur Deus in locum ſuum, quando iam non curat eos, quorum prius curam gerebat. Hoſ.5.d.

Au.de quin. hær.

Non reuertitur iuſtitiæ verbum, quod egreditur de ore Dei, quia Filius genitus à Patre, non eſt ipſe Pater. Iſa.45.d.

Hie.ſ.Eccleſiaſt.1. — *Reuertens Chriſtus ad Patrem.*

Reuertitur Sol ad locum ſuum, quando Filius redit ad Patrem. Eccl'tæ.1.a. Et regrediens Iacob cum duabus turmis, eſt Chriſtus apparens coram Patre conuerſis Iudæis & Gentilibus. Gen.32.c. Idem reuertens in terram ſuam Chriſtus ad Patrem. Gen.31.a. Reuerſus etiam Sol decem gradibus, eſt reſurgens Chriſtus, & aſcendens vmbras figuratũ, per quas deſcenderat Iſ.38.b. Regreſſio Dei in altum propter ſynagogam populorum, deſignat exaltationẽ gloriæ Chriſti. Pſ.7. Hoſ.5.c.

Beda ſ Gen. 31. Baſi. ſ. Pſ.7. Rup.ſ.Hoſe.5. Ori ſ.Matt.ho.16. Amb.2.de Abr. 11. — *Veniens Chriſtus ad Iudæos.*

Reuertens Ieſus manè in Hieruſalem, eſt veniens cum gratia ad Iudęos, vt eos illuſtret. Matth 21.b. Et reuertens Ioſeph ad fratres ſuos, eſt Chriſtus ad Iudęos. Gen. 42.e. Reuerti autem dicit Dominus eodem tempore iuxta condictum, quando venit ſicut fuerat prophetatum Gen.18.b.

Gre.ſ Cant.2. Beda ſ.Gen.22. & ſ Prou.7. Ber ſ Can.ſer 71. Amb ſ.Luc.10. Gre ho.13. Rup.1.ſ.Eze.10. — *Reſurrectio Chriſti.*

Reuerſio Abrahæ & Iſaac ab immolatione. Geneſ. 22.d. deſignat reſurrectionẹm Chriſti, vel ſecundum eius aduentum. Et quia venerũt ad ſeruos præſtolantes, deſignat vocationem Iudæorum in fine mundi. Ad vtrunque referri poteſt, quando petit ſponſa vt reuertatur ſponſus. Can.2.d. Reuertitur vir meretricis in die plenæ Lunę, hoc eſt, Chriſtus ad iudicium. Pro.7.d Et rediens Samaritanus, eſt Chriſtus ad iudicium veniens. Luc.10.f. Et reuertitur à nuptiis, quum nobis per iudicium manifeſtatur. Luc. 10.e. Reuerti quoque dicuntur animalia, quia in iudicio venient cũ Chriſto ad conuincendos peccatores. Vnde in ſimilitudinem fulguris coruſcantis reuerti dicuntur. Eze.1.a.

Chriſtus ſemel mortuus. Non reuertebantur animalia. Ezec.1. c. quia Chriſtus ſemel tantùm operatus eſt opus redemptionis noſtræ, neque amplius moritur. *Rup.1.ſ.Eze.14.*

Firmitas Euangelio. Firmitas in virtute. Regreſsio ad contemplationē, & rurſus ad actionem. Non reuertebantur etiam animalia, quum incederent, quia ſemper euangelia ad vlteriora procedunt, nec vnquam ſuperantur aut recedunt. Sic non reuertebantur rotæ euntes, quia vtrunque teſtamentum manet firmum, & immutabile, ſpiritualiter intellectam. Reuertebantur enim animalia, quando prædicatores Euangelii non prædicabant indignis, ne ſanctum darent canibus. Ezec.1.c. Vel non reuertuntur animalia, quia electorum mentes, quum per collatam ſibi actiuæ vitæ gratiam erroris vias deſerunt, redire ad mala mundi neſciunt, quæ reliquerunt. Quum verò per contemplationis aciem ab hac ſe eadem actiua vita ſuſpendunt eunt, & redeunt: quia per hoc quòd diu perſiſtere in contemplatione ſunt, ſe exercendo reforment, & ſuper ſe rurſum ſurgere contemplando conualeſcant. Poſſunt etiam hæ reuerſiones ad vires animæ, & ad quatuor anni tempora referri. *Hie.ſ.Leui.1. Gre.ſ. Eze ho.3.& 6.& 10.mor.29.*

Chriſtus veniens ad nos. Reuertens Ioſeph in Ægyptum, eſt Chriſtus, qui ſemper venit ad ſuos, qui ſunt in hoc mūdo. Dicitur autem reuerti & in baptiſmo, & in ſacramento euchariſtiæ. Gen.50.c. Reuertens etiam Moſes ad fratres ſuos in Ægyptum, aut etiam ad populum, aut in caſtra, idem deſignat. Exod.4.c.24.d.33.c. *Beda ſ.Exo.5. Rup.1.ſ.Eze.10.*

Impletio verbi Dei. Non reuertitur verbum, quod egreditur de ore Dei, quia opere completur. Eadem ratione dicitur non reuerti vacuum. Dicitur etiam non reuerti nix in cęlum, hoc eſt, verbum Dei, quod non reuertitur, niſi fœcundata terra. Iſa.45.d.55.c. *Hie.ſ.Iſa.45.*

Litera legis ſine ſenſu Euangelico. Reuertens Moſes ad caſtra de tabernaculo fœderis, eſt lectio legis, veniens ad Iudæos, ſeu apud ipſos manens ſine Euangelii gratia. Exo.33.c. *Rup.4.ſ.Exo.36.*

Renouatio fidei Iudæorum. Reuerti Sunamitidem. Cant.6.d. eſt redire priſtinam fidem Abrahæ, & Patriarcharum, quę iam receſſerat à Iudæis, traditiones ſuas pluris facientibus. Reuertitur etiam filia ſacerdotis ad domum eius ſine liberis, quando relictis erroribus redit ſyncera fide. Leu.22.b. *Rup.ſ.Can.6. Iſyc.ſ.Leui.22.*

Venire ad gloriā. Reuertuntur filii Rachelis de terra inimici, cùm Innocentes ab Herode occiſi, inducuntur in gloriam, quod etiam erit, quando reſurgent: ita dicuntur reuerti ad terminos ſuos, & ad ciuitates ſuas. Ierem.31.c. Reuertuntur etiam de bello, qui vicerunt diabolum, & hæreticos. Iſa.28.b. *Hie.ſ.Ier.31. Hie.ſ.Iſa.28.*

Reuerſio animæ ad Chriſtum. Reuertentes filiæ Iethro ad patrem, deſignant reuerſionem animarum ad Chriſtum, quando tentantur. Exo.2.c. *Beda ſ.Exo.2.*

Eccleſia ad Gentes dilatata. Reuertitur terra ad deſertum, cùm eccleſia venit ad Gentes. Zach.14.b. Et reuerſa terra à gladio, eſt eccleſia ex Gentibus conuerſa, nec vltra dæmonibus ſubiecta. Eze.38.b. *Hie.ſ.Zac.14.& ſ.Eze.38.*

Cogitatio propriæ infirmitatis. Reuertitur nudus in vterum matris. Iob.1.d. quando tentatus animus, & infirmitatis ſuæ inopia deprehenſus, dicit. Nudum me in fide prima gratia genuit, nudum eadem gratia in aſſumptione ſaluabit, eſt namque animi turbati ſolacium, vt pulſatus vitiis, cùm ſe quaſi nudari virtutibus conſpicit, ad ſolam miſericordiæ ſpem recurrat, & eo ſe nudari non ſinat, quo ſe à virtutibus humiliter nudum putat. *Gre.2.mor.40.*

Gratiarum actio prædicatorum. Reuertens ſeruus Abrahæ ad dominum ſuum cum Rebecca, deſignat gratiarum actionē prædicatoris pro fructu prædicationis, quem aſcribit Deo. Gen.24.g. Reuertentia etiam fulgura, ſunt miracula ſanctorum prædicatorum, quæ tunc reuerti dicuntur, quando ipſi prædicatores non ſibi, ſed Deo gloriam tribuunt. Iob.38.d. Sunt etiam inſpirationes reducentes ad Deum. Reuertuntur quoque flumina ad locum vnde exeunt, quando prædicatores omnem gratiam prædicationis ad Deum referunt, à quo acceperunt. Eccl'æ1.b. *Gre.30.mor.4.*

Tranſitus ad cōtemplationem. Reuerti Annam in domum ſuam, eſt prædicatores redire ad contemplationem, & ad Gentium deuotionem 1.Reg.1.c. Et reuertens Samuel ad ſomnum, eſt prędicator ad contemplationis ſecretum ſe colligens. 1.Reg.3.a. Reuertens quoque Samuel in Ramatha, eſt eleuatio prædicatoris per amorem cæleſtium. 1.Reg.7.d. Et reuerti Saul ad patrem, eſt prædicatorem redire ad contemplationem. 1.Reg.9.a. Redire quoque in domum, eſt ad ſpiritualia & interiora tranſire. Luc.8.f. Et reuerſio Iacob in patriam ſuam, eſt tranſitus ad ſpiritualium contemplationem. Gen.31.a. Reuerentia quoque fulgura, ſunt prædicatores redeuntes ad contemplationem. Iob.38.d. *Gre.ſ.1.Reg.1.3.7.9. Amb.ſ.Luc.8. Philo.de mig.Abr. Hie.ſ.Iob.38.*

Recurſus ad Deum. Reuertens Moſes ad Dominum, eſt veniens ad petendum auxilium Dei, aut recurrens ad Deum in tribulatione. Exo.5.d.32.g.

Deſtruere rationes vitiorum. Reuertitur Gedeon victor in pace, quando quis deuictis omnibus prauis affectibus mente tranquilla deſtruit rationes falſas vitiorum. Iudi.8.b. *Phil.de conf. ling.*

Non reſpicere retro. Beatos non indigere doctore. Non reuertentes filii ceruarum ad eas, cùm pergunt ad paſtum. Iob.39.a. deſignant illud quod dixit Chriſtus. Nemo mittens manum ad aratrum & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Deſignant etiam peruenientes ad fœlicitatem, non amplius quærere doctores. Vel qui hic bene inſtructi ſunt, non indigent vt rurſus ab eiſdem doceantur. *Ori.ſ.Cant.ho.3. Gre.30.mor.21. Hie.ſ.Iob.39.*

Non redire ad vitia. Simplicitas amica iuſtitiæ. Bonis non eſt requies in hoc mundo. Non eſt reuerſus coruus in arcam Noe. Gen.8.a. quia vitia non conueniunt iuſto. Reuerſa eſt autem columba, quia ſimplicitas inimica eſt inquietudinis, amica iuſtitiæ. Sed eadem poſtmodum non eſt reuerſa, quando iam prodeſt aliis, qui conuertuntur. Quod autem columba non inuenta requie reuerſa eſt, oſtendit per nouum teſtamentum requiem Sanctis in hoc mundo non eſſe promiſſam. Poſt 40. enim dies emiſſa eſt, qui numerus vitam, quæ in hoc mundo agitur, ſignificat. Reuerſio etiam columbæ ad arcam, deſignauit non eſſe *Amb.de Noe 17.18.19. Aug.12.cont. Fauſ.10. Beda.ſ.Gen.8. Aug.ſ.Ioan tra.6.*

rebaptizandum eum, qui iam in arca baptizatus eſt. Coruus vero interiit in aquis non reuerſus: quia rebaptizari voluit. Reuerſa autem columba cum ramo oliuæ, eſt reducens ad eccleſiam eos qui erant foris, ſed cum fructu. Non reuerſa autem poſt alios ſeptem dies, deſignat fidem ſeculi, quando erit Sanctorum requies, non adhuc in ſacramento ſpei, ſed in ipſa perfectione ſalutis æternę.

Non rebaptizandum.

Gre.6.mor.28. — *Reducere eccleſiam errantes. Finis ſeculi. Prius in actiua vita laborandū.*

Reuerti iuſſus eſt dæmoniacus curatus à Chriſto in domum ſuam, vt narraret ſuis quanta fecit illi Dominus, quum ipſe vellet ſequi Chriſtum. Luc.8.g. vt deſignet, quod quum quālibet parum de diuina cognitione percipimus, redire ad humana iam nolumus, & proximorum neceſſitatibus onerari recuſamus. Sed ſanatos nos Veritas ad domum mittit, narrare quę nobiſcum acta ſunt, præcipit, vt videlicet mens prius deſudet in opere, & poſtmodum refici debeat per contemplationem.

Gre.9.mor.40. — *Fiducia poſt tentationem.*

Reuertitur pollutus nocturno ſomnio ad caſtra poſt Solis occaſum. Deute. 23.b. quia de ferueſcente tentationis ardore, neceſſe eſt, vt iterū fiduciam erga ſocietatem bonorū ſumat.

Ricar.de S.Vict.de extermi.mali.25.

Reuertuntur aquæ Iordanis in alueum ſuum. Ioſu.4.c. quando in reſurrectione voluptates ſenſuum reuertentur puriores, & beneplacito voluntatis & rationis ad laudem Dei ſeruientes, quod etiam in hac vita fit apud perfectos.

Ricar.de S.Vict.de ſecur.conſcien. 48. Lyra ſ.Gen.31. Gre.24.mor.5. — *Seruientes voluptates rationi.*

Reuertitur figura ad Nabuchodonoſor. Dan.4. g. quando iuxta conſuetudinem amiſſam ad tempus religionis forma reformatur. Reuertens quoque Iacob in patriā ſuam, deſignat religioſum colligentem ſe in monaſterium. Vel recurrentes ad ſummum pontificem in grauaminibus inferiorum prælatorum. Ge.31.a.32.c. Reuertitur itidem ad dies adoleſcentię ſuę, qui ad prioris vitæ integritatem renouatur. Iob.33.d.

Gre.ſ.1.Reg.1.6. — *Reformatio vitæ.*

Reuerti de fonte, eſt à contemplatione ad actionem tranſire. Sic reuertebatur Rebecca. Gen.24.b. Et rediens Iacob de agro, eſt à contemplationis culmine deſcendens. Gen.30.c. Et reuertens Elcana in ciuitatem ſuam, eſt à cæleſtium contemplatione ad inferiorum adminiſtrationem deſcendens.1. Re.1.c. Et reuerſi ſatrapæ in Acharum ſunt prædicatores deſcendentes ad conuertendos ſteriles.1.Re.6.d. Reuerſus etiam Moſes de monte, eſt deſcendens à contemplatione. Exod.32. d.

Iſyc.ſ.Leui.25. Glo.int.ſ.Exo.34. — *Deſcenſus à contemplatione.*

Reuertitur vnuſquiſque anno iubilei ad poſſeſſionem, & ad terram ſuam. Le.25.b. quando Sancti, qui in hoc mundo peregrinantur, tempore iudicii recipientur in patria cæleſti. Rediens etiam tempus anni, quo cuncta conduntur. Exod.34.c. eſt tempus remunerationis cuiuſque, & quando offerre debemus opera noſtra cum fide.

Amb.2.de Abra.9 Philo.quis rerum diuin.heres. Ori.ſ.Gen.15. Hie.ſ.Iſa.19.& ſ. Nahum 2. Gre.12.mor.13. Amb.ſ.Luc.15. Gre.2.dialo.3. Ricar.de S.Vict.5. de arca myſt.8. Gre.16.mor.27. Hie.ſ.Eze.16. Glo.int.ſ.Leui.13. — *Acquirere gloriam cæleſtem. Retrahi a mundo cum bonis operibus. Educi de limbo. Conuerti. Iuſtificari. Conſolari.*

Reuerti filios Iſrael ex Ægypto generatione quarta, eſt à mundanis ad interiora venire cū bonorum operum magno fructu: vel ætate iam virtutibus firmata. Ge.15.d. 46.a.

Reuerti etiā Iacob de Ægypto, eſt ſanctos patres per Chriſtū educi de limbo. Ge.15.d.46.a.

Reuerti aliquando eſt conuerti, reſipiſcere, & iuſtificari. Deut.4.e.30.b. Reuertaris ad Dominum Deum tuum. Et reuerti de Aegypto, eſt à tenebris peccatorum ad lucem gratię redire. Et reuertitur Iacob de terra captiuitatis, quum fideles exeunt à captiuitate peccati, quæ reuerſio eſt ad Dominum, ad quem reuertendum eſt toto corde.1.Reg.7.a. Iſ.9.b. 19.d. 30.c. 44.d. Hoſe.6.e.7.c. Nahum 2.d Zach.10.d. Et reuertuntur à viis ſuis, qui emendantur à peccatis. Iere.3.a.8.b 15.b.18.b.30.b.31.b. Et reuerti de tenebris ad lucem, eſt à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ redire, & à tribulatione ad conſolationem. Iob. 15.c.22.d.24.c.36.b. Reuerti etiam Agar, eſt redire ad rationēm & reſipiſcere. Ge.16.c. Iſtud eſt redire ad cor. Iſa 46.c Et reuerſus dicitur ad ſe prodigus, qui extra ſe erat peccando, & quia prius ſequebatur ſenſus, qui extra ſe eum ducebant. Sicut autem eſt gemina digreſſio à ſeipſo, ſic eſt gemina reuerſio. Ab vtroque regreſſu quaſi ad conuerſationis noſtrę habitaculum reuertimur, quando poſt mundana negocia, vel poſt cæleſtium contemplationum ſpectacula ad circunſpectionem morum noſtrorum mentis noſtræ oculos reducimus, & intima noſtra diſcutientes, quales ipſi ſimus, ſtudioſa retractatione perſcrutamur. De prima reuerſione rectè intelligitur, quod diximus de filio prodigo, qui in ſe reuerſus, dixit. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus. Luc. 15. d. De ſecunda reuerſione rectè intelligimus, quod de Apoſtolo Petro legimus. Petrus ad ſe reuerſus, dixit: Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus angelum ſuum, &c. Actor.12. b. hoc eſt, reuerti ab extaſi ad actiones humanas. Reuertitur etiam per ſemitas luminis, qui reſipiſcit. Iob.24.c. Reuertitur Sodoma ad antiquitatem ſuam, quando Gentiles conuertuntur, & Samaria, quando hęretici, & Hieruſalē, quando peccatores eccleſię. Eze.16.g. Porro non reuerti faciem priſtinam leproſę veſtis, eſt non redire ad pœnitentiam. Le.13.g.

Redire ab extaſi.

Hie.ſ.Iſ.59.& ſ. Hoſe.3. Gre.ſ.1. Reg.14. Rup.ſ.Hoſe.3. — *Conuerſio Iudæorum.*

Redeuntes ab iniquitate in Iacob, ſunt conuerſi ex Iudæis. Iſ. 59.d. Reuerſio autem meretricis ad virum priorem, eſt, quæ fiet in fine ſeculi ſynagogæ Iudæorum. Hoſe.2.b.3. b. Idem deſignare poteſt reuerſio Iacob. Geneſis 28. d. 46. a. Reuerſi quoque Hebræi à Philiſthæis, ſunt conuerſi à peccatis.1.Re.14.e.

Beda ſ.Gen.16. — *Eccleſia ſubdens ſe Apoſtolis.*

Reuerti dicitur Agar ad dominam ſuam, quando eccleſia ex Gentibus ſe ſubdit Apoſtolis & aliis credentibus ex Iudæis. Gen.16.c.

Amb.2.de Abra.5 — *Deus principiū & finis bonorum.*

Reuerſio Abrahæ in Bethel, hoc eſt, in domum Dei, deſignat bonos principium & finē habere Deum Gen.13.a.

Sermo propheticus explicans Chriſtum.

Reuertens Ruben ad ciſternam, vt quæreret Ioſeph, eſt ſermo propheticus, quærens explicare Chriſtum. Gen.37.f.

Reuertentes ad ſapientiam. Reuertẽtes fratres Ioſeph ad emendũ triticũ, deſignant reuertentes ad guſtatam ſapientiã. Ge. 43. a. Idem deſignant reuertentes in oppidũ ad eundem Ioſeph propter ſcyphũ. Ge. 44. c.

Reuertitur ſpiritus ad eum, qui dedit illum, quum anima reuertitur ad Deum. Eccl'tæ 12. c. Vbi oſtenditur animam non ſeminari cum corpore ſed creari & infundi à Deo. *Lyra. ſ. Gen. 43. Hie. ſ. Eccleſia. 12.*

Non regreditur viſio ad multitudinem. Eze. 7. d. vel quia prophetia cito deberet impleri. Vel quia poſt mortem Chriſti non fuit viſio in populo Iudæorum, ſed in Eccleſia. *Hie. ſ. Eze. 7.*

Correptio peccatoris. Reuertens ſacerdos die ſeptimo ad conſiderandum domum leproſam. Leui. 14. e. eſt moderatè corripiens peccatorem, vt veniat ad veniam ſeptiformis Spiritus. Et redeuntes Leuitæ à porta vſque ad portam occidendo de filiis Iſrael. Exod. 32. f. ſunt nullum vitium prætermittentes ſine pœnitentia, & correctione. *Glo. int. ſ. Leui. 14. & ſ. Exod. 32.*

Reuerſio ad cõſcientiam. Reuerti populum cum pace ad loca ſua, & reuerſus etiam Iethro in terram ſuam. Exo. 18. d. deſignat reuerſionem ad tranquillitatem conſcientiæ.

Intelligere legẽ ſpiritualiter. Reuertentes Aaron & principes ad Moſen. Exo. 34. d. ſunt conuertentes ſe ad intelligentiam ſpiritualem legis. *Glo. ord. ſ. Exo. 34.*

Conſtantia. Concordia intentionis & actionis. Redeuntes ſummitates ſuperhumeralis in vnum, deſignant conſtantiam inter proſpera & aduerſa, & concordiam intentionis & actionis. Exod. 28. b. *Glo. ord. ſ. Exo. 28.*

Reuerti Samuelem petens Saul. 1. Reg. 15. f. deſignat nolentem ſeparari à communione fidelium. Vel deſignat quod prælatus cum ſubdito pro ipſo ſubdito orat, & plangit pro eo. Nolens autem reuerti Samuel, deſignat deſertionem impœnitentis. Sed tandem reuertitur: quia electi prędicatores potentes ſeculi & pro iniquitate percutiunt, & pro exemplo bona quædam ſinunt agere: ne ſi deſpiciantur, ad peiora labantur. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Dimittere doctrinam Iudaicam. Mutare vitam in bonum. Non redire ad Herodem, eſt nihil accipere de Iudaica doctrina, vel cauere mũdana. Mat. 2. b. Reuerti autem per aliam viam, eſt mutare vitam accipiendo doctrinam Chriſti, & per ipsũ ire, vt qui à paradiſi gaudiis per delectamẽta diſceſſimus, ad hæc per lamẽta reuocemur. *Hil. ſ. Matt can. 1. Amb. ſ. Luc. 2. Gre. ho. 10.*

Reuertitur pax ad prædicatores, quia ſacramentum pacis intra propriam conſcientiã continetur, quando ab aliis non recipitur. Mat. 10. b. Luc. 10. a. Et reuertuntur ſtellæ poſt pluuiã. Eccl'tæ 12. a. quando prophetæ & prædicatores cognoſcentes auditores indignos, reuertuntur ad eum, à quo miſſi ſunt. *Hil. ſ. Mat. cã. 10. Hie. ſ. Eccleſia. 12.*

Non rediens ſpiritus hominis, eſt non potens reſurgere à peccato per ſemetipſum Pſ. 77. Sic non reuertitur, qui ingreditur ad meretricem, quia nõ poteſt per ſe reſurgere. Proue. 2. d. *Beda ſ. Pro. 2.*

Mori. Humiliari. Redit homo in terram ſuam, quando moritur. Pſ. 145. Sic reuertunt flumina ad locum vnde exeunt, & reuertitur puluis in terram ſuam. Eccl'tæ 1. b. 12. c. Iob. 34. b. Reuerti autem in puluerem, eſt redigi in puluerem, & reuertuntur in puluerem ſuũ, qui cognoſcunt ſe eſſe puluerem, & humiliantur. Pſalm. 103. *Hie. ſ. Eccleſ. 1. 12. Aug. 1. de Gen. ad lit. & ſ. Pſ. 103. Gre. 24. mor. 27. Gre. 8. mo. 12. 14. & 9. mor. 45.*

Non reuertitur oculus, vt videat bona, quia poſt mortem non poteſt quiſpiam ad hanc vitam redire, niſi Deus reducat, neque etiam à morte animæ ad eius vitam. Iob. 7. b. Nec reuertetur vltra in domum ſuam, qui æternis ſuppliciis traditus, ad hoc iam vbi amore inhæſerat, nequaquam reuocatur. Iob. 10. d. Pro. 2. d. *Beda ſ. Pro. 2.*

Recordari. Reuerti, interdum eſt recordari. 2. Paral. 24. e. Vt reuerterentur ad Dominum.

Ceſſatio punitionum. Reuerſus dicitur gladius Babylonis in vaginam ſuam, quia ceſſarunt punitiones & perſequutiones, quas Deus per Babylonios exequebatur. Eze. 21. b. *Hie. ſ. Eze. 21.*

Reuerti ad vitia. Apoſtata. Reuertens Ephraim in Aegyptum, deſignat reuertentem ad mundana, & ad tenebras vitiorum. Hoſ. 9. a. 11. b. Et reuertitur venditor ad id, quod vendidit, quando relinquens mundũ ad ipſum reuertitur, vt canis ad vomitum. Eze. 7. d. Prouer. 26. d. Et reuerſa lepra, eſt relapſus in hæreſim, aut peccatum. Le. 14. f. Redire menſam mulieris, dicit recordationem turpitudinis. Le. 15. c. Et reuertens Iſrael in caſtra, ſunt Iudæi ad priſtinum errorem redeuntes. 1. Reg. 4. a. Reuerſus etiam Laban dimiſſo Iacob, typus eſt apoſtatarum à Chriſto recedentium, nec ſequentium baptiſmum, quem acceperant. Gen. 31. g. Reuerſi autem à prælio antequam venirent ad aquas. Iudi. 7. a. deſignant Catechumenos, qui diſcedunt à fide antequam ad baptiſmum veniant. Reuerti de agro in domum, eſt reſpicere retro. Mat. 24. b. Marc. 13. c. Sic reuerti ad tollendam tunicam, eſt redire ad hominem veterem. Luc. 17. g. *Gre. ſ. 1. Reg. 4. Beda ſ. Pro. 26. Rup. ſ. Hoſe. 7. Beda ſ. Gen. 31. Ori. ſ. Iudi. ho. 9. Aug. epi. 8. Ori. ſ. Mat. ho. 29.*

Reuerſi, vt eſſent abſque iugo. Hoſ. 7. d. dictum eſt de decem tribubus quæ receſſerunt à lege, & dicitur de hæreticis nolentibus obedire eccleſiæ. *Rup. ſ. Hoſe. 7. Glo. ord. ſ. Hoſe. 7.*

Reuertuntur errores hæreticorum in mercedem meretricis, quia ipſi hæretici non habẽt diuitias de paterna hæreditate. Mic. 1. b. *Hie. ſ. Mic. 1.*

Reuertens immundus ſpiritus in domum ſuam, eſt diabolus rediens ad Iudæos, quos reliquerat, quando illis data fuit lex. Mat. 12. d. Luc. 11. d. *Amb. ſ. Luc. 11. Hie. ſ. Matt. 12.*

Redit in memoriam iniquitas patrum, quando recitantur martyria, vbi etiam eſt memoria tyrannorum. *Ric. de S. Victo. 3. de arca myſti. 6. 7.*

Reuertitur Sol ad locum ſuũ, quando intelligentia veritatis redit ad mentem. Eccl'tæ. 1. a.

Reuerſi filii Iſrael in Phiairoth. Exo. 14. a.

Reuertentes aquæ ſuper Ægyptios. Exo. 14. g.

Reducere.

Reducere, eſt retro ducere, & retrahere. *Hie. ſ. Pſ. 70.*

Reſurrectio Chriſti. Reduxit Deus Chriſtum de abyſſis terræ, quando eum reſuſcitauit à mortuis. Pſ. 70. Reducit etiam Deus nos iterum de abyſſo terræ per mortem ipſius, à morte animæ liberando, *Arno & Aug. ſ. Pſal. 70.*

& reducit nos iterum, quando poſt baptiſmum peccantes ad pœnitentiam reuocat,& quia reſuſcitatos in ſpe,ſuſcitabit in reſurrectione. Iſa.57.d.

Hie.ſ.Ier.29. & ſ.Zac.10. Am.1.de Abr.7. Gre.2.paſt.4. Reducit Deus captiuitatem,quando liberat à poteſtate diaboli.Et de terra Ægypti, & ab Aſſyriis.Iere.29.c.31.b.Eze.39.f.Zac.10.d.Et reducens Abraham Lot, & omnem ſubſtantiã Sodomorum, eſt reuocans ad virtutem eos,qui in vitia ceciderant.Ge.14.c. Idem eſt reducere bouem errantem.Exo.23.a.Et reducere abiectum de grege,eſt eum, qui in culpam lapſus eſt,ad ſtatum iuſtitiæ ex paſtoralis ſolicitudinis vigore reuocare , & errantem ad veritatẽ reducere.Eze.34.a. *Liberatio à morte anima & corporis. Liberans Deus a poteſtate diaboli. Reuocare ad virtutem.*

Glo.int.ſ.Gen.28. Reducens Deus Iacob in terram ſuam , deſignat conuerſionem Iudęorum in fine mundi futuram.Gen.28.c.48.d.Formatus eſt autem Chriſtus ſeruus , vt reduceret Iacob ad Deum. Iſa. 49.b.Reducere quoque Sion in iuſtitia,eſt aliquos ex Iudæis iuſtificari.Iſa.1.g. *Conuerſio Iudeorũ in fine mũdi.*

Hie.ſ.Iſa.1. Gre.ſ.1.Reg.2. Cyril.7.ſ. Ioan.5. Reducit Dominus ab inferis.1.Reg.2.b.quia Gentilem populum ad Filii ſui fidem deuotè accedentem ſuſcipit:cui velut altus abyſſi carcer extitit immenſa obſcuritas erroris. *Conuerſio gentium. Reducere ad fidẽ.*

Reducere gregem ad caulas,& etiam ad paſtum.Gen. 29. b. eſt liberare ſimplices ab erroribus hæreticorum,& dare illis paſtum ſynceræ doctrinę. Non reducunt autem mali paſtores,quod abiectum fuerat , quando graui errore aut hæretica peſte à veritate fidei abductos ad ſynceritatem fidei non rurſus conuertunt.

Gre.9.mor.37. Reducit Deus hominem in puluerem.Iob.10.b. quando per ſubtractionem ſpiritus mẽs, aliquantulum in tentatione deſeritur,& quaſi ab humore priſtino terra ſiccatur , vt infirmitatem ſuam derelictus ſentiat,& ſine infuſione gratiæ,quantum homo aruit,agnoſcat. *Cognitio propriæ infirmitatis.*

Gre.17.mor.11. Reduci nauiculam,in qua prędicabat Chriſtus paululum à terra.Luc.5. a. deſignat prædicatores rudibus debere populis,nec alta nimis de cæleſtibus,nec tamen terrena prædicare. *Moderata prædicatio.*

Glo.or.ſ.Iſa.37. Reducit Deus regem Aſſyriorum per viam,qua venit, quando punit diabolum iuxta merita,& quando facit,vt non poſſit implere voluntatem ſuam aduerſus bonos.Iſa.37.f. *Punitio diaboli.*

Rup.6.ſ.Gen.39. Reducere Iſaac in terram natiuitatis Abrahæ.Gene. 24.a. eſſet velle ſeruare carnalem Iudaiſmum poſt legem euangelicam. *Obſeruatio legis carnalis.*

Redundare.

Glo.int.ſ.Ioel.2. Ricar.de S.Vict.de ſtatu.int.homin.10 Redundare,eſt ſuperabundare,& etiam refluere,ſeu recidere.

Redundant torcularia vino, Ioel 2. f. quando abundat doctrina in doctoribus ad docendos alios. *Abundantia doctrinæ.*

Non redundat mare , intrantibus fluminibus : quia Deus punit citra condignũ. Eccleſiaſtæ 1.a. *Punit Deus citra condignum.*

Redundantes fluctus maris,ſignificant voces & iram Iudæorum in Chriſtum.Iſ.57.d. *Iudæi in Chriſtum.*

Referre,vide Narrare.

Reficere,*Recreare*,Refocillare.

Reficere,eſt recreare & reſtaurare,quaſique renouare.Refocillare autem,eſt eum, qui deficit,aliquo alimento reſtaurare.

Hila.ſ.Pſ.81. Reficere laſſum,eſt adiuuare eum,qui in via Domini fatigatur,ne penitus deficiat.Iſa.28. g.propago Iudæorum,& etiam patriarchæ.Iſ.27.b.Et generaliter radix eſt ſtirps. Deut. 29. c.Sic refocillatus eſt Aegyptius , qui in mundo defecerat , vt deinceps diuina ſequeretur. 1. regum 30.c. *Adiuuare fatigatũ in via domini. Patriarchæ. Stirps.*

Gre.23.mor.26. Refocillare animam nititur,qui peruerſis ſuis deſideriis ſatisfacere contendit. Thre.1.d.g. *Seruire deſideriis ſuis.*

Refocillare,vide Reficere. Reformare,vide Figura.

Regere,Regnare,Rex,Regina,Regulus,Regnum.

Gre.Nyſ.de ſubiectio. filii. Regere,eſt gubernare,& quaſi rẽ populi agere. Vnde dicitur rex à regendo , & regnũ eſt ipſa regio,quę à rege poſſidetur,& etiã ipſa poteſtas.Iudi.9. b.Veni, & ſuper nos regnũ accipe.Regnare autem,eſt regnum poſſidere ſeu regno præeſſe.Eſt etiã dominari.Deuter.17.d. Vt longo tempore regnet.Gloriari.Exo.15.d.Dominus regnabit in ęternum.Pręualere.Iud. 9.d.Regnauit itaque Abimelech ſuper Iſrael.Eſt itẽ excellere, ac virtute præſtare, & ſtrenue rem gerere.1.Cor.15.Oportet eum regnare,donec poſuerit inimicos ſuos ſubter pedes ſuos.

Amb.ſ.Pſ.104. Ori.ſ.Mat.ho.10 Hi.ſ.Pſ.67.Au.ſ.Pſ.46.67.71. Hie.ſ.Iſa.57. Baſi. de Spiritu ſ.8 Arn.ſ.Pſ.2.27. Rex in primis dicitur Deus,qui ipſum Vniuerſum regit.Et rex Aegypti, eſt Deus rex huius mundi.Gen.40.41.47.Pſ.104.Ipſe eſt rex omnis terræ , qui prius notus in Iudæa dicebatur.Pſ.46.Et rex virtutum.Pſ.67.Et rex homo dicitur Deus pater.Mat.22.a.Rex.Iſ.57.b.ponitur pro Deo,aut è diuerſo pro idolo Moloch. *Deus.*

Hie.ad Prim. & ſ.Iſa.34.&c ſ. Sopho.1.& ſ.Zach.9. Ori.ſ.Cant.ho.1.2 & ſ.Matt.ho.7. Aug.17.ciuit. Dei.7.& ſ.Pſ.71. Hie.ſ.Eccleſiaſt.8. Gre.2 mor.4. Ber.ſ.Cant.41. Beda ſ.Pro.20.et 29.Aug.17.ciu. Dei 8. Rex etiam dicitur Chriſtus,qui eſt Rex regum , & Dominus Dominantiũ & Rex fratrum ſuorum dictus Ioſeph,deſignat Chriſtum regem Iudæorum.Gen.37.b.Ipſe dicitur rex Dei, qui conſtitutus,eſt rex à Deo patre.Et dicitur regere in virga ferrea,ob conſtantem æquitatem.Dicitur autem Iudas rex Dei,quia Chriſtus erat de tribu Iuda.1.Reg.2.b. Pſ. 2.5.9.20. 44.59.67.70.71.149.Cã.1.a.d.2 a.3.c.7.e.Iſ.34.c.Ier.8.g.10.b.Mat.18.c.21.a.Regit autẽ Chriſtus paſcendo,& dirigendo.Pſal.28.62.145.Sopho.1.b.3.c.Zach.9.b.11.b.14.b.Ipſe eſt rex regnans cum iuſtitia,& in decore ſuo,& rex in Sion,& rex Hieruſalem , id eſt eccleſiæ.Eccl'tæ 1.a.Iſa. 32. a. 33. c. d. 52. b. ipſe eſt rex, cuius os cuſtodit Deus. Eccl'tæ 8. a. Dicitur ſedere quaſi rex.Iob.29.d.Et rex ſedens in ſolio iudicii. Prouerb. 20.29.c.Non autem ob aliud viuente adhuc Dauid regnare cœpit Salomon filius eius, niſi vt hinc quoque ſatis eluceat non *Chriſtus.*

eſſe

eſſe ipſum, quē prophetia præſignat quæ ad eius patrem loquitur. 2. Re. 7. b. dicens. Et erit cū impleti fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, qui erit de ventre tuo, & præparabo regnum illius.

Angeli. Beati. Reges interdum dicuntur Angeli: qui quo auctori omnium familiarius ſeruiunt, eo ſubiecta potius regunt. Iob. 3. b. Beati etiam dicuntur reges, quibus præbet delitias panis Aſer. Geneſ. 49. c. *Gre. 4. mor. 31. Ru. de S. Vict. de 12. Patriar. 35.*

Apoſtoli. Prælati. Doctores. Prædicatores. Sancti. Reges gentium dicuntur Apoſtoli. Iſa. 13. a. 14. d. 23. b. 49. c. f. 60. a. c. Et reges Iuda ſunt epiſcopi & prēlati in eccleſia. Ierem. 1. d. 4. c. 17. d. Sopho. 3. b. Et rex Damaſci ſignificat principes, & doctores eccleſiæ ex gentibus. 2. Paral. 24. f. Et rex Hieruſalem adductus in Babylonem, eſt prælatus peccans. Ezec. 17. b. Reges de ſemine Dauid ſunt epiſcopi & prælati. Ierem. 22. a. Rex, cuius cor, eſt in manu Domini, eſt ſanctus, in cuius mortali corpore non regnat mortale peccatum. Prouer. 21. a. Et reges terræ, ſunt Apoſtoli & viri perfecti, qui dominantur corpori ſuo, quibus eſt terribilis Deus: quia eum colunt & adorant, qui egrediuntur ex Abraham, id eſt, ex fide, & Sara, id eſt, ex gratia. gen. 17. c. 35. b. 49. c. Pſal. 20. 44. 47. 67. 75. 118. 135. 137. 143. Apo. 1. b. Peculiariter autem rex dicitur prædicator, quia ſummam tenet celſitudinis, & vigorem autoritatis. Sunt autem reges ex eo dicti, quod peccati regnum ex corpore ſuo depulerint, & iuſtitiæ regnum in membris ſuis parauerint. Pſ. 60. Et reges, qui reuocantur ad audiendum, ſunt, in quibus regnat Chriſtus, & ſciunt regere ſeipſos, & ipſe animus in carnem ſibi ſubiectam habens imperium. Iudi. 5. a. Iob 3. c. 12. c. 29. d. 36. a. Rex Saul, eſt prædicator, aut prælatus, & quia regnauit etiam abiectus à Deo, deſignat ſacerdotem, qui in peccato tractat ſacra. 1. Reg. 15. f. Reges Tharſis ſunt, qui regnant in corpore ſuo. Et Reges Arabum & Saba, qui moribus barbaris dominantur. Pſ. 71. Reges regnantes per ſapientiam, ſunt Apoſtoli per Chriſtum. Pro. 8. b. Reges quorum voluntas ſunt labia iuſta, ſunt Sancti. Pro. 16 b. 21. a Aliquos ex his Regibus interdum vincit diabolus. Haba. 1. c. Regunt autem gentes in virga ferrea, qui omnibus affectibus ſeuera iuſtitia imperant. Pſ. 2. Apo. 2. f. *Hie. ſ. Iſ. 14. 17. & ſ. Ier. 1. a. 21. & ſ. Dan. 5. & ſ. Abac. 1. Ori. ſ. Eze. ho. 12. & ſ. Num. ho. 12. & ſ. Iudi. ho. 6. Arn. ſ. Pſ. 20. 71. 137. 143. Hila. ſ. Pſ. 60. 67. 137. Amb. 2. de Abr. Gre ſ. Re 14. ... & 4. mor. ... mo. ... Aug. ſ. Pſ. ... Hie. ad Trin. ... Ru. ſ. Gen. 29. Beda ſ. Gen. 36. 49 & ſ. Pro. 8. 16. Rup. 2 ſ. Apoc.*

Imperium ſeculare. Virtus. Rex interdum ſignificat ſecularem dominationem in eccleſia, aut etiam carnalem prēlatū, & præterea virtutem. 1. Re. 8. a. *Gre. ſ. 1. Reg. 8.*

Diabolus. Rex ſæpe dicitur diabolus, qui dicitur rex Ægypti, & regnum eius eſt regnum peccati, & tenebrarum. Hic eſt Rex nouus in Aegypto, qui neſciebat Ioſeph. Gen. 39. d. Exod. 1. b. 14. a. Ioſ. 11. a. Rom. 6. b. Ephe. 6. b. Et rex Hiericho, eſt idem princeps huius mundi. Ioſu. 6. a. Idem eſt rex Amorthæorum, hoc eſt, extraneorum, & rex Baſan, hoc eſt, profundi. Pſ. 134. 135. *Ori. ſ. Ioſ. ho. 1. 8. 15. & ſ. Iſa. ho. 1. 8 & ſ. Eze. ho. 1. & ſ. Eze. ho. 11. Arn. ſ. Pſ. 135.*

Idem eſt rex Hai. Ioſu. 8. a. Et rex malorum. Iſa. 8. d. Et rex Aſſyriorum & Babylonis. 4. Re. 6. c. Iſa. 8. a. 10. b. 14. a. 36. a. Ezec. 17. d. 29. a. 30. b. Nahum 3. d. Et rex Soba, quia princeps ſuper omnes filios ſuperbię. 1. Re. 14 g. Iob. 41. d. Et rex Tyri. Eze. 28. b. Ipſe eſt rex non ſaluans. Pſ. 32. Rex Seſach, intelligitur rex Babylonis: & ſumitur pro diabolo Ierem. 25. e. 27. b. Dani. 3. a. Rex regum dicitur Nabuchodonoſor, ſignificans diabolum, qui princeps eſt ſuper omnes filios ſuperbiæ. Vnde ipſe oſtendit Chriſto omnia regna mundi, quaſi eſſet rex omnium. Eze. 26. b. Matt. 4. b. Ipſe eſt rex vltor. Hoſe. 5. d. 10. b. Et Aſſur rex Ephraim quia imperabat Iudæis. Hoſ. 11. b. Rex & princeps, qui lætantur in malitia, ſunt diabolus & eius miniſtri. Hoſ. 7. b. Quaſi rex calcat interitus ſuper impium in die exitus. Iob. 18. c. quia quem prius diabolus blandis perſuaſionibus decepit, ad extremum violentis nexibus ad ſupplicium rapitur: tantoque eum durius deprimit, quanto in prauis actibus vehementius aſtrinxit. Rex puer, diabolus, & etiam hæreſiarchę, qui à veteri auctoritate deſciſcunt. Eccl'æ 10. c. Et reges terræ fortes, ſunt dæmones. Pſ. 2. Iſa. 13. a. 19. a. 24. d. Matth. 11. a. Et reges, de quibus triumphat ſermo diuinus, ſunt dæmones. Haba. 1. c. Ipſi dicuntur rectores tenebrarum harum. Epheſ. 6. b. Et generaliter reges terræ, ſunt omnes terrigenę. Apocalyp. 17. a. Rex Sodomorum petens ab Abraham, vt daret ſibi animas, eſt diabolus quęrens animas, quas deuoret. Gene. 14. d. Ipſe eſt rex locuſtarum, quia ductor hæreticorum. Apo. 9. b. *Hæreſiarcha. Terrigena.* *Hie. ſ. Iſa. 14 & ſ. Nahum 3. & ſ. Eze. 26. 29. & ſ. Ier. 25 et ſ. Iob. 37. Tert. aduer. Iudæ. Cyril. de adorat. in Spiritu ſancto. Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 24. mor. 8. et 34. mor. 16. Beda ſ. Pro. ... Aug. ſ. Pſa. 84. Rup. ſ. Hoſ. ... Hie. ſ. Eccleſ. 10. Ori. ſ. Matt. ... Hil. ſ. Mat. ... Amb. ſ. Luc. 7. Hie. ſ. Iſa. 19. 24. et ſ. Abac. 1. Au. ſ. Pſalm. 141. & ſ. Apo. ho. 7. & 13.*

Herodes & Pilatus. Iudæi. Principes ſacerdotum. Reges etiam terræ, qui inſurrexerunt aduerſus Chriſtum, fuerunt Herodes, Pilatus, & Iudęi. Pſal. 2. 47. 109. Et rex Aſſyriorum dicitur Herodes. Iſa. 8. a. Et reges, quos ditauit Tyrus, ſunt reges terrę, & principes, qui conuenerunt in vnum, hoc eſt, pontifices Iudæorum. Eze. 27. g. Hos reges lętificauerunt Iudęi tradentes Chriſtum. Hoſ. 7. a. *Beda ſ. Gen. 14. Hil. ſ. Pſ. 2. Arno. ſ. Pſ. 47. Ter. adue. Mar. 3. Hie. ſ. Eze. 27.*

Hæreſiarcha. Reges Iſrael, deſignant principes hęreticorum. Mich. 1. d. Et rex Iſrael, & rex Syrię, ſunt hęreſiarchæ vniti contra Eccleſiam vt Herodes, & Pilatus, in Chriſtum. Iſa. 7. a. 45. a. Dicuntur autem regnaſſe non ex Deo, qui hæreſes concitarunt, ſicut Ieroboam. Hoſe. 8. a. Rex quoque Babylonis & rex Samariæ, hæreſiarchas ſignificant. Iſa. 14. a. Hoſe. 10. b. Et reges Iuda, colentes idola, ſunt patriarchæ hæreticorum. Ier. 19. a. Et rex & principes qui lætantur in malitia, ſunt hęreſiarchę & eius ſectatores. Hoſe. 7. b. Reges ſtupeſcentes à gladio Domini, ſunt dęmones, ac hęreſiarchę confuſi per verbum Dei, aut eius vindictam. Ezec. 32. c. Hoſ. 11. a. 13. c. Pſal. 149. Regina quoque ſapientum, ſunt conciliabula hęreticorum. Iere. 10. b. Et regnum ſurgit aduerſus regnum, quum hęretici ſurgunt contra hęreticos. Matt. 24. a. Reges, quibus non eſt dandum vinum, ſunt ſuperbi, quibus non eſt communicandus ſermo ſapientiæ. Pro. 31. a. *Conciliabula hæreticorum.* *Rup. ſ. Hoſ. 7. Hie. ſ. Iſa. 7. 14. & ſ. Hoſ. 7. 8. & ſ. Iere. 10. & ſ. Eze. 32. & ſ. Matt. 24. Ori. ſ. Mat. ho. 28. Rup. 4. de vict. verbi Dei 4. & 2. de glo. Trinit. 23.*

Principes Iudæorum. Rex Sodomorum, qui obuiauit Abrahę, eſt populus Iudęorum, qualis tunc tēporis erat, quando Chriſtus rex, & ſacerdos ſummus, naſcendo de Virgine, Abrahę obuius factus eſt, quia tunc principes Iudęorum, erant principes Sodomorum. Gen. 14. b. Iſa. 1. c. *Rup. 5. ſ. Gen. 22.*

Ori.ſ.Ioſ.hom.9. Hie.ſ.Eze.28. — *Perſecutores Chriſtianorum. Boni. Mali.*

Reges, qui conuenerunt aduerſus Ioſue, & filios Iſrael, ſunt Imperatores Romanorum & cæteri, qui nomen Chriſti, & Chriſtianorum delere conati ſunt. Ioſu.9.a.Pſ.118.

Reges, in quorum conſpectu proiectus eſt Lucifer, ſunt vel boni, quorum cor eſt in manu Domini: vel mali, quorum regna omnia oſtendit diabolus Saluatori. Eze.28.c.

Hie.ſ.Iſa.19.52.60.et ſ.Amos 6.& ſ.Ionam 3. — *Philoſophi.*

Reges antiqui ſunt Philoſophi: quos obtinet Chriſtus, & ipſi continent os ſuū, quum ſe ſubiiciunt fidei. Iſa.19.b.41.a.45.a.52.d. Et reges peregrinorum erant præcipui Gentilium, continentia, eloquentia, ſanctitate, & animæ imperio carnem ſubiugantes. Iſ.60.b. Et reges, quorum ſubſtantias congregauit Salomon, ſunt Philoſophi. Eccl'tæ.2.b. Rex, & principes Niniue ſunt Oratores & Philoſophi gentium: ad quos ſerius peruenit verbum prædicationis Ionę: quia ipſi ſerius crediderunt prædicationi Chriſti, quem tamen poſtea prędicauerūt. Ion.3.c. Rex etiam Amorrhæorum, dicitur ſophiſta. Pſal.134. Et regna optima Gentium, ſunt doctrinę philoſophorum. Amos 6.a.

Philo.2.allego. Rup.ſ.Ierem.44. Hil.ſ.Matt.ca.12. — *Doctrinæ Philoſophorum. Lex et Prophetæ.*

Rex & principes Sion, dici poſſunt lex & Prophetæ. Thre.2.a. Et regnum diuiſum contra ſe, eſt lex, cuius promiſſis Phariſæi repugnabant. Mat.12.b. Luc.11.b.

Ori.ſ.Exod.hō.1. Beda ſ.Exo.1. Hie.ſ.Amos 2.et ſ.Eze.32. Amb.ſ.Pſal.118.ſerm.5. Gre.ſ.1.Reg.15. — *Sapientia carnis. Spiritus rationalis.*

Rex nouus in Aegypto, qui neſciebat Ioſeph, dici poteſt ſapientia carnis, quæ neſcit Chriſtum. Rex vero ſciens Ioſeph, eſt ſpiritus rationalis. Exod.1.b. Rex etiam Idumææ, eſt ſenſus terrenus, & carnalis legis Amos 2.a. Et rex Edom, eſt terrenus. Num.29.b. Reges etiam Idumææ ſunt, qui præſunt terrenis & ſanguinariis. Ezec.32.g. Et rex Amalec, eſt vigor & ſenſus carnalis, qui eſt delendus. 1.Re.15.g.

Prauæ conſuetudo.

Rex Ægypti mortuus, prauam conſuetudinem ſignificare poteſt. Exo.1.b.

Philo.2.allego. Amb.2.de Abr.7. Beda ſ.Gen.14. Ori.ſ.Ioſu.hom.11. Hie.adue.Iouin.1. Gre.ſ.1.Reg.14. — *Quinque ſenſus.*

Reges quinque Sodomorum, ſunt quinque ſenſus, qui capiuntur à quatuor regibus, hoc eſt, ab illecebris corporalibus, quia corpus ex quatuor conſtat elementis. Gene.14.a. Et reges quinque contra Gabaonitas, ſunt quinque ſenſus contra infirmos, aut dæmones imperantes quinque ſenſibus, & ipſis deuictis ciuitates eorum, hoc eſt, ſenſus cedūt in ſortem Iſrael, quia ſeruiunt iuſtitiæ. Ioſu.10.a. Idem ſignificant Moab, Ammon, Edom, Soba, Philiſthim contra Saul. 1.Re.14.g.

Glo.ord.ſ.Eccleſ.4. Rup.ſ.Amos 2. — *Fomes peccati. Superbia.*

Rex ſenex & ſtultus, eſt fomes peccati. Eccl'tæ.4.c. Dicitur rex, quia omnia membra obtemperant ei. Senex autem, quia ab infantia vſque ad ſenectutem eſt homini coniūctus. Stultus vero, quia ſequentes errare facit. Rex autem Idumææ, cuius oſſa combuſſit Moab, deſignat ſuperbiam Iudæorum. Amos 2.a.

Hie.ſ.Zac.9. — *Sermo cōtrarius.*

Rex de Gaza periens, eſt ſermo contrarius, & poteſtas inimici. Zac.9.a.

Gre.12.mor.20. — *Malus.*

Regi præparato ad prælium comparatur malus. Iob.15.c. quia in eo ipſo malo, quod agit, & terretur, & feſtinat, ex conſcientia trepidat, & ex deſiderio anhelat, metuit, & ſuperbit, pauēſcit ſuſpicionibus, & mentem per audaciam erigit.

Ori.ſ.Cant.ho.1.2. Hie.Aglaſiæ.ad princi. et ſ.Iſa.49. Cle.Ale.1.pæd.10. Aug.ſer.253. Gre.ſ.1.Reg.15. Ricar.de S.Vict.5.de arca myſtic.12. Gre.ſ.Cant.6. Rup.ſ.Cant.6. — *Eccleſia. Anima perfecta.*

Regina Saba ſeu Auſtri, deſignat eccleſiam ex gentibus. 3.Reg.10.a. Mat.12.d. Luc.11.d. Regina etiam Saba, eſt anima illa, in cuius corpore non regnat peccatum, & quæ ad Dominum tota mente conuerſa eſt. Et regina aſtans à dextris ſponſi, eſt eccleſia, & virgo anima perfecta. Pſalm 44. Can.6.b. Hæ reginæ erunt nutrices ſynagogæ. Iſa.49.f. Anima autem ſancta dicitur regina Auſtri, ſenſibus & appetitibus carnis, cogitationibus, & affectionibus mentis præſidens, & ſummi regis veríque prorſus Salomonis dilectione feruens, videndique deſiderio ardens, interrogat regem, quando de diuino adiutorio præſumens inueſtigandę veritatis ſtudio vehementer inſiſtit. Reginæ autem ſexaginta, ſunt animæ decem præcepta in hac vita perfecte implentes, & ſibi & aliis verbo & exemplo imperantes. Can.6.c. deſignatur autem perfectio in ſenario.

Hie.ſ.Ier.7. — *Luna.*

Reginam cæli dicebant gentiles Lunam, quam vt deam colebant, quam etiam Iudæi interdum coluerunt. Ier.7.d.

Arno.ſ.Pſ.22. Hie.ſ.Iſa.49.

Regit Dominus imperfectos, & nihil eis deeſt, quia omnia in Deo habent. Pſalm.22.79. Regit etiam fideles, dans illis potum ſcripturarum. Iſa.49.

Gre.ſ.1.Reg.13. — *Viuere innocēter.*

Regnans Saul duobus annis. 1.Reg.13.a. deſignat illo ſolum tempore nos viciſſe gaudendum, quo innocenter & humiliter viximus. Nam illa tempora, quæ in ſeculi vanitate, & carnis vita conſumpſimus, quaſi perdita minimè numerantur.

Amb.ſ.1.Cor.4. Rup.4.ſ.Apoc. — *Gaudere in aduerſis. Beati. Regētes corpora.*

Regnare, eſt de ſpe, & promiſſis Chriſti, loquutum eſſe, & gaudere in his, quæ aduerſa propter nomen Chriſti accidunt. 1.Cor.4.b. Regnant ſuper terram, qui ſunt in fœlicitate, & qui benè regunt corpora ſua. Apoc.5.c.

Gre.25.mor.20. — *Hæreſiarchæ regnans apud Iudæos.*

Regnat hypocrita propter peccata populi. Iob.34.d. quando Iudæi ob culpam infidelitatis ſuſcipiunt in reges hæreſiarchas, aut Antichriſtum.

Gre.1.paſt.cura. Rup.ſ.Hoſ.8. Aug.de ver.domi.ſ.43. — *Ambitioſi. Iudæi ſine Chriſto.*

Regnant non ex Deo. Hoſe.8.a. qui nullis fulti virtutibus nequaquam diuinitus vocati, ſed ſua cupidine accēſi, culmen regiminis rapiunt, potius quā aſſequuntur. Dicitur etiam de Iudæis, qui voluerunt regnare ſine Chriſto, quem occiderunt dicētes. Noſtra erit hæreditas.

Euc.q.in Pſ. — *Imperans concupiſcentia.*

Regnat peccatum in corpore, quando imperat concupiſcentia. Rom.6.b. Vbi non dixit. Non ſit peccatum in corpore, quia iam eſt, ſed, Non regnet.

Arno.ſ.Pſ.92. Hie.ſ.Iſ.9.14.et ſ.Dani.2. Baſi.ſ.Pſ.44. Hie.epiſt.ſ.Amb. — *Eccleſia.*

Regnum Dei, in quo bibit vinum nouum Chriſtus, eſt eccleſia, tam militans quàm triumphans, & dicitur bibere in ſuis membris. Matth.26.c. Regnum autem Chriſti, eſt in eccleſia, quod aſſumpſit in cruce. Pſ.92.44.144. Coloſſ.1.b. Apo.5.c. Et regnum Dauid eſt regnum Chriſti in eccleſia. Iſa.9.b. Ezech.37.f. Dani.7.d. & regnum filii hominis, eſt eccleſia. Matth.13.f. & regnum, quod non diſſipabitur, eſt regnum Chriſti, quod etiam dicitur regnum

Apoſtoli. ſacerdotale. Exo.19.a. Dani.2.g. & regna, quæ concuſſit diabolus, ſunt Apoſtoli. Iſ.14.d. Regnum etiam Iuda, ſolet eſſe typus eccleſiæ. Regnum verò Iſrael, typus hæreticorum.

Dies iudicii. Fœlicitas. In regno ſuo venit Chriſtus, quum quis perfectam habet cognitionem Dei. Quum quis verò de Deo ſentit humilia, & quæ ſunt lactis, licèt in ipſo non regnet peccatum, nondum venit Chriſtus in regno ſuo. Mat. 16.c. Dicitur autem Chriſtus venire in die iudicii. 17.d.e.19.c.21.f. Tunc enim erit Domino regnum, quando Chriſtus regnabit in omnibus, & tradet regnum Deo patri Abdi.g. Regnabit autem dominus ſuper montem Sion in æternum, hoc eſt, in fœlicitate. Mich.4.c. *Ori.ſ.Mat.ho.12.*

Eccleſia. Chriſtus. Virtutes. Gloria cæleſtis. Beati. Sacra ſcriptura. Regnum cælorum, quandoque dicitur eccleſia, & etiam ipſe Chriſtus, & virtutes, & gloria cæleſtis, & Sancti regnantes, & exiſtentes in gratia. Mat.5.c. *Ori.ſ.Mat.c.13. & ho.1.7.19.& ſ. Ro.3. & ſ.Pſ.30. ho.5.*

Regnum autem cælorum, eſt eorum, qui adhuc in profectibus ſunt. Regnum verò Dei, eſt eorum, qui iam ad perfectum deuenerunt finem. Regnum etiam hominis nobilis, hoc eſt Chriſti, eſt cælum, & totus mundus. Luc.19.b. Regnum etiam cælorum, eſt ſacra ſcriptura, & ſenſus legis, quæ eſt regnum cælorum aut regnum Dei ablatum à Iudæis, vt daretur genti facienti fructum. Mat.3.a.10.a.11.b.13.c.16.c.18.a.21.d.25.b. Luc.11.a. *Hil.ſ.Mat.Can. 10.11.24. Amb.ſ.15.& ſ. Luc.7. & 5. de ſacramen.4.*

Prædicatio euangelii. Notitia ſcripturarum. Regnum quoque cælorum, eſt prædicatio euangelii, & notitia ſcripturarum, quæ ducit ad vitam. Mat.4.c.5.c.13.d.21.d. *Hie.ſ.Mat.21. Gre.ho.11.*

Fides. Regnum etiam cælorum eſt fides, quæ eſt ſicut granum ſinapis. Mat.21.b. Luc.10.b.13.d. Eadem dicitur regnum patris Chriſti. Mat.26.a. *Hie.ſ.Mat.13. Amb.ſ.Luc.13.*

Charitas. Iuſtitia. Regnum diſſipans omnia regna in ſtatua deſignata, eſt regnum charitatis, quæ omnia vitia diſſipat, & nunquam excidit. Eſt etiam regnum iuſtitię. Dan.2.f. Mat.21.d. Marci.12.d. Hebrę.1.c. Hoc regnum iuſtitię & gratię petimus à Deo. Mat.6.b. Adueniat regnum tuum. Cæterùm Gregorius Nyſſenus legit apud Lucam. 11. a. Adueniat Spiritusſanctus tuus, qui ſanctificet nos. *Hie.ſ.Mat.26. Ricar.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.34. Gre.Nyſ.de oratione.*

Regnum cęlorum tripliciter accipiendum eſt, aut quod regnaturi ſunt cæli, id eſt, Sancti, malis ſubditis, ſecundum illud. Luc.19.c. Eſto tu ſuper quinque ciuitates, & tu ſuper decem. Illud quoque quod dicitur ad diſcipulos. Sedebitis ſuper ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus Iſrael. Vel certè, quod Sancti in cælis ſint cum Domino regnaturi, aut certè, quod ipſi cęli incipiant à Chriſto regnari, cum ſcilicet omnibus ei ſubiectis, cęperit eſſe omnia in omnibus Deus. *Caſſia.colla.1.ca.13*

Opera pia. Regnum Dei aliquando ſignificat opera pia. Mat.6.d. Luc.12.d. Quærite primùm regnum Dei. Mat.19.b. Qui ſeipſos caſtrauerunt propter cęlorum regnum.

Regimen Prælatorum. Regnum aliquando dicitur regimen prælatorum. 1. Reg.10.c. ſermone autem regni non indicauit ei.

Anima. Regnum Iuda, aliquando dicitur imperium animæ in inferiora. Thren.2.a. *Gre.ſ.1.Reg.10.*

Peccata. Imperium diaboli. Mali. Regna Chanaan, dici poſſunt peccata, quæ etiam reges dicuntur, quum regnant in nobis. Pſalm. 134. Marc.13 b. Regnat autem peccatum in corpore, quando obeditur concupiſcentiæ. Rom.6.d. Et regnum, quod ceſſabit de Damaſco, eſt imperium diaboli in Gentilitate. Iſa.17.a. & regna Aquilonis, ſunt ſubiecti diabolo. Iere.1.c. & regna ſuper quæ conſtituitur Ieremias, hoc eſt, Chriſtus, ſunt Gentium, aut peccatorum. Iere.1.b. Pſalmo 45. Et regna mundi, quæ oſtendit diabolus, ſunt varia vitiorum genera. Luc.4.a. & eius regnum, eſt regnum mortis, & peccati. Roman.5.c. Et regnum humile, vel infirmum eſt in Babylone, quia nihil magnum & forte poteſt eſſe in Babylone, hoc eſt, in hoc mundo. Eze.17.b. Regum beſtiæ, ſunt omnes, in quibus locum habet mendacium. Apo.16.c. *Glo.ord.ſ.Thre.2. Hila.ſ.Pſ.134. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.20. Hie.ſ.Iſa.17. Aug.de conti.3. Ori.ſ.Ier.ho.1. & ſ. Lucam ho.30. & ſ. Rom.5.& ſ.Eze. hom.12. Rup.9.ſ.Apoc.*

Regnorum differentiæ, quas ſubſequutum eſt regnum perpetuum, diuerſos ſtatus animę & defectus ſignificant poſt quę reſurgit perfectius. Danie.2.f. Poſſunt autem ſic ordinari, vt regnum aureum ſit regnum charitatis, argenteum, veritatis, aut conſilii, ęreum, ſimulationis, ferreum, crudelitatis. Vel aureum eſt arrogantiæ, argenteum, iactantiæ, ęreum pertinaciæ, ferreum, crudelitatis & auaritiæ, & eſt ex parte teſteum, quum ſimul amat voluptates. *Ricar.de S.Vict.de ſomnio Nabuc. 31.32.33.*

Regnum Abimelech, eſt regnum mundanum, aut principatus Iudęorum. Gen.20.c.

Regnum aliquando dicitur ipſa miſeria. Sapi.1.d. Nec inferiorum regnum in terra.

Regnum mundanum. Regnum aureum erat Babylonium, argenteum, Medorum, & Perſarum, æneum, Græcorum, regnum vero ferreum Romanorum. Dan.2.f. *Hie.ſ.Dani.2.*

In regnum humile fit Ægyptus poſt pœnitentiam, quando iam non eleuatur per ſuperbiam. Ezec.29.b.

Vitia & virtutes. Regina, quæ transfert Deus, conſtituit, ſunt vitiorum, & virtutum. Dan.2.c. *Hie.ſ.Ezec.29.*

Regnum aduerſus regnum pugnat, cum fideles ſeparantur ab infidelibus, & qui crediderunt, alias ad fidem pertrahere conantur. Iſa.19.a. *Ric.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.14. Hie.ſ.Iſa.19.*

Regnum Iudæorum. Regnum Saulis, typus fuit regni Iudæorum, quod abiectum eſt adueniente regno Dauid, hoc eſt, Chriſti. 1.Reg.15.f. *Aug.17.ciuit.7.*

Chriſtus. Medium virtutum. Regia via per quam incedendum eſt, eſt Chriſtus, & etiam medium virtutum. Num.21.c. *Ori.ſ.Num.ho.12. Hie.ſ.Iſa.52.*

Regio, Plaga.

REgio, eſt prouincia, quæ ſub rege erat, ab eoque regebatur. Sunt etiam regiones partes, in quas diuiditur cælum, & etiam terra, quæ ſunt quatuor præcipuæ Orientalis, Occidentalis, Auſtralis, Aquilonaris, quæ & plagæ dicuntur.

Deus. Status primi hominis. Natiuitas.

Plaga Orientalis, ſignificare poteſt ipſum Deum, qui principium & origo eſt omnium. Item ſtatum primi hominis, & etiam tempus natiuitatis hominis. Gen. 25. a.

Gratia Spiritus

Plaga Meridiana, gratiam Spiritusſancti deſignare poteſt, aut etiam proſperitatem. Exod. 36. c. 38. d. Vide Meridies.

Baſi. ſ. Pſ. 114. Amb. ſ. Luc. 2. Gre. hom. 1?. Ori. ſ. Mat. ho. 7. — *Gloria cæleſtis.*

Regio viuorum, eſt gloria cæleſtis. Nam hic eſt regio mortuorum, vbi viuendo morimur. Pſ. 114. Illa autem eſt regio propria, ad quam redeundum eſt, vt Magi reuerſi ſunt in regionem ſuam. Mat. 2. b. & ibi ſunt regiones, quas dat Deus, diuerſæ videlicet manſiones. Gen. 26. a. Regio autem longinqua, ad quam abiit homo nobilis, dici poteſt cælum, aut etiam totus mundus. Luc. 19. b.

Gre. ſ. 1. Reg. 6. & 6. mor. 21. Glo. int. ſ. Exo. 30. — *Cælum. Mundus. Eccleſia ex Gentibus. Gentilitas.*

Regio campeſtris Iordanis, vbi fuſa ſunt vaſa templi. 3. Regum 7. g. deſignat eccleſiam ex Gentibus, vnde educti ſunt prædicatores, & doctores, qui ſunt vaſa apta templo Dei. Et regio Amorrhæorum eandem eccleſiam ex Gentibus deſignat, ſeu Gentilitatem. Exod. 34. b. & etiam regio Philiſthinorum. 1. Regum 6. a. Et regiones, ſunt eccleſiæ Gentium Iob. 5. d. Regio quoque, cuius ligna confracta ſunt, dici poteſt gentilitas. Exod. 9. f. Ezech. 39. c.

Ori. ſ. Iob. 1. Hie. ſ. Iſa. 1. 32. Hil. ſ. Mat. can. 8. — *Corda Iudæorum & hæreticorum. Iudæa. Anima.*

Regio deſerti, Iudæorum corda, & hæreticorum & quorumlibet peruerſorum ſignificare poteſt. Iob. 1. f. & regio, quam deuorant alieni, eſt Iudæa. Iſa. 1. b. Ipſa eſt regio Geraſenorum. Mat. 8. c. Erat regio deſiderabilis ante mortem Chriſti. Iſa. 32. c. Ioel. 1. c. poteſt etiam in his locis animam ſignificare.

Dignitates Eccleſiæ.

Regiones Ægypti, quas circuibat Ioſeph. Gen. 41 f. deſignare poſſunt epiſcopatus, & dignitates in eccleſia.

Hie. ſ. Iſa. 11.

Plagæ quatuor, vnde colligit Deus diſperſos Iſrael, deſignant ex omni parte aliquos conuertendos. Iſa. 11. c.

Amb. 1. de Abra. 6. Cyr. de adora. Spi. Amb. ſ. Luc. 15. Hie. ſ. Iſ. 9. & epiſto. beatitudinis. Ricar. de S. Vict. de ſecur. conſc. 20. — *Deliciæ huius ſeculi. Status peccati.*

Regio circa Iordanem, quæ irrigatur, delicias huius ſeculi ſignificare poteſt, & hanc elegit Loth. Ge. 13. c. Regio autem circa Sodomam, quæ eſt eadem, deſignat etiam alia vitia, vel periculum vitiorum, & ignauam vitam, quæ ideo fugienda eſt, & tandem eſt ſubuerſa. Gen. 19 Regio quoque longinqua, ad quam abiit filius prodigus. Luc. 15. c. ſignificat regionem vmbræ mortis, quæ eſt ſtatus peccati in hac vita. Dicitur autem longinqua, eò, quòd a patris ſui beneplacito voluntatis deprauatione longè erat alienatus. Iſa. 9. a.

Glo. int. ſ. Exo. 26. Rup. ſ. Mic. 2. — *Tentationes. Fines mundi. Mors. Scripturæ ſacræ Iudæorum.*

Plaga Aquilonaris tentationes & aduerſitatem ſignificare poteſt. Exo. 26. c. 38. b.

Plaga Occidentalis, finis mundi, & etiam mortis typum generare poteſt Exo. 26. e. 38. b.

Regiones Iſrael, dici poſſunt ſcripturæ ſacræ, quæ erant apud Iudæos, quas dicuntur diuidere fideles eccleſiæ, ſpiritualiter eas explicantes. Mic. 2. b. De hoc Iſa. 1. b. Regionem veſtram coram vobis alieni deuorant.

Hie. ſ. Ier. 31. Gre. 14. mor. 11. Hie. ſ. Mic. 4. — *Peruerſi ab Antichriſto. Locus non tutus.*

Regio mortis in Hieruſalem. Ier. 31. g. deſignat multos in eccleſia eſſe in peccato.

Regiones impii, dici poſſunt ij, quos Antichriſtus peruertit Iob. 18. d.

Regio pro campo, & loco non tuto ab hoſtibus ſumitur. Mic. 4. c.

Regredi, vide Redire.

Regula, Forma.

Regula, eſt norma, qua lineæ diriguntur, dicitur, quaſi menſuram regens. Per translationem, regulæ dicuntur præcepta. Regula pro vlna ſumitur. Leu. 19. g. 3. Reg. 6. d.

Ori. ſ. Ioſue ho. 7. Hie. ſ. Iſa. 44. — *Dogmata Philoſophorum ſeu hæreticorum. Præcepta. Euangelium.*

Regula ſeu lamina aurea, quam tulit Achan de Ierico, deſignat falſa dogmata Philoſophorum, eloquentiæ decore ornata. Ioſue 7. c. Norma etiam fabri, deſignat dialecticam hæreticorum. Iſa. 44 b.

Norma menſuræ Hieruſalem. Ier. 31. g. deſignat præcepta, quibus regitur eccleſia. Ipſum quoque Euangelium, regula dicitur. 1. Reg. 10 c. d. Gala. 6. d. Philip. 3. a.

Ad normam dolati lapides precioſi domus filiæ Pharaonis. 3. Reg. 7. b.

Regulus ſerpens, vide Baſiliſcus.

Reinuitare, vide Inuitare.

Releuare.

Releuare, eſt rurſus leuare, & id quod aggrauatum eſt, exonerare.

Gre. ſ. 1 Reg. 6. & 11. mor. 10.

Releuat Deus manum, quum miſeretur pœnitentium, & à flagellando ceſſat. 1 Reg. 6. a. & releuat oppreſſos, quum liberat Gentiles ad fidem venientes, ab oppreſſione diaboli. Iob. 12. d.

Religare, vide Ligare.

Religio.

Paſſionis Chriſti cultus. Religio Chriſtiana.

Religio, eſt Dei cultus, cum aliquibus ceremoniis exhibitus.

Religio phaſe, cultum paſſionis Chriſti ſignificat. Exo. 12. d.

Glo. int. ſ. Exo. 29.

Religio perpetua, eſt religio Chriſtiana, quæ non mutabitur. Exo. 29. b. Leu. 7. d. 16. g.

Reliquiæ, Reliquum, Reſiduum. Cæteri, Remanere, Supereſſe.

RElíquiæ, dicuntur pauca, quæ relicta ſunt, & reliquum, id quod ſupereſt, & remanet, vel reſiduum eſt.

Reliquiæ Dei, dici poſſunt Elias, & Henoc. Pſ.20. *Hier.ſ.Pſ.20.*

Solus Chriſtus remittit peccata Remanens ſolus Ieſus in abſolutione adulteræ. Ioan.8.a. deſignauit ipſum ſolum eſſe, qui peccata remittit. *Amb. epiſt.76.*

Corpus Chriſti. Reliquum corpus vituli extra caſtra comburendum, deſignat corpus Chriſti, quod extra vrbem crucifixum eſt. Leuit.4.b. *Glo.ord.ſ. Leui.4.*

Scientia Chriſti Reliqua pars ſimilæ oblatæ, vel reliquum de ſacrificio. Leu.2.a.5.b.6.b. eſt illa perfecta, & in cælis abſcondita, atque repoſita in Chriſto ſcientia, ſiue notitia. In ipſo enim ſunt theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi. *Scientia hominum* Vel è diuerſo, dici poteſt ſcientia, quæ nobis communicatur, quam comedunt filii Aaron. *Iſyc.ſ.Leu.2.9.*

Apoſtoli. Credentes ex Iudæis. Reliquiæ Iſrael, ſunt Apoſtoli, & cæteri credentes ex Iudæis, qui etiam dicuntur reliquiæ gregis Domini, & reliquiæ fratrum Chriſti, & remanens populus, ſunt qui crediderunt ex Iudæis 4.Reg.19.f. Pſ.20. Iſ.10.e.11.c.17.a. Ier.23.a.31.b. Mic.4.c.5.a.7.d. Sopho.2.b.3.c. Zac. 8.b. Rom.9.f. *Iudæi in fine mundi credentes* Reliquiæ etiam Iſrael, erunt, qui congregabuntur ex Iſrael in fine mundi. Mic. 2.b. Et reliquię Idumęę, erunt reliquiæ Iudæorum in fine mundi. Amos 9.d. Remanentes itidem de domo Eli, erunt reliquiæ Iſrael in fine mundi, quæ conuertentur à peccatis commiſſis cum malis prælatis. 1.Reg.2.g. Et reſiduum erucæ, aut locuſtæ, ſunt reliquiæ Iſrael, vel ſunt reliquiæ virtutis animi. Ioel.1.a. Reſidui quoque filiorum Aaron, Eleazar, & Ithamar. Leu.10.c. Sunt reliquiæ ſaluandæ. *Hie.ſ.Ier.3.& Mi. 2.5.& ſ.Sopho.3.& ſ.Amos 9.& ſ. Ioel 1. Gre.ſ.1.Reg.2. Rup.ſ.Ioel 1.*

Credentes ex gentibus. Reliquiæ ciuitatis, ſunt venientes ad fidem ex infidelibus. Num.24.d. Ipſi pertinent ad reliquias Chriſti. Ier.15.c. Et reliquiæ Syriæ, ſunt fideles ex gentibus. Iſa.7.a. & reſiduum populi Dei dicuntur, qui remanſerunt in fide, relictis Iudæis, & hæreticis. Iſa.28.b. *Ori.ſ.Nu.ho.18. Hie.ſ.Iſa.17.28.*

Eccleſiaſtici non decepti. Reliqui de populis, ſunt eccleſiaſtici viri non decepti. Haba.2.b. Sic erunt reſidui Eleazar, & Ithamar. Leu.12.c. Et reliqui à mundanis, ſunt, quos mundus deſpicit, qui conuertuntur ad Deum. Iob.4.d. generaliter reliqui dici poſſunt iuſti. *Hie ſ.Haba.2. Gre.5.mor.2.7. Rup.ſ.Haba.2.*

Perfecta cognitio. Reliquum de ſacrificio datum Aaron, deſignat altiorem cognitionem ſecretorum datam ſacerdotibus. Vel deſignat perfectam, & in cęlis abſconditam atque repoſitam in Chriſto ſcientiam. Leu.2.a. *Iſyc.ſ.Leu.2. Rup.ſ.Leui.8.*

Myſteria non intellecta. Reliquiæ autem ſacrificii comburendæ, & etiam quod remanet de agno, ſunt indiſcuſſa myſteria, & non intellecta. Exod.12.b.29.f. Leuitic.7.b.8.c.10.c. Non remanet autem quicquam vſque manè, quia omnia creduntur, & implentur ante diem iudicii. *Doctrina legis relicta Chriſtianis.* Remanentes quoque ſpicæ, ſunt doctrinæ legis relictæ Chriſtianis. Vel quod relinquitur cognoſcendum poſt hanc vitam, quod dimittitur Chriſto. Leu.19.b.23.d. Et reliquiæ paſcuarum, ſunt aliqua de ſcripturis. Eze.34.c. Superfuit autem de panibus, quos diuiſit Chriſtus, quia ſermo Chriſti cùm diuiditur augetur. Luc.24.c. *Gre.prolo.ſ.Reg. & 2.mo.9.& ho.22. Beda ſ.Exo.12. Iſyc.ſ. Leui.19.23. Hie.ſ.Eze.34. Amb.ſ.Luc.9.*

Pauci electi. Remanentes paucæ oliuæ in ramis, ſunt pauci electi, qui reſidui erunt ex perſecutione Antichriſti. Iſa.24.c. *Hie.ſ.Iſa.24.*

Operandum in hac vita. Reliquum de manna reponendum vſque in manè in die ſexto. Exod.16.f. deſignat opera facienda in hac vita, quæ ad futuram debent reſeruari. Rurſum non debet remanere de ſacrificio pacificorum vſque manè. Leu.7.a. quia debemus hic inſtanter operari, ne in iudicio vacui inueniamur. *Glo int.ſ.Exo. 16. Iſyc.ſ.Leu.7.*

Imperfecti. Multitudo vitiorum. Reliquus populus, quem remiſit Saul, deſignat imperfectos. 1.Reg.13.a. Et reliquum vulgus poteſt dici multitudo vitiorum, quę ſequuntur dæmones *Gre.ſ.1.Reg.13.*

Fides paſſionis Chriſti. Sanguis Chriſti. Sanguis Martyrum. Fortitudo Martyrum. Reliquus ſanguis hoſtiæ. Exo 24.b.29.b. Leu.4.b.5.c.8.e.9.b. deſignat fidē paſſionis Chriſti, vel eſt ſanguis Chriſti dilatatus ad redemptionem futurorum, vel ſanguis Martyrum effuſus ad honorem Chriſti. Remanens autem armus de ſacrificio. 1.Reg.9.d. deſignat fortitudinem Martyrum in paſſionibus. Quia licet Chriſtus per crucē omnes redemerit, remanſit tamen, vt qui redimi, & regnare cum eo nititur, crucifigatur. Ideo. 2.Timot.2.c. Si compatimur, & conregnabimus. & 1.Petr.2.d. Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. & Coloſſen.1.d. Adimpleo, quæ deſunt paſſionum Chriſti in corpore meo. *Lyra.ſ.Exo.24. Rup.1.ſ.Leu.15. Gre.ſ.1.Reg.9.*

Rectè ſentiētes. Reliqua ſuperficies domus leproſæ. Leu.14.e. deſignat eos, qui ſanam habent opinionem in eccleſia. Ad idem referri poteſt, reliqua caro leproſi. 13.c. *Glo.ord.ſ.Leu.14.*

Viuere vt moriturum. Supereſſe ſolum ſepulchrum. Iob.17.a eſt conſiderare omnia huius ſeculi eſſe defluentia, & ita viuere quaſi mox ſit moriturus, omnibus vitæ præſentis deſideriis contradicendo. *Gre.13.mor.15.*

Humilis. Reliquus dictus Dauid. 1.Reg.16.b. deſignat eum, qui intus abiectus eſt per humilitatem, & foris deſpectus tanquam vilis. *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Corpus ſuſcitandum. Reliquiæ hominis pacifici. Pſ.36. deſignant corpus iuſti in iudicio reſurrecturum in gloria. Vel dicitur, quia etiam poſt mortem viuit iuſtus. Sic non erunt reliquiæ impii. Iob.18.d. Reliquiæ verò impiorum, ſunt corpus periturum in gehenna. *Ori.ſ.Pſ.36 ho.5. Aug.ſ.Pſ.36.*

Deteſtatio peccati. Reliquiæ cogitationis, quæ confitentur Deo. Pſalm. 75. deſignant odium & deteſtationem peccati. Vel cogitatio eſt prima conuerſio, quæ confitetur, reliquiæ verò cogitationis, *Aug.ſ.Pſ.75.*

memoria, & gratiarum actio quæ agit diem ſextum. Sumitur autem pro memoria.1.Eſdr.9.c. Vt dimitterentur nobis reliquiæ. Pſalm. 36. Sunt reliquiæ homini pacifico. Sapien. 15.c. Sopho.2.a. *Memoria & gratiarum actio.*

Hie.ſ.Pſ.14. Reliquiæ Babylonis, ſunt prauæ cogitationes, vel praui affectus.Iſa.14.g.& reliquiæ Philiſthææ.Iſa.14.g.& reliquiæ Baalim.Sopho.1.a. *Prauæ cogitationes vel affectus.*

Glo.ord ſ.Deut.28 Reliquiæ aliquando dicuntur hæredes. Deuter.28.b.Benedictæ reliquiæ tuæ. Deſignant autem bonæ intentionis præmium. *Hæredes. Præmium.*

Remanens ſolus Beniamin apud patrem.Gen.42.g. deſignat Paulum nondum credentem in Chriſtum,ſed adhuc manentem in ſynagoga. *Paulus nondum credens.*

Amb.de Noe 7. Remanens ſolus Noe in arca cum ſuis. Gen.7.d.deſignat hominem viuentem,prauis affectibus reſecatis.

Glo.ord.ſ.Exo.10. Non remanere vnam locuſtam in finibus Ægypti. Exod.10.e. indicat beneficentiam Dei, etiam erga malos. *Beneficentia Dei in malos.*

Hie.ſ.Ier.4. Remanent ciuitates abſque habitatore. Ier.4.b. quando recedunt aliqui ab eccleſia. *Recedere ab eccleſia.*

Glo.int.ſ.Exo.8. Remanere ranas in flumine.Exod.8.b.eſt in fluxu, & cœno mundi non deeſſe loquaces,& aduocatos, &c. *Loquaces in mundo.*

Remanere oues, & armenta in Aegypto, eſt relinqui ſimplices in tenebris vitiorum, quod procurat Pharao, hoc eſt, diabolus, & tamen non remanſit vngula filiorum Iſrael Exod.10.g. *Remanere ſimplices in tenebris.*

Arn.ſ.Pſ.16. *Aug epiſt.59.* *Hie.ſ.Pſ.16.* Reliquiæ Iudæorum,quas diuiſerunt paruulis ſuis.Pſ.16.ſunt hęreditas crudelitatis tranſiens in filios, quando ipſi dixerunt. Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros. Hæretici quoque reliquias diſcipulorum relinquunt aliis. *Crudelitas Iudæorum.*

Hie.ſ.Abdi. Non erunt reliquiæ domus Eſau, quando in fine mundi omne genu flectetur Chriſto. Abdiæ. f.

Hie.ſ.Iob.22. Reliquię peccatorum ſunt in extrema peccaminum in inferno punienda,quia non hic plenè puniuntur.Iob.22.c.27.c.Pſ.36.Reſiduum quoque grandini,eſt pœna inferni,vel id, quod relinquitur ad maiorem pœnam deleri. Exo.10.a. *Peccata in inferno punienda.*

Ori.ſ.Ier.ho.3. *Glo.int.ſ.Exo.14.* Non eſſe reliquias Chaldæorum, eſt nihil ſuperſtitionis reſeruari.Iere.50.e.Supereſſe autem nullum ex Aegyptiis, eſt omnia peccata in baptiſmo.Exo.14.g. *Abolitio ſuperſtitionis & peccatorum.*

Gre.15.mor.11. Non remanet de cibo hypocritæ quicquam. Iob. 20.c. quia cum ipſe ad æterna ſupplicia rapitur, à cunctis bonis,quę poſſederat,alienatur.

Lyra.ſ.Iſa 38. Reſiduum annorum Ezechiæ. Iſa.38. b. eſt illud, quod conſiderabat ſe poſſe viuere per naturam.

Supereſſe multum diei ad paſtum ouium. Gen.29.b. dicitur quando adhuc eſt tempus ad docendum, vel operandum.

Gre.18.mor.7. *Hie ſ Iob.22.* Reliquiæ ligni ſaltus, ſunt reſidui, hæreticorum ſectatores. Iſa.10.e. Idem ſunt reliquiæ terrę Moab.Iſa.15.d.21.d.Et reliquię de gentibus.Zach.14.c.Et reliquiæ hominis impii.Iob.27.c.Deſignatur etiam poſteritas malorum.Iob.22.c.Remanentes quoque de Gog, ſunt reliquiæ hęreticorum.Eze.39.d.Amos 4.a. *Sectatores hæreticorum. Poſteritas malorum.*

Hie.ſ.Iſa.44. Reliquum de pinu, ſunt ſuperflua,& falſa addita ſcientiæ & doctrinæ naturali.Iſa.44.c. *Falſa addita ſcientiæ naturali.*

Hie.ſ.Iſa.46. Reſiduum domus Iſrael dicitur,quaſi non remanſerint ex eis,niſi fęces.Iſa.46.

Remeare, vide Redire.

∴ *Rememorari, vide Meminiſſe.* ∴

Remittere, Remiſſio, Venia.

Remittere,eſt retro mittere,aut mittere ad eum locum,vnde aliquis prius miſſus eſt. Interdum eſt rurſus mittere,& condonare. Pſalm 31. Remiſiſti impietatem peccati mei. Reducere. 1.Regum 6.a. Quomodo remittamus. Relaxare. Exod. 17.c. Sin autem paululum remiſiſſet.

Glo.int ſ.Exo.17 Remittere manus, eſt ab operibus ceſſare, ac ocioſum eſſe, & ad terrena conuerti. Exod. 17.c. *Ceſſare ab operibus.*

Glo.ord.ſ.Exo.18. Remittens Moſes vxorem ad ſocerum. Exod.18.a. deſignat prælatum, aut prædicatorem omnia impedimenta temporalia ſoluere debere,vt verbi miniſterio vacet. *Tollere prædicationis impedimenta.*

Gre.ſ.1.Reg.6. Remittere arcam in locum ſuum. 1.Reg.6 a. eſt ex parua cogitatione myſteriorum in hoc ſeculo ad paruam futuri ſeculi reuelationem venire. *Parua cognitio myſteriorum.*

Remittere autem arcam vacuam, eſt habere notitiam myſteriorum ſine bonis operibus.

Gre.ſ.1.Reg 13. Remittens Saul reliquum populum in tabernacula ſua. 1. Reg.13.a. deſignat prædicatorem docentem eos,qui perfectionem attingere nequeunt, in ſuo ſtatu innocentiam ſeruare. Sic dicebat Apoſtolus. 1.Corinth.7.a. Propter fornicationem autem vnuſquiſque vxorem ſuam habeat.

Remmon.

Hie.ſ.Zac.14. Remmon.i.malum renatum,ſiue altitudo,nomen aliquarum ciuitatum.Ioſ.15.c.19.a.Iudi.20.g.Et nomen idoli.4.Reg.5.c. Et excelſus collis in Hieruſalem, qui deſignat ordinem eccleſiaſticum.Zac.14.b.Eſt etiam nomen patris Baana & Rechab,ſeruorum Isboſeth, quem ipſi occiderunt. 2.Reg.4.a.Typus eſſe poteſt diaboli. *Ordo eccleſiaſticus. Diabolus.*

Remmon, Phares.

Remmon Phares.i.excelſa interciſio:decima ſexta manſio filiorum Iſrael in deſerto Pharan, quò peruenitur è Rethamim, quia poſt excelſam contemplationem ſeparatur homo ab omnibus terrenis. Num.33.c. Vel interpretatur,mali punici diuiſio , aut malum punicum diuiſionis,& deſignat vanitatem eccleſiæ cum ordinum diuiſione conſiſtere. Ad eam peruenitur è Rethma. *Ori.ſ.Numb.27. Hie.de manſio.*

Remouere, vide Auferre.

Remunerare, vide Donum.

Remus, Remigare, Remiges.

Remus eſt, quo remiges naues agunt. Remiges autem ſunt remigandi miniſterio mancipati. Remigare verò eſt remis nauem agere.

Dæmones & hæretici. Remiges , in malum , ſunt dæmones , aut hæretici , qui alios ad inferos ducunt. Iſa.33.d. Ezech.27.b. *Hie.ſ.Eze.27.*

Conuerſi à peccatis. Remi ex quercu de Baſan, deſignant conuerſos ab ignominia peccatorum, & cum Apoſtolis nauigantes, ab eiſque deducti.Ezec.27.a. *Hie.ſ.Eze.27.*

Laborantes in profectu. Remigantes diſcipuli, ſunt laborantes, & ſemper progredientes, ac vſque in finem perſeuerantes inter fluctus huius ſeculi.Ioan.6.c. *Au.ſ.Ioan.tra.25*

Diſcipuli defendentes Chriſtum Remigantes nautæ, vt reducerent Ionam in terram. Ionæ 1.deſignant diſcipulos volentes defendere Chriſtum,ne caperetur,vt cùm dixerunt. Domine,ſi percutimus in gladio· *Rup.ſ.Ionam.1.*

Renaſci, vide Naſci.

Renes, Renunculi.

Renes ſunt, qui lumbis adhærent, ſuntque vaſa libidinoſi humoris. Aliquando autem ſumuntur pro lumbis.Exo.1.b.Renes veſtros accingetis.

Apoſtoli. Renes Chriſti,dici poſſunt Apoſtoli, & ad renes eſt attramentarium. Ezec.9.a.Quia cum renes ſint in poſteriori parte corporis,deſignant,quòd poſtquàm ipſeDominus mortuus eſt & reſurrexit, & aſcendit in cælum, tunc teſtamentum nouum per Apoſtolos ſcripſit. *Gre.22.mor.18.*

Iudæi. Renes etiam Crhiſti dici poſſunt Iudęi. Pſ.15.b.increpuerunt me renes mei. *Glo.int.ſ.Pſ.15.*

Conſcientia. Renes, vt ſunt latentes, conſcientiam ſignificare poſſunt,quam ſcrutatur Deus. Pſ.7. Ier. 12.a.20.b.Thre.3.b. *Glo.int.ſ.Ier.12.*

Delectatio carnis. Renes,vt ſunt vaſa libidinoſi humoris, delectationes carnis, ac libidinem ſignificare ſolẽt. Exo.12.c.28.g.29.b.Leu.3.a.4.7.8.6.Pſ.7.15.75.72.Nahum 2.c.Et poſſidet Deus renes, quum quis caſtè viuit. Pſ.138.Et vſque ad renes eſt aqua, eſt quum eſt profectus vſque ad mitigandos carnis appetitus.Eze.47.a.& pręcingit Deus fune renes Regum,quum diſſoluto caſtitatis cingulo, in membris delectationem peccati dorminari permittit, vt quos in occulto ſuperbia inquinat, quàm ſint deteſtabiles etiam in publico oſtendat.Iob.12.c. *Hie.ſ. Nahum 1. Amb.exho. ad vir. Gre.11.mo.9.& 22. mor.22. Au.ſ.Pſ 7.72.138 Iſyc.ſ.Leui.7. Beda ſ.Exo.12.*

Concupiſcibilis affectus. Opera. Renes pręterea,deſignant ipſam partem concupiſcibilem,& generaliter affectus,aut opera.Pſ.7.15.39.138.Pro.23.b.Ier.11.d.12.a.Et renes,quos ſcutatur Deus,referri poſſunt ad opera,ſicut corda ad cogitationes. *Baſi.ſ.Pſ.7. Hila.ſ.Pſ.138. Glo.ord.ſ.Pſ.7.*

Caſtitas. Renes viri accincti auro, caſtitatem puram deſignant in pręlato.Dan.10.a: *Lyra.ſ.Dani.10.*

Matrimonium. Renes oblati in ſacrificio , deſignare poſſunt matrimonium propter prolem habendam in honorem Dei contractum.Leu.3.a. *Iſyc.ſ.Leui.8*

Renunculi etiam traditi ignibus , deſignant nullum motum carnalem fuiſſe in Chriſto. Leuitic.3.a. *Ori.ho.3.*

Renouare, vide Nouus.

Renuere.

Renuere,eſt ſigno capitis aliquid negare, quod etiam abnuere dicitur.

Firmitas prophetiæ. Eminentia dignitatis ſpiritualis Renuens Iacob permutare manus, quas poſuerat ſuper capita Ephraim & Manaſſe, deſignat firmitatem prophetiæ , & etiam conſtantiam in fide , vt dignitates ſpirituales præponantur temporalibus.Gen.48.d. *Lyra.ſ.Gen.48.*

Obſtinatio diaboli. Renuens Pharao dimittere populum Dei.Exo.9.a. deſignat diabolum , qui obſtinatè nititur retinere homines in peccatis.

Incurabile peccatum. Renuit curari plaga, cum peccatum emendationem non admittit.Ier.17.b.

Renunciare, vide Nunciare.

Repandus.

Chriſtus glorificatus. Repandum dicitur , quod eſt recuruum, & ſimum , & retrorſum patet , vt repandum lilium.3.Reg.7.d.2. Par.4.b.deſignat autem repandum lilium , Chriſtum reſuſcitatum. *Glo.ord.ſ.3.Re.7.*

Nam ante paſſionem quaſi adhuc clauſum lilium fuit , quum in miraculis clarus homo refulſit.Poſt reſurrectionem verò & aſcenſionem repandum ſe lilium auibus cęli exhibuit: quibus in aſſumpta humanitate potentiam diuinæ claritatis, quam habuit antequam mundus eſſet,oſtendit.

Repellere, vide Euicere.

Repente, Repentinus, vide Subitus.

Reperire, vide Inuenire.

Repetere, vide Iterare.

Rup.ſ.ſ. Deut.31. Repetere quandoque, idem eſt, quod commodatum, aut mutuatū eſt, petere, & repetere à proximo quod debet, eſt corripere eum peccantem inter te, & ipſum ſolum. Deute.24.b.

Replicare, vide Iterare.

Reponere, vide Collocare.

Reportare, vide Ferre.

Reprehendere, vide Arguere.

Reprobare.

Reprobare, eſt damnare, & prauum ac inutile iudicare.

Ori.ſ.Mat. ho.19. Hie.ſ.Iſa.21. Reprobauit Dominus cogitationes populorum, & conſilia Principum, quando poſt paſſionem, & mortem reſurrexit, remanentibus confuſis principibus Iudæorum. Pſ.32. *Reſurrectio Chriſti.*

Hie.ſ.Iſa.30. Gre.6.mor.5. Reprobauerunt ædificantes lapidem, quando ſacerdotes, & Scribæ condemnarunt Chriſtum. Pſ.127. Matt.21.d. *Condemnantes Iudæi Chriſtum.*

Reprobantes verbum, ſunt hæretici reiicientes veritatem eccleſiæ. Iſ.30.c. *Hæretici reiicientes veritatē.*

Reprobat increpationem Dei, qui percuſſus pro culpa in querelam ſuæ paſſionis contra Deum eleuatur. Iob.5.c. *Murmurans cōtra Deum.*

Reprobus, vide Malus.

Repromittere, vide Promittere.

Reptare, Repere, Reptile, Serpere.

Repere dicitur de animalibus, quę pedibus & ventre gradiuntur. Vnde reptilia dicuntur. Reptare autem, eſt frequenter repere. Serpere autem eſt repere, & quaſi in modum ſerpentis circuire paulatimque decurrere.

Gre.ſ.1.Reg.34 & 6.mor.2. Reptans manibus Ionathas, deſignat pręedicatorem humiliantem ſe ad conuerſationem peccatorum per affectum compaſſionis, vt eos conuertat. 1.Reg. 14.b. Sic dicebat Chriſtus. Matt.9.b. Non habent opus ſani medico, ſed malè habentes, &c. Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores. Et Paulus, Omnia factus erat omnibus vt omnes Chriſto lucrifaceret. 1.Cor.9.d. Vel reptare manibus, eſt prius operibus oſtendere, quid debeat prædicare: Iuxta illud Mat. 5. b. Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona. Et reptans manibus ſtellio, eſt ſimplex benè cum labore operans. Pro.30.d. *Prædicator cōdeſcēdens infirmis. Bene operans.*

Gre. 2.mor.2. Repere pectore dicitur, qui eſt pollutus in cogitatione. Repere vero ventre, eſt libidini vacare. Gen.3.c. *Pollutus cogitatione. Vacare libidini.*

Au.13.confeſ. 20. Iſyc.ſ.Leui.11. Beda ſ.Gen.1. Reptilia, ſunt homines rebus terrenis innixi, vel homines difficulter credentes, vel baptizati, ſed imperfecti, per terrena quærentes cæleſtia. Gen.1.c. Le. 5.a.11.g. Reptilia etiam ſunt Apoſtoli, & prædicatores, cum labore ferentes myſteria per omnem terram. *Homines terreni. Baptizati imperfecti. Apoſtoli & prædicatores.*

Beda ſ.Gen.1. Reptilia, quibus dominatur homo, ſunt Gentiles. Gene.1.d. Hoſ.2.d. *Gentiles.*

Rup.ſ.ho.2. Au.de gen.con. Maniche. Reptilia animæ viuentis, dici poſſunt opera, quæ proſunt animis viuis per gratiam. Ge.1.c. Reptilia etiam dici poſſunt opera legis. Le.5.à. *Opera bona. Opera legis.*

Arn. & Au.ſ.Pſ. 103. Reptilia in mari, ſunt Iudæi in lege, & hæretici, & tentatores in mundo. Reptilia quoque ſunt, qui ſunt in inferno. Pſ.68.103. *Iudæi. Hæretici.*

Hie.ſ.Haba.1. Quaſi reptile non habens principem, reputantur homines in hoc mundo, quando mali perſequuntur, & perdunt bonos, quaſi non ſit prouidentia. Habac.1.d. *Homines in mundo.*

Ori.ſ Gen. ho.1. Hie.ſ.Eze.8. Gre.26.mo.4.& 2. paſt.10. Geor Vene.Cant.1 Reptilia, quę producit terra, & reptilia in templo, ſunt vitia in anima, & prauæ cogitationes & omnino terrenæ, & opera carnis. Geneſ.1. c. Ezechiel 8.c. 38.f. Mich. 7. d: Et reptilia ſunt intra parietem, quando cogitationes voluuntur in mente, quę à terrenis deſideriis nūquam leuantur.

Bed.ſ.Ioan.1. tomo 6.cap.15. Serpit homo vegetatiua virtute cum reptilibus, quæ ſuper terram reptant, cui virtute inſeruit homo prima ætate: cui ante diluuium data ſunt olera, plantę, & cætera vegetatiua ſolummodo in cibum. *Vitia in anima. Cogitationes malæ. Opera carnis.*

Serpere dicitur, vt cancer, ſermo hæreticus. 2.Tim.2.c.

Repudiare, Repudium.

Repudiare, eſt non accipere, & recuſare, & peculiariter matrimonium dirimere, quaſi que ob rem pudendam coniugem repellere.

Ori.ſ.Leui ho. 12. Iſyc.ſ.Leui.22. Repudiata mulier, eſt anima per peccatum à Deo abiecta, & peculiariter ſynagoga, & etiā doctrina hęretica. Le.21.b. Eze. 44.f. *Anima per peccatum. Synagoga. Doctrina hæretica.*

Repudiata filia ſacerdotis, quę nupſerat alienigenæ, eſt anima reſipiſcens ab errore doctoris hæretici, Iudæi, vel Gentilis. Le.22.b.

Reſipiſcens ab errore.

Repudij liber non eſt datus à Deo ſynagogæ, niſi quia ipſa prius receſſit à Deo per peccatum. Eadem eſt ratio de hæreticis. Iſ. 50. a. Ier. 3. c. *Hie. ſ. Ier. 3.*

Repugnare, Reſiſtere.

Repugnare, eſt pugnando reſiſtere, & contradicere, & refragari.

Reſiſtit Deus ſuperbis, hoc eſt, hæreticis. Iaco. 4. b. Reſiſtere quoque in die malo, eſt reſiſtere diabolo. Eph. 6. c. 1. Pet. 5. d. *Hie. ſ. Amos 2.*

Reſiſtens princeps Perſarum angelo Danielis. Dan. 10. b. erat faciens pro commiſſa ſibi prouincia, ne captiuus populus Iudæorum dimitteretur. Poteſt etiam intelligi reſiſtere enumerando peccata Iudæorum propter quæ nondum deberent dimitti. *Glo. ord. ſ. Dan. 10*

Reſiſtere Deo dicitur, qui eius diſpoſitionibus repugnare conatur. Iob 9. a. 41. a. Reſiſtentes autẽ dexteræ Dei, ſunt dæmones reſiſtẽtes Deo: & Iudæi Chriſto: & hæretici eccleſiæ. Pſ. 16. *Gre. 9. mor. 2. Hie. ſ. Pſ. 16.*

Repugnat etiam veritati reſponſio hæreticorum. Iob 21. d. & reſiſtit lingua hæreticorum & Philoſophorum ipſi eccleſiæ. Iſ. 54. d. *Glo. int. ſ. Iſ. 54.*

Reſiſtere iræ Dei nemo poteſt, quando implacabiliter excitatur. Iob 9. a. licèt ei reſiſtatur per Sanctos, quando ipſe ordinat ſibi orationibus reſiſti: vt eum placauit Moſes, & Aaron, Phinees, & Dauid, &c. *Gre. 9. mo. 12. 13.*

Reſiſtens Amalec Iſraeli aſcendenti de Ægypto. 1. Reg. 15. a. deſignat fortes carnis impugnationes: quæ vexant eos, qui mundum relinquunt, iuxta illud Apoſtoli ad Romanos 7. d. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Reputare.

Deus Deus donat hominis. Chriſtus.

Reputare, eſt multum & ſæpè putare & retractare, & etiam computare.

Reputat Deus hominem, cùm dat ei ſui cognitionem, & multis ornat donis. Pſ. 143. *Hil. ſ. Pſ. 143.*

Reputatus homo excelſus, eſt Chriſtus, cui conuenit celſitudo. Iſ. 2. d. Idem autem non eſt reputatus in paſſione. Iſ. 53. a. Et reputatus eſt cum ſceleratis: quia crucifixus eſt inter latrones: vel quia deſcendit etiam ad inferos. Iſ. 53. d. *Hie. ſ. Iſ. 2.*

Imbecillitas hominis.

Reputatæ ſunt Gentes Deo, quaſi momento ſtateræ, quod facillimè in vtramlibet partem declinatur Iſ. 40. d. *Glo. ord. ſ. Iſ. 40.*

Dolere de peccatis.

Reputat Deo omnes annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, qui dolet de peccatis, nec præteritam approbat proſperitatem. Iſ. 38. c. *Hie. ſ. Iſ. 38.*

Computari inter fideles.

Non reputari inter Gentes, eſt reputari inter fideles. Nu. 13. b. *Ori. ſ. Nu. ho. 15.*

Negligẽs Deus malos.

Non reputat Deus homines, eos videlicet, qui tanquam iumenta in ſtercore ſuo computruerunt. Iſa. 33. b. *Hie. ſ. Iſ. 33.*

Reputari dicebantur filij Ioſeph, ſicut Ruben, & Simeon: quia ſic connumerati ſunt inter filios Iacob, vt acciperent hæreditatem, ſicut duæ tribus. Gen. 48. a.

Iudæos non habere partem in victoria Chriſti.

Non reputata victoria ipſi Barach, deſignat receptionem Chriſti, & victoriam eius contra diabolum non eſſe aſcriptam Iudæis. Iud. 4. b. *Ori. ſ. Iud. ho. 7.*

Cõtemptus legis diuinæ.

Reputatæ dicuntur leges Dei, velut alienæ à contemnentibus eas, præcipuè ab Iſrael, qui colentes idola legem Dei contempſerunt. Hoſ. 8. d. *Glo. ord. ſ. Hoſ. 8.*

Littera ſine ſpiritu.

Reputatur Charmel in ſaltum. Iſ. 29. f. 32. d. cùm Iudæi Chriſtum ſuſcipere nolentes, remanſerunt cum virore literæ ſine fructu ſpiritus. *Hie. ſ. Iſ. 29.*

Vita vitioſa.

Reputari inter polluta, quæ ruminant, nec diuidunt vngulam. Leu. 11. a. eſt damnari vitam informem & criminibus tortuoſam. Ad hæc referri poteſt reputari immundam veſtem lepra infectam. Leu. 13. c. f. *Glo. int. ſ. Leu. 11.*

Reputari ſicut iumenta ſe putant hæretici ab eccleſia. Iob 18. a. cùm doctores catholici ratione conuincunt hæreticos oſtendentes quàm irrationabiliter ſuos aſtruant errores. *Gre. 14. mor. 2.*

Potentia diaboli.

Reputat Leuiathan ferrum, vt paleas & æs, quaſi lignum putridum. Iob 41. c. Quia tempore Antichriſti, niſi diuina gratia protegat, & prædicantium vires, velut paleas nequitiæ ſuæ igne conſumet: & patientium conſtantiam quaſi lignum putridum in puluerem rediget. *Gre. 34. mor. 5.*

Res.

Res, generalem habet ſignificationem ad omnia: eſt enim, vt aiunt Dialectici, tranſcendens: nec allegoriam recipit, niſi ſecundùm illi adiecta.

Conuerſio à peccatis.

Res, quam dicebant Philiſthæi, ſe oſtenſuros Ionathæ & armigero, eſt conuerſio à peccatis. 1. Reg. 14. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Peccata. Hæreſes.

Res fœda & peſſima, generaliter peccata deſignare poteſt. Gen 34. a. 38. b. 44. b. & res peſſimæ filiorũ Eli, ſunt hæreſes Iudæorũ. 1. Reg. 2. e. hæc ſunt res, quæ polluere poſſunt. Leu. 7. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Glo. ord. ſ. Leu. 6.*

Res perdita, dici poteſt ſenſus extraneus ſacræ ſcripturæ datus. Leu. 6. a.

Rem conſiderans Iacob Gen. 36. c. Vide Conſiderare.

Reſcindere.

Reſcindere, eſt cædere, tollere, auferre, & deſtruere, vt Phariſæi reſcindebant verbum Dei propter ſuas traditiones. Mat. 7. b.

Reſeruare.

Saluari reliquias Iſrael. Matura electio prædicatoris.

Reſeruare, eſt quaſi retrò ſeruare: vel præ aliis ſeu ab aliis ſeruare.

Reſeruari filios Iacob ſuper terram Gen. 45. b. eſt reliquias Iſrael ſaluas fieri. *Glo. ord. ſ. Gen. 45.*

Reſeruatus armus de induſtria Sauli. 1. Reg. 9. c. deſignat electionem prædicatoris cũ ma- *Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

gna deliberatione faciendam.

Glo.int.ſ.Exo.ho.16. Reſeruare Man.Exo.16.g.deſignat continuam beneficiorum Dei memoriam habendam. *Memoria beneficiorum Dei.*

Ori.ſ.Exo.ho.2. Reſeruant fœminas,qui vitia ſeruant,& qui dant ſenſus carnales legi,quas fœminas reſeruari facit Pharao,hoc eſt,diabolus.Exo.1. b. *Seruare vitia. Dare ſenſus carnales legi.*

Reſeruare pinguia ſibi ex his,quæ danda erant in decimis,quod non debebant facere Leuitæ,dando decimas ſacerdotibus.Nu.18.d.

Reſiduum,vide Reliquiæ.

Reſilire,vide Fugere.

Reſina.

Reſina,eſt humor ex arboribus defluens, in eiſdem coagulatus, & eſt præcipua, quæ ex Therebintho.

Amb.de Ioſeph.3. Bed.ſ.Gen.43. Reſina,qua marmora fracta ſociantur,vinculum ſpirituale deſignare poteſt,& fidem ſynceram,fertur ad Ioſeph à fratribus eius in munus,quando fides offertur Chriſto. Gen. 37. e. 43.c. Poteſt etiam deſignare legem Moſis. *Fides. Charitas. Lex Moſis.*

Ori.ſ.Ier.ho.2. Reſina,quę eſt medicamentum, deſignare poteſt verba correctionis ex ſacra ſcriptura deſumpta.Ier.51.a. *Verba correctionis.*

Hie.ſ.Eze.27. Reſina Galaad,deſignare poteſt pœnitentiam in eccleſia.Iere.8.g. Vt enim reſina lenis eſt, & apta corporibus,& pro medicina ſumitur, ita pœnitentia ſe habet ad animam. Deferunt autem reſinam in Tyrum,qui ſanctum dant canibus.Exo.27.d. *Pœnitentia. Myſteria.*

Reſiſtere,vide Repugnare.

Reſpirare.

Reſpirare,eſt ſpiritum capere,& à laſſitudine quieſcere.

Ori.ſ.Ioſ.11. Non dimittere,qui reſpiret,eſt nullum inordinatum motum quantumuis paruum in anima permittere.Ioſ.11.b.

Gre.23.mo.11. Reſpirare ſe dicens Elihu.Iob 32.d.deſignat,quòd ſicut labor iuſtorum, eſt videre praua, nec corrigere,ita grauis eſt labor arrogantium,ſi quod ſapiunt, non oſtendant. Vim quippe intrinſecus ęſtuantem ferre vix poſſunt,ſi omne quod ſentiunt,paulò tardius patefaciant. *Loquacitas arrogantium.*

Reſplendere,vide Fulgere.

Reſpondere.

Reſpondere,eſt poſteriori loco dicere,vnde reſponſum,& reſponſio.Eſt item reſpondere conſentire.Exo.2.b.Reſpondit,Vade,& perrexit puella. Dicere.Geneſ.14.d.Qui reſpondit ei, Leuo manum meam.Exaudire.Gen. 24. c. Quæ reſpondit.Bibe Domine mi. Negare.Iſ.9.b.Reſpondebit quæ in die illa, dicens. Referre. Mich.6.a.Quid reſponderit ei Balaam.Reprehendere.Iob 20.a.Spiritus intelligentiæ reſpondebit mihi.Satiſfare. Gen.29. c.Auditis cauſis itineris,reſpondit.Teſtari.Gen.21 d.Reſpondit Abimelech,Neſciui quis fecerit.Reſponſum autem eſt æquipollens.2. Cor. 1. b. Reſponſum mortis habuimus. Conſilium.Eccl.32.b.Habeat caput reſpõſum tuum.Inſtructio.1.Reg.19.c. Reſponſum eſt, quòd ægrotaret.Inſpiratio.Luc.2.d.Reſponſum acceperat Symeon.

Gre.5.mo.30.& 11.mo.22.& 35.mo.2 Reſpondere Dei,eſt,eum,qui ſe benè humiliter neſcientem cognouerit, occultis inſpirationibus erudire.Iob 42.a.Et reſpondet loquentibus,quum nobis ſe amantibus apparet.Iob 5.a.13.d.Et reſpondet alicui,vel pro aliquo,quum facit id,quod rogatur.Gen.41.b.Iſ.30.a.e. Sic reſpondit Moſi loquenti.Exo.19.d.32.g.34.b. *Inſpiratio Dei. Exaudiẽs Deus.*

Hie.ſ.Iſ.48. Reſpondet Dominus pro aliquo,quum eius iuſtitiam oſtendit.Iſ.38.c. *Defendẽs Deus iuſtum.*

Hie.ſ.Eze.14. Ori.ſ.Eze.ho.3. Gre.16.mor.14. Reſpondere interdum eſt arguere,Et reſpondet Deus impio in multitudine immunditiarum ſuarum,vt iuxta quod vult,& credit,ita audiat.Eze.14.b.Non enim meretur correctionem,qui non diſcendi ſtudio,ſed tentandi animo interrogat,ſed ſuo corde capiendus eſt, vt Scribę & Phariſęi,& Achab.Sic reſpondet vnicuique ſecundum ea,quę habet in mente, curans vnumquemque iuxta exigentiam morbi.Iob 21.a. *Arguens Deus.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Amb.ſer.25. Non reſpondit Dominus cõſultus à Saul.1.Reg.14.f.Quia in ſimulata cogitationis luce nõ cernitur,qui in claritate veritatis inuenitur.Vel non reſpondet, quum non concedit omnes hoſtes perimi,vt ſemper habeamus pugnas,& non reſpondit patri propter peccatum filij,vt deſignetur peccatum ſubditi nocere prę lato,& aliis ſecum viuentibus, vt fractio ieiunij nobis nocet,& aliis. *Non diſſimulãs Deus peccatum.*

Gre.ſ.Cant.5. Non reſpondet ſponſus ſponſę inuocanti.Cant.5.b.quando non ad votum in hac vita habere poteſt ſponſa,id quod de ſponſo appetit. *Non eſſe felicitatem in hac vita.*

Amb.ſ.Pſ.118.ſer.6. Reſpondere dicitur Chriſtus exprobrantibus ſibi verbum: quando pro perſecutoribus orauit.Pſ.118. *Orans Chriſtus pro perſecutoribus.*

Hie.ſ.Iſ.63. Aug.ſ.Pſ.87. Greg.32.mor.9.& 11.mor.22. Gre.12.mor.9. Reſpondere Deo,eſt donis eius pręcedentibus obſequia reddere.Iſ.65.b.66.b.Exod.19. b. Sic reſpondent Chriſto canenti,qui ipſum imitantur Pſ.87.1.Pet.2.a.Chriſtus paſſus eſt pro nobis,vobis relinquens exemplum.Non tamen poteſt quis metuens reſpondere. Iob. 9. d. Quia vera obſequia Deo non reddimus,ſi ex timore mandatis illius, & non potius ex amore,ſeruimus.Vocanti etiam veraciter reſpondemus, quando ad ſummæ incorruptio nis iuſſum incorruptibiles ſurgimus.Iob 13.d.14.d. *Obedire Deo.*

Contẽnere Chriſtum. Reſpondere nolentes Iudæi Deo, aut Prophetæ vocanti, ſunt contemnentes Chriſtum prædicantem. Ier. 7. f. *Hie.ſ.Ier.7.*

Contendere. Reſpondere, eſt interdum contendere, vnde quid reſpondendum ad arguentem Deum, eſt diligenter conſiderandum. Haba. 2. a. Iob 9. a. 29. d. 31. b. Repente enim interroganti, hoc eſt, nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocanti, homo reſpondere non ſufficit, quia ſi remota tunc pietate diſcutitur in illo examine, etiam iuſtorum vita ſuccumbit. Vel certè interrogat, quum duris nos percuſſionibus pulſat, vt cùm mens noſtra magna de ſe in tranquillitate æſtimat, ſemetipſam veraciter qualis in perturbatione deprehendat, & plerunque, quũ percutitur gemit, ſed reſpondere non ſufficit, quia & ipſa ei percuſſionis ſuæ aduerſitas diſplicet, ſed tamen ſemetipſum homo conſiderans tacet, & diuina iudicia diſcutere metuit, qui eſſe ſe puluerem agnoſcit, vnde & per Paulum dicitur. Rom. 9. e. O homo tu quis es, qui reſpondeas Deo? Reſpondere Deo non poſſe conuincitur, qui homo nominatur, quia per hoc, quòd de humo ſumptus eſt, iudicia ſuperna diſcutere dignus non eſt. *Gre.9.mor.11.*

Cognoſcere Deũ ex creaturis. Reſpondere dicitur terra interrogáti, quando per ipſam cognoſcitur ipſe creator. Iob 12. b. *Gre.11.mor.2.*

Reſpondere dicitur Hieruſalem Deo in via virtutis ſuę. Pſ. 101. quando eccleſia confitetur Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis. *Gl Gre.ſ.Pſ.101.*

Pœnitentia & oratio. Reſponſio mollis, quę frangit iram, deſignat verba pœnitentiæ, & orationis, quæ placant iram Dei. Pro. 15. a.

Confutatio Iudæorum de Meſſia. Reſpondere non valentes fratres Ioſeph ipſi Ioſeph, ſunt Iudæi conuicti de aduẽtu Meſſiæ. Gen. 45. a.

Premiũ Chriſti. Manifeſtatio Chriſti. Iuſtitia. Reſpondit alicui iuſtitia, quando ſecundùm præmium quod à Deo accipit, oſtenditur iuſtus. Gen. 30. e. Vel reſpondebit Chriſto iuſtitia ſua in iudicio, quando iuſtè iudicare ab omnibus cognoſcetur.

Pœna peccati. Reſpondent nobis iniquitates noſtræ, quando ſecundùm eas punimur. Ier. 14. a. Iſ. 59. c. Sic reſpondet arrogantia in facie, cum per eam quis confunditur. Hoſ. 5. b. Et reſpondit agnitio vultus Iudæis, quia merito confuſi ſunt. Iſ 3. d. *Hier.ſ.Iſ.59. & ſ.Ier.14.& ſ.Hoſ.5.*

Inchoatio pœnæ inferni. Non reſpondens nurus Eli ſuper partu filij. 1. Reg. 4. d. deſignat inchoantem iam doloris æterni amaritudinem: cuius gratia iam in præſenti gloria non delectatur. *Rup.ſ.Hoſ.5. Gre.ſ.1.Reg.4.*

Recta reprehẽſio inferioris in ſuperiorem. Reſpondens vnus de populo ad Ionathan tranſgredientem patris præceptum 1. Reg. 14. d. deſignat inferiorem aliquando zelo Dei rectè reprehendere ſuperiorem. *Gre.ſ.1. Reg.14.*

Reſpondere nuncijs, eſt reſpondere angelis, qui ſunt cuſtodes ciuitatum. Iſ. 14. g. *Glo.ord.ſ.Iſ.14.*

Reſponſa dæmonum & hæreticorum. Reſpondent vlulæ in domibus Babylonis, cùm dæmones dant reſponſa in idolis, & hæretici in conciliabulis. Iſ. 13. d. Non eſſe, qui reſponderet de idolis, dicitur ideò, quia aduenié te Chriſto, idolorum, ſeu dæmonum reſponſa ceſſarunt. Iſ. 41. g. *Glo.ord.ſ. Iſ.13. Hie.ſ.Iſ.41.*

Non dare locũ diabolo. Non reſpondens populus Rabſaci. Iſ. 36. d. indicat tentanti diabolo locum minimè dandum eſſe.

Contentio hæreticorum. Reſpondentes amici Iob, cum contentione. Iob 6. d. deſignant hæreticos: qui inquiſitionibus ſuis veritatem minimè aſſequi conantes, ſed victores videri, & ſapientes oſtendi cupiẽtes, intus per ſtultitiam elationis ſuæ vinculis ligantur, vnde fit, vt contentionum certamina exquirant, & de Deo, qui pax noſtra eſt, loqui pacificè neſciant, atque ex pacis negocio rixæ inuentores fiant. *Gre.8.mor.2.*

Reſpuere, vide Contemnere.

Reſſa.

Reſſa, id eſt, irrigatio, vel ſtillicidium, vel laudabilis tentatio, decima octaua manſio filiorũ Iſrael in deſerto Pharan, quò peruenerunt è Lebna, & deſignat quòd viro quantumcumque perfecto veniunt tentationes, ne extollatur, vt Paulo. Vel interpretatur frænum, aut ſtadiũ, & deſignat eos, qui rurſum ad luti opera deſcendunt, infrænandos eſſe & cui ſus vagos atque præcipites, ſcripturarum retinaculis dirigendos, vt rectè ſtadium curramus. Nu. 33. c. *Ori.ſ.Nu.ho.17. Hie.de manſionibus.*

Reſtare, vide Reliquiæ.

Reſtis, vide Funis.

Reſtituere, vide Reddere.

Reſurgere, R*eſurrectio,* R*eſuſcitare.*

Reſurgere, eſt rurſus ſurgere, vnde qui reuixerunt, reſurrexiſſe dicuntur, & reſuſcitare, eſt in vitam reuocare. Sciendum autem Pſalmum ſexageſimum quartum habere titulum in finem canticum Pſalmi reſurrectionis, vbi intelligitur tam reſurrectio capitis, quàm membrorum. *Aug.ſ.Pſ.64.*

Opera Chriſti. Exaltatio Chriſti. Reſurrectio Chriſti, aliquando ſignificat operationes eius, qua ratione Deus dicitur reſurrectionem eius noſſe. Pſ. 138. vbi etiam ipſius exaltatio intelligi poteſt. *Hil.& Aug.ſ. Pſ.138.*

Reſurgere ad gratiam. Reſurrectio corporum. Reſurrectio eſt hominis noui, quum reſurgit à ſtatu peccati ad gratiam. Iſ. 24. d. Ierem. 8. b. Luc. 2. e. in qua reſurrectione mortuus peccato roboratur in vita gratiæ. 3. Reg. 17. d. Prou. 24. b Coloſ. 2. b. Hæc autem dicitur reſurrectio prima. Apoc. 20. b. Datur etiam reſurrectio ſecúda, qua reſurgẽt interfecti Dei, hoc eſt, Martyres in iudicio, recipiẽtes corpora glorioſa, *Ori.ſ.Luc.ho.16. Aug.20.ciu.Dei.9. Hie.ſ.Iſ.26.*

reſurgent etiam interfecti Dei,hoc eſt, qui nunc reſipiſcentes moriuntur peccato.Iſ.26.d.

Hie.ſ.Iſ.29. — *Perſeuerare in peccato.*
Non reſurgunt gigantes,hoc eſt,dæmones,qui non ceſſant à peccato.Iſ.26.c.43.c.

Rup.ſ. Amos 5. Hie.ſ. Amos 5. — *Obſtinatio Iudæorum. Irrecuperabilis virginitas.*
Non adiicit,vt reſurgat virgo Iſrael.Amos 5.a.hoc eſt,naturales rami, qui præciſi ſunt ex populo Iſrael propter incredulitatem,non iterum inſerentur:non enim eſt, qui proiectos in terram ſuſcitare poſſit.Dici etiam poteſt de virgine peccante,quæ non ſuſcitatur, vt ſit ſicut erat ante peccatum:licèt poſſit æquari meritis virginum.

Glo.ord.ſ.Thr. 3. — *Iudæi contra Chriſtum.*
Reſurrectio Iudæorum,eſt elatio principum Iudæorum: & executio necis Chriſti, quam prius tractabant.Thr.3.c.

Gre.12.mor.6. — *Reſurrectio in iudicio.*
Non reſurget homo,cum dormierit,donec atteratur cælum, hoc eſt, vſque ad diem iudicij Iob 14.b.

Aug.ſ.Pſ.1. — *Reſurgent impij vt iudicentur.*
Non reſurgent impij in iudicio,ad gloriam videlicet,& quia iam iudicati ſunt, neque peccatores in concilio iuſtorum,hoc eſt,vt iudicent cum iuſtis,ſed vt iudicentur. Pſ.1.

Aug.ſ.Pſ.87. — *Solus Deus liberat à peccato*
Non ſuſcitant medici,ſeu gigantes.Pſal.87. quia nec fortes,nec Philoſophi,nec quantumcunque Sancti poſſunt liberare animam à peccato,ſed ſolus Deus, licèt poſſint eſſe miniſtri dandi præcepta ſanitatis.

Rete,Reticulum,Retiaculum,Sagena,Irretire.

RÉte,eſt,quod fit ex funiculis contextis ad capiendos piſces, aut etiam aues, quod & Sagena dicuntur.Reticulum autem & Retiaculum, eſt paruum rete.Irretire verò, eſt reti inuoluere.

Ori.ſ.Ier.ho.12. Hil.ſ.Mat.can.13 Amb.ſ.Luc.5.& de fide contra Aria.6. Hie.ſ.Iob 40. Cyr.12.ſ.Ioan. — *Chriſtus. Verbum Dei. Prædicatio.*
Rete aliquãdo ſignificat Chriſtum,& verbum Dei, & prędicationem complexioneſque verborum. Mat.4.c.13.f.Luc.5.a.Sagena autem prædicationis Chriſti, veteris teſtamenti figuris,&multis ſignificationum imaginibus,ac teſtimoniis,veluti nodis illigatis,eſt ſolidè roborata,quam cæti multi, & dracones ſæuiſſimi iſtius mundi, impij & potentes ſcindere & rumpere tentauerunt,idque non potuerunt efficere,quia ſummum fundamentum eius, eſt Deus,& conuelli nequaquàm poteſt.Iob 40.d.Ioan.21.d.

Ori.ſ.Mat.cap.13. Aug.83 q.81.q.& breuiculo collat. 3.di ſ.Pſ.49. — *Eccleſia.*
Rete,vel ſagena,ſignificare ſolet Eccleſiam,quę variis nodis ſcripturarum perplexa, & intexta,continet intra ſe homines tanquàm piſces.Exo.27.a.38.a 39.g. Matt.13.f.Rete quidem, quod rumpebatur,eccleſiam huius temporis ſignificat. Rete verò, quod non rumpebatur, eccleſiam in fine ſeculi,quæ ſolos complectetur bonos.Luc.5.b.Ioan.21.d.

Rup.3.ſ.Reg.20. — *Diuerſitas virtutum. Iudicia Dei.*
Retiacula in columnis. Reg. 7. c. deſignare poſſunt diuerſitatem virtutum & donorum in Sanctis.Vel deſignant iudicia Dei,quibus aliqui retinẽtur in bono, aliqui verò propriis peccatis vinciuntur.

Ori.ſ.Leu.ho.3.5. Hie.de veſt. ſacer. — *Voluntas. Furor.*
Reticulum iecoris vituli,aut arietis, quod & pinna iecoris dicitur,ſignificare poteſt voluntatem,& etiam concitam vim furori.Exo.29.b.Leu.3.b.4.b.7.a.8.c.9.b.

Hie.ſ.Eze.32. Rup.ſ.Ier.25. — *Correptio Domini.*
Rete,quod expandit Deus,eſt flagellum & correptio, ac conſtrictio, ne quis in vitia laxetur. Deſignat etiam legem,ſeu vetus & nouum teſtamentum.Thr.1.c.Eze.32.12.d.

Gre.14.mor.4. — *Peccata.*
Sagena etiam Dei,ſunt peccata noſtra, quibus captus eſt Chriſtus, quando pro peccatis noſtris mortuus eſt.Eze.12.d.Qua ratione dicitur Deus omnia ſub peccato concluſiſſe.Gal.3.d.Et rete,in quod mittit pedes malus,ſunt peccata,in quibus ſic obuoluitur,& implicatur, vt in maculis retis, vt cùm expediri ad ambulandum nititur, magis ne ambulet obligatur. Iob 18.b.

Ori.ſ.Cant.ho.3. Hie.ſ.Iſ.19.& ſ. Ezec.26.& ſ. Eccleſiaſten.9. Bed.ſ.Prou.1. Rup.ſ.Hab.1. — *Captiones hæreticorum. Inſidiæ diaboli. Diuitiæ.*
Sagenæ Tiri,ſunt argumenta,& captiones hæreticorum,& prædicatio elatior, quæ multos capiat.Item laquei diaboli,ſeu eius inſidiæ.Pſ.140.Iſ.19.b.Ezec.26.a.Hoſ.5.a.Habac.1.d. Sagena etiam hæreticorum eſt ſermo affabilis,blandum eloquium,ſimulata aut coacta ieiunia, veſtis humilis, virtutum imitatio.Eccleſiaſtæ 9.c.Iob 19. b. Hoc rete fruſtra iacitur ante oculos pennatorum.Prou.1.b.Sagena etiam,eſt aurum, & argentum, per quæ principes imperant,& homines capiunt,& ſibi ſubiiciunt. Hab.1.d.

Hie.ſ.Iſ.8. — *Non credere in Chriſtum.*
Irretiri dicuntur multi de Hieruſalem,illi videlicet,qui non crediderunt in Chriſtũ.Iſ.8.c.

Hie.ſ.Iob 18. — *Ineuitabile malum.*
Rete & maculæ eius,ineuitabile malum ſignificare ſolent, quod volens quiſque exuere, ipſo conamine impeditur,atque implicatur,vt corruat.Iob 18.b.

Rethma.

Ori.ſ.Nu.ho.27. Hie.de manſ.
REthma,ſiue Rithma,id eſt,iuniperus,ſiue ſonitus,aut ſtrepitus,vel dicitur Rethamim, id eſt, viſio conſummata,decima quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto Pharã, quò peruenitur de Aſſeroth,& deſignat eum,qui acquirit iam perfectam cognitionem, & cauſas myſteriorum.Vel deſignat eos, qui ingreſſi ſunt veſtibulum virtutum,debere perſeuerare in feruore charitatis,ſicut ignis perſeuerat in iunipero.Num.33.c.

Retinere.

Glo.ord.ſ.Iob 2.
Retinere,eſt remorari,& cohibere.

— *Chriſtus innocẽs. Reſipiſcentia.*
Retinens innocentiam Iob,deſignat Chriſtum,qui vt agnus innocens mortuus eſt. Iob 2. a.Innocentiam autem retinet is, qui etiam poſt lapſum, ſcintilla rationis excitatus fideliter pœnitet.

Glo.int.ſ.Exo.26. — *Vinculum charitatis.*
Retinens compago vna omnes tabulas tabernaculi.Exod.26.c.deſignat vinculum charitatis in eccleſia.

Amb.de Ioſeph.8. — *Paulus needum conuerſus.*
Retentio Beniamin domi per Iacob.Gen.42.a.deſignat Paulum adhuc perſiſtẽtem in lege Iudaica.

Impedens diabolus conuerſionem. Retinens Pharao populum in Ægypto, ne iret ad ſacrificandum Domino, Exo. 9. a. eſt diabolus cohibens peccatores, ne conuertantur, ſed in tenebris peccatorum perſiſtant.

Retorquere.

Retorquere, eſt retro torquere, & retro mittere.

Chriſtus exiſtens in eccleſia. Conſideratio ſui. Retorquere caput auiculæ ad collum. Leuit. 1. d. 5. b. deſignat Chriſtum non eſſe auulſum ab eccleſia, ſed ad ipſam conuerſum. *Iſy. ſ. Leu. 5.*

Applicare mentem ad virtutes. Afflictio carnis moderata. Retorquet etiam caput ad collum, vel ad pinnulas, qui conſiderat ſeipſum, & qui conuertit mentes ad virtutes, & qui moderatè carnem affligit. Leui. 15. b. Deſignatur etiam non eſſe ſeparandum os ab opere. *Iſyc. ſ. Leui. 5. Hie. ſ. Mar. 1. Gre. ſ. Eze. ho. 7.*

Facere & docere. Carnis maceratio. Retorta byſſus, carnis reſurrectionem, & macerationem ſignificat. Exod. 26. a. 27. b. 28. c. 36. a. 38. b. 39. a. *Rup. ſ. Leu. 7. Glo. int. ſ. Exo. 26.*

Retractare.

Retractare, eſt rurſus trahere, & reuocare.

Timida correptio. Retractare dicitur, qui, ne ſceleſtum acriter pungat corripiendo, obſequia ab eo ſibi impenſa, aut conſanguinitatis affectum cogitat. Sic dixit Saul moriturũ Ionathan filium ſuum abſque retractatione. 1. Reg. 14. f. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Retrahere.

Retrahere, eſt retro trahere.

Ceſſatio fidei Iudæorum. Retrahens manum Zara in ipſo ortu. Gen. 38. g. deſignauit ceſſationem ſacrificiorum veteris legis, & fidei Iudæorum.

Conuerſio Iudæorum. Retrahens Moſes manum in ſinum, vnde poſtea ſanatam protulit. Exo. 4. b. deſignauit cõuerſionem Iudæorum ad Deum in fine mundi futuram. *Glo. ord. ſ. Exo. 4.*

Timor iudicij. Retrahent ſtellæ ſplendorem ſuum tempore iudicij. Ioel. 3. c. non quòd clementiores ſint, quàm Dei iudicia, ſed quòd rationalis creatura in aliorum tormentis, & de ſuo iudicio pertimeſcat. *Hie. ſ. Ioel. 3.*

Retribuere, vide Reddere.

Retro, Retrorſum.

Retro dicitur eſſe, quod ad noſtrã poſteriorem partem eſt: & retrorſum eſt retro verſum. *Aug. ſ. Pſ. 34. 39. 69.*

Reſipiſcere. Retrorſum conuertit Deus eos, quos à voluptatibus ſeparat, & caſtigat, vt reſipiſcant. Thr. 1. c. Pſ. 34. 39. 55. 69. Et retro longiora crura habentes volucres, ſunt reſipiſcentes, & qui cùm ſint in carne, non ſecundùm carnem ambulant. Leu. 11. c. *Glo. ord. ſ. Leui. 11.*

Confuſio ſapientum ſecul. Retrorſum etiam conuertit Deus ſapientes, quando eos confundit. Iſ. 44. d. *Glo. int. ſ. Iſ. 44.*

Recedere à Deo. Retro, ſæpe in malum ſumitur, vt cùm angeli dixerunt Loth, ne reſpiceret retrò. Gen. 19. d. 49. c. 1. Reg. 4. c. Pſ. 9. 69. 128. Iſ. 1. a. 28. c. 42. c. Iere. 15. a. Luc. 9. g. Ita dicitur Chriſtus non abiiſſe retrorſum Iſ. 50. c. Sic retrorſum fiunt, qui non audiunt vocem Dei, nec eius præceptis obtemperant. Ier. 7. c. Thr. 1. c. Et dicuntur retrorſum abire non poſt Chriſtum, vt Petrus ſed poſt Satanam. Ioan. 6. g. *Ori. ſ. 1. Reg. ho. 1. & ſ. Ier. ho. 10. Hie. ſ. Iſ. Amb. 1. de Abr. 6. & de Ben. Pat. 7. Caſſia. lib. 4. c. 36. Aug. ſ. Ioan. trac. 27.*

Honor paſſionis Chriſti. Retrorſum incedere, in bonum, interdum ſumitur, vt quum Sem & Iaphet incedentes retrorſum, operuerunt verenda patris: & deſignarunt Chriſtianos, qui ignominiam Iudæorum in Chriſtum, in honorem ſibi conuertunt. Gen. 9. d. Et Iordanis conuertitur retrorſum, cùm *Reſipiſcentia.* peccator reſipiſcit. Pſal. 113. Retrorſum etiam incedunt ſapientes, quando recordantur præteritorum. *Amb. de Noe. 11. Aug. ſ. Pſ. 113.*

Retrò dicitur cadere aſcenſor equi, quando fugit homo vitia, & appetitus, quibus inſidebat. Gen. 49. c. *Phi. de agricultu.*

Mors repentina. Retrò etiam, vbi quis non videt, cadere, eſt ex hac vita repentè decedere: & in quæ ſupplicia ducatur ignorare. *Rup. 9. ſ. Gen. 32.*

Bona temporalia. Retrò dicuntur eſſe temporalia, quæ Apoſtolus obliuioni tradebat. Phil. 3. c. *Aug. ſ. Pſ. 89.*

Retrudere.

Retrudere eſt retro, vel intus trudere, quaſi inuitum.

Retrudens Pharao magiſtrum piſtorum & principem pincernarum in carcerem. Gen. 40. d. deſignat tam Iudæos, quàm Gentiles in miſerias huius vitæ detruſos eſſe.

Retundere.

Retundere, eſt repercutere, & hebetem facere, & redarguere.

Ignorantia prælatorum. Retuſæ acies vomerum, & lignum, deſignant ignara, & ſimplicia corda, vel ignorantiam prælatorum. 1. Reg. 13. d. *Glo. ord. ſ. 1. Reg.*

Ingenia neglecta. Retuſum ferrum, dici poſſunt ingenia, quæ prius fuerant in ſcripturis ſacris inſtructa: ſed per negligentiam amiſerunt etiam acumen ingenij. Eccleſiaſtæ 10. b. *Hier. ſ. Eccleſiaſt. 10.*

Reuelare, vide Diſcooperire.

Revereri.

Reuereri, eſt honorare: vnde reuerentia, quam tam verbis, quàm factis alicui exhibemus.

Dicens Deus: Reuerebuntur fortè filium meum. Mat. 21. d. deſignauit ſe ſcire aliquos eſſe Iudæos ſecundùm ſpiritum, quia non omnes Chriſtum occiderunt. *Ori. ſ. Matt. ho. 19.*

Reuerti, vide Redire.

Reuocare.

REuocare, eſt retrò vocare, reducere, & retrahere.

Liberans Deus a peccatis.

Gre.ſ.Pſ.101. Reuocat Deus animas à corruptione, quando liberat eas à peccatis. Iob 33.d.

Mors ante perfectionem.

Reuocat Deus in dimidio dierum eum, quem, antequàm ad perfectionem veniat, hinc aufert. Pſ.101. Vel ſi eccleſiam ceſſare faceret, ante præfinitum tempus, diceretur, eam reuocare in dimidio dierum.

Timor mundanus.

Reuocantes Ægyptij Moſen, & Aaron, ſunt reſipiſcentes non virtutis amore, ſed timore pœnæ temporalis. Exo.20.b.

Reus, Reatus.

REus dicitur quicunque in litem adducitur, etiam ſi nihil admiſerit: hoc eſt, contra quem quiſpiam agit. Item qui ad aliquid obligatur: vt reus voti.

Aug.epiſt.29. Reus dicitur omnis peccator, qui iuſtæ ſubiacet accuſationi: & dicitur reus peccati, & criminis, & ſanguinis. Exo.21.c.22.a. Leu.7.b. Reus autē omnium eſt, qui offenderit in vno: quia contra charitatem agit, vnde tota lex pendet. Iaco.2.b.

Glo.ord.ſ.Gen.42. Reus peccati in patrem futurus erat Iudas, ſi non reduxiſſet Beniamin. Gen.43. b. vbi plus dixit, quàm Rubem, qui dixerat, duos filios meos interfice, &c.

Glo.ord.ſ.Exo.28. Rei erant ſacerdotes ſine fœminalibus miniſtrantes. Exo.28.g. hoc eſt, non ſeruantes caſtitatem, rei ſunt libidinis.

Ori.ſ.Matt.ho.19. Reus eſt, qui non ædificat murum in circuitu tecti, hoc eſt, qui exponēdo ſcripturas ſacras, errandi occaſionem præbet. 22.b.

Rheda, vide Currus.

Rhinoceros, vide Vnicornis.

Rhomphea, vide Gladius.

Ridere, Riſus, Arridere, Subridere, Ridiculus.

RIdere, eſt vultu lætitiam animi oſtendere, quadam incondita voce adiuncta. Aliquando eſt irridere. Iob 9.c. Non de pœnis innocentum rideat.

Differens Deus miſericordiam.

Gre.9.mor.10.11. Ridere Dei, eſt humanæ afflictionis nolle miſereri. Pro.1.c. Ego quoque in interitu veſtro ridebo, hoc eſt, afflictioni veſtræ nulla pietate compatiar. Dicitur etiam Iob 9.c. Non de pœnis innocentum rideat. Pœnæ autem innocentum, ſunt deſideria iuſtorum, & quouſque electorum ſuorum vota Dominus non compatiens diſtulit, quodammodo de innocentum pœnis riſit. Itaque Iob venturi Redemptoris dona conſiderans, & votorum ſuorum dilationem patienter tolerans, dicit, Si flagellat, occidat ſemel, & non de pœnis innocētum rideat, Ac ſi apertè oret dicens, Quia vita noſtra quotidie flagello vindictæ pro culpa atteritur, ille iam veniat, qui pro nobis ſemel ſine culpa moriatur, vt de innocentum pœnis Deus vltra nō rideat, ſi ipſe carne paſſibilis appareat, in cuius ſe deſideriis mens noſtra caſtigat. Vel riſus Dei, eſt eius lætitia, & de innocentum pœnis ridere Dominus dicitur, quia quò à nobis ardentius quæritur, eò de nobis ſuauius lætatur.

Ira & minæ Dei.

Hie.ſ. Amos 5. *Rup.ſ. Amos 5.* Subridere dicitur Deus ſuper robuſtum, quando minatur hæreticorū deſtructionē. Amos 5.c. Item quando deſtruxit Iudæos ſuperbos, quæ ſubriſio grauem eius iram indicat.

Gaudentes iuſti liberati.

Hil.ſ.Pſ.51. *Gre.6.mor.20.* *Aug.ſ.Pſ.51.* Ridere dicuntur iuſti ſuper malo, quando gaudent de ſui liberatione. Pſ.51. Ridebit autem iuſtus in vaſtitate, & fame, quia cum iniquos omnes extrema vltio percutit, ipſe de gloria dignæ retributionis hilareſcit. Iob 5. d. Non eſt autem riſus iuſtorū in hac vita, quibus dicitur, Beati, qui lugent.

Spes de natiuitate Chriſti.

Glo.ord.ſ.Gen.21. *Amb.2.de Abr.11.* Riſus aliquando deſignat ſpem, vt cùm Sara in ortu Iſaac dixit, Riſum fecit mihi Dominus, quia dedit ſpem per natiuitatem Chriſti. Gen.21.a. Deſignat etiam gaudium, quod fuit in natiuitate Chriſti. Riſus etiam Abrahæ in corde, deſignauit gaudium, quo exultauit, vt videret diem Chriſti. Gen.17.c.

Gaudium beatorum.

Gre.8.mor.39. *Bed.ſ.Pro.31.* Riſus interdum dicit lætitiam mentis, & peculiariter gaudium vitæ futuræ, vt quum os dicitur impleri riſu in bonis. Iob 8.b. Et mulier fortis ridebit in die nouiſſimo. Prou. 31.d. Et beati, qui lugent, quia ridebunt. Luc.6.b. Ioan.16.b.

Incredulitas Iudæorum.

Bed.ſ.Gen.18. Riſus Saræ fuiſſe videtur incredulitatis ſignum, & deſignat incredulitatem ſynagogæ in Chriſtum. Gen.18.b. Negauit autem Sara ſe riſiſſe, ne videretur ridendo de promiſſorum fide dubitaſſe. Deſignat etiam Sara prophetiā, quæ riſiſſe dicitur, ſiue quòd riſus futurus erat incredulis Chriſtus, ſiue quòd omnes inimicos ſuos in iudicio erit riſurus.

Lenitas prælatorum moderata. *Prædicans Chriſtus læta.* *Fauens Deus.*

Gre.20.mo.2.3. *Hie.ſ.Iob 31.* Riſus Iob, quem eius ſubditi non credebant, docet ſic prælatos lenes eſſe debere in ſubditos, vt tamen diſciplinæ metus non reſoluatur. Iob 29.d. Vel erat Chriſtus prædicās lęta, hoc eſt, regnum cœlorum, cui tamen Iudęi non credebant. Vel ridere Dominus dicitur, quum bona opera noſtra fauor ſupernę gratię comitatur.

Contemptus doctrinæ eccleſiæ.

Gre.15.mor.17. *Hie.ſ. Eccleſiaſten.2.* Ridere dicuntur amici Iob eius verba. Iob 21.a. quando hęretici ſuperbi humilem eccleſię doctrinam contemnunt. Riſus autem, qui reputatur error, eſt hęreticorum, qui falſis dogmatibus acquieſcentes, lęta ſibi & proſpera repromittunt. Eccleſiaſtę 2.

In riſu

Adulãtes prædicatores. Doc ntes læta.

In riſu faciunt panem ſuum prędicatores, qui ea docent, quę populum audire delectent, quòd peccatores palpent in vitio,& ſtrepitus concitent audientium. Vel,in bonum, vir ſanctus in riſu & lętitia panem ſuum facit,& vini pocula miniſtrat in gaudio, quum docet pręſentiam ſponſi. Eccleſiaſtę 10.d.

Hie.ſ. Eccleſiaſt. 10.

Vincentes Sanctos dæmones.

Ridiculi ſunt tyranni verbo Dei, hoc eſt, dęmones, quando vincuntur à Sanctis, vel ipſi Sãcti ſunt ridiculi diabolo,à quo contemnuntur. Hab.1.c.

Hie.ſ. Hab.1.

Rigare, Irrigare, Irriguus.

Infuſio donorũ Spiritusſancti. Tractatio doctrinæ & virtutum.

RIgare,eſt aqua effuſa madefacere,& humorem terrę,aut plantis miniſtrare.

Rigare dicitur Deus montes,hoc eſt,ſublimes,dans illis abundantiam donorum ſpiritualium. Et ſapientia rigat Eccleſiam,vel Chriſtus animam pręcipuè in gloria. Pſ.103. Et irrigat fons torrentem ſpinarum, hoc eſt, doctrina eccleſię peccatores. Ioel.3.d. Et rigantia flumina terram,ſunt virtutes animam vegetantes,vt bonis operibus fructificet,vel ſunt ſacrę ſcripturę & doctores. Gen.2.b. Et rigant aliquos imbres mõtium, cùm Sanctorum patrum fluenta ſatiant. Iob 5.b.24.a.

Amb.de Par.3. Hie ſ.Ioel.3. Gre.16.mor.24. Aug.ſ.Pſ.103. Bed.ſ.Gen.2.

Baptizare.

Rigare etiam eſt baptizare ſolemnibus verbis. 1.Cor.3.b. Apollo rigauit.

Amb.ſ.1.Cor.3.

Rigatur Ægyptus,hoc eſt,hic mũdus,ductis aquis,hortorum more, quum Deus per cauſas ſecundarias proſequitur ordinem, quem eis dedit ille, qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos,& pluit ſuper iuſtos & iniuſtos,ſed terra Iſrael, & eius hoſpites à ſuperioribus rigantur,quia ſuſcipit incrementum immediatum ab ipſo omnium bonorum fonte, qui vltra quàm ordo ſecundarum cauſarum exigit,aperit venas, & canales ſuę bonitatis diffundens & immittens,quando & quo lubet. Gen.13.c.

Geor.Ven. Cant.3. tom.7.cap.11.

Roboratio virtutum.

Irrigatio oſſium,eſt,quum virtutes accipiunt à Deo,vnde magis ad operandum roborentur. Prouer.3.b.

Bed.ſ.Pro.3.

Opera miſericordiæ. Pœnitentia.

Rigans mulier lachrymis pedes Chriſti. Luc.7.f. deſignat eos, qui quibuſlibet vltimis mẽbris Domini per compaſſionis affectum inclinantur, & Sanctis eius in tribulatione compatiuntur,& eorum triſtitiam ſuam putant.

Gre.ho.33.

Rigat lachrymis ſtratum ſuum,qui pœnitendo affligit carnem ſuam. Pſal.6. Rigare autem amplius eſt quàm lauare,quoniam poteſt aliquid in ſuperficie lauari,rigatio verò ad interiora pertinet, vt rigare ſtratum lachrymis,eſt fletum vſque ad intima cordis penetrare.

Gre.ſ.Pſ.6. Aug.ſ.Pſ.6.

Abundantia rerum terrenarum.

Rigabatur regio Sodomorum circa Iordanem. Geneſ.13.b. Et comparatur Paradiſo terreſtri,vbi deſignatur rerum terrenarum abundantia.

Glo.ord.ſ.Gen. 13.

Irrigans aquila vineam,eſt Pharao fauens regi Sedechiæ. Eze.17.b.

Hie.ſ.Ezec.17.

Potentes voluptatibus fruentes.

Irrigantur oſſa prauorum medullis. Iob.21. c. quum ſuas dignitates & honores fouent diuitiis & voluptatibus.

Gre.15.mor.25.

Irriguus hortus,eſt anima donis cæleſtibus aut ſpiritualibus affluens. Iſ.58.d. Ier.31.e.

Hie.ſ.Iſa.58.& ſ.Ier 31. Ori.ſ.Ioſ.ho.20.

Promiſſio vtriuſque vitæ. Vtrunque teſtamentum. Lachrymæ duplices.

Irriguum ſuperius & inferius,deſignare poteſt promiſſionem vitæ,quæ nunc eſt, & futuræ. Ioſ.15.d. Iud.1. c. Vel irriguum ſuperius,eſt vetus teſtamentum, irriguum verò inferius, nouum Vel irriguum ſuperius accipit anima,quum ſeſe in lachrymis cæleſti regni deſiderio affligit:Irriguum verò inferius accipit,quum inferni ſupplicia flendo pertimeſcit.

Hie.epiſt. Sicuncta vox erit. Gre.3.dialog.34.

Doctrina hæreticorum.

Irrigua ſementis hæreticorum, eſt doctrina eorum erronea, aut etiam Philoſophorum. Iſa.19.b.

Rigere, Rigidus, Obrigeſcere.

Rigere,eſt frigore contrahi,durumque fieri,quod & obrigeſcere dicitur. Rigidum autẽ, eſt frigore contractum & induratum,& generaliter,quod flecti non poteſt.

Dæmones territi.

Obrigentes habitatores Chanaan, ſunt dæmones dolentes, & ſtupentes deliberationi fidelium. Exo.15.b.

Glo.ord.ſ.Exo.15.

Ripa, vide Alueus.

Ritus.

Ritus, eſt mos & approbata conſuetudo, quam omnes ratam habent:& rite fieri dicitur id,quod ratum & rectum eſt.

Cultus ſacrificij Chriſti.

Ritus ſacrificij perpetuus,& ritus colendi,& celebrandi,cultum & ritum ſacrificij Chriſti futurum deſignabant. Exo.12.a.18.c.29.g. Leu.16.b.

Glo.ord.ſ.Exo.12.

Ordinatio ſacerdotum.

Ritus cõſecrandi ſacerdotes. Exo.29.a. Leu.8.g. ritum in eccleſia ſeruandum in ordinatione ſacerdotum indicat.

Circuncīſio.

Ritus gentis filiorum Iſrael,erat circuncīſio. Gen. 34. c. quem ritum imitari volebant venientes ex gentibus in primitiua eccleſia.

Glo.int.ſ.Gen.34.

Confeſſio ſacramentalis.

Ritus mundationis leproſi. Leu.14.a. formam, quam Chriſtus inſtituit in eccleſia ad emẽdationem peccatorum,figurabat.

Glo.ord.ſ. Leu.14.

Miſeria huius vitæ.

Ritus menſtrui fluxus. Leu.12.b. afflictionem & miſeriam,& dolorem huius vitæ deſignare poteſt.

Glo.ord.ſ. Leu.12.

Riuus, vide Flumen.

Rixa, Rixari, Contendere, Iurgari, Litigare, Iurgium.

Rixari,eſt contendere:dictum à ringendo,quod eſt canum, quando irritatur:idem eſt iurgari,& etiam litigare:& rixa,eſt contentio,iurgium,& litigium.

Glo. int. ſ. Ier. 2. — *Iuſta Dei puni-tio.*

Contendit Dominus iudicio cum populo ſuo, quum oſtendit eos meritò condemnati. Ier. 2. c. Et dicitur contendere multa fortitudine, quia nemo poteſt eius ſententiæ iuſte reſiſtere. Iob 23. b.

Hier. Aglaſia. ſ. Ier. 15. — *Arguens Chriſtus diabolum. Tacens in paſſione.*

Iurgium Iacob aduerſus Labã, eſt, quum arguitur diabolus à Chriſto. Gen. 31. e. Dicitur autem non contendere Chriſtus. Iſ. 42. a. quia ſicut agnus ductus eſt ad victimam. Dicitur præterea vir rixę ſiue iudicij quia poſitus eſt in ruinam & reſurrectionem multorum: & quia de eo multi contendunt.

Hie. ſ. Iſ. 57. — *Caſtigans Deus ad emendationẽ.*

Litigare dicitur Deus non in ſempiternum. Iſ. 57. b. quando caſtigat vt emendet & parcat.

Ori. ſ. Gen. hom. 13. Bed. ſ. Gen. 26. 49. Rup. 7. ſ. Gen. 11. — *Contentiones Iudæorum, hæreticorum, & Philoſophorum contra fideles.*

Rixa inter paſtores Abraham & Lot. Gen. 13. b. eſt contentio inter Catholicos & hæreticos, aut inter Apoſtolos, & Philoſophos, & Scribas, & Phariſæos. Hæc erat contentio amicorum Iob cum ipſo: ideo petebat vt reſponderent abſque contentione. Iob 6. d. Iurgium etiam paſtorum Geraræ cum paſtoribus Iſaac, eſt contentio Iudæorum cum Chriſtianis. Et rixantes ſuper puteis, erant Phariſæi cõtra Chriſtũ & Apoſtolos: vt quum dicebant: Non eſt hic à Deo, &c. Vel deſignantur philoſophi contra Chriſtianos litigantes. Gen. 26. b. Rixantur etiam hæretici ſuper puteis, hoc eſt, ſacris ſcripturis: & dicunt ſuam eſſe aquam, hoc eſt, vera ſacramenta eſſe apud ſe, & veros ſenſus ſcripturæ: ſed ſuper tertio puteo non contendunt, id eſt, in reſurrectione: quia tunc ceſſabit contentio. Iurgantes etiam in Ioſeph, fuerunt Iudæi in Chriſtum. Gen. 49. c.

Phil. de Abraham. Amb. 2. de Acr. 6. Ori. ſ. Leu. ho. 14. Iſyc. ſ. Leu. 24. — *Pugna inter leges carnis & mentis.*

Rixa etiam paſtorum Abrahæ & Lot, deſignare poteſt pugnam, quæ eſt inter legem carnis, & legem mentis. Iurgans filius Ægyptiæ cum Iſraelita. Leu. 24. c. eſt ſenſus carnalis inſurgens contra ſpiritualem: vel habens ſapientiam mundanam diſputans cum Catholico.

Gre. Nyſſ. de vita Moſis. Bed. ſ. Exo. 2.

Rixantes duo Hebræi, ſunt Gentiles & Iudæi: & qui facit iniuriam, deſignat Iudæos. Exo. 2. b. Poſſunt etiam ſignificare fideles contendentes in eccleſia. Rixantes etiam Hebræus & Ægyptius, ſunt pietas & impietas occidit autem Moſes impietatem, & defendit pietatem.

Ori. ſ. Exo. ho. 11.

Iurgans populus contra Moſen, eſt murmurans aduerſus legem. Exo. 7. b. Thr. 4. c.

Ori. ſ. Exo. ho. 10. Bed. ſ. Exo. 21. Rup. 1. ſ. Deut. 38. — *Diſputatio ſapientum.*

Rixantes viri, ſunt contendentes vel altercantes ſapientes. Exo. 21. b. Vel ſunt Chriſtus, & diabolus. Deut. 25. c.

Gre. 9. mor. 1. — *Arrogare ſibi gloriam virtutis.*

Contendere cum Deo dicitur, qui non ei attribuit bona: ſed ſibi gloriam ſuæ virtutis arrogat. Iob 9. a. 33. b. 39. d

Arn. ſ. Pſ. 106. Gre. 17. mor. 14.

Contentio ſuper principes. Pſ. 106. eſt inter principes huius mundi: vel inter hæreſiarchas, qui inter ſe contraria ſentiunt: vt Sabellius contra Arium: & Iouinianus contra Manichæũ.

Gre. 11. mor. 28. — *Solicitè bene operari.*

Dicit Chriſtus. Luc. 13. c. Contendite intrare per anguſtam portam, quia niſi mentis contentio ferueat, vnda mundi non vincitur, per quam anima ſemper ad ima reuocatur.

Obſtinatio.

Contentioſa auerſio eſt eorum, qui flagellati à Deo minime reſipiſcunt. Ier. 8. b.

Roboam.

Iyr. ſ. 3. Re. 12.

Roboam, id eſt, dilatans populum, aut latitudo vel platea populi, ſiue odor, vel odorans cum populo, filius Salomonis, qui regnauit poſt ipſum, & relicto conſilio ſenum ſecutus eſt cõſilium iuuenum cuius rei gratia amiſit imperium in decem Tribus, & ſolùm regnauit ſuper Iuda & Beniamin. Vnde datur exemplum principibus, ne ſequantur conſilia iuuenum, & adulatorum. 3. Reg. 10. g. 12. a. 14. g. 2. Par. 10. a. 13. b.

Roborare, *Robur*, *Robuſtus*, *vide Fortis.*

Rodere Corrodere.

Rodere, propriè eſt murium, & ſimilium, quæ dentibus aliquid demoliuntur & per metaphoram eſt detrahere, ſiue obtrectare.

Glo. ord. ſ. Exo. 10 — *Adulati.*

Corrodens locuſta ligna & ſegetes. Exo. 10. a. deſignat adulantes corrumpentes mentes terrenorum, immoderatius laudando.

Gre. 10. mor. 9. 12. Hu. ſ. Iob 30. — *Interpretantes hæretici ſcripturam ſine intellectu.* — *Potentes gramſtes minores.*

Rodi autem ſolet, quod comedi non poteſt. Hæretici autem, quia ſcripturam ſacram intelligere ſua virtute moliuntur, eam proculdubio apprehendere nequaquam poſſunt, quam dum non intelligunt, quaſi non edunt. Et quia per ſupernam gratiam non adiuti, hanc comedere nequeunt, quaſi quibuſdam illam niſibus rodunt. Exterius quippe illam contrectant, quum quidem conantur, ſed non ad eius interiora perueniunt. Qui, quia ab vniuerſalis eccleſiæ ſocietate disiuncti ſunt, non quolibet rodere, ſed in ſolitudine memorantur. Iob 30. a. Illi etiam, qui in hoc mundo poteſtate valent implere quod volunt, hi hoc, quod appetunt, non lambunt, ſed rodunt, quoniam propinquorum vitam fortitudine virium, velut ad niſu dentium demoliuntur.

Rogare, *vide Orare.*

Roma, Romanus.

Gentiles.

Roma, ciuitas inſignis à Romulo conſtructa, cuius imperium latè diffuſum fuit per orbẽ Ab ea dicti ſunt Romani, typum gerere poteſt Gentilium. Dan. 11. e.

Roma *fœmina.*

Phil. de congreſ. &c. — *Sophiſta.*

Roma, id eſt, excelſa, ſiue ſublimis, aut rhinoceros, vel intuens nimis, concubina Nachor fratris Abrahæ. Gen. 22. d. vt interpretatur intuens ſeu videns aliquid, deſignat eos, qui tantũ circa ſophiſmata tempus cauillando terunt.

Ros.

Chriſtus.

ROs,eſt humor,qui ſereno tempore nocte fluit,non gelu,neque ardoribus, neque ventis exiſtentibus:fitque ex modica vaporatione non multùm eleuata, quum pluuia ex largo vapore generetur.Eſt purus,fœcundus,fœlix,atque ſemper beneficus.

Ros de alto deſcendit, eiuſque deſcenſus aſpectibus noſtris eſt occultus, nocte namque deſcendit,& præſertim verno tempore,terramque reficit,& fœcundat.Ita virtus diuina beatiſſimam Virginem fœcundauit,& vt ros per herbarum ſuperficiem ſe ſuauiter diffundens, herbis & plantis virorem vigoremque tribuit, & quid æſtus diurnus deſiccando & conſumendo declinauerat,ros nocturnus humectat,fouet,& erigit. Sic Chriſtus in ſe credentibus ac in bono perſeuerantibus,virorem atque vigorem tribuit,eoſque regit, atque ad vitá æternam erigit.Et vt ros in herbarum,ſummitatibus ſe colligit, ſuamque originem repetit, ita Chriſtus ſeſe in altitudinem crucis erexit, & inde ad gloriam ſuam remeauit. Et vt ros cæli nocturnas amouet ſiccitates,ita Chriſtus nocturnis & ſecularibus tenebris, æternæ vitæ ſtillauit humorem.Ros autem in vellere,eſt Chriſtus in Virgine.Iud.6.g.Pſ.71. Hoſe. 14.c.Rorant autem cæli, cùm Chriſtus factus eſt homo.Iſ.45.b.

Amb.de virg.3. & de inſti.virgi. Rup.ſ.Hoſ.14. Hie.ſ.Iſ.45.

Conſolatio diuina.

Ros interdum eſt diuina conſolatio,& miſericordia.Iſ.18.b.Et dicitur ros luminū. Iſ. 26. d.Et quaſi ros,eſt Deus,quando æſtuantes in vitiis refrigerat,& irrigat gratia ſua.Hoſ. 14. c. Hoc rore nubes concreſcunt.Prou.3.c.

Hie.ſ.Iſ.18. 26. & ſ.Hoſ.14.

Verbum Dei. Sacra ſcriptura. Prædicatio. Inſpiratio.

Ros cæli, deſignat pluuiam diuini verbi,& ſacram ſcripturam Iudæis commiſſam, & doctrinam cæleſtem ſenſim ſtillatam.Gen.27.d.Iſ.45.b.Hoſ.14.c.Zach. 8.c. Agg.1.c.Et ros per circuitum caſtrorum,eſt manna verbi Dei,omnia mundana frigere faciens.Exo.16.c. Et ros Hermon,eſt doctrina euangelica.Pſ.132.Iob 38. c. Hic ros, eſt beneficus irrorans audientes, leniens,& refrigerans,& fœcunditatem præſtans.Ros referri poteſt ad doctrinam per inſpirationem habitam,pluuia verò ad doctrinam ſtudio & labore acquiſitam.Deut. 32. a. Et rorant cæli,quum Apoſtoli Chriſtum prædicant.Iſ.45.b.

Dion.epiſt.9. Phil.de migra.Abra.& 2.alleg. Hie.ſ.Zach.8. Gre.21.mor.20. Geor.Ven.cant.1. tom.7.cap.10. Bed.ſ.Gen.27. Rup.2.ſ.Deut.7. Hie.ſ.Iſ.45.

Gratia & doctrina in Iudæis & Gentibus.

Ros prius in vellere,poſtea verò in area,deſignat gratiam & doctrinam prius Iudæis, poſtea Gentibus collatam.Iud. 6. g. Et ros Hermon, eſt diuina gratia collata iis,qui prius erant impij.Pſ.132.Iob 29.c.Dicitur autem ros cæli,quia eſt irroratio diuinæ gratiæ, aut Spiritusſancti,vel quodcunque bonum fluens à patria illa ſupercæleſti.Gen.27.d.2.Reg.1.d.

Gre.ſ.Iud.ho.8. Gre.19.mor.27. Geor Ven. cant.2. tom.7 cap.4.

Guſtus contemplationis.

Ros cæli, quandoque dici poteſt ipſe contemplationis guſtus.Gen.27.d.

Apoſtoli.

Quaſi ros à Domino ſunt reliquiæ Iſrael.Mic.5. c. Apoſtoli videlicet propter prædicationem,qua irrigant auditores.

Aug.de vnita eccleſia.5.& ſ.Pſ. 131. Rup.7.ſ.Gen.27. Gre.ſ.Eze ho.6. Hie.ſ.Mich.5.

Rudis obſeruatio legis. Spiritusſanctus.

Ros deſcendens ante manna.Exo.16.c.eſt rudis & pruinoſa mandatorum legis obſeruatio, quæ tunc iacuit & ceſſauit,quum verum deſcendit manna & Sol iuſtitiæ,Chriſtus. Ros cum manna,eſt Spiritusſanctus in conſecratione corporis Chriſti,cuius ſanctificatione conficitur corpus Chriſti ad inuocationem ſacerdotis.Ros etiam cum manna, eſt Spiritus ſanctus veniens in Virginem in incarnatione.

Cyr.3.ſ.Ioan. 34. Rup.3.ſ Exo.5. & 3.de diu.offic.13.

Diſcretio.

Ros aliquando eſt diſcretio,& nubes rore concreſcunt, quando Apoſtoli & prædicatores ſubtiliſſima diſcretione virtutes ſuas,quibus proficiant,quibus alta petant, quæque minoribus in exemplum monſtrent,examinant.Pro.3.c.

Bed.ſ.Prou.3.

Diuitiæ.

Ros mane pertranſiens dicitur de re citò deficiente,nam ros facilè conſumitur à Sole. Sic poteſt ſignificare diuitias.Hoſ.6.b.13.a.Gen.27.f.2.Reg.17.c.Cant.5.a.Iſ.26.d.

Hie.ſ.Hoſ.13.

Frigidi per peccatum. Opprobria Iudæorum in Chriſtum. Tentationes. Suggeſtiones diaboli.

Ros frigidus nocte cadens in capite ſponſi,deſignare poteſt frigidos per peccatum, & defectum charitatis.Can.5.b.Deſignant etiam opprobria Iudæorum in Chriſtum. Item tentationes ſeculares ſeu mundanas,quæ mentem grauare ac frigidam reddere ſolent.

Ros cæli,quo tingitur arbor ſucciſa, ſubtiles & vix intelligibiles ſuggeſtiones diaboli exprimit,per quas inducitur mens peccato excæcata, vt dicat malum bonum, & bonum malum.Dan.4.c.

Aug.ſ.Ioã.trac.57 Gre.ſ.Cant.5. Rup.ſ.Can.5. Amb.de Iſaac.6. Ric.de S.Vict.de ſecur.conſ.26.

Roſa.

ROſa,eſt flos odoriferus, & pulchritudine coloris rubicundi & etiam albi, oculos delectans,è frutice ſpinoſo naſcens. Roſarum autem & violarum, qui emittuntur odores, quum ſint modicè frigidi,grauedines capitis comprimunt,atque coercent.

Clem. Alex. 2.pæda.8.

Pudor virginitatis. Martyres. Vita humana.

Roſa rubens,ſacratæ virginitatis pudorem ſignificare poteſt.Eccleſiaſtici 24. b. 39.b.36.b. Poteſt etiam propter eundem ruborem Martyres deſignare proprio ſanguine rubricatos.

Roſa cum ſpinis,vitam humanam cum laboribus & tentationibus ſignificare poteſt.

Amb de virg. 1. Euc.for.ſpir.4. Amb.3.Exae.11.

Roſtrum.

ROſtrum eſt,quo aues cibum capiũt,à cuius ſimilitudine roſtrum dicitur in nauibus pars illa exporrecta & acuta, quę è prora producitur.Et in plauſtris roſtra interdum ponũtur.

Hie.ſ.Iſ.41.

Virtus diuini verbi. Humilitas & exaltatio Chriſti.

Roſtra plauſtri ſerrantia,diuini verbi virtutem in prædicatoribus ſignificare poſſunt, qua triticum à paleis ſeparatur.Iſ.41.d.

Roſtra aurea.Zac.4.d.Hebraicè dicuntur Santheroth, quod aliqui fiſtulas interpretantur. Nec inuenitur hoc vocabulum,niſi in hoc loco.Poſſunt autem deſignare adorandam paſſionis Chriſti humilitatem,& prædicandam exaltationis eius gloriam.

Hie.ſ.Zac.4. Rup.ſ.4.Zac.

Rota, Rotundus.

Geor. Ven. cant. 1. tom. 4. cap. 3.

ROta eſt, quæ voluitur, & circumagitur in curru, à rotunditate dicta. Rotundum autem, eſt globus, qui vnica ſuperficie clauditur: à qua ductæ lineæ ad eius centrum, ſunt æquales. Rota Hebraicè dicitur Ophan: ſecundùm aliquos Ophamim ſunt cunei, vel circuli ferrei, quibus lignorum radij arctantur, & ſtringuntur: & non rotæ.

Hie. ſ. Iſa. 28. — *Vis diuinæ punitionis.*

Rota ignis interdum ſignificat vim diuinæ punitionis. Dan. 7. c. Et rota plauſtri in tritura, grauior caſtigatio. Iſ. 28. g.

Diony. cæl. Hierar. 15. — *Actiones angelicæ.*

Rotæ, quæ altæ quidem ſunt, cæterum in anteriora ſemper abſque vlla conuerſione in nullam partem declinando incedunt, vim actionis Angelicæ, qua rectam ſemper viam atque arduam pergunt, inſinuant. Quippe omnis illorum curſus, ſpiritualiſque rotatus ad viam illã erectam atque arduam cæleſti intentione dirigitur. Vel aliter, eſt eis (vt propheta ait) cognomen inditum, Gel gel, quod Hebræorum voce reuelationes ac reuolutiones ſignificat. Igneæ namque atque diuinæ rotæ regyrationes quidem habent, quòd ſempiterno motu circa ſummum idem verſentur bonum: reuelationes autem, quòd occulta ſacramenta reuelent, & humiliores quoſque promoueant: ſublimeſque diuini fulgoris radios in inferiora agmina deſcendendo transfundant.

Gre. ſ. Eze. ho. 6. Arn. ſ. Pſ. 76. Hie. ſ. Pſ. 76. & ſ. Eze. 1. de veſt. ſac. Amb. 3. de Spiritu ſancto. 22. Aug. ſ. Pſ. 76. Euc. for. ſpir. 8. — *Sacra ſcriptura. Iudæa intra eccleſiam. Annus in anno. Orbis.*

Rota dicitur ſacra ſcriptura, quæ ex omni parte ad auditorum mentes voluitur: & nullo erroris angulo à prædicationis ſuæ via retinetur, ex omni parte voluitur: quia inter aduerſa & proſpera, & rectè, & humiliter incedit: & modò ſurſum, modò deorſum eſt: quia quę perfectioribus ſpiritualiter dicuntur, infirmis iuxta literam congruunt. Et rota vna ſuper terrã, eſt vetus teſtamentum. Rota quoque in medio rotæ, eſt vetus teſtamentum in nouo: vel vnũ euangelium in alio. Eze. 1. d. Rota etiam, in qua vox tonitrui Dei auditur, eſt Moſes, vel ipſa lex: vel vtrunque teſtamentum. Pſ. 76. Et quatuor rotæ ſub baſibus, ſunt quatuor euangelia. 3 Reg. 7. e. Pſ. 82. Eze. 3. c. 10. c. Dan. 7. c. Rota etiam in medio rotæ, eſt Iudæa intra eccleſiam: vel annus in anno: & tempus in tempore. Rota etiam, in qua vox tonitrui Dei auditur, eſt mundus ſeu orbis: in quem exiuit ſonus prædicatorum.

Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. Hie. ſ. Eze. 16. Gre. ſ. Eze. ho. 5. — *Perfecti. Prædicatores.*

Rota, quæ parum attingit terram, & ad anteriora tendit, vitam perfectam habentes ſignificare poteſt, ex quibus fiunt prędicatores. Vel ſunt, qui terrena pertranſeunt, & vix ſummis veſtigiis terram contingunt. Pſ. 76. 82. Ezech. 1. d. Hi ſunt lapides ſancti, qui voluuntur ſuper terram, minimeque in ea figuntur. Zac. 9. d. Rotę etiam Dei, quę ſunt ignis accenſus, deſignãt prædicatores: qui cum ex Dei deſiderio per varia diſcurrunt, vnde ipſi ardent, alios accendunt. Dan. 6. c.

Hie. ſ. Eccleſiaſtę. 12. Amb. de vir. 3. & 2. de Abra. 8. Euc. for. ſpir. 8. — *Homo. Vita humana.*

Rota, quæ confringitur ſuper ciſternam, hominem, aut corpus humanum deſignare poteſt. Eccleſiaſtæ 12. c. Et rota ſuper terram, eſt vita corporis ad animæ virtutem aptata. Et rota in medio rotæ, eſt veluti vita intra vitam: quòd Sanctorum ſibi vita non diſſonet: ſed qualis fuerit ſuperioris ætatis, talis ſit & ſequentis, vel quòd in hac vita corporis, vitæ voluatur vſus æternæ. Eze. 1. Cant. 6. d.

Hie. ſ. Eze. 1. 41. — *Compoſita ex elementis. Sol. Elementa. Corpora cæleſtia.*

Rotæ quatuor deſignant compoſita ex quatuor elementis, ideo ponuntur quatuor. Ezec. 1. d. Vel deſignant Solem, qui diuiditur in quatuor rotas, propter quatuor anni tempora. Rotunda quoque platea templi, typus eſſe poteſt elementorum, & etiam corporum cæleſtium. Ezech. 41. b.

Gre. ſ. 1. Reg. 5. Aug. ſ. Pſ. 82. Hie. ſ. Ezec. 26. Gre. 16. mor. 30. — *Peccatores.*

Rota ex poſteriori parte attollitur, & in anterioribus cadit. Poſteriora autem nobis ſunt bona præſentis mundi, quæ relinquimus, anteriora verò ſunt æterna & permanentia, ad quæ vocamur. Paulo atteſtante, Phil. 3. c. Quæ retro ſunt, oblitus, in ea, quæ ſunt priora, me extendens. Peccator ergo, quum in præſenti vita profecerit, vt rota ponitur, quia in anterioribus corruēs, ex poſterioribus eleuatur. Nam quum in hac vita gloriam percipit, quam relinquit, ab illa cadit quę poſt hanc venit. Pſ. 82. Rotę etiam curruum deſignant ſtrepitum & volubilitatem malorum. Exo. 14. f. Eze. 26. b. Et rotarum vox in Niniue, eſt volubilitas generis humani, qua raptantur homines in mundo. Nah. 3 a. quia erroribus ducuntur humanis, & non habent ſolida veſtigia, ſed circunferuntur omni vento doctrinę, & eiecti de paradiſi firmitate, habitant in regione Naid, quę interpretatur fluctuatio, merentur linguę mendacis ferre ſententiam, quę inflammat rotam natiuitatis noſtrę. Iacobi 7. b. Pſ. 77.

Ruben.

Ruben, id eſt, videns filium, vel viſio filij, aut viſionis filius, primogenitus Iacob, & Lię, qui liberare nitebatur Ioſeph de manu fratrum. Dormiuit cum concubina patris, cuius gratia amiſit ius primogeniturę. Eius Tribus accepit hęreditatem trans Iordanem. Interpretatur etiam, videns per medium.

Phil. de ſacrific. Abel & Cain. Geor. Ven. cant. 2. tom. 7. cap. 6. Bed. ſ. Gen. 30. — *Opera vitæ actiuæ. Opera corporis. Intentio ſancta. Prælati.*

Ruben primogenitus Lię, fœcunditatem operum vitę actiuę deſignat, ab eo reperiuntur Mandragorę, hoc eſt, bona fama, quę ſequitur bona opera. Vel deſignat opera corporis, quę ſunt quidem priora, ſed inferiorem ſortiuntur locum, vnde Rubenitis prępomuntur Leuitę. Gen. 29. g 30. b. Vel deſignat intentionem ſanctam, quę omnia recto itinere in Deum dirigit, ne declinet ad dexteram, neque ad ſiniſtram. Debet autem hęc intentio eſſe primogenita, ſi filios & fructus dignos vitę æternæ producere deſideramus. Poteſt etiam deſignare prælatos, per quos venit & dilatatur bona opinio contemplatiuorum.

Doctor perfectus. Ruben, vt interpretatur videns filium, eſt doctor perfectus in eccleſia, videns filios ipſius eccleſiæ, quos erudire laborat, vel videt filios hæreticorum, non permittens eos habitare in eccleſia. Gen. 30. b. *Bed. ſ. Gen. 30.*

Iudæi. Ruben præterea primogenitus, deſignat Iudæos, qui primogeniti dicebantur. Geneſ. 29. g. 49. a. Vt autem dormiuit cum concubina patris, deſignat Iudæos adulterantes legem, & etiã inſultantes Chriſto, ipſumque crucifigentes. Vnde licèt eſſet primogenitus, caruit priuilegiis primogenituræ. Vt autem accepit hæreditatem trans Iordanem per Moſen, eſt populus Iudaicus, qui terrena pro præmio appetebat. Nu. 32. a. Ioſ. 13. c. 22. a. *Ori. ſ. Gen. ho. 17. & ſ. Nu. ho. 26. & ſ. Ioſ. ho. 3. 26. Amb. de benedic. patriarc. 2. Bed. ſ. Gen. 35. 49.*

Sermo propheticus. Nicodemus. Ruben volens liberare Ioſeph, ſermonem propheticum deſignare poteſt: qui Iudæos à Chriſti nece deterrebat. Poteſt etiam figura eſſe Nicodemi. Gen. 37. d. 42. d. *Glo. ord. ſ. Gen. 37*

Lex vetus. Ruben intercedens, vt mitteretur Beniamin in Ægyptum, eſt lex vetus, intercedens pro Paulo Apoſtolo per promiſſionem, vt traderetur eccleſiæ ex gentibus, quarum factus eſt doctor. Gen. 42. d. *Amb. de Ioſeph. 9.*

Lucifer. Literatus ambitioſus. Hæreticus adulterans ſcripturas. Ruben aſcendens cubile patris, primum Angelum, qui cecidit, ſignificare poteſt, qui gloriam Dei ſibi vſurpare voluit. Gen. 49. a. Deſignat etiam literatum affectantem dignitatem cum prælati ſui depoſitione. Poteſt etiam ſignificare hæreticos adulterãtes ſcripturas ſacras. Deuteron. 33. a. *Ori ſ. Gen. ho. 17. Rup. 8. ſ. Gen. 16. et 9. ſ. Gen. 26.*

Animalis homo. Ruben, vt interpretatur filius qui videtur, animalem & carnalem hominem deſignare poteſt. *Ori. ſ. Gen. ho. 17.*

Carnalis concupiſcentia. Ruben etiam, eſt carnalis & ſanguinea concupiſcentia, quę tunc cubile noſtrum aſcendit, quum non ſolùm memoriam tangit cogitatione: ſed & ipſum voluntatis ſtratum ingreditur, & polluit praua delectatione. Et dicitur primogenitus noſter: quia ab initio vitæ noſtræ in nobis pullulat. Et dicendum illi, Non creſcas, quia aſcendiſti cubile patris tui. Gen. 49. a. *Ber. ſer. de triplici genere cogitationũ*

Timor. Ruben, vt eſt primogenitus Iacob & Liæ, typus eſſe poteſt timoris, qui eſt initium ſapientiæ. *Ric. de S. Vict. de 12. patriar. 8.*

Rubicundus, Rubrum, Rubricatum, Rufus, Fuluus, Rubrica.

RVbeus, & rufus color, ſeu rubicundus generalia ſunt nomina ad diuerſos colores inter album & nigrum medios, vt eſt color ſanguineus, croceus, aureus, oſtrinus, &c.

Chriſtus. Caro Chriſti. Sanguis Chriſti. Rubicundus dicitur dilectus, hoc eſt, Chriſtus, quia natus ex Virgine. Cant. 5. c. Et rufus Dauid, eſt Chriſtus proprio ſanguine rubricatus. 1. Reg. 16. b. De quo Iſ. 63. a. Quare rubrum eſt indumentum tuum? Et rufa vacca, eſt caro Chriſti, proprio ſanguine tincta. Nu. 19. a. Rufus etiam equus, eſt corpus ipſius Chriſti, ſuo ſanguine rubefactum. Zac. 1. c. Rubricatæ etiam pelles, ſanguinem Chriſti effundendum deſignabant. Exo. 25. a. *Amb. de virg. 1. Gre. ſ. 1. Reg. 16. et ſ. Pſ. 50. & ſ. Can. 5. Aug. q. in Nu. 33. Hir. ſ. Iſ. 63. & ſ. Zach. 1.*

Apoſtoli. Rubicundiores ebore antiquo. Thr. 4. b. erant Apoſtoli, qui feruore ſpiritus antiquos patres ſuperabant. Quod & de his dicitur, qui ſæpe ante humanos oculos nonnullis præcedentibus patribus ſtudij feruentioris exiſtunt. *Gre. Nyſſ. de vita Moſis.*

Martyres. Martyrium. Rubrum veſtimentum Chriſti. Iſ. 63. a. ſignificare poteſt Martyres, qui pro fidei defenſione ſanguinem ſuum fuderunt. Rubricatæ etiam pelles ipſum martyrium deſignant. Exod. 25. a. 26. c. 35. a. 36. c. *Gre. 32. mor. 23. Glo. int. ſ. Exo. 25.*

Pœnitentia. Verecundia. Rubricatæ etiam pelles, pœnitentiam deſignare poſſunt, & frontis verecundiam. Exod. 25. a. 26. c. *Hie. prol ſ. Orig. in Ieſum Naue.*

Paſſio Chriſti. Rubicundum cælum veſpere, paſſionem Chriſti, ſeu tempus paſſionis eius deſignare poteſt. Rutilabit autem manè in iudicio. Mat. 16. a. *Aug. 1. q. in euang. 20.*

Angeli. Rufi equi, Angelos deſignare poſſunt, vigorem ignis, & ſtrenuam efficaciam habentes. *Dion. cal. Hierar. 15.*

Confuſio ex alieno peccato. Rubor, qui fit ex confuſione, erat in Sanctis ſuper peccatis infidelium. Iſ. 61. c. *Hie. ſ. Iſ. 61.*

Baptiſmus. Rubrum mare, baptiſmum ſignificare ſolet. Exo. 10. e. 23. d.

Charitas. Fuluus color, charitatem ſignificare ſolet. Gen. 30. e. Et rufus Dauid, eſt feruidus charitate, & labore piorum operum, quia vt qui nimium laborat, ex labore rubeſcit, ita qui ex charitate operatur, magis ad operandum accenditur. 1 Reg. 16. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 16.*

Inanis gloria. Rubor parietum leproſæ domus. Leu. 14. e. virorem inanis gloriæ deſignat. *Glo. int. ſ. Leu. 14.*

Homicidium. Homicida. Iudæi. Carnalis obſeruatio legis. Paſſio Chriſti. Rubra peccata, ſunt homicidium, eique ſimilia. Iſa. 1. e. Et rufus Eſau, eſt vir ſanguinum Gen. 25. c. Deſignat etiam Iudæos ſanguinem in ſacrificiis offerentes, & quia ſanguinolenti erant, & polluti ſanguine Chriſti & prophetarum. Et rufa decoctio. Geneſ. 25. d. eſt carnalis obſeruatio legis, & etiam Chriſti paſſio. *Bed. ſ. Gen. 25. Rup. 7. ſ. Gen. 5. 7.*

Trãſgreſſio euãgelii. Inuidia. Concupiſcentia. Rufus color in capite, tranſgreſſionem euangelij ſignificat. Leuit. 13. f. Et ſubrufa cicatrix, eſt error contra Chriſtum, & etiam inuidia, aut concupiſcentia. Leu. 13. d. 14. e. *Iſy. ſ. Leu. 13.*

Rubigo, vide Aurugo.

Rubus.

Rubus, eſt frutex ſpinoſus, vel ſolo contactu vulnerans, mora proferens, cuius folia ſerpenti ſuperiniecta, ipſum ſerpentem occidere feruntur. *Phi. de vit. Moſis.*

Eccleſia. Virgo Maria. Rubum vidit Moſes ardere, nec abſumi ignis voraci natura. Exo. 3. a. qua ratione ſignificare poteſt eccleſiam, quæ non conſumitur tribulationibus. Significat etiam beatam Virginem Mariam, quæ peperit ſine virili ſemine. *Hier. de manſio. Gre. Nyſſ. de vita Moſis. & ſermo de natiui. Euc. for. ſpir. 4. Hie. de manſio.*

Reſurrectio carnis. Rubus quoque ardens, & non combuſtus, typus eſt reſurrectionis carnis prius extinctæ.

Bed. ſ. Exo. 3.

Rubus item cum igne, eſt corpus vniuſcuiuſque Sancti cum igne compunctionis, vel litera cum ſenſu ſpirituali. *Corpus cum compunctione. Litera cum ſpiritu.*

Aug. ſerm. 86. Euc. for. ſpirit. 4. Gre. ſ. Eze. ho. 7. Bed. ſ. Exo. 3.

Rubus etiam ardens & non combuſtus, eſt ſpinoſa ſynagoga Iudæorum, in quibus multo tempore fuit flamma, & feruor Spiritusſancti, & tamen perinde contra Dei gratiam rebelles ſemper Spirituiſancto reſtiterunt, vt eorum peccata vel ſacrilegia igne Sancti ſpiritus conſumi non valuerint, nec eorum duricies ipſa lege tanquam flamma, eſt emollita, nec etiam doctrina Chriſti. *Synagoga Iudæorum.*

Glo. int. ſ. Exo. 3.

Rubus etiam ſentioſus & vulnerans, peccata ſignificare poteſt. Et vt eſt debilis, eſt ſimilitudo carnis peccati, & etiam mortalis infirmitatis. *Peccata. Mortalis infirmitas.*

Gre. 28. mor. 5. & ſ. Eze. ho. 7.

Per ſuccenſum rubum Moſen Dominus alloquens, deſignauit, quòd eius populi ductor fieret, qui & legis flammam perciperet, & tamen peccati ſpinas nequaquam vitaret. Vel quòd ex illo populo exiret, qui in igne deitatis carnis noſtræ dolores, quaſi rubi ſpinas ſuſciperet, & inconſumptam humanitatis noſtræ ſubſtantiam, etiam in ipſa diuinitatis flamma ſeruaret.

Rudens, vide Funis.

Rudis.

Glo. ord. ſ. Mat. 9.

Rude eſt, quod impolitum eſt, & imperfectum: vt rudis pannus, qui nondum paratus eſt ad veſtimentum. Mat. 9. d. Significat autem rudis pannus doctrinam, quæ ad nouæ vitæ temperantiam pertinet. *Doctrina noua.*

Ruere, Ruina, vide Cadere. Rufus, vide Rubeus.

Ruga.

Ori. ſ. Eze. ho. 13.

RVga, eſt vallicula, quæ fit in cute præ ſenectute, quæ etiam in veſtibus dicitur.

Ruga indicium eſt ſenectutis: & quia Chriſtus eccleſiam renouat, rugas ab ea tollere dicitur. Eph. 5. f.

Gre. 13. mor. 5.

Rugæ, duplicitatem ſimplicitati contrariam deſignare poſſunt. Et rugæ ſanctæ Eccleſiæ per Iob deſignatæ, ſunt omnes, qui in ea dupliciter viuunt: qui fidem vocibus clamant, operibus denegant. Iob. 16. b. *Duplicitas.*

Rugire, Rugitus.

Rugitus, eſt propriè vox leonis clamantis, quanquam etiam de aliis animalibus dicitur.

Hie. ſ. Iſ. 31. & ſ. Hoſ. 11. & ſ. Amos 1. Rup. ſ. Hoſ. 11. & 6 ſ. Apoc. & 13. ſ. Mat.

Rugiens leo, dicitur Deus protegens eccleſiam aduerſus Principes Gentiũ. Iſa. 31. b. Amos 1. a. 3. b. Et rugit Dominus de excelſo, quum grauiter minatur. Ier. 25. f. Et rugiet in iudicio de Sion. Ioel. 3. c. Et rugit nunc per doctores in euangelio & lege. Natura autem leonum eſſe dicitur, vt cùm infremuerint & rugierint, omnia animalia cõtremiſcant, & fixo gradu ſe mouere non poſſint. Itaque & Dominus cùm inſtar leonis rugierit, & intonuerit, ac dederit vocem ſuam, cunctæ aues & vniuerſa volatilia perhorreſcent: hoc eſt, diabolus & dogmata peruerſa hæreticorum conticeſcent. Hoſ. 11. d. Apoc. 10. a. *Protegens Deus eccleſiam aduerſus hoſtes.*

Gre. 30. mor. 27. Hie. ſ. Iob 39.

Rugire dicuntur ceruæ in partu, quum prædicatores per incurſationem ſuam in conuerſatione lucis auditorum animas gignunt: quia ab æternis nos ſuppliciis remouere, niſi flendo & dolendo non poſſunt. Iob. 39. a.

Baſi. ſ. Pſ. 37. Gre. 7. mor. 4. & 17. mor. 15. Ori. ſ. Can. ho. 3.

Rugitus datur interior, quum quis verè dolet de peccatis. Pſal. 37. Iob. 3. d. Poſt eum rugiet ſonitus: quia quum mentem Deus ingreditur, conſtat proculdubio, quod mox pœnitentis gemitus ſequatur: vt etiam ſalubriter flere libeat, quæ prius de iniquitatibus flenda iucunditate gaudebat. Iob. 37. a. Et rugitus ceruarum. Iob. 39. a. deſignat eos, de quibus dicit Pſal. 125. Euntes ibant, & flebant, mittentes ſemina ſua. Rugitus onagri, eſt gemitus populi Gentilis expectantis præſentiam Chriſti, vt herbam. Iob. 6. a. *Gemitus pœnitentiæ & deſiderii.*

Geor. Ven. cant. 2. tom. 7. cap. 4.

Irrugiens Eſau pro benedictione data Iacob minori. Gen. 27. deſignabat animalem hominem, ſeu appetitum ſenſitiuum, qui cõtriſtatur, cùm ſubiicitur ſpiritui, quouſque veluti nouellus equus ſub domitore manſueſcat. *Remurmurans appetitus.*

Arn. ſ. Pſ. 21. Hie. ſ. Eze. 22. & ſ. Ier. 2. Gre. 5. mor. 16. 17. & 27. mor. 19. Clim. grad. 25. Hie. ſ. Iſ. 59.

Rugiens leo, erat Caiphas in paſſione aduerſus Chriſtum. Pſal. 21. Et rugientes catuli leonum, ſunt dæmones, & hæretici prędicantes, vel nequiſſimarum, ſed tamen eminentium poteſtatum miniſtri ſpiritus, importunis tentationibus inſurgentes, & etiam ipſi impetus tentationum. Iob. 4. b. Pſal. 103. Ier. 2. c. Eze. 22. f. Amos 3. a. 1. Pet. 5. c. Iob. 4. b. *Caiphas. Dæmones. Hæretici. Impetus tentationum.*

Rugiunt Iudæi, quaſi vrſi, aduerſus Chriſtianos. Iſa. 59. c.

Ruminare.

Tert. de cibis Iudai.

Ruminare, dicuntur animalia, quæ cibum iam deuoratum è ſtomacho ad os reuocant, ac remandunt, ruſumque deglutiunt.

Cle. Ale. 5. ſtrom. Ori. ſ. Leu. ho. 7. Hie. ſ. Pſ. 95. Iſy. ſ. Leu. 11. Aug. ho. 45. Gre. ſ. Cant. 7. Cyr. cont. Iulian.

Ruminare ad prudentiã refertur, vel ad ſapientiam, iuxta illud. Pro. 21. c. Theſaurus deſiderabilis requieſcit in ore ſapientis, vir autem ſtultus deglutiet illum. Ruminat autem, qui verbum, quod eſt iuſtitię nutrimentum, in cogitationem tanquam in ventrem introductum, inde ipſum ad rationalem reminiſcentiam reuocat. Cantic. 7. d. Et animalia ruminantia, ſunt qui in lege Dei meditantur die ac nocte, eamque non ſolùm ſecundum literam, ſed ſpiritualiter intelligunt. Leui. 11. a. Deut. 14. a. *Meditari in lege Dei.*

Qui

Vulgus Iudæorum. *Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 32.*

Qui ruminant, & non diuidunt vngulam, ſunt vulgus Iudæorum, qui eloquia Dei habent quidem in ore, fidem autem & baſim non habent, quæ tranſmittit ad Patrem per Filium: & innititur veritati.

Hæretici. Iudæi. *Cle. Alex. 7. ſtrom. Hie. ſ. Hoſe. 7. Rup. ſ. Hoſe. 7.*

Ruminant hæretici ſuper tritico & vino, quum tractant de euchariſtia. Hoſe. 7. d. vel ſunt Iudæi orantes ſolum pro temporalibus.

Rumpere, vide Abrumpere.

Runcina.

Runcina, eſt maior ſerra, qua fabri materiarii ſecant arborum moles in cantheriis.

Rationes hæreticorum. *Hie. ſ. Iſa. 44.*

Runcina fabri, qua formatur idolum. Iſa. 44. b. deſignare poteſt rationes dialecticas hæreticorum, quibus ſuos formant errores.

Rupis, vide Lapis. Rurſum, vide Iterare.

Ruta.

Ruta, eſt herba odorem grauem habens, ſed vtilis in medicaminibus, maximè contra venenum. Luc. 11. g. Ponitur pro re vili, quando Phariſæi decimabant mentham & rutam.

Ruth.

Glo. ord. ſ. Luc. 11.

Ruth. i. ſaturata, vel inebriata, mulier Moabitis, vxor Mahalon, quam poſtea duxit Booz, ſoluto calceamento propinquioris, genuit autem Obed.

Eccleſia ex Gentibus. *Amb. 3. de fide. 5. & ſ. Luc. 3. Hie. ſ. prolo. in Hoſe.*

Ruth ducta à Booz, ſoluto propinquioris calceamento, typus eſt eccleſiæ ex Gentibus, quæ facta eſt ſponſa Chriſti, quæ à pedibus aſcendit ad caput, ſicut Ruth, quæ antequam duceretur à Booz, ad pedes lecti eius iacuit. Ruth. 1. c. 2. 3. Erat autem Moabitis, ex iis videlicet, qui non intrabant in eccleſiam Dei.

Rutilare, vide Fulgere.

Saba, Sabæi.

SABA, id eſt, conuerſio, ſiue captiuitas, aut canities, vel ſeſſio, filius Regma, à quo ciuitas regalis Aethiopiæ, cuius incolæ dicuntur Sabæi. Scribitur autem Hebraicè per ס Saba autem per ש eſt filius Chus. Gen. 10. a. à quo Saba metropolis Arabiæ fœlicis, cuius incolæ etiam dicuntur Sabæi. Regina autem Saba, venit ab illa Saba, quæ eſt in Aethiopia, quæ dicitur Meroe, Sunt tamen qui dicant ipſam veniſſe à metropoli Arabiæ, vt diximus in Arabia.

Gentilitas. Anima conuerſa. *Hie. ſ. Iſa. 60. & ad Algaſiam.*

Saba, vt interpretatur conuerſio, in bonum, ſignificat Gentilitatem venientem ad fidem. Et regina Saba, eſt ad Deũ conuerſa. 3. Reg. 10. a. Iſa. 43. a. 60. b. Ezec. 38. d. Mat. 12. d. Luc. 11. d. Et Sabaim, hoc eſt, circuitiones, aut ebrii, ſunt viri Saba, deſignantes Gentiles ad fidem tranſeuntes. Iſa. 45. c.

Hypocritæ. Hæretici. *Hie. Algaſia & ſ. Iob 2.*

Saba etiam, vt interpretatur conuerſio, in malum ſumitur, vt ſit auerſio, & deſignat hypocritas, aut hæreticos, qui ferunt in Tyrum aromata falſa. Eze. 27. e. Et vt interpretatur captiuitas, ſeu captiuantes, Sabæi ſunt hæretici perſecutores eccleſiæ. Iob. 1. c.

Implicatio temporalium. *Gre. 7. mor. 17.*

Saba, iuxta Gregorium, interpretatur rete, & deſignat multiplicationem, qua quis rebus temporalibus aut cognatorum, quas iam reliquerat, rurſum ſe implicat. Iob. 6 c.

Doctores eccleſiæ. *Hie. ſ. Ioel 3.*

Sabæi in bonũ, dici poſſunt doctores eccleſiæ, cõuertẽtes peccatores, aut infideles. Ioel 3. b.

Dæmones. *Gre. 2. mor. 25. Rup. ſ. Ioel 3.*

Sabæi, vt interpretantur captiuantes, immundos ſpiritus deſignant, qui cunctos quos ſibi ſubiiciunt in infidelitatem & in infernum captiuos ducunt. Iob. 1. d. Ioel 3. b.

Sabaa.

Natura humana. *Gre. ſ. 1. Reg. 13.*

Sabaa. i. captiua, interpretatur naturam humanam, in huius ſeculi ærumnis ligatam. 1. Reg. 13. d. non tamen eſt in Hebræo.

Sabama.

Superbia hæreticorum. *Hie. ſ. Iſa. 16.*

Sabama. i. attollens altitudinem, ſiue captiuitas nimia, aut canicies vel ſeſſio multa: ciuitas Moab, quam ædificauerunt filii Ruben: typus eſt ſuperbiæ hæreticorum. Num. 32. g. Ioſu. 13. c. Iſa. 16. c.

Sabaoth.

Sabaoth. i. exercitus, ſiue militiæ, aut fortitudines. Ier. 11. d. Sumi ſolet pro multitudine angelorum, quæ dicitur exercitus Domini, & militia cæleſtis.

Sabarim.

Angeli, vel Sancti. *Hie. ſ. Eze. 47.*

Sabarim. i. circuitus montium ſiue altitudinis: ſcribitur per ס, ponitur terminus aquilonaris terræ promiſſionis. Ezec. 47. c. deſignat eos montes, de quibus dicitur Pſ. 124. Montes in circuitu eius.

Sabat.

Rigor correctionis. *Hie. ſ. Zach. 1.*

Sabat. i. ſceptrum, vel virga, aut tribus, eſt menſis Februarius, & deſignat rigorem correctionis. Zach. 1. b.

Sabbatum.

Epiphan. 1 contr. hæreſes tom. 2.

Sabbarú.i.requies,ſiue ceſſatio,ſic dicebatur ſeptima dies,in qua Deus ceſſauit ab omni opere,quod patrarat,& ex præcepto Dei obſeruabatur à Iudęis,ab omni ſeruili opere ceſsátibus.

Aug epiſt.119.

Varia autem ſabbata decreuit lex. Aliud quod ſecundùm ſeptenarium dierum numerum reuoluitur,natura ſabbatum,aliud verò,propter ſubiacientes nouilunio, ſecundùm Lunam, & conſequentes feſtiuitates,velut dies fixorum tentoriorum,& dies paſchatis,quando agnú mactant, & azyma comedunt. Sumitur autem ſabbatum aliquando pro ipſa hebdomada. Luc.18.b. Ieiuno bis in ſabbato. Inter præcepta autem decalogi ſolùm ſabbatum ſeruari præcipitur figuratè, iuxta Auguſtinum.

Ori.ſ.Num.ho.23. & ſ.Pſ.36.ho.3. Hie. ſ.Iſa.58.66. & ſ.Eze.46. Iſyc ſ.Leuit.23. Cyril.4.ſ.Ioan.51. Phil.de Cherubim. Gre. Nyſſe.de vita Moſis. — *Requies æternæ fœlicitatis.*

Sabbatum æternæ gloriæ quietem deſignare ſolet, qua Deus Sanctos in ſe requieſcere facit.Gen. 2.a.Exo.16.e.f.20.b.31.c.35.a.Num.28.b.Deut.5.b.Iſa.58.d. Ezec.46.a. Mat.11 b. Deſignat etiam requiem Sanctorum ſine corporibus, vt die dominica, quæ eſt octaua,ſit reſurrectio corporum. Et ſabbatum ex ſabbato, dicit perpetuam requiem ſuccedentem operibus.Iſa.66 g.Leu.23 a.Pſ.36.Ioan.7.c Solus autem Deus eſt in ſabbato,& feſto perpetuo, quia ſemper etiam operando quieſcit, & lætatur. In ſabbato autem Dei neque manè,neque veſpera eſt,quia nec initium, nec finis perfectionis. In perfectis autem eſt manè,ſed non veſpera,quia initium ſed non finis perfectionis.Iudæi celebrabant ſabbatum , quia iam erat requies mortuorum, ſed dies dominicus, non niſi poſt reſurrectionemChriſti celebratur,quia

Aug epiſt.119. Rup 2 ſ.Gen.19.

tunc etiam eſt requies corporum. Sabbatum , quod eſt medium in Phaſe , cui ſuccedit prima ſabbati, quæ eſt octaua, deſignat requiem, ad quam tranſitur ex hac vita, ſed ſuccedit ei octaua, quæ eſt prima ſabbati, vt deſignetur operatio fœlicitatis,quæ non perturbet requié, ſed perficiat : ideo ſeptima dies ſine veſpera nominatur.Geneſ.2.a. Sanctificatur autem hæc requies per Spiritum ſanctum , nec in alio eſt tanquàm in obiecto niſi in Deo , quia omnis creatura eſt mutabilis.

Epiphan.1 contra Ebionitas tom 2. Geor.Ven.Cant 1. tom 7.cap.12. — *Chriſtus.*

Sabbatum etiam verè eſt Chriſtus,quia veram & perfectam præſtat quietem.Ipſe enim eſt in quo Deus quieſcit , quem dedit nobis finem , in quo quieſcamus. Et eſt ſabbatum ex ſabbato, quia qui ceſſant à peruerſo opere, illi quieſcunt in cæleſti retributione.Iſa.66.g.

Gre.ſ.Eze ho.6. Ori.ſ.Num ho.23. Hie.ſ.Eze.22.44 & ſ.Iſa.56.58. Iſyc ſ.Leu 19. Rup 2 ſ.Gen.19. — *Ceſſatio à peccato. Vita contemplatiua. Notitia ſcripturarum.*

Sabbatum quoque Dei,eſt quando ceſſatur à peccato, & perpetuum obſeruat ſabbatum, qui ſpe futuri omnia bona operatur. Ezec.44.f.Num.28.b.Leu.19.a.Et ſabbatum agit ,quicunque ſpiritualibus vacat, & à malis operibus abſtinet. Qua ratione ſabbatum eſt requies vitæ contemplatiuæ, quæ optima pars eſt, & requies, quæ in notitia ſcripturarum habetur, & hoc eſt ſabbatum delicatum.Iſ.56.a.58 d.Ier.17.c.Eze.22.f.

Ori.ſ.Leui ho.13. Ori ſ.Mat. ho.29. — *Memoria Dei.*

Sabbata ſingula, in quibus offerendum eſt ſacrificium , deſignant memoriam continuam Dei habendam.Luc.24.b.

Amb ſ.Luc.2. Hie. Egeſiſia. & ſ.Mat.24. Aug.q.in Euan 32 & 2 de conſenſ. Euang. — *Ocioſitas. Lætitia de temporalibus.*

Sabbatum interdum dicit ocium & quietem ab agendo , & ſabbato fit fuga, quum quis torpet in opere virtutum Mat.12.a.24.b.Et ſabbata deriſa, dicunt quietem malam, & ocioſitatem.Thren.1.c Sabbatum etiam,in quo non debet fieri fuga,deſignare poteſt lętitiam de tẽporalibus,& quietem in eis,& crapulam,& ebrietatẽ,quæ omnia impedimenta ſunt fugę.

Gre 2.mor.22. Euth q.in Matth. Amb.ſ.Luc.6.17. Iſyc ſ.Leui 26. — *Quies à lege veteri.*

Sabbatum ſecundo primum , deſignabat quietem à lege veteri , ſed quod maneat in noua per bona opera, quibus ad ſecundam quietem gloriæ veniatur. Luc.6.a. Et ſabbatum quod dedit Deus terræ Iudæorum, expulſis Iudæis, eſt vacatio literæ legis , quæ nunc non ſeruatur. Leuit.26.e.

Hie.& Aug.ſ. Pſ.47. — *Firmitas eccleſiæ in fide.*

Secunda ſabbati, ſignificare poteſt firmitatem eccleſiæ in fide poſt Chriſti reſurrectionem quæ eſt velut prima ſabbati. Pſ.47.in titulo.

Lyra.ſ.Iſa.1. — *Peruerſa quies Iudæorum.*

Sabbata Iudæorum & non Dei dicebantur.Iſ.1.b.quia non ea ſecundùm voluntatem Dei ſed ſecundùm ſuas traditiones colebant, nec vacabant à peccatis.

Sabec.

Iſyc.ſ.Leui.16. — *Crux Chriſti.*

Sabec.i.venia,erat virgultum, aut vepres,in quibus aries oblatus pro Iſaac , hærebat cornibus. Gen.22.c.deſignat crucem Chriſti.

Sabulum, vide Arena. Saccus, vide Cilicium. Saccus, Sacculus, Sitarchia.

Saccus eſt,qui fit è groſſiori tela, ad continendum & portandum frumentum, aut alia grana.Sacculus autem eſt paruus ſaccus,& ſumitur pro marſupio. Sitarchia verò,eſt ſaccus vel pera,in qua cibus poni conſueuit in viaticum.

Beda ſ.Pro.7. Aug de Sanctis ſermone 42. Gre ho 1. — *Gloria Chriſti. Occultatio ſapientiæ.*

Sacculus pecuniæ, gloriam reſurrectionis & immortalitatis Chriſti deſignare poteſt. Pro. 7.c. Poteſt etiam deſignare occultationem ſapientiæ quæ eroganda eſt: ideo non portandus ſacculus. Luc.10.a.12.d.22.d. Iſa.46.b.

Glo.ord.ſ.Gene.42 — *Anima ſapiens. Litera legis.*

Sacci impleti tritico. Gen.42.e.animam ſapientia plenam ſignificare poſſunt & etiam literam legis myſteriis plenam.

Amb.de Ioſeph.11. — *Corpus Pauli. Velamen legis.*

Saccus iunioris,hoc eſt,Beniamin. Gen.44.a.corpus Apoſtoli Pauli deſignare poteſt , & etiam velamen legis.

Gre ſ 1.Reg.9. — *Memoria.*

Sitarchia , memoriam ſignificare poteſt, in qua non habent quod offerant, qui eam non excoluerunt.1 Reg.9 b.

Hie. ſ. Agge.1. Gre.ſ.Eze.ho.4. — *Amiſsio bonorum operum.*

Sacculus pertuſus. Agge.1 b.inanitatem operum ſignificat, quum videlicet quis facit aliquod bonum opus,& illud amittit per opus malum.

Sacer,

Sacer, Conſecrare, Dedicare, Initiare.

SAcrum eſt id, quod eſt venerabile, & conſecratum, vt veſtes dicuntur ſacræ. Et ſacrum, interdum dicitur ſacrificium. Exo.31.b.quum ſacerdotes funguntur officio ſuo in ſacris, hoc eſt, in ſacrificando. Conſecrare autem eſt ſacrum facere, vt videlicet res non amplius in vſus humanos aſſumatur, ſed in obſequium Dei conſignetur. Dedicare, eſt per verba conſecrare, aut honoris gratia deputare, aut dicendo deferre. Initiare verò eſt conſecrare, offerre, & dedicare.

Incarnatio Chriſti. Reſurrectio. Renouatio eccleſiæ. — Dedicatio domus Dauid. Pſal.29. in titulo, incarnationem ſignificabat, & etiam reſurrectionem, in qua omnia vitæ corpora dedicantur. Vel renouationem eccleſiæ per Chriſtum, quæ etiam dedicabitur in reſurrectione, quando immortalitatem acceptura eſt, quæ nunc vſque ad illud tempus ædificatur. Dedicatum templum octauo anno.3.Reg.7.g. eſt eccleſia tradita Deo patri in reſurrectione. — *Hila. & Arno.ſ. Pſ.29. Hie. & Aug.ſ. Pſa.28.*

Bona opera ſacerdotum. Manus Chriſti in cruce. — Conſecrationes ſacerdotum, figura erant conſecrationum nouæ legis. Exo.28.g.29.a.e. Leu.8.b. Conſecrabant autem manus, vt ſacra eſſent opera, idque ſeptem diebus, vt omnium operum mundicia monſtraretur. Conſecratæ quoque manus pontificis, manus Chriſti in cruce deſignabant. Leu.21.b. — *Lyra.ſ. Exod 19. Iſyc.ſ.Leui.21.*

Sacræ venerationis lamina dicitur, quam ferebat ſacerdos in fronte, quia erat conſecrata nomine Dei in eo ſcripta, ad honorem & cultum ipſius Dei. Exo.39.e. Leu.8.b. — *Glo.ord.ſ.Exo.35.*

Perfectio operũ. — Conſecrata primogenita maſculina Domino. Exo.13.b.ſunt opera perfecta recognoſcenda & reddenda autori Deo. Et conſecratum, quod non redimitur. Leu.27.d.eſt habens integram perfectionem. — *Glo ord.ſ. Exo.13. Iſyc.ſ.Leuit.27.*

Adſcribere Deo bona opera. — Conſecrare omnia oleo. Exod.50 b.eſt quicquid agimus, gratiæ Spiritusſancti tribuere. Et conſecrare Domino adipem, & pectuſculum. Leuit.7.d.eſt adſcribere illi bonum deſiderium, & fidem. Conſecrat etiam agrum Domino. Leu.27.b.qui doctrinam ſuam dedicat in obſequium Dei. — *Glo.ord.ſ.Exo.40. Glo.int.ſ.Leui.7. Iſyc.ſ.Leu.27.*

Oratio voluntaria. — Dedicanda ſunt Domino voluntaria. Exo.35.d. quia in tabernaculo eccleſiæ non ſuſcipitur oratio coacta. — *Glo.int.ſ. Exo.35.*

Caſtigatio corporis. — Conſecrabant Leuitę manus Domino per occiſionem fratrum. Exo.32.f.caſtigando videlicet corpora, vt munda eſſent opera. — *Phil. de temulent.*

Conſecrationis aries dicebatur. Leuit.8.d.quia immolabatur in conſecratione ſacerdotũ. — *Arn.ſ.Pſ.105.*

Initiari Beelphegor, eſt ſeruire libidini, aut colere eos qui ventri noſtro ſeruiunt. Pſ.105.

Sacerdos, Sacerdotium.

Sacerdos, eſt qui Deo dicatus eſt ad ſacrificia offerenda, à ſacris dictus, qui & ſacrificus. Sacerdotium autem eſt dignitas ſacerdotis. Sunt autem ſacerdotis munera. Primò orare pro populo, ſecundò offerre ſacrificia, tertiò docere populũ, quartò eſt dux populi in bello, quintò deductor ad deſtinatum finem, ſextò eſt iudex, ſeptimò paſtor & miniſter ſacramentorũ.

Chriſtus. — Sacerdos Dei altiſſimi Melchiſedec, typus eſt Chriſti veri ſacerdotis ſecundùm naturam humanam. Gen.14.d. qui dictus eſt ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedec. Pſ.109. Hebr.7.c. Ipſe eſt ſacerdos magnus, rogans pro populo, ad quem pertinet hoſtia pro peccato. Leu.2.b.4.a.5.c.6.c.7.a.21.b. Num.35.d. Eze.45.f. Eundem deſignabat ſacerdos Zacharias. Luc.1.a. Sacerdos comedens ſacrificium pro peccato, eſt Chriſtus, qui eſt ignis conſumens peccata noſtra. Leu.6.c. Et ſacerdos fidelis ſuſcitatus pro Eli.1.Reg.2.g. Ipſe eſt ſacerdos magnus Ieſus, cuius typum geſſit Ieſus filius Ioſedec. Zac.3.a.6.c. Agge.1.a. Chriſtus autem optimè impleuit omnia ſacerdotis munera ſuperius poſita. — *Ori.ſ.Ioſ.ho.17.& ſ.Leu.ho 5.12. Amb.de fuga ſecu. 2.&ſ.Luc 1. Hie.ſ.Agge.1.& ſ.Zac.3. Aug.12.ciu.Dei. 17.&ſ.Pſ.26. Greg.Nazian.Cant.2. tom.3.cap.2.*

Verbum diuinũ. — Sacerdos ſcrutans lepram, eſt diuinum verbum, per quod diſcernuntur peccata. Leui.13.a.14.a.15.b. Et ſacerdos Eleazar, ſignificat arcanum, & myſticum ſermonem. — *Iſyc.ſ.Leu.2.4.21. Euch.for.ſpirit.1.*

Offerentes ſua Deo. Mens. — Sacerdos eſt, qui offert ſe & opera ſua Deo in ſacrificium, & peculiariter ipſa mens, quæ dominatur in homine. Et debet nutrire ignem, vt habeat lucernas ardentes in manibus. Vnus autem ſacerdos offert ſacrificium volucrum, quia non eſt contemplatiua vita plurimorum, ſed paucorum, qui tota mente ſe offerunt Deo, nil humanum vltra cogitantes. Leu.1.c.2.a.12.c. Et ſacerdos Heliopoleos, eſt cultor mentis. Gen.41.f.47.e. Sacerdotes autem gementes, ſunt partes animæ ſuperiores, quæ diuinum cultum exercere debent. Thren.1.b.

Fideles. — Et omnes fideles ſunt ſacerdotes, ſi cuſtodierint dignitatem vnctionis, de qua Ioannes dicebat Et vos vnctionem habetis à Sancto.1.Ioan 2.d.1.Pet.2.a. Et quia ſunt membra ſummi ſacerdotis. Et ſacerdos qui offert ſacrificium, eſt animus ſanctus, qui autem non ſic offerunt, ſunt virgines fatuæ. Et ſacerdotes Chriſti, ſunt eius miniſtri ex Gentibus, qui ſunt ſacerdotes religione perpetua. Exod 29.b.Pſ 131. Iſa.66.g — *Rup.1.ſ.Reg.10. Philo quòd Deus ſit immutabilis. Ori.ſ.Leſ ho.18. Ori ſ.Leui.ho.1.15. Iſyc.ſ.Leuit 1. Philo.de ſomniis. Amb.4.de ſacram. Hie.epiſt.Quis dabit capiti. Gre.25.mor.7.*

Perfectè ſapiẽs. Sacerdotes noui teſtamenti. — Sacerdos, qui holocauſtum offert, eſt vnuſquiſque perfectè ſapiens, quia ſacerdotium perfectionis exemplum eſt. Leu.6.b. Sacerdotale quoque regnum eſt in eccleſia. Exo.19.a. Et ſacerdos fidelis, eſt ſacerdos noui teſtamenti, & etiam quilibet bonus.1.Reg.2 g. — *Iſyc.ſ.Leui.6. Gre.ſ.1.Reg.2.*

Apoſtoli. Prælati. Doctores. — Sacerdotes peculiariter dicuntur Apoſtoli, & eorum ſucceſſores ac doctores, ſicut filii Dauid erant ſacerdotes.2.Reg.8.d. Iſa.61.c. Et ſacerdotes qui accedunt ad Dominum, ſunt perfecti, & participes myſteriorum. Exod.19.d. Ipſi præcedunt populum in tranſitu Iordanis, exemplo videlicet & doctrina. Ioſue 3.c.4.b. Ipſi accendunt lucernam verbi Dei. Ezech 40. Ipſi canunt tubis. Ioſu.6.c. Ipſi ſunt cuſtodes templi. Num.3.f. Horum etiam officium — *Hie.ſ.Iſa.61.& ſ.Eze.40. Ori.ſ.Ioſ.ho.4.7. Gre.ſ.Eze.ho.22. & ſ.1.Reg.6.14.*

eſt dare conſilium accedendi ad Deum, quia ſacra debent ſemper cõſulere, ideo qui hęc conſulit, ſacerdos eſt. 1. Reg. 14. c. f. Iob. 12. c. Sacerdotes quoque Philiſthinorum, dici poſſunt prædicatores, & ſacerdotes eccleſiæ, qui pollere debent ſanctitate. 1. Reg. 6. a. *Prædicatores.*

Sacerdotes interdum dicuntur angeli, qui offerunt pro nobis orationes. Eze. 46. a. *Angeli.*

Hie. ſ. Eze. 46. Ori. ſ. Leui. ho. 6. Gre. ſ. Eze. ho. 22.

Sacerdotes minores paucioribus indumentis vtuntur, quia non ita perfecti vt maiores. Hi ſunt qui excubant ad miniſterium altaris: quia intendunt inueſtigandis & corrigendis peccatis populi, vt eos ad pœnitentiæ lamenta perducant, & quaſi incendant carnem in ſacrificio, quam prius viuere permiſerant in peccato. Eze. 40. g.

Beda ſ. Exod. 2.

Sacerdos Madian, apud quem manſit Moſes, ſignificare poteſt Deum patrem, & etiam Chriſtum, patrem animarum eruditarum, & è diuerſo diabolum, & principem ſecularem. Exod. 2. c. 3. a. 18. a. *Deus pater. Chriſtus. Diabolus. Princeps ſecularis.*

Iſyc. ſ. Leui. 4. Rup. 1. ſ. Leui. 14.

Sacerdos peccans, intelligi poteſt Chriſtus in membris ſuis, qui etiam eſt ſacerdos offerens pro peccato. Vel fuit Adam, qui peccauit, & peccare fecit totum genus humanum. Vel eſt pontifex alios ad peccatum trahens: vel ſenſus pietatis & religionis. Leu. 4. a. *Chriſtus. Adam. Pontifex. Senſus pietatis.*

Ricar. de S. Vict. de extermi. malo. 21.

Sacerdotes ad literam dicuntur aliquando primates. Gen. 41. f. filiam Putipharis ſacerdotis Heliopoleos. Ex. 2. c. Erant autẽ ſacerdoti Madian. Et filii Dauid erant ſacerdotes. 2. Reg. 8. d. *Primates.*

Arn. ſ. Pſ. 73.

Sacerdotes portantes arcam. Ioſ. 3. d. ſunt ignotorum inueſtigatio, & cognitorum retractatio, qui portant arcam contemplationis in Iordanis fluenta, quum per inueſtigationis & retractationis ſtudium, ad deſideriorum noſtrorum conſiderationem, noſtræ contemplationis oculum reflectimus. Poſſunt etiam deſignare corpus & animam. Pſ. 73. *Inueſtigatio & retractatio. Corpus & anima.*

Ori. ſ. Luc. ho. 34.

Sacerdos, qui trãſiuit relicto vulnerato, eſt lex, quæ nõ ſufficiebat ſaluare. Mat. 8. a. Luc. 10. e. *Lex non ſaluans.*

Hila. ſ. Mat. Ca. 7.

Sacerdotes polluentes ſanctum, ſunt mali ſacerdotes Eccleſiæ, & etiam mali doctores. Sopho. 3. a Malac. 1. b. *Sacerdotes & doctores mali.*

Gre. ſ. 1. Reg. 1. 2.

Sacerdotes Domini Ophni & Phinees, Scribas & Phariſæos deſignant, qui habebant fidem, & non opera: ideo erant vt ſepulchra dealbata. Qui ideo dicuntur eſſe in Silo, quia occidendo Chriſtum, inuenerunt redemptionem generis humani, licèt malo animo ipſi occiderint. 1. Reg. 1. a. 4. b. Et ſacerdos Eli, eſt populus Iudaicus cũ ſacerdotio, vel etiam patriarchæ. Et ſacerdotes impii, ſunt principes Iudæorum. 1. Reg. 2. g. Ipſi dicebant. Vbi eſt Deus? quia non quæſierunt Chriſtum. Ier. 2. d. Et ſacerdotes Baal ſacrificantes, & clamantes, & incidentes ſe, fuerunt principes & ſacerdotes Iudæorum, qui coluerunt latronem Barabbam, & clamauerunt: Crucifige, & perfuderunt ſe ſanguine, dicentes: Sanguis eius ſuper nos. Occiſi ſunt autem, cùm deſtructa eſt Hieruſalem. 3. Reg. 18. f. *Sacerdotes & principes Iudæorum.*

Rup. 5. ſ. Reg. 9.

Ori. ſ. Gen. ho. 16. Gre ſ. 1. Reg. 5. Hie. ſ. Iſa. 28. & ſ. Hoſ. 5. 6. Anton. epiſt. 2.

Sacerdotes Pharaonis, ſunt ſeruientes diabolo, qui liberas habent poſſeſſiones, quia diabolus eos paſcit terrenis. Contra, ſacerdotes Chriſti nihil habent, ſed ſunt pars Domini. Ge. 47. e. Et ſacerdotes Dagon, ſeu Iudæorum, ſunt qui adhuc ſeruiunt diabolo per praua deſideria. Iudi. 17. d. 18. a. 1. Reg. 5. b. 3. Reg. 13. a. Et ſacerdotes Iſrael, erant ſacerdotes hæreticorum & idolorum, qui ſunt ſacerdotes interficientes. Hoſ. 5. a: 6. d. 7. c. Et ſacerdotes ebrii, ſunt ſacerdotes hæreticorum & Iudæorum, prauè intelligentes ſcripturas. Iſ. 28. b. Sacerdotes etiam Baalim, ſunt principia operationis aduerſæ ſeu prauæ. 3 Reg. 18. e. *Seruientes diabolo. Sacerdotes hæreticorum & Iudæorum. Principia operationis praua.*

Gre. ſ. 1. Reg 2.

Sacerdotalis pars vna, ad quam admitti petent Iudæi, eſt ſocietas fidei. 1. Reg. 2. f. Vel eſt beatitudo, de qua dicitur Apoc. 5. c. Feciſti nos Deo noſtro regnum & ſacerdotes. *Societas fidei. Beatitudo.*

Sacramentum.

Sacramentum, à ſacro dictum eſt, quod iuriſiurandi ſacratione interpoſita geritur, & interdum ponitur pro arcano & myſterio, quaſi ſacrum ſecretum, vt Tobiæ 12. b. Sacramentum regis abſcondere honorificum eſt. Sapi. 2. d. Neſcierunt ſacramenta Dei. Ephe. 1. b. Notum faceret nobis ſacramentum voluntatis ſuæ. Dan. 2. c. Vt quærerent miſericordiam à facie Dei cæli ſuper ſacramẽto iſto. Apo. 17. d. Ego dicam tibi ſacramentũ mulieris & beſtiæ.

Sacrarium.

Sacrarium, eſt locus ſacer in templo, in quo ſacra reponuntur: de quo 1. Cor. 9. b. Qui in ſacrario operantur de ſacrario viuunt.

Philo. 1. alleg.

Sacrarium, in quo non eſt plantandus lucus, eſt anima, in qua reponuntur ſacræ virtutes, & ipſe Deus requieſcit. *Anima.*

Sacrificare, Immolare, Libare, Delibatio, Sacrificium. Hoſtia, Holocauſtum, Libamen, Victima.

Hie. ſ. Ioel 1.

Sacrificare, generale nomen eſt, vt ſit idem quod ſacrum facere, & ſacrificium res diuina. Immolare autem, eſt quaſi mola, id eſt, farre molito & ſale hoſtiam fuſam ſacrificare. Libare autem, eſt leuiter deguſtare, & quaſi ſummis labiis attingere, quod quia fiebat in ſacrificiis, ſumitur pro ſacrificare. Porrò hoſtia erat animal, quod immolabatur & mactabatur, quæ etiam victima dicitur. Holocauſtum autem erat hoſtia, quæ tota igne comburebatur, & abſumebatur. Libamen verò & libamentum eſt, quicquid in ſacris libatur, & peculiariter quæ adiungebantur hoſtiæ: vt ſimila, oleum, thus, &c. Oblatio etiam ſimilæ, & olei, quæ additur holocauſto, dicitur ſacrificium. Eze 46. b. Sacrificium quoque dicitur fieri de ſimila, libatio verò de vino, & generaliter de liquidis. Ioel 1. b.

Sacrificium ſalutare, quod & hoſtia pacifica dicitur, ſignificare ſolet imprimis Chriſtum,

& euchariſtiam

Chriſtus. Eucharistia. Caro Chriſti.

& Euchariſtiam.Leu.1.3.7.9.Ipſe eſt hoſtia,quam Deus præparauit.Sopho.1.b.Exo.10.f.18. b.34.c.Et hoſtia expiationis.Exo.29.c. Et hoſtia,quæ eſt ſancta ſanctorum. Leuit.14.b. Ipſe etiam Chriſtus vel eius caro,eſt holocauſtum tam de ariete, quàm de agno anniculo.Geneſ. 22.a.Leu.9.b.16.a.Pſal.19. Ipſe eſt delibatio ſancta. Rom.11.b. Et ſacrificium veſpertinum, quia ad veſperam paſſus eſt.Pſ.140.Ad immolandũ autem aſcendens Elcana, deſignat Chriſtum,qui obtulit ſemetipſum pro nobis.1.Reg.1.a. Et immolatio eius eſt ipſa paſſio , quum tanquam ouis ad occiſionem ductus eſt. Iſaiæ 53.c. Immolauit quoque victimas ſapientia, quando Chriſtus ſuis paſſionibus eccleſiam conſecrauit vel vitam prædicantium mactari in perſecutione permiſit. Prouerb.9.a. Sacrificium autem coctum in clibano eſt Chriſtus in vtero Virginis formatus. Deſignare etiam poteſt doctrinam , quæ ex charitate procedit. Leuitici 2.b. Et ſacrificium de craticula , mortem Chriſti deſignat , & etiam patientiam in multiplici paſſione. Leu.2.c.Sacrificium quoque voluntarium, fuit paſſio Chriſti. Pſ.53. Immolatio etiam vaccæ extra caſtra , deſignabat Chriſtum extra portam Hieruſalem paſſurum, & immolabatur coram omnibus, ex quorum genere fuerunt , qui ipſum publicè immolaturi erant. Num.19.a. Decima autem die agnus tollebatur & non immolabatur vſque ad quartam decimam diem.Exo.12.a.quia per legem quidem Chriſti paſſio præfigurabatur, & tamen per Euangelii quadrigam narratur paſſus. Denarius enim numerus ad legem pertinet,propter decem verba legis. Quaternus verò ad nouum teſtamentum,propter Euangelia. Hoſtiæ multiplicantur iuxta multitudinem peccatorum. Et Sancti diuerſi, diuerſæ ſunt hoſtiæ.Sed in his omnibus vnus eſt agnus , qui totius mundi potuit auferre peccata,& ideo ceſſauerunt cæteræ hoſtiæ, quia talis hæc fuit hoſtia, vt vna ſola ſufficeret pro totius mundi ſalute.Cæteri enim precibus peccata,hic ſolus poteſtate dimiſit. Immolare paſſerem in vaſe fictili, deſignabat paſſionem Chriſti,vel fidem paſſionis eius.Leuit.14.a.

Chriſtus in vtero Virginis. Doctrina ex charitate. Mors Chriſti. Patientia. Fides paſſionis.

Ori.ſ. Leui.ho.15. & ſ.Gen.ho.8. Aug.ſ.Pſ.19. Chry.in Pſ.75. Ori.ſ.Rom.11. Gre.ſ.1.Reg 1. Aug.ſ.Pſ.140. Beda ſ.Pro.6. Glo.int.ſ.Leu.2. Hila.ſ.Pſ.53. Aug q.in Num.33. Beda ſ.Exod.11. Ori.ſ.Numb.ho.24. Ori.ſ.Leui.ho.8. Gre.ſ.1.Reg.1.

Hoſtia ſolennis Elcana.1.Reg.1.c.deſignauit præſentationem humanitatis Chriſti in cælo & etiam ineffabilem amorem eruditionis. Immolat etiam hoſtiam ſolemnem , qui per eloquia prædicationis, auditorum corda in amorem conditoris accendit, & qui ſublimia æternitatis gaudia contemplatur.

Præſentatio humanitatis Chriſti in cælo. Prædicatio. Cõtemplatio æternitatis.

Baſi.ho.in prin. pro.

Victimæ,quas mactauit ſapientia.Prou.9.a.ſunt ſolidus doctrinæ cibus,vel ipſe Chriſtus. Et liba vini, deſignant oblationem ſanguinis Chriſti,& virtutem gratiæ ſpiritualis,& poculum doctrinæ , vel paſſionis & martyrii,& feruorem dilectionis , & perfectionem quam infert Spiritusſanctus.Exo.29.g.Leu.6.7.23.c.Non libant autem Domino vinum hæretici,quia eorum nec doctrina nec opera placent Domino.Hoſ.9.a. Holocauſtum quoque dicitur ipſum martyrium,quo totus homo offertur Deo.Pſ.65.Et immolare arietem alterum , eſt offerre Deo Martyres, & peculiariter Petrum.Exo.29.c.

Solidus doctrinæ cibus. Oblatio ſanguinis Chriſti. Martyrium. Feruor dilectionis. Perfectio.

Gre.17.mor.24. Iſyc.ſ.Leui.23. Hie.ſ.Hoſe.9. Aug ſ.Pſ.65. Lyra.ſ.Exo.29.

Sacrificium Domini, eſt confeſſio humanitatis, & diuinitatis Chriſti.1.Reg.2.d.Et immolare victimas,eſt offerre Deo veræ fidei confeſſionem.Exo.24.b.Sacrificium autem ſacerdotum crematur totum, quando totam fidem paſſionis & incarnationis Chriſti offerimus,nec quicquam prætermittimus.Leu.6.c.Holocauſta quoque medullata ſignificant fidem,vel interiora cum charitate,vel corpus Chriſti,vel corpus & animam.Pſ.65.

Confeſſio fidei. Fides. Corpus Chriſti. Corpus & anima.

Gre.ſ.1.Reg.2. Iſyc.ſ.Leui.6. Hie.& Aug.ſ. Pſ.65. Aug.q.in Iudi.49.

Holocauſtum, quod obtulit Iephthe,offerens filiam ſuam virginem, eſt eccleſia,quam offert Chriſtus Patri ſine macula & ruga.Iudi.11.g.

Eccleſia.

Au.10.ciu.Dei.6

Sacrificium,eſt homo,Dei nomini conſecratus,& Deo deuotus, quatenus mundo moriatur,vt Deo viuat.Ipſum quoque corpus quum per temperantiam caſtigatur , & multò magis anima,quum ſe refert ad Deum,vt igne eius amoris accenſa,formam concupiſcentiæ ſecularis amittat.Exod.29.40. Leu.6.d.8.9.10.c.14.Pſ.4.50. Rom.12.a. Et mali fiunt victima, quando conuertuntur.Ier.11.a.Mar.9.d.Hoſtia autem offertur ſine macula,quando non vna ſola virtus offertur,vt virginitas ſine humilitate,ſed omnes ſimul.Hoſtia quoque pro peccato,eſt homo in baptiſmo,& pœnitentia. Leu.4.7.Iob.42.b. Sacrificium autem pro peccato diuidebatur in duas partes, vna comburebatur,altera cedebat in vſum ſacerdotum,ad ſignificandum expiationem peccatorum fieri miniſterio ſacerdotum, niſi quando offerebatur ſacrificium pro peccato totius populi.

Homo conſecratus Deo. Corpus & anima.

Ori.ſ.Leu.ho.4.& ſ.Rom 12. Hie.ſ.Ier.11.& ſ. Mar.9. Chry.in Pſ.95. Amb.3.offi.14. Tho.1.2.q 102.ar. 3.

Sacrificia Domini ſempiterna, duplicem ſenſum ſacræ ſcripturæ ſignificare poſſunt , ſed principalius ſacrificium ſempiternum eſt lex ſpiritualis.Leu.6.c.Hoſtia quoque dici poteſt litera legis,cui detrahitur pellis,hoc eſt,velamen literæ.Leu.1.b.

Lex cum ſenſu ſpirituali.

Ori.ſ.Leui.ho.4. Glo.int.ſ.Leui.1.

Sacrificium de ſimila, eſt inferior cognitio. Leu.2.a b.6.c.7.14.b. Vel quum ſimila ſit delicatiſſima farina, poterit deſignare ipſam ſapientiam,& ſacrificium de ſimila erit oblatio ſapientiæ,quæ eſt præcipua inter dona Spiritusſancti.Sacrificium perpetuum, quod die ac nocte crematur,offerunt ſacerdotes,vt à perfecta ſapientia incipiens,in eadem finiatur , & tota vita componatur ad perfectionem.Leu.6.b.

Inferior cognitio. Sapientia.

Glo.int.ſ.Leui.1. Iſyc.ſ.Leui.6.

Sacrificium populi in excelſo , & hoſtia , quam benedicebat Samuel.1.Regum 9.b.eſt deuotio electæ plebis , ad audienda excelſa verba Dei. Sed antequàm benedicatur à Samuele, & audiat verbum Dei , eſt quidem munda , ſed poſt benedictionem , eſt etiam mundans, quia augetur charitas,quæ operit multitudinem peccatorum.Iacob 5.d.Hoſtia quoque gratiarum,eſt oratio.Leu.7.b.

Deuotio fideliũ. Oratio.

Gre.ſ.1.Reg.9.

Hoſtiæ pacificæ , ſunt victimæ labiorum confitentium nomini Dei , vt ad ipſum pacem habeamus. Gen.28.d.Holocauſta etiam erunt laudes, quæ offerentur in patria, ſine alicuius

Laudes Dei.

Rup.7.ſ.Gen.25. Chry.in Pſ.95. Aug.ſ.Pſ.49.

Hie.ſ.Pſ.26. Aug.ſ.Pſ.26.53. Gre.ſ.1.Reg.2.

defectus admiſſione. Pſ.50. In hac autem vita eſt ſacrificium laudis honorificans Deum. Pſ. 49. Ad hæc etiam referri poteſt holocauſtum adipis. Leu.3.4.5.8.9. Hoſtia quoque vociferationis eſt ſacrificium laudis. Pſ. 26. Sacrificat autem voluntariè Deo, qui eum laudat, non propter aliquod creatum, ſed ſolùm quia bonus eſt. Pſ.53. Sacrificium quoque iuſtitiæ, eſt hoſtia laudis, qua redditur Deo quod ſuum eſt. Pſ.4.1.Reg.2.d.

Aug 10.ciui. Dei 6.& ſ.Pſ.49. Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Arn.& Hil.ſ. Pſ.140. Chry.in Pſ.75. Amb.apol.Daui. 17. Baſi.ſ.Pſ.115. Hie.ſ.Ionam 2. Ori.ſ.Leui.ho.9. Hil ſ.Pſ.65. Iſyc.ſ.Leui.22. — *Opera miſericordia. Opera iuſtitia. Opera perfecta.*

Sacrificium ſunt etiam opera miſericordiæ, & ſacrificium veſpertinum quod fit per eleuationem manuum, ſunt opera miſericordiæ cum oratione, & etiam, quæ fiunt proxima iā morte. Pſa.49.140. Et ſacrificium iuſtitiæ, eſt quale obtulit Abel, quum quis exercet opera iuſtitiæ. Sacrificium etiam iuſtitiæ, eſt ſacrificium paſſionis Chriſti. Pſa.4.50.115. Offeruntur quoque ſacrificia in iuſtitia, hoc eſt, per opera iuſtitiæ. Malac.3.a.Iſa.19.d.Ion.2.d. Holocauſtum etiam eſt opus omnino perfectum, ideo in holocauſto, offerebatur maſculus, & non fœmina. Exo 20.d.Leu.1.c. Hoſtia etiam pro gratiarum actione, eſt Euangelica conuerſatio, quæ comedi debet eodem die, quia nunc eſt implenda, & non eſt expectandum futurum ſeculum. Leu.22.d. Libamina quoque ex liquidis, ſunt vota bonorum operum. Gen.35.b.Exo. 25.c.37.Leui.14.d. Sunt etiam victimæ eorum, qui ſe à communi publico nequaquam ſeparant, ſed ſingulari virtute agunt, vt virtutes aliorum diſtrictius tranſcendant. 1.Reg.15.e.

Glo.int.ſ.Exo.25. Gre ſ.1.Reg.14.15. Chry.in Pſ.75. — *Fœlicitas.*

Holocauſta propriè erunt in fælicitate, quando nihil reſtabit offerendum, quod non offeratur. Exo.20.d.Leu.1.c.

Innocentia cum fide. Opera terrena veteris teſtamenti.

Sacrificium de ouibus, quod obtulit Abel, innocentiam cum fide noui teſtamenti Deo gratam ſignificat. Sacrificium verò Cain de fructibus terræ, terrena opera veteris teſtamenti, quæ non erant accepta Deo. Gen.4.a.

Gre.ſ.1.Reg.10. — *Obedientia.*

Victimæ pacificæ obedientiam Deo gratam ſignificare poſſunt. Exo.24.b.Leu.4.g.7.b.1. Reg.10.b.

Philo.de profugis. — *Actus potentiarum.*

Victima holocauſti, quam ſibi prouidet Deus, dici poſſunt actus potentiarum ordinati à Deo Gen.22.b.

Iſyc ſ Leui.1. Ori.ſ.Leui.ho 5. Gre ſ.1.Reg.15.& ſ.Eze.ho.22. Hie ſ. Ier.17.& ſ. Mich.6. Aug.ſ.Pſ.49. Ori.ſ.Nu.ho.23.& ſ.Cant.ho.2. Arn.ſ.Pſ.65. Hie.ſ.Mala 1.& ſ.Ezec.40. Chry.in Pſ.95. Gre.1.mor.35. — *Puritas vitæ. Contemplatio cæleſtium. Perfecta ſeculi renunciatio. Pœnitentia. Vita cælebs. Orationes cum vita immaculata. Eucharistia.*

Holocauſtum de volucribus & pecoribus mundis, puritatem vitæ, & contemplationem cæleſtium ſignificare poteſt. Gen.8.d.Exod.10.f.35.38.a.Leu.1.c.6.b.14.b.15.c. Holocauſtum autem eſt omnimoda ſeculi renunciatio, & voluptatum pleniſſima abnegatio: totum ſe enim quis Deo per intelligibilem ignem ſpiritus offert, non iam terrenus, ſed ſpiritalis, & quodāmodo cæleſtis effectus. In holocauſtum etiam offertur corpus proprium, quum per pœnitētiam caſtigatur. Exo.24.b. In holocauſtum quoque offeruntur interiora. Holocauſta enim ſunt eorum, qui ſe omnino ſubtrahere volunt à publico operis, vt Deo ſe totos per amorem inflammatos offerant in ſecreto contemplationis. 1. Reg.15.e. Ier.17.d.Mic.6.b. Pſ.49. Holocauſtum etiam offert, qui cœlibem agit vitam. Nu.28.a. Holocauſtum autem iuge, ſunt orationes continuæ cum vita immaculata, & non interruptæ, per peccatum. Et holocauſta Salomonis ſunt orationes in eccleſia.3.Reg.10.a. Et holocauſta medulata, ſunt orationes cordis & oris. Pſ.65. Oblatio autem munda ſacrificatur Deo in omni loco in eccleſia, hoc eſt, orationes & Euchariſtia. Mala.1.c.Eze. 40.c. Holocauſtum quoque offerre, eſt totam mentem igne compunctionis incendere, vt in ara amoris cor ardeat, & quaſi delicta propriæ ſobolis, inquinamenta cogitationis exurat. Offert etiam holocauſta per ſingulos filios, vt Iob, qui pro vnaquaque virtute, vt pura eſſe debeat, preces Domino fundit. Iob.1.a. Fiebat autem holocauſtum de turture & columba, ob excellentiam volatus, & etiam offerebantur pro peccato, ob gemitum.

Ori.ſ.Leui.ho.2. Iſyc.ſ.Leui.1. Tho.1.2.q.102.ar. 3. Rup ſ.Leui.12. — *Perfecti. Communia vota fidelium. Spiritualis conuerſatio.*

Hoſtia pacifica ſignificat perfectos, & cōmunia vota fidelium, & ſpiritualem conuerſationē. Hoc ſacrificium erat proficientium, & ex eo fiebant tres partes, vna incendebatur & altera erat ſacerdotum, tertia offerentium, quia ſalus eſt à Deo, dirigentibus miniſtris, cooperantibus hominibus, qui ſaluantur. Huius hoſtiæ pectuſculum & armus dexter erant ſacerdotis, vt deſignaretur ad ipſum pertinere ſapientiam & fortitudinem. Leui.1.3.7.9.

Gre ſ.1.Reg.6. Chry.in Pſ.75. Glo.int.ſ. Gen.31. — *Prædicatio ex charitate. Communicare doctrinam & ſacramenta Gentilibus.*

Holocauſtum de vaccis offert doctor, quum nihil de ſcripturis intelligit, quod non amoris flamma comburat Eodem referuntur holocauſta Bethſamitarum. 1.Reg.6.d. Sacrificium etiam eſt ipſa prædicatio. Immolatio autem Iacob, cum Laban. Gene.31.d. Deſignauit communicationem doctrinæ & ſacramentorum Gentilibus factam vnde victimæ dici poſſunt ipſa ſacramenta. Gen.43.d.46.a.

Glo.int.ſ. Exo.13. — *Offerre Deo principia operū.*

Immolare primogenita, eſt offerre Deo primordia bonorum operum. Exo.13.c.

Hie ſ.Iſa.56. — *Oblatio coniugatorum.*

Holocauſtum de armento offerre, eſt coniugatorum, vt Iob, qui ſub iugo coniugii domus ſuæ benè præfuit, & filios ſuos in omni pietate ſubditos erudiuit, holocauſta per ſingulos offerens, & Deo gratias agens totum bonum illi tribuendo. Leuit. 1.a. Victimæ quoque quæ non penitus comburebantur, pertinent ad coniugatos. Iſa.56.c.

Hie.ſ.Iſa.34.& ſ.Ezec.39. — *Iudicium Dei. Munera ſimoniaca.*

Victima Domini in Boſra, deſignat iudicium vindictæ Dei in terra faciendum. Iſa.34.b. Immolauit quoque Deus victimam auibus & beſtiis: quando tradidit hæreticos & Iudæos dæmonibus. Et eiſdem immolauit victimam de Gog. Ezec.39.e.

Ori.ſ.Leui.ho.5. — *Idololatria.*

Sacrificium pro delicto, eſt ſacerdotis, quia conuertit peccatorem. Leu.7.a.Eze.44.g.

Arn.ſ.Pſ.105. Beda ſ.Pro.7. — *Pactum cum dæmonibus. Opera hæreticorum.*

Sacrificia mortuorum, ſunt munera Simoniaca malorum, & etiam hoſtia pacifica & holocauſtum, quod offertur idolo, quæ ſunt, quum quis pactum habet cum dæmonibus. Exo. 32.b.4.Reg.10.d.Pſ.105.Eccl'ici 35.b.2.Mach 4.c. Victimæ quoque meretricis, ſunt hæreticorum opera, quibus arbitrantur ſe obſequium præſtare Deo, etiam perſequendo fideles. Pro.7.c.

Prouer.7.c. Ad hæc pertinet holocauſtum de rapina, quod odit Deus. Iſa.61.c. Et ſacrificium & holocauſtum, quod non vult Dominus, ſunt eleemoſynæ & alia opera cum errore fidei. Hoſe.6.c. *Hie.ſ.Hoſe.6.*

Quum dicit Deus, ſe non præcepiſſe ſacrificiorum & holocauſtorum legis veteris oblationem, oſtendit ſe potius eam permiſiſſe: ne videlicet offerrentur idolis. Item quia intentionem legiſlatoris hi, qui acceperunt, tranſgreſſi ſunt. Cum enim ſubtilis eſſet, & valde ſublimis lex, & propterea abſconſa eſſet in ſuperficie literæ, quatenus perſcrutantes eam diſcerent, oportebat prius, vt ſuos ſenſus emendarent: quod ſi non agerent, non poterant ad veros ſenſus peruenire, ſed ipſi fingebant ſenſus & traditiones, quas Deus non præceperat. Iſa. 1.c. Ier.7.c. Hoſ.5.f. Pſ.49. *Hie.ſ.Iere.7. Iſyc.ſ.Leui.1.*

Frenatio concupiſcentiæ. Sitis ſanguinis Chriſti. Libans Dauid aquam Domino, quam prius concupiuerat. 2. Reg. 23. c. typus eſt rationis præcedentem concupiſcentiam frænantis. Vel ſignificauit ſe ſitire ſanguinem Chriſti, quam ſitim nulla temporalis conſolatio ſedare valebat. *Amb.1.de Iaco. 1. & apol.Dauid 7.*

Seruire Deo pura mente. Simplicitatem offerre. Mactare concupiſcentias. Sacrificare petebat Moſes in deſerto, & non in Ægypto, quia in tenebris ſecularibus, & negociorum obſcuritate, non poteſt ſeruiri Domino, ſed in otioſa mente, & longe ſecedente à mundanis moribus. Sacrificant autem in Ægypto, qui ſola fide ſeruiunt Deo, ſacrificant in deſerto, qui fidei addunt puritatem vitæ. Exo.5.a. Immolare autem ſuper montem, eſt in ſublimitate vitæ & perfectionis offerre. Exo.3.b. Immolare quoque abominationes Aegyptiorum, eſt virtutes operari, & ſimplicitatem offerre, quam reprobi abominantur, vel mactare concupiſcentias & vitia, quę Aegyptii colunt. Exo.7.c.8.f. Immolare quoque vitulum, eſt mortificare carne, idque coram Domino, non ad inferiorem gloriam, ſed ad ſuperna intendendo. Le.1.4.8.16. *Ori.ſ.Exo.ho.3. Cyri.de adorat. in Spiritu ſancto. Glo.int.ſ.Exo.3. Amb.epiſ.4. Gre.mor.27. Ori.ſ.Leui.ho.1. Iſyc.ſ.Leui.1.*

Pœnitentia. Mortificatio carnis. Immolant Domino greges & armenta Amalec, quando lubrici & incontinentes ad confeſſionem veniunt, & quod nequiter egerunt, pœnitendo delere ſatagunt. Primitias autem cæſorum reſeruant ad immolandum, qui peccata deſerunt, nec plangunt. 1. Re.15.e. Sic victima offerre, eſt carnis concupiſcentias domare. Exo.8.f.30.a. Quaſi autem viua, ſed bruta caro mactatur, quando quilibet irrationabilis appetitus, vel affectus in nobis, carnis contritione mortificatur. Dani. 2. g. Immolat etiam paſſerem in vaſe fictili, qui carnem ſuam mortificat. Leui.14.a. *Gre.ſ.1.Reg.15. Ricar.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.37. Ori.ſ.Leui.ho.8.*

Immolare agnum ad latus altaris, eſt à malo ceſſare, vel paſſionis Chriſti memoriam pro gentibus offerre. Le. 1.c. Immolare autem hoſtiam pacificam in introitu tabernaculi, erat imperfectorum, & à malo ceſſare incipientium. Le.3.a. *Glo.ord.ſ.Leui.1.3*

Immolatur hoſtia pro peccato, vbi offertur holocauſtum, vt nouerit homo ſe ſanctificatū eſſe per peccati remiſſionem. Le.4.e.6.d.14.b. *Ori.ſ.Leui.ho.5.*

Imitatio Chriſti. Immolant vitulum Anna & Elcana, quia quod prædicator docet, Chriſtus infundit in corde bene proficientis. 1. Reg.1. d. Tunc quoque immolat prædicator, quando electa corda per amorem ſuſcipiunt hoc, quod in verbo & exemplo doctoris radiat de imitatione Redemptoris. 1. Reg.16.a. *Gre.ſ.1.Reg.1.16.*

Immolare hircum pro peccato principis. Le.4.e. eſt per emendationem tollere infamiam, quia hircus ductor eſt gregis.

Emendatio infamiæ. Obedientia. Immolare victimas, eſt internæ iucunditatis bonum Deo offerre, & obſequium obedientiæ, quo dæmones ſuperantur, præſtare. 1. Reg.6.c.10.b. *Lyra.ſ.Leui.4.*

Non immolandus eodem die fœtus cum matre. Le. 22.d. deſignat non debere ſeruare ſimul legem euangelicam cum lege veteri, ſed vtramque ſuo tempore. Idem quod Chriſtus non eodem die erat occidendus, quo immolabatur agnus, ſed poſtero. *Gre.ſ.1.Reg.6.*

Iudæi immolātes dæmonibus. Immolantes Philiſthim hoſtias magnificas Dagon, capto Samſone. Iudic. 16. f. deſignant Iudæos, qui poſt mortem Chriſti iam non Deo, ſed dæmoniis immolabant. *Iſyc.ſ.Leui.22. Rup.ſ.Iudi.25.*

Tollentes diuinam prouidentiā. Libant ſuper menſam Fortunæ, qui diuinam prouidentiam tollunt. Iſ.65.b. *Hie.ſ.Iſa.65.*

Cultus errorum. Libant Diis fruſtra, qui colunt errores. Iſa.11.c.18.c. Et immolant fruſtra bobus in Galgala hæretici, qui in errorum voluptatibus inſtar boū pro terrenis laborant. Hoſ.12.d. Exo.22.c. 32.b.34.b. Et ſacrificant homines vitulis, qui ipſos in errorem inducunt. Hoſe.13.a. Et ſacrificant filios & filias ſculptilibus Chanaan, qui tradunt ſimplices irriſoribus legis Dei. Pſalm. 105. Et ſacrificant idolis libamina, qui diabolo & erroribus diſcipulos dedicant. Iſ.57.b. Eze. 16. c. Sacrificant autem ſuper lateres hæretici, qui errores ſuos dialectica nituntur arte firmare. Iſa.65.a. Et ſacrificant ſuper montes, aut capita montium, quando ſuperbè colunt ſuos errores. Iſa.65.b. Hoſe.4.c. Et etiam in agro. Ieremiæ 17.a. Hoſe.11.a. Item in hortis, quando erroribus ſuis addunt voluptates, quaſi Deo gratas. Iſa.65.a. Victimas quoque declinant hæretici in profundum, qui deceptos à ſe dæmonibus tradunt. Hoſe.5.a. Item qui opera pœnitentiæ, & laborioſa faciunt ob aliquem terrenum finem. Immolat quoque filios Hieruſalē, qui fideles in errorem inducit. Iſaiæ 57.b. Ezechiel.16. c. Et immolant filios & filias dæmoniis, qui ſenſus & cogitationes illis offerunt. Pſ.105. *Hie.ſ.Hoſe.12. Arn.ſ.Pſ.105. Hie.ſ.Eze.16.et ſ. Iſa.65.& ſ.Hoſ.5. Ori.ſ.Eze.ho.7.*

Colere libidinē. Sacrificant cum effœminatis, qui colunt libidinem, & qui errorum magiſtros ſequuntur. Hoſe. 4. d. *Hie.ſ.Hoſe.4.*

Hoſtia impura. Sacrificat diabolus, aut hæreticus reti ſuo, quum fraudes & ſermonem ſuum quaſi Deum adorant. Haba.1.d. Item qui aurum & argentum colunt, tanquam per illa imperantes. *Rup.ſ.Haba.1.*

Glo.int.ſ.Exo.23.

Immolare ſanguinem ſuper fermento.Exo.23.c.34.c. eſt offerre hoſtiam impuram, nec Deo placentem,ideo prohibetur.

Hoſtia gratiarum eſt ſecularis ſcientia.Le.7.b.

Immolare cæcum & claudum,vide Cæcus & Claudus.

Sacrilegium, Sacrilegus.

Sacrilegium, eſt ſacrorum furtum, aut ſacrorum violatio. Et ſacrilegus,qui ſacra, aut de loco ſacro legit,hoc eſt,furatur,aut violat.

Ori.ſ.Roma.2. Amb.ſ.Rom.2.

Sacrilegium committit Iudęus, quando templum corporis Chriſti, violauit, aut ipſum Chriſtum negauit.Rom.2.d. *Iudæus perſequēs & negās Chriſtū*

Sacrilegium etiam committit, qui occultat verbum Dei, quando publicandum eſt. Et etiam hæretici, qui precioſas ſcripturarum margaritas furantur, & illis ad peruerſos ſenſus abutuntur.

Sadducæus.

Sadducæus.i.iuſtus,aut iuſtificatus:erat ſecta inter Iudæos eorum,qui reſurrectionem negabant:& tamen ſibi iuſtitiam arrogabant. Matt.22.c.Mar.12.e.Luc.20.e.Acto.5.c.23.b.

Ori ſ.Matt.ca.16.

Typum gerunt Sadducæi,populi Iudaici,qui negant reſurrectionem Chriſti, & iuſtitiam legis ſibi arrogant.Matt.16.a. *Iudæi.*

Sadoc.

Gre.ſ.Eze.ho.22.

Sadoc,id eſt,iuſtus,aut iuſtificans,ſiue iuſtificatus,pontifex filius Achirob. 2. Regum 8.d. 1.Par.6.a.Typus eſſe poteſt Dei,vel ipſius Chriſti:de cuius ſemine ſunt ſacerdotes & Leuitę noui teſtamenti.Eze.30.g.44.f.48.b. *Deus. Chriſtus.*

Hie.pro fratre. Ambros.

Sadoc ſacerdos ſuccedens cum Dauid poſt extinctos Eli,& Saulem, deſignat nouum ſacerdotium cum nouo Imperio ſuccedens. *Nouū ſacerdotiū*

Sæculum, Secularis.

Hie.ſ.Eze.27.

Sæculum,aut iuxta aliquos,ſeculum ſine diphthongo, eſt tempus, quod ſolent homines viuere,vt Tyrus non erit vſque in ſeculum,hoc eſt,per Septuaginta annos.Eze.27.g.Seculū etiam,tota vita.Exo.21.a.Erit ei ſeruus in ſeculum. Spatium temporis.Pſ.17.Dauid,& ſemini eius vſque in ſeculū.Principium.Gen.6.a.Potentes à ſeculo viri famoſi.

Hila.ſ.Pſ.118. Aug.ſ.Pſ.9.71.

Seculum interdum dicere poteſt durationem æternam,ſicut dicuntur ſecula ęterna.Iſ.26.a.Et ſeculi dies.Mala.3.b.Seculum quoque dici poteſt vita præſens: ſeculum ſeculi, vita futura.Pſal.9.71.118.142.144. *Duratio æterna. Vita præſens. Vita futura.*

Hie.ſ.Iſa.9. Glo.ord.ſ.Iſa.51.

Seculum futurum dicit tempus poſt aduentum Chriſti,aut etiam poſt iudicium. Iſ. 9. b. *Tēpus poſt aduētum Chriſti, aut poſt iudicium.*

Secula,quorum ſunt generationes.Iſa.51.d.deſignare poſſunt tempus,quo liberauit Deus populum de Aegypto. *Tempus liberationis de Aegypto.*

Ori.ſ.Matt.ho.24 Glo.or.ſ.2.Tim.2.

Seculum interdum dicitur mundus,qui conſummatur in perfectis, quibus eſt crucifixus, Matth. 24.a.Inde dicuntur ſeculares, qui rebus mundanis vacant. Et ſecularia negocia ſunt, quum animus occupatur cura colligendæ pecuniæ, ſine corporis labore, vt fit à negociatoribus.2.Timot.2.a. *Mundus. Negocia pecuniaria.*

Hie.Cypriano.

Seculum pro ignorantia,tranſtulerunt Septuaginta.Pſ.89.Seculum noſtrum in illuminatione vultus tui.

Sæuus, Sæuire, vide Crudelis.

Sagena, vide Rete.

Saginatus, vide Adeps.

Sagitta, Sagittarius, Iaculum, Spiculum, Spiculator.

Sagitta,eſt iaculi genus, quod arcu iacitur à ſagittario. Iaculum autem generalius eſt ad omnia, quæ iaciuntur. Porro ſpiculum eſt lancea breuis ſeu telum miſſile à quo dicuntur ſpiculatores ſatellites ferentes ſpicula.Et aliquando carnifices.

Hila.ſ.Pſ.119. Ori.ſ.Pſ.36.ho.2. Hie.ſ.Iſa.44.& ſ.Zach.9.

Sagitta Dei interdum dicitur Chriſtus à Patre miſſus, vnde & ſagitta potentis dicitur. Pſ.119.Et ipſe dicitur ſagitta electa.Iſa.49.a. *Chriſtus.*

Aug.ſ.Pſ.44. Ber.ſ.Cant.ſer.29.

Sagittę acutæ Chriſti,vim charitatis eius deſignant.Pſal.44. quibus ſagittis vulnerata erat ſponſa,quum diceret.Can.2.a.4.c.Vulnerata charitate ego ſum. *Charitas Chriſti.*

Ori.ſ.Pſ.36.ho.2.3 Hila.ſ.Pſ.126. Arn.ſ.Pſ.119. Au.ſ.Pſ.7.17.126 Euch.q.in Pſal.

Sagittę Dei,ſunt homines ad omne præceptum implendum parati,pennis virtutum recta itinera tranſuolantes,quos Deus ponit ſicut ſagittam electam.Iſa. 49.a. Et generaliter omnes boni,& obtemperantes Deo,ſunt ſagittæ in manu potentis.Pſa.126.Peculiariter autē ſagittę ſunt Apoſtoli,& prędicatores,& etiam euangeliſtæ.Pſ.7.17.119. *Homines obedientes. Apoſtoli. Prædicatores. Euangeliſtæ.*

Baſi.ſ.Pſ.7. Hila.ſ.Pſ.119. Hie.ſ.Haba.3.& ſ.Iob.6. Gre.7.mor.2.3.

Sagitta quoque Dei,eſt animaduerſio & punitio Dei,& caſtigatio ad emendationem. Pſ. 7.57.119.Iſ.5.g.49.a.Iere 4.g.Haba.3.c.Et ſagittæ Domini dicuntur ebibere ſpiritum. Iob. 6.a.quando indignatio & caſtigatio Dei electos,quos in peccatis inueniunt,dum vulnerant immutant,vt duriciam ſuam transfixa mens deſerat,atque ex ſalutifero vulnere ſanguis confeſſionis decurrat.4.Re.13.c. *Caſtigatio Dei.*

Aug.ſ.Pſ.37. Ori.ſ.Nu.ho.7.& ſ.Pſ.36.ho.2.

Sagittæ præterea Dei,ſunt verba Dei animam penetrantia.Pſalm.17.44.37.63.76. Num. 24.b.Iob.6.a.Et ſagittæ in manu potentis, dicuntur ipſa ſacra verba.Pſal. 126. Sagittę quo- *Verba Dei. Præcepta Dei. Verba iuſta.*

que acutę Chriſti,ſunt præcepta Dei peruolantia.Pſ. 119.143.Sagittæ rurſus ſunt verba iuſti, quæ penetrant cor peccatoris, vt conuertatur ad pœnitentiam. Ipſa quoque prędicatio & etiam oratio,ſagittæ dici poſſunt. Hęc ſunt iaculum quaſi fulgur.Zac.9.d.

Sagittæ in luce ſplendentes, ſunt virtutes in anima iuſti fulgentes. Habac. 3.c. Sic erant virtutes in Iob.Sagittæ quoque acutæ,ſunt ſtimuli amoris.Pſ.44.

Sagittæ præterea,ſunt pœnitentia,& carnis afflictio.Pſ.119.

Sagittæ paruulorum dici poſſunt ſancta deſideria de nouo habita, vel defenſio fidei. Pſalm.63.Sagittæ etiam paruulorum cùm ſint debiles, ſeu à debili manu prodeuntes, ſunt plagæ Iudęorum in Chriſtum,quæ licèt graues fuerint, tamen debiles fuerunt in eum, qui poſtea reſurrexit.

Sagitta Ionâthæ,quæ non abiit retrorſum,fidem Ionathę,quam erga Dauid ſeruauit,deſignare poteſt.2.Reg.1.d.

Sagitta poteſt etiam aliquando timorem ſignificare,qui pungit mentem.

Sagitta mala,ſunt verba peccatorum,vel quibus detrahit proximo,& eius vulnerat famã, vel quibus incitat iuſtum ad peccatum,eumque morti tradit ſpiritali.Item illa,quæ ſunt cõcupiſcentiarum,aut alterius nequitiæ organa, & hæreſes, & fallacia malorum, tentationes dæmonum.Pſ.10.63 Iere.6.f.Thren.3.b. Ezech.39.a.Sagitta quoque acuta dicitur, qui loquitur contra proximum falſum teſtimonium.Prouerb.25.c.Et ſagitta volans per diem. Pſ. 90. eſt concupiſcentia manifeſta:vel tentatio leuis in ſciente, vel cognoſcente.Vel ſunt verba hæreticorum,quibus promittunt lucem veritatis & occidunt animam, & verba maledica,& conuicia,& inanis gloria.Sagittę quoque impiorum,ſunt conſilia & cogitationes peſſimæ, & peccata. Pſalmo 10. Et ſagitta vulnerans, eſt lingua hæreticorum. Ieremi. 9. Et dentes eorum dicuntur ſagittæ. Pſalm.56. Demum ſagittæ, ſunt Antichriſtus & omnes mali.

Sagittæ dicuntur mortalitas & miſerię huius vitæ.Pſ.57.

Sagittæ famis mortiferæ,ſunt ablatio verbi Dei.Eze.5.d.

Sagittarius vir in bonum eſt,qui per ſanctę intentionis arcum, audientium cordibus verba rectę exhortationis infigit.Pſ.41.

Sagittarius Iſmael,deſignat Iudęos inſurgentes aduerſus Chriſtianos, vel iugulantes hoſtias legis.Gene.21.c.

Sagittarii Cedar,ſunt hęretici. Iſa. 21.d. Amos 2.d. Hi ſagittant in obſcuro rectos corde, quando fraudulenter inducunt in errores.Pſ.10.

Prædicatio. Oratio. Virtutes. Stimuli amoris. Pœnitentia. Deſideria ſãcta Defenſio fidei. Plagæ Iudæorum in Chriſtum. Fides Ionathæ. Timor. Detractio. Incitatio ad peccatum Hæreſis. Fallacia malorũ Tentationes dæmonum. Falſus teſtis. Concupiſcentia manifeſta. Verba maledica Inanis gloria. Conſilia & cogitationes peſſimæ Mortalitas. Miſeria. Ablatio verbi Dei. Prædicator. Iudæi. Hæretici.

Hil.ſ.Pſ.126.143 Baſi.ſ.Pſ.37. Ter.aduer.Iudæos Au.ſ.Pſ.76.119.143. Gre.7.mor.2.& 35.mor.5. Hie.ſ.Hab.3.& ad principium. Baſi.ſ.Pſ.37. Arn.ſ.Pſ.119. Ar.& Hil.ſ.Pſ.63 Aug ſ.Pſ.63. Rup.2.ſ.Reg.20. Ber.ſ.Cant.ſer.29. Ori.ſ.pſ.36.ho.3.&. Au.epi.149.& ſ.Pſal.10. Hie.ſ.Pſ.10. Iſyc.ſ.Leui.16. Ar.& Hie.ſ.pſ.90 Ber.ſe.3.de ſ.And. & ſer.6.ſ. qui habit.& ſ.Cant.5. Ori.ſ.Cant ho.3.et ſ.Pſ.36.ho.3. Gre.ſ.Pſ.37. Hie.ſ.Eze.5. Gre.34.mor.5. Beda ſ.Gen.21. Glo.ord.ſ.Iſa.21

Sagma,vide Lectus.

Sagum,vide Cilicium.

Sain.

Sain.i.tentatio ciuitas Ægypti,eadem, quæ Peluſium:ſignificat habitationem dæmonum, qui ſunt tentatores. Eze.30.d.

Habitatio dæmonum. — *Hie.ſ.Eze.30.*

Sal,Salire,Salinæ,Salſugo,Inſulſum.

Sal,eſt ex mineralibus illud,quo vtimur in condiendis cibis:quod ſeruat carnes à corruptione. Aliquando ſumitur pro cibo condito.1.Eſdr.4.c.Memores ſalis, quod in palatio comedimus.Et ſalire,eſt cõdire. Salſugo autem eſt in ſalinis tota liquida,& aqua maris ſalſior, & humor cum ſapore ſalis.Salinæ vero ſunt vbi ſal fieri,aut congelari ſolet.

Sal miſſum in aquam, poteſt Chriſtum ſignificare, qui eſt Dei ſapientia, & miſſus eſt in tribulationes,quas reddit dulces.Vel dicitur ſal,quando aſſumpſit naturam humanam prius ſterilem,quam etiam dulcem reddidit, & fructiferam.4.Reg.2.d.Ipſe autem non ſolum eſt ſal terræ, ſed etiam cęli, & dicitur ſal miſſum in fictile vas, quia ſapientia Dei miſſa eſt in carnem.

Sal etiam miſſum in aquam,ſunt Apoſtoli, & prædicatores miſſi ad Gentes. Vt enim ſal eſt vtilis aliis, ſic Sancti doctores.Infatuatur autem ſal, quando per peccatum prædicatores pereunt à regno cęlorum.4. Reg.2.d. Matth.5.b.Pſal.59.In titulo.Sal autem prętat incorruptionem,& condit ſaporem,ſic Apoſtoli prędicando ad immortalitatem conferunt diſcipulos.Continet autem ſal in ſe aquę, & ignis elementum, & licèt non poſſit ſuam mutare naturam,tamen,qui comparantur illi,poſſunt mutare mores.

Sal in ſacrificiis ſignificare poteſt doctrinam Euangelicam additam legi,& dicitur ſal fœderis Domini. Leui.2. d. Ezech. 43.g.Vnde inſulſum, eſt ipſa litera legis,ſine ſale ſpiritualis intelligentiæ.Iob.6.a.Et etiam verba carnalia, & ad malum trahentia, quæ ſunt fabulationes.Pſ.118.Et quia ſal impedit corruptionem,poteſt diſcretionem ſapientiæ ſignificare,& ipſam ſapientiam,& etiam carnis mortificationem. Marc.9.g. Coloſſ.4.a.Vt autem omnis cibus ad nutriendum aptus omni modo ſale conditur, ita & omnis ſermo vtilis, vt proſit animabus,neceſſarium habet ſapientię condimentum.

Sal interdum dicitur gratia Dei,& qui gratiam habent, ſunt ſale ſaliti,quaſi gratioſi. Eze. 16.a.Vnde prouerbio dicitur ſalſus gratioſus,& inſulſus,qui non habet gratiam. Hic ſal humorem peccati noxium deſiccat.Significare etiam poteſt gratiam ſermonis & conuerſationis,& quandoque amicitiam deſignat.Mat.9.c.Coloſſ.4.a.

Chriſtus. Apoſtoli. Prædicatores. Doctrina euangelica. Litera legis. Verba carnalia. Diſcretio. Sapientia. Gratia Dei. Gratia ſermonis Amicitia.

*Hie.ſ.Eze.16. Aug.cont.Fulgen. Hie.ſ.Mat.5.& epiſt. ignoto vultu. Amb ſer.37. Au.1.ſer.domini in monte. Hil.ſ.Matt.ca.4. Chry.ſ.Ioan.ho.51 Rup.4.ſ.Mat. Hie.ſ.Eze.43.& ſ.Mar.9. Tho.1.2.q.102.ar.3. Gre.7.mo.4.& 6.regiſ epi.39. Iſyc.ſ.Leui.2. Ori.ſ.Eze.ho.6. Hie.ſ.Eze.16. Baſi.reg.breu.266

Ori.ſ.Gen.ho.6. Hie.ſ.Sopho. Cyril.de adorat.in Spiritu ſancto. Rup ſ.Gen.12. — *Prudentia. Doctrina hæreticorum. Condimentum peccatorum. Correctio.*

Sal, in quam conuerſa eſt vxor Loth facta ſtatua, deſignare poteſt prudentiam, quæ defuit ei. Gen.19.f. Poteſt etiam ſignificare hæreticorum doctrinam, quæ habet ſimilitudinem veri, & tamen eſt ſal infatuatum, quale ſal eſt Sodomis, vbi eſt mare ſalis. Gen.14.a. Soph.2.b. Eſt etiam condimentum peccatorum, vt eius pœna conſpecta reſipiſcant, nec retro conuertantur, quemadmodum petram ſalis lingentibus animalibus, palatum ſapidum redditur, & edendi auiditas reparatur.

Hie.ſ.Mar.9. Gre.30.mor.30. — *Sterilitas. Gentilitas.*

Sal etiam, eſt mordicans correctio, quę amore proximi temperanda eſt. Mar.9.d.

Sal, aliquando pro ſterilitate ſumitur. Geneſ.14.a. Et ſalſuginis terra erat Gentilitas, quæ nullam viriditatem boni intellectu proferens peruerſa ſapiebat. Iob.39.a.

Phil.de victimis. Geor.Vene.Cant.1 tomo 7.cap.7. Hie.ſ.Mar.9. Aug.ſ.Pſ.59. Hie.ſ.Mar.9. Hie.ſ.Eze.47.& ſ.Ierem.17. Au.ſ.Pſ.106. — *Perpetuitas. Sapientia ſeculi. Ambitioſus. Humilitas. Steriles operum. Synagoga Iudæorum & hæreticorum.*

Sal cum panibus propoſitionis, ſignificare poteſt perpetuitatem. Salſedo autem maris huius mundi ſapientiam deſignat.

Sal inſulſum eſt, qui amat principatum, qui increpare non audet, nec confiteri, ne de ſynagoga eiiciatur, diligens magis gloriam hominum, quàm Dei. Mar.9.c.

Salinarum vallis, ſaporem humilitatis deſignat, nam humilitas ſine ſale fatua eſt. Pſalm. 59. in titulo.

Saliri igne, eſt tentationibus exerceri. Mar.9.g.

Salinæ ſunt, vbi terra eſt inutilis, & ſine fructu, & deſignant eos, qui ſunt ſine fructu operum. Eze.47.c. Salſugo etiam cùm ſit humor ſalſus, reddit terram, in qua eſt, ſterilem, hic humor eſt in ſynagogis Iudæorum & hæreticorum. Ier.17.a Pſ.106.

Gre.30.mor.25. — *Peregrinatio Sanctorum.*

Salſugo accendere ſitim ſolet. Et quia ſancti viri quandiu in huius vitæ tabernaculis degunt, ad ſupernam patriam deſiderij ſui quotidianis æſtibus accenduntur, in terra ſalſuginis habere tabernacula perhibentur. Iob.39.a.

Salathiel.

Hie.ſ.Agge.1. — *Pater Chriſti.*

Salathiel, id eſt, lætitia Dei, pater Zorobabel, qui typus eſt patris Chriſti: & deſignatur nõ poſſe nos venire ad Chriſtum, niſi petamus à Patre, ſicut ad Zorobabelis generationem ventum eſt per Salathielem. Agge.1.a.

Salem.

Hie.epi.ad Euag. — *Eccleſia.*

Salem, id eſt, pax, ciuitas, quæ poſtea dicta eſt Hieruſalem, cuius rex fuit Melchiſedec, iuxta communem Hebræorum opinionem. Geneſ.14.d. Verùm iuxta Hieronymum ea eſt iuxta Scytopolim, quæ vſque hodie appellatur Salem, vbi oſtenditur palatium Melchiſedec. Ad hanc venit Iacob, in regione Sichen. Gen.33.d. Hæc eſt etiam Salim, iuxta quam baptizabat Ioannes. Poteſt eſſe typus eccleſiæ, cuius rex eſt Chriſtus.

Salire, Subſilire.

Ori.ſ.Can.ho.2.3. Amb.de Iſaac 4.& ſ.Pſ.118.ſer.6. Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Can.ſe.53.54 Gre.ſ.1.Reg.10. Glo.ord.ſ.Leui.11. — *Chriſtus prædicatus a prophetis & Apoſtolis. Incarnatio & alia opera Chriſti. Declarans Chriſti myſteria. Contemptus mũdi.*

Salire, eſt ſaltu iactari, ſeu moueri, quod etiam ſubſilire.

Salire dicitur verbum Dei, in montibus, quum delectat perfectos, vel cum Chriſtus prædicatur in Prophetis, & Apoſtolis, vel quum per incarnationem omnes ordines angelorum deſcendendo tranſilijt, & à cælo venit in Virginem, & à Virgine in præſepe, vſque ad paſſionem & aſcenſionem, & inter homines mira operatus eſt, ad quæ nemo valet aſcendere. Vel ſalit in montibus, quum diuerſa declarat ſcripturarum myſteria. Can.2.b.

Salientes magnas foueas. 1.Reg.10.a. ſunt contemnentes honores, & cętera huius mundi. Verum in Hebręo non habetur, nec in emendatioribus libris. Apud Septuaginta verò legitur, ἀλλογμῶς μέγαλα id eſt, ſalientes grandia.

Glo.ord.ſ.2.Reg.6 Ori.ſ.Mat.cap.14 Hie.ſ.Iſa.35. Hie.ſ.Mala.4. — *Reſilire à peccato. Diligenter bene operari. Gentiles imitãtes Apoſtolos. Reſurrectio iuſtorum.*

Salientes ſuper crura longiora. Le.11.c. ſunt reſilientes à peccato, & à ſordidis & terrenis actionibus.

Subſiliens Dauid coram arca. 2.Reg.6.c. deſignat diligentiam operandi cum lætitia opera Domini, ſimul cum laudibus.

Saliens claudus ſicut ceruus. Iſa. 35. b. deſignat Gentiles, qui imitantur Apoſtolos & doctores.

Salient ſicut vituli liberati à vinculo. Mala 4.a. quum iuſti in iudicio reſurgent in corpore glorioſo.

Saliua, Sputum, Expuere, Conſpuere.

Saliua, dicitur ſputum, quod ferè ſalis ſaporem habet, vel dicitur à ſaliendo, quod in ore ſaliat & creſcat. Sputum autem dicitur ſaliua, quum ex ore emittitur. Expuere autem ſeu ſpuere, eſt ſaliuam emittere. Conſpuere verò eſt aliquem ſputo inſpergere.

Ori.ſ.Iſa ho.6. Amb.epiſ.5.7. Cyri.5.ſ.Ioan.15. Au.ſ.Ioa.tra.44 & ho.43. Gre.ſ.Eze.ho.10. Hie.ſ.Pſ.33. Aug.ſ.Pſ.33. Gre.8.mor.21. — *Gratia Spiritusſancti. Verbum Chriſti. Verbum patris. Sapientia. Infirmitas carnis in Chriſto. Infantilia verba Chriſti. Sapor contemplationis.*

Sputum Chriſti, quo liniuit cæcum. Ioan.9 a. deſignare poteſt gratiam Spirituſſancti, & verba Chriſti, quibus illuminat mentem. Vel pertinet ad ipſum verbum, quod mixtum eſt pulueri, quando Verbum caro factum eſt, de quo Eccl'i 24.a. Ex ore Altiſſimi prodij. Deſignat etiam ſapientiam, quæ tangit linguam ad rectè loquendum. Mar.7.d.

Saliua defluens in barbam Dauid. 1.Reg.21.d. eſt infirmitas carnis, quam dignatus eſt ſuſcipere filius Dei. Vel ſunt infantilia eius verba, quæ eius virtutem tegebant.

Saliua in os ex capite labitur, ab ore vero ad ventrem ducitur, quum glutitur. Saliuæ ergo nomine ſapor intimę contemplationis accipitur, quę ad os à capite defluit, quia de claritate conditoris adhuc in hac vita nos poſitos, vix gutta reuelationis tangit. Ideo dicitur Iob. 7. d. Nec dimittis me, vt glutiam ſaliuam meam, vnde & Redemptor noſter veniens, ſaliuam

luto

luto miſcuit:& cęci nati oculos reparauit: quia ſuperna gratia carnalem cogitationem noſtrã per admixtionem ſuæ contemplationis irradiat: & ab originali cæcitate hominem ad intellectum reformat. Ioan. 9. a.

Verbum malum. Saliua ſeminiſluí, ſignificare poteſt verbum malum, quod audientes inficit. Le. 15. b. *Iſyc. ſ. Leui. 15.*

Abrenuncians errori. Repudiatio ſynagogæ. Expuens mulier in faciem nolentis ſuſcitare ſemen fratris. Deute. 25. c. deſignat abrenunciantem omni dogmati peruerſo: vel eſt eccleſia exprobrans ei, qui curam proximorum ſuſcipere renuit, quum poſſit. *Ori. ſ. Matt. ho. 22. Gre. 1. paſto. 5. Ori. ſ. Num. ho. 7. Rup. 1. ſ. Num. 35.*

Expuere in faciem Marię ſororis Moſis. Numer. 12. d. deſignabat Deum repudiaturum ſynagogam.

Conſpuentes in Chriſtum fuerunt principes Iudęorum. Iſa. 50. c. Expuunt etiam in faciẽ Ieſu, qui iniuria afficiunt aliquem de eccleſia: & qui non ſolum in abſentia detrahunt, ſed etiã vnumquemque iuſtum in præſentia confutant. Mat. 26. g. Iob. 30. b. *Ori. ſ. Matt. ho. 35. Gre. 20. mor. 13.*

Saliuncula.

Exiſtentes in peccato. Terrenæ cogitatio. Saliuncula, quam Græci στοιβὴν vocant, eſt arbor ſenticoſa, vt rubus, & deſignat exiſtentes in peccato. Iſa. 55. d. Vel ſignificat terrenas cogitationes, pro quibus in cordibus Sanctorum aſcendit abies. *Hie. ſ. Iſa. 55. Gre. 18. mor. 11.*

Salix.

Salix arbor ſemper virens, cuius ſeminis hanc aiunt eſſe naturam, vt qui illud in poculo hauſerit, liberis careat, vnde Sancti, qui propter peccata in confuſione huius mundi eſſe cæperunt, in ſalicibus Babyloniorum fluminum ſuſpenderunt organa ſua. Pſalm. 136. Iſaiæ 15. d. *Hie. ſ. Iſ[illegible]*

Iuſti. Credentes ex Gentibus. Salix ſemper virens ſignificare poteſt iuſtos, & credentes ex Gentibus, aut è diuerſo ex Iudæis. Iſa. 44. a. Et vt ſalix abſciſſa & arida reuiuiſcit, ita qui à vita veteri in nouum hominem transſmutantur. Pſ. 136. *Hie. ſ. Iſa. 44. Hil. ſ. Pſ 136.*

Lex & myſteria. Salix prætereà legem & myſteria ſignificare poteſt. Le. 23. g. Iſa. 44. a. *Gre. 13 mor. 6. Ori. ſ. Exo. ho. 5.*

Caſtitas. Salix etiam virtute & nomine virgultum eſt caſtitatis. Aiunt medici, & hi, qui de arborũ & herbarum ſcripſere naturis, quod ſi florem ſalicis mixtum aqua biberit, omnis in eo frigeſcat calor. & libidinis vena ſiccetur, vltraque filios generare non poſſit. Et ipſum ligni nomen, quod Græcè dicitur ἁγνὸς indicat caſtitatem. Le. 23. g. *Ori. ſ. Exo. ho. 9. Hie. ſ. Zach. 14. Iſyc. ſ. Leui. 23.*

Oratio. Lachrymæ. Salices etiam deſignant orationem & lachrymas, in quibus ſuſpenduntur organa, quia vt vacemus orationi, ceſſandum eſt à carnali concubitu & actione. Pſ. 136. Iſ. 15. d. *Iſyc. ſ. Leui. 23.*

Corpora humana. Salices torrentis, indicant corpora noſtra, quę infructuoſa ſunt, imo & noſmetipſi infœcundi ſumus, niſi irrigati ab aquis ſuperioribus, & plantati ſimus ſecus decurſus aquarum, vt poſſimus fructum dare in tempore ſuo. Nec abſque myſterio feſta celebrantes nunc per ſalices, nunc per arbores frugiferas deſcribuntur, quia vnuſquiſque infœcundus eſt ſibi ipſi dimiſſus, fœcundus autem, irrigatus ab illa ſupra mundana aqua, quę ait. Sine me nihil poteſtis facere. *Geor. Vene. Cant. 1 tomo 7 cap. 27.*

Mali. Amatores vitæ mortalis. Salix ſterilis ſignificat malos, & in ſalicibus in medio Babylonis ſuſpendimus organa noſtra. Pſ. 136. Babylonis quippe medio ineſſe ſalices deſcribuntur, quia nimirum infructuoſi quique, atque ab amore patriæ cæleſtis alieni totis viſceribus cordis in hac ſeculi confuſione radicantur. Et ſalices torrentis, ſunt amatores vitæ mortalis, à bonis actibus, quaſi à fructibus alieni. Iob. 40. c. qui more ſalicum fructus non ferũt, ſed in foliis virideſcunt, quia ea, quę grauia ad dicendum non ſunt, aliquando honeſtatis verba proferunt, ſed nullum vitæ pondus ex operibus oſtendunt. *Gre. 33. mor. 6. Aug. ſ. Pſ. 136. Cyril. de adora. in Spiritu ſancto.*

Verba hæreticorum. Salix viridis & ſterilis ſignificare poteſt verba hæreticorum, nitorem eloquentiæ ſine fructu veritatis habentia. Iſa. 44. a. *Hie. ſ. Iſa 44.*

Salmana.

Hæreſiarcha. Salmana, id eſt, vmbra prohibita, aut vmbra, vel imago commotionis: princeps Madian, typus eſſe poteſt hæreſiarcharum. Iudi. 8. b. Pſ. 82. Hoſ. 10. d. *Hie. ſ. Hoſe. 10.*

Salmanaſar.

Diabolus. Salmanaſar. i. pax ligata, ſiue perfectio, vel retributio ligata: rex Aſſyriorum, qui captiuum duxit Hoſee regem Iſrael, & populum tranſtulit in Medos. 4. Reg. 17. a. typus eſſe poteſt diaboli. *Lyra. ſ. 4. Reg. 17.*

Salmon.

Chriſtus. Salmon, id eſt, pacificus, ſiue perfectus, aut retribuens, filius Naaſon, pater Booz, fuit princeps tribus Iuda, qui duxit Rahab vxorem deſignans Chriſtum, qui adiunxit ſibi eccleſiam ex gentibus. Ruth 4. d. Matt. 1. a. *Glo. ord. ſ. Matt. 1.*

Salmona, vide Selmona.

Salomon.

Salomon, id eſt, pacificus, filius Dauid & Bethſabe, rex ditiſſimus & ſapientiſſimus, qui tamen amore mulierum, etiam in idololatriam lapſus eſt, de quo ſic ait Hieronymus, Salomon offendit Deum, licet poſtea egerit pœnitentiam, ſcribens & prouerbia, in quibus ait. *Hie. ſ. Eze. 43.*

Nouiſſimè ego egi pœnitentiam,& reſpexi,vt eligerem diſciplinam.Pro.24.d.

Ori.ſ.Ioſ.ho.3.& ſ.Cant.3. Hie.de iudicio Sal An.ſ.Pſ.71.126. Ber.ſer.par.no 6. Geor.Vene.Can.2. tomo 3.cap.13. Amb.ſ.Luc.5. — *Chriſtus.*

Salomon iudicans inter meretrices,typus eſt Chriſti inter eccleſiam & Synagogam iudicantis.3 Reg.3.c.In multis autem locis Chriſtum refert,vt Cant.1.b.3.c. Matt.12.d.Luc.11.d. Idem fœliciſſime regnans,typus fuit Chriſti reſurgentis & fœliciſſimè poſt reſurrectionem regnantis.Pſ.61.Idem ædificando templum.Pſ. 126. Et ſcribendo parabolas. Pro. 1. a. Tria quoque eius nomina competunt Chriſto. Salomon.i. pacificus.Idida.i. dilectus. Coeleth.i. Eccleſiaſtes ſeu concionator.

Salomon natus è Dauid & Bethſabe, typum tenet Chriſtiani populi ex Gentili populo prodeuntis.Matt.1.a. — *Populus Chriſtianus.*

Salphaad.

Ori.ſ.Num.ho.22. Amb.exhor.ad virgi.& epiſt.16.

Salphaad.i.vmbra in ore eius, vir de tribu Iuda,qui ſolum filias genuit, typus eſt eorum, qui parum valent intellectu,ſed operátur bona per ſenſus.Num.27.a.Vel interpretatur oris obumbratio,& deſignat eos,in quorum ore non eſt verbum, nec in ſermone veritas.Vel deſignat vmbram futurę hæreditatis in Chriſto. — *Bene operans per ſenſus. Carens verbo veritatis.*

Salſugo,vide Sal.

Saltare,Tripudium.

Ori.ſ.Matt.ca.14. Baſi.ſ.Pſ.29. Hil.ſ.Mat.can.11 Amb.2.de pœni. 6.

Saltare,eſt tripudiare,quaſique frequenti ſaltu exilire.

Eſt bona quædam ſaltatio: qualis fuit Dauid ante arcam. 2. Reg 6.c. Et ſaltare ad cantum tibiæ,eſt aptè operari ad verba & exhortationes Prophetarum, & ad anteriora ſe extendere. Eſther 8.d.Matt.11.b.Luc.7.e.Philip.3.c. — *Bene operari & proficere.*

Ori.ſ.Matt.ca 14 Amb.ſer.65. Hil.ſ.Mat.ca 14.

Saltatio filiæ Herodiadis ſignificat motus ad peruerſa dogmata, habentes ſpeciem veritatis.His motibus ſaltant Iudęi,vnde & ſaltatrix illa typus eſt ſynagogę,quę Chriſtum occidit, vt illa Ioannem.Mat.14.a.Deſignat etiam illa ſaltatio promptitudinem ad illecebras. — *Motus Iudæorum in Chriſtum. Promptitudo ad illecebras.*

Saltant piloſi in domibus Babylonis, hoc eſt, dæmones in obſtinatis , aut hæreticis. Iſaiæ 13.d. — *Dæmones exultātes in obſtinatis*

Saltus,vide Nemus.

Saluare,Saluator,Salus,Salutaris,Soſpes.

Saluare,eſt à periculo liberare,aut incolumem reddere,& ſalus eſt incolumitas,& ſaluus, eſt ſanus. Salutare autem eſt,quod ſalubre,quod videlicet ſalutem affert,& ſaluator, qui ſaluat.Saluare quoque eſt adiuuare.1.Reg.10.d.Num ſaluare nos poterit iſte?Protegere.Deut. 29.c.Populus,qui in ea eſt,ſaluabitur.Exaudire.2.Reg.22.d. Clamabunt & non erit qui ſaluet. Glorificare. Iob. 36.a. Sed non ſaluat impios. Vincere.1. Reg. 17. g. Nec in haſta ſaluat Dominus. Salus autem eſt auxilium.1. Reg.11.c. Cras erit vobis ſalus , quum incaluerit Sol. Fœlicitas.2.Mac.1.a.Salutem dicunt fratres,qui ſunt Hieruſalem.Gloria.Pſal.46 Salus autē iuſtorum à Domino.Lex noua.Pſ.73.Operatus eſt ſalutem in medio terræ.Pax animi.Pſ.68. Exaudi me in veritate ſalutis tuæ.Proſperitas. Eſther 2.b. Curam agens ſalutis Eſter.Refugium.Exo.15.a.et factus eſt mihi in ſalutem. Victoria. Iudi.14.d. Dediſti in manus ſerui tui ſalutem.Vita.Gen.45.b.Pro ſalute veſtra miſit me Dominus.

Gre.24.mor. 13.

Salus bonorum dicitur Deus.Exod.15.a.Pſalm.3 Mich.6.c.Ipſe enim eſt ſalus noſtra , cōtra malum videlicet infirmitatis.Pſa.26.Et ſaluat Deus Sion, hoc eſt,eccleſiam , vel animā. Sopho.3. d. — *Deus ſaluans.*

Hila.ſ.Pſ.66. Hier.ſ.Iſa.19.& ſ. Eccleſiaſten.9. Baſi.ſ.Pſ.7.29.6. Gre.26.mor.31. Aug.ſ.Pſ.4.7.

Salus Dei,dicitur Chriſtus,& Saluator Dei:quia per ipſum nos ſaluat Deus. Et idem dicitur ſaluare Dei,& ſalutare noſtrum.gen.49.c.1.Reg. 2.a.Pſal.7.29 30.39.50.51.68.96.118. 131.Iſa 12.19.d.33.a.45.b.46.d.49 b 51.d.62.c.63.c.Haba.3.d.Zac.9.b.Luc.2.c. Et eſt ſaluator Iſrael,ſalute ęterna.Iſa.45.c.Et ſaluat Deus non in arcu, &c. ſed in Domino Deo , quia per Chriſtum ſaluauit genus humanum.Hoſe 1.c.Saluat Deus de ore anguſto latiſſimè eum,qui poſt iniquitatum iugum,ad libertatem boni operis reducitur.Iob.13.c.19.c.36 b.39.b. Salus autem ex Iudęis,eſt Chriſtus ex Iudæis. Ioann.4.c. Saluator mundi dictus eſt Ioſeph , in figuram Chriſti Gen.41.f.et ſaluati ſunt multi populi per Ioſeph, hoc eſt,per Chriſtum.Gen 50.d.Et ſalus Ægyptiorum erat in manu Ioſeph,hoc eſt,Chriſti.Gen. 47. f. Vir pauper ſaluans ciuitatem,eſt Chriſtus.Eccl'tæ 9.d. — *Chriſtus.*

Hie.ſ.Abdi.

Saluatores dicuntur Apoſtoli,qui nomen Chriſti aſſumunt, ſicut etiam dicuntur lux mūdi,quod propriè competit Chriſto. Abdi. g. dicuntur autem ſaluatores propter eos , quos conuerterunt. — *Apoſtoli.*

Baſi.ſ.Pſ.115.

Salutaris calix,eſt calix paſſionis Chriſti & laborum. Pſ.115:quia operatus eſt ſalutem generi humano,& eſt ſalutaris Chriſtum imitantibus. — *Paſſio Chriſti.*

Hie.ſ.Iſa.49.& ſ. Eze.16. Aug.epiſ.120. Ori.ſ.Luc.ho.36.& ſ.Iere.ho.2.3. Hie.ſ.Iſ.51.63.66. Gre.ſ.1.Reg.14.

Salus in anima,eſt liberatio & emūdatio à peccatis,& ſalutis dies,ſunt dies redemptionis per Chriſtum factæ.Iſa 49.c. Et hæc ſalus,eſt promiſſa in nouo teſtamento.Pſa.21.Luc.17.g. Reſaluare animam,eſt eam, quæ poſt ſalutem lapſa eſt.ad ſalutem reuocare.Iere.50. b. 51.a.e. Et ſalui fiunt per gratiam & fidem. Ephe.2.a.In ſalutem lauatur,qui accipit gratiam in baptiſmo.Ezech.16.a.Iob.5.a Salus filiorum Iacob,pro qua miſſus erat Ioſeph,deſignat ſalutem populi Iudęorum. Geneſ.45.b. Et hanc ſalutem prædicauit Chriſtus. Iſa.52.b.Et ſaluati ex Iudæis fuerunt diſcipuli Chriſti. Iſa. 66. f. Saluat Dominus Iſrael , in die gratiæ, hoc eſt. — *Redēptio Iudæorum & gentium.*

tempore

tempore paſſionis.1.Reg.14.a.Et ſaluat de ore leonis.Et ſaluat timentes ſe.Pſal.21.137.144. Saluari vnam turmam Iacob,eſt ſaluari vnam partem Iudæorum.Gen.32.b.Et ſaluati de domo Iacob,ſunt credentes ex Iudæis,ad quos non legatus,nec angelus eſt miſſus,ſed Deus factus homo.Iſ.10.e.63.c.Ier.31.b.

Liberatio Iudæorum & Gentium.

Salutes dicuntur opera digna miſericordia Dei.Iſ.26.d.

Saluat Deus homines & iumenta,hoc eſt,Iudæos & Gentiles. Pſ.35. Et ſaluatur captum à forti, quũ Gentiles,qui à diabolo tenebantur,ſaluãtur per Chriſtum.Iſ.49.g.Iob 5.b.Et ſaluare dicitur Deus dextera ſua,quos ſaluat in anima ad vitam æternam, ſaluat autem ſiniſtra, quos temporaliter ſaluat.Pſ.137.Saluauit autem Deus regem,quum ſuſcitauit Chriſtum.Pſ. 19.Et ſaluauit egenum de gladio oris Iudæorum,& de manu violenti pauperem. Iob 5. c.

Hier.ſ.Iſ.2. Aug.ſ.Pſ.35. Hie.ſ.Iſ.49. Aug.ſ.Pſ.1..137. Gre.6.mor.15.

Saluans Deus ſine meritis.

Saluat Deus in nihil,vel pro nihilo,quos ſuſcitat ad pœnam. Pſ. 55. Vel ſaluat pro nihilo, quos quantumuis malos,ſine labore mutat in bonum,vel nullis præcedentibus meritis.

Hil.ſ.Pſ.55. Hie.ſ.Ioel.2.

Gloria peruerſorum.

Salus,quæ pertranſit,vt nubes,eſt peruerſorum gloria, quæ quo ſublimior eſt, eo minus habet firmitatis.Iob 30.c.

Gre.20.mor.13.

Reſurrectio Chriſti.

Saluauit Chriſtum dextera eius in reſurrectione, quia propria virtute ſurrexit.Pſal.59.97. Et ipſe ſaluauit liberando bonos,& puniendo malos.Iſ.63.b.Et ſaluauit pater filium à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate, quia liberatum à paſſionis laboribus ſuſcitauit. Dicitur etiam pater virtus ſalutis eius.Pſ.54.139.

Hie.ſ.Iſ.63. Hil.ſ.Pſ.54.

Saluat Dominus Sion,quum reſuſcitat corpora Sanctorum.Pſ.68. Et ſalutatio, eſt in Sion & in Hieruſalem,quia multi ſaluati ſunt, & ſaluabuntur ex Iudæis. Vel eſt ſaluatio in eccleſia,extra quam non eſt ſalus.Ioel.2.g.

Hil.ſ.Pſ.68. Hie.ſ.Ioel.2.

Saluus, quaſi per ignem,dicitur malus.1.Cor.3.c.quia non cõſumitur per ignem,vt ſalutis nomen in malum accipiatur,quia in ſupplicio perpetuò manebit.Sicut & nomen captiuitatis aliquando ſumitur in bonum.

Chry.ſ.1.Cor.ho.9

Saluari in eccleſia,aut in ſublimitate perfectionis.

Saluari in mõte,eſt ſaluari in eccleſia.Gen.19.d.Eſt etiam ſaluari in ſublimitate perfectionis.Saluari verò in Segor,eſt ſaluari in vita coniugali,ſiue in vita mediocri.

Cyr.de adorat.in Spiritu,lib.10.

Prædicator malus aliquando prodeſt bonis.

Saluans Saul populum.1.Reg.9.c.deſignat prędicatorem,qui licèt ſit malus,tamen aliquãdo prodeſt populo,meritis ipſius populi.

Gre.ſ.1.Reg.9.

Infirma virtus hominis ad ſaluandum.

Non ſaluantur rex,neque gigas,nec equus in virtute ſua.Pſ. 32. quia ſalus hominis dicitur vana,quum homo inutilis,ſit ad ſaluandum.Pſ.59.Et non ſaluat Aſſur Iſraelem,hoc eſt, diabolus.Hoſ.14.b.Et non ſaluat apprehendens hæreticus, quia non inuenit ſalutem in ſuis erroribus.Mich.6.c.Et non eſt ſalus in filiis hominum.Pſal.145. Et non ſaluat rex neque princeps,relinquente Deo.Hoſe.13.c.Non ſaluat animam ſuam robuſtus,quum non poteſt effugere iram Dei.Sic neque velox pedibus,nec aſcenſor equi. Amos 2. d. Sed nec Deus ſaluat impios.Iob 36.c.

Hie.ſ.Mich.6.& ſ.Amos 2.

Salutaris hoſtia, vide Sacrificium.

Salutare, Salutatio.

Charitas vtriuſque populi.

SAlutatio,eſt alicui ſalutem dicere,viſitare,ac colloqui,vnde ſalutatio.

Salutantes ſe mutuò Moſes & Ietro, deſignarunt mutuam charitatem vtriuſque populi fidem amplectentis.Exo.18.b.

Annunciantes ſalutem æternã.

Salutantes tres viri Saulem.1.Reg.10.a.deſignant viros magnos,qui minoribus bona ſalutis æternæ annunciant,quæ ſalutatio fit inclinato capite, hoc eſt, è ſublimi contemplatione deſcendendo.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Tollere obſtacula prædicationis. Prædicare Euangelium ex occaſione.

Neminem ſalutare in via,eſt impediendæ deuotionis obſtaculum abolere,vt quando diuina mandantur,ſequeſtrentur humana.Mat.10.b.Luc.10.a.4.Reg.4.e. Vel ſalutare in via, eſt per occaſionem ſalutem annunciare. Salutem autem annunciare, eſt Euangelium prædicare. Debent ergo prædicare per dilectionem,non per occaſionem:vt non quærant quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti. Qui ergo non amore æternæ patriæ, ſed præmiorum ambitu, ſalutem audientibus prædicant,quaſi in itinere ſalutant,quia ex occaſione, non ex intentione ſalutẽ audientibus exoptant.Salutant etiam per viam,qui verbum Dei,quod ore decantãt, auditoribus proficere non deſiderant.

Amb.ſ.Luc.10. Aug.de ſanctis ſerm.42. Gre.ho.17. Rup.2.ſ.Nu.19.

Sama.

Sama.i.audiens,frater Dauid,qui non fuit electus in regem.1.Reg.16.b.Typus eſt humiliũ & obedientium,ſed imperitorum.Non eligitur in regem,quia humiles imperiti non debent fieri prælati.

Samaria, Samaritanus.

SAmaria.i.cuſtodia,vel adamas,aut vepres, vel ſpina, ſeu fæx eius, nomen montis in tribu Ephraim,vbi conſtructa eſt ciuitas eiuſdem nominis,quæ fuit metropolis decem tribuũ.

Ibi reges Iſrael fuerunt idololatræ. Poſt tranſlationem autem Iſrael in captiuitatem,culta fuit à Gentilibus,qui ſimul legem Moſis amplectebantur. Inde Samaritanus, qui interpretatur,cuſtos.

Chriſtus.

Samaritanus,hoc eſt,cuſtos,propriè dicitur Chriſtus,qui curauit genus humanum,quod inciderat in latrones.Luc.10.f.Pſ.114.Ideo non negauit ſe Samaritanum,quando Iudæi illud obiecerunt ei conuicium.Ioan.8.e.

Ori.ſ.Luc.ho.34. Amb.ſ.Luc.10. Aug.ſ.Io.tra.43.

Hie. ſ. Ier. 31. — *Apoſtoli.*

Samaria etiam, hoc eſt, cuſtodia, & Samaritani cuſtodes, dicuntur Apoſtoli, & apoſtolici viri. Ier. 31. a.

Ter. aduer. Iudæos. Aug. q. 4. & ſ. Ioan. trac. 15. Amb. ſer. 31. & de Iſaac 4. — *Gentilitas. Idololatria. Eccleſia ex Gentibus.*

Samaria præterea Gentilitatis typus eſſe poteſt: & etiam idololatriæ, & Samaritana mulier deſignat ipſos idololatras. Iſ. 8. a. Ioan. 4. a. Samaritana etiam mulier dici poteſt eccleſia ex Gentibus. Nam & Samaritani alienigenæ erant, vnde & de leproſo Samaritano curato dixit Dominus. Luc. 17. d. Non eſt inuentus, qui rediret, & daret gloriã Deo, niſi hic alienigena.

Hie. ſ. Iſ. 8. Ori. ſ. Iſ. ho. 8. Hil. ſ. Matt. can. 10. — *Hæretici. Hæreſiarcha. Populus Iudæorum.*

Samaria in typum hæreticorum poni ſolet: qui promittunt verba diuina, quæ non habent. Eius principium fuit diuiſio & ſchiſma populi: quia ſepararunt ſe decem tribus à tribu Iuda: vt hæretici ſeparantur ab eccleſia. Et vt oſtendatur grauitas iniquitatis Hieruſalem, dicitur Samaria eſſe ſoror eius, & ſoror maior, quia prius peccauit. Iſ. 8. a. 9. b. 10. b. Eze. 16. f. Hoſ. 8. b. 10. b. 14. a. Amos 3. c. 6. a. 8. d. Abdi. g. Mich. 1. a. Matt. 10. a. Luc. 14. c. Et rex Samariæ, typus eſt hæreſiarchæ. 2 Paralip. 20. g. Sumitur etiam pro populo Iudæorum, & præcipuè pro principibus, & reuelata dicitur eſſe malitia eorum, quando occiderunt Chriſtum volentem eos ſanare. Hoſ. 7. a. Sumitur etiam pro ipſo vulgo decepto à principibus. Abdi g.

Rup. ſ. Hoſ. 7. & ſ. Abdi.

Sambuca.

Lyr ſ. Dan. 3.

Sambuca, eſt inſtrumenti muſici genus, quod erat triangulum, quod ex inæqualibus longitudine ſicut & craſſitudine neruis conſtat. Daniel. 3. b. Aliqui verò volunt eſſe fiſtulam carneam.

Samgar.

Ori. ſ. Iud. ho. 4. — *Iudices boni.*

Samgar, id eſt, aduena, fuit iudex Iſrael, qui percuſſit hoſtes vomere. Iud. 3. d. Typus eſt iudicum, qui in hac peregrinatione percutiunt errantes moderata correctione.

Samium.

Hie. ſ. Iſ. 45. — *Homo fragilis.*

Samium. eſt vaſis genus, à Samo inſula dictum. Erat vas terreum & fragile. Teſta de Samiis terræ. Iſ. 45. b. deſignat hominem fragilem & terreum, quales ſunt cæteri homines.

Samſon.

SAmſon, id eſt, Sol eius, vel eorum, aut nominis iteratio, vel ſecundatio, ſiue mutatio, vel nomen dormientis, aut ibi dormiens, filius Manue. Fuit Iudex Iſrael, qui perſecutus eſt Philiſthæos, à quibus, inſidiis Dalilæ concubinæ, quæ eum totondit, captus, & exoſculatus eſt, & irriſus, quorum maximam multitudinem ſecum interfecit in templo Dagon. Iud. 14. 15. 16.

Ori. ſ. Matt. ho. 35. Amb. 2. de Spiritu ſancto prologo. Hier. Euagrio. & aduer. Iouinian. Aug. ſ. Pſ. 80. 102. Gre. ho. 21. Hier. ſ. Iob 12. — *Chriſtus.*

Samſon ſolet eſſe typus Chriſti. Et vt occidit leonem, eſt Chriſtus conuertens Gentiles. Et vt ingreſſus eſt ad meretricem, eſt Chriſtus veniens ad Gentes. Idem ligatus & illuſus, &c. eſt Chriſtus à Iudæis illuſus. Et vt Samſon multo plures occidit in morte, quàm viuens, manifeſtè oſtendit excellentiam victoriæ Chriſti in morte habitæ de dæmonibus, & cęteris hoſtibus. Et vt obſeſſus in ciuitate Gazæ, ſurrexit media nocte, & tulit portas ciuitatis, eſt Chriſtus reſurgens ex mortuis. Et vt Samſon fuit fortis & infirmus, ita Chriſtus apparuit fortis & infirmus. Vel ipſa eccleſia, quæ eſt corpus Chriſti, habet fortes & infirmos. In Samſon etiam, qui leonem tenuit & occidit, & in ore mortui leonis fauum mellis inuenit, ſignificatum eſt, quòd in ſuperbis, in quorum ore putor fuerat blaſphemię, eſſet poſtmodum dulcedo laudis, & gratiæ Dei. Et vt ille Samſon ſitiens de molari dente aſini, inuocato Deo, aquam eduxit, vt biberet, ita & Chriſtus de immundo & duro Gentium populo fide credentium, tanquam refrigerij poculo ſaturatus eſt. Maxilla quoque eiuſdẽ aſini, de cuius molari aquæ copioſæ effluxerant, occidit mille viros. In maxillis & dentibus, oris eloquium intelligitur. Doctrina igitur eorum, qui ex gentibus crediderunt, perfecto quodam numero finitur. Samſon verò hoſtes ſuos atque aduerſarios tribus modis interfecit, & occidit, dum alij non credendo pereunt, alij verò credẽdo fidei, moriuntur peccato. Opus hoc maxillæ eleuatio appellatur. Ita enim doctrina & prædicatio euangelij magnificata eſt ſuper omnem terram, vt eam omnes gentes vbique eleuatam mirentur. In illis ergo vulpibus figuratum eſt, vt per doloſos & ſinę fidei inimicos, quorum principatus in caudis eſt, pars poſt tergum relicta, pars circa fructus Chriſto aduerſantium vaſtaretur.

Ori. ſ. Cant. ho. 4. Aug. ſ. Pſ. 70. — *Doctores.*

. Samſon capiens vulpes, ſignificare poteſt bonum doctorem reuincentem hæreticos. Iudic. 15. b.

Samuel.

Samuel. i. poſtulatus à Deo, aut nomen eius à Deo, vel vbi ipſe Deus, Leuites filius Elcana & Annæ prius ſterilis. Fuit dedicatus Deo, & Nazareus, & Propheta inſignis, qui poſt mortem Eli iudicauit filios Iſrael.

Cyr. cont. Iulia. 8. — *Chriſtus.*

Samuel offerens ſacrificia agnorum, & ſuperans hoſtes ſine prælio, typus eſt Chriſti. 1. Regum 7. c.

Gre. ſ. 1. Reg. 16. — *Ioannes Baptiſta.*

Samuel veniens ad vngendum Dauid regem, typus eſſe poteſt Ioannis Baptiſtæ Chriſtum prænunciantis. 1. Reg. 16. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 12. 12. 16. — *Bonus prelatus.*

Samuel iudicans Iſrael, typus eſſe poteſt boni prælati ſeculari faſtu carentis. 1. Reg 7. c. 8. a.

Prædicatores & Prophetæ ex Gentibus.

Samuel vt interpretatur nomen eius à Deo, deſignat nouum ordinem prædicatorum & Prophetarum ex Gentibus, quorum veneratio dat illis nomẽ Dei. 1. Reg. 1. c. 2. c. 16. a. Sic dixit

Præcedens bona fama prædicationem. Perfectus nõ affectibus vacans. — *Philo. de temulent.*

Deus Moſi Exo.7.a.Poſui te Deum Pharaonis.Et Exod.22.d.Diis non detrahes. Erat prius puer quia principia conuerſionis ſemper ſunt parua.Vt autem oſtendit ſe innocentem antequam reprehenderet populum , deſignat prædicatorem prius debere lucere per bonam famam,quàm prædicet.1.Reg.12.a.Vt autem fuit ordinatus à Deo,nec bibit vinum , typus eſt perfecti non vacantis affectibus.

Prophetia peccatum reprehendens. Verbum Dei. — *Gre.ſ.1.Reg.13. Rup.ſ.1.Reg.2.*

Samuel veniens poſtquam ſacrificauit Saul , figura eſt ſermonis prophetici peccatum reprehendentis , qui etiam venit, ne peccemus.1.Reg.13.b.Ipſe abiecit Saulis regnum , inſtituit Dauid,deſignans verbum Dei , quo mediante tollitur regnum peccati , & firmatur regnum iuſtitiæ.

Opera perfecta contemplationis & gratia. — *Ori.ſ.1.Reg.ho.1.*

Samuel filius Annæ,hoc eſt,gratiæ,typus eſt perfectorum operum contemplationis:vnde genitus eſt poſt filios Phenennæ , quia opera perfecta gratiæ & contemplationis non gignuntur,niſi præcedentibus actiuæ vitæ & conuerſionis operibus.1.Reg.1.c.

Diaconorũ ord. — *Hier.ſ.Pſ.98.*

Samuel etiam Leuitici ordinis typũ gerit.Pſ.98.Samuel inter eos,qui inuocãt nomẽ eius

Sanaballat.

Diabolus. Hæretici. — *Glo.ord.ſ. Neh.2.*

Sanaballat.i.rubus in abſcondito,vel in inuolutione,princeps eorum, qui impediebant reconſtructionem templi & Hieruſalem.Nehe. 2. d. 4.a.Manifeſtè typus eſt diaboli,ſpirituale ædificium eccleſiæ impedientis.Deſignare etiam poteſt hæreticos.

Sanare,Curare,Sanus,Sanitas,Inſanabiles.

SAnus dicitur integer,& incorruptus,ac bene ſe habens,incolumis,& ſalubris. Sanare autem,eſt ſanum facere,redintegrare,& incolumitati reſtituere,quod & curare dicitur. Cõſiſtit autem ſanitas corporis,in quatuor principalium humorum debita proportione.

Bona diſpoſitio mentis. Integritas à peccato. — *Baſi.quòd Deus non eſt cauſa mali. Hie.ſ. Eccleſiaſti. 3.& ſ. Iſ.1.19. Ori ſ.Ier.ho. 2. Gre.ſ.1.Reg.6 & 5.mor. 34. vi ſ. Pſ. 6. Aug.ſ.Pſ.59. & ſ.Ioan.trac.17. Rup.ſ.Hoſ.7. Ric.de S. Vict.de ſtat inter.hominis. 34.*

Sanitas in anima,eſt bona mentis diſpoſitio , & integritas à peccato , quam ſanitatem infert Deus,qui ſanator dicitur.Exo.15.d.Pſ.6.29.59.Eccleſiaſtæ3.a.Iſa.6.c.Ier.3.g.17.b. Et ſanatum vlcus,eſt peccatum ab anima deletum.Leu.13.c.Hæc ſanitas non erat in Iudæis. Iſa.1. b. Sanata verò filia Chananææ,deſignat liberationem animæ à peccato.Matt.15.c.Sanat autẽ Deus contritos corde, hoc eſt,pœnitentes,qui & omnes infirmitates ſanare dicitur, quia aut omnia peccata remittit aut nullum.Pſ.59.103.146.Iſ.19.d.Ioan.5.a.7. c. Non ſanata Babylõ, deſignat peccatorem corrigenti non obtemperãtem,in eiſdem permanere peccatis.Ier. 51. a. Ezech.34.a.Sanatus Ezechias à vulnere , deſignat curationem à peccato.Iſa.38 d. 39.a Curari reddendo debitum pro peccato , eſt à vitiis mundari , & tunc quaſi quis ſanatur, quum perfuſæ indulgentiæ gratia,magnitudo doloris de pœnitentis afflicta mente remouetur. 1. Reg.6.a.Sanat autem Deus contritiones,quum liberat à peccatis.Hoſ 7 a.14.c.Iob 34.b. Sani quoque dicuntur , qui integram habent fidem,nulla hæreſi maculatam. Tit. 1. c. Sanitas autem cordis eſt, vbi non eſt inuidia.Pro.14.d.Conſiſtit ſanitas cordis in debita proportione quatuor affectuum, nempe amoris & odij,gaudij & triſtitiæ.

Caro nõ obtemperans ſpiritui. — *Ori.ſ.Pſ.37. ho.1. Baſi.& Aug.ſ. Pſ.37.*

Sanitas carnis eſt,quum caro eſt fortis aduerſus ſpiritum , & tunc non eſt ſanitas in carne, quum affligitur,vt obtemperet ſpiritui.Vel non eſt ſanitas in carne, quàdiu dolores & mortem pati poteſt.Pſ.37.

Roboratio virtutis ad operandum. — *Bed.ſ.Pro.3.*

Sanitas vmbilici,eſt roboratio infirmæ virtutis ad bene operandum.Pro.3.b.

Mundicies cogitationum. — *Hie.ſ. Eccleſiaſt. 10.*

Sanitas requieſcere faciens peccata maxima,eſt mũdities cogitationum, quæ non progreditur ad prauam operationem,Eccleſiaſtæ 10.a.

Bonus ſtatus plebis. — *Glo.ord.ſ.Apo. 22.*

Sanitas dicitur ſtatus bonus plebis.Apo. 22.a.Et folia ligni ad ſanitatem gentium. Sanata eſt enim multitudo gentium verbis Chriſti.

Reſurrectio Chriſti. — *Hie.ſ.Iſ.57. Aug. ſ.Pſ.28.*

Sanaſſe dicitur Deus Chriſtum,quando ipſum à mortuis ſuſcitauit.Iſ.57.d.Pſ.28.

Mundatio per baptiſmum. — *Ori.ſ.Mat.ho.7. Amb.ſ.Luc.9.& 1. de Spiritu ſancto.7 Ter.de baptiſmo. Hier ſ.Eze.47.*

Sanauit Chriſtus turbas trans Iordanem:vt deſignetur omnia peccata in baptiſmo deleri. Prius autem ſanat,quàm det cibum ſpiritualem quia cibus debet da.. habentibus ſalutem,vt reficiat.Mat.14.b.Luc.9.a.Liuore autem Chriſti ſanati ſumus.Iſ.53.b.Sanabatur autem vnus in piſcina,hoc eſt,in ſacramentis & baptiſmo:quia per vnitatem fidei eccleſiæ. Ioan. 5. a. Et ſanantur aquæ maris aduenient e torrente.Eze. 47. b. quando peccatores per baptiſmum & doctrinam euangelicam mundantur.

Reſurrectio Sãctorum. — *Hie.ſ.Iſ.30. Aug.ſ.Pſ.146.*

Sanabit Deus percuſſionem plagæ populi ſui , in reſurrectione videlicet , quando mortui reſurgent incorrupti. Iſ.30.f.57.d.Tunc etiam ſanabit contritos corde. Pſ.146.quia vera ſanitas erit in patria.Nam hic alligatio tantum eſt contritionum.

Percutit Deus vt ſanet. — *Gre.6.mor. 18. Ric.de S.Vict. de ſtat.inter.hominis. 47.*

Sanare dicitur Deus percutiendo,quia corda noſtra,quæ prius male ſana ſunt, quum nullo Dei amore ſocientur,quum peregrinationis ſuæ ærumnã non ſentiunt , quũ erga infirmitatẽ proximi,nec quãlibet minimo affectu lãgueſcũt.Sed vulnerãtur,vt ſanẽtur, quia amoris ſui ſpiculis in ſenſibiles mẽtes Deus percutit,moxq; eas ſẽſibiles per ardorẽ charitatis reddit. Deu.32.f.Iob 5 c.Curatio autẽ in medicaminibus cõſiſtit in triplici cõminatione. Cõminatio correptionis,de qua dicitur.Quẽ diligit Deus caſtigat.Cõminatio reprobationis, de qua dicitur,Cui vult miſeretur,& quẽ vult indurat.Cõminatio dãnationis,de qua ſcribitur.Tũc dicet iis,qui à ſiniſtris erũt,Ite maledicti in ignẽ eternũ.De his Iſ.1.b.Nõ eſt ſanata medicamine.

Curatio principum mundi & Gentilitatis per Chriſto. — *Glo.ord.ſ.Gen.20 Rup.ſ.Gen.16. Ori ſ.Ma.cap. 14.*

Sanauit Deus Abimelech,orante Abraham.Gen.20.d.qui orante filio patrem,ſanatur infœcunditas mundanorum principum, & ſubditorum populorum. Deſignatur etiam ſanata ſterilitas Gentilitatis.

Curauit Ieſus languidos, hoc eſt , Gentiles ad ſe venientes : & etiam infideles ex Iudæis.

Hil.ſ.Ma.can.12.14. Aug.cont.Fulgentium. Glo.or.ſ.4.Reg.2. Hie.ſ.Hoſ.11. — *Curans Chriſtus gentes & Iudaos.*

Mat.14.b.Idem curans dæmoniacum cæcum,deſignauit curationem Gentilium.Matt.12.b. Dicuntur autem aliquando ſanari etiam inanimata. Vt ſanauit Deus aquas ſteriles Hierico, quando reddidit Gentiles bonorum operum fœcundos.4.Regum 2.d. Curabat etiam Deus Ephraim,portans eum in brachiis, quando Chriſtus peccata noſtra portauit in cruce.Hoſe. 11.b.Vnde & ſanitas dicitur eſſe in pēnis Chriſti,quia portauit in humeris timētes ſe.Mal.4.b.

Hil.ſ.Mat.can.8. — *Integritas fidei.*

Sanari puerum verbo,eſt fide ſalutem acquirere.Mat.8.a.Et ſanari domum leproſam, & etiam ſeminifluum,eſt hæreticos ad integritatem fidei reſtitui.Leu.14.g.15.b. Vnde & ſana verba,ſunt verba ſynceræ fidei.2.Tim.1.c.

Ori.ſ.Ioſ.ho.6. — *Deleri habitus vitiorum.*

Sanari poſt circunciſionem,eſt prauos vitiorum habitus penitus aboleri.Ioſ.5.c.Vnde qui ſic ſanati ſunt,merito faciunt paſcha.

Cyr.2.ſ.Ioan.125. — *Lex vetus vni populo collata.*

Sanabatur vnus in probatica piſcina:quia lex vetus vni tantùm populo collata erat.Io.5.a.

Hil.ſ.Mat.can.9. — *Gentiles præcedentes fide Iudæos.*

Sanabatur mulier Hemorrhoiſſa priuſquam filia principis.Matt.9.c. deſignat Gentiles & publicanos in regno fidei & eccleſiæ præcedere Iudæos.

Hie.ſ.Hoſ.5. Cyr.7.ſ.Ioan.5. — *Diabolus non ſanans animas.*

Sanare ægrotos ab infirmitatibus animi non poteſt rex vltor,hoc eſt,diabolus. Hoſe.5.d. Eze.34.a.Sic non ſanat quod contritum eſt paſtor ſtultus.Zac.11.d.quia lapſos in ægritudinē animæ ad ſanitatem per pœnitentiam nec diabolus,nec mali paſtores reuocant.

Fouere vitia.

Curare dicuntur cum ignominia,qui fouent vitia : & qui leui pœnitentia vitam promittunt.Ier.6.d.

Hie.ſ.Titum.1. — *Doctrina ſalubris & ſine errore.*

Sana doctrina dicitur ſalubris,quæ videlicet ſalutem animæ affert, dicitur etiam ſana doctrina,quæ nullo errore maculata eſt,& etiam ſani ſermones.1.Titum 1.

Hie.ſ.Iſ.14. Rup.13.Vict.verbi Dei.19. — *Deus ſolus curat peccata.*

Inſanabilis plaga dicitur,quam infert diabolus,quia ipſe non emendare vult, ſed occidere.Iſ.14.b.Ier.15.d.Dicitur quoque inſanabilis plaga Hieruſalem : quia nemo poteſt curare plagam peccati,niſi ipſe Deus.Ier.30.b.

Sanata dicitur plaga mortis beſtiæ.Apoc.13.a.quia diabolus eiectus, adhuc ſuperbit, & ſe adorari contendit.

Sancire, Sanctus, Sanctitas.

Sancire,eſt aliquid ſanctum,vel conſecratum facere, & firmum ac ratum conſtituere. Sanctum autem dicitur,quod omni obſeruatione inuiolatum eſt,& mundum, & purificatū, atque expiatum.Sanctus item cæleſtis.Pſ.23.Quis ſtabit in loco Sancto eius?Excelſus.Leuit.20.a.Polluerit nomē Sanctum meum.Conſecratus.Exo.3.a.Locus in quo ſtas, terra ſancta eſt.Fidelis.1 Reg.21.b.Fuerunt vaſa puerorum ſancta.Mūdus.Leu.20.b.Sanctificamini, & eſtote ſancti.Sanctificatus.Leu.21.a.Sancti erunt Deo ſuo.Selectus.Deuter.7.a. Populus ſanctus es Domino Deo tuo.Solennis.Exo.12.c.Dies prima erit ſancta & ſolennis.

Glo.int.ſ.Iſ.40. Hie.ſ.Amos 4. — *Deus ſanctus.*

Sanctitas principaliter attribuitur Deo,à quo eſt omnis ſanctitas:de quo dicitur 1.Reg.2. a.Non eſt ſanctus,vt eſt dominus.Pſ.29.144.Et quum dicitur Sanctus abſolutè, ſumitur pro Deo,qui eſt ſingulariter ſanctus.Iſ.40.f.Iob 6.a.In Sancto autem ſuo iurat Dominus,quando iurat in ſemetipſo,vel in filio,vel in templo,vel in omni,qui ſanctus eſt, & appellatur tēplum Dei.Amos 4.a.

Hie.ſ.Iſ.29.42.65.& ſ.Ier.1. Arn.ſ.Pſ.59. Amb.apol. Dauid.22.& ſ Luc.2. Aug ſ.Pſ.59. Glo.ord.ſ.Pſ.32. — *Chriſtus ſanctus.*

Sanctus quoque dicitur Chriſtus,& ſanctus Iſrael.& ſanctus Iacob.Iſ.5.f.10.d.29.g.30.c. 54.b.Et dicitur ſanctum brachium Dei.Iſ.52.c.Et ſanctus,in quo loquutus eſt Dominus, eſt propriè ipſe Chriſtus,licèt etiam dici poſſit de Moſe,& de Iacob.Pſ.59.62.67.76. Interdum autem ſanctus Iſrael dicitur de Patre.Iſ.43.c.47 b.49.c.52.a.Hoſ.11.b.Et ſanctum Domino, & ſanctus Dei,dicitur de Chriſto.Luc.1.d.2.d Iſ.63.c.Hab.3.a.Sancta quoque via,eſt Chriſtus.Iſ.35.c.Et ipſe dicitur Sanctus ſanctorum.Dan.9.g Sanctificauit autem Deus Ieremiam in typum Chriſti.Ier.1.a.Sanctum quoque nomen Dei, peculiariter dicitur Chriſtus, & demum quicquid de Deo rectè intelligimus.Pſ.32.Iſ.27.c.

Arn.& Hil.ſ.Pſ.64. Ori.ſ.Leu.ho.13.& ſ.Ioſue.ho.6. Glo.ord ſ.Soph.3. Lyr.ſ.Soph.3. — *Humanitas Chriſti. Corpus hominis. Anima pura. Eccleſia. Cælum. Paradiſus. Euchariſtia.*

Sanctum templum & ſanctus locus interdum dicitur humanitas Chriſti, & etiam corpus hominis,& anima pura,& eccleſia.Pſ.23.64 67.Exo.29.c.Leu.6.7.a.10.b.14.b.24.c.Ioſue. 5.d.Mat.24.b.Sanctus mons de eiſdem dicitur.Iſ.27.d.57.c.65.b.Ioel.3.d. Soph.3.c. Et ſanctum habitaculum Dei dicitur,quia Deus non habitat,niſi in Sanctis.Iſ.63.d.Sanctum quoque in quo habitat Deus,eſt cælum,& Paradiſus.Eze.28.d.Ioel.2.a. Abdi.f. Sanctum etiam aliquando ſumitur pro ſacramento Euchariſtiæ, quod ſanctum polluunt mali ſacerdotes, qui etiam polluunt templum.Soph.3.a.

Hie.ſ.Iſ.56.& ſ.Zac.8. Aug.q.in Exo.112 — *Dogmata veritatis. Confeſſio Trinitatis. Vtrunque teſtamentum.*

Sanctus mons quandoque ſignificat dogmata veritatis,& Trinitatis confeſſionem, & etiā ipſum Dominum.Iſ.56.b.Zac.8.a.Sanctum quoque dicitur vetus teſtamentum, intra quod eſt ſanctum ſanctorum,hoc eſt,nouum teſtamentum.

Ori.ſ.Leu.ho.5.13. Hie.de veſt.ſacer.& ſ.Eze.41. Iſy.ſ.Leu.24. — *Pertinens ad ius ſacerdotum. Corpus Chriſti. Verbum Dei. Chriſtus. Gloria æterna.*

Sanctum ſanctorum videbatur eſſe,quod pertinebat ad ius ſacerdotum,vt ſanctum ſolum, ſit ius Leuitarum.Ezec.48.b. Sanctum quoque Sanctorum erant panes propoſitionis, deſignantes corpus Chriſti,& verbum Dei,& ipſum Chriſtum. Poteſt etiam ſanctum ſanctorū æternam gloriam,& ipſum cælum ſignificare.Exo.26.g.29.f.30.b.40.c.Leu.9.d.7.a.10.e.14. b.24.b.Sancta etiam requies eſt,quæ ad æternam gloriam pertinet.Exo.31.d.In deſcriptione tabernaculi dicuntur ſancta ſanctorum,plurali numero.In Ezech.41.a. ſanctum ſanctorum numero ſingulari, vt poſt ſancta veniamus ad ſanctum,quomodo poſt multa cantica peruenimus ad canticum canticorum, quod omnium carminum carmen eſt, & quod canentes, ſponſi copulamur amplexibus.Eze.43.d.

Sanctitatem petens Saul pro culpa populi.1. Reg.14. f. deſignat prælatos ſubditorum culpas ad hoc tantùm appetere ſcire,vt pro iis,quos inueniunt praua agere , orantes , eos ad veniam per lamenta perducant. *Gre.ſ.1. Reg 14.*

Vouentes ſe Deo Mundo a peccato.

Sanctus vir,eſt ſegregatus ab omnibus mundanis,& Deo conſecratus : vt ſunt , qui ſe vouerunt Deo,& hoc eſt pſallere Deo.Pſ.29.115.131.Iſ.4.a.Exo.22.d.Leu. 11. g. Et ſancti lapides,ſunt fideles.Zac.9.d.Et ſanctificatum vas,eſt exiſtens ſine peccato.2.Tim.2. *Ori.ſ.Leu.ho. 11. & ſ.Nu.ho. 24. Hie.ſ.Zac.9.*

Apoſtoli, & prædicatores. Prælati.

Sancti etiam dicuntur peculiariter Apoſtoli,& doctores,prædicatores,& prælati.1. Reg. 2.b.Pſ.49.Sancti etiam montes dicuntur Apoſtoli.Pſ.86. *Gre.ſ.1.Reg.2. Arn.ſ.Pſ.49. Hie.ſ.Pſ.86.*

Angeli.

Sancti ſæpe dicuntur angeli,in quibus eſt ſyncera ſanctitas.Iob 15. b. Tob. 3. d. Iſa. 10.d. Daniel.4.b. *Glo.ord.ſ.Iſ.10.*

Imago cæleſtis.

Sanctum Domini in fronte portare,eſt imaginem cæleſtis in mente habere.Exo.28.f. *Glo.ord ſ.Exo.28.*

Opera iuſtitiæ.

Sancta veſtimenta ſacerdotum,& etiam aliorum,deſignare poſſunt opera iuſtitiæ , & ſanctitatis.Exo.28.a.Leu.16.b.Sancta quoque merces Tyri Domino,eſt per bona opera.Iſ.23.d. *Glo.int.ſ.Exo.26. Hie.ſ.Iſ.23.*

Initium fidei.

Sancta dies prima in feſta azymorum.Exo.12.c.deſignat initium fidei ex paſſione Chriſti, in qua ſanctificatur fides. *Glo.int.ſ.Exo.12.*

Signum ſanctitatis.

Sancta dicitur vnctio ſacerdotum.Exo.37.d.Leu.10. b. quia eſt ſignum ſanctitatis illis infuſæ.Sic dicitur ſanctum oleum.Exo.30.d.

Præcepta. Sacramenta. Euchariſtia.

Sanctum non dandum canibus.Mat.7.a.ſunt præcepta,& promiſſa Dei,& ſacramenta,& euchariſtia,quæ non debet dari non plenè pœnitentibus. Deſignat etiam id quod integrum eſt,non dandum corruptoribus. *Amb.2.de pœni.9. Aug.2.ſer.Domin. in monte.*

Sacra ſcriptura.

Sancta gazophylacia ſunt ea,quæ continent ſacramenta ſcripturæ ſacræ.Eze.42.c.Sanctū quoque frænum Domino,eſt ſacra ſcriptura.Zac.14.d. *Hil.ſ.Mat.Can.6. Hie.ſ.Zac.14.*

Sanctificatio.

Sancta ſignificant aliquando ſanctificationem,quæ fit in eccleſia.Pſ.55.in titulo. *Hil.ſ.Pſ.55. Aug.epiſt.58.*

Iudæi.

Sancti in terra Dei,dicuntur Iudæi,qui ex ſanctis deſcendunt.Pſ.15.Sanctificare autem voluit Deus Iudæos,quum eis Chriſtum prædicauit.Iſ.42.d.

Hæreſes. Cultus idolorū.

Sancta Moab,ſunt errores hæreticorum,quos ſanctos ipſi putant.Iſ.16.d.Et ſanctificationes Iſrael,ſunt cultus verborum & errores.Et dicuntur ſanctificatio regis, & non Dei : quia Deo ſunt abominatio:& quia rex Ieroboam ſanctificauerat vitulos.Amos 7.b. *Hie.ſ.Iſ.16.*

Malæ cogitationes.

Non ſancta gens,dici poſſunt malæ cogitationes.Pſ.42. *Arn.ſ.Pſ.42.*

Sanctificare.

SAnctificare , interdum eſt confirmare. Soph. 1.b. Sanctificauit vocatos ſuos. Innoteſcere. Mat.6.a.Luc.11.a.Sanctificetur nomen tuum.Sanctum habere. Exod. 29. b.Sanctificabis eos,eleuans coram Domino.Sanctum oſtendere.Ezech.36.e.Sanctificabo nomen meum magnum. Mundare. Leu.6.a.Qui tetigerit illa,ſanctificabitur.Præparare.Ioſ.7. c. Surge ſanctifica populum.

Sanctificatio Chriſti.

Sanctificauit Pater Filium,non quòd vnquam ille ſanctus non fuerit, ſed quia ſanctum illum genuit,atque vt ſanctus eſſet,gignendo ei dedit. Sicut enim Deus Deum , immenſus immenſum,ſic ſanctus ſanctum Pater Filium genuit,& miſit in mundum : quia eum incarnari conſtituit pro ſalute hominum Aut ſanctificauit ſecundùm hominem , & humanam in eo naturam,id eſt,eum ſanctitate immunitateque & ſyncera puritate eum incarnari conſtituit pro ſalute mundi:quemadmodū angelus dixit ad ſacroſanctam Virginem,Luc.1.d. Et quod naſcetur ex te ſanctum vocabitur Filius Dei.Et beatus Paulus,Rom.1. a. Qui prædeſtinatus eſt Filius Dei,in virtute,ſecundum Spiritum ſanctificationis. Aut demum ſanctificauit eum, id eſt,ſanxit,& conſtituit ipſum ſacrificari , & oblationem offerri pro mundi ſalute. Nam id ſanctificari in ſcriptura pleruńque dicitur,quod templi vſui deſignatum Deo offertur,& cōſecratur:quemadmodum ibi:Sanctifica mihi omne primogenitum. Sanctificare quoque altare,& tabernaculum,ad ſanctificationem carnis Chriſti refertur.Et ipſe Chriſtus ſanctificat, per Moſen ſignificatus Exo.19.g.40.d.Pſ.45. *Cyr.7.ſ.Ioan.12. Baſi.ſ.Pſ.45. Cyr.4.ſ.Ioan.40.*

Dare gloriam Deo. Sanctificatio in baptiſmo. Caſtigatio malorum. Miſericordia Dei in bonos.

Sanctificare Deum,eſt bene operando illi gloriam dare, ipſumque laudare & timere , & per bona opera facere,vt Deus ab infidelibus non blaſphemetur , ſed potius glorificetur.Et ſanctificare nomen Dei,vel ſanctum Iacob,eſt dare gloriam Chriſto.Iſ.8.c.29.g.Matth. 6.b. Luc.11.a.Et ſanctificat Deus nomen ſuum,quando ſanctificando populum ſuum, eſt occaſio vt ab ipſis benedicatur , & quando conuertuntur Gentes , & remiſſionem accipiunt per nomen eius.Eze.36.c.Sanctificatus etiam dicitur Deus ad aquas contradictionis,quia ſanctificatur in eis,qui baptiſmi gratiam percipiunt.Num.20. d. Et ſanctificatur in iis , qui appropinquant ei.Leu.10.a.Et ſanctificatur in iuſtitia,quum oſtendit ſe iuſtè caſtigaſſe. Iſa.5. d. Et ſanctificatio Dei,eſt pœna peccātium,qua ratione in malis ſanctificari dicitur.Eze.28.f.38.e. Nam in bonis ſanctificatur,quando eorum miſeretur.Eze.29.g. *Gre. Nyſſ.de oratione. Glo.int.ſ.Iſ. 8. Aug.q.in Num.36 Hie ſ.Iſ.5.& ſ. Ezec. 28. Iſy.ſ.Leu.10,*

Sanctum faciens Deus populum.

Sanctificare,interdum eſt ſanctum facere:vt ſanctificās Moſes populum,deſignauit Chriſtum per ſuum ſanguinem ſanctificantem credentes,vnde per aſperſionem ſanguinis ſanctificabat Moſes populum.Exo.19.b.Leu.8.f.Et ſanctificat Deus filios Iſrael , hoc eſt, fideles, quibus dicitur eſſe in ſanctificationem.Exo.31.c.Iſ.8.c.Sanctificare autem pectuſculum arietis,eſt mentem mundare.Exo.29.e.Sanctificari etiam ad immolandum , eſt odium de corde proiicere , & ad audiendum prædicationis verbum intentionis puritatem præparare. 1. Regum 16.b. *Iſyc.ſ.Leui. 8. Gre.ſ.1.Reg.16.*

Amb.1.de Cain.4. Gre.ſ.1.Reg.7. — *Conſecratio ſacerdotum.*

Sanctificare,interdum eſt cōſecrare,vt ſanctificatio primogenitorum, quæ typus erat ſanctificationis & conſecrationis ſacerdotum.Sāctificauit autem Deus primogenita in die, quo occidit primogenita Ægypti,quia quum renunciatur improbitati,aſciſcitur virtus.Exo.13.a. 19.d.28.f.29.d.Leu.8.b.Nu.3.c.Sanctificatio quoque Eleazar.1.Reg.7.a.conſecrationem ſacerdotum deſignauit.

Gre.1.mor.12. Hie.ſ.Iſ.13.& ſ. Soph.1. — *Apoſtoli, & prædicatores.*

Sanctificans Iob filios ſuos.Iob 1.a. deſignauit Chriſtum ſanctificantem Apoſtolos. Et tā ipſi quàm prædicatores dicuntur ſanctificati Dei,quos miſit Deus ad prædicandum.Iſa. 13.a. Et dicitur Deus ſanctificaſſe vocatos ſuos,hoc eſt, Apoſtolos.Soph.1.b.

Ori.ſ.Ier.ho.8. Hie.ſ.Ier.12. Gre.27.mor.18. — *Caſtigatio Dei.*

Sanctificat Deus in die interfectionis.Ier.12.a.quia quos diligit,caſtigat,& caſtigando cōuertit,& peccato mori facit.Sanctificare quoque dicitur Deus malos in die occiſionis, quia tunc ſancta,quæ debuerant agere,ſentiunt,quum digna prauitatis ſuæ ſupplicia iam declinare non poſſunt.

Hie.ſ.Ier.22. — *Eccleſia.*

Sanctificatum de terra,dicitur eccleſia ex hominibus aſſumpta.Eze.45.a.

Sanctificare dicitur Deus eum,qui interficiebat virum de Hieruſalem.Ier.22.b. quia ſecúdùm eius voluntatem Iudæi occidebantur.

Hie.ſ.Eze.11.

In ſanctificationem modicam dicitur fuiſſe Deus diſperſis Iſrael.Ezec.11.c. vel quia ſeruauit aliquos ab idololatria,vel quia ad breue tempus erant in proprio loco manſuri.

Hie.ſ.Eze.28. — *Primus ſtatus Luciferi.*

Sanctificatio regis Tyri, quam ipſe dicitur polluiſſe. Ezech. 28. e. eſt ſtatus Luciferi ante peccatum.

Glo.int.ſ.Iſ.63. — *Templum. Eccleſia.*

Sanctificatio Dei interdum dicitur ſanctuarium,ſeu templum,quod etiam appellatur ſanctum Dei,& ipſa eccleſia dicitur ſanctificatio Dei,in templo figurata.Iſ.63.d.64.d.Thr.2. e. Ezec.37.g.Malach.2. c.

Iſyc.ſ.Leu.27. — *Sāctificatio potentiarum animæ.*

Sanctificat domum Deo,qui familiam ſuam,& cognationem, & intelligibilem domum in ſanctimonia conſeruare curat,vt eccleſia,ſit,& appelletur,ſicut multi fidelium ſanctificabant domos ſuas.Leu.27.b.vbi intelligi poteſt ſanctificatio omnium potentiarum.

Iſy.ſ.Leu.22. — *Euchariſtia.*

Sanctificata non comedenda per ignorantiam, deſignant corpus & ſanguinem Chriſti, quod non eſt comedendum,niſi diligenti præmiſſo examine.Leu.2.b.

Illuminās Deus

Sanctificauit Dauid aurum,argentum,& vaſa in theſauris Dōmini.3.Reg.7.g. quum Deus eloquentes & ſapientes, & cæteros fideles illuminauit, ad conſideranda mirabilia de lege Domini.

Aug.4.de gen.ad lit.17. Hie.ſ.Eze.44.& ſ.Iſ.30. — *Dedicare ſabbatum Deo. Nō portare onera peccati. Solennitas gloria caleſtis.*

Sanctificare quādoque eſt celebrare,& dedicare,vt ſanctificatio ſabbati eſt, applicatio eius ad diuina obſequia.Gen.2.a.Exod.20.b.35. a. Sanctificatum autem eſt in paſſione Chriſti & morte,in qua omnes recipimus ſanctificationem.Sanctificauit autem Deus diem quietis, nō operis,vt oſtendat ſe ita beatum eſſe poſt opus,vt erat antea.Sanctificat etiam ſabbatū Dei, qui non portat onus peccati.Eze.44.g.Ier.17. d. Sanctificata autem ſolennitas erit in gloria, vbi verum eſt ſabbatum,verum paſcha,& ſanctus dies Domini.Iſ.30.f.

Glo.int.ſ.Exo.19. — *Præparatio.*

Sanctificatio interdum eſt præparatio,vt ſanctificatio montis, in quo apparuit Dominus, quod etiam erat oſtendere illum ſanctificatum.Exo.19. d.

Glo.int.ſ.Exo.28. — *Pœnitentia.*

Sanctificantes filij Iſrael dona Domino.Exo.28.f.Leu.5.d.ſunt pœnitentiam agentes:ſanctificabantur autem omnia ad tabernaculum,ſeu cultum Dei ſpectantia vnguento,ſeu oleo, hoc eſt,per gratiam Spiritusſancti.Exo.30.c.40.

Ori.ſ.Leu.ho.4. Iſy.ſ.Leu.6. Aug.1.q.in euan.3. — *Vera ſanctificatio per Chriſtū.*

Sanctificatur tangens ſacrificium,aut hoſtia pro peccato.Leu.6.c.vt deſignetur per tactum Chriſti veram haberi ſanctificationem.Sic etiam ſanctificatur tangens altare.Exo.29.f.30. c. vbi etiam deſignatur,tractantes theologica ipſa cognitione ſanctificari.Sanctificat etiam tēplum aurum,quod in ipſo eſt,& altare donum:hoc eſt,Chriſtus laudes & preces,quę per ipſum offeruntur.Mat.23.b.

Ori.ſ.Ioſ.ho.8. Rup.ſ.Ioel.3. Gre.ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Ioel.3.& ſ.Ier 6. — *Pugna contra vitia. Impij contra iuſtos. Deſtructio Hieruſalem.*

Sanctificare bellum,eſt contra vitia pugnare.Ioel.3.b.Sanctificat etiam bellum,quum quis baptizatur,quia tunc aſcribitur in militiam contra ſerpentem.

Sanctificant mali prælium contra bonos, qui non dant quippiam in ore eorum.Ioel.3.b. Mich. 3. b. quando iudices diſtrictis ſententiis terrent iuſtos, qui non dant eis munera. Sanctificarunt etiam bellum contra Hieruſalem, qui eam ex imperio Domini vaſtarunt. Ierem.6.a.

Cōuerſio Iudæorum in fine mūdi.

Sanctificatę reliquiæ ſacrificij,deſignant ſanctificationem Iudæorum in fine mundi,quando reliquiæ conuertentur.Exo.29.f.Iſ.6.d.

Gre.ſ.1.Reg.16. — *Electio prælati.*

Sanctificari ad immolandum,quum rex deberet eligi.1.Reg.16.b.deſignauit ad eligendum antiſtitem, ſiue ad eum vngendum, plures ſapientes atque religioſos viros debere vocari, qui tunc ſanctificantur & veniunt, quum proponunt in electione illa, nihil carnale ſequi.

Ori.ſ.Iob 1. Gre.14.mor.24. — *Examen ad Euchariſtiam.*

Sanctificabat Iob prius filios ſuos,& poſtea pro eis ſacrificium offerebat.Iob 1.a.vt oſtendatur ſanctificandos prius eſſe,qui ad euchariſtiæ ſacramentum acceſſuri ſunt, vt fiat quod ait Apoſtolus 1.Cor.11.g.Probet autem ſeipſum homo,&c.Peracto autem orbe dierum cōuiuij,mittebat,& ſanctificabat filios,quod eſt poſt virtutum ſenſum intentionem cordis erigere,& omne quod agitur,diſtricta retractationis diſcuſſione mundare,ne bona æſtimentur quæ mala ſunt.

Philo de plant. Noe. — *Gratiarū actio.*

Sanctificari Domino fructus quarti anni.Leu.19.e.eſt gratias agere de omnibus.

Reuelare myſteria indignis.

Sanctificari dicitur populus, ſi ad ipſum non præparatum offerantur ſacrificia: non aliter quàm quum ſanctum datur canibus, aut margaritæ, porcis proiiciuntur. Eze. 46. f. Sic ſanctificant ſacerdotes populum in veſtimentis ſanctis, quando reuelant myſteria indignis. Ezechiel. 44. e. *Hie. ſ. Eze. 46. Glo. int. ſ. Eze. 44.*

Sanctè ieiunare. Sanctificare ieiunium, eſt ſanctè ieiunare. Ioel. 1. c. 2. d. Et ſanctificat ſe, qui ieiunat. Zac. 7. a. *Hie. ſ. Zac. 7.*

Doctrina vtriuſque teſtamenti. Sanctificata caro, ſignificare poteſt doctrinam noui & veteris teſtamenti. Agge. 3. c. Caro autem, quæ non ſanctificat tangentes, eſt corpus Chriſti: quod non ſanctificat indignè ſumentes. *Hie. ſ. Agg. 3.*

Sanctificata dicuntur thuribula in mortibus, & pœna peccatorum, quia per eos exēplum datum eſt cæteris, vt timerent Dominum. Nu. 16. e. *Aug. q. in Nu. 30.*

Nemo ſanctificat primogenita pecorum, quia iam ſunt ſanctificata à Deo, nec alterius egēt ſanctificatione. Leu. 27. d. *Iſyc. ſ. Leu. 27.*

Sanctificari dicuntur in hortis, qui voluptatibus vacantes, mundos ſe putant. Iſ. 66. e. *Glo. ord. ſ. Iſ. 66.*

Sanctuarium.

SAnctuarium, eſt ſacer locus, vt templum, & ſacrarium. *Ori. ſ. Exo. ho. 6.*

Humanitas Chriſti. Spiritusſanctus. Sanctuarium Dei, dici poteſt humanitas Chriſti. Exo. 15. c. 25. a. Leuit. 4. b. 5. d. 6. c. 16. c. Item Spiritusſanctus: & dicitur polluere ſanctuarium Dei, qui peccando contriſtare dicitur Spiritumſanctum. Leu. 21. c. *Iſyc. ſ. Leu. 21.*

Eccleſia militãs & triumphans. Sanctuarium quoque dici poteſt eccleſia tam militans, quàm triumphans: ſed ſanctuariū dicitur eccleſia militans, ſanctuarium verò ſanctuarij, eccleſia triumphans. Exo. 15. c. 26. g. Diuidebantur autem hæc ſanctuaria velo ac tabulis, hoc eſt, cælo. 3. Reg. 6. c. Sanctuarium autem expiandum, eſt ipſa eccleſia militans, vel etiam anima. Pſ. 77. Eze. 45. f. E ſanctuario exteriori ſumebat ſacerdos ignem, thimiama, & reliqua, quæ mittebat in interius, vt deſignetur hic eſſe locum bonorum operum, quæ ferantur in cælum. Exo. 28. c. 29. e. 35. b. 36. a. 38. d. 39. g. Leu. 10. Pſ. 73. 82. Thr. 1. d. 2. c. 4. a. Eze. 25. a. Sanctuarium etiam dici poteſt corpus noſtrum. Leuit. 26. a. *Anima. Corpus humanū.* *Ori. ſ. Exo. ho. 9. & ſ. Leu. ho. 9. Arn. ſ. Pſ. 77. 82. Hie. ſ. Eze. 28. 45. Aug. ſ. Pſ. 77. Iſyc. ſ. Leu. 16.*

Mundus. Genus humanū. Sanctuarium præterea Dei, dici poteſt ipſe mundus, & etiam tota maſſa generis humani, quod ſanctuarium expiauit Chriſtus ſummus pontifex per ſanguinem ſuum. Leu. 16. b. *Phi. de plant. Noe. Iſyc. ſ. Leu. 16.*

Status miniſtrorum eccleſiæ. Sanctuarium interdum ſumi videtur pro ſtatu miniſtrorum eccleſiæ, vt à ſanctuario incipit vindicta, hoc eſt, à ſacerdotibus & miniſtris eccleſiæ. Eze. 9. c. *Hie. ſ. Eze. 9.*

Sublimior cognitio, & contemplatio diuinorum. Sanctuarium exterius, dici poteſt ſublimior cognitio diuinorum, ad quæ ſolus Chriſtus attingit, ideo porta eius dicitur clauſa, & ſoli principi peruia. Eze. 44. b. eſt etiam ſublimior contemplatio diuina, ad quam non quicunque, nec ſemper debet ingredi. Leu. 16. a. *Ori. ſ. Eze. ho. 14. Iſy. ſ. Leu. 16.*

Mulier poſt partum non intrat ſtatim in ſanctuarium.

Sandalia.

Sandalia erant calceorum genus, plantam pedis muniens, non autem totam partem ſuperiorem.

Prædicatio Euãgelii citra lucrũ terrenum. Sandalia, quibus pes neque tectus eſt, neque nudus ad terram, quibus vti debebant Apoſtoli, deſignabant neque occultandum eſſe Euangelium, neque terreni commodi gratia prædicandum. Marc. 6. b. *Aug. 2. de conſen. Euangel. 30.*

Euãgelica præcepta. Sandalia quæ induit Iudith, Euangelica præcepta, & meditationes ſacras ſignificare poſſunt. Iudit. 10. a. *Glo. int. ſ. Iud. 10.*

Sanguis, Cruor.

SAnguis, eſt humor rubens, per venas animalis diffuſus, quo totum corpus nutritur. Cruor autem eſt ſanguis effuſus, aut ſanies. Sanguis autem interdum pro cognatione ſumitur. Leu. 10. a. Ad proximam ſanguinis non accedet. Sanguis vſus prohibebatur in Lege, primò ad excludendam idololatriam, quia Gentiles bibebant de ſanguine victimarum, vt dicitur Deut. 32. e. De quorum victimis comedebant adipes, & bibebant vinum libaminum. Secundò, vt horrerent humani ſanguinis effuſionem. Tertiò, quia ſanguis eſt maximè neceſſarius ad vitam, ratione cuius dicitur anima eſſe in ſanguine, ideo vt oſtenderetur, à Deo nobis eſſe collata vita, in honorē Dei effundebatur ſanguis. Quartò, quia per hoc ſanguinis Chriſti effuſio figurabatur. *Iſyc. ſ. Leu. 3. Cle. Alex. 1. pæd. 6. Ori. ſ. Gen. ho. 17. Amb. de ben. Patriarch.*

Sanguis Chriſti. Paſsio Chriſti. Sanguis Abel, typus fuit ſanguinis Chriſti, vnde & habebat vim verbi, & clamare ad Deum dicebatur, ſicut & ſanguis Chriſti ſemper clamat ad Deum, in aliquorum remiſſionē, & aliorum vindictam. Gen. 4. b. Idem ſignificat ſanguis Ioſeph, qui exquiri dicebatur. Gen. 42. d. Et ſanguis Iob non operiendus, eſt ſanguis de latere Chriſti, & myſterium ſacrificij eius manifeſtandum, vt fructificet. Iob 16. d. Et ſanguis vuæ, eſt ſanguis Chriſti. Gen. 49. b. Et ſanguis qui offerebatur pro peccato, ſanguinem Chriſti deſignabat, qui pro peccatis noſtris effuſus eſt, vt ſanguis vituli, arietis, agni, hirci, & paſſeris, & etiam vaccæ rufæ. In his enim omnibus paſſio Chriſti exprimebatur. Exod. 23. c. 24. b. 30. b. 34. b Leu. 1. b. 3. a. 4. a. 5. b. 7. a. 8. c. 9. b 10. d. 14. a. c. 16. c. 17. c. Et dicebatur ſanguis fœderis, quia ipſum factum eſt fœdus inter Deum & homines. Sanguis autem vaccæ comburebatur, vt deſignaretur mortalitatem Chriſti abſorbendam fuiſſe in reſurrectione. Nu. 19. a. Poteſt autem ſanguis vaccæ conuerſationē interiorem Chriſti deſignare. Sanguis autem ad baſim altaris effuſus, deſignauit paſſionem *Conuerſatio Chriſti.* *Aug. ſ. Pſ. 39. Gre. 13. mor 11. Chr. ſ. Ioan. ho. 84. Aug. q. in Nu. 33. & de catechi. 29. Ori. ſ. Leu. ho. 3. & ſ. Nu. ho. 16. & ſ. Ier. ho. 11. Hie. ſ. Iſ. 59. & ſ. Eze. 13. & ſ. Iocl. 1. & ſ. Zach. 9. Arn. ſ. Pſ. 67. Ori. ſ. Exo. ho. 4. Gre. 13. mor. 11. & 31. mo. 36. & ho. 22.*

Chriſti in fine mundi Iudæis profuturam. Et ſanguis, quo pollutæ ſunt manus Iudęorum, eſt ſanguis Chriſti, quem ipſi effuderunt. Iſ. 59. a. Sanguis autem Chriſti dictus eſt quaſi inutilis: quia multi ſunt quibus ob proprias culpas non prodeſt. Pſal. 29. Sanguis quo intingitur pes, eſt paſſio Chriſti. Pſ. 67. Eze. 43 f. 45. f. Col. 1. e. 1. Petr. 1. c. Húc ſanguinem dedit Deus in prodigium. Ioel. 2. g. dicitur etiam ſanguis teſtamenti, per cuius pactum liberamur. Zac. 9. c. Sanguis, in quem mutata eſt aqua, paſſionem Chriſti deſignat, & ſanguis in tota terra Ægypti, eſt paſſio Chriſti in toto mundo. Exo. 4. b. 7. c. Sanguis agni ponebatur in limine, vt deſignaretur Chriſtum eſſe ianuam vitæ. Exo. 12. a. Sanguis occiſorum, quem bibit Iſrael, eſt ſanguis Chriſti. Nu. 23. d. Hunc ſanguinem lambunt pulli aquilæ, quum infirmi auditores doctrinā crucis Chriſti ſuſcipiunt. Iob 39. d. Eſt autem ſanguis Chriſti, fons recreans.

Sanguis Abel quandoque ſignificat veritatem, quæ ſemper clamat, & emergit. Mat. 23. d. Idem deſignat ſanguis Ioſeph, & effundere ſanguinem Ioſeph, eſt negare veritatem. Gen. 37. f. Eſt etiam ſapientia, & ſanguis in cratere, eſt ſapientia moralis. Sanguis verò in altari, ſunt myſteria diuino munere infuſa. Quum dicitur Moſes ſponſus ſanguinum. Exod. 4. d. per duplicem ſanguinem vetus & nouum teſtamentum ſignificare poteſt. Sanguis occiſorum, dici poteſt doctrina Chriſti, & Apoſtolorum, quem ſanguinem bibit Iſrael, hoc eſt, fideles in eccleſia. Numer. 23. d. Et ſanguis vuæ, eſt eadem doctrina, & etiam ſacramenta. Geneſ. 49. b. Deuter. 32. b.

Sanguis nonnunquam ponitur pro diuina vindicta, & punitione pro peccato. Pſal. 57. 77. Eze. 14. e. Et ſanguis aſperſus eſt ſuper veſtimenta Chriſti, quando in malos vindictam exercuit. Iſ. 63. a. Huic ſanguini traditur mons Seir. Et ſanguis perſequens, eſt ſanguis Sanctorū, qui clamant, Vindica Domine ſanguinem noſtrum. Ezec. 35. b. Apoc. 8. b. 14. d. 19. a. Sic mare fit ſanguis, quum diuina vindicta venit in malos. Apoc. 16. a.

Sanguis innocens, eſt vita ſimplicis, quem effundit qui ſimplicem ſcandalizat, aut in errorem inducit. Ier. 7. a. 19. a. Qui ſic ſcandalizant, dicuntur ædificare Sion in ſanguinibus. Mich. 3. d. Et ſanguis quem odit mons Seir, eſt vita fidelium, & ſimplicium. Eze. 35. b.

Sanguis Chriſti ſignificare poteſt ſpem, quæ eſt ſanguis fidei: qua videlicet fides continetur, vt caro ab anima: & quum ſpes expirauerit, perinde ac ſi ſanguis effluxerit, vitalis fidei facultas diſſoluitur. Ioan. 6. g. Duplex eſt autem ſanguis Domini: alter carnalis, quo redempti ſumus ab interitu. Alter ſpiritualis, quo ſcilicet vncti ſumus. Et hoc eſt bibere ſanguinem Ieſu, eſſe participem incorruptionis Domini. Sanguis etiam agni, quo tingitur ſuperliminare, hoc eſt, ratio, eſt fides Chriſti. Exo. 12. a.

Sanguis, eccleſiæ vnio dici poteſt. Mat. 26. c. Mar. 14. e. Zac. 9. c. In ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos.

Sanguis vuæ, dicitur vinum. Deut. 32. b. Poteſt etiam ſanguis vuæ ſeu vineæ, vel flos malorum granatorum, ſignificare decorem ſynagogæ, vel animæ. Eze. 19. c.

Sanguis aliquando ſumitur pro ſimilitudine ſanguinis: vt quum Luna conuerſa dicitur in ſanguinem. Ioel. 2. g. quod factum eſt, quando Iudæi dixerunt: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros. Ita in ſanguinem conuerſa ſunt flumina. Exo. 4. c. 7. c.

Sanguis, à quo non eſt prohibendus gladius, eſt correctio peccatorum. Ier. 48. d.

Sanguis dans teſtimonium, eſt Martyrium, quod dat teſtimonium veritati fidei Chriſti. Ioan. 5. a. Et ſanguis animarum, quem requirit Deus de manu beſtiarum, eſt ſanguis Martyrum, quem requirit de manu perſecutorum. Gen. 9. a. 49. b. Exo. 4. Pſ. 9. Ezec. 3. c. Et ſumitur ſanguis pro vita. Dat autem Deus ſanguinem, quum dat Martyres fortes vſque ad ſanguinē. Ioel. 2. f. Leu. 1. b.

Sanguis hoſtiæ pro peccato, eſt baptiſmus, quo aſpergitur veſtis, quando caro baptizati aqua perfunditur. Leu. 6. d.

Sanguis interdum ſumitur pro periculo. 2. Reg. 23. b. Num ſanguinem illorum hominum, qui profecti ſunt, bibam: Et etiam pro ipſo homine. Eph. 6. b. Deut. 27. d. Vt percutiam animam ſanguinis innocentis.

Sanguis quandoque ſignificat animam ſenſitiuam, & etiam ſenſibilia ipſa. Et ponitur quidoque pro vita corporis, vt anima, hoc eſt, vita corporis dicitur eſſe in ſanguine. Leu. 1. b. 17. d. Sic ſumitur pro anima carnali, cui ſanguini non eſt parcendum. Sanguinem autem comedit cum carne, qui appetitui rationem ſubiecit, quod prohibetur. Gen. 9. a. Leu. 3. Et ſanguines, à quibus petit liberari Propheta, ſunt inordinati motus appetitus. Pſal. 50. Sanguis etiam dicitur carnalis generatio, quæ non docet myſteria fidei. Mat. 16. c. Sanguis etiam dicitur alimentum vitæ corruptibilis. Pſ. 29.

Sanguinem dicitur comedere, qui ſectatur Iſrael ſecundùm carnem. Vnde & ſanguis eſt ſenſus carnalis datus ſcripturæ, quem elicit, qui vehementer emungit. Pro. 30. d.

Sanguis vituli, caſtitatem mentis Deo offerendam ſignificare poteſt. Leu. 1. 3.

Sanguis auis, curas ſeculi ſignificare poteſt. Leu. 1. d.

Sanguis dicitur merces mercenarij: quam qui fraudat, dicitur effundere ſanguinem, quia mercenarius mercede viuit vt ſanguine. Eccl. 34. d.

Sanguis aliquando dicitur ipſa ſanguinis effuſio. 2. Reg. 16. b. Reddidit tibi Dominus vniuerſum ſanguinem.

Left margin: Iſyc. ſ. Leu. 16. — Gre. Nyſſ. de vita Moſis. — Bed ſ. Exo. 11. — Chry. ſ. Ioā. ho. 45. — Ori. ſ. Mat. ho. 26. — Amb. epiſt. 2. — Ori. ſ. Nu. ho. 16. — Chr. ſ. Gen. ho. 67. — Hie. ſ. Iſ. 63. — Aug. ſ. Apo. ho. 11. — Rup. 9. ſ. Apoc. — Hie. ſ. Ier. 7. & ſ. Eze. 35. & ſ. Mic. 3. — Cle. Alex. 1. pæd. 6. & 2. pæd. 2. — Gre. Nyſſ. de vita Moſis. — Hie. ſ. Eze. 19. — Hie. ſ. Ioel. 2. — Caſſia. col. 20. ca. 8 — Ber. ſe. in octa. reſu. — Arn. ſ. Pſ. 9. — Chry ſ. Gen. ho. 67 — Rup. ſ. Ioel. 2. — Iſyc. ſ. Leu. 6. — Glo. int. ſ. Deu. 27. — Phil. quòd deterior potiori inſidie. — Aug. q. in Leu. 57. — Iſyc ſ. Leu. 1. — Amb. ſ. Leu. 17. — Ori. ſ. Leu. ho. 1. & ſ. Mat. ho. 1. — Baſi. ſ. Pſ 29. — Ori. ſ. Leu. ho. 5. — Gre 21. mor. 1. — Bed. ſ Prou 30. — Ori. ſ. Leu. ho. 1. — Glo. int. ſ. Leu. 1. — Aug q. in Leu. 57.

Right margin: Veritas. — Sapientia. — Vtrunque teſtamentum. — Sacramenta. — Diuina vindicta. — Vita ſimplicium. — Spes. — Fides. — Vnio Eccleſiæ. — Decor ſynagogæ vel animæ. — Correctio. — Martyrium vita. — Baptiſmus. — Periculum. — Homo. — Anima ſenſitiua. — Senſibilia. — Vita corporis. — Anima carnalis. — Inordinati motus. — Appetitus. — Carnalis generatio. — Alimenta. — Senſus carnalis legis. — Caſtitas mentis. — Cura ſeculi. — Merces mercenarii. — Effuſio ſanguinis.

Falſa teſtimonia Iudæorum. Inanis gloria

Sanguis hœdi, in quo fratres Ioſeph eius tunicam tinxerunt. Ge. 37. f. Falſa teſtimonia Iudæorum aduerſus Chriſtum ſignificare poteſt, quibus eius famam maculare conati ſunt. *Amb. de Ioſeph. 3. Bed. ſ. Gen. 37.*

Sanguis cum quo comedebat populus carnem, deſignat intentionem vanitatis, quam addunt aliqui bonis operibus. 1. Reg. 14. e. *Gre. ſ. 1. Reg. 14.*

Oblatio de rapinis.

Sanguis, quem non vult Deus, ſunt dona eorum, qui Dei præcepta non faciunt, aut qui offerunt & dant eleemoſynam de rapinis. Iſa. 1. b. *Hie ſ. Iſ. 1.*

Peccatum. Homicidium. Grauiora peccata.

Sanguis interdum ſignificat peccatum, & peculiariter homicidium. Et comedit carnem cum ſanguine, qui peccat, & qui homicidium perpetrat. Et requirit Deus ſanguinem, hoc eſt, mortem animę de manu omnium beſtiarum, hoc eſt, eorum qui alios peccare fecerũt, aut ſcandalizauerunt. Gene. 9. a. Ezec. 37. g. 9. d. 16. a. Et ſanguis comparatus ſordibus, ſignificat grauiora peccata, quæ igne purgantur. Iſa. 4. b. 9. e. 15. b. 33. c. 34. a. 59. a. Miche. 7. a. Et ſanguinis reus, dicitur committens peccatum. Et ſanguis ſanguinem tãgit, quum peccatum additur peccato. Hoſe. 4. a. Sanguis purificationis mulieris, peccatum Adæ ſignificare poteſt. Et ſanguis menſtruatæ, eſt turpis cogitatio, & voluptates carnis. Leuit. 12. a. 15. c. 20. b. Et ſanguines ſunt peccata carnalia. Pſ. 50. Thre. 4. c. 1. Cor. 15. f. Ad hæc refertur ager ſanguinis. Matt. 27. a. Sanguinum viri, ſunt generaliter peccatores, & peculiariter Iudæi in Chriſtum, & homicidæ, & hæretici, & adulatoriè docentes Pſalm. 5. 54. 58. 138. Sanguis etiam dicitur odium fraternum, ideo prohibita eſt eius effuſio. Leuit. 17. c. Sanguinem etiam effundere, eſt in peccatum inducere, aut in errorem per ſcandala, ſiue verbo, ſiue exemplo. Deuter. 22. b. Pſalm. 105. Iſa. 26. d. Rom. 3. c. Sanguinem autem effundere in bonum, eſt confiteri peccatum, alioqui eſt ſuffocatum. Sanguis etiam dicuntur interiores ſordes, qua ratione mulier ſanguinis fluxũ patiebatur. Matth. 9. c. Ciuitas ſanguinum dicitur Hieruſalem, propter homicidia, & etiã hic mundus. Ezech. 24. b. Nahum 3. a. In ſanguine comedunt hæretici, qui alios ſcandalizant. Et ſanguinem fundunt, dum non viuificant eos quos deceperunt. Ezech. 33. f. Habac. 2. b. In ſanguinem conuertitur aqua apud Ægyptios, quando diuinus cultus vertitur in idololatriam. Exod. 7. c. Sanguis quoque in tota terra Ægypti, ſignificare poteſt perſecutionẽ eccleſiæ ſub Nerone factam.

Ori. ſ. Pſ. 16. ho. 3. & ſ. Ier. ho. 13. & ſ. Matth. ho. 35. & ſ. Eze. ho. 6. Hie. ſ. Iſ. 9. 15. & ſ. Hoſ. 4. Amb. de Iſaac. 1. & apo Dauid. 17. Aug. ſ. Pſ. 50. Gre. 13. mor. 19. & ſ. Eze. ho. 11. & ſ. Pſ. 50. Hil. ſ. Pſ. 138. & ſ. Mat. can. 9. Gre. ſ. Mat. ho. 19. & ſ. Rom. 4. Hie. ſ. Iſ. 26. 33. & ſ. Mich. 7. Arn. ſ. Pſ. 105. Aug. ſ. Pſ. 54. 58. Gre. 7. mor. 24. Iſyc. ſ. Leu. 17. Bed. ſ. Gen. 5. Hie ſ. Eze. 33. Aug. de plagis Aegypt. 1.

Sanguis victimæ Gog, qui datur beſtiis in potum, eſt is, qui regnum Dei poſſidere non poteſt. Eze. 39. e. *Gre. 7. regiſt. epiſt. 123. Hie. ſ. Eze. 39.*

Inuidia.

Sanguis interdum, eſt liuor inuidiæ: & lambunt ſanguinem, qui inuidiæ liuore tenentur. Iob. 39. d. *Hie. ſ. Iob 39.*

Menſtruum. Vtilitas.

Sanguis aliquando pro menſtruo. Leuit. 12. a. b. Manebit in ſanguine purificationis ſuæ. *Lyr. ſ. Eccl.*

Sanguis, vtilitas Eccl. 1. 33. d. Quoniam in ſanguine animæ comparaſti ſeruum, hoc eſt, ad neceſſitatem, vel vtilitatem.

Sanguiſuga.

Sanguiſuga, eſt vermis in aqua degẽs, qui hirudo dicitur, ſolet ſanguinem ſugere, vnde nomen accepit.

Diabolus.

Sanguiſuga diabolum ſignificare poteſt, qui verbum Dei & ſpiritalia bona ab anima conatur auferre, qui ſiti peccandi, ac peccata ſuadendi inceſſanter accenditur. Cuius filiæ ſunt luxuria & phylargyria. Nam & luxuriæ quo liberius fræna laxantur, eo noxius delectatur. De auaritia vero ait Poëta. Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit. Pro. 30. b. *Hie. 1. adu. Iouinianum. Bed. ſ. Pro. 30.*

Voluntas.

Sanguiſuga deſignat etiam voluntatem, cuius filiæ ſunt vanitas, & voluptas, quæ ſemper clamant. Affer, affer. *Ber. ſer. de verbis. Iuſtum deduxit, & ſ. Ecce nos reliquimus.*

Sanies.

Peccata. Illicitæ cogitationes.

Sanies, idem eſt quod ſanguis corruptus.

Sanies Iob, peccata noſtra ſignificare poteſt, & præcipuè carnis ex longa vetuſtate facta peiora. Iob. 2. c. Vulnus enim in ſaniem vertitur, quum neglecta culpa vſu ipſo deterius grauatur. Eſt etiam ſanies fluxus illicitæ cogitationis, quæ tunc raditur, quum poſt pollutionem cogitationis illicitæ noſmetipſos aſperè diiudicando mundamus. *Gre. 3. mor. 14.*

Turpitudo peccati.

Sanies proiicienda, eſt ipſa turpitudo peccati. Iſa. 14. e. vbi ad literam dicitur eſſe virgultum, quod ad radices arborum naſcitur. Sanies quoque draconis, eſt turpitudo Luciferi. Ezech. 32. b. *Hie. ſ. Iſ. 14. & ſ. Eze. 32.*

Sanir.

Potentes ſeculi.

Sanir, id eſt, via lucernæ, aut deus vigiliarum, eſt mons, qui & Hermon & Sanior dicitur, deſignat omnem nauis proſperitatem, & illuſtrationem ex vero lumine venire. Ezech. 27. a. Poteſt etiam deſignare potentes huius ſeculi. Cant. 4. c. *Hie ſ. Eze. 27. Gre. ſ. Cant. 4.*

Saphan.

Saphan, id eſt, iudicium, pater Iezoniæ. Eze. 8. e. Deſignat ipſum filium eius merito iudicãdum propter ſcelus idololatriæ, quod ad hæreticos refertur, ſuas ſententias adorantes. *Hie. ſ. Eze. 8.*

Saphat.

Deus pater.

Saphat. i. iudicans, pater Eliſæi prophetæ. 3. Reg. 19. d. typus eſt Dei patris, qui omne iudicium dedit Filio.

Saphir.

Hier.ſ.Mich.1.

Saphir,id eſt,pulchra.Mich.1.c.Secundùm quod eſt in vulgata editione. Sumitur ibi pro Samaria,cuius habitatio erat pulchra.

Sapiens,Sapere,Sapientia,Inſipiens.

SApere,propriè quidem ad ſenſum guſtus pertinet,ita tamen vt res ipſa quæ in ſe ſaporem aliquem habet,ſapere dicatur. Transfertur tamen ad animam,vt ſapere ſit ſapientem eſſe.

Porrò ſapere interdum eſt comprehendere. Mat.16.d.Non ſapis quæ Dei ſunt. Diſcernere. Deut.32. Vtinam ſaperent.& intelligerent. Inueſtigare. Rom.11.c. Noli altum ſapere. Superbire.1.Tim.6.d. Præcipe non ſublime ſapere. Sapiens autem dicitur, qui ſcientiam aliquã optimè tenet,& qui per longam ætatem multarum rerum cognitionem eſt adeptus, & qui circa præcepta bene viuendi, & cognitionem verſatur. Sapientia verò eſt rerum diuinarum atque humanarum ſcientia,cognitioque, quæ cuiuſque rei cauſa ſit. Interdum autem ſumitur pro induſtria,& etiam verſutia. Sapientia quoque aliquando ſumitur pro dono Spiritusſancti. Deut.34.c.Sap.1.b. Sapientia autem & inſipientia datur bona & mala.

Ori.ſ.Ier.ho.5.

Aug.epiſt.119.& 17.ciu.Dei.20. Ori.ſ.Cant.ho.2. Hi.ſ.Mat.Can.11. Hie.ſ.Ier.10. Gre.18.mor.24. Ber.ſer.paruo.9.

Deus. Chriſtus.

Sapiens abſolutè pro Deo ſumitur,aut Chriſto. Iſ.31.a.Eccl.27.b. Et Chriſtus eſt ſapiens, qui aſcendit ciuitatem fortium. Prou.21.c. Et ſapienter incantans, eſt Chriſtus prædicando. Pſ.57.Ier.16 b.Mat.11.c.12.d. Sapientia Salomonis, typus eſt ſapientiæ Chriſti.3. Reg.10.a. Iob 9.a. Et ſapientia ædificans ſibi domum,eſt Verbum Patri coæternum, in vtero Virginali carnem aſſumens. Prou.1.c.9.a. Ipſe Chriſtus eſt ſapientia,cuius homo precium neſcit. Iob 28.b. Qui & Dei virtus,& Dei ſapientia dicitur.1.Corint.1.d.

Bed.ſ.Pro.1.21. Ori.ſ.Exo.ho.13. Hie.ſ.Iſ.3.& ſ. Eccleſiaſten.12.

Prophetæ. Apoſtoli. Doctores.

Sapientes corde,ſunt Prophetæ & Apoſtoli,& doctores,quorum typum gerebat ſapiens Beſeleel. Exo.28.b.31.a.35.b.36.a. Horum ſapientum filios ſe dicunt hæretici. Iſ.19.b. Eoſdem deſignat ſapiens architectus,qui eſt ille,qui ſcit ædificare eccleſiam Dei. Iſ.3.a.1.Corint.3.b. Hi ſunt ſapientes,qui ædificant ſupra petram,& qui ſapiunt, quæ ſurſum ſunt, non quæ ſuper terram quorum verba ſunt quaſi ſtimuli. Iob 17.c. Eccleſiaſtæ 12.d.Mat.7.d.Col.3.a.

Baſi.ſ.Pſ.48. Gre.31.mor.11. Arn.ſ.Pſ.106.

Fides. Recta ratio.

Sapientia interdum dicitur fides. Pſ.48. Hac ſapientia priuat Deus ſtruthionem. Iob 39.c Et ſapientia eſt deuorata,aut etiam nulla,quando quis à recta deuiat fide,aut à recta ratione. Pſal.106. Ier.8.d.

Hie.ſ.Iob 15.

Confitentes peccata.

Sapientes,qui non abſcondunt patres ſuos,ſunt,qui confitentur peccata & errores,autores eorum manifeſtando. Iob 15.b.

Hier.ſ.Eccleſiaſtẽ.4.

Homo interior. Chriſtus.

Sapiens puer dicitur homo interior, quando iam peruenit ad decimum tertium annum. Vel dicitur de Chriſto, Eccleſiaſtæ 4.d.

Baſi.ſ.Pſ.48. Hil.ſ.Matt.cano.11. Hie.ſ.Iſ.19.& ſ. Ier.8.10.& ſ.Eze.27.& ſ.Amos 2. & ſ.Abdi.& ſ. Zac.9.& ſ.Iob 39. Aug.epiſt.59.120.

Philoſophi. Hæretici. Superbi. Sapientia mundana.

Sapientes Ægypti dicuntur Philoſophi,& hæretici,& ſuperbi:qui ſunt ſapientes huius ſeculi. Gen.41.b. Exo.7.b.Pſ.48 Iſ.19.b.40.e.47.c. Hi ſapientes ſunt confuſi,& capti. Ier.8.d.10.a. His ſapientibus abſconduntur myſteria fidei. Mat.11.d.Luc.10.a.16.b. Horum ſapientia dicitur ſapientia huius mundi.1.Cor.1.c.Col.2.d. Horum eſt altum ſapere,hoc eſt,ſuperbire. Rom.11.c. Hi ſunt ſapientes ad faciendum malum: qua ratione ſerpens erat callidior cæteris animantibus. Gen.3.a.Ier.4.f. Eoſdem deſignant ſapientes Tyri,& ſapientes Idumeæ. Eze.21.b.Abdi.c Et ſapientia quam ſibi aſſumpſerunt Tyrus & Sidon, eſt inanis ſapientia Philoſophorum. Zac.9.a. Hos ſapientes comprehendit Deus in ipſorum aſtutia. Iob 5.b. Hac ſapientia mundana priuauit Deus ſtruthionem,id eſt,eccleſiam. Iob 39.b.

Ric.de S.Vict.de ſecur.conſci.4.34.

Scrutinia mundanæ philoſophiæ. Acuta conſilia.

Sapientes Babylonis dici poſſunt peracuta ſcrutinia mundanæ philoſophiæ: & peracuta conſilia carnalis prudentiæ,& acerrima acumina,ac peracuti ſenſus cordis humani. Dan.4.a.

Hie.ſ.Iſ.5.29.

Scribæ & Phariſæi.

Sapientes in oculis ſuis & prudentes,erant Scribæ,& Phariſæi:qui habentes clauem ſcientiæ,nec ipſi ad Chriſtum introierunt,nec alios intrare permiſerunt,quorum ſapientia periit. Iſa.5.c.29.e.

Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. & ſ.Ier.ho.4. Hie.ſ.Iſ.11.32. Aug.ſ.Pſ.75.

Inſipiens dicitur diabolus: qui in nouiſſimo erit inſipiens, quia non proderit ei tunc ſapientia ſua. Peccator etiam quilibet,& Phariſæus,& hæreticus inſipiens eſt. Pſ.38.Iſ.32.a.Ier.17 b. Inſipiens quoque conſilium eſt ſapientum Pharaonis,quia hæretici & philoſophi ſua doctrina diſcipulos ad inferos detrahunt. Iſa.19.b. Demum inſipientes corde,ſunt nolentes credere in Chriſtum. Pſ.75.

Baſi.ſ.Pſ.37.48. Ori.ſ.Pſ.37.ho.2.

Gentilis. Peccatum.

Inſipiens,eſt carens prudentia ad agibilia ſalutaria, qua ratione Gentilis inſipiens erat, & inſipientia iumenta dicuntur,qui ratione non vtuntur. Pſ.48. Inſipientia autem eſt peccatũ, & id,quod per inſipientiam fit.

Ori.ſ.Rom.10. Hil.ſ.Pſ.68. Glo.ord.ſ.Exo.1.

Chriſtiani. Crux Chriſti. Verſutia.

Inſipiens gens dicuntur Chriſtiani,propter ſtultitiam prædicationis. Deu.32.c.Rom.10.d.

Inſipientia Chriſti dici poteſt crux eius,quæ Gentibus eſt ſtultitia. Pſ.68.

Sapienter opprimere volens Pharao populum Iſrael. Exo.1.b.typus eſt aſtutiarum diaboli,& ſapientiæ carnis,quæ nititur ſpiritum opprimere. Hæc ſapientia eſt verſutia, de qua Pſ.106. Omnis ſapientia eorum deuorata eſt.

Sapor.

SApor,eſt qualitas illa,quam guſtu dignoſcimus,quæ dicitur obiectum ipſius guſtus.

Gre.11.mor.4.

Guſtus ſapientiæ.

Sapor quem iudicant fauces comedentis. Iob 12.b.deſignat guſtum ſapientiæ, qui eſt apud electos,nam verba ſapientiæ,quæ reprobi audiunt,electi non ſolùm audiunt,ſed etiam guſtant, vt eis in corde ſapiat, quod reproborum non mentibus, ſed ſolummodò auribus ſonat.

Sermo Dei omnibus congruens.

Omnis ſapor erat in manna. Sap.6.d. quia in ore ſpiritualium diuinus ſermo, & omnibus cõgruens, & à ſemetipſo non diſcrepans, qualitati audientium condeſcẽdit: quem dum electus quiſque vtiliter iuxta modum ſuum intelligit, quaſi acceptum manna in voluntarium ſaporem vertit. Habet etiam omnem ſaporem, quia ad omnia mala tribulationum & vitiorum habet remedium.

Gre 6.mor.7. Bed.ſ.Exo 16.

Sapphirus.

SApphirus, eſt lapis precioſus coloris aerei, aureis punctis collucens. *Pli.37.nat.hiſt.9.*

Secreta Dei. Supremi ordines Angelorum. Firmitas cæleſtium. Angeli.

Sapphirus ſuper firmamentum, in quo erat thronus Dei, deſignare poteſt abſcondita & incomprehenſibilia ſecreta Dei. Eze.1.g. Exo.24.c.28.c. Cant.5.d. Apoc.21.f. Ideo dicitur. Pſ.17. Poſuit tenebras latibulum ſuum. Deſignat etiam celſitudinem ſuperiorum ordinum Angelorum, vt Thronorum. Item firmitatem cæleſtium. Generaliter autem ſapphirus ſignificat Angelos, & creaturas cæleſtes. Iob 28.c.

Hie ſ.Ezec.1. Gre.ſ.Eze.ho.8. Rup 1.ſ.Eze 16. Aug.de eſſent.diui. Gre 18.mor.30.

Miracula Chriſti.

Sapphiri, quibus diſtinctus erat venter ſponſi. Cant.5.d. deſignare poſſunt miracula Chriſti, quæ etiam inter paſſiones operabatur, ea præcipuè, quæ eius excellentiam demonſtrabant, vt apparitio ſtellæ.

Gre.ſ.Cant.5. Rup.ſ.Cant.5.

Prædicatores. Gentiles.

Sapphirus ſecundùm quòd cæli refert colorem, vitam cæleſtem ſignificare poteſt, & conuerſationem eorum, qui dicere poſſunt. Conuerſatio noſtra in cælis eſt, & ipſos, qui ad ſuperna per cæleſtem conuerſationem tendunt. Exo.24.c.28.c. Iſ 54.c. Thr.4.b. Iob 28.a.

Hie ſ Iſ.54. Aug q in Exo.102 Gre.18.mor.20. Geor.Ven.cant.3. tom.8.cap.3.

Sapphirus quandoque ſignificat prædicatores noui teſtamenti, qui carnalis propaginis deſideria poſtponentes, cæleſtia ſola ſectati ſunt. Iob 28.c. De his dicitur Iſa.60.b. Qui ſunt hi, qui vt nubes volant? Significat etiam Gentiles ad fidem venientes.

Gre.18.mor.30. Hie.ſ. Iob.28.

Iuſtitia commutatiua. Mundus. Paulus.

Sapphirus in ſecundo ordine rationalis in pectore pontificis, iuſtitiam ſignificare poteſt, præcipuè commutatiuam. Exo.19.b. Ezec.28.c. Poteſt etiam ſapphirus in pectore pontificis, mundum ſenſibilem ſignificare. Sapphirus autem in ſecundo fundamento ciuitatis cæleſtis comparari poteſt Paulo, qui raptus eſt, vſque in tertium cælum.

Glo ord ſ.Exo.30. Tho.de confuſ.lin. Aretas ſ.Apo.21.

Sara, Sarai.

SAra, id eſt, domina vel princeps, vxor Abrahę, quę prius Sarai, id eſt, domina mea, vel princeps mea dicebatur. Genuit Iſaac iam nonagenaria, quum prius fuiſſet ſterilis, & iam natus eſſet Iſmael ex Agar ancilla. Dixit autem Abraham eam eſſe ſororem ſuam, cauſa vitãdæ mortis, quum eſſet filia fratris ſui. Fecit autem vt Abraham eiiceret Agar ancillam ſuam cum filio ſuo.

Sapientia. Virtus.

Sara, ſiue Sarai, id eſt, princeps mea, typum gerit ſapientiæ & virtutis, quæ ſterilis eſt malorum operum, fœcunda verò bonorum. Quæ non tam cito parit, ideo prius eſt acceſſus ad Agar, hoc eſt, ad diſciplinas, & poſtea parit Deo, & parit Iſaac, hoc eſt, iucunditatem bonorum operum. Gen.12.b.16.a.17.c. Eadem dicta eſt ſoror Abrahæ, vt ſit illud Prou. 7.a. Dic ſapientiæ, Soror mea es. Eadem communicata eſt Ægyptiis, quia ſapientia & virtus communicatur à Deo his, qui ſunt in mundo, ne quis ſibi eam arroget. Generat in Abraham, hoc eſt, in intellectu bono, non in Pharaone. Concepit contra ſpem, hoc eſt, contra diffidentiam carnis. Vt autem mandauit eiici ancillam & filium eius, virtus eſt carnis repellens blanditias. Gẽ. 21.b. vel eſt ſacra ſcriptura docens Apoſtolos tranſitum ad Gentes, eiecta ſynagoga. Deſignat etiam fidem, ideo interpretatur princeps, quia fidei magnus eſt principatus apud Deũ.

Phil.2.alleg. & de Abr. & de cong. eic. Cle.Alex.1. ſtro. Ori.ſ.Gen.ho.6.7. Amb.2. de Abr. 4. Bed.ſ.Gen.12. 25. Rup 6.ſ. Gen.21. 35. & 5.de gloriſi. Trin.

Sacra ſcriptura. Fides. Eccleſia.

Sarai, hoc eſt, princeps mea, eſt eccleſia, quæ dicta eſt ſoror Abrahæ, hoc eſt, Chriſti. Et mutatur illi nomen, vt dicatur Sara, quia eccleſia eſt vniuerſalis princeps. Iſa 51.a. Eſt autẽ eccleſia Domino Ieſu Chriſto in occulto vxor. Occulte quippe atque intus in abſcondito ſecreto ſpirituali anima humana inhæret verbo Dei. Eadem generat Iſaac, hoc eſt, lætitiam bonorum operum. Gal. 4.c. Quum dicitur de patre eſſe ſororem Chriſti eccleſiam, non de matre, gratiæ cæleſtis, quæ in æternum manebit, cognatio commendatur, ſecundùm quam genus mortale non erimus, accepta poteſtate, vt filij Dei vocemur & ſimus. Neque enim hanc gratiam de Synagoga matre Chriſti ſecundùm carnem, ſed de Deo patre percipimus. Occultatur autem cuius vxor ſit alienigenis, cuius autem ſoror non tacetur, quia occultum & difficile ad intelligendum eſt, quomodo anima humana verbo Dei copuletur, ſiue miſceatur, qua verò cognatione ſint fratres Chriſtus & omnes Sancti gratia diuina, non conſanguinitate terrena, hoc eſt, de patre, non de matre, & affabilius dicitur, & capacius auditur.

Amb.2.de Abr.11. Hie.ſ.Iſ.51. & ſ. Gal.4. Bed ſ.Gen.18.20. Aug.22. cont. Fauſ. 38.39.40.

Synagoga.

Sara, cuius amorem tranſtulit Iſaac in Rebeccam. Gen.24.g. typus eſt ſynagogæ, cui prætulit Chriſtus eccleſiam. Deſignat etiam ſynagogam in hoc, quòd erat ſterilis, quia pauci ex Iudæis crediderunt, ideo Chriſtus per Apoſtolos tranſiit ad Agar, id eſt, ad Gentes. Vt etiam fuit capta ab Abimelech, captiuitatem Babylonicam ſynagogæ deſignauit. Gen.20.a.

Aug ſerm.75. Bed ſ.Gen.15. Rup 5.ſ.Gen.15.

Recta ratio.

Sara præterea ſignificat rectam rationem, quæ eſt princeps, & princeps mea, quæ condeſcendit carni, quando dicit, Ingredere ad ancillam meam. Gen.16.a. *Lyr.ſ.Gen. 16.*

Bona voluntas.

Sara pariens Iſaac, hoc eſt, gaudium, eſt bona voluntas, quæ ablatis humanis cupiditatibus, fœcundatur ſobole virtutum, quæ gaudium afferunt. Gen.21.a. *Phil.2.alleg.*

Gratia noui teſtamenti.

Sara etiam typus eſt gratiæ noui teſtamenti, vnde prius ſterilis, non per naturam genuit, ſed ex promiſſione, quia gratia noui teſtamenti non eſt ex meritis, alioqui iam non eſſet gratia. Gen.16.a. Gal.4.c.

Glo.ord ſ.Gen.16 Rup 5 ſ.Gen.8.

Gre.9.mor.51. Bed.ſ.Gen.18. — *Caro rationi ſubiecta.*

Sara poſt oſtium manens Gen.17.b.typus eſſe poteſt carnis rationi ſubiectæ,& ad exteriora minimè vagantis. Vel eſt cura carnis,quæ non foris apparet, & videri iactanter erubeſcit, vt quaſi poſt tergum viri ſub diſcretione ſpiritus, ſolis neceſſariis intenta, nequaquàm ſciat procaciter detegi,ſed verecunde moderari. Indicat etiam mulierum honeſtatem,& quòd intimi in publicum prodire non debeant.

Saraballum, vide Induere. Sarcina, vide Onus.

Sarcire, Sartatecta.

Glo.ord.ſ.2.Par.24. — *Sciſſura errorũ.*

Sarcire, eſt integrum facere,& Sartatecta erant opera publica,quæ locabantur, vt integra præſtarentur,qualia erant ſartatecta templi,quæ ſarciebantur,ſeu reſtaurabantur.4.Reg.12.a.12.b.2.Par.24.a.34.c.Et ſartatecta eccleſiæ ſunt ſciſſuræ errorum & vitiorum, quæ ſarcienda ſunt per prædicatores & ſacerdotes.

Sarculum, Sarrire.

Sarculum,eſt genus raſtri,hoc eſt,crates illa dentata,qua ſegetes ab herbis purgantur. Sarrire autem eſt ſarculo ſegetes purgare,& ſcalpere.

Hie.ſ.Iſ.7. — *Meditari in ſacra ſcriptura.*

Sarrire montes ſarculo,eſt meditari in ſacra ſcriptura, ad eius myſticos ſenſus eliciendos. Iſa.7.d.

Hie.ſ.Iſ.28. — *Caſtigare corpus.*

Sarrire terram, eſt digna caſtigatione corpus affligere & præparare ad verbum Dei ſuſcipiendum.Iſ.28.g.

Gre.ſ.1.Reg.13. — *Diſcretio.*

Sarculum virtutem diſcretionis ſignificare poteſt:qua ſeparare debemus vitia à virtutibus. 1.Regum 13.d.

Sardius, Sardonyx.

Plin.37.natu.hiſt.67. Geor.Vene.cant.3.tom.8.cap.3. Aretas.ſ.Apo.4.

Sardius,ſiue ſardonyx,eſt lapis coloris rubei,ad vnguis colorem tendens, & rubræ terræ ſimilis,qui vulgo corneolus dicitur. Acuit ingenia, mitemque reddit, & animum accendit ad gaudium,caſtumque efficit. Hunc nō ſolum timori eſſe ferunt beluis atque monſtris, ſed etiam vim habere curandi dolores ac moleſtias, quæ noſtris corporibus innaſcuntur. Cæterùm ſardius & ſardonix diuerſi lapides ponuntur apud Plinium,licèt non multum diſſimiles:& etiam in fundamentis ciuitatis cæleſtis.Apoc.21.c.

Aug.ſ.Apo.21. — *Iudicium vniuerſale.*

Sardius in iudice Chriſto,ſimilitudinem habens ignis, iudicium vniuerſale futurum per ignem deſignat.Apoc.4.a.Et in Deo eſt argumentum iuſti iudicij:quia terret,& ignis præ ſe fert ſpeciem.

Glo.ord.ſ.Gen.39. — *Memoria.*

Sardius in primo ordine rationalis pontificis,memoriam ſignificare poteſt.Exo.28.c. 39.b.

Glo.int.ſ.Eze.28. — *Vnus ordo Angelorum. Crux Chriſti.*

Sardius in ornatu regis Tyri,vnum ordinem Angelorum ſignificare poteſt. Ezec.28.c. Vt autem eſt rubeus,crucis cruorem indicat.

Gre.17.mor.20.30 Geor.Ven.cant.3.tom.8.cap.3. — *Homo. Antiqui patres.*

Sardonycus lapis terræ rubræ ſimilitudinem tenens,homines deſignare poteſt:quia & Adā primus homo à terra rubra nomen habet. Vel deſignat patres veteris teſtamenti: qui quamuis magnam iuſtitiæ vitam tenerent,carnali tamen propagini ſeruiebant.Iob 28.c. Sardonyx autem in quinto fundamento ciuitatis cæleſtis, Iacobum Zebedæi deſignat, primum omniū

Aretas ſ.Apo.21. — *Iacobus Zebedæi. Philippus.*

Apoſtolorum ſanguine rubricatum. Sardius verò in ſexto fundamento Philippum indicat habentem ignitum affectum erga Chriſtum.Apo.21.c.

Sarepta.

Ori ſ.Luc.ho.33. Hie.ſ.Abdi. Rup.5.ſ.Reg.7. — *Gentiles.*

Sarepta,ſi ſint duæ dictiones,interpretatur anguſtia buccellæ ſeu panis,ſi vna, interpretatur incendium,eſt ciuitas inter Tyrum & Sydonem, vbi vidua pauit Eliam. Typus eſſe ſolet Gentilis populi.3.Reg.17.a.Abdi.g.Luc.8.d.

Sargon.

Hie.ſ.Iſ.20. — *Diabolus.*

Sargon,id eſt,princeps horti,vel auferēs protectionem,ſiue hortum, rex Aſſyriorum. Typus eſt diaboli,qui princeps eſt voluptatum.Iſ.20.a.

Saron.

Hie.ſ.Iſ.33. — *Hieruſalem.*

Saron,id eſt,planicies,aut canticum eius,eſt regio fertilis inter Itaburium montem, & lacum Tiberiadis,& inter Cæſaream & Ioppem. Typus eſt Hieruſalem,quæ facta eſt vt deſertum,nullos habens homines fructum facientes.Iſ.33.b.35.a.

Sarrire, vide Sarculus.

Sartago.

Sartago,eſt patella ferrea frigendis carnibus,piſcibus,aut aliis pulmentis deſeruiens.

Hie.ſ.Eze.4. Gre.26.mor.c.& 2.paſto.c.[illegible] ſ.Ezec.ho.12. — *Ira Dei. Zelus prædicatoris.*

Sartago ferrea fortem iram Dei contra Hieruſalem ſignificare poteſt. Ezec. 4.a. Leu.2.b.6.c.Per hoc autē,quòd eſt ſartago,eſt ibi frixura, per hoc verò, quòd ferrea,fortitudo, qua ratione poteſt etiam deſignare fortem zelum prædicatoris aduerſus peccantes, qui dicit frixuram patiens cum Paulo. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur & ego non vror?

Ori.ſ.Leu.ho.45. Iſy.ſ.Leu.2.6.7. — *Crux Chriſti. Anxietas Chriſti. Solicitudo doctorum.*

Sartago crucem Chriſti deſignare poteſt,in qua ipſo amoris igne frixus eſt.Leuit.2.b.6.c.7.a.Poteſt etiam ſignificare anxietatem Chriſti,quā habuit in oratione. Sartago autem in tātum eſt fortis,vt ſuperpoſita igni,ipſa quidem non conſumatur, nec aliquam corruptionem ſuſtineat,aut imminutionem, ſuperpoſitos autem cibos eſui aptos reddat. Sic crux Chriſti

fortis,

Conſtantia. Fletus. Zelus. Senſus moralis. Aemulatio. — *Ruper.1.ſ. Leui.9.*

fortis, omnem creaturam ſubiecit Crucifixo, & carnem Chriſti eſui aptam reddidit. Fuit poſita ſartago contra Hieruſalem: quia Iudæi in crucem offenderunt. Eze.4.a. Poteſt etiam ſignificare ſolicitudinem publice docentium: conſtantiam & robur animi: fletū & carnis macerationem, zelum: item ea, quæ intelligi poſſunt, ſi frequenter verſentur: & ſenſum moralē.

Sartago in malum ſignificare poteſt fraternæ æmulationis incendium, interius perſonante ac perſtrepente falſorum fratrum inuidia. Le.2.b.

Sartatecta, vide Sarcire.

Sarthan.

Tribulationes. — *Rica. de S Vict. de extrem. mal. 16.*

Sarthan, id eſt, tribulatio eorū: locus iuxta Iordanem, vſque ad quem intumuerunt aquæ Iordanis. Ioſ.3.d. Deſignat volūtarias tribulationes: vſque ad quas creſcit meritū tribulatorū.

Saſai.

Sermo falſus. — *Ori.ſ.Ioſ.ho.20.*

Saſai, id eſt, extra me: filius Enach, id eſt, inanis humilitatis: typus eſt ſermonis extra veritatem exiſtentis. Ioſ. 15.c.

Sata, Satum.

Hier.ſ.Mat.6.13.

Sata, ſunt ſeminata, de quo vide Seminare. Satum autem, eſt genus menſuræ iuxta morem prouinciæ Paleſtinę, vnum & dimidium modium continens.

Tres filii Noe. Genus humanū. Myſterium Trinitatis. — *Amb.1.de Ambr.5*

Sata ſimilæ tria, ſignificare poſſunt tres filios Noe, à quibus genus humanum eſt propagatum, qua ratione ſignificant etiam multitudinem gentium, ſeu genus humanum. Poſſunt etiam ſignificare myſterium Trinitatis. Gen.18.a.

Sacra ſcriptura. Confeſsio Trinitatis. Dilectio Dei. Triplex fructus. Triplex ſtatus. Virtutes theologicæ. Triplex natura in Chriſto. — *Hil.ſ.Mat.ca.13. Hie. ad Furiam et ſ.Matt.13. Au.1 q. in Euang. 12. et ſ.Ioan.tra.9 & ſer.7. Iſyc.ſ.Leui.20. Beda ſ. Gen. 18. Ber. ſer 2. Natiui. Domini.*

Sata farinæ tria. Mat.13 e. ſignificare poſſunt legem, prophetas, & euangelium. Vel ſignificant confeſſionem Trinitatis, vel dilectionem Dei, quæ eſt ex toto corde, tota anima, & totis viribus. Vel deſignat fructum triceſimum, ſexageſimum, & centeſimum. Vel tres viros inſignes, Noe, Daniel, & Iob. Vel ſpiritum, animam, & corpus: in quibus lex Dei abſconditur, vt in bona operatione vniantur. Vel fidem, ſpem, & charitatem: vel cogitationem, verbum, & opus, quæ commiſcentur in fide. Vel deſignant in Chriſto deitatem, animam, & carnem.

Satagere.

Satagere, eſt anxium eſſe, & diſtorqueri difficultate alicuius rei conficiendæ.

Patientia. — *Hie.ſ.Mic.4.*

Satagere in dolore, eſt viriliter ſuſtinere pœnam ad pœnitentiam. Mic.4.c.

Solicitudo vitæ actiuæ. — *Gre.ſ.1.Reg. 14.*

Satagens Martha circa frequens miniſterium. Luc.10.g. deſignat nimiam ſolicitudinem vitæ actiuæ.

Satan, Satanas.

Diabolus. — *Hie.ſ.Iſa.27.et ſ. Zach.3. Au.ſ.Apo.ho.2.*

Satan, id eſt, aduerſarius; pro diabolo ſumi ſolet, & pro eius corpore, quod eſt multitudo malorum. Iob.1.b.2.b. Zac.3.a. Apo.2.c. Vide Aduerſarius.

Satelles.

Miniſtri ad vitia.

Satelles, idem eſt, quod miles mercede conductus: qui lateri Principis, aut Imperatoris aſſiſtit. Sumi poteſt pro miniſtris ad vitia. 1.Reg.19.b. Iudith 7.b.10.d.

Satiare, Satietas, Saturare.

Satiare, eſt explere aliquem appetitum: quod ad omnes ſenſus refertur, & etiam ad animā. Satietas autem plerunque pro faſtidio ſumitur.

Glo ord ſ.Iſa.53. Hie.ſ.Pſ.16.

Saturari attribuitur Chriſto, quia laborauit: qui etiam ſaturari dicitur fide Gentium. Iſ.53. d. Idem eſt ſaturatus opprobriis. Thre.3.d. Iob.10.c. Dicitur etiam ſaturari in membris, quādo manifeſtatur gloria Patris Pſ.16.

Abundantia verbi Dei. — *Ori.ſ.Le.ho.16. et ſ Pſ.36. ho.3. Gre.ſ.1.Reg 2. & 1..mor.7. Hil.ſ.Mat.ca.15. Amb.ſ.Luc 9. Hie.ſ.Pſal.147.*

Saturitas panum, quam dat Dominus, eſt abundantia verbi Dei. Exo.16.c. Leu.26. a. Iſaiæ 55.a Et ſaturati famelici, ſunt Gentiles, quibus data eſt myſteriorum fidei plena cognitio. 1. Reg.2.a. Saturantur etiam famelici, quando humiles virtutum munera recipiunt. Saturantur præterea iuſti in diebus famis, quia non deeſt illis verbum Dei. Pſal.36. Et ſatiatur turba à Chriſto per doctrinam & dona Spiritusſancti. Matth.15.d. Luc.6.d Ioel.2.f. Iob.27.c. Satiat Deus adipe frumenti, quum dat myſteriorum cognitionem. Pſal.147. Et melle de petra, hoc eſt, diuina ſapientia. Pſ.80.

Sumpt io Euchariſtiæ. Fœlicitas. — *Au.17.ciu.Dei 4 et epiſt.12. Arn.ſ.Pſ.21. 103.*

Saturantur famelici, quando mūdi à peccatis, euchariſtiæ ſacramentū ſuſcipiunt. 1.Re.2.a. Qui etiā adipe frumenti ſatiari dicuntur. Pſ.147. Sic ſaturantur pauperes corpore Chriſti. Pſ. 21.103.121. Diuites autem, hoc eſt, ſuperbi manducant, & adorant, ſed non ſaturantur. Iob.31.

Merces bonorū operum.

Satiabit Dominus adipe frumenti, viſione videlicet diuina in cæleſti Hieruſalem. Nā hic ſolum eſt guſtus. Pſ.147. Ibi implentur horrea ſaturitate. Pro.3.b.

Gloriari in tribulatione. — *Au.ſ. Pſal.147. Beda ſ.Pro.3.*

Satiantur iuſti in diebus famis. Pſ.36. quia veniunt cum operibus ad iudicium, quibus ſaturabuntur, malis remanētibus in fame. Vel ſaturantur, quando gloriātur in tribulationibus.

Participatio doctrinæ, & ſacramentorum Eccleſiæ. — *Ori.ſ Pſ.36 .ho.3. Au.ſ.Iſa.36. Hier.ſ. Amos 4.*

Saturati erant hæretici in eccleſia, quando participes erant doctrinæ eius & ſacramentorum: quæ poſtea ſuis meritis tribuentes, eleuati ſunt, & inanes dimiſſi. Hoſ.13. b. Et dicuntur non ſatiati, quando non toto corde ad eccleſiam reuertuntur. Amos 4.c.

Abūdantes Iudæi tēporalibus, et malis operibus — *Glo.ord.ſ. Iere.5. Au epi.59. Gre.13.mor.7.*

Saturauit Deus Iudęos, quando dedit eis temporalium abundantiam. Ierem. 5.b. Dicuntur Iudæi etiam ſaturati filiis, hoc eſt, malis operibus, vel ſaturati porcina, id eſt, dogmatum

Eut.q. in Pſal. Hila.ſ.Pſal.58. Hie.ſ.Iſa.56. Hie.epi. beatitudi nis & ſ.Hoſe.4 Cle.Alex.pæd.11.

immundicia. Pſ.16. Saturati quoque dicuntur pœnis Chriſti. Iob.16.c. E diuerſo, dicuntur Iudæi non ſaturati, quia non habent templum & ſacrificia. Pſal.58. Et neſciunt ſaturitatem, quia ſuis non ſaturantur erroribus. Iſ.56.d.

Abundantia voluptatum.

Saturitas carnium, dicit abundantiam voluptatum. Exo.16.b. Et etiam ſaturari pane, eſt frui voluptatibus temporalibus. Thre.5.b. Hæc ſaturitas panis fuit iniquitas Sodomę. Ezec. 16.g. Non ſaturabatur autem filius prodigus ſiliquis, quia nec vitia, nec inanis philoſophia, nec res temporales ſatiare mentem poſſunt. Luc.15.d. Saturati autem ſurrexerunt ludere filii Iſrael, quod Græcè dicitur χορτασθέντες, quaſi dicas fœno repleti, nempe qui à ratione alienam alimenti plenitudinem χόρτασμα, hoc eſt, fœni repletionem, non autem cibū dixerit. Exo.32.b. Non ſatiari dicitur Hieruſalem fornicationibus, quando ſemper anima peccare appetit. Eze.16.d. Et non ſaturantur comedentes, quia peccata ſunt vana. Hoſ.4.c. Saturati è diuerſo dicuntur diuites, & qui conſolationem ſuam habent in hoc mundo, qui calcāt fauum diuinę conſolationis. Prouer.27.a.

Beda ſ.Pro.27. Hier.ſ.Iſa.9.& ſ. Mic.6.& ſ.Iob.27. Gre.13.mor.7.

Inſatiabilitas hæreticorum in erroribus.

Non ſaturatur hæreticus erroribus tanquam inanibus. Iſaiæ 9. d. Nec ſaturatur quando ſacram ſcripturam legendo nullum percipit fructum. Mich.6. c. Nec ſaturatur pane viſionis Dei, nec ſacræ doctrinæ, quam ad quæſtionem quærunt, non ad refectionem. Iob.27.c. Inſaturabilis etiam dicitur venter impiorum, id eſt, hæreticorum. Pro.13.d. quia ſemper ſunt diſcentes, & nunquam ad ſcientiam veritatis peruenientes. 2.Timo.3.b.

Beda ſ. Pro.13. Hie.ſ.Agge.1. Beda ſ. Pro.1.

Inutilitas operum.

Non ſaturantur, qui comedunt, hoc eſt, qui pauca aut leuia bona opera faciunt, & quæ eis non ſufficiant ad ſalutem. Agge.1.b.

Viſio malorum moleſta. Pœna malorum.

Satietas erit viſionis malorum, quia eorum viſio potius erit moleſta, quàm iucūda. Iſ.66. g Saturantur autem mali conſiliis ſuis, quum propter praua conſilia puniuntur. Pro.1.b.

Hie.ſ.Eze.7. Gre.15.mor. 10.

Fames in diuitiis.

Non ſaturant animum aurum, & argentum, quia eorum amatores in æternam inducunt famem. Ezech. 7. f. Non ſatiatur etiam venter iniqui, quia auaritia ignis more nunquam expletur. Iob.20.c.

Glo.ord.ſ.Eze.32.

Gaudentes dæmones de lapſu magni viri.

Saturat Deus volatilia & beſtias terræ de dracone, & etiam de carnibus & ſanguine Gog, quando dæmones gaudent de lapſu magni viri, & etiam hæretici. Eze.32.a.39.e.

Gre.14.mor.25.& 22.mora.11.

Detractio. Malitia Iudæorum in Chriſtum. Sumptio Euchariſtiæ.

Saturantur carnibus Iob, aut aliorum, qui alienę vitæ detractione paſcuntur. Iob.19.c. Pro. 23.a. Saturari etiā cupientes carnibus Chriſti, fuerūt vel Iudęi perſequentes, vel Gentiles credētes, quia & illi moliti ſunt corpus eius, quaſi conſumēdo extinguere, & iſti eſurientē mentem ſuam deſiderant quotidianę immolationis ſacrificio, de eius carnibus ſatiare. Iob.31.d.

Satisfacere, ſatisfactio.

Satisfacere, eſt tantū facere, quātū ſatis ſit irato ad vindictā, & ſatisfacit, qui ſe verbis purgat.

Glo.int.ſ.Leui.10

Cuſtodia præceptorum. Cuſtodia Eccleſiæ.

Satisfactio Aaron erga Moſen. Le.10.d. cuſtodiam præceptorum deſignare poteſt, qua ſatisfit legi. Vel cuſtodiam eccleſiæ, quam Chriſtus accepit.

Satrapa.

Satrapa, idem eſt apud Perſas, qui pręfectus.

Gre.ſ.1.Reg.5. Gre.ſ.1.Reg.7.

Prædicatores.

Satrapę Philiſthinorum. 1.Re.5.c. ſignificare poſſunt prædicatores eccleſię, de quibus dicitur. Pſ.46. Principes populorum congregati ſunt cum Deo Abraham.

Rup.ſ.Dan.11.

Principes dæmonum.

Satrapæ etiam Philiſthinorum congregati contra Iſrael. 1. Reg. 7. b. deſignant principes dęmonum aſcendentes contra Fideles ad tentandum.

Principes Iudæorum.

Satrapę regis Darii quærētes perdere Danielē, ſūt principes Iudęorū cōtra Chriſtū. Dā.6.a.

Saucius, vide Vlcus.

Saul.

Saul, id eſt, poſtulatus, ſiue commodatus, aut fouea, ſiue ſepulcrum vel infernus, filius Cis de tribu Beniamin, qui fuit primus rex Iſrael, cui ſucceſſit Dauid, quem ipſe perſequebatur.

Vel interpretatur petitio, quia contra voluntatem Dei expetierunt eum regem.

Chriſtus.

Saul vnctus in regem, & altior cæteris ab humero ſurſum, Chriſti fuit typus: qui eſt caput noſtrum. 1.Reg.10.a.

Gre.ſ.1.Reg.9.13.

Perfectus imitator Sanctorum.

Saul filius Cis, eligendus in regem, deſignauit perfectum imitatorem ſanctorum patrum eligendum eſſe in prælatum. 1.Reg.9.a.13.a. Interpretatur autem petitio, deſignans prędicatorem veritatis tantę eſſe debere charitatis, vt propter inſtans deſiderium, non petitor, ſed petitio eſſe cenſeatur, vt omnem motum cordis in affectum ducat ſupplicationis.

Gre.ſ.1.Reg.15.

Malus prædicator.

Saul tranſgrediens pręceptum Domini. 1.Reg.15. d. typus eſt malorum prędicatorum, de quibus dicitur Mat.5. Si ſal euanuerit in quo ſalietur?

Gregor. 3.paſto.ad Matt.5.

Prælatus male operans.

Saul vt ingreſſus eſt ſpeluncam ad purgandum ventrem. 1. Reg.24.a. typus eſt mali prælati, qui conceptam corde malitiam, vſque ad opera miſeri odoris extendit.

Rup.ſ.1.Reg.2.

Regnum peccati.

Saul, vt datus eſt rex à Deo irato peccanti populo. 1. Reg. 9. deſignat regnum peccati & mortis, vnde abiectus eſt, ſicut & Chriſtus deſtruet regnum peccati & mortis.

Saul inter prophetas, dicebatur admirando. 1.Reg.10.c. vt deſignetur, quę ſtulta ſunt mūdi, Deum elegiſſe, vt confunderet fortia. Dicitur etiam de Paulo inter Apoſtolos, quaſi de lupo inter oues. Acto.9.

Arno.ſ.Pſa.17. Hila.ſ.Pſal.58.

Iudæi. Diabolus. Mors.

Saul perſequens, Dauid typus erat Iudęorum perſequentium Chriſtum, & etiam diaboli. 1.Regum 26. Pſalm. 17. 51. 56. 58. in titu. Deſignat etiam mortem perſequentem vitam,

aut

aut mortem peccati,& inferni.Item temporale regnum perſequens regnum Chriſti.

Saul mortuus deſignauit ceſſationem imperii legis veteris.1.Reg.31.b.

Saulus, vide Paulus.

ſaxum, vide Lapis.

Scabellum.

Scabellum,eſt paruum ſcamnum,quod ſub pedibus ponitur.

Scabellum pedum Dei dici poteſt humanitas Chriſti,aut eius caro.Pſ.98.Eandem poteſt ſignificare ſcabellum aureum ſolii Salomonis.2.Para.9.c.

Scabellum pedum Dei dicitur terra:vt intelligatur Deum omnia concludere.Iſ.66.a.Anima quoque dicitur ſcabellum Dei,in qua ſunt veſtigia Dei,hoc eſt,pręcepta.Thre.2.a. Scabellum quoque Dei ſunt homines peccatores,quos delet Deus.

Scabellum pedum Chriſti ſunt,qui prius erant inimici, & conuertuntur & fiunt ei ſubiecti.Pſ.109.Iſ.66.a.Matt.22.g.Hebr.1.d.10.c.

ſcabies, vide Impetigo.

Scala.

Scala à ſcandendo dicta eſt, continens in ſe plures gradus,quibus ad altiora aſcendimus.

Scala quam vidit Iacob.Ge.28.c.Chriſtum deſignare poteſt, per quem in Deum aſcenderet ipſius Iacob videntis electa poſteritas.Huius enim ſcalæ inferius extremũ figebatur in terra,quia mediatoris anima fixa fuit, ſicut & cæteræ animæ in terrea carne quã comitabatur ipſa diuinitas,vt alterum extremum ſcalæ, penetrans vſque ad Deum patrem, qui illi cacumini innitebatur,quaſi in ipſo quieſcens,& eundem ipſum ſuſcipiens, iuxta illam eiuſdem filij Dei ſententiam: Ego in patre, & pater in me eſt. Deſignat etiam ſeriem generationum Chriſti vſque ad Ioſeph: & Dominus innitebatur ſcalæ: quia Ioſeph curam infantiæ eius habuit.Latera autem ipſius ſcalæ dici poſſunt patriarchæ,Abraham,& Dauid.

Deſignare etiam poteſt crucem Chriſti:in qua Angeli aſcendebant, & deſcendebant, & per eã deſcendunt Iudæi & aſcendent Gentiles. Itẽ Apoſtoli & prædicatores prędicando.

Significat etiam ſacram doctrinam,per quam in cognitionem Dei & cæleſtium aſcendimus Gradus autem eius,ſunt ordo mandatorum.Aſcendunt autem per eam doctores, quũ loquuntur ſapientiam inter perfectos:deſcendunt verò,quum præbent lac minus capacibus: poteſt etiam ipſa ſcala fidem & charitatem ſignificare.

Deſignat præterea altitudinem religionis:cuius gradus ſunt pœnitentiæ opera,latera verò lectio & oratio. Item gradus humilitatis, quibus in cælum aſcenditur: latera verò eius ſunt corpus & anima.Eſt in his ſcala, progreſſus ab imperfecto ad perfectum. Et vt in ſcala prius eſt receſſus à terra,vt fiat acceſſus ad cælum,ita prior, eſt receſſus à vitiis.Vnde & gradus virtutum, ſunt gradus ſcalæ:ſunt etiam gradus creaturarum per quas aſcenditur in Dei cognitionem.

Scala etiam ſignificare poteſt aerem,res naturales,animam,& vitam ſeu conuerſationem.

Scalpellum.

Scalpellum,eſt ferrum, quo aptatur corium, & raditur. Eſt etiam gladiolus vel cultellus ſcriptoris.Iere.36.c.

ſcandalum, ſcandalizare.

Scandalum,eſt offendiculum,in quod quis impingens periclitatur de lapſu.Interdum autem eſt damnum.Exo.10.b Vſquequo patiemur hoc ſcandalum:Lapſus.Exo.23.g. Quod tibi certe erit in ſcandalum.Impedimentum.Pſalm. 139.Iuxta iter ſcandalum poſuerunt mihi. Scandalizare autem eſt ſcandalum ſeu offendiculum prębere. Item lædere charitatem. Matt.17.d.Vt autem non ſcandalizemus eos.Inferre iniuriam.Eccleſiaſtici.32.c. Qui inſidioſe agit,ſcandalizabitur ab eo.Quando legimus, quicunque de minimis iſtis ſcandalizauerit quempiam,hoc intelligimus,qui dicto factove occaſionem ruinæ cuiquam dederit.

Scandalum eſt Chriſto,quicunque peccat,& qui alium ſcandalizat.Mat.16.d.

Scandalizans oculus,eſt dans occaſionem,vt recedamus à Chriſto,vel docens aliquam hęreſim. Matth.5.e.Sic ſunt ſacerdotes ſcandalizantes plurimos in lege. Mal. 2.b. Et ſcandala operantium iniquitatem,ſunt in eccleſia omnis frater contumelioſus,aut auarus, aut ebrioſus,aut turpis.Pſ.140.Et via eſt ſcandalum,quum quis ſequitur errores. Pſ. 48. Et ſcandalũ iuxta iter,eſt,quum hæretici de ſcripturis proferunt teſtimonia, quæ videntur quaſi rationem aliquam habere,vt ita decipiant, vel ſcandalum iuxta iter, eſt iuxta præcepta. Pſ. 139. Ipſe quoque hæreticus ſcandalum eſt, & generaliter mali. Matthæ.13.f. Scandalizat etiam oculus dexter,quum quis labitur in vita contemplatiua,cui ineptus erat.Et ſcandalizat oculus ſimiliter,quum quis labitur in vita actiua, cui etiam ineptus erat. Vnde dicitur ſcandalizare vnum de paruulis,qui vltra intelligentiam ſe contemplationi tradit,& non ſolum ſe,ſed infirmos quoſque in errorem inducit,& à gremio vnitatis diuidit.Mat.18.Eze.7.c.

In ſcandalum fit menſa Iudæis,quando quæ videbant in Chriſto, credebant eſſe ſcripturæ contraria,& de cruce Chriſti ſcandalizabantur.Pſ.68.Rom.11.a.Iſa.8.c.

Hil.ſ. Mat.ca.18. Scandalizans vnũ de puſillis, dicitur de Iudæis perſequentibus Apoſtolos, hac intentione, vt eos alienarent à Chriſto. Mat.18.a. *Iudæi perſequentes Apoſtolos.*

Hie ſ. Ezec.7. *Ori.ſ.Mat.ho.5.* Scandalum eſt aurum & argentum, hoc eſt, idola. Et dicitur ſcandalum iniquitatis idololatria. Eze.7.f.14.a. Et ſcandalum filiorum Iſrael. Exo. 23.d. Scandala quoque venientia, ſunt Angeli ſatanæ. Matt.18.a. *Idololatria.*

Hil ſ.Mat.can.18 *Amb.ſ. Pſ.118. ſerm.21.* Scandalum dicebant ſe pati Ægyptii, quum aſſligebantur. Exod. 10.d. Scandalum autem mundi ſeu Ægypti, erat paſſio & crux Chriſti. Quod ſcandalum non eſt diligentibus legem Dei. Pſ.118. Nam illi nonſcandalizantur: quia non ſunt puſilli. *Angeli Satanæ. Paſſio, & crux Chriſti.*

Iſyc.ſ. Leui.19. *Beda ſ. Pro.4.* Offendiculũ non ponendũ coram cæco. Le.19.c. eſt non faciendum opus, per quod ignorans incidat in peccatum. Non habet autem offendiculum, qui ſequitur ſapientiam. Pro.4.b

Scandere, vide Aſcendere.

Scapha.

Scapha, eſt nauicula ex ligno cauata, vnde paruæ naues ad piſcandum deſeruientes, ſcaphę dicuntur, & illæ quæ ſunt velut miniſtrę amanuenſes magnarum nauium.

Glo.ord.ſ.Mac.12 Scaphæ Ioppitarum, quibus ſubmerſerunt Iudæos. 2. Mach.12.a. ſunt dogmata hæreticorum, quibus ſubuertunt ſimplices. *Dogmata hæreticorum.*

Scapulæ, vide Humerus.

Scarabeus.

Scarabeus animal paruum volatile ex inſectorum genere, habens alas veluti teſtaceas: ſoletque pedibus auerſis pilas è fimo volutare. *Sol.*

Cle.Ale.5.ſtroma. Scarabeus apud Aegyptios ſignum erat Solis: quoniam quum rotundam ex bubulo ſtercore effingit figuram, eam vultu auerſo conuoluit. Aiunt autem hoc quoque animal ſex quidem menſibus ſub terra, alteram verò partem anni vitam degere ſuper terram, & ſemen in globum mittere, & non naſci fœminam ſcarabeum. *Hæreticus. Propheta.*

Hie.ſ. Haba.2. *Euc ſerm ſpirit.5.* Scarabeus loquens ſeu clamans de ligno, eſt hæreticus habẽs dogmata ſtercori cõparãda. Haba.2.c. IuxtaSeptuaginta Scarabeus etiã clamans Domino de ligno, dici poteſt propheta.

Scatere, Scaturire.

Scatere, eſt emanare, erumpere: & ebullire, & ita plenum eſſe, vt exiliat quod continetur.

Amb.ſerm. 34. Scatens vermibus manna. Exo.16.a. deſignat pœnam æternam indigne manducãtiũ corpus Chriſti. Deſignat etiam conſcientiam guloſi quaſi vermibus vrgeri. *Pœna indignè communicantium. Pœna guloſi.*

Hie.ſ Habac.3. Scatens putredo ſubter hominem. Haba.3.c. deſignat pœnitentiam libenter acceptandam pro peccatis. *Pœnitentia voluntaria.*

Scelus, Sceleſtus, Sceleratus.

Gre.11.mor.23. Scelus, eſt flagitium & facinus, ſeu graue crimen: vnde ſceleſtus, qui ſcelus committit, qui & ſceleratus. Et ſcelus quidem in opere videtur eſſe: delictum verò plerunque in ſola cogitatione. Iob.13.d.35.d.36.b.

Hier.ſ.Ezec.16. Scelus appellatur peccatum ciuitatis Sodomorum: quia grauiſſimum. Et generaliter grauiora peccata dicuntur ſcelera. Gen.19.d. Exo.32.g.34.a. Iſ.50.a. Et ſcelerata via Hieruſalem, dicitur propter grauia peccata. Eze.16.c. *Grauiora peccata.*

Hier ſ.Iſa.53. Scelus fratrum Ioſeph ſignificat ſcelus Iudæorũ occidẽdo Chriſtũ, commiſſum. Ge.40.c. Et ſcelus populi Dei, propter quod percuſſit pater filiũ, ſunt grauia peccata Iudæorũ. Iſ 53.c. *Occiſio Chriſti per Iudæos.*

Hie ſ. Amos 1. Scelera tria & quatuor Damaſci. Amos 1.a. deſignant, primum quidem cogitationem malam: ſecundum conſenſum: tertium ipſum opus, quartum complacentiam in ſcelere, & hæc ſunt in hæreticis, qui etiam doctrina ſua ſimplices decipiunt. Vel tria ſcelera ſunt, voluntas, opus, conſuetudo: quatuor verò ſunt, quando additur defenſio, ſeu obſtinatio.

Ruper ſ. Amos 2.

Hiero.ſ.Iſa.53 Scelerati, cum quibus reputatus eſt Chriſtus, erãt latrones, cum quibus crucifixus eſt. Vel generaliter ſunt mali, inter quos computatus eſt à Iudæis, ac ſi eſſet vnus eorum. Iſa.53. *Latrones.*

Scenofactoria.

Scenofactoria ars, erat ars, qua fiebant vmbracula, vel tabernacula, è quacunque re fierẽt. Vel faciendi funes: cuius artis erat Paulus. Acto.18.a.

Scenopegia.

Ori.ſ. Num.ho. 23. *Au. ſ Ioan tra.28* *Gre. Nyſſen.ſer.de Natiuitate.* Scenopegia erat feſtum tabernaculorum, in quo filij Iſrael in vmbraculis, aut tabernaculis habitabant, in memoriã habitationis, qua morati ſunt quadraginta annis in tabernaculis in deſerto. Hanc ſolemnitatem celebramus, quum nos reputamus tanquam aduenas & peregrinos ſuper terram. Num.29.1. Mach.10.b.2.Mac.1.a. Ioan. 7.a. Eſt etiam ſcenopegia, quando Chriſtus carnem induit, vt peregrinaretur in terra. *Peregrinatio huius vitæ. Incarnatio.*

Cyril.3.ſ. Ioan.11. Deſignat etiam ſolemnitatem futuram in reſurrectione, quando Sancti ſua recuperabunt corpora, in quibus perpetuo gaudebunt. *Reſurrectio corporum.*

Sceptrum, vide Baculus. Schiſma, vide Abſcindere.

Sciniphes, vide Culex. Scintilla.

Scintilla, eſt fauilla ardens, vt quæ exilire ſolet è ſilice.

Scintillæ æris candentis in animalibus, quæ vidit Ezechiel, deſignant in diuinis cuncta eſſe

plena

plena luminis. Eze.1.b. Vel ſunt verba prædicantium, quę audientium corda penetrant, & illuminant, & quia non poſſunt diuina ſufficienter explicare, ſcintillæ dicuntur. Vel ſunt dona Spiritusſancti, quæ cum feruore charitatis igneę longè audibilem reddiderunt tinnitum euangelicę prædicationis.

Lumen diuinum verbi prædicantium. Dona Spiritusſ. — *Hie.ſ.Eze.1. Gre.ſ.Ezec.ho.3 Ruper.1.ſ.Ezec.ſ.*

Scire, Scientia.

Scire, eſt certa & euidens cognitio. Interdum autem cogitatio. Iob 13.a. Secundum ſcientiam veſtram, & ego noui. Cultus. Pro.15.a. Lingua ſapientum ornat ſcientiam. Doctrina. Leui.10.b. Vt habeatis ſcientiam diſcernendi. Scire autem, ſcientiam habere. Item approbare. Nu.16.d. In hoc ſcietis, quod Dominus miſerit me. Natura cognoſcere. Gen.3.a. Scit enim Deus quod in quacunque die. Compertum habere. Gene.18.c. Scio, quod præcepturus ſit filiis ſuis. Credere. Deuter.4.e. Vt ſcires, quoniam Dominus ipſe eſt Deus. Diſcere Gene.15.d. Scito prænoſcens, quod peregrinum. Experiri Gene.24.c. Scire volens, vtrum proſperũ iter. Intelligere. Exo.23 b. Scitis enim aduenarum animas.

Scientia Dei. Scire dicitur Deus, non vt accipiat cognitionem à rebus, ſed potius res ſunt, quia Deus eas ſcit. Et quum dicitur Deus ſcire, quaſi de nouo, intelligitur quod faciat nos ſcire. Ge.18. c. Exo.3.b.33. Iob.31.a. Scientia autẽ Dei dicitur mirabilis, quia extenditur ad infinita. Pſ.138. — *Aug.de gen. cont. Manich.12 Hie.ſ Iob.31.*

Scientia Patris, & Filii. Scit Deus inſipientiam Chriſti, hoc eſt, paſſionẽ eius. Pſ.68. Conſcius autẽ Filii dicitur Pater quia vna voluntate, vno conſilio, pater cum filio ſemper operatur. Iob 16.d. — *Gre.21.mor.6. Hila.ſ.Pſ.138. Hila.ſ.Pſal.68*

Sciens Deus cogitationes. Scire tempus partus ceruarum dicitur competere Deo, qui dum occulta cordis conſpicit, futurum foris effectum operis: intus in pondere cogitationis penſat. Iob.39.a. — *Gre.13.mor.12. Gre.30 mor 21.*

Chriſtus accipiẽs infirmitates noſtras. Sciens infirmitatem, eſt Chriſtus. qui pro nobis expertus eſt infirma, & paſſus eſt grauia. Sed idem ſcit iuſtificare. Iſa.53.a.d. Ipſe quoque dicitur conſcius noſter. Iob 16.d quia naturam noſtram non ſolum creando nouit, ſed etiã aſſumendo. Qui etiam dicitur noſſe figmẽtũ noſtrũ. Pſ.102. quia ipſũ corpus in ſeipſo ex pietate ſuſcepit, & miſerias noſtras expertus eſt. — *Gre.13.mor.13.*

Fides. Doctrina noui teſtamenti. Humilitas. Scientia Dei, quam vult Deus pluſquam holocauſta, eſt fides. Hoſ.6.c. Iob.9.d. 19.d.42.a. Et ſcientia & doctrina, quæ paſcunt iuxta cor Dei, deſignant doctrinam noui teſtamenti. Iere.3.c. Dicitur autem Deus ſcientiarum Dominus, hoc eſt, ſecretorum ſacræ ſcripturę. 1. Reg.2.a. Iſa.32.a. Sciunt autem iuſtum, qui habent legem Dei in corde. Iſa. 51.c. Scientia etiã Domini eſt humilitas. Iſa.11.a. quam ſcientiam docuit Dominus, quando dixit: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde. Scientia autem Dei, aut nominis Dei, eſt in mundo poſt Chriſtum incarnatum, ſicut & ſcire diuina promiſſa. Gen.15.b. Exo.35.c. Iſa 52.d. Et ſcientes Deum in Babylone, ſunt Fideles ex Gentibus in ſeculo. Pſalm. 86. Scire autem quod Deus ſit Dominus dicitur tertio Eze.29. Vt prima cognitio ſit in corde, ſecunda in anima, tertia in ſpiritu. Primo ſuper terram, ſecundo mundi huius conuerſatione finita, tertio poſt reſurrectionem. Scire autem veſpere, quod Deus eduxerit de terra Ægypti, eſt cognoſcere redemptionem in fine ſeculorum factam. Exo.16.b. — *Hier.ſ.Hoſ.6. & ſ.Iere.3 & ſ.Iſa.51 Gre.ſ.1.Reg.2. Ruper.2.ſ.Iſa.8. Hie.ſ.Eze.29. & ſ.Pſalm.86.*

Cognitio experimentalis. Scientia boni & mali dicta eſt eſſe in ligno, quia ex illo intrauit ſcientia & erubeſcentia, tranſgreſſione facta, & cognouit homo bonum, quo careret, & malum quo efficeretur, per experientiã. Ge.2.b. Ita dicitur tunc ſcire malus, quãdo punitur. Iob.21.c. Et Ægyptii & Pharao ſciuerunt quod ſit Dominus, per experientiam flagellorum. Exo.7.a.29.g.31.a. — *Chry.ſ.Gen ho.16. Aug. de gen.ad liter.1. Gre.11 mor 21. Glo.int.ſ.Exod.*

Scientia prædicando. Scientia obſtetricandi, eſt ſcientia doctorum, animas ad bona opera inſtruentium. Exo. 1. d. Et ſcientia Beſeleel conſtruendi tabernaculum, eſt doctorum conſtruentium eccleſiã Dei. Exo.31.a.35.d.36.a. Scientia quoque diſcernendi quid comedendum, &c. eſt ſacerdotum & prælatorum. Leu. 10.b. 11.g. Qui etiam ſcire debent, quo tempore mundum quid, vel immũdum ſit, hoc eſt, cognoſcere an peccauerit quis ignoranter, an ſcienter. Le.14.f. — *Glo.ord.ſ.Exod.1.*

Scire præcepta. Scire vias Domini eſt cognoſcere pręcepta eius, vel occulta iudicia & voluntates & actiones. Iſa.58.a. Hanc ſcientiam nolunt impii. Iob.21.b. — *Glo.int.ſ.Iſa.58.*

Iudæi venientes ad fidem. Scient errantes ſpiritu intellectum, quando Iudæi venient ad fidem. Iſ.29.g. — *Hie.ſ.Iſa.29.*

Cognitio poſt hanc vitam. Cognitio ſui. Scientiæ perfectæ & magnæ ſunt, quæ poſt hanc vitam habentur, aut quũ hic doctores ad alta ſe eleuantes, deorſum ſe humiliter per cognitionem ſuę ignorantię inclinant. Iob. 37.c. — *Gre.27 mor 24.*

Reuelatio Ioanni Baptiſtæ facta. Scientia indicata nocti, eſt reuelatio facta Ioanni Baptiſtæ adhuc in vtero exiſtenti. Pſ.18. — *Arno.ſ.Pſ.18.*

Compunctio cerebonũ animæ caſtigatione. Scire quare non recedat manus Domini à puniendo, eſt tunc intelligere vtilitatem compunctionis, & afflictæ carnis bonum, quando de fiducia diuinæ indulgentiæ ineffabiliter lætantur. 1.Reg.6.b. — *Gre.ſ.1.Reg.6.*

Cognitio beata. Scire Dominum datur pro pręmio. Hoſ. 2.d Vnde Ioan. 17.a. Hęc eſt vita æterna, vt cognoſcant te, &c. Scit vocare patrem cæleſtem & matrem, qui videt Deum, nondum autem ſcit. qui ex parte cognoſcit. Iſa.8.a. — *Ruper.ſ.Hoſe.2. Hier.ſ.Iſa.8.*

Scire iubilationem, eſt ſcire vincere dæmones, & exultare de victoria. Pſal.88. Vel eſt ſcire vnde debet iubilare, hoc eſt, gaudium habere, quod explicare non poſſit, vt non de ſe, ſed de Deo gaudeat. — *Hie.ſ.Pſ.88. Aug.ſ.Pſ.88.*

Principes Iudæorum. Scientes literas erant principes Iudęorum. Iſa.29. d. qui ideo magis culpantur, quod non intelligerent ſcripturas, quæ de Chriſto erant. — *Hie.ſ.Iſa.29.*

Scientia Philoſophorum, & hæreticorum. Scientia Babylonis, eſt ſcientia philoſophorum, & hæreticorum, & diuinatio, & aſtrorum inſpectio. Iſa.47.c. Eſt etiam ſcientia arrogantium, quæ ſine charitate inflat, qualis erat ſciẽtia Elihu Iob.36.a. — *Glo.int.ſ.Iſa.47*

Ruper.l. victo.verbi Dei. Gre.33.mor.1.

Scientes bellum, ſunt dæmones, qui ſuperbia ſua erecti ſunt contra Deum. Baruch 3.c.

Abſque ſcientia cælat conſilium Leuiathan. Iob.42.a. quia quamuis contra infirmitatem noſtram multis fraudibus occultetur, protectoris tamen noſtri ſancta nobis inſpiratione detegitur. Abſque ſcientia cælat conſilium, quia licet tentatos lateat, latere tamen tentatorum protectorem minimè poteſt. *Dæmones. Detectio fraudis diaboli.*

Scirpus, vide Iuncus.

Sciſcitari, vide Interrogare.

Scopæ, Scopare.

Ber.ſer.2. Aſſu. Euc.for.ſpiritua.6. Hie.ſ.Iſa.14.

Scopæ, ſunt inſtrumentum, quo pauimenta verruntur.

Scopę ſignificare poſſunt præcepta legis, & etiam confeſſionem, quibus animę ab omni vitiorum ſorde mundantur. Mat.12.d. Luc.11.c. Pſ.76. *Præcepta. Confeſſio.*

Scopæ etiam ſunt curæ ſuperſtitionis per vanam gloriam exercitatæ. *Cura ſuperſtitionis.*

Scopat Deus terendo, quum puniendo mundat ſordes ab anima. Iſ.14.f. *Caſtigatio Dei.*

Scoria.

Scoria, eſt purgamentũ & fex metallorũ, ſicut ſpuma, quę ex feruescente materia tollitur.

Hie.ſ.Iſa.1.

Scoria ſignificare poteſt falſas & ineptas traditiones Iudæorum, vel hominem peccatorũ ſordibus inquinatum. Iſ.1.f. Eze.22.d. *Traditiones Iudæorum. Peccator.*

Scorpius, Scorpio.

Scorpius, eſt animal venęnoſum brachiis amplectens, & cauda feriens.

Gre.ſ.Eze.ho.9.

Scorpiones erant Scribæ & Phariſæi, aduerſus Chriſtũ, qui verbis fallacibus & blandientibus eum capere in ſermone nitebantur. Scorpio enim eadem plaga cutẽ aperit, & venenum infundit. Qua ratione Ezechieli dictum eſt. Eze.2.c. Fili hominis, in medio ſcorpionum tu habitas. Generaliter autem ſcorpiones ſunt omnes blandi & malitioſi, qui bonis quidem in faciem non reſiſtunt, ſed mox vt receſſerint, derogant, alios quos valuerint inflammant, quæque poſſunt noxia immittunt mortifera inferre occultè non deſinunt. Hoſtes etiam Iſrael erant ſcorpiones, quando blanditiis eos inducebant in errores, & idololatriam, & poſtea occidebant. Apoc.9.a. *Scribæ & Phariſæi. Blandi, & malitioſi.*

Ruper.ſ.Apoc.

Baſi.ſ.Pſal.28. Euc.form.ſpirit.5. Baſi Exae.ho.10. Aug.epiſt.121.& de verbis Domini ſerm.29. Ruper.7.ſ.Ioan.

Scorpiones quandoque dicuntur dæmones, vt quum dicit Chriſtus. Luc.10.d. Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes & ſcorpiones. *Hoſtes Iſrael. Dæmones.*

Scorpiones etiam dici poſſunt violenti in proximorum iniurias. *Violenti.*

Scorpio cauda nocens, deſperationis eſt typus, & qui in deſperationem inducit, ſcorpionem porrigere dicitur. Lucæ 11.b. Vbi etiam hæreſes ſignificare poteſt, ſub blandis verbis venenum inferentes. *Deſperatio. Hæreſes.*

Scortari, Scortum, vide Meretrix.

Scrabro.

Au.q.in Exo.95. Ruper.3.ſ.Exo.39.

Scrabro, quem crabronem dicunt, veſpis eſt ſimilis, & vbi communis tranſlatio habet ſcrabrones, ſeptuaginta dicunt veſpas. Aiunt eos de equino ſtercore naſci. Deſignant autem aculeos timoris. Item contemptibiles mundi, qui ſe omnium peripſema reputabant, per quos fugauit Deus principem mundi. Exo.23.d. Deut.7.c. Ioſu.24.c. *Aculei timoris. Contemptibiles mundi.*

Scribere, Scriptor, Scriba, Deſcribere, Exarare.

Scribere, notæ ſignificationis eſt. Eſt autem eorum propriè, qui aliquid condunt, vel aliquod opus faciunt: vnde ſcriptores. Scribit autem, qui exarat, ſeu format characteres, & qui dat literas, aut mandat & ordinat, & qui memoriæ mandat, & qui ſculpit. Exo.34.d. Scripſit in tabulis verba fœderis. Scribę autem apud Hebræos erant literati.

Aug.ſ.Pſal.44.

Scriba ſcribens velociter, dici poteſt Deus pater producens Verbum. Pſ.44. Et dicitur ſcribere producendo filium, quia quod lingua loquitur, ſonat & trãſit, quod verò ſcribitur, manet. Cùm ergo dicat Deus verbum, quod non ſonat & tranſit, ſed dicitur & manet ſcriptis hoc maluit Deus comparare, quàm ſonis. Velociter autem Dei tale eſt, vt velocius nihil ſit. In ſcripturis enim ſcribitur litera poſt literam, ſyllaba poſt ſyllabam, verbum poſt verbum, nec ad ſecundum tranſitur, niſi primo præſcripto. Ibi autem nihil velocius, vbi non multa ſunt verba, nec tamen aliquid prætermiſſum eſt, quum in vno ſint omnia. *Deus pater.*

Euch.q.in Pſalm.

Scribuntur omnes in libro Dei. Pſ.138. quia omnes homines non abſque voluntate Dei naſcuntur, vel omnes voluntates noſtræ apud Deum pleniſſimè deſcribuntur. *Cognoſcit Deus voluntates hominis.*

Scripſiſſe dicitur Deus legem, quia eam tradidit Moſi deſcribendam. Exo.24.c. Leuit.11.a. Scribit autem in corde. Ier.31.f. quia neque qui plantat, eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.

Cle. Ale.6.ſtroma. Hie.ſ. Haba.2.

Scripſit Deus tabulas, quando formauit mundum. Scriptæ quoque tabulæ digito Dei, & ex vtraque parte ſcripturam habentes, deſignant primum hominem à Deo formatum, & gratia ac virtutibus ornatum. Exod.31.d.32.b. Sic & homines dicebantur epiſtola ſcripta in tabulis cordis. 2 Cor.3.a. Scripſit quoque Deus teſtamentum nouum in cordibus, quia dat gratiam Spiritusſancti. Ier.31.f. Et ſcribit viſum propheta: ſed quod explanari debeat in tabulis cordis. Haba.2.a. *Formatio mũdi. Formatio hominis.*

Liber prædeſtinatorum.

Scripſit Deus librum prædeſtinatorum. Exo.32.g. Scriptura quoque domus Iſrael, eſt liber prædeſtinationis, in quo non ſcribuntur mali prophetæ Eze.13.b. Huc referri videntur ſcripturæ populorum. Pſ.86. Et ſcribuntur agri in libro, hoc eſt, Fideles in libro viuentium. Iere.31.b. Scribi autem in libro Dei, aut in vita, eſt eſſe de beatorum numero, vbi mali non ſcribuntur cum iuſtis. Pſ.68.138. Iſa.4.a. Apoc.13.c.

Ori.ſ.Eze.ho.2. Hie.ſ.Ier.31.

Inſtitutio noua legis.

Scribens Moſes eadem verba in ſecundis tabulis, quæ erant in prioribus, deſignauit renouationem legis per Chriſtum faciendam. Exo.34.d. Idem deſignauit Ioſue ſcribens ſuper lapides Deuteronomium, hoc eſt, nouam legem. Ioſ.8.g. De hoc dicitur Pſal 101. Scribantur hæc in generatione altera. Scribenda eſt autem lex Dei in tabulis cordis, vt latiſſimè & ſemper in memoria habeatur. Pro.3.a.7.a. Scribens Iſaias ſtilo hominis, deſignat ſcripturam intelligendam ab hominibus. Iſa 8.a. Scribit autem librum ipſe, qui iudicat, hoc eſt, Chriſtus nouum teſtamentum, per quod iudicaturus eſt. Iob.31.b. Ipſe eſt vir habens atramentarium ad renes. Eze.9.a. Scriptus liber intus & foris, eſt ſacra ſcriptura continens præterita & futura, vel literam & ſpiritum, vbi paſcit hiſtoria ſimplices, myſteriis verò eruditiores. Ezech.2.d. Apoc.5.a. Scripturę populorum deſignant ſacram doctrinam, quę omnibus eſt expoſita. Pſalm. 86.

Ori.ſ.Ioſ.ho.9. Gre.22.mor.29. Aug.ſ.Pſal 101. Beda ſ.7 tom.7. Hie.ſ.Iſa.8. Gre.22 mor.29. Eī ſ.Eze.hom.9. Hil.prolo ſ.Pſal. Aug.ſ.Apo ho.4 Hie.ſ.Eze.1.& ſ. Pſal.86.

Scriptura de Chriſto.

Scriptum eſt in capite libri de Chriſto, hoc eſt, in initio Pſalterii, vel in tota ſacra ſcriptura, quæ eſt caput, vel capitulum. Pſ.39.

Arn.ſ.Pſ.39.

Triplex ſenſus ſcripturæ.

Scribitur tripliciter ſcriptura. Prou.22.c. hoc eſt, ſecundum literam, ſecundum tropologiam, quando recedimus à litera, & paululum ad altiora conſcendimus, dicente Apoſtolo. Scriptum eſt. Non alligabis os boui trituranti, ſtatimque ſequitur: Nunquid de bobus cura eſt Deo? An propter nos vtique loquutus eſt? Extrema, id eſt, tertia eſt ſublimis ſacraque intelligentia, iuxta illud eiuſdem Apoſtoli. Propterea relinquet homo patrem ſuum & matrem, & adhærebit vxori ſuæ. Sacramentum hoc magnum eſt: Ego autem dico in Chriſto & eccleſia.

Hie.ſ.Ezec.16.

Scripſit Moſes ob monimentum, pugnam Amalec contra Iſrael, & victoriam aduerſus eos. Exo.17.d. vt videlicet admoneamur pugnandum nobis eſſe contra diabolum, mundum & carnem, & reportandam victoriam per orationes.

Cura Dei erga Eccleſiam.

Deſcripſiſſe dicitur Deus Sion in manibus ſuis, vt perpetuam & peculiarem eccleſiæ curam ſe oſtendat habere. Iſa.49.d.

Præcepta data Iudæis, & Gentibus.

Scripti ſunt ſermones Iob in plumbi lamina. Iob.19.c. quando data ſunt præcepta Iudæis, qui ea & ſine labore perceperunt, & celeriter tranſgrediendo perdiderunt. Exarati verò ſunt in ſilice, quando Gentilitati præcepta ſunt tradita, quæ vix ea cuſtodienda ſuſcipere potuit, ſed tamen fortiter ſuſcepta ſeruauit.

Gre.12.mor.26.

Scriptæ lamentationes, & carmen, & væ. Eze.2.d. deſignant illum ſaluum eſſe in futurum, qui in hoc ſeculo fuerit de numero lugentium. Vel lamentationes ſunt pœnitentium, carmen laudantium. Væ autem eſt comminatio æternæ pœnæ, quæ omnia in ſacra ſcriptura continentur.

Amb.2.de pœnit.6 Gre.ſ.Ezec.ho.9.

Condemnatio hæreticorum.

Scribit puer paruulus reſiduos Aſſyriorum, quando Chriſtus diſcernit à ſuis hæreticos condemnandos. Iſa.10.c.

Hie.ſ.Iſa.10.

Chriſtianorum nomen.

Scribit Chriſtus nomen ſuum ſuper Fideles. Apoc.3.c. quando facit vt à Chriſto dicantur Chriſtiani.

Aug.ſ.Apoc.ho.3

Flagella generis humani.

Scribere dicitur Deus amaritudines contra genus humanum. Iob.13.d. quia diu ſuper nos eius flagella perdurant. Et quia ſententia de mortalitate noſtræ carnis aduerſus Adam lata, vſque ad vltimum mutari non valebit. Quod enim loquimur tranſit, quod verò ſcribimus manet.

Gre.11.mor.24.

Reformare imaginem Dei.

Scribere Sanctum Domini in lamina. Exo.39.e. eſt reformare imaginem Dei in corde.

Glo.ord.ſ. Exo 28.

Prædicator.

Scribens Samuel legem regni. 1.Reg.10.d. deſignat prædicatorem admonentem ſubditos, vt obediant prælatis. Sic dicebat Chriſtus. Ioan 15.c. Mementote ſermonis mei, &c. Et Paulus Hebr 13 b. Mementote præpoſitorum, &c. Et 1. Corin.9.b. Qui euangelio ſeruit, de euangelio viuat. Scriba eſt prædicator, & ſcribit velociter, quum adeſt virtus Spiritusſancti. Pſalm.44. Et ſcriba doctus, eſt habens literam legis, à qua tranſit ad ſpiritum. Mat.13.g. Et ſcribæ, quos mittit Chriſtus, ſunt qui ſequuntur literam euangelii, quæ non occidit. Math.23.d.

Gre.ſ.1.Reg.10. Ori.ſ.Mat.ca.13. Eī hom.26. Hie.ſ.Pſ.44.

Scribere quinquaginta batos olei, eſt accipere remiſſionem. Scribere autem octoginta coros tritici, eſt confiteri reſurrectionem. Luc.16.b.

Hie. Aglaſia.

Firmitas fidei. Aeternitas. Firmitas regni Chriſti.

Inſcriptio tituli deſignabat firmitatem fidei, vel æternitatem, quæ habetur ex morte Chriſti. Item firmitatem regni Chriſti, vnde non potuit corrumpi. Pſ.55.56.59. in titulo.

Hila.ſ.Pſal.55. Baſi.ſ.Pſal.59. Aug.ſ.Pſal.56.

Inſigne animæ.

Superſcriptio numiſmatis, eſt inſigne in anima, quo lucet in ea. Vel nomen Dei, vel principis huius mundi. Mat.22.c.

Ori ſ. Mat.ho.21.

Condemnatio malorum.

Scribi in terra, eſt præponendo terrena cæleſtibus condemnari, & deleri de libro viuentium. Ierem.17.b. Sic ſcribebat Ieſus in terra condemnans peccatores. Iterum autem ſcribens, deſignat ſe eos tam veteri quam noua lege condemnare. Scribens autem digito in terra, indicat ſe eſſe, qui prius ſcripſit legem in petra, ſed nunc ſcribit in terra, quia fructum quærit. Ioan.8.a.

Ori.ſ.Ier.ho.4. Amb.epiſt.76. Hier.ſ.Ierem.17. Aug.ſ.Ioan.tra.33.

Ori.ſ. Mat.ho.11. 25.35. Hie.ſ.Iſa.10. — *Scriba, & Phariſæi. Hæretici.*

Scriba ſumitur pro Scribis, & Phariſæis. Iſa.33.c. Scribæ autem Iudæorum, ſunt qui non recedunt à litera legis, & qui diuinas literas ſe ſcire arbitrantur. Mat.20.c.23.a.26.a. Et ſcribentes iniuſtitias, erant Scribæ, & Phariſæi, & hæretici. Iſa.10.a.

Hie ſ.Mala.3. & ſ.Iſa.65. Ori.ſ.Ier.ho.12. — *Peccata punienda in iudicio.*

Scriptus liber monumenti coram Domino, erat blaſphemiarum, quas ipſe puniturus eſt in iudico. Malach.3.d. Qua ratione ſcriptæ ſunt iniquitates coram Deo. Iſa.65.a. Secundum autem ſcripta in volumine, volente iudicabitur vnuſquiſque. Zachar. 5. a. Scriptum peccatum Iuda ſtilo ferreo, eſt peccatum Iudæorum in nece Chriſti, vel Chriſtianorum impœnitentium, quorum peccata non delebuntur, nec abſcondentur in iudicio.Ier.17.a.

Hie.ſ.Iſa.30. — *Certitudo prophetiæ.*

Scribere ſuper buxum, eſt prophetare certum & futurum eſſe, quod dicitur.Iſa.30.b.Sic ſcribere iubetur Iuda & Iſrael in lignis, ob maiorem certitudinem.Ezech.37.d.

Hie.ſ.Iſa. 44. — *Gloriari in fide*

Scribit manu ſua domino, qui de nouo fidei tyrocinio gloriatur.Iſa.44.a.

Scrupulus.

Lyra.ſ.1.Reg.25.

Scupulus propriè, eſt lapillus aſper, qui in calceo latens plerunque nos lædit, preſſuſque dolorem infert. Vnde pro ſolicitudine & difficultate ponitur, & pro eo quod conſcientiam remordet, nec quietem eſſe ſinit. Ita dixit Abigail ad Dauid.1.Reg.25.c. Non erit tibi hoc in ſingultum, & in ſcrupulum cordis.

Scrutari.

Scrutari, eſt inquirere inueſtigando, vt ea, quæ latent inueniantur.

Hie.ſ.Sopho.1. Bern ſ.Cant.ſer.55 Rup.ſ.Sopho.1. Aug.ſ.Pſ.7. — *Examinans Deus animam.*

Scrutabitur Deus Hieruſalem lucernis, quum animam etiam iuſti examinabit, & quum de ſermone & cogitationibus exiget rationem. Amos 9. a. Sophoniæ 1.c. Iob.10.b. Scrutatus eſt etiam Hieruſalem lucernis, quando ſegregauit ex Iudæis Fideles, antequam Hieruſalem deſtrueretur. Scrutatur etiam corda & renes, hoc eſt, cogitationes & delectationes. Pſalm.7.

Hie.ſ.Iſa.22. Baſi.ſ.Pſ.7. — *Detegens Deus fallacias.*

Scrutatur Deus murum hæreticorum, quum eorum fallacias & munimenta detegit. Iſa. 22.b. Quum autem ſcrutari ſit tortura veritatem elicere, Deus ſcrutari dicitur, quum, quæ cognoſcit, in lucem profert.

Gre.3.mor.23. Hie ſ.Iob.28. — *Dans Deus ſenſum ſpiritalem legis. Examinans conſcientiam.*

Scrutatur Deus per doctores profunda fluuiorum, quum dicta legis, quæ caligoſa nimis hiſtoria obſcurat, ſpiritali interpretatione illuminat, & patefacit.Iob.28.b. Scrutatur etiam profunda fluuiorum, quum ſecreta conſcientiæ examinat.

Arn.ſ.Pſ.108. Aug.ſ.Pſ.108.

Scrutatur fœnerator ſubſtantiam peccatoris.Pſalm.108.quum Chriſtus exigit vſuras verborum prudentiæ, quibus malè vtuntur hæretici, vel quum omnia debita exiguntur à Iudæis, qui non expectant remiſſionem peccatorum per Chriſtum, per quem ſolum remittuntur peccata.

Rup.ſ.Abdi. — *Gentiles fruentes myſteriis.*

Scrutantur fures abſcondita Eſau, hoc eſt, Gentiles fruuntur myſteriis Iudæorum, quæ ipſi neglexerunt. Abdi.b.

Amb.& Hila.ſ. Pſ.118. Glo.ord.ſ.Iob.36. — *Inquirere conſilia Dei.*

Scrutantur teſtimonia Dei, qui conſiderant Deum, Angelos & dæmones teſtes eſſe ſuorum operum. Beatificantur autem qui ſcrutantur teſtimonia Dei, non qui alia. Pſ.118.Scrutari autem vias Dei, videtur eſſe eius conſilia & iudicia inquirere.Iob.36.c.

Examinans ministros Chriſti Fideles.

Scrutans diſpenſator Ioſeph ſaccos fratrum eius, eſt miniſter Chriſti inquirens & examinans Fideles.Gen.44.a.

Scrutans Laban tabernacula Iacob. Gen.31.e. eſt diabolus quærens vitia in homine, qui etiam circuit quærens, quem deuoret.

Amb de fug.ſec.4 & 2.de Iacob 5. Hila.ſ.Pſal.63. Hie.& Aug.ſ. Pſ.63. — *Philoſophi. Hæretici. Iudæi quærentes calumnias in Chriſtum.*

Scrutatores terræ ſunt Principes, & Philoſophi Iſa.40.f. Et ſcrutantes iniquitates, qui defecerunt, ſunt philoſophi, & hæretici aduerſus Deum.Pſal.63. Scrutantur autem hæretici iniquitates, quum ſcripturas ſacras ad peruerſos ſenſus trahere conantur. Scrutantes etiam ſcrutinia fuerunt Iudæi, quærentes calumnias aduerſus Chriſtum.

Sculpere, Sculptile, Sculptor, Cælare, Anaglyphon.

Sculpere, eſt cædendo imaginem aliquam efficere, & proprie in marmore & aliis lapidibus ac etiam in lignis ſculptura fieri dicitur. Conflatura verò in metallis, quæ igne ſolui poſſunt atque conflari, vt in auro, argento, ære, & cæteris.

Glo.ord.ſ.Exo.28. Glo.ord.ſ.Exo.32. Hie.ſ Zac.3. Glo.ord.ſ.Eze.40 — *Reformatio imaginis. Lex in corde. Paſsio Chriſti. Myſteria. Memoria victoria Chriſti.*

Sculpere ſanctum domini in lamina, eſt in corde reformare imaginem cæleſtis. Exo.28.f.

Sculpta ſcriptura Dei in tabulis lapideis.Exo.32.d.eſt data lex in cordibus hominum.

Sculptura lapidis, quem cælat Deus, eſt paſſio Chriſti.Zac.3.d.

Sculpturæ portarum templi deſcriptionem myſteriorum ſignificare poſſunt, & etiam cælata Cherubim, & palmæ, quæ etiam deſignant memoriam victoriæ Chriſti, & martyrum. Ezech.40.c.41.e.

Hier.ſ.Iſa.54. — *Ornare mentes virtutibus. Exempla.*

Sculpere nomina filiorum Iſrael in lapidibus, eſt ornare virtutibus mentes.Exo.28.b.35.d. 39.b.Iſa 54.c. Cælaturæ quoque capitum columnarum, ſunt varia virtutum opera. Ex.27.b. 38.c. Cælaturæ etiam tabularum templi, ſunt eminentia Sanctorum opera, quæ aliis in exéplum proponuntur 3.Reg.6.c. Sculpuntur autem tornis, quum in tantum virtutibus operam impendunt, vt ab harum tramite nullis circunſtantium rerum contrarietatibus, nullis poſſint blandimentis auerti. Sculpturæ quoque in mari æneo, ſunt exempla tam bonorum, quam malorum, bonorum ad imitandum, malorum ad vitandum.3.Reg.7.d.

Perfecta opera prælatorum. Anaglypha prominentia in portis templi interioris. 3.Reg.6.d. ſunt in prælatis certiſſima bonorum operum documenta, & quæ nemo in ſiniſtram partem interpretari valeat.

Sacra eloquia Gentilitati tradita. Sculpuntur verba Iob in ſilice, quum ſacra eloquia Gentilitati traduntur. Iob.19.d. *Gre.14.mor.16.*

Doctores Sancti. Sculpti lapides in eccleſiæ ſtructura, ſunt ſancti Doctores, qui id, quod loquentes aſſerunt, operibus oſtendunt. Iſa.54.c. *Gre.1..mor.20. & ſ.Ezec hom.18.*

Dogmata falſa. Vt ſculptura fit in lapidibus & marmoribus, & conflatura in metallis, quæ ſolui poſſunt & conflari. Ita ſculptura dicitur eſſe in his dogmatibus, quæ ſtultitiam prima fronte demonſtrant: Conflatio verò eſt, vbi videtur eſſe aliqua ratio ſapientiæ ſecularis, & veluti quodam auro diſciplinis Philoſophorum & ſplendore eloquentiæ, idolum conflatum eſt. Haba.2.d. *Hie.ſ.Haba 2.*

Adinuentiones propriæ. Peccata. Hæreſes. Cogitationes prauæ. Sculptile, quod Gentiles pro Deo habebant, ſignificare poteſt adinuentiones proprias, & peccata, & hæreſes, quæ ſunt ſculptilia non dantia pluuiam. Exo.20.a. Iſa.10.c.21.c 30.c.40.c.42.c.44 b. Ier.10.c.14 d Mich.1.b.5.c. Nahum. 1.d. Dicuntur autem ponere ſculptilia in abſcondito, qui prauas de Deo in corde habent opiniones. Cogitationes etiam prauæ dici poſſunt ſculptilia. *Ori.ſ.Iſa.ho.8. Hie.ſ. Iſa.30.40. & ſ Ier.14. Philo.2.allego. Beda ſ.Exo.20.*

Irriſores legis Dei. Sculptilia Chanaan, dici poſſunt irriſores legis Dei. Pſ.105. *Arn.ſ.Pſ.105.*

Scurra, Scurrilis.

Synagoga. Scurra, eſt qui riſum ab audientibus captat, non habita ratione verecundiæ, aut dignitatis. Michol reputauit Dauid ſcurram. 2.Reg.6.d. Deſignauit autem ſynagogam contemnentem humilitatem Chriſti. Prohibetur ſcurrilitas. Ephe.5.a.

Scutum, vide Clypeus.

Scutulata.

Orationes hæreticorum. Scutulata veſtis dicitur, quæ habet quoſdam orbes, vel circulos, quaſi ſcutulis diſtincta. Et vbi noſtra tranſlatio. Pſalm.44. dicit: Circumamicta varietatibus. Alia tranſlatio habet, Scutulatis. *Hie.ad Principiã.*

Scutulata ſignificare poſſunt orationes hæreticorum, & Philoſophorum, arte dialectica confectas. Ezech.27.c. *Hie.ſ.Eze.27.*

Scyp hus, vide Calix.

Scytropodes, vide Olla.

Seboim.

Sancti. Seboim. i. caprea, nomen vallis 1.Reg.13.d. deſignat Sanctos, qui per magna merita, quaſi per magnos ſaltus cælum aſcendunt. *Gre.ſ.1.Reg.13.*

Sebolet.

Sebolet. i. ſpina. Iudi.12.c. Sic dicitur punctus in litera Hebraica Sin ad dextram, qui facit ipſam proferri, vt S. noſtra. Punctus verò Cibolet ponitur ad ſiniſtram eiuſdem literæ, & facit eam proferri, vt Samach. *Lyra.ſ.Iudi.12.*

Secare, vide Abſcindere.

Secedere.

Secedere, eſt ſeorſum ire, & ab hominum frequentia recedere.

Tranſitus Chriſti, & Apoſtolorum ad Gentes. Secedens Chriſtus in deſertum locum. Mat 14.b. deſignauit tranſitum ſuum ad Gentes. Idem deſignauit ſeceſſus eius in partes Tyri & Sidonis. Mat.15.b. Secedens etiam Ioſeph in partes Galilex, tranſitum Apoſtolorum ad Gentes adumbrauit. Mat.2.c. *Ori.ſ.Mat.cap. 14. 5. Hila.ſ.Mat.Can. 2.*

Secretum, vide Arcanum.

Secta, Factio.

Coniuratio principum Iudæorum in Chriſtum. Secta eſt inter Philoſophos, aut Philoſophis ſimiles, qui eadem dogmata & opiniones ſequuntur: vt ſecta Epicureorum, aut Academicorum: & inter Iudæos ſecta Phariſæorum, & Sadducæorum. Eſther 8 b. Galat.5 d. Factio etiam ad ſectam refertur, & eſt veluti coniuratio malorum in aliquod facinus, vt factio laſciuientium, fuit coniuratio principum Iudæorum aduerſus Chriſtum. Amos 6.b. *Rup.ſ.Amos 6.*

Sectari, vide ſequi.

Securis.

Securis, eſt inſtrumentum ad ſecanda ligna idoneum vnde & à ſecando nomen habet.

Iudicium de infidelitate Iudæorum. Chriſtus. Securis ad radices arborum poſita, deſignabat abſcindendos eſſe Iudæos per infidelitatem aut iudicium de infidelitate Iudæorum, cæterorumque peruerſorum. Mat.3.c. Luc.3.b. Deſignatur etiam ipſe Chriſtus, qui ſecuit omnes malos, qui velut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate, ſed incidit ex diuinitate. *Hil.ſ.Mat.Ca.2. Gre.ho.9.*

Sermo Euangelicus. Poteſt etiam deſignare ſermonem Euangelicum, quo ſecantur hæreſes. Ierem.46.f. Matthæi 3 c. *Hie.ad Heluidiũ & ſ.Matth.3.*

Ira Dei. Securis etiam eſt ira Dei, qua abſcindentur mali, & etiam zelus eius. Ieremiæ 46.f 1. Regum 13 d. *Gre.ſ.1.Reg.13.*

Securis quoque ad radices arborum poſita, dici poteſt mors. *Mors.*

Diony.cœl.Hie.15 Secures in Angelis, ſignificant vim diſſimilia diuidendi, diſcernentiumque virtutum habilitatem & efficientiam, atque ſtrenuitatem. *Vis diſcretiua angelorum.*

Aug.ſer.110. Securis, quæ cecidit in aquam. 4. Reg.6.a. Adam, & ipſum genus humanum ſignificare poteſt: quod in abyſſum peccatorum lapſum eſt. *Adam, & genus humanum.*

Gre.10.mor.7. Securis, interdum eſt increpatio. Deuteron.19 d. Quæ fugere dicitur de manu, quando excedit modum. *Increpatio.*

Hie.ſ.Iſa.10. Securis etiam ſignificare poteſt diabolum, aut hæreticum, & etiam concupiſcentiam. Iſa.10.d.Pſalm.73. *Diabolus. Hæreticus. Concupiſcentia.*

Securus, Securitas.

Securus dicitur, qui ſine cura eſt, quaſi ſeorſum à cura, & tranquillus.

Hie.ſ.Ier.23.& ſ. Ezec.28. Securitas in tabernaculo, eſt tranquillitas in eccleſia, & habitant ſecuri, qui ſunt in eccleſia. Iſa.4.b.32.d.Eze.28.g.38.d.Zac.14.c. *Tranquillitas in eccleſia.*

Secus, vide Iuxta.

Sedada.

Hie.ſ.Eze.47. Sedada.i.latus eius, ſiue cibarium, aut venatio eius, vel inſidiæ eius: terminus terræ Iuda, aut promiſſionis à parte Aquilonari, deſignat cauendam eſſe iram Dei à parte Aquilonari venientem. Num.34.b.Eze.47.c. *Cauēda ira Dei.*

Sedare.

Sedare, eſt mitigare, placare, lenire, & tranquillum reddere. Maximè autem refertur ad motus animi.2.Mach.4.c.13.g.Eze.16.b.Actor.14.c.19.g.

Sedechias.

Hie.ſ.Ier.22. Sedechias.i.iuſtus Domini, vel iuſtitia Domini, filius Ioſiæ, regis Iuda, qui quum rebellaſſet contra regem Babylonis, à quo rex fuerat inſtitutus, ab eodem captus, & occiſis prius filiis coram ſe, oculis orbatus, ductus eſt in Babylonem. 4.Reg.25.b.2. Par.36.b. Ier 22. Volunt aliqui totum typum eſſe Chriſti, qui in hunc mundum ductus eſt. Sed ait Hieronymus allegoriam eſſe incongruam.

Ric.de S.Vict. de ſecur.conſcien. 26. Deſignare poteſt eum, qui per peccatum captus eſt à diabolo: cuius filii, id eſt, opera bona virtutum, quos diu nutriuit, ſuſtolluntur, quibus amiſſis lumen oculorum eruitur, quia ſæpè ex deprauatione voluntatis acumen intelligentiæ obducitur, & obnubilatur. *Captus à peccato.*

ſedere.

Sedere dicitur, qui ſic in aliquo loco quieſcit, vt tamen nec ſtare dicatur nec iacere, ſed cum quadam autoritate. Sedere autem indicare ſolet quietudinem mentis. Lucæ 14.f. Nonne prius ſedens computat ſumptus, &c. Eſt etiam inſidere. Numeri 22 c. Balaam ſedebat aſinæ. Manere Luc.1.g.In vmbra mortis ſedent. Placere. Exo.16.a. Quando ſedebamus ſuper ollas carnium.

Baſi.de Spiritu ſancto 6. Gre.ſ.1.Reg.4. Aug de eſſen.diui. & ſ. Pſ.46.79. Ori.ſ Iſa.ho.1. Hie.ſ. Dan.4. Euch.ſer ſpirit.1. Glo.int ſ.Iſa.40. Sedere in Deo, ſtabilitatem, & firmitatem diuinæ naturæ indicat, & etiam imperium & iudiciariam poteſtatem, vnde ſedebit ad iudicandum Dominus. Ioel 3.c. Dan.7.c.Apocalyp.4.a.Et ſedet ſuper Cherubim, hoc eſt, habitat in plenitudine ſcientiæ, & præſidet mentibus ſpiritualium. 1.Reg.4.b.Pſalm.46.79.98. Et ſedet ſuper ſolium excelſum, quum regnat ſuper virtutes angelicas Iſa 6.a.Et ſedebit conflans & emundans argentum. Malach. 3.a. Prouerb.31. c. Dicitur Deus ſedere ſuper gyrum terræ, quia totum vndique comprehendit. Iſa.40.f. *Stabilitas naturæ diuinæ. Imperium Dei. Iudiciaria poteſtas.*

Hil ſ.Pſal.138. Hie ſ Iſa 6 & 16. & ſ Zac.9. & epi. Ec'ia bomeſt. Amb ſer.60. Ori ſ.Mat.ho.12. 31. Rup.6.ſ.Ioan. Aug.ſ.Pſ.46.138. Hila.ſ.Pſ 121. Aug ſ. Pſ.121.& 1 ciuit.Dei 4. Gre 6 mor.4. Ber ſ Ecce nos reliquimus omnia. Seſſio Chriſti, doctrinam eius aliquando ſignificat, quia doctorum eſt ſedere in cathedra. Pſalm.138. Seſſio autem eius, eſt imperium eius, ſecundùm quod dicitur ſeſſurus ſuper ſolium Dauid Iſa.9.b.16 b.Sedet etiam Chriſtus ad dexteram Patris: quia victori poſt laborem datur quies. Pſalm.109 Coloſſen.3.a.Sedet autem vt iudex, qui ſtat vt aduocatus. Zach 6.d.9.b.Et ſedebit ſuper ſolium in veritate, qui iuſtè iudicabit. Pſalm.9.Iſa.16.b. Sedere autem dicitur Chriſtus in ſede gloriæ, quia deſtructo peccato, & omni principatu, & poteſtate alienarum virtutum, omnium habet imperium: & ſedent à dextris, & à ſiniſtris, qui appropiant eminentiæ Chriſti: ad dexteram quidem intelligibilia dici poſſunt, ad ſiniſtram verò ſenſibilia. Mat.20.c.Seſſio etiam à dextris, fundationem & firmitatem regalem eius indicat. Matth.26.f.Iſa.6 a.Ioan.6.a.12.f.Sedet autem ſuper ſedem ſanctam ſuam, hoc eſt, ad dexteram Patris. Pſalm 46. Seſſio etiam Chriſti, paſſio eius dici poteſt. Pſalm. 121. Sedent etiam ſedes in iudicio: quia qui ſunt ſedes Dei, ſedebunt ad iudicandum cum Chriſto. Ipſe ſedebit cum ſenatoribus terræ. Prouerb.31.c.Seſſio autem illa quietem imperturbatam deſignat. Matth.19.d. *Doctrina Chriſti. Imperium Chriſti. Requies Chriſti. Iudiciaria poteſtas Chriſti. Paſſio Chriſti*

Gre.ſ.1.Reg.2. Hier.ſ.Hoſ.14. Sedere etiam cum principibus, eſt prædicatores ex Gentibus locum Apoſtolorum in eccleſia habere. 1.Regum 2.a Eſt item cum beatis in æterna gloria quieſcere. Sic dicuntur filii filiorum Chriſti ſeſſuri ſuper ſedem eius in fœlicitate. Pſalm.131. Sedent in vmbra oliuæ, qui quieſcunt in Chriſto, & in fœlicitate. Hoſe.14.c.Et ſedet Hieruſalem ſecura in fœlicitate. Zachar.14.c. *Habere locum Apoſtolorum in eccleſia. Quies in fœlicitate.*

Chriſtus ſeruans myſteria. Chriſtus quieſcens in Virgine.

Sedens princeps in porta clauſa, eſt Chriſtus ſeruans myſteria, quæ aliis ſuo tempore reſeraret. Eze.44.a. Vel eſt Chriſtus quieſcens in Virgine. Qui etiam quieſcere dicitur in ſublimiori diuinorum cognitione.

Hie ſ. Eze.44. Ori ſ. Eze.ho.14.

Quieſcens Chriſtus in animabus & in eccleſia ex Gentibus.

Sedens Dominus ſuper aſinam & pullum. Mat.21.a.Luc.19.c.Ioan.12. b. eſt verbum Dei quieſcens in animabus, & regens mentis veſtigia.Sedens etiam ſuper pullum, erat Chriſtus in gentibus. Nemo autem ſederat ſuper pullum, quia nullus eis inſederat ſenſus rationalis: vel quia nullus ante Chriſtum Nationum populos ad eccleſiæ fidem vocauerat. Sedet iuſtitia in Charmel, quum Chriſtus quieſcit in gentibus.Iſa.32.d.Sedet etiam Chriſtus in monte Oliueti,hoc eſt,in eccleſia ex Gentibus. Mat.24.a.Pſ.28. Sedere dicitur Deus in hortis, hoc eſt, in animabus in hoc mundo clauſis.Cant.8.d.

Ori ſ. Mat.ho.14. 27.& ſ.Luc.ho.33. Hil ſ.Mat.Ca.21 Amb.ſ.Luc.19. Hie.ſ.Iſa.32. Gre.ſ.Eze. ho.17. Amb ſ.Pſ.118.ſermone 12.

Humiliatio Chriſti.

Sedens Chriſtus ad puteum,deſignauit ſuam humiliationem ad noſtras miſerias.Ioan.4.a. Sedit autem vt magiſter, & vt qui ſedet, contractus manet, ita Chriſtus contraxit ſe factus homo: quia non poterant homines eum intelligere in ſua maieſtate fulgentem. Mat.5.a. Ad hoc referri poteſt,quum ſedit Moſes iuxta puteum.Exo.2.c. Sedit etiam Ieſus ſupra puteum quia ſubiecit ſibi omnem ſcientiam humanam.

Hie.ſ.Mat.5. Aug.83.q.64.& ſ.Ioan tract.15. Rup.4.ſ.Ioan.

Humiliari.

Sedere, ſæpe humilitatem deſignat, vt Pſ.126.138.Hoſe.14.c. Mat.12.d. Et ſedere in puluere, eſt humiliari & abiectum eſſe.Iſ.47.a.Et ſedent humiliati,qui dolentes ceſſant à peccato.Ierem.13.c.15.d.

Hie.ſ.Iſa.47. Aug.ſ.Pſ.126.138 Beda.ſ.Pro.31.

Quieſcens virtus Chriſti in Deo.

Sedit in forti arcus Ioſeph, quando virtus Chriſti quieſcit in Deo.Gen.49.c.

Firmitas in fide. Expectatio mortis. Quies in eccleſia. Quies in contemplatione.

Sedens Abraham in oſtio tabernaculi.Gen.18.a.deſignat firmitatem & ſoliditatem,quam habebat in fide. Eſt etiam expectans patienter egreſſionem ab hac vita. Sedet etiam in tabernaculis, qui eſt in eccleſia deſiderans atria Domini. Hoſe. 12. c. Sedens item Abraham ad quercum Mambre, quietem in contemplatione deſignat. Et ſedens Iacob ſuper lectum. Gen.48.a. eſt contemplationi vacans, aut conſcientiæ mundandæ. Sedere etiam ſub vmbra ſponſi,eſt in eius contemplatione quieſcere:& in protectione Spiritusſancti,& in fide.Cant. 2.a.1.Reg.14.Sedet etiam in domo,qui in hoc corpore poſitus eſt in eccleſia.

Ori.ſ.Cant.ho.2. Ricar.de S.Vict.4 de arca myſt.10.11. Gre.ſ.1. Reg.14.& ſ.Cant.2. Ber.ſ.Can.ſer. 48.

Quies in Chriſto.

Sedere in forti,dicitur qui habet firmitatem in Chriſto.Gen.49.c.Et ſedet populus in pulchritudine pacis, quum quieſcit in Chriſto.Iſa.32.d.52.a.

Lyra ſ.Gen.49.

Seruans proximum à peccato.

Sedens Lot ad fores ciuitatis Sodomorum. Geneſ.19.a. deſignat volentem ſeruare proximos à periculo peccati.

Lyra ſ.Gen.19.

Percipere doctrinam Chriſti.

Sedere coram Ioſeph, eſt percipere doctrinam Chriſti.Ge.43.g.Sedent autem iuxta fluenta pleniſſima vt columbæ, qui tractantes ſacram ſcripturam,cognoſcunt inſidias dæmonum. Cantic.5.d.

Gre.ſ.Cant.5.

Veniens eccleſia ad baptiſmum. Profectus in dilectione proximi.

Sedens Thamar in biuio itineris. Gen.38.c. deſignat eccleſiam ex Gentibus venientem ad fontes baptiſmi. Vel eſt proficiens in dilectione proximi, & velut ambulando ad perfectionem tendens.

Beda ſ Gen.38.

Lex quieſcens in eccleſia. Docere legem Moyſi. Honor Iudaici ſacerdotii. Dare ſenſus falſos legi.

Sedens Moſes in lapide, eſt lux quieſcens in eccleſia. Exo.17.d.

Sedere ſuper cathedram Moyſi, eſt docere legem Moyſi. Mat.23.a. Et ſedens Eli in ſella. 1.Reg.1.b.honorem Iudaici ſacerdotii & populi deſignabat. Sedebat autem ante fores templi, & non intus, vt indicet carnale miniſterium, quod non intrat ad ſpirituale. Et ſedens Agar procul & contra puteum, eſt lex accipiens ſenſus falſos à Iudæis.Gen.21.b.

Gre.ho.33. Ori.ſ.Mat.ho.24. Gre ſ.1.Reg.1. Glo.int.ſ. Gen.21.

Humilitas pœnitentia.

Sedens Rachel ſuper ſtramenta camæli,& operiens idola.Gen.31.e.deſignat humilitatem pœnitentiæ, per quam teguntur peccata. Sedere etiam ſuper flumina Babylonis. Pſal.136.eſt vitiorum recognitionem habere, & dolere de rebus huius mundi ſeparantibus à cæleſti patria,quaſique priori fluxui reſiſtere.Et ſedẽs mulier in domo diebus triginta,eſt anima agens pœnitentiam. Deut.21.c.Et ſedere in tabernaculis ſicut in diebus feſtiuitatis, eſt pœnitẽtiam agere, ſicut quando filii Iſrael habitabant in deſerto. Hoſe.12.c. Sedere etiam in cinere, eſt pœnitentiam agere.Ion.3.c.

Beda ſ.Gen.31. Hila.ſ.Pſ.136. Hie.& Aug.ſ. Pſ.136. Gre.30.mor.31. Amb epiſt.13. Ori.ſ.Pſ.ho 5. Hie.ſ.Hoſe.12.

Quies Sanctorũ in tribulation.

Sedentes aues in ſpina, ſunt Sancti omnes, quieſcentes in hoc mundo in tribulationibus cum Chriſto.Baruch.6.g.

Quies iudicãtis.

Sedens Moſes ad iudicandum.Exo.18.b.deſignat tranquillitatem animi habendam ab eo, qui iudicaturus eſt. Sedebat autem ſolus,vt deſignetur paucorum eſſe quietè iudicare.

Phil.de gigantibus

Angeli, vel Sancti.

Sedentes ſecus littus ad eligendos piſces.Mat.13.f.erunt Angeli, vel Sancti in iudicio.

Lyra ſ.Mat.13.

Prophetæ. Apoſtoli.

Sedentes pueri in foro, erant Prophetæ prædicantes in ſynagoga, vel etiam Apoſtoli ipſis Iudæis prædicantes.Mat.11.b.

Hil.ſ.Mat.Ca.11

Chriſtus eligens infirma mundi, & manens in pœnitentibus. Pœnitentes Cognoſcere propriam infirmitatem. Amare mundana.

Sedens Iob in ſterquilinio.Iob.2.c.deſignare poteſt Chriſtum,qui ad carnem veniens, infirma mundi elegit, vt confunderet fortia, qui etiam relictis Iudæis ſuperbientibus, in ea, quam dudum abiecerat, Gentilitate requieſcit,& qui poſt perpetratas culpas libenter corda pœnitentium poſſidet. In ſterquilinio etiam ſedere, eſt de ſe vilia quæpiam & abiecta ſentire.In ſterquilinio nobis ſedere, eſt ad ea quæ illicitè geſſimus, mentis oculos pœnitendo reducere,vt quum ante nos peccatorum ſtercora cernimus, omne quod in animo de elatione ſurgit inclinemus.In ſterquilinio ſedet qui infirmitatem ſuam ſolicitus reſpicit,& ſeſe de bonis, quæ per gratiam percepit, non extollit. Sic ſedebat Abraham quum dicebat: Loquar ad Dominum meum, quum ſim puluis & cinis. Gene.18.d. Sedet etiam in ſterquilinio, qui rebus huius ſeculi afficitur.

Gre.3.mor.14.2 31

Hila.ſ.Pſ.126. Sedere dicuntur qui mortui ſunt, qui ſurgent in reſurrectione. Pſalm.126. Surgite poſtquam ſederitis. *Mori.*

Gre.4.mor.20. Sedebant in vmbra mortis, qui à diuini amoris notitia in obliuione latebant. Luc.1.g. *Ignorantia Dei.*

Ori.ſ.Ier.ho.11. Amb.de obit.Valē. & ſ.Pſ.118.ſer.2. & ſ.Luc.10. Beda ſ.Prou.21.25. Lyra.ſ.Iſa.47. Sedet ſolitarius, aut ſolus, qui multorum vitiis non communicat. Ier.15.d. Sedet etiam ſolitarius, qui opera facit, ad quæ alii non attingunt. Thre.3.d. Deſignat etiam quietem iuuenis, qui vult fieri ſapiens, anima enim quieſcendo fit ſapiens. Sedet etiam in angulo domatis, qui eſt in tranquillitate religionis, & in altitudine virtutum. Pro.21.b.25 d. Sedere etiam in his, eſt conſiderare. Iſa.47.a Et ſedere in puluere, eſt meditari mortem. Et ſedere in tenebris, & in vmbra mortis. Luc.1.g. *Separatio vitiis. Magna operari. Tranquillitas mentis. Conſiderare. Meditatio mortis.*

Amb.1.offic.31. Chry.ſ.Pſ.22. Sedere, interdum eſt accumbere, & ſedere ad menſam potentis eſt recipere beneficia Dei, & etiam euchariſtiam ſumere, & audire ſacram doctrinam a doctore. Pro.23.a. *Recipere Dei beneficia, vel Euchariſtiam. Audire ſacram doctrinam.*

Aug.ſ.Ioā.tra.74. Beda ſ.Pro 23. Aug.ſ.Pſ.68. Sedentes in porta, erant iudices, qui in portis ciuitatum ſedere ſolebant: & hi aduerſus Chriſtum loquebantur. Pſ.68. Sunt etiam ſedentes in porta, exiſtentes in loco publico. *Iudices.*

Aug.epiſt.29. Sedere facere diuitem, eſt tradere dignitatem eccleſiaſticam digniori, aut meliori, ex hoc quod eſt diues. Iacob.2.a. *Acceptio perſonarum.*

Hie.ſ.Iſa.28. Sedere dicitur ſuper iudicium, qui rectè iudicat de fide. Iſa.28.b. Vel dicitur de Chriſto iudice iuſto. *Rectè iudicare de fide.*

Hie.ſ.Ier.21. Sedere in ſolio, eſt regnare. Deuteronom.17. d. Poſtquàm ſederit in ſolio regni ſui. Sedent autem ſuper ſolium Dauid, qui Chriſtum imitantur, & etiam epiſcopi in ſua dignitate. Ierem.21.a. *Regnare. Imitatio Chriſti.*

Hie.ſ.Eze.3. Sedens Ezechiel vbi populus ſedebat, antequam exponeret verbum Dei, deſignat prædicatorem prius conuerſantem cum populo, quàm prædicet vt ſciat, quid reprehendere debeat. Ezech.3.d. *Conuerſans prædicator cum populo.*

Gre.3.dialogo 34. Sedens Axa ſuper aſinam, eſt anima præſidens irrationabilibus motibus. Ioſ.15.d. *Imperium animæ.*

Hie.ſ.Ionam 4. Ori.ſ.Mat. ho.13. Gre.ho.2. Sedens Ionas contra Orientem, deſignat Iudæos expectantes aduentum Chriſti, ſedebat autem ſub vmbraculo, nempe legis. Ionæ 4.b. Sedentes etiam cæci ſecus viam, ſunt Iudæi, & Iſraelitæ iuxta legem & Prophetas. Mat.20.d. Sedens rurſus cæcus ſecus viam, eſt credens iam in Chriſtum. Luc.18.f. *Iudæi expectãtes Meſſiam.*

Hie.ſ.Mic.4. Rup.ſ.Mic.4. Sedet ſub vinea, qui diſcit ſacram doctrinam: & ſub ficu, qui quieſcit in donis Spiritusſancti. Vel ſedet ſub vinea ſua, qui propriis rebus contentus eſt, nec multo quærit in mundo. Mich.4.a. *Diſcere ſcripturam. Contentus propriis rebus.*

Hie.ſ.Eccl'tæ 10. Sedent diuites in humilitate, quando viri docti, & virtute præclari abiecti habentur in eccleſia. Eccl'tæ 10.d. *Abiectio bonorum.*

Gre.10.mor.4. Sedere interdum, iudicare, & ſedens Iob quaſi rex, deſignat dominum, qui quaſi rex ſedet in corde, & circumſtrepentes regit animorum motus in noſtra cogitatione, & ſedet primus, quando primum locum habet in mente, circumſtantibus virtutibus. Iob.29.d. *Iudicare. Dominus regens mentem.*

Ric.de S. Vict.de ſecur.conſcien. Sedet in domo ſua ille, quem conſcientia ſua minimè remordet. Dan.4.a. *Securitas conſcientiæ.*

Glo.ord.ſ.Pſ.25. Sedere, quandoque eſt conſentire. Pſ.25. Non ſedi cum conſilio vanitatis, id eſt, & ſi interaui, non tamen conſenſi. *Conſentire.*

Hier.de manſionibus. Ori.ſ.Num. ho.15. Hie.ſ.Ier.15. Gre.6.mor.9.& 14.mor.9. Amb.epiſt.82. Sedere ad comedendum panem, interdum eſt vacare voluptatibus: vel nimium vacare ſapientiæ ſeculari & poeticæ. Gene 37.e. Sic ſedebat populus in Aegypto ſuper ollas carnium, quando quieſcebat in voluptatibus, & ſedit populus manducare & bibere. Exod.16.a.32.b. Sedere etiam ſuper flumina Babylonis, eſt vacare libidini & confuſioni vitiorum inſiſtere. Pſ.136. Sedentes quoque mulieres, ſunt in vitiis quieſcentes. Eze.8.f. Sedet in concilio ludentium, qui cum aliis vacat voluptatibus ſeculi. Iere.15.d. Pſ.25. Et ſedent in terra qui carnis deſideriis inhærent, & qui praua operantur. Sedent verò in puluere, qui terrenis cogitationibus aſperſi, in infimis reſident. Iſa.47.a. Thren.2.d. Qui ſedet quaſi in ocio, & reſoluitur corpore, & intentionem mentis relaxat. Pſ.49. Ociſorum autem fabulæ ſunt, quibus obtrectatio ſeritur, malignitas proditur. *Vacare voluptatibus & doctrinæ ſeculari.*

Hila.ſ.Mat.Can.15. Sedentes turbæ in terra. Mat.15.d. ſunt qui nullis operibus legis fidunt, ſed peccatorum & corporum ſuorum origini hærent.

Rup.3.ſ.Exo.7. Sedentes filii Iſrael ſuper ollas carnium. Exo.16.a. deſignant eos ex Iudæis, qui volebant legem ſeruari cum euangelio. *Volentes ſeruari legem cum euangelio.*

Arn.ſ.Pſ.25. Baſi.& Hil.ſ.Pſ.1. Hie.ſ.Iſa.42.& ſ.Ier.3.& ſ.Mic.7.& ſ.Pſ.25. Aug.ſ.Pſ.1. Aug.1.ſ.Ezec.22. Gre.3.paſt.admo.33. Beda ſ.Pro.9. Sedens feminifluus, eſt quieſcens in inani gloria, vel hæreticus in cathedra peſtilentiæ. Leuit.15.a. Et ſedet cum concilio vanitatis, qui cum hæreticis in errore quieſcit. Pſ.25. Sedere autem in cathedra peſtilentiæ, eſt habere firmum habitum peccandi, ita vt alios ad eadem peccata & errores pertrahat. Vel eſt quieſcere in dignitatibus ſecularibus. Pſ.1. Et ſedentes in tenebris, ſunt quieſcentes in ſuis erroribus, & ignorantia. Iſa.42.b. Mich.7.b. Et ſedet in viis, qui omnes amplectitur errores, & cęteros ad eos pertrahere conatur. Ier.3.a. Sedere autem dicuntur, qui manentes in peccatis, non reſipiſcunt. Ier.8.e. Sedens in inſidiis cum diuitibus, eſt Antichriſtus, vel hæreſiarcha. Pſ.9. Sedere etiam in cathedra peſtilentię, eſt ex iudicio praua committere: ex ratione videlicet mala diſcernere, & tamen ex deliberatione ea perpetrare. Sedentes mulieres plangentes, ad hæc referri poſſunt. Eze.8.f. Et ſedet mulier ſtulta in ſella, quum hæretici præſumunt ſuos errores docere. Pro.9.d. *Quieſcere in vana gloria. Docere errores. Incitare ad peccata. Quieſcere in dignitatibus.*

Hie.ſ.Nahum 3. Aug.ſ.Apoc.ho.6. Rup.10.ſ.Apoc. Sedentes locuſtæ in cunctis finibus Aegyptiorum, ſunt dæmones in omnibus mundanis quieſcentes. Exo.10.d. Et conſidentes locuſtę in ſepibus, ſunt hæretici habitantes in ſpinoſis. *Dæmones in mundanis.*

Hæretici in ſpiritibus.

Nahum 3.c.Sedens etiam ſuper equum ruſum, eſt diabolus in malis. Apo.6.b.Sedens meretrix ſuper aquas,eſt quieſcens iniquitas in populis.Apoc.17.a.

Perſecutio malorum in bonos, & Iudæorum in Chriſtum. — *Amb.ſ.Pſ.118.*

Sedent principes aduerſus bonos, quando mali in hoc mundo iudicant, & perſequuntur bonos. Idem de dæmonibus.Sunt etiam ſacerdotes,& Phariſæi aduerſus Chriſtum.Pſ.118.Et ſeſſio Iudæorum fuit concilium, quando Chriſtum occidere decreuerunt.Thren.3.g.

Superbia Antichriſti, & diaboli. — *Ori.ſ. Mat.ho.29. Hie.Aglaſi. & ſ. Ier.22.*

Sedens Antichriſtus in templo Dei,eſt imperium exercere volens in eccleſia. Vel ſunt hæreſes in ſcriptura ſacra ſibi ſedem vſurpantes.2.Theſ.2.b.Sic ſedere volebat Lucifer in monte teſtamenti.Iſ.14.d.Et ſedens princeps Tyri in cathedra Dei,eſt diabolus, vſurpans ſibi diuinitatem.Eze.28.a.Sedet etiam in Libano,qui ſuperbia tumet.Ier.22.f.

Anima ſine Chriſto. Hieruſalem deſtructa. Eccleſia ſine Redemptore. — *Glo.int.ſ.Thren.1. Rup.ſ.Ier.13.*

Sedens deſolata vrbs,eſt anima ſine Chriſto.Iſa.3.d.Et ſedens ſola ciuitas, eſt Hieruſalem deſtructa,& anima in peccato exiſtens ſine Deo.Vel eccleſia in afflictione,quæ peccante primo homine,ſedit ſola ſine redemptore.Thre.1.a.

Cognitio ſui. — *Hie.ſ.Iſa.47.*

Sedet tacens Babylon, quando anima non habet vnde ſuperbiat, vt ſic ſaltem ſuorum recordetur criminum.Iſa 47.b.

Audire verba Dei ſine opere. — *Hie.ſ.Eze.33.*

Sedere dicuntur coram Propheta, qui oſtendunt ſe velle quidem libenter audire verba Dei,& tamen non ea faciunt.Eze.33.g.

Niti rationibus naturalibus. — *Lyra.ſ.Iſa.47.*

Sedere dicuntur ad focum incantatores. Iſa.47.d. quum hæretici rationibus naturalibus nituntur.Et non eſt focus vt ſedeant, quum non ſunt illis rationes ſufficientes. Vel in igne inferni non erit locus ad ſedendum.

Superbia Scribarum. — *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Sedens Eli ſupra ſellam, etiam poſt mortem ſuorum filiorum. 1.Reg.4.c. deſignat ſuperbiam Scribarum, etiam poſt templi ſubuerſionem audentium errores docere.

Defenſio impietatis. — *Ori.ſ.Iſa.ho.6. Rup.ſ.Zac.5.*

Sedere ſuper talentum plumbi, aut in amphora. Zac.5.c.grauitatem indicat peccati, & eſt complacere ſibi in impietate,ipſamque defendere.

Simulatio hæreticorum. Fides incarnationis. — *Gre.3.mor.19.*

Sedentes amici Iob cum eo in terra ſeptem diebus, & ſeptem noctibus.Iob.3.d.deſignant hæreticos,qui in his, in quibus verum lumen intelligunt, vel in his in quibus ignorantiæ tenebras patiuntur,quaſi infirmanti ſanctæ eccleſiæ ſe condeſcendere ſimulant,eique ſub blandimentorum ſpecie dolos deceptionis parant.Vel ſedent in terra cum Iob,quando veram Redemptoris carnem cum ſancta eccleſia credunt.

Seditio, Seditioſus.

Seditio, eſt diſſenſio ciuium, quum videlicet populo diſcordante, venitur ad manus.Vnde ſeditioſus, qui ſeditionem mouet.

Seditiones eccleſiæ. — *Lyra.ſ.Num.16.*

Seditio filiorum Iſrael contra Moſen, & Aaron. Num.16.f. 20.a.26.b. ſeditiones eccleſiæ inferiorum contra prælatos deſignat.

Seducere, vide Decipere.

Seges.

Segetes,propriè ſunt fruges eorum ſeminum, ex quibus conficitur panis nondũ demeſſæ.

Sacra ſcriptura. Auditores proficientes. — *Hila.ſ.Mat.Can.12. Gre.6. Reg.1.ſ. epi.8.*

Segetes quandoque videntur ſignificare ſacram doctrinam, vel profectum in ea, ex quibus colligendæ ſunt ſpicę.Deut.23.d.Vel ſunt auditores proficientes.Ideo vbi plurimæ ſegetes,ibi manifeſta eſt fortitudo bouis.Pro.14.a.Mat.12.a.Et ſegetes ſtantes, ſunt boni, ſed recentes in fide.Exo.22.a.

Bona opera. Praua opera. — *Rup.1.ſ.Deut.17. Beda ſ.Prou.14.*

Segetes Regis.1.Reg.8.c.in bono quidem, ſignificare poſſunt bona opera,& virtutes ſingulorum.In malo verò, ſunt praua opera ſubditorum, quæ placent malo prælato.

Errores hæreticorum. Decepti ab hæreticis. Traditiones Phariſæorum. — *Gre.ſ.1.Reg.8. Ori.ſ.Cant.ho.4. Aug.ſ.Q.ſ.80. Rup.ſ.Iudi.17.*

Segetes Philiſthinorum, quas combuſſit Samſon. Iudi.15.b. deſignare poſſunt generationes errorum, vel deceptos ab ipſis hæreticis. Deſignant etiam opera Iudæorum, ſtudia Scribarum, traditiones Phariſæorum, quę combuſſerunt dæmones.

Segor.

Segor,id eſt,parua:erat oppidulum regionis Sodomorum,quod & Bala dicebatur:vbi Lot ſaluari voluit.

Status coniugalis. — *Gre.3.paſt.adm.28. Cyr.de adorat.in Spiritu ſanct.*

Segor, vbi ſaluari voluit Lot, typus eſt præceptorum & ſtatus inferioris vitæ coniugalis: quæ non quidem in virtutibus mira eſt, tamen à ſuppliciis ſecura, quem ſtatum amplectuntur,qui ad altiorem perfectionem aſcendere non valent.Gen.14.b.19.a.

Litera legis. — *Beda ſ.Gen.19. Ori.ſ.Gen.ho.5.*

Deſignat etiam literam legis, & obſeruantiam carnalem, quæ parua eſt, nihil magni habens in carnali obſeruatione.

Pœnitentia. — *Beda ſ.Gen.19. Hie.ſ.Iſa.15.*

Segor præterea parua, pœnitentiam deſignare poteſt:ad quam confugiens peccator ſeruatur. Iſa.15.b.

Senſus viſus. — *Phil.de Abraham*

Segor, quæ eſt ſeruata, deſtructis aliis ciuitatibus,typus eſt ſenſus viſus, qui ſeruatur aliis perditis,quia maximè cum anima congruit.

Segregare, vide Separare.

Seir.

Seir.i.hiſpidus,ſiue piloſus,ſic dictus eſt Eſau, eo quòd eſſet hirſutus in modum pellis: à quo cæpit nomen mons Seir.

Culmen mundanæ proſperitatis. — *Greg. Ven.Cant.1. tom.7.cap.9.*

Mon Seir deſignare poteſt culmen proſperitatis mundanæ datæ Eſau: cuius pars quoque data eſt Iſraeli,quamuis portio rerum diuinarum data ſit ei in funiculum hæreditatis ſuæ,nõ

tamen deſtituti ſunt in bonis temporalibus, quæ fortunæ dicuntur, quæ bona veri Iſraelitæ non poſſederunt ſeiuncta à patrono ſuo, qui Deus eſt: ſed ſimul cum ipſo, qui dixit Abrahæ: Ego ero merces tua magna nimis.

Rup.2.ſ.Deut.9. & ſ.Iudi.5. — *Iudæi.*

Seir piloſus & hiſpidus, deſignat Iudæos peccatis hirſutos & aſperos: vnde ortus eſt Dominus, quia Chriſtus natus eſt ex Iudæis. Deut.33.a. Iudi 5.a.

Aug.q.in Deut.56 — *Peccatores. Gentiles.*

Seir etiam ſignificare poteſt peccatores vitiis horrentes, ex quibus ortus eſt Chriſtus. Vel Gentiles, ſeu eccleſiam ex Gentibus: vnde orietur Chriſtus Iudæis, quando conuertentur. Deuteronom.33.a.

Seir terra, ſignificare poteſt ſacrificia legis. Gen.14.a.32.a.

Hie.epiſt.beatitu. — *Sacrificia vetera. Error Gentilium.*

Seir piloſus & hiſpidus, ſignificare poteſt antiquum errorem Gentilium. Iſ.21.c. Eze.25.d.

Hie.ſ.Eze.45. — *Diabolus.*

Seir hiſpidus, typus eſſe poteſt contrariæ fortitudinis, quæ præſidebat Genti Iudæorum. Ezech.45.a.

Sela.

Aug.22.con.Fauſ. 84. Beda ſ.Gen.38. — *Tempus quo defecit rex de Iſrael.*

Sela. i. diſſoluens, ſiue diſcalcians, vel dimiſſio eius: filius Iudæ, cui debebat tradi Thamar ad ſuſcitandum ſemen fratris: ſed differente patre, non eſt tradita. Gen.38.a. ſignificare poteſt tempus, quo defecerunt principes de Iuda. Ideo erat ille quidem filius Iudæ, ſed eum maritum Thamar non accipiebat, quia erat eadem tribus Iuda, ſed iam populo inde nemo regnabat. Vnde & nomen eius interpretatur dimiſſio eius.

Sella, vide Cathedra.

Sellum, aut Salum.

Sellum, id eſt, pacificus, ſiue perfectus, aut retribuens filius Iabes, qui coniurauit contra Zachariam regem Iſrael: quo occiſo, ipſe regnauit vno tantùm menſe, occiſus à Manahen. 4. Regum 15.c.

Selmon.

Arn. & Hila.ſ. Pſ.67. Rup.6.ſ.Gen.45. — *Locus purificationis. Pax cæleſtis. Protectio Dei. Chriſtus.*

Selmon. i. obſcuritas, aut imago eius, ſiue vmbra muneris, aut tinnitus numerationis, vel muneris: mons imminens Sichimis. Iud.9.f. Significare poteſt locum purificationis, & pacem cæleſtem, vel diuinæ vmbræ protectionem. Pſ.67.

Vel interpretatur vmbra offendiculi, vel imago fortitudinis, ſignificatque Chriſtum, qui non credentibus lapis offenſionis, credentibus autem imago eſt fortiſſimi Dei patris.

Selmona. Haſmona.

Ori.ſ.Num.ho.27. Hie.de manſionibus. — *Diuina protectio.*

Selmona. i. vmbræ munus, vel numerus, ſiue tinnitus numeri, vel muneris, aut imago noſtra ſeu imaguncula: trigeſima quinta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenerunt è monte Hor, vbi ſerpentes vexarunt filios Iſrael. Deſignat quòd, qui in vmbra *Chriſti* & Spiritusſancti viuit & protegitur, perfectus eſt, & ab æſtu tentationum munitus. Ibi ſerpens æneus erectus eſt, qui paſſionis Chriſti expreſſit imaginem. Nume.33.c. Hebraicè, iuxta Hieronymum, dicitur Haſmona, & interpretatur feſtinatio.

Sem.

Aug.16.ciu.Dei 2. Geor. Ven. Cant.1. tom.6. cap.15. — *Chriſtus. Opera.*

Sem. i. nomen, vel fama, vel nominatus, ſeu ponens, aut poſitus, aut ibi: filius Noe, qui ſecundùm ſuum nomen typus eſt Chriſti, cui datum eſt nomen ſuper omne nomen. Gen.8.d. Deſignat etiam quòd fructus operum noſtrorum debent eſſe expreſſi & nominati cognitique Deo, qui omnibus nomina vocat, & capillos capitis enumerat.

Ori.ſ.Ioſu.ho.3. Chry.ſ.Gen.ho.29. Beda.ſ.Gen.9. — *Gentiles. Fideles ex Iudæis. Sol abſcondens radios in paſſione.*

Sem figura eſſe poteſt Gentilium, & etiam è diuerſo Iudæorum. Peculiariter autem typus eſt fidelium ex Iudæis, in quibus primo fundata eſt Eccleſia.

Sem, vt auerſa facie cum Iaphet operuit patrem, typus eſſe poteſt Solis auertentis lucem cum Luna in paſſione Chriſti, ad ipſum operiendum.

Semeber.

Glo.ord.ſ.Gen.14. — *Vacantes iracundiæ.*

Semeber, id eſt, nomen, vel fama robuſti, aut nomen animæ, vel pennati, ſeu deſtruens fortitudinem, vel pennam: rex Seboim. Gen.14.a. Vel interpretatur perditio: & eſt rex Seboim, hoc eſt, cinguli mœroris: deſignans eos, qui vacant iracundiæ, & inuidiæ: ideo capitur à quatuor regibus.

Semei.

Hie.ſ.Zac.12. — *Iudæi. Hæretici. Mali Chriſtiani. Doctores.*

Semei, id eſt, nomen meum, aut deſolatio, ſiue perditio mea, vel ſtupefactio, aut cæli. Fuerunt multi huius nominis. Fuit autem quidam Semei filius Gera de tribu Beniamin, qui maledicebat Dauid fugienti filiũ ſuum, qui typus eſt Iudæorum, Chriſto maledicentium: & etiam hæreticorũ, & malorũ Chriſtianorum, per quos nomẽ Dei blaſphematur. 2. Reg.16.b.

Semei familię. Zac.12.d. doctores ſignificare poſſunt.

Semias.

Hæreſiarchæ.

Semias, id eſt, audiens Dominum: vel obediens Domino. Fuit quidam Semias Neelamites pſeudopropheta, qui typus eſt hæreſiarcharum. Ierem.29.f.

Seminare, Semen, Seminator, Serere, ſatum, Seminarium, Diſſeminare, Sementis.

Seminare, eſt ſemen in terram ſpargere, vt germinet. Semen autem eſt, quod eſt principium generationis animalis, vel plantæ, quod Græcè ſperma dicitur. Aliquando autem ſemen dicitur filius, aut hæres.

Chriſtus.

Semen Abrahæ, in quo benedicendæ erant Gentes, eſt Chriſtus: qui etiam dicitur ſemen Iacob. Gen.22.a. Nu.24.a. Pſ.21.c.53.b. Rom 9.b. Et ſemen longæuum, quod vident credentes, eſt Chriſtus: cuius ſemen eſt in ſeculum ſeculi, & regni eius non erit finis. Luc.1.c. Ipſe etiam eſt ſemen Dauid. Pſ.88. Et ſemen mulieris habens inimicitias cum ſerpente. Gen.3.d. Diciturque ſemen mulieris, quia ſine ſemine viri natus eſt de virgine, cum ſolo eius ſemine.

Ori.ſ.Nu.ho.17.& ſ.Rom.9. Hie.ſ.Iſa.53. Amb.ſ.Rom.9. Aug.ſ.Pſ.88. Beda ſ.Gen.3.

Fideles. Eccleſia.

Semen Abrahæ etiam dicuntur fideles imitantes fidem Abrahæ. Gen.14.d.15.c.26. Exo.32.c.33. Iſa.27.b.41.b. Dicitur ſemen Abrahæ multiplicandum ſicut puluis terræ, & ſicut arena maris in Iudæis: ſicut ſtellæ cæli verò infidelibus, quæ multiplicatio non tam ad multitudinem refertur, quantum ad ſplendorem, ornatum, & perſeuerantiam. Semen etiam Iacob, & Iſrael, ſunt ipſa eccleſia, & imitatores Iacob, & credentes per prædicationem Apoſtolorum. Gen.28.c.35.48.b. Iſa.43.a.44.a.45.d.48.d.66.g. Et ſemen longæuum, quod vidit Chriſtus, eſt multitudo fidelium in eccleſia perſeuerantium. Iſa.53.d. Ipſi ſunt ſemen, cui benedixit Dominus. Iſa.61.d. Semen etiam Aaron, ſunt credentes in eum, in quem ipſe credidit. Exo.28.f.30.c. Pſ.21.36.68. Iſa.59.d. Et ſemen aliud Annæ, eſt multiplicatio fidelium in eccleſia. 1. Reg.2.d. Et omne ſemen verum vineæ, eſt anima tota bona. Ier.2.c. Et ſemen regni Hieruſalem ſunt exiſtentes in gratia, qui etiam ſunt ſemen bonum. Ez.17.a. Mat.13.f. Dicuntur etiam ſemen Dauid Pſal.88. Et ſemen mulieris. Gene.3.d. Apo.12.d. Seminat eos Deus in populis, quando multiplicantur. Zach.10.c. Semen etiam hæreditans Gentes, dici poſſunt Apoſtoli, & reliquiæ Iudæorum credentes. Iſa.54.b. Et ſemen Iacob, & Abrahæ, ſunt credentes ex Iudæis, ſemen quidem nondum formatum in filios, ſunt, qui ſunt ex genere Iacob, ſed non ipſum imitantes: formatum verò ſunt imitantes. Iſ.65.d. Ier.23.b. Et ſemen quod reliquit Deus, ſunt credentes ex Iudæis. Iſa.1.b. Dicuntur etiam ſemen Ephraim Gen.48.d.

Apoſtoli. Credentes ex Iudæis.

Rup.3.ſ.Gen.19. Phil. quis rerum diui. heres. Hie.ſ.Iſa.41. Aug.epiſ.120. Beda ſ.Gen.15. Hie.ſ.Iſa.53.59.61. & ſ.Zac.10. Ori.ſ.Pſ.36.ho.4. & ſ.Ier.ho.13.& ſ.Eze.ho.12. Rup.2.ſ.Vi. verb. Dei.17. Hie.ſ.Iſa.54.65.

Verbum Dei. Sacra doctrina.

Semen hæreditans Gentes, dici poteſt verbum Dei traditum Gentibus. Iſa.1.c.27.b.30.e.54.b.55.c. Leui.15.a. Mat.13.b. Luc.8.a. Generaliter autem ſemen, eſt doctrina vera, & ſacra ſcriptura, & ſemen in terram proiicere, eſt doctrinam abſcondere. Gen.38.b.47.c. Eccl'æ 11.d. Rom 9.b. Et ſemen iuſti, eſt verbum Dei. Pſ.36. Et ſemen verum, eſt vera doctrina in Iudæa Ie.2.c. Dicitur ſemen pacis. Zac.8.c. Et ſemen domus Iſrael, eſt doctrina eccleſiæ. Eze.44.f. Et ſemen multiplex, eſt fœcunditas verbi prædicationis. Iob.5.d.39.b. Leui.27.c. Semen autem coriandi, ſunt inferiora præcepta. Exo 16.g.

Hie.ſ.Iſa.54.& ſ.Zac.8.& ſ.Eze.44. Ori.ſ.Leu.ho.12. & ſ.Pſ.36.ho.4.& ſ.Cant.ho.2.& ſ.Mat.tra.11. Tert.de preſcript. Amb.ſ.Rom.9.

Principium operandi. Opera. Virtutes.

Semen dici poteſt aptitudo ad bene operandum, & principium operandi, & cuiuſque rei exordium. Et ſemen non requieſcens, eſt tempus nunc operandi vſque ad mortem. Gene.1.b.8.d. Semen etiam ſunt ipſa opera: & ſemen mulieris, id eſt, mentis, inter quod & ſemen ſerpentis ſunt inimicitiæ, eſt fructus boni operis, qui peruerſæ ſuggeſtioni renititur. Gen.3.c. Et ſeminis Agar multiplicatio, eſt bonorum operum carnis multiplicatio. Gen.16.c.21.b. Et ſemen fratris ſuſcitandum, ſunt opera, quæ dicuntur facta ſecundum legem Dei. Deute.25.c. Mat.22.c. Sementis & meſſis, ſunt ſimul: dum contendit homo inchoatum opus ad finem perducere, & illo finito, aliud inchoare. Gene.8.d. Semen etiam montium Iſrael, ſunt virtutes. Eze.36.c. Et ſemen iuſti eſt in benedictione, quum multiplicantur virtutes. Pſal.36. Et ſemen hæreditat terram, quum quis per vana opera adipiſcitur vitam æternam. Pſ.24. Et eſt potens in terra, quia per opera miſericordiæ acquiritur regnum cælorum. Pſ.101.111.

Gre.6.mor.14.& 31.mor.5. Iſyc.ſ.Leu.15.27. Ori.ſ.Gen.ho.1.& ſ.Mat.ho.22. Aug de Gen cont. Man.1. Beda ſ.Gen.3. Gre.ſ.Eze.ho.15. Amb de Noe 13. Hie.ſ.Pſ.24.37. Aug.ſ.Pſ.36.111. Gre.ſ.Pſ.101.

Fides Chriſti.

Semen interdum dici poteſt fides antiquorum patrum de Meſſia Iſa.17.c. Mala.2.d.

Rup.ſ.Mala.2.

Verba.

Semen dicuntur aliquando verba: & fluxum ſeminis patitur, qui nimium & imprudenter loquitur, qui & ſeminifluus dicitur. Leui.15.a.

Gre.23 mor.15. Iſyc.ſ.Leui.15.

Catechumeni.

Sementis dici poſſunt baptizandi, qui ſunt ſemen non perfuſum aqua: ſemen verò perfuſum aqua ſunt baptizati. Leu 11.f.

Iſyc.ſ.Leui.11.

Non operari, ſeu inutiliter operari.

Semen non dandum idolo Moloch, eſt non dare actiones & doctrinam ad ſeruiendum cupiditati, quæ eſt idolorum ſeruitus. Leu.18.c.20.a. Semen autem fundit in terram, qui non vult prodeſſe aliis. Gen.38.a.

Iſyc.ſ.Leui.18.20. Beda ſ.Gen.38.

Suggeſtiones diaboli. Cogitationes praue.

Semen diaboli, eſt praua eius ſuggeſtio, inter quam & ſemen mulieris, hoc eſt, fructum boni operis, ſunt inimicitiæ. Ge 3.c. Leu 22.a. Semen quoque ſeu extrema Amalec, ſunt perſuaſiones diaboli. Nu.24.d. Et ſemen colubri, ſunt prauæ cogitationes. Iſa.14.e.

Hie.ſ.Iſa.14. Aug.2.de Gen. con. Mani 18. Ori ſ.Nu.ho.16.

Doctrina Iudæorum & hæreticorum. Verba inhoneſta.

Semen coitus, eſt doctrina Iudæorum, & verba inhoneſta. Leu.15.c.19.d. Et ſemen negociatorum, eſt doctrina hæreticorum, aut decepti ab eis. Iſa.23.a. Et ſemen impiorum, ſunt mala verba. Pſ.36. Sementis irrigua dicuntur errores. Iſa.19 b. Serunt autem Iudæi & hæretici ſemen ſuum fruſtra, quando ſine fructu laborant in ſcripturis legis & Prophetarum. Leuit.26.c.

Beda ſ.Gen.3. Ori.ſ.Pſ.36.ho.4. Iſyc ſ.Leu.15.19.26.

Mali.

Semen Chanaan, eſt, qui vincitur à carnis illecebris. Gen.13.c. Et ſemen peſſimorum, ſunt diſcipuli diaboli, & ſemen impiorum, ſunt ipſorum imitatores. Iſa.14.e. Pſ.20.36. Et ſemen nequam ſunt Iudæi à vero patre deſciſcentes. Item qui malum dat exemplum. Et ſemen Semei pſeudoprophetę, ſunt auditores hæreticorum. Ier.29.g Iob.18.d. Semen etiam ſerpentis ſunt imitatores diaboli, qui ex patre diabolo dicuntur eſſe. Gen.3.g.

Ori ſ.Ioſ.ho.21.& ſ.Pſ.36.ho.4. Hie.ſ.Iſa.1.14.& ſ.Ier.29. Amb.ſ.Ephe.2.

Iudæi. Hæretici.

Semen adulteri & fornicariæ ſunt Iudæi, ex patre diabolo & Hieruſalem idololatrante. Iſ.57.a. Iidem ſunt ſemen mendax, quòd etiam de hæreticis dicitur.

Hie.ſ.Iſa.57.

Amb.2.de inter.4. Aug.ſ.Pſ.36. — *Mala opera.*

Semen impiorum ſunt mala ipſorum opera. Pſ.20.36. Et ſemen eorum dicitur permanere coram eis, quando vident ſua praua opera. Iob.21.a.

Glo.int.ſ.Eze.17. — *Rex Sedechias.*

Semen terræ Libani. Eze.17.a. ſumitur pro rege Sedechia.

Hie.ſ.Iſa.1.28.32 & ſ.Mat.13. Amb.epiſ.72. Rup.7.ſ.Gen. Gre 21 mor.7.10. Hie.ſ.Hoſ.10. & de veſte ſacerdotali. Ori.ſ.Leu.ho.16. — *Chriſtus prædicans. Prædicare.*

Seminator dicitur Chriſtus, qui dicitur ſeminare, quando prædicat. Mat.13.d. Luc.8.a. Iſa.30.c.1.Cor.9.b. Et ſeminans Iſaac, eſt Chriſtus, aut prædicator. Gen.26.c. Quum autem tacetur ſementis genus, varia virtutum genera intelligũtur. Diuerſa quoque ſemina diuerſi ſunt gradus perfectionis. Iſa.28.g. Seminat autem ſuper omnes aquas, qui prædicat Iudæis, & Gẽtibus, & qui vtitur verbis & doctrina veteris & noui teſtamenti. Iſa.33.d.55.c. Serere quoque agros, eſt prædicare. Gen.47.e. Exod.23.b. Hoſe.12.d. Serit autem quod alius comedat, qui prædicat, & non operatur. Iob.31.a. Seminant in iuſtitia, qui docent per legem veterem, & eius intelligentiam. Hoſe. 10. d. Vel ſeminandum eſt prius in iuſtitia per bona opera, vt deinceps illuminemus docendo. Sationem autem occupat vindemia, quum quis docet, quæ didicit. Leui.26.a.

Hie.ſ.Ier.31. Glo.ord.ſ. Hoſ.2. — *Producens Deus doctos & ſimplices.*

Seminauit Deus domum Iſrael, & domum Iuda ſemine hominum, & ſemine iumentorum, quando produxit in eccleſia fideles doctos & ſimplices. Ier.31.e. Seminat autem Deus terram ſibi, quando facit homines benè operari. Hoſ.2.d.

Ori.ſ.Gen.ho.12. — *Lex producens Martyres.*

Serens Iſaac, & inueniens centuplum, eſt lex producens Martyres, qui ſunt fructus centeſimus. Gen.26.c.

Aug.ſ.Pſ.125. Gre.27.mor.5. — *Bene operari. Largiri.*

Seminare interdum eſt bene operari, & largiri & dare eleemoſynam: & ſeminator eſt operator. Et ſeminare parcè, aut in benedictionibus, eſt paruas, aut magnas eleemoſynas dare. 2.Cor.9 b. Mat.13.b. Luc. 8.a. Gal.6.b. Et ſeminat in lachrymis, qui opera pœnitentiæ exercet. Pſalm.125. Et ſeminat terram ſex annis, qui tempore huius vitæ bene operatur. Exod.23.a. Non ſeminat, qui ventum obſeruat, hoc eſt, qui tentationes metuit, cor ad bona opera non diſponit.

Ori.ſ.Iudi.ho.7. — *Facere opera carnis. Perdere bona opera.*

Seminantes Iſraelitæ, quæ vaſtant Madianitæ, &c. Iudi.6.a. deſignant, quod qui ſeminat in carne, de carne metet corruptionem, qui verò in ſpiritu, de ſpiritu metet vitam æternam. Galat.6.b. Vel deſignantur, qui ſeminant bona opera, quæ poſtea perdunt in peccatum incidentes.

Rup.ſ.Agge.1. Hie.ſ.Agge.1. Gre.ſ. Eze.ho.10. — *Fides patriarcharum. Facere opus bonum inter multa peccata. Multa cognoſcere, pauca operari.*

Seminarunt Iudæi multum, & intulerunt parum. Agge.1.b. quia patres multam habuerunt fidem de Chriſto, quem poſteri præſentem non ſuſceperunt. Seminant etiam multum, & inferunt parum, qui inter multa peccatorum opera, nonnulla faciunt bona, quæ non pereunt, nec tamen ſatiant. Item ſeminat multum, & parum infert cordi ſuo, qui de mandatis cæleſtibus, vel legendo, vel audiendo multa cognoſcit: ſed parum operando fructificat.

Ori.ſ.Ier.ho.7. Aug.2.ſer.do.in mon. — *Benè docere ſine operibus. Dare prauos ſcripturæ ſenſus.*

Seminant triticum, & metunt ſpinas. Ier.11.c. qui bona præcipiunt, & mala faciunt. Vel qui ex ſacra ſcriptura erroneos proferunt ſenſus, eam deſtruentes, & quantum in ipſis eſt, inutilem reddentes.

Amb.ſer.2. — *Ioſeph ſepeliens Chriſtum.*

Seminans homo ſinapi in agro ſuo, fuit Ioſeph ab Arimathæa, ſepeliens Chriſtum in ſepulcro ſuo. Mat.13.d.

Iſyc.ſ.Leui.25. — *Colere legem veterem.*

Serere agrum ſex annis, eſt colere legem veterem vſque ad aduentum Chriſti. Leu.25.a.

Iſyc.ſ.Leui.19. Rup.1.ſ. Deut.16. — *Diſparitas cultus.*

Serit terram, vel vineam diuerſo ſemine, qui ſimul vult colere Deum & diabolum, vel qui vult ſeruare legem & Euangelium. Item qui inducit hæreſes in eccleſiam, & religioſus implicans ſe negociis ſecularibus. Leu.19.d. Deut.22.b.

Hie.ſ.Ier.13. — *Leuitas malorum.*

Diſſeminat Deus malos ſicut ſtipulam. Ier.13.d. quia ipſi ſunt ſicut puluis, quem proiicit ventus à facie terræ.

Glo.int.ſ.Nahũ.1. — *Generare.*

Seminare interdum eſt generare. Nahum.1.d. Non ſeminabitur ex nomine tuo. Quod dicitur de Senacherib, qui occiſus eſt à filiis ſuis.

Phil.de profugis.

Non ſerere ſponte naſcentia, eſt initia naturalia non eſſe à nobis, ſed à Deo. Leu.25.b.

Ori.ſ.Nu.ho.23. — *Vacare deliciis. Vitioſus prædicans.*

Seminare terram, interdum eſt indulgere cibis & potibus. Leu.25.a. qua ratione terra, quæ non ſeminatur, hoc eſt, quæ deliciis caret, eſt monaſterium. Ier.2 a.

Hie.ſ.Ier.4. Gre.5.mor.15.

Seminat ſuper ſpinas, qui non mundat cor à vitiis & peccatis. Ier.4.a. Item qui ſuper vitia incultoſque mores, prædicat verbum Dei. Mat 13.a. Luc.8.a.

Rup.ſ.Hoſe 8.

Seminare dolores, eſt fraudulenta dicere. Dolores autem metere, eſt dicendo præualere. Vel certè dolores ſeminant, qui peruerſa agunt, dolores metunt, quum de eadem peruerſitate puniuntur. Vel dolores ſeminat, quum peruerſa agit: dolores metit, quum ex eiſdem peruerſitatibus temporaliter excreſcit. Iob.4.a. Seminant etiam ventum, qui opera faciunt inutilia. Hoſ.8.b.

Ori.ſ. Ier.ho.1.& ſ.Mat.cap.13. Tert.de preſcri. Hie.ſ.Hoſ.8.& ſ.Mic.6.& ſ.Nahũ 1.& ſ.Iſa.17. — *Diabolus miſcens vitia virtutibus. Docens errores.*

Superſeminans zizania, eſt diabolus intermiſcens vitia virtutibus, & prauos ſermones, & cogitationes, & hæreſes, vbi prius ſeminatum fuerat à Deo ſemen bonum. Mat.13. d. Seminant etiam ventum, qui docent inania. Hoſe.8.b. Seminat hæreticus, & non metit, quia docet ſine fructu. Mich.6.c. Non ſeminatur autem amplius ex nomine hæreticorum, quando non amplius docent errores. Nahum.1.d. Seminat etiam ſynagoga alienum germen, quum non credit in filium Dei. Iſa.17.c.

Amb.de Iſaac 6. & ſ.Luc.6. — *Multitudo Sanctorum. Nouum teſtamentum.*

Sata ſignificare poſſunt fœcunditatem numeroſam Sanctorum, & etiam doctrinam noui teſtamenti. Vnde per ſata ducit Chriſtus diſcipulos, idque ſabbato: Moſes verò per deſertum. Luc.6.a.

Lyra.ſ.Iſa.40.

Non ſatus dicitur eſſe in terra truncus iudicum. Iſa.40.f. quia nihil firmum in terra.

Seminarium, eſt principium alicuius rei. Gene.37.b. Vt autem ſomnia Ioſeph ſeminarium fuerunt odij fratrum, ita doctrina Chriſti inuidiæ Iudæorum. Vtrobique autem fuit ſcandalum acceptum, non datum: quum ex bono opere ſcandalizarentur. *Glo. ord. ſ. Gen.37.*

Semita, vide Via.

Semiuiuus, vide Viuere.

Semper, ſempiternus, vide Perpetuus.

Sen.

Mali eiecti. Sen. i. excuſſio, ſeu dens, aut ebur, vel mutatio, aut dormiens: nomen loci, vbi percuſſerunt filii Iſrael Philiſthæos. 1. Reg.7.c. eſt figura malorum, qui eiicientur, & excutientur in iudicio, vel dæmonum è cælo proiectorum. *Gre. ſ. 1. Reg.7.*

Senator, ſenatus.

Apoſtoli. Senatores, erant ſenes, qui in concilio dicere ſententiam poterant. Senatores autem terræ, cum quibus ſedebit Chriſtus in iudicio, ſunt Apoſtoli. Pro.31 c. 2. Mac.11.f. *Gre.6. mor.4. Beda ſ. Pro.31.*

Sene.

Delectatio. Vtrunque teſtamentum. Sene. i. rubus, aut Sol, ſiue auditio: nomen alterior è duobus ſcopulis, iuxta quos erant caſtra Philiſthinorum. 1. Reg.14.a. eſt typus peccati, ſeu eius delectationis, vbi aperti ſunt oculi primorum parentum. Gen.3.b. Vel deſignat cum altero ſcopulo vtrunque teſtamentum. Inter quæ aggrediendi ſunt hoſtes, inter proſpera & aduerſa. *Glo. ord. ſ. 1. Reg.14.*

Senex, ſenectus, ſeneſcere, ſenior.

Senex eſt, qui iam maiori ætatis ſuę parte peracta, morti propinquior eſt. Senectus autem eſt ipſa ætas ſenilis, quæ ſexta computari ſolet. Senior autem interdum eſt antiquior. Gen.24.a. Dixit ad ſeruum ſeniorem domus ſuæ. Sapientior. 1. Mac.11.a. Elegit de ſenioribus Iſrael. Senator. Deut.19.c. Mittent ſeniores ciuitatis illius.

Aeternitas Dei. Senectus Iacob, in qua genuit Ioſeph. Gen.37.a. deſignat æternitatem Dei patris, in qua genuit filium. *Rup.8. ſ. Gen.10.*

Deus pater non placatus ſacrificiis legis. Senex Dauid non valens calefieri veſtibus. 2. Reg.1.a. eſt Deus pater antiquus dierum æternitatis, non placatus ſacrificiis & operibus legis. *Rup.3 ſ. Reg.2.*

Chriſtus æternus & incarnatus. Senex Ioſue typus eſt Chriſti, qui eſt æternus, & princeps ſeniorum. Ioſu.13.a. Senectus etiam Iſaac, deſignat Chriſtum ſenio noſtræ naturæ indutum in fine ſeculorum. Gene.27.a. Semen etiam longæuum, eſt Chriſtus, aut fideles. Iſa.53.d. *Ori. ſ. Ioſ. ho.16. Rup.7. ſ. Gen 15. Hie. ſ. Iſa.53.*

Apoſtoli & prædicatores. Prælati. Eccleſia primitiua. Seniores viginti quatuor. Apo.4.a. ſunt prælati eccleſiæ cum Apoſtolis. Vel ſunt duodecim iudices legis veteris, qui ponuntur in libro iudicum: & duodecim Apoſtoli legis nouæ. Seniores etiam domus Pharaonis, Apoſtolos ſignificare poſſunt. Gen 50.b. Pſ.104 Et ſenes presbyteri, ſunt principes & epiſcopi cum ipſis Apoſtolis. Iſ.3.c. Et ſeniores, cum quibus itur ad ſacrificandum, ſunt Apoſtoli, & primitiua eccleſia. Exo.3 c 4.g.10.c.17.b.18.b. Pſ.118. Et ſeniores, qui fuerunt cum Ioſue, ſunt Apoſtoli & doctores cum Chriſto. Iudi.2.a. Hos ſenes dicunt hæretici eſſe apud ſe, quaſi ſenſerint idem, quod ipſi ſentiunt. Iob.15.b. *Aug. ſ. Apo. ho.3. Rup. et Vict. verbo Lex 7. Arn. ſ. Pſ.104. Hie. ſ. Iſa.3. Hila. ſ. Pſ.118. Ori. ſ. Iudi. ho.1. Gr. ſ. 1. Reg. & 12 mor.*

Viri eruditi. Prudentes. Prudentia. Seniores Bethlehē. 1. Reg 16.a. ſunt viri eruditi: & qui in Iudæa ad maturitatis ſenſum peruenerunt Senes, ſunt etiam valentes prudentia: vt Daniel ſenex erat, licèt eſſet puer: vnde ipſi ſenes, vel ſenectus, typum gerunt prudentiæ Eze.9.b. Et ſenes, qui iacent in terra, ſunt illi, qui videbantur conſilio plebem regere, terrenis deſideriis incumbentes: qui propter facinoroſam vitam de ciuitate Domini eiecti, terræ cui inhæſerant, coæquantur. Thre.2.g. *Gre. ſ. 1. Reg.16. Baſi. ho. in prin. Pro. Hie. ſ. Eze. 1. Gr. de acie in Spo. Phil. de reſ. piſ. eu.*

Perfectio virtutum. Senectus Abraham, quæ dicitur bona & non longa, deſignat perfectionem virtutum, quę etiam erat in Sara, vnde boni etiam iuuenes ſenes dicuntur. Ge.15.c.18 b.25.a. Senectus quoque Lot eſt rigor virtutis. Ge.19 f. Et ſenex Ioſue, & etiam Dauid, deſignant viros perfectos. Ioſu.13.a 3 Reg.1.a. Pſ.36.91. Hos ſenes ſecundum virtutem abſtulit Deus ab Iſrael. Iſa.3.a. Senes ſeptuaginta, deſignant perfectos donis Spiritusſancti per obſeruationem decalogi. Exo 24.c. Iſa.24.b. Ier.31.c. Ea verò bona eſt animæ ſenectus, quam nulla perfidiæ inquinamenta macularunt. Senectus quoque, quæ eſt corona gloriæ, eſt eorum, qui deſtruxerunt ea, quæ ſunt paruulorum, & poſt ætatem viri perfecti venerunt ad ſenectutem & patrum nomina. Prou.17.a. Senes quoque, ſunt morum & iudicii maturitatem habentes. Ioel.1.a.2.g. Hi ſunt ſenes aſſurgentes eccleſiæ. Iob.29.b.42.d. *Noe. & de ſacrific. Abel & Cain. Amb. 2. de Cain 1. & 2. de Abrahā 2. Gri ſ. Ioſ. ho.16. & ſ. Pſ.36. ho.4. Hie. epi. ad Nepo. & ſ. Iſa.24. & ſ. Eze 17 & ſ Ioel 1. Gre.19 mor 1. Gri ſ. Exo. ho.11.*

Patriarchæ. Prophetæ. Seniores cum quibus itur ad ſacrificandum, dici poſſunt Patriarchæ & Prophetæ, & primitiui populi. Exo.3.c.4.g. Et ſeniores Iſrael, qui erant cum Moſe in eductione aquæ de petra, ſunt Prophetę legi coniuncti. Exo.17.b. Horum ſenum corona ſunt filii filiorum quando à ſucceſſoribus Apoſtolorum, ipſi digna laude celebrantur. Pro.17.a *Beda ſ. Pro.117.*

Principes Iudæorum. Doctrina antiquorum patrum in Iudæis mortua. Seniores populi ſunt principes Iudæorum, & vetuſtatem literæ ſequentes. Leu.4 c. Mat.26.1. Super hos ſenes intellexit Chriſtianus. Pſ.118. Horum ſenum doctrinam abſtulit Deus, quum relicti ſunt in incredulitate, propter ſuam perfidiam. Iob.12.d. Et ſenex valde Eli. 1. Reg.2.e. deſignat doctrinam antiquorum patrum, quæ ſenuerat in Iudæis, quum Iudæa deuotionem obſeruandæ promiſſionis amiſit, vt deſideratum à patribus ſuis Redemptorem coram ſe miraculis ſe probantem cerneret, & omnino cæca, in tanta eius luce, de veritatis præſentia dubitaret. Vnde Ioan.7.b. Alii dicebát. Quia bonus eſt, alii non, ſed ſeducit turbas. *Ori ſ. Mat ho.35. Amb ſ. Pſ.118. ſer. 15. Gre.11. mor.9.10. & ſ. 1. Reg 2. Amb ſ Luc 15. Hie. epiſ. Bethin.*

Et Ioan.10.c.dicebant : Vſquequo animas noſtras tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palam. Et Mat.12.c. Volumus à te ſignum videre. Senior quoque frater, typus eſt Iudæorum inuidentium conuerſioni gentium. Et dicitur ſenior, quia inuidia ſeneſcere facit. Luc.15.f.

Beda ſ.Gen.22.27. Hie.ad Dama.q.2. Aug ſ.Pſ.70.91. — *Sexta mundi ætas. Finis mundi.*

Senectus Abraham & etiam Saræ, ſextam mundi ætatem, in qua natus eſt Chriſtus, ſignificare poteſt. Gen.21.a.24.a. Senectus etiam Iſaac & Iacob conſummationem & finem mundi ſignificare poteſt. Geneſ 27.a.37.a.48.b. Iſa.46.b. Sic ſenecta & ſenium deſignant vltima tempora eccleſiæ. Pſal.70.91.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Sacerdos.*

Senex Eli, deſignat ſacerdotem, in quo debet eſſe ſenilis grauitas, & non eſſe ſenem in domo Eli, dicit euacuationem veteris ſacerdotii. 1.Reg.2.e.g.

Gre.ſ.1.Reg.8. — *Sacerdos male viuens.*

Senex Samuel typus eſt ſacerdotum, qui iam ſeneſcente mundo malè viuunt. Sunt autem ſenes & prophetant, qui male agunt, & recta docent. 1.Reg.8.a. Senex, qui non erit in fœlicitate, eſt deficiens à perfectione. Iſa.65.c.

Gre.ſ.1.Reg.4. — *Vetuſtas literæ legis.*

Senex mortuus Eli vetuſtatem literæ legis indicat, quæ ceſſatura erat, adueniente nouitate euangelii. 1.Reg.4.d.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Conſilium.*

Non eſſe ſenem in domo Eli. 1.Reg.2.g. deſignat non eſſe conſilium in inferno. Qui enim in infernum ruerunt, non ſumpſerunt conſilium bonum, vt operarentur, dum tempus habebant: nec ſeruarunt, quod admonet Sapiens. Eccl'tæ 9.c. Quodcunque poteſt manus tua, inſtanter operare, &c. Et 2.Cor.6.a. Ecce nunc tempus acceptabile. Et ſenes Hieruſalem conſumpti ſunt, quum maturitas conſilii deſerit animam. Thre.1.g.2.d.

Glo.int.ſ.Exo 20. — *Aeternitas fœlicitatis.*

Longæuus ſuper terram eſt, vel in vita præſenti diu viuens : vel verius in terra viuentium perpetuo beatus. Exo.20.b. Ephe.6.a.

Gre.12.mor.3.

Seneſcere dicitur radix iuſti in terra, quando apud corda prauorum eius prædicatio deſpecta, cunctiſque viribus, effœta creditur. Iob.14.a.

Gre.34.mor.31. — *Propinquitatis finis.*

Senectus interdum pro finis propinquitate ponitur. Vnde Apoſtolus Hebræ.8.d. Quod antiquatur, & ſeneſcit, prope interitum eſt. Leuiathan autem æſtimat abyſſum quaſi ſeneſcentem, quia reproborum corda ſic infatuat, vt ſuſpitionem eis de venturo iudicio, quaſi finiatur infundat. Abyſſum nempe ſeneſcere æſtimat, qui terminari quandoque in ſuppliciis ſupernam animaduerſionem putat. Iob.41.d.

Aug.ſ.Pſ.70. Hie.ſ Iſa.20.& ſ.Eze.27. — *Vetus homo.*

Senectus ad veterem hominem pertinet, qui deficit & corrumpitur. Pſa.70. Et ſenectus mala Sodomorum, & etiam Aegyptiorum, inueterationem in vitiis deſignat. Ge.19.b. Iſ.20.b. Et ſenes Biblii, ſunt prudentes ad malum. Eze.27.b.

Hie.ſ. Eccl'tem 4. — *Diabolus. Fomes peccati.*

Senex ſtultus, eſt diabolus, vel fomes peccati, qui ineſt homini ab infantia vſque ad ſenectutem. Eccl'tæ 4.c.

Hie ſ.Ezec.8. — *Principes eccleſiæ ſacrilegi.*

Seniores domus Iſrael colentes idola, ſunt principes eccleſiæ ſacrilegia cõmittentes. Ez.8.d.

Sennaab.

Glo.ord.ſ.Gen.14.

Sennaab. i. dormitio patris aut dens patris: Rex Adamę, hoc eſt, terrenæ: deſignat eum, qui terrenis deliciis incubat: vnde captus eſt à quatuor Regibus. Gen.14.a.

Sennaar.

Phil.de confu.lin. Hie.ſ.Zac.5. — *Status mundanorum.*

Sennaar i. excuſſio, vel dormientis vigilia, aut ſuſcitatio: campus Babylonis, vbi constructa fuit turris Babel. Deſignat eum ſtatum mundi, aut mundanorum, vbi excutiunt à ſe non ſolùm virtutem, ſed etiam imaginem eius. Gen.10.b. Iſa.11.c. Zach.5.d.

Gre.14. mor.28. Rup.ſ.Zac.5. Glo.ord.ſ.Iſa.36. — *Fœtor auari. Infernus.*

Vel interpretatur fœtor, vbi ponitur amphora auaritiæ quia fœtor auaritiæ eſt grauis coram Deo, & ibi eſt turris Babel, hoc eſt, confuſio. Poteſt etiam deſignare infernum, vbi eſt domus iniquitatis.

Sennacherib.

Diabolus.

Sennacherib. i. rubus deſtructionis, aut rubus gladii, ſiue rubus ſolitudinis, vel ſiccitatis: rex Aſſyriorum, qui voluit debellare Hieruſalem. Typus eſt diaboli, qui conatur ſibi ſubiicere terram Dei, hoc eſt, eccleſiam. 4.Reg.18.d. Iſa.36.a.

Sennan.

Hie.ſ. Mich.1.

Sennan. i. exitus, vel abundantia: videtur ſumi pro Samaria. Mich.1.c.

Sentes, vide Spina.

Sentire, Senſus.

SEntire, eſt ſenſu aliquid percipere, quod præcipuè refertur ad ſenſus exteriores : extenditur tamen etiam ad interiores Et interdum ſentire eſt intelligere. Sapi 1.a. Sentire de Domino in bonitate. Cognoſcere. Pſ.130. Si non humiliter ſentiebam. Olfacere, ſeu deprehendere. Gen.27.b. Si attractauerit me pater meus, & ſenſerit. Pati Nu.25.b. Hoſtes vos ſentiant Madianitæ. Velle. Philip.1.a. Sicut eſt mihi iuſtum hoc ſentire. Senſus autem interdum eſt auditus. Iudith 14.d. Sed quum nullum motum iacentis ſenſu aurium caperet. Conſcientia. Roma.14.a. Vnuſquiſque in ſuo ſenſu abundet. Diſcretio. Ier 4.e. Senſus cordis mei turbati ſunt. Induſtria. Sapi.8.a. Si autem ſenſus operatur. Intellectus. Gen.8.d. Senſus & cogitatio humani cordis. Iudicium. Rom.1.d. Tradidit illos in reprobum ſenſum. Sapientia. Sapi.7.a. Datus eſt mihi ſenſus. Secretum. Eccl'i 19.c. Noli narrare ſenſum tuum. Significatio. Iudith.11.d. In pulchritudine, & in ſenſu verborum.

Sentiens Iſaac, veſtimentorum Iacob fragrantiam, deſignat recognoſcentem Deum in populo Chriſtiano veteris legis myſteria. Ge.27.d. *Amb. 1. de Iaco. 1.*

Portare onera proximorum. Humiliari. Sentire in ſe, quod eſt in Chriſto, eſt portare onera proximorum, ſicut ipſe portauit noſtra, & humiliari ſicut ipſe. Phil.2.a. Et hoc eſt ſentire humiliter. Pſ.130. *Aug. 83. q. 71.*

Ignorantia mali operis. Lex non probãs ſenſus carnales. Sentire interdum eſt aduertere. vt non ſenſit Lot, quando accubuerunt filiæ. Ge.19.g. Deſignat autem ignorantiam mali operis: & etiam legem non cognoſcentem, nec approbantem ſenſus carnales, quos dabant Iudæi. *Ori. ſ. Gen. ho. 5.*

Senſus interiores. Senſus exercitati, ſunt ſenſus interiores, aut ipſa mens. Hebr.5.d.

Litera legis. Senſus carnis dicitur litera legis. Coloſſ.2.d. *Ori. ſ. Cant. ho. 1*

Diabolus. Senſus magnus dicitur diabolus aſtutiſſimus: qui facit ſapientes huius ſeculi. Iſ.10.c. Iuxta Septuaginta. Vbi nos legimus, fructum magnifici cordis. *Ori. ſ. Rom. 8. Ori. ſ. Iſa. ho. 8.*

Sententia.

Sententia interdum dicit iudicium, hoc eſt, idquod animus ſentit, quod & credulitas, opinio vocari ſolet. Item id quod animo ſtatuitur, & etiam iudicatum, hoc eſt, quum lege, vel ex æquo & bono aliquid decernitur.

Præcepta Dei. Sententia Dei, dicuntur præcepta Dei, & lex æterna. Exo.18.c. *Glo. ord. ſ. Exo. 18.*

Veritas inſignis. Sententia quandoque eſt dictum inſigne veritatis, aut ſapientiæ, quas ſententias dicebat ſe Elihu puras loquuturum. Iob.33.a. Sed reprehenditur à Deo quod inuolueret ſententias ſermonibus imperitis. Imperitiæ quippe vitium eſt, rectum non rectè ſapere, hoc eſt, cœleſte donum ad appetitum terrenæ laudis inclinare. Iob.38.a. *Gre. 18. mor. 8. Gre. 15. mor. 26.*

Blaſphemia hæreticorum. Sententia iniqua amicorum Iob contra ipſum, ſunt blaſphemiæ hæreticorum contra eccleſiam. Iob.21.b.

Seon.

Seon, id eſt, eradicatio ſiue conculcatio, vel arbor infructuoſa, ſeu elatus, rex Amorrhæorum occiſus à filiis Iſrael. Num.21.e. Pſ.134. Typus eſt diaboli, qui occiditur à fidelibus, quos ipſe peruertere conatur. Iuxta Auguſtinum interpretatur tentatio oculorum, eundem deſignans. *Ori. ſ. Nu. ho. 12. Hil. & Au. ſ. pſ. 134*

Seon etiam, vt eſt rex Amorrhæorum, typus eſt ſophiſtæ, qui princeps eſt loquentium. *Philo. 2. alleg.*

Seorſum.

Diabolus. Seorſum dicitur eſſe, quod loco ſeparatum eſt ab aliis. *Hie. ſ. Amos 2.*

Singularitas doctrinæ Chriſti. Seorſum exiſtens Chriſtus Mat.14.b. ſingularitatem doctrinæ ſuæ ſignificauit. Hoc etiam deſignauit Ioſeph, quando ſeorſum veſcebatur. Gen.43.g. *Ori. ſ. Matt. cap. 14*

Seorſum fecit poni Ioſeph cibos ſibi & fratribus & Ægyptiis. Gen.43.g. vt deſignetur ſecundum auditorum diuerſitatem diuerſa eſſe prædicanda. *Lyra. ſ. Gen. 43.*

Curari per gratiam Dei. Seorſum offerre ſextarium olei. Le.14.b. eſt recognoſcere pinguem Dei miſericordiam & gratiam, per quam lepra peccati curatur, & non ex noſtris meritis. *Glo. ord. ſ. Leui. 14*

Singularis fortitudo prædicatoris. Seorſum poſita pars, quæ danda erat Sauli, quæ erat armus, deſignat ſingularem fortitudinem debere eſſe in prædicatore. 1. Reg.9.d. *Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

Continentia. Seorſum plangentes familiæ, & ſeorſum vxores. Zac.12.d. admonent tempore pœnitentiæ abſtinendum eſſe ab actu coniugali, ſicut in arca ſeorſum erant viri & fœminæ. Gene.6.7. Et in oratione monet Apoſtolus ita faciendum. 1. Cor.7.a. *Glo. ord. ſ. Zac. 12.*

Separare, Segregare.

Separare, eſt vnum ab altero, ſeu aliis diuidere, & amouere. Segregare autem eſt ab aliorũ numero vel ſocietate ſeu grege ſeparare. *Iſyc. ſ. Leui. 20.*

Eleuãs Deus ad altam conuerſationem. Separauit Deus populum ſuum à cęteris Gentibus Le.20.d. quia vult baptizatos ſubliniorem ſectari conuerſationem: nec ea quærere, quæ gentes inquirunt. *Ar. & Hil. ſ. Pſ. 67*

Deus dãs ſiliũ ſacrã doctrinã. Segregauit Deus pluuiam voluntariam hæreditati ſuę. Pſalm. 67. quando angeli cecinerunt. Et in terra pax hominibus bonę voluntatis. Vel quando imber ſacrę doctrinę rigauit eccleſiam. *Hie. ſ. Iob. 39. Gre. 30. mor. 11.*

Perfectio diſcipulorum. Tranſitus ad cæleſtem gloriam. Separantur filii ceruarum ad paſtum. Iob.39.a. quando diſcipuli Apoſtolorum iam ſufficiunt per ſe ſacram doctrinam percipere. Vel quando exeuntes de corpore, ad cęleſtem gloriam tranſeunt.

Mens dedicata domino. Separatum vas aureum in donaria Domini. Exo.35.c. eſt mens bene ſenſata offerenda Domino. Sic erat Paulus vas electionis ſegregatus ab vtero matris ſuę, hoc eſt, ſeparatus à ſęculo, & à ſynagoga. Gal.1.c. Segregatur etiam quodammodo de ventre matris, quiſquis à carnalium parentum cæca conſuetudine ſeparatur. *Glo. inter. ſ. Exo. 35 Amb. epiſ. 14. Aug. ſ. Gala. 1.*

Separatio fideliũ ab infidelibus. Separator erit Chriſtus in iudicio. Zac.9 b. Ad quod pertinere videtur ſeparatio, quam faciebat Iacob, ouium variarum ab aliis. Gen.30.e. Et ſeparatio partium montis Oliueti, eſt ſeparatio fidelium ab infidelibus. Zac.14.a. Separantur in die malo, qui puniendi ſunt in iudicio Amos 6.a. *Hie. ſ. Amos 6.*

Offerre Deo initia operum. Separare, quod aperit vuluam, & ſeparare primitias, eſt offerre Domino initia operum. Exo.13.b.35.a. Eze.45.48.b. *Glo. int. ſ. Exo. 13.*

Fides cum operibus. Separari non poſſe rationale & ſuperhumerale. Exod. 28. c. eſt copulari debere fidem & opera, ad acquirendam cæleſtem gloriam. *Glo. ord. ſ. Exo. 28.*

Separatur armus de ariete ad ſacerdotem pertinens. Exod. 29. d. Leuitic. 7.d. 8 c. 9. d. 10. c. deſignat operationem ſacerdotum non ſolum debere eſſe vtilem, ſed etiam ſingularem.

Gre.5. Paſto.3. — *Excellentia operationis ſacerdotū.*

Separare mundum ab immundo debent fideles: vt vitia fugiant, & virtutes ſectentur. Leu. 20 d. Separat etiam precioſum à vili, qui loquendo, quæ poteſt, animam humanam ab amore præſentis ſeculi euellit, & à reproba antiqui hoſtis imitatione deiungit. Ier. 15. d.

Iſyc.ſ.Leui 20. Gre.15.mor.23. & 33.mor.22. — *Separare vitia à virtutibus.*

Separare dicitur amara mors, quando ſenſus carnis per pœnitentiam ab ipſa carne ſeparatur. 1. Reg 15 g.

Gre.2.Reg 15. — *Pœnitentia.*

Separans Abraham filios concubinarum, deſignauit vitationem hæreticorum à fidelibus faciendam Gen. 25. a. Titum 4. c. Sic ſeparauit Deus domum Iacob ab Abraham, hoc eſt, Scribas & phariſæos fidem Abrahę non habentes abiecit. Iſa. 29. g. iuxta Septuaginta. Separatum conuiuium Ephraim, eſt ſeparatio hæreticorum ab eccleſia. Hoſe. 4. d. Separatur autē leproſus, hoc eſt, hęreticus, ne alios in errorem inducat: idque ad arbitrium ſacerdotis. Le. 13. f. Huc pertinet ſeparatio menſtruatę. Le. 15. c.

Hie.ſ.Iſa.29. — *Separatio hæreticorum.*

Separatio Mariæ ſororis Moſis ſeptem diebus. Nu. 12. d. deſignauit abiectionem ſynagogę, donec plenitudo gentium intraret.

Iſyc.ſ Leui.13. Ori ſ.Nu no 7. Hie. de manſio. — *Abiectio ſynagogæ.*

Separationis dies, vel ſeparatio mulieris menſtruatæ. Le. 12 a 15 c. deſignant ſeparationem Adam à Paradiſo, & ſeparationem Gentilium vſque ad aduentum Chriſti.

Hie ſ.Leu. 12.15. Au.ſ. Pſ.44. — *Eiectio Adæ & Gentilium.*

Separatur filius à patre, quum peccator relinquit patrem diabolum, & filia aduerſus matrem ſuam, hoc eſt, credentes ex Iudæis aduerſus ſynagogam, & nurus aduerſus ſocrum, hoc eſt, plebs Gentilis aduerſus ſynagogam matrem Chriſti. Mat. 10.

Separari à diabolo.

Separatio populi ex vna parte, & Saulis cum Ionatha ex altera, vt mitterentur ſortes ſuper eis 1. Reg. 14. f. indicat prælatum debere etiam iudicio ſe exponere, quia difficile eſt ſeipſum cognoſcere.

Gre ſ.1.Reg.14. — *Exponere ſe prælatus iudicio.*

Separatus locus, in quem effunduntur cineres. Le. 1. d. eſt ſtatus miſeriæ huius vitæ: vbi agenda eſt pœnitentia. Eſt autem ſeparatus, quia non eſt in cęleſti gloria.

Glo.int.ſ Leuit. 1. — *Miſeria huius vitæ.*

Non ſeparatur filius aduenæ à populo Dei. Iſa. 56. a. hoc eſt, Gentiles non ſeparantur ab eccleſia, ſi fidem ſuſcipiant.

Hie ſ.Iſa.56.

Separatum ædificium templi, deſignat ſeparationem ſupramundanorum à mundanis, & gloriam cæleſtem, quæ ſperatur. Eze. 41. b.

Glo.ord.ſ.Eze.41. — *Gloria cœleſtis.*

Non ſeparantur ſquamę Leuiathan. Iob. 41. a. quando mali perſiſtunt in mutua defenſione ſuorum vitiorum.

Hie.ſ.Iob.41. Gre.33.mor.13. — *Defenſio vitiorū.*

Sepelire, Sepulcrum, ſepultura, Monumentum. Funus, Tumulus.

Sepelire, eſt humo iniecta cadauer contegere, aut tumulo mandare. Sepulcrum autem, ſeu tumulus, eſt locus, in quo corpus ſepelitur, quod & monumentum dicitur. Sepultura verò quandoque eſt ipſum ſepulcrum, interdum ipſe actus ſepeliendi. Funus autem eſt pompa, quę fit in exequiis mortuorum.

Sepeliri in ſepulchro duplici dicitur anima, quum moritur mundo, vt Deo viuat, quæ in geminata requie ſuſcipitur, id eſt, in actione boni operis, & in contemplatione diuinitatis. Gen. 23. a Sepelitur etiam Sara, hoc eſt, ſacra ſcriptura in conſcientia, vt monumento.

Beda ſ Gen.23. Rup.6.ſ.Gen.37. — *Mori mundo. Scriptura ſepulta in conſcientia.*

Sepelire Abraham Gen. 25. b. eſt amorem Dei in corde figere. Vel eſt fidem Chriſti ſuſcipere. Sepeliunt autem eum Iſaac & Iſmael, hoc eſt, credentes ex circunciſione, & præputio.

Glo.int.ſ.Gen. 25. — *Amor Dei in corde. Suſcipere fidem Chriſti.*

Sepeliri Iacob in terra promiſſionis. Gen. 49. d. 50. a. deſignabat remiſſionem peccatorum per Chriſtum futuram. Ideo curabant ſepeliri, vbi Chriſtus paſſurus erat. Ita ſepeliri Iſaac. Geneſ. 35. d. 47. g.

Au.q in Gen.161. — *Remiſſio per Chriſtum.*

Sepeliri Abraham in ſenectute bona, eſt legem veterem quantum ad literam ceſſare, introducta lege noua. Gen 15. c. Item deſignauit ſepulta Debbora ad radices Bethel, hoc eſt, in primo introitu domus Dei, & ſub quercu, hoc eſt, ligno crucis. Ge. 35. b.

Rup.8.ſ.Reg.13. — *Ceſſatio legis veteris.*

Sepelientes mortuum, ſunt, qui conuertunt aliquos à vita veteri, vel qui declinant vniuerſa peccata, ipſa ſepelientes in baptiſmo. Proiiciunt autem ipſum in ſepulcro Eliſæi: quia in baptiſmo peccator conſepelitur Chriſto. 4. Reg. 13. d.

Rup.5.ſ.Reg. 36. — *Baptizare, vel Baptizari.*

Sepeliuntur boni, & ſepeliunt Chriſtum, quando eius myſteria ab indignis abſcondunt. Luc. 9. g.

Amb ſ.Luc.9. — *Abſcōdere myſteria indignis.*

Sepelire Gog & multitudinem eius, eſt non dare locum hæreticis ad defendendos errores: nec aerem liberum eis permittere, vt capiant. Eze. 39. c.

Hie.ſ.Eze.39. — *Oppreſſio hæreticorum.*

Sepeliri inter infideles, eſt mortem eſſe communem fidelibus & infidelibus. Gen. 23. a.

Mors cōmunis omnibus.

Sepeliri in Ægypto, eſt in profundo malorum iacere. Gen 47. g. Exo. 14. c. Sepeliuntur autem in interitu, qui in infernum merguntur. Iob. 27. c.

Gre.18 mor.7. — *Iacere in profundo malorum. Mergi in infernum.*

Sepeliunt mortui mortuos. Luc. 9. g. quando exiſtentes in peccato ſepeliunt alios corpore mortuos. Vel quando peccatores peccatorem fauoribus premunt. Qui enim peccantem laudibus proſequuntur, extinctum ſub verborum aggere abſcondunt. Lazarus non à mortuis ſed à viuis eſt ſepultus: ideo ſurrexit. Ioan. 11.

Amb ſ Luc.9. Gre.4.mor.29. — *Fauentes peccatori.*

Sepulcrum Eliſæi, typus eſt ſepulcri Chriſti. 4. Reg. 13. d. Sepultus eſt autem Chriſtus in

Amb.ſer.57 & de — *Sepulcrū Chriſti.*

alieno

alieno ſepulcro, quia pro aliis mortuus eſt, reſurrecturus, ideo victor mortis proprium monumentum non habebat. Sepultus autem manſit Chriſtus tribus diebus: vt deſignetur notitia Trinitatis, quam habent conſepulti cum ipſo: & tribus noctibus, quando deſtruimus patrem mendacii: cum mendacio eius filio, ſpiritu erroris prophetico. Monumentum etiam Chriſti eſt anima iuſti, in qua tamen variis modis exiſtit. Matthæ. 27. g. Item ſacra ſcriptura: quo intrant Petrus, & Ioannes. Ioan. 20. a. Monumentum etiam Chriſti nouum, erant corda Gentilium cum prima fide, & erat exciſum in petra, quum de illis lapidibus ſuſcitati ſunt filii Abrahæ. Luc. 23. g. In ſepulturam eius erat vnguentum Mariæ, quando videlicet Gẽtes illi commoriuntur in baptiſmo. Matthæ. 26. a. Sepulchrum autem Chriſti dicitur glorioſum. Iſaiæ 11. c. quia mors eius prædicata eſt in vniuerſo orbe. Sepultura iuſti, hoc eſt, Chriſti dicitur eſſe in pace: quia eius caro non vidit corruptionem. Iſa. 57. a. Iuxta Septuaginta. Sepulcrum etiam Chriſti mortui deſignat mentem cum fide mortua.

Anima iuſti. Sacra ſcriptura. Corda Gentiliũ. — *Virg. & ſ. Luc. 23. Ori. ſ. Rom. 6. & ſ. Mat. ho. 15. & in diuer. ho. 2. 10. Hil. ſ. Mat. ca. 33. Hie. ſ. Iſa. 11. 57. Ber. ſer. 1. poſt reſurrect. Rup. 5. ſ. Reg. 36.*

Baptiſmus. Sepulcrum Eliſæi poteſt etiam ſignificare baptiſmum, in quo vitia noſtra ſepeliuntur, & nouus homo reſurgit. 4. Reg. 13. d. Conſepulti autem ſumus nunc Chriſto per fidem in ipſo baptiſmo, qui dicitur ſacramentum fidei. Ro. 6. a. Col. 2. b.

Quies æterna. Sepulchrum dici poteſt quies æternæ & intimæ retributionis: in qua tanto verius quieſcitur, quantò in nobis corruptionis vita perfectius necatur. Iob. 5. b. *Gre. 6. mor. 29.*

Status contemplationis. Sepulcrum Rachelis, eſt ſtatus contẽplationis: deſignat autem eccleſiam in Chriſto per baptiſmum ſepultam. Eſt autem in via: quia eccleſia viatores habet. Geneſ. 23. d. 47. g. Eodẽ referri poteſt ſepultura nutricis Rebeccæ. gen. 45. b 1. Reg. 10. a. Hoc ſepulcrũ contemplationis, & quietis interioris Sancti gaudent inuenire. Iob. 3. d. 5. d. *Amb. epi. 18. & 2. de Iacob 7. Aug. epi. 119. Gre. 5 mo. 3. & 6. mor. 14.*

Sepulcrum quod emit Abraham, quum proprium non haberet, deſignat iuſtos nihil aliud velle in terra, niſi locum, vbi ſepeliantur. ge. 23. a. *Rup. 7. ſ. Gen. 31.*

Deſertio legis. Sepultura Ioannis Baptiſtæ, deſignat deſertionem legis. Mat. 14. b. ſepulta Debbora ſubter quercum, deſignat ceſſationem legis per Chriſti crucem. Gen. 35. b. *Hil. ſ. Mat. ca. 14. Ori. ſ. Matt. ho. 25. Hie. ſ. Iſa. 22.*

Litera legis. Sepulcra prophetarum ſignificare poſſunt literalem hiſtoriam ſcripturæ Prophetarũ, quæ ſenſum ſpiritualem velut corpora ipſorum continet. Mat. 23. c. In hac litera legis dicuntur ſacerdotes Iudæorum excidiſſe ſibi ſepulcrum. Iſa. 22. e.

Locus peccatorũ. Baptiſmus. Requies in Chriſto. Limbus. Sepultura peregrinorum, in quam emptus eſt ager figuli, deſignare poteſt locum peccatorum. Matt. 27. a. Vel ſignificat baptiſmum, in quo baptizati velut peregrini commoriũtur, & conſepeliuntur Chriſto, vel requiem in ipſo Chriſto, ſeu permanſionem quietis baptizatorum. Luc. 23. g. Rom. 6. a. *Ori. ſ. Mat. ho. 35. Hil. ſ. Mat. can. 32. Amb. ſer. 51. Au. 3. de conſen. euangeliſt. 7.*

Tumulus interdum dici poteſt limbus, in quo Sancti patres quieſcebant. Iob. 10. d. *Gre. 9 mor. 43.*

Status perfectus. Sepulcrum Moſis incognitum, deſignat ſtatum perfectiſſimę animę imperfectis eſſe ignotum. Deut. 34. b. *Phil. de ſacrif. Abel, & Cain.*

Sepulcrum Gog, dicitur eſſe nominatum in Iſrael, quando in Eccleſia eſt memoria confuſionis, ſeu confutationis hæreticorum. Eze. 39. c. *Hie. ſ. Eze. 39.*

Captiuitas. Sepultura aſini ſepeliri, eſt inſepultum relinqui. Ier. 22. c. *Glo. ord. ſ. Ier. 22.*

Extinctio concupiſcentiæ. Lapſus in malũ. Concupiſcentia. Sepulcrum interdum eſt captiuitas. Eze. 37. c. Educam vos de ſepulcris veſtris. *Lyra. ſ. Eze. 37.*

Sepulcra concupiſcentiæ: vbi populus concupiuit carnes, eſt decimatertia manſio filiorũ Iſrael in deſerto, quo venitur è Sina: quia poſt conſolationes diuinas & profectus extinguitur omnis concupiſcentia carnis. Vel in malum, deſignat lapſum multorum poſtquam ſaturati ſunt carnibus. Nu. 33. b. A Septuaginta dicitur memoria deſiderii. Ipſa quoque concupiſcentia ſepulcrum dici poteſt. Pſ. 77. Iſa 65. a. *Ori. ſ. Nu. ho. 27. Hie. de manſio.*

Loquentes verba mortifera. Prædicantes ſua peccata. Dogmata hæreticorum. Adulatio. Sepulcrum patens eſt guttur eorum, qui proferunt verba mortis: & qui manifeſtè peccata depromunt abſque vllo pudore, & etiam machinamenta & dogmata hęreticorum. Pſa. 5. Iere. 5. d. Rom. 3. b. Vel refertur ad voracitatis ſignificationem, propter quam plerunque homines adulatione mentiuntur. Et mirabiliter dixit: Patens ſepulcrum: quoniam ſemper inhiat illa voracitas, non vt ſepulcra, quæ receptis cadaueribus muniuntur. Dicitur etiam de his, qui blanda adulatione trahunt ad ſe, quos ad peccata illectant, & eos quaſi deuorant, quum in ſuam vitam conuertunt, & exanimes ſunt, non habendo vitam veritatis. *Ori. ſ. Can. ho. 3. & ſ. Rom. 3. Aug. ſ. Pſ. 5.*

Apoſtoli. Sepulcrum etiam patens in bonum, dici poſſunt Apoſtoli, qui habebant Chriſtum in corde & in ore. *Amb. ſer. 57.*

Habentes opera mortua. Corpora exculta. Sepulchra dealbata, dicuntur habentes opera mortua, quę videntur viua, quum non ſint. Item ipſa corpora bene exculta, exiſtente anima mortua. Matt. 23. c. Pſ. 48. 67. *Ori. ſ. Matt. ho. 25. Baſi. ſ. Pſ. 48.*

Magicæ artes. Sepulchra interdum ſignificare poſſunt magicas artes. Pſalmo 67. Qui habitant in ſepulcris. *Hila. ſ. Pſ. 67. Euc. for. ſpiritu. 5.*

Status peccati. Diuitiæ. Tumulus mortuorum interdum ſignificat ipſum ſtatum peccati, quo quis tenetur, quaſi ſine ſpe vitæ æternæ. 2. Re. 3. d. 18. d. g. 2. Paral. 34. a. Ioan. 11. a. Iob. 10. d. Ab his ſepulcris educit Deus. Eze. 37. c. dicuntur Sepulcra etiam diuitiæ. Pſ. 87. *Arn. ſ. Pſ. 67. Hie. ſ. Pſ. 87.*

Monumentum peſſimorum, dicitur deſiderium impii. Pro. 12. b. quia deſiderat præcedentes malos imitari: & de illorum vita atque actibus loqui: vel quia cum prioribus iniuſtis ęternæ mortis carcere claudetur. *Beda ſ. Pro. 12.*

Occultatio peccatorum à Deo. Monumentum Lazari, deſignare poteſt occultationem Adę, & peccatorum à Deo. Ioan. 11. e. Sepulcro conditus dicitur peccator, quando ingenti mole & pondere conſuetudinis *Aug. 83. q. 65. Cyri. 7. ſ. Ioan. 28.*

obrutus eſt,& faciendo quod malum eſt,etiam ſe mala conſuetudine implicat, vt nec ipſum malum intelligat,quin etiam defendat.

Grauis conſuetudo.

Ori.ſ.Mat.ho.35. Aug.ſ. Luc.8. Hie.epiſ.Ignota vulta. Aug ſ.Pſ.87. Gre.1.mor.50. & 15.mor.29.

Monumenta dici poſſunt corpora mortuarum animarum, quæ tunc aperiuntur, quum animæ reſurgunt à peccatis,& quaſi de ipſis exeunt animę,quum è monumentis mortuarum animarum fiunt corpora ſanctarum. Mat.27.f.Luc.8.d.Sepulcra etiam dicuntur corda reproborum,in quibus extinctæ à vita beatitudinis animæ,velut in ſepulcris latent. Et iniquus ad ſepulcra ducitur,quando in prauorum cordibus diabolus recipitur. Iob.21.d. Pſ.67.87.Et ſepulcra Aſſur, ſunt corda prauorum,in quibus mortuus iacet diabolus.Eze.32.d.

Corpora peccatorum. Corda reproborũ.

Hie.ſ.Iſa.14.& ſ. Eze.32.& ſ.hoſ.& ſ.Pſ 48. Gre.16.mor.7.

Sepulcra vnde proiectus eſt Nabuchodonoſor.Iſa.13. e.ſignificant quietem,quæ non cõceditur malis in inferno.Vnde non ſepeliuntur, qui in infernum proiiciuntur. Ierem. 25. g. Quandoque tamen ſepultura dicitur pœna inferni.Et ſepulcra interfectorum Aſſur, dicuntur eſſe in circuitu eius,quia decepti à diabolo,vel hæretico,erunt ei ſocii in inferno, qui & ſepeliri dicuntur in nouiſſimis laci.Eze. 32.e.Vnde & diues ſepultus eſt in inferno. Luc. 16. f.Sepelit autem Memphis hæreticos,quia iuxta ſuas blaſphemias hęretici puniuntur.Hoſ.9. b.Dicuntur autem hæretici ſepeliri in interitu,quia dum ad lucem veritatis non redeunt, in pœna perpetua intelligentię terrenę deprimuntur.Iob.27.c.Sepulcra malorum,dicuntur domus eorum in æternum. Pſ.48.quia non reſurgent, vt habeant perpetuam vitam, ſed vt dãnentur in inferno.

Requies nulla in inferno. Infernus.

Hie.ſ.Iſa.65.& ſ. Nahum 1.

Sepulcra vbi habitant hæretici,ſunt hæreſiarchæ,vel errores eorum.Iſa. 65. a. Sepulcrum autem hæretici fit ipſum conflatile,quando erroribus ſuis ipſe moritur,conuerſus ad veritatem.Nahum 1.d.

Hæreſiarchæ. Mors erroribus

Sepes,Sepire.

Sepes eſt,quæ obiecta prohibet introitum in agrum,aut in hortum. Sepire autem eſt ſepibus munire.

Ori.ſ.Matt.ho.19 Hil.ſ.Mat.can.22 Hie.ſ.Iſa.5. Ori.ſ.Mat.ho.19. Baſi.ſ.Exae.ho.5. Hie.ſ.Eccleſia.10 Hie.ſ.Iſa.58. Hie.ſ.Mat.21.

Sepes vineæ dici poteſt cuſtodia Dei,vel etiam angelorum,& ſanctitas Patriarcharum, & pręterea Apoſtoli prophetæ,& doctores eccleſiam munientes.Mat.21.e.Iſa.5 a.

Sepes etiam vineæ dici poſſunt diuina præcepta,mentes fidelium munientia. Et præterea litera ſacræ ſcripturę ſpirituales intus continens ſenſus.Item dogmata eccleſiaſtica. Pſal.88. Eccleſiaſtæ 10.d.

Sepes quoque,quam ædificat Chriſtus, aut Sancti: ſunt orationes,quibus nos ab ira Dei protegunt Iſa.58.d.

Sepes vineæ,hoc eſt,Hieruſalem,dicitur murus ipſius vrbis.Mat.21.d.

Cuſtodia Dei & angelorum. Apoſtoli prophetæ & doctores. Præcepta. Litera legis. Orationes. Murus Hieruſalẽ. Pudor virginalis

Sepes pudorem virginalem quandoque ſignificare poteſt.Eccl'tæ 10.b.Qui diſſipat ſepẽ, mordebit eum coluber.In ſepibus autem dicuntur eſſe, qui diuidunt & ſeparant virtutes à vitiis Luc.14.e.

Hie. ſ. Nahum 3.

Sepes ex ſpinis,doctrinam hæreticorum ſignificare poſſunt, & ſpineta Philoſophorum, vbi conſident locuſtę.Nahum 3.c.Deſignant etiam ſciſmata, quæ diuidunt eccleſiam diuerſis opinionibus.Luc.14.e.

Doctrina hæreticorum. Schiſmata.

Au.2.cõ.Gaudẽ.17. Amb.1.offi.3.&ſ. Pſ.118.ſer.22. Gre 15.mor.13. Hie.ſ.Iſa.23. Gre.34.mor. I. & ho.36.

Sepire poſſeſſionem ſpinis,eſt mentem bonis ſolicitudinibus munire. Et ſepire aures ſpinis,eſt contritione cordis,& timore iudicij mentem munire.Eccl'ti.28.d.

Munire mentẽ.

Circumſepit Deus ſemitam,quando quis tranſire ad ſecuritatem cupiens,euadere flagella non valuit. Iob.19.a. Thre.3.a. Sepit etiam Deus vias meretricis ſpinis. Hoſe. 2. b. quando dat animæ tribulationes, ne vltra ſequatur peccata, & ſepit maceria, ne poſſit appetitus implere.

Flagella Dei. Dans Deus tribulationes.

Sepher.

Ori ſ.Nu.ho 27. Hie.de manſio.

Sepher,id eſt,tubicinatio,ſeu tuba,vigeſima manſio filiorum Iſrael,in deſerto Pharan,vbi eſt mons,quò peruenitur poſt Ceelatha.Deſignat accinctum eſſe ad bellum,& tubam prædicationis exercere.Vel Sapher interpretatur pulchritudo,& deſignat Chriſtum,ad quem peruenitur per frænos & eccleſiam. Nu.33.c.

Accinctus ad bellum Chriſtus.

Sephora.

Ori.ſ.Exo.ho.2.

Sephora,id eſt paſſer,obſtetrix Ægyptia. Exod.1. d.deſignare poteſt diuinam ſapientiam, quæ ſublimia parit,vel legem ſpiritualiter intellectam. Vel Euangelium, vel etiam ſcientiã rationalem,qua mentes obſtetricantur.

Diuina ſapiẽtia Lex. Euangelium. Scientia rationalis.

Beda ſ.Exo.5. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. Rup.1.ſ. Exo. 20.

Sephora,id eſt,pulchritudo,vel placans,fuit vxor Moſis Exo.2.d.18.a.deſignat eccleſiam, & quia reliquit.Moſen autem in Ægyptum, deſignat impedimenta temporalia relinquenda à tractantibus res diuinas.Deſignat etiam philoſophiam mundanam coniunctam Moſi.

Eccleſia. Impedimẽta temporalia. Philoſophia.

Septentrio,vide Aquilo.

Sequeſter,Sequeſtare.

Sequeſter eſt,apud quem plures eandem rem,de qua controuerſia eſt,depoſuerunt: vt ipſe decernat,vnde aliqui deducunt ſequeſtrare.

Glo.ord.ſ.Deut.5.

Sequeſter fuit Moſes inter Deum, & populum.Deut.5.a.Quando videlicet ipſe referebat verba Dei ad populum,& è diuerſo,ipſa lex eſt velut ſequeſter inter Deum & homines.

Lex.

Sequi, Sectari,Subſequi.

Sequi

SEqui, eſt poſt alium ire aut alium imitari. Sectari autem eſt frequenter, aut continuè ſequi, vt fit, quum quempiã in ſermonibus, in ſententiis, in diſciplinis, & cæteris factis ſedulo perpetuoque ſequimur, ac imitamur: vnde dictę ſunt ſectæ Philoſophorum.

Ori.ſ.Rom 9.

Sequitur iuſtus Deum, hoc eſt, Chriſtus obtemperans Patri. Iſa.41.a.

Obedientia Chriſti.

Sequentes diſcipuli Chriſtum erant ſecundum omnes virtutes ipſum pro viribus imitantes qui ſequebantur, & vt fierent diſcipuli, & vt ad altiora myſteria admitterentur. Ioan.1.f. Mat.9.a.19.c. Sequebantur autem turbæ Chriſtum, ſed non ſicut diſcipuli, vnde ſequutæ ſunt eum deſcendentem de monte, quem in montem ſequuti non valebant. Sequentes autẽ turbę, ſunt fideles ex gentibus, vel ſimplices ex Iudæis. Mat.8.a. Sequentes autem Chriſtum non laborant. Ier.17.c. Hoſ.6.a. Philip.3.e. Sequentes ipſum exeuntem de Hierico, ſunt præcedentis exemplum imitantes, vel poſtquam ille mundum reliquit, ad fidem venientes Mat. 20.d. Sequuntur autem oues paſtorem imitando, non ſequuntur verò alienum, hoc eſt, hęreticum, aut diabolum. Ioan.10.b. ſequitur pes veſtigia Dei, quum voluntas ſequitur pręcepta Dei. Iob.23.c.

Imitari Chriſtũ. Venire ad fidem.

Hie ſ. Iſa.41. Ori.ſ.Mat.cap.19 & ho.7.9.13.14. & in diuer.ho.5. Hil.ſ Mat.ca.14. Amb de virgini.3 Au.5.q in eua.28 Rup.2 ſ.Ioan. Cyri.7.ſ.Ioan.2.

Sequens Rebecca cum puellis ſeruum Abrahę, deſignat acceſſum ad fidem & charitatem. Gen.24.g. Vel deſignatur gentilitas ſequens Chriſtum, aut ſermonem propheticum, & etiã minores animæ.

Acceſſus ad fidẽ. Sequens Gentilitas Chriſtum. *Glo.ord.ſ.Gen.24*

Sequentes mulieres Ieſum à Galilæa Mat.27.f. deſignant eos, qui deſerto mundo adhęrẽt Chriſto. Sequuta eſt etiam Hieruſalem Deum in deſerto. Ierem. 2. a. Quia eius pręcepto, populus Iſrael egreſſus eſt de Ægypto in deſertum. Sic ſequitur Deum in deſertum, qui ingreditur religionem.

Relinquere mũdum. Ingredi religionem. *Ori.ſ.Matt.ho.35. Lyra.ſ.Iere.2. Gre.ſ.1.Reg.6.11.*

Sequentes ſatrapæ Philiſthinorum arcam vſque ad terminos Bethſames.1. Regum 6. c. deſignant pręlatos curam ſubditorum habentes, donec doctrina & operibus perficiantur. Et ſequens boues Saul.1. Regum 11. b. deſignat prædicatorem habentem charitatem Dei, & proximi.

Cura prælatorũ. Charitas prædicatoris.

Sequi portantem amphoram aquę, eſt ſequi Moſen ſpiritualiter intellectum. Marc.14.b. Sequuntur etiam rotę animalia, & ſpiritum. Eze. 1.e.3.c. quia verba ſacri eloquii iuxta ſenſum legentium per intellectum creſcunt. In vna enim eademque ſententia alius ſola hiſtoria paſcitur, alius typica, alius verò intelligentiam per typum contemplatiuam quærit.

Intelligere legẽ ſpiritualiter. *Ori.ſ.Matt.ho.35. Gre.ſ.Eze.ho.7.*

Sequens Barach Siſaram, ſed non aſſequens. Iudi.4. deſignat Iſraelem, qui ſectando legem iuſtitiæ, in legem iuſtitię non peruenit. Rom.9.g.

Sectans Iſrael litteram legis. *Ori.ſ.Iudi.ho.5.*

Subſequi dicitur miſericordia aliquem, per gratiam ſubſequentem. Pſ. 22.

Aug epiſt.105.

Sequi dicitur ſapientia poſt induſtriam. Eccl'tæ 10. b. quia magna opus eſt diligentia ad acquirendam, vel recuperandam virtutem.

Lyra.ſ.Eccleſia.10

Sectari dicitur pacem, qui ea, quibus pax conſtare poteſt, etiam cũ labore ſuo, cum dãno, cum opprobrio quoque & ſi ita neceſſe ſit, etiã cum periculo vitæ famæque cuſtodit. Ro.14.

Diligentia in pace ſeruanda. *Ori.ſ.Rom.14.*

Sequens Petrus Angelum. Acto.12.b. deſignat mentem ſequentem diuinam inſpirationẽ, ad acceſſum contemplationis, etiam extra carcerem corporis.

Sequi inſpirationem.

Sequi non valens Aegyptius Amalecitam.1.Reg.30.d. eſt peccator non valens ſequi mũndum, qui conuerſus fit dux Chriſti.

Ricar.de S.Vict. 5. de arca myſti.13.

Subſequuta mors alicuius prægnantis eſſe dicitur, per ſcandalum alterius. Exod.21.c. Hoc eſt ſequi turbam ad faciendum malum, quod eſt perſeuerare in errore. Exo.23.a.

Scandalizari. Perſeuerare in errore. *Gre.5.mor.29.*

Sequi dicitur meretrix amatores ſuos. Hoſ. 2.d. Quando anima ſequitur diabolum, aut hęreticos. Et ſequitur alienum, qui audit diabolum, aut hæreticum. Ioan. 10.a. Et ſequitur ęſtum Ephraim, dum ſequitur diabolum, aut omnia bona & virtutis virorem exurentem, & etiam quum libidine quiſpiam corrumpitur. Hoſe. 1. Sequi autem idola, eſt ſequi errores. Ierem. 2.b.

Sequi diabolum aut hæreticos. *Glo.ord.ſ.Exo.21. Gre.ho.33. Hie.ſ.Hoſ.12. Rup.ſ.Hoſe.12.*

Sequi dicuntur ſpiritum ſuum, qui prophetant de corde ſuo: & etiam hæretici. Ezech. 13.a.

Prophetare de corde ſuo. *Glo.ord.ſ.Eze.13.*

Sequi dicuntur retributiones, qui non dant, niſi vt accipiant, vel qui ſe vindicant, Iſa. 1.f.

Hie.ſ.Iſa.1.

Sectari ebrietatem, eſt ſequi vitia, & effectus inordinatos. Iſa.5.c. Sequitur iniquitatẽ poſt miſeriam, qui poſt mala, quę pro correctione ſuſtinet, feruenti corde impatientię ſe facibus inflammat. Iob.36.c.

Sequi vitia. *Hie ſ Iſa.5. Gre.26 mor.38.*

Sequitur oculus cor, quum tentatio concepta intrinſecus, compellit ſibi extrinſecus oculos deſeruire. Iob.31.a.

Gre.21.mor.7.

Subſequens dicitur diabolus adigens aliquem ad vitia, & errores. Thre.1.b.

Glo.ord.ſ.Thre. 1.

Sequi dicitur infernus equũ pallidum. Apoca.6. b. qui expectat deuorationem multarum animarum.

Diabolus ſtans *Aug.ſ.Apo.ho.6*

Sera, Valuæ.

Sera, eſt inſtrumentũ, quo clauduntur oſtia. Valuę autem dicuntur geminæ portę, quę ſeris & repagulis retinentur, à voluendo dictę.

Aru.ſ.Pſ.147. Hie.& Au.ſ. Pſ 147.

Seræ portarũ Hieruſalem, quas confortat Dominus. Pſal.147. ſignificare poſſunt virtutes theologicas, quas Deus confortat in anima. Item repagula diuinorũ pręceptorum aduerſus impios munientia. Vel deſignant viros erũditos & prędicatores, quos inſtituit Dominus

Virtutes theologicæ. Præcepta. Doctores. *Euc.ſorm.ſpiritu.8*

ad defenſionem Prophetarum aduerſus hæreticos. Vel quod in cæleſti Hieruſalem non admittentur, niſi qui erunt de prudentibus virginibus.

ſeraphim.

Seraphim, id eſt, ardentes, aut igniti: ſolet eſſe nomen ſupremi ordinis Angelorum, qui ab ardore charitatis ſic appellati ſunt.

Ori. ſ. Iſa. ho. 1. 4. Hie. ad Pãmachiũ & oceanum & epi. Et factum eſt. Amb. epiſt. 119. — *Duo teſtamenta.*

Seraphim duo. Iſa. 6. a. deſignant iuxta Origenem, Filium & Spiritum ſanctum. Verùm, hoc eſt periculoſum, vt ait Hieronymus, ne videamur eos ponere minores Patre. Sed melius eſt, vt dicantur duo teſtamenta: quæ incendunt in amorem Dei: & ſunt principium oris: quia in prima lingua ſunt tradita: vt videlicet Seraphim interpretetur ardor, aut incendium, aut principium oris eorum.

Rup. 1. ſ. Iſa. 28. Ber. ſer. 3. de verbis Iſaiæ. — *Apoſtoli. Duplex creatura rationalis.*

Seraphim etiam iuxta Dominum, ſunt Apoſtoli iuxta Chriſtum, qui erant ardentes, & incendentes, & clamãtes, hoc eſt, prędicantes Chriſtum. Vel deſignant duplicem creaturam rationalem, angelicam videlicet & humanam.

Ori. 1. periar. 3. Dio. cæleſ. Hier. 4. Rup. 9. de glorifi. Trini. 18. — *Euangelium.*

Seraph, vnus accẽdens, & mundans labia Iſaiæ, deſignat filium Dei, in humanitate apparẽtem, iuxta Origenem. Iſa. 6. b. Vel eſt Euangelicum teſtamentum: vel eſt angelus faciens officium Seraphim, qui dicuntur incendentes, qui etiam purgare dicuntur inferiores: vel fuit Petrus Apoſtolus prædicans Iudæis.

ſerenus.

Serenus ſignificat tranquillum, & ſine nubibus & imbre exiſtentem aërem, quaſi ſationi aptum, ſolet autem ſerenitas tempus pacis, liberumque à turbine tribulationum ſignificare.

Aug. de eſſen. diui. — *Eccleſia electorũ.*

Serenum cęlum ſignificat eccleſiam electorum hominum, ſine nubibus ignorantiæ & peccatorum. Exo. 16. c.

Au. 1. q. in euã. 20. — *Remiſſio peccatorum.*

Serenum, quod fit apparente cælo rubicundo veſpere, ſignificat remiſſionem peccatorum per ſanguinem Chriſti dandam. Mat. 16. a.

ſerere, vide ſeminare.

ſericum.

Hie. ſ. Eze. 27. — *Opera terrena.*

Sericum Hebraicè dicitur Ramoth, quod viſio mortis interpretatur. Eſt autem ſericũ genus veſtis delicatæ, apud Seres populos inuentæ: cuius fila ex arboribus colliguntur, diciturque Hiſpanice, Algodon. Sumitur autem aliquando pro veſte bombycina, quæ fit ex filis, à bombyce verme confectis. Aliqui autem dicunt Ramoth eſſe lapidem precioſum, nempe coralium. Sericum autem in mercatu Tyri, deſignat opera terrena, quæ ad interitum properant. Eze. 27. c.

ſermo, ſermocinari, Eloquium, Verbum.

Sermo loquelam ipſam ex multis ſimul contextis verbis ſignificare ſolet: vt ſit conſertio orationis, & confabulatio duorum, vel plurium. Verbum autem pro ſingulis orationis partibus ſumi ſolet: peculiariter verò pro ea parte orationis, quæ dicitur verbum. Sæpe tamẽ ſermo & verbum pro eodem accipiuntur. Sermo autem interdum dicitur, quod eſt certum. 1. Reg. 9. b. Optimus ſermo tuus: veni eamus. Sententia. Ge. 42. d. Vt poſſint veſtros probare ſermones. Somnium. Dani. 2. a. Sermo receſſit à me. Verbum autem: carmen. Iudi. 15. d. Quũ hæc verba canens compleſſet. Clamor. Iob. 6. a. Vnde & verba mea dolore ſunt plena. Contumelia. 2. Reg. 19. d. Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Imperium. 1. Eſdr. 9. a. Omnes, qui timebant verbum Dei. Iudicum. Exo. 23. a. Et ſubuertunt verba iuſtorum. Querela. 1. Reg. 11. b. Narrauerunt ei verba virorum Iabes. Relatio 2. Regum 13. Cum audiſſet rex Dauid verba hæc. Reſponſio. 3. 21. a. Indignans & frendens ſuper verbo.

Hier. ſ. Iſ. 9. & ad Principiam. Baſi ſ. Pſ. 32. Arn. ſ. Pſ. 118. Ori. ſ. F~e 1. Au. de eſſen. diui. & ſ. Pſ. 44. Gre. 5 mor. 20. Arn. ſ. Pſ. 118. ſe. 3 — *Chriſtus.*

Verbum dicitur Chriſtus, qui eſt verbũ nõ tranſiens, quia ſemper manet in Patre, & dicitur verbum, quod miſit Deus in Iacob. Iſa. 9. b. Et dicitur verbum oris Dei, quia à patre genitus, & verbum bonum è corde bono Patris prolatum. Pſ. 44. 137. Mat. 17. c. Luc. 6. g. Ipſum eſt verbum rectum, quo cæli firmati ſunt. Pſ. 32. 106. In hoc verbo dedit Deus nobis ſpẽ. 118. Verbum Domini factum ad Ezechielem, eſt, quum Verbum caro factum eſt. Eze. 1. a. Ioan. 1. a. Ipſum eſt verbum abſconditum. Iob. 4. c. Idem, ſermo. Deut. 30. a. Iuxta te eſt ſermo valde. Sap. 18. c. Omnipotens ſermo tuus Domine. Qui vnum verbum cognouerit, multa verba cognoſcet. In vno multa ſunt, & in multis vnum eſt. Probandum eſt igitur quomodo vnum verbum multa ſint, & multa verba vnum verbum ſit. Nec difficile doceri, cùm dixerit Apoſtolus: Quia ipſe eſt imago Dei inuiſibilis, primogenitus omnis creaturę, in quo creata ſunt omnia in cæleſtibus & in terra, ſiue viſibilia & inuiſibilia, ſiue ſedes, ſiue dominationes, ſiue principatus, ſiue poteſtates, omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt. Vnum eſt igitur Verbum, quod operatur in ſingulis, & cum in ſingulis operatur, operatur omnia, & in omnibus. Hoc verbum vnicum apud patrem, ſe diffundit in plurima: quia de plenitudine eius omnes accepimus. Itaque ſi videas ſingula omnium, quæ creata ſunt in ipſo, videbis in ſingulis vnum verbum eſſe omnium, cuius pro captu noſtro participes ſumus. In me verbum eſt humanũ, in alio verbum cæleſte, verbum angelorum, plerique ſunt, qui habent verbum dominationũ & poteſtatum. Verbum eſt iuſtitiæ, verbum caſtitatis, verbum prudentiæ, verbum pietatis, verbum etiam virtutis, ſic vnum verbum multa ſunt, & multa verba, vnum ſunt.

Verbum

[Prædeſtinatio.] [Promiſſio.] [Lex Dei.] [Præcepta.]

Verbum Domini implendum, eſt prędeſtinatio.1.Reg.1.d.Et etiam promiſſio.1. Eſdr. 1.a. Vt compleretur verbum Domini. *Gre.ſ.1. Reg.1.*

Verba decem fœderis, ſunt lex & præcepta.Exo.34.d.quæ dicuntur verba labiorum Dei. Pſ.16.Et verbum permanens in cælo.Pſ.118.Et verbum,quod miſit Dominus in Iacob. Iſ. 9. b.Hæc verba dat Deus in ore prædicatorum.Ier.1.b.Sermo quoque Domini dicuntur, quæ reuelata,aut præcepta ſunt à Domino. Gene.15.d.Exo.19.b.24.f.31.d.35.a.Sic dicitur ſermo, quem iuſſit Dominus. Leuit. 8. a. 9.a. Et ſermones Dei,ſunt veteris teſtamenti per nouum declarati.Pſalm. 118. Hi ſunt ſermones veritatis,quibus detrahunt hæretici. Iob.6.d. Et ſermones ſancti.Et ſermones,quos ſcribi optabat Iob,ſunt doctrina noui teſtamenti.Iob.19.c. 22.d.26.d.Dicuntur etiam verba oris Dei. Pſ.138.Verba eadem erant in ſecundis tabulis,quas ſcripſit Moſes.Exod.34.d.vt deſignetur idem contineri in lege noua, quod ſub veteris litera latebar. *[Doctrina noui teſtamenti.]* *Ori.ſ.Ier.ho.1. Hier.ſ.Pſ.16. Hil.ſ.Pſ.118. Gre.14.mor.26. Glo.ord.ſ.Exo.34.*

[Prædicatio Chriſti.]

Sermo Sancti Iſrael,eſt prędicatio Chriſti.Iſa.5.f.Et eſt ſermo velociter currens.Pſal. 147. Verbum etiam ſumendo pro facto,ſignificat prędicationem Chriſti.Exo.2.c.9.a.Verba autē eius non tranſeunt,quia implentur.Matth.24.c.Iob.29.d. Verba eius dicuntur eloquia pulchritudinis.Gen. 49.c. *Ori.ſ.Mat.ho.30.*

[Promiſſio gloriæ.]

Sermo Domini nondum reuelatus.1.Reg.3.deſignat nondum habitam doctrinam ad alios inſtruendos. *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Sermo Samuelis veniens vniuerſo Iſraeli ſignificat ſermonem veritatis prædicatoris, vel promiſſiones æternæ gloriæ in nouo teſtamento factas, cum abiectione ſynagogæ. 1. Regum 3.a.d. *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Verba,quæ diiudicat auris,ſunt verba ſapientiæ,& doctrinæ. Iob. 12.b.34.Verba quoque Apoſtolorum,ſunt eruditior doctrina.Pſ.18.Rom.10.d. *Gre.11.mor.4.*

[Sermo legis.] [Prophetia.]

Sermo Moſis,eſt ſermo legis veteris. Exod. 32. f.33. d. Verba etiam ſignificant aliquando prophetiam.Iſa.9.Verbum miſit Dominus in Iacob.

Sermo Domini dicitur precioſus,hoc eſt,rarus.1.Reg.3.a.quia dum mali paſtores ſuperbiunt,auferuntur ab eis verba ſublimia,quæ etiam per ſuperbiam vellent dicere, ſed nō poſſunt.Efficiuntur enim canes muti,non valentes latrare.Iſa.56. d.Vel dicitur precioſus, quia auditores boni quanto rarius habent,qui eis ſublimia prędicent,tanto ſolicitus ea recōdunt, ceu precioſas margaritas. *Gre.ſ.1. Reg.3.*

[Comminationes diuinæ.] [Vindicta Dei.]

Sermo peſſimus Domini,comminationes diuinas & vindictam ſignificat.Exo.33.a.Et verbum aſperum erit ſententia iudicii,quia Chriſtus dicet malis.Ite maledicti in ignem æternū: & ſimilia ſpectantia ad punitionem malorum.Pſ.90. *Glo.int.ſ.Exo.33. Ber.ſer.3.ſ.Qui habitat.*

[Laudes Dei.] [Fides.]

Verba cantionum dici poſſunt laudes Dei in ſtatu gratiæ decantatæ.Pſ.135. *Arn.ſ.Pſ.135.*

Verbum breuiatum,eſt fides,quæ in lege & ceremoniis fuſius tendebatur. Ro.9.f. Et verbum quo ſanatur puer,eſt eadem fides.Mat.8.b. *Amb.ſ.Rom.9. Hil.ſ.Ma. can.7*

[Promiſſio perfectionis.]

Verba bona,& conſolatoria, ſunt quę quum dent nunc cognitionem Dei ex parte, promittunt in futurum quod perfectum eſt.Zac.1.c. *Hie.ſ.Zac.1.*

[Falſum.] [Veritas eccleſiæ.]

Verbum aliquando pro falſo,aut mendacio.Matt.28.c.Diuulgatum eſt verbum.Et verba mendacia ſunt,quę Dei fauorem ſine pœnitentia promittunt.Iere.7.a.Verba autem mendacia videntur diabolo,& membris eius verba bona & ſancta.Exo.5.b.Atque ita verbū, quod reprobant hæretici,eſt veritas eccleſiæ.Iſa.39.c.Iob.15. *Lyr.ſ.Ier.7. Glo.ord.ſ.Exo.5.*

[Aſpiratio diuina.]

Verbum abſconditum,eſt alloquutio intimæ aſpirationis. Iob.4.c.de qua dicitur 1. Ioan. 2.d.Vnctio docet vos de omnibus.Dicitur autem verbum abſconditum, quia ſentiri poteſt, ſed ſtrepitu loquutionis exprimi non poteſt. Sermocinatio autem Dei,dicitur eſſe cum ſimplicibus.Pro.3.d.quia illos cæleſtis ſapientiæ ſecretis illuſtrat,quos terreni faſtus, ac duplicitatis nihil habere conſiderat. *Gre.5.mor.20. Bed.ſ.Pro.3.*

[Dignitas paſtoralis.]

Sermo regni ad dignitatem paſtoralem referri poteſt.1.Reg.10.c. *Gre.ſ.1.Reg.10.*

[Res.] [Opus.]

Verbum ſæpe pro re ponitur, & pro facto geſto aut opere:vt verbum quod non abſconditur à Deo,eſt res, vel opus.Ier.32.c.3.Reg.3.b.Placuit ſermo coram Domino.4.Reg. 20.c. Non fuit verbum,quod non oſtenderit eis Ezechias. *Hie.ſ.Ier.32.*

[Verba Philoſophorum.]

Verba Abimelech,deſignant verba Philoſophorum.Gen.20.b.Idem deſignant verba Iethro.Exo.18.c.

[Coniunctio Gentium, & Iudæorum.]

Verba pacifica,quibus ſe mutuò ſalutauerunt Moſes & Iethro.Exod.19. a.deſignant coniunctionem Gentilium,& Iudæorum in vnitatem fidei.

[Verba mentis.]

Verbum eſt in corde, ore & manibus, quum eſt in conſilio, verbo, & actione. Rom.10. b.Verba autem oris,dicuntur verba mentis.Pſ.137. *Cle.Alex.adhor. ad Gentes. Glo.int.ſ.Pſ.137.*

[Verba ocioſa.]

Verba quæ in ventum proferuntur,ſunt verba ocioſa.Iob.6.d.16.a.Verba quoque potentia,& ad deprecandum compoſita,inanitatem orationis oſtendunt.Iob.41.a. Veraciter nanque orare,eſt amaros in compunctione gemitus,& non compoſita verba reſonare. *Gre.7.mor.24.& 33.mor 27.*

Sermo diſplicens in oculis Samuelis,eſt ſermo alienus à ſpiritu.1.Re.8.a. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

[Peruerſa doctrina.]

Eloquium Iudæorum & hæreticorum,eſt peruerſa doctrina,& ſermo mendacii.Iſa.29. a. 32 b.Hic eſt ſermo non loquendus in Sabbato.Iſa. 58.a.Sermo autem Iudæorum, & Philoſophorum,dicitur altus:quando falſa dogmata eorum non percipiuntur. Iſaiæ 33.c. Hi ſunt ſermones molliti,qui ſunt iacula,quando decipiunt. Pſa. 54. Non eſſe ſermonem in lingua, eſt non eſſe dolum. Pſal.138.Verba autem iniquorum, & ſermo nequam, fuit Iudæorum in *Hie.ſ.Iſ.58. Hil.ſ.Pſ.118. Aug.ſ.Pſ.63.90 Gre.8.mor.28. Arn.ſ.Pſ.90. Hie.ſ.Iſ.22.& ſ.*

Hoſ.10. ſ. Eccleſiaſten.8.

Chriſtum,quando dixerunt,Crucifige,crucifige.Pſ.63. 64. Dicunt hæretici verbum abſconditum,vt videantur docti apud imperitos.Iob 4.c.Verbum etiam aſperum, ſunt ſuggeſtiones dæmonum,& doctrina hæreticorum.Hoſ.10.a.Item verba increpantia. Iob 6. d. Verbũ quoque malum,eſt verbum hæreſeos,& opus peccati & infidelitatis.Sermo etiam nequam, ſunt inſultationes infidelium & malorum Chriſtianorum in bonos.Pſ.63.

Gre.27.mor.7.

Sermonibus imperitis inuoluit ſententias,qui & de Deo rectum,quod dicat nouit, & tamen de ſemetipſo dicta illius elatio ſtulta infatuat.Iob 38.a.

Hil.& Hie.ſ. Pſ. 51.

Verba præcipitationis,ſunt verba quæ dixerunt Iudæi Non habemus regem niſi Cęſarem. Sunt etiam verba quibus peccantes ſemetipſos præcipitant.Pſ.51.

Aug.epiſt.120. — *Cupiditas huius vitæ & proſperitatis.*

Verba delictorum,ſunt cupiditates huius vitæ, & humani dici ſeu proſperitatis, & verba carnalium deſideriorum.Pſ.21.

Sero, Serotinus.

SEro, ſignificat tempus veſpertinum & tardum. Vnde ſerotinus. Sero etiam fieri dicitur, quod fit tranſacto tempore opportuno.

Hie.ſ.Ier 3.& ſ. Hoſ.6.& ſ.Amos 7 & ſ.Zac.10. — *Tempus doctrinæ Euangelicæ. Dona Spiritusſancti.*

Serotinus imber dicitur,qui eſt in vere,quum omnia virent, & fructus apparere incipiunt. Deſignare poteſt tempus doctrinæ Euangelicæ,& prædicationem vltimi temporis, & dona Spiritusſancti,& fruges beatitudinis,& perfectam cognitionem.Iob 29.d.Iere.3.b.5.f. Hoſ.6.a.Amos 7.a.Zac.10.a.

Gre.10.mor.2. Ric.de S.Vict.de ſtat.int.ho.36. — *Terminus laboris.*

Sero,ſeu veſpera,eſt diei finis,terminus laboris,hora quietis,tempus retributionis.Ad veſperam denarius accipitur,quia poſt cõſummatum laborem,retributioniſque tempore, omnis ſenſus hominis ad perfectionis integritatem ſublimatur.

Serotina admiſſura,vel conceptus.Gen.30.g.ſignificat eos,qui ſero volunt operari, & fiunt alba,quæ inde naſcuntur.

Chr.ſ.Mat.ho. 30.31. — *Tempus iuuentutis.*

Sero,quandoque iuuentutis tempus ſignificat.Marc.13.d.Sero an media nocte,&c.

Glo.int.ſ.Ier.2. — *Mens inculta.*

Serotina terra,eſt mens quæ non recipit imbres doctrinarum,nec Euangelij diſciplinam, quæ plena erat ſentium:quia exculta non fuerat.Ier.2.f.

Serotinum triticum,& far,non eſt læſum à grandine.Exod. 9. g. Poteſt autem ſignificare eos,qui non temerè ſe exponunt periculis,& tentationibus,vnde fit, vt minus lædantur, illis aduenientibus.

Seron.

Glo.ord.ſ.1.Mac.3 — *Diabolus.*

Seron,id eſt,princeps mœroris,vel cantãs triſtitiam,aut planities, fuit princeps exercitus Syriæ.1.Mach.3.b.Poteſt eſſe typus diaboli,& principis mundani,& ſuperbiæ.

Serpere, vide Reptare.

Serpens, Coluber.

Ori.ſ.Ioſ.ho.4. Amb.3. de Spirituſancto 9.& de Salomon.2. & ſ. Pſ.118.ſerm.3.

SErpens,generale nomen eſt ad omnia,quæ ſerpunt citra pedum vſum: vel quæ tã exiguos habent pedes,vt repere potius quàm incedere videantur.Coluber autem eſt ſerpens, qui vmbras nemorum incolit,ſicut anguis, & hydrus,qui in aqua degunt, ſed confunduntur hæc vocabula.

Tert.adue.Iudaos. Gre.Nyſſ. de vita Moſis. Aug.2.de Trinita. & ſ.Pſ.73. & ſ. Ioan.tract 12. Chry.ſ.Ioan.ho.26 Cyr.de incarnat. vnigeni.14. — *Imago ſerpentis Chriſtus.*

Serpens aliquando ſumitur pro imagine ſerpentis,vt ſerpens æneus, qui typus fuit Chriſti:& vt non verus ſerpens,ſed æneus ſuſpenſus eſt:ita Chriſtus in veritate quidem corporis, ſed ſine veritate peccati ſuſcepit ſpeciem peccatoris. Sicut autem aſpicientes ſerpẽtem æneũ curabantur:ita credentes in Chriſtum.Num.21.b.Ioan.3.b.Serpens etiam ex virga Moſis,eſt Verbum caro factum,rurſus autem facta conuerſio ſerpentis in virgam, deſignat Chriſtum reſurgentem.Exo.4.a.Coluber in via,erit Chriſtus in iudicio, comprehendens malos in nequitia ſua.Gen.49.c.Qua ratione coluber erit etiam in morte vniuſcuiuſque mali.

Amb.3. de Spirituſancto.9. Aug.ſer.86. — *Crux Chriſti. Sapientia. Veritas.*

Coluber etiam ex virga Moſis factus, crucem Chriſti ſignificare poteſt in qua apparuit ſapientia Dei.Exod. 4.a.7.b.Vel deſignat ſapientiam,vel prudentiam, ſicut admonet Chriſtus diſcipulos,vt ſint prudentes ſicut ſerpentes.Mat.10. b. Ipſa quoque veritas & ſpiritualis intelligentia ſerpens dici poteſt.

Philo. de agricul. Ori.ſ.Ioſ ho.4.& ſ.Ezec.ho.1. & ſ. Exo.ho.4. — *Temperantia. Vis iudicatiua. Fortitudo.*

Serpens,vt eſt animal agilitate varium,& cum primis callidum,paratumq; ad vim, quòd ſe facilè poſſit tueri à laceſcentibus,temperantiam, & partem animæ iudicatiuam ſignificare poteſt,& fortitudine vitam præſtantem.Gen.49.c.

Aug.13.confeſ.21. & 2.doctrin.Chriſtian.16. Hil.ſ.Mat.Can. 10. Amb. de fuga ſeculi 7.& epiſt. 42. Bed.ſ.Gen.1. — *Prudentes.*

Serpentes dicuntur prudentiam habentes,ad diſcernendum bonum à malo, qui non ſunt pernicioſi ad nocendum,ſed aſtuti ad cauendum,& tantum explorantes temporalem naturam,quantum ſufficit,vt per ea,quæ facta ſunt,intellecta conſpiciatur æternitas. Mat. 10. b. Dicitur ſerpens caput occulere,& pro eo corpus exponere,ita nobis faciẽdum pro Chriſto, & vt ſerpens mutat vetus exuuium per anguſta tranſiens,ita nos veterem hominem per viam arctam ambulantes.Gen.49.c.Exo.4.a.

Philo. de mundi opif. Cle.Alex. adhort. ad Gentes. Amb.de parad.21 & epiſt.42. Gre.ſ.1.Reg.1. — *Voluptas.*

Serpens dicitur ipſa voluptas,primùm,quia pedibus carens,pronus ventri nititur,deinde, quia terræ glebis pro cibo vtitur,tertiò,quia venenum geſtat in dentibus, quo ſolet morſos tollere.Sic homo voluptati deditus,ægrè caput attollit, grauatus depreſſuſque ſubuertente ſupplantanteque ipſum intemperantia Veſcitur quoque non cibis cœleſtibus, quos ſapientia viris contemplatiuis per ſermones & opiniones porrigit, ſed his, qui quotannis è terra proueniunt,vnde ortæ ebrietates,cupedinarij,guloſique appetitus ventris. Poſtquam auctæ

Gula. Suggeſtiones. — *Ber. ſer. 1. Aſcenſio.*

totum hominem dederint huiuſmodi ſtudio, ea quoque, quæ ſub ventre ſunt, excitant, & in furores quoſdam erumpere faciunt. Vnde venenum in dentibus circumfert, quia congeſtio ciborum, lethifera. Vocem humanam ſerpens emiſiſſe dicitur: quia plurimos ſui ſtudioſos, propugnatoreſque voluptas habet. Eſt etiam ſerpens ipſa gula, quæ reſpectu iuſtæ neceſſitatis repit, & virus impiæ delectationis ſpargit. Serpens itidem ſuadens Euæ peccatum, ſuggeſtiones diaboli ſignificat. Gen. 3. a. Mar. 16. b.

Diabolus. — *Bed. ſ. Gen. 3. Ori. ſ. Ioſ. ho. 4. & ſ. Cant. ho. 4. Amb. de par. 2. & ſ. 1. Cor. 10. Hie. ſ. Iſ. 14. 27. 55 & ſ. Ier. 7. & ſ. Eccle. 10. Baſi. ſ. Pſ. 28. Gre. 17. mor. 18. Chry. ſ. Gen. ho. 12. 17.*

Serpens decipiens Euam, diabolum indicabat, qui veneno inuidiæ, genus humanum occidit. Et generaliter dæmones, ſunt ſerpentes pennati & tortuoſi. Gen. 3. a. 49. c. Nu. 21. b. Prou. 30. c. Eccl. 10. b. Iſ. 14. g. 27. a. 65. d. Ier. 8. f. Amos 5. f. 9. a. Mic. 7. d. Luc. 19. c. 1. Cor. 19. d. Serpẽs autem non ſolùm tortuoſus eſt, ſed etiam lubricus. Qui ergo in rectitudine veritatis non ſtetit, meritò tortuoſum & lubricum animal intrauit. Iob 26. c. Sicut autem clementiſſimus pater puniens eum qui filium ſuum occiderit, & gladium, & enſem, per quem filius ſuus occiſus eſt, deſtruit, & in multas partes diuidit: eodem modo & Deus egit. Quippe ſerpens quaſi gladius diabolicæ ſeruiuit malitiæ, vnde & perpetua illi pœna intentata eſt. Quo per viſibile & ſenſibile hoc ratiocinemur, & expendamus in quanta ignominia ſit diabolus. Serpentem autem ſcriptura vocat diabolum, non quòd omnino talis ſit formæ, ſed propter apparentem fraudis ſtructuram. Apo. 12. c. Serpẽtes etiam Magorum, quos deuorauit ſerpens Moſis, ſunt dæmones deuorati, aut victi à Chriſto. Exo. 7. d. Deſignant etiam doctores erroris impedientes conuerſionem fidelium. Demum ſerpentes peſtifero veneno inficientes, ſunt hæretici prætextu veritatis decipientes: & etiam Iudæi, Chriſtum occidentes, qui fuerunt velut viperæ, latens venenum & malitiam diffundentes. Gen. 3. a. Iob 26. d. Pſ. 57. Mat. 3. b. 7. b. Coluber in via, ſit Dan, id eſt, Antichriſtus, aut hæreticus, quia in præſentis vitæ latitudine eos ambulare prouocat, quibus quaſi paſcendo blanditur. Sed in via mordet, quia eos, quibus libertatem tribuit, erroris ſui veneno conſumit. Gen. 49. c. Amos 5. f.

Hereſes. Iudæi. Antichriſtus. — *Epiph. 1. cont. hær. tom. 3. Bed. ſ. Pro. 30. Cyr. de inc. vni. 14 Hil. ſ. Mat. Can. 6 Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 6. & de bene. Patriar. 7. Aug. 2. de Gen. contra Man. 25. Hie. ſ. Iob. 26.*

Serpens, vt ſuaſit non credere Deo, typus eſt infidelitatis Gen. 3. a. deſignat etiam ipſos deceptores, retrahentes à fide, ideo opponitur piſci fidem deſignanti. Luc. 11. b. demum ſerpentes, ſunt deceptores & fraudulenti, & etiam indurati, & furioſi, & iracundi, hi autem exuunt ſenium, quando conuertuntur. Pſ. 57. Mat. 3. b. Luc. 3. b.

Infidelitas. Deceptores. Indurati. Iracundi. — *Bed. ſ. Gen. 3 49. Gre. 31. mo. 18. Aug. epiſt. 121. & de verb. Dom ſer. 20.*

Serpens, eſt peccatum, quod genus humanum depaſcebatur, quodque variis modis venenum hominibus infundit. Nu. 21. b.

Peccatum. — *Cle. Alex adhor. ad Gentes.*

Serpentes Magorum deuorati à colubro Moſis, ſunt mortui ſeculi, ſeu mundani, qui deuorantur, quando per diuinam ſententiam in infernum detruduntur. Exo. 7. b.

Mundani. — *Hie ſ. Eze. 8.*

Serpens, interdum eſt typus mortis, quia per ſerpentem homini mors eſt illata. Gen. 3. a.

Mors. — *Cyr. 2. ſ. Ioan. 50. Chry. ſ. Ioan. ho. 26 Aug. 3. de Trinitate. 10.*

Serra, Serrare.

Serra, eſt inſtrumentum dentatum, quo ligna & lapides ſecantur. Sumitur etiã pro inſtrumento, quo triticum ſeu paleæ triturantur.

Bed. ſ. Exo. 4.

Serra, interdum dicitur grauior Dei caſtigatio. Iſ. 28. g. Vbi gith non ſerris trituratur, hoc eſt, leuiter peccantes non grauiter puniuntur.

Grauior caſtigatio. — *Hie. ſ. Iſ. 28.*

Serrantia roſtra plauſtri. Iſ. 41. d. deſignant prædicationem corda dura diuidentem, & triticum à paleis ſeparantem.

Prædicatio. — *Hier. ſ. Iſ. 41.*

Serra etiam dicitur diabolus, aut hæreticus, qui ſeparare nituntur fideles ab eccleſia, qui eleuantur contra Deum ſecantem. Iſ. 10. d.

Diabolus. Hæreticus. — *Glo. ord. ſ. Iſ. 10.*

Sertum, vide Corona.

Sertum, vide Corona.

Seruare, Conſeruare.

Seruare, eſt liberare, cuſtodire, & diligenter obſeruare. Item cauere, implere, præſtare, reponere, & retinere.

Seruauit Pater Filium ſecundum humanitatem, qui tamen cum Patre cuncta conſeruat. Iſa. 42. a. 49. c. Conſeruari autem petens Dauid. Pſ. 15. deſignauit Chriſtum in cruce ad Patrẽ clamantem.

Hier ſ. Iſ. 42. & ſ. Pſ. 15.

Seruat Deus pedes Sanctorum ſuorum. 1. Reg. 2. b. quia niſi ipſe ſeruet, facilè cadunt. Seruat etiam vineam Meri, hoc eſt, ſynagogam, die ac nocte. Iſaiæ 27. a. Seruat quoque depoſitum, & pacem fidelibus ſuis. 2. Timotheum 1. c. Iſaiæ 26. a. quia dat illis quietem animæ & corporis in fœlicitate.

Deus Deus ſeruatem. — *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hie. ſ. Iſ. 27. Glo. ord. ſ. Iſ. 16.*

Seruat ſponſa noua & vetera poma. Cant. 7. d. Hoc eſt, eccleſia continet myſteria noui & veteris teſtamenti. Sic enim nouum teſtamentum eccleſia recipit, vt vetus nõ abiiciat, ſic vetus veneratur, vt nouum ſemper in ipſis ſacrificiis carnalibus per ſpiritum intelligat. Huc pertinet, quum Ioſeph ſeruabat frumentum in vrbibus. Ge. 41. d.

Continens eccleſia myſteria vtriuſque teſtamenti. — *Amb. epiſt. 8. Gre. ſ. Cant. 7.*

Conſeruare mares, eſt cuſtodire virtutes, vel occulta Dei myſteria ſcrutari. Exo. 1. c.

Cuſtodire virtutes. — *Phil. 2. alleg.*

Seruare agnum, vel hœdũ immolandũ in phaſe, vſque ad quartam decimam diem. Exo. 12. a. aduentũ Chriſti Hieroſolymã, & paſſionẽ eius deſignauit. Vel quod is, qui fuit prophetatus in Lege, & Prophetis, tanquã in decimo die, occiſus eſt tempore Euangelii quadruplicis.

Aduentus, & paſſio Chriſti. — *Glo. ord. ſ. Exo. 12.*

Seruare mãna in generationibus, Exo. 16. g. eſt ſeruare Euchariſtiam & myſteria in Eccleſia. Seruare autem in diem alterum, aut vſque ad Solis ortum, & non amplius, eſt adueniente Chriſto, figuras veteris teſtamenti ceſſare.

Seruare Euchariſtiam. Ceſſatio figurarum. — *Amb. epiſt. 62.*

Gre.15.mor.22. Seruat Deus filiis dolorem patris. Iob 21. c. Vt Pater acrius vratur, & dolor Patris carni filiorum reddatur, quatenus per filiorum pœnas mens patris iniqua puniatur. *Pater punitur in filiis.*

Aug.ſ.Io.tra.75. *Bed.ſ.Pro.27.* Seruat mandata Chriſti, qui in eis faciendis perſeuerat. Ioan.14.c.& dicitur ſeruare ficum, qui cuſtodit legem Dei. Pro.27.c. Reprehenduntur autem ſacerdotes, qui non ſeruarunt vias Domini. Malac.2.b. *Non nocere proximo.*

Seruare manus innoxias. Gen.37.e. eſt cauere ab homicidio, & effuſione ſanguinis fratris: demum cauere ab omni nocumento proximi. *Repreſſio diaboli.*

Lyr.ſ.Gen.19. Seruantes filiæ Lot ſemen ex patre ſuo. Gen.19.g. deſignant abundantiam temporalium & carnem, quæ ſeruant carnale ſemen in eis, quos inebriant.

Gre.3.mor.13. Seruare dicitur Satan animam, quando in eam irrumpere nõ audet, aut tentando eam ſuperare cohibetur. Iob 2.b. Seruare quoque dicitur animam Chriſti, quaſi ei dicatur, Licentiã contra corpus eius accipe, & ab electis illius, quos apud ſe ante ſecula præſciens poſſidet, ius prauæ dominationis perde. *Pœna reſeruatur malis.*

Gre.15.mor.17. Seruari dicitur malus in diem perditionis. Iob 21. d. quando non punitur in hac vita, ſed imminet illi pœna æterna.

Seruire, Seruus, Famulus, Mancipium.

SEruire propriè ad ſeruos pertinet, dum heri præceptis obſequuntur. Eſt item ſeruire, miniſtrare. Gen.25.c. Maior ſeruiet minori. Obſequi. Deut.15.d. Per ſex annos ſeruiui tibi. Significare. Exod.4.f. Dimitte filium meum, vt ſeruiat mihi. Subiici. Deut. 20. c. Seruiet tibi ſub tributo. Serui autem erant, qui in bello ſeruabantur, ne occiderentur: & fiebant ipſius ſeruantis. Iidem dicuntur famuli. Seruus etiam eſt ſeruilis. Nehẽ.9.g. Ecce noſipſi hodie ſerui ſumus. Et ſubditus. Gen.26.e. Propter ſeruum meũ Abraham. Seruitus autem, eſt latria, ſubiectio, obſequium, vinculum, vſus. *Patientia Dei.* *Incarnatio.*

Lyr.ſ.Iſ.43. Seruire fecit Iſrael Deum in peccatis ſuis, quia Deus ea patiẽter ſuſtinebat. Vel ideo, quia filius Dei propter ſalutem Iſrael, & generis humani formam ſerui ſuſcepit. Iſ.43.b. *Angeli.* *Colere Deum.*

Glo.ord.ſ.Iob.4. Seruientes Deo, ſunt Angeli. Iob 4. d. Ipſi ſunt ſerui Patrisfamilias, qui colligere volunt zizania. Mat.13.c.

Ori.ſ.Iud.ho.1. Seruire, interdum eſt colere: & ſeruire Domino in diebus Ioſue, indicat non poſſe quempiam cum lumine gratiæ ſeruire diabolo. Iud.2.a. Sic dicitur.2.Cor. 6. c. Quæ ſocietas lucis ad tenebras? *Seruiunt Iudæi Chriſtianis, caro ſpiritui, vitia virtutibus.*

Ori.ſ.Gẽ.11.ho.12. *Gre.ſ.1.Reg.4.* *Tert.adu.Iudæos.* Seruire dicitur maior populus minori, quando Iudæi ſeruiunt Chriſtianis, vel cùm caro ſeruit ſpiritui, aut vitia virtutibus. Gen.25.c. Gal.5.a. Et ſeruiunt Hebræi Philiſthiim, hoc eſt, Iudæi Chriſtianis.1.Reg.4.b. *Chriſtus ſeruiẽs pro ſynagoga.*

Gre.ſ.1.Reg.11. Seruire Naas, eſt miniſtrare corpori neceſſaria.1.Reg.11.a. *Fidelis ſeruiens gratiæ Dei.*

Rup.7.ſ.Gen.29. *Bed.ſ.Gen.29.31.* Seruiens Iacob Laban. Gen.29.d.30.31. deſignat Chriſtum, qui factus eſt ſeruus aſſumpta forma ſerui pro ſynagoga. Seruit etiam Labani, id eſt, gratiæ Dei, pro Rachel ſeptem annis, ſed datur illi Lia: deinde ſeruit pro Rachel aliis ſeptem annis, vt intelligatur obſeruatio ſeptẽ beatitudinum. Seruiens præterea Iacob Laban, deſignare poteſt partem Iudæorum reprobam ſeruientem diabolo, aut mundo. *Seruientes Iudæi reprobi diabolo, aut mundo.*

Glo.int.ſ.Ephe.6. Seruire ad oculum, eſt ſeruire in præſentia dominorum, vt illis placeant, & non ex bona voluntate. Eph.6.b. *Conuerſi à prædicatore.*

Aug.de Cant.8. Seruire dicitur carne legi peccati, qui motus concupiſcentiæ in carne habet, quos nollet habere. Rom.7.d.

Iſyc.ſ.Leu.25. Seruientes hæreditario iure in æternum, ſunt hi, quos prædicator conuertit ad fidem, quos commendare poteſt diſcipulis, vt Paulus Timotheo & Tito. Leu.25.g.

Gre.31.mor.2. *Hie.ſ.Iob 39. & ſ.Iſ.14.19.* Seruit Rhinoceros Deo, quum ſuperbi & elati, & prauæ voluptatis campum vagantes, ab ipſo Deo conuertuntur, & religantur vt pabulum vitæ accipiant. Et quum populus Gentilis obtemperat fidei. Iob 39. Seruus etiam Centurionis, ſanatus à Chriſto, ſignificat Gentiles. Luc.7.a. Et ſerui Iacob, ſunt Gentiles ſubiecti doctoribus eccleſiæ. Iſa.14. Geneſ.30.g. Sic ſeruiunt Ægyptij Aſſyrus, vt prædicatores ſubditis. Iſ.19.d. Famulæ quoque filiæ Pharaonis, ſunt animæ ardentium ex Gentibus. Exo.2.a. *Conuerſio ſuperborum.* *Gentiles obtemperantes fidei.*

Iſyc.ſ.Leu.25. Seruiens non vt ſeruus, ſed vt mercenarius, aut colonus, eſt, qui licèt fuerit in peccato, tamen per conuerſionem priſtinam recuperauit libertatem. Leu.25.f. *Reſipiſcens à peccato.*

Hie.ſ.Iſ.43. Non dicitur ſeruiſſe Iſrael Deo in ſacrificiis. Iſ.43.d. quia illa nõ erant pro ſe accepta Deo.

Ori.ſ.Iud.ho.2. *Hie.ſ.Ier.5.* Seruire Baalim, eſt peccare. Iud.2.b. Et ſerui dominorũ, ſunt peccatis ſeruiẽtes. Pſ.112. Seruiunt quoque diis alienis in terra nõ ſua, qui docent errores in eccleſia: vnde expelluntur, vt ſeruiant eis in terra nõ ſua. Ier. 5.d. Iob.3.d. Seruitus quoque idolorũ, dicitur auaritia, quia vt idololatria aufert Deo gloriã, ita auaritia res Dei. Col.3.a. Seruire Chodorlahomor, eſt ſeruire diabolo: & quinq; reges ſeruire quatuor regibus, eſt per quinq; ſenſus miniſtrare quatuor præcipuis affectibus animæ. Eſt autem verè ſeruus, qui ſeruit peccatis & affectibus. Gen.14.a. Serui Abimelech traditi Abrahæ, erant, qui prius ſeruiebant concupiſcẽtiis. Gen 20.b. Seruiunt etiam tributis, qui obtẽperãt affectibus. Gen.49.c. Seruitus autẽ dura, ſeruitus Ægypti dicitur. Iſ.14.a. Gen. 47.f. Exo.1.c.b.a.14.b.20.a. Leu.26.b. Ioã.8.d. Et ſeruitus regia, in malũ, eſt ſeruitus diaboli. Gen.47.d. Iob.3.c. Serui etiã Pharaonis, ſunt miniſtri diaboli. Exod.7.d. Pſ. 134. Dicẽtes autẽ filij Iſrael, ſe ſeruos eſſe Pharaonis, deſignãt eos, qui reuertuntur ad vitia *Peccare.* *Docere errores.* *Auaritia.* *Seruire diabolo.*

Phil. de Abra. & quòd ſolus probus liber. *Ori.ſ.Gen.ho.16.* *Hie ſ.Iſ. 14.* *Aug.ſ. Ioan.tra.41.* *Gre.4.mor.42.* *Cyr.6.ſ.Ioan.2.* *Fulgen.epiſt.3.*

Exo.5.c.Seruit inimicis ſuis,qui ſubiicitur dæmonibus.Iere. 7.a. Seruire quoque Nabuchodonoſor,eſt ſeruire diabolo.Ier.25.c.27.b.Item ſeruire populo Aquilonis.Zac.2.c.Seruiétes filij Iſrael Ægyptus,qui prius erant liberi,ſunt ſponte ſe ſubiiciétes diabolo,& peccatis, qui etiam ſi violenter opprimentur, non tamen libertatem ſuam in perpetuum perdunt, ſicut Ægyptij,qui perpetuò ſe ſubdiderunt Pharaoni.Gen.47.d.Exo.6.a.Serui in equis,ſunt peccatores in dignitatibus.Eccleſiaſtæ 10.b.

Gre.31.mor.18. & 7. de adorat.in ſpiritu.ſan.10. Bed.ſ.Exo.6.

Subiicientes ſe tyranno. Imitatores malorum. Obtemperantes bono prælato. Serui Regis ſunt, qui per abundantem iniquitatem ſic ſe tyrannorum voluntatibus obligant, vt ab eis vlterius non recedant,item imitatores malorum.1.Reg.8.c.Serui quoque Regis fiunt ipſi boni,quando ſub malo prælato malè agunt. In bonum verò ſerui Regis ſunt, qui in omnibus bono obtemperant prælato.Serui quoque Regis ſunt, qui prælati vitiis obſequuntur. *Gre.ſ.1.Reg.8.*

Diligere pro temporalibus. Seruit Domino non in veritate,qui de bono opere temporalem mercedem à Deo expetit, quem falsò propoſito in ſua operatione non diligit.Seruit autem in veritate, qui non pro temporalibus eum diligit,qui etiam ſpiritu ſeruire dicitur.1.Reg.12.c.Ioan.4.d.Rom.1.c. *Gre.ſ.1.Reg. 12.*

Chriſtus factus homo. Seruitus Ioſeph,deſignauit Chriſtum,qui formam ſerui accepit.Gen.39.a.41.b.Pſ.80. 88. 104.Eundem deſignat ſeruitus Eliacim. Iſa. 22.f. 42. a.43. b. 49.a.52.d.Et ſeruus Dei dictus Zorobabel,deſignat Chriſtum ſecundum humanitatem.Agg.2.d.Zach.3. d. Iob quoque dictus eſt ſeruus Dei in typum Chriſti.Iob 1.Seruiens etiam Iacob pro Rachel,eſt Chriſtus,factus ſeruus pro eccleſia.Seruiuit autem non pro Lia,ſed pro Rachel, quia non pro vita actiua,ſed pro contemplatiua.Idem ſeruiſſe dicitur pro vxoribus & liberis.Gen.29.d 30. *Arn.ſ.Pſ.104. Hie.ſ.Iſ.c.49. & ſ.Agg.2. Gre.2.mor.22. Bed.ſ.Gen.30.*

Chriſtiani. Serui Dei dicti ſunt Abraham,Iſaac,Iacob,Dauid,& Iob,propter creationem, & redemptionem,& deſignant fideles in eccleſia.Gen.26.c.Exo.32.c.Iob 2.a.42.b.Pſ.11.134.Iſa. 41.b. 44.a.53.d.65.c.Et ſerui Dei in quibus Deus conſolatur,ſunt Chriſtiani.Pſ.142.Seruiunt autē Deo humero vno,qui Chriſti iugum ſuſcipiunt, & qui in gloria cæleſti laudant Deum concordi charitate abſque vlla diuiſione.Soph. 3. b. Seruus quoque emptitius dicitur Chriſtianus,qui per baptiſmum ſuſcepit redemptionis Chriſti ſacramentum.Exod. 12.g.Seruitus regia,in bonum,eſt ſeruitus Chriſti.Gen.47.d.Et ſerui iuſtitiæ,ſunt ſerui Chriſti, qui eſt iuſtitia.Rom.6. c. Notandum autem non paruam eſſe diſtantiam, quum relatiuè dicitur ſeruus Domini, vel abſolutè ſeruus. Magnum quippe eſt ibi vocari ſeruum meum, ait Dominus. Idem cùm dicit ſeruus non manet in domo in æternum,non vtique dicit ſeruus meus. Ita cū dicit, Iam non dico vos ſeruos, profectò idem eſt ac ſi dixiſſet.Iam non dico vos inimicos, addit enim ex oppoſito,Vos autem dixi amicos. *Baſ.ſ.Pſ.116. Hil.ſ.Pſ.134. Rup.2.ſ.Soph.3. & 2.ſ.Exo.22. & 11.ſ.Ioan.*

Apoſtoli & prædicatores. Prophetæ. Serui Abrahæ ſignificare poſſunt Apoſtolos & prædicatores.Item ſerui Iſaac,& etiam ſerui Salomonis.Geneſ. 12.d. 26 c.2.Reg:10.a.Seruire etiam Ioſeph,eſt ſeruire Chriſto.Gen.43.d. 44.d.Et ſeruit ſemen Chriſti Deo,quum Apoſtoli & diſcipuli illi ſeruiunt.Pſal. 21.133.Serui autem quos miſit paterfamilias ad agricolas,ſunt Prophetæ,qui dicebantur recipere fructus, quando per orationes ſuas offerebantur opera populi Domino.Matth. 21. c. Iidem ſunt qui mittuntur ad vocandos inuitatos ad nuptias Mat.22.a.Vel ſerui primo loco miſſi ſunt Apoſtoli:ſecundò verò loco ſucceſſores eorum. Vel ſi ſeruus primò miſſus eſt vnus, eſt Moſes. Serui verò ſecundò miſſi,ſunt Prophetæ.Seruus etiam, quem miſit Dominus ad vocandos inuitatos,eſt ordo prædicatorum.Luc.14.d.Serui quærentes puellam Dauid,ſunt Prophetæ, quærentes fidem.3.Reg.1.a.Serui Salomonis, ſunt Apoſtoli, & diſcipuli Chriſti ex Iudæis. Serui Hiram,ſunt doctores ex Gentibus, qui ſunt cum ſeruis Salomonis,quia eidem operi conuertendorum populorum inſiſtunt.3.Reg.5.b. *Aug.epiſt.120. Amb.1. Rom.6. Ori.ſ.Mat.ho. 19. 20. Hil.ſ.Mat can. 22. Hil.ſ.Mat.21.22. Aug.de verbis Domini,ſerm.33. Gre.ho.36. Rup.ſ.Reg.2.*

Eccleſia condemnans malos. Conſerui accuſantes ſeruum crudelem & ingratum apud dominum ſuum, deſignant eccleſiam condemnantem malos.Mat.18.g. *Aug 1.q.in euā.25*

Fideles ſub epiſcopo. Miniſtri eccleſiæ. Serui regis de domo Dauid,ſunt fideles ſub epiſcopo degentes.Ier.21.a. Famuli etiam regis,ſunt qui adhuc actiuæ vitæ ſtudiis ſub aliena cura inſeruiunt.1.Reg. 8. c. Et ſeruientes ciuitati,ſunt miniſtrantes in eccleſia.Eze.48.c. *Hie.ſ.Ier.21. & ſ. Ezec.48. Gre.ſ.1.Reg.8.*

Iudæi. Serui Abrahæ,qui remanſerunt cum aſina, typum gerunt populi Iudæorum, qui pro eo quod Iudæi non erant in Chriſtum crediturі,ideo ad locum,vbi immolandus erat aſcendere vel peruenire non poterant.Gen.22.a.Secundùm autem quòd erant duo, deſignant populū Iſrael diuiſum in duas partes,Salomone peccante. *Aug ſer.71. Bed.ſ.Gen.22.*

Iudæi ſerui Chriſtianorum. Mali ſerui bonorum. Seruitus Chanaan,deſignat miſeriam Iudæorum, & etiam ſeruitutem Ægyptiorum & malorum,vt nequitiam arguat conditio ſeruitutis.Gen. 9. d. Sic Eſau conſtitutus eſt ſeruus Iacob,vt deſignetur malos & imprudentes naturaliter ſeruos eſſe bonorum,& eruditorum. Gen.25.c.27.d.Vbi etiam deſignatur appetitus,vel animalis homo,qui eſt maior, vel prior, qui ſeruus eſt rationis,ſeu ſpiritualis hominis.Seruit etiam maior minori,hoc eſt, ſuperbus humili, & quia maior eſt numerus malorum quàm bonorum. Seruiunt autem mali bonis, vt tyranni Martyribus, & mallei auro, & clybanus pani coquendo. Seruus dominorum dicitur populus Iudaicus, ſeruiens Chriſtianis, baiulando legem & Prophetas. Iſaiæ 49.b. *Ori.ſ.Gen.ho.16 & ſ.Ioſ.ho.3. Phil.de reſp Noe Amb.de Iacob.3. Aug.ſ.Pſ.46.-3 Geor.Ven.Can.2. tom.7.cap.4. Bed.ſ.Gen.9.25. 27.*

Iudæi ſeruientes veteri ſacerdotio. Seruus pontificis, cui abſciſſa eſt auricula, eſt populus Iudæorum veteri ſeruiens ſacerdotio.Matth. 26.e Ioan.18.b Ideo pertinet ad illam vetuſtatem, quæ in ſeruitutem generat, quæ eſt Agar.Sed quum auricula eſt ei reſtituta,deſignatur renouatio per Chriſtum facta. *Hil.ſ.Mat.Cano. 31. Aug.ſ.Ioā.tra.112.*

Hie.ſ.Iſ.42.& epiſt. Beatitud.& ſ.Ier.2. Gre.ſ.1.Reg.7.& 14.mor.21. — *Iudæus cum iuſtitia legis.*

Seruus Dei dictus eſt populus Iſrael:quia Deo ſeruire debebat.Iſ.42.d. Exo. 4.f.13.c. Debebant autem ſeruire ſoli Deo,ne admiſcerent praua opera.1.Reg.7.a.Seruire ſe dicens filius ſenior patri,deſignat Iudæos allegantes iuſtitiam legis, quum tamen iuſtitiæ Dei non eſſent ſubiecti.Luc.15.g.Non ſeruituram ſe dicens Hieruſalem.Iere. 2.d. deſignat ſynagogam non velle ſubiici præceptis Dei,vt viri.Iob 19.c.21.b.32.b.Pſ.135.

Ori.ſ.Gen.ho.16.& ſ.Ioſue ho.30. Amb.epiſt.1. Phil.2.allego. Hie.adue.Ioui.2. Gre.ſ.1.Reg.8.& ſ.Eze.ho.3. Bed.ſ.Exo.21. Iſy.ſ.Leu.25. — *Diſcipulus. Peccator pœnitens. Perſeuerans in vita actiua. Perſeuerans in peccato.*

Seruus Hebræus,qui non perpetuò ſeruit,eſt diſcipulus doctori commiſſus : vel peccator pœnitens. Perpetuò autem ſeruiens propter amorem vxoris,eſt qui diligit carnem ſuam,cuius gratia eſt in perpetua ſeruitute peccati.Exod.21.a.Deu.15.c.Seruus quoque ſempiternus eſt,qui perſeuerat in vita actiua. Item qui in infernum detruditur. Appetitus quoque debet eſſe ſeruus rationis in ſeculum.Seruit etiam ſex annis,qui laborat in vita actiua:& qui in hac vita perſeuerat in ſtatu peccati.Serui,& ancillæ ſunt,qui nobis ad diſcipulatum ſeipſos ſubdiderunt,vel à nobis empti ſunt de exteriori ſeruitio.Leu.25.b.

Gre.ſ.1.Reg.8. Hie.ſ.Ioel.2. Aug.ſ.Pſ.122. — *Seruientes timore.*

Serui dicuntur,qui adhuc timore bene operantur.Gen.32.a.Exod.10.a.20.b.21.a.Ioel.2.g. Item qui per opera miſericordiæ robuſti ſunt in miniſterium bonorum.1.Reg.8.c. Item qui vapulant ab eo,& oculos habent in manibus percutientis Domini.Pſ.122.

Ori.ſ.Gen.ho.10. Aug.ſer.75. Bed.ſ.Gen.24. Rup.6.ſ.Gen.40. — *Sermo propheticus. Chorus Apoſtolorum. Lex. Seruientes pro temporalibus.*

Seruus Abrahæ,qui deduxit Rebeccam ad Iſaac.Gen.24.a.typus eſt ſermonis prophetici: & chori Apoſtolorum , & prædicatorum , qui ducunt animas ad Chriſtum.Deſignat etiam Legem,per quam Eccleſia,ſponſa Chriſti,deſpondebatur : quæ propter antiquitatem ſeruus ſenior nuncupatur.Alij autem ſerui,qui erant cum ſeruo præcipuo Abrahæ, deſignant eos, qui pro temporalibus ſeruiunt Deo.Gen.24.c.

Ori.ſ.Mat.ho.7.33. Hil.ſ.Mat.Cá.27 — *Prælati. Iudæi. Gentiles.*

Seruus debens decem millia talentorum, deſignat prælatos & doctores malos in eccleſia. Mat.18.c.Prælati etiam ſunt ſerui,quibus committit paterfamiliàs bona ſua.Matt. 25. a. Vel ſeruus accipiens quinque talenta,deſignat Iudæos venientes ad fidem.Accipiens autem duo, Gentiles: Accipiens verò vnum,Iudæos in infidelitate remanentes.

Fulgen.epiſt.3. Ori.ſ.Ioſ.ho.15. Caſſia.coll.7.ca.5. — *Humilitas. Lex. Corpus.*

Seruitus peregrinorum,humilitatem indicat,qualis erat in Abraham.Gen.15.c.18.a.

Famulus Domini dictus Moſes,deſignat legem,quæ eſt velut Dei miniſtra.Ioſ.8.f.

Seruus Centurionis,cui præcepit,Fac hoc, & facit:eſt corpus bene inſtitutum, obtemperans animæ.Luc.7.a.Hunc ſeruum ſi quis delicatè nutriat,ſentiet contumacem.Prou.29.c.

Infideles. Hæretici.

Serui Abimelech,qui abſtulerunt puteum aquæ ab Abraham.Gen.25.c.ſunt infideles,aut hæretici repudiantes myſteria.Iidem ſunt mancipia Tyri.Eze.37.c.

Amb.ſ.1.Cor.7. Hier.ſ.Eccleſiaſtē 10. — *Seruientes peccatis. Humiles.*

Serui hominum dicuntur.1.Cor.7.d.qui humanis ſe ſubiiciunt ſuperſtitionibus.

Serui ambulantes in equis,ſunt qui ſeruiunt peccatis,aut qui ita ſunt humiles,vt ſerui reputentur Eccleſiaſtæ 10 d.

Hie.ſ.Ier.25.& ſ.Iob.40. Gre.33.mor.19. Rup.6.ſ.Vict. verbi Dei. — *Diabolus inuitus faciens voluntatem Dei.*

Seruus Dei dictus eſt Nabuchodonoſor.Ier.25.b.27.a.Non quia bonus, ſed quia exequutus eſt voluntatem Dei in euertenda Hieruſalem.Sic ſeruus ſempiternus accipitur Leuiathã à Deo , quando & in hac vita vſibus electorum diabolus ſeruit , & poſtea æternis gehennæ ignibus ante eorum oculos mancipatur.Iob 40.d. Inuitus tamen ſeruit voluntati Dei , nec vnquam tranſit in adoptionem filij.

Lyr.ſ.Exo.21. Bed.ſ.Gen.30. Iſy.ſ.Leu.23. Aug.de ſpirit.& lit.15.& ſ.Pſ.80. — *Bona operatio. Phantaſmata. Peccatum.*

Famula eſt anima operans ſpe mercedis æternæ,vel ipſa operatio.Exo.21.a.

Famula Rachelis,eſt Bala.Gen.30.a.quia phantaſmata ſeruiunt contemplationi.

Seruile opus,eſt opus peccati.Leu.23.a.De quo Saluator ait Ioan.8.d. Qui facit peccatũ, ſeruus eſt peccati.Et ſeruiunt manus in cophino,quando quis exercet opera peccati, cuius efficitur ſeruus.Pſ.80.

Seſac.

Hie.ſ.Ier.26. — *Mundus.*

Seſac,id eſt,linum,vel byſſus tua,aut gaudium tuum,ſiue ſenarius tuus,rex Babylonis. Ier. 25.e.51.e.Et ſumitur pro Babylone,& pro hoc mundo,cuius rex eſt diabolus.

Seth.

Aug.15.ciui.Dei.17. Bed.ſ.Gen.4. — *Reſurrectio Chriſti.*

Seth,id eſt,poſitus,vel poſuit,aut iuxta Auguſtinum,reſurrectio , filius Adam natus poſt mortem Abel.Typus eſt reſurrectionis Chriſti,ſicut Abel mortis eiuſdem.Gen.4.a.Numer 24.c.Lucæ 3.g.

Sethim.

Hier.ſ.Iſ.41.& ſ.Ioel.3. Geor.Ven.can.1.tom.4.cap.32.& tom.7.cap.23.

SEthim,id eſt,ſpina,eſt genus arboris in eremo ſpinæ albæ ſimile,colore & foliis, non magnitudine. Alioqui tam grandes arbores ſunt,vt latiſſima ex illis tabulata cædantur,lignũque fortiſſimum eſt,& incredibilis leuitatis ac pulchritudinis,ita vt ex his etiam vaſa torcularium,quę ἀροτραις καθηλίας vocant,ditiſſimi quique,& ſtudioſiſſimi faciant,quę ligna in locis cultis,& in Romano ſolo abſque Arabiæ ſolitudine non inueniuntur. Dicitur etiam Sitta,ex qua ligna arcæ,& tabernaculi facta ſunt inſtrumenta. Aliqui aiunt Sethim eſſe cedrum,& eſſe lignum illud,quod nos laricem dicimus, quamuis pro larice interpretatio noſtra habeat cedros.

Geor.Ven.can.1.tom.7.cap.27. Glo.ord.ſ.Exo.25. — *Vita incorrupta. Fides. Membra Chriſti. Angeli. Doctores.*

Sethim vt ſunt ligna incremabilia & imputribilia,ſignificare poſſunt incorruptibilitatem vitæ,& fidei firmitatem,& vt ex illis conſtituitur tabernaculum, ſignificant Chriſti membra, ex quibus conſtituitur eccleſia.Exo.25.a.27.30 36.37.a.38.a.

Columnæ de lignis Sethim, & vectes,ſignificare poſſunt Angelos , & doctores.Exod.25. b.26.f.30.a.

Curæ ſeculi. Peccata. Voluptates. Sethim vt interpretatur ſpina, curas huius ſeculi ſignificare poteſt. Mich.6.b. Vbi eſt nome loci montis Sinai, vbi erant multæ arbores ſpinæ albæ. Significat etiam ſpinas peccatorum, & voluptatum, à quibus exuuntur Sancti. Exo.26.a.f. *Glo.ord.ſ.Mich.6*

Sextarius.

SExtarius, eſt menſura, & dicitur eo quod ſit ſexta pars congij, ſeruiebatque hæc menſura tam liquidis, quàm aridis rebus. Continet autem ſextarius duas heminas. Aliquibus videtur tantùm eſſe menſura liquidorum.

Menſura fidei. Sextarius olei, menſuram fidei ſignificare poteſt, quæ nec plus, nec minus capit, quàm credendum eſt, quia exceſſus & defectus pertinet ad infidelitatem. Leu.14.b.19.g. *Iſyc.ſ.Leu.14.*

Sexus, vide Genus.

Siba.

Detractores. Siba, id eſt, exercitus vel militia, aut fortitudo, vel ceruus, ſiue nauis veniens, ſeruus Saulis & Mephiboſeth, qui detraxit domino ſuo coram Dauid, qua ratione typus eſt detractorum. 2.Reg.9.a.16.a. *Lyr.ſ.2.Reg.16.*

Sibilare, Sibilus.

Sibilare, eſt ſibilum edere. Sibilus autem eſt, qui fit ore, compreſſis dentibus & parum diductis atque conſtrictis labris, quod ſolent facere, qui equos, boues, & huiuſmodi ad bibendum ducunt, vt libentius bibant, & ſolent paſtores ſibilo oues vocare.

Puniens Deus. Sibilaſſe dicitur Deus, quando mouit & impulit Ægyptios, & Aſſyrios, & etiam exercitū Romanorum aduerſus Iudæos. Iſ.5.g.7.c. *Hie.ſ.Iſ.7.*

Inſpiratio. Primus aduētus Chriſti. Sibilus auræ tenuis, in quo auditur Deus, eſt quum ſaporem incircunſcriptæ veritatis contemplatione ſubita ſubtiliter deguſtamus. 3.Reg.19.c. Poteſt etiam deſignare primum aduētum Chriſti, quando latuit ſub carnis infirmitate. Sibilus etiam paſtoris boni, eſt Chriſti, & prædicatoris vocantis oues, & Dei interius inſpirantis. Mich.6.d. Zac.10.c. *Gre.5.mor.26. Rup.5.ſ.Reg.18. & ſ.Zac.10. Hie.ſ.Mich.6.& ſ.Zach.10.*

Sibilare dicuntur boni Angeli, plangentes animas peccatrices. Soph.2.d. Ediuerſo dæmones ſibilant, quando animam peccatricem irrident. Thr.2.e. *Hie.ſ.Soph.2.*

Iudæi inſultantes Chriſto. Sibilant homines vulgi, quum alicui inſultant, ita ſibilabant Iudæi in Chriſtum crucifixū. Et vt ſibilus eſt vox incondita, ita Iudæi non loquebantur, quia verbum Dei amiſerant, ſed ſibilabant. Thr.2.e. *Amb.ſ.Pſ.118. ſer.15.*

Sibilus draconis eſt in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini. Mich.6.d. *Hie.ſ.Mic.6.*

Admiratio de interitu malorū. In ſibilum redacta eſt Iudæa, hoc eſt, in contemptum & in ſtuporem. Ier.18.c.19.b.25.b. Eze.27.g. Sibilat autem ſuper peccatorē, aut ſuper populum Iudæorum intuens locum eius, qui admiratur eius interitum. Iob 27.d. Et ſtringit os in ſibilo, qui ad ea, quæ contempſerat, verba ſpiritualia conuertitur, vt iam credere & prædicare incipiat, quæ prius, dum iniquum florere cerneret non credebat. Nam fit plerunque, vt infirmorum animus de auditu veritatis trepidet, quando florere contemptores veritatis videt. Sed dum iuſta vltio iniuſtos ſubtrahit alios à prauitate compeſcit. Vnde per Salomonem dicitur. Prou.21.b. Multato peſtilente, ſapientior erit paruulus. *Hie.ſ.Ier.18. Gre.18.mor.13.*

Sica, Sicarius.

Sermo euangelij. Sica, eſt genus gladij breuioris. Sicarius autem, qui ſica, id eſt, gladio hominem interficit, vel ſicam maleficij alicuius gratia gerit. Sica, qua Ehud occidit Eglon, ſermonem euangeli cum deſignat, quo occiditur diabolus, aut peccator. Iud.3.d. Ier.50.f. Acto.21.g. *Glo.int.ſ.Iud.3.*

Siccare, Siccus, vide Arere.

Siceleg.

Gentilitas. Siceleg, id eſt, effuſio ſextarij, vel menſuræ, aut coanguſtans ſextarium vel menſuram, ciuitas Paleſtinorum, in qua habitauit Dauid profugus à Saule: quæ poſtea facta eſt tribus Iuda. Ioſ.15.e.19.a.1.Reg.27.b. Typus eſſe poteſt Gentilitatis, ad quam venit Chriſtus per ſuos diſcipulos, quæ coniuncta eſt eccleſiæ per fidem ſuſceptam.

Sicera.

Sicera, eſt apud Hebræos omnis potio, quæ inebriare poteſt, ſiue illa quæ frumento conficitur, ſiue pomorum ſucco, aut aliquo alio genere. *Hier.ad Nepotia.*

Conſolatio ſpiritualis. Sicera danda mœrentibus. Pro.31.a. eſt conſolatio ſpiritualis, & doctrina triſtibus & pœnitentibus proponenda, ne abundantiori triſtitia abſorbeantur. *Bed.ſ.Prou.31.*

Paſſiones inordinatæ. Sicera eſt ebrietas omnium vitiorum, omnes continens paſſiones. Iſ.5.e. *Hier.ſ.Iſ.5.*

Abuſus Philoſophiæ. Sicera inebriantur hæretici, quando abutuntur doctrina philoſophorum. Eſt autem illis ſicera confectio malitiæ & nequitiæ. Iſ.28.b. *Hie.ſ.Iſ.28. Euc.for.ſpir.8.*

Sichar, Sichen, Sichima.

Sichar, id eſt, concluſio, vel clauſura, aut inebriatio, vel merces. Sichen autem interpretatur humerus, ſiue pars, vel labor, aut matutina vitia, Filius Emor, qui oppreſſit Dinam filiam Iacob. Ab eo dicta eſt ciuitas Sichen, quæ poſtea correpto vocabulo, iuxta Hieronymum, dicta eſt Sichar. Videtur autem appellari Sichen per anticipationem, quando ait Moſes Abraham veniſſe in Sichen.

Phil. de mig. Abr. Amb. 1. de Abr. 2. & de Abraham. 3. & de bene patr. 3. Hie. ſ. Pſ. 106. — *Iugum obedientiæ. Labores. Opera Chriſti.*

Sichen, ad quam venit Abraham egreſſus de terra ſua, vt interpretatur humerus, ſignificat iugum obedientiæ religioſorum: & diligentem exequutionem, & labores. Geneſ. 12. b. 33. d. Deſignat etiam bona opera, quæ dat Iacob Ioſepho in hæreditatem. Gen. 48. d. Item opera Chriſti, quæ ipſe diuidit fidelibus. Pſ. 106.

Amb. de Ioſeph. Aug. ſer. 31. — *Lex vetus. Infidelitas Iudæorum.*

Sichen vt interpretatur humerus, vbi paſcebant fratres Ioſeph oues, deſignat legem veterem, quæ erat iugum graue. Geneſ. 37. c. Poteſt etiam typus eſſe infidelitatis Iudæorum: qui dorſum verterunt Deo.

Hie. ſ. Hoſ. 6. Aug. ſ. Pſ. 59. — *Opera.*

Sichen præterea vt interpretatur humerus, generaliter deſignat opera ſiue bona ſiue mala: & in Sichen ſacerdotes interficiunt alios, quando prauis operibus illos ſcandalizando occidunt. Hoſ. 6. d. Et diuiditur Sichima, quum bona opera ſeparantur à malis. Pſ. 59.

Baſi. ſ. Pſ. 59.

Sichem data à patre Ioſepho in hæreditatem, deſignat teſtamentum Iudæorum: cuius participes fiunt gentes & Samaritani. Vel deſignatur, quòd vbi fiebant ſtupra & vitia, traditum eſt Chriſto, vt illi deinceps ſeruiretur, ideo dicitur diuidi Sichima. Pſ. 59.

Phil. 2. alleg. — *Ablatio prauorum affectuum.*

Sichen etiam interpretatur ſuccollatio, & deſignat corruptionem, ſeu ablationem prauorum affectuum. Hanc dat Iacob Ioſeph exercenti ſe circa ſenſibilia. Cœpit eam Iacob arcu & gladio ſuo, hoc eſt, verbis vim ſecandi repugnandique habentibus.

Aug. ſ. Pſ. 59. — *Gentilitas.*

Sichen, vbi abſcondit Iacob idola, deſignat Gentilitatem. Et diuiditur Sichima, quum credentes ex Gentibus ſeparantur à non credentibus. Gen. 35. a. Pſ. 59.

Phil. de mig. Abr. Gre. 2. reg. ſ. epi. 62. Bed. ſ. Gen. 34. Ric. de S. Vict. de 12. patriar. 50. — *Diabolus. Hæreticus. Temerarius. Hypocrita.*

Sichen vt interpretatur ebrius, typus eſt diaboli opprimentis animam vagam, vel hæretici. Eſt filius Emor, hoc eſt, aſini, & deſignat temerarium volentem corrumpere iudicium mentis. Petit autem Sichen vxorem Dinam, quam corruperat: quia malignus ſpiritus feſtinat, vt licenter poſſideat animam, quam prius occulta ſeductione corruperat. Deſignat etiam hypocritam, qui laborat pro pudore & honore, non pro Deo, vnde & circunciſus eſt, ſed non pro Deo. Ideo filius aſini, & competit illi interpretatio humeri, vel laboris. Gen. 34.

Siclus, ſtater.

Hie. ſ. Eze. 4. 45.

SIclus, idem eſt, qui ſtater, habet drachmas quatuor, drachmę autem octo Latinam vnciam faciunt, ita vt vnus panis decem vncias habere dicatur. Eſtque ſiclus pondus & moneta, & habet viginti obolos, & ſexaginta ſicli faciunt mnam, quæ continet obolos ducentos. Exo. 30. b. Leu. 27. c. Nu. 3. g. Eze. 4. c. 45. d.

Ori. ſ. Leu. ho. 3. Glo. int. ſ. Exo. 30. — *Fides.*

Siclus ſanctus, quo emendus eſt aries. Leuit. 27. c. ſynceram fidem ſignificare poteſt. Sicli etiam dimidium fidem & obſeruantiam præceptorum deſignat, quia valet decem obolos. Exod. 30. b.

Rup. 6. ſ. Gen. 42. Amb. epiſt. 1. — *Præcepta charitatis. Opera excedentia legem.*

Sicli duo dici poſſunt duo præcepta charitatis, ſicli verò decem ſunt operatio decem præceptorum. Gen. 24. c. Exod. 21. d. Leu. 5. d. Stater etiam ſignificare poteſt opera maiora, quàm ſint opera legis. Mat. 17. d.

Gre. ſ. 1. Reg. 9. — *Prædicatio.*

Stater argenti prædicationem verbi Dei ſignificare poteſt, propter ſonoritatem argenti. 1. Regum 9. b.

Amb. epiſt. 1. Hil. ſ. Mat. ca. 17. Hier. epiſt. Et factum eſt. Iſyc. ſ. Leu. 27. Aug. ſ. Pſ. 137. Hie. ſ. Mat. 17. — *Sapientia. Sacra doctrina. Quatuor euangelia.*

Siclus Ambroſio dicitur didrachmum, & eſt typus ſapientiæ. Et ſtater in ore piſcis, deſignat ſacram doctrinam, ſeu vtrunque teſtamentum, quod per confeſſionem fidei in ore habetur. Mat. 17. d. Leu. 27. d. Peculiariter etiam deſignat quatuor euangelia propter quatuor drachmas, quæ euangelia fuerunt in ore Chriſti.

Confeſſio.

Stater etiam in ore piſcis, deſignat confeſſionem, quam obtulit Chriſtus pro nobis, & habet duo didrachma, vt oſtenderetur ſimilitudo carnis, dum eodem & ſeruus & Dominus pretio liberantur.

Ori. ſ. Eze. ho. 13. Hi. ſ. Mat. 4. — *Auaritia.*

Stater præterea in ore piſcis, typus eſſe poteſt auaritiæ, & vt ſtater habebat imaginem Cęſaris, ita auaritia habet imaginem diaboli, non Dei. Mat. 17. d.

Sicli aromatum quingenti, & ducenti quinquaginta. Exod. 30. c. Vide Appendicem, de numeris.

Sidon.

SIdon, id eſt, venatio, aut inſidiatio, ſiue viaticum, aut nauis iudicij, ciuitas Phœniciæ à Sidone filio Chanaan condita.

Gre. prol. mor. 3. & 3. paſt. admo. 29. — *Exiſtentes ſub lege.*

Sidon aliquando ſignificat exiſtentes ſub lege. Iſ. 23. a. Vel deſignat eos, qui ſecuriorem vitam, & à peccatis liberam agunt, qui tamen à bonis operibus torpeſcunt, innocentiam ſibi ſufficere putantes.

Ori. ſ. Luc. ho. 33. Hie. ſ. Zach. 9. — *Gentiles.*

Sidon ſæpe ſignificare ſolet Gentiles. Gen. 49. c. 3. Reg. 17. b. Zach. 9. a. Mat. 15. b. Luc. 4. c.

Bed. ſ. Gen. 49. — *Apoſtoli.*

Sidonij vt dicuntur venatores, ſignificare poſſunt Apoſtolos & prædicatores, qui ſunt venatores peccatorum, conuertendo eos ad pœnitentiam Gen. 49. c.

Amb. de Elia. 19. Ori. ſ. Eze. ho. 13. Hi. ſ. Ioſ. ho. 14. 16. — *Mercatores.*

Sidonij quandoque dicuntur mercatores propter multam negociationem, quam Sidonij exercebant. Iſ. 23. a.

Hie. ſ. Iſa. 23. & ſ. Eze. 27. 28. & ſ. Ioel. 3. Rup. ſ. Ioel. 3. Ric. de S. Victo. de 12 patriar. 43. — *Dæmones. Hæretici. Mundus. Iudæi.*

Sidon, vt interpretatur venator, ſignificat dæmones venatores animarum, & etiam hæreticos, & mundum. Ioſue 11. b. Iſa. 23. a. Eze. 27. b. 28. f. 32. g. Sidonij præterea dicuntur, Iudæi perſecutores fidelium, & ij, qui ſimplices decipere conantur, dæmones, ſiue homines.

Sidus, vide ſtella.

Siene.

Siene,

Siene,id eſt.gyrus:eſt caſtrum Ægypti, vbi ſunt Nili catarrhactæ, vſque ad quem locum Nilus eſt nauigabilis.Deſignat id,vbi nil recti nihilque ſtabile.Eze.29.b.30.b. *Hie.ſ.Eze.29.*

Sigillum.

Sigillum,eſt paruum ſignum,quod imprimitur alicui rei,peculiariter ad claudendum.

Myſteria. Sigilla libri,quem vidit Ioannes.Apo.5.a.6.a.ſignificare poſſunt myſteria ſub litera latentia,quę cùm eſſent ſeptem,peculiariter deſignarunt ſeptem myſteria de Chriſto prophetata, quæ ſunt,Incarnatio,Paſſio,reſurrectio,aſcenſio,miſſio Spiritusſancti,vocatio gentium, aduentus ad iudicium. Vel ſunt ſeptem ſigilla, quibus claudebatur diuinitas latens in Chriſto. Primum matris deſponſatio,Secundum infirmitas corporis,Tertium circuncisio, Quartum fuga in Ægyptum,Quintum tentationes,Sextum crux,Septimum ſepultura. *Aug.ſ.Apo.ho.4. Rup.4.ſ.Apoc. Ber.ſer.1.de reſur. Aretas ſ.Apo.6.*

Sigillum etiam Chriſti dici poteſt baptiſmus,quo in Chriſto ſignamur. *Baſi.ho.in baptiſmum.*

Signum,Significare,Signare,Signaculum.

Baptiſmus. Signum propriè,eſt parua quædam ſignificatio indicans totius rei qualitatem. Interdum autem ſignum dicitur experientia.Iud.6.g.Signum quærens in vellere.Fœdus.Exod. 31.c.Signum eſt inter me & vos.Miraculum.Marc.16.d.Signa autem eos,qui crediderint.Similitudo.1.Reg.10.b.Venerunt omnia ſigna hæc in die illo.Vexillum.Iſ.5.g. 11. c. Eleuabit ſignum in nationibus Significare autem,eſt ſignum facere,ſiue per ſigna notum facere,demonſtrare & oſtẽdere.Signare verò eſt ſignũ imprimere.Item cõfirmare.Ioã.3.d deſignauit, quia Deus verax eſt.Notare.Iob 14.d.Signaſti quaſi in ſacculo delicta mea.Sigillare.3.Reg.21.c.Signauit eas anulo ſuo.Signatum autẽ,eſt clauſum.Deu.32.e.Signata in theſauris meis. Diſtinctũ. Eph.1.c.In quo & credentes ſignati eſtis.Impreſſum. Pſal. 4.Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui.Signaculum autem,eſt ſignum alicui rei impreſſum,vt lateat quouſque reſeretur. Apoc.5.a. Soluere ſignacula eius.Itẽ ſignatorium. Iob 9.a.Stellas claudit quaſi ſub ſignaculo.Sigillum.Cant.8.b.Vt ſignaculum ſuper brachium tuum.Porro ſignum omnem prorſus conſequentiam & ordinem rerum debet excedere:& nouum debet eſſe in omnibus, atque ſolemni modo diuerſum,aliter verò ſignum eſſe non poterit.Sic dedit Deus ſignum. Iſa.7.c. *Chry.ſ.Mat.ho. 5.*

Paſſio, & crux Chriſti. Signum ſanguinis indicabat paſſionem Chriſti.Exod.12. b. Et ſignum coccineum, quod ſuſpendit Rachab in feneſtra,eandem paſſionem & crucem deſignabat.Ioſ.2.e.Hoc eſt ſignũ æternum,& ſignum poſitum in Sion,hoc eſt,in eccleſia.Iſ.5.g.19.c.55.d.62.d.Ier.4 b.6. a. Et ſignum Ionæ fuit ſignum paſſionis,& mortis,ac reſurrectionis Chriſti.Mat.12.c.16.a. Marc. 8.b.Luc.11.d.Signum etiam ſerpentis ænei typus erat paſſionis Chriſti.Num. 21.b.In ſignum autem populorũ datus eſt Chriſtus cum cruce. Iſa. 11. c.13.a.49.f.66.f. Et n quod interpretatur ſignum,typus erat crucis Chriſti.Eze.9.b.Vnde apud Samaritanos thau, eſt ſignum crucis. ✠.Signũ in frontibus.Apoc.7.a.eſt aperta confeſſio fidei,& crux.Signum in bono,eſt reſurrectio Chriſti,quæ eſt ſignum Dei viui in Angelo,& etiam reſurrectio Fidelium. Pſal. 59. 85. Signum in profundum inferni, ſiue in excelſum ſupra.Iſa.7.b. Deſcenſum & aſcenſum Chriſti,hoc eſt, incarnationem & mortem, & reſurrectionem & aſcenſionem ſignificabat. *Ori.ſ.Ioſ.ho. 3. & ſ.Iſ.hom. 2.& ſ. Mat cap.16. Arn. & Baſi.ſ. Pſ.59. Hie.ſ.Iſa.7.19.55. & ſ Ier.4. & ſ. Eze.9. Amb ſer.55. Gre.33.mor.1. Cyr 8.ſ.Ioan.17. Aug.ſ.Pſ.85. Rup.4.ſ. Apoc.* *Reſurrectio, & aſcenſio Chriſti.*

Mirabilia Dei. Signa etiam Dei,à quibus turbantur termini terræ,deſignant virtutem crucis,& alia Dei mirabilia,quibus viſis compunguntur peccatores.Pſ.64.Hęc ſunt ſigna,quæ miſit Deus in medio Ægypti.Pſ.134.Signa etiam nunquam viſa,ad tempus Chriſti, & ad diem iudicij referri poſſunt.Exo.34.b. *Hie.ſ.Pſ. 64.134. Glo.int.ſ.Exo.34.*

Signa in Sole erunt,quando Chriſtus Sol iuſtitiæ obſcurabitur ob modicam fidem, in Luna verò,quum eccleſia peccatis noſtris obſcuratur,in Stellis autem,quum Sancti non lucent nobis.Luc.21.e. *Amb.ſ.Luc. 21.*

Fiducia ſacerdotum in Deo. Dona Spiritusſ. Promiſſio Dei. Apoſtoli. Signum datum Sauli,quòd vnxerit eum Deus.1.Reg.10.b.deſignat fiduciam datam ſacerdotibus,qua confidant ſe ordinatos eſſe à Deo.Eorum etiam ſigna ſunt apparentia in eis dona Spiritusſancti.Pſalm.77. Et ſignificatio, quam dat Deus timentibus ſe, eſt eius promiſſio.Pſalm.59. *Gre.ſ.1.Reg 10. Hil ſ.Pſ.59.*

In ſigna & portenta dati pueri, ſunt Apoſtoli, quorum doctrina & opera erant in ſtuporem Gentibus.Iſ.8.d. *Hie.ſ.Iſ.8.*

Aſſlictio fideliũ. Quaſi ſignum ad ſagittam poſitus dicitur eſſe fidelis populus hoſti ſuo, quia ſemper eum hoſtis ſuis ictibus impetit,ſuis perſecutionibus affligit.Thr.3.b.Iob 16. c. *Gre.13.mor.9.*

Porta celi duodecim. Signa cæli duodecim ſpiritualiter intellecta,duodecim deſignant portas cæli.Nam aries & taurus offeruntur pro peccato, ſine cuius purgatione illuc nemo intrare poteſt. Hinc deuenitur ad geminos charitatis actus, Dei ſcilicet & proximi, quæ bina charitas roboratur in brachiis fortiſſimis cãcri, quibus homo complectitur omne obiectum diligibile.Poſtea mirum in modum efficitur validiſſima in leone animalium potentiſſimo. Quò deueniens homo,debilitat ſuum animal in ſeruitutem illud redigens, ſterileque reddit per virginem. Sed in libra ponderat vtriuſque vires, & actiones,recogitans quotidie quæ ſunt maiora & validiora opera,aut ſecundum ſpiritum, aut ſecundum carnem.Venit poſtea ad fœlicẽ ſcorpionem,qui mordeat cauda,id eſt,fine omnia opera mala, ſicut myſticè præceptum fuiſſe legimus Moſi, vt ſerpentem & ſuggeſtorem malorum operum apprehenderet per caudam, videnſque quanta ſit ſerpentis malitia,arrepto arcu & ſagitta,feriat illum per ſagittarium. Venietque ad Capricornum Saturni domicilium,Deo vacans per contemplationem,mente intuens cęlum figuratum per pelles caprarum,ex quibus fieri iuſſum fuit coopertorium taber- *Geor.Ven.cant.1. tom.8.cap.18.*

naculi: & inde pergat ad aquas illas, quæ ſupra cælos ſunt, quarum porta eſt aquarius cæleſtis: nam per aquas eleemoſinæ & miſericordiæ, quæ opera cæleſtia ſunt, deuenitur ad aquas diuinæ gratiæ, pietatis & ſapientiæ, & tãdem applicabimus ad piſces, qui in eiſdem aquis nutriuntur, denotatos per piſces, quos comedit Chriſtus iam in meliorem ſortem per reſurrectionem mutatos.

Ori.ſ.Num.ho.2. Signa ſecundum quæ caſtrametabantur filij Iſrael. Num. 2. a. dici poſſunt vniuſcuiuſque virtutes, aut inclinationes. *Virtutes cuiuſque.*

Glo.int.ſ.Exo. 31. In ſignum perpetuum datum eſt ſabbatum, & in fœdus perpetuum. Exo. 31. c. Eze. 20. b. vt deſignetur prius bona opera conſummari debere, vt poſtea in perpetuum quieſcatur. *Perpetua quies.*

Lyr.ſ.Iſ.33. Signum quod non poteſt Hieruſalem vltra dilatare. Iſa. 33. d. eſt prædicatio Dei. Vel prædicatio Antichriſti, non valens vltra procedere. Vel dicitur de Sennacherib, qui non poterat contra Hieruſalem preualere. Vel de Hieruſalem non reędificanda. *Prædicatio Dei. Prædicatio Antichriſti.*

Aug.ſ.Pſ.59. Significatio quam dedit Deus metuentibus ſe. Pſ. 59. ſunt tribulationes huius vitæ, quibus admonentur fideles fugere à ventura ira. Signa etiam, quæ faciunt luminaria, ſunt præcepta Chriſti, quæ docent fugere ab ira ſuperuentura. Gen. 1. b. *Tribulationes huius vitæ. Præcepta Chriſti.*

Glo.ord.ſ.Exo. 13. Signum in manu. Exo. 13. b. eſt quum id, quod in memoria habetur, ex præceptis Dei opere completur. Item cùm fides præfertur operibus, vt pendeant ex fide. *Implere præcepta.*

Aug.epiſt.59. & 12.contra Fau. 13. Philo quod deterior potiori inſidietur. Amb.de fug.ſec.7. Signum poſitum in Cain. Gen. 4. c. deſignat in Iudæis vel circuncisionem, vel legem quam ſeruant, vt teſtes ſint eorum, quæ pro Chriſto nos allegamus. Deſignat etiam, quòd non auferatur malitia à terra, ſed in ea perſeueret. Et ſignum fœderis eſt arcus cæleſtis: & etiam circuncisio. Gen. 9. d. 17. b. Signa etiam data Moſi, indicant Iudæos ſigna quærere. Exo. 3. c. 4. b. Signa autem ſunt data eis in paſſione Chriſti. Pſ. 134. *Circunciſio. Lex.*

Glo.int.ſ.Iſ.5. Eu.q.in Pſ. Signum quod leuauit Deus in nationibus. Iſ. 5. g. eſt vexillum belli contra Iudæos, vel vexillum Antichriſti contra Fideles. Et ſigna quæ poſuerunt Babylonij in templo, ſunt vexilla bellica in ſignum trophæi Pſ. 73. *Vexillum belli.*

Gre.ſ.1.Reg.2. Signum datum Eli, quòd filij eius morituri eſſent ambo in vna die. 1. Reg. 2. g. deſignat errorem paſtorum, ſignum eſſe perditionis gregis.

Hie.ſ.Iſ.18. Glo.ord.ſ.Eze.16 Signum in montibus, eſt ſuperba prędicatio hæreticorum. Iſ. 18. a. Pſ. 73. Et ſigna proſtitutionis Hieruſalẽ, ſunt vitia non occultata, ſed potius prædicata. Eze. 16. c. *Prædicatio hæreticorum.*

Hie.ſ.Iſ.30. Signum ſuper collem dicitur, quod ponitur in memoriam alicuius magni mali, aut boni tranſacti. Ita dicit Dominus ex perſecutione Iudæorum paucos relinquendos, quaſi ſignum & memoriale grauis caſtigationis Dei. Iſ. 30. d. *Memoriale magni mali, aut boni.*

Hie.ſ.Iſ.64. Signum ſuperbiæ in capite Eſther, quod erat diadema, typus eſt iuſtitiæ legis Iudæorum. Eſth. 14. d. *Iuſtitia legis Iudæorum.*

Amb.de Iſaac. 8. Gre.29.mor.2. & ſ.Cant.7. Rup.ſ.Cant.7. Hie.ſ. Agg.2. Aug.ſ.Ioan.tra.25 Rup.6.ſ.Ioan. Signaculum eſt Chriſtus, in corde quidem, vt ſemper eum diligamus, in fronte, vt ſemper eum confiteamur, in brachio verò, vt ſemper benè operemur. Cant. 8. b. In corde quoque ſignaculum ponitur, quando fidei eius myſterium in cuſtodiam noſtræ cogitationis imprimitur. Iob 38. b. Signaculum etiam ſupra cor ſponſi, eſt fortitudo animi in defenſione ſcripturarum. Signaculum Zorobabel, eſt Chriſtus, quia hunc ſignificauit Pater. Agg. 2. d. Signauit autem pater filium, dando ei proprium quiddam, quo non confunderetur cum genere humano, ſed per ipſum liberaretur genus humanum. Ioan. 6. c. Vt ita eſſet illud Pſ. 44. Vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ participibus tuis. *Chriſtus in corde, in ore, & in operibus. Excellẽtia Chriſti oper cæteros homines. Anima per Chriſtum reſtituta.*

Hie.ſ.Iob.38. Gre.29.mor.2. Signaculum quod reſtituetur. Iob 38. b. eſt anima, quæ in Adam diſſipata eſt, & per Chriſtum reſtituta, & ſignaculo fidei inſignita. Vel eſt Iudæa habens ſignata myſteria. *Iudæa.*

Hie.ſ.Iob 9. Gre.9.mo.3.4. Sub ſignaculo claudere dicitur Deus ſtellas. Iob 9. a. quando Sancti latent in hoc mundo. Vel quando prædicatores ſuos nunc Iudææ oculis ſubtrahit, quos poſtmodum oſtẽdat. Vel quaſi ſub ſignaculo ſtellas claudit, dum prædicatores ſuos per ſilentium intra ſemetipſos retinens, cæcis iniquorum mentibus cæleſte lumen abſconditur. *Abſconſio ſanctorum prædicatorum.*

Hie.ſ.Ier.32. Signaculum emptionis agri quem emit Ieremias, dici poteſt crux Chriſti. Ier. 32. g. *Crux Chriſti.*

Amb.exhor.ad vir. Signatus fons, dici poteſt virgo, cuius puritatem nemo perturbat. Cantic. 4. d. Peculiariter autem dicitur de Virgine Maria. *Virgo. Virgo Maria.*

Amb.ſ.2.Tim. 2. Gre.29.mor. 2. Signati ſpiritu promiſſionis, ſunt, qui baptizãtur, & fidem ſuſcipiunt. Eph. 1. c. 4. g. 2. Tim. 2. c. Signaculum autem dicitur ipſa fides, & reſtituitur ſignaculum, vt lutum, quum eos, quos nunc fideles credimus, in perſecutione fidei hoſtes inuenimus. Iob 38. b. *Baptizati. Fides.*

Ori.ſ.Eze.ho.14. Hie.ſ.Iſ.8.29. Euthim.prolo.in Pſ. Aug.ſ.Apo.ho.4. Signare legem, eſt abſcondere myſteria Iudæis. Iſ. 8. c. Et ſignatus liber erat ſacra ſcriptura. Iſ. 29. d. Apo. 5. a. 10. b. Erat autem ſignata ſcriptura Iudæis, præcipuè vocatio Gentium, & ipſorum Iudæorum diſſipatio: ne eam igni traderent, & vt Chriſti opus redemptionis impleretur. Aliis autem erat ſignata propter diuerſitatem idiomatis Hebraici à Græco & Latino. Vnde in aliam linguam tranſlatus, non plenè exprimitur. Signata etiam erat ſcriptura, propter varios & figuratos loquendi modos: ne porcis traderentur margaritæ. *Abſcondere myſteria Iudæis. Clauſa ſcriptura Iudæis & Gentibus.*

Gre.12.mor.11. & 27.mor.18. Signantur quaſi in ſacculo delicta noſtra. Iob 14. d. quia hoc, quod nos exterius agimus, niſi pœnitentia interueniente diluamus, in ſecreto iudiciorum Dei ſub quadam occultatione ſeruatur, vt quandoque etiam de ſigillo ſecreti exeat in publicum iudicij. Vnde etiam per Moſen dicitur. Deut. 32. e. Nonne hæc condita ſunt apud me, & ſignata in theſauris meis? In die vltionis reddam illis. Quum verò pro malis, quæ fecimus, diſciplinæ flagello atterimur, & hæc per pœnitẽtiam deflemus, iniquitatem noſtram ſignat & curat, quia nec inulta hic de- *Seruans Deus peccata punienda. Memoria peccatorum.*

ſerit,

ſcit,neque in iudicio punienda reſeruat. Vel certe peccata noſtra ſignantur in ſacculo, quũ mala, quę fecimus, ſolicito ſemper corde penſamus. Sic dicebat Dauid. Pſal. 50. Iniquitatem meam ego cognoſco, & delictum meum coram me eſt ſemper. Signat etiam in manu omniũ hominum opera Deus, quia dum virtus incomprehenſibilis maieſtatis agnoſcitur, ab vno quoque ſubtilius ſua vita penſatur. Vel quia ſic Deus rationabilem creaturam condidit, vt quod egerit, ignorare non poſſit, ſiue prauum id ſit, ſiue rectum. Iob 37.b.

Cognitio ſui.

Diabolus imprimens ſuam imaginem. *Perfectior imago Dei in Lucifero.*

Signaculum ſimilitudinis dicitur diabolus, quia ſuam conatur diabolus imaginem imprimere, Chriſtus autem etiam eſt ſignaculum ſimilitudinis, ſecundùm quòd imprimit imaginem Dei. Eze. 28.c. Vel dicitur Lucifer ſignaculum ſimilitudinis, ob expreſſionem. De ſigillo quippe anuli talis ſimilitudo imaginaliter exprimitur, qualis in ſigillo eodẽ eſſentialiter habetur. Angelo maius aliquid tribuitur, quum non ad ſimilitudinem Dei conditum, ſed ipſum ſignaculum ſimilitudinis dicit, vt quo ſubtilior eſt in natura, eo in illo ſimilitudo Dei plenius credatur expreſſa.

Ori. ſ. Eze. ho. 13. Gre. 32. mor. 24.

Siim.

Demones.

Siim fundantes Chaldęam, deſignant peſſimos dęmones inſtituentes proſpera mundi cũ multitudine vitiorũ. Iſa. 23.c. Hebraicè ſcribitur Ciim, quod Pſ. 71. ponitur pro Æthiopibus deſerta incolentibus.

Hie. ſ. Iſ. 23.

Silere, Tacere, ſilentium.

Silere, eſt non loqui: quod & tacere dicitur, differunt tamen, quòd is ſilere dicatur, qui nõdum cœpit loqui: tacere verò, qui iam cœpit. Confunduntur tamen hæc inter ſe. Silere autem interdum, eſt ceſſare à bello. 1. Mach. 9.f. Siluit terra annis duobus. Expaueſcere. Hab. 2.b. Sileat à facie eius omnis terra. Expectare. Iob 3. d. Nonne diſſimulaui, nonne ſilui? Negligere. Eſther. 4.d. Si enim nunc ſilueris. Quieſcere. Pſ. 106. Siluerunt fluctus eius. Idem etiã eſt tacere. Item vita carere. Iob 3.b. Nunc dormiens ſilerem. Repudiare. Pſ. 27. Deus meus ne ſileas à me. Tacere etiam eſt differre. 2. Reg. 13.d. Nunc ſoror mea tace, frater tuus eſt. Obliuiſci. Iſ. 62.a. Propter Sion non tacebo.

Diſſimulans Deus. Expectans ad pœnitentiam. Dans præcepta. Non miſereri.

Silere quandoque eſt diſſimulare: & ſilens Iacob iniuriam Sichen, deſignat Deum diſſimulantem peccata ad pœnitentiam. Gen. 44.a Silet etiam Deus in dilectione Sion, quum nõ caſtigat, ſed ignoſcit, & expectat ad pœnitentiam. Soph. 3.d. Pſ. 49. Iſa. 42.c. 57. e. 65. a. Demũ ſilere dicitur, quia non ſtatim vindicat in proteruos: & quia nondum venit ad iudicium. Pſ. 34. 82. Non autem ſilet nunc à præceptis: per quæ ſemper loquitur nobis. Tacere èdiuerſò dicitur Deus aliquando, dum non miſeretur. Iſa. 64.d. Nunquid ſuper his continebis te Domine, tacebis, & affliges nos vehementer?

Hie. ſ. Sopho. 3 & ſ. Iſ. 5. Aug. ſ. Pſ. 34 49. 82. & de omnibus. 3.

Silentium Chriſti.

Tacens Iob ad deſpectionem propinquorum. Iob 31. d. deſignat Chriſtum tacentem tanquam ouem in paſſione.

Gre. 22. mor. 17.

Ceſſatio prophetarum in Iſrael.

Silentium Zachariæ vſque ad ortum Ioannis filij ſui. Luc. 1. deſignauit ceſſationem prophetarum in populo Iſrael. Vel taciturnitatem ænigmatum prophetarum vſque ad ortum Ioannis & Chriſti, quando cœperunt manifeſtari. Silebant autem in populo Iudæorum, qui verbum Dei amiſerant.

Ori. ſ. Luc. hom. 5. Cle. Alex. adhor. ad Gentes.

Fugiendæ tentationes.

Silentium populi Hieruſalem, ne reſponderent Rapſaci, deſignauit non contendendum cum diabolo in tentationibus, nec altercandum cum hæreticis, ne fallantur ſimplices. 4. Reg. 18.g. Iſa. 36.d.

Non mouerì cōuitiis.

Silere dicitur terra à facie Dei: quia nemo coram ipſo gloriari debet. Hab. 2. d. Soph. 1.b. Ita ſilet omnis caro à facie Domini. Zac. 2.d.

Glo. ord. ſ. Sop. 1.

Compunctio.

Silet à bonis, qui bene ſibi conſcius falſis conuitiis non mouetur, non æſtimans plus ponderis in alieno eſſe conuicio, quàm in ſuo teſtimonio. Pſ. 38.

Tacet, qui ſe reum agnoſcit, & compungitur. Leu. 10.a. Sic tacet Babylon. Iſ. 47.b.

Amb. 1. officio. 5. Glo. int. ſ. Iſ. 47. Hie. ſ. Iſ. 62.

Laudare Deum. Orare. Confiteri.

Silentium non dandum Deo, eſt non ceſſandum eſſe ab eius laudibus & orationibus. Sic non tacent cuſtodes tota die & nocte. Iſ. 62.c. Et non tacent oculi, quum non ceſſant à fletu. Ierem. 14.c. Thre. 2.f. 3. e. Ediuerſò tacere dicitur, qui non confitetur peccata ſua, nec laudat Deum. Pſal. 31.

Hie & Gregor. ſ. Pſal. 31.

Tranquillitas à terrenis deſideriis. Ceſſare à peccatis.

Silere, eſt mentem à terrenorum deſideriorum voce reſtringere. Iob 3. d. Silebit ſolitarius, reuelata ſibi gaudens myſteria, vel non opus habens excuſatione peccati, quod matura cõfeſſione pręuenit. Vel ſilebit, quia non miſcebit ſe iuuenibus tumultuantibus, & quia facile ſuſtinebit iniurias. Thre. 3.d Silent etiam, quia nullis prauæ actionis clamoribus perſtrepunt. Omnis namque iniquitas apud ſecreta Dei iudicia habet voces ſuas, vnde ſcriptum eſt. Gen. 18.c. Clamor Sodomorum & Gomorrheorum multiplicatus eſt. Deſignatur etiam trãquillitas contemplationis. Silentium autem media hora, deſignat breue tempus huius vitæ. Apocal. 8 a.

Tranquillitas contemplationis. Breuitas vitæ.

Amb. de obit. Valen. Gre. 5. mor. 6. 7. & 30. mor. 24. & ſ. Ezec. ho. 14.

Incredulitas Iudæorum. Ceſſantes dæmones à tentando.

Silentium quietum in natiuitate Chriſti, incredulitatem incarnationis eius apud Iudęos deſignabat. Sap. 18.c. Et conticeſcentes in tenebris impij, ſunt Iudæi non confitentes Chriſtum, ſed perſiſtentes in errore. 1. Reg. 2.b. Sic conticuit Moab nocte. Iſ. 15.a. Vbi etiam deſignantur dæmones ceſſantes à tentationibus, in cordibus verò peccatorum manentes. Silent etiam fluctus, cùm ceſſant tentationes. Pſalm. 106. Et ſilens terra, eſt quies à tentationibus Mach.~.g.

Gre. ſ. 1. Reg. 2. Hie. ſ. Iſ. 15. Arn. ſ. Pſ. 106. Ric. de S. Vict. de vitiis mutabiles. 1.

Tacere pugnante Deo. Exo.14.d. indicat tranquillitatem, quæ habetur in tentationis fine. Et ſilens terra mortuo rege Babylonis, deſignat quietem Sanctorum eiecto diabolo. Iſ.14.b.

Sileret homo, & dormiens ſuo ſomno requieſceret. Iob 3. b. dum ad æternæ requiem patriæ ductus, quaſi ſeceſſum quendam à clamore humanæ infirmitatis inueniret. Poſt peccatū nanque quaſi clamans vigilat, qui contentionem carnis propriè repugnans portat.

Cum ſilentio vadunt aquæ Siloe. Iſ.8.b. quia doctrina Chriſti eſt pacifica. Silentium quoque eſt cultus iuſtitiæ. Iſ.32.b. quia fides eſt in ſilentio. Silentium autem, in quo eſt fortitudo, eſt obedientia præceptorum Dei. Iſ.30.d.

Silentium Iudeæ deſolationem eius indicat. Silentium autem habent Iudæi in ſcripturis, quando dant eis vanas interpretationes, nec ad ſpiritus veritatem attingentes. Amos 8. a. Hoſe.4.b.

Tacere dicuntur iuſti, non obmuteſcere. Contrà mali obmuteſcunt, vt Sadducæi: ſed non tacent. Mat.22.d.

Tacet prudens prædicator tempore malo: ne mittat margaritas ante porcos. Tacuit etiam prudens, quando Chriſtus coram perſecutoribus non aperuit os ſuum. Amos 5.c. Iob 16.a.

Tacens adoleſcens eſt prius diſcens quàm loquatur. Tacere enim eorum eſt, qui diſcere debent. Thr.3.d Iob 6.d.11.a.13.a.29.d.33.d. Sic tacent inſulæ ad Deum, quum, relictis idolorum ſermonibus, audiunt verbum Dei. Iſ.42.a.

Tacere debent de Deo peccatores: quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Amos 6.d. Vel dicit: Tace, ne videlicet dicat aliquod verbum vnde peccator conuertatur.

Conticuerunt ſenes, quum recta animi conſilia perierunt. Et qui debebant docere populum, ob prauam vitam ſiluerunt. Thr.2.d.

Silere in ciuitate munita, eſt non inuocare Deum, confidendo in terrenis auxiliis. Ier.8.e.

Conticeſcet dulcedo citharæ, quando voluptates in fine mundi ceſſabunt. Iſ.24. b.

Silex, vide Lapis.

Siliqua.

Siliqua, eſt folliculus, ſiue integumentum leguminum grana includens, & ſi quid leguminibus eſt ſimile.

Siliqua intus inanis, foris mollis, ſignificare poteſt exilem virtutem inanium hominum, verborumque iactantiam, qui nihil prodeſſe poſſunt: ſed inani quadam philoſophiæ ſeductione animos audientium vanis phantaſiis implent: ſicut ſiliquis corpus non reficitur, ſed impletur. Talia ſunt carmina poëtarum. Siliquæ etiam ſunt ebrietas & luxuria, quibus ſaturari cupiebat filius prodigus. Luc.15.c.

Silo.

Silo, id eſt, diſſoluens, vel diſcalceans, ſeu pax, aut abundantia, ciuitas in tribu Ephraim ad Septentrionem Bethel, in qua primò poſt tranſitum Iordanis poſita eſt arca cum tabernaculo teſtimonij, ibique manſit, donec capta eſt arca à Philiſthæis. Videtur eadem cum Galgala, ſeu pars eius. Ioſ.20.a.22.b. Iud.21.b.

Silo, vt ibi erat arca Domini, typus eſt ſacræ ſcripturæ. 1.Reg.1.a. Secundum aliquos autem interpretatur miſſus, & eſt typus legis Moſis, qui miſſus fuit ad Pharaonem. Exo.3. b. Venire autem dicitur in Silo, qui mittitur ad prædicandum. 1.Reg.4.a. Et deſtructio Silo, eſt diſſolutio cultus legis veteris. Ier.7.c. Pſ.77. Repulit tabernaculum Silo. Poteſt etiam ſignificare populum Iudaicum, vbi prius erat arca Domini, ſed inde tranſlata, non eſt illuc reducta, ſed tranſiit ad Gentes, qua ratione interpretatur abruptio, ſeu auulſio.

In Silo, hoc eſt, in auulſione, vel excalceatione, offertur ſacrificium Domino, quia tunc offerimus ſacrificium acceptum Deo, quum auellimur à terrenis, & ſoluimus calceamenta mortalitatis. 1.Reg.1.a.

In Silo, vt interpretatur miſſus, aut amiſſio, adorauit & immolauit Elcana, deſignās Chriſtum, qui tam viuendo, quàm moriendo Patri obediens fuit. 1.Reg.1.a. De quo Phil.2. a. Factus eſt obediens Patri vſque ad mortem.

Siloe.

Siloe, id eſt, miſſus, vel mittens, aut ramus, ſiue telum, nomen fontis, aut potius torrentis intra ciuitatem Hieruſalem ad radices montis Sion: cui, quòd non aquis iugibus, ſed diebus certis tantùm ebulliat, piſcinæ aut natatoriæ nomen datum eſt. Deſignat doctrinam Chriſti, quæ vadit cum ſilentio. Iſ.8.b.

Siloe, id eſt, miſſus, deſignat ipſum Chriſtum, qui miſſus eſt ad tollendam noſtram cæcitatē, ideo ibi illuminauit cæcum. Ioan. 9. b. Item crucem Chriſti, per quam illuminantur oculi noſtri. Poteſt etiam ſignificare Apoſtolos, & miniſtros eccleſiæ, qui mittuntur ad baptizandum.

Simeon.

Simeon, id eſt, audiens, vel exauditio, ſecundus filius Iacob & Liæ, qui cum fratre Leui inuaſit Sichimitas, ob ſtuprum Dinæ, qui poſtmodum ligatus fuit à Ioſeph coram fratribus ſuis. Gen.29 g.34.d.42.f. De eius tribu erant Scribæ, & Phariſæi.

Simeon vt interpretatur exauditio, in bonum ſumi poteſt, quum quis audit Deum, & in malum, quum quis audit diabolum, qui dicit. Hæc omnia tibi dabo, &c. generatur poſt Ruben, hoc eſt, poſt rectam intentionem, quia habita recta intentione, per obedientiam exequẽda ſunt opere mandata Dei, qua ratione deſignat populum Chriſtianum in eccleſia, qui audit legem tempore noui teſtamenti. Ge.29.g. Ioſ.19.a. Poteſt etiam deſignare dolorem pœnitentiæ, qui ſequitur timorem: vnde meretur exaudiri à Deo.

Obedientia. Populus Chriſtianus. Dolor pœnitẽtiæ. — *Ori. ſ. Ioſ. ho. 14. Geor. Vene. Cant. 2. tomo 7. cap. 6. Beda ſ. Gen. 30. Ricar. de S. Victo. de 12. patriar. 9.*

Simeon, qui cum Leui inuaſit Sichimitas, typus eſt Scribarum & Phariſæorum aduerſus Chriſtum, eiuſque diſcipulos. Vel deſignat gulam cum luxuria, quę inuadunt homines ocioſos. Ge.34.d.49.a.

Scribæ, & Phariſæi. Gula. — *Ori. ſ. Gen. ho. 17. Amb. de bene patriar. 3. Ber. ſer. paruo. 8.*

Fuit alius Simeon ſenex iuſtus & timoratus, qui geſtauit Ieſum in vlnis, deſignans exercẽtes opera miſericordiæ. Luc. 2. d. Typus eſt etiam præſentis æui carnali ſenio iam defeſſi, qui per nouum hominem renouatur, vt aquila.

Exercẽtes opera miſericordiæ. Aetas vetuſta. — *Fulgen. ad Tranſimum 1.*

Simia.

Simia, eſt animal figura proximè ad hominem accedens: quæ cauda caret: & humana opera exteriora & geſtus plurimum imitatur.

Simia vt imitatur hominem, falſas hæreticorum rationes ſignificare poteſt, quæ veri ſimilitudinẽ præ ſe ferunt: & etiam ipſos hæreticos, qui exterius Sanctos imitantur, vt decipiant: & præterea Philoſophos. 3. Reg. 10. d.

Rationes hæreticorum. Hæretici. Philoſophi. — *Hie. ſ. Iſa. 2.*

Simila.

Simila, eſt farina alba, & flos, ſeu deliciæ farinę triticeæ, vnde delicatus conficitur cibus.

Simila cocta diuinam ſapientiam ſignificare poteſt & meliorem ſortem diuinitatis, quam in Dei ſeruitio puro, mundo, atque fideli diuina præſtante gratia, comparamus. Le. 7. a. 9. a.

Simila cum melle, eſt perſona filii Dei, qui eſt granum frumenti factus homo, vt ſimila, eſt pinguedo tritici Simila refertur ad humanitatem, mel ad diuinitatem. Eze. 16. c. Et ſimila frixa oleo, eſt caro Chriſti à peccati labe mundiſſima, ſed ob humanę ſalutis amorem, crucis ſartagine toſta 2. Reg. 6 d Le. 6. c.

Diuina ſapiẽtia Chriſtus. Caro Chriſti. Puritas. Sapientia. Litera, & ſpiritu. — *Geor. Vene. Cant. 2 tomo 1. cap. 10. Hie. ſ. Eze. 16. Ruper. 1. ſ. Mat.*

Simila in ſacrificio Domini miſceri ſolita, puritatem, cognitionem Dei, ſapientiam, & myſteria Chriſti, ac etiam theologiam ſignificare poteſt. Ge. 18. a. Exo. 29. a. Le. 2. a 5. c. 6. b. 7. a. 24. a. Et ſimila cum melle deſignat delicatos ſenſus ſacrę ſcripturæ, vel literam cum ſenſu myſtico. Exo. 16 g Eze. 16. c. Abraham offert panes ex ſimila: quia magis ſpiritualis. Lot vero ex farina, quia non ita penetrauit ſecreta. Vel ſimila, eſt craſſior cognitio: farina verò ſubtilior: qualis in euangelio. Miſcetur cum oleo, nempe miſericordiæ.

Tres decimæ ſimilę, ſignificant confeſſionem Trinitatis, & etiam humanitatis Chriſti. Le. 14 b. Duę verò decimę ſimilę, cõfeſſionẽ diuinitatis & humanitatis in Chriſto. Le. 23. b. 24. b

Simila frixa in ſartagine, eſt munda mens iuſti zelo, ſancti amoris cremata. Le. 6. c.

Simila præterea ipſam eccleſiam, & communem vitam ſignificare poteſt. Ge. 18. a. Leu. 2. a.

Simila, quæ offertur à non valente offerre turtures vel columbas, eſt adeo leuis pœnitentia, vt dubium ſit an ſufficiat, vnde non illi ſuperfunditur oleum, cùm dubitetur, an miſericordia & compaſſione dignus ſit, nec ponitur thus, quum neſciatur verum boni odoris ſit eius oratio, quam frequenter præuaricatus eſt. Le. 5. c.

Confeſſio Trinitatis. Confeſſio diuinitatis, & humanitatis. Mens iuſti. Eccleſia. Communis vita. Leuis pœnitẽtia. — *Ori. ſ. Le. ho. 2. 13. & ſ. Ezec. ho. 6. Amb. 1. de Abra. 5. Iſyc. ſ. Leui. 2. 6. 7. Beda ſ. Exod. 16. Ruper. 1. ſ. Leuit. 8. Iſyc. ſ. Leu. 23. 24. Gre. ſ. Eze. ho. 12. Glo. int. ſ. Gen. 18. Iſyc. ſ. Leu. 5.*

Similis, ſimilitudo, Aſſimilari, Diſſimilis.

Similia, dicuntur, quæ eadem affecta ſunt qualitate, & vnum aſsimilatur alteri quando ſimilem acquirit qualitatem, ſeu affectum. Diſsimilia verò contrario ſe habent modo.

Aſsimilatus eſt Deus in manibus prophetarum. Hoſe. 12. c. quia per multas ſimilitudines ſe manifeſtauit.

Hie. ſ. Hoſe. 12.

Similis Moſi dicitur propheta ſuſcitandus, hoc eſt, Chriſtus, nempe ſecundum carnem, non ſecundum maieſtatem. Deut. 18. d.

Aug. ſ. Ioan. tra. 24

Aſſimilauit Deus Cyrũ. Iſ. 45. a. quia fecit ipsũ præcedere in figura Chriſti, & prędicatorũ.

Similitudo manus hominis in viſione Cherubim, deſignat verbum humanatum autorem & operatorem eſſe mundi. Eze. 1. b. Similis Iob, hoc eſt, Chriſto non fuit in terra. Iob. 1. b. quia ipſe Deus & homo: & filius Dei per naturã, quũ alii ſint per gratiã, & ſolus ſine peccato.

Verbum incarnatũ autor mundi. — *Hie. ſ. Iſa. 45. Geor. Vene. Cant. 1 tomo 4 cap. 3. Gre. 2. mor. 12.*

Similitudo Dei in homine, eſt ſecundum mores & charitatem, erit autem principaliter in gloria. Gen. 1. c. 1. Ioan. 3. a.

Similitudo hominis in animalibus deſignat imitationẽ Chriſti, quã habebãt euãgeliſtę, & alii Sãcti. Ez. 1. b Aſſimilari etiã dicitur in nomine Iſrael, qui verè eſt Iſraelita per fidẽ. Iſ. 44. a

Imitatio Chriſti. Fides. — *Glo. int. ſ. gen. 1. Hie. ſ. Iſa. 44.*

Similitudo tabernaculi, vel ſanctuarii, quam oſtendit Deus Moſi. Exod. 25. a. eſt imitatio cæleſtium ciuium in charitate Dei & proximi.

Similis facta caro manus Moſis, carni reliquiæ, quum prius eſſet leproſa. Exod. 4. b. deſignat Iſrael prius infidelitate affectum, in fine mundi ad fidem conuerſum, cum vniuerſa eccleſia ſaluandum.

Imitatio cæleſtium. Conuerſio Iudæorũ in fine mundi. — *Glo. ord. ſ. Exo. 25 Glo. ord. ſ. Exo. 4.*

Similitudo pruinæ in manna. Exo. 16. c. ad Chriſtum refertur, quem ſignificat pruina.

Similis iunctura tabularum tabernaculi ſimiles virtutes fidelium, præcipuè autem fidem, ſpem, & charitatem deſignat. Exo. 26. e.

Similitudines auri, ſũt figuræ veteris teſtamẽti, & etiã parabolę, & exẽpla, quę proponũtur

Similitudo virtutum. Figuræ veteris teſtamenti. — *Glo. ord. ſ. Exo. 16. Glo. int. ſ. Exo. 26. Ori. ſ. Cant. hom. 2.*

Aug.1.de Trini.8. Gre.ſ. Eze.ho.6. Amb.ſ.Rom.8. Gre.24.mor.2.3.

Miniſteria Angelorum. Cõcordia vtriuſque teſtamenti.

incipientibus. Item miniſteria Angelorum in eccleſia. Cant.1.c. Similitudo autem vna rotarum. Eze.1.d.deſignat concordiam veteris,ac noui teſtamenti,& partium eorum.

Similitudo carnis peccati dicitur fuiſſe in Chriſto,& non caro peccati. Rom. 8.a. quia cũ eadem ſit caro Chriſti,quæ & noſtra,non tamen ita facta eſt in vtero & nata,ſicut caro noſtra: ideo non fuit caro peccati. Vnum autem de ſimilibus dicitur loqui Chriſtus. Iob. 33. c. quia per hoc quod factus eſt ſimilis nobis,interpellat pro nobis.

Arno.& Hila. ſ. Pſal.142. Hie.ſ.Eze.1.

Peccator reſipiſcens. Quatuor genera creaturarum.

Similis eſt deſcendentibus in lacum,qui peccauit,ſed reſipiſcit. Vel eſt ſimilis iis, qui ſunt in periculo deſcendendi in infernum. Pſ.142.

Similitudo quatuor animalium , deſignat quatuor genera creaturarum,cęleſtium,terreſtrium,infernorum, & ſupercæleſtium. Et horum vna eſt ſimilitudo hominis : vt omnia in mundo rationabilia demonſtrentur. Eze.1.a.

Hie.ſ.Eze.1. Gre.ſ.Eze.ho.8. Gre.ſ.1.Reg.6. Hie.ſ.Iob.39.

Memoria peccatorum.

Similitudo gloriæ Domini erat,quam vidit Ezechiel:vt declaretur ipſum non vidiſſe gloriam Domini in propria ſpecie. Eze.1.g.

Similitudo annorum.1.Re.6.a. eſt memoria turpitudinis peccatorum in reſipiſcentibus: quæ iam eſt ſine fœtore , quando dolorem habent de peccatis. Idem deſignabunt ſimilitudinem muriũm.

Glo.ord.ſ.Exod.7. Aug.ſ.Apo.ho.7. Hie.ſ.Pſalm.143. Glo.ord.ſ.Exo.20.

Simulatio dæmonum & hæreticorum.

Similis dicitur eſſe penna Struthionis pennis Herodii,& Accipitris. Iob.39.b.quia eccleſia eandem naturam habet,quam mali & rapaces,ſed non vtitur ad malum.

Similiter facientes maleficì ſigna,vt fecerat Moſes. Exo.7.b.deſignant dęmones,aut hęreticos transfigurantes ſe in Angelos lucis. Ita ſimilis auro dicuntur coronę hæreticorum , & dæmonum. Apo.9.b.quia imitantur eccleſiam, in qua ſunt coronę aureæ. Vt ſimilitudo templi dicuntur ornatæ filiæ hęreticorum. Pſ.143.quia non habent veram eccleſiam,ſed ſimilitudinem eccleſiæ.

Glo.int.ſ.Exo.30.

Superbia.

Similitudo in cęlo,vel in terra,vel in aquis deſignat ſuperbiã,auaritiã,& libidinẽ. Exo.20.a.

Similem compoſitionem facere ei, quod offertur Deo, eſt aſſumere ſibi honorem diuinum. Exod.30.d.

Glo.ord.ſ.Pſ.148.

Similis fit homo iumentis peccãdo:quia videtur carere ratione. Pſ.48. Similis etiam eſt homo vanitati quia præterit ex parte corporis. Pſal.143.

Hie.ſ.Iſa.14. & ſ.Ezec.28.

Similis Altiſſimo dicitur Lucifer. Iſ.41.d.quia vt Deus habet Apoſtolos,& Prophetas,ita ipſe pſeudoapoſtolos & pſeudoprophetas. Idem dicebantur ſignaculum ſimilitudinis Dei ante peccatum. Eze.28.c. Similis autem dicitur effectus Lucifer aliis,quia ſimiliter condemnatus eſt à Deo. Iſ.14.c.

Glo.int.ſ.Iſa.36.

Similem terram terrę promiſſionis promittebat Rapſaces Iudæis,ſi ei aſſentirentur , quũ tamen ſimilis inueniri non poſſit,deſignans diabolum,quando dixit. Eritis ſicut dii. Iſ.36.d.

Hie.ſ.Ezec.8. Hie.ſ.Eze.31.

Vitia in anima.

Similitudo reptilium & animalium in parietibus templi. Eze.8.d. deſignat vitia in anima.

Non eſt aſſimilatum lignum paradiſi cedro, quia Angeli non ſe per ſuperbiam extulerũt, vt Lucifer. Eze.31.c.

Lyra.ſ.Ier.23.

Diſsimilis eſt fortitudo malorum Prophetarũm,patribus videlicet antiquis,qui confidebant in Domino,non in mendaciis. Ier.23.c.

Simon.

Simon,id eſt audiens,vel obediens,nomen eſt multorum.

Glo.ord.ſ.1.Mac.2. Ori.ſ.Cant.hom.1. & ſ Matt. cap.16. Hier.ſ.Marc.14. Amb.ſ Luc.7. Amb. epiſt.29.

Prædicator. Princeps huius mundi. Mundus. Populus Iudaicus. Lex. Synagoga.

Simon frater Iudæ Machabæi,qui inſtitutus à patre princeps conſilii , typus eſt Prædicatoris,qui debet ea conſulere,quæ ſunt ad Deum. 1.Mac.2.b.5.g.

Simon leproſus,cuius domus impleta eſt odore vnguenti,typus eſt principis huius mundi,in cuius domum ingreſſus Chriſtus,eam odore doctrinæ & gratiæ repleuit. Matth. 26.a. Mar.14.a. Ioan.12.a. Vel deſignat ipſum mundum prius infidelem,poſtea verò fidelem. Poteſt etiam ſignificare populum Iudaicum,& legem.

Simon qui iudicauit Magdalenam, & etiam ipſum Chriſtum,typus eſt ſynagogæ iudicãtis & condemnantis Chriſtum & eccleſiam. Luc.7.f.

Ori.ſ. Mat.ho.35. Hil.ſ.Mat.can.33. Hier. Aglaſiæ. Hie.ſ.Marc.15. Gre.8 mor.30. & hom.32.

Gentiles. Obedientes. Hypocrita.

Simon Cyreneus,qui portauit crucem poſt Chriſtum, deſignare poteſt Gentilem populum,qui Chriſti crucem amplexus eſt. Deſignat etiam obedientes. Mat.27.b. Mar.15.b.

Vt autem portauit crucem in angaria,deſignat eum,qui laborat pro laude humana. Cogunt enim homines laudantes ad hunc laborem , ad quem non cogit timor & dilectio Dei. Crucem enim in angaria portat,qui quaſi ad præceptum Domini carnem domat, ſed tamẽ ſpiritualem patriam non amat. Vnde & Simon idem crucem portat , ſed nequaquam moritur,quia omnis hypocrita corpus quidem per abſtinentiam afficit , ſed tamen per amorem gloriæ mundo viuit.

Simplex.

Beda ſ.Gen.25.

Spiritualis homo. Gentilis populus.

Simplex dicitur,quod non habet multiplicitatem,ſeu multarum rerum compoſitionem, ſimplex homo,qui verus eſt & ſynceirus,& ſimplex cibus, qui purus eſt,& non affectatus.

Simplicitas Iacob,vnitatem hominis ſpiritualis nequaquàm in diuerſa diffuſi , & bonam ac ſynceram voluntatem ſignificat,& etiam populum Gentium. Gen.25.d. Et ſimplices , vt columbæ,ſunt minime fallaces. Mat.10.b. Iob 8 d.9 c.12.a.21.a.33.a.

Gre.1.mor.10.27.

Simpliciter operans (Iuſtus).

Simplex Iob deſignat eum,qui ſimpliciter ſe habet in operibus quę agit. Deſignat etiam ipſum Chriſtum verè manſuetum. Iob.1.a.

Recta intentio.

Simplex oculus rectam intentionem ſignificare ſolet, per quam totum corpus operum illuſtratur. Matt.6.c.

Au.2.ſer. domini in monte.

Simulacrum, vide Imago. Simulare, vide Fingere.

Sin, Sinai.

SIn, id eſt, rubus, vel odium, vel tentatio: octaua manſio filiorum Iſrael in deſerto: quò peruenerunt de Elim, vel de mari. Inde autem venitur in Raphidim: quia qui reſiſtit tentationi, venit ad conſolationes. Vnde ibi videtur Deus, & loquitur, ſed eſt ibi tentatio: quia Satanas transfigurat ſe in angelum lucis. Exo.17.a. Num.33.b. Scribitur autem per camach:

Ori.ſ.Exo.ho.11.et ſ.Num.ho.27.

Paſſio & reſurrectio Chriſti. Labores, & tentationes.

Sin, hoc eſt, rubus, vel odium, ſignum eſſe poteſt paſſionis & reſurrectionis Chriſti, ideo eſt octaua manſio, & ibi patimur odium, & inimicitias infidelium. Exo.16.a.

Sina, hoc eſt, tentatio, eſt vnde venit Dominus, quia per paſſionem & tentationem venit ad nos Deu.33.a. Similis eſt autem rubo tentatio: aſperum quippe virgultum eſt, & quod difficilè manu comprehenditur, ſignificatur autem per hunc, quia quemadmodum eorum, qui in agone contendunt, corona in ſudore & labore eſt. Sic & corona vitæ in tentationibus & tribulationibus conſummatur. Lc.7.d.

Au.q.in Deut.56 Iſyc.ſ.Leui.7.

Lex. Remiſſio. Multitudo fidelium. Carnales. Synagoga. Perfectio.

Sinai, hoc eſt, rubi, eſt mons vbi data eſt lex: & deſignat ipſam legem & remiſſionem, & etiam multitudinem Fidelium, & vt dicitur tentatio, deſignat Sanctos tentatos, in quibus habitat Deus. Pſ.67. Deſignat etiam carnales & terrenos, & ſynagogã. Exo.19.a.24.d. Lc.7.d

Moſes exiſtens in vertice Sina, deſignat perfectum ſuperare tentationes, quibus populus ſubiicitur.

Hie.de manſio. & ſ. Pſalm.67. Au.ſ.Pſalm. 67. Amb.ſ.Pſ.118.ſer. 19.

Sin per cadic trigeſima tertia manſio filiorum Iſrael, & interpretatur mandatum: dicitur etiam Cades, hoc eſt, mutata, quia ibi notatur veteris legis in nouam mutatio. Eſtque terminus Iudeę. Sic accipit Auguſtinus ſup. Pſ.67. & ſecundum eum interpretatur menſura, & deſignat menſuram, qua Deus dat vnicuique ſecundum menſuram donationis Chriſti. Sina quoque eſt finis Iudeæ, quia per tentationes venitur ad perfectionem. Ioſu.15.d.

Hie.de manſio. Au.ſ.Pſ. 67. Ori.ſ.Ioſ.ho. 19.

E Raphidim quoque peruenitur in Sina, vbi data eſt lex, quia quum anima eſt laudabilis iudicii, capax eſt ſecretorum cæleſtium. Rurſum quoque poſt Aſiongaber venitur ad Sin, vt ſit trigeſima tertia manſio, quia ſemper fit reuerſio ad tentationes. Num. 33.d.

Ori.ſ.Num.ho.23.

Sina in qua data eſt lex, dicitur coniuncta eſſe ei, quæ nunc eſt Hieruſalem. Galat. 4.d. non loco: ſed quia lex ſeruitutis ſignata per Sina, ſeruata fuit in Hieruſalem inferiori, vnde eodẽ iugo ſeruitutis vterque locus premebatur, quouſque deſcenderet illa noua Hieruſalem deſurſum libera, quæ eſt mater noſtra.

Geor.Vene.Cant.1. tomo 7.cap.35.

Sinapis.

Sinapis eſt herba, ſeu ſemen, condimentum pręſtans epulis. Ipſum autem ſemen tritum & contuſum tanta eſt acrimonia, vt lachrymas excitet comedenti, habet vim inciſiuam bilis, & etiam phlegmatis, & contra venena.

Chriſtus.

Granum ſinapis ſignificare ſolet Chriſtum, qui contritus per paſſionem exeruit virtutem in ſe latentem. Mat.13.c. Mar. 4.c. Luc.13.d.

Hil.ſ.Mat.ca.17. Amb.ſ.Luc.13. Gre.prol.mor.4.

Martyres. Sancti.

Sinapis ſignificat etiam Martyres & Sanctos viros. Vt enim ſinapis niſi conteratur, nequaquàm vis virtutis eius agnoſcitur, nam non contrita lenis eſt, ſi verò conteratur inardeſcit, & quod in ſe acerrimum latebat, oſtendit. Ita vir Sanctus tribulatione contritus clareſcit.

Fides. Humilitas fidei.

Granum ſinapis non vnam ſimilitudinem tenet, regni cælorum, & habitationis auium in ramis ſuis, ſed habet aliam ſimilitudinem vel imaginem perfectionis fidei, & vltimus eius vſus eſt iſte, qui habetur apud homines in miniſterio corporali. Matt.17.c. Vt autem ſinapis expellit venena, ſic humilitas fidei vitia. Et vt ſinapis facit plorare, ſed purgat, ſic feruens fides, de qua Ioan.16 d. Plorabitis & flebitis vos. Diminuit autem ſinapis bilem, hoc eſt, iram, & incidit phlegma, hoc eſt, faſtum & ſuperbiam. Alias autem teritur fides. Alias premitur. Alias ſeminatur, ſed trita ſpargit odorem, vt in Martyribus. Fides autem vt granum ſinapis transfert montes. Luc.17.b.

Ori.ſ.Cant.hom.3. & ſ.Matt.ho.4. Aug.1.q.in euang. 11. 12. & de Sãctis ſer.31. Amb.ſer.1. Cle.Ale.1. pæd.11. Hie.ſ.Matt.13.

Prædicatio euãgelij.

Sinapis granum prædicationem euangelij ſignificare poteſt, quę minima eſt omnium diſciplinarum. Ad primam enim doctrinam fidem non habet veritatis, hominem Deum mortuum, ſcandalum crucis prædicans. Confer huiuſcemodi doctrinam dogmatibus philoſophorum, & libris eorum & ſplendori eloquentiæ, & compoſitioni ſermonũ, & videbis quãto minor ſit cæteris ſeminibus ſementis euangelii. Sed ille cum creuerit, nihil mordax, nihil viuidum, nihil vitale demõſtrat, ſed totum flaccidum, marcidumque ebullit in olera & herbas, quæ cito areſcunt & corruunt. Hæc autem prædicatio parua in principio, cum ſata fuerit in anima credentis, vel in toto mundo, creſcit in arborem. Mat.13.b.d.

Hie.ſ.Mat.13.

Sindon.

Sindon, eſt velum ſubtiliſſimum ex lino confectum.

Hil.ſ.Mat. can. vltim.

Eccleſia ex Gentibus.

Sindon munda, qua inuolutus eſt Chriſtus, ſignificare poteſt eccleſiam Gentium in fide Chriſti per Apoſtolos collectam. Mat.27.g.

Amb.ſ.Luc.23. Gre.33.mor.22.

Prædicatio.

Sindon quam fecit mulier fortis, eſt ſubtilis ſanctæ prædicationis textura, quæ eſt in eccleſia. Pro.31.d.

Beda ſ.Pro.31.

Gre.ſ.1.Reg.15. Ori.ſ.Rom.6.
Sindon, qua veſtitus erat adoleſcens, qui Chriſtum ſequebatur, bonam conuerſationem ſignificare poteſt. Marc. 14. e. Ita ſindone munda inuoluitur Chriſtus: vt deſignetur nil immundiciæ debere afferre eum, qui Chriſto conſepelitur. Mat. 27. g. Mar. 15. d. *Cõuerſatio bona.*

Sinere, vide Permittere.

Singuli, ſingularis.

Singuli, dicuntur vnuſquiſque per ſe, hoc eſt, ſeparatim ab aliis, vnde ſingulare dicitur, quod eſt vnicum.

Glo. ord. ſ. Exo. 16. Singulis diebus colligentes ſinguli Man. Exod. 16. e. deſignant frequentationem in diuinę doctrinæ perceptione faciendam. Debet autem vnuſquiſque colligere, quod ſibi ſufficiat. *Frequentatio doctrinæ perceptidæ*

Lyra. ſ. Exod. 29. Glo. int. ſ. Leu. 7. Singulis diebus offerre ſacrificium, eſt frequentare orationes & laudes Dei. Exod 29. g. Le. 6 b. Pſ. 144. Per ſingulos autem datur æqua menſura ſacrificii. Le. 7. b. quia ſimiliter accipit Deus orationem & bonam deuotionem pauperis & diuitis, ſimplicis & ſapientis. *Frequentatio deuotionum.*

Glo. ord. ſ. Exo. 30. Singuli dare iubentur precium. Exo. 30. b. quia ſinguli electi ſedulo ſeruire debent in operibus bonis. Ad hęc pertinere poteſt ſingulorum ſacrificium. Leu. 9. a. *Opera bona ſingulorum.*

Gre. 1. mor. 35. Per ſingulos filios offerebat Iob holocauſta. Iob. 1. a. Vt deſignetur pro vnaquaque virtute hoſtiam precis immolandam, ne ſapientia eleuet: ne intellectus dum ſubtiliter currit, aberret, ne conſilium, dum ſe multiplicat, confundat: ne fortitudo, dum fiduciam præbet, præcipitet, ne ſcientia, dum nouit, & non diligit, inflet: ne pietas dum ſe extra rectitudinem inclinat, intorqueat: ne timor dum plus iuſto trepidat, in deſperationis foueam mergat. *Pro ſingulis virtutibus orandũ.*

Hie. ſ. Pſalm. 140. Aug. ſ. Pſ. 59. 140. Singulariter exiſtere dicitur, qui ſeparatur à malis, vt pœnitentiam agat. Pſ. 140. Singulariter etiam fuit Chriſtus in tribulationibus, donec tranſiret ex hoc mundo ad Patrem, poſt quem tranſitum ſecuti ſunt eum Martyres. *Separariõ malis. Solitudo Chriſti in paſſione.*

Singulorum filiorum Iſrael nomina inſcripta erant ſingulis lapidibus. Exod. 28. d. vt deſignarent ſingulos Apoſtolos peculiares gratias habentes. *Dona Apoſtolorum.*

Eu. q. in Pſalm. Singularis ferus, qui depaſtus eſt vineam Domini. Pſal. 79. eſt ſuperbus: aut diabolus, aut Titus Imperator, qui exterminauit Hieruſalem. *Superbus. Diabolus. Titus Imperator.*

Singultus, vide Flere. Siniſtra, Læua.

Siniſtra manus, quæ & læua dicitur, eſt velut contraria dexteræ: & infirmior ac ignobilior habetur. Siniſtra quoque dicitur ea pars, quæ verſus manum ſiniſtram vergit, & fere ſiniſtrum in malum ſumitur.

Ori. ſ. Cant. ho. 2. 3. Ber. ſer. 4. omnium Sanctor. & de diligendo Deo 1. Beda ſ. Pro. 3. Siniſtra quandoque ſignificat minora bona, vt quum lęua ſponſi dicitur eſſe ſub capite Cant. 2. a. Hoc eſt, diſpenſatio incarnationis & paſſionis eſt ſub capite, nempe ſub fide. In ſiniſtra quoque eius ſunt diuitiæ & gloria. Pro. 3. c. Diuitiæ quidem, hoc eſt, merita paſſionis Chriſti: gloria verò, de qua ipſe Chriſtus dixit: Pater clarifica filium tuum. Ad ſiniſtram quoque pertinet recordatio illius charitatis, qua nulla maior eſt, quod animam ſuam poſuit pro amicis ſuis. In ſiniſtra quoque ſapientiæ, ſunt diuitiæ & gloria, vt diuitiæ accipiantur illę, quę in præſenti ſcientia ſunt, & gloria ſit ea, quam accipit is, per cuius opera Deus glorificatur in Gentibus. Læua etiam ſignificat comminationes diuinas peccatori timorem inferẽtes: quę tunc eſt ſupra caput, quum quis timore operatur, tunc verò ſub capite, quum non timore, ſed amore bene agit. Eadem ratione ſiniſtra Dei dicitur virtus eius punitiua. *Memoria bona. Diſpenſatio incarnationis, & merita paſſionis.* Ber. ſ. Can. ſer. 51. Ori. ſ. Rom. 1. *Comminationes diuinæ. Vis punitiua dei.*

Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 3. paſt. admo. 27. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 14. Ori. ſ. Matt. ho. 17. Au ſ. Pſ. 120. & 2. ſer. dom. in mont. Siniſtra quoque dici poteſt vita pręſens. Mat. 6. a. Et læua ſub capite, eſt quies huius vitæ. Cant. 2. a. 8. a. Poteſt etiam ſignificare ſenſibilia & temporalia bona. Matth. 20. c. Sunt autem ſub capite, quando deſpiciuntur, & ſolùm neceſſitate ſumuntur. Vbi etiam poteſt ſiniſtra ſignificare appetitum laudis, & commodi temporalis. *Vita pręſens. Tẽporalia bona. Appetitus laudis.*

Cyri. li. ſ Ioan. 62. Siniſtra erat in lege, in qua non capiebantur piſces, ideo Chriſtus iuſſit mitti rete ad dexteram in noua lege. Ioan. 21. b. *Lex vetus.*

Hie. ſ. Eze. 1. Gre. ſ. Ezec. ho. 4. A ſiniſtris animalium erat facies vituli. Eze. 1. c. quia ſignabatur ceſſaturum eſſe ſacerdotiũ vetus, & in nouum tranſiturum. Vel quia in ſiniſtra ſunt triſtia, ponitur vitulus indicans paſſionem Chriſti in ſiniſtra. *Ceſſatio veteris ſacerdotii. Paſſio Chriſti.*

Arno. ſ. Pſal. 9. Siniſtra quandoque ſignificare poteſt liberum arbitrium. Pſ. 90. vbi non nominatur ſiniſtra, ſed ſolum latus. Cadent à latere tuo mille. *Liberũ arbitriũ.*

Gre. ſ. 1. Reg. 6. & 16. mor. 16. Hie. ſ. Iſa. 30. Ori. ſ Ezec. ho. 9. Siniſtra pręterea dici poteſt carnis indulgentia. 1. Re. 6. c. Item peccata per defectum commiſſa. Iſa. 30. e. Vnde in ſiniſtra dicitur eſſe cor ſtulti. Eccl'æ. 10 a. Et ad ſiniſtram ire, eſt peccatorum delectationibus conſentire. Iob. 23. b. Siniſtrum latus Ezechielis, deſignabat iniquitates Iſrael. Eze. 4. a. Vnde à ſiniſtris Hieruſalem dicitur eſſe Samaria, quaſi non ſint ita opere perpetrata peccata Hieruſalem, vt Samariæ. Eze. 16. *Nimia carnis indulgentia. Peccata per defectum.*

Glo. int. ſ. Gen. 13. Ori. ſ Matt. ho. 34. Geor. Vene. ſ. Cant. 1. tomo 7. cap. 6. Hie. ſ. Iſa. 9. Siniſtra ſæpe aduerſitates & incommoda ſignificat. Gen. 13. b. 24. f. 48. e. Exo. 14. e. Le. 14. c. Siniſtra quoque, eſt locus malorum, qui à ſiniſtris ſtatuendi ſunt. Mat. 25. c. In hac ſiniſtra, quæ eſt ſiniſtra nauigii, eſt timor, terror, comminatio, iuſtitia ſeuera, punitio, & ſimilia. Siniſtra pręterea deſignat errores hęreticorũ: nã veritas ad dexterã pertinet. Iſ. 9. d. Eze. 39. a. *Aduerſitates. Locus malorum. Hæreticorum errores.*

Sinopis.

Hie. ſ. Iere. 22. Sinopis, eſt rubricæ genus excellentiſſimum, poteſt eſſe typus paſſionis Chriſti. Iere. 22. d. *Paſſio Chriſti.*

Sinus.

Sinus dicitur illa pars, quæ eſt intra pectoris brachiorumque complexum, vnde & ſinus veſtium eſt laxitas illa in tunicis ſupra cincturam. Hinc etiam ſinus dicuntur littora curua, ad ſimilitudinem ſinus, & quaſi brachiis mare amplectentia.

Eſſentia Patris. Dilectio. Cura, ſeu conſeruatio Dei. Sanctuariũ Dei.

Sinus Dei patris, in quo erat vnigenitus. Ioan. 1. b. dicit eſſentiam patris, & dilectionem, quę eſt in patre. Eſt etiam Chriſtus in ſinu patris, id eſt, in ſumma diligentia, cura & cuſtodia diligentiſſima Dei patris. Victorinus ait κόλπον melius transferri gremium quam ſinũ. Sinus Moſis, vbi abſcondit manum, ſignificat etiam ipſum Deum patrem, ſeu eius eſſentiam, & etiam conuerſationem, in qua eſt manus, hoc eſt, filius. Exo. 4. a. Sinus etiam Dei, dici poteſt ſanctuarium eius vbi Deus fouet ſuos. Sicut enim paſtor gregem ſuũ fouet, & fœtus in ſinu portat, ſic Dominus plebem ſuam vegetat. Iſ. 40. c. Et tunc ab hoc ſinu inſpectionem vel potentiam ſuam auertit, quum peccauerimus ei, ſicut abiecit populum Iſrael tanquàm manum leproſam. Pſal. 73.

Cyri. ſ. Ioan. 22. Chry. ſ. Ioan. ho. 14. Ruper. 2. ſ. Ioan. Vict. adue. Arriũ 4. Gre. Nyſſen. de vita Moſis. Cyril. de incar. vnigenit. 15. Hie. ſ. Pſal. 73. Aug. ſ. Pſal. 73.

Diuinitas Chriſti.

Sinus Chriſti, in quo eius oratio conuertebatur, eſt eius diuinitas, ad quam intra ſe orabat humanitas. Pſal. 34. *Au. ſ. Pſalm. 34.*

Paſſio Chriſti. Amor Chriſti.

Sinus in quo portauit Chriſtus agnos, paſſionem eius, vel affectum amoris ſignificare poteſt. Iſa. 40. c.

Futura requies.

Sinus Abrahæ, in quo erat Lazarus. Luc. 16. f. ſignificat futuram requiem: dicitur autem fuiſſe in ſinu Abrahę, quia collocatus eſt cum filiis Abrahæ, qui pater multarum gentium eſt à Deo conſtitutus. *Hie. ſ. Iſa. 65. Cyri. 1. ſ. Ioan. 22.*

Honor Iudæorũ.

Sinus Abrahę, cui tradita eſt ancilla. Gene. 16. b. eſt honor datus populo Iudęorum, vnde ſuperbiuit. *Glo. ord. ſ. Gen. 16.*

Conſcientia. Mens. Affectus amoris.

Sinus interdum ſignificat conſcientiam, aut mentem, ſiue cor, aut principale animę. Pſ. 34. 78. 88. 128. Pro. 5. d. 6. d. Et ſinus, vbi quieſcit vxor, eſt affectus amoris. Deut. 28. f. Eccl'i. 9. a. Et ſinus altaris cubiti vnius, eſt ipſa mens. Exo. 43. d. Iob. 19. d. 23. c. 31. d. In ſinu redditur retributio, quando nondum eſt manifeſta. *Hie ſ. Iſa 65. Gre. 14. mor. 33. & 16. mor. 17. & 22. mor. 14.*

Sinus terrę in circuitu altaris. Eze. 43. d. erat fundamentum altaris proxime adhęrẽs terrę. *Au. ſ. Pſa. 78. 88.*

Delitiæ diaboli.

Sinus viri pauperis, in quo quieſcebat ouis. 2. Re. 12. a. delicias diaboli ſignificare poteſt. *Lyra. ſ. Ezec. 43.*

Sion.

Sion, id eſt, ſpecula, aut ſiccitas, vel aceruus, aut tumulus. Mons in Hieruſalem, vbi erat arx à Dauide conſtructa, quæ & ciuitas Dauid dicta eſt.

Eccleſia militãs.

Sion ſæpe ſignificare ſolet eccleſiam militantem. Pſa. 2. 9. 47. 50. 64. 67. 73. 77. 83. 86. 96. 98. 109. 124. 125. 127. 131. 132. Iſa. 12. 14. g. 18. d. 23. d. 29. c. 30. d. 31. c. 33. a. 41. g. 49. d. 51. a. 52. b. 60. d. 62. a. Ier. 3. e. 4. b. 8. g. 30. c. 31. a. Amos 1. a. 6. a. Ioel. 2. a. g. Mich. 3. d. Sopho. 3. c. Zac. 1. c. 2. b. Hebr. 12. f. Refertur autem Sion ad eccleſiam militantem, in qua eſt ſpeculatio. Hieruſalem verò ad triumphantem, in qua eſt viſio pacis. Apoc. 14. a. *Hie. ſ. Iſa. 49. Arno. ſ. Pſal. 47. Aug. ſ. Pſa. 77. Gre. ſ. Pſalm. 5. Ruper. 9. ſ. Apoca.*

Eccleſia triumphans.

Sion etiam frequenter ſignificat eccleſiam cęleſtem & triumphantem. Pſal. 2. 9. 47. 50. 69. 74. 82. 86. 87. 123. 131. 101. 127. 132. 133. 136. 145. 147. Iſa. 8. d. 24. d. 33. d. 35. d. Iere. 50. a. Mich. 4. c. Zac. 9. c. Mat. 21. a. Ioan. 12. b. Ioel. 3. d. Ibi enim eſt vera ſpeculatio, vbi Deus videtur facie ad faciem: in quo etiam beati vident & contemplantur omnia, tanquam in nitidiſſimo ſpeculo. *Ori ſ. Gen. ho. 1. & ſ. Ezec. hom. 9. & ſ. Matt. hom. 4. Arno ſ. Pſalm. 2.*

Caro Chriſti.

Sion quandoque carnem Chriſti ſignificare poteſt. Pſ. 52. Quis dabit ex Siõ ſalutare Iſrael: Pſal. 68. Quoniam Deus ſaluam faciet Sion. *Hila. ſ. Pſalm. Hier. Damaſo & ſ. Iſa. 8.*

Virgo Maria. Spirituales viros. Anima.

Sion pręterea in multis locis beatam Virginem Mariam ſignificare poteſt. Item ſpirituales viros, & diuina contemplantes. Item ipſam animam, cuius eſt vis ſpeculatiua. Pſal. 64. 75. 98. 135. Iſa. 62. a. 64. d. Thre. 1. b. 4. b. Zac. 2. b. 8. a. *Geor. Vene. Can. 1. tomo 7. cap. 33. Au. ſ. Pſa. 98. Hila. ſ. Pſa. 52.*

Perfectio virtutum.

Deſignatur etiã Sion culmen ſeu perfectionẽ virtutum. Iſ. 51. d. Venient in Sion laudantes. *Arno ſ. Pſal. 64.*

Synagoga. Lex Dei.

Sion quandoque ſumitur pro Iudæis, & pro ſynagoga. Pſa. 125. In conuertendo Dominus captiuitatem Sion. Iſa. 1. g. 33. b. 40. b. Poteſt etiam quandoque ſignificare legem Dei. *Chry. de verb. Gaude & lætare Sion. Hie. ſ. Zach. 2. Hie. ſ. Iſa. 51.*

Siren.

Siren, eſt monſtrum marinum, dictum à retinendo, vel catena gręce: eo quod libidinis vinculum ſirenes fuerint. *Hier. ſ. Iſa. 1. Ori. ſ. Num. ho. 15.*

Dæmones. Heretici.

Sirenes. Iſa. 13. d. ſignificare poſſunt dæmones, aut hęreticos blandientes ſimplicibus, vt eos in errorem inducant, ac deuorent. *Hie. ſ. Iſa. 13.*

Siſara.

Animalis homo. Dæmones.

Siſara, id eſt, hirundinem videns, aut tineam vel equum videns, vel viſio equi: fuit dux regis Iabin aduerſus filios Iſrael. Typus eſſe poteſt animalis hominis, qui dux eſt Iabin, hoc eſt, diaboli. Iudi. 3. a. Pſ. 82. Vel deſignat aduerſarias poteſtates Lucifero ſeruientes, vel ipſum Luciferum, qui eſt equi viſio: quia omne ſublime videt, & eſt dux Iabin, hoc eſt, intelligentię, quia videtur ſibi eſſe Cherub, id eſt plenitudo ſcientiæ. *Ori. ſ. Iudith ho. Amb. de viduis. Ruper. ſ. Iudith 6.*

Siſtere.

Siſtere, eſt ſtare facere, ſeu retinere, & quandoque pręſentare, & quaſi præſentiam corporis exhibere.

Siſtere Chriſtum Domino. Luc. 2. d. eſt offerre, & conſecrare ipſum Domino. Siſtitur autem circunciſus, vt deſignetur neminem offerendum coram Domino, qui non circunciſus ſit ab omni vitio. *Lyra. ſ. Luc. 2.*

Siſtrum.

Siſtrum, eſt muſicum inſtrumentum, hoc eſt, cornu recuruum. 1. Reg. 18. b. 2. Reg. 6. a.

Sitarchia, vide Saccus.

Sitire, Sitis.

Sitire, eſt potum appetere, aut ſiti laborare. Sitis autem eſt vehemens appetitus potus. Sitire etiam, eſt vehementer deſiderare, & ſitis eſt ipſe appetitus. Sitis etiam eſt egeſtas. Nee. 9. d. Aquam dediſti eis in ſiti.

Aug. ſ. Pſ. 61. 62. Sitis Chriſti, erat appetitus ſalutis generis humani, cuius gratia omnes patiebatur dolores. Pſa. 61. 68. *Cupiēs Chriſtus ſalutem hominū*

Hila. ſ. Pſ. 61. 62. Aug. ſ. Pſ. 40. 62. Sitiunt Deum, qui eius præſentiam deſiderant, & feruent charitate, ſitit etiam caro ad Deum, dum diſciplinis imbuitur. Et ſitit in Deo, qui ſolum habet deſiderium Dei. Sitis autē eſt in peregrinatione, ſitis in curſu. Pſ. 40. 62. Sitis quoque iuſtitiæ eſt vehemens voluntas ad opera iuſtitiæ Mat. 5. a. Pſalm. 61. *Deſideriū Dei. Feruor charitatis. Amor operum iuſtitiæ.*

Ori. ſ. Exo ho. 11. Au. ſ. Pſ. 106. Sitis, interdū eſt carentia gratię, & ſitiens populus, defectum gratiæ in Iudæis deſignabat. Exo. 17. a. Et ſitis aquæ, eſt ſitis myſteriorum legis. Hoſe. 2. a. Sitis quoque Iſmael, erat ſitis Iudæorum ſub lege. Gen. 21. b. Sitiunt Iudæi & hæretici in erroribus, nullam habentes ſpiritualem purificationem. Iſ. 29. c. 65. c. Pſ. 16. *Ori. ſ. Iſa. 48.* Non ſitiunt autem in deſerto, qui in hac vita habuerunt fluenta gratiæ. Iſa. 48. d. *Defectus gratiæ & myſteriorum.*

Hie. ſ. Iere. 2. Au. ſ. Ioan. tract. 32. Sitis interdum, eſt fatigatio laborum in tentationibus, & tribulationibus, vnde lugentes ſitire dicuntur. Iſ. 32. a. 49. c. Ier. 2. e. Hi ſitientes venire debent ad Chriſtum: ne deficiant à pręceptis Dei. Ioan. 7. f. Vbi etiam ſitis, eſt appetitus cognoſcendi & amandi Deum. *Fatigatio laborum. Lugere.*

Hie. ſ. Iſa. 53. Sitiens terra dicitur beata Virgo Maria ſecundum quòd erat ſine vitiorum humore. Iſaiæ 53. a. *Virgo Maria.*

Hie. ſ. Iſa. 35. Gre. 6. mor. 4. Sitientes erant Gentiles, antequàm venirent ad vitales aquas baptiſmi. Iſa. 35. a. 44. a. Ipſi ſunt ſitientes, qui bibunt diuitias ſtulti. Iob. 5. b. quibus venientibus ad fidem collata ſunt myſteria Iudæorum. *Gentiles.*

Gre. 6. mor. 4. Sitientes etiam, qui bibunt diuitias ſtulti. Iob. 5. b. ſunt rudes ingenio, qui per laborem intelligunt diuinæ legis myſteria, quæ ingenioſus per negligentiam non aſſequitur. *Rudes ingenio.*

Aru. ſ. Pſ. 106 Hie. ſ. Iſa. 5. 21. Sitis audiendi verbum Dei, dicit defectum Prædicatorum, eſt etiam ſitis bonorum operum, quando non eſt, qui bene operetur. Pſalm. 61. 106. Iſa. 5. d. 21. d. 32. b. 41. d. Thren. 4. a. Amos 8. d. *Defectus Prædicatorū & operū.*

Hie. ſ. Iſa. 65. Gre. 14. mor. 5. Sitis aquæ, eſt appetitus voluptatum. Et ſitiunt mali eiecti in infernum, dum carent voluptatibus, quas appetebant. Iſa. 50. b. 65. c. Iob 18. b. 24. b. In animo enim mali ſitis exardeſcit, quia quo agere perueſa conſueuit, eo ad bibenda mala vehementius accenditur. Impio quippe ſitire, eſt huius mundi bona concupiſcere. *Appetitus voluptatum, & rerum temporalium.*

Gre. 16. mor. 25. Sitiunt calcatis torcularibus. Iob 24. b. qui agendo crudelia, ferociores fiunt, & impietatis ſuæ meritis cæcati, eo ambiunt grauiora facere, quo iam grauiora fecerunt. *Appetitus malè agendi.*

Hie. ſ. Iob. 18. Sitis dicitur ipſe diabolus. Iob. 18. c. eo quod velut in aliquo bono & fideli æſtuans hominis ſitiat mortem. *Diabolus.*

Situla.

Lyra. ſ. Num. 14. Ruper. 2. ſ. Nū. 22. Situla eſt vas ad hauriendam aquam de puteis accommodum. Numer. 24. a. Iſa. 40. d. deſignare poteſt primitiuam eccleſiam, vel ſtudium legis & Prophetarum, quod viguit in Hieruſalem, quo hauriebantur aquę doctrinę legis, & effundebantur docendo populum. Deſignat etiam Chriſtum, à quo fluit doctrinæ & myſteriorum aqua. *Primitiua eccle. Studium legis. Chriſtus.*

Situs, ſita, ſitum, quære Ponere.

Smaragdus.

Geor. Vene. Cant. 3 tomo 8. cap. 3. Smaragdus, gemma coloris viridis, qua oculorum acies recreatur, confert cognitioni futurorum, auget ſubſtantiam, motus laſciuiæ compeſcit: tempeſtates eliminat, & in cauſis vim eloquentiæ præſtat.

Glo. ord. ſ. Exo. 39. Smaragdus coloris viridis in primo ordine rationalis poſitus, prouidentiam deſignare poteſt, quę ad futura extenditur, vt virentes plantæ. Exo. 28. c. 39. b. *Prouidentia.*

Geor. Vene. Cant. 3 tomo 8. cap. 3. Smaragdus poteſt crucem Chriſti deſignare, qua qui delectatur, omnia ſibi commoda cognoſcit, ſubſtantiam ſpiritualem & merita auget, laſciuiam compeſcit, dęmones & aduerſas poteſtates fugat, fandique copiam accipit. *Crux Chriſti.*

Philo. 3. de vita Moſis. Smaragdi duo in humeris pontificis, duo hemiſphæria deſignare poſſunt, ſingula ſena ſigna complectentia, ſicut in ſingulis lapidibus erant ſena nomina filiorum Iſrael. Exod. 28. b. vbi dicuntur lapides Onychini. *Hemiſphæria.*

Glo. ord. ſ. Exo. 28. Smaragdus in ornatu regis Tyri. Eze. 28. c. vnum ordinem Angelorum deſignat. Significat Fideles, qui ad hęreditatem immarceſcibilem ſpe aſcendunt, & in proximos verbis & exemplis ſplendorem ſpargunt. *Vnus ordo Angelorum. Fideles.*

Rup. 3. ſ. Apoc. Aretas ſ. Apo. 21. Smaragdina viſio in circuitu Dei, virorem ęternæ fœlicitatis ſignificat in beatis. Apo. 4. a. Smaragdus erat quartum fundamentum cæleſtis ciuitatis, & deſignat Ioannem euangeliſtam qui diuino oleo exhilarat exortam in nobis peccati triſtitiam. Apo. 21. c. *Aeterna fœlicitas. Ioannes euangeliſta.*

Smigma.

Smigma,ſeu ſmegma, dicitur omne illud, quod purgat & peculiariter quod valet ad emaculandam faciem, & ad tergenda corporum dehoneſtamenta. Dan.13.b.

Soba.

Contemnentes Deum.

Soba, id eſt, exercitus, ſiue militans, aut præceptum in ea, vel inflatio,aut tumor, vel incenſa, ſiue conuertens, prouincia Syriæ aduerſaria Iſraelis: deſignat ardentes in peccato, & contemnentes Deum, & ipſam vaſtationem & exuſtionem virtutum. 1.Reg.14.g.2.Reg.8.a. Pro.18.a. Impius, cùm in profundum peccatorum venerit, contemnit.

Sobal.

Vetus homo.

Sobal, id eſt, ſemita, vel ſpica, aut crura, vel femur, ſeu vana vetuſtas. Pſalm.59. in titulo, vbi ponitur pro Syria Soba, deſignat autem veterem hominem, qui comburitur, vt reuiuiſcat. *Aug.ſ.Pſ.95.*

Sobna.

Sacerdotium vetus. Litera legis.

Sobna,id eſt,ſede nunc,aut conuertere nunc, ſiue captiua nunc, vel ædificans,aut quæ intelligit: Præpoſitus templi cui minabatur Deus per Iſaiam, ipſum eiiciendum de ſtatione ſua.Iſaiæ 22.b. Typus eſt ſacerdotii veteris à Deo eiecti, & etiam ſermonis & rationis literalis legis. *Hie.ſ.Iſa.22.*

Soboles,vide Generare.

Sobrius.

Sobrius, dicitur homo ſanæ mentis, quaſi ſine ebrietate, vix recipit allegoriam. Sobrium autem oportet eum eſſe, qui vigilare debet.1.Theſ.5.b.

Socer,Socrus.

Socer,dicitur pater vxoris alicuius,aut è diuerſo mariti.Socrus verò mater.

Spiritusſanctus. Socrus dici poteſt interdum Spiritusſanctus,cuius filius quodammodo eſt Chriſtus ſecundum carnem, & anima ſponſa Chriſti erit nurus.Mich.7.b. *Hie.ſ.Mic.7.*

Synagoga. Socrus etiam eſt ſynagoga,cuius nurus eſt eccleſia ex Gentibus,ſponſa Chriſti filii ſynagogæ. Mat.10.d. Ita ſocer Thamar erat Iudas,à quo deſcendit Chriſtus.Gen.38.c. *Aug.ſ.Pſ.44.*

Prelatus bonus. Socer Iacob erat Laban. Gen.30.d. Et ſignat bonum prælatum volentem retinere prædicatorem,qui vult redire ad clauſtrum. *Lyra.ſ.Gen.30.*

Affectio infidelitatis. Caro. Anima. Socrus Simonis Petri febricitans,affectionem infidelitatis ſignificare poteſt,& etiam carnem.Mat.8.b. Luc.4.f. Socrus autem generaliter infidelitatem poteſt deſignare, quæ tenet animam cum libero arbitrio in errore. Mat.10.d.Luc.12.g.Socrus etiam Simonis, eſt anima Chriſtiana aliquo vitio periclitans. *Hila.ſ.Mat.can.7.10. Amb.ſ.Luc.4. Rup.7.ſ.Mat.*

Sochoth.

Peregrinatio huius vitæ.

Sochoth.i.tabernacula, vel tentatoria:ſecunda manſio filiorum Iſrael in egreſſu de Aegypto: vbi primò fixere tentoria, relicta Rameſſe: eſt recto itinere Paleſtinam verſus. Deſignat relictis omnibus debere nos habitare in terra tanquàm peregrinos, & expeditos debere ſequi Chriſtum:in quo firmari debemus, & ſemper ad vlteriora pergere. Exo.13.d. Num.33.a. Eſt item Sochoth locus trans Iordanem ad torrentem Iacob: vbi Iacob à Meſopotamia rediens,fratri Eſau reconciliatus, fixit tentoria: vbi poſtea eiuſdem nominis oppidum conditum eſt,& tribui Gad aſſignatum.Gen.33.d. *Ori.ſ.Exo.ho.5.& ſ.Num.hom.27. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.5. Hie.de manſio.*

Sociare, Socius, Societas, Conſors, Conſortium. Sodalis, Collega.

Sociare, eſt iungere, & quaſi ſocium ſocio apponere. Socius autem eſt, qui eſt eiuſdem ſortis:qui & collega dicitur:vt ſocij dicantur qui pari conſilio & autoritate rem eandem gerunt,& qui in re ſeria& laborioſa pares ſunt. Sodales verò dicuntur,qui in rebus leuioribus, in conuiuiis ſocii ſunt.

Chriſtus inter Iudæos. Bonus inter malos. Socius ſtruthionum fuit Chriſtus, hoc eſt, Iudæorum. Iob.30.d. quod etiam de quolibet & ferè electo dici poteſt, qui in hac vita inter malos verſatur. *Hie.ſ.Iob.30. Gre.20.mor.30.*

Societas fideliũ. Societas,quæ non debet violari,eſt ſocietas Sanctorum & Chriſtianorum: qui ſunt conſorres Chriſti. Pſalm.44. Socius Beſebeeli datus Ooliab, deſignat Paulum ſocium Petri. Exod.31.a. *Ori.ſ.Leui.hom.4. Hie.ad Principiã. Lyra.ſ.Exo.31.*

Doctrina ſpiritualis. Conſortium ſermonis Domini,dici poteſt doctrina ſpiritualis legis.Exo.34.d. *Glo.ord.ſ.Exo.34.*

Prædicatio perfectionis. Sociantes ſe Iſraelitæ, qui prius latebant cum ſuis, deſignant eos, qui vitam ſolitariam ducunt:qui exeunt ad prædicandum vitæ perfectionem,quando Philiſthæi fugiunt:quia perfectio vitæ non eſt prædicanda,niſi fugatis Philiſthæis.1.Reg.14.d. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Electio Prædicatorum. Sociatus omnis vir Iſraelita Sauli,innuit non niſi viros adiungi Prædicatoribus. Sic ſociãs ſibi Saul fortes & aptos ad prælium, deſignat eligendos ad prædicationem eos,qui doctrina pollent,& exemplis.1.Reg.14.g.

Cogitationes bonæ. Socii Danielis.i.deuotionis ſunt circunſpectæ,diſcretæ,& prouidæ cogitationes, ſine quibus noſtra deuotio non nouit,nec valet orare,quomodo oportet.Dan.1.c. *Ric.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.7.*

Ric. de S. Vict. de ſtatur. conſcien. — Ori. ſ. Cant. ho. 1.

Collega ſapientum ſeculi dicitur Daniel. Dan. 4.a. qui cùm ſit ſpiritualis, cui competit omnia iudicare, iudicat etiam ea quæ ſeculi ſapientes tractant. *Spiritualis iudicans ſeculares ſapientes.*

Sodales ſponſi ſunt, qui iam accedunt ad perfectionem. Vel ſunt Angeli regimen populorum habentes. Cant. 1.a. *Accedentes ad perfectionem. Angeli.* (Ori. ſ. Cant. hom. 2.)

Sodales etiam ſponſi dici poſſunt hæretici, & Philoſophi ſpeciem habentes veritatis, quã reuera non habent, & peculiariter ſodales Samſonis, & is qui eius duxit vxorem, ſunt hæretici vſurpantes ſibi eccleſiam. Iudi. 14.c. *Hæretici. Philoſophi.* (Aug. epiſt. 48. & de paſtor. 15. Gre. ſ. Cant. 1.)

Socii quibus iniquus, hoc eſt, diabolus prædam pollicetur. Iob. 17. b. ſunt alii angeli apoſtatæ, vel etiam crudeliſſimi quique, & omni malitia iam repleti. Et ſocii eius, qui non eſt, ſunt perfidi cum Antichriſto: & etiam ipſi Angeli apoſtatæ ſocii Luciferi, & qui iam ſunt in extrema nequitia. Iob. 18.c. Et ſocii furum ſunt Principes participantes cum Iuda, & adiutores dæmonum. Item Adam & Eua. Iſa. 1.f. Conſortium ſepulturæ malorum, eſt ſocietas pœnarum in inferno. Iſa. 14.e. *Dæmones. Impii. Adam. & Eua. Societas pænarũ in inferno.* (Gre. 13 mor. 57. & 14. moral 9. & ſ. 1. Reg. 2. Hie. ſ. Iſa. 14. Ber. ſe. 1. de aduẽt.)

Socii Iuda aut Iſrael. Eze. 37.b. poteſt ad literam intelligi de tribu Beniamin & Leui, qui remanſerunt cum tribu Iuda in regno filiorum Dauid. (Lyra ſ. Eze. 37.)

In ſociam data Eua, & non in ancillam Adæ, deſignat mentem non dominari ſenſui dominio deſpotico, ſed politico. Gen. 3.c. *Ratio dominans ſenſui dominio politico.* (Phil. 2. allego.)

Societas Eſau, quam declinauit Iacob, eſt ſocietas malorum, quam boni vitare debent. Geneſ. 33.c. *Societas malorũ.* (Lyra ſ. Gen. 33.)

Sodoma.

Sodoma. i. ſecretum eorum, ſiue calx, aut cementum eorum: ciuitas in qua habitabat Lot: quæ propter habitantium vitia, præcipuè libidinum ſubuerſa eſt: Eratque eius regio prius fertiliſſima, vt diceretur eſſe ſicut paradiſus Dei: nunc verò eſt ibi lacus Aſphaltrites.

Sodoma dicta, ſicut paradiſus Dei, & ſicut terra Aegypti. Geneſ. 13.c. deſignare poteſt animam, quæ eſt ſicut paradiſus Dei, quando eſt in gratia, & ſicut terra Aegypti, quando eſt in peccato. *Anima.* (Ori. ſ. Gen. ho. 5.)

Sodoma quandoque eſt typus huius mundi, & ciuitatis Cain, quæ eſt ciuitas malorum. Deut 29.d. 32.c. *Mundus.* (Hie. epiſt. Menſuram charitatis.)

Sodoma dicta ſoror minor Hieruſalem, typus eſt Gentilitatis: cuius leuiora videntur peccata, quàm Iudæorum. Eze. 16.f. Sopho. 1.b. *Gentilitas.* (Ori. ſ. Eze. ho. 9. Hie. ſ. Eze. 16.)

Sodoma typus eſt libidinis, & incendii concupiſcentiæ: quam elegit Lot, qui typus eſt iuuenum, qui concupiſcentias ſectari ſolent. Gen. 13.c. 19.c. *Libido.* (Amb. de Abrah. 3. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Clima grad. 1.)

Sodoma iuxta Philonem interpretatur orbitas, ſiue cæcitas: cuius vites ſunt homines violentia, gula, turpiſſimiſque voluptatibus perditi: quorum fructus eſt amarus, ſicut fructus qui nunc Sodomis oritur. Deuter. 29.d. 32.e. Et quaſi Sodoma dicuntur, qui vt Sodoma puniendi ſunt. Ier. 23.d. *Homines perditi.* (Phil. de temulen. 1. Hie. ſ. Ier. 23.)

Sodomitæ vallantes domum Lot, deſignant multitudinem tentationum carnalium, & eos, qui prauis affectibus ſeruiunt. Gen. 19.a. Sodomitæ autem igne conſumpti ſunt: quia eorum peccatum erat contra naturam. *Tentationes carnales. Seruientes prauis affectibus.* (Phil. de conf. ling.)

Sodoma etiam, & Sodomitæ vallantes domum Lot, typum gerunt Hieruſalem, & Iudæorum, qui oppreſſerunt Chriſtum. *Iudæi.* (Rup. 9. ſ. Gen. 8.)

Sol.

Sol, eſt planeta notiſſimus, illuſtrator orbis cuius præſentia conſtituit diẽ, abſentia noctẽ: eius effectus eſt illuminare, calefacere, & fouere omnia, & per acceſſum in æſtate adurere, hyeme verò per diſceſſum eius & diſtantiam frigus vigere. Sumitur aliquando Sol pro die, ſeu ſplendore diei. Pſ. 57. Supercecidit ignis, & non viderunt Solem. (Ori. ſ. Cant. hom. 2.)

Sol eſt perſpicua imago diuinæ intelligentiæ, aut perſpicua ſtatua in hoc mundano tempore: vnicus eſt in eſſentia & luce: multiplex tamen in radiis, ſicuti ipſum primum eſſe, vnicum eſt in ſe: & illud diuinum, æternum, & immutabile: multiplex tamen in creaturis diffuſum. Et ſicut Sole contrahente radios, omnia contenebreſcunt: ita auertente faciem ſuam diuino Sole, omnia turbantur, & in puluerem ſuum aut nihilum reducuntur. Deus autem eſt Sol, cui manifeſta ſunt crimina. Exo. 12.d. Apo. 12.a. *Deus.* (Geor. Ven. Cant. 1. tom. 2. cap. 12. Aug. 8. ciu. Dei 32 & ſ. Pſ. 142. Hier. & Aug. ſ. Pſ. 71. Ori. ſ. Ioſ. ho. 1. 9. & ſ. Iudit. ho. 4. & ſ. Mat. hom. 5.)

Sol aliquando peculiariter deſignat Deum patrem, & filius permanet cum Sole, quia permanet cum patre in æternitate. Pſ. 71. *Deus pater.* (Arn. ſ. Pſ. 18.)

Sol interdum ſignificat diuinitatem Chriſti, aut ipſum Chriſtum, qui eſt luminare maius præſidens diei, hoc eſt, claræ viſioni Dei Gen. 1.b. 32.g. Iob. 8.c. 9.a. Pſal. 18. 57. 73. 103. 150. Eccl'tæ 1.a. 2.c. Canticor. 1.b. 2.b.d. Ier. 15. Sapi. 5.a. Ion. 4 c. Mich. 3.b. Malach. 4.a. Eccl'i. 27.b. Mat. 5.g. 17.a. Luc. 21 c. Ipſe eſt ſol ſtans, vt tempore Ioſue. Ioſ. 10.c. Et ſol ſtans in habitaculo ſuo, eſt Chriſtus in gloria, & in eccleſia. Haba. 3.c. Ipſe enim dixit. Matth. 28.d. Vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi. Et ſol conuerſus eſt in tenebras, quando Chriſtus, qui eſt lux mundi, reliquit Iudæos in tenebris. Ioel 2.g. Eccl'tæ 12.a. 1. Cor. 15.e. Sol in ciuitate Iuda, & in fonte, & in ciuitate Aegypti, eſt ipſe Chriſtus, vel Deus, qui eſt ſol communis. Ioſ. 15.b. Iſa. 60.d. Vt autem ſol indurat lutum, & liquefacit cæram: ſic Chriſtus poſitus eſt in ruinam & reſurrectionem multorum. Luc. 2.e. Ephe. 4.f. *Chriſtus.* (Hil. ſ. Pſ. 57. Amb. 2. de Iacob 7 & epiſt. 62. & ſer. 16. Hie. ſ. Ier. 15. & ſ. Ioh. 9. & ſ. Iſa. 60. Aug. ſer. de in mõ. & epiſt. 19. & ſ. Pſ. 120. Phil. de ſomniis. Gre. 8. mor. 23. Rup. 5. ſ. Mat. & 7. 4. ſ. Ioan. 23.)

Virgo Maria. Eccleſia. Excellentia Sanctorum. Sol adorans Ioſeph. Gene.37.c. ſignificare poteſt beatam Virginem Mariam adorantem Chriſtum: vel ipſam eccleſiam eundem adorantem: vel excellentiam Sanctorum. In hoc ſole poſuit tabernaculum ſuum Chriſtus. Pſ.18. Apoc.16.b. *Geor. Vene. Cant.1. tom.6.cap.26.*

Intentio mentis. Poteſt etiam Sol ſignificare intentionem mentis, quæ adorat Ioſeph, hoc eſt, diſcretionem, per quam dirigitur. *Amb. de Ioſeph.2. Aug. epiſt.80. Hie. ſ. Pſalm.18.*

Charitas. Gratia. Iuſtitia. Sol eſt charitas omnes illuſtrans virtutes: vt ſol omnia aſtra. Item gratia, & iuſtitia. Cant. 6.d. Electa vt ſol. Apoc.12.a. Mulier amicta ſole. Hoc enim ad charitatem, & gratiam, & iuſtitiam applicari poteſt. *Beda ſ. Gen.37. Rup.9.ſ. Apoc. Ric. de S. Vict. de 12. patriar.69.*

Sapientia. Doctrina veritatis. Nouum teſtamentum. Prædicatio. Gloria. Sol etiam ſignificat ſapientiam, ſeu doctrinam, vel intelligentiam veritatis: & peculiariter nouum teſtamentum. Iob.41.g. Pſalm.57.135. Nahum.3.d. Eccleſiaſtæ 1.a. Sol præterea eſt lux prædicationis, cum amore cordis. 1. Regum.11.c. Iob.9.a. Intelligentia oritur per contemplationem: reuertitur ad locum ſuum, quum ad ſui circunſpectionem oculis cordis reuocatur. *Ber. ſer. paruo.60. & ſ. Cant. ſer 27. Arn. ſ. Pſ.135. Hie. ſ. Nahum 3. Aug. ſ. Pſ.57. Ric. de S. Vict. de*

Sol quo fulgebunt omnes iuſti. Matth.13.f. deſignat vnitatem gloriæ, quæ erit in beatis in fine mundi. *arca myſt.7. & ſecur. conſcien.18.*

Mens. Ratio. Sol quandoque ſignificat mentem: cuius ciuitatem ædificant, qui creaturam Creatori præferunt. Exod.1.b. Et ſolis radii ſunt ſub ipſo Leuiathan. Iob.41.b. quum nonnulli etiam docti viri ſapientię ſuę acumina non libere agendo ſubleuant, ſed ad veſtigia Leuiathā iſtius, & peruerſitate operis, & blandimento adulationis inclinant, vt intelligentia, quæ illis ſicut ſol deſuper fuit ex cæleſti munere, antiqui hoſtis pedibus ſubſternatur ex terrena cupiditate. Eccl.27.b. Apoc.16.b. Electa vt ſol eſt mens, quæ ex claritate cognitionis & contemplationis accenditur in feruorem deuotionis. Cant.6.d. Hic ſol occidit ſuper iracundiam, cùm ratio per iram extinguitur. Ephe.4.f. Pſ.88. *Gre. ſ.1. Reg.11. & 9. mor.3. Ori. ſ. Mat. cap.3. Phil. de ſomniis. Gre.34. mor.6.7. Caſsia. li.8. cap.9. Ric. de S. Vict.5. de arca myſtic.10. Aug. ſ. Pſ.88.*

Senſus. Sol etiam dicitur ipſe ſenſus, qui oritur, quando ceſſamus à contemplatione, & ad ſenſibilia reuertimur: atque cùm hic Sol oritur, cælantur cæleſtia: cùm occidit, cælantur terreſtria, & aperiuntur cæleſtia. Gen.32.g. Leu.11.d. *Phil. de ſomniis.*

Splendor regni. Populus Iudæorum. Sol quandoque ſignificat ſplendorem regni. Gen.1.b.32.g.37 c. Exo.22.d. Leu.11.d. Ephe. 3.f. Et Sol factus eſt niger, quando Hieruſalem ſubuerſa eſt: & periit regnum Iudæorum. Apoc.6.d. Et Sol, cuius tertia pars percuſſa eſt, eſt populus Iudæorum, ex quo naſciturus erat Chriſtus. Apoc.8.d. *Lyra. ſ. Gen.1. Rup.4. ſ. Apo. & 5.*

Proſperitas. Sol quandoque eſt ipſa proſperitas: ſeu tempus proſperitatis. Pſ.120. Iſa.49.c. *Hie. ſ. Pſ.120. & ſ. Iſa.49.*

Manifeſtatio diuini iudicii. Manifeſta viſionis oſtenſio. Correptio manifeſta. Solis egreſſio ſuper terram. Gen.19.c. eſt manifeſtatio diuini iudicii: & etiam aduentus diuini verbi, præbens bonis auxilium, malis perniciem. Sole autem manifeſtæ viſionis oſtenſio deſignatur. Pſalm.18. In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Ac ſi diceret, Humanitatis aſſumptæ ſacramentum, in lumine manifeſtæ viſionis oſtendit. Et 2. Reg.12.c. Tu feciſti in abſcondito: ego verò faciam verbum iſtud in conſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu ſolis. Sol etiam eſt manifeſta in iudicio correptio. Num.25.a. Suſpende eos contra ſolem. *Phil. de ſomnius. Ori. ſ. Num. ho.25. Gre.34. mor 6.*

Spirituales. Prædicatores. Sol quandoque ſpirituales deſignat, & prædicatorum claritatem, quem ſolem dicitur feciſſe Deus. Pſalm.73. Iob.9.a. Et in extremo tempore ſol fiet quaſi ſaccus cilicinus, quia fulgens vita prædicantium, ante reproborum oculos aſpera & deſpecta monſtrabitur. Apocalyp.6.c. *Aug. ſ. Pſ.73. Gre.9. mor.3.*

Angeli. Sol fugans tenebras deſignat angelicas poteſtates fugantes dæmones, & omnia ſpiritalia nequitiæ, &c. *Geor Ven. Cant.1. tom.4. cap.10.*

Bona opera manifeſtata. Sol quandoque ſignificat claritatem operis, & ſol in fulgore eſt bonum opus in manifeſtatione. Iob.31.d. Scriptum namque eſt. Mat.5.b. Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt. Et in ſole, hoc eſt, in tempore vel manifeſtatione poſuit Chriſtus tanquàm militare habitaculum ſuum, hoc eſt, diſpenſationem incarnationis ſuæ. Pſ.18. *Gre.22. mor.6. & 34. mor.6. Aug ſ. Pſ.18. Ber. ſ. Cant.52.*

Tempus. Sol quandoque ſignificat tempus, ſeu mundi durationem: vt occaſus ſolis, ſit vltimum tempus. Gen.15.d. Et permanet Chriſtus cum ſole. Pſ.71. quia durabit cum corpore ſuo, quandiu durabit ſol. Et ſol ſtans eſt tempus gratiæ prolongatum. Ioſ.10.c. *Glo. int. ſ. Gen.15. Aug ſ. Pſ.71. Ori. ſ. Ioſ. ho.11.*

Ardor concupiſcentiæ. Feruor tentationis. Iniquitas. Satanas. Antichriſtus. Tyrannus. Sol feruens, ardorem concupiſcentiæ ſignificare poteſt. Ea enim velut luce candet, & mentem, cui lucet, exurit. Matth.13.a. Item ardorem ſeu feruorem tentationis. Deuter.23.b. Hic ſol decolorat ſponſam. Cantic.1.b. Et ſol, qui tegitur nube, eſt ipſa iniquitas. Ezechiel.32.b. *Gre. ſ.1. Reg.14. & 9. mor.40. Ber. ſ. Cant ſer.28 Hie. ſ. Ezec.32.*

Sol adurens, eſt Satan transfigurans ſe in Angelum lucis. Pſ.120. Mar.4.a. Hic obſcurabitur. Mat.24.c. Item Antichriſtus. Apoc.10.b. Quartus Angelus effudit phialam ſuam in ſolem. Et tyrannus. Iſa.13.b. Obtenebratus eſt ſol in ortu ſuo, id eſt, Balthaſar. *Ori. ſ. Cant. hom.3. & ſ. Mat. ho.3. Glo. int. ſ. Apo.16. & ſ. Iſa.13.*

Perſecutio. Tribulatio. Sol quandoque perſecutionem deſignat, vel tribulationem. Mat.13.a. Quum nata ſine radicibus ſemina orto ſole aruerunt, quia videlicet verba vitæ in corde terrenorum hominum temporali momento virentia ſuperueniente perſecutionis ardore ſiccantur. Marc.4.a. Ita Iob.9.c. Humectus videtur antequàm veniat ſol. *Gre.34. mor.6. & ſ. Ezec. hom.19.*

Solarium.

Conuerſatio Prædicatorum. Solarium, eſt locus ſuperior in domo, & planum tectum, vbi ad ſolem manere quiſpiam poteſt.

Gre.ſ.1.Reg.9. Hie.ſ.Pſ.56.

Solarium eſt alta conuerſatio prædicatorum, quæ tamen adhuc eſt inter infimos.1.Reg. 9.d.Sic in ſolario abſcondit Rahab exploratores.Ioſu.2.b.

Solemnis, Solemnitas, vide Feſtum.

∴ *Solere, Solitum, vide Conſuetudo.* ∴

Solicitus, Solicitudo, Solicitare.

Solicitus, dicitur inquietus & curis affectus: & ſolicitudo eſt ipſa mentis inquietudo. Solicitare autem, eſt inquietare, & curam inijcere, ſeu contriſtare.

Gre.ſ.1.Reg.10.

Solicitus pater Saulis pro eo abſente, deſignat Chriſtum curam habentem prędicatorum, ne dum alios ſaluos facere cupiunt, ipſi pereant.1.Reg.9.a.10.a.

Cura Chriſti erga prædicatores.

Hie.ſ.Mic.6. Gre.16.mor.19.

Solicitus ambulat coram Domino, qui nulla hora dormit, nullo tempore ſecurus eſt, ſed ſemper expectat patremfamilias venientem, & diem formidat iudicij.Mic.6.c.Iob.23.d.

Vigilantia boni viri.

Ber.ſer. de aſſump.

Solicitudo Marthæ deſignat ſolicitudinem prælatorum, & exercentium vitam actiuam. Luc.10.g.

Solicitudo vitæ actiuæ.

Non erit ſolicitus iuſtus in tempore ſiccitatis: quia ſecum habet verbi Dei flumina. Ierem.17.b.

Hila.ſ.Mat.can.6 Hie.ſ.Iſa.57.

Solicitum eſſe de craſtino, eſt non habere fidem futuræ gloriæ. Mat.6.d.Sic ſolicitus timet diues: quia dum Deum non timet, multos timet. Iſa.57.c.

Infidelitas futurorum.

Ori.ſ.Exo.ho.5. Beda ſ.Exo.5.

Solicitantes populum ab operibus laterum, ſunt docentes ceſſare à malo, & renunciare ſeculo. Solicitant autem Moſes & Aaron, hoc eſt, lex & ſacerdotium.

Incitare ad bonum.

Solidare, Solidus.

Solidum, eſt corpus, quod conſtat trina dimenſione, nihil concauum aut vacuum habens, & quod eſt firmum. Vnde ſolidare eſt roborare & firmare. Solidus etiam eſt ſpecies monetę. 1.Par.29.b. Solidos decem millia.

Hie.ſ.Iob.37. Gre.27.mor.15.

Solidiſſimi cæli quaſi ære, ſacræ ſcripturæ indicant firmitatem. Iob.37.c. Vel deſignant Angelos, qui in diuino amore fixi perſtiterunt, vnde hoc in munere retributionis acceperũt, vt nulla iam rubigine ſurripientis culpæ mordeantur, vt in contemplatione conditoris ſine fœlicitatis fine permaneant, & in hoc, quòd ſunt conditi, æterna ſtabilitate ſubſiſtant. Vel ſunt mentes electorum à cunctis terrenis contagiis intimo amore ſuſpenſæ. Qui ſolidiſſimi vt ære fuſi ſunt, quia ab integritate captæ fortitudinis nulla mutabilitatis rubigine conſumuntur.

Firmitas ſacræ ſcripturæ. Angeli. Mentes electorum.

Hie.ſ.Iob.38. Gre.28.mor.9.13.

Solidatæ baſes terræ. Iob.38.a. ſunt Sancti in virtute & gratia firmati, Doctores, & etiam Prophetæ, qui ſuperimpoſitas tabulas ipſi firmi ac fuſiles ſuſtinent: quia Apoſtolorum vita dum eorum prædicatione inſtruitur, eorum & autoritate ſolidatur. Deſignant etiam intentiones rectas in Chriſto firmatas.

Sancti. Doctores. Prophetæ. Intentiones rectæ.

Glo.int.ſ.Iſa.54.

Conſolidare clauos tentorij eccleſiæ. Iſa.54.a. eſt firmare ratione dogmata eccleſiæ, vel etiam doctrinam ſacram docere, vel firmare ipſam rationem & intellectum, quibus præcepta conſiſtunt.

Firmare dogmata eccleſiæ.

Hie.ſ.Ezec.34.

Solidare infirmum, eſt debilem in fide corroborare. Eze.34.a. Non conſolidant autem infirmum mali paſtores, quando propenſos ad vitia verbo exhortationis non corroborant.

Roborare debilem in fide.

Cyr.7.ſ.Ioan.5.

Solidum veſtimentum dici poteſt virtus ſolida, & vndique integra.Leu.13.g.

Virtus ſolida.

Glo.int.ſ.Leui.13. Hie.ſ.Ezec.19.

Solida virga vinea deſignat firmum regnum Iudæorum, & etiam fortes Fideles in eccleſia. Ezech 19.d.

Regnum Iudæorum.

Glo int.ſ.Exo.27.

Solidum altare deſignat animam terrenis curis plenam. Ideo Deus nolebat ſibi fieri altare ſolidum.Exo.27.b. 38.a.

Anima terrenis curis plena.

Solium, vide Cathedra.

Soluere, Abſoluere.

Soluere eſt, quod ligatum erat, non ligatum facere, & interdum ſatisfacere. Item deſtruere. Ioan.2.c. Soluite templum hoc. Explicare. Iudi.14.c. Quod ſi ſolueritis mihi. Negare.1.Ioan 4.a. Omnis ſpiritus qui ſoluit Ieſum. Remittere. Eccl'i.28.a. Depræcanti tibi peccata ſoluentur. Rumpere. Ezec.17.c. Soluit pactum, quod habebat cum eo. Violare. Mat.5.b. Non veni ſoluere legem, ſed adimplere.

Arn.ſ.Pſ.104. Beda ſ.Gen.49.

Soluens rex Ioſeph, eſt Deus pater ſuſcitans Chriſtum. Pſ.104. Soluta ſunt vincula brachiorum eius.Gen.49.c.

Gre.7.mor.8.

Soluere dicitur Deus manum ſuam quando caſtigat: quaſi enim ligatam videtur habere manum, quando ſuſtinet peccantes, & non ſtatim caſtigat.Iob.6.b.

Suſcitatio Chriſti. Caſtigans Deus.

Ori.ſ.Mat.ho.14. Et ſ.Luc.hom.17. Amb.ſ.Luc.19. Clima grad.1. Aug.83.q.q.65. Et ſ.Pſal.145. Et ſ.Ioan tract.49. Hie.ſ.Iſa.42. & ſ. Hoſe.5.

Soluere interdum eſt liberare, vt, ſoluit Deus à vinculis peccatorum. Mat.16.c. Et ſoluit compeditos, cum ex mortalibus immortales facit. Pſ.101 145. Et ſoluunt diſcipuli Lazarum ſed venientem foras, hoc eſt, ſuſcitatum à Chriſto: nullus quippe peccator abſoluendus eſt, antequam per dignam pœnitentiam correptus, & intrinſecus appareat viuificatus. Soluitur autem anima à vitijs & paſſionibus, vel etiam à vinculis carnis, vt libera ſit in gloria. Ioan.11 f. Soluunt quoque diſcipuli aſinam, quum abſoluunt à vinculis peccatorum, quod tamen non poſſunt, niſi iubente Domino. Mat.21.a.Luc.19.c. Et ſoluit vincula colli ſui, qui libera-

Liberati à peccatis.

tur à

tur à ſeruitute peccati. Iſa.52.a. Soluere autem non poteſt vinculum peccati diabolus, qui ſemper ligare ſatagit. Hoſe.5.d.

Liberare Iudæos ab onere legis. Soluit Deus vincula onagri, quando liberauit populum Iudaicum à præceptis & ceremoniis legis. Et etiam virum contemplatiuum ab affectibus terrenorum. Iob.39.a. *Gre. hom.16. Hie. ſ. Iob 39. Gre. 30. mor 23.*

Conuerſio Iudæorum. Soluet Eſau iugum Iacob, quando Iudæi in fine mundi venient ad fidem. Gen.27.f. *Amb. de Iacob 3.*

Soluit Chriſtus medium parietem, quando reconciliauit genus humanum cum Deo: & ex Iudæis, & Gentibus fecit vnam eccleſiam. Ephe.2.c. *Gre. ſ. Eze. ho. 6.*

Implens Chriſtus ſcripturas. Soluit Chriſtus ſignacula libri clauſi. Apo.5.a. quia ipſe impleuit, quæ prophetata erant in ſacra ſcriptura. *Rup. 4. ſ. Apo.*

Soluiſſe dicitur Chriſtus dolores inferni. Acto.2.d. Vt ſolui poſſunt laquei venantium: nō quia iam tenuerint, ſed ne teneant. Vel eos dolores ſoluit, quibus ipſe teneri non poterat, ſed quibus alii tenebantur, quos ille nouerat liberandos. *Aug epiſt. 9.*

Paſſus Chriſtus pro nobis. Exoluebat Chriſtus, quæ non rapuerat. Pſ.68. quia pro peccatis alienis patiebatur. Sic ſoluit didragma, quod non tenebatur. Mat.17.d. *Amb. epiſ. 4. Aug ſ. Pſ 68.*

Exequi bonum propoſitum. Soluere dicuntur vota, qui opere exequuntur bonum propoſitum. Iſa.19.d. *Hie. ſ. Iſa. 19.*

Explicare Chriſti incarnationem. Soluere corrigiam calceamenti Chriſti, eſt incarnationem eius intellectam verbis explicare. Ioan.1.d. *Amb inſt virg. 14. Gre. ho. 7.*

Dimiſſio populi Iudæorum. Soluens mulier calceamenta nolentis ſuſcitare ſemen fratris, dici poteſt lex dimittens populum Iudæorum, vt duceret eam Chriſtus nouiſſimis temporibus. Deut.25.c. Ruth.4.d. *Amb. 3 de fide 5. & ſ. Luc 3.*

Soluit etiam calceamenta, qui non eſt ſponſus eccleſiæ. Ideo vt oſtendatur Moſes non eſſe ſponſus, iubetur ſoluere calceamenta. Exo.3.b. *Beda ſ. Exo. 3.*

Auferre peccata. Relinquere mortalitatem. Pellere timorem humanum. Soluere calceamenta eſt auferre peccata, & etiam relinquere mortalitatem. Exo.3.b. Ioſu.5.d. Soluere autem debes calceamenta, vt tranſeas. Soluere etiam calceamenta, eſt auferre timorem humanum, qui non ſinit liberam eſſe prædicationem. *Ori. ſ. 1. Reg ho. 1. Amb. de fug. ſecu 6.*

Deſtruere hæreſes. Diſſoluit colligationes impietatis, qui doctrinam hæreticorum diſſipat. Iſa.58.b. *Epip. li. anchorato Beda ſ. Exo. 3. Hie. ſ. Iſa. 58.*

Mollities duriciei cordis. Soluitur calore lapis. Iob.28.a. quum duricies cordis feruore fidei tollitur, & diuini amoris igne tangitur, & in feruore ſpiritus liquatur: vt ad ſequentem vitam deſideriorum æſtu ardeat, quam prius audiens inſenſibilis manebat. *Hie. ſ. Iob 28. Gre. ſ. 18. mor. 16.*

Non reddere opera verbo Dei. Non agere gratias. Soluere pro reddere. Leu.21.c. Votum ex his ſolui non poteſt. Sic non ſoluit peccator, quod mutuo accepit. Pſ.36. quum non reddit opera verbo Dei, à ſe audito reſpondentia, & quum non agit gratias de donis acceptis. *Ori ſ. Pſ. 36 ho. 3. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 36.*

Poteſtas diaboli & membrorum eius aduerſus eccleſiam. Soluti quatuor angeli. Apo.9.c. deſignant facultatem datam dæmonibus, & eorum membris ad extremam perſecutionem eccleſiæ. Vel ſunt ſoluti principes quatuor regnorum aduerſus filios Iſrael: vel contra eccleſiam. Sic ſoluetur diabolus ad modicum tempus tempore Antichriſti. Apoc.20.c. *Aug ſ. Apo. ho. 7. 20. Rup. 5. ſ. Apo.*

Mitti in infernum. Solui dicuntur mali de loco ſuo, quando ex hac vita mittuntur in infernum. Iob.6.c. *Gre. 7. mor. 1.*

Perdens ſalutem fratris. Soluere dicitur Dei opus, qui fratris ſalutem perdit. Rom.14.d. *Amb. ſ. Rom. 14.*

Solitudo, vide Deſertum.

Solus, Solitarius.

Solus, aut ſolitarius eſt, qui ſeorſum eſt ab aliis: aut ſine ſocio, vel comite.

Singularitas Dei. Solus Deus facit mirabilia. Pſ.135. quia omnes alii, ſi quid faciunt, virtute ipſius faciunt: & quædam facit ipſe ſolus. Ipſe quoque dicitur eſſe ſolus. Iob.23.c. quia ipſe reuera eſt, alia verò ſunt quaſi non ſint in conſpectu eius, à quo habent ipſum eſſe. *Glo. ord. ſ. Pſ. 135.*

Solitudo Chriſti in paſſione. Solus Chriſtus fuit veſpere relictus. Mat.14.c. vt deſignetur ſolitudo eius in paſſione. Et ſolus calcauit torcular, quia ſolus factus eſt homo: & ſolus eſt retributor. Iſa.63.a. Solus etiā remanet Ieſus: quia ſolus peccata remittit. Ioan.8.b. Idem non eſt ſolus: quia eſt cum Patre. Ioan.8.d. *Hil ſ. Mat. can. 14. Hie. ſ. Iſa. 63. Amb. epiſ. 76.*

Mittens Deus prædicatores ad Gentes. Solus Deus extendit cælos, qui ſecreti mira diſpenſatione conſilii prædicatores ſuos, vnde permiſit in vna gente opprimi, fecit in mundi cardines inde dilatari. Iob.9.b. *Gre. 9. mor. 4.*

Cultus ſoli Deo dandus. Soli Deo ſeruire, eſt non ſimul vitiis operam dare. Deut.6.b.1.Reg.7.a.Mat.4.b.6.c. Nemo poteſt duobus dominis ſeruire. 2. Cori.6.c. Quæ participatio iuſtitiæ cum iniquitate? deſignatur autem cultus latriæ ſoli Deo dandus. *Glo. ord. ſ. 1. Reg. 6*

Sermo propheticus remanens verax. Solus euadens nuncius Iob cæteris pereuntibus, eſt ſermo propheticus qui dum fiunt mala omnia, quæ prædixit, quaſi ſanus ad Dominum ſolus redit. Dum enim vera dixiſſe de perditorum caſu cognoſcitur, quaſi inter mortuos vixiſſe monſtratur. Iob.1.c. *Gre. 2. mor. 25.*

Auferre malos à terra. Solitudo vrbis, erit ſolitudo terræ, quando mali auferentur ex ea. Iſa.24.e. Sumitur autem ſingulare pro plurali. *Glo. ord. ſ. Iſa. 24.*

Status contemplationis non omnium. Solus Moſes aſcendens in montem, ſtatum contemplationis deſignat, non omnibus aptum. Exo.24.a. Idem deſignat ſolus remanens Iacob. Gen.32.f. *Glo. int. ſ. Gen. 32.*

Separari à vitiis, & mundanis cogitationibus. Solus ſedet, qui non eſt particeps vitiorum vitæ communis, & qui ſe à multitudine peccantium ſeparat, & qui alios bonis operibus excellit, & qui ſe à tumultu cogitationum mundanarum, & affectuum terrenorum ſeparat. Ier.15.a. Thre.3 d. *Ori. ſ. Ier. ho. 12. Amb. de obit Val. & ſ. Pſ. 118. ſer 2. Hie. ſ. Ier 15.*

Solum eſſe hominem, quod non eſt bonum Gen.2.c. eſt vel Chriſtum eſſe ſine eccleſia, vel animam ſine vnione ad corpus, quæ eſt illi naturalis. *Gre. 4. mor. 16. Glo. ord. ſ. Gen. 2.*

Solum ſedere Moſen ad iudicandum populum, & ſolum ſuſtinere negocium populi, inepte fieri oſtendit Iethro. Exo.18.c.

Glo.ord.ſ.Thre.1. Solus, cui eſt væ, eſt, qui non habet ſocium verbum Dei Eccl'ræ.4.c. Sic fuit ſolus Saul, qui proiecit ſermonem Domini: ideo cadens non eſt ſubleuatus.1.Reg.15.f. Dauid verò non erat ſolus: ideo cadens habuit ſubleuantem. 2. Regum 12. Et ſola ſedens ciuitas Hieruſalem deſtructa, eſt anima exiſtens in peccato à gratia Dei deſtituta, & exiſtens ſine Chriſto. Threnor.1.a. *Carens verbo Dei.*

Hie.ſ.Hoſe.8. Iſyc.ſ.Leui.13. Solus habitans leproſus, deſignat ſeparatos à ſocietate eccleſiæ. Leu.13.f. Et ſolitarius onager, eſt hæreticus ſeparans ſe, vel eiectus ab eccleſia. Hoſ.8.c. *Separati ab eccleſia.*

Gre.10.mor.25. Soli homines dicuntur, qui ſe præire omnibus ratione exiſtimant, tumore videlicet mentis. Iob.12.a. *Superbi.*

Glo.ord.ſ.Iob.31. Solus comedit buccellam ſuam, qui non facit eleemoſynam, & etiam qui facit, ſed non habet ſecum pauperes. Iob.31.b. *Non faciens eleemoſynam.*

Gre.12.mor.18. Solis patribus ſuis dicunt hæretici datam eſſe terram. Iob.15.c. quia ſolos errorum ſuorum magiſtros rexiſſe veraciter eccleſiam putant.

Gre.4.mor.11.13. Solitaria eſt nox. Iob 3.b. quum culpa, quam quis fecit, ſola remanet: ne dum laudatur, & defenditur, in conſpectu nos iudicis multiplicius aſtringat. Et quum diabolus diſtinctione perpetua à frequentia ſupernæ patriæ ſeparatur. Vel vt hominem, quem ſibi ſocium ad perditionem fecerat, amittat, & ſolus cum ſuo corpore hoſtis pereat: dum multos, quos deſtruxerat, Redemptoris gratia reformat. *Culpa non defenſa. Exclus. è cælis.*

Hie.ſ.Mich.7. Soli in ſaltu dicuntur eſſe, qui ſe odio hominum ſeparant. Soli autem ſed non in ſaltu, ſunt boni à conſortio malorum ſeparati. Mic.7.c.

Somnus, vide Dormire.

Somniare, Somnium.

Somniare, eſt per quietem ſomni aliquid quaſi vigilando in phantaſia videre. Somnium autem eſt ipſa viſio ſomniantis.

Glo.ord.ſ.Gen.37. Rup.3.ſ.Gen.21. Gre.23.mor.20. Somnia Ioſeph, typus erant eorum, quæ futura erant in Chriſto. Et ſomniator Ioſeph, eſt Chriſtus, cui peculiare eſt præuidere futura. Somnia verò dicuntur inuidiæ cauſa, hoc eſt, applicatio ſcripturarum ad Chriſtum, quam Iudæi ferre non poterant. Gene.37.a. Somnia quoque Ioſeph, typum gerunt parabolarum Chriſti, propter quas illi inuidebant principes Iudæorum. *Prophetiæ de Chriſto. Parabolæ Chriſti.*

Ric.de S.Vi.7 de ſomnio Nabuc. 1.2 Somnium aliquando ſignificat tranquillitatem contemplationis, & inſpirationem, & in his ſomniis apparet Deus: vel potius in ſomnus. Geneſ 20 a. 28.c. Per ſomnium quoque loquitur Deus. Iob.33.b. quando tranquilla mente ab huius ſeculi actione quieſcitur, & in ipſo mentis ſilentio diuina præcepta penſantur. Somnium Nabuchodonoſor, cuius oblitus eſt, ſed poſtmodum etiam eius interpretationem accepit, deſignat contemplationem aliquádo auferri à contemplatiuis, ac poſtea multo plenius reddi. Deſignatur etiam gratiam contemplatiuæ vitæ facilius elabi, & difficilius reparari: vt fuit difficile Nabuchodonoſor recuperare ſomnii notionem. Dan.2.a. *Tranquillitas contemplationis.*

Amb.de Ioſeph.6 Somnia ſenum, deſignant cognitionem myſteriorum. Ioel 2 g. Et ſomnia eunuchorum Pharaonis, erant præuiſiones Prophetarum: qui oſtendunt omnem pœnitentiam huius ſeculi eſſe ſomnium: ſicut & ſomnium Pharaonis. Gen. 40.a. *Cognitio myſteriorum.*

Rup.7.ſ.Gen.54. Somnium Iacob. Gene 28.a. deſignare poteſt fidem, per quam nunc videmus per ſpeculum in enigmate. *Fides.*

Gre.8.mor.17. Somnia per quæ terret Deus Iob.7.c. ſunt imaginationes vltimi diſtrictique examinis: quod iam vtcunque per timorem cernimus, ſed tamen, vt eſt, veraciter non videmus.

Hie.ſ.Iſa.56. Somnium etiam quandoque eſt voluntas propria. Iſ.56.d. Dormientes & amantes ſomnia *Voluntas propria.*

Amb.ſ.Pſ.72. Somnium ſurgentis, eſt vita malorum, quæ velut ſomnium præterit. Iob.20.a. Pſ.72. *Vita malorum.*

Somnium nocturnum dici poteſt occulta tentatio. Deut.13.b. *Occulta tentatio.*

Gre.15.mor.5. Gre.3.mor.40. Hie.ſ.Zac.10.& ſ.Iſa.29. Somnia pſeudoprophetarum, deſignant errores capitis hæreticorum: quos ipſi aſcribunt Deo, tanquàm ab eo reuelatos. Ierem.23.c. Et ſomniatores ſunt cultores idolorum, & hæretici cultores errorum. Zachar. 10. a. Et ſicut ſomnium, erunt diuitiæ militantium contra Hieruſalem. Iſaiæ 29.b Vel quia non proderunt deſtructoribus Hieruſalem: vel quia argumenta & ſtrophæ hæreticorum erunt velut viſa ſomniantium, & ſicut ſomniat eſuriens ſe comedere. *Errores hæreticorum.*

Sonare, Sonus, Sonitus, Reſonare.

Sonus, eſt obiectum auditus: vnde quicquid primo & per ſe ab auribus percipitur, ſonus dicitur. Sonare autem eſt ſonum efficere.

Gre.27.mor.13.14.15. Sonus aliquando eſt inſpiratio: & ſonus ex ore Dei, eſt vis timoris de ſuperna irruens aſpiratione: quia quum nos de venturis Dominus aſpirando replet, proculdubio de male geſtis præteritis terret. Et ſonitus rugit poſt Deum, quia cùm mentem Deus ingreditur, mox pœnitentiæ gemitus ſequitur, vt ei iam ſalubriter flere libeat: qui prius de iniquitatibus deflenda iucunditate gaudebat. Iob 37.a. Sonat etiam inſpiratio. Ierem. 46 f. Vox eius quaſi æris ſonabit. Quod ſi os Dei eſt filius, ſonus procedens ex ore Dei erit Spiritus ſanctus: de quo *Inſpiratio. Gemitus pœnitentiæ. Spiritus ſanctus.*

Act.2.a.

Act.2.a.Factus eſt repente de cælo ſonus tanquam aduenientis ſpiritus vehementis.

Vindicta Dei. Sonitus rugitus Dei, eſt grauis Dei vindicta.Ier.25.f. Et ſonitus quadrigarum in iudicio, erit angelorum,vel dæmonum.Ioel 2.b.Amos 2.a. *Glo.int.ſ.Ier.25.*

Prædicatio. Laudes Dei. Sonat vox ſponſæ in auribus ſponſi, quum prædicat Chriſtum proximis, eos hortando ad amorem Chriſti.Cant.2.d.Et ſonitus buccinæ, prædicationem ſignificat. Exo.19.c.20.c. Et laudatur Deus in ſono tubæ,quando,quę in aure audiuntur prædicantur in tectis ad gloriam Dei.Pſ.150.Et ſonitus tintinnabulorum,eſt prędicatio.Ex.28.f.Et etiam ſonus alarum, & ſonus aquarum ſunt laudes populorum: ſonus verò caſtrorum, eſt maior laus ſublimis Dei:qui omnem ſuperat intellectum.Dicitur autem ſonus ſublimis Dei, quia à Deo habent, vt laudent,& quia in fœlicitate laudabunt,vniti Deo.Eze.1.f.33.a. Sonus Apoſtolorum, eſt ſimplex prædicatio.Pſ.18.Roma.10.d.Reſonant montes laudem,quum Apoſtoli prædicant. Iſa.44.d.Sonat autem venter quaſi cithara.Iſa.16.d.quando mens prædicantis omnibus virtutibus eſt ornata&ſic foris gratum dat ſonum.Et ſonans tonitruum,eſt prædicatio Apoſtolorum cum virtute Spiritusſancti. Iob.38.c. Ideo ſonus factus eſt, adueniente Spirituſancto. Act.2.a.Cum hoc ſonitu perit memoria malorum.Pſ.9. *Gre.ſ.Cant.2.& 29 mor.16.& ſ.Eze.ho.8. Arn.ſ.Pſ.150. Hie.ſ.Eze.1.& ſ.Iſa.16.& ſ.Iob.38 Ori.ſ.Cant.ho.4.& ſ.Rom.10.*

Tuba iudicii. Fortis inſpiratio. Aduentus Spiritusſancti. Sonitus factus prophetante Ezechiele, deſignat, vel ſonum tubæ futurum in iudicio: vel fortem inſpirationem,vel aduentum Spiritusſancti in Pentecoſte.Eze.37.b.

Minæ contra prædicatorem. Tentatio. Sonare dicitur pharetra ſuper equum.Iob.39.c.quando contra prędicatorem ſanctum occulta prauorum machinatio conſilium ſuum, quod fraudulenter operit, fraudulentius patefacit:vt præmiſſis minis, quaſi ex ſonitu pharetræ terrorem incutiant. Item quando fortiter agenti aliqua occurrit tentatio:vt à forti operatione ceſſet.

Præcepta ſecularium principum. Perſecutiones infidelium & dæmonum. Sonitus aquarum,ſunt iuſſiones ſublimitatum ſeculi: & commotiones ac perſecutiones infidelium & dæmonum.Pſ.9.45.64.82.Iſa.17.d. Et ſonat quaſi mare vox inimicorum:quādo graues ſunt tentationes & perſecutiones.Ier.6.f.Et ſonans terra, deſignat clamorem Iudæorum in Chriſtianos.1.Reg.4.c.Sonitus etiam populi Iudęorum fuit,quum clamauerunt Crucifige,Crucifige.Eze.7.c.Et ſonitus equorum,ſunt errores dæmonum & hæreticorum. Eze.26.b.Et ſonat pharetra ſuper equum, quando perſecutiones oriuntur aduerſus prædicatores.Vel ſonat in diabolo perſequente.Iob.39.c.28.d. *Gre.31.mor.25.80. Hil.ſ.Pſ.64. Hie.ſ.Iſa.17.& ſ.Ier.6.& ſ.Eze.7. Aug.ſ.Pſ.45.64. Gre.ſ.1.Reg.4.& 31.mor.25.*

Fama turpitudinis prælati. Reſonare dicitur vox gregum in auribus Samuelis.1.Reg.15.d.quando venit fama turpitudinis inferioris prælati ad ſuperiorem. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Prædicatio legis Sonitus folii volantis terret Iudæos. Leu.26.c. quia terrentur à prædicatione legis per fideles facta. *Iſyc.ſ.Leui.26.*

Inſania voluptatum. Sonitus lętantium eſt inſania vacantium voluptatibus.Iſa.24.b. Ad idem ſonitus organi. Iob.21.b.

Fama lapſi in peccatum. Sonitus ruinæ Tyri,eſt fama eius,qui lapſus eſt in peccatum.Eze.26.c.27.f.Et ſonitus ruinæ cedri eſt fama Luciferi lapſi.Eze.31.f. *Hie.ſ.Eze.26.31.*

Inquietudo impii. Sonitus terroris dicitur eſſe ſemper in auribus impii.Iob.15.c.quia ſemper malum ſuſpicatur:nec in vlla eſt ſecuritatis tranquillitate. *Gre.12.mor.19.*

Sophar.

Hæretici. Sophar.i.ſpeculator,vel buccina:vel diſſipatio ſpeculæ,vel matutinus,aut corona,ſeu circulus:Vnus ex amicis Iob.Iob.2.a.Typus eſt hæreticorum:qui cum aliqua per naturæ bonū ſapienter prædicent ſunt tamen aſſertores mendacii, falſa de Chriſto prædicantes,& mentes contemplantium ſubuertentes. *Hie.prol.in com.ſ.Iob. Gre.prol.mor.cap.12.& 3.mor.17.*

Sophim.

Angeli. Contēplatio Dei Sophim.i.ſpeculæ, vel ſpeculantes,ſiue cooperti, aut natantes vel expectantes,aut fauus: mons eſt in tribu Ephraim, vnde erat Elcana pater Samuelis.1.Reg.1.a. deſignare poteſt angelos cognoſcentes Chriſtum,vel contemplationem Dei. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Sophonias.

Sophonias.i.abſconſio Domini, ſiue ſecretum Domini, aut ſpeculator noſter Dominus, vel aquilo Domini.Vnus è duodecim Prophetis,filius Chuſi,hoc eſt,humilitatis, quia Prophetæ & Apoſtoli dicunt: Non ſum dignus vocari Apoſtolus. Sopho.1.a. Alius Sophonias ponitur.Zach.6.c. *Hie.ſ.Soph.1.*

Sopire,Sopor,vide Dormire. *Sorbere,vide Abſorbere.*

Sordes,Sordeſcere,vide Immundus.

Sorec.

Iudæa. Anima. Sorec,id eſt,vinea, vel vitis, aut ſibilus, vel ſibilans, vel interpretatur electa. Eſt genus vitis optimæ:quæ vberes fructus facit,atque perpetuos.Iſa.5.a.typus eſt Iudææ,vel animæ virtutibus ornatæ. *Hie.ſ.Iſ.5.& ep.ignoto vultu.*

Soror,vide Frater. Sors,Sortiri.

Sors,eſt fortuitus aliquis euentus: & interdum accipitur pro munere,vel officio, & conditione.Sap.3.c.Sors in tēplo Dei acceptiſſima.Quandoque pro patrimonio ſeu hæreditate. Datur etiam ſors diuinatoria.Eſther.3.b.Miſſa eſt ſors in vrnam coram Haman.Sortiri autem eſt ſortes facere,vel per ſortes aliquid accipere.

Aug.ſ.Pſ.30. Sors eſt res in dubitatione humana diuinam iudicans voluntatem: & poteſt ſignificare itatum gratiæ, ſeu gratiam Dei, qua ſaluati ſumus: quæ non eſt in electione humana, ſed in voluntate diuina: vnde ſortes iuſtorum dicuntur eſſe in manibus Dei. Pſ.30.124. *Gratia Dei.*

Ori.ſ.Leui.ho.9. Iſyc.ſ.Leui.16. Sortem mittere inter duos hircos. Leu.16.b. quæ dici poteſt ſors conſultoria, eſt diuidere iuſtos à peccatoribus. Item recognoſcere in Chriſto naturam diuinam & humanam: vt cuique tribuatur quod ſuum eſt. *Diuidere iuſtos à peccatoribus. Cognoſcere duplicem naturam in Chriſto.*

Ori.ſ.Nu.ho.11.& ſ.Ioſ.ho.23.25. Sorte diuiſoria datur terra promiſſionis: ſed aliqui accipiunt ſine ſorte quia ſicut in bello egregii duces accipiunt aliqua ſpolia ſine ſorte: ita in gloria: vt Apoſtoli accipiunt duodecim ſedes. Num.26.f.33.g.36.b. Leu.16.c. Ioſu.9.b.13.a.17.a.18.b.21.a. Pſ.141. Col.1.b. Illorum autem eſt ſors ſeu portio in terra viuentium, quorum conuerſatio in cælis eſt. Phili.3. Ad hæc pertinent ſortes ſacerdotum & Leuitarum.1.Par.24.b. Omnes ſors æqualiter diuidat.

Gre.ſ.1.Reg.14. Sors etiam eſt propria cuiuſque conuerſatio: & ſortes ſpirituales ponimus, quádo per exteriora ſigna operum ad occultorum notitiam peruenimus.1.Reg.14.f.Pſ.30.Sapi.2.b. *Conuerſatio vniuſcuiuſque.*

Rup.ſ.Ionam 1. Sors cadens ſuper Ionam eſt, quando Apoſtoli & Martyres patiuntur, non propter peccata ſua, ſed propter Chriſtum. Ion.1.b. *Pati propter Chriſtum.*

Gre.ſ.1.Reg.10. Sortes eligendi regis, deſignant electionem faciendam de prædicatoribus.1.Reg.10.d. *Electio prædicatoris.*

Amb.de Tob.20. Aug.ſ.Pſ.21.& ſ. Ioan.trac.118. Sortes miſſæ ſuper veſtem Chriſti. Pſal.21.d. deſignare poſſunt diſtributionem geſtorum Chriſti inter euangeliſtas ea ſcribentes. Vel mittitur ſors ſuper charitate, quæ non diuiditur: ſed ſorte datur deſuper: nempe per diuinum iudicium, non per merita. Mat.27.d. Mat.15.b. Luc.23.a. Ioan.19.d. *Diſtributio geſtorum Chriſti inter euangeliſtas. Collatio charitatis à Deo.*

Amb.ſ.Luc.1. Sorte Zacharias offert incenſum. Luc.1.a. deſignans mittendum & dirigendum eſſe à Domino ſacerdotem Chriſtum. *Miſsio Chriſti ſacerdotis.*

Hie.ſ.Iſa.17.57. Sors idololatræ, eſt in torrentibus, hoc eſt, ſors ſacerdotis diaboli, eſt in inferno. Iſa.57.b. Ita ſors vaſtantium fideles eſt infernus. Iſa.17.d. Ier.13.d. *Gehenna.*

Lyra.ſ.Ioel 3. Sortem mittunt ſuper populum Dei, aut alterius ciuitatis, qui eum in varios inducunt errores. Ioel 3.a. Nahum 3.b. *Inducere in errores.*

Soſpes, vide ſaluare.

Spathula, vide Palma.

Spacium, Spacioſus.

Spacium, eſt intercapedo loci ſeu temporis, quæ inter aliquos terminos includitur. Spacioſum autem eſt, quod multum habet ſpacii.

Spacium itineris trium dierum inter oues Laban, & oues Iacob, deſignat fidem Trinitatis, qua fideles ab infidelibus ſeparantur. Gen.30.f. *Fides Trinitatis.*

Glo.ord.ſ.Exo.3. Spacioſa terra dici poteſt gloria cæleſtis, quæ totum animi deſiderium vndiquaque replet. Exod.3.b. *Gloria cæleſtis.*

Glo.int.ſ.Iſa.49. Spacium factum Sion, deſignat latitudinem eccleſiæ, quam inter Gentes accepit. Iſa.49 c. Et ſpacioſus locus in domo Laban, eſt promptitudo Gentilitatis in ſuſcipienda fide. Gen. 24.c. Spacioſus etiam locus, eſt ipſa eccleſia, in qua ſtatuuntur prædicatores, tanquam pedes Chriſti. Pſ.30. *Latitudo eccleſiæ in gentibus.*

Hie.ſ.Pſ.30. G.e.26.mor.31.

Baſi.reg.breu.240 Glo.ord.ſ.Exo.3. Spacioſus locus dici poteſt dilectio, quæ extenditur ad amicos & inimicos. In loco etiam ſpacioſo pedes ſtabiliti ſunt, quando & ad congruentia bona tendimus, & nulla difficultate præpedimur. Pſal.30. *Dilectio amicorum & inimicorum. Promptitudo bene operandi.*

Spacioſa terra, eſt huius mundi proſperitas, in qua mali per latam viam merguntur in infernum. Gen.34.c. Dicitur etiam ſpacioſa via: quia in ea varié contingit errare. Mat.7.b. Spacioſa autem terra apta eſt inundationi: vnde deſignat eos, qui multum merentur caſtigari à Deo. Iſa.28.a. *Mundana proſperitas. Graues peccatores.*

Hie.ſ.Iſa.30. Spacioſé paſci dicuntur, qui ſine vllo impediméto ſtudio ſacræ doctrinæ vacant. Iſa.30.c. *Vacare ſacræ doctrinæ.*

Arn.ſ.Pſ.103. Aug.ſ.Pſ.103. Spacioſum mare deſignare poteſt leges, multa hominum genera continentes. Vel latitudinem mundi ducentem ad inferos. Pſ.103. *Leges. Latitudo mundi.*

Hie.ſ.Ier.22. Spacioſa cœnacula ædificare vult hæreticus: ſed anguſta ædificat. Ier.22.d.

Species, ſpecioſus, vide Decor.

Spectare, Spectaculum, Spectabilis.

Spectare, eſt ſæpe, ſeu fixè intueri. Spectaculum autem dicitur id, quod ſpectatur, vt ludi aut etiam ipſa ſpectatio.

Gre.ſ.1.Reg.4. Spectans Eli contra viam 1.Reg 4.c. deſignat Scribas: qui dum ſuperbe ſcripturas accipiebant, ei, qui eſt via, per quam ire ad æternam patriam debuerant, contradicebant. Ipſe enim Chriſtus dicit Ioan.14. Ego ſum via, veritas & vita. *Contradicentes Scribæ Chriſto.*

Hie.ſ.Iſa.27. Spectaculum fuit paſſio & reſurrectio Chriſti. Iſa.27.c. Iuxta Septuaginta.

Specula, ſpeculari, ſpeculator.

Specula, eſt locus editus & eminens, vnde aliquid videri & ſpeculari poteſt: ſiue ſit mons, ſiue turris, ſiue lapis, ſiue arbor, aut aliquid aliud eminens. Speculari autem eſt quaſi è ſpecula proſpectare, vel ad videndum intendere. Per tranſlationem autem ponitur pro ſcrutari, & exacte conſiderare.

Eccleſia. Contemplatio. Pænitentia. Prouidentia.

Specula dici poteſt eccleſia:& etiam contemplatio. Iſa.21.c.Super ſpeculam Domini ego ſum ſtans.Item pænitentia. Ier.31.d.Statue tibi ſpeculam. Speculam autem ſibi ſtatuere, eſt ventura vitiorum certamina ex alta conſideratione prænoſcere. *Glo.ord.ſ.Iſa.21. Gre.31.mo.31.*

Propheta. Prophetia.

Speculator interdum dicitur Propheta.Iſa.21.b.Eze.3.d.Et ſpecula,eſt ipſa prophetia,per quam procul intuentur futura.Iſa.21.b. *Hie.ſ.Iſa.21.*

Apoſtoli. Prælati. Doctores.

Speculatores, qui erant in Gabaa Beniamin. 1.Reg.14.c deſignant Apoſtolos,epiſcopos, & doctores in ſublimi ſtatu vitæ poſitos: qui non ſolum ſubditorum facta conſiderant, ſed etiam concionatorum prædicationem.Iſa.52.c.Ier.6.d.31.d.Eze.3.d.33.a.Quiſquis autem populi ſpeculator ponitur,in altum debet ſtare per vitam,vt prodeſſe poſſit per prouidentiam. Ideo Iſa.40.Super montem excelſum aſcendetur,qui euangelizas Sion. *Gre.ſ.1.Reg.14.& ſ.Eze.ho.11. Hie.ſ.Iſa.52.& ſ.Ierem.6. Cyr.in apolo.*

Sacerdotes Iudæorum. Heretici.

Speculatores cæci,ſunt ſacerdotes Iudæorũ & phariſæi,& etiã hæretici.Iſ.56.d.Hoſ.5.a.9.b. *Hie.ſ.Iſa.56.& ſ.Hoſe.9.*

Speculum.

Speculum, eſt illud terſum ac politum, in quod aſpicientes imaginem noſtram, aut alterius rei illi obiectæ, quam refert,contemplamur.

Chriſtus. Sacra ſcriptura.

Speculum dicitur ipſe Chriſtus,& ſapientia,& ſacra ſcriptura:ad quorum aſpectum debemus noſmetipſos contemplari,& maculas tergere.Sapi.7.d.Iacob.1.d.

Diuina præcepta. Exempla Sanctorum. Corpora virginum.

Specula mulierum, de quibus fiebat labrum æneum ad lauandum ſacerdotes. Exod.38.a. deſignare poſſunt diuina præcepta,quæ debemus contemplari,vt ſordes mentis noſtræ abluamus.Significant etiam exempla Sanctorum patrum,qui ob animarum pulchritudinem, mulieres dicuntur.Specula etiam mulierum dici poſſunt corpora ſancta virginum. *Gre.ho.7. Rup.2.ſ.Leui.3. Hie.1. adue.Ioui.*

Fides.

Speculum aliquando dicitur cognitio rerum diuinarum obſcura,& fides, quæ dicitur ſpeculum ſine macula.Sapi.7.d.Iſa.3.d. Vnde 1.Cor.13.d.ait Apoſtolus: Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate. *Hie.ſ.Iſa.3.*

Specus,ſpelunca,Antrum,Cauerna.

Specus & ſpelunca,eſt locus excauatus intra rupem, aut montem,obſcuritatem quandam habens:qui etiam antrum & cauerna dicitur.

Diuina protectio. Caro Chriſti.

Spelunca,in quam confugit Dauid,cum fugeret Saulem.1. Reg.21.a.24.a. Pſ.56.141. in titulo, diuinam protectionem ſignificare poteſt. Deſignat etiam carnem Chriſti: vel eius ſepulchrum,vbi abſconditus eſt a Iudæis perſequentibus. *Arn.ſ.Pſ.56. Aug.ſ.Pſ.56.*

Sinus Dei patris. Vulnus lateris Chriſti. Vacua angelorum. Latus Chriſti.

Cauerna maceriæ dicitur ſinus Dei patris: vbi filius nota facit omnia ſponſæ.Cantic.2.d. Vbi Origenes legit promurale. Vel deſignat vulnus lateris Chriſti. Vel protectionem angelicæ cuſtodiæ.Vel loca vacua in choris angelorum, relicta à dæmonibus. Vel contemplationem chororum cæleſtium. Cauerna etiam laci, quæ videtur Saram ſignificare. Iſa.51.a.dici poteſt latus Chriſti. *Ori.ſ.Cant.ho.4. Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.62. Hie.ſ.Iſa.51.*

Humanitas Chriſti. Mundus.

Spelunca etiam dicitur humanitas, vel caro Chriſti. Pſal.56.141. in titulo.Ier.16.d. Poteſt etiam deſignare hunc mundum, in quem venit Chriſtus pugnaturus contra diabolum, ipſumque victurus:ſicut Dauid fugiendo vicit Saulem. *Hil.ſ.Pſ.56. Ori.ſ.Ier.ho.12. Hie.& Aug.ſ.Pſ.141.*

Firmitas in virtutibus. Eccleſia.

Spelunca,in qua habitauit Lot relicta terra Sodomorum,firmitatem & ſoliditatem in virtutibus ſignificare poteſt.Gen 19.f.Deſignat etiam eccleſiam,quæ Sanctorũ eſt diuerſorium, piè viuentium tegmen: quam inhabitant iuſti,& quicunque ignis ſupplicium euaſerint. *Cyr.de ado. in Spi.*

Templum. Lex. Synagoga. Sacra ſcriptura.

Spelunca etiam in qua habitauit Lot,templum ſignificare poteſt,& etiam legem:vel ſynagogam. Speluncæ enim dicuntur ſynagogæ Iudæorum. Iſa.32.c. Et ſpelunca hyænæ plena oſſibus mortuorum,eſt ſynagoga Iudæorum.Ier.12.b. *Ori.ſ.Gen.ho.5.& ſ.Ier.ho.8. Hie.ſ.Iſa.32.*

Spelunca rurſum eſt munimentum veritatis:quò confugiendum eſt fidelibus:& ſcripturæ legis & Prophetarum. Et cauernæ petrarum ſunt doctrina Apoſtolorum, & apoſtolicorum virorum Iere.16.d.Apoc.6.d. *Hie.ſ.Iſa.2.& ſ.Ier.6.*

Apoſtoli. Angeli.

Cauernæ petrarum,dici poſſunt Apoſtoli,& prædicatores:& etiam angeli.Ier.16.d. *Aug.ſ.Apo.ho.5*

Opera bona cum contemplatione. Conſcientia vtriuſque populi. Studium vitæ remotioris.

Spelunca duplex,vbi ſepelitur Sara,operationem bonam contemplationi coniunctam ſignificare poteſt:vbi eſt geminæ vitæ requies. Deſignat etiam conſcientiam vtriuſque populi,vbi quieſcit ſcriptura. Vel duas leges interceſſu literæ. Gen.23.b.25.a.49.d 50.c. Et cauernæ,vnde exire dicuntur Hebræi,ſunt ſtudium remotioris vitæ prædicatorũ.1.Reg.14.b.Speluncas autem ingredimur,quando ad mentium ſecreta recurrimus:ne vagantibus oculis concupiſcenda videamus,&quando olfactum ab obſcenitatibus mundi cuſtodimus.1 Reg.13.b. In antris etiam cubant catuli leænæ, quando prædicatores quieſcunt ſub ſilentio, opportunum tempus expectantes.Iob.38 d. *Ori.ſ.Ier.ho.13. Rup.6.ſ.Gen.37. Beda.ſ.Gen.23. Gre.ſ.1.Reg.13.14. & 6.mor.23.& 30.mor.11.*

Corpus hominis. Senſus hominis.

Spelunca præterea dicitur corpus hominis. Pſ.141. Et ſpelunca in cuius oſtio ſtetit Elias, eſt hæc corruptionis habitatio,in qua adhuc ex vetuſtate retinemur.3.Reg.19.c.Hæc eſt ſpelunca, in qua abſconduntur quinque reges.Ioſue.10.c.Cauernæ etiam terræ,ſunt ſenſus hominis.Iob.30.b. *Amb.de fug.ſecu.5. Gre.5.mor.26. Hie.adu.Iouin. ſ.Iob.30.*

Cogitationes prauæ. Conſcientia. Senſus carnales legis. Conciliabula hæreticorum.

Cauernæ terræ,dici poſſunt cogitationes prauæ: in quibus ſe hæretici, aut praui ab humanis oculis abſcondunt. Praui quippe, vt ſunt, videri ab hominibus refugiunt:dumque aliud quàm ſunt ſimulant, ſeſe in conſcientiæ ſuæ latibulis, quaſi in cauernis occultant. Iob.30.a. *Gre.20.mor.14. Hie.ſ.Iob.30.& ſ.Eze.33.*

Cauernæ præterea dici poſſunt ſenſus carnales legis. Item occultæ prædicationes hæreticorum,& conciliabula, quæ ſunt penetralia, vbi dicunt eſſe Chriſtum.Iob.30.b. Ezech.33.f. Nahum.2.d. *Gre.20.mor.11. Hie.ſ.Iob.38.& ſ.Iſa.12.65.*

Gre ho.39. Antrum,in quo moratur beſtia, mentem peccatoris ſignificat. Iob.37.b.38.d. Et
Ori.ſ. Mat. ho.15. reguli, eſt obſeſſus à dæmone,vel in peccato exiſtens.Iſa.11.b. Spelunca etiam latro
anima malis cogitationibus, peccatis,rapinis,&c.plena,hæreſes item ſpelunca latro
ci poſſunt.Speluncam quoque latronum faciunt eccleſiam,qui in ea malè viuunt.N
Ierem.7.b.Haba.2.b.

Spernere, vide Contemnere. Sphera, Spherula, vide Globus. Sp

Spica,eſt quę in extremo culmi frumenti,aut alterius grani ſemina continet,ariſt
Rup.1.ſ.Leu.11.et Spicæ virentes erant exempla patrum ante legem,quos nondum legis æſtus terru
ſ.Deut.27. rentur autem igne Spiritusſancti, quum additur intelligentia ſpiritualis.Deuter.23
Hie.ſ.Iſa.17. etiam virentes erant Apoſtoli adhuc rudes:& alii neophyti. Leu.2. Spicæ quoque
Gre.22. mo.20.& ſ.Eze.ho.15. cuntur Apoſtoli, & reliqui fideles ex Iudæis. Iſa.17.a. Item aliquando ſpicæ ſunt t
Hil.ſ.Mat.can.12 huc & recentes in virtute.Exod.22.a.Mat.12.a.Aliquando verò proficientes iam &
res. Marc.4.c.

Phil.de ſacri. Abel & Cain. Spicæ etiam virentes,& toſtæ igne,ſermonem doctrinę probatum ſignificare po
d. Et ſpicæ quas vellebant Apoſtoli, deſignant doctrinam ſacræ ſcripturæ. Luc.6.a
Aug 1.de Gen.ad lit.20. duæ oliuarum ſeu rami, vtrunque teſtamentum deſignant. Zac.4.d.Spicæ quoque
pii tulerunt ab eſurientibus.Iob.24.b.ſunt Sanctorum patrum ſententiæ, & occul
Hie ſ.Iob.24.& ſ.Za.b 4. raque notitia diuinorum:quia ſæpe dum per figurata eloquia proferuntur, ab eis t
Gre.16.mor.25. tecæ quaſi ariſtarum paleas ſubtrahimus, vt medulla ſpiritus reficiamur. Spicæ eti
Iſyc.ſ.Leu.19.23. nentes in agro, ſunt doctrinæ legis ad legem nouam facientes, & quod relinquitu
cendum poſt hanc vitam. Leu.19.b.23.d.

Spicæ præterea,quas vellebant Apoſtoli,fructus eccleſiæ deſignare poſſunt.Luc
Anb.ſ Luc.6. Spica multa ſimilia & paria continens grana genus humanum ſignificare pot
Gre.17.mor.6. ariſtæ ſunt ſuperbi, qui rigiditate tumoris ſuperbiæ,amiſſa charitatis vnione ſe ab
rant.Iob.24.d.

Spicæ tritici, bonas cogitationes aliquando ſignificare poſſunt.2.Reg.4.b.

Gre.1.mor.36. Spica,vt profert plenum fructum, deſignat pœnitentiam lachrymoſam, quæ i
Hie.ſ.Mar.4. charitatem.Marc.4.c.

Rup.8.ſ.Gen.41. Spicæ ſeptem plenę in culmo vno.Gen.41.a.deſignant virtutes in anima,vel char
tas.Item abundantiam gratiæ:& fideles abundantes doctrina ſpirituali.

Rup.8.ſ.Gen.41. Spicæ verò aliæ tenues & arentes, pulchritudinē priorū tollentes,vitia ſignifica
bus contraria,&tēpus Antichriſti.Itē Iudęos aridos & eſurientes,ſine verò ſenſu ſ

Spiculum,ſpiculator, vide ſagitta.

Spina,ſpinoſus,Tribulus,Vepres,Sentes.

Spina,eſt aculeus ſentis vel rubi,aut alterius, quo pungimur,eſt etiam arbor ſpi
ne. Spina quoque dicitur in animali contextus vertebrarum inter ſe qui eſt à collo
extremum os ipſius ſpinæ ſeu dorſi.

Spinæ interdum ſignificant duritiā iræ Dei,quæ malos grauiter affligit.Iſa.27.b

Hie ſ.Iſa.27. Spinæ ſuper caput Chriſti.Mat.28.c.ſignificare poſſunt carnes Martyrum lacer
Aug.ſ.Ioan. bus tamen Chriſtus coronatur.

Gre.ho.20. Spina in bonum,ſignificare poteſt doctrinæ ſpiritalis viros, qui dum de peccati
tibus diſſerunt,& modò æterna ſupplicia minantur,modò cæleſtis regni gaudia pr
corda audientium pungunt, ſicque mentem dolore compunctionis perforant, vt
oculis,quaſi quidam ſanguis animæ lachrymæ decurrant.Iſa.41.e.

Aug.q.in Ex 154. Spina etiam ſignificat ſtimulum conſcientiæ, & compunctionem:& tunc conſ
Gre.ſ.1.Reg.6. na, quum per omnipotentis Dei diſpenſationem ad lachrymas pœnitentiæ anima
Anb.ſ.Pſ.118. ſer.22. recordatione in flammatur.Pſ.31.Et ſepiuntur aures ſpinis,quum cor eſt contritu
Anb.1.offi.3. in ſe timorem diuini iudicii.Eccl'tæ 28.d.

Ori ſ.Cant ho.3. Spina ferè in malum ſumitur,quia pungit, & dolorem infert,ſolet ſignificare ſol
Chry ſ.Mat.ho.45 & ſ.Gen.ho.5). ſeculi animum affligentes,& diuitias ſolicitudine ingerentes. Mat.13.a. Luc.8 a.
Baſi.ſ.Pſ.45. Cant.2.a. Sicut enim ſpinæ non ſinunt ſemen emicare, ſed denſitate ſua ſeminatu
Aug.2.de.Gent.cō munt:ita & curæ temporales ſpirituale ſemen,quod in anima ſeminatur, non ſin
tra Manich.20. afferre,ſed adurunt,& ſuffocant ſicut ſpinæ profectum eius retardantes.Spinæ qu
Chry ſ.Mat.ho.45 quæſtiones animum pungentes,& excitantes.

Aug.2.de Gent cō tra Manich.20. Spinę præterea ſignificant voluptates, & prauas inclinationes, & etiam tribuli
Phil.2.allegor. dinarę concupiſcentiæ.Gen.3.d.Mat.13.a. Luc.8.a.Significant itidem ſpinę dolore
Hila ſ.Pſ.57. ris. Pſ.57. Spinę autem non producunt fructum, ſicut è diuerſo ficus non produ
Anb.ſ.Luc.6.& ſer.36. noxium.Luc.6.d.

Ori.ſ.Pſ.36 ho 1. Spinę præterea, ſunt vitia incultique mores, & iniquitas nondum firmata,quu
& ſ.Mat.ho.35. fragilis,& etiam peruerſæ cogitationes.Pſ.31.57.Prou.24.d. Iſa.5.b.10.33.b.34.c. I
Hie.ſ.Pſ.57.& ſ. ſunt ſpinæ ſuper caput Chriſti.Mat.27.c.Ioel.3.d.Et vepres, inter quas hærebat a
Iſa.33.& ſ.Ioel 3. 22.c.ſunt peccata noſtra, quorum dolorem pertulit Chriſtus. Et vepres vineæ,ſu
Gre.20.mor.11. Iſa.5.b 9 d.10.d.Iob.30.a.

Iſyc.ſ.Leu.16. Spinæ,ſunt omnes animæ comparatæ ſponſæ.Cant.2.a.Vbi etiam deſignari po
Beda ſ.Eze.22. et ſ.Prou.14. tiles, & hæretici, ſicut Matth.7.c. Et ſpinæ ſuper caput Chriſti, ſunt animę pecc

Anima peccatrices. Errores hæreticorum. Exempla mala.

Gentes prius inutiles. Mat.27.c. Marc.13.b. Ioan.19.a. Et ſpinæ in roſa, ſunt ſenſus hæreti
in ſacra ſcriptura. Vel ipſi hæretici ab eccleſia prodeuntes, qui & vepres dicuntur. Ier.12.
34.c. Iſa.9.d. Et ſpinæ ſe mutuò complectentes, ſunt hæretici in conuiuiis doctrinarum ſu
rum. Nahum 1.c. Et tribulus ſuper aras hæreticorum, eſt fructus errorum ipſorum. Hoſe.1
c. Spinæ quoque ſunt, qui ſolis verbis Chriſtum confitentur, operibus verò nihil, niſi huma
nas ſolicitudines ſectantur. Spinæ ſunt etiam exempla mala. Ier.12.c.

Tentationes & tribulationes.

Spinæ, ſunt tentationes & tribulationes animum affligentes. Baruch 6.g. Hoſe.2.b. Et ſp
nis electorum viæ ſepiuntur, dum dolorem punctionis inueniunt, in hoc, quod tempora
ter concupiſcunt. Inter has ſpinas eſt lilium ſponſæ: quæ quia inter tribulationes candidi
& odoratior prodit. Cant.2.a.

Praua verba & opera Iudæorum. Dolor vbi ſperabatur remuneratio.

Spinæ etiã erant praua verba Iudæorũ in Chriſtũ, & etiã eorũ opera peruerſa. Iſ.5.b.7.d.9
Pro frumento oritur tribulus, & pro hordeo ſpina. Iob.32.d. quando in vltima retributi
ne ex ea re, de qua remuneratio laboris quæritur, punctio doloris inuenitur. Vt autem ho
deum à frumento diſtat, quamuis vtrunque reficiat: ſic à tribulo ſpina, quamuis ſi vtrunqu
quod pungat: quia tribulus mollior, & ad pungendum ſemper durior eſt ſpinæ. Spina qu
que de ſepe, eſt dolor vbi ſperabatur auxilium. Mic.7.a.

Demones. Corona Chriſti. Iniqui. Peccata. Temeritas.

Spina doloris ſunt populo Dei Sidonii, hoc eſt, dęmones affligentes populũ Dei Ez.28.
Vepres inter quas hærebat aries. Gen.22.c. coronam Chriſti ſignificare poſſunt. Vel ſu
iniqui, qui ſuſpenderunt Chriſtum: & etiam peccata, propter quæ crucifixus eſt.
Spina aliquando dicitur temeritas. Pro.24.d. Operuerunt ſuper faciem eius ſpinæ. Et 2
b. Quomodo ſi ſpina naſcatur in manu temulenti. Eccl'tæ 7.a. Sicut ſonitus ſpinarum arde
tium ſub olla, ſic riſus ſtulti.
Spinoſa planta, eſt rubus, poſtquam verbum legem ferre, & cum hominibus conuerſa
deſinit, corona coronatur, vt quod primum per verbum viſum fuerat, per ſpinam rurſum a
ſumptum oſtenderet omnia vnius potentiæ.

Spina arbor, vide Sethim.

Spiritus, Spiritualis, Spirare, Aſpirare, Spiraculum.

Spiritus, halitum ſignificare poteſt: vnde ſpirare dicitur, qui halitum emittit, ideo pro v
to. Spiritus autem aliquando eſt aſpiratio. 3.Reg.10.a. Non habebat vltra ſpiritum. Appar
tio. Mich.2.c. Vtinam non eſſem vir habens ſpiritum. Cogitatio. Pro.15.a. Quæ immodera
eſt, contereт ſpiritum. Cura. Num.11.d. Auferam de ſpiritu tuo, & tradam eis. Donum Sp
ritusſancti. Exo.28.a. Quos repleui ſpiritu prudentiæ. Intentio ſpiritualis. Pſ.77. Non eſt cr
ditus cum Deo ſpiritus eius. Ira. Iudi.8.a. Requieuit ſpiritus eorum, quo tumebant. Robur
Reg.30.c. Reuerſus eſt ſpiritus eius. Sol. Eccl'tæ 1.a. In circuitu pergit ſpiritus. Vita. Iob.17.
Spiritus meus attenuabitur. Voluntas. 2.Par.36.d. Suſcitauit Dominus ſpiritum Cyri. Por
tur ſpiritus diuinus, ſpiritus angelicus, ſpiritus humanus, ſpiritus carnis, ſpiritus mundi, ſp
ritus nequitiæ, & ipſe angelus malus.

Spiritus in bonum.

Spiritus in vtroque teſtamento, iuxta Hieronymum, vbicunque ſine additamento ponitu
in bonam partem intelligitur. Vt Galat.5.d. Fructus autem ſpiritus charitas, gaudium, pa
&c. Et 6.a. Si ſpiritu viuimus, ſpiritu & ambulemus. Et Rom.8.c. Si autem ſpiritu facta ca
nis mortificaueritis, viuetis. Et in veteri. Dans flatum populo, qui eſt in ea, & ſpiritum calc
tibus eam. E contrario, malus ſpiritus ſemper legitur cum additamento. Mat.12.d. Cùm in
mundus ſpiritus exierit ab homine. Et Luc.9.c. 1.Reg.16.c. Mic.2.d. Abac.1.c.2.d. Sed in b
num aliquando ponitur cum additamento, aliquando ſine eo. Pro malo verò nunquam ſi
additamento.

Deus.

Spiritus principaliter dicitur Deus, ſecundùm quòd maximè ſeparatus eſt à condition
bus, ſeu proprietatibus corporis. Ioan.4.d. 2.Cor.3.d.

Voluntas Dei.

Spiritus Domini, qui ferebatur ſuper aquas, dici poteſt voluntas Dei, quæ ferebatur ſ
per voluntates angelorum. Gen.1.a. Zac.6.b.

Spiritusſanctus

Spiritus Domini paſſim accipitur pro Spiritusſancto. Gen.1.a.6.a. Pſ.32.105.142.147.I
42.a.48.c. Ier.10.c. Ioel 2.g. Ipſe eſt ſpiritus rectus, hoc eſt, director, quem ſequens anima
veritate quærenda, deuiare atque errare non poteſt. Item ſpiritus principalis, potens ad op
randum. Pſ.50. Et eſt effuſus de excelſo per ſua dona in Pentecoſte. Et dicitur egreſſus à fac
Dei, quia miſſus à Patre. Dicitur etiam ſpiritus Chriſti. Iſa.32.d.57.d.59.d.63.c. Spiritusſa
ctus in baptiſmo, dicitur pignus vitæ: vt per virtutem ſpiritus, renouemur à morte & vet
ſtate peccati, qui etiam eſt ſpiritus adoptionis. Rom.8.c. Vt enim ſpiritus ſeruitutis eſt, q
poteſtatem habet mortis: ita ſpiritus adoptionis, eſt Spiritusſanctus. Et ſpiritus impetus,
impulſus Spiritusſãcti: & ſpiritus inductus in oſſa. Eze.1.c.37.d. Iob.26.d.32.b. Pſ.47. Et ſp
ritus ſeptem in conſpectu throni. Apoc.1.b. eſt ſpiritus ſeptiformis, quo firmantur ange
Spiritus autem non extinguendus, eſt feruor Spiritusſancti. 1.Theſſ.5.d. 1.Reg.11.b.

Feruor Spiritusſancti. Aer. Chriſtus. Deus pater.

Spiritus quoque Domini, qui ferebatur ſuper aquas, aerem ſignificare poteſt: qui ſupe
fertur elemento aquæ. Gen.1.a. Amos 4.d.
Spiritus rectus intelligi poteſt Filius: Spiritus verò principalis, ipſe Pater, qui à nullo e
Pſ.50. Spiritus etiam auferens, eſt Chriſtus tollens peccata. Eze.1.a. Et ſpiritus oris noſter,
Chriſtus Dominus. Thren.4.d.

Beda ſ. Gen. 5. & ſ. Prou. 1. Lyra. ſ. Pſ. 2. Rup. ſ. Zac. 6. Hie. ſ. Iob. 15. Hie. & Aug. ſ. Pſ. 10. Chry. ſ. Gen. ho. 22.

Spiritus Dei aliquando dicitur ira Dei, vel vindicta, & dicitur ſpiritus Dei durus. Exo. 15. b. Iſa. 27. b. 30. f. 40. b. Iob. 4. b. Pro. 1. c. Et ſpiritus in naribus Chriſti, dicitur Iſa. 2. d. Quieſcere autem dicitur ſpiritus Dei, quando ceſſat ira Dei. Zac. 6. b.

Spiritus oris Dei, eſt diuina ſententia, qua vel abſoluit, vel condemnat. Iob. 15. d. E oris Chriſti, eſt ſententia, quam proferet in malos. Iſa. 11.

Spiritus procellarum, ſeu tempeſtatis, pœnam æterni iudicii, & verbera indicat rum, vt quos ignis concupiſcentiæ exuſſit, tempeſtas examinet. Pſ. 10.

Spiritus Dei, qui non permanet in homine, eſt vis Dei, qua curam noſtri agit, q num interitum ante diluuium prænunciauit. Gen. 6. a.

Ori. ſ. Ier. ho. 13. Hie. ſ. Iſa. 4.

In ſpiritu iudicii lauat Dominus in hac vita: in ſpiritu verò ardoris in alia. Iſa 4 Spiritus iudicii abluit minora delicta. Spiritus verò combuſtionis grauiora, quæ gari debent.

Phil. de Gigantib. Amb. de Noe 16. & ſ. Rom. 8. & 2. de Spiritusſan. lo 9. 12. Hie. ſ. Eze. 2. 37. & ſ. Haba. 2. Ful. 2. ad Monim.

Spiritus Domini poteſt etiam ſignificare gratiam, quæ non permanet in malis Spiritusſancti, & gratias gratis datas: qui ſpiritus eſt multiplex ſecundùm diuerſa ſpiritus inductus ſuper terram, eſt conſolatio & virtus Spiritusſancti. Geneſ. 6. a. 8 28. a. 31. a. Iſa. 11. a. Habac. 2. d. Zachar. 12. c. Hic ſpiritus ſtatuit ſupra pedes. Ezech. Spiritus adoptionis, eſt gratia, per quam adoptamur in filios Dei. Rom. 8. Et ſpiri ribus, eſt gratia in anima. Iob. 27. a. Et in ſpiritu adorare, eſt in gratia ſpirituali De Ioan 4. d.

Glo. int. ſ. Pſ. 103. Gre. 5. mor. 23.

Spiritus dicitur angelus, ratione ſuæ naturæ, quia eſt incorporeus. Pſ. 103. Qui f los tuos ſpiritus. Ezech. 8. a. Eleuauit me ſpiritus inter cælum, & terram.

Spiritus aliquãdo dicũtur inſpirationes & reuelationes diuinæ. Iob. 4. c. Eze. 3. g.

Arn. ſ. Pſ. 103. Gre. 11. mor. 3.

Spiritus aliquando dicuntur Apoſtoli, Spiritum ſanctum habentes, & etiam viri. Pſ. 103. 150. Iſa. 11. d.

Amb. Apo. Dauid 14. & 2. de Spiritusſan. lo 7. Aug. 2. de Gent. contra Manic. 8. & ſ. Pſ. 50. Hie. ſ. Zac. 12. Gre. 11. mor. 3. Glo. ord. ſ. Iſa. 2.

Spiritus Domini interdum dicitur anima rationalis, quæ eſt Domini per creati mens, & cor, & ſpiritus vitæ, eſt anima viuificans corpus. Geneſ. 6. d. 7. d. Exod. 6. b. Et ſpiritus rectus, eſt anima cum recta conſcientia. Pſalm. 50. Interdum etiam mitur pro anima Chriſti. Amos 4. d. Spiritus hominis in ſcripturis dicitur ipſius a tentia rationalis, qua diſtat à pecoribus, & eius naturæ lege dominatur. In ſpi humilium habitat Deus. Iſa. 57. c. Zachar. 12. a. Iob. 6. a. 8. a. 9. b. 10. c. 12. b. 15. b. 17. a. ritum in naribus dicitur habere qui viuit vita ſimili cæteris hominibus. Iſa. 2. d. 38 Eccleſiaſtæ 3. d.

Hie. ſ. Iſa. 26. Chry. ſ. Ioan. ho. 21

Spiritus etiam dicuntur opera bona, & Spiritusſancto digna. Iſa. 26. d. Et qu Deus dare ſpiritum non ad menſuram, ſumitur pro operatione. Ioan. 3. d.

Amb. ſ. 2. Cor. 3. Rup. 1. ſ. Eze. 13. Gre. ſ. Eze. ho. 7.

Spiritus viuificans, eſt lex fidei, quæ animo continetur. Viuificat autem reos m uertentes ſe, vt iuſtificati de cætero non peccent. 2. Cor. 3. b Item intelligentia ſpiri 118. Attraxi ſpiritum. Hic ſenſus ſpiritualis, eſt ſpiritus vitæ, qui erat in rotis. Eze ritus autem vitæ erat in rotis, quia per ſacra eloquia dono ſpiritus viuificamur, vt à nobis opera repellamus.

Amb. ſ. Rom. 8. Aug. ſ. Rom. 8.

Spiritus ſeruitutis in timore, eſt lex, quia homines peccati cauſa in timore conſ ritus autem adoptionis, eſt gratia. Roman. 8. c. Vel ſpiritus ſeruitutis eſt, qui pote bet mortis: ſpiritus verò adoptionis, Spiritusſanctus.

Hie. ſ. Iſa. 29. 65. Gre. 4. mor. 21. 22.

Spiritus compunctionis, eſt cognitio peccati. Iſa. 29. d. iuxta Septuaginta: vbi mus, Spiritus ſoporis. Spiritus etiam vehemens conterens naues Tharſis, eſt graui punctionis. Pſ. 47. Contritio autem ſpiritus eſt etiam in iis, qui ſunt in inferno: lic rè pœnitentia. Iſa. 65. c.

Rup. 5. ſ. Reg. 18. Ber. ſer. 3. aſcenſi.

Spiritus duplex Eliæ fuit in Eliſæo, ſecundùm hiſtoriam, quia plures virtutes fe quàm Elias. Moraliter verò, quia poſt aſcenſionem Chriſti, adueniente Spiritusſa plex intelligentiæ donum Apoſtoli acceperunt, noui ac veteris teſtamenti. Et quu oſtenderit ſpiritum manſuetudinis apoſtoli in virga & manſuetudine venerunt: cerunt opera Chriſti, & maiora. Spiritus autem duplex eſt, illuminatio intellectus tio affectus. 4. Reg. 2. b.

Rup. 5. ſ. Reg. 19. Ori. ſ. Mat. ho. 30.

Spiritus grandis & fortis fuit, quando decẽ tribus ductæ ſunt in captiuitatem. 3.

Spiritum ſaluari, etiam ſi anima damnetur, tenet Origenes per illud Eccl'ræ 12. ni ſpiritu: quoniam conuertitur ad Deum, qui dedit illum. Videtur tamen periculo

Glo. int. ſ. Pſ. 77.

Spiritus vadens & non rediens, eſt peccans, ſed n n valens per ſe reſurgere. Pſ. 7

Gre. ſ. 1. Reg. 2. & 1. mor. 10. & 14. mor. 79. Hie. ſ. Iſa. 37. & ad Demetria.

Spiritus Domini aliquando dicitur diabolus, qui Domini eſt per creationem rium. Sed ſolet addi Malus, vt 1. Reg. 16. c. 18 c. Spiritus Domini malus exagitaba Dicitur Domini per licentiam poteſtatis iuſtæ. Malus autem per deſiderium vol iuſtę. Et ſpiritus poteſtatem habentis, eſt diabolus, cui data eſt tentandi facultas. V monis ſuggeſtiones. Eccl'ræ 10. a. Et ſpiritus quem dedit Dominus regi Aſſyrioru uerſarii poteſtas. Iſa. 37. b. Et ſpiritus fornicationis eſt diabolus ad fornicandum qui ligauit Ephraim, hoc eſt, hereticos. Hoſ 4. b. d. Spiritus in alis mulierum, eſt p boli. Zac. 5. d. Hic eſt ſpiritus huius mundi. 1. Cor. 2. c. Nos autem non ſpiritum hu accepimus. Idem eſt ſpiritus immundus. Zac. 13. a. Mat. 8. 10. a. 12. d. Mar. 1. c. 3. b. 9. 8. a. 9. c. 10. c. 11. c. Spiritalia nequitiæ, ſunt dæmones. Epheſ. 6. b.

Spiritus mœroris, ſtatum peccati aut pœnitentiæ ſignificare poteſt, & etiam ipſum peccatum. Iſa.61.a. Ad peccatum pertinent blaſphemiæ, & ſeptem ſpiritus nequam. Matth.12.d, Luc. 11. d.

Spiritus Ægypti dirumpi dicitur in viſceribus ſuis, quum aliqui infideles veniunt ad fidẽ cæteris in infidelitatibus remanentibus. Iſ.19.a. *Hie.ſ.Iſa.19.*

Spiritus immundi tres, deſignant magicas artes, poeticam Gentilium, & inanem philoſophiam. Apo.16.c. *Rup.9.ſ.Apo.*

Cæcitas Iudæorũ & blaſphemiæ. Spiritus ſoporis, eſt grauis ignorantia, & cæcitas Iudæorum. Iſ.29.d. Et ſpiritus robuſtorum, ſunt clamores & blaſphemiæ Iudæorum in Chriſtum. Iſ.25.b.33.b. *Hie.ſ.Iſ.25.29.*

Senſus hæreticorum. Spiritus vertiginis, eſt reprobus ſenſus hæreticorum. Iſ.19.c. Dicuntur autem hæretici ſequi ſpiritum ſuum, qui eſt erroneus. Eze.13.a. *Hie.Iſa.19.*

Superbia. Spiritus ſumitur pro ſuperbia, quum dicuntur. Beati pauperes ſpiritu. Mat.5.a. Eccl'ę 6. d. Et ſpiritus hominis, quem aufert Deus, eſt ſuperbia. Iob. 32. d. Hic eſt ſpiritus deficiens paulatim in exercitantibus & proficientibus. Pſ.73.142.3. Reg.10.a. Spiritus etiam principum eſt ſuperbia, & audacia ſuperborum. Pſalm. 75.76.141. Et ſpiritus hominis, quem ebibit indignatio ſagittarum Domini. Iob. 6. a. Et ſpiritus oris hominis, ſunt verba ſuperba, aut maledica, &c. *Au.1.ſer.Dom. in monte, & ſ.Pſ.75. Gre.7.mor.3. & 12 mor 24. & 22.mor. 20. & ſ.Pſa.142.*

Spiritualis eſca & potus, dicitur manna, quia ſpiritualem cibum præfigurabat 1. Corinth. 10. a. *Amb.ſ.1.Cor.10.*

Inſanus. Spiritualis vir. Hoſ.9.b. ſumitur pro inſano, & eo qui maligno ſpiritu arreptus eſt.

Sicut ſpiritus carni ſeruiens non incongruè dicitur carnalis. Ita caro ſpiritui ſeruiens, rectè appellatur ſpiritalis: non quod in ſpiritum conuertetur, ſed quia ſpiritui ſumma & mirabili obtemperandi facilitate ſubdetur. 1. Cor.15.f. *Lyra.ſ. Hoſ.9. Au.13.ciu.Dei 20.*

Spiritualem qui omnia iudicet, & ipſe à nemine iudicetur, eum virum dicimus, qui vniuerſa ſcripturarum ſacramenta cognoſcens, ſublimiter ea intelligat, & Chriſtum in diuinis libris videns, nihil in eis Iudaicæ traditionis admittat. *Hie ſ.Galat.4.*

Inſpirationis. Spiraculum vitæ, ſignificare poteſt inſpirationes animam ſpiritualiter viuificantes, vel robur, tenorem, aut vim animę. Iob.33.a. Et ſpiraculum quod non incedit inter ſquamas Leuiathan, ſunt ſanctæ exhortationes. Iob.41.b. *Gre.33.mor.33.*

Aſpirare dicitur dies in reſurrectione Chriſti: & quum manifeſtatur ęterna fœlicitas. Cantic.2.d.4.b. *Rup.ſ.Cant.3. Ber.ſ.Can.ſer.72.*

Spiſſus, vide Denſus.

.·. *Splendere, Splendor, vide Fulgere.* .·.

Spoliare, Exuere, Spolium.

Spoliare, eſt veſtibus exuere, pręcipuè hoſtes, vnde dicuntur ſpolia, quęcunque hoſtibus detrahuntur. Exuere autem, eſt ſimpliciter veſtibus priuare corpus, ac detegere.

Dona Spiritus ſancti. Magi, & Gentiles conuerſi. Doctrina Iudæorum. Eloquia Dei. Spolia quæ diuidit Chriſtus, ſunt dona Spiritusſancti, & etiã conuerſi ad fidẽ. Pſ.67. Iſa.9. a.33 d.53 d. Et ſpolia Samariæ, quæ accepit Chriſtus, fuerunt Magi, & Gentiles, qui venerũt ad fidem, & etiam potentię, quę ſeruiebant aduerſariis. Iſa. 8.a. Et ſpolia, quibus non indigebit mulier fortis, ſunt multitudo conuerſorum, qui auferuntur à diabolo. Prouer.31.b. Et ſpolia quæ inuenit Chriſtianus, ſunt doctrina Iudæorum à fidelibus recepta. Pſ.118. eloquia etiam Dei. ſunt ſpolia mulieris fortis, hoc eſt fidei *Arno.ſ.Pſ.67. Hila.ſ.Pſ.118. Hie.ſ.Iſa.8.9. Amb ſ. Pſ.118. ſermone 21. Tert. adue. Iudæos Aug.ſ.Pſ.67. & Epiphan ſer.4. Beda ſ.Pro.31.*

Munera ſacerdotum. Prædicatio Pauli. Spolia, quæ diuidit Beniamin. Ge.49.d. ſignificant munera, quæ ſacerdotibus dabantur, quæ inter ſe diuidebant. Vel prædicationem Pauli poſt eius conuerſionem, qui ſpolia multa inueniſſe dicitur. Pſ.118. *Rup.7. de glorific. Trinit. 6.*

Mali. Heretici. Iudei. Spolia quæ diuidit inimicus, ſunt qui prius erant boni, quos diabolus malos facit. Exo.15. b. Et ſpolia quę diripit Aſſur, ſunt hæretici, & item Iudęi, quos rapit diabolus. Iſa.10. b.33.a. His ſpoliis implere volebant principes Iudęorum domos ſuas, vt auferrent à Chriſto credẽtes. Pro.1.b. Quaſi ſpolium eſt anima transfugienti de Hieruſalem ad Chaldęos, hoc eſt, ab hæreticis ad Philoſophos, quia ab vtriſque diripitur. Ier.21.c. *Ori.ſ.Eze.ho 4. Gre.18.mor.8. Beda ſ.Pro.1. Hie.ſ.Ier.21.*

Doctrina hæreticorum. Spolia Samariæ, deſignant doctrinam hæreticorum, quę diripit Chriſtus, quando confundit hæreticos. Iſa.8.a. *Hie.ſ.Iſa.8.*

Depoſuit Chriſtus mortalitatẽ. Exuit Chriſtus veſtimenta ſua, quando depoſuit mortalitatem. Ioan.13.a. Hanc enim indutam habuit vſque ad mortem, poſtquam ſurrexit immortalitate veſtitus.

Captiuitas Iudæorum. Spoliauit Deus fornicariam nudam. Hoſe. 2. a. quia plebem Iſraeliticam nudatam gratia Dei etiam ſpoliauit gloria temporali, hoc eſt, regno & diuitiis, quando ducti ſunt in captiuitatem. *Rup.ſ.Hoſ.2.*

Auferre veritatẽ ab infidelibus Spoliare Ægyptum, eſt auferre veritates à ſcriptoribus mendacibus, ad quos non pertinet veritas. Item omnes ſcientias & eloquentiam ſubiicere in obſequium verbi Dei. Exod.3.g.12. f. *Glo.ord.ſ.Exod.3. Rup.1.ſ.Exod.15.*

Eiiciẽs Chriſtus dæmones. Exuiſſe dicitur Chriſtus principatus, & poteſtates, quum principes huius mundi dæmones eiecit foras, & abſtulit eos, qui erant in limbo. Colloſſ.2.c. *Glo.ord.ſ.Coloſ.2.*

Deſtructio tẽpli Spoliatus Aarõ veſtibus ſuis, quando mori debebat. Nu. 20. d. deſignat tẽplum & omne ſanctuariũ Iudęorum deſtructũ: ne Iudæi de vitali virtute ſacerdotii ſui, ſaltẽ falſo glorietur. *Rup.7.ſ.Num. 9.*

Spoliare prioribus veſtimentis,eſt mutare conuerſationem:vel diuerſam accipere doctrinam. Leuitic. 6.b. Non pro linea indui lanea, ſed quæ prius acta atque correpta ſunt, non imputari,quando tempus eſt alia peragendi. Expoliare etiam ſe tunica, eſt veterem hominem, & corruptelam, & paſſiones Adæ, & terrenos mores abiicere. Vel eſt excutere omnia exteriora, & temporalia, quę ornant & onerant. Cant. 5.b Hæc eſt ſpoliatio carnis Coloſſ. 2.b. 3.b.

Spoliare dicitur nudos veſtibus,qui deceptus ab hęreticis,ad veritatem reducit.Iob.22.a.

Spoliatus vadens Micheas,dolorem pœnitentiæ deſignabat. Mich.1.c.Sic exuere ſe veſtibus iucunditatis, eſt pœnitentiam agere.Iſa. 32.c.

Spolians Aaron populum,deſignat prçlatum permittentem peccatum in ſubditis.Exo.32 f.Spoliauerunt etiam exactores populum,quando ſacerdotes & Phariſæi quęſtum quærebãt à populo,nihil de animarum ſalute curantes.Iſ.3.b.

Spoliauit multos ſuperbus,hoc eſt,diabolus,vel Antichriſtus, vel hæreticus,ideo ipſi ſpoliabuntur. Haba. 2 b. Spoliantes etiam latrones hominem, ſunt dęmones ipſum virtute & gratia nudantes,qui tamen prius eum ſpoliauerũt,quàm plagas impoſuerint.Luc.10.c. Hoſ. 7.a. Et ſpoliauit ficum locuſta,hoc eſt,diabolus ſynagogam,vel animam virtutibus.Iocl.1.c. Zac.2.b. Et ſpoliat inimicus gloria,quum priuat aliquem iuſtitia.Iob.19.b.24.b.Exuuiæ autem principum,ſunt virtutes.Eze.26.c.38.d.

Iſyc.ſ. Leuit.6. Amb.de vir. 3. & de Iſaa. 6. Au.ſ. Ioã.tra.57. Gre.ſ.Cant.5. Ruſ.ſ.Cant.5. Gre.16.mor.2. Lyra.ſ.Mic.1. Hie.ſ.Iſa.3. Hie.ſ.Haba 2. Ori.ſ.Luc.ho.34. Amb.ſ.Luc.10. Hie.ſ.Eze.26.& ſ.Iocl.1. Gre 4.mor.19.& 16.mor.24.

Mutare conuerſationem. Exuere veterem hominem. Abiicere temporalia. Reducere ad veritatem. Pœnitentia. Permittens prælatus peccatum. Primũs diabolus virtute & gratia. Cõmiſſio ſynagoga cum Deo.

Spondere,Sponſus,Sponſa,Deſpondere. Deſponſare,Sponſio.

Spondere,eſt ſponte promittere,vnde ſponſio promiſſio.Sponſare autem,eſt contractum de futuris nuptiis efficere.Vnde dicuntur ſponſus,& ſponſa.

Sponſauit ſibi Deus in ſempiternum ſynagogam in Abraham, vt eam perpetuo haberet. Deſponſauit autem eam in iudicio & miſericordia,in deſerto in monte Sinai, quando dedit legem, in qua eſt iuſtitia & miſericordia,vnde & ipſa ſynagoga dicitur ſponſa. Deſponſauit verò eam in fide,in aduentu filii ſui,& in lege noua.Hoſ.2.d.Ier.2.

Sponſus dici ſolet Chriſtus,cuius typum geſſit Moſes,qui dictus eſt ſponſus ſanguinum. Exo.4.f.Pſ.18.Iſa.62.Ier.16.b.25.c.Matth.9.b.25.a. Deſponſauit autem ſibi eccleſiam,quando Verbum caro factum eſt.Sponſauit autem ſibi eam in æternum,per ipſam aſſumptionem naturæ humanę.In iudicio verò,moriendo,eiecto principe mundi:in iuſtitia,reſurgendo:in miſericordia,remittendo peccata:in miſerationibus,per dona Spiritusſancti:in fide, quia nõ per opera legis.Hoſ.2.d.Sponſa autem dicitur eccleſia,& peculiariter eccleſia ex Gẽtibus:& fideles,& etiam anima.Canti.2.b.3.c.4.b.5.a.Matt.25.a.Iſa.49.c.Ioan.3.d.2.Cor.11.a.Itẽ eccleſia triumphans.Apoc.21.a.

Perfecti quoque in eccleſia ſponſi nomine inſigniuntur.Imperfecti verò ſponſæ. Iſ.61.d.

Deſpondere ancillam filio.Exod.21.a.eſt ſubiectionem deuotam tradere docto diſcipulo erudiendam.

Deſponſata virgo.Exo.22.c.dici poteſt litera ſacræ ſcripturę ab altero expoſita, non deſponſata verò nondum expoſita.

Spondere pro amico, eſt alienam animam in periculo ſuæ conuerſationis accipere. Prouerb. 6.a.

Sponſę hæreticorum,ſunt animę adhærentes eorum erroribus, & ſubiicientes ſe ipſis hęreticis.Hoſe.4.d.

Sponſio ranarum delendarum,quam fecit Moſes Pharaoni.Exod.8.b. deſignat curã amouendi & expellendi loquaces,& perturbatores reipub.

Hie.ſ.Hoſe.2. Amb.epiſt.13. Ori.ſ.Cant.ho.1.& ſ.Matt.ho.12. Baſi.de Spiritu ſan.lo 8. Hie.ſ.Iſ.62 & ſ.Ier. 16.& ſ.Mat.9 Au. 83.ſer. 59. & epiſtola 12. cap. 32 Fulgen.epiſt 3. Ber.ſ.Can.ſer. 62 Rup ſ.Hoſ.2. Hie.ſ.Iſa.61. Glo.ord ſ.Exo.21 Glo.ord ſ.Exo.22 Gre.3 pa.[illegible] Beda ſ.Prou. 6. Hie.ſ. Hoſe 4. Lyra.ſ.Exod.8.

Chriſtus. Sponſa eccleſia militans. Anima. Eccleſia triũphans. Perfecti & imperfecti. Litera expoſita. Cura animarum. Adhærentes hæreticis. Expellere perturbatores.

Spongia.

Spongia, eſt velut media inter animalia & plantas, quæ naſcitur in ſaxis marinis, apta ad imbibendam aquam, & ad tergendas ſordes.

Spongia quæ imbibit humorem,in quem mittitur,&poſtmodum expreſſa,eundem reddit, ſignificare poteſt autoritates diuerſas in vnum collectas, ad ſenſum aliquem eliciendum. Matth.27.f.Mar.15.c.Ioan.19.f.

Deſignat etiam cor Iudæorum cauernoſis quodammodo atque tortuoſis latibulis fraudulentum, & etiam cauam eorum infidelitatem.

Ori.ſ.Mat.ho 35. Au.ſ.Ioã.tra. 119 Euc. for ſpiritu.8.

Autoritates collectæ. Cor&infidelitas Iudæorum.

Sponte, Spontaneus, Vltroneus.

Sponte dicitur fieri, quod fit ſine requiſitione, ſed propria voluntate, & ſine hominis labore.Vnde ſpontaneum,quod eſt voluntarium, aut naturale: quod & vltroneum dicitur.

Spontaneum ſacrificium principis,eſt ſacrificium Chriſti.Spontaneum etiam ſacrificium, eſt virginitas: & cætera quæ ad conſilia pertinent.Ezec.46.d. Leui.7.b. Sponte obtulerunt animas ſuas, qui non ſolùm ad præcepta, ſed etiam ad conſilia ſe aſtrinxerunt.Iudi.5.a.

Sponte propria offerre neceſſaria ad tabernaculum conſtruendum. Exo.25.a.35.d. 36.a.eſt quando quis ſubito conuertitur,&diuinitus inſpiratus compungitur.Vltroneus etiam offert Deo, qui libenter offert. Hilarem enim datorem diligit Deus. Origenes pro vltroneo legit: A vobis ipſis, vt deſignetur, quòd cum lex ſpiritalis ſit, non vult à nobis offerri, niſi quæ ſunt intra nos.

Hie.ſ.Eze.46. Glo.int ſ.Leui.7. Rup ſ.Iudi.8. Glo.ord ſ.Exo.25.

Sacrificium Chriſti. Conſilia Euangelica. Subita conuerſio. Libenter offerre.

Spontaneè diligit nos Deus, quia ſine noſtris meritis. Hoſ. 14. c.

Sponte naſcentia ſunt, quæ à ſolo Deo præceptore & inſtructore diſcuntur. 4. Reg. 19. f. Itē principia naturalia omnibus indita. Le. 25. a.

Reuelatio diuina. Principia naturalia. — *Glo. int. ſ. Hoſ. 14. Phil. de profugu. Iſyc. ſ. Leui. 25.*

Sporta, Sportula, vide Caniſtrum.

Spuere, Sputum, vide Saliua.

Spuma.

Spuma, eſt velut ſordes earum rerum, à quibus eiicitur, vt quum per ebullitionem, vel maximam agitationem fæx quędam ſupernatat, vt muſto, æri, ſali, &c.

Spuma ſuper faciem aquæ, dicitur rex Samariæ, deſignans hæreſiarchas breui tempore durantes. Hoſe. 10. d. Dicebatur autem de ipſis regibus facilè vel cito tranſeuntibus, quum alii alios occiderunt.

Hæreſiarcha. — *Glo. ord. ſ. Hoſ. 10. Rup. ſ. Hoſe. 10.*

ſpurcus, Spurcitia, vide Immundus.

Spurius, Manſer.

Spurius, eſt incerto patre natus, qui Manſer dicitur Hebraicè.

Spurius qui arcetur ab eccleſia, eſt ponens multos Deos, quaſi multos patres, qui Manſer dicitur. Deut. 23. a. 1. Reg. 17. a.

Ponens multos deos. — *Philo. de mig. Abr. & de vict. offeren.*

Squalere, Squalidus, Squalor.

Squalere, eſt aſperum & durum & immundum in modum ſquamarum eſſe: vnde ſqualidus eſt ſordidus & incultus.

Squalidę virgines dicuntur vires animæ amiſſa continentiæ virtute deturpatæ. Thren. 1. b.

Squalentes calamitate & miſeria. Iob. 30. a. ſunt hęretici, quia & morum pernicie, & ſenſuum prauitate ſunt deſpecti. Item qui miſeriis & calamitatibus huius vitæ abutuntur, ad voluptates capiendas prætextu neceſſitatis.

Vires animæ ſine continentia. Hæretici. — *Glo. int. ſ. Thren. 1. Gre. 20. mor. 9. 12.*

Squama.

Squamæ, ſunt quibus corium piſcis aut ſerpentis tegitur & munitur.

Squamæ piſcium ſignificare poſſunt vitam aſperam, pœnitentiam, & protectionem à vita carnali: & ſecundum quod facile amouentur, ignorantiam vincibilem. Le. 11. b.

Squamæ ſunt multę, ſed vna quodammodo ex eis lorica contexitur: deſignant patientiā, quæ vna eſt virtus, licet ſingulis tribulationibus exhibere ſingulas videamur.

Squamæ draconis, ſunt defenſiones vitiorum. Eze. 29. a. & corpus omne diaboli, hoc eſt, multitudo reproborum, quum de iniquitate ſua corripitur, quibus valet tergiuerſationibus, ſe excuſare conatur: & quaſi quaſdam defenſionis ſquamas obiicit, ne tranſfigi ſagitta veritatis poſſit. Quiſquis enim dum corripitur, peccatum ſuum magis excuſare appetit, quā deflere, quaſi ſquamis tegitur, dum à ſanctis prædicatoribus gladio verbi iaculatur. Iob. 41. a. Hoc deſignabant ſquamę, quę ceciderunt ab oculis Pauli. Acto. 9. c.

Vita aſpera. Protectio à vita carnali. Ignorantia vincibilis. Patientia. Defenſiones vitiorum. — *Tert. de cibis Iud. Ori. ſ. Leui. ho. 7. Iſyc. ſ. Leui. 11. Ber. ſer. 1. de S. An. Hie. ſ. Eze. 27. 29. & ſ. Iob. 41. Gre. 33. mor. 31.*

ſtabilire, ſtabilis, vide Firmare.

ſtabulum, ſtabularius.

Stabulum, eſt locus in quem longo itinere feſſi diuertere ſolent, quod diuerſorium & hoſpitium dici ſolet. Inde ſtabularius, qui curam ſtabuli habet.

Stabulum eccleſiam ſignificare ſolet, in qua recreantur peregrinantes, & vulnerati curantur. Luc. 10. f.

Stabularius, eſt quilibet prælatus eccleſiæ, qui curam habet ſubditorum, qui in hac vita peregrinantur. Item prædicator, vt Paulus. Luc. 10. f.

Eccleſia. Prælatus. Prædicator. — *Ori. ſ. Luc. ho. 34. Amb. ſ. Luc. 10. Fulgen. 2. ad Monimum.*

ſtacte, vide Gutta.

ſtadium.

Stadium, eſt curriculum: ſiue locus, in quo equi homineſue currunt, & athletæ certāt: eratque menſura centum viginti quinque paſſuum, quos Hercules vna reſpiratione currebat.

Stadium, in quo curritur, vitæ pręſentis ſolet eſſe typus. 1. Cori. 9. d. Deſignatur etiam ſtadio omnis nobis poſſibilis affectus, quo tanquam pedibus feramur in Deum. Et iſti debent eſſe fortis, magni, & ſtrenui animi & vnico flatu, hoc eſt, vnica intentione delati. Hæc menſura pertinet ad cæleſtem Hieruſalem, vbi etiam affectus cum operibus proportione geometrica menſurantur.

Vita præſens. Affectus. — *Geor. Vene. Cant. 3. tomo 8. modu. 3. cō. 3.*

Stadia viginti quinque, aut triginta, impletionem legis deſignare poſſunt. Ioan. 6. c.

Impletio legis. — *Au. ſ. Ioan. tra. 25.*

ſtagnum, vide Lacus.

ſtamen, vide Filum.

ſtannum.

Stannum, eſt metalli genus, quod in fodinis inuenitur cum argento, & in fornace primum liqueſcit, parum diſtans à plumbo, vnde & appellari ſolet plumbum album.

Plin. 34. nat. hi. 16.

Stanneus lapis, eſt Chriſtus, aut eius caro quia fortis, vel quia ſeparabit malos à bonis, vt ſtanno ſeparantur metalla. Zac. 4. c.

Stannum, peccata erroreſque, & traditiones humanas ſignificare poteſt Iſaiæ 1. f.

Stannum degenerat ab argento, cuius gerit ſimilitudinem: deſignat Iudæos, & hæreticos, qui ſanorum verborum ſimilitudinem aſſumunt, cum longè abſint à rectitudine. Ezec. 21. d. 27. c. Generaliter autem deſignat peccatores, ſecundum quod ſtannum degenerat ab argento.

Hie. ſ. Zac. 4. Hie. ſ. Iſa. 1. Hie ſ. Eze. 22. 27. Geor. Ven. Cant. 1. tomo 7. cap. 6.

Chriſtus. Caro Chriſti. Peccata. Iudei. Heretici. Peccatores.

Stare.

Stare, dicitur qui in ſe & ſua mole conſiſtit: vt animal ſtat, quum ſupra pedes conſiſtit. Etiam inanimata ſtare dicuntur, quum non iacent, ſed ſunt erecta, vt arbor ſtat, columna ſtat, currus ſtat, & ſimilia. Stant etiam quę firma ſunt. Stare item, accedere. 1. Reg. 10. d. Nunc ergo ſtate coram Domino Adeſſe. 1. Reg. 10. d. Stetitque in medio populi. Aſſiſtere. 4. Reg. 5. d. Viuit Dominus, ante quem ſto. Collocari. Exo. 26 g. Menſa ſtabit in parte Aquilonis. Cōſiſtere. Exod. 33. d. Stabis ſupra petram. Conſiderare. Exod. 14. d Stare & videte magnalia Dei. Conuerſari. Ierem. 14. a. Onagri ſteterunt in rupibus. Expectare. Nume. 16. c. State ſeorſum coram Domino. Fauere. Mat. 10. d. Stetit Ieſus, & vocauit eos Miniſtrare. 1. Par. 6. a. Stabant autem iuxta ordinem ſuum. Occurrere. Exo. 7. e. Stabis in occurſum eius ſuper ripam. Parere. Deut. 4. b. Diem, in quo ſteti coram Domino. Permanere. Exod. 40. c. Candelabrum ſtabit cum lucernis. Perſeuerare Leui. 13. d. Si autem ſteterit in loco ſuo. Præſentari. Iob. 20. b. Donec ſtet ante iudicium. Sic ſtabunt iudicandi. Iſa. 44. b. Stabunt & pauebunt. Immorari. Ge. 19. d Ne ſtes in omni circa regione. Vigilare. Eze. 33. f Stetiſtis in gladiis veſtris.

Stare, ſolius eſt creatoris, ſecundum quod eſt firmus & immutabilis, per quem non tranſeuntem cuncta tranſeunt, & in quo aliqua ne tranſeant, retinentur. Sic ſtetit quidam hoc eſt, Deus. Iob. 4. c. Stat etiam Deus, quum nos infirmos expectat ad pœnitentiam Haba. 3. a. Stare rurſus dicitur Dominus, poſtquam venit, quum quis in ſuſcepta gratia perſeuerat. Et ſtat in contemplante, quum eum in interna dulcedine ſuſtentat. Sed quum ſic ſtat, monſtratur ad tempus receſſurus, vt magis deſiderium accendat. 1 Reg. 3 b. Stat præterea cum prędicatoribus eccleſiæ & non ſynagogę, quia de ſynagoga dicit Matt. 23. d. Relinquetur vobis domus veſtra deſerta. Et 21. d. Aufertur à vobis regnum Dei. De eccleſia verò. Mat. 28. d. Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus, vſque ad conſummationem ſeculi. Stare etiam in Deo dicit promptitudinem ſolicitudinis eius. Zac 2. a.

Immutabilitas Dei. Expectans Deus ad pœnitentiam. Suſtentans in contemplatione. Manens cum eccleſia.

Gre. ſ. mo. 25. & ſ. 1. Reg. 3. Eu. ſer. ſpiritu. 1. Au. de eſſen. diuin. Amb. ſ. Luc. 6.

Stans Ioſeph coram Pharaone, typum gerit Chriſti, qui ſe manifeſtauit mundo. Gen. 41. f Et ſtare dicitur Chriſtus, quum præbet auxilium. Exod. 17. b. Sic ſtetit columna inter caſtra Iſrael & Ægyptiorum, & poſt tergum defendendo, & ad oſtium tabernaculi Exod. 14. d. 33. d. Et ſtans Sol vſque ad victoriam. Ioſ. 10. c. deſignat Chriſtum, manentem nobiſcum vſque ad conſummationem ſeculi. Deſignat etiam prolongationem temporis gratiæ. Et ſtat Chriſtus à dextris Dei, compatiens laborantibus. Actor. 7. g. Stat autem vt aduocatus, qui ſedet vt iudex. Sed & vt iudex ſtetit in ſynagoga deorū Pſ. 81. Stetit Sol in habitaculo ſuo, quādo Chriſtus illuſtrauit fideles. Haba. 3. c. Et ſtetit in loco campeſtri, ad docendos videlicet imperfectos verbo & exemplo Lucę 6. c. Et ipſe eſt ſtans ſuper ſpeculam Domini. Iſa. 21. c. Et ſuper murum litum, ſiue adamantinum. Amos 7. b. Et ſuper montem Sion. Apocal. 14. a. quando regit eccleſiam Stat etiam in monte Oliueti. Zac 13 a. quum illuſtrat, & miſeretur. Stare autem dicitur bonis, qui mouetur malis. Ipſe eſt princeps ſtans ſuper duces, hoc eſt, ſuper Apoſtolos. Iſ. 22. b. Stans Angelus in Sole, eſt Chriſtus manifeſtatus Iudæis. Apo. 19. d.

Solicitudo Dei. Chriſtus manifeſtatus mundo. Prębens auxilium. Manens cum eccleſia. Prolongatio temporis gratie. Compatiens laborantibus. Chriſtus aduocatus.

Ori. ſ. Ioſu. ho. 1. Amb. 3. de fide 7. Hie. ſ. Pſ. 81. Gre. 2. mor. 2. Ber ſ. Cant. ſer. 56. Au. 18. ci. Dei. 30 Rup. 9. ſ. Apoc. Hie ſ. Iſ. 32. Rup. 11 ſ. Apoca.

Stans Moiſes in confractione, eſt Chriſtus in paſſione. Pſal 105. Et ſtans Aaron inter mortuos & viuentes, deſignat Chriſtum in cruce, vel in iudicio. Item verbum Dei dirimens ſanctos à profanis. Num 16 Stetit etiam ſuper altare hoc eſt, in cruce. Amos 9. a. Apoca. 8. a. Et ſtat Chriſtus in ſignum populorum, quia per ipſum omnes ſunt ſaluandi. Iſa. 11. c. Zach. 3. a. Stetit etiam Chriſtus quando pugnauit contra diabolum. Habac. 3. b. Idem dicitur ſtare in porta, quia per eum eſt nobis aditus ad Patrem. Eze. 40. a. Mic. 5. a. Stans Salomon coram altari. 3 Re. 8. b. eſt Chriſtus in cruce orans pro populo.

Chriſtus mediator.

Ori. ſ. Num. ho. 9. Hie ſ. Iſa. 11. Philo quis rerum diui. heres. Au. ſer. 91. Cyril. de Trinit. 1. Rup ſ. Amos 9. & 5. ſ. Apoc. Hie. ſ. Haba. 3. Rup. 3 ſ. Reg 18.

Stetit Ieſus vt curaret cæcos, deſignauit ſe expectare, vt noſtram operaretur ſalutem. Stat autem quū inſtanter vocatur. Matt. 20. d. Luc 18. g. Stans autē illuminat cæcos in iis, quæ ad diuinitatem ſpectant. Stetit etiam quando peruenit ad dexterā Patris, ne amplius tranſiret.

Ori. ſ. Matt ho. 13. Au. 1. q. in Euan. 28. & de verb. Domini ſer. 18.

Stans vir inter myrtheta, eſt Chriſtus inter angelicas poteſtates, vel inter iuſtos. Zach. 1. b. Stat etiam inter myrtheta, id eſt, in ſacra ſcriptura.

Chriſtus inter Angelos.

Gre. 17. mor. 3. & ho. 2. Hie. ſ. Zac. 1. Rup. ſ. Zac. 1.

Stabat ſponſus poſt parietem. Canti. 2. c. quando Chriſtus erat occultatus in veteri teſtamento. Deſignat etiam myſteria, quæ neque penitus latent, neque omnino ſunt in promptu. Item diuinitatem intra parietes humanitatis latentem. Sic ſtetit in porta quum partim ſe manifeſtauit, partim abſcondit. Ezec. 40. a. Stetit etiam poſt parietem, quia propter peccata detinebatur, ne veniret. Item cùm adeſt nobis, vt nil nobis impediat eius aſpectum, niſi corpus noſtrum. Nam ſi adſint peccata, tot parietes eum ſeparant à nobis, quot ſunt peccata.

Occultatio Chriſti.

Ori. ſ. Cant. ho. 3. Au. 2. de viſit. infi. Gre. ſ. Eze. ho. 13. Rup. ſ. Cant. 2.

Stare dicitur verbum Domini in æternum. Iſa. 40. b quia quod ab eo decretum eſt, non poteſt per aliquem aboleri. Ita etiam ſtant, qui verbo Dei adhærent. ſic itidem dicitur ſtare conſilium Dei. Iſ. 46. c. quia firmum & immutabile.

Firmitas diuini decreti.

Ber. ſ. Cant. ſer. 56. Hie. ſ. Iſ. 40. 46.

Stans ſuper terram ſcala Iacob. Gen. 28. c. deſignat firmitatem & altitudinem Chriſti, & myſteriorum, & religionis. *Glo. ord. ſ. Gen. 28*

Altitudo Chriſti myſteriorum & religionis.

Steti ſſe dicitur Dominus ſuper altare. Amos 9. a. quando volebat deſtruere templum. Stetit de longe iuſtitia apud Iudæos. Iſa. 59. c. quando Chriſtus eis relictis, ad Gentes tranſiit. *Hie. ſ. Amos 9. & ſ. Iſ. 59. Hie. ſ. Iſa ho. 1.*

Iuſtitia aduerſus Iudæos. Iudicium Chriſti.

Stare ſimul in iudicio cum aliis vult Chriſtus. Iſa. 50. c. vt eius oſtendatur iuſtitia, & aliorum iniuſtitia, & vincat cum iudicatur. Et ſtare dicitur ad iudicandum Dominus: quia etiam de ſe reddet rationem Iudęis. Iſ. 3. c. Et ſtabit ſicut in monte diuiſionum, quia in iudicio ſeparabit malos à bonis. Iſ. 28. f. *Hie. ſ. Iſa. 3.*

Stantia Seraphim dicuntur. Iſ. 6. a. quia manent cum Deo ipſum venerantia. Eadem dicũtur volare, quantum ad manifeſtationem Dei. Non ſedent autem, quia Domini eſt ſedere, ſed ſtant immutabilia. *Ori. ſ. Iſa. ho. 1. Ber. ſer. 4. de ver. Iſ. 6. ſ. Ier. 15. & ſ. Iſa ho. 6. & ſ. 61. 23*

Obſequium Angelorum & immutabilitas. Firmitas beatorum.

Stant ante faciem Domini, & in loco ſancto Dei, qui ſunt in fœlicitate. Pſ. 23. Ier. 15. d. Strãs autem terra in æternum, & etiam cælum & terra, & ſemen Iſrael, ſtabilitatem indicant iuſtorum in fœlicitate. Eccl'tæ 10. Pſ. 118. Iſa. 66. Et ſtantes pedes in atriis Hieruſalem, firmitatem in beatitudine deſignant. Pſ. 121. 133. 134. Stant Sol & Luna in habitaculo ſuo. Haba. 3. c. quãdo cognitio, quæ hic habetur de Angelis & de Deo, perficitur in fœlicitate. *Am. ſ. Iſ. 118. ſe. 12. Hila. ſ. Pſ. 133. Ricar. de S. Vict. 3. de arca myſti. 10.*

Aſtans Regina à dextris Chriſti, eſt eccleſia, ſponſa Chriſti. Pſ. 44. Stetit Luna in ordine ſuo, eleuato Sole, quia poſtquam Chriſtus aſcendit in cælum, ſancta eius eccleſia in autoritate prædicationis excreuit. Hab. 3. c. *Cle. Ale. 2. pæd. 10 Gre. ho. 29.*

Eccleſia coniuncta Chriſto.

Stare, pro occurrere, vt ſtare coram Domino, eſt iræ eius placandę ſe opponere, ſic ſteterunt Moſes & Samuel. Ier. 15. a. Idem ſtare contra Dominum, ſicut ſtetit Chriſtus in paſſione. Ierem. 18. d. Ezec. 22. g. Et ſtant in prælio Domini, qui ſe opponunt orando diuinæ vindictæ. Ezec. 13. a. *Hie ſ. Ier. 15. & ſ. Eze. 13.*

Opponere ſe diuinæ iræ.

Stare in conſilio Dei, eſt cognoſcere quæ præcipit Deus, eaque facere, illique acquieſcere. Ierem. 23. c. Stantia autem animalia, ſunt recognoſcentia & admirantia virtutem & potentiam Dei. Eze. 1. f. Stare in veritate, eſt diligere veritatem: ſic non ſtetit diabolus in veritate. Ioan. 8. f. *Glo int. ſ. Ier. 23. Hie. ſ. Ezec. 1. Gre. ſ. ezec. ho. 8. Rup. 8. ſ. Ioan.*

Recognoſcere præcepta & virtutem Dei. Diligere veritatem.

Stare, interdum eſt firmum eſſe, vt ſtat fundamẽtum fidei, quia à nullo perſecutore poteſt labefactari. 2. Tim. 2. c. Et ſtat pes in directo, quum fides rectè incedit inter proſpera & aduerſa. Pſ. 25. Vel cum voluntas non recedit à iuſtitia Dei. Stant pedes Chriſti in monte Oliuarum, hoc eſt, Apoſtoli in fide Patriarcharum. Zac. 14. a. Stare etiam in conſpectu Domini, eſt non incidere in errorem, & eius myſteria ſanctè contrectare, & fortem eſſe in ordine diuini miniſterii. 1. Reg. 6. d. Stat eccleſia in fide fortis. Iob. 30. c. *Chry. ſ. Pſ. 25. Aug. ſ. Pſ. 25. Rup. ſ. Zac. 14. Gre. ſ. 1. Re. c. & 20. mor. 25.*

Firmitas fidei.

Stantes pedes, hoc eſt, affectus in atriis Hieruſalem, certam ſpem deſignant, & firmitatem in amplitudine ſpei & charitatis. Pſ. 121. 133. Et ſtant pedes Chriſti, hoc eſt, Apoſtoli, in Euangelio fixi, & fideles in eccleſia Pſ. 131. Et ſtat terra in ęternum, hoc eſt, eccleſia firmata in Chriſto. Eccl'tæ 1. a. Stant etiam alieni, quum Gentiles prius in infidelitate iacentes efficiuntur fortes in fide. Iſa. 61. b. Sic ſtant perſecutores Hieruſalem ſuper pedes ſuos, quum conuertũtur. Zac. 14. c. Et ſtant qui rectam habẽt fidem, licẽt moribus non concordent. Vnde Iob. 24. d. Quum ſteterit, non credet vitæ ſuæ. Stant in contritione filiorum, qui caſtigati à Deo tanquam patre, conteruntur & conuertuntur, ſic non ſtetit Ephraim. Hoſ. 13. d. ſtans Moſes ſupra petram, deſignat firmum in fide Chriſti, & in reſurrectionis ſpe, & in eccleſia, & in quieta contemplatione. Exo. 33. d. Deu. 5. d. Non ſtare autem in firmamento, eſt non eſſe fixum in Chriſto. Eze. 13. a. ſtans Abraham ſub arbore, eſt firmus in fide crucis Chriſti. Ge. 18. a. *Lyra. ſ. Pſ. 121. Aug. ſ. Pſ. 131. Hie ſ. eccleſia. 1. & ſ. Zac. 14. Gre. 17. mor. 3. Rup. ſ. Hoſe. 13. Phi. de gigantibus Amb. epi. 82. Au. 2. de Trinitate 17. Ori. ſ. Num. ho. 16. & ſ. Eze. ho. 2. Gre. 35. mor. 6. Rup. 4. de glori. Trin.*

Firmitas ſpei & charitatis. Firmitas eccleſiæ. Conuerſio infidelium. Firmitas fidei.

Stantes de longe, ſunt Angeli, qui ſeparantur à peccatore, quem tamen non penitus derelinquunt. Qui etiam aduerſus peccatorem ſtare dicuntur. Eadem dicuntur de ſermone diuino Pſ. 37.

Angeli ſeparãtes ſe a peccatoribus.

Stare interdum eſt in gratia eſſe. Vnde ſtare dicuntur boni, qui non ſunt in peccatis. Pſ. 35. 133. Et ſtant, qui ex merito magnæ actionis de ſuperna conditoris gratia ſunt ſecuri. 3. Re. 17. a Stans autẽ Ezechiel audit ſermonẽ Domini, non iacens. Eze 2. a. Stare etiã coram Domino eſt mentem eleuatã in contemplatione habere, & ſtabilem eſſe in virtute Deo placente. Ge. 18. c. Itẽ pręparare cor ad eius pręcepta. Stãt etiam, qui à maioribus an ſint digni ad regimen, conſiderantur. 1 Re. 10. c. Et hirci ſtant corã Domino. Le. 16. b. Stantes autem apud Chriſtũ, ſunt varii, & perfecti ſunt, qui nõ guſtant mortem. Mat. 16 g Luc. 9. d. Et ſtat ſuper cuſtodiã ſuam, qui per ſolertiam diſciplinæ terrenis deſideriis non ſuccũbit, ſed ſupereminet, vt dum ſemper aſtantẽ appetit ęternitatem, infra ſe ſit ei omne quod tranſit. Habac. 2. d. Stare etiam, eſt rite agere. Iob. 37. c. Et ſtãt corã Domino, qui eius imperio faciẽdo parati ſunt. Za. 6. b. Stãtes ſegetes, ſunt, qui ſurrexerũt à peccato Exo. 22. a. Et ſtantia oſſa, ſunt à peccato reſurgentes. *Baſil. & Arno. ſ. Pſ. 37. Arno. ſ. Pſ. 35. Hie ſ. Eze. 2. Phil de Cherub. Gre. ſ. 1 Re. 10. 12. & 20. mo. 5. & 27 mor. 23. Cri. ſ. Mat. ho. 3. Amb. ſ. Luc. 9.*

Eſſe in gratia. Promptitudo ad operandum.

Contemplatio.

Steti ſſe dicitur Moſes, nempe in contemplatione, & etiam Ioſue. Exod. 3. b. 32. f. 33. d. 34. a. Ioſ. 5. d. Et ſtantes & adorantes per fores tabernaculorum. Exo 33. b. ſunt contemplantes ſpiritualia, & conantes iam habitacula carnis relinquere, & ad ſuperna gaudia, quæ audiunt, progredi. Sic ſtat multitudo ad oſtium tabernaculi. Le. 9. a. Et ſtans arca in agro Ioſue. 1. Re. 6 c. eſt manens in contemplatione, ſed ita, vt in prælio. Idem deſignat ſtans Elias in oſtio ſpeluncę, quaſi paratus ad pugnam. 3. Reg 19. Stant ſuper vias, qui conſiderant doctrinam legis & Prophetarum. Ier. 6. d. *Gre. ſ. 1. Reg. 6. & ſ. Eze. ho. 9. 13. Rup. 4. ſ. Exod. 34. Rica. de S. Vict. 4. de arca myſti. 11. Hie. ſ. Ier. 6.*

Cle. Ale. 1. pad. 5. Amb. ſ. Rom. 5. Hie. ſ. Gala. 5. Gre. 12. mor. 21. Glo. int. ſ. Gen. 41. — *Perfectio.*

Stantes pueri, ſunt qui humi non amplius volutantur, neque vt antea ſerpentum more ſerpunt, toto corpore in ſtultis cupiditatibus prouoluti: ſed mente ſurſum erecti, mundoque & peccatis renunciantes, ſuſpenſo pede eatenus terram tangentes, quatenus in mundo eſſe videantur, ſanctam perſequentes ſapientiam. Ro. 5. a. 1. Cor. 10. c. Gal. 5. a. Stat Daniel, ſed tremens, quia iuſti perfecti ſemper in hac vita timent. Dan. 10. b. Stare ſupra flumen, eſt ſupra temporalia exiſtere. Gen. 41. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 12. & 19. mor. 15. — *Promptitudo audiendi & obediendi.*

Stans populus ad radices montis. Exo. 19. c. deſignat ſimplices habere initium ſapientiæ in timore Domini. Stare autem auditoribus, eſt intentionem mentis ad verbum prædicatoris erigere. 1. Reg. 12. b. Et ſtantes ſimul cæli vocante Deo, deſignant paratos ad obediendum. Iſ. 48. c. Et ſtantes coram Ioſeph, deſignant paratos ad obediendum Chriſto. Ge. 43. d. Itē corā Iob. Iob. 29. b. 30. c. 35. c. Ad idem referri poſſunt ſtantes tabulæ tabernaculi, & ſtans candelabrum. Exo. 36. 40. a.

Ori. ſ. Exod. ho. 3. Gre. ſ. 1. Reg. 3. Hie. ſ. Ec. leſia. 4. — *Fortitudo aduerſus diabolum.*

Stantes Moſes & Aaron ex aduerſo contra Pharaonem, deſignant fortes in tentatione, reſiſtentes diabolo, ipſumque vincentes. Exod. 5. 7. 8. e. 14. d. Stare autem ad laborem pertinet, & ad pugnæ neceſſitatem. Epheſ. 6. e. Stare ſuccincti lumbos in veritate. Stant duo aduerſus vnum, hoc eſt, Chriſtus cum eo, quem defendit aduerſus diabolum. Eccl'ę 4. c.

Beda ſ. Gen. 24. Gre. ſ. 1. Re. 10. 14. — *Lex iuxta baptiſmum. Diligētia prælatorum & prædicatorum.*

Stans ſeruus Abrahę prope fontem, eſt lex iuxta baptiſmum. Ge. 24. b.

Stans etiam ſeruus Abrahæ prope fontem, deſignat prædicatorem conſiderantem doctrinā prędicandam, & promptum ad operandum & prædicandum. Gen. 24. b. Et ſtans Abrahā ſub arbore, eſt prædicator ſub cruce. Gen. 18. a. ſtans Saul in medio populi. 1. Reg. 10. d. deſignat fortitudinis opera, & rectam intentionem prælati eſſe ſubditis in exemplum expoſita. Et ſtans Ionathas in loco ſuo. 1. Re. 14. b. deſignat prędicatorem, qui quū non eſt locus prędicationi, in ſua bona conuerſatione perſiſtit, vel in Domino perſeuerat, vt nulla prauorum exempla ad ſe perueniant. Stat autem prælatus vt ſpeculator prouidus, explorator impiger.

Amb. epiſt. 32.

Stetiſſe Annam coram Eli. 1. Regum 1. d. eſt non corruiſſe eccleſiam ad minas principum ſynagogæ.

Gre. ſ. 1. Reg. 1. Iſyc. ſ. Leu. 27. Gre. ho. 33. Ori. in. diuer. ho. 10 — *Fortitudo eccleſiæ. Pœnitentia.*

Stare dicitur pauper coram ſacerdote. Leui. 27. a. quando peccator confitetur peccata ſua ſacerdoti, & expectat ab eo pœnitentiam. Et ſtat Maria retro ad pedes Domini. Luc. 7. f. quum pœnitendo eius veſtigia ſequitur, quem prius impugnabat. Stans eadem extra monumentum plorans. Ioan. 20. c. deſignat peccatorem, deflentem ob amiſſum Chriſtum. Stans in loco ſuo cicatrix, deſignat eum, qui peccauit, ſed ſanatus eſt, nec amplius peccat. Le. 13. c.

Stans Phinees aduerſus adulteros, deſignat zelum Martyrum pro gloria Dei. Pſ. 105.

Glo. int. ſ. Leui. 13. Arno. ſ. Pſ. 105. Arno. ſ. Pſ. 133. Rup. 9. ſ. Apoc. Arno. ſ. Pſ. 105. — *Zelus Martyrū. Baptiſmus.*

Stare dicuntur in domo Domini baptizati: catechumeni verò in atriis domus Domini. Pſal. 133. 134. Stantes etiam ſuper mare vitreum, ſunt baptizati, qui omnia vitia reliquerunt in baptiſmo. Apoca. 15. a. Stant aquæ ſuper montes, hoc eſt, baptiſmus & fides in perfectis corde. Pſalm. 103.

Hie. ſ. Nahum 1. & ſ. Ion. 1. & ſ. pſ. 106 — *Ceſſatio idololatriæ, & peccatorū.*

Stare dicitur ſanguis, quando ceſſat idololatria. Leuit. 15. d. Sic ſtetit vnda fluens. Exo. 15. a. Et generaliter ſtare, eſt ceſſare à peccato. Nahum 1. d. Et ſtetit mare à feruore ſuo, miſſo in ipſum Iona, quia poſt Chriſti paſſionem ceſſarunt errores in mundo, nec amplius nauicula humani generis periclitata eſt Ion. 1. d. Stat autem ſpiritus procellæ, quum ceſſant mundanæ tentationes. Pſ. 106.

Glo. ord. ſ. Exo. 20. Hil. ſ. Mat. Ca. 14. Rup. 8. ſ. Apoc. 2. Hie. ſ. Haba. 2. Rup ſ. Habac. 2. Rica. de S. Vict. de exterm. mali. 24. — *Imperfecti & ignotio.*

Stantes procul à monte. Exo. 20. d. ſunt imperfecti & carnales, & allegoriam non penetrantes. Sic ſtetit procul ſoror Moſis, quādo filia Pharaonis inuenit Moſen in flumine. Exo. 2. a. Et ſtans turba in littore, deſignat ſine fructu exiſtentes, & indignos cognitione myſteriorum Chriſti. Mat. 13. a. Stans Ioannes ſuper arenam maris. Apoca. 12. d. Vacillantes tempore Antichriſti. Stans princeps in limine portæ templi. Eze. 46. a. deſignat nos nunc ex parte videre, & ex parte cognoſcere.

Hie. ſ. Eze. 44. Amb. 4. de Spiritu ſancto 22. Gre. ſ. Eze. ho. 7. Gre. ſ. 1. Reg. 14. Gre. 10. mor. 4. — *Cuſtodia cordis.*

Stat ſuper cuſtodiam ſuam: qui diligenter cuſtodit cor ſuum, & firmam tenet humilitatē. Haba. 2. a. Stat ſtatua contra Nabuchodonoſor, ſeu in proſpectu eius. Dan. 2. e. quum quis propriam recogitat vitam. ſtantes ſacerdotes cum arca in alueo Iordanis, donec tranſiret populus. Ioſ. 3. d. deſignant tamdiu nos in noſtri conſideratione debere morari, & indignari, donec internorum amor intumeſcat. Inferiorum autem omnino deficiat, totaque deſideriorum noſtrorum turba pertranſeat, terramque promiſſionis ſpei ſuæ certitudine tangat, & teneat.

Iudicium rectum. Firmitas & ſacra ſcriptura.

Stare debent ſacerdotes in iudiciis Dei. Ezec. 44. f. quia debent iudicare ſine perſonarum acceptione.

Stantes rotæ, deſignant tempora præterita, vel futura. Ezech. 1. e. ſtant autem cum ſtantibus, deſignantes ſacram ſcripturam, per quam fideles contra omnia diaboli tentamenta roborantur.

Sollicitudo vitæ actiuæ.

Stare dicta eſt Martha, & non ſedere, ſicut Maria. Luc. 10. g. quia actiui non niſi breuiter vacare poſſunt contemplationi, ſed ſemper parati ſunt ad actionem.

Virtutes in mēte. Audientes prædicatorem.

Circunſtans exercitus regem. Iob. 29. d. deſignat virtutes in mente, in qua præſidet Chriſtus, vel multitudinem fidelium audientium prædicatorem.

Stare dicitur Elias in oſtio ſpeluncę 3. Regum 19. c. quia mortalitatis anguſtias exire meditatur.

Stare dicitur in regione circa Sodomam, qui terrenis inhæret voluptatibus: vel qui in aliis vitiis immoratur, vel in periculis vitiorum. Item qui ignauiter operatur, quia facile credit. Gen. 19. d.

Stare ad videndum Chriſtum in iudicio non poterit, qui lippientibus eſt oculis mentis. Malac. 3. a. Iob. 29. b.

Stantes foris mater & fratres Ieſu, deſignant ſynagogam & Iudæos, qui non ingrediuntur in eccleſiam Chriſti. Matt. 12 d. Luc. 8. c. Et ſtantes mulieres iuxta nurum Eli. 1. Reg. 4. d. ſunt æquales perfidia, & ſocietate mentes plebis Iudaicæ, quæ ſtant non veritate fidei, ſed præſumptione & iactantia religionis. Steterunt onagri in rupibus. Iere. 14. a quum Iudæi confiſi ſunt in ſummis poteſtatibus ſeculi aduerſus Chriſtum. Stant aduerſus populum Dei Iudæi, & hæretici in perſecutionibus eccleſiæ per infideles factis, vt Edom aduerſus Iudam. Abdi. d. Et ſtant in exitibus Edom hæretici, ad occidẽdos quos potuerint ab eccleſia ſeparare. Abdi. c. Stant aquę ſuper montes, quum perſecutiones infidelium comprehendunt ſubliniores eccleſiæ. Pſ. 103. Et ſtant ſpiritus procellæ. Pſ. 106. Stat etiam diabolus ſuper arenam, hoc eſt, ſuper hæreticos aduerſus fideles. Apoc. 12. d. Stare autem non valentes malefici Aegyptiorum coram Moſe. Exod. 9. b. ſunt non valentes reſiſtere fidelibus. Steterunt proximi, hoc eſt, Iudæi aduerſus Chriſtum in paſſione. Sed proximi, qui ſteterunt à longè, fuerunt eius diſcipuli, qui relicto eo fugerunt. Pſ. 37.

Stare in via peccatorum, eſt adhęrere vitiis inclinationem naturę ſequentibus: vt ſuperbię, auaritiæ, libidini, &c. Vel figere pedem in mala ſuggeſtione. Vel ſtat, qui delectatur iam in peccato, vel qui peccatum opere perpetrauit. Pſ. 1.

Stant in gladiis ſuis hęretici, qui perſeuerant decipere animas. Eze. 33. f. Et ſtantes Iezonias & ſeniores coram idolis, ſunt confirmati in defendendis erroribus. Eze. 8. c. Stantes in foro ocioſi, ſunt in infidelitate perſiſtentes. Mat. 20. a. Sed per hoc, quòd ſtant, videntur parati ad operandum. Et ſteterunt in Gabaa, qui perſeuerarunt in errore. Hoſe. 10. c. Et ſtat in verbo malo, qui perſeuerat in errore, detractione, turpiloquio. Eccleſiaſtæ 8. a.

Non ſtare dicitur conſilium hæreticorum aduerſus eccleſiam. Iſa. 7. b. quia non habet effectum aut firmitatem. Et non ſtat domus hypocritæ. Iob. 8. c. quia in terrore diſtricti examinis omnis anteactæ vitæ fiducia ſanctitatis cadit.

Stare facere pauperem in loco inferiori, eſt cenſere ipſum indignum, & minus bonum ad dignitatem eccleſiaſticam, ex hoc quòd eſt pauper. Iacob. 2. a.

Steterat quercus inter ligna ſaltus, hoc eſt, dogma hæreticum inter dogmata Philoſophorum. Iſa. 44. b.

Stat Babylon cum incantatoribus ſuis, quando in illis habet fiduciam. Iſa. 47. d.

Stantes in terra nautæ Tyri, ſunt quieſcentes aliquando, qui erant in motu. Eze. 27. e.

Stare ſicut veſtimentum dicitur aliquis. Iob. 38. b. vt per hoc non poſſe ſtare monſtretur, quia ſicut induta veſtis in viſionis ſuæ ſpecie per corpus tenditur, exuta autem fracta complicatur. Ita vnuſquiſque qui à ſanctæ eccleſiæ ſtatu receſſerit, tenſus prius ac decorus quaſi dum indueretur, fuit: ſed exutus poſtmodum confractus atque abiectus iacebit. Si verò ſtare intelligimus perdurare, ſicut veſtimentum ſtat quiſque reprobus, quia in hac vita quam diligit, breuiter durat, iuxta illud Pſ. 101. Omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.

Stare dicuntur qui non fugiunt imminentia tentationum pericula, quum deberent fugere.

Stans Satan aduerſus Ieſum. Zac. 3. a. eſt diabolus aduerſus Chriſtum, quando erat in veſte ſordida, hoc eſt, mortalis. Stat autem à dextris, vt dextram impugnet, & quia nihil ſiniſtrum in Chriſto. Pſ. 37. Et ſtans draco aduerſus mulierem, eſt diabolus aduerſus eccleſiam. Apoc. 12. b. Stat etiam diabolus aduerſus eum, qui fuerat in peccato, quum vincitur ab eo, vt à Paulo. Stat autem accuſans, & à dextris, quia dexteram vincit. Pſ. 108.

Stans abominatio deſolationis in loco ſancto, deſignat hæreſes, quas hæretici ponunt in ſacra ſcriptura. Vel Antichriſtus in mentibus fidelium, quos peruertit: aut in eccleſia. Mat. 24. b. Luc. 21. d.

Non ſtans, ciuitas eſt Hieruſalem deſtructa. Mat. 12. b. Et non ſtat culmus ſementis hæreticorum, quia nihil firmum docent hæretici, nec ſtat Ephraim. Hoſe. 8. b. 13. d. Nec ſtat tenens arcum. Amos 2. d.

Stans beſtia ſuper pedes ſuos quaſi homo. Dan. 7. b. deſignat erectionem in ſuperbiam cum murmuratione inuidiæ de profectibus aliorum.

Stetit in porta vrſus. Dan. 7. b. quia Perſarum populus non nocuit filiis Iſrael.

Stetit oleum, quum non oblata ſunt vaſa. 4. Reg. 4. a. quia non augetur charitas, quando ceſſatur à prædicatione.

Stabilis dicitur ſapientia. Sapien. 7. c. quia in mente iuſtorum quantum ad virtutes theologicas & morales ad vitam animæ neceſſarias, permanet: licèt quantum ad gratias gratis datas, aliquando adſit, aliquando abſit.

Statio.

Statio, eſt locus, in quo naues aut milites tutò ad tempus ſtant, vel in quo frequenter conſiſtitur & etiam locus ad cuſtodiam aſſignatus, in quo milites ſtantes vigilant.

Left margin notes: *Meditatio mortis. — Inhærere vitiis & voluptatibus — Perfidia Iudæorum. — Perſecutiones Iudæorum & hæreticorum. — Delectari in peccato. — Obſtinatio in erroribus. — Infirmitas hæreticorum. — Contemptus pauperum. — Quies. — Deformitas & breuitas vitæ malorum. — Diabolus aduerſus Chriſtum, & eccleſiam. — Hæreſes. — Antichriſtus in eccleſia. — Deſtructio Hieruſalem. — Infirmitas hæreticorum. — Superbia cum inuidia.*

Right margin notes: *Aug. de quinque hæreſibus. 4. — Cyr. de adorat. in Spiritu ſancto. — Hie. ſ. Mala. 3. — Tert. de car. Chriſti — Hil. ſ. Mat. Cã. 12 — Gre. ſ. 1. Reg. 4. & 29. mor. 18. — Hie. ſ. Abdi. — Aug. ſ. Pſ. 103. 106. & ſ. Apoc. ho. 9. 10. — Aug. & Gre. ſ. Pſ. 37. — Hil. & Arn. ſ. Pſ. 1. — Aug. ſ. Pſ. 1. — Rup. 1. ſ. Eze. 19. — Hie. ſ. Eze. 8. 33. — Ori. ſ. Mat. ho. 13. — Hie. ſ. Hoſe. — Gre. ho. 19. — Gre. 8. mor. 32. — Aug. epiſt. 29. — Hie. ſ. Eze. 27. — Gre. 29. mor. 2. — Rup. ſ. Zach. 3. & 7. ſ. Apoc. — Arn. ſ. Pſ. 108. — Ori. ſ. Mat. ho. 29. — Amb. ſ. Luc. 21. — Hie. Agl. & ſ. Mat. 24. — Hie. ſ. Mat. Cã. 12 — Hie. ſ. Hoſe. 8. — Ric. de S. Vict. de vitiis mutabi. 7. — Hie. ſ. Dan. 7. — Aug. ſer. 206. — Gre. ſ. Eze. ho. 5.*

Beda ſ. Gen. 49. Ric. de S. Vict. de 12. Patriar. 43.

Statio nauium. Gen. 49. b. deſignat ſecuritatem eccleſiæ recipientis & ſeruantis eos, qui è fluctibus huius ſeculi ad ipſam ſe recipiunt. Vel deſignatur habens perfectum zelum, qui exponit ſe periculo, vt alii in tuto recipiantur. *Securitas eccleſiæ. Habens perfectum zelum*

Glo. int. ſ. Iſa. 22. Statio Sobnæ. Iſa. 22. f deſignat cultum ſacerdotalem, & literam veteris legis. *Cultus ſacerdotalis. Litera legis.*

Gre. ſ. 1. Reg. 13. Statio Philiſthinorum in Gabaa. 1. Reg. 13. a. deſignat tentationes dæmonum contra virgines. Et dicitur ſtatio, quia ſtare malignis ſpiritibus, eſt in electorum pugna magnas vires exercere. Nam ſtando validius vnuſquiſque quam ſedendo conari ad aliquid faciendum poteſt. *Tentationes contra virgines.*

Gre. ſ. 1. Reg. 10. Statio Philiſthinorum in colle. 1. Reg. 19. a. deſignat dæmones, qui per ſacram ſcripturam Iudæos & hæreticos decipiunt. Deſignat etiam hæreticos contra Chriſtum conſiſtentes, qui poſitus eſt in ſignum, cui contradicetur. Luc. 2. e. *Dæmones & hæretici.*

Stater, vide Siclus. Statera.

Statera, à ſtando dicta eſt, qua aliquid penſatur, aut ponderatur, vt ad æquilibrium ducatur.

Cle. Alex. adhor. ad Gentes. Lyra. ſ. Iſa. 40. Statera æqua in ſacculo, eſt Deus verus, qui menſura & numerus eſt omnium in animo. Item iuſtitia Dei, qua dependuntur bona & mala, & etiam iudicium, ſecundùm quòd omnia diſponit Deus in numero, pondere, & menſura. Iſa. 40. c. Iob. 31. a. *Deus. Iuſtitia Dei. Iudicium.*

Gre. 7. mor. 2. & 21 mor. 6. Rup. 2. de operibus Spiritusſancti. 8. Statera etiam dicitur mediator Dei & hominum, Chriſtus Ieſus, qui ad penſandum vitæ noſtræ meritum venit: ac ſecum iuſtitiam ſimul & miſericordiam detulit, ſed miſericordiæ lance præponderans, vt culpas noſtras parcendo leuigaret. Iob. 6. a. 30. a. In ipſo etiam æqua lance omnia merita noſtra penſantur, & in eis præceptis agnoſcimus, quid in noſtra vita minus habeamus. Crux etiam Chriſti, ſtatera eſt, in qua appenſa ſunt peccata noſtra cum Chriſto. *Chriſtus. Crux Chriſti.*

Amb. 1. offi 3. & epiſt. 44. Hil. & Baſil. ſ. Pſ. 61. Statera, eſt ſpecies iuſtitiæ, & interdum eſt ipſa ratio, qua iudicamus bonum, & malum: & etiam ipſa verba, vel menſura verborum iuſtitię: vt lingua ſit ſubdita menti. Item voluntas in vtranque partem libera: aut ipſum liberum arbitrium. Mendaces ſunt filii hominum in ſtateris, qui non ſeruant iuſtitiam. Pſ. 61. Pro. 11. a. Eccl'i 28. d. Eze. 45. d. *Ratio. Verba iuſtitiæ. Voluntas.*

Beda ſ. Prou. 11. Rup. 4. ſ. Apoc. Ric. de S. Vict. de ſtat. inter. hom. 25. Aug. ſ. Apoc. ho. 6. Hie. ſ. Hoſ. 12. & ſ. Mat. 2. Cle. Alex. adhor. ad Gentes. Statera doloſa, eſt in omni iudicio non recto, & quum quis aliorum facta iudicat mala, & non videt trabem in oculo ſuo: & qui imponunt aliis onera grauia, quæ digito ſuo nolunt contingere. Pro. 11. a. Et ſtatera in manu equitis equi nigri. Apoc. 6. b. deſignat prauitatem Iudæorum: quando dederunt pecuniam cuſtodibus, vt mentirentur in Chriſti reſurrectione. Deſignat etiam ſimulationem iuſtitiæ, quia diabolus & eius membra transfigurant ſe in angelum lucis, dicentes bonum malum, & malum bonum. Statera etiam doloſa, ſunt hæreticorum dogmata, & falſæ rationes. Hoſe. 12. b. Mich. 6. c. Hæc eſt ſtatera, qua ponderatur argentum idolorum. Iſa. 46. b. Et ſtatera iniuſta in ſacculo, eſt idolum, & deus falſus in anima. In his ſtateris ſunt mendaces filii hominum. Pſ. 61. *Iudicia peruerſa. Prauitas Iudæorum. Dogmata hæreticorum.*

Statua, Statuarius.

Statua, eſt imago ex lapide, vel luto, ſeu ligno, aut aliquo metallo alicubi ſtatuta, quæ fieri ſolebat in alicuius rei ab aliquo bene geſtæ memoriam. Statuarius autem eſt, qui ſtatuas fingit.

Ori. ſ. Gen. ho. 5. Philo. de ſomniis Geor. Ven. Cant. 1. tom. 6. cap. 14. Rup. 6. ſ. Gen. 12. Ric. de S. Vict. de ſomn. Nabu. 22 26 Statua ſalis facta eſt vxor Lot in monimentum & condimentum peccatorum, vt videlicet eius inſipientia, & cuiuſuis peccatis deſignetur. Inſenſatus enim inutilis ſibi efficitur, ſed aliis vtilis, qui eius finem attendentes corriguntur. Gen. 19. c. Statua etiam ſalis, eſt anima temporalibus dedita, & in ſeipſa tabeſcens. *Inſipientia peccantium. Anima temporalibus dedita.*

Statua quam vidit Nabuchodonoſor. Dan. 2. c. eos deſignat, qui à virtute ad vitia prolabuntur, qui paulatim in deterius deficiunt. Deſignat etiam conditionem naturæ humanæ. Dicitur grandis ex ea parte, qua ſubiacet corruptioni: ſublimis ex ea parte, qua reſeruatur reparationi: terribilis ex ea parte, qua patet perditioni. Magnitudo in conſideratione culpæ, altitudo in conſideratione gratię: terror in conſideratione pœnę. Cùm autem ſtatua ſit humana figura ſine humana vita, deſignat actionem congruam ſine intentione recta. *Prolabentes in vitia. Conditio naturæ humanæ. Actio bona ſine recta intentione.*

Hie. ſ. Eze. 26. Statuæ deorum, imagines & falſitatis & erroris ſignificant, & etiam ſtatua Tyri. Exo. 13. c. 34. b. Ezec. 26. b. Mich. 5. d. Et ſtatua aurea, quam fecit Nabuchodonoſor, eſt dogma hæreticum, ſeculari ornatum eloquentia. Dan. 3 a. *Hæreſis.*

Gloſ. ord. ſ. Zac. 11. Rup. ſ. Zac. 11. Statuarius eſt figulus, à quo emptus eſt ager triginta argenteis in ſepulturam peregrinorũ. Zach. 11. c. Poteſt etiam deſignare Deum, qui examinabit opera crucifixorum Chriſti. *Deus.*

Statuere.

Statuere, eſt deliberare, ordinare, dedicare: conſtituere, decernere. Item componere. Gen. 9. b. Statuam pactum meum imponere. Gen. 21. d. Statuit Abraham ſeptem agnas Inſtituere. Num. 8. b Statueſque Leuitas in conſpectu Aaron. Iudicare. Gen. 34. b. Quæcunque ſtatueritis, dabo Ponere. Pſ. 30. Statuiſti in loco ſpatioſo pedes meos.

Arn. ſ. Pſ. 106. Statuit Deus procellam in auram, quando liberat à peccato, ſeu tentatione, aut tribulatione. Pſal. 106. *Liberans Deus à peccato.*

Hie. ſ. Pſ. 17. 30. 39. Aug. ſ. Pſ. 17. 39. Statuit Deus pedes alicuius in loco ſpatioſo. Pſ. 30. quando præcipit diligi amicos & inimicos: vel quando firmat in eccleſia. Et ſtatuit ſupra petram, quando firmat in Chriſto. Pſ. 39. Et ſtatuit ſuper excelſa. Pſ. 17. hoc eſt, vel Chriſtum ſuper eccleſiam, vel eccleſiam in ſpe cæleſtium. Vel figit intentionem inſuper cæleſtem habitationem. *Firmans in eccleſia, vel Chriſto.*

Erigere. Confirmatio Apoſtolorum.

Statuere, interdum eſt erigere. Et ſtatuit ſpiritus Ezechielem ſuper pedes, quia niſi ipſe ſtatuat, ſolum liberum arbitrium ſe in bono ſtatuere non poteſt. Eze.2.a.3.g. Deſignat autem erectionem & confirmationem Apoſtolorum factam in Pentecoſte. Ad idem referri poteſt ſtatuere columnas templi. Exo.40.b. *Gre.ſ.Eze.ho.9. Rup.ſ.Eze.17.*

Manet Chriſtus in anima.

Statuitur Chriſtus ſuper pinnaculum templi, quando manet in anima viri ſtudioſi. Mat. 4.a. Luc. 4.b. *Amb.ſer.26.*

Confiteri diuinitatē in Chriſto.

Statuere caprum emiſſarium viuum coram Domino, eſt confiteri diuinitatem impaſſibilem in Chriſto. Leu.16.b. *Iſyc.ſ.Leu.16.*

Continere. Cohibens Deus concupiſcentias. Captiuitas Iſrael.

Statuere pro continere. Et ſtatuit Deus aquas quaſi in vtre. Pſ.77. quum per gratiam ſuam cohibet fluxus concupiſcentiarum carnalium. *Aug.ſ.Pſ.77.*

Statuit Deus ſecundum diem natiuitatis. Hoſe.2.a. quando reduxit Iſrael in captiuitatem, & priuauit regno, ſicut quando erant in Aegypto. Vel quando relinquit in erroribus Ethnicorum, vel hæreticos in nihilum redigit. *Rup.ſ.Hoſe.2. Glo.int.ſ. Hoſe.2.*

Impletio prophetiarum Chriſti. Miracula. Illuſtrationes mentis. Dies iudicii.

Statuti dies. 1.Reg.1.a. ſunt teſtimonia Prophetarum de Chriſto quibus Chriſtus ea implendo aſcendebat & cognoſcebatur. Sunt etiam miraculorum fulgor. Illuſtrationes in contemplatione, quas dat Deus, quando vult: Ideo dicuntur dies ſtatuti: quia non ſunt in noſtra facultate. Quum autem eas quis habet, dicit cum Petro: Bonum eſt nos hic eſſe. Mat. 17. a. Ad idem pertinere poteſt ſtatutum tempus. Exo.13.b. Et ſtatutum tempus, eſt dies iudicii. Iob.12.a. *Gre.ſ.1.Reg.1. Gre.10. mo.30.31.*

Prænoſſe certamina vitiorum.

Statuere ſibi dicitur ſpeculam. Ier.31.d. qui ventura vitiorum certamina ex alta conſideratione prænoſcit. *Gre.31.mor.31.*

Dans ſacerdos formam viuendi.

Statuit precium animalis immundi ſacerdos. Leu.27.b. quando dat formam viuendi ei, qui non valet ſacras ſcripturas meditari. *Iſyc.ſ.Leu.27.*

Statuit ſacerdos leproſum coram Domino. Leu.14.b. quia ſacerdotis eſt officium conuerſos à peccato ſtabilire, ne fluctuent. Sic ſtatuit caprum viuum coram Domino. Leu.16.b. *Ori.ſ.Leui.ho.8.*

Prudentia in ſermone.

Statuit eloquium Dei in eius timore, qui fundat ſapientiam in timore. Pſal.118. Et ſtatuit cultrum in gutture. Prou.23.a. qui diuina ſedulò meditans eloquia, diſcreta ex ore verba depromit: nec alia ſæpius in lingua, quàm cæleſtis oraculi dicta reuoluit. *Amb.ſ.Pſ.118. ſer.5. Beda ſ.Pro.23.*

Inſtitutio prælatorum.

Statuere mulierem coram Domino, eſt animæ arcanum, vt iudicetur, aperire. *Phil. de Cherubim*

Statuit ſibi Ephraim ſpeculatores. Ier.31.d. quum ex Gẽtibus eliguntur prælati & doctores, qui annunciant futura bona. Statuere quoque coram rege, eſt ad altiora promouere. Gene. 47.b. Vel eſt, quum prælatus prędeceſſorem ſuum veneratur, & pro eo orat: vt digne præſentetur Regi cæleſti. *Hie.ſ.Ier.31. Lyra.ſ.Gen.47.*

Deſperatio.

Statuere dicuntur Siim propugnacula Chaldæorum. Iſa.23.c. quando dæmones fundant ſuperbiam in defenſione errorum. *Hie.ſ.Iſa.23.*

Detegere errores.

Statuere dicuntur ſcandalum iniquitatis contra faciem ſuam. Ezec.14.a. qui meliora deſperant, & parati ſunt ad ſupplicium. *Hie.ſ.Eze.14.*

Formantes hæretici ſua dogmata.

Statuunt titulum doctores iuxta os alicuius hæretici, qui ipſius hæretici notant & produnt errores. Ezec.39.d. *Hie.ſ.Eze.39.*

Statuere dicitur artifex ſimulachrum. Iſa. 40.c. quando firmat hæreticus ſua dogmata. Et ſtatuentes laqueum ſunt hæretici, qui ſub veritatis ſpecie inducere nituntur ſimplices in errores. Pſal.140: *Hie.ſ.Iſa.40.*

Statura.

Directio euangelii ad cæleſtia.

Statura corporis, quantitatem ſignificat ſecundum longitudinem ſeu altitudinem. *Hie.ſ.Eze.1.*

Statura rotarum. Ezech.1.c. progreſſum euangelii in cælum deſignat: vel ſtatura ſacræ ſcripturę, eſt ſecundum quòd mores ad ſtandum dirigit, vt auditorum mentes ad terrenam concupiſcentiam non curuentur. *Gre.ſ.Eze.ho.6.*

Humilitas Gentilium. Altitudo ſcientiæ, & affectus.

Statura puſillus Zachæus Gentiles abiectos ſignificat. Luc.19.a: *Amb.ſ.Luc.19.*

Statura humilis vineæ, ſignificat humile regnum Iudæorum ſub rege Sedechia. Eze.17.b. *Hie.ſ.Eze.17.*

Statura Eliab multitudinem ſcientiæ, per quam ad ſuperiora quis ſublimatur, ſignificat. 1.Reg.16.b. Statura autem ſponſæ, eſt affectus tendens ad ſuperiora. Cant. 7.c. *Gre.ſ.1.Reg.16. & ſ.Cant.7. Gre.11.mor.27.*

Status.

Mutabilitas hominis.

Status conditionem & habitum ſignificat.

In eodem ſtatu nunquam permanet homo. Iob.14.a. quia per momenta quotidie ad mortem impellitur, tranſiens ab infantia ad pueritiam, à pueritia ad adoleſcentiam, &c. Mens quoque mutabilitatis ſuæ pondere ad aliud ſemper impellitur, & interdum ad meliora trahitur, ſæpe autem in deteriora dilabitur.

Stella, Aſtrum, ſidus.

Stellæ dicuntur, quæ in cælo lucent ſingulariter ſumptæ, & non aliis connumeratæ. Sidera verò, ſiue aſtra, ſunt, quæ ad aliquod ſignum complurium ſtellarum compoſita ſunt, vt Aries, Taurus. Sed confunduntur hæc vocabula. Influunt autem ſtellæ in hęc inferiora ſimul cum luce vires agendi & generandi.

Diuinitas & humanitas Chriſti.

Stella ex Iacob. Num.24.c. diuinitatem in Chriſto ſignificare poteſt. Vel ſignificat eius humanitatem, quæ videbatur: item lucem Chriſti ortam gentibus, Idem deſignat ſtella quę apparuit Magis. Mat. 2. a. Et dicitur ſteriſſe ſupra vbi erat puer: quia ſemper eſt in Chriſto *Ori.ſ.Nu.ho.18. Hil.ſ.Mat.can.1. Amb.ſ.Luc.2. Rup.2.ſ.Apo.*

diuinitas. Ipſe quoque Chriſtus eſt ſtella matutina, quæ datur vincentibus. Apoc.2.g.

Stella, quæ dicitur Abſynthium, eſt ira Dei malis amara: ſed purgat pœnitentes. Apo.8.c.

Stellæ paſſim Sanctos & prælatos & doctores eccleſiæ ſignificare ſolent qui dum recta peccatoribus prædicant, tenebras noſtræ noctis illuſtrant. Gen.1.b.15.b.22.c.26.a. Iob 3.b.9.a.25.b. Pſ.8.135.146. Dan.8 d.12.b. Luc.21.e. Cor.15.c. Et aſtra matutina, ſunt angeli: quia ſæpe ad exhortandos homines miſſi ſunt: & dum venturum mane nunciant, ab humanis cordibus præſentis vitæ tenebras fugant. Item filij eccleſiæ, qui per baptiſmum renaſcuntur Chriſto. Iob 38.a. Iſ 14.d. Eccleſiaſtæ 12.a. Sunt etiam Sancti ſtellæ pleiades. Iob 38.d. Et ſtellæ ſeptem in dextera Chriſti, eccleſiam & prælatos, vel vniuerſitatem ſaluandorum deſignare poſſunt. Apoc.1.d.6.d. Peculiariter autem ſtella matutina dici poſſunt Ioannes Baptiſta, & Elias, præcedentes vtrunque aduentum Chriſti. Apo.2.g.

Stellæ vndecim adorantes Ioſeph, deſignant Apoſtolos adorãtes Chriſtum: & etiam multitudinem populorum: & virtutes morales. Gen.37.c. Exo.32.c. Iſ.14.d. Et ſtellæ duodecim in corona mulieris. Apo.12.a. ſunt Apoſtoli: & virtutes ſubiectæ diſcretioni, per quam gubernantur, vt ſint verè virtutes. Deſignant etiam duodecim prærogatiuas in Beata Maria, quatuor cæli, ſcilicet in Mariç generatione, in angelica viſitatione, in Spiritusſancti ſuperuentione, in filij Dei inenarrabili cõceptione. Quatuor carnis: quia virginitatis primiceria, ſine corruptione fœcunda, ſine grauamine, grauida, ſine dolore puerpera. Quatuor cordis ſcilicet manſuetudo pudoris, deuotio humilitatis, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis.

Stella matutina, primam reſurrectionem deſignare poteſt, quæ fit per gratiam baptiſmi. Apo.2.g.

Stellæ productæ in cælo, deſignare poſſunt minora dona Spiritusſancti. Gen.1.b.

Sidera in hyperbolen altitudinis ponuntur. Abdi.b. Iob 22.b. Exaltatur autem ſupra ſidera, qui Sanctos decipit, ſiue ſit hæreticus, ſiue caro.

Stellæ, quæ obſcurantur. Iob 3.b. ſunt ſacerdotes, Scribæ, & Phariſęi, & etiam reliquus populus Iudæorum. Itẽ peccatores, qui in nocte huius ſeculi, diuitiis & honore lucere ſe putãt. Itẽ hypocritę, qui ante humanos oculos quaſi bonis operibus ſplẽdere vidẽtur. Apo.6.d.12.a.

Stellæ cadentes, ſunt à veritate decidentes. Mat.24.c. Et ſtellæ quas trahit draco, ſunt qui prius erant boni: & etiam dæmones: & ſtellæ percuſſæ, ſunt, qui perierunt de populo Iſrael. Apo.8.d.12.a. Stella quoque, quæ cecidit de cælo, eſt Lucifer. Apo.9.a.

Sidus Dei hæreticorum, dici poſſunt errores eorum. Amos 5.g.

Stellio.

Stellio, eſt reptile, ſimile lacertæ, tergo depictum, quaſi quibuſdam ſtellis *inſperſis*. Computatur inter animalia immunda, & habet nonnihil veneni. Leu.11.d.

Stellio, vt reptat manibus, & in domibus Regum moratur. Pro.30.d. illorum *ſignificat* humilitatem, qui quum non ſint iuxta naturam ingenioſi, ſolertia tamen induſtriæ ſuæ, vel ad diuinarum notitiam ſcripturarum, vel ad virtutum gratiam, quibus ingreſſum regni cæleſtis mereantur, attingunt. Plerumque etenim aues, quas ad volandum penna ſubleuat, in vepribus reſident: & ſtellio, qui ad volatum pennas non habet, nitens manibus, Regum ædificium tenet: quia nimirum ſæpe ingenioſi quique dum per negligentiam torpent, in prauis actibus remanent. Et ſimplices, quos ingenij penna non adiuuat, ad obtinenda æterni regni mœnia, virtus operationis leuat.

Stellio, vt computatur inter animalia immunda, ſignificare poteſt eos, qui in aliena morte prædam quærunt.

Stercus, vide Fimus.

Stercus, vide Fimus.

Sterilis, Sterilitas.

STerilis eſt infœcundus, & fructum non ferens, ſterilitas, infertilitas.

Sterilis non eſt Deus, qui cæteris generationem tribuit. Iſa.66.c. quia præter hoc, quòd Pater generat Filium ſibi æqualem, etiam in eccleſia filios adoptiuos multiplicat.

Sterilis pariens plurimos, eſt eccleſia, vel anima cõuerſa, quę parit ſeptem, per ſeptem dona Spiritusſancti, & parit plurimos, hoc eſt, vſque ad conſummationem ſeculi. Anima verò producens bona opera parit ſeptẽ propter perfectionem numeri. 1. Reg.2.a.4. Reg.4.c. Pſ.112. Eſt etiã Hieruſalẽ cęleſtis, quę eſt mater noſtra, quę facta fuerat ſterilis, per peccatũ Adę, pariet autem plurimos in iudicio, de qua Iſ.54.a. Lętare ſterilis, quę non paris. Gal.4 d.

Sterilis Sara, typus erat Gentilitatis, quę genuit in ſenectute Iſaac, hoc eſt, fideles in fine ſeculorum. Eodem referri poteſt ſterilitas Rebeccę, & Rachelis. Gen.11.d.16.a.18.a.25.c.26.b.30.a. Et hę ſteriles genuerunt Sanctos. Steriles etiam aquę in Hierico, ſignificant Gentiles ſine bonorum operum fœcunditate, qui conuerſi fructificauerunt. 4.Reg.2.d.

Sterilis dici poteſt anima, quę nõ producit bona opera. Et ſterilitas terrę, eſt defectus bonorum operum. Gen.41.d. Exo.23.d. Iob 15.d.24.30.a. Pſ.34. Thr.4.b. Non eſt autem ſterilis in gregibus tonſarum, hoc eſt, in Apoſtolis multos conuertentibus, & eos in fide generantibus. Cant.4.a.

Sterilitas Sion, fuit ſterilitas eccleſię in Iudęa, in qua pauci conuertebantur. Iſ.49.c.

Aretas ſ. Apo. 2. Rup. ſ. Apoc. Ori ſ. ie. ho. 19. & ſ. Eze. ho 13. & ſ. Mat. cap. 14. Arn ſ. Pſ. 115. Hie ſ. Iob 3. Aug epiſ 48. & ſ. Apo ho. 1. Gre. prol. mor. 10. & 4. mo. 13. & 28 mo. 14. Rup 1 ſ Apoc. Aretas ſ. Apo. 1. 2. Amb. de Ioſeph. 3. Hie ſ. Iſ. 14. Aug ſ. Apo. ho. 91. Bed ſ Gen. 37. Ric. de S. Vict. de 12 patria 63. Ber ſe. Signum magnum. Aug. ſ. Apo. ho. 2. Aug. 3. conf 18. Glo. ord. ſ. Abdi. Ori. ſ. Iob 3. Hie. ſ. Iob 3. Gre. 4 mor 13. Rup. 4. ſ. Apoc. Ori. ſ. Matt. ho. 30. Hie. ſ. Eze. 32. Aug Solilo. 10. Gre 32. mor 14. Hie. ſ. Amos 5. Rup. 5. ſ. Apo. Iſyc. ſ. Leu. 15. Gre. 6 mo. 4. Bed. ſ. Pro. 30. Tert. de cibis Iudaicis. Hie. ſ. Iſa. 66. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Arn. ſ. Pſ. 112. Phil. quòd Deus ſit immuta. Aug ſ. Pſ. 112. Ori. ſ. Ier. ho. 6. Ori ſ. Gen. ho. 12. Amb ſer. 87. Bed. ſ. Gen. 22. Aug. contra. Fulgen. Hie ſ Iob 24. 30. Aug 2. doct. Chriſtia 6. & ſ. Pſ. 34. Gre. ſ. Cant. 4.

Ira Dei. Sancti. Prælati. Doctores. Angeli. Filij eccleſiæ. Eccleſia. Ioannes Baptiſta. Elias. Apoſtoli. Multitudo populorum. Virtutes morales. Prærogatiuæ Beatæ Mariæ. Reſurrectio prima. Dona Spiritusſancti. Altitudo. Sacerdotes & phariſæi. Peccatores. Hypocritæ. Lucifer. Simplices boni. Fœcunditas Dei. Eccleſia. Anima conuerſa. Hieruſalem cæleſtis. Gentilitas. Anima ſine bonis operibus. Sterilitas eccleſiæ in Iudæa. Caro.

Sterilis, quæ non parit, eſt caro, quæ dum ſola præſentia appetit, bonas gignere cogitationes neſcit. Iob 24.b. *Hie.ſ.Iſ.49.*

Mundus. Sterilis facta dicitur Babylon, quando mundus non perinde profert mundanos, ſicut ſolebat. Iſ. 47.b. *Gre.17.mor.1.*

Hæretici. Hypocrita. Steriles egeſtate & fame, ſunt hæretici: quia ea perſcrutari deſiderant, ex quibus bonæ vitæ germina non producant. Iob 30.a. Sterilis quoque eſt congregatio hypocritarum, quia per hoc, quod agunt, fructum recipere in æterna retributione non appetunt. Iob. 15. b. *Ber.in apologi. Gre.20.mo.2. & 12.mor.27.*

Sternere, Subſternere, Conſternere, Stratum.

Stramentum, Stramen.

STernere, eſt humi deiicere, quaſique in terra extendere, interdum ornare ſeu componere.

Diuerſi gradus & virtutes. Ornatus animæ. Sternit Deus per ordinem lapides Hieruſalem, quum ordinat diuerſos gradus & virtutes in eccleſia. Iſ. 54.c. Et ſtratum ligno templum, deſignat ſapientiam in eccleſia. Eze. 41.c. Idem eſt ſtratum cœnaculum, quod etiam deſignat animam virtutibus ornatam. Mar. 14.b. *Hie.ſ.Iſ.54. & ſ. Eze.41. Ori.ſ.Mat.ho.35.*

Ornans Deus Iudæos. Subdere motus irrationales. Sternens aſinum Abraham. Gen. 22.a. deſignat Deum paſcentem populum Iudaicum, ipſumque lege & Prophetis ornantem. Deſignat etiam ſacerdotem ſubiugantem motus irrationales, vt offerat Euchariſtiam. *Lyr.ſ.Gen.22. Rup.ſ.Gen.32.*

Bene operari. Sternere dicitur ſibi, qui mercedis cauſas, in quibus requieſcere debeat, operatur. Acto. 9. f. Sternens autem ſibi Saul in ſolario. 1. Reg. 9. d. deſignat prædicatorem proponentem ſibi doctrinam & exempla maiorum Sanctorum. *Gre.23.mor.23. & ſ.1.Reg.9.*

Præbẽtes exẽpla. Martyres. Caſtigãtes corpora. Sternentes veſtimenta ſua in via, ſunt præbentes exempla honeſtatis, ita ſternentes ramos. Deſignant etiam tradentes corpora ſua martyrio, aut ea caſtigantes. Mat. 21.b. Mar. 11.a. *Gre.ſ.Eze.ho.27. Ber.ſe.de S.Bene.*

Doctrina vera in eccleſia. Ornamentum humilium. Stratum lapide pauimentum templi, deſignat doctrinam veram de Chriſto in eccleſia. Vel ornamentum fidelium humilium in eccleſia. Eze. 40.c. 42.a. *Gre.ſ.Eze.ho.18.*

Excellentia charitatis. Conſtrauit Salomon medium ferculi charitate. Cantic. 3. d. quia infirmioribus conceſſit Chriſtus, vt ſaltem haberent charitatem, ſi maiora opera exercere non valerent, vel quia medium & præcipuum, quod eſt in ſacra ſcriptura, ſunt duo præcepta charitatis. *Gre.ſ.Cant.3. & ſ. Eze.ho.15. Rup.ſ.Cant.3.*

Requies Sanctorum in limbo. Strauit homo in tenebris lectulum ſuum. Iob 17.d. quando lucem iuſtitiæ perſuaſori callido conſentiendo deſeruit. Item quia in ipſis inferni locis iuſtorum animæ, quæ tormento tenebantur, vt & pro originali culpa adhuc illuc diſcederent, & tamen ex propriis actibus ſupplicium non haberent, quaſi enim in tenebris lectulum ſtrauiſſe, eſt in inferno ſibi requiẽ præparaſſe. *Gre.13.mor.21.*

Aſperitas pœnitentiæ. Excuſatio auaritiæ. Stramenta camœli. Gen. 31.e. deſignare poſſunt aſperitatem pœnitentiæ. Item excuſationes auaritiæ, quam exercent multi eccleſiaſtici. *Glo.int.ſ.Gen.31. Rup.6.ſ.Gen.46.*

Pœna conſcientiæ peccantis. Sterni dicitur tinea diabolo. Iſ. 14 c. quia vt tinea rodit veſtimentum, in quo naſcitur, ita pœna affligit conſcientiam, quæ peccauit. *Hie.ſ.Iſ.14.*

Eloquentia hæreticorum. Sternit meretrix lectum tapetibus Ægypti. Prou. 7.c. quando hæretici ornant ſuos errores eloquentia ſeculari. *Bed.ſ.Pro.7.*

Boni in peccatũ lapſi. Sternit ſibi Leuiathan aurum quaſi lutum. Iob 41. d. quando in quibuſdam vitæ mundiciã per illicita deſideria conculcat, vt ij etiam ſordidis eius veſtigiis ſeruiant, qui contra illum prius virtutum ſplendore rutilabant. *Gre.34.mor.8. Hie.ſ. Iob 41.*

Sternutare, Sternutatio.

Sternutare, ſeu ſternutatio eſt, quum ex pectore inſurgens inflatio, totum caput concutit. In ſternutatione enim inflatio à pectore exurgit, quæ cum apertos ad emanandum poros nõ inuenit, cerebrum tangit, & congeſta per nares exiens totum caput protinus cõcutit, & ſordes cerebri egerit, & vitia interius concepta depurgat. *Gre.32.mo.34.*

Transfigurans ſe diabolus in angelum lucis. Perſecutio & miracula Antichriſti. Sternutatio Leuiathan, vt ſplendor ignis. Iob 41.b. deſignat ipſum diabolum ſe transfigurare in angelum lucis, & malitiæ ſuæ ſordes in perniciem hominum cum delectatione operari & effundere. In Leuiathan etiam hoc eſt, in corpore diaboli, ſeu prauis hominibus, quaſi inflatio ſurgit à pectore, dum elatio ſe erigit ex præſentis ſeculi poteſtate, quę quaſi ad emanandum poros non inuenit, quia in hoc, quòd contra iuſtos extollitur, diſponente Deo quãtum appetit pręualere prohibetur. Exurgens autem cerebrum tangit, & concutit, quia collecta elatio Satanę, ſenſum in fine mundi arctius percutit, & caput turbat, dum ipſum autorẽ malignorum ſpirituum per eum, qui Antichriſtus dicitur, in perſecutione fidelium vehemẽtius excitat. Tunc congeſta inflatio per eius nares egreditur, quia tota ſuperbię eius iniquitas apertis malitię flatibus demonſtratur. Et quia commotum caput illius miraculis clareſcere nititur, rectè eius ſternutatio ſplendor ignis vocatur. *Hie.ſ.Iob 41. Gre.33.mor.34.*

Sterquilinium, vide Fimus.

Stertere.

Non operari. Stertere dicitur, qui dormiendo ronchos emittit. Stertere autem dicitur in ęſtate. Prou. 10.a. qui in hac vita non operatur, vnde & filius confuſionis dicitur. *Bed.ſ.Pro.10.*

Stibium.

Studium circa myſteria. Illecebra vitiorum. Stibium eſt, quo ad venuſtandum oculos peculiariter olim vtebantur, pręcipuè mulieres. Stibium, in bonum, ſignificare poteſt ſtudiũ cognoſcendi myſteria & ſecreta Dei. Ier. 4.b. *Hie.ſ.Iere.4.*

Lyr.ſ.4.Reg.9. Stibium, in malum, illecebras vitiorum, quas diabolus offert, deſignat: & ornatum curioſum carnis. 4. Reg. 3. f. Eze. 29. f. *Ornatus curioſus.*

Stigma.

Stigma, eſt nota, ſiue ſignum, quod inuritur in facie, aut in alia corporis parte.

Aug.ſ.Gal. 6. Stigmata Chriſti in corpore Pauli, deſignabant ipſum pati pro Chriſto: quia verberatus eſt, & reliqua paſſus eſt pro ipſo. Gal. 6. g.

Iſyc.ſ.Leui.19. Stigmata, quæ non debent facere in corpore filij Iſrael, ſunt ſigna erroris peccati, & prauæ doctrinæ dogmata: quæ infiguntur animæ per quædam blandimenta, aut ſyllogiſmis, aut alio docendi modo. Leu. 19. f. *Praua dogmata.*

Stillare, Stilla, vide Gutta.

ſtimulus, ſtimulare.

Stimulus propriè dicitur fuſtis acutæ cuſpidis, quo ruſtici boues excitant ad ambulandum: vnde ſtimulare, eſt pungere & incitare.

Glo.int.ſ.Eccleſiaſten.1. Stimuli dicuntur verba ſapientum. Eccleſiaſtæ 12. d. quia non adulãtur, ſed corrigunt. Stimulus autem retuſus, eſt increpatio ineruditi prælati, quæ nõ ſufficit corrigere. 1. Reg. 13. c. *Increpatio.*

Gre.ſ.1.Reg. 13. Lyr.ſ.2.Cor. 12. Stimulus carnis videtur eſſe concupiſcentia carnis. 2. Cor. 12. b. vel ſecundum aliquos fuit infirmitas quædam iliaca. *Concupiſcentia carnis.*

ſtipare.

Stipare, eſt obturare, & condenſare, & eludendo coartare.

Ori.ſ.Cant.ho.2. Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.51. Stipari dicitur malis ſponſa. Cant. 2. a. quum eccleſia abundat iuſtis & perfectis: & quum anima per fidem abundat bonis operibus. *Eccleſia abundans iuſtis, & anima bonis operibus.*

ſtipendium, vide Præmium.

ſtipes.

Glo.ord.ſ.Nu. 8. Stipes, eſt fuſtis terræ defixus, qui etiam haſtile dicitur, & dicitur de alijs rebus in modum ſtipitis ſtantibus, vt ſtipes candelabri, qui & vectis dicitur. Exo. 37. c. Num. 8. a. Poteſt autem ſtipes candelabri, deſignare Chriſtum, de quo procedunt calami: quia ab ipſo accipiunt iuſti quicquid habent boni. *Chriſtus.*

ſtipula, vide Palea.

ſtirps, vide Generatio.

ſtola.

STola, eſt genus veſtis oblonga: quamuis apud græcos generale nomen ſit ad omne indumentum. Dicitur etiam eſſe indumentum honorificum.

Amb.de Ioſeph.3. Chry.ſ.Gen.ho.67. Hie.ſ.Iſ.63. Eu.ſer.ſpir.1. Stola byſſina carnem Chriſti maceratam, ſed mundam ſignificare poteſt. Gen. 41. e. 49. b. Carne autem ſua Chriſtus, quaſi ſtola, operuit peccata noſtra. Iſa. 63. a. Significat etiam ornamentum ſapientiæ Chriſti, & etiam eius immortalitatem. *Caro Chriſti. Sapientia. Immortalitas.*

Bed.ſ.Gen. 41. Ori.ſ.Gen.ho.17. Stola etiam Chriſti, quam lauit in vino, eſt eccleſia, quam lauit ſanguine ſuo. Geneſ. 49. b. *Eccleſia.*

Aug.ſ.Apo.ho.6 Stolæ albæ Sanctorum, Spiritumſanctum deſignare poſſunt, cuius gratia amiciuntur. Apocal. 7. c. *Spiritusſanctus.*

Aug.ſer.de ſanctis.11. Gre.ſ.Pſ.50. Rup.9.ſ.Gen.13. Ber.ſer.vigil.Sancti Andreæ. Stolæ ſingulæ datæ Sanctis, fœlicitatem animæ deſignant. Apo. 6. c. Iſ. 61. d. Stolæ verò duplices, quæ dabuntur in reſurrectione, ſunt fœlicitas animæ & corporis. Hoc deſignarũt ſtolæ binæ datæ à Ioſeph, fratribus ſuis. Gen. 45. f. *Fœlicitas.*

Stola ſeruanda munda, eſt gloria conſcientiæ.

Amb.ſ.Luc.15. Hie.ſ.Iob 8.& epiſt.Beatitudo. Gre.12 mo.5. Iſyc.ſ.Leu.4. 16. Stola prima reddita filio prodigo. Luc. 15. e. ſignificare poteſt iuſtitiam originalem, & gratiam, & veſtem innocentiæ, quam homo bene conditus accepit, male à ſerpente perſuaſus perdidit, vel ſapientiam vel immortalitatem. Vel eſt ipſum baptiſma: ſeu gratia, quę recipitur in baptiſmo, quæ redditur reſipiſcenti à peccatis. *Iuſtitia originalis. Gratia. Sapientia. Baptiſmus.*

Stolæ binæ fratrum Ioſeph. Gen. 45. f. confeſſionem diuinitatis & humanitatis Chriſti, ſignificare poſſunt: vel intelligentiam myſticam, & moralem ſacræ ſcripturæ, quas dedit Chriſtus Apoſtolis, & ſucceſſoribus, quum aperuit illis ſenſum, vt intelligerent ſcripturas. *Confeſſio diuinitatis & humanit. Chriſti. Intelligentia myſtica & moralis.*

Amb.de Ioſeph.13. Bed.ſ.Gen.45. Stolæ quinque Beniamin, ſapientiam omnium ſenſuum ſignificare poſſunt, vel victoriam eorum contra vitia. Gen. 45. f. *Sapientia ſenſuum.*

ſtomachus.

Glo.ord.ſ.Iob 15. Stomachus, eſt fiſtula, per quam cibus deſcendit, & poſtremum gulæ, ac principium inteſtinorum. Sumitur autem paſſim pro ipſo ventriculo, vbi cibus concoquitur. Ponitur interdum per metaphoram pro ira, odio, ac faſtidio. Iob 15. a.

ſtorax.

Plin.13.nat.hiſ.2. Storax, ſeu ſtyrax arbor, eſt cotoneo malo ſimilis, fructu maiore, quàm auellana, ſpecie candidi pruni. Manat ex eo liquor eiuſdem nominis, coloris flaui, ſordidi, reſinoſi, albicantibus fragmentis, odoris perſeuerantis & acris, qui ſuffitu maximè proditur.

Amb.2.de Iacob.4 Storax in incenſo oblatus ſacrificium veſpertinum ſignificare poteſt, & populum Deo gratum. Gen. 43. c. *Sacrificium veſpertinum. Populus deo gratus.*

ſtragulum, ſtragulatum.

Stragulum, eſt veſtis, quæ ſternitur, & peculiariter in lectis. Stragulatæ autem veſtes, ſeu ſtragulæ dicuntur aulea & tapetia, quæ appenduntur parietibus. 4. Reg. 7. d. Pro. 31. c. deſignat autem ſtragulata veſtis, quam fecit mulier, fortia virtutum opera.

Opera virtutum. — *Bed. ſ. Pro. 31.*

ſtramen, vide ſternere.

Stratum, vide Sternere, & Lectus.

Strenuus, vide Fortis.

Strepere, Strepitus, Perſtrepere.

Strepere, eſt pedibus, aut alio quocunque modo ſtrepitum, aut ſonitum facere. Et peculiariter ſtrepitus fit pedibus, aut manibus.

Perſtrepens clangor buccinæ. Exod. 19. c. fortem & perſeuerantem prædicationem ſignificat, & creſcentem in lege noua, in qua in omnem terram exiuit ſonus Apoſtolorum.

Prædicatio fortis. — *Cyr. 2. ſ. Ioan. 3.*

ſtridere, ſtridor.

Stridere, ſeu ſtridor propriè dicitur, quum funes ſonum faciunt, ſed ad alia etiam refertur, vt dicitur ſtridor dentium, & rotarum.

Stridere dicitur Deus ſicut plauſtrum. Amos 2. b. quando grauiter caſtigat, idque longe ſentire facit, vt cùm deſtruxit Hieruſalem, vnde ſtridor cardinum templi. Amos 8. a. deſtructionem ipſius templi præſignabat, quæ fuit famoſa, & à longe audita.

Grauis vindicta Dei. Deſtructio templi. — *Glo. ord. ſ. Amos 2. Rup. ſ. Amos 2. 8. Hie. ſ. Amos 8.*

Stridor dentium, prodit indignantis affectum, & dicit indignationem in ſe aut in alium. Et ſtridor dentium apud inferos erit eis, qui comederunt vuam acerbam malitiæ & peccati. Mat. 8. b. 13. f. 22. b. 24. b. 25. c. Luc. 13. f. Pſ. 36.

Indignatio. Grauitas doloris. — *Ori. ſ. Mat. cap. 13. & ho. 10. Amb. ſ. Luc. 14.*

ſtringere, Aſtringere, Conſtringere.

Stringere, eſt arctare, vt quum manu aliquid fortiter tenetur. Aſtringere autem, eſt iuxta ſtringere. Conſtringere verò quaſi ſimul totum ſtringere, & cogere.

Conſtringit Deus maxillas in camo & fræno. Pſ. 31. quando per prædicationem & contritionem multos ex Iudæis & gentibus ad ſe conuertit, & quum vocem iactantiæ comprimit.

Conuertitur Deus prædicando & flagellando. — *Hie. & Gre. ſ. Pſ. 31.*

Stringi rationale cum ſuperhumerali cingulo, vel balteo. Exo. 28. e. 29. 39. f. Eſt omnem domare concupiſcentiam. Stricta quoque tunica de byſſo eſt continentia firma, & membrorũ correctio. Exo. 28. g. Lineam autem habent ſtrictam, qui dicunt, Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.

Continentia. — *Glo. int. ſ. Exo. 29.*

Stringi etiam rationale cum ſuperhumerali vittis iubetur. Exo. 28. e. vt ſacerdotale cor nequaquàm cogitationes fluxę poſſideant, ſed ratio ſola conſtringat, ne indiſcretum quid, vel inutile cogitet, qui eſt ad exemplum aliis conſtitutus. Vel vitta hyacinthina ſtringitur rationale cum ſuperhumerali, quum cognita luce perennis patrię, in illam gloriam ſuſpiramus, & vt in illam intrare mereamur, concordi fide, & vita, & profeſſione in tabernaculo pręſentis eccleſię ſeruire ſtudeamus.

Cuſtodia cordis. Deſiderium patriæ cæleſtis. — *Gre. 2. paſto 2. Bed. ſ. Exo. 28.*

Stringere dicitur manus, qui vitę ſuę opera in rectitudine confirmat. Et ſtringit ſuper iniquum manus ſuas, qui conſpicit, diſſoluta ſua opera iuſtitiæ vigore conſtringi. Iob 27. d.

Corrigere opera ſua. — *Gre. 18. mor. 13.*

Conſtringi vincula malorum dicuntur, quando aliquis fit magis reus peccando. Iſ. 28. f. Et aſtrictę funibus gazę Tyri, deſignant conſtrictionem peccatorum. Eze. 27. c.

Conſtrictio peccatorum. — *Hie. ſ. Iſ. 28. & ſ. Eze. 27.*

Conſtringi dicitur ſuperficies abyſſi. Iob 38. c. quando iudicia Dei occultantur, & quum mens in vitiorum errore induratur, & quum diabolus ſub ſpecie boni, fraudulentam malitiam occultat.

Occultatio iudiciorum Dei. Induratio. Simulatio diaboli. — *Hier. ſ. Iob 38. Gre. 29. mor. 22.*

Stringit caudam Behemoth, quaſi cedrum. Iob 40. b. quum diabolus, nec in fine mollitur: & poſterioribus peccatis arctius ligat, ne iam diſcerni poſſint, vel cùm ſibi coniungit miniſtros. Item quum Antichriſtus altus erit in veneratione prodigiorum, & durus crudelitate tormentorum. Stringitur etiam Leuiatham quaſi malleatoris incus. Iob 41. c. quia inferni vinculis coarctabitur: vt æterni ſupplicij continua percuſſione tundatur, & quia cor eius durum, & inflexibile fit, quantumuis pœna percutiatur, & à Sanctis vincatur.

Duricies diaboli & Antichriſti. — *Hie. ſ. Iob 40. 41. Gre. 32. mor. 13. 17. & 34. mor. 3.*

ſtruere, ſtructura, vide Aedificare.

ſtrues.

Strues propriè ęſt cæſorum lignorum ordinata congeries.

Strues lignorum, crucem Chriſti ſignificare poteſt: & ſanctarum ſcripturarum meditationem atque doctrinam, Prophetarum dicta per quæ nutritur ſpiritus Dei, in mente, & continuè accenditur. Gen. 22. b. Leu. 1. b. 4. c.

Crux Chriſti. Meditatio ſcripturarum. Dicta Prophetarum. — *Iſy. ſ. Leu. 1. 4.*

ſtruthio.

Struthio, dicitur eſſe maxima auium, quæ tamen à terra non extollitur, collum habẽs prælongum, ac etiam crura, formam anſeris. Concoquit quæcunque deuorat ſine delectu. Oua eius in precio ſunt, propter magnitudinem. Inter immundas aues computatur.

Plin. 10. nat. hiſt. 1.

Struthio, in bonum, ſignificat eccleſiam, quæ ſimilis eſt in pennis accipitri, hoc eſt, hæreticis, ſed non in rapacitate. Iob 39. b.

Eccleſia. — *Hie. ſ. Iob 39.*

Gre.31.mor.6. Eus.for ſpir.5. Gre.7.mo.15.& 20 mor.29.

Struthio, in malum, deſignat hypocritam, qui videtur habere quædam opera, iuſtorum operibus ſimilia: quæ tamen non valent eum à terra ſubleuare, graui peccatorum pondere depreſſum. Parit ſtruthio oua, ſed non nutrit: ita hypocrita, qui quamuis rectè prædicet, tamen per exemplum bonæ vitæ nullos filios generat. Iob 39.b. Iſ. 43. *Hypocrita.*

Iſy.ſ.Leu. 11. Hie ſ.Iſ. 13. Eus.for.ſpir.5.

Struthio habens alas, ſed pedibus gradiens, deſignat religioſum implicantem ſe negociis ſecularibus: qui habet ſtatum contemplationis, ſed non eleuatur à terra: ideo computatur inter immundas aues. Leu.11.b. Deſignat etiam dæmones, & hæreticos. Iſa.13. d.34.c. Mich.1.c. Iob 30.d.39.b. *Religioſus implicans ſe negociis. Dæmones, & hæretici.*

Gre.31.mor.6.

Poteſt etiam ſtruthio, deſignare Gentiles ad fidem venientes. Iſ.43.c. Iob 39.b. *Gentiles.*

Hie.ſ.Iob 30. Gre.31.mor.15.

Struthio quoque ſignificat ſynagogam perſequentem Apoſtolos filios ſuos. Iob 39.b. 30. d. Thre.4.a. *Synagoga.*

Studere, Studium.

Studere, eſt alicui rei operam dare, animumque ad aliquid applicare, quæ animi applicatio ſtudium appellatur.

Iſy.ſ.Leu.18.

Studia dicuntur animi affectus, aut occupationes. Ier.7.a.18.b. Ezec.36.e. Malignas etiam adinuentiones & fabulas ſolet diuina ſcriptura appellare malorum ſtudia. *Affectus animi.*

Hie.ſ.Ier.11.

Studia Iudæorum aduerſus Ieremiam, deſignabant ſtudia & inſidias ſacerdotum & phariſæorum aduerſus Chriſtum. Ier.11.b. *Inſidiæ ſacerdotum in Chriſtū.*

Stultus, ſtultitia, Inſanus, Inſania, Fatuus, Amens, Væſanus, Furioſus.

Stultus, eſt imprudens, & improuidus: nam & multi non inſipientes aliquádo ſtultè quippiam vel agunt, vel loquuntur. Fatuus autem eſt planè inſipiens. Inſanus verò eſt, qui non eſt ſani conſilij, & qui non eſt ſanæ mentis. Furioſus quoque eſt qui graui inſania tenetur. Furor autem eſt inſania, quæ ex aliquo graui affectu, vel morbo concitatur: vnde & grauis ira furor dicitur. Væſanus quoque dicitur furioſus & crudelis.

Hie.ſ.Iſ.35.

Stultitia, de qua reprehenditur Iacob à Laban, eſt crux Chriſti, quę eſt Gentibus ſtultitia. Gen.31.d. Et ſtulti, qui non errant per viam Chriſti, ſunt Apoſtoli & fideles. Iſa. 35. c. Ad hæc pertinent ſtulta mundi. 1.Cor.1.d. Et ſtulti nobiles ſunt, qui ſtultitiam Chriſti imitantur, quę vera ſapientia eſt, de quibus Apoſtolus 1. Cor. 2. d. Si quis videtur inter vos ſapiens, ſtultus fiat, vt ſit ſapiens. Stulti ignobiles ſunt, quos ab æternæ hæreditatis conſortio repellit ſeruitus mentis. Iob 30.b. *Crux Chriſti. Apoſtoli, & fideles. Serui peccati.* *Gre.20.mor.16.17*

Hier.ſ.Eccleſiaſtē. 10.

Stultitia parua, quæ eſt melior quàm gloria, eſt ſimplicitas, quam contemnunt ſuperbi. Eccleſiaſtæ 10.d. *Simplicitas.*

Amb.ſ.1.Cor.1.

Stulta mundi, quæ Deus elegit, dici poſſunt ea, quæ naturæ curſum excedunt, vt Virginem peperiſſe. 1.Cor.1.d. *Excedentia naturam.*

Ori.ſ.Ier.5. Hie.ſ.Ier.10.

Stultus factus dicitur homo à ſcientia ſua. Ier.10.c. quia omnia, quæ ſcimus, ad Dei ſapientiam comparata, potius habent rationem ſtultitiæ. Quod enim ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus. 1.Cor.1.d. *Ignorantia humana.*

Hie.ſ. Eccleſiaſtē. 10.

Stultus poſitus in dignitate ſublimi. Eccleſiaſtæ 10.b. vel dicitur de malo, vel de iuſto, qui ſtultus reputatur à malis, & introducitur in regnum cælorum.

Aug.epiſt.119.

Stultus, qui mutatur vt Luna, fuit Adam, qui mutatus fuit à ſtatu innocentię in ſtatum miſeriæ, in quo omnes peccauerunt. Eccl.27.b. *Adam.*

Ori.ſ.Mat.ho. 33. Aug.83 q.59. & epiſt.120.

Fatuæ Virgines deſignant eos, qui doctrinam ad ſalutem neceſſariam ſuſcipere non curarunt, & eos, qui inani gloria ſunt inflati. Mat.25.a. *Ignaui. Superbi.*

Baſi ſ.Pſ.48. Hier ſ.Iſ.9.10.& ſ.Hoſ 7.& ſ Amos 1.& ſ. Eccleſiaſtē. 2.10. Gre.6.mor.2.3.& 14.mor.22.

Stultus, eſt carens diuinorum cognitione, & Iudæi, Gentiles & hæretici ſtulti dicuntur. Pſ.48. Iſ.32.a. Ier.4.f.10.c. Ipſi ſunt ſtulti principes Taneos. Iſ.19.b. Et ſtulti deſpicientes Iob, deſignant turbam populi Iudæorum, qui ſequentes conſilium phariſæorum, deſpexerunt prædicationem Chriſti, quem hominem videbant. Iob 19. c. vnde dicuntur ſtultus populus. Ier.5.e. Hoſ.2.b. Et ſtultus firma radice, eſt populus Iudæorum. Iob 5.a. ſtulti etiam dicuntur philoſophi & hæretici, qui verba multiplicant, & quorum labor eos affligit. Eccleſiaſtæ 10. c. Et ſtultus hæres eſt hæreticus, qui abutitur libris doctorum. Eccleſiaſtæ 2.c. Et fatuus confidens in ſtultitia ſua, eſt hæreticus pertinax in ſuis erroribus. Prou. 17.b. Et væſani prophetæ dicuntur, qui ſuperbè impia docent, & agunt, vel qui fidem, quam aſtruunt, factis deſtruunt. Soph.3.a. Stultitia verò dicitur doctrina hæreticorum, & Gentilium philoſophorum. Iſ.9.d. 44 d. Ier.23.c. Et ſtulta mulier eſt hæreſis. Pro.9.d. Et inſaniæ Samariæ ſunt figmenta hæreticorum. Amos 3.c. Furere autem à vino, eſt inſanire per erroneam doctrinam. Hoſe.7.b. Inſaniæ quoque falſæ ſunt hæreſes. Pſ.39. *Iudæi. Gentiles. Hæretici. Philoſophi. Doctrina hæreticorum, & Gentilium.*

Bed.ſ.Pro.17. Glo ord.ſ. Soph.3. Bed ſ.Prou.9. Aug.ſ.Pſ.39.

Hie. ſ. Eccleſiaſtē. 4. Rup.2.ſ.Iſ.8.

Stultus rex eſt princeps huius mundi diabolus, & etiam fomes peccati. Eccleſiaſtæ 4. d. Et inſania ſeu ſtultitia Aſſur, vel regis Aſſyriorum eſt ſuperbia, ſeu inſania diaboli contra Deū. Iſ.37 f. Et inſania Hieruſalem in Aſſyrios, deſignat inſaniam eorum, qui dęmones & hæreticos allectantur. Eze.23.a. Idem deſignat inſania Ephraim. Hoſ.9.b. *Diabolus. Fomes peccati. Superbia diaboli.*

Hie ſ Zac.11. Gre.3 mor 5. Bed.ſ.Prou.30.

Stultus paſtor erit Antichriſtus, qui alios perdet, & ipſe peribit. Zac.11.d. Idem eſt ſtultus, qui incedit fœliciter. Pro.30.d. Qui non dicitur gradi bene, ſed fœliciter, quantum ad mundanam proſperitatem. *Antichriſtus.*

Stultus dicitur, quem interficit iracundia. Iob 5. quia voluntariè ſibi mortem irę ſtimulus incitatus inducit. *Caſſia.lib.5.cap.22*

Amor temporalium. Inſaniç falſę deſignant furioſum amorem temporalium. Pſ.39. circa quę in fine mundi inſanient cultores terrę. Iſ.24.b. *Amb.ſ. Pſ. 118. ſerm.5.*

Temporalia munera. Stultus finis, in quem adducit Deus conſiliarios. Iob 12.c. ſunt temporalia munera propter quę aliqui non bona intentione bona opera exercent. *Gre.11.mor.8.*

Impatientia cõtra Deum. Stulte contra Deum loquitur, qui inter diuinę animaduerſionis flagella poſitus, iuſtificare ſemetipſum conatur. Sic dicuntur ſtultę mulieres, qui impatiẽter contra Deum loquuntur. Iob 1.b.2.c.6.d.34.d.42.b. *Gre.2.mor.19.*

Stultus labor dictus eſt labor Moyſi in regendo populo: quia ſolus eũ regebat. Exo. 18. c.

Stupa.

Stupa, eſt vilius linum, quaſi eius purgamentum. Iud.16.d. Eccl. 21.c. Iſ.1.g. Dan.3 e. Stupę collectę, deſignare poſſunt cœtum malignantium, ſeu ſynagogam peccantium, qui propter vitia & peccata ad perpetuum incendium parati ſunt. *Euc ſer. ſpir.8.*

Stupere, Obſtupere, ſtupefacere.

Stupere, eſt quodammodo ſenſum rerum non habere, & ſtupor eſt alienatio quædam ſenſuum, & etiam admirationis ſpecies ex magnitudine miraculi proueniens, ita vt etiam impediatur ſenſus ab inueſtigatione cauſæ miraculi. Iob 17.b.21.a.

Admiratio de opere redemptionis. Obſtupefacere dicitur Deus Gentes in furore. Hab.3.c. quando facit eos admirari de opere redemptionis. *Glo.ord.ſ.Hab.*

Ignauia prelatorum. In ſtuporem adducere dicitur Deus iudices. Iob 12. c. quando is, qui præeſt, ſubiectorum vitam nequaquam ſolicitè diſcutit, nec quẽ qualiter corrigat, agnoſcit, nec agnoſcere curat. *Gre.11.mo.9.*

Hebetudo mentis ad ſpiritualia. *Pœnam pati.* Obſtupeſcere dicuntur dentes, quum non poteſt mens ſentire ſuauitatem eius, de quo dicitur, Guſtate & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus. Item quum ſenſus interiores ad contemplanda ſpiritualia hebetantur. Ier.31.c. Amos.4.b. Obſtupeſcere etiam dentes, eſt pœnã exoluere. Eze.18.a. Dentes filiorum obſtupeſcunt. *Hie.ſ.Ier.31.& ſ.Eze.18.* *Gre.31.mor. 18.*

Conſideratio ſupernæ gloriæ. Obſtupeſcentes mulieres viſo angelo in monumento. Marc. 16. a. deſignarunt ſtuporem mentis in conſideratione ęternę glorię: quia oculus non vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis aſcendit, quæ prçparauit Deus diligentibus ſe. 1.Cor.2.b. *Hie.ſ.Mar.16.*

Pœnitere. Obſtupeſcere interdum eſt pœnitendo dolere grauitatem culpę conſiderando. Iſa. 32. c. Ezech.39.c. *Hie.ſ.Iſ.32.*

Punitio Dei. Stupere dicitur Ægyptus à facie commotionis manus Domini. Iſ.19.c. quando videt mundus, & ſentit grauem Dei punitionem. Stupor autem eorum, qui puniuntur, quum non ſperabant, in graui punitione cenſetur. Ier. 25.f. Eze.32.c. Iob 18.d. Stupet etiam vnuſquiſque ad proximum ſuum, quum videt eum in eadem eſſe pœna, qua ipſe affligitur. Iſ.13.b. *Hier.ſ. Iſ.13.*

Excæcatio Iudæorum. Stupendum miraculum fecit Deus in Iudęis, quum eorum doctores reddidit ignorantes per excęcationem. Iſ.29.c. Ier.4.c. *Hie.ſ.Iſ.29.*

Conſternatio mentis. Obſtupefacere dicuntur tenebrę. Iſa. 21. b. quando quis prę magnitudine rei mente conſternatur. *Glo.int.ſ.Iſ.21.*

Stupor dicitur eſſe in tumultu hæreticorum aduerſus fideles. Mic.1.c.

Stuprum, Conſtuprare.

Stuprum, eſt coitus lege vetitus, ſiue ſit cum nupta, ſiue cum virgine.

Diſſentiẽs Chriſtus à Phariſæis. Stuprum, quod recuſabat Ioſeph. Geneſ.39.b. deſignat recuſationem Chriſti, qua nolebat conſentire Phariſæis, aut eorum vitiis. *Glo.ord.ſ.Gen.39.*

Inducere in errorem. Conſtuprantes filij Mempheos Iudæam, erant trahentes fideles ad idololatriam & ad errorem: vel polluentes animam vſque ad infidelitatem. Idẽ eſt de Chaldęis. Ier.2.d. Eze.23.c. *Hier.ſ.Ier. 2.* *Gre.25.mor.15.*

Stylus.

Stylus eſt inſtrumentum acutum, quo ſcribitur in tabulis, & ſumitur pro ipſa forma dicẽdi ſeu ſcribendi, quæ cuique propria eſt. Stylus autem Græcè dicitur columna, & quicquid ligneum vel ferreum, aut alterius materiæ acuminatum eſt ad columnæ ſimilitudinem.

Sententia Dei. Stylus ferreus, eſt fortis Dei ſentẽtia, quæ in iudicio dabitur, & durabit ſine fine. Iob 19.c. Et ſtylo ferreo ſcriptum dicitur eſſe peccatum. Ier.17. a. quando non deletur, nec abſconditur in iudicio. *Gre.14.mor.26.* *Ori.ſ.Ier.ho.12.* *Euc.ſer.ſpir.10.*

Stylus hominis Iſ.38.a. modum conſuetum loquendi inter homines ſignificare poteſt. *Hie.ſ.Iſ.8.*

Praua doctrina Phariſæorum. Stylus mendax, erat ſtylus Scribarum, & Phariſæorum, qui legem prauè interpretabantur. Et etiam hæreticorum. Ier.8.b. *Lyr.ſ.Ier.8.*

Suadere.

Suadere, eſt accommodatis & ſuauibus verbis aliquem in ſuam opinionem conari inducere.

Incitare ad lacrymas. Suadens Othoniel vxori ſuæ, vt peteret irriguum à patre. Ioſu.15. d. eſt literatus incitans animas ad lachrymas. *Lyr.ſ.Ioſ.15.*

Suauis, vide Dulcis. Subcinericius, vide Cinis.

Subdere, Subditus, vide Subiicere.

Subeſſe, Subiacere.

Subeſſe, eſt ſub alio, & ſubiacere ſubtus iacere.

Subiacere dicitur paſſioni fluxus ſeminis. Leuit. 15. a. qui docet falſa, & quæ noxia ſunt & inutilia. *Docere falſa, & inutilia.*

Glo. ord. ſ. Leu. 15. Subiacere pœnæ, aut damno, aut ſententiæ, aut delicto, nota ſunt. Exo. 21. c. d. Leu. 5. a.

Subigere.

Subigere, eſt cogere, ac domare, & interdum attrectare, & agitare.

Hie. ſ. Nah. 3. Subigere laterem, eſt caſtigare corpus. Nah. 3. c. *Caſtigare corpus*

Glo. ord. ſ. Eze. 23. Subacta vbera Samariæ, & Hieruſalem fuerunt, quando fidei ſimplicitatem amiſerunt, & deos Ægypti coluerunt. Ezec. 23. a. *Cultus idolorum*

Subiicere, Subdere, Subiugare.

SVbiicere, eſt ſupponere, & ſubiugare, & ſubiungere. Subdere etiam idem eſt quod ſubiicere. Ponitur autem multiplex ſubiectio apud Gregorium Nyſſenum tractatu de ſubiectione filij.

Glo. int. ſ. Gen. 37. Subiici fratres Ioſeph ipſi Ioſeph. Gen. 37. b. eſt Iudæos etiā inuitos ſubiici Chriſto. Subiecta autem ſunt omnia ſub pedibus Chriſti: quia etiam vt homo Chriſtus, eſt ſuper omnia. Pſal. 8. Eph. 1. d. *Iudæi ſubiecti Chriſto.*

Hie. ſ. Iſ. 45. Baſi. ſ. Pſ. 61. Subiicit Deus Gentes ante faciem Tyri. Iſ. 45. a. quando ſubiicit Chriſto vel prædicatoribus infideles fidem amplectentes. Et ſubiiciens Ioſeph terram Ægypti regi, eſt Chriſtus ſubiiciens mundum Deo patri. Gen. 47. e. Subiicitur quoque anima Deo, reiecto videlicet peccati dominio. Pſal. 61. *Conuerſio infidelium.*

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 2. Aug 83. q. 69. Subiectus erit Chriſtus patri, quando corpus eius totum erit beatum, & ordinatum, vt nil à fœlicitate remoueatur: quia dum aliqua membra non ſunt ſubiecta, nō videtur eſſe ſubiectus. 1. Cor. 15. d.

Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 7. Subiecta mulier viro eſt eccleſia ſubiecta Chriſto. Eph. 5. d. Subditum autem eſſe Deo, eſt mandatis eius obedire. Pſ. 36. *Obedire mandatis Dei.*

Ori. ſ. Leu. ho. 1. Iſy ſ. Leu. 1. 6. Gre. 25. mor. 7. Rup. 1. ſ. Leu. 6. Arn. ſ. Pſ. 143. Gre. 26. mor. 38. Rup. 1. ſ. Gen. 9. Subiicere ignem altari, eſt miſcere ſermonem diuinitatis: & accendere mentem: & adminiſtrationem ſpiritus pleniſſimè excitare. Leu. 1. d. Ipſe enim Spiritus ignis dicitur. Sic ſubiicit ſacerdos ligna. Leu. 6 b. quando cordi ſuo & auditorum miniſtrat exempla & doctrinam. *Sermo de Deo. Accendere mentem. Miniſtrare exempla & doctrinā.*

Subdere dicitur Deus populum ſub aliquo, quando ita ſubiecit cordi eius cogitationes malas: vt non valeant ipſum occupare. Pſ. 143. *Repreſſio malarum cogitationū*

Subiicere terram, quod dictum eſt in benedictione hominis. Gen. 1. d. Propriè eſt eorum quorum etiam eſt terra viuentium. Ipſi enim hāc terram, quam corporibus repleuerunt, libertate animorum ſibi ſubiiciunt, quippe qui ſolum Deum præponētes, terrena omnia fortiter contemnunt. Subiiciunt etiam terram reprobi, dum illam aratro vertunt, aut etiā armis capiunt: ſed hic vel ille modus ſubiiciendi de benedictione Dei non eſt, quum è contra per peccatum dictum ſit homini, In ſudore vultus tui veſcēris pane tuo. Et arma nō benedictionis gratia, ſed cupiditatis inuenit immanitas. *Contemnere terrena.*

Hier. ſ. Iſ 14. Arn. ſ. Pſ. 107. Aug. ſ. Pſ. 46. Subiicere dicuntur Apoſtoli exactores ſuos, quando conuertunt philoſophos ad fidem. Iſa. 14. a. Et ſubduntur alienigenæ, quum infideles ex Gentibus veniunt ad fidem. Et ſubdit Deus populum, quum infideles ſubiicit fidei. Pſ. 46. 107. 143. Subiiciuntur etiam infideles ſub pedibus fidelium. *Conuerſio infidelium.*

Glo. ord. ſ. Exo. 26. Subiicere baſes tabulis tabernaculi. Exo. 26. d. eſt fundare fidem in verbis legis & prophetarum, aut in vtroque teſtamento. *Fundare fidem in lege.*

Glo. ord. ſ. Rom. 8. Subiecta dicitur vanitati creatura non valens, quia producit corruptibilia propter hominē. Ro. 8. d. Et homo ipſe ſubiectus eſt paſſibilitati, morti, & incinerationi, in pœnā peccati. *Subiectio creaturæ.*

Subire.

Subire, eſt ingredi & ſuſcipere, aut pati & aſcendere.

Glo. ord. ſ. Iob 31. Subiens Iob iudicium cum ſeruo ſuo & ancilla ſua. Iob 31. b. demonſtrat humilitatem ſuā, & etiam Chriſti. *Humilitas.*

Cyr. 3. ſ. Ioan. 12. Subiens Ieſus in montem cum diſcipulis ſuis. Ioan. 6. a. aſcenſum ſuum in cælum, & etiā ſaluandorum præſignauit. *Aſcēſio Chriſti.*

Subitus, Subitò, Repentè Repentinus.

Subitum dicitur, quod fit repentè, & quaſi ſine medio tempore.

Gre. 17. mor. 15. Repentè congregata dicuntur maria in fortitudine Dei. Iob 26. d. quando Gentes ſine mora amplexæ ſunt fidem. *Cita conuerſio Gentium.*

Gre. 16. mor. 29. Subitò apparere dicitur aurora. Iob 24. c. quando lux veritatis apparet ad hæreticorum cōfuſionem. Et quando iuſti ad aliquam ſeculi poteſtatem eriguntur, quod peruerſi vmbram mortis arbitrantur. *Prodeunt veritas. Promotio iuſtorum.*

Gre. 8. mor 20. & 9. mor. 11 et 13. mor. 8. Subitò probat Deus, quem diluculo viſitat. Iob 7. d. quia & accedendo, corda noſtra ad virtutes prouehit, & recedendo, concuti tentatione permittit. Repentè etiam Deus interrogat, quum nos ad diſtrictionem ſui examinis inopinatos vocat, vel quum duris nos perſecutionibus pulſat, vt quum mens noſtra magna de ſe in tranquillitate exiſtimat, ſemetipſam veraciter qualis ſit, in perturbatione deprehendat. Iob 9. b. 16. c. *Probatio per tribulationem.*

Repentinus aduentus iudicij. Subitò cadens Babylon, deſignat repentinum aduentum iudicij, vel repentinam conuerſionem peccatorum. Ier. 51. a. Illum autem formido ſubita conturbat, qui conſiderare negligit, quid ex diſtrictione iudicis vehementis immineat. Iob 22. b. 34. c. Iſ. 27. a. 29. b. 1. Theſ. 5. a. *Ori. ſ. hr. ho. 2. Gre. 16. mor. 4. & 25 mor. 1.*

Repentè ſurgent fideles contra diabolum, aut hæreticum, quaſi euigilantes, qui prius dormiebant. Hab. 2. b. *Hie. ſ. Hab. 2.*

Decipere ſimplices. Subita tentatio. Subitò ſagittare dicuntur, qui improuiſum & ſimplicem decipiunt. Pſ. 63. Et repentè venit ventus vehemens, quum apprehendit ſubita tentatio. Iob 1. d. *Hil. ſ. Pſ. 63.*

Subiti dolores nurus Eli. 14. d. vide Dolor.

Subiugare, vide ſubiicere.

ſublimare, ſublimis, vide Altus.

ſubmergere, vide Mergere.

ſubmittere.

Submittere, eſt clanculum & furtim mittere, & interdum flectere, & etiam deponere. 3. Reg. 22. *Humiliari.* Animalia ſubmittebant alas, facta voce in firmamento. Eze. 1. d. quia cognita potentia Dei, virtutes proprias humiliant, & conſideratione creatoris, nihil de ſe aliud, quàm abiecta ſentiunt. *Gre. 35. mor. 2.*

ſubſannare, vide Illudere.

ſubſiſtere.

Subſiſtere, eſt contra ſiſtere, & per ſe exiſtere, & gradum ſiſtere. Item viuere. Iob 32. d. Neſcio quamdiu ſubſiſtam.

Obedientia ordinandorum. Subſiſtens Saul ad præceptum Samuelis. 1. Reg. 9. g. deſignat obedientiam, quam debent habere ordinandi ad ſuos prælatos. *Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

Fractio virtutis Prædicatorum, & patientiæ. Non ſubſiſtit haſta, neque thorax, apprehendente Leuiathan gladium. Iob 41. c. quia niſi iuſtorum vitam ſuperna gratia ſolidet, non ſubſiſtit haſta: quia prædicatorum virtus frangitur: non ſubſiſtit thorax: quia conſtantium patientia dirupta penetratur. *Gre. 34. mor. 5.*

Perditio malorum. Non ſubſiſtit peccator, quum reſpicitur à Deo, quia quando diſtrictus iudex merita ſubtiliter inquirit, reus ad tormenta nō ſufficit. Iob 7. 6. d. Nec tabernaculum impij ſubſiſtit. Iob 8. d. 24. d. quia vitæ effugientis amatores, dum ſtudioſè ſe in præſentibus conſtruunt, repentè ad æternam pœnam rapiuntur. Ita non ſubſiſtent peccatores in miſeriis inferni. Pſ. 139. Et nō ſubſiſtet diabolus in matutino: quia in reſurrectione trudetur in infernum. 17. d. *Gre. 8. mor. 13. 23. 41. Hie. ſ. Iſ. 17.*

ſubſtantia.

SVbſtantia eſt, quæ per ſe ſubſiſtit, & ſubſtat accidentibus. Quandoque autem ſubſtantia ſumitur pro materia & ſoliditate, ac neruis cuiuſque rei. Item ſubſtantia, diuitiæ. Gen. 13. b. Erat quippe ſubſtantia eorum multa. Stabilitas. Pſ. 68. Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia. Subſiſtentia. Pſ. 38. Subſtantia mea tanquàm nihilum ante te.

Fideles. Eccleſia. Subſtantia diuitis, & ſubſtantia Iob, ſunt fideles, qui ſunt poſſeſſio Chriſti. Iob 1. b. Ezech. 38. d. Luc. 16. a. Eoſdem deſignat ſubſtantia Laban, quam tulit Iacob. Gen. 31. a. Ipſa quoque eccleſia ſubſtantia Chriſti eſt. Hanc ſubſtantiam volebant principes Iudęorū auferre à Chriſto. Prouerb. 1. b. *Hie. Aglaſia. Bed. ſ. Gen. 31. & ſ. Prou. 1.*

Exinanitio Chriſti. Subſtantia dicebatur non eſſe in Chriſto in paſſione. Pſ. 68. quia licèt eſſet in forma Dei, tamen ſeipſum exinaniuit vſque ad mortem crucis. Non erat ſubſtantia in limo profundi, hoc eſt, in peccatis, in quibus infigi voluit, vt nos ab eis eriperet. *Aug. ſ. Pſ. 68.*

Doctrina Philoſophorum. Verbum Dei. Fides. Bona opera. Virtutes. Scientia. Bona naturæ. Ornamenta miſericordiæ. Dona Dei. Vita. Subſtantiæ regum, quas poſſedit Salomō, hoc eſt, Chriſtus, ſunt doctrinæ Philoſophorum. Eccleſiaſtæ 2. b. Eodem referri poteſt ſubſtantia Ægyptiorum. Gen. 15. c. *Hier. ſ. Eccleſiaſt. 2.*

Subſtantia diuitis, qua eſt fortis in bonum, eſt verbum Dei, & cætera eius auxilia, & fides, & bona opera, & virtutes, & ſcientia: quæ ſubſtantia aliquando aufertur ab hoſtibus, & aliquando multiplicatur. Gen. 14. b. 15. c. 39. a. Pro. 10. b. 18. b. Hebræ. 3. c. 11. a. Et ſubſtantia conſumpta à prodigo ſunt fides & opera, & bona naturæ. Et ſubſtantia conſumpta à muliere in medicos, ſunt ornamenta miſericordiæ, & dona naturæ, & patrimonium vitale, & generaliter, omnia dona Dei. Luc. 8. f. Deſignat etiam vitam, quam quis infidelis expendit in Philoſophis ſine fructu. *Bed. ſ. Prou. 10. 12. Amb. ſ. Luc. 8. 15. & 2. de pæn. 3. Hie. epiſt. Beatit. Ber. de affectib. anima. Iſyc. ſ. Leu. 15.*

Peccata. Virtutes neglectæ. Subſtantia domus Laban, ſunt peccata: & etiam virtutes ab ignauis neglectæ. Gen. 31. a. Et peccata, ſunt ſubſtantia, quæ non perſeuerat. Iob 15. c. *Amb. epiſt. 4.*

Prudentia carnis. Peccata. Sapientia carnalis. Regnum Dei. Subſtantia peccatoris, eſt prudentia carnis: & verba prudentiæ, quibus vtuntur hæretici, & etiam ipſa peccata. Pſ. 108. Et ſubſtantia amicorum Iob, hoc eſt, hæreticorum, eſt carnalis ſapientia, qua dum peruerſè fulciuntur, quaſi in verbis ſe diuites oſtendunt, quam eò ſancta eccleſia non quærit, quò hanc ſpirituali intellectu tranſcendit. Iob 6. c. Subſtantia autem peccatoris, quæ cuſtoditur iuſto, eſt regnum Dei ablatum à Iudæis, & datum genti facienti fructum. Pro. 30. d. *Aug. ſ. Pſ. 108. Gre. 7. mor. 21. Bed. ſ. Prou. 13.*

Subtegmen.

Subtegmen, eſt filum, quod ſub ſtamine texitur.

Diuina gratia. Corpus humanū. Intentio. Subtegmen quandoque ſignificare poteſt diuinam gratiam, quandoque corpus humanū, & interdum ipſam intentionem. Gen. 14. d. Exo. 39. a. Leu. 13. f. *Iſyc. ſ. Leu. 13.*

Subtilis.

Subtile dicitur, quod eſt tenue, & craſſo aut denſo oppoſitum: & ſumitur pro acuto.

Hie.ſ.Eze.16. Subtilia, quibus induit Dominus animam, ſunt dona Spiritusſancti. Ezec.16.b. *Dona Spiritusſ.*

Ori.ſ.Ezec.ho.6. Subtilior ſolito capillus in lepcoſo, eſt fides imminuta. Luc.13.d. *Fides imminuta.*

Hie.ſ.Iſ.19. Subtilia, idola ſunt errores hæreticorum: & dialecticæ rationes eorum. Iſ.19.a. Ezec.16.b. *Errores hæreticorum.*

Subtrahere, vide Auferre.

Subucula.

Subucula, eſt genus veſtis, quæ ex ligno ferè fit, qua ſub aliis veſtibus iuxta carnem induimur.

Iſyc.ſ.Leu.8. Subucula, qua induitur pontifex. Leu.8.a. mortalitatem ſignificare poteſt, & peculiariter in Chriſto, & etiam rationem ſublimium. Item corpus ipſum terrenum. ideo linea, hoc eſt, à terra orta. *Mortalitas. Ratio ſublimiũ. Corpus terrenũ.*

Subuenire, vide Adiuuare.

Subula.

Su bula, eſt inſtrumentum cerdonum, quo in perforandis coriis vtuntur ipſi ſutores.

Gre.ſ.Ezec.ho.3. Bed.ſ.Exo.21. Subula qua perforantur aures. Exo.21.d. Deut.15.c. Acumen verbi Dei ſignificare poteſt: vel ipſam prædicationem. Vel timorem Dei, & inferni: vt per omne, quod agit, nouerit ingreſſum regni cæleſtis ſemper attendere, & pœnas inferni formidare. *Verbum Dei. Prædicatio. Timor Dei & inferni.*

Suburbanum.

Suburbanum dicitur prædium ſeu villa ſub vrbe.

Iſyc.ſ.Leu.25. Suburbana Leuitarum, quæ vendi non poterant. Leu.25.c. deſignant dona data Apoſtolis, & eorum diſcipulis: quæ vt gratis acceperant, ita gratis dare debebant: quæ tamen ſemper remanebant illis. *Dona data Apoſtolis.*

Hie.ſ.Eze.48. Suburbana ciuitatis Dei dicuntur, quæ ad ſenſus pertinent. Eze.48.b. *Pertinentia ad ſenſus.*

Hie.ſ.Iſ.16. Suburbana Eſebon, ſignificare poſſunt ineptas & erroneas hæreticorum cogitationes: quæ non ſunt ciuitatis Dei. Iſ.16.b. *Cogitationes hæreticorum.*

Succedere, Succeſſus.

Succedere, eſt in alterius locum venire, aut poſt alium venire.

Iſyc.ſ.Leu.6. Succedens ſacerdos patri, deſignat Chriſtum ſuccedentem veteri ſacerdotio. Leu.6.c. *Chriſtus ſuccedens veteri ſacerdotio.*

Gre.ſ.Eze.ho.12. Succeſſiones autem ſacerdotum erant vſque ad nouam eccleſiam, in qua vnus eſt verè ſacerdos. Exo.27.d.30.c. Succedit etiam ſacerdos patri iure, qui eſſe ſe omnipotentis Dei filiũ demonſtrat moribus, atque à nobilitate intima, operum ſuorum ignobilitate non diſcrepat. *Imitatio Chriſti.*

Ori.ſ.Num.ho.28. Succeſſiones hæreditatis diuerſæ. Num.27.b. deſignant diuerſos gradus operum, quibus datur præmium. *Diuerſi gradus operum.*

Gre.15.mor.1. Succedere dicuntur variæ cogitationes. Iob 20.a. quandò mens in diuerſa rapitur, modò mala, quæ egit, modò bona, quæ agere neglexit, modò reprehenſibilia, in quibus eſt, modò recta, quæ ſibi adhuc deeſſe conſpicit, ſolicito pauore perpendens. *Solicitudo mentis.*

Succumbere.

Succumbere, eſt ſubiici & ſubiugari, vel vinci.

Lyr.ſ.Leu.17. Succumbens mulier iumento. Leu.18.d.28.b. eſt diſcipulus effœminatus ſubiiciens ſe doctori peſtifero. *Subiicere ſe prauo doctori.*

Sudare, Sudor.

Sudare, eſt per poros corporis vi caloris humorem emittere, qui humor ſudor appellatur.

Amb.prol.ſ.Luc. Sudor vultus, in quo homo veſcitur pane ſuo. Gen.3.d. laborem intelligendi ſacram ſcripturam, & alias doctrinas ſignificat. *Labor intelligendi ſcripturas.*

Gre.ſ.Eze.44. In ſudore accingi dicitur, qui non ſponte ſeruat continentiam. Eze.44.c. *Continentia coacta.*

Sudarium.

Sudarium, eſt linteum, quo ſudor faciei detergitur, & nares purgantur. Dicebatur etiam ſudarium quo caput mortui inuoluebatur.

Gre.ho.22. Rup.14.ſ.Ioan. Sudarium capitis Chriſti in monumento ſeorſum poſitum, & inuolutum. Ioan.20.b. eſt diuinitas Chriſti, cuius non cognoſcitur initium aut finis. Vel ſunt labores Chriſti ſine culpa. *Diuinitas Chriſti. Labores Chriſti.*

Amb.2.de pæn.7. Aug.83.q.65. Cyr.ſ.Ioan.25. Sudarium Lazari. Ioan.11.f. impedimentum cognoſcendæ veritatis ſignificare poteſt, ne videlicet periculum videat peccator, in quo verſatur. Deſignat etiam erubeſcentiam peccati, & quòd in hac vita non cognoſcimus, niſi per ſpeculum in ænigmate. *Impedimentum cognoſcendæ veritatis. Pudor peccati. Cognitio obſcura.*

Hie.ſ.Mat.25. In ſudario repoſitum habere dicitur ſeruus nequam talentum. Luc.19.b. quum doctrinam patris familiàs molliter & delicatè viuendo eneruat. *Ignauia doctoris.*

Sudes.

Sudes, eſt genus teli militaris, nempe palus igne torridus.

Hie.ſ.Iob 40. Gre.33.mor.11.12. Sudes, quibus perforat Deus nares Behemoth. Iob 40.c. ſunt Sancti vincentes diabolum, propter lignum crucis. Vel ſunt acuta Sanctorum conſilia, quæ nares Behemoth perforant, dum ſagaciſſimas eius inſidias & vigilando circunſpiciunt, & ſuperando tràſfigunt. Vel ſunt *Sancti. Conſilia Sanctorum.*

acuta ipſius per carnem manifeſtatæ ſapientiæ verba. Vt cum eius diuinitatem exploranti dicebat. Non in ſolo pane viuit homo. Et: Non tentabis Dominum Deum tuum. *Verba Chriſti.*

Sue.

Terrena bona. Sue, vel ſua, id eſt, clamans, vel ſaluans, aut potens, ſeu magnificus: vir Chananæus, pater vxoris Iudæ filij Iacob. Ge. 38. a. Vt fuit pater vxoris Iudæ, quę eſt ſynagoga, deſignat terrena bona data ſynagogæ. *Gl. ord. ſ. Gen. 38.*

Sufferre, vide Suſtinere.

Sufficere.

Sufficere eſt ſatis eſſe.

Dignitas ad ſuſcipiendam Eucharistiam. Sufficiens numerus ad veſcendum agnum. Exo. 12. a. eſt eorum qui digni ſunt ad ſuſcipiẽdam euchariſtiam. Non poſſe ante ſufficere, dicit indignitatem. *Beda ſ. Exo. 12.*

Sufficientia doctrinæ ſalutis. Sufficientem panem colligere. Exo. 16. d. Eſt de verbo Dei ſumere, quod ſufficiat ad ſalutem, nec alias curioſum eſſe. *Glo. ord. ſ. Exo. 12.*

Moderata exactio. Sufficere oblata ad conſtructionem tabernaculi. Exo. 36. a. admonet ad templorum opera eſſe ſuſcipienda, quæ ſufficiunt, & non ſuperflua. *Lyra ſ. Exod. 36.*

Inutilitas ſacrificiorum legis. Non ſufficit Libanus ad ſuccendendum, nec animalia eius ad holocauſtum. Iſ. 40. d. quia nõ illis colitur Deus, nec omnia illa ſufficiunt ad placandam diuinam maieſtatem, ſed ſolum ſacrificium Chriſti. *Glo. ord. ſ. Iſa. 40.*

Doctrina, & opera neceſſaria ad ſalutem. Non ſufficere oleum ad vtraſque Virgines. Mat. 25. a. deſignat non omnes habere ſufficiẽtem doctrinam ad alios inſtruendos, licet ſibi ſufficiat. Vel deſignat in iudicio vix vnũquemque ſufficientem eſſe ad reddendam de ſeipſo rationem. Vnuſquiſque enim pro ſe rationem reddet: nec alieno teſtimonio quicquã adiuuatur apud Deũ, cui ſecreta cordis apparent, & vix ſibi quiſque ſufficit, vt ei teſtimonium perhibeat conſcientia ſua. Vnde & ſufficiens ſibi dicitur. Prouerb. 12. b. qui habet bona opera, quibus ſaluari poſſit, nec ſimilis eſt fatuis virginibus. *Ori. ſ. Mat. ho. 32. Au. 83. q. 59. & de verbis domin. ſe. 21*

Tempus preſens ad pœnitentiam. Sufficere dicitur diei malitia ſua. Mat. 6. d. vt deſignetur tempus huius vitę neceſſarium eſſe ad pœnitentiam, vt non in vanis aut ſuperfluis expendatur. *Beda ſ. Pro. 12. Hil. ſ. Mat. ca. 15*

Suffocare.

Suffocare, eſt ſpiritum animalis reſpirantis recludere, vt fit obſtrictis faucibus.

Diuitiæ mentem diſtrahentes. Suffocant diuitiæ & voluptates verbum Dei, quia importunis cogitationibus ſuis guttur mentis ſtrangulant, & dum bonum deſiderium intrare ad cor non ſinunt, quaſi aditum flatus vitalis necant. Mat. 13. c. Mar. 4. c. Luc. 8. a. *Glo. int. ſ. Mat. 13.*

Martyrium. Suffocare gentem ſuam dicebatur eccleſia. Eze. 36. c. quia fideles filij eccleſiæ in defenſionem fidei & eccleſię, à tyrannis occidebantur. *Hie. ſ. Eze. 36.*

Suffocata quę non comeduntur, dicuntur illi, qui pereunt ſine confeſſione. Actor 15. b. *Beda ſ. Gen. 5.*

Suffodere.

Suffodere, eſt ſubtus fodere, & excauare.

Crucifigentes Chriſtum. Suffodientes Simeon & Leui murum. Ge. 49. a. deſignant ſacerdotes & Phariſæos corpus Chriſti crucifigentes. Suffodiunt etiam murum, qui tollunt pudorem. *Lyra ſ. Gen. 49.*

Tollẽtes pudorẽ. Diſſipans eccleſiam. Suffodiens fur murum. Exod. 22. a. eſt hæreticus clanculum diſſipans eccleſiam, vel diabolus animam. Suffodiunt etiam corui oculum. Pro. 30. c. quum dæmones erroris tenebras in animam ſuffundunt. *Ori. ſ. Matt. ho. 31. Hie. ſ. Iſa. 22.*

Peccata ex timore. Suffoſſa dicuntur peccata, quæ ex timore committuntur. Pſ. 79. *Au. ſ. Pſ. 79.*

Suffulcire, vide Munire. Sugere.

Sugere, eſt ſuccum labiis extrahere, vt lac elicitur ab infantibus ex vberibus matrum.

Chriſtus ſimilis aliis hominibus. Sugere dicitur ſponſus vbera matris ſponſæ. Can. 8. a. ſecundum quod aſſumpta humana carne eiſdem Chriſtus vtebatur, quibus alii homines. *Lyra ſ. Cant. 8.*

Sugere mel de petra, eſt guſtare quàm ſuauis eſt Dominus Deu. 32. b. Suxerunt etiam mel de petra, qui Redemptoris noſtri facta & miracula viderunt. Oleum verò de firma petra ſuxerunt, quando effuſione ſancti Spiritus poſt reſurrectionem eius vngi meruerunt. *Ber. ſ. Cant. ſer. 61 Gre. hom. 26. Rup. 2. ſ. Deut. 16.*

Accipere ſimplicem doctrinam. Sugentes lac, ſunt ſimpliciorem doctrinam accipientes, quod eſt paruulorum, & ſugunt lac Gentium, hoc eſt, vbera doctorum. Iſa. 60. a. c. 66. d. Ioel. 2. d. Sugentes etiam lac, fuerũt Apoſtoli fruentes conuerſione Gentium. Deu. 33. c. *Hie. ſ. Iſ. 60. 66. Rup. 2. ſ. Deu. 16.*

Admittere ſuggeſtiones. Sugere dicitur caput aſpidum. Iob. 20. c. qui initium ſuggeſtionis occultę primo quidem paruum, in corde libenter ſuſcipit. *Gre. 15. mor. 8.*

Suggerere.

Suggerere, eſt ſubminiſtrare, ſuppeditare, aut in memoriam reducere.

Prædicare Chriſtum. Suggerere Pharaoni de incarceratione Ioſeph. gen. 40. c. Eſt prædicare principibus mundi Chriſtum crucifixum.

Suggerit mens non carnalia, ſed ſpiritualia. Ideo loquens Iob, quæ mens ſuggeſſerit, oſtẽdit ſe non carnaliter, ſed ſpiritualiter loqui, quia per ſenſum ſpiritus audit, quę per miniſterium corporis profert. Iob. 13. b. *Gre. 11. mor. 17.*

Glo.ord.ſ.Exo.18. Suggerens Iethro Moſi ordinem gubernandi populi. Exod. 18.d.deſignat ſeculares, aut philoſophos quandoque rectè conſulere.

Sui.

Gre.3.mor.17. Sui,id eſt,loquens:eſt locus vnde venit Baldad amicus Iob, & deſignat loquacitatem hæreticorum.Iob.2.d. *Loquacitas hæreticorum.*

Sulamitis,vide Sunamitis.

Sulcus.

Gre.22.mor.23. Sulcus,eſt proſciſſio terrę,vel ipſa foſſa,quæ fit aratro.

Euc.form.ſpirit.4. Sulci dici poſſunt corda Sanctorum. Sulci enim ex terra ſunt, & tamen à terræ vocabulo diſtinguuntur,ita ij,qui in ſancta Eccleſia mentẽ ſuam labore ſanctæ meditationis excolunt, cæteris Fidelibus tanto meliores ſunt,quanto per accepta ſemina fœcundiores operũ fruges reddunt.Iob.31.d. *Corda Sanctorũ.*

Hie.ſ.Hoſe.10. Sulci,quos confringere dicitur Iacob. Hoſeæ 10. d. deſignant literam legis, circa quam verſantur Iudæi. *Littera legis.*

Hie.ſ.Hoſe.10. Sulci agri hæreticorum,dicuntur diſcipuli eorum.Hoſ.10.a.12.d.

Sulphur.

Plin.35.nat.hi.15. Sulphur,eſt materia quædam ex ardore ignis in venis terræ decocta,cuius ſuffitus fœtidus eſt,& grauis olfactui:Neque alia res facilius accenditur, quo apparet igneam vim magnam ei ineſſe.

Ruper.5.ſ.Apoc. *Gre.4.dialo.36.* *14.mor.10.* *Au.ſ.Pſ.10.* Sulphur,fœtorem libidinis & reliquorum vitiorum ſignificare poteſt.Gen.19.d. Apo.9. d.Et quia Sodomitæ amore illicito corruptibilis carnis exceſſerant ſimul incendio & fœtore perierunt quatenus in pœna ſua cognoſcerent, quia æternæ mortis fœtori ſua ſe delectatione tradidiſſent. Peccatum enim carnis dum peruerſis cogitationibus, quaſi quibuſdam fœtoribus mentem replet æterna ei incendia prĕparat: & dum fœtoris ſui nebulam in mẽte reproba dilatat,contra eam flammis ſubſequentibus quaſi nutrimenta ſubminiſtrat.Iob.18. c.Pſalm. 10. *Fœtor libidinis.*

Hie.ſ.Iſa.30. *Ruper.6.ſ.Gen.10* Sulphur materia ignis,pœnam inferni perpetuam adumbrat:&etiam ignem iudicii ad puniendos malos.Gen.19.d.Iſa.30.g.34.b.Eze.38.g. *Pœna inferni. Ignis iudicii.*

Au.ſ.Apo.ho.7 Sulphur egrediens ex ore equitum.Apoc.9.c.blaſphemię ſunt hæreticorum, & perſecutorum eccleſiæ. *Blaſphemia.*

Sumere,vide Accipere.

Summa.

Summa,eſt rerum,de quibus verba fiunt,aut etiam numerantur,collectio.

Glo.ord.ſ.Exo.30 Summa filiorum Iſrael,numerum electorum deſignat,quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ.Exo.30.b.Nu.1.a.2.a.4.a.26.a. *Numerus electorum.*

Summus,vide Altus. Summitas,vide Extremus.

Sumptus,vide Expendere.

Sunam,Sunamitis.

Rup.3.ſ.Reg.2. Sunam,id eſt,captiuitas,vel mortificatio, iuxta Rupertum : ciuitas vnde erat Sunamitis puella,quæ tradita eſt Dauid, & etiam mulier,quę hoſpitio ſuſcepit Eliſæum.Deſignat autẽ fidem peregrinantium,quæ accepta eſt Deo. *Fides.*

Hie.epi.ad Nepotianum. Sunamitis autem interpretatur dormiens,vel mutata,aut vana dormitio,vel iteratio, aut ſecundatio dormitionis. Vel interpretatur coccinea. Puella autem Sunamitis tradita regi Dauid ſenio frigeſcenti, vt eum calefaceret,typus eſſe ſolet ſapientiæ,quę calet, & feruet. 3. Reg.1.a.Sunamitis verò,quæ ſuſcepit Eliſęum hoſpitio.4.Reg.4.b.eſt eccleſia prius ſterilis, quæ genuit vnicum filium populum fidelem:& tempore famis reliquit Samariam , hoc eſt, Iudęam,& tranſiit ad Gentes.4.Re.6.f. *Sapientia. Eccleſia.*

Amb.de obi.Val. *Gre.ſ.Cant.6.* *Ruper.ſ.Cant.6.* Sunamitis,aut potius Sulamitis.Can.6.b.7.a.Interpretatur pacifica,ſiue perfecta, aut retribuens,& deſignat animam piam.Iuxta Gregorium interpretatur captiua,& deſignat ſynagogam,quę ſub infidelitatis iugo captiua tenetur à dæmonibus ,quæ reuertetur ad fidem in fine ſeculi.Deſignat etiam fidem Patriarcharum,quam reuerti petebat ſponſus. *Anima pia. Synagoga. Fides patriarcharum.*

Supellex.

Supellex,eſt domeſticum patrisfamilias inſtrumentum, & res,quę dicuntur mobiles, in obſequium domus deſeruientes:vt menſa,lectus,& ſimilia.

Beda ſ.Gen.45. *Glo.ord.ſ.Iſa.39.* Supellex Iacob.Ge.31.e.45.f.deſignare poteſt vetus teſtamentũ.Et etiã opera.Et ſupellex non dimittenda,eſt bonum inceptum non dimittendũ venientibus ad Chriſtum.Et ſupellex regis.Ezech.Iſ.39.a.deſignat myſteria,vel merita, quę pereunt,quando inaniter oſtẽtantur. *Vetus teſtamentũ. Opera. Myſteria.*

Supellectilia tabernaculi , dici poteſt Fideles. Exo.30.c.Le.8.b.Eze.38.d. *Fideles.*

Iſyc.ſ.Leui.8. Supellex nauis Tyri,deſignare poteſt ſuſtentacula hęreticorum:ſeu rationes & autoritates,quibus ipſi innituntur.Eze.27.b. *Rationes hæreticorum.*

Supellex pellicea.Le.13.g.vide Pellis.

Super, Supra, Deſuper, Surſum, Supernus. Superior, Supremus.

Super & ſupra, quantum hic attinet, locum ſuperiorem ſignificant: & ſuperior dicitur, qui eſt in altiori loco.

Chriſtus. Superior mola, Chriſtum deſignare poteſt. Deuter. 24.b. Deſuper autem conteſta tunica Chriſti ſapientiam diuinam in Chriſto deſignat. Ioan.19.d. *Amb. de Tobi.11.*

Sapiētia Chriſti. *Sublimitas Ioānis euangeliſtæ.* Deſuper exiſtit aquila. Eze.1.c. propter diuini verbi ſublimem natiuitatem. Et quia Ioannes ſupra cęteros euangeliſtas in cognitione diuinitatis volauit, & etiam ſupra ſeipſum. Ideo dicitur. Deſuper ipſorum quatuor. *Hi. ſ. Eze.1. Gre. ſ. Eze. ho. 4. Hie. ſ. Eze.1.*

Prædicatio cæleſtium. Deſuper extentæ pennę animalium, deſignant prædicationem cæleſtium. Eze.1.c.

Præcepta charitatis. Superiora cæli, tegi dicuntur aquis. Pſ.103. quia ibi recipiuntur baptizati: & quia ſuperiora ſecreta Angelis ſunt nota, qui ea ſeruant. Vel ſuperiora cæli, ſunt ipſa præcepta charitatis ſupereminentis ſcripturæ, quam etiam ſupereminentiorem viam appellat Paulus. 1. Corint. 12.d. Ad idem referuntur ſuperiora montium. *Gre. prol. ſ. 1. Reg. & ſ. Eze. ho. 9. Au. ſ. Pſalm. 103*

Spiritualia. *Perfectiores.* Superiora templi: deſignare poſſunt ſpiritualia, & perfectiores, qui habent latitudinem cordis, ſunt autem ſuperiora humiliora, quia quanto quis maior eſt, tanto magis ſe humiliat. Eze.41.b.42.a. *Hie. ſ. Eze.41.42*

Superiorem in porta ſe videt, qui ſe melioris partis eſſe in iudicio ęquitatis merito conſpicit. Iob.31.c. *Gre.21. mor.14.*

Primordia boni operis. Superior pars tunicæ habens capitium. Exo.28.e.39.d. deſignat prima opera ſeu primordia boni operis. *Glo. ord. ſ. Exo. 28*

Altitudo contemplationis. Superiora domus. Acto.18.b. altitudinem contemplationis ſignificare poſſunt. *Ori. ſ. Leui. ho.7.*

Iniuſta poteſtas Pontificis. Superior porta templi, in qua opprimitur Ieremias, eſt iniuſta poteſtas Pontificis. Ie.20.a. *Hie. ſ. Iere.20.*

Cæleſtia. Quæ ſurſum ſunt, quærenda eſſe monet Apoſtolus, Coloſſ.3.a. ſurſum enim, ſunt cæleſtia, & quę ad fœlicitatem pertinent.

Superare, require Vincere.

Superbia, Superbus, Superbire.

Superbia, eſt ſupergrediens elatio mentis, vnde ſuperbus, elatus & arrogans: & ſuperbire eſt elatione ſuper alios ire. Superbia quoque ambitio. Dani. 5. e. Spiritus illius obfirmatus eſt in ſuperbiam. Apoſtaſia. Iſa.9.b. Habitantes Samariam in ſuperbia. Autoritas. Pſa.35. Non veniat mihi pes ſuperbiæ. Contemptus. Deuteronom.17.d. Non eleuetur cor tuum in ſuperbiam. Contumelia. 2. Par.25.c. Erigitur cor tuum in ſuperbiam. Diuitiæ. Iſa.28.a. Væ coronę ſuperbiæ. Elatio. Deut.1.g. Tumentes ſuperbia aſcendiſtis in montem. Iactantia. Pſ. 16. Os eorum loquutum eſt ſuperbiam.

Diabolus. Superbia ſeculorum, in bonum, æternæ gloriæ gaudium deſignat. Iſa.60.c. Vnde & Sanctis dicitur. Iſ.61.a. In gloria eorum ſuperbietis. *Hie. ſ. Iſa.60. 61. Gre.13. mor. 8.*

Antichriſtus. *Hæreticus.* *Doloſus.* *Contemptor legis.* *Opulentus.* *Phariſæus.* Superbus dicitur diabolus, qui voluit eſſe vt Deus, & à filio Dei adorari tentauit. Superbus etiam dicitur Antichriſtus, & hęreticus. Iob.15.c.26.d.35.c.40.a.41.d. Pſalm.88.118.112.119.141. Iſ.2.c.14.c.51.d. Habac.2.a. Matth.4.a. Et ſuperbia regis Aſſyriorum, eſt ſuperbia diaboli. Iſa.37.f. Zach.10.d. Et ſuperbe agentes contra filios Iſrael, ſunt dæmones contra fideles. Exod.18.d. Ioel.2.e. Et ſuperbi, quibus Deus reſiſtit, ſunt hæretici. Iacob.4.b. Et ſuperbia Moab, & infidelium, eſt ſuperbia hæreticorum, aut diaboli. Iſ.13.c.16.b. Superbus etiam dicitur doloſus. Pro.22.a. Arma & gladii in via ſuperbi. Et legis contemptor. Iob.40.a. Reſpice cunctos ſuperbos. Et opulentus. Pſ.93. Redde retributionem ſuperbis. Et qui de terrenis gloriantur. Et phariſæi. Pſ.122.139.141. *Rupe.1. ſ. Iſa.15. Arn. ſ. Pſ.88. 118. Hie. ſ. Iſa 2.13.51. ſ. Iob.26. & ſ. haba. 2. & ſ. Amos 2. Gre.17. mor.15. Ber. ſer. 1. de adue.*

Faſtus mūdanus. Superbia imperii Ægypti, deſignat faſtum mundanum eorum, qui omnia per arrogantiā loquuntur, & eccleſiaſticam ſimplicitatem pro nihilo ducunt. Eze.30.b. *Hie. ſ. Eze.30.*

Templum, & fiducia Iudæorum. Superbia Iordanis, eſt impetus grauiorum hoſtium. Ier.12.b. Vel templum Iudęorum, vel fiducia ipſorum. Zac.11.a. *Hie. ſ. Zac. 11. Rupe. ſ. Zac.11.*

Supercilium.

Supercilia ſunt in hominibus, quæ ſuper oculos eminent, quaſi geminis aggeribus, munimentum oculis præſtantia, pilis breuioribus ornata. Ponitur ſæpè ſupercilium pro ſuperbia & grauitate, & etiam accipitur pro rei alicuius ſummitate & loco eminentiori, vt ſupercilium montis. *Ori. ſ. Leuit. ho.8.*

Supercilia rerum ſublimium, contemplationem ſignificare poſſunt. Le.14.a. *Glo. ord. ſ. Leui 14*

Contemplatio ſublimium. Supercilia in angelis, ſtatum illum ſignificare poſſunt, quo diuinæ ſpeculationis ſenſus atque intelligentias cautiſſimè ſeruat. *Dyon. cœl. hiera.15.*

Supererogare.

Seruare conſilia. Supererogare eſt vltra debitum aliquid dare, vt ſupererogat, qui conſilia ſeruat, & Paulus qui manibus laborabat, ſupererogabat, ſic ponitur. Luc.10.f. *Fulg. 2. ad Moni.*

Supereſſe, vide Reliquiæ. Superextollere, vide Altum.

Superexultare.

Superexultare,eſt ſuper aliud exultare. Et ſuperexultat miſericordia iudicio: quia plures per miſericordiam corrigunt.Iacob 2. *Au.epiſt.29.*

Superficies.

Superficies dicitur à mathematicis longitudo,& latitudo ſine profunditate, & dicitur ſuperficies ſuperior cuiuſque rei facies.

Superficies abyſſi,quæ conſtringitur,deſignat diuina iudicia, quæ occultantur. Iob.38.c. Poteſt etiam ſignificare transfigurationem diaboli in angelum lucis, ſub qua occultat nequitiam ſuarum fraudum. *Gre.29. mor.2.* *Diuina iudicia. Fallacia diaboli.*

Superficies terrę,voluntatē hominis aut intellectum,qui inſpirationis irrigatur,ſignificare poteſt. Ge.2.a.Et ſuperficies abyſſi,eſt conſcientia,vel mens.Iob.38.c. Superficies etiam terræ,initium operis ſignificare poteſt.Exo.10.a.16.c. *Hie.ſ.Iob.38.* *Voluntas. Intellectus. Conſcientia.*

Superficies veſtimenti,in quo eſt lepra,virtutes apparentes ſignificare poteſt.Le.13.g. *Virtutes apparentes.*

Superficies reliqua domus leproſæ. Le.14.e.doctrinā ſyncerā doctoris ſignificare poteſt. *Glo.ord.ſ.Leui.13. Glo.ord.ſ.Leu.14.*

In ſuperficie dicitur poſuiſſe ſemen aquila.Eze.17.b.vt deſignaretur non multum firmādum eſſe regnum Iudæorum. *Hie.ſ.Eze.17.* *Doctrina ſyncera.*

Superfluus,Superuacuus.

Superfluum & ſuperuacuum eſt, quod minimè eſt neceſſarium: & ſuperflui de vulgo, transferri dicuntur in Babylonem.Ier.39.c.

Supergredi.

Supergredi,eſt ſuperambulare, & ſuperare. *Beda ſ.Pro.31.*

Supergreſſa eſt mulier fortis vniuerſas filias in congregandis diuitiis.Pro.31.d.quia Eccleſia Catholica in bonis operibus ſuperat eccleſias hæreticorum. *Ori.ſ.Pſa.37.ho.1.*

Supergreſſæ dicuntur iniquitates caput.Pſ.37.quando mens confunditur de peccato, vel quando iniquitates tollunt à nobis Chriſtum. *Aru.ſ.Pſa.37.*

*Superhumerale,*Ephod.

Superhumerale erat veſtis genus tegens humeros Pontificis, quæ Hebraicè dicitur Ephod.Grecè Epomis,& ephod bad erat veſtis linea inferiorum etiam ſacerdotum.

Ephod lineum,quo accinctus erat Dauid.2.Reg.6.c.humanitatem Chriſti deſignat,cum omnibus laboribus,quos pro nobis ſuſcepit. *Humanitas Chriſti.*

Superhumerale in pontifice Chriſto,obedientia charitatis eſt, qua idē Chriſtus filius Dei portandis, imo tollendis peccatis noſtris, humeros ſuos ſuppoſuit: & cum illis in crucem aſcendit. *Rup.4.ſ. Exod.25.* *Obedientia Chriſti.*

Superhumerale ſignificare poteſt onus euangelicum laborum, & bonorum operum. Fit prius ſuperhumerale,quàm rationale,quia prius debent cognoſci bona opera ſacerdotis, & quia per opera deueniendum eſt ad ſapientiam. Superhumerale autem cum rationali, deſignat opera cum ratione facta.Exo.25.a.28.b.Le.8.a.Hoſ.3.b. *Cle. Ale.5. ſtrom. Ori.ſ.Exo.ho.9.13 & ſ.leuit.hom.6. Hie.ſ. Hoſe.3.& de veſte ſacerd.* *Onus euangelicum. Bona opera ſacerdotis.*

Superhumerale præterea deſignat puriorem vitam ſacerdotum noui teſtamenti,in quibus lucet caſtitas,quæ in veteribus non erat.1.Re.2.f.14. a.Erat quatuor coloribus contextum, vt iam elementis iſtis alterabilibus cum ſuis elementatis ad animalem partem dimiſſis, ad meliora elementa cęleſtia, atque diuina erigat animum. *Iſyc.ſ leui.8. Gre.ſ.1.Reg.1. Geor.Vene.Cant.2 tomo 3.cap.6.* *Puritas noui ſacerdotii.*

Superhumerale itidem deſignat ſupportationem infirmitatum ſubditorum, & virtutem vtriuſque fortunæ quærendam,vt inter proſpera & aduerſa ſacerdos ſit fortis.Ideo vtrūque humerum protegebat.Exo.35.a.39.a.Le.8.a. *Gre.3.paſtor.* *Tolerantia paſtorum.*

Superhumerale cum duobus lapidibus,ſignificat duo mundi hemiſphæria: & ipſum cęlū: aut deſignat hemiſphærium ſuperius,cum duobus magnis luminaribus. *Hie.de veſte ſace. vel epiſt.epiſtolare eſſe. Geor.Vene Cant.2 tomo 3.cap.5.* *Hemiſphæria mundi.*

ſuperliminare,vide Limen.

ſuperliminare,vide Limen.

ſuperponere.

Superponere,eſt ſuper aliud ponere.

Superponebant principes digitum ori ſuo.Iob.29.b.quando in aduentu Chriſti Philoſophi ceſſerunt veritati. *Hie.ſ.Iob.29.*

Superponunt etiam principes digitum ori ſuo.Iob.21.a.quando hæretici falſis querelis nō ratione vocis ſe reprimi:ſed virtutis manu ab eccleſia mentiuntur. Sed iidem recte digitum ori ſuperponunt,quando per diſcretionem linguam refrænant:ne per hoc,quod loquuntur, in ſtultitię culpam dilabantur. *Gre.15.mor.13.& 19.mor.14.* *Diſcreta frenatio linguæ.*

ſuperſtes.

Superſtes dicitur,qui reliquis mortuis,quaſi ſolus viuus ſuperſtat.

Superſtes Ioſeph.ge.46.d.deſignat Chriſtum viuentem & regnantem,ceſſante ſynagoga. *Glo.ord.ſ.Gen.46.* *Chriſtus viuens.*

ſuperuacuus,vide ſuperfluus.

ſuperuenire.

Superuenire,eſt quaſi inopinato venire,aut ſuper vel poſt alios venire. *Ori.ſ leui.ho.16.*

Superuenientia noua. Leuitic. 26. b. deſignant legem euangelicam venientem ſupra veterem. *Iſyc.ſ.Leui.26* *Lex noua.*

Superuenientes

Philoſophi. Superuenientes paſtores ad impediendam aquam, ſunt Philoſophi gentilium impedientes veritatis communicationem. Exo. 2. c. *Glo. ord. ſ. Exo. 2.*

Punitio malorũ Superueniens dicitur, qui additur hæreticis. Iſa. 13. c. *Hie. ſ. Iſa. 13.*

Superueniet malis interitus, quia inopinato illis eueniet. 1. Theſſal. 5. a. Et ſuperuenit impiis inundatio. Iob. 21. b. quando dolorum fructus ex aliqua aduerſitate patiuntur. *Gre. 15. mor. 21.*

ſupinus.

Gentes. Supinus eſt, qui iacet, ventrem in cælum verſo.

Supini colles, vbi aperit Deus flumina. Iſa. 41. a. dici poſſunt Gentes ſuperbæ, quibus conuerſis tradita ſunt fluenta doctrinæ & gratiæ. *Glo. int. ſ. Iſ. 41.*

ſupplere, ſupplementum.

Noua vita. Supplere eſt æquare, ſeu addere, vbi quippiam deerat, & ſupplementum eſt, quod additur, vt ſupplementum nouum additum veſtimento veteri, eſt noua vita. Mar. 2. c. *Glo. ord. ſ. Mar. 2.*

ſupplex, ſupplicare.

Supplex eſt, qui flexis genibus aliquid precatur. Supplicare autem, eſt humiliter precari.

Credentes ex Gentibus. Supplices Dei, qui erant vltra flumina Æthiopiæ, ſunt credentes ex Gentibus. Sophon. 3. b. *Hie. ſ. Sopho. 3.*

ſupplicium, vide Pœna.

ſupponere.

Supponere, eſt ſub alio ponere.

Seruans Deus. Supponere dicitur dominus manum. Pſ. 36. quando defendit, & à graui lapſu ſeruat. *Philo. de ſomniis.*

Applicatio mẽtis ad Deum. Supponens Iacob lapidem capiti ſuo. Gen. 28. c. deſignauit applicationem mentis ad Verbum Dei. Vel applicationem Chriſti ad ſuſtentãdum principatum Chriſtianum. Vel deſignat reclinationem conſcientię in Chriſtum, in quo requieſcat. *Beda ſ. Gen. 28.* *Ruper. 6. ſ. Gen. 24*

Subiici laborib. Supponere humerum ad portandum Ge. 49. c. eſt ſubiicere ſe mandatis Dei, & exponere ſe laboribus, propter vitam ęternam. Suppoſuit etiam Chriſtus humerum, quando obediens patri crucem baiulauit, in qua crucifixus eſt. *Amb. de ben. pat. 6* *Gre. 1. mor. 17.* *Beda ſ. Gen. 49.*

Tradi Spiritum ſanctum. Supponere ignem lignis. Le. 1. d. 3. b. eſt tradi Spiritumſanctum, ad doctrinam. *Rica. de S. Vict. de 12 patriar. 39.* *Glo. int. ſ. Leui. 1.*

Supponere dicuntur ſtateras doloſas auari, & hæretici. Amos 8. b.

Supportare, vide Ferre.

Supputare, vide Numerare.

Sur.

Peregrinatio humanæ vitæ. Sur, id eſt, murus, aut bos, vel aſpiciens, ſeu anguſtia. Sic dicitur Syria, & etiam ſolitudo inter Ægyptum & Arabiam: & pars Arabiæ iuxta mare rubrum, & videtur idem cum Ethã, inter Rhinocoruram & Hieropoliten, inter quod deſertum & Cades peregrinatus eſt Abraham. Ge. 20. a. 1. Reg. 15. b. Vt autem interpretatur anguſtia, figura eſt huius peregrinationis

Via virtutis. Sur, vt interpretatur murus, vel directio, deſignat viam virtutis munitam & rectam. Geneſ. 20. a.

Populus Iudaicus. Vt etiam interpretatur murus, deſignat vanam ſpem populi Iudaici: qui commiſcendo ſe Gentibus, euaſiſſe manum Domini, & à lege eius tutum ſe eſſe arbitrabatur. ge. 20. a. *Philo. de profugis*

Sur, vt interpretatur anguſtia, vſque ad quam percutitur Amalec. 1. Re. 15. b. deſignat eos, qui cum dolore trahuntur ad amorem pudicitię: quia in fœtore libidinis vitam finire propoſuerant. In anguſtia enim ſunt, qui capti iam malę conſuetudinis laqueo conſtringuntur. Eſt autem è regione Aegypti: quia ab his tenebris venitur ad exteriores. *Gre. ſ. Gen. 35.* *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Sura.

Opera extrema. Sura, eſt poſterior pars cruris carnoſa: quæ tantum ineſt homini.

Surę deſignare poſſunt extrema opera, ſicut & genua, quũ dicitur. Deut. 28. d. Percutiat te Dominus vlcere peſſimo in genibus & in ſuris. *Glo. ord. ſ. Deu. 28*

Suram femori imponere, ſignũ ſtuporis eſſe ſolebat. Iudi. 15. b. Ita vt ſtupentes ſuram femori imponerent. *Lyra ſ. Iudi. 15.*

Surdus.

Surdus eſt, qui ſenſu auditus priuatus eſt.

Populus Iudaicus. Surdus quem fabricauit Deus. Exo. 4. c. eſt populus Iudaicus, qui legem habens non audiuit. Surdus etiam erat populus Iſrael, qui Chriſtum eiuſque nuncios audire noluit. Et dicitur ſurdus habens aures. Iſa. 35. b. 42. d. 43. b. Pſ. 57. *Beda. ſ. Exo. 5.* *Hie. ſ. Iſa. 43.*

Inepti ad doctrinam. *Gentiles.* Surdi ſunt, qui ad ſalutarium verborum ſuſceptionem non ſunt parati: nec ad ea, quæ promittuntur ſuſcipienda, & qui ſcripturarum verba audire non poſſunt, qui etiam ſurdę aſpides dicuntur. Pſ. 57. 57. Matthæ. 15. c. Surdi etiam erant gentiles: & ſunt non intelligentes. Exo. 4. c. Iſaię 29. f. 35. b. *Ori. ſ. Matt. ho. 4.* *Hie. ſ. Iſa. 29. 35.* *Baſi. ſ. Pſa. 57.*

Inobedientes. Surdi etiam ſunt, qui licèt intelligant, non tamen obtemperant imperantibus. Matthæ. 15. c. Ideo ſurdi ſunt inobedientes. Le. 19. c. *Au. 1. q. in Euã. 19* *Iſyc. ſ. Leui. 19.*

Surdus interdum dicitur ſingens non audire. Pſalm. 37. Ego autem tanquam ſurdus non audiebam.

Fingens non audire.

Surgere, Exurgere, Conſurgere, Aſſurgere. Inſurgere, Reſurgere.

Surgere, eſt iacentem aut ſedentem erigi, aut in inferioribus exiſtentem in ſuperiora aſcendere. Eſt etiam diſcedere. Geneſ. 13. d. Surge, & perambula terram. Diſponere. Geneſ. 31. c. Surrexit itaque Iacob. Excitari. Exo. 12. e. Surrexit itaque Pharao nocte. Inſurgere. Nu. 16. a. 26. b. Surrexerunt contra Moſen. Naſci. Mat. 11. b. Non ſurrexit inter natos mulierũ. Reſurgere. 4. Re. 4. e. Non ſurrexit puer. Succedere. Exo. 1. b. Surrexit interea rex nouus. Exurgere autem, eſt erigi. Acto. 26. d. Exurge, & ſta ſupra pedes. Euigilare. Baruc. 5. b. Exurge Hieruſalem, & ſta. Inſtitui. Pſ. 77. Filii qui naſcentur & exurgent. Inſurgere. Pſ. 123. Cum exurgerent homines in nos. Iuuare. Pſ. 58. Exurge in occurſum meum. Reſurgere. Pſ. 11. Nunc exurgam dicit Dominus. Vindicare. Pſ. 7. Exurge Domine in ira tua. Reſurgere autem eſt erigi quod lapſum erat, quod præcipuè dicitur, quando mortui reducuntur ad vitam. Datur autem reſurgere ad gloriam. Pſ. 1. Non reſurgunt impii in iudicio. Ad gratiam. Proue. 24. b. Septies in die cadet iuſtus, & reſurget. Ad ſtatum. Iob. 14. b. Sic homo, quum dormierit, non reſurget.

Glo. ord ſ. Pſal. 58. Hie. ſ. Pſal. 58. — *Fauens Deus pater filio.*

Surgere attribuitur Deo metaphoricos, & exurgit Deus pater in occurſum filii, quum ei fauit in tribulationibus, & æqualem ſibi oſtendit. Pſal. 58. Surgit etiam in occurſum Chriſti, quando reſpondit. Et clarificaui & iterum clarificabo.

Au. ſ. Pſal. 54. Hie. ſ. Iſ. 33. & ſ. Ier. 7. 29. & ſ. pſ. 58. Glo. int. ſ. Iſa. 14. Gre. 17. mora. 8. Ori. ſ. Iſa. ho. 5. — *Innoteſcẽs Deus Fauens, vel puniens.*

Exurgit etiam Deus, quum nos excitamur: & quum innoteſcit, & apparet, aut eius ſentitur auxilium. Pſ. 34. Iſaiæ 2. d. Et exurgit in ira, ad puniendum, & in præcepto, quod mandauit, hoc eſt, ad vindictam præceptorum contra tranſgreſſores. Pſal. 7. Et conſurgit in gladio, quum caſtigat. Amos 7. b. Et conſurgit contra domum peſſimorum, hoc eſt, contra Iudęos, & hæreticos. Iſa. 31. a. 33. b. Surgit etiam ad benefaciendum. Zach. 2. d. Et conſurgit mane ad nos admonendos, quia tunc melius poſſumus audire. Ier. 7. c. 11. b. Et dicitur conſurgere de nocte, vt eius erga nos oſtendatur ſolicitudo. Ier. 29. d. Iob. 31. b. Surgere etiam dicitur Deus ad delendas malas cogitationes. Iſa. 14. e. Surgit lumen Dei ſuper aliquem. Iob. 25. a. quando gratia præueniens venit in mentem alicuius, ad eius tenebras expellendas.

Natiuitas æterna Chriſti.

Surgere dicitur ab Oriente iuſtitia, ſecundum quod Chriſtus oritur à luce æterna. Iſa. 46. d. Vbi in noſtra tranſlatione dicitur, vocans ab Oriente iuſtum.

Baſi. ſ. Pſ. 7. Arn. ſ. Pſ. 16. 67. Hila ſ. Pſ. 56. Hie. ſ. Eccleſiaſt. 4. ſ. Pſ. 131. Au. ſ. Pſ. 138. 56. — *Paſſio Chriſti. Reſurrectio. Aſcenſio.*

Exurgere dicitur Deus in ira, quando in paſſione Chriſti vindicauit peccata noſtra: vel etiam in reſurrectione, quum præualuit Chriſtus in principes huius mundi. Pſ. 3. 7. 12. 68. 138. Iſa. 51. d. Et dicitur Chriſtus ſurrexiſſe diluculo, ob ſpem noſtræ reſurrectionis. Pſalm. 56. Conſurgens etiam manipulus Ioſeph, reſurrectionem Chriſti indicauit. Gen. 37. b. Idem deſignat ſurgens aurora. Iob. 3. b. Surgens etiam Moſes deſignauit Chriſtum reſurgentem à mortuis. Exo. 2. c. 24. c. Conſurgens adoleſcens ſecundus pro rege ſtulto, eſt Chriſtus regnans expulſo diabolo, Eccl'tæ. 4. d. Surrexit Chriſtus in requiem ſuam, & arca ſanctificationis eius, quando poſt reſurrectionem cum corpore glorioſo aſcendit in cælum, cum quo etiam reſurrectura eſt eccleſia. Pſalm. 131. Surrexit etiam in Chriſto pſalterium & cithara, quando ſurrexit caro eius, quę pſalterium fuit, vt operabatur miracula, & cithara, vt patiebatur humana. Pſ. 56.

Gre. 2. mor. 19. — *Iudicium Chriſti.*

Surgens Iob poſt mortem filiorum. Iob. 1. deſignat Chriſtum in vltima reſurrectione venientem ad diſtrictè iudicandum.

Gre ſ. Can 7. — *Defendit Chriſtus eccleſias.*

Surgit mane ſponſus ad vineas. Can. 7. d. quia poſt reſurrectionem ſuam in gloria patris ſedens eccleſias, quas conſtruit, etiam defendit.

Au. ſ. Pſ. 7. Hie. ſ. Iob. 1. Gre. 1. mor. 21. Glo int. ſ Exo. 2. Lyra. ſ. Gen. 22. Gre. 29. mor. 30. — *Humilitas Chriſti. Patiẽtia Chriſti. Interceſſio Chriſti.*

Exurgit Deus in præcepto, quod mandauit. Pſ. 7. quando humilitatem præcipiens humilis apparuit: & prior impleuit, quod pręcepit. Surgens quoque Iob, ad tolerantiam videlicet patientię. Iob. 1. d. deſignauit Chriſtum ſurgentem ad dandam pacem eccleſiæ per humilitatem & patientiam, & vindicandum in perſecutores. Conſurgens etiam Iob diluculo ad offerenda holocauſta pro filiis. Iob. 1. b. Eſt Chriſtus, qui per hoc, quod pro nobis interceſſionis ſuę petitionem obtulit, diſcuſſa erroris nocte, humanæ mentis tenebras illuſtrauit.

Diſceſſus à legis obſcuritate.

Surgens Moſes de nocte. Exo. 34. a. deſignauit diſceſſum à legis obſcuritate. Et ſurgens Agar, eſt lex diſcedens à carnali ſenſu. Gen. 21. c. Exod. 2. c. 24. c. Surgens etiam Abraham de nocte: deſignauit Deum delinquentem legem in tenebris apud Iudæos. Gen. 22. a.

Fides Chriſti. Imperiũ Chriſti.

Conſurgit veſper ſuper filios terrę. Iob. 38. d. quando paſſio Chriſti & reſurrectio creditur à gentibus. Vel è diuerſo, quando Antichriſtus ſuſcipit imperium in malos.

Hie. ſ Mic. 6. Gre. 1. Mora. 35. Hie. epiſt. beatitu. & ſ. Iſa. 14. 51. Hil ſ. Mat. Can. 8. Amb. de viduis. Au ſ. Ioã. tra. 17. Gre 23. mor. 23. — *Reſipiſcentia.*

Surgere iubetur, vel qui ſedet, vel qui iacet, vel qui dormit, vel qui mortuus eſt. Mich. 6. a. Conſurgimus autem diluculo, quum compunctionis luce ſuperfuſi, humanitatis noſtræ noctem deſerimus, & ad veri luminis radios mentis oculos aperimus. Iob. 1. a. Surgit autem, qui prius iacebat in peccato, quando tranſit ad pœnitentiam Exo. 21. b. Sic ſurrexit prodigus, qui iacebat in vitiis. Luc. 15. d. Iſ. 32. c. Sic etiam ſurrexit paralyticus poſt remiſſum peccatũ nempe ad bene operandum, & ſocrus Simonis. Mat. 8 b. 9. a. Ioan. 5. b. Surgere autem à peccato ad benè operandum non valet quiſpiam per ſeipſum. Iſaiæ 14. e. Conſurgere ab ebrietate hortatur Deus Hieruſalem, hoc eſt, vt reſipiſcat, & cognoſcat caſtigationem Dei.

N n

Non conſurgunt ab ea, qui caſtigati perſeuerant in malo. Iſa.51.f.52.a.Iere.25.e. Conſurgere autem in nocte, eſt reſipiſcere à peccato in tribulatione. Thre.2.f. Acto.9.a. Exurgit etiam à mortuis, qui recedit ab alienatione à vero. Ephe.5.d. Dicuntur etiam hi conſurgere cum Chriſto. Coloſ.3.a.

Benè operari à iuuentute. Surgere manè aut diluculo, eſt à tempore iuuentutis ad bene operandum erigi. Gen.18.d. Exo.8.e.9.c.24.d.1.Reg.5.a.Pſ.56.Iſa.5.c.Hoſe.6.a. *Hie.ſ.Iſa.5.*

Pugna cōtra dæmões, & vitia. Surgens Iob poſt nuntium mortis filiorum.Iob.1.d. deſignat parantem ſe ad pugnandum contra diabolum.Sic datur ſurgere ad pugnandum contra vitia, aut in fideles.Iſa.21.b.Et ſurgent repente contra ſuperbum. Haba.2.b. nempe fideles contra diabolum, hæreticum, aut Antichriſtum. Et aduerſus Edon ſurgit prælium, hoc eſt, Fidelium contra hæreticos & carnem. Abdi.a. *Ori.ſ.Iob.1. Hie.ſ.Iſa.21.& ſ.Hab.2.& ſ.Abd.*

Eleuatio prædicatoris ad contēplationem. Surgens manè ſeruus Abrahæ, vt rediret ad dominum ſuum. Geneſ.24.f.eſt prædicator poſt prædicationem rediens ad contemplationem. Et ſurgere, eſt ad nouam contemplationem tendere: vt cùm ſurrexit Iacob, vt iret in Bethel.Geneſ.35.a.Et ſurgens Anna deſignat eccleſiam confortatam ad prædicationem: & præparantem ſe ad prædicandum gentibus. Surrexerunt autem iterum manè Anna & Elcana. 1.Reg.1. vt deſignetur Chriſtum ſemper eſſe cum eccleſia. Eſt item erectio ad ſtatum ſupernæ intentionis & contemplationis. Et ſurgentes manè Samuel & Saul.1.Regum 9.d. ſunt prædicatores erigentes ſe ad ea peragenda, quæ per conſiderationem ordinarunt. Et ſurgens Ieremias, eſt prædicator parans ſe ad prædicandum, & ad reprehendendum vitia. Ierem.1.d. Surgens etiam Samuel poſt reprehenſum Saulem. 1. Regum 13.c. deſignat prædicatorem, qui quum ſit in infirmis, reprehendendo peccata ſubditorum, poſtea reuertitur ad ſublimitatem contemplationis. Et ſurgens idem Samuel de nocte eſt prædicator erigens ſe poſt luctum peccati alicuius ſubditi. 1.Regum 15.c. *Gre.ſ.1.Reg.1.* *Parari ad prædicandum, & operandum.* *Hie.ſ.Ier.1. Gre.ſ.1.Reg.13.15*

Surrexiſſe dicitur Samuel, vt vngeret Dauid.1.Reg.15.c.16.a.quia tunc per miniſterium digne tribuuntur ſacramenta vnctionis: quum vngendus in alta conſpicitur ſublimatę virtutis. Deſignatur etiam eum, qui pręedicat Chriſtum, debere ſublimem eſſe contemplatione & conuerſatione: vt poſſit vngere prædicando. *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Eleuatio eccleſiæ ad Chriſtum, & ad ſpiritualem ſenſum, & ad ... Surgere ſponſam, eſt eccleſiam poſt Chriſti reſurrectionem ad ipſum eleuari, & à litera ad ſpiritum tranſire: & ad ipſum quærendum intentionem erigere. Cant.2.c.3.a. Surgit etiam vt aperiat ſponſo.Cant.5.b. quando prædicator à quiete contemplationis tranſit ad actionem prædicationis.Gen.19.a.20.b.Exo.21.b.Iob.7.a.Et ſurgens aurora, eſt eccleſia, quæ prauitatis priſtinæ tenebras deſerit, & ſeſe in noui luminis fulgorem per fidem conuertit. Iob.3.b. Cant.6.c.Surrexit autem, quando in primitiua eccleſia initia relictis tenebris habuit. Et ſurget in iudicio, quum ad fœlicitatem pręparabitur. Surgit etiam Hieruſalem, hoc eſt, eccleſia, vt illuminetur in gentibus, quæ ceciderat in Iudæis. Iſa.60.a. *Ori.ſ.Cant.ho.23. Amb.de Iſaac.5. Rup.ſ.Cant.2.* *Tranſitus prædicatoris ad actionē.* *Gre.ſ.Cant.3.5. & 4 mor.15.16. Ber.ſ.Cant.ſer.57. Hie.ſ.Iſa.60.*

Tendere ad perfectionem. Conſurgere, quaſi leænam, eſt tendere ad perfectionē. Nu.23.d. Sic ſurgens ſequitur Chriſtum, qui relictis omnibus illi adhæret. Mat.9.a.Ioan.14.d.et aſſurgentes ſenes Iob, ſunt perfecti ad ſublimia ſe eleuantes.Iob.29. *Ori.ſ.Num.ho.6. & ſ.Mat.hom.7. Hie.ſ.Iob.29.*

Excutere negligentiam. Surgere de ſomno, eſt excutere negligentiam.Rom.13.c.Et ſurgere dicuntur, qui humilia & terrena, in quibus iacebant, relinquunt, & à terrenis & corporalibus ad ſpiritualia & cæleſtia eleuantur.Gen.13.d.Iob.7.b.Cant.2.b.Iſa.64.c.Ier.31.a. *Ori.ſ.Rom.13. Hie.ſ.Ier.31. & ſ.Iſa.64.*

Aſſurgere Chriſto. Surgere interdum eſt aſſurgere, & ſurgentes omnes virgines. Mat.25.a. ſunt præparantes ſe ad recipiendum verbum Dei. Eſt etiam excitari à ſomno mortis in iudicio, quando ſurgent filii mulieris fortis.Pro.31.d. Conſurgent etiam tunc principes, hoc eſt, Apoſtoli & omnes Sancti ad adorandum Chriſtum.Iſa.49.c. *Amb.2.de Abr.7. Ori.ſ.Mat.ho.32. Gre.hom.11. Beda.ſ.Prou.31. Hie.ſ.Iſa.49.*

Gratias agere in tribulatione. Surgere dicitur media nocte ad confitendum Deo, qui in tribulatione illi gratias agit. Pſ.118. Et conſurgit quaſi fulgor meridianus ad veſperum, quum in tentatione feruor charitatis in mente excitatur.Iob.11.d. *Amb.ſ.Pſ.118. ſer.8. Aug.ſ.Pſ.118. Gre.10.mor.20.*

Contemplari reſurrectionem Chriſti. Conſurgens meditari dicitur, qui reſurrectionem Chriſti contemplatur. Deut.6.b. *Ori.ſ.Pſ.36. ho.5.*

Surgens rex Niniue de ſolio ſuo. Ionæ 3.c. fuit Imperator Conſtantinus ſubiiciens ſe fidei. *Rup.ſ.Ion.3.*

Non cedere diabolo. Non aſſurgens Rachel Labani. Gen.31.e. Deſignat animam non cedentem diabolo: nec honorantem ſectatorem auaritiæ. *Glo.int.ſ. Gen.31. Gre.19.mor.14.*

Honor eccleſiæ. Aſſurgunt ſenes Iob, hoc eſt, eccleſiæ prædicanti.Iob.29.b. quando graues moribus atque perfecti hanc vitæ ſuæ meritis aſſurgendo venerantur.

Exitus diaboli. Permiſſio eiuſdem ad impugnandum Chriſtum. Surgere iubetur aquilo.Cant.4.d. nempe diabolus: vt videlicet diſcedat ab eccleſia, vel ab anima, ne ipſam à benè operando impediat. Surgit etiam, hoc eſt, permittitur, vt faciat quicquid poteſt, aduerſus Chriſtum & matrem eius: quia non præualebit, ſed capita eius: conterentur. *Gre.ſ.Cant.4. Rup.ſ.Cant.4.*

Atteſtari. Surgere interdum, atteſtari: ſic ſurgent Niniuitæ aduerſus Iudæos, tanquam fidem ſuſcipientes aduerſus incredulos. Idem eſt de regina Saba. Mat.12.f. Luc.11.d. Conſurget etiam terra aduerſus impium, aut hypocritam.Iob.20.d. *Hil.ſ.Mat.can.12*

Operari ſine auxilio Chriſti. Surgere dicuntur ante lucem, qui operantur ante auxilium, aut ſine auxilio Chriſti: quod eſt ſine gratia operari. Pſ.126. Sic ſurgebant Philoſophi. Surgit etiam ante lucem, qui vult *Hila.ſ.Pſ.126. Hie.& Aug.ſ. Pſ.126.*

præcedere Chriſtum,& non ſequi. Item qui priuſquam claritas æternæ retributionis appareat, in præſentis vitæ nocte gaudere cupit,& gloriam inanem ex operibus quærit. Surgere autem poſtquam ſederint,eſt poſt ſomnum mortis reſurgere. | *Quærere mercedem in hac vita*

Gre.8.mor.35. Ber.ſ.Cant.ſer.62. Conſurget ad vocem volucris,qui reſurget in iudicio ad vocem tubæ.Vel dicitur hoc de ſene,qui leui ſtrepitu à ſomno excitatur.Eccl'tæ 12.b.Iob.19.d. | *Reſurrectio in iudicio.*

Hie.ſ.Eccleſia.12. Surgere malè ad immolandum & ludendum.Exo.32.b.eſt exercere peruerſas operationes & defendere hęreſes. | *Male operari.*

Lyra ſ.Exo.32. Glo.ord.ſ.Exo.1. Surgens rex nouus in Ægypto.Exo.1.b.Eſt diabolus,vel ſapientia carnis in mundo.Et ſurgens Pharao nocte eſt diabolus in tenebris errorum.Exo.12.e.Surgent autem principes terræ de ſoliis ſuis,quando in iudicio confundentur de ſuperbia.Iſa.14.c. | *Imperium diaboli. Confuſio ſuperborum.*

Glo.int.ſ.Exo.13. Eā ſ.Pſal.123. Arn.ſ.Pſ.3. Hila.ſ.Pſ.53. Conſurgere bella,eſt oriri tentationes. Exo.13.d.Sic exurgentes homines in nos, ſunt inducentes nos ad peccata:& etiam perſequentes.Pſ.123.Inſurgentes autem aduerſus Chriſtú, fuerunt Iudęi ipſum perſequentes in paſſione.Pſ.3.53.Thre.3.g.Inſurgunt etiam contra Deú ore ſuo,qui ipſum blaſphemant.Eze.35.d. | *Tentationes & perſecutiones.*

Hu.ſ.Iob.24. Surgere diluculo in malum ponitur.Soph.3.b.Et ſurgit homicida mane primo,quum iudices audent non occultè,ſed iam manifeſtè minores opprimere.Iob.24.c. | *Manifeſtatio iniquitatis.*

Ori.ſ.Mat.ho.28. Hu.ſ.Mic.7.& ſ. Eze.8. Surgit gens contra gentem,& regnum aduerſus regnum, hoc eſt, hęretici contra hæreticos.Mat.24.a.Et cóſurgit filia aduerſus matrem.Mic.7.b quum quis ſcripturas ſacras à Spiritu ſancto æditas transfert ad nouas hæreticaſque doctrinas aduerſus eccleſiam. Conſurgés autem vapor nebulæ thuris idolis oblati, Ezechiel 8. e. deſignat creſcentem iniquitatem hæreticorum. | *Diſcordia hæreticorum.*

Glo.int.ſ.Eze.7. Surrexiſſe dicitur iniquitas.Ezechiel 7.c.In via videlicet impietatis,quando Iudęi crucifixerunt Chriſtum: & quando mali prælati cædunt ſubiectos impiè. Vel poteſt dici ſurgere iniquitas,quando vindicatur & punitur à Deo. | *Impietas Iudæorú in Chriſtú & prælatorum in ſubditos.*

Lyra.ſ.Thre.1. Surgere non poſſe de manu, in quam dat Deus, eſt non liberari à pœnis inferni. Thren.1.e. | *Vindicta Dei.*

Hie.ſ.Nahum 1. Non conſurgit duplex tribulatio,hoc eſt,non vindicat Deus bis idem peccatum. Nahum 1.c.Deus autem,vt omnium rerum, ita & ſuppliciorum ſcit menſuras, & non præuenitur ſententia iudicis, nec illi peccatorem exercendę dehinc vindictæ aufertur poteſtas, & magnú peccatum magnis,aut diuturnis eluitur cruciatibus. Si quis autem punitus ſit, vt ille in lege,qui Iſraeliticis maledixerat,& qui in ſabbato ligna collegerat, tales poſtea non puniuntur,quia culpa leuis præſenti ſupplicio compenſata ſit.

Gre.29.mor.20. Surgunt calamitates ad dexteram Orientis. Iob.30.b.quando quis ab aliquibus quaſi fidelibus tentationem cruciamentorum patitur, quia ii, qui ſub Chriſti nomine militant, Chriſti in eccleſia nomen impugnant.

Gre.8.mor.32. Non conſurgit domus hypocritæ,quando eam fulcit.Iob.8.c.quia per omne, quod iuxta præcepta cæleſtia agere potuit,à terra nunquam animam leuauit. Iure igitur in iudicio nequaquam ad præmium retributionis erigitur,qui per hoc, quod nunc exhibet, in appetitu temporalis gloriæ iacet.

Gre.15.mor.15. Conſurget terra aduerſus hypocritam. Iob. 20. d. quia etiam peccatores ipſum accuſabunt in iudicio.

Sus, Porcus.

Sus,ſeu porcus,eſt animal notum, eſtque quidam domeſticus,quidam ſylueſtris: ſoletque in luto volutari,& roſtro terram fodere. Computatur in lege inter immunda animalia,vnde eius eſus interdictus erat Iudæis:quia diuidit vngulam, ſed non ruminat. Leu.11.a.

Chry.ſ.Gen.ho.16. Ori.ſ.Pſal.37.ho.1. Cle.Ale.adhor. ad gentes. Amb.ſ.Luc.8.15. Hyc.ſ.Leui.11. Caſſiā.lib.4. ca.17. Ter.de cibis iudaicis. Sus diuidens vngulam,ſed non ruminans,& in luto ſe inuoluens, libidinis vitia ſignificat contra téperantiam,& homines voluptatibus deditos,qui vt ſueſcœno delectátur potius quá aqua munda. Et generaliter peccatores non ſentientes fœtorem peccatorum, & porcinos mores habentes. Non ruminant, quia non opere complent legem,quam diſtinguunt. Mat. 7.a.Luc.8.e.15.c.Interdixit autem lex ne porcina carne vterentur,hoc eſt, ne vitam porcorú imitarentur,qui ad ſolam mortem & interitum pingueſcunt,ne ventri ac voluptatibus ſeruientes,ad faciendam iuſtitiam inutiles eſſent:ac morte afficerentur. Item ne ſe fœdis libidinibus immergerent,ſicut ſus,quę ſe ingurgitat cœno,vel terrenis ſeruiant ſimulacris,ac ſe luto inquinent,&c.Iſ.65.a.66.e. | *Vitia libidinū. Libidinoſi. Peccatores.*

Rup.7.ſ.Mat. Grex porcorum,in quos ingreſſi ſunt dæmones.Matt.8.d.ſunt Iudęi poſt paſſioné Chriſti,qui ſe pręcipitarunt in mare ſeditionum,& perierunt. | *Iudæi. Infideles. Hæretici.*

Hie.ſ.Mat.7. Hil.ſ.Matt.can.6. Gre.31.mor.1. Porci ſunt etiam,qui necdum Euangelio crediderunt, ſed in luto incredulitatis vitiiſque verſantur.Mat.7.a.Et hęretici diuidentes vngulam cognitionis Dei,non tamen ruminando eam diſponentes Pro.11.c.

Hie.epi. Beatitu Ber.ſe.de S. Bene. Porci præterea ſunt dęmones,qui vitiorum turpitudinibus paſcuntur. Luc. 15. c. Ideo in ſacrificiis prohibetur hoc animal offerri,quod ſpiritus immundos ſpurcoſque deſignet. | *Dæmones.*

Porci etiam deſignant ipſos ſenſus,qui volutabro luti & ſpurcitiis oblectantur.Mat.8.d. Mar.5.b.Luc.8.c.15.c. | *Senſus.*

Suſanna.

Suſanna, id eſt, lilium, vel roſa, aut lætitia, vxor Ioacim in captiuitate Babylonica in quam ſenes dixerunt falſum teſtimonium, quæ nutu Dei liberata eſt per Danielem, dans mirum caſtitatis & fidei exemplum. Dan. 13. a. Eſt & alia, quæ Chriſtum ſequebatur. Luc. 8. a.

ſuſcitari, vide Euigilare, & Reſurgere.

ſuſpicari, ſuſpicio.

Suſpicari, eſt quum quis timore quodam videtur id aſpicere, de quo dubitat, quaſique leuiter opinari, vnde ſuſpicio, quæ eſt ſuſpicandi actus.

Suſpicari montes coagulatos, eſt pluritatem deorum eſſe putare, vel hęreticos admirari. Pſalm. 67. *Arn. & Hil. ſ. Pſ. Amb. ſ. Pſ. 118. ſe. 5 Gre. 12. mor. 19.*

Suſpicatur opprobrium, qui adhuc erubeſcit de peccato. Pſ. 118.

Suſpicari inſidias, eſt impiorum, quia qui ſemper dolos agit, ſimpliciter erga ſe agi non exiſtimat. Iob. 15. c.

Suſpirare.

Dolor ante contemplationem. Suſpirare, eſt ſpiritum ab imo pectore trahere: quod ſolicitudinis, aut doloris eſt argumentum.

Suſpirat antequā comedat, qui prius gemitibus tribulationis afficitur & poſtmodum cōtēplationis refectione ſatiatur. Suſpirat autem, qui comedit, quia quos veritatis amor afficit, etiam refectio contemplationis paſcit. Iob. 3. d. Sic ſuſpirans comedebat Propheta, quum diceret Pſ. 41. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes. *Gre. 5. mor. 4.*

Suſtentare, Suſtinere, Tolerare, ſufferre.

Suſtentare, eſt ſæpe, aut continue ſuſtinere & manu tenere, & alere, & reficere. Suſtinere autem interdum eſt audire. Iob. 21. a. Suſtinete me, & ego loquar. Capere. Ge. 36. a. Nec ſuſtinebat eos terra peregrinationis. Conſiſtere. Dan. 11. c. Brachia auſtri non ſuſtinebunt. Expectare. Tobi. 11. c. Suſtinuit quaſi dimidiam horam. Ferre. Exod. 18. c. Solus illud non poteris ſuſtinere. Pati. Leui. 15. b. qui huiuſcemodi ſuſtinet paſſionem. Regere. Deu. 1. b. Non poſſum ſolus ſuſtinere vos. Separare. Mar. 8. a. Iam triduo ſuſtinent me. Tolerare. Iſa. 51. d. Et brachiū meum ſuſtinebunt.

Patientia Dei. Suſtinuit Deus peccata Iudæorum, vſque ad necem filii ſui, expectans eorum conuerſionem. Iſa. 1. d. *Glo. int. ſ. Iſa. 1. e*

Expectās Chriſtus credituros. Suſtinuit Chriſtus opprobrium propter Patrem. Pſ. 68. Hoc eſt, vt obediret Patri. Et ſuſtinuit, qui ſimul contriſtaretur, quia expectauit credituros. *Hila. ſ. Pſ. 68. Lyra. ſ. Pſ. 68.*

Obtemperare præceptis. Patientem eſſe. Suſtinent Dominum, qui eius obtemperant præceptis: & qui patientes ſunt in aduerſis. Pſ. 36. Iſa. 25. d. Dicuntur etiam ſuſtinere pręcepta Dei. Exo. 18. c. Suſtinent etiā Dominum, qui portant onera proximorum propter legem charitatis. Pſ. 129. Suſtinere etiam Dominum in ſemita iudiciorum eius. Iſa. 26. b. eſt ſuſtinere patienter labores præceptorum eius & tribulationum. Suſtinet inſula brachium Domini. Iſa. 51. b. quando gentes ſuſcipiunt legem Chriſti. Non ſuſtinuerunt autem Iudęi Chriſtum facientem mirabilia, vel per timorem, vel per odium. Iſa. 64 a. *Ori. ſ. Pſ. 36. ho. 2. Au. & Gre. ſ. Pſ. 129. Hie. ſ. Iſ. 64.*

Conuerſio Gentilium. Pœnitentia. Suſtinentes turbę Chriſtum triduo. Mat. 15. d. ſunt gentiles venientes ad baptiſmum cum fide filii Dei, & paſſionis, & reſurrectionis, aut ieiunantes triduo paſſionis. Vel turba triduo Dominum ſuſtinet, quando multitudo fidelium peccata, quæ perpetrauit, per pœnitentiam declinans ad Deum ſe in opere, loquutione, atque cogitatione conuertit. *Hil. ſ. Mat. can. 15 Gre. ſ. Eze. ho. 21.*

Chriſtus ſuſtentans fideles. Suſtentantes Aaron & Hur manus Moſis. Exod. 17. d. deſignarunt Chriſtum per gratiam ſpiritusſancti facientem legem leuem. Vel deſignant rationem & lucem veritatis firmantes opera ſapientis. Deſignat etiam ſacerdotium nouæ legis cum gratia Spiritusſancti, eleuans legem ad ſenſus ſpirituales. *Beda ſ. Exo. 17. Philo. 2. allego. Gre. Nyſſe. de vita Moſis.*

Suſtentans Ioſeph Ægyptios vno anno pro commutatione pecorum. Gen. 47. d. deſignat Chriſtum ſuſtentantem eos, qui ſubiiciunt, aut relinquunt appetitus. Suſtentans etiam cādelabrum luminaria, eſt Chriſtus ſuſtentans fideles. Exo. 35. a. Suſtentare autem verbo laſſum in via Domini, eſt Chriſti, qui ſuſtentat docendo, & intus roborando. Iſ. 50. b. Laſſitudo autem corporis, vt aiunt medici, morbi imminentis: animæ verò laſſitudo defectionis præſagium eſt. *Hie. ſ. Iſa. 5.*

Propheta & Apoſtoli. Suſtentantes Hieruſalem erant Prophetæ & Apoſtoli: vnde poſt vltimam deſtructionem non eſt, qui ſuſtentet eam, quia relicta eſt ab Apoſtolis & Prophetis. Iſ. 51. f. *Hie. ſ. Iſa. 51.*

Conatus vltra vires. Suſtinens ſolus Moſes negocium regiminis populi. Exo. 18. c. deſignat conantē vltra vires.

Pati perſecutionem. Suſtinere dicuntur confuſionem gentium fideles, quando ab eis perſecutionem patiuntur. Eze. 36. b. *Hie. ſ. Eze. 36.*

Non poſſe ſuſtinere Deum, aut iniquitates dicitur, qui opprimitur à Deo puniente. Iere. 49. d. 50 g. Quis ſuſtinebit me? nemo poteſt mihi reſiſtere. Nemo etiam poterit ſuſtinere diē Domini: quia nemo eſt, qui non Deo præbeat in ſe materiam ſæuiendi. Ioel. 2. c. Suſtinere quoque ante faciem frigoris dicitur, qui ſuſtinet vim tribulationis & vitiorum & obſtinationis. Pſ. 147. Iob. 2 c. 6. d. *Glo. int. ſ. Ier. 49. Hie. ſ. Ioel. 2. Glo. int. ſ. Pſ. 147.*

Pudor de peccatis. Suſtinere dicitur opprobrium adoleſcentiæ, qui erubeſcit de peccatis adoleſcentiæ. Ierem. 31. d. *Hie ſ. Iere. 31.*

Non ſuſtinens ferre Ieremias ſilentium prædicationis verbi Dei. Ierem.20. c. zelum boni prædicatoris indicat. *Zelus prædicatorum.*

Glo.ord.ſ.Leui.15. Suſtinere paſſionem ſeminis. Leuitici 15. b. eſt habere vitium loquacitatis, & docendi errores. *Loquacitas.*

Gre.17 mor.10. Suſtentare brachium Dei dicuntur, qui de ſenſu ſuo alta ſapientes, eſſe humiliter Dei adiutores nolunt: quia dum ſe Deo vtiles eſſe ęſtimant, à fructu ſe vtilitatis alienant, vnde ex hac ſuſtentatione reprehenduntur. Iob. 26.a. *Superbi docti.*

Suſtollere, vide Auferre.

Suſurrare, Suſurro, vide Murmurare,

Sycomorus.

Sycomorus, eſt arbor mediam inter morum & ficum ſimilitudinem habens, quę & ſycaminus dicitur, de qua Hieronymus. Quidam ita ediſſerunt, vt ſycamina velint appellari genus arborum, quæ Paleſtinæ naſcuntur in campeſtribus, & agreſtes afferunt ficus, quæ ſi non vellicentur, amariſſimas cariculas faciunt, & à culicibus corrumpuntur. Nobis autem (quia *Hie.ſ. Amos 7.* ſolitudo, in qua morabatur Amos, nullam huiuſmodi gignit arborem) magis videtur rubos dicere, qui afferunt mora, ac paſtorum famem & penuriam conſolantur. Amos 7.d. Verum illa, in quam aſcendit Zachæus, arbor erat, non rubus.

Amb.ſ.Luc.9. Hier.epi.Si cūcta corporu membra. Au.de ver. Apoſt. ſer.8. Gre.108. mor.26. Euc.for.ſpiritua.4 Sycomorus, in quam aſcendit Zachęus. Luc.19.a. vanitatem Iudæorum calcatam à fidelibus ſignificare poteſt, & peccata, quę calcauit Zachæus ad Chriſtum conuerſus. Deſignat etiã legem veterem, ſupra quam aſcendit Zachæus, vt videret Chriſtum. Nathanael vero ſub arbore erat, in qua non videbat ipſe Chriſtum, ſed viſus eſt à Chriſto. Ioan.1. f. deſignat etiam Chriſti crucem, quæ à mundanis ſtultitia reputatur, & tamen aſcendentes in eam humiles vident Chriſtum. Admonet etiam quod qui vult videre diuinam ſapientiam, debet deſpecta turba mundana, aſcendere ad hoc, vt ſtultus fiat mundo. *Vanitas Iudæorum. Peccata. Lex vetus. Crux Chriſti.*

Hie.ſ.Iſa.9. Sycomoros, hoc eſt, leuem & fragilem appellant hæretici doctrinam eccleſiæ. Iſa.9.b. *Detractio.*

Sylua, vide Nemus.

Symbolum.

Glo.ord ſ. Pro.27. Symbolum, ſignum dici poteſt, & collatio: vnde & ſymbolũ pro cœna accipitur, in qua comparanda plures aliquid contulerunt. Pro.23.c. Dantes Symbola conſumentur, vbi poteſt ſumi pro multorum colloquio detractorio.

Symphonia.

Symphonia, eſt vocum conſonantia, & muſicus concentus, qui & harmonia dicitur.

Amb.ſ.Luc.15. Hie.epi. Beatitud Symphonia, quam audiuit frater ſenior. Luc. 15. f. concordiam charitatis & virtutum ſignificare poteſt: & etiam eos, qui in laudibus Dei ſunt concordes. *Concordia virtutum & fidelium.*

Synagoga.

Synagoga, eſt coadunatio & congregatio, & quandoque ponitur pro loco vbi congregãtur, interdum pro ipſis congregatis. *Populus Iudaicus.*

Aug.ſ.Pſ.81. Synagoga ſæpe ponitur pro populo Iudaico. Exo.34.g. Pſ.81.85. Nam eccleſia potius eſt conuocatio, quę eſt hominum, quàm congregatio, quę etiam eſt pecorum. *Vnitas fidelium.*

Baſi ſ. Pſ.7. Synagoga populorum circundans Chriſtum, eſt vnitas fidelium in eccleſia. Pſ.7. Item Synagoga deorum. Pſ.81.

Syncerus, vide Integer.

Syria, Syrus.

Syria Hebraicè dicitur Aram, & interpretatur excelſa, vel ſublimis, aut decipiens, vel maledictio eorum. Eſt prouincia latiſſima, multas continens prouincias, ſed peculiariter Aram, & Armenia & Meſopotamia.

Syria Gentilitatem ſignificare ſolet. 4. Re.5.a. Pſ.59. Iſa.17.a. Hoſ.11.d. Luc.2.a. *Gentilitas.*

Ori.ſ.Luc.ho.33. Hie.ſ.Iſa.17. Hie.ſ. Amos 9. Syria etiam & Syrus ſecundum quod interpretatur ſublimis ſignificare poteſt excelſos & ſublimes virtutibus, qui prius erant infirmi. Amos 9.c. *Sublimes virtute.*

Philo.2.alleg. Hie.ſ.Iſa.7.9. & ſ.Eze.16.27. & ſ. Amos 1. Rup.2.ſ. Deuter.2 Syria, vt interpretatur ſublimis, ſuperbiam hæreticorum, & ſcientiam ſecularem, & ſapientiam Philoſophorum, qui opprobrio habent eccleſiam, ſignificare poteſt. Iſa. 7.a. 9. b. Eze.16.g. Amos 1.c. Et Syrus, eſt negociator Tyri: quia ibi ſuperbi habent locum. Eze.27.e. Et Syrus perſequens Iacob, eſt mundus perſequens bonos. Deu.26.b. *Superbia hæreticorum. Scientia ſecularis. Mundus.*

Tabeel.

TAbeel, id eſt, bonus Deus: nomen viri. Iſa. 7. b. 1. Eſd. 4. b. Poteſt ſumi apud Iſaiam pro idolo, aut Deo, cuius idolum colebatur.

Glo. ord. ſ. Iſa. 7.

Tabernaculum, Tentorium, *Pelles*, *Papilio*.

TAbernaculum, eſt tectum caſtrenſe, quod huc illucque transfertur, quod & tentorium dicitur, & interdum pelles: quia ex pellibus fiebant. Dicitur etiam papilio. Porro tabernaculum interdum dicitur ciuitas. 3. Reg. 12. d. Vade in tabernacula tua Iſrael. Domus. Gen. 18. a. Feſtinauit Abrahã in tabernaculum. Familia. Ioſ. 22. a. Ite in tabernacula veſtra. protectio. Pſ. 17. In circuitu eius, tabernaculum eius. Sepulchrum. Iob. 18. c. Habitent in tabernaculo illius ſocii eius, qui non eſt. Tabernaculũ Dei, quandoque dicitur Chriſtus, aut ſapiẽtia diuina, aut humanitas Chriſti, ſeu corpus eius. Pſ. 18. 45. Et tabernaculum fœderis in medio tribuum Iſrael, & in medio terrę erectum, deſignat Chriſtum, qui naſcens, docens, apparens, morienſque medium tenet, & etiã regnans in media domo Iacob, verus Iſrael, id eſt, hæres, aut princeps Dei ſedet. Ad hunc igitur verum Dei hęredem & principem, qui mundi principatum crucis tropheo in medio mundi erecto expugnauit, reſpiciunt tribus & familiæ omnes Deo militantes deductæ in illum ſacrum duodenariũ, tres pro qualibet parte cæli, quarum quibuſlibet (vt Ioannes perhibet) tres patent portę ad cęleſte regnũ. Perquàmpulchrè autem & myſterioſiſſimè tabernaculum illud typicum bipartitum deſcribitur, vt verum tabernaculum ſignificaret biforme: vbi primum reperitur natura humana, & ipſa ſancta nuncupata, quia linita eſt oleo ſancto diuinitatis præ omnibus participibus ſuis, & illuſtrata lumine illius candelabri, quod ait: Ego ſum lux mundi. Ibi etiam reperiuntur panes facierum, hoc perhibente Chriſto, qui ait: Ingredietur, & egredietur, & vtrobique paſcua inueniet. Ipſe enim Chriſtus homo, eſt verus princeps facierum, per quem introducimur ad faciem diuinitatis. In hæc igitur ſancta omnes ſanctificantes & meditantes intrant ad libitum: quia facilis eſt hominis & operis eius meditatio. In Sancta autem ſanctorum (quæ diuina natura eſt in humana recluſa, vnde propriè expectatur propiciatio & ſalus) ſacerdos magnus, & non vulgaris ingreditur: quia non niſi perfectus, & qui optime ſe Deo conſecrauerit, ad diuina intrat penetralia. Ingreditur verò ſemel in anno, quando ſcilicet renouatus & tranſmutatus in melius, nouos & annuales fructus veluti alter mundus bene cultus decerpit, & hos vtique ſemper tanto meliores, quanto magis à domata carne, & pene extincto ſanguine ſegregatur, ideo non ſine ſanguine intrare dicitur, in quo proficiens ſemper expurgatur.

Chriſtus. Sapientia. Humanitas Chriſti. Corpus Chriſti.

Arn. ſ. Pſ. 18. Baſi. ſ. Pſ. 45. Pho. de congr. &c. Ber. ſ. Can. ſer. 53. Cyri. 4. ſ. Ioan. 28. Geor. Ven. Cant. 2. tomo 7. cap. 22. Gre. Nyſſ. de vita Moſis.

Tabernaculum interius, quod Sanctum ſanctorum dicebatur, mundum intelligibilem & gloriam cæleſtem ſignificat, & hoc eſt tabernaculum, quod transferri non poteſt. Iſa. 33. d. In hoc ſemel introibat pontifex, vt deſignaret vnicũ ingreſſum Chriſti in gloriam ſuam. Hebr. 9. c. Et tabernaculum factum ab hominibus, eſt eccleſia cęleſtis, vel cælum: ſeu Hieruſalẽ cæleſtis, quæ & tabernaculum teſtimonii dicitur. Exo. 35. 36. 38. 40. Leui. 1. 3. 4. 6. 8. 9. 12. 14. 15. b. Pſ. 14. 41. 60. 83. 2. Cor. 5. a. Et dicitur tabernaculum Dei, cũ hominibus, id eſt, ex hominibus. Apoc. 21. a. Et tabernacula, quę fixit Dominus, ſunt exemplaria virtutum & gloria cæleſtis. Nu. 24. a. Hæc tabernacula faciebat Paulus prædicando, & vnuſquiſque ſibi tabernaculum facit. Et tabernaculum domus Dauid, eſt cęlum, in quo Deus habitat. Pſ. 131. Leui. 1. a. 8. b. Et tabernacula paſtorum, ſunt loca Sanctorum. Cant. 1. c. Tentoria tabernaculi ad quatuor mũdi partes ſita, omnes cæleſtes & ſupercæleſtes manſiones repræſentant. Et quamuis multæ ſint in vtraque domo, ad quatuor tamen plagas omnis partitio eorum conſummatur. Sed orientalis & occidentalis per quinquagenarium: auſtralis verò & aquilonaris per centenarium numerum partitur, hinc retributio per centuplum, numerum quidem perfectum, & inde remiſſio per quinquaginta, numerum remiſſiuum, fit in ſupercęleſti tentorio. Tabernaculum autem Dei vnum eſt, de quo dicebat Propheta. Pſal. 14. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Et iterum. Pſ. 41. Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis. Quod quia in multas partitum eſt manſiones, Chriſtus plura eſſe dicit, dum ait. Luc. 16. b. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Quod tamen vnum eſt omnia complectendo.

Mundus intelligibilis. Gloria cæleſtis. Cælum. Eccleſia triumphans.

Hie. ſ. Iſa. 35. Tho. 1. 2. q. 102. ar. 4. Ori. ſ. Leu. ho. 1. & ſ. Num. ho. 17. Aug. ſ. Pſ. 83. Iſyc. ſ. Leu. 1. 4. 8. Hila. ſ. Pſ. 131. Amb. de Iſaac 4. Geor. Vene. Cant. 1 tomo 4. cap. 32.

Tabernaculum quoque interius, legem nouam ſignificare poteſt, quę eſt inchoatio cęleſtis gloriæ. Pelles etiã Salomonis, deſignare poſſunt eccleſiam cæleſtem diuerſis virtutibus decoratam. Cant. 1. b. Sicut hæc pellis, extenditur cælum. Pſ. 30. Tabernaculum quoque exterius, mundum cęleſtem deſignare poteſt, nec iniurię, nec contumelię capacem.

Noua lex.

Ber. ſ. Can. ſer. 27 Geor. Vene. Cant. 1 tomo 4. cap. 32.

Tabernaculum Abrahæ inter Bethel, & Hai. geneſ. 12. c. Eccleſiam militantem ſignificare poteſt. exo. 16. 18. 26. 27. 30. 33. b. 35. 40. Leuitic. 8. a. 9. g. Eandem ſignificat tabernaculum Dauid, & tabernaculum Iuda, & tabernaculum Dei. Pſalm. 14. 18. 26. 28. 30. 41. 45. 73. Iſa. 4. b. 16. b. Ezech. 37. g. Ierem. 30. c. Hoſe. 12. c. Amos 9. d. Zach. 12. c. Apocal. 15. b. Et taber-

Eccleſia militãs

Beda ſ. Gen 12. Chry. ſ. Ge. ho. 29. Hie. ſ. Amos 9. & ſ. Iſa. 16. Am. ſ. Pſ. 118. ſe. 2.

nacula Sem, vel tabernacula, ſunt eccleſia & fides Iudæorum, vel multæ eccleſiæ Geneſ.9 d. 25.d. Numer. 19. c. Et tabernacula paſtorum ſunt regna eccleſiæ. Cantic.1.c. Hæc ſunt tabernacula dilatanda. Iſa.54.a. Tentorium quoque in introitu tabernaculi, erat primitiua eccleſia. Exo.27.c. 36.d. Tabernaculi Dei Iacob, eſt eccleſia militãs. Pſ.131. Eadem eſt tabernaculum, in quo Dauid poſuit arma Goliath.1.Re.17.g. Tentoria, quæ non ponit Arabs in Babylone, ſunt eccleſiæ, aut protectio Chriſti. Iſ.13.d.

Tentorium, quod in itinere poni ſolet, deſignat prædicatores Sanctos, qui iter faciunt Deo. Ideo Iob.36.d. dicitur Deus extendere nubes quaſi tentorium ſuum. In hoc enim itinere, Sanctorum corda ſunt tentoria Dei, quibus quaſi in via quieſcendo tegitur, dum per hæc ad mentes hominum veniens agit, quæ diſpoſuit, & non videtur. Tabernaculum habet tectum, ſed fundamento caret, & portabile eſt, quia iuſti in præſentibus nõ ſunt fundati, ſed inquirunt ciuitatem deſurſum fundamenta habentem. Fides eorum, quę eſt fundamentum, non eſt in terrenis, ſed in Domino. Tectum habent, id eſt, munimentum gratię & protectionem. Tentoria etiam atrii, ſunt prędicatores carnem affligentes. Exo.27.b.35. Et pelles Salomonis, ſunt Sancti, qui ad imitationem Chriſti, ſe mortificant. Can.1.b. Nu.4.a.

Tabernaculum in lege veteri, erat locus determinatus ad orandum, vt homines magis reuererentur Deum, & maiorem perciperent Dei, & humanitatis Chriſti notitiam. Tabernaculum etiam, in quo audiebat Moſes diuina reſponſa. Exo.33.b. contemplationis & orationis ſecretũ deſignat, ideo erat extra caſtra, hoc eſt, in contẽplatione ſupra ſenſibilia. Et dicitur tabernaculum teſtimonii, deſignans ſapientiam, quæ teſtimonium habet à Deo. Et tabernaculum fœderis, quia ibi eſt fœdus cum Deo. De hoc tabernaculo euellit Deus peccatorem. Pſ.51. Tabernaculum etiam interius, dici poteſt monaſterium: & ſecretior ac ſublimior cõtemplatio diuinorum, quę reuelat Deus, ſicut exterius, eſt communis contemplatio: ideo ſacerdos in interius intrát ornatus, & cum odore aromatum. Et tabernaculum Saræ, in quod introduxit Iſaac Rebeccam, eſt quies contemplationis. Ge.4.g.

Tabernaculum, in quo nudatus eſt Noe, ſynagogam ſignificat, in qua nudatus eſt Chriſtus. Ge.9.c.33.d. Exo.25.a.26. Pſ.68. Et tabernaculum Sarę, in quod introducta eſt Rebecca, eſt cultus ſynagogæ Geneſ.24.g. Et tabernaculum, quod fecit Moſes, deſignat ſynagogam: vt templum Salomonis eccleſiam. In vnius enim populi cultu tunc Dominus inter homines latuit, quaſi in tentorio. Tabernaculum etiam Ioſeph, & Silo, quod repulit Deus, eſt populus vetus, ſeu ſynagoga. Pſ.77. Tabernaculum etiam Hieruſalem vaſtatum, eſt templum, vel domus eius deſtructæ, perinde ac ſi eſſent tabernacula. Ier.10.d. Thre.2.d. Tabernacula onagri, ſignificant Iudæam deſertam. Iob. 39.a. Et tabernacula Iacob, ſunt ipſe populus Iudæorum. Pſ.86.

Tabernacula interdum ſignificant mentes electorum, & tabernaculum eſt mens, aut cor, ſicut tabernaculum Abrahæ. Gene.18.a. Exod.26.a. Iob 11. c.18.c.19. b.22.d.29. a.36. d.39.a. Le.14.a.15.d 16.c.26. Pſalm.77.105.131. Thre.2.b Hebræ. 9. a. Et tabernacula fiduciæ, ſunt mentes, in Chriſto fiduciam habentes. Iſ. 32.d. Tentoria etiam atrii, ſunt inchoantes vitam in Chriſto, qui debent incipere à carnis maceratione, quæ per byſſum retortam deſignatur. Exod.27.b.35.a.

Tabernaculũ Dei, dicitur eſſe in circuitu eius. Pſ.17. quia quos per ſublimia dona eleuat, eis ſuæ maieſtatis gloriam etiam manifeſtat.

Tabernaculum quod inuenit Dauid Domino. Pſ.131. dici poteſt ſtabulum, in quo natus eſt Chriſtus.

Tabernaculum Dauid, quod cecidit, dici poteſt natura humana, quod tabernaculum ſuſcitauit Chriſtus, quando naturam humanam aſſumpſit. Amos 9. c. Significat etiam tabernaculum corpus humanũ. Pſ.14.90.2.Cor.5.a. Et tabernaculum iuſti habet pacẽ. Iob. 5.d. quia eius corpus, quod à mente inhabitatur, à peruerſis deſideriorum motibus prius inquietatum, poſtea ſub iuſtitię diſpoſitione refrænatur. Et iniquus affligetur in tabernaculo ſuo, quando punietur in corpore. Iob.10.b.15.d.20.d.22.d. Exo.33. b. Et tabernacula Cedar, ſunt corpora humana. Can.1.b. Tabernacula in progeniem & progeniem, ſunt in malis corpori in hac vita & futura. Pſ.48.

Tabernaculum quandoque ſignificat tempus huius vitæ: ideo erat mutabile. Ge.26. c. Et tabernaculum paſtorum parum durans, eſt vita præſens quæ & tabernaculum vnius noctis dicitur. Iſ.24.d.38.c. Iob. 39.a. Ad hæc pertinet ſolemnitas tabernaculorum. Zac.14.c.

Tabernaculum, in cuius oſtio apparet Dominus, eſt intelligentia naturalis. Gen.18.a. Itẽ Hieruſalem, vbi pro tempore Apoſtoli fuerunt, vbi primo Dominus à credentibus exceptus eſt. Tentoria etiam ſunt ſecreta ſpiritualia. Exod.33.b. 35.b. Tabernaculum itidem ſunt ipſa præcepta & tabernaculum in monte, eſt voluntas in præceptis. Ge.31. d. Ibi Laban. i. diabolus perſequens Chriſtum, figit tabernaculum, qui ait. Sedebo in monte teſtamenti, nempe, vt impediat præceptorum obſeruationem. Tabernaculum etiam teſtimonij dici poteſt ſcientiam, in qua cogitationes habitant, quę teſtimonium pro nobis, aut contra nos ſunt reddituræ. Le.1.a. Tabernaculum quoque dicitur ipſa cogitatio, in qua mens habitat, ſicut corpus in tabernaculo. Sed ignis tabernacula deuorat, quum æſtus auaritię cogitationes deuaſtat. Iob. 15.d. In tabernaculis habitabant Abraham, Iſaac, & Iacob, quia ſcientiæ per eos deſignatæ [illegible] contemnere inferiora, vt ad ſuperiora conſcendamus.

Prædicatores ſancti. Secretum contemplationis. Monaſterium. Synagoga. Templum. Mẽtes electorum. Stabulũ Chriſti. Natura humana. Corpus humanũ. Tempus huius vitæ. Intelligentia naturalis. Hieruſalem. Secreta ſpiritualia. Præcepta. Scientia. Cogitatio.

Tabernaculum,

Virgo Maria. Tabernaculum, quod ſanctificauit Altiſſimus. Pſ.35. eſt Beata Virgo Maria. In hoc tabernaculo latuit Chriſtus. Pſ.17. *Hie.ſ.Pſ.17.*

Lex vetus. Tabernaculum teſtimonij, erat lex, imagines continens ſequentium myſteriorum: ideo erat mutabile: quia lex vetus tranſlata eſt in nouam. Leu.1.a. Et tabernacula Iacob, ſunt vmbra legis: & ipſa legis lectio. Pſ.86. Iſa.12. d. Et ſub pellibus eſt arca. 2.Reg.17.a. quum Iudæi carnaliter intelligunt & obſeruant legem. *Iſy.ſ.Leu.1. Hie.ſ.Iſ.21. Gre.3.mor.11.*

Myſteria. Tabernaculum, quod oſtendet Deus, myſteria noui teſtamenti ſignificare poteſt. Exo.25.a. Heb.8.a. Et tabernaculum leproſi, eſt adeptio myſteriorum. Leu.14. Et Iacob habitans in tabernaculis, eſt vacans ſpiritualibus. Gen.25.d. Et tabernaculum interius, ſunt res intelligibiles. *Cognitio myſteriorum.* Hoc tabernaculum poſuit Deus in medio noſtri. Leu.26. b. Tabernacula etiam filiorum Iſrael, cognitionem myſteriorum ſignificant: ita vt ex ipſis ad alia potiora deueniamus. Exo.33.b. Num.24.a. Ier.9.f. *Phil.3.de vi. Moſis. Iſyc.ſ.Leu.14.26. Ori ſ.Mat ho.17.*

Mundus ſenſibilis. Tabernaculum teſtimonij, mundum hunc ſignificare poteſt, qui eſt tabernaculum ambulatorium, & peregrinis aptum. Peculiariùs autem ipſum deſignat tabernaculum exterius, quod ſanctum dicebatur, in ipſum ingrediuntur ſacerdotes, quia penetrant rationes naturales. Exo.35. 36.38. *Dedicatio eccleſiarum.* Tabernaculorum feſtiuitas celebratur ab his, qui celebrant dedicationes eccleſiarum. Zac.14.d. *Phil.3. de vita Moſis. Hie.de veſt.ſacer. Tho.1.2.q.102.ar.4. Iſyc.ſ.Leu.23. Rup.ſ.Zac.14.*

Gentilitas. Tabernacula quandoque ſignificare poſſunt Gentilitatem. Pſ.59. Conuallem tabernaculorum metibor. *Baſi.ſ.Pſ.59.*

Status imperfectorum. Tabernaculum vniuſcuiuſque, ſtatum imperfectorum deſignare poteſt. 1.Reg.13.a. Remiſit vnumquenque in tabernacula ſua. *Gre.ſ.1.Reg.13.*

Pœnitentia. Tabernacula interdum ſignificant pœnitentiam. & ſedet in tabernaculis, qui pœnitentiam agit. Hoſ.12.c. *Hie.ſ.Hoſ.12.*

Ioannes Baptiſta. Tentorium in introitu tabernaculi. Exod. 26. g. 27. c. 31. b. 40. d. deſignare poteſt Ioannem Baptiſtam in initio eccleſiæ: *Initia virtutum.* vel initia virtutum, vel decus primitiuæ eccleſiæ, *Proficientes.* vel proficientes in variis coloribus ipſius tentorij deſignatos. *Vnitas charitatis.* Tentoria quoque tabernaculi vnius menſuræ. Exo.26.a. indicant vnitatem charitatis in omnibus virtutibus. *Glo.or.1. Exp.26.27. Glo.int.ſ.Exo.26.*

Priuilegia Iudæorum. Tabernacula Sem, in quibus habitat Iaphet. Gen.9.d. ſunt priuilegia Iudęorum, quę Apoſtolus his verbis enumerat, Quorum eſt, inquit, adoptio filiorum, & gloria, & teſtamentum, & legiſlatio, & obſequium, & promiſſa, quorum patres, ex quibus Chriſtus ſecundùm carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. In hæc tabernacula admiſſę ſunt Gentes, quæ prius foris erant. *Rup.4.ſ.Gen.39.*

Corda Iudæorũ. Tabernaculum eius, qui non eſt, eſt amor perfidiæ Antichriſti. Iob 18. c. Et tabernaculum vniuſcuiuſque Iudæorum, erat cor eorum perfidia plenũ. 1.Reg. 4. b. Horum corda ſeu animæ, ſunt tentoria Æthiopiæ, & pelles terræ Madian. Hab.3. b. *Gre.ſ.1.Reg.2. Rup.ſ.Hab.3.*

Peccata. Mortalitas. Tabernacula Cedar. Cant.1.b. ſunt nigredo peccatorum: tenebræ mortalitatis, ſeu nigredo corruptionis. *Ori.ſ.Cant ho.1. Aug.de doct.Chriſtiana.32.*

Varia dogmata. Hæreſes. Bona ſenſibilia. Tabernacula paſtorum. Cant.1.c. ſignificare poſſunt varia & incerta dogmata doctorum & etiam hæreſes, in quibus quieſcunt hæretici. Item bona ſenſibilia huius mundi, circa quæ mentes ſæpe euagantur, ipſos ſenſus ſequentes. Et tabernaculum Moloch, ſunt errores hæreticorum. Amos 5.g. *Gre.ſ.Cant.1. Ori.ſ.Cant ho.2. Aug.epiſt.48. Hie.ſ.Amos 5.*

Gentilitas. Mali. Tentoria Æthiopiæ Hab.3.b deſignare poſſunt Gentilitatem. Item eos, qui in hoc ſeculo propter honores & diuitias laborarunt, in quibus habitant dæmones. Iidem ſunt pelles terrę Madian. Tentoria quoque Madian, & Amalec, ſunt habitatio dæmonum. Iud.6.a.7.c. *Gre.ſ.Cant.1. Ber.ſ.Cant.ſer.35. Hie ſ.Hab.3.*

Felicitas malorum. Tabernaculum impiorum, quod non ſubſiſtit, eſt ædificatio terrenæ fœlicitatis, per quam ſuper ſe reprobi caſura multiplicant, vt ſe à præſentis vitæ neceſſitatibus, quaſi ab æſtu & imbribus defendant. Et tamen non ſubſiſtet: quia vitæ præſentis amatores, dum ſtudioſè ſe in præſentibus conſtruunt, repentè ad æternam pœnam rapiuntur. Iob 8.d.18.c. Pſ.82. *Congregatio impiorum.* Deſignat etiam ipſam congregationem impiorum. Iob 12.a. Abundant tabernacula prędonum. *Aug.18.ciu. Dei.32. Gre.8.mor.40 & 14.mor.9.*

Infernus. Tabernacula iniqui poſt hanc vitam, ſunt loca pœnarum in inferno. Iob 18.d. *Gre.14 mor.12.*

Tabernacula tria petens fieri Petrus, inſinuauit volentem ſeparare legem & Prophetas à Chriſto. Mat.17.a. Marc.9.a. Luc.9.d. *Ori.ſ.Mat.ho.3.*

Tabernaculum figet Antichriſtus in monte inclyto, hoc eſt, in monte Olíueti. Dan.11.g. *Hie.ſ.Dan.11.*

Tentoria fixa è regione montis. Exo.19.a. vide Figere.

Tabes, *Tabeſcere, Contabeſcere, Extabeſcere.*

Tabes, eſt corruptio & morbus, quo homo ex corruptis humoribus macie conficitur. Solet poni pro inuidia & liuore. Tabeſcere autem, eſt tabe affici, aut longo mœrore.

Dolere de offenſa Dei. Tabeſcere zelo Dei eſt dolere, quum offenditur Deus. Pſ.118.138. Eſt autem idem cum eo quod alibi dicitur. Zelus domus tuę comedit me. *Glo.int.ſ.Pſ.118. Rup.ſ. Amos 9.*

Pœnitentia. Tabeſcere ſicut araneam, eſt extenuari per pœnitentiã. Pſ.38. & tabeſcit caro flagellis Dei. Iob 33. c. quum delectatio carnalis extenuatur, & omne quod fluxum infirmumque eſt, flagellis atteritur. Et tabeſcens cor, ſeu confractum eſt, quum relicta duricie fit carneum. Nah. 2.c. Et tabeſcit caro perſecutorum Hieruſalem, quum deficiunt carnalia per conuerſationẽ. Sic tabeſcunt oculi, & lingua. Zac.14.f. *Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Gre.23.mor 28. Gre.Nyſſ.de vita Moſis. Hie.ſ.Nah 2. & ſ.Zac.14.*

Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Aug.ſ.Pſ.122. — *Debilitas hominis.*

Tabeſcere etiam ſicut araneam,eſt vacuum relinqui: vt enim aranea nihil habet deſtructa tela,ita peccatores poſt peccata.Eſt etiam eſſe debilem ad tentationes poſt lapſum primi hominis,ſicut aranea facilè premitur.Extabeſcere item dicuntur, qui à bene operando ceſſant. Thren. 4.b.

Gre.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Iſ.13.17. Rup.ſ.Amos 9. — *Deſertio ſacerdotij veteris & Iudæorum.*

Tabeſcens anima Eli.1.Reg.2.g. deſignat ſacerdos veteres à gratia Spirituſſancti deſertos. Tabuerunt etiam carnes pingues Iacob,quum Iudæi amiſerunt templum,& legem,Prophetas,& auxilium Dei.Iſ.17.a.Eze.4.d.Tabeſcere dicitur quoque anima Eli,quando Iudæi,aut mali prædicatores in inferno exiſtentes,vident alios beatos,ſua prædicatione conuerſos.Tabeſcunt etiam,qui ſunt ſibi peccati conſcij.Iſ.13.b.Pſ.111. Et tabeſcit militia cælorum, quum confunduntur dæmones.Iſ.34.e.Amos 9.b.

Hie.ſ.Iſ.19.46. — *Deſertio idololatriæ.*

Contabuit cor Ægypti in medio ſui: quum aliqui ex Ægyptiis cœperunt deteſtari idololatriam,aliis eam defendentibus.Iſ.19.d.Amos 9.b.Contabuerunt quoque idola,quando relicta ſunt.Iſ.46.a.

Lyr.ſ.Iſ.34. — *Iniuſtitia procerum.*

Tabeſcere dicuntur montes ſanguine.Iſa.34.a.quando faſtigium terrenæ dignitatis repletur iniuſtitia.Vel quando religioſi dolent de perditione peccatorum.

Tabula, Tabulatum.

TAbula,eſt quæ fit ex ligno ſerrato,vel etiam ex alia materia,longè minorem habens profunditatem,quàm longitudinem & latitudinem.Tabulata autem dicuntur planę in ędibus ſuperficies tabulis,vel etiam lapidibus conſtratæ.

Ori.ſ.Nu.ho.10. Tho.1.2.q.102.ar.2. — *Sapiẽtia in Deo. Lex in corde.*

Tabulæ in arca,deſignant ſapientiam in Deo,vel in Chriſto:aut legem in corde,ſeu meditationem legis.Exo.35.b.3.Reg.8.b.2.Par.5.c.

Ori.ſ.Rom.3.& ſ.Gen.ho.9. Aug.q.in Exo.116 Gre.Nyſſ.de vita Moſis. — *Lex vetus. Lex noua. Cor humanum. Chriſtus.*

Tabulæ lapideæ,in quibus data eſt lex,priores quidem,quæ confractæ fuerũt,legem veterem ſignificabant,quæ ceſſatura erat:& erant lapideæ ad deſignandam duritiam Iudæorum. Tabulæ verò poſteriores non confractæ,legem nouam adumbrant:& hæ ſcriptę fuerunt per manum Moſis,quia in noua lege eſt veteris impletio,cuius litera legitur.Exod.24.c.31.d.32.d.34.a.2.Cor.3.a.Cùm poſterioribus tabulis ſplenduit facies Moſis, quia myſteria legis veteris refulgent in noua. Tabulæ etiam priores deſignant cor humanum cum lege naturali, quæ fractæ ſunt peccante Adam.Sed facit nouas Moſes,hoc eſt,filius Dei factus homo, quæ etiam ſcriptæ ſunt digito Dei,id eſt,opere Spirituſſancti.

Aug.q.in Ex.116 — *Gratia Dei. Opera legis.*

Tabulæ quoque priores,deſignant gratiam Dei,quæ franguntur in eis, qui gratiam amittunt.Tabulæ verò poſteriores ſunt opera, in quibus gloriabantur Iudæi, ideo manu Moſis ſcribuntur.

Cle.Alex.6.ſtro. — *Cælum & terra. Prophetia.*

Tabulæ rurſus duæ ſcriptæ digito Dei,cælum & terram ſignificare poſſunt, & etiam prophetiam duorum teſtamentorum,quæ ſunt renouatæ, vt tollerentur ignorantia & peccatũ, quæ ſimul abundabant.

Hie.ſ.Hab.2. Bed.ſ.Prou.7. — *Latitudo cordis.*

Tabulæ cordis,deſignant latitudinem cordis,vbi ſcribenda ſunt diuina.Pro.3.a.7.a. Hab. 2.a.2.Cor.3.d.

Rup.4.ſ.Exo.12. — *Prælati.*

Tabulæ tabernaculi.Exo.27.d prælatos ſignificare poſſunt, qui neque curam ſubditorum negligunt propter amorem cæleſtium,neque contemplationem propter ſubditos.

Glo.ord.ſ.Exo.26 — *Concordia teſtamentorum.*

Tabulæ tabernaculi viginti in latere meridiano,deſignant concordiam veteris ac noui teſtamenti.Sunt autem totidem tabulæ in latere Aquilonari, quia Iudæi & Gentiles in eadem fide ſaluantur.Exo.26.d.36.c.e.

Geor.Ven.Cant.1.tom.4.cap.32. — *Elementa.*

Tabulæ etiam tabernaculi,elementa ſignificabant,quæ erant vicenæ, & octonæ, & ſenæ: qui numeri ſua proportione elementis conueniunt. Aqua enim deſcribitur à Timæo in figura icoſaedra,hoc eſt,ex viginti baſibus,& aer octaedrus,hoc eſt,octo ſuperficierum,terra verò conſtat ex ſex,& ignis ex quatuor.Quæ denotabant tabulæ vicenæ,octonę,ſenæ,collocatæ ad quatuor mundi plagas,in quibus eſt porportio ſeſquialtera, dupla ſeſquitertia, quintupla,tripla,ſeſquitertia,dupla ſeſquialtera,qualis eſt proportio elementorum.

Glo int.ſ.Exo.26. Rup.4.ſ.Exo.12. Glo ord.ſ.Exo.26. — *Perfectio operũ. Octo beatitudines. Requies æterna gloriæ. Puritas Sanctorum.*

Tabulæ ſex in Occidentes,perfectionem operum deſignant,quæ cum duabus tabulis angulorum complent octo beatitudines. Vnde duabus extremis datur idem præmium regni cælorum,ideo tabulæ illæ duæ deſignãt requiem æternę glorię vtrique populo communem. Exo.26.e.36.e.Tabulę etiam octo deauratæ,puritatem Sanctorum indicant, & ſunt ad Occidentalem plagam,propter requiem futurę vitæ.

Phi.3.de vita Moſis. — *Quinque ſenſus.*

Tabulę quinque in veſtibulo tabernaculi, quinque ſenſus ſignificare poſſunt. Exod. 26.e.36.e.

Glo.int.ſ.Exo.26. Rup.3.ſ.Reg.10. — *Cælum.*

Tabulatum diuidens ſanctuarium interius ab exteriori.3.Reg.6.b. dici poteſt ipſum cęlũ, diuidens inter eccleſiam militantem & triumphantem.

Sancti eminentes. Fideles ſimplices. Virgines. Continentes. Coniugati.

Tabulatum tabernaculi,deſignat Sanctos,ſtantes in eccleſia, exemplo & doctrina eminẽtes,vt Ioannes Baptiſta & Elias.Exod.26.e.34.e.40.a.3.Reg.6.a Poſſunt etiam deſignare fideles ſimplices.Et tabulata tria templi,ſunt tres gradus in eccleſia, ſupremum virginũ quinque cubitorum,medium continentium ſex cubitorum, infimum coniugatorum ſeptem cubitorum.Ad Sanctos etiam referri poteſt tabulatum altaris.Exo.38.a.

Diuina protectio. Securitas.

Tabulatum etiam ſupra templum quinque cubitorum,in eccleſia militanti diuinam protectionem deſignat,ne labamur.In eccleſia verò triumphanti ſecuritatem, quę habetur etiã in quinque ſenſibus nihil inordinatum affectantibus.3.Reg.6.a.

Lyr.ſ.Eze.27. — *Bona naturalia.*

Tabulata nauis Tyri.Eze.27.a.dici poſſunt bona naturalia,de quibus aliqui gloriantur.

Tabulæ cedrinæ, vide Cedrus.

Tacere, Conticeſcere, vide Silere.

Tæda.

Prædicatores Antichriſti.

Tæda, eſt arbor è laricum genere, quæ liquorem ceu picem ſtillat, abundans ſucco liquidiore, vnde pro facibus deſeruire ſolet. Tæda autem quum accenditur, odorem quidem ſuauem habet, ſed lumen obſcurum. Vnde deſignat prædicatores Antichriſti, qui erunt ſicut tædæ ignis accenſæ, quia ſanctitatis ſibi ſpeciem arrogant, ſed tamen opera iniquitatis exercẽt. Quaſi blandum quidem eſt, quod redolent, ſed nigrum quod lucent. Olent enim per ſimulationem iuſtitiæ, ſed obſcurè ardent per nequitiæ perpetrationem. Iob. 41. b.

Gre. 33. mor. 36.

Tædere, *Tædium.*

Tædium, eſt angor mentis & animi, quaſi faſtidium: vnde tædere, tædio affici.

Tædium dici poteſt mortalitas huius vitæ. Pſ. 118.

Tædet iuſtum viuere, quia & operando vitam non deſinit quærere, & tamen eiuſdem vitæ ſuæ meritum non valet inuenire. Iob 9. c. 10. c.

Gre. 9. mor. 15.

Talentum.

Talentum, eſt pondus centum, aut octoginta, aut ſexaginta minarum, ſecundùm varias prouincias.

Perfectio operũ. Perfecta redemptio.

Talentum auri in candelabro tabernaculi, deſignare poteſt perfectionem operum in Chriſto & in eccleſia, & perfectam redemptionem à Chriſto factam. Exo. 24. d. 37. c.

Præceptum Chriſti.

Talentum etiam precioſum, eſt præceptum Chriſti, quo ſalus comparatur, quo vita redimitur, & magna eſt redemptio, quum & precium datur, & pecunia non videtur.

Glo. int. ſ. Exo. 25. Rup. 4. ſ. Exo. 8.

Gradus verbi Dei.

Talenta varia, diuerſos gradus verbi Dei ſignificare poſſunt, vt primus ſit perfectus ſenſus ſpiritualis: ſecundus aliquantulum exiens à litera: tertius non tranſgrediens literam. Mat. 25.

Amb. ſer. 78.

Populi ſub lege. Gentiles. Infideles ex Iudæis. Quinque ſenſus. Intellectus & operatio. Ratio. Dona Dei.

Talenta quinq; populũ ſub lege ſignificare poſſunt: duo verò, Gẽtiles, & tunc duplicãtur, quum fidei additur operatio. Habẽs verò vnum talentũ, deſignat Iudæos infideles. Matt. 25. b. Vel talenta quinque, ſunt ſenſus examinati: duo verò, intellectus & operatio, vnum autem ſolus, ſeu ratio, qua homines à beſtiis ſeparamur. Talentum etiam vnum quodlibet donum à Deo acceptum ſignificare poteſt, & habet talentum in ſudario, qui dona Dei delicatè & ocioſè tractat. Eſt autem defoſſum in terra, quum eſt terrenis cogitationibus obſcuratum.

Ori. ſ. Mat. ho. 33. Gre. ho. 9. Hie. ſ. Matt. 2. & epiſt. Beatiud.

Talenta auri oblati ad vaſa tabernaculi viginti nouem, & talenta argenti centum, & talenta æris ſeptuaginta duo millia. Exod. 38. d. ad diuerſos gradus fidelium in eccleſia referri poſſunt.

Grauitas peccati. Corpus humanũ.

Talentum plumbi, grauitatem peccati ſignificat, & peculiariter auaritiæ. Zac. 5. c. Matt. 18. c. Deſignat etiam corpus, quod aggrauat animam propter iniquitatem in ipſo ſedentem.

Ori. ſ. Iſ. ho. 6. & ſ. Mat. ho. 7. Gre. 14. mor. 17. Eu. ſer. de S. Mat. 11.

Talpa.

Idola.

Talpa, eſt animal muri ſimile, oculis captum, quod aiunt de terra ſimul & pluuia creari, corrupto luto ex pluuia ſuſcepta, quod Græci ἀσπάλακα vocãt. Fodit terram, eſtque radicibus herbarum infeſtum. Sumi ſolet pro idolis inutilibus, & numeratur inter immunda animalia. Leuit. 11. e.

Hie. ſ. Iſ. 2. Euc. ſer. ſpir. 5. Iſy. ſ. Leu. 11.

Talus, *Talaris.*

Talus, eſt prope calcaneum, quod extuberat: vnde dicitur talaris veſtis, quæ ad talos pertingit.

Conſummatio operis. Conuerſatio Chriſti.

Talus, operis conſummationem ſignificat: & talaris tunica Ioſeph, dicit in Chriſto conuerſationem ſine ſuperfluitate peccati, & ſine alicuius virtutis defectu, vel actionem conſummatam.

Gre. ho. 25. Glo. ord. ſ. Gen. 37

Remiſſio culpæ. Prima opera bona. Apoſtoli.

Vſque ad talos aqua. Ezec. 47. a. deſignat pertingentem vſque ad remiſſionem culpæ, ſed nondum cum ſecuritate. Vel deſignant tali prima operis noſtri veſtigia, dono ſpiritualis ſapientiæ infuſa. Vel ſignificant Apoſtolos primùm gratiam Chriſti recipientes.

Hie. ſ. Eze. 47. Gre. 22. mor. 22. Rup. 2. ſ. Eze. 35.

Vita vitioſa.

Talaris veſtis effuſa, voluptuoſam & vitioſam viuendi rationem, quæ latiſſimè patet, deſignare poteſt.

Gre. Nyſſ. de vita Moſis.

Tangere, *Attingere*, Contingere, *Attrectare.*

Tangere, & contingere dicitur vna res aliam, quando ſimul habent ſuperficies. Tactus autem præcipuè fit manibus, quod attrectare dicitur. Eſt etiam tactus vnus è quinque ſenſibus, omnibus animalibus communis. Tangere autem quandoque eſt afficere. Exod. 11. a. Adhuc vna plaga tangam Ægyptum. Peruenire. Iob 20. a. Et caput eius nubes tetigerit. Tractare. Exo. 30. d. Qui tetigerit ea, ſanctificabitur. Vexare. Pſ. 104. Nolite tangere Chriſtos meos.

Inſpiratio diuina. Auxiliũ Dei. Caſtigatio & punitio Dei.

Tangere dicitur Deus quando inſpirat, & tangit corda per gratiam, & tangit manus eius per inſpirationem mouendo & inducendo ad compunctionem. 1. Regum 6. b. 10. d. Pſalm. 103. 134. Cantic. 5. b. Ierem. 1. b. Marc. 8. c. Tangit etiam præſtando auxilium. Daniel. 10. d. Tangit præterea caſtigando & puniendo, vt tetigit terram, & mõtes, hoc eſt, dæmones, quos etiam tetigit Chriſtus, quum eos vicit in carne. Et tangit montes, hoc eſt Sanctos tactu probatiuo, ſuperbos verò, vt emendentur aut puniantur. Exo. 11. a. 1. Reg. 6. c. Pſalm. 103. 143. Iob 1. b. 2. b. 19. c.

Ori. ſ. Ier. ho. 1. Arn. ſ. Pſ. 103. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 12. Hil. ſ. Pſ. 143. Aug. ſ. Pſ. 103. 143 Gre ſ. 1. Reg. 6. Rup. ſ. Amos 9.

Tangens Chriſtus leproſum, deſignauit viſitationem generis humani, quam fecit aſſumpto corpore. Mat. 8. a. Et tetigit loculum, quando carnem aſſumpſit. Luc. 7. c. Et tetigit Deus os Ieremiæ, quando Verbum caro factum eſt, & quando conſtituit prædicatores. Ier. 1. b. Et tangens Angelus neruum femoris Iacob. Gen. 32. f. præfigurauit Verbū Dei ex ſemine Iacob incarnandum, vt tactus ille ſit incarnatio.

Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 1. & ſ. Luc. 7. Hil. ſ. Mat. Can. 7. Cir. ſ. Eze. ho. 4. Beda ſ. Gen. 32. — *Incarnatio.*

Tangere dicitur oculos Chriſtus, quando illuminat mentem. Matt. 20. d. Et tangit manū, quando ſanat opera, & adiuuat volentem violentiæ peccati reſiſtere. Matth. 8. b. Illos autem tangit, quorum fide tangitur. Tangit vnus de Seraphim labia calculo. Iſa. 6. b. Qnum mordet nos ſermo diuinus, atque exurit, aut qnum mentem inſtruit.

Rup. 1. & ſ. Mat. Ori. ſ. Mat. ho. 15. Ruper. 7. ſ. Matt. Ori. ſ. Iſa. ho. 4. Hie. epi. Et factum eſt. — *Illuminatio mentis. Sanare opera.*

Tangere cornua altaris holocauſti. Leu. 4. c. 8 g. deſignat Chriſtum tangentem crucem, in qua pro nobis oblatus eſt in holocauſtum. Tangit etiam cornua altaris, qui per crucem & paſſionem Chriſti ſacrificium offert, & qui priſtina dignitate recuperata, docet iniquos vias Dei. Tangens Angelus ſacrificium virga. Iud. 6. d. deſignauit tactum Chriſti in paſſione. vnde prodiit ignis ad exurenda peccata. Vel deſignatur poteſtas diuini adiutorij, quæ intentionem noſtram nequaquam deſerit.

Glo. ord. ſ. Leu. 4. Rup. 1. ſ. Leui. 18. Amb. prol. de Spiritu ſancto. Rup. ſ. Iudi. 9. — *Paſſio Chriſti. Auxilium dei.*

Tangens cælum ſcala, quam vidit Iacob. Gen. 28. c. eſt Chriſtus, pertingens cælum, quia ſurſum eſt, & corpore ſuo, quod eſt eccleſia, deorſum tangit terram. Tangit etiam religionis ſtatus & prædicatorum cælum per merita & contemplationem.

Glo. ord. ſ. Gen. 28. — *Chriſtus in cælo. Merita & contemplatio religioſorum & prædicatorum.*

Tactus in Angelis, dicit conſtantiam illam, & diſcretionem, qua quod vtile, quod noxium ſit, periteè diſcernunt.

Dion. cal. Hier. 15. — *Conſtantia diſcernendi.*

Tangens Angelus neruum femoris Iacob. Gen. 32. f. deſignauit duritiam Iudæorū, & ablationem concupiſcentiæ.

Amb. 2. de Iaco. 7. — *Duritia Iudæorum. Ablatio concupiſcentiæ.*

Tangens ſacerdos extremum auriculæ mundandi. Leu. 8. c. 14. c. deſignat perfectam obedientiam Chriſti, & quam debent habere mundandi, aut conſecrandi.

Glo. ord. ſ. Leuit. 8. — *Obedientia Chriſti, & aliorum.*

Tangere fines terræ Chanaan. Exo. 16. g. eſt peruenire ad gloriam cæleſtem: ideo filij Iſrael paſti ſunt manna, quouſque tangerent fines terræ illius.

Glo. ord. ſ. Exo. 16. — *Acquiſitio gloriæ cæleſtis.*

Tangens Sephora pedes Moſis, vel tangens ſanguis pedes pueri circuncifi. Exo. 4. f. ſignificat circuncifionem hominis intus & foris.

Beda ſ. Exo. 4. — *Circuncifio.*

Tangens mortuus oſſa Eliſæi. 4. Reg. 13. d. eſt peccator, qui baptizatur, & conſepelitur Chriſto.

Rup. 5. ſ. Reg. 36. — *Baptiſmus.*

Tangens mulier fimbriam veſtimenti Chriſti. Mat. 14. d. Luc. 8. f. eſt recipiens gratiam Spiritusſancti. Tetigit etiam mulier Chriſtum, quem turbæ premebant, & non tangebant: quia multi etiam in ſancta eccleſia reprobi veritatem cognoſcendo premunt, quam bene viuendo tangere negligunt. Tangit etiam fimbriam veſtimenti Chriſti, qui eius præcepta minora ſeruat, & qui pauperibus benefacit, & qui eius incarnationem credit. Porrò ſi quæ digna & congrua ſunt credamus de Chriſto, tunc tangimus Chriſtum: quiſquis autem Dei filium ſecundùm diuinam naturam æqualem Patri non credit, nondum illi ad Patrem Chriſtus aſcendit. Ideo non tangebat Maria. Ioan. 20. d. quia non plenè Chriſtum Deum credebat, non tangebat, quia Chriſtum quærebat in terra. Noluit autem Chriſtus tangi, quia in eius corpore videbatur illa finem conſtituere.

Hil. ſ. Matt. can. 9. 13. Amb. ſer. 58. & ſ. Luc. 24. Au. epi. 59. & 1. de Trini. 9. & ſermone 152. Hie. ſ. Mat. 14. Gre. 20. mor. 18. Fulgen. ad Traſimun. 2. Ber. ſer. de 4. modis orandi. — *Recipere gratiā Spiritusſancti. Bene operari. Seruare minora præcepta. Credere incarnationem. Credere diuinitatem Chriſti.*

Tangere ſacrificia, eſt credere & ſperare in Chriſtum, ipſumque amare. Leu. 6. c. Eſt etiam diſcutere myſteria, ſed leuiter, & non curioſè, ideo ipſo tactu ſanctificantur. Eſt prætereà imitari bene operantes.

Ori. ſ. Leui. ho. 4. Iſyc. ſ. Leui. 30. — *Credere in Chriſtum. Diſcutere myſteria. Imitari bene operantes.*

Tangere autem hoſtiam pro peccato, eſt exercere opera pœnitentiæ. Leu. 6. d. Quod prius tangere nolebat, hoc præ anguſtia comedit, qui deſideria ſua vix capiens, & ipſas quas dudū timuerat, iam pro amore cæleſtis patriæ pœnas amat.

Rup. 1. ſ. Leui. 30. Iſyc. ſ. Leui. 6. Gre. 7. mor. 7. — *Exercere opera pœnitentiæ.*

Tangit caro ſanctificata, aut ſummitas veſtimenti, in quo eſt, panem. Agg. 2. c. quando myſterus Chriſti applicatur ſacra doctrina.

Hie. ſ. Agge. 2.

Non tangunt parietem templi ea, quæ eminebant in templo. Ezec. 41. b. vt deſignent Sanctos, qui nunc contenti ſunt à longè videre myſteria, ad quæ poſtea peruenient.

Hie. ſ. Eze. 41.

Tangere dicuntur Cherubim parietes tēpli. 3. Reg. 6. d. quando angeli hominibus fauent: & tangunt ſe inuicem, quia ſe mutuò diligunt. Duo quoque teſtamenta ſe tāgunt: quia mutua atteſtatione conſentiunt: & tangunt duos parietes, id eſt, vtrunque populum inſtruunt.

Angeli fauentes hominibus. Concordia vtriuſque teſtamenti.

Tactus Iſaac, quo voluit agnoſcere Iacob. Gen. 27. d. deſignat experimentum Iudæorum, quod voluerunt ſumere de Chriſto.

Tangere mortuum. Nu. 19. c. fuit Iudæorum perſequentium Chriſtum, quo contactu facti ſunt immundi.

Epipha. 1. de hære.

Non tangit mulier ſanctum quippiam diebus aliquot poſt partum. Leu. 12. b. quia nō debet comedere de ſanctificatis.

Lyra. ſ. Leui. 12.

Tangere dicitur immundum, vel occiſum à beſtia, qui peccat aut peccatorem imitatur, vel conſentit peccanti, vel amplectitur hæreſes. Leu. 5. a. 7. b. 11. e. Et contingere cadauera immundorum, eſt exercere prauas actiones, & ſtudio peccare. Leu. 11. a. Tangit etiam caro immundum, quando virtutis opus fit ob aliquod vitium. Tangere quoque morticinum, eſt aſſociari malis, aut viuere in mortali corpore. Tangere autem morticinum licebat ad curandum. Nu. 19. c. Tāgit etiam morticinum, qui ex induſtria peccat. Et tangit lectum mēſtruatæ,

Ori. ſ. Leui. ho. 3. Rup. 1. ſ. Leui. 21. Hila. ſ. Pſ. 118. Au. q. 10. Nū. 33. Hie. ſ. Iſa. 52. Iſyc. ſ. Le. 5. 7. 1. 1. 15. — *Peccare. Conſentire peccanti. Amplecti hæreſes.*

Varietas peccatorum.

qui conſentit idololatriæ.Leuit.15. d. Tangit præterea pollutum,qui legem veterem ſeruat, prædicato Euangelio:aut conuerſatur cum Iudæis.Iſ. 52.d.

Tangit cor malitia,quum recipitur in corde,ſicut venenum,vt occidat.Ier. 4.d.

Glo.int.ſ.Ier.4.

Tangere mulierem,eſt cum ea concubere,& peccatum opere perpetrare.Geneſ. 20. a. Et tangere picem,eſt carnalia contingere:vel cum ſuperbis,aut aliis peruerſis conuerſari. Eccl. 13.a.Tangit ferrum lapides, hoc eſt , ferit quando vitia contingunt mentes.Ioſu.8. f. Tangit ſanguis ſanguinem quum peccatum impellit ad peccatum,vel accumulatur peccato:vel quũ quis accedit ad proximam ſanguinis.Tangit lectum feminiflui, aut etiam carſem , qui fouet alterum in malo,& qui particeps eſt iniquorum verborum diſcipulorum hæretici.Leu.15.a. Idem eſt tangere menſtruatam vel veſtimentum eius.Leu.15.

Glo.ord.ſ.Eccl.1. Ori.ſ.Ioſ.ho.9. Hie.ſ.Hoſ.4. Gre.11. mor.10. Rup.ſ.Hoſ.4. Iſyc.ſ.Leu.15.

Documenta hæreticorum.

Tangit feminifluus aliquem,aut aliquod vas.Leu.15.b. quum immundus ſe immiſcet mũdis , aut communicat ſuam doctrinam & conuerſationem aliis. Et tangit immundus ſacrificium,quum hæreticus miſcet hæreſes veritati.Et tangunt vicini hæreditatem Domini. Iere. 12.d.quando hæretici affligunt eccleſiam.Tangit plaga Samariæ portas Hieruſalem. Mich.1. c.quando fideles audiunt doctrinam hæreticorum.

Iſy.ſ.Leu.15. Ori.ſ. Leu.ho.5. Hie.ſ.Ier.12. Glo.int ſ.Mich. 1.

Promotio indigni.

Tangit montem aut fines eius,qui indignus ad ſacerdotium promouetur.Exo.19.b.Item quando mens irrationabilibus deſideriis ſubdita,ad contemplationis ſe alta erigit.Item quũ hæreticus tractat diuina.

Gre.ſ.1. Reg. 2.& 6.mor.27. Theophi.Alex.1. pa.

Verſare literam legis.

Attrectant Iudæi parietem,quando verſant literam legis, non intellectis myſteriis.Iſ.59.c.

Hie.ſ.Iſ.59.

Moleſtare.

Tangere,pro moleſtare:& qui tangit Iſrael , tangit pupillam oculi Dei : vt deſignetur fideles maximè coniunctos eſſe Deo.Zac.2.c. Iob 5.c.

Hie.ſ.Zac.2.

Tangit nubes caput hypocritæ,quando pars principalis,videlicet intellectus illius, Sãctorum præcedentium coæquari meritis creditur.Iob 20.a.

Gre.13.mor.2.

Tangens Oza arcam Domini, eſt inferior reprehendens ſuperiorem. 2. Reg.6.b.

Gre.5.mor.10.

Tanis.

Doctrina hæreticorum.

Tanis,id eſt,mandatum humile:ciuitas Ægypti,vbi regia ſedes erat. Hebraicè dicitur Soã, & interpretatur mouens,vel motio , & deſignat doctrinam hæreticorum mergentem ad inferos.Iſ.19.b.30.c.Ezec.30.

Hie.ſ.Iſ.19.& ſ. Eze.30.

Campus Taneos,deſignat planiciem mandati humilis,vbi facit Deus mirabilia in his, qui in hac vita exercentur.Pſ.77.

Aug.ſ.Pſ.77.

Tapes.

Tapes,eſt tegmen variis coloribus depictum,quo parietes & pauimenta ſternuntur.

Hie.ſ.Eze. 27.

Tapetia Dadan,quæ feruntur ad Tyrum,ſermonum pulchritudinem deſignant.Ezec. 27. d.Hæc ſunt tapetia ex Ægypto,quibus meretrix,hoc eſt,hæretici ornant lectum. Pro.7.c.

Bed.ſ.Pro.7.

Taphnes.

Taphnes,id eſt,occulta tentatio, vel fuga,aut coopertum vexillum : vxor Pharaonis regis Ægypti.3.Reg.11.d.Eſt & ciuitas Ægypti,deſignãs hæreticorum , aut dæmonum locum.Ier. 2.d.Datur & Taphne,id eſt,ſedentes ori.Eze.30.c.vbi legendum aiunt aliqui,Tanis.

Hie.ſ. Eze.30.

Tardare, Tardus, Mora, Morari.

Expectans Chriſtus pœnitentiã.

Tardare,eſt moram facere,mora autem eſt expectatio,aut temporis dilatio , tardus autẽ, qui nimium moratur.

Moram dicitur facere ſponſus,quando Chriſtus non tam citò venit ad conſummationem vitæ credentium,& quia non,quando ſperatur,ſed quando non ſperatur,& quia dat tẽpus pœnitentiæ,& quia prolongat diem iudicij. Mat.25.a.Idem dicebatur non tardare, quia certus erat aduentus eius.Hab.2.c.

Ori.ſ.Mat.ho. 32. Hil.ſ.Mat.Cano. 27. Aug.83 q.59. & epiſt. 120.cap. 34. Gre.ho.12.

Moram in Ægypto facere , eſt condire mundana dogmata ſapore euangelicæ doctrinæ. Exod.12.f.

Glo.int.ſ. Exo.12.

Longa mora in contemplatione.

Mora Moſis in monte.Exo.32.a.deſignat longam vacationem prælati in contemplatione, quæ aliquando nocet ſubditis.

Balbuties circa diuina. Tarditas legis.

Tarda lingua Moſis.Exo.4.c.deſignat nos balbos eſſe ad diuina,item tarditatem & ruditatem legis veteris comparatæ doctrinæ Chriſti.

Glo.ord.ſ. Exo. 4.

Auaritia.

Tardare reddere primitias.Exo.22.d.eſt non eſſe hilarem datorem eleemoſynarum.

Glo.int.ſ.Exo.22.

Non operari verbum Dei.

Morari dicitur opus mercenarij apud aliquem vſque manè.Leu.19.c.quando audiens verbum Dei,non reddit prædicatori fructum operis,ſed ſine fructu venit ad iudicium.

Iſyc.ſ.Leu.19.

Pertinacia Iudæorum.

Mora Eſau in venatione,propter quam perdidit benedictionem.Gen.27.a.deſignat pertinaciam Iudæorum in infidelitate.

Taurus, vide Bos.

Tectum, Tegula.

Tectum , eſt faſtigium ædificij , quod domum tegit.Tegulæ autem ſunt quibus excipitur aqua in tecto,ne in domum defluat.

Deus. Eccleſia. Secreta ſcripturarum.

Tectum tabernaculi dici poteſt Deus , qui tegit eccleſiam , vel deſignat eccleſiam , intra quam protegimur.Item ſecreta ſcripturarum.Exo.26.d.36.b.39.f.40. b. Solum autem tectũ erat opertũ pellibus rubricatis & hyacinthinis , vt deſignetur propter Deũ omnia mundana

Glo.ord.ſ.Exo.26. Gre.ſ.Eze.ho.17.

eſſe contemnenda. Tectum etiam portæ templi. Eze. 40. b. deſignat ea, quæ nondum intelligimus de ſacra ſcriptura.

Ori. ſ. Nu. ho. 17. & ſ. Ioſ. ho. 5. Amb. ſ. Luc. 17. Aug. epiſt. 80. Glo. ord. ſ. Mat. 24. Ori. ſ. Mat. ho. 29. Tectum dici poteſt ſublime mentis officium, animæque faſtigium, quo nuda corporis operitur infirmitas. In hoc tecto latuerunt exploratores in domo Rahab. Ioſ. 2. a. Per hoc tectum demiſſus eſt paralyticus. Marc. 2. a. Poteſt ſumi pro ſtatu perfectionis, vbi apparet gloria Domini. Num. 14. b. Mat. 24. b. Luc. 17. f. Tectum etiam, à quo non eſt deſcendendum, eſt cælum, vt ſit in tecto qui habet conuerſationem cæleſtem. Mat. 24. b. Mar. 13. b. Tectum prę terea dici poteſt faſtigium veritatis. Eze. 40. b. Ab hoc tecto non eſt deſcendẽdum, quia non eſt recedendum à veritate. *Faſtigium animæ. Status perfectionis. Cælum. Veritas.*

Glo. ord. ſ. Ier. 30. Tecta tabernaculorum Iacob, dici poſſunt Apoſtoli, qui tenent faſtigium eccleſiæ, eamque protegunt. Ier. 30. c. *Apoſtoli.*

Ori. in diuer. ho. 5. Aug. ſ. Pſ. 101. Tectum centurionis. Mat. 8. b. ſignificare poteſt corpus humanum. Sunt autem ſub tecto, qui ſeruiunt carni: ſupra tectum verò, qui dominantur carni, & paſſer ſolitarius in tecto, eſt prædicator imperans carni. Pſ. 101. *Corpus humanũ.*

Amb. ſ. Luc. 5. Tectum, vel tegulæ, deſignare poſſunt ſubleuationem peccatoris. Luc. 5. d.

Amb. de Noe. 20. Tectum arcæ apertum. Gen. 28. c. finem mundi deſignare poteſt, & etiam voluptatem, quę abiicitur. *Finis mundi. Voluptas.*

Gre. 1. ſ. Ez. ho. 17. Tectum thalami. Eze. 40. b. dicitur, quia neſcimus cor proximi, nec quantum proximus amatur à proximo.

Hil. ſ. Mat. Cã. 10. Super tecta prædicare. Mat. 10. b. eſt audacter prædicare. Vbi tectum dicit manifeſtationẽ. *Manifeſtatio.*

Bed. ſ. Pro. 19. Tecta iugiter perſtillantia. Pro. 19. b. ſunt hæretici. Tecta enim mundas quidem pluuias accipiunt, ſed ſub tectis in domo ſordidas reddunt, & hæreticus limpidiſſima cæleſtis oraculi verba auditu corporis haurit: at vbi hæc corde polluto attigerit, auditoribus ſuis ſorde mixta miniſtrat. *Hæretici.*

Arn. ſ. Pſ. 128. Hier. ſ. Iſa. 15. 22. Aug. ſ. Pſ. 128. Tecta malorum, ſunt potentatus, defendentes hæreticos, & etiam arrogantia, & altitudo ſuperbiæ. Fœnum tectorum, ſunt ſuperbi: & varia tecta ſunt diuerſæ hæreſes ſuperborum. Pſ. 128. Iſ. 15. a. 22. a. *Defenſores hæreticorum. Superbia. Hæreſes.*

Tegere, vide Operire.

Tela.

Tela, eſt quæ texitur ex filo lini, ſeu cannabis, vel alterius materiæ.

Lyr. ſ. Iſ. 25. Tela, quam orditus eſt Dominus ſuper omnes nationes. Iſa. 25. c. eſt condemnatio generis humani in Adam facta. Item proceſſus & intentio ipſius Dei erga ea quæ facturus eſt. *Condemnatio generis humani. Intentio Dei.*

Glo. ord. ſ. Iſ. 30. Tela quam ordiuntur ſine ſpiritu Dei. Iſ. 30. a. eſt doctrina falſa hæreticorum, eorum ingenio adinuenta. *Doctrina hæreticorum.*

Gre. 8. mor. 11. Telæ comparatur tempus huius carnis. Iob 7. b. quia ſicut tela filis, ſic vita mortalis diebus ſingulis proficit, ſed quo ad augmentum proficit, eo ad inciſionem tendit: quia cum tẽpora percepta prætereunt, ventura breuiantur, & de vniuerſo vitæ ſpacio eò fiunt pauciora, quæ veniunt, quò plura ſunt, quæ tranſierunt. Tela quippe infra ſupraque ligata duobus lignis innectitur, vt texatur, ſed quo inferius texta inuoluitur, eò ſuperius texenda deplicatur, & vnde ſe ad augmentum multiplicat, inde fit minus, quod reſtat. Sed quia nec tela ad expreſſionem noſtri temporis ſufficit (nam eius quoque feſtinationem vitæ noſtræ velocitas tranſit) recte dicitur: Dies mei velocius tranſierunt, quam à texẽte tela ſucciditur. Tela quippe tarditatem profectus habet: vita autem præſens moram defectus non habet. *Vita præſens.*

Tela aranearum, vide Aranea.

Telonium.

Glo. ord. ſ. Luc. 5. Telonium menſa publicanorum, vbi vectigal exigitur, vnde Matthæus vocatus eſt à Chriſto. Matth. 9. a Marc. 2. b. Luc. 5. f. deſignare poteſt curam rerum temporalium & mundanarum. *Cura temporalium.*

Telum, vide Iacere.

Temerarius, Temeritas, Temerè.

Temerarius, dicitur, qui nullo adhibito conſilio credit, aut aliquid aggreditur. 2. Reg 6. b. Eccleſiaſtæ 5. a. Eccl. 9. d. Acto. 19. g.

Temo.

Chry. de verb. Iſa. ho. 4. Temo nauis, eſt inſtrumentum in puppi ipſius nauis, quo nauis regitur & gubernatur in ſuo motu. Poteſt deſignare crucem Chriſti. Non tamen inuenitur in ſacra ſcriptura. *Crux Chriſti.*

Temperare, Temperamentum, Temperatura.

Temperare, eſt rem ſuo ordine ac menſura adminiſtrare. Temperamentum autem & temperatura dici ſolet mixtura, quæ fit ad colligandos lapides in ædificio.

Gre. 25. mor. 7. Temperat Dominus potum cum fletu. Pſ. 101. quum alios ab exterioribus introrſum trahit, alios verò ab exterioribus in interiora reprobat. Potus enim ab exterioribus interius trahitur, fletus autem ab interioribus exterius emanat.

Temperauit Iſaac dolorem ex morte matris, dilectione Rebeccæ, quia amorem ſynagogæ mutauit Chriſtus in amorem eccleſiæ. Gen. 24. g. *Firmitas veritatis.*

Temperatura luti. Ezech.13.b. deſignat firmitatem veritatis, ſine qua ruit ædificium humanæ mentis.

Temperat Nabuchodonoſor vineas & Arietes in muros Tyri, quum diabolus varias diſponit tentationes. Ezech.26.b.

Lyra ſ. Eze.13. Glo.int.ſ.Eze.26.

Tempeſtas, Procella.

TEmpeſtas, eſt aliquando quidem ipſum tempus: ſed peculiariter tempeſtates ſunt, quibus grandines, procellæ, magnaque vis ventorum, & cætera ſimilia feruntur impetu.

Iudicium. Vis Dei contra diabolum. Prædicatio iudicii. Tentationes. Perſecutiones. Seditiones.

Tempeſtas aliquando dicitur iudicium, & vis Dei contra diabolum, & diuina vindicta: vnde tempeſtas rutilante cælo erit in iudicio. Mat.16.a. Iob.27.d.36.b. Pſ.49.82. Pro.1.c. Iſa.7.d.29.b.66.e. Ier.23.e.30.d. Thre.5.b. Eze.13.b. Nahum 1.a. Procellæ etiam ſonantes. Iob.28.d. deſignant prædicationem futuri iudicii.

Tempeſtas quandoque ſignificat impetum tentationis. Mat.8. Luc.8.d. Iſa.32.a.38.c. Ioan.1.a. Et perſecutiones fidelium, quæ fiunt per infideles & potentes ſeculi: Item ſeditiones. Iob 37.b. Pſ.54.106. Et tempeſtas in abſcondito, eſt tribulatio cordis. Pſ.80.

Perſecutio iudæorum in Chriſtum

Tempeſtas etiam fuit perſecutio Iudæorum in Chriſtum, & ipſa paſſio. Pſ.54.68. Et propter Ionam, hoc eſt, propter Chriſtum orta dicitur eſſe tempeſtas. Iob.1.d. Hoc eſt, voces & tumultus Iudæorum & perſecutiones ante paſſionem.

Status peccati.

Procella interdum ſignificare poteſt ſtatum peccati. Pſalm.106. Statuit procellam eius in auram.

Hie.ſ.Iſa.66. Aug.1.q.in euan.20. Gre.18.mor.11. & 19.mor.6. Rup.ſ.Pſ.82. Gre.in diuer. ho.6. Hie ſ.Ioan.1. Gre.27.mor.20. Arn.ſ.Pſ.106. Aug.ſ.Pſ.80. Geor. Ven. Cant.1. tom.6.cap.9. Aug.ſ.Pſ.64. Rup.ſ.Pro.1. Arn.ſ.Pſ.16.

Templum.

Templum, eſt domus Deo conſecrata, & ad eius cultum dedicata, quod & ædes dicitur. Aliquando autem tabernaculum appellatur templum. Fuit autem in Iudæa ſucceſſiuè triplex templum. Primum Salomonis: deinde templum Eſdræ: tertium templum Herodis, magni, qui iuxta Ioſephum erexit templum nouum à fundamentis: cuius ſtructuram oſtendebant Apoſtoli Chriſto dicentes. Mar.13.a. Magiſter aſpice quales lapides, & quales ſtructuræ.

Chriſtus. Humanitas Chriſti. Caro Chriſti. Eccleſia militãs

Templum Dei in primis dicitur Chriſtus, aut eius humanitas, ſeu caro. 3.Reg.6.a. Pſ.11.17.64.67.138. Ionæ 2.c. Marc.12.a. Ioan.2.d. Et templum ſanctificans aurum, eſt Chriſtus ſanctificans laudes & orationes, quæ per ipſum offeruntur. Mat.23.b.

Templum Dei aliquando dicitur eccleſia. Pſ.10.17.44.47.64.67.78. Iſa.6.a. Ier.30.d. Eze.40.g.43.a. Haba.2.d. Zach.6.c.8.c. Mat.21.b.2. Theſſ.2.d. In hoc templo inuenitur Chriſtus. Luc.2.g. Hoc eſt templum, in cuius ædificatione non auditur malleus: in cuius etiam conſtructione concurrunt Gentiles ad fidem venientes. 3.Reg.5.a.6.c.9.b. Erant autem templum vnum: vt vnitas eccleſiæ deſignaretur. Templum etiam eſt totus ordo eccleſiæ: quando videlicet temporalia etiam ad contemplationem æternitatis ordinantur. 1.Reg.2.g. Vt autem tabernaculum ſynagogam, ita templum eccleſiam ſignificat.

Eccleſia triumphans.

Templum præterea dicitur cæleſtis patria. 1.Reg.2.g. Ion.2.d. Haba.2.d. Mala.3.a. Hoc eſt templum, in quo non auditur malleus. 3.Reg.6. De hoc dicitur: Dominus in templo ſancto ſuo: dominus in cælo ſedes eius. Pſ.10.44.64.67.

Sancti. Anima fideles.

Templum Dei ſæpe dicuntur Sancti, & quælibet anima fidelis, in qua Deus per gratiam ſuam & amorem habitare dignatur. 1. Regum 2.g. Pſalm.64.78.137. Iſa.6.a. Ezechiel. 40. Haba.2.d. 1.Mach.7.c. Matth.21.b.24. Ioan.14.c. 1.Corinth.3.d.6.d.2. Corin.6.d. Templum autem dans Apoſtolus Spirituiſancto, oſtendit ipſum eſſe Deum, quia ſolius Dei eſt habere templum.

Sacra ſcriptura. Lectio legis veteris. Myſteria.

Templum præterea Dei, eſt ſacra ſcriptura, & ſpiritalis intelligentia ſcripturarum. 1.Reg.1.d.2.g.3.a. Mat.23.b Et etiam lectio legis veteris. Iſa.22.d. Templi autem menſura, eſt legis diſpoſitio. Exo.30.b. Templum quoque interius, ſunt ſecretiora myſteria. Eze.41.c.

Fides.

Templum apertum, eſt fides manifeſtata in mundo. Is etiam, qui confitetur fidem templum apertum eſt. Apoc.11.a.

Synagoga.

Templum deſertum a Chriſto, eſt ſynagoga, in qua prius habitabat, antequàm in infidelitatem incideret. Luc.20.a.

Arn.ſ.Pſ.10.64. Hil.ſ.Mat can.12 Hie.ſ.Zac.1. Aug.1.q.in euan.14. Geor.Ven. Cant 1. tom.7.cap.31. Ori.ſ.Matt.ho.15. & ſ.Luc.ho.15.18. Hie.epiſt.Quis dabit & ad Laetam. & ſ.Haba.2.& ſ.Zac.1. Aug.ſ.Pſ.44. Gre.ſ.1.Reg.2. Geor.Ven. cant.1. tom.7.cap.33. Tho.1.2.q.102. artic.4. Gre.ſ.1.Reg.2. Hie.ſ.Ionam.2. Hila ſ.Pſ.64.137. Phil de nobilitate. Arn.ſ.Pſ.78. Aug.epiſt.57.66. Gre ſ.1.Reg.2. Ori.ſ. Mat.ho.25. Hie.ſ.Iſa.22. Rup.7.ſ.Apoc. Amb.ſ.Luc 20.

Templa idolorũ. Animæ fideles. Habitacula hæreticorum.

Templa etiam dicebantur idolorum, & templum Dagon, eſt anima infidelis idololatriæ ſuperſtitione polluta. 1.Reg.5.a. Et delubra voluptatis, ſunt dæmonum, aut hæreticorum habitacula. Iſa.13.b.27.c.55.a Delubra autem montium, ſunt, quæ erigunt hæretici contra Dei templum, quę & phana dicuntur. Eze.6. Hoſe.8.d. Ioel.3.b.

Gre.ſ.1.Reg.5. Hier.ſ.Iſa.13.& ſ.Ezec.6.

Deus.

Templum domini, templum domini, templum domini, dicentes Ier.7.a. ſunt, qui de exteriori Dei cultu gloriantur, de interiori minime curam habentes. Et dicunt illud triplicato mendacio, qui fidere volebant in templo abſque opere. Templum autem domini triplicatum dicitur ipſe Deus, propter tres perſonas. Ipſe enim dominus Deus omnipotens eſt templum illius ciuitatis ſupernæ Hieruſalem. Apoc.21.g.

Glo.ord.ſ.Ier.7.

Tempus, Temporalis, Temporaneus.

Tempus, eſt interuallum motus cælorum, quod à nobis dignoſcitur, præcipuè per Solis, & Lunę curſum, ac per ſuas partes diuiditur. Tempus autem aliquando dicitur ętas. Deu.22.1. Longo viuas tempore. Afflictio. Pſ.36. In tempore malo. Hora. Gen.24.g. Et tempore de-

ambulabat Iſaac Dies. Leui.15.c. Tempore ſanguinis menſtrualis. Annus. Nu.24.a.34.c. Ipſe erat eo tempore rex Moab. Curſus. Pſalm.103. Fecit lunam in tempora. Tempus definitum. Geneſ.21.a. Tempore quo prædixerat Deus. Impletio. Geneſ.25.e. Iam tempus pariendi aduenerat. Interuallum. Exod.9.a. Conſtituitque Dominus tempus. Moral.40.a. Geneſ. Aliquantulum temporis fluxerat. Opportunum. Geneſ. 29.b. Nec eſt tempus, vt reducantur. Status. Deuteron.32.f. Longo tempore perſeueretis. Terminus.3.Reg.18.e. Illis prophetantibus venerat tempus.

Ori.ſ.Gen.ho.1. Hil.ſ.Pſ.61. Amb.de ſacramentis. Hie. & Aug.ſ. Pſ.61. Glo.ord.ſ.Exod.2. Aug.ſ.Pſ.101. Gre.ſ.Pſ.31. & 11.mor.8. Hie.ſ.Mic.5.& ſ. Zac.10.& ſ.Iob.38

Tempus incarnationis & paſſionis Chriſti.

Tempora diuerſa.Gen.1.b. iuxta variam acceptionem luminarium accipiuntur: ſed imprimis deſignant annum placabilem Dei: quod tempus, dicitur tempus beneplaciti Dei, quod eſt tempus incarnationis & paſſionis Chriſti.Pſalm.68. quod dicitur tempus acceptabile.2. Cor.6.a. Secundum hoc tempus deſcendebat angelus in piſcinam. Ioan.5.a. quia cùm venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum. Gala. 4. a. Iſa.49.c. Et tempus tribulationis Chriſti, eſt tempus paſſionis eius. Ierem.15.c. Tempus multum, poſt quod mortuus eſt rex Aegypti. Exod.2.d. eſt temporis plenitudo, quando Chriſtus vicit diabolum. Et tempus opportunum, & tempus gratiæ, à tempore incarnationis Chriſti. Pſalm. 31. 101. 144. Tempus etiam, in quo Deus recordatur generis humani, eſt tempus redemptionis per Chriſtum factæ. Iob.14.d. Et tempus, quo parturiens peperit, erat tempus natiuitatis Chriſti. Michæ. 5. a. Et tempus etiam ſerotinum, eſt tempus aduentus Chriſti. Zachar.10.a. In tempore ſuo produxit Deus Luciferum. Iob. 38. d. quando miſit filium ſuum in plenitudine temporis.

Hie.ſ.Mic.5.

Tempus nouæ legis & conuerſionis gentium.

Tempus requirendi Dominum, eſt tempus nouæ legis. Hoſe.10.d. Et tempus in quo parturiens peperit, eſt initium eccleſiæ ex gentibus. Mich.5.a. Et tempora Chriſti, ſunt tempora conuerſionis gentium. Iſa.33.a.

Glo.ord.ſ.Agge.1.

Tempus conuerſionis.

Tempus domus domini ædificandæ, eſt quum primum conuerti ad Deum poſſumus. Agg.1.a. Qui tamen negligunt conuerti dicunt. Nondũ venit tempus domus Dei ædificandæ.

Hie.ſ.Iſa.9. Gre.30.mor.19. Ori.ſ.Leui.ho.16. Iſyc.ſ.Leui.26.

Tempus prædicationis.

Tempus primum, primam Chriſti prædicationem deſignare poteſt. Iſa.9.a. Et tempus partus ibicum, eſt tempus prædicationis. Iob.39.a. Temporibus autem ſuis dat Deus pluuiam quum facit prædicari ſic, vt proſit auditoribus. Leu.26.a. Et dicitur temporanea pluuia. Ier. 5.f. temporaneus imber ſunt fundamenta fidei, & cognitio ex parte. Hoſe.6.a.

Ori.ſ.Can.ho.2.4. Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.58. Rup.1.ſ.Cant.2. Arn.ſ.Pſ.31. Glo.int.ſ.Leu.16. Ric.de S.Vi.1.de ſecur.conſcientiæ. 35.

Tempus remiſſionis. Tempus abſcindendi ſuperflua, ab intellectu & à lege. Tempus contemplationis.

Tempus putationis, eſt tempus remiſſionis: & tempus abſcindendi, ſi quid ſuperfluum, & minus vtile fuerit in ſenſibus vel intellectibus Cant.2.c. eſt tempus, quo iam ſecuris ad radices arborum poſita eſt: vt mali abſcindantur, & in ignem mittãtur. Tempus etiam putationis fuit in aduentu Chriſti, quando amputata ſunt à lege omnia, quæ non amplius erant ad literam obſeruanda. Tempus etiam opportunum, eſt tempus emendationis. Pſ.31. Tempus ingrediendi ſanctuarium. Leuitic. 1.6.a. eſt tempus vacandi contemplationi. Ad idem referri poteſt tempus conſecrationis ſacerdotum. Leuitici 8. g. Tempus etiam ridendi dici poteſt tempus contemplandi diuina: tempus autem flendi, tempus conſiderandi ſeipſum. Eccleſiaſtæ 3.a.

Hil.ſ.Pſ.1. Aug.ſ.Pſ.1. Gre.6.mor.28.

Tempus iudicii. Aduentus Spiritusſancti. Contemplatio poſt actionem.

Tempore ſuo dat lignum fructum ſuum. Pſalm.1. hoc eſt, tempore iudicii, vel poſtquam clarificatus eſt Chriſtus, miſit Spiritumſanctum, & inſtituit eccleſiam. Et tempore ſuo infertur aceruus tritici. Iob.5.b. quum quis poſt opera vitæ actiuæ, ſe tradit contemplationi.

Hie.ſ.Iſa.14.& ſ. Iere.8. Ori.ſ. Pſ.36.ho.3. Hie.ſ.Ezec.30. Glo.ord.ſ.Iſa.23.

Tempus iudicii & punitionis Dei.

Tempus Babylonis eſt tempus iudicii, & punitionis malorum. Iſa.14.a. Dicitur etiam tẽpus malum Pſ.36. Et tempus viſitationis. Iere.8.e.10.c. Et tempus vultus Dei, quando Chriſtus apparebit vt iudex. Pſ.20. Hoc eſt tẽpus, quod Chriſtus dicitur accipere. Pſa.74. Et tempus ſtatutum. Iob.12.a. Tempus etiam furoris Dei, eſt tempus iudicii, aut vindictæ in malos. Ierem.18.d. Hoc tempus vocauit Deus aduerſus animam. Thren.1.e. Ezech. 7.b. Et tempus Nabuchodonoſor & terræ eius, eſt tempus deſtructionis Babylonis, aut poteſtatis diaboli. Ier.27.b. Et tempus gentium, eſt dies iudicii, qui ad omnes ſpectat gentes. Eze.30.a. Et dicitur tempus afflictionis. Eccl'tæ 12.a.

Hie.ſ.Eccleſiaſt.3.

Perfecta pœnitentia.

Tempus regis vnius, & tempus hominis dicuntur eſſe ſeptuaginta anni. Iſa.23.d. Et deſignant perfectam pœnitentiam.

Tempus amandi eſt, vt poſt Deum amemus liberos, vxorem & propinquos. Et tempus audiendi eos, eſt in martyrio. quum pro Chriſti confeſſione rigidos pietas oppugnat inimica Vel certè tempus amandi legem & legalia ante aduentum Chriſti, & tempus odiendi ea eſt, euangelii gratia ſuccedente. Eccl'tæ 3.d.

Tempus belli eſt in hac vita, quæ militia eſt ſuper terram: tempus pacis in futura. Eccl'tæ 3 b. Iob.38.c.

Ori.ſ.Mat.ho.16. 19. Hie.ſ.Iſa.18. Amb.ſ.Pſ.118. ſer.16.

Tempus operandi.

Tempus fructuum vineæ, eſt tranſacta pueritia, adoleſcentia, & iuuentute, quando iam adeſt virilitas: vel quum quis iam debuit profectum habere in verbo Dei. Mat.21.d. Vel eſt tempus Prophetarum, quo tempore vinea Iſrael expectata eſt vt faceret vuas, & fecit ſpinas. Iſa.5.a. Et tempus ficuum, eſt tempus operandi in pace. Mar.11.b. Ille autem eſt perfectus, qui etiam tempore tribulationis operatur. Tempus quoque meſſis nouorum, eſt tempus laboris. Exod.34.c Et tempus faciendi, eſt tempus operandi, & tempus aduentus Chriſti, quod non eſt præcipiendi, vt tempus legis veteris: ſed operandi. Pſ.118. Iſa.49.2.Cor.6.a. Tempus partus Hebræorum. Exo.1.c. eſt tempus conuerſionis animarum, & bene operandi.

Tempore omni iudicantes iudices inſtituti à Moſe. Exod.18.d. ſunt facientes iuſtitiam in omni tempore. *Glo.int.ſ.Exo.18.*

Tempora tria anni quibus apparere debebat omne maſculinum in conſpectu Domini. Exo.34.c. Erant Ver, Æſtas & Autumnus. *Glo.int.ſ.Exo.34.*

Tempus remiſſionis. Tempus planctus, quod fuit ſeptuaginta dierum. Geneſ.50.a. deſignat tempus remiſſionis in ſeptenario. *Glo.ord.ſ.Gen.50.*

Longa vita prædicatorum. Tempus multum ſeruorum patris familias. Mat.25.b. deſignat longam vitam conceſſam prædicatoribus. *Ori.ſ.Mat.ho.33.*

Comminatio Dei. Tempus conſtitutum ad plagam. Exo.9.a.13.b. eſt comminatio facta à Deo ad peccatores, vt excitentur ad pœnitentiam.

Tempus proſperitatis & aduerſitatis. Tempus vtrunque eſt tempus aduerſitatis & proſperitatis. Exod.13.d. Idem deſignatur, quando dicitur Pſ.33. Benedicam Dominum in omni tempore. Tempora etiam lunæ ſunt tempora perſecutionis & pacis eccleſiæ. Pſ.104. *Baſ.ſ.Pſ.33. Amb.4. Exae.*

Proſperitas malorum. Tempus malum, eſt tempus, quo mali præualent aduerſus bonos. Amos 5.c. Mich.2.b. Et tempus tribulationis eſt, in quo iuſti affliguntur à malis, & confunduntur. Pſ.36. Tempora quoque, quæ non ſunt abſcondita à Deo, ſunt tempora huius ſeculi. Iob.24.a. Poſuit etiam Deus tempus tenebris, hoc eſt, modum iniquis, quo iniqui eſſe deſiſtant. Iob.28.a. *Hie.ſ.Amos 5. Aug.ſ.Pſ.36. Gre.16.mor.21.& 18.mor.17.*

Iudæi. Hæretici. Temporaneum eſt fructus præcox: & deſignat Iudæos, aut hæreticos, qui deuorati ſunt à diabolo antequàm reſipiſcerent, cum ſuperbirent. Iſa.28.a. *Hie ſ.Iſa.28.*

Defectus verbi Dei. Tempus ſiccitatis, eſt tempus in quo eſt defectus verbi Dei. Ier.17.b. *Hie.ſ.Ierem.17.*

Tempora legis veteris. Tempora priora erant tempora legis Moſis. quæ dicit meliora, qui legem præfert euangelio. Eccleſiaſtæ 7.b. *Hie.ſ.Eccleſiaſt.7*

Tempora varia. Tempus plangendi, hoc eſt, afflictionis: eſt in hac vita, tempus ſaltandi, hoc eſt, gaudendi in futura, quantum ad bonos. Tempus amplexandi erat in lege veteri: tempus abſtinendi in noua. Tempus etiam amplexandi ſapientiam in contemplatione: & tempus abſtinendi ab amplexibus, eſt in cura corporis occupari. Eccl'tæ 3.a. *Hie.ſ.Eccleſiaſt.3.*

Tempus Antichriſti. Tempus & tempora & dimidium temporis. Dan.7.g. tres anni cum dimidio, ſunt, quibus Antichriſtus affliget Sanctos. Tempus etiam modicum quo ſoluetur diabolus, eſt tempus Antichriſti. Apo. 20.a. *Hie.ſ.Dan.7. Aug.ſ.Apo.ho.16.*

Tempus quo ſtruthio erigit alas in altum. Iob.39.c. eſt opportunitas hypocritæ, qua ſuas cogitationes ſuperbiendo manifeſtat. *Gre.31.mor.11.*

Tempus peccati. Tempus ſenectutis eſt tempus veteris hominis. Pſalm.70. Et tempus immunditiæ leproſi eſt tempus, quo quis in turpitudine peccati exiſtit. Leu.13.f. Tempus etiam malorum, eſt tempus peccati. Iere.15.c. Et tempus diuertentium dæmonum. Et tempus Hieruſalem, eſt tempus iuuentutis & peccati. Et dicitur tempus amantium: quia dæmones & hæretici animam cupiunt peruertere. Eze.16.a. Tempus etiam iniquitatis extremæ erit, quando refrigeſcet charitas. Eze.45.b. Et tempus menſtruale, eſt tempus idololatriæ. Leu.15.d. *Aug.ſ.Pſ.70. Glo.int.ſ.Leui.13. Ori.ſ.Iere.ho.15.& ſ.Eze.ho.6. Glo.int.ſ.Leu.15.*

Tempora vitæ conſtituta beſtiis erant vſque ad tempus, & tempus. Dan.7.d.

Tempus vernum. Exo.34. Vide Ver.

Temulentus, vide Ebrius.

Tendere, vide Expandere.

Tendere, Tentorium, vide Tabernaculum.

Tenebræ, vide Caligo.

Tener.

Tenerum dicitur, quod eſt molle ac recens.

Tenellus dicitur Chriſtus, Prou.4.a. Quia molles carne bene apti ſunt mente, & ipſe doctus eſt à patre. *Galat.lib.1. cap.1.*

Mundiſia vitæ. Res amabilis. Teneritudo agni aut vituli, ad munditiam vitæ refertur, & deſignare poteſt implentem legem, & eum, qui totus cedit in ſinum Dei: deſignat etiam quicquid in terris amabile eſt, quod eſt Deo offerendum. Gen.18.a. *Amb.1.de Abraham.*

Innocentia. Imperfecti. Peccatores. Tenerrimi hœdi, innocentiam ſignificare poſſunt: & etiam imperfectos: & peccatores ex duobus populis, ſed dociles. Gen.27.a.33.c. *Glo.int.ſ.Gen.18.*

Profectus bonorum. Teneritudo ramorum ficus. Mat.24.c. deſignat profectum bonorum operum, qui prius erat abſconditus, vel ipſos homines in ſpiritualibus proficientes. *Ori.ſ.Mat.ho.30. Aug.1.q.in euan.39.*

Affluentia deliciarum. Vacatio ab exterioribus. Tenera filia Babylonis. Iſa.47.a. deliciarum affluentiam deſignat. Vel tenerem filiam Deus vocat, quando dilectam vniuſcuiuſque animam à laborioſis huius mundi ſeruitiis reuocat: ne dum exterioribus actionibus afficitur, ab internis deſideriis obduretur. Sed Chaldæorum filia, mollis & tenera non vocatur, quia mens prauis deſideriis dedita, in eo, quem anxiè appetit huius ſeculi labore relinquitur: vt foris mundo velut ancilla ſeruiat, quę intus Deum vt filia nequaquam amat. *Gre.6.mor.10.*

Tenere.

Tenere, eſt apprehendere, capere, detinere & poſſidere. Item cuſtodire. Pro.18.d. Qui autem tenuerit adulteram, ſtultus eſt. Delectare. Iſaiæ 51.d. Gaudium & lætitiam tenebunt.

Impedire. Pſal. 118. Defectio tenuit me intelligere & ſcire. Pro. 3. c. qui tenuerint eam beati. Obtinere. Iudith. 9. b. Tenuit pedes eorum abyſſus. Occupare. Exo. 25. b. Tenebit longitudo eius cubitum ac ſemiſſem. Recordari. Apo. 2. g. Quod habetis, tenete donec veniam. Regere. 2. Reg. 6. a. Tenuit eam, quoniam calcitrabant boues. Teneri, Obligari. Nu. 3. b. Nec obnoxia tenebitur ſponſioni.

Gre. 13 mor. 9. Tenere dicitur Deus: quando aliquid graue operatur, & tenet ceruicem alicuius, quando elationem, quam in infimis habuit, diſtrictione ſuæ percuſſionis inclinat. Iob. 16. c. 38. b. *Operans Deus grauia & reprimens.*

Hie. ſ. Iob. 26. Gre. 17 mor. 13. Tenet Deus vultum ſolii ſui. Iob. 26. b. quando ſecreta iudicia cælat. Et quia à nobis in hac vita regni eius gloria, non quanta intrinſecus habetur, agnoſcitur. *Celans Deus iudicia ſua & gloriam.*

Hie. ſ. Iſa. 27. Tenebat Deus fortitudinem ſuam. Iſa. 27. b. quando non mittebat filium per incarnationem: quem tamen ſe miſſurum promiſerat. *Detinens Deus Miſſionem filii.*

Glo. int. ſ. Pſ. 138. Rup. 2. ſ. Apoc. Amb. 4. de interp. 11. & ſ. Luc. 8. Tenere interdum, cuſtodire, vt tenebat dextera Dei Chriſtum. Pſ. 138. hoc eſt, diuinitas humanitatem: vel Chriſtus quemlibet fidelem, ne decidat. Ita dicitur tenere ſeptem ſtellas, conſeruando prælatos à lapſu. Apoc. 2. a. Tenet etiam manum dexteram noſtram, quando conſtanter facit nos bene operari. Pſ. 72. Luc. 8. g. *Seruans Deus.*

Gre. 29 mo. 2. Tenuit Dominus extrema terræ. Iob. 38. b. qui in fine ſeculorum ad deſtitutam iam, & alienigenis regibus ſubditam ſynagogam venit: atque ex illa impios excuſſit, quia ſpiritualia fidei prædicamenta renuentes, etiam à carnalis ſacrificii gloria repulit. Vel certè extrema terræ tenuit: quia ex Iudæa paucos abiectos & humiles elegit. Extrema terræ tenuit, quia legis doctores deſerens, & piſcatores ſumpſit. *Expulſio ſynagogæ electis humilibus.*

Glo. ord. ſ. Exo. 4. 12. Tenens ſeu habens Moſes in manu virgam. Exo. 4. a. eſt Chriſtus habens potentiam diuinitatis. Eſt etiam habere paſtoralem cuſtodiam. Ad hæc referri poteſt tenere baculum in manibus. Exo. 12. b. *Potentia diuinitatis Chriſti. Paſtoralis cura.*

Glo. ord. ſ. Exo. 34. Tenens Moſes tabulas legis, quæ non ſunt fractæ. Exod. 34. d. deſignat collationem legis nouæ per Chriſtum, quæ vſque in finem ſeculi eſt duratura. *Collatio legis nouæ.*

Iſyc. ſ. Leui. 7. Rup. 1. ſ. Leui. 28. Tenere in manibus adipem. Leui. 7. d. eſt in opere ſeu executione habere deſiderium, vel carnis luxuriam refrænare. *Exequi deſiderium. Frenare libidinem.*

Gre. 19 mo. 29. & ſ. Cant. 3. Ori. ſ. Mat. ho. 19. Amb. de Vir. 3. & de Iſaac 5. Hie. ſ. Iſa. 64. Ber. ſ. Can. ſer. 79. Aug. epiſ. 58. & ſ. Pſ. 55. Tenere gladium plus eſt quàm habere, vt tenent gladios, qui habent verbum Dei, & ſecundum ipſum viuunt. Cant. 3. c. Tenet autem Chriſtum, hoc eſt, verbum Dei, aliter quidem ſponſa, quæ dicit. Cant. 3. b. Tenui eum, & non dimittam. Et Iſa. 64. c. Non eſt qui teneat te, per amorem videlicet, & vinculis charitatis, & mentis affectu. Sic tenuerunt mulieres pedes eius poſt reſurrectionem. Mat. 28. b. Tenet autem cũ ſponſa fidei firmitate, & deuotionis affectu: nec teneret: niſi teneretur. Eius caput non tenent mali: nec hæretici. Coloſ. 2. d. Aliter voluerunt tenere verbum Dei Scribæ & phariſæi, volentes opprimere ipſum verbum, & reuincere: ſed non potuerunt. Mat. 21. d. Tenuerunt autem Dauid Allophyli, in geth, deſignantes capturam Chriſti. Pſ. 55. in titulo. *Operari verbũ Dei. Perſecutio Chriſti.*

Gre. 13 mor. 19. Tenere dicuntur fœdus Dei, qui legem eius obſeruant. Iſ. 56. b. Et tenet iuſtus viam ſuam, quum ad amorem cæleſtium robuſtius ſtringitur, ſciens quia bonis deſideriis præmia æterna non deerunt. Iob. 17. b. *Seruare legem Dei.*

Hie. ſ. Iſa. 14. Tenere dicuntur lacinias, qui aliorum adhærent exemplis. Thre. 4. c. Et tenent populi Iudæos, quum gentiles adhærent apoſtolis. Iſa. 14. a. *Adhærere exemplis.*

Glo. int. ſ. Exo. 4. Tenens Moſes caudam colubri. Exod. 4. a. deſignat populum Iudaicum crediturum in fine ſeculi. *Iudæo credituri. Extremo tempore.*

Gre. ſ. 1. Reg. 14. Tenentes adoleſcentem diſcipulum Chriſti ſindone. Marc. 14. e. ſunt laudantes initia bonæ conuerſationis. *Initia bonæ conuerſationis.*

Gre. 5 mor. 23. Tenet pauor contemplantem. Iob. 4. c. quia cùm ſubtilitatis intimæ arcana percipit, vnde ſe apud ſeipſum fortem credidit, inde ante conſpectum iudicis titubauit. Diſtrictioné quippe diuinæ iuſtitiæ contemplantes, etiam de ipſis operibus iure pertimeſcimus, quæ nos fortia egiſſe putabamus. *Timor contemplantis.*

Hie. ſ. Pſ. 135. Tenet paruulos Babylonis, qui refrænat paruas cogitationes. Pſ. 135.

Beda ſ. Gen. 25. Tenens Iacob plantam Eſau manu. Gene. 25. deſignauit legem aſtringentem populum Iudæorum, ne deflueret. Tenens etiam Agar manum Iſmaelis filii ſui. Gen. 21. a. c. eſt lex ſuſtentans Iudæos, vel eccleſia cooperans noſtris actibus. *Lex frenans Iudæos. Eccleſ. adiuuãs noſtra opera.*

Gre. 5 mor. 10. Tenere volens Oza arcam lapſantem. 2. Reg 6. b. deſignat minores volentes corrigere benefacta maiorum, quæ ipſi non intelligunt. *Minores corrigentes maiores.*

Glo. ord. ſ. Leui. 13. Teneri mundiſſima lepra. Leu. 14. b. eſt totam tranſgredi legem: vt populus gentilis, qui non expellitur, ſed mundus iudicatur, quia legis iugo ſubiectus non erat. *Tranſgredi totam legem.*

Ori. ſ. Mat. ho. 20. Tenentes ſeruos Dei miſſos à rege. Mat. 22. a. ſunt contentionibus verborum irretientes ſimplices nuncios veritatis.

Hie. ſ. Ier. 2. Tenentes legem Dei, qui neſcierunt Dominum. Ier. 2. b. ſunt Scribę ignorantes Chriſtum, & mali doctores, qui deuorant plebem Dei. *Mali doctores.*

Amb. 2. de interp. 4. Tenent pſalterium & citharam, qui voce, non corde laudant Deum. Iob. 21. b. *Laudare Deum voce.*

Amb. ſ. Luc. 4. Teneri febribus ſocrum Simonis Petri. Luc. 4. g. eſt carnem cupiditatibus occupari. *Cupiditates.*

Hie. ſ. Iſa. 13. 24. Gre. 14 mor. 5. Tenent torſiones peccatorum. Iſa. 13. b. quia non poteſt effugere pœnam quam in propria conſcientia ſentit. Teneri etiam dicitur laqueo, qui Dei vindictam euadere nequit. Iſ. 24. c. Tenetur etiam planta impii laqueo, quando non poteſt ſe à peccatis explicare. Iob. 18. b. *Pœna peccatoris.*

Tenens

Imperium diaboli. Tenens ſceptrum in domo voluptatis,eſt hæreſiarcha : vel diabolus & etiam tenens ſceptrum in Aſcalon.Amos 1.a. *Glo.ord.ſ.Amos 1.*

Defenſio malorum. Tenentes ſe ſquamæ Leuiatan.Iob.41.b.ſunt iniqui, qui ad defenſionem iniquitatis pari culpa eò magis conſtricti ſunt,quò ſe ſibi per omnia ſimiles eſſe meminerunt. *Gre.33.mor.33.*

Inſidiatores. Tenens Ioab dextera manu mentum Amaſæ, & mittens manum ſiniſtram ad gladium. 2. Regum 20. c. deſignat eum, qui quaſi ex benignitate blanditur, & latenter ex malitia percutit. *Gre.15.mor.5.*

Impedientes prædicationem. Tenentes ventos ne flarent ſuper terram. Apoc.7.a. ſunt impedientes prædicatores, ne prædicent. *Rup.4.ſ.Apoc.*

Aſcribere bona opera Chriſto. Tenentes fratres Ioſeph munera in manibus. Gen.43.f. ſunt offerentes bona opera Chriſto, eaque illi aſcribentes.

Tenere ſolium gloriæ, vide Cathedra.

Tenere remum, Vide Remiges.

Tenere arcum, vide Sagittarius.

Tentare.

TEntare eſt, quaſi manu extenſa aliquid experiri, & exquirere ac probare, & rem non intellectam atque incertam aggredi. Item deiicere. 1. Corinth. 10. c. Non patietur vos tentari.

Manifeſtare. Tentare dicitur Deus Abraham, vel alium:non vt eius virtus Deo, ſed ſibi & aliis manifeſtetur, & tentat vt ſciat, hoc eſt, vt ſcire nos faciat. Et tentat te Deus, vt nota fierent, quæ erant in animo tuo : vnde hoc tentare eſt manifeſtare. Geneſ. 22. a. Exod. 15.d. 16.a. Deuteron.8.a. *Aug.1.de gen.con. Manic.22.*

Ignorantia Iudæorum. Tentatio,qua Chriſtus tentauit Philippum.Ioan.6.b.ignorantiam illius,& populi Iudæorum circa myſteria declarabat. *Aug.ſ.Ioan trac. 24.*

Inſidiare. Prouocare ad iram. Suggerere. Tentare interdum eſt inſidiari,& tentare dicitur Deum ille, qui quanta poteſt parte periculi ſe non expedit,& illic poſcit miraculum Dei, vbi nonnihil proficere poteſt humanæ rationis ope,quæ in promptu ſit. Tentant etiam Deum, qui prouocant ipſum ad iram. Pſ.77. Conuerſi ſunt, & tentauerunt Deum. Et qui ſuggerunt. Nu.14.d. Tentauerunt me iam per decem vices. *Rup.1.ſ.Gen.7.*

Detrahere Chriſto. Tentare Chriſtum eſt detrahere Chriſto.1.Cor.10.b.Tentabant autem Phariſæi Chriſtum inſidiantes.Tentabant etiam ipſum potius de diuinitate quàm de carne.Mat.16.a. *Amb.ſ.1.Cor.10. Ter.de car.Chriſti.*

Probatio baptizatorum. Tentatur Chriſtus ſtatim poſt baptiſmum. Mat.4.a. vt tentatione ſua indicet in ſanctificatis nobis maxime diaboli tentamenta graſſari : quia victoria ei magis eſt exoptata de Sanctis.Tentat etiam Deus poſt tranſitum maris rubri in Mara. Exod.17.a. vt baptizati probati fiant in virtutibus. *Hil.ſ.Mat.Can. Hie de manſio. Gre.24.mo.12.*

Tentatio dictus eſt locus Petræ Oreb,vbi erant aquæ amaræ.Exod.17.a.quia certiſſimum experimentum eſt animæ in labore atque amaritudine. *Phil.de congr. &c.*

Tentatio humana,eſt confidendo in Deo, diffidere homini.1.Cor.10.c. *Amb.ſ.1.Cor.10.*

Tentator dicitur diabolus.Mat.4.a.Accedens tentator.

Tenuis, Attenuare, Extenuare.

Subtilitas ſpiritualium. Tenue, eſt exiguum, & paruum, ac ſubtile : vt tenue filum, Attenuare autem eſt tenue reddere.

Tenuiſſimus puluis aromatum. Exod.30.d. deſignat ſubtilem examinationem virtutum. Tenuis etiam aura ſubtilitatem indicat ſpiritualium.3.Reg.19.c. *Gre.1.mo.19. Amb.epiſ.62.*

Timor iudicii. Attenuari dicitur ſpiritus.Iob.17.a. nempe timore iudicii, quia electorum mentes, quo amplius extremo iudicio propinquare ſe ſentiunt, eo ad diſcutiendas ſemetipſas terribilius contremiſcunt, & ſi quas in ſe carnales vnquam cogitationes interueniunt, pœnitentiæ ardore conſumunt,nec cogitationes ſuas dilatari carnali voluptate permittunt, quia eò ſemetipſos diiudicantes ſubtilius feriunt,quò diſtrictum iudicem præſtolantur vicinum. *Gre.13.mor.15.*

Subtilitas contemplationis. Attenuati oculi ſuſpicientes in excelſum.Iſa.38.c. dicuntur, vel deficientes in contemplatione,quaſi reuerberati. Vel etiam ſubtiles facti. *Ber.ſer.de verbis Ezec.*

Iudæi ſine Deo, & templo. Attenuata dicitur gloria Iacob.Iſa.17.a. quando Iudæi perdiderunt Deum & templum & Prophetas. Sic dicitur attenuari robur eius. Sopho. 2.d. Non attenuatur vero gloria Iacob, quando creſcit in eccleſia.Ier.30.d. *Hie.ſ.Iſa.17.*

Deſertio hæreticorum. Tenuitas, quam mittit dominus in pinguibus eſt, quum dæmones, aut hæretici relinquuntur à ſuis.Ioan.10.a. *Hie.ſ.Iſa.10.*

Confuſio philoſophorum. Attenuari dicuntur flumina Aegypti, quum confunduntur errores Philoſophorum. Iſaiæ 19.d. *Hie.ſ.Iſa.19.*

Defectus verbi Dei. Tenues ſpicæ, famem verbi Dei ſignificant.Exo.41.a.Attenuari autem fame dicitur robur iniqui.Iob.18.c.quando eius anima nulla interni cibi refectione paſcitur. Attenuatur etiam frater, quum per deſidiam perdit ſpiritales diuitias.Leu.25.d.e. *Gre.14.mor.7. Iſyc.ſ.Leui.25.*

Tepidus.

Tepidum dicitur,quod eſt medium inter calidum & frigidum.In ſpiritualibus autem tepidus eſt,qui fidem ſuſcepit,ſed malus eſt moribus,eſtque peior frigido infideli.Apoc.3.c. *Amb.ſ.Pſ.118. ſerm.1.*

Terebinthus.

Plin.4.nat.hiſt.6.

Terebinthus,eſt arbor nigrum lignum cum ſplendore proferens, habensque in buxi ſpeciem ſoliditatem : vnde fit terebinthina,ſeu gummi genus & lachryma. Ab aliquibus autem dicitur eſſe lentiſcus.Eſt arbor infrugifera,quanquam habeat minutum ſemen.

Aug.q.in Ioſ.30. Beda ſ Gen.35. — *Crux Chriſti.*

Terebinthus,vt habet lachrymam ſalubrem,crucem Chriſti deſignare poteſt.Ioſ.2.f.Iuxta Septuaginta. Sub hac infodit Iacob idola, hoc eſt, Chriſtus peccata. Hanc attulerunt filii Iacob in Ægyptum,hoc eſt,Apoſtoli in mundum.Ge.43.c.

Amb.2.de Iacob 7. Glo.ord.ſ.Iſa.1. Lyra ſ.Hoſe.4. Hie.ſ.Iſa.1. — *Auari. Idololatræ. Iudæi. Hæretici.*

Terebinthus, aut lentiſcus,vt eſt arbor infrugifera,typus eſt auarorum,& idololatrarum: qui nullum proferunt vtilem fructum.Ge.35.a.Terebinthus etiam defluentibus folus, ſignificat Iudæos ſine recta doctrina,literæ legis adhærentes. Vel deſignat hæreticos,vel habentes diuitias.Iſa.1.g. Hoſ.4.c.Cæterùm,Iſa.1.pro terebintho legitur quercus, quod ait Hieronymus eſſe iuxta interpretationem Symmachi.

Terere,Tritura,Triturare.

Terere,eſt fricare & tundere,ac frangere, vnde tritura, quum franguntur ſpicæ ad colligendum triticum,quod eſt triturare.

Hie.ſ.Iſa.28. — *Caſtigatio Dei.*

Terere dicitur Deus ſcopa.Iſa.14.f.quando acri caſtigatione omnes eluit ſordes.Et triturat ferris,aut rota plauſtri, quum grauius caſtigat.Triturat vero baculo, quando leuius animaduertit.Iſa.28.g.

Fideles.

Tritura Chriſti,dici poſſunt fideles tribulationibus purgati.Iſa.21.c.

Hie.ſ.Iſa.25.41. & ſ.Mich.4. — *Contritio malorum & diaboli. Prædicare.*

Teri paleas,eſt conteri malos.Iſa.25.d.Et triturari Moab,eſt conteri diabolum. Et triturari montes,eſt conteri ſuperbos.Iſa.41.d.4.d.

Glo.ord.ſ.Deut.25. Ori.ſ.Leui.ho.16.

Triturans bos,eſt prædicans prædicator, cuius non eſt alligandum os. Deu.25.a.1.Cor.9. b.Tritura quoque meſſium,eſt examinatio doctrinæ.Leu.26.a.

Gre.20.mor.16.& ſ.Ezec.ho.10. — *Labores mundanorum.*

Tritura, quam diligit vitula Ephraim.Hoſ.10.c.ſunt labores & curæ mundanorum propter vitia.

Hie ſ.Amos 1.

Triturant Damaſceni Galaad plauſtris ferreis. Amos 1.a. quando hæretici deceptos confirmant in erroribus.

Lyra.ſ.Ier.18.

Non tritum iter dicitur iter peccatorum, quia non eſt via regia, ſed anfractibus & erroribus plena.Ierem.18.c.

Tergus,vide Dorſum.

.·. *Terminus,vide Finis.* .·.

Terra,Humus,Terrigena.

Aug.3.de Gen. ad liter.7.

Terra eſt infimum quatuor elementorum,grauis & denſa,frigida & ſicca,mediam mundi tenens ſedem, ornata variis plantis, & animalibus, fluminibus ac fontibus. Quandoque autem terra dici poteſt vſque ad regionem aeris ſubtilem,in qua non ſunt nubes. Terra autem interdum dicitur hæreditas. Exod. 19.a. Sex annis ſeminabis terram tuam. Littus Marc.4. a. Omnis turba circa mare ſuper terram. Mons. Amos 4. d. Gradiens ſuper excelſa terræ, Puluis. 1.Regum 15. a. Sciſſa veſte, & terra pleno capite. Regio Exod. 18.a. Aduena fui in terra aliena. Sepulchrum. Iob.19.d. De terra ſurrecturus ſum. Superficies. Exod.16.b.In ſimilitudinem pruinæ ſuper terram. Vrbs. Pſal. 48.Vocauerunt nomina ſua in terris ſuis.

Geor.Ven.Cant.3. tom.7.cap.4. — *Deus pater.*

Terra quandoque ſumi poteſt pro Deo patre.Eſt quippe paterna mens omnium fœcundiſſima:vt germina illa bona produceret,filium videlicet & Spiritumſanctum, quibus cætera omnia huius vniuerſi produxit, & totum ipſum globum,Quod filiale germen perfecto à ſe decreto temporum curriculo in ſalutem gentium dedit. Pro quo Iſaias horum ſacramentorum conſcius deprecabatur dicens.45.b Aperiatur terra,& germinet ſaluatoré.Hoc Theologi noſtri de beata Virgine Hebręi de vltima archetypi menſura(quam Sachinam.i.habitationem meditatam Dei in nobis,& domeſticam vocant)interpretantur.Sed (ni fallor)de paterna mente meritò intelligi poteſt:quæ eſt filii in primis,& conſequenter omnium aliarum rerum prima pullulatrix.Nam de filio,qui verbum & veritas Dei dicitur,canit propheta.Pſ. 84. Veritas de terra orta eſt. Qui etiam dicitur aqua ſalutaris ex eadem terra ſcaturiens. *Eſt* itaque hæc receptiua omnium fœcunditatum, & conſequenter veluti prima parens etiam omnium pullulatiua.Et ſicut hæ terrenæ arbores,niſi plantatæ ſint in terreo elemento,minimè viuút:ſic de meliori & rationali arbore dicit ſumma veritas,quod niſi ſit plantata à patre ſummo agricola,in terra videlicet illa ſuperna,eradicabitur.Eſt etiam terra hæc in æternum ſtans à ſuo nunquam centro diuulſa, nec ad locum alium deſtinata, omnibus aliis elementis & elementariis rebus ſucceſſione quadam agitatis,& diuerſa petentibus ſpacia. Eſt & paterna illa mens ſemper in ſe ſtabilis,neque miſta, neque à centro ſuo dimota:& ſi Filius, Spirituſſanctus,Intelligentiæque omnes ad diuerſa exequenda mitti dicuntur. Eſt iterum terra centrum vniuerſi, eſt & pater centrum ſphæræ intellectualis, vbique per ſuam eſſentiam & potentiam exiſtens,ſed in cęleſti palatio aperta præſentia apparens,tanquam terra & habitatio illorum ciuium.Ad quam ſuſpirando propheta dicebat.Pſ.26.Credo videre bona domini in terra viuentium.

Materia prima. Terra quandoque dicitur materia prima. Gen.1.a. Exo.20.b.31.d. Hanc rigat fons de paradiſo voluptatis, quia eſſentia profundit materiam. Gen.2.b. *Geor. Ven. Cant.1. tom.7 cap.21.*

Mundus ſenſibilis. Terra itidem pro mundo ſenſibili ſumi poteſt, ad differentiam cæli, quando ſumitur pro mundo intelligibili. Ge.1.a. Sumitur etiam pro mundo, quando terra omnis dicitur eſſe Domini. Exo.19.a. *Creatura.* Sumitur item terra pro creatura, quando Deus dicitur eſſe longior terra. Iob.11.b. qui creaturæ modum perennitate ſuæ æternitatis excedit. Et terra deſerta, inuia & inaquoſa dicitur mundus ſine Chriſto & eius doctrina. Pſ.62. Terra etiam tribulationis & anguſtiæ, dicitur hic mundus. Iſa.30.b.32.a. Ier.4.b. Eundem deſignat terra aquilonis. Zac.6 b. *Amb.2.de Abr.8. Gre.10.mor.10. Aug.ſ.Pſ.62. Hie.ſ.Iſa.30.& ſ.Zac.6.*

Cœleſtis patria. Terra, quam dat Dominus poſſidendam, eſt æterna fœlicitas. Geneſ.12.a.15 d.26.a.49.c. Exod.3.b.6.a.12.13.20.b.31.33. Ioſ.1.b Hæc dicitur terra Dei, & terra viuentium. Pſ.11.15.24.26.33 36.51.101.141. Ier.3.f.11.a. Iſa.49.b.58.d. Hanc terram poſſident mites. Mat.5.a. Hæc eſt terra Chanaan, quam explorauerunt exploratores. Nume.13.b. Ipſa eſt terra fluens lacte & melle. Leu.20.d. Et terra Iſrael, in quam non ingrediuntur mali, eſt cæleſtis patria, in quam inducit Deus oues ſuas. Ezec.23.b.26.d.34.d. In hac terra iniquus non mittet radicem ſuam. Iob.15.c. In hac terra non parent filii ſtultorum, & ignobilium. Iob.30.b. Super hanc terram erit longæuus, qui honorant patrem & matrem. Exo.20 b. Ephe.6.a. Pſ.71. In hac terra apparuerunt flores, hoc eſt, animæ iuſtorum, vbi etiam audita eſt vox turturis, hoc eſt, requies quam promittit Deus. Can.2.c. Hæc eſt terra ſanctificata. Zach.2.d. Terra quoque Chanaan data in poſſeſſionem ſemini Abrahæ, eſt cæleſtis patria: de qua eiectus eſt Chanaan, id eſt, diabolus. Gen.17.a. Terra etiam habitabilis, vbi defecit man, hoc eſt, viaticum huius vitæ, eſt terra viuentium. Exo.16.g. *Ori.ſ.Pſ.36.ho.2.3.& ſ.Ioſ.ho.2.& ſ.Num.ho.5. Gre.Nyſſ.de beati. Hier. Dardan & ſ.Iſa.58.& ſ.Ezec.26.34.& ſ.Ephe.6. Tert.adue.Mar.3. Hil.ſ.Pſ.51. Gre.12.mo.24.& 20.mor.11.& ſ.Cantic.2. Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.25. Iſyc.ſ.Leuit.20.*

Incarnatio Chriſti. Chriſtus. Caro Chriſti. Terra quandoque deſignare poteſt incarnationem Chriſti, vt quum proiectus eſt ſerpens in terram. Exo.4.a. Et ſex diebus fecit Deus terram, quum in ſexta ætate ordinauit Verbum ſuum incarnandum. Exo.20.b. Et terra adiuuans mulierem, eſt Chriſtus adiuuans eccleſiam. Apocal.12 d. Terra etiam, quam operati ſunt Iudæi ſine fructu, eſt caro Chriſti, quam crucifixerunt, & ipſi perierunt. Gen.4.b. Et terra reſtituta Dauid, eſt corpus Chriſti reſuſcitatum. Pſ.96. in titul. Terra quoque Hus, humanitatem Chriſti deſignare poteſt. Iob.1.a. Et terra data in manus impii, eſt corpus Chriſti traditum in manus Iudæorum, vel corpus iuſti in manus perſecutorum, vel diaboli. Iob.9.c. Altare quoque de terra Domino faciunt, qui in incarnationem mediatoris ſperant. Et in altari de terra oblatum munus ponimus, ſi actus noſtros dominicæ incarnationis fide ſolidamus. Exo.20.d. Et amici Iob ſedent cum illo in terra. Iob.2.d. quando incarnationem Chriſti cum fidelibus confitentur. Et terra fluens lacte & melle, eſt caro & corpus Chriſti, à quo fluxit ſanguis & aqua in lauacrum peccatorum, & lac & mel in verum cibum vitæ & ſpiritus. *Cyr.4.ſ.Ioan 51. Fulgen.ad Tranſimum.3. Gloſ.int ſ. Exo.16. Rup.3.ſ.Gen.30.& ſ.Zachar.2. Aug.ſ.Apo.ho.10 & ſ.Pſ.96. Hie.ſ.Iob.19. Greg.3.mor.20.& 9 mor.21. Geor. Ven.Cant.1. tom.7.cap.25.*

Virgo Maria. Terra benedicta dans fructum ſuum, eſt beata Virgo Maria generans Chriſtum. Pſa.66.84.103. Hæc eſt terra promiſſionis, quæ protulit botrum Chriſtũ. Nu.13.c. Hæc eſt terra germinans Saluatorem. Iſa.45.b. Et terra quam rigat fons paradiſi. Gen.2.b. Et terra ſitiens aut inuia, vnde aſcendit virgultum, eſt beata Virgo Maria, quæ ſitiebat ad Deum fontem viuum, & non fuit peruia ſerpenti. Iſa.53.a. *Tert.adue.Iudæos. Aug.ſ.Pſ.66. Aug.2.de gen.co Manic.21.& ſ.Pſalm.64. Hie.ſ.Iſa.53.*

Eccleſia militãs. Terra dicitur eccleſia militans, quæ paſcit verbo, & protegit vmbraculo: quæ aperuit os ſuum, & ſuſcepit per confeſſionem ſanguinem Chriſti. Geneſ.1.a.4.b. Et hæc eſt terra labii vnius. Geneſ.11.a. Ab hac terra erigitur ſcala, quam vidit Iacob in cælum. Geneſ 28.c. Hæc eſt terra ſancta. Exod.3.b. Iob.15.c.16.d.38.b. Pſalm.15.23.36.44.71.84.92.101.134. In hac terra apparent flores. Cant.2.c. Hæc eſt terra Emanuel. Iſa.8.b.42.a. Et terra, ad quam eſt veniendum, eſt eccleſia ex Gentibus. Gen.12.a.13.d. Pſ.32.33.45.46.77.96 142. Prou.12.b. Iſa.13.c.14.a.44.d.57.c.60.d. Mat.5.a. Terra etiam Aegypti interdum dicitur eccleſia: in qua creſcit Ioſeph, hoc eſt, Chriſtus. Gen.41.g.47.b. Eandem dicitur terra Dei, ſuper quam adducit Deus Gog. Eze.38.e. Hæc eſt terra flués lacte & melle. Exo.13.33.a. Ier.11.a. Dicitur terra deſiderabilis. Malac.3.c. Terra quoque Beniamin, eſt eccleſia.1.Reg.9.a. Ier.17.d. Et terra Iſrael deſolata, eſt eccleſia deficientibus bonis. Eze.25.a.27.d.33.a.e. Hæc eſt terra Sáctorum, à qua diuiduntur increduli Iudæorum, & quam derelinquunt hæretici, & peccantes. Pſa.16. Iſa.26.b.38.b.61.c.62.c. Ier.9 f.14.a. Ezec.26.d. Ioel.2.d.3.a. Hanc terram fundat Deus. Iſa.51.c. In hac terra ſit voluntas Dei. Mat 6 b. Et eccleſia eſt terra parturiens & pariens vna die. Iſ.66.c. Hæc eſt terra, quam neſcit diabolus, in quam inducit Deus captiuos à dæmone liberatos. Eze.31.b. Et terra, à qua eiicit Deus, & ad quam reducit, eſt eccleſia Ier.16.c. Hæc eſt terra abſque nube, quum caret ſapientia & eloquentia mundana. Eze 38.c.43.a. Pro.2.d. Terra ſacerdotum relicta libera à Ioſeph. Gen.47.e. eſt terra eccleſiæ libera à cenſu diaboli. Terra, quam Deus appendit ſuper nihili, eſt eccleſia, quam Deus fundauit in gentilitate. Iob.26.b. Et terra clamans aduerſus rectores ſunt fideles neglecti ab ipſis doctoribus, præcipuè rudes & infimi ordinis, qui contra rectoris iniuſtitiam in murmurationis voces erumpũt. Iob.31.d. Hæc terra producit fœnum iumentis, quãdo minores dant temporalia prædicatoribus. Pſ.103. Et terra perflatur Auſtro, quum fideles eccleſiæ feruentibus charitatis ſtudiis inardeſcunt. Iob.37.c.38.a.b. *Aug.ſerm.100. Rup.1.de operib. Spiritusſancti 2. Beda ſ.Gen.2. Hie.ſ.Iob.38.& ſ.Iſa.8.14.66.& ſ.Zec 58.& ſ.Ier.1.16.17. Baſi.ſ.Pſ.33.44. Amb.2.de Abr.12. Gre.ſ.1.Reg.9.& 13.mor.11. Aug.2.ſer.domi.in monte.& 12.contr. Fauſt.31.& ſ.Pſ.39. Beda ſ.Gen.1.& ſ.Exo.3.& ſ.Pro.2 Rup.4.ſ.Gen.6.& ſ.Ioel 2. Hie.ſ.Eze.31. Glo.ord.ſ.Gen.47. Gre.17.mor.31.& 22.mo.23.& 27.mo.14.& 29.mo.7. Aug.ſ.Pſ.103. Baſi.Fxa.ho.11.& ſ.Pſ.7.*

Corpus humanum. Terra inanis & vacua, eſt corpus humanum priuſquam doctrinæ acciperet formam, quæ & terra replenda dicitur. Ge.1.a. Hæc terra dedit fructum ſuũ in Chriſto. Pſ.60.66.79.138. Profert autẽ difficulter fructum. Quã etiam terrã inimici linguunt. Ge.3.c.4.9.a.12.a.47.b.c. *Hil.ſ.Pſ.66.67.& ſ.Mat.Can.4 Am.de Noe.29.&*

2. de pænit. 11.
Ori. ſ. Gen. ho. 1. & ſ. Num. ho. 22. 26. & ſ. Ioſ. ho. 1.
Aug. 2. de ſer. do. in monte.
Phil. quis re. diu. heres.
Hie. ſ. Iſa. 1. 29.
Bed. ſ. Gen. 1.
Aug. ſ. Pſ. 36. 87.
Tert. de reſurrec.
Phil. quod deteri. poti. inſi. & de mi. Abr.
Iſyc. ſ. Leui. 26.
Euch. q. in Pſalm.

Exo.16.c.19.a.20.b.23.a.32.c.33.d.Pſ.4.7.8.36.45.59.67.71.101.103.109.112.135.140.142. Leu. 11.g.25.a.Iſa.14.a.18.c.23.b.30.e.65.c. Prou.12.b. Et terra cum germine ſuo,eſt caro cum concupiſcentiis,& producit beſtias, quando profert prauas concupiſcentias. Iob.12.d. Deute. 37.c.Mat.6.b.Hæc terra quieſcit à bellis tempore Ioſue, quando caro ſubditur ſpiritui poſt aduentum Chriſti. Ioſu.11.d.14.a.Et terra viuentium deſignat corpora viuentium Deo. Pſa. 26.51.Et terra aliena, eſt corpus captiuæ animæ per peccatum,ſeu caro rebellis ſpiritui. Gen. 15.c.Pſ.136.Et terra, quam poſſident mites,eſt corpus glorioſum.Mat.5.a.Iſa.1.e.Et terra gigantum deſignat corpora malorum. Iſa. 26.d. Terra traditur in manus impii, quum corpus permittitur perſecutoribus. Iob.9.c.Terra exultans, eſt caro Sanctorum. Et terra mota, eſt caro profanorum,& corpus terrenum. Pſ. 96. Et terra interdum dicitur ipſa caro cum deſideriis ſuis, & etiam opera carnis. Thren.2.d. Iob.28.a.Haba.3.b. Ipſa eſt terra dans fructum ſuum. Leui.26.a. Terra obliuionis eſt corpus peccatoris, qui Dei obliuiſcitur, & à Domino derelinquitur. Pſalm. 87. Deſignat etiam inferos, qui ſunt terra miſeriæ & tenebrarum. Iob. 10.b.

Opera carnis.
Inferi.

Ori. ſ. Pſ. 39. ho. 1. & ſ. Leu. ho. 16. & 1. Eze. ho. 4. & ſ. Nu. ho. 16. & ſ. Cant. ho. 4.
Hie. ſ. Iſa. 1. 26. & ſ. Agge.
Amb. epi. 12. & de Noe. 24. & ſ. Pſ. 118. ſer. 12.
Gre. ſ. 1. Reg. 16. & 22. mo. 13. & 18. mo. 26. & 31. mo. 21. 22.
Ric. de S. Vict. de 12. Patriar. 38.
Ori. ſ. Exo. ho. 4.
Amb. 2. de Abr. 6
Hier. ſ. Iſa. 2.
Gre. 3. dialo. 34.

Terra interdum eſt anima, quę non eſt iam arida,ſed terra,quando bonorum operum fructum producit. Ge.1.a.9.a.43.a.44.c.Iſa.1.b.55.c.Ier.10.b.Pſ.36.66.96.142.Mat.13.a.Et terra dans germen ſuum eſt homo vel anima bene operans.Le.26.a.Eze.14.c.Hanc terram fundat Deus, vt permaneat.Pſal.118.In terra habitat abſque pauore, qui habet tranquillitatem animæ.Nu.32.a. Deut.28.b.Iſa.26.d.Agge.1.c.Et terra Saulis, eſt cor boni diſcipuli: in quo fructificat ſemen prædicatoris.1.Reg.13.d.Quod ſemen cecidit in terram bonam, hoc eſt, in eos,qui in corde bono & optimo ſuſcipiunt verbum.Luc.8.a. Pſ.59.Et anima eſt terra deſiderabilis, quæ fit in deſertum.Zac.7.d. Et terra vbi apparent flores, eſt mens fortis,& firma lingua doctoris.Cant.2.c.Eccl'tæ 1.a.Iob.31.d.Terra ſuauiter viuentium, in qua non inuenitur ſapientia,eſt anima eorum, qui huius vitæ voluptatibus paſcuntur. Iob.28.b.38.d. Hanc terram fodit equus vngula, quum prædicator de audientium corde operum ſuorum exemplo terrenas cogitationes excutit,& quum quicquid in mẽte ſua terrenum verſari conſpicit, ſuperductæ pœnitentiæ duris percuſſionibus rumpit. Iob.39.c. Terra, quam inebriat Deus. Pſ.64. eſt mens firma & ſtabilis, quę non agitatur vt mare. Vel eſt ipſa ſtabilitas, quam poſſidendam promittit Chriſtus.Pſ.36.Inhabita terram,& paſceris in diuitiis eius. Hanc terram vidit Iſachar quod eſſet optima.Gene.49.c. Terra, in quam proiicitur virga Moſis,deſignat corda credentium.Exod.4.a.Et terra non capiens Abraham & Lot ſimul,eſt anima non potens ſimul habere virtutes & paſſiones. Geneſ.13.a. Agge. 1.c. Et terra repleta idolis, eſt anima plena hæreſibus & falſis opinionibus. Iſa.2.b.Terra verò Auſtralis,ſed arans, eſt anima cum feruore Spiritusſancti,ſed ſine lachrymis.Ioſu.15.d.Zac.6.a.Pſ.67.103.142.

Anima.
Cor.
Mens

Baſi. ſ. Pſ. 32.
Arn. ſ. Pſ. 146.
Amb. epiſ. 44.
Gre. ſ. 1. Reg. 6. & 10. mo 10. & ſ. Eze. ho. 6.
Ori. ſ. Rom. 10.
Hie. ſ. Iob. 9. 24. & ſ. Zac. 8. & ſ. Pſ. 113 & ſ. Iſa. 1 14.
Ric. de S. Vict. de vitio mutab.
Aug. q. in Leu. 67. & 1. ſer. de in monte.
Geor. Ven. Cant. 2 tom. 3. cap. 15.
Gre. 15. mor. 15.
Cle. Ale. 1 pada. 6.

Terra etiam dicitur ipſe homo.Gen.6.Pſa.18.32.65.76.89.146.Mat.13.a.Luc.8.a.quæ terra debet timere Dominum,& ſuper hanc terram effundunt nubes imbrem. Eccleſiaſtæ 11.b. Et ſimplices dicuntur terra,quando ſuſcepto verbo vt ſemine fructificant.1.Reg.6.Rom.10. d.Et interdum terra dicitur maſſa generis humani.Iob.11.b.14.b.Et terra,quam exaudit cælum,ſunt homines in eccleſia,qui doctrina irrigantur,& ipſa exaudit triticum bene operando.Hoſe.2.d.Zac.8.c.Super hanc terram apparuit rota,quando data eſt lex vetus.Eze.1.d.Et terra orientalis,ad quam abiit Iacob.Ge.29.a. ſunt qui vitiorum tenebras relinquẽtes, opera lucis quærebãt:ad quam Dominus noſter profectus eſt.Terra etiam ſunt ſimplices & minus perfecti,comparati perfectis,qui ſunt cælum.Pſal.13.Terra autem domini, vbi conterit Deus Aſſyrium,ſunt Sancti calcantes dæmones.Iſa.14.f.Et ſunt terra ſtabilis, quæ non agitatur ventis,vt mare.Et ſiluit terra Iuda dies paucos,quum iuſti quieſcunt à tentationibus.1. Mac.7.g.Terra autem μετωνυμικῶς pro ipſo homine ſæpe ſumitur,ſeu hominibus habitantibus in terra.Gen.3.d.Leu.18.d.Deu.32.a.Iſa.1.a.30.e.34.a Iob.9.a.16.d 37.c.38.b. Ier.22.d. Eze.30.c.31.a.Eccl'tæ 11.b.Iocl.1.b.2.e. Mat.5.a.Terra quoque dicitur ipſa familia. Iob.31.d. Si aduerſum me terra clamat. Terra etiam interdum dicuntur hi, qui terrenis actibus occupati,eleemoſynarum & lachrymarum ope ad æternam vitam perueniunt, de quibus Pſa.49. Aduocauit cęlum deſurſum,& terram diſcernere populum ſuum,quia & hi deſurſum vocabuntur,qui plus cęleſtia quàm terrena quæſierunt.Et hæc terra conſurget cum cæleſtibus,vt teſtis aduerſus hypocritam. Iob. 20 d.In terra nimiis imbribus inundata ſemen abſtrahitur: propter humoris autem ſiccitatem deſiccatur:qui autem eſt viſcoſus ſuccus ſemen continet & producit.

Homo.
Simplices.
Iuſti.
Familia.

Ori. ſ. Gen. ho. 1. & ſ. Cant. hom. 4. & ſ. Ier. ho. 2. 11. & 1. pers. 3.
Hil. ſ. Mat. Ca. 10
Au. 1. ſe. d. in monte & ſ. Pſ. 84. & ſ. Apoc. ho. 9.
Hie. ſ. Ier. 10. & ſ. Iſa. 14. 42. & ſ. Iob. 14. & 1. adu. Iou.
Baſi. ſ. Pſalm. 48.
Gre. ſ. 1. Reg. 14. & 6. mo. 21. & 11. mo. 2. 6. 7. & 18. mo. 16

Terra propria, à qua eſt egrediendum, dicitur homo terrenus & carnalis, & terrena ſapiens.Gen.1.a.3.c.12.a.41.g. Exod.33.a. Pſ.17.43.45.62.95.103.146.147. 1.Reg.14.d. Iob.1.12. 14.b.Ierem.8.f.10.b.15.51.f.Mat.5.b.10.d.24.c. Hæc terra eſt ſcabellum pedum Dei.Iſa.66.a. Et terra Nabuchodonoſor, aut Luciferi, ſunt mali & terreni. Iſaiæ 14.e. 60.a. Et terra quæ conſumitur alluuione, ſunt, qui pericula non ferentes ſe labefactari dimittunt. Iob.14.d. 16.d.20.d. Et ferrum de terra tollitur, quando è terrenis & infirmas actiones habentibus, fiunt fortes defenſores eccleſiæ. Filii quoque terræ dicuntur, terrena & non cæleſtia requirentes. Iob. 38.a. d. Hanc terram ſorbet equus, quum peccatores in ſuo corpore prædicator exhortando conuertit. Iob.39.c. Dicuntur etiam terrigenæ, qui terrena ſapiunt, & primum Adam terrenum ſequuntur. Pſalm. 48. Prouerb.6.b. De hac terra oritur veritas,

Homo terrenus.
Sapientia terrena.
Voluptates terrenæ.

Cogitationes terrenæ.

quum peccator confitetur peccata ſua. Pſ.84. In hanc terram proiectus eſt diabolus, ne habitet in iuſtis, ſed in terrenis. Apoc.12.c. Terra etiam calcanda eſt ſapientia carnis. Iſa.42.a. Itẽ voluptates terrenæ. Pſ.58. Et terra Seon, ſunt mundani, & omnia, quæ ad mundi voluptates pertinent. Nu.21.32.a. Iſ.11.a. Et terra, qua implentur putei, deſignat ſenſus terrenos & carnales, & etiam cogitationes terrenas. Gen.26.34.c.

& 29.mo.30. & 33 mo.25. & 2.mor.32. Beda ſ.Gen.1. Arn.ſ.Pſ.58. Ori.ſ.Ge.ho.13. & ſ.Num.ho.12.26.

Veritas. Sacra ſcriptura. Lex.

Terra, in qua laborandum, vt habeatur cibus, eſt veritas, quæ non facile inuenitur. Ge.3.c. 4.b. Et terra, quam dat Dominus, & in qua inuenitur cadauer, eſt ſacra ſcriptura. Deut.21.a. Quæ etiam eſt terra fluens lacte & melle, quæ poteſt deſignare peculiariter epiſtolas Pauli. Exo.13.33.a. Et terra cuius medullam comedunt fideles, eſt litera legis continens medullam ſpiritalis intelligentiæ. Gen.45.b. Et terra poſſidenda eſt ſacra ſcriptura intelligenda. Iſ.57.c. Eadem eſt terra Carmeli. Ier.2.b. Hæc Iudæis eſt terra ænea, quia non ab eis intelligitur. Le.19.e.26.d. Et terra, quam dat Moſes trans Iordanem, eſt lex in antiquis patribus. Terra vero quam dat Ioſue citra Iordanem, eſt lex euangelica & beatitudo perfecta à Chriſto data. Ioſu.13.a. Et terra hoſtilis conſumens Iudæos, eſt euangelium, eorum confundens errores. Le.26.f. Alia terra ſeu lutum, qua linenda eſt domus leproſa, eſt doctrina vera tradita erranti. Leu.14.e. Terra quoque promiſſionis: eſt via ſapientiæ. Et terra Iuda, eſt doctrina veteris & noui teſtamenti. Iſa.19.c. Et terra, quam dat dominus poſſidendam, eſt doctrina & conuerſatio euangelica. Leu.23.b. Sicut terram comportat argentum hæreticus, quia de ſcriptura ſacra vt ipſi aliquid ſciant, ex appetitu terrenæ laudis laborant. Iob.27.c.

Euangelium. Felicitas. Conuerſatio euangelica.

Glo.int.ſ.Gen.3. Rup.1.ſ.Deut.7. & prolo.in Apoc. Amb.ſer.68. Hie.ſ.Iſa.57. & ſ.Ier.2. Iſyc.ſ.Leu.19.26. Ori.ſ.Ioſ.ho.13. Glo.int.ſ.Leu.14. Phil.de plan.Noe. Hie.ſ.Iſa.19. Iſyc.ſ.Leui.23. Gre.18.mo.8. Hie ſ.Hoſe.1.

Terreni ſenſus litera. Religio. Monaſterium.

Terra interdum ſignificat terrenos ſenſus: & humilitatem literæ. Hoſe.1.d. Sic erat terra in templo vſque ad feneſtras. Eze.41.c.

Lyra.ſ.Gen.12.

Terra ad quam eſt veniendum, dici poteſt religio ad quam venitur, relictis omnibus terrenis, ac etiam propria voluntate. Ge.12.a.13.d. Et terra Iacob, eſt monaſterium. Gen.30.d. Quod etiam dicitur terra, quæ non ſeminatur: quia caret deliciis. Iere.2.a.

Aug.ſ.Pſ.106. Hie.ſ.Iſa.1.49. & ſ.Iob.39. & ſ.Ier.17.

Sacrificia Iudæorum. Iudæa.

Terra, à qua eſt egrediendum, Iudæorũ ſacrificia deſignare poteſt: quæ erant deſerenda, vt ad terrã eccleſiæ veniretur. Ge.12.a. Hæc eſt terra fructifera, verſa in ſalſuginẽ. Pſ.106. Et terra Chanaan quandoque dicitur ipſa Iudæa. Gen.17.b.26.42.44.45.47. Iſa.1.b. 1.Cor.15.f. Et terra, ad quam reducitur Iacob, erit Iudææ in fine mundi. Ge.28.c. Et terra ſalſuginis, eſt Iudæa derelicta à Deo. Iob.39.a. 1.Reg.4. Et terra ruinæ eccleſiæ, erat Iudæa. Iſa.49.e. Facta eſt autem Iudęa terræ ſalſuginis poſt aduentum Chriſti. Ier.17.a. Et terra commota de loco ſuo, eſt plebs Iſraelitica de Iudeæ finibus euulſa. Iob.9.a.37.b. Et terra Dauid illi reſtituta, eſt Iudæa ad fidem veniens, & etiam gentilitas. Pſ.96. in titulo. Et terra ſeu puluis Sion. Pſ.101. Hęc eſt terra Hebræorum, vnde furtim ſublatus eſt Ioſeph. Gen.40.c.

Gre.ſ.1.Reg.4 & 9.mo.3. & 27.mor 22. Aug.ſ.Pſ.96.101.

Confeſſio fidei. Fides.

Terra, quam dedit Deus patribus Iudæorum, eſt Iudæa, hoc eſt, confeſſio fidei. Ezech.36.f. Hæc eſt terra, de qua oriebatur panis. Iob.28.a. Et terra firmata ſuper aquas, eſt fides firmior opinionibus. Pſ.135.

Hie.ſ.Eze.36. Aug 2 de gen.ad li.1. Gre.18.mo.19.

Gentilitas.

Terra Chanaan quandoque ſignificat gentilitatem. Leu.14.c. Et terra, ſuper quam ſtillant ſtillicidia, eſt gentilitas, cui prædicatur. Pſ.64.71. Hæc fundatur in Chriſto, quando ſuſcipit fidem. Pſ.103. Et terra abſque homine eſt gentilitas ſine prophetis. Iob.4.b.38.c. ipſa erat terra deſerta, & inuia ante fidei ſuſceptionem. Iſa.41.e. De terra cognationis Abrahæ, accipitur vxor Iſaac. Gen.24.a. Hoc eſt, ex gentibus datis Chriſto in hæreditatem. Terra coram Abraham, eſt apertio populorum ad euangelij ſuſceptionem. Gen.20.d. Terra item, quam implet vinea, eſt gentilitas. Pſa.79. Terra Madian, ad quam venit Moſes, typus eſt gentilitatis, ad quam venit Chriſtus per prædicatores. Exod.2.c. Terram omnem capiens Ieſus, deſignauit ex omni gente venturos ad fidem. Ioſu.11.d. Terra etiam latiſſima relicta à Ioſue, præfigurauit, multos conuertendos, præcipue ex gentibus poſt Chriſti paſſionem. Ioſ.13.a. Terra, in quam cecidit Iob, eſt gẽtilitas ad quam inopinatò venit Chriſtus Iob.1.d. Terra ſciſſa eſt fluuiis, quando Iudæa manente arida, in gentilitate fluxerunt flumina aquæ viuæ, venientibus prædicatoribus tanquam fluuiis. Haba.3.b. Zac.11.b.

Arn.ſ.Pſ.103. Hie.ſ.Iob.38. & ſ.Iſa.41. Glo.int.ſ.Gen.24. Glo.ord.ſ.Gen.20. & ſ.Pſ.79. Ori.ſ.Ioſ.ho.16. Gre.2.mor.35. Lyra.ſ.Haba.3.

Contemplatio.

Terra viſionis, eſt contemplatio, aut contemplationis ſtatus. Gen.22.a. Et terra patrum, eſt contemplatio ſpiritualium, & ſacer ſermo. Gen.31.a.48.

Phil.de mig. Abr.

Angelus cuſtos terræ.

Cum dicitur terra lugere, intelligi poteſt de angelo præpoſito terræ, iuxta Origenem. Quod ſanè intelligendum eſt. Ier.12.a.

Ori.ſ.Ier.ho.8.

Vita præſens.

Terra viuentium interdum dicitur vita præſens: vnde abſciſſus dicitur eſſe Chriſtus. Iſa.53.c. Inde Iudęi delere volebant nomẽ Chriſti. Ier.11.d. Dicitur etiam terra ſalſuginis. Iob.39.a. quia Sancti viri quandiu in huius vitæ tabernaculis degunt, ad ſupernam patriam deſiderii ſui quotidianis æſtibus accenduntur. Et terra Sabaa, id eſt captiuæ, eſt peregrinatio vitæ præſentis. 1.Reg.13.d.

Gre.30.mo.13. & ſ.1.Reg.13.

Virtus.

Terra, quam perambulauit Abraham, dici poteſt virtus, in qua exercentur boni in hac vita. Gen.13.d.

Amb.2.de Abr.7.

Senſus.

Terra quandoque ſignificat ipſos ſenſus, quia conſtitutionem corpori ſimilem, & ferme terrenam ſenſus ſortitus eſt. Item ideam ipſius ſenſus. Ornant autem ſenſum corporea & ſenſibilia. Gen.1.a. Ab hac terra ſenſuum educit Deus oues ſuas. Ezec.34.d.

Phil.1.allego.

Actio terrena.

Terra quandoque dicitur actio terrena. Iob.8.d. vt rurſum de terra alii germinentur. Quãdoque verò infirmitas actionis. Et dat Deus ad ſe conuerſis pro terra ſilicem, quia pro infirma actione fortitudinem tribuit robuſti operis.

Gre.16.mo.9.

Hie.ſ.Ier.3. Ori.ſ.Exo.ho 6.& ſ.Ier.ho.4. — *Terra extra eccleſiam. Conuerſatio terrena.*

Terra non propria, dici poteſt terra extra eccleſiam: vt terra propria ſit ipſa eccleſia. Gen. 15.c. Exo.2.c.18.a. Ier.5.d. Et terra deuorans malos, eſt vita & conuerſatio terrena. Exo.15.b. In terra ſcribi, eſt in pœnam peccati ad terrena condemnari. Ier.17.b.

Gre.3.mor.19. — *Humana vilitas.*

Terra quandoque deſignat humanam vilitatem, & inutilitatem. Ge.19.c.38.b. Pſ.145. Ponitur autem ſæpe terra pro re vili, vt quum argentum comparatur humo. Zac.9.a. Et confident in terra amici Iob, quando hæretici aliquid de imagine humilitatis & vilitatis oſtendũt: vt dum humilia exibent, perſuadeant ſuperba, quæ docent.

Aug.2 de gen.cont. Man.28. Ori.1. periar.3.& ſ.Eze.ho.7.11. Amb.1.de Abra.2 & 2. de Abr.1. Hil.ſ.Mat.Can. 15 Clima.grad.7. Hie.ſ. Iſa.23.& ſ. Iere.3.& ſ.Zac.2. Gre.14.mo.9.& ſ. Ezec.ho.11. Baſi.ſ.Pſ.48. Hila.ſ.Pſ.68. — *Peccatum. Operatio terrena. Res terrenæ.*

Terra, quam comedit ſerpens, deſignat peccata: & curioſitatem. Ge.3.c. Item poſſeſſiones: & res terrenæ, & cogitationes terrenæ, & conuerſatio corporis ſunt terra, à qua eſt egrediẽdum. Gen.12.a.26.a. Exo.1.c.15.b.20.a. Iſa.42.a. Et terra Chanaan quandoque deſignat ipſa vitia. Exo.13.a.34.b. Eze.16.a.17.a. Et terra aliena, eſt ſtatus peccati. Pſ.136. Mat.15.d. Et terra Citiorum, eſt frigiditas peccatorum. Iſa.23.a. Et terra aquilonis, eſt ſtatus peccati, aut idololatriæ, & etiam terra captiuitatis. Ier.3.f.16.c. Zac.2.b. Et terra, in qua ſedet filia Babylon, eſt operatio terrena. Iſa.47.a. Et terra eſt vſque ad feneſtras, quando occupationes terrenæ tenent prelatos eccleſiæ. Eze.41.c. Terra Sichen eſt in poteſtate, quando quis habet libertatem peccandi. Gen.34.b. In hac terra vocant nomina ſua ſtulti. Pſal.48. Significat etiam terra ipſa terreſtria, ſeu bona terrena. Pſalm. 68. Iob.15.b. Quibus ſolis data eſt terra. Eadem deſignat terra Edom, per quam transeundum eſt filiis Iſrael non tamen in ea immorandum. Nu.20.c.

Phil.quod Deus ſit immutab. Gre.9.mo.45. — *Infernus.*

Terra, quæ conuertitur in picem & ſulphur, eſt infernus, qui & terra vltima dicitur. Iſa. 34.b. Ezec.32.d. In hanc terram proiiciuntur mali, quam ignorant, quæ & terra tenebroſa, & operta mortis caligine dicitur. Iob.10.d. Ier.16.c. Hæc enim terra in qua habitamus, eſt terra miſeriæ, ſed non tenebrarum: quia multa hic corruptionis mala patimur: ſed tamen adhuc in ea per conuerſionis gratiam ad lucem redimus. Illa verò ſimul miſeriæ & tenebrarum eſt: quia quiſquis ad toleranda eius mala deſcenderit, nequaquam vlterius ad lucem redit. Dicitur etiam terra Aquilonis. Ier.3.c. Venient ſimul de terra Aquilonis.

Glo.ord.ſ.Ier.31. — *Limbus. Mors.*

Terra inimici, vnde reuertuntur innocentes, limbum ſignificare poteſt: vel mortem. Ier.31. c. Dicitur terra inimici, hoc eſt, diaboli, vel Herodis.

Hie.ſ. Iſa.8.9.18. & ſ.Ier.17. Ori.ſ. Ier.ho.3 & ſ.Eze. ho.2. Hie.ſ.Iſa.23. — *Hæretici. Conciliabula hæreticorum & philoſophorum. Proſperitas mundi.*

Terra interdum dicuntur hæretici, & decepti ab eis. Iſa.9.d.18.a. Et terra procul, ſunt conciliabula hæreticorum & Philoſophorum, quæ etiam dicitur terra ſalſuginis. Iſa.8.b. Ier. 17. a. De terra autem audiri dicitur vox Iudæorum & hæreticorum quaſi pythonis. Iſa.29.a. Mich.5.b. Terra etiam Chaldæorum deſignat eos, qui ſunt ſuperſtitionibus & auguriis deditì. Ier.50.a. Eze.1.a. Deſignat etiam proſperitatem huius mundi, & abundantiam. Iſa.23.c.

Glo.ord.ſ.Exo.13. — *Tentationes.*

Terra Philiſtiim quandoque deſignat tentationes dęmonum: vnde non deduxit Dominus populum Iſrael recenter egreſſum de Aegypto per terram Philiſtiim. Exo.13.d. Eadem dicitur terra hoſtilis. Leu.26.e.

Gre.ſ.1.Reg.3.

In terram cadere dicitur verbum, quando contemptibilis eſt vita prædicatorum. Sic non cadebat in terram verbum Samuelis. 1.Reg.3.d.

Gre.ſ.1.Reg.14.

Terra turbata, ſubditorum humilitatem deſignare poteſt. 1.Reg.14.d.

Hil.ſ.Mat.Can. 27.

In terram abſcondere pecuniam, eſt gloriam nouæ prædicationis obtrectatione corporeæ paſſionis occulere. Sic infodit ſeruus malus pecuniam in terra. Mat.25.c.

Glo.int.ſ.Iſa.36.

Terram ſimilem promittebat Rapſaces Iudęis, quam non poterat dare. Iſaiæ 36. qua ratione diabolum ſignificat, qui dixit primis parentibus. Eritis ſicut Dij: quod ipſe præſtare non poterat.

Beda ſ.Pro.30. Gre.13.mor.7. Aug.ſ.Pſ.48. — *Auarus. Antichriſtus. Inſiſtens terrenis.*

Terra, quæ non ſatiatur aqua, dicitur auarus, qui non ſatiatur diuitiis. Pro.30.c.

Terra, quæ eſt cymbalum alarum, erit Antichriſtus. Iſa.18.a.

Terrigena, hoc eſt, filius terræ, dicitur quicunque terrenis rebus inſiſtit & qui terrenas hæreditates requirit, & hic pertinet ad Adam. Pſ.48.

Terra Geſſen. Gen.45.c.46.47. vide Geſſen.

Terræmotus.

Pli.2.nat. hiſt.84.

Terræmotus dicitur, quum terra, incluſo ſpiritu, ac exitum quærente, contremiſcit, magno ſæpe habitantium damno ac terrore.

Ori.ſ.Mat.ho.35. Aug.ſ.Apo. ho.6. — *Conuerſio infidelium. Deſertio rerum terrenarum.*

Terræmotus in paſſione Chriſti, deſignauit perturbationem & mutationem hominum ad Chriſti fidem venientium, Mat.27.f. Deſignat etiam motus ſeu mutationes terrenarum rerum: ſcilicet vt eas deſeramus, & ipſam prædicationem ab eis nos auertentem Apoc.8.b.

Amb.ſ.Luc.24. — *Eleuatio fidelium. Depreſſio infidelium.*

Terræmotus in reſurrectione, deſignauit eleuationem fidelium futuram, & depreſſionem ac metum infidelium. Mat.28.a.

Hie.ſ.Zac.14. Rup ſ.Amos 1. — *Futurũ iudicium. Paſſio Chriſti.*

Terræmotus in diebus Oziæ, futurum iudicium præfigurauit. Zac.14.a. Deſignauit etiam terręmotum factum in paſſione Chriſti. Amos 1.a.

Ori.ſ. Mat.ho 25. Amb.ſ.Luc.21. Hie.ſ.Mat.28. — *Perturbatio hominum. Tentationes.*

Terræmotus quandoque ſignificat perturbationem hominum, propter contrarias opiniones, & etiam tentationes. Et terræ motus per loca fiet, quando multi ſeparabuntur à fide. Mat.24.a. Luc.21.c.

Aug.ſ. Apo.ho.5 Rup.4.ſ.Apoc. Aretas ſ. Apoc.16. — *Perſecutio eccleſiæ. Euerſio Hieruſalem. Mutatio mũ-*

Terræmotus magnus nouiſſimam perſecutionem eccleſiæ, iuxta finem mundi deſignare poteſt, & ſecundum quod eſt terræmotus in apertione ſexti ſigilli, deſignat perturbationem factam in vltima euerſione Hieruſalem. Apoc.6.c. 11.c. Vel deſignat tranſlationem rerum à corruptibilitate in incorruptibilitatem. Apoc.16.a.

Terrere, Terror, Exterrere, Conterrere, Conſternare, Terribilis.

TErrere, eſt timorem alicui incutere. Terribile autem eſt, quod eſt formidabile.

Terribilis dicitur Deus, ſecundum quod operatur mirabilia, quibus homines terrentur. Exo.15.b. Et dicitur terribilis in conſiliis ſuper filios hominum. Pſ.65. quia per eos facit mirabilia: & etiam propter iudicia, quæ exercet erga homines: vt quantum ad reprobationem Iudæorum, & electionem gentium. *Hila.ſ.Pſ.65. Hie.ſ.Pſ.65. Aug ſ.Pſ.65.*

Terror Domini dicitur inuadere ciuitates. Geneſ.35.a. quando non permittit quempiam tentari ſupra id quod poteſt. Et exterret dominus Philiſtiim, quum infundit fidelibus gratiã, & bona deſideria, quibus terrentur dæmones. 1.Reg.7.c. Sic terruit Dominus Siſaram per Barach, hoc eſt, dæmones per Apoſtolos. Iudi.4.c. *Gre.ſ.1.Reg.7. Rup.ſ.Iudi.*

Sententia iudicis. Iudicium vniuerſale. Terror brachij Dei, eſt ſententia condemnationis, quam proferet Dominus in iudicio. Iſ. 30.g. Et terribilia Dei ſignificant ipſum iudicium. Pſ.144. Et dies Domini terribilis, eſt ipſe *Meditatio iudicii.* dies iudicij. Ioel 2.c. Terrores quoque domini conturbantes, ſunt cogitationes diuini iudicij, & mortis æternæ. Pſ.87. Et hi terrores militant contra nos. Iob.6.a. Terret autem Deus per ſomnium, hoc eſt, per imaginationes vltimi diſtrictique iudicii. Iob.7.b.25.a.37.a. *Gre.7.mor.3 & 8.mor.17.*

Dæmones. Terrores domini dicuntur aliquando dæmones. Iob.6.a. Et terror equi, dicitur gloria narium eius. Iob 39.c. Et terrentes Hieruſalem ſunt dæmones terrentes animam. Thre.2.g. *Hie ſ.Iob.6.*

Maieſtas Chriſti. Terribilis mons, maieſtatem Chriſti deſignare poteſt. Exo.19.c. Non terruit autem Iob, hoc eſt, Chriſtum deſpectio propinquorum. Iob.31.d. quia ab ipſis Iudæis, vt nos ab æternis ſuppliciis liberaret, palmas in facie æquanimiter accepit, quibus tamen poſt reſurrectionem *Opera redemptionis.* terribilis factus eſt. Terribiliter autem magnificatus eſt Chriſtus, quando mortuus eſt cum tot ſignis & portentis. Pſ.138. Terribilia quoque Dei, & terribilia opera Dei, mortem Chriſti, & opera redemptionis ſignificare poſſunt, quæ terrent contemplantes ea. Exod.34. Pſ.65. 144. Vnde & terror dicitur eſſe tempore paſſionis Chriſti. Iſa.10.f. *Gre.32.mo.17. Hil.ſ.Pſ.65.138. Hie.ſ.Iſa.10.& ſ.Pſ.65.*

Prædicator terrens audientes. Terror filiorum Noe dicitur eſſe ſuper animalia terræ. Gen.9.a. quando prædicatores terrent gentes irrationabiles. Et dicitur terror gloria narium equi, hoc eſt, iuſti prædicatoris. Iob 39.a. quia gloriatur de aduentu iuſti iudicis, quem præiudicat: de cuius aduentu iniquus terretur. Dicitur etiam de quolibet fidele inter ſpem & timorem incedente. *Gre.31.mo. 21.28.*

Timor peccatoris ex meditatione iudicii. In terrore dicitur audiri vox Dei. Iob.37.a. quia peccator quiſque dum ſola, quæ terrena ſunt, cogitat, dum cor oppreſſum infimis cogitationibus geſtat, ſi repente diuinæ gratię aſpiratione tangitur, hoc ante omnia intelligit, quòd cuncta quę agit, diſtricta ęterni iudicis animaduerſione puniantur. *Gre.27.mor.13.*

Territi dicuntur Angeli lapſu Luciferi. Iob.41.c. quia videntes eius lapſum, cauerunt ſibi, ne conditorem ſuum ſuperbè deſpicerent. *Gre.34.mo.4.*

Territa oſſa in viſione aut contemplatione Dei. Iob.4.c. deſignant, quod ſæpe homines ea quę agunt, alicuius momenti eſſe putant, quia diſtrictionis internæ quàm ſit ſubtile iudicium ignorant: ſed quum per contemplationem rapti ſuperna conſpiciunt, ab ipſa quodammodo præſumptionis ſuæ ſecuritate liqueſcunt. Sic perterritus fuit Pharao, viſo ſomnio. Gen.41.a. Ita etiam perterritus fuit ſpiritus Nabucodonoſor. Dan.2.a. *Gre.5.mo.22. Ric.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.4.*

Terribilis eccleſia dæmonibus, & etiam Virgo Maria. Terribilis vt caſtrorum acies ordinata, eſt eccleſia, quando fideles ſunt in pace & charitate vniti, in quam non valent dæmones irrumpere. Cant.6.a. Sic beata Virgo Maria eſt terribilis dæmonibus. *Gre.ſ.Cant.6. Rup.ſ.Cant.6.*

Mundus. Terribilis locus dicitur eſſe mundus. Gen.28.d. quando quis videlicet per ipſum, magnitudinem Dei creatoris conſiderat. *Phil.de ſomni.*

Incredulitas Iudæorum. Terror fratrum Ioſeph, timentium ipſum Ioſeph, deſignat ipſos Iudæos timentes credere in Chriſtum, nec veniam ſperantes. Gen.43.d.45.a Et perterriti filii Iſrael, puſillanimitatem Iudæorum, vt crederent in Chriſtum deſignare poſſunt. Exo.20.c. Et conterriti peccatores in Sion ſunt Iudęi in deſtructione Hieruſalem. Iſ.33.b. Ad eoſdem refertur cõſternatio Eſau, Gen.27.f. Terret autem Iudæos ſonitus folii volantis, quando terrentur prædicatione legis per fideles facta. Leu.26.c. *Amb.de Ioſeph.4. Hie.ſ.Iſa.33. Iſyc.ſ.Leu.26.*

Securitas ſeruorum Dei. Non eſt, qui exterreat, quando datur fidelibus virtus aduerſus dæmones, per quod etiam ſignificatur ſecuritas ſeruorum Dei. Leu.26.a. Iſa.17.a. Ephe.3.c. *Ori.ſ.Leu.ho.18. Hie.ſ.Iſa.17.*

Terroris ſonitus dicitur eſſe in auribus iniqui & impii. Iob.15.b.18.c. quia aut molitur mala quæ inferat, aut metuit, ne hæc ſibi ab aliis inferantur, & quicquid contra proximos cogitat, hoc contra ſe excogitari à proximis formidat. *Gre.12.mo.19.*

Nequitia diaboli. Terribilibus oculis intuetur hoſtis. Iob.16.b. quando diabolus prauorum conſiliis non ceſſat mala exquirere, quibus bonorum vitam ſemper deterius affligat. *Gre.13.mor.6.*

Regnum Romanorum. Terribilis beſtia. Dan.7.b. regnum Romanorum ſignificat. *Hie.ſ.Dan.7.*

Teſta.

Teſta, eſt fruſtum vaſis fictilis, & cuiuſque lateris, ſeu rei ex luto cocto factæ. *Arn.ſ.Pſ.21.*

Caro Chriſti & mors, & corruptio eius. Teſta areſacta cenſetur melior quàm nondum cocta, vnde virtus Chriſti comparatur teſtę areſactæ, quia aruit igne tribulationis. Pſ.21. Et teſta, qua Iob ſaniem radebat, carnem Chriſti, & mortem eius ac crucem deſignare poteſt, quibus ipſe peccatorum noſtrorum ſaniem raſit, atque deleuit. Iob.2.c. *Aug.epiſt.120. Ori.ſ.Iob.lib.2. Gre.3.mor.14.*

Gre.3.mor.22. — *Vigor diſciplinæ. Fragilitas mortalitatis.*

Teſta etiam, qua Iob ſaniem radebat, deſignare poteſt vigorem diſtrictionis, quo fluxus illicitæ cogitationis, noſmetipſos aſperè diiudicando mundamus. Vel deſignat fragilitatem mortalitatis, cuius curſum cùm penſamus, putredinem miſeræ delectationis abſtergimus.

Hie.ſ.Iſa.45. — *Homo. Peccator.*

Teſta de Samiis terræ. Iſa.45.b. hominem deſignat. Et dicitur ſimilis aliis, quia ex eadem maſſa omnes. Et teſtea vaſa, ſunt peccatores & fragiles, Thren.4.a.

Hie.ſ.Dan.2. Ric de S.Vict.de ſomn.Nabuc.23.25.26. — *Seditiones Romanorum. Impatientia. Diſſolutio voluptatum.*

Teſta in digitis ſtatuæ mixta ferro. Dan.2.e.deſignabat ſeditiones futuras in regno Romanorum, & etiam fragilitatem impatientiæ. Teſteis enim plantis innititur, qui terrenorum amori immoderatius incumbens, ad impatiētiam effrænatur. Deſignat etiam diſſolutionem. Pes enim neceſſitatem, teſta voluptatem. Pes teſteus, quum quis voluptatibus effrænatur.

Hie.ſ.Iſa.30. — *Dogma hæreticorum.*

Teſta lagenæ, prauum dogma hæreticorum deſignare poteſt. Iſa.30.c.

Teſtari, Teſtamentum.

Aug.ſ.Pſ.82.

Teſtari dicitur, qui teſtamentum facit. Teſtamentum autem eſt voluntatis noſtræ iuſtæ ſententia, de eo quod poſt mortem fieri voluerimus. Dictum eſt autem, quòd ſit voluntatis noſtræ quaſi teſtimonium. In ſcripturis autem non ſolùm illud dicitur teſtamentum, quod non valet, niſi teſtatoribus mortuis, ſed omne placitum & pactum, teſtamentum vocatur, vt Pſ.82.a. Simul aduerſum te teſtamentum diſpoſuerunt tabernacula Idumæorū, & Iſmaelitæ.

Lactā.li.4.cap.20 Amb.de Noe 11. & 1.de Cain.7. Arn.ſ.Pſ.77. Hila.ſ.Pſ.54. Hie.ſ.Ier.31.& ſ. Zac.9. Geor.Ven.Cant.2. tom.5.cap.13.16.17 Euch.for.ſpirit.10 Aug.ſ.Pſ.49. — *Confirmatio & manifeſtatio diuinæ voluntatis.*

Teſtamentum Dei, dicitur confirmatio voluntatis diuinæ. Et teſtamentum Dei dicitur eſſe in Chriſto, quia per Chriſtum teſtificata eſt nobis & manifeſtata diuina voluntas, & per ipſum confirmatum eſt pactum Dei cum hominibus, & teſtamentum vetus, & pactum vetus, fuit lex vetus, quod pactum irritum factum dicitur. Ier.31.f. Et factum eſt teſtamentum nouum, quod morte Chriſti confirmatum eſt & apertum. Gen.6.d. Pſ.54.73.77.88.131. Zac.9.c. Mat.26.b. Ioan.3. Rom.8. Galat.4.c. 1.Cor.11. Epheſ.2. Teſtamentum autem dicitur, quo defertur bonorum hæreditas. Meritò ergo & hoc teſtamentum dicitur, & diuinum, quia ea quæ verè bona ſunt, atteſtatione mandatorum cæleſtium conferuntur. Et teſtamentum dicitur quoniam ſanguine dedicatum eſt, vetus quidem typo, nouum autem veritate. Ponitur & teſtamentum Dei. Pſ.49. vbi ſignificat promiſſa Dei.

Promiſſa Dei. Chriſtus.

Teſtamenti angelus dicitur Chriſtus. Malac.3.a.

Teſtamentum aliquando dicitur mandatum. Eccl'i 10.c. Sta in teſtamento tuo.

Teſtamentum ſanctuarii dicitur Hieruſalem. Dan.11.e.

Ori.ſ.Eze.ho.7. — *Pacta cum dæmonibus.*

Teſtamenta multiplicata in terra Chanaan. Ezec.16. deſignant diuerſa pacta inita cum dæmonibus, vero Deo relicto.

Teſtis, Teſtimonium, Teſtificari, Atteſtari, Conteſtari.

Teſtis eſt, qui teſtimonium dicit, & qui aſſertor eſt. Teſtimonia autem ſunt teſtium dicta ad alicuius rei probationem, & ipſa atteſtatio. Eſt etiam teſtimonium condemnatio. Mat.10.b. In teſtimonium illis. Fama. 1.Tim.3.b. Oportet illum teſtimonium habere bonum. Promiſſio Pſ.18. Teſtimonium Domini fidele. Atteſtari autē, eſt teſtimonium adducere, ſeu confirmare. Conteſtari verò, eſt teſtem facere, ſeu teſtem inuocare, vel teſtificando certificare. Teſtis etiam pro teſtimonio ſumitur, & è diuerſo. Gene.31.f. Quem vocauit Laban, tumulus teſtis.

Gre.13.mor.11.13. Aug.q in Ioſu.30. — *Deus pater. Chriſtus.*

Teſtis Chriſti de cælo, eſt Deus pater. Iob.16.d. De quo ipſe Chriſtus. Ioan 5.e. Et qui miſit me Pater, ipſe teſtimonium perhibebit de me. Ipſe quoque Chriſtus eſt teſtis fidelium, & teſtis in cælo, eorum videlicet, qui actibus ſuis omnipotenti Deo placere feſtinant. Pſ.88. Ipſe eſt datus à Patre in teſtem. Iſa.55.b. Et ipſe eſt lapis poſitus in teſtimonium. Ioſu.24.d. Et ipſe erit teſtis velox, etiam peccatis occultis. Malac.3.b.

Hie.ſ.Ier.32.& ſ. Hoſe.11. Gre.9.mor.43.& 13 mor.13. — *Apoſtoli. Prædicatores. Fideles. Martyres. Deus.*

Teſtes Dei dicuntur Apoſtoli, prædicatores & demum fideles. Iſa.43.b. Et filii Iſrael teſtes Dei fuerunt in deſerto. Iſa.44.b. Et teſtes emptionis agri, quem emit Ieremias, ſunt Martyres in eccleſia. Ier.32.g. Et teſtis dicitur Iudas, ſignificans fideles eccleſiæ. Hoſ.11.b. Demum teſtes Dei ſunt, qui per exercitium ſancti operis teſtantur, quæ electos ſequutura ſunt præmia veritatis. Iob.10.c Deus quoque in cælo dicitur teſtis fidelium. Iob.16.d. Teſtimonium Iſrael eſt eorum qui non ſuperbiunt, ſed Deo tribuunt quod ſuum eſt, & etiam ſibi & proximo. Pſalm.121.

Aug.ſ.Pſ.121.

Aug.epiſt.109.& ſ.Pſ.88. Gre.13.mor.13. — *Eccleſia. Caro reſuſcitata.*

Teſtis fidelis in cælo eſt Luna. Pſ.88. & deſignat eccleſiam, quæ parit nuntios fideles. Vel ipſe Chriſtus eſt teſtis fidelis. Vel teſtis fidelis erit caro noſtra reſuſcitata, nempe aduerſus eos qui negant reſurrectionem.

Hie.ſ.Iſa.8. — *Sacerdotes & Prophetæ.*

Teſtes fideles, quos ſibi adhibuit Iſaias, deſignant ſacerdotes & Prophetas, qui adhibiti ſunt ad myſterium incarnationis explicandum. Iſa.8.a.

Hil.ſ.Mat.Can.18. Aug ſ. Apoc.ho.8. Rup.ſ. Apoc. Lyra ſ.Exo.21. — *Lex & Prophetæ. Sacra ſcriptura. Correctio fraterna.*

Teſtes adhibendi ad correctionem peccantis, ſunt lex & Prophetæ, & Ioannes Baptiſta. Mat.18.b. Et in teſtimonium erit ſcriptura, ad confundendos incredulos. Iſ.30.b. Teſtes etiā duo Dei. Apoc.11.a. ſunt duo teſtamenta. Vel duo, ſicut Elias & Enoch: quidam vt Enoch in pace docentes, quidam vt Elias perſecutionem patientes, etiam vſque ad mortem. Conteſtari dominum bouis, eſt fraternè peccantem admonere. Exo.21.c.

Glo.ord.ſ.Leu.5.

Teſtis iurantis falſum, conſcius videlicet iuratæ rei, tenetur non tacere indicando his, qui poſſunt iuranti prodeſſe, monendo vel orando. Leu.5.a.

Glo.ord.ſ. Iſa.44. Beda ſ.Prou.12. — *Hæreſiarchæ.*

Teſtes idolorum, quòd non videant nec audiant, ſunt hæreſiarchæ, qui ſuos cognoſcunt errores, & tamen eos pertinaciter defendere conantur. Iſa.44.b. Teſtis etiam repentinus.

Prou.12.c.

Pro.12.c.eſt doctor hæreticorum,qui ab eorum dictis aberrans,dum ea , quæ rectè non ſentit,repentè pronuntiare cupit,mendacium potius quàm veritatis loquutionem cogitatione ſua componit.

Iudæi. Teſtes iniqui dicuntur Iudæi contra Chriſtum.Pſ.34.quia falſa teſtimonia aduerſus eum dixerunt.Hos deſignarunt teſtes aduerſus Naboth.3.Reg.21.c. *Hie.ſ.Pſ.34.*

Dona Spiritusſancti. Teſtimonium aliquando dicitur memoriale,vt teſtimonium ſeptem agnarum.Gen. 21.d. 31.g & deſignat fiduciam donorum Spiritusſancti. *Glo.int.ſ.Gen.21*

Teſtimonij arca,dicebatur arca fœderis.Exod.25.b.26.27.30.35.40. Et teſtificatio in arca, erant tabulæ,& vrna,manna , & virga , quæ deſignabant confitendam eſſe nobis in Chriſto veritatem carnis & animæ & verbi. *Glo.ord.ſ.Exo.*

Lex. Doctrina ſacra ſcripturæ. Miracula. Euangelium. Teſtimonij tabulæ dicebantur propter legem : & ipſa lex eſt teſtimonium fœderis inter Deum & homines.Exo.31.32.34.Iſ.18.c.Sic etiam dicebatur tabernaculum teſtimonij. Exo. 40.Leuitic.1.12.14. b.15.b.Et teſtimonia multa ſunt in ſacra ſcriptura,ſed quæ ſunt Dei,ſunt ſcrutanda.Pſal. 118.131. Et teſtimonia credibilia,ſunt miracula doctrinam Dei confirmantia. Pſ.92.Teſtificatio etiam,quam dat Deus , dicitur ipſa lex.Exod. 25. Lex autem dicitur teſtimonium,quantum aliquid probat, quia per illam conuincuntur peccatores puniendi.Pſ.77. Teſtimonium etiam in arca , eſt Euangelium præbens teſtimonium Chriſto. Leuitic.16. b. Timoth.2.b. *Aru.ſ.Pſ.92.131 Aug.ſ.Pſ.77. Iſyc.ſ.Leu.16.*

Teſtimonia dicuntur quandoque teſtes noſtrorum operum.Pſ.118.Et teſtimonium Iſrael, ſunt fideles.Pſ.121. *Amb.ſ.Pſ.118. ſerm.1.*

Admonitio Dei. Conteſtari dicitur Deus,cùm apertè admonet,& comminatur.Ier. 11. b.Sic cõteſtatus eſt Moſes populo.Exo.19.d. *Glo.int.ſ.Exo.19.*

Teſtificatus eſt Dominus inter virum & vxorem.Malac.2.quia ipſe eſt teſtis in matrimonio,& quia maſculum & fœminam fecit eos. *Hie.ſ.Mal.2.*

Certitudo diuinæ promiſſionis. Conteſtans angelus Ieſum.Zac.3.b.indicauit certitudinem diuinæ promiſſionis.

Teſtimonium dicunt contra eccleſiam fugæ eius,quando ipſi eam inſequendo increpant, qui nunc in eius corpore poſiti,duplicitatis ſuæ in ſe malitiam non emendant.Iob 16.b. *Gre.13.mo.5.*

Teſticulus.

Teſticuli,ſeu teſtes,ſunt in animalibus velut vaſa ſeminis ad generandum.

Amiſſio virilitatis vel virtutis. Teſticuli contriti,aut contuſi.Leu.22.d.deſignant virilitatem per tentationes , & tribulationes ablatam,aut imminutam. Abſciſſis autem teſticulis eſt , qui ſponte omnem virtutem amittit. *Iſyc.ſ.Leu.22.*

Voluptates carnis. Suggeſtiones prauæ. Prædicatores diaboli. Teſticuli Behemoth. Iob 40.c. voluptates carnis ſignificare poſſunt,& etiam ſuggeſtiones prauas,quibus in mẽtis corruptione feruescit,atque in conſtuprata anima iniqui operis prolem gignit. Tot etiam teſtes habet Behemoth , quot iniquitatis ſuæ prædicatores poſſidet, qui prauis perſuaſionibus corda hominum virulenta erroris ſui ſemina fundendo corrumpunt. *Gre.32.mor.15.18.*

Texere,Contexere,Intexere,Textile,Textura.

TExere,eſt propriè telam ſtruere,ſeu conficere:& ſecundum opera,quæ quis facit , in bonum & malum texere ſumitur.Textile autem opus eſt,quod fit texendo.

Dans Deus vitam. Texere dicitur Deus , quando dat vitam , qui etiam telam vitæ præcidit. Iſa. 38. c. Iob 7.b. *Lyr.ſ.Iſ.38.*

Sapientia Chriſti. Contexta tunica Chriſti,diuinam ſapientiam in Chriſto deſignat.Ioan.19. d. *Amb.ſer.3.*

Connexio virtutum. Textura ſuperhumeralis virtutum colligationem exprimit.Exo.28. b. Eodem refertur velum pulchra varietate contextum.Exo.26.f. *Glo.or.ſ.Exo.28.*

Concordia operum cum cogitatione & fide. Textura rationalis,ſimilis texturæ ſuperhumeralis.Exo.28. c. deſignat conuenientiã operum cum cogitatione.Textile quoque opus dicitur,quando fidei facta concordãt. Ad quod refertur etiam textilis ora capitij.Exod.28.c.39.d. *Glo.or.ſ.Exo.27. Amb.2.de fide. pro.*

Dona Dei. Texta byſſus in velum nauis Tyri.Eze.27.b.dona Dei ſignificat, de quibus dicitur : Quid habes,quod non accepiſti? *Glo.ord.ſ.Eze.27*

Incitatio voluptatis. Blanda verba hæreticorum. Opera inania. Intexens lectum funibus meretrix.Pro.7 c.eſt dans guſtum voluptatis. Vel ſunt hæretici, qui blandis verbis,quaſi molli lecto excipiunt ſimplices , quos funibus peccatorum ligant. Texunt etiam ſubtilia hæretici,fabricantes rationes dialecticas.Iſa.19.b. Dicuntur etiam Iudæi & hæretici texere telas araneę.Iſ.59.a. quũ docent falſa.Et peccatores texunt telam araneæ,quia ipſorum opera ſunt inania , & quia pro huius mundi concupiſcentia , ſeu voluptate temporalia quælibet operantur. *Amb.de Cain.4. Bed.ſ.prou.7. Hie.ſ. Iſ.59. Ori.ſ.Pſ.36.ho.2. Gre.15.mor.8.*

Seruire Deo,& Mammonæ. Contextum veſtimentum ex lino & lana.Leuit.19.d. Deut.22. b. deſignat matrimonium fidelis cum infideli:aut quum quis vult ſimul ſeruire Deo & Mammonę,aut ſeruare Legem & Euangelium. *Hie.ad Gerontiã. Iſyc.ſ.Leu.19.*

Thabor.

Thabor,id eſt,electio,ſiue puritas,aut veniens lumen , vel veniat lux:mons eſt Galilææ in medio campi magni,quem Eſdrelon vocant,haud longè à Nazareth contra Ortum, in confinio Zabulon,Iſachar,& Nephthalim , arduus quidem & miræ rotunditatis,atque ea parte, qua Aquilonem reſpicit, inacceſſus , ſublimitas ex omni parte finitur æqualiter,triginta ſta-

diorum: vertex eſt campeſtris viginti ſtadiorum, planus ac variis arborum generibus conſitus. In eo Chriſtus transfiguratus creditur. Eſt etiam Thabor ciuitas in tribu Zabulon, data Leuitis cum ſuburbanis eius. 1. Par. 6. g. De monte autem fit mentio. Ioſ. 19. b. Pſ. 88. Ier. 46. c. Hoſ. 5. a. Iud. 4. b. deſignare poteſt vetus teſtamentum, in quo optabatur, aut prophetabatur ventura lux Chriſti. Deſignat etiam ipſum Chriſtum, qui eſt Oriens, qui viſitauit nos ex alto. Eſt & locus quidam dictus quercus Thabor, vbi occurrerunt Sauli tres viri, aſcendentes in Bethel. 1. Reg. 10. a.

Hier. ſ. Pſ. 88. Rup. ſ. Iud. 6. — *Vetus teſtamentum. Chriſtus.*

Thadal.

Thadal, id eſt, ſciens iugum, vel continens iugum, ſeu ſcientia eleuationis, vel aſcenſionis, Rex Gentium, qui venerat cum aliis regibus aduerſus reges Sodomorum. Gen. 14. a. deſignat auaritiam, quæ plurimum regnat in omnibus Gentibus.

Glo. ord. ſ. Gen. 14. — *Auaritia.*

Thahath.

Thahath, id eſt, ſubter, vel ſubtus, aut pauor, ſiue formido, vel Syriacè deſcenſio: vigeſima tertia manſio filiorum Iſrael in deſerto. Nu. 33. d. Iuxta Origenem interpretatur confirmatio, vel patientia, quo peruenitur è Macelloth, neceſſe eſt enim eum, qui vult etiam aliis prodeſſe, multa pati, ſicut Paulus.

Ori. ſ. Num. ho. 27.

Thalamus, vide Cubiculum.

Thamar.

THamar, id eſt, palma, vel dactilus, ſiue cõmutatio, aut amaritudo: nurus Iudæ, prius vxor Her, deinde Onam, ex quibus non genuit liberos, vnde, quia non tradebatur tertio filio Sela, ipſa aſſumpto habitu meretricio, concepit ex ſocero, & genuit Phares & Zaram, accepto prius à ſocero arrabone, per quem liberata eſt, ne lapidaretur.

Thamar proferens munera Iudæ, quibus liberata eſt, ne lapidaretur. Gen. 38. f. typus eſt eccleſiæ proferentis teſtimonia legis, & Prophetarum ad ſalutem ſuam. Vt autem coniuncta eſt Iudæ, mutato habitu in habitum meretricium, eſt eccleſia ex Gentibus, quę venit ad Chriſtum per amaritudinem pœnitentiæ, & confeſſionem peccatorum.

Hie. prol. in Hoſ. Aug. 22. contra Fauſt. 86. Bed. ſ. Gen. 38. — *Eccleſia ex Gentibus.*

Thamar, vt interpretatur palma, typus eſt animæ coniunctæ corpori, vel etiam ſcientiæ indifferentis, ideo opertam ſe obtulit Iudæ, hoc eſt, diſcipulo, & ſedebat in triuio, & viſa eſt eſſe meretrix, quam ſtudioſus Iudas, qui exponitur potens, qui nihil relinquit, quod non conſideret ac ſcrutetur, conſiderauit, & ad eam declinauit, ſeruans eam, quam in Deum habuit, confeſſionem.

Phil. 2. alleg. & de congreſ. &c. Cle. Alex. 1. ſtrom. — *Anima. Scientia indifferens.*

Thamar, vt interpretatur amaritudo, typus eſt pœnitentiæ, cui iuncti ſunt Her & Onam, id eſt, populus ante legem, & ſub lege: qui, quia non protulerunt fructus pœnitentiæ dignos, perierunt. Et ingreſſus eſt ad eam Iudas, id eſt Chriſtus, qui genuit duos populos per eam ſaluandos. Generat etiam Thamar ex Iuda, quia amaritudo pœnitentiæ iuncta confeſſioni profert bona opera.

Rup. ſ. Gen. 49. — *Pœnitentia.*

Thamar, vt fuit nurus Iudæ, deſignat plebem Iudaicam, cui dabantur Reges de tribu Iuda tanquam mariti: & ipſa interpretatur amaritudo, quia Domino fellis poculum dedit. Geneſ. 38. a.

Aug. 22. cont. Fauſt. 84. Aug. 22. contra Fauſt. 84. Bed. ſ. Gen. 38. — *Plebs Iudaica.*

Thamar etiam eſt vrbs Meridiana terræ promiſſionis, quam conſtruxit Salomon, quæ poſtea dicta eſt Palmyra, deſignat victoriam contra vitia. Ezec. 47. d.

Hie. ſ. Eze. 47. — *Victoria contra vitia.*

Thamna.

Thamna, id eſt, vetita, ſiue prohibita, aut perfecta, vel conſummata commotio, vel defectus fluctuans, fuit concubina Eliphaz, filij Eſau: typum gerit voluptatis, quæ generat Amalec, hoc eſt, brutum affectum. Gen. 36. b. 1. Par. 2. c.

Voluptas.

Thamnas.

Thamnas, id eſt, imago, vel figura, aut numeratio, vel numerãs, vel defectus, ciuitas, aut locus, vbi Iudas filius Iacob tondebat oues. Gen. 38. c. Videtur eadem, quæ Thamna ciuitas in tribu Iuda. Ioſ. 15. c. Eadem Thãnata. Iud. 14. a. deſignat tempus, in quo defecit rex Iuda, quo tempore venit Chriſtus. Vel interpretatur vetans, vel deficiens, & deſignat Iudæos vetantes baptiſmum, & deficientes, ad quos venit Chriſtus.

Bed. ſ. Gen. 38. Rup. 8. ſ. Gen. 29. — *Iudæi.*

Thare.

Thare, id eſt, adorans, vel ſpirans, aut abigens: filius Nachor, pater Abrahæ, qui mortuus eſt in Aram, quò venerat relicta Chaldæa. Gen. 11. c. deſignat rationem, quæ, relicta curioſitate Aſtrologiæ, venit ad ſenſuum & ſui conſiderationem.

Ratio.

Thare etiam, iuxta Origenem, interpretatur contemplatio ſtuporis, ſeu extaſis, eſtque viceſima quarta manſio filiorum Iſrael in deſerto, quò peruenitur è Thabath, quia proficiens eleuatur ad contemplationem, ita vt extaſim patiatur. Num. 33. d. Et vt interpretatur abiens, eſt figura eorum, qui proficiendo coruos & leones abigunt.

Ori. ſ. Num. ho. 27. Hie. de manſionibus.

Tharſis.

Tharſis, id eſt, contemplatio gaudij, ſiue chryſolithus lapis, aut mare abſolutè. Eſt Inſula Indiæ Orientalis. 3. Reg. 10. d. 2. Par. 9. a. 20. g. ſecundùm aliquos Tharſis, ſumitur interdum pro Carthagine, & etiam pro Tharſo Ciliciæ.

Libri hæreticorum. Gentilitas. Superbia Gentium. — *Hie.ſ.Iſ.2. Aug.ſ.Pſ.47.*

Tharſis, deſignare poteſt libros Philoſophorum, aut hæreticorum, erroribus ſcatentes. Iſ. 2.c.23.a. Ier.10.b. Deſignat etiam Gentilitatem, aut eius ſuperbiam. Pſ.47.

Vacantes curis ſeculi. Cogitantes futurum ſeculum. — *Aug.ſ.Iſ.23. 66.*

Tharſis, vt interpretatur contemplatio, ſiue exploratio gaudij, deſignat eos, qui dediti ſunt cogitationibus & curis ſeculi. Iſ.23.a. Vel è diuerſo, ſignificat eos, qui non cogitant, quæ in præſenti ſunt, ſed quæ in futuro, vbi verum eſt gaudium. Iſ.66.f. Eze.38.d.

Mundus. Turbationes ſeculi. — *Hie.ſ.Dan.10.& ſ.Ion.1. Rup.ſ.Ion.1.*

Cùm Ionas dicitur fugiſſe in Tharſis, nō in Tharſum Ciliciæ intelligitur fugiſſe, vel in Indiæ regionem, ſed abſolutè in pelagus, ſeu mare. Ion.1.a. Pſ. 47. Gerit autem Tharſis typum mundi, in quem venit Chriſtus: vel inundationum & turbationum ſeculi, in quas merſus eſt Chriſtus.

Thartan.

Diabolus. — *Hie.ſ.Iſ.10.*

Thartan, id eſt, explorans, vel contemplans donum, aut turturis donum, vel lex ipſarum, vel turturem dedit, vel ſuperfluus, ſiue elongans: dux règis Aſſyriorum, qui cepit Azotum. Iſ.20. a. deſignat diabolum, qui per voluptates ſuperfluas inducit ignem libidinis.

Thau.

Crux Chriſti. — *Cyr.8.ſ.Ioan.17.*

Thau, vltima litera alphabeti Hebraici, & interpretatur ſinum. Eze.9.b. Vt autem imprimebatur in frontibus ſeruandorum, crucem Chriſti deſignat.

Thecua.

Comminationes diuinæ. — *Hie.prol.ſ.Amos.*

Thecua, id eſt, tuba, vel clangor, aut fixa, oppidum diſtans ſex milibus à Bethlehem, ad meridianam plagam. & vltra non eſt viculus, nec agreſtes quidem caſæ, & furnorum ſimiles quas Aphri appellant Mapalia, tanta eſt eremi vaſtitas, quæ vſque ad mare rubrum, Perſarūque & Æthiopum, atque Indorum terminos dilatatur. Ierem.6.a. Amos 1.a. deſignat tubam prophetalem, & tubam prædicationis diuinarum comminationum.

Theman.

Iudæa. Feruor hæreticorum. Remiſſa vita. — *Hie.ſ.Amos 1. Gre.3.mor.18.& 7. mor.17.*

Theman, id eſt, deficiens: dux Idumææ: & prouinciæ, quæ etiam Daron & Nages dicitur: & eſt typus Iudææ. Ier.25.c. Amos 1.d. Vel Thema interpretatur Auſter, & deſignat feruorē hæreticorum, quo appetunt ſapere pluſquam oportet. Vel quia Auſter membra afflata temporibus diſſoluit, fluxam viuendi remiſſionem indicat. Iob 2.d.

Theraphim.

Hie.ſ.Hoſ.3.

Theraphim, propriè ſunt ſimulacra: & poſſunt ſignificare Cherubim, & Seraphim, quæ erant in templo, & etiam rationale, quod erant in pectore ſacerdotis, in quo erat doctrina & veritas, quæ debent eſſe in pectore ſacerdotis, ita vt poſſit ea proferre. Et nunc ſunt Iudæi ſine Theraphim, quia non habent doctrinam & veritatem. Hoſ.3.b.

Theriſtrum.

Hie.ſ.Iſ.3.

Theriſtrum, eſt velamen, vel veſtis tenuis, qua vtuntur mulieres tempore æſtatis: deſignare poteſt protectionem ab æſtibus vitiorum. Gen.38.c. Iſa.3.d.

Theſaurus, Theſaurizare, vide Diuitiæ.

Thicon.

Hie.ſ.Eze.47.

Thicon, id eſt, medius, vel intermedius, & atrium. Thicon, id eſt, atrium medium, eſt terminus terræ promiſſionis, à parte Aquilonari. Eze.47.c.

Thimiama, vide Incenſum.

Thogorma.

Thogorma, id eſt, peregrinus & aduena, vel oſſeus, aut robuſtus, ſiue incolatus nimius, vel timens valdè, aut anxioſa celſitudo, filius Gomor, à quo dicti ſunt Phryges, deſignat eos qui ſunt extra eccleſiam, vnde afferuntur equi & muli in Tyrum. Gen.10.a. Eze.27.c.38.a.

Tholmai.

Ori.ſ.Ioſ.ho.20.

Tholmai, id eſt, præcipitium, aut ſulcus, qui fit cum aratro, aut ſuſpendens aquas, vel coadunatio aquarū: tertius filius Enach, deſignat quod nouiſſima inanis humilitatis ad inferni præcipitium tendunt. Ioſ.15.c. Iud.1.b. Nu.13.c. Fuit & rex Geſſur. 2.Reg.3.a. 1.Par.3.a.

Thomas.

Iudæi. — *Rup.14.ſ.Ioan.*

Thomas, id eſt, abyſſus, vel geminus, qui Græcè Didymus appellatur, vnus è duodecim Apoſtolis, qui ex hoc quòd non credidit reſurrectionem Chriſti, niſi videndo & palpando, typus eſt Iudæorum, qui credent in fine mundi. Ioan.20.f.

Thopheth.

Infernus. — *Hie.ſ.Iſ.30. & ſ.Ier.7.*

Thopheth, id eſt, tympanum, vel ſeductio, aut dilatatio, locus eſt in valle filij Ennon in ſuburbanis Hieroſolymæ, qui rigatur fontibus Siloe, & hortorum delitias præbet, vbi parētes filios igni exuſtos deuouebant, & immolabant dæmonio Moloch. Iſa.30.g. Ier.7.g.19. d. ſumi ſolet pro inferno.

Thorax.

Thorax, Latinè pectus dicitur, vnde & munimētum, ſiue laneum, ſiue ferreum, ſiue plumbeum, aut alterius materiæ, quo pectus protegitur, thorax appellatur.

Gre.34.mor.5.

Thorax fortitudinem patientiæ ſignificare poteſt, qui thorax non ſubſiſtit coram Leuiathan, quia conſtantiũ patientia, niſi à Deo adiuuetur, dirupta à diabolo penetratur. Iob 41.c.

Patientia.

Thorus, vide Lectus. Thronus, vide Cathedra.

Thubal.

Hie.ſ.Iſ.66. & ſ. Eze.27.32.38.

Thubal, id eſt, orbis, vel mundanus, aut confuſio, vel ignominia, ſeu portatus, vel aductus: filius Iaphet, a quo Iberes Orientales, vel Occidentales, qui ſunt Hiſpani. Geneſ. 10.a. Ezech.27.c. Vel interpretatur ductus ad luctum, vel conuerſio ad vniuerſa, deſignat lugentes ad peccata qui venerunt ex Gentibus. Iſ.66.f. Vel deſignat conuerſionem, non à malo in bonum, ſed è diuerſo. Eze.32.f. Vel interpretatur tota, vel omnia: & eſt typus huius mundi, cuius princeps eſt Gog. Eze.38. f.

Pœnitentes ex Gentibus. Auerſio à bono. Mundus.

Thus, Thuribulum.

Iſyc.ſ.Leu.2.

THus, Græcè libanus dicitur, & apud nos incenſum, quòd in Dei venerationem incendatur. Naſcitur velut gummi in arboribus fœlicis Arabiæ thuriferis, inciſo cortice: valet contra interiores paſſiones, & oculorum ægritudines curat: & ſi quis incendens fumum eius ſuſcipiat, reſtringit accidentes ex infirmitate lachrymas.

Baſi.ho.de natiuit. Hil.ſ.Mat.Can.2 Amb.de viduis. & de Iſaac.5. & ſ.Luc.2.

Thus, quòd obtulerunt Magi Chriſto, eius diuinitatem inſinuabat, & per conſequens etiã reſurrectionem humanitatis eius, quæ virtute diuinitatis faciẽda erat. Significat etiam ipſius Deitatis confeſſionem. Mat.2.b. Ier.17.d. Indicatur etiam per thus oblatum à Magis, facies aquilæ in Chriſto aſcendente, & ſedente à dextris Dei.

Diuinitas Chriſti. Reſurrectio Chriſti. Confeſſio Deitatis in Chriſto.

Gre.ho. 10. Rup.2.ſ.Mat. Fulg.ſer.de Epip. Ori.ſ.Leu.ho. 2.4.9.13. Hie.ſ.Iſ.60. Gre.1.mor. 38. & ſ.Cant.3. & ho.10 Ber ſer.paru.59. Gre.Nyſſ. de vita Moſis. Iſyc.ſ.Leu. 26. Geor.Ven.Cant.2. tom.7.cap.22. Glo.int.ſ.3.Reg.7.

Thus, ſæpè deſignat orationem, quæ maximè affectus animę ſanat, & intelligibilium oculorum curat vulnera, abſoluens ab ignorantia, atque ex ea, quæ verè eſt ægritudo, id eſt, ex peccato, lachrymas accidentes expurgat. Leuit.2.a.6.b.14.b. Ier. 41.a. Totum autem thus dicitur eſſe ſumendum, quia ſemper eſt orandum. 1.Theſ.5. d. Iacob 5.c. Et thus luciddiſſimum offertur Deo, hoc eſt, oratio ex puro corde, & mentis deuotio, & confeſſio Deitatis. Nihil enim obſcurum vult Deus. Exo.25.a.30.d. Iſ.60.b. Non ponere autem thus in ſimila, eſt non confidere in propriis orationibus. Leu.5.c. Thus etiam offerimus, vt ſimus bonus odor Deo. Cant.3.c.4.b. Mat.2.b. Thure vti ſolent medici contra interiores paſſiones, & oculorum vulnera, & ſi quis fumum eius ſuſcipiat, reſtringit accidentes ex infirmitate lachrymas, ſic oratio paſſiones animæ ſanat, &c. Thuribulum etiam eſt vas orationis in Chriſto perfecta charitate ditatæ, ideo aureum. Heb.9.a. Thuribula quoque aurea, ſunt virtutes operum, & orationes Sanctorum, quibus odor ſuauitatis aſcendit ad Deum ex conſcientia pura, & fide non ficta. 3.Reg.7.g.

Oratio. Oratio Chriſti. Virtutes operũ.

Hil.ſ.Pſ.140. Philo quis rerum diui. heres. Tho. 1.2.q.102. ar.3. Theo.Ale.1.Paſc. Rup.1.ſ.Leu.8. Philo de victimis. Ori.ſ.Leu. ho.5. Hie.ſ.Ezec.6.

Thus interdum ſignificare poteſt elementum aeris. Et thus perlucidum aliquando adumbrat elementum ignis.

Aer. Ignis.

Thus pingue & odoriferum odorem bonæ famæ nonnunquam exprimit, & fragrantiam bene olentem bonæ conuerſationis, & etiam mentis deuotionem. Eſt offerendum cum ſimila. Leuit.2.a.

Bona fama. Mentis deuotio.

Thus cum panibus propoſitionis, deſignat nullum condimentum frugalitate ſuauius eſſe. *Frugalitas.*

Thus non ponitur in ſacrificio pro peccato: quia non habet odorem ſuauitatis, vt ſacrificia gratiarum.

Thura redolentia, quæ offerebantur idolis. Ezec. 6.d.8.c. deſignat fœtorem peccatorum. Thuribula autem ſunt in manu, quando peccatum eſt opere perpetratum. *Fœtor peccatorum.*

Rup.1.ſ.Eze.29.

Thuribulum, eſt inſtrumentum in quo ponuntur prunæ ad accendendum thus, quod etiã aliquando batillum dicitur.

Ori.ſ.Num. ho.9. Aug ſ. Apo.ho.6. & ſer.98. Rup.5. de diui.off. 17. & 5.ſ. Apoc. Iſy ſ.Leu.16. Amb.4.de ſacra.1. Ori.ſ.Nu.ho.9.

Thuribulum, dici poteſt anima, aut caro Chriſti, ſeu corpus Chriſti in cruce. Item corpus Chriſti myſticum, quod eſt eccleſia. Nu.16.g. Apoc.8.a. Eſt lingua Chriſti thuribulum, qua ſumit carbones verborum. Leu.16. b.

Anima, ſeu caro Chriſti. Eccleſia. Lingua Chriſti.

Thuribula dicuntur, qui alios excitant ad orationem: & etiam ipſa lingua, quæ eſt inſtrumentum ad hoc. Baptizatus etiam quilibet, cuius eſt bonus odor Deo, thuribulum dici poteſt Exo.25.c.27.b. Leu.16.a. 16.b.

Excitantes ad orationem. Lingua. Baptizatus.

Cle.Alex. 5.ſtro.

Batillum, cui ignis apponitur ad offerendum incenſum coram Domino, ſignificare poteſt ſacram ſcripturam, in qua poſitus eſt ignis charitatis. Nu.4.b.

Sacra ſcriptura.

Thuribulum in medio operimenti veli, dici poteſt terra, è qua exhalationes prodeunt. Hebr.9.a.

Terra.

Rup.5.ſ. Apoc. Ori.ſ.Nu.ho. 9. Hie.ſ.Ezec.8. Aug.ſer.98.

Thuribulum aureum dicitur fides pura, & probata ſanctorum Patrum. Apoc.8.a.

Fides Patrum.

Thuribula affixa altari, deſignant veritates miſtas erroribus hæreticorum, quæ ſunt ſeruãdæ & non abiiciendæ cum erroribus. Vel deſignant errores collatos cum veritate, vt confutentur. Nu.16.c. Thuribula quoque ſeniorum Iſrael, deſignant errores hęreticorum. Eze.8.c.

Veritas inter errores. Errores hæreticorum.

Tiara, vide Corona.

Tibia, Tibicen.

Tibia, propriè eſt os cruris ſuræ oppoſitum, & etiam inſtrumentum muſicum, quo tibicines canunt.

Baſ.ſ.Pſ.29.

Tibiæ dici poſſunt verba Prophetarum, aut potius ipſi Prophetæ. Mat.9.c.

Prophetæ.

Tibiam ſonat, qui mortuum redemptorem pro ſalute mundi denunciat. 1. Regum 10. a. Matth. 9. c. *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Cor Sanctorum. Tibia in gloria cæleſti, erit cor lætum Sanctorum. Iſ. 30. g.

Luctus Sanctorum. Tibia, quæ in mortuorum exequiis haberi ſolet, Sanctorum luctum ſignificat: qui dum ſe ab illa vita æterna, quam appetunt, proiectos aſpiciunt, ſemetipſos quaſi mortuos plangunt. 1. Reg. 10. a. Mat. 9. c. Luc. 7. e. *Hie. ſ. Iſ. 30. Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Voluptas aurium. Tibiæ quoque deſignant voluptates aurium. Iſ. 5. c. vnde & ceruas fiſtulis demulceri aiunt, & in laqueos inter venandum duci à venatoribus. Equis autem coeuntibus, veluti quidam Hymenæus tibia carmen canitur. *Cle. Ale. 2. pæd. 4.*

Libertas arbitrij. Tibiæ viri, libertatem arbitrij deſignare poſſunt. Pſ. 146. Vbi legit Auguſtinus: Non in tabernaculis viri bene ſentiet: intelligens tabernacula malorum. *Arn. ſ. Pſ. 146. Aug. ſ. Pſ. 16.*

Maledicentia. Crudelitas. Tibiæ ferreæ ſtatuæ, quam vidit Nabuchodonoſor. Dan. 2. e. maledicentiam ſignificare poſſunt. Vel tibiæ deſignãt ſeueritaté, propter magna oſſa: & tibiæ ferreæ ſeueritaté crudelé. *Ric. de S. Vict. de ſomn. Nabuc. 15.*

Tenentes literã legis. Tibicines lugentes filiam principis ſynagogæ. Matt. 9. c. deſignant lugentes in cantu ſynagogæ, vel literam legis ſine ſpiritu tenentes. *Hil. ſ. Mat. can. 9. Amb. ſ. Luc. 8.*

Ticio, Torris.

Ticio lignum teres, qui & torris dicitur: qui cùm ardet, dicitur torris, cùm extinguitur, dicitur ticio, ſecundum aliquos.

Chriſtus. Ticio dicitur Chriſtus cruciatus, & torris partim ignis, partim lignum, eſt Chriſtus Deus & homo: qui cùm fuerit in Babylonia, non eſt Babylonio igne exuſtus, nec potuit anima eius detineri in inferno, nec corpus in ſepulchro. Zac. 3. a. *Lactan. lib. 4. cap. 14. Hie. ſ. Zac. 3. Rup. ſ. Zac. 3.*

Diabolus. Peccator conuerſus. Reliquiæ Iudæorum. Torris etiam auulſus ab igne, dicitur diabolus ab angelorum eiectus conſortio. Amos 4. d. Item ij, in quibus deſeuiebat diuina vindicta: Et etiam peccator, aut hæreticus per flagella conuerſus. Item reliquiæ Iudæorum, quæ euaſerunt ab incendio Hieruſalem. *Cle. Alex. adhor. ad gen. & 1. pæd. 8. Hie. ſ. Amos 4. Rup. ſ. Amos. 4.*

Sermo hæreticus. Ticiones fumigantes, deſignant ſapientiam ſecularem, & ſermonem hæreticum, qui pro luce veritatis, fumum erroris & ignorantiæ inducit. Iſ. 7. a. *Hie. ſ. Iſ. 7.*

Tignum.

Tignum dicitur trabs, cui tectum ſuperponitur.

Presbyteri. Principes eccleſiæ. Dilectio Dei. Sacra doctrina. Virtutes præcipuæ. Tigna domorum cedrina. Cant. 1. d. deſignare poſſunt preſbyteros in eccleſia, protegentes eam opere & doctrina. Vel principes vtriuſque ordinis, legibus parietes eccleſiæ ligantes. Deſignant etiam dilectionem Dei, & ſacram doctrinam, quibus eccleſia Dei protegitur, & præcipuas virtutes, ſine quibus domus animæ ſtare non poteſt. *Ori. ſ. Cant. ho. 3. Gre. ſ. Cant. 1. Ber. ſ. Cant. ſer. 46.*

Tigris.

Tigris, eſt animal velox & crudele. Tigris etiam dicitur vnum è quatuor fluminibus, quæ egrediuntur à loco voluptatis, tranſiens per Babylonem, habet nomen à velocitate animalis, quia rapidè currit. Hebraicè dicitur Hidecel. i. acumẽ velocitatis, aut lęta velocitas.

Aer. Tigris fluuius acutus & leuis, denotat aerem, vel ſpiritum aereum, qui leuis eſt, & penetratiuus magis quàm ignis, quia facilius poteſt excludi ignis, ne intret, quàm aer. Et hic præuenit Aſſur, id eſt, diuitem, qui vento & aere inflatur, vel vadit contra Aſſur, id eſt, contra ſpeculantem per ſe. Qui enim vult per ſeipſum diuina ſpeculari, remanet vento plenus. Tandem autem ille aereus ſpiritus adeò acuet corpus per dotem iam effectum leue, vt penetrare poſſit cælos, & quodcunque ipſi obiicietur, melius quàm aer hic craſſus. *Geo. Ven. Cant. 6. tom. 7. cap. 21.*

Fortitudo. Temperantia. Tigris acumen velocitatis habens, fortitudinem ſignificare poteſt, Vadit contra Aſſyrios. i. inſidiantes. Gen. 2. c. Vel deſignat temperantiam, & vadit contra Aſſyrios. i. corrigentes, quia corrigit impetum concupiſcentiæ. Vel vadit contra dæmones, quos Aſſyrij deſignant. *Amb. de Par. 3. Phil. 1. alleg. Aug. 2. de Gen. ct. Man. 10.*

Hypocrita. Arrogantes. Diabolus. Tigris dicitur Iob ab amico ſuo reprehendente. Iob 4. c. & deſignat hypocritas, ob coloris varietatem, quia hypocritæ, dum mundus color de ſimulatione ducitur, vitiorum nigredine interrumpente variatur. Sæpe enim, dum de caſtitatis munditia extollitur, ſorde auaritiæ fœdatur, &c. Deſignat etiam arrogantes. Et ipſe diabolus dicitur tigris, propter multiformis aſtutiæ varietatem. *Bed. ſ. Gen. 2. Gre. 5. & / or. 15. 17. Euc. for. ſpir. 5.*

Timere, Timor, Timidus, Formidare, Formidoloſus. Metuere, Metus, Vereri, Expaueſcere.

Timor dicitur metus mali futuri appropinquantis, & timere dicitur, qui timore afficitur. Eſt autem timere magis proprium ſeruorum, vereri verò liberorum, qui honeſtatis gratia mouentur. Timere etiam eſt horrere. Exo. 14. c. Et timuerunt valde, clamaueruntque.

Cultus Dei. Timor Domini aliquando dicitur cultus Dei, qui timor pertinet ad perfectos, & manet etiam cum ipſa ſapientia, de quo dicitur Pſal. 127. Beati omnes qui timent Dominum. Hunc timorem dat Deus fidelibus. Ier. 32. g Et timent, qui colunt Deum. Ion. 1. c. Timent etiam fideles in tribulatione deſeri à Deo, quamuis de correctione gaudeant. Sic timebat Iob cap. 3. b. Et iuſtus vt Iob, metuit Deum, quaſi tumentes ſuper ſe fluctus, quia dum veram vitam deſiderat, omnia deſpicit, quæ hic poſſidens portat. Iob 31. c. Timor etiam Iſaac, dicitur Deus, quem timebat & colebat Iſaac. Gen. 31. f. *Hie. ſ. Ion. 1. Gre. 21. mor. 16.*

Comminationes diuinæ. Fortitudo Dei dicuntur aliquando comminationes diuinæ formidandæ, præcipuè quæ erant in lege. Iob 13. c. *Glo. ord. ſ. Iob 131.*

Hie.ſ. Hoſ.3. — *Timor Iudæorũ erga Chriſtum.*

Timor fratrum Ioſeph. Gen.43. d. deſignare poteſt timorem Iudæorum erga Chriſtum Pauebunt autem ad Dominum Iudæi in fine ſeculi, quando mirabuntur veritatem cognitã, quam antea negabant. Hoſ.3.b.

Ori.ſ. Mat.cap.14. Amb.1.de inter.9. Rup.ſ.Ioel.2. — *Imbecillitas fidei.*

Timor Petri in mari. Mat.14.d.imbecillitatem fidei ſignificauit. Deſignauit etiam turbationes humanas ex fluctibus huius ſeculi. Nemo enim fuit, quem non ſeculi huius vndæ turbarint. Admonet tamen Pſal.48. Ne timueris, quum diues factus fuerit homo, &c. Timere quoque dicuntur, qui non credunt, aut qui hæſitant. Ioel. 2.f.

Gre.27.mor.26.

Formidoloſa laudatio venire dicitur à Deo, veniente auro ab aquilone. Iob 37. d. quia dũ claritatem ſuæ fidei Gentilitas obtulit, multitudo Hebræorum fidelium diuina iudicia pertimeſcendo laudauit. Hoc fuit factum, quando conuerſus eſt Cornelius centurio. Acto.10.a.

Hil.ſ.Pſ.51. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.1. Gre.7.mor.12. — *Timor malus. Subiectio carnis.*

Timor inordinatus eſt, quum quis timet, vbi non eſt timor: vt quando Adam timuit præſentiam Dei. Gen.3.b. Vbi etiam timor erat erubeſcentia peccati. Timent etiam timore, vbi non eſt timor, qui temporalia timent, ea præponentes æternis. Pſ.52. Et timent pruinam, qui aduerſitates temporales formidant. Iob 6.c. Vnde contingit, vt incidant in pœnam æternam.

Hie.ſ.Eph.5.

Timor vxoris in virũ eſt, non timor ſeruilis, ſed reuerentialis, qui Græcè dicitur εὐλάβεια & timet vxor virum, hoc eſt, caro animum. Eph.5.d.

Hie.ſ.Pſ.30. Aug.1.Ioan.tra.25. — *Fuga diſcipulorum.*

Timor factus dicitur eſſe notis Chriſtus, quando Apoſtoli in paſſione propter metum, relicto eo, fugerunt. Pſ.30. Timor etiam diſcipulorum viſo Chriſto in mari, deſignat timorem fidelium, quum vident malos puniri. Ioan.6.c.

Aug.ſ.Pſ.90. Gre.ſ.Cant.3. Ber.ſer.de S.And. & ſ.qui habi.ſer.6 & ſ.Cant.ſer.33. — *Diabolus. Peccatum ex ignorantia. Puſillanimitas. Perſecutores fidelium.*

Timor nocturnus. Pſ.90. eſt diabolus ſemper inferens tenebras: vel eſt quũ quis ex ignorantia peccat: vel eſt timor hoſtis in nocte huius mundi: vel eſt puſillanimitas, quæ ex carnis afflictione procedit. Vel timores nocturni erant reges perſecutores populi Dei. Cant. 3.c.

Rup.ſ.Cant.3. Baſi.ſ.Pſ.32. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.5. Hie.ſ.Iſ.19. Ori.ſ.Matt.ho.35. Gre.7.mor.21.& 27.mor.26. — *Timor reuerentiæ.*

Timere interdum eſt reuereri: & timens populus Dominum poſt tranſitum maris rubri, deſignat timorem, qui eſt initium & baſis ſapientię: & hic eſt timor imperfectorum. Exo.14. g.19.c.20.c. Pſ.32.33.73.118.134. Iſ.25.a. Agg.1. d. Timor quoque Ægypti, dicit initium conuerſionis. Iſ.19.c. Timentes ex terræmotu paſſionis Chriſti, ſunt adducti ad timorẽ Dei poſt conuerſionem à peccatis per paſſionem Chriſti. Matt.27.f. Timor autem imperfectorum eſt timor ſeruorum. Ideo Mal.1.b. dicebat Dominus: Si ego Dominus, vbi eſt timor meus?

Timentes autem amici Iob, viſa eius plaga, deſignant eos, qui non ex amore Deum metuunt, ſed ex ſola verberum percuſſione. Iob 6.d.37.d.

Rup.2.ſ.Exo.32. — *Recognitio peccatorum.*

Timere interdum eſt horrere: & timentes filij Iſrael Ægyptos. Exo.14.c. deſignant timorẽ recognoſcentium peccata ſua, quæ ſunt Ægyptij. Hortatur autem Deus eccleſiam, ne timeat Ægyptios, aut alios aduerſarios, quum habeat ipſum Deum adiutorem. Iſa.54.b. Non timet autem iuſtus, quum venerit æſtus: quia ſecurus expectat perſecutiones, & diem iudicij. Iere. 17.b. Sic non formidat grex Domini ſub bono paſtore. Ier.23.a. Formidinem autem dederãt in terra viuentium gentes Aſſur, hoc eſt, hæreſiarchæ in eccleſia Eze.32.e.

Hie.ſ. Eze.32.

Gre.22.mor.17. — *Virtus Chriſti.*

Non expaueſcens Iob ad multitudinem nimiam. Iob 31.d. deſignat Chriſtum, qui perſecutores ſuos cum gladiis & fuſtibus venientes vna tantum reſponſione perculit, dicens, Ego ſum.

Ori.ſ.Exo.ho.2. Bed.ſ.Exo.1. — *Docens ſacra doctrina timorem.*

Timentes Deum obſtetrices dicuntur, hoc eſt, timere docentes, & deſignant legem & Euangelium, quæ docent timere Deum. Exo.1.d.

Bed.ſ.Exo.2. — *Timor Chriſti ex parte carnis.*

Timens Moſes Pharaonem. Exo.2.c. deſignat nondum perfectos timentes temporalia pericula. Vel deſignat timorem Chriſti ex parte carnis in paſſione.

Glo.ord.ſ.Exo.34.

Timentes filij Iſrael accedere ad Moſen. Exo.34.d. deſignant nolentes intelligere myſteria legis. Exo.34.d.

Hie.ſ.Eze.32.& ſ.Hoſ.11. — *Timor iudicij.*

Timere in die mala, eſt timere in iudicio. Pſ.48. qua ratione non timebit eccleſia, ſeu iuſti, qui ſunt in ea. Iſ.54.d. Sic non timet iuſtus, cùm venerit æſtus. Ier.17.b. Formidant autem reges gladium Dei, hoc eſt, dæmones, vel hæretici verbum Dei Eze.32.c. Et formidant filij maris ad rugitum leonis, quum diſcipuli hæreticorum timent comminationes diuinas. Hoſ.11. d. Iuſti autem non timebunt calamitatem, cùm venerit. Iob 5.d.

Gre.6.mor.19. Hil.ſ.Pſ.51. — *Timor confirmans bonos.*

Timent iuſti, quum conſiderant abiectionem populi Iudæorum. Pſal.51. Et timent angeli, viſa ruina Leuiathan, vt ex hoc timore robuſtius in Deum ſolidarentur. Iob 31.c.

Gre.34.mor.3. Hil.ſ.Mat.2.

Timens Ioſeph ire in Iudæam, typus eſſe poteſt Apoſtolorum non audentium prædicare in ea. Mat.2.d.

Gre.ſ.1.Reg.3.

Timens Samuel indicare viſionem Eli, quæ erat cõtra ipſum Eli. 1. Reg. 3.c. deſignat, quòd prælati cum magna reuerentia ſunt reprehendendi, & quia poſtea iuſſus indicauit, deſignauit obedientiam. Vel ſignificabat Apoſtolos nolentes declarare ante tempus repulſionem ſynagogæ.

Gre.ſ.1.Reg.4. — *Irriſio Iudæorũ.*

Timentes Philiſthim Iudæos afferentes arcam in caſtra. 1. Reg. 4. b. deſignant prædicatores irridentes Iudæos, quòd nihil afferant, quod poſſit eos iuuare, &c.

Glo.ord.ſ.Pſ.55.

Timere ab altitudine diei. Pſ.55. eſt timere ſuperbos huius mundi, quos non timet, qui ſperat in Deo.

Gre.ſ.1.Reg.7. Aug.ſ.Pſ.90. Hil.ſ.Pſ.63. Gre.6.mor.2. — *Fugere voluptates.*

Timere à facie Philiſthinorum. 1. Reg.7.b. eſt fugere mundi delectationes, ne in pœnas ſequentes incidant. Et timor nocturnus, eſt occulta voluptas. Pſal. 90. Hic eſt timor inimici, à quo orabat liberari Propheta antequam veniret. Pſ.63. Et iuſti non formidabunt beſtias terrę, hoc eſt, dæmones in morte. Iob 5.d.

Timens Deum Iob,deſignat Chriſtum venerantem patrem.Iob.1.a.

Timens populus iuramentum Saulis,deſignat venerantes præcepta maiorum.1.Re. 14.d. *Gre.1.mor 11.*

Timent aquæ Deum,hoc eſt,angeli præpoſiti aquis Deum venerantes.Pſ. 76. Vel formidant perſecutores à voce tonitrui prędicatorum.Pſ.103. *Gre.ſ.1.Reg.14. Ori.ſ.Ier.ho.8.*

Timent Deum mandato hominum, qui tranſgrediuntur legem Dei propter traditiones hominum.Iſ.29.d.Mat.15.a. *Au.ſ.Pſ.103. Hie.ſ.Iſa.29.*

Timidus ſeu formidoloſus,qui iubetur recedere à prælio. Deutero. 20.b.Iudi.7.a. eſt nō audens ſequi Chriſtum:vel qui nihil arduum aggreditur,vel veniens ad monaſterium,& relinquens ſibi aliqua in ſeculo,& ſuo exemplo aliis nocens. Deſignatur etiam,vt qui timent negare Chriſtum in perſeçutione fugiant. Timidi autem reprobati mittuntur in ſtagnum. Apoc.21.b. *Ori.ſ.Iudi ho.9. Caſſi.lib. 7.cap.2. Rup.11.ſ. Apo.*

Solicitus timet diues:quia cùm Deum non timeat,multos timet.Iſ 57.c. *Hie.ſ.Iſ.57.*

Tinea.

Tinea,eſt vermiculus,qui de putredine,aut ſitu,aut puluere naſcens,veſtes, aut libros arrodit,in quibus etiam naſcitur, & habet quoddam integumentum,in quo latet.

Quaſi tinea dicitur fuiſſe Deus Ephraim. Hoſ. 5.d.quia vt veſtimentum paulatim à tinea conſumitur,ita Deus ſenſim caſtigando expectat ad pœnitentiam. *Hie.ſ.Hoſ.5.*

Inuidia. Peccatum. Cupiditas. Dolor. Tinea rodens veſtes,ſignificare ſolet inuidiam rodentem animam,in qua naſcitur, & generaliter peccatum,& etiam cupiditatem & dolorem. Mat.6.c.Et malus velut à tinea conſumi dicitur. Iob 4.d. 13. d. quia tinea damnum facit,& ſonitum non facit, ita iniquorum mentes,quia damna ſua conſiderare negligunt,integritatem quaſi neſcientes perdunt.Amittunt namque à corde innocentiam,ab ore veritatem,à carne continentiam, & per acceſſum temporis ab ætate vitam. *Gri ſ Mat.cap.13. Gre.5.mor.2 8.& 12.mor.25.*

Heretici. Dæmones. Tinea etiam deſignat hæreticos,qui eccleſię veſtimentum impietate ſua corrodunt & diſſipant,ſicut tinea domum ſibi corrumpendo veſtem ædificat.Poteſt etiam dęmones ſignificare,virtutum & omnium bonorum corruptores.Iob.27.d. *Amb.1.de Spiritu ſancto 20. & prol. ſ. Luc.*

Pœna inferni. Tinea præterea deſignare poteſt pœnam damnatorum, quæ ex propriis eorum peccatis naſcitur,eoſdem ſemper arrodens.Iſ.14.c.33.a.Iuxta Septuaginta.50.d.51.c. *Hie.ſ.Iob.27. Gre.18.mor.9. Hie.ſ.Iſ. 14.*

Tingere, Tinctura.

Tingere,eſt aliquo colore inficere,madefacere,& immergere.Tinctura autē ipſa infectio.

Eff. ſanguinis Christi. Tinctæ dicuntur veſtes Chriſti Boſra, hoc eſt ſanguine ſuo. Iſ.63.a.Et tincta purpura in canalibus.Cant.7.b.Sanguinem ex vulneribus Chriſti defluentem deſignat.Vel memoriam paſſionis Chriſti in mente cum humilitate. *Hie.ſ. Iſ.63. Glo.ord.ſ.Cant.4.*

Deſtructio Hieruſalem. Intingi pedem in ſanguine.Pſ.67.effuſionem ſanguinis in deſtructione Hieruſalem futuram indicabat.Vel pes Chriſti intinctus eſt in ſanguine ſuo in paſſione,quando dixit. Torcular calcaui ſolus.Iſa.63.a.Intingitur etiam pes Chriſti in ſanguine, quando miniſtri Chriſti propter Euangelium martyrium patiuntur. *Hi.& Hie.ſ.pſ.67. Eu.q.in Pſal. Aug.ſ.Pſ.67.*

Tingere ſanguine agni faſciculum hyſſopi.Exo.12.d.eſt humilitati paſſionis Chriſti iungere rationem & vim concupiſcibilem & iraſcibilem. *Gre. Nyſſ. de vita Moſis.*

Imitari paſſionē Chriſti. Dans Chriſtus Spiritūſanctum. Tingere digitum in ſanguine.Le.3.d.4.b.9.d. eſt paſſionem Chriſti imitari.Vel ipſe Chriſtus intingit digitum in ſanguine,dando Spiritumſanctum per paſſionem ſuam.Vel vt oſtēdatur,quia paſſiones carnis dominicæ virtute diuinitatis actæ ſunt. *Rup.1.ſ.Leui.14. Iſyc.ſ.Leui.4.*

Baptiſmus per Chriſtum Deum & hominem. Communicatio idiomatum. Tingere paſſerem viuum in ſanguine paſſeris immolati. Le.14. a. eſt baptiſmum conferri per Chriſtum,qui Deus & homo eſt pro nobis immolatus.Non enim hominis paſſione,ſed Dei & hominis baptizamur.Vnde tingi dicitur paſſer viuus per communicationem idiomatum,quando dicitur:Deus paſſus eſt. *Iſyc.ſ.Leui. 14. Cyri.epiſt. 49.*

Duplex amor. Duplex operatio ignis. Tinctus bis coccus,deſignat feruētem amorē,ſeu duplicem amorē,Dei videlicet & proximi,vel duplicē ignis operationē,nēpe calefacere & illuminare.Exo.25.a.26.a.28.b.36.b.39.a. *Glo.int.ſ.Exo.15. Amb.de Ioſeph.3.*

Iudæi infamātes Chriſtum. Tingentes fratres Ioſeph tunicam eius in ſanguine hœdi.Ge.37.f. deſignant Iudæos infamantes Chriſtum,& falſis teſtibus accuſantes. *Beda ſ.Gen.37.*

Bene operari omni tempore. Tingens ſacerdos digitum dextrum in oleo,quod habet in manu ſiniſtra.Le.14.c.eſt exercens bona opera per gratiam Dei in proſperis & aduerſis. *Iſyc.ſ.Leui.14.*

Iudæa. Tincta auis per totū,erat Iudęa,quādo erat ornata virtutib⁹ & donis Spiritusſācti.Ier.12.b. *Hie.ſ.Iere.12.*

Humiles. Tincturę mundiſſimæ Iob.28.c.vocantur hi,qui veraciter ſunt humiles, veraciter ſancti, qui ſciunt quidem quod ex ſemetipſis virtutum ſpeciem non habent,ſed hanc ex dono gratiæ deſuper venientis tenent.Tincti enim non eſſent, ſi ſanctitatem naturaliter habuiſſent. Sed mundiſſimæ tincturæ ſunt, quia humiliter cuſtodiunt ſuperuenientem in ſe virtutum gratiam,quam acceperunt.Vnde etiam baptiſma,id eſt,tinctio dicitur ipſa noſtra in aquam deſcenſio Tingimur quippe,& qui prius indecori eramus deformitate vitiorum,accepta fide reddimur pulchri gratia & ornamento virtutum. *Gre.18.mor.35.*

Conſideratio ſui. Tinguntur pedes ſacerdotum in parte aquę Iordanis.Ioſ.3.d. quando per inueſtigationis profundæ,& retractationis ſtudium ad deſideriorum noſtrorum conſiderationem, noſtræ contemplationis oculum reflectimus.Item quum mens adinuentionis ſuæ ſubtilitatem miratur,& in ſua admiratione delectatur. Tingi enim,eſt affici.Et in parte tingitur, quia deſideriorum noſtrorum errores ex parte penetramus. *Ricar.de S.Vict.de exter.malo.21. 23.*

Hie.ſ.Iob.28. Gre.18.mor.30. — *Religio Gentiū. Sapientes ſeculi. Verba ſapientum.*

Tincti colores Indiæ. Iob.28.c. fucatam Gentilium religionem deſignant. Vel huius mūdi ſapientes, qui quamuis per infidelitatem, & plerunque per actionem fœdi ſint, ante humanos tamen oculos ſuperinductæ honeſtatis colore fucantur. Ipſa quoque ſapientum verba colores Indiæ dicuntur, quia dum intendunt eloquentiæ, eorum dicta quaſi pulchra apparent ſpecie & fucatione tincturæ, & quum virtute rerum careant, aliud ſe eſſe quam ſunt, verborum compoſitionibus, quaſi ſuperductis coloribus mentiuntur.

Rica.de S.Vict. de ſe uerſ.cōſcient. 26

Tingi dicitur arbor ſucciſa rore cæli. Dan.4.c. quando mens deprauata per ſuggeſtiones diaboli diuerſis erroribus imbuitur.

Tingi aqua. Leu.11.e. Vide Lauare.

Tinnire.

Tinnire propriè de metallis dicitur, quum ex eorum pulſatione, ſeu iactu ſonus efficitur.

Tinniunt quoque aures, quum incluſi ſubtiles & leues vapores interdum per membranā illam, quæ in auribus eſt, emergunt, & ſonum illum ſeu tinnitum fictitium ędunt.

Stupere.

Tinnitus aurium aliquando ex magno & vehementi ſonitu fit, & tunc tinnire dicuntur aures, quum videntes alicuius inſignis viri lapſum, pauore concutiuntur, aut quum aliquid ſtupendum & inſolitum ſubito euenire conſpiciunt. 1.Reg.3.b.4.Reg.21.b.Ier.19.a.

Tintinnabulum.

Tintinnabulum, eſt inſtrumentum æneum, quo tinnitus æditur, vel ad conuocandos aliquos, vel ad aliquid aliud.

Glo.int.ſ.Exo.28. Rup.4.ſ. Exo. 23. & 13.ſ.Ioan. Ori.ſ.Exo.ho.9. Gre.Nyſſe. de oratione. — *Prædicatio claritatis ſupernæ. Prædicatio Chriſti.*

Tintinnabula aurea in veſte ſacerdotis, prædicationem claritatis ſupernæ lucis deſignare poſſunt. reſonant autem: quia omnibus eſt prædicandum. Peculiariter autem deſignant prędicationem Chriſti, & extrema eius verba in cœna. Exo.28.f.39.e.Eccl'i.45.b. Deſignant etiam prędicationem iudicij & finis mundi: ideo ponebuntur in infima veſtis ora.

Phil de vita Moſis & de migr. Abra. Hie.de veſt. ſacer. Cle. Ale.5. ſtrom. — *Prædicatio iudicii.*

Tintinnabula etiam in veſte, deſignare poſſunt concentum & congruentiam elementorū, & peculiariter aquæ & terrę, ideo in infima veſtis parte ponebantur. Vel deſignant ſenſibilia per auditum percepta. Item tonitrua in aere. Et quia tintinnabula pendentia à veſte talari, erant trecenta ſexaginta ſex, tempus annuum deſignare poſſunt.

Gre.ſ.1.Reg.10. Hie. de veſte ſace. Au.q.in Exo.119 Gre.Nyſ. de vita Moſis. — *Concentus elementorum. Senſibilia. Tonitrua. Tempus annuum. Exempla & doctrina. Fides.*

Tintinnabula præterea in veſte ſacerdotali, deſignant multiplicationem bonorum operū, quę ad minorum exemplum clamant: vel ſonum operum & doctrinę. Item fidem ſynceram, quæ debet reſonare in ſacerdotibus.

Tinum lignum.

Glo.ord.ſ.3.Re.10 — *Doctores.*

Tina ligna, ſeu thina, quę allata ſunt ad Salomonem ex Ophir, erant imputribilia, & ſpinoſa, in modum ſpinæ albæ. Deſignant doctores, ex quibus fiunt fulcra & gradus in domo Domini. Tina ligna ponuntur. 3.Reg.10.b.2.Par.9.c.Apo.18.c. Porro 2.par.2.b. inter ligna, quę debebat mittere Hiram è Libano ad Salomonem, quędam dicuntur non tina, ſed arceuthina, id eſt, iuniperina. Quod vocabulum Hebraicum transfert Hieronymus in abietes.

Titubare, Vacillare.

Hie.ſ.Iſa.29.

Titubare, eſt non valere pedibus inſiſtere, qualiter contingit ebriis, aut infirmis. Eccl'i.37.d. Dicitur etiam vacillare.

Vacillare dicuntur greſſus Iudæorum. Iſa. 29.c. quando non aſſequuntur ſenſus legis & Prophetarum de Chriſto.

Titulus.

Hila.ſ.Pſ.15. — *Memoria paſſionis Chriſti.*

Titulus, eſt index cuiuſcunque operis, vt quod alicui rei, vt libro, operi, vel ſtaturæ ſuperſcribitur, ad eius cognitionem inducens. Tres ſunt autem tituli, qui inſcribi ſolent, vnus ſuper tumulum mortuorum, alius in liminibus ſeu limitibus ciuitatis, tertius in victoria regis.

Hil.ſ.Pſ.15.& ſ.Iſa.19. Baſi.ſ.Pſ.59. Amb.2.de Iaco.7 — *Crux Chriſti.*

Titulus lapidis, quem erexit Iacob, memoriam paſſionis Chriſti deſignat, qui poſitus eſt in ſignum populorum. Ge.28.b.31.f.35.c.Exo.24.a. Tituli autem inſcriptio. Pſ.15.55.56. deſignauit titulum triumphalem crucis Chriſti, quando vicit diabolum. Titulus etiam in terra Aegypti, eſt crux Chriſti cum ſuo titulo erecta in mundo. Iſa.19.c.

Fides.

Tituli inſcriptio firmationem fidei indicare poteſt. Pſ.15. 59. in titulo. Et titulus in ſepulchro Rachelis, fidem eccleſiæ deſignabat. Gen.35.c.

Phil. de ſomniis. Hil.ſ.Pſ.55. Hie.ſ.Eze.39. — *Firmitas mentis. Aeternitas Chriſti. Nota hæreſeos.*

Titulus etiam lapidis, poteſt deſignare firmitatem mentis in virtute.

Titulus, qui apponitur in monumentis: æternitatem Chriſti deſignare poteſt. Pſa.55.

Titulus quem ſtatuunt iuxta os, nota hæreſeos intelligi poteſt. Eze.39.d.

Iſyc.ſ.Leui.26. Au.q.in Iudi.49.

Tituli non erigendi, ſunt inſignis memoria vanitatis. Le.26.a.

Tob.

Gloria cæleſtis. Eccleſia.

Tob, id eſt, bonus, ſeu optimus, nomen terræ, in qua habitauit Iephte: gloriam cæleſtem, ſeu eccleſiam indicat, in qua habitauit Chriſtus poſt reſurrectionem. Iudi.11.a.

Tobias.

Tobias, id eſt, bonus Domini, ſiue bonitas Domini, vir ſatis notus in ſua hiſtoria, qui ponitur in exemplum charitatis & patientiæ.

Fuit

Pœnitentes. Doctores. Virgines. Innocentes.

Fuit alius Tobias,qui dedit aurum & argentum ad coronas pontificis. Zach.6.c. deſignat eos,qui vtiles ſibi ſunt pœnitendo, vel doctores eccleſiæ,qui offerunt aurum ſapientiæ. Vel deſignat virgines & innocentes,qui aurum conferunt ad coronam Chriſti.

Lyra.ſ.Zac.6. Rup.ſ.Zac.6.

Tolerare,Tolerantia,vide Suſtentare.

Tollere,vide Accipere,& Auferre.

Tonare,Tonitruum,Fragor.

Tonitruũ , eſt ſonitus , qui fit in nubibus ex pugna calidi & frigidi:& tonare dicitur,quũ fit ille ſonitus.Fragor autem eſt ſonitus , qui ex arbore,aut alia re inter frangendum emittitur. Accipitur tamen pro quouis magno ſonitu.

Diuinitas in Chriſto. Manifeſtatio Chriſti. Chriſtus.

Tonitruum magnitudinis Dei.Iob. 26.d. 38. c. eſt diuinitas in Chriſto: quæ ideo tonitrui nomine expreſſa eſt,quia de excelſo fama nominis eius in Chriſto Ieſu filio ſuo terris inſonuit. Vnde & tonare voce dicitur Deus. Iob. 40.a. quando conſubſtantialem ſibi filiũ mundo terribiliter demonſtrat. In iudicio quoque erit tonitruum magnitudinis Chriſti. Et ipſe Chriſtus incarnatus in tonitruo figuratur,qui ex antiquorum patrum conueniente prophetia ad notitiam noſtram,quaſi ex nubium concurſione prolatus eſt. Qui inter nos viſibiliter apparens,ea,quæ ſupra nos erant,terribiliter ſonuit:vnde & ipſi Sancti Apoſtoli de eius gratia generati,Boanerges,id eſt filij tonitrui ſunt vocati.

Hie.ſ.Iob.26. Gre.17.mor.19. & 29.mor. 16. & 32.mor.5.

Inſpiratio diuina

Tonare dicitur Deus voce magnitudinis ſuæ.Iob.37.a.40.a. quando ſe nobis iam per lamenta præparatis , quam ſit magnus in ſupernis inſinuat. Quaſi de cælo tonitrus procedit,quum nos incuria negligentiaque torpentes,reſpectus gratiæ ſubito pauore percutit,atque in terra poſiti,ſonum de ſuperioribus audimus:quia terrena cogitantes ſuperni terroris ſententiam pertimeſcimus:& mens bene iam de ſummis ſolicita trepidat , quę prius in infimis male ſecura torpebat. Voce etiam ſua Deus mirabiliter tonat: quia occulta vi corda noſtra incomprehenſibiliter penetrat.

Gre.27.mor.16.

Baptiſmus Chriſti. Prædicatio ad gentes.

Intonuit Dominus ſuper aquas.Pſ.28. in baptiſmo videlicet Chriſti , quando dixit pater. Hic eſt filius meus dilectus.Vel intonuit ſuper aquas gentium per prædicationem.Intonuit etiam de cęlo,quum per iuſtorum corda euangelizauit.Pſ.17. 103.

Hie.ſ.Pſ.19. Au.ſ.Pſ.28.103.

Fortitudo ſanctorum in dæmones.

Tonat Deus fragore magno , quando dat Sanctis perfecta deſideria ad terrendos dęmones,aut quum illis miniſtrat robur ad feriendos & vincendos dęmones.1.Re. 2.b.7.c.

Gre.ſ.1.Reg.2.7.

Comminatio pœnæ. Vocatio ad iudicium. Sententia condẽnationis. Grauis vindicta

Tonitrua interdum manifeſtam pœnæ comminationem deſignare poſſunt. Exod.9.e. Et tonitruum magnitudinis Dei,erit vox iudicii. Iob. 26.d.quando videlicet Deus manifeſtè veniet,Deus noſter,& non ſilebit.Ignis in conſpectu eius exardeſcet, & in circuitu eius tẽpeſtas valida.Pſ.49.103.Ioel.2 a.Sop.1.d.Apo.4.d.Et notat Dominus in cælis ſuper aduerſarios.1.Re.2.b.7.c.quando grauiter condemnat Iudæos per Apoſtolos.Et tonitruum irruẽs, eſt grauis vindicta:quæ ſubito exterreat.Iſ.29.b.

Arn.ſ.Pſ.103. Gre.17.mo. 19. & ſ.1.Reg.2. Au.17.ciu.Dei 4. Beda ſ.Exo.9. Rup.3.ſ.Apo.

Doctrina euangelica. Prædicatio euãgelii. Oracula Prophetarum.

Tonitrua etiam doctrinam Euangelicam deſignare poſſunt,quæ præcedit pœnam infidelium damnandorum,ſicut tonitrua præcedunt grandinem.Exo.19.c.Pſal. 28.76.Iob.37.a. 38.c.Apo.8.b.11.d.14.a.Poteſt ſimili ratione ipſam prædicationem ſignificare. Vnde & prędicatores Euangelij Iacobus & Ioannes dicti ſunt Boanerges,hoc eſt,filii tonitrui.Mar.3.b. Tonitrua quoque ſeptem,ſunt oracula Prophetarum.Apo.10.b.

Tonitrua,erunt magnæ laudes Dei poſt iudicium.Apo.19.a.

Ori ſ.Exo.ho.4. Baſi.ſ.Pſ.28. Hie.ſ.Iob.38.& de manſio. Gre.29.mor.16. Au.ſ.Apo.ho.6. Euc.for.ſpiritu.3. Beda ſ.Exo.19. Rup.6.&10.ſ.Apo.

Tondere,Tonſor.

Ablatio ſacramentorum à Iudaico ſacerdotio. Reſecare cogitationes ſuperfluas. Reſecare ſuperflua. Manifeſtatio bonorum operum. Exonerare ſimplices à peccatis. Prælati & prædicatores. Relinquẽtes omnia. Monachi.

Tondere,eſt lanam ſiue capillos & huiuſmodi incidere.Tonſor autem eſt, qui tondendi habet officium.

Tondens caput Iob,deſignauit Chriſtum : qui in carne apparens, à Iudaico ſacerdotio præceptorum ſuorum abſtulit ſacramenta. Iob. 1.d. Tondere etiam caput, eſt cogitationes ſuperfluas à mente reſecare.

Gre.30.mor.30.18.

Tondere comam debent ſacerdotes , hoc eſt, ſuperflua à ſe abiicere , non tamen tondere debebant ad preſſum Eze.44.f.

Tondere primogenita ouium,eſt ab occultationis ſuæ tegmine humanis oculis inchoata bona opera denudare & manifeſtare.Deu.15.d.

Gre.5.mor.34.

Tondere oues,eſt ſimplices à peccatis exonerare, & tonſores ouium,ſunt prælati,& prædicatores.Ge.38.c.Et tõſæ,ſunt fideles eccleſiæ,à ſuperfluis,& à curis ſecularibus ſe exuentes & omnia relinquentes,& monachi & prædicatores libenter onera mundi deponentes.Can. 4.a.Tondent etiam oues in malum, qui rapiunt à ſimplicibus ipſorum temporalia bona.

Amb.de initiat. myſte.7. Au.2.doctr.Chriſti.6.& ſ.Pſ.94. Gre.ſ.Cant.4.

Principes Iudæorum affligentes Chriſtum. Ablatio diſcipulorum Chriſti. Spoliatio mortalitatis Chriſti. Pilatus crucifigens Chriſtum.

Tondentes Chriſtum fuerunt principes Iudęorum, ipſum deſpectui habentes,& ignominia facientes vſque ad crucem.Iſa.53.c.Idem deſignarunt Aegypti tondentes Ioſeph. Ge.41. b.quæ tonſio etiam deſignauit ablationem diſcipulorum à Chriſto. Vt autem is,qui tondetur relinquit comam tondentibus,ita Chriſtus reliquit nobis omnia merita ſua,& ſpoliatus, vel attonſus mortalitate & paſſibilitate,remanſit impaſſibilis. Tonſor autem , qui totondit Samſonem,fuit Pilatus crucifigens Chriſtum.Iudi.16.e.

Ber. ſer.paruo.63. Rup.8.ſ.Gen.29. Beda ſ.Gen.38. Glo.int.ſ.Iſa.53. Rup.ſ.Iudi.24. Hie.ſ.Ier.7.&ſ. Mich.1.

Amittere decorem animæ. Deſtructio Hieruſalem.

Tondere capillum, erat ſignum doloris,quia capilli decori habebantur : vnde tondet capillum, qui perdit decorem animæ.Ier.7.g.48.f.Et detonſa eſt Hieruſalẽ, quũ deſtructa eſt,

& genus humanum, quum cecidit à delicijs Paradiſi. Mic.1.d.

Glo.ord.ſ.Nahū1.

Attonderi dicuntur, qui hic caſtigantur, vt non intereant. Et attondentur hoſtes, qui ad tempus eiiciuntur: ita tamen, vt non radicitus auferantur. Nahum 1.d.

Lapſus hominis. Caſtigatio temporalis.

Hie.ſ. Amos 7. Rup.ſ. Amos 7.

Tonſor regis dicitur bruchus, qui omnia tondet, & ſumitur pro exercitu vaſtante Iudæã. Amos 7.a. Vel tonſio gregis fuit per locuſtam, quum Sennacherib omnia vaſtauit, præter Hieruſalem. Et etiam tonſor regis, dicitur ſuperba quædam & arrogans fortitudo, quę omnia bona noſtra deuaſtat.

Exercitus contra Iudæam. Superbia.

Iſyc.ſ.Leui.19.

Tondere comam in rotundum prohibetur. Leui. 19. f. quaſi ſit velle abſcondere cogitationes à Deo.

Hie.ſ.Iere.9.

Attonſi comam erant Iſmaelitæ. Ier.9.g.

Topazius.

Pli.37.nat.hiſt.80. Hil.& Amb.ſ. Pſ.118. Geor. Ven. Cant.3. tomo 8.cap.3.

Topazius, eſt lapis precioſus viridi coloris, aut potius aurei: qui primus refertur in Topazio, inſula maris rubri, inuentus, & matri regis Aegypti oblatus. Eſt difficilis ad læuigandū, ſed aſperatur magis, eſtque rarus inuentu, feruidam aquam tepidam reddit in eam immiſſus: variaſque curat infirmitates. Fertur leuare oculorum dolorem.

Lyra.ſ.Exo.39. Aretas ſ.Apo.21

Topazius præcioſiſſimus lapis, qui in primo ordine rationalis ponebatur, intelligentiam ſignificare poteſt. Exo.28.g.39.b. Pſ.118. Vt autem erat nonum fundamentum ciuitatis cæleſtis, Matthæum Apoſtolum deſignat, qui diuino zelo ignitus etiam vſque ad carnem & ſanguinem, & lactationem Dei ſcripſit incarnationem. Apo.21.f.

Intelligentia. Matthæus.

Gre.18.mor.33.

Topazius de Aethiopia. Iob. 28. d. ſignificare poteſt quemlibet Sanctum de Gentilitate, virtutibus ſplendentem. Et etiam eos, qui virtutibus, aut ſapientia ſe inſignes eſſe putant. Itē eos, qui ab hæreſi, vel peccato conuerſi, virtutibus pollent.

Conuerſi virtutibus pollentes.

Torcular.

Torcular, eſt machina premendis vuis accommodata.

Ori.ſ.Mat.ho.19. Hie.ſ.Iſ.5.& ſ. Matt.21.

Torcular vineæ patrisfamilias, erat locus libationū in templo, ſeu altare, in quo, vt in torculari, oblationes & ſacrificia tanquam fructus offerebantur, & vorabantur. Iſ.5.a. Mat.21.d.

Altare holocauſtorum.

Euc.form.ſpirit.4. Ori.ſ.Matt.ho.19 Arn.ſ.Pſ.8.

Torcular etiam dicitur ſacra ſcriptura, vel profunditas eloquiorum Dei. Mat. 21. d. Et torcularia, ſunt voces Prophetarum ex Chriſto vita vera impletæ. Pſ.8.80. in titu. Hæc ſunt torcularia redundantia vino. Ioel.2.f.

Sacra ſcriptura.

Hila.ſ.Matt.22. Hie.ſ.Iſa.63. Rup.ſ.Agge.2.& ſ.Zac.14.

Torcular, quod calcauit Chriſtus, eſt crux eius & paſſio. Iſa.63.a. Agge. 2.c. Et torcularia regis in Hieruſalem eandem crucem deſignant. Zac.14.c. Pſ.80.

Crux Chriſti.

Amb. de Spiritu ſancto prolo. Au.ſ.Pſ.8.83.& ſer.138.

Torcular vbi Gedeon excutiebat frumenta. Iudi. 6.b. deſignat eccleſiam, in qua cæleſtis viris fructus exundat. Et torcularia ſunt, eccleſiæ, in quibus vinum, id eſt, boni ſeparantur à vinaciis: id eſt, malis. Et etiam, quia in ea exprimitur botrus Chriſtus. Pſ.8.83. In ſingulis autem fidelibus homo nouus per preſſuram purificatur, & ſeparatur à veteri & carnali, tanquā à vinaciis. Iob.24.c.

Eccleſia.

Gre.16.mor.42. Rup.11.ſ.Apo. Geor.Ven.Cant.1. tomo 7.cap.28.

Torcular vini furoris iræ Dei, erat vindicta Dei in Hieruſalem, quando deſtructa eſt. Apo. 13.c. Et torcular vineæ, dici poteſt timor iuſtitiæ Dei punientis, quo quis reprimitur à peccando. Et hoc torcular dicitur Deus calcaſſe virgini filiæ Sion, quum & malis dat ſupplicia, & bonis præmia. Thre.1.e.

Vindicta Dei. Timor iuſtitiæ Dei.

Beda ſ.Pro.3.

Torcularia in fœlicitate, abundantem lætitiam beatorum deſignant. Pro.3.b.

Gloria cæleſtis.

Aug.ſ.Pſ.8.80. Gre.11.mor.15. Euc.for.ſpiritu.4.

Torcularia, vbi exprimitur vinum, vel oleum, deſignant preſſuras, & mortem, & diem iudicii, quando vinum ſeparatur à vinaciis, & oleum ab amurca. Deſignant etiam ipſum baptiſmum. Pſ.80. in titulo. Torcularia etiam ſunt perſecutiones, quas mali & hęretici exercent in bonos. Omnes enim, qui Sanctam Eccleſiam perſequuntur, torcular calcant. Sed calcatis torcularibus ſitiunt: quia agendo crudelia ferociores fiūt: & impietatis ſuæ meritis cæcati, eò ambiunt grauiora facere, quo iam grauia fecerunt. Iob.24 b. Ipſa etiam martyria torcularia dici poſſunt tanquam afflictione perſecutionum calcatis eis, qui pro Chriſti nomine confeſſi ſunt: & mortalia eorum tanquam vinacia in terra remanſerunt: animæ autem in requiem cęleſtis habitationis emanauerunt. Pſ.8.

Preſſura. Mors. Dies iudicii. Baptiſmus. Perſecutiones malorū in bonos. Martyria.

Hie.ſ.Iſ.16. & ſ. Hoſ.9.

Torcular plenum, abundantiam malorum aliquando ſignificat. Ioel.3.c. Torcularia item ſunt ſcholę hæreticorum. Iſa.6.c. Verum torcular eorum non paſcit eos. Hoſe.9.a. Sed vinū eorum eſt fel draconum.

Abundantia malorum. Schola hæreticorum.

Tornare, Tornatilis.

Tornare, eſt ad tornum polire. Tornus autem eſt inſtrumentum fabrile, quo ligna, ebur, & reliqua huiuſmodi in rotundum polita redduntur. Tornatile autem eſt, quod torno expolitum eſt.

Gre.ſ.Cant.5. Rup.ſ.Cant.5.

Tornatiles dicuntur manus ſponſi, hoc eſt, opera Chriſti. Can.5.d. quia quod tornatur, in ſua rotunditate ſine obſtaculo voluitur: ſic Chriſti opera in rectitudinis rotunditate voluebantur, quia nulla culpa ei adhærebat, qua minus iuſtitia eius in rotundum duceretur. Tornatiles etiam erant manus eius, quia apparens in carne, ſanitates & miracula, quæcunque voluit, abſque morarum tarditate fecit.

Perfectio operū Chriſti. Miracula Chriſti.

Am.inſti.virg.14 Rup.ſ.Cant.1.

Tornatilis crater. Cant.7.a. ſignificat virtutes Virginis Mariæ, in qua requieuit ſapientia. Item perfectam caſtitatem mentis & corporis. Deſignat etiam prædicatores, quia iuxta

Virtutes Mariæ. Caſtitas. Prædicatores.

mores hominum diuerſos, neceſſe eſt, vt lingua prædicatoris voluatur. *Gre.ſ. Cant.7.*

Exempla Sanctorum. *Prompta obedientia.* Tornaturæ tabularum templi. 3. Regum 6.c. eminentia Sanctorum exempla deſignant, & promptum animum ad facienda cuncta, quæ Dominus præcepit, & ad patiendum, quę permittit.

Dialectica rationes hæreticorum. Tornare dicitur faber idolum circino. Iſa. 44.b. quando hęreticus fabricat rationes dialecticas ad defenſionem errorum. *Glo.ord.ſ. Iſa.44.*

Torpere, Torpor.

Torpere, eſt pigrum eſſe, & tam corpore quàm animo languere.

Vitia. Torpentes vaccæ macie. Gen. 41.c. deſignant vitia mentem fœdantia, & pinguedinem ac decorem gratiæ corrumpentia. *Glo.int.ſ.Gen.41.*

Torquere, Tortor, Tortura, torſio, Contorquere.

Torquere, eſt inflectere, & ſumitur pro cruciare: vnde tortor eſt, qui cruciat: & tortura, ipſe cruciandi actus. Torſio autem eſt dolor, qui fit torquendo.

Torquere aurum cum aliis coloribus, aut cum ſubtegimine aliorum colorum. Exo. 39. a. eſt adiungere charitatem aliis virtutibus. *Gre.9.mor.25.*

Torquebatur dolore Iob, quum diceret. Nequaquam ita loquar. Iob.9.d. quia tunc grauius plerunque affligimur, quum quaſi per conſolationis ſtudium afflictionis noſtræ nobis conamur mala leuigare. *Gre.13.mor.10.*

Cura rerum terrenarum. Torquentes cogitationes cor, ſunt in Sanctis cogitationes & curæ rerum terrenarũ, quas aliquando ex diſpenſatione ſuſcipere coguntur. Iob. 17.c. *Beda ſ. Pro.19.*

Prædicare hæreſes. Torquet diues labia ſua. Pro.19.a. quum ſuperbus prædicat hęreſes, abutendo autoritatibus ſacræ ſcripturę. *Glo.ord.ſ.Iſa.58.*

Dolor. Contorquere caput quaſi circulum, fiebat ad demonſtrationem doloris interioris. Sed hoc non erat gratum Deo, ſi aberat affectus contritionis interior. Iſ.58.b. *Ori.ſ.Mat.ho.7.*

Dæmones. Tortores dicuntur dæmones, qui homines cruciare ſolent. Mat.18.d. *Hu.ſ.Iſa.13.*

Torſiones dicuntur dolores propriæ conſcientię malè ſibi conſciæ. Iſa.13.b.

Torques, vide Monile.

Torrens, vide Fluuius.

Torrere.

Torrere, eſt ad ignem, vel ad Solem ſiccare, & areſacere.

Mētes purgatæ. *Fides probata.* *Virtutes.* *Doctrina.* *Exempla patrũ.* *Vindicta Dei.* Toſtæ ſpicę igne, ſunt mentes igne Spiritusſancti aduſtę, & ab omni peccati humore deſiccatę. Leu.2.d. Deſignant etiam fidem probatam in fornace perſecutionis: & etiam virtutes, ſeu doctrinam animi probati, vel doctrinam ſimplicium & inchoantium, per virtutem Spiritusſancti accommodatam, vt ab ea literæ paleas ſeparemus. Exempla quoque Sanctorum patrum, ſpicæ toſtæ dici poſſunt. *Ori.ſ.Leui.ho.2.* *Phi.de ſacrifi.Abel.* *Amb.2.de Cain.6.* *Iſyc.ſ.Leui.11.*

Torrens calor ſub nube. Iſ.25. deſignat vindictam in Iudæa per Chriſtum hominem factã & vindictam iudicii. *Glo.int.ſ.Iſa.25.*

Torris, vide Titio.

Torta panis, vide Panis.

Tortuoſum.

Diabolus. Tortuoſum dicitur, quod eſt tortum, & multis flexibus ſinuoſum.

Tortuoſus coluber dicitur diabolus, qui decipiendo homini colubri ore locutus eſt. Iob. 26.d. Iſa.27.a. *Gre.17.mor.18.*

Totus.

Totum dicitur, quod omnes partes complectitur, & refertur ad quantitatem continuam, ſicut omne ad quantitatem diſcretam, ſiue numerum.

Aſſiduitas orationis. Totum thus offerre, eſt ſemper orationi inſiſtere: & ſine intermiſſione gratias agere. Leui.2.a.d.6.b. *Iſyc.ſ.Leui.2.*

Perſeuerantia. Totam caudam offerre. Le.3.c. eſt in bono vſque ad finem perſeuerare. *Glo.int.ſ. Leui.3.*

Fides incarnationis & paſſionis Chriſti. Totam ſimilam cremari. Le.6.b. eſt confiteri integrè incarnationem & paſſionem Chriſti. Ad idem referri poteſt totum arietem incendere. Le.8.d. *Hil.ſ.Mat.ca.13.*

Totum fermentatum eſſe dicitur, quando lex, Prophetæ & euangelia Chriſtum prædicãt. Mat. 13.e. *Aug.ſ.Pſ.137.*

Toto corde reuertitur ad Dominum, qui non dat locum vitiis. 1. Re. 7.a. 1. Par. 19.c. Et toto corde confitetur, qui holocauſtum offert de corde ſuo, nihil ſibi reſeruans. Pſ.137. *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Tota nocte clamans Samuel pro Saule ad Dominum. 1. Reg.15.c. deſignat prædicatorem totam cauſam ſubditi, qui peccauit, ex charitate in ſe ſuſcipientem. *Glo.ord.ſ.Pſ.55.*

Totum tempus. *Pertinacia Iudæorum.* Tota dies, totum huius vitæ tempus ſignificare poteſt. Pſ.55.139. Sic tota die populus Iudaicus potens fuit in iniquitate, vbi eorum pertinacia denotatur. Hoſ.12.a. Tota die mendacium & vaſtitatem multiplicat. *Rup.ſ.Hoſe.12.*

Trabes.

Trabes, ſeu trabs dicta à trahendo, quod in alium trahatur, dicitur ſignificare duo ligna ędificij ſimul compacta, ideo ſemper eſt magnum lignum.

Rup. ſ. Reg. 10.

Prædicatores. *Fides diuinitatis & humanitatis.*

Trabes templi tabulata portantes. 3. Reg. 6. a. deſignant prædicatores ſublimes, & infirmos ac fragiles ſua prędicatione portantes, qui ſunt extrinſecus quidem ſub ligni figura cogniti, ſed intra templum deaurati, quàtum ad ſplendorem conſcientiæ, vel futurę glorię. Deſignāt etiam fidem diuinitatis & humanitatis Chriſti: ideo non hærebant muro.

Aug. 1. ſer. domini in mōte & de ver. domini ſer. 16.

Odiū inueteratū.

Trabes in oculo, eſt odium inueteratum in animo, quod feſtucam in oculo fratris trabem apparere facit. Mat. 7. b.

Tractare.

Tractare, eſt quaſi frequenter trahere. Et ſumitur pro agitare in animo, & diſſerere, vel ſcribendo, aut narrando commemorare: & etiam ſuſcipere aliquem, ſiue de aliquo bene, aut malè mereri.

Tractare dicitur Deus mente, quando ordinat aliquid faciendum. Iſ. 14. f.

Lyra. ſ. Nahum 1.

Conari ad decipiendum.

Tractant præuaricationem mente hęretici: & miniſtri Antichriſti, ſeu nuntii. Nahum 1. c. quando inducere in errores alios moliuntur.

Tradere.

Tradere, eſt in poteſtatem alicuius aliquid dare: & interdum docere, & traditio eſt doctrina. Eſt item committere. gen. 21. b. Tradiditque puerum. Coniungere. geneſ. 34. b. Filias veſtras tradite nobis Dedere. Ioſue. 11. d. Qui ſe non traderet filiis Iſrael. Emittere. Ioann. 19. f. Inclinato capite tradidit ſpiritum. Exponere. Ioſ. 20. b. Non tradent in manibus eius. Exhibere. gen. 23. c. Agrum trado tibi. Perducere. Iudith 6. b. Tradent eum in manus. Prodere. Ier. 22. d. Sanguinem innocentem traderis. Punire. Iudic. 2. c. Tradidit eos in manus diripientium. Subiicere. Le. 26. d. Trademini in manibus hoſtium.

Hie. ſ. Eze. 21.

Poteſtas data Chriſto.

Traditi omnes vincti in manus Ioſeph, deſignarunt poteſtatem Chriſto datam à Patre ſupernorum & infernorum. Ge. 39. d. 40. a. Et tradidit Deus coronam & cidarim ei, cuius eſt iudicium, quum tradidit regnum & ſacerdotium Chriſto. Eze. 21. f.

Ori ſ. Iudi. ho. 2.
Hie. ſ. Eze. 30. 31. 35. & ſ. Pſ. 62.
Ber. ſ. Pſ. 62.
Au. 1 ſe. do. in mō. & ſ. Pſ. 135.
Arn. ſ. Pſ. 118. ſer. 26.
Ori. ſ. Luc. ho. 35.
Hela. ſ. Pſ. 139.

Punire. *Scandalizari.*

Tradit Deus montem Seir ſanguini, quum punit dęmones & malos, & tradit malos beſtiis, hoc eſt dæmonibus. Et tradit terram in manu peſſimorum: quum terrenos relinquit dæmonibus. Tradit etiam cedrum in manu fortiſſimi gentium, hoc eſt, Antichriſtum in manu diaboli. Eze. 30. c. 31. d. 33. f. 35. b. Eum autem dicitur tradere, quē deſerit. Et tradit in manus diripientium quum relinquit peccatorem in poteſtate diaboli: & etiam per excommunicationem. Iudi. 2. c. Et traduntur in manus gladii, qui æternis ſuppliciis puniuntur, & etiā, qui vincuntur à verbo Dei. Pſalm. 62 73. Et tradit iudex peccatorem miniſtro, hoc eſt, angelo, qui trudat in infernū: & etiam exactori, & calumniantibus. Item peccatori, cui traditur à deſiderio, hoc eſt, ſecundum deſiderata. Pſ. 118. 139. Mat. 5. d. Luc. 12. g. Tradi etiam iudici, eſt coram Chriſto à lege accuſari. Tradi ſatanæ dicitur, qui à Chriſti corpore ſeparatur. 1. Cor. 5. b Tradidit etiam Deus vnumquemque in manu proximi ſui, in ſeditionibus Hieruſalem. Zac. 11. b Tradere etiam dicitur Deus hominem in manibus alicuius, quum permittit illum in ſcandalum acceptum, & non datum incidere. Et dicitur illum tradere Deus, quia ſola voluntate Dei occiditur, non hominis. Exo. 21. b. 23. d.

Amb. 1 de pœn. 14.
Rup. ſ. Zac. 11.
Hie. ſ. Zac. 11.
Au. q. in Exo. 79.
Hie. ſ. Eze. 25.
Gre. ſ. 1. Reg. 14.
Ori. ſ. Mat. ho. 4. 36.

Tradit Deus filios Ammon Orientalibus filiis, quum hæreticos ducit ad habentes lucem veritatis. Eze. 25. a. Et tradit Philiſthæos in manus Iſrael, quum peccantes conuertit ad eccleſiam. 1. Reg. 14. f.

Aug. ſ. Pſ. 36.
Gre. 13. mor. 8.

Variæ traditiones Chriſti.

Traditus eſt Chriſtus à patre principibus huius ſeculi, quando proprio filio ſuo nō pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. Mat. 20 c. 26. a. Iob. 16 c. Et dicitur traditus in manu peccatorum, quando peccatores ipſum ſuſcipiunt & quando iuſtus traditur peccatoribus. Tradidit etiam Iudas Chriſtum & tradunt eum, vt Iudas, quicunque pro temporalibus dant Chriſtum, quem habebant in anima. Traditus quoque eſt Chriſtus à principibus ſacerdotum in manus impiorum, quando traditus eſt illis, vt crucifigeretur. Tradidit etiam ipſe Chriſtus ſemetipſum pro nobis. Epheſ. 5. a. Gala. 2. d. Traditur terra in manus impii, quando corpus relinquitur perſecutoribus. Sic Iob & quilibet iuſtus traditur in manus impii. Iob. 9. c.

Perſecutio bonorum.

Ori. ſ. Mat. ho. 11.
Arn. ſ. Pſ. 87.

Contemptus doctrinæ Chriſti.

Traditus quoque dicitur Chriſtus gentibus, quando eius doctrina illuditur & irridetur ab infidelibus. Mat. 20. c. Pſ. 87.

Ori. ſ. Mat. ho. 33.
Arn. ſ. Pſ. 77.
Gre. 8. mor. 37.

Cōmunicās Chriſtus doctrinam.

Tradidit paterfamilias ſeruis bona ſua, quando Chriſtus communicauit nobis eloquia Dei Mat. 25. b.

Tradidit Deus pulchritudinem Iudæorum in manus inimici, cùm arcam tradidit Philiſthęis. Et quum bona opera hypocritarum, quæ per concupiſcentiam laudis oſtentantur, occulti aduerſarij iuri mancipantur. Pſ. 77. Thre. 2. c.

Au. 1. de Trini. 8. & 83. q. 69.

Tradet Chriſtus regnum Deo patri, quando omnes Sanctos ad Dei viſionem & fœlicitatem perducet. 1. Cor. 15. c.

Detineri in limbo.

Tradere fratres Ioſeph cuſtodiæ ex pręcepto Ioſeph. gen. 42. d. erat ſanctos patres detineri in limbo ante aduentum & paſſionem Chriſti.

Gloſ. ord. ſ. Exo 1.

Inſtituens Chriſtus eccleſiā in mundo.

Tradens Ioſeph terram Geſſen fratribus ſuis. ge. 47. a. eſt Chriſtus inſtituens eccleſiam in hoc mundo, tanquam in Ægypto.

Tradens

Lex ſpiritualis data eccleſia. Tradens mater Moſis ipſum Moſen adultum filiæ Pharaonis. Exod.2.b. deſignat traditionem legis ſpiritualiter intellectæ eccleſię ex gentibus factam, vel ipſum Chriſtum eccleſię traditum.

Tradidit mulier fortis cingulum Chananço. Pro. 31. b. quia per vigorem demonſtratę iuſtitiæ fluxa opera gentilitatis aſtrinxit. Item quia contemptibilem in mundo, fides Chriſti honoratum facit apud Deum. *Beda ſ. Pro.31.*

Proponere exẽpla Sanctorum. Tradẽs Moſes oblata à populo in opus tabernaculi, ipſis artificibus tabernaculi. Exo.36.a. eſt proponens Sanctorũ exempla prẹlatis & prẹdicatoribus eccleſię: & generaliter fidelibus. Idem eſt tradere pecuniam in vſus tabernaculi. Exo.30.b. *Rup.8. de glorif. Trinit.8.*

Recognitio beneficiorum Dei. Tradens, qui offert ſacrificium, adipem & pectuſculum ſacerdoti. Le.2.b.7.d. eſt acceptã ferens Chriſto cognitionem Dei, & redemptionis opus. Tradere etiam ſimilam ſacerdoti, eſt ſpem ſalutis committere Chriſto. Le.5.c. *Glo.ord.ſ. Exo.30*

Prædicatio futuri iudicii. Tradens Moſes in auribus Ioſue victoriam habitam contra Amalec in deſerto. Exo.17. d. deſignat prænunciationem iudicij per Chriſtum futuri. *Iſyc.ſ.Leui.2.*

Pœnitentia. Tradentur obliuioni anguſtiæ priores in fœlicitate. Iſa.65. c. non quidem obliuioni memoriæ, ſed ſucceſſione bonorum. *Glo.int.ſ. Exo.17*

Tradere quintam partem ſupra id, quod damnificatum fuerat, ſacerdoti. Leu.5.d. eſt quẽlibet ſenſum, per quem peccauimus, ad pœnitentiam reuocare. *Glo.ord ſ. Iſa.65. Glo.ord.ſ.Le.5.*

Tradens lex myſteria. Tradens Moſes armum arietis dextrum cum collyrida & lagano & adipibus, &c. Aaron, quando conſecrabatur. Le.8.c. eſt lex tradens myſteria declaranda per Chriſtum.

Reduci ad innocentiam. Tradens mulier mundãda ſacerdoti agnum anniculum, & pullum columbę, ſiue turturẽ. Le.12.c. reformationem per pœnitentiam indicat, vt reducatur ad innocentiam. *Glo.int.ſ.Leui.8.*

Conſentire malis Traditur in animas tribulantium, qui conſentit voluntati tribulantium. Pſ.26. Et traditur à deſiderio peccatoris, qui conſentit prauis concupiſcentiis, per quas traditur diabolo. Pſalmo 139. *Glo.ord.ſ.Leui.12*

Tradidit Moſes vaccam rufam Eleazaro, & non Aaroni. Nu. 19.a. vt deſignaretur ſacrificium Chriſti ad ſacerdotes nouæ legis ſpectare. *Au.ſ.Pſ.26.36.*

Suadens redire ad vomitum. Tradit ſeruum ad dominum ſuum, qui quemlibet delinquentem, & à prauis actionibus ſe conuertere volentem, ſua exhortatione, vel exemplo prauæ actionis, ad id, quod renunciauerat, redire ſuadet: quod plerique ſacerdotes praui in eccleſia facere conſueuerunt. Prou. 30. b. Sic non tradidit Chriſtus ſeruum domino ſuo, quia non reliquit peccatorem diabolo: ſicut nec ille, qui confitentem non adigit in deſperationem. Deut. 23. c. *Au.q. in Nu.13. Beda ſ. Pro. 30. Rup.1.ſ.Deut.23.*

Anima in peccato. Tradit Deus omnia quaſi olera virentia, quando non vult fieri diſcrimen inter Gentes & Iudæos in fide. Ge.9.a.

Tradidit pacificus vineam cuſtodibus, hoc eſt, Deus Synagogam Moſi & aliis patribus. Cantic. 8.d. *Gre.ſ.Cant.8.*

Tradita Tyrus obliuioni, dicitur anima exiſtens in peccatis. Iſa.23.d. Thre.2.b. *Hie.ſ.Iſa.23.*

Traducere.

Traducere, eſt de loco ad locum ducere, vel trans aliquid ducere.

Exercens opera vitæ actiuæ. Traducens Iacob ſuos per vadum. Gen. 32.f. deſignat exercentem opera vitæ actiuæ, & prædicationis: & miniſtrantem baptiſmum & ſimilia: vt poſtea vacet contemplationi. *Glo.int.ſ.Gen. 32.*

Traducit deus populum ſuum in deſertum. Pſal.135. quando deducit ſuos in conſilium à ſeculi curis alienum. Semper autem populus Dei per deſerta huius mundi traducitur, quoadusque in terram promiſſionis introducantur. *Hie.ſ.Pſ.135.*

Traducens vir Ezechielem per aquam. Ezec. 47.a. eſt Deus, aut angelus dans notitiam myſteriorum. Traducit vſque ad talos, quando Chriſtus nobis ad ſe conuerſis boni exordij plenitudinem tribuit: & dono ſpiritualis ſapientiæ prima noſtri operis veſtigia infundit. Vſque ad genua, quum ad hoc vſque noſtra ſapientia augetur, vt in prauis iam actibus minimè flectatur. Vſque ad renes, quando in nobis percepta ſapientia omnem quoque, in quantum poſſibile eſt, delectationem carnis extinxit. Quando autem tranſuadari non poteſt, deſignat perfectionem contemplationis: in qua dum mens in altum ducitur, ſubleuata, videt in Deo ſe penetrare non poſſe, quod videt, & quaſi tangit aquam torrentis, quam pertranſire non valet: & quia intuetur ſpeculando, quod libet, & tamen hoc ipſum perfectè non valet intueri, quod libet. *Hie.ſ.Eze.47. Gre.22.mor.22.*

Trahere.

Incarnatio verbi Trahere, eſt per vim ducere.

Traxit Deus Ephraim in funiculis charitatis. Hoſe.11.f. quando filius Dei per charitatem factus eſt homo, & paſſus & mortuus. Trahi autem petunt adoleſcentulæ poſt ſponſum, quia ſine eo currere nequeunt, qui exultauit, vt gigas ad currendam viam. Trahitur etiam ſponſa tanquam infirma, quia ſine Chriſto nihil poteſt, trahitur autem per tentationes & labores. Canticorum 1. a. Trahit pater filium, non cogendo liberum arbitrium, ſed vinculis charitatis. Ioann. 6.c. Trahit autem Chriſtus omnia ad ſe, hoc eſt, omnes prædeſtinatos. Ioan.12.c. *Amb. de Iſaac3. Rup.ſ.Hoſ.11. Gre.ſ.Cant.1. Au.ſ. Ioan.tra. 26.52. Ber.ſ.Cant.ſer.21*

Cõuerſio ad deũ. Trahit Deus ad ſe ſpiritum & flatum hominis. Iob. 34. b. quando ad conuerſionem ſui deſiderii & interiora noſtra, & exteriora commutat, vt nihil iam menti exterius libeat, nihil *Gre.24.mor.26.*

caro interius, vel ſi appetit, adipiſci conetur: ſed omne quod homo eſt, ad eum videlicet, à quo eſt, & interiùs deſiderando ferueat, & exterius ſe edomando conſtringat.

Gre.ho.24. Traxit Petrus rete in terram. Ioan. 21. c. hoc eſt ad ſoliditatem littoris, quia ipſe & eius ſucceſſores & prędicatores, ſanctæ prædicationis voce ſtabilitatem æternæ patriæ fidelibus oſtendunt.

Ori.ſ.Cant.ho. 1. Trahere dicuntur etiam adoleſcentulæ ipſum ſponſum: quia vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine eius, mox eſt ibi ipſe ſponſus. Et eruditæ animæ trahunt: quia libenter venit ad illas verbum Dei. *Eiiciens Deus Iudæos.*

Hie.ſ. Eze.5. Trahens Ezechiel nouaculam per caput, deſignat Deum eiicientem à ſe Iudæos, vt incredulos & obſtinatos. Eze.5.a. *Vacare terrenis.*

Gre.18.mor.32. Trahi dicitur ſapientia de occultis. Iob.28.c. quia cum ſit inuiſibilis, non niſi inuiſibiliter inuenitur. Quæ rectè trahi dicitur: quia ſicut flatum trahimus, vt corpus viuat: ſic ab intimis ſapientię ſpiritus ducitur, vt ad vitam anima ſubſiſtat, vnde Pſ.118. Os meum aperui, & attraxi ſpiritum. *Addere peccata peccatis.*

Ori.ſ.Luc.ho.35. Trahi ad iudicem, eſt accuſari in iudicio. Luc.12.g.

Glo.int.ſ.Leui. 11. Trahi per humum animalia immunda. Leuiti. 11.g. eſt vacare gaſtrimargiæ, & libidini, & terrenis. *Diſcere vana.*

Glo.ord.ſ.Iſa.5. Trahunt iniquitatem in funiculis vanitatis. Iſa.5.d. qui addunt peccata peccatis.

Hie.ſ.Iere.14. Trahere dicuntur ventum quaſi dracones. Ier.14. a. qui auide diſcunt doctrinam vanam. Et Iudæi, quum ſuperbiæ ſpiritu inflati, malitioſè aduerſus Chriſtum intumuerunt.

Gre.29.mor. 18. *Gre.15.mor.30.* *Au.ſolilo.16.* Trahere dicitur diabolus, aut Antichriſtus poſt ſe omnem hominem. Iob. 21. d. quia qui bonis pręſentibus delectantur, poteſtati illius ſe abſque retractatione ſubiiciunt. Trahit ante ſe innumerabiles, quia multo plures fuerunt carnales ab exordio peccati, vſque ad tempus Antichriſti, quàm erunt ſuo tempore. Traxit etiam draco ſecum tertiam partem ſtellarum, quando diabolus ſecum traxit multitudinem angelorum è cælo. Apo.12.a. *Iudæi contra Chriſtum.* *Subiecti diabolo.*

Trames, vide Via.

Tranquillus, tranquillitas, vide Quieſcere.

Trans.

Trans dicitur eſſe, quod eſt vltra aliquem locum.

Trans Iordanem flere mortuum Iacob. Ge.50.a. deſignat ſtatum generis humani ante inſtitutionem baptiſmi, quia tunc erat tempus fletus. *Status hominis ante baptiſmum.*

Ori.ſ. Mat. ho.7. Trans Iordanem veniens Ieſus. Mat. 19. a. deſignauit tranſitum ſuum ad eccleſiam per baptiſmum.

Ori.ſ.Mat.cap.16 *Hi.ſ.Mat.cap.14* Trans fretum venientes diſcipuli. Mat. 16.a. deſignarunt deſertionem temporalium, & etiam finem mundi.

Gre.15.mor.7. Trans flumina Æthiopiæ eſt terra. Iſa.18.a. ſecundum quod Antichriſtus ſuperabit malitia omnes, qui nigri ſunt per peccatum.

Tranſcendere.

Glo.int.ſ.Exo.12. Tranſcendere, eſt aſcendendo tranſgredi, aut ſuperare.

Tranſcendere dicitur angelus percuſſor oſtium domus. Exo.12.d. quando Deus parcit, & ſaluat per paſſionem & ſanguinem Chriſti.

Hie.ſ.Iſa.16. Tranſcenſus Arnon, id eſt, illuminationis eorum eſt, quum ab erroribus ad veritatis lumē venitur. Iſa.16.a.

Glo.int.ſ.Exo.19. Tranſcendens terminos montis eſt, qui curioſè diuina ſcrutatur. Exod.19.d. *Curioſitas.*

Transferre, Tranſportare.

TRansferre, eſt ab vno loco in alium ferre, & deportare. Item relegare. Ier. 29.a. Omni tranſmigrationi, quam tranſtulit. Traducere. 4. Reg.18.f. Donec veniam, & transferam vos. Tranſmutare. Deut.27.c. qui transfert terminos proximi ſui. Tranſuehere. Sap.10. d. Tranſtulit illos per mare rubrum.

Amb.1 de inter.5. *Gre.9. mor.2.* *Ar.ſ.Pſ.45.79.* *Hie.ſ.Iob.9. & ſ. Iere. 13.* *Aug.ſ. Pſ.45.* *Rica.de S. Vict. de vita mut.6.* *Geor.Vene. Cant.1 tomo 6.cap.28.* Tranſtulit Deus montes, hoc eſt, patres veteris teſtamenti in nouum, vel prædicatores à Iudæis induratis ſubtraxit. Iob.9. Acto.13.d. Vel tranſtulit montes, quum angelos & homines ſuperbos à ſtatu ſublimi deiecit. Transferri quoque montes in cor maris. Pſalm.45. eſt Chriſtum cum Apoſtolis ad gentes tranſire. Vel è diuerſo eſt, quum elati de magni conaminis culmine, in intimam cordis malitiam cadunt. Tranſtulit quoque Deus vineam de Aegypto. Pſalm. 79. quando ex gentibus inſtituit eccleſiam. Et tranſlata eſt Iudæa, quum fides, quæ erat in Iudæa, & omnis Iudæorum gloria tranſiuit ad eccleſiam ex gentibus. Ierem.13.c. *Tranſlatio veteris teſtamenti in nouum.* *Eiectio angelorū* *Tranſitus Apoſtolorum ad gentes.* *Inſtitutio eccleſiæ ex gentibus.*

Glo.ord.ſ.1. Pa.12 *Ric.de S.Vict. de ſomnio Nabuc.14.* *Glo.ord.ſ.2. Re.12* *Ori.ſ.Matt.ho 4.* Transferre interdum eſt conuertere. 1. Pa.12.d. Vt transferrent regnum Saul in Dauid. Vbi deſignatur translatio legis veteris in nouam. Tranſtulit etiam Deus regna atque conſtituit, quando euerſa vitiorum tyrannide, virtutes regnare facit. Dan.2.c. Transfert quoque Deus iniquitatem, quum eam remittit. 2. Re.12.c. Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum. *Tranſlatio legis* *Conuerſio peccatoris.* *Remiſſio culpæ.*

Transferre dicitur fides montes. Matth. 17. c. quando impetus irrationales per verbum Chriſti & fidem tolluntur.

Reductio infidelium ad eccleſiã. Transfert Deus fideles in regnum filij charitatis ſuæ.Coloſ.1.b.quando eos ab infidelitate ad eccleſiam reducit,vel ad cælum inducit.Transfertur etiam populus Syriç Cyrenẽ. Amos 1.c.quando decepti ab hæreticis reducuntur ad eccleſiam.Transferuntur item rupes de loco ſuo.Iob.18.a.quando doctores hçreticorum redeunt ad eccleſiam. *Glo.ord.ſ.Colo.1. Hie.ſ.Amos 1. Gre.14.mor.2.*

Eiectio malorũ. Transfert Deus impium de orbe.Iob.18.d.quando ſuperno apparente iudice,de hoc mũdo impius tollitur,in quo peruerſe gloriabatur.Transferuntur quoque nutantes filij Iudçorum.Pſ.108.quum in nullo bono habent firmitatem. *Gre.14.mor.11. Aug.ſ.Pſ.108.*

Tranſiẽs religio Iudaeorum ad eccleſiam. Tranſlata dicitur gloria Domini,quum capta eſt arca.1.Reg. 4.d. quia cum ſanctæ ſcripturæ ſacramenta veræ intelligentiæ capacitate à fidelibus retinentur, etiam religio & fama Iſrael ad eos tranſiuit. *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Tranſitus ad perfectionem. Tranſlatus Enoch,deſignat virum bonum ab ignorantia & imprudentia ad ſcientiam & prudentiam deductum,& ab imperfecto ad perfectum.Ge.5.c. *Philo. de Abra.*

Stabilitas gloriæ caleſtis in eccleſia. Tranſlatum dicitur gaudium terræ à malis videlicet in bonos.Iſa.24. b. quia ceſſabit terrenum gaudium in malis,& verum gaudium erit perpetuo in bonis. *Hie.ſ.Iſa.24.*

Non poteſt transferri tabernaculum,patria videlicet cçleſtis,quç non admittit mutationem.Iſ.33.d.Eccleſia etiam militans non transfertur,vt tabernaculum vetus ſynagogæ,quia perſeuerat vſque ad finem mundi. *Glo.ord.ſ.Iſa.33.*

Mutantes conſilium Dei. Transferre volens Ioſeph manum patris à capite Ephraim in caput Manaſſe. gen. 48. d. eos exprimit,qui mutare nituntur conſilium Dei.

Mors Sanctorũ ante legem. Transferri de vtero ad tumulum. Iob.10.d.conuenit electis,qui ab ipſo mundi primordio ante Redemptoris tempus exorti ſunt, & tamen huic mundo ſemetipſos mortificare curarunt,qui conſcriptas legis tabulas non habentes,quaſi in vtero mortui ſunt,quia autorem ſuum naturali lege timuerunt.et quum venturum mediatorem crederẽt,ſtudere ſummopere,mortificatis voluptatibus,etiam,quæ ſcripto non didicerant,prçcepta ſeruare. *Gre.4.mor. 36.*

Non transferuntur poſſeſſiones Leuitarum, quia illæ non ſunt ipſorum Leuitarum, ſed Domini.cuius etiam ipſi poſſeſſio dicuntur.Eze.48 b. *Hie.ſ.Eze.48.*

Transferens rex Babylonis filios Iſrael in Babylonem,quos rex Ægypti in Aegypto captiuauerat,deſignat eos,qui prius aliquo vitio captiui tenebantur, quod poſtmodum deſerẽtes,ab alio opprimuntur. Vt qui carnis vitia deſerunt,& in cenodoxiam incidunt. Tranſtulit etiam alios,quando fecit eos peccare.4.Re.24.b. *Caſsi.colla.5.ca.12*

Contemnere ſtatuta eccleſiæ. Transferunt terminos hæretici, qui ſtatuta eccleſiæ conuellunt & lacerant. Iob. 24.a. Prouerb.22.d. *Hie.ſ.Iob.24. Gre.16.mo.21.*

Induratio malorum, & receſſus à fide. Transfertur ſaxum de loco ſuo.Iob.14.d.quando homo mutatus à bono in malum induratur. Transferre etiam dicitur lapides, qui aliquos ſubtrahit ab eccleſia. Eccleſiaſtç 10. b. *Euagatio Iudaeorum.* Transferuntur quoque nutantes filij Iudç, quando Iudçi infideles & indurati vagi ſunt in terra.Pſal.108. *Hie.ſ.Iob.14.& ſ. Eccleſ.10.& ſ. Pſ.108. Gre.12.mor.11.*

Tranſmigratio in Babylonem. Tranſportans aquila cedrum in terram Chanaan.Ezec.17.a.deſignauit tranſlationem Iudæorum cum Iechonia in Babylonem. *Hie.ſ.Eze.17.*

Transfigere,vide Fodere.

Transfretare,vide Mare,& Nauigare.

Tranſgredi,Prætergredi,Præterire,Præuaricari.

Tranſgredi,eſt tranſire,& ſuperare,& præuaricari:quod eſt à recto diſcedere.

Tranſitus ad actionem. Tranſgrediens Iacob Phanuel. Geneſ.32.g. deſignauit tranſitum à contemplatione ad actionem. *Glo.int.ſ.gen.32.*

Pœnitentia. Tranſgredi murum.Pſ.17.eſt prçterire impedimenta dçmonum, vel pœnitere peccatorũ, quç tranſitum ad Deum impediebant. *Ar.& Au.ſ.Pſ.17. Gre.26.mor.10.*

Arrogantia Iudaeorum. Non præterit mare præceptum Dei. Ierem. 5.e. vt confundantur homines præcepta Dei tranſgredientes.

Nunquam ſe præteriſſe mandatum Dei dicebat filius ſenior. Luc. 15. g. deſignans Iudæos imitantes Phariſæum dicentem:Non ſum ſicut cçteri hominum. *Hie.epi. Beatitu.*

Peccare. Tranſgreſſi ſunt habitatores terrç legem naturalem omnibus communem. Iſa. 24. a. c. Tranſgrediuntur quoque terminum,quem poſuit Deus,qui eius prçcepta vel fidem prçuaricantur.Pſa.103.et prçuaricantes peccatores terrç,ſunt legem tranſgredientes. Pſal. 118. Et tranſgreſſi ſunt pactum ſicut Adam,qui ita peccauerunt,vt eiicerentur de eccleſia, ſicut Adã eiectus eſt de paradiſo.Hoſ.6.c.Le.7.a.16.c.Tranſgreditur etiam terminos antiquos, quos poſuerunt patres, qui tranſgreditur terminos fidei,quos catholici ab initio ſtatuere doctores.Pro.22.Prçuaricatores autem dicuntur condemnati qui trangreſſi ſunt legem naturalẽ, vel ſcriptum, qui in Deum dicuntur prçuaricati. Iſa. 66. g. Prçuaricationes autem ſunt ipſa peccata Ier.5.a. *Hie.ſ.Iſa.24.& ſ.Hoſe.6. Arn.ſ.Pſ.103. Hila.ſ.Pſ.118. Beda ſ.Pro.22. Glo.int.ſ.Iſa.66.*

Negligere cultũ Dei. Prçuaricari ceremonias,eſt negligere cultum Dei,& ſacra indignè tractare.Leui.5.g. *Glo.ord.ſ.Leui.5.*

Iudæi peccantes & non orantes. Trangreſſor ex ventre dicitur Iſrael,hoc eſt,à tempore egreſſionis de Aegypto. Iſa. 48. b. 52.d.Dicitur autem tranſgreſſus Iſrael pactum Dei cum patribus.Mala.2.c.Prçuaricator autem legis dicitur Iudçus,quia ſenſum legis, qui eſt de incarnatione & diuinitate Chriſti non admittit. Iere. 9.a. Vnde & tranſgreſſi dicuntur Iudçi,quando apoſtatarunt à Chriſto. *Hie.ſ.Iſa.48. 59. & ſ.Hoſe.14.*

Iſa.59.c. Præuaricatores autem dicuntur tam Iudæi, quam hæretici, qui corruunt in viis Domini. Hoſ.7.d.14.b. Nahum 1.c.

Peccantes intra eccleſiam. *Prædicator reprehendẽs vitia.*

Hie.ſ.Iere.3. Prçuaricatrix Iuda, deſignare poteſt peccantes, qui tamen non errant in fide. Ier.3.c. Ezec.39.g. Sopho.3.c.

Gre.ſ.1.Reg.14. Præuaricari dicens Saul populum, deſignat prædicatorem reprehendentem vitia ad emẽdationem. 1.Reg.14.e. Præuaricati eſtis hodie.

Tranſilire.

Tranſilire, eſt vltra tranſire.

Ori.ſ.Cant.ho.2.3. Amb.de Iſaac.4. Gre.ſ.Cant.2. Ber.ſ.Cant.ſer.53.54. Tranſilire dicitur verbum Dei colles. Can.2.b. quia minus manet cum iis, qui non ſunt plenè perfecti. Vel quia ſupereminet prophetis & diſcipulis Chriſti ſecundo loco electis. Item quia per incarnationem minoratus eſt paulominus inferioribus angelis, quibus & hominibus ſubdi voluit. Tranſiit etiam colles, quum ab angelis venit ad homines, relictis dæmonibus tanquam collibus. *Eminentia verbi Dei. Incarnatio.*

Ori.ſ.Cant.ho.4. Tranſiliens vulpes murum templi, deſignat hæreticos putantes ſe ſuis argutiis vincere euangelicam veritatem. Nehe.4.a.

Tranſire, Tranſmeare, Tranſmigrare, Præterire.

Tranſire, eſt ab vno loco vltra alium locum ire. Tranſmigrare autem eſt ab vno loco ad alium remotiorem domicilium mutare. Tranſire etiam, eſt commutare, vel commutari. Num.27.b. Ad filiam eius tranſibit hæreditas. Creſcere. Lc.13.a. Nec tranſierit in cute priores terminos. Diſcedere. 1.Reg.10.a. Cumque abieris inde, & vltra tranſieris. Exire. Nume.21.e. Donec tranſeamus terminos tuos. Experiri. 1.Reg.14.a. Tranſeamus ad ſtationem Philiſtinorum. Ingredi. 1.Reg.14.b. Ecce nos transimus ad viros iſtos. Manifeſtare. Exod.33.d. Cumque tranſierit gloria mea. Pergere. Gene.33.d. Tranſiuitque in Salem vrbem Sichimorũ. Perire. Iob.14.d. Vt in perpetuum tranſiret. Peruenire. Numer.33.f. Tranſierunt ad campeſtria Moab. Præterire. Gen.18.a. Ne tranſeas ſeruum tuum. Punire. Iob.15.b. Non tranſibit alienus per eos. Traiicere. Gen.32.c. In baculo meo tranſiui Iordanem iſtum. Tranſmigrare. Iudi.9.d. Et tranſiuit in Sichimam.

Gre.5.mor.23.& ſ.Cant.5.& ho.2. Tranſire interdum dicitur Deus, quum breuem dat conſolationem. Geneſ.8.a. Et tranſit ſpiritus, quando inuiſibilia cognoſcimus, & tamen hæc non ſolidè, ſed raptim videmus. Neque enim in ſuauitate contemplationis intimæ diu mens figitur: quia ad ſemetipſam immẽſitate luminis reuerberata reuocatur. Iob.4.c. Tranſire etiam dicitur, quum nondum habemus fixas bonas cogitationes in corde. Luc.18.g. Tranſit etiam ſponſus, vt maiori deſiderio quçratur. Cant.5.b.3. Re.19.c. Tranſit etiam Deus per Hieruſalem, quum viſitat animam, vt eam conuertat. Eze.16.a. *Breuis conſolatio Dei. Breuis cognitio.* *Ricar.de S.Vict.4. de arca myſt.11.*

Glo.ord.ſ.Pſal.67 Tranſit etiam Deus præcedendo, & protegendo viatores huius ſeculi. Pſ.67. Exo.34.a. Et tranſiit in deſertum, quando venit ad gentes. *Protectio Dei.*

Hier.ſ.Amos 8.& ſ.Mic.7.& ſ.Iob.10. Rup.ſ.Amos 8. Tranſit præterea Deus aliquos, quando non eos punit, aut caſtigat, ſed eorum miſeretur. Exo.12.c. Et quum ceſſat à caſtigando. Nahum 1.d. Et quum diſſimulat, & nondum caſtigat. Amos 8.a. Mic.7.d. Inde dictum eſt Phaſe.i.tranſitus. Pertranſiit quoque furor Dei in paſſione Chriſti, quando chirographum, quod Adam in mortem filiorum conſcripſit, Chriſti deleuit aduentus. Iob.10.d. *Miſericordia Dei.*

Hie.ſ.Amos 5.& ſ.Iſ.10.& ſ.Hoſe.11.& ſ.Nahum 1. Beda ſ.Exo.12. Gre.12.mor.7. Rup.ſ.Hoſe.10. Tranſire etiam dicitur Deus caſtigando & puniendo, vt tranſiuit per Ægyptum. Exo.12.b d. Ferè enim quoties pertranſire ponitur ex perſona Dei, pro pœna accipitur. Amos 5.c. Tranſit etiam flagellum inundans, quum ad omnes extenditur generalis caſtigatio. Iſa.28.d. Et tranſitus virgæ fundatus, eſt çterna punitio. Iſ.30.g. Tranſeunt quoque fluctus Dei, & irç Dei ſuper aliquem, quando punitur. Pſ 41.87. Et tranſit gladius per terram, quum exercetur diuina vindicta. Eze.14.c Et tranſit dominus ſuper pulchritudinem colli Ephraim, quando caſtigat hæreticos, ſuperbos & Iudæos. Hoſe.10.c. Et præteriens diluuium dicitur punitio Dei, quæ fit ad tempus. Nahum 1.b. Nunc autem dicitur tranſire furor Dei, & poſt iudicium pertranſibit, quia conſummabitur. Iob.14.c. Pertranſibit enim indignatio Dei in iudicio, tunc dabitur vltima ſententia in malos, & non amplius Deus indignabitur. Iſa.26.d. *Caſtigatio Dei.*

Cyrill.con.Iulia.10 Rup.5.ſ.Gene.22. Beda ſ.Gen.15. Tranſitus ignis inter diuiſiones cadauerum. Gen.15.d. erat ſignum iuramenti Dei, quia ſic firmabant iuramenta Chaldæi, vt tranſirent per aliqua diuiſa. Tranſiens autem ignis & non manens, deſignauit gloriam Dei non permanſuram apud Iudços, ſed tranſituram ad gentes. Deſignauit etiam ille tranſitus diſcretionem futuram in die iudicij bonorum & malorum. *Iuramentũ Dei. Diſcretio in iudicio.*

Au.q.in Exo.154.& 2.de trini.17.& ſ.Pſ.59.138.& ſer.80. Hie.ſ.Iſ.31.41 Gre.ho.13. Iſyc.ſ.Leui.16. Tranſiens Deus coram Moſe, deſignat Chriſtum impleta lege, tranſeuntem ex hoc mundo ad patrem, & parantem fidelibus manſiones Exo 34.a. Tranſiens etiam & ſaluans Deus fuit Chriſtus in paſſione. Iſaiæ 31.c. Et tranſiens Iacob Iordanem in baculo, fuit Chriſtus, qui tranſiuit ex hoc mundo in cruce. Geneſ.32.c. Et tranſiens gloria domini, fuit Chriſtus tranſiens de hoc mundo ad patrem. Exod.33.d. Tranſire quoque dicitur Chriſtus in pace, quia attulit & prędicauit pacem, & quia ab humanitatis forma in diuinitatis ſuæ contemplationem nos eleuat. Et quia de iudicio redibit ad regnum patris ſui. Iſ.41.a. Pſalm.140. *Vadens Chriſtus ad patrem. Paſſio Chriſti. Eleuatio ad contemplationem.*

Tranſitus

Tranſitus Chriſti ad Gentes. Incarnatio.

Tranſitus etiam Dei,eſt tranſitus Chriſti ad gentes.Exo.34.a.Tranſire autẽ dicitur Chriſtus per ea,quę pertinent ad diſpenſationem carnis.Mat.20.d.Et tranſit,quando vnum deſerit & habitat in alio.Tranſiuit quoque in deſerto,quum prædicari fecit Gentibus. Pſal.67. Tota autem vita eius vſque ad reſurrectionem,tranſitus fuit Mar.10.g.Pręteriens autẽ vidit cęcum,aſſumpta videlicet ſimilitudine carnis peccati,ſed non ſtetit,quia non aſſumpſit peccatum.Ioan.9.a.

Euc.ſer.ſpiritu.1. Aug.ep 112. & 1.q. in euan.28.& de eſſen.diui.& ſ. Pſ.67.& de verb. domini ſer.130.

Relinquit Deus demones & Iudaos

Tranſire dicitur Deus à Gelboe,quando relinquit dęmones ſine rore gratiæ in ſua obſtinatione,& quando reliquit Iudæos in infidelitate.2 Re.1.d.

Gre.19.mor.3. Cyri.6.ſ.Ioan.15. Ber.ſ.Cant.ſer.54

Impletio legis per Chriſtum

Non prætereunt verba Chriſti,tranſeunte cęlo & terra.Mat.24. d. quia licèt tranſeat litera legis,non tranſit ſpiritus, qui impletur in Chriſto cum verbis eius.Præterire autem iota vnum à lege,eſt non impleri minima ſacramenta,quod minimè fiet. Mat. 5.c. Pertranſire quoque dicitur Deus in deſerto,& non ibi immorari,quia tranſiuit per vetus teſtamentum vt moraretur in nouo.Pſ.67.

Ori.ſ.Mat.ho.30. Hier.ſ.Mat.6. & ſ.Pſal.67.

Integritas Mariæ.

Tranſiens dominus per portam clauſam, fuit Chriſtus tranſiens per vterum Virginis, manente integra virginitate. Ezech. 44. a. Non tranſiuit autem vir portam clauſam templi, quia nemo penetrauit myſteria ſcripturæ, nec quiſquam corrupit pudorem Virginis Mariæ.

Amb.inſti.virg.8

Exempla antiquorũ patrum.

Tranſeuntes armati filij Ruben,& Gad & dimidia tribus Manaſſæ. Ioſ.1.d.ſunt doctrina & exempla antiquorum patrum & prophetarum poſteris proponenda. Non tranſeunt autem paruuli,quia neſciunt docere:nec mulieres, quia infirmę ad exemplum. Deſignant etiam eos,qui terrenis rebus inhiant,qui etiam ſi tranſeunt Iordane cum armis,hoc eſt,defendunt fidem,non tamen in terra promiſſionis permanent,ſed ad terrena redeunt.

Ori.ſ.Ioſue.ho.3. Gre.27.mor.19.

Prædicatio. Receſſus dubiorum.

Tranſeuntes calceati flumen Ægypti,ſunt prædicantes ſine impedimento.Iſa.14.d. Tranſeuntes autem principes per medium caſtrorum, ſunt Apoſtoli euntes in mundum vniuerſum.Ioſue.1.c.Tranſierunt autem nubes præ fulgore in conſpectu Dei.Pſ.17. quando prædicatores tranſierunt à Iudæa in Gentes cum ſplendore doctrinæ & miraculorum. Vel quũ illæ,quę animum obnubilare conſueuerant,dubitationes recedunt.Nubes.n. tranſire,eſt veritatis perſpicaciam,& intelligentiæ ſerenum ſine vlla cunctatione tenere. Tranſeunt quoque per portas Apoſtoli & prædicatores,qui docent fidem.Et tranſit leo ſuper iumenta,quũ Apoſtoli prędicando conuertunt gentes.Mic.5.c.Et tranſeũtes cerui,ſunt Apoſtoli à Iudęa venientes ad Gentes.Iſ.34.d.Iuxta 70.Tranſire etiam in orbem dicuntur dies conuiuij filiorum Iob,quando prędicationis miniſteria per Apoſtolos peraguntur. Iob.1.a.

Hie.ſ.Iſa.14 & ſ.Pſal.17. Rup.ſ.Ioſue.8. Aug.ſ.Pſa 17. Ri.a.de S.Vict.de ſomnio Nabucho. Hie.ſ.Mic.5. & ſ.Iſa.34.61. Gre.1.mor.22.

Profectus prædicatorum.

Tranſiens vltra Saul,deſignat profectum prædicatoris per exempla Sanctorum 1. Re. 10. a.Et tranſiens Ionathas cum armigero ad Philiſthæos.1.Reg.14.a.eſt bonus prędicator, qui quę dicit,facit.Et trans locum tranſiens eſt prædicator, qui ſupergrediens vitam ſimpliciũ, in campum tentationum egreditur:& tranſit ad prędicandum iis,qui ſunt in peccato, vt eos liberet à dęmonibus.

Arn.ſ.1.Re.10.14

Eccleſia ſuperans mundum. Obſcura cognitio antiquorum patrum. Vincere tribulationes.

Pertranſeuntes naues mare,ſunt eccleſiæ legem ſeruantes,& mundi fluctus ſuperantes.Pſ. 103.Pertranſeuntes etiam naues poma portantes. Iob.9.d.Fuerunt patres veteres,qui odorẽ ſenſerunt myſteriorum Chriſti,ſed mortui ſunt priuſquam ad eorum guſtum peruenirent. Pertranſit anima torrentem,quum ſuperat impetus perſecutionum, & aquam intolerabilẽ, quum ſuperat peccata.Pſal.123.Tranſiit in maris freto , qui huius mundi anguſtias viriliter peregit.Zac.10.d.Et tranſire per ignem & aquam , eſt varias pati tribulationes. Pſalm. 65.Et tranſire mare rubrum , aut ſimpliciter mare , eſt fortiter ferre aduerſa ſeculi. Numer. 33. a. Iſa.16.c.43.a.

Arn.ſ.Pſ.103. Au.ſ.Pſ.103. 123. 65.Gre.9.mora.22. Hie.ſ.Zach 10. & ſ.Iſ.43.Ori.ſ.Nu. ho.27.& ſ.Ioſ.ho.4 Hil.ſ.pſ.65. Amb. de vir.3.& de pœn. 14. Euc.quæ.in pſ. Amb.ſ pſa.118.ſer. 15.Aug.pſ.36. Gre.14.mo.18.& 18.mor.32.& 27. mor.8.& ſ.Cant.3 Ori ſ pſ.46.ho.5. Hila.ſ.pſal.40. Amb de Iſaac.5.& exho.ad virg.& de fuga ſeculi.

Cognitio myſteriorum. Contemplatio. Conuerſio peccatorum.

Tranſire abſolutè,in bonum ſumitur,vt Exod.3.a.Tranſiuit Moſes,vt videret viſionem. Et.Pſ.36.Tranſiui:& ecce non erat,vbi tranſire dicitur,qui à tẽporalibus proficit ad ſpiritualia.Iob.19.b.Tranſire autem viam , ſæpe in malum ſumitur. Pertranſiens autem anima ſeu ſponſa cuſtodes.Can.3.b. eſt aſcendens ad myſteria,quę angeli cupiunt cognoſcere , vel altiora credẽs de Chriſto quã de patriarchis & prophetis.Mat.16.c.Tu es Chriſtus filius Dei viui.Vel eſt aſcendens ad contemplationẽ diuinitatis,vel dicitur tranſire mundũ,pertranſire verò ad Chriſtũ,vel tranſeundo ad cæleſtia,terrena pertranſit:vel pertranſit quando non ſolum reſurrectionem,ſed & aſcenſionem credit,aſcendens fide vſque ad dexteram patris.Pertranſit etiam vigilęs ſponſa,quum etiam quos miratur anima,in ſponſi comparatione poſtponit.Et tranſit à morte ad vitam,qui ab infidelitate venit ad fidem formatam , qui à terrenis ad cæleſtia venit,& ab hac vita tranſit ad æternam.Ioã.5.d.vbi legitur de præterito, tranſiit Pſ.140.Tranſmigrant filij Iſrael,quũ è carnalibus fiunt ſpirituales.Abd.g.Et tranſmigrat Ephraim,quum quis conuertitur à ſtatu peccati.Tranſire etiam dicuntur Iordanem,qui penetrant interiora ſapientię & eloquiorum Dei,quæ dulciora ſunt ſuper mel & fauum. Remanent verò trans Iordanem,qui ſolum cognoſcunt Ieſum Chriſtum crucifixum Ioſue 3.c. Tranſire autem dicitur ſpiritus nobis præſentibus. Iob. 4. d. quando inuiſibilia cognoſcimus:& tamen hæc non ſolidè,ſed raptim videmus.

Hie.ſ.Ier.31.& ſ. Abdiam. Au.ſ.Ioã.tra.22. Ber.ſ.Cant ſer.79 Rup.5.ſ.Ioan. Ori.ſ.Nu.ho.26. Gre.5.mor.23.

Fauere.

Pertranſire dicuntur,qui fauent:& non erat, qui pertranſiret,quando non erat , qui faueret eccleſiæ Iſa.50.c.

Hie.ſ.Iſa.50.

Mori. Temporaliter viuere.

Tranſiſſe dicitur æſtas,quando præterit tempus operandi,vt in morte,aut in iudicio.Iere. 8.g. Et tranſeunt, qui ad mortem tendunt. Pſal.89.Item qui ab hac diſcedunt vita.Pſ.140.

Au.ſ.Pſ.89.128 Hie.ſ.pſal.140. Gre.25.mor.5. 27.

Vel tranſimus, quamdiu in hac vita temporaliter viuimus: pertranſimus verò, quum ad vitæ terminum tranſeundo deuenimus. Iob.34.c. Et tranſeuntes viam ſunt, qui in hoc mundo animum non fixerunt, ſed ad cæleſtem patriam tendunt. Thre.1.d. Pro.31.a. Eze.3.c.39.c. Pſ.36 79.128. Et tranſiens ventus dicitur, vita præſens, quę velut impetu quodam nos ad mortē trahit. Iob.37.d.

Pœnitere. Tranſire flumen, eſt pœnitere. Gene. 32. f. Et tranſeunt nubes præ fulgore; quando quis per compunctionem tranſit ad ſtatum gratiæ. Pſ.17. Pertranſiit anima Ioſeph ferrum, quando vicit peccatum confodiendo ipſum. Pſ.104. *Hie ſ. Pſal.17. Amb. epiſt. 7.*

Baptiſmus. Prædicatio. Humilitas. Pertranſeunt in flumine pede, qui baptizantur, vel prædicatores forti animo prædicando inter fluctus ſeculi, vel humiles, qui non equo ſuperbiæ, ſed humili pede tranſeunt mortalitatem huius vitæ. Pſal.65. Pertranſeunt etiam aquæ inter medium montium, quando baptiſmus & doctrina traduntur in eccleſiis, & quando doctores omnibus exponunt doctrinam, tanquam communem, nec eam ſibi vendicant, vt propriam. Pſ. 103. Tranſeunt etiam mare, qui baptizantur. Exo.15.b. Iſ.51.d. 1. Cor.1.a. Et tranſitus Iordanis factus per Ioſue, eſt baptiſmus factus per Chriſtum. Ioſue 2.a. Num.33.a. Iſ.11.d. Vt autem in mari rubro perierunt omnes Aegyptii: ita in baptiſmo pereunt omnia vitia. Tranſire dicitur puer Samuelis. 1. Re. 9.d. quando prędicator non ſuperbit de ſpiritualibus donis. *Hie. ſ. Pſ.65. 103. Au. ſ. Pſ.65. 103. & vtilit pœnite. 2. Amb. ſ. 1. Cor.10. Cyri. ſ. Ioan.15. Gre. ſ. 1. Reg.9.*

Venire ad fidem. Conuerſio. Paſſio Chriſti. Tranſire in coloniam Iudæorum, eſt venire ad fidem. Exod.12.g. Sic tranſeunt ad Chriſtū Ægyptus, Aethiopia, & Sabaim, quando gentes veniunt ad fidem. Iſa. 45. c. Tranſmigrata quoque dicitur Sion, quando eccleſia tranſiuit à Iudæa ad gentes. Tranſire dicitur camœlus per foramen acus. Mat.19.d. Luc. 18.e. quando gentilis venit ad fidem, & tranſit per arctam viam, per difficultatem credendi, & per imitationem Chriſti, & quando peccator, vt publicanus, conuertitur. Vel tranſiuit Chriſtus per anguſtias paſſionis, priuſquam diuites elati humiliarentur. *Hie. ſ. Iſ. 45. 49. Ori. ſ. Mat. ho.8. Hil. ſ. Mat. ca.19. Amb. ſ. Luc.18. Gre.35 mor.17.*

Diligēter operari. Pertranſiens Abraham vſque ad Sichen, ex præcepto Dei, eſt diligenter exercens opera Dei Gene.12.b. *Amb. 1. de Abra. 2.*

Tranſitus maris de Aegypto ad deſertum, eſt quum quis tranſit à mundo ad ſeipſum. Tranſitus autem Iordanis ab eremo ad terram promiſſionis eſt, quando de ſeipſo tranſit homo ad Deum. *Ricar. de S. Vict. de exter. malis.5.*

Fortitudo iuſtorum. Tranſire dicitur per aquas iuſtus, & non operiri fluminibus. Iſa. 43. a. quia etiam inter medias populorum turbas ſic peragit greſſus ſui itineris, vt non ſubmittat actionibus ſeculi caput mentis. *Gre.6. regi. epiſt. 5.*

Scribi in libro vitæ. Tranſire ad nomen, eſt ſcribi in libro vitę. Exo.30.b. Eodem refertur tranſire ad numerū. Exo.38.d. Non tranſmigrat autem vltra filia Edom, quando venit ad locum, vbi abſterget Deus omnem lachrymam, &c. Thre.4.d. Abdi.g. *Glo. ord. ſ. Exo.30. & ſ. Thre.4. Rup. ſ. Abdiam.*

Peregrinatio huius vitæ. Tranſitus Iordanis, eſt tranſitus vitę præſentis. Ioſue.3.c. Et tranſmigratio dicuntur, qui peregrini ſunt in hac vita. Ezec.3.c. Et tranſeuntes ſunt peregrini in hac vita, qui per Chriſtū in cælum veniunt. Mic.2.d. Et tranſire per terram Seon, eſt tranſire per hunc mundum. Nu. 21.e. Tranſeunt autem in perpetuum, qui ab hac vita veniunt ad vitam æternam. *Ori. ſ. Nu. ho.12.26. Hie. ſ. Mic.2. Gre.12. mora.12. Rup. ſ. Ioſu.6.*

Inſpicere vitam proximi. Tranſire per agrum pigri, & per vineam ſtulti, eſt cuiuſlibet negligentis vitam inſpicere. Prouer 24.d. *Beda ſ. Pro.24.*

Ceſſatio tentationum & tribulationum. Tranſire dicitur iniquitas, quando ceſſat inſultatio iniquorum contra bonos. Pſal.56. Et tranſiit gurges aquarum. Hab.3.b. quando ceſſarunt perſequutionum impetus, & diſſipata ſunt conſilia principum, & ſapientia huius mundi. Dicitur etiam tranſiiſſe hyems. Can. 2. c. quum ceſſant tentationes, & animæ perturbationes, vt non circumferatur omni vento doctrinę. Tranſit etiam hyems, quum anima incipit eſſe cum Chriſto. Vel tranſiit in aduentu Spiritusſancti ſuper Apoſtolos. Tranſit pręterea hyems, quando ceſſauit ſtatus ſynagogæ, quæ dicitur tranſiſſe ſicut herba. Pſ.89. Tranſiit quoque iniquitas, quum ceſſarunt ſcandala & tribulationes Chriſti, & tranſibit in fine mundi, quia non amplius regnabit in mundo. *Aduentus Spiritusſancti. Ceſſatio ſtatus ſynagogæ. Hie. ſ. Pſ.56. & ſ. Abac.1. Rup. ſ. Aba.3. Ori. ſ. Cant. ho.4. Gre. ſ. Can.2. Amb. inſti. Virgi. Ber. ſ. Cant. ſer.58. & ſ. miſſus eſt ho.1. Hil. & Au. ſ. Pſ.56. Ori. ſ. Mat. ho 30.*

Finis hominum in mundo. Tranſibunt cælum & terra, quando finis erit cæleſtium & terrenorum hominum in hoc mundo. Mat.24.c. Pſ.39. *Ori. ſ. Pſ.38. ho. 2.*

Pertranſire dicitur homo in imagine. Pſ.38. vel quia portat imaginem terreni, vel cæleſtis, vel quia hic non habetur veritas, ſed imago veritatis.

Pertranſire dicitur gladius animam, quando verbum Dei penetrat mentem. Luc. 2. e. Et tranſeunt ſagittæ Dei, quum prædicatio verbi Dei dilatatur, & cùm verbum Dei penetrat cor. Pſ.76. *Amb de Virgi.3. Hie. & Au. ſ. pſ.76.*

Vti leuiter temporalibus. Prædicare in Iudæa. Tranſit per terram Edom, & non moratur in ea, qui vtitur temporalibus, nec figit in eis pedem. Nu.20.c. Eſt etiam prædicare in Iudæa, quod non paſſi ſunt principes Iudæorum. *Philo. quod Deus ſit immutabi. Rup. 2. ſ. Num.8.*

Tranſlatio myſteriorum ad Gentes. Tranſeunt domus, & agri, & vxores Iudęorum ad alteros. Ier.6.c. quando eorum myſteria veniunt ad Gentes, & quum myſteria eccleſiæ tranſeunt ad eos, qui prius erant infideles, relictis fidelibus in infidelitate, vt nunc ad Indos. Tranſmigratio quoque perfecta Iudęę dicitur eſſe, quia fides eorum & gloria tranſiuit ad eccleſiam, & ipſi ita ſunt diſperſi, vt non ſint amplius congregandi in Hieruſalem. Ier.13.c. *Glo. int. ſ. Iere.6. Hier. ſ. Iere.13. Au.12. cot Fau.33.*

Benè operari. Tranſire dicitur per ſemitam, qui obſeruat mandata. Iſaiæ 33.b. Et non eſt vir pertranſiēs, quum non eſt, qui operetur bonum in eccleſia, neque qui tendat in Deum. Ier.9.c. Ezechie. 14.e Zach 7.d. *Hier ſ. Iſ.33. & ſ. Hierem. an.7.*

Tranſire

Perſecutiones Chriſti. Tranſire dicuntur fluctus Dei ſuper Ionam, hoc eſt, perſecutiones ſuper Chriſtum. Ion. 2. a.

Exaudiri Deus orationes. Tranſire dicuntur orationes ad Deum, quando exaudiuntur. Thr. 3. e. *Hie. ſ. Ion. 2.*

Deſerentes angeli Iudæam. Tranſire per Niniuen, & ſibilare. Soph. 2. d. dici poteſt de angelis non permanentibus in Iudæa, vel anima peccante: vel de dæmonibus eam conculcantibus. *Glo. ord. ſ. Thre. 3. Glo or. ſ. Soph. 2.*

Infidelitas Iudæorum. Fortitudo eccleſiæ. Non pertranſit leæna per ſemitam, ſeu Iudæam, quum non conuertit eccleſia ſynagogam. Iob 28. b. Vel non pertranſibit diaboli dominatio per Iudęam, à qua non receſſit: ſed ibidem infidelis ſuperbia permanſit. Vel non tranſibit per eccleſiam, eo quod grauibus perſecutionibus eam vincere non valuit. *Gre. 18. mor. 22. Hie. ſ. Iob 28.*

Ceſſatio legis. Non eſſe tranſeuntem per Sion. Iſa. 34. c. deſignat non ædificandam eſſe rurſus Sion, nec ſeruandam literam legis. Tranſiſſe etiam dicuntur vetera, quando ceſſauit litera legis. 2. Cor. 5. d. & cum tranſierunt peccata ad veterem hominem pertinentia. Hora etiam præteriẽs, erat ceſſatio legis & prophetarum. Mat. 16. b. *Hier. ſ. Iſ. 34. Ori. ſ. Mat. cap. 14*

Tranſire non poſſe dicitur. Iob 9. a. qui non poteſt euadere à flagellis Dei. *Gre. 14. mor. 18.*

Non tranſit per Ægyptum pes hominis aut iumenti, quum nec rationales nec ſimplices ibi detinentur. Eze. 29. c. *Hie. ſ. Eze. 29.*

Pertranſire non valens Ezechiel torrentem. Eze. 47. a. Deſignat hominem non valentem omne vitare peccatum, aut omnia penetrare myſteria. *Hie. ſ. Eze. 47.*

Lapſus temporis proſperitatis. Tranſiens dies eſt tempus proſperitatis huius vitæ, quod facilè labitur. Soph. 2. a. Et dicũtur hi dies velocius tranſire, quàm à texente tela ſucciditur, & pertranſire quaſi naues poma portantes in patribus veteris legis, qui diuinæ incarnationis myſterium prophetantes, ipſi quidem ſpei odore potiti ſunt, ſed nobis fructum de eadem ſpei perfectione detulerunt. Iob. 7. b. 9. c. 16. d 17. c. Tranſit etiam mane ſicut herba homo, qui paruo tempore floret in hac vita. Pſ. 89. Et prætereunt dies hominis ſicut vmbra. Pſ. 143. *Gre. 8. mor. 11 & 9. mor. 12. & 15. mor. 2. Hie. ſ. Pſ. 89.*

Lex non tollens peccata. Præteriens ſacerdos viſo vulnerato ſemiuiuo. Luc. 10. e. deſignat legem, quę non ſufficiebat curare peccata, quæ monſtrabat. Pertranſiens autem Leuita, deſignat prophetas non valentes itidem curare peccata. *Ori. ſ. Luc. ho. 4.*

Præteriri non poſſunt termini hominis, quos Deus poſuit, non ſolum quantum ad vitam temporalem, ſed etiam quia nemo eſt, qui tantum virtutis apprehendat, quantum deſiderat, quia omnipotens Deus interiora diſcernens, ipſis ſpiritualibus profectibus modum ponit, vt ex hoc homo, quod apprehendere conatur, & non valet, in illis ſe non eleuet, quæ valet. Iob. 14. b. *Gre. 12. mor. 1. 2.*

Pauper. Præteriens interdum dicitur pauper, qui per vicos & domos ſtipem quærit. Iob. 31. b. *Gre. 21. mor. 13. 14*

Virtus humilitatis. Non tranſeunt fluctus maris terminum arenæ, quem poſuit Deus. Ier. 5. e. quia perſecutores deſpectorum miraculis & humilitate franguntur. *Gre. 9. mor. 5.*

Defectus auxilij humani. Tranſeuntes, ad quos clamat Hieruſalem, deſignant auxilia humana quæ facile pereunt. Ier. 22. tranſiens rex Samariæ ſicut ſpuma. Hoſee 10 b. eſt ceſſans rex in Iudæa per mortem Chriſti. Vel deſignantur hæreſiarchæ, quorum gloria parum durat. Tranſire dicitur ſicut mane rex Iſrael, quia ſplendor hæreſiarcharum cito deficit, vnde & dicitur ſicut ros mane pertranſiens. Hoſe. 6 b. 11. a. 13. a. Prætereunt ſicut torrens, qui raptim tranſit in conuallibus, iniuſti, qui in longum quidem voluptatũ deſideria protrahunt, ſed ad inferni clauſtra repente perducuntur. Iob. 6. b. Et tranſit gaudium hypocritæ velut viſio nocturna. Iob. 20. a. quia hoc quod ſe ad momentum diuitem humanis æſtimationibus vidit, de oſtentatione & phantaſmatis, non de ſoliditate virtutis. Nam cum mens eius in morte carnis euigilat, cognoſcit proculdubio, quia fauores circa ſe hominum, dormiens videbat. *Hie. ſ. Ier. 22. & ſ. Hoſ. 10. 11. Rup. ſ. Hoſ. 13. Gre. 7 mor. 11. 12. & 15. mor. 5.*

Iudæi contra Chriſtum, dæmones contra animã vel eccleſiam. Idea. Pertranſeuntes beſtiæ ſyluæ, fuerunt principes Iudæorum in Chriſtum. Pſal. 103. dæmones etiam ſunt tranſeuntes beſtiæ ſyluæ, qui ſub fraudis opacitate latentes, in reproborum cordibus prauitates ſuas explendo percurrunt. Pertranſeuntes etiam erant Iudæi blaſphemantes Chriſtum, quum tamen in via Chriſti ſtare debuiſſent. Sed defluxerunt in hæreſes & peccata. Mat. 27. c Pertranſijt quoque ferrum animã Chriſti, hoc eſt, falſa teſtimonia Iudæorum, quæ ſuperauit Pſal. 104. Pertranſeuntes quoque beſtiæ ſyluæ, ſunt vitia in animam dominãtia. Et tranſmigratio Æthiopiæ dicuntur, qui tranſierunt in obſcuritatem vitiorum. Iſ. 20. b. Nahum 3. b Tranſeuntes Iordanem Hebræi, ſunt incidentes in vitia carnis. 1. Regum 13. b. Tranſire quoque dicitur Belial per eos, quos ſubiectos habet. Nahum 1. d. Et pertranſeuntes Gentes per Hieruſalem deſtructam, ſunt dæmones inſultantes peccantibus. Et tranſeuntes per animam, vt viam ipſam conculcantes. Iſ. 51. g. Ier. 22. b. Thr. 2. e. Dicitur etiam tranſire per animam, & aliquando per eccleſiam incircunciſus & immundus. Iſ. 52. a. Et tranſit rex Aſſyriorum per Iudam, quando diabolus perſequitur eccleſiam, in qua tamen non permanet. Iſ. 8. b. Tranſeuntes etiam, quibus exponit Hieruſalem fornicationem ſuam, ſunt dæmones & vitia. Eze. 16. b. Non tranſeunt autem amplius alieni per montem Sion, quum nec dęmones, nec malæ cogitationes inuenient amplius locum in eccleſia, vel in anima. Ioel 3. d. Zac. 9. b. Et non tranſit alienus, hoc eſt, diabolus per eccleſiam vel animam: licèt hoc dicant hæretici de ſua eccleſia. Tranſiſſe autem dicitur malitia Aſſur, hoc eſt, diaboli ſuper omnes, licèt non in omnes intrauerit. Nahum. 3. d. Claudentibus autem nobis portas, pertranſibit, & corruet. Habac. 1. c. *Arn. ſ. Pſ. 103. 105 Ambr. ſ. Pſ. 118. ſer. 1. Ori. ſ. Matt ho. 35. Aug. ſ. Pſ. 104. Gre 27. mor. 13. & hom. grad. 21. Hie. ſ. Nah. 3. & ſ. Iſ. 20. & ſ. Eze. 16. & ſ. Zac. 9. Gre ſ. 1. Reg. 13. & 12. mor. 18.*

Tranſire dicuntur ad Berſabee, qui putant euangelium non prædicandum, niſi intra terminos Iudęæ: & qui relictis aquis Chriſti trãſeũt ad puteũ, qualis erat Samaritanę. Amos 5. a. *Hie. ſ. Amos 5.*

Hie.ſ. Amos 8. Tranſire menſem aut ſabbatum optant auari, quærentes occaſiones lucri. Amos 8.a.

Hie ſ. Mic.1. Tranſire dicitur ab hæreticis habitatio Saphir, vel pulchra. Mich.1.c. quando ſuorum dogmatum pulchritudo tollitur. Et tranſit fortitudo Aſſur a terrore, quū pereunt falſa dogmata philoſophorum. Iſa.31.d. *Perit dogma hæreticorum.*

Hie.ſ.Iſ.33. Non pertranſibit nauis remigum, aut triremis magna per Hieruſalem: quia dæmones & hæretici, & ſimiles non venient in gloriam. Iſ.33.b. *Carebunt gloria dæmones & hæretici.*

Hier ſ.Iſ.40. Tranſire dicunt iudicium à Deo, qui aſſerunt Deum mortalia non curare. Iſ.40.f.

Gre.15 mor.19. Tranſitus meridiei, curſum temporis huius mundi vergentis, ad veſperam indicat. 3. Reg. 18.c. Prætereuntes quoque aquæ, ſunt miſeriæ huius vitæ, quæ tranſeunt bonis, quia calamitas tranſiens electi mentem nequaquam vi concuſſionis ſubruit, ſed tamen tactu mœroris infundit. Iob 11.c. *Curſus temporis & miſeriarum.*

Ric. de S. Vict. de ſecuri confeſſ. 41. Tranſire dicitur regnum ab vno quolibet. Dan. 4.f. quãdo gratiam ſibi collatam amittit: per quam deſideriis & paſſionibus ſuis dominari conſueuit. *Amiſſio gratiæ.*

Hie.ſ.Iſ.35. Non tranſit pollutus per viam ſanctam, hoc eſt, per Chriſtum. Iſa.35.c. Aliter tranſeuntes viam ſunt non permanentes in Chriſto. Pſ.88. *Non permanere in Chriſto.*

Gre.6 mor.11. Tranſire flumina dicitur filia Babylonis. Iſa.47.a. quando anima rebus vilibus vacat, vel quando actiones huius ſeculi, quæ quotidie ad terminum defluunt, indeſinenter appetit, dũque alias relinquit, alias aſſequitur, quaſi de flumine ſemper ad flumen tendit. *Vacare vilibus.*

Hie.ſ.Matt.5. & ſ.Pſ.72. Tranſierunt in affectum cordis, qui à propaſſione tranſierunt ad paſſionem, & qui ſuam non Dei faciunt voluntatem. Pſ.72. *Facientes propriam voluntatem.*

Gre.16 mor. 30. Tranſire dicitur ad nimium calorem ab aquis niuium. Iob 24. b. qui humiliter ſub diſciplinæ vinculo non reſtringitur, quo fit, vt ab infidelitate ſua, vel peruerſi operis frigore, per immoderatam ſapientiam in errorem labatur. *Plus ſapere quã oportet.*

Hil.ſ.Mat. Can. 17. Tranſire montem in mare, eſt dæmonem mitti in infernum. Mat.16.c. Tranſit etiam in gladium, qui condemnatur ad pœnam æternam. Iob 33.c. *Mitti in infernum.*

Gre.23.mor.22.

Aug.ſ. Pſ.79. Tranſeuntes vel prætergredientes viam, ſunt temporaliter dominantes Pſ.79. *Temporaliter dominantes.*

Gre ſ. Eze ho. 10. Tranſmigrare dicuntur ad Hieruſalem in Babylonem, qui à viſione pacis tranſeunt ad confuſionem vitiorum. Eze.3.b. *Glo.int.ſ.Leu.13.* Tranſire etiam dicitur lepra priores terminos, quando creſcit peccatum. Leuit.13.a. *Lapſus in peccatum.*

Glo.int.ſ.Exo.23. Pertranſire, aliquando eſt negligere. Exo.23.a. Si videris aſinum odientis te iacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſubleuabis cum eo. Luc.10.e. Viſo illo præteriuit. *Negligere.*

Aug ſ.Pſ.72. *Hier ſ.Pſ.72.* Tranſire dicitur lingua prauorum in terra, vel ſuper terram, quando ſuperbe de ſe ſentiũt & loquuntur. Pſ.71. Tranſire etiam dicitur lingua in terra, quando circa terrena verſatur, & dicitur tranſire, quia non firmam in eis habere poteſt ſtationem. *Superbire. Verſari circa terrena.*

Hie. & Aug.ſ. Pſ 10. Tranſire in montem ſicut paſſer, quando dicitur ab hæreticis, dicitur de eo qui tranſit ad eorum errores, quaſi in hoc ſit prudens. Pſ. 10. *Bed.ſ.Pro.27.* Tranſmigrans quoque auis de nido ſuo dicitur, qui deſerit ſtatum virtutis, aut eccleſiam. Pro. 27.a. *Tranſire ad hæreticos.*

Hie ſ. Pſ.143. Non eſt tranſitus in maceria hæreticorum. Pſ. 143. quia in diſputando ſic artifici ſermone concludunt, vt euadere inde ſit difficile. Cùm enim te ligauerint ſyllogiſmis ſuis, & te clauſerint, & quaſi maceriam ſyllogiſmorum tibi texuerint, & ædificauerint, non potes conuertere: non potes tranſire, teneris incluſus: non eſt ruina maceriæ neque tranſitus. *Rationes hæreticorum artifcioſa.*

Tranſmeare, tranſmigrare, vide Tranſire.

Tranſtra.

Hie.ſ. Ezec.27. Tranſtra, ſunt loca vel tabulæ, ſuper quas ſedent remiges in triremi.

Tranſtra nauis Tyri ex ebore. Eze. 27.a deſignant eos, qui corpora ſua habent mortificata vel qui vſum dentium & oris ſui ad laudes Dei contulerunt. *Mortificatio corporis.*

Tranſuehere, vide Ferre. Tranſuerberare, vide Fodere.

Tremere, Tremor, Trepidare, Contremiſcere, Intremere.

Amb ſ. Pſ. 118. ſer. 12. TRemere eſt commoueri & agitari. Trepidare autem is dicitur, qui ex timore tremit.

Aug ſ. Pſ.103. *Hie.ſ.Iſ.66.* Tremere dicitur terra, quando cor humanum compungitur, tangente Deo. Pſal. 17. 76. 103. Et intremuit venter ſponſæ ad tactum ſponſi, quum mens turbatur, audito verbo Dei. Cant.5.b. Trement etiam ſermones Dei in iudicio, qui iudicabuntur. Iſ.66.a. *Compunctio.*

Gre.15.mor.18. Contremuiſſe dicuntur oſſa, quando tota virtus humana, comparata diuinæ perhorreſcit. Ier.23.b. Sic contremuerunt labia. Hab.3.a. Iob 4.c. Tremor etiam concutit carnem, quãdo quis ob infirmitatem operis, vltionis pauore fatigatur. Iob 21.a. *Stupor ex contemplatione diuinorum.*

Gre.17.mor.15. & 21.mor.21. Contremiſcunt columnæ cæli ad nutum Dei. Iob 26. c. quia in pleriſque nec ipſi pertingere ad voluntatis eius celſitudinem præualent, qui eiuſdem voluntatis præmia denuntiantes vident. Tremens quoque ſtetit Daniel, quia quanto quis perfectior, tãto magis agnoſcit, vnde in hac vita trepidare debeat. Dan.10.b. *Timor iudiciorum Dei.*

Hie.ſ. Eze.7. Trepidantes columbæ, ſunt ſimplices omnia timentes. Eze. 7.c. Horum genua trementia confortat Iob, hoc eſt prædicator. Iob 4.a. *Timor ſimplicium.*

Hie ſ Iſ.9. *Glo or.ſ. Exo.15.* Tremere dicitur terra, hoc eſt hæretici, quum in infernum detruduntur. Iſa.9.d. Et tremor robuſtorum Moab, deſignat timorem dæmonum aut hæreſiarcharum. Exo.15.b. *Timor dæmonum & hæreticorum.*

Arn.ſ. Pſ.47. Tremor Regum. Pſ.47. ſignificare poteſt honorem à Magis exhibitum Chriſto infanti. *Honor Magorum ad Chriſtum.*

Timor ineptus Iudaeorum. Trepidantes Iudæi timore,vbi non erat timor,erant,quando cerimonias & traditiones ſeniorum tranſgredi metuebant:& tamen non verebantur occidere Chriſtum.Pſ.13.Colentes etiam idola trepidabant,vbi non erat timor.Pſ.52.Tremens etiam Cain deſignat Iudæos inter Chriſtianos.Gen.4.b. *Arn.ſ.Pſ.13. Hie.ſ.Pſ.52. Bed.ſ.Gen.4.*

Timor carnalis. Tremens Agag, quum offerretur Samueli, deſignauit carnales, qui carnis oblectamenta relinquere ſine mœrore non poſſunt.Vel deſignat, quod in confitentibus ſenſus carnis infirmatur.1.Reg.15 g. *Gre.ſ.Reg.15.*

Tribuere,Tributum,Tributarius,Vectigal.

Tribuere,eſt quaſi tributum dare,& ſimpliciter pro dare ſumitur.Tributum autem eſt ea pecunia quæ populo imperata erat,& tributim,à ſingulis pro portione cenſus ſoluebatur,& ex priuato in publicum tribuebatur.Vectigal autem erat pecunia,quę ex aduectione merciũ ſoluebatur.Tribuere etiam,eſt attribuere Dan.11.d. Non tribuetur ei honor regius.Concedere.Iud.16. d. Spacium ad quietem non tribuiſti.Diſtribuere. Exod. 16.f.Tribuit vobis cibos duplices.

Dans Deus doctrinam. Tribuere dicitur Deus pluuiam terræ,quando dat doctrinam myſteriorum animæ,vel eccleſiæ.Deut.28. b. *Ambr.epiſt.11.*

Regeneratio fidelium. Tribuere dicitur Deus generationem cæteris: quum facit multos in eccleſia regenerari. Iſa.66.c. *Hie.ſ.Iſ.66.*

Defenſio humilium. Tribuit Deus iudicium pauperibus.Iob 36. a. quando humiles per iudicium liberos reddit:vel quia hi, qui nunc nequiter opprimuntur, in iudicio ſuper oppreſſores ſuos iudices erunt. *Gre.26.mo.14.*

Bona opera. Tributa dici poſſunt opera bona,quæ Deo offerimus:& etiam votorum adimpletio.Gen. 49.c.Huc referuntur,quæ tribuebant filij Iſrael ſponte propria ad conſtructionem tabernaculi.Exod.35.c.Sic tribuit iuſtus, & miſeretur,quando verbo & exemplo docet alios bene operari.Pſal.36. *Glo.int.ſ.Gen.49. Gre.ſ.Pſ.36.hr.3.*

Cõuerſio infidelium. Vectigales fieri dicuntur iuuenes Aſſur, quia infideles facti fideles offerunt vota in eccleſia.Iſa.31.d. *Hie.ſ.Iſ.31.*

Subiectio ad vitia. Perſecutiones diaboli. Tributum,ſub quo fit princeps prouinciarum, eſt ſubiectio ad diuerſa vitia. Threno.1.a. Tributum etiam ſunt perſecutiones diaboli:& tunc ceſſat tributum, quum eius perſecutiones ceſſant.Iſa.14 b. *Hier.ſ.Iſ.14.*

Humilitas contra vitia. Tributarius Ephraim eſt Chananæus.Ioſ.16.d.quando vitium, quod ſubigere non poſſumus, ad vſum noſtræ vtilitatis humiliter retorquemus, vt eò de ſe mens & in ſummis vilia ſentiat,quò ſuis viribus etiam parua, quæ appetit,non expugnat. *Gre.4.mo.25.*

Tribula.

Tribula,ſeu tribulum,eſt genus vehiculi, quo frumenta in area teruntur. His dicitur eſſe vſus Dauid ad conterendos hoſtes.1.Par.20.b:21.d.

Tribulare,Tribulatio,Contribulare.

TRibulare videtur eſſe tribulo,aut alio quouis inſtrumento comminuere,vnde fit vt accipiatur pro anguſtiare & affligere,& tribulatio dicitur ipſa afflictio,vel aduerſitas,& etiã anguſtia,calamitas,mors.

Paſſio Chriſti. Tribulationes pauperis,erant tribulationes Chriſti.Pſ.33. Et dicuntur tribulationes pauperis,quia à peccatoribus illi infligebantur.Pſ.54.Iſ.15. a. Et tribulatio Dauid,eſt tribulatio & paſſio Chriſti.Pſ.141.Ier.15.c.Idem eſt Ionæ tribulatio.Ion.2.d. *Hil.ſ.Pſ.141. Rup.ſ.Ionam.2.*

Tribulatus,aut non tribulatus dicitur Chriſtus in omni tribulatione populi, ſecundum quod præſtat,aut ſubtrahit auxilium.Iſ.63.c. *Hie.ſ.Iſ.63.*

Caſtigatio Dei. Tribulare dicitur Deus,quando caſtigat.Iſ.51. e. Et reuelat aurem in tribulatione, quando pia diſtrictione corda excitat,vt flagella timeamus.Iob 36.b. *Gre.26 mor.30.*

Tribulatio duplex dicitur non conſurgere. Nahum 1.c. quia Deus non bis punit idem peccatum. *Hie.ſ.Nah.1.*

Perſecutiones fidelium in hac vita. Tribulatio fratrum Ioſeph,poſt quam ſequuta eſt lætitia,deſignat tribulationes huius vitæ,per quas venitur ad futuram gloriam.Geneſ.42.d.44.g Et tribulatio malorum in bonos, eſt perſecutio fidelium per tyrannos.Pſ.106.Et tribulationes in dorſo,ſunt verbera Martyrũ. Pſal.65.Tribulationes ſex,in quibus liberat Dominus,ſunt labores huius vitæ,vt ſeptima ſit vltima condemnatio in die iudicij,quæ non tanget,niſi malos. Iob 5.d. Vel ſex tribulationes ſunt contra deſideria cordis,& quinque partitam ſenſualitatis corporeæ voluptatem : ſeptima autem erit mors.Tribulationis autem dies,eſt dies iudicij.Hab. 3. c.Soph.1 d.Et tribulabitur terra hoc eſt,mali & hæretici in die iudicij.Amos 3.d. Tribulationis quoque dies,eſt vita præſens,quæ tentatio dicitur.Pſ.76. *Condemnatio iudicij. Mors. Dies iudicij. Vita præſens.* *Arn.ſ.Pſ.106. Hil.ſ.Pſ.65. Gre.5.mor.18. Ber.ſer.de verbis Iob. Hier.ſ.Amos 3.& ſ.Hab.3. Aug.ſ.Pſ.76.*

Pœnitentia voluntaria. Proſperitas temporalis. Tribulatio quam homo inuenit,eſt pœnitentia voluntariè aſſumpta. Pſ. 106. 114.119.137. Dicitur autem hæc tribulatio ſpiritus.Iob 7. c. Tribulatio etiam,quam inuenit homo, dici poteſt proſperitas temporalis,quæ periculoſior eſt,quàm aduerſitas. *Baſ.ſ.Pſ.114. Arno.ſ.Pſ.106. Gre.8.mor.15. Aug.ſ.Pſ.83.*

Tribulatio murmuris dicitur,quum quis in tribulatione non audet mutire.Iſ.26.c. *Hie.ſ.Iſ.26.*

Tribulatio terret iniquum. Iob 15. c. quia cor eius anxietate & ſuſpicione confunditur, quum apud ſemetipſum in labore timoris deficit, qui ſecuritatis ſociam viam veritatis reliquit. *Gre.12 mor.20. Glo.ord.ſ.Iſ.19. Hil.ſ.Pſ.59.119.*

Tribulans dicitur diabolus:& perſecutores fidelium.Iſ.19.d.51.e.Thr.b.Pſ.77. Et tribulatio dicitur aliquando peccatum:& ipſi dæmones tribulantes.Pſ.59.119.142.Zac.8.c. *Diabolus. Peccatum.*

Tribulus, vide Spina. Tribunal, vide Cathedra.

Tribunus.

Tribuni,à tribubus dicti ſunt,qui magiſtratum ac principatum ſuper aliquam partem populi gerunt.

Gre.ſ.1.Reg.8. Bed.ſ.Exo.18. Tribuni Regis,in bonum ſunt,qui per exempla, quæ afferunt docendo poſſunt alios ad amorem Dei inflammare:licèt altiorem doctrinam non habeant.Exod. 18. d.1. Reg.8.c.Vel ſunt,qui tres leges implent:vel qui credunt Trinitatem. *Docentes verbo & exemplo. Implentes leges. Credentes Trinitatem.*

Gre.ſ.1.Reg.8. Tribuni autem regis,in malum, ſunt habentes poteſtatem ad imperia tyranni exequenda contra innocentes.1.Reg.8.c. *Exequentes tyrannica imperia.*

Tribus.

TRibus dicta eſt,à dando tributo:& ſignificat partem populi ab altera diuiſam, licèt omnes ad idem principium referantur : vt fuerunt duodecim tribus Iſrael, à duodecim patriarchis filiis Iacob. Quandoque autem tribus dicitur natio.Dan.3. a. Vobis dicitur tribubus,& linguis.

Ori.ſ.Nu.ho.17. Gre ſ.1.Reg.10. Aro.& Aug.ſ. Pſ.121. Hie.ſ.Iſ.51. Aug.ſ.Pſ.77. Gre.27.mo.22. Tribus duodecim deſignare poſſunt ordines futuros in reſurrectione.Exo.14.a.Nu.14.d. Et tribus & familiæ,ſunt diuerſi gradus in eccleſia.1.Reg.10.c.Et tribus domini dici poſſunt fideles ex gentibus in eccleſia:& etiam duodecim Apoſtoli, qui fuerunt teſtimonium Iſrael. Pſ.121.Iſ.43.b.51.b.Tribus quoque Iuda electa.Pſ.77. eſt populus Chriſtianus manens in cõfeſſione fidei. *Ordines eccleſiæ triumphantis & militantis. Apoſtoli.*

Tribus vna,peculiariter dici poteſt tribus Iuda,quæ in hoc, quòd ex ſe Redemptoris noſtri carnem protulit,ſpeciale præ omnibus munus accepit.Iob 37.b. *Tribus Iuda.*

Gre.ſ.1.Reg.9. Tribus minima Iſrael.1.Reg.9.c.deſignat ordinem ſanctæ eccleſiæ peccatorum,licèt fidelium de quibus dicitur Mat.5.c.Qui ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis, minimus vocabitur in regno cælorum. *Peccatores in eccleſia.*

Ori.ſ.Ioſ.ho.3. Aug.ſ.Pſ.77. Tribus remanentes trans Iordanem,quibus dedit Moſes hæreditatem.Ioſ.1.c.ſunt Iudæi, qui cum lege Moſis remanſerunt in infidelitate,nec tranſierunt ad fidem eccleſię per baptiſmum,nec aliam habent hæreditatem,niſi temporalia. Tribus etiam Ephraim non electa, eſt populus Iudæorum.Pſ.77. *Iudæi.*

Hie.ſ.Mich.6. Tribus Samariæ,deſignare ſolent hæreticos,qui receſſerunt ab eccleſia.Mic.6.c. *Hæretici.*

Triclinium.

Triclinium,erat locus,in quo antiqui diſcumbere ſolebant, & cœnare in conuiuium accepti,à tribus lectis dictum,quos ſternebant. Tres enim menſas in conuiuio apponere mos erat veteribus,& iacendo,vt hodie Turcæ,cœnare.

Gre.ſ.1.Reg.9. Triclinium,latitudinem vitæ ſpiritualis ſignificare poteſt, in quam inducitur Saul per Samuelem.1. Reg.9.d. *Latitudo vitæ ſpiritualis.*

Tridens.

Tridens dicebatur ſceptrum Neptuni:& quicquid tres habet dentes,tridens dicitur.

Gre.ſ.1.Reg.2. Tridens fuſcinula, qua filij Eli ſacerdotes carnes extrahebant ab olla, deſignare poteſt blandimenta carnalia,& tres ſpecies gulæ,quæ ſunt comedere ante tempus, & cibos delicatos,& non communi more præparatos.1.Reg.2.c. *Blandimenta carnalia.*

Gre.ſ.1.Reg.13. Poteſt etiam tridens deſignare pœnas & errores, quibus Iudæi auertere conantur fideles à fide Chriſti. *Errores Iudæorum.*

Tridens etiam in miniſterio templi,in bonum,deſignare poteſt virtutem diſcretionis. Nu. 4.b.1.Reg.13.d.4.Reg.25.c. *Virtus diſcretionis.*

Trieris, Triremis.

Trieris,quæ & Triremis dicitur,eſt nauis oblonga,tres habens remorum ordines.

Hie.ſ.Iſ.33. Trieres in quibus egrediuntur nuncij Dei.Eze.30.b.Nu. 24. d.ſi nuncij intelligantur angeli trieres deſignabunt velocitatem eorum. *Velocitas angelorum.*

Triremis magna dici poteſt diabolus.Iſ.33. d. *Diabolus.*

Tripudium, vide Saltare. Triſtari, Triſtitia, vide Dolor.

Triſtega.

Triſtega ſunt tricamerata ædificia,ſiue trium contignationum.

Geor.Ven.cant.1. tom.6.cap.15. Triſtega in arca.Gen.6.c.erant inferiora,media & ſuprema,& in corpore humano, cuius ſimilitudinem gerit arca,triſtega inferiora ſunt ſub diaphragmate,venter cum inteſtinis. Media vero ab eo vſque ad collum,vbi ſunt cor, epar, & alia vaſa virtutum animalium. Supra collum vero eſt caput,tertium & ſupremum hoſpitium, in quo reſidet ratiocinatiua virtus, & intellectus cum ſenſibus interioribus,& exterioribus tanquam ſuis cubiculariis. *Corpus humanum.*

Hie.ſ.Eze.42. Triſtega in templo,erant cœnacula ſuperiora, & deſignant in eccleſia loca, quæ competunt perfectioribus.Eze.42.b. *Loca perfectiorum in eccleſia.*

Triticum, vide Frumentum. Triuium.

Diuerticula errorum.

Triuium eſt locus,in quo tres ſunt viæ:& ſumitur pro loco frequenti.

Triuia Moab,ſunt diuerticula errorum:vbi vlulant,qui cognoſcunt ſe erraſſe,& pœnitentiam agunt.Iſ.15.a. Hie.ſ.Iſ.15.

Triumphare,Triumphator.

Vincens Chriſtus dæmones & Iudæos.

Triumphare,eſt triumphum agere.Triumphus autem erat pompa ſolennis,quæ fiebat redeuntibus in vrbem cum victoria. Amb.ſ.Col.2.

Triumphauit Chriſtus principatus & poteſtates : quando publice moriendo vicit & dæmones,& principes Iudæorum.Coloſ. 2. c. Ipſe quoque Deus dicitur triumphator Iſrael.1. Reg.15.f. Hie.ſ.Hab.1. Rup.ſ.Hab.1.

Triumphare dicitur ſermo diuinus de regibus,hoc eſt,de dæmonibus,quos ſuperat.Hab. 1.c.Vel diabolus triumphat de regibus,quando ſuperat eos, qui videntur fortes: & etiam in ſubuerſione Hieruſalem. Gre.ſ.1. Reg.15.

Inanis gloria prædicatorum.

Triumphalis fornix,quam erexit Saul,deſignat inanem gloriationem prædicatorum male viuentium.1.Reg.15.c.

Trucidare,vide Interficere.

Trulla.

Diuinum auxilium.

Trulla,varia ſignificat inſtrumenta,& trulla cæmentarij eſt inſtrumentum,quo fabri murarij liniunt & poliunt parietes:vt non ſolùm pulchritudinem accipiant, ſed etiam fortitudinem contra imbrium iniurias, & crebras tempeſtates. Poteſt autem ſignificare diuinum auxilium : quod Deus abſtulit à populo Iſrael, quando deſtruxit Hieruſalem & templum. Amos 7.d. Hie.ſ.Amos 7. Rup.ſ.Amos 7.

Truncare,Truncus.

Corpora iuſtorū.

Truncare,eſt amputare,& truncus pars arboris eſt,quæ ramis truncatis ſuperſtat. Truncū quoque dicitur,quod mutilatum eſt.

Truncus emortuus.Iob 14.d.deſignat iuſtorum corpora,quæ inter manus perſequentium examinantur,& videntur oculis inſipientium mori,& tamen ad odorem aquæ,hoc eſt,afflatu Spiritusſancti germinăt, ſuo exemplo alios ad virtutem prouocantes.Quod etiam de iis, qui mortui ſunt per peccatum,& ſuſcitantur ad gratiam,dici poteſt. Gre.12.mor.5.

Ceſſatio idololatria.

Truncus ſcrutatorum& iudicum, deſignat apparentem firmitatem in rebus humanis,quę nulla eſt.Iſ.40.f. Lyr.ſ.Iſ.40.

Truncus Dagon.1.Reg.5.b.ceſſationem idololatriæ futuram deſignauit. Glo.ord.ſ.1.Reg.5

Truncare Hieruſalem gladiis ſuis.Ezech.16.e.Vbi legitur,trucidabunt, poteſt dici de dæmonibus animam accuſantibus in die iudicij.

Tuba,Buccina.

Vox verbi Dei. Præcepta. Prædicatio inſignis.

TVba,inſtrumentum muſicum,quod & buccina dicitur,ea vtuntur ad præconia,& in bellis.Sonus autem tubæ non tam oblectationis eſt,quàm terroris. Ori.ſ.Nu.ho.23.& ſ.Ioſ.ho.6.7.& ſ.Mat.ho.30.& ſ.Io.ho.9.

Tuba vocem verbi Dei,& præcepta,& prædicationem inſignem ſignificare ſolet. Et tubarum ſolennitas memoriam continuam ſcripturarum exprimit.Nu.10.a. 29. a.31.a. Ioſ. 6.a.Iud.7.f.Iob 39.c.Pſ.80.Ier. 4.b.6.d.Ezec.33. a. Huius autem tubæ varius erat vſus, vt in promotione caſtrorum,& ad bella contra carnem,mundum,& dæmonem, & in feſtis,neomeniis,& in ſacrificiis ſalutaribus.Eze.7.d.Exo.19.c.20.c.1.Reg.13.a.Iſ.27.d.Ioel 2.a. Tubæ autem ſeptem,varia dona Spiritusſancti deſignant in prædicatoribus.Apoc.8.a.Tuba autem in manu,eſt prædicatio cum opere.Iud.7.f.Amos 2.a.Tuba in gutture,dicit magnam prædicationem.Hoſ.8.a.Tuba autem ductilis argentea, ad eloquentiam Dei refertur. Tuba vero cornea ad virtutem,quia cornu ad virtutem & regnum refertur. Eſt etiam tuba cornea excellens prædicatio,& confeſſio fidei,& præterea exceſſi & ſublimes ſcripturæ ſenſus.Pſ. 97. Amb.de Elia. 2.& 1. de Spiritusſancto 15. Hie.ſ.Pſ.97.& ſ.Iſ.27.& ſ.Eze.7 & ſ.Hoſ. 8. & ſ. Ioel.2.& ſ. Amos 2. Aug.ſ.Apoc.ho.6. Gre.ſ.1.Reg. 13.& 30.mo.33.

Confeſſio fidei. Sublimes ſenſus.

Apoſtoli. Propheta. Prædicatores. Martyres. Duplex aduentus Chriſti. Superantes carnem.

Tuba etiam deſignat ipſos prædicatores.Nu.10.a.Per tubas autem duas exercitus ducitur, quia per duo præcepta charitatis ad procinctum fidei populus vocatur, quæ idcirco argenteæ fiunt,vt prædicatorum verba lucis nitore pateant, & auditorum mētem nulla ſui obſcuritate confundant. Cyr.3.ſ Ioan.3. & 4.ſ Ioan.28. Rup.ſ.Num 26. Ori.ſ.Nu.ho.23.

Tubæ autem ductiles,ſunt apoſtoli,& prophetæ,& prędicatores,& Martyres,qui tunſionibus tribulationum perficiuntur,& in ipſis tribulationibus laudant dominum.Pſ.97.Tubę autem duæ duplicem aduentum Chriſti deſignant. Gre.30.mor.7. Gre.Nyſſ. de vita Moſis.

Tubæ corneę dicuntur eſſe in his,qui carnem ſuperant,quia cornu carnem excedit.Pſ.97. Aug.ſ.Pſ.97.& ſerm.122.

Vocatio ad iudicium. Prædicatio iudicij. Vox lætitia. Prædicare reſurrectionem.

Tuba Iubilei deſignare poteſt tubam vocantem ad iudicium.Leu.25.b. Ipſa quoque prędicatio iudicij tuba dici poteſt. Zach.9. d. Erit autem tunc tuba aliquod euidentiſſimum ſignū,quod omnibus erit notū.Ioſ.6.a.Mat.24.c.Mar.13.c.1. Cor.16.f.15.Theſ.4.d.Amos 3.d. Rup.1.ſ.Nu.25. Aug.ſ.Pſ.97. Iſyc.ſ.Leu.20. Rup.ſ.Zac.9.

Tuba quãdoque eſt vox lętitię,& in ſono tubę laudare,eſt reſurrectionem Chriſti laudare, vel recognoſcere,quod ſono tubę Chriſtus ſuſcitabit mortuos,vel eſt prędicare ſuper tecta. Pſ.80.150.Buccinare quoque in neomenia tuba,eſt ſuper noua reuelatione Deo gratias agere:& magnificentiæ tubam in diuinę bonitatis pręconia roborare. Ori.ſ.Ioſ.ho.6. Aug epiſ.120. Cle.Alex.2.peda. Arn.ſ.Pſ.150.

Gratiarū actio. Comminatio diuina.

Tuba pręterea dicitur comminatio diuina,qua nos excitat, vt reſipiſcamus, & eſt vox triſtitiæ,& clangorem tubæ audiunt,qui eius timent comminationes.Iſ.18.b.Ier.4.b. 6.a. Eze. 7.d.Hoſ.5.c.8.a.Amos 2.a.Soph.1.d. Ric.de S.Victo. de ſomnio Nabuc. 13.

Hie.& Aug.ſ. Pſ.46. Rup.10.ſ. Apo.

In voce tubæ aſcendit Dominus.Pſ.46.quia tunc duo angeli tanquam tubæ clamauerunt: Viri Galilæi quid aſpicitis in cælum, &c.vel quia ſic veniet in tuba ad iudicium: vel vt deſignaretur victoria de diabolo:ſunt autem illæ tubæ laudantium Deum.Apoc.19.a.

Hie.ſ.Iſ.18. Gre.31.mor.25.

Buccina interdum dicitur prædicatio hæreticorum.Iſ.18.a.Et tumultus perſecutionis excitatus ab infidelibus contra fideles:quam buccinam quum audit equus,dicit,Vah:quia fortis quiſque prędicator,cum certamen paſſionis ſibi propinquare conſiderat,de exercitio virtutis exultat.Nec terretur pugnæ periculo,qui victoriæ lætatur triumpho.Iob 39.c. *Prædicatio hæreticorum. Tumultus perſecutorum.*

Tubalcain.

Bed.ſ.Gen.4.

Tubalcain,id eſt,deſerens poſſeſſionem,vel deſerens lamentationem, ſeu delatus poſſeſſioni, aut deſertus acquiſitioni: filius Lamech & Sela, fuit malleator, & faber in cuncta opera æris & ferri.Gen.4.d.deſignat Sanctum,qui ſui corporis & animi cuſtos eſt. *Sanctus.*

Tueri,Tutor,vide Defendere.

Tugurium.

Ori.ſ.Luc.ho.5. Hie.ſ.Iſ.1.

Tugurium,eſt ruſtica habitatio,tecta ex vulua paluſtri,aut alio ſimili.

Tugurium in cucumerario.Iſ.1.b. deſignare poteſt ceremonias legis, quando ſumuntur nudæ,ſine ratione,vel deſignat animam derelictam à Deo. *Ceremoniæ.*

Tumere,Tumor,Intumeſcere,Turgere.

Tumere eſt inflari, quod & turgere dicitur. Ponitur interdum pro ſuperbire,ſicut & tumor pro ſuperbia.

Hie.ſ.Iob 16. Gre.13.mor.11.

Intumuiſſe dicitur facies Iob à fletu. Iob 16. c. vbi deſignatur Chriſtus, cuius facies intumuit à fletu,quando prophetæ Chriſtum præcedentes, mala populi præuiſa deflebant, vel quum prælati deflent peccata ſubditorum. *Fletus Chriſti & ſanctorum.*

Hie.ſ.Eze.47.

Intumeſcentes aquæ.Eze.47.a.deſignant myſteria mentis virtutem exuperantia, vel deſignant fragilitatem conditionis humanæ,qua non valemus omne vitare peccatum. *Altitudo myſteriorum. Fragilitas humana.*

Ric.de S.Vict. de extermi.mali.16.

Intumeſcentes aquæ Iordanis inſtar mõtis.Ioſ.3.d.deſignant affectum dilectionis ad imitationem Chriſti,qui animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis. *Affectus dilectionis.*

Glo.int.ſ. Eze.16.

Intumeſcens vterus Thamar.Gen.38.f.augmentum fidei eccleſiæ deſignat.Nu.17.c. *Augmentum fidei eccl.*

Intumeſcentia vbera Hieruſalem.Eze.16.a.ad literam,tempus pubertatis indicãt, & profectum populi Iſrael in regnum. *Profectus Iſraelis.*

Hie.ſ.Iob 38. Gre.21.mor.16.

Tumentes fluctus,impetum affectuum deſignare poſſunt.Iob 31.c.38.b. Tumentes autem fluctus deſuper imminent,cumque eam quam deferunt mortem minantur,nulla tunc nauigantibus rerum cura temporalium,nulla carnis delectatio ad mẽtem reducitur, ea ipſa quoque ex naui proiiciunt,pro quibus longam nauigationem ſumpſerunt, cunctæ res in deſpectum mentis veniunt, amore viuendi. Quaſi ergo tumentes ſuper ſe fluctus Deum metuit, qui dum veram vitam deſiderat, omnia deſpicit, quæ hic poſſidens portat. Nam velut tempeſtate deprehenſi,pondus nauis abiicimus, quando ab oppreſſa mente deſideria terrena remouemus. *Impetus affectuum. Grauis timor Dei.*

Glo.int.ſ.Exo.9.

Intumeſcentes fluctus maris,ſuperbiam perſequutorum eccleſiæ ſignificant.Iſ. 51. e.Iere. 5.c.Iob 15.b.38.b.Turgentes quoque veſicæ in hominibus & iumentis, inflatam ſuperbiam indicant.Exo.9.b. *Superbia perſecutorum eccleſiæ.*

Hie.ſ.Iſ.1.

Tumens plaga Iudæorum.Iſ.1.b.deſignat grauitatem peccati ipſorum, aut etiam grauem tribulationem. *Peccatum & tribulatio Iudæorum.*

Tumultuari,Tumultus.

TVmultuari,eſt tumultum & perturbationem mouere, & excitare. Tumultus autem,eſt motus,vel trepidatio cum ſonitu aut ſtrepitu, quaſi timor multus. Eſt autem tumultus, vox plurimorum,& nimiæ multitudinis clamor pariter emiſſus. *Conuerſio peccatorum.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Rup.ſ.Zac.14. Glo.ord.ſ. Mich.2 Gre.4.mo.39.

Tumultus magnus in caſtris hoſtium.1.Reg.14.c.deſignat conuerſionem & pœnitentiam peccatorum.Talis dicitur tumultus Domini.Zac.14.c.

Tumultuari etiam dicuntur credentes præ multitudine, quando pariter laudant bonum paſtorem.Mich.2.d. *Laudans multitudo paſtorem.*

Tumultus à quo ceſſatur in luce Chriſti.Iob 3.c. eſt varietas perturbationum & deſideriorum, reliquorumque affectuum mentem turbantium. *Varietas affectuum.*

Gre.ſ.1.Reg.4. Hie.ſ.Iſ.17. 30.& ſ.Mich.1. Rup.ſ.Hoſ.10.

Tumultus ſynagogæ, voces confuſas Iudæorum & infidelium ſine ratione contra Chriſtum & eccleſiam deſignant.1.Reg.4.c.Iſ.18.d.Mich.1.d.Eodem refertur tumultus carminũ Iudæorum.Amos 5.g. Tumultus etiam ſurrexit in populo Iſrael, quando obſeſſi ſunt à Romanis.Hoſe.10.d. Tumultuabatur autem tunc puer contra ſenem, quia omnia intus erant inordinata.Iſ.3.a.Tumultus etiam,eſt inordinata & ſuperba doctrina hæreticorum.Iſa.30.c. Et tumultus eſt in præda diaboli,quia nihil inordinatum eſt in eo. *Voces ſynagogæ & infidelium contra Chriſtum. Doctrina hæreticorum. Obſidio Hieruſalem.*

Tumultus populi in cultu vituli. Exo.32. c.inſaniã idololatrantiũ & hæreticorũ deſignat. *Inſania idololatrantium.*

T*umultus,vide* Aceruus *&* Sepulcrum.

Tundere,Contundere.

Gre.2.mor.39.

Tundere,eſt percutere,pulſare,& in vaſe aliquo quippiam comminuere. *Examinare virtutes.*

Tundere aromata.Exo.30.d.eſt examinare virtutes,quod fit, quum bona noſtra quaſi in

Contemplari paſsioně Chriſti.

pila cordis occulta diſcuſſione contundimus, & ſi veraciter bona ſint ſubtiliter retractamus. Eſt etiam diligenter contemplari paſſionem Chriſti.

Labores paſsionis Chriſti. *Beda ſ. Exo. 16.*

Tuſum pilo manna, deſignat labores paſſionis Chriſti: & ſedulam probationem fidelium. Exod. 16. c. 29. g.

Tunica, poderis.

Tunica, eſt veſtis tegens corpus vſque ad inferiora, & ſiquidem attingat pedes, dicitur tunica talaris, Græcè poderis, & datur tunica manicata & ſine manicis: & tunica exterior & interior, quæ ſubucula & camiſia dicitur, eſtque ferè linea.

Caro Chriſti. *Amb. de Ioſeph. 3. Hu. ſ. Zach. 3. Ori. ſ. Leu. ho. 9. Beda ſ. Gen. 37.*

Tunica Ioſeph, intincta in ſanguine hœdi, carnem Chriſti ſanguine reſperſam deſignare poteſt. Gen. 37. a. Poderis quoque ſeu tunica talaris in Chriſto, & tunica linea ſacerdotum, carnem Chriſti mundam, vel humanitatem, ſeu incarnationem deſignat, quæ de terra eſt, & ſignificatur in pedibus. Exo. 28. c. 29. a. 39. d. Leu. 6. b. Zac. 3. b. Et tunica duplex in ſacerdote, eſt corpus & anima in Chriſto.

Eccleſia. *Cyp. de ſimp. præl. Hil. ſ. Mat. can. 13 Ber. in Apologia Beda ſ. Gen. 37.*

Tunica etiam polymita Ioſeph, eccleſiam ſignificare poteſt, quæ eſt polymita, quia ex variis gentibus collecta, & eſt talaris, vt deſignet perſeuerãtiam operum, & innocentiam Chriſti & eccleſiæ. Gen. 37. a. Et tunica Chriſti non diuiſa, vnitatem eccleſiæ deſignauit, & etiam incorruptionem corporis eius. Ioan 19. d.

Sacra ſcriptura. Sapientia. *Rup. 8. ſ. Gen. 20. Cle. Alex. 5. ſtrom. Ori. ſ. Leu. ho. 6. Phil. de temulētia.*

Tunica præterea Ioſeph, ſacram ſcripturam, ſignificare poteſt, quæ eſt tunica Chriſti: & etiam ſapientiam qua exutus, per inuidiam, factus eſt ſimilis inſipientibus. Et tunica duplex in ſacerdote, eſt duplex ſenſus ſacræ ſcripturæ. Tunica autem interior linea, ſapientiam diuinorum & immortalium ſignificabat, exterior verò varia, ſapientiam humanorum & encyclopædiam.

Varietas legum ciuilium. *Phil. de Ioſeph. & de ſomniis.*

Tunica rurſum polymita Ioſeph deſignare poteſt varietatem legum ciuilium, & caſuum humanorum, quibus rector ciuilis occurrere debet, quæ intincta eſt ſanguine, vt deſignetur etiam ipſos rectores vix carere vitiis. Gen. 37. a.

Varia cupiditas *Cle. Alex. 5. ſtrom.*

Tunica rurſum polymita Ioſeph, eſt varia cupiditas, qua exuendus eſt, qui vult proficere: eaque in vaſtum baratrum eſt proiicienda.

Fides & charitas. Pax. Sapientia Chriſti. Baptiſmus. Diſciplina Chriſtiana. *Amb. ſ. Luc. 23. & ſer. 35. Aug epiſt. 161. & ſ. Ioan trac. 13. Hie. ſ. Mar. 15.*

Tunica Chriſti non diuiſa, fidem aut etiam charitatem deſignare poteſt, quæ diuidi nequeunt. Ioan. 19. d. Deſignat etiam pacem & vnitatem non diuidendam. Item diuinam ſapientiam in Chriſto. Tunica etiam inconſutilis, eſt baptiſmus indiuiſibilis, & nunquam reiterandus, & etiam diſciplina Chriſtiana, totam complectens eccleſiam.

Iuſtitia. Actio conſummata virtutis. *Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 6. Iſyc. ſ. Leui. 6. 16. Gre. 1. mor. 40. Gre. Nyſſen de vita Moſi.*

Tunica linea ſacerdotis, eſt iuſtitia, quia perfecti cuiuſque maximè iuſtitia veſtis eſt. Leu. 6. b. 16. a. Hanc loricam iuſtitiæ appellat Paulus. Tunica etiam talaris, actionem conſummatam virtutis ſignificat: quaſi enim protenſa tunica talum corporis operit, quando bona actio ante Dei oculos vſque ad vitæ nos terminum tegit. Tunica præterea parua Samuelis, indumenta iuſtitiæ inchoantibus apta deſignat. 1. Reg. 2. d.

Caſtitas. *Gre. ſ. 1. Reg. 2. Glo. ord. ſ. Exo. 28*

Tunicæ præterea lineæ ſacerdotum, candorem caſtitatis deſignant, & tunica ſtricta de byſſo, eſt fortior continentia. Exo. 28. g. 29. a 39. d. Leu. 6. a. 16. a.

Vita cæleſtis. Anima Chriſti. Conuerſatio Chriſti. *Geor. Ven. Can. 2. tom. 3. cap. 6. Iſyc ſ. Leui. 8. Rup. 4. ſ. Exo. 23.*

Tunica tota hyacinthina, eſt vita cæleſtis, non admiſta terrenis, perſeuetanſque vſque in finem. Exo. 28. c. 39. d. Leu. 8. a. deſignat etiam animam in Chriſto, vel conuerſationem eius à baptiſmate Ioannis, quando tintinnabula prædicationis eius ſtrepere cœperunt.

Aer. *Phil. de temulentia.*

Deſignat etiam hyacinthina tunica elementum aeris, quem colore referre videtur.

Sacerdotium Chriſti. Sacerdotium literale. Vita malorum ſacerdotum. *Rup. 1. ſ. Apoc. Hie. ſ. Iſa. 22. Iſyc. ſ. Leu. 10.*

Poderis, qua indutus erat Chriſtus. Apoc. 1. c. dignitatem ſacerdotalem ipſius Chriſti deſignat. Tunica autem Sobna ſacerdotis. Iſa. 22. f. typus erat literalis ſacerdotii, qua tamen ſpiritualiter intellecta induitur Chriſtus. Tunicæ vero Nadab & Abihu, cum quibus eiecti ſunt. Leu. 10. b. conuerſationem & vitam malorum ſacerdotum ſignificant.

Tunica Achiæ prophetę diuiſa, diuiſionem regni Iſrael & Iuda ſignificauit. 3. Reg. 11. f. vbi potius dicitur pallium.

Ori. ſ. Luc. ho. 23. & ſ. Leu. ho. 6. Hil. ſ. Mat. ca. 10 Hie. epi. cum hora. & epi. ignot. vult.

Tunicas duas habere dicuntur, qui ſimul nouum & veterem hominem induunt, ſeu inducere volunt, & duobus dominis ſeruire: vel pręter Chriſtum in hęreſim incurrere, vel ſimul legem veterem & nouam velle ſeruare. Mat. 10. b. Luc. 3. b. Vnica tunica vtebantur Apoſtoli, quando non ſeruabant legem carnaliter. Quicquid autem corpori noſtro ſufficere poteſt, & humanæ ſuccurrere imbecillitati, quos nudos natura profudit, hoc vna appellanda eſt tunica.

Mortalitas. Voluptates carnales. *Ori ſ. Leui. ho. 6. Amb. de Iſaac. 6. Epiph. 2. contr. hær. tom. 1.*

Tunicæ pelliceæ Adam & Euæ, mortalitatem & fragilitatem humanã deſignare poſſunt. Gen. 3. d. Et tunica, quam exuit ſponſa. Cant. 5. b. eſt corruptela paſſionum Adæ vel voluptates carnales abſtractæ à ſenſibus.

Vitium. Vetus homo. Cura ſæculi. Res temporales. *Ori. ſ. Iudic. ho. 8. & ſ. Mat. ho. 29.*

Tunica exuenda, intrinſecum vitium, ſeu veterem hominem deſignat: terrenoſque mores, ac curas ſeculi: demum temporalia omnia, quę onerant potius quàm ornant: ideo meritò talis tunica eſt exuenda. Cant. 1. b. Mat. 10. a. 14. b. Mar. 6. b. Luc. 22. d.

Corpus propriũ. *Amb. ſ. Luc 22 Aug ſ. Ioan tract. 57.*

Tunica vendenda, eſt proprium corpus exponendum pro verbo Dei. Luc. 22. d. Et tunica quam exuit ſponſa, eſt corpus cuiuſque Sancti & prædicatoris, quæ non induetur, vſque ad diem iudicii. Cant. 5. b.

Turba.

Turba dicit multitudinem,& in multitudine perturbationem.

Ori.ſ.Mat.ho.14. Hie.ſ.Mat.21. Turbæ ſternentes veſtimenta ſua in via, & cædentes ramos de arboribus. Mat.21.a. ſunt præbentes exempla honeſtatis ſimplicibus. *Præbētes exempla honeſtatis.*

Ori.ſ. Mat.cap.14 & ho.14. Turbæ præcedentes & ſequentes Chriſtum in ingreſſu Hieruſalem. Mat.21.b.deſignant fideles ante & poſt aduentum Chriſti. *Fideles ante & poſt Chriſtum.*

Hil.ſ.Mat.Can. 9.13.14. Hie.ſ.Mat.9. Aug.1.q.in euan. 18. Amb.ſ.Luc.7. Turbæ, quæ ſecutæ ſunt Chriſtum, deſignant ſimplices ex Iudæis venientes ad fidem & etiam gentiles. Et dicuntur turbæ, quia non ſunt de perfectioribus,ſed ſunt remotiores à ſecretis verbi Dei:ideo etiam loquebatur eis Chriſtus in parabolis, & ipſæ manebant in littore prædicante Chriſto in nauicula:ipſæ quoque excluſæ ſunt à ſuſcitatione filiæ principis. Mat.9.d.11.b.13.a.14.b.20.d.23.a.Et turbæ ſuſtinentes Chriſtum, ſunt gentiles.Mar.8.a. *Simplices ex Iudæis. Gentiles.*

Turba,quę erat cum vidua,cuius filius mortuus efferebatur.Luc.7.b. deſignat exercentes charitatem in eccleſia. *Exercentes charitatem.*

Ori.ſ.Leu.ho.6. Turbę populorum,interdum ſignificare poſſunt omnes animę vires.Gen.48.a.50.b.Exo. 5.a.23.a.35.a.Leu.8.a. *Vires animæ.*

Hil.ſ.Mat.Can. 9.10. Hie.ſ.Mat.9.& Iſa.17. Turba expulſa à cubiculo,vbi ſuſcitauit Chriſtus filiam principis. Mat.9.c. deſignat indignos cognitione Chriſti, & Iudęos à fide excluſos. Et turba peccans per ignorantiam, fuit plebs Iudęorum tempore paſſionis Chriſti.Lc.4.c.Turbę quoque ſunt infideles perſequentes Chriſtianos. Iſa.17.d. *Indigni cognitione Dei. Iudæi. Perſecutores fidelium.*

Amb.ſ.Luc.19. Aug.1.q.in euan. 28.& ſ. Ioan tra. 17.& de verbis domini ſer.18. Gre.18.mo.28. Rup.4.de diu.off.8 Turbę impedientes, ne Zachęus videret Chriſtum, confuſionem imperitę multitudinis ſignificant,& vulgus impediens,ne alii bene operentur. Luc.19.a. Et turbę impedientes cæcos,ne clamarent ad Chriſtum,ſunt carnales cogitationes,aut homines perturbantes orationem. Mat.20.d. Ioan.5.b.Et turba quæ expellitur, vt ſuſcitetur puella, eſt tumultus cogitationum impedientium mentis eleuationem. Matth.9.c. Turba etiam impediens cæcum ne clamaret, deſignat Ægyptios perturbantes filios Iſrael: ne irent ad ſacrificandum Domino.Luc.18.g. *Confuſio imperitorum. Cogitationes carnales.*

Turbare,turbatio, Conturbare,Perturbare.

Turbare eſt confundere,& commouere,& diſtrahere.

Hie.& Aug.ſ. Pſ.64. Conturbare dicitur Deus profundum maris. Pſal.64.quando ſeculi huius profundam iactantiam prędicatione apoſtolica commouet, & quando conturbat cor impiorum. *Commouet Deus corda in fidem.*

Hil.ſ.Pſ.2. Gre.11.mor.17. Conturbat Deus in furore, quando terret per comminationem pœnæ. Pſalmo 2. Iob. 13.b.23.d. *Comminatio pœnæ.*

Hie.ſ.Ier.31. Conturbata dicuntur viſcera Dei, quando exercet miſericordiam erga pœnitentes peccatores.Ierem.31.d. *Miſericordia Dei.*

Hil.ſ.Pſ.54. Aug.ſ.Pſ.56.& ſ.Ioan tract.60. Conturbatus dicitur Chriſtus à voce inimici, nempe cùm diceretur Samaritanus, & dæmonium habens. Pſ.54. Conturbatus etiam dormiuit Chriſtus in morte,turbantibus Iudęis ſed quantum ipſe voluit. Pſ.56. vnde & turbauit ſemetipſum, noſtrum affectum in ſe ſuſcipiens.Ioan.11.d.12.d.13.c.

Non erit turbulentus Chriſtus,quia omnes conſolabitur,pacificus exiſtens.Iſa.42.a.

Hie.ſ.Eze.16. Turbari dicuntur inſulæ ſuper caſu Tyri,quando iuſti in caſu maiorum timent,& ſibi caueant, ne & ipſi cadant. Ezec.16. d.17.f. *Timor minorum in lapſu maiorū.*

Arn.& Hie.ſ. Pſ.30. Gre.ſ.Pſ.6. Conturbatus dicitur venter per ieiunia, hoc eſt, memoria in conſideratione peccatorum. Et conturbantur oſſa, hoc eſt, fortes eccleſiæ: vel virtutes, quæ obſcurantur & extenuantur.Pſ.6.30. *Memoria peccatorum. Perturbatio fortium eccleſiæ & virtutum.*

Lyra.ſ.Pſ.118. Non turbatur,qui promptus eſt ad mandata Dei ſeruanda,quia habitus facilitat hominem ad operandum.Pſ.118. *Promptus ad ſeruanda mandata.*

Arn.ſ.Pſ.45. Ori.ſ.Mat.cap.14 Hil.ſ.Mat.Can. 14. Conturbati montes fuerunt Apoſtoli in paſſione.Pſ.45.Et turbati fratres Ioſeph.Geneſ. 42.c.deſignare poſſunt turbationes diſcipulorum Chriſti,quando viderunt ipſum ambulantem ſupra mare. Qui etiam deſignant poſitos in tribulatione,quaſique deſperantes:qui etiā videntes auxilium Dei,turbantur,putantes non verè eſſe Dei. Vbi etiam deſignatur turbatio fidelium futura tempore Antichriſti.Mat.14.c. *Turbatio Apoſtolorum & fidelium in aduerſis.*

Gre.ſ.1. Reg.14. Turbatio interdum eſt diſtractio, & turbata Marta erga plurima, deſignat nimiam ſolicitudinem vitæ actiuæ, quia non ſinit mentem ad vnitatem contemplationis colligere. Lucæ 10.g. *Diſtractio vitæ actiuæ.*

Ric.de S.Vict.de ſecur.conſ.2.35. Viſionis capitis ſui vnumquemque conturbant, quando ex eo, quod ſecum poſt diuinæ reuelationis arcanum, meditationis ſuæ negocioſo otio pertractat, ad ſalubrem ſolicitudinem vtilemque formidinem euigilat. Qui etiam conſiderat ſeipſum, viſionibus capitis ſui turbatur.Dan.4.a.

Gre.5.mor.33. Baſi.ſ.Pſ.29.37. Arn.ſ.Pſ.105. Aug.ſ.Pſ.75. Turbari dicitur oculus prę ira.Pſ.7.Ira enim per vitium,oculum mentis excęcat. Ira verò per zelum, turbatur, quia quo ſaltem recti emulatione concutitur, eo, quæ niſi tranquillo corde percipi non poteſt, contemplatio diſſipatur.Conturbatio autem animi turpitudinem & infirmitatem animi indicare ſolet. Et dicitur conturbari cor, per inſipientiam peccati Pſ.5.37.106. Turbati ſunt inſipientes corde, qui noluerunt credere reſurrectionem. Pſ.75. Conturbatus venter eſt turbata mens. Thr.1.g.Hab.3.d.Pſ.30. *Perturbatio mentis per iram.*

Gre.ſ.1.Reg.14. Glo.ord.ſ.Ier.4. Turbari dicitur terra,quando ſubditorum humilitas,errante paſtorum iudicio, tranquillæ veritatis ordinem deſerere videtur. 1. Reg.14.d. Turbatur etiam terra, quando ſubditi *Concuti fideles tentationibus.*

tentationibus

tentationibus concutiuntur. Iſa.14.d. Et conturbantur colles, quando mediocres in eccleſia penè deficiunt à fide & bonis operibus. Ier.4.f.

Pœnitentia. — *Hil.ſ.Pſ.64. Aug.ſ.Pſ.45.76.*

Conturbatio gentium, dicit conuerſionem & pœnitentiam peccatorum. Pſa.45.47.74.143.Iſa.64.a.Iob.23.d.Idem eſt turbatio aquarum.Turbantur etiam abyſſi, quum conſcientiæ recognoſcunt & confitentur peccata.Pſa.76. Sic turbata dicitur ſynagoga propter quadrigas Aminadab, hoc eſt,propter euangelia. Cant.6.d.

Tribulationes peccatorum & Iudæorum. Perſecutiones principum contra fideles. Confuſio ſuperborum & dæmonum. — *Baſi.& Aug.ſ.Pſ.45. Arn.ſ.Pſ.45.47. Hie.ſ.Iſa.5.14.17. & ſ.Pſ.76.& ſ.Mic.7.& ſ.Eze.7. Aug.ſ.Pſ.17.*

Turbatio terræ tribulationem peccatorum & Iudæorum ſignificare poteſt. Et turbatio aquarum, ſunt tumultus gentilium. Turbatio etiam montium ſunt perſecutiones principum: & confuſio ſuperborum & dęmonum per ſapientiam & paſſionem Chriſti. Pſal.45. Iſa.5.f.14.b.51.e.Et conturbatur profundum maris,hoc eſt,diabolus. Pſ.64.153.Et conturbātur veſpere,hoc eſt, in fine mundi. Iſa.17.d, Et conturbati principes Edom, ſunt dæmones. Exo.15.b.Et conturbati reges fuerunt Herodes & Iudæi.Pſ.47.Et turbatæ abyſſi, ſunt inferi,per vocem Chriſti & prædicatorum.Pſ.76.Cōturbabuntur etiam habitatores terræ in iudicio,&turbantur nunc,quando ſunt in peccato.Ioel 2.a.Mic.7.d.Nahum.2.b.Et pelles terræ Madian.Haba.3.b.Conturbatio autem ſuper conturbationem veniet eis,quia poſt vnum væ erit aliud væ.Ezec.7.g. Apo.11.c. Conturbata quoque fundamenta montium, deſignant ſpem ſuperborum turbatam.Pſ.17.

Confuſio corporis & mentis. — *Arn.ſ.Pſ.45.59. Aug.ſ.Pſ.59. Gre.ſ.1.Reg.14.*

Turbatio etiam terræ,eſt confuſio corporis noſtri, & veteris hominis. Pſ.45.59. Conturbatur itidem terra quando carnalis mens mala ſua ſoliditate concutitur: & cogitare fluctuādo inchoat inter mala quæ reſpuit, & bona quæ amat. Turbari autem menti eſt ſerenitatem malæ delectationis propoſito Chriſtianæ religionis obducere.1.Reg.14.d.

Turbatio Iudæorum erga Chriſtum. — *Hie.ſ.Iſa.32. Rup.ſ.Cant.6.*

Conturbari confidentes eſt Iudæos plangere necem Chriſti. Iſa.32.c. Conturbauit quoque ſynagogam anima eius, quando ſacerdotes & Phariſæi turbabant ſimplices, ne crederent in Chriſtum.Cant.6.d.

Scandalum maiorum contra infirmos. — *Gre.2.Reg.epi.62.*

Turbaſſe dicuntur filii Iacob patrem ſuum, in vindicta Sichimitarum. Geneſ.34.d. deſignantes, quod quando hoc, quod delinquentes plangunt,adhuc magiſtri crudeliter inſequuntur,infirmæ menti ipſe redemptoris ſui amor tepeſcit:quia ibi ſe affligi conſiderat vbi ſibi & ipſa non parcit. Conturbare autem dicitur,qui ſcandalizat. Gala.5.b. Qui conturbat vos, portabit iudicium.

Docere errores. — *Hie.ſ.Eze.32.34. Aug.de ouibus 8. Gre.22.mor.24. Hie.ſ.Iſa.65.*

Conturbat aquas Pharao pedibus ſuis, quando diabolus per hæreticos peruertit ſcripturas. Ezech.32.a.Et arietes turbant aquas:vt bibant oues. Ezech.34.e.quando maiores praua docent,aut prauo exemplo confundunt doctrinam, aut quod ipſi capiunt, turbando rudiores, efficiunt ne ipſi capiant. Conturbatio autem, in qua non generant boni, ſunt vitia & errores.Iſa.65.d.

Feſtinare ad mortem. — *Hie.Cyprian. Hila.ſ.Pſ.56.*

Turbati in ira Dei dicuntur,feſtinantes ad mortem. Et conturbatus dormiens, eſt afflictus in morte.Pſ.56.89.

Turbo.

Turbo,eſt ventus cum fragore maximo obiecta quæque deturbans proſternenſque, ac inuoluens ex depreſſæ nubis ſpecu ortus.

Punitio Dei. Ira Dei. — *Hie.ſ.Iob.38.& ſ.Iſa.4.21.28. Gre.4.mor.10.& 28.mor.2.*

Turbo vim diuinę punitionis,& iram Dei in malos grauemque eius obiurgationem ſignificare ſolet.Iob.3.a.9.b.21.c.38.a.30.a.Iſa.4.b.21.a.28.a.29.b.30.g.40.f.66.c.Ier.23.e.25.g.30.d.Ezec.1.a.Hoſ.8.b.13.a.

Angeli. — *Rup.ſ.Hoſe.8.*

Turbo etiam ſignificare poteſt Angelos.Iſa.66.e.Quaſi turbo quadriga eius.

Vis prædicationis. — *Hie.ſ.Iſa.66. Hie.ſ.Iſa.41. Rup.ſ.Zac.9.*

Turbo præterea dicitur vis prædicationis. Iſa.41.d. Turbo diſperget eos.Et turbo auſtri, eſt impetus Spirituſſancti in prædicatore. Zac.9.d.Valet in turbine Auſtri.

Dies iudicii. — *Gre.9.mor.16.*

Turbo quoque dicitur dies iudicii,qui appellatur dies turbinis.Ioel 2.a. Amos 1.d.Nahum 1.a.Zac.9.d.Iob.9.b.21.c.37.d.

Crux Chriſti. Blaſphemia Iudæorum. — *Glo.int.ſ.Iſa.25.*

Turbo præterea fuit crux Chriſti & blaſphemiæ Iudæorum in ipſum. Iſa.25.b. factus es fortitudo pauperi,fortitudo egeno in tribulatione ſua ſpes à turbine, vmbraculum ab æſtu. Spiritus enim robuſtorum,quaſi turbo impellens parietem.

Impetus tribulationis & tentationis. — *Hie.ſ.Iſ.4.21. Gre.ſ.Eze.ho.2.*

Turbo itidem dicitur impetus tribulationis & tentationis. Iſa.4.b. 21.a. Idem eſt ventus turbinis.Ezec.1.a.

Contritio vehemens. — *Gre.4.mor.21.*

Turbo tenebroſus.Iob.3.a.dici poteſt vehemens contritio,quæ cum quis peccatum ſuum penſat,& intelligit, mœrore mentem obnubilat, & quaſi concuſſo ſerenæ letitiæ aere, omnem in ſe tranquillitatem cordis pœnitentiæ turbine deuaſtat.

Diabolus. — *Hie.ſ.Iob.3 & ſ.Iſa.17.*

Turbo itidem tenebroſus, eſt diabolus, qui noctem inquietæ vitæ turbulentus inuexit, vnde & ſicut turbo eiicitur diabolus à Deo. Iſa.17.d.

Exercitus. — *Glo.ord.ſ.Iſa.28.*

Turbo etiam erat exercitus Aſſyriorum aduerſus Hieruſalem.Iſa.28.a.Habac.3.d.

Turgere, vide Tumere.

Turma.

Turma,eſt ordo militaris,& proprie eſt equitum,ſed ſumitur etiā pro aliqua multitudine.

Temporalia & ſpiritualia. Iudæi & gētiles. — *Au.ſer.8. Beda ſ.Gen.32. Rup.8.ſ.Gen.4.*

Turmæ duæ Iacob,cum quibus regrediebatur de Meſopotamia.Ge.32.e. Significare poſſunt multitudinem temporalium & ſpiritualium,vel Iudæos & gentiles,vel perfectos & imperfectos,vel remiſſionem peccatorum,& gratiam confirmationis

Glo.int.ſ.Exo.12. — *Perfecti & imperfecti. Diuerſi ordines in eccleſia.*

Turmæ etiam diuerſos ordines in eccleſia ſignificant, ſicut filii Iſrael egrediebantur per turmas ſuas. Exo.12.g.40.d.Num.1.g.

Gre.2.mor.17.35.

Turmæ tres, quas fecerunt Chaldæi contra camælos Iob. Iob. 1. d. deſignant quod ſpiritus maligni modò torpenti, vel ediuerſo præcipiti actione feriunt, modò pigra, vel immoderata loquutione confundunt: ferè autem ſemper nimiis cogitationum molibus premunt. Vel deſignantur Phariſæi, Sadducæi, & Herodiani, cum ſuis ſequacibus contra Chriſtum & diſcipulos eius.

Turpis, Turpitudo, Fœdus.

Glo.int.ſ.Exo.20.

Turpis dicitur deformis, & contrarius pulchro, & refertur ad animum.

Glo.ord.ſ. Leu.15. — *Hæreſis. Infidelitas. Turpiloquium.*

Turpitudo hæreſim ſignificare poteſt, & etiam infidelitatem. Exod.20.d. Fœditas etiam humoris, eſt turpitudo ſermonis: quando videlicet quiſpiam multa & noxia loquitur, & errores ſeminat. Leuit.15.a.

Ori.ſ.Cant. ho.1. — *Peccatum.*

Fœditas boum inordinationem peccati deſignare poteſt. Gen.41.a. Et turpitudo filiæ Babylonis, ſunt peccata. Iſa.47.a. Vnde turpis eſt anima, quæ quum habeat nigredinem & fœditatem peccatorum, minime tingitur aut lauatur pœnitentia, & aqua lachrymarum.

Iſyc.ſ.Leui.18. — *Peccatum ex concupiſcentia.*

Turpitudo autem matris, dici poteſt peccatum ex concupiſcentia genitum. Leu.18.b.

Turris, Arx.

Turris à terrendis hoſtibus dicta eſt: ſicut arx ab arcendis. Turris autem ob munitionem ædificatur: vel ob ſpeculam, vt longe veniens cernatur hoſtis: vel etiam ob decorem.

Hil. Hiero. & Aug. ſ. Pſ.60. — *Deus. Chriſtus.*

Turris fortitudinis dicitur Deus in patria. Turris autem fortior eſt muro, ita Deus omni munitione fortior eſt. Pſal.60. Et Chriſtus eſt nobis turris fortitudinis aduerſus diabolum. Pro.18.b. Turris fortitudinis nomen domini.

Beda ſ. Prou.9. — *Cæleſtis patria.*

Arx, ad quam vocant ancillæ ſapientiæ, eſt cæleſtis patria, ad quam vocant prædicatores. Prouerb.9.a.

Lyra ſ.Pſ.121. — *Angeli cuſtodes. Eccleſia.*

Turres præterea dici poſſunt angeli cuſtodes. Pſ.121. Abundantia in turribus tuis.

Turris aliquando dici poteſt ipſa eccleſia. Mic.4.c. Turris gregis, nebuloſa filia Sion.

Amb.3.Exa.12. Arn.ſ.Pſ.47. Gre.ſ.Cant.4.7.8. — *Apoſtoli. Prophetæ. Prædicatores fortes. Contemplatiui.*

Turris vineæ, hoc eſt, eccleſiæ, ſunt Apoſtoli, Prophetæ, & Prædicatores. Et turres Sion, ſunt fortes in ipſa eccleſia, aut qui fortiorem ſtatum eccleſiæ habent. Mat.21.d. Pſal.74.121 Thre.2.c. Turris etiam Dauid, ſunt Prædicatores defendentes eccleſiam: & ſublimes per contemplationem. Cant.4.b. Turris eburnea dicuntur Prędicatores eccleſię, quia & alti ſunt per contemplationem, & fortes per ſanctorum operum exercitationem, & pretioſi per diuinam ſapientiam. Cant 7.b. Et vbera ſponſæ, ſunt ſicut turris: quia nutriuit eccleſia Prædicatores contemplatione altos, & robore inflexibiles. Cant.8.d.

Rup.ſ.Cant.4.7. — *Humilitas.*

Turris etiã Dauid, eſt eius humilitas. Et collum beatæ Virginis, eſt ſicut turris Dauid, hoc eſt, eius humilitas, quæ etiam excellit humilitatem Dauid. Cant.4.b. Dicitur etiam collum eius, ſicut turris eburnea. Cant.7.b. quia eius humilitas eſt fortis, & pulchra, & grata Deo.

Geor.Ven. Cant.1. tom.7.cap.28. — *Amor.*

Turris, quam plantauit Deus in vinea, vt reconderetur triticum, & vinum miſericordiæ, & pietatis diuinæ. Mat.21.d. deſignare poteſt amorem, quo ad diuinas promiſſiones accendimur, & ad eas ſuſcipiendas præparamur.

Ori.ſ.Mat. ho.19. Hie.ſ.Mic.4.& ſ. Mat.21. Rup.8.ſ.Gen.16. — *Templum Hieruſalem.*

Deſignat etiam turris vineæ templum Hieruſalem. Et turris gregis, quæ Hebraicè dicitur Ophel, quæ erat in Hieruſalem, pro templo ſumi poteſt. Mic.4.c. Et item turris gregis locus iuxta Bethlehem, vbi Iacob pauit pecora, præſignans locum myſterii natiuitatis Chriſti. Geneſ.35.c.

Ori.ſ.Mat ho.19. Hil.ſ.Mat.can. 22. — *Eminentia ſermonis de Deo.*

Turris præterea vineę, deſignare poteſt eminentiam legis, & eminentiam ſermonis de Deo & diſpenſationibus Chriſti, & diuinos ſenſus. Iſa.5.a. Mat.21.d.

Amb. de bono mo. 5.& ſ.Pſ.118.ſer. 21. — *Sapientia & diſciplina.*

Turris animę de intelligibilibus quidem, eſt verbum: de moralibus verò, eſt diſciplina & circunſpectio, quas etiam deſignant turres cuſtodum. Turris, etiam animæ, eſt ſapientia veteris, & noui teſtamenti. Can.8.c.4.Reg.7.b.15.b.

Amb.ſ.Pſ 118. ſer.5. Gre.31.mor.30.& ſ.Cant.7. — *Forte iudicium eccleſiæ.*

Turris Libani. Cant.7.b. dicitur forte iudicium eccleſiæ: vt reſpiciat cæleſtia, & bonum emittat odorem, & inſpiciat Damaſcum, inſtruendo Gẽtilitatem. Turri autem Libani, naſus eccleſiæ comparatur, quia ſanctorum prouida diſcretio, dum ſolicitè circunquaque conſpicit in altum poſita, priuſquam veniat culpa deprehendit.

Hie.ſ.Ier.31.& Zach.14. Rup.ſ.Zach.14. — *Obedientia. Gratia Dei. Perfectio. Sacra ſcriptura. Princeps.*

Turris Ananeel, ſuper quam fundatur Hieruſalem, deſignat obedientiam & gratiam Dei, in qua fundatur eccleſia. Ier.31.g. Hæc eſt turris Salomonis: & poteſt etiam ſignificare perfectionem, & ſacram ſcripturam. Cant.4.b. Iſa.2.c. Zac.14.b Luc.14.f.

Turris aliquando dicitur princeps. Pſ.121. Abundantia in turribus tuis. Iſa.30.f. Quum ceciderint turres. Eze.26.a. Deſtruentur turres eius.

Beda ſ.Prou.11. Rup.4. de glorifica Trinit.19. Hie.ſ.Ezec.26. — *Superbia. Dogmata hæreticorum. Senſus exteriores.*

Turris Babylonis, hoc eſt, turris confuſionis, ſuperbiam ſignificare poteſt, quę fundamentum eſt confuſionis. Item hæreticorum dogmata, & in vniuerſum munimenta vitiorum. Quæ quia non bene fundata eſt, diu ſtare non poteſt. Gene.11.a. Iudith. 8.c.23.c.30.e. Poteſt etiam ſenſus exteriores ſignificare. Ad idem autem referuntur turres Tyri. Eze.26.a.

Turtur.

Ori.ſ.Cant.hom.2. Baſi.exae.hom.8.

Turtur auis nota, quæ gemitum habet pro cantu: eſtque auis caſta. Turturum enim ferunt huiuſmodi naturam eſſe, vt neque maſculus præter vnam fœminam adeat aliam, nec fœmina

plusquam

pluſquam vnum patiatur marem, ita vt ſi accidat altero intercepto ſupereſſe alterum, pariter cum coniuge extinctus ſit ei concubitus amor, nec in ramis viridibus inſidet, eſtque amica ſolitudinis.

Sapientia diuina. Turtur, interdum diuinam ſapientiam admodum eleuatam atque ſolitariam, ab omnique creata ſapientia ſeiunctam ſignificare poteſt. *Phil. quis rerum diuin. hæ. eſ.*

Caro Chriſti. Chriſtus. Turtur, qui offertur in ſacrificium, carnem Chriſti ſignificat. Leui. 1. d. Turtur autem fit Chriſtus iis, qui recipiunt verbum Dei in ſolitudine. Cant. 1. c. Pſ. 83. *Ori. ſ. Cant. ho. 2. 4. Hie. 1. aduer. Iou. Aug. hom. 31.*

Eccleſia. Turtur interdum dicitur eccleſia, quæ non alium patitur præter Chriſtum: cuius caput abſciſſum eſt per mortem Chriſti: ſed non in totum: quia ſemper corpori inhæſit. Leui. 1. d. Pſal. 83. Cant. 2. c. *Ori. ſ. Cant. ho. 2. Arn. ſ. Pſ. 83. Gre. 6. mor. 13. & 19. mo. 24.*

Prædicator. Turtur aliquando dicitur prædicator. Pſ. 83. Et turtur nidum, vbi ponat pullos ſuos. Cant. 1. c. Genæ tuæ ſicut turturis. 2. c. Vox turturis audita eſt in terra noſtra.

Spirituales. Cultores eremi. Renuntiatio ſeculi. Vita contemplatiua. Turtures ſpirituales & eremi cultores, & ſublimius viuentes, contemplationique vacantes ſignificare poſſunt: peculiariter ex Iudæis Gen. 15. b Leu. 1. d. Alter turturum in holocauſtum oblatus, abrenunciationem ſeculi ſignificare poteſt, & offertur in holocauſtum, ob excellentiam volatus. Leu. 5. b. deſignat autem vitam contemplatiuam eremitarum, ob ſolitudinem, quam amant. *Iſyc. prolo. ſ. Leu. Beda ſ. Gen. 15. Rup. 1. ſ. Leu. 7. Tho. 1. 2 q. 102. ar. 3.*

Caſtitas. Turtur apertum eſſe ſolet ſymbolum caſtitatis & virginitatis Deo gratæ. Geneſis 15. b. Et genæ turturis, pudorem caſtitatis deſignant. Et vox turturis, eſt prædicatio caſtitatis. Canticorum 2. c. *Amb. 2. de Abra. 8. & ſ. Exae. 19. Hie. 1. adue. Iouin. Ber. ſ. Cant. ſer. 59.*

Pœnitentes. Pœnitentia. Turtur ob gemitum, pœnitentes, & ipſam pœnitentiam ſignificat. Le. 1. d. 5. b. Et turtures offert, qui vagos volatus cogitationum reprimit. Turturem quoque offert, qui pœnitentem ad ſocietatem Sanctorum adiungit, & ideo offertur pro peccato. *Gre. ſ. Cant. 1. Ori. ſ. Rom. 12. Tho. 1. 2. qu. 102. ar. 3.*

Scientia ſpiritualis. Turtur, ipſam ſcientiam ſpiritalem deſignare poteſt. & quia cognitionem habet, etiam ipſos habentes ſcientiam ſpiritalem. Le. 1. d. 11. c. Et turtur cognoſcens tempus aduentus ſui, confundit non audientes Deum, nec cognoſcentes tempus viſitationis. Ier. 8. c. *Iſyc. ſ. Leui. 1. Euch. for. ſpir. 1. 5. Iſyc. ſ. Leu. 5. 15.*

Contemplatio, & meditatio legis. Duplex gemitus. Turtures duo, contemplatiuam vitam, & meditationem legis intentam ſignificare poſſunt: vel gemitum cordis & oris, vel caſtitatem, & lachrymas. Et ſunt duo, quia omnia illa debent ex charitate procedere, quæ gemina eſt. Leu. 5. b. 12 c. 15. b.

Caro cum bonis operibus. Turtur cum pullis, dici poteſt caro cum bonis operibus. Pſ. 83. Et turtur nidum, vbi reponat pullos ſuos. *Aug. ſ. Pſ. 83.*

Turtures etiam dici poſſunt timidi ad committendum peccatum, & cauti. *Cle. Ale. 1. pad. 5.*

Tympanum, Tympanizare, Tympaniſtria.

Eccleſia. Corpus glorioſum. TYmpanum, eſt inſtrumentum, ex vna parte planum, membrana clauſum, intus vacuum, quod baculo pulſatur, non habet carnem, ſed pellem, nec poteſt eſſe contractum, ſed extenſum.

Tympanum & corus, eccleſiam ſignificat, quæ meditata eſt carnis reſurrectionem in pelle reſonante. Pſ. 150. Vnde & tympanum erit corpus reſumptum in gloria, & laudabunt dominum in typano, qui ipſum laudabunt in aſſumpto corpore. Iſa. 30. g. *Cle. Ale. 2. peda. 4*

Mortificatio carnis. Typanum ex animalibus mortuis, carnis mortificationem ſignificare poteſt. Geneſ. 31. d. Exo. 15 c. 1 Reg. 10. b. Et ornatur tympanis, qui carnem habet mortificatam. Iere. 31. a. Et qui diſciplinam mortificationis noſtræ in Chriſto aſſerit, velut tympanum ferit. Vt autem tympanum non habet carnem, ſed pellem: ita nos quandiu carnei ſumus, non ſumus tympanum. Et vt tympanum non poteſt eſſe contractum, ſed extenſum: ita nos peccata non contrahant, ſed iuſtitia dilatet. Pſ. 80. 149. 150. *Ori. ſ. Exo. hom. 6. Hie. ſ. Ierem 31. Aug. ſ. Pſ. 149. Gre. ſ. 1. Reg. 10. & 31. mo. 22. & ſ. Eze. hom. 8. Beda ſ. Exo. 15.*

Temporalia. Tympanum quia fit de corio, & ad carnem ſpectat, deſignare poteſt carnalia & temporalia danda pro ſpiritualib. Pſ. 80. *Aug. ſ. Pſ. 80.*

Voluptates aurium. Tympanum, etiam ſignificat voluptates aurium: vnde reprehenduntur tenentes tympanum. Iob. 21. b. Iſa. 5. c. 24. b. *Hie. ſ. Iſa. 24.*

Mortificantes corpus. Prædicatores. Tympaniſtriæ iuuenculæ, ſunt animæ mortificantes corpus, vt gratum Deo reddat ſonum Pſ. 67. Tympanum enim fit corio ſiccato & extento. Poſſunt etiam deſignare Prædicatores docentes ex ſcripturis, quæ in pellibus ſcribuntur. *Hie. ſ. Pſ. 67. Rup. 6. ſ. Gen. 44.*

Chriſtus in cruce orans. Tympanizans Dauid, deſignauit Chriſtum in cruce extentum & orantem. 1. Reg. 21. d. Iuxta Septuaginta. *Aug. ſ. Pſ. 33.*

Tyrannus, Tyrannis.

Tyrannus, licet olim in bonam ſumeretur partem, is enim tyrannus dicebatur, qui plenã in ſubditos habebat poteſtatem, tamen poſtmodum ſolos illos ſignificat, qui per inſolentiam imperii viribus abutuntur, & vi ac quadam animi libidine dominatur, non iure & legibus æquis.

Populus Iudaicus. Tyrannus dicitur populus Iudæorum, qui contra cœtum Sanctorum eccleſiæ, pauperem humilem ſpiritu, contritum corde deiiciendo diſceptat. Iob. 34 c. *Hie. ſ. Iob 34.*

Dæmones. Tyranni etiam dicuntur dæmones. Haba. 1. c. Et omnis ſuperbus, eſt tyrannus, & ipſa ſuperbia impii, eſt eius tyrannis. Iob. 15. c. 34. b 35. b. *Gre. 12. mo. 18. 19*

Tyro.

Gloard ſ.4.Reg. 25. Tyro,eſt nouus miles,& fortis ad militiam exercendam.Solent autem dici tyrones recentes in fide,hoc eſt, in militia Chriſtiana.4. Reg.25.c.Ierem 52.f. *Recentes in fide*

Tyrus.

Tyrus fuit vrbs Phœniciæ non longe à Sidone, quæ olim fuit inſula, ſed ab Alexandro Magno coniuncta fuit continenti.Hebraicè dicitur Cor:quæ interpretatur anguſtia,ſiue tribulatio, vel obſidio, aut vinculum, vel colligatio, ſeu plaſmatio, aut figuratio, vel fortitudo, aut petra.

Hie. ad principiũ. Tyrus,hoc eſt,cor iuxta Hieronymum, interpretatur fortiſſimus,& ſignificat Deum. Pſ. 44.Filiæ Tyri in muneribus. *Deus.*

Ori.ſ.Mat.cap.15. Hie.ſ.Iſa 3. Aug.ſ. Pſ.86. Tyrus, ſecundum Origenem interpretatur venatores, & deſignat Gentiles, qui ad fidem venerunt.Pſ.86. Mat.15.b. Et Tyrus pater Hiram,deſignat Gentilitatem.2.Par.2.c.Sidon tamen eſt, quod interpretatur venatores,non Tyrus. *Gentiles.*

Hie.ſ.Iſa.23.& ſ.Pſ.81. Tyrus præterea,hoc eſt,cor interpretatur anguſtia, & conuerſa. Et ſignificat animam vitiis occupatam.Et princeps Tyri,vel anguſtiæ eſt diabolus.Iſa.23.a.d.

Hie.ſ.Eze.26.& ſ.Ioel 3.& ſ.Zac.9 Tyrus gaudens de caſu Hieruſalem, deſignat hæreticos gaudentes de lapſu Fidelium. Item philoſophos Gentium, & præterea perſecutores Fidelium. Ezec.26.a. Ioel.3.a.Amos 1.c.Zachar.9.a. *Hæretici. Philoſophi. Perſecutores fidelium.*

Hie.& Aug.ſ. Pſ.82. Deſignat etiam Tyrus hunc mundum anguſtia plenum.Pſ.82. Et etiam genus humanum in huius ſeculi miſerias lapſum.Ezec.27.a. *Mundus. Genus humanũ.*

Rup.2.Vict.verbi Dei. Rup.ſ.Ioel 3. Tyrus vendens filios Iuda.Ioel.3.b.deſignat Iudæos perſequentes fideles. *Iudæi.*

Rup.ſ.Hoſe.9. Tyrus fundata in pulchritudine.Hoſ.9.c.ſuperbiam deſignat. Et vt Tyrus ita fundata erat vt non ſine periculo oppugnantium valeret impugnari:ita ſuperbi non corripiuntur ſine periculo corripientium.Princeps autem Tyri,hoc eſt,ſuperbiæ,eſt diabolus. *Superbia*

Vacare.

VACARE interdum, eſt dare operam, nonnunquàm verò vacuum eſſe ab opere.

Aug.ſ.Pſ.45. Baſi.ſ.Pſ.45. Vacare in bonum,eſt ceſſare à contentionibus & impietate. Exod.5.c.Pſalm.45. *Ceſſare à malo.*

Hil.ſ.Mat.Can. 12. Vacans domus erat Iudæa,nec legem ſeruans,nec Chriſtum ſuſcipiens.Mat.21.d. *Iudæa.*

Beda ſ.Pro.23. Vacare dicitur potibus,qui de opprobrio alienæ vitę ſe inebriat. Prou.23.c.

Vacca,vide Bos.

∴ *Vacillare,vide Titubare.* ∴

Vacuum,Euacuare.

VAcuum, dicitur vas, quod continet, etſi aere plenum ſit. Euacuare autem, eſt vacuum facere.

Glo.ord.ſ.Iſa.55. Non reuertitur vacuum verbum Dei,quando proficit in multis.Et quando Chriſtus aſcendit in cælum,ducens ſecum patres eductos è limbo.Iſa.55.d.

Gre.8.mor.7.8. Vacuos menſes dicuntur electi habere,qui conditori rerum in hac vita ſeruientes,ſępe rerum inopia coanguſtantur. Per amorem Deo inhærent: & tamen vitæ præſentis ſubſidiis egent. Vel ſanctus quiſque menſes vacuos ſicut mercenarius ducit, quia laborem iam ſuſtinet:ſed præmium necdum tenet,hoc tolerat:illud expectat.Iob.7.a. *Labores fideliũ.*

Gre.16.mor.4. Vacuas viduas dimittere dicitur eccleſia,ſecundum opinionem hęreticorum,quando plebes relictis hæreticorum prædicatoribus,ad eccleſiam reuertuntur.Iob 22.b.

Hie ſ.Ier.14. Vacui egrediuntur de Ægypto, qui ſine vlla doctrina veniunt ad fidem. Exod.3 g.Vacua etiam vaſa ſunt mentes ſine ſcientia Dei.Ier.14.a. *Fides ſimpliciũ.*

Amb.ſ.Pſ.118.ſer. 20. Gre.17.mor.11. Vacuus apparet coram Domino, qui non eſt repletus Spiritusſancto. Exod.23.b.34.c. Et euacuati à Chriſto dicuntur,qui ab eius gratia deciderunt. Gala.5.a. Super hoc vacuum extendit Deus aquilonem, quando eorum corda diabolo poſſidenda relinquit. Iob.26.b. *Carere gratia Spiritusſancti.*

Beda ſ.Gen 1. Vacua dicebatur terra, quando carebat ſua perfectione. Geneſ.1.a.Ierem.4.f.Ita eſt anima ſine gratia & bonis operibus: & eccleſia ante aduentum Spiritusſancti. Et quando non eſt, qui faciat bonum.

Amb.ſ.2.Cor.3. Hie ſ.Ezec.44. Vacuum altare intus.Exo.38.a.deſignabat imperfectionem ſacrificiorum veteris legis.Sic euacuata eſt gloria vultus Moſis,quia erat figura & vmbra,quæ ceſſat adueniente veritate.2. Cor.3.c Sic euacuauit Chriſtus legem mandatorum. Ephe.2.c.Euacuata autem dicitur gloria legis,non abolita,ſed ſicut ſi Solis radiis lampadem compares,aut lampadis lumini lucernam,ſic lux Ioannis Baptiſtæ,non extincta eſt,ſed abſcondita. *Imperfectio legis veteris.*

Gre ſ.1.Reg 6. Vacuam dicuntur dimittere arcam Dei, qui legis habent peritiam ſine bonis operibus.1. Regum 6.a. *Scientia ſine operibus.*

Glo.ord.ſ.Gala.5. Euacuare dicuntur ſcandalum crucis, qui nituntur efficere, vt adhuc valeat circunciſio. Gala.5.b. *Hæretici ſine veritate.*

Heretici ſine veritate. Vacua anima illius,qui ſomniat ſe bibere, deſignat hæreticos veritate vacuos. Deſignabatur etiam regnum Babylonis parùm duraturum. Iſa.29.c. *Lyra.ſ.Iſa.29.*

Impedire fidem Chriſti. Vacuefaciunt Scribę & phariſęi animã eſurientis:quando non ſinunt turbas in Chriſtum credere. Iſ.32.b. Vacuum quoque præſepe eſt, vbi non ſunt boues.i.prædicatores. Pro.4.a. *Hie.ſ Iſa.32. Beda ſ.Pro.14.*

Labor ſine fructu fœlicitatis. In vacuum laborant gentes,quando eorum labor non peruenit ad fœlicitatem. Haba.2.c. Et in vacuum ambulant,qui nihil ſecum de fructu ſui laboris portant. Iob.6.b. Hi apparent in conſpectu Domini vacui. Deut.16.d. Et vacuos menſes habet eccleſia, quæ infirmis ſuis membris, terrenas actiones abſque vitæ præmio defluentes ſuſtinet. Iob.7.a. *Hie.ſ.Haba.2. Gre.7.mor.17.& 8.mor.8.*

Corpus ſine anima. Vacuefactus fluuius areſcit,quando corpus ſubducta anima, exanime remanens corrumpitur. Iob.14.b. *Gre.12.mor.5.*

Iudæi cum infidelitate. Vacuum aliquando Iudæam cum infidelitate ſignificare poteſt. Et extendit Deus Aquilonem ſuperuacuum,quum Iudæorum corda fide vacua diabolo relinquit. Iob.26.b. *Gre.17.mor.12.*

Vadere,vide Ire.

Vadum, Tranſuadere.

Vadum dicitur locus in flumine mari,vel lacu tam paruæ profunditatis, vt pedibus tranſiri poſſit. Tranſuadere autem eſt pedibus vadum tranſire.

Tranſuadere non potens Ezechiel torrentem. Ezec.47.a. deſignat non valentem omnia penetrare:vel omne vitare peccatum. *Hie.ſ.Ezec.47.*

Væ.

Miſeria impœnitentium. Væ interiectio rebus,quas execramur,competit,& eſt impœnitentium:& fit ſuper illis væ, qui penitus deſperantur,& quum venerint in profundum malorum, contemnunt, & bis væ dicitur in deſperationem animæ & ſpiritus. Ezec.2.d. Interdum væ dicit miſeriam temporalem. Eccl'tæ 10.c. Væ tibi terra,cuius rex puer eſt. *Hie.ſ Eze.2.& ſ. Amos 5.& epi. Samuel quondam. Gre.ſ.Eze.ho.9.*

Vanire, vide Vendere. Vagari, Vagus.

Vagari eſt inutiliter huc atque illuc ferri,ſiue ſparſim ire, & vagus, qui ſine negotio modò huc,modò illuc inutiliter diſcurrit.

Chriſtus tranſiens ad gentes. Fideles. Vagus dictus eſt Chriſtus, quia a Iudæis tranſiit ad gentes. Iere.14.b. Vagi quoque non prodendi, ſunt fideles fugientes perſecutores. Iſa.16.a. *Hie.ſ.Ier.14. Glo.ord.ſ.Iſa.16. Gre.30.mor.12.*

Solicitudo prædicatorum. Vagantes pulli coruorum, eo quod non habeant cibos. Iob.38.d. deſignant prædicatores æſtuantes ad conuerſionem infidelium. Quaſi quędam quippe vagatio eſt ipſa cogitationis æſtuatio, & velut ad loca varia mutatis nutibus tranſeunt, dum pro adunandis animabus in modos innumeros, & ad partes diuerſas eſuriente mente diſcurrunt.

Diſperſio Iudæorum. Inconſtantia hæreticorum. Vagus Cain. Ge.4.b. deſignat populum Iſrael in varias regiones diſperſum. Et vagi in nationibus, ſunt Iudæi & hæretici,qui ſemper vetera mutant nouis. Hoſ.9.d. Et vagi ſunt, qui omni vento doctrinæ circumferuntur. Iſa.15.a. Vaga quoque lepra,varias hæreſes & inconſtantes deſignat. Leu.13.g. Vagari quoque dicitur ſponſa poſt greges ſodalium Can.1.c. quãdo per diuerſas diſcurrit hæreſes, vel quum diuerſos imitatur peccatores. Vagi etiam pedes meretricis inconſtantiam exprimunt doctrinæ hæreticorum. Pro.5.b. *Hie.ſ.Iſa.16. Aug.12.contra Fauſt.12. Gre.ſ.Cant.1. Beda ſ.Gen.4.ſ. Pro.5.*

Gentiles. Vagi dicuntur gentiles varia colentes idola. Iſa.58.d. Ad idem referri poteſt vagatio meretricis,& etiam Tyri. Pro.5.b. Iſa.57.d. Ier.31.d. Hæc eadem ad hæreſes referri poſſunt,& ad ſequentes vitia. *Glo.ord.ſ. Iſa.57.*

Vagina, Euaginare.

Vagina,eſt alicuius rei theca, & peculiariter gladii. Euaginare autem eſt gladium nudare.

Patientia Dei. Chaldæa. Vagina gladij Dei, dici poteſt eius patientia, quia expectat peccatores ad pœnitentiam. Eze.21.a. vbi etiam deſignat Chaldæam, vnde eduxit Deus gladium contra Hieruſalem. Vnde & vagina gladii Babylonis,eſt ipſa Babylon. *Lyra.ſ.Ezec.21. Hie.ſ.Eze.21.30.*

Secretum mẽtis. Vagina autem,in qua gladius reconditur,ſecundum exigentiam gladii ſumetur. Nam & is, qui non profert verbum Dei, gladium in vagina dicitur habere. E diuerſo, qui non profert verba noxia, gladium malum laudabiliter habet in vagina. Erit ergo vagina ſecretum mentis: & educitur malum de vagina, quando id quod quis mente conceperat, opere perpetrat. Iob.20.c. Pſ.36. Dum enim praua in cogitatione peccator machinatur, quaſi adhuc gladius in vagina eſt: dum verò malum,quod cogitauit,iniquè perficit, de vagina ſua egreditur,quia iniqua cogitatio mala operatione aperitur. *Ori.ſ.Pſ.36. ho.2. Gre.15 mor.13.*

Aperiens Deus ſcripturas. Euaginat Deus gladium contra Iudæos. Leu.26.e. quando aperit ſecreta ſcripturarum, ad eorum confuſionem. *Iſyc.ſ.Leui.26.*

Exerens diabolus artes ſuas. Euaginare gladium,eſt interdum aperire fallacias, ſeu exerere omnes artes ad nocendum. Sic dixit Pharao,hoc eſt,diabolus. Exod.15.b. Euaginabo gladium meum. Ita euaginant Babylonii gladios ſuos ſuper Aegyptios,quando dęmones exerunt malitiam ſuam ſuper mundanos. Ezech.30.c. *Glo.int.ſ.Exo.15. Hie.ſ. Ezec.30.*

Vagire.

Imperfectio Iudæorum. Fletus Chriſti. Vagire propriè dicuntur infantes,quum infantilem fletum emittunt. Vagitus Moſis. Exo.2.a. Imperfectionem populi Iudaici deſignabat,vel lachrymas eorum, qui euadere cupiunt huius vitæ pericula. Vel deſignatur Chriſtus deflens peccata noſtra. *Gre.Nyſſe.de vita Moſis.*

Hie.ſ.Iob.38. Gre.30.mor.12.13.14. — *Diſcipuli Apoſtolorum. Tradnatores.*

Vagientes pulli coruorum,eo quòd non habeant cibos.Iob.38.d.deſignare poſſunt diſcipulos Apoſtolorum,ex gentibus natos tanquam ex coruis, qui deflent per pœnitentiam, vel (vt Hieronymus & Gregorius legunt) legendum eſt, vagantes: quod competit prædicatoribus per diuerſas prouincias diſcurrentibus: vt aliquos ad fidem conuertant, quos tanquam cibos habent.

Valere.

Valere,eſt ſanum vel potentem eſſe.Et vale, eſt verbum ſalutandi in diſceſſu.

Ori.ſ.Ioſu.ho.18.

Valens ita Caleb tempore Ioſue,vt tempore Moſis.Ioſu.14.c. deſignat cor ita intelligens & vigilans tempore nouæ legis,vt tempore veteris.

Validus,vide Fortis.

Vallare,Vallum,Circumuallare.

Vallare,eſt munire,& firmare,& vallo circundare.Vallum autem eſt,munitio caſtrorum, quæ ex vallis,id eſt,palis fieri ſolet.

Amb.5.Exae.12. Gre.2 mor.24. — *Diuina præcepta. Angelorum cuſtodia.*

Vallum vineæ,diuina præcepta,& angelorum cuſtodiam ſignificare poteſt,quibus homines à Deo proteguntur. Vnde valere dicitur Deus muniendo fideles aduerſus impetus diaboli.Sicut vallauit Iob,hoc eſt, Chriſtum. Iob.1.b.

Gre.ſ.Cant.7. Ru.ſ.Cant.6. — *Diuina protectio. Exempla Sanctorum. Doctrina Maria cum caſtitate.*

Vallatus liliis dicitur venter ſponſæ. Can.7.a. dum exemplis Sanctorum populus munitur, vt in bono perſeueret. Vel deſignatur doctrina ſcripturarum in Beata Virgine ornata,& munita caſtitate.

Gre.12.mo.12.

Vallat anguſtia & tribulatio iniquum. Iob.15.c. quia cor eius anxietate & ſuſpicione confunditur.

Phil.de conſ. ling. Gre.6.mor.16. — *Multitudo tentationum.*

Vallata domus Lot à Sodomitis.Gen.19.b. multitudinem tentationum fideles impetentium deſignat: aut prauorum hominum contra diuina verba conſpirantium,vel qui quærunt in iuſto,quod reprehendant.

Vallis,Conuallis.

Vallis, eſt planities duobus montium lateribus incluſa, dicta quod vtrinque montibus vallata ſit.

Amb.ſ.4.de fide 7. Rup.ſ.Hoſe.1. — *Humilitas incarnationis & paſſionis.*

Vallis Botrionis: vnde magnus racemus lectus eſt ab exploratoribus, & delatus ad filios Iſrael in deſertum.Nu.13.c.deſignat humilitatem incarnationis Chriſti,& fœcunditatem paſſionis eius.Vallis etiam Iezrael, humilitas eſt paſſionis Chriſti. Hoſe.1.a.

Beda ſ.Gen.12. — *Eccleſia.*

Conuallis illuſtris,ad quam venit Abraham.Gen.12.b.eſt eccleſia,ad quam venit Chriſtus, quæ illuſtris eſt prædicatione & miraculis.

Ori.ſ.Cant.ho.2. Gre.ſ.1.Reg.6. & 31.mor.4. Hie.ſ.Ier.31.& ſ.Iſa.63.65. Aug.ſ.Pſ.103. Ber.ſ.Cant.ſer.57.14. Beda ſ.Gen.13. Fut. ſer ſpirit.4. Aug ſ. Pſ 59. Rup.1.ſ.Deut.7. Hie.ſ.Ezec.6.& ſ.Pſ.64. — *Humilitas.*

Conuallis etiam illuſtris,& vallis Mambre,deſignat humilitatem religioſorum,& reliquorum fidelium:ad quam veniunt cum Abraham egreſſo de terra ſua.Gen.12.b.13.d.18.a.In his conuallibus,hoc eſt,in humilibus,emittit Deus fontes donorum ſuorum,quæ reuelate dicitur paruulis.Pſa.103.1.Reg.6.c. Cant.2.a.6.d.Ezec.7.c.Mich.1.b.Et vallis ruinarum in Hieruſalem,eſt humilitas,per quam ſemper ruinam timere debemus.Iere.31.g. Et vallis Achor, eſt humilitas pœnitentis:vbi prius fuit turbatio, & ſupplicium. Iſa.65.b.Hoſe.2.c. Iob.39.a. Hæ vallles,quæ ſunt contritiones cordis humilis,abundant frumento. Pſal.64. Vallis etiam Hebron, vnde miſſus eſt Ioſeph ad fratres ſuos,humilitatem deſignat. Ge.37.c.Et vallis ſalinarum,eſt ſapida humilitas.Pſ.59.in titu.Et vallis aſpera & ſaxoſa, eſt humilitas & laborioſa pœnitentia.Deut.21.a.

Nouiſſimi in eccleſia.

Valles dicuntur nouiſſimi in eccleſia,qui licèt vita & ſcientia ſint inferiores,tamen de cōuentu familię dominicę non recedunt.Ezec.6.a.Pſ.64.Item pœnitentes.Iob.39.b.Confringet glebas vallium poſt te.

Ori ſ Nu.ho.17.& ſ.Cant.ho.2. Hie ſ.Hoſe.1. Gre.20 mor.10. Glo.ord.ſ. Zac.14. — *Sacra ſcriptura. Scrutantes profunda. Obedientia eccleſiæ. Iudicium vniuerſale.*

Valles montium dici poſſunt duo teſtamenta.Zac.14.a.Et valles nemoroſæ, ſunt doctrinæ Sanctorum.Num.24.a Et conualles vnde rapiunt hæretici, ſunt ſcripta Sanctorum humilium. Iob.30.a. Et vallis Iezrael dicitur verbum Dei, de quo hæretici humilia ſentiunt. Hoſe.1.a. Qui etiam profunda ſcripturarum ſcrutantur,conualles dicuntur.Cant.2.a. Valles etiam montium, ſignificare poſſunt obedientiam eccleſiæ Romanæ.

Hie ſ.Hoſe.1. Rup.ſ.Ioel.3. Gre.3.mor.18.

Vallis Gabaon,vbi vicit hoſtes Ioſue,ſtante Sole,typus eſt iudicii poſtremi. Iſ.28.f. Et vallis Ioſaphat,id eſt,iudicij domini,quæ & vallis benedictionis dicitur,vbi dominus iudicauit, & mutuis cædibus occidi fecit aduerſarios Ioſaphat, vnde & vallis occiſionis etiā dicitur.2. Par.20.f. Deſignat iudiciū vniuerſale,quando mali condemnabuntur, & boni ſaluabuntur. Ioel 3.a. Vallem quoque ſalinarum percutit Dauid.2. Reg.8.d. quia redemptor noſter ſuæ diſtrictionis examine in his,qui de illo praua ſentiūt, ſtultitiā immoderati ſaporis extinguit.

Ori.ſ.Nu.ho.12. Phil.de conſ. ling. Amb.de Noe 22. Hila.ſ Pſ.64. Ori.ſ.Iud.ho 8. Hie ſ. Ezec.35.& ſ.Mic.1. Glo.int.ſ.Ier.49. Gre.7.mor.11. Gre.ſ.1.Reg.13. — *Mores inculti. Peccata. Imperfecti & peccatores. Delicia. Superbia. Ima deſideria. Mors Sanctorum. Geneſilitas.*

Vallis ſylueſtris,vbi conueniunt hoſtes, deſignat mores incultos,vbi ſunt putei bituminis, & dicitur vallis ſalſa,deſignans peccatum,& etiam locum inordinatorum affectuum,qui dolorem & amaritudinē habent.Ge.14.a.Et valles, de quibus dicitur,quod Deus non eſt Deus valliū,ſunt imperfecti aut peccatores.Et valles vbi aduerſarij caſtra ponunt,deſignat imperfectos & vilibus adhęrētes.Iud.7.d.Pſ.64. Et valles montis Seir,ſunt in ima depreſſi,& terreni.Eze.35.b.Mic 1.a.Vallis etiam delicias & ſuperbiam.Ier.49.a.Quid gloriaris in vallibus. Conualles dicuntur etiam ima vel terrena deſideria.Iob.6.b Sicut qui raptim tranſit.

Vallis Seboim,hoc eſt,caprearum,mortem Sanctorum deſignare poteſt.1.Reg.13.d.

Ori. ſ. Can. ho. 3. & ſ. Luc. ho. 22. Baſ. ſ. Pſ. 6. Hie. ſ. Iſa. 40. Gre. 31. mo. 4. & ho. 20.

Conualles habentes loca prærupta, gentilitatem deſignare poſſunt. Can. 2. a. Et vallis quæ impletur, eſt gentilitas & peccatores. Iſa. 40. a. Luc. 3. a. Dicitur etiam conuallis tabernaculorum. Pſ. 59. Dicuntur autem gentiles valles, quia humiles in confeſſione fidei, quam antea nō cognoſcebant, nec ad eam eleuabantur. Iob. 39. a. In has conualles emiſit Dominus fontes baptiſmi. Pſalm. 103.

Phil quòd deterior potiori inſidie.

Valliculæ deformes in pariete, deſignant vileſcentem opinionem miniſtrorum eccleſiæ. Leu. 14. e. Deſignat etiam diuerſas qualitates, quas effecere voluptates.

Mundus. — Status peccatorum. *Iſyc. ſ. Leu. 14. Glo. int. ſ. Pſ. 59. Hie. ſ. Iſa. 63. Aug. ſerm. 197. Glo. ord. ſ. Ier. 21. Hie. ſ. Iſa. 17. 22. & ſ. Iob. 37. Aug. ſ. Pſ. 59.*

Vallis ſalinarum ſignificare poteſt mundum: vnde educti ſunt Apoſtoli. Pſalm. 59. in titu. Et vallis viatorum, eſt præſens ſeculum humile, vbi hæretici figunt ſepulchrum. Et dicitur vallis multitudinis Gog. Ezech. 30. c. Vallis etiam lachrymarum, ſignificat hoc ſeculum, in quo lachrymandum eſt, & lugendum. Pſal. 83. Et vallis Terebinthi, eſt ſtatus peccatorum. 1. Regum 17. a.

Hieruſalem.

Vallis ſolida atque campeſtris, dicitur Hieruſalem. Ier. 21. d. ſolida quidem, quia Iudæi reputabant eam inexpugnabilem. Campeſtris verò, quia fuit hoſtibus peruia. Et vallis Anchor, vbi lapidatus eſt Achan, eſt eadem Hieruſalem, vbi periit Iudas & principes Iudæorum. Ioſ. 7. d. Hoſe. 2. c.

Iudæa. Iudas.

Vallis Raphaim, hoc eſt, gigantum, vel vallis dura, deſignat Iudæos duros ad credendum. Iſ. 17. b. Et vallis pinguiſſima, quæ Hebraicè dicitur Geſſemani, deſignat Iudæā, vbi captus eſt Chriſtus per tauros pingues, pontifices & Phariſæos. Iſa. 28. a. Conualles quoque ſunt Iudæi infirmos & depreſſos ſenſus dantes legi. Iob. 30. b. Conuallis etiam tabernaculorum, eſt Iudæa, quam metitur eccleſia, vel Deus, quando quidam ex illis ad fidem aſſumuntur, relictis aliis in incredulitate. Pſ. 59.

Status hæreticorum. — Infernus. *Hie. ſ. Iſa. 22. Rup. 2. ſ. Iſa. 12. Hie. ſ. Eze. 31. & ſ. Ioel 3. Gre. 8. mor. 2. Euch. ſer. ſpirit. 4.*

Vallis viſionis. Iſ. 22. a. ad literam ſumitur pro Hieruſalem, quia videntium, id eſt prophetarum ſeminarium fuit. Deſignat autem ſtatum hæreticorum, & prauorum.

Conualles in quibus corruunt rami cedri, inferos deſignant. Eze. 31. d. 32. b. Et vallis conciſionis, vel iudicii, eſt gehenna, in quam mittuntur condemnati. Ioel. 3. c. Iob. 7. b. Hæc dicitur vallis filii Ennon: de quo vide Gehenna.

Valuæ, vide Sera. Vanus, Vanitas, Inanis, Euaneſcere, Fruſtra, Exinanire.

Gre. 10. mo. 11. 14

VAnum prò vacuo accipitur, & pro ſtulto, & eo quod nullo fine, aut ratione agitur: quod fruſtra fieri dicitur. Omnis autem iniquitas, eſt vanitas: ſed non omnis vanitas eſt iniquitas: vanitas enim etiam eſt leuior culpa, iniquitas verò grauior.

Anima. Eccleſia. *Beda ſ. Gen. 1.*

Inanis dicebatur terra, quando carebat ſua perfectione. Gen. 1. a. quod poteſt dici de anima vel eccleſia, quando carent ſua ſpirituali perfectione. Et inanis eſt, qui vacuus eſt plenitudine gratiæ Chriſti. Pſ. 6. 136. Iob. 11. c.

Humilitas Chriſti.

Exinaniſſe dicitur Chriſtus ſeipſum, ſecundum quòd formam ſerui accepit, & humiliauit ſeipſum, vſque ad mortem crucis. Philip. 2.

Lyra. ſ. Iſa. 45.

Non in vanum dicitur Deus creaſſe terram, ſed vt inhabitetur. Iſa. 45. c. nempe patriam cæleſtem, vt impleatur beatis.

Gre. 2. mor. 10.

Fruſtra dicitur Deus afflixiſſe Iob, hoc eſt, Chriſtum. Iob. 2. b. quia ille culpæ vltione preſſus eſt: & culpæ contagio inquinatus non eſt, quia in carne natus propria admiſſa non habuit: & tamen pœnam carnalium ſine culpa ſuſcepit.

Hie. ſ. Iſa. 27. Iſyc. ſ. Leu. 26.

Fruſtra dicit Deus ſe dediſſe potum doctrinarum vineæ Synagogæ, quia remanſerunt Iudæi in incredulitate. Iſa. 27. a. iuxta ſeptuaginta. Fruſtra quoque ſerunt ſementem, qui ſine fructu laborant in ſcripturis legis, & prophetarum. Leu. 26. c.

Hie. ſ. Eze. 16.

Non fruſtra dicitur eſſe loquutus Dominus: quando quis ad eius comminationes cōuertitur. Eze. 6. c. Sicut è diuerſo, fruſtra conflat conflator, quum non prodeſt correctio. Ier 6. g.

Implens Deus promiſſa. — Puniens Deus citra condignū. *Aug. 3. de doctr. Chriſtia. 25. & ſ. Pſ. 74. Glo. int. ſ. Exo. 27.*

Non fruſtrauit Deus Dauid, quia impleuit in Chriſto omnia promiſſa. Pſal. 131. Nec dixit Iſraeli, vt fruſtra quæreret, quia promiſit quærenti regnum cælorum. Iſa. 44. d.

Non exinanita dicitur fæx calicis, qui eſt in manu Domini, quia Deus punit citra condignum. Vel quia carnales obſeruationes remanſerunt apud Iudæos. Pſ. 74.

Anima terrenis vacua. — Corruptio creaturæ. *Gre. ſ. 1. Reg. 11. & 10. mor. 13. 14. Gre. ſ. Pſ. 38. ho. 2. Amb. ſ. Pſal. 118. ſer. 5. & ſ. Rom. 8. Cyr. de adorat. in Spiritu, lancio. Hie. ſ. Iſa. 11.*

Inane altare, dicitur anima terrenis vacua, vt ſit cæleſtium capax: ita iubebat Deus fieri ſibi altare inane. Exo. 27. a.

Defectus mundi.

Vana dicuntur res huius mundi. 1. Reg. 11. d. De quibus dicitur Eccl'tæ 1. a. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et omnis homo viuens dicitur vniuerſa vanitas. Pſ. 38. 39. 143. Vanitas autem creaturæ dicitur eſſe eius corruptio. Rom. 8. d. Homo autem per hoc quòd viuendo ad interitum tendit, rectè quidem vanitas dicitur, ſed nequaquàm rectè iniquitas appellatur, quia & ſi de pœna eſt culpæ quòd deficit, nontamen hoc ipſum culpa eſt, quòd à vita percurrit. Iob. 11. c. Vanus quoque homo dicitur terrenus. Pſ. 61. 1. Petri 1. c. Vana ciuitas dicitur Roma vel mundus. Iſa. 24. b. Et vanum eſt auxilium Ægypti, hoc eſt, mundi. Iſa. 30. b.

Baſi. ſ. Pſ. 61. Hil. ſ. Pſ. 61. Gre. 10. mor. 16. Arn. ſ. Pſ. 2. 25. 143.

Vani dicuntur filij hominum in ſtateris, quando eligunt mala & temporalia, relictis bonis & æternis, vel quia vana ſperant, vel quia in homine ſperare, eſt vanum. Vnde dicuntur decipere de vanitate in idipſum. Pſ. 61.

Hæreſes.

Vanitatis conſilium, eſt conſilium hæreticorum. Pſ. 25. 138. 143. Iſa. 59. a. Et vana loquebantur Iudæi in Chriſtum, hoc eſt mendacia. Pſalm. 37. 40. Vanitates autem alienæ, ſunt

Aug.ſ.Pſ.37. Hie.ſ.Ier.2.& ſ. Zac.10. Baſi.ſ.Pſalm.37. Ori.ſ.Iſa.ho.7. Gre.12. mo.13.14. Hila.ſ.Pſ.2.

idololatria, hæreſes, & peccata Et inania & vanitas dicuntur idola, & vani colentes ea, & vana opera ſunt inuocantium idola. Iſa.41.g. Ier.2.a.8.g.10.c.16.d. Thre.4.d. Ezec.13.a. Ion.2.d. Pſ.37.39.61.143. Eccl'tæ 1.a. Et inania loquuntur mentientes, & ſtridentes incarnationibus ſuis. Iſa.8.d. Et vanè conſolantur ſomniatores, quando hæretici promittunt ſalutem, & fruſtra loquuntur. Zac.10.a. Et fruſtra opprimit amicum ſuum hęreticus, decipiendo ſimplicem, vnde nec ipſe, nec deceptus perueniunt ad fœlicitatem. Iere.22.d. Iob.11.c.27.c.31.a. Inania quæ meditati ſunt populi, ſunt vanæ obſeruationes Iudæorum, & intelligentiæ, quas dabant legi contra Chriſtum. Pſ.2. Et inanis fallacia philoſophiæ. Coloſ.2.b.

Mendacia Iudæorum. Idololatria. Peccata. Vanæ obſeruationes Iudæorum. Philoſophia inanis.

Hila.ſ.Pſ.59. Lyra.ſ.Iſa.40.

Vanus dicitur inutilis, vt vana ſalus hominis. Pſ.59. quia maledictus homo, qui confidit in homine. Sic velut inane erunt iudices terræ. Iſa.40.f. quando de eis dicetur illud. Pſ.36. Vidi impium ſuperexaltatum, & eleuatum ſicut cedros Libani, & tranſiui, & ecce non erat, quæſiui eum, & non eſt inuentus locus eius. Vanus etiam, mutabilis. Iob.11.c. Vir vanus in ſuperbiam erigitur.

Inutilis. Mutabilis.

Hie.ſ.Pſ.126.& ſ. Iſa.65.& ſ. Ier.4.

Vanum eſt ſurgere ante lucem, hoc eſt, fruſtra quæritur veritas ſine Chriſto. Pſal.126. Sic fruſtra laborant, qui per labores non aſſequuntur vitam æternam. Iſ.65.d. Et fruſtra componitur qui ſine charitate virtutes colligit. Ier.4.g.

Gre.15.mor.15. Rup.3.ſ.Gen.3. Hie.& Aug.ſ. Pſ.23. Gre.7.mo.17. Hie.ſ.Mat.5.

Exinanire vſque ad fundamentum, eſt euerſio bene viuendi opere, etiam robur fidei diſſipare. Pſ.136. Vel eſt euacuare diſciplinam, vel religionem vſque ad nudum nomen Chriſtianum, quod ſolum habere conſentiunt, vt nomine ſint Iacob, operibus Eſau. Sic in vanum accipit animam ſuam, qui prauis operibus vacat, qui rebus non permanentibus eam deputat, qui ſola præſentia cogitans, quę ſequuntur perpetua non attendit. Euaneſcit etiam ſal, quando doctor errat. Mat.5.b.

Peccare. Errare.

Aug.ſ.Pſal.118. conc.12.

Vanitas non videnda, eſt inanis gloria hominum, propter quam, qui bene operantur, dicuntur videre vanitatem. Pſal.118.

Inanis gloria.

Gre.33.mor.24.

Fruſtrabitur Leuiathan ſpes eius. Iob.4.d. quia tam diabolus, quàm corpus eius, hoc eſt, omnes iniqui, qui diſtrictionem iuſtitiæ diuinæ non metuunt, incallum ſibi de miſericordia Dei blandiuntur.

Aug.ſ.Pſ.138.

In vanitate accipiunt hęreſiarchę ciuitates ſuas, quando populos ſuis vanis erroribus conſentire faciunt. Pſ.138.

Gre.18.mor.14.

Fruſtra dicitur conflare conflator, quum hæretici patiuntur tribulationes, nec tamen errores ſuos deſerunt. Ier.6.c.

Beda ſ.Exo.20.

In vanum dicitur aſſumere nomen Dei, qui exiſtimat creaturam filium Dei, quia omnis viſibilis creatura vanitati ſubiecta eſt. Exo.20.a.

Vaniloquus, vaniloquium.

Ori.ſ.Mat.ho.24.

Vaniloquus dicitur, qui vanè loquitur, & vaniloquium ipſe ſermo vanus. Vaniloquium autem, in quod aliqui conuerſi dicuntur. 1.Timo.1.b. erat, quia docebant literam legis ſeruare, quæ iam erat inutilis.

Vapor.

Glo.ord.ſ.Leui.16. Rup.4. de operibus Spiritus ſancti 7. & ſ.Ioel.2. Hie.ſ.Ezec.8. Hie.ſ.Ioel.2.

Vapor dicitur humoris alicuius exhalatio, & propriè vapor eſt exhalatio calida & humida.

Vapor aromatum. Leu.16.c. deſignat doctrinam paſſionis Chriſti, & virtutem orationis & præterea compunctionem pœnitentiæ, quæ grata eſt Deo.

Vapor nebulæ thuris oblati idolis. Eze.8.e. fœtorem errorum & peccatorum Deo abominabilem deſignat.

Vapor fumi, cæcitatem, ſeu obtenebrationem Iudæorum deſignare poteſt. Ioel.2.g.

Doctrina paſſionis. Virtus orationis. Compunctio. Fœtor peccatorum. Cæcitas Iudæorum.

Vapulare, vide Flagellare. Variare, varius, vide Diuerſus.

Vas.

Vas eſt inſtrumentum, ad aliquid capiendum idoneum, cuius varia ſunt genera, ad vſus humanos inuenta: de quorum multis in propriis ipſorum locis tractatur.

Amb ſer.83. Geor.Ven. Cant.2. tom.3.cap.17. Aug.contra Fulg. Hie.ſ.Pſ.30.

Vas fictile deſignare poteſt carnem Chriſti. Leui.14.a. Ipſa eſt vas nouum, in quod miſit Eliſæus ſal, quando videlicet ſapientia Dei miſſa eſt in corpus fragilitatis humanæ. 4.Reg.2.d. Dicitur autem vas nouum, quia caro eius nouo ordine generata eſt, vas etiam admirabile dicitur ipſe Chriſtus verus Sol. Eccl'i. 43.a. Iudicabatur autem eſſe vas perditum apud Iudæos. Pſalm 30.

Caro Chriſti. Chriſtus.

Vas admirabile dici poteſt de beatiſſima virgine Maria, in qua Deus mirabilia operatus eſt. Eccl'.43.a.

Virgo Maria.

Dionyſ.cæleſt. hierarc.15.

Vaſa geometrica atque fabrilia angelorum, ſignificare poſſunt fundandi & conſtruendi ac perficiendi vim, & quæque alia ſunt prouidentiæ illius munera, quæ inferiora promouet atque conuertit: Interdum & diuinorum in nos iudiciorum ſigna ſunt, quæ finguntur ſanctorum Angelorum inſtrumenta, aliis quidem ſignificantibus emendantem diſciplinam, ſiue iuſtitiam punientem, aliis verò mœſtorum caſuum ereptionem, ſiue diſciplinæ finem, ſiue prioris fœlicitatis receptionem, ſeu aliorum quoque munerum adiectionem, ſiue illa parua, ſiue magna, ſiue carnalia, ſiue intelligibilia ſint. Ezec.40.a. Vaſa etiam aurea & argentea, ipſos angelos ſignificare poſſunt. Exod.12.c.

Angeli & virtutes eorum.

Eccleſia. Mundus.

Vas linteum, quod vidit Petrus diuerſis animalibus plenum. Acto.10.b. Eccleſiam ſignificare poteſt. Vel ipſum mundum, qui quatuor partibus continetur, Oriente, Occidente, Auſtro, & Aquilone.

Amb.ſer.67. Hie.ſ.Iſa.11. Aug.de vnit. eccleſia.10.

Homines. Corpora humana. Anima.

Vaſa generaliter homines ſignificant, qui variantur ſecundum merita & virtutes. Leui.11.f. Vaſa quidem argentea dici poſſunt corpora eloquiis diuinis fulgentia, & vaſa aurea & argentea, ſunt anima & corpus. Gen.24. Exo.3.g.11.a.12.e. Et vaſa munda, ſunt corpora ſancta. Iſa.66.g Vaſa etiam aurea, ſunt corpora prudentium, & mentes bene ſenſatæ. Exod.35.c. Vaſa quoque vbi extinguuntur, quæ emúcta ſunt, ſunt corpora ſpiritualia. Exo.25.d. Vaſa quoque olei ſunt corda, vel animæ, aut etiam corpora. Mat.25.a. Luc.17.g. Et vaſa Pſalmi, ſunt corda. Pſ.70. Et vaſa tabernaculi, ſunt mentes fidelium. Num.3.b.4.a. Et vaſa vacua, mentes ſine ſcientia Dei. Ier.14.a.

Iſyc.ſ.Leu.11. Amb.1.de Abra.9 & 2.de Abra.9. & ſ.Luc.17. Hie.ſ.Iſa.66. & ſ. Ierem.14. Ori.ſ.Mat.ho.32. Hila.ſ.Mat.Can. 27.

Sancti. Patriarchæ & Prophetæ. Pœnitentes.

Vaſa tabernaculi aurea & argentea, ſunt Sancti: aurea quidem, qui puriores ſunt moribus: argentea verò minores dignitate. Exo.25.d.50.b. Eoſdem deſignant vaſa candelabri, & vaſa ænea, ſunt perſeuerantes, & fidem reſonantes, & fortes. Exo.27.a.34.c.37.c. Leu.6.d.8.b. Vaſa quoque altaris, quæ & vaſa Domini dicuntur, ſunt Sancti. Iſa.52.d.2. Tim.2.c. Omnis autem armatura Dei includitur ſub vaſis Domini. 3. Reg.7.g. Vaſa etiam deſiderabilia, erant Sancti in limbo. Hoſ.5.d. Vaſa excelſa & eminentia, erant Elias & Ieremias, & cæteri Patriarchæ, & Prophetæ excellentes virtute, qui non commutabuntur pro ſapientia, quæ eſt Chriſtus. Iob.28.c. Et vaſa ænea, in quibus coquitur hoſtia pro peccato, ſunt fortiter ſuſcipientes paſſionem Chriſti, qui per fricationem operum pœnitentiæ mundantur. Leu.6.d. Vaſa etiam diuerſa, ſunt diuerſi doctores & auditores, & diuerſa officia in eccleſia, & vaſa ænea propter prædicationem. Iſa.22.g. Et vas electionis dictus eſt Paulus, quia legis & ſanctarum ſcripturarum armarium erat. Acto.9.c. Vas deſiderabile, theſaurus precioſus dicitur omnis electus, quæ vaſa Chriſtus fortior aufert à diabolo forti. Hoſe.13.d. Mat.12 c.

Prædicatores. Auditores.

Aug.epiſt.120.ca. 31.& 85.q 59. Arn.ſ.Pſ.70. Gre.2.dialog.2. Baſi. quòd Deus non eſt cauſa malorum. Hie.ſ.Iſa.52.& ſ. Hoſe 5. Gre.2.paſto.2. Iſyc.ſ.Leui.7.8. Gre.18.mor.32. Hie.ſ.Iſa.22.& prolog.Frater Ambroſius. Rup.ſ.Hoſe.13.

Vita mediocris. Fortes.

Vaſa lignea & ſaxea, vitam mediocrem deſignare poſſunt, & etiam eos qui fortiores ſunt ad reſiſtendum. Leu.11.e.15.b. Et vaſa in menſis ſacrificiorum, ſunt minores, qui ſuſtentantur à doctoribus & prælatis. Ezec.40.f.

Glo.int.ſ.Leu.11. Iſyc.ſ.Leu.15. Gre.ſ.Eze. ho.21.

Potentes in ſeculo.

Vaſa auri excelſa & eminentia dicuntur, qui clari & dignitate inſignes, & diuitiarum gloria ſplendent in hoc ſeculo. Iob.28.c.

Hie ſ.Iob.28.

Homo contritus.

Vas fictile dicitur homo contritus per pœnitentiam, aut mortem, & renouatus gratia, ac reſurrectione. Pſ.2. Ier.18.a. Thren.4.a. Conteritur autem hoc vas fictile, quum in ea cocta fuerit hoſtia pro peccato, quia videns pœnitentiam in eccleſia, noluit ipſe ceſſare à peccatis, ideo punitur. Leu.6.d.11.f.

Hila.ſ.Pſ.2. Amb.ſ.2.Cor.4. Iſyc.ſ.Leu.6.11.

Peccatores. Hæretici. Schiſmatici.

Vaſa lignea ſignificare poſſunt peccatores, igni deſtinatos. Et vas fictile, deſignat terrenum & peccatorem, & pronum ad malum. Leu.6.d.11.f.15.b. Dicuntur etiam vaſa teſtea. Thren. 4.a. deſignant etiam vaſa lignea & fictilia in contumeliam facta, hæreticos, & ſchiſmaticos, & impiè viuentes. 2. Tim.2.c. Vaſa quoque iræ dicuntur mali & reprobi. Iere.50.d. Rom.e. Verùm quum dicuntur vaſa iræ & miſericordiæ, & quædam in honorem, quædam in contumeliam, dicitur de his, qui ſunt intra eccleſiam. Nam qui ſunt extra, neque vaſa iræ, neque miſericordiæ propriè dicuntur. Vaſa quoque fortis, ſunt peccatores & hæretici, qui ſunt vaſa diaboli. Mat.12.c. Iſa.54.d. Et vaſa deſiderabilia ſunt diſcipuli hæreticorum. Hoſe.5.d. Nahum 2.c. Vas etiam fictile, dicitur cor peſſimum. Pro.26.d.

Baſi.quòd Deus non eſt cauſa mali. Ori.ſ.Num ho.9. Iſyc.ſ.Leui.11.15. Ori.ſ.Ier.ho.3. Hil.ſ.Mat.Can. 12. Hie.ſ.Hoſe.5. Aug.ſ.Pſ.58. Beda ſ.Pro.26.

Iudæi. Hæretici.

Vas immundum apud Hebræos ſignificat matulam, cui comparatur Ephraim, hoc eſt, Iſrael, ſeu Iudęi, propter blaſphemias & mendacia, quę protulerunt in Chriſtum, & quia habent inhabitantem immundum ſpiritum, quod etiam dicitur de hæreticis. Hoſ.8.a. Vaſa etiã pugnantia iniquitatis, dicti ſunt Simeon & Leui, deſignantes Iudæos, qui pugnarunt aduerſus Chriſtum. Gen.49.a.

Hie.ſ.Hoſe.8. Rup.ſ.Hoſe.8. Ori.ſ.Gen.ho.17.

Gentiles.

Vaſa ænea Tyri, deſignant eos, qui inter Gentiles ſimilitudinem habebãt virtutis. Ez.27.c.

Loquax.

Vas ſine operculo dici poteſt, qui non habet frænum in lingua, nec ſcit tenere ſecretum. Num.19.c.

Rup.ſ.Num.6.

Sacra ſcriptura. Littera ſacra ſcriptura.

Vaſa quandoque ſignificare poſſunt libros ſacros, & vaſa templi ſunt veritates ſacræ ſcripturæ. Exod.22.a.3. Reg.7.g. Iſ.52.c. Dan.1.a. Et vaſa Cantici Dauid, eandem ſacram ſcripturam deſignant. Amos 6.a. Vaſa quoque decoris ex auro & argento Dei, ſunt lex & Prophetæ. Ezec.16.b. Et vaſa aurea & argentea templi, in quibus bibebat Balthaſar & cæteri, ſunt autoritates ſacræ ſcripturę, quibus abutuntur hęretici. Dan.5.a. Vas etiam fictile, eſt ſimplex ſcripturę ſermo. Vnde theſaurum ſenſuum ſpiritualium in vaſis fictilibus, hoc eſt, in ſimplicibus verbis habere dicimur. 2. Cor.4.b.

Hie.ſ.Dan.1.5.& ſ.Ezec.16. Ori.ſ.Eze.ho.7. & ſ.Ier.ho.2. Hie.ſ.Pſ.77.

Senſus ſpiritualis. Doctrina Euangelica.

Vas argenti puriſſimum dici poteſt ſenſus ſpiritualis, eductus è rubigine literę. Pro.24.a. Dicuntur quoque vaſa argentea myſteria ſacrę ſcripturę cum eloquentia reſonantia. Gene. 24.f. Et vas linteum, quod vidit Petrus. Actor.10.b. eſt doctrina euangelica.

Beda ſ.Prou.25. Caſsia. lib.2.cap.3.

Intelligentia diuinitatis.

Vas aureum in donaria Domini ſeparatum, eſt diuinitatis intelligentia, quę tanto ab inferiorum amore diſiungitur, quanto ad ſola, quę ęterna ſunt, amanda ſubleuatur. Exo.35.c.

Gre.30.mor.10. Glo.ord.ſ.Exo.25. Cyr.3.ſ.Ioan.34.

Mens ſancta. Conſcientia. Potentia animæ.

Vas aureum, in quo poſuit Aaron manna Exo.16.g. deſignat mentem ſanctam, in qua ponit Aaron, id eſt, Chriſtus cæleſtem theſaurum. Et vaſa in quibus habendum eſt oleum. Mat. 25.a. ſunt corda humana, vel propria cuiuſque conſcientia, vt gloria noſtra ſit teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Vaſa etiam aurea & argentea templi, quibus abuſus eſt Balthaſar,

Aug.ſ.Pſ.140. Gre.ho.13. Geor. Ven.Cant.1. tom.6.cap.6.

& Babylonii, deſignare poſſunt potentias animæ, quæ cum ſint ad Dei cultum dedicatæ, malè tamen eis homines abutuntur. Dan.5.a.

Hie.ſ.Ezec.23. — *Virtutum ornamenta.*

Vaſa aurea & argentea, quæ dedit ſeruus Abrahæ Rebeccæ, ſunt virtutum ornamenta, tradita eccleſiæ ex Gentibus. Gen.24.d. Vaſa quoque gloriæ dicebantur vaſa templi, quæ deſignant virtutes animæ. Ezec.23.d.

Aug.2.de doctr. Christiana.40. Cyr.de adorat.in Spiritu ſan.lo. — *Doctrina Philoſophorum.*

Vaſa aurea & argentea Aegypti, quæ tulerunt filii Iſrael. Exo.3.g.11.a.12.e. deſignare poſſunt eloquentiam, & ſententias Philoſophorum, & Poetarum, & virtutes quaſi naturales, quæ poſtea conuertuntur in obſequium Dei.

Ori.ſ.Mat.ho 13. — *Beatitudo.*

Vaſa in quæ mittuntur boni piſces, deſignare poſſunt beatitudinem, & diuerſos gradus gloriæ. Mat 13.f. Eccl'ti 43.a.

Aug.ferm.106. Gre.ſ.Eze.ho.3. — *Venientes ad fidem ex Gentibus.*

Vaſa vicinorum implenda oleo. 4.Reg.4.a. ſunt venientes ad fidem ex Gentibus, & qui vacui erant amore Dei, & gratia Spiritusſancti, qua recipientes fidem implentur.

Gre.ſ.1.Reg.6.

Vaſa aurea dicta ſunt poſterius, quæ prius ſimilitudines annorum & murium dicebantur. 1.Reg 6.b. quia poſt longam pœnitentiam non ita particulatim intuemur peccata, vt in principio conuerſionis, atque ideo honeſtiori appellantur vocabulo.

Baſi.ſ.Pſ.7. Aug.ſ.Pſ.7. — *Vis exterminatiua hominum.*

Vaſa mortis virtutem exterminatiuam hominum ſignificare poſſunt. Pſ.7. Ezec.9.a. Et vaſa furoris Domini, ſeu vaſa iræ ſunt, per quos Deus exercet vindictam. Iſa.13.a. Ier.50.d. Vaſa etiam mortis, ſunt hæretici, & in bonum ſunt prædicatores, qui occidunt impios, vt iuſtificentur.

Hie.ſ.Iſa.18.32.65. & ſ.Zac.11. Gre.23.mor.9. Rup.1.ſ.Exo.9. Glo.ord.ſ.Zac.11. — *Libri hæreticorum. Hæretici. Fallacia Antichriſti. Doctorum ſecularium corda.*

Vaſa papyri, dicuntur libri hæreticorum, vel ipſi hæretici. Iſa.18.a. Vaſa quoque hæreticorum, ſunt eorum corpora, vel libri. Iſa.65.a. Et vaſa fraudulenti ſunt verba fallacia Phariſęorum & hæreticorum. Iſa.32.b. Et vaſa paſtoris ſtulti, quę ſunt inſignia paſtorum, vt pera, baculus, fiſtula, ſibilus, deſignant ea, quibus vtetur Antichriſtus, ad decipiēdum: vt prædicationem, vaticinium, miracula ficta, & ſimilia. Zac.11.d. Vaſa etiam papyri ſunt corda doctorum ſecularium. Vaſa item precioſa, quæ cadunt, ſunt mali doctores. Ier.25.c.

Gre.22.mor.19. — *Mali doctores.*

Vaſa interitus in manibus ſex virorum. Ezec.9.a. deſignant quòd vnaquæque generatio, ſingulis quibuſque ætatibus euoluta, ante Redemptoris aduentum, in ſua operatione habuit, vnde pœnam damnationis ſumpſit.

Ber.ſer.paruo.64. — *Lachryma cum compunctione.*

Vas aquæ fontem lachrymarum ſignificare poteſt cum cordis compunctione. 3.Reg.13.a.

Glo.int.ſ.Iudi.16. — *Arma. Animæ ſubiectæ diabolo.*

Vaſa bellica dici ſolent arma. Iudith.16.c. Vniuerſa vaſa bellica Holophernis, ſignificantur autem animæ, quas diabolus ſubegerat, quæ dicuntur vaſa fortis.

Vaſa Pſalmi, vide Canere.

Vaſtare, vide Deſtruere.

Vaſthi.

Glo.int.ſ.Eſth.1. — *Plebs Iudaica.*

Vaſthi, id eſt, bibens, aut potans, vel duplicans, aut ponens, vel ſtamen, vxor Aſſueri regis, ab eo repudiata propter ſuperbiam. Eſth.1.d. typus eſt plebis Iudaicæ à Deo repudiatæ.

Vaſtus, vide Magnus.

Vaticinari, vide Prophetare.

Vber, Vbertas, vide Abundare.

Vbera, Mammæ.

Vbera, ſeu hubera, ſignificant mammas, quę ſunt receptacula lactis in fœminis, quanquàm propriè vbera dici videntur interiora mammarum: mammæ verò vberum eminentiæ.

Gri.ſ.Cant.ho.1.2. Ber.ſ.Cant.ſer.9. Rup.ſ.Cant.1. Gre.ſ.Cant.1. Lyra ſ.Cant.1. — *Fons gratiæ. Cor Chriſti. Longanimitas & miſericordia. Dilec. in Deū & proximū. Plenitudo miſericordiæ Dei.*

Vbera in ſponſo, fontem gratiarum ſignificant in Chriſto, aut cor ipſius Chriſti, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi: aut dona gratiæ in remiſſionem peccatorum, & in diuiſionem gratiarum, vel dulcedinem Spiritusſancti. Can.1.a. Ge.49.d. Vel deſignant longanimitatem in expectando peccatores, & facilitatem in condemnando. Vel ſignificant dilectionem Dei & proximi, quæ meliora ſunt vino, hoc eſt, cura rerum temporalium. Hoc idem deſignant vbera ſponſæ. Can.1.d. Item plenitudinem miſericordiæ Dei, quæ dulcior eſt humanæ menti, quàm vinum guſtui.

Amb.de Iſaac.3. & de benedictione Patriarcharum.11 Hie.ſ.Iſa.66. & ſ. Ioel 2. & ſ.Pſ.21. Aug.ſ.epiſt.Ioan. tract.3. Gre.21.mor.1. Beda ſ.Pro.5.7.30 Glo.ord.ſ.Cant. — *Vtrumque teſtamentum. Litera & Spiritus. Tabula legis. Simplicior doctrina.*

Vbera ſæpè ſignificant vtrunque teſtamentum, & dogmata interioris ſapientiæ & diſciplinæ, ad quæ pertinent beatitudines vberum. Gen.49.d. Iſa.66.d. Ioel 2.d. Vel vbera matris, deſignant legem ſynagogæ, & duo vbera habent, qui literam & ſpiritum ſuſcipiunt: ſed Iudæi vnum tantum vber amplexi ſunt, quia literam tantummodo legis obſeruant. Pſ.21. Pro.5 d.7.c.30.d. Apoc.1.c. Vbera quoque vnde elicitur lac, tabulas legis deſignant, vnde ſimplicior doctrina miniſtrabatur, quia inſtructiones ſponſi, quæ ſunt lac & nutrimenta puerorum, ſunt meliores aliis doctrinis, quæ non fouent, ſed occidunt ſimplices, ſicut vinum enecat pueros. Cant.1.a.

Blanda monitio minorum.

Vbera etiam ſignificant doctrinam, & blandam monitionem minorum: vel congratulationem proferentem lac exhortationis, & compaſſionem fundentem lac conſolationis. Congratulationem in proſperis, compaſſionem in aduerſis. Can.1 a.

Amb.de obit Valē & ſ.Pſ.118.ſer.22 Hie.ſ.Iſa.28.60. — *Baptiſmus. Simplicitas fidei.*

Vbera ſponſæ, hoc eſt, Eccleſiæ deſignant ſacramentum baptiſmi, & etiam ſapientiam veteris ac noui teſtamenti, quæ vbera dicuntur ſicut turres. Can.7.c.8 c. Item ſimpliciorem doctrinam paſcendis infantibus aptam. Iſ.28.c. Et vbera Hieruſalem tumentia, dicunt ſimpli-

citatem fidei.Ezec.23.a.Et mamilla Regum,eſt doctrina ſimplex Apoſtolorum.Iſa.60.c.

Angeli. Vbera quoque ſponſæ dicuntur Principatus,Archangeli & Angeli,vt per ipſos nos paſcat Deus,ſicut pauit electam familiam illam Iſraeliticam in terra lacte & melle manante. *Geor.Ven.Can.1. tom.4.cap.12.*

Fideles. Vbera præterea ſponſæ ſunt fideles in eccleſia ex Iudæis & Gentibus venientes. Cantic.4.c.7.b. *Gre.24.mor.10.& ſ.Cant.7.*

Prædicatores. Deſignant etiam prædicatores, qui per intimam contemplationem inhęrent pectori, vbi diuinis ſecretis paſcuntur, & tamen ſimplicioribus lac miniſtrant doctrinæ rudioris. Hæc vbera non habebat ſponſa,quando in ſolis erat Apoſtolis nondum prædicantibus Cant.8.c. *Gre.30.mor.22.& ſ.Can.4.*

Virginitas & fœcunditas Mariæ. Vbera ſponſæ,hoc eſt,Virginis Mariæ,ſunt virginitas & fœcunditas.Cantic.4.a.7.b.Ipſa ſunt vbera,per quæ benedicimur benedictionibus vberum.Gen.49.d. *Rup.ſ.Cant.3.*

Pectus. Bona opera cum doctrina. Diſſoluta opera. Vbera ſponſæ,hoc eſt,animæ,deſignant pectus,aut cor,in quo moratur ſponſus tanquam inter vbera.Cant.1.b.Item bona opera & doctrina,& etiam cogitatio & mens. Et vbera alligata ſignificant ſenſum rigidum, & ſermonem non defluentem: non alligata verò ſenſum diſſolutum,& in libidinem defluentem.Ezec.16.a. Et mammæ fractæ,ſunt impudica opera animarum.Eze.23.a.Poſſunt etiam vbera ſponſæ, deſignare dilectionem Dei & proximi, vt ſupra diximus.Cant.4.c.7.c. *Ori.ſ.Cant.ho.2.& ſ.Eze.ho.6. Gre.ſ.Cant.4.7. Ber.ſ.Can.ſer.9. 10.43.*

Vbera matris ſponſæ dici poſſunt ea, quibus humana natura ſuſtentatur in ſingulis. Cantic.8.a. *Hie.ſ.Hoſ.2. Aug.con.Adimau.*

Delitiæ malorũ. Doctrina hæreticorum. Vbera in malis ſunt miniſtrantia venenum, & deſignant delicias, & ſuper hæc vbera eſt plangendum.Iſ.28.c.32.c.Et mammę lamiarum,deſignant exteriorem cultum Iudęorum & hypocritarum,& errores hęreticorum.Thr.4.a.In medio autem vberum dicuntur eſſe adulteria,quia hæretici in pectore habent errores.Hoſ.2.a.Sunt autem hæreticorum vbera arentia, quando per doctrinam ſuam non poſſunt facere diſcipulos: & talia vbera optabat illis propheta,ne videlicet in erroribus proficerent.Hoſ.9.d. *Gre.19.mor.15.*

Blandimenta culpæ perpetratæ. Vberibus lactari dicitur,qui ſibi poſt mala perpetrata blãditur. Et quia dum prodire culpa in vſum cœperit,nimirum ſe vel falſa ſpe diuinæ miſericordiæ,vel aperta miſeria deſperationis paſcit, vt eo nequaquam ad correctionem redeat, quo vel factorem ſuum pium ſibi inordinatè ſimulat,vel hoc,quod fecit,inordinatè formidat.Iob 3.b. *Gre.4.mor.28.29.30.*

Vecors,vide Stultus.

Vectare,Vehere,Subuehere.

Vehere & vectare eſt ferre,ſed propriè ſupra ſe,ſicut nauis,equus,plauſtrũ dicũtur vehere. *Glo.int.ſ.Gen.4.*

Suſtentare infirmos. Docere minores. Subuehere paruulos & coniuges,eſt ſuſtẽtare infirmos & imbecilles in fide,& docere Iudæos. Subuehere quoque ex omnibus diuitiis Ægypti, eſt prædicare doctrinam eccleſiæ. Geneſ.45.f.Subuehere etiam menſam tabernaculi. Exod.25.c. eſt docere minores ſacram doctrinam. *Glo.or.ſ.Exo.25.*

Vectigal,vide Tributum.

Vectis.

Vectis eſt inſtrumentum quo clauſum tenetur oſtium,quod manibus quaſi voluendo vehatur.Eſt etiam vectis palus è ferro vel ligno grandior,ruſticis,fabris,cœmentariis,ad multa neceſſarius.

Chriſtus. Vectis iungens tabulas tabernaculi, & tranſiens ab angulo vſque ad angulum, ſignificat Chriſtum Iudæos & Gentiles in vnam fidem copulantem.Exod.36.d.Vectis etiam roborans oſtia claudentia mare,eſt incarnatus Dominus:qui hęc oſtia contra ſæuientis maris impetũ, tantò valentiora oppoſuit,quantò ea ſua obſeruatione roborauit.Iob 38.b.Ipſum etiam poteſt deſignare vectis candelabri.Exo.37.c. *Gre.28.mor.16.*

Crux Chriſti. Vectis,quo portabatur botrus ab exploratoribus terrę promiſſionis,crucem Chriſti apertè expreſſit.Nu.13.c. *Amb.ſer.72. Aug.ſer.100.*

Angeli. Doctores. Vectes arcę fœderis,ſignificare poſſunt angelos, & etiam doctores: & debebant ſemper eſſe in circulis,hoc eſt, in prędicatione Chriſti. Eoſdem deſignant vectes menſę, & vectes altaris.Exod.25.b.27.a.35.b.36.d.37.a.38.a.40.b.Idem dicendum de vecte candelabri.Erant autem vectes de lignis Cethim & inaurati & ſecundum quòd ſemper erant in circulis, deſignant doctores ſemper paratos eſſe debere ad reddendam omni poſcenti rationem, de ea, quę in eis eſt,ſpe.3.Reg.8.a.2.Paral.5.b.1.Petri 3.c. Vectes etiam portarum Hieruſalem,ſunt lex & Prophetę,aut etiam doctores Iudæorum,& eccleſiæ.Thr.2.c. *Gre.Nyſſ.de vita Moſis. Gre.2.paſt.11. Rup.4.ſ.Exo.5. & ſ.Ier.44. Glo.ord.ſ.Thr.2.*

Lex & Prophetæ.

Charitas. Præcepta. Vectes maris,charitatem ſignificare poſſunt:quæ affectuum impetus retinet, ne rationis limites tranſgrediantur.Item præcepta ſpiritualia, quæ Chriſtus docuit, ad laſciuos motus retinendos.Iob 38.b. *Hie.ſ.Iob 38. Gre.28.mor.19.*

Libri Moſis. Diuites eccleſiæ. Vectes quinque continentes tabulas tabernaculi,deſignare poſſunt quinque libros Moſis: & erant operti auro,hoc eſt,ſpirituali intelligentia.Exo.26.c.35.b.36.d.Deſignãt etiam diuites in eccleſia ſuſtentantes doctores temporalibus: qui in eadem fide eis nectuntur. *Glo.int.ſ.Exo.26. Rup.4.ſ.Exo.12.*

Naturale bonũ. Vectes Niniue naturale bonum,quod in anima eſſe videtur,deſignant:quod prohibet aliquando ingreſſum hoſtium in animam.Nah.3.c. *Hie.ſ.Nah.3.*

Admiratio & exultatio. Vectes arcæ duo in circulis,ſunt admiratio & exultatio, ſuſtentantes & portantes arcam contemplationis,ſunt de lignis Cethim:vt ſint per fortitudinem inflexibiles, & per longani- *Ric.de S.Vict.1. de arca.myſt.35.*

mitatem incorruptibiles. Deaurati autē per diſcretionem. Admiratio eſt in circulis ſcientiæ & præſcientiæ: exultatio in circulis prædeſtinationis & diſpoſitionis.

Rup. ſ. Ionam. 2. Vectes terræ concludentes Ionam, fuerunt principes Iudæorum munientes ſepulchrum Chriſti. Ionæ 2. d. *Munimenta hæreticorum.*

Hie. ſ. Eze. 38. & ſ. Amos 1. Vectes Moab, deſignant firmamenta hæreticorum: & ſcientiam ſecularem: & vectes Babylonis, munimenta diaboli. Iſ. 15. b. 45. c. Eze. 38. d. Et vectes Damaſci, ſunt defenſores hæreticorum: qui male ab illis inuenta, ſophiſmatibus roborare conantur. Amos 1. c.

Hie. ſ. Iſ. 27. & ſ. Ionam 2. Vectis ſerpens dictus eſt Leuiathan. Iſ. 27. a. quia diabolus in ipſo deſignatus, eſt fortis & durus. Vectes quoque ferrei ſunt dæmones. Pſ. 106. Ion. 2. c. *Diabolus.*

Arn. ſ. Pſ. 106. Caſſia. lib. 5. cap. 2. Ric. de S. Vict. de ſec. conſcien. 25. Vectes ferrei, quos frangit Deus, dici poſſunt vitia impedientia veri cognitionem: & etiam rebellio audax, quæ omne bonum videtur impedire. Iſ. 45. a. Pſ. 106. *Vitia & rebellio audax.*

Vegetare.

Vegetare, eſt recreare, roborare, conſeruare, ſeu longo tempore in ſanitate eſſe facere. Genel. 9. c.

Vehemens.

Vehemens, eſt graue, magnum, vrgens, & acre.

Hie. ſ. Pſ. 47. Gre. 4. mor. 21. & 5. mor. 25. Gloſsa. ſ. Exo. 14. Vehemens ſpiritus. Pſ. 47. Actor. 2. a. vim Spiritusſancti ad conuertendos infideles exprimit: & etiam vim compunctionis. Dicitur autem vehemens, quia quantumlibet cognitionē Dei in nobis temperet, aduentu tamen ſuo, infirmitatis noſtræ cæcitatem illuminando perturbat. *Virtus Spiritusſancti.*

Vehementiſſimus etiam ventus eſt Spiritusſanctus exſiccans mundanam ſapientiam. Exod. 14. e.

Vehementiſſimus etiam ventus, ſignificare poteſt interdum quidem auxilium Dei forte & efficax ad liberandum: nonnunquam verò grauem iram eius ad puniēdum. Exo. 10. e. 14. e. *Auxiliū Dei. Ira Dei.*

Hie. ſ. Iob 38. Vehementiſſimus imber euangelij, prædicationem quandoque ſignificat. Iob 38. c. Quis dedit vehementiſſimo imbri curſum? *Predicatio euāgelij.*

Gre. 2. mor. 28. Vehemens abyſſus, graues tentationes, aut tribulationes deſignat. Iſa. 51. d. Idem eſt ventus vehemens. Iob 1. d. *Graues tentationes & tribulationes.*

Velare, Velamen, Velum.

Velare, eſt tegere & operire, Velamen autem eſt, quo aliquid tegitur, quod & velum dicitur.

Aug. ſ. Pſ. 60. Velamentum alarum Dei diuinam protectionem ſignificat. Pſ. 60. 62. Eſt quidem grauis æſtus ſeculi, ſed maior eſt vmbra alarum Dei. *Diuina protectio.*

Ori. ſ. Iſ. ho. 1. Amb. 3. de Spiritu ſancto. 22. Hie. epiſ. Et factū eſt. Rup. ſ. Iſ. 28. Gre ſ. Eze. ho. 7. Velantia Seraphim faciem & pedes Dei. Iſ. 6. a. deſignabant prima & nouiſſima Dei, aut principium & finem Dei incognita nobis eſſe, ſed ſola media cognoſci. Et quòd ignoratur, quid ante mundum fuerit, quidue futurum ſit, ſed quæ ſunt in mundo cognoſci. Velabant etiam Apoſtoli faciem Dei, quando prædicabant diuinitatem Chriſti, ſed non omnibus, & pedes, prædicando humanitatem. *Occultatio priorum & poſteriorum Dei. Prædicatio diuinitatis & humanitatis Chriſti.*

Velantia animalia corpus duabus alis. Ezec. 1. f. deſignabant ex parte occultari nobis diuina, vel per timorem & pœnitentiam tegi peccata noſtra, & per amorem Dei & proximi. *Occultatio diuinorum. Remiſſio peccatorum.*

Iſyc. ſ. Leu. 4. 16. Cyr. 4. ſ. Ioan. 18. Gre. Nyſſ. de vita Moſis. Cle. Alex. 5. ſtro. Hie. ſ. Mat. 15. Rica. de S. Vict. 4. de arca myſt. 13. Gre. ſ. Ezec. ho. 22. Ori. ſ. Exod. ho. 11. & ſ. Ioſ. ho. 1. & ſ. Cant. ho. 3. Tert. adu. Marcio. Phil. de gigātibus. Hier. epiſ. Ignota. vul. Velum templi diuidens inter ſanctuarium & Sanctum ſanctorum, typus eſt humanitatis Chriſti, & carnis eius, quæ diuidit eccleſiam militantem à cæleſti. Leu. 4. a. Hebr. 9. a. *Humanitas Chriſti.*

Velum etiam templi, typus erat cæli, quo teguntur ſupercæleſtia. Item elementorum, vnde velum erat quatuor coloribus variegatum. Quæ autem intra velum erant, mundum intelligibilem deſignabant, quæ verò extra, ſenſibilem. Deſignabat etiam obliuionem omniū, quam debet habere, qui ingreſſurus eſt ad contuenda myſteria, vt ſit in extaſi. Item obſtaculum mortalitatis noſtræ, ne diuina videre poſſimus. *Cælum. Elementa. Obliuio. Mortalitas.*

Velamen, quo Moſes faciem ſuam tegebat. Exo. 34. g. deſignat literam legis tegentem eius myſteria. Hoc velamen non erat poſitum Ioſue, ſed qui non rectè audiunt, velamen habent poſitum. 2. Cor. 3. c. Velum etiam templi, occultationem myſteriorum legis ſignificabat, ſimul oſtendens non omnibus aditum eſſe ad myſteria, ſed ſolis mundis. Exod. 26. f. 27. c. 30. a. 35. b. 36. d. 40. a. Leu. 4. b. 16. a. Heb. 9. a. Ideo ſciſſum eſt in paſſione Chriſti. Mat. 27. f. Eſt autem ſciſſum velum exterius. Nam interius claudit cæleſtia, intra quod velum non ſunt opiniones. Deſignat etiam velamen impedimenta cognoſcendæ veritatis. *Occultatio myſteriorum legis.*

Gre. 18. mor. 23. Cyr. 12. ſ. Ioan. 38. & de adorat. in Spiritu ſan. Rup. ſ. Reg. 18. Velans Elias faciem ſuam audito ſibilo Dei. 3. Reg. 19. c. deſignabat humilitatem cognoſcentis diuina, vt quo plura cognoſcit, amplius humilietur, vt ſapiat ad ſobrietatem. Eſt etiam nil corporale de Deo intelligere. *Humilitas cognoſcentis diuina.*

Gre. 16. mor. 24. Glo. ord. ſ. Iob 24. Velamen interdum deſignat operimentum virtutum, vel bonorum operum, quo quiſque tegitur, vt ante omnipotentis Dei oculos prauitatis eius fœditas operiatur. Iob 24. b. De quo velamine dicitur Pſ. 31. Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorū tecta ſunt peccata. *Operimentum virtutum & operum.*

Velamen oculorum, pudorem deſignare videtur. Gen. 20. d. Hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes, qui tecum ſunt. *Pudor.*

Velamentum tabernaculi de pellibus hyacinthinis. Exo. 36. c. vide Pellis.

Velamen ſuper caput, confuſionem peccati, aut eius blandimenta deſignat. Ezech. 13. 1. Corint. 11. b.

Non

Cõfeſſio peccati. Non velans Ezechiel faciem in morte vxoris. Eze. 24. e. Innuebat non eſſe deflendam Hieruſalem in eius vltima ſubuerſione. *Ori. ſ. Eze. 13. Hie. ſ. Eze. 24.*

Velle, Voluntas, Voluntarius.

VElle, dicit actum voluntatis: voluntas autem in homine eſt potentia appetitiua rationalis, & ipſe motus ſeu actus & ſtudium. Velle autem quandoque eſt approbare. Pſ. 50. Si voluiſſes ſacrificium, dediſſem. Conſentire. Exo. 7. c. Non vult dimittere populum. Cõſulere. Gal. 6. c. Volunt vos circuncidi. Delectare. Ge. 27. b. Sicut velle nouerat patrem illius. Diſponere. Deut. 1. c. Bona res eſt, quam vis facere. Optare. Gen. 22. b. Quid vis fili mi: Perficere. Exo. 33. d. Miſerebor cuius voluero. Placere. Gen. 24. g. Vis ire cum homine iſto? Ratione moueri. Mar. 14. d. Non quod ego volo, ſed quod tu. Significare. Gen. 21. d. Quid ſibi volunt ſeptem agnæ? Statuere. Gen. 29. c. Quid eſt, quod facere voluiſti? Tentare. Nu. 14. b. Lapidibus vellet eos opprimere.

Lex. Præcepta. Conſilia. Opus redemptionis. Voluntas Dei aliquando dicitur obiectum voluntatis eius, hoc eſt, quæ vult Deus, iuxta illud. Pſalm. 39. Vt facerem voluntatem tuam. Hæc autem ſunt lex & præcepta, & conſilia, & etiam opera eius miranda, & opus redemptionis, quæ omnia pertinent ad voluntatem, quæ dicitur ſigni. Pſ. 15. 110. 142. Iſa. 56. b. Mat. 6. b. His adiunguntur gratiæ gratis datæ. Voluntatis Dei vir dicitur, qui eius facit voluntatem. Peculiater autem filius, in quo ſibi complacuit. Iſa. 46. d. *Aug. epi. 59. & 2. ſer dom. in monte. Hie. ſ. Iſ. 56.*

Voluntas beneplaciti. Voluntas Dei, quæ fit, eſt voluntas, quæ dicitur beneplaciti, quæ eſt decretum Dei Geneſ. 50. c. Num Dei poſſumus reſiſtere voluntati? Iſ. 46. c. Iob 23. d. 37. b. Dicuntur opera Domini exquiſita in omnes voluntates eius, quia in omnibus ſiue bene agentibus, ſiue peccantibus implet ſuam voluntatem. In voluntate autem Dei dicitur eſſe vita, quia dat gratiam ſine meritis, ſed non pœnam. Pſ. 29. Dicitur autem Dominus velle occidere, hoc eſt, punire æternaliter obſtinatos. 1. Reg. 2. e. *Gre. 16. mor. 19. Aug. ſ. Pſ. 110. Baſi. ſ. Pſ. 29. Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Volens Iſaac pulmentum. Gen. 27. a. c. eſt Deus volens opera noſtra bona. *Glo ord. ſ. Gen. 37.*

Deſiderium. Voluntas aliquando eſt deſiderium. Pſalm. 33. Quis eſt homo, qui vult vitam? Sic voluntas Rebeccæ quæſita eſt ad coniugium, vt deſignetur neminem, niſi volentem credere. Geneſ. 24. f. *Baſi. ſ. Pſ. 33. Glo. int. ſ. Gen. 24.*

Non eſt voluntas Dei in ſacerdotibus veteris legis. Malac. 1. c. quia illud ſacerdotium non erat perpetuum, ſed erat ceſſaturum, adueniente Chriſto vero ſacerdote. *Hie. ſ. Mal. 1.*

Paſſio Chriſti. Voluntarium ſacrificium fuit paſſio Chriſti, ad quam ipſe ſe obtulit, quia voluit. Pſalm. 53. Iſa. 53. c. *Hil. ſ. Pſ. 53. Aug. ſ. Pſ. 53.*

Intentio. Votum. Voluntas aliquando eſt intentio. Deut. 23. c. Propria voluntate & ore tuo loquutus es. Voluntarie autem ſacrificat Deo, qui eum laudat, non propter aliquid creatum, quod ab eo expectet, ſed ſolùm propter eius voluntatem. Pſ. 53. Et voluntaria oris ſignificare poſſunt, conſilia euangelica, quæ quis ſponte vouit. Vel deſignant ſpontaneam prædicationem. Pſ. 118. Et hoc eſt, voluntarium offerre ad opus tabernaculi. Exod. 35. a. Voluntaria quoque oris ſunt, quæ ore probamus. Alia ſunt autem ſæpe voluntaria oris, alia beneplacita cordis, quando videlicet alia ſunt, quæ mente concupiſcimus, alia quæ ore probamus. Voluntaria oris beneplacita facit Deus, quando quicquid placet ex diſcretione, placet ex delectatione, & ſola, libent ex delectatione, quæ licent ex deliberatione. Velle autem dicuntur pauperes ſpiritu, ſolum, quæ recta ſunt, quæ illis non negat Chriſtus. Iob 31. b. *Hil. ſ. Pſ. 118. Amb. ſ. Pſ. 118. ſer. 14. Ric. de S. Vict. de exter. malis. 25. Gre. 21. mor. 11.*

Cantus angelorum in natiuitate. Doctrina ſpiritualis. Gratia. Voluntaria pluuia fuit, quando naſcente Chriſto cecinerunt angeli. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Eſt etiam pluuia voluntaria, doctrina ſpiritualis: & prædicatio Apoſtolorum, & gratia, quæ nullis meritis præcedentibus datur. Pſ. 77. *Arn. & Hil. ſ. Pſ. 67. Aug. ſ. Pſ. 67.*

Conſenſus in malum. Conſpiratio principum Iudæorum in Chriſtum. Voluntas Simeon & Leui. Gen. 49. a. conſenſum liberum in malum deſignat, & decretum Scribarum & ſacerdotum in Chriſtum. *Glo. int. ſ. Gen. 49.*

Dæmones tentantes. Volẽtes bella ſunt dæmones tẽtantes, & hæretici cõtendentes, & mali perſequẽtes. Pſ. 67. *Hil. ſ. Pſ. 77. Aug. ſ. Pſ. 67.*

Effectus voluntatis. Voluntas aliquando dicit effectum ipſius voluntatis: & voluntas propria, quæ inuenitur in ieiunio, eſt quum quis explet deſideria carnis, & aliorum vitiorum. Iſ. 58. a. *Hie. ſ. Iſ. 58.*

Adinuentiones hæreticorum. Voluntates dicuntur, adinuentiones hæreticorum. Mich. 6. d. quia non rationem, ſed voluntatem ſequuntur. *Hie. ſ. Mic. 6.*

Vellus.

VEllus, dicitur lana ex oue detonſa, videtur dictum à vellendo.

Humanitas Chriſti. Vellus, quod poſuit Gedeon in area, quod fuit prius rore madidum, area manente ſicca: poſtea verò ſiccum, manente area madefacta. Iud. 6. g. vt fuit rore madidum, ſignificare poteſt humanitatem Chriſti, quę recepit ros cæleſte, deſcendente Verbo Dei in ipſam. Pſ. 71. *Glo. ord. ſ. Iud. 6.*

Virgo Maria. Vellus etiam deſignat beatiſſimam Virginem Mariam, quę ita concepit Chriſtum, vt toto eum hauriret corpore, nec eius ſciſſuram corporis pateretur, ſed eſſet mollis ad obſequium, ſolida ad ſanctimoniam. Vellus, quia de eius fructu ſalutaria populis veſtimenta texuntur. Vellus, quia de molli ſinu eius agnus egreſſus eſt, qui & ipſe matris lanitium, hoc eſt, carnem geſtans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Sicut autem pluuia in vellus deſcendit ſine ipſius velleris corruptione & dolore: Ita ipſe rex Chriſtus naſcitur de Virgine, ſine vlla ipſius virginis corruptione. Poſtea verò deſcendet ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram, in cognitionem omnium hominum. *Amb. ſer. 13. Ber. ho. 2. ſ. Miſſus eſt. Rup. ſ. Iud. 10.*

Ori.ſ.Iud.ho.8. Chry.ſ.Pſ.50.71. Aug.q.in Iud.49. & ſ.Pſ.45.71. Geor.Ven.Cant.1. tom.7.cap.12.

Vellus prætereà prius madefactum, poſtmodum aridum, Iudæos ſignificat: qui prius habebant pluuiam fidei & donorum Dei: poſtmodum verò tranſlata fide in aream Gentilitatis, ipſi aridi remanſerunt. Vel deſignat ſacrificia Iudæorum. & in iſtud vellus deſcendit pluuia: quia in ſola Iudæa erat legis & vnius Dei cultura. Vel deſignabat legem & Prophetas aquam ſpiritalis doctrinæ continentes. Dicuntur autem vellus Iudæi, vel quia expoliandi fuerant autoritate doctrinæ, ſicut ouis expoliatur vellere: vel quia in abdito eandem pluuiam detinebat, quam nolebat præpucio prædicari.

Iudæi. Sacrificia Iudæorum. Lex & Prophetæ.

Euc.ſer.ſpir.8. Vellus aliquando dicitur populus. Pſ.71. Sicut pluuia in vellus. *Populus.*

Glo.ord.ſ.Gen.30. Vellus quandoque ſignificare poteſt opera: vt quum ſeparantur oues diuerſi velleris, hoc eſt, diuerſorum operum. Gen.30.e. *Opera.*

Velox, vide Accelerare.

Vena.

VEna, eſt conceptaculum ſanguinis in animali. Et per tranſlationem venæ in terra dicuntur ſubterranei meatus, per quos vnda manat, aut alius liquor. Dicimus quoque venas auri, & argenti, aut alterius metalli, vbi ſcilicet ipſa metalla generantur.

Hie.ſ.Ier.17. Vena aquarum viuentium dicitur Dominus Deus, à quo manant aquæ donorum vitæ. Ierem.17.b. *Deus.*

Gre.18.mo.14. Bed.ſ.Prou.5. Venæ argenti initia eloquij deſignare poſſunt. Iob 28. a. ſunt autem libri ſacri quaſi venæ quædam argenti nobis ad loquendum: quia de ipſis loquutionis noſtræ originem trahimus, vt verè & ſyncere loquamur. Vena benedicta eſt doctrina in benedictione eccleſiæ. Pro.5.d. *Sacra doctrina.*

Gre.5.mor.20. Venæ ſuſurrij Dei. Iob 4.c. dicuntur cauſarum origines, quibus diuina aſpiratio ad mentē dicitur. Quaſi enim venas ſuſurrij ſui aperit, quum nobis Deū latenter inſinuat, quibus modis ad noſtræ intelligentiæ aures venit. Aliquando enim nos amore, aliquando terrore compungit: aliquando præſentia, quàm nulla ſint oſtendit: & ad ęterna diligenda deſiderium erigit. Aliquando prius æterna indicat, vt poſt temporalia vileſcant. Aliquando noſtra nobis mala aperit, & ad hoc nos vſque extendit, vt alienis etiam malis condoleamus. Aliquando mala aliena noſtris obtutibus obiicit, & compunctos mirabiliter à noſtra prauitate nos corrigit. Venas itaque diuini ſuſurrij furtiuè audire, eſt occultos diuinæ aſpirationis modos renuiter ac latēter cognoſcere. Quamuis adhuc, vel ſuſurrium, vel venas ſuſurrij intelligere aliter valeamus. Qui enim ſuſurrat, occultè loquitur, & vocem non exprimit, ſed imitatur. Nos ergo quouſque carnis corruptione premimur, nullo modo claritatem diuinæ potentiæ, ſicut in ſe incommutabilis manet, videmus, quia acies infirmitatis noſtræ non ſuſtinet hoc, quod de eius æternitatis radio ſuper nos intolerabiliter fulget. Cùm ergo ſe nobis omnipotens Deus per rimas contemplationis indicat, nequaquam nobis loquitur, ſed ſuſurrat, quia, & ſi ſe plenè non intimat, quiddam tamen de ſe humanæ menti manifeſtat. Tunc autem nequaquam iam ſuſurrat, ſed loquitur, quum eius nobis ſpecies certa reuelatur. Nunc verò diuinum ſuſurrium tot ad nos venas habet, quot creatis operibus ipſa diuinitas præſidet.

Diuina inſpiratio. Cognitio creaturarum ducens ad cognitionem Dei.

Bed.ſ.Pro.25. Venæ corruptæ comparatur iuſtus cadens coràm impio. Pro.25.d.

Hie.ſ.hoſ.13. Rup.ſ.hoſ.13. Venæ mortis, dicuntur ſtimulus peccati, & inſidiæ diaboli. Hoſ.13.d. quia per illa inducimur in mortem. Venæ etiam & fons inferni, ſiue diaboli, ſunt omnes cauſæ incredulitatis, & inſtigantes ad vitià.

Stimulus peccati. Inſidiæ diaboli.

Venari, Venatio, Venator, Auceps.

VEnari, eſt feris inſidiari, & quaſi eas circumuenire, vt capiantur. Venator autem eſt, qui hunc actum exercet. Auceps verò, qui auibus inſidiatur.

Ori.ſ.Ier.ho.18. Hier.ſ.Ier.15. & epi.ad Damaſ.q.3. Venatores aliquando dici poſſunt angeli, in morte videlicet iuſtorum, eorum quærentes animas, vt eas offerant Deo. Item doctores eccleſiæ, qui animas à dæmone detentas prædicatione ſua ad Deum reuocare conantur. Ier. 16. c. Venatio autem ſunt homines prædicatione ſaluati, de qua venatione vult comedere Iſaac, hoc eſt, Deus. Gen. 27. a. Vel ipſa hominum captio per prædicationem, eſt venatio.

Angeli. Doctores.

Phil.de ſacri.Abel & Cain. Venatio Iacob, dici poteſt doctrina, quam accepit à Deo, quę ad ipſum referenda eſt. Deſignat etiam bona opera, quibus paſcitur Iſaac, id eſt, Deus. Gen.27.c. *Doctrina. Bona opera.*

Gre ſ.Eze.ho.6. Ori.ſ.Cant.ho.3. Hier.ſ.Pſ.90.& ſ.Mich.5. & ſ.Iſ.24. Gre.6.mor.19. Ber.ſer.3.ſ.qui ha. Iſy.ſ.Leu.17. Venator vix legitur in bonam partem, ſed Nemrod, Iſmael, & Eſau fuerunt venatores, & Nemrod robuſtus venator, typus eſt diaboli, & tyranni aliorum oppreſſoris, vnde & proximos venari dicuntur. Gen.10.b. Pſal.90.123. Thre.3.f. Amos 3.a. Mic.7.a. Venantes autem nil aliud, quàm carnem quęrunt, ideo eos deſignant, qui nos ad carnalia trahunt. Poſſunt etiam ſignificare hæreticos in eiſdem ferè locis. Venatio ergo eſt malorum in ſimplices, quos dolo & fraude circumueniunt, & in peccatum inducere laborant. Leu.17.d.

Diabolus. Tyrannus. Hæretici.

Gre.5.mor.7. Bed.ſ.Gen.27. Venator Eſau, deſignat ſectatores rerum temporalium, & etiam Iudæos, quorum venatio erant carnales obſeruationes legis. Gen.25.d.27.a. *Sectantes temporalia. Iudæi.*

Vendere, Venire.

Vendere, eſt ſumpto precio rem ſuam alicui tradere.

Hie.ſ.Ioel.3. Vendere dicitur Deus filios hæreticorum filiis Iuda, quum deceptos ab hæreticis reducit ad fideles. Et ipſi vendunt eos Sabęis, quum eos tradunt doctoribus. Ioel.3.b. *Reducere deceptos ad fidem.*

Vendidiſſe

Tradēs Deus Iudæos diabolo.

Vendidiſſe dicitur Deus populum ſuum ſine precio. Pſ. 43. quia tradidit Iudæos diabolo propter eorum peccata: quibus non profuit precium ſanguinis Chriſti. *Hie. ſ. Pſ. 43.*

Prædicatio. Tradi fidem gētibus.

Vendit ſindonem mulier fortis. Pro. 31. d. quando eccleſia pro verbis, prædicationis, accipit animas gentium conuerſarum. Venundari quoque vnguentum trecentis denariis, eſt tradi fidem paſſionis Chriſti gentibus. Ioan. 12. a. Marc. 14. a. *Bed. ſ. Pro. 31. Amb. ſ. Luc. 7.*

Martyrium.

Vendere tunicam, eſt exponere corpus martyrio propter Chriſtum. Luc. 22. d.

Deſerere omnia vitia.

Vendere dicitur omnem ſubſtantiam, qui deponit omnia vitia. Mat. 19. c. Marc. 10. b. Luc. 18. d. Et vendit omnia, quæ habet, qui abiicit peccata, & vitam veterem: & qui relinquit omnia, vt ſequatur Chriſtum: & qui detrimētum omnium facit, vt Chriſtum lucrifaciat. Et qui dat eleemoſynas. Matt. 13. f. Phil. 3. b. Vendit etiam omnia, qui relinquit fiduciam legis. Vendens etiam dicitur, qui relinquit mundum. Eze. 7. d. *Amb. ſ. Luc. 22. Ori. ſ. Mat. cap. 15. & ho. 15. Hil. ſ. Mat. cant. 12. 19. Aug. 1. q. in euā 12*

Subiici doctori. Confiteri peccata.

Venditur primogenitum immundum, quum peccator traditur alicui erudiendus. Leu. 27. d. Et vendit ſe pauper fratri ſuo, quando peccator & ignarus ſe ſubiicit doctori, vt inſtruatur, & à ſpirituali neceſſitate ſubleuetur. Item qui confitetur alteri peccatum ſuum, vt abſoluatur. Leuit. 25. f. *Hie. ſ. Eze. 7. Iſyc. ſ. Leu. 25. 27. Rup. 2. ſ. Leu. 43.*

Subiici neophyto. Subiici diabolo.

Vendit ſe aduenæ, aut peregrino: qui ſe ſubiicit inſtruendum recenti in fide: quem potius ipſe deberet inſtruere: Vel qui peccando ſubiicit ſe diabolo. Leu. 25. g. *Iſy. ſ. Leui. 25. Rup. 2 ſ. Leu. 44.*

Venduntur domus ſine muro iure agrorum. Leu. 85. e. quia ex quo Dominus venit, vſque ad ſecundum eius aduentum, per partes Gentes redimuntur, & per remiſſionem euadunt, quam ipſe omni generi humano per crucem applicauit. *Iſy. ſ. Leu. 25.*

Prædicantes Chriſtum.

Vendentes Iſmaelitæ Ioſeph in Ægypto, deſignant prædicantes Chriſtū mundo, qui tamē venditos redemit. Gen. 37. g. Amos 2. c. *Amb. de Ioſeph. 4.*

Dans Chriſtus dona gratiarum.

Vendere triticum, eſt proponere verbum Dei pro labore. Et vendi frumenta ad nutum Ioſeph, eſt diſtribui toti mūdo dona gratiarum per Chriſtum precio fidei. Gen. 41. g. 42. a. 47. c. *Amb. de Ioſeph. 7.*

Prophetæ. Doctores. Adulatores.

Venditores arietum, & olei, ſunt Prophetæ. Venditores etiā olei, ſunt doctores, & indigētes miſericordia, & præterea adulatores, qui pro laudibus mercedem accipiunt. Mat. 25. b. *Ori. ſ. Leu. ho. 4. & ſ. Mat. ho. 32.*

Pœnitentia.

Vendere bouem viuum, eſt pœnitentiæ ſubiicere eum, qui peccauit. Exo. 21. d. *Hil. ſ. Ma. can. 27*

Facere peccare.

Vendere bouem, vel ouem dicitur, qui tradit aliquem hæreticis, aut dæmonibus. Vendit etiam hominem, qui eum obnoxium diabolo facit. Eodem referri poſſunt vendere filiam, aut ancillam alieno populo. Exo. 21. a. Vēdentes etiam paſtores oues, erāt ſacerdotes Iudæorum facientes errare populum, & lucrum ab eis percipientes. Zac. 11. a. Vendi etiam dicuntur Sabæis, qui traduntur dæmonibus. Ioel. 3. b. *Aug. 83. q. 79. & epi. 120. & de ver. do. ſer. 22. Gre. ho. 12. Glo. int. ſ. Exo. 21. Glo. int. ſ. Exo. 22. Rup. ſ. Zac. 11. & ſ. Ioel 3.*

Iudæi.

Vendentes Tyrij & Sidonij filios Iuda filiis Græcorum, fuerunt Iudæi, qui perſequentes Apoſtolos & fideles, fecerunt eos tranſire ad gentes. Ioel. 3. b. *Rup. ſ. Ioel. 3.*

Male viuentes in eccleſia.

Vendentes & ementes in templo, ſunt malè viuentes in eccleſia. Matt. 21. b. Item alienantes à ſe quicquid habebant boni. Deſignantur etiam cogitationes, mala in anima quaſi negociationem exercentes. Vendentes quoque ſunt, qui ſua quærunt, non quæ Ieſu Chriſti. Ioan. 2. c. Vendere etiam poſſeſſiones ſuas dicitur, qui peccat. Geneſ. 47. e. Leuit. 25. d. Vænire duos paſſeres aſſe, eſt paruo fieri ſeruum peccati. Matt. 10. d. Idem eſt de quinque paſſeribus. Luc. 12. a. Venditum eſſe ſub peccato, eſt, vel ex Adam, qui primus peccauit, originem trahere, vel proprio delicto ſubiectum fieri peccato. Et dicuntur venundari gratis, qui ſponte peccant. Iſ. 42. d. 50. a. 52. a. Rom. 7. c. *Ori ſ. Matt. ho. 15. & ſ. Leu. ho. 25. Iſy ſ. Leuit. 25. Rup. 2 ſ. Leu. 42. Hil ſ. Mat. c. i. 10. Amb. ſ. Luc 12. & ſ. Ro. 7. & de Ioſe. 4.*

Vendere gratiā Spirituſſancti. Tradere eccleſias malis.

Vendere dicuntur columbas, qui vendunt gratiam Spirituſſancti. Columbas enim vendere, eſt de Spirituſancto, quē Deus omnipotens conſubſtantialem ſibi per impoſitionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Vendunt etiam columbas, qui tradunt ſimplices principibus malis, & qui tradunt eccleſias auaris, tyrannicis, indiſciplinatis, & irreligioſis epiſcopis, aut preſbyteris, & etiam, qui pro mercede tradunt doctrinam, & qui pro mercede accipiunt honorem & inanem gloriam. Mat. 21. b. Luc. 19. g. Ioan. 2. c. *Ori ſ. Mat. ho. 15. & ſ. Luc. ho. 38. Gre. 4. Reg. epi. 51 Hil ſ. Mat. cā 21. Hie. ſ. Matt. 21. Aug. ſ. Ioan. tra. 10*

Iniungere virtutum opera.

Vendere dicitur poſſeſſiones, qui virtutum opera iniungit alicui, iuxta numerum annorū iubilei, id eſt, iuxta virtutem vniuſcuiuſque. Leu. 25. b. *Iſy. ſ. Leu. 25.*

Auari.

Non venundantur primitiæ Leuitarum. Eze. 48. b. quia quæ ſanctificata ſunt Domino, nō ſunt eorum, quibus data ſunt, ſed eius, cuius nomine poſſidentur. *Hie. ſ. Eze. 48.*

Ambitioſi.

Vendere dicuntur puellas pro vino, qui turpis lucri gratia non corripiunt delinquentes. Ioel. 3. a. Et vendunt quiſquilias frumēti, qui nec leuem doctrinam paruique momenti gratis dare volunt. Amos 8. a. Vendunt pecora, qui lucrum quærunt etiam ex hoc, quòd alios in errorem induxerunt. Zac. 11. a. Et venditores Saba, deſignant eos, qui omnia faciunt lucri, aut gloriæ cauſa. Eze. 27. d. *Hie. ſ. Ioel. 3. & ſ. Amos 8. & ſ. Zac. 11. & ſ. Eze. 27.*

Vendidiſſe dicitur Niniue meretrix gentes in fornicationibus ſuis. Nah. 3. a. quando mundus ea facit amare, quæ odiſſe oportebat: & deteſtari, quæ amare expediebat. *Hier. ſ. Nah. 3.*

Tradi pœna æterna.

Venundari, aliquando eſt pœnæ æternæ tradi. Exo. 22. a. Si quis furatus fuerit bouem, aut ouem: & occiderit, aut vendiderit. *Glo. int. ſ. Exo. 22.*

Iudas & Iudæi vendentes Chriſtum.

Venundari vxorem & filios ſerui debitoris. Mat. 18. c. eſt auferri dignitatem ab eo, qui malè ipſa vſus eſt. *Ori. ſ. Mat. ho. 7.*

Seruitus viri ci-

Vendentes fratres Ioſeph ipſum Ioſeph Iſmaelitis, deſignant Iudæos vendentes Chriſtum Gentibus. Gen. 37. f. 41. a. Pſ. 104. Vel potius ipſi ſunt typus Iudæ, Iſmaelitæ verò ſacerdotum *Arn. ſ. Pſ. 104. Amb. de Ioſeph. 3.*

Tert.adu.Iudaeos. Bed.ſ.Gen.37. Thal de Ioſeph. Rup.8.ſ.Gen.27. & ſ.Deut.30. Bed.ſ.Gen.25.

& Scribarum:qui tradiderunt eum Pilato.Ideo in prima venditione exprimitur precium:nõ in ſecunda.Deſignatur etiam hoc,quòd viri ciuiles ſeruiunt multis,quaſi venditi,ob inanem gloriam.Vendere etiam dicitur quiſpiam fratrem ſuum,qui venale habet Euangelium & ſacramenta:vnde adhæret illi plaga lepræ.Deut.24.b.

Ciuilis ob gloriam inanem. Venale habens euangelium.

Vendens Eſau primogenita pro lentis edulio.Gen.25.d. deſignat Iudæos præponẽtes carnalem legis obſeruationem gratiæ noui teſtamenti.Ideo ablatum eſt illi regnum Dei.

Præponens legẽ gratiæ.

Amb.epiſ.4.

Vendidiſſe dicitur Laban filias ſuas,deſignans ignauum,qui negligit virtutes.Gen.31.b.

Neglectus virtutum.

Vendicare.

Vendicare,eſt ſibi aliquid appropriare,ſibique ſumere, vt Core vendicabat ſibi ſacerdotium,deſignans vſurpantes dignitates eccleſiæ.Nu.6.b.

Vſurpãtes dignitates.

Venenum, Veneficus.

Venenum dicitur medicamẽtum,quod naturam eius,cui adhibitum eſt,mutat, vel in bonum,vel in malum,ſed peculiariter dicitur de his,quæ mortem, aut nocumentum inferunt. Veneficus autem eſt,qui ipſum conficit medicamenrum,aut conſultò miniſtrat.

Arn.ſ.Pſ.57.

Veneficus,incantans ſapienter,dicitur Chriſtus,qui prædicatione ſua conuertit animas,& etiam quilibet bonus prædicator.Pſ.57.

Chriſtus. Prædicator.

Iſy.ſ.Leu.19. Ori ſ.Rom 3.

Venefici ſunt,qui cum blandimento quodam,& fraude domos ingredientes, captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis,quod præcipuè dicitur de hæreticis. Et venenum aſpidũ deſignat calumnias,circumuentiones,& hæretica dogmata.Pſ.13.129.Rom.3.c.

Hæretici. Calumnia. Hæreſis.

Baſi.ſ.Pſ.28.

Venenata animalia dicuntur dæmones,qui & aſpides,& ſerpentes,& ſcorpiones dicuntur. Pſ.90.Sap.16.b.Luc.10.c.

Dæmones.

Venerari, Venerabilis, vide Honorare.

Venia, vide Remittere.

Venire, Aduenire, Confluere.

VEnire propriè dicitur de eo, qui verſus nos mouetur, vel ad nos accedit, licèt ſæpe accipiatur pro ire.Eſt etiam adeſſe.Gen.6.b.Finis vniuerſæ carnis venit.Admitti.Deut 28.a. Venient ſuper te vniuerſæ benedictiones.Afferri. Iob 37. d. Ab aquilone aurum venit. Apparere.Gen.49.b.Donec veniat,qui mittendus eſt. Audire.Gen.19.f. Veni inebriemus eũ vino.Comitari.Nu.10.c.Veni nobiſcum,vt benefaciamus tibi.Contingere.Geneſ.27.f. Venient dies luctus patris mei. Conuerſari.Pſ.104. Donec veniret verbum eius.Deſcendere.2. Reg.1.c.Nec ros nec pluuia veniant ſuper vos.Imminere.1.Paralip.16.c. quia venit iudicare terram.Nauigare.Num.24.d.Venient in trieribus de Italia Occurrere.Num.22.f Ego veni, vt aduerſarer tibi.Peruenire.Gen.11.d.Veneruntque vſque Haran.Reuerti.Gen. 8.b. At illa venit ad veſperum portans ramum oliuæ.Imitari.Mat.4.c. Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum.Succedere.Iud.6.f.Antequam lux craſtina veniat.Tranſire.1. Mach.6. d.Et venerunt per Idumæam.

Gre.ſ.1.Reg.3.& 9 mor.10. Ori.ſ.Mat.ho.3. Hie.ſ.Iob 9. Hil ſ. Mat.cã.10

Venire dicitur Deus per ſigna,quæ operatur:& etiam per inſpirationem.Exo.20.d.Et venit Dominus,quum præſentia gratiæ corda electorum tangit: Vel etiam quum in dulcedine contemplationis mentem illuſtrat.1.Reg.3.b.Iob 9.b.Vbi etiam venire dicitur Deus, quando homini innoteſcit.Venit quoque Filius hominis in regno ſuo.quando perfecta & ſublimi intelligentia perficitur.Matt.16. d. Venit quoque Ieſus mittere gladium, hoc eſt,docere verbum Dei.Mat.10.d.

Inſpiratio diuina. Docens Deus.

Ori ſ.Mat. ho.30. 35.& ſ.Luc.ho.34. Amb.ſ.Luc.10.21. & apol.Dauid.5. & ſ.Pſ.118.ſer.6. Hie ſ.Ier.17.& ſ.Eze.21.& ſ.Iſa.30. Rup.ſ.Cant.4. Gre.ſ.Can 5. Ber.ſ.Cant.ſer.53.

Aduentus Chriſti varius ponitur ab Origene.ſ.Mat.ho.27.

Incarnatio Chriſti.

Veniens Iſaac in occurſum Rebeccæ, deſignauit aduẽtum Chriſti ad eccleſiam per incarnationem & acceſſum eius ad ſe inuocantes.Gen.24.g.Et venit, qui mittendus eſt, quando venit Chriſtus.Gen.49.b.Et venit Dominus ad Moſen in caligine nubis,quãdo venit Chriſtus nube carnis obtectus.Exo.19.b.Iſa.35. b.50.a. Venit quoque in nubibus,hoc eſt,in ſcripturi: Apoſtolorum & Prophetarum.Mat.24.c.26.f.Luc.21. e. Et venit peregrinus ad diuitem, quum Verbum Dei factum eſt caro.2.Reg.12.a.Venire quoque miſericordiam Dei, eſt Chriſtum incarnari.Pſ.118.Et venit Samaritanus ſecus vulneratum,quum factus eſt Chriſtus compaſſionis noſtræ ſuſceptione finitimus,& miſericordiæ collatione vicinus.Luc.10.f.Ier. 17.a Eze.21.f.Et venit nomen Domini de longinquo,quum venit Chriſtus in primo aduentu,diu & quaſi impatienter deſideratus.Iſ.30.f.Et venit dilectus in hortum ſuum, hoc eſt,in vterum Virginis:vel ad eccleſiam,vel ad animam.Venit autem ſaliens in montibus,& tranſiliens colles.Cant.2.b. Venire dicitur viſio,quũ apparuit Chriſtus,qui fuerat antè præuiſus& promiſſus.Hab.2.a. Et venit Deus ab Auſtro,quãdo venit Chriſtus à ſplẽdore patris.Hab.3. a.Agg.2.b.Zac.9.b.Et venit Dominus ad templum Sanctum ſuum,hoc eſt, ad eccleſiam.Et dies aduentus eius cogitari vix poteſt Mala.3.a.Venit in propria, quum per incarnationem venit ad Iudæos.Ioan.1.a.Venit Iudas ad tondendas oues.Gen.38.c.Chriſtus ad exonerandas animas à peccatis.

Hie ſ.Gab.2.3. Chry ſ.Ioan.ho.9.

Hie.ſ.Iſ 63.

Veniens Moſes ad Dominum,eſt Chriſtus incarnatus ad Patrem accedens.Exo.3.a.Et venit Chriſtus de Edom,quum à terra aſcendit in cælum.Iſ.63.a.

Aſcenſio Chriſti.

Chriſtus ſubiiciens ſe legi. Tempus paſſionis Chriſti.

Veniens Ioſeph in Sichen, quærens fratres ſuos, deſignauit Chriſtum ſubiicientem ſe iugo legis. Gen. 37. c. *Glo. int. ſ. Gen. 37.*

Veniens dies, quo immolauit Elcana. 1. Re. 1. a. deſignauit aduentum temporis paſſionis Chriſti. Et venit Chriſtus in profundum maris, quando venit ad mortem. Pſ. 68. Et venit de Sina ad nos: quia per tentationem paſſionis, contulit nobis ſalutem. Deu. 33. a. Et venit ad puteum, hoc eſt, ad labores profundos miſeriæ humanæ. Ioan. 4. a. Et venit Deus ab Auſtro, quum Chriſtus ex feruore charitatis paſſus eſt. Hab. 3. a. Venire quoque ſcandala, fuit pati Chriſtum. Mat. 18. a. Venientes autem Ziphæi ad Saulem, vt traderent illi Dauid, deſignant Iudæos tradentes Chriſtum Herodi, & Pilato. Pſ. 53. in titulo. *Gre ſ. 1. Reg. 1. Hil. ſ. Pſ. 52. 78. & ſ. Mat. Can. 8. Au. q. in Deut. 56. & 83. q. 64. & 18. ciuit. Dei 32.*

Veniens Chriſtus ad eccleſiam. Dans gratiam.

Venit Dominus, vt ſtet in prædicatoribus eccleſię, deſerendo ſynagogam. 1. Reg. 3. b. Et venit in fines Iudeæ trans Iordanem, quando, vt ceſſaret lex, inſtituit baptiſmum. Mat. 19. a. Veniens autem Dauid in domum Abimelech, deſignauit Chriſtum, venientem in eccleſiam. Pſ. 51. in titulo. Et venit dominus ad templum ſanctum ſuum, hoc eſt, ad eccleſiam, vel animam. Mala. 3. a. Aduenire etiam dicitur regnum Dei, quum quis in gratia conſtituitur, vt in eo regnet Deus. Luc. 11. a. Et venit pax iuſti, quum habemus pacem, quam nobis reliquit Chriſtus. Iſa. 17. a. *Gre ſ. 1. Reg. 3. Ori. ſ. Matt. ho. 7. Hila. ſ. Pſal. 51. Amb. 5. de ſacra. Hie. ſ. Iſa. 17.*

Veniens Chriſtus ad Iudæos.

Veniens Dauid in domum Abimelech, deſignat, Chriſtum venientem ad Iudęos. Pſa. 51 in tit. Venit autem Chriſtus ad Iudæos, & non erat vir, quia tenebræ ipſorum non eum comprehenderunt. Iſa. 50. a. Et venit ad ſynagogam, quando venit ad prædicandum Iudæis. Mat. 12. e. Venit quoque Ieſus quęrens fructum in ficu. Mat. 25. b. quia exigit bona opera à populo circuncitionis: & etiam à ſingulis fidelium. Venit autem dominus tertio ad ficum. quia naturam humani generis ante legem, ſub lege, ſub gratia, expectando, admonendo, viſitando requiſiuit. Luc. 13. b. Dicitur etiam venire per tentationes, quum nos tētari permittit. *Hie. & Au. ſ. pſ. 51. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Hil. ſ. Mat. Ca. 12. Gre. hom. 31.*

Exigit Chriſtus bona opera. Permittens tentari.

Aduentus Chriſti ad iudicium.

Veniens dominus vineæ, eſt Chriſtus veniens ad iudicium. Mat. 21. f. Venit quoque ſponſus, hoc eſt, verbum ad animam, & venit, dum irent emere, quia in morte, aut in iudicio occurrit improuiſus, venit autem, vt ponat rationem, &c. Mat. 25. a. Et venit ſupra mare, oſtēdens aduentum ſuum ad iudicium in nubibus. Mat. 14. d. Veniet autem dominus vt ignis, vel in igne in iudicio, & veniet vt congreget cogitationes & opera, quia de vtriſque iudicaturus eſt. Iſ. 66. e. Veniet autem tunc tempus putationis, vt auferantur mali Cant. 2. c. Veniet autē Sol, quum Chriſtus veniet ad iudicium. Iob. 8. c. Veniet quoque nomen domini de longinquo, Chriſtus videlicet ad iudicium poſtquam diu & patienter ſuſtinuit peccatores. Et dicitur venturus in fortitudine, & citò, quia improuiſus. Iſa. 30. f. 51. e. Mich. 4. c. Et veniet viſio, hoc eſt, Chriſtus in iudicio, vt Dei iuſtitia videatur, & cognoſcatur. Hab. 2. a. Et veniet cum omnibus Sanctis. Zach. 14. a. Venire autem dicitur tunc gladius in Ægyptum, quia veniet Chriſti ſententia in mundum. Eze. 30. a. Et veniet malis conturbatio ſuper conturbationem quia poſt ſententiam iudicij detrudentur in infernum. Ezec. 7. g. Et veniet dies domini quaſi vaſtitas à potente, quia grauis erit vindicta, quæ vitari non poterit. Ioel. 1. d. Et veniet quaſi caminus. Mala. 4. a. Venit quoque de longe calamitas, quia multo antè Deus cōminatur, quàm puniat. Iſa. 10. a. Venire autem in iudicium, eſt condemnari: ſic iuſtus non veniet in iudicium. Ioan. 5. d. Veniet tunc maledictio diligenti eam, quia propter merita vnuſquiſque condemnabitur. Pſ. 108. Deueniunt autem ad nihilum tanquam aqua decurrens, mali, quia peribunt in inferno: ſemper tamen manentes. Pſ. 57. Et veniet ira Dei in malos propter peccata. Coloſſ. 3. b. Et veniet illis dies Domini quaſi vaſtitas. Iſa. 13. a 63. b. Venire etiam dicitur ſuper aliquem ſanguis eius, quum recipit pœnam peccati. Hoſe. 12. b. Et venit malum ſuper Babylonem, quando venit mundanis punitio æterna. Iſa. 47. c. *Hil. ſ. Mat. Ca. 14 22. Ori. ſ. Mat. ho. 32 Hie. ſ. Iſa. 66. Gre ſ. Cant. 2. & 3. mor. 33. Hie ſ. Iſ. 30. & ſ. Hab. 2. & ſ. Eze. 30.*

Condemnatio malorum. Au. ſ. Ioan tra. 22. Arn ſ. Pſa. 108. Hil. ſ. Pſa. 57.

Venire dicitur Ieſus in domum ſuam, quando regreditur ad interiorem quietē. Mat. 13. g. *Ori. ſ. Mat. cap. 13.*

Succurrens Chriſtus.

Venit Ieſus ad diſcipulos ſupra mare, quando ſuccurrit in tribulationibus. Mat. 14. d. Sic venit auxilium à domino. Pſ. 120. Et venit Ieſus ad monumentum, quum venit remiſſio peccatorum, & defunctorum vita. Ioan. 11. f. *Ori. ſ. Mat. cap. 14*

Non venit Dominus vocare iuſtos, hoc eſt eos, qui ſe iuſtificant. Luc. 5. f. *Amb. ſ. Luc. 5.*

Aduentus Spiritusſancti.

Venit ſpiritus auferens ab Aquilone. Eze. 1. a. quando venit Spiritusſanctus, vt deleat peccata, quæ ſunt ab Aquilone. Et venit quaſi fluuius violentus in Pentecoſte. Iſa. 59. d. Et venit & vadit ſpiritus, quando vnum relinquit, & in alio requieſcit. Ioan. 3. a. *Ori. ſ. Eze. ho. 1. Hie. ſ. Iſa. 59. Gre. ſ. 1. Reg. 16.*

Veniunt Angeli Sodomam veſpere, & non Chriſtus. Ge. 19. a. quia vbi gratia largienda eſt, venit Chriſtus: vbi verò ſeueritas exercenda, ſoli adſunt miniſtri. *Amb. 1. de Abr. 6*

Venire ad fidem.

Veniens Abraham in terram, quam monſtrat Dominus, deſignat venientes ad fidem. Ge. 12. a Pſ 45. Iſa 2. a. Ioan. 6. a. Venire etiam aut non venire vxorem ad Iſaac. eſt accipere aut nō accipere fidem. Gen. 24. a. Et venientes camœli ad Iſaac, ſunt Gentiles per fidem venientes ad Chriſtum. Ge. 24. g. *Au. ſ. Pſ. 45. & ſ. Ioan. tract. 25. Hie. ſ. Iſ. 54. 60. & ſ. Eccl. ten. 1. Ori. ſ. Iere. ho. 12.*

Conuerſio peccatorum.

Veniens frater minimus ad Ioſeph, eſt Paulus ſuſcipiens fidem. Venientes autem fratres Ioſeph ad ipſum, deſignarunt conuerſionem Iudæorum. Gene. 45. d. Veniens autem cuncta Aegyptus ad Ioſeph, ſunt gentiles ad Chriſtum venientes. Ge. 47. c. Ipſi quoque ſunt veniētes de longè. Iſa. 60. a Haba. 1. b. Venit quoque regina Auſtri à finibus terræ, quando venit eccleſia ex omnibus Gentibus. Mat. 12. d. Luc. 11. d. Et venit accola, hoc eſt, Gentilis ad eccleſiam. Iſa. 54. d. Venientes quoque ab extremo terrę, ſunt contemptibiles mundi ad fidem *Hil ſ. Mat. Cano. 13. 14. & ſ. Pſ. 64*

conuerſi. Ier. 16 d. Et veniens Simeon in ſpiritu in templum, deſignat eum, qui ductus Spirituſancto intrat per fidem in eccleſiam. Luc. 2. d. Et venientes diſcipuli Ioannis ad Chriſtum ſunt a lege tranſeuntes ad euangelia. Mat. 14. d. Venientes quoque volucres cæli ad habitādum in ramis ſinapis, ſunt Gentes venientes ad fidem. Mat. 14. d. Tunc etiam dicitur venire omnis caro ad Deum, quando omnes, qui vocati ſunt, veniūt ad fidem: licèt non omnes ſint electi. Pſ. 54. Iſa. 66. f. Veniens quoque generatio, eſt Gentilitas veniens ad fidem. Eccl'ę 1. a. Et fluunt populi ad montem domini, quum veniunt ad fidem. Mic. 4. a. Venit aurū ab Aquilone, quū Sancti fiunt ex his qui veniunt ab infidelitate. Iob. 37. d. Et veniunt de Babylone, qui recedunt à confuſione mundi & peccatorum ad fidē. Zac. 6. c. Veniunt quoque de terra Aquilonis, qui deſerunt ſtatum peccati, & veniunt ad Sion, hoc eſt, ad eccleſiam per fidem & pœnitentiam. Ier. 3. f. Iſa. 27. d. 49. d. Venit gloria Libani ad Sion, quum eloquentes & docti Gentilium conuertuntur. Iſa. 60. c. Et veniunt ab ortu Gentes, quum baptizantur. Iſa. 41. g. 49. d. Et veniunt ad Deum vel ad Chriſtum, qui credendo bene operantur. Iob. 17. c. Venit etiam filius prodigus ad patrem per pœnitentiā. Tunc autē venit, quando à porcorum paſtione receſſit. Luc. 15. d. Venit etiā amicus de via, quum aliquis venit ad fidē, cupiens erudiri. Luc. 11. a. Veniens quoque Nahamam ad Eliſæum, deſignat gentiles venientes ad fidem 4. Re. 5. b. Venientes quoque Iſmaelitę de Galaad. Gen. 37. e. ſunt gentiles venientes ad fidem, odorifera remedia ſuſcipientes. Ad hæc referri poſſunt venientes fratres Ioſeph de terra Chanaam ad ipſum Ioſeph, & veniens Ioſeph cum duobus filiis ad patrem. Geneſ. 47. a. 48. a. Veniens quoque Iacob in terram Orientalem. Geneſ. 29. a. deſignat acceſſum ad gratiam, vel ad baptiſmum. Venire etiam dicitur finis vniuerſæ carnis, aut omnis hominis. Ge. 6. b. quum venit tempus baptiſmi, in quo carnales fiunt ſpirituales.

Hie. ſ. Zac. 6. & ſ. Ier. 3. & in epiſt. bea. Gre. 13. mor. 19. Au. de ver. domi. ſer. 29. Glo. int. ſ. Gen. 37. Ori. ſ. Roma. 3.

Venientes Abimelech, Ochozath, & Phicol ad Iſaac gratia pacis. Ge. 26. f. deſignant Magos venientes ad fidem. Eoſdem deſignant venientes legati ex Aegypto. Pſ. 67.

Ori. ſ. Gen. 14. Hil. & Au. ſ. pſ. 67. — *Reges Magi.*

Venire nolentes ad nuptias. Mat. 22. a. deſignant negligentes vocationē Prophetarū quod præcipuè fuit in Iudęis, qui peculiariter vocabantur.

Ori. ſ. Matt. ho. 20. Hie. ſ. Ier. 31. & ſ. Iſa. 35. — *Neglectus vocationis.*

Confluere dicuntur ad bona Domini, qui veniunt ad fœlicitatem, vel etiam ad eccleſiam. Ier. 31. b. Qui etiam venire dicuntur in Sion cum laude. Iſ. 35. d. Et venientes cum exultatione ſunt, qui ad cæleſtem patriam veniunt, Venit quoque vſque ad ſolium Dei, qui ad cæleſtium ſpirituum ſocietatem peruenit. Iob. 23. a. Venit autem immutatio iuſtis, quando reſurgent cum corpore glorioſo. Iob. 14. c.

Aug. ſ. Pſ. 125. Gre. 16. mor. 14. & 12. mor. 9. — *Venire ad felicitatem.*

Venire ſponſam iubet ſponſus. Can. 2. c. vt videlicet tranſeat à contemplatione ad actionem: quod non fit, niſi ipſo ducente.

Ber. ſ. Can. ſer. 58. — *Tranſitus à contemplatione ad actionem.*

Non venit pluuia ſuper terram, quando deficit verbum Dei. Iere. 14. a.

Hie. ſ. Iere. 14. — *Defectus verbi Dei.*

Venire foras dicitur Lazarus, quando peccator nequitias ſuas ſponte confitetur. Ioan. 11. f. Venire quoque dicuntur in fletu. Ier. 31. d. qui conuertuntur per pœnitentiam, vel de quibus dicitur: Euntes ibant & flebant.

Amb. 2. de pœni. 7. Gre. ho. 26. Hie. ſ. Iere. 31. — *Confeſſio peccatorum.*

Venire paruulos ad Chriſtum, iubentur diſcipuli non prohibere. Mat. 19. b. quo deſignatur non contemnendam eſſe ſimplicem rudium notitiam.

Ori. ſ. Mat. ho. 7.

Venire dicuntur Angeli, vt ſtarent ante Deum. Iob. 2. b. quum ex conſideratione diuinorū beneficiorum humano generi collatorum, ſe accendunt & incitant ad laudandum Deum. Venit etiam militia belli de terra procul. Iſa. 13. a. quando Angeli deſcendunt de cælo ad terram, ad gerendam curam hominum: vel prædicatores à contemplatione ad prædicationem.

Ori. ſ. Iob. 1. Gre. 2. mor. 3. Hie. ſ. Iſa. 13. — *Laudātes angeli Deū, & gerentes curā hominum.*

Venire dicuntur ante Deum homines. Iob. 1. b. quando cum maiori deuotione atque ſtudio animas ſuas effundunt ante Deum in oratione. ſicut Anna mater Samuelis. Sic venit Moſes ad Deum. Exo 3. a. qui deſignauit Ioannem Baptiſtam. Venire autem dicuntur ad Deum, qui mente ad ipſum accedunt. Pſ. 45. Iſa. 55. a. Et veniunt ad Chriſtum, qui amore & imitatione ad ipſum accedunt. Mat. 11. d. Sic venit Petrus ad Chriſtum ſuper aquas, quia ipſum imitatus eſt in paſſione. Mat. 14. c. Ioan. 7. f. Venit quoque oratio ad Deum, quum illi eſt accepta. Ion. 2. d. Et venit ad eum clamor, quando ipſe exaudit. Pſ. 101.

Ori. ſ. Iob 1. Hil. ſ. Mat. Cā. 14 — *Amare Deum.*

Venire ad ſolemnitatem, eſt ad interna gaudia celebranda occurrere. Thre. 1. b. Et venire ad montem Dei, eſt ad ſublimem diuinorum intelligentiam aſcendere Exod. 3. a. Et veniens Saul ad excelſum, poſtquam prophetauit, deſignat reditum prędicatoris ad contemplationē, poſtquam prædicauit. 1 Re. 10. c. Veniens arca in agrum Ioſue, deſignat aſcendentē ad amœnitatem contemplationis. 1. Re. 6. c. Venire quoque ad quercum Thabor, eſt tranſire per cōtemplationem. 1. Re. 10. a. Venire autem in ſanctam ciuitatem, eſt habere conuerſationē cæleſtem Mat 26 f. Venientes quoque diſcipuli trans fretum, ſunt a carnalibus ad ſpiritualia tranſeuntes. Mat. 16. a.

Gre. ſ. 1. Reg. 6. 10. Ori. ſ. Mat. ho. 35. — *Contemplatio.*

Adueniens vigilia matutina, deſignat appropinquans tempus lucis. Exo. 14. f Aduenit autem lux, quando afflicta mens ipſas, quas de perituris rebus tribulationis tenebras patitur, ignoſcit: quia niſi aliquid ex lumine interno perciperet, ne hoc ipſum, quod lumen perdiderit, videre: Iob. 36. d. Aut venimus ad Chriſtum tanquam turbæ, & per parabolas nos reficit, ne deficiamus, aut aſſidemus ei: & multo amplius illuminamur, aut accedimus tanquam Apoſtoli, & aperiuntur nobis ſecreta: aut in montem aſcendimus cum Chriſto, & patris vocem audimus.

Gre. 27. mor. 11. Ori. ſ. Gen. ho. 1. — *Illuſtratio mentis.*

Bene operari. Venire dicuntur in conſpectu Domini, qui bona exercent opera. Lc.16.b. Pſ.33. Iſ.21.c. Sic vocatur ſponſa, vt veniat paſſibus amoris. Can.2.d. Inuitatur etiam ibi virgo Maria, vt conſentiat incarnationi Verbi Dei, & dicat: Ecce ancilla Domini. *Baſi.ſ.Pſ.33. Gre.ſ.Cant.2. Rup.ſ.Cant.2.*

Illuſtratio Gentium, & cæcitas Iudæorum. Venit manè & nox. Iſ.21.c. quando veniente Chriſto Gentiles crediderunt, & Iudæi remanſerunt in tenebris infidelitatis. Ita dixit Chriſtus. Ioã.9.g. In iudicium veni in hunc mundum, vt non videntes videant, & videntes cęci fiant. *Hie.ſ.Iſa.21.*

Conuerſio Iudæorũ in fine mundi. Venire remanentes de domo Eli, vt oretur pro eis. 1. Reg.2. g. deſignant conuerſionem Iudæorum in fine ſeculi futuram. Reliquiæ enim eorum ſaluæ fient. Iſa.10.f. Et cæcitas contigit exparte Iſrael, donec plenitudo Gentium intraret. Rom.11. c. Poſſunt etiam deſignare conuerſionem peccatorum. Venientes quoque fratres & ſorores Iob ad ipſum, ſunt Iudæi venientes ad fidem. Iob. 32. c. Veniens Eſau poſt benedictionem Iacob, deſignat Iudæos in fine mundi credituros. Gen.27.c. *Gre.ſ.1.Reg.2. & 31.mor.9.*

Docilitas. Veniens populus ad Moſen, docilitatem auditorum deſignat. Exo.18.b. 34. d. Pſ. 65. Sic venientes principes multitudinis ad Moſen. Exo.16.c. Venire quoque in Ægyptum ad emẽdas eſcas, eſt venire ad obediendum eccleſiæ, vel præpoſitis eius. Geneſ. 41.g. Veniſſe autem altera vice, dicit profectum in ſapientia. Gen.43.b. Iob.17. c. Venire etiam ad hauriendam aquam, eſt accedere ad ſuſcipiendam doctrinam. Exo.2.c. Iſ. 55. a. Et venientes Aaron & ſeniores ad Moſen, ſunt tractantes ſacram ſcripturam. Exod.18.b. Sic inuitantur ſapientes vt veniant ad faciendum opus Domini, & etiam artifices. Exo.35.b.36.a. *Hila.ſ.Pſ.65. Glo.int.ſ.Exo.2.*

Venire ad baptiſmum. Venire ad hauriendam aquam, eſt venire ad baptiſmum. Exo.2.c. Iſ.55.a. *Glo.ord.ſ.Exo.2.*

Veniens Iethro ad Moſen in deſertum. Exo.18.a. deſignat principem ſecularem veniẽtẽ ad prælatum eccleſiaſticum: vt illi faueat ac obtemperet. *Lyra.ſ.Exo.18. Gre.ſ.1.Re.10. 15.*

Prædicatio. Veniens Iſaac ad Abimelech. Ge. 26.a. deſignat prædicatorem veniẽtẽ ad Gentes. Et veniens Saul ad ciuitatem Amalec, eſt prædicator veniens ad carnales conuertendos. 1. Reg.15. a. Et veniunt Prophetæ de excelſo. 1. Re. 10.b. quando pręedicatores minoribus prædicant, quæ in contemplatione didicerunt. Veniens quoque Saul in Carmelum. 1. Reg.15.c. eſt prædicator veniens ad ſimplices ac rudes, quos conuertiſſe videtur. Veniſſe quoque dicuntur, vel potius feſtinaſſe ſtructores Sion, quando Apoſtoli laborabant in conuerſione infideliũ. Iſa.49. Veniens Samuel in Bethlehem. 1. Reg.16.a. deſignat prædicatores prius venientes ad Iudæam conuertendam. Idem deſignauit Moſes veniens ad populum. Exo. 19.a. 24.a. Et veniens vir ex acie in Silo. 1. Re.4.c. eſt miſſus ad prędicandam rectam fidem Iudęis, ſicut & Paulus venit. Et veniẽs Samuel in ciuitatẽ, eſt prædicator veniens ad prędicandũ. 1. Reg.9.b. *Hie.ſ.Iſa. 49. Gre.ſ.1.Re.4.9. 16*

Curſus vitæ mortalis. Veniens Eſau de agro. Ge.25.d. deſignat eum, qui ſolitus eſt vacare rebus ſeculi, colligentem ſe aliquando à vita actiua. *Glo.int.ſ.Gen.26.*

Veniens Iſaac ad torrentem. Ge.26.d. deſignat curſum vitæ mortalis. *Glo.int.ſ.Exo.4.*

Credentes ad tempus. Recta intentio. Concordia. Venientes ſimul Moſes & Aaron ad congregandos ſeniores filiorum Iſrael. Exo.4.d. deſignant legem & ſacerdotium, quæ tradita ſunt illi populo. *Glo.int.ſ.Exo.5.*

Venientes præpoſiti filiorum Iſrael ad Pharaonem. Exo.5.c. deſignant eos qui ad tempus credunt, & tempore tentationis recedunt.

Veritas diuinæ remuſſionis. Veniunt cum Samuele ad immolandum, qui intentionem ſuam ad ſuperna dirigunt, quũ ſint ſanctificati: prædicator tamen præcedit. 1. Re.16.a. *Gre.ſ.1.Reg.16.*

Veniunt anſa cortinę contra anſam. Exo.26.b.36.b. deſignant concordiam charitatis iuſtorum mutuo ſe iuuantium. *Glo.int.ſ.Exo.26.*

Veniens vir Dei ad Eli annuncians ei abiectionem ipſius. 1. Reg. 2. e. deſignat Apoſtolos venientes ad pontifices Iudæorum, ad annunciandum repulſionem ſynagogę. *Gre.ſ.1.Re.2.*

Veniens ſermo Samuelis vniuerſo Iſraelis, deſignauit ſecundum veritatem dari fidelibus ęternam gloriam, & Iudæos infideles abiici. Tunc etiam euenit Iſraeli ſermo prædicatoris, quum ipſe eſt prædicator veritatis. 1. Reg.3.d. *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Veniens Eli ad Samuelem, ſeu vocans ipſum, cùm ipſe Eli eſſet pontifex Iudæorum, qui tamen abiiciebatur à Deo, deſignat oſtenſionem conditionis humanæ in Iudęis, per quam, vt homines, digni ſunt miſeratione. 1. Re.3.c. *Gre.ſ.1.Reg.3.*

Recurſus ad prædicatores. Venientes nuntij in Gabaa Saulis. 1. Re.11.a. deſignant recurſum Fidelium ad prędicatores in tentationibus. *Gre.ſ.1.Reg.11.*

Parati contra dæmones. Venientes ex Galgala in Gabaa. 1. Reg.13.c. ſunt, qui per ſacram ſcripturam animati & roborati, ad ſublimia contra hoſtes pugnaturi aſcendunt. *Gre.ſ.1.Reg.13.*

Solicitudo prædicatoris. Veniens Saul ad locum certaminis. 1. Reg. 14.c. deſignat prædicatorem explorantem cor peccatoris conuerſi, vt in eo cædat hoſtes. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Repreſſio dæmonum poſt iudiciũ. Non venientes vltra Philiſthęi in terminos Iſrael. 1. Re.7.d. deſignarunt non amplius eſſe locum dæmonibus poſt iudicium ad tentandum: nec eos in loca beatorum poſſe aſcendere. *Gre.ſ.1. Reg. 7.*

Veniens terræ vulgus in ſaltum, in quo erat mel. 1. Re.14.d. deſignant ſimplices religioſos, qui per bonorum operum exempla veniunt in notitiam ſecularium. *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Venit Nicodemus ad Ieſum nocte. Ioan.3.a. quia nondum fulſerat claritas reſurrectionis. *Amb.ſ. Luc.13.*

Eccleſiaſtici auari. Venientes ad Chriſtum, quia manducarunt de panibus eius. Ioan. 6.c. ſunt eccleſiaſtici, qui veniunt ad miniſterium eccleſiæ, vt ſaturentur temporalibus. *Rup.6.ſ.Ioan. 2.*

Venientes virgines fatuæ poſt clauſam ianuam. Mat. 25.a. ſunt volentes operari, quum iam non eſt tempus. *Ori.ſ.Matt.ho.32.*

Venientes in nomine Chriſti. Mat. 24.a. ſunt ſermones falſi, habentes apparentiã veritatis.

Veniens ventus a regione deſerti, eſt diabolus à cordibus peruerſorum ad alios concutiẽdos. Iob. 1.b. Et venientia flumina, ſunt incurſus grauioris motus cupiditatis & tentationis. Mat. 7. d. Venit quoque rex Aſſyriorum vſque ad collum Iuda, hoc eſt, diabolus ad perſequendos perfectiores in eccleſia: quos non poteſt obtinere. Iſa. 8.b. Et veniunt turbines ab Aphrico, hoc eſt, tentationes à diabolo. Iſ. 21.a. Venit fumus ab Aquilone, hoc eſt, peccatum à diabolo. Iſ. 14.d. Venerunt quoque gentes in hæreditatem Dei, hoc eſt, Gentiles ad eccleſiam, non credendo, ſed perſequendo. Pſ. 78.

Veniebat etiam ventus turbinis ab aquilone. Eze. 1.a. quando Chaldæi venerunt aduerſus Hieruſalem. Et venientes beſtię ad deuorandum diſperſos Iſrael, fuerunt exercitus Romanorum, vel dęmones. Iſ. 56.c. Venientes quoque paſtores & greges ad filiam Sion, fuerunt duces Chaldęorum cum exercitu. Ier. 6.a. Non veniet autem vltrà collectio, quia non eſt futura alia captiuitas Iudæorum poſt vaſtationem à Tito factam. Iſa. 32.c. Et venit finis Hieruſalem, quum vltimo deſolata eſt. Eze. 7.a. Et venit aquila ad Libanum, quum rex Babylonis venit in Hieruſalem. Eze. 17.a.

Venit Gog quaſi tempeſtas. Eze. 38.e. deſignans hęreticos, qui tumultibus nituntur opprimere ſimplices. Et venit de loco ſuo, hoc eſt, de lateribus aquilonis. Poteſt etiam ſignificare Caipham aduerſus Chriſtum. Venit plaga Samarię vſque ad Iudam, quum errores hęreticorum pertingunt ad fideles. Mich. 1. c. E diuerſo, venit vſque Odollam gloria Iſrael, quando hęreticorum gloria exhauritur. Mic. 1.d. Venerunt amici Iob de loco ſuo, quum hæretici cõtra ſanctam eccleſiam ex ſuperbia mouentur. Iob. 2. d. Et venit Aſſyrius in terram noſtram, quum diabolus, aut infideles perſequuntur eccleſiam. Mich. 5. b. Dicuntur autem venire vt turbo. Haba. 3.d.

Veniunt vaſtatores ſuper omnes vias deſerti. Ier. 12. c. quando dæmones omnes tentandi occaſiones amplectuntur. Vel ſunt affligentes carnem, vt ſeruiat ſpiritui.

Venientes ſex viri de via portę ſuperioris. Ezec. 9.g. deſignant ætates hominum euolui à conditione paradiſi, ſicut ab ingreſſu mundi, à ſuperioribus generationibus.

Veniſſe dicitur tempus Nabuchodonoſor, & terræ eius. Ier. 27.b. quando deſtruenda erat Babylon, aut poteſtas diaboli.

Venit vſque ad Babylonem anima, quæ incidit in confuſionem peccatorum Mic. 4.c.

Non veniſſe tempus domus Domini ædificandæ dicunt, qui adhuc vitiis captiui tenentur. Agge. 1.a. Venire quoque cito opus Dei dicunt mali, quaſi non ſperantes aut timentes vindictam. Iſa. 5.e.

Non venire in conſilium Simeon & Leui, eſt non conſentire in mortem Chriſti. Ge. 49.a.

Non venire vltra naues de terra Citiorum, vel de Carthagine. Iſa. 23.a. eſt ceſſare leuitatẽ & doctrinam frigidam hæreticorum, & auarorum cogitationes.

Venientes mulieres à ſpectaculo, fuerunt mulieres, quæ aſtiterunt ſpectaculo paſſionis & reſurrectionis Chriſti. Iſ. 27.c. iuxta Septuaginta.

Venit mare vſque ad terminos, quos illi poſuit Deus. Iob. 38.b. quando paſſiones vnigeniti Dei, quas humanum genus prius irriſit, poſtmodum expauit: & quaſi contra oppoſita oſtia more elidendi maris, & tumore elatum venit, & fractum virtute diſſiluit. Et venit mare vſque ad vectes & oſtia, quum non permittit Deus hominem tẽtari ſupra id quod poteſt. Mare etiam, hoc eſt, genus humanum priora oſtia tranſcenderat: quia clauſtra legis oppoſitæ humani tumoris vnda tranſiliebat. At poſtquam mundus oppoſitum ſibi vnigenitum reperit, elationis ſuæ impetum fregit: & tranſire non valuit, quia eius fortitudine, furoris ſui terminum clauſum inuenit.

Non venit mors iuſtis expectantibus eam, quando compelluntur viuere in gloria temporali. Iob. 3. d.

Venter, Vulua, *Vterus*, Aluus, *Vterini.*

Venter dicitur, quod eſt in homine à pectore vſque ad pubem, & peculiariter quod exterius apparet, continens interius ſtomachum & inteſtina, quę omnia ſub ventris nomine includuntur. Vterus autem & vulua propriè eſt in fœminis ea pars, in qua ſemen ſuſcipitur, & fœtus procreatur: quæ etiam ventris nomine appellatur, quia intra ventrem includitur. Aluus autem eſt propriè ea pars, in qua ſordes excipiuntur, vt inde egerantur.

Venter ſeu vterus Dei patris, ſignificat ſecretam originem ſubſtantiæ vel eſſentiæ eius: ex qua ineffabiliter ante omnem creaturam filium ſibi homouſion ſeu conſubſtantialem & coæternum genuit. Pſ. 109. Ex vtero ante Luciferum genui te. Et benedictio vuluæ, erit participatio benedictionis paternę. Ge. 49.c.

Venter Dei quandoque ſignificat conſiliũ eius, in quo ante ſecula per prædeſtinationẽ cõcepti ſum⁹: ita vt creati per ſecula producamur. Iob. 19.d. Deſignat etiã incõprehẽſibilia & occulta iudicia eius, quia inueſtigari nequeũt, de quo vtero egreſſa dicitur eſſe glacies. Iob 38.c.

Vterus Dei, in quo dicitur portaſſe Iudæos. Iſ. 46.a. miſericordiam eius deſignat, qua patienter ſuſtinuit peccantes. Et etiam gratiam Dei, intra cuius ſinum, quaſi intra vterũ Iudæi fouebantur. Sed quia veniente Domino, cõſtricti frigore perfidiæ, feruorẽ fidei & charitatis amiſerũt, à ſecreto gratię ſinu proiecti, quaſi glacies de vtero creatoris egreſſi sũt. Iob. 38.c.

Ori. ſ. Matt. ho. 17. Ori. ſ. Iob. 1. Hil. ſ. Matt. ca. 8. Hie. ſ. Iſa. 8. 14. Aug. ſ. Pſ. 1-8. Hie. ſ. Iſ. 32. 56. & ſ. Ier. 6. & ſ. Ezec. 7. 17. Hie. ſ. Mic. 1. 5. Gre. 3. mor. 17. Glo. ord. ſ. Iere. 12. Gre. 11. mor. 19. Hie. ſ. Iere. 27. Hie ſ. Mic. 4. Hie. ſ. Agge. 1. & ſ. Iſa. 5. Glo. int. ſ. gen. 49. Hie. ſ. Iſa. 23. Hie. ſ. Iſa. 27. Gre. 18. mor. 18. Gre. 5. mor. 2. Atha. con. Arri. Au. de eſſen. diui. Hi ſ. Pſa. 109. Hie. ad Principiã. Amb. de bene patriar. 11. Euc. ſer. ſpiritua. Cyri. 1. ſ. Ioan. 11. Gre. 14. mor. 12. Au. de eſſen. diui. Hie ſ. Iob. 38. Euc ſer ſpiritua. Hie. ſ. Iſa. 40. Gre. 29. mor. 21.

Sermones falſi veriſimiles. Perſecutiones & tentationes diaboli. Deſtructio Iudæorum. Perſecutores hæreticorum contra fideles. Solicitudo dæmonum in tentãdo. Afflictio carnis. Admiratio paſſionis Chriſti. Limitatio tentationum. Repreſſio humanæ ſuperbiæ. Eſſentia diuina. Conſilium Dei. Iudicia Dei. Miſericordia Dei. Gratia Dei.

Venter ſponſi,naturam humanamChriſti ſignificare poteſt.Can.5.d.deſignat etiam ipſam mentem eius,& etiam carnales intra eccleſiam conſtitutos.Pſ.21

Humanitas Chriſti. Mens Chriſti. Carnales in eccleſia. Venter Virginis Mariæ. — *Ruper.ſ.Cant.5. Aug epiſt.105. Amb.de inſti. vir. 14.*

Venter beatiſſimæ Virginis Mariæ,dicitur vt aceruus tritici.Can.7.a. quia protulit nobis Chriſtum,qui eſt granum frumenti,& panis viuus. Ab hoc vtero vocauit Deus Chriſtum. Iſ.49.a.quia ibi impoſuit illi nomen,& recordatus eſt nominis eius,quia iuxta nomen eius effecit, vt eſſet ſaluator. Benedictio vuluæ eſt partus Virginis Mariæ. Geneſ. 49. c. Pſalm. 21. 70.126.138.

Eccleſia. — *Au.ſ.Pſ.57.126. & ſ.Ioan.tract.11. Gre.ſ.Cant.7. Amb.epiſt. 14.*

Vterus Rebeccę,ſignificare poteſt eccleſiā duos populos in ſe continentem.Ge.25.c.Hoſ. 12.b.Eandem deſignare poteſt vterus Thamar.Ge.38.g.Ab hac vulua alienati ſunt hæretici. Pſ.57.126.Venter etiam ſponſæ,deſignat latitudinem populi intra eccleſiam.Can.7.a.

Synagoga. — *Au.ſ.Pſ.21.138. Gre.2.mor.31.*

Venter præterea quandoque ſignificat ſynagogam,ex qua ſegregatus eſt Paulus, quando ſuſcepit fidem.Gal.1.c.Pſ.21.70.138.De vtero matris ſuæ egreſſus Iob nudus. Iob.1. d. deſignat Chriſtum,qui egreſſus eſt nudus de vtero ſynagogæ,quando relictis Iudęis in incredulitate,ad Gentes tranſiit,ſicut Ioſeph relicto pallio in manibus adulteræ,aufugit.

Mens. Memoria. Cor. Conſcientia. — *Ori.ſ.Iſa.hom.7. Amb.ſ.Pſ.118. ſe. 12.& 2.de Abr.11 Hie.ſ.Iob.15.& ſ. Iſa.16.& ſ.Hab.3 Gre.12.mor.10.& 15.mora.5.6.& 4. mor.26.& 8.mora. 21.& 23 mora.11 Iſyc.ſ. Leu.3. Chry.ſ.Ioan.ho.50 Beda ſ.Pro.20. Au.ſ.Pſ.30 & ſ. Ioan tra.21. & epiſtol.59. Arno.ſ.Pſ.16.*

Venter animæ dicitur mens,aut memoria,aut cor,& ipſa conſcientia: denum interiora animæ.Quemadmodum enim receptaculum aliquod eſt corporis,quo viſcerum vitalia cōtinentur,& hoc ventris nomine appellamus, ita virtutem animæ capabilem,quæ eo modo cogitationibus repleatur,quo venter hominis eſcis repletur,ventrem appellare licet. Mens autem dum cibum ſuum,ſupernum videlicet ſuſcipit intellectum,refecta proculdubio omnia membra actionum regit.Conuenit ei etiam vteri nomen,quia ſicut proles in vtero concipitur,ita cogitatio in mente generatur.Ge.30.a.Exo.13.a 34.c.Iob.3.b 15.d.17.a 20.b.32.d. Pſa.30.39.Pro.20.d.Iſ.16.d.Ier.4.c.Thre.1.g.Can.1.b.Eze.3.a.Hab.3.d.Ioan.7.f.Apo.1.d.Et venter Iudęorum adimpletus de abſconditis,occultam eorum conſcientiam deſignat.Pſ.16. Vel eſt adimpletus appetitus eorum in Chriſtum:quē vſque ad crucem perſecuti ſunt. Vulua etiam deſignare poteſt voluntatē:& vulua aperta,eſt voluntas bene operans. Vulua verò concluſa,eſt voluntas non concipiens bona opera.Gen.20.d.30.a.Pſ.57.Venter pro interioribus ſumitur.1.Reg.28.a.Qui pythonem habebat in ventre.

Voluntas. Interiora. Corpus humanū Mortalitas Chriſti. Natiuitas. — *Amb epiſt.14. Gre.ſ.Cant 5. Glo.int.ſ.Pſal.70*

Vulua aliquando ſignificare poteſt corpus humanum. Exod.13. a.34.c. Et venter ſponſi, eſt mortalitas corporis Chriſti.Cantic.5.d. Ipſa quoque natiuitas,venter dici poteſt.Pſalm. 70.De ventre matris meę tu es protector meus: Quod etiam ad natiuitatem ſpiritualem referri poteſt.

Arno.ſ.Pſ.57.

Vulua & vterus,quandoque ſignificant Abraham & Saram.Pſ.57.Datur etiam vulua Dauid,aut Chriſti,quæ ad eoſdem refertur.Pſ.131.

Prædicatio eccleſiæ. — *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Vulua Annæ concluſa.1.Reg.1.a.deſignat prædicationem eccleſię non conuertentem Iudęos nec eos ſpiritualiter generantem.

Appetitus. Concupiſcentia carnalis. Gula. — *Hie.ſ.Eze.7.& de veſt.ſacer.& ſ.Iob. 40. Philo.2.allego. Amb.de fug.ſec.7. Beda ſ.Gen 3. Arno.ſ.Pſa.30. Gre.15.mor 10.& 21.mor.1.& 8.mo. 15.& 32. mor.12. Gre.Nyſ.de orati. Au.ſ.Pſ.43. & ſ. Apocal.hom. 8.*

Venter victimę,deſignat appetitum operandi.Le.3.c.Et generaliter venter deſignat appetitum,qui non impletur auro,&c.Eze.7.f.Venter etiam eſt concupiſcentia carnalis, vnde & ſerpens ſuper ventrem repit.Ge.3.c. Venter autem receptaculūm ciborum in ſcorto Madianitide ſacerdotali pugione confoſſus.Num.25.c. vniuerſos hominum labores,momentanea blandimenta gulæ,ſtercoris fine condemnat,& oſtendit mentibus conſecratis Deo , totum quod currimus,quod ſatagimus,quod voramus, in ſeceſſum proiici. Vnde Apoſtolus,Eſcę, inquit,ventri,& venter eſcis,Deus autem & hunc & illas deſtruet. E cōtrario de luxurioſis, quorum Deus venter eſt. Venter autem conturbatus per ieiunia,eſt gula.Pſ.30. 57. Iere.4.e. Gala.1.c.Eccl'i.37.a.Sodalis amico congaudet cauſa ventris.Et venter Behemoth , eſt libido. Iob.40.a.3.b.Vulua etiam eſt occulta & malitioſa carnalium cogitatio.Iob. 38.a. Quæ non ad proferēdam prolem concipit ſubſtantiam corporis,ſed ad explendam nequitiam,cauſam doloris. De hac vulua dicitur Pſ.7.Concepit dolorem & peperit iniquitatem. Venter quoque iniqui, qui non repletur,eſt auaritia.Iob.20.c.Venter adhærens terræ, eſt carnalis conſentiens peccatori.Pſ.43.Huic ventri amarus eſt liber diuinę legis.Apo.10.d.

Peruerſa cogitatio. Auaritia. Carnalis homo.

Hie.ſ.Iſa.44.

Ab vtero eſt Deus auxiliator Iſrael. Iſa. 44. a. quia in vtero Iacob apprehendit plantam fratris ſui, & poſtmodum adeptus eſt primogenituram.Ab vtero etiam eſt Deus auxiliator Iſrael,quia à principio naſcentis eccleſiæ ſeruauit credentes.

Compaſſio. — *Lyra.ſ.Iſa.16.*

Venter interdum eſt compaſſio.Iſ.16.d. Super hoc venter meus ad Moab quaſi cithara ſonabit,nempe per compaſſionem.

Errores hæreticorum. — *Glo.ord.ſ.Dan. 2.*

Venter ſtatuæ æneus,deſignabat regnum Macedonum.Dan.2.e. ſignificat etiam doctrinā ad inanem gloriam directam.

Au.cont.Adim.25

Vterus hæreticorum, eſt vbi formant ipſi diſcipulos , hoc eſt, doctrina eorum erronea. Datur autem hæreticis aut Iudæis venter vacuus,aut vulua ſine liberis,ne videlicet proficiāt in docendis erroribus.

Limbus. Profundum. — *Hie.ſ.Ionam 2. Rup.ſ. Ionam 2. Lyra.ſ.Eccleſia.51*

Venter ceti,vbi fuit Ionas, ſignificare poteſt limbum , in quem deſcendit Chriſtus, qui etiam dicitur venter inferi.Vel deſignat mortemChriſti:aut ſepulchrum eius.Ion.2.a.Matt. 12.c.Venter etiam ſignificat profundum.Eccl'i.51.a.De altitudine ventris inferi.

Paradiſus terreſtris. — *Gre.4.mor.16.*

Venter generis humani, dici poteſt paradiſus terreſtris : in quo genus humanum primo conditum fuit:cuius hoſtia aperuit diabolus,quum perſuaſione ſua callida in corde hominis mandatum cęleſte diſſoluit.Iob.3.b.

Au.de ſacr.ſe.20. Venter aliquando dici poteſt lex:à quo vtero errauerunt Iudæi.Pſ.57.In hoc latebat Ioãnes prænuncians Chriſtum,quia occultè Chriſtus prænunciabatur in lege. Luc.1.c. *Lex.*

Glo.int.ſ.Iſa.48. Ex ventre trangreſſor dicitur Iſrael.Iſ.48.b.népe à tempore egreſſionis ex Ægypto,quando à Deo quaſi in vtero geſtabantur. *Tempus egreſſionis de Ægypto.*

Gre.2.mor.40. Nudus exire dicitur de vtero matris.Iob.1.d.qui tentatus cognoſcit ſe in fide per primam gratiam ſine propriis meritis aut virtutibus genitum.& nudus reuertitur illuc, quum poſt tentationem cognoſcens infirmitatem ſuam,&metuens ne nudatus ſit virtute,per humilitatem ad gratiam robuſtius redit,tribuens diuino adiutorio quicquid virtutis habet. *Cognitio propriæ infirmitatis.*

Gre.4.mor.27.28. & 28.mor.15. Vulua de qua egreditur peccatum,eſt praua ſuggeſtio, quia inde concipitur peccatum in mente. Vulua verò, de qua egreditur peccatum opere perpetratum, eſt ipſa culpa latens. Iob.3.b.10.d.38.a. *Praua ſuggeſtio.*

Gre.21.mor.12. De vtero matris, ait Iob,egreſſam eſſe ſecum miſerationem. Iob.31.b. vt declaret non fuiſſe ſui arbitrii,vt cum ipſo exiret:ſed eſſe ex conditoris munere,à quo illam accepit.

Au.ſ.Pſa.138. Amb.de fuga.ſe.7. Vterus matris,eſt praua conſuetudo Babylonis:ſeu huius mundi:vnde ſuſcipit Deus eum, quem conuertit. Pſ.138.Poteſt etiam venter ipſum mundum ſignificare. *Praua conſuetudo. Mundus.*

Glo.ord.ſ.Gen.43. Vterinus frater Ioſeph erat Beniamin.Ge.43.f. & deſignat Paulum intra vterum ſynagogæ,qui poſtmodum intra vterum eccleſiæ ſuſceptus eſt. *Paulus.*

Ori.ſ.Iſa.hom.7. Iſyc.ſ.Leui.19. Ventriloqui dicebantur, è quorum ventre dæmones reſponſa dabant, qui & pythones dicebantur. Deſignant autem eos,quorum Deus venter eſt.Iſa.8.d.Ventriloqui etiam ſunt, qui quaſi de intelligibili ventre ſui cordis fabulas quaſdam.i. falſas doctrinas & prophetias proferentes,decipiunt.Le.19.f.

Ventus,vide Aer.

ventilare,ventilabrum.

Ventilare,eſt ventum excitare,vel in ventum aliquid mittere,agitare,ac verſare.Item diſpergere,profligare,ac propulſare.Et ventilare frumentum,eſt ipſum in area ventilabro purgare. Ventilabrum autem eſt inſtrumentum ad ventilandum.

Tert. adue.Iudæo. Hie.ſ.Iſa.30.41. Amb.2.de int.5. Ventilare dicitur Chriſtus Gentes, quando quoſquam per fidem & gratiam ducit in cælum,quoſdam verò propter peccata mergit in infernum. Deu.33.c.Iſa.41.d. Ezec.30.g. Et ventilatum triticum aut hordeũ, ſunt boni ſeparati à malis.Et dicuntur boni ventilari ſicut triticum:mali verò ſicut palea.Iſa.30.e. *Separatio bonorum & malorum.*

Hie.ſ.Iere.15. Ventilare dicitur Deus Iudæos in portis terrę. Ieremi.15.b. quando illos adducit ad portas inferi. *Condemnatio Iudæorum.*

Hie.ſ.Iſa.30. Ventilari dicitur triticum aut hordeum. Iſa.30.e. quando in ſcriptura ſacra fit ſeparatio ſpiritus & literę,quaſi tritici & paleæ. *Separatio ſpiritus à litera.*

Hie.ſ.Iſa.29. Au.ſ.Pſalm.43. Ventilantes Ariel, fuerunt exercitus Romanorum deſtruentes Hieruſalem, vel ſunt doctores fideles contra hęreticos.Iſa.29.a.Ventilant etiam fideles inimicos,hoc eſt,profligant & propulſant, quando vincunt dæmones, ſed in Deo, non propria virtute. Pſalm.43. 3.Regum 14.d. *Deſtructio Hieruſalem. Vincere dæmones.*

Hie.ſ.Eze.32. Ventilans cornu Pharao.Eze.32.a.deſignat diabolum perſequentem bonos. *Diabolus perſequens bonos.*

Hil.ſ.Mat.can.2. Amb.ſ.Luc.3. Euc.form.ſpirit.4. Ventilabrum in manu Chriſti:deſignare poteſt vim diſcretionis eius:vel ius diſcriminandorum meritorum: ſeu examen iuſtitię Dei. Mat.3.c. Luc.3.d. Ventilabrum quoque dici poſſunt tentationes,quæ bonos & malos examinant,ac diſcernunt. *Vis diſcretionis Chriſti. Examen iuſtitiæ Dei. Tentationes.*

venuſtus,quære Decorus.

vepres,vide Spina.

ver.

Ver,eſt anni pars temperata,quando videlicet tempus tranſit ab hyeme in ęſtatem.

Hie.ſ.Pſ.73. Ver dicere poſſumus,quando Sancti in hoc ſeculo bonis florent operibus.Pſ.73.

Ori.ſ.Cant.hom.4. Aug.ſ.Pſ.73. Vernum tempus,nouitatem vitæ poſt hyemem infidelitatis ſignificare poteſt, & quietem quæ ſequitur poſt tentationes & tribulationes.Gen.35.b.48.b.Exo.34.c. Pſ.73. *Nouitas vitæ.*

Verberare,verbera,vide Flagellare.

verbum,vide Sermo.

verboſus,Loquax.

Verboſus dicitur,qui nimium loquitur tam dicenda,quàm non dicenda effutiens, & verboſi amici Iob,ſunt hęretici loquaces.Iob.11.a.16.d. *Hæretici.*

Vereri,vide Timere.

Verecundia, Verecundari.

Ari.2.Rhetori.6 Verecundia,eſt dolor quidam,ac perturbatio ex malis aut præſentibus aut futuris,quę infamiam inferant,quæ iuuenibus accommodatur. Vereri autem, aut verecundari, eſt verecundia affici.

Veredarius,vide Curſor.

Verenda,Veretrum,quære Genitalis.

Vergere, vide Declinare.

Vermis.

VErmis dicitur animalculum quod ex putredine generatur, vel in plantis, aut fructibus, vel in aliis animalibus, aut etiam in terra, dictum à vertendo, quod ſeſe torquendo vertat, & repat.

Chriſtus. — *Ori.ſ.Luc. ho.14. Dionyſ.cæl. hier.2. Hie.ſ.Ion.4. Au.epi.49.q.6.& epiſt.120.*

Vermis de carne ſine concubitu naſcitur, qua ratione Chriſtus dicitur vermis, & non homo, quia non ex ſemine extrinſecus adueniente, ſed interius manente genitus eſt de Virgine: & dicitur vermis & non homo, quia filius hominis, & non vetus homo. Pſalm. 21. Iob. 25.b. Et dicitur vermis matutinus, qui abſtulit vmbram Ionæ, hoc eſt, vmbram legis. Ionæ 4.c.

Verbum Dei. Conſcientia. Remorſus conſcientiæ. — *Ori.ſ.Matt.ca.13. Amb.ſ.Luc.14. Hie.ſ.Iſa.66.& ſ. Marc.9.*

Vermis quoque dicitur verbum Dei, quod peccantis conſcientiam rodit, nec vnquam moritur. Ipſa etiam conſcientia, ſeu remorſus eius eſt vermis, qui non moritur, ſed pungit, & dolorem infert peccantibus, & ipſe dolor vermis dicitur, & in malis ſera conſcientia eſt vermis, qui non moritur, ſed manet ſemper in inferno. Pro.25.c.Iſ.51.c.66.g.Mar.9.d.

Apoſtoli. — *Hie.ſ.Iſa.41.*

Vermis Iacob dicti ſunt Apoſtoli. Iſa. 41. d. quia contemptibiles habebantur, & tamen vt vermis terram penetrat, ita ſermo Apoſtolicus Gentium ciuitates, & corda duriſſima penetrauit.

Natura vitiata, & conſuetudo peruerſa. — *Gre.13.mor.21.& 15.mor.26.& 16. mor.21.31.*

Vermibus dicit Iob, mater & ſoror. Iob. 17. quia quantum ad materiam corruptibilis carnis, & de putredine proceſſimus & cum putredine venimus, quam portamus. Spiritualiter autem, mater natura, & ſoror conſuetudo vermes ſunt, quia ex natura corruptibili & cõſuetudine peruerſa cogimur, vt quaſi quibuſdam vermibus, ſic inquietis cogitationibus in mente fatigemur. Carnis enim natura vitiata, & conſuetudo peruerſa, quia innumeras curas in corde infirmitatis noſtræ generant, bene mater & ſoror vermes vocantur. Mordent enim animum curæ, dum inquietant. Quia enim natura eſt vermium momentis ſingulis inceſſanter moueri: non immerito ſignatur nomine vermium inquietudo cogitationum. *Inquietudo cogitationum.* Peruerſæ itaque mentis dulcedo, vermis eſt, quia inde delectabiliter paſcitur, vnde per inquietudinem inceſſanter agitatur. Iob.21.d.24.d.

Homo ex Adã propagatus. — *Gre.17.mor.9.*

Dicitur primus humani generis parens homo, nõ filius hominis: ex quo quiſquis prodiit, non ſolum homo, ſed filius quoque hominis fuit. Sicut ergo ex homine filius hominis, ita ex putredine naſcitur vermis. Vnde rectè homo putredo, filius verò hominis vermis vocatur. Primus quippe homo putredo, non vermis: quia & ſi per mortem putruit, non tamen ex putredine per natiuitatem venit. Qui autem hominis eſt filius, vermis dicitur, quia iam ex mortalium corporum corruptione propagatur. Iob.25.d.

Exercitus Romanorum. — *Ruper.ſ.Ion.4.*

Vermis, qui corroſit, & ſiccauit hæderam Ionæ, fuit exercitus Romanorum, qui deſtruxit Hieruſalem. Ion.4.c.

Peccatum. Carnalis delectatio. Gula. Auaritia. — *Glo.ord.ſ.Iob.17. Amb.ſerm.34. Beda ſ.Exo.16.*

Vermis etiam dici poteſt peccatum. Iob.17.d. Mater mea & ſoror mea vermibus. 1. Mac. 2.g. Vermis etiam, eſt carnalis delectatio, & vermes in manna, deſignant fructum immoderatæ gulæ, & etiam auaritię malum. Ideo ſolum generabantur in manna, quod aliqui ex gula aut auaritia, in craſtinum reſeruabant. Exo.16.c. Vermis autem de manna, eſt de verbo Dei contempto, qui conſcientiam rodat.

Pœna æterna. — *Hie.ſ.Iſa.14.*

Vermes in manna pœnam æternam ſignificare poſſunt, quę datur indigne ſumentibus corpus Chriſti. Exo.16. e. Vt autem vermis viuit in corpore, ita pœna in damnatis tamdiu durabit, quamdiu permanebunt peccata. Iſ.14.c.1.Cor.11.f.

Vernaculus.

Vernaculum dicitur omne, quod domi noſtræ naſcitur, vel quod in noſtra eſt patria. Interdum autem ſumitur pro verna, qui eſt ſeruus domi noſtræ natus.

Nutritus in fide. — *Iſyc.ſ.Leui.22.*

Vernaculus ſacerdotis, eſt in fide nutritus, & in domo Chriſti eccleſia per parentum fidem educatus. Le.22.b.

Religioſi. Cælibes. — *Glo.int.ſ.Gen. 14*

Vernaculis expediti ad bellum, deſignare poſſunt religioſos ab omnibus mundi impedimentis excuſſos, & ad prælium aduerſus diabolum paratos. Gen. 14.c. Poſſunt itidem cælibes deſignare.

Opera legis. — *Amb.2.de Abr.11.*

Vernaculi Abrahę, ſignificare poſſunt legis opera, vel ea ſeruantes, qui per ea non ſunt hęredes diuinæ promiſſionis. Gen.15.a.17.d.Iere.2.c.

Motus naturales. — *Amb.2.de Abr.11.*

Vernaculi, qui circunciduntur, ſunt motus naturales, qui circuncidendi ſunt, & reprimendi ne ſuperfluant. Gen. 17.d.

Senſus. — *Philo.quis rerum diuin.hæres.*

Vernaculus etiam, qui non eſt hæres, eſt ſenſus, qui non peruenit ad intelligentiam veritatis. Gen.15.a.

Verſus.

Verſus, carmen dicitur, quod dum fit, ipſa verba variè huc illucque vertuntur, & ad principium reuertuntur. Sumitur autem ſępè pro linea ſeu ordine.

Diuerſæ virtutes. Dona Spiritusſ. — *Glo.ord.ſ.Exo. 28.*

Verſus lapidum rationalis. Exo.28.c. diuerſas virtutes indicant in pectore ſacerdotis firmandas. Idem deſignant verſum cathenarum & retiaculorum in columnis, quas ſtatuit Salomon in templo, & etiam dona Spiritusſancti in ipſis Sanctis. 3. Reg.7.c.

Verſutus.

Verſutus homo ſumitur in bonum pro prudenti. Pro. 12. d. qui celat ſcientiam, quando nõ poteſt carnalibus loqui, aut ne det margaritas porcis.

Beda ſ. Pro. 12. — *Prudens.*

Vertere, Verſare, Verſatilis.

Vertere, eſt rem ab vno latere, aut facie in alterã mutare, & conuertere, vt vertit Deus malum in bonum. Gen. 50. d. Item voluere. Eſther 2. b. Menſis duodecimus vertebatur. Trãſferre. 2. Re. 14. c. Vt verterem figuram ſermonis. Verſare autem, eſt ſæpe vertere, & verſatile, quod vertitur.

Glo. int. ſ. Pro. 12.

Vertens Pharao nomen Ioſeph in Saluatorem mundi. Ge. 41. f. nomen Chriſti futurum expreſſit.

Amb. 1. offi. 14. Ruper. 1. ſ. Exo. 17. — *Incarnatio Chriſti. Reſurrectio. Intelligentia ſpiritualis.*

Verſa virga in colubrum. Exo. 4. a. 7. b. deſignat filium Dei hominem factum. Verſus verò coluber in virgam, deſignat reſurrectionem Chriſti, vel tempus iudicii, quando iudicabit in virga iuſtitię. Vel vertitur virga in colubrum, quando litera legis deducitur in ſpiritualem intelligentiam, & veram ſapientiam, vel quum crucis Chriſti prædicatio facta eſt Dei ſapientia.

Glo. ord. ſ. Thre. 3. — *Vindicta & miſericordia Dei.*

Vertere dicitur Deus manum ſuam, aliquando quidem dum iuſtè in reos debitam exercet vltionem, nonnunquam verò, quando miſericorditer à vindicta ſententiam ſuſpendit. Thren. 3. a.

Glo. ord. ſ. Iſa. 45. — *Fugare. Vincere hæreticos & philoſophos.*

Vertere interdum, eſt fugare, & vertit Deus hoſtes Iſrael in tumultum, quando Philoſophi cum hæreticis inaniter pugnant, & vtrique à Catholicis confunduntur. Iſa. 9. b. Et vertit in furorem hariolos. Iſ. 44. d. Vertit etiam dorſa regum ante faciem Cyri, quum per prædicatorem vincit hęreticos & philoſophos. Iſa. 45. a.

Amb. ſerm. 28. Au. ſ. Pſal. 40. Gre. 23. mor. 23. — *Caro infirma Chriſti. Afflictio corporis.*

Verſatum dicitur ſtratum Chriſti in infirmitate. Pſ. 40. quando Verbum factum eſt caro, quę eſt infirma. Verſatur etiam ſtratum in infirmitate, quum corpus affligitur ad ſalutem: & quum non permittitur homo quietè frui in hac vita his rebus, quas ſine peccato amat, quando videlicet omne, quod ſibi homo parauit ad requiem, hoc Deus occulto iudicio mutat in perturbationem.

Ricar. de S. Vict. 4. de arcam yſti. 10. — *Tranſitus literæ ad ſpiritum.*

Verſi vultus Cherubim ad propiciatorium dicuntur eſſe, quando ad contemplationem vnitatis & Trinitatis diuinæ ſumimus ſimilitudines à creatura rationali. Verſi quoque erant ad exteriorem domum, quia & teſtamenta nobis, qui adhuc foris ſtamus, ſunt condita. 3. Reg. 6. c.

Glo. int. ſ. Leui. 13. Gre. ſ. Ezec. ho. 3.

Verſa cutis in candorem. Le. 13. b. deſignat legis literam verſam in Euangelicam claritatem & ſpiritualem intellectum. Sic vertuntur deſertæ in vbertatem, quum ſterilitas literæ legis conuertitur in vbertatem ſpiritus. Iſ. 5. d. Et aquæ amarę legis vertuntur in dulcedinem euãgelii. Exo. 15. d.

Glo. ord. ſ. Exo. 4. — *Venire ad fidem.*

Verti aquam in ſanguinem, eſt populos ad fidem ſanguinis & paſſionis Chriſti venire, Exod. 4. b. 7. c.

Rup. 1. ſ. Exo. 17. 3. Glo. ord. ſ. Exod. 7. — *Mutari gloriam Dei in idolum. Decipere ſimplices.*

Mutatur etiam aqua in ſanguinem, quum quis mutat gloriam Dei in imaginem corruptibilem creaturæ. Item cùm ſapientia Scribarum applicata eſt ad ſanguinem Chriſti fundẽdum. Item quum boni & ſimplices occiduntur, vel decipiuntur à philoſophis, vel hæreticis. Euenit autem hoc Aegyptiis, quia ipſi in aqua pueros occiderunt. Vertitur quoque Iudæis aqua in ſanguinem, quum non attingere tentant de ſcripturarum fluentis quod malè intelligunt ad ſuam damnationem.

Glo. int. ſ. Exo. 14. Glo. ord. ſ. Eze. 41. — *Ariditas mũdanæ ſapientiæ. Tribulationes huius vitæ.*

Verti aquam in ſiccum. Ex. 14. e. eſt mundanam ſapientiam exſiccari per Spiritumſanctũ.

Verſum ædificium templi ad viam reſpicientem ad mare. Eze. 41. b. deſignat in hac vita ſemper adeſſe tribulationes.

Gre. 20. mor. 31.

Vertitur in luctum cithara eccleſiæ, & organa in vocem flentium, in extremis perſecutionibus: quia quum pacis tempore per alios parua more citharæ, per alios verò more organi, magna & ſonora prædicabat, in tempore perſecutionis eos, qui prędicationis cantum non audiunt, deplorat. Iob. 30. b.

Gre. 13. mor. 20.

Vertunt noctem in diem cogitationes diſſipatæ. Iob. 17. c. quia nonnunquam iuſtus amplius placet ex aduerſitate mala perpeti, quàm ex proſperitate terrenæ diſpenſationis cura fatigari.

Gre. 3. mor. 8. 17. Ori. ſ. Ier. hom. 3. — *Cognitio fraudis dæmonum. Pœnitentia.*

Verti dicitur dies in tenebras. Iob. 3. a. quãdo aduerſa eſſe intelligimus ea etiam, quæ proſpera dæmones pollicentur, & quando antiquus hoſtis qualis eſt ſeiens, talis à nobis perſpicitur etiam ſub blandimentis latens: ne fictis proſperitatibus, quaſi ex diei lumine, illudat, & veris miſeriis ad peccati tenebras pertrahat. Vel quando culpa in ipſo delectationis exordio, ad quem perditionis finem rapiat, videtur: quum videlicet noſmetipſos diſtrictè punientes, ipſa delectationis prauę blandimenta per diſtricta pœnitentiæ lamenta cruciamus, & quum flendo inſequimur, quicquid in corde taciti ex delectatione peccamus. Verſa eſt Babylon in deſertum. Ier. 50. c. quando relictus eſt ſtatus peccati per pœnitentiam.

Gre. 18. mo. 16. 17. Hu. ſ. lib. 28. — *Fortitudo pœnitentiæ.*

Vertitur lapis in æs. Iob. 28. a. quando dura mens ſuperni amoris igne liquefacta, & ad veram fortitudinem commutatur, vt peccator, qui prius inſenſibilis extiterat, poſtmodum & per autoritatem fortis, & per prædicationem ſonorus fiat.

Beda ſ. Gen. 19. — *Exemplum cauendi.*

Verſa vxor Lot in ſalem. Ge. 19. f. deſignat exemplum eius condimentum eſſe, vnde alij ſaliantur, & ſibi caueant. Ideo dixit Dominus noſter: Mementote vxoris Lot.

Mutatio gloriæ temporalis in luctum. Lapſus in errorē ex ſuperbia. — *Gre.15.mor.5.6.*

Verti dicitur panis hypocritæ in fel aſpidum in vtero ipſius.Iob.20.b.quando ſatietas tranſitoriæ delectationis ex laudibus & honoribus,in retributionis fide ad amaritudinem vertitur,& fel aſpidum,hoc eſt malignorum ſpirituum perſuaſio , fuiſſe cognoſcitur , quod hic laus gloriæ eſſe credebatur.Vel certè panis ſcripturæ ſacrę in vtero illius in fel aſpidum intrinſecus vertitur : quia dum de ſacræ legis ſcientia gloriatur , vitæ potum conuertit ſibi in veneni poculum:& inde reprobus moritur, vnde ad vitam erudiri videbatur. Vel nonnunquā hypocrita,dum doctrinæ verbo ad oſtentationem ſtudet , diuino iudicio cæcatus , hoc ipſum verbum prauè intelligit,quod malè quærit. Quum autem in hęreſeos errorem labitur,cōtingit ei,vt ſicut de felle aſpidum,ſic infælix de pane moriatur,& in doctrina ſua mortem inuenit,quia in verbis vitæ,vitam minime quęſiuit.

Exhortatio proximi. — *Gre.16.mor.16.* — *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Verti dicitur ad dexteram,qui de virtutibus gloriatur,ad ſiniſtram vero: qui peccatorum delectationibus conſentit.Iob.23.b.

Verſus gladius vniuſcuiuſque in proximum ſuum dicitur.1.Reg.14.c.quando in religione per verbum Dei vnuſquiſque in proximo perimit vitia.Vel generaliter quilibet Chriſtianus alium per exhortationes conuertere conatur.

Victi à diabolo. Contemptus præceptorum. — *Gre.34.mor.5.* — *Hie.ſ.Ier.2.& ſ.Zach.7.*

Verti dicuntur lapides fundæ in ſtipulam ipſi Leuiatham. Iob.41.c. quia tempore Antichriſti omnes prædicatores eccleſiæ reputabit infirmos.

Vertere terga,eſt fugere,& terga vertunt,qui vincuntur à diabolo.Gen.14.b.1.Re.4.a.Et vertunt tergum ſeu ſcapulam Deo,qui eius contemnunt pręcepta,ſicut e diuerſo vertunt illi faciem,qui obtemperant.Ier.2.f.32.f.Zac.7.f.

Gre.ſ.1.Reg.4.

Vertere etiam terga dicuntur hęretici, quando non poſſunt reſiſtere rationibus prædicatorum eccleſiæ.1.Reg.4.a.

Inquietudo phantaſmatum. — *Glo.ord.ſ.Exo.8.*

Verti puluerem in ſcyniphes.Exo.8.d.eſt mentem inquietari phantaſmatis & ſophiſmatis dialecticorum.

Inanis gloria. — *Gre.ſ.1.Reg.14.*

Verſus populus ad prædam.1. Regum 14.e. deſignat prædicatores ad proprias laudes conuerſos.

Peruerſio doctrinæ ſacræ. Lapſus viri iuſti. — *Hie.ſ.Iſa.1.64.*

Verſum argentum in ſcoriam, eſt doctrina ſacra in errores,per hęreticos immutata. Vel eſt vir iuſtus factus vitioſus.Sic vertuntur deſiderabilia in ruinam , quum quis cadit à ſtatu gratię peccando.Iſa.1.f.64.d.

Auditus verbi Dei ſine operib. — *Hie.ſ.Eze.33.*

Vertunt ſermones Dei in canticum,qui ſic eos audiunt,vt audire ſolent Poetarum carmina in theatris,nec ſeruant opere ipſos ſermones. Eze.33.g.

Hie.ſ.Hoſe.7. Rup.ſ.Hoſe.7.

Non reſeruatus panis.Hoſ.7.b.deſignat hæreticos minimè ad fidem conuerſos. Item Iudæos obſtinatos.

Motus cælorum. Sol. — *Phil.de Cherubim. Aug.2.de gen.con. Manich.2.3.*

Verſatilis gladius ad cuſtodiendum paradiſum.Gen.3.d.motum cælorum ſignificare poteſt: vel ipſum Solem,qui verſatur.

Liberū arbitriū — *Geor.Venet.Cant.1 tomo 7 cap.21.*

Verſatilis etiam gladius dici poteſt liberum arbitrium hominis,quo reuerti poteſt in paradiſum per pœnitentiam,quia aliquali ignorantia deceptus,& fragilitate attractus cecidit. Diabolus autem nulla ignorantia obuolutus,nec carnis fragilitate circundatus,propria malitia peccauit peccato irremiſſibili,& penitus in Spiritumſanctum.

Varietas tribulationum. — *Au.2.de gen.con. Manich.2.3.*

Gladius præterea verſatilis,tribulationum varietatem deſignat , quibus genus humanum variè affligitur.

Vertex.

Vertex, propriè dicitur de ventis contortis & rotatis in modum turbinis , qui & vortex dicitur. Inde propter flexum capillorum ſumma pars capitis vertex dicitur. Et ab huius ſimilitudine pars montium eminentiſſima vertex appellatur. Et vertex in cælo,deſignat altiſſimas partes cęli,& præcipuè polos & cardines cæli,quo vertice ſtellarum dicitur Deus ſublimior.Iob.22.b.Vertices quoque in ligno dicuntur nodi.Sapie.13.c.Fecit lignum curuum & verticibus plenum.

Caput Chriſti. Chriſtus. — *Glo.int.ſ.gen.49. Hie.ſ.Iſa.2.& ſ.Mich.4. Gre.3.mor.14.*

Vertex Nazaræi in Ioſeph,ſignificabat caput Chriſti.Gen.49.d.Ipſe quoque Chriſtus,qui eſt caput,dicitur etiam vertex.Vnde in vertice montium præparatur mons domus Domini, quia omnes ſunt ſub Chriſto capite,& ipſe eſt ſuper omnem ſublimitatem legis & Patriarcharum ac Prophetarum.Iſa.2.a.Mic.4.a.Et ipſe Chriſtus eſt vertex Iob , quem etiam percuſſit diabolus perſequendo.Iob.2.c.

Virgo Maria.

Vertex ramorum cedri dicitur beata virgo Maria , principatum tenens in genere regio, vnde ſumptus eſt Chriſtus.Eze.17.g.

Ratio. Libertas arbitrii — *Glo.ord.ſ.Iſa.3. Rica.de S.Vict. de ſtat.inte.homin.32*

Vertex filiarum Sion,eſt principale animę , ſeu ratio. Iſa. 3. d. Ieremi. 2. d. Pſalm. 7. 67.

Vertex etiam capitis,dicitur poteſtas liberi arbitrii, vel facultas operandi bonum commodum.Iſa.1.b.

Fides.

Vertex interdū eſt fides,quam polluere nituntur filij Mēpheos,hoc eſt,dæmones.Ier.2.d.

Sublimitas ſenſus aut perfectionis. — *Gre.25.mor.15.*

Vertex collis,eſt ſublimitas ſenſus, aut perfectionis,ſed non ſumma.Vertex verò montis, eſt altiſſimus gradus perfectionis,& eminentia contemplationis. Exod.17. c. 19.d. 24. d. 34.a.Iere.42.b.

Doctor. — *Ori.ſ.Exo.ho.11.*

Vertex aliquando dicitur doctor. Deu. 33. c. Cepitque brachium & verticem.Prouerb. 8.c. In ſummis excelſiſque verticibus. Iſa. 1.d. A planta pedis vſque ad verticem non eſt in eo ſanitas.

Hie.ſ.Iſa.1.28. *Rup.ſ.Amos 1.* — *Principes Iudæorum.*

Vertex vallis pinguiſſimæ dicebatur, vbi erat templum Hieruſalem. Ibi dicuntur erraſſe ebrij Ephraim, hoc eſt, hæretici, & ſacerdotes, & Phariſęi, vt vertex dicuntur habentes principalem ſtatum in doctrina & dignitate, qui ideo errant, quia non gloriam Dei, ſed ſuã quærunt. Iſa.28.a. Et vertex capitis, in quo non erat ſanitas, erant principes populi Iudæorum. Iſ.1.b. Vertex etiam Carmeli ſiccatus, ſunt ſacerdotes, Scribæ, & Phariſæi ſine gratiæ & ſynceræ doctrinę rore. Amos 1.2.

Gre.ſ.Cant.4. *Glo.ord.ſ.Deu.33* *Hila.ſ.Pſ.67.* *Aug.epiſt.59.* *Ori.ſ.Num.ho.17.* — *Principes ſeculi.* *Mundanum imperium.* *Voluptates carnales.*

Vertex Sanir, deſignat principes huius ſeculi. Can.4.c. Ipſum quoque mundanum imperium, vertex dicitur. Deu.33.c. Cepitque brachium & verticem. Vertex etiam capilli, dicũtur dęmones, & nimium ſuperbientes. Pſ.67.

Vertex montis Phogor: deſignat culmen voluptatum carnalium. Num.23 d.

Vertigo.

Vertigo, eſt morbus capitis ex frigidis & lentis humoribus ſurſum ex ventriculo aſcendẽtibus ortus, ita vt ſic affecti, occaſione parua ſuccidant.

Hie.ſ.Iſa.19. — *Reprobus ſenſus*

Vertigo dici poteſt reprobus ſenſus hæreticorum, quo ipſorum mentis oculi perturbantur. Iſa.19.c.

Verus, Veritas, Verax

Verum dicitur, quod eſt ſyncerum & ſolidum, & falſo contrarium, & vera oratio, quæ ita ſignificat, vt eſt in re. Verum quoque eſt, quod minimè eſt adulteratum, vt verus color, hoc eſt, natiuus. Verum etiam eſt iuſtum. Deu.21.c. Pondus habebis iuſtum & verum. Veritas autem dici ſolet ipſa adæquatio aut conformitas rei cum intellectu. Item ęquitas, certitudo. Eſt etiam veritas auxilium. Nehe.9.g. Quia veritatem feciſti nobis. Bonum æternum. Eccl'i 17.c. Deſtinauit illis ſortem veritatis. Cognitio Dei. Pſ.24. Dirige me in veritate tua. Confeſſio veritatis. 2.Reg.20.f. Quę reſpondeo veritatem in Iſrael. Effectus iuſtitię. Deu.13.c. Diligẽter rei veritate perſpecta. Fides. Pſ.25. Complacui in veritate tua. Intelligentia. Iſa. 59. Quia corruit in platea veritas. Iuſtitia. Exod. 18. d. In quibus ſit veritas. Operatio vera. 1. Regum 12. d. Seruite ei in veritate. Promiſſi impletio. Eccleſiaſti 17. In veritate enuncio ſcientiam eius.

Arno.ſ.Pſ. 44. — *Deus pater.*

Veritas aliquando ſumitur pro Deo patre. Pſ.44. Propter veritatem & manſuetudinẽ & iuſtitiam. Pſ.142. In veritate tua exaudi me.

Arno ſ.Pſ 35. *Hie.ſ.Iſa.59.* *Aug.ſ.Pſ.84.* — *Chriſtus.*

Veritas dicitur ipſe Chriſtus, qui ait de ſeipſo. Ioan.14.a. Ego ſum via, veritas & vita. Et veritas vſque ad nubes, eſt Chriſtus vſque ad Apoſtolos, quos veritatis cognitione repleuit. Pſ.35.84.88.118. Et veritas corruit apud Iudęos, quum Chriſtus occiſus eſt ab eis, & facta eſt procul, quia tranſiuit ad Gentes. Iſa. 59. c.

Ori.ſ.Ier.ho.13. *& in diue.ho.2.* *Hila.ſ.Pſ.118.* *Ami.ſ Pſ.118. ſe.18.* *Hie.ſ.Iſa.61.& ſ. Zach.8.* — *Vera doctrina.* *Lex noua.* *Impletio veteris legis.*

Verum ſemen vineæ dicitur ea doctrina quæ olim erat apud Iudæos. Ierem.2.d. Et veritas legis Dei fuit in generatione & generationem, hoc eſt, prius in populo Iudaico, deinde in Chriſtiano. Pſ.118. Peculiariter autem veritas dicitur ipſa lex noua, quia vetus dicitur vmbra. Et fit opus in veritate in lege noua, quia non in vmbra legis. Iſa.61.c. Zach. 8.b. Iob. 6. d.21. d. Et veritas, cuius Chriſtus eſt plenus, eſt impletio veteris teſtamenti, figurarumque eius. Ioan 1.b. Pſa.44.

Ori.ſ.Rom.9.

Veritas in Chriſto Ieſu, eſt quæ aliis eſt comitata virtutibus. Veritas verò non in Chriſto eſt, cui deſunt aliæ virtutes, qualis fuit veritas Caiphæ, & ſpiritus pythonis. Rom. 9. a. Pſalm. 29.

Ori.ſ.Iere.ho.13. — *Anima.*

Verum ſemen vineę poteſt etiam dici ipſa anima, quæ vndique bona creata eſt à Deo. Ieremi. 2.d.

Glo.ord.ſ.Exo.28.

Veritas dicebatur eſſe in rationali pontificis, vt deſignaret ſacerdotem debere vacare veritati inquirendę, & docendæ, vtque in ipſo eſſet ipſa veritatis ratio. Exo.27.c. Le.8.a.

Aug.ſ.Pſ.11.

Veritates diminutę à filiis hominum fuerunt, quando Iudęi in paſſionẽ, & cuſtodes in reſurrectione mentiti ſunt aduerſus Chriſtum. Pſ.11.

Gre.11.mora.10. — *Prædicantes doctrinam noui teſtamenti.*

Veraces ſunt, qui veram doctrinam noui teſtamenti prędicant, & commutat Deus labiũ veracium, cũm hi, qui prius cęleſtia prædicando, veraces erant, temporalia diligentes ad terrena corruunt. Quod tamen apertius de Iudęis intelligitur, qui ante incarnationem Domini veraces fuerunt, quia ipſum venturum eſſe crediderunt, atque nunciauerunt: ſed poſtquã in carne apparuit, ipſum eſſe negauerunt. Labium itaque veracium mutatum eſt, quia quem venturum prędixerant, negauerunt prę ſentem. Iob.12.d.

Veſanus, vide Stultus.

Veſci, vide Comedere.

Veſica, Veſicula.

Veſica, eſt folliculus, in quo vrina colligitur. Veſicula autem gutturis in auibus eſt, in qua prius colligunt cibum, qui poſtea in ventriculum inducatur.

Rup.ſ.Leui.7. *Hyſ.ſ.Leui.1.* *Ori.ſ.Exo.ho.4.* — *Memoria.* *Superbia.* *Curioſitas.* *Ira.* *Inuidia.*

Veſicula gutturis. Le.1.d. deſignare poteſt capacitatem memorię, qua bene vtens animus, ſcripturarum ſententias vtiliter congerit.

Veſicula gutturis, eſt vas aptum inflationi: & deſignare poteſt ſuperbiam ex ſuperfluorũ inquiſitione ortam, & elata verba, & curioſitatem. Leu. 1.d. Hæc eſt ſcientia, quæ inflat.

1.Corin.

Vermis conſcientia. Punitio libidinis.

1.Cor.8.a.Coloſſ.2.d.Veſicæ quoque turgentes in Ægyptiis.Exo.9.b. deſignabant inflatam ſuperbiam,iram,inuidiam, vermem conſcientiæ,& perſecutionem eccleſiæ, quæ facta fuit ſub Maximiano Imperatore.Deſignabant etiam punitionem libidinis ex tranſgreſſione præcepti:Non mœchaberis.

Beda ſ.Exo.9. Rup.1.ſ.Exo.36.

Veſpa.

Aculei timoris.

Veſpa, inſecti genus, api ſimile, quæ habet morſum moleſtum hominibus, deſignare poteſt aculeos timoris, vel dæmones. Ioſue 24. c. iuxta Septuaginta, vbi nos legimus Scrabrones.

Au.q.in Ioſu.27.

Veſper,Veſpera,Veſpertinus.

Veſper,dicitur ſtella ſeu planeta, qui & Venus dicitur, quando occidente Sole primus apparere ſolet:qui Græcis dicitur Heſpherus.Accipitur frequenter pro extrema diei parte, quæ & veſpera dicitur.

Chriſtus.

Veſper dicitur Chriſtus,qui occubuit in paſſione, vt eſſet Lucifer in reſurrectione. Iob. 38. d.Nunquid producis Luciferum in tempore ſuo, & veſperum ſuper fines terræ conſurgere facis?

Hie ſ.Iob.38.

Tempus aduentus & paſſionis Ieſu Chriſti.

Veſpera aliquando ſignificat tempus aduentus Chriſti,& paſsionis eius in qua veſpera indurati ſunt Iudæi, ad quam etiam veſperá demorabatur fletus.Pſ.29.54.89.Venerunt Angeli Sodomam veſpere,vt eam ſubuerterent.Gene.19.a.hoc eſt,tempore Dominicæ paſſionis ad infidelitatem ſubuertendam.Et ipſe Chriſtus eſt veſpertinum ſacrificium.Pſ. 147.Le. 23. a.Veſpere quoque offerebatur agnus.Exo.12.a.29.g. Et veſpera in qua curauit Chriſtus multos,deſignauit tempus paſſionis eius.Mat.8.b. 14.b.Eſt autem paſſus Chriſtus ad veſperam, vt nos in hac vita laborare doceret, quouſque veniat manè.Dicitur Chriſtus remanſiſſe ſolus veſpere, vt deſignaret,quomodo relinquendus erat ſolus in paſſione.Mat.14.c.16.a.

Ori ſ.Gene.ho.1. Caſſi.lib.3.cap.3. Amb.1.de Abr.6 Baſi.ſ.Pſ.29. Hier.ſ.Pſ.29.& ſ. Matt.8. Hil.ſ.Mat.Ca.14 Aug ſ.Pſ 54.140. & 1.q.in euan.20.

Cognitio veſpertina Angelorũ. Conſummatio prioris operis. Occulta diſpoſitio rerum in Deo. Cognitio obſcura diuinorum. Fides.

Veſpera in primis diebus creationis mundi.Gen.1.deſignare poteſt cognitionem, quam Angeli habebant de rebus in proprio genere,quę dici ſolet cognitio veſpertina.Vel deſignat conſummationem & perfectionem prioris, vt aliud ſequatur.Vnde in ſabbato ſeu die ſeptimo non ponitur veſpera,vt deſignetur quies perpetua,& continuatio æternæ lucis, nunquam vergens in tenebras.Vel veſpera eſt occulta rerum diſpoſitio in Dei ſapientia, manè verò,quando exterius producuntur, ideo veſpera præcedit manè.Veſpera etiam dici poteſt cognitio obſcura diuinorum,& fides,& in hac veſpera offert incenſum, qui cum hac & pro hac fide gratias agit Deo. Exo. 30.a.Veſpera quoque interdum ſignificare poteſt initium lucis & cognitionis.Pſ.54.Veſperè,manè & meridie,narrabo,& annunciabo.

Ber.ho.1.ſ.Miſſus eſt. Iſyc.ſ.Leui.23. Au.1.de gen.ad literá 17.& 1.de gen.cont.Manic.25. Rup.1.ſ.Gen.3.10. Glo.ord.ſ.Exo.3. Hila.ſ.Pſ.54.

Initium cognitionis.

Veſpera quoque deſignat tempus legis gratię, in quo offertur incenſum orationum gratum Deo.Exo.30.a.Num.28.a.Ad veſperam conuerſi ſunt Iudæi poſt aduentum Spiritusſancti,qui noluerunt conuerti ad prædicationem Chriſti.Pſ.58.In hac veſpera diuidunt ſpolia, quando conuertuntur.Ge.49.d.

Ori.ſ.Num.ho.23. Aug.ſ.Pſ.58.

Tempus legis gratiæ.

Veſpera interdum eſt pœnitentia:& immundus eſt vſque ad veſperam peccator, hoc eſt, quouſque pœnitentiam agat.Le.11.d.14.15.22.a.23.b.Ad hanc veſperam demorabitur fletus. Pſ.29.Poteſt quoque veſpera dici ipſum complementum pœnitentiæ.

Iſyc.ſ.Leu.11. 15. 22.23.

Pœnitentia.

Veſpera videtur ſignificare quietem contemplationis, ſecundum quod ad veſperam ceſſari ſolet ab actione. Iob. 7. a. Si dormiero,dico. Quando conſurgam?& rurſum expectabo veſperam.

Ber.ſ.Cant.ſer.57.

Quies contemplationis. Tempus veteris legis.

Veſpera eſt tempus legis veteris, vel quando tradita eſt, tum quia magna obſcuritate figuræ legis inuoluuntur: tum quia mundus tenebrarum offuſione tenebatur, luce carens, quæ eſt Chriſtus.Exod.16.c.Veſpere comedetis carnes: vnde & veſpere carnes ſacrificiorum comedebantur.

Cyri.3.ſ.Ioan.34. Rup.3.ſ.Exo.14.

Tempus huius ſeculi.

Veſpera aliquando dicitur tempus huius ſeculi,in qua demoratur fletus. Pſ. 29. Et iuſto meridianus fulgor ad veſperum ſurgit,quia quanta ſibi claritas maneat,cum iam occumbere cæpit,agnoſcit.Iob.11.d.A veſpera vſque manè,dicit à tempore huius vitæ vſque ad tempus iudicii.Le.24.a.Veſpertinum quoque ſacrificium dicitur eſſe eleuatio manuum.Pſ.140. quando quis exercet in hac vita opera miſericordiæ,Deo accepta.

Baſi.& Arno.& Hier.ſ.Pſ.29. Iſyc.ſ.Leui.24. Cyri.3.ſ.Ioan.1. Hila.ſ.Pſ.140.

Senectus. Finis vitæ. Mors.

Veſpera aliquando dicitur ſenectus,vt Pſ.89.Veſpere decidat, induret & areſcat.Iſa.5. c. Et veſpera,in qua lupus rapax diuidit ſpolia.Ge.49.d.eſt ſenectus Pauli,in qua ipſe maximè prædicauit.Item illud tempus nouiſſimum,qnando Iudæi conuertuntur.Item finis vitæ,aut ipſa mors,& tunc eſt ſacrificium veſpertinum. Et immundus dicitur aliquis vſque ad veſperam,quia vſque ad finem vitæ ſemper reſidet in homine aliqua immunditia. Num. 19.b. Pſ. 29.103.140.Iob.4.d.

Hie.Cyprian.& ſ.Iſ.5.& ſ.Iob.4. Arno.ſ.Pſ.103. Au.q.in Num.33 Gre.5.mor 28. Beda ſ.Gen.49.

Refrigeſcẽs charitas. Peccatum.

Veſpera etiam dicitur refrigeſcens charitas,vnde primi parentes ad veſperam peccauerũt. gen.3.b.Vnde in hac veſpera eſt defectus lucis gratiæ.Iſ.21.d.Iere.5.b Soph.3.a.Ipſum quoque peccatum veſpera dici poteſt.Veſpere venerunt Angeli Sodomam. gene.19.a. Vt deſignentur tenebræ,in quibus erant habitatores illius ciuitatis.

Hier.ſ.Iſ.27.& ſ. Sopho.3. Beda ſ.Gen.1. Amb.1.de Abra.6 Ori.ſ.Exo.ho.7.&

Sexta ætas mũdi.

Veſpera interdum dicitur ſexta ætas mundi,in qua columba attulit ramum oliuæ virentibus foliis,hoc eſt,Chriſtum mundo. Et in hac vita veſpera habetur ſenſus ſpiritualis legis. gen.8.b.24.g.exo.12.a.16.b.Le.6.c.11.e.15.a.Mat.8.b.

ſ.Leui.ho.4. Hil.ſ.Mat.Can.7 Aug.ſer.75. Beda ſ.Exo.11.

Veſpera præterea dicitur finis mundi, in qua mundus ipſe tendit ad occaſum. Sic venerūt Angeli Sodomam veſpere. Ge.19.a.30.c. Exo.12.a.16.c.18.c.1.Re.14.d.Pſ.58.103.Iſ.17.d.38.c. Eze.33.e.46.a.Zac.14.b.3.Re.17.a. Mat.14.b.20.a. *Finis mundi.*

Ori.ſ.Mat.cap.14. & ho.10. Hie.ſ.Iſ.17. & ſ. Eze.33.46. Au.1.de gen.con. Beda ſ.Exo.16. Gre.ſ.1.Reg.1.14. Glo.int.ſ.Exo.18. Gre.8.mor.10.& 5. mor.28. Hie.& Au.ſ.pſ.64 Rica.de S.Vi.t. de ſtat.inter.homi.27 Gre.29.mor.30.

Veſpera aliquando dicit continuationem operis, & etiam finem ſeu conſummationem operis, & veſpere offert incenſum, qui in fine boni operis gratias agit Deo. Exod. 18. c. 30.a. Pſalm.140. *Operis conſummatio.*

Veſpera aliquando ſignificat tribulationes & tentationes: & ipſum tempus aduerſitatis. Et expectat iuſtus ad veſperam, quando per aduerſitatem cupit deprimere mentem, quæ in proſperis eleuabatur. Et expectat tentationem, quia ſemper ſe contra eam præparat, ne incautum opprimat. Iob.4.d.7.a.11.d.Pſ.64. Hæc veſpera eſt tempus triſtitię. Pſ.29. Ad veſperam demorabitur fletus. *Tribulationes. Tentationes. Tempus aduerſitatis.*

Veſper ſtella quandoque dici poteſt Antichriſtus, & veſperum ſuper terræ filios Dominus conſurgere facit, quia infidelibus Iudæorum cordibus dominari Antichriſtum, eorum merito exigente, permittit. Iob.38.d. *Antichriſtus.*

Veſpertilio.

Veſpertilio, eſt nocturna volucris mediæ cuiuſdam naturæ inter auem & murem, quę congruum à Gręcis nomen accipit Nycteris, eo quod in nocte volitet: non tam voce & cantu reſonans, quàm ſtridore: quæ quum videatur volare, tamen lucifuga eſt, & Solem videre non patitur.

Tert.de cibis Iudaicis. Hie.ſ.Iſa.2. Euc.for.ſpiritu.5. Ori.ſ.Leui.ho.7. Iſyc.ſ.Leui.11. Euc for. ſpiritu. 5. Baſi.exae.ho.8.

Veſpertilio noctu volitans, nec Solis lucem ſuſtinens, deſignare poteſt idola, quę veritatis lucē non ſuſtinent, ſed volant in tenebris, quando coluntur ab errantibus. Vnde & deſignant eos, qui erroris tenebras quærunt. Iſ.2.d. *Idola. Quærētes errorē.*

Veſpertilio etiam circa terram volitans, eos deſignat, qui terrena quærunt, & fugiunt lucē cæleſtem. Le.11.c. Deu.14.b. De his dicitur. Qui male agit, odit lucem. Poteſt etiam ſignificare cogitationes immundas, quas dæmones immittere conantur. *Quærentes terrena. Cogitationes immunda.*

Veſpertilio aliquando ſumitur in bonum.

Veſtibulum.

Veſtibulum, eſt locus ante ianuam domus vacuus, per quem à via ad ædes itur.

Rup.2.ſ. Exo 19. Gre.ſ.Eze.ho.19.

Veſtibulum tabernaculi teſtimonii, aut templi, deſignare poteſt catechiſmum, per quem præparamur ad ingreſſum eccleſię per portam baptiſmi. Et veſtibulum ante gradus portę, eſt humilitas, vel fides, quę requiruntur ad aſcenſum per opera. Eze.40.b.d.41.c.46.a. *Catechiſmus. Humilitas. Fides.*

Hie.ſ.Eze.46.

Veſtibulum etiam tabernaculi teſtimonii, aut templi, vitam præſentem deſignare poteſt, quę eſt aditus ad futuram. Exo.29.f.35.b.40.c. Le.3.b. Eze.40.b.41.c.46.a. *Vita præſens.*

Hie.ſ.Ioel.2.

Veſtibulum quoque dici poteſt reſurrectionis locus, vnde non in illo, ſed inter illud & altare plorare dicuntur ſacerdotes. Ioel.2.d. *Locus reſurrectionis.*

Gre.ſ.Eze.ho. 16.

Veſtibulum intra portam, locum fœlicitatis deſignat, vnde & octo cubitorum dicitur, quia octonarius ad reſurrectionem ſpectat. Eze.40.b.

Gre.ſ Eze.ho.20.

Veſtibulum interius, quod quinquaginta cubitis in longitudine & viginti quinque in latitudine menſuratur. Eze.40.e. deſignat eos, qui æterna meditantur, cæleſtia ſapiunt, in Pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritualibus viuunt. Veſtibulum verò interius, quod exterius reſpicit, & viginti quinque cubitis in longitudine menſuratur, quinque verò in latitudine, deſignat ſimplices, iuxta ſenſus corporeos bene viuentes, qui intus ſunt per fidem & charitatē, ſed foras reſpiciunt per ſimplicitatem. Poteſt etiam per veſtibulum, quod exterius reſpicit, fides inchoantium deſignari, & per veſtibulum interius, fides perfectorum, qui iam per eam virtutibus emicant. Poſſunt etiam per veſtibulum interius præcepta altiora, per veſtibulum verò, quod reſpicit exterius, præcepta adhuc minima figurari. *Locus fœlicitatis. Contemplatiui. Simplices. Fides inchoātiū. Fides perfectorū. Præcepta altiora. Præcepta minima.*

Veſtigium.

Veſtigium, eſt pedis impreſſio, hoc eſt, ſignum, quod à pede relinquitur in puluere, vel in luto, aut ſimilibus. Eſt etiam veſtigium imitatio. 4.Reg.19.c. Siccaui veſtigiis pedum meorū omnes aquas. Pſ.17. Ezech.43.b. Imitator. Eccl'i.21.a. Qui odit correptionem, veſtigium eſt peccatoris. Greſſus. Ge.33.c. Ego ſequar paulatim veſtigia eius. Via. Ge.41. Nullum ſaturitatis dedere veſtigium.

Veſtigia Dei, benignitatem illius viſitationis deſignare poſſunt: quibus nimirum progredi ad ſuperna prouocamur, quum eius ſpiritus afflatu tangimur, & extra carnis anguſtias ſubleuati, per amorem agnoſcimus contemplandam autoris noſtri ſpeciem, quam ſequamur. Item dona eius, per quæ eum cognoſcimus, quem non videmus. Item rationem creationis. Iob.11.b. *Viſitatio Dei. Dona Dei. Ratio creationis.*

Gre.10.mor 9. Gre.16.mor.16.17.

Veſtigia etiam Dei & quaſi quidam greſſus ſunt ipſæ, quas cernimus, operationes eius, quibus bonus quiſque maluſque regitur, quibus iuſti iniuſtique ſuis ordinibus diſponūtur, quibus & ſubiectus quiſque, ad meliora quotidie ducitur, & aduerſus ad deteriora corruens toleratur. Iob.23.c. De quibus nimirū greſſibus Propheta dicebat. Viſi ſūt greſſus tui Deus. Nos itaque cū virtutem longanimitatis atque pietatis eius intuemur, & intuentes imitari contendimus, quid aliud, quā greſſuū eius veſtigia ſequimur? quia extrema quædā eius operationis imitamur. Hæc enim Patris ſui veſtigia veritas admonebat imitari, quādo dicebat. *Opera Dei. Opera Chriſti.*

Mat.5.g. Orate pro perſequentibus & calumniantibus vos: vt ſitis filij Patris veſtri, qui in cælis eſt, qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos& malos. Vel veſtigia eius, ſunt opera humanitatis Chriſti, quæ nobis imitanda propoſuit. Veſtigia quoque Dei, quæ non cognoſcuntur, ſunt opera Chriſti, quæ non cognouerunt Iudæi, vel ſunt operum ſecretorum ſigna. Pſ. 76. Item eius exempla. Pſ.17.

Exempla Chriſti. — *Aug.ſ.Pſ.76. Euc.ſer.ſpirit.2. Hie.ſ.Pſ.17.*

Quaſi veſtigium hominis nubecula, dici poteſt caro Chriſti, qui factus eſt filius hominis. 3.Regum 18.g.

Caro Chriſti. — *Aug.ſer.20.*

Veſtigia pedum noſtrorum, quæ Deus conſiderat, ſunt intentiones operum noſtrorum, quas Deus examinat. Iob.13.d.Pſ. Vel veſtigia pedum, ſunt noſtra malè acta. Nam pes in corpore eſt, veſtigium in via, & plerumque dum quædam prauè agimus, intuentibus hoc fratribus, exemplum malum præbemus, & quaſi inflexo extra viam pede, ſequentibus veſtigia diſtorta relinquimus, dum per noſtra opera ad ſcandalum aliena corda prouocamus. Demum ipſa exempla, quæ ex operibus relinquuntur, ſiue bona ſiue mala, veſtigia dicuntur, & veſtigia gregum, ſunt exempla malorum. Cant.1.c. Et veſtigia pedum eccleſiæ, ſunt exempla bona minorum. Iſa.70.c.

Intentiones operũ. Opera mala. Exempla ſiue bona ſiue mala. — *Gre.11.mor.25.& ſ.Cant.5.*

Veſtigia gregum, deſignare poſſunt infimum locum in eccleſia. Cant.1.c.

Infimus locus eccleſiæ.

Veſtigium pedis regis Aſſyriorum, deſignare poteſt tentationes diaboli. Iſa.37.c.

Tentationes.

Veſtire, Veſtis, vide Induere.

Vetare, vide Prohibere.

Vetulus, vide Senex.

Vetus, Veteranus, Veteraſcere, vide Antiquus.

Vexare, vide Moleſtus.

Vexillum.

Vexillum, eſt ſignum, quo in exercitu aut claſſe imperatores vtuntur.

Vexilla, ſecundum quæ caſtrametabantur filij Iſrael. Num.2.a. deſignant proprias cuiuſque virtutes.

Virtutes. — *Ori.ſ.Nu.ho.2.*

Via, Iter, Semita, Callis, Viator.

Via eſt, per quam omnibus ambulare licet, quæ & iter dicitur, quanquàm iter ſæpe pro ipſa profectione ponatur. Semita autem eſt via anguſta. Via etiam dicitur conuerſatio. Nu.22. f. Peruerſa eſt via veſtra. Finis. Iob.3.d. Viro cuius abſcondita eſt via. Libertas. Pro.13.a. Iuſtitia cuſtodit innocentis viam. Locus. 1.Reg.11.b. Nunquid non de via longiori veniſti? Mos. 4. Reg.17.b. Reuertimini à viis veſtris peſſimis. Pars. Eze.8.b. Leua oculos ad viam aquilonis. Tranſitus. Gen.3.d. Ad cuſtodiendam viam ligni vitæ. Iter etiam, opus. Gen.32.c. Iacob iter noſtrum inſequitur. Progreſſus, ſeu curſus. Gene.24.c. Vtrum proſperum iter ſuum feciſſet Deus? Pſ.18. Exaltauit, vt gigas ad currendam viam. Semita etiam dicitur cogitatio. Iob.13.b. Obſeruaſti omnes ſemitas meas.

Via eſt dux euntium, feſtinantium curſus, ignorantium ſecuritas, & quædam neſcitarum rerum magiſtra. Peculiariter autem dicitur via Chriſtus, qui dixit de ſeipſo. Ioann.14.a. Ego ſum via. Et ipſe dicitur initium viarum Dei. Prou.8.c. Geneſ.28.d. Exod.3.f.13. Pſalm.14.26. 66.76.79.88.100.109.118.143. Mat.2.b. Luc.12.g.18.g. Iſa.30.e. Malach.2.b. Et ipſe eſt via pacis, & via regia, & via munda, & ſancta. Num.21.e. Iſa.5.g.35.b. Et via, contra quam ſpectabat Eli, eſt Chriſtus. 1.Reg.4.c. Ipſe eſt via humilium. Amos.2.c. Nahum.1.c. Ipſe quoque dicitur ſemina. Iob.28.b 38.b. Et via æterna, qui eſt vita æterna. Pſalm. 138. In hac via, aut potius iuxta eam ponunt ſuperbi & hæretici nobis laqueos & ſcandala. Pſ.141. Apoc.16.c. Via orientalis, eſt ipſe Chriſtus ducens ad verum Orientem. Eze.40.b. Et via virtutis Dei. Pſ.101.

Chriſtus. — *Hila.11.de Trini. & ſ.Pſ.66. Ori.ſ.Luc.ho.35. & ſ.Nu.ho.12. & in diuer.ho.3. Arn.ſ.Pſ.109.118. Baſi de Spiritu ſancto 8. Hie.ſ.Amos 2. & ſ.Iob.28. Aug.ſ.Pſ.138.141. Gre.ſ.1.Reg.4. & ſ.Eze.ho.15.16. & ſ.Pſ.101.*

De viis Domini, angelorum & hominum & etiam dæmonum ponuntur mala à Bernardo. Pſ. Qui habitat, ſermone 11.12.

Semita auis. Iob.28.b. deſignat incarnationem & opera Chriſti, quę ignorauit Synagoga, quia noluit rectè conſiderare. Via quoque Dei ſunt opera Dei. Iob.26.d.40.c. Pſ.24.50. Iſa. 55.c. In his viis oſtendit ſe ſapientia. Sapi.6.c. Viæ quoque Dei, ſunt illuſtrationes diuinæ, in quarum initio iam Deus poſſidebat ſapientiam. Pro.8.c.

Incarnatio & opera Chriſti & Dei. Illuſtrationes diuinæ. — *Gre.18.mor.21.& 32.mor.24. Hie.ſ.Iob.26. Beda ſ.Pro.8.*

Via vnius diei, dici poteſt vnitas Trinitatis, quam euangelica prædicatio gentibus introduxit. 3.Reg.19.a.

Vnitas Trinitatis.

Itinera æternitatis Dei. Haba.3.b. dicuntur, ſiue quia æternitatis illius ad nos venire dignata eſt, ſiue quòd ſemper à principio mundi vſque ad incarnationem ſuam venerit ad Sanctos & factus ſit in ſingulorum manu ſermo Dei, atque in vniuerſis vincentibus ſuperauerit.

Hie.ſ.Haba.3.

Via Domini inperueſtigabilis, deſignat miſericordiam & veritatem, quia per eas cuius vult miſeretur, & quem vult indurat. Pſ.24.137. Rom.11.d. Et generaliter occulta iudicia Dei, ſunt viæ nimium exaltatæ à viis noſtris. Iſa.55.c.58.a. Vias autem Domini docet, qui oſtendit Deum miſericordem eſſe pœnitentibus, iuſtum verò peccantibus. Pſ.50.

Miſericordia & veritas Dei. Iudicia Dei. — *Aug.epi.105. Gre.ſ.Pſ.50. Fulgen.ad Traſimundum.*

Iter proſperú, eſt iter crucis Chriſti. Pſ.67. quod ſequentes, proſperè ad fœlicitaté perducimur.

Iter crucis Chriſti. — *Arn.ſ.Pſ.67.*

Viæ Dei multæ, ſunt mandata, & Prophetæ, & Apoſtoli, via verò vna, in qua eſt manendum, eſt Chriſtus. Pſal.118. 127.137. Viæ quæ ſunt mandata, in docendo quidem ſunt viæ, in

Mandata Dei. — *Hil ſ.Pſ.118. Chry.ſ.Gene.ho.4.*

ambulando vero ſemitæ.Iſ.2.a.48.d.64.b.Ier.2.d.Mal.2.b.Rom.11. d. Viæ quoque Sanctorum, ſunt generalia Domini mandata: & ſemitæ iuſtitiæ, arctiorum vitæ cæleſtis inſtituta: quæ ſolis perfectis acceſſibilia ſunt.Pro.2.b.Via autem Domini, dicitur fortitudo ſimplicis. Prou.10.d.quia ſeruando mandata fit fortis.Viæ quoque duræ, ſunt præcepta grauia nolentibus ſeruare: vel ſunt opera laborioſa pœnitentiæ.Pſ. 16.Et ſemita iudiciorum Dei, ſunt labores præceptorum,& tribulationum:quibus nos probat Deus.Iſ.26.d.35.c 40. a. 58. d. Via quoque Domini,eſt ſacra doctrina & præcepta:& via recta eſt via mandatorum Dei. Iſa. 30. c.33.b.42.c.49.c.57.c.62.d.Ier.31.b. Et viæ,& ſemitæ antiquæ,ſunt doctrina legis & Prophetarum. Et ſemitæ Dei exaltantur,quando litera legis ad ſpiritualem ſenſum eleuatur. Iſ. 49. d.Semita autem mandatorum Dei,ad difficiliora præcepta refertur.Pſal.24 36.76. 129. 142. Gen.18.c.Exo.18.c.13.c.32.b.Hæc eſt via publica & regia,per quam omnes fideles ire debent in terram promiſſionis.Nu.20.c.21.e.Hæc dicitur via vinearum Iob 24.c. 31. b. Et via vitæ. Pſ.15.17.22.66.Mich.4.a.Prouer.8.Matt. 20. d.Mar.10.g.Via bona dicitur doctrina euangelica.Iere.6.d. Et via alia,eſt doctrina Chriſti, quæ ſeparat à viis errorum & peccatorum, & ducit ad Patrem.Mat.2.b.Hæ ſunt viæ populi Dei.Ier.12.d.Et hæc eſt via, in qua ſternebant veſtes Chriſto.Mat.21.a.Hæc quoque eſt via ciuitatis habitaculi, quam Philoſophi nō inuenerunt.Pſal.106.Semita quoque dici poteſt ſpiritus legis, qui eſt in lege noua.Iob 28 a. Itinera Chriſti,quæ diſſipauerunt Iudæi,erant prophetiæ de eo prædictæ.Iob 30. b. Viæ etiā Domini dicuntur lectio veteris & noui teſtamenti, & ſanctarum intelligentia ſcripturarum Hoſe.14.d.

Hie.ſ.Iſ.2. Bed.ſ.Pro.2.10. Hie.ſ.Pſ.16.& ſ. Iſ.30.43.57. & ſ. Ier.5.& ſ.Iob 24 Amb.ſ.Pſ.118 ſe. 1. Hil.ſ.Pſ.66. Ori.ſ.Eze.8.& ſ. Mat.ho 6.13. Cyr.5.theſaur.4. Hie.ſ.Pſ.106 & ſ. ſ.Iob 28.32.& ſ. Ier.12.& ſ.Hoſ 14.

Opera pœnitentiæ. Tribulationes. Sacra ſcriptura. Doctrina euangelica. Sponſio legis. Prophetia. Lectio ſacræ ſcripturæ.

Via aquilæ difficilis,eſt incarnatio & aſcenſio Chriſti: vel vterque eius aduentus in mundum Pro.30.c.Et ſemita auis,quam ignorauit populus Iudæorum,fuerunt opera Chriſti, tā incarnationis,quàm redemptionis.Iob 28.a.d.Et via ſapientiæ, eſt opus redemptionis. Iob 34.c.Et via viri in adoleſcentula,eſt incarnatio Chriſti in virgine.Prou. 30. c. Eadem dicitur via impolluta.Pſ.17.Iter etiam eſt caro Chriſti:vt fatigatur Chriſtus in itinere,hoc eſt, in carne.Ioan.4.a.Via etiam Chriſti.Iſ.57.d.ipſa opera redemptionis ſignificat. Et via putei videntis & viuentis,eſt humilitas paſſionis Chriſti.Gen.24.g. Viæ quoque fuerunt opera prædicationis. Pſ.118.141.Et ſemitæ, ſunt prædicatio eius laborioſa, quæ & ſemitæ iuſtæ dicuntur. Iſ. 26.b.41.a.Et via nauis in medio mari,& via viri,eſt via Chriſti laborantis in hac vita. Prou. 30.c Et iter faciēs Samaritanus,eſt Chriſtus è cælo deſcēdēs,& in hac vita laborans.Luc.10.f.

Amb.de Salo.1. 25. Gre.18.mor.21.& 19.mo.5.& 25.mo. 16. Hie.ſ.Pſ.17. Aug.ſ.Io.tra.15. Hie ſ.Iſ.26.57. Amb.de Salom.4 5.& ſ.Luc.10. Hil.ſ.Pſ.138.

Incarnatio. Aſcenſio. Opera redemptionis. Labor Chriſti. Prædicatio Chriſti.

Via Domini paranda, deſignat corda hominum præparanda Deo.Iſ.40. a. Hanc viam parabat Ioannes Baptiſta diſponens corda hominum ad Chriſtum ſuſcipiendum. Parabantur quoq; corda Gentilium,quum fiebant tractabilia ad fidei ſuſceptionem.Iob 28.d.Pſ.67. 84. Lucę 4. a.

Ath.ſ. Pſ.84. Ori ſ.Luc.ho.21. Hie.ſ.Iſ.40. Hil.ſ.Pſ.67. Gre.19.mor.3.

Cor humanum.

Via in qua ſternebant veſtes.Mat.21.a.deſignare poteſt fidem Chriſti,quę ducit ad templū Dei.Et via,quam dedit Dominus in mari, vt tranſirent filij Iſrael,eſt fides, per quam venerūt Gentes ad eccleſiam:vnde in aquis,torrentibus,& in Iordane,& in deſerto dicitur Deus potuiſſe viam ſalutis.Iſ.43.c.51.d.Et via ab Ægyptiis in Aſſyrios,eſt vnitas in fide.Iſa.19. d. Hęc eſt via vna,quam dat Deus fidelibus,vt ſeruentur in eccleſia.Ier.32.g.Et ſemita,dicitur fides. Iob 28.a.Via quoque Domini impolluta,eſt recta fides, quam illi pręparamus, vt veniat ad nos. Pſal.17. Et via, à qua errauit ouis,eſt fides & iuſtitia, & virtutes. Luc. 15. a. Via virtutis dicitur patientia.Pſ.101.Reſpondit ei in via virtutis ſuę.Itinere autem incepto ambulare, dicit perſeuerantiam,& profectum.Gen.32.a.Viæ quoque planæ ſunt virtutes.Iſa.40.b.In hac via abſcondunt ſuperbi laqueum, quando dæmones faciunt homines ſuperbire de virtutibus.Pſal.141.

Amb.ſer.24. Hie.ſ.Iſ.41.& ſ. Ier.32.& ſ.Iob 28. & ſ.Pſ.17. Fulgē.ad Traſimū dum 1. Glo.int.ſ.Gen.32. Caſſ.lib.11.cap.6.

Fides. Iuſtitia. Virtutes. Patientia. Perſeuerantia.

Vię Domini aliquando dicuntur angeli præſidentes eccleſiis. Mich. 4. a. Docebit nos de viis ſuis.

Via Dei aliquando dici poteſt reſurrectio corporum:quæ & via vitę dicitur.Pſ.15.17.

Via regia,dici poteſt ſancta Dei eccleſia:quę eſt iter veritatis. Eſt etiam via regia, quando quis rectè ſentit de Chriſto,non aſcribens,quæ deitatis ſunt, humanitati, neque è diuerſo. Nu.21.c.Via etiam regia eſt,quum quis ex libero animi inſtituto eſt iuſtus, & quę inter defectum & nimietatem tenet medium. Quod in ternione medium eſt, principatum habet, vtrinque contigua coaptans, vinculo inſolubili latera ſibi tanquàm regi adhærentia,ipſumque ſtipantia.Et callis iuſti rectus ad ambulandum, eſt imitatio operum Chriſti recta, quæ etiam eſt via regia.Iſ.26.b.45.c.Pro.2.a.

Hie.ſ.Mic.4. Amb.ſer.74. Epiph.2.contra hæreſ.Tomo 1. Cyr.dial.5. Cle.Alex.7 Strom. Phil.de creat.principis. Hie.ſ.Iſ26.57. Bed.ſ.Pro.2. Hie.ſ.Iob 38. Cyr.5.theſau.4. Rup.ſ.Ier.16.

Angeli. Reſurrectio corporum. Eccleſia. Recta intelligentia de Chriſto. Medium inter virtutem & vitium.

Via aliquando ſumitur pro homine:vt quum dicitur Iob 38.c.In qua via habitat lux. Sancti quoque dicuntur vię,qui poſſunt monendo alios ad Deum ducere.Pro.8.a.Ier.6.d. State ſuper vias.Hi ſunt vię Sion,quæ lugent. Thr.1.b.

Hil.ſ.Mat.can.12 22. Baſi.ſ.Pſ.1. Amb.de Ioſeph.14 & epi.18.& ſ.Luc 14.

Homo. Sancti.

Via dicitur aliquando vita pręſens,ſecundum quam,quandiu hic viuimus, ſumus viatores.Genes.6.b.42.a.45.g.49.c.2.Reg.15.a.Luc.12.g.Hæc eſt via Euphrate,vbi ſepulta eſt Rachel,quæ habet viatores.Ge.35.c.48.b.Et ipſum tempus ſeculi,via dicitur. Mat.22.a.Item temporale imperium.Pſ.57.79.Thr.1.d.Et via reſpiciens mare, eſt via tribulationum huius ſeculi.Eze.41.b.Exod.4.f.18.b.33.a.Deut.6.b.25.d.Iob 16.d.Pſal.24.In hac via bibit Chriſtus de torrente.Pſ.109.Et via veſtibuli templi deforis,deſignat labores huius vitæ.Eze. 46.a.In via dicuntur eſſe,qui nulla pręſentium cupiditate tenentur. Luc.14.e. Semita quoque anguſtior, dicitur via iuſtorum in hoc ſeculo.Gen.49.c.

Aug 83.q.61.& 1.ſer.de.in mont. & de decem chordis. Gre ſ.1.Reg.15.& 13.mor.13. Hie.ſ.Eze.41.46 & ſ.Pſ.109.

Vita præſens. Tempus huius ſeculi. Temporale imperium. Tribulationes huius vitæ.

Officium prædicationis. Via Samuelis deſignare poteſt officium prædicationis.1.Reg.8.a.Gen.45.g.In viam ſuam abiens Anna,deſignat eccleſiam venientem ad prædicationem gentium.1.Reg.1.c. Via quoque fit populo Dei per flumen Ægypti, quum prædicatio Apoſtolorum ſine impedimento extenditur ad gentes. Iſ.11.d. Dicitur quoque Deus viam feciſſe in mari equis ſuis quando in mundo,aut Gentilitate dedit locum prædicatoribus.Et ſemitæ nubium, ſunt ſanctæ prædicationis viæ.Iob.37.c. *Ori.ſ.Nu ho.19.&ſ.Pſ.35.ho.5. Bed.ſ.Gen.49. Gre.ſ.1.Reg.1.8.&19.mor.6.& 27.mo.24.*

Apoſtoli. Semitæ Dei dicuntur aliquando Apoſtoli,per quos in Chriſtum credidimus, & ambulamus in ſemitis Dei,quando fidem & opera illorum imitamur.Iſa.22.a.Mic.4.a. *Hie.ſ.Iſ.11. Hie.ſ.Mic.4.*

Viam poſuit Deus procellis ſonantibus.Iob. 28. d.quando prædicatoribus ſuis ad corda hominum terrore venturi iudicij percuſſa aditum fecit. Sic dedit viam ſonanti tonitruo. Iob.38.c. *Gre.18.mo 6.&19.mor.16.*

Partes pœnitentiæ. Triplex doctrina. Confeſſio reſurrectionis. Confeſſio Trinitatis. Via trium dierum.Exo. 3.f.5.a.ſignificare poteſt,iuxta Origenem,corpus,animam,& ſpiritum.Vel tres partes pœnitentiæ.Vel triplicem doctrinam,rationalem,moralem, & naturalẽ. Vel facta,dicta,& cogitata. Vel dicit confeſſionem reſurrectionis, quæ facta eſt in Chriſto tertia die.Vel dicitur,vt longius recedamus à terminis impietatis.Et via trium dierum Niniue,eſt confeſſio Trinitatis in mundo:via verò vnius diei,confeſſio vnitatis.Ionæ 3.a. *Ori.ſ. Exo.ho.3. Cyr. de adorat. in Spiritu & ſancto. Hie.ſ.Ion.3.*

Via cæleſtis. Securitas à tentationibus. Via meridiana templi,deſignat viam cæleſtem,in qua lux pleniſſima eſt.Eze.40.g.Via etiã deſerti,dicitur tranquillitas & ſecuritas à tentationibus.Exo.13.d.Et via pacis eſt, quæ ducit ad Chriſtum,& cæleſtem Hieruſalem. Luc.1.g.Roma. 3.c.Et via Hieruſalem, eſt iter in cælum.Mat.21.a. *Hie.ſ.Eze.40. Glo.ord ſ Exo.13. Ori.ſ.Mat.ho. 14.& ſ.Rom 3.*

Ceremoniæ Iudæorum. Viæ tẽpli,quæ ſunt introitus templi,ceremonias Iudæorũ ſignificare poſſunt.Ezec.44.b. *Glo int.ſ.Eze.44.*

Opera ſiue bona ſiue mala. Via ſæpè ſignificat opera.Gen.6.b. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam.Pſ.1.36.38. 118.Ier.7.a.10.d.Hoſe.12.a.Agge.1.a.Et via propria deſerenda,ſunt opera mala.Iſa.55.b. Viæ Sion,ſunt exteriores animę actiones.Thre.1.b. Et via gentium,opera gentium. Matth.10.a. Zac.1.b.Vię autem iuſtorum,ſuper quas ſunt oculi,ſunt eorum opera, & affectus. Ierem.6. *Conuerſatio.* d.Et ipſa conuerſatio via dicitur.Gen.33.c.38.d.42.a.Iob.3.d.6.c 13.c.d.17.b.19.a.22.e.23. c. 30.b.31.a.In hac via ſuperbi abſcondunt laqueum, quando noſtris inſidiantur operibus. Pſ. 141.Dicuntur etiam ſemitę, pręcipuè, quę ſunt virtutis & ęquitatis, quia in principio ſunt anguſtię.Pro.4.b.Via non recta,ſed bona, eſt via ſeu conuerſatio imperfectorum, via verò bona & recta,eſt conſiliorum euangelicorum. 1.Regum 12. d. Perfecti enim dicuntur, qui ſeruant conſilia euangelica. Mat.19.c. Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quę habes.Semitę nubium ſunt opera perfecta prędicatorum, conſilia euangelica,& anguſtam viã ſeruãtium.Iob.37.c.Pro.31.d.Conſiderauit ſemitas domus ſuę.Via ciuitatis, ſunt exẽpla bonorum.Pſ.106.Via autem termini, eſt conſummatio operis,vel ſtudium bonę operationis. *Exempla Sanctorum.* 1.Reg 13.d.iuxta hoc iter aduerſarij ſcandalum ponunt.139.Via vinearum, ſunt exempla Sanctorum in eccleſia.Iob.24.e.Hę ſunt calles iuſtorum.Pro.2.d.Via in qua eſt ſerpens,deſignat *Opera intemperantiæ.* opera intemperantię & voluptatis. Via autem, in qua eſt ſerpens bonus, quę eſt recta eſt temperantia. *Hil ſ.Ma.can.10 Amb 1. officio.1. Gre.1.mo.38.& 5.mor.4.& 11 mo. 26.& 21.mo.4. Bed.ſ.Pro.4. Gre.ſ 1.Reg.13.& 27.mor.24. Arn ſ.Pſ 106. Gre.ſ.1.Reg.13.& 16.mor.10. Bed.ſ.Pro.2. Tho.de agricultu.*

Intentio. Via aliquando deſignat intentionem,& itinere vno gradientes vaccæ.1. Reg.6.c.deſignant ſimplicitatem intentionis,quę laudanda eſt ſicut è diuerſo duplicitas vituperatur.Eccl. 2. c. Vę peccatori terram ingredienti duabus viis.Et Mat.6.c.Si oculus tuus fuerit ſimplex, totũ corpus tuum lucidum erit.Et Pſ.44.Omnis gloria ſponſę ponitur ab intus.Semitæ,quas cognoſcit Dominus,ſunt intentiones,quas homines ignorant.Pſ.141. *Gre ſ.Reg.6. Aug.ſ.Pſ.141.*

Dogmata Philoſophorum. Gentilitas. Errores hæreticorum. Vię diuerſæ,ſunt varia dogmata Philoſophorum,aut ſectę Gentilium: & etiam ipſa Gentilitas & errores hæreticorum:vnde vocantur ad nuptias.Mat.22.a.Luc.14.e. *Ori ſ.Mat.ho.20. Aug.1 q.in euã.31 & 2. contra Gaudentium 17.*

Tribulationes. Via nauis in medio mari,eſt progreſſus eccleſiæ inter tribulationes.Pro.30.c. Et via confinium,eſt afflictio temporalis,qua tranſitur ad cælum.1. Reg.6.b.vnde Mat.7.b.Arcta eſt via quæ ducit ad vitam.Et Luc.24. d. Nonne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam?Acto.14.b.Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.Hæ viæ in initio conuerſationis dicuntur viæ durę.Pſ 16.99.118. Semita quoque eſt anguſtia, quæ fit per poteſtatem prementis.Gen.49.c. *Gre.ho.36. Amb.de Salom. 4.*

Bona cogitatio. Cogitationes. Via Ephraim,eſt bona cogitatio in corde:& via Bethoron,bona verba in lingua.1.Reg.13. d.Semita etiam,quia anguſtior, quàm via, ipſas cogitationes deſignare poteſt. Iob 13. d. Et ſemitæ auari ſunt ſubtiles eius cogitationes,quibus ſedulo inquirit qualiter pecunias augere poſſit.Prou.1.31.d. *Gre.ſ.1.Reg.13.& 11.mor.25. Bed.ſ.Pro.1.31.*

Deſiderium ſeu appetitus naturalis. Semita dicitur deſideriũ,ſeu appetitus alicuius rei,ad quã homo inclinatur: & ipſi mores. Ibi autem diabolus decipulam ponit,vbi eſſe ſemitã mentis cõſpicit:quia illic periculum deceptionis inſerit,vbi viam eſſe inuenerit propinquæ cogitationis.Iob 18.b. *Gre.14.mor.6.*

Motus virtutis. Itinere,quo venerat,dicitur reuerſus Abraham.Gen.13.a.vt deſignetur bonos virtute moueri, vt proſint aliis, & per eandem ad Deum redire. Vel deſignat incipiendum eſſe ab oratione,& in eadem opus finiendum. *Ambr.2.de Abr.5.*

Aſtutia diaboli. Via aquilæ in cælo, eſt ſubtilitas inimici, quæ circa cæleſtium virorum corda volitat.Via colubri ſupra petram,eſt aſtutia hoſtis venenati,qui inſidiari non deſinit iis, quos in petra fidei fundatos eſſe conſpicit.Via nauis in medio mari,eſt via iniquitatis, quæ per amaras ſeculi huius vndas immundorum ſpirituum flatibus agitatas incedit. Via viri in adoleſcentia eſt, quæ facile mutatur.Pro.30.c. *Bed.ſ. Pro.30.*

Cle. Alex. 2. ſtro. Hil ſ. Pſ. 1. Chry ſ. Mat. ho. 45. Baſi ſ. Pſ. 1. Hie. ſ. Iſ. 13. 57. & ſ. Ier. 2. & ſ. Amos 8. Gre. 7. mor. 14. — *Peccata.*

Via paſſim ſignificat peccata, quæ via malorum & peccatorum dicitur. Et via Sur, tendens in Ægyptum, eſt declinatio in peccatum. Gen. 16. b. Et via peccatorum eſt lata via, & Iudaica opinio eorum, qui nutriti ſunt in lege: vel eorum, qui ex gentibus non ſunt ducti pœnitentia. Pſal. 1. Nah. 2. b. Vel via peccatorum, ſunt peccata & vitia, ad quæ inſtinctu naturæ propenſi ſumus. Et viæ propriæ, ſunt ipſa peccata, quæ homo ſua ſponte operatur Pſ. 9. 48. 54. 118. 138. 145. Secus hanc viam ſunt negligentes, & otioſi, & non intelligentes verbum Dei: in quibus verbum Dei conculcatur. Mat. 13. a Luc. 8. a. Prou. 4 c. Sap. 5. b. Huius viæ ductor, eſt diabolus: qui ducit in viam Ægypti, & in mundana opera. Via vniuſcuiuſque, in quam declinant ſiue ad dextram, ſiue ad ſiniſtram, ſunt errores & peccata: quæ & viæ non bonæ dicuntur. Iſa. 10. f. 53. b. 57. b. 59. b. 65 a. Ier. 2. d. 3. a. 15. b. 16. d. Thr. 4. a. Eze. 36. d. In his viis, eſt vox ploratus, quum peccatores reſipiſcunt. Ier. 3. g. Via Ægypti, & Berſabee, eſt cultus idolorum & errorũ. Amos 4. c. 8. d. Et iter non tritum, eſt iter peccatorum: quia non eſt via regia. Ier. 18. c. Dicitur etiam via mala, & via tenebroſa. Pro. 2. b. Et ſemitæ malorum dicuntur incuruatæ, & inuolutæ. Iob 6. c. 8. c. 30. b. Iſ. 59. b. Iter quoque platearum, eſt via lata peccatorum, quæ ducit ad inferos. Thr. 4. d. Et ipſe mundus. Pſal. 1. In via peccatorum non ſtetit. Via ſerpentis deſignare poteſt veſtigia peccati. Pro. 30. c. Semita ſeculorum dicitur ſuperbia. Iob 22. c. Ab hac ſemita eſt nobis declinandum. Iſa. 51. c. 59. b. Ier. 18. c. Semitæ autem Dodanim, deſignant viam condemnationis. Iſ. 21. d.

Rup. ſ. Amos 4. Bed ſ. Pro. 2. Ori. ſ. Cant. ho. 4. & ſ. Eze. ho. 13. Amb. de Salom. 3. Gre. 16. mor. 5. Hie. ſ. Iſ. 21. — *Errores. Cultus idolorũ. Via lata. Mundus. Veſtigia peccati. Superbia. Via condemnationis.*

Lyr. ſ. Ier. 23. — *Mala exempla doctorum.*

Iter mendacij, eſt in doctoribus eccleſiæ, quum ſuo exemplo faciunt, vt alij iudicent malum bonum, & bonum malum. Ier. 24. c.

Aru. & Hi. ſ. Pſ. 118. Glo. ord. ſ. Exo. 13. — *Diabolus. Tentationes.*

Via iniquitatis dicitur diabolus, aut etiam occaſiones peccati. Pſal. 118. Et via deſerti, ſunt variç occaſiones tentandi. Ier. 12. c. Via quoque terrç Philiſthiim. Exo. 13. d. deſignat grauiores tentationes occurrentes in principio conuerſionis.

Hil. ſ. Mat. can. 1. — *Mutatio vitæ.*

Via alia dicitur mutatio vitæ prioris in meliorem. Mat. 2. b. Per aliam viam reuerſi ſunt in regionem ſuam.

Glo. int. ſ. Pro. 7.

Viam longiſſimam dicit meretrix abiiſſe virum ſuum. Pro. 7. c. quia vacantes voluptatibus putant ſe longe eſſe à lege Dei, & ab eius punitione.

Gre. 14. mor. 18.

Semita interdum dicitur via, qua volumus euadere flagella. Iob 19. a. Semitam meam circumſepſit & tranſire non poſſum. Hoſ. 2. b. Semitas ſuas non inueniet.

Hie. ſ. Iſ. 51. Gre. 14. mor. — *Anima.*

Quaſi per viam tranſire dicuntur dæmones, per animam vitiis ſubiectam tranſeuntes. Iſ. 51. g. Et latrones, hoc eſt, dæmones viam ſibi in afflictorum cordibus faciunt, quando inter aduerſa, quæ exterius tolerantur, cogitationes quoque prauas immittere non deſiſtunt. Iob 19. b.

Gre. 24. mor. 11. — *Miracula diaboli.*

Semita poſt Leuiathã lucet. Iob 41. d. quia quorum corda diabolus penetrat, eorum opera prodigiis illuſtrat: vt nimirum tantò altius eorum mentes in erroris tenebris teneat, quãtò per eos foris quaſi potentius lucem de miraculis oſtentat.

Veſtigium.

Semita aliquando dicitur veſtigium. Iob 30. b. Oppreſſerunt quaſi fluctibus ſemitis ſuis.

Aug. ſ. Pſ. 8. — *Occulta mundi.*

Semitæ maris, dicuntur occulta huius mundi, quæ perambulant piſces maris, hoc eſt, curioſi. Pſalm. 8.

Gre. 7. mor. 17. — *Affectiones terrenæ.*

Semitæ Theman, dici poſſunt diſſolutæ affectiones rerum terrenarum Iob 6. c.

Actiones temporales.

Itinera Saba dici poſſunt actiones, quibus homo ſe rurſum implicat in his, quç dereliquit. vt quando per affectum cognationis redit aliquis ad temporalia, quæ reliquerat. Iob 6. c.

Gre. 25. mor. 13. — *Grauius ira Dei cauſa.*

Viam fecit Deus ſemitæ iræ ſuæ. Pſal. 77. quia via latior eſt, quàm ſemita: & ſemitæ iræ ſuæ viam facere, eſt iræ cauſas diſtrictè iudicãdo dilatare, vt qui illuminati rectè agere noluerunt, iuſtè cæcati adhuc faciant, vnde amplius puniri mereantur.

Hie. ſ. Ier. 14. — *Chriſtus.*

Viator declinans ad manendum, fuit Chriſtus in terra. Iere. 14. d. Nam à ſummo cælo fuit egreſſio eius, & cucurrit viam, vt gigas, & occurſus eius vſque ad ſummum cæli Pſ. 18.

Hie. ſ. Eze. 39. Gre. 15. mor. 27. — *Peregrini in hac vita.*

Viatores ſunt, qui ſeculum iſtud tanquàm peregrini pertranſeunt, qui præſentem vitam viam ſibi eſſe, & non patriam attendunt, qui in dilectione prætereuntis ſeculi cor figere deſpiciunt, qui non remanere in tranſeuntibus, ſed ad æterna peruenire concupiſcunt. Ezec. 39. c. Iob 21. d.

Gentiles.

Viatores Iſmaelitæ, deſignant Gentiles ad fidem venientes. Gen. 37. e.

Viaticum.

Glo. ord. ſ. Deu. 25. — *Opera bona.*

Viaticum, quicquid iter agendi cauſa neceſſarium eſt, ſiue cibus ſit, ſiue pecunia ad victum expendenda. Deu. 15. c. Ioſ. 9. a. Poteſt autem viaticum deſignare opera ad futuram vitam neceſſaria.

Vibrare.

Vibrare, eſt mouere, & quaſi vi agitare: vt vibrare gladium, vel haſtam.

Baſi. & Aug. ſ. Pſ. 7. — *Vindicta Dei.*

Vibrare dicitur Deus gladium, quando præparat vindictam. Pſ. 7. vel vibrauit gladium, quando Chriſti humanitas in iudicio malis apparebit terribilis.

Hie. ſ. Iob 39. Gre. 31. mor. 25. — *Ornantes hæretici errores. Perſequentes prædicatores.*

Vibrare dicitur haſta & clypeus ſuper equum. Iob 39. c. quando hæretici in ſuis mendaciis vtuntur ornato ſermone: vel quando graues exercentur perſecutiones ab infidelibus contra prædicatores. Et vibrat clypeus, quando perſecutor ſæuiens, poſtquàm prædicatoris corpus ſupplicio percuſſit, auditorum cor quaſi clypeo verbis ſuæ diſputationis munit.

Præparata ſententia contra diabolum. Vibrare dicitur haſta contra Leuiathan. Iob 41.d.quando Deus in diaboli interitu diſtri-ctam minatur ſententiam.Haſtam quippe vibrare eſt,æternam mortem ex diſtricta animad-uerſione præparare. *Gre.34.mor.6.*

Vice,Viciſſitudo,Vicarius.

Viciſſitudo,eſt alteratio & mutatio,quæ per vices fit:vnde & vicarium eſt,quod pro alte-ro quaſi æquale redditur.

Vicia.

Vicia,eſt genus grani,ſeu leguminis, cuius herba capreolos habet vt vitis.Eius ſemen pa-rum differt à lente.Eze.4.c.Iſ.28.g.vbi Septuaginta dicunt Far. Poteſt referri ad minores & ſimplices in eccleſia,ſicut & Gith. *Glo.ord.ſ.Iſ.28.* *Minores in eccleſia.*

Vicinus,Finitimus.

VIcini dicuntur,qui eundem colunt locum, & quorum domus parum à ſe inuicē diſtant. Non dicitur Deus è vicino:quaſi ſola vicina, aut præſentia nouerit: ſed eius cognitio ad remotiſſima quæque extenditur.Ier.23.d. *Glo.int.ſ.Ier.23.*

Exiſtentes in gratia. Angeli. Vicini Dei dicuntur appropinquantes illi meritis & gratia.Iſa. 33. b. Et angeli ſunt vicini Chriſti,quos conuocat ad congratulandum ſuper oue inuenta.Luc.15.a. *Gre.ho.34.*

Gentiles. Sancti. Vicini fidelium erant Gentiles.Exod.12.a.Pſal.79.Ab his petit vidua vaſa vacua implenda oleo gratiæ.4.Reg.4.a.Item Sancti:quos aſſumimus in ſacrificio,quum dicimus, Commu-nicantes & memoriam venerantes,&c.Et vicinior ciuitas loco cadaueris, eſt Gentilitas cre-dens ſcripturis prænunciantibus mortem Chriſti.Deut.21.a. *Rup.1.ſ.Exo.7.& 1.ſ.Deut.7.*

Fideles ex Gentibus. Sequentes literā cum Iudæis. Vicini Iudæorum,erant fideles ex Gentibus,vel ſunt,qui ſequuntur cum Iudæis occiden-tem literam.Iſ.33.d.Ier.6.e. *Hie.ſ.Ier.6.*

Iudæi & Gentiles. Mali Chriſtiani. Vicini Chriſti dicuntur Iudæi & Gentiles, qui non ei adhærebant, nec in eadem domo exiſtebant.Vicini etiam ſunt mali Chriſtiani,quibus fit opprobrium Chriſtus, vel ſunt, qui volebant fidem accipere,ſed malorum Chriſtianorum ſcandalo retrahuntur.Pſ.30.88. *Amb.3.de fide.5. Aug.ſ.Pſ.30.*

Hæretici. Vicini eccleſiæ peſſimi,ſunt hæretici, qui non ſunt in eccleſia,ſed iuxta eccleſiam, in ali-quibus concordantes,in aliquibus diſſidentes.Ier.12.d. *Hie.ſ.Ier.12.*

Dæmones. Vicini Hieruſalem erant Ægyptij,quia eorum imitabantur vitia Iudæi.Vel ſunt dæmones vicini naturæ humanæ,quia vtrique intellectuales.Eze.16.c.Vicini quoque dicuntur dæmo-nes,qui nunquàm à nobis recedunt,vt tentent.Pſ.78. *Ori.ſ.Eze.ho.7. Hie.ſ.Eze.16. Arn.ſ.Pſ.78.*

Scientia naturalis. Vicina,à qua poſtulantur vaſa.Exod.3.g.1.a.deſignat ſcientiam verorum quæ apud Genti-les habetur. *Glo.int.ſ.Exo.3.*

Caro. Vicina caro dicitur de carne,quæ animæ copulata eſt,tanquàm illi vicina.Leu.13.e.

Mali. Vicini noſtri dicuntur mali,quia in hoc mundo permiſſi ſunt bonis, donec in iudicio fiat ſeparatio.Pſ.78.79. *Aug.ſ.Pſ.78.*

Plebs Iudaica. Vicina partui vxor Phinees.1.Reg. 4. d. deſignabat plebem Iudaicam cogitantem effun-dere malitiam,quam in Chriſtianos conceperat. *Gre.ſ.1.Reg.4.*

Tentationes recenter conuerſorum. Vicinitas terræ Philiſtiim deſignat tentationes orientes in initio conuerſionis.Exo.13.d. *Glo.ord.ſ.Exo.13.*

Finitimi Tyri,dicuntur ædificaſſe Tyrum,vt non ipſa ſuperbiat,quaſi ſeipſam ędificauerit, ſed dicatur ei,Quid habes quod non accepiſti?Eze.27.a. *Glo.int.ſ.Eze.17.*

Victima, vide Sacrificare.

Victus.

Victus,eſt omne illud,quo viuimus,cuius allegorias potes quærere in verbis, Cibus, & Comedere.

Vicus,Viculus.

Viri ſpirituales. Vicus,eſt pars vrbis,qui ex multiplicatis domibus fit, eſtque anguſtior platea.Conſtat au-tem vrbs ex pluribus vicis,tanquàm ex membris. *Gre.ſ.Can.3.*

Vici ciuitatis, ſunt ſpirituales viri in eccleſia, qui dum ad cæleſtia toto corde gradiuntur, anguſtam viam tenent,qua ad vitam perducantur.In his quærit ſponſa ſponſum, quando in eis quærit,quod imitetur.Cant.3.a.

Videre,Cernere,Præuidere.

VIdere,eſt actus potentiæ viſiuæ per organum oculorum,qui potiſſimùm cognitioni de-ſeruiunt,&in hoc viſus cęteris ſupereminet ſenſibus,quorū actibus,quatenus cognitio-ni deſeruiūt, videre attribuitur,& quū aliquid mente percipimus,videre illud dicimus, ſicut & ipſa mens oculus dicitur.Itaque videre interdum,eſt audire.Exo.20.c. Cunctus autē populus videbat voces.Cauere.4.Reg.6.g.Videre quum venerit nuntius.Cognoſcere.Gen. 2.c.Adduxit ea ad Adam,vt videret,quid vocaret ea.Laudare. Matth.6.a.23. a. Vt videantur ab hominibus.Comparere.2.Reg.14.f.Faciem regis non vidit.Confirmare.Ier.11.d.Videam vltionem tuam ex eis.Conſiderare.Geneſ.20.e.Quid vidiſti, vt hoc faceres? Contemplari. Gen.11.a.Vt videret ciuitatem & turrim.Eligere.Matt.4.c.Vidit duos fratres Simonem, qui vocatur Petrus.Experiri.Gen. 8.b. Vt videret ſi iam ceſſaſſent aquæ.Explorare.Geneſ.37. c. Vade,& vide,ſi cuncta proſpera ſint.Illuſtrari. 4. Reg. 6. c. Aperi oculos pueri huius,vt vi-deat.Imaginari.Gen.28.c.Viditque in ſomnis ſcalam.Iudicare.Geneſ.1. b. Vidit Deus quod

eſſet bonum. Perſuadere. Deu. 12. b. Singuli quod rectum ſibi videtur. Pugnare. 2. Paral. 25. a. Videamus nos mutuo. Reſpicere. Gen. 9. d. Patris virilia non viderunt.

Videre in Deo, idem eſt, quod approbare, vt quum dicitur vidiſſe cuncta quæ fecerat, & erāt valde bona. Gen. 1. d. Plus eſt autem quod probatur aſpectu, quàm quod ſermone laudatur. Suo autem vtitur Deus teſtimonio nō alieno ſuffragio, quæ probat Deus videt: & quę videt probat. Propriis autem ſermonibus naturam lucis expreſſit, quæ videndo complacet, quoniam ipſa videndi officium ſubminiſtrat. Vidit etiam Noe iuſtum, quo iudicio ipſe non fallitur, quum homines paſſim fallantur. Gen. 7. a. Ier. 12. a. *Approbatio Dei.*

Videt Deus viam Chriſti, vt opera redemptionis per eum facta accepter. Iſa. 57. d. Præuidit etiam omnes vias Chriſti, quando omnia prædixit, quæ ad eum ſpectabant. Et viderunt oculi eius imperfectum illius, hoc eſt, humanitatem. Vel oculi alicuius vident imperfectum Dei, hoc eſt, eius deitatem, quam tamen non comprehendunt. Pſ. 138. *Acceptās Deus opera Chriſti.*

Videre etiam dicitur Deus, quando facit nos videre: & videt, quæ fecerat bona, aut valde bona: quando facit, vt nos ſpiritu eius videamus. Qui enim produxit cælum, & prioſquā formaret, ſciebat formandi cæli pulchritudinem, loquitur eo modo, quo nos homines imbecillitate circundati intelligere poſſimus. Gen. 1. d. Pſ. 58. 138. Iob 28. d. *Faciens Deus videre.*

Videre præterea dicitur Deus, quum examinat. Gen. 11. a. Deſcendit autem Dominus, vt videret ciuitatem & turrem. Pſ. 32. Vidit omnes filios hominum. Sic videbit Deus diſcumbentes, quando in iudicio omnes examinabit. Mat. 22. a. Iſ. 59. d. Et vidit Ieſus ficum, eam videlicet iudicaturus. Mat. 21. b. Et videt poma conuallium, quando per ſuperiores examinat inferiores. Cant. 6. d. *Examinās Deus*

Videre quoque dicitur Deus eos, quibus præſtat auxilium, & quorum miſeretur. Gen. 16. d. 22 c. Exo. 3. a. Pſ. 79. Et videre dicitur, quando adiuuare decernit. Ezec. 16. a. Et vidit opera Niniuitarum pœnitentium, vt eorum miſereretur. Ionæ 3. d. Et vidit Ieſus turbas per miſericordiam. Mat. 14. b. Pſ. 58. Et vidit pater à longe filium prodigum. Luc. 15. d. quia ante opera digna pœnitentiæ præuenit peccatorem ſuo auxilio. Iſ. 63. d. Zach. 9. b. Sic vidit Chriſtus Nathanaelem, quando miſertus eſt generis humani. Ioan. 1. g. 11. c. Et viſus hominis, eſt miſericordia redemptoris. Iob 7. b. *Auxilium Dei. Miſericordia Dei.*

Videre rurſum dicitur Deus, quando reprobat Geneſ. 11. a. 18. c. Et dicitur videre peccata, quando certam decernit vindictam, quam reprobi nequeant euadere. Ier. 7. b. Iſa. 57. d. 59. a. Itaque non videt malum Deus, vt probet: videt verò, vt iudicet. Et quaſi non videns dicitur Deus, quando diſſimulat punitionem peccatorum. Iſ. 57. c. Iob 11. *Reprobatio Dei.*

Vidit oculus Dei omne precioſum, quando ante conſpectum eius, eſt adimpletio, *ſiue effectus* ſuæ voluntatis, collatis eccleſiæ immenſis beneficiis. Iob 28. b. Vidit etiam *omne* precioſum, quando elegit humiles. Sic vidit Nathanaelem ſub ficu, hoc eſt, ſub vmbra legis, vnde eum elegit. Ioan. 1. g. Et vidit cæcum à natiuitate. Ioan. 9. a. Vidit etiam Deus patres Iſrael, vt prima poma in cacumine ficus, quando elegit patriarchas & apoſtolos. Hoſ. 9. c. Et vidēs Ioſeph Beniamin. Gen. 43. f. eſt Chriſtus eligens & conuertens Paulum. Videns quoque Ieſus maximam multitudinem venientem ad ſe. Ioan. 6. a. Deſignat prædeſtinationem & vocationem ſaluandorum. *Electio Dei. Prædeſtinatio & vocatio.*

Vidiſſe dicitur Ieſus turbas. Mat. 5. a. quando expertus eſt miſerias huius vitæ. *Expertus Ieſus miſerias.*

Videre vltionem volebat Chriſtus de perſecutoribus, non de iis, qui conuertendi erāt ad pœnitentiam ſed qui perſeueraturi erant in nequitia. Ier. 11. d.

Videns Iſaac camælos venientes cum Rebecca, deſignat Chriſtum recipientem gentiles ad fidem. Gen. 24. g. *Receptio gentilium ad fidem.*

Videre aliquando ſumitur generaliter, vt includat etiam cognitionem aliorum ſenſuum, vt quum populus dicitur vidiſſe voces. Exo. 20. c. vbi deſignatur, diuina pręcepta intellectu potius videri, quàm audiri.

Viſus in ſanctis angelis, clariſſimam ſignat aciem, qua diuinis hauriendis luminibus inhiāt, ſimplicemque prætерea illam, & liquidam, nihilque obluctantem, ſed motus celeritate conſtantem, puramque & patulam ſuſcipiendis abſque perturbatione vlla diuinæ claritatis fulgoribus: qualitatem videre autē dicuntur aquæ Deum, hoc eſt, angeli præpoſiti aquis. Pſ. 76. *Intellectus angelicus.*

Videre faciem Dei, eſt eius diuinitatem intueri, quod erit videre Deum in iubilo. Iob 33. d. Videre autem facie ad faciem, licèt ſit claram eius habere cognitionem, tamen aliquando eſt videre eum per aliquam ſpeciem, quæ plurimum mentem eleuet. Gen. 32. g. Exo. 33. c. Videt autem Deum in carne qui videt eum reſuſcitatus. Iob 19. b. Videre in vſu ſcripturæ idem ſignificat, quòd habere, quemadmodum illud, Videas bona Hieruſalem: Et, Tollatur impius, ne videat gloriám domini. *Viſio beatifica. Viſio per ſpeciē. Habere Deum.*

Vident omnes homines Deum. Iob 37. d. quia omnis homo eo ipſo, quo rationalis eſt cōditus, debet ex ratione colligere, eum qui ſe condidit Deum eſſe. Quem nimirum iam videre, eſt dominationem illius ratiocinando conſpicere. Et vident opera domini in profundo, qui ſecreta eius mirabilia cognoſcunt. Pſ. 106. *Cognitio Dei per creaturas.*

Non videt homo Deum ſi venerit: nec intelligit, ſi abierit: quia poſtquam ſemel ſponte oculos perdidit, incertus eſt de tentatione, vtrum probet, an traducat: & de bonis vtrum hic delectos remunerent, an in via nutriant, vt ad patriam perducant. Iob 9. b. 23. b. *Ignorantia futuræ gratiæ.*

Left margin notes: [illegible] de Exa. 9 … Hie. ſ. Iſ. 57. Hil. ſ. Pſ. 138. Ori. ſ. Gen. ho. 8. Aug. 11. confeſ. 31. … Hil. ſ. Mat. … Ori. ſ. Mat. cap. 14 … Hie. ſ. Iſ. 57. Fulgen. ad Traſi. 2 … Hie. ſ. Iob 28. Gre. 18 mo. 13. Cyr. 6 ſ. Ioan. 13. Hie. ſ. Hoſ. 9. Amb. de Ioſeph. Cyr. ſ. Ioan. 11. Rup. 4. ſ. Mat. Hie. ſ. Ier. 11. Phil. de mig. Abr. Dionyſ. cel. hierar. 15. Ori. ſ. Ier. 14. Iſy. ſ. Leui. 16. Gre. 14. mor. 33. & 24 mor. … Gre. Nyſ. de Beatitudinibus. Gre. 27 mor. 3. Arn. ſ. Pſ. 106. Gre. 9 mor. 11

Cognitio incarnationis & paſſionis Chriſti.

Vidit Abraham diem Chriſti, Ioan 8.g. hoc eſt, vel incarnationem Chriſti, iurante ſeruo ſub eius femore: vel paſſionem in immolatione Iſaac: vel Trinitatem, quando tres vidit & vnum adorauit. Videns autem Abraham poſt tergum arietem. Gen.22.c. indicauit præcognitionem futuræ paſſionis Chriſti. Et videns Moſes poſteriora Dei, deſignauit cognitionem humanitatis Chriſti in vltimis temporibus: vel Iudæos credentes poſt paſſionem Chriſti, vel credituros in Chriſtum in poſtremo tempore. Exo.33.d. Et videns Balaam viſionem Omnipotentis. Num.24.a. deſignauit reuelationem & conuerſionem Iudæorum in fine mundi futuram. Videre autem dicuntur Ioſeph ante mortem, qui fidem Chriſti in hac vita amplectuntur. Geneſ.45.g. 46.d. Non viderunt autem bonum dies antiquorum patrum. Iob.9.d. quia non viderunt Chriſtum incarnatum, quem deſiderabant videre. Viſiones etiam Iacob deſignabant præuiſam incarnationem Chriſti ab ipſo. Gen.28.c.32.g. Videntibus filiis Iſrael, iniit Deus pactum cum eis. Exod.34.b. poteſt dici de incarnatione, quando filius Dei viſibilis apparuit.

Cyr.6.ſ.Ioan.11. Lyr.ſ.Leu.11. Aug.q.in Exo. 154.& epiſt.112. & ſ.Pſ.33. Glo.ord.ſ.Gen.45. Gre.4.mo.22.

Cognitio Chriſti. Cognitio paſſionis Chriſti. Cognitio diuinæ vindictæ.

Videns Rebecca Iſaac, deſignat cognitionem, quæ accipitur de Chriſto. Gen.24.g. Videre quoque Chriſtum incarnatum: eſt videre Deum facie ad faciem. Geneſ.32.g. Videre quoque faciem Ioſeph, eſt videre Chriſtum. Geneſ.43.a. Et videt iuſtitiam Dei, qui videt Chriſtum. Cernens populus opus Dei terribile, deſignat cognitionem paſſionis Chriſti pro peccatis noſtris illatę, vel cognitione terribilis vindictę, quam exercet Deus in malos. Exo.34.b. Videt virtutem & gloriam Dei, qui videt Chriſtum. Pſal.62. Et videt lumen in lumine, qui in filio videt patrem. Pſalm.35. Et vidit regem Salomonem in diademate, &c. qui Chriſti contemplatur humanitatem. Can.3.d. Et videt cælos apertos, qui vera confitetur de Chriſto. Act.7.g. Et vident oculi præceptorem, hoc eſt, Chriſtum in carne, vel Deum in mente. Iſa.30.c.32.a. Et videt ingreſſus Dei, qui cognoſcit Deum in homine, vel Chriſtum aſcendentem in cælum. Pſal.67. Et vident pauperes, hoc eſt, Apoſtoli, quæ de Chriſto erant. Pſ.68. Et videt cæcus, quò gentiles cognoſcunt Deum in Chriſto. Mat.12.b. Et vident vniuerſi credentes columnam, hoc eſt, Chriſtum. Exo.33.

Amb.2.de Iacob.4. Tertul.de Trinita. Hie.ſ.Mic.7. Hila.ſ.Pſ.62. Am.exhor.ad virgi.& de inſtitu.virgi.16.& 3 de ſide 3. Tert.aduer.Mar. Arn.ſ.Pſ.67.68. Hil.ſ.Pſ.67.& ſ.Mat.can.12. Gre.ſ.1.Reg.3.

Reuelatio veritatis. Cæcitas Iudæorum.

Viſio manifeſta dicitur eſſe, quum fit reuelatio amatæ veritatis. Viſio verò non manifeſta, deſignat cęcitatem Iudęorum. 1.Reg.3.a. Videt viſionem magnam, qui videt ſecreta Dei, qui & magnalia Dei videre dicitur. Exo.3.a.14.d.19.a.20.d.24.c.

Videre ſecreta Dei. Venientes gentiles ad fidem. Videntes Apoſtoli Chriſtum. Viſio beatifica. Videre myſteria Chriſti. Videre Spiritũ ſanctum in filio.

Videbunt gloriam Dei deſerta, hoc eſt, gentiles, quum venient ad fidem. Videtur autem gloria domini in Hieruſalem, hoc eſt, in eccleſia, vbi videtur iuſtus, nempe Chriſtus. Iſ.35.a. 60.a.62.a. Videre autem non valens Zachæus Ieſum, deſignat gentiles, qui ex hoc, quod terrenis adhærebant, Chriſtum videre non valebant. Luc.19.a. Videbunt autem oculo ad oculum, vel apoſtoli ipſum Chriſtum, vel in gloria omnes beati facie ad faciem, & omnes fines terræ ſalutare Dei. Iſa.52.c. Et vident Chriſtum in Galilæa, qui vident Deum in cæleſti gloria viſione beatifica: vel qui vident Deum in gentibus conuerſis. Mat.28.b. Videbunt autem omnes in iudicio gloriam Chriſti, non vt omnes ſint beati, ſed maieſtatem Chriſti quem cõpunxerunt, videbunt mali ad maiorem condemnationem. Iſ.66.f. Videt populus lucem magnam, quum credendo videt Chriſtum. Iſa.9.a. Videntes Magi ſtellam, ſunt cognoſcentes Chriſtum, aut veritatem. Mat.2 a. Pſ.47. Non videt autem lucem, nec bonum, qui Redemptoris myſteria non cognoſcit. Iob.3.b.9.c. Vident autem lumen in lumine, qui in filio vidẽt Spiritumſanctum. Pſ.35. videre etiam dicuntur aquæ Deum, quando populi ipſum cognoſcunt. Videre dicitur mane gloriam Domini, qui Chriſti vident reſurrectionem, vel in fœlicitate. Exo.16.b. Pſ.5. Et videtur Deus in Sion, hoc eſt, in eccleſia, vel in terra viuentium. Pſa.83. Iſa.38.b. Vident bona Hieruſalem, qui ſunt in cæleſti patria, & vident dies bonos acquirentes vitam æternam. Pſal.33.127. Iob.7.b.

Amb.ſ.Luc.19. Hie.ſ.Iſa.9.& ſ.Iob.3. Aug.3.de conſen. euange.25. Arn.ſ.Pſ.47. Gre.6.mor.22. Hie.ſ.Haba.3. Arn.ſ.Pſ.5.83. Baſi.ſ.Pſ.33.

Iudæi nolentes cognoſcere Chriſtum.

Videntes fratres Ioſeph ipſum Ioſeph à longè. Ge.37.d. deſignant Iudæos nolentes agnoſcere Chriſtum. Non videntes ſolum ſupercadente igne, fuerunt Iudæi, qui igne inuidiæ accenſi, non cognouerunt Chriſtum. Pſ.57. Idem dicitur de non videntibus veritatem. Non vidit etiam lucem, quam expectabat Iudæa, nec ortum ſurgentis auroræ. Iob 3.b.

Glo.int.ſ.Gen.37. Arn.& Aug.ſ.Pſ.57. Gre.4.mo.15.16.

Contemplatio. Propheta. Cognitio Dei in hac vita.

Viſiones Iacob in ſomniis. Gen.28.c.32.g. deſignat contemplationem quæ per quietem à tumultibus ſæculi habetur. Ioſ.5.d. Et videre abſolutè, eſt contemplando cognoſcere. Pſ.44 45. Et videns eſt, qui interna contemplatur, quæ mens carnalium non attendit: videns etiam eſt is, cui remota & abſentia ſunt præſentia, qua ratione prophetæ videntes dicebãtur. 1.Reg.9.b. Videt Dominum ſuper ſolium excelſum, qui in ſublimem gradum contemplationis eleuatur. Iſa.6.a. Et vident filium hominis venientem in regno ſuo, qui poſſunt cum eo in mõtem excelſum aſcendere per contemplationem. Mat.16.d. Luc.21.a. Viſio nocturna, eſt contemplatio & cognitio Dei, quæ in hac vita habetur, quæ ſemper eſt cum obſcuritate, licèt ſit in quiete à tumultibus. Iob.33.b. Et videre dicuntur in foraminibus qui habent lumen ſciẽtiæ, ſed obſcurè, vel vident per oculos, qui ſunt velut foramina. Eccl'æ 12.d. Et videt eccleſia, quum contemplatur conuerſionem gentium. Iſa.60.a. Et videre oculis, eſt attentè & diligenter conſiderare, vel verba Dei, vel eius creaturas. Ezec.44.b. Videntes quoque dicuntur doctores eccleſiæ: quos videntes fabricat Deus. Exod.4.c. Iſa.50.b.32.a. Videns ſomnium Nabuchodonoſor, contemplationis actum deſignat, & videt ſtatuam, quum contemplatur conditionem vitæ humanæ. Daniel.2.a. Videt cælos Dei, qui ſacras ſcripturas contemplatur, & agnoſcit. Pſalm.8. Videns etiam, eſt populus Chriſtianus, qui etiam eſt audiẽs.

Baſi.ſ.Pſ.44.45. Gre.ſ.1.Reg.9. Ori.ſ.Iſa.ho.1.& ſ.Mat.ho.3. Gre.23.mor.21. Hie.ſ.Eccl'æ.12.& ſ.Iſa.30.& ſ.Ezec.44.& ad principiam. Ric.de S.Vict.de ſomnio Nabuc.2.19.22.& de ſecuritate conſcientiæ. Aug.ſ.Pſ.8. Beda ſ.Exo.4. Phi.de migr.Abr.

Gre.25.mor.15. — *Cognitio ſcripturarum. Populus Chriſtianus. Sapientes. Eccleſia.*

Et ſapientes dicuntur videntes, vt olim prophetæ, & videntium locus eſt eccleſia. Iob.34.c. Et viſio dicitur reuelatio & prophetia, etiam ſi fiat auditu. Hoſ.12.c. Ioel 2.g. Et viſiones capitis, ſunt contemplationes mentis, & illuminatio ſenſus ſpiritualis. Dan.2.d.4.a.

Glo.ord.ſ.Exo.34. — *Videntes ſplendorem legis.*

Videntes filij Iſrael cornutam faciem Moſis. Exo.34.d. ſunt videntes ſplendorem legis: in cuius tamen myſteria non valebant intendere.

Ori.ſ.Mat.cap.14. — *Cognoſcere auxilium verbi Dei.*

Videntes Diſcipuli Chriſtum ambulantem ſupra mare. Mat.14.c. ſunt incipientes cognoſcere auxilium verbi Dei in tentatione.

Hie.ſ.Iſa.29. — *Conuerſio ad lucem veritatis.*

Videre dicuntur de tenebris & caligine. Iſa.29.f. qui ab erroribus ad lucem veritatis ſunt conuerſi, & vident tenebras, occulta myſteria cognoſcentes.

Glo.int.ſ.Gen.45.

Videns Iacob plauſtra, & cætera, quæ mittebat Ioſeph. Gen.45.g. deſignat ex Iudæis eos, qui cognouerunt plenitudinem euangelij.

Rup.ſ.Eze.11. — *Sacra ſcriptura tractabilis bonis.*

Quaſi viſio maris, eſt aſpectus rotarum. Ezec.1.d. quia vt inexpertis & corde pauidis tremenda eſt viſio maris, & deſperabilis, expertis autem, & animo conſtantibus adeò tolerabilis, vt non dubitent fragili ſigno ſe committere. Qui ſi flauerit aura placida, velociter atque delectabiliter optatam deferuntur in patriam, ſi autem ventum ſequantur contrarium, & ſydera errantia, non perueniunt ad portum, ſed in fluctibus res pariter amittunt & vitam. Talis viſio rotarum, ſiue rotæ quatuor facies habentis, inertibus & veram fidei virtutem non habentibus, tremenda & inacceſſibilis eſt: ſtudioſis autem & bonam ſpem habentibus, adeò tractabilis, vt non dubitent ſe nauiculæ eccleſiæ, & arbori crucis committere, ad tranſmeandam altitudinem dictorum & ſenſuum, qui multiplices ſunt in lege, & prophetis & pſalmis. Tunc ſi aſpirauerit gratia Spirituſſancti, iſto quaſi delectabili nauigio currunt in illam cæleſtem patriam. Si autem ſpiritum erroris, & vanitatem ſectentur hæreticam, peius in hoc profundo pereunt, quàm ſi paupertatem propriam confitentes nunquam nauigandi ſumpſiſſent audaciam.

Videns Iacob filios Ioſeph. Gen.48.b. Indicat præcognitionem, quam habuit de his, qui credituri erant in Chriſtum.

Ori.ſ.Mat.ho.3. — *Vnio legis & prophetiæ cum Chriſto.*

Videntes diſcipuli ſolum Ieſum, poſt diſceſſum Moſis & Eliæ. Mat.17.b. deſignant legem & prophetiam factas eſſe vnum cum Chriſto.

Hila.ſ.Pſ.51. Ori.ſ.Ier.ho.4. Gre.16.mor.7. Hie.ſ.Iſa.66. — *Conſideratio vindictæ Dei in malos.*

Vident iuſti Iudæos eradicatos. Pſ.51. quando conſiderant iudicia Dei in eo, quòd populum tam dilectum ita abiecerit. Et videns Iuda repudium Iſrael. Ieremiæ 4.c. deſignat Chriſtianos conſiderantes repudium Iudæorum. Videbunt autem iuſti malos condemnatos, & lætabuntur, non nunc, ſed in iudicio. Iob. 22. c. Videbunt Sancti cadauera præuaricatorum, quando cognoſcent pœnam damnatorum iuſtam, & videbunt ad ſatietatem, quia faſtidioſa erit eorum viſio. Iſa. 66. g. Sic viderunt filii Iſrael, quæ fecit dominus Aegyptiis. Exod. 19. a.

Amb.2.de pœni.7. — *Examinât Chriſtus pœnitentes.*

Quum voluit videre Ieſus, vbi poſitus eſſet Lazarus. Ioan.11.e. deſignauit ad ipſum ſpectare, cognoſcere, & examinare, an peccatum, quod deflemus, ſit iam remittendum, & an ſit iam peccator ipſi peccato defunctus.

Hie.ſ.Iſa.33. — *Deſpectus terrenorum.*

Videbunt terram de longe beati, & etiam habentes conuerſationem cæleſtem. Iſa.33.c. quia deſpicient terrena.

Cle. Alex.5.ſtrom. — *Caluariæ locus.*

Viſionis terra dicitur Caluariæ locus, vbi Abraham immolaturus erat Iſaac filium ſuum, in typum immolationis Chriſti. Vidit autem Abraham locum procul, quia Dei regio eſt captu difficilis. Gen.22.a.

Gre.ſ.1.Reg.3. — *Obſtinatio. Cæcitas ſacerdotum Iudæorum.*

Non potens Eli pontifex videre lucernam Dei. 1.Reg.3.a. deſignat, quod quum is, qui paſtorali dignitate præeminet, magna denſitate ſecularis amoris premitur, ad internæ claritatis intuitum nulla gratiæ inſpiratione ſubleuatur. Non videre quidem, pœna peccatoris eſt in hoc ſeculo adhuc viuentis: non poſſe autem videre, eſt impij mortui iam in illo ſeculo æterna pœna damnati, vnde dicuntur tenebræ exteriores. In hoc ergo ſeculo non poſſe videre, magnam denotat obſtinationem. Vel deſignat ſacerdotes veteres non valẽtes videre ſtatum ſuum, nec cognoſcentes lucem ſcripturæ, an luceat: vel extincta ſit quod tamdiu eis durat, quamdiu eſt in eis zelus perfidiæ. Non videns clarè Iacob, deſignare poteſt Iudæos non percipientes myſteria legis. Gen.48.b.

Gre.ſ.1.Reg.6. Glo.ord.ſ.Leu.13. — *Cura prælatorũ.*

Videntes Bethſamitæ arcam. 1.Regum. 6.c. deſignant perfectos cognoſcentes aliorum profectum. Videntes quoque ſatrapæ Philiſthinorum, ſunt prælati conſiderantes opera ſubditorum. Videre etiam lepram, eſt ſacerdotum, qui debent ſubditorum peccata diſcernere. Leu.13.b.14.a.

Gre.ſ.1.Reg.6. Hie.ſ.Hoſe.17. — *Indignè diſcutere myſteria & tractare euchariſtiam. Errores hæreticorum.*

E diuerſo videntes Bethſamitę arcam Domini, ſunt hęretici indigne diſcutientes ſacramenta Chriſti, vel ſacerdotes indignè euchariſtiam contrectantes. Item eos, qui exteriorem honorum eccleſiaſticorum fulgorem appetunt. Et viſio inutilis, ſunt dogmata hæreticorum. Hoſ.10.a. Et viſio pſeudoprophetarum, ſunt hæreſes. Ier.23.c. Thren.2.e. Dicuntur autem videre vana. Ezech.13.a.

Gre.ſ.1.Reg.10.19 — *Admiratio de prædicatoribus.*

Videntes Saulem prophetantẽ, & admirati. 1.Reg.10.b. deſignant eos qui agnoſcunt ſplendentes prædicatione eos, quos prius deſpectui habebant. Sic admirati ſunt ſplendorem vultus Moſis. Exo.34.d. Sic etiam dicebant de Apoſtolis. Act.2.b. Nonne omnes iſti, qui loquũtur Galilæi ſunt? Et videntes faciem Ionathæ, ſunt audientes prædicatorem, & mentis eius charitatem cognoſcentes. 1.Reg.14.b.

Videre

Experientia quietis contemplationis. Videre interdum eſt experiri, aut experimento cognoſcere, vt vidit Iſachar requiem quòd eſſet bona: vbi deſignatur experientia contemplatiuorum Gen. 49. c. Pſ. 33. 45. *Baſi. ſ. Pſ. 33. 45.*

Cognitio tentationis & fragilitatis humanæ. Videns Petrus ventum validum. Mat. 14. d. deſignat cognoſcentem impetum tentationis, vnde mouetur ad inuocandum Chriſtum. Et videt paupertatem ſuam, qui cognoſcit ſe fragilem & nihil eſſe. Thre. 3. a. *Gre. ſ. Mat. cap. 14.*

Gaudere de victoria dæmonum. Non videre vltra Aegyptios, eſt liberari à tentationibus, & videre eos mortuos, eſt de victoria contra dæmones gaudere. Exod. 14. d. quia videlicet princeps huius mundi eiectus eſt foras. *Glo. int. ſ. Exo. 14.*

Collatio doctrinæ mutua. Videre dicuntur cerui facies ſuas, quum Apoſtoli conferunt inuicem doctrinam per reuelationem acceptam, ſicut fecit Paulus. Iſa. 34. b. Iuxta Septuaginta. *Hie. ſ. Iſa. 34.*

Curioſitas. Videre interdum eſt curioſitatis, vt voluit videre Dina mulieres Sichem. Geneſ. 34. a. Sic volebant Iudæi videre ſignum de cælo. Mat. 12. c. Et Herodes cupiebat videre Ieſum. Lucæ 23. b. *Glo. ord. ſ. Gen. 34.*

Recognitio fidei. Videns angelus percutiens ſanguinem agni in ſuperliminari, eſt recognoſcens fidem paſſionis Chriſti. Exo. 12. d. *Glo. int. ſ. Exo. 12.*

Derelictio obſtinatorum. Non videntes vltra Moſes & Aaron faciem Pharaonis. Exod. 12. d. deſignant relinqui obſtinatos in ſua obſtinatione. Non videns etiam Samuel vltra Saulem. 1. Regum 15. g. deſignant zelum habendum erga impœnitentes, ac proteruos, ne admittantur ad conſortium bonorum. *Gre. ſ. 1. Reg. 15.*

Cæcitas Iudæorum. Videns Agar, aut non videns mortuum puerum, deſignauit Iudæos, quam putant credentes mortuos. Gen. 21. b. *Glo. int. ſ. Gen. 21.*

Occaſiones diaboli, aut hæretico[rum] ad tentandū. Videns Sichen Dinam. Gene. 34. a. typus eſt diaboli inuenientis locum ad tentandum, & hæretici ad decipiendum. Videre quoque infirmiora terræ, eſt hæreticorum, qui quærunt ignorantes, quos decipiant. Gen. 42. b. *Glo. int. ſ. Gen. 34.*

Compaſſio prælatorum. Videns Saul plorantem populum. 1. Reg. 11. b. deſignauit prælatum debere populi afflictionem, ſuam facere, eamque reuelare. Sic vidit Moiſes afflictionem fratrum. Exo. 2. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 11.*

Lex & prophetæ oſtendentes peccata. Videntes ſacerdos & Leuita vulneratum, & non curantes. Luc. 10. e. deſignant legem & Prophetas oſtendere peccata, quæ tamen non tollebant.

Cernens Iacob appropinquantem diem mortis. Geneſ. 47. g. eſt præcognoſcens ceſſationem legis.

Inuidia Iudæorū. Videns Eli æmulum ſuum in templo. 1. Reg. 2. g. deſignat Iudæos inuidentes prædicatoribus eccleſiæ, factos ex gentibus. Vel deſignat malos ſuperbos cognoſcentes humiles, quos ipſi deſpexerant factos beatos. *Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Non videre ſigna, eſt non apparere in prædicatoribus dona Spiritusſancti. Pſ. 77. *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Ignorantia Iudæorum, & illuminatio gentiū erga Chriſtum & legem. Videntes, qui non vident, ſunt Iudæi habentes legem & prophetas, & non intelligentes, quæ de Chriſto dicuntur, nec illi credentes. Non videntes verò qui vident, ſunt gentiles ignorantiam legis & prophetarum habentes, & Chriſti fidem facile ſuſcipientes. Ioan. 9. g. Iſa. 6. c. 42. d. Iudæi etiam non viderunt, quoniam venit bonum, quia adueniente Chriſto excæcati ſunt. Ier. 17. a. Iob. 34. c. *Ori. ſ. Iſa. ho. 6. & ſ. Luc. ho. 16. Hie. ſ. Iſa. 20. & ſ. Ier. 17. & ſ. Iob. 34. Euch. q. in Ioan.*

Condemnati. Videre dicitur interitum, qui perit morte æterna. Et non videt lumen, qui mittitur in tenebras exteriores. Pſ. 48. 57. Hæc dicitur viſio dura. Iſa. 21. a. *Baſi. ſ. Pſ. 48. Hila. ſ. Pſ. 57.*

Affici ad temporalia. Vident oculi vanitatem, quum mens afficitur ad temporalia & errores: vel quum propter inanem gloriam operatur. Pſ. 38. 118. Iſa. 56. d. *Ambr. ſ. Pſ. 118. Ier. 5. Hie. ſ. Iſa. 56.*

Non vident nec intelligunt idola. Iſa. 44. b. hoc eſt, errores hæreticorum, non faciunt videre: ſed tenebras menti offundunt. *Aug. ſ. Pſ. 118. concio. 12.*

Imitari culpam parentum. Videt turpitudinem ſororis, qui cum ea concumbit. Leu. 20. c. Et qui imitatur culpam patris aut matris, vnde infamia veniat ad parentes. *Aug. q. in Leui. 33. Iſyc. ſ. Leu. 20.*

Cauere exemplo aliorum. Videre mala, eſt affligi in hac vita. Pſa. 89. *Hie. Cyprian.*

Vident diabolum, qui eius naturam, lapſum, & pœnam contemplantur. Iſa. 16. d. Et vident ſignum in montibus, qui cognoſcunt ſectam hæreticorum in ſuperbia. Iſ. 18. a. Et videt Aſcalon, & timet, quando peccator videns punitionem, aut conuerſionem aliorum, ipſa pœnitentia mouetur. Zac. 9. a. *Hie. ſ. Iſa. 14. Gre. 33. mor. 24.*

Condemnatio diaboli & membrorum eius. Videntibus cunctis præcipitabitur Leuiathan. Iob. 40. d. quia æterno iudice, in iudicio terribiliter apparente, aſtantibus legionibus angelorum, aſſiſtente cuncto miniſterio cæleſtium poteſtatum, atque electis omnibus ad hoc ſpectaculum deductis, illa bellua crudelis, & fortis in medium captiua deducetur, & cum ſuo corpore, id eſt, cum reprobis omnibus æternis gehennæ incendiis mancipabitur. Videbunt omnes turpitudinem Hieruſalem Eze. 16. e. quia occulta peccata manifeſtabuntur in iudicio. *Hie. ſ. Ezec. 16.*

Superbire. Videt Leuiathan omne ſublime, quia ſemper diabolus eſt in ſuperbia. Iob. 14. d. Et vidit vinea altitudinem ſuam, quando ſynagoga ſuperbiuit de potentia. Eze. 29. d. Et videt Saulem cùm fulget, qui gaudet intueri bona opera, quæ fecit, auertens oculos à malis & obſcuris operibus, quæ perpetrauit. Iob 31. *Hie. ſ. Iob. 41. Gre. 34. mor. 16. Glo. int. ſ. Eze. 19. Gre. 22. mo. 6.*

Videre dicuntur mendacium diuini, quando Iudæi colunt idola. Zac. 10. a. *Hie. ſ. Zac. 10.*

Non videt riuos fluminis qui carens fide, non recipit dona Spiritusſancti. Iob. 20. c. *Gre. 15. mor. 8.*

Dicit adulter, hoc eſt hæreticus, Non me videbit oculus, quia adulterium, quod in mente agitur, valde eſt difficile, vt ab humano viſu penetretur. Iob. 24. c. *Gre. 16. mor. 27.*

Videns Cham nuditatem patris, deſignat Iudæos deſpicientes infirmitatem Chriſti. Geneſ. 9. d. *Iudæi deſpicientes Chriſtum.*

Rup. ſ. Exo. 19. Nemo Aegyptiorum vidit fratrem ſuum durantibus tenebris. Exod. 10. f. quia excæcati concupiſcentia, non curant proximos.

Viſio dicitur ſpectrum. Deuteron. 4. c. Et horribiles viſiones, iuxta omnia, quæ fecit pro nobis Dominus.

Vidua.

Vidua dicitur propriè mulier, quæ viro deſtituta eſt: ſeu cuius vir eſt mortuus, quam generaliter viduam dici volunt, quæ ſola viuat ſine viro.

Hila. ſ. Pſ. 67. 131. Amb. ſ. Luc. 7. vide viduis. Hie. ſ. Iſa 3. Gre. 16. mor. 22. & 17. mo. 1. & ſ. Eze. ho. 1. Aug. ſer. 201. Beda ſ. Prou. 15. Vidua erat eccleſia ex gentibus, quæ vidua erat paſſo & mortuo Chriſto, quod etiam dici poteſt de eccleſia ex Iudæis. Exod. 22. c. 2. Paral. 2. c. Pſalm. 67. 131. Luc. 4. d. 7. b. 21. a. Huic viduæ non benefacit hæreticus. Et ab ea bouem auferunt, qui de ſancta eccleſia etiam prædicatorem tollunt. Iob. 24. a. 4. d. Hæc eſt vidua Sareptana, quæ pauit Eliam. 3. Reg. 27. a. Et vidua, quæ habebat creditores. 4. Reg. 4. a. Et vidua de Iſrael mater Hiram, eſt eccleſia, quæ cœpit ab Iſraele, & peperit gentes. 3. Reg. 7. b. Huius viduæ terminos facit firmos Deus. Pro. 15. c. Huic autem viduæ faciunt Iudæi calumniam, quando proſequuntur venientes ad fidem ex gentibus Ier. 7. a. *Eccleſia.*

Hie. ſ. Iſ. 54. Vidua etiam erat ipſa gentilitas, quæ trangreſſa fuerat legem naturalem, atque ita relicta erat à Deo, & opprimebatur ab hominibus. Iſa. 54. b. *Gentilitas.*

Hie. ſ. Pſ. 108. Aug. ſ. Pſ. 108. Iſyc. ſ. Leui. 21. Vidua præterea erat ſynagoga, quam deſignabat Thamar vidua. Gen. 38. b. Thre. 5. a. Ezec. 44. f. Pſal. 108. Hanc viduam non ducit pontifex: quia repudiata eſt ſynagoga propter infidelitatem. Leu. 2. c. *Synagoga.*

Gre. 16. mor. 4. & 18. mor. 7. Viduæ, quas dicitur dimiſiſſe Iob vacuas, deſignant plebes deceptas ab hæreticis, quæ vacuæ dimittuntur quando prædicatores hæreticorum, ad rectam fidem conuertuntur. Iob. 22. b. 27. c. *Plebs decepta ab hæreticis.*

Hila. ſ. Pſ. 45. Gre. 19. mor. 16. Ber. in Apolo. Hie. ad Gelantiã. Aug. ep. 121. Ori. ſ. Leui. ho. 12. Amb. de Tobia. 30. Arno. ſ. Pſ. 93. Hie. ſ. Iſ. 9. & ſ. Iob. 27. Gre. 17. mor. 2. Phi. de ſpeci. legi. Iſyc. ſ. Leui. 22. Vidua quandoque dicitur anima, cui crucifixus eſt mundus. Pſ. 145. Iob. 29. c. Huic viduæ mortuus erat etiam ſponſus Chriſtus, ex cuius reſurrectione poſtea conſolationem accepit. Et verè viduæ, ſunt omni auxilio deſtitutæ. 1. Tim. 5. a. Et vidua ſemper orans, eſt anima cognoſcens ſe deſtitutam, niſi oret. *Anima.*

Vidua etiam dicitur anima derelicta à Deo, ſoluta à lege, tanquàm à viro, vt liberè viuat. Leu. 21. c Deu. 24. d. Pſalm. 93. Hæc vidua, quæ peccando amittit Deum, eſt cuius Deus non miſeretur. Iſa. 9. c. 10. a. Ezec. 22. f. Et anima delitiis eneruata, vidua eſt. Iob. 24. d. 27. c. Vidua, eſt etiam anima deſtituta à parentela prudenti, & recti ſermonis coniugio viduata pulcherrimis præſidiis, & deſerta à ſapientia: hæc tenetur, quo ſe aſtrinxit, vinculo, ſeu voto. Num. 30. c. Thren. 1. a. *Anima peccatrix.*

Vidua filia ſacerdotis, quæ nupſerat alienigenæ, eſt anima, quæ ſe tradiderat doctori erroris, quæ poſtea reſipiſcit. Leu. 22. b. *Anima ſub doctore errori.*

Vidua ſacerdotis, quam poteſt ducere alius ſacerdos, eſt doctrina ſana alicuius doctoris, qua poteſt alius vti Ezec. 44. f. *Doctrina ſana.*

Arno. ſ. Pſ. 108. Poteſtas incredulitatis in malis, fit vidua, quando diabolus ea non poteſt vti ad malos perdendos. Pſ. 108.

Vidua facta, eſt Babylon, quando amiſit imperium & regem. Iſa. 43. c.

Vigilare, Vigilia, Cuſtodia, Vigil.

Ariſt. de ſomn. & vigil. a. cap. 1. 2. Vigilare dicitur animal, quando ſenſus ſuos exercet, præcipuè ſenſum communem, cuius dicitur eſſe paſſio: vnde vigilia eſt ipſe actus vigilandi, quæ non competit plantis: quia non habent ſenſus. Vigiliæ quoque dicuntur excubiæ, quas cuſtodes noctu faciunt, quæ & cuſtodiæ dicuntur: & diuiditur nox in quatuor vigilias. Vnde Luc. 12. c. Ponuntur ſecunda & tertia vigilia. Vigiles autem dicuntur ipſi cuſtodes nocturni.

Au. de eſſen. diui. Vigilare interdum eſt curare, & vigilare dicitur Deus, quum in defenſionem electorum ſe manifeſte paratum demonſtrat. *Cura Dei erga electos.*

Arno. ſ. Pſ. 129. Hie. ſ. Dan. 9. & ſ. Iere. 1. Rup. ſ. Iere. 5. Glo. int. ſ. Thre. 1. Vigilat etiam Deus ſuper peccata, quando ipſos peccantes caſtigat, qui & ſuper malitia vigilare dicitur. Dan 9. c. Pſalm. 129. Et vigilans virga, eſt diuina correctio ad emendandum. Ierem. 1. c. Dicitur autem vigilans, quia accelerat, & ad omne opus bonum excitat. Vigilat autem iugum iniquitatum in manu Domini, quum eas caſtigat, mittens reos in tenebras exteriores. Thren. 1. c. *Caſtigatio Dei. Timor æternæ.*

Beda ſ. Prou. 8. Au. ſ. Io. tract. 17. Gre 23. mor. 21. & ſ. Cant 5. Ori. ſ. Mat. ho. 35. Arno ſ. Pſal 131. Amb. ſ. Luc. 2. Hila. ſ. Pſ. 62. Hie. ſ. Iſa 26. Vigilare interdum eſt ſtudere: & vigilant manè ad ſapientiam, qui ſemper innouato mentis ſtudio ad Chriſti viſionem pertingere ſatagunt. Pro. 8. b. Et vigilat cor dormientis, quum quis ocium non impendit nutriendæ deſidiæ, ſed percipiendæ ſapientiæ. Cant. 5. a. Vigilat etiam, qui bona exercet opera, & qui ſolicitè agit de fidei veritate, ne in aliquod tenebroſum dogma incurrat. Mat. 26. d. Thre. 2. f. 1. Theſſ. 5. a. Vnde & vigilantibus paſtoribus manifeſtatus eſt Chriſtus. Luc. 2. b. Pſ. 131. Vigilat etiam de luce, qui cum conſcientia pura & præceptorum cuſtodia mane orat. Pſ. 62. Iſa. 26. d. *Attendere. Laborare. Orare.*

Aug. ſ. Pſ. 62. Hie. ſ. Iſa. 29. Gre. 15. mor. 29. Vigilantes ſuper iniquitatem ſunt dæmones, qui ſemper tentant. Iſa. 29. f. Ier. 5. b. Et ſatanas vigilat in congerie mortuorum, quando in reproborum cordibus malitiæ ſuæ aſtutias exercet. Iob. 21. d. *Dæmones tentantes.*

Vigilare

Vigilare dicitur fruſtra, qui cuſtodit ciuitatem ſine Deo. Pſ.126. vt deſignetur nos ſine Dei auxilio nihil tentare debere. *Diligentia bellatorum.* *Hie.ſ.Iere.5.*

Vigilans pardus. Ier.5.b. deſignat diligentiam regis Alexandri. *Gre.16.mor.23.*

Vigilant ad prædam, qui verba iuſtorum in ſenſum proprium ſemper rapere conantur, vt per hæc peruerſis filiis panem erroris parent. Iob.23.a. *Ber.ſer.vigil.S. Andreæ.* *Hie. Cypriano.*

Vigilia, qua præparamur ad ſolennitatem, eſt totum tempus huius vitæ, quo præparari debemus ad futuram gloriam. Cuſtodia in nocte dicit breuis temporis tranſitum in hac vita. Pſalm.89. *Præparari ad futuram gloriã.* *Arno.ſ.Pſ.129.* *Gre.ſ.1. Reg.11.* *Rup.1.ſ. Exo.16.*

Vigilia matutina, eſt tempus gratiæ & inſpiratio diuina, & etiam prima ætas. 1.Reg.11.c. Dicitur etiam cuſtodia matutina. Pſa.129. Vigilia etiam matutina, qua merguntur Ægyptij, eſt reſurrectio Chriſti. Exo.14.f. *Tempus gratiæ. Inſpiratio diuina. Prima ætas. Reſurrectio Chriſti.*

Vigiliæ in nocte variæ, ſecundum diuerſitatem ætatum in quibus qui ſe à peccato ſeruat accipi poſſunt. Mat.24.d. Luc.12.e. Et vigilia quarta noctis, quę eſt appropinquante iam die, eſt finis tentationis, & quum in prima vigilia vicerimus patrem tenebrarum, in ſecunda filium eius, qui extollitur ſuper omne quod dicitur Deus: in tertia ſpiritum contrarium Spiritui-ſancto: tunc in quarta videbimus Chriſtum appropinquantẽ nobis. Mat.14.c. deſignat etiam quarta vigilia aduentum Chriſti ad iudicium & extremum tempus peccati. *Diuerſitas ætatum. Finis tẽtationis. Aduentus ad iudicium.* *Ori.ſ. Mat.ho.31. & cap.14.* *Hil.ſ.Mat.Can. 14.* *Aug.de verb.dom. ſerm.54.* *Gre.ho.13.*

Vigiles aliquando dicuntur Angeli. Dan.4.d. Vigilem & ſanctum deſcendere de cælo. Dicuntur autem vigiles: quia ſemper vigilant in noſtri cuſtodia. *Angeli.* *Hie.ſ.Dan.4.* *Ric.de S.Vict.de ſecu.conſcien.20.*

Vigiles cuſtodientes ciuitatem, erant priores patres & prophetæ, qui ſtuduerunt ad cuſtodiam noſtram ſanctæ prædicationis voce vigilare. Can.3.b. Et prælati ac prædicatores, ſunt paſtores vigilantes ſuper gregem. Luc.2.b. *Antiqui patres. Prælati & prædicatores.* *Gre.18. mor.32. & 27. mo.1. & ſ.Can. 3 & ho.8.* *Ber.ſ.Cant.ſer.76*

Vilis.

Vile dicitur quod parum valet, paruique momenti habetur.

Vilis fit plebs Dei, quando prauorum numero creſcente in eis, non ſumma & cæleſtia, ſed terrena & abiecta ſectatur. Thre.1.d. *Gre.23.mor.26.*

Vile de Amalec, deſignat peccata libidinis, quæ non perinde delectant, vt alia quæ libidinoſi eligunt. 1.Reg.15.b. *Peccata minora libidinis.* *Gre.ſ.1.Reg.15.*

Villa, Villicus.

Villa dicitur domus extra vrbem, quæ habitandi cauſa conſtructa eſt, villicus autem eſt proprie ville gubernator.

Villa interdum ſignificare poteſt terram viuentium, quę eſt extra vrbem, hoc eſt, extra corruptibilem mundum. Leu.25.e. *Terra viuentiũ.* *Ori.ſ.Leu.ho.15.*

Villæ in quibus moratur ſponſus, ſunt venientes ad fidem ex gentilitate. Cant.7.d. *Credentes ex gentibus.* *Gre.ſ.Cant.7.*

Villa ſine muro, ſignificat ſimplices. 1.Reg.6.d. In his moratur ſponſus. Canti.7.b. *Simplices.* *Gre.ſ.1.Reg 6.*

Villa, propter quam non venerunt quidam ad nuptias, auaritiam gentilium deſignare poteſt. Mat.22.a. Luc.14.d. Eſt etiam villa, terrena ſubſtantia, propter quam excuſantur homines à cęleſti conuiuio. Item dominatio & ſuperbia. Et villa, in quam mittitur filius prodigus vt fiat famulus diaboli, ſunt curæ huius mundi. Lucæ 15.c. Idem deſignare poſſunt villæ Aegypti. Exod.8.d. *Auaritia gentilium. Terrena ſubſtãtia imperium temporale. Cura ſeculi.* *Amb. de Iſaac.8. Amb.ſ.Luc.14. Hie. Epiſ.beati. Aug.de verb.Domin.ſer.33. Gre.ho.36. Hie. Aglaſia.*

Villicus, aut diſpenſator, à quo exigit dominus rationem, erat Paulus prius infidelis. Luc.16.a. Idem dici poteſt de ſimilibus. *Paulus apoſtolus.*

Vincere, Victor, Victoria, Superare.

Vincere dicitur, qui in contentione, aut bello ſuperior eſt, quod & ſuperare dicitur. Victor autem eſt, qui vincit. Et victoria ipſe actus vincendi.

Vincere dicitur Deus ſcientiam noſtram. Iob.36.d. quia ſic ex ratione conſpicitur, vt magnitudo tamen illius, nulla noſtri ſenſus ſubtilitate penetretur. Quicquid namque de claritate magnitudinis eius ſcimus, infra ipſum eſt, & tantò ab eius ſcientia longius repellimur, quantò eius potentiam nos comprehendiſſe ſuſpicamur. *Incomprehenſibilitas Dei.* *Gre.27.mor.5.*

Vincere dicitur Deus, quum iudicatur, quia dabit quod daturus eſſe negatur à iudicantibus. Pſ.50. Rom.3.a. *Amb.ſ.Rom.3. & ſer.49.*

Vincit etiam Chriſtus quum iudicatur, quia tacendo iuſtus probatur. Victor autem in Pſalmorum titulis intelligitur Chriſtus. Pſ.44. Haba.3.d. Superauit autem Chriſtus iugum oneris gentilitatis, quando eam aduentu ſuo ab illa dæmoniacæ tyrannidis ſeruitute liberauit. Superauit virgam humeri eius, quum percuſſionem illius, quæ ex peruerſo opere grauiter deprimebat, ab humano genere Redemptor compeſcuit. Superauit ſceptrum exactoris eius, quum regnum eiuſdem diaboli, qui pro peſtifera perpetratione vitiorum exigere conſueuerat debita tributa pœnarum, de fidelium corde deſtruxit. Iſ.9.a. Et ſuperauit gentes in circuitu Hieruſalem: quia ſciebat voluntatem Dei, quam Gentes neſciebant. Eze.5.b. Vincẽs eques, eſt Chriſtus. Apoc.6.a. Et vicit leo de tribu Iuda, quando reſurrexit. Apoc.5.b. Et dicitur vincens, vt vinceret, quia vicit diabolum, vt vinceret in nobis. *Victoria Chriſti.* *Hie.ſ. Haba.3. & ad principiam & ſ.Iſ.9. & ſ.Eze.5. Gre.30.mor.31. Ber.ſer.1.de reſurrectio. Rup.4.ſ.Apoc.*

Peruenire dicitur ad victoriam iudicium iuſti. Iob.23.b. quia per incarnationem Chriſti inſidiantem aduerſarium per abſolutionis iudicium victor excludit. *Gre.16.mor.15.*

Amb.ſer.76. Hie.ſ.Iſa.9. Aug.ſ.Apo.ho.22. Gre.ſ.1.Reg.14. — *Victoria Apoſtolorũ & Martyrum & fidelium.*

Vincunt Martyres, quum iudicantur. Pſ 50. quia in illo iudicio, quo à reprobis condemnantur, à Deo abſoluuntur ad requiem. Et victores dicuntur Apoſtoli, Martyres & prædicatores. Iſ. 9.a. Et victores beſtiæ exiſtentes ſuper mare vitreum, ſunt baptizati ſuperantes diabolum. Apo.15.b, Et ſuperans Saul quocunque ſe vertebat, deſignat Sanctos, vincentes omnes tentationes. 1.Reg.13.g.

Gre.ſ.1.Reg.15. — *Victoria orationum & operum.*

Vinci Amalec, orante Moſe, & pugnante Ioſue. Exo.17.c deſignat per orationes & opera bona vinci diabolum. Vel quòd contra libidinem neceſſariæ ſunt orationes, & abſtinentia, & virtutes.

Ori.ſ.Gen.ho.12. — *Victoria virtutũ contra vitia.*

Victoria Abrahæ contra reges. Gen.14.c. deſignat victoriam virtutum contra vitia. Et ſuperat populus populum, quando virtutes vincunt vitia. Geneſ. 25.c. De hac victoria. Apocalyp.2.

Rup.ſ.Iudi.6. Ori.ſ.Iud.ho.5. — *Non iuſtificari per opera legis.*

Victoria Iſrael in Siſaram, quæ non fuit reputata duci Barach, ſed mulieri, deſignat non iuſtificari per opera legis, ſed per fidem, quæ eſt in eccleſia. Deſignat etiam Iudæos non adeptos eſſe Meſſiam, quum permanſerint in incredulitate. Iudi.4.b.

Ori.ſ.Gen.ho.12. Idẽ ſ.1.Reg. Hie.ſ.Iſa.8. Gre.ſ.1.Reg.2. — *Confundere Iudæos, hæreticos & philoſophos.*

Superare dicitur populus populum, quando Chriſtiani reuincunt Iudæos, ſeu confundunt. Gen.25.c. Vincuntur etiam hæretici & philoſophi, qui aduerſus eccleſiam congregantur, quia confunduntur. Iſa.8.b. Sap.7.d. Ezech. 16. f. Et ſuperatur arcus fortium, quum vincuntur dæmones, & quum contrita eſt Iudæorum ſæuitia, Chriſto reſurgente. 1. Regum 2. a.

Glo.ord.ſ.Gen.32. — *Crucifixio Chriſti. Perſeuerantia orationis.*

Superans Iacob Angelum. Gen.32.f. Præfigurauit Iudæos crucifixuros Chriſtum, innuitur etiam apprehenſio diuinæ veritatis, & perſeuerantia orationis, quæ exauditur à Deo.

Aug.ſ.Apo.ho.10. Rup.6.ſ.Apo.

Vincere dicitur beſtia Sanctos, non eos, qui prędeſtinati ſunt, ſed qui ad tempus ſunt Sancti. Vincit etiam, quia videtur vincere, quum per violentiam infert mortem & tormenta, &c. Apoc.11 b.13.b.

Vincire, Vinculum, vide Ligare.

Vindicare, Vlciſci.

Vindicare, eſt caſtigare pro delicto, & ab iniuria illata, aut contumacia defendere, ſeu liberare, quod & vlciſci dicitur. Vindicta autem, aut vltio, eſt ipſa animaduerſio pro delicto inflicta.

Hie.ſ.Nahum 1. Idẽ ſ.Iſa.1. — *Caſtigatio Dei.*

Vlciſcitur Deus caſtigando, aliquando quidem ad emendationem, nonnunquam verò ad damnationem æternam. Eius tamen inimica dicitur eſſe vltio: quia ſi non eſſent culpæ, non eam exerceret. Nahum 1. a. Et dicitur vindicari de inimicis ſuis, alterutro modo puniendo. Iſaiæ 1. f.

Ori.ſ.Nu.ho.27. Aug.ſ.Pſ.140. — *Conuerſio peccatorum.*

Vltio, quam exercet Deus in Deos Aegypti, eſt conuerſio peccatorum, qua vtuntur dęmones. Nu.33.a. Sic facta eſt vindicta in nationibus, extinctis infidelibus per conuerſionem ad fidem, & idolorum deſtructionem. Pſ.149.

Hie.ſ.Iere.31.

Vltionem perſecutorum petit Chriſtus. Iere.11.d. non quidem omnium: ſed eorum, qui non debebant reſipiſcere.

Gre.ſ.1.Reg.14. — *Victoria contra Dæmones.*

Vlciſci Saulem de omnibus inimicis ſuis. 1.Reg.14.d. deſignat victoriam fidelium contra dæmones, quæ perueniat ad hoc, vt ceſſent omnes tentationes.

Beda.ſ.Gen.34. — *Vltio ſeu caſtigatio peccatorum per prælatos. Timor Domini.*

Vltio filiorũ Iacob in Sichimitas. Gen.34.d. deſignat debere paſtores vindicare vitia. Duæ autem vindictæ de Sichen ſumuntur, circunciſio, & occiſio, ſic duplex fuit vindicta de diabolo, id eſt in præſenti, & in futuro idem de peccatoribus.

Glo.int.ſ. Exo.32. — *Deſtructio Hieruſalem.*

Vltionis dies, indicabat diem deſtructionis Hieruſalem, & typum gerebat diei iudicii, quando faciet Dominus vindictam pauperum. Exo.32. Pſ.139. Iſa.61.a.63.b.66.c.

Arn.ſ.Pſ.8. Hie.ſ.Hoſe.5. & ſ.Nahum 1. — *Vltor Iudæ.*

Vltor, aut defenſor, dicitur populus Iſrael, qui peruerſe zelatus eſt contra Chriſtum. Pſal. 8. Hoſe 5.d.

Vltio dicitur dari ſeptulum de Cain. Gen.4.c. Vide appendicem numerorum.

Vindemiare, Vindemia, Vindemiator, Vinitor.

Vindemiare, eſt vuas ad conficiendum vinum colligere. Vindemia autem, eſt ipſa vuarum collectio, ac tempus vindemiandi. Vindemiator autem, eſt vuarum collector, qui & vinitor dicitur, qui tamen eſt generaliter vineæ cultor.

Hie.ſ.Iſa.32. Rup.ſ.Ier.24. — *Vaſtare. Dare premium vel pœnam.*

Vindemiare, interdum eſt vaſtare, & dicitur Dominus vindemiare in die iræ & furoris ſui illos, quos iuſtitiæ norma dictante, laboris ſui fructum iam metere decreuit, dando videlicet premium bonis, pœnam verò malis. Thren.1.d.2.g. Vindemiatur autem genus humanum in morte, quando ſinguli, quaſi botri de hac vita tolluntur, quæ dicitur vindemia conſummata. Iſa.32.c.

Hie.ſ.Pſa.79. Rup.9.ſ.Apo. — *Deſtructio Hieruſalem. Conuerſio Iudæorum.*

Vindemiare etiam, eſt colligere fructus ſuaues in eccleſia. Ier.31.a.

Vindemiare vineam, eſt eam deſtruere. Pſal.17. vbi denotatur deſtructio Hieruſalem, vel Iudeæ. Vel vindemiant eam tranſeuntes viam, quando Iudæos conuerti faciunt prædicando. Apoc.14.d.

Hie.ſ.Iſa.24. — *Martyrium.*

Vindemia dicitur ipſum Martyrium: & etiam probatio fidelium, quæ fiet tempore Antichriſti. Iſa.24.c.

Collectio ſanæ doctrinæ, & deſecatio rerum ſpiritualium.

Vindemia eſt collectio doctrinæ lætificantis cor hominis, & deſecatæ ſpirituales. Leui.26.a. Et vindemia occupat ſationem, quando quis, quæ didicit, docet alios ſeminando. Hæc dicitur vindemia defæcata. Iſ.25.c. *Ori.ſ.Leu.ho.16.*

Tempus iudicii. Ceſſatio voluptatum.

Vindemia dicitur aliquando tempus iudicij, & conſummatio ſæculi, vel etiam vindicta in populo. Mich.3.a. Vindemia autem lugens, eſt ceſſatio voluptatum in fine ſæculi. Iſa.24.b. *Euch.ſer.ſpirit.4. Hie.ſ.Iſa.24.*

Vindemia Eſebon, eſt ſuperba doctrina hæreticorum. Iſ.16.c. Vindemiant autem principia gentium hæretici, quando potentes gentium inducunt in ſuos errores. Ezec.16.f. Et dicuntur vindemiare vineam eius, quem vi oppreſſerant, quum ex ſacræ ſcripturæ ſententiarũ botros, pro ſuæ intelligentiæ intentione, coaceruant: vel quum animas de eccleſia tollunt. Iob 24.b. Et ipſi hæretici dicuntur vindemiatores. Abdiæ b. *Hie.ſ.Iſa.16.& ſ. Ezec.16.& ſ. Abdi. Gre.16.mor.23.*

Prælati. Prædicatores. Apoſtoli.

Vinitores dicuntur prælati & prædicatores, vineæ Domini curam habentes. Et vinitores quos dat Deus, ex eodem loco, ſunt Apoſtoli ex Iudæis: vel prædicatores, qui ex eadem eccleſia eliguntur. Hoſ.2.c. Iſ.61.b. Ioel.3.c. *Rup ſ.Hoſe.2. Glo.int.ſ.Iſa.61.*

Gentiles credentes.

Vindemiatores ſunt gentiles credentes, qui nullum racemum, hoc eſt, ſenſum ſpiritualem reliquerunt Iudæis: ſed tantùm folia literæ. Abdi.1.b. *Rup.ſ.Abdi.*

Vinea, Vinetum, Vitis.

Iuſtitia Dei. Diuina virtus.

VInea, eſt multitudo vitiũ ſimul conſitarum: Vinetũ autem eſt locus, vbi multæ ſunt vineę. Vitis verò vnica eſt planta, ferens vuas in palmitibus. Porro vitis aliquando ſumitur pro vinea, & vinea pro vite. Vinea etiam eſt inſtrumentum bellicum, ad muros cõcutiendos. *Geor.Ven.Can.1. tom.7.cap.*

Vinea aliquando dicitur Dei iuſtitia, quæ in diſtribuendo & puniendo recta corda lætificat: vitis etiam dicitur diuina virtus. Vitis enim cuiuis arbori applicata fructus producit, ſed diuerſimode, debilior eſt enim innixa ſalicibus, quam fraxino, vlmo, nuci, & huiuſmodi. Non ſecus diuina illis vitis, & robur perfuſum omnibus arboribus rationabilibus, fouet, & fructum producit: ſed meliorem adhærens, Petro Ioanni, Paulo, & huiuſmodi arboribus robuſtioribus quam debilibus & obſcuris. Placidè quoque & vitis, quamuis natura acris, adumbrat, dum lignis vel columnis inhæret: Sic robur illud cæleſte ipſius Dei gratia & benignitate permixtum, iucundiſſima vmbracula præbet: ſicuti Chriſtiferæ Virgini ab angelo dictum fuit: Et virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.

Chriſtus.

Vinea, quam tranſtulit Deus de Ægypto, deſignare poteſt Chriſtum tranſlatum de hoc mundo ad Patrem. Pſ.79. Zach.3.d.8.c. Ipſe eſt vinea, quæ floruit. Cant.2.d. Dicitur etiam vitis vera, vt diſcernatur ab ea, quę non producit fructum, ſed labruſcas. Ioan.15.a. dicitur autem vitis ſecundum carnem, ſecundum quam eſt eiuſdem naturæ nobiſcum, qui ſumus palmites. Geneſ.40.b.49.b. *Geor.Ven.Can.1. tom.7.cap.21 28. Hie.ſ.Zac.3.8. Cle.Alex.1.pad.5. Amb.4.de fide 7. Chry.ſ.Gen.ho.67 Ori ſ.Cant.ho.4.*

Virtutes angelicæ. Fælicitas.

Vineæ præterea dicuntur virtutes angelicæ, & ipſa fœlicitas, & ſunt vineæ florentes, dantes odorem, & gratum fructum. Cant.2.d. Iſa.65.d. *Hie.ſ.Iſa.65. Rup.ſ.Cant 2. Aug.ſ.Ioan.tract.80.*

Eccleſia.

Vinea multas continens vites, eccleſiam ſignificat vniuerſalem, quæ multos continet fideles. Pſ.79. Ier.17.c.31.a. Ezec.19.c. Hoſe.2.b.14.c. Mich.1.b. Haba.3.d. Luc.20.b. Mat.20.a. Gen.49.c. Mala.3.c. Hanc vineam plantat mulier fortis, id eſt, ipſa eccleſia conuertendo infideles, vt fiant vites, aut palmites. Prou.31.c. Hanc peruerſi prædicatores autorem eius in mẽbris ſuis opprimendo vindemiant. Iob.24.b.c. Vinea autem dicitur populus Dei, qui de vitis æternæ radice fundatus, ſupereminet terris: ac ſolùm vile prætexens, nunc gemmata flore pubeſcit, nunc circumfuſa viriditate veſtitur, nunc mite iugum ſuſcipit, quum maturioribus brachiis, quaſi ſarmentis fœcundæ vitis adoleuerit. Et etiam quia crucis in fronte prætexit indicium, vel quod fructus eius poſtrema anni legatur ætate, vel quod omnibus, vt ordinibus vinearum, ita pauperibus, atque diuitibus, humilibus, atque potentibus, ſeruis, ac dominis in eccleſia Dei æqua dimenſio, nulla diſcretio ſit, &c. Vineæ quoque dicuntur particulares eccleſiæ. Can.1.d.2.d.6.d.8.d. Vitis autem dicitur quilibet fidelis, clauiculi autem, quibus vites in arboribus ſuſtentantur, charitatem ſignificant. Ipſa quoque religio vitis dici poteſt. Et Hieruſalem, & eccleſia dicitur vitis. Eze.15.c. & vitis abundans. Pſ.127. *Beda ſ.Gen.49. Ori ſ.Gen.ho.17. & ſ.Mat.ho.18. & ſ.Cant.ho.1.2. Arn.ſ.Pſ.79. Amb.Exae.12.& ſ.Pſ.118.ſer.22.& ſ.Luc.10.& de virgi. Hie.ſ.Eze.15.19. & ſ.Haba.3. Geor.Ven.Can.1. tom.9.cap.1. Gre ſ.Cant.1.2. & 16.mor.26.30. Aug.ſ.Pſ.127.*

Religio.

Synagoga.

Vinea etiam dicitur ſynagoga. Gene.9.b.49.c. Pſ.79. Cant.1.b.8.d. Iſa.1.b.5.a. 27.a 32.c. Ier.2.e.12.c. Mat.21.d. Luc.13.a. Eze.19.g. Hæc vinea ſynagogæ non fuit cuſtodita, quia derelicta. Regnum quoque Sedechiæ dictum eſt vinea. Eze.17.b. *Beda ſ.Pro.31. Ber.ſ.Cant ſer.30 Ori ſ.Mat.ho.1. & ſ.Cant.ho.2.& ſ.Ier.ho.9.*

Genus humanũ.

Vitis quandoque dicitur genus humanum: de cuius genimine non bibit Chriſtus in paſſione. Mat.26.c. *Aug.16.ciu.Dei.2*

Patriarchæ & prophetæ.

Vineæ florentes fuerunt Patriarchę & Prophetæ, qui odorem dederunt in aduentu Chriſti, quando eorum myſteria aperiri cœperunt. Can.2.c. *Gre.ſ.Cant.1.*

Prædicatores.

Vineæ per vinum calefacientes, ſunt prædicatores per verbum Dei, corda hominum ad bonum inflammantes. 1.Reg.8.c. *Hie.ſ.Iſa.27.& ſ.Iere.12.& ſ.Eze.17.19.*

Crux Chriſti. Plebs eccleſiæ. Primitiæ gentium. Vita præſens.

Vineæ Engaddi. Can.1.d. ſignificare poſſunt crucem Chriſti, in qua vitis abſciſſa cæleſte protulit balſamum. Deſignant etiam plebes eccleſiæ, quæ habet balſami liquorem ſpiritum manſuetudinis, quo paruulorum adhuc in Chriſto teneritudinem blandè fouet, & dolores pœnitentium conſolatur. Poſſunt etiam ſignificare primitias Gentium. Poſſunt pręterea deſignare vitam præſentem, ſicut & vinea, ad quam conducuntur operatij, eſt vita pręſens, quę etiam regnum Dei dicitur. Mat.20.a.21.c. *Aug 1.q in euã. Ber ſ.Cant.ſer.6. Gre.1.1 Reg.8. Amb.ſ.Pſ 118.ſer 3. Ber ſ.Cant.ſer 49 Rup.ſ.Cant.1.*

Anima.

Vinea quãdoque dicitur anima. Iſ.5.a. & peculiariter vineæ ſunt animæ fidelium. Can.2.b.1.c.7.d. Et vinea erecta, quã plãtauit Deus, eſt anima ad imaginẽ Dei facta. Ier.2.d. Hãc vineã *Ori.ſ.Cant.1.c 2. & ſ.Mat.ho.10. Hie.ſ.Iſa.5.*

comedere dicitur inimicus, quando anima peccat,& deuoratur a diabolo. Iere.5.d. Et bona vinea,eſt vir iuſtus: cui virtus,vitis: cui actio, palmes: cui vinum, teſtimonium conſcientiæ: cui lingua,torcular expreſſionis. Has vineas demoliri nituntur vulpes.Cant.2.d. Vitis etiam dicitur anima. & vitis aliena, eſt anima peccatrix.Iere.2.d.Pſ.127.Prou.24.d.

Vinea,ad quam mittuntur operarij,eſt lex, in qua in hac vita operari oportet Matt.20.a. Vel eſt conſcientia,in qua eſt operandum,vt det fructum bonum, qua plantauit Deus omne ſemen verum.Iere.2.d.

Vinea Naboth, ſignificat doctrinam ſpiritualem , aut ſapientiam ſacræ ſcripturæ. 3. Reg. 21 a.Iſa.1.b.5.a.Et vineæ ſunt ſacra volumina veteris, ac noui teſtamenti. Vinea verò cuſtodienda,eſt doctrina euangelica:& ſenſus, ac dogmata diuina.Cant.1.b.Et vinea,quam plantauit pater familias,eſt ſacra ſcriptura,quæ regnum Dei dicitur. Matt.21.d. Eadem eſt vinea, ſub qua ſedendum,cuius Deus pater,eſt agricola. Mich. 4. a.Agge.2.d. Dicitur autem vinea ſacra ſcriptura: quia per veritatis ſententias botros virtutum profert,cuius vineæ Dominum id eſt, ſacræ ſcripturæ conditorem,quaſi vi hæretici opprimunt : quia eius ſenſum in verbis ſacri eloquij inflectere violẽter conantur,qui dicit.Iſ.43.d.Seruire me feciſti in peccatis tuis, præbuiſti mihi laborem iniquitatibus tuis. Eandem vineam vindemiant, qui ex ea ſententiarum botros,pro ſuæ intelligentiæ intentione coacerdant.Iob.24.b. Vineæ quoque dicũtur veterum patrum doctrinę.Eccl'tæ.2.a.Et vitis ipſa ſapientia. Pſal.127.Peculiariter autem vinea,eſt doctrina euangelica,cuius Chriſtus eſt vitis.Leui.25.a.

Vinea etiã Nabot, quã diſſipare volebat Achab,vt faceret hortũ olerum,virginitatem ſignificare poteſt:quam diabolus perdere conatur.3.Reg.21.a.

Vineæ , quas plantant fideles , deſignare poſſunt ſpem , quæ ex bonis operibus naſcitur. Ezec.28.g.Iob.24.b.

Vinea quandoque dicitur dignitas & dominium,ſeu imperium. Exod.22.a.23.b.Ezec.16.b Creuit in vineam latiorem.

Vinea in primo flore,deſignat eos,qui incipiunt benè operari: qui facile læduntur, vel ab immoderato frigore tentationis,vel a nimio feruore proſperitatis.Iob.15.d.Cant.2.c.7.d.

Vinea quandoque,temporalia bona. Mich.4.b. Sedet ſub vinea ſua, quod dicitur de eo, qui ſuis contentus eſt,nec vſurpat aliena.

Vinea,negligentia. Prouer.24.d. Per agrum pigri tranſiui , & per vineam ſtulti. Iere.2.d. Habac.3.d.

Vineæ Seon,voluptates huius ſæculi,& vanas ſcientias deſignare poſſunt , & concupiſcẽtias, quæ mentem inebriant Nu. 21.e.1.Reg.8.c.ſunt vineæ Sodomorum. Deu.32 e.deſignãt etiam perfidiam.Et vinea Sabama,eſt ſuperba doctrina hæreticorum.Iſa.16.b.34 a.Et vineæ Philiſthijm ſunt,qui ſequuntur prauos errores hæreticorum. Iudi.15.b. Ad idem referuntur vineæ Ægypti, quæ percutiuntur à Deo. Pſ.77. Vineæ etiam hæreticorum ſunt eorum falſa myſteria. Amos 5.c.e.Vites quoque dicuntur cauſæ voluptatum Iſa.14.b Et voluptates externæ,quæ pertinent ad concupiſcentiam oculorum, quas promittit Raptaces, hoc eſt, diabolus obtemperantibus ſibi.Iſa.36.d.Poteſt etiam vinea Sodomorum ſupplicium ſignificare. Deu.32.e.

Vineta ſignificare poſſunt lætitiam.Deu.6.b.Vineta & olíueta,quæ non plantaſti. -

Vineæ,quæ ſunt inſtrumenta bellica,quibus muri concutiebantur,deſignare poſſunt machinamenta diaboli. Eze. 26.b.

Vitis inutilis ad opus , ſed ſolùm igni apta , doctores malos ſignificare poteſt. Ezec.15.a. Et vitis frondoſa Iſrael,ſunt hæretici verboſi,ſine fructu ſynceræ doctrinæ.Hoſe.10.a.

Vites ſunt Iudæis in ſpinas & vepres,quum eorum opera ſunt obſcurata, & per ea feriuntur ab eo, qui ſagittat in obſcuro rectos corde. Iſa. 7.d. dicitur autem Iſrael vitis frondoſa. Hoſe.10.a.quia multiplicauit idololatriam.

Vinum, Muſtum, Vinacea.

Vinum,eſt liquor,qui ex vuis exprimitur,potui aptus, ac guſtui ſuauis,eſt natura calidum multos generans ſpiritus,quod ſi plus æquo bibatur,inebriat.Muſtum autem dicitur, quod poſt primam preſſuram vinaceorum elicitur , dum adhuc feruet. Vinacea autem dicuntur grana vuæ iam preſſæ,& interdum nondum preſſæ.

Vinum intra vuam, quam portabant exploratores.Nu. 13.c.deſignare poteſt diuinitatem in Chriſto Iſa.1.f.

Vinum merũ ſignificare poteſt virtutes diuinas in ſe, mixtũ verò, eaſdẽ nobis attẽperatas.

Vinum nouum non mittendum in vtres veteres,Spiritumſanctum,aut eius gratiam deſignare poteſt, quæ non eſt in habente vetuſtatem peccati. Matt.9.b. Prou.9.a.31.a. quod vinum non eſt dandum regibus.i.ſuperbis.

Vinum merum interdum ſignificat iram Dei grauem. Iſa. 27.a. Ierem. 13. b. 25. d. dicitur etiam vinum compunctionis.Pſal 59.

Vinum aliquãdo ſignificat paſſionẽ Chriſti,& ſanguinẽ eius.Gen 9.c.14 d.27.d.49 b.Pſ 4.103 Iere.31.b.Leu.23.c.Zach 9.d.10.c.Apoc.6.c.Super hoc vino ruminãt hæretici Hoſe.7. d. deſignat etiam euchariſtiã. Et vinũ conditũ,quod dat ſponſa ſponſo,eſt meditatio paſſionis eius.Cant.8.a.Et vinum,quod bibit ſponſus cum lacte,eſt lætitia in aſcenſione & miſſione Spiritusſancti,vel lætitia animæ & carnis,& obliuio præteritorum malorum.

Senſus ſpiritualis legis.

Vinum merum in calice, eſt ſenſus ſpiritualis in lege. Pſ.74. eſt enim vinum ſpiritus legis. Verbi enim virtus, eſt ſpiritus, quemadmodum ſanguis carnis. Commoderata itaque proportione & conuenientia, vinum quidem aquæ, homini verò ſpiritus miſcetur, ac temperatum quidem vinum ad fidem conuiuio excipit, ſpiritus autem deducit ad incorruptionem, & quod erat aqueum, ſenſus legis viuificauit, operationem ſcilicet ex Adam, quum vniuerſum mundum repleuit ſanguine: & potum vitis veritatis temperamentum veteris legis, ac verbi noui ac præſtituti temporis complementum, pietati ac Dei cultui præbuit. Et vinum lætificans cor hominis, ſunt ſpirituales ſenſus ſacræ ſcripturæ. Pſ.103. Gen.49.b. Iſa.55.a. Agge.2.c. Et vinum nouum, eſt doctrina euangelica, & grauiora præcepta. Matt.9.b. Iob.1.c. Cant.5.a. Hoc vinum miſcuit ſapientia, quum literæ ſpirituales addidit ſenſus. Prouer.9.a. 31.a. Hoc eſt vinum optimum, quod mentes hominum inebriat, vt præteritorum obliuiſcátur, & in anteriora currentes, non laſſentur. Cant.7.c. Hoc eſt vinum germinans virgines. Zach.9.d. Vinum præterea, quod prius appoſitum fuit in nuptiis, deſignat doctrinam veteris teſtamenti, & legem naturalem ac ſcriptam, quod vinum defecit. Vinum verò poſterius ex aqua factum, doctrinam noui teſtamenti, in quam mutatur aqua, hoc eſt, doctrina legis & prophetarum. Ioan.2.a. Eſt itaque vinum ſyncera doctrina legis: quo vino pulchriores ſunt oculi ſponſi. Gene.49.b. Can.1.a. Eccl'tæ.2.b. Iſa.1.f. Thre.2.d. Amos.5.c.

Doctrina euangelica. Grauiora præcepta. Doctrina veteris legis. Lex naturalis.

Ori.ſ.Gene ho.17. & ſ.Leui.ho.4. & ſ.Matt.ho.35. & ſ.Canti.ho.1. Hila.ſ.Matt.cano.9. Ambr.ſ.Pſa.118. ſerm.13. Hie ſ.Agge.1. & ſ.Mat.9. & ſ.Iſa.1. Aug.ſ.Ioã trac.9. Cyril.2.ſ.Ioan.26. Gre.17.mor.14. & ſ.Cãt.7. & ſ.Ezec.ho.6. Rup.ſ.Zach.9.

Auſteritas legis. Puritas vitæ.

Vinum quandoque ſignificat auſteritatem legis, & etiam puritatem vitæ, quando eſt merum. Gene.49.b. Iſa.62.c. Quo vino conditur poculum noui teſtamenti, quando teſtimoniis veteris legis nouum teſtamentum roboratur. Cant.8.a. Non eſt autem hoc vinum bibẽdum, quando non eſt adhærendum literæ legis. Leui.10.b.

Hie.ſ.Iſa.62. Gre.ſ.cant.8. Beda.ſ.Gen.49. Rup.2.ſ.Leui.8.

Vinum cum felle, deſignat doctrinam eccleſiaſticam bonam, ſed cum mala cõuerſatione. Matth.29.d.

Ori.ſ.Matt.ho.35.

Martyrium.

Vinum præterea quandoque ſignificat martyrium. Gene.27.d. Et muſtum malorum granatorum, ſunt paſſiones & exempla Martyrum. Cant.8.a.

Amb ſer.72. Gre ſ.Cant.8.

Natura humana ſuſcitata. Vita contemplatiua.

Vinum ex aqua factum, deſignat naturam humanam reſuſcitatam, vel vitam ſpiritualem factam in eo, qui prius viuebat vita carnali. Ioann.2.b. Iſai.1.f.

Rup.1.ſ.Cant.7. Ambr.ſer.19.78.

Exultatio ſpiritualis. Feruor Spiritusſancti. Conſolationes diuinæ. Charitas. Res ſancta & feruida.

Vinum oblatum Iſaac, deſignat vitam contemplatiuam. Vel fauorem nouæ conuerſationis, & exultationem ſpiritualem in laudibus Dei, & feruorem Spiritusſancti, & conſolationes diuinas. Gen.27.d. 1.Reg.10.a. Canti.1.a. Hoc vino contemplationis meliora, ſunt vbera ſponſæ, quando prædicat & docet inferiores. Et vinum, quo madebat Anna. 1.Reg.1.c. deſignat feruorem ſpiritus & prædicationis in Apoſtolis. Et vinum in amphora, eſt charitas in intentione, qua quis vult aliis prodeſſe. 1.Reg 1.d. Vinaria autem cella, eſt contemplatio feruens. Cant.2.a. Vinum etiam dici poteſt charitas, aut feruor charitatis, & aqua mutatur in vinum, quando inducitur charitas pellens foras timorem. Ioan.2.b. Vinum etiam dicuntur res ſanctæ & feruidæ. Iſa.1.f.

Gre.ſ.1.Reg.10. Gre.ſ.Cant.ho.1. Gre ſ.1.Reg.1. Ber ſ.cã.ſer.49. & dominica. 1 poſt octa. Epiph. ſer.2. Amb.ſer.18.

Auſteritas correctionis.

Vinum, ſecundum quòd eſt auſterum, auſteritatem correctionis, & ſermonem compungentem ex denunciatione iudicij ſignificare poteſt, ideo applicatur vulneribus. Luc.10.f. Et vinum compunctionis, eſt verbum penetrans cor. Pſ.59. Cant.1.a.

Ori.ſ.Luc ho.34. Amb ſ.Luc.10. Baſi.ſ.Pſ.59. Ber.ſ.Cant.ſer.9.

Lætitia ſpiritualis. Gaudium beatorum.

Vinum dandum triſtibus ſignat lætitiam ſpiritualem, & gaudium Spiritusſancti. Prouer.31.a. Hoſe.2.b.14.c. Ioel.2 c. & lætitiam, quam habebunt ſancti in fine mundi quod vinum non bibent ſine nobis. Vinum autem lætitiæ non bibunt pœnitentes, aut ieiunantes. Dan.10 a. Mich.2.d. Vinum autem, quo abundabunt torcularia, eſt ſumma lætitia, quam Sancti habebunt in fœlicitate. Prouer.3.b. Iob.1.c.

Baſi.ho.in Iulitam Martyr. Ori.ſ.Leui.ho.1. Hie.ſ Dan.10. & ſ.Mich.2. Ber.ſerm.3.Pentecoſt.

Honor immortalitatis. Status innocentiæ.

Vinum, quandoque ſignificare poteſt honorem immortalitatis, & etiam virtutem, quod per vitium, aut incuriam, in vaſis coaceſcit, vnde in Adam acuit, & datum eſt Chriſto acetum. Matthæ.27 d. Et vinum quod defecit in nuptiis, eſt ſtatus innocentiæ, qui deficit in Adam. Ioann.2.a.

Beda ſ.Pro.3. Hila.ſ.Mat.can.33. Rup.2.ſ.Ioan.

Fidelis proficiẽs

Vinum dici poteſt fidelis proficiens, vt vinum per ætatem, atque ita eſt vita perfectior, quod vinum bibit ſponſus cum lacte. Canti.5.a.

Amb.ſer.22. & 3. Exae.12. Gre.ſ.Can.5.

Sapientia inferiorum. Scientia ſecularis.

Vinum dici poteſt ſapientia inferiorum rerum, qua repletus fuit Salomon, qui tamen aliam quærebat ſapientiam, quando dicebat. Eccl'tæ.2.a. Cogitaui in corde meo abſtrahere à vino carnem meam, vt animum meum transferrem ad ſapientiam. A quo enim vino abſtrahit carnem ſuam, niſi à ſapientia terrenorum, quæ non bene conueniunt cum ſupernis, ſicut nec vtrorumque ſapientię? Hæc enim rerum inferiorum per vinum ſignatur, de vite terrena. i. de humanis ingeniis naſcens: quamuis aliquando Deus eam largiatur, vt Salomoni. Sed hoc vino meliora ſunt vbera ſpõſi. Cant.1.a. Et etiam oculi pulchriores. Gene.49.b.

Geor.Venet.can 1. tom.9.cap.24.

Lætitia mundi. Cura temporalium.

Vinum quo meliora ſunt vbera ſponſi. Canti.1.a. ſignificat lætitiam mundi, vel rerum tẽporalium curam, à qua mens ſecularis cuiuſlibet inebriatur, vt ad inuiſibilia cognoſcenda, aut ex toto, aut penè inſenſibilis reddatur.

Amb.1.de ſacra.2. Gre ſ.cant 1. Ber.ſer.9.ſ.can.

Luxuria.

Vinum pro luxuria, quia in vino eſt luxuria. Epheſ.5.d. Et dicuntur vbera ſponſæ. i. virginis Mariæ pulchriora vino, quia genuit cum virginitate, quum aliæ genuerint cum libidine. Canti.4.c.

Rup.ſ.Cant.3.

Caſtigatio.

Vinum iniquitatis, dici poteſt caſtigatio, qua corripitur iniquitas. Prou.4.c. Vinum iniquitatis bibunt. Dicitur enim vinum furoris Dei. Ierem.25.d.

Ori.ſ.Can.ho.3. & ſ.Iere.l.o.6.

Vinum, quod bibit Lot, ſignificare poteſt concupiſcentias, & prauos affectus, & voluptates. Gene.19.g. Leuit.10.b Deut.32.e. Iſa.5.c.28.a.24.a.56.d. Sopho.1.c. Cant.1.a. Item curas ſeculares, & affectum ſuperbiæ, quæ mentem inebriant. Ioel.3.a. Amos.2.d. Habac.2.a. Eccl'.2.a. in hoc vino voluptatum, eſt luxuria. Ephe.5.d. Deſignatur etiam inanis gloria & cupiditas quibus inebriantur indigne aſſumentes dignitates. Apoc.17.a. Hoc eſt vinum pingue allatum e Damaſco Tyrum. Ezec.21.d.

Vinum etiam, quod bibit Lot, eſt peruerſus ſenſus datus ſacræ ſcripturæ. Ge.19.g. Et vinũ, quo inebriantur hæretici, eſt ſacra ſcriptura malè intellecta. Iſa.28.b. Et vinum Babylonis, eſt doctrina gentilica. Iere.13.b.51.a. Et perfidia. Iſa.16.c. Et vinum, quo iudicabat Eli Annam eſſe ebriam, eſt vel ambitio temporalium, vel doctrinæ prauitas. 1. Reg.1.c. Et furiunt hæretici vino, hoc eſt, doctrina erronea. Hoſe.7.b.9.a. Hoc dicitur vinum damnatorum, & vinum iniquitatis. Prou.4.c. Amos.2.c. Mich.6.d. Agge.1.c Pſal.68.

Vinum Libani dicitur, quod eſt mixtum & conditũ thimiamate, ſeu aromatibus, vt odorem ſuauiſſimum habeat. Vel eſt vinum, quod offerebatur in templo. Hoſe.14.c.

Vinum aliquando eſt abundantia. Eſter.5.b. Poſtquam vinum biberit abundanter.

Vinum, prædicatio. Cant.5.a. Bibi vinum meum cum lacte meo.

Datur vinum malitiæ, vinum moleſtiæ, vinum gratiæ. Vinum malitiæ affluit de vua fellis, & à diabolo initium habuit: & eſt opus malum. Deu.32.e. Fel draconum vinum eorum. Vinum moleſtiæ manat de labruſca conditionis humanæ: quę domino ſuo acetum iniquitatis appoſuit. Vinum gratiæ ex botro Cypri.i. Conditoris largitate decurrit.

Vinum, quod non debet bibere ſacerdos ingreſſurus in ſancta, deſignat ipſum ſacerdotem ab iis etiam peccatis, quæ naturæ neceſſitatem quodam modo ſequuntur, abſtinere debere. Ezech.44.f.

Vinacea vuarum, quum ſint arida & inutilia, expreſſo iam vino, idolorum cultum, & traditiones hominum, ac peculiariter Iudæorum ſignificare poſſunt. Hoſe.3.a. Dæmones quoque vt vinacea eiecti ſunt de cælo.

Viola.

Viola, eſt flos odoriferus, & gratus: cuius variæ ſunt ſpecies: ſed peculiariter viola dicitur quædam purpurea & humilis, vix à terra eleuata: cuius vſus eſt plurimus in medicamentis: quæ poteſt Confeſſores deſignare, ob ſimilitudinem liuidorum corporum. Non tamen inuenitur in ſacra ſcriptura.

Violare.

Violare, eſt corrumpere, polluere, & quaſi vim inferre: quod propriè de virgine dicitur.

Violare dicitur ſabbatum ſine crimine, qui operatur fidem euangelicam: & qui facit opus, quale eſt ſacerdotum. Matt.12.a.

Violari vxores hæreticorum, eſt prauam doctrinam confutari. Iſa.13.c.

Violare dicitur templum Dei, qui peccat. 1. Cor.3. c. Neſcitis, quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, diſperdet illum Deus. violant etiam arcanum Dei gentiles, hoc eſt, templum: & mali eccleſiam. Ezec.7.f.

Violare dicitur miſericordiã fratris, qui non ſeruat legẽ naturalẽ cum proximo. Amos.1.d.

Violare aut contaminare Deum, vel populum dicuntur hæretici, dum perſuadent populo gratas eſſe Deo voluptates. Ezec.13.c.

Violare vxorem proximi dicitur, qui aliorum benedicta reprehendit, & facibus accenſus inuidiæ Sancta violat, caſta corrumpit, pura contaminat. Ezc.18.b.

Violentus, Violentia, Vis.

Violentus dicitur, qui vim facit, quæ vis violentia dicitur, vt nunc ſufficit.

Violentus fluuius, hoc eſt, impetu fluens, dici poteſt Spirituſſanctus. Iſa.59.d. Quum venerit quaſi fluuius violentus, quem ſpiritus Domini cogit.

Violentia regni cælorum, dici poteſt aſſidua & acris corporis in laboribus fatigatio, quod nullius impulſu, ſed ſuapte ſponte Chriſti diſcipuli faciunt. Et violenti ſunt caſtigantes carnem & pœnitentes, quibus non debetur regnum cælorum ex meritis conuerſionem præcedentibus, & etiam Gentiles, quibus non prædicauit ipſe Chriſtus, nec ipſi habebant legem, aut Prophetas, ſed velut extranei irruperunt ad fidem ſuſcipiendam. Matth.11.b.

Violenta prædatio eſt, quam facit diabolus de animabus. Iſa.9.a. Ipſe quoque eſt vi extorquens à proximo, hoc eſt, violentia rapiens ipſam animam, vel bona eius. Leui.6.a.

Violenta ſeruitus fratrum Ioſeph erga ipſum Ioſeph. Gene.44.d. deſignat coactam ſubiectionem Iudæorum ad Chriſtum, vel ad Chriſtianos.

Violentus, de cuius manu liberauit Deus pauperem, eſt populus Iudæorum in Chriſtum, quem Deus ſuſcitando liberauit. Iob.5.c.

Violenti quoque, ſunt hæretici, qui ſcripturæ ſacræ ſententias recta dogmata continentes ad prauum intellectum conantur violenter inflectere. Vnde & vi dicuntur opprimere dominum vineæ, ſenſum ſacræ ſcripturæ à Deo traditæ peruertendo. Iob.19.a.24.b.27.c.34.c.35.c.36.a.

Vipera.

Vipera,

Vipera, eſt genus ſerpentis maximè venenati, dicta, quòd vi pariat. Nam pulli eius materna viſcera comedere dicuntur, & corroſis eius lateribus cum matris interitu prodire. Fertur vipera coniunctionem murenæ expetere, & depoſito veneno accedens ad littus maris ſibilare, vt prodeat murena: ac poſt coniunctionem, venenum reſumere.

Baſi. Exae. ho. 10. Amb. 5. Exae. 7. Baſi. Exae. ho. 10.

Hæretici. Detractores. Iudæi. Dæmones nequã.

Vipera ſignificare poteſt hæreticos, & maledicos, & clam inuadentes proximum: Iudæos etiam, & dæmones, & generaliter homines nequam. Iſa. 30. b. Mat. 3. b. dicuntur autem Iudęi progenies viperarum, quia imitatores diaboli. Detractor etiam eſt vipera, qui vno ictu perimit, & ſe & audientem, & eum, cui detrahit. Vt autem vipera mordicus tenuit Paulum, ita hæretici pertinaciter aduerſantur fidelibus, ſed excutiendi ſunt in ignem vt illa vipera. Acto. 28. a.

Hie. ſ. Iſa. 30. & ſ. Exec. Aug. ſ. Pſ. 46. Ber. de tripl. cuſtodia.

Inuidia.

Vipera quæ primo ſuo generi noxia eſt, ac ſibi ipſi, deſignat inuidiam, quæ primùm nocet habenti.

Baſi. ho. de inuidia

Vſura.

Vipera ſignificare poteſt vſuras. Vt enim viperarum filij materna corrodunt viſcera: ita vſuræ eum, qui ſoluit, aut dat ad vſuram.

Baſi. ſ. Pſ. 14. ho. 2. Amb. de Tob. 12.

Tẽtatio diaboli.

Vipera etiam vi pariens, violentam diaboli tentationem, deſignare poteſt: aut contrà, quia tardius occidit quàm aſpis, eſt leuior tentatio. Iob. 20. c.

Gre. 15. mor. 8.

Vir, Maritus.

Vir, dicitur in genere humano maſculus, quòd viribus & robore præſtet: vnde potior eſt & præſtantior ipſa fœmina, quæ ſub viri poteſtate debet eſſe. Dicitur autem ſæpe vir, qui habet vxorem, qui & maritus. Aliquando verò ſumitur pro homine.

Cle. Alex. 1. ped. 5.

Deus.

Vir aliquando dicitur Deus, quia perfectus in iuſtitia, & dicitur vir pugnator, quia nemo eius poteſtati reſiſtere valet. Exod. 15. a. Cor. 11. a. Ephe. 4. c. Et ipſe Deus dicitur vir ſynagogæ. Ierem. 3. c Iſa 54. a. Vnde tanquam vir circunſcripſit ſynagogam templo, vt loco, velut ſuſpectam de adulterio, ne alibi ſacrificaret. Hoſe. 2. b. Significat autem peculiariter Deum patrem.

Chry. 95. Rup. 1. de operibus Spiritusſancti. 8.

Chriſtus.

Vir quoque dicitur Chriſtus, vt Ioſeph erat vir in cunctis proſperè agens. Gene. 39. a. Et vir, quem occiderunt Simeon, & Leui, hoc eſt, ſacerdotes & Scribæ. Geneſ. 49 a. ipſe eſt vir Ægyptius. Exod. 2. c. 21. c. Pſ. 104. Pro. 30. c. Et vir luctans cum Iacob Gen. 32. f. Et vir ſeu maritus ſterilis & fœcundæ, hoc eſt, ſynagogæ, & eccleſiæ. Et peculiariter vir poſterior ſynagogæ, vt prior fuerit lex. Roma. 7. a. Geneſ 16. a. 29. g 30. b. Ipſe dicitur vir Iudæus. Zachar. 8 b. Idem eſt vir diues, qui abſtulit ouem pauperis, quando redemit genus humanum, liberans ipſum à diabolo. 2. Reg. 12. a. Dicitur autem vir voluntatis Dei, quia in omnibus fecit voluntatem Dei. Et vir dolorum, propter dolores paſſionis. Iſa. 46. d. 53. a. Et vir rixæ & diſcordiæ quia poſitus eſt in ruinam & in reſurrectionem multorum, & in ſignum, cui contradicitur, & de quo hęretici contendunt. Ier. 15. c. Et erat vir indutus lineis, habens atramentarium tanquam iudex omnium. Ezec. 9. a. 40. a. Dan. 10. a. Zach. 1. b. 6. c. Ipſe eſt vir, quem circundedit fœmina. Ier. 31. d Et vir cohærens Deo Zach. 13. d. Et vir pauper & ſapiens. Eccle. 9. d. Et vir Iob, de terra Hus. Iob. 1. a. Et vir Elcana. 1. Reg. 1. a. Et vir vnus, quem apprehendunt ſeptem mulieres. Iſa. 4. a. Acto. 2. d. Et vir dexteræ Dei. Pſal. 79. Ipſe eſt vir meretricis, qui non eſt in domo eius, quia non eſt ſecundum præſentiam corporalem in eccleſia, & etiam vir mulieris fortis. Prouerb. 7. c. 31. b. c.

Cle. Alex. ad hor. ad gentes. Arn. ſ. Pſ. 104. Hil. de Trini. 5. Ori. ſ. Exo. ho. 10. & ſ. Iſa ho. 5. & 1. Ier. ho. 11. Amb. de Salom. 5. & ſ. Rom. 6. & apolo. Dauid 5. Hie. ſ. Iſa. 46. & ſ. Iob. Gre. ſ. 1. Reg. 1. & 22. mo. 19. & ſ. Eze. ho. 13. Beda ſ. Gen. 32. & ſ. Exo. 21. & ſ. Pro. 2. 31. Cyr. ho. 5.

Spiritusſanctus. Sacerdotes Iudæorum. Chriſtus.

Vir de domo Leui Exo. 2. a. deſignare poteſt Spiritumſanctum: vel ſacerdotes Iudæorum, vel etiam ipſum Chriſtum de lege egredientem: cuius vxor eſt eccleſia.

Beda ſ. Exo. 2.

Verbum Dei. Lex.

Vir Hieruſalem, quem ipſa proiecit, eſt verbum Dei, quod proiicit anima peccans Ezec. 16. a. Hoſe. 2 b. Et ſermo propheticus. Gen. 24. c. Ab hoc viro recedunt omnes, qui declinãt à diuinis præceptis. Pſ 13. Et vir prior ſynagogæ erat lex, ſicut poſterior Chriſtus. Rom. 7. a. Et vir abſens à domo meretricis, eſt lex, quæ abſens eſt à peccantibus, eamque contemnentibus. Prou. 7. c. Et viri ſeptem vnius mulieris, ſunt libri Moſis cum duobus ſequentibus. Luc 20. c. Iſa. 54. a. Et lex dicitur vir pubertatis Synagogæ. Ioel. 1. b. Vir autem Iſraelita, qui rixatus eſt cum filio Ægyptij, eſt ſenſus ſpiritualis legis contrarius prauis ſenſibus per Iudæos, aut hæreticos datis Leui. 24. b. Et vir, qui inuenit Ioſeph errantem in agro, eſt ſermo propheticus loquens de Chriſto, cui miniſterium exhibuit. Gen 37. c.

Hie ſ. Eze. 16. & ſ. Ioel 1. Ori. ſ. Mat. ho 21. & ſ. Leui. ho. 14. Amb ſ. Rom. 6. & de Cain. 4. & ſ. Luc 20. Aug. 1. de conſen. euan. 31. Beda ſ. Gen. 37.

Ratio. Mens. Vigor mentis. Liberum arbitrium. Anima. Spiritus rationalis. Vtens ratione.

Vir aliquando dicitur ratio, ſeu mens, aut vigor mentis, quem virum occiderunt Simeon & Leui Gen. 2. d. 3. c. 49. a. Exo. 2. 35. c Liberum quoque arbitrium, vir animæ dicitur, vendicãs ſibi totum hominem. Virum autem, hoc eſt, mentem non aggreditur ſerpens, ſed fœminam, hoc eſt, ſenſualitatem. Maritus quoque dicitur recta ratio, ſeu ſermo, quia virtutum ſemina iacit in animam, tanquam in agrum fertilem. Ipſa quoque anima dici poteſt vir. Exo. 21. c. Vir mulieris Samaritanæ dicitur ſpiritus rationalis, qui non erat vir, quia non ei obtemperabat. Vel vir, qui non erat vir, erat error, quia tunc ab errore adultero regebatur. Vel erat diabolus qui etiam non eſt vir, ſed adulter. Quinque autem viri erant quinque ſenſus, quibus ante tẽpus diſcretionis regebatur. Ioan 4. c Ipſe quoque homo ratione vtens vir vocatur. Ier. 5. c.

Phil. de mundi opificio & 2. allego. & de ſpecial. legibus. Hil. ſ. Mat can. 10. Gre Nyſſ de vita Moſis. Beda ſ. Gen. 3. Ric. de S. Vic. l. de 12. patriar. 58. Aug. 83. q. 64. & ſ. Ioan tract. 15.

Angeli.

Viri aliquando dicuntur angeli. Gen. 18. a 19. b. 44. f. Exo. 32. a. Et vir veſtitus lineis erat angelus. Dani. 10. a. Iob. 36. d.

Rup. 4. ſ. Ioan. Gre. 27. mor. 22.

Vir ſapiens & induſtrius, deſignat Apoſtolos, & prædicatores, & prælatos, qui ſunt diſtributores ſpiritualis frumenti. Ge. 41. b 16. a. 29. g. 30. b. Eoſdẽ deſignant viri, quos elegerũt

Ori.ſ.Exo.ho.10. & ſ.1.Reg.1. Hie.ſ.Zach.8.& ſ. Iſa.57. Gre.ſ.1.Reg.1.2.4.9.10.13.& 34. mo.5. — *Apoſtoli. Prædicatores. Prælati.*

Moſes & Ioſue. Exo.17.c.18.d.21.b.32.d. Et viri duo, ſunt perfecti prædicatores, in vtroque præcepto charitatis robuſti. Viri autem tres, ſunt contemplatiui, fortes in cuſtodia cogitationis, loquutionis, & operis. 1. Reg.10.a. Et vir ſecundum cor Dei, eſt habens charitatem. 1. Reg.13.c. Zach.8.a. Et vir Dei, eſt cœtus Apoſtolorum. 1. Reg.2.c. 9. a. Et vir ſagittarius, eſt prædicator. Iob.41.c. Et viri miſericordes, ſunt Apoſtoli Iſa.57.a. Demum, qui ad virilē ſenſum pertinent, euangelicam implentes perfectionē. Et vir vnus, qui fugit ex acie, & nunciauit arcam eſſe captam, deſignat prædicatorem conuerſum ex Iudæis, vt Paulum. 1. Reg.4.c.

Gre.ſ.1.Reg.1.9. 11. vel 27.mor.22. Ori prolog. in Cāt. Hie.ſ.Cant.59. — *Contēptus Sæculi. Fortitudo. Concordes charitate. Perfecti.*

Vir vnus dicitur contemptor ſeculi: vt monachus, & etiā ipſa fortitudo. Et dicitur vnus. quia vnum quærit. 1. Reg.1.a. Ipſe enim dicitur. Pſ.72. Quid mihi eſt in cælo, &c. Et Pſ.26. Vultum tuum Domine requiram. Et vir vnus ſunt omnes illi, quorum eſt cor vnum, & anima vna. Acto 4.f. Egrediuntur quoque quaſi vir vnus, qui ſunt concordes charitate. 1. Reg. 11.b. Et vir de terra Beniamin, eſt fortis prædicator de eccleſia, & non extra. 1. Regum.9.a. Et vir vnus dicitur perfectus & conſtans, & non mutabilis, vt Luna. Et vir abſolute eſt perfectus 1.Reg.1.a.Iob.36.d.38.a.Iſa.13. c.59.d.Zacha.4.d.1.Cor.13.d.Ephe.4.e.

Iſyc.ſ.Leui.15. — *Prædicator glorioſus.*

Vir patiens fluxum ſeminis, eſt prædicator, qui ob inanem gloriam prædicat. Leui.15.a.

Ori.ſ. Mat.ca.14. & ſ. Nu.ho.1.25. Gre.ſ.1. Reg.13.& 18. mor.7. Cyril. de adora. in Spiritu ſancto. Gre ſ.1. Reg.2. & 11.mor. 26. — *Fortes.*

Viri ſignificare ſolent fortes. Gen.47. b. Hos viros tantum volebat Pharao, hoc eſt, diabolus, ire ad ſacrificandum: vt videlicet relinquerentur illi infirmi. Exo.10.c.35.c. Mat.14.c. Vnde viri numerari ſolent tanquam fortes, & non fœminæ. Exo.12.f. Ioan.6.b. Viri autem fortes Iſrael, & non alterius nationis numerantur: vt intelligantur eruditi in ſacra ſcriptura. Nu.1.a. Viri quoque exercitus, qui pugnauerunt, ſunt, qui vicerunt vitia. Num.31.a Iob.38. a. 40.a. Vir, qui non roborabitur in fortitudine ſua, eſt fortis in Deo, ſine quo nulla eſt illi fortitudo. ſed mox ſibi relictus, cadet. 1. Regum.2.b. Et viri robuſti ſexcenti, ſunt qui opere & cordis deliberatione fortes ſunt. Et ſunt viri Iſrael. 1 Eccleſiæ: & ſociantur Sauli. 1. prædicatoribus. 1.Reg.13.d.14.a.Iere.9.c. Vir, cuius iniquitas eſt melior, eſt mēs fortis. Eccl'i.42.c.

Ori.ſ.Iere.ho. 6. Glo.int.ſ.1.Co.13. — *Chriſtiani.*

Viri Iuda, ſunt Chriſtiani ſub Chriſti imperio degentes. Iere.11.a. Et viri Iuda, qui erant cum Dauid ad deducendum arcam, ſunt populi fideles & doctores cum Chriſto ad dilatandam eccleſiam. 2.Reg.6.a. Viros autem dicit Apoſtolus, qui verbo parent, & ſunt ſui iuris & arbitrij: qui crediderunt ſpontanea electione, ſeruati ſapienter, non inſipienter metu territi. 1.Cor.13.d.Gala.4.

Hie.ſ.Eccle.7. — *Cogitatio.*

Vir interdum ſumi poteſt pro cogitatione: fœmina verò pro operatione: vt quum Eccl'ſiaſtæ.7.d. dicitur: Vix reperitur vir vnus de mille, hoc eſt, cogitatio in totum bona: fœmina verò nulla: quia opera ſemper in aliquo deficiunt.

Gre.ſ.1.Reg.5. — *Pœnitentes inſufficienter.*

Viri percuſſi, & nondum mortui, ſunt habentes dolorem peccati, ſed non ſufficientem. 1. Regum 5.d.

Hie.ſ.Ecc.6. Ori.ſ.Iere.ho.8. Gre.12.mor. 12. Rup.ſ.Abdi. — *Populus Iudaicus.*

Vir, cui dedit Deus diuitias, eſt populus Iudaicus habens legis myſteria: quibus tamen non fruitur. Eccl'tæ.6.a. Et viri Anathoth, quærentes animam Ieremiæ, ſunt Iudæi contra Chriſtum, peculiariter autem ſacerdotes & Scribæ. Ierem. 11. d. Iidem ſunt viri tabernaculi Iob, hoc eſt, Chriſti. Iob.31.d. Viri pacis Edom, ſunt principes Iudæorum, qui populum deceperunt. Abdi.c.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Plenitudo temporis aduentus Chriſti.*

Virilis ætas domus Eli, deſignat plenitudinem temporis, quando miſit Deus filium ſuum. 1. Reg.2.g. Gala.4.a. vel deſignat tempus, quando ordinandi promouentur ad ordines.

Gre.ſ.1.Reg.2.

Vir de domo Eli, qui non aufertur ab altari Dei, eſt, qui eſt bonus prædicatione paſtoris mali. 1.Reg.2.g.

Gre.ſ.1.Reg.14.15 — *Capitalia crimina.*

Vir non relinquendus ex Philiſthæis, deſignat capitalia crimina, nam alia ſunt velut paruuli. 1.Reg.14.e. Et viri Amalec, ſunt ſuadentes motus turpitudinis, item peccata ex malitia. 1.Regum 15.a.

Aug.ſe.10. & ſ. Io tract. — *Duo latrones. Duo populi. Duplex amor Chriſti. Duo teſtamenta. Gentiles.*

Viri duo portantes botrum in vecte. Num.13.c. deſignant duo latrones cum Chriſto crucifixos, populum Iudaicum præcedentem, & vertentem dorſa Chriſto, & populum Gentilem ſequentem, & vertentem faciem Chriſto. Vel deſignabant duplicem amorem Chriſti, videlicet in patrem & in homines. Vel duo teſtamenta, in quibus continetur Chriſtus.

Hil.ſ.Mat.can.12

Viri Niniuitæ ſignificant Gentiles. Mat.12. d. Et viri ſublimes Sabaim, ſunt præcipui ex gentibus. Iſa.45.c.

Amb.de dign.ſacer.4. — *Epiſcopus.*

Vir vnius vxoris dicitur epiſcopus vnam habens eccleſiam, & etiam non adiungens ſenſui catholico ſenſum hæreticum. 1.Tim.3.a

Hie.ſ.Iſa.19. — *Fideles.*

Vir pugnat contra fratrem ſuum, quum in eadem domo fideles ſeparantur ab infidelibus Iſay. 19.a.

Hie.ſ.Eze.39. — *Eccleſiaſtici.*

Viri conſtituti ad luſtrandam terram, ſunt viri eccleſiaſtici. Ezechiel.39.d.

Gre.23.mor.28. — *Labens in peccatum propter inanem gloriā.*

Vir Dei, qui reprehendit Ieroboam, & brachium eius areſecit, ac poſtea curauit, nec comedere cū eo inuitante voluit, ſed poſtea in via deceptus à Propheta, comedit & interiit. 3. Regum 13. a. deſignat eos, qui de magno opere gloriantur, & poſtmodum in peccatum labi permittuntur.

Beda.ſ.Gen.18. — *Chriſtus cum Moſe & Elia.*

Viri tres apparentes Abrahæ, ſic ſe habere poſſunt, vt in vno Chriſti deſignetur aduentus, quem duo angeli comitabantur, Moſes & Elias, vnus per legem aduentum Domini prædicans, alter in fine mundi aduentum ad iudicium præueniens. Gen.18.a.

Alter.

Vir interdum ſumitur pro altero, vt 1. Reg. 2.e. quum dicitur. Si peccauerit in virum, intelligitur, ſi peccauerit vir in alterum.

Lex carnis. Mendacium. Senſibilia. Diabolus. Sēſus carnalis. Crura hominis.

Vir alter, hoc eſt, adulter. Rom. 7. a. ſignificare poteſt legem carnis, & mendacium, & ſenſibilia, & etiam diabolum. Et vir Aegyptius percutiens Hebręum, eſt ſenſus carnalis litterę. Exo. 2. b. Leu. 13. d. 24. b. Et vir, qui non cognouerat virginem, eſt diabolus, & incognita viro, mens eſt non corrupta à diabolo. Gen. 24. b. Et vir nuncians natum maſculum, eſt diabolus demonſtrans factum eſſe quempiam corruptorem veritatis, eique congratulans. Ier. 20. d. Et vir pauper habens vnam ouem, eſt princeps huius mundi, qui exercebat tyrannidem in genus humanum. 2. Re. 12. a. Et viri exercitus, dicuntur dæmones. Nahum 2. a. Quaſi vir præparantur dæmones ad prælium, ſed non ſunt viri, quia non poſſunt vincere, niſi eis conſentiatur. Ier. 6. f. Et viri fortes, qui nutabunt, erunt dęmones in iudicio. Eccl'tę 12. b. Vbi etiā ſignificari poſſunt crura hominis in ſenectute.

Ori. ſ. Mat. cap. 1 & ſ. Gen. ho. 10. & ſ. Leui. ho 14. Euc. form. ſpirit. 5. Amb. apo. Dau. 5 Hie. ſ. Eccle. 12.

Heretici.

Vir Aegyptius, poteſt ſignificare hæreticum. Exo. 2. b. Leu. 13. d. 24. b. Et viri Septuaginta percuſſi in Bathſames, deſignant nobiliores ex hęreticis, hoc eſt, qui non ſunt vitiis ſenſuum dediti. 1. Reg. 6. d. Et vir, qui non roborabitur, eſt durus & fortis in ęrrore. 1. Reg. 2. b. Viri ſanguinum, ſunt hæretici occidentes animas, & adulatoriè docentes. Pſ. 138. Et vir ſextus Samaritanæ, qui non erat vir, eſt hæreticus. Ioan. 4. c. Et viri bellatores dicuntur hæretici. Ezec. 39. e. Et viri fœderis Eſau, diſcipuli hęreticorum. Abdi. b.

Ori. ſ. Leu. ho. 14. Gre. ſ. 1. Reg. 2. 6. Hil. ſ. Pſ. 138. Hie. epiſ. Si cuncti corporis.

Diſcipuli hæreticorum. Peruertentes iudicium. Scandalizantes. Odiētes proximū. Carnalibus incūbentes. Iudas.

Viri ſanguinum, ſunt ſubuertentes iudicium pro muneribus, vel animo ſeu opere occidentes, & qui oderunt proximum, & qui perfecti ſunt in vitio. Pſ. 5. 25. 58. 138. Eſt item vir ſanguinum, qui adhuc actibus carnalibus incumbit. 2. Re. 16. b. Vir autem linguoſus & iniuſtus dicitur Iudas. Pſ. 139. Iob. 11. a.

Arn. ſ. Pſ. 25. Hil. ſ. Pſ. 28. 13 Cle. Ale. 1. peda

Auari.

Viri diuitiarum dicuntur, qui poſſidentur à ſuis diuitiis, non ipſi eas poſſident, vnde & ſomnum ſuum dormire dicuntur, non Chriſti. Pſalm. 75.

Aug. ſ. Pſ. 138. Gre. 7. mor. 24.

Errores.

Viri Samariæ & Sodomæ, quos proiecerunt ipſę ciuitates, ſunt errores priores, à quibus in alios Hæretici tranſierunt. Eze. 16. e.

Amb. de Nabuc. 1 Hie. ſ. Eze. 16.

Sex ætates.

Viri ſex venientes de via portæ ſuperioris. Ezech. 9. a. deſignant ſex ætates humani generis.

Gre. 22. mor. 19.

Inſanus.

Vir ſpiritualis dicitur vir inſanus, & qui à maligno ſpiritu arripitur. Hoſ. 9. b.

Heros.

Vir aliquando dicitur heros inſignis virtute. Geneſ. 41. e. Num inuenire poterimus talem virum?

Lyra. ſ. Hoſ. 9.

Miles. Miniſter. Ciues. Alienigena.

Vir, miles. Ge. 33. a. Cum eo quadraginta viros.

Vir, miniſter. Ge. 24. g. Aſcenſis camælis ſequutæ ſunt virum.

Viri, ciues. 1. Re. 6. b. dixerunt viri Bethſamitæ.

Vir, alienigena. Exo. 2. c. Vir Aegyptius liberauit nos.

Virere, Viridis.

Virere, dicuntur herbæ, aut plantæ, quum ſunt virides. Virides autem ſunt, quando in ſuo vigore ac proprio humore conſiſtunt.

Chriſtus.

Viride lignum dicitur Chriſtus. Luc. 23. d. Et virens abies. Hoſe. 14. d.

Glo. ord. ſ. ho ſe. 14

Virtutis opera perfecta.

Viriditas eſt in virtutibus: vnde terra non herbam ſiccam, ſed virentem profert. Gen. 1. a. quando videlicet anima exercet virtutum opera. Et columba attulit ramum oliuæ virentibus foliis: quæ deſignant opera perfecta. Gen. 8. b. Et viriditas in virgis. Gen. 30. f. deſignat virorem bonorum operum. Et virens abies, eſt vir iuſtus. Hoſe. 14. d. Iob 38. c.

Gre. 29. mor. 18. Beda ſ. Gen. 5.

Paſtus fœlicitatis.

Virentes herbæ, ſunt diuini paſtus in fœlicitate: & dicuntur virentes quia perpetuus eſt ibi vigor. Eze. 34. d. Vireſcit lignum præciſum, quando iuſti & Martires pro veritate paſſi, in æterna vita reſurgentes perpetuò virideſcunt. Iob. 14. b. Virentia perquirit onager, quum ſanctus vir, deſpectis tranſitoriis, æterna bona deſiderat. Iob. 39. a.

Gre. 11. mo. 3. & 3 mor. 19.

Tenere mentes. Apoſtoli.

Virentia loca deſignant teneras mentes. Gen. 41. a. Et virentes ſpicæ, ſunt Apoſtoli, & recentes in fide. Le. 2. d.

Glo. int. ſ. Gen. 4

Sacra doctrina. Litera legis, voluptuoſa. Iudæi.

Virens herba, dicitur ſacra doctrina. Iob. 38. c. Et virentia, quę perquirit onager, deſignant literam & hiſtorias legis, quibus vacant Iudæi. Item ea, quę voluptatem afferunt. Iob. 39. a.

Gre. 29. mor. 18. Hie. ſ. Iob. 39.

Gentiles.

Viride lignum, quod areſactum eſt, eſt populus Iudæorum, lignum verò aridum frondeſcens, eſt eccleſia ex gentibus. Eze. 17. g.

Ori. ſ. Eze. ho. 12.

Caro humana. Nitor verborum. Superbia Luciferi.

Virens herba carnem humanam ſignificare poteſt. Gen. 1. a.

Viror Moab, nitorem verborum hæreticorum ſignificat. Iſa. 15. c.

Virens ſummitas cedri, deſignat vigentem ſuperbiam Luciferi. Eze. 31. d.

Non viret ſcirpus abſque humore. Iob. 8. b. quia hypocritę non niſi ex ſuperno munere viriditatem bonæ operationis accipiunt.

Amb. 3. exae. 7. Hie. ſ. Iſa. 15. Hie. ſ. Eze. 31. Gre. 8. mor. 27.

Nulla conſolatio in inferno.

Virens nihil relictum in Ægypto. Exod. 10. d. deſignat nullam conſolationem relictam eſſe his, qui ſunt in inferno. Vnde & virentia terræ Sodomorum ſunt ſubuerſa. Gen. 19. c. Et virens hordeum Aegypti lęſum. Exo. 9. d.

Lyra. ſ. Exo. 10.

Virga, vide Baculus.

Virgo, Virginitas, Virago.

Virgo dicitur à viridiori ætate, & tam mares, quam fœminæ rei venereæ expertes & integritatem ſeruantes, virgines dicuntur. Virago autem dicta eſt mulier in prima conditione,

quia virtus viri illi communicata eſt: factaque eſt viro ſimilis.

Ori.ſ. Leu.ſ.ho.12. — *Virgo Maria.*

Virgo, ad literam, ſumitur pro Beata Maria, quando dicitur Iſ.7.c. Ecce virgo concipiet.

Hie.ſ. Ier.31.& ſ. Iſa.62. Aug. 50. in Iudi.49. Iſyc.ſ. Leu.21. Fulgen.epi.3. — *Eccleſia.*

Virgo ſæpe dicitur eccleſia, quam ſibi parauit Chriſtus, non habentem maculam neque rugam, & ipſa eſt vxor, quam ducit pontifex, hoc eſt, Chriſtus. Leu.21.c. Gen.24.b. Iud.11.f. Iſa.37.d.62.b.2.Cor.11.a.Ephe.5.c.Ier.2.f.3.b.18.b.31.c. Ipſa dicitur virago, propter virtutem viri, hoc eſt, Chriſti illi communicatam. Gen.2.d.

Hie.ſ. Ier.14.& ſ. Ioel 1. — *Plebs Iudaica.*

Virgo dicebatur Iſrael tempore patriarcharum, quũ vni Deo ſeruiret, antequam idola coleret, non quòd in virginitatis permanſerit puritate, ſed quia olim inſtar virginis ſit Domino plebs illa copulata. Dicitur etiam virgo, quia vitiis ſterilis erat, & infœcunda. Iſa.35.e.Ier. 18 b Thre.1.c Ioel.1.b.Amos 5.a.

Ori.ſ. Cant.ho.1. Phil. de ſpecialib. legibus & de Cherubim. — *Anima pura. Mens pudica.*

Virgo dicitur anima & mens, quando caſtam puramque ſe conſeruat à voluptatibus earumque concupiſcentiis: tum à dolore amoreque, inſidioſis affectibus, & genitoris curá reſpicit. Et hæc efficitur vxor pontificis, aut ſponſa, magiſque ex hoc efficitur integra. Homines enim virgines, quibus copulantur, reddunt mulieres. Deus autem quum iungitur mulieri, hoc eſt, animæ, quæ corrupta fuerat cupiditatibus & vitiis, reddit virginem: & potius dicitur vir virginitatis, quàm virginis. Gen.34.a.Leu.21.c.Ier.2.f.3.b.31.c.Pſ.44. Et virgines pulchræ ſunt, quæ lumen habuerunt virtutum, & ſponſæ thalamum ingreſſæ ſunt. Amos 8.d. Virgines quoque dicuntur pudicitiam tota mente conſeruantes. Eze.9.b.

Hie. de veſte ſace. & ſ. Amos 8.& ſ. Ezec. 1. — *Anima peccatrix*

Virgo præterea dicitur, fidem integram habens, nec corrupta erroribus: & deſignatur per Rebeccam. Gen.24.b.Apo.14.a.

Aug.ſ. Apo.ho.11. Rup.9.ſ. Apo. Hie.ſ. Iſa.23. Gre.6.mor.9.

Virgo filia Babylonis dicitur anima delitiis mundi affluens. Iſa.47.a. Et virgo filia populi Iuda, eſt anima peccans in eccleſia. Ierem. 14.c. Et anima virtutibus infœcunda nec fidei fructum gignens, cuiuſmodi virgines, ſunt ſqualidæ. Threnor.1.b.c. Et virgines cadentes in gladio, ſunt animæ, quæ videbantur continentiam habere, quum eſſent fatuæ, & hypocriſi infectæ. Thre.2.g.Iſa.23.a.c.

Ori.ſ. Mat.ho.12. Hil.ſ. Mat.ca.27. Aug.epi.120.& 83 q.59. & de verbo do.ſer.22. — *Credentes boni & mali. Fideles, & infideles.*

Virgines decem, ſunt omnes credentes, tam boni, quàm mali, quinque prudentes ſunt, qui benè quinque ſenſibus vtuntur, & oleum procurant doctrinę moralis, & ſunt diligentes ac ſoliciti, fatuæ verò è diuerſo, ſunt animæ diſſolutæ. Matth.25.a. Vel deſignant fideles & infideles.

Am.ſ. Pſ.44. — *Virtutes.*

Virgines, quæ adducuntur poſt ſponſam, deſignare poſſunt virtutes. Pſ.44.

Bene operaturi.

Virgines præterea, quum in eis ſit ſpes generationis, deſignant eos, qui ſunt in ſpe benè operandi. Thre.1.f.

Hie.ſ. Eze.44. Phil. de profugis. — *Doctrina ſana eccleſiæ.*

Virgo de ſemine domus Iſrael, deſignare poteſt doctrinam nutritam in eccleſia. Eze.44.f Virgo etiam dicitur ſenſus hiſtoricus, ædificans & legentes & audientes. Exo.22.c. Et virgo vxor pontificis, eſt ſententia incorrupta, iuncta verbo Dei. Leu.21.c.

Rup.1.ſ. Deut.19. — *Gentilitas. Synagoga.*

Non inuenta virgo vxor, fuit Gentilitas multos colens deos: ſed verberato viro Chriſto, inuenta eſt virgo, quia credidit. Synagoga verò non eſt inuenta virgo, quia perſeuerauit in incredulitate. Deut.22.b.

Virgultum.

Virgultum dicitur multitudo virgarum pullulantium.

Hie.ſ. Iſa.53. Phil.1.allego. Aug.2.de Gen.cõ. Mani.3. Beda ſ. Gen.2. — *Humanitas Chriſti.*

Virgultum aſcendens de terra ſitienti, dicitur humanitas Chriſtiana de peccatoribus. Iſaiæ 53. a.

Virgultum agri deſignare poteſt ipſum intelligibile, quod eſt germen mentis. Et ipſa natura intellectualis virgultum dici poteſt, propter vigorem vitę. Gen.2.a.

Viriola, vide Armilla. virtus, vis, vires.

Virtus, à viro dicta propriè fortitudinem & conſtantiam ſignificat, quod viri maximè fortitudo eſt. Vnde fit, vt virtus dicatur habitus mentis conſtãs & conueniens, ad bene operandum inclinans, laudabiles efficiens eos, in quibus eſt. Poteſt aliquando dicere ipſos affectus animi. Dantur etiam virtutes rerum, vt radicum, plantarum, lapidum, quę ſunt potentię ad aliquid operãdum in animalibus, aut in aliįs rebus. Virtus etiam ſumitur pro exercitu. 1.Mac.1.a. Congregauit virtutem & exercitum. Item pro victoria. Iudith.13.d. Qui fecit virtutem in Iſrael. Virtus quoque dicitur robur corporis. Vis etiam, aut vires ſumitur pro virtute, ſeu potentia, aut fortitudine.

Cyr. cont. Iulia.9. Ori.ſ. Rom.1. Hil.ſ. Pſ.67. Aug.ſ. Pſ.76. Cyr.14. theſau.3. — *Filius Dei. Potentia Dei. Spiritusſanctus. Humilitas.*

Virtus Dei, dicitur filius Dei. Pſ.20.67. Deut.6.d. Dicit autem virtus Dei potentiam eius, & virtus eius quædam dicitur in ſalutem, quædam in pœnam. Virtus autem ſalutis Dei, dicitur Chriſtus Pſ.62.139. Ier.16.d.Rom.1.b.1.Cor.1.d.

Virtus Chriſti dicitur Spiritusſanctus. 2. Cor. 12. c. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti. Virtus dicitur humilitas, quæ tunc habitat in nobis, quando gloriamur in infirmitatibus.

Hie ſ. Iſa.63. Am & Hil.ſ. Pſ.67. — *Miracula.*

Virtutes Dei dicuntur miracula, de quibus. Iſa.42.b Gloriam meam alteri non dabo: nec virtutes meas ſculptibilibus. Et, Virtutes eius in inſulis nũciabunt. Hę ſunt virtutes terribilium Dei. Pſ 114. Et virtus Dei, eſt in nubibus, hoc eſt, in Apoſtolis & prędicatoribus, & quando veniet ad iudicium. Pſ.67.

Virtus Dei dicitur etiam euangelium. Ierem. 16. b. Oſtendam eis manum meam, & virtutem. Roman. 1. b. Virtus Dei eſt in ſalutem omni credenti.

Virtutes cœlorum,dici poſſunt Angeli.Luc.21.e.Virtutes cælorum mouebuntur. Harum virtutum ſolet dici,Deus virtutum.Pſ.32.45.49.Sunt etiam virtutes ordo ſpecialis ipſorum angelorum.Pſ.23.Ornatus quoque cęlorum dici poteſt virtus eorum.Virtutes etiam Iudęorum,ſunt protectio angelorum.Pſ.59.
Angeli. Ornatus celorũ. Protectio angelorum. — *Baſi.ſ.Pſ.32. Gre.ho.1. Hil.ſ.Pſ.59.*

Virtus animi derelinquens peccantem, eſt gratia. Pſalm.37.Item perfectio virtutis. Pſal. 21.Aruit tanquam teſta virtus mea. Virtus quoque multa, eſt magna illuſtratio veritatis. Mat.24.c.
Gratia. Perfectio virtutis. Illuſtratio veritatis. — *Baſi.ſ.Pſ.37. Ori.ſ.Mat.ho. 30*

Virtutes etiam ſignificant conuerſationem bonam.2. Petri 1.b. Miniſtrate in ſcientia veſtra virtutem.Phil.4.b.Si qua virtus,ſi qua laus.Ratioquoque ipſa virtus dicitur.Eccl'i.6.a. Ne forte elidatur virtus tua per ſtultitiam.
Conuerſatio bona. Ratio. — *Hie.ſ.Iſa.63.*

Virtus dicebatur deficere in Chriſto.Ier.15. d. quia propter nos infirmitatem ſuſcepit, & deficit virtus eius in his,qui peccant,& ratione non vtuntur.
Ori.ſ.Ier.ho.11.

In virtute eſt vox Domini in his qui dicere poſſunt cum Apoſtolo : Omnia poſſum cum eo,qui me confortat.Et dat Deus virtutem populo ad vincendos dæmones,& quando Ioānes prædicabat virtutem in reſurrectione. Dat etiam decori virtutem, quum fortem facit ad operandum.Pſ.28.29.67.
Auxilium Dei. — *Baſi.ſ.Pſ.28.ho. 1 & ſ.Pſ.29. Hila.ſ.Pſ.67.*

Virtus Sion,hoc eſt,eccleſiæ, eſt charitas, quæ fortis eſt, vt mors:& omnia vincit, nec à quoquam vincitur.Pſ.47.De hac Pſ.121.Fiat pax in virtute tua.
Charitas. — *Hie.ſ.Pſ.47. Aug.ſ.47.121.*

Virtus Damaſci,eſt aurum & diuitiæ,de quibus mundani præſumunt.Iſ.8.a.
Aurum. Diuitiæ.

Virtus manuum amicorum Iob. Iob.30. a. deſignat virtutem Iudęorum in Chriſtum. vel magnitudinem operationis hæreticorum, quę pro nihillo ducitur ab eccleſia, quia eſt ſine charitate.
Potētia Iudæorũ in Chriſtum. Opera hæreticorũ. — *Au.de Epiph.ſe.4 Hie.ſ.Iob.30. Gre.20.mor.7.*

Virtus Pharaonis,eſt potentia ſecularis & exercitus Satanæ.Iudi. 2.b. Pſ.135. Ad idem referri poteſt virtus regis,gigantis,aut equi. Pſ.32. Et virtus Behemoth dicitur eſſe in vmbilico quia inclinat mulieres adlibidinem.Iob.40.b.Et virtus draconis,quam dedit beſtię,eſt potētia diaboli,qua adiuuat malos ad malum.Apo.13.a.
Potētia ſecularis. Potētia diaboli. — *Arn.ſ.Pſ.135. Baſi.ſ.Pſ.32. Gre.32.mor.11. Au.ſ.Apo.ho.10.*

Vires Moiſis,vltra quas dicebatur eſſe negocium regendi populi.Exo.18.e. dicuntur tam de virtute animi,quàm corporis naturali.

Viſcera, Exta, *Vitalia*.

Viſcera dicuntur non tantùm inteſtina,ſed quicquid intra carnem continetur, hoc enim differunt à carne,quod caro foris poſita eſt,viſcera intus. Exta verò dicuntur cor & pulmo, quia in ſuperiori parte extant, quæ & vitalia dicuntur.
Ari.3.de parti. animalium.13.

Viſcera Dei,amorem & miſericordiam Dei ſignificare poſſunt.Iſa.63.d.Ier.31.d.
Amor & miſericordia Dei.

Viſcera Ioſeph commota,affectum Chriſti erga genus humanum redimendum ſignificare poſſunt.Gen.45.g.
Affectus Chriſti.

Viſcera interdum ſignificant mentem,aut mētis affectus,& compaſſionem.Iſa.16.d.19. a. Iob.21.d.38.d.Eze. 3.a. Et viſcera replentur, quum mentis interna alimento vitæ ſatiantur. Sunt etiam viſcera,recta intentio,ſanctum deſiderium,humilis ad Deum, pia ad proximum voluntas.Et vitalia arietis,quæ ſunt cor & iecur,vim concupiſcibilem & iraſcibilem, & etiā deſiderium ſignificare poſſunt.Exo.29.d.Le.3.a.4.b.
Mens. Mentis affectus. concupiſcibilis & iraſcibilis. — *Hie.ſ.Iſ.16.19. & ſ.Iob.28.& ſ.Eze.3 Gre.ſ.Eze.ho. 10. Glo.ord.ſ.Leui.3.*

Viſcera Iob,hoc eſt,eccleſiæ,vel Chriſti,ſunt hi,qui ad intima ſacramenta & myſteria deſeruiunt .Iob 16.c.
Miniſtri myſteriorum eccleſiæ. — *Gre.13.mor.10.*

Viſcera matris commota erga filium diuidendum.3.Reg.3.d. deſignant cor & charitatem prędicatoris boni,qui non vult auditores perire.
Charitas prædicatoris. — *Gre.21.mor.8.*

Viſcera animæ,dici poſſunt adinuentiones ſenſuum:& bonæ cogitationis ſtudia, & virtutum perſeuerantia & illæ,quæ græcè eunomię dicuntur.Pſ.50.
Bona cogitationes. — *Amb.apo.Daui.4.*

Viſcera aliquando pro filio Philæmo.1.d.Refice viſcera mea in Chriſto.
Filius.

Viſcera,etiam diuitiæ.Sap.12.a.Comeſtores viſcerum hominum.
Diuitiæ.

Extales meatus Philiſthinorum,deſignant proditionem fœtoris peccati.1.Re.5.c.
Prodiens fœtor peccati. — *Gre.ſ.1.Reg.5.*

Viſitare, *Viſitatio*.

Viſitare,eſt frequenter videre,aut etiam ſimpliciter inuiſere.

Viſitatio Dei,eſt collatio noui muneris,& viſitauit Deus Saram,quum miſit verbum ſuũ in eccleſiam,& impleuit promiſſa.Geneſ.21.a.50.d.Exod.3.e.4.g.13.d.Pſ.79.105.Iere.15.c.Sic viſitauit Annam, hoc eſt,eccleſiam.1.Re.2.c.Et viſitat Deus terram, hoc eſt,humani generis natiuitatem.Pſ.64.Et viſitat gregem ſicut paſtor infirmum.Eze.24. c.Et viſitat omnes gentes,quum ex omnibus ſaluat. Pſ.52.58. Et viſitat Tyrum, quum conuertit peccatorem, aut gentes Iſa.23. d.Et viſitat non diluculo, quum erroris noſtri tenebras luce ſuæ cognitionis illuſtrat,& contemplationis munere ſubleuat:& in arcem virtutis exaltat. Iob.7.d.Sic viſitat filium hominis:cui ſub protectione alarum ſuarum poſito prætendit miſericordiam ſuā, & in lumine ſuo lumen præbet,& eum delitiis ſuis potat,& inebriat ab vbertate domus ſuę ad obliuiſcendas ærumnas & errores pręteritæ conuerſationis. Pſ. 8. Peculiariter autem viſitatio Dei,dicta eſt incarnatio,& liberatio à ſeruitute diaboli. Luc.1.f.
Conferens Deus nouum munus. Incarnatio filij Dei. Electio profeſſionis. Conuerſio peccatorum. — *Hila.ſ.Pſ.52. 64. Hie.ſ.Iſa.23. Gre.8.mor.10. Rup.ſ.Gen.17. Aug.ſ.Pſ.8.64. Iſyc.ſ.Leui.9.*

Viſitat Deus montes in circuitu Gelboe, relinquens ipſum Gelboe aridum.2. Regum 1. d. quia dat munera gratiæ & gloriæ Angelis & hominibus, relictis dæmonibus, & quia conuertit Gentiles, relictis Iudæis in infidelitate.
Ber.ſ.Can.54.ſer.

Salvare angelos & homines, relictis daemonibus.
Conuersio gentium, relictis Iudaeis.
Castigatio Dei ad emendationem.
Hie.ſ.Iſa.13.& ſ.Amos 3.& ſ.Pſ.15.
Greg.9.mor.38.
Iſyc.ſ.Leui.26.
Ori.ſ.Iere.hom.2.

Viſitat etiam Deus,caſtigando ad emendationem. Iſa. 13. b.Hoſ.1.a.Et dicitur viſitare, & nō percutere,quia plaga Dei viſitatio eſt,atque curatio: vt ſolet medicus infimum viſitare. Et viſitat omnes iniquitates,ne quid maneat non curatum.Amos 3.a.Et viſitat hircos caſtigando,& gregem liberando.Zac.10.a.E diuerſo, non viſitat, quum peccantes non caſtigat, Hoſ.4.c.Et viſitat nocte,hoc eſt,per tribulationes.Pſ.16.58. Iob. 10.c. Et viſitat in egeſtate quum dat famem verbi Dei.Leu.26.c.Et viſitat iniquitatem patrum in filios, quum caſtigat in hac vita.Exo.20.a.Pſ.88.

Punitio Dei temporalis, vel aeterna.
Hie.ſ.Iſa.24. & ſ.Iere.5.
Iſyc ſ.Leui.18

Viſitat pręterea Deus peccatum,aut peccantes,puniendo pœna temporali,vel æterna,etiã ſi non emendetur.Exo.32.g.Sic dicitur viſitare militiam cæli.Iſ.24.d.26.c.27.a.29.b.Ier.5.c 6.a.8.c.9.c.10.c.13.a.Et viſitationis dies,eſt dies iudicii,aut vindictæ.Iſ.10.a.15.c. Ezec.9.a. 38.c.Thre.4 d.Hoſ.1.b.4.c.9.b.Sopho.1.b.3.b.Amos 3 d.Et viſitat Dominus ſuper Semeiẽ & ſemen eius,quum punit hæreſiarcham & diſcipulos eius.Ier.19.g.30.d.Et dicitur viſitare, iuxta vniuſcuiuſque vias.Hoſ.12.a.

Viſitat Chriſtum infirmum, qui corrigit eos, qui ſunt in peccato, & in carcere poſitum, quandiu eos,qui ſunt in mundo corrigimus.Mat.25 .d.

Corrigere peccantes.
Cognitio ſui.
Exercere opera miſericordiae.
Ori.ſ.Mat.ho. 34.
Geor.Vene.Cant.3.tomo 1.cap.7.
Gre.6.mor.23.

Viſitat ſpeciem ſuam,qui ſeipſum examinat,ſeque cognoſcere curat.Iob.5.d.Viſitat etiam ſpeciem ſuam,quiſquis ad eum,quem ſibi ſimilem per naturam conſpicit, paſſibus amoris tendit:vt in altero ſua conſiderans,ex ſeipſo colligat, qualiter infirmitati alterius condeſcẽdat.Item qui exercet opera miſericordię.

Ceſſatio legis veteris.

Non viſitatur arca Domini,quando ceſſat lex vetus.Ier.3.e.

Glo.ord.ſ. Iere. 3.
Gre.3.mor.18.

Viſitantes amici Iob ipſum Iob,deſignant hęreticos doçere volentes eccleſiam, quaſi ipſi ſint doctiores. Iob.2. d.

Docere volentes haeretici eccleſiam.
Hie.ſ.Eze.23.

Viſitare, dicitur ſcelus adoleſcentiæ ſuę, & Ægypti, qui ad priſtina vitia reuertitur. Ezech. 23. c.

Peccati ad v…
Neglectus mali paſtoris.
Hie.ſ. Iere.23.& ſ.Zac.11.

Non viſitant gregem Domini paſtores, qui pœnitentibus contrahunt manum. Ierem. 23. a. Et non viſitat paſtor derelicta, quia Antichriſtus non curat de animarum interitu. Zachar.11.d.

Vitare.

Vitare,eſt pluſquàm cauere:vt ſit quaſi vi auertere.

Fugere libidinem.
Fugere ſuperbiam.

Vitare morticina piſcium,eſt fugere peccatum libidinis.Le.11.b.

Vitare aues immundas,eſt fugere ſuperbiam & auaritiam.Le.11.b.

Vitis, vide, vinea.

Vitium, vide Peccatum.

Vitrum.

Vitrum,eſt materia tranſlucida,ex qua fiunt calices, & alia vaſa ad miniſterium vini, & menſę deſeruientia,eſtque materia admodum fragilis.

Perſpicuitas corporum beatorum.
Caeleſtis patria.
Confeſſio.
Gre.18.mor.30.
Ruper.12.ſ.Apo.

Vitro perſpicuo dicitur ſimile aurum Hieruſalem cęleſtis.Apoc.21.e.quia fulgori corporis beatorum additur perſpicuitas.Vel quia vniuſcuiuſque mentem ab alterius oculis membrorum corpulentia non abſcondat,ſedpatebit animus,patebit corporalibus oculis ipſa etiã corporis harmonia: ſicque vnuſquiſque tunc erit conſpicabilis alteri, ſicut nunc eſſe non poteſt conſpicabilis ſibi.Vitrum quoque dicitur ipſa ſuperna patria,& etiam confeſſio,qua interiora pateſacimus.Iob.28.c.

Puritas fidei.
An.ſ.Apo.ho.18.

Vitrum ad puritatem fidei refertur,quia quod foris videtur,hoc eſt & intus, & nihil eſt ſimulatum,& non eſt perſpicuum,niſi Sanctis eccleſię.Apo.21.e.

Baptiſmus.
An.ſ.Apo.ho.12.

Vitreum mare.Apo.4.a.15.a.baptiſmum ſignificare poteſt,& eſt perſpicuum per gratiam Spiritusſancti,& quia baptizati nullum vitium abſcondunt.

Habentes ſpeciem virtutis.
Rup.4.9.ſ.Apoca.

Vitrum dicuntur illi,qui habent ſpeciem virtutis in ſeculo.Iob.28.c.

Vitta.

Vitta,eſt ligamentum capitis,qua circum caput antiqui vel crines,vel ſerta,aut flores, aut aliud quiduis religabant.

Humanitas Chriſti.
Iſyc.ſ.Leui.8.

Vitta hyacintina,humanitatem Chriſti inſeparabiliter adhærentem diuinitati ſignificare poteſt.Le.8 b.

Deſiderium caeleſtium.
Spes.
Glo.ord.ſ.Exo.28

Deſignat etiam vitta hyacintina deſiderium cæleſtium,quo ligamus opera cum intentione.Et vitta,qua ligatur lamina in capite ſacerdotis,eſt ſpes cæleſtium prçmiorum. Ad idem referri poteſt vitta hyacintina,qua rationale & ſuperhumerale aſtringuntur.Exo.28.c.39. d. Idem dicendum de vitta linea in capite ſacerdotis.Eze.44.e.

Compreſſio cogitationum.
Hie.ſ.Iſa.3.

Vitta,qua aſtringuntur crines,ne defluant.Iſa.3. d.contrictionem & compreſſionem cogitationum ſignificare poteſt:ne ad illicita vagentur.

Vita humana.
Anima.
Hie.ſ.Eccleſia.12

Vitta aurea. Eccl'tæ 12. c. vitam humanam ſignificare poteſt, aut etiam ipſam animam.

Praedicatores.
Labia virginis Mariae.
Gre.ſ.Cant.4.
Rup.ſ.Cant.3.

Vitta coccinea.Cant.4.a.deſignat prędicatores,qui dum fluxas cogitationes in cordibus hominum ſuis prædicationibus reſtringunt,quaſi ſparſos crines, ne immoderatè diffluant, reprimunt. Sicut vitta coccinea fuerunt labia Virginis Marię, quia loquebatur vera cum ardore charitatis,vnde & eloquium eius dicitur dulce.

Vitulus, vide Bos.

Vituperare.

Vituperare, eſt vitio aliquid dare. Eccl'i 22.a.1.Mac.11.b.2.Cor.6.a.8.d.

Blaſphemantes infideles et Iudæi Chriſtum & fideles.

Vituperaſſe dicitur Deus Iudæos. Heb. 8.b.quia promiſit nouum ſacerdotium, reiecto vete ri.

Vituperatio commorantium in circuitu.Pſ.30.eſt,quia omnes Chriſtiani à circumeuntibus infidelibus blaſphemantur,& mali habentur,& nunquam ab intrantibus.Iudęi quoque in circuitu errorum exiſtentes,vituperabant Chriſtum. *Aug.ſ.Pſ.30.*

Viuere, viuus, vita, viuificare, Superuiuere, Semiuiuus.

Viuere,eſt vitam agere.Viuere etiam dicuntur,quorum extat memoria.Eccleſiaſ.44.Nomen eorum viuet in generatione & generationem. Item viuere,permanere. Gen. 9.d. Vixit autem Noe poſt diluuium.Refici.4.Reg.4.b.Tu autem & filij tui viuite de reliquo. Regnare.4.Reg.10.d.Viuat rex.Vita autem,eſt vel ipſa anima, qua viuimus, quæ triplex ponitur, vegetatiua in plantis, ſenſitiua in animalibus,rationalis ſeu intellectiua in homine, habens reliquarum virtutem.Dicitur etiam vita ipſe actus viuendi, vel mores, vel etiam ipſum alimentum,ſeu victus.Viuificare autem, eſt vitam dare,ſeu reddere.

Deus.

Viuens propriè dicitur ipſe Deus,à quo reliqua omnia vitam accipiunt.Ipſe verò à nullo. Matt.16.c.Pſal.17.Eccl'i.18.a.Eze.18.c.Hoſe.1.d. Vnde &,Viuit dominus,erat aſſertio iuratiua, ſeu iuramentum vetus contra deos mortuos.1. Reg.14. g. Viuit Dominus, ſi ceciderit capillus.Iſ.49.d Iere.4.a.Ipſe dicitur viuens & videns.Gen.24.g.Et etiam vita.Ioan.1. a.Et dicitur vena aquarum viuentium.Ier.17.b.Iob.27.a. *Ori.ſ.Matt.ho.1. Hie.ſ.Iſa.49. Au ſ.Ioan.tra.1.*

Chriſtus in carne & ſuſcitatus à mortuis & das vitam gratiæ. Diuinitas Chriſti.

Viuens Ioſeph,deſignat Chriſtum in carne,vel ſine peccati morte,vel ſuſcitatũ à mortuis. Gen.45.g.Et ipſe Chriſtus dicitur vita, & panis vitæ contrarius pani mortis. Ioan.6.e. 14. a. Deuter.28.g.Eccleſia.6.c.Viuit autem Chriſtus in nobis, quia per fidem eius liberamur à morte.Gala.2. d.Coloſſ.3.a.Vita autem quam petijt à patre,eſt reſurrectio.Pſ.20. Viui paſſeres.Le.14.a.deſignant diuinitatem & humanitatem Chriſti ſine morte peccati. Et viuus caper,qui dimittebatur,deſignat immortalem diuinitatem in Chriſto.Le.16.b. *Ori.ſ.Gen.ho.15.& ſ.Matt.hom.3. Amb.de Ioſeph.13 & ſ.Luc.2. Ter. adue. Iudæos Hie.ſ.Eccleſiaſt.6. Aug.ſ.Pſ.20. Glo.or.ſ.Le.14.16 Au.16.cõ.Fau.22.*

Chriſtus in cruce

Vita pendens antè oculos Iudæorum.Deut. 28.g.erat Chriſtus pendens in cruce, cui Iudæi non credebant. Quantum autem ad literam, minatur ibi Deus populo, ſi violent eius præcepta,fore vt ad Gentes ignotas diſpergantur:inter quas ſumma cum formidine viuant, ſemper expectantes,vt occidantur,etiam ſi nemo paret occidere.Vitæ quoque ſuę non credit,qui de Saluatore ſuo non rectè ſentit.Iob.24.c. *Gre.17.mor.3.*

Non rectè ſentire de Chriſto. Vita æterna.

Vita vera,dicitur vita æterna,& viuentes ſunt beati.Pſ.48.55.114.141.Eccleſiaſt.6.b.1.Ti. 6.c.Et vita,quam Deus promittit,eſt æterna,& regio illa dicitur regio viuorum.Pſ. 33. 145. Et viuunt corda in ſeculum ſeculi,quum animę exiſtentes in charitate perpetuò viuant. Pſ. 21.Et viuere eſt ſaluari.Gen.42.a.45.g.Pſ.118.Viuet iuſtus in fide ſua,quia niſi crediderit:nõ ſaluabitur,nec iuſtus reputabitur.Haba.2.a. Viuere animam Eli dicens Anna,deſignauit eccleſiam optantem vitam æternam Iudæis. 1. Re.1.d.Iob. 42. d.33.d.Illa autem dicitur vita abſolutè:vita verò præſens,mors.Ioa.5.d.tranſiet à morte in vitam. *Baſi.ſ.Pſ.33. 114. Au.epi.120. & ſ. Ioan.tract.22. Hie.ſ.Haba.2. Gre.ſ.1.Reg.1. & 24.mor.12. Amb.2.de Abr. 12. & ſ.Luc.4.& ſ.pſ. 118.ſe.10.& de bono mortis 12.& ſ. Rom 6.*

Eſſe in gratia.

Viuere dicitur anima,quæ eſt in gratia,& bona exercet opera,quæ filia eſt Euæ, hoc eſt, vitæ. Et fideles,dicuntur viuentes.Viuunt autem coram Deo,ſeu in conſpectu Dei, qui digna Dei verbo negocia gerunt,qua ratione orabat Abraham pro vita Iſmaelis,hoc eſt, pro Iudęis.Gen.3.d.6.b.17.c.Exo.19.b.Iſa.38.d.55.a.Hoſe.6.a.Pſ.113. 118. Ezec. 33.c. Viuit etiam, qui rectam habet intelligentiam.Viuere autẽ in vmbra Chriſti,eſt habere virtutes in hac vita.Thre.4.d.Et vita dicitur eſſe in voluntate Dei:quia ſine meritis dat gratiam.Pſ.29. Viuũt autem mortui Dei,quando reſipiſcunt à peccato.Iſa.26.d.Pſ.48.51.132.Eze.16.a.37.b.Zach. 10.d.Dan.5.d.Viuimus autem in Deo,quaſi in vita.Acto.17.f.In ipſo enim viuimus,& mouemur,& ſumus.Viuit etiam Deo,qui per charitatem commune bonum quærit, vt Deus. Pſ.21.Vita noua,eſt diſciplina Chriſtiana quę à Chriſto eſt data.Rom.6.b.Iob.10.b.30.a.33. d.Viuit rex in ſempiternum,quando mens ſemper manet in gratia,aut ſemper habet bonam intentionem in operando. Dan. 2. a. Viuere quòque dicitur in præceptis legis, qui fecerit ea, quia non incurret pœnam, quæ tranſgreſſoribus poſita eſt. Leui. 18. a. Romano. 10. a. Gala. 3. b. *Ori.ſ.Num.ho.19 & ſ.Rom.6. Hie.Dardan. & ſ.Eze.16. Baſi.ſ.Pſ.29.48. Hila.ſ.Pſ.51. Au epi.120.& ſ. Ioan.tract.19. Ber.ſ.Cant.ſer.48 Rica.de S.Vict. de ſom.Nabuc.5. Tho.1.2.q.10.ar. 12.ad.2.*

Sacra ſcriptura.

Vita interdum dicitur ſacra ſcriptura.Ioan.6.d. Et viuentes aquę ſunt ſcripturæ ſacræ, in quibus eſt Chriſtus,cuius doctrina eſt fons aquæ ſalientis in vitam æternam, quæ aqua viua dicitur.Ge.26.d.Le.14.a.15.b.Ier.17.b.Zac.14.b.Et viuunt tritico,qui ſuaui & forti doctrina Chriſti paſcuntur.Hoſ.14.c. *Amb.ſe.35. Hie.ſ.Zac.5.14. Rup.ſ.Hoſ.14.*

Reſurrectio.

Viuere dicuntur in Gentibus in vmbra Chriſti, qui Chriſtum prædicant Gentibus. Thren. 4. d. *Glo.int.ſ.Thren.4*

Viuent mortui Dei,quando Sancti reſurgent in iudicio.Iſa.26.d.Iob.14.c. *Hie.ſ.Iſa.26.*

Fides ſine operibus.

Viuens,interdum eſt non penitus diſcedens à fide,& viuens mulier mortuo fœtu,eſt anima manens in fide,amiſſo bono opere.Exo.21.c.22.a. *Glo.ord.ſ.Exo. 21*

Baptiſmus. Pœnitentia.

Viuentes aquæ interdum deſignant baptiſmum, in quo acquiritur vita animę, & etiam pœnitentiam,per quam amiſſa vita recuperatur.Gen.26.d.Le.14.a.15.b.Zac.14.b. *Cyril.de incarnat. Verbi 27.*

Gre.5.mor.2.

Vita filiorum Iſrael amara. Exo.1.c.deſignat viuentes in tribulationibus & tétationibus, qui tamen non amittunt gratiam.et viuens Iacob in Ægypto,eſt habens gratiam in tenebris huius mundi.Ge.47.f.Iob.3.d.

Amb.de pœni.9. — *Vincere in tribulationibus.*

Vita viuere dicitur,qui vitam habet animę & corporis. Vita verò moritur, qui viuit in corpore,ſed actu moritur ſuo.Morte autem viuunt Martyres, qui per mortem acquirunt vitam æternam.Pſ.54.1.Timo.5.a.

Glo.ord.ſ.Luc.10. — *Debilitas liberi arbitrij.*

Semiuiuus relictus homo à latronibus. Luc.10.c.deſignat hominem poſt lapſum, cum aliquanto libero arbitrio eſſe relictum.

Gre.35.mor.25.

Vixiſſe dicitur Iob poſt flagella. Iob.42.d. vt deſignetur ſanctam eccleſiam prius diſciplinæ flagello percuti,& poſtmodum vitę perfectione roborari.

Beda ſ.Gen.27. — *Iudæi.*

Viuens in gladio Eſau.Gen.27.f.deſignat Iudæos occidentes Prophetas,& perſequentes Chriſtianos.

Glo.ord.ſ.Leui.11. — *Gentiles.*

Viuentia in aquis.Le.11.b.ſunt Gentiles viuentes in mundo,inter quos mundi & immundi inueniuntur.

Ori.ſ.Num.ho.7.et ſ.Matt.ho.8. Au.ſ.Ioan.tra.22. — *Vita præſens. Mali.*

Viuentes,ſunt qui viuunt in hoc mundo.Eccleſiaſt.4.a.Pſ.142.Vita autem præſens dicitur eſſe vmbra vitæ potius quàm vita.Iob.·.d.10.a.14.d.22.a.27.b.28.d.30.c.33.c.Quæ etiam appellatur mors,quum dicitur Ioan.5.d.Tranſiet à morte ad vitam.

Aug.ſ.Pſ.57. — *Iudaicum mandatum. Sequi literam legis.*

Sicut viuentes, ſunt mali in hac vita, qui animam mortuam geſtant in corpore viuo. Pſalm.57.

Iſyc.ſ.Leui.13. Ori.ſ.Rom.8. — *Vita carnalis.*

Viua caro apparens in lepra. Le.13.b. eſt Iudaicum mandatum, vel error de anima, vel quando quis partim ſeruat mandata,partim tranſgreditur. Viuere quoque ſecundum carnē, eſt ſequi literam legis.rom.8.c.

Gre.8.mor.19. & 18.mo.16. — *Opera infirma. Motus carnis.*

Viuens,qui non videt Deum,eſt viuens vita carnali.Exo.33.d.Hac ratione.Iob.7.c.nequaquam ſe vltra viuere aſſerit, quia videlicet viuificatrice morte quotidie ſe à vita paſſionis & carnis occidit.Et viuentes ſuauiter,ſunt qui vacant voluptatibus in hac vita.Iob.28.b.

Vita carnium,ſunt infima quædam & tenera opera.Pro.14.d.

Gre.5.mor.34. Gre.ſ.1.Reg.15. — *Peccare. Superbia diabolo.*

Viuus captus Agag rex Amalecitarum. 1. Regum 15. b. deſignat, quod prædicatores contra libidinem prędicant, ſed per obſcœnitates, quas à confitentibus audiunt, aliquando mouentur.

Ori.ſ.Rom.5.8. Rup.1.victo.verbi Dei 15. — *Pœna æterna.*

Viuere dicitur peccato,aut in peccato,qui peccati agit opera: qua ratione diuerſa peccata ſunt diuerſę vitæ.Ro.6.a.8.c.Pſ.62.Colo.3.a.

Baſi.ſ.Pſ.37. Arno.ſ.Pſ.54. Hie.ſ.Pſ.48. Au.ſ.Pſ.54.123. Gre.18.mor.7. — *Diuitiæ. Gloria mundi.*

Viuere dicitur beſtia, habens plagam gladii. Apocal.13.d. quia diabolus diuina ſententia percuſſus,adhuc ſuperbit.Et viuunt inimici, quia vigilant dęmones aduerſum nos. Pſa.37.Iob.21.a.

Iumenta.

Viuentes deſcendunt mali in infernum. Pſ.54. quia ibi erunt immortales in perpetua pœna.Et dicitur viuere in finem,qui laborat in ęternum,quia non conſumitur qui eſt in inferno. Pſa.48.Viuentes etiam deſcendunt, qui ſcientes peccant, ſentienteſque. Et viui deglutiuntur,qui cognoſcentes idolum nihil eſſe, tamen ne vitam præſentem amittant, thurificant.Pſalm.123.

Hie.ſ.Iſa.57. Gre.5.mor.2.

Vita manus Hieruſalem,ſunt diuitiæ.Iſ.57.c.Et vita,quæ datur amaris,eſt gloria mundi, quæ datur aliquando bonis,qui ſunt hic triſtes & gementes.Iob.3.d.

Gre.11.mor.3.

Viuens,poteſt accipi pro iumentis.Iob.12.b. quum anima omnis viuentis dicitur eſſe in manu Dei,& ſpiritus vniuerſæ carnis ſumitur pro anima hominis.

Hie.ſ.Haba.3. — *Reſurrectio Chriſti.*

Viuificauit Dominus opus ſuum in medio annorum,quando ſuſcitauit Chriſtum à mortuis.Haba.3.a.

Baſi.quòd Deus nō eſt cauſa mali. Ori.ſ.Roma.4. Gre.ſ.1.Reg.2. — *Collatio gratiæ. Conuerſio Gentium.*

Viuificare dicitur Deus per gratiam,& viuificati ſunt,qui amant Deum ſuper omnia,quos etiam eloquium Dei viuificare dicitur.Deu.32.f.Pſ.65.79.118.137.142.Iſa.38.c.47.c.Epheſ.2.a.Coloſſ.2.c.Et viuificat poſt duos dies,hoc eſt,in reſurrectione. Hoſe.6.a. Dicitur etiam Dominus viuificare.1.Reg.2.a.quia Gentilitatem ad agnitionem ſui Vnigeniti temporaliter per fidem recipit,& ad eius contemplandam gloriam æternaliter perducit. Vel viuificat per gratiam, quos mortificauit à culpa.Rom.4.c.

Beda ſ.Gen.45. — *Credentes Iudæi reſurrectionem.*

Reuiuiſcens ſpiritus Iacob,deſignat ex Iudæis eos,qui crediderunt reſurrectionem Chriſti.Gene.45.g.

Hie.ſ.Eze.13. — *Promittere impunitatem peccantibus.*

Viuificare animas,quę non viuunt,dicuntur,qui falsò ſalutem,& pacem promittunt peccantibus.eze.13.c.Et qui fraudulentis promiſſionibus impios tenent incluſos,ne agētes pœnitentiam,vitam recuperent,quam perdiderunt.

Vlciſci,Vltor,quære Vindicare.

Vlcus,Vulnus,Vulnerare,Plaga.

Vlcus,eſt ſanies concreta intra cutem latens.Vulnus autem eſt hiatus patenſque apertura corporis ictu aliquo inflicta,quę & plaga dicitur, ſumitur aliquando pro verbere vlnus infligente.Prouer.27.a.Meliora ſunt vulnera diligentis. Vulnerare autem,eſt lædere. Cant.5.c.Percuſſerunt & vulnerauerunt me. Corripere.Iob.5.c.Ipſe vulnerat, & medetur. Opprimere.Iſa.14.c.Corruiſti in terram,qui vulnerabas Gentes.Prouocare. Cant.4.c. Vulneraſti cor meum ſoror mea. Vulnerari autem interdum eſt periclitari.Eccleſiaſtæ 10.b. Qui ſcindit ligna vulnerabitur.

Vulnera Chriſti. Peccata membrorum Chriſti.

Vulneratus eſt Chriſtus propter iniquitates noſtras.Iſ.53.b.Et plagæ manuum eius à diligentibus factæ,fuerunt vulnera illi à Iudæis inflicta.Zac.13.c.Vulnere ſuper vulnus concidit Iudæus Chriſtum,quando cruci addiderunt clauos & lanceam.Iob 16.c. Vlcus autem peſſimum Iob,deſignat peccata membrorum Chriſti.Iob 2.b.Vulneratum etiam dicitur cor ſpõſi.Cant.4.c.quia paſſus eſt pro ſponſæ vnitate. Vel dicitur vulneraſſe ſponſa cor ſpõſi:quaſi cogatur ſponſus eam diligere ob eximias dotes. *Hie.ſ.Iob.16. Gre.3.mor.14. Rup.ſ.ſ.Cant.3.*

Vulnerati dicuntur Chriſtus & eius diſcipuli.Pſ.68. propter perſecutiones,quas paſſi ſunt à Iudæis & infidelibus,vſque ad mortem.

Plaga lectuli eſt,quam infert Deus,ne quieſcamus in errore. Amos.3.d.Zac.14.c.Vel plaga lectuli,eſt auxilium infirmum. *Hie.ſ.Amos 3. Rup.ſ.Amos 3.*

Affectus charitatis.

Vulnerata charitas,eſt ardor amoris in Deum.Cant.2.a.Et dicuntur iuſti vulnerare animã ſponſæ.Cant.5.b.Hæc ſunt vulnera diligentis,quæ præferuntur oſculis odientis. Prou. 27.a. Percuſſa autem anima charitatis ſpiculis,vulneratur in intimis affectu pietatis: ardet deſiderio contemplationis,& miro modo viuificatur ex vulnere, quæ prius mortua iacebat in ſalute,æſtuat,anhelat,& iam videre deſiderat quem fugiebat.Vulnerari quoque dicitur eccleſia,quum eius membra vulnerantur. *Ori.ſ.Cant.ho.2.3. Amb de vir.3. Gre.6.mor.18.& 27.mor.1.*

Peccata.

Vulnera animæ dicuntur peccata,& vlcus natum in carne videtur peccatum ex inclinatione carnis.Leu.13.c.Vlceris autem cauſa in corpore eſt,quum ſordidus & noxius humor abũdat,animæ verò vlcus fit,quum in ea cogitationes immundæ,& cupiditates abundant. Vulnera etiam ſunt errores circa fidem.Gen.34.d.Et peccata Iudæorum.Iſ.1.b.Thre.2.d. Vlcera quoque in Ægyptiis,deſignabant malitiam doloſam,& ſuperbiã.Exod.9.b.11.a.12.b.32.g. Et vulnerati ex Ægypto,ſunt peccatores baptizati.Eze.30 a.Plaga inſanabilis, quam infert diabolus,eſt peccatum,quod ſolus Deus ſanare poteſt.Iſ.41.b.Ierem.30.b.Mich.1.c.1.Reg.6.a. Pſ.38.89.Et plagæ decem Ægypti,ſunt peccata contra decalogum.Luc.10.e.Apoc.16.a.Vlcera quoque Ægypti feruentia,erant homicidia,& vulnus ſuper vulnus, eſt peccatum ſuper peccatum.Iob 16.c.Porro vulnus,quum ſit contritio,quæ exterius aperitur, intrinſecus autẽ in tumorem vertitur, eſt aperta culpa ſine ſimulatione & contradictione, contritio ſine tumore eſt culpa ſine elatione,id eſt,cum humiliatione & confuſione, qualia ſunt peccata per infirmitatem.Liuor eſt,vbi contritio pelle obtenditur,& ne ſanies profluat,eadem, qua tegitur,pelle prohibetur.Sic ignorantiæ peccatum, ne in apertum prodeat, ſub ambiguitatis ſuæ obumbraculo ſe valeat,ne per confeſſionis aperturam corruptionis ſuæ putredo erumpat,falſæ opinionis velamento ſe palliat, vnde intus excoquitur, & in formidinis nigredinẽ vertitur.Plaga tumens,eſt peccatum malitiæ, quod ſine contemptu Dei minime committitur.Tumor enim in percuſſuræ contritione,eſt contumacia in culpæ commiſſione, Deique contemptus,in præcepti tranſgreſſione.Vel vulnus,eſt peccatum actionis, vt mortuus, qui effertur extra domum.Liuor, peccatum cogitationis, vt mortuus in domo.Plaga tumens, peccatum conſuetudinis, per infamiam putridum, & fœtens per putredinem, vt mortuus quatriduanus. Vel vulnus eſt peccatum,quod accuſamus, nec deſerimus, liuor peccatum, quod per hypocriſim tegimus.Plaga tumens, peccatum, quod per contumaciam defendimus.Vulnus manifeſtatur ſibi per cognitionem,proximo per actionem, Deo per confeſſionem.Abſconditur autem nobis per errorem, Deo per taciturnitatem, proximo per ſimulationem.Intumeſcit autem & putreſcit in ſeipſo per malitiam,coram proximo per impudentiam,contra Dominum per contumaciam.Vel vulnus eſt triſtitia foras, quaſi per ſanguinis profluuium,prodiens.Liuor,inuidia intus latens, ſed quibuſdam indiciis palloris vultu ſeſe prodens.Plaga tumens,ira per minas & contumelias foras erumpens. Vulnera Lazari, quæ lingebant canes.Luc.16.e.deſignãt peccata virorum Deo dedicatorum. Ad idem referri poteſt vulnus Ezechiæ,ficis curatum.Iſ.38.d. *Ori.ſ.Leu.ho.8.& ſ.Exo.ho.4. Hie.ſ.Iſ.1.14. Gre.ſ.1.Reg.6.& 13.mor.10. Baſi.ho.in lacisis. Aug.ſ.Apo.ho.12 & de plagis Aegyp.6. Iſyc.ſ.Leu.13. Bed.ſ.Exo.9. Chry.adu.Iudaos.ho.5. Ric.de S.Vict.de ſtat.inter.hominis 41.42. Aug.epiſt.187.*

Errores. Peccatum ex ſuperbia. Peccatum ex infirmitate. Peccatũ ex ignorantia. Peccatum ex malitia. Peccatum actionis. Peccatum cogitationis. Peccatum cõſuetudinis. Triſtitia prodiẽs. Inuidia latens. Ira erumpens. Peccata religioſorum.

Trahit diabolus ad libidinem.

Conuulnerat lumbos inimicus.Iob 16.c. quando fidelem populum diabolus pertrahit in libidinem.Et quia ſine noſtro libero arbitrio,nihil poteſt efficere, ideo dicitur conuulnerare,quaſi nobiſcum vulnerare. *Gre.13.mor.9.*

Sententia condẽnationis Luciferi & membrorũ eius.

Vulneratus eſt diabolus in paſſione Chriſti,& quando eſt condemnatus,& vulnerati,ſunt cadentes in tentationem,vel condemnati.Pſ.88.Iſ.14.c.e.Et plaga gladij,eſt diuina ſententia contra Luciferum.Apoc.13.d.Idem eſt plaga peſſima regis Aſſur.Nah.3.d. *Arn.ſ.Pſ.88. Hie.ſ.Iſ.14. Rup.Vict.verbi Dei.13.& ſ.Nah.3.*

Pœnæ.

Vulnera etiam dicuntur pœnæ.Gen.4.d.Exo.9.b.11.a.12.b.22.Vulnus autem populi Dei ex originali peccato ortum habet.Iſ.30.e.Pſ.38.Huc referri poteſt plaga combuſtionis. Leu. 13.d.Et plaga in populo,eſt damnatio & caſtigatio,& mala ex peccato originali. Exod.30.b. Pſ.27.Ier.10.c.14.c.15.d.Luc.19.g.23.f.Vulnera autem diligentis, dicunt caſtigationem Dei diligentis eos,quos caſtigat.Pro.17.a. *Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Amb.4.de inter.4 Hie.ſ.Iſ.30. Gre.ſ.1.Reg.6. Bed.ſ.Pro.27.*

Decipere. Hæreſes.

Vulnerare interdum eſt decipere.Exo.21.c.Et ſagitta vulnerans, eſt lingua hæreticorum decipiens.Ier.9.b.Sic vulnerabat Lucifer omnes gentes,quum omnes trahebat in peccatum, aut errorem.Iſa.10.b.14.c.Et plaga lepræ, eſt hæreſis,& eſt in domo,quando eſt in eccleſia. Leuit.13.14.c. *Hie.ſ.Ier.9.& ſ.Iſ.10.*

Læſio animæ. Separatio mẽtis à cura carnis. Compunctio.

Vulnus pro vulnere,de quacunque læſione animæ intelligi poteſt.Exo.21.c.

Vulnus auis immolatę.Leu.1.d.eſt ſeparatio mentis à cura carnis,quę moleſta eſt. *Glo.int.ſ.Exo.21. Glo.ord.ſ.Leu.1.*

Plagę in ſecretioribus ventris,ſunt interiora mentis vulnera,quę per compũctionẽ fiunt. Prouerb.20.d. *Gre.23.mo.21.*

Glo.int.ſ.Eccleſiaſten.10.

Vulnerari dicitur à lignis, qui ſcindit ea, deſignans puniendum eum, qui ſeparat aliquos ab eccleſia. Eccleſiaſtæ 10.b. Vel è diuerſo, deſignatur is, qui ſeparat aliquos ab hæreticis, eorum priſtino condolens errori.

Confodere iaculis, eſt acriter obiurgare. Exo.19.b.

Glo.int.ſ.Gen. 19. Rup.5.de diu.off.7 — *Obiurgatio. Decem præcepta.*

Plagæ decem Ægypti, ſunt decem præcepta, quorum obſeruatione percutitur Pharao, ſed non extinguitur, niſi poſt oblationem agni.

Gre.14 mor.20. Iſy.ſ.Leu.26. — *Deſtructio Hieruſalem. Grauis percuſſio.*

Plaga inimici, eſt deſtructio Hieruſalem, & plaga magna nimis, eſt ipſa deſtructio prædicta à Chriſto. Ier.10.c.30.d. Luc.16.g.23.d. Plaga etiam inimici eſt, quum aliquis percutitur à Deo, vt vires illius à percuſſione ſuperentur. Et dicitur hunc Deus quaſi hoſtem habere. Iob 19.b. Et dicitur addi ſeptuplũ ad plagas, eſtque hęc percuſſio maior quã correctio. Leu. 26.d.

Gre.ſ.1.Reg.14. Hie.ſ.Iſ.19. — *Conuerſio peccatorum. Punitio iudicij.*

Plaga prima, eſt conuerſio peccatorum in hac vita, quia ſecunda erit in iudicio. 1.Reg.14.b. Iſ.19.d. Sic dicuntur plagæ nouiſſimæ, quæ erunt in iudicio. Apoc.15. a.

Glo.ord.ſ.Luc.10.

Plagæ deſcendentis ab Hieruſalem in Hierico Luc.10.e. deſignant corruptionem naturalium in homine per lapſum primi hominis factam.

Arn.& Hil.ſ. Pſ 63. Hie ſ.Nah. 3. Aug.ſ.Pſ.63. — *Corruptio naturalium. Victoria contra dæmones & hæreticos.*

Plagæ dæmonum aut hæreticorum, fiunt ſagittæ paruulorum, quando paruuli & humiles eos vinciunt. Pſ.63. Et plaga Aſſur, eſt victoria contra diabolum. Nah. 3. d. Et plaga Madian in petra Oreb. Iſ.10.f.

Plagæ Iudæorum factæ, ſunt ſagittæ paruulorum: quia non potuerũt efficere, quin Chriſtus reſurgeret, vnde ipſi confunderentur. Pſ.63.

Rup.9.ſ. Apoc. — *Peccatum Sodomorum. Odium.*

Vulnus ſæuum & peſſimum habentium caracterem beſtiæ, eſt peccatum Sodomorum. Vulnera etiam hæreticorum ſunt odium. Apo.16.a.b.

Vlmus.

Ori.ſ.Ioſ.ho.10. Gre.ho.20. — *Ignobiles in eccleſia.*

Vlmus arbor, eſt propter raritatem foliorum maritandis vitibus apta, quum ipſa ſit infrugifera. Poteſt autem deſignare ignobiles in eccleſia, qui quum ſint inutiles ad exercenda ſpiritualia, ſuis tamen laboribus alios ſuſtentant. Iſ. 41.c.

Vlna.

Vlna, eſt cubitus, ſeu brachium, vel quantum vtraque manus extenſa ſpatij complectitur.

Glo.int.ſ.Iſ. 49. — *Charitas Apoſtolorum & prædicatorum.*

Vlnæ complectentes infantes, ſignificare poſſunt amorem & charitatem Apoſtolorum & prædicatorum, quibus ſimplices amplectuntur. Iſ.49.e.

D om.eal.Hie. 15. Ori.ſ.Luc.ho. 15. — *Opera.*

Vlnæ Simeonis, in quibus ſuſcepit Chriſtum. Luc.2.d. deſignãt operationes, quibus Chriſtum amplecti debemus. Et hydria in vlna, eſt doctrina prædicationis in opere. Gen.24.c.

Vltimus.

Hie.ſ.Eze.32. — *Inferi.*

Vltimus, dicitur poſtremus in ordine.

Vltima terra, ſignificat inferos: qui & inferiora terræ dicuntur. Ezec.32.d. Pſ.62.

Vltra.

Vltra dicitur eſſe, quod trans aliud eſt.

Ori.ſ.Exo.ho. 6. Glo.int.ſ.Leu. 16. Ori.ſ.Cant.ho.1. — *Aeternitas Dei.*

In æternum & vltrà, deſignat magis propriè æternitatem, quæ Deo competit. Exo.15.c.

Vltra velum intrare. Leu.16.b. conuenit Chriſto, qui viſibilis carne, inuiſibilis eſt diuinitate, qui ad interiora velaminis dicitur intrare.

Grauiſſima peccata. Extrema tempora.

Vltra flumina Æthiopiæ dicuntur eſſe grauiſſima peccata: vnde Deus conuertit aliquos ad pœnitentiam. Vel ſunt extrema tempora, quando Iudæi conuertentur ad fidem. Sop.3.b.

Vltroneus, vide Spontè.

Vlula, Vlulare.

VLula, eſt auis nocturna, ex genere noctuarum, ab vlulando dicta, quòd pro cantu vlulatum habeat. Vlulare autem eſt flebilem & mœſtum ſonum more luporum, ædere.

Hie.ſ.Iſ.13. Gre.ſ.1.Reg.5. Hie ſ.Iſ 13.15. Ori.ſ.Iſ.ho.8. — *Dæmones. Hæretici. Pœnitentia.*

Vlulæ dicuntur dæmones & hæretici, pro cantu vlulatũ ingratum Deo habentes. Iſ.13.d.

Vlulatus vniuſcuiuſque ciuitatis, deſignat pœnitentiam & vocem laudis multorum ex Gẽtilitate conuerſorum. 1.Reg.5.d. Iob 39.c. Iſ.13.a.23.a. Et vlulant ſculptilia, quum adorantes ea, pœnitentiam agunt. Iſ.15.a. Ioel.1.c. 2.a.

Glo.int.ſ. Mich.1.

Vlulans Micheas ſuper Samariam. Mic.1.c. vlulatum illius ciuitatis futurum præſignabat. Admonet autem fidelem debere plangere peccata membrorum eccleſiæ.

Gre.ſ.1.Reg.4. Hie.ſ.Iſ.14. Rup.ſ.Hoſ.7. — *Mœror ſynagogæ de victoria Chriſti. Oratio Iudæorum pro tẽporalibus.*

Vlulans ciuitas Iudæorum, deſignat mœrorem ſynagogæ de victoria Chriſti, & etiam dæmonum & hæreticorum. 1.Reg.4.c. Iſ.14.g. Ier.25.g. Zach.11.a. Vlulant autem Iudęi in cubiculis ſuis, id eſt, in ſynagogis orantes non rectè, ſed ſolùm pro temporalibus. Hoſ.7.d.

Lyr.ſ.Amos 5.

Vlulatus erit in die iudicij, & vltionis Dei Amos 1.d. Sop.1.c. Erit tamen in ſolis malis, qui condemnabuntur ad fletum & ſtridorem dentium.

Hier.ſ.Iſ.16.& ſ. Hoſ.7. — *Diſputationes hæreticorum. Laudes inutiles hæreticorum.*

Vlulare dicitur Moab ad Moab, quando hęretici diſputant contra hæreticos: vel quum ſimul plangunt in inferno. Iſ.16.b.65.c. Hoſ.5.c. Hæretici etiam, qui putant ſe laudare Deum, vlulare potius deprehenduntur. Hoſ.7.d.

Gre.31.mor.26.32. — *Inſania animæ peccatricis. Tumultus hæreticorum aduerſus fideles.*

Vlulatus exercitus. Iob 39.c. eſt quũ infœlix anima ſemel principalibus vitiis capta, multiplicatis iniquitatibus, in infamiam vertitur, & ferali iam immanitate vaſtatur. Eſt etiam tumultus vulgi hæreticorum aduerſus fideles.

Vmbilicus.

Vmbilicus.

Vmbilicus, dicitur quicquid in aliqua re eſt medium: vnde & vmbilicus appellatur ligamentum inteſtinorum, quod in media ferè ventris planitie fit: quod eſt ad hoc, vt per illud fœtus, dum eſt in vtero matris, nutriatur.

Eccleſia. — *Hie.ſ.Eze.38.*

Vmbilicus terræ, ſignificat eccleſiam, quæ medium tenet, habens in ſe Chriſtum mediatorem. Ezec. 38.d.

Prædicatores. — *Amb.inſtit.vir.14. Gre.ſ.Cant.7.*

Vmbilicus Virginis dicitur crater tornatilis, ob diuinam ſapientiam. Vmbilicus etiam ſpôſæ deſignat prædicatores. Cant. 7.a.

Actio imperfecta. — *Bed.ſ.Pro.3.*

Vmbilicus in interiori corporis parte medius, infirmam adhuc & imperfectam actionem deſignat. Prouer. 3 a.

Locus libidinis. Pronitas ad libidinem. — *Ori.ſ.Pſ.37.ho.1. & ſ.Eze.ho.6. Hie.ſ.Ezec.16.*

Vmbilicus locum libidinis deſignat in fœminis: vnde & virtus Behemoth dicitur eſſe in vmbilico ventris. Iob 40.b. Et vmbilicus non præciſus, eſt pronitas ad libidinem. Eze.16.a.

Vmbra, Vmbraculum, Obumbrare.

VMbra, eſt aer, carens rectis radiis Solis, quod fit alicuius corporis obiectu. Dicitur autem vmbra interdum ignorantia. Can. 2.d. Donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. Inane. Iob 8.b. Sicut vmbra, dies noſtri ſunt ſuper terram. Obliuio. Pſal. 101. Dies mei ſicut vmbra declinauerunt. Obſcuritas. Iob 10.d. Vbi vmbra mortis & nullus ordo. Requies. Iud. 9. b. Sub vmbra mea requieſcite. Signum. Col. 2.c. Quæ ſunt vmbra futurorum.

Diuina protectio. — *Gre.32.mor.11. Arn.ſ.Pſ.16. Hil.ſ.Pſ.56. Hier.ſ.Iſ.4.& ſ.Pſ.16.*

Vmbra alarum Dei, affectum diuinæ domus, ſeu diuinam protectionem ſignificare poteſt. Obumbrat autem Deus ſcapulis ſuis, quum promittit ſeruis ſuis vitam præſentem & futurã. Pſ. 16.56.90. Iſ. 4.b. 49.a 51.c. Cant. 2.a. Vmbra duobus conſtat, lumine & corpore, per lumẽ diuinitas, per corpus humanitas Chriſti intelligitur.

Virtus paterna. Spiritusſanctus. Filius. — *Gre.33.mor.3. Ber.ſ.qui hab.ſer.4.*

Vmbraculum ab æſtu fuit Pater Filio in paſſione. Iſ. 25.b. quando videlicet dixit Filius, In manus tuas cõmendo ſpiritum meum. Et obũbrans nubes, eſt virtus paterna, vel Spiritusſanctus, vel ipſe Filius obumbrans & illuminans per Euãgelium & Prophetas. Mat. 17.a. Pſ. 139.

Protectio Christi. Virtutes. — *Hie ſ.Iſ.25. Ori.ſ.Mat.ho.3. Ori.ſ.Rom.6.& 2.periar.6.*

Vmbra etiam Chriſti, eſt refrigerium protectionis Chriſti, & virtutes, quæ in hac vita habentur. Iſ. 32.a. Thr. 4.d. Can. 2.a. Hoſ. 14.c. Obũbrauit autẽ nos ſcapulis ſuis in cruce. Pſ. 90.

Aduentus Christi in carne. — *Hie.ſ.Iſ.32.& ſ.Hoſ.14. Gre.33.mor.5. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.19.*

Vmbra etiam eſt aduentus Chriſti in carne, in quo aduentu multa adumbrantur in ſecundo adimplenda. Cœpit autem ab vmbra natiuitas carnis, & finitur in luce. Thr. 4.d. Luc. 1. d. Cant. 2.a. 4.b. Virtus autem Altiſſimi obumbrauit Virginem, quando incorporeum lumen diuinitatis, accepit in ea corpus humanitatis.

Quies in contemplatione. — *Gre.33.mor.3.& 18.mor.12. Ber.ſ.Cant.ſer.20*

Sub vmbra ſponſi ſedere, eſt in Chriſti contemplatione requieſcere, vbi protegimur, ne diabolica tentatione, velut Solis ardore, denigremur. Cant. 2 a. Pſ 14.62. Eze. 17.g. Sancti autem non ſunt vmbra, ſub qua ſedendum, ſed vmbraculum, hoc eſt, diminuta vmbra.

Fides. — *Ori.ſ.Eze.ho.12.*

Vmbra etiam ſponſi, eſt fides, ſub qua nunc viuendum & ſedendum. Cant. 2.a. Thr. 4.d.

Obſcuritas legis. — *Gre ſ.1.Reg. Ber.ſ.Can.ſer.48. Ori.ſ.Pſ.38.ho.2. Amb.ſ.Pſ.118.ſer.5. Gre.11 mor.11.*

Vmbra dicitur eſſe in lege, propter obſcuritatem, & eſt vmbra ſponſi, donec veniret ipſe ſponſus, qui eſt lux veritatis. Ceſſauit enim vmbra, adueniente luce Chriſti, vt ceſſat imago, & præfectus adueniente rege. Vmbra etiam vineæ, obſcuritatem legis & Prophetarum deſignat. Pſ. 79. Cant. 2.a. Col. 2.d. Hebr. 10. a. Vmbra item mortis erat duritia legis, quæ vnumquenque peccantem morte corporis puniri cenſebat. Iob 12.d.

Sacra ſcriptura. — *Aug.ſ.Pſ.79. Ori ſ.Num.ho.17. & ſ.Can.ho.2. Aug.q.in Exod.105.*

Obumbrantia nemora, deſignant refrigerium in doctrina Sanctorum. Nu. 24.a. Sacra etiã doctrina, eſt vmbroſus lectulus. Can. 1.d. vbi nos legimus floridus. In hac vmbra quieſcentibus dicitur. Pſ. 120. Per diem Sol non vret te. Obumbrantia etiam Cherubim propitiatoriũ, deſignant nouum & vetus teſtamentum, quæ honorant myſteria, & commendant diuinam miſericordiam.

Ceremoniæ legis. Lex vetus. — *Ori.ſ.Luc.ho.5. Hie.ſ.Ioan.4. Aug epi.49.q.6.*

Vmbraculum in vinea, deſignat ceremonias legis, quantum ad literam ſine ratione conſideratas Iſ. 1.b. 34.d. Idem deſignat vmbraculum hederæ Ionæ: quod etiam ſignificat ipſam legem veterem. Ion. 4.c. Poteſt etiam vmbraculũ in vinea ſignificare animã ſine cuſtodia Dei.

Requies cæleſtis. — *Gre.8.mor.7.*

Vmbra interdum deſignare poteſt æterni refrigerij requiem. Iob 7.a. Sicut ceruus deſiderat vmbram: vbi Gregorius legit, Seruus, ſicut legendum eſt.

Vita præſens. Mors corporis. — *Aug.ſ.Pſ.22.43.88.143. Gre.4.mor.20.& 33.mor.3. Ori.ſ.Cant.ho.3. Amb.de fug.ſec.5. Gre.ſ.Cant.2.4. Ber.ſ.Can.ſer.72.*

Vmbra mortis dicitur vita præſens, quæ parum diſtat à morte. Item ipſa mortalitas: nam vera mors eſt in inferno, aut mors peccati. Mors etiam corporis, eſt vmbra mortis. Pſ. 22. 43. 87. In Chriſto fuit ſolùm vmbra mortis: in nobis & mors & vmbra mortis: ſed ipſe per ſuam vmbram mortis abſtulit à nobis & mortem & vmbram mortis. Ideo vmbram mortis obſcurat diem delectationis peccati. Iob 3. b. Dicitur autem vita præſens vmbra mortis, propter velamen carnis: & quia nunc potius eſt vmbra vitæ, quàm vita. 1. Par. 29.d. Iob 8.b. 14.a. Pſ. 143. Mors autem carnis dicitur vmbra mortis, quæ electos Dei opprimit, & ab hac vita diſiungit: quia ſicut mors animæ ſeparat ipſam à Deo, ita hæc à corpore ſeparat animam. Cant. 2.d. 4.b.

Reprobi. Imitatio diaboli. Delectatio peccatorum. — *Gre.4.mor.20.& 33.mor.3. Euc ſer.ſpir.39. Ber.ſ.Cant.ſer.72.*

Vmbra mortis ſunt omnes reprobi, qui diabolum imitantur, cui nomen eſt mors. Ipſa quoque imitatio diaboli vmbra mortis dicitur. Iſa. 9.a. Ipſe enim dicitur mors. Apoca. 6. b. Vt enim vmbra iuxta qualitatẽ corporis ducitur, ita actiones iniquorũ de ſpecie imitationis eius exprimuntur. Vmbra quoque ſub qua dormit Behemoth, ſunt frigidi in peccatis exiſtẽ-

tes ob defectum caloris veri Solis, & charitatis. Iob 40. c. Deſignatur etiam delectatio peccatorum. Cant. 2. d. 4. b.

Ori. ſ. Cant. ho. 23. & ſ. Mat. ho. 8. Amb. 4. Exae. 5. & ſ. Pſ. 118. ſer. 13. Hie. ſ. Iſ. 9. 16. & ſ. Iob 40. Chry. ſ. Pſ. 22. Gre. 11. mor. 12. & 33. mor. 1. — *Status peccati in hac vita. Ignorantia. Incredulitas. Errores. Tribulatio. Tentatio.*

Vmbra mortis eſt ſtatus peccati in hac vita: & ignorantia, & incredulitas. Pſ. 22. Iſ. 9. a. Ier. 13. c. Luc. 1. g. Et qui conuertitur, tranſit ab vmbra peccati, quæ eſt mortis, ad vmbram ſponſi, quæ eſt vitæ. Dicuntur autem peccata vmbra mortis: quia vt vmbra corpori, ita morti adhęrent peccata. Iob 12. d. 40. c. Vmbra etiam quaſi nox, eſt errorum obſcuritas. Iſ. 16. a.

Vmbra etiam mortis dicitur tribulatio obſcurans animum in triſtitia. Ier. 13. c. Itidem tentationes. Iob 24. c.

Gre 18. mor. 17. Hie. ſ. Ier. 25. — *Populus Iudæorum. Iudæa. Templum.*

Vmbra mortis dicitur populus Iudæorum, qui iniquitatem diaboli ſequens, eius in ſe imaginem expreſſit. Vmbra enim talis exprimitur, qualia eius rei, de qua trahitur, fuerunt lineamenta. Iob 28. a. Vmbraculũ etiam leonis, eſt Iudæa, aut tẽplum, in quo prius quieſcebat Deus, qui poſtmodum iratus dereliquit vmbraculũ, ſiue cubile, aut tabernaculum. Ier. 25. c.

Hie. ſ. Iob 10. 28. Euc. for. ſpir. 3. — *Diabolus. Pœna inferni.*

Vmbra mortis, dicitur diabolus: quia hi qui ſe ab eo defendi ac protegi putant, æternis, vt ipſe diabolus, gehennæ ignibus mancipantur. Iob 10. d. 28. a. Et ipſi dæmones dicũtur vmbræ. Can. 2. d. 4. b. Pœnæ quoque inferni vmbra mortis dicuntur: quia ſicut vmbræ corpori non ſunt longè à corporibus facientibus vmbras: ita pœnę nõ longè à morte ſunt, quæ mortem inferunt.

Ber. ſ. Cant. ſer. 72. Gre. 4. mor. 9. 20. & 25. mor. 4. — *Obliuio.*

Vmbra mortis intelligi poteſt obliuio: quia vt mors interimit vitam, vel hoc quod interficit, agit vt non ſit in vita: ita obliuio extinguit memoriam, vel hoc quod intercipit, agit vt nõ ſit in memoria. Iob 3. a. 34. b. Luc. 1. g.

Euc. for. ſpirit. 3. Hie. ſ. Eze. 31. — *Fauor mũdi aut diaboli.*

Vmbra Ægypti fauorem mundanum deſignat. Iſ. 10. a. Et vmbra cedri, eſt fauor aut potẽtia diaboli, vel Antichriſti. Eze. 31. b. c. Idem dicendum de vmbraculo.

Gre. 18. mor. 9. Hie. ſ. Hoſ. 4. — *Requies falſa.*

Vmbraculum quod facit hæreticus ſicut cuſtos, eſt requies promiſſa ab hæreticis: quæ facilè, vt vmbraculum, deſtruitur. Iob 18. d. Ad hoc referri poteſt vmbra therebinthi, quam hęretici bonam iudicant, quia non ſequuntur lucem. Hoſ. 4. c.

Vncia.

Glo. or. ſ. 3. Reg. 7. — *Virtutes theologicæ.*

Vncia, eſt duodecima pars aſſis. 2. Reg. 21. g. Vnciæ autem tres in lutere, deſignant fidem, ſpem, & charitatem, quæ infunduntur in baptiſmo. 3. Reg. 7. d.

V*ncinus.*

Vncinus, eſt idem quod vncus, vel curuus, & eſt inſtrumentum incuruum, quo aliquid trahi poteſt, aut retineri.

Glo. int. ſ. Exo. 28. — *Intentio recta.*

Vncini aurei in ſuperhumerali pontificis. Exod. 28. c. 39. c. deſignant firmam intentionem Deo placendi, aptam ad ſuſcipiendam dilectionem Dei & proximi, quam in proſperis & aduerſis retineat.

Vncini ænei in miniſterio altaris parati. Exo. 38. a.

Hie. ſ. Amos 8. Rup. ſ. Amos 8. — *Auari.*

Vncinus pomorum, vel vas aucupis. Amos 8. a. ſignum erat exercitus parati ad perdendũ Hieruſalem. Indicabat etiam propinquitatem diuinæ vltionis. Poteſt autem ſignificare auaros, qui rapiunt temporalia, & dicetur peculiariter de Iudæis & ſacerdotibus.

V*nda, Jnundare, vide Fluctus.*

V*ndique.*

Gre. 12. mor. 19.

Vndique, idem eſt quod ex omni parte.

Vndique circumſpectat impius gladium. Iob 15. c. 18. b. quia dum feriri ſe vndique inſidiis credit, ſalute deſperata, ſemper ad nequitiam excreſcit.

Gre. 14. mor. 20.

Vndique deſtructus Iob. Iob. 19. b. deſignat quòd eccleſia quaſi vndique deſtruitur, atque in infirmis membris deperit, quando ipſa, quæ videbantur fortia, corruũt, quando corona de capite abſtrahitur, id eſt, quando æterna præmia etiam à præpoſitis negliguntur.

V*ngere*, V*nctio*, V*nguentum.*

Vngere, eſt aliquo liquido linere, vnde vnguentum, quod fit ex variis odoramentis, addito oleo, aut balſamo, aut aliquo pingui ad vngenda corpora, delitiarum & luxuriæ cauſa, aut propter aliquam aliam rationem. Ipſum quoque oleum aliquando vnguentum dicitur. Vngere autem interdum eſt conſecrare. Leu. 8. b. Vnxit eũ & conſecrauit. Et conſtituere. 1. Reg. 9. c. Vnges eum ducem ſuper Iſrael. Vngi autem, exultare. 2. Reg. 14. a. Ne vngaris oleo.

Cle. Ale. 2. pæd. 8. Ori. ſ. Luc. ho. 32. Hie. ſ. Iſ. 61. Dion. eccl. hie. 4. Aug. ſ. Pſ. 44. Bed. ſ. Gen. 28. Iſyc. ſ. Leu. 16. 8. Rup. 4. ſ. Gen. 22. — *Abundantia gratiæ in anima Chriſti. Incarnatio. Conſecratio ſacerdotum. Communicatio idiomatum.*

Vnctio lapidis Iacob, typus erat vnctionis Chriſti oleo exultationis, & gratia Spiritusſancti factæ. Gen. 28. d. 31. b. Exo. 29. a. Leu. 4. a. Pſ. 44. Vnctiones etiam ſacerdotum, vnctionem Chriſti deſignabant. Iſ. 61. a. Luc. 4. c. Ipſe eſt Sanctus Sanctorum, qui prænunciabatur vngẽdus. Dan. 9. f. Vnctionis autem dies, incarnationem Chriſti, & conſecrationem ſacerdotum deſignabat. Leu. 6. c. 8. c. Actor. 10. f. Vnctum eſt autem caput Chriſti, quando diuinitati iuncta eſt humanitas, & facta eſt idiomatum communicatio. Vnctiones etiam Dauid, vnctionẽ Chriſti præſignabant. Vnctus eſt autem Dauid tertiò. Primò à Samuele in domo patris ſui. 1. Reg. 16. c. Secundò in Hebron ſuper Iudam ſolùm. 2. Reg. 2. Tertiò vnctus eſt ibidem ſuper Iſrael vniuerſum. 2. Reg. 5. a. Prima vnctio deſignat vnctionem Chriſti in vtero Virginis, quando conceptus eſt de Spirituſancto. Secunda eſt vnctio Chriſti in baptiſmo, aduenienté Spirituſancto in ſpecie columbæ. Tertia deſignat reſurrectionem Chriſti, quando data dicitur illi poteſtas in cælo & in terra.

Prædicare ſanctificationem & gloriam Chriſti.

Vngens Samuel Dauid in medio fratrum eius.1.Reg.16. c. deſignauit Chriſti incomprehenſibilem ſanctificationem ignorantibus prędicandam. Nam quaſi vngitur, quando neſcientibus opinionis eius odor aperitur. Hunc namque vngebat, qui dicebat, Col. 2. b. Quia ei ſe infudit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Item Pſ.44. Vnxit te Deus, Deus tuus, &c. Et Iſ.11. a. Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini. Vngentes mulieres Ieſum in ſepulchro, ſunt gloriam reſurrectionis eius prædicantes. Mar.6.a. Vnctus autem eſt Chriſtus, vt vas cōtinens vnguentum, alij verò vnguntur, quatenus odorem huius vnguenti recipiunt. Vnctio autem competit Chriſto ſecundùm humanitatem. Vngere altare, eſt vngere Chriſtum. Exo. 29.b.Leu.8. b. Et vnguentum in capite, eſt diuina benedictio primùm in Chriſtum veniens, à quo deſcendit in membra eius, & veſtes. Pſ.132.

Gre.ſ.1.Reg.16. Ori.2 periar.6. Hie. ad Principi. & ſ.Pſ.44.132. Iſyc.ſ.Leu.8. Cyr.cont.Iuli.8.

Pœnitentiam agere. Prædicare potentiam humanitatis Chriſti. Exercere opera miſericordiæ. Habere excellentiam virtutũ.

Vngere pedes Chriſti ſine odore quidem, eſt pœnitentium, cum odore verò perfectorum, quorum etiam iam eſt vngere caput. Vnde peccatrix tantùm vnxit pedes, non peccatrix verò, vnxit etiam caput. Luc.7.f. Ioan.12.a. Vngit autem pedes Chriſti, qui humanitatis eius potentiam ſacri eloquij bona opinione prædicat. Vngunt etiã pedes Chriſti, qui exercent opera miſericordiæ in proximos: vel qui exhortantur & docent. Vngunt verò caput, qui habent excellentiam caſtitatis & aliarum virtutum, quarum odor extenditur in eccleſia: vel qui habent veram cognitionem fidei eorum quæ ad Deum pertinent.

Ori.ſ.Cant.ho.1.& ſ.Mat.ho.35. Amb.de Tobia.22 Aug.ſ.Ioan.tra.50. Gre.ho.33.

Ieiunare cum gaudio. Seruire Chriſto in lætitia. Confiteri diuinitatem & humanitatẽ in Chriſto. Dare gloriam Deo.

Vngere caput oleo. Mat.6.c. eſt cum gaudio ieiunare, & abſque vllo murmure, aut inanis gloriæ inditio. Item ſeruire Chriſto in lætitia & operibus miſericordiæ. Vngit etiam caput oleo, qui confitetur diuinitatem & humanitatem in Chriſto, & qui gloriam tribuit Deo.

Ori.ho.quum ieiunas.& ſ.Leu.ho.10. Hil.ſ.Mat.Can.5. Aug.2.ſer.Domini in monte.

Vngitur caput in baptiſmo, quia gratia perficit ſapientiam humanam. Et vngitur Chriſtus ad ſepulturam, quum fideles in baptiſmo commoriuntur Chriſto.

Amb.de Elia.10

Vnctio capitis pontificis, ſplendorem verbi, quod debet eſſe in pontifice, deſignat.

Amb.3.de ſacra.2.

Vngere Ieſum in ſepulchro, eſt per mortificationem carnis ad deuotionis intimæ pinguedinem peruenire, & pœnitentiam agere, bonamque conuerſationem habere. Mat.26.a.

Ber.ſer.1.in ca.ieiu. Hil.ſ.Matt.Can.29.

Dans Deus gratiam.

Vngere dicitur Deus Hieruſalem oleo, quando dat animæ gratiam ad peccatorum vulnera mitiganda atque curãda, vnde fideles dicũtur Chriſti, hoc eſt, vncti. Eze.16.b. Dan.10.a.

Phil.de profugis.

Exempla & humilitas prælatorum.

Vnxit Samuel Dauid in medio fratrum, quia is, qui vngitur, virtutis exempla circumquaque ſpargere iubetur: vt tantæ vnctionis fieri participes omnes poſſint. Qui enim in medio ponitur, ab omnibus videtur. Oleo in medio aliorum vngitur, quia qui in aliorum exemplũ poſitus eſt, nullam ſui partem habere obſcuram debet, vt hunc omnes aſpiciant, & ab eo lucis exemplum ſumant. Vel in medio fratrum vngitur, vt vnctum & medium ſe ſemper arbitretur: vel vt ſit humilis & ſublimis: ſublimis oratione, humilis æſtimatione. Vel vt ſe priuato amore non diligat, ſed ex omni, quod præeminet, lucra aliorum quærat. Vnde & Saul ſolus in extrema parte ciuitatis vnctꝰ fuiſſe perhibetur. Quid eſt enim quod ſolus à ſolo inũgitur, niſi quia de culminis poteſtate per amorẽ priuatũ debebat intumeſcere? 1.Reg 10.a.16.b.

Gre.ſ.1.Reg.14. Ambr.de pænit.8. & ſ.Luc.7. Ori.ſ.Eze.ho.6. Hie.ſ.Eze.16 & ſ.Dan.10. Gre.ſ.1.Reg.16.

Electio ſacerdotum.

Vnctio ſacerdotum, deſignabat inſtitutionem prælatorum & prædicatorum: quæ & vnctio ſancta dicebatur. Leu. 4.10.b. Et vngens Samuel Saulẽ in ducẽ, eſt inſtituens ſacerdotem ad miniſteriũ, per infuſionẽ gratiarũ ſpiritualiũ. Vngitur autẽ ſuper populũ, quia debet populũ meritis præcedere. Vngit autẽ Samuel vt miniſter: Deus verò vt infundẽs gratiã. 1. Reg. 9.d. 10. a. Vngens autem Samuel eum, quem monſtrat Dominus, deſignat electionem iuxta ſcripturæ doctrinam eſſe faciendam, & non per priuatum affectum. 1.Reg. 16. a. Porrò vngi in veſte ſancta. Exo. 29. c. eſt filios Aaron conſecrari. Ad hæc autem referri poteſt vnctio tabernaculi, & vaſorum eius. Exo.30.c.40.b.

Gre.ſ.1.Reg.9.10.16. Phile de ſomniis.

Fortitudo mẽtis.

Vnctio lapidis, quam fecit Iacob Gen.28.d. fortitudinem mentis deſignat, vt athletæ ad fortitudinem vngebantur.

Glo.int.ſ.Exo.30.

Cõmunicare myſteria indignis.

Vngere carnem hominis, vnguento ſancto. Exod.30. c. eſt carnis voluptatem amantibus, communicare ſacratiora myſteria, quod eſt prohibitum.

Hie.ſ.Mich.6.

Non foueri in vitiis.

Non vngitur calcãs oliuã. Mic.6.d. quãdo hæreticus cõuerſus nõ vngitur oleo peccatorũ.

Inſtruere catechumenum.

Vngere oculos cæci, eſt inſtruere catechumenum in doctrina fidei, vt poſſit per baptiſmũ lauari, & videre. Ioan 9.a.

Cyr.6.ſ.Ioan.15.

Bene operari.

Inungimus oculos collyrio, vt videamus, quum ad cognoſcendam veri luminis claritatem intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adiuuamus. Apoc.3 d.

Gre.1.paſt.11.

Virtutes Chriſti.

Vnguenta ſponſi, in quorum odorem currendum eſt nobis, ſunt ſecundùm quòd factus eſt nobis ſapientia, iuſtitia, ſanctificatio, & redemptio. Cant.1.a.

Ber.ſ.Cant ſer.22.

Libri prophetici. Gratia Dei. Virtutes Sanctorum.

Vncta oleo lagana. Leu. 7. b. modicam Prophetarum ſcientiam in aliquibus deſignant: vel ipſos libros propheticos, qui non tam planè miſericordiam Dei annunciant, permiſcentes minas pro importunitate Iudaica, ideo non conſperſa, ſed vncta dicuntur.

Glo.int.ſ.Leu.7. Ori.ſ.Cant.ho.1. Arn.ſ.Pſ.132.

Odor iuſtitiæ. Dona Spiritusſancti. Sanctificatio per Chriſtum.

Vnctionis oleum, ſeu vnguentum, gratiam miſericordiæ Dei, virtutes Sanctorum, odorẽ iuſtitiæ, & dona Spiritusſancti deſignare poteſt. Exod.30.c.35.a.37.d. Leu. 8 a. Hæc ſunt vnguenta ſponſi, quæ ſunt ſuper omnia aromata: & dicuntur etiam vnguenta optima, quod dici poteſt de gratiis gratis datis. Can.1.a. Et vnguentum in capite deſcendens in barbam & veſtimenta, eſt ſanctificatio veniens à Chriſto ad fideles eccleſiæ. Pſ 132.

Amb.de Iſaac.4. Aug.2.cont.li.Petiliã.104.& ſ.Pſ.132. Rup.ſ.Cant.1. Dion.cœl.hier.2.

Chriſtus. Doctrina Chriſti. Myſteria.

Vnctionis etiam oleum, ſeu vnguentum, deſignare poteſt ipſum Chriſtum, ſeu eius humanitatem, & etiam doctrinam. Exo.30.c. Vnguentum item dicuntur myſteria ſacræ ſcripturæ, cuius ſuauitatem perdunt muſcæ, id eſt, hæretici. Eccleſiaſtæ 10 a.

Ori.ſ.Cant.ho.1. Epiph.1.cont.hæreſes.tom.3.

Au.ſ.Ioan.tra.50. Ori.ſ. Mat.ho.16.35. — *Iuſtitia. Vita ſancta.*

Vnguentum quo vngitur Chriſtus. Ioan.12.a. eſt iuſtitia, ideo erat libra vnguenti. Porrò vnguentum pœnitentis non implet domum odore, vt vnguentum Mariæ, quod deſignat ſanctam & puram vitam. Mat.26.a.

Hie.ſ. Iſa.57.& ſ. Eze.23. — *Dona naturalia.*

Vnguenta dicuntur dona naturalia. Iſ.57.b. Hæc videntur eſſe quæ oſtendit rex Ezechias Chaldæis. Iſa.39.b. Vnguentum autem Dei ponunt in menſa idolorum, qui donis Dei abutuntur ad cultum idolorum. Eze.23.f.

Gre.34.mor.10.& ſ.Cant.1. Glo.ord.ſ.Cant.4. Rup.ſ.Cant. Ber.ſer.Mariæ Magdal.na.& ſe. Par.51.56.& ſ. Cant.ſer.10.12. — *Bona op. vit. Potiores virtutes. Opera miſericordiæ. Contritio. Deuotio. Pietas.*

Vnguentorum odor bonam opinionem ſignificare ſolet, & vnguenta optima dicunt fragrantiam ſanctitatis. Cant.1.a. Vnguenta quoque prima ſponſæ, ſunt potiores virtutes, & opera miſericordiæ. Can.4.d.

Vnguentum peccatricis, eſt contritionis, quo vnguntur pedes Chriſti. Vnguentum, quo vngitur caput, eſt deuotionis & gratiarum actionis. Vnguentum quo vngitur totum corpus, eſt pietatis, ſummum obtinens gradum, hoc enim poſtremum dicitur optimum. Horum omnium confectionem vide in Bernardo.

Gre.34.mor.10.

Vnguentis bullientibus comparatur mare, hoc eſt, perſecutores eccleſiæ. Iob.41.d. quia apud eos ipſa perſequutio vnguentorum fragrantiam redolet: dum mens eorum vanis ſuſpicionibus decepta, arbitratur ſe obſequium præſtare Deo.

Cle.Alex.2.pæd.8 — *Iudas.*

Vnguentum eſt adulterinum oleum, & deſignat Iudam proditorem, qui intinxit manum in catino, & oſculo tradidit Chriſtum: atque ita eſt vnguentum doloſum, quo pedes vnctus eſt Dominus, dum à conuerſatione mundi per mortem liberabatur. Vnguntur enim mortui. Matth.26.a.

Beda ſ.Pro.27. — *Gloria conſcientiæ puræ. Charitas. Voluptas & bona temporalia.*

Vnguentum quo delectatur cor, dici poteſt nitor gloriæ de conſcientia pura procedens, ſiue charitas diuinitùs in electorum corde diffuſa. Pro.27.b.

Vnguenta optima hæreticorum, ſunt voluptates, & temporalia bona, quibus delectantur. Amos 6.b.

Glo.int.ſ.Exo.30. — *Apoſtoli. Doctores. Chriſtus.*

Vnguentarij dici poſſunt Apoſtoli, & doctores, ex ſacris literis vnguenta animarum conficientes. Præcipuus autem vnguentarius eſt ipſe Chriſtus. Exo.30.d.

Gre.ſ.1.Reg.8. — *Adulatores. Medici animarum.*

Vnguentariæ Regis. 1. Regum 8. c. in malum quidem, dicuntur, qui prælatos adulationibus delinire conantur: de quibus dicitur Pſalm. 140. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. In bonum verò, vnguentariæ Regis, ſunt, qui vulnera peccatorum curant.

Vnguis, Vngula.

Plin.11. natur.hiſtoriæ.41.

Vnguis, propriè eſt eorum animalium, quæ digitos habent ſeparatos, vt ſunt homines, ſimiæ, aues, in extrema digitorum parte vngues habentes. Vngula verò in his dicitur animalibus, quæ digitis carent, vt in iumentis, bobus, & ouibus. Sunt & vngulæ ferreæ ad torquendum, & vngulæ plauſtri ad triturandum.

Gre.31.mor.12. Aug.ſ.Pſ.68. — *Virtus prædicatoris. Pœnitentia.*

Vngula equi, perfectionem virtutum prædicatoris deſignat, qua vngula terram fodit, quũ de corde audientium exemplo ſuorum operum terrenas cogitationes expellit. Deſignat etiam pœnitentiam, qua terram fodit, quum quicquid in mente ſua terrenum verſari conſpicit, hoc ſuperductæ pœnitentiæ percuſſionibus rumpit. Iob.39.c. Idem deſignabit vngula vituli. Pſ.68.

Gre 31.mor.18. Beda ſ.Gen.49. — *Extrema mũdi.*

Vngula etiam equi, extrema mundi deſignat quę mordet ceraſtes, quia in fine mundi Chriſtus vicit ipſum mundum. Vel tunc Antichriſtus decipiet mundum. Gen.49.c.

Glo.int.ſ.Gen.49. Ori.ſ.Leu.ho.7. Hie.ſ.Pſ.95. — *Diſcretio.*

Vngula diuiſa in animalibus, deſignare poteſt diſcretionem boni & mali in operationibus. Vel diſcretionem vitæ præſentis & futuræ: vel duo teſtamenta, & diſcretionem literæ à ſpiritu. Diuidunt etiam vngulam, qui bonis ſunt præditi moribus, nec faciles ſunt ad lapſum peccati. Leu.11.a.

Aug.ho.45. Iſyc.ſ.Leu.11. — *Euangelia.*

Vngulę vituli, quatuor Euangelia deſignare poſſunt. Pſalm. 68. Cornua producentem & vngulas.

Arn.ſ.Pſ.68. Hie.ſ.Zac.11. — *Vis operatiua. Senſus corporis.*

Vngulę arietum, vim operatiuam in homine ſignificare poſſunt. Zac.11.d.

Vngulę equi, ſenſus corporis noſtri deſignare poſſunt, quos mordet ſerpens, hoc eſt, diabolus. Gen.49.c.

Glo.int.ſ.Eze.26. — *Tentationes.*

Vngulę equorum Nabuchodonoſor, tentationes dæmonum exprimunt, quibus vrgent, & affligunt animas. Ezec.26.b.32.c.

Ori.ſ.Leu.ho.7. — *Superflua doctrina Gentilium.*

Vngues mulieris præcidendæ, ſuperfluitates ſcientiæ Gentilium deſignant, quæ ſunt reſecandæ, & abiiciendæ. Deu.21.e.

Hie.ſ.Iſa.28. — *Grauior punitio Dei.*

Vngulæ ad triturandum, quibus Deus non terit triticum, deſignant grauiorem Dei punitionem, qua Deus non in totum perdit ſuos. Iſa.28.g.

Glo.ord.ſ.Mic.4. — *Virtus eccleſiæ.*

Vngulas eccleſiæ ad triturandos hoſtes ponit Deus æreas. Mic.4.d. quando dat illi virtutem inuincibilem ad condemnandos malos.

Ori.ſ.Ier.ho.12. Gre.14.mor.26. — *Aeternitas pœnæ peccati.*

Vnguis adamantinus, in quo dicitur ſcriptum peccatum Iudæ, deſignat difficultatem deletionis ipſius peccati. Ier.17.a. In vngue autem finis eſt corporis. Adamas verò ita eſt durus, vt ferro ſecari non valeat. Per vnguem ergo adamantinum finis ſignatur æternus.

Ric.de S.Vict.de ſecur.conſcien.44. — *Crudelitas.*

Vngues aquilarum rapacitati & cædi deſeruientes, crudelitatis typum gerunt, & vngues habent, qui quoſuis lædunt, & quibus poſſunt præualent. Dan.4.g.

Vngula non remanens in Aegypto, hyperbolicos dicitur. Exod. 10. g. — *Glo. int. ſ. Exo 10.*

Vnicolor, vide Color.

Vnicornis, Rhinoceros.

Vnicornis, eſt animal, vnicum habens cornu in fronte longum, quod ad ſaxa limat, & ipſo perforat Elephantem. Eſt animal moderatæ quantitatis, buxei coloris, & fiſſę vngulæ pedis in duo aut potius eſt ſolipes, ſed habet talum, & ab Ariſtotele dicitur aſinus Indicus, habitat in deſertis. Rhinoceros autem eſt animal cornu habens in nare, differens ferocitate & corpore ab vnicorni, quia ille corpus habet equinum, rhinoceros verò bouinum, vnde ab aliquibus dicitur bos Agyptius. Aduerſatur elephanti, cum eo pugnans, cornu prius ad ſaxa limato, longitudine ei ſimilis, crura habens breuiora, colore buxeus, corpore aliquantulum gibbo, aſpectu horribilis, robore ingentiſſimo. Fertur autem in ſinu virginis fortitudinem amittere, atque ita à venatoribus capi. — *Ariſt. de hiſt. animalium 1. & 3. de partis animal. 1. Albertus magnus Geor. Ven. (ant. 1. tom. 7. cap. 2. Gre. 31. mor. 13.*

Christus. Sancti. — Rhinoceros Chriſtum ſignificare ſolet, qui omnibus præualet virtute ac robore cæleſti, & habet vnum cornu, hoc eſt, potentiam Patris Num. 23. d. 24. b. Deu. 33. c. Pſalm. 28. Poteſt etiam Sanctos ſignificare. Vnicornes enim ſunt, quorum firma ſpes in vnum illud dirigitur, de quo dicitur. Vnam petij à Domino, hanc requiram. Deſignat etiam exaltationem veritatis. Pſalm 77. 91. — *Tert. aduer. Iudæos Ori. ſ. Num. ho. 10. Baſi. ſ. Pſ. 28. Euc. for. ſpirit. 5. Aug. ſ. Pſ. 77. 91. Hie. ſ. Iob. 19. & ſ. Pſ. 28. & ſ. Iſa. 34.*

Gentilis populus. Potentes ſeculi. Superbi. Dæmones. Paulus apoſtolus. Iudæi. — Rhinoceros etiam Gentilem populum ſignificare poteſt. Iob. 39. d. Deſignat etiam potentes huius ſeculi, vel ipſas poteſtates, & ſuperbos, qui volunt eſſe ſingulares, qui typho fatuæ iactationis elati, dum falſis exterius inflantur rumoribus, veris miſeriis intus inaneſcunt. Deſignant etiam dæmones, & reges malos, & Paulum, & Iudæos. Et filius vnicornium, eſt Chriſtus natus ex Iudæis, qui gloriabantur in lege, tanquam in vno cornu. Pſalm. 21. 28. Iſaiæ 34. b. — *Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 1. Aug epiſt. 120. Gre. 31 mor. 1. 13. 14. Euc. for. ſpirit. 5.*

Vnicus, Vnigenitus.

Vnicus dicitur, ſingularis, vel ſolus. Vnigenitus autem dicitur filius qui vnicus genitus eſt, quaſi ſolus genitus, nec fratrem vllum habuit aut ſororem. — *Glo. ord. ſ. Zac. 12.*

Chriſtus. — Vnigenitus propriè dicitur Chriſtus, propter naturæ diuinæ proprietatem, in qua ſolus eſt genitus. Secundùm carnem etiam eſt vnigenitus, quia ſolus de Virgine natus. Zach. 12. c. Plangent eum planctu quaſi ſuper vnigenitum.

Eccleſia. Anima Chriſti. Singuli eccleſiæ. — Vnica Chriſti dicitur eccleſia, quam vnam ſolam habet. Pſ. 21. 34. Vel eſt anima ipſius Chriſti, quæ vnica eſt, quia ſola ſine peccato. — *Aug epiſt. 120. Hie. ſ. Pſ. 21. Amb. ſ. Luc. 7.*

Vnicus filius viduæ, deſignat ſingulos in eccleſia, quos omnes vt vnicos amat. Luc. 7. b.

Vniuerſus.

Vniuerſus dicitur quaſi omnis ad vnum verſus, hoc eſt, ſine aliqua exceptione.

Multitudo ſaluandorum. — Vniuerſa multitudo filiorum Iſrael, deſignat multitudinem ſaluandorum. Leu. 16. b Et vniuerſum ſemen Iacob dicitur, vt intelligantur non ſolùm filij ſecundùm carnem, ſed ſecundùm fidem. Pſ. 21. Iob. 10. c. — *Aug. epiſt. 120.*

Multitudo Angelorum. Fælicitas Angelorum. — Vniuerſa ciuitas deſignare poteſt multitudinem cæleſtium ſpirituum. Mat. 21. a. — *Ori. ſ. Mat. ho. 15*

Vniuerſa proſpera Iſrael: deſignant plenitudinem fœlicitatis Angelorum. 1. Reg. 2. g. — *Gre. ſ. 1. Reg. 2.*

Vocare, Vociferari, Vox.

VOcare, interdum idem eſt quod accerſere. Gen. 20. b. Vocauit omnes ſeruos ſuos. Nonnunquam appellare, ſeu nomen imponere. Gene. 2. c. Vt videret quid vocaret ea. Abducere. Hoſe. 11. a. Ex Ægypto vocaui filium meum. Confiteri. Ier. 3. f. Patrem vocabis me. Conſtituere. Iſa. 45. a. Vocaui te nomine meo. Dicere. Leu. 23. a. Quas vocabitis ſanctas. Excitare. 1. Reg. 3. a. Vocauit Dominus Samuel. Inducere. 4. Reg. 8. a. Vocauit Dominus famem. Inſpirare. Exod. 24. d. Septimo autem die vocauit eum. Inuitare. Exod. 2. c. Vocate eum, vt comedat panem. Inuocare. Iob 5. a. Voca ergo ſi eſt, qui tibi reſpondeat. Prędeſtinare. Iſ. 49. a Dominus ab vtero vocauit me. Prouocare. Pro. 1. c. Vocaui, & renuiſtis. Vocari autem, eſt eſſe. Gen. 21. b. In Iſaac vocabitur tibi ſemen. Vox autem eſt ſonus ab ore animalis prolatus, licèt aliquando pro omni ſono ſumatur. Vox item affectus animi. Pſalm. 5. Intende voci orationis meæ. Afflictio. Iob. 3. c. Non audierunt vocem exactoris. Atteſtatio prophetiæ. Iſa. 13. a. Exaltate vocem, leuate manum. Clamor. Deuteronom. 1. g. Nec voci veſtræ voluit acquieſcere. Deſiderium. 1. Reg. 25. f. Ecce audiui vocem tuam. Doctrina. Exod. 23. d. Obſerua, & audi vocem eius. Effectus. Eccleſiaſtæ 10. d. Aues cæli portabunt vocem tuam. Euidentia. Gen. 4. b. Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me. Idioma. 2. Mach. 7. b. At ille reſpondit patria voce. Lamentum. Gen. 21. b. Sedens contra leuauit vocem ſuam. Laus. Pſ. 25. Vt audiam vocem laudis tuæ. Pręceptum. Num. 14. d. Nec obedierunt voci meæ. Præconium. Exo. 32. b. Præconis voce clamauit. Prædicatio. Cant. 2. c. Vox turturis audita eſt. Votum. Gen. 30. a. Exaudiuit vocem meam.

Vocauit Deus lucem diem, & tenebras noctem, hoc eſt, vocari fecit: quia ſic diſtinxit omnia, vt diſcerni poſſent, & nomina accipere. Gen. 1. a. Sicut qui ędificare facit, ędificat. Sic intelligendum, quum Deus vocat aliquo nomine, quia tunc vocari facit. — *Beda ſ. Gen. 1. Aug. 1. de gen. cont. Manich. 9.*

Vocare dicitur Deus, quum per aſſumptam carnem humanis apparuit oculis, vt ab eis rationem exigeret. Iob.13.c.14.c. Vel vocare Dei, eſt nos amando & eligendo reſpicere. Vocat Deus pater iuſtitiam, hoc eſt, Filium ad pedes ſuos, quum vocauit eum, vt ſequeretur Patrẽ: quia ſemper fecit voluntatẽ Patris. Iſa.41.a. Et vocauit Deus pater Chriſtum in iuſtitia, quia in eo compleuit omnem iuſtitiam. Iſa.42.a. Et vocauit ab Oriente auem, hoc eſt, Cyrum, vel melius Chriſtum, quem vocauit ab vtero. Iſa.46.d.49.a. Vocatum autem aut dictum eſt nomen Domini Emanuel, hoc eſt, nobiſcum Deus, poſt incarnationem. Iſa.7.c. Vocatum nomen hominis antequam eſſet. Eccl'tæ 6.d. eſt nomen Chriſti, quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in vtero conciperetur.

Vocare interdum eſt inuocare, & vocat nomen Domini Chriſtus, quum Patrem manifeſtat, & vocant ipſum Gentes, inuocando & credendo. Et vocatur Deus in nomine Domini, quum facit alios vocare. Exo.33.d.

Vocare dicitur Deus de cælo, quando inſtruit per ſacram ſcripturam. Gen.22.b.46.a. Sic vocauit Moſen de medio rubi. Exo.3.a. Et vocauit ſeruos, vt illis committeret eloquia. Mat. 25.a. Sic vocat de monte, & de cacumine montis. Exod.19.a.24.d. Vocans autem Angelus Domini Agar poſt abiectum puerum, deſignat vocationem Iudæorum in fine mundi futuram. Geneſ.21.c.

Vocãs Dominus Samuelẽ dormientẽ. 1. Reg.3.a. eſt excitans ad maiora eum, qui contemplationi vacat. Et vocatus ipſe vadens toties ad magiſtrum, eſt figura perfectè obedientium.

Vocauit Dominus fortes ſuos. Iſa.13.a. quando parauit Apoſtolos ad prædicandum. Dicitur enim vocare, quando miniſtrum inſtituit. Iſ.22.f. Eſt autem vocatio ſancta, quæ fit ad regendos alios. Et vocat cælos, hoc eſt, Angelos, vel Apoſtolos. Iſ.48.c. Et vocati Dei dicuntur Apoſtoli & fideles. Zac.1.b. Ad hæc facit vocatio, qua Iacob vocauit filios ſuos, vt eis benediceret. Gen.39. a. Vocat etiam Deus aquas maris, quum ex infidelibus facit prædicatores. Amos 5.b. 9.b.

Vocat Ieſus cæcos, ad ſalutem eos reuocando. Matth.20.d. Vocare etiam inuitatos ad nuptias, eſt docere fidem, vt veniant ad eccleſiam. Mat.22.a. Sic vocauit Chriſtus Iudæos. Iſ. 50. a. Et olim Hebræos. Exo.5.a. Et vocat Deus quæ non ſunt, hoc eſt, peccatores eos compungendo ad recipiendam fidem & pœnitentiam, diciturque vocare eos in partem ſortis Sanctorum. Iſ.41.a. Ioel.2.d.g. Rom.9.b. Epheſ.4.a. Col.1.b. Et vocat Deus ad fletum. Iſa. 22.d. quũ dicit, Pœnitentiã agite. &: Beati qui lugent. Amos 5.e. Vocati autem ſecundũ propoſitũ, dicuntur prædeſtinati, vocati verò, qui nõ ſunt electi, nõ ſunt vocati ſecundũ propoſitũ. Ro. 8.f. Vocat autem Deus Iſrael à longinquis terræ, quum ex Gentibus facit fideles, qui & vocare dicitur Gentem, quam neſciebat. Iſ.41.b.55.b. Et vocauit Gentilitatem, vt mulierem derelictam, quia aliquando coniuncta fuerat Deo. Iſ.54.c. Vocat autem ex Ægypto, quum per Apoſtolos & prædicatores vocat ab infidelitatis tenebris. Hoſe.11.d. Et vocat Deus nomina ſtellis, hoc eſt, prædeſtinatis. Pſ. 146. Et vocat ex nomine, quos ſcriptos habet in libro vitæ. Gen.31.a. Eorum enim peculiarem habet rationem, quum malis dicat, Non noui vos. Sic vocat oues nominatim. Ioan.10.b.

Vocãs procurator operarios. Mat.20.a. eſt Chriſtus reddens laborãtibus præmiũ æternũ.

Vocaſſe dicitur Deus Filium ſuum ex Ægypto, quum eduxit inde populum Iſrael, & quũ Chriſtus venit ab Ægypto in terrã Iſrael. Hoſ.11. d. Mat. 2. c. Ex Ægypto etiam vocat fideles, educens eos de tenebris huius mundi.

Vocaſſe dicitur Deus Iſrael nomine ſuo. Iſ.43.a. quia ſpecialem curam habet ſuorum, & cũ eis peculiarem familiaritatem. Et vocauit nomen Cyri, quia fecit ipſum longè antè prædici, & vocat nomen prædicatoris, cui ſpeciale præbet auxilium. Iſ.45.a.

Vocare dicitur paſtor nominatim oues, quando diligenter curat agnoſcere vultum pecoris ſui. Ioan.10.b. Pro.27.d.

Vocare dicitur Deus frumentum, quando facit bene operari. Eze.36.f. Dicitur etiam ſecũdùm quòd Deus pater Filium dedit mundo.

Vocatur nomen nouum Hieruſalem, adueniente Chriſto, quia ipſe nominauit eccleſiam petram in Petro. Et vocatur voluntas Domini in ea, ſecundùm quòd placet Deo. Et vocantur fideles alio nomine: quia dicuntur Chriſtiani à Chriſto. Iſ.62.a. 65. e. Et vocatur Hieruſalem, hoc eſt, eccleſia, ſolium Domini. Ier.3.f.

Vocantur nomine Iſrael, qui ſunt Iſrael ſecundùm carnem. Et vocantur de ciuitate ſancta. Iſ.48.a. Et vocari filios Ioſeph nomine fratrum. Gen.48.b. erat eos, qui naſcituri erant ex eo, debere includi in tribubus Ephraim & Manaſſæ.

Vocans Iſaac Eſau. Gen.27.a. collationẽ legis veteris deſignauit, & etiã promotionẽ indignorũ ad eccleſiaſticas dignitates. Deſignauit etiã vocationẽ prioris populi. Et vocãs Dauid Vriã, vt comederet ſecũ. 2. Reg.11.b. deſignat Chriſtũ, qui Iudęos negligẽtes redire ad cõſciẽtiã, nõ renuit inuitare ad myſteria intelligẽda: vnde & dicebat. Io.5.g. Si crederetis Moſi, crederetis forſitã & mihi, de me enim ille ſcripſit. Vocauit Iob, ſeruum ſuũ, & nõ reſpõdit ei. Iob 19.c. quia Dominus Iudaico populo multa contulit munera, quibus quaſi emiſſis vocibus, eũ ad ſe ducere ſtuduit. Sed nõ reſpõdit, quia digna opera donis eius reddere contẽpſit. Et vocãs Debbora Barach. Iud. 4.a. deſignat prophetiã inuitantẽ priorẽ populum ad Dei munera capeſſenda.

[Left margin:] ..11.mor.21. / ..ſ.Iſa.ho.5. / ..ſ.Iſ.41. / ..ſ.Iſa.ho 2. / ..ſ.Eccl ten.6. / ..ri ſ.Mat.ho.33. / ..ug.q in Exo.154 / Rup 6.ſ.Gen.26. / Gre.ſ.1.Reg.3. / Hie.ſ.Iſa.13. / Rup.9 ſ.Gen.25. & ſ.Amos 5.9. / Ori.ſ.Mat.ho.13. 20.35. / Hie.ſ.Iſa.22.50. / Aug.epiſt.106. / Hie.ſ.Iſa.54. / Aug.ſ.Pſ.146.& ſ.Ioan tract.45. / Cyr.7.ſ.Ioan 2. / Ori.ſ. Mat.ho.10. / Hie.ſ.Hoſe.11. / Rup.ſ.Mat.2. / Cyr.7.ſ.Ioan.2. / Glo.int.ſ.Eze.36. / Hie.ſ.Iſa.62 65. / Glo.ord.ſ.Iſa.48. & ſ.Gen.48. / Hie.ad Damaſ.q. 2. / Beda ſ.Gen.27. / Gre.3.mor.11.& 14 mor.21. / Ori.ſ.Iud.ho.5. / Glo.ord.ſ.Exo.2.

[Right margin:] Incarnatio verbi. / Electio Dei. / Manifeſtans Filius Patrem. / Inuocatio Dei. / Inſtructio Dei per ſcripturas. / Vocatio Iudæorũ in fine mundi. / Excitans Deus ad meliora. / Perfecte obedientes. / Inſtituens Chriſtus Apoſtolos, & prædicatores. / Vocatio ad pœnitentiam. / Prædeſtinatio. / Vocatio Gentiũ. / Chriſtus beatificans. / Eductio Iſrael de Ægypto. / Reuocatio Chriſti. / Vocatio infidelium. / Specialis cura Dei erga fideles / Cura paſtoris. / Faciens Deus bene operari Filium ſuum. / Appellatio Chriſtianorum. / Collatio veteris legis. / Promotio indignorum. / Vocatio Iudæorum.

peſſenda. Vocare mulierem Hebræam ad nutriendum Moſen. Exod. 2. b. eſt vocare ſynagogã ad ſuſcipiendum & nutriendum Chriſtum.

Vocare ad verbum Dei. Vocati ad hoſtiam. 1. Reg. 9. b. ſunt vocati ad audiendum verbum Dei. Et vocans Samuel Iſſai ad victimam, priuſquam vngeret Dauid filium eius in regem. 1. Reg. 16. a. deſignat ſubditos non eſſe promouendos propter prælatorum ſuorum conſcientiam. Vocantes autem filij Iob ſorores ſuas ad conuiuium, ſunt Apoſtoli vocantes infirmiores ad ſuſceptionem verbi Dei. Iob 1. a. *Gre. ſ. 1. Reg 9. 16. & 1. mor. 2.*

Conuocans Samuel populum in Maſpha, vt eligeret regẽ. 1. Reg. 10. c. deſignat cõgregandos electores prælati ad ſacram ſcripturam: vt in ea ſpeculentur qualem eligere debeant. *Gre. ſ. 1. Reg. 10.*

Prædicatio vitæ æternæ. Vocant ancillæ ſapientiæ ad arcem, quum Apoſtoli, & prædicatores annunciant vitã ęternam. Pro. 9. a. Et vocantes filij Iob ſorores ſuas ad conuiuium. Iob 1. a. deſignant Apoſtolos, qui infirmis auditoribus refectionis ſupernę gaudia prædicant: eorumque mentes, quia à veritatis pabulo ieiunas aſpiciunt, diuini eloquij epulis paſcunt. *Gre. 1. mo. 14. & 1. mor. 20. 33.* *Concordia virtutum in operando.* Vel deſignant virtutes morales, quæ ſimul gaudent cũ tribus virtutibus Theologicis in opus bonum, quod vnaquæque virtus adminiſtrat. Quæ quaſi ex cibo vires accipiunt, dum bonis operibus fidentiores fiunt: & quum poſt cibum, contemplationis rore infundi appetunt, quaſi ex poculo inebriantur.

Examinatio ordinandi. Vocans Samuel Samuelem. 1. Reg. 9. d. deſignat prælatum explorantem eum, qui ordinãdus eſt, vt ad ſuſcipiendum onus ſe præparet. *Gre. ſ. 1. Reg. 9.*

Vocat Deus duces impios. Iob 34. b. quum oſtendit eos per poteſtatem regiminis ad culpam prorumpere elationis: quæ elatio apud diſtrictum iudicem impietas reputatur. *Gre. 24. mor. 30.*

Non vocaſſe ſe dicens Eli, Samuelem. 1 Reg. 3. a. deſignat quòd antiqui patres non excitãt per inſpirationem gratiæ, ſed oſtendunt id fieri à Deo, iuxta illud Iacobi. Omne datum optimum, &c. Et 1. Cor. 3. Neque, qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat. *Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Docilitas. Vocantes Philiſthiim ſacerdotes & diuinos. 1. Reg. 6. a. deſignant fideles cupientes tenere viam Domini ſine errore. *Gre. ſ. 1. Reg 6.*

Inuocatio Dei. Vocare patrem & matrem, eſt perfecte cognoſcere patrem cæleſtem, & Hieruſalem cæleſtem, quæ eſt mater noſtra. Iſ. 8. a. Vocare autem noſtrum, eſt humili Deum prece depoſcere. Iob 5. a. Vocat ſponſa ſponſum. Cant. 5. b. quum orationibus & operationibus ſuis dulcedine illius præſentiæ ſaturari appetit. *Gre. 5. mor. 31. & ſ. Cant. 5.*

Recurſus ad intellectum. Vocans Samaritana virum ſuum, eſt recurrens ad intellectum, ſeu ſpiritum rationalem, ad ſuſcipiendã aquam Chriſti, vt videlicet ſecundum rationem poſſit à Chriſto illuſtrari. Io. 4. c. *Aug. ſ. Ioan. trac. 15. & 83. q. 64.*

Inſtitutio prædicatorum. Vocãs Moſes ſeniores Iſrael. Exo. 12. d. eſt inſtituẽs & inſtruẽs prædicatores. Sic vocat eruditos ad cõſtructionẽ tabernaculi. Ex. 36. a. Et Aarõ. Leu. 9. a. Et Miſael & Eliſaphã. Leu. 10. a.

Chriſtus ad ſe trahens omnia. Vocans Moſes altare, quod ædificauit deuicto Amalec, Dominus exultatio mea. Exo. 17. d. deſignauit Chriſtum, qui exaltatus à terra, omnia trahit ad ſeipſum. *Glo. ord. ſ. Exo. 12.*

Vocauit Moſes nomen tabernaculi, Tabernaculum fœderis. Exod. 33. b. quia Dominus in eo familiariter cum ipſo loquebatur, & ibi decidebantur cauſæ. *Glo. int. ſ. Exo. 17. Lyr. ſ. Exo. 33.*

Quærere inanẽ conſolationem. Vocat Hieruſalem amicos, quum anima afflicta conſolationem quærit in carne, mundo, diabolo, & in hæreticis, & adulatoribus. Thr. 1. f. *Glo. ord. ſ. Thr. 1.*

Prædicatio. Vocatio, qua Abimelech vocauit ſeruos ſuos. Gen. 20. b. eſt prædicatio facta Gentibus. Et vocat vir amicum ſuum ſubter vineam, quum Apoſtoli, & prædicatores conuertunt Iudęos, aut Gentiles ad fidem Chriſti. Zac. 3. d. *Hie. ſ. Zac. 3.*

Vocauit Deus, ſeu induxit famem ſuper terram, quando permiſit ignorantiam veritatis in mundo. Pſ. 104. *Arn. ſ. Pſ. 104.*

Inuitare. Vindicta Dei in iudicio. Vocatio bonorũ ad gloriam. Vocare interdũ eſt inuitare: & vocauit Deus quaſi ad diẽ ſolẽnẽ hoſtes Hieruſalẽ, deſignãs dæmones venturos in iudicio ad rapiẽdas animas. Et vocat tẽpus aduerſus Hieruſalẽ, quãdo inducit eam in iudicium. Thr. 1. d. Vocat etiam gladium ſuper omnes habitatores terræ, quũ omnes homines per eoſdem homines caſtigat. Ier. 25. f. Erit autẽ vox diei iudicij amara malis. Soph. 1. d. Vocauit etiam Deus iuſtos in iudicio, inuitãdo eos ad incorruptionẽ. Iob 14. d. *Gre. 12. mor. 9.*

Prouocatio aduerſus Chriſtum. Vocans mulier homines domus ſuæ cõtra Ioſeph. Gen. 39. d. deſignauit principes Iudæorum conuocantes cæteros Iudæos, vt dicerent aduerſus Chriſtum, Crucifige, crucifige. *Baſi. ſ. Pſ. 48.*

Vocãt nomina ſua in terris, qui ædificãt, aut alia in terris ad tẽpus manẽtia moliũtur. Pſ. 48. *Ori. ſ. Matt. ho. 12.*

Nota erroris. Vocari domum diſcalciati nolentis ſuſcitare ſemen fratris, eſt errorem hæretici, aut Iudęi ab omnibus notari. Deut. 25. *Glo. int. ſ. Exo. 8.*

Reſipiſcentia. Vocans Pharao Moſen & Aaron. Exo. 8. a. indicat reſipiſcentiam flagellati. *Glo. ord. ſ. Exo. 7.*

Inuocatio dæmonum. Vocans Pharao ſapientis Ægypti contra Moſen & Aaron. Exo. 7. b. typus eſt recurrentiũ ad auxilium dæmonum. *Lyr. ſ. Exo. 34. Rup. ſ. Hoſ. 11.*

Inducere in errorem. Vocans quiſpiam Hebræum. Exo. 34. b. eſt Gentilis volens fidelem in errorem inducere. Sic ſunt vocantes eos ad Baalim. Hoſ. 11. a.

Non vocatur vltra inſipiens Princeps, quando Phariſæi & hæretici non habent vltra principatum in eccleſia. Iſ. 32. a. *Hie. ſ. Iſ. 32. Baſi. ſ. Pſ. 28. ho. 12.*

Vox patris in baptiſmo. Manifeſtatio Dei. Decretum mortis Chriſti. Imperium Dei. Chriſtus. Vox Domini aliquando eſt vox patris: vt in baptiſmo, quando dixit de filio: Hic eſt filius meus, in quo mihi benè complacui. Eadem eſt vox cataractarum Dei. Pſal. 28. 41. Eadem eſt vox ſuper firmamentum. Eze. 1. f. quæ etiam diuinam oſtendit manifeſtationem: & etiã ſententiam, qua filium ſuum ſine peccata pati & mori decreuit. Vox etiam Dei de cælo, eſt imperium Dei. Apo. 10. c. Ipſe quoque filius Dei dicitur vox Dei, qui eſt Verbum Dei. 40. e. *Arn. ſ. Pſ. 41. Gre. ſ. Ezec. ho. 8. Hie. ſ. Eze. 1. Aug. ſ. Apo. ho. 8. Gre. 32. mor. 5.*

Hie.ſ.Pſ.67. Rup 1.ſ.Apo.

Vox virtutis Chriſti erit in reſurrectione, quando ſuſcitabit mortuos. Pſ.67. *Suſcitatio mortuorum.*

Vox Chriſti eſt tanquam aquarum multarum. Apo.1.c. quia eius doctrina & opera cõformia ſunt his, quæ de ipſo fuerant prophetata in lege, Prophetis, & Pſalmis.

Epiph.2.cont. her. tom.1. Ori.ſ.Cant. ho.3. Amb ſer.64. Aug.ſ.Pſ.28. Rup.ſ. Amos 1. Hil.ſ.Pſ.65. Amb epiſ.44. Hie.ſ.Iſ.16. 52. & ſ. Iere.47.25. & ſ. Amos 1. Cle. Ale. adh ad gen. Gre ſ.1.Reg.1. Aug ſ.Pſ.76. 103. & ho 33. Rup.ſ.Apo.5.9. Hie.ſ.Ier.16.25. Ori.ſ.Cant.ho.2. 3.4. Amb.de Iſaac.4. Bed.ſ.Exo.19. Ber.ſ.Cant.ſer.59. Arn.ſ.Pſ.92. Hie.ſ.Pſ.41.

Vox Domini perficiens ceruos, eſt prædicatio Apoſtolorum: & etiam Ioannis Baptiſtæ prædicantis regnum cælorũ, & ipſius Chriſti. Pſ.17.28. Exo.5.a.15.d.19.a.20.c.23.c. Dedit autem vocem ſuam de Hieruſalem: quia inde cœpit prædicatio. Amos 1.a. Et vox incantantis, eſt vox prædicatoris Et vox laudis Dei, prædicatio Dei. Et vox fluminũ prædicatio Apoſtolorum, quæ & vox ſpeculatorum, & vox calcantium. Pſ.57.65.92. Iſa.16.c.52.c. Et vox tubæ, eſt prædicatio. Ier.6.b. Et vox clamantis in deſerto, eſt Ioãnes Baptiſta præcurſor verbi Dei, qui eſt vox adhortatoria, & præparatoria ad ſalutem. Iſ.40.a. Et vox annunciantis à Dan, eſt vox prædicantis diuinum iudicium. Ier.4.d. Vox item molæ, eſt prædicantium verbum Dei. Ier.25.c. Vox etiam Dei, dicitur eſſe in prædicantibus nouum & vetus teſtamentum. Amos 1.a. Et vox præconis, eſt vox prædicatoris. Exo.32.a.36.a. Vocem autẽ Annæ non audiri, eſt prędicationem Apoſtolorum à Iudæis non recipi. 1.Reg.1.b. Et vox patris Ophni, & Phinees, eſt ſermo & prædicatio antiquorum Patrũ. 1.Reg.2.c. Vox nubium, eſt prędicatio Apoſtolorum: & etiam vox tonitrui in rota, hoc eſt, in orbe terrarum. Et dant vocem de medio petrarum, qui allegant doctrinam: & exempla ſacrorum doctorum. Pſ.10.76.103. Apoc.1.d.4.b.8.b.10.a.14.a. Et vox turturis, eſt doctrina Chriſti, aut quãdo Chriſtus loquitur ſolitariis, aut eſt ſermo de caſtitate. Cant.2.c. Et vox angeli, eſt prædicatio Chriſti. Iſ.33.a. Et vox ſpõſi, eſt prędicatio Chriſti: vox verò ſpõſæ laudes Dei in eccleſia, aut in ſynagoga. Ier.16.b.25.c. Vox autẽ dilecti, hoc eſt, Chriſti audiebatur in prophetis, & non videbatur. Can.2.b. Vox etiã Chriſti, eſt inuocatio, aut prædicatio ei conformis. Pſ.3. Ioan.10.a. Et vox fluminum, eſt doctrina ſacræ ſcripturæ, & vox cataractarum, ſcriptura obſcura Prophetarum. Pſ.41.92.

Prædicatio. Doctrina Chriſti. Sacra ſcriptura.

Gre.ſ.Cant.2.& ſ.Eze.ho.8.

Vox turturis, eſt vox eccleſiæ militantis: & etiam Sanctorum in hac peregrinatione gemẽtium. Cant.2.c. Et vox caſtrorum, eſt vox fidelium in eccleſia vnanimiter Deum laudantiũ, & mutuò ſe ad pugnam aduerſus dæmones adhortantium. Eze.1.f. *Gemitus Sanctorum & adhortationes fidelium.*

Hil.ſ.Mat.Can.3

Vox de cælo facta Chriſto, qua dixit pater: Hic eſt filius meus dilectus, denotat nos per baptiſmum in filios adoptari. Mat.3.d. *Adoptio filiorũ Dei.*

Gre.27.mor.16.13 & ſ.1.Reg.12. Hie.ſ.Iſ.42.66. Aug.ſ.Pſ.41. Arn.ſ.Pſ.76.103

Vox Domini interdum, eſt vis eius punitiua. Gen.3.b. Pſ.45. Et vox magnitudinis Dei eſt, quum conuerſis per gratiam ſuam terrorem incutit, vt eius metuant ſententiam. Iob 37.a. Et vox magna turbinis, deſignat grauem vindictam Dei. Iſ.29.b. Idem eſt vox equitẽ.. Ier.4.g. Et vox de ciuitate & de templo erat in Hieruſalem, quum obſiderentur à Romanis, & eſſent inter ſe diuiſi, & quidam obtinerent templum, quidam ciuitatem, & dicitur vox Domini reddentis retributionem, quia tunc Deus vindictam in eos exercebat. Iſ.66.c. Vociferabitur etiam Chriſtus, quando puniet malos. Iſa.42.e. Vox autem cataractarum Dei dicit comminationes diuinas. Pſ.41. Apo.8.b. Et vox commotionis magnæ, eſt comminatio iræ Dei. Eze.3.c. Et voces quas dat Dominus, ſunt excitatio peccatoris, vt nequitiam ſuam recognoſcat. 1 Reg.12.c. Et vox tonitrui Dei, qua comminatur, dicitur eſſe in rota, hoc eſt, in Moſe ſeu lege. Pſ.76.103. Et dicitur vox terroris. Iob 37.a. quia ſi peccator repentè diuinæ gratiæ aſpiratione tangitur, primò intelligit diſtrictam æterni iudicis animaduerſionem ſibi paratam. Vox autem volucris, erit tuba in iudicio, vel deſignatur leuis ſonitus. Eccleſiaſtæ 12.b.

Vis punitiua Dei. Vindicta Dei. Comminationes diuinæ. Tuba iudicij.

Hie.ſ.Eccleſiaſtẽ.1

Ber.ſ.Cant.ſer.53

Vox ſponſi, eſt inſpiratio eius, ac iuſti timoris incuſſio. Cant.2.b. *Inſpiratio diuina.*

Hie.ſ.Iſ.30. Amb.ſ.Pſ.118. ſe.22.

Vox ſanctificatæ ſolemnitatis, & vox gaudij, eſt in eccleſia præcipuè triumphanti. Iſ.30.f. Ier.25.c. Et dicitur Phil.4.a. Gaudete in Domino ſemper. Ad hæc pertinet vox ſponſi, aut ſponſæ habitantis in hortis. Cant.8.d. *Laudes in gloria.*

Hie.ſ.Ier.31.

Vox lamentationis in Rama, eſt ploratus matrum infantium, ab Herode occiſorum. Iere.31. Mat.2.c.

Gre.ſ.Eze.ho.8.

Vox in mente, eſt quaſi quidã ſonus intelligentiæ. Sed aliquando vox carnis loquitur, vt cũ cogitamus malũ pro malo reddere, aliquãdo vox animæ, vt quũ intellectualẽ eius naturã cogitamus, aliquando vox firmamenti, vt quum angelicam naturam contemplamur. Sed vox ſupra firmamentum eſt, quum diuinam naturam & eius iudicia conſideramus. Eze.1.f. *Cõtemplatio Dei.*

Hie.ſ.Iſ.15. Glo.ord.ſ.Exo.2.

Vox magna eiulantium, magnitudinem doloris indicat. Ezech.27.f. Poteſt autem referri ad pœnitentiam. Et vox Moab, eſt vox doctorum errorum pœnitentiam agentium. Iſ.15.b. Et vox ploratus eſt pœnitentium, quæ vox non erit in fœlicitate. Ier.3.g. Iſ.66.c. Et vociferatio filiorum Iſrael in Ægypto, eſt pœnitentium, ceſſante imperio diaboli, qui & ad Deum vociferari dicuntur. Exo.2.d.5.b.22.d. Iob 30.d. *Pœnitentia.*

Vox viri, vt vox multitudinis. Dan.10.a. efficaciam doctrinæ boni prælati deſignat. *Efficacia doctrinæ.*

Lyr.ſ.Dan.10. Aug.ſ.Pſ.39.

Vox ſanguinis Abel, hoc eſt, Chriſti, clamat aduerſus Iudæos de terra, hoc eſt, de eccleſia. Geneſ.4.b.

Vox gemitus. Pſ.101. fuit vox ſerpẽtis, qua dixit Euæ, Comedite, & eritis ſicut Dij, quæ vox cauſa fuit gemitus generis humani, vel eſt malarum cogitationum in mente vociferatio. *Verba ſerpentis.*

Rup.5.ſ.Apo. Gre.ſ.Pſ.101. Glo.int.ſ.Gen.21. Aug.ſ.Apo.ho.6.

Vox matris dicitur vox pueri. Geneſ.21.c. quam audiuit Deus ſuſtentans populum Iſrael, propter patres.

Vox Iacob, deſignat verba ſimplicia. Gen.27.c.

Vocem eleuans Ioſeph. Gen.45.a. deſignauit Chriſtum in cruce, aut per prędicatores reſonantem. Et vox aquilæ volantis eſt vox prædicatoris. Apoc.8.d. *Chriſtus in cruce. Vox prædicatoris.*

Deſideria antiquorum patrum. Fama turpitudinis.

Vox magna angeli prædicantis, Quis eſt dignus aperire librum, &c. Apo.5.a. deſideria antiquorum patrum de aduentu Chriſti demonſtrat.

Vox gregum & armentorum Amalec.1.Reg.15.d. famam turpitudinis demonſtrat. Gregū quidem de minoribus culpis: armentorum verò de maioribus.

Suggeſtiones diaboli. Prædicatio hæreticorum & Iudæorum aduerſus eccleſiam.

Vox cantantis in feneſtra, deſignat ſuggeſtiones dæmonis, quas ingerit per noſtros ſenſus. Sop.2.c. Et vox multitudinis, & ſonitus regum & gentium congregatarum, eſt dęmonum & hæreticorum eccleſiam impugnantium Iſ.13.a. Vox etiam calcantium, quæ aufertur, eſt prædicatio hæreticorum. Iſ.16.c. Vox autem Iudæorum & hæreticorum dicitur quaſi pythonis. Iſ.29.a. Et voces aduerſariorum, erant voces Iudæorum in Chriſti paſſione. Ier.18. d. Et vox paſtorum contra leonem, fuit vox gentium contra Chriſtum. Iſ.31.b. Et vox nunciorum Niniue, eſt prædicatio hæreticorum, aut malorum. Nah.2.d. Vocem autem dant inimici in Hieruſalem, ſicut in die ſolenni, quando dæmones gaudent de lapſu animæ. Thr.2.c. Et vox vlulatus paſtorum, eſt Principum Iudæorum in euerſione templi. Zac.11.a. Et vox mendacij, eſt vox hæreticorum. Exo.23.a. Vox etiam alienorum, quam non audiunt oues Chriſti, eſt hæreticum dogma. Ioan.10.a. Et vox exactoris, eſt tentatio miseræ ſuggeſtionis diaboli. Iob 3.c. Vociferatio autem Iſrael, deſignat inſenſatum clamorem Iudæorum aduerſus Chriſtianos. 1.Reg.4.b. Vox leænæ, eſt adhortatio gloriæ Babylonis, vt auertat à Deo ad vanitatem mundanam. Iob 4.b.

Tribulationes iuſtorum. Fides. Confeſſio fidei.

Vox flagelli Niniue. Nah.3.a. deſignat multitudinem exercitus Romani contra Hieruſalē, & multas tribulationes iuſtorum in hoc mundo.

Vox, qua clamamus ad Deum, eſt fides & affectus. Pſ.5.140.141. Iſ.30.e. Et vox ſponſę dulcis, eſt confeſſio fidei coram regibus & principibus: quæ grata eſt Deo. Cant.2.d. Et vox multitudinis & ſonitus regum, & gentium congregatarum, eſt vna vox fidelium eccleſiæ, & doctorum & diſcipulorum. Iſ.13.a. Et vox aquarum multarum, eſt vox populorum fideliū laudantium Deum. Eze.43.a. Pſ.92. Et vox vna, eſt concordantium in fide. Exo.24.a. Et vox fugientium de Babylone, eſt confeſſio fidei conuerſorum Ier.50.e.

Clamor cordis.

Vox orationis, eſt clamor cordis ad Deum. Pſal.114.129. Et vocare, eſt humili prece Deum depoſcere. Iob 5.e.19.a.29.b.

Cognitio Spiritusſancti. Frenatio hæreticorum.

Vox auræ leuis, eſt cognitio Spiritusſancti, quæ lippientibus mentis noſtræ oculis, claritatem ſuam tenuiter demonſtrat. Iob 4.c.

Vocem ſuam cohibent duces, quum hi, qui poſt ſe errantes populos trahere conantur, ne loqui peruerſa nunc audeant, & autoritatis frænantur pondere, & virtute rationis. Iob 29.b.

Blandiens gula.

Voce magna rogare dicitur inimicus. Pro.27. c. quando ſpiritus gaſtrimargiæ ſuperatus, incipit ſua humiliatione blandiri, rogans quodammodo, vt aliquid relaxans à cœpto feruore impartias ei, quod continentiæ modum & menſuram iuſtæ diſcretionis excedat.

Conſenſus fidelium in fide vel doctrina. Conuerſio ad vitia.

Vociferatio populi in euerſione Hiericho, deſignat conſenſum fidelium in doctrinam prædicatorum & euerſionem vitiorum. Deſignat etiam vocem concordiæ. Ioſu. 6. b. Et vox aquarum multarum, eſt concurſus populorum venientium ad fidem Pſ.92.

Vociferans populus ad Pharaonem, deſignat conuerſionem ad vitia. Exo.5. b. Sic vociferabatur populus ludendo, in cultu idolorum Exo.32.d.

Volare, Volatilis, Volucris.

VOlare, proprium eſt habentium alas: quæ ſic feruntur per aerem, vt piſces per aquam. Vnde dicuntur volatilia, quæ nata ſunt ad volandum. Et volucres, non ſolum aues, ſed & apes, & veſpæ, & reliqua huiuſmodi. Volare autem aliquando eſt celeriter moueri. Iſa. 60.b. Qui ſunt iſti, qui vt nubes volant?

Sublimitas Dei.

Volare dicitur Deus propter velocitatem penetrandi omnia: & quia Chriſtus in omnibus ſublimior eſt angelis. Volat autem Deus ſuper pennas ventorum, quando coram oculis prædicatorum in altitudinem intelligentiæ ſe eleuat, & ſemper ſublimior apparet. Pſ.17.

Virtus verbi Dei.

Volare dicitur gladius Dei, quum verbum Dei diſcurrit, & perſtringit cernentium oculos, vultuſque deterret. Eze.32.c.

Demonſtratio mediorum Dei. Prædicatio diuinitatis & humanitatis Chriſti.

Volantia Seraphim, deſignant demonſtrationem eorum, quę media ſunt Dei: vel deſignāt præſentia & tranſeuntia. Iſ.6. a. Vel ſunt Apoſtoli prædicantes diuinitatem & humanitatem Chriſti: Ideo duabus alis volabant.

Incarnatio Chriſti. Velocitas euangelij.

Volans vnus de Seraphim, ad purgandum labia Iſaiæ. Iſ.6.a. Iuxta Origenem, ſignificat filium Dei factum hominem, ad mundandum genus humanum. Vel deſignat velocitatem euangelij nos purgantis. Volare etiam dicitur Chriſtus, quum ad ſpiritualem naturam ſe conuertit. Pſ.54.

Apoſtoli. Prædicatores. Perfecti. Contemplatiui. Martyres.

Volantes, vt nubes, ſunt Apoſtoli prædicantes: vel ſunt venientes ad fidem ex Gentibus. Iſ. 60.b. Et volantes animæ ſunt iuſti ad ſuperna tendentes. Ezec.13.b. Et volatilia, ſunt animæ Sanctorum: & perfecti & contemplatiui, qui poſſunt in ſublime aſcendere Gen.1.b.7. a.8.c. Leu.11.c. Iob 5.b.8.d 12.b. Iſ.14.g. Ier.4.f.9.c. Eze.17 g. Sop.1.a. Luc.13.g. Volantes etiam, vt nubes, ſunt, qui per gratiam Spiritusſancti in bono opere ſunt veloces. Martyres etiam volucres cæli dici poſſunt. 1.Cor.15.e. Volucres, etiam cæli, ſunt alta cogitantes: & volare, eſt in intellectu ſpiritualium myſteriorum eleuari. Pſ 8 54. Mat.13.a. Et volans aquila per medium cæli, ſunt prædicatores in eccleſia. Apoc.8.d.14. b. Et volantes in humeris Philiſthinorum, ſunt Apoſtoli ſuſcepti à Gentibus. Iſ.11.d.

Rup. 4 ſ. Apoc. Gre. ſ. 1. Reg. 15. Hie. ſ. Iſ. 13. 16. 29 11. & ſ. Zac. 11. Gre ſ. 1. Reg. 4. & 4. mo. 41. & 5. mo. 16. Glo ord. ſ. Nah. 3. Hil. ſ. Pſ 140. Amb ſ. Pſ. 118. ſer. 6. Hie. ſ. Iſ. 16. & ſ. Eze. 4. Ori. ſ. Cant. ho. 4. & ſ. Ier. ho. 3. Arn. ſ. Pſ 92. Gre. ſ. 1. Reg. 2. Gre. 5. mor. 30. Gre. 5. mor. 25. Gre. 19. mor. 14. Caſſ. coll. 5. cap. 25. Ori ſ. Ioſ. ho. 7. Aug. ſ. Pſ. 92. Gre. ſ. 1. Reg. 1. & 17. mor. 13. Hier ſ. Pſ. 17. Hie. ſ. Eze. 32. Ori. ſ. Iſ. ho. 1. Amb 3. de Spir. 21. Hie. epi. Et factū eſt. Rup. 1. ſ. Iſ. 28. Ori. ſ. Iſ. ho. 1. Hie. epi. Septua Hil. ſ. Pſ. 54. Hie. ſ. Iſ. 11. 60. & ſ. Eze. 13. & ſ. Ier. 9. Ori. ſ. Ezec. ho 12. & ſ. Cant. ho. 3. Amb. ſ. Luc. 13. & de Noe 22. Gre. ſ. 1. Reg 14. & 11. mo 2. & 19. mo. 2. Tert. de reſurrect. Arn. ſ. Pſ. 8. Aug. ſ. Apoc. ho. 6. 11. Rup. 5. ſ. Apo. & ſ. Zac. 5.

Lyr. ſ. Leu. 26. Gre. 15. mor. 7. Hie. ſ. Zac. 5. — *Sacra ſcriptura.*

Volans aquila per medium cæli, eſt ſacra ſcriptura, cuius tota intentio eſt, vt homines in cælum dirigat. Apoc. 8. d. Et volatilia cæli, ſunt intellectus ſubtiliores. Volans autem folium, dicitur litera legis. Leu. 26. e. Volans quoque volumen. Zac. 5. a. Dicitur ſacra ſcriptura: quæ dum de cæleſtibus loquitur, ad ſuperiora mentis noſtræ leuat intentionem: quia dum illam ſuper nos eſſe aſpicimus, infirma attendere, id eſt, concupiſcere deuitamus. Dicitur quoque volans volumen: quia omnia malorum peccata comprehendit: vel propter velocitatem præmonſtratæ punitionis Iudæorum.

Rup. 7. ſ. Apo. Geor. Ven. Cant. 5. tom. 6. cap. 15. Gre. 6. mor. 6. Ric. de S. Vict. de ſecur. conſc. 18. — *Tranſitus ad contemplationem. Contemplatio.*

Volans mulier in deſertum. Apo. 12. d. commendat nobis tranſitum ad quietem, & ſanctum ocium ſcripturarum. Volat autem homo cum volucribus virtute ſpeculatiua & contemplatiua: quæ conueniunt homini iam prouecto, & illam mētem adepto, quæ ſerò aduenit: cui datus eſt in cibum panis ille, qui de cælo deſcendit. Auolans autem paſſer in agrum, eſt homo veniens ad latitudinem contemplationis. Leui. 14. a. g. Ad volatum autem naſcitur auis, quando homo in afflictione per ſpem ad ſumma ſuſtollitur, & conuerſationem habet in cælis. Iob 5. b. Pſ. 54.

Arn. Hil. & Aug. ſ. Pſ. 90. Ber. ſe. 6. ſ. Qui ha. Gre. 9. mor. 23. — *Concupiſcentia cognita. Tentatio. Inanis gloria. Verba hæreticorum. Contemplatio & incarnationis Chriſti.*

Volans ſagitta in die, eſt concupiſcentia cognita: vel tentatio, leuis in ſciente: vel inanis gloria. Vel ſunt verba hæreticorum, quibus promittunt lucem veritatis. Pſ. 90.

Volans ad eſcam aquila. Iob 9. c. deſignat antiquos Patres: qui in quantum humanitatis infirmitas admittebat, creatoris lucem erecta mente contemplati ſunt: ſed incarnandum hūc in mundi fine præſcientes, quaſi à Solis radiis ad terram oculos deflexerunt, quem pro humano genere dum paſſurum moriturumque conſpiciunt, quaſi more aquilæ poſt contemplatos Solis radios, in cadauere eſcam quærunt.

Amb. de Iſ. 7. Hie. ſ. Iſ. 30. Gre. ſ. Cant. 6. Cyr. epiſ. 59. Hier. ſ. Iſ. 11. & ſ. Nah. 3. & ſ. Hab. 1. Rup. ſ. Hoſ. 11. — *Incomprehenſibilitas Chriſti. Reſipiſcere ab erroribus.*

Auolare dicitur ſponſus, quum ad ſecreta ſublimia eleuatur: & quum diſcedit ab illuſtrādo: & quia quantumcunque cognoſcetur, ſemper incomprehenſibilis permanet. Cant. 6. a. Auolans paſſer in agrum eſt diuinitas Chriſti, aut eius anima intacta in paſſione. Leu. 14. a.

Volare dicuntur pulli de nido, quum hæreticorum diſcipuli, eorum relinquunt conciliabula. Iſ. 16. a. Et dicuntur volare quaſi auis ex Ægypto, & quaſi columba de terra Aſſyriorum per gratiam Spiritusſancti, de Ægypto, id eſt, de ignorantiæ tenebris: de Aſſur, id eſt, de terrenarum affectibus cupiditatum, quaſi aues, quia nulla culpæ veſtigia in eis reperiet Aduerſarius. Hoſ. 11. d. Hab. 1. b. Auolantes locuſtæ, ſunt reſipiſcentes ab erroribus. Nah. 3. d. Auolare quoque de anguſtia, eſt ipſam euadere. Iſ. 8. d.

Rup. ſ. Nah. 3. — *Mors principū.*

Auolans bruchus, dici poteſt, quum Reges, aut Principes moriuntur, qui tam facile diſcedunt, vt bruchus auolans, minimè rediturus. Nah. 3. d.

Amb. 1. de inter. 9. Bed. ſ. Gen. 1. Ori. ſ. Gen. ho. 1. Baſi. Exae. ho. 10. Amb. de Parad. 11. Bed. ſ. Gen. 1. Hie. ſ. Eze. 31. Amb. 2. de Abr. 8. Arn. ſ. Pſ. 78. Hil. ſ. Mat. can. 5. 7. Gre. 7. mor. 1. Gre. ſ. Eze. 29. & ſ. Iob 12. & ſ. Hoſe. 4. & ſ. Iſ. 30. Hu. ſ. Iob 12. Gre. 26. mor. 11. Hie. ſ. Pſ. 49. & ſ. Hoſ. 9. Aug. 13. conf. 23. & 1. de gen. cont. Man. 13. 25. Aug. 2. de Gen. con. Man. 13. 25. Glo. ord. ſ. Leu. 13. — *Angeli. Anima ſancta. Cogitationes. Homines leues. Dæmones. Superbi. Aſtrologi. Curioſi. Decepti ab hæreticis. Diuites. Verba ſubiecta ſacræ ſcripturæ. Iudæi diſperſi. Trāſitus a vitio in vitium.*

Volucres cæli, quas latet ſapientia, dici poſſunt angeli. Iob 28. d. Animæ quoque ſanctæ ad ſuperna volantes, volatilia dici poſſunt. Gen. 1. b.

Volatilia, quibus præeſt homo, dicuntur cogitationes leues, aut etiam cogitationes bonæ. Gen. 1. c. Et præterea cogitationes importunæ, vt quæ veniebāt ad caniſtra piſtoris. Gen. 40. c.

Volucres etiam dicuntur homines leues. Et nidificantes in cedro, ſunt peccantes, vel pollicentes ſibi ſcientiam in Philoſophia & dogmatibus hæreticorum. Ezec. 31. b.

Volucres deſcendentes ad cadauera, ſunt dæmones. Gen. 15. b. Item elati ſuperbia. Pſ. 78. Iob 12. b. 28. d. Eze. 29. b. 38. f. Hoſ. 4. a. Mat. 6. d. 8. c. 13. a. Luc. 8. a. Et volans regulus, aut aſpis, ſunt dæmones, aut principes Iudæorum. Iſ. 30. b.

Volatilia etiam cæli, dicuntur Aſtrologi, qui aſtra contemplantur. Item qui ſuperbæ curioſitatis ſtudio ſublimia perſcrutantur. Iob. 12. b. 35. c.

Volatilia præterea cæli, ſunt populi decepti ab hæreticis. Itē hæretici & diuites huius mūdi. Eze. 32. b. Pſ. 49. Et auolat Ephraim quaſi auis, quū hæretici diſcedūt ab eccleſia. Hoſ 9 c.

Volatilia interdum dicuntur verba ſubiecta ſacræ ſcripturæ, de quibus iudicat ſpiritualis, eiſque dominatur: quibus benedixit Deus, vt multiplicētur ſuper terram. Vel ſunt voces cæleſtia prædicantes. Gen. 1. c.

Volatilia præterea dicuntur Iudæi per orbem diſperſi. Gen. 1. b.

Volatilis lepra, dici poteſt tranſitus ab vno vitio in aliud. Leui. 13. g.

Voluere, Conuoluere, Euoluere, Volutare.

Voluere, eſt rem ab vna parte in alteram vertere. Conuoluere autem eſt quaſi plicare: ſicut è diuerſo euoluere, explicare, & tranſigere.

Gre. ſ. 1. Reg. 14.

Voluere lapidem ad Saulem. 1. Reg. 14. e. eſt proponere Chriſti potentiam cum humilitate coniunctam prædicatori: ne ſuperbiat.

Hie. ſ. Iſ. 17. Hie. ſ. Iſ. 29. 38. Glo. int. ſ. Iſ. 9. — *Tempus prædicationis Chriſti. Ceſſatio veteris legis. Mitti in infernum.*

Euolutus annus poſt necem Zachariæ. 2. Paral. 24. f. deſignat tempus prædicationis Chriſti in Iudæa.

Euolutæ ſolemnitates, deſignant tranſactionem veteris legis, aut gloriæ hæreticorum. Iſa. 29. a. Ad hanc pertinet conuoluta generatio, quæ dicitur quaſi complicata & finita. Iſa. 38. c.

Conuolui dicitur, quod in infernum deiicitur. Iſa. 9. d. Et conuolutæ ſunt iniquitates collo, quum per eas homo in infernum detruditur. Thren. 1. e.

Volumen, vide Liber. Voluola.

Voluola, eſt herba ſimilis hederæ: quæ vitibus & virgultis circundari ſolet, & in longum ſerpere, Græcè σμίλαξ. Comparantur ei peccata media, quæ Apoſtolus fœno confert. Nahum. 1. c. iuxta Septuaginta.

Voluptas, vide Delectare.

Vomer, ſeu vomis.

Vomer, eſt ferrum in aratro, quòd lirat, ſeu ſulcos facit, dictus quod terram vomat. *Ter. adue. Marc. 4.*

Charitas. Verbum Dei. Lingua prædicatorum.

Vomis, qui bobus trahitur, affectũ geminæ charitatis ſignificare poteſt, vel ſenſum & animum probum. 1. Reg. 13. d. Iſ. 2. b. *Gre. ſ. 1 Reg. 13. Hie. ſ. Iſa. 2. Ori. ſ. Iudi. ho. 3.*

Vomis etiam ſignificat vim verbi Dei in anima: quo eradicantur ſpinæ vitiorum, & cordis duritia mollitur. Deſignat etiam linguam prædicatorum. Iſ. 2. b.

Monitio ſimplex

Vomis, ſeu aratrum, quo percuſſit Samgar hoſtes, deſignat ſimplicem monitionem, quæ etiam conuertit animas. Iudi. 3. d.

In vomeres ſeu aratra concidunt gladios, qui iram & effrænata conuicia deponentes, mittunt manum ad aratrum Chriſti, nec reſpiciunt retro. Mic. 4. a. *Hie. ſ. Mic. 4.*

Vomere, Euomere, vomitus.

Vomere propriè eſt ſumptum cibum per os reddere, quod ad alia transfertur.

Euomere dicitur Deus habentes fidem ſine operibus, tanquam tepidos, & ſibi minimè gratos. Apoc. 3. c.

Reſurrectio Chriſti.

Euomuit piſcis Ionam, hoc eſt, Chriſtum, quum ex imis penetralibus mortis, victrix vita proceſſit. Ionæ 2. d. *Am. ſ. Pſ. 118. ſer. 2.*

Abrenuntians gentilitas dæmonibus.

Euomere dicitur terra habitatores malos. Le. 18. d. quando Gentilitas veniens ad fidem, abrenunciauit dæmonibus: vel quando homines ipſos impios abominantur. *Hie. ſ. Ionam 2.*

Peruerſa doctrina hæreticorum.

Vomens, eſt hæreticus, qui vomit furorem draconum & aſpidum inſanabilem. Iſ. 19. c. Et menſæ hęreticorum, & etiam Iudęorum plenæ ſunt vomitu, dum ſcripturarum ſanctarum non digerunt cibos, nec vniuerſo corpori faciunt eſſe vitales, ſed immaturos & fœtentes egerunt: ita vt nullum in eis Deus reperiat locum. Iſ. 28. a. *Aug. q. in Leui. 67. Iſyc. ſ. Leui. 18. Hie. ſ. Iſa 19. 28.*

Impœnitentia.

Vomere dicuntur ebrii, quum grauiter peccatores puniuntur à Deo: nec tamen reſipiſcunt. Ier. 25. e. Et hic vomitus dicitur vomitus ignominiæ Hab. 2. d. *Glo. ord. ſ. Ier. 25.*

Inuidia.

Euomere dicitur mel, qui delectatus humanis laudibus, videns alium laudari, torquetur inuidia. Pro. 25. b. *Ber. ſer. paruo. 47.*

Deteſtatio priſtini erroris. Pœna inferni. Obliuio ſcripturarum.

Euomere dicitur cibos, quos comederat, qui deteſtatur errores, quos didicerat, vel qui luit pro eis pœnas in inferno. Pro. 23. a. *Beda ſ. Pro. 23.*

Euomere dicitur hypocrita diuitias, quas deuorauit Iob 20. b. quum ſacræ legis, quam legendo deuorauerat, obliuiſcitur: eaſque de ventre illius Deus extrahit: quia quod obtemperare noluit, iuſto iudicio de eius memoria euellit: ne præcepta Dei ſaltem in lingua teneat, quę non ſeruauit in vita: vnde per Prophetam dicitur Pſ. 49. Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? *Gre. 15 mor. 6.*

Vorare, Vorax, vide Deuorare.

Vorago.

Vorago, dicitur baratrum, ſeu apertura profunda terræ, in quam cadentia non emergunt, ſed deuorari videntur.

Voragines terræ, dici poſſunt munimenta veritatis. Iſ. 2. d. *Hie. ſ. Iſa. 2.*

Vouere, Votum, Deuotus.

Vouere, eſt aliquid ſanctè promittere, ſéque ad illud reddendum obligare, & præcipuè Deo. Vnde votum eſt promiſſio Deo facta. Aliquando autem votum eſt deſiderium. Pro. 31. a. Quid dilecte votorum meorũ? Deuotare autem idem eſt, quod deſtinare, Vnde deuotus.

Charitas Chriſti.

Votum Iephte, deſignauit affectum Chriſti ad offerendam eccleſiam Deo puram & immaculatam. Iudi. 11. a.

Votum Dauid deſignauit votum Chriſti de ſuſtinenda paſſione Pſ. 21. Et vota Ionæ, ſunt vota Chriſti, quum per paſſionem decreuit ſaluare genus humanum. Ion. 2. Et vota Dei dicũtur fuiſſe in Chriſto: quia ipſe in ſe habebat virtutem reſurgendi. Pſal. 55. In Sanctis quoque ſunt vota intra ipſos, quum agunt gratias de bonis interioribus. *Au. q. in Iudi. 49. Hie. ſ. Ion. 4. Hil. & Au. ſ. Pſ. 55.*

Conſecrari Deo. Deuotio mentis.

Votum vouet Deo, qui ſe ipſum conſecrat Deo: qui & voto offerre hoſtiam dicitur. Ge. 28. d. Le. 7. d. Votum etiam vouet & ſoluit Domino: qui eſt ſanctus corpore & ſpiritu. Iſ. 19. d. Et vota quidem varia ſunt, ſecundum quod quis offert, quæ ſunt extra ſe: ſed votum Nazaræi, eſt præcipuum: quia offert ſeipſum. Exo. 36. a. Nu. 30. a. Pſ. 64. 115. Deuota autem mente offerendum eſt Deo, quicquid illi offertur. Exo. 35. c. Ponuntur autem vota diuerſa, quibus ſe vel alios, aut ſua quiſque conſecrat Deo. Le. 27. *Phil. de ſomniis. Hie. ſ. Iſa. 19. Ori. ſ. Num. ho. 24. Glo. int. ſ. Exo. 35. Iſyc. Le. 27.*

Euchariſtia. Laudes in patria.

Vota aliquando eſt oblatio ſeu exhibitio, & vota redduntur Deo, nunc quidem in oblatione Euchariſtię, & etiam per Martyres. Sed poſtmodum redduntur in patria plenius, vbi Deus ſemper laudatur. Pſ. 21. 60. 64. 65. 115. Num. 6. a. *Hila. ſ. Pſ. 65. Aug. epi. 120.*

Rigor propoſiti.

Votum Annæ deſignat rigorem præpoſiti ad cęleſtia tendentis, vt ita intentè orare poſſit. 1. Reg. 1. b. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.*

Vouere dicuntur fideles Domino in baptiſmo, vbi renunciant diabolo & pompis eius, & ſe tradunt Deo. Pſ. 75. *Arn. ſ. Pſ. 75.*

Votum aliquando eſt obligatio, & votum viri dicitur obligare: quia eſt rationis: votum vero vxoris, vel filię non valet, niſi à patre aut viro approbetur, hoc eſt, actus ſenſualitatis, vt ſit rectus, eſt conſilio rationis approbandus. Num.3.2. *Obligatio.*

Ori. ſ. Num. ho. 24. Au. q. in Nu. 59. Hie. ſ. Amos 5. Vota pinguium, hoc eſt, Iudæorum & hęreticorum, non approbat Deus. Amos 5.f.

Vpupa.

Vpupa, eſt auis criſtis in capite prominentibus galeata, in fimo ferè ſemper commorans, & nidificans. Numeratur inter aues immundas, & habet vlulatum pro cantu.

Iſy. ſ. Leui 11. Glo. ord. ſ. Leui. 11. Vpupa nidificans in ſtercoribus, libidinoſos ſignificare poteſt. Le.11.b. Deu.14.b. Vt autē lugubrem habet cantum, deſignare poteſt bene operantes, ſed cum triſtitia: vel è diuerſo, ſignificat habentes triſtitiam ſecundum ſeculum. *Libidinoſi. Triſtes.*

Vr.

Vr, id eſt, ignis, vel lumen, aut incendium: vrbs Chaldęorum, vnde egreſſus eſt Thare cum filio Abraham. Secundum aliquos vr non eſt vrbs, ſed erat incendium, aut ignis, vnde educti ſunt Thare & Abraham.

Gre. ho. 13. Vr, vt interpretatur ignis, Spiritumſanctum ſignificare poteſt, aut feruorem charitatis. Gen.11.d.15.b.1.Par.2.g. *Spiritusſanctus.*

Geor. Ven. cano. 1. tomo cap. 35. Vr etiam, vt interpretatur incendium, iram deſignare poteſt. *Ira.*

Ori. ſ. Num. ho. 25. Vr, iuxta Origenem interpretatur irritatio: & fuit rex Madian occiſus à filiis Iſrael, & deſignat concupiſcentiam carnalem vincendam. Num.31.d. *Concupiſcentia carnalis.*

Vrbs, vide Ciuitas.

Vrceus.

Hie. ſ. eccleſi. 2. Vrceus, eſt vas, quo aqua in vrnam infunditur, vel in ahenum.

Vrceoli, dicuntur minorem & magis tenuem doctrinam habentes. Eccleſiaſtæ 2.b.

Vrere, vide Accendere.

Vredo.

Vredo, eſt morbus herbarum, fruticum, & arborum: qui etiam rubigo dicitur.

Vredo ſpicarum dici poteſt diabolus, qui bona opera perdere conatur. Ge.41.a. *Diabolus. Expellere bonos.*

Vrgere.

Vrgere, eſt cogere, premere & impellere.

Vrgentes Ægyptij filios Iſrael, vt exirent velociter. Exo.12.e. deſignant malos expellentes à ſe bonos. *Deſerere peccata.*

Glo. ord. ſ. Exo. 12. Vrget quaſi exactor, qui nimium exigit ſtipendium, quod tam de prædicatoribus, quàm de aliis dici poteſt. Exo.22.d.

Vrgere dicitur puteus os ſuum ſuper aliquem, quando aliquis non contentus quòd peccauerit, etiam fit defenſor peccati. Pſ.68.

Vrias.

Amb. Apo. Dauid. 3. Au. 22. cō. Fau. 87. Gre. 3. mor. 27. Vrias, id eſt, ignis domini, aut lumen domini, maritus Bethſabe, iuſſus occidi fraudulenter à Dauid: typus eſt principis huius mundi, qui ſubiectas habebat gentes. 2. Reg.11.a. Erat autem Cethæus, hoc eſt, abſciſſus, ſiue quòd in veritate non ſtetit, ſed à luce ſua ſuperna, quā de Deo habebat, ſuperbiæ meritò abſciſſus eſt: ſiue quod cadendo veris viribus perditis, transfigurat ſe in Angelum lucis, audens adhuc dicere: Lux mea Dei eſt. *Princeps huius mundi.*

Vrias etiam vt interpretatur lux mea Dei, typus eſt populi Iudaici: qui de accepta legis ſciētia extollitur, qualique de luce Dei gloriatur, vnde ab illo aufertur lex, & demum occiditur. 2.Reg.11. *Populus Iudaicus.*

Hie. ſ. Iſa. 8. Hap. 1 ſ. Iſa. 34. 1 ſ. Matt. Vrias ſacerdos adhibitus ab Iſaia in teſtem. Iſ.8.a. typus eſt ſacerdotij teſtificantis de Chriſto. Ideo interpretatur lux domini, vel lux mea Deus, qui etiam deſignat populum Iudaicū, qui teſtis eſt ante aduentum Domini. *Sacerdotium Iudæorum ante aduentum Chriſti.*

Vrina.

Vrina eſt lotium, quod animalia reddunt è veſica. 4.Re.18.f. Iſa.36.c.

Vrna.

Ori. ſ. exo. ho. 9. & ſ. Num. ho. 10. Vrna, eſt vas aquarum, quod ad hauriendam aquam deſeruire ſolet.

Vrna manna, theſaurum verbi Dei, ſeu intellectum verbi Dei ſubtilis & dulcis deſignat: erat autem in arca, hoc eſt, in Chriſto. Hebr.9.a.

Vrſus, Vrſa.

Ari. 7. de hiſt. animal. 5. 17. Rica de S. Vi. 7. de vitio mutabi. 8. Vrſus, eſt animal ferum, lupo maius & robuſtius. Vrſa verò eſt fœmina, quæ parit animal velut carnem informem, quam lingua ſola lambendo effingit in ſimilitudinem animalis. Eſt vrſus animal omniuorum, quippe qui fructus arborum, quas agili corpore aſcendit, edit, & legumina, & apes perfringens alueos, & cancros, & formicas, carne etiam veſcitur: Hyeme latere adeoque eo tempore pingueſcunt tam mas, quam fœmina, vt mouere ſe nequeant. Eſt animal inquietum, adeo vt ad ſtipitem ligatus, nunquam penè ceſſet in circuitum pergere, vel pedibus fixis caput huc illucque agitare.

Deus. Chriſtus.
Dyoni.cele hie. 2. Hie.ſ.Hoſe.13. Rup.ſ.Ier.62.&ſ. Amos 5.

Vrſa aliquádo dicitur Deus: & vt vrſa eſt ſeuiſſimá raptis catulis,ita Deus acriter caſtigat peccantes,aut facientes alios peccare.Hoſ.13.b.Sic dicitur factus quaſi vrſus homini, quando in paradiſo poſt peccatum illi occurrit.Thre.3.b.Chriſtus etiam erit vrſus in ſecundo aduentu.Amos 5.f.

Gentiles.
Cle.Ale.5.ſtrom. Amb.5.exam.4. Beda ſ.Pro.17.

Vrſa gentilẽ populũ deſignare poteſt.Vt enim vrſa filios lingua format,ita ex gentibus veniẽs ad fidẽ, verbo formatur ad hoc, vt ex vita ferina mãſueſcat.Iam autem manſuefactus, ipſe quoque vt bos ſanctificatur. Itẽ vt vrſa effingit ſuos partus. Ita homo ſua opera. Vrſa etiã à qua rapiuntur fœtus,eſt gentilitas, à qua auferuntur, qui conuertuntur. Prouerb. 17. b.

Regnũ Perſarũ. Inuidentia. Crudelitas Haman.
Hie.ſ.Dan.7. Ricar. de S. Victo. de vitio mutabi.8. Rup.8.ſ.Apoc.

Vrſus in viſione Danielis,regnũ Perſarũ durum,& parcioris victus deſignat.Da.7.b.Typus etiã eſt inuidẽtiæ,quæ ſæua eſt,& ſolitaria,& inquieta,ſicut ipsũ animal.Exprimitur etiã crudelitas Hamã principis ſub rege Perſarũ,qui deſtruere voluit gentẽ Iudæorũ.Apocaly. 13. a.

Iudæi. Dæmones. Hæretici. Sæui homines. Crudelitas. Hypocriſis.
Chry.ſ.Pſa.93. Hie.ſ.Iſa.59.&ſ. Amos 5. Aug.ſer.197. enc.ſer.ſpiritu.5. Aug.ſer.204.

Vrſus, quem ſuffocauit Dauid,Iudæos crudeles & ſuperatos à Chriſto deſignat.1.Re. 17. d.Et vrſi crudeles ſunt Iudæi,aut dæmones.Iſa.59.c.Thre.3.b.Amos 5.f. Vrſi etiam deuorãtes pueros,ſunt dæmones.4.Re.2.d.deſignant quoque vrſi hæreticos.Apo.13.a.Vrſus etiam ſignificat feroces homines,& ſæuos inſidiatores.Iſ.11.b.Et vrſa latens, eſt doloſa crudelitas in corde latens,& etiam hypocriſis.

Vrſi duo occidentes pueros inſultantes Eliſæo. 4.Re.2.d.dici poſſunt Veſpaſianus & Tytus ſubuertentes Iudæam.

Vrtica.

Ardor vitiorũ. Errores. Cogitationum prurigines. Deſideria. Pœna hæreticorũ.
Hie.ſ.Iſa.55. Gre.18.mor.11.& 13.mor.5.

Vrtica, eſt herba ſpinis tenuiſſimis infeſta tangentibus.Grecè dicitur κνίδη,deſignat vitia & errores in Hieruſalem,ſeu ardorem vitiorum,& cogitationum prurigines, & homines in peccatis exiſtentes.Iſa.34.c.55.d.deſignat etiam deſideria inutilia,quia in deſideriis , eſt omnis otioſus.Pro.21.d.24.b.

Vrtica etiam deſignat pœnam hæreticorum.Hoſ.9.b.

Vſurpare.

Vſurpare,eſt in frequenti vſu habere,& etiam poſſeſſionem alicuius rei capere, & peculiariter præter ius rem alterius vendicare.Deu.5.b.Ioſ.7.a.

Vſura, vide Fœnus.

Vter, Aſcopera.

Vter,eſt pellis,qua vinum aut oleum deferri ſolet.Aſcopera verò eſt ſaccus pelliceus,qui & marſupium dicitur.

Caro macerata. Fortis in tribulatione. Eccleſia.
Hil.& Au.ſ.pſ.118. Amb ſ.Pſ.118. ſer.2. Iſy.ſ.Leui.7. Hie.ſ.Pſ.32. Aug.ſ.Pſ.32.

Vter in pruina,intus vacuus,& extra contractus,deſignat carnem ieiuniis maceratam , & à concupiſcentiis refrigeratam. Pſ. 118. Vel vter in pruina, eſt,qui fortis eſt in tribulatione. Vter enim in pruina rigeſcit.

Sicut in vtre congregat Deus aquas maris,hoc eſt,fideles in eccleſia populos, vt vinũ nouum in vtres nouos recondatur,doctrina videlicet euangelica in cordibus credentiũ. Pſ.32.

Corpus perſecutorum eccleſiæ.
Aug.ſ.Pſ.77. Gre.8.mor.16.& 19.mor.8.

Vter eſt corpus mortale perſecutorum eccleſiæ,intra quod retinetur,& premitur eorum ſæuitia,quam non audent proferre.

Cor carnale. Cogitatio carnalis. Homo.
Ori.ſ.Ier.ho.9.& ſ.Leu.ho.4.& 1. perſar.3. Baſi.ſ.Pſ.92. Hie.ſ.Matt.9. Hil.ſ.Mat.can.9

Quaſi in vtre ſtatuit Deus aquas, quando cohibet concupiſcentias carnales , ne extra effluant.Pſ.77.Vbi vter eſſe poteſt cor carnale: aut carnalis cogitatio. Et quilibet homo vter dici poteſt.Ier.13.b.Vbi nos laguncula.Et vtres veteres ſunt,qui in vetuſtate peccati exiſtũt: noui verò per gratiã renouati Vel vtres veteres erãt phariſæi & Iudæi,noui fideles ſub Chriſto,vel vtres veteres ſunt imperfecti,noui verò perfecti.

Litera legis.
Ori.ſ.Gen.ho.7. Rup.6.ſ.Gen.12.

Vter impoſitus humeris Agar, deſignat literam legis non ſedantem ſitim, & etiam purificationes Iudaicas,& doctrinam carnalem in pelle mortua clauſam, quæ nec refrigeriũ præſtat,nec ſedat ſitim.Gen.21.b.

Vterus, Vterinus, vide Venter. Vti, *Vſus,* Vtenſilia.

Vti,eſt rem aliquam in facultatem aſſumere.Vtenſilia autem dicuntur, quæ ad vſum noſtrum aſſumuntur.

Dominari carni.
Glo.int.ſ.Gen. 16.

Vti ancilla vt liber,eſt in litera sẽſus ſpirituales inueſtigare,vel eſt dominari carni.Ge.19.a.

Repreſſio concupiſcentiæ.
Glo.ord.ſ.Exo.18.

Vtuntur feminalibus ſacerdotes, quando intrant tabernaculum. Exod.28.g. Vt deſignẽt non ſolum abſtinendum eſſe ab vxoribus , verùm etiam omnem carnalem concupiſcentiam reprimendam.

Imitari ſublimia opera.
Glo.int.ſ.Exo.27. 19. Glo.ord.ſ.Exo.3.

Vti veſte Aaron poſt ipſum Aaron,& vti ea ſeptem diebus.Exo. 29.e.35.b. eſt imitari ſublimia opera tempore huius vitæ.Ad hoc facit vſus vaſorum tabernaculi & vaſorum menſæ:& vſus ipſius tabernaculi: & vſus varij lignorum , omnia enim pertinent ad opera imitationis & exercitationis virtutum:Vtenſilia quoque tabernaculi & candelabri,ad ipſa opera referri poſſunt.Exo.27.d.30.c.36.a.37.c.38.d.

Exercitatio virtutum.
Glo.int.ſ.Leui.7.

Vſus varij adipis Leui.7.c. ſunt quando transferimus affectus , quibus antea peccauimus ad aliquam virtutem.

Procurantes dæmones proſpera.
Cyril.de adora. in Spiritu ſan. Glo.int.ſ.exod.30.

Bene vſi dicuntur Ægyptij Abraham propter Saram.Gen.12.d.deſignantes dæmones, qui procurant nobis proſpera in hoc mundo,vt detineant animam in peccato.

Vſus humani,ad quos non ſunt ſumenda vnguenta.Exod.30. d. deſignant non vſurpanda eſſe diuina in obſequium hominum.

Vtilis, Vtilitas, Inutilis.

Glo.int.ſ.Eſa.42. Ori.ſ.Ier.ho.11. Vtile dicitur, id quod nobis vſui eſt, vel confert. Inutile verò eſt contrarium.

Vtilia, quæ docet Deus, deſignant legem nouam. Iſ.48.c. *Lex noua.*

Baſi.ſ.Pſ.29. Vtilitas dicitur non eſſe in ſanguine Chriſti. Pſ.29. quia paucis prodeſt quam tamen ſufficiat omnibus. Vel dicitur, quia vtilitas eius non eſt in eo qui viuit vita carnali.

Inutilis dicitur, qui ſolum facit quod debet, & nihil addit ſupererogando. Pſ.13. Luc.17.c.

Ori.ſ.Rom.1. Hie.ſ.Amos 5. Inutilis dicitur Bethel, quum non amplius dicitur domus Dei, ſed domus idoli. Amos 5.a. *Peccatum.*

Hila.ſ.Pſ.52. Hie.ſ.Iſa.59. Inutilis, eſt qui peccat: & inutilia opera, ſunt peccata, & inutiles cogitationes, quæ ſunt malæ. Pſ.52. Iſa.59.b. *Peccata.*

Hie.ſ.Hoſe.10. Inutilis vino, eſt doctrina hæreticorum. Hoſ.10.c. Vtilitas autem nulla ex Aegyptiis habetur, hoc eſt, ex dæmonibus & hæreticis. Iſ.30.a. *Doctrina hæreticorum.*

Vua, vide Botrus.

Vulgus, vide Populus.

Vulnerare, Vulnus, vide Vlcus.

Vulpes.

Ari.9.hiſt.anim.3. Arno.ſ.Pſ.62. Vulpes, eſt animal mirè aſtutum: cuius aſtus in fabulis celebratur, latrant vt canes, nec vnquam manſueſcunt. Latent in cauernis, & latentes decipiunt, odore tetro etiam putent. Quumque apparuerint, nunquam rectis itineribus, ſed tortuoſis anfractibus currunt, dicitur eſſe amica coruo, propter communes inimicitias cum æſalone.

Cle.Ale.1.strom. Vulpes inſidiantur lupis, vt rapiant partes cibi ab eis etiam rapto habiti, qua ratione in bonum ſignificant prædicatores, qui bene inſidiantur, vt rapiant poſſeſſos à diabolo. Pſ. 62. *Prædicatores.*

Aug.ſ.Pſ.62. Rup.ſ.Can.2. Ori.ſ.Na.ho.11.& ſ.Eze.ho.2. Chriſtus eos, qui in effodiendis & infodiendis diuitiis verſantur, homines prauos, & planè terræ filios, vulpes appellauit. Mat.8.c. Luc. 9. b. Vulpes quoque dicuntur reges & principes terræ, ſicut & Chriſtus Herodem vulpem nominauit. Et miniſtri Herodis, qui quærebant animam Chriſti, vulpes erant. Luc.9.f. Pſ.62. Can.2.d. *Auari. Principes terræ. Miniſtri principum.*

Hie.ſ.Eze.8.13. Amb.ſ.Pſ. 18.ſermo 2.& ſ.Luc.9. & ſer.79. Hil.ſ.Mat.can.7. Au.ſ.pſ.8.& ſe.10. Gre.19.mo.1.& ſ.Cant.2. Ber.ſ.Can.ſer.62. Cyri.1.ſ.Ioan.4. Rup.ſ.Iudi.7. Chry.ſ.Pſ.96. Ori.ſ.Can.hom.4. Ber.ſ.Can.ſe.73. Vulpes dici poſſunt dæmones & hæretici, & homines fallaces. Can.2.d. Nehe.4.a. Thre.5.d. Luc.9.g.13.g. Et vulpes in deſertis ſunt hæretici extra eccleſiam capientes aues ſimplices & quærentes eos, qui deſerti ſunt à gratia Dei. Eze.13.a. Mat.8.c. Pſ.62. Vulpes dictus eſt Herodes, quia verſipellis & fraudulentus, & quia à via recta deflectens tortuosè ambulabat. Vulpes latrant vt canes. Sic hæretici, vt prædicatores, nunquam tamen manſueſcunt, vt fiant domeſtici ipſius eccleſiæ. et vt vulpes non eſt apta cibo, nec alij vſui, ita nec hæretici. Vulpes circa domos verſantur & in cauernis ſe occultant, & domeſticis auibus inſidiantur, ita pſeudoprophetæ & hæretici circum eccleſiam obambulant, vt ſimplicibus inſidientur. Vulpes trecentæ, ſunt dæmones, qui combuſſerunt ſegetes Iudæorum. Iud. 14. a. Vulpeculæ quoque dicuntur diſcipuli hæreticorum, qui ingreſſi in eccleſias noſtras fideles, qui in vinea Chriſti, vt botri ſe exhibent, falſa doctrina ſubuertunt. *Dæmones. Hæretici. Fallaces homines. Diſcipuli hæreticorum.*

Vulpes paruæ, quæ demoliuntur vineas. Can.2.d. ſunt malæ ſuggeſtiones, & prauæ cogitationes, quæ capiendæ ſunt, dum ſunt paruæ, ne nutriantur, & noceant. Item occultus detractor & blandus adulator, & etiam vitia virtutis ſpeciem habentia. *Suggeſtiones malæ. Cogitationes prauæ. Detractor. Adulator. Vitia ſub ſpecie virtutis.*

Vultur.

Baſ.ſ.Exae.ho.8. Vultur, eſt auis rapax, carniuora, & magni corporis, computatur inter animalia immunda. Fertur generare ſine coniuge, & viuere centum annos. Poteſt ſignificare approbationem virginitatis.

Gre.18.mor.21. Vultur Saluatorem noſtrum deſignare poteſt. Iob.28.b. Vultur enim dum volat, ſi iacens cadauer conſpicit, ad eſum ſe cadaueris deponit, & plerumque ſic in morte capitur, dum ad mortuum animal de ſummis venit. Ita Chriſtus, manens in altitudine diuinitatis ſuæ, quaſi quodam volatu ſublimi cadauer mortalitatis noſtræ conſpexit in infimis, & ſeſe de cæleſtibus ad ima ſubmiſit fieri, quippe propter nos homo dignatus eſt, & dum mortuum animal petiit, mortem apud nos, qui apud ſe erat immortalis inuenit. *Chriſtus.*

Ori.ſ.Leui.ho.7. Vultur etiam deſignare poteſt gentilem populum, qui per errores mortuorum hominum diſcurrebat. Iob.28.b. *Gentilis populus.*

Iſy.ſ.Leui.12. Vultur dicitur etiam, qui recta & ſublimia docet, & tamen diripit proximos, ſicut vultur ſublime volat, & tamen ad diripendas carnes dimittitur. Le.11.b. *Doctor rapax.*

Vultur ſequens cadauera, deſignat eum, qui gaudet & paſcitur morte aliorum. Rixis enim & bellis gaudet vultur, propter cadauera præliorum in tãtum vt etiam ſequatur exercitum. Non ergo oportet aliorum caſibus paſci, atque nutriri eum, qui contemplationi dat operã, ne computetur inter animalia immunda, vt vultur. Le.11.b. *Gaudens morte aliorum.*

Vultus, vide Facies. *Vulua, vide* Venter. *Vxor.*

Ori.ſ.Matt.ho.35. Geor.Vene.Cano.1 tomo cap.16. Hie.ſ.Eze.13. Amb.ſ.Luc.16. de digni.ſacer.4. Vxor, dicitur mulier, quæ viro in matrimonium coniuncta eſt.

Vxor Chriſti, propter quam ipſe reliquit patrem & matrem, eſt eccleſia, quam ſibi copulauit, repudiata ſynagoga. Eandem deſignarunt vxores Abrahæ, Iſaac, & Ioſeph. Gen.1.d.20.a.24.a.41.f. Mat.19.a. Et vxor proximi, eſt eccleſia, vel eccleſiaſtica conuerſatio vxor Chriſti. Ezec.33.f. Proue. 19.c. Vxor etiam Moſis, eſt eccleſia. Exo. 4.c. 18.a. Item vxor Samſon *Eccleſia.*

alienigena,

alienigena,eſt eccleſia ex gentibus.Iudi.14.a.Et vxor ſacerdotis virgo,eſt eccleſia.Le.21.c. Et vxor viri de domo Leui.Exo.2 a.Vxor etiam Pilati quę defendebat Chriſtum,typus eſt eccleſiæ.Mat.27.b.Hæc eſt vxor vnius epiſcopi,quæ non debet adiungi alij viro, hoc eſt, ſenſui hęretico.1.Tim.3.a.Et vxor ſerui debitoris,quæ iubetur venundari,diœceſis epiſcopi. Mat.18.c.Et eccleſia eſt vxor ſicut vitis abundans.Pſ.127.Ipſa eccleſia, eſt vxor agni,quę præparata eſt ad nuptias.Apo.19.b.

Aug.ſ.Pſ.80.127 Iſyc.ſ.Leui.21. Beda ſ.Exo.2. Aretas ſ.Apo.19

Synagoga.

Vxor ipſius Chriſti prior,erat ſynagoga,quę repudiata eſt vt fornicaria Hoſe.1.a. Et vxor Iudæ,eſt eadem ſynagoga.Ge.38.a.Vxor Iob,quæ exhorruit halitum eius,eſt ſynagoga,quæ eum,quem videbat hominem,Deum credere expauit. Iob.19. c. Hæc eſt vxor facta vidua. Pſ.108.Vxor Putipharis eſt ſynagoga, quæ mœchari voluit cum Chriſto, negando eius diuinitatem.Ge.39.a.Vxor Phinees ſacerdotis,quæ mortua eſt in partu , deſignat plebem Iudaicam,ſacerdotibus ſubiectam,quę interiit credente eccleſia ex gentibus.1.Reg.4. d. Vxor etiam Samſon dici poteſt ſynagoga,cui prius iunctus eſt Chriſtus.Iudi.14.a.

Hie.ſ.Hoſe.1. Gre.14.mor.22. Au.ſ.Pſ.158. Beda ſ.Gen.39. Glo.ord.ſ.1.Reg.4 Rup.ſ.Iudi.15.

Patriarchæ. Virgo Maria. Mens. Senſualitas.

Vxor Amram cum viro ſuo,deſignare poteſt patriarchas,virginem Mariam:mentem,& etiam ſenſualitatem. Exo.2.a.

Glo.ord.ſ. Exo.2.

Caro. Caro Chriſti.

Vxor interdum dicitur caro,cuius vir eſt ipſa ratio:quæ debet illam regere:illaque debet obtemperare.Gen.39.f.Exo.21.a Pſ.127.Et vxor Lot,eſt caro reſpiciens ad vitia.Ge.19.e. Et vxores captiuæ,deſignant carnem ſubiectam ſpiritui.Gen. 34. d. Eandem poſſunt deſignare vxores filiorum Iſrael.Exo.32.a.Hæc eſt vxor propter quam excuſatur, qui ei adhæret, à cœna conuiuij cæleſtis.Luc.14.d.Vxor autē Abrahę,carnē Chriſti poteſt deſignare.Ge.20.a.

Arno.ſ.Pſ.127. Hie adue.Iouin.2. Geor.Vene.cano.4 tomo 6.cap.15. Ori.ſ.gen.ho.5.

Sapientia. Philoſophia.

Vxor Abrahæ,dicitur ſapientia:& vxor Iſaac:& vxor Moſis.Gen.20.a.26 b.Exo.2.d. 21.a Et vxor proximi,eſt ſapientia.Pro.4.b.Sapi.8.b.Eze.18.b.Hæc eſt vxor,cum qua fruendum eſt vita.Eccleſiaſtæ 9.c.Hęc Sara hoc eſt, ſapientia fert leges,quas mali ſuſtinere nequeunt : Sicut Agar,non potuit ſuſtinere Saram.Ge.12.b.16.b.Et vxor,quæ fuerat captiua, eſt ſapiētia,vel philoſophia.Deu.21.b.Vxor Abimelech,eſt philoſophia naturalis, prius ſterilis, ſed peperit poſt orationem Abrahæ,hoc eſt,poſt aduentum Chriſti.Gen. 20. d. Et vxor proximi,cum qua non eſt coeundum,eſt philoſophia,cuius dogmata non ſunt miſcenda cum doctrina eccleſiæ,ne in errorem labamur.Le.18.c.Vxor abundans ſicut vitis,eſt ſapientia, quæ in lateribus operum noſtrorum extenditur.Pſ.127.

Au.de ver.domin. ſer.33. Cyri.de adorat.in Spiritu ſan. Beda ſ.Exo.21. Hie.ſ.Eccleſi.9.& ſ.Eze.18. Amb.epi.7.& ſ.de Abraham 4. Gre.Nyſſ.de vita Moſis.

Gratia.

Vxores filiorum Noe,deſignat gratiam,ſiue charitatem : quæ commixta eſſe debet filiis Noe hoc eſt operibus,ſine qua opus noſtrum inualidum eſt,& inutile.Ge.6.d.

Ori.ſ.Gen.ho.6. Iſyc.ſ.Leui.18. Hie.ſ.Pſ.127.

Spes.

Vxor Manue confortans virum de viſione Dei.Iudi.13.c.eſt ſpes, quę inde nos eleuat,vnde ſpiritus pauore concutitur,quia ea, quæ ſuperna ſunt, prior videt.

Geor.Vene.Cano.1. tomo 6.cap.15. Gre.5.mor.23.

Lex naturalis.

Vxor adoleſcentię,eſt lex naturalis in corde ſcripta, quæ ſemper eſt nobis coniuncta, & dicitur vxor fœderis.Mal.2.d.

Hie.ſ.Mala.2.

Senſus.

Vxores,à quibus eſt abſtinendum ad aſcenſum montis,ſunt ſenſus impedientes contemplationem diuinorum.Exo.19 c.

Gre.Nyſſ.de vita Moſis.

Gentilitas.

Vxor ab adoleſcentia fuit gentilitas in lege naturæ.Iſ.54.c.quæ poſtea facta eſt fornicaria, quando cœpit idola colere Hoſ.1.a.

Hie.ſ.Iſa.54.& ſ.Hoſe.1. Gre.ſ.Eze.ho.4.

Operatio.

Vxor præterea quandoque dicitur actio, ſeu operatio.Exo.21.c.22.c. Et vxor empta cum ſeruo,eſt bona operatio ante conuerſionem.Vxor verò tradita à domino,eſt bona operatio poſt conuerſionem,per exhortationem prædicatoris.

Anima ſine bonis operibus.

Vxor fratris defuncti ſine liberis,eſt anima ſine bonis operibus,vel ſynagoga, vel terra, in qua viuens quis non bene operatus eſt Ge.38.a.Deu.25.b.Mat.22.c.

Ori ſ.Matt.ho.22

Anima voluptuoſa. Anima ſeuera. Synagoga. Gentilitas.

Vxores duæ,vna amabilis,& altera odioſa ſic ſe habent, vt amabilis deſignet animā concupiſcentem voluptaria,odioſa verò vxor eſt anima ſeuera,vel virtus.Deu. 21.c.Vel vxor dilecta Chriſti,eſt ſynagoga,odioſa verò gentilitas,cuius filius prælatus eſt filio dilectæ, & habet duplicia,nempe literam & ſpiritum.

Au.1.q.in euā.42 Thi.de ſacri.Abel & Cain,& de merc.meretricis. Amb.epi.84.& de Cain.

Infirmi in eccleſia.

Vxores aliquando dicuntur infirmi in eccleſia.Gen.46.c.Et vxor Iob, eſt vita carnalium in eccleſia.Iob.2.c.

Rup.1.ſ.Deut.10. Gre.prolo.mor.12.

Iudæi & gētiles.

Vxores Dauid duę,quas captiuarunt Amalecitæ,deſignant Iudaicum & Gentilem populum.1.Re.30 a.Vxores autem Dauid multę,multarum gentium & nationum imaginem gerunt:quę per fidem Chriſti conſortio ſunt copulatæ.2. Re.16.d.

Ori.ſ.Nu.ho.19.

Non docētes verbo neque exēplo.

Vxores non tranſeuntes Iordanem, deſignant eos : qui non doceat neque verbo, neque exemplo.Ioſu 1.c.De quibus 1.Tim.2.d Mulieres docere in eccleſia non permitto.

Ori.ſ.Ioſ.ho.3.

Vita actiua & contemplatiua.

Vxores duæ Elcana,deſignabāt cōuerſionē& gratiam,vel vitam actiuam & contēplatiuam 1.Re.1.a Vxores etiam Iacob duæ,ad nouū teſtamentū,quo in libertate vocati ſumus pertinēt,& duæ vitę per eas nobis in corpore Chriſti prędicātur,vna tēporalis,in qua laboramus, alia ęterna,in qua delectationē dei cōtēplabimur. vel vna eſt actiua,altera cōtēplatiua.Ge.30.

Ori & Gre.ſ.1.Reg.1. Au.22.con.Fau.c.53.

Fides Abrahe.

Vxor pubertatis Iſrael.Mal.2.c.eſt fides Abrahę,quę fuit ante circuncīſionem.

Rup ſ.Mala.2.

Concupiſcentia. Voluptas.

Vxores interdum,ſignificant concupiſcentias & voluptates.Gen.7. d.19.e. Et vxor Putiphatis eunuchi,erat concupiſcentia,vel voluptates, quę iuncta eſt vulgo,quæ etiam inuitabat Ioſeph,hoc eſt,virum virtute ſublimem. Gene. 39.a. Mat.18.g.Per hanc vxorem multi à cęleſti cœna excuſantur.Luc.14.d.

Phi.1.allego.& de Ioſeph. Au.1.q.in euāg.25 Gre.ho.36.

Impedimenta temporalia.

Vxor interdum,deſignat impedimenta temporalia,à quibus abſtinendum.Exod.18.a.29 c.21.c Luc.14 d.

Beda ſ.Exo.19. Glo.ord.ſ.Exo.18. Amb.ſ.Luc.14.

Hie.ſ.Amos 7.& ſ.Iſa.11. Ori.ſ.Mat.ca.14. Hil.ſ.Mat.ca.14 Beda ſ.Gen.27. — *Hæreſes.*

Vxores aliæ præter legitimas, deſignant ſectas hęreticas, quas etiã ſignificant vxores Eſau. Ge.26.g.27.g.32.34. d.Exod.34. Et vxor qua excuſatur inuitatus à cœna, eſt hæreſis. Luc. 14. d. Et vxor Amaſiæ fornicaria, eſt eccleſia hęreticorum. Amos 7. d. Et vxores hęreticorum, ſunt praua ſapientia & doctrina peruerſa. Iſa.15.c. Et vxor Philippi Herodias, eſt peruerſa doctrina, ſeu infidelitas. Mat.14.a.

Aru.& Hie.ſ.Pſ.108. Greg.Ven.Can.10 tomo 6.cap.15. — *Poteſtas malorũ. Carnales in eccleſia. Carnales cogitationes.*

Vxor Iſmael, ducta de terra Aegypti, deſignat coniunctionem Iudęorum, cum quibuſuis aliis potiuſquam cum Chriſtianis. Ge.21.c.

Vxor peccatoris, eſt poteſtas malorum, qua abutitur diabolus. Pſalm.108. Vel eſt ſynagoga Iudęorum.

Vxor Iob, deſignare poteſt carnales in eccleſia: qui ſuadent Iob, hoc eſt, mẽbris Chriſti, vt maledicant Deo: incitantes ad elationem, aut ad aliud vitium contra Deum. Iob.1.c. Poteſt etiam ſignificare carnalem cogitationem, quæ mentem laceſcit.

Au.22.cõ.Fau.42. Beda ſ.Gen.19. — *Redeuntes ad vitia.*

Vxor Lot, reſpiciens retro, typus eſt redeuntiũ ad vitia. Deſignat etiã populũ Iſrael habentẽ duas filias Hieruſalẽ & Samariam, & reſpexit retro ad ollas Aegypti. Gen. 19. c. Vnde in ſtatuã ſalis conuerſa eſt: vt admoneret, ne poſt miſſam manum ad aratrum, retro reſpiciamus.

Zabulon.

Amb. de ben. patriarch.5. — *Eccleſia. Principes eccleſiæ. Credentes in eccleſia.*

ZABVLON, id eſt, habitaculum, vel habitans, filius Iacob & Liæ. Gen.30. 3. deſignare poteſt eccleſiam, quę habitat in littore maris. Ge.49.b. Iuxta Ambroſium, interpretatur liberans à nocturnis, & deſignat ſperantem in Domino, & ab eo protectum: vnde habitat iuxta mare, ſpectans ſecurus aliorum naufragia. Et principes Zabulon, ſunt principes eccleſiæ. Et filij Zabulon, ſunt credentes in eccleſia. Numer. 1.d. Deu.33.c. Ioſu. 19.a. Pſ. 67. Iſa.9.a. Apo.7.b. Interpretatur etiam habitaculum pulchritudinis, qua ratione etiam ſignificat eccleſiam.

Beda ſ.Gen. 49. Hie.ſ.Agge.1. Aug.ſ.Pſ.67. Ricar.de S.Victo. de 12.patri.40.41 — *Fluxus rerum. Pœnitentes. Spei. Zelus.*

Interpretatur etiã Zabulon fluxus noctis, & deſignat mundanum & tenebroſum rerum fluxum, & etiam pœnitentes tranſeuntes à vitiis ad virtutes. Ge.49.b.

Interpretatur præterea Zabulon habitaculum fortitudinis, & eſt typus ſpei. Pſ.67. deſignat etiam zelum fortem aduerſus vitia, & odium vitiorum. Vnde zabulon naſcitur poſt Iudam & Iſachar, hoc eſt, poſt charitatem & ſpirituale gaudium, cum quibus poteſt quis non errare in zelo, ſine illis autem poteſt errare.

Zachæus.

Aug.ſ.Luc.19. Au.de ver.Apoſtoli ſer.8. — *Populus gentilis. Humiles.*

Zachęus, id eſt, purus, aut nitidus, vel Syriacè iuſtus, aut iuſtificatus, erat *publicanus*, ſtatura puſillus, qui cupiens videre Chriſtum, aſcẽdit in arborem ſycomorum, & ipſum Chriſtum ſuſcepit hoſpitio. Deſignat populum gentilem, qui puſillus meritis, Chriſtum ſuſcepit credendo. Luc.19.a. Deſignat etiam humilem, qui aſcendit crucem, vt videat Chriſtum, quẽ ſuſcipit hoſpitio, quia ille requieſcit ſuper humilem & quietum.

Zacharias.

Habẽs memoriã Dei.

Zacharias, id eſt, memoria Domini, aut maſculus Domini. Fuerunt multi huius nominis.

Ori.ſ.Mat.ho.26.

Zacharias filius Barachię, occiſus inter templum & altare. Mat. 23. a. deſignat eum, qui memoriam habet Dei, cuius ſanguis effunditur, quum ab eo Dei memoria tollitur. Et filius Barachię, id eſt, benedictionis Domini, per quam habetur memoria Dei.

Hie.ſ.Iſa.8. & ſ. Zac.1. Rup.ſ.Iſa. 34. & 1.ſ.Matt. — *Gentiles. Chriſtus.*

Zacharias etiam filius Barachiæ prophetæ, quem aſſumpſit Iſaias in teſtẽ natiuitatis Chriſti. Iſ.8.a. deſignat memoriam & benedictionem Domini, quæ in natiuitate Chriſti concurrunt. Idem & deſignare poteſt zacharias filius Barachię, qui prophetauit in conſtructione templi. zac.1.a. deſignantur etiam gentiles teſtes pręteriti.

Zacharias filius Ioiadę, occiſus à rege Ioas in templo, typus eſt Chriſti occiſi à Scribis & Phariſæis. 2.Par.24.f.

Zambri.

Suſcitantes blaſphemias.

Zambri, ſeu zamri, id eſt, cantans, vel pſallens, ſeu vitis, aut palmes, aut putatio, vel pręciſio, fuit quidam filius Salu occiſus cum Madianitide à Phinees in actu venereo. Nu.25. c. deſignat eos qui per errorem vel prauam operationem, ſe ab eccleſia ſeparant, & blaſphemiam Dei in fideles excitant.

Fuit alius zambri dux Ela regis Iſrael, qui occidit ipſum Ela, & cum regnaſſet ſeptẽ diebus, obſceſſus ſuccendit ſe cum domo regia. 3.Reg.16.d.

Zara.

Zara, id eſt, oriens, vel orientalis, aut claritas: filius Iudæ & Thamar nurus eius, natus cum Phares, qui cùm prior manum extraxiſſet, ligauit obſtetrix filum coccineum in manu eius, quo retrahente manum, prior natus eſt Phares.

Hie.ſ.Gala. 3. & ſ.Mic.2. Beda ſ.Gen.38. Amb.apo. Dani. 3. — *Iudæi. Gentiles. Sancti ante & poſt legem.*

Deſignare poteſt Iudæos prius proferentes manum ad opera legis, quam tamen poſtea cũ coccino retraxerunt, hoc eſt, ſanguine Chriſti, & prophetarum maculatum: prius ipſi opera Chriſti prædixerunt, cui præſenti credere noluerũt. Ge.38.d.

Poteſt etiam ſignificare gentiles crucis ſigno ſuperioris populi maceriam incidentes.

Deſignat etiam Sanctos legem veterem præcedentes, & poſt legem ſequentes: vel ipſam eccleſiam ante & poſt legem in Sanctis apparentem. Vnde & oriens vel orientalis dicitur. Præluxit in Abraham res publica ſpiritualis, quæ latuit in lege.

Amb.ſ.Luc.3. Chry.ſ.Gen.ho. & ſ.Matt.ho. Amb.ſ.Luc.3.

Chriſtus. Poteſt etiam ipſum Chriſtum deſignare ſanguine rubricatum.

Zeb.

Mali prælati. Zeb, id eſt, lupus: princeps Madian, occiſus à filiis Iſrael. Iud. 7. g. Pſalm. 82. deſignat lupos rapaces. *Aug.ſ.Pſ.82.*

Zebedæus.

Diabolus. Zebedæus, id eſt, dos, ſiue dotatus, aut fluxus vehemens, aut fugitiuus. Pater Iacobi, & Ioannis. Mat. 4. d. 10. d. 20. c. Marc. 10. e. Typus eſt diaboli, qui eſt relinquendus. *Glo. ord.ſ.Mat.*

Zebee.

Zebee, id eſt, victima, aut ſacrificium, vel decollatio, aut iugulatio: princeps Madianitarũ. Iud. 8. b. Pſ. 82. deſignat eos, quos lupus rapax iugulauerit, qui fiunt hoſtia diaboli. *Hie. & Au.ſ. 82.*

Zelare, Zelus, Zelotes, Aemulari.

Zelus, eſt ingens & immodicus amor, qui Latinè dicitur æmulatio, & ab aliquibus dicitur imitatio pulchri, ab aliis triſtitia ob alterius bona, quæ ſibi adeſſe cuperet, & aliquando dicit ſuſpicionem ex amore procedentem, qua quis timet, ne alter in amore deficiat, aut alterũ admittat, quæ æmulatio zelotypia dicitur. Eſt autem zelus bonus, in quo eſt amor boni & odium vitiorum. Malus verò è diuerſo ſe habet. Zelus ergo interdum eſt amor. 3. Reg. 19. b. Zelo zelatus ſum pro domino Deo. Inuidiæ. Eccl. 30. d. Zelus & iracundia minuent dies. Vltio. Nu. 25. c. Zelo meo commotus eſt contra eos. Zelare autem, amare. Pſ. 36. Neque zelaueris facientes iniquitatem. Appetere. Sap. 1. c. Nolite zelare mortem in errore vitæ veſtræ. Indignari. Pſal. 72. Zelaui ſuper iniquos pacem peccatorum videns. Æmulari, etiam eſt amare, ſeu diligere. 1. Cor. 11. a. Aemulor enim vos Dei æmulatione. Deſiderare. 2. Cor. 12. d. Æmulamini chariſmata meliora. Imitari. 2. Mach. 4. c. Eorum inſtituta æmulabantur. Inuidere. Iſa. 11. d. Ephraim non æmulabitur Iuda. Irritare. Nu. 11. f. Quid æmularis pro me? Æmulatio eſſe ſolet inter æquales, aut parum inter ſe diſtantes. 1. Cor. 10. e. An æmulamur Dominum? *Rup. 6. vict. verbi Dei 3.*

Deus. Prouidētia Dei cum amore. Zelotes dicitur Deus, quia non vult animam auerti à ſe, præſertim ſi ad idolorum culturã conuertatur. Exo. 20. a. 24. b. Zelus autem Dei, eſt illa prouidentia, per quam præcipitur atque agitur, ne anima corrũpatur, & deos alienos ſequendo quodammodo meretricetur. Et aufertur zelus Dei ab anima, quum relinquit eam velut obſtinatam & incmendabilem. Eze. 16. e. 36. b. Ioel. 2. e. Nahum 1. a. zelus magnus Dei, eſt magna cura, ne animę pereant. zac. 1. c. 7. a. quando videlicet creaturam ſuam, quam non vult perire, ſępè caſtigat, & flagellando ad ſe reducit. Vel quando nullum peccatum impunitum vult relinquere. zelare dicitur maritus coniugem, quum eius pudicitiam ſolicitius & cautius curat, nec pollui patitur, ita Deus ſe habet erga animam. Et zelus Domini exercituum fuit erga Iudęos. Et in Chriſto fuit zelus domus Dei, quum eiecit vendentes & ementes de templo: & etiam eſt illi zelus contra corruptores fidei. Deu. 4. d. 6. c. 29. c. 4. Regum 19. f. 68. 78. Sapien. 5. d. Iſa. 37. f. 42. b. 63. d. Eze. 5. d. 8. c. 32. d. Sopho. 1. d. 3. b. Ioan. 2. c. Ioſu. 24. e. Et zelus Domini exercituum, dicitur Spiritusſanctus, qui per incarnationem Filij eiecit diabolum. Iſa. 9. b. *Amb.ſ.1.Cor.1. Au.83.q.52. Hie.ſ.Eze.16. Euc.form.ſpir.1. Ori.ſ.Pſ.30.ho. Am.ſ.Pſ.18.ſe.1. Hier.ſ.Iſa.63. Rupe.2.ſ.Iſa.3. 1.vict.verbo.D. 26.*

Inuidia. Imitatio malorũ Eſt etiam zelus bonorum, aut æmulatio pro Deo, qualis fuit Phinees pro honore Dei in peccantes. Nu. 15 b. Et Eliæ. 3. Reg. 19. b. Et Dauid. Pſ. 72. 118. 1. Mac. 2. f. Eccleſia. 51. c. 4. Reg. 10. d. Iſa. 42 b. Ezec. 31. d. 39. g. Iudith. 9. a. Et ęmulatio inter bonos ad bonum. Rom. 10. a. 12. b. 1. Cor. 12. d. 14. a. 2. Cor. 7. b. 9. a. Gala. 4. c. Phili. 2. c. 1. Petri 3. c. Apoc. 3. d. Aemulatio autem ſponſæ erga ſponſum, dicitur dura ſicut infernus. Can. 8. b. quia non timet eccleſia ob zelum Dei perſequi malos anathematizando etiam vſque ad inferos. Sic ęmulari Dei æmulatione eſt, vt integritas fidei ſeruetur. 1. Cor. 11. a. *Amb.ſ.Gal.4. Ruper.ſ.Cant.7. Amb.ſ.2.cor.11.*

Eſt etiam zelus, inuidia malorum in bonos. Sapi. 1. c. Eccl'i. 30. a. 37. a. 40. a. Iſa. 11. c. 26. b. Pro. 6. d. 1. Cor. 3. a. 13. b. 2. Cor. 6. g. Roma. 13. d. Gala. 1. c. 5. d. Ezec. 8. b. Acto. 5. c. 7. a. 13. g. 17. b. 21. d. 22. a. Iacobi 3. d. Hæc æmulatio fuit in Iudæis aduerſus Chriſtum, dura ſicut infernus. Can. 8. b. Eſt præterea zelus & æmulatio malorum in malos ad imitandum. Pſ. 36. Pro. 3. d. 23. b. 24. a. Sic ęmulata dicuntur ſigna voluptatis cedrum. Eze. 1. b. hoc eſt, qui conſenſerunt Lucifero, & cum ipſo ceciderunt. *Gre.ſ.Cant.8. Lyra.ſ.Pſ.26. Ruper.1.vict.verbi Dei 11.*

Aemulus dicitur: qui cum alio contendit ad aliquam rem aſſequendam, & peculiariter habendam, cuius gratia inter ęmulos concitatur odium, & inuidia: atque ita ferè in malum ſumitur. 1. Reg. 1. a. 2. Reg. 28. d. *Gre.ſ.Canti.1.*

Synagoga. Vita actiua. Aemula Annæ Phenenna deſignat ſynagogam æmulam eccleſiæ. 1. Reg. 1. a. Sicut Paulus æmulator erat paternarum ſuarum traditionum. Gal. 1. c. Aemula etiam eſt Phenēna Annæ, hoc eſt, vitæ contemplatiuæ. *Gre.ſ.1.Reg.1.*

Prædicator. Aemulus Eli, deſignat prædicatores eccleſię, qui æmulantur in bono patres veteris legis. 1. Re. 2. g. Gal. 4. c. Bonum ęmulamini in bono ſemper. Eſt etiam æmulus Eli, qui bona operatur, quæ dicit prædicator malus, & non facit. *Gre.ſ.1.Reg.2.*

Doctor zelans ſapientiam Zelotypia eſt inordinatus zelus viri in vxorem, aut è diuerſo. Num. 5. b. 26. b. Poteſt in bonum doctorem dici, zelantem ſapientiam, quam tradit in ſcriptis. Poteſt etiam dici zelo-

Iyra.ſ. Num.5. Rup.1.ſ.Nu.10. Hiero.ſ.Eze.6.

typia Dei in ſynagogam, quæ contempto Chriſto adulterata eſt, & bibit aquas amaras, &c.
Idolum zeli in templo Dei dictum eſt, quia prouocauit Deum ad zelum, vt templum deſtrueret. Ezec.8.b.

Zelpha.

Beda.ſ.Gen.30. Aug.22.contr. Fauſt.55.

ZElpha, id eſt, diſtillatio oris, aut vtilitas, vel contemptus oris, vel hians os ſeu iter oris: ancilla Liæ vxoris Iacob, deſignare poteſt habentes verba ſine operibus. Geneſ.29.a. 30.b.35.d. Parit tamen, quia ſiue veritate, ſiue occaſione Chriſtus annuncietur, in hoc gaudeo. Horum os hiat, & cor non hiat, qui labiis honorant Deum, & cor eorum longe eſt ab eo. *Habentes verba ſine operibus.*

Phil. de cong. &c.

Vt interpretatur iter oris, deſignat eloquendi facultatem, quæ ancilla eſt rationis & cognitionis, quia ſermo menti miniſtrat. *Eloquentia.*

Gver. Ven.(ant.2. tom.7.cap.5. Ric.de S.Vict.de 12.Patriar.6.

Vt eſt ancilla Liæ, deſignat delectationem in rebus peragendis, cui coniungitur Iacob, hoc eſt, ſpiritualis homo dirigens omnia in Deum: vnde & ipſa parit bonos fructus dignos vitæ æternæ, vnde dicitur os hians, hoc eſt, deſiderium inexplebile, quod in rebus iſtis pertractandis oritur. Deſignat etiam ſenſualitatem inſatiabilem. *Delectatio in agendis. Senſualitas.*

Zephyrus.

Chryſ. de verb. Iſ. ho.4.

Zephyrus eſt ventus Occidentalis mitigans rigorem hyemis, deſignare poteſt gratiam. *Gratia.*

Ziph.

Ori.ſ.Ioſ.ho.14.

Ziph, id eſt, iſtud os, vel iſta bucca, aut Syriacè falſitas, vel falſus, ciuitas in tribu Iuda. Ioſ. 11.g.15.d.1.Reg.23.c. Iuxta Origenem, interpretatur, quomodo fluit, eſtque figura rerum caducarum & fluentium. *Res caducæ.*

Hila. & Hie.ſ. Pſ.53. Aug.ſ.Pſalm.53. Rup.2.ſ.Reg.9.

Iuxta Hilarium, interpretatur oris aſperſio, vnde Ziphæi deſignant Iudæos labiis Chriſtum honorantes, corde verò tradentes, vt Ziphæi Dauid. Pſ.53. in titulo. Vel interpretatur florentes, quia Iudæi temporalibus florere certabant, & inter eos latebat Chriſtus, ſeu eius diuinitas in carne. Deſignat etiam mundanos, qui ſunt ſicut flos agri, prodentes Dauid, hoc eſt, fideles, ſed non tenentes. Poteſt etiam deſignare Sanctos, & vterum Virginis floridum, vbi abſconditus erat Chriſtus. *Iudæi. Mundani. Sancti. Vterus virginis.*

Zizanium.

Ori.ſ.Ioſ.ho.1.& ſ. Iere.ho.3.& ſ.Mat. cap.13. Baſi. Exaem.ho.5.

Zizanium Latinè lolium, herba hordeo ſimilis (cuius etiam vitium eſſe putatur) in ſegetibus naſcens, quarum eſt peſtis. Eſt & aliud pſeudomelanthion, quod vulgò nigella dicitur. Deſignare poteſt peruerſam doctrinam, & hæreticos aliorum corruptores. Item malos bonis permiſtos, & vitia, & prauas cogitationes. Mat.13.b. *Peruerſa doctrina. Hæretici. Mali. Vitia. Praua cogitationes.*

Zona, vide Baltheus.

Zorobabel.

Amb epiſt.12. Hie.ſ.Agge.1.& ſ.Zac.4. Rup.ſ.Agge.2.

Zorobabel, id eſt, alienus à confuſione, aut aliena, vel extranea confuſio, ſiue extranea commiſtio, aut diſperſio confuſionis, vel commiſtionis, ſeu circulus commiſtionis, vel confuſionis: dux tribus Iuda, & princeps in reconſtructione templi, qua ratione Chriſtum ſignificat inſtitutorem eccleſiæ. 1. Paralyp.3.c.1. Eſdræ 3.c.5.a. Eccleſiaſtici 49.c. Agge. 1. a. 2.a. Zachar. 4. c. Fuit filius Salathiel, id eſt, petitionis Dei: & quia his datur filius, qui petunt à patre. Vel interpretatur iſte magiſter de Babylone, & Chriſtus natus eſt in Babylone huius mundi. *Chriſtus.*

FINIS SYLVÆ ALLEGORIARVM.

APPENDIX IN SYLVAM DE ALLEGORIIS NVMERORVM.

INTER omnia quę ad conſiderationem & contemplationem Philoſophicam ac etiam Theologicam ſpectant, non mediocrem obtinet locum numerorum ratio, & ſpeculatio, quando eorum vis & natura omnibus ſe immiſcet, adeò vt nec Deus immunis ſit à numero, & omnia feciſſe dicatur in numero, pondere & menſura. Quod etiam Philoſophi ſunt aſſecuti, qui totam philoſophiam per numeros tractarũt, ac peculiariter Pythagoras, qui omnia ex numeris conſtare aſſeruit, ne quicquam de rebus naturalibus, niſi ſecundùm rationem & proportionem numerorum philoſophatus eſt: A cuius doctrina non longe abeſt Plato. Quin Ariſtoteles ſpecies rerum ad ordinem & rationem numerorum deduci monſtrauit. Quamobrem, Deus numerandi rationem ſoli communicauit rationali & intellectuali naturæ, quæ myſteria in ipſis comprehenſa & incluſa inueſtigare, & ſpeculari valeret, ac ex eorum contemplatione in laudem conditoris aſſurgere. Quare viſum eſt operepretium ſeorſum de Allegoriis numerorum tractare, tametſi multa ſparſim iam dixerimus, ſed gratiora & vtiliora putamus fore, quæ ſimul collecta tractabuntur. Ac primùm aduertendum diſcrimen inter numerum & multitudinem. Quæ licèt idem videantur eſſe, tamen alia eſt ratio numeri, alia multitudinis. Numerus enim certam dicit quantitatem diſcretam, ſub aliqua ſpecie ipſius numeri concretam, vt binarium, ternionẽ, quaternionem, atque ita de cæteris. Multitudo verò eſt oppoſita vnitati, & ſub confuſa comprehenditur notitia, nec quicquam certum indicat, adeò vt animalia rationis expertia huius cognitionis non ſint expertia, quum tamen ad numeri notitiam attingere nequeant. Gallina enim multitudinem cognoſcit pullorum, non tamen numerum. Itaque multitudo ſecundùm quòd ab vnitate recedit, & confuſionem habet ſine ordine numerali, in malum ſumi ſolet. Vt enim ait Origenes, principium malorum omnium eſt multitudo, principium autem bonorum coanguſtatio, & à turbis in ſingularitatem reductio, vt puta nos omnes, ſi ſaluandi ſumus, ad vnionem accedere debemus: vt perfecti efficiamur in eodem ſenſu, & in eadem ſententia, & ſimus vnum corpus & vnus ſpiritus. Ita multipedes animantes diuerſam & variam doctrinam & inconſtantem, ſeu dogmata erroribus permiſta ſignificabunt imo inter animalia immunda computantur. Leu.11.g. Dicuntur itidem aliqua innumerabilia, quaſi indigna numero, vt innumerabiles locuſtæ, innumerabiles vulgus promiſcuum. Exod 10.12. Et mali dicuntur innumerabiles: quia intra electorum numerum non habentur, vt eò ſint innumerabiles, quò extra numerum currunt. Iob. 21.34.d. vnde Pſ.39. Multiplicati ſunt ſuper numerum, ac ſi diceret. Multis eccleſiam intrantibus, etiam hi ad fidem ſpecie tenus veniunt, qui à numero regni cæleſtis excluduntur, quia electorum ſummam ſua videlicet multiplicitate tranſcendunt. Sic adoleſcentularum, hoc eſt, animarum vagatum, quæ vana huius mundi ſectantur, dicitur non eſſe numerus. Cant. 6.c. Et innumerabilis gens ſunt dæmones & mali. Ioel 1.a. E diuerſo bonorum etiam capilli numerati dicuntur. Et Deus numerat multitudinem ſtellarum. Et de amicis Dei dicitur. Pſ. 138. Dinumerabo eos & ſuper arenam multiplicabuntur. Vbi licèt multiplicari dicantur ſuper arenam, id tamen eſt ſub certo numero, quum ait eos dinumerandos. Itaque illi in numero habentur apud Deum, quorum eſt veluti præſens memoria apud ipſum, vt illis benefaciat. Exod.20.b. Et vulgò ille haberi dicitur in aliquo numero, qui in aliquo habetur precio. Confuſio autem multitudinis oſtenſa eſt in turri Babel, quum vna lingua confuſa eſt in multas. E diuerſo adueniente Spirituſancto multæ linguæ in Apoſtolis vnitæ ſunt.

Orí.ſ.Exec.ho.9. *Inconſtans doctrina.* *Rup.ſ.Exod.19.* *Gre.25.mor.11.* *Rup.6.ſ.Apoc.* *Gre.ſ.Cant.6.* *Demones. Mali.* *Hie.ſ.Ioel 1.* *Glo.int.ſ.Exod.32*

Diuiditur numerus, quantum hic ſufficit prima & præcipua ſui diuiſione in numerum parem & imparem. Par numerus eſt, qui in duas partes æquales diuidi poteſt. Impar verò qui in duas æquales partes diuidi nequit. Ex his duobus numeris animam mundi & rerum generationem Platonici & Pytagorici conſtare dicebant, & numerum imparem matris & patris rationem habere aſſerebant, parem verò fœminæ, & maris. Parem etiam numerum ad materiam referri propter diuiſionem, imparem verò ad formam res in ſpecie conſtituentem. Munda quoque animalia introducta ſunt in arcam numero impari, hoc eſt, ſeptenario: immunda verò numero pari: quia numerus impar virtutis ſpeciem prætendit: par verò infirmitatis. Itidem Abrahæ tres Angeli apparent: quia numero Deus impare gaudet. Sodomam verò veniunt duo, receſſum ab vnitate, & molliciem fœmineam vitiorum in eis deſignantes. Gen.18.a 19.a. Par quoque numerus ad legem veterem refertur tanquam infirma elementa continentem, impar verò ad nouam ceu robuſtam & conſtantem.

Macrob. de ſomnio Scipionis. *Geor. Ven. Cant. 1. tom. 2 cap. 13.* *Hie.ſ.Mat.14.*

Numerorum parium quidam ſunt perfecti, alij ſuperflui, alij diminuti. Perfecti verò dicuntur, qui ſuis partibus aliquoties æquantur, vt ſenarius: cuius partes ſunt media, id eſt. 3. tertia, id eſt, duo, ſexta, id eſt, vnum, qui in vnam ſummã redactæ ipſum ſenarium perficiunt. Diminutus vero, cuius partes non ſufficiunt eundem numerum reddere. Vt octonarius, cuius partes 4.2.1. ſeptem tantum reddunt. Superfluus vero eſt, cuius partes vltra ipſum numerum excreſcũt, vt duodenarius, cuius partes. 6.4.3.2.1. ſexdecim conſtituunt. Perfectus itaque

Virtus. Vitia. *Rup.ſ.Apoc.*

numerus virtutis habet imaginem, quæ neque deficit, neque redundat, diminutus verò atque ſuperfluus, vitiorum ab ipſo medio diſcedentium.

De Vnitate.

Macro. 1. de ſom. Scipionis. *Phil. de ſpecialibus legibus.* *Hie. ſ. Zac. 14.* *Deus.*

IN numeris in primis ſeſe offert vnitas, quæ non eſt numerus, ſed principium numeri, de qua ſic ait Macrobius. Vnum, quod monas: ideſt vnitas dicitur, & mas idem & fœmina eſt: par idem atque impar, ipſe non numerus, ſed fons & origo numerorum. Hæc monas initium finiſque omniũ, neque ipſa principij aut finis ſciens, ad ſummum refertur Deum, eiuſque intellectum à ſequentium numero rerum & poteſtatum ſequeſtrat, nec inferiore poſt Deum gradu fruſtra eam deſideraueris. Hæc illa eſt mens è ſummo nata Deo, quæ vices neſciens temporum, in vno ſemper, quod adeſt, conſiſtit æuo: cumque vtpote vna, non ſit numerabilis, innumeras tamen generum ſpecies & de ſe creat, & intra ſe continet. Inde quoque aciem paululum cogitationis inclinans, hanc monadem reperies ad animam referri. Anima enim aliena à ſyluestris cogitatione materiæ, tantum ſe autori ſuo ac ſibi debens, ſimplicem ſortita naturam, cum ſe animandæ immenſitate vniuerſitatis infundit nullum init tamẽ cum ſua vnitate diuortium. Vnitas ergo, quæ principium eſt numeri, in primis conſecrata eſt Deo, qui maximè vnus eſt & indiuiſibilis, à quo cætera vnitatem habent: eoque perfectiora ſunt, quò magis ad diuinam vnitatem appropinquant. Quamobrem in allegoriis ferè ſemper in bonum accipitur, vt in rerum creatione primus dies dicitur vnus, & ſimilitudo vnius mundi ad vnum Deum, & temporis ſuo modo ad æternitatem, quæ ſimpliciſſima eſt, inſinuetur. Et Exo. 21. Si percuſſus ſeruus ſuperuixerit vno die, liberabitur dominus. Ad vnũ etiam totius conſtructionis arcæ Noe ſumma reuocatur. Gen. 6. quia vnus Deus pater, ex quo omnia, & vnus dominus, & vna eccleſiæ fides eſt, vnum baptiſma, vnum corpus, & vnus ſpiritus, & ad vnum perfectionis finem cuncta feſtinant. Quum autem. Gene. 42. fratres Ioſeph dicunt ſe filios vnius viri, deſignatur vnus pater ſynagogæ, qui eſt Deus, qui vnus eſt pater noſter. Mat. 23. Ipſe dicitur vnus dominus, & vnum nomen eius. Za. 14. c. Semel etiam locutus eſt Deus, cum vnicum genuit Filium. Pſ. 61.

Hie. ſ. Iſa. 4. 21. *Gre. ſ. 1. Reg. 1.* *Hier. ſ. Eze. 40.* *Chriſtus.*

Vnitas etiam Chriſti redemptoris deſignatur ſæpe, vt quum vnus aries offertur in holocauſtum in conſecratione ſacerdotum. Exo. 29. Vnius etiam panis torta, quæ ibidem offerri præcipitur cum altero ariete, ipſum vnum panem viuum indicat. Qui & vnus panis eſt, qui offertur pro primitiis. Leu. 7. Ipſe quoque eſt vnus ſacerdos, qui tollit pugillum plenum ſimilæ & olei, ac totum thus, quod ponit ſuper altare, in odorem ſuauiſſimum Domino. Leu. 2. Sic etiam vna eſt eius benedictio, qua benedixit Iſaac Iacob, tanquam primogenito. Gen. 27. f. Eundem deſignat vnus turtur oblatus pro peccato. Leu. 5. Ipſe eſt vnus vir, quẽ apprehendunt ſeptem mulieres. Iſa. 4. a. Vnum vocauit Deus Abraham, qui poſtea multiplicaretur, vt deſignaretur vnus mediator Chriſtus, qui multos generaret in fide. Iſ. 51. a. Ipſe eſt vnus lapis. Zac. 3. e. Vnus vir, eſt Chriſtus vnitate perſonæ in multis naturis, qui & vnus dicitur per excellentiam. 1. Reg. 1. a. De vnitate eius per excellentiam. Ioan. 15. Roma. 5. Philip. 2. Hæbr. 1. 2. Petri 1. Acto. 3. Pſalm. 44. Ipſe eſt vnus, qui ſecundum non habet. Eccleſiaſtæ 4. b. Ad vnum cubitum conſummabatur arca, hoc eſt, ad Chriſtum eccleſia. Ge. 6. Vno calamo metitur latitudinem & altitudinem ædificij domus Domini, & in vno cubito eſt finis menſuræ, hoc eſt, in Chriſto. Eze. 40. b.

Vna eccleſia. *Vna charitas.* *Ori. ſ. Ioſu. ho. 4.* *Rup 2. ſ. Exo. 12.* *Hil. ſ. Mat. can. 18* *Amb. ſ. Luc. 15.* *Genus humanũ.* *Gre. ſ. Cant. 6.* *Amb. de Iſaac. 7.* *Hie. ſ. Mic. 2.* *Aug. ſ. Ioan. tract. 17.*

Datur etiam vnitas eccleſiæ, extra quam non eſt ſalus, & vnitas charitatis, vnde videns Pharao ſomnium, ſeptem ſpicas contemplatus eſt in culmo vno, quia omnium virtutum fructus in vna charitate intra vnam eccleſiam radicantur. Gen. 41. ſicut eſt vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma, vnus panis viuus, vnus ſpiritus. Vna etiam pars aquæ Iordanis ſeruata eſt in typum ſaluandorum, altera defluente in mare mortuum. Ioſu. 3. In vna domo comeditur agnus, qui eſt eccleſia. Exo. 12. Vnum etiam conſtruitur tabernaculum. Exo. 26. Datur Ioſeph à patre vna pars hæreditatis extra fratres ſuos Ge. 48. vt intelligantur gentes datę Chriſto: quæ non ſolum in ſe vnitatem habeant, ſed etiam ex ipſis, & Iudæis, ac etiam angelis futurum ſit vnum ouile, & vnus paſtor. Ioan. 10. a. Vna ouis perdita totum genus humanum deſignat, quam portauit Chriſtus in humeris. Mat. 18. Luc. 15. Fidelium tamen eſt peculiaris vnitas: de quibus dicitur. Act. 4. Multitudinis credentiũ erat cor vnũ, & anima vna. Hoc itidem deſignatur. Gen. 11. quum terra erat labij vnius. Erat itidem vna compago retinens omnes tabulas tabernaculi. Ex. 26. c. 36. d. vna etiam menſura omnium cortinarum. Exod. 26. 36. Et vna dicitur columba. Cant. 6. quæ iam non ſentiat pugnas paſſionum. In vnum conduxit Dominus reliquias Iſrael, quum ex Iudæis & gentibus fecit vnum ouile. Mich. 2. d. Et vna gens è multis eſt populus Chriſtianus. Ezec. 37. f. Ad vnum cubitum conſummatur arca, vt vna eccleſia vni Chriſto copuletur. Ge. 6. d. De vnitate charitatis & vnius corporis agit Apoſtolus. Ephe. 4. Vnus ſanabatur in piſcina, & alij non ſanabantur, quia præter vnitatem non eſt ſalus. Ioan. 5. a. In locum vnum congregatæ ſunt aquæ. Gen. 1. b.

Hie. ſ. Amos 5. *Mundus.*

Eſt & vnitas mundi, de qua Hieronymus. Sanctificatus atque perfectus, & vt ita dicam, verus eſt mundus, qui vnione retinetur, & vnius Dei maieſtate concluditur. Vnde dicit filius: Ego in patre, & pater in me. Volenſque omnes vnum eſſe cum patre, loquitur ad eum: Pater da, vt ſicut ego & tu vnum ſumus, ſic & iſti in nobis vnum ſint. Prima ergo beatitudo eſt eſſe in primo numero, qui vnus & verus. Secunda in ſecundo, id eſt, in decade. Tertia in tertio

id eſt,

id eſt, in Hecatótade. Sicut enim decas decima vnione complectur, ſic Hecatonias ex decem decadibus extruitur. Quartus numerus, qui millenario numero continetur, de decem conſtat hecatontadibus. Cum igitur quis egerit pœnitentiam de millenario & quarto numero, vix reuertitur ad centenarium & tertium numerum. Rurſum qui in centenario eſt, vix redit ad ſecundum primæ decadis numerum, atque ita fit vt domus Iſrael quę corruerat, non poſſit reſurgere, & virgo Iſrael, quæ errauerat, in terra non habeat ſuſcitantem, quia qui ſemel ab vnione diſceſſerit, & illam puriſſimæ virginitatis perdiderit gloriam, de qua Apoſtolus dicit: Zelo enim vos zelo Dei, & ſtatui vos vni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto: in qua non eſt macula neque ruga, priſtinum ſtatum & vnionis beatitudinem recipere non valebit, & vix ei concedetur, vt de mille reuertatur ad centum, & de centum redeat ad decem. Amos 5.a.

Conſtans & perfectus. Vnus vir dicitur, qui conſtans eſt, minimeque in diuerſa diuiſus. 1.Reg.1.a. ſicut Apoſtolus è duobus hominibus, exteriori videlicet & interiori, vult fieri vnum. Epheſ.2. Vnde & multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna. Acto. 4. Et omnes quidem currunt, ſed vnus accipit brauium, quia non niſi vnitis datur præmium. 1.Cor.9. *Ori.ſ.1.Reg.ho.1. Amb.inſtit.virg.*

Longanimitas & charitas. Vnus cubitus longitudinis & latitudinis altaris thimiamatis, longanimitatem & dilectionem ſignificare poteſt, ad quæ referuntur alij cubiti, vt menſæ, & tabularum, &c. Exo.25.30. 36.37. Vnus cubitus & dimidius latitudinis arcæ, charitatem deſignare poteſt, quæ vna eſt, licet in duo pręcepta diuiſa: cui additur ſemis, quia in hac vita nec Deum perfectè diligere, nec quantum diligat comprehendere ſufficimus. *Glo.int.ſ.Exo.25.*

Fides. Vna pars ſacerdotalis, vnitatem fidei deſignat. 1.Regum 2. Et vna menſura omnium thalamorum templi, indicat vnam fidem omnium fidelium tam præcedentium, quam ſequentium aduentum Chriſti. Deſignat etiam vnum pręmium eſſentiale, quod dabitur omnibus beatis, ſicut vnus denarius. Ezechiel.40.b. Vna die menſis, hoc eſt, in vna fide apparuerunt cacumina montium. Geneſ.8.a. Vnum iter etiam vnam fidem & ſimplicem intentionem deſignat. 1. Reg.6. Vna dies in atriis Dei eſt æterna fœlicitas ſine ortu & occaſu. Pſ.83. *Gre.ſ.1.Reg.2.6. & ſ.Ezec.hom.16.* *Fœlicitas.* *Intentio.*

Vnus de principibus dici poteſt Adam. Pſ.81. De quo dictum eſt Gen.3. Ecce Adam factus eſt quaſi vnus ex nobis. *Glo.int.ſ.Pſ.83. Ori.ſ.Ezec.hom.1.*

Vnum talentum ſeruo commiſſum. Mat.25.b. literalem ſcripturæ ſacræ cognitionem deſignare poteſt. Vel deſignat ipſum intellectum. *Ori.ſ.Mat.ho.35. Glo.int.ſ.Mat.25*

Vnus perſequens mille, eſt mens boni doctoris confutans multitudinem hæreticorum. Iſa.30.d. *Hie.ſ.Iſa.30.*

Vnus è diſcumbentibus cum Chriſto, erat Lazarus, quia peccatores pœnitentes admittuntur ad Chriſti conuiuium. Ioan.12. *Amb.2.de pœn.7*

Vnus è fratribus Ioſeph dicebatur mittendus ad Beniamin, qui deſignabat Ananiam mittendum ad Paulum. Gen.42.

Vna famula filiæ Pharaonis miſſa ad tollendam fiſcellam Moyſi, deſignat philoſophiam amplectentem. Exod.2.

Vnus non remanſit ex Ægyptiis, qui perſequebantur filios Iſrael. Exod. 14. g. quia in baptiſmo omnia extinguuntur vitia. Ita ne vna quidem muſca remanſit in Ægypto. Exodi 7. *Glo.int.ſ.Exo.14.*

Vna plaga adhuc percutit Deus Ægyptum. Exod.11. per quam deſignatur id, quod maximum eſt, ad conuerſionem infidelium adhiberi à Deo.

Vnus ciuium regionis longinquæ, eſt princeps huius mundi, cui adhæret peccator. Lucæ 15. *Amb.ſ.Luc.15.*

Iudicii dies. Vna nox, qua ambo Eunuchi Pharaonis viderunt ſomnium, deſignare poteſt diem iudicij quando boni & mali iudicabuntur. Gen.40.

Terminus perfectionis. Breuitas temporis. Vnus dies in creatione mundi, terminum perfectionis rei, quæ in vnitate terminatur, indicat. Gen.1.a. Solet vnus dies poni pro temporis breuitate. Gen.33.c. Morientur vna die cuncti greges. Cubitus & dimidius altitudinis arcæ, ſpem cæleſtium deſignat. Exo.25.a. *Glo.int.ſ.Gen.1. Glo.int.ſ. Gen.25.*

Vnius anni dicitur Saul, quando regnare cæpit, hoc eſt, humilis tanquam paruulus & lactens. 1.Reg.13.a. *Glo.int.ſ.1.Reg.13*

Datur vnum conſenſu. Gen.2.d. Erunt duo in carne vna. Actor.4.f. multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna.

Virginitas. Vnitas, quia in ſe ducta nihil generat, vt alij numeri dedicata eſt virginitati. *Rup.ſ.Cant.7.*

Binarius.

De binario ſeu dyade, hæc notari poſſunt.

Dynas, quia poſt monadem prima eſt, primus eſt numerus. Hæc ab illa omnipotentia ſolidaria in corporis intelligibilis linea prima defluxit. Ideo & ad vagas ſtellarum & luminum ſpheras refertur, quia hæ quoque ab illa, quæ aplanes dicitur, in numerum ſciſſæ, & in varij motus contrarietate retortæ ſunt. *Macrob.1. de ſomnio Scipio.*

Materia. Dualitas materię diuiſibili tribui ſolet, rebuſque corruptibilibus. Vnde & duo cubiti crepidinis altaris, terrena deſignant, quibus competit binarius Eze.43.d. *Phil.de ſpeciali. ſ. legibus.*

Imperfectio. In Geneſi cum in primo die dictum ſit, & in tertio, & in quarto, & in quinto, & ſexto poſt conſummationem operum ſingulorum. Et vidit Deus, quod bonum eſt, in ſecundo, iuxta *Hie.ſ.Agge.1.*

Hebraicum & Aquilam, Symmacum,& Theodotionem non habetur. Neque enim poteſt ſecundus dies qui numerú facit,qui ab vnione diuidit, quod bonus eſſet Dei ſententia comprobari. Sic quia Darius amator erat coitus,& ſocius draconis, cuius omnis virtus in lumbis eſt:idcirco in ſecundo anno viſio populo cernitur, in immundo numero: & poſt vnionem virginitatis & Paradiſi nuditatem, tunicas ſignificante pelliceas. Agge. 1. a. Dies ſecundus etiam in creatione mundi, dicit diuinorum operum ſecundam diſtinctionem. Gen. 1.

Glo.int.ſ.Gen.1.

Greg.Nyſſ. Cant.1. tom.6.cap.15. — *Concupiſcentia & ira.*

Binario numero ingrediuntur animalia immunda in arcam, vt deſignetur concupiſcentia & ira in homine, ex quibus omnis immundus affectus trahit originem. Binarius enim infauſtus eſt,& malus, & ad materiam pertinens, quæ eſt omnium malorum fons & origo. Ideo ſecunda die non abſque cauſa prætergreſſum eſt ſilentio illud delectabile verbum: Et vidit Deus quod bonum. Hinc quoque maſculus & fœmina dicuntur introducti, quia in vtroque homine vigent immundæ vires, quibus propagantur omnia, ſed in inferiori homine illæ ex materiali natura infectæ dicuntur, in ſuperiori verò per commiſtionem cum illo.

Au.12.con. Fauſt. 15. *Hie.ſ.Ezec.11.* — *Mali in eccleſia.*

Bina quoque animalia immunda inducuntur in arcam, vt deſignentur mali in eccleſia, & ad ſchiſmata faciles,& quodammodo diuiſibiles. Ad binarium enim pertinet quicunque facit diuiſionem in eccleſia.

Glo.int.ſ.Gen.24. *Glo.int.ſ.Exo.26.* *Gre.ſ.1.Reg.2.* *Aug.ſ.10 trac.15.* *Gre.ſ.Eze.ho.16.* *Glo.int.ſ.Gen.45.* *& ſ.3 Reg 6.* — *Præcepta charitatis.*

Bina præterea animalia licèt immunda, in bonum ſumi poſſunt,& deſignare duo præcepta charitatis,per quæ ſeluantur ea ſeruantes intra eccleſiã. Vel potius ſunt imperfecti ipſa præcepta eatenus ſaruantes, quatenus eis ad ſalutem ſufficiat. Gen.6. Eadem præcepta deſignantur duabus inauribus, & armillis,& ſiclis. Gen.24. Item duabus catenulis in rationali pontificis. Et duobus anulis aureis in lateribus altaris. Exo.28.30. Bis tinctus etiam coccus, duplex charitas. Exo.26.a.36.d. Duæ filiæ Annæ vxoris Elcana, infirmos exprimunt, qui ſaluantur per duo præcepta charitatis.1.Reg.2. Duo dies, quibus manſit Chriſtus apud Samaritas, duo ſunt præcepta charitatis, quibus Chriſtus apud nos moratur. Io.4.e. Duo cubiti frontis veſtibuli templi. Eze.41.d. Duo præcepta charitatis, per quæ venitur ad veſtibulú cæleſtis patriæ. Idem deſignant binæ ſtolæ datæ à Ioſeph fratribus ſuiſ. Gen.45. Duo oſtia templi. 3.Reg.6.d Duæ alæ mulieris. Apoc.12.c.

Prædicatores.

Duo Angeli ingreſſi Sodomam, prædicatores deſignare poſſunt, gemina charitate pollẽtes, vel doctrina vtriuſque teſtamenti. Gene 19. Eoſdem deſignant duo filii Iacob contra Sichem,& duo gladij, quibus vtebantur, ſunt verbum Dei,& oratio. Ge.34. Et duo viri occurrentes Sauli, ſunt prædicatores vtroque præcepto charitatis robuſti. 1.Reg.10. Sic bini mittuntur diſcipuli ad prædicandum. Luc.10. Item duo iuuenes Abrahæ. Gen.22. Duæ quoque vaccæ, ſunt prædicatores cum gemina charitate.1.Reg.6. Et duo vbera ſponſæ, prædicatores ex Iudæis & Gentibus. Cant.4.b. Duo vectes altaris, prædicatores vtrique populo prædicantes. Exo.26.f. Et duo diſcipuli miſſi ad pullum & aſinam. Mat.21.a.

Gre.ſ.1.Reg.2.6. *& ſ.Cant.4.* *Glo.int.ſ.Exo.26.* *& ſ.Mat.21.*

Glo.int.ſ.Exo.25. — *Euangeliſtæ. Euangelia.*

Duo circuli in vno latere arcæ fœderis, & duo in alio, ſunt duo Euangeliſtæ vocati ante paſſionem Chriſti, & duo poſt. Exod.25.b.37. Et duo anuli aurei per ſingula latera altaris, ſunt ipſa euangelia. Exo.30.

Cyprian.de Sina & Sion. *Glo int.ſ.Gen 27.* *& ſ.Exo.13. & ſ. Deut.21.* *Ori.ſ. Mat.ho.13. 18. & ſ.Nu.ho.12* *Hila.ſ Mat.can. 20.* *Glo.int.ſ.Mat.13.* *Hie.epiſ. Multum in vtranque.* *Glo int.ſ.Gen.22.* *& ſ.Num.13.* — *Boni & mali.* *Iudæi & Gentiles.*

In duabus tabulis data eſt lex. Exod.31.d. vt ſignificaretur vnitatem populi diuidi in duas partes, partem quæ ſaluatur, & partem incredulam, quæ perit, dicente Angelo ad Rebeccam. Gen.25. Duæ gentes in vtero tuo ſunt,& populus populum ſuperabit, & maior ſeruiet minori. Duæ verò turmæ Iacob, Gentiles & Iudæos adumbrant. Gen.33. Item duo Eunuchi Pharaonis. Gen.40. Et duo Hebræi rixantes. Exo.2. Et duo hœdi, quos Iacob obtulit patri ſuo. Ge.27 peccatores ex duobus populis. Et duo filij miſſi à patre in agrum. Mat.21.c. Præterea duo filij Ioſeph. Ge.41.48. Et duo filij Moſis. Ex.18.a.21. Duo chori laudantium. Nehe. 12.c. Duæ vxores Dauid captiuatæ, ſunt duo populi captiuati à dæmonibus.1.Reg.30. Item duæ vxores, dilecta & odioſa, duo populi. Deu.21.c. Et duo cæci in Hiericho, ſunt Iſrael & Iuda, vel Gentiles & Iudæi. Mat.20. Ad idem referri poſſunt duo filij Ruben. Gen.42. Duo itẽ latrones crucifixi cum Chriſto, Iudæi,& fideles: blaſphemus Iudæi, confeſſor fideles. Vel duæ partes Iudicandorum in iudicio. Mat.27. Duæ meretrices altercantes coram Salomone, eccleſia & ſynagoga. 3.Reg.3. Duo iuuenes ibant cum Abraham ad immolandum filium, quia duo populi conſenſerunt in mortẽ Chriſti. Gen.22.a. Duo viri ferentes botrum, duo populi ante & poſt incarnationem. Nu.13. duæ gentes. Eze.35.c.

Ori.ſ. Mat.ho.30. *Hie.ſ.Mat.24.* *Glo.int.ſ.Mat.14*

Duo in agro, ſunt boni & mali in mundo, vel ſunt ſenſus boni & mali. Duæ verò molentes in mola, ſunt duæ animæ in ſuis corporibus. Vel ſunt ſynagoga & eccleſia de eiſdem ſcripturis terentes farinam præceptorum Dei, vel hæretici & fideles in eiſdem ſcripturis. Duo verò in lecto, ſunt duo corpora ex eadem materia. Mat.24.d. Vel duo in agro, ſunt prædicatores. Duæ molentes occupati ſecularibus. Duo in lecto, continentes non occupati eccleſiaſticis vel ſecularibus.

Baſ.ſ.Pſ.61.

Duo audiuntur loquente Deo ſemel, quia duæ ſunt præcipuæ virtutes Dei erga homines, nempe iuſtitia & miſericordia. Pſ.61. Vel vnum eſt quòd Deus eſt potens,& alterum, quòd eſt iuſtus & miſericors, ita quod tam opus iuſtitiæ, quàm miſericordiæ poteſt executioni mandare per potentiam, quæ ſæpe deficit in hominibus.

Glo.int.ſ. Exo.25. — *Doctrina & opera Chriſti.*

Duo cubiti & ſemis longitudinis arcæ doctrinam & opera Chriſti ſignificant. Exo.25.a.37. Eodem referri poſſunt cubiti altaris thimiamatis & menſæ. Exod. 37. Vel deſignant munditiam & innocentiam.

Binæ

Scientia diuinitatis et humanitatis Christi. Fœlicitas animæ & corporis. Spes fœlicitatis. Binæ ſtolæ quas dedit Ioſeph fratribus ſuis, ſunt ſcientia diuinitatis, & humanitatis Chriſti. Vel ſunt fœlicitas animæ & corporis. Gen. 45. c. Hæc ſunt duplicia quæ poſſidebunt Sancti in terra ſua. Iſa. 61. Singulæ verò ſtolæ, fœlicitatem animæ exprimunt. Apoc. 6. Duæ quoque tabulæ in angulis tabernaculi fœderis, requiem animæ & corporis indicant. Exo. 26. 36. Duo verò cubiti altitudinis altaris thimiamatis, ſpem fœlicitatis animæ & corporis deſignant. Exod. 30. a. *Glo. int. ſ. Gen. 45. Gre. 4. dialog. 25. Glo. int. ſ. Exo. 30.*

Duo teſtamenta. Duo cherubim in propiciatorio, ſunt duo teſtamenta obumbrantia Chriſtum, quorum alterum futuram incarnationem nunciat, alterum factam. Et duo calami in candelabro, ſunt duo teſtamenta, ſub quibus ſcyphi, hoc eſt, ſub vtroque teſtamento ſeruientes. Exod. 25. 27. Idem deſignant duæ baſes ſub tabulis, quæ etiam deſignant Prophetas: itidem duo anguli tabularum. Exo. 26. d. 36. c. In duas partes diuiſum velum templi, duo teſtamenta diuiſa in ſcriptura. Math 27. f. Duæ præterea tabulæ legis, priores quidem quæ fractæ fuere, vetus deſignant teſtamentum, poſteriores verò nouum. Exo. 31. d. 34. Duo cubiti frontis veſtibuli templi, ad vtrunque pertinent inſtrumentum, vel ad literam & ſpiritum, vel ad myſterium forcipis, qua in Iſaia de altari carbo comprehenditur, & defertur ad Prophetæ labia purganda. Ezech. 40. b. Et duo oſtia templi, vtrunque teſtamentum, & duo in eis oſtiola, vtrunque literaliter & ſpiritualiter intelligendum inſinuant. Ezec. 41. d. Duæ quoque oliuæ à dextris & ſiniſtris candelabri, ſunt Moſes & Elias, hoc eſt, Lex & Prophetia, vel Lex & Euangelium. Zach. 4. a. Duo item teſtes Dei, duo ſunt teſtamenta. Apoc. 11. b. Duo lapides in lateribus ſuperhumeralis, deſignant ſpiritum & literam. Exod. 28. Duo menſes, duo teſtamenta, & quia conſtituunt ſexaginta pertinent ad perfectionem ſenarij. Gen. 7. Iudi. 11. g. Duo animalia, in quorum medio cognoſcitur Chriſtus, duo teſtamenta, vel duo latrones. Habac. 3. d. Et duo montes ænei, duo teſtamenta, vnde prodeunt prædicatores. Zachar. 6. a. Duæ alæ mulieris. Apocalyp. 12. c. *Senſus literalis & ſpiritualis. Glo. int. ſ. Exo. 25. Rup. 4. ſ. Exo. 6. Hie. epiſt. ignota volt. q. 6 & ſ. Eze. 40. 41. & ſ. Zac. 4. Glo. int. ſ. Eze. 41. Tert. aduer. Marcion. 4. Aug. ſ. Apoc. ho. 8. Hie. de veſt. ſacer. Aug. q. in Iud. 49 & 18. ciu. Dei. 32. Glo. int. ſ. Apo. 12*

Duplex ſenſus ſcripturæ. Binę metretæ, quas capiebant hydriæ nuptiales, duplicem ſacrę ſcripturę ſenſum deſignare poſſunt. Ioan 2. *Ori. 4. periar.*

Chriſtus & eccleſia. Duo piſces in conuiuio Chriſti, deſignant ſermonem propheticum, & ſermonem in affectibus poſitum. Vel ſermonem de Patre & Filio, vel prophetiam & prædicationem Ioannis Baptiſtę. Vel regnum & ſacerdotium Iudæorum, qui vngebantur. Mat. 14. Ioan. 6. a. Vel Prophetæ & Pſalmi. *Ori. ſ. Mat. can. 14 Hil. ſ. Mat. Can. 14. Au. ſ. Ioan. tra. 24 Glo. int. ſ. Mar. 6.*

Duo lapides in lateribus ſuperhumeralis, deſignant Chriſtum & Eccleſiam. Exod. 28. Et duo melius ſe habentes, quàm vnus, eſt quum quis habet in ſe habitantem Chriſtum, qui ipſum tuetur. Eccleſiaſtæ 4. c. Duo in carne vna, dicuntur Chriſtus & eccleſia. Geneſ. 2. 1. Corinth. 6. d. *Hie. de veſt. ſacer. Amb. epiſt. 17. Glo. int. ſ. Gen. 2.*

Contemplatio & meditatio legis. Duplex gemitus. Duo turtures aut duo pulli columbarum offerebantur in purgatione mulieris à partu, ad deſignandam puritatem, ſimplicitatem & fidelitatem inter coniuges ſeruandam. Fiebat autem purgatio à concupiſcentia conceptus, & ab immundicia originis. Deſignant autem duo turtures contemplatiuam vitam & meditationem legis. Duo verò pulli columbarum, mundiciam & ſimplicitatem, vel motum mentis & corporis. Leui. 5. b. 12. 14. e. Vel deſignant vtræque aues duplicem gemitum, vt cum ad offerenda bona opera non aſſurgimus, noſmetipſos dupliciter defleamus, quia videlicet & recta non facimus, & praue operati ſumus. Duplum autem reſtituere, eſt corpore & animo pœnitere. Exo. 22. 4. Vel fidem & confeſſionem plene exoluere. *Geor. Ven Cant. 2. tom. 3. cap. 16. Glo. int ſ. Leu. 5. Gre. 32. mor. 2. Glo int. ſ. Exo. 22 Glo. int. ſ. Exo. 28*

Duæ oræ ſuperhumeralis, operationem & intentionem ſignificare poſſunt. Exo. 28. a.

Duo annuli rationalis, ſunt iugis memoria cæleſtium. Exo. 28. 38.

Fides de anima & Chriſti corpore. Duo agni per ſingulos dies offerendi, & etiā duo arietes, fidem de anima & corpore Chriſti deſignare poſſunt. Exo. 27. 29. a. Leu. 5. Vel offeruntur duo, quia Chriſtus immolatus eſt pro vtroque populo. *Glo. int. ſ. Exo. 29.*

Humilitas & charitas. Duæ incaſtraturæ in tabulis tabernaculi, humilitatem & charitatem deſignant, per quas quilibet conſtituitur in ædificio eccleſiæ. Exod. 26. b. 36. vt per eas in proſperis & aduerſis maiores, & minores, qui nos in Chriſto præceſſerunt, vel ſecuti ſunt, brachiis charitatis tenentes, ad perfectionis faſtigia tendamus. Ad hæc faciunt duo vncini ſuperhumeralis. Ex. 39.

Confeſſio Patris & Filii. Proprietates Patris et Filii. Duo populi. Cognitio Patris & Filii. Duæ decimæ in vno pane, confeſſionem Patris & Filii in vna ſubſtantia exprimunt, & duo ordines panum in menſa, ſunt diſtinctæ proprietates Patris & Filii. Vel ſunt duo populi in menſa Domini. Le. 24. Duo autem denarii, quos dedit Samaritanus ſtabulario, cognitionem Patris & Filii à Chriſto traditam deſignabunt. Luc. 10. b. *Ori. ſ. Leu. ho. 13. & ſ. Luc. ho. 34.*

Tempus gratiæ. Secundo anno erectum eſt tabernaculum, hoc eſt, tempore gratiæ nobilitata eſt eccleſia. Exod. 40. Ad hunc ſecundum annum pertinet ſecunda veſtium ablutio. Leu. 13. g. Secundo quoque menſe egreſſus eſt Noe de arca. Gen. 8.

Secunda numeratio filiorum Iſrael, eſt introductio ſecundi populi in cælum, reiecto priore. Num. 26. *Ori. ſ. Nu. ho. 25.*

Secundò vocauit Deus Samuelem, vt ſynagogæ ſuperbiam conterendam deſignaret, & Gentilitatis humilitatem ſubleuandam. Vel veteris hominis & vitiorum deſtructionem, noui verò ac virtutum erectionem. 1. Reg. 3. *Gre. ſ. 1. Reg. 3.*

Duo menſes, quibus fleuit filia Iephte virginitatem ſuam. Iudi. 11. g. ad veterem & nouum hominem pertinent. *Aug. q. in Iud. 49*

Ori.ſ.Iſa.ho.1.

Duo ſeraphim.Iſa.6.a. iuxta Origenem,deſignant Filium, & Spiritum ſanctum. Verùm hoc eſt nimium improprie: quia videtur conſtituere Filium & Spiritum ſanctum minores Patre. Vide Seraphim.

Duæ alæ Seraphim,Vide Ala.

Duæ turmæ Iacob,ſpiritualia & temporalia deſignant,quæ gubernat prælatus.Ge.32.Vel ſunt credentes ex Iudæis & gentibus,quos introduxit Chriſtus in cælum.

Glo.int.ſ.Exo.6.

Duplices cibi,qui colliguntur die ſexta,ſunt bona opera,quę valeant ad hanc vitam & futuram.Exod.16. Ad idem referri poteſt duplex pecunia tritici.Gen.43.

Amb. de inſti. vir. — *Corpus & anima*

Duo congregati in nomine Chriſti, ſunt corpus & anima, quæ fiunt vnum. Mat.18. Duo quoque paſſeres,dici poſſunt corpus & anima.Mat.10.

Hil.ſ.Mat.ca.10. Gre.ſ.1.Reg.14. Ori.in diu.ho.10. Glo.int.ſ.Apo.12. — *Actiua & contemplatiua.*

Duæ filiæ Saulis,actiuam & contemplatiuam vitam deſignant,quibus debet pollere prælatus.1.Reg.14.g. Et duo Angeli in monumento Chriſti, deſignant deſideria vitæ actiuæ & contemplatiuæ in anima. Ioan. 20. Duæ item alæ mulieris, actiuam & contemplatiuam innuit.Apoc.12.c.

Ori.ſ.Mat.ho.14. Hil.ſ.Mat.can. 20.21. Hie.ſ.Zac.11. — *Duplex vocatio*

Duo diſcipuli miſſi ad aſinam & pullum.Mat.21.deſignant Petrum miſſum ad circunciſionem, & Paulum ad Gentes. Vel indicant duplicem gentium vocationem,Samaritanorum,& aliorum. Et duo filij Zebedei, duplicem Iudæorum vocationem. Mat.20. Duæ vero virgæ. Za.11.b. vnã vocationem generalẽ omnium gentium ſub Noe:alteram peculiarem Iudæorũ.

Ori.ſ.Mat.ho.33. Hie.ſ.Mat.25. Glo.int.ſ.Mat.25 — *Minor cognitio ſcripturæ.*

Duo taléta tradita ſeruo,deſignant minorẽ ſcripturę cognitionem, & quæ literam parum tranſcendat.Ea verò duplicat in Euangelio, quæ in lege didicerat, qui & ſcientiam & opera præſẽtis vitę & futurę beatitudinis typos intellexit.Mat.25.b.Vel ſunt intellectus& operatio.

Dupli ad ſimplum proportio eſt inter Chriſtum & nos, in hoc quòd ſimplici morte ſua duplicem noſtram curauit,& ſimplici reſurrectione animam & corpus ſuſcitauit.

Gre.ſ.1.Reg.6. Hie.ſ.Iſa.7.

Duo renes vituli vel arietis.Exo.29. Leu.3.8.Vide Renes.

Duabus ingreditur viis,qui intentionem habet ad Deum,& ad terrena.Eccleſ.1.2.

Hie.ſ.Iſa.51.

Duæ caudæ titionum,ſunt ſapientia ſecularis & ſermo hæreticus. Iſa.7.a. Et duo montes æneï,vnde prodeunt quadrigæ,ſunt ſuperbia & ſecularis potentia.Zach.6.a.

Ori.ſ.Luc.ho.3.

Duo mala occurriſſe dicuntur Hieruſalem,& tamen enumerantur quatuor, nempe vaſtitas,& contritio, fames,& gladius,quia vaſtitatem ſequitur contritio, famem & gladium interitus.Iſa.51.f.

Glo.int.ſ. Exo.26.

Duas tunicas dicitur habere,qui colere vult veterem & nouum hominem,& duobus Dominis ſeruire.Luc.3.

Binæ baſes ponuntur in ſingulis tabulis propter conſenſum propheticæ atteſtationis, & prædicationis.Exo.26.b.

Glo.int.ſ.1.Reg.1. — *Conuerſio & gratia.*

Duæ vxores Elcana,deſignant conuerſionem,& gratiam ſecundum ſuorum nominum interpretationem.1.Reg.1.a.

Glo.int.ſ.3.Reg.5. — *Ieiunium & oratio.*

Duo menſes,quibus cæſores lignorum erant domi, ſunt ieiunium, & oratio.Menſis verò quo cædebant ligna,eleemoſyna.3.Reg.5.d.

Glo.int.ſ.3.Re.17. — *Crux.*

Duo ligna quæ colligebat mulier,crucem Chriſti deſignant.3.Reg.17.b.

Glo int.ſ.2.Par.9

Duo leones in ſolio Salomonis, patres vtriuſque teſtamenti animo fortes ſibi & aliis dominantes.2.Par.9.d.

Glo.int.ſ.Eze.1.

Duæ pennæ animalium tegentes corpora,ſunt timor & pœnitentia, quæ ab omnipotentis Dei oculis mala præterita abſcondunt.Eze.1.c.

Glo.int.ſ. Mat.6.

Duo Domini,quibus nemo poteſt ſeruire, ſunt vitia,& virtutes, vita cæleſtis & terrena, Deus & diabolus.Mat.6.c.

Glo.int.ſ. Apo.13.

Duo cornua beſtię ſimilia agni,ſimulatio hypocritarum & Antichriſti.Apoc.13.c.

Rup.4.ſ.Ioan.

Duæ iniquitates Iſrael fuerunt,quando Barabbam ſibi dimitti, Chriſtum autem crucifigi petierunt,bonum reprobantes,& malum eligentes.Hoſe.10.c.

Duo dies, quibus manſit Ieſus apud Samaritanos. Ioan.4.f.ſunt duo præcepta charitatis. Vel tempus vitæ præſentis & futuræ.

T*ernarius.*

Rup.7.de diuin. offic.14. Macrobius 1. de ſom.Scipionis. Geor.Ven.Cant.1. tom.3.cap.2. Ariſt.1.de cælo & mundo 1. Aug.1.de Muſic.

De ternario hæc ferè habentur inſignia. Ternarius enim inſignis habetur, pro eo, quòd imparium,& eorum,qui præter vnitatem nullam aliam recipiunt ſectionem, primus eſt numerorùm. Geometrici quoque corporis ab impari prima planicies in tribus lineis conſtat. His enim trigonalis forma concluditur. Primo etiam ternario numero contingit, vt inter duo ſumma medium, quo vinciretur, acciperet. In numero enim ternario eſt principium, medium, & finis. Vnde & tria ſunt omne: & trina eſt in corporibus dimenſio, & tria in ſacrificiis offerebantur,vt deſignarent principium,medium & finem in Deum eſſe referenda.

Ori.ſ.Gen.ho.8.

Tertia dies apta fit ſacramentis.Nam & populus quum exiſſet de Ægypto,tertia die obtulit ſacrificium Deo, & in die tertia purificatur,& reſurrectionis dominicæ tertia eſt dies.Et tertia die Abraham peruenit ad montem,vbi ſacrificaturus erat filium in myſterio.Gen.22.

Ori.ſ.Leu.ho.8. Glo.int.ſ. Gen.38. — *Myſterium Trinitatis.*

Tres viri apparentes Abrahę diuinarum perſonarum Trinitatem deſignauerunt.Et tria ſata ſimilæ Gen.18.a.Et tres putei, quos fodit Iſaac, quorum tertius dictus eſt latitudo, deſignans notitiam Trinitatis. Gen.26. Tertio die erat grauiſſimus dolor vulnerum circunciſorũ,vt deſignaretur difficultas credendi myſteriũ Trinitatis. Ge.34. Et tres menſes,poſt quos

Confeſſio Trinitatis.

deprehenſa eſt Thamar eſſe grauida, cognitionem Trinitatis deſignant, pro qua accuſantur Iudæi credentes à non credentibus. Et tres filij Iudæ, ſunt confitentes Trinitatis myſterium. Gen. 38. Tres etiam dies ipſam Trinitatem deſignant. Gen. 30. f. Exo. 3. 15. 19. Ionæ 3. b. Vnde in tribus diebus excitat Chriſtus templum, hoc eſt, virtute Trinitatis. Ioan. 2. d. Tres propagines eandem Trinitatem deſignant. Gen. 40. Et tres decimæ ſimilæ. Leu. 14. Et triplex funiculus. Eccl'æ 4. c. Et tres thalami. Eze. 40. b. Et tres didrachmæ, & ſicli. Leu. 27. a. Ter in anno apparere coram Domino, eſt confiteri Trinitatem. Deu. 16. d. In tres partes diuiditur prouincia, ob cõfeſſionem Trinitatis. Deu. 19. a. Tertia etiam generatio, eſt fides Trinitatis. Deu. 23. b. Tres bilibres hordei dantur denario vno. Apo. 6. b. quia ad ſalutem oportet habere fidem Trinitatis. Tertio ſe expandens Elias ſuper puerum ſuſcitandum. 3. Reg. 17. e. myſterium Trinitatis deſignauit. Viduę enim filium, id eſt, populum Gentium nec ſolus Pater ſine Filio, nec Pater & Filius, ſine ſpirituſancto, ſed tota Trinitas ſuſcitauit. Hoc etiam in ſacramento baptiſmatis demonſtratur, dũ tertia vice vetus homo mergitur, vt nouus ſurgere mereatur. Tribus menſibus abſconditus eſt Moſes, in menſura fidei ſanctæ Trinitatis. Exo. 2. a. Tres vituli, quos obtulit Elcana, confeſſionem ſanctæ Trinitatis per vitulos labiorum factam deſignant. 1. Reg. 1. d. Tria ſigna data Moſi. Exo. 4. Tertia tribus electa eſt in ſacerdotium, ob Trinitatis confeſſionem. Exo. 6. Tres calami in ſingulis lateribus tabernaculi, deſignant fidẽ Trinitatis ante & poſt incarnationem Chriſti. Exod. 25. 37. Et tres cubiti altitudinis altaris. Exo. 27. a. 38. Tertia generatione intrant infideles in eccleſiam Dei, hoc eſt, per fidem Trinitatis. Exod. 38. Deu. 23. c. Eandem fidem Trinitatis deſignant tres dies, quibus latuerunt exploratores in domo Rahab. Ioſue 2. c.

Glo. int. ſ. Ioan. Gre. ſ. Eze. ho. Iſyc. ſ. Leu. 14. Glo. int. ſ. Deu. 18. 23. & ſ. Apo. Aug. ſer. 201. Glo. int. ſ. Exo. & ſ. 1. Reg. 1. Ori. ſ. Gen. ho. 5. Glo. int. ſ. Exo. Hie. ſ. Ioan. 3. & ſ. Pſ. 85. Ber. ſer. paruo.

Multiplex autem ponitur Trinitas. Nam eſt Trinitas creatrix, Pater, Filius, Spirituſſanctus ex qua cecidit Trinitas creata, memoria, ratio, & voluntas. Eſt & Trinitas, per quam cecidit, nempe per ſuggeſtionem, delectationem, conſenſum. Eſt & Trinitas, in quam cecidit, videlicet impotentia, cæcitas, immunditia. Rurſus Trinitatis quæ cecidit, ſingularem tripartitus eſt caſus. Memoria cecidit in tres ſpecies cogitationum, affectuoſas, oneroſas, ocioſas. Ratio in triplicem ignorantiam, boni & mali, veri & falſi, commodi & incommodi. Voluntas in concupiſcentiam carnis, concupiſcentiam oculorum, ambitionem ſeculi. Et Trinitas, per quam reſurgit, fides, ſpes, & charitas, quæ trimembras habent diuiſiones. Etenim fides præceptorum, ſignorum, promiſſorum, eſt ſpes veniæ, gratiæ, gloriæ, & eſt charitas de corde puro, conſcientia bona, & fide non ficta.

Credentes myſterium Trinitatis

Tres digiti Dei. Iſa. 40. c. magnam eius potentiam, qua creauit & ſuſtẽtat terram, deſignare (videntur.

Hie. ſ. Iſa. 40. Phil. de Abraham

Tres greges iuxta puteum, deſignant fideles credentes myſterium Trinitatis, & diuinam expectantes doctrinam. Gen. 29. a. Et tres viri apparentes Abrahæ, ſic ſe habent, vt per primũ deſignentur colentes Deum propter ſeipſum amore amicitiæ, per ſecundum colentes eum vt beneficum & Deum, quibus etiam Deus benefacit, per tertium colentes eum vt Dominum, timore videlicet pœnæ, quos etiam Deus auerſatur. Gen. 18. a.

Inuocatio Trinitatis.

Ter infundens aquam Elias ſuper holocauſtum. 3 Reg. 18. deſignauit inuocationem Trinitatis, quæ fit in baptiſmo.

Baſi. ho. de baptiſmo.

Virtutes theologicæ.

Tres menſes, quibus manſit arca fœderis in domo Obededom. 1. Par. 13. d. fidem, ſpem, & charitatem deſignant. Et tres cubiti altitudinis baſis æneæ, ſuper quam ſtetit Salomon, docent nos fidem ſanctę Trinitatis, quum fide, ſpe & charitate tenere debere. 2. Par. 6. b. hoc triduo orauit Iudith. Iud. 12. b. Eaſdem deſignant tres filiæ Iob, quæ virtutibus, ſeu donis Spiritusſancti copulantur. Iob. 1. a. Item tres thalami. Ez. 40. b. Et tres ordines lapidum in templo. 3. Regum 6. d. Et tres columnæ in vtroque latere atrii, prædicatores his virtutibus ornati. Exod. 27. c. 38.

Glo. int. ſ. 1. Par. 13. & ſ. 2. Par. 6. & ſ. Iudith. 12. Gre. mor. 1. 28. ſ. Ezec. ho. 16. Glo. int. ſ. Exo 27 & ſ. 3. Reg. 6.

Tres ætates.

Trima vacca, & capra, & aries, quæ mactauit Abraham. Gene. 15. deſignarunt tres ætates vſque ad legem datam, primã ab Adam vſque ad Noe: ſecundam à Noe vſque ad Abraham, tertiam ab Abraham, vſque ad Legem. Vel deſignarunt quòd tempore Dauid futuri erant reges. Vel quòd tertio tempore gratia reuelata eſt. Vel deſignant myſterium Trinitatis. Tres etiam propagines, quas vidit pincerna Pharaonis, & tria camiſtra piſtoris. Gen. 40. tria tempora deſignant, ante legem. Gẽmæ autem propaginum, ſunt Sancti in lege florentes, in gratia fructificantes, & populum gratum Deo exhibentes. Vel tres propagines ſunt coniugati, continentes, & rectores in Eccleſia, tribus autem temporibus apparere cum Domino eſt in triplici ætate colere Deum. Exo. 38. Tertia hora operariorum. Mat. 20. a. computatur à Noe vſque ad Abraham. Tres dies, quibus peruenit Abraham ad locum ſacrificii, deſignant trium legum tempora. Ge. 22. Et via trium dierum, eſt triplex tempus trium legum. Exo. 3. ſicut & tres anni ficus. Luc. 13.

Aug. 15. ciu. Dei. 24. & ſ. Pſ. 103. Glo. int. ſ. Gen. 40. Glo. int. ſ. Mat. 20 Gre. ho. 31.

Reſurrectio Chriſti. Sepultura Chriſti.

Trium dierum via in ſolitudinem, typus eſſe poteſt Reſurrectionis Chriſti. Exo 3. 19. d. 11. Et tres dies, quibus Ionas fuit in ventre ceti. Mat. 12. Ionæ 2. a. Tempus ſepulturæ Chriſti deſignant. Tertia dies, qua factæ ſunt nuptiæ in Cana Galilææ. Ioan. 2. a. Reſurrectionẽ Chriſti ſignificat, vel vltimam ætatem è tribus, quæ eſt tempus gratię. Tertia die fit mundatio immundi, hoc eſt, per fidem Reſurrectionis Chriſti. Nu. 19. c.

Glo. int. ſ. Exo. 3. Aug. de verbis Domini. 12. Rup. ſ. Ioan. 2. Epiph. ho. 2. contra hær. tom. 1. Cyr. 2. ſ. Ioan. 26.

Partes pœnitentiæ.

Trium dierum via, deſignat tres partes pœnitentiæ. Exo. 3. Idem deſignant tres cubiti altitudinis Altaris Exod. 27. 28. Et tres hœdi, & tres tortæ panis, indicant pœnitentiam cordis, oris & operis. 1. Reg. 10.

Glo. int. ſ. Nu. 19. Gre. ſ. 1. Reg. 10.

Gre.24. mo.12.18.

Tribus vicibus operatur Deus in electis dolorem & conſolationem. Iob.33.d. Nempe in conuerſione, in probatione, & in morte, quia per tria hæc & duris prius ſtimulis mœroris afficitur homo, & magis poſtmodum ſecuritatis gaudiis refouetur.

Hie.ſ.Iob.1. Hil.ſ. Mat. Can. 13. — *Lex prophetia. Euangelium.*

Tres filiæ Iob, legem, prophetiam & euangelium ſignificare poſſunt, quæ ſunt à Deo ceu filiæ. Iob.1.a. Idem deſignant tria ſata farinæ. Mat. 13.e. Et tres thalami in vno latere domus Domini. Ezec.40.b.

Glo.int.ſ. Exo.25. — *Diuerſi gradus in eccleſia. Tria tempora.*

Tres ſcyphi, & ſphærulæ, & Filia in candelabro Sanctuarij. Exo.15.d.37.c. diuerſos ſtatus deſignant in eccleſia. Item tria tempora, ante legem, ſub lege, ſub gratia. Ad hæc tempora referri poteſt, quod tribus diebus traditi ſunt cuſtodiæ Fratres Ioſeph, Gen.42.c.

Aug.4. in Nu.33. Amb.de inſti. vir. — *Anima. Spiritus, anima, caro.*

Ternarius ſæpe ad animam refertur, propter tres eius præcipuas potentias. Vnde qui tertio die non mundatur, non mundatur ſeptimo. Num.19.c. Quia ſi non mundatur anima, non mundatur corpus. Porrò tres congregati in nomine Domini ſunt Spiritus, anima & caro in obſequium Dei concurrentes. Mat.18.c.1. Theſſa.5.d.

Ori.4. Periar. 2. Hie. Epi ſ. ignoto vultu & ſ. Ezec. 40. — *Senſus ſacræ ſcripturæ.*

Ternæ metretæ, triplicem ſacræ ſcripturæ ſenſum deſignare poſſunt. Ioan.2.a. Vnde & deſcripta tripliciter dicitur ſapientia, propter triplicem ſacræ ſcripturæ ſenſum. Prouerb. 22.c. Et tres thalami hinc & inde in porta aquilonari templi. Ezec.40.c. deſignant quòd tam litera quàm ſpiritus, & vtraque intelligentia, nempe hiſtoriæ & tropologiæ, Trinitatis ſacramenta contineat.

Dies iudicij.

Tertius dies, quo igne abſumitur ſacrificium. Leu.7.b. deſignat diem iudicij. Vel ſcripturam præter duo teſtamenta.

Glo.int.ſ.Gen. 40.

Tertius etiam dies natalicius Pharaonis, quo pincerna liberatur, & piſtor ſuſpenditur, diem indicat iudicij. Gen.40.d.

Ori.ſ.Ioſue.ho.3. — *Imperfecti. Fides Trinitatis implicita.*

Tres tribus remanentes trans Iordanem. Ioſ.1.c. deſignant imperfectos, qui ad altiora non valent aſcendere. Item fidem Trinitatis antiquorum patrum imperfectam, nec dum ſatis explicitam.

Gre.ſ.1. Reg.1. — *Opera prædicatoris.*

Tres vituli, quos obtulit Elcana, ſic ſe habent, vt duo deſignent duas prædicatoris operationes erga proximum: nempe vt eum auertat à malo, & conſeruet in bono, & tertiam, vt ſeipſum ad interiora reuocet. 1.Reg.1.d.

Tres modij farinæ, quos etiam obtulit Elcana. 1.Reg.1.d. deſignant præparationem ad prædicationem: quæ fiat peccatoribus ad conuerſionem iuſtis ad perſeuerantiam, & ipſis prædicatoribus ad contemplationem. Vel vnus modius eſt pro conuerſione peccatoris, alter pro diſciplina coniugati, tertius pro excellenti puritate continentis.

Gre.ſ.1.Reg.10. 14. — *Fortes. Prædicatores.*

Tres filij Annę vxoris Elcana. 1.Reg.2.d. deſignant eos, qui fortia operantur pro fide Trinitatis. Et tres viri inuenientes Saulem, ſunt fortes contemplatiui, qui perfecti ſunt in cuſtodia cogitationis, locutionis & operis. 1.Re.10.a. Et tres filij Saulis, ſunt prædicatores defendentes fidem ſanctæ Trinitatis, vel deſignant macerationem corporis, circumſpectionem mentis, & ſimplicitatem intentionis. Vel fortitudinem operis, virtutem charitatis, & affluentiſſimam gratiam prædicationis, quæ in prædicatoribus eſſe debent. 1.Reg.14.g. Tres autem diſcipuli in transfiguratione aſſumpti, deſignarunt electos ex Sem, Cham, & Iaphet. Mat.17.a.

Hila.ſ.Mat.Can. 17. — *Electi.*

Amb.1.de Cain.8. Glo.int.ſ. Gen.22. & ſ. Eſther.5. Aug. epiſtola 119. — *Omni tempore agendæ gratiæ. Tempus gratiæ, & reſurrectionis.*

Tertio die obtulit Abraham ſacrificium. Gen.22.a. deſignans præterito tempore, præſenti & futuro agendas eſſe gratias Deo, aut cum fide Trinitatis. Vel primus dies fuit proditionis Iudæ, quarta videlicet feria, ſecundus capturæ, feria quinta, tertius crucifixionis, in paraſceue. Tertius etiam dies eſt tempus gratiæ & reſurrectionis. Eſter.5.a. Tertius quoque menſis, quo data eſt lex, tempus gratiæ deſignat. Exo.19.a.

Gre.ſ.1.Reg.2. — *Perfecta dilectio Dei.*

Ter vocatus à Domino Samuel. 1.Reg.3.a. deſignat tria in dilectione Dei debere concurrere: nempe vt diligatur ex toto corde, ex tota anima, ex tota virtute. In corde eſt conſilium, in anima voluntas, in virtute, amoris affectio. Ter quoque eſt vocatus à Domino, quia dum ordo prædicatorum rudis adhuc eccleſiæ ad ſuperna ſe ſtudioſè extendit, & veritatem de ratione conſilij, & bonitatem de electione voluntatis, & verum gaudium appetiit de intentione affectionis. Ter etiam ad Eli vocatus acceſſit: quia de omni appetitu ſuo ſacram ſcripturã meditationis feſtinatione conſuluit. Ter item quòd non vocaretur, audiuit, quia meditando didicit, quòd patres noſtri ad eruditionem noſtram ſacra nobis eloquia tradiderunt, & tamen dona nobis ſpiritualia dare non poſſunt. Ter etiam dormiuit, primò, quia dum cognoſcendæ veritati animum intendit, magna conſilij ſubtilitate erronea euenta reprobauit. Secundò, quia cùm conditorem diligere ex tota mente didicit, magna apud ſe quiete diſpoſuit, vt bonis quæ cuperet, aliqua reproba non miſceret. Tertiò, vt dum ſupremum gaudium de diuina contemplatione perciperet, vnam lætitiam reprobare conſulta mente potuiſſet.

Gre.ſ.1.Reg.11.

In tres partes diuiſus populus aduerſus hoſtes. 1.Reg.11.c. deſignat commendationem ieiunij à lege, Prophetis & Euangelio.

Amb.de viduis. Glo.int.ſ.3.Reg. 18. — *Tempus prædicationis Chriſti. Defectus fidei Trinitatis.*

Tres Anni famis, deſignant tempus prædicationis Chriſti, vel defectum fidei ſanctæ Trinitatis. 3.Reg 17.a.18.a. Ad idem faciunt tres anni, in quibus Dominus quęrebat fructũ in ficu, quæ erat ſynagoga. Luc.13.b. Tres etiam dies tenebrarum Ægypti. Exo.10.f. Exprimunt ignorantiam Trinitatis in mundo.

Gre.ſ.1.Reg.13. Ori.ſ.Iob.1. — *Dæmones.*

Tres cunei Philiſthinorum. 1.Reg.13.d. deſignant dæmones impellentes ad negligentiam cordis, ad effrenationem oris, ad audaciam peruerſi operis. Iidem erunt tria cornua, vel tres turmæ Chaldæorum. Iob 1.d. Cum tribus etiam regibus veniens, Chodorlahomor. Ge.14.a.

eſt diabolus

eſt diabolus cum concupiſcentia carnis, concupiſcentia oculorum,& ſuperbia vitæ veniens ad tentandum.

Triduo ſuſtinentes turbæ Chriſtum. Mat.15.d. Marc.8.a. ſunt confitentes filium Dei, & paſſioné,& reſurrectionem eius:vel ſunt ieiunátes triduũ paſſionis eius:vel credentes in tripliciici lege,naturali,ſcripta,& gratię,vel prima dies eſt timoris:ſecũda pietatis:tertia rationis.

Hil. ſ. Mat. can. 15. Aug. 83. q. 61. Ber. ſe. 1. ſ. miſereor

Tres portæ in qualibet plaga Hieruſalem cæleſtis. Apoc.21.d.admonent,per fidem Trinitatis,& tres virtutes theologicas in eam eſſe ingrediendum.

Aug. epiſt. 119. Rup. 7. de diui. offi. 14.

Triduum mortis Chriſti crucifixi, inſtruit primum quidem diem eſſe crucis in præſenti vita, ſecundum quietis in ſpe,tertium reſurrectionis in futura vita: ad propitiationem Sanctæ Trinitatis.

Tria ſata farinæ,deſignant dilectionem Dei in toto corde, tota anima,& tota virtute. Vel fructum centeſimum,ſexageſimum,& triceſimum. Vel Noe,Danielem,& Iob. Vel tres filios Noe,in quibus includuntur omnes gentes. Mat.13 e.

Aug. q. in Euan. 12. & ſ. Ioan. tra. 9.

Extenſio peccati.

Terni menſes, quibus viciſſim laborabant cæſores lignorum. 3. Reg. 5. c. deſignant exercentes ſe in oratione,Eleemoſyna,& ieiunio.

Tertia & quarta generatio,vſque ad quas Deus reddit iniquitatem patrum. Exo.20.a Deu.5.a.deſignant extenſionem peccati in multos. Vel poteſt ita ſumi. Vt tertia generatio ſit cum peccatum opere completur,quarta verò,cum quis gloriatur de peccato.

Glo. int. ſ. Deu. 5.

Tripliciter fornicatur Hieruſalem,cùm quis peccat ſpiritu,anima, & carne. Eze.16.

Tres paſtores ſucciſi in menſe vno. Zac.11.b. dici poſſunt in aliqua trium perſonarum errantes. Vel fuerunt Moſes,Aaron,& Maria.

Ori. ſ. Ezec. ho. 7. Hie. ſ. Zacha.

Tertius ponitur Iſrael, inter Ægyptum & Aſſyrium, vt oſtendatur omnes Gentes in eccleſia cōpulari. Iſa.19.d.

Quaternarius.

De quaternario,quem tetractin phim appellant,multæ perfectiones dicuntur. Ipſe enim denarij abſolutiſſimi omnium cauſa & fons dici poteſt. Quod enim actu eſt denarius, hoc quaternarius potentia eſſe videtur. Si igitur ab vnitate vſque ad quaternionem deinceps cōponantur numeri,denarium conficient,qui eſt immenſitatis numerorum terminus:ad quem ceu metam circumaguntur,& ſe reflectunt. Quin & muſicas ſymphoniarum rationes idem quaternarius continet,videlicet diateſſaron, diapente, diapaſon: quibus concentus fit abſolutiſſimus. Nam diateſſaron proportionem habet ſuper tertiam. Diapente ſeſqualteram,diapaſon duplam: ſuper tertia eſt in quatuor ad tria ſeſqualtera in tria, ad duo. Dupla in duo ad vnum,aut quatuor ad duo. Quadrupla verò in quatuor ad vnum. Eſt & alia vis quaternarij, dictu cogitatuque miranda. Primus enim hic ſolidi naturam oſtendit, cum præcedentes numeri incorporeis rebus dicati ſint. Nam in vnitate cenſetur punctum, quod vocant geometræ,in binario linea,ea eſt longitudo ſine latitudine,quæ vbi acceſſit,fit ſuperficies ad ternarium pertinens. Hæc quo minus ſit corpus natura ſolidum, vna deſtituitur altitudine, qua iuncta ad ternarium,fit quaternarius. Præterea primus numerorum quatuor, quadrangulus eſt pariter par, menſura æquabilitatis ac iuſtitiæ. Ipſe quoque totius cæli mundique generationi dediſſe videtur initium. Nam quatuor elementa, ex quibus Vniuerſum hoc conditum eſt, tanquam à fonte manarunt à numero quaternario, atque adeò hæc quatuor, quibus annus diſtinguitur, tempora, vnde animantes plantæque proueniunt, ſcilicet hyems, ver, æſtas & autumnus.

Phi. de mundi opifi. & de vita Moſis.

Macrob. 1. de ſomnio Scipionis.

Quatuor ſunt iudiciariæ potentiæ in rebus exiſtentibus. Intellectus,diſciplina,opinio,ſenſus, quatuor iuſſit ſummus moderator eſſe fundamenta perfectiſſimæ,æternæ,& inconcuſſę legis,quatuor videlicet euangelia. Quatuor etiam angulis artifices naturam imitantes conſumant ædificia, vt firma ſint.

Geor. Ven. Can. 1. tom. 3. cap. 13. & Cant. 3. tom. 8. modul. 1.

Etſi Deus ternario gaudet numero, diffunditur tamen in creata per quaternarium. Ideo per elementa quadrifaria ſuprema, inferiora & media conſonantiſſimo numero diſtribuit, diuidens machinam hanc in quatuor mundi partes: Eurum,Zephyrum, Auſtrum, & Boreã, & cælum per illas triplicitates,igneam, aeream,aqueam,& terream. A quo cælo quatuor tēpora, ver, æſtas, autumnus, & hyems, vnde fauor ad quadruplicem ſubſtantiam corpoream, vegetabilem, ſenſitiuam & rationalem. Quam ſubſequuntur quatuor corporeæ qualitates, calidum,frigidum,humidum, atque ſiccum. Item quadruplex quantitas,punctum, longitudo, latitudo, profunditas. Quadruplex etiam motus,aſcenſus,deſcenſus, progreſſus, & circulus. Animus quoque noſter quadrariam vim à ſupernis ſuſcipit, intellectualem, rationalem,animalem,& ſpiritum omnia illa connectentem. Quatuor ſunt etiam virtutes,quas cardinales appellant.

Geor. Ven. Cant. 1. tom. 3. cap. 12.

Incarnatio.

Quartus annus fructus pomorum nouæ arboris,qui offerendus erat Deo. Leu.19.c. deſignat aduentum & incarnationem Chriſti. Quarto autem menſe ſtetit Ezechiel iuxta fluuiũ Chobar. Ezec.1.a.vbi deſignatur Chriſtus, qui cum corpore humano ex quatuor elementis conſtituto venit ad baptiſmum. Per quatuor etiam animalia,Chriſti diſpenſatio ſignificatur. Per leonem quaſi rex oſtenditur,per vitulum,veluti ſacerdos,imò potius ſacrificium. Per hominem, tanquam propter nos homo factus, per aquilam, vt qui ſpiritum viuificantem, & ſemper omnes deuolantem impartiatur.

Glo. int. ſ. Leui. 19. Ori. ſ. Ezec. ho. 1. Aretas ſ. Apoc. 4

Ori. ſ. Mat. c. 14. Hil. Mat. can. 12. — *Quies poſt tentationes. Tempus iudicij.*

Quarta vigilia noctis eſt appropinquans quies poſt tentationes, vel eſt aduentus Chriſti ad iudicium, vt prima ſit in lege, ſecunda in prophetis, tertia in carne paſſibili. Mat. 14.

Aug. ſ. Pſ. 93. — *Sancti.*

Quarta ſabbati, eſt quarta feria, qua facta ſunt luminaria, deſignans Sanctos illuminatos: qui lucent vt luminaria in firmamento. Pſ. 93. in titul.

Amb. de Paradi. Hie. ſ. Ezec. 1. Aretas ſ. Apoc. 4. Glo. int. ſ. Exod. 25. a. Hie. ad Ruſticum, & ſ. Zach. 6. Hie. ſ. Zac. 1. — *Euangeliſtæ & Euangelia. Doctores.*

Quatuor flumina ab vno Paradiſi fonte manantia, deſignant quatuor Euangeliſtas à Chriſto inſtitutos. Gen. 2. b. Quatuor etiam animalia, quæ vidit Ezechiel, ad quatuor Euangeliſtas referuntur. Ezec. 1. b. Apoc. 4. Et quatuor circuli aurei arcæ. Exo. 25. a. ſunt quatuor Euãgeliſtæ, quorum duo ponuntur in latere dextero, Matthæus & Ioannes vocati ante paſſioné, duo in ſiniſtro, Marcus, & Lucas, vocati poſt paſſionem. Quatuor autem digiti coronæ menſæ, ſunt quatuor Euangelia, quia digitis ſcribimus. Item quatuor ſcyphi candelabri. Ibid. b. d. Et quatuor anuli æneí. Exod. 27. a. Quatuor initia vaſis lintei, quod vidit Petrus. Act. 10. b. quatuor deſignant Euangelia. Et quatuor oues reddendæ pro vna. Exod. 22. a. ad quatuor Euangelia referri poſſunt. Quatuor autem quadrigæ apud Zachariam 6. a. ad literam quidé, ſunt quatuor regna, Chaldaicum, Perſicum, Macedonium, & Romanum. Myſtice veró deſignant quatuor Euangeliſtas, & prædicatores Euangeliorum. Et quatuor fabri deſtruentes quatuor cornua. Zach. 1. d. ſunt doctores ſacri, & quatuor Euangeliſtæ, qui oppreſſum Iſraelem, ſenſum videlicet videntem Deum, & Iudam Dominum confitentem, & Hieruſalem viſionem pacis, in priſtinam ſedem reſtituant. Et quos vitiorum gentes diſperſerant de eccleſia, per prædicationem Euangelij retrahunt ad ſalutem. Et quatuor cornua altaris ſunt quatuor Euangelia per quatuor mundi partes prædicata. Exod. 29. b. Ezech. 43. e. Quatuor columnæ, ſunt quatuor euangeliſtæ, ſeu fides Euangeliorum. Exo. 26. f. 27. c. 36. d. 38. c.

Glo. int. ſ. Gen. 2. Hie. ſ. Zac. 1. & de veſte ſacerdot. & ſ. Mat. 2. Gl. ſ. int. Exo. 28. — *Virtutes cardinales.*

Quatuor etiam flumina, ſunt quatuor virtutes cardinales. Gene. 2. b. Et quatuor ſcyphi in haſtili candelabri. Exod. 25. d. 37. d. Quatuor autem cornua per quatuor angulos Altaris, ſunt quatuor virtutes per quatuor mundi partes dilatatæ. Exo. 29. a. 38. a. Quatuor fabri deſtruentes quatuor cornua. Zach. 1. d. ſuntquatuor virtutes, ædificationem diaboli & vitiorum deſtruentes. Quatuor ordines lapidum in rationali. Exo. 28. c. 39. b. deſignant quatuor virtutes cardinales cum Theologicis. In quatuor autem ordinibus ſunt terni lapides. i. in principalibus virtutibus eſt fides Trinitatis. Eaſdem autem virtutes deſignant quatuor baiuli paralytici. Mar. 2. c.

Angeli.

Quatuor columnæ continentes velum tabernaculi, ſunt poteſtates cæli quatuor virtutibus fortes. Exod. 26. f. 36. d.

Charitas.

Quatuor cubiti latitudinis cortinarum & ſagorum tabernaculi, deſignant amplitudinem charitatis, quæ eſt per quatuor Euangelia. Exo. 26. a. 36. a.

Hie. ſ. Eze. 1. — *Virtutes animæ.*

Quatuor animalia in viſione Ezechielis ad quatuor animæ vires referri poſſunt, vt vitulus deſignet concupiſcibilem in hepate, leo iraſcibilem in felle, Homo eſt rationalis in cerebro, Aquila veró eſt Syntereſis ſuprema. Eze. 1. b.

Glo. int. ſ. Exo. 22. Glo. int. ſ. Gen. 47 — *Pœnitentia. Corpus.*

Quatuor oues redduntur pro vna ſublata. Exo. 22. a. hoc eſt, pœnitentia totius vitæ, quæ quatuor temporibus agitur, vel corpus affligendum quod quatuor elementis, & quatuor humoribus conſtat. Ad hęc refertur quæcunque alia reſtitutio quadrupli, ſolet enim quaternarius attribui corpori propter elementa.

Conuerſatio bona.

Quatuor partes fructuum datæ ſunt Ægyptij, in cibum. Gen. 47. f. vt deſignetur in hac vita ſecundum vniuſcuiuſque facultatem laudabiliter eſſe conuerſandum. Quarta etiam pars Hin. Exo. 29. g. ad bonam conuerſationem huius vitæ refertur.

Hie. Ruſtico. & ſ. Iſa. 11. Aug. 4. ind. 49. & 83 q. 56. & de vnit. Eccleſiæ. 10. & ſ. Ioan. tract. 118. Glo. int ſ. Mar. 2. & ſ. Exo. 25. 26. & ſ. Iudi. 21. — *Quatuor mundi partes.*

Quatuor initia vaſis lintei. Act. 10. b. deſignant quatuor terræ partes, vnde ſaluandi colliguntur. Quatuor diebus plangebant filiam Iephte. Iud. 11. g. quia per quatuor mundi partes, eſt pœnitentia in eccleſia. Quatuor vnguli arcæ & altaris, quatuor ſunt mundi partes. Exod. 25. a. 26. f. 37. a. Item quatuor partes veſtimentorum Chriſti. Ioan. 19. d. Et quatuor portantes paralyticum Mar. 2. a. A quatuor ventis congregantur electi, ſicut & à quatuor plagis caſtrametabantur filij Iſrael. Mat. 24. c.

Ori. ſ. Matt. ho. 30 Hie. ſ. Eze. 1. & de veſte ſacerd. — *Quatuor tempora. Compoſita ex elementis.*

Quatuor rotæ. Ezec. 1. c. quatuor partes, quibus annus voluitur, deſignant. Item res compoſitas ex quatuor elementis. Et quatuor ordines lapidum in rationali, ſunt quatuor anni tempora: diurna enim & annua curricula quaternatio peraguntur. Exo. 28. c.

Au. 2 doct. Chriſti. 15. Hie. ſ. Eze. 1. 41. 43. & de veſt. ſace.

Quatuor animalia poſſunt quatuor elementa deſignare. Eze. 1. b. 41. a. Apoc. 4. Et quatuor cubiti inter crepidinem maiorem & minorem ſunt elementa, quæ perficiuntur in Chriſto. Ezec. 43. b. Quatuor etiam colores in veſte ſacerdotali, & quatuor ordines lapidum in rationali, quatuor referuntur elementa. Exo. 28. c.

Aug. 2. doctr. Chriſtia. 16. Gre. ſ. 1. Reg. 3. — *Vacatio contemplationis per obedientiam.*

Quater vocatus eſt puer Samuel à Domino, & quater ſomni quies ei præcepta eſt à magiſtro. 1. Reg. 3. a. quia ad temperamentum operis, ſilentium oris, abiectionem internæ ſolicitudinis, & ceſſationem miniſterij pro amore ſecretioris vitæ, per diuinam inſpirationem ſuccendimur, & tamen amoris noſtri deſideria adimplere ſine maiorum noſtrorum permiſſione prohibemur.

Amb. 1. de Abra. 9. multa. Gre. 35. mor. 25. — *Tempus Euangelij. Succeſſio temporum. Extenſio peccati.*

Quarta generatio, tempus Euangelij deſignare poteſt, vt quum quarta generatione egreſſi ſunt filij Iſrael de Ægypto. Gene. 15. d. Deu. 23. a. Dicitur etiam quarta generatio ſucceſſio temporum, quæ fit per quatuor anni partes. Iob. 42. d. Quarta rurſus generatio eſt extenſio peccati in multos. Exo. 20. a. 34. a.

Tranſgreſsio Euangelii. — *Glo int. ſ. Leui. 11.*

Quatuor pedibus gradiens auis. Leuitic. 11. b. deſignat tranſgreſſionem quatuor Euangeliorum, & eos, qui abutuntur Euangelica prędicatione, & terrenæ vitæ ſordidus inquinantur. Quatuor autem veniunt in quadraginta per decem, & deſignaut tranſgreſſionem decalogi. Gen. 7. a.

Corruptio peccati. Conſuetudo. — *Amb. 2. de pœni. 7. Au. ſ. Ioã. tra. 49. & 83. q. 65. & de ver. domin. ſer. 44. Cyr. 7. ſ. Ioan. 23. Ber. ſer. 4. aſſump. Rup. 10. ſ. Ioan.*

Quatriduanus Lazarus. Ioan. 11. e. deſignat corruptum in peccato pręcipuè carnis, quę ex quatuor elementis conſtat, profluit autem peculiariter corruptio carnalium cupiditatũ, ex quarto elemento, quod eſt terra. Vel primus dies mortis, eſt peccatum originale, ſecundus tranſgreſſio legis naturæ, tertius legis ſcriptę, quartus legis Euangelicæ. Vel primus dies, eſt titillatio in corde, & cogitatio annexa delectationi cum mora, ſecundus eſt conſenſus cordis in actum prauum, tertius eſt operis praui perpetratio, quartus eſt conſuetudo, & ex frequentia mali contracta aſſuefactio. Vel numerãtur quatuor dies in bonum, vt primus ſit timor, ſecundus labor certaminis, tertius dolor, quartus pudor. Deſignatur etiam quarta ętas in vniuerſali reſurrectione, vt tres ſint in lege naturæ ſcripturę gratiæ.

Rup. 3. ſ. Gen. 16.

Quatuor ſcelera Damaſci, Gazę, Tyri, cęterarumque gentium, ſuper quibus Deus non eas conuertit. Amos 1. deſignant cuilibet peccatori tertio peccanti Deum dare veniam, quẽ quarto peccantibus, nec pœnitentiam, nec indulgentiam eſſe daturum enunciat, cum videlicet cogitationi additur opus, operi conſuetudo, & conſuetudini defenſio. Quę peccati quatuor incrementa Beatus Iob myſticè deplorans in primis hominibus, adimpleta dicit ex perſona generis humani. Quare non in vulua mortuus ſum? Egreſſus de vtero non ſtatim perii? Cur exceptus genibus? Cur lactatus vberibus? Cęterum Damaſci & aliarum gentium in Amos dicuntur eſſe tria ſcelera. Imo poterant conuerti, verticis autem Carmeli, hoc eſt, eorum Iudęorum, qui principes fuerunt in nece Chriſti, fuerunt quatuor ſcelera, quia fuerunt obſtinati, ideo non fuerunt conuerſi.

Vitia capitalia. Illecebra corporis. Affectus animi. — *Rup. ſ. Amos 1. Amb. 2. de Abr. 6 & ſ. Rom. 6. Phil. de Abrahã. Rup. 5. ſ. Gen. 16.*

Quatuor reges gentium ſuperantes quinque. Geneſ. 14. a. deſignant quatuor vitia capitalia virtutibus oppoſita. Vel illecebras corporis ex quatuor elementis conſtantis, quę ſuperant ſenſus. Vel ſunt quatuor affectus animi, nempe Voluptas & Dolor, Concupiſcentia & Timor.

Quatuor regna. Dæmones. Affectus animi. — *Hie. ſ. Zach. 1.*

Quatuor cornua, quę ventilauerunt Iudam, ſunt quatuor regna, Babylonium, Perſicum, Macedonicum, Romanum. Vel quatuor Dæmonum genera, Principatus, Potentes, Rectores tenebrarum, & ſpiritualia nequitiæ. Et alio nomine Aſpis & Baſiliſcus, Leo, & Draco. Vel ſunt quatuor animi affectus, Gaudium, & Dolor, Metus & Cupiditas. Zachar. 1. d.

Quinarius.

Macro. 1. de ſomnio Scipionis.

DE quinario ſic ait Macrobius. Illa quinario numero proprietas excepta potentiæ, vltra cæteras eminentis euenit, quos ſolus omnia quæque ſunt, quæque videntur eſſe complexus eſt. Eſſe autem dicimus intelligibilia, videntur eſſe corporalia omnia, ſeu diuinũ corpus habeant, ſeu caducũ. Hic ergo numerus ſimul omnia & ſupera & ſubiecta deſignat. Aut enim Deus ſummus eſt, aut mens ex eo nata, in qua ſpecies rerum continentur, aut mũdi anima, quę animarum omnium fons eſt, aut cæleſtia ſunt vſque ad nos, aut terrena natura eſt, & ſic quinarius rerum omnium numerus impletur.

Libri legis. Præcepta. Senſus. Obſeruatio præceptorum. — *Glo. int. ſ. Exo. 26. Hie pro. fra. Amb. Au. ſ. Pſ. 143. & ſ. Ioan. tra 17. 24. Glo. int. ſ. 1. Re. 17. Ori. ſ. Mat. 14. Hil. ſ. Mat. ca. 14. Au. 83. q. 61. & ſ. Ioan. tract. 15. Amb. ſ. Luc. 14. Au. de ver. do ſe. 33*

Quinarius numerus ad quinque libros legis referri ſolet. Hos deſignant quinque vectes continentes tabulas tabernaculi, id eſt, eccleſiã, quinque autem alij ad nouum teſtamentum pertinent. Exo. 26. e. Idem deſignant quinque columnę in introitu tabernaculi. Exo. 26. g. 36. d. Et quinque cortinæ iunctæ. Exo. 23. a. 36. b. Et quinque boues reddendi pro vno. Exo. 22. a. Et quinque porticus probaticæ piſcinę. Ioan. 5. a. Quinque lapides Dauid ſunt quinque libri Moſis, ſed vno occidit Goliath, quia in vno præcepto charitatis perficiuntur. 1. Reg. 17. e. Et quinque verba, ſunt Pentateuchũ. 1. Cor. 14. d. Quinque item panes hordeacei, ſunt quinque libri legis, aut ſenſibilia ſcripturarum verba, quinque ſenſibus reſpondentia. Mat. 14. b. Ioan. 6. a. Quinque viri Samaritanę, ſunt quinque libri Moſis, quibus Samaritani vtebantur. Ioan. 4. c. Quinque iuga boum, ſunt decem præcepta legis, aut quinque libri Moſis, aut quinque ſenſus, qui omnes aut apertè, aut occultè geminati ſunt. Luc. 14. d.

Maior cognitio ſcripturæ. — *Iſyc. ſ. Leui. 27.*

Quinque oboli valentes decem drachmas. Le. 27. a. ſimplicem obſeruantiam pręceptorum deſignant. Et habentes duplices ſenſus in myſteriis.

Ori. ſ. Mat. ho. 33. Hie. ſ. Mat. 25. Glo. int. ſ. Mat. 25

Quinque talenta deſignant maiorem cognitionem ſcripturę in iis, qui ſenſus habent exercitatos ad diſcretionem boni & mali. Mat. 25 b. Duplicantur autem, quum quis ex creaturis intelligit creatorem, ex corporalibus incorporalia, ex viſibilibus inuiſibilia, ex breuibus ęterna. Deſignatur etiam ſcientia exteriorum per ſenſus habita.

Senſus. — *Ori. ſ. Leu. ho. 2. Amb. 2. de Abr. 7 Philo. de planta. Noe. & de vita Moſis, & de mig. Abr. Hie. ſ. Eze. 41. & ſ. Iſa. 19.*

Quinarius numerus, paſſim quinque ſenſus deſignare ſolet: vt quum quinque reges ſuperantur à quatuor, deſignant quinque ſenſus ab illecebris ſuperatos. Geneſ. 14. a. Ioſ. 10. c. Et quinta pars data Pharaoni, ſunt quinque ſenſus ſeruientes principi huius ſeculi. Gen. 47. g. Ipſi ſunt etiam quinque cubiti altaris, & altitudinis atrii, & portarum tabernaculi. Exo. 27. a. 38. Ezec. 40. c. 41. a. His partibus excedebat Beniamin fratres ſuos. Geneſ. 43. g. Quinque etiam ſtolę datæ Beniamin à Ioſeph, ſunt ornatus quinque ſenſuum. Geneſ. 45. f. Quinto anno licebat veſci fructibus nouæ arboris, vt deſignetur poſt gratias actas Deo, vtendum eſſe rebus per quinque ſenſus ad intelligendum. Le. 19. e. 27. a. Quinque menſes quibus

Iſyc.ſ.Leui.27. Ori.ſ.Ioſ.hg.11. Gre.ſ.1.Re.9.10. Amb.ſ.Luc.12. Aug.83.q.64. Glo.int.ſ.gene.45. & ſ.Exo.22. Au.ſ.Ioā.tra.15. Rup.4.ſ.Ioan. Iſy.ſ.Leu.5.6.32. Glo.int.ſ.Gen.47. & ſ.Leui.5. Ori.ſ.Nu.ho.21. Ori.ſ.n gr. Abr Phi.de Mat.ho.32 Hie.ſ.Eze.11. Au.83.q.59.& ſ. Pſal.49.147.

abſcondebat ſe Elizabeth,ad ſenſus pertinent.Luc.1.c. Et quinque ciuitates.Iſa.19.c. Quinque paſteres.Luc.12.b. Et quinque boues.Exo.22.a. Et quinque loca, vbi non inueniuntur aſinæ patris Saulis.1.Re.8. Quinque viri Samaritanæ,ſunt quinque ſenſus,quibus homo regitur vſque ad annos diſcretionis et tunc vel regitur intellectu,qui eſt vir legitimus,vel errore, qui non eſt vir,ſed adulter,vel diabolo.Ioan.4.c.Quintam partem damni tradere ſacerdoti,aut domino rei.Le.5.b.6.a.Eſt illum ſenſum offerre Chriſto, per quem peccauit, ne amplius per ipſum peccet. Vel offerre linguam, confitendo peccata, & laudando Deum. Item ipſos quinque ſenſus offerre, ſubijciendo eos myſterio Euchariſtiæ. Leuitic. 22. b. vel verbum Chriſti perducens ſenſus ad ſublimiora. Quintam partem damus, quum pro moderatione ſenſuum Domino famulamur. Quinque filiæ Salphaad. Numer.27. a. deſignant opera quinque ſenſuum, aut ipſos ſenſus, qui ſunt filię, quę naſcuntur ex obliuione,non ex memoria.

Quinque virgines,deſignant habentes continentiam quinque ſenſuum.Mat.25.a.Et quia hic numerus indifferens eſt ad bonum & ad malum:Ideo ſunt quinque prudentes, & quinque fatuæ,quę benè vel malè ſenſibus vtuntur. Deſignant autem prudentes totum numerum ſaluandorum ſicut fatuę damnandorum. In numero autem quinario ponuntur tam virgines prudentes, quàm fatuæ, vt intelligatur continentia quinque ſenſuum carnis. Etenim multis venit corruptio per oculos,multis per aurem,multis per illicitum olfactum, multis per nefarium guſtum,multis per adulterinum amplexum. Ab his omnibus quinque ianuis corruptionis quicunque continent,& ſic continent, vt in ſua conſcientia gloriam habeant, non laudem ab hominibus expectent, quinque ſunt virgines ſapientes habentes oleum ſecum. *Habētes continentiā quinque ſenſuum.*

Ori.ſ.Eze.ho.1. Quinta die menſis ſtetit Ezechiel ad fluuium Chobar,deſignans Chriſtum,qui cum quinque ſenſibus venit ad baptiſmum.Eze.1.a. *Regentes ſenſus*

Hie.ſ.Iſa.36.& ſ. Eze.40. Glo.int.ſ.Leu.26. & ſ.2.Para.3 Quinque perſequentes malos, ſunt doctores Catholici regentes ſenſus, & hæreticorum multitudinem ſuperantes. Demùm benè vtentes quinque ſenſibus. Leui. 26. b. Iſa. 36. d. Ezech. 40. b. Quinque autem cubitis extendebantur alę Cherubim: quia in omni labentium rerum varietate Sancti ſui corporis ſenſus in obſequium ſui conditoris extendunt.2.Par.3.c. *Vitia quinque ſenſuum.*

Ori.ſ.Nu.ho.25. Quinque reges Madian occiſi à filiis Iſrael. Num.41. a. deſignant vitia quoque ſenſuum abſcindenda. Ad hæc pertinent quinque anni famis,Gen.45.c. *Memoria peccatorum.*

Geor.Vene.Can.1. tomo 4.cap.32. Quinque vectes,quibus tabulę tabernaculi nectebantur, deſignant in vnoquoque compoſito elementa colligari quinario quodam :quod quintam eſſentiam dicunt. Deſignatur etiam ſigillum Spiritusſancti:qui nexus dicitur omnia ligans. *Sapientia.*

Gre.ſ.1.Reg.6. Quinque ani aurei. 1. Reg. 6. a. deſignant memoriam peccatorum per quinque ſenſus commiſſorum. *Patres vtriuſque teſtamenti.*

Amb.ſ.Luc.12. Quinque in domo vna,hoc eſt,in homine,ſunt anima, caro,appetitus rationalis, concupiſcibilis,& iraſcibilis,& diuiduntur,quæ prius in malum conſentiebant.Luc.12.g.

Glo.int.ſ.Leu.27. Quinque ſtolæ datæ Beniamin à Ioſeph,ſapientiam quinque ſenſuum deſignare poſſunt. Ge.55.f.Quinta etiam pars addenda ad æſtimationem,eſt ſapientia mentis.Le.27.b. Quintā partem frugum fecit recondi Ioſeph.Ge.47.f. *Glo.int.ſ.Exo.26.*

Aug.ſ.Pſal.49. Quinque cubiti longitudinis & latitudinis altaris holocauſti in quadrum, Patres ſignificant vtriuſque teſtamenti : qui quinque corporis ſenſus in omni puritate cuſtodire ſtuduerunt,ſecundum præcepta legis & euangelij.Exo.26.f.Ad idem referri poſſunt quinque cubiti longitudinis & latitudinis baſis æneę,ſuper quam ſtetit Salomon.2. Par.6.b.Quinque autem ſaga tabernaculi iuncta,ſunt magiſtri antiqui populi.Exo.26.b. *Ori.ſ.Le.ho.16.*

Glo.int.ſ.Leui 19 Quinque fratres Ioſeph ſtantes coram Pharaone.Gen.47.a.ſunt Iudæi viuentes ſub lege Moſis.Eoſdem ſignificant quinque fratres diuitis.Luc.16.g. *Doctores illorum. Iudæi.*

Au.ſ.Pſ.80. Quinque perſequentes centum,ſunt boni perſequentes malos:& è diuerſo quinque perſequuntur centum de populo Dei, quando ſunt,vt virgines fatuæ.Le.26.b. *Boni.*

Glo.int.ſ. Leui.27 Quintus annus fructus pomorum,quando licet eos comedere.Le.19.e.eſt tempus prædicationis Apoſtolorum. *Tēpus prædicationis Apoſtolorum.*

Quinta ſabbati,quando cantabatur pſalmus octogeſimus, deſignat ipſum pertinere ad baptizatos:quia quinta die producta ſunt ex aquis animalia.Pſ.80.in titulo.

A quinto anno vſque ad viceſimum,ſunt ſenſati,ſed nondum perfecti.Le.27.a.

Senarius.

Macro.de ſomnio Scipio. 1. Au.4.de Trini.4 & de gen.ad lite.2 Phil.de mūdi opificio,& 1. allegor. Cle.Ale.6.ſtro.

De ſenario ſic ait Macrobius.Senarius ſolus ex omnibus numeris, qui infra decem ſunt, de ſuis partibus conſtat.Habet enim medietatem & tertiam partem,& ſextam partem:& eſt medietas tria,tertia pars duo ſexta pars vnum,quæ omnia ſimul ſex faciunt.

Geor.Vene.Can.1. tomo 2.ca.11.& ca. 2.tomo 8.9.10.11. Inter numeros lege naturæ aptiſſimus generationi occurrit ſenarius: Nam poſt vnitatem primus occurrit perfectus,partibus conſtans partibus è quibus conficitur : è ternione ſcilicet ſuo dimidio,è binario parte tertia,& ex vnione parte ſexta,qui(vt ita loquar)maſcula ſimul ac fœminea natura præditus eſt, & compoſitus ex vtriuſque viribus. Maſculus enim in rebus cenſetur impar numerus, ſicut par fœmina. Imparium autem præcipuum eſt ternio, parium binarium,ex amborum verò viribus conſtat ſenio.

Senarius eſt primus numerus perfectus, quia ex partibus aliquotis combinatis, vno videlicet, duobus & tribus reſultat: vnde Gamon à Pithagoreis dicitur: propterea quod partes ſuæ iuxta ſe poſitę, ipſum gignunt. Quęlibet inſuper duæ partes aliquotę combinatæ ſenariũ conſtituunt, vt ſexties vnum, ter duo, bis tria. Nec conſonantior numerus ad mundi fabricã poterat inueniri ſenario, qui conſtat ex proportione dupla, quæ diapaſon facit omnium cõſonantiarum conſonantiſſimum. Hoc autem ex quaternarij ad binarium, qui numeri ſimul iuncti ſenarium reddunt. Ideo Pythagoras ipſum geneſi nuptiiſque prorſus accommodatum aſſerit, & per conſequens mundi fabricæ, in qua ſunt veræ nuptiæ, & connubia rerum celebrata. Conuenit quoque ſenarius primo perfectus ſummo opifici Deo, aut fabricæ ipſius, cui nihil deeſt, ſic nec ſenario per ſua membra digeſto deeſt aliquid, nec alienis indiget adminiculis, ſed æquale temperatumque eſt, & ſuis partibus viribuſque nititur, atque conſiſtit. Partes quoque gignentes genitum ſimilem genitori reddunt. Præterea ex figura trigona, quàm optimè hic numerus fabricę conuenit: huius enim baſis eſt ternarius, ſummitas vnum, intermedium binarius, vt in obiecta patet figura. Nam fabrica tota à tribus perſonis emanat quum earum opera ad extra ſint indiuiſa. Tendunt quoque in vnum finem, in quem omnia diriguntur. Tranſitus autem, eſt per binarium, hoc eſt, per materiam, quæ primum in huius egreſſus principium fuit, quę binarium ſapit, & in vnum reduci contendit, per formã, quæ ternarij gerit imaginem, ſicut ex omni parte in pręcedenti figura ternarius per binariũ tendit in monadem, ad quam reductis omnibus, ſequitur ſabbataria quies diei ſeptimi claudentis & terminantis omnium dierum curriculum.

Geor. Vene. can. 1. tomo. ca. 11. & ca. 2. tomo 8. 9. 10. 11.

Perfectio operũ. Sex ætates. Tempus huius vitæ. Vita actiua.

In ſex diebus totus factus, eſt viſibilis mundus, ideo eum, qui tranſcendit omnes mundi res conſiderans, non iam quę videntur (temporalia enim ſunt) ſed quę non videntur, quoniã ſunt ęterna, arbitror poſſe aſcendere ſuper montem excelſum, Chriſto ſe præcedente, & ille poteſt gloriam aſpicere Verbi Dei. Mat. 20. a. Deſignant etiam ſex hominis ętates & etiam ipſius mundi: & ſunt ſex dies, quibus licèt operari. Exo. 20. b. 34. c. Sex quoque anni vitam actiuam ſignificant. Exo. 21. a. Sex autem diebus tegebatur mons nube. Exo. 24. d. vt ſignificaretur tempus huius vitę. Sex itidem alæ Seraphim ſignificant tempus ſeculi. Iſa. 6. a. Le. 23. a. Sextus quoque dies tempus indicat vitæ pręſentis, quando colligendum eſt manna ad diem ſeptimum. Exo. 16. b. Et ſex anni, quibus ſeminandum eſt. Exo. 23. a. Leu. 25. a. Sex diebus circundati ſunt muri Hierico. Ioſu. 6. a. Menſis ſextus. Agge. 1. a. ſcribitur non habere ſolemnitates Dei, ſicut menſis ſeptimus, ſed vicinus eſt dierum ſex, in quibus factus eſt mundus, in quo laboratur, & in ſudore faciei comeditur panis, & terra germinat tribulos & ſpinas, & cũ ſementem acceperit tritici, lolio magis, aueniſque fœcunda eſt.

Ori. ſ. Matt. ho. 5. Hie. ſ. Iſa. 6. Iſyc. ſ. Le. 23. 25. Glo. int. ſ. Exo. 16. 21. 23. & ſ. Leu. 25. & ſ. Ioſ. 6. Hie. ſ. Agge. 1. Gre. ſ. Can. 6. & ſ. Eze. ho. 3. 14.

Opera Chriſti.

Sex cubitorum & palmi menſura, quæ erat in calamo menſoris, deſignat conuerſationem humanam in ſex diebus huius vitæ, vel perfectionem operum in hac vita, ſed cum contemplatione imperfecta, quę ad ſeptenarium non attingit. Eze. 40. a. Numerus autem ſextus dicitur eſſe laboris. In perfectione autem ſenarij ſunt opera facienda, vt poſtea frui poſſimus ęterna requie: poteſt etiam ſenarius dicere opera ſupererogationis, vt cum Iacob ſeruiuit Laban ſex annis vltra ſeruitutem pro Lia & Rachele. Gen. 31. f. Deſignant etiam opera Chriſti admiranda in mundo.

Hie. ſ. Eze. 40. Ori. ſ. Matt. ho. 6. Gre. 30. mo. 14. & ſ. Ezec. ho. 14. Glo. int. ſ. Exo. 20. 29. & ſ. Gen. 31.

Gradus perfectionum. Perfectio.

Sex dies gradus diuerſarum perfectionum ſignificare poſſunt. Et ſex calami candelabri deſignant ipſos perfectos. Exod. 25. d. Et ſplendorem fabricæ mundi ſex diebus facti. Et ſex tabulę in occidentali plaga templi conſummationem operis deſignant. Exod. 26. c. Et ſex hydrię ſunt, qui purificantur ſenario perfecto numero, quo perfectus eſt mundus. Ioan. 2. a.

Ori. 4. peria. 2. Hie. ſ. Eze. 40. Glo. int. ſ. Exo. 25. Rup. 4. ſ. Exo. 8. Gre. 35. Mor. 20.

Iudiciũ Chriſti.

Sex annis iudicauit Iephte populum Iſrael, deſignans Chriſtum perpetuo iudicantem. Iudic. 11. g.

Aug. q. in Iudi.

Doctores noui teſtamenti. Tempus aduentus Chriſti.

Sex ſega tabernaculi, deſignant doctores noui teſtamenti. Exod. 26. b. 36. b. Eoſdem deſignant ſex nomina, in lapide vno ſuperhumeralis. Exo. 28. b.

Au. 83. q. 64. & ſ. Ioan. tract. 9. 15. Rup. ſ. Agge. 1.

Sexta hora, qua venit Ieſus ad puteum, deſignat ſextam ætatem, qua venit in mũdum. Ioan. 4. a. Idem deſignant ſex hydrię. Ioan. 2. a. Sexto menſe Darij cępit ędificari templum. Agge. 1. d. Et ſexto menſe conceptionis Ioannis Baptiſtæ, conceptus eſt Chriſtus. Luc. 1. c. propter perfectionem ſenarij. Quo autem numero mundus formatus eſt, eodem aduerſus mundana vitia, & ſæculi huius naufragia remedium prouiſum eſt.

Tempus reſurrectionis. Mundus. Perfectio doctrinæ. Creatura.

Poſt ſex dies transfiguratus eſt Chriſtus. Mat. 17. a. quia poſt ſex millia annorum, iuxta cõputationem Septuaginta. Vel quia poſt mundi opera venitur ad reſurrectionem.

Sex panes in vno ordine in menſa. Leuitic. 24. a. figuram huius mundi gerunt. Et etiã perfectionis doctrinæ, quæ in hoc numero continetur. Sex autem cubiti frontis tabernaculi, deſignant creaturas in ſex diebus factas, per quas introducimur in templum cognitionis Dei. Eze. 41. a.

Hil. ſ. Mat. ca. 17. Amb. ſ. Luc. 9. Iſyc. ſ. Leu. 24. Hie. ſ. Eze. 41.

Sexta hora, qua operarij vocantur ad vineam. Matth. 20. a. computatur ab Abraham vſque ad Moſen.

Glo. int. ſ. Mat. 20

Sex viri miſſi ſunt ad perdendum populum. Exod. 9. a. quia homo ſexta die formatus eſt. Deſignant etiam ſex ætates.

Hie. ſ. Eze. 9.

Sex ciuitates aſſignantur refugij. Nu. 35. a. quæ ſic diſtribuuntur, vt prima ſit cognitio verbi, & ad imaginem eius forma viuendi. Secunda, conſideratio diuinæ operationis, qua crea-

Gre. 22. mor. 19. Amb. de fug. ſecu.

tus eſt mundus. Tertia, contemplatio poteſtatis regię & maieſtatis æternę. Quarta, propiciationis diuinæ contuitus. Quinta, legis diuinæ contemplatio, quę præcipit, quid faciẽdum ſit. Sexta, portio legis, quæ pręſcribit, quid non faciendum.

Gre. 4. mor. 18. Sex tribulationes, ſunt tribulationes huius vitę, quia ſexto die conditus eſt homo. Septima verò in qua non tangit malum iuſtos, erit poſt hanc vitam, quando iuſti venient ad requiem Sabbati. Iob. 5. d. Ad hæc pertinere poteſt ſexta pars hin data in potum Ezechieli. Ezechiel. 3. c. *Tribulationes huius vitæ.*

Septenarius.

Phil. 1. alle. & de mũdo opificio & de decalogo. Geor. Ven. Cano. 1. tomo 7. cap. 15.

De ſeptenario hæc ait Philo. Gaudet natura ſeptenario. Erraticæ ſeptem ſunt, in contrariũ nitentes quotidiano cęli curſui. Vrſa ſeptem ſtellis completur, commerciorum, conſociationis, hoſpitalitatiſque hominum cauſa pręcipua. Mutationes quoque lunę ſingulis ſeptimanis fiunt, ſideris rebus terreſtribus familiariſſimi: quod quaſcunque in aere mutationes operatur, maximè iuxta ſuas hebdomadarias figurationes efficit. Mortalia quoque omnia, quę diuinus principium, cælitus ſibi contrahunt, iuxta ſeptenarium mouentur ſalutariter. Quis enim neſcit infantium ſeptimeſtrium fœlices partus: ſi verò tempus vteri producatur in menſem octauum, pleroſque omnes infœlices? Rationem quoque aiunt in homine abſolui primo ſeptennio, quando iam idoneus eſt interpres vſitatorum nominum, ac verborũ rationalem habitudinem ſibi comparans. Item ſequenti ſeptennio ad ſummam perfectionẽ peruenire, nimirum ad potentiam progignendi ſui ſimilem, id quod accidit circiter annum ætatis quartumdecimum. Tertium deinde ſeptennium incrementi finis eſt: nam vſque primum ſupra vigeſimum annum augetur proceritas hominis, quod tempus à multis vocatur ætatis maturitas. Animæ quidem bruta pars ſeptifariá diuiditur, in quinque ſenſus, & vocis inſtrumentum, & genitalem vim ſuis membris inſitam. Item corporum motus ſeptẽ ſunt, ſex pro ratione membrorum, in orbem ſeptimus. Septem item interiora viſcera, ſtomachus, cor, lien, iecur, pulmo, renes gemini. Totidem quoque membra corporis, caput, ceruix, pectus, manus, venter, inguem, pedes. Certè principalis pars hominis ſeptem habet foramina, oculos duos, totidem aures, nareſque, os ſeptimum. Septẽ ſunt & excrementa, lachryma, mucus, ſaliua, genitura, quæque per geminas corporis cloacas deriuãtur, ſudorque totius corporis. In morbis ſane ſeptimus dies maxime iudicat, & mulieribus menſtruæ purgationes vſque in ſeptimum diẽ protenduntur. Quin & ad vtiliſſimas artes vis huius numeri peruenit, ſcilicet Grammaticam & Muſicam: quandoquidem in Grammatica vocales optimæ elementorum potentiſſimæque ſeptem ſunt: & in Muſica lyra chordarum ſeptem pręſtantiſſima eſt inſtrumentorum ferme omnium: quoniam harmoniarum ratio, quę quidem in melico genere pulcherrima eſt, in hac cõſideratur maximè. Tonorum quoque ſeptem ſunt diſcrimina, acutus, grauis, circumflexus, aſper, tenuis, longus, breuis. Et primus numerus naſcitur ex perfecto, id eſt ſenario, & vnitate. Præterea iuxta quandam rationem, qui intra denarium ſunt numeri, aut gignunt eos, qui ſunt intra denarium, aut gignuntur ab eis, aut vtrunque: at ſeptenarius nec gignit vllum eorum, nec gignitur à quoquam, quapropter in ſuis fabulis Pythagorini eũ ſemper virgini ſine matre natæ aſſimilát, quia & illa nec partu, eſt ædita, nec vnquá pariet.

De ſeptenarij perfectione multa Macrobius. 1. de ſomnio Scipionis Baſilius Exaemeron. ho. 13. Hieronymus ſ. Amos 5. Clemens Alexan. 6. ſtromatum. Gre. 35. mor. 6.

Amb. de Noe 12. Cypri. exho. Martyrii cap. 11. Aretas ſ. Apo. 1. Glo. int. ſ. Pro. 9. Au. ſ. Gal. 2. & ſ. Apo ho 16. Glo. int. ſ. Exo. 2. Aretas ſ. Apo. 3.

Septenarius non diuiditur, & eſt completus, vt denarius. *Eccleſia. Angeli.*

Fratres ſeptem in martyrio cohærentes. 2. Mac. 7. a. Vt primi in diſpoſitione diuina ſeptem dies annorum ſeptem milia continentes. Vt ſeptem ſpiritus, & Angeli, ſeptem qui aſſiſtunt, & conuerſantur ante dominum, & ſeptiformis in tabernaculo martyrii, & in Apocalypſi ſeptẽ candelabra aurea, & ſtellę, & apud Salomonem columnæ ſeptem, ſuper quas ædificat domũ ſapientia. Prou. 9. a. Ita & iſtic ſeptem fratrum numerus, eccleſiarum ſeptem numerum ſui quantitate complexus, ſecundum quòd in primo libro regum legimus ſterilem ſeptem peperiſſe. Et apud Iſaiam ſeptem mulieres virũ vnum apprehendunt, cuius inuocari ſuper ſe nomen expoſcunt. Et Apoſtolus, qui huius legitimi numeri & certi meminit ad ſeptem eccleſias ſcribit, & in Apocalypſi Dominus mandata ſua diuina ad ſeptem eccleſias & earum Angelos dirigit. Septem filię ſacerdotis Madian, ſunt ſeptem eccleſiæ ex gentibus, ſeptẽ donis Spiritusſancti illuſtratæ, quę prius ſuperſtitioni gentilicæ ſeruiebant. Poſſunt item ſeptem ſtellæ, & ſpiritus, ad angelos referri.

Geor. Ven. Can. 1. tomo 6. ca. 16. & tomo 8. ca. 17. & can. 2. tomo 7. cap. 6.

Benigne autem nimis egit nobiſcum artifex, inſerendo in nobis affectus immundos & mundanos binos, mundos autem ſeptenos, tum quia plures, tum quia continentur numero celeberrimo, qui totum & vniuerſum innuit, quia ex toto primo impari, ſcilicet ternario, & ex toto primo pari, quaternario videlicet, componitur: aut ex primo numero maſculino, & ex primo fœminino, qui complicati duodenarium reddunt, numerum quippe diuinũ atque cæleſtem, quo cælorum ſigna, intelligentiæ pręſidentes, reuolutio magni nominis, multaque alia partiuntur. Partes autem illę, ſicut complicatę reddunt duodecim, ſic combinatæ conſtituunt ſeptem numerum quidẽ, pro expurgatione diſtribuuntur, vt non ſine myſterio priſci *Remiſſio.* illi patres in peccatorum remiſſionem multa per hunc ſeptenarium ſtatuerint, ſeptennẽ videlicet pœnitentiam pro quolibet peccato, iuxta Sapientis ſententiam, qua dicitur. Et ſuper peccatorẽ ſeptuplum. Leproſus quoque mundandus, paſſeris ſanguine aſpergebatur ſepties. *Iſyc. ſ. Leui. 13. 15.*

iuxta quod Naaman Syrus ſepties lauari in Iordane, qui fluuius iudicii interpretatur, iuſſus fuit ab Eliſæo. Septimo quoque anno fiebant remiſſiones, & ſeptimo menſe cuiuſlibet anni, & poſt quadratum ſeptenarium dabatur plena remiſſio. Septem quoque petitionibus conſummauit cæleſtis doctor orationem ordinatam in expiationem noſtram, &c. Hinc Petrus quum de remiſſione ageret, ſeptenarium numerum propoſuit dicens: Domine, quoties peccauerit frater meus, dimittam ei vſque ſepties? A quo numero Chriſtus reſpondens noluit diſcedere, ſed ait. Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties, conducens ſeptenarium per denarium numerum completum. Et de prudentia laudatur villicus iniquitatis, qui centum non ſine myſterio reduxit ad quinquaginta, vt inde facilius remiſſionem conſequeretur. Hunc tandem numerum ſeruauit Redemptor in Spiritusſancti miſſione, qui venit poſt eundem quadratum, ſicut in lege dabatur in ipſo quinquagenario plena remiſſio. Secundum hęc oſtenditur ſeptenarius criticus eſſe purgatiuus, & remiſſiuus. Septimo die emiſſa eſt columba. Septimo menſe requieuit arca. Et poſt dies ſeptem pluit Dominus, vt vſque ad ſeptem oſtendatur ſpes ſalutis. gen. 7. b. 8 b.

Hie. 6. ad Gelaſiũ. Au. q. in Nu. 33. & 12. contra Fauſtum 25.

Bis ſeptem anni ſeruitutis Iacob pro Rachel deſignant eum, qui vult incumbere Deo & contemplationi, bis debere mutari & transformari, à claritate in claritatem, vt poſſit oculũ mentis figere ſine ipſius offenſione in æterna illa ſpectacula.

Geor. Vene. cano. 1. tomo 7. cap. 5.

Dona Spiritus ſancti.

Septenarius ſępe refertur ad dona Spiritusſancti, vt ſeptem agnæ datæ ab Abraham Abimelec. Gen. 21. d. Et ſeptem columnæ, quas excidit ſapientia. Pro. 9. a. Et ſeptem mulieres. Iſa. 4. a. 11. a. Septies lauatur Naaman in Iordane, vt deſignetur ſeptiformem gratiã in baptiſmo conferri. 4. Reg. 5. a. Luc. 4. e. Et ſeptem oculi. Zach. 3. c. 4. a. Et ſeptem lucernę in candelabro, id eſt, in Chriſto Exod. 25. d. 37. d. Septem quoque ſportæ, ſunt dona Spiritusſancti exuberantia ſuper ſeptem panes, qui ſunt ſumma ſpiritualium perfectio, vnde non dicuntur hordeacei, qui etiam eadem dona ſignificant. Mat. 15. d. Septies fit aſperſio ſanguinis, propter dona Spiritusſancti. Et ſepties aſpergitur oleum contra dominum, vt expulſis ſeptem dæmonibus recipiantur dona Spiritusſancti. Leu. 4. a. 8. g. 14. d. 16. c. Septem item diebus expectauit Saul Samuelem, propter eadem dona. 1. Re. 10. a. Ad eadem refertur taurus annorum ſeptem. Iudi. 6. e. Et ſeptem tauri, & ſeptem arietes, ſunt habentes ſeptiformem gratiam. 1. Par. 15. d. Et ſeptem paſtores. Mic. 5. b. Septem verſus retiaculorum in columnis, dona ſunt Spiritusſancti. 3. Reg. 7. c. Septem boues craſſæ, & ſpicæ plenę, ſunt ipſa dona: ſeptem verò macillentæ, ſunt ſpiritus nequitiæ. Geneſ. 41. a. Septem ſacrificia pro amicis Iob oblata, ad dona Spiritusſancti referuntur. Iob. 42. b. Pro. 9. a. Septies aſpexit ad mare puer Eliæ, propter ſeptem dona, 3. Reg. 18. g. Septies oſcitauit puer ſuſcitatus. 4. Re. 4. d. Septem gradus portæ Aquilonaris templi. Exo. 40. d. Septem etiam ſtellæ & ſeptem lampades ad dona Spiritusſancti referuntur. Apocal. 1. 2. 4. Ad eadem ſpectant cornua ſeptem, & oculi ſeptem, & ſeptem ſpiritus Dei. Apocaly. 5.

Ori. ſ. Iſa ho. 8. & ſ. Luc. ho. 33. Hie. ſ. Iſa. 4. & ſ. Mat. 9. Glo. int. ſ. Exo. 25. Rup. 4. ſ. Exo. 8. Hil. ſ. Mat. can. 15. Glo. int. ſ. Mat. 15. Ori. ſ. Leu. ho. 5. Au. 83. q. 61. Gre. ſ. 1. Reg. 10. & 36. mor. 36. Amb. prol. de Spiritu ſancto & ep. 39. Glo. int. ſ. 1. Paralip. 15 & ſ. Ge. 41. Gre pro. mor. 12. & 9. mor. 32. & ſ. Eze. ho. 19. Aug ſer. 201. Aretas ſ. Apo. 4. 5.

Tempus huius ſeculi. Septem ætates.

Septem dies, quibus conditus eſt mundus, ſeptimanam huius mundi deſignant, tunc enim, quæ non erant, facta ſunt. In ſeptimana verò totius mundi ſecreta quadam & Deo ſoli cognita diſpenſatione, quæ nunc producta fuerant, explicantur. Ge. 1. d. Septem item dies ſeptẽ mundi ętates deſignant: & ſeptem hominis ætates. Septem diebus recluditur leproſus, vt deſignetur tempus vitæ pręſentis. Le. 13. a. 11. a. 15. d. 22. d. 23. Septem etiam menſes, quibus fuit arca apud Philiſthęos, deſignant tempus huius ſeculi, vſque in finem. 1. Re. 6. a. Septimus autem menſis dici poteſt ſeptima ętas in aduentu Chriſti. Le. 25. b. Septem diebus comeduntur azyma: quia omni tempore huius vitę ſeruanda eſt ſimplicitas. Exo. 12. c. 13. a. 34. c.

Ori. ſ. Gen. ho. 7. Glo. int. ſ. Leu. 12. & ſ. Exo. 12. Greg ſ. 1. Reg. 6. & 35. mor. 7. Iſyc. ſ. Le. 11. 15. 25. Gre. Nyſ. de reſu. 5 Rup. 2. ſ. Exod. 15.

Creatura.

Septenarius creaturam indicat, propter vitam & corpus, nam in illa tria ſunt: vnde etiam toto corde, tota anima, tota mente diligendus eſt Deus. In corpore verò ſunt quatuor elementa. Septem diebus durat immundicia, vt includatur immundicia animæ per tria, corporis per quatuor. Nume. 19. c.

Au. 2. doctr. Chriſtian. 106. & q in Num. 33.

Plenitudo & vniuerſitas.

Septem iuxta autoritatem ſcripturarum, plenitudinem quandam ſacri myſterij ſignificãt, vt quum ſeptuplum dicitur dari vltio de Cain. Ge. 4. d. Pſ. 78. Sic ponitur in euangelio: Accipiet in hoc ſeculo ſepties tantum, ac ſi diceret, quaſi nihil habentes, ſed omnia poſſidentes. Vnde etiã Ioannes ad ſeptẽ ſcribit eccleſias: quæ vtique vniuerſitatis eccleſiarũ perſonarum gerũt. Totus autem impar primus numerus ternarius eſt, totus par: quaternarius, ex quibus duobus ſeptenarius conſtat. Ideo pro vniuerſo ſæpè ponitur, ſicuti eſt. Septies in die cadet iuſtus, & reſurget, id eſt, quoties ceciderit, non peribit. Quod non de iniquitatibus intelligi voluit, ſed de tribulationibus ad humilitatem perducentibus. Et ſepties in die laudabo te. Pſ. 118. quod alibi alio modo dictum eſt. Semper laus eius in ore meo. Et ſeptem dæmonia, multitudinem vitiorum indicant, ſicut & ſeptem ſpiritus. Mat. 12. d. Mar. 8. a. Et diademata beſtiæ ſeptem. Apo. 12. b.

Hie. ſ. Iob 1. & ſ. Marc. 12. Aug ſ. gala. 2. & 1. ciu. Dei 32. & ſ. Pſ. 78. 118. Aretas ſ. Apo. 1. Glo. int. ſ. Pſ. 94. & ſ. Matt. 12. & ſ. Apo. 12. Greg. ho. 31. Hila. prolo. ſ. Pſ. Hie. ſ. Eze. 40 & ſ. Eccleſiaſt 11. & ſ. Pſ. 89.

Lex vetus.

Nouum teſtamentum.

Septenarius ad legem veterem referri ſolet propter ſabbatum. Ita ſepties adorauit Iacob fratrem ſuum Eſau. Gen. 33. a. Septem gradibus aſcendebatur ad portam Aquilonarem templi: vt per hebdomadas & ceremonias Iudæorum aſcendatur ad ſuperiora. Eze. 40. c. d. 41. a. Septem etiam paſtores, deſignant præcepta veteris legis. Mich. 5. b. Eccleſiaſtę 1. a. Septimi menſis ſolemnitas, ad memoriam ſcripturarum referri poteſt. Nu. 29. a. Septem autem panes, ſcripturam noui teſtamenti ſignificant. Mat. 15. d. Septies ducta arca circum Hierico, coniũctionem noui & veteris teſtamenti. Ioſu. 6. a.

Gre. ſ. Eze. ho. 20. Glo. int. ſ. Matt. 15. Ori. ſ. Ioſ. ho. 7.

Glo.int.ſ.Exo.16. & ſ.Le.19.25. & ſ.Deut.15. Rup.2.ſ.Exo.15. Ori.ſ.Nu.ho.23.

Septem anni ſeruitutis Iacob, vitam Chriſti in hoc mundo indicant, in quo fuit ſicut qui miniſtrat. Gen. 29. *(Vita Chriſti.)*

Septimo die fit quies, vt deſignetur perfectis dari quietem. Gen. 2.a. 8.a. Et quia poſt tempus huius vitæ iam non eſt tempus operandi, ideo ad ſeptimum diem parantur cibi, quia in hac vita operandum eſt pro futura. Exo. 10.c. Le. 25.a. Septimo anno ſeruus fit liber, hoc eſt, in æterna requie. Septimo die ſolet eſſe feſtiuitas. Exo. 34.c. Septimi etiam menſis ſolemnitas, typus eſt ſabbatiſmi, qui in futura gloria celebrabitur. Nu. 19.c. 29.a. Quod poſt ſeptimū diem ex quo ingreſſus eſt Noe in arcam, factū eſt diluuium, eſt, quia ſpe futuræ quietis, quæ ſeptimo die ſignificata eſt, baptizamur. Gen. 7.a. Septimus dies; quo corruerunt muri Hierico, finem mundi deſignat. Ioſ. 6.b. Septima hora curatus eſt filius reguli. Ioan. 4. g. quia declinante mundo ad occaſum conuertentur Iudæi. *(Quies futuræ vitæ.)* *(Au epi. 119. & 12 contra Fauſt. 17.)* *(Finis mundi.)*

Glo.int.ſ.Ioſu.6. Rup.ſ.Ioan.

Septem ſigilla libri clauſi. Apo. 5.d. deſignant myſteria Chriſti: quæ in ſcriptura ſacra clauſa erant ante incarnationem. *(Myſteria Chriſti.)*

Rup.4.ſ.Apoc. Hie. ſ. Mic.5. Gre.ſ.1.Re.16. & 1.mor.11.28. & 35. mor.20. Ori.ſ.Iob.1. Hier.ſ.Iob.1.

Septem paſtores ſignificant Patriarchas & Prophetas veteris legis, propter hebdomadem. Mic. 5.b. Eoſdem deſignant ſeptem filij Iſai. 1. Regum 16. Qui etiam ſecundum quod non fuerunt electi in reges, deſignant perfectos operatione per dona Spiritusſancti, qui tamen regendi alios ſcientiam non habent. Septem autem filij Balę ancillę, ſunt ſeruientes ſub lege. Gen. 46.c. Septem quoque filij Iob dicuntur fideles, iuxta hebdomadam dierum ſeculi computari: aut iuxta hebdomadam diaconorum, qui ab Apoſtolis in nouæ gratiæ ſeculo ſunt ordinati, aut iuxta ſeptem ſtellas, quæ tranſeunt per ſpacia cæli, aut deſignant ſeptem virtutes in viro iuſto, aut ſeptem gratias eccleſiæ in iis, qui ſpirituali funguntur ſacramentorum conuiuio. Iob. 1.a. 42.d. *(Patriarchæ & Prophetæ. Perfecti opere.)* *(Seruientes ſub lege.)* *(Virtutes. Gratiæ.)*

Rup.6.ſ.Apoca. Ori.ſ.Matt.ho.24. Glo.int.ſ.Apo.15.

Septem tonitrua. Apoc. 10.b. omnes voces & Prophetarum oracula deſignant. Deſignant etiam angelos & prædicatores. Et ſeptem diaconi ad miniſtrandum deputati, ſeptem Archangelorum deſignant miniſteria. Acto. 6. Septem angeli & ſeptem phialę, ſunt prædicatores. Apoc. 15.d. *(Voces prophetarum. Angeli. Prædicatores.)*

Glo.int.ſ.Apo.4. Aug.epi.119.

Septem lampades, & ſeptem ſpiritus Dei, comminationes diuinas deſignant. Apoc. 4. Sic ſepties circumeuntur muri Hierico. Ioſ. 6.a. *(Comminationes diuinæ.)*

Hie.de manſio. Ori.ſ.Num.ho.7. Caſſi. colla.cap.25.

Septies aſperguntur fores tabernaculi. Nu. 19.c. vt deſignetur Deus ſepties in die laudandus. Pſa. 118. *(Laudes Dei.)*

Septem dies, quibus ſeparata eſt Maria ſoror Moyſi, deſignant tempus plenitudinis gentium in eccleſia, vt poſtea intrent Iudæi. Item repulſionem Iudæorum vſque ad poſteriora tempora mundi. Num. 12.d. *(Plenitudo gētium. Repulſio Iudæorum.)*

Septem boues craſſę, virtutes deſignant, ſeptem verò macilentæ, vitia. Septem quoque ſpicæ plenæ, virtutes tenues verò vitia. Gen. 41.a. Et hæc vitia ſunt ſeptem nequitię, quę dicuntur eſſe in anima inimici. Pro. 26.d. *(Virtutes. Vitia.)*

Glo.int.ſ. gen. 41.

Septem anni vbertatis, copiam verbi Dei ſignificare poſſunt, ſeptem verò famis, eius defectum. Vel anni vbertatis, deſignant tempus abūdantiæ gratiæ & fidei, & tempus pacis eccleſiæ, anni verò famis tempus perſecutionū eccleſię, & peculiariter tēpus Antichriſti. Gen. 41. *(Copia verbi Dei. Abundantia gratiæ & pacis.)*

Glo.int.ſ.Exo.21. Gre.ſ Eze.ho. 3.

Septimus annus, deſignat vitam contemplatiuam, ideo ſeptimo anno ſeruus fit liber. Exo. 21.a. Et ſeptimo die loquutus eſt Dominus ad Moyſen. Exo. 24.d. *(Vita contemplatiua.)*

Gre.ſ.1.Reg.10.

Septem diebus expectauit Saul Samuelem. 1. Re. 10.a. vbi deſignatur perfecta obedientia in maioribus & minoribus præceptis obſeruata. *(Perfecta obedientia.)*

Gre.ſ.1.Reg. 11.

Septem dies induciarum dati ab hoſtibus viris Iabes Galaad. 1. Reg. 11.a. deſignant omniū Sanctorum exempla, quibus fideles aduerſus hoſtes muniuntur. *(Exempla Sanctorum.)*

Au.12.cōt.Fau.17.

Poſt ſeptem dies dimiſſa columba propter illam ſeptenariam operationem ſpirituale, oliuæ fructuoſum ſurculum retulit, quo ſignificaret nonnullos etiam extra eccleſiā baptizatos, ſi eis pinguedo non defuerit charitatis, poſteriori tēpore quaſi veſpere in ore colūbæ tanquā in oſculo pacis, ad vnitatis ſocietatē poſſe perduci. Quod autem poſt alios ſeptē dies dimiſſa reuerſa non eſt, ſignificat finē ſeculi, quādo erit Sanctorum requies non adhuc in ſacramēto ſpei, quo in hoc tēpore cōſociantur eccleſię, quandiu bibitur, quod de Chriſti latere manauit, ſed iam in ipſa perfectione ſalutis æternæ, quum tradetur regnum Deo & patri, vt in illa perſpicua contemplatione incommutabilis veritatis, nullis myſterijs corporalibus egeamus. *(Finis mundi.)*

Glo.int.ſ.Iudi.6.

Septem anni quibus oppreſſi ſunt filij Iſrael à Madianitis. Iudic. 6.b. condignam pœnitentiam deſignant, quæ valeat ad remiſſionem. Ad hoc faciunt ſeptem dies, quibus luxerunt Iacob, trans Iordanem. Gen. 50.b Sic ſeptem diebus eſt immunda mulier pariens maſculum, duabus verò hebdomadibus ſi pariat fœminam. Leui. 12.a. Septem quoque dies dantur expiationis & conſecrationis. Exo. 29 f. *(Pœnitentia.)*

Aug.ſ.Pſ.11.

Septuplum purgatum dicitur argentum eloquiorum Dei. Pſ. 11. per ſeptem videlicet dona Spiritusſancti, & per ſeptem beatitudines, nam octaua ipſum ignem ſignificat, quo ſeptupliciter probatur argentum.

Hie.de veſt.ſacer. Rup.ſ.Amos 1. Hie.ad Dam. q.1. Glo.int.ſ.Leui.26. Au.ſ.Apo.ho.12.

Septem lucernę in candelabro ſeptem planetas deſignare poſſunt in cælo. Exo. 25.d. *(Planetæ.)*

Septenarius in vltione dicit perpetuam & inſolubilem vltionem, ſicut ipſe numerus non poteſt reſolui in vllas partes æquales, niſi in vnitates, ideo ſeptupla vltio datur de Cain. Gen. 4.d. Vel deſignat puniendum in hac vita vſque ad ſeptimam generationem. Leui. 26.e. Septē quoque plagæ, punitionem perfectam indicant. Apo. 15.a. *(Vindicta.)*

Septem

Septem fratres viri mulieris vnius ſine liberis decedentes, deſignant eos qui in ſeptem mundi ætatibus non tulerunt fructum in terra. Vel ſunt patriarchæ, qui non reliquerunt ſemen ipſi ſynagogæ, hoc eſt, Chriſtum. Licèt enim puer natus ſit illis, nobis tamen Gentibus datus eſt filius. Mat.22.c. Mar.12.b.

Aug.l.q. in euan. 52. *Hie.ſ.Mat.22.*

Reges.

Septem capita draconis, omnes reges terræ deſignant, qui etiam dicuntur ſeptem montes. Apoc.12.a.13.a.17.c.

Aug.ſ. Apo.ho.12.

Septem ſpiritus nequam ponuntur contra ſeptiformem gratiam Spiritusſancti. Mat.12.d. Luc.11.c. ingrediuntur autem domum Iudæorum, quia Iudæi in legem ſabbati peccauerunt & in ſeptiformem gratiam. Deſignant etiam ſeptenariam hypocriſim, ſeu ſimulationem additam ſeptem vitiis. Sunt etiam ſeptem, quia ſeptuplum puniuit vitia eorum. Leu.26.c.

Hil.ſ.Mat.Ca.12 *Amb.ſ.Luc.11.* *Hie.ſ.Mat.12.* *Aug.q.in euan.8.* *Iſyc.ſ.Leu.26.*

Octonarius.

Octonarius numerus plenus dicitur, propter corporeæ ſoliditatis effectum. Nam efficit cubum, ſeu teſſeram. Sed ad ipſam cæli harmoniam .i. continentiam hunc numerum magis aptum eſſe non dubium eſt. Cum ſphæræ ipſæ octo ſint, quæ mouentur: omnes quoque partes, de quibus conſtat hic numerus, tales ſunt: vt ex earum compage plenitudo naſcatur. Eſt enim aut de his, qui neque generantur, neque generant, de monade & ſeptem: aut de duplicato eo, qui & generatur & generat, id eſt, quatuor, qui & naſcitur de duobus, & octo generat, aut componitur ex tribus & quinque, quorum alter primus omnium numerorum impar apparuit, quinarii autem potentia ſuperius tractata eſt. Pythagorici hunc numerum iuſtitiam vocauerunt, quia primus omnium ita ſoluitur in numeros pariter pares, hoc eſt, in bis quaterna, vt nihilominus in numeros æquè pariter pares diuiſio quoque ipſa ſoluatur in bis bina. Eadem quoque qualitate contexitur, id eſt, bis bina bis. Cum ergo & contextio ipſius pari æqualitate procedat & reſolutio æqualiter redeat vſque ad monadem, quæ diuiſionem arithmetica ratione non recipit, meritò propter æqualem diuiſionem iuſtitiæ nomen accipit, & quia ex his apparet quanta & partium ſuorum & ſeorſum ſua plenitudine nitatur, meritò plenus vocatur.

Macr.1.de ſomnio Scipio.

De octonario inuenies apud Hilarium. Prolo.ſ.Pſ. & ſ.Pſ.118. Apud Ambr.epiſt.39. Apud Clementem Alex.6.ſtrom.

Lex noua.

Octonario lex noua ſignificari ſolet, quæ addit vnitatem ſuper ſeptem propter reſurrectionem, quæ ſequuta eſt ſabbatum. Octo gradibus conſtabat aſcenſus portæ auſtralis & orientalis templi, vt legis nouæ indicarent myſteria. Ezec.40.d. Eccl'æ 11.a. Octauo die fit purificatio feminiflui, &c. hoc eſt, in nouo teſtamento per gratiam Chriſti. Leu.15.b. Et circunciſio fiebat octauo die, quæ etiam typus eſt reſurrectionis. Gen.17.b.21.a. Leui.12.a. Octonario menſura, erat interius veſtibulum templi, quia ad reſurrectionis dominicæ pertinet ſacramentum. Ezec.40.b. Octauo die conſecrationis ſacerdotum vocauit Moſes filios Iſrael ad offerendum ſacrificium, quia in Pentecoſte cœperunt Apoſtoli prædicare, & Iudæi venire ad fidem. Leu.9.a. Octauus autem dies dicitur Dominicus dies: quia in eo reſurrexit Dominus. Octauus etiam dicitur dies iudicii veniens poſt ſeptenarium, in quo includitur quaternarius pertinens ad corpus & ad legem veterem, & ad veterem hominem, & ternarius ad animam ſpectans & ad nouum teſtamentum. Pſ.6. In titulo. Octauo autem die fit circunciſio: quia in reſurrectione iudicii ceſſabit generatio per præputium deſignata. Et octauo die fit perfectior mundatio leproſi, hoc eſt, in reſurrectione. Leui.14.b. Num.6.b.

Reſurrectio. *Pentecoſte.* *Dies iudicii.*

Arn.ſ.Pſ.6. *Gre.ſ.Eze.ho.16.20.* *Iſyc.ſ.Leu.9.15.* *Ori.ſ.Rom.2.* *Baſi.Exae ho.11.* *Aug.epi 119. & de verbis apoſtoli ſer.15.* *Hie.ſ.Eze.40. & ſ.Eccleſiaſte 11. & ſ.Pſ.89.* *Aug.ſ.Pſ.6.* *Gre.ſ.Eze.ho.10. & prolo.ſ.7.Pſ.* *Iſyc.ſ.Leu.14.* *Gre.Nyſſe.ſ.Pſ.6.*

Fœlicitas.

Octaua poſt requiem ſabbati, eſt operatio æternæ fœlicitatis, perfectam conſonantiam diapaſon habens, & eſt reditus in Deum, ſicut in prima die eſt egreſſio à Deo, vt fiat circulus, & eſt quies media, quia inter motus contrarios datur, qui eſt in puncto reflexionis. Octaua autem die fiebat circũciſio, quia in octaua ætate, hoc eſt, in æternitate ſeptenariæ volubilitati ſuccedente, exuemur carnis corruptione, & omnia mala reſecabuntur: vnde dicitur celeberrimus. Leu.23.e. Gen.17.b. in octaua beatitudine promittitur regnum cælorum.

Geor Ven. Cant.1. tom.8.cap.14. *Gre.ſ. Eze.ho.16.* *Iſyc.ſ.Leui.12 23.* *Glo.int.ſ. Gen.17. & ſ.Num.6.* *Rup.5.ſ.Gen.32.* *Gre.Nyſſe.de beatitudi.*

Octonarium cubum appellant, cum ſeptem errantibus inerrantem ſphæram connumerantes, per quas fit magnus annus, veluti quędam periodus remunerationis eorum, quę ſunt.

Cle.Alex 5.ſtrom.

Octo primates, deſignant Apoſtolos ad nouum teſtamentum ſpectantes, propter ogdoadem nouo teſtamento applicatam. Mic.5.b. Eoſdem deſignant octo tabulæ in occidentali parte tabernaculi. Exo.26.e.36.c.

Nouenarius.

Nouenarius numerus ſecundum quod tranſgreditur octauum, & minor eſt decimo, mortalibus potius competit, quam diuinis. Vnde noni menſis numerus, qui ponitur Agge. 2.b. non in bonam partem legitur. Paſcha immolat populus & alias celebrat feſtiuitates, omnis eius ſolemnitas finitur octauo, nec ad nonum peruenit. Qui agnum paſchæ præparant, tranſacta die nona incipiunt præparare. Dies quoque propiciationis menſis ſeptimi, poſt diem nonam celebratur. Et in Ieremia, ſicut legentibus poterit eſſe manifeſtum, Hieruſalem nono anno ab aquiloniis oppugnatur. Ier.39.a.52.a. Quia igitur prophetia de mundicia populi futura erat, idcirco ſecundo anno Darij nonus menſis iungitur.

Phi.de congr.&c. *Hie.ſ.Agge.2.* *Geor.Ven. Cant.5. tom.3.cap.3.*

Nouem angelorum ordines nouenario numero, non quidem ſimplici, ſed aliquo modo compoſito conſummantur, quia & ipſi ab intellectu ſimplici primo ſciuncti aliquam compoſitioné admittunt, quia in eis, eſt eſſentia & virtus ipſos perficiens, vel materia (vt inquiũt) metaphyſica, & forma. Verùm quia in ipſis gradus ſunt perfectionis, Deo proximiores

primo ternario deſcribuntur,expreſſiorem ſimplicis ternarii gerentes imaginem. Sequentes verò duplato,& vltimi tertiato ternario concludunt.

Glo.int.ſ.Mat.20

Nona hora operariorum in vinea computatur à Moſe vſque adaduentũ Chriſti.Mat.2.a.

Denarius.

Phi.de Decalog.

DE numero denario hæc ait Philo:Denarius inter omnes, eſt perfectiſſimus : complectitur enim cunctas numerorum differentias,parium & imparium,parium duorum,imparium trium,pariter imparium quinque, & rationes eorum multiplicatiuas ac ſuperpartientes ſuper partitaſque.Item proportiones tum arithmeticas, quæ tantundem numero ſuperant , quantum ſuperantur. Vt in 1.2.3. Tum geometricas , vbi ſicut ſe habet ſecundus ad primum,ſic ad ſecũdum tertius.Vt patet in 1.2. 4. & in duplis triplisque ac ſeſqualteris ſuper tertiaſque & ſimilibus. Nec deeſt harmonica proportio , iuxta quà medius inter extremos, æqua portione,vel ſuperatur,vel ſuperat,vt apparet in ſecundo , quarto, ſextoque. Quin & triangulorum , quadrangulorum aliorumque multiangulorum proprietates denarius continet,atque inſuper ſymphoniarum eius,quæ diateſſaron vocatur,proportionem habens ſuper tertiam,& eius,quæ diapente,quæ eſt ſeſqualtera , vt tria ad duo ſicut dupla, quæ diapaſon dicitur,vt duo ad vnũ, quadrupla verò dis diapaſon,vt octo ad duo. Quapropter impoſitores primi nominũ viri ſapientes meritò videntur appellaſſe hanc δεκάδα quaſi δεχάδα, quòd capiat comprehendátque omnia numerorum genera , ac etiam rationum proportionumque,ac dimenſionum corporum. Quinetiam rerum genera , quæ prædicamenta dicuntur,ſub numero denario comprehenduntur,&c.

Geor.Ven. Cant.1. tom.1.cap.5. Ori.ſ.Leu.ho.13. — *Deus.*

Omnis multitudo, eſt ab vno. Nec aliquid eſſet vnum , ſimul cum aliis multitudinem faciens,niſi per vnius participationem,vnitatem ſibi compararet.Quod vnum & antiquiſſimũ nemo ambigit eſſe Deum , qui antequam peculiarem vnitatem rebus inferioribus communicaret,in primum numerum ſe diffudit.Et hinc denarium tanquàm in decem ideas & menſuras omnium numerorum & rerum omnium faciendarum.Hac de cauſa vlterior numerus dari nequit,ſed denarius coaceruatus in vnum redit,à quo exordium habuit , vt ſit denarius numerorum finis & complementum,& principium decadum.Quare omnis ordo ab vnitate incipiẽs procedit in multitudinẽ vnitati coëlementalẽ.Et ipſa ordinis multitudo tandẽ ad vnitatẽ reducitur.Et omnia, quæ ſub globo lunari ſunt per hominem tanquã per decimũ genus eorum,quæ ſunt corruptioni ſubiecta,& cæli nouẽ per cęlum decimum,quod empireum dicitur & nouem ordines angelorum per ſuam decadem in primariam vnitatem reſtituuntur.

Geor.Ven.Cant.1. tom.cap.6.& tom. 4.cap.33. — *Homo.*

Omnia decima,neſcio,quid diuinum habentia, à Deo tanquam propria exiguntur ſimul cum primitiis,vt principium numerorum,vel rerum primordia, & fines vel decimæ illi reddantur,qui principium & finis eſt omnium rerum. Denarius enim eſt finis , & complementum omnium numerorum,vltra quem nec ingenium, nec natio aliqua excogitauit, quia vlterior non datur.Et quia complementum,eſt denarius,ideo non tantùm operum,& fructuũ à nobis productorum exquirit decimum,ſed in naturali ſerie,& genealogia hominum celebriori electione denarium ſibi aſciſcere voluit.Decimus enim ab Adam fuit Noe , & ab hoc decimus fuit Abraham:Chriſtus verò omnium gratiſſimus ſecundum genealogiam legalem à Luca contextam,decimus eſt ſeptimi denarij à Deo incipiendo,vt per reuolutionem denarij & ſeptenarij ſacramento in Deum reuertens cæteros conducendo ſecum adduceret , in Matthæi verò textura naturali,& ſecundum carnem,eſt ſexageſimus tertius à Deo, poſt nouem videlicet ſeptenarios.

Glo int.ſ.Eze.40. & ſ.Gen 18. Hie.ſ.Eze.40. Gre.ſ. Eze.ho.15. Rup.6.ſ.Gene.40. Glo int.ſ. Leu.27. Gre.ſ.1.Reg.1.& 14.mor.13. Ori.ſ. Mat.ho.32. & ſ.Leui.ho.13.& ſ.Gen.ho.16. Glo.int.ſ. Ruth.4. & ſ.Exo.26. Iſyc.ſ.Leu.26. Hie.ſ.Pſ.32. Aug.ſer.187. Iſyc.ſ.Leu.27. Glo.int.ſ.Leui.27 — *Decalogus. Euangelia. Seruantes decalogum. Vniuerſitas credentium.*

Decem numerus perfectus, & decalogi , & quatuor euangeliorum continet ſacramenta, qui ab vno incipiens , ita ad quatuor venit , vt denarium impleat.Ezec.40.b.41.a. Vſque ad decem iuſtos deſcendit remiſſio,qua Deus paratus erat parcere Sodomitis,hoc eſt, vſque ad ſeruantes mandata decalogi.Gen.18.d.Decem camœli, quos accepit ſeruus Abrahæ, quæſiturus Rebeccam,ſunt decem præcepta legis,ſeclulis traditionibus Phariſæorum.Decẽ quoque ſicli ponderis armillarum,quas dedit ſeruus Abrahæ Rebeccæ, ſunt cuſtodia mandatorum. Geneſ.24.b.c. Leui.27.a. Decem cubiti latitudinis voluminis. Zachar.5.a.etiam pertinent ad decalogum.Decem filij,ſunt obſeruantes decalogum. 1.Regum 1.a.Et decem fratres Ioſeph.Geneſ.42.a. Decimas autem offerunt, qui decalogum obſeruant. Decem quoque viri ſeniores de Bethlehem , ſunt antiqui patres decalogum obſeruantes , & teſtes incarnationis Chriſti. Ruth. 4.a. Decem virgines vniuerſitatem credentium deſignant. Matth. 25.a. Decies confunditur eccleſia , quum membra eius tranſgrediuntur præcepta decalogi. Iob. 19. a. Decem cortinæ tabernaculi decem ſunt præcepta , vel Sancti vtriuſque teſtamenti. Exod. 26.a.36.b. Idem decem mulieres coquentes panes. Leuitici 26.d. Decem etiam cubiti tabularum , ſunt decem præcepta à doctoribus obſeruanda. Exod.26.36. Decem prætereа chordæ pſalterii,decalogum indicant.Pſ.32.Item decem formellę caſei.1.Reg. 17.c.Decem ſicli valentes viginti drachmas, dicunt cuſtodiam duplicatam decem mandatorum,ſine altiori conuerſatione,aut pœnitentiam.Leu.27.a.

Hie.ſ.Zac.8. — *Perfecti.*

Decem homines,qui apprehendunt fimbriam viri Iudæi,ſunt,qui in menſuram viri perfecti venerũt. Zac.8.d.Sed & parabolam decem virginum in euangelio,quas in ſenſibus carnis & ſpiritus interpretamur,ſi oleum bonorum operum ſuis lampadibus prępararint,& quinarium numerum duplicarint , vt ſint ſanctæ (iuxta Apoſtolum) corpore & ſpiritu , ad

huius numeri referunt ſacramentum. Matt.25.a. Decem quoque ciuitates, quas qui corporis ſenſus optime gubernarit, numero duplicato accipiet in futurum. Luc 19. c. Decima dies ſeptimi menſis, perfectionem ſignificat in qua clangitur tuba, & fit remiſſio. Leuit.25.b. decimo menſe apparuerunt cacumina montium. Gen.8.a. *Perfectio.* *Glo. int. ſ. Leu. 25.*

Decem principes ciuitatis. Eccleſiaſtę 7.c. angeli dici poſſunt: qui ad numerum peruenere denarium: & auxiliantur humano generi. *Angeli.* *Hie. ſ. Eccleſiaſt. 7*

Denarius ſcientiam Dei, & creaturæ ſignificare poteſt, propter tria & ſeptem, ex quibus conſtituitur: vt tria referantur ad Deum, & ſeptem, ad creaturas. Decima pars ſimilæ: & decima pars ephi, perfectionem operum & ſpiritualem ſcientiam in meditatione legis indicant. Exo.29.f. Leu. 6.c.25.a. Nu. 15.a. Tres autem decimæ ſimilę perfectionem cognitionis Trinitatis exprimunt. Leui.14.b. *Scientia Dei & creatura.* *Aug. 2. doct. Chriſtia. 16. & 83. q. 57. Glo. int. ſ. Leu. 6. & ſ. Num. 15. Iſyc. ſ. Leu. 4.*

Decem columnæ atrij ad Occidentem vergentes, & decem baſes, præmium æternæ vitæ deſignant. Exo.27.c.38 b. Et denarius, eſt ſpes cæleſtium præmiorum, ſicut denarius diurnus, eſt ipſum præmium. Matt.20.a. Ad hoc pertinent decem cubiti altitudinis altaris 3. Reg.7. *Vita æterna.*

Dies decem preſſuræ, vniuerſum huius vitæ tempus indicant. Apoc.2.c. *Tēpus huius vitæ.* *Aug. ſ. Apo. ho. 2.*

Decem vices ponitur pro ſæpe Num. 14. d. Decem autem vicibus dicitur mutaſſe Laban mercedem Iacob, typum gerens diaboli inducentis hominem ad omnium præceptorum tranſgreſſionem. Gen. 31.f. *Sæpe.* *Glo. int. ſ. Nu. 14.*

Decem cornua draconis omnia mundi regna complectuntur. Apo.14.a. decem autem diademata beſtiæ, ſunt illi, per quos principes impugnant decalogum. Apo.13 a. *Regna mundi.* *Aug. ſ. Apo. ho. 9 Glo. int. ſ. Apoc. 13.*

Decima generatio aliquando dicit totum tempus: vt qui non intrant in eccleſiam etiam poſt decimam generationem, hoc eſt, nunquàm. Deut.23.a. Decima etiam generatio dicitur obſeruatio decalogi. *Totum tempus.* *Glo. int. ſ. Deu. 23.*

Decem pulli aſinorum, aut decem aſini, ſunt prædicatores decem pręceptorum, vel doctores ex gentibus, decalogi mandatis inſtructi. Aſinæ verò ſunt pſeudoapoſtoli. Gene.32.d.45.f. Decem etiam boues in cibum Salomonis, ſunt doctores decalogi. 3. Reg.4.c. *Prædicatores.* *Glo int. ſ. Gen. 45. & ſ. Reg. 4.*

Decem ſciſſuræ pallij A hię traditæ Ieroboam, deſignabant regnum Iſrael decięs diuidendum, ſecundùm quòd vnus rex occidebat alium. 3 Reg.11.f. *Pſeudoapoſtoli.* *Rup. ſ. Vict. verbi Dei. 7.*

Cùm agnus immolari iubeatur decima die, hœdus ſeruabatur vſque ad quartam decimā, non ſine ſacramento. Nam conſummato vitæ curſu deſignato per denarium numerum cōpletum, protrahitur adhuc perfecta expiatio animalis & quadri elementalis hominis: quia beatificato ſpiritu, & reſtituto ad Deum, qui dedit illum, certo curriculo à patre determinato, prorogatur releuatio animalis hominis, & quadrifarij corporis à corruptione, & tranſitus eius in cæleſtem beatamque naturam. Exo.12.a. verùm ſi ritè textus intelligatur, non immolabatur agnus decima die, ſed illa die ſumebatur agnus, vel hœdus, & ſeruabatur in quartam decimam & tunc vnus immolabatur per domos. Voluit autem lex alterutrum ſumi, vt facilius inueniretur. Hora decima venerunt diſcipuli Ioannis ad Chriſtum. Ioan.1.f. quia docturus erat legem ſpiritualiter implendam. Vel quia aduentus Chriſti fuit in nouiſſimis diebus. Item quia decima die tollebatur agnus. Deſignatur etiam occaſus vitæ humanæ. *Diuiſio regni Iſrael.* *Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 19.* *Aug ſ. Ioan. tract. 7 Cyr. 2. ſ. Ioan. 10. Rup. 2. ſ. Ioan.*

Nouem tribus cum dimidia tranſeunt Iordanem cum Ioſue: quia doctrina Chriſti perficienda fuit per Spiritumſanctum. Ioſ.1. *Ori. ſ. Ioſ. ho. 3.*

Dies decem quibus volebant fratres Rebeccæ illam apud ſe manere. Gen.24.f.

Hactenus de numeris ſimplicibus dictum eſt. Nam qui ſequuntur poſt denarium, ex ſimplicibus conſtant: vnde pauca dicuntur de ipſis allegorice, quæ non ad ſimplices referantur. Quare pauca, quæ apud autores inuenimus, proponemus, non quidem de omnibus, ſed interpolatim ſecundum quòd aliqua de ipſis dicta reperimus, cæteris ſilentio prætermiſſis. Qui ſi tibi occurrant, facilè poteris ex ſimplicibus aliquid colligere, quod de eis dicas.

Vndenarius.

Vndenarius numerus recedit ab vnitate: ideo ad res ſeculi pertinet ſicut vndecimus menſis. Zach.1.b. *Res ſeculi.* *Hie. ſ. Zac. 1.*

Vndenarius item, quoniam tranſgreditur denarium, tranſgreſſionem legis, ac proinde ipſum peccatum deſignare poteſt. Et vndecim ſaga cilicina tabernaculi, pœnitentes deſignare poſſunt, qui legem decalogi tranſgreſſi ſunt. Exo.26.b. 36. b. Vel deſignant tranſgreſſionem præceptorum non peruenientem ad gratiam duodecim Apoſtolorum: & ſi ducantur per ſeptem, fiunt ſeptuaginta ſeptem, per quæ denotatur remiſſio. Vndecimum autem cornu in beſtia, Antichriſtum deſignat. Dan.7.c. *Tranſgreſſio. Peccatum. Pœnitentes. Antichriſtus.* *Aug. 15. ciu. Dei. 20. & de verb. domini ſer. 15. & q. in Exo. 108. Gre. 32 mor. 14. Glo. int. ſ. Exo. 26.*

Vndecima hora operariorum vineæ computatur ab aduentu Chriſti vſque ad finem mūdi. Matth.20.a. *Glo int. ſ. Mat. 20*

Duodenarius.

Duodenarius numerus dicitur eſſe ſuperfluus, aut abundans, quia partes eius aliquotæ ſimul cōiunctæ ipſum excedunt. Quaternarius autē per ternariū cōplicatus numerū conducit duodenariū primū creſcentē, & magis cæleſtē & diuinū, quā terreſtrē, vnde creſcētia omnia & diuina quā plurima ipſo diſtribuuntur. Eſt etiam hic numerus compoſitus ex duobus primò perfectis, ſenariis videlicet, & eſt primus creſcēs, & hoc in ſexdecim abūdās per quatuor: vnde illa ex creſcentia fœlix eſt, quia fit per quadratum æquilaterum, & parentem denarij. *Geor. Ven. Cant. 1. tom. 6. cap. 19.*

Duodecim elegit Chriſtus : quia per vniuerſum mundum , hoc eſt,per quatuor cardines mundi Trinitatem fuerant annunciaturi:ideo ter quaterni.Ioan.6. g. duodecim princips Iſrael,duodecim Apoſtolos præfigurabant.Nu.1.Et duodecim fontes, erant Apoſtoli,vel eorum doctrina.Et duodecim tituli.Et duodecim vituli.Et duodecim nomina filiorum Iſrael. Et duodecim lapides.Exo.15.d.24.a.28.c.39.c.Duodecim panes.Leu.24.a.Duodecim cubiti lineæ cingentis columnas.3.Reg.7.c.duodecim ſtellæ.Apo.12.a.Duodecim cubiti Ariel,ſunt duodecim tribus,aut Apoſtoli.Eze.43.c.Duodecim leunculi in ſolio Salomonis , ſunt prædicatores Apoſtolicam doctrinam ſequentes.2.Par.9.d.

Duodecim duces Iſmael,duodecim tribus Iſrael ſignificarunt: qui ſunt duodecim filij Iacob:& vt ſunt ab Abraham,ſunt duodecim Apoſtoli.Gen.17.35.42.49.

Duodecim portæ,& duodecim ſedes,vniuerſitatem ſaluandorum deſignare poſſunt : quia ter quatuor ſunt duodecim : totus autem mundus in fide Trinitatis ſaluatur. Apocal. 21. d. Matth.19.d.

Duodecim panes propoſitionis , duodecim gradus hominum deſignare poſſunt : qui per duodecim tribus deſcribuntur.Leu.24.a.Vel ſunt duodecim menſes.Idem autem exprimút duodecim lapides in rationali poſiti : vel ipſum zodiacum duodecim ſignis diſtinctum. Leuit.24.a.

Duodecim cophini fragmentorum , ſuperabundantiam doctrinæ deſignant eorum , quæ adhuc reſtant intelligenda.Et remanent Apoſtolis propter duodecim ſedes.Mat.14.c. Ioan. 6.b.Vel deſignant firmamentum fidei duodecim tribuum.

Duodecim annorum erat filia principis ſynagogę:& duodecim annis paſſa eſt fluxum ſanguinis mulier:vt tamdiu laboraſſe intelligatur eccleſia , quandiu viguit ſynagoga : Et tunc venit ad fidem Gentilitas,quando mortua eſt ſynagoga.Luc.8.

Duodecimus menſis,quando liberantur Iudæi à cæde per Haman intentata.Eſter. 8. d. 9. a.tempus incarnationis Chriſti deſignare poteſt,vel finem mundi , quando iuſti ibunt in vitã æternam:mali verò in ignem æternum.Duodecim autem cubitorum erat linea ambiens columnam vtranque Salomonis , deſignat in iudicio iudicandos omnes per ſex opera miſericordiæ,bonos quidem à dextris per miſericordiam , quia impleuerunt opera miſericordiæ, malos verò à ſiniſtris per veritatem,quia illa opera non impleuerunt.3.Reg.7.c.

Duodecim annis ſeruierút viri Sodomorum Chodorlahomor,qui numerus eſt ſuperfluus vt deſignetur per vanitatem ſeruiri hypocriſi.Gen.14.a.

Terdenarius.

TErtiodecimo anno receſſerunt Sodomitæ à ſeruitute Chodorlahomor, quia per fidem Trinitatis,& decem præceptorum obſeruationem,receditur à diabolo.Gen.14.a.

Tertiodecimo anno circumciſus eſt Iſmael , vt deſignetur tunc coercendam eſſe libidinem,quum incipit excitari.Gen.17.d.Vel deſignatur non pertingens ad expletionem legis & euangelij,quæ quaternario ſignificatur.

Tredecim cubiti Eze.40.b.vt addunt quinque ſupra octonarium numerum , quinque librorum Moyſi continent ſacramentum,qui & in quinque monſtrantur panibus,& in Samaritana euangelij.Vel deſignant cognitionem Trinitatis in noua lege additam veteri , vt ternarius additus denario,conſtituit tredecim. Item fidem Trinitatis cum cuſtodia mandatorum.Eſter.8.d.

Quaterdenarius.

Quatuordecim annis ſeruiuit Iacob Labani pro vxoribus ſuis.Gen.31.f.obſeruando videlicet ſeptem præcepta legis,de dilectione proximi,& ſeptem euangelica de dilectione Dei.

Quartodecimo die offertur agnus,hoc eſt, Chriſtus,additis videlicet legi quatuor euangeliis.Exo.12.a.Vel quia eſt quartadecima Luna,deſignat perfectionem eccleſiæ.Et poſt quartã decimam Luná fit Phaſe.i. trãſitus,vt ab inferioribus mẽtem ad ſuperiora conuertamus, ſicut Luna incipit ad Solem conuerti.

Quatuordecim cubiti crepidinis Ariel , deſignant generationes Chriſti per teſſaradecadas diſtributas.Ezech. 43.e. Et quartodecimo anno percuſſionis ciuitatis vidit Ezechiel nouam ciuitatem,quia per generationes quatuordecim venit Chriſtus ædificator eccleſię.Eze.40.a.

Quartodecimo anno capti ſunt Sodomitæ à Chodorlahomor.Geneſ.14.a.quia per tranſgreſſionem præceptorum capiuntur homines à diabolo.Vbi deſignatur imperfectio quaternarij ſupra denarium.

Quindenarius.

Quindecim cubitis eleuatur arca ſuper montes.Geneſ.7. d. quia myſteria fidei & reſurrectionis in veteri & nouo teſtamento contenta ſuperant mentes etiam intelligentium & ſuperborum.Sic quindecim diebus manſit Paulus cũ Petro , quia veteris & nouæ legis cognitionem habebant , & plenam conſummatamque doctrinam , propter quindecim carmina Pſalterij,& quindecim gradus,& quindecim annos additos Ezechiæ.Gala.1. d. Poteſt etiam deſignari concordia duorum teſtamentorum.

Quindecim cubiti in vtraque parte lateris orientalis & occidentalis tabernaculi. Exod.

27.c.38.b.

27.c.38.b. deſignant æternam requiem conſtantem ex ſabbatiſmo & octonario reſurrectionis corporum. Vel ſeptenarius refertur ad præſentem vitam, octonarius ad futuram, ad quã per hanc venitur. Eſther.9.e.Hoſ.3.a.

Quintodecimo die celebratur feſtiuitas tabernaculorum. Leuit. 23. e. vt per ſeptenarium vitæ præſentis, in qua peregrinamur, vt in tabernaculo, veniamus ad octonarium reſurrectionis. Vel deſignatur euangelica prædicatio, quæ ex præſenti vita & futura conſiſtit, hanc componens, illam præparans. *Iſyc.ſ.Leu. 23.*

Quintodecimo die ſecundi menſis fiebat ſecundum paſcha. Nume.9.a. Et quintodecimo primi menſis primum, deſignans illo numero paſcha nouæ legis. Leu.23.a. *Iſy.ſ.Leu.13.*

Quindecim gradus Pſalmorum, deſignant per ſeptenarium vitæ actiuæ & temporalis, & octonarium contemplatiuæ aſcendendum ad cæleſtis quietis templum. *Gre.ſ.Pſ.129.*

Quindecim ſicli valentes triginta drachmas, infimam perfectionem, quæ eſt fructus trigeſimi deſignant. Leu.27.a. *Iſyc.ſ.Leu.27.*

Quindecim cubitis eleuãtur aquæ diluuij ſuper terram, quum quinque ſenſus terreni hominis, & animalis & rationalis vitiis ſubmerguntur. Gen.7.d. *Amb.de Noe.15.*

Quindecim argenteis conduxit Hoſee adulteram. Hoſ.3.a. vbi neque eſt vnitas, vt in denario, neque binarius, vt in vicenario, & deſignatur ſynagogam, neque virginem eſſe, neque aptam coniugio Chriſti. *Rup.ſ.Hoſ.3.*

Quindecim gradibus retroceſſit Sol, quum ſanatus eſt Ezechias. Iſ.38.b. *Amb.epiſ.76.*

Sexdecim.

Sexdecim anni Ioſeph, perfectionem vitæ & doctrinæ deſignare poſſunt. Gen.37.a. Ad idẽ referri poſſunt ſexdecim baſes in occidentali plaga tabernaculi. Exo.26.36. *Glo.int.ſ.Gen.37.*

Decem & ſeptem.

Decimo ſeptimo die inundauerunt aquæ diluuij, & ingreſſi ſunt filij Noe in arcam, vt deſignetur eum, qui eccleſiam ingreditur per baptiſmum, promittere decalogi obſeruationem propter æternam requiem, & eſt typus inchoantium. Gen.7.b.

Decimo ſeptimo anno venditus eſt Ioſeph in Ægypto. Gen.32.g. *Aug.epi.310. vel.119.*

Decem & ſeptem annis manſit Iacob in Ægypto. Gen.47.f.

Decem & octo.

Numerus decem & octo ſic ſumitur in muliere, quæ decimo octauo anno curata eſt à curuitate, vt in decem verbis intelligatur perfectio legis, & in octauo numero reſurrectionis perfectio, quam aſſequuntur, qui à peccatorum curuitate liberantur. Luc.13.c. Et ter ſex perfectionem legis euangelicæ deſignant. Et etiam triplicem legem, naturæ, ſcripturæ & gratiæ, in quibus curuatum fuit genus humanum, donec à Chriſto curatum eſt. *Amb.ſ.Luc.13. Aug.q.in Iud.37 Gre.ho.13.*

Columna decem & octo cubitorum, perfectionem operum cum fide Trinitatis, quia ter ſex fiunt decem & octo. 3.Reg.7. *Rup.3.ſ.Reg.19.*

Viginti.

Chriſtus. Viginti modiorum aceruus, eſt Chriſtus, qui numerus binarius decenus eſt, quia videlicet non vnius tantùm, ſed geminæ ſubſtantiæ eſt, Deus & homo, ſed Iudæis facti ſunt decẽ modij, quia non Deum & hominem, ſed tantùm hominem crediderunt. Agg.2.c. *Rup.ſ.Agg.2.*

Latitudo charitatis. Viginti cubitorum erat latitudo templi. 3.Reg.6.a. Eze.41.a. deſignans latitudinem charitatis in duobus præceptis, quia hic numerus in deceno limite binarius eſt. *Rupe.3.ſ.Reg.7.*

Doctores. Viginti tabulæ tabernaculi, & columnæ atrij, & baſes, & capita columnarum, doctores ſanctos ſignificare poſſunt, qui & ipſi præcepta ſeruant, & alios eadem ſeruare docent. Exo. 26.27.36.38. Quater quini viginti fiunt, lex autem quinque libris, gratia verò noui teſtamenti quatuor euangeliis continetur, & doctores miro veritatis conſenſu completa in euangelio legis arcana manifeſtant, & præfigurata in lege euangelij ſacramenta. Viginti boues paſcuales in cibum Salomonis per ſingulos dies, doctores ſunt decalogi. 3.Reg.4.c. *Glo.int.ſ.Exo.26. & ſ.3.Reg.4.*

Populus Chriſtianus. Tales illi viginti annorum adoleſcentuli, figuram noui populi præmiſerunt, qui in terrã promiſſionis intrarunt: qui nec in dexteram, nec in ſiniſtram dicti ſunt declinaſſe. Non enim ea viginti annorum ætas comparanda eſt innocentiæ paruulorum: ſed, ni fallor, hic numerus myſticum aliquid adumbrat & reſonat. Verus enim teſtamentum quinque Moyſi libris excellit, nouum autem quatuor euangeliorum autoritate præfulget, qui numeri per ſe multiplicati ad vicenarium perueniunt. Quater enim quini, vel quinquies quaterni, viginti ſunt. *Aug.2.de peccatorum meritis.35. Iſyc.ſ.Leu.5.*

Fortes. Viginti annorum & ſupra, ſunt, qui ſufficientes ſunt omnes virtutes operari, & ſubiicere omnes intelligibiles inimicos, demum firmi & fortes. Leu.27.a. A viginti annis & ſupra numerantur Leuitæ & filij Iſrael, vt deſignentur ij, qui vetus & nouum teſtamentum habent, quia viginti fiunt per quatuor & quinque inuicem multiplicata. Et qui legem intelligunt ſpiritualiter per gratiam euangelij. In hac ætate contra vnumquemque bella vitiorum naſcuntur. Exo.30.a.38.d.Nu.1.a. *Iſyc.ſ.Levi.27. Glo.int.ſ.Leu.27. & ſ.Exo.30.ſ.Nu.1. Aug.q.in Nu.2.*

Lex noua. Vicenarias continens bis decem, legem nouam deſignat, atque ita perfecti cum per amorem prohibita vitam, euangelij ſublimia complent mandata. Et in contemplatione perfecti denarium numerum habent in perfectione ſcientiæ, vicenarium verò in ſuperna delectatione. 1.Reg.7.a. *Gre.ſ.1.Reg.7.*

Viginti cubiti introitus atrij, deſignant ſubiectionem quinque ſenſuum per quatuor virtutes. vel legem euangelicam. Exod. 27. c. 38. b. Et viginti annis ſeruiens Iacob, geminam charitatem deſignauit, cum obſeruatione mādatorum. Gene. 31. f. Propter viginti iuſtos promiſit Dominus ſe parciturum Sodomis. Gen. 18. d. hoc eſt, propter ſeruantes mandata cum dilectione Dei & proximi, propter denarium & binarium.

Decem cubitorum erat latitudo voluminis, longitudo verò viginti, quia latitudo operationis noſtræ ſimpla eſt, & longanimitas ſpei in duplum tenditur, quoniam pro bono noſtro opere & hic nobis mentis requies, & illic gaudia æterna præparantur. Zac. 5. a.

Viginti ſicli valentes quadraginta drachmas, ieiunium, & pœnitentiam deſignant. Leu. 27. a. Viginti ſtateres panis dantur Ezechieli, deſignanti pœnitentiā & laborē populi. Eze. 4. a.

Vicenarius numerus infauſtus habetur: in eo Eſau accepit munera. Gen. 32. d. Placet Eſau, propter dualitatem denarij. Huc videntur referri poſſe gazophylacia Leuitarum. Eze. 45.

Viginti virorum plaga 1. Reg. 14. b. deſignat peccantes per quinque ſenſus: qui conuerſi remedia inueniunt in quatuor euangelijs. Viginti argenteis venditus eſt Ioſeph. Gen. 37. f.

Viginti oboli, ſunt in ſiclo. Exo. 30. b.

XXI.

Numerus viginti vnius, vniuerſitatem indicare ſolet, propter triplicatum ſeptenarium.

Vicesimus primus dies menſis. Exod. 12. c. finem vitæ deſignare poteſt: ideo vſque ad eam veſcuntur azymis: & eſt dies ſolemnis bonis. Et quia conſtat ex ter ſeptem, pleniſſimum ſacramentum Trinitatis indicat. Agg. 2. a.

XXII.

Viginti duo prima apud Hebræos elementa traduntur: viginti duo rurſus à protoplaſto Adam vſque ad Iacob, ex cuius ſemine tottidem duodecim tribus ſumūt, patres fuiſſe memorantur. Tradunt etiam omnium creaturarum Dei ſpecies intra viginti duorum numerum colligi: propter hoc & Leuitæ, id eſt, qui ſeruiunt Domino, & primogeniti filiorum Iſrael, admirabili hoc & ſacrato numero titulantur. Num. 3. f.

XXIIII.

Die viceſima quarta cœpit ædificari templum Domini. Agg. 1. d. quia octonarius numerus, qui ſanctus eſt, & in veræ circuncíſionis typo accipitur, triplicatus viceſimum quartum numerum facit: figuraliter nos docemur, vt ædificemus domum Domini in amputatione carnis & vitiorum circuncíſione: & veram puritatem eſſe credamus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritusſancti.

Viginti quatuor ſeniores, Patriarchæ & Apoſtoli dicuntur. Vel duodecim iudices Iſrael cum duodecim Apoſtolis. Apo. 4. 19. a. Suprema illa diuiniſſima, ſanctiſſimaque Trinitas ſeptenarium numerum, iuxta inſcrutabilem ſuę ſapientiæ profunditatem, ter ſibi ipſi reſumens, viginti quatuor demonſtrauit. Si quidem ter ſeptem, viginti & vnum efficiunt: cui a viginti quatuor ternarius deeſt: qui ternarius omnium creatrici diuinæ Trinitati dedicatus eſt.

XXV.

In numero viginti quinque qui eſt quadratus ex quinario, quinque ſenſuum perfectio declaratur. Quod vtique indicat eum vocari ad opera operum in miniſterio peragenda. qui ex omni parte multiplicatis & purificatis ſenſibus inuenitur eſſe perfectus. Ezec. 40. b. Et viginti quinque ſtadiorum numerus. Ioan. 6. b. Dicit perfectionem boni operis intrinſecus, quod quinque ſenſibus perficitur. Deſignat etiam impletionem legis, quæ quinque libris continetur. Et ipſos exercentes bonas operationes in proximos per quinque ſenſus. A viginti quinque annis aſſumuntur. Leuitæ, cum incipiunt pugnæ vitiorum. Nu. 8. d. Secundum autem quòd hic numerus eſt medietas quinquagenarij, deſignat mediam perfectionem habentes.

In malum, deſignat eos, qui firmati ſunt in abuſu ſenſuum, vt qui dorſa habebant ad templum verſa, veſtunt, qui omnia referunt ad ſenſus. Eze. 8. g. 11. a.

XXVII.

Ter tria ter conſtituunt viginti ſeptem, & deſignant potentias noſtras ad bonum opus eſſe paratas per Trinitatis cōfeſſionem, vnde tali die ceſſarunt aquæ diluuij, & areſacta eſt terra, in quo gerit figuram perfectorum. Gen. 8. a.

XXVIII.

Viginti octo cubiti longitudinis cortinarum tabernaculi, deſignant perfectam longanimitatem, quia hic numerus eſt perfectus conſtans ex ſuis partibus aliquotis. Exo. 26. 36.

XXIX.

Viginti nouem talenta auri fuerunt oblata in ſanctuario. Exo. 38.

XXX.

Tricenarius numerus ſic ſe habet, vt trecentorum contineat ſacramentum. Quod enim ibi centeni, hoc hic deni terriò multiplicati faciunt. Triginta autem cubitorum arcæ latitudo, quem numerum decies habet in trecentis longitudo, deſignat Chriſtum, qui eſt altitudo noſtra, qui triginta annorum ætatem gerens, doctrinam euangelicam conſecrauit, conteſtans ſe veniſſe non ſoluere legem, ſed implere. Legis autem cor in decem præceptis, agnoſcitur. Triginta annorum erat Ioſeph, quando eductus eſt de carcere, & totius Ægypti ſuſcepit principatum, vt imminentem perniciem famis diuina prouiſione depelleret. Geneſ. 41. b. Qua ætate

lotus Ieſus ad baptiſmum, & vidit cœlos apertos, & Spiritum Dei in columbæ ſpecie venientem ſuper ſe, vbi & primum cœpit ſacramentum patefacere Trinitatis. Luc. 3. Sic trigeſimo anno aperti ſunt cœli Ezechieli, id eſt, Chriſto in baptiſmo. Ezec. 1. a. Triginta annorum erat Dauid, quum regnare cœpit. 2. Reg. 5. a.

Gre. ſ. Eze. ho. 2. Glo. int. ſ. Gen. 41.

Triginta ſicli, deſignant fidem Trinitatis, cum obſeruatione præceptorum, vel tres virtutes, cum præceptis. Exo. 21. g. Valet ſexaginta drachmas, pro fructu ſexageſimo. Leu. 2. a. Idē deſignant triginta cubiti longitudinis ſagorū tabernaculi. Exod. 26. b. 36. b. Item triginta cubiti altitudinis templi. 3. Reg. 6. a. Triginta ſtadia nauigata, perfectam impletionem legis deſignant, quum ſint quinquies ſex. Vel quum ex ſecunda vnitate, id eſt, denario per ternarium ducto perficiatur, euangelicam fidem Trinitatis indicat. Ioan. 6. c. Triginta cori ſimilæ in cibum Salomonis per ſingulos dies, fidem Sanctæ Trinitatis, quæ in lege Domini continetur indicant. 3. Reg. 4. c. Propter triginta iuſtos parcit Deus Sodomis. Gen. 18. d. hoc eſt, propter ſeruantes legem cum fide Trinitatis. Ter enim decem, fiunt triginta. Ad hos referuntur triginta cameli fœtæ. Gen. 32. b.

Iſyc. ſ. Leu. 27. Glo. int. ſ. Exo. 26. Rup. ſ. 3. Reg. 7. & 6. ſ. Ioan. Aug. ſ. Ioā. tra. 25. Glo. int. ſ. 3. Reg. 5. & ſ. Gen. 18.

Triginta viri recumbentes cum Samuele, deſignant habentes fidem, quæ per dilectionem operatur. 1. Reg. 9. d.

Gre. ſ. 1. Reg. 9.

Triginta argenteis venditus eſt Chriſtus, iuxta tempus, quod habebat ante prædicationē. Matt. 26. b. Deſignant etiam pleniora myſteria nouę legis. Zac. 11. c.

Myſteria noue legis. — Ori. ſ. Mat. ho. 35. Amb. 3. de Spiri. ſan. ho. 18.

Triginta diebus ſedens mulier in domo, deſignat animam intra ſe pœnitentiam agentem. Deute. 21. c.

Anima pœnitē. — Amb. epiſ. 13.

Triceſimus fructus, dicitur eſſe coniugatorum, quia hæc ætas eſt pugnantium, & illi habēt acriorem conflictum. Inſinuat autem fidem Trinitatis. Matth. 13. a. Et triginta gazophilacia. Eze. 40. e. deſignant triceſimum fructum, & perfectionem vitæ actiuæ & contemplatiuæ cū fide Trinitatis in prædicatoribus.

Aug. 1. q. in euā. Glo. int. ſ. Mat. 13. & ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 40.

XXXIII.

Triginta tres filij egreſſi de Lia numerantur, in ingreſſu Iacob in Ægyptum. Gen. 46. b.

Triginta tres dies purgationis mulieris parientis maſculum, numerantur poſt octo dies. Leuit. 12. a.

Bis triginta tres cubiti circuitus templi. Eze. 41. b. indicant nos indigere duplici natiuitate, carnali & ſpirituali.

Hie. ſ. Eze. 41.

XXXVII.

Triginta ſeptem fortes Dauid. 2. Reg. 23. d. ſunt fidem & obſeruantiam decalogi, gratia ſeptiformis ſpiritus operante honorantes.

Glo. int. ſ. 2. Reg. 23.

XXXVIII.

Triginta octo anni infirmitatis paralytici, deſignat defectum impletionis legis, quæ quadragenario impletur, qui defectus eſt per binarium deſignantem duo præcepta charitatis. Ioan. 5. a. Vel deſignāt multitudinem & magnitudinem peccatorum, quibus opprimebatur.

Aug. ſ. Ioan. tra. 17. Glo. int. ſ. Ioan. 5.

XL.

Quadragenarius numerus habet quater decem: ipſe autem denarius ab vno vſque ad quatuor progrediente numero conſummatur. Vnde laborioſi huius temporis ſacramentum eſt, quo ſub diſciplina Regis Chriſti, aduerſus diabolum dimicamus: quod etiam illud declarat, quòd quadraginta dierum ieiunium, hoc eſt, humiliationem animæ conſecrauit lex, & Prophetæ, per Moyſen, & Eliam, qui quadragenis diebus ieiunauerunt, & euangelium per ipſius Domini ieiunium, quibus diebus quadraginta etiam tētabatur à diabolo. Matt. 4. a. Quadraginta annis comederunt filij Iſrael manna in deſerto. Exo. 16. d. vt deſignetur totum tempus huius vitæ, quo ſecundùm vetus & nouum teſtamentum viuimus.

Tempus huius ſeculi. — Aug. 2. de conſen. euang. 4. & 83. q. 57. Glo. int. ſ. Exo. 16.

Quadragenario numero perficitur opus, fortaſſe ideo, quia in decem præceptis lex data eſt, & per totum mundum prædicanda erat lex, qui totus mundus quatuor partibus commendatur, Oriente & Occidente, Meridie & Aquilone, vnde denarius per quatuor multiplicatus, ad quadragenarium peruenit, vel quia per euangelium, quod quatuor libros habet, impletur lex, quia in euangelio dictum eſt, Non veni ſoluere legem, ſed adimplere. Itaque quadragenario numero quædam perfectio in operibus bonis ſignificatur, quæ maximè bona opera exercentur in abſtinentia quadam ab illicitis cupiditatibus ſeculi, hoc eſt, generali ieiunio. Quadraginta annorum erat Iſaac, quando duxit Rebeccam. Gen. 25. c.

Perfectio operū. — Aug. ſ. Ioan. tra. 17.

Dicitur Nu. 14. Filij veſtri erunt vagi quadraginta annis. Et quid haberet myſterij numerus iſte, declarat dicens. Secundum numerum dierum, quibus conſideraſtis terram quadraginta diebus, pro die per annum recipietis peccata veſtra quadraginta annis. Timeo ego myſterij huius ſecreta diſcutere. Video enim quòd peccatorum in hoc ratio comprehenditur & pœnarum. Vnde quadraginta diebus & noctibus pluit in diluuio, vbi quatuor per decem multiplicantur, vt deſignetur tranſgreſſio decalogi, & tribulatio pœnitentiæ, & ætas huius vitæ, in qua eſt pœnitendum. Gen. 7. 8. 18. Pſ. 94. Pœnitentiam etiam deſignant quadraginta dies conditure cadauerum. Gen. 50. a. Et quadraginta dies dantur puerperę poſt partū maris. Leu. 12. Quadraginta dies dati Niniuitis ad pœnitentiam, tempus huius vitæ. Ioan. 3. b. Quadragesima iungitur paſſioni, propter pœnitentiam. Solet enim hic numerus eſſe laboris, vnde & deſignabit labores Chriſti. Eze. 41. Quadraginta annis non habitata Ægyptus, deſignat impœnitentiam. Eze. 29. c.

Tranſgreſſio decalogi. Pœnitentia. Vita preſens. Labores Chriſti. Impœnitentia. — Ori. ſ. Num. ho. 5. Amb. ſer. 13. & de Noe. 13. Hie. ſ. Eze. 29. 41. & ſ. Amos 2. Aug. epi. 119. & 12 contra Fauſt. 37. & ſ. Pſ. 94. Glo. int. ſ. Gen. 50. Rup. 2. ſ. Eze. 22. & ſ. Ioan. 3. Aug. q. in Gen. 163.

Denarius perfectionem ſignificat, quæ per quaternarium multiplicatur: vt deſignetur per quatuor mundi plagas fidem Trinitatis eſſe prædicandam. Quia verò Chriſtus fuit cũ Apoſtolis poſt reſurrectionem quadraginta diebus: non ſemper quadragenarius numerus ſignificabit pœnitentiam. Acto. 1. a.

Glo. in. ſ. Exo. 24. & ſ. Gen. 18.

Quadraginta dies & noctes, quibus fuit Moſes cum Domino, deſignant perfectionem decalogi, per quatuor mundi partes in lege noua futuram. Et quòd ſoli illi decalogum implent, quos euãgelij gratia iuuat. Exo. 24. d. 34. Quadraginta iuſti, propter quos parcit Deus Sodomis, ſunt legis & euangelij præcepta ſeruantes. Gen. 18. d.

Geor. Ven. Cant. 2. tom. 3. cap. 16. Iſyc. ſ. Leu. 12.

Quadraginta diebus eſt immunda mulier poſt partũ maſculi. Leu. 12. d. quia tot diebus embrio vegetatur, & transformatur, quouſque in corpus organicum perfectum ſuis debitis & harmonicis menſuris conducatur, vt diſpoſitum ſit ad ſuſcipiendam animam maſculeam, quæ eſt potiſſima hominis ratio.

Hie. ſ. Eze. 4. Glo. int ſ. Pſ. 94.

Quadraginta diebus dormiens Ezechiel ſuper latus dextrum, quadraginta annos captiuitatis domus Iuda deſignauit. Eze. 4. b. Quadraginta annis contulerat Deus beneficia filiis Iſrael, qui non ſunt conuerſi. Pſ. 94.

Gre. ſ. 1. Reg. 4.

Quadraginta annis iudicans Eli Iſrael, deſignat trãſgreſſionem mandatorum: ideo iudicat quadraginta annis, quia legis auſteram diſciplinam ad timorem ſubiectæ plebis exibuit: vt materiam humanæ conditionis per concupiſcentiam fragilem per timorem retineret. 1. Regum 4. d.

Aug. 12. contra Fauſt. 20.

Poſt quadraginta dies emiſſus coruus, non eſt reuerſus, aut aquis vtique interceptus, aut aliquo ſupernatante cadauere illectus, ſignificat homines immundicia cupiditatis teterrimos, & ob hoc ad ea, quæ foris ſunt in mũdo, nimis intentos, aut rebaptizari, aut ab his, quos præter arcam, id eſt, præter eccleſiam baptiſmus occidit, ſeduci & teneri.

Ori. ſ. Nu. ho. 27.

Quadraginta vaccas dedit Iacob Eſau fratri ſuo in munus. Gen. 32. d.

Quadraginta baſes æneæ erant ſub viginti tabulis tabernaculi. Exo. 36. c.

XLII.

Rup. 6. ſ. Apo.

Conſtat numerus deſcenſionis Chriſti in mundum per quadraginta & duos patres, ſecũdùm carnem: velut per quadraginta duas manſiones deſcendentis vſque ad nos: & per totidẽ manſiones eſt aſcenſus filiorum Iſrael, vſque ad hæreditatis promiſſæ principium. Num. 33.

Aug. ſer. 24.

Quadraginta duobus menſibus calcabitur ciuitas ſancta: vt deſignetur abundantia iniquitatis in tempore Antichriſti: quia numerus ille eſt ſuperfluus ſeu abundans. Apo. 11. a

Glo. int. ſ. Gen. 18.

Quadraginta duo pueri occiſi ab vrſis. 4. Reg. 2. d. deſignant quadraginta duos annos poſt paſſionem Chriſti, quum euerſa eſt Hieruſalem à Tito & Veſpaſiano.

XLV.

Propter quadraginta quinque iuſtos promittit ſe Dominus parciturum Sodomis. Geneſ. 18. d. vbi deſignantur ij, qui corpus quadragenaria abſtinentia domant, & quinque ſenſibus ordinatè vtuntur.

XLVI.

Aug. ſ. Ioã. tra. 10. Rup. 3. ſ. Ioan.

Quadraginta ſex annis ædificatum templum. Ioan. 2. d. deſignat corpus Chriſti de Adam aſſumptum: in cuius nomine ſecundum literas Græcas numerus quadraginta ſex inuenitur. Item quadraginta ſex dies, quibus corpus humanum in vtero formatur.

L.

Ori. ſ. Nu. ho. 5. 25. & ſ. Mat. cap. 14. Amb. ſ. Luc. 9. & apol. Dauid. 8. Hie. Aglaſia, vl ſ. Iſa. 3. Iſyc. ſ. Leu. 25. 27. Glo. int. ſ. Gen. 8. 15. Aug. ſer. 198.

Quinquagenarius numerus remiſſioni & indulgentiæ conſecratus eſt. Secundum legem enim quinquageſimo anno remiſſio erat: vt ſi quis diſtraxiſſet poſſeſſionem, eam reciperet: ſi liber in ſeruitutem veniſſet, reciperet libertatem: indulgentiam debitor reciperet, exul rediret ad patriam. Leuit. 25. Spiritalis ergo Noe Chriſtus in arca ſua, in qua humanum genus de interitu liberat, id eſt, in eccleſia ſua, hunc quinquagenarium remiſſionis numerum in latitudine collocauit. Niſi enim remiſſionem peccatorum donaſſet credentibus, non fuiſſet per orbem terræ eccleſiæ latitudo diffuſa. Geneſ. 6. Et propter quinquaginta iuſtos parcit Deus Sodomis. Gen. 18 d. Et Pſalmus quinquageſimus eſt pœnitentię & remiſſionis. Et lex data eſt quinquageſimo die. Exod. 19. Et feſtum nouarum frugum, fit quinquageſimo die. Et quinquageſimo die venit Spiritusſanctus ſuper Apoſtolos. Acto. 2. a. Et quinquageni diſcumbũt in conuiuio Chriſti, propter remiſſionem iubilæi. Luc. 9. Princeps ſuper quinquaginta eſt Chriſtus, qui eſt princeps remiſſionis. Iſa. 3. a. Ad remiſſionem & ad gratiam pertinent quinquaginta bati olei. Luc. 16. b. Et quinquaginta ſicli. Leu. 27. c. 2. Reg. 23. d. Et quinquageſimũ caput prædæ datur Leuitis & ſacerdotibus Num. 31. d. Quinquaginta & quingenti, cognatus eſt numerus. Decadæ enim quinquaginta faciunt quingentos. Sed & ex alia parte numerus iſte ſacratus fit. Septem enim ſeptimanis, ſi addatur vnius numeri perfectio, quinquaginta faciunt dies. Similiter & ſeptuaginta ſeptimanis, ſi addatur vnius decadæ conſummatio, faciũt quinquagentos. Quòd etſi abundantius adhuc ſacramenta quinquaginta & quingentorum

Rup. ſ. Agg. 2.

numeri placet colligere, habemus Nu. 31. d. vbi de hoſtium ſpoliis, quidam quidem offerunt in dona Dei quinquageſimam portionem, qui non proceſſerunt ad bellum: quidam verò quingenteſimam: & vtique non inaniter: ſed ad indulgentiam referri videtur. Quinquaginta lagenæ. Agg. 2. c. remiſſionem per Chriſtum ſignificant: ſed Iudæis fiunt viginti: quia ſolũ confitentur duos denarios in ipſo, nempe natiuitatem & mortem, ſed negant tres, reſurrectionem, aſcenſionem, & aduentum ad iudicium.

Quinquageſimus annus iubilæi, diem iudicij deſignare poteſt, quando in nouiſſima tuba reſurgent mortui. Leu. 25. b.

Quinquaginta annorum Leuitæ, ſunt habentes internam quietem, qui fiunt cuſtodes vaſorum, tanquàm iam perfecti. Leu. 8. d. Nu. 8. d. Exod. 18. Quinquaginta autem ſicli valentes centum drachmas, perfectionem vſque ad martyrium deſignant. Leu. 27. a.

Quinquaginta anſulæ in cortinis, & quinquaginta circuli aurei, æternam requiem ſignificant, quæ per dona Spiritusſancti habetur. Exo. 26. a. 36. Vel recordationem ſupernæ quietis, aut humilitatem compunctionis. Et quinquaginta cubiti atrij ad occidentem, deſignant requiem poſt hanc vitam, ad orientem verò remiſſionem & ſpem quietis. Exod 27. 38. Vel remiſſionem & reſurrectionem, vt poſt ſeptem hebdomadas per diem reſurrectionis ad regna cælorum perueniatur. Eze. 40. c. Denarius coniunctus quadragenario fit quinquagenarius, vnde cum labore celebramus quadrageſimam ante paſcha, cum lætitia verò tanquam acceptam mercedem quinquageſimam poſt paſcha. Nam huic tàquàm ſalutari labori boni operis, qui pertinet ad quadragenarium numerum, additur quietis & fœlicitatis denarius, vt quinquagenarius fiat. Significauit hoc & ipſe Dominus multo apertius, quando poſt reſurrectionem quadraginta diebus cõuerſatus eſt cum diſcipulis ſuis in terra, quadrageſimo autem die, quum aſcendiſſet in cælum, peractis decem diebus miſit mercedem Spiritusſancti.

Quinquaginta cubiti latitudinis arcæ, deſignant diffuſionem charitatis in eccleſia per Spiritumſanctũ, qui datus eſt nobis. Quinquageſimo enim die poſt reſurrectionem ſuam Chriſtus Sanctum ſpiritum miſit, qui credentium corda dilatauit Gen. 6.

Duo quinquagenarij miſſi ad Eliam. 4. Reg. c. diabolum deſignant, qui in ſuis imitatur pœnitentiam, quam non habent. Deſignant etiam ſuperbos. Tertius verò typus eſt verè pœnitentium.

Vnus ſeruus debebat denarios quingentos, alius quinquaginta. Luc. 7. f.

LX.

Sexagenarius ex ſenario perfecto denarioque cõpoſitus, perfectionem ſignificat antiquorum Patrum, qui legem ſcriptam non habentes, decalogum tamen legis, bene & perfectè operando laudabiliter adimpleuerunt, quos ſignificabant ſexaginta columnæ atrij. Exo. 27. Sexaginta fortes, ſunt omnes perfecti, qui fuerunt ante nos in eccleſia, vel prædicatores, qui dũ decem præcepta, quo ſpiritualius & fortius in ſex diebus compleuerunt, ſexagenarium numerum perfecerunt. Cant. 3. c. Sic ſunt ſexaginta Reginæ. Cant. 6. c. Annus ergo ſexageſimus, eſt vita ſpiritualis. Vſque ad ſexaginta annos dant pro voto quinquaginta ſiclos, & fœmina triginta valentes ſexaginta dragmas. Leuit. 27. a. Vltra ſexaginta ſunt, qui à ſtatu perfectionis imminuti eſſe videntur. Sexaginta cori farinæ in cibum Salomonis per ſingulos dies, perfectionem operum deſignant. 3. Reg. 4. c. Iſaac ſexagenarius erat, quando genuit Iacob & Eſau. Gen. 25. d. Sexageſimus fructus virginum, tum propter ocium interius, quia contra carnis cõſuetudinem minimè pugnant, tum propter perfectionem operum, quæ illo numero exprimitur. Matt. 13. a. Mar. 4. Sexaginta cubiti in templo, perfectionem mundi ſignificant, & perfectionem operum. Eze. 40. c. 3. Reg. 6.

Sexaginta reginæ. Cant. 1. a. deſignant animas regnantes in intelligibilibus & ſpiritualibus, quia denarius numerus ſignificare poteſt vniuerſitatis ſcientiam, quæ ſi ad interiora & intelligibilia referatur, quæ ſenario numero ſignificãtur, fit quaſi decies ſexies, quod eſt ſexaginta.

Sexaginta ſunt generationes fidelium, quæ fuerunt ab Adam vſque ad Chriſtum, quæ tamen fuerunt ſexaginta duæ, ſed dicuntur ſexaginta, ſicut dicuntur ſeptuaginta interpretes, licèt fuerint ſeptuaginta duo.

Sexaginta diebus fleuit filia Iephte virginitatem ſuam. Iud. 11. g. deſignans pœnitẽtes in ſex ætatibus, vel quòd toto tempore ſeruandus eſt decalogus.

Sexagenarius eſt ſenex infirmus in propoſito. Leuit. 27. a.

LXVI.

Sexaginta ſex animæ de femore Iacob ingreſſæ ſunt in Ægyptum. Gen. 46.

Sexaginta ſex dies conſiderantur purgationis à partu fœminæ poſt immundiciam menſtrui. Leuit. 12. b. deſignant in hoc mundo & in hac vita procurandam eſſe peccatorum purgationem per pœnitentiam.

LXX.

Septuaginta in domo Iacob. Geneſ. 46. deſignant perfectionem intellectus & prudentiæ. Et in ſeptuaginta palmis, denotatur intelligibilis, ſenior, incorruptaque naturæ ratio. Exod. 15. d. Poſſunt etiam tam domus Iacob, quàm palmæ deſignare diſcipulos Chriſti, & palmæ Martyres, ob victoriam. Et Septuaginta ſenes, qui erant cum Moſe. Exod. 24. a. ſunt diſcipuli Chriſti, & ordo doctorum ſeptiformi gratia in decalogo perfectorum. Et quia ſunt ſeptem decades, pertinent ad legem veterem: vt ſeptuaginta anni vitæ. Pſ. 89.

Septuaginta ſicli argenti in vna phiala. Num. 7. quia eſt numerus ex ſeptenario & denario compoſitus, euangelicam ſeptiformis Spiritus gratiam, & legis, cuius decem præcepta ſunt, ſignificant ſcientiam.

Septuaginta diebus planxerunt Iacob. Gen. 50. a. decuplato videlicet ſeptenario: quia luctus mortui ſunt ſeptem dies. Eccl. 13. b. Septuaginta autem anni captiuitatis Iuda in Babylone, deſignant curſum vitæ in carne: vel totum tempus eccleſiæ. Septuaginta autem anni

Margin notes (left): Dies iudicij. Perfecti. / Aeterna quies. / Charitatis diffuſio. / Diabolus. Superbi. Pœnitentes. / Antiqui patres. Perfecti. / Prædicatores. / Perfectio operũ. / Anima perfecta / Sex ætates. / Perfectio intellectus. / Diſcipuli Chriſti. Martyres. Doctores. Gratia & ſcientia legis. Remiſſio poſt pœnitentiam.

Margin notes (right): Iſyc. ſ. Leu. 25. Phi. quòd deterior potiori inſidietur. Glo. int. ſ. Nu. 8. Iſy ſ. Leu. 27. / Aug. epiſ. 119. Glo. int. ſ. Exo. 26. 27. Hie. ſ. Eze. 40. Gre. ſ. Eze. ho. 17. / Aug. ſ. Ioan. tra. 17 & 83. q. 57. & ſ. Pſ. 150. / Aug. 12. cont. Fau. 14. / Hie. ſ. Iſ. 3. / Rup. 4. ſ. Exo 17. Gre. ſ Cant. 3. 6. Glo. int. ſ. Cant. 3. Iſyc. ſ. Leu. 27. Glo. int. ſ. Leu. 27. & ſ. 3. Reg. 4. & ſ. Eze. 40. & ſ. Mat. 13. Aug. q. in euan. 9. Gre. ſ. Eze. ho. 17. / Aug. 83. q. 55. Rup. ſ. Cant. 6. / Epip. 3 contra hereſes. tom. 2. / Aug. q. in iud. 49. Chry. de lepſa. Multa. Glo. int. ſ. Leu. 27. / Phi. de mig. Abr. Amb. ſer. 24. / Hie. & Aug. ſ. Pſ. 89. Glo. int. ſ. Exo. 15. 24. Rup. 3. ſ. Exo. 4. Rup. 1. ſ. Nu. 18. Glo. int. ſ. Gen. 50. Geor. Ven. Cant. 1. tom. 7. cap. 54.

Glo.int.ſ.Gen.50. Geor.Ven.Cant.1. tom.7 cap.4. Aug ſ.Pſ.125. Hie.ſ.Iſ.23.& ſ. Zac.1.

Tyri, poſt quos reſtituitur in antiquum ſtatum. Iſa.23. d. ſignificant remiſſionem poſt pœnitentiam. Et ſeptuageſimus annus Hieruſalem. Zach. 1. c. requiem poſt labores ſignificant. Septuaginta cubiti latitudinis templi. Ezec. 41. d.

Hie.ſ.Eze.41. *Requies laborũ.*

Septuaginta filij Gedeon occiſi ab Abimelech. Iud. 9. a. Septuaginta linguarum numerum faciunt.

Glo.int.ſ.Iud.9. Gre.ſ.1.Reg.6. Hie.ſ.Eze.8.

Septuaginta de populo percuſſi. 1. Reg. 6. d. deſignant hæreticos, adſcribentes ſibi dona Spiritusſancti. Et ſeptuaginta ſeniores colentes idola. Eze. 8. d. denotant eos, qui per mandatorum transgreſſionem, ſanctum numerum ſeptenarium inficiunt.

LXXV.

Phi.de migr. Abr.

Septuaginta quinque annorum egreſſus eſt Abraham de terra ſua. Gen. 12. b. Qui numerus eſt in confinio intelligibilis & ſenioris naturæ, per ſeptuaginta ſignificatæ, & ſenſibilis & iunioris, quæ quinque ſenſus æquat numero.

LXXVII.

Ori ſ.Mat. ho.6. Aug.de verb.dom. ſer.15. Amb.ſ.Luc.17.

Vſque ad ſeptuagies ſepties dimittuntur peccata, vt remiſſio intelligatur de peccatis in hoc mundo degentium. Quòd ſi alia committantur peccata: illa non remittuntur. Deſignat etiam omnia peccata, quæ à tempore Adæ, vſque ad finem in proximum cõmittuntur. Matt. 18. c. Luc. 17. a. Exprimit etiam hic numerus abundantiam diuinæ remiſſionis.

Rup.ſ. Amos 1. Hie.ad Damaſum q.1.

Septuaginta ſeptem, eſt numerus reſolubilis in partes æquas, vt in ſeptem & vndecim. Ideo peccatum Lamech oſtenditur remiſſibile, vnde & ipſe confeſſus eſt peccatum ſuum. Cain autem etiam Deo negare auſus eſt. Septuagies autem ſepties vltio de Lamech, deſignare poteſt punitionem, vſque ad aduentum Chriſti, quia poſt Septuaginta ſeptem generationes facta eſt redemptio generis humani. Vel datur vltio ſeptuagies ſepties: quia multiplicauit peccata à Cain.

LXXX.

Aug.81.q.55. Rup.ſ.Cant.6. Gre.ſ.Cant.6. *Animæ imperfectæ.*

Octoginta producitur ab octonario, qui eſt numerus diminutus. Octoginta concubinæ. Cant. 1. a. deſignant animas terrenorum mercedem accipientes. Vel animas minus perfectas. Denario enim ſignificatur ſcientia vniuerſitatis: quæ ſi ad terrena & corruptibilia referatur, quæ octonario ſignificari poſſunt, fiunt octoginta. Vel quia denario ſignificatur decalogus, per octonarium verò reſurrectio, deſignantur prædicatores falſi, qui falſi ſunt per deſiderũ, ſcripturam tamen diuinam & reſurrectionem, quam credimus, manifeſtant per verbum.

Prædicatores falſi.

Hie.9. Aglaſia. & ſ.Pſ.89. *Fides reſurrectionis.*

Octoginta cori tritici, deſignant fidem reſurrectionis Chriſti. Luc. 16. b. Octoginta autem anni vitæ humanæ, ad nouam legem pertinent, propter octonarium. Pſ. 89.

Aug ſ. Pſ.89. Iſyc.ſ.Leu.12.

Octoginta dies dantur ſeparationis & purgationis mulieris parientis fœminam. Le. 12. b. & deſignant tempus, quo formata eſt in agro Dei fœmina, quod duplum eſt ad formationẽ maſculi: quia geminata eſt pœna peccati in muliere.

LXXXVI.

Glo.int.ſ. Gen.16. Rup.5.Gen.27.

Octoginta ſex annorum erat Abraham, quando genuit Iſmaelem. Ge. 16. d. vt deſignetur eum genuiſſe tempore vitæ carnalis, quum nondum peruenerat ad perfectionem vitæ ſpiritualis. Octoginta ſex autem annorum quantitas duobus diſponitur terminis. Eſt enim in deceno limite octonarius, in ſingulari ſenarius. Senarius perfectus numerus ipſe quodammodo eſt Abraham, perfectorum vir operum, ſed parui & frigidi ſanguinis. Octonarius autem, qui & à Philoſophis fœmina dicitur, ipſe in deceno limite quodammodo eſt Agar, infirmior quidem quia fœmina, ſed fœcundior viro, quia iuuencula.

XC.

Hier.ſ.Eze.41. *Perfectior ſtatus.*

Nonaginta cubita longitudinis templi. Ezec. 41. b. perfectiorem ſtatum deſignant: quia nonagenaria peperit Sara. Ge. 21. a.

Rup.2.ſ.Eze.25. *Angeli.*

Deſignant etiam Angelos, qui per additionem hominis fiunt centum.

XCVIII.

Gre.ſ.1. Reg.4.

Numero nonaginta octo duo deſunt, vt ſit centenarius. Eius ætatis erat Eli: quia perfectè maturitatis extitiſſet, ſi ſacramentum geminum in Redemptoris noſtri cognouiſſet incarnatione, videlicet veram diuinitatem in humanitate. Nunc, quia multa de lege veteri plurima de mandatis cæleſtibus rectè intelligit, nonaginta octo annorum eſt. 1. Regum 4. c.

XCIX.

Glo.int.ſ.Gen.17.

NOnaginta nouem annorum erat Abraham, quum mutauit nomen, & accepit circunciſionem. Geneſi. 17. a. quia iam perfectioni propinquior erat: & cæleſtem deſiderabat ſocietatem.

Angeli. Iudæi. *Glo.int.ſ.Luc.15. Aug.de verb.Apoſtol.ſer.9.*

Nonaginta nouem oues. Mat. 18. b. Angelos ſignificare ſolent. Poſſunt etiam deſignare Iudęos ſuperbos: qui ſe ſanos putant: nec humiliari ad medicum volunt: ideo relinquuntur in montibus, hoc eſt, in tumore ſuperbiæ.

C.

Creatura rationalis. *Ori.ſ.Gen.ho.2. Rup.ſ.Iud.11.*

Centenarius numerus plenus in omnibus & perfectus oſtenditur: & totius rationalis creaturæ continet ſacramentum: ſicut in Euangeliis legimus, vbi dicit: quia habens quis centum oues, ex quibus quum periiſſet vna, relictis nonaginta nouem in montibus, deſcendit quærere eam, quæ perierat: quamque inuentam humeris ſuis reportauit: & poſuit cum illis nonaginta nouem, quæ non perierant. Hic ergo centenarius totius creaturæ rationalis eſt

numerus,

numerus, quoniam non ex ſemetipſo ſubſiſtit, ſed ex Trinitate deſcendit: & longitudinem vitæ, hoc eſt, immortalitatis gratiam ex Patre per Filium ac Spiritumſanctum ſuſcepit, idcirco triplicatus ponitur, vtpote, qui ad perfectionem, per gratiam Trinitatis augetur, & qui ex centenario per ignorantiam lapſum, per agnitionem Trinitatis reſtituat in trecentos. Mat.18.b.Luc.15.

Hil.ſ.Mat.Ca.18 *Amb.ſ.Luc.15.*

Centeſimo anno Abrahæ natus eſt Iſaac.Gen.21.a.Cum naſcitur Iſaac, cuius generationē vnica Dei gratia operata eſt, paternæ ętatis numerus plenus & integer, vnus & ſimplex, id eſt, ſolo limite centeno contentus eſt ſub vnitate. Vnitas namque apud Philoſophos, neque mas neque fœmina dicitur, & proinde rectè ſub centena vnitate paternorum annorum Iſaac naſcitur, cuius generationem, neque viri, neque fœminæ natura, ſed ſola diuinæ promiſſionis veritas operatur.

Ruper.ſ.Gene.27.

Spes cœleſtium. *Perfectio operū.*

Centum in bonum & in malum ſumitur: Nam inueniuntur centum inimici dæmones. Et Abraham centenarius credidit, & genuit Iſaac. Et centum fideles perſequuntur decem milia contrarias virtutes: vbi ponitur numerus finitus pro infinito.Leu.26.c. Et centum milites, ſunt qui perfectioni ſtudent.1.Par.12.b.

Ori.ſ.Le.ho.16.26 *Glo int.ſ.Leuit.& ſ.1.Par.12.*

Cœleſte præmiū.

Centum cubiti longitudinis atrii, ſpem cæleſtium ſignificant, & cęleſtem vitam quum à ſiniſtra tranſit in dextram. Item fructum centeſimum. Exo.26.28.Ezec.40. Centum etiā cubitorum erant longitudo & latitudo templi.Ezec.41.c. vt oſtendatur nos mente, ſermone, & operibus Deo ſeruire debere. Vel deſignatur perfectio operum.

Hie.ſ.Eze.ho.18 12. *Gre.ſ.Eze.ho.17.12.*

Miſericordia Dei. *Præcepta legis.* *Profectus.* *Duces fidelium.*

Centuplum inuenit Iſaac, quum ſeminaſſet.Gen.26.c.hoc eſt, magnum cęleſtis patrię lucrum, & fructum euangelicum. Et centuplum in hac vita accipiendum.Mat.19. d. ſignificat omnia, vt iuxta illud, Nihil habentes & omnia poſſidentes. Centum annorum puer in fœlicitate, deſignat perfectam ætatem.Iſa.65.d.Centeni autem diſcumbunt in conuiuio Chriſti quia ille numerus eſt vnitati diuinę conſecratus.Mat.6.Centeſimus autem fructus eſt Martyrum, & eorum, qui mortem habent in contemptu.Mat.13.a. Eſt etiam contemplatio æternę vitæ, & opera intentione æternitatis facta.

Glo.int.ſ.Exo.26. *Glo.int.ſ.Gen.26.* *Aug.epiſt.89.* *Hie.ſ.Iſa.65.* *Ori.ſ.Mat.cap.14* *Au.1.q.in euan.9.* *Gre.ſ.Eze.ho.17.* *Glo.int.ſ.Mat.13.* *Hie.Aglaſia.*

Centum bati olei, deſignant magnam Dei miſericordiam. Et centum cori tritici, pręcepta legis, quibus tenebantur Iudęi.Luc.16.b.

Centum cubiti à porta interiori ad exteriorem.Eze.40.d. deſignant altiorem profectum eorum, qui iam perfectionem attigiſſe videbantur.

Gre.ſ.Eze.ho.19

Centum arietes in cibum Salomonis per ſingulos dies.3.Reg.4.c.ſunt Duces Chriſtiani gregis, qui cum ſubditis ſuis ęternam gloriam conſequi feſtinant. Centum alieni, ſunt aſtutia perfecti.Le.26.b.

Glo.int.ſ.3.Reg.4 & ſ.Leui.26.

Centeni anni ſexcentis vitæ Noë, ſingulas ætates deſignant.Ge.7.a.

Centum agnis emit Iacob partem agri à filiis Hemor.gen.33.d.

Centum talenta argenti in vaſis tabernaculi.Exo.38.

CX.

Centum & decem annis vixit Ioſeph, deſignans in ea ętate mori eos, qui decalogum obſeruant.Gen.50.

CXX.

Centum viginti annorum erat Moſes, quum mortuus eſt, data lege, deſignans Spiritumſanctum venturum ſuper centum viginti diſcipulos.Deu.34.b. Vel deſignant perfectionem mandatorum, quę eſt in duobus præceptis charitatis.

Hie.de menſio. *Glo.int.ſ.Deu.34.*

Dedit regina Saba regi Salomoni centum viginti talenta auri.3. Reg.10.d. Numerus hic conſecratus vitę hominum eorum, qui fuerunt in diebus Noe, quibus iſtud conceditur ſpacium vitæ, quo inuitantur ad pœnitentiam: offert ergo Chriſto eccleſia in auri ſpecie & pondere non ſolū multitudinem ſenſuum ſuorum & intellectum, ſed lege Dei conſecratos indicat ſenſus per hunc, qui Moſi annos continebat numerum.gen. 6.a.Deu.34.c

Ori.ſ.Cant.ho.2.

CXXVII.

Centum viginti ſeptem annos vixit Sara, vitæ perfectæ typum gerens, quia centum & viginti ſeptem ſunt numeri ſolidi.gen.23.a.

Glo.int.ſ.Gen.23.

CXXX.

Centum triginta annorum erat Iacob, quando ingreſſus eſt in Ægyptum.ge.47.b.

Centum triginta ſicli argenti in acetabulo, deſignant vnius Dei, triumque perſonarum fidem propter centenarium & tricenarium.Nu.7.

Rup.1.ſ.Nu.18.

CXXXVII.

Centum triginta ſeptem annis vixerat Iſmael, quando appoſitus eſt ad populum ſuum. geneſ.25.b.

CXL.

Centum quadraginta annis vixit Iob poſt flagella.Iob.42.d.vt deſignetur ducendo decē per quatuordecim, quod vtrumque teſtamentum eccleſia cuſtodiens, & tam ſecundum legis decalogum, quàm ſecundum quatuor euangelij libros viuens, vſque ad perfectionis culmen extenditur.

Gre.35.mor.25.

CXLIIII.

Centum quadraginta quatuor cubiti muri minoris Hieruſalem.Apo.21.e. deſignant minores & infirmiores per bona opera ad cęleſtem Hieruſalem peruenientes.

Rup.12.ſ.Apoca.

CXLVII.

Centum quadraginta ſeptem annorum erat Iacob, quando mortuus eſt,& appoſitus ad populum ſuum.Gen.50.a.

CL.

Aug.ſ.Pſ.150.

Centum quinquaginta diebus obtinuerunt aquæ diluuij terram. Gen.7.d. vbi triplus eſt quinquagenarius, tanquam cum multiplicauerit Trinitas.Deſignatur autem altitudo baptiſmi in ſacrando nouo homine, ad tenendam quietis & reſurrectionis fidem. Reſultat enim ex ſeptuaginta & octoginta, quæ ſunt à ſeptem & octo.

CLIII.

Au.ſ. Pſ.49.119 150.&/83 q.57.et ſ.Ioan.tra. 122. — *Perfecti.*

Centum quinquaginta tres piſces.Ioan.21.b.deſignant perfectos, qui numerus fit ex ter quinquaginta, additis tribus, & ex decem & ſeptem ſumptis omnibus prioribus numeris. Deſignant etiam perfectam eccleſiam militantem,quę denario ad quinquagenarium addito abſoluetur in fine mundi. Vel ita conſideretur,quod ex ſeptem & decem,fiunt decem& ſeptem: quæ ſi per trigonum ducamus,fiunt quinquaginta vnum. Legimus quod annus quinquageſimus iubileus vocari iuſſus eſt:in quo videlicet cunctus populus ab omni operatione quieſceret. Sed vera requies in vnitate eſt.Diuidi quippe vnum non poteſt.Vbi enim ſciſſura diuiſionis eſt,vera requies non eſt.Ducamus ergo per trigonum quinquaginta vnũ, & fiunt centum quinquaginta tres.Quia ergo omnis noſtra operatio in fide Trinitatis exhibita,ad requiem tendit,decem & ſeptem ter ducimus,vt ad quinquaginta vnum venire debeamus.Et quia vera noſtra requies tunc eſt,quum ipſam claritatemTrinitatis agnoſcimus,quã in vnitate diuinitatis eſſe certum tenemus, quinquaginta & vnum ducimus, & electorum ſumma in ſuperna patria quaſi centum quinquaginta trium piſcium numerum tenemus:

Gre.ho.24. — *Electi.*

Cyri.12.ſ. Ioa.63. — *Tres gradus in eccleſia.*

Vel centenarius ibi,deſignat Gentilem populum: quinquagenarius Iudaicum, ternarius confeſſionem Trinitatis,per quam ſaluamur.

Rup.14.ſ. Ioan.

Vel deſignat tres gradus in eccleſia centenarius imperfectos, qui multi ſunt: quinquagenarius mediocres:ternarius perfectos,qui pauci ſunt.

CLXXV.

Centum & ſeptuaginta quinque annis vixit Abraham: vt diceretur mortuus in ſenectute bona.

CLXXX.

Glo.int.ſ.Gen.35.

Centum & octoginta annorum mortuus eſt Iſaac. Gen.35. d. quo numero perfecta ætas ſignatur.

CC.

Glo.int.ſ.Ge.32.

Ducentæ capræ & ducentæ oues erant in muneribus,quę obtulit Iacob Eſau.Ge.32. quia binarius princeps alteritatis gratus eſt Eſau.

Gre.ſ.Cant.8.
Rup.ſ.Hoſe.3.

Ducenti argentei,qui dantur cuſtodientibus fructum vineæ.Can.8. d.deſignant duplicẽ retributionem, quæ datur bene operantibus: nempe centuplum in hac vita,& vita æterna in futuro. Vel quum ſit binarius in tertio gradu,deſignat coniugium Eccleſiæ cum Chriſto.

CCL.

Ducenti quinquaginta ſicli calami, & etiam caſiæ, ponuntur in vnguento ſacerdotum. Exod.30. c.

Ducenti quinquaginta calami numerantur in lateribus ſuburbanorum ciuitatis ezechieli demonſtratæ.Eze.48.b.

CCLXXIII.

Ori.ſ.Nu.ho.4.

Ducentorum ſeptuaginta trium numerus,ſignificat illos dies,qui ex nouem menſibus & triduo menſis decimi colliguntur, qui fiunt ſimul ducenti ſeptuaginta tres quibus humano generi in hunc mundum præbetur ingreſſus.

CCC.

Ori.ſ.Iudi.ho.4.
Au.q.in Iudi.37.
Gre.30.mor.33.
Rup.ſ.Iudi.12.
Glo.int.ſ.Ge.45.
&/ ſ.Iudi.7.

Crux. — *Obſeruatio legis* — *Gentiles.*

Cum trecentis inuenies Abraham vincentem aduerſarios. Gene. 14.b. Et gedeon cum trecentis lingua aquam lambentibus ſuperat.Iudi. 7.a. in quibus deſignatur crux per T. Et huius numeri erat longitudo arcæ Noë,qui multiplicatur per decem & triginta, & deſignat obſeruationem legis.Gen.6.Trecenti etiam viri gedeonis, deſignant gentiles virtute crucis Chriſti ſeruatos. Vel habentes perfectam cognitionem Trinitatis crucem Chriſti ferentes. Trecentos argenteos dedit Ioſeph Beniamin fratri ſuo, qui deſignant fidem Trinitatis & crucis Chriſti.Gen.45.

Au.12.con. Fauſtum 14.

Trecentis cubitis longa erat arca Noë,vt ſexties quinquaginta compleantur,ſicut ſex ętatibus omne huius ſeculi tempus expenditur: vt in quibus omnibus Chriſtus nunquam deſtitit prædicari, in quinta per prophetas pręnunciatus, in ſexta per euangelium diffamatus.Geneſ.6.

Amb.3.de Spirituſancto 18.&/ de Ioſeph 3.

Trecentis denariis æſtimabat Iudas vnguentum. Ioan. 12. a. quia peccatoribus pluris conſtat remiſſio peccatorum, & indulgentia videtur eſſe pręcioſior. Deſignabatur etiam crux Chriſti.

Ori.ſ.Cant.ho.4.
Glo.int.ſ.Exo.14.

Numerus trecentarum vulpium,quæ à ſemetipſis diuerſæ & diſſonantes erant, triplicem formam indicant peccatorum, cordis, oris: & operis.Iudith.15.a.Trecenti currus Pharaonis, ſunt pugnantes contra fidem Trinitatis.Exod.14.a.Ad idem referuntur trecentę vncię, quas appendebat ferrum haſtæ Ieſbibenob.2.Reg.21.c.

CCCXVIII.

Cum trecentis decem & octo Abrahā aduerſarios debellauit.Ge.14.b.quia nos in ſacramento crucis,quam T.litera ſignificat, quæ pro trecentis ſumitur, quinque ſenſus carnales nos prius variis vitiis captiuantes ſuperamus. Decem & octo verò ex ternario & ſenario multiplicatus, fidem Trinitatis & perfectionem operis ſignificat. *Aug.q.in Iud.37*

Figuram etiam tenent trecentorum decem & octo epiſcoporum, qui Nicæno concilio interfuerunt. *Hila. de Synodis circa finem.*

CCCXC.

Trecenti nonaginta dies,quibus dormiuit Ezechiel ſuper latus ſiniſtrum. Ezec.4.b. Captiuitatem domus Iſrael deſignauerunt, quæ cæpit tempore regis Phacee vſque ad extremum annum Aſſueri,qui & Artaxerxes. *Hie.ſ.Eze.4.*

CCCC.

Cum quadringentis viris occurrit Eſau fratri ſuo Iacob, quibus illi timorem incuſſit. Geneſ.32.

Quadringentis annis fuit peregrinum ſemen Abrahæ in terra non ſua.Gen.15.

CCCCXXX.

Quadringentorum triginta annorum dicitur fuiſſe habitatio filiorum Iſrael in Aegypto. Exod.12.g.

D.

Remiſſio. Quingenti ſicli myrrhæ & caſiæ,myſterium tenent centupliciter perfectorum, vt remiſſionem datam per Chriſtum ſignificent. Quinquagenarius enim Iubileus, in his eſt quintupliciter poſitus. *Ori.ſ.Cant.ho.1.*

Recte quingenta iuga boum,& quingentæ aſinæ poſſideri à Iob referuntur. Iob.1.a.quia vel in hoc,quod prudenter ſapimus, vel in hoc,quod humiliter ignoramus,dum æternæ pacis requiem quærimus,quaſi intra iubilei numerum tenemur. *Gre.1.mor.30.*

Eccleſia. Quingenti,qui de quinque conſurgunt,qui duplicati,quinquaginta quinque faciunt:peractis lubricæ ætatis fragilitatibus, in virum perfectum hominem tranſiſſe ſignificant, & vt per decies quinos in quinquaginta perueniunt, ita per decies quinquagenos ad quingentos aſcendunt. Similiter eccleſiam totam, columnam & firmamentum veritatis Chriſti figurat, in qua ſenſus noſtri vel purificationem, vel remiſſionem peccatorum accipiunt, quia in iſto numero non ſolùm remiſſio peccatorum,ſed etiam aduentus Sancti Spiritus declaratur. *Hie.ſ.Iob.1.*

Quingenti cubiti erant in vno latere muri templi. Ezec.42.d.

DC.

Sexcenteſimo anno vitæ Noë completa eſt arca. Gen.7.b.8.d. quia ſexta ætate veniente Chriſto inſtituta eſt eccleſia, quam ingrediantur ſeruandi, vt iam in egreſſione ab arca finis mundi deſignetur,quando iam non erit opus arca.

Fortes. Senarius numerus,qui multiplicatus venit in ſexcentos, mundi huius figuram tenet, qui in ſex diebus dicitur conſummatus.Sexcentos ergo in aratro dicitur percuſſiſſe ille, qui per crucem Domini crucifixus eſt mundo. Iud.3.d.Sex dies in boni operis ſtudio conceduntur. Centenarius autem numerus ſummam continet numerorum.Sexcenti ergo viri, ſunt opere & cordis deliberatione robuſti.1.Reg.13.c. *Ori.ſ.Iud.ho.4. Gre.ſ.1.Reg.13.*

DCLXVI.

Sexcenta ſexaginta ſex talenta auri deferebantur Salomoni. 2.Par.9.c. & deſignabant per ſenarium numerum perfectionem donorum,quæ Regi noſtro à nobis deferenda ſunt. *Glo.int.ſ.2. Par.9*

Numerus hominis dicitur ſexcenti ſexaginta ſex.Apo.13.d.quia ſenarius eſt numerus hominis,qui ſexta die factus eſt. Porrò numerus ſeptenarius quodammodo numerus eſt Dei: quia die ſeptimo requieuit. Omnis hominis numerus, qui ad requiem non peruenit Domini,qualibus iuraui(inquit)in ira mea,ſi introibunt in requiem meam: omnium, inquam, qui creatura Dei,vel ſemetipſis abutūtur,& dilectionē creatoris non habēt,vel qui creaturæ potius quā creatori ſeruiunt,numerus ſenarius eſt. At verò ipſi diabolo numerus iſte triplicatus, imo ter decuplatus eſt quia numerus ſexcenti ſexaginta ſex. Quam ob cauſam? Nimirū,quia iudicium eius eſt triplex, quia tertiò iudicatus eſt. Primo,quando de cælo proiectus eſt propter ſuperbiam. Deinde quando iudicium maledictionis accepit in ſerpente. Tertio iudicij ſiue damnationis incremento feriendus eſt in illo, quem ingreſſurus eſt, homine peccati, filio perditionis. *Rup.ſ.Haba.1.& 8.ſ.Apoc.*

DCC.

Septingenti triginta ſicli auri oblati fuerunt in ſanctuario.Exod.38.c. Vltra viginti nouem talenta.

M.

Doctrina euangelica. *Perfectio.* Millenarius ex denario quadratus ſubtilem & ſolidam deſignat euangelicæ prædicationis doctrinam,vt in mille argenteis Abimelech.Gen.20.d. Vt autem à centenario decies collecto perficitur,ſummam perfectionis inſinuat. Mille autem iuga boum,& mille aſinæ,Iſraelitas atque gentiles,doctos,ac ſimplices poſt tentationum caſus in culmine perfectionis eccleſia aſſumit.Iob.42.d.Cant.4.b.8.d. *Gre.ſ.1. Reg.13.& 35.mor.18.& ſ. Cant.1. Ric.de S.Vict.de extremi mali.10. Gre.22.mor.22.*

Ponitur millenarius numerus finitus pro infinito,vt Pſ.67.Milia lætantium. Et facit miſericordiam in milia. Exo.20.a.Deu.33.a.Can.8.d. Et pro tempore. Vt ligatur diabolus mille annis. Apo.20.Mille generationes.Pſ.104. *Iſyc.ſ.Leui.27. Hil.ſ.Pſ.67. Aug.20.ci.Dei 7.*

Gre.ſ.Cant.4. Millenarius numerus, collati muneris plenitudinem deſignat. Ezec.47.

Rup ſ.Cant.7.& ſ.Hoſe.3. Mille argentei ſunt ſermones conſonantes in vna fide. Cant.8.d. Quum autem vnitas ſit in quarto gradu, deſignant virginitatem in eccleſia.

Glo.int.ſ.1.Par.12 & ſ.Nee.3. Mille, quibus præeſt vir fortis, æternam requiem deſignant.1.Par.12.b. Mille autem cubiti muri Hieruſalem, perfectam operationem deſignant. Nee.2.

Hu.ſ.Iſa.30. Mille, quos perſequitur vnus, ſunt hæretici à fidei prædicatore deuicti. Iſa.30.d. Mille cadentes à latere, ſunt pauciores, qui putabant ſe cum Chriſto iudicaturos. Pſ.90. *Glo.int.ſ.Pſ.90.*

MCCLX.

Glo.int.ſ.Apo.11. Rup.6.ſ.Apoc. Mille ducenti ſexaginta dies, ſunt duo anni cum dimidio, quibus prædicabunt Enoch, & Elias. Apo.11.a. eſt numerus ſuperfluus. Idem deſignat abundantem iniquitatem illius temporis. Apud Danielem 12.d. ponuntur mille ducenti nonaginta, qui etiam eſt ſuperfluus, ſed non tantum.

MCCCC.

Glo.int.ſ.2. Par.1. Mille quadringenti currus Salomonis, ad tempora legis pertinent, quæ data eſt quadraginta diebus.2.Par.1.d.

MDC.

Aug.ſ. Apo.150. * Mille ſexcenta ſtadia, quatuor mundi partes exprimunt. Apo.12.

MDCCLXXV.

Mille ſeptingenti ſeptuaginta quinque ſicli argenti erant in capitibus columnarum tabernaculi. Exo.38.d.

MM.

Ric.de S.Vict.de extrem.malo.29. Duo milia cubitorum, quibus arca fœderis præcedebat populum. Ioſ.3.a. geminam perfectionem deſignant, ſcilicet, integritatem voluntatis, & plenitudinem fortitudinis. Ille igitur arcam ad duo milia cubitos ante ſeipſum præmittit, qui prudenter præuidet, quantum ſibi deſit de gemina perfectione: qui ſeipſum iudicat geminę perfectionis nec ſaltem exordia hactenus apprehendiſſe.

MMM.

Gre.ſ.1.Reg.13. Millenarius, qui à centenario decies collecto perficitur, ſummam perfectionis inſinuat. Qui profectò quum ter repetitur, in eo variæ electorum perfectiones deſignantur Saul ergo tria milia virorum de Iſrael elegit, quia prędicator veritatis ad defenſionem ſanctæ eccleſiæ, non infimos & debiles, ſed robuſtos & validos bellatores inducit, vt virgines, continentes, & defenſores veritatis. 1.Reg.13.a.

Hie.ſ.Iob.1. In tribus milibus anima, & corpus, & ſpiritus ſignificantur, vel triformis doctrinæ ſcientia in ſcripturis ſanctis, ſiue ſacramentum beatæ Trinitatis, pro eo quòd omnis multitudo credentium trium dierum viam ambulans, ad perfectionem æternitatis deſiderat peruenire. Iob.1.a.

Glo.int.ſ.3.Reg.4. *Tria milia parabolarum Salomonis.3.Reg.4.d. plenitudo fidei in lege & euangelio, quam Chriſtus tradidit multiplici allegoriarum myſterio refertam.

Gre.1.mor.13.15. Tria milia Camœlorum Iob, gentiles, aut Samaritanos ad fidem conuerſos inſinuare poſſunt. Iob.1.a.

Glo.int.ſ.2.Par.4. Tria milia metretarum in mari æneo claritatem reſurrectionis inſinuant. 2.Par.4.b.

MMMCCC.

Hil.ſ.Pſ.89. Tria milia trecenti, qui præerant operibus templi, deſignant eos præeſſe in eccleſia, qui prædicant fidem Trinitatis.3.Reg.5.d.

MMMM.

Quatuor milia Iſraelitarum cæſa, deſignant eos, qui mortui ſunt, quia quatuor euangeliorum veritatem recipere noluerunt. 1.Reg.4.a.

Hil.ſ.Mat.can.15 Amb.ſ.Luc.5. Glo.int.ſ.Mat.15. Quatuor milia ſatiati à Chriſto, ſunt Gentiles ex quatuor orbis partibus ad fidem collecti, & ad nouum teſtamentum pertinentes, vel ſpirituales viri quatuor virtutibus vtentes. (Mat.15.d.

MMMMM.

Ori.ſ.Mat.cap.14. Aug.65.q.61.& ſ.Ioan.tra.7.24. Quinque milia virorum ſatiati à Chriſto. Mat.14. ſunt perfecti quinque ſenſibus, qui apti ſunt ſolidum cibum capere. Vel ſunt viri veteris legis, qui aſperitate legis vtebantur.

Hie.ſ.Ezec.48. Quinque milia, quæ erant profana extra templum, deſignant deditos quinque ſenſibus, qui tamen ſenſus ad omnes pertinent. Ezec.45.b.48.b.

MMMMMM.

Gre.ſ.1.Reg.13. Sex mille equites, contra tria milia virorum, vt ſint duo contra vnum, deſignant dæmones conantes auferre amorem proximi, vt ſic auferant amorem Dei. 1.Reg.13.

Gre.35.mo.20. Sex milia Gamœlorum poſſidet Iob, quia plenitudinem operis in eccleſia accipiunt, qui ab illa dudum vitiorum ſuorum fœditate perierunt. Iob.42.d.

MMMMMMM.

Ori.ſ.Rom.11. Hie.ſ.Zach.8. Septem milia virorum erant, qui non curuauerunt genua ſua ante Baal.3.Reg.19.d. Rom.11.a. vt quum ſeptenarius ſignificet requiem, ſint figura conuerſorum, qui peccati onere depoſito, ad Chriſti requiem venerunt ad menſuram viri perfecti.

Gre.2.mor.13.28. Septem milia ouium Iob. deſignant conuerſos ex Iudæis. Iob.1.a. Vel ſeptem millia ouiũ poſſidemus, quum cogitationes innoxias perfecta cordis mundicia intra noſmetipſos inquiſito veritatis pabulo paſcimus.

MMMMMMMDCC.

Septem milia ſeptingenti arietes, ſunt prælati, Spiritusſancti gratia illuſtrati. Hirci vero ſunt peccatores per confeſſionem & pœnitentiam ad ſeruitium Dei adducti. 2. Paral. 17. d. Glo. int. ſ. 7. Par. 47.

X M.

Decem milia de Iuda, perfectam doctrinam habentes in prædicatione ſignificant, & legē ſpiritu Dei intelligentes. 1. Reg. 15. b. Huc referuntur decem milia cæſores lignorum. 3. Reg. 5. d. Et decem milia in menſura ciuitatis, ad perfectam ſcientiam referuntur, vt de rebus theologicis & ſupernis virtutibus. Ezec. 45. a. 48. b. Gre. ſ. 1. Reg. 15. Hie. ſ. Eze. 45.

Huius numeri perfecta perfectio in terra non inuenitur, ſed in cælo: quia enim nouē ſunt ordines Angelorum: & ad illorum ſocietatem electorum illa multitudo ſuſtollitur, decem milia virorum illa ſunt, quæ in ſanctis Angelis & electis hominibus in illa æternæ gloriæ ſede gratulantur. Quaſi ergo decem milia virorum illa ſunt, quæ in iſtius adhuc ſeculi exilio poſita, illius beatæ ſocietatis formam in moribus ſuſceperunt. 1. Reg. 14. d. Gre. ſ. 1. Reg. 14.

Decem milia talentorum, quæ debebat ſeruus, deſignant tranſgreſſionem decem præceptorum legis. Mat. 18. c. Aug. 1. q. in euan. 24.

Decem milia inimicorum fugari dicuntur à centum bonis. Leu. 26. b. Hila. ſ. Pſ. 67.

Ponitur hic numerus finitus pro infinito. Pſ. 67. Currus Dei decem milibus, multiplex.

XII M.

Duodecim milia equeſtrium Salomonis. 3. Reg. 4. d. ſunt eruditi verbo & exemplo. Et duodecim milia ſtadiorum cæleſtis Hieruſalem. Apo. 21. c. ſunt fortes verbo & exemplo, pugnantes in ſtadio, & per quatuor orbis partes prædicantes Trinitatem. Glo. int. ſ. 3. Reg. 4 Rup. 11. ſ. Apoc.

Duodecim milia de Edom percuſſa, deſignant in quatuor mundi partibus percuſſos terrenos, vt venirent ad fidem Trinitatis. Pſ. 59. in titulo. Aug. ſ. Pſ. 59.

XIIII M.

Quatuordecim milia ouium poſſidet Iob: quia quum in ſancta eccleſia virtutum perfectio ad vtrunque ſexum ducitur, ſeptenarius, in ea numerus duplicatur. Iob. 42. d. Gre. 36. mor. 20.

XXII M.

Viginti duo milia inuenti ſunt de Leuitis, ab vno menſe & ſupra numerati, pro primogenitis Iſrael. Nu. 3. f.

XXII MCCLXXIII.

Viginti duo milia ducenti ſeptuaginta tres numerati, ſunt de primogenitis filiorum Iſrael ab vno menſe & ſupra. Nu. 3. g.

XXIII M.

Viginti tria milia hominum occiſſa, deſignant peccata cordis, oris, & operis. Exo. 32. f.

CCLM.

Viginti quinque milia in menſura ciuitatis, ad quinque ſenſus referuntur, & ſimplicem hiſtoriam literæ. Eze. 45. a. 48. b. Hie. ſ. Eze. 48.

XXX M.

Triginta milia de Iuda, ad rectitudinem, & ſtudium pertinent operationis, quia nulla ſunt præcepta legis, ſi ad contemplationem non tendunt ſummæ Trinitatis. Triginta quidem à tribus & decem veniunt, ſed tricenario numero tam denarius quàm ternarius ſimplex eſt: eſt, ſed vt vſque ad trecentos numeremus, & denarium tricies, & tricenarium decies multiplicamus, quia etſi magna eſt contemplatio, magna ſunt opera ſubiectæ plebis: illa tamen, quæ in patribus noſtris præceſſerunt, incomparabilia fuerunt. 1. Reg. 11. c. Gre. ſ. 1. Reg. 11.

Triginta milia de Iſrael, ſunt fidei, operis & ſpei firmitate perfecti. Tria propter confeſſionem Trinitatis, decem propter decalogum legis ad opera pertinent: mille propter ſui perfectionem ad ſpem vitæ æternæ. Tria ergo per decem multiplica, ne fides ſine operibus mortua ſit. Item triginta per mille multiplica, vt fides, quæ per dilectionem operatur, non alibi quam in cælis retributionem ſperet. Et triginta milia cæſores lignorum, ſunt doctores in fide Trinitatis perfecti. 3 Reg. 5. d.

Triginta milia curſuum contra tria millia hominum veniunt. 1. Reg. 13. b. vt ſint decem contra vnum, quia dæmones per ſpecies, quas ingerunt quinque ſenſibus, & per totidem deceptorias artes fideles decipere conantur. 1. Reg. 13. b. Gre. ſ. 1. Reg. 13.

XXXII MCC.

Triginta duo milia ducenti de tribu Manaſſæ, ſunt dilectionem Dei & proximi amplectentes. Num. 1. d. Glo. int. ſ. Nu. 1.

XXXV MCCCC.

Triginta quinque milia quadringenti de tribu Beniamin, ſunt boni coniugati, in fructu tricesimo permanentes. Num. 1. d. Glo. ord. ſ. Nu. 1.

XL M.

Quadraginta milia præſepia equorum currulium Salomonis ſunt, qui in populo legis & euangelii nutriebantur ad præſepia ſcripturarum, vt apti fierent æquitatui ſummi regis. 3. Reg. 4. d. Glo. int. ſ. 3. Reg. 4

XLMD.

Quadraginta milia quingenti de tribu Ephraim, ſunt in moleſtia corporalium ſenſuum perfecti. Num. 1. d. Glo. int. ſ. Nu. 1.

XLM. ET MD.

Au.q.in Iudi. 49. Quadraginta & mille quingenti numerati ſunt de filiis Aſer.Nu.1.f.

XLIIM.

Glo.int ſ.Nu.1. Quadraginta duo milia de Ephraim,quæ percuſſit Iepthe.Iud.11.b.ſignificant omnes rebelles,qui in ſex ætatibus fuerunt, qui condemnabuntur in fine mundi, quia quadraginta duo fiunt ex ſexies ſeptem.Qui dicebant nolumus hunc regnare ſuper nos.Luc.19.b.

XLVMDCL.

Glo.int ſ.Nu.1. Quadraginta quinque milia ſexcenti quinquaginta de tribu Gad.Num.1.b.ſunt bene vtẽtes lentibus.

XLVIMD.

Gre ſ.1.Reg 6. Quadraginta ſex milia quingenti de tribu Ruben.Numer.1.a.ſunt nouum & vetus teſtamentum habentes in veritate : & perfecti operibus & in ſancti Spiritus confidentes auxilio.

LM.

Glo.int.ſ.Num. 1. Quinquaginta milia plebis percuſſi à Domino.1. Reg 6. d. deſignant hæreticos,qui præter errorum in fide,etiam in quinque ſenſus peccauerunt.

LIIIMCCCC.

Glo int.ſ.Num. 1. Quinquaginta tria millia quadringenti de filiis Nephtalim. Numer.1.f.ſunt fide Trinitatis armati,ac ſcuto fidei,quæ in quatuor euangeliis continetur,muniti.

LIIIIMCCCC.

Glo.int.ſ.Num. 1. Quinquaginta quatuor milia quadringenti de tribu Iſachar.Num.1.d.ſunt nouo bene inſtructi teſtamento.

LVIIMCCCC.

Glo.int.ſ.Num. 1. Quinquaginta ſeptem milia quadringenti de tribu Zabulon.Num.1.d.ſunt Spirituſſancti gratia & virtutibus perfecti.

LIXMCCC.

Glo.int.ſ.Num. 1. Quinquaginta nouem millia trecenti numerantur de tribu Simeon.Num.1.b.quia gloria perfectorum eſt principium:ſed in perfectione imperfectio eſt.

LXIIMDCC.

Hie.ſ.Pſa.89. *Glo.int.ſ.2.Par.2.* Sexaginta duo milia ſeptingenti de tribu Dan. Nu.1.e.ſunt continentes & coniugati, ac virgines corpore & ſpiritu.

LXXM.

Septuaginta milia latomorum.3.Reg.5 d.ſignificant propheras & patriarchas veteris teſtamenti,propter ſeptenarium. Verum ibi portantes onera dicuntur ſeptuaginta milia.Prędicatores etiam ad requiem ducẽtes,propter ſabbatiſmum ſunt ſeptuaginta milia.2.Par.2.d.

LXXIIM.

Septuaginta duo milia talenta æris oblata ſunt à filiis Iſrael ad opus Sanctuarii. Exo.38.d. Additis vltra quadringentis ſiclis.

LXXIIIIMDC.

Glo.int.ſ.Nu.1. Septuaginta quatuor milia ſexcenti de tribu Iuda.Nu.1.c.ſunt ſpiritalem legis intelligentiam habentes.In ſeptenario enim Spirituſſanctus,in denario lex ſignificatur.

LXXXM.

Hier.ſ.Pſa.89. *Glo.int.ſ.2.Par.2* Octoginta milia portantium onera ad templum. 2. Reg.5.d.deſignant Apoſtolos & prędicatores euangelicos,propter octonarium,qui ad nouam legem pertinet.Et propter ſpem reſurrectionis,quam prædicant.Ibi tamen latomi dicuntur octoginta milia.2.Par.2.d.

CXLIIIIM.

Apo.8. Centum quadraginta quatuor milia ſignati.Apoc 7.a.Sic diſponuntur : vt duodenarius, qui numerus erat primorum filiorum Iſrael, habeat in deceno vnitatem, in ſingulari vero limite binarium.Vt autem iſti duodecim primigeni totidem,id eſt.duodecim milia ſuccreſcant,vnitas illa decena,vnum & alterum limitem tranſit & in tertio conſiſtit, & decem milia ſunt.Item binarius ſingularis,qui coniunctus eidem decenæ vnitati duodecim perficiebar,vnum & alterum limitem tranſit,& in tertio conſiſtit,& duo milia fiunt. Quæ videlicet *Aug.ſ.Apo.ho.6* duo milia decem milibus iam dictis in ſecundo ab eis limite conſtitutis connumerantur, & *Eccleſia.* duodecim milia fiunt. Ita quia duodecim tantum erant filij Iſrael, iam in duodecim milia multiplicati,rurſus duodecies multiplicantur,& fiunt centum quadraginta quatuor milia. qui videlicet numerus ita diſponitur,vt tribus limitibus diſtinguantur,nam in centeno milleno vnitas,in deceno milleno quaternarius. In milleno item quaternarius collocatur. Et propter tres limites confeſſio Trinitatis demonſtratur.Centum quadraginta quatuor milia omnem Eccleſiam deſignant.

CCM.

Gre.ſ.1.Reg.15. Ducenta milia peditum.1.Reg.15.b.deſignant eos,qui per diuinam gratiam,tam corporis continentia,quam mentis integritate,ad ſummam pudicitię arcem peruenere.Vel quia non remiſsè aut negligenter Deo per pudicitiam ſeruiunt,centenarium habent operis:& quia ei ſeruire non deſinunt,habet millenarium multiplicationis.In centenario autem & millenario omnis decalogi ſumma concluditur.

DIIIIM.

Quinquaginta & quatuor milia calamorum erant in ſingulis lateribus ciuitatis, quam vidit Ezechiel. Eze. 48. b. *Glo. int. ſ. Eze.*

DCM.

Sexcenta milia peditum, qui egreſſi ſunt de Ægypto, ſunt perfecti in operibus bonis. Exod. 12. f. *Glo. int. ſ. Num. 1.*

DCIIIMDL.

Sexcenta tria milia quingenti quinquaginta numerati ſunt in deſerto. Nu. 1. g. & deſignãt perfectos in opere, cum fide Trinitatis & fortitudine. *Hier. ſ. Dan. 7.*

Milia milium & decies centena milia. Dan. 7. c. exprimunt numerum certum pro incerto, quaſi dicantur infinita. *Rup. 5. ſ. Apo.*

Vicies milies dena milia equeſtrium. Apo. 9. d. ſic conſiderentur. Vnitas, quæ in primo limite vnum ſignificat, tranſpoſita in quintum limitem, decem milia deſignat. Item binarius in primo limite duo ſignificat, tranſlatus autem in quintum limitem, viginti milia deſignat. Sũt itaque in vno eodemque deceno limite, & vnitas multiplicanda, & binarius multiplicator. Vnitas decena millena, deſignat gentem Iudæorum, vnius Dei cultricem. Binarius decenus millenus, interdum infamis eſt in Scriptura ſacra, vt quum bina animalia immunda introducuntur in arcam. Igitur vnitas in eodem limite cum binario cubat, & ab eo multiplicatur, quia gens Iſraelitica, quæ vnius Dei populus eſſe debuerat, in terra gentium immundarum, & abominabilia facientium, collocata eſt.

LAVS DEO.

F. HIERONYMVS LAVRETVS faciebat.

AD LECTOREM

Admonitum te velim (lector beneuole) quamuis in hoc volumine omnium fere dictionum totius S. ſcripturæ ordine alphabetico digeſtarum ſenſus myſtici tanquam in promptuario contineantur, me tamen rerum & materiarum ſub variis atque diuerſis dictionibus allegorice explicatarum Indicem locupletiſſimum addi curaſſe, quo facili negotio ſub qualibet ſiue dictione ſiue materia aut ſententia diuerſas allegorias in promptu deprehendere poteris.

Numerus folium, litera vero ſequens, faciem indicat, *a* ſcilicet primam *b* verò ſecundam.

Aron & Moſes. 76.a
abiectio 288.b.404.a
abiectio bellumi appetitus 228.a
abiectio bonorum 540.b
abiectio Chriſti 194.b. 501.a.248.a
abiectio dæmonum & vitiorum in baptiſmo 412.a
abiectio beſtium 291.b
abiectio Iudæorum 9.a.287.b
abiectio Iudæorum perpetua 246.b
abiectio laudis inanis 228.b
abiectio peccati 166.b
abiectio per pœnitentiam 313.a
abiectio ſuperborum 510.b
abiectio ſynagogæ 108.b.544.b
abiectio tepidorum 229.a
abiectio verbi Dei 10.a
abiicere carnales affectus 206.a
abiicere curas 252.a
abiicere doctrinas humanas 341.a
abiicere laborioſam vitam 156.b
abiicere prauas cogitationes 52.a.224.a
abiicere ſcandaliſantem 239.a
abiicere ſuperbiam 195.b
abiicere temporalia 242.a.562.b
abiicere verba otioſa, &c. 6.a
abiiciendæ malæ cogitationes 239.b
abiiciens animam peccantem 388.a
abiici aduerſarios Eccleſiæ 194.a
ablata à populo Dei caſtigatio 17.b
ablati fortes à Iudæa 505.b
ablatio concupiſcentiæ 578.b
ablatio diſcipulorum Chriſti 590.a
ablatio diſcretionis 242.b
ablatio diuinæ prouidentiæ 400.b
ablatio doctorum à Iudæis 470.a
ablatio eloquentię ſecularis 121.b
ablatio fidei 469.a
ablatio lectionum ſacrarum 14.b
ablatio peccati 81.b
ablatio peruerſi auditus 26.b
ablatio recti iudicii à Iudæis 12.b
ablatio ſacramentorum à Iudaico ſacerdotio 590.a
ablatio verbi Dei 527.a
ablatum ſacerdotium veteris legis 192.b
ablui ſanguine Chriſti 473.b
abolitio obſeruantiæ literæ legis 399.b
abolitio peccatorum 424.b
abolitio ſuperſtitionis & peccatorum 515.b
abominans ſuperbos 227.b
abominatio Iudęorum 429.a
Abrahæ ſinus 319.a
Abraham 360.a
abrenuntians errori 528.a
abrenuntiare diabolo 194.a
abrenuntiare vitę veteri 435.a
abſciſſi à Chriſto 281.a
abſciſſio malarum cogitationum 12.a
abſcondens myſteria à ſuperbis 313.a
abſcondere myſteria indignis 327.b.544.b
abſcondere myſteria Iudæis 551.b
abſcondere peccatum 120.b.432.b
abſcondens Deus myſteria 482.b
abſcondens doctrinam 273.a.188.a
abſcondi cœleſtium gaudia cordibus reproborum 217.b
abſconſio notitię 226.b
abſconſio ſanctorum prædicatorum 551.b
abſoluentes Barabbam 354.a
abſoluere pœnitentem 186.b
abſolui à regimine 205.b
abſolutio pœnitentis 448.a
abſorberi fragilitatem corporis 108
abſtinentes 304.a
abſtinentia 292.a.392.a.443.b
abſtinentia à vitiis 319.b
abſtinere à voluptatibus 18.a
abſtractio fidelium à Iudæis 242.a
abſtrahere à terrenis deſideriis 26.b
abundantes doctrina & donis ſpiritusſancti 211.b
abundantes Iudæi temporalibus & malis operibus 535.a
abundare voluptatibus 119.b
abundantia 271.a.272.b.301.a.356.b.620.b
abundantia doctrinæ 169.a.124.b.171.a.301.a.326.a.512.b
abundantia donorum Dei 178.b
abundantia donorum mundo à Chriſto collatorum 241.b
abundantia donorum Spiritusſancti 64.b
abundantia gratię & donorum ſpiritusſancti 34.b.171.b.129.a.315.a.225.a.402.b.560.b
abundantia lachrymarum 276.b
abundantia laudum hic, & in fœlicitate 326.a
abundantia loquacium 222.b
abundantia mali 248.a
abundantia malorum 590.b
abundantia prędicationis 18.b
abundantia rerum terrenarum 520.a
abundantia ſapientiæ 18.b
abundantia ſcientiæ ſecularis 418.b
abūdantia temporalium 35.a.211.a.276.b
abundantia terrenorum 48.b.260.b
abundantia verbi Dei 535.a
abundantia virtutum 449.b
abundantia vitiorum 136.b
abundantia voluptatum 535.b
abundans iuſtitia euangelica 344.b
abuſus bonorum 439.b
abuſus donorum Dei 106.a.328.b
abuſus euangeliorum 473.b
abuſus poteſtatis 466.a
abutentes lege 408.a
abutens miſericordia Dei 485.a
abuti bonis in malum 14.b
abuti donis Dei & ſacra ſcriptura ad defenſionem errorum 450.a
abuti donis Dei 23.b.259.b
abuti euangeliis 89.a
abuti naturalibus potentiis 324.b
abuti pœnitentia 440.b
abuti ſacris ſcripturis 14.b.109.a
abuti ſcriptura, & donis Dei ad errores 484.a
accedentes ad perfectionem 556.b
accedere ad Deum orandum 336.a
accedere ad voluptates 21.a
accedere ad Chriſtum inuitantem 20.b
accendere aut ſedare iram 7.a
accendere mentem 569.b
accerſio tepidorum 342.b
poſt acceptam fidem peccantes 30.a
acceptans obſeruationes Iudæorum 154.a
acceptans Deus opera Chriſti 615.b
acceptare duplices lachrymas 26.b
acceptare opera miſericordiæ 504.b
acceptatio Dei 204.a
acceptatio diuina. 21.b
acceptatio paſſionis Chriſti 70.b
acceptio perſonarum 149.b.209.b.254.a.351.b.540.b
acceptum ferre verbum prędicationis Chriſto 20.b
acceſſus ad Baptiſmum 5.b
acceſſus ad Euangelium 122.b
acceſſus ad fidem 546.a
acceſſus ad ſpiritum ſanctum 20.b
acceſſus animæ Chriſti ad deum 377.a
acceſſus per fidem & charitatem 20.b
accidentia bona animæ & corporis 272.a
accipere cęleſtem doctrinam 151.a
accipere chriſma 249.a
accipere de gratia Chriſti 43.b
accipere dignitatem eccleſiaſticam 26.a
accipere doctrinam hæreticam 17.a
accipere doctrinam 154.a
accipere fœlicitatem 26.a

accipere

accipere ſapientiam à Chriſto 184.a
accipere ſimplicem doctrinam 571.a
accipere temporalia 27.b
accipere verbum Dei 26.a
accipientes ſeculares ab eccleſia 27.b
accuſans iuſtitiam Dei 348.b
acquirere beatitudinem 305.b
acquirere cæleſtem gloriam 32.a
acquirere Chriſtum & gloriam cæleſtem 232.a
acquirere gloriam cæleſtem 511.b
acquirere infernum 305.b
acquirere verbum Dei 231.b
acquiſitio gloriæ cæleſtis 578.b
acquiſitio iniuſta 21.a
acquiſitio rectæ dignitatis 339.a
actio 319.b
actio bona ſine recta intentione 565.b
actio conſummata virtutis 598.a
actio gratiarum 34.a.91.b.106.a.123.a.414.a.440.a.465.b.510.a.531.a.
actio mundana 408.b
actiones 473.a
actiones angelicæ 521.b
actiones diaboli. 50.a
actiones exteriores 269.a
actiones fluxæ 272.b
actiones temporales 614.b
actionis & intentionis concordia 512.a
actio praua 414.a
actio ſecularis 274.b
actio terrena 584.a
actio terrena deſerenda 368.b
actiua perturbans contemplatiuam 47.a
actiui 122.b.234.a
actiui & contemplatiui 265.b
actus potentiarum 525.b
aculei timoris 537.b.612.a
acumina ſapientum 505.b
Adam 463.b.492.b.524.b.568.b
Adam & Eua 262.a.556.b
ab Adam vſque ad Noe 333.b
Adam, & genus humanum 539.b
Ade & Oentilium electio 544.b
addens charitatem legi 470.b
addens Deus pœnæ temporali æternam 213.a
addens peccatum concupiſcentiæ 220.b
addere bona opera verbo Dei 288.a
addere feruorem orationibus 288.a
addere hęreſim hęreſi 353.a
addere peccata peccatis 377.b
addere virtutes 287.b
addi peccatum peccato 14.b
adducens hæreticus diſcipulos ad diabolum 224.a
adducere ad ſeruitutem Dei 231.b
adduci ad Chriſtum 34.a
de adepta ſapientia gaudium 249.a
adeptio perfectionis 381.b
non adeſſe prædicatorem 238.a
adhærentes Chriſto 337.b.362.b
adhærentes diabolo 298.b
adhærentes hæretici 562.b
adhærentes idolis perire 262.b
adhærentes impio 362.b
adhærentes ſimplices doctoribus 461.b
adhærentes vitus 358.b
adhærere dæmonibus 405.b
adhærere exemplis 581.b
adhærere inordinatè carni & diuitiis 328.b.
adhærere terrenis 36.a
adhibere diligentiam doctrinæ 232.b
adinuentiones hæreticorum 429.b.605.a
adinuentiones Philoſophorum 319.a
adinuentiones propriæ 539.a
adipiſcens Chriſtus gentes 32.a
aditus ad myſteria 317.b.
adiungi perfectioribus 348.a
adiutores ad peccatum 352.b
adiutores Antichriſti 268.b.299.a
adiutores Chriſti Apoſtoli 37.a.183.b
adiutores prædicatorum pauci 460.a
adiutor in diuinis 393.b
adiutorium Dei 83.b
adiutor prædicatoris 346.a
adiuuans Deus 510.a
adiuuans fideles 406.a
adiuuare 72.a
adiuuare ad recuperandas vires 345.a
adiuuare fatigatum in via domini 512.b
adiuuare infirmos 367.b
admirari 416.a
admiratio de prædicatoribus 616.b
admiratio de opere redemptionis 569.a
admiratio & exultatio 604.a
admiratio ignorantiæ humanæ 241.b
admiratio iudiciorum Dei 110.b.464.b
admiratio myſteriorum 464.b
admiratio paſsionis Chriſti 608.b
admittens ad pœnitentiam 167.b
admittens animam omnem voluptatē 242.a
admittens dæmones, & hæreticos 331.a
admittere ad coniugium incontinentes 252.a
admittere carnales cogitationes 71.a
admittere libidinoſas cogitationes 17.a
admittere omnia vitia 14.b
admittere ſuggeſtiones 571.a
admitti ad intelligentiam myſteriorum 330.b
admitti ad ſecreta 20.b
admonere proficientes, vt humilientur 192.b
admonitio Dei 586.a
admonitio & condemnatio Dei 404.b
admonitiones 370.b
admonitiones ſacræ 77.a
admonitio præcedens 168.a
admonitio varia 140.b
adoleſcentes eruditi 491.b
adoptio 54.a
adoptionis ſpiritus 491.a
adorare in eccleſia 39.a
adorare Chriſtum 448.a
adoratio Dei 295.a
adſcribere Deo bona opera 524.a
adſcribens Deo conuerſionem peccatoris 185.a
adſcribere gloriam Deo 407.b
adſcribere ſibi dona Dei 403.a
adſcribere ſoli virtutes 42.b.
adſcribere verbi fructum Deo 423.a
aduena in hoc mundo 296.a
aduenıente Chriſto non lucent Prophetæ 405.a.
de aduentu Chriſti gaudium 270.a
aduentum chriſti expectare ad iudicium 245.b
vtrunque aduentum Chriſti meditari 217.b
aduentus ad iudicium 618.a
aduentus Chriſti 335.a.502.b
aduentus Chriſti duo 146.a
aduentus Chriſti in carne 626.a
aduentus Chriſti ad iudicium 225.a.607.a
aduentus & paſsio Chriſti 548.a
aduentus & reſurrectio Chriſti 119.a
aduentus gratiæ 144.b
aduentus prædicatorum in publicum 37.b
aduentus primus Chriſti 15.a
aduentus ſecundus Chriſti 253.a
aduentus ſpiritusſancti 69.b.440.a.491.a.580.b.607.a
aduerſa 382.b
aduerſarii eccleſiæ 508.b
aduerſarii Chriſti in eccleſia 272.b
in aduerſis & proſperis firmitas 23.a
aduerſitas 292.b
aduerſitas, aut tentatio 503.b
aduerſitas & proſperitas 142.a.248.a.362.b
aduerſitates 116.a.443.a.554.b
aduerſitate torqueri 108.b
aduerſitatis tempus 612.b
aduerſus eccleſiam 362.a
aduertere 67.a
adulans peccati 466.a
adulantes Chriſto 379.a
adulantes diuitibus 341.b
adulantes prædicatores 520.a
adulantes principibus 29.b
adulantium lingua 376.b
adulantium fauor 364.b
adulari 35.b.64.a.165.b.170.b.259.b.323.a.357.a.520.b
adulari diuitibus 156.a
adulari peccantibus 373.a
adulatio 106.a.357.a.386.a.409.b.442.a.545.a
de adulatione gaudens 249.a
adulationes 134.b.451.b
adulatores 51.b.124.a.170.b.179.a.272.b.606.a.627.b
adulatores & detractores 298.a
adulatores prælatorum 179.b
adulatores puniri 21.a
adulter 338.b
adulterari 157.a
adulteria 313.b
aduocati 507.a
ædificantes Iudæi ſynagogas 273.a
ædificatio proximorum exemplaris 295.b
in ædificanda eccleſia prælatorum labores 246.a
ædificare proximos exemplis 232.b
ægrè puniens prælatus 222.a

Aegyptiorum ſubuerſio 202.b
Aegyptus 196.b
æmulatio 535.a
æmulatio bona 381.b
æqualitas Chriſti cum patre 86.a
æqualitas in iudicio 238.a
aer 119.b.147.b.190.b.293.a.536.a.561.a.587.588 b.598.a
æqualitas iuſtitiæ 398.a
æquanimitas in proſperis & aduerſis, 297.b
ætas Chriſti 339.a
ætas Patriarcharum 498.a
ætas prima hominis & mundi 250 b
ætas ſexta mundi 612.a
ætas vetuſta 553.a
ætates 234.a
aetates ſex 314.a.622.a
aetates mundi & hominis 202 a
aetatum diuerſitas 311.a.618.a
aeterna fœlicitas 53.b.555.b
æternę glorię quies 29.a
æterna vita 200.a
æternitas 309.b.472.a
aeternitas Chriſti 113.b.455.a.589.b
aeternitas Dei 64.b.80.b.201.a.433.a.472.b.543.a.625.b
aeterna fœlicitas 543.b
aeternitas pœnę inferni 227.a
aeternitas pœna peccati 617.b
aeternitas ſpei 148.b
affectibus inordinatis carere 252 a
ab affectibus prauis liberans 223.b
affectibus terrenis ſubiecti 234.b
affectio 368.a
affectio infidelitatis 556.a
affectiones 130.a.467.b
affectiones terrenę 118.b.614.b
affectus 77.a.78.a.148.b.393.b.563.a
affectus ad celeſtia 343.a
affectus amoris 555 a
affectus animi 171.b.179.b.192.a.321.b.466.b.486.b.487.a.568.b
affectus animi inordinati 222.b
affectus carnales 9.b
affectus charitatis 253.b
affectus concupiſcibiles 516.a
affectus compaſsionis 418.a
affectus crucifigere 26.b
affectus dilectionis 597.b
affectus deuorantes ſapientiam 157.a
affectus & cogitationes 445.a
affectus frenare 18.a
affectus Gentilium 178.b.282.b
affectus humani 346.a
affectus immoderatos producens 231.b
affectus inflammantes 23.a
affectus innati 142.a
affectus inordinati 115.b.458.b
affectus irrationales 107.a
affectus libidinis 286.a
affectus mentis 171.b.
affectus preter rationem 63.b
affectus praui 55.b.486.a
affectus pueritie 43.a
affectus quatuor concupiſcentię 235.b
affectus ſenſitiui 303.307.b
affectus temporalium 222.b
affectus timoris & grauitatis 146.a
affectus voluntatis 473.a
afferre teſtimonia legis 165.a
afficere 468.b
afflatus Spiritusſancti 439.b
afflictio 480.a
afflictio carnis 608.b
afflictio carnis moderata 519.a
afflictio corporis 610.b
afflictio fidelium 551.a
afflictio fortium eccleſię 81.b
afflictio moderata 404.a
afflictiones eccleſię in hac vita 460.a
afflictio pœnitentię 186.a
afflictio populi Dei 481.a
afflictos protegentes 31.a
affligentes corpus Chriſti 384.b
affligentes eccleſiam 43.a
affligere 280.b
affligi tentationibus 461.b
affluentia deliciarum 581.a
affluentia verborum 76.a.161.b
agens pœnitentiam 148.a
agentes pœnitentiam 227.a.419.a
agere bona non recta intentione 21.a
agere gratias Deo de bonis operibus & donis 248.b
agere gratias in tribulatione 363.b
agere officio ſuo dignum 311.a
agere peruerſe & inde puniri 213.a
agere pœnitentiam. 440.b
agere ſecundum rationem 251.b
aggrauatio Iudæorum 481.b
aggredi pugnam cum diabolo 336.b
aggredi virtutis opera 407.a
aggredienda humiliter ſublimia 331.a
agitari tentationibus 507.b.315.a
agreſtes, & feroces 296.b
alacritas prædicatorum 11.a
Alexander magnus 329.a.458.b
alienati à Deo 61.a
alienigena 622.a
allici ſermonibus 280.a
alimenta 532.b
allegare iuſtitiam ſuam 381.b
altare 172.b.400.a
altare holocauſtorum 590.b
altare idolorum 400.b
altare veteris legis 52.b
altaria Dei 400.b
alter 621.b
in alterum transferentes culpam 242.a
altiora & minora præcepta 612.b
altitudo 566.b
altitudo Chriſti & myſteriorum 564.a
altitudo contemplationis 11.b.410.a.448.b.572.a
altitudo myſteriorum 507.b
altitudo religionis 536.a
altitudo redemptionis 430.b
altitudo ſacræ ſcripturæ 501.a
altitudo ſcientię & affectus 566.a
altitudo ſupernę contemplationis 3.b
altitudo ſuperbię 449.b
amare mundana 540.a
amantes ſui. 279.b
amare cæleſtem gloriam 56.a
amare & orare Deum 607.b
amaritudo in dulcedinem 415.a
amaritudo laborum huius vitæ 355.a
amaritudo peccatorum 261.b.396.a.421.b
amaritudo pœnitentię 411.b
amaritudo punitionis 395.b
amaritudo vindictæ 276.a
amatores mulierum 235.b
amatores vitæ mortalis 518.a
amator puerorum 367.a
ambages itineris noſtri 318.a
ambire gloriam temporalem 155.b
ambitio 7.a.72.b.87.b.425.b
per ambitionem non dimittenda eccleſia 206.a
ambitioſi 4.a.11.b.210.b.513.b.606.a
ambitioſus 38.b.517.b
non ambulans recta via 206.b
ambulantes per fidem 114.b
amici amiſsio 205.b
amici carnales 148.b
amicitia 527.a
amicus fidelis 124.a
amiſsio bonorum operum 523.b
amiſsio fortitudinis 374.b
amiſsio gratiæ 127.a.595.b
amiſsio gratię prædicationis 242.b
de amiſsione dignitatum dolentes 270.a
amiſsio intelligentiæ 116.b
amiſsio iuſtitiæ 413.b
amiſsio lucis contemplationis 288.a
amiſsio mercedis 277.a
amiſsio prauarum ſuggeſtionum 355.a
amiſsio primogenituræ 365.b
amiſsio regni Iudæorum 281.a
amiſsio virtutum 198.a.207.a
amittens virtutem 167.b
amittere Chriſtum 476.a
amittere decorem animę 590.a
amittere doctos ad regimen 377.b
amittere mentis ornatum 505.b
amor 380.a.506.a.599.b
amor animæ 481.a
amor Chriſti 555.a
amor Chriſti in Paulum 115.a.367.a
amor Chriſti duplex 621.b
amor Dei 359.a
amor Dei erga fideles 60.b
amor Dei erga Iſrael 382.b
amor Dei & proximi 112.a
amor Dei & contemptus mundi 191.a
amor Dei in corde 544.b
amore cęleſtium feruentes 242.a
amor & fides 473.a
amor & ſapientia 191.a
amor & ſpes 49.b
amore tradens filium pater 258.a
amor inſpirationis 451.a
amor operum iuſtitię 555.b
amor pacis & iuſtitiæ 471.b
amor proximi 22.b
amor ſeculi 473.b

amor ſe-

amor ſui 139.a.156.a
amor ſuperflui ornatus 126.a
amor temporalium 569.a
amor virtutum 451.a
amor voluptatum 314.a
amouens Deus à Iudæis impedimenta diuini cultus 231.a
amouere ignorantiam 505.b
amplectens Deus humiles 228.a
amplectens vitam contemplatiuam 220.b 487.a
amplectentes facile errores 259.b
amplecti duo teſtamenta 60.b
amplecti hæreſes 578.b
amplecti myſterium incarnationis 451.a
amplecti ſimplicitatem 72.a
amplecti vitam contemplatiuam 56.a
amplexus fortitudinis 21.a
amputare motus beſtiales 34.a.
Anachoretes 376.b
Ananias baptizans Paulum 262.a
Ananias vocatus à Deo 23.b.
anathema 435.a
anathema pœnitentiæ 308.b
ancillam dotare 253.a
Andreas 119.a
Angeli 3.a. 24. a.44.a.48.a.51.a.53.b. 56.b.66. b.76.a. 97. a.98.b. 104. b. 107.b.126.b.133.a.136.b.147.b.151.b. 153 b.163. b. 179.a. 180.a. 188.a.201. a.218.b.229.a.b.235. a.246.b.249.b. 243.a.259.a.263.b.268.a.272.a.277. a.278.b. 281. b.287. b.293. a.310. a. 311.b.316.a.b.321.a.342.b.354.a.359. b.362.a.372.a.b.377.b.380.b.391.a. 392. b. 395. a. 398. b. 403. a. 405. a.410.a.418.a.b.421.b.432.a.433.b. 435. b. 437.b. 449. b.452.a. 457.b. 459.a. 462.a. 478.b.489. a.492.a. 497.b.513.a.522.a.523.a.524.b.531.a. 534.a.536.b.540.a.548.b.556.b.557. a.b.559.a.560. 561. b.566. b. 578. b. 599.a. b. 604.a.605.b.613. b.615.a. 618.a.621.a
angeli boni 200.a
angelica conuerſatio 242.b
angeli confirmati 268.b
angeli conuocantes ad iudicium 223.b
angeli cuſtodes 49. b.114.b. 214. a. 363.b
angeli deſiderantes ſalutem noſtram 236.a
angeli & homines 430.a
angeli & Sancti 46.a.125.b
angeli & ſermones Dei aduerſus peccatorem 20.b
angeli & virtutes eorum 602.b
angeli inferiores 49.a
angeli lapſi 506.a
angeli laudantes Deum, & gerentes curã hominum 607.b
angeli laudantes Deum 367.a
angeli parati ad obſequium Dei 244.b.
angeli ſeparantes bonos à malis 457.a
angeli ferentes beneficia 195.a
angeli ſupremi 83.a
angeli, vel dæmones 484.b
angeli vindices 243.a
angelorum celeritas 473.a
angelorum chori 21.b
angelorum concentus 210.b
angelorum cuſtodia 324.a.419.b.601.b
angelorum doctrina 439.a
angelorum dolor ſuper peccatis hominum 269.b
angelorum & Dei cuſtodia 545.b
angelorum & prędicatorum cantio 417.a
angelorum & prædicatorum diſcurſus 348.a
angelorum feruor 347.a
angelorum ſelicitas 497.a
angelorum gloria 332.b
angelorum motus 415.a
angelorum multitudo & fælicitas 628.a
angelorum ordines 406.b.416.b
angelorum puritas 432.a
angelorum quies in Deo 217.b
angelorum ruinæ 143.a
angelorum vis vitalis 218.a
inter angelos & homines diuidens ſcriptura 15.a
ad angelos vel ſanctos accedere 21.a
angelus 40.a.220.b.494.a
angelus confortans Chriſtum 7.b
angelus cuſtos 2.a.179. a.452.a. 463.b. 584.a
angelus hominem defendens 195.a
anguſta via 277.a
anguſtia 297.a.393.b
anguſtiæ huius vitæ 491.a
anguſtia hæreticorum 338.a
anguſtus ingreſſus ad myſteria 257.a
Anima 62.b.78.b.80.b.81.a.82.a.b.83. b.99.b.108.a.110.b.111.b.113.b.117.a 122.a.129.a.142.a.146.a.148.a.177. a.191.b.196.a.197.a.215.a.231.a.235. a.256.a.260. b.261.a.274. a. 286.a. 291.a.b.307. a.309.a.312. a.b. 315. b. 342.a.344.b.362.a.363.b.369.b.372. b.375.a. b.381.a. 382. b 383.b. 396. a. 408.b. 417.b. 419. b.229. b.454. a. 462.b.466.b.468.a.476.a. 488. a. 497.b.499.a.505.b. 514.a. b.524. b. 532.a.536.a.555.a.556.a.b.559.a. 561. b.562.b.583.b.586.602.a.603.a.611. b.614.b.617.b.619.a.621.a.623.b
anima admittens Chriſtum in ſe 330.b
anima carnalis 532.b
anima Chriſti 35.a.235.a.297.a.260.a. 310.b.417.a.509.a.598.a.628.a
in anima Chriſti abundantia gratiæ 626.b
anima Chriſtum ſequens 385.a
in anima Chriſtus quærens fructum 138.a
anima cogitatione polluta 344.a
anima concipiens verbum Dei 488.b
anima conuerſa 523.a.566.b
anima cum originali peccato 401.a
animæ 92.a.208. b.216.b. 265.b. 270. b.339.a.410.a.
animæ captæ à dæmonibus, vel hæreticis 488.a
animæ carnales 265.b
animæ comparatæ ſponſæ 560.b
animæ cum corporibus 98.b
animę cum ſuis corporibus 82.a
animæ dealbatio 363.b
animæ deceptæ ab hæreticis 266.a
animæ deliquium 374.b
animæ doctæ 210.a
animæ fideles 473.b.580.a
animæ grauitas 481.a
animæ grauitas contra leuitatem 251.b
animæ imperium 540.b
animæ imperfectæ, vel in Chriſto renouatæ 38.b
animæ iuſtorum 76.a.424.b
animæ leuitarum 61.b
animæ motus 415.a
animæ mundities 8.b
animæ mundatio 469.a
animæ mutatio 363.b
animæ peccatrices 61. b.88.b.216.a.561.a
animæ peruerſæ 142.b.179.b
animæ ſanctæ 61.a.69.b
animæ ſenſibus doctrinæ fulgentes 50.b
animæ ſubiectæ diabolo 603.b
anima & caro 163.a.281.b
animę & corporis lętitia in hac vita 248.a
anima & corpus 317.b.399.a. 462.b. 524.a.525.
anima, & corpus Chriſti 83.a
animæ & corporis reparatio 509.b
animæ vagę 38.b
animæ vires & virtutes 253.b
anima fidelis 179.a.508.b
anima humana 422.b
anima infirma 206.b
anima in gratia 470.b
anima in peccato 363.b.409.a
anima iuncta legi, aut Chriſto 370.a
anima iuſti 131.b.545.a
animales homines, & mundana cogitantes 63.b
animalis homo 237.a.555.a
animam capacem ſui faciens Deus 244.a
animam copulari Chriſto 252.a
animam cruciantes dæmones 252.b
anima meritis plena 47.b
animam in peccatum lapſam contemnens 229.a
anima munda 276.b
anima mundana 75.a
animam mundare à corporeis 14.a
anima omnibus virtutibus deſtituta 194.a
anima peccans 192.b.324.b
anima peccatis infecta 405.b
anima peccatoris 425.b
ſuper anima peccatrice dolor Chriſti 269.b
anima peccatrix 43.b. 46.a. 89.b. 100.a.161.a.402.a.453.b.499.a.516 b.622.b
anima per Chriſtum reſtituta 551.b
anima perfecta 513.b
anima pia 571.b
anima pura 530.b.622.b
anima rationalis 253.b.278.b

anima recedens à fide 41.a
anima recipiens vitia 357.b
anima regens corpus, vel è diuerſo ſequens affectus 87.b
animarum conuerſio maior ſuſcitatione corporum 252.a
animarum cura 474.a
animarum cura indigne ſuſcepta 253.a
animarum ſuſcitatio 385.b
anima ſancta 485.b
anima Sanctorum 316.b
anima ſapiens 523.b
animas captiuantes dæmones 34.b
anima ſenſitiua 501.a
anima ſequens errores 497.a
anima ſeu caro Chriſti 587.b
anima ſeu cor 501.b
anima ſeuera 439.a
anima ſenſitiua 532.b
anima ſine bonis operibus 566.b
anima ſine Chriſto 541.a
anima ſine gratia 432.b
anima ſine curis 133.a
animas perdens diabolus 38.a
anima ſubiecta verbo Dei 126.b
anima ſuſcipiens verbum Dei 241.b
anima temporalibus dedita 565.b
anima terrena 63.a.116.a
anima terrenis vacua 602.a
anima terrenis curis plena 557.b
ab anima tollere curas mundanas 273.a
anima vel homo 462.b
anima, vel voluptas 56.a
anima virtutibus ornata 146.a.188.b
anima vitiis diſſipata 14.b
animi affectus 321.b.466.b.486.b. 487.a
animi claritas 381.a
animi conſtantia 306.a
animi & corporis pœnitentia 221.b.
animi fortiſſimi 135.a
animi leuitas angeli 117.a
animi opinionem bonam 421.a
animi perturbatio 347.a
animi purgatio perfecta 229.b
animi robur tolli 199.a
animi vires 491.b
animus deficiens defectu ſpiritualium 342.b
animus obſtinatus 495.a
animus remiſſus 209.b
anni dimidium 205.a
anni tempora 448.b
annunciare incarnationem 123.b
annunciatio miſericordiæ 373.a
annunciatio regni cælorum 141.a
annunciantes reſurrectionem 274.b
annunciantes ſalutem æternam 529.a
annus in anno 521.b
ad anteriora ſe extendere 254.a
antichriſti 107.a.136.b.304.b
antichriſti adiutores 299.a
antichriſti & diaboli ſuperbia 541.a
antichriſti iudicium 351.b
antichriſti miniſtri 299.a
antichriſti miracula 381.b
antichriſti prædicatores 364.a
antichriſti prædicatio 551.b
antichriſti tempus 431.a
Antichriſtus 4.a.9.b.17.a.28.a.59.a.75.b.102.b.103.b.104.a.107.a.113.b.125.a.127.b.134.a.181.a.b.182.a.214.b.219.a.254.a.256.b.297.a.298.a.b.310.b.314.b.319.a.325.a.365.a.366.b.401.a.411.a.458.b.461.a.507.a.548.a.557.a.568.b.572.a.584.b.612.b
antichriſtus dilatans imperium 245.a
antichriſtus in eccleſia 565.a
antichriſtus mittens prædicatores 408.a
antiqui patres 10.b.28.b.230.a.281.b.290.a.308.b.314.a.424.a.391.b.534.b.618.a
antiqui patres facientes libros 273.a
antiqui patres prophetantes incarnationem 259.a
antiquorum patrum deſideria in limbo 213.a
antiquorum patrum feruor 223.a
antiquorum patrum gaudium ſuper Chriſto venturo 248.a
anxietas Chriſti 534.b
anxius corde 495.a
aperire animi læſionem 11.a
apertio Chriſto facta 147.b
apertio lateris Chriſti 31.a.89.a.242.b
apertio myſteriorum 236.b
apertio ſacramentorum 68.b
apertio ſacramentorum legis 12.a
aperiens cor iuſtus ad ſimplicitatem 244.b
aperiens Deus ſcripturas 601.a
aperiens literam legis 208.b
aperiens ſecreta cordis 226.a
aperiri myſteria 95.a
aperta doctrina eccleſiæ 208.b
apoſtaſia 60.a.424.b
apoſtaſia à fide 413.b
apoſtata 366.a.450.a
apoſtatæ 512.a
apoſtatare facere 6.b
Apoſtoli. 1.b.22.b.42.b.44.a.52.b.62.a.76.a.77.a.83.a.89.b.98.b.102.b.118.a.b.119.b.121.a.124.a.b.129.b.134.b.137.a.142.b.153.a.b.157.a.171.a.176.b.177.a.180.a.188.a.202.a.207.b.220.b.223.a.232.a.234.a.235.a.255.b.263.b.268.a.270.b.272.a.275.b.276.b.283.a.285.b.293.a.297.b.311.a.b.315.b.319.b.321.a.326.b.329.a.334.b.346.b.350.b.359.362.a.363.a.364.a.366.a.367.b.380.b.382.b.384.b.395.b.398.b.400.b.403.a.405.a.410.a.421.b.424.b.426.b.426.b.431.b.433.b.437.b.441.b.444.a.451.b.454.a.b.456.a.457.b.462.a.463.a.464.a.465.a.466.b.480.b.482.b.484.b.485.b.487.b.492.a.497.b.498.b.507.a.513.a.514.a.515.a.516.a.b.521.a.522.a.524.a.526.b.527.a.528.b.529.b.533.a.540.a.542.a.543.a.545.a.546.b.551.a.552.b.560.a.561.b.566.b.578.a.579.b.585.b.596.b.597.a.599.b.610.a.614.a.619.a.621.b.622.a.627.b.
Apoſtoli adhærentes Chriſto 194.a
Apoſtoli adiutores Chriſti 57.a
Apoſtoli aperientes myſteria legis 273.a
Apoſtoli Chriſti 460.b
Apoſtoli cognoſcentes Chriſtum 149.a
Apoſtoli conuertentes auditores 239.a
Apoſtoli de Iacob 225.a
Apoſtoli & doctores 215.a.246.b
Apoſtoli & fideles 568.b
Apoſtoli & martyres 181.a
Apoſtoli & Patriarchæ 490.b
Apoſtoli & prædicatores 24.a.49.a.84.b.103.b.113.a.117.a.123.a.147.b.163.b.179.a.192.a.208.b.277.a.278.b.281.b.353.a.373.a.392.b.444.a.b.426.a.472.b.488.b.531.a.b.543.a
Apoſtoli & Prælati 111.b
Apoſtoli & Prophetæ 50.a.69.a.133.a.256.b.286.b.301.b.316.b.423.b.490.b.493.a.545.b.
Apoſtoli & ſancti 33.a.235.
Apoſtoli & apoſtolici viri 214.a.410.a
apoſtoli gentibus prædicantes 455.a
apoſtoli gubernantes eccleſiam 488.b
apoſtoli in Iudæa 155.a
apoſtoli laudant Chriſtum 363.a
Apoſtoli miſſi ad prædicandum 206.a 233.a
apoſtoli prædicantes 68.a.239.a.315.a
apoſtoli prædicantes inter perſecutiones 233.a
apoſtoli prædicantes Iudæis 347.b
apoſtoli, prælati, & prædicatores 209.a
apoſtoli pro patriarchis 423.b
apoſtoli regentes populum 404.b
apoſtoli relinquentes Iudæam 284.a
apoſtoli ſimpliciter docentes 259.a
apoſtoli ſuſtentantes animas 258.b
apoſtoli videntes Chriſtum 616.a
apoſtolorum diſcipuli 426.a.451.b
apoſtolorum diſtributio 207.b
apoſtolorum ducatus 489.b
apoſtolorum doctrina 147.a
apoſtolorum dubitatio 41[illegible]
apoſtolorum & martyrum corpora [illegible]
apoſtolorum & prælatorum ſolicitudo in prædicando & corrigendo [illegible].b
apoſtolorum excellentia 482.a
apoſtolorum fides 456.a
apoſtolorum linguæ 209.a
apoſtolorum prædicatio 170.a.301.b.312.a.423.a.440.a.463.b.504.a.
apoſtolos communicans Chriſtus 258.b
apoſtolos conſolans 458.b
apoſtolos & prophetas dans Deus 24[illegible].b
apoſtolos occidi permittens 22[illegible].b
apparatus diuitum 339.a.416.b
apparens bonum 359.a
apparens bonum, aut verum 381.b
apparens Chriſtus in eccleſia 33.a
apparens in iudicio 380.b
apparentia veritatis 318.a
appetentes aliena 358.b

appetentia

appetentia doctrinæ 156.a
appetere mundana 60.b
appetere terrena 188.a
appetitui naturali dare locum 226.a
appetitum frenandi promptitudo 259.a
appetitum non frænare 206.a
appetitum vincere per laborem 146.b
appetitus 237.a.532.b.609.a
appetitus carnalis 352.b
appetitus carnis 257.a
appetitus cibi 101.b
appetitus contra rationem 144.a
appetitus diſcendi 327.a
appetitus & ſenſus 452.b
appetitus frænare 273.a
appetitus impoſsibilium 60.b
appetitus inordinatus 39.b
appetitus inordinatos deſtruere 23.a
appetitus laudis 554.b
appetitus libidinis 177.b
appetitus mortificationis 245.b
appetitus operandi 323.a
appetitus obſequium 224.a
appetitus ſenſitiuus 130.a
appetitus voluptatum & rerum temporalium 555.b
applicare mentem ad virtutes 529.a
applicatio diuinæ virtutis 415.a
applicatio figurarum 493.b
applicatio mentis ad Deum 573.a
applicatio paſsionis Chriſti 228.a.483.b
approbans 149.a
non approbans prędicator ſenſum carnalē 209.a
approbare 90.a.93.a
approbari 206.b
approbat Deus laudes 28.b
approbatio Dei 615.b
appropinquans vindicta 295.b
apti ad duriora 401.a
altitudo ad operandum 295.b
apti ad ſolidiorem doctrinam 239.b
aptus contemplationi 389.a
aqua 216.a.220.b.296.b.301.b
aqua de latere Chriſti 246.b
aqua elementum 310.b
aqua & terra 92.a
arbitrium liberum 127.a
arca fœderis 188.b
arcana contemplationis 177.a
arcana naturæ 79.a
arcanum ſapientiæ Dei 170.b
arceri diabolum 166.a
ardor concupiſcentię 46.a.557.a
ardor libidinis 146.a
ardor prædicationis 50.b
arefactio voluptatum 394.a
arguens dæmones 378.a
arguens Deus 517.b
arguere impium 123.b
argumenta contra hæreticos 256.b.321.a
argumenta hæreticorum 216.a
argumenta Philoſophorum 143.a.419.a
argumenta prędicatorum diaboli 426.a
aridi ad fidem 453.a
ariditas affectus charitatis 221.b
ariditas mundanę ſapientiæ 610.b
arma 603.b
arrogans 127.b
arrogantes 79.b.231.b.588.a
arrogantes confundens Deus 269.a
arrogantes hæretici ſibi virtutes eccleſię 42.b
arrogantia 99.144.a.204.a.236.b.438.b 489.a
arrogantia & ſuperbia 214.a
arrogantia hæreticorum 185.b.311.b
arrogantia iuſtitię 200.a
arrogantium loquacitas 517.b
arrogare ſibi gloriam virtutis 520.b
artes magicę 420.a.501.b.545.a
artes victui ſeruientes 88.b
artibus magicis ſeruientes 30.a
aſcendens Chriſtus in cælum 4.b
aſcendere per fidem ſupra naturam 367.a
aſcenſio 201.a.335.a.573.b.613.b
aſcenſio Chriſti 402.a.225.a.569.b. 606.a
aſcenſio diuinitatis 481.b
aſcenſus 393.b
aſcenſus Chriſti in crucem 86.a
aſcenſus in cęlum 86.a.87.a
aſcribere bona Deo 440.a
aſcribere bona opera Chriſto 582.a
aſcribere ſibi bona 425.a
aſcribuntur inſtructori bona opera 238.a
aſpectus Chriſti 198.a
aſpectus Dei in omnes 438.b
aſpectus interior animæ 293.a
aſperitas legis 507.a
aſperitas pœnitentię 342.b.567.a
aſſentiri dæmonibus 337.b
aſſequi perfectionem patrum 472.b
aſſertio iuſtitiæ in bonis operibus 242.b
aſsiduè orare 505.a
aſsiduitas tentationum 273.a
aſſumens eccleſiam 25.a
aſſueſieri 203.b
aſſumens naturam humanam 154.b
aſſumit Chriſtus gentes 25.b
aſſumptio eccleſiæ vel Mariæ 220.a
aſſurgere Chriſto 574.a
aſtringens lex 214.b
aſtrologia 598.b
aſtus 130.a
aſtutiæ dæmonum 72.b.76.b
aſtutia diaboli 20.a.110.a.219.a.384.a 614.a
aſtutias diaboli detegens Chriſtus 242.b
aſcribens ſibi diuina 289.a
atrium 375.b
attractio ad vitia 473.b
attendere 617.b
attendere erroribus 92.b
attentè conſiderare 484.a
atteſtari 574.a
attribuere bona Deo 363.b
Auari 59.a.132.a.147.a.206.a.210.b. 216.b.296.a.322.b.358.b.383.a.467.a.582.b.606.a.626.b.
auari fœtor 543.b
auari inſatiabilitas 327.a
auari pœna 507.b
auari rapina 352.b
Auaritia 27.a.60.b.98.a.99.a.138.a. 151.b.216.b.229.a.232.b.252.a.266.a.273.b.299.b.314.a.319.a.320.a. 321.b.325.a.361.a.366.b.398.b.429.a.479.a.506.a.b.548.a.579.a.586.b. 610.a.620.b
auaritia creſcens 280.a
auaritiæ grauitas 408.a
auaritia eccleſiaſticorum 319.a
auaritia & libido 266.a
auaritia & rapacitas 136.b
auaritia gentilium 618.a
auaritia idolorum ſeruitus 229.a
auaritiam deſtruere 240.a
auaritiam relinquere 273.a
Auaritia prædicatorum 17.a
auarorum pecunię 400.b
Auarus 267.b.308.a.368.b.443.b.461.b.470.b.477.a.479.a.584.b
audacia diaboli 261.b
audacia hæreticorum 347.b
audax in minores 405.b
audacter docere fidem 488.a
audacter peccare 469.b
non audiens Deus 227.b
audiens & faciens verbum Dei 254.b
audientes prædicatorem 564.b
audientes verbum Dei 97.b
audire & tacere 180.b
audire hæreticum 38.a
audire peſtiferas ſuaſiones 109.a
audire ſacram doctrinam 540.b
audire verba Dei ſine opere 541.a
audire verbum ſine fructu operum 421.b
auditores 334.a.467.a.603.a
auditores antichriſti 359.a
auditores infirmi 354.a
auditores prędicatoris 489.a
auditores proficientes 541.a
auditorum promptitudo 437.b
auditorum viriditas 352.b
auditus doctrinæ 439.b
auditus & viſus 125.b
auditus interior 93.b
auditus peruerſi ablatio 26.b
auditus rectus 200.a
auditus verbi Dei ſine operibus 611.a
auelli à terrenis 552.b
auerſio à bono 587.b
auertens aliquos à fide 367.b
auferens antiquam maledictionem 191.a
auferens cauſas doloris 17.b
auferens Deus Chriſtum & apoſtolos 95.b
auferens doctrinam ab hypocrita 223.b
auferens verbum Dei 197.b
auferens voluptates, & occaſiones peccati 244.a
auferre auaritiam 289.b
auferre conantes fidem Chriſti iudæi 28.a
auferre malos à terra 558.a
auferre malas cogitationes & opera 96.a

auferre myſteria ab inutilibus 205.a.b
auferre omnes carnales cogitationes 167.b
auferre peccata 558.a
auferre perfidiam iudæorum 27.a
auferre ſcandala 95.b
auferre ſpem 27.a
auferre veritatem ab infidelibus 562.a
auferre veterem hominem 27.a
auferre virtutes ab anima 96.a
auferre voluptates 8.b
auferri à cœtu Sanctorum 191.a
auferri à mundo doctrinam 207.a
auferri fidem & ſpem 196.b
auferri gratiam vel feruorem charitatis 247.a
auferri intelligentiam 280.a
auferri ſacram doctrinam à ſacerdotibus 95.a
auferri ſtimulum peccati 197.a
augens eccleſiam 244.a
augeri onus peccati 405.a
augeri peccata 350.a
augmentum eccleſiæ 494.b
augmentum fidei 419.a 597.b
augmentum hæreticorum 418.a
augmentum iuſtitiæ quærentes 238.a
augmentum legis 175.b
augmentum peccatorum ibid.
augmentum ſpirituale 472.b
auiditas perdendi animas 327.a
aures 266.a
aures obturatæ 139.b
aurium voluptas 384.a
aurum 623.a
aurum, & potentia regia 279.a
aurum quærentes in ſepulchris 245.a
aurium voluptates 249.a.449.a
auſteritas correctionis 620.a
auſteritas legis 171.b.620.a
autor erroris 398.b
autores errorum 277.a
autores peccandi 226.b
autores ſacræ ſcripturæ 53.b
autoritas autorum ſacræ ſcripturæ 85.a
autoritas Dei patris 65.a
autoritas eccleſiæ 458.a
autoritas Philoſophorum 132.a
autoritatem Dei vſurpare 27.a
autoritate maiorum fulciri 17.a
autoritates ſacræ ſcripturæ 297.a
autoritates ſcripturæ 485.b
auxilia & doctrina humana 151.b
auxiliari 224.b
auxilium 393.b
auxilium Angelorum 179.a
auxilium auferens diabolus à tentato 229.a
auxilium Dei 99.b.199.b. 200.a. 278. b.419.b. 454.a. 489.b.578. a.b.604. b.615.b.623.a
auxilium Dei & defenſio 392.b
auxilium Dei implorare 236.a
auxilium diuinum 3.b.237.b.312.b.336. a.389.a
auxilium gratiæ Dei 137.b
auxilium grauius proximorum 372.a
auxilium humanum 456.b
auxilium inane 101.a
auxilium infirmum 364.a
auxilium inutile 360.b
auxilium leue 307.b
auxilium petere 394.a
auxilium præſtare ceſſans 205.a
auxilium præſtans Deus 35.b
auxilium ſpiritusſancti 243.a
auxilium verbi Dei cognoſcere 616.b

B.

BAal ſtatua 319.a
Babylon 305.a.425.b
Babylonis exercitus 386.a
Babylonis iungi Iudæos 273.b
Babylonis imperium 377.b
Babylonium regnum 366.a
bellum fidelium contra infideles & dæmones 104.b
balbuties circa diuina 579.a
balbuties literæ legis 325.a
Baptiſmi compunctionis & confeſſionis inſtitutio 251.b
Baptiſmi fides 490.b
Baptiſmi inſtitutio 457.a
Baptiſmi ſuſceptionem conſulentes 21.a
Baptiſmi tempus 49.a.354.b
in Baptiſmo deleri peccata 22.a
in Baptiſmo fides 262.a
de Baptiſmo gaudium 249.a
Baptiſmo mundata corpora 235.a
Baptiſmo mundati 384.b
Baptiſmo nos firmans Deus 268.a
poſt Baptiſmum bene operari 226.a
ad Baptiſmum ducens Chriſtus 219.a
poſt Baptiſmum ſtatus gratiæ 203.a
ad Baptiſmum venientes Gentes 244.b
Baptiſmus 7.b.8.a.25.a.54.b.74.b. 78.a. 79.b.89.a.102.b.106.a.107.a.108.a. 112.a.122.b.139.b. 203.a. 204.b.234. a.257.b. 260.b.267.a. 272.a. 276.b. 303.b.305.b.317.a.332.b.346.a.355.b. 358.a.360.b.362.a.372.b. 383.b.402. a.417.a.429.b.424.a. 407.b.439.a. 449.a.463.b.479.b. 493.b. 501.a.b. 522.a.532.b.545.a.551.a.564.b.567.b 578.b. 590.b. 598.a. 603.b. 624.a. 623.b.
Baptiſmus Chriſti 590.a.
Baptiſmus cum gratia Spiritusſancti 405.b.
Baptiſmus & circumciſio 405.b
Baptiſmus & gratia Chriſti 268.a
Baptiſmus & pœnitentia 350.a
Baptiſmus, & reſurrectio 293.b
Baptiſmus exterior 102.b
Baptiſmus Pauli apoſtoli 8.a
Baptimus per Chriſtum Deum & hominem 589.a
Baptiſmus prophetatus 726.a
Baptiſmus ſanguinis 102.b
Baptizantes autoritate Chriſti 287.b
Baptizare 520.
Baptizare, vel Baptizari 544.b
Baptizari 26.a.89.a.412.b 423.b.
Baptizati 10.b.31.a. 63.b 73.b.346.a. 370.b.476.b.551.b.
Baptizati extra eccleſiam 506.b
Baptizati imperfecti 516.b
Baptizatus 262.b.315.b.587.b
Barabbas 125.a.136.a. 137.a. 325.a. 387.b
Beatæ virginis gloria. 172.a
Beata virgo 177.a
Beati 216.a.267.a.278.b. 294.b. 295.b. 419.b.511.a.513.a.b.514.a.
Beatitudo 121.a. 282.b. 485.b. 486.b. 509.b.524.b.603.b.
Beatitudo huius vitæ 104.a
Beatum dicere ibid.
Beatorum gaudium 119.b
Beatus 98.b.369.a.493.b
Bella 215.b
belluini appetitus eiectio 223.b
bellum mores 241.a
bellum maiorum dæmonum in bonos 104.b
benedicens Chriſtus vtrique populo 481.b
benedictus operibus Chriſti 105.b
benedictio patriarcharum 485.b
benedictio reſurrectionis 105.b
benedictus à Chriſto 206.b
benefaciens Deus 248.a
benefaciens hominibus 244.a
beneficentia Dei 489.a
beneficentia Dei in malos 515.b
beneficentia & clementia Dei 392.b
beneficia Dei 370.b.400.a.490.a
beneficia Dei temporalia 247.b
Beneficia temporalia Dei 400.a
beneficiorum Dei memoria 517.b
beneficium cæleſte 292.a
bene fructificantes in eccleſia 278.a
bene operando orare 54.b
bene operans 332.a.516.b
bene operans per ſenſus 528.b
bene operans ſine fide 336.b
bene operantes 275.b. 307.b. 449.b. 497.b.
benè operantes virtutis amore 205.a 291.b.
bene operantes in hac vita ad gloriam Dei 498.a
bene operantes virtutis amore, vel è diuerſo 410.b
bene operari 29.a.46.b.58.a.72.b.104.a. 106.a.143.a. 155.a.164.b.183.b. 185. a.189.a.243.a.251.b.252.b.306.b.321 a.370.b.382.a.407.b.426.a. 444.a. 478.b.493.b.509.b.510.a.542.b.567 a.578.b.627.a.
bene operari à iuuentute 574.a
bene operari & proficere 528.b
bene operari ex timore 21.a
bene operari in hac vita 162.a
bene operari in hoc mundo 293.b
bene operari omni tempore 589.a
bene operari per corpus 461.b
bene operari propter Deum 372.a

e operaturi 622.b
neuolentia 272.a
e vtens ſenſibus 231.a
ignitas Chriſti 270.b.431.b.437.b
ingues 234.a
deſtructa 221.a
nda verba hereticorum 586.a
ndiendum ferocibus 214.a
ndi & malitioſi 537.b
ndimenta carnalia 596.b
ndimenta carnis 288.a
ndimenta culpæ perpetrata 604.a
ndimenta diaboli 451.b
ndimenta hæreticorum 409.b
nd:ri fraudulenter 200.b
nditiæ voluptatis 450.a
nditias & opera carnis excutere 228.a
aſphemantes Chriſtum 193.a. 229.a
aſphemans creatorem 263.b
aſphemantes Deum 337.b
aſphemantes Ieſum 315.a
aſphemantes infideles chriſtum & fideles 624.a
aſphemare 388.b.428.b
aſphemare Deum 182.a
aſphemiæ 147.a.321.b.356.a.373.b.386.a.571.b
aſphemiæ hereticorum 236.b.544.a
aſphemiæ in Chriſtum 51.b
aſphemię Iudęorum 110.a.306.b.599.a
aſphemiæ verba 450.b
ni 477.a
na accidentia animæ & corporis 272.a
na agere, non recta intentione 21.a
na animæ & corporis 221.a
na cogitatio 614.a
na conſcientia 238.b
na corporis 408.b
næ cogitationes 500.b
næ conuerſationis primordia 491.b
næ frugis homines 254.b
na & mala exempla 613.a
næ operationes 200.a
na fama 587.b
na intelligibilia 199.b
na intentio 202.a
na iuſtificationis 363.a
na temporalia 200.a.216.b.266.a.275.b.283.b.307.b.454.a.519.a
na verba 283.b
na verba & opera 256.a
na verba hereticorum 21.a
na viduarum conſumentes 199.a
na naturę 570.a
na naturæ conſumens inaniter 210.a
na naturalia 279.a.577.b
na opera 30.a.210.b.111.a.216.b.218.b.570.a.596.a
na opera aſcribuntur inſtructori 238.a
na opera cum bona intentione 248.a
na opera doctrina fœtent diabolo 275.b
na opera manifeſtata 557.a
na opera minorum 19.a

bona opera perdentes peccando 228.b
bona opera ſacerdotis 572.b
bona opera vitæ præſentis 273.b
bona opima 627.b
bona perdentes vt acquirant mala 232.b
bona potiora 199.b
tam bona quam mala proponere Deo 208.a
bona ſacerdotum danda pauperibus 364.b
bona ſenſibilia 577.a
bona ſimplicium 231.a
bona ſpiritualia 200.a
bona ſpiritualia & temporalia 35.a
boni 138.a.210.d.214.a.261.a.281.b.283.b.311.a.313.b.372.b.488.a
boni angeli 200.a
boni contra dæmones 40.a
boni deſpecti à malis 427.a
boni, & mali 73.b
boni & mali diſtinctio 13.a
boni & ſapientes 80.b
bonitas in Deo 389.a
boni in terra 39.b
boni in eccleſia 82.a
boni in peccatum lapſi 567.a
boni malis reſiſtentes 144.b
boni motus ſenſuum 491.b
boni operatores 48.b
bonis aluti in malum 14.b
boni ſimplices 63.b
bonis nō eſt requies in hoc mundo 511.a
bonis operibus laudare Deum 226.a
bonitas diuina 204.b
bonitas, & miſericordia Dei 316.b
bonitas & potentia Dei 136.b
boni viri 265.a
in bono inconſtantia 22.b
bonorum abiectio 540.b
bonorum communicatio 441.a
bonorum conuentus 30.a
bonorum & malorum remuneratio 219.b
bonorum fiducia 261.b
bonorum futurorum expectatio 270.b
bonorum imitatio 510.a
bonorum inſtructores 249.b
bonorum liberatio 206.a
bonorum operum fertilitas 18.b
bonorum operum odor 260.b
bonorum premium 506.b
bonorum quies 504.b
bonorum tolerantia 221.b
bonos à malis ſeparans Chriſtus 242.a
bonum 315.b
bonum paſcha 252.a
bonum redemptionis Chriſti cognoſcens gentilitas 246.b
bonum temporale 431.a
bonus 369.a
bonus inter malos 556.a
bonus vir 29.a
brachia Chriſti 171.a
breui conuerſari cum ſenſibus 203.a
breuitas temporis 500.b
breuitas vitæ 552.a

C.

Cadere in libidinem 24.b
cadere in peccatum 52.a.115.a
cæcatio ex terrenis 446.a
cæcitas hæreticorum 218.b
cæcitas Iudæorū 120.a.144.b.239.a.391.b.424.b.447.a.455.a.602.b.608.a
cæcitas Iudæorum & blaſphemia 562.a
cæcitas iniquorum & ſuperborum 15.a
cæcitas malorum 455.a
cæcitas perſecutorum eccleſiæ 333.b
cæcitas principum Iudæorum 17.a
cæcitatis cognitio 406.a
celans Deus iudicia ſua & gloriam 581.b
celare myſteria 445.a
cæleſte deſiderium 16.b.211.a
celeſtia 80.a.114.b.147.b.572.a
cæleſtia annuncians prædicator 209.b
ad cæleſtia eleuari & ſeparari a terrenis 26.b
in cæleſtibus habens mentem ſacerdos 208.b
cæleſtis conuerſatio cum fide 208.a
cæleſtis Hieruſalem 396.b
cæleſtis patria 255.a.265.b.271.a.377.a.513.a
cæleſtium concordia 137.a
cæleſtium firmitas 534.a
cæleſtium memoria 483.b
cæli 267.a.368.b
in cælo elementa 229.b
in cælo recipiens pœnitentes 244.a
cælorum innouatio 429.b
cælorum motus 297.a
cælorum mutatio 374.b
cælorum obedientia 427.a
cælorum regnum 487.b
cælum 55.a.92.a.131.b.172.b.196.a.211.a.312.a.313.b.375.a.377.b.431.a.457.b.468.a.508.a.514.b.530.b.576.a.577.b.579.b.604.b
cælum cum planetis 123.a
cælum empyreum 364.a.478.b
cælum & terra 577.b
ad cælum properare 21.b
in cæremoniis Iudæorum lætitia 249.a
quæ ſunt Cæſaris reddere Cæſari & quæ Dei Deo 200.a
Caiphas 366.a.466.a.507.b
Caiphas in Chriſtum 238.a
calamitas 80.b.337.b
calcare dæmones 87.a
calefacta corda frigida 184.a
caligo mentis 432.a
caligo peccati 187.b
calix dæmoniorum 121.b
calliditas diaboli 333.b
calor fidei 260.b
calor inferni 427.a
caluariæ locus 141.a.410.b
calumnia 606.b
calumniæ 30.a
calumnia Iudæorum in Chriſtum 337.b
calumnians iudicia Dei 212.a
calumniantes opera noſtra 198.b
candor caſtitatis 374.a

Candor diuinę lucis 50.b
Cauere doctrinam erroneam 92.b
Caneſcens homo 60.b
Canicies 271.a
Canticu cordis cũ carnis maceratione 26.a
Canticum noui teſtamenti 429.b
Cantio angelorum & prædicatorum 417.a
Cantus angelorum in natiuitate 605.a
Capacitas fœlicitatis 277.a
Capacitas inferni 363.a
Capiens diabolum per carnem 223.b
Capientes Chriſtum 70.a
Capi triplici concupiſcentia 262.b
Captiones hæreticorum 42.b.383.b
Captiuantes animas dæmones 34.b
Captiuare 411.a
Captiuitas 394.a.545.a
Captiuitas domus Iſraël & Iuda 218.a
Captiuitas Iſraël 227.a.566.a
Captiuitas Iudæorum 203.a.562.a
Captiuitas Sedechiæ 209.a
Captiuitas tribus Iuda 14.a
Captiuum duci à concupiſcentiis 6.a
Captus à peccato 529.b
Caput humanum 177.b
Carebũt gloria dæmones & hæretici 595.b
Carens vitio 384.b
Carens verbo Dei 553.b
Carens verbo veritatis 528.b
Carentes gratia 190.b
Carentes verbo Dei 465.a
Carere bonis operibus 59.a
Carere cibo ſpiritalis doctrinę 319.b
Carere gratia 70.a
carere gratia Spiritusſancti 600.b
carere inordinatis affectibus 252.a
carere virtute verbi 302.b
carere vitiis mundi 302.a
carmina poetarum 552.b
carnale deſiderium 473.b
carnalem vitam amplectens 220.b
carnales 19.a.63.b.114.b.135.b.174.a.
237.a.255.b.275.b.281.b.295.a.308.
a.355.a.386.a.430.b.442.b.463.b.
477.a.484.b.498.b.554.a
carnales affectus 289.a
carnales affectus abiicere 206.a
carnales & mundani 142.b
carnales, & ſpiritales 73.b
carnales in eccleſia 609.a
carnalia 441.a
carnalia deſideria 35.a
inter carnalia & ſpiritualia diuidit homo interior 15.a
carnalia & terrena 237.a
carnalia præferentes ſpiritualibus 231.a
carnalia ſacrificia non accepta Deo 26.a
carnalibus ſpiritualia ſunt moleſta 209.a
à carnali intelligẽtia ſeparatio legis 245.a
carnalis 264.b.310.b.349.b
carnalis generatio 234.a
carnalis intelligentia 230.b
carnalis Iſraël 316.a
carnalis natiuitas chriſti 257.a
carnalis obſeruatio legis 226.b
carnalium & terrenorum diuiſio 13.a
carne deficere 255.b
carnem nec peccatores non deſpicere 10.a
carnem ſubiicere ſpiritui 29.a
carnes Martyrum 560.b
carnis caſtigatio 299.b.327.b.393.b.463.b
carnis cogitationes 301.a
carnis delectatio 516.a
carnis imperium 273.b
carnis imperium 424.b
carnis infirmitas 443.a
carnis laſciuia 498.a
carnis maceratio 12.b.519.a
carnis mortalitas non conſumpta in chriſto 23.a
carnis mortificatio 273.b.340.b.413.
b.421.b.450.a.526.a
carnis motus 357.a
carnis opera 516.b
carnis peccata 466.a
carnis prudentia 314.b
carnis reſurrectio 528.a
carnis ſapientia 513.b
carnis ſubiectio 509.b
carnis ſuperfluitas 488.b
carnis voluptas 501.a
carnis voluptates 271.b.366.b.442.b.
475.b
à carnis voluptatibus ſeparari 225.b
caro [illegible]9.b.43.b.47.b.55.b.61.b.88.
[illegible]152.a.196.a.214.a.215.b.217.
b.219.[illegible]237.a.238.b.266.a.273.b.
275.b.302.a.310.b.349.b.362.a.383.
b.402.a.408.a.420.b.460.b.467.b.
497.b.550.a
caro Chriſti 50.b.78.b.91.a.111.a.112.b.
114.a.121.a.142.b.187.a.214.b.220.a
234.a.235.a.243.a.257.a.258.a.267
a.274.a.306.a.316.b.324.a.332.b.352
b.368.a.374.a.380.a.383.b.417.a.
454.b.455.b.459.b.480.b.522.a.525
a.553.a.555.a.560.a.563.b.567.b.580
a.583.a.585.a.598.a.600.a.602.b
caro Chriſti, & aliorum 85.a
caro concordans ſpiritui ad laudẽ Dei 249.a
caro cum bonis operibus 600.a
caro & anima 163.a
caro & eius concupiſcentia 40.b
caro & ſimplices 122.a
caro & ſpiritus 396.a
caro fragilis 394.a
caro humana 81.a
caro infirma Chriſti 610.b
caro macerata 114.b
caro mortalis 272.b
caro murmurans 379.b
caro non obtemperans ſpiritui 530.a
caro noſtra 43.a
caro obtemperans ſpiritui 251.a
caro peccatoris 51.b
caro rationi ſubiecta 534.b
caro reſuſcitata 585.b
caro ſpiritui obtemperans 189.b
caro ſpiritui blandiens 382.a
caro, vel conciliabula hæreticorum condẽnanda 329.a
caro vitioſa 405.b
caſtigans ad ſalutem 406.a
Caſtitas 498.a
catbecumeni 270.b.542.a
cauendi tentationes & reſiſtendi diabolo, promptitudo 11.a
cauendum 130.b
cauens blanditias carnis ibid.
cauens offendere ibid.
cauens extrema vitia 206.b
cauentes ſibi 308.a
cauere ab hæreticis 92.b
cauere iram Chriſti 504.b
cauere peccata 152.b
cauere ſibi alieno periculo 90.b
cauſas doloris auferens 17.b
cauſa voluptatis in iudicio deficiens 335.a
cautela & ſolertia 246.b
caſtigando emendans Deus 219.b
caſtigat Deus citra condignum 243.a
caſtigat Deus ad emendationem 309.b
caſtigati à Deo reſipiſcentes 319.b
caſtigans 211.b.321.b
caſtigans ad emendationem 223.a
caſtigans corpus 377.a
caſtigans Deus 33.b.228.a.239.a.244.a
258.a.557.b
caſtigans Deus ad emendandum 217.b.
469.a.520.b
caſtigans Deus peccata 468.b
caſtigans Deus temporaliter 267.b
caſtigans grauiter Deus 268.a
caſtigantes corpora 567.a
caſtigare 214.b
caſtigare corpus 351.a.534.b.569.b
caſtigare derogantes fidei eccleſiæ 269.a
caſtigare malos 471.b
caſtigare primo 497.a
caſtigatio 367.a.406.a
caſtigatio ad emendationem 461.a
caſtigatio ad miſerendum 351.b
caſtigatio bonorum ad profectum 351.a
caſtigatio carnis 47.a.102.a.299.b.327
b.373.b.393.b.463.b
caſtigatio ceſſans, & lex vetus 95.a
caſtigatio corporis 334.b.415.a.524.a
caſtigatio dei 42.b.69.a.122.a.207.b.285
b.326.a.330.a.377.a.399.b.409.a
471.482.b.494.b.496.526.b.531.b
537.b.582.b.596.a
caſtigatio Dei ablata à populo 17.b
caſtigatio Dei grauis 167.b.287.b
caſtigatio Dei leuis 242.a
caſtigatio Dei publica 279.b
caſtigatio diuina 269.a
caſtigatio & pœna Dei 387.b
caſtigatio & punitio Dei 578.a
caſtigatio & vindicta Dei 392.b
caſtigatio grauior 548.a
caſtigatio libidinis 407.a
caſtigatio malorum 111.a
caſtigationes 352.b
caſtigatio temporalis 590.a
caſti ob inanem gloriam 241.a
caſtitas 24.a.137.a.139.b.156.b.293.a.
371.b.383.b.485.b.516.a.528.a.590.
b.598.a.600.a
caſtitas Mariæ 257.a

caſtitas

ſtitas mentis 532.b
ſtitas perfecta 339.a
ſtitas ſacerdotum 457.b
ſtitatis candor 374.a
ſtitatis decor 188.b
ſtus ſuſcipiens chriſtum 501.b
ſus in peccatum 190.b
ſtentes diabolo 427.a
ſtentes tentationi 169.b.471.b
ſtere iracundiæ 232.b
ſtere perſecutoribus 5.a
ſteritas angelorum 473.a
ſteritas fides gentilium 343.a
ſeſtis patria 599.b
ſtatio legis 457.b
ſtitudo celeſtis gloriæ 133.b
ſtitudo legis 476.b
ſtitudo maieſtatis Chriſti 86.a
ſura diſciplinæ 446.a
tuplum in hac vita 40.b
remoniæ 61.b.78.a.181.a
remoniæ Iudæorum 614.a
remoniæ legis 626.a
titudo 453.b
titudo diuinæ promiſſionis 586.a
titudo prophetiæ 538.b
titudo redemptionis 353.b
titudo ſermonis Dei 378.b
ſans à contumeliis Chriſti 168.b
ſans caſtigare 4.b
ſans diſcretio 217.b
ſans laudare ſynagoga 190.a
ſans obſequium celorum 479.a
ſans potentia diaboli 267.b
ſãs predicatio vel virtutũ operatio 269.b
ſans præſtare auxilium 205.a
ſantes dæmones à tentando 551.a
ſare ab inutili prædicatione 468.a
ſare ab exteriori actione 349.a
ſare ab operando 193.b
ſare ab operibus 515.b
ſare ab operibus carnis 180.a
ſare à laudib⁹ Dei propter peccata 468.a
ſare à malè operando 504.b
ſare à malo & facere bonum 362.b
ſare à malo 600.b
ſare à peccando 189.b
ſare à peccatis 260.b.552.a
ſare à terrenis actibus 504.b
ſare malos 336.b
ſare ordinem naturę 190.a
ſare peccata 135.a
ſare prophetias & prædicationem 217.b
ſatio actiuæ vitæ 436.b
ſatio aduerſariorum eccleſiæ 343.b
ſatio à peccato 323.b
ſatio Dei 4.b
ſatio diuinæ iræ 465.b
ſatio diuinæ vindictę et tẽtationũ 495.a
ſatio fidei Iudæorum 519.a
ſatio figurarum 548.a
ſatio figurarum & mortalitatis 319.a
ſatio idololatriæ & peccatorum 564.b
ſatio idololatriæ 421.a.597.a
ſatio legis veteris 190.a.203.a.228.
a.230.a.291.a.544.b.595.a.623.b

Ceſſatio malorum in fœlicitate 17.a
de Ceſſatione legis dolentes Iudæi 212.b
Ceſſatio perſecutionum eccleſię 285.a
Ceſſatio prophetarum in Iſraël 551.a
Ceſſatio punitionis 512.a
Ceſſatio ſacrificiorum veterum 96.a
Ceſſatio ſcribendi delicta 147.b
Ceſſatio ſynagogę 324.a.413.a
Ceſſatio tenebrarũ per aduentũ Chriſti 6.a
Ceſſatio tribulationis 135.a
ceſſatio tribulationum prophetarum, peccatorum & errorum 6.a
Ceſſatio veteris legis 280.b.289.a
Ceſſatio veteris populi 166.a
Ceſſatio veteris ſacerdotii 115.b.554.b
Ceſſatio victimarum 503.b
Ceſſatio vindictæ Dei 166.a
Ceſſatio vitæ præſentis 11.a
Ceſſatio vitę veteris 346.a
Ceſſatio voluptatum 552.b.619.a
Chaldæa 601.a
Chariſmata gratiarum 178.b
charitas 34.b.45.b.54.b.65.a.79.b.84.b.98.a.100.b.102.a.109.b.117.a.119.a.128.a.137.a.153.a.158.a.176.a.215.a.223.a.255.a.258.a.267.a.276.a.278.b.280.a.283.a.b.290.a.297.298.b.312.b.314.b.321.a.331.b.358.b.361.b.365.a.369.a.370.b.375.b.396.b.422.b.426.a.b.431.b.441.a.442.a.443.b.453.a.454.a.455.b.471.a.491.b.506.a.514.a.517.b.522.a.557.a.604.a.620.a.623.a.627.b
Charitas Apoſtolorũ & prędicatorũ 625.b
Charitas Chriſti 441.b.526.b
Charitas Chriſti magna 233.b
Charitas Dei 288.b
Charitas Dei & proximi 49.b
Charitas & fides 114.a.286.b.421.b.526.a
charitas gemina 136.b.473.a
Charitas in corde 15.b
Charitas Iudæorum; & gentilium 421.b
Charitas mutua 73.a
Charitas nunquam excidens 189.b
Charitas patriæ 140.a
Charitas prædicatorũ 482.b.546.a.623.a
Charitas proximi 313.b
Charitas refrigeſcens 226.b.612.a
Charitas vtriuſque populi 529.a
Charitatẽ diſſoluere & virtutes 14.b
Charitatem ſibi parare 232.b
in Charitate vnio fidelium 259.b
Charitatis effectus 253.b
Charitatis affectus ariditas 221.b
Charitatis concordia 137.a
Charitatis coniunctio 36.a
Charitatis & intentionis eminentia 213.a
Charitatis extinctio 282.b
Charitatis feruor 402.b.435.b
Charitatis fructus 441.b
Charitatis fulgor 509.a
Charitatis gemine virtutes 221.b
Charitatis inflammatio 260.b
Charitatis languor 364.a
Charitatis munimen 373.a

Charitatis opera 362.b.465.b
Charitatis opera perfecta 248.a
Charitatis vinculum 518.b
Charitatis vis 32.a
Charitatis vnitas 355.b
Cherubin 53.a
Chorus fidelium 399.a
Chorus Sanctorum 102.a
Chriſma 442.a
Chriſti abiectio 501.a
Chriſti aduentus 335.a.503.b
Chriſti ætas 339.a
Chriſti æternitas 201.a.455.a
Chriſtiani 19.b.40.b.51.a.172.b.173.b.264.a.281.b.294.b.369.a.428.b.459.b.460.a.484.b.533.b.621.b
Chriſti anima, 35.a. Sapientia, ibid. corpus, ibid. voluntas, ibid.
Chriſti anima 260.a.297.a.320.b.417.a.509.a
Chriſtiani mali 615.a
Chriſtianũ nomen 429.b.538.a
Chriſtianorum perſecutores 513.b
Chriſtianos perſequentes gentiles 251.b
Chriſtianus 10.b.429.a
Chriſtianus populus 83.a
Chriſti anxietas 534.b
Chriſti Apoſtoli 460.b
Chriſti aſcenſio 606.b
Chriſti aſpectus 298.a
Chriſti benignitas 437.b
Chriſti brachia 171.a
Chriſti caro 124.b.129.a.142.b.187.a.306.a.316.b.324.a.332.b.352.b.368.a.374.a.380.a.383.b.417.a.454.a.455.b.480.b.522.a.525.a.602.b
Chriſti charitas 441.b.526.b
Chriſti clementia 496.b
Chriſti cognitio 616.a
Chriſti conſolatio 121.a
Chriſti conuerſatio 532.a
Chriſti corpus 142.a.173.a.177.a.283.b.299.a.313.b.364.a.371.a.373.a.389.a.394.a.419.b.424.a.459.a.506.a.515.a.525.a.530.b
Chriſti corpus mortale 138.b
Chriſti crux 123.a.142.a.146.a.171.b.174.b.176.b.198.b.295.b.298.a.352.a.353.a.387.a.407.a.459.b.476.a.497.a.498.a.500.b.504.a.506.a.523.b.533.b.534.b.536.a.b
Chriſti crucifixio 170.a.195.b
Chriſti decor 188.a
Chriſti dignitas 204.a.481.b
Chriſti diſcipuli 188.a.281.b.498.b
Chriſti diſcipulorum ſpes 245.b
Chriſti diſpenſatio 434.a
Chriſti diuinitas 171.a.255.b.296.b.451.b
Chriſti diuinitatem negantes 303.a
Chriſti doctrina 288.a.439.a.455.b.473.a.539.b.552.b
Chriſti dolor 471.b
Chriſti eccleſia 486.b
Chriſti & Apoſtolorum prædicatio 236.b
Chriſti & eccleſiæ perſecutiones 469.b

Chriſti & eccleſiæ pœna 218.a
Chriſti & Prophetarum occiſio 457.b
Chriſti exaltatio 481.a
Chriſti exempla 406.b
Chriſti experimentum 207.a
Chriſti fama 285.b.287.b
Chriſti fides 542.a
Chriſti fletus 123.b
Chriſti fortitudo 312.b
Chriſti genealogia 215.a
Chriſti gloria 358.b.509.b.523.b
Chriſti humanitas 16.a.37.a.118.b.177.
a.192.a.261.a.312.b.313.b.341.b 352.a
355.b.359.b.361 b. 364.a.386.b.431.b
448. a.450.b. 457. b.459. a. 472. b.
475.a.487.a.530.b.532.a.536.a.604.
b.609.a
Chriſti humilitas 472.b.495.a.498.
a.540.a.602 a.
chriſti illuſtratio 437.b
chriſti imitatio 138.b.490.b.526.a
chriſti imitatores 498.b
chriſti imperium 539.b
chriſti imperium in gentes 242.b
chriſti incarnatio 20.a.25.a.172.a.
307.b. 382. a.390.b.404. a. 524. a.
606.b.610.b
chriſti in carne aduentus 626.a
chriſti infirmitas 234.a.374.a
chriſti innocentia 322.a.338.a
chriſti in paſſione perturbatio 241.b
chriſti inſpiratio 450.b
chriſti intellectus 409.b
chriſti intelligentia 339.b
chriſti intentio 437.b
chriſti iudicium 192.a.290.b
chriſti iugum 443.a
chriſti labores 142.a
chriſti largitas 326.b
chriſti latus 358.a
chriſti liberatio 406.a
chriſti lingua 124.b
chriſti luctus 138.b
chriſti manifeſtatio 149.a.518.a
chriſti maxilla 390.a
chriſti membra 470.b
chriſti mens 341.a.609.a
chriſti merita 179.a
chriſti miracula 201.b.285.b.298.a.301.
b 418.a.534.a
chriſti miſſio 406.a
chriſti mortalitas 262.a.421.b.426.
a.467.b.609.a
chriſti mors 119.b.383.b.495.a.504.a.
525.a
chriſti myſteria 342.a. 455.b
chriſti munditie 384.b
chriſti natiuitas 449.a
chriſti obedientia 347.b.409.b.434.b.
552.b
chriſti oblatio 340.b
chriſti occiſio 430.a
chriſti opera 122.b.393.a.396.a.518.a.
612.b
chriſti opprobria 326 b
chriſti oratio 417.a.447.b
chriſti oſſa 451.b
chriſti paſſio 138.b. 171.b.182.a.192. a.
193.a.222.a.277. a.278.a.321.a.329.
a.344.a.355.b.357.b. 362.a.364.a.397
b. 403.a. 407.a.423.b.429.a.436. b.
439. b. 447.a.461. a.469.a.477.a.
481. b. 494. b.501. a.522. a. 528. b.
532.a.538.b.539.b.605.a
chriſti paſſionem imitari 25 b
chriſti pater 527.b
chriſti patientia 431.a.464.a
chriſti perfectio 493.b
chriſti perſecutiones 335.b
chriſti potentia 392.b
chriſti poteſtas 172.a.486.a.488.b
chriſti primus aduentus 15.a
chriſti prædicatio 287.b. 289.a.355.a.
424.a.441.a.488.a
chriſti præmium 518.a
chriſti promiſſio 495.b.499.a
chriſti proſperitas 497.a
chriſti prudentes & Prædicatoris ſilentiũ
552.b
chriſti regnum 171.a.188.a.500.b
chriſti reſurrectio 34.a.180.a.182.b.297.
b.343.a. 369. b.376. a. 390.b.420. b.
449.a. 455.a. 486. a. 489. b.509.b.
510.b.512.a.516. b.529.a.530.a.539. b
chriſti ſacerdotium 434.b
chriſti ſacramenta 179.b
chriſti ſanctificatio 531.a
chriſti ſacrificium 407.a
chriſti ſanguis 121. a.295.b. 309.a. 441.b
490.a.515.a.522.a.532.a
chriſti ſcientia 515.a
chriſti ſecundus aduentus 253.a
chriſti ſepulchrum 171.a
364.a.477.a.544.b
chriſti ſermones 375.b
chriſti ſilentium 301.b
chriſti ſpiritus 328.a
chriſti ſuſcitatio 406.b
chriſti tempus 430.a
chriſti tranſitus ad gentes 34.a
chriſti varietas in paſſione & miraculis
207.b
chriſti verba 285.b.
chriſti verbum 527.b
chriſti via 176.b
chriſti victoria 362.a.454.b
chriſti vincula 370.a
chriſti vindicta 333.a
chriſti virtus 144.b.174.a.334.b
chriſti vnctio 287.a
chriſti vulnera 277.a
in chriſto latens diuinitas 15.a
ad chriſtum adduci 34.a
chriſtum auferre 37.a
per chriſtum certa ſalus 268.a
iuxta chriſtum eſſe 237.b
chriſtum extra ciuitatẽ ducẽtes iudæi 223.b
ad chriſtum inuitantem accedere 20.b
chriſtum ſuſcitans 470.a
chriſtus 1.a.2.b.3.a.4.a.10.a. 22.b. 28.b.
30 b.31.a.b.32.a.33.a.35.a.36.a.b.38.a
39.a. 43.b. 44.a.45.a.46.a.47.b.48.
b.49.a.51.a. 52.a.53.a.56.a.b.59.b.
60. b. 61.a.62.a.b.64.b.65.b.69.a.b.
70.b.71.a. 75.b.76.b.77.b.78.b.79.
b. 82.a.b.83.a.b.84.b.87.b.88.a.91.b.
92.a.96.b. 97.a.b.100.b.102.a.b.103
a.106.b.108.a.110.a.111.a. 112.b.114.
b.118.b.121.a.b. 122.a. 123.b.124.a.
125.a.b.126 b.127.a.128.a.130.b.132.
a.b.133.b.134.a.b.137.b.141.b. 143 b.
146.b.147.a.148 b.151.b.153.b 154.b.
160.b.162.b.163.b.165.a.170.a.b.171.
a.172. a.b.173.b.175.b. 177.b.178. a.
179.a.b.181.a.182.a.186.a.189.a.193.
a.196.a. 197. a.198.a. 200. a. 201. a.
206 b.209.a.210.b.211.a.214.a.b.218
b. 220.b. 223.a. 229.b.230.b.231.b.
233.a.b.234.a.b. 235 a. 236.a.239.a.
242.b.249.a.253.b.255.b 256. a.
257.a.b.258.b.263.a. 266.b.267.a.
268 b.271.b.275.a.276.a.278.a.279.
a. 281.b. 282.a.283 a. 286.a.290.a.
291.a.292.a.293.a.b.296.a.b.297.a.
299.b.300.a.301.a.b. 305 a. 307.a.
308.a.b.310.a.311.b.312.b.313.a.314.
b.316.b.318.a.b. 319.b.320.a.b.329.a.
328.a 332.a.333.b.342.a.345.a.346.
a.b.347.a.b.349.a.b.350.a.351.b.354.
a.b.357.a.358.a.b.359.a.b.362 b.364.a
b.365.a.b. 367.b.368.a.b.369.a.371.a
372.b.374.a.378.b.381.b.383.b.385.a
b. 387.a.389.a. 392.a.395.b.396.a
397. b. 398. b. 400.a.402.a.403.b.
404.a b.405.a.406.a.408.b.410.a.
411.a.b.414.a.b.417.a.419.a.b.422.
a. 424.b.426.a.428.a.429.b.430.a.
431.b.434.b.442.a. 443.a. 448.b
449. a.450. b.451. b.452. a. 453.a
455.b.456.b.457.b.460.b.462.a.b
463.a.b.464.a.465.b.466.a.467.a
b.468.a.475.b.476.b.478.a.484.b.
487.b. 490.a.492.a. 494.a.496.a
497.b.498.b.499.a.b.506.a.507.b.
512.b.514.a.517.a.518.b.522.a 523.
b.524.a.b.525.526.b.527.a.528.a.b
529.a.530.b.533.a.b 535.a.b. 536.a
539. a.541.b.542.a.546.b. 552.a
554 a.555.b.556.b.560.a.562.b.564.
b.567.b.572.a.576 a.577.b. 580.a.
583. a. 585.b. 586. b. 588.a. 590.a.
599.b. 600.a.602. b.604.a.606.b.
610.a.611.a.b.612.a.613.a.614.b.619
a.621.a.622.a.627.a.b.628.a
chriſtus accinctus ad bellum 545.b
chriſtus accipiens eccleſiam loco ſynagogæ
330.b
chriſtus ad certamen cum diabolo 104.b
chriſtus ad eccleſiam 394.b
chriſtus ad extremos Iudæorum 104.b
chriſtus adipiſcens gentes 32.a
chriſtus ad mortificatos & orantes
347.b
chriſtus adorandus 38 b
chriſtus ad paſſionem 21.a
chriſtus ad perfectos & infirmos 191.a
chriſtus ad prophetas & ſacerdotum, &
corda perfectorum 104.b

chriſtus ad

riſtus ad ſaluandū genus humanū 194.b
riſtus aduerſus iudæos 564.a
riſtus aduocatus 563.b
riſtus amans animam 70.b
riſtus apparens in eccleſia 33.a
riſtus apparens in mundo 378.a
riſtus aperiens myſteria 68.a
riſtus arguens diabolum 520.b
riſtus arguens Phariſæos 29.b
riſtus aſcendens in cælum 39.b
riſtus aſſumens naturam humanam 24.a
riſtus aſſumpta natura humana redimens homines 329.a
riſtus aut virtus eius 113.a
riſtus beatificans cum bona opinione 403.a
riſtus bibit in membris 108.b
riſtus benedicens 327.b
riſtus blaſphematus in cruce lauit peccata noſtra 8.a
riſtus bonis manifeſtatur 149.a
riſtus celans formam Dei 21.a
riſtus captus 413.b
riſtus caput, & dux 65.a
riſtus cognoſcens myſteria 154.a
riſtus contemptus apud Iudæos 15.a
riſtus conuerſans in eccleſia 57.b
riſtus conuertens aliquos dimiſsis aliis 405.b
riſtus conuertens peccatores 96.a
riſtus crucifixus 115.a
riſtus cum Moſe & Elia 621.b
riſtus dans bona ſpiritualia 183.a
riſtus dans cognitionem Dei 185.a
riſtus dans doctrinam 25.a.183.a
riſtus dans Euangeliſtas & paſtores 182.b
riſtus dans dona eccleſiæ 382.a
riſtus dans dona humilibus 425.a
riſtus dans dona Spirituſſancti 287.a
riſtus dans gratiam 27.a
riſtus dans ſe in cibum 187.b
riſtus dans ſenſum ſpiritualem legi 364.b
riſtus debellans inferos 194.b
riſtus de cęlo deſcendens 193.b
riſtus delens peccata 17.b
riſtus delectatur caſtitate 461.b
riſtus deffendens eccleſiam 189.b
riſtus defenſor 496 b
riſtus deflens Hieruſalem 6.a
riſtus deſcendens ad inferos 335.b. 457.a
riſtus deferens tumultus 205.b
riſtus deſiderans redemptionem 245.b
riſtus diu deſideratus 377.a
riſtus deſtruens potentiam diaboli 167.b
riſtus eligens inſidias diaboli 330.a
riſtus diabolum præcedens 178.b
riſtus diſcedens à Iudæis 94.b
riſtus docens eccleſiam 86.a
riſtus docens & beatificans 461.a
riſtus docens myſteria 404.b
Chriſtus ducens ad Patrem 90.a
Chriſtus de cælo 195.b
Chriſtus eccleſia 357.b
Chriſtus eligens infirma mundi; & manens in pœnitentibus 540.a
Chriſtus & Apoſtoli de ſemine Iacob 223.b
Chriſtus & Barabbas, vel Antichriſtus 125.a
chriſtus, & diabolus 87.b.235.b
chriſtus, & eccleſia 293.a.396.a
Chriſtus & eius membra 98.b.220.b
Chriſtus, & Ioannes 430.b
Chriſtus & lex manens in eccleſia 7.a
Chriſtus & proximus 462.b
Chriſtus exinanitur 430.a
Chriſtus exiſtens in eccleſia 519.a
Chriſtus ex patre 423.b
Chriſtus explicans myſteria 244.b
Chriſtus fabricans eccleſiam 73.a
Chriſtus factus infans 322.a
Chriſtus fideles congregans 168.b
Chriſtus fidem inſtaurans 178.a
Chriſtus fouens fideles 119.b
Chriſtus fundamentum eccleſiæ 267.b
Chriſtus glorificatus 516.a
Chriſtus glorificatur in Martyribus 392.b
Chriſtus habens dona Spirituſſancti 95.b
Chriſtus habitans in anima 117.b
Chriſtus hominem curans 178.b
Chriſtus hoſtia, ſacerdos 472.a
Chriſtus illuminans per ſenſibilia 90.a
Chriſtus illuſtrans Ioannem in vtero 330.a
Chriſtus imago ſerpentis 547.b
Chriſtus implens legem 193.b.251.a
Chriſtus implens promiſsiones 471.b
Chriſtus in cęlum 347.b.462.b.578.b
Chriſtus in carne apparens 177.a.496.b.624.a
Chriſtus incomprehenſibilis 377.a
Chriſtus in corde Mariæ 373.b
Chriſtus in corde, in ore, & in operibus 551.b
Chriſtus in cordibus fidelium 15.b
Chriſtus in cruce 36.a.118.a.327.b.367.a.468.a.600.a.624.a
Chriſtus in eccleſia 303.a
Chriſtus in eccleſia, vel ſynagoga ibid.
Chriſtus inhærens eccleſiæ 11.b
Chriſtus inhonoratus in Iudæa 337.b
Chriſtus in humilibus 303.a
Chriſtus in Iudæa 303.b
Chriſtus innocens 518.b
Chriſtus in paſsione 117.b
Chriſtus in potioribus bonis patris 151.b
Chriſtus in ſepulchro 177.a.406.b
Chriſtus inſtituens martyres 407.a
Chriſtus in ſuis membris 432.a
Chriſtus inter angelos 563.b
Chriſtus inter Iudæos 556.a
Chriſtus inter proſpera, & aduerſa 303.b
chriſtus inter Scribas, & Phariſæos Gentiles in eccleſia 303.b
Chriſtus inueniens 342.b
chriſtus inuenitur in eccleſia 342.b
Chriſtus inuenitur per pœnitentiam ibid.
Chriſtus in virgine vel in eccleſia 423.b
chriſtus in vtero virginis 525.a
chriſtus iratus prælatis malis 168.b
chriſtus iudæus prædicans 330.a
Chriſtus Iudæis relictus, & caro diabolo 144.b
Chriſtus Iudeos relinquens 169.b
Chriſtus iudex 250.a.438.b
Chriſtus iudicatur in ſe & in martyribus 351.a
Chriſtus iuſtè iudicans 502.b
Chriſtus liberans 378.b
Chriſtus liberans à limbo 68.a
Chriſtus liberans exiſtentes in limbo 403.a
Chriſtus liberans patres 233.a
Chriſtus mundans ſibi animas 343.a
Chriſtus manifeſtans legem & prophetas 69.b
Chriſtus manifeſtans patrem 423.a
Chriſtus manifeſtatus Iudæis 208.a
Chriſtus manifeſtatus mundo 563.b
Chriſtus mediator 481.a.563.b
Chriſtus miſſus ad Iſrael 389.b
Chriſtus mundans afflictiones 8.a
Chriſtus mundans carnem ſuam 8.b
Chriſtus mundans eccleſiam 8.a
Chriſtus muniens animam vel eccleſiam 42.a
Chriſtus muniens eccleſiam per ſanctos 42.a
Chriſtus mortem ſuam cognoſcens 149.a
Chriſtus mortuus pro omnibus 90.a
Chriſtus natus de virgine 11.b
Chriſtus natus in aliena natura 376.a
Chriſtus non aſſumpſit vitia humana 335.a
Chriſtus non fidens Iudæis 175.a
Chriſtus non inueniens credentes 319.b
Chriſtus nudus 432.a
Chriſti obedientia 546.a
Chriſtus oblatus 165.b
Chriſtus offerens eccleſiam 440.b
Chriſtus orans pro Iudæis 94.b
Chriſtus orans pro perſecutoribus 19.a
Chriſtus paſcens ſimplices 233.b
Chriſtus paſſus 108.a
chriſtus paſſus à Iudæis 193.a
chriſtus paſſus extra portam 224.a.b. 247.b
chriſtus paſſus pro peccatis noſtris 262.b. 258.a.507.a
chriſtus peccata noſtra ſuſcipiens 154.b
chriſtus peccatoribus non apparens 116.b
chriſtus per paſsionem ingreſſus in cælum 330.b
chriſtus Philoſophos ſubiiciens 436.a
chriſtus placans Deum 477.b
chriſtus placens Deo ibid.

christus poſitus in ruinam & reſurrectionem multorum 208.b
christus portans nos 327.b
christus portans peccata 168.a
christus prædicans 209.b.542.b
christus prædicans in carne 447.b
christus prædicatus à prophetis & Apoſtolis 527.b
christus priuans ſe fuga, item Apoſtoli 284.a
christus pro omnibus immolatus 164.b
christus pro omnibus mortuus 184.a
christus quærens opera 502.b
christus quærens peccatores 502.b
christus quieſcens in Virgine 540.a
christus recedens à Iudæis 188.a
christus redemptor 493.b
christus redimens genus humanum 25.b
christus relinquens Iudæos 284.a
christus relinquens mortalitatem 192.b
christus reparans oues perditas 182.a
christus reprehendens iudæos 342.a
christus reputatus cum iniquis 287.b
christus reputatus ſtultus 420.b
christus reſurgens illuſis iudæis 323.a
christus non permanens in morte 301.a
christus non ſeparatus à Patre 208.b
christi noua doctrina 37.b
christus retribuens 401.b
christus ſanctus 530.b
christus ſapientior angelis 65.a
christus ſemel mortuus 511.a
christus ſeruans angelos ne laberentur 232.a
christus ſeruans myſteria 540.a
christus ſeruans peccatores 280.b
christus ſimilis aliis hominibus 571.a
christus ſine corruptione 367.a
christus ſine ſermone natus 394.a
christus ſolus in opere redemptionis 237.b
christus ſolus redemptor 36.a
christus ſolus remittit peccata 515.a
christus ſpolians diabolum 3.b
christus ſub lege 481.b
christus ſubtrahens ſe ab eccleſia 4.b
christus ſuccedens veteri ſacerdotio 570.b
christus ſuccurrens in tentationibus 58.a
christus ſuſcipiens matrem 243.b
christo ſuſcitato reformata fides 252.a
christus ſuſtentans fideles 575.a
christus ſynagogam relinquens 166.b
christus teſtis bonorum & malorum 335.b
christus tollitur à malis 95.b
christus traditiones iudæorum deſpiciens 166.b
christus traditus iudæis 219.b
christus tranſiens ad gentes 187.b. 601.a
christus turbans ſeipſum 416.a
christus, vel anima eius 98.a
christus velatus & percuſſus 160.b
christus vel eius membra 459.a
christus veniens 164.a
christus veniens ad Iſrael 391.b
christus veniens ad nos 511.a
christus veniens in mundum 284.b
christus veniens in mundum, vt pateretur 194.b
christus via 68.a
christus vincens dæmones 348.b
christus vincens diabolum 25.b
christus vincens Iudæos vt hæreticos 247.a
christus vincens tribulationes 17.b
christus vincens 572.b
christus vocans gentilitatem ad baptiſmum 343.a
christus vocans Iudæos 34.b
christus volens conuertere ſynagogam 323.a
christus vltra terrena inuenitur 343.a
cibus proficientium 75.a
cibus ſolidus 384.b
circuitus ſolis 66.b
circumciſio 520.a.551.b.578.b
circumciſio mentis 139.a
circundari virtutibus 326.b
circumſpectio 141.b.313.b.438.b
cita conuerſio gentium 569.b
cito conuincens Deus 21.b
ciues 622.a
ciuilis, & rector populi 346.b
ciuitas cęleſtis 192.a
ciuitates 274.b
ciuitates Iudeæ 339.a
ciuitates ſubiectæ 266.a
clamor, & inconſtantia 462.b
clamor, & oratio pœnitentiæ 86.b
clamores Iudæorum 271.a
clamor pœnitentium 143.b
clauis in ſacra ſcriptura 174.b
claritas 131.b
claritas animi 381.a
claritas æternæ quietis 66.b.98.b
claritas bonorum operum 223.b
claritas notitiæ Domini 383.a
claritas operum & virtutum 285.b
claritas vitę 281.b.355.a
claritas virtutum 123.a.202.b
claui crucis Christi 146.a
clementia Christi 496.b
clementia & beneficentia Dei 392.b
clerici 181.a
clerus 361.a
cœna 400.a
cœna Christi 99.b
cœtus beatorum 223.a
cogens ſeruare literam legis 459.b
cogentes ſeruare legem carnaliter 327.b
cogitantes contra Christum 397.b
cogitantes futurum ſeculum 587.a
cogitantes promiſſa Dei 448.b
cogitare æterne 248.b
cogitatio 83.b.301.b.450.b.576.b.621.b
cogitatio immundiciæ 357.a
cogitatio iuſti 352.a
cogitatio luxuriȩ 122.a
cogitatio martyris 353.a
cogitatio munda 417.a
cogitationes 50.a.62.a.75.a 84.b.97.a.126.a.151.a.135.b.158.a. 170.b.246.b.255.a.265.a.360.b. 467.b.506.a.506.a.614.a
cogitationes bonæ 300.b.342.a.556.a. 623.a
cogitationes bonę, & opera 284.a
cogitationes carnales 284.a.353.b
cogitationes carnis 301.a
cogitationes confuſionis 429.a
cogitationes Dei 494.b
cogitationes de ſublimibus 126.a
cogitationes detegere 244.b
cogitationes de vilibus 195.b
cogitationes & affectus 445.a
cogitationes, & motus animi 485.a
cogitationes & verba hereticorum 265.a
cogitationes grauiores 112.a
cogitationes hæreticorum 570.b
cogitationes illicitæ 445.b.533.a
cogitationes immundæ 125.b.258.a.342. a.400.b.612.b
cogitationes impiæ 135.a
cogitationes leues 255.a
cogitationes leuiores libidinis 452.b
cogitationes libidinis 84.a
cogitationes libidinoſas admittere 17.a
cogitationes malæ abiiciendæ 235.a.239. b.319.b.333.b.516.b.531.a
cogitationes malas abiicere 3.b
cogitationes moleſtæ 178.a.420.a
cogitationes mundæ 466.b
cogitationes mũdanæ, et delectationes 505.b
cogitationes noxiæ 153.b
cogitationes prauæ 51.b.136.a.256.a.287. a.400.b.489.a.495.a.539.a.542.a. 560.a
cogitationes prauę vel affectus 515.b
cogitationes prauas abiicere 224.a
cogitatio propriæ infirmitatis 511.a
cogitationes ſanctæ 452.a
cogitationes Sanctorum 400.b
cogitationes ſeculares 80.b
cogitationes ſordidę 139.a
cogitationes terrenæ 584.a
cogitationes turpes 17.a.111.a.361.a
cogitationes vagæ 275.a
cogitationes vanæ 237.b
ex cogitationibus prauis, praua verba & opera 327.a
cognitionis lumen 442.a
cogitationis peccatum 625.a
cogitionum compreſſio 623.b
cogitationum mundatio 24.a
cogitationum prauarum expulſio 227.b
cogitionum puritas 508.a
cogitationum tumultum expellere 228.a
cogitationum turba 300.b
cogitatio peruerſa 609.a
auaritia ibid.
cogitur prę latus agere quę docet 361.a
cogitatio terrena 528.a
cogitatio turpis 484.a
cognatus contra legem Dei 448.b
cognitio animę Christi 177.b
cognitio beatifica 137.b.537.a
cognitio cęcitatis 406.a

cognitio creaturarum 282.b
cognitio creaturarum ducens ad cognitionem Dei 605.b
cognitio de anima 178.a
cognitio Dei 117.a.208.b.283.b.339.b.
cognitio Dei contemperata 405.b
cognitio Dei erga homines 178.a
cognitio Dei in hac vita 123.a.301.b.317.a.616.a
cognitio Dei in lege naturæ 64.a
cognitio Dei obſcura 390.b.424.b
cognitio Dei parua 204.a.462.b
cognitio Dei per creaturas 615.b
cognitio Dei perfecta 506.b
cognitio diuerſa diuinorum, & humanorum 65.a
cognitio diuinorum 287.b
cognitio diuinorum per imagines 122.b
cognitio donorum creationis 377.a
cognitio experimentalis 537.a
cognitio fraudum dæmonis 610.b
cognitio gemina 275.b
cognitio hominis parua 140.a
cognitio huic tempori congrua 456.b
cognitio humanæ fragilitatis 139.a
cognitio imperfecta 459.b
cognitio incarnationis 90.b
cognitio incarnationis & paſſionis Chriſti 616.a
cognitio inferior 525.a
cognitio infirma 456.b
cognitio Iudæorum de Deo cum erroribus 156.a
cognitio leuis 277.a
cognitio leuis inuiſibilium 489.a
cognitio matutina angelorum 390.b
cognitio miſeriæ & mortalitatis 128.b
cognitio myſteriorum credenti datur 302.b
cognitio myſteriorum parua 515.b
cognitio myſteriorum 373.a
cognitio myſteriorum 54.b.373.a.558.b.577.a.
Cognitio naturalis Diaboli de Deo 273.b
cognitiones carnales 508.b
cognitionis humanæ defectus comparatæ Deo 241.b
cognitionis plenitudo 402.b
cognitio obſcura 206.a.570.b
cognitio obſcura de Deo 286.a
cognitio obſcura diuinorum 612.a
cognitio peccati 179.b.561.b
cognitio perfecta 515.a
cognitio poſt hanc vitam 537.a
cognitio prælatorum de ſubditis 317.b
cognitio priſtinæ infirmitatis 512.b
cognitio prophetica 339.b
cognitio pronunciandi perfecta 391.a
cognitio propriæ infirmitatis 6.a.16.a.21.a.91.a.379.a.397.b.454.a.609.b
cognitio propriæ miſeriæ 383.b
cognitio propriæ naturæ 132.a
cognitio rerum facilium 391.a
cognitio ſanctorum 438.b
cognitio ſenſibilium 35.b.277.b
cognitio ſcripturarum in hac vita 247.b
cognitio ſui 58.b.93.a.109.a.115.b.190.b.226.b.266.b.391.b.438.a.445.b.456.b.470.b.480.b.537.a.541.a.552.a.623.b.
cognitio temporalium 431.a
cognitio Trinitatis 293.b
cognitio variæ naturæ 177.b
cognitio veritatis 108.b.380.b
cognitio veritatis & peccati 449.a
cognitio veſpertina Angelorum 612.a
cognitio veterum patrum 362.b
cognoſcendæ veritatis impedimenta 254.a
cognoſcens Deus omnia ſecreta 502.b
cognoſcens Deus voluntates hominis 537.b.
cognoſcens propriam imbecillitatem 345.a.
Cognoſcens ſe perditum 413.b
Cognoſcentes miſeriam 405.b
cognoſcentes ſe 327.b
cognoſcere 67.b
cognoſcere bonum diuinæ caſtigationis 537.a
cognoſcere de Deo magna 21.a
cognoſcere Deum ex creaturis 518.a
cognoſcere Deum per creaturas 212.a.341.b
cognoſcere diuinas inſpirationes 72.a
cognoſcere diuini iudicij cauſas 217.a
cognoſcere duplicem naturam in Chriſto 559.b
cognoſcere myſteria 306.b
cognoſcere propriam infirmitatem 540.a
cognoſcere vtilitatem paſſionis Chriſti 222.a
cognoſci cor à Deo 21.a
cognoſci miſeriam huius vitæ 288.a
cognoſci myſteria in ſcripturis 389.b
cohibens Deus concupiſcentias 566.a
colaphizatio Chriſti 446.a
colentes dæmones 273.b
colentes diabolum 269.b
colere Chriſtum 435.b
colere euangelium 501.a
colere Deum 548.b
colere Deum, & ſapientiam 311.a
colere Deum verbis tantum 21.a
colere idola 353.b.382.a.408.a
colere legem veterem 542.b
colere libidinem 526.a
collatæ dignitates ſecundum merita 210.a
collatio alicuius gratiæ 70.a
collatio charitatis à Deo 559.b
collatio donorum Spirituſſancti 483.a
collatio gratiæ 494.b.624.b.
collatio legis 69.b.406.b
collatio legis naturalis 469.a
collatio legis nouæ 58.b.64.a
collatio legis veteris 327.b
collatio ſpiritualium ſenſuum 338.b
collatio Spirituſſancti 342.a.491.b
collatio Spirituſſancti duplex 441.a
collectio animarum in eccleſia 400.b
collectio eccleſiæ ſynagogæ 410.b
collectio mentis 304.a
collectio malorum ad ignem æternum 370.b
collectio potentiarum interiorum 171.a
colligentes fructum malæ operationis 403.a
colligentes ſe prædicatores 19.a
colligere ad fælicitatem 231.a
colligere bonos 161.b
colligere credentes 364.b
colligere errores confutando 353.a.371.a
colligi opera 239.b
commemorare cæleſtia 164.a
combuſtio Hieruſalem 326.b
colligere hæreticorum verba 403.a
diu Comminata vltio 202.b
comminatio 338.b.347.b
comminatio Dei 387.b.581.a
comminatio diuina 30.a.282.a.286.a.459.a.597.a
comminationes 298.a
comminationes dei 315.a
comminationes diuinæ 22.a.79.b.209.b.431.b.433.b.547.a.554.b.587.a.588.a
comminationes diuinæ & caſtigatio 271.a
comminationes & promiſſiones 429.b
comminatio pœnæ 590.a.598.b
comminatio pœnæ inferni 219.b
commoda temporalia 496.b
comminatio vindictæ 469.a
commonens Deus corda in fidem 598.b
commotionis hæreticorum & idolorum ceſſatio 416.a
commotio Iudæorum adueniente Chriſto 415.b
communia vota fidelium 525.b
communicans apoſtolos Chriſtus 258.b
communicans Chriſtus doctrinam 210.a
communicans doctrinam 477.a
communicantes in peccato 375.a
communicare cum hæreticis 156.b.336.b
communicare doctrinam & ſacramenta Gentilibus 525.b
communicare dona Dei 184.b
communicare indignè 28.a
communicare myſteria indignis 185.a.627.a
communicatio bonorum 442.a
communicatio doctrinæ 407.b
communicatio doctrinæ gentibus, liberalis 229.a
communicatio fidei 336.a
communicatio idiomatum 589.a.626.b
communicatio ſpiritualium 170.a
à communione repelli 239.a
communis vita 553.a
comparare bonam opinionem 232.b
comparare ocium ad ſcripturas 232.a
compaſſio 415.b.490.b.609.a
compaſſio eccleſiæ erga Iudæos incredulos 212.b
compaſſio laboris humani 292.b
compaſſio laborantium 370.a
compaſſionis affectus 418.a
compaſſio prælatorum 617.a
compaſſio prædicatorum de proximis 357.b

compaſsio proximi 14.a
compatiens 357.b
compatiens laboranti 563.b
compatientes proximo 421.b
compelli intrare ad æterna 233.b
complacentia in malo 71.b
complecti pœnitentiam 342.a
complementum corporis Christi ſperatur 245.b
complementum iniquitatis 327.a
complens Deus caſtigationem 504.a
complere ſacrificia expiationis 326.b
compleri tempus huius vitæ & Pentecoſtes 327.a
completio diuinorum iudiciorum 267.a
compoſita ex elementis 521.b
compoſitio virtutum 328.a
comprehendens pœna 21.a
comprehendere excellentiam ſanctorum 433.a
compreſsi motus in Chriſto 370.b
compunctio 53.a.73.b.86.b.101.a.128.a. 166.a.262.b.286.a.301.b 552.a.560. b.595.b.602.b.625.a
compunctionis gratia 22.b.391.a
compunctio cordis 285.b.
compunctio propter Deum 288.a
computari inter fideles 517.a
conatus diaboli 404.b
conatus Diaboli ad decipiendum 233.b
conatus diaboli ad ligandos bonos 262.b
conatus in hæreticos 416.a
conatus Iudæorum in Chriſtum 262.b
conatus vltra vires 575.a
concentus elementorum 589.b
concentus angelorum 210.b
conceptus rationis 159.a
conceptio Chriſti ſine opere humano 93.b
conceptus Mariæ 159.a
conceptus verbi Dei ibid.
conciliabula hæreticorum 62.b.107.b. 116.a. 309.a. 375.b. 426.b. 468.a. 513.a.560.a.584.b
concinnitas bonorum operum 123.b
concordare cum infidelibus 353.a
concordes charitate 621.b
concordes in eccleſia 465.b
concordia 92.a.158.a.384.a.608.a
concordia beatorum 43.b.404.a
concordia cæleſtium 137.a
concordia charitatis 137.a.225.b
concordia charitatis & bonorum operum 353.a
concordia euangeliorum & prophetarum 352.b
concordia ferentium iugum Chriſti 312.b
concordia fidelium 131.a
concordia hæreticorum 396.a
concordia hæreticorum aduerſus eccleſiam 163.a
concordia hæreticorum aut vitiorum 274.a
concordia offendentium Deum 161.b
concordia operum cum cognitione & fide 586.a
concordia operum cum voce 124.a
concordia intentionis & actionis 512.a
concordia interiorum & exteriorum 221.b
concordia legis, & euangelii 70.a
concordia mala 355.b
concordia malorum 36.a
concordia operum & cogitationum, & noui ac veteris teſtamenti 444.b
concordia philoſophiæ cum euangelio 273.b
concordia philoſophorum cum eccleſia 205.b
concordia potentiarum in hominum 465.b
concordia teſtamentorum 577.b
concordia veteris & noui teſtamenti 90.a
concordia vocis & operis 244.b
concordia virtutum 405.b
concordia virtutum & fidelium 575.b
concordia vtriuſque teſtamenti 70.a.421. b.429.a.553.a.578.b
concors fidelium humilitas 464.b
conculcari ſapientiam ſecularem 190.b
conculcari gloriam Chriſti 505.b
concupiſcentia 40.b.51.b.84.b.113.a. 125.b.241.a.260.a.266.a.272.b.274 b.295.b.339.a.347.b.360.b.397.a.408 a.426.a.438.a. 466.a.b.522.a.539.b. 545.a.619.b.620.b
concupiſcentia carnalis 522.a.609.a
concupiſcentia carnis 372.a.567.b
concupiſcentiæ confeſsio 301.a
concupiſcentiæ creſcentes 175.b
concupiſcentiæ extinctio 545.a
concupiſcentiæ frenatio 526.a
concupiſcentiæ minores 461.a
concupiſcentiæ prauæ 130.a
concupiſcentiæ quatuor affectus 235.b
concupiſcentiæ ſubiicientes homines 220.a
concupiſcentia tentans 409.a
concupiſcentia & ira 80.a
concupiſcentia & peccatum 233.a
concupiſcentia inordinata 414.a
concupiſcentia manifeſta 527.a
concupiſcentia mundi aut oculorum 261.b
concupiſcentia neceſſaria 478.a
concupiſcentia nulla capi 262.a
condemnatio Iudæorum 609.b
concupiſcentia oculorum 450.a.455.a
concupiſcentia occulta 120.b
concupiſcentia praua 438.b
concupiſcentia ſecularis 254.a
concupiſcentias tolli 240.a
concupiſcentia terrenorum 54.b
concupiſcentiis nutrientes filios 31.a
concupiſcibilis & iraſcibilis 7.a.317.a
concurſus fidelium ad Chriſtum 139.b
concuti fideles tentationibus 598.b
condemnans Deus 510.a.b
condemnantes Iudæi Chriſtum 220.a. 516.b
condemnare in ſe vitia 340.a
condemnare peccati 351.b
condemnare iuſtos 413.a
condemnari 195.a
condemnati 617.a
condemnati mali à iuſtis 208.a
condemnatio 351.b
condemnatio æterna 306.b
condemnatio diaboli 198.b
condemnatio diaboli & membrorum eius 617.a
condemnatio & admonitio Dei 404.a
condemnatio, & diſsipatio hæreticorum 89.b
condemnatio generis humani 448.b. 579.b
condemnatio hæreticorum 388.b.538.a
condemnatio hominis antiqua 186.b
condemnatio innocentium 352.a
condemnatio iudicii 596.a
condemnatio malorum 196.b. 388.b.538. a.607.a
condemnatio malorum in iudicio 211.a
condemnationis grauitas 479.a
condemnationis ſententia [illegible]
condemnationis via 614.b
condemnatio ſuperborum 402.a
condeſcendens infirmis 104.b
condeſcenſio ad ſeculares, vel ad ſenſus 225.a
citra condignum caſtigat Deus 241.a
condimenta errorum 153.b
condimentum peccatorum 527.b
condire humana diuinis 499.b
conditio carnis 261.b
conditio naturæ humanæ 565.b
conditores ſacræ ſcripturæ 488.b
confabulatio de Chriſto 355.b
confabulatio de Chriſto in paſsione 193.b
conferens Deus nouum munus 623.a
conferre Chriſtum ad legem 72.b
conferre cum doctoribus 259.a
conferri gratiam ſublimibus 212.b
confeſsio 108.a.330.a. 332.b.355.b. 417.a.537.b.623.b
confeſsio concupiſcentiæ 301.a
confeſsio deitatis Chriſti in paſsione 320.a
confeſsio deitatis in Chriſto 387.a
confeſsio diuinitatis 358.b. 448.a 481.a
confeſsio diuinitatis & humanitatis Chriſti 553.a.567.b
confeſsio duplicis naturæ in Chriſto 346.a
confeſsio & prædicatio 261.a
confeſsio fidei 52.b. 82.a.147.b.169.b. 216.b. 256.a. 309.a. 433.b. 450.b. 466.b. 475.b.509.b.525.a.584.a 597.a.
confeſsio fidei ac peccatorum 350.b
confeſsio fidei prima 295.b
confeſsio gentium 254.b
confeſsio humanitatis Chriſti cum diuinitate 129.b.481.b
confeſsio mortis Chriſti 200.b
in confeſsione remiſsio 261.b
confeſsionem proximi tenere 26.b
confeſsio noui teſtamenti 417.a
confeſsio oris, & operis 281.a

confeſsio

nfeſsio peccati 67.b.82.b.122.b.144.
.257.a.277.b.303.a.306.b.327.b.330.
.343.a.407.a.433.b.445.449.a.467.
.476.a.510.a.605.a.607.b
nfeſsio redemptionis 445.a
nfeſsio reſurrectionis 614.a
nfeſsio ſacramentalis 520.a
nfeſsio Trinitatis 38.b. 202.a. 501.b.
506.b.530.b.535.a.553.a
nfeſsio vnius Dei 283.b
nfeſſores 331.b.358.a.620.b
nfeſſores & ſacerdotes 3.a
nfeſſores, & virgines 50.b
nfidens in diuitiis 345.a
nfidens in temporalibus 501.a
nfidentes in Deo 230.b
nfidentes in ſe 334.b
nfidentes in propria virtute 499.a
nfidentia 466.b
nfidere in auxilio fragili 504.b
nfidere in diabolo vel in hæreticis
246.a
nfidere in homine 87.b.195.a.468.a
nfidere in temporalibus 435.b
nfirmans imbecilles 247.a
nfirmans in bono 184.a
nfirmans in fide 189.a
nfirmans in virtute 105.b
nfirmare affectus 170.b.279.a
nfirmatio 260.b
nfirmatio angelorum 279.b
nfirmatio apoſtolorum 566.a
nfirmatio & manifeſtatio diuinæ volun-
tatis 585.b
nfitendum dubium peccatum 417.b
nfitentes ceſſationem legis 433.b
nfitentes Deum 425.a
nfitentes peccata 533.b
nfiteri 67.b.287.b.378.b.552.a
nfiteri deitatem Chriſti 353.b
nfiteri diuinitatem & humanitatem in
Chriſto 627.a
nfiteri paſsionem Chriſti 160.b
nfiteri peccata 26.b.64.a.160.a.288.a.
458.a.606.a
nformare verbis opera 169.b
nformitas operum cum lege 73.a
nfugiens Sedechias ad regem Aegypti
44.b
nfugere ad eccleſiam 408.a
nfugere ad martyres 60.b
nfugere ad pœnitentiam 284.b
nfugere ad ſanctos 341.b
nfundens Chriſtus philoſophos & hæreti-
cos 219.b
nfundens Deus arrogantes 269.a
nfundens prophetas Baal 190.b
nfundens rationes hæreticorum 348.b
nfundens ſuperbos 192.b
nfundentes hæreticos philoſophi 199.a
nfundentes ſubditi mentem prælati
88.a
nfundere doctrinam vanam 169.a
nfundere hæreticorum dogmata 197.b
nfundere iudæos 618.b
nfundi acquieſcentes adulationibus 243.a

confundi hæreticos 313.a.493.b
confundi ſuperbos 179.b
confundit ſapientes ſeculi 95.b
confuſio contemnentium euangelia 206.b
confuſio diaboli 436.b
confuſio diaboli 209.b.287.a
confuſio ex alieno peccato 522.a
confuſio ex peccato 256.a
confuſio hæreticorum 81.b.236.a.250.b.
315.a.425.a
confuſio idololatriæ 16.b.328.b.362.a
confuſio imperitorum 598.b
confuſio in iudicio 447.a
confuſio Iudæorum 447.a
confuſio iudæorum, & dæmonum 190.b
confuſio malorum 471.b
confuſio peccatorum 327.a
confuſio peruerſorum 117.a
confuſio philoſophorum 582.a
confuſio prophetarum falſorum 446.a
confuſio ſacerdotum 190.b
confuſio ſapientum ſeculi 519.a
confuſio ſuperborum 574.b
confuſio ſuperborum & dæmonum 599.a
confutare ſapientiam mundanam 469.b
confutatio hæreticorum 89.a.436.a
confutatio hæreticorum & dæmonum 482.b
confutatio hæreſum 67.b
confutatio Iudæorum de meſsia 518.a
confutantes errores 17.b
confutare errores 620.b
confutari hæreticos in eccleſia 191.a
congregari ad Chriſtum 161.b
congregari ad iudicium 220.a
congregatio hæreticorum 100.a.143.a.
215.b.249.a.383.b
congregatio Iudæorum & hæreticorum
223.a
congregatio impiorum 577.a
congregatio perfectorum 312.a
coniugia 442.b
coniugati 338.b.577.b
coniugatorum labor 406.b
coniugatorum oblatio 525.b
coniugatorum ſtatus 345.b
ad coniugium admittere incontinentes
252.a
coniuncti nobis 309.a
coniunctio animarum cum Chriſto in gloria
307.a
coniunctio charitatis 36.a
coniunctio Chriſti cum eccleſia 36.a.437.b
283.a
coniunctio Chriſti cum eccleſia vel anima
431.a
coniunctio cum Deo 440.a
coniunctio eccleſiæ vel animæ cum Chriſto
119.a.260.b
coniunctio fidei & operum 249.b
coniunctio Gentium & Iudæorum 547.a
coniunctio gratiæ cum veritate & iuſtitia
370.b
coniunctio legis & ſacerdotii 437.a
coniunctio literæ & Spiritus 405.b
coniunctio Sanctorum veteris & noui teſta-
menti 353.a

coniunctio ſynagogæ cum Deo 562.b
coniunctio verborum & operum 508.a
coniungens ſibi Deus Iſrael & iuſtos
482.a
coniurationes hæreticorum, & rationes
298.b
coniuratio principum Iudæorum in Chri-
ſtum 539.a
connexio charitatis 411.b
connexio cogitationis & operis 338.a
connexio in mente angelorum 426.b
connexio virtutum 165.b.370.b.470.a.
586.a
conſanguinitas 130.a
conſarcinatio hæreſum 165.b
conſcientia 19.b.196.a.215.a.253.b.
342.a.364.a.368.b.398.a.516.a.555.
a.560.a.572.b.603.a.609.a.610.a.
619.b
conſcientia bona 238.b.466.b.509.a
conſcientia infirma 314.a
conſcientiam mundare 8.a
conſcientiæ puritas 380.b.391.a
conſcientiæ ſecreta 16.a
conſcientiæ ſecuritas 540.b
conſcientiæ vtriuſque populi 560.a
conſcientia praua 273.b
conſcientia pura 98.b.218.a.417.a
conſecrare 106.a.326.b
conſecutio perfectionis 320.a
conſecratio ſacerdotum 531.b.618.b
conſenſus 317.b
conſenſus cum infidelibus 397.a
conſenſus in delectationem 241.b
conſenſus in malum 605.a
conſenſus in peccatum 159.a
conſenſus in vitium 173.a
conſenſus multorum in errore 405.b
conſenſus prophetarum 353.a
conſentiens domino liberanti 369.b
conſentiens furanti 179.a
conſentientes hæreticis 460.a
conſentire 540.b
conſentire Antichriſto 305.a
conſentire diabolo 9.a.458.a
conſentire diabolo, & hæreticis 94.a
conſentire in malum 212.b
conſentire peccanti 578.b
conſentire peccantibus 156.a
conſentire peccatis 348.a
conſentire ſponte in errore 504.b
conſeruat Deus ſanctos in proſperis, & ad-
uerſis 70.a
conſeruatio & miniſtratio euchariſtiæ 481.b
conſiderans nouiſsima 304.a
conſiderare 90.a.540.b
conſiderare præcepta & doctrinam legis
341.b
conſiderare priſtinum ſtatum 228.b
conſiderare Prophetias 364.b
conſiderare punitionem malorum 93.b
conſiderare ſcientiam Dei 160.a
conſiderare tranſitum vitæ præſentis 341.b
conſiderare verba errantis 505.b
conſideratio Dei cum puritate conſcientiæ
399.b

conſideratio Dei & ſui 295.b
conſideratio naturalium 377.a
conſiderationes rerum 371.b
conſideratio peccatorum & pœnarum 210.a
conſideratio premii 246.a
conſideratio ſui 94.b. 216.a. 269.b. 483.b 519.a.589.a
conſideratio vindictæ Dei in malos 616.b
conſilia 455.a.460.b.605.a
conſilia armata 533.b
conſilia Antichriſti vel diaboli 451.b
conſilia contra precepta Dei 343.b
conſilia Dei 132.b.342.b
conſilia & cogitationes peſſime 527.a
conſilia & præcepta 292.b
conſilia euangelica 562.b
conſilia fraudulenta 268.b
conſilia Pilati & iudæorum 163 b
conſilia profunda 126.a
conſilia recta 410.b
conſiliarii diaboli 458.b
conſiliarius 438.a
conſilia Sanctorum 570 b
conſilium 74.a.75.a.170.b.394.a.473.a.543.b
conſilium ad libidinem 112.a
conſilium Dei 608.b
conſilium Dei ſecretum 137.a
conſilium proprium 142.a
conſilium ſpirituale 196.b
conſolans Apoſtolos 457.b
conſolans in tribulatione 183.b
conſolari 72.a. 280.b. 357.a. 379.a. 511.b
conſolari animam 23.b
conſolari animam a Chriſto 155.b
conſolari non poſſe 17.a
conſolatio 101.b
conſolatio animæ 164.a
conſolatio breuis 62.a.b.113.b
conſolatio Chriſti 121.a
conſolatio diuina 74.b.114.a.169.a.356.b.441.b.479.b.510.a 521.a
conſolatio & tranquillitas 44.a
conſolatio ex pœnitentia 8.a
conſolatio hæreticorum fallax 409.a
conſolatio imperfecta in hac vita 251.b
conſolatio minorum 258.b
conſolationem vanam non admittit vita contemplatiua 26.b
conſolationes 282.b
conſolationes diuinæ 295.a.620.a
conſolatio nulla in inferno 622.a
conſolationes perfectorum in hac vita 283.b
conſolationes Spiritusſancti 31.a.389.a
conſolatio Scripturarum 131.a
conſolatio ſpiritusſancti 108.b.561.b
conſolatio temporalis 295.b
conſolatio turpis vitæ 456 a
à conſortio malorum ſeparari 215 b
conſortium prauorum deſerere 223 b
conſpectus Dei 291 b
conſpiratio iudæorum in Chriſtum 162.b
conſpiratio principum iudæorum in Chriſtum 605.a
conſtantes 300.a.392.a
conſtantia 31.a. 45.a. 62.b.421.a. 512.a. 535.a
conſtantia angelorum 278.a
conſtantia animi 306.a
conſtantia diſcernendi 578.b
conſtantia fidei 218.a
conſtantia fœlicitatis angelorum 354.b
conſtantia mentis 302.b
conſtantia prædicatoris 299.b
conſtituere errores 42.b
conſtrictio peccatorum 568.a
conſuetudo 308.a.360.b
conſuetudo carnalis 413.b
conſuetudo & peccatum peccandi 131.b
conſuetudo grauis 545.b
conſuetudo inueterata 396.b
conſuetudo maledicendi 327.a.388.b
conſuetudo male operandi 327.a
conſuetudo mentiendi 212.a
conſuetudo naturalis 165.b
conſuetudo peccandi 165.b.295.a.397.a
conſuetudo praua 345.a.371.a.467.b.513.b.609.b
conſuetudo praui operis 216.a
conſuetudines eccleſiæ 210.a
conſuetudines Gentilium 82.a
conſuetudines prauæ 45.a. 318.a. 327.a. 451.b
conſuetudinis peccatum 625.a
conſuetudinis prauæ perſeuerantia 217.b
conſulere doctorem 28.b
conſulere dominum ante operationem 448.a
conſulere legem 413.b
conſumens inaniter bona naturæ 210.a
conſumens peccatum ſynagoga 199.a
conſumentes bona viduarum 199.a
conſumere in ſe carnales, & delectationes 288.a
conſumi inuidia 160.a
conſumi malos 199.a
conſummare labores huius vitæ 326.b
conſummatio operum 132.a.460.a.483.a.578.a
conſummatio prioris operis 612.a
conſummatio vitæ in abundantia operum 326.b
non conſumpta in Chriſto carnis mortalitas 23.a
conſumptio peccatorum 80.a
contemnens animam in peccatum lapſam 229.a
contemnens cæleſtia dona 466.a
contemnens Deus ſuperbos 231.a
contemnens eccleſiæ author errorum 204.b
contemnens opera 175.a
contemnens ſenſualitas rationem 166.b
contemnentes Chriſtum 501.a
contemnentes Deum 556.a
contemnentes facti ſunt Chriſtum 269.b
contemnentes legem, & monitores 361.a
contemnentes præcepta malorum 499.a
contemnentes ſenſum ſpiritualem 341.a
contemnere 416.a
contemnere Chriſtum 518.a
contemnere terrena 569.b
contemnere virtutes 313.a
contemplans humanitatem Chriſti 169.a
contemplantium 451.a
contemplari 221.a
contemplari Chriſtum 163.b
contemplari conuerſionem Gentium 367.a
contemplari Deum 164.b
contemplari diuina 348.a
contemplari gloriam angelorum 163.b
contemplari paſſionem 405.a
contemplari paſſionem Chriſti 518.a
contemplari promiſſa & rerum labilitatem 90.b
contemplari reſurrectionem Chriſti 574.a
contemplatio 1.b. 50.a. 58.b. 76.a. 86.b. 106.b.121.b.172.b.196.a.244.b.331.b. 326.a. 367.a. 375.b. 381.b. 396.b. 430.b. 560.a. 564.a. 584.a. 607.b. 616.a
contemplatio æternitatis 515.a
contemplatio cæleſtium 50.a.70.a.90.a. 525.b
contemplatio data pœnitentibus 317.b
contemplatio Dei 559.a
contemplatio Dei, & ſubuentio proximorum 86.a
contemplatio diuinitatis 402.b
contemplatio diuinorum 226.a.244.b
contemplatio & bona opera 343.a
contemplatio & meditatio legis 600.a
contemplatio, & prædicatio ſublimium. 54.a
contemplatio exemplorum 331.a
à contemplatione ad actionem tranſitus 607.b
in contemplationem cæleſtium eleuans mentem 223.b
ad contemplationem liber tranſitus 205.b
ad contemplationem tranſitus 225 b
contemplatione relicta, ad actionem deſcendere 5.a
contemplationi nimium vacare 352.a
contemplationes altitudo 440.a
contemplationes aut ſapientia defectus 3.a
contemplationis & operum ſublimitas 250.a
contemplationis initium [illegible]
contemplationis iucunditas 190.b
contemplationis quies 217.a
contemplationis ſapor 527.b
contemplationis ſtatus 545.a
contemplationis ſupernæ altitudo 3.b
contemplationis tranquillitas 552.a
contemplatio paſſionis 277.a.429.a
contemplatio paſſionis Chriſti 24.a
contemplatio poſt actionem 580.b
contemplatio ſecretorum 491.a
contemplatio ſpiritualium 456.b
contemplatio ſublimium 572.a
contemplatiui 52.b.61.a.108.a.126.a.b. 134.b.153.a.148.b.264.a.315.b.367.b.410.a.495.b.599.b.612.b
contemplatiui & actiui 265.b
contemplatiui & ſpirituales 97.a
contemplatiui perfecti 414.b
contemplatiui proſperati 184.b

contemplatiui

ntemplatiui ſumentes onus ſacerdotii 195.a
ntemplatiui terrena affectantes 318.b
ntemplatiuorum defectus 6.b
ntemplatiuorum ſtatus 215.a
ntemplatiuus 369.a. 462.b
ntemplator legis 572.a
ntemplatus vitæ contemplatiuæ 447.a.
ntemptibiles 124.a.390.a.537.b
ntemptibiles in mundo 43.b. 136.a
ntemptor diuitiarum 405.a
ntemptores boni cogniti 508.b
ntemptores prælatorum 293.a
ntemptor laudis & honorum 465.a
ntemptor Sauli 621.b
ntemptus animæ proximi 138.a
ntemptus 6.b.415.b
ntemptus bonorum apud vulgus 242.b
ntemptus cæleſtis patriæ 302.b
ntemptus Chriſti 116.b.189.a
ntemptus Chriſtus apud Iudæos 15.a
ntemptus dei 245.a.323.a
ntemptus doctrinæ eccleſiæ 519.b
ntemptus doctrinæ ſacræ 169.b
ntemptus diuinorum 118.b
ntemptus eccleſiæ 166.b.447.a
ntemptus gloriæ ſtulti 388.b
ntemptus hæreticorum 429.a
ntemptus huius vitæ 166.b
ntemptus idololatriæ 109.a
ntemptus lapſus proximi 213.a
ntemptus laudis 12.b.102.a
ntemptus legis diuinæ 517.a
ntemptus legis euangelicę 229.a
ntemptus legis naturalis 166.b
ntemptus literæ 118.a
ntemptus martyrum 166.b
ntemptus mundi 196.b. 222.b. 229.b. 05.b.527.b
ntemptus pauperum 565.a
ntemptus peccantium 118.a
ntemptus præceptorum 611.a
ntemptus prædicatorum bonorum 6.b
ntemptus prælatorum 166.b
ntemptus prophetiæ 132.a
ntemptus ſui 115.b
ntemptus terrenorum 427.a
ntemptus verbi Dei 115. a. 118. a. 47.a
ntemptus vitæ actiuæ 166.b
ntemptus voluptatum 9.b
ntendere 518.a
ntendere pro temporalibus 347.a
ntentio hæreticorum 518.a
ntentiones 144.a
ntendentes 182.b. 259.a. 285.b. 384.a. 07.b.577.b
ntentia 52.a. 109.b. 172. b. 215.b. 9.a.419.b.544.a.568.a
nuerſia coacta 570.b
ntentiones iudæorum, hæreticorum, & ilosophorum contra fideles 520.b
ntentiones Sophiſtarum 200.b
ntentiones verborum 48.a
ntentiones vitandæ 141.b
ntentioſi 453.b
contentioſus 226.b
contentus propriis rebus 540.b
conterens Satanam Maria 239.b
conterentes infideles 281.a
conterere Diabolum 16.b
conteri faſtum malorum 413.b
continere 566.a
continentia hæreticorum 3.4 b
continua ſolicitudo 203.a
continuatio ibid.
contradicere Chriſto 138.a
contradicentes ſcribæ Chriſto 559.b
contradictio 318.a
contraria opera doctrinæ 210.b
contriſtare habentes ſpiritum ſanctum 213.a
contritio 57.a.280.a.627.b
contritio bona & mala 167.b
contritio ſuperborum & hæreticorum 11.b
contritio vehemens 559.a
contumacia 283.a
ad contemnenda myſteria digni 2.a
contumelia 306.b
contumelias carnis portare 26.a
conuenientia Chriſto 204.b.293.a
conuenientia virtutum 481.a
conuenticula hæreticorum 273.b.324.b
conuentus bonorum 30.a
conuerſans Chriſtus in mundo 250.a
conuerſans prædicator cum populo 540.b
conuerſantes cum peccatoribus 113.b
conuerſari 336.a
conuerſari cum infidelibus 220.a
conuerſari cum ſenſibus breui 203.a
conuerſatio 352.b.557.a.6.4.a
conuerſatio bona 190.b. 375. b. 479. a. 486.b.504.a.5 4.b 623.a
conuerſatio bona huius vitæ 460.b
conuerſatio bonorum grata angelis 335.b
conuerſatio cæleſtis 54.a.313.b.443.b
conuerſatio cæleſtis cum fide 208.a
conuerſatio carnalis 359.a
conuerſatio Chriſti 578.a.598.a
conuerſatio credentium 214.b
conuerſatio doctoris 247.b
conuerſatio euangelica 123.a.5 4.a
conuerſatio huius vitæ 408.b
conuerſatio exterior 253.b.467.b
conuerſatio impura 456.a
conuerſatio iudæorum 215.b
conuerſationes cæleſtes 147.b
conuerſationes fidelium 148.b
conuerſatio mediocris 142.b
conuerſatio pura 176.b.456.a
conuerſatio ſacerdotis 473.b
conuerſatio ſancta 424.a
conuerſatio ſapientum cum ignorantibus 304.a
conuerſatio ſecularis 61.a
conuerſatio ſpiritualis 171.b.525.b
conuerſatio terrena 584.b
conuerſatio vel ſermo prædicatorum 205.a
conuerſatio veteris hominis 491.a
conuerſatio vniuſcuiuſque 559.b
conuerſi ab infidelitate 240.b
conuerſi ad Chriſtum 462.a.536.a
conuerſi à peccatis 28.b.516.a
conuerſi à prædicatore 548.b
conuerſi ex hæreticis 304.b.337.b
conuerſi ex iudæis 215.a.264.b
conuerſi iam non impii 191.b
conuerſio 225.a
conuerſio ad fidem 75.a.399.b.415.a
conuerſio ad lucem veritatis 616.b
conuerſio ad pœnitentiam 135.a
conuerſio aliquorum ex iudæis 420.b
conuerſio animæ ad creaturas 41.a
conuerſio à peccatis 517.a
conuerſio animarum maior ſuſcitatione corporum 252.a
conuerſio à vita carnali 129.a
conuerſio à vitiis 487.a
conuerſio bona & mala 474.b
conuerſio gentilium 16. b. 119. a. 340. b. 575.a
conuerſio Gentilitatis 95.b.135.a
conuerſio gentium 12.a.34.a.208.a.259. a. 283.a. 338.b.370.a. 461.b. 480.b. 487.b.489.b.512.b.624.b
conuerſio hæreticorum 259.a
conuerſio infidelium 37.b.48.b.137.b.151. a.169.a. 288.a.440.a. 445.a. 457.a. 474.a. 478.b. 483.a. 486.b. 509.b. 564.b.569.b.584.b.596.a
conuerſio iudæorum 34.a. 86.a. 108.b. 169.a.185.b.206.a.218.a.221.b.226. a.240.b. 242.b. 254.a.389.b. 413.a. 433.b.457.b.472.b.483.a. 511.b.512. b. 519.a. 531. a. 553.a. 558. a. 608.a. 618.b
conuerſio malorum 182.b
conuerſio multorum 33.b.386.a
conuerſio multorum feſtina 178.b
conuerſio mundanorum 169.a
de conuerſione diſcipulorum hæreticorum dolor 270.a
de conuerſione gentium gaudium eccleſiæ 248.b
de conuerſione iudæorum gaudet eccleſia gentium 249.a
conuerſionem gentium non impedire 205.b
conuerſionem iudæorum expectans Deus 246.a
de conuerſione peccatoris gaudium 29.a
conuerſionis gentium promptitudo 21.b
conuerſionis neglectus 209.b
conuerſionis tarditas 203.a
conuerſio Pauli 203.b.413.a.459.a
conuerſio Pauli & iudæorum 33.a
conuerſio peccatorum 115.a. 116.a. 172.a. 201.a.218.b.252.b.289.b.343.a. 403. a.597.607.a.623.a.625.b
conuerſio peccatoris 5.b.16.a.202.a. 269. 387.b.440.b.618.b
conuerſio per paſſionem Chriſti 169.a
conuerſio perſecutorum 242.b.469.a
conuerſio piſcatorum in apoſtolos 162.a
conuerſio principum 179.b.510.a
conuerſio prædeſtinatorum 34.a
conuerſio regum 329.a
conuerſio ſimplicium 167.b
conuerſio ſubditorum 469.a

conuerſio ſynagogæ 90.b
conuerſio, vel condemnatio perſecutorum 458.a
conuerſi per Apoſtolos 490.b
conuerſi per prædicationem 330.b
conuerſi potentes 281.a
conuerſi virtutibus pollentes 590.b
conuerſus alios conuertens 178.b
conuertens deceptos ab hæreticis 207.a
conuertens Deus 477.b
conuertens Deus peccatores 470.a
conuertens Deus prædicando & flagellando 508.a
conuertens Gentes 183.b.467.a
conuertens peccatores 94.b.197.a.243.a
conuertens verbum Dei hæreticos 188.a
conuertentes auditores Apoſtoli 239.a
conuertentes infideles diſcipuli 25.b
conuertere ad fidem 151.a
conuertere aliquos 507.b
conuertere exteriora ſtudia ad ſpiritualem doctrinam 35[illegible]
conuertere infideles 26.a.233.a
conuertere mundanos 232.a
conuertere peccatores 14.a.[illegible]
conuertere populum ad fidem 20[illegible].b
conuerti 337.b.[illegible].b
conuerti ad Chriſtum 34[illegible].b
conuerti ad creaturas 212.a
conuerti ad dæmones, aut hæreticos 302.b
conuerti ad mala opera 15[illegible].b
conuerti ad mundana 18[illegible].b
conuerti ad temporalia 6.b
conuerti ad terrena 421.a
conuerti aliquos ex iudæis 95.a
conuerti in pulverem 305.a
conuerti paucos ex iudæis 302.a
conuincens doctor hæreticum ex propriis 247.b
conuincens hæreticos 224.a.267.b.470.a
conuincens ſuperbos Philoſophos 312.a
conuincere hæreticos 207.a.471.b.502.b
conuincere Philoſophos 82.b
conuincere philoſophos ſua doctrina 223.b
conuinci hæreticos 412.
conuinci hæreticos per ſacram ſcripturam 244.a
conuinci in iudicio 116.b
conuitiis non moueri 552.a
conuiuium cæleſte 148.a
conuitium & exprobatio 209.a
conuocans diabolus alios dæmones 34.b
conuocatio ad iudicium 161.b
conuocatio communis ibid.
conuocati fideles ad verbum Dei 344.a
conuocatio virtutum 162.a
cooperantur omnia in bonum iuſtis 246.b
cooperatores diaboli 388.b
cooperatores malorum 399.a
copia prædicatorum & verbi Dei 18.b
copula carnalis 387.a
copulare bona opera fidei 185.b
copulare ſapientiam & virtutes 27.b
copulari animam Chriſto 252.a
copulari corpori Chriſti 478.a
cor 52.b.121.a.128.a.174.b.177.a.268.b.317.b.342.a.364.a.373.b.375.b.393.b.398.a.b.466.b.583.b.603.b.609.a
cor à Deo cognoſci 21.a
cor ad ſuperna eleuare 206.b
cor audientis 105.a
cor bonorum 475.a
corda 69.a
corda bonorum 75.b
corda carnalia 398.b
corda eruditorum 242.b
corda & corpora ſanctorum 215.a
corda Gentilium 171.a.360.a.545.a
corda gentilium ſuſcipientia Chriſtum 12.a
corda Gentium tractabilia 478.b
corda inerudita 31.b
corda iniquorum 277.a
corda iuſtorum 291.b.313.b
corda iudæorum 55.a.292.a.456.b.577.a
corda iudæorum & hæreticorum 514.b
corda malorum 416.b
corda peccatorum 364.b
corda prauorum 427.b
corda reproborum 17.a.375.b.545.b
corda ſanctorum 124.b.312.a.427.b.571.b
corda ſanctorum & angelorum 128.b
corda ſecreta 430.a
corda ſecularium 425.b
corda ſpiritualia 98.b
corda ſuperborum 79.a
corda terrena 267.a
in corde hominis quieſcit Chriſtus quando 29.a
cor Deo gratum 426.a.b
in corde quies æternæ gloriæ 29.a
in corde radix eſt virtutis 211.b
cordibus reproborum abſcondi gaudia cæleſtium 217.b
cordis diuitiæ 299.b
cordis munditia 389.a
cor ſponte 457.a
cordis ſecreta 495.a
cordis tribulatio 15.a
cordis duricies 297.a
cor durum 360.a
cor & infidelitas iudæorum 562.b
cor forte 339.a
cor hominis 394.a.400.a.408.b.429.a
cor humanum 23.b.74.a.78.b.196.a.374.b.395.a.459.a.577.b.613.b
cor impiorum 475.a.495.a
cor intimum 267.a
cor molle ad inſpirationes 129.b
cor mollitum 209.b
cor nec monitionibus, nec percuſſionib. emollitum 221.b
corona Chriſti 561.a
corona gloriæ 66.b
corona iuſti 352.a
corona ſpinea 172.a
coronari gloria 24.b
corpora 413.b
corpora Apoſtolorum, & martyrum 331.b
corpora cæleſtia 521.b
corpora cæleſtia ſui eloquiis fulgentia 8.a
corpora cæleſtia 283.b.584.a
corpora [illegible] 54.a
corpora exteriore 468.a
corpora glorioſa 50.b.111.b.235.a.313.b.333.a.451.b.
corpora humana 528.a.603.a
corpora iuſtorum 129.a.597.a
corporales ſimilitudines 205.a
à corporalibus tranſire ad ſpiritualia 225.b
corporalia 263.a
corporalia nocentia animæ 341.a
corporalia ſubſiſtia 456.a
corpora martyrum 277.a.281.a.451.b
corpora martyrum, & fidelium 314.a
corpora noſtra 83.b
corpora peccatorum 541.b
corpora Sanctorum 138.a
corpora ſuprema 225.b
corpora paganorum 550.a
in corpore fixa ſit ſua 10.b
corporis bona 408.b
corporis caſtigatio 394.b.415.a.524.a
corporis Chriſti ſit ſus 257.a
corporis dolor ceſſans 26.a
corporis dotes 502.b
corporis & animæ pœna 221.b
corporis & animæ reparatio 509.b
corporis & mentis perfectio 321.b
corporis humani ſenſus duæ 257.a
corporis inſtrumenta 362.b
corporis reſurgentis Chriſti virtus 270.a
corporis reſurrectio 295.b
corporis virtutes 240.a
corporis vita 532.b
corporum reſurrectio 528.a.536.b.613.b
corpus 88.b.121.a.123.a.142.a.215.a.268.b.315.b.364.a.375.b.
corpus animæ obediens 161.b
corpus animæ peccatricis 470.a
corpus baptizati 360.b
corpus B. Mariæ 572.a
corpus B. Virginis 118.b
corpus caſtigare 512.b
corpus caſtum [illegible].b
corpus Chriſti 35.a.52.b.78.b.88.b.100.b.114.b.115.a.129.a.124.b.14[illegible].173.a.177.a.229.b.255.b.257.b.283.b.299.b.264.a.371.a.373.a.[illegible].394.a.419.b.424.a.459.a.506.a.515.a.525.a.530.b.576.a
corpus Chriſti deficiens à vita 257.b
corpus Chriſti mortale 138.b
corpus Chriſti myſticum 379.b
corpus Chriſti ſepeliente 22.b
corpus Chriſti ſubiectum perſecutionibus 328.b
corpus Chriſti ſuſcitatum 256.a
corpus Chriſti & corpus humanum 123.b
corpus cum anima pura, aut cum fide 50.b
corpus cum compunctione 522.b
corpus & anima 211.b.317.b.329.a.462.b.524.b.525.a

Corpus

ous & anima 637.b
ous, & anima Chriſti 83.a
ous exanime 272.b
ous fragile 121.a.314.a
ous glorioſum 600.a
ous hominis 408.b.530.b.560.a
ous humanum 52.b.78.b.85.b.128.
.131.a.133.a.142.a.179.b.235.a.247.
. 294.a.307.b.312.a.332.b.372.a.
408.b.419.a.424.a.449.a.464.b.
32.a.570.a.576.b.578.a.579.b.583.
.596.b.609.a.
ous humanum & corpus Chriſti
123.b
ous iniquorum 212.b
ous luxui deditum 409.b
pus Mariæ 363.a
pus malorum 506.b
pus mortale 414.a
pus mundum 417.b
pus noſtrum 395.b
pus Pauli 138.b.523.b
pus peccatoris 435.a
pus perſecutorum eccleſiæ 632.a
pus proprium 282.a.361.b.590.b
pus rebelle 168.b
pus ſine anima 601.a
pus ſpirituale 283.a
pus ſubiectum habentes 86.b
pus ſuſcitandum 515.a
pus terrenum 570.b
pus vel eccleſia 27.b
rectio 30.b.101.a.393.a.434.b.527.
.532.b
rebelle 49.a
rectio ceſſans 167.b
rectio Dei 68.a
rectio fraterna 585.b
rectio immoderata 116.b.226.b.285.a.
469.b
rectio incauta 347.a
rectio indiſcreta 344.a
rectio moderata 94.a
rectionem fugientes 239.a
rectionem ſuſcipere 457.a
rectionis pondus 479.a
rectionis rigor 523.a
rectionis verba 387.a.517.b
rectio opportuna expectanda 309.b
rectio peccatoris expectanda 245.b
rectio prælati 273.a
rectores malorum 92.a
rreptio Dei 222.a.518.b
rreptio grauis verborum Dei 347.a
rreptio manifeſta 557.a
rreptiones moleſtæ 322.a
rreptio peccatoris 512.a
rreptio timida 519.a
rrigere 180.b
rrigere opera ſua 568.a
rrigens carnalium ſtultitiam 197.a
on corrigens peccantes ſacerdos
252.b
n corrigendo prælatorum ſolicitudo
21.b

corrumpens mentes diabolus 42.b
corruit operit imaginem Dei 425.a
corrumpi iudicium 175.a
corrupta doctrina 285.b
corruptela 275.a.402.a
corruptè viuentes 63.b
corruptio 397.a
corruptio carnis ex peccato 413.b
corruptio creaturæ 602.a
corruptio duplex 173.a
corruptio hominis 166.a
corruptio hominis varia 421.a
corruptio naturalium 625.b
corruptionis ſermo 427.b
corruptio non eſt in fœlicitate 343.a
corruptio operationis, aut caſtigationis
333.a
corruptio peccati 501.b.640.a
corruptio peccatoris 275.b
corruptio vitiorum 204.b
corruptus per peccatum 501.a
cor Sanctorum 588.a
cor terrenum 362.a
cor vnum fidelium 189.b
cor vnum multitudinis credentium
238.a
creans hominem nouum 430.a
creatio mundi 318.a
creatio per filium 457.b
creatio per ſpiritum 224.b
creatura 583.a.642.a
creaturæ 57.a.73.b.151.b
creatura rationalis 647.a
creatura rationalis, ſeu intellectualis
73.b
creaturam omnem tranſcendere 225.a
creaturarum vniuerſitas 209.a
credendi difficultas 212.b
credendo adhærere Deo 175.a
credentes 216.b.234.a.283.a.444.a.
455.a.485.a
credentes ad tempus 608.a
credentes boni & mali 622.b
credentes ex gentibus 243.a.515.a.518.
a.573.a.518.a
credentes ex Iſrael & ex gentibus
186.a
credentes ex Iudæis 216.a.264.b.515.a.
542.a
credentes futuri 103.b
credentes in eccleſia 633.b
credentes in dei reſurrectionem 624.b
credentes ſine miraculis 63.a
credentes trinitatem 596.b
credentes per Apoſtolos 444.b
credentium quies 217.b
credere 32.a.160.a.164.a.248.a.344.
b.484.a
credere diuinitatem Chriſti 578.b
credere incarnationem 378.b
credere in Chriſtum 26.b.212.b.220.a.
578.b
credere prædicantibus Apoſtolis.
390.a
credere verbis Chriſti 245.b

dans crucem & paſsionem Chriſti
250.a
in cruce viuificans eccleſiam Chriſtus
240.b
cruciari in inferno 218.a
ad crucifigendum Chriſtum feſtinantes Iudæi 22.b
crucifigentes Chriſtum 262.a.324.b.
571.a
crucifigere affectus 26.b
crucifigi Chriſtum 34.a
crucifixio Chriſti 170.a.195.b.618.b
crucifixum eſſe mundo 507.b
crucis eleuatio 367.a
crucis ſignum 327.b
crudelitas Hamam 632.a
crudeles homines 257.b
crudelitas 222.b.260.a.588.a.627.
b.632.a
crudelitas grauis & poteſtas impudentium
192.a
crudelitas Iudæorum 297.a.438.b.
515.b
crudelitas tyrannorum 140.a
crura hominis 622.a
crux 106.a.312.b.358.b.371.a.393.b
crux Chriſti 46.a.52.b.53.b.77.a.b.78.b.
80.a.100.b.103.a.123.a.133.b.142.a.
146.a.174.b.176.b.178.a.198.b.268
b.295.b.298.a.352.a.353.a.387.a.407
a.420.b.424.a.432.a.454.b.471.a.
476.a.497.a.498.a.500.b.504.a.
506.a.523.b.533.b.534.b.536.a.547.a
b.551.b.552.b.555.b.565.b.568.a.
571.b.582.b.587.a.589.b.590.b.599.
a.604.a.619.a.643.b.637.b.648.b
crux & mors Chriſti 141.b
crux & paupertas Chriſti 131.b
crux & paſsio Chriſti 536.b
crux Petri 245.a
crux ſignum redemptionis 64.b
culmen mundanæ proſperitatis 541.a
culpa 19.b.495.a
de culpæ remiſsione gaudere 248.b
culpa mollita 125.a
culpa manifeſta 144.b
culpam in ſe ſuſcipere 26.b
culpam transferentes in alterum 242.a
cultores eremi 600.a
á cultu Dei ſeparare 229.a
cultum debitum dare Deo 251.b
cultum & doctrinam Dei tollentes 247.a
cultum vnius Dei prohibentes reges 223.a
cultus beſtiæ 136.a
cultus Dei 133.b.588.a
cultus Dei in gentibus 385.b
cultus errorum 333.a
cultus & philoſophia gentilium 229.b
cultus errorum 526.a
cultus exterior Dei 118.a
cultus exterior hæreticorum 501.a
cultus fides latens 382.a
cultus humanitatis Chriſti 39.a
cultus idolorum 327.a.363.b.419.a.444.
b.531.a.569.b.614.b.620.b.

cultus idolorum & errorum 39.b
cultus paſſionis Chriſti 514.b
cultus ſacerdotalis 565.b
cultus ſacrificii Chriſti 520.a
cultus ſoli Deo dandus 558.a
cultus veteris hominis 421.a
cupidi laudis 346.a
cupiditas 41.b.222.b. 274.b. 402.a. 589.a
cupiditas carnalis 238.b.478.b
cupiditas huius vitę & proſperitatis 547.b
cupiditas temporalium 89.a
cupiditas terrenā 409.a
cupiditates 197.b.256.b.581.b
cupiditates praue 507.a
cupiditates terrene 443.a
cupiditatum illecebrę 353.b
cupiditatum victor 319.b
cupidus diuitiarum 363.a
cupiens Chriſtus ſalutem hominum 555.b
cupiens emendare mala membrorum eccleſię 155.b
cura animarum 474.a.562.b
cura animarum indigne ſuſcepta 253.a
cura Chriſti erga prędicatores 557.b
cura Dei 561.b
cura Dei erga eccleſiam 538.a
cura Dei erga electos 617.b
cura Dei in populum ſuum 218.a
cura diuinorum 315.a
curę carnales 420.a
curę rerum terrenarum 591.a
curę ſeculares 620.b
curæ ſeculi 532.b.598.a.618.a
curæ ſuperſtitionis 537.b
cura intelligendi pertinet ad eccleſiam 339.b
curam habentes corporis 42.a
curam ſynagogæ lex ſuſcipiens 21.a
curans Chriſtus gentes & iudæos 530.b
curans Chriſtus morbos animæ 470.b
cura paſtoralis 101.a
cura paſtoris 628.b
cura prælatorum 187.b.546.a.b. 616.b
cura prælatorum etiam erga maiores 503.b
curare corpus 28.a.444.a
curari per gratiam Dei 544.a
curas abiicere 252.a
cura ſecularis ſubſtantiæ 468.b
cura ſeculi 314.a
cura ſeu conſeruatio Dei 555.a
curas humanas tollere ab anima 273.a
cura ſpecialis 628.b
cura ſubditorum 466.b.484.a
cura temporalium 579.b.620.a
cura principum mundi & Gentilitatis orante Chriſto 530.a
curioſè iudicantes diuini 168.a
curioſi aſtrologi 630.b
curioſi 59.a.112.a.219.a.477.a
curioſitas 91.a.226.a.352.a.461.b. 611.b. 617.a.
curioſitas in ſcripturis 333.b
curioſitatem & ſuperbiam abiicere 228.b
curioſus 238.b
curioſus incipiens 354.b
curſus temporis & miſeriarum 599.b
curſus vitę moralis 608.a
cuſtodes angeli 49.b.214.a
cuſtodes animarum 131.b
cuſtodia 394.a
cuſtodia angelorum 65.b. 131.a.585.b. 324.a. 419.b.560.a.601.b
cuſtodia cordis 262.b.564.b.568.a
cuſtodia Dei & Angelorum 545.b
cuſtodia domini 144.b
cuſtodia eccleſię 535.b
cuſtodia ſecundarum virtutum 102.a
cuſtodia mentis infirma 318.a
cuſtodia preceptorum 525.b
cuſtodiens corpus mundum 464.b
cuſtodientes Chriſtum 498.a
cuſtodire ceremonias 187.a
cuſtodire virtutes 548.a
cutis & nerui 109.b
cynicorum ſecta 420.a

D

Dæmones 19.a.29.a. 40.a.43.a.b. 46.a.49.a.55.a.60.a.62.a.63.b 66.a.69.a 74.b.76.a.81.a.86.b. 89.b. 91.a.92. a.103.b.104.b.107.a. 120.a.b.121.b.126.a.129.a.131.a.133.a b.135.b.136.a. 139.b.148.b.151.b.171.b 175.a.177.a. 181.b. 188.a.199.b.207. a. 208. b. 210. b. 21.b. 214.a.218.b. 220.b. 235.b. 243.a. 247.a. 249.b. 255.a.b.257.b. 260.a. 262.a. 263.b. 265.a. 276.a. b.278.b. 286.a.b.292. a.294.b. 296.b. 304.b. 312.a. 313.b. 318.a.325.a.345.a.352.b.370.b.383.a. 385.a. 386. a. 404.b. 405.a.408.a. 419.a. 420.a. 425.b. 427.a. 428.a. 433.b. 439. a. 443.b. 453.b. 468. a. 471.b.480.b.485.a.488.a.b. 491.b. 492.b.494.a.495.a.502.a.b. 507.a. 516.a.522.b.523.a.537.b.552.a.555.a. 556.b.574.b.585.a.589.a.591.a.600. 606.b.615.a.620.b.625.b.628.a.640. a. 638.b.
dæmones ad tentandum 227.a
dæmones aggredientes fideles paratos 344.a
dæmones blandientes 465.b
dæmones captiuantes animas 34.b
dæmones ceſſantes à tentando 551.a
dæmones Chriſtum rogantes 418.a
dæmones coguntur honorare ſanctos 22.a
dæmones contemnentes peccatores 313.a
dæmones cruciantes animam 252.b
dæmones deſpiciunt animam ſeductam 167.a
dæmones eccleſiam opprimentes 140.a
dæmones & affectus animæ 179.b
dęmones & hæretici 134.a.142.a.222.a. 246.b.282.a.565.b.568.a
dæmones & hæretici in inferno 484.b
dęmones & heretici inſidiantes 339.a
dęmones & hæretici peruertentes animas 507.b
contra dæmones & hęreticos prędicantes 244.b
dæmones & impii homines 20.a
dæmones, & miniſtri diaboli 62.a
dæmones, & ſuperbi in inferno 292.b
dæmones exultantes in obſtinatis 578.b
dæmones fugientes Chriſtum reſurgentem 285.a
dæmones fugare 3.b
dæmones gaudentes in ſuperbis 382.a
dæmones grauius tentantes vbi vigilant paſtores 357.b
dæmones hiantes contra animam 238.b
dæmones impellentes ſimplices ad inanem gloriam 228.b
dæmones infirmi in Chriſtum & Apoſtolos 179.a
dæmones in malis 540.b
dæmones in mente iniqui 305.a
dæmones in peccatum inducentes 281.a
dæmones inſidiantes bonis 464.a
dæmones inſidiantes oculis 313.a
dæmones irridentes lapſos in peccatum 342.a
dæmones libidinis 358.b
dæmones longè à Deo 377.b
dæmones nequam 611.a
dæmones opera noſtra perdentes 156.b
dæmones perdentes iudæos & peccatores 199.a
dæmones perdentes virtutes animæ 341.a
dæmones perſequentes animam &
dæmones per ſenſus intrantes 116.b
dæmones puniendo non deficiunt 188.a
dæmones quærentes quos deuorent 241.a
dæmones ſuperantes animas 8.b
dæmones tentantes 605.a.607.b
dæmones tentantes, & hæretici ſchiſmata facientes 80.b
dæmones territi 520.a
dæmones tollentes bonas cogitationes 348.b
dæmones, vel angeli 484.b
dæmones venientes in corda reproborum 6.b
dæmones victi 190.a.213.a
dæmones vincere 30.a.469.a
dæmones vulnerantes genus humanum 777.b
dæmonis imperium 351.a
dæmon transfigurans ſe in angelum lucis 181.b
dæmonum & hæreticorum confutatio 482.b

ǽmonum & hæreticorum labia 357.b
ǽmonum & hæreticorum multitudo 317.a
ǽmonum & hæreticorum reſponſa 518.a
ǽmonum & prauorum ſuaſiones 213.b
ǽmonum expulſio 506.a
ǽmonum gaudium ſuper deceptis 249.a
ǽmonum habitatio 527.a
ǽmonum inſidiæ 273.a.301.b
ǽmonum princeps 535.b
ǽmonum ſolicitudo 34.b.433.b
ǽmonum ſuggeſtio 30.a.500.a
ǽmonum ſuperbia 364.b
ǽmonum tentationes 529.a
amnari ſine ſpe 468.a
amnati 412.a
amnati carentes voluptatibus 502.a
amnati maledicunt diabolo 241.a
amnatio 399.b
amnatio hæreſiarchæ iuſta 241.b
amnatio ſuperbi 195.b
amnum pudicitię 413.b
amnum temporale 361.a
ans affluentiam doctrinæ cæleſtis 183.b
ans Apoſtolis Chriſto ibid.
ans bona opera ibid.
ans Chriſto diſcipulos 481.b
ans Chriſto gloriam 219.b
ans Chriſtus dona gratiarum 606.a
ans Chriſtus eucharistiam 489.b
ans Chriſtus præcepta 496.b
ans Chriſtus ſpiritumſanctum 589.a
ans crucem & paſſionem Chriſti 250.a
ans Deus diuerſa dona 266.b
ans deus doctrinam 596.a
ans Deus dona hominis 517.a
ans Deus felicitatem 34.a
ans Deus filium 233.a
ans Deus gloriam 210.a
ans Deus gratiam 627.a
ans Deus gratiam diſcretionis 208.a
ans Deus gratiam & doctrinam 463.a
ans Deus gratiam, & nouum teſtamentum 482.a
ans Deus legem & præcepta 482.a
ans Deus ſenſum ſpiritalem legis 538.b
ans Deus ſimplicibus fidem 470.b
ans Deus tribulationes 545.b
ans Deus vitam 586.a
ans doctrinam 175.b
ans doctrinam Chriſtus 25.a
ans doctrinam & faciens prædicare 251.a
ans doctrinam in Prophetis, in doctoribus 494.a
ans dona gratiæ 105.a
ans dona Spiritusſancti 223.b.325.b. 406.b.420.b
ans gloriam bonorum operum Deo 284.b
dans gratiam 607.a
dans gratiam ſpiritusſancti 104.a
dans iudices in eccleſia 481.a
dans libertatem contemplandi 205.b
dans occaſionem à Chriſto recedendi 536.a
dans partum virginis 182.b
dans pater Filium, gratiam & doctrinam 220.a
dans pater filium mundo 219.a
dans præcepta 552.a
dans prædicatores 481.b
dans premium pauperibus ſpiritu 350.b
dans rectum ſermonem 105.b
dans ſacerdos formam viuendi 566.a
dans ſolidam doctrinam 223.b
dans vires naturales 105.a
dantes exemplum bonum 272.b
dantes operam Theologiæ 414.b
dare Deo cultum debitum 251.b
dare eleemoſinas 448.a
dare extraneum ſenſum euangelio 472.a
dare gloriam Deo 531.a.627.a
dare honorem pro muneribus 156.b
dare liberum arbitrium 14.b
dare locum appetitui naturali 226.a
non dare locum Deo in mente 242.b
non dare locum diabolo 218.a
dare locum diabolo 243.b
dare locum obſeruantiæ legis 336.a
dare locum pœnitentiæ 165.a
dare premium vel pœnam 618.b
dare mercedem pro vitiis 71.a
dare occaſionem tentandi 185.a
dare optima Deo 184.b
dare ſenſus carnales legi 517.b
dare ſenſus erroneos ſcripturæ 542.b
dare ſenſus falſos legi 540.a
dare virtutes pro virtutibus 185.a
dari corpori & animæ propria 510.a
data gratia gentibus 35.b
dat dona gentibus Chriſtus 25.b
dat regnum Dei genti facienti fructum 183.b
Dauid pater Chriſti 463.a
dealbatio animæ 363.b
debiles ad bene operandum 255.b
debilis prædicatio hæreticorum 268.b
debilitas hominis 577.b
debilitas liberi arbitrii 624.b
debilitas motuum carnalium 89.b
debilitas operandi 334.b
debitum 280.a
decalogus 130.b.643.b
decem præcepta 625.b
decem tribus 172.b.316.a
decepti ab hæreticis 71.a.132.b.300.b. 485.a.541.a.630.b
decepti à dæmonibus 143.a
deceptio hæreticorum 301.b
deceptiones diaboli 211.a
deceptiones hæreticorum & Philoſophorum 187.a
deceptiones Philoſophorum 328.a
deceptores 429.a.548.a
deceptores perdentes animas 220.a
deceptos conuertens ab hæreticis 207.a
deceptum à ſe reuocans 146.a
decernere votum 207.b
deceſſus patrum, ante aduentum Chriſti 284.b
decidentes à proſperitate 247.a
decidere à fide 281.a
decidere à gratia 191.a
decipere 625.a
decipere ſimplices 570.a.610.b
ad decipiendum conatus diaboli 233.b
decipiens fratres 458.a
decipiens proximum intra eccleſiam 187.a
decipientes animas 277.a
decipientes hæretici verbis ſacra ſcriptura 209.b
declarans Chriſtus myſteria 527.b
declarans Deus ſententiam ſuam 208.a
declarans ſenſum legis eſſe apud Chriſtianos 429.a
declarantes prophetas carnaliter 273.a
declarare myſteria 488.a
declaratio exemplorum 317.b
declinare à malo 139.b
declinarę carnis incendia 284.b
decor ablatus à Iudæa & humilitas ab operibus 173.b
decor Chriſti 90.b.188.a
decor caſtitatis 188.b
decor corporis virginalis 98.b
decor doctrinæ 188.b
decor eccleſiæ, & Beatæ Mariæ 90.b
decor morum 188.b
decor premiorum ibid.
decor ſermonis hæreticorum 35.b
decor ſynagogę vel animę 532.b
decor variarum virtutum 158.a
decor virginalis 331.b
decor virtutum 303.a
decrepitudo 76.b
decreta ſententia Dei 106.b
decreta tyrannorum contra fideles 242.a
decretum Dei ad puniendum 347.a
decretum mortis Chriſti 629.a
decurſus mortalitatis 172.b
dedicare ſabbatum Deo 531.a
dedicatio Chriſti 134.a
dedicatio eccleſiarum 577.a
dediti terrenis 304.b
deditus terrenis 467.b
deducens ad gloriam 416.b
deducere peccatores ad infimum locum eccleſię 228.a
defectio à lege 218.b
ob Defectum contemplationis dolor 269.b
defectus auxilij humani 595.a
defectus bonorum operum 81.a.196.b
defectus bonorum ſpiritualium 465.a

defectus charitatis 44.b
defectus cognitionis humanæ comparatæ Deo 241.b
defectus confeſſionis 453.a
defectus correctionis 453.a.495.a
defectus doctorum 29.b.190.b
defectus doctrinæ 109.b
defectus & profectus 195.a
defectus exercitationis virtutum & pietatis 226.b
defectus fidei 438.b
defectus fidei Apoſtolorum 334.b
defectus fidei Trinitatis 638.b
defectus gratiæ 384.b
defectus gratiæ, & myſteriorum 555.b
defectus lucis hæreticorum 391.a
defectus luminis humani 436.b
defectus mundi 602.a
defectus operum 327.a
defectus operum miſericordiæ 334.b
defectus prædicatorum 3.a
defectus prædicatorum & operum 555.b
defectus ſpei 22.a
defectus temporalium 292.b
defectus verbi Dei 23.b.81.a.189.b.203.a.255.b.388.a.446.b.511.a.582.a.607.b
defectus verbi Dei & virtutum 238.a
defectus veteris ſacerdotii 446.a
defendens Chriſtus eccleſias 573.b
defendens Deus iuſtum 517.b
defendens nos Deus & ſuſtentans 258.a
defendentes apertè hæreſes 394.a
defendere 67.b
defendere aliorum peccata 156.b
defendere errores 87.b.180.b.254.a.280.a
defendere hæreſes 264.a
defendere innocentiam ſuam 8.b
defendere peccata 96.b.168.a
defendere peccatum 188.a
defendere præcepta ſynagogæ 483.b
defenſio 367.a
defenſio cauſæ malæ 87.b
defenſio ceſſans vitiorum 94.a
defenſio Dei 351.a
defenſio errorum 56.b.116.b.268.b.273.b
defenſio & auxilium Dei 392.b
defenſio fidelium 206.a
defenſio gregis 87.a
defenſio humana 146.b
defenſio humilium 596.a
defenſio impietatis 541.a
defenſio malorum 582.a
defenſiones diaboli & prauorum 146.b
defenſiones falſi ceſſantes 116.b
defenſiones hæreſum 333.a
defenſiones hæreticorum 459.b
defenſio peccatorum 169.b.189.b
defenſio peccatorum mutua 353.a
defenſio vana 459.a
defenſio vitiorum 59.a.158.a.279.a.290.b.419.a.453.b.490.b.544.b.563.a
defenſores eccleſiæ 107.b
defenſores hæreticorum 579.b
defenſores ſcientię ſecularis 246.a
deficere ab affectibus terrenis 394.b
deficere ab obedientia 204.b
deficere à recta ratione 69.a
deficere à rectitudine 269.b.464.a
deficere à virtute 187.b
deficere carne 255.b
deficere fortes 415.b
deficere in perſequatione 116.a
deficere in tribulatione 277.a
deficere malos 166.a
deficere mundo 190.a
deficere prelatos 414.a
deficere ſcientiam, & opera recta intentione facta 247.a
deficiens infirmis eccleſia 413.a
deficientes heretici & Philoſophi 17.b
deficientes in eccleſia 341.b
deficientes in labore pœnitentię 213.a
deficientes in perſequutione 190.b
deficientes mali in iudicio 271.b
deficientes ſenſu 116.b
deflens prælatus delinquentes 26.b
deflere hæreticos 222.b.270.a
defluens anima 301.b
deformitas & breuitas vitæ malorum 565.a
Dei admonitio & condemnatio 404.b
Dei adoratio 295.a
Dei ad verbum vocare 629.a
Dei æternitas 433.a.472.a.543.a
Dei amor 359.a
Dei anima dicitur eccleſia 628.a
Dei auxilium 200.a.278.b.419.b.454.a.499.b
Dei beneficia 370.b.400.a.490.a
Dei benignitas 431.b
Dei caſtigatio 326.a.330.a.377.a.409.a.471.b.482.b.494.b.526.b.531.b.537.b
Dei caſtigatio ablata à populo 17.b
Dei charitas 288.b
Dei cogitationes 494.b
Dei cognitio 339.b
Dei comminationes 315.a
Dei comminatio 387.b
Dei conſilia 342.b
Dei contemplatio 629.b
Dei correptio 515.b
Dei creatura & ſcientia 644.a
Dei cum amore prouidentia 634.a
Dei defenſio 351.a
Dei dilectio 535.a
Dei dilectio perfecta 638.b
Dei dominium 472.b
Dei dona 276.a
deiectio iudæorum 489.a
deiectio ſui 313.a
Dei effectus 487.a
Dei & Angelorum cuſtodia 545.b
Dei filius 381.b.497.b.506.b
Dei flagella 545.b
Dei fortitudo 305.b
Dei gloria 172.b.286.a.364.a.383.a.508.b
Dei gratia 176.b
Dei gratia 307.b.368.a.431.b.450.a.527.a.627.a
Dei grauior punitio 627.b
Dei grauitas 409.a
Dei ignorantia 540.b
Dei immenſitas 388.b.418.a
Dei imperium 434.a.539.b.629.a
Dei imago 311.a.501.b
Dei inuocatio 628.b.629.a
Dei inſpiratio 517.b
Dei inſtructio 628.b
Dei in iudicio vindicta 629.a
Dei ira 482.b.534.b.559.a
Dei iudicia 355.a.376.a.410.a.472.b.494.b.518.b
Dei iudicium 373.a.404.a.414.a.502.b.525.b.
Dei iuramentum 392.b
Dei iuſtitia 410.a
Dei laus 350.a
Dei laudes 382.a.444.b.449.a.525.a.642.b
Dei liberalitas 326.a
Dei longanimitas 376.b
Dei maieſtas 428.b
Dei mandata 362.b
Dei manifeſtatio 416.b.629.a
Dei memoria 353.b.523.b
Dei memoriam habens 653.b
Dei miſericordia 315.b.329.b.352.a.437.b.441.b.479.b.496.a.648.a
Dei miſericordiæ oſtenſio 302.a
Dei ordinatio 501.a
Dei patientia 355.b.504.a
Dei potentia 486.a.499.a
Dei præcepta 351.b.352.a.403.b.437.b.450.b.472.b.526.b.544.a
Dei præſcientia 508.b
Dei preſentia 253.a
Dei promiſſiones 312.b
Dei protectio 345.a.545.b
Dei prouidentia 472.b
Dei punitio 331.a.337.a.338.b.403.b.478.b
Dei religio 577.b
Dei retributio 509.b
Dei ſapientia 359.b
Dei ſcientia 537.a
Dei ſecreta 534.a
Dei ſententia 426.a
Dei ſermo 380.b.450.b.498.b
deitas & doctrina Chriſti 423.b
deitas in Chriſto 470.b
deitas vera in Chriſto 512.b
Dei terror 464.b
Dei verba 359.a.526.b
Dei verbi copia 642.b
Dei verbi virtus 603.a

Dei

erbum 293.a. 296.b. 307.b. 321.
356.a.360.a. 368.b. 466.b. 476.a.
79.b. 491. a. 496.b. 499.a. 518.b.
1.a.530.a.542.a
indicta 199.a. 321.a. 347.a. 415.a.
29.a.442.b. 444.a. 458.a.b.463.
480.a.502.b
i vatis 208.a
oluntas 477.b
elum 296.b
are 461.b
are adulatione 283.a
ari in peccato 565.a
tatio 543.a
ctatio carnis 516.a
ctatio ſauoris 215.b
ctatio gulæ 456.a
electationem conſenſus 241.b
ctationes peccatorum 491.b
ctatio in agendis 634.b
ctationis carnalis extinctio 17.b
ctatio peccati 203.b
ctatio peccatorum 626.a
s Chriſtus peccata 17.b
ntes affectus terrenos 358.b
e malas cogitationes 457.b
e peccata 17.b.331.a. 445.b.
1.b
e prauas cogitationes 340.b
s peccata in baptiſmo 21.a
s habitus vitiorum 530.b
a figmenta poetica 414.a
io peccati per mortem Chriſti 110.a
eratio 466.b
eratio & inſpiratio 177.b
erationes mentis 385.b
iæ 223.a.356.b.601.b
iæ cæleſtes 356.b
iæ carnis 477.b
iæ diaboli 555.a
iæ huius ſeculi 514.b
iæ malorum 604.a
iæ ſpirituales 374.a
iæ terrenæ 266.b
litiis nutrire filios 220.a
quere 236.b
nium animæ 374.b
us iudicium 318.b
rſio diaboli 247.a
nſtrare Chriſtum in lege 330.a
nſtratio tentationum 139.b
nſtratio mediorum dei 630.a
eo loqui mendaciter 27.a
lere pruritum aurium 273.a
rans lapſum iudæorum 27.a
ratio miſeriæ humanæ 270.a
sens Chriſtus mortalitatem 561.a
nens ſynagogam 313.a
ehendere hæreſim 343.b
ehendere inſidias diaboli 149.b
eſſio infidelium 584.b
eſſio malorum 115.b
ictio iudæorum cum carnali lege
28.a
lictio iudæorum 4.b
derelictio populi gentilis 14.b
derelinquens ſynagogam 193.b
derogare abſenti 388.b
deſcendentes in infernum 195.b
deſcendere ab altitudine contemplationis
ad docendum 195.b
deſcenſus à contemplatione 511.b
deſcenſus Chriſti 495.a
deſcenſus Chriſti ad inferos 301.b
deſerens carnalium amorem 193.b
deſerens Chriſtus tumultus 205.b
deſerens deus 217.a
deſerens deus induratos 227.b
deſerens diabolus Iudæos data lege
226.a
deſerentes angeli 435.a
deſerentes angeli Iudæam 595.a
deſerentes diabolum 500.b
deſerentes eccleſiam in perſecutione
193.b
deſerere errores per veram fidem 226.a
deſerere Hieruſalem deſtruendam ibid.
deſerere omnia vitia 606.a
deſerere peccata 11.a
deſerere prauorum conſortium 223.b
deſerere ſæculum 86.b
deſerere verbum dei 206.a
deſerere virtutem 205.b
deſerere vitam carnalem, idololatriam &
elationem 195.a
deſerere vitia 193.b.284.b
deſeri ad pœnam 194.a
deſeri hæreticos 213.a
deſertio ceremonialium 196.b
deſertio idololatriæ 577.b
deſertio iudææ 224.b
deſertio iudæorum 15.a 225.a
deſertio legis 545.a
deſertio rerum terrenarum 584.b
deſertio ſacerdotii veteris & iudæorum
577.b
deſertio ſynagogæ 194.a
deſertio temporalium 197.a
deſertio veteris legis 267.a
deſertum 11.b
deſiderans fructum eccleſiæ 348.a
deſiderans incarnationem 428.a
deſiderare 67.b
deſideria antiquorum patrum 630.a
deſideria antiquorum patrum in limbo
213.a
deſideria carnalia 35.a
deſideria carnalia 65.b.318.a
deſideria deuota 179.b
deſideria hominis 59.a
deſideria iuſtorum 480.a
deſideria malorum 75.a
deſideria occulta 319.b
deſideria ſancta 517.a
deſideria terrena & cæleſtia 73.b.112.a.
139.a.506.a
ad deſideria varia, vel in errores trahi
220.a
deſideria vitæ actiuæ, & contemplatiuæ
62.a
deſideriis carnalibus ſeruire 27.b
à deſideriis terrenis abſtrahere 26.b
deſiderium 35.a. 282.b. 446.a. 500.a.
605.a
deſiderium bonorum operum 35.a
deſiderium cæleſte 211.a
deſiderium cæleſtium 103.b.623.b
deſiderium cognoſcendæ veritatis
373.b
deſiderium contemplationis 245.b
deſiderium Dei 555.b
deſiderium doctrinę 70.b
deſiderium futurorum 98.a
deſiderium illibatum & cęleſte.
16.a
deſiderium iuſti faciens Deus 213.b
deſiderium patriæ cęleſtis 568.a
deſiderium perfectionis 334.b
deſiderium redemptionis 246.a
deſiderium redemptoris 328.a
deſiderium ſapientię 490.b
deſiderium ſeu appetitus naturalis
614.a
deſiderium ſordidæ voluptatis 383.b
deſiderium ſpiritualium 92.b
deſiderium verbi Dei 70.b.238.a
deſiderium vitæ perennis 172.a
deſides contemplatiui 402.a
deſiſtens cito ab errore 179.a
deſiſtere ab operibus infrugiferis
232.b
deſolari eccleſiam 510.b
deſolatio Iudeę 552.b
deſpectio iudęorum 413.b
deſpectio malorum 17.a
deſpectus pauperum 119.a
deſpectus terrenorum 616.b
deſpectus terrę 377.b
deſperare 203.b
deſperatiō 334.a.537.b.566.a
non deſpicere peccatores 10.a
deſpicere ſpiritualem paſtorem 228.b
deſpicere terrena, & ſubiicere carnem
118.a
deſpiciens carnem ſuam 166.b
deſpicientes bonum cognitum 333.b
deſpicientes terrena 176.b
deſtitutus gratia Dei 165.a
deſtitutus ſocietate 467.a
deſtructio doctrinæ hæreticorum 81.b.
deſtructio errorum 250.b.340.a.
487.b
deſtructio Hieruſalem 23.a.81.b.166.a.
197.a. 206.a. 207.a. 341.a. 403.a.
477.b.505.b.531.a.565.a.589.a.590.
a.609.b.618.b.625.b
deſtructio idolatriæ & mundi 197.a.
315.a
deſtructio Iudæę 115. b. 280. b.
478.b
deſtructio iudęorum 199.a. 430.a.
487.b.608.b
deſtructio iudęorum & literę legis
239.b
deſtructio legalis obſeruantię 47.a

deſtructio populi Iſrael 411.a
deſtructio principatus diaboli 412.a
deſtructio regni iudæorum 157.a
deſtructio ſimplicium 198.a
deſtructio ſuperborum & hæreticorum 13.b
deſtructio templi 270.a. 373.a. 415.a. 562.a
deſtructio vltima Hieruſalem 254.b
deſtruens carnalem hominem vt ſpiritualem erigat 191.a
deſtruens Deus imperium iudæorum 470.a
deſtruens Deus peccatum 487.b
deſtruens Deus ſynagogam, animam, vel eccleſiam 482.b
deſtruens hæreticos 167.a
deſtruens iudæos 315.a
deſtruens templum 197.b. 382.a
deſtruens vitia & affectus prauos 191.a
deſtruentes hæreſes 118.a
deſtruere auaritiam 240.a
deſtruere errores hæreticorum 12.b
deſtruere hæreſes 55.a
deſtruere inordinatos appetitus 25.a
deſtruere rationes vitiorum 511.a
deſtrus ſtatum malorum 240.a
detecta malitia iudæorum 208.b
detectio aſtutiæ diaboli 51.b
detectio errorum 432.b
detectio fraudum diaboli 53.b
detectio latentis mali 324.b
detectio peccatorum 121.b. 208.a. 441.b
detectio turpitudinis 411.b
detegens Chriſtus aſtutias diaboli 242.b
detegens Deus fallacias 538.b
detegens inſidias diaboli 494.a
detegere cogitationes 244.b
detegere errores 566.a
detegere inſidias dæmonum 469.a
detegere inſidias diaboli 236.a
detegere inſidias vitiorum 448.b
detegere vitia 184.b
detegi monumenta hæreticorum 208.a
detegi vitia 70.a
deteſtatio iudæorum 206.b
deteſtatio peccati 515.a
deteſtatio peccati, & erroris 388.a
detractio 158.b. 176.b. 204.a. 325.a. 466.a. 527.a. 535.b. 575.b.
detractiones 498.a
detractor 456.b
detractores 361.a. 621.a
detractores & adulatores 198.a
detrahere 32.a. 156.a. 185.b. 411.b
detrahere Chriſto 582.a
detrectantes obedientiam prælati lapſi 285.a
detrudere in infernum 406.b
detrudi in infernum 6.b
Deum inuocare 465.b
Deum cognoſcere per creaturas 212.a
deuorans diabolus malos 17.b
quos deuorent quærentes dæmones 243.a
deuotio 255.a. 627.b
Deuotio conuocans virtutes ad laudandum 330.a
deuotio eccleſiæ 170.b
deuotio feruens 143.b
deuotio fidelium 525.a
Deuotio gentium 215.a
deuotio mentis 34.b. 38.a. 102.a. 182.b. 381.a. 429.a. 441.b
deuotionis feruor 373.b
Deus 40.a.b 56.b. 60.b. 62.a. 66.a. 77.b. 84.b. 110.a. 113.a. 119.a. 132.a. 147.a. 160.b. 165.b. 172.a. 180.a. 196.a. 198.b. 210.b. 211.a. 213.b. 214.b. 220.b. 249.b. 266.b. 278.a. 305.b. 307.a. 312.a. 315.b. 320.a.b. 340.b. 345.a. 349.a. 354.a. 355.a. 358.a. 375.a. 377.a. 380.a. 385.a. 410.a. 419.b. 458.b. 459.b. 462.a. 463.b. 474.b. 485.b. 486.a. 490.b. 492.a. 512.b. 514.b. 526.b. 533.b. 556.b. 561.a. 565.b. 579.a. 580.a. 585.b. 586.a. 599.b. 600.b. 605.b. 621.a. 624.a.
Deus ad ſuo vſu vtitur rebus 263.a
Deus accepit ius operacum fide 154.a
Deus adiuuans 406.b
Deus afferens bona pacis 197.a
Deus afferens doctores 167.a
Deus afferens prædicatores. 389.b
Deus auferens prauas conſuetudines 167.a
Deus attulit pacem per Chriſtum 174.b
Deus aut bonum ſpirituale 110.a
Deus, aut Chriſtus 463.a
Deus author perfectionis rerum 262.b
Deus beatificans 405.a
Deus beatum faciens 104.a
Deus benefaciens 248.a. 398.a
Deus caſtigans 77.b. 94.b. 143.a. 164.a. 169.a. 298.b. 301.a. 323.a. 324.a. 386.b. 404.b
Deus caſtigans citra condignum 301.b
Deus caſtigans etiam orantes 347.a
Deus caſtigat malos per peiores 279.b
Deus ceſſans à puniendo 168.a. 169.a
Deus cognoſcens corda hominum 90.a
Deus cognoſcens punienda 93.a
Deus colligens fructum in Gentibus 403.a
Deus comminans 184.a
Deus confundens hæreticos 95.b
Deus confundens malos 82.b
Deus confundens ſapientes 311.a
Deus conſolans 110.a
Deus conterens ſenſus internos 280.b
Deus conuertens dura corda 58.a
Deus conuertens infideles 314.a
Deus conuertens peccatorem 473.a
Deus creans homines 374.b
Deus creator naturæ diaboli 262.b
Deus dans cogitationem huius exilii 313.a
Deus dans doctrinam, & gratiam 293.b
Deus dans doctrinam & pacem 187.b
Deus dans doctrinam fidei gentilitati 325.b
Deus dans dolorem pœnitentiæ 326.a
Deus dans dona, & doctrinam 68.a
Deus dans dona homini 386.b
dans Deus fœlicitatem 34.a. 548.a
Deus dans filium. 300.a
Deus dans filium, & ſacram doctrinam 544.a
Deus dans fortitudinem 158.a
Deus dans gloriam 119.b
Deus dans gratiam 169.a
Deus dans gratiam & doctrinam 463.a
Deus dans legem 330.a. 335.b
Deus dans menſuram doctrinæ 369.b
Deus dans nobis Chriſtum 193.b
Deus dans pœnam & præmia 318.b
Deus dans poteſtatem prædicandi 298.a
Deus dans præcepta 552.a
Deus dans rectum ſermonem 67.b
Deus dans ſacerdotes & prædicantes 240.b
Deus dans Spiritum compunctionis 406.b.
Deus dans ſpiritum orandi 447.b
Deus dans verba noui teſtamenti 322.a
Deus dans verbum abbreuiatum 421.a
Deus dans vim docendi 441.b
Deus dans vitam æternam 113.b
Deus dans vim operatiuam 67.b
deus decernens punire iudæos 397.b
deus delens peccatum 197.a
deus defendens eccleſiam 335.a
deus defendens in tentationibus 104.b
deus deſerens 368.b
deus deſerens mentem regentium 187.a
deus deſtruens ſuperbiam diaboli 340.a
deus detegens hæreticos 68.a
deus deteſtans mortalitatem 388.a
deus diligens ſynagogam 56.a
deus dimittens Iſrael 406.a
deus dirigens præcepta in ore Chriſti 180.a
deus diſpenſans ſcientiam prædicatoribus 370.a
deus diſsimulans 512.a
deus diſponens populos ad fidem 427.b
deus ditans hominem donis & operibus 416.b
deus docens 600.b
deus eccleſiam magnificans 464.a
deus emendans caſtigando 318.a
deus emolliens dura corda 326.b
deus eneruans inſidias diaboli 170.a
deus & cæleſtia 461.a
deus & diabolus 314.b
deus, & diuinitas 73.a
deus examinans 71.b
deus examinans intentiones 163.a
deus excitans corda peccatorum 187.b
deus exigens rationem 378.b
deus expectans ad pœnitentiam 552.a
Deus facilè ignoſcens 186.a
Deus faſtidiens hæc omnia 325.b
Deus fauens 41.b
Deus fecit diabolum 171.a
Deus filius 201.a
Deus firmans Gentes in eccleſia 187.a
Deus flagellans 180.a
Deus fouens 140.b
Deus generans vnicum filium 300.a

Deus grauiter caſtigans 187.b.268.a
Deus habens curam hominis 194.b
Deus habens duos populos 302.a
Deus habens Iſrael peculiarem ibid.
Deus humilians 95.a
Deus illuminans interius 380.b
Deus implens promiſſa 95.b.460.b
Deus implens verba ſua 330.a
Deus in eccleſia 504.a
Deus inferens compunctionem 167.a
Deus in ſanctis 303.a
deus inſtituens religionem 287.a
deus inſtruens prædicatores 457.b
deus laudatur ab eccleſia 362.a
deus liberans à peccatis 280.b
deus liberans in hac vita 369.a
deus liberat à ſeruitute diaboli 166.a
deus liberat à tenebris ſeculi 369.a
deus longe ab hæreticis 316.b
deus magnus oſtenditur 386.b
deus manifeſtans voluntatem ſuam per effectum 378.a
deus manifeſtatur puniendo 164.b
deus mentes ſubiiciens ſibi 117.b
deus mittens filium ſuum 326.a
deus mittens in infernum, aut humilians 190.b
deus mittens prædicatores & Angelos 389.b
deus mollificans duros 114.a
deus mandans Angelis 378.a
deus mundans à vitiis 95.a
deus mundans caſtigatione 170.a
deus mundans in lege noua 417.a
deus muniens eccleſiam 139.b
deus mutat malum in bonum 174.b
deus non approbans 149.a.322.a
deus non deducens 86.a
deus non exaudiens 300.b
deus non liberans à tribulatione 300.a
deus non audiens ingratas preces 446.b
deus non perdit bonos, licèt caſtigat 340.b
deus non parcens 435.b
deus notans opera 433.a
deus notificans 149.a
deus nouit mentem, & opera 403.b
deus occurrens 437.a
deus ordinans milites celeſtes 389.b
deus ordinans prædicationem 433.a
deus oſtendens eligendum 406.b
deus oſtendens hominem ſordidum eſſe 342.a
deus oſtendens omnes ſub peccato 333.a
deus paſcitur bonis operibus 154.a
deus parcens 94.b
deus parcens dans filium 406.a
deus parcens populo 377.b
deus pater 4.a.10.a.48 b.57.b.79.a.104.a.114.a.186.a.200.b.245.b.247.b.271.b.298.a.310.a.340.b 359.b.431.b.441.a.b.449.a.463.a.474.b.475.a.524.b 533.a.537.b.556.b.561.a.582.b.585.b.611.b
deus pater, creatione & origine & gratia ſeu adoptione 463.a
deus pater dans filium 182.b
deus pater dans omnia filio 183.a
deus pater & filius 19.b
deus pater filium ſuſcipiens 178.b
deus pater non placatus ſacrificiis legis 543.a
deus pater ſynagogæ 462.a
deus pater tradens filium 347.a
deus pauperum protector 193.b
deus peculiariter bonorum 199.b
deus penſat cogitationes 415.b
deus perdens principes Iudæorum 287.b
deus perficiens deſiderium Sanctorum 154.a
deus perficiens prædeſtinationem 326.a
deus permittens regnare tyrannum 184.a
deus perturbans humana corpora 167.a
deus plus miſerens quam homo 199.b
deus protegens 174.b.445.a
deus præcipiens 378.a
deus præmium bonorum 385.b
deus principium & finis bonorum 511.b
deus puniens 94.b.167.a.342.b
deus puniens ad emendationem 130.b
deus puniens Iudæos 432.b
deus puniens malos 19.a
deus puniens obſtinatos 340.a
deus purgans errores 442.a
deus redarguens 341.b
deus reducens ad fidem 339.a
deus reducens ad pœnitentiam 168.b
deus regens per præcepta 301.a
deus relinquens animam peccantem 314.b
deus relinquens 95.b.197.b
deus relinquens gentes in erroribus 348.b
deus remittens minas 420.b
deus remittens peccata 193.b
deus remunerans 33.a.172.a
deus reprobans 425.a
deus reuelans 378.b
deus reuocans ad eccleſiam 161.a
deus reuocans ad pœnitentiam 350.a
deus ſaluans 528.b
deus ſanctus 530.b
deus ſeruans à venturo malo 369.b
deus ſolus curat peccata 530.b
deus ſolus liberat à peccato 518.b
deus ſubiiciens principes fidei 170.a
deus ſubtrahens auxilium & ſui notitiam 15.a
deus ſubtrahens auxilium 328.b
deus ſuſtentans & beatificans 461.a
deus temperans tribulationem 89.a
deus tollens à peccatore omnia iucunda 173.a
deus tollens ignorantiam 280.b
deus tollens ſua dona ab abutentibus 369.b
deus tradens ſynagogam & ſcripturam ſacerdotibus 374.b
deus vtitur malis ad probationem bonorum 335.b
dextera patris 131.b
diaboli 486.b.582.b
diaboli aſtutia 20.a.384.a
diaboli calliditas 313.b
diaboli confuſio 209.b.436.b
diaboli crudelitas 269.b
diaboli diligentia 468.b
diaboli erectio 16.b.205.a
diaboli & Antichriſti ſuperbia 541.a
diaboli expulſio 242.b
diaboli fauor 200.b
diaboli fraudes in Chriſtum & eius membra 17.a
diaboli imperium 366.b.514.a
diaboli impugnatio 309.a
diaboli inſidiæ 518.b.605.b
diaboli inſtigationes 401.b
diaboli ira 347.b
diaboli machinationes 242.a
diaboli obſtinatio 516.a
diaboli perſuaſio 256.b
diaboli potentia 469.b.500.a.517.a.623.a
diaboli punitio 312.b
diaboli repreſsio 370.b
diaboli ſectatores 499.b
diaboli ſolicitudo 377.b
diaboli ſolicitudo ad perdendas animas 22.a
diaboli ſuggeſtio & intentio 254.a
diaboli ſuggeſtiones 450.b.521.a.541.a
diaboli ſuggeſtiones & perſecutiones 220.a
diaboli ſuperbia 214.b.253.a.327.a
diaboli tentationes 475.a
diaboli vires 420.a
diaboli virtus 418.b
diaboli virtus in hæreticis 271.b
diabolo ſubiici 36.a
diabolum conterere 16.b
diabolus 2.a.4.a.11.b.23.b.30.b.32.b.33.a.38.b.39.b.41.a.44.b.51.a.53.a.55.b 60.a.65.a.b.69.a.79.b.85.a.87.b.90.a.b.101.b.102.b.103.b.104.a.b.105.a.112.b.115.124.a.b.127.b.132.a.135.a.137.a.b.170.b.174.a.177.a.186.a.187.b.196.a.198.a 205.b.206.b.212.b.214.b.224 b.237.a.238.b.245.a.248.b.249.b.255.b.256.b.260.a.b.261.b.267.a.269.a.275.a.282.b.289.a.292.a.297.b.299.a.302.b.306.a.308.b.310.a.b.314.b.320.a.321.b.324.a.329.a.b.334.a.337.a.338.b.345.b.347.a.349.b.355.a.361.a.365.a.366.a.368.a.372.b.380.a.381.b.386.b.387.b.388.b.401.a.405.b.411.a.412.a.414.a.420.a.432.a.425.a.b.431.a.433.b.434.a.449.b.452.b.453.b.458.a.b.463.b.466.a.470.b.471.b.474.b.475.a.480.a.486.a.489.b.491.a.493.a.499.a.501.b.506.b.509.a.513.a.516.b.524.b.528.a.530.a.533.a.534.b.535.a.b.539.b.541.b.543.b.544.a.547.b.548.a.554.b.555.b.561.b.568.b.572.a.

587.a.588.a.b.596.b.599.a.604.b.
605.b.614.b.622.a.626.b
diabolus ad perdendas gentes 367.b
diabolus ad tentandum 21.a
diabolus aduerſus Chriſtum & eccleſiam 565.a
diabolus aduerſus fideles 28.a
diabolus animas quærens 185.a
diabolus affligens ibid.
diabolus affligens corpus 156.b
diabolus affligens malos 282.b
diabolus affligens peccatorem 388.b
diabolus affligens pœnitentes 357.a
diabolus auferens auxilium à tentato 229.a
diabolus auferens fortitudinem 357.a
diabolus aut ſapientia carnis ignorans Chriſtum 322.b
diabolus bonis obſiſtens 437.b
diabolus colligens ſuperbiam 353.a
diabolus contemnens prędicationem & vindictam Dei 453.a
diabolus contra eccleſiam, & etiam hęretici 87.b
diabolus conuocans alios dæmones 34.b
diabolus cum membris ſuis aduerſus fideles 162.a
diabolus decipiens animas 187.a
diabolus deprehenſus 344.a
diabolus detinens in vitiis 358.b
diabolus deuorans malos 17.b
diabolus, & Chriſtus 87.b
diabolus & eius membra 29.b.243.b
diabolus & eius regnum 76.a
diabolus & eius ſequaces 294.a
diabolus & eius ſuggeſtio 119.b
diabolus, & hæreſiarchæ 250.a
diabolus & Iudæi in Chriſtum & fideles 195.b
diabolus euaneſcens 135.a
diabolus gaudens de peccantibus 164.a
diabolus imprimens ſuam imaginem 552.a
diabolus in antichriſtum 337.a
diabolus incitans ad vitia 144.a
diabolus inducens ad vitia 407.b
diabolus in malis 504.b
diabolus inſidians 180.b
diabolus in ſuperbis 484.a
diabolus intellectualis naturæ 251.b
diabolus irreparabilis 433.a
diabolus impediens conuerſionem 106.a
diabolus mala inferens 96.b
diabolus miſcens vitia virtutibus 542.b
diabolus non habet poteſtatem in bonos 337.a
diabolus non inueniens in Chriſto quicquam vanum, nec in viro bono 343.b
diabolus non valens quieſcere in gentibus conuerſis 344.a
diabolus non valens vincere fortem 197.a
diabolus occupans membra eccleſię 327.a
diabolus perdens animas 28.a
Diabolus perdere nitens principes eccleſiæ 239.b
Diabolus perſequens bonos 93.a.609.b
Diabolus perſequens eccleſiam, aut animam 90.b
Diabolus populos ſubiiciens 109.b
Diabolus promittens impunitatem 191.a
Diabolus promittens ſecuritatem peccatori 365.a
Diabolus promittens terrenorum copiam 495.b
Diabolus proſtrans hominem 416.a
Diabolus quieſcens in malis 218.a
Diabolus raptor 620.b
Diabolus retinens deceptos 280.a
Diabolus ſuadens ſuperbiam 252.b
Diabolus ſubiiciens animam 118.a.446.b
Diabolus ſuperior 233.b
Diabolus tentans 55.a.70.a.175.b.546.a.567.b
Diabolus tradens ad inferos 404.b
Diabolus transfigurans ſe in Angelum lucis 123.b
Diabolus vaſtans eccleſias 198.a
Diabolus venans animas 459.a
diabolus vexans homines 252.a
diabolus victus 169.b
diabolus vincens doctores 198.b
diaconorum ord. 530.a
dialectica 372.b.420.a
dialecticæ argutiæ 178.a
dialecticæ rationes hęreticorum 591.a
quod didicit prędicans 205.b
dies boni 203.a
dies huius ſeculi 388.a
dies huius vitę 496.b
dies iudicii 20.a.119.b.282.b.317.b.386.a.388.a.391.a.432.a.457.b.470.a.514.a.556.a.592.b.599.a.618.b
dies iudicii & punitionis malorum 202.a
dies mortis 202.b
dies omnes iudicii comprehendens 244.b
dies Paſchæ 172.a
dies reſurrectionis, & iudicii 311.b
differens deus miſericordiam 519.b
differre bene operari poſt hanc vitam 324.b
differre opera ad futuram vitam 155.a.b
difficilior ſermo ſcripturæ 311.b
difficilis captu 377.b
difficultas bene operandi 212.b.483.a
difficultas credendi 212.b
difficultas fidei 196.b.475.a
difficultas fidei Iudæorum 6.a.175.a.203.b.241.a
difficultas reſiſtendi tentationibus 67.a
difficultas ſenſualitatis 44.b
difficultas vitæ preſentis 52.a.481.b
difficultates malorum quę inuiti patimur 425.a
difficulter intelligere veritatem 155.a
digni ad contuenda myſteria 2.a
dignitas 48.a.82.a.101.b.113.a.200.a.23.b
dignitas ad ſumendam Euchariſtiam 571.a
dignitas æterna 260.a
dignitas animæ 419.a
dignitas animæ amiſſa 116.a
dignitas Chriſti 270.b.481.b
dignitas Chriſti eſt duplex 477.a
dignitas Dei 104.a
dignitas eccleſiaſtica 7.b.305.b.375.b
dignitas epiſcopalis 131.b
dignitas Iudæ & Iudæorum 234.b
dignitas paſtoralis 547.a
dignitas pontificalis 127.b
dignitas praedicationis 483.b
dignitas ſacerdotalis 410.b.501.a
dignitas ſeu imperium 619.b
dignitas ſimoniace accepta 206.a
dignitas temporalis 235.a
à dignitate expelli 228.a
dignitatem eccleſiaſticam accipere 26.a
dignitates 202.b.451.b
dignitates collatæ ſecundum merita 210.a
dignitates eccleſiae 215.b.514.b
dignitates naturales luciferi 482.b
dignitates temporales 279.a
dii gentium 171.a
dii varii, nuncupatiue 199.b
dilatare praedicationem 363.b
dilatari verba ſcripturae 416.b
dilatatio dilectionis 419.b
dilatatio doctrinae legis ad gentes 244.b
dilatatio eccleſiae 12.a.203.b
dilatatio Euangelii 67.b
dilatatio fidei 92.a.507.a
dilatatio incarnationis 4.b
dilatatio in diuerſa vitia 245.a
dilatatio praedicationis ad gentes 288.a
dilatatio regni Chriſti 494.a
dilatio gloriae 246.a
dilectio 515.a
dilectio Dei 535.a.588.a
dilectio Dei & proximi 603.b
dilectio dei immutabilis 471.a
dilectio & protectio diuina 45.b
dilectio proximi 361.a
dilectione redimere peccata 232.b
dilectionis dilatatio 419.b
dilectionis feruor 525.a
dilectionis vinculum 479.a
diligens deum ſuper omnia 169.a
diligenter bene operari 527.b
diligentia 382.b
diligentia ad eligendum ſacerdotem 333.b
diligentia dæmonum 218.a
diligentia diaboli 67.b.158.b.462.b
diligentia hæreticorum 208.b.618.a
diligentia hypocritae propter gloriam 192.b
diligentia in pace ſeruanda 546.a
diligentiam adhibere 67.b
diligentiam doctrinae adhibere 232.b
diligentia praelati 64.b
diligentia praelatorum & praedicatorum 564.b

diligentiam

lligentium caſtigatio 262.a
iligere iniquitatem 90.b
iligere veritatem 564.a
imenſio humani corporis 377.a
imidium anni 205.a
imiſsio populi Iudæorum 558.a
imittenda curę 178.b
imittens Deus malos 482.b
mittere doctrinam Iudaicam 512.a
mittere literam legis 6.a
rectio Euangelii ad cęleſtia 566.a
rectio gratiæ 206.b
rectio greſſuum 471.a
rectio operum 473.a
rectio ſacræ doctrinæ 59.a
rigere opera ad præcepta 169.a
ſcedentes Iudæi à Deo 227.a
ſcedere à Deo 228.b
ſcedere à fide 194.a
ſcens ſcientias ſeculares 284.a
ſcere diuina 108.b
ſcere errores 207.b
ſcere literam legis 326.b
ſcere ſcientias ſeculares 195.a
ſcere ſcripturam 540.b
ſcere ſpiritualia 108.b
ſcernens cogitationes 208.b
a diſcernentes ſacra à Prophanis 249.b
ſcernere bonum à malo 351.a
ſcernere cogitationes 448.b
ſceſſus a legis obſcuritate 573.b
ſceſſus à recta ratione 199.a
ſciplina 61.b.263.a.280.a.370.b.441.a.459.a
ſciplina Chriſtiana 598.a
ſciplina Dei 157.b
ſciplina rigor 419.b
ſciplinæ ſuſceptio 38.a
ſciplina & virtutes 98.a.368.a
ſciplina ſtudii cæleſtis 48.a
ſcipuli 38.b.263.b.281.b.364.b
ſcipuli Apoſtolorum 264.a.420.a 491.b
ſcipuli boni 1.b
ſcipuli Chriſti 172.a.188.a.266.a.281 b.452.a.498.b
ſcipuli Chriſti perfecti 454.b
ſcipuli conuertentes infideles 25.b
ſcipuli defendentes Chriſtum 516.a
ſcipuli deſerentes Chriſtum 408.a
ſcipuli deſiderantes ſalutem humanam 238.a
ſcipuli diaboli 151.b
ſcipuli eorum 275.b
ſcipuli hæreticorum 113.a.207.b.211.a.275.b.283.b.499.b.500.b.522.a
ſcipuli hæreticorum ipſos deſerentes 464.b
ſcipuli hæreticorum relicti ad decipiendum 206.a
ſcipuli Ioannis & Phariſæi 117.a
ſcipuli Iudæorum 132.a
ſcipuli occulti Chriſti 508.b
ſcipuli ſilentium 552.b
diſcipuli ſophiſtarum 60.a
diſcipulorum Antichriſti hypocriſis 254 b
diſcipulorum Chriſti manifeſtatio 208.a
diſcipulorum Chriſti ſpes 245.b
diſcipulorum perfectio 544.a
diſcipulos adducens hæreticus ad diabolum 224.a
diſcipulos bonos relinquere 210.a
diſcipulum ſeparari à magiſtro 13.b
diſcipulus 38.a
diſcipulus docilis 10.b
diſcipulus imperfectus 460.b
diſcordantia verbi & operum 325.a
diſcordiæ 116.b
diſcordiæ inſigne 260.a
diſcordia hæreticorum 574.b
diſcreta frenatio linguæ 572.b
diſcreta verba 276.a
diſcretio 13.a.82.a.103.a.192.a.204.a.206.b.297.a.318.a.346.b.394.a.423.a.433.b.521.a.527.a.534.b.627.b
diſcretio ceſſans 217.b
diſcretio doctrinę 232.b
diſcretio hæreticorum 582.a
diſcretio in operibus 159.b
diſcretionis ablatio 242.b
diſcretio prædicatoris 187.b
diſcretio ſpiritualium 367.a
diſcurſus Angelorum & prædicatorum 348.a
diſcuſsio doctrinæ 403.a
diſcuſsio myſteriorum 208.a
diſcutere eligendum 502.b
diſcutere initia operum 26.a
diſcutere myſteria 578.b
diſparitas cultus 542.b
diſpenſatio Chriſti 434.a
diſpenſatio Dei 420.b
diſpenſatio Dei erga homines 62.a
diſpenſationes rerum terrenarum bonæ 122.a
diſpergens Iudæos 461.a
diſperſio diſcipulorum in paſſione 281.a
diſperſio hæreticorum 504.b
diſperſio Iudæorum 17.a.89.b.251.a.367.b.404.b.407.a.415.a.601.a
diſperſio ſacerdotum Iudæorum 95.b
diſperſio ſacerdotum veterum 464.b
diſperſio Iſrael 319.b
diſponere ad prædicandum 32.a
diſponere cor 281.a.457.a
diſponere euangelia 457.b
diſponere prædicationem 457.b
diſponi ad orandum 160.a
diſponi ad verbum Dei, & ad iudicium 450.a
diſpoſitio bona mentis 530.a
diſpoſitio materiæ 161.b
diſpoſitio prædicatorum 482.a
diſpoſitio rerum in Deo occulta 612.a
diſpoſitio veteris legis, & myſteriorum 403.b
diſpoſitus ad bene operandum 457.b
Diſputationes hæreticorum 625.b
Diſputatio ſapientum 520.b
Diſſentiens chriſtus à Phariſæis 569.a
Diſsimulans Deus [illegible]2.a
Diſsimulans in tentationibus 217.a
Diſsimulatio eccleſiæ 217.b
Diſsipans bona opera 118.a
Diſsipans dona Dei 199.a
Diſsipans Deus cogitationes malorum 486.a
Diſsipans Eccleſiam 571.a
Diſsipantes bona opera 206.a
Diſsipantes virtutes hæretici 199.a
Diſsipantia vitia virtutes ibid.
Diſsipare defenſiones peccati 23.a
Diſsipare prauos affectus 167.b
Diſsipari conuenticula hæreticorum 190.b
Diſsipari templa Iudæorum 197.b
Diſsipatio contemplationis 89.b
Diſsipatio Eccleſiæ 190.b
Diſsipatio, & condemnatio hæreticorum 89.b
Diſsipatio hæreticorum 43.b.417.a.472.b
Diſsipatio hæreticorum & Philoſophorum 220.a
Diſsipatio malorum 135.a
Diſsipatio populi Iſrael 197.b
Diſsipatio prauarum cogitationum 510.b
Diſsipator bonorum 474.b
Diſſoluens Chriſtus inſidias Iudæorum 11.a
Diſſoluens literam legis 197.a
Diſſoluentes legem naturalem 198.a
Diſſoluere charitatem & virtutes 14.b
Diſſolui hæreſes 209.b
Diſſolui inſidię 281.a
Diſſolui inſidias hæreticorum 198.a
Diſſolutio appetitus 48.a
Diſſolutio rationum hæreticorum 13.b
Diſſolutio ſynagogæ 11.a
Diſſolutio virtutum 165.b
Diſſolutio voluptatum 585.b
Diſtantia malorum & bonorum Angelorum 144.a
diſtantia meritorum 136.a
diſtinctè docere 448 b
diſtractio eccleſiaſticorum 89.b
diſtractio vitae actiuae 598.b
diſtributio Apoſtolorum 207.b
diſtributio donorum ſpiritusſancti 12.a
diſtributio geſtorum Chriſti inter euangeliſtas 559.b
diſtributio prædicatorum & donorum 403.b
diuerſæ linguæ 210.a
diuerſæ virtutes & dona 210.b
diuerſi gradus & virtutes 567.a
diuerſi gradus gloriæ 496.b
diuerſi gradus in eccleſia 205.a.255.a.459.a.487.a
diuerſi gradus operum 570.b
diuerſi ordines in Eccleſia 599.b

diuerſi ſtatus 152.b
diuerſitas ætatum 311.a
diuerſitas donorum Dei 503.b
diuerſitas fidelium 210.a
diuerſitas gloriæ 144.b
diuerſitas virtutum 518.b
diuerticula errorum 597.a
diuerticula hæreticorum 141.a
diues 92.a.112.b
diuidens ſcriptura inter Angelos & homines 15.a
diuidere iuſtos à peccatoribus 559.b
diuina acceptatio 25.b
diuina bonitas 204.b
diuina comminatio 30.a
diuinæ comminationes 22.a
ad diuina eleuans 236.a
diuinæ perfectiones 210.b
diuinæ ſapientiæ ſuauitas 256.a
diuinæ voluntatis manifeſtatio 224.b
diuina vindicta 44.b
diuina gratia 570.a
diuina illuſtratio 201.b
diuina iudicia 201.a.572.b
diuinam iuſtitiam exequens diabolus 26.b
diuina mens 237.b
diuina præcepta 560.a
diuina protectio 15.b.83.b.277.a.560 a.577.b
diuina puritio 20.a.22.b.226.b. 256.b
diuina ſapientia 274.a
diuina reuelatio 253.a
diuina ſapientia Chriſtus 553.a
diuina ſapientia in humana carne 73.b
diuinatio 101.b.342.a
diuina verba 233.b
diuina vindicta 269.b.532.b
diuina virtus 619.a
diuini cultus impedimenta amouens Deus à Iudæis 231.a
diuinitas 253.a.290.b.306.a.332.a. 441.b.448.a.
diuinitas Chriſti 171.a.255.b.296.b. 451.b.555.a.570.b.587.b.624.a
diuinitas Chriſti latens 226.a
diuinitas Chriſti latens in paſſione 233.a
diuinitas Chriſti occulta 406.b
diuinitas & gloria Chriſti 172.a
diuinitas & humanitas Chriſti 125.a. 462.b.566.a
diuinitas & ſanctitas Chriſti 253.a
diuinitas impaſſibilis 495.a
diuinitas in Chriſto 15.98.a.113.a.125 a.b.127.a.188.a.211.a.267.a.297.b. 358.b.383.a.389.a.590.a.619.b
diuinitas in Chriſto, & iuſtitia 50.b
diuinitas in humanitate 199.b
diuinitas in patria cæleſti 35.a
diuinitas latens in paſſione 225.a
diuinitatem Chriſti à perſecutoribus non attingi 205.b
diuinitatis aſcenſio 481.b
diuinitatis Chriſti occultatio 505.b
diuinitatis confeſſio 358.b
diuinitatis contemplatio 402.b
diuinitatis manifeſtatio 439.a
diuinitatis vſurpatio 429.a
diuinorum cognitio 287.b
diuinorum contemplatio 226.a.244.b
diuinorum cupidus 363.a
diuinorum cura 315.a
diuinorum occultatio 313.b.604.b
diuinorum ſplendor 311.b
diuinum auxilium 597.a
diuiſio fidelium & infidelium 179.a. 481.b
diuiſio hæreticorum 89.b
diuiſio inter patrem & filium 14.b
diuiſio Iſrael ibid.
diuiſio veſtimentorum Chriſti 12.b
diuites 35.a.122.a.130.a.218.a.248. a.275.b.410.b.447.b
diuites boni 486.a
diuites & optimates 83.a
diuites ex gentibus 344.b
diuites in eccleſia 133.b.372.a.604.a
diuites mundani 210.b
diuites ſeculi 19.a.326.b
diuites terræ 486.a
diuitiæ 16.b.48.a.216.a.272.b.273. b.305.b.319.a.383.b.398.b.425.b 467.b.477.a.479.a.487.a.506.a. 518.b.521.a.545.a.560.b.623.a. 624.b
diuitiæ cæleſtes 234.b
diuitiæ mentem diſtrahentes 571.a
diu peccans 486.b
docendo laborare 232.b
docens Chriſtus & beatificans 461.a
docens Deus humiles 208.a
docens myſteria 184.b.224.b
docens nos Chriſtus colere patrem 39.a
docens ſacra doctrina timorem 588.b
docentes falſa & aliena diripientes 338.a
docentes hæreſes 118.a.423.a
docentes hæretici praua dogmata 263.a
docentes læta 520.a
docentes omnes 324.a
docentes vana 44.b
docentes verbo & exemplo 596.b
docentium ſolicitudo 534.b
docere 423.a.437.a.445.a
docere errores 68.b.185.b.211.b.212. a.259.b.293.b.324.b.357.a.379.a. 469.b.536.a.540.b.542.b.548.a. 599.a
docere & facere 437.b.519.a
docere falſa & inutilia 87.b.569.b
docere fideles per euangelium 324.a
docere humilitatem 192.b.407.b
docere legem Moyſi 540.a
docere lucri gratia 184.b
docere minores 604.a
docere, munus eſt ſacerdotum 212.a
docere obſeruandam legem 169.b
docere præcepta 68.b
docere proximos 436.b
docere proximum 157.a
docere quæ non ſunt in euangelio 224.a
docere ſenſus terrenos 316.b
docere ſimplices 71.b.73.b.[illegible]
docens Spiritusſanctus 68.b
docere terrenos 37.a
docere impia 306.b
docere vera dogmata 152.a
docere verbo, & exemplo 406.a
docere volentes hæretici eccleſiam 612.b
docet Deus ſermonem & legem 211.b
docet ſpiritusſanctus 211.a
docilitas 91.b.473.b.608.a
docti ex gentibus 298.a
docti in litera legis 418.a
docti non orantes 302.a
doctiorem conſulere 28.b
doctiores in eccleſia 147.b
docti ſed mali 190.b
docti ſine operibus 289.b
doctor 43.b.179.a.461.a.b.[illegible] 611.a
doctor bonus & malus 402.a
doctor conuerſus 397.a
doctor conuincens hæreticum ex propriis 247.b
ſub doctore erroris anima 61.b
doctores 61.b.62.a.73.b.78.b.81.a. 121.a.134.b.146.a.15[illegible].171.b.211 a.249.b.258.a.263.b.276.b.285.b 291.b.296.a.300.b.313.b.319.a.322 a.329.a.350.b.358.a.359.b.397. a.b.411.b.426.b.431.b.436.b.442 b.456.a.459.a.462.a.463.b.46[illegible] a.475.b.477.a.498.b.509.a.[illegible] 524.a.529.b.533.b.541.b.546.a.55[illegible] b.560.a.566.b.589.b.590.a.604.a 605.b.606.a.627.a
doctores contra hæreticos 483.b
doctores conuerſi 71.a
doctores eccleſiæ 50.a.79.b.125.b.14[illegible] a.371.b.523.a
doctores eccleſiaſtici [illegible]
doctores errorum [illegible]
doctores & Apoſtoli 123.a.44[illegible]
doctores, & ſermones [illegible]
doctores & prælati [illegible]
doctores & rationes hæreticorum [illegible]
doctores & rectores 118.b
doctores & ſacerdotes 193.b
doctores & ſacerdotes mali 514.b
doctores Euangelici 405.b
doctores ex gentibus 88.b
doctores expellentes hæreticos 348.a
doctores fidei 496.a
doctores fortes 318.b
doctores gentium 360.a
doctores hæreticorum 128.b.235.b.[illegible] b.496.a
doctores indocti 485.b
doctores iniqui 318.a
doctores Iudæorum periti 162.b
doctores legis 317.a.323.b [illegible]
doctores mali 463.a.490.a.6[illegible]
doctores peccantes [illegible]

doctores pereuntes 198.a
doctores prædicantes ſacram ſcripturam 444.b
doctores praui 77.a
doctores primitiæ eccleſiæ 200.b
doctores ſacri 286.b.453.b.560.b
doctores Sancti 297.b.338.b.358.a.539.a
doctores ſpirituales 318.b
doctores ſuperbi 230.b.296.b.375.a
doctor fortis 430.a
cum doctoribus conferre 259.a
doctor imperitus 355.a
doctoris familiares 247.b
doctor perfectus 522.a
doctor prædicans 356.a
doctorum eminentia 445.b
doctorum expoſitiones 317.a
doctorum inſtitutio 376.a
doctorum prædicatio 468.b
doctorum praua exempla 552.b
doctorum rectitudo 348.a
doctorum ſecularium corda 603.b
doctrina 74.a.124.b.253.b.266.a.285.b.301.b.321.a.358.a.369.b.374.b.427.b.445.b.450.b.505.a.605.b
doctrina Angelorum 432.a
doctrina antiquorum patrum 543.a
doctrina Apoſtolorum 147.a.431.b
doctrina Aſtrologorum 69.a
doctrina bona & opera fœtent diabolo 275.b
doctrina bona ſeu mala 439.b
doctrina cæleſtis 98.b.271.a.418.b
doctrina carnalis 129.b
doctrina catholica 99.b
doctrina Chriſti 99.b.110.b.221.a.288.a.439.a.455.b.473.a.539.b.552.b.627.a
doctrina Chriſti in Paulo 343.b
doctrina Chriſti pacifica 348.a.552.b
doctrina Chriſti pura 440.a
doctrina communis 255.a
doctrina Dei in eccleſia 445.b
doctrina diaboli & hæreticorum 248.a
doctrinæ abundantia 301.a.512.b
doctrinæ abundantia 326.a
doctrinæ auditus 432.b
doctrinæ collatio mutua 617.a
doctrinæ communicatio 407.b
doctrinæ diſcuſſio 403.a
doctrinę & operum ſublimitas 203.a
doctrinę euangelica tempus 547.b
doctrinæ falſæ 490.a
doctrinæ fidei ſuſceptio 263.a
doctrinæ gentilium non inutiles 98.b
doctrinae multae Spiritusſancti 453.a
doctrinae opera contraria 210.b
doctrinae perfectio 267.a
doctrinae rationales 231.b
doctrinae ſacrae abundantia 271.a
doctrina eccleſiae 211.a
doctrina eccleſiae aperta 208.b
doctrina erronea 103.b.210.a.274.a.620.b
doctrina & auxilia humana 151.b
doctrina & deitas Chriſti 422.b
doctrina, & exempla Sanctorum 386.b
doctrina, & opera neceſſaria ad ſalutem 571.a
doctrina & operibus fulgentes 210.a
doctrina & ſapientia noui Teſtamenti 121.a
doctrinae & virtutum tractatio 520.a
doctrinae euangelicae tempus 547.b
doctrina euangelica 48.a.62.b.113.b.114.a.188.b.349.a.356.b.455.b.473.a.491.a.501.a.527.a.590.a.603.a.613.b.619.b.620.a.649.a
doctrina ex charitate 525.a
doctrina exhortationis 460.a
doctrina falſa Philoſophorum 496.b
doctrina fidei 326.b
doctrina fidei in gentibus 297.a
doctrina furtim accepta 289.b
doctrina Gentium & hæreticorum 163.b
doctrina gentilium ſuperflua 627.b
doctrina hæretica 30.b.152.b.258.a.275.a.321.b.361.b.383.b.448.a.516.b
doctrina hæreticorum 30.a.81.a.b.132.a.170.a.223.a.250.a.273.b.284.a.296.a.301.a.314.a.334.a.345.a.346.a.358.a.403.a.424.a.427.a.477.a.520.a.527.b.545.b.562.a.568.b.579.a.b.597.b.604.a.619.b
doctrina hæreticorum erronea 478.b
doctrina hæreticorum & Philoſophorum 359.a.395.a
doctrina inanis 257.a
doctrina in corde 78.b
doctrina in eccleſia 271.b
doctrina Iudæorum 212.a.358.a.562.a
doctrina Iudæorum deficiens 271.b
doctrina Iudæorum & hæreticorum 142.a
doctrina iuxta capacitatem 344.a
doctrina legis 113.a.132.a.138.a.178.b.403.a.455.b.487.b
doctrina legis & Prophetarum 84.b.358.a
doctrina legis ex Iudæa 449.b
doctrina legis relicta Chriſtianis 515.a
doctrina leuis 505.a
doctrina literæ carnalis 258.a
doctrina malorum 293.b
doctrina Mariae cum caſtitate 601.b
doctrinam auferens ab hypocrita 223.b
doctrinam auferri à mundo 207.a
doctrinam communicans Chriſtus 210.a
doctrinam & pœnitentiam ſuſcipere 218.b
doctrinam fidei ſuſcipere 207.a
doctrinam hæreticam accipere 17.a
doctrinam hæreticorum perdens 239.b
doctrinam illuſtrare bonis operibus 8.b
doctrina minorum 114.a
doctrina minus apta & Iudaica 130.b
doctrinam legis quaerere apud Iudæos venalem 232.a
doctrina moralis 68.b.215.b
doctrina moralis & infantium 356.b
doctrinam noui teſtamenti prædicantes 611.b
doctrinam peruerſam ab eccleſia tollere 224.a
ad Doctrinam peruerſam accedere 21.a
doctrinam ſacrae ſcripturae habentes 258.b
doctrinam ſacram dans mortalibus 244.a
doctrinam ſanam & prauam diſcernentes ſacerdotes 212.a
ad doctrinam ſolidiorem apti 239.b
doctrina noui teſtamenti 51.a.74.a.456.b.537.a.547.a
doctrina noua 522.b
doctrina nouae legis 200.a
doctrina paſſionis Chriſti 424.b
doctrina paſſionis 602.b
doctrina patrum 619.b
doctrina Pauli 256.a
doctrina Philoſophorum allata ad eccleſiam 259.a
doctrina Philoſophorum, & hæreticorum, & Scribarum ac Phariſæorum 74.a
doctrina Philoſophorum 75.b.143.a.267.b.272.a.480.a.513.b.570.a.603.b
doctrina prædicatorum 306.a
doctrina probata 560.b
doctrina pro capacitate 480.a
doctrina prophetarum 479.b
doctrina propria 271.b
doctrina peruerſa deſtruens fidem 173.a.308.a.452.b.547.a
doctrina reuelata 246.a
doctrina rudior 360.b.455.b
doctrina ſacerdotum 180.a
doctrina ſacra 100.b.137.b.139.b.198.b.272.a.280.a.389.a.449.a.464.b.506.b.536.a.542.a.605.b.622.a
doctrina ſacra, & ſcriptura 360.a
doctrina ſacræ ſcripturæ 298.a.586.a
doctrina ſacra vtens aduerſus peccantes & hæreticos 224.a
doctrina ſalubris & ſine errore 530.b
doctrina ſana 508.a.617.b.622.b
doctrina ſancta 496.b
doctrina ſecularis 337.b.373.b
doctrina ſimplicior 108.b.109.a.171.a.307.b.603.b
doctrina ſincera 262.a.417.a.572.b
doctrina ſine præceptore 423.b
doctrina ſpiritualis 280.b.556.a.605.a
doctrina Spiritusſancti 153.a
doctrina ſublimior 251.a
doctrina theologica 440.a
doctrina triplex 300.b.614.a
doctrina vera 383.b
doctrina vera in eccleſia 567.a
doctrina verborum Dei 276.a
doctrina veritatis 110.b.505.b.557.a
doctrina veteris legis 97.a.620.a

Doctrina vtriuſque Teſtamenti 152.b 211.a.532.a
doctus ſcientia ſeculari 249.b
doctus ſine charitate 298.b
dogma bonum 315.b
dogmata bona 2.b
dogmata falſa 530.a
dogmata falſa Philoſophorum 373.b
dogmata haereticorum 97.a.110.a.215.b.255.b.289.b.318.b.536.b.545.a.565.b.585.b.599.b
dogmata Philoſophorum 107.b.211.a.226.a.411.a.442.b.614.a
dogmata Philoſophorum, & haereticorum falſa 99.a.514.b
dogmata praua docentes haeretici 263.a
dogma prauum 117.b.132.a
dogmata ſacra ſcriptura 507.a
dogmata ſublimia 286.a
dogmata varia 210.a
dogmatis firmitas in anima 268.a
dogmatum peruerſorum inuentores 214.a
dogma veritatis 200.b.201.b.530.b
dolens Chriſtus peccata in cruce 262.a
non dolens eccleſia pro martyribus 221.b
dolentes de lapſu infirmorum 292.b
dolentes Iudaei de ceſſatione legis 212.b
dolor 589.a.591.a
dolor Angelorum ſuper peccatis hominum 269.b
dolor ante contemplationem 575.a
dolor Chriſti 212.b.471.b
dolor Chriſti ſuper anima peccatrice 269.b
dolor continuus peccatorum 203.a
dolere cum dolente 326.b
dolor corporis ceſſans 26.a
dolor de amiſſione temporalium 446.a
dolere de bono proximi 292.b
dolor deceptorum ab haereticis 270.b
dolor de fidelitate Iudaeorum 289.a
dolor de infidelitate Iudaeorum & gentiũ 221.b
dolere de offenſa Dei poenitentia 577.a
dolere de peccatis 517.a
dolor de proprio defectu 344.a
dolor de ſcandalo minorum 175.a
dolor diaboli victi 22.a
dolor eccleſiae creſcentibus malis 213.a
dolor eccleſiae de augmento malorum 446.b
dolor eccleſiae de caecitate Pauli 357.b
dolor eccleſiae ſuper Iudaeis, & haereticis 57.a
dolores, & poenę 280.a
dolores Iudaeorum 348.b
dolor haereticorum de conuerſione diſcipulorum 270.a
dolor in iudicio 144.a
dolor inferni 505.b
doloris cauſas auferens 17.b
doloris grauitas 288.b
dolor Iudaeorum ceſſante lege 347.b
dolor Iudaeorum de conuerſione gentium 47.a
dolor mundanorum 242.b
dolor malorum 292.b
dolor paſſionis Chriſti 138.b
dolor paſſionis & gaudium reſurrectionis 304.b
dolor peccatorum noſtrorum in Chriſto 212.b
dolor peccati 99.a
dolor poenitentiae 376.b.553.a
dolor pro male expectato praemio 449.b
dolor ſequens voluptates 336.b
dolor ſubditorum de tyranno 144.a
dolor ſynagogae de amittendo ſacerdotio 270.a
doloſa verba 245.a
dolor vbi ſperabatur remuneratio 561.a
doloſi 404.b
doloſus 572.a
dolus 118.b
domantes carnem cum labore 416.a
dominans affectibus 488.a
domini ciuitas 510.a
domini gloria 375.a
domini ſermo 237.a
domini timor 491.a
dominium 507.a
dominium Dei 472.b
dominus poſſeſſio bonorum 487.a
dominus regens mentem 540.b
dona accepta à Deo 421.b
dona Apoſtolorum 554.b
dona Chriſti 105.b
dona data Apoſtolis 570.b
dona Dei 175.a.191.b.193.a.374.a.570.a.578.a.586.a.612.b
dona Dei diſſipans 199.a
dona Dei in Lucifero 507.a
dona diaboli ante lapſum 327.a
dona gentilitati data 11.b
dona gratia 45.b.211.a
dona Luciferi 216.b.276.a.449.b
dona naturalia 627.b
dona naturalia & gratuita Luciferi 189.a
dona Paulo collata 241.b
dona ſpiritualia 346.a
dona ſpiritusſancti 3.a.44.a.49.a.89.a.72.a.74.b.99.a.110.b.112.a.113.a.153.a.b.155.b.162.a.171.b.176.a.202.a.204.a.211.a.216.b.233.a.260.b.261.a.265.a.269.a.271.a.272.a.274.b.276.a.283.a.284.a.288.a.293.a.299.a.300.a.301.b.312.a.321.a.332.a.358.a.359.a.361.a.381.a.403.b.410.a.424.b.427.b.429.b.438.a.442.a.445.a.449.a.466.b.476.a.477.a.479.b.487.a.491.a.494.b.496.b.537.a.547.b.551.a.561.b.562.a.566.b.570.b.586.a.610.a.627.a
dona Spiritusſancti accipere 26.a
dona Spiritus ſancti in eccleſia 486.b
dona varia 139.b
dona varia Luciferi 192.b
donis Dei abuti 23.b.255.b
de donis Dei ſuperbientes 19.a
rum donis eccleſia 260.a
donis Spiritusſancti abundantes 211.b
donorum Dei exercitatio 245.b
donorum Dei fama 230.a
donorum Dei fertilitas 18.b
donorum infuſio Spiritusſancti 520.a
donorum mundo à Chriſto collatorum abũdantia 241.b
donum Euangelicum 454.a
donum intellectus 262.a
donum Spiritusſancti 339.b.300.b
dormiunt Chriſto mortui 413.a
dotare ancillam 253.
dotes corporis 502.b
duae & decem tribus 210.a
dubia in ſcriptura 290.b
dubitas ex miraculis Antichriſti 493.b
dubitantes de diuinitatẽ Chriſti 329.b
dubitatio Apoſtolorum 415.b
dubitatio & ſuggeſtio daemonis 256.b
dubium 120.b
ducatus Apoſtolorum 489.b
ducens ad proſpera 225.a
ducens Chriſtus ad baptiſmum 219.a
ducentes Iudęi Chriſtum extra ciuitatem 223.b
duces ad patriam caeleſtem 34.b
ducere ad peccatum 18.a
duces fidelium 648.a
ducere eccleſiam 493.b
dulcedines terrenae 465.b
dulcedo diuina 301.b
dulcedo Euangelii 316.b
dulcedo gloriae ſeu famae 256.b
dulcedo haereticorum 18.b
dulcedo verborum 256.a
duo aduentus Chriſti 49.a
duo genera lachrymarum 482.b
duo hemiſphaeria 293.a
duo latrones 62.b
duo populi 109.b.146.a.281.b.372.a
duo populi in Eccleſia 202.b
duo praecepta maiora 83.a
duo teſtamenta 45.b
duo teſtamenta Euangeliſtae 63.a
duplex aduentus Chriſti 597.a
duplex amor [illegible]
duplex charitas [illegible]
duplex creatura rationalis 546.b
duplex gemitus 499.b.[illegible]
duplex operatio ignis [illegible]
duplex vita [illegible]
duplices carnis conditiones 462.b
duplicitas 63.b.522.[illegible]
duplicitas Iudaeorum, hypocritarum, & haereticorum 358.b
durans peccatum [illegible]
duratio aeterna 526.b
duratio Eccleſiae 198.a.[illegible]
duratio huius vitę 77.b
duratio iuſtorum [illegible]

duratio legis Euangelicæ 391.a
duri peccatores conuerſi 177.a
duritia cordis 114.b.299.b
duritia diaboli 222.a
duritia huius ſeculi 260.a
duritia Iudæorum 82.b.578.b
durities cordis 297.a
durities diaboli & Antichriſti 568.a
durities infidelitatis 279.a
durities Iudæorum 260.a.451.b
durities malorum 221.b
durities peruerſorum 278.a

E.

EBrietas & luxuria 552.b
Eccleſia 7.b.10.b.25.a.30.a.31.a.35.a
38.b.41.a.43.a.47.b.50.a.b.52.b.56
b.60.a.61.a.63.b.66.b.76.b.78.a.b.
79.a.80.a.b.97.b.99.a.b.101.a.102.a
104.a.106.b.107.a.b.108.a.111.b.113
a.b.117.b.122.b.123.a.125.b.126.b.129
a.131.b.133.b.134.b.144.b.146.b.147
b.148.b.152.a.153.a.b.159.a.161.b.163
a.170.b.172.a.174.b.175.a.179.a.181
a.b.188.a.b.197.a.199.b.206.b.211.a
214.b.216.a.231.a.233.a.234.a.235.a
238.a.b.239.b.253.b.256.a.257.b.262
a.265.b.268.b.261.a.264.a.267.b.
274.a.281.b.282.a.283.b.285.b.286
b.290.b.291.a.b.296.a.297.a.298.
a.302.b.305.b.306.b.312.a.315.b.
316.a.b.328.a.332.a.334.b.345.b.346
b.352.a.353.a.356.a.360.a.363.b.
364.a.366.a.368.a.369.a.370.b.372
a.b.373.a.374.a.b.375.a.381.a.382
b.385.b.387.a.391.a.395.b.396.a.b.
398.a.400.a.402.b.410.a.419.a.b.
424.a.425.b.426.b.427.a.429.b.
430.a.432.a.434.b.441.a.b.442.a.b
443.b.448.a.451.b.452.b.454.a.
455.b.460.b.462.a.468.b.474.a.b.
475.a.476.a.485.b.486.b.488.a.b.
492.b.499.a.501.b.505.b.507.a.503
a.b.513.b.514.a.518.a.522.a.525.a.
527.b.530.b.531.a.534.a.542.a.545
b.553.a.557.a.560.a.b.563.a.566.b.
567.b.568.a.570.a.571.b.579.a.585
b.587.b.589.b.590.b.598.a.599.b.
600.a.601.b.603.a.605.a.609.a.
613.b.616.b.617.b.919.a.622.b.626
a.628.a.649.a.650.b.641.b
Eccleſia à Chriſto 195.b
Eccleſia ad Gentes dilatata 511.a
Eccleſia adiuuans noſtra opera 581.b
Eccleſia Chriſti 486.b
in Eccleſia Chriſti coniunctio 36.a
Eccleſia confidens in Deo 303.b
Eccleſia coniuncta Chriſto 564.a
in Eccleſia contendentes heretici 209.a
Eccleſia continens myſteria vtriuſque teſtamenti 548.a
Eccleſia cum dono 260.a
Eccleſia deflens Iudæos 505.b
Eccleſia doctiores 247.b
Eccleſia diuerſi gradus 638.b
Eccleſiæ 31.b.38.b.92.a.129.b.255.
a.270.b.329.a.400.b.424.b
Eccleſiæ augmentum 494.b
Eccleſiæ autoritas 458.a
Eccleſiæ compaſſio erga Iudæos incredulos 212.b
Eccleſiæ coniunctio cum Chriſto 260.b
Eccleſiæ conſuetudines 210.a
Eccleſiæ cuſtodia 535.b
Eccleſiæ dignitates 215.b
514.b
Eccleſiæ dilatatio 205.b
Eccleſiæ diſſimulatio 217.b
Eccleſiæ diuites 372.a
Eccleſiæ doctores 371.b
523.a
Eccleſiæ dolor de Iudæis 269.b
Eccleſiæ duratio 471.a
Eccleſiæ electio 230.b
Eccleſia, & Chriſtus 293.a.396.a
Eccleſiæ & iuſtorum ſtabilitas 471.a
Eccleſia & ſynagoga 409.a
Eccleſiæ firmitas 328.b
Eccleſiæ fortitudo 365.b
Eccleſiæ Gentes 486.b
Eccleſiæ Gentium 208.b
Eccleſiæ Graduum inſtitutio 34.b
Eccleſiæ hæreticorum 339.a
Eccleſiæ honor 261.a
Eccleſiæ inſtitutio 262.b.440.a
Eccleſiæ labores 326.a
Eccleſia electorum 546.b
Eccleſiæ miniſtri 392.b
Eccleſiæ militantis & triumphantis diuiſio 14.a
Eccleſiæ multiplicatio 416.b
Eccleſiæ multæ 255.a
Eccleſiæ paſtores 316.b
Eccleſiæ perpetuitas 471.b
Eccleſiæ perſecutio 507.a
Eccleſiæ perſecutiones 313.a
Eccleſiæ perſecutores 24.b
Eccleſiæ potentia 260.a
Eccleſiæ prædicatio 301.b.609.a
Eccleſiæ prædicatio, etiam ad terrenos 244.b
Eccleſiæ primordia 271.a
Eccleſia principes 366.a
Eccleſia proceres 456.b
Eccleſiæ propugnacula 495.b
Eccleſiæ rectores 253.b
Eccleſiæ renouatio 524.a
Eccleſiæ ſeditiones 541.a
Eccleſiæ ſeptem 124.b
Eccleſiæ tranquillitas 482.b
Eccleſiæ tribulatio 311.b
Eccleſiæ tribulationes 14.a
Eccleſiæ vel Mariæ aſſumptio 210.a
Eccleſiæ veritas 547.a
Eccleſiæ vnio 532.b
Eccleſiæ vnitas 177.b.446.a
Eccleſiæ vtiles 260.a
Eccleſia ex gentibus 3.b.30.b.46.a.
b.81.a.88.a.b.122.a.126.b.136.a.196
a.241.a.255.a.256.a.274.b.276.a.b
278.a.294.a.316.a.320.a.358.a.368
a.375.a.385.a.434.a.458.b.505.a.
514.b.523.a.529.b.540.a.554.a.
586.b
in Eccleſia firmatus Chriſtus 262.a
Eccleſiæ Gaudium de conuerſione Gentium 248.b
Eccleſia Gaudium omnium 248.b
Eccleſia Gentilium 401.b
Eccleſia gentium afflicta 464.a
Eccleſia Gentium gaudens de conuerſione Iudæorum 249.a
Eccleſia habens prophetas & doctores 304.a
Eccleſia habens Trinitatem ibid.
Eccleſia hæreticorum 41.a.142.b
Eccleſia hæreticorum, vel ſchiſmaticorum 505.a
in Eccleſia infimi 14.b.259.a
Eccleſia in ſecuritate 304.b
in Eccleſia infirmi 266.a
Eccleſia iuſtior quàm Iudæi 354.a
Eccleſia liberat pœnitentes 369.b
ad Eccleſiam acceſſus 20.b
in Eccleſia male viuere 252.a
Eccleſia malignantium 383.a
Eccleſia malignantium non lucens 185.b
Eccleſia malorum 132.a
Eccleſia memor de infidelitate Iudæorum 26.b
Eccleſiam firmari in laudibus Dei 268.a
Eccleſiam fundans Chriſtus 267.b
Eccleſia militans 37.a.309.a.555.a.576.
a.583.a.586.a
Eccleſia militans & triumphans 142.a
350.a.506.b.532.a
Eccleſiam, impugnantes nomine Chriſti 200.b
in Eccleſia miniſterium Gentium 254.a
in Eccleſia minores 272.b
Eccleſia mittens prædicatores 244.b
Eccleſiam liberans ab hæreticis 239.a
Eccleſiam roborans Chriſtus 268.a
Eccleſiam vaſtantes 199.a
intra Eccleſiam venire ad fidem 20.b
Eccleſia non dimittenda per ambitionem 206.a
Eccleſia non deficiens in tribulationibus 23.a
Eccleſia non gaudens, ob incredulitatem Iudæorum 138.a
Eccleſia non reſiſtens aduerſantibus 193.b
Eccleſia orans 418.a
Eccleſia orãs pro gentiũ cõuerſione 447.b
Eccleſia orans pro hæreticis 447.b
Eccleſia ortum habens è cælo 195.b
Eccleſia parua 237.b
in Eccleſia prædicare Chriſtum 220.a
Eccleſia primitiua 491.a.493.a.543.a
Eccleſia prodiens à Chriſti latere 225.a
Eccleſia producens robuſtos in fide & generans fortes & infirmos 458.b

Eccleſia quærens ſolutionem quæſtionum à Chriſto 379.a
in Eccleſia quies æternæ gloriæ 29.a
Eccleſia recipiens peccatores 116.b
Eccleſia Romana 499.a
Eccleſiarum inſtitutio 207.b
Eccleſia ſanctos quærens 141.a
ab Eccleſia ſeparare fideles 252.a
Eccleſia ſeu templum 394.b
Eccleſia ſine Redemptore 541.a
Eccleſias perſequentes Philoſophi 228.b
Eccleſiaſtici 359.b.621.b
Eccleſiaſtici auari 608.a
Eccleſiaſtici non decepti 515.a
Eccleſiaſticorum auaritia 319.a
Eccleſia ſubdens ſe Apoſtolis 511.b
Eccleſia tendens ad verum lumen 188.a
Eccleſia triumphans 47.a.555.a.562.b.576.a.580.a
in Eccleſia triumphante proprie gaudium 248.b
Eccleſia vel anima 48.b
Eccleſia veniens ad Dei viſionem 336.a
Eccleſia vltimi temporis 473.a
Ediſſertio ſcripturarum 331.b
Educens Deus ſanctos è limbo 207.a
Educens patres è limbo 224.a
Educi de limbo 511.b
Effectus boni propoſiti 186.b
Effectus Dei 487.a
Effectus voluntatis 605.a
Efferre antiquos patres 379.a
Efficacia ad benè operandum 102.a
Effæminatus 367.a
Effæminati 241.a
Effrenari linguam 206.a
Effugere iram Dei 16.a
Effundi in voluptates 68.b
Effuſio ſanguinis 532.b
Effuſio ſanguinis Chriſti 287.b.589.a
Effuſores ſanguinis 308.b
Egentes gratia Dei 320.a
Eget ſemper auarus 267.b
Egredi à ſeculo proſperè 226.a
Egreſſio à corporeis 317.a
Egreſſio ad iudicium 226.a
Egreſſionis de Ægypto tempus 203.a
Eiectio Adæ & Gentilium 544.b
Eiectio diaboli 16.b.151.b.205.a.277.b.558.b.574.a
Eiectio hæreticorum 259.a
Eiectio infidelium 6.b
Eiectio mali praelati 415.b
Eiectio Principis huius mundi 223.b
Eiicere daemonia 407.b
Eiicere hæreticos 224.a
Eiicere onus peccati 187.b
Eiici à ſtatu mundanae gloriae 52.a
Eiicienda prius opera tenebroſa 233.b
Eiiciens Chriſtus malos prælatos, & praedicatores 239.b
Eiiciens Chriſtus dæmones 562.a
Eiiciens Deus Luciferum de paradiſo 228.a
Eiiciens Deus malos 242.a
Eiicientes Chriſtum & Apoſtolos 228.b
Elati 152.a
Elatio ex virtutibus 261.b
Elatio gentilitatis 218.a
Elatio mentis 152.b
Elatio ſinſuum 472.b
Electa plebs 274.b
Electi 71.a.200.a.266.b.308.b.309.b.345.b.417.b.441.b.464.a.648.b
Electi ex gentibus 234.b
electi noui prædicatores 370.b
electio Chriſti 230.b
electio dei 615.b
electio gentium 403.b
electio paſtoris mali 231.a
electio prædicatoris 559.b
electio prædicatoris matura 517.a
electio prędicatorum 556.a
electio prælati 531.a
electio ſacerdotum 627.a
electio ſecundum legem diuinam 330.a
Electio vitae contemplatiuae 231.a
Electorum eccleſia 546.b
Electorum locus 200.a
Electorum perfectiones 247.b
Eleemoſyna 18.a.89.b.137.b.490.a
Eleemoſynae diuitum 216.b
Eleemoſynae & officia 311.a
Eleemoſyna, & ieiunium 50.a
Eleemoſyna propter Deum 381.a
Eleemoſynis tolli peccata 247.a
Elementa 63.b.127.a.253.b.448.b.452.a.463.a.521.b.577.b.604.b
Elementa in caelo 229.b
Elementa quatuor 257.b
Elementorum diſtinctio 207.b
Elementorum qualitates 328.a
Elementum aeris 76.a.83.b
Elementum aquae 82.a.125.b.310.b.387.b.501.a
Elementum ignis 443.b
Elementum terrae 112.a.271.a.443.b
Eleuans ad diuina 236.a
Eleuans ad perfectionem & contemplationem 219.b
Eleuans Deus ad altam conuerſationem 544.a
Eleuans Deus bonos 482.a
Eleuans mentem in contemplationem cæleſtium 223.b
Eleuare cor ad ſuperna 206.b
Eleuare mentem ordinandi 288.a
Eleuari ad bene operandum 87.a
Eleuari ad cæleſtia, & ſeparari à terrenis 26.b
Eleuari ad ſuperna 386.b
Eleuari contra Deum 419.b
Eleuari de virtutibus 348.a
Eleuari fauoribus 338.a
Eleuari in contemplationem diuinorum 90.a.284.b.390.a
Eleuari mente 416.b
Eleuatio ad contemplationem 324.a.377.a
Eleuatio ad diuinas operationes 367.a
Eleuatio ad myſticos ſenſus 87.a
Eleuatio crucis 367.a
Eleuatio Eccleſiæ ad Chriſtum & ad ſpiritualem ſenſum & ad fidem 574.a
Eleuatio fidelium 584.b
Eleuatio fidelium ad cæleſtia 244.b
Eleuatio mentis 54.b.241.a.415.b.468.a.476.b
Eleuatio mentis ad inueniendum Chriſtum 407.b
Eleuatio mentis propheticæ 248.b
Eleuatio myſteriorum 367.a
Eleuatio prędicatoris ad contemplationem 574.a
Elias 62.a.566.b
Elias & Moſes 441.a
Eligendi perfecti 331.a
Eligendus optimus 116.b
Eligens Apoſtolos & praedicatores 105.b
Eligens Deus Apoſtolos & Prælatos 497.a
Eligentes Barabbam 335.a
Eligentes malum praetextu iuſtitiæ 401.a
Eligere dignos ad ſacerdotium 407.b
Eligere vitam Chriſti 231.a
Eligere vitam ſublimem 284.b
Eligere voluptates 231.b
Eliminantes ſapientiam 220.a
Eloquentes 82.a.130.a
Eloquentia 1.b.272.b.355.b.441.a.466.b
Eloquentia, & errores haereticorum 358.b
Eloquentia & ſcientia ſecularis 491.a
Eloquentia & ſophiſmata 473.b
Eloquentia haereticorum 5.a.227.a.285.b.286.a.387.a.425.b.450.a.567.a
Eloquentia haereticorum deficiēs 190.a.334.b
Eloquentia haereticorum perdens animas multos 190.b
eloquentia ſine doctrina 70.b
Eloquentia ſine charitate 466.b
Eloquentia vana 420.a
Eloquia Dei 71.a.110.b.216.b.562.a
Eloquia ſacra 152.a
Eloquia ſacra Gentilibus tradita 539.a
ad Emendandum caſtigans Deus 227.a
Emendans Deus caſtigando 219.a
Emendare peccatum 185.b
Emendari 164.a
ad Emendationem caſtigans 252.a
Emendatio infamat 526.a
Emendatio vitae 224.b
Emens virum ciuilem 232.a
Emere Chriſtum per fidem ibid.

emunctus

Eminentia dignitatis ſpiritualis 516.a
Eminentia fidei 410.a
Eminentia ſacerdotis 60.b
Eminentia ſacerdotum 485.b
in Eminentia virtutum figenda voluntas 244.b
Eminentia virtutum pontificis 450.a
Emulatio 276.a
Emendare à vitiis 457.b
Emendatio peccatoris per pœnitentiam 389.b
Encyclicæ ſcientiæ 47.b
Encyclicæ diſciplinę 61.b
Epieceia 318.b
Epiſcopi 62.a.484.b
Epiſcopi & prælati 181.a
Epiſcopi & Sacerdotes 2.a
Epiſcopi tyranni 30.a
Epiſcoporum & ſacerdotum ſtatus 460.a
Epiſcopus 361.a.463.b.621.b
Epiſcopus habens Deum 302.b
Epiſtolæ Apoſtolicæ 499.b
Erectio eccleſiæ 236.a
erectio turris ſuperbiæ 241.a
erectio veteris ſacerdotii 228.a
erigere 566.a
erigere mentem 367.a
erigi in ſuperbiam 367.b
errantes circa Trinitatem 462.a
errare 288.a.602.b
errare in dogmatibus 465.b
errare in intelligentia ſacra ſcriptura 17.b
errare vel peccare 195.a
error 41.a.119.a.427.a.432.a. 536.a
error cogitationum 50.b
error de anima 89.b
error de Chriſto 200.b
error de Maria 366.b
errorem à veritate ſeparare 27.a
in errorem ducere 2.b
error & labor gentilium 409.a
error ex ſimplicitate 366.b
error gentilium 495.a.541.b
error in corde impuro 450.a
error inueteratus 124.b
error iudæorum 286.a
error Iudæorum de meſſia 131.a
error non ſtat in litera legis 344.a
errores 103.b.147.b.180.a.308.a. 376.a.380.a.392.a.431.a.494.b.614 a.625.a.626.b
errores aut temporalia preferentes Deo 261.b
errores confutantes 17.b
errores deffendere 254.a
errores & conciliabula hæreticorum 122.b
errores & hereſes gentilium 385.a
errores, & eloquentiæ hereticorum 358.b
errores & idololatriam ſubuertere 22.a
errores & vitia 418.b
in errores & vitia inducentes 240.a
errores & voluptates hęreticorum 276.a
errores facile amplectentes 259.b
errores hæreticorum 100.a
errores gentilium 276.b
errores gentium 425.b
errores gentium, & hæreticorum 388.a
errores hęreticorum 53.a.112.b.138.a 148.a.160.b.189.a.196.b.249.b. 421.a.453.b.507.a.541.a.558.b.561.a 570.b.587.b.609.a.614.a.616.b
errores hæreticorum deſtruere 14.b
errores haereticorum & fines 132.b
errores in Iudæis 449.b
errores Iudaeorum 326.b
errores multiplicati 162.b
errores nudati 127.b
errorum obſcuritas 334.a
errores perdentes haereticos 313.b
errores Philoſophiae 489.a
in erroribus quieſcere 217.b
ab erroribus inerrores tranſeuntes hæretici 229.a
errorum author contemnens eccleſia 204.b
errorum cultus 333.a.526.a
errorum condimenta 353.b
errorum deſtructio 250.b.340.a. 487.b
errorum doctores 18.a
errorum initia 460.b
errorum initiis reſiſtere 27.b
errorum manifeſtatio 302.b
errorum recognitio 464.b
errorum ſciſſura 534.b
errorum ſectatio 342.b
errorum varietas 204.b
erubeſcentia 432.b
erubeſcentia de gula 447.a
erubeſcentia peccati 87.a.115.b
erudiens Deus 481.b
erudire filios doctrina morali 483.a
eruditio 63.b.135.b
eruditiores 451.a
eruditus in ſcientia ſeculari 252.a
eſſe cum Deo 304.a
eſſe Dei 237.b
eſſe in gratia 564.a.624.a
eſſe in peccato 94.a.238.a
eſſe membrum & templum Chriſti 391.b
eſſentia diuina 285.b.608.b
eſſentia diuinitatis 127.a
eſſentia & eſſe 276.b
eſſentia Patris 555.a
eſſe peccatum vel hæreſim in conſcientia 343.b
Eſther 276.b
Eua 88.b
euadentes errores 369.a
euadentes iram Dei 135.a. 284.b
euadentes perſecutionem 387.b
non euadere vindictam Dei 239.a
euagari circa exteriora 226.a
euagatio ibid.
euagatio ſapientium 498.a
euangelia 66.b.121.a.259.a.272.a. 293.b.314.a.317.a.378.b.452.a.501. b.627.b.636.b.643.b
euangelia contemnentium confuſio 206.b
euangelia quatuor 62.b.104.a
euangelij dulcedo 386.b
euangelii firmitas 511.a
euangelii fulgor 438.b
euangelii initium in Hieruſalem 225.a
euangelii operatio diuerſa 12.b
euangelii prædicatio 233.a. 297.a.362.b.457.b.480.b.514.a. 604.b
euangelii tempus 639.b
euangelii tranſgreſſio 522.a
euangelio poſtponere mundana 14.b
euangeliorum abuſus 473.b
euangeliſta 315.b.498.b
euangeliſtæ 62.a.66.b.153.b.249.b. 253.b.272.a.526.b.636.b
euangeliſtæ vel quatuor euangelia 179.a 639.b
euangelium 103.b.258.a.350.b.408.b 453.a.479.b.514.b.545.b.546.b.584 a.586.a.638.b
euangelium aut prophetia 200.a
euangelium Chriſti 175.a
euangelium cognatum Prophetis 464.a
euangelium, & lex 281.b.441.a. 479.b
euangeliorum & prophetarum concordia 352.b
euangelium in Chriſto 481.b
euangelium Matthæi 170.a
euangelium prędicatum peccatoribus 239.a
euaſiones hęreticorum 68.b
eucharistia 35.a.52.b.63.b.106.a.114. a.137.b.169.b.183.a.185.a.221.a.364 b.400.a.417.a.440.a.455.b.457.a. 465.b.505.a.525.a.b.530.b.531.a. 619.b
euchariſtiam ſumere 26.b
euchariſtię ſumptio 535.a.b
euchariſtia & dona ſpiritualia 190.b
euchariſtia roborans 268.a
euerſio Hieruſalem 68.a.584.b
eundem latentem occidere 170.b
exaltari humiliatos 116.a
exaltatio Chriſti 53.b.481.a. 518.a
exaltatio & humilitas Chriſti 521.a
examen ad Euchariſtiam 531.a
examen diuinum 175.b
examen iuſtitiae Dei 609.b
examinans 341.b
examinans Chriſtus pœnitentes 616.b
examinans Deus 615.b
examinans Deus animam 538.b
examinans miniſter Chriſti fideles 538.b
examinare 22.b

Examinari cogitationes 351.a
Examinans conſcientiam 538.b
Examinare delicta 5.b
Examinare doctrinam 493.b
Examinare dogmata 341.b
Examinare peccatum 503.a
Examinare ſcripturas, & auferre errores 505.b
Examinare ſe ipſum 493.b
Examinare virtutes 597.b
Exaudiens Deus 517.b
Exaudire 328.b
Excaecati aliquo affectu 117.a
Excaecatio 482.a
Excaecatio Iſrael 483.a
Excaecatio Iudęorum 469.a.569.a
Excaecatio phariſęorum & ſacerdotum 120.b
Excęcatio Sedechiæ 224.a
Excedentia naturam 568.b
Excellens aliqua gratia 491.b
Excellens anima 396.a
Excellens in vitiis 329.a
Excellentes virtute 385.b
Excellentia Apoſtolorum 54.a. 482.a
Excellentia boni aut mali prælati 233.a
Excellentia charitatis 567.a
Excellentia Chriſti & donorum eius 439.a
Excellentia Chriſti ſuper cęteros homines 551.b
Excellentia diuinitatis 217.a
Excellentia donorum Pauli 459.b
Excellentia Ioannis Baptiſtę 386.a
Excellentia operationis ſacerdotum 544.b
Excellentia operum ſacerdotum 133.a
Excellentia perfectorum 30.a
Excellentia praedicatorum 386.a
Excellentia ſacrae ſcripturae 385.b
Excellentia Sanctorum 557.a
Excelſa dogmata 491.b
Exceſſus ſcientiae Dei 279.a
Excitans compunctionem 328.b
Excitans perſecutionem eccleſiae 408.a
Excitantes ad orationem 587.b
Excitatio animi ad operandum 415.a
Excitatio per angelos 144.a
Excitatio voluptatis 410.b
Excludere haereticos 95.b
Excludere initium ſuggeſtionis 167.b
Excommunicantes iniuſte praelati 228.b
Excommunicare ſimplices 341.a
Excommunicati 371.a
Excommunicatio 227.b.293.b
Excuſans ignorantia 324.b
Excuſatio auaritiae 567.a
Excuſatio Iudaeorum in Chriſtum 246.b
Excuſationes 276.a
Excuſatio peccati 252.b.284.a.471.a
Excutere blanditias & opera carnis 228.a
Excutere negligentiam 574.a
Execratio virtutis 388.b
Exempla 65.a.69.b.173.b.257.b.358.a. 371.b.372.a.373.a.538.b
Exempla antiquorum patrum 14.a.101.a
Exempla bona prędicatorum 179.b
Exempla bona, vel mala prælatorum 484.a
Exempla bonorum 128.a.197.a
Exempla Chriſti 224.b.406.b. 613.a
Exempla doctorum mala 552.b.614.b
Exempla & doctrina 589.b
Exempla & humilitas prælatorum 627.a
Exempla & libri patrum 429.a
Exempla & protectio ſanctorum 445.b
Exempla honeſtatis 507.a
Exempla iuſtorum poſt mortem 252.a
Exempla maiorum 188.b
Exempla mala 116.b.561.a
Exempla martyrum 439.a
Exempla Patrum 118.b.428.b. 456.b.560.b
Exempla peccantium 485.a
Exempla per diuites temporalia 494.a
Exempla praedicatorum 247.b
Exempla praelatorum 347.b.478.b
Exempla praua 118.a
Exempla ſanctitatis 487.a
Exempla ſanctorum 77.a.83.b. 341.b.419.a.462.a.560.a.591.a.601.a.642.b
Exempla ſcripturae 357.b
Exempla virtutum 425.b
Exemplorum declaratio 317.b
Exemplorum inueſtigatio 203.a
Exemplum bonum dantes 272.b
Exemplum cauendi 610.b
Exemplum Chriſti 65.a
Exemplum pœnae 481.b
Exemplum praedicatoris perfectum 459.b
Exemplum prauum 187.a. 212.a
Exequens deſideria carnis 344.a
Exequens diabolus diuinam iuſtitiam 26.b
Exequentes ſententiam iudicis 348.a
Exequentes tyrannica imperia 596.b
Exequi 326.b
Exequiæ celebres 279.b
Exequiæ publicæ 270.b
Exequi bonum propoſitum 558.a
Exequi deſiderium 581.b
Exercentes charitatem 598.b
Exercentes opera miſericordiæ 473.a 553.a
Exercere 77.a
Exercere actiones terrenas 195.b
Exercere bona opera 69.b.483.a
Exercere corpora 468.a
Exercere obedientiam 201.b
Exercere humilia operæ 461.a
Exercere opera miſericordię 162.b. 275.a. 367.b. 440.a. 623.b. 627.a
Exercere opera pœnitentiæ 578.b
Exercere opera ſuperbiæ 111.a
Exercere opera virtutis 94.a
Exercere virtutum opera 41.a. 444.a
Exercere virtutes 251.b
Exercere vſuras 188.a
Exercitatio bonorum operum 364.a
Exercitatio donorum Dei 143.b
Exercitatio & profectus in virtutibus 25.b
Exercitatio operum 318.a
Exercitatio patientiæ 142.b
Exercitatio ſenſuum 178.a
Exercitatio vitæ actiuæ 315.b
Exercitia virtutum 178.a
Exercitus 353.a.599.a
Exercitus Babylonis 386.a
Exercitus contra Hieruſalem 41.b
Exercitus contra Iudaeam 590.b
Exercitus deſtruens Hieruſalem 9.b
Exercitus in Iudaeos 189.a
Exercitus regis Babylonis 479.a
Exercitus Romanorum 177.a.269. 610.a
Exercitus Romanus 111.b
Exercens diabolus artes ſuas 601.a
Exhortatio ad pœnitentiam 54.b
Exhortatio ad virtutes 49.b
Exhortatione matrum proficere 219.b
Exhortationes prophetarum & noui Teſtamenti 123.b
Exhortationis doctrina 460.a
Exhortatio proximi 611.a
Exigens Chriſtus bona opera 607.a
Exigens lex pœnitentiam 509.a
Exigere pœnitentiam 71.a
Exigere rationem 483.a
Exinanitio Chriſti 570.a
Exiſtentes extra Eccleſiam 41.a. 344.a
exiſtentes in eccleſia 504.b
exiſtentes in corpore 570.a
exiſtentes in gratia 237.b 615.a
exiſtentes in inferno 371.a 471.b
exiſtentes in peccato 185.a 528.a
exitum calamitatis non inueniunt 226.b
exonerare ſimplices à peccatis 590.a
exorari volens Deus 205.b
exorciſmi 300.a
exorciſmi & virtutes 393.b
exordium cuiuſque naturæ 390.b
expectanda correctio peccatoris 245.b
expectanda opportuna correctio 209.b
expectans ad pœnitentiam 205.b 512.a
expectans auxilium Dei 468.a

expectans

Expectans Chriſtus credituros 575.a
Expectans Chriſtus pœnitentiam 579.a
Expectans Deus ad pœnitentiam 22.a. 563.b
Expectans Deus conuerſionem Iudæorum 246.a
Expectans premium 400.b
Expectare aduentum Chriſti ad iudicium 245.b
Expectare Deum magno deſiderio 190.a
Expectatio futurorum bonorum 270.b
Expectatio imaginis Dei 391.b
Expectatio mortis 540.a
Expectatio reſurrectionis 238.a
Expellens dæmones 191.a
Expellentes diabolum 357.a
Expellere perturbatores 562.b
Expellere retrahentes à Chriſto 228.b
Expelli à dignitate 228.a
Experientia naturalium 456.a
Experientia quietis contemplationis 616.b
Experimentum Chriſti 207.a
Experiri beneficentiam Dei 493.b
Expertus Ieſus miſerias 615.b
Explanare ſcripturam 470.b
Explere primo ſpiritualia 29.a
Explere voluptates obſtinate 472.a
Explicare Chriſti incarnationem 558.a
Explicare ſecreta diuina 423.a
Explicatio recta 162.b
Expolians ſubditos tyrannus 28.a
Expoliatio veteris hominis 284.b
ad Exponendas ſcripturas facultas 246.a
Exponens ſe prælatus iudicio 544.b
Exponere 280.b
Expoſitiones doctorum 317.a
Expoſitio ſacræ ſcripturæ 247.b
Expoſitio ſcripturæ perfecta 172.a
Expreſſio nouæ legis 204.a
Exprobratio & conuitium 269.a
Exprobratio malorum inordinata, & exactio bonorum 297.a
Exprobratio peccati 125.a
Expulſio dæmonum 506.a
Expulſio diaboli 242.b
Expulſio prauarum cogitationum 227.b
Expulſio ſynagogæ electis humilibus 581.b
Extaſis 217.a.384.b
Extendere ad anteriora 254.a
Extenſio peccati in multos 293.b.639.a.b
Exterior conuerſatio 253.b
Exterior cultus Iudæorum 467.b
Exterior habitus Chriſti 293.a
Extinctio charitatis 281.b
Extinctio charitatis & fidei 76.b
Extinctio concupiſcentiæ 545.a
Extinctio concupiſcentiarum 462.b
Extinctio delectationis carnalis 17.b
Extinctio fomitis 369.a
Extinctio motus carnis 12.b
Extinguere concupiſcentias prauas 384.b
Extinguere omnia vitia 158.b
Extollentes iniquitatem 367.b
Extra carnis anguſtias 277.a
Extra ciuitatem occidentes Chriſtum 277.b
Extra eccleſiam ibid.
Extra Iudæam ibid.
Extranei à lege Dei 230.a
Extrema abiectio Chriſti 248.a
Extrema Iudæorum 247.b
Extrema mundi 627.b
Extrema pœna 236.b
Extrema vitioſa 187.b
Extremi ex gentibus 267.a
Extremo tempore 581.b
Extremum virtutis ſpeciem habens 200.b
Extremum vitæ 267.a.478.a
Exuere veterem hominem 562.b
Exultantes in malo 428.a
Exultatio cordis in Deum 124.a
Exultatio & admiratio 604.a
Exultatio ſpiritalis 620.a
Exuri illicita opera, & cogitationes 165.b
Exuuiæ gentilium 126.a

F.

Fabricare errores 170.b.178.a
fabrica operum 173.a
fabrica virtutum 78.b
facere altare 42.a
facere animam peccare 313.a
facere erubeſcere peccatores 330.a
facere, & docere 437.b.519.a
facere opera carnis 542.b
facere opus bonum inter multa peccata 542.b
facere peccare 606.a
facere peccare ſcãdalo vel ſuggeſtione 340.b
facere recedere ſpiritum ſanctum 213.a
faciei gratia ad homines 249.a
faciens ceſſare tentationes 341.b
faciens condeſcendere minoribus 389.b
faciens Deus animam capacem ſui 244.a
faciens Deus deſiderium iuſti 213.b
faciens Deus quæſiere 504.a
faciens diuiſionem in eccleſia 367.b
faciens errare 469.b
faciens & audiens verbum Dei 154.b
faciens fortem animam ſpeculantem 183.a
faciens miracula 194.b
faciens peccare 288.a.300.b
faciens prædicatorem è peccatore 287.b
faciens prædicatores ex induratis 407.a
faciens reſipiſcere 187.b
faciens voluntatem Chriſti 396.b
facientes alios peccare 492.b
facientes miracula 293.a
facientes propriam voluntatem 595.b
facies Chriſti 253.b
facile mandatum 461.a
facile tranſiens homo 308.a
facilitas ad peccandum 75.a
facilitas fidei Gentium 241.a
facta maiorum reprehendentes 245.a
factis contemnentes Chriſtum 269.b
factus Chriſtus inter mortuos liber 205.b
facultas 393.a
facultas ablata bene operandi 371.a
facultas ad exponendas ſcripturas 246.a
facultas ſacrificandi 113.a
facultates propriæ 75.a
fallaces rationes hæreticorum 110.b
fallacia diaboli 572.b
fallaciæ Antichriſti 603.b
fallaciæ dæmonum 79.a
fallaciæ diaboli 297.a.402.a
fallaciæ hæreticorum 132.b.435.b.446.a
fallaciæ prauorum 315.a
fallacia malorum 527.a
fallacia ſcientiæ humanæ 219.a
fallacia Sophiſtarum 337.b
ad fallendum parati 268.a
falli in fide 236.a
falſa addita ſcientiæ naturali 515.b
falſa promiſſa hæreticorum 42.b.476.b
falſa ſecuritas 41.a
falſa ſcientia 268.b
falſa teſtimonia in Chriſtum 260.a
falſi ſenſus de Deo 233.b
falſitas idolorum & rerum mundanarum 427.a
falſitas ſubiecta 180.a
falſo iurare 353.a.428.b
falſum 120.b.547.a
falſum putare verum 367.a
fama bona 103.b.133.a.383.a.459.b
fama Chriſti 285.b.287.b
fama doctoris mala 190.b
fama donorum Dei 226.a
fama, & vita 130.a
fama gloriæ, ſeu dulcedo 256.b
fama hæreticorum 429.a
fama lapſi in peccatum 559.a
fama legis 499.a
fama paſſionis & reſurrectionis Chriſti 139.a
fama prælati 447.b
fama popularis 390.a
fama popularis vitæ actiuæ 259.b
fama ſanctorum 271.a
fama turpitudinis prælati 559.a
fames 235.b
fames ex diuitiis 535.b
fames peccati 513.b
fames verbi Dei 469.b
familia 583.b
familia iudæorum 506.a
familiares doctoris 147.b
familiares vel conuerſatio doctoris 454.a
familiares verbo Dei 207.b
familiaritas cum Deo 97.a
faſtidium bene operandi 128.b
faſtidium ſacrarum lectionum 9.b
faſtigium animæ 579.b
faſtus mundanæ ſcientiæ 132.a
faſtus mundanus 572.a
fatigantes corpus 620.b
fatigatio laborum 555.b
fatui 352.b
fatuitas 423.a
fauens Deus 519.b
fauens Deus pater filio 573.b

Fauens Deus ſuis 237.b
Fauens peccatis 367.b
Fauens, vel puniens 573.b
Fauentes in malo 56.b
Fauentes mundo 281.b
Fauentes peccatori 544.b
Fauere hæreticis 478.b
Fauere pauperi iniuſtè 188.a
Fauor adulantium 364.b
Fauor Angelorum 91.b
Fauor Dei 373.a
Fauor diaboli 200.b
Fauores adulantium 271.b
Fauores vitæ præſentis 376.a
Fauor & miſericordia Dei 253.a
Fauoris delectatio 215.b
Fauor in malum 418.b
Fauor diuinus 300.b
Fauor mundanus 254.a
Fauor mundi aut diaboli 626.b
Fauor principum fidelium 33.b
Fauor principum in prædicatores 216.b 216.b
Fauor ſecularium 254.a
Felicitas 222.b
Feneſtræ duæ corporis humani 257.a
Ferentes legis onus 356.a
Ferentes moleſte iugum Domini 270.a
Ferentes prædicatores myſteria in vaſis fictilibus 258.b
Ferentium onera diaboli 312.b
Feritas gentilium 213.b
Ferocibus blandiendum 214.a
Fertilitas bonorum operum & donorum Dei 18.b
Feruenter orare 446.b
Feruentes amore cæleſtium 242.a
Feruentes amore Dei 128.a
Feruentes ſpiritu 45.b
Feruor Angelorum 347.a
Feruor antiquorum 66.a
Feruor charitatis 68.b.119.a. 130.b.146.a.174.b 402.b.435.b. 454.a.555.b
Feruor concupiſcentiæ 108.b
Feruor deſiderii 119.b
Feruor deuotionis 127.b.373.b
Feruor dilectionis 525.a
Feruor & gratia Spiritusſancti 128.a
Feruor hæreticorum 587.a
Feruor patrum antiquorum 225.a
Feruor peccandi 237.a 402.b
Feruor peccatorum 256.b
Feruor pœnitentis 243.b
Feruor ſpiritusſancti 68.b.197.a.259.a. 314.a.561.a.620.a
Feruor Spiritusſancti in Eccleſia 384.b
Feruor tentationis 557.a
feſta diaboli 133.b
feſta Iudæorum 433.b
feſta iudæorum & hæreticorum 261.a
feſta ſanctorum 201.a
feſtinare ad Chriſti perfectionem 178.b
in fide falli 236.a
in fide gentes ſtabiliri 268.a
fidei augmentum 419.a
fidei Chriſti prompta ſuſceptio 21.b
fidei confeſsio 256.a.309.a 433.b.450.b.466.b.475.b.509.b. 525.a
fides conſtantia 218.a
ad fidem conuertere 2.b
fidei difficultas 475.a
fides dilatatio 507.a
fidei doctores 496.a
fidei dogmata 404.a
fidei eminentia 410.a
fides & operum coniunctio 249.b
fides & operum dilatatio 245.a
fides & veritatis defectus 238.a
fidei firmitas 502.b.538.a
fidei fundamenta 479.b
Fidei Gentium facilitas & iudæorum difficultas 241.a
Fidei gradus 202.b
Fidei humilitas 17.b
Fides initium 390.b.531.a
Fidei integritas 22.b.248.a.352.b 422.b.530.b
Fidei munimenta 379.b
Fides notitia 16.b
Fidei pignus 183.b
Fidei profeſsio 16.b
Fidei ſcutum 443.b
Fides ſocietas 524.b
Fidei ſuſceptio 260.b
Fides ſymbolum 258.a
Fidei vnitas 400.a.403.b
Fideles 29.a.81.a.85.b.92.a.111.b 119.b.132.a.138.a.b.204.b.234.a. 243.a.281.b.300.b.301.a.332.b.376. a.389.a.450.a.451.b.452.b.454.b. 491.b.497.b.498.a.b.499.b.500.b. 524.a.542.a.555.b.560.b.570. a.571.b.582.b.585.b.601.a. 604.a
Fideles ab infidelibus ſeparari 224.a
Fideles ad fideles 21.a
Fideles ante aduentum Chriſti 65.b
Fideles animæ 432.a
Fideles ante & poſt Chriſtum 598.b
Fideles à peccatis conuerſi 28.b
Fideles & infideles 622.b
Fideles ex Iudæis 541.b
fideles ex gentibus 137.b.615.a
Fideles in eccleſia 148.b.216. a.255.a.319.a.360.a.418.a.459.a. 507.a
Fideles Iudæorum ab infidelibus ſeparans Deus 209.b
Fideles iuniores 114.a
Fideles mali 48.a
Fideles ſimplices 153.a.577.b
Fideles vel prædicatores ex Gentibus 364.b
Fidelis 204.a.232.a.281.b.350.a. 396.b.621.b
Fidelis amicus 124.a
Fidelis cadens in peccatum 113.a
Fidelis inductus in errorem 316.a
Fideles in ore Chriſti 242.b
Fidelis in temporalibus aut ſpiritualibus 262.a
Fidelis non peruerſus 113.a
Fidelis proficiens 620.a
Fidelis quilibet 31.a.126.a
Fidelis fermens gratia Dei 542.b
Fidelium ab infidelibus ſeparatio 13.a
Fidelium ad cæleſtia eleuatio 244.b
Fidelium à Iudæis abſtractio 242.a
Fidelium bonus odor 271.b
Fidelium defenſio 206.a
Fidelium deuotio 525.a
Fidelium diuerſitas 110.a
Fidelium in eccleſia inſtitutio 249.b
Fidelium labor 291.b
Fidelium mentes 442.b
Fidelium multiplicatio 171.b 211.b.250.b.325.b.497.a.499.b. 509.b
Fidelium multitudo 18.b.157.a
Fidelium perſecutio 463.b
Fidelium perſecutores 235.b.383.a
Fidelium perturbatio in perſecutione 241.b
Fidelium probatio 246.b
Fidelium victoria contra dæmones & vitia 227.b
Fidelium vnio in charitate 259.b
Fidem Chriſti auferre conantes Iudæi 28.a
Fidem Chriſti obruere volentes 6.b
Fidem Chriſti prohibentes Iudæi 262.a
ad Fidem ducunt opera Dei 262.a
per Fidem emere Chriſtum 232.a
per Fidem & charitatem acceſſus 20.b
Fidem & orationes offerre 219.a
Fidem habentes 472.b
in Fide multorum generatio 252.a
Fidem offerens Chriſto gentilitas 259.b
Fidens diabolo vel hæretico 3[illegible]
Fides 7.b.10.b.52.b.60.b.62.b.7[illegible]. a.85.a.91.a.97.b.98.a.101.a.10[illegible]. 123.a.129.b.130.b.131.a.1[illegible]. 176.b.177.a.201.b.205.a.20[illegible].250. b.253.b.267.b.270.b.27[illegible].277. b.278.b.288.b.299.b.30[illegible].b. 313.b.314.b.317.a.31[illegible].321.a. 331.b.350.b.352.a.360.b.372.b. 374.a.378.a.380.b.382.b.387.a. 417.a.419.b.426.b.430.b.438.a. 439.b.449.a.454.a.466.b.473.a. 477.b.491.b.499.a.501.b.505.a. 506.a.510.a.514.a.517.b.525.a.[illegible] b.533.b.534.a.537.a.547.a.551.b. 554.a.558.b.560.a.570.a.571.b.580. a.584.a.589.b.612.a.b.615.b.626.a
Fides amplectitur à Gentilibus 21.b
fides antiquorum patrum 51.b
fides Apoſtolorum 456.a
fides Apoſtolorum vera 5[illegible]

pari

fides baptiſmi 490.b
fides Chriſti 1.b.206.b.542.a.573.b
fides cum ignorantia 322.b
fides cum operibus 544.a
fides deficiens 267.a
fides de humanitate Chriſti 266.a
fides & amor 473.a
fides, & bona opinio 84.b
fides & charitas 114.a.286.b.421.b. 536.a.598.a
Fides, & humilitas 65.a
Fides & imitatio paſſionis Chriſti 221.b
Fides & iuſtitia 102.a
Fides, & miſericordia 45.a.405.a
Fides & myſterium Trinitatis 455.b
Fides & ratio cum virtutibus 14.a
Fides & ſanctitas, deficiens 120.b
Fides, & ſpes 54.a
Fides & tentatio 275.a
Fides & veritas 268.b
Fides, & virtutes ſine charitate 45.b
Fides, & vita æterna 300.a
Fides & vita Patriarcharum 443.b
Fides euangelica 392.a
Fides ex gentibus 425.a
Fides fragilis 269.b
Fides Gentilitatis 453.a
Fides gentilium 262.a
Fides gentium 386.a.464.b
Fides gentium prælata fidei Iudæorum 343.a
Fides gentium prompta 462.b
Fides, gratia & miſericordia 218.b
Fides hæreticorum ſimulata 241.a
Fides imminuta 570.b
Fides in baptiſmo 262.a
Fides incarnationis 155.a.251.a.440.a. 541.a
Fides inchoantium 612.b
Fides in corde 171.a
Fides in malis 492.a
Fides inutilis 356.a
Fides Ionathæ 527.a
Fides iudæorum 85.b.276.a.494.b
Fides Iudæorum ceſſans 423.b
Fides Mariæ 257.b
Fides mortis, & reſurrectionis 421.b
Fides paſſionis Chriſti 87.a.112.a.362.a. 515.a.525.a
Fides Patriarcharum 542.b.571.b
Fides patrum 587.b
Fides peccatorum 381.b
Fides perfecta, & cognitio Dei 326.a
Fides prima Apoſtolorum 478.b
Fides probata 282.b.591.a
Fides prompta 178.b.474.a
Fides prompta gentilium 22.b
Fides redemptionis certa 353.b
Fides reformata Chriſto ſuſcitato 252.a
Fides reſurrectionis 647.b
Fides ſimplicium 132.b.600.b
Fides ſine operibus 624.a
Fides ſynagogæ 478.b
Fides ſyncera 99.b.440.a
Fides Trinitatis 30.b.138.a.153.b.255. a.375.b.377.a.405.b.440.a..457.b. 559.b.646.a
Fides vel obedientia 93.b
Fides vna 43.b.433.a
Fides vtriuſque populi 69.b
Fiducia bonorum 245.b.261.b
Fiducia diuinæ pietatis 398.a
fiducia humana 179.b
Fiducia in Chriſtum 338.a.483.b
Fiducia in Deum 93.a.317.b.410.b
Fiducia in homine 484.b
Fiducia in lege 303.b
Fiducia Iudæorum 79.b
Fiducialiter prædicans 463.b
Fiducia poſt tentationem 511.b
Fiducia prædicandi 141.b
Fiducia ſacerdotum in Deo 551.a
Fiducia Sedechiæ in regem Aegypti 407.b
Fieri diuitem 344.a
Fieri ſeruum peccati 169.b
Fieri ſimilem Deo 20.b
Figenda voluntas in eminentia virtutum 244.b
Figere beneficia Dei in memoria 42.a
Figere intentionem 268.a
Figere verba Dei in corde 277.a
Figmenta hæreticorum 30.a
Figuræ veteres 431.b
Figuræ veteris teſtamenti 553.a
Figura huius mundi preteriens 413.b
Figurarum ceſſatio 548.a
Figurarum manifeſtatio 439.a
Figurarum varię vmbrę 299.a
Filiam tradere nuptui 207.a
Filii Dei incarnatio 243.b
Filii eccleſiæ 85.a.566.b
Filii & Patris ſcientia 537.a
Filii hominum in malum 264.b
Filii Iob 132.a
Filii Iſrael per ironiam 199.b
Filii paſſionem acceptans Deus 28.b
Filii Prophetarum 300.b
Filii ſecundum aliquam cauſam 265.b
ad Filios extendentes peccatum iudæi 206.a
Filios generare in fide 240.b
Filios nutrientes in concupiſcentiis 31.a
Filios nutrire in deliciis 220.a
Filium dans pater gratiam & doctrinam 220.a
Filium Deus generans 458.b
Filius 380.a.392.a.473.b.623.a. 626.a
Filius à patre procedens 25.a.323.b
Filius Dei 199.b.323.a.381.b.497.b. 506.b.622.b.
Filius Dei diuina ſapientia 73.a
Filius & Pater 375.a
Filius gaudens cum Patre 382.a
Filius in ſubſtantia patris 261.b
Filius natus à patre 93.a
Filius Patrem manifeſtans 437.a
Filius ſemper cum Patre 471.a
Finem imponi malitiæ 166.a
Fines hæreticorum & errores 132.b
Fingens non audire 573.b
Fingere 158.a
Finis boni operis 118.b
Finis cæleſtis 176.a
Finis citra Deum 80.b
Finis legis 21.a.422.a
Finis mundi 45.b.116.a.132.a.166.a. 202.b.204.b.248.a.267.b.311.b.374. b.436.b.514.b.543.b.579.b.612.b. 644.b
Finis operandi 267.b
Finis operandi aut vitæ 473.a
Finis propinquitatis 543.b
Finis rerum humanarum 487.a
Finis ſcripturę 436.b
Finis ſeculi 267.b.511.b
Finis tentationis 618.a
Finis vitę 267.a.391.a.529.a.612.a
Finis vitę Chriſti, vel alterius 118.b.248. a.473.b.645.b
Firma Dei ſententia contra Hieruſalem 244.a
Firmamentum & cęli planetarum 136.b
Firmamentum nequitię 153.b
Firmans nos Deus in baptiſmo 268.a
Firmantes hæretici ſua dogmata 566.a
Firmantia fidem 146.a
Firmare dogmata Eccleſię 557.b
Firmari in bonis operibus 268.a
Firmari in Eccleſia vel Chriſto 565.b
Firmari in terrenis 42.b
Firmatum donis Spiritusſancti 171.a
Firmatus Chriſtus in Eccleſia 262.a
Firmitas beatorum 564.a
Firmitas benedictionum Dei 279.a
Firmitas cęleſtium 534.a
Firmitas confeſſionis Trinitatis 11.a
Firmitas Dei 153.b
Firmitas diuinę promiſſionis 353.b
Firmitas diuinę ſententię 186.b. 471.a
firmitas diuini decreti 563.b
firmitas dogmatis in anima 268.a
firmitas eccleſiæ 328.b.564.a
firmitas eccleſiæ in fide 523.b
firmitas & ſacra ſcriptura 564.b
firmitas euangelii 511.a
firmitas fidei 502.b.538.a.564.a
firmitas fœlicitatis 146.a
firmitas in fide 540.a
firmitas iniquitatis 103.b
firmitas in proſperis & aduerſis 23.a
firmitas in virtute 511.a
firmitas in virtutibus 560.a
firmitas mentis 589.b
firmitas mentis in Deum 63.a
firmitas naturæ 508.a
firmitas pacis 465.b
firmitas prædicatoris ad magna opera 268.a
firmitas prophetiæ 516.a
firmitas regni Chriſti 538.a
firmitas ſacræ ſcripturæ 557.b
firmitas Sanctorum 321.b
firmitas ſpei & charitatis 564.a

firmitas tituli crucis 470.a
firmitas veritatis 579.b
firmitas virtutum 35.b.360.b
flagella Chriſti 269.a
flagella Dei 545.b
flagella generis humani 538.a
flagellans bonos 416.b
flagellans Deus 487.b
flagellans Deus ad pœnitentiam 510.b
flagellari 26.b
flagellari de inſenſibilibus 213.a
in flagellis patientia 259.a
flagellum 393.b
flagellum Dei ceſſans in obſtinatos 251.b
flectenda genua Chriſto 269.b
flere 306.b
flere defectus prælati 270.a
fletus 535.a
fletus Chriſti 123.b.601.a
fletus gehennæ 270.a
Floridus ſermo 209.a
Fluctuans vulgus 415.b
Fluctuantes in bono 170.b
Fluctuatio 75.b
Fluens ſermo 200.b
Fluxibilitas rerum 75.b
Fluxus ad peccatum 233.a
Fluxus cogitationum 432.a
Fluxus huius ſeculi 272.b
Fluxus populorum 178.b
Fluxus voluptatum 240.a
Fluxus vrinæ & ſeminis 271.b
Fluxus huius vitę 401.b
Fluxus vitæ humanæ 12.a
Fœcunditas Dei 566.b
Fœcunditas operum 452.a
Fœcunditas operum & virtutum 34.b
fœdantes legem 384.b
fœdera hæreticorum 60.b
fœditas peccatorum 254.a
fœdus 112.b
fœdus Dei 189.a
fœdus Dei cum vtroque populo 101.a
fœlicitas 64.b.88.a.96.a.99.b.107.a. 110.b.146.b.173.a.191.b.190.a.210. b.218.a. 261.a. 267.a. 272.a. 283.a. 298.a. 315.b. 364.a. 371.b. 374.b. 385.a. 390.b. 403.a. 428.b. 430.a. 457.a.478.b.487.a.514.a 525.b.535. a.567.b.584.a.619.a.
fœlicitas æterna 400.b
fœlicitas Angelorum 497.a.628.a
fœlicitas animę & corporis 637.a
fœlicitas impiorum 493.a
fœlicitas irrationalium 104.a
fœlicitas malorum 577.a
fœlicitas mundana 235.b
fœlicitas Sanctorum 482.b
fœlicitas ſine tribulatione 93.b
fœlicitas temporalis 497.a
fœlicitas ventura non credita à malis 246.a
fœlicitatem accipere 26.a
fœlicitatem dat Deus 34.a
ad fœlicitatem tranſire 225.b
fœlicitatis æternitas 543.b
fœlicitatis locus 612.b
fœlicitatis quies 217.a
fœmina 333.a
fœminæ 467.b
fœminæ miniſtrantes Chriſto 467.b
fœneratores 367.a
fœnus 306.a
fœtor auari 54.b
fœtor libidinis 89.b.571.b
fœtor malorum 224.a
fœtor peccati prodiens 417.b.623.a
fœtor peccatorum 121.b. 439.b.587.b. 602.b
fomenta curandorum peccatorum 442.a
fomenta diaboli 110.a
fomenta Hæreſum 269.a
fomenta hæreticorum 272.b
fomenta libidinis 134.b
fomenta ſuperbiæ 109.b
fomenta voluptatum 400.b.473.a
fomes peccati 234.a. 300.b. 352.b.376. a.543.b.568.b
fons æternus 234.a
fons diuinæ benignitatis 477.a
fons gratiarum 603.b
formę priuatio 431.a
formam Dei celans Chriſtus 21.a
formandis rebus intendens ſpiritus 258.a
formantes carnales cogitationes 293.b
formare corda Gentium ad veritatem 509.a
formari bonis operibus 288.a
forma ſubſtantialis 81.a
formatio hominis 537.b
formatio mentis 130.b
formatio mundi 537.b
formidine pœnæ bene operantes 205.a
formicantes 313.a
fornicatio 325.a
forte iudicium eccleſiæ 599.b
fortes 38.a.45.a.78.a.83.a.243.a.260.a. 296.a.360.a.603.a.612.b.645.a.649.a
fortes ad male operandum 354.b
fortes ad nocendum 260.a
fortes ad malum 504.a
fortes aduerſus tentationes 212.a
fortes contra diabolum 104.b.186.a. 446.b
fortes contra hæreticos 495.b
fortes de ſuperbia 227.a
fortes ex infirmis 372.a
fortes ex Iudæis 451.b
fortes in fide 456.a
fortes in operando, & in verbo Dei 354.b
fortes in verbo Dei 24.a
fortes opere & ſermone 492.a
fortes ſub iugo Domini laborantes 111.a
fortes ſint cum prælato 343.b
fortia & perfecta opera 112.a
fortiæ opera 295.a
fortiores 559.b
fortiores & doctores 451.b
fortiores in virtutibus 35.a
fortiores in vitiis 451.b
fortis & magna ſentiens de deo 386.b
fortis inſpiratio ſpiritusſancti 559.a
fortitudinem reddere 295.b
fortitudinem vitæ exterioris necat 231.b
fortitudinis ſummiſſio 374.b
fortitudinis amplexus 21.a
fortitudo 3.a.35.a.45.a.79.b.83.a.84. b.102.a.103.a.260.a.295.a.296.b.310. b.396.a.451.b.454.b.547.a.b.588.a. 621.b
fortitudo aduerſus dæmones 45.a
fortitudo aduerſus diabolum 564.b
fortitudo angelorum 111.a
fortitudo carnalis 179.a
fortitudo carnis 411.b
fortitudo Chriſti 111.a.226.a.257.a. 312.b
fortitudo cum temperantia 509.b
fortitudo dæmonum 298.b
fortitudo Dei 361.b
fortitudo diuinitatis Chriſti 101.b
fortitudo eccleſiæ 365.b.564.b.591.a
fortitudo & humilitas 479.a
fortitudo & latitudo Dei 192.b
fortitudo & prudentia 266.a
fortitudo & ſpes 153.b
fortitudo & vis operatiua animæ 393.a
fortitudo martyrum 515.a
fortitudo fidei doctorum 111.a
fortitudo in tribulationibus 58.b.131.a
fortitudo iuſti 391.b
fortitudo mentis 627.a
fortitudo philoſophorum 118.b
fortitudo pœnitentiæ 610.b
fortitudo prædicatoris 121.b
fortitudo prędicatoris ſingularis. 544.a
Fortitudo prelatorum bonorum 312.b
fortitudo Romanorum 279.a
fortitudo ſacerdotum 181.a
fortitudo Sanctorum & gentium 57.a
fortitudo Sanctorum in Dæmones 590.a
fortitudo ſeu fulcimentum 52.a
fouens littera ſpiritum 119.b
fouentes vitia 153.a
fouere 461.b
fouere in erroribus 557.a
fouere vitia 530.b
foueri 374.a
non foueri indignis 637.a
fractio virtutis prędicatoris & pœnitentiæ 570.a
frenare affectus 11.a.18.a.281.a
non frenare appetitum 306.a
frenare appetitum 371.a
frenare concupiſcentias 163.a
frenare libidinem 581.b
frenare linguam 458.a
frenare malas inclinationes 455.a
frenatio affectuum 120.a
frenatio concupiſcentiæ 520.a

frænum 66.b
fragilitas humana 276.a.467.b.597.b
fragilitas infirmorum 165.b
fragilitas mortalitatis 585.b
fragrantia bonorum operum 439.a
frangi carnale deſiderium 281.a
fratres decipiens 458.a
fratres falſi 47.b.304.b.350.b
fraudes 68.b
fraudes diaboli 59.a.207.b
fraudes diaboli & malorum in Chriſtum & eius membra 17.a
fraudes hæreticorum 59.a.338.b
fraudes hypocritæ 458.a
fraudes machinantes in bonos 249.b
fraudi inſiſtens 273.a
fraudulenta increpatio 409.b
fraudulenta iuſtitia 213.b
fraudulenter blandiri 200.b
fraudulentus 76.b.338.b
fremitus pœnitentium 282.a
frequentatio deuotionum 554.b
frequentatio doctrinæ percipiendæ 554.b
frigentes in fide 126.a
frequentes laudes Dei 282.b
frequentia loquacitatis 409.b
frigida pectora 211.a
frigidi per peccatum 301.b.521.a
frigiditas deuotionis 75.b
frigiditas mentis 285.a
frons 372.b
fructificantes in fide Gentiles 236.b
fructificatio animæ & gentilitatis 159.b
fructum in anima quærens Chriſtus 238.a
fructus charitatis 441.b
fructus crucis Chriſti 72.a
fructus eccleſiæ 560.b
fructus fidei 403.a
fructus fœlicitatis 479.b
fructus Gentium 507.a
fructus malorum operum ibid.
fructus martyrii 236.b
fructus modicus bonorum operum propter mala 331.a
fructus operum 275.a
fructus paſſionis Chriſti 178.b
fructus Spiritus 48.a.361.a
fructus ſynagogę 390.b
fructus triplex 109.b.110.b
fruens gentilis myſteriis Iudæorum 155.a
frugalitas 587.b
frui fœlicitate 154.b
frui futura gloria 155.b
frui orationibus Sanctorum 155.a
frui ſacris ſcripturis 461.b
frui virtutibus 155.a.b
fruſtra niti 461.b
fuga Apoſtolorum 89.a
fuga Chriſti 15.a
fuga concupiſcentię 5.b
fuga diſcipulorum 588.b
fuga honoris & laudis 16.b
fugans diabolum 169.b
fuga prędicatorum à ciuitatibus 22.a
fuga vanarum cogitationum 311.b
fuga vitiorum incauta 22.a
fugere libidinem 623.b
fugere voluptates 588.b
fugiendę occaſiones peccati 197.a
fugiendę tentationes 552.a
fugiens a reſipiſcente 226.a
fugiens diabolus orantes 259.b
fugientes ab erroribus hæreticorum 97.a
fugientes correctionem 239.a
fulcimentum ſeu fortitudo 113.a
fulciri maiorum autoritate 17.a
fulgentes doctrina & operibus 210.a
fulcra voluptatis tollere 8.b
fulgor charitatis 500.b.509.a
fulgor euangelii 438.b
fulgura 387.b
functi breui proſperitate 374.a
fundamenta fidei 479.b
fundamenta iræ 146.b
fundamentum contumelię 101.a
fundamentum eccleſię Chriſtus 267.b
fundamentum veritatis 59.a
fundare fidem in lege 569.b
fundatio eccleſię 70.b
fugere ſeculum 16.a
fures 420.a
furor 518.b
furor dæmonum in iudicio 91.a
furor Herodis 234.b
furtum 299.b
futura gloria 15.a
futura requies 555.a
futurum iudicium 584.b

G.

Gabriel inſtruens Mariam 212.a
Gaudens Chriſtus de redemptione 248.a
Gaudenter deſerendus mundus 270.b
Gaudentes dæmones de lapſu magni viri 535.b
Gaudentes dæmones, & hæretici de lapſu fidelium 478.b
Gaudentes de lapſu religioſorum 358.b
Gaudentes hæretici de malo fratrum 464.a
Gaudentes in hac vita 382.a
non Gaudentes Iudæi ſuper Chriſto 249.a
Gaudentes iuſti liberati 519.b
Gaudentes perfecti de profectu minorum 249.a
Gaudentes prædicatores de conuerſione peccatorum 155.a
gaudere de bono proximi 178.b
gaudere de cæleſtibus 496.b
gaudere de honeſtis 190.b
gaudere de malo proximi 28.a.90.b
gaudere de profectu diſcipuli 109.a
gaudere de victoria dæmonum 617.a
gaudere in aduerſis 513.b
gaudia cæleſtium abſcondi cordibus reproborum 217.b
gaudium beatorum 519.b.620.a
gaudium 376.b.381.a
gaudium de baptiſmo 249.a
gaudium dæmonum de peccante 108.b
gaudium dæmonum & hæreticorum ſuper deceptis 249.a
gaudium de aduentu Chriſti 270.a
gaudium de bonis operibus 349.b
gaudium de cæleſtibus 491.a
gaudium de conuerſione Iudæorum 29.a. 108.170.a
gaudium de martyribus 155.b
gaudium de profectu minorum 169.b
gaudium in perſecutione 382.a
gaudium omnium lætitia 248.b
gaudium reſurrectionis 248.b
gaudium reſurrectionis & dolor paſſionis 304.b
gaudium ſpiritale 349.a
gaudium temporale deficiens 120.b
gehenna 559.b
gemendo quærenda lachrymæ 291.b
gemina charitas 292.b
gemina cognitio 275.b
geminæ virtutes charitatis 211.b
gemitus cordis & oris 153.a
gemitus pœnitentiæ 558.b
gemitus pœnitentię & deſiderii 521.b
gemitus tribulationis 192.b
Genealogia Chriſti 66.b.215.a
genealogia Iudæorum 257.a
genera hominum varia 189.a
generalis reſurrectio 201.a
generans Deus filium 458.b
generans Maria Chriſtum & offerens patri 258.b
generanti Chriſtum vel perfectus 458.b
genera peccatorum diuerſa 127.b
generare 542.b
generare filios in fide 240.b
generari in gratia ſine meritis 215.b
non generat Chriſto ſermo hæreticus 27.b
generatio æterna 159.a.293.b.378.a
generatio æterna filii 486.b
generatio carnalis 234.a.532.b
generatio carnalis præcedit 294.a
generatio Chriſti ineffabilis 423.a
generatio fidelium vel Chriſti 159.a
generatio filij 71.a
generatio filij Dei, & incarnatio 214.b
generatio iuſtorum 326.b
generatio malorum & bonorum 293.b
generatio multorum in fide 251.a
generationis principium 257.a
generatio verbi Dei 174.b
generatio vtriuſque populi in eccleſia 458.b
generis humani ſuſcitatio 240.b
geneſis 368.b
gentes 51.b.211.a.296.b.423.a.459.b. 462.b.573.a
gentes ad fidem 36.a
gentes ad fidem venientes 157.a
gentes aduerſus Hieruſalem 162.a
gentes audientes verbum Dei 463.b
gentes conuerſæ 97.a
gentes eccleſiæ 486.b
gentiles & Iudęi 430.a
gentes paratæ ad fidem 50.a

gentes relinquens Deus 220.a
gentes ſuſcipientes apoſtolos 34.a
gentes ſuſcipientes legem Chriſti 245.b
gentes venientes ad fidem 208.a
gentiles 24.a.31.a.b.39.a.40.a.43.a. 46.a.51.a.56.b.61.a.63.a.76.b.79.b. 80.b.85.b.87.a.88.b.97.b.99.b.107. a.120.a.122.a.124.a.126.b.133.a.138. a.171.a.181.b.210.b.218.b.219.a.226. a.233.b.247.b.265.a.282.a.286.b. 289.b.294.a.b.296.a.300.b.307.b. 308.a.311.a.316.a.318.a.325.a.333.b. 334.b.339.a.345.b.349.b.352.b.355. a.360.a.362.a.366.a.368.b.369.b. 372.a.374.a.376.b.382.a.385.a.387. a.390.b.408.a.415.a.418.b.419.a. 426.b.427.a.438.a.443.a.452.a. 457.459.b.475.a.b.485.a.489.a. 491.b.492.b.498.b.503.b.507.a.516. b.520.b.534.a.541.b.553.b.555.b. 568.b.573.a.578.a.598.b.600.b.603. a.614.b.615.a.620.b.621.b.622.a. 624.b
gentiles ad Chriſtum 271.b
gentiles ad fidem venientes 420.b
gentiles ad eccleſiam venientes 39.b
gentiles adhærentes Chriſto 469.b
gentiles admitti in eccleſiam 407.b
gentiles amplectentes fidem 23.b
gentiles amplectentes prædicationem Chriſti 94.a
gentiles confundentes iudæos 354.a
gentiles conuerſi 325.a.429.b
gentiles credentes 344.b.485.a.619.a
gentiles cum litera legis 467.b
gentiles deſerti 160.a
gentiles Deum confitentes 143.b
gentiles & Iudæi 117.a.186.a.241.a. 293.b.485.a.497.b
gentiles, & hæretici 282.a
gentiles & Iudæos liberans Deus 236.a
gentiles & peccatores 74.a
gentiles fideles 453.b
gentiles fidem ſuſcipientes 175.a
gentiles fructificantes in fide 236.b
gentiles fruentes myſteriis 538.b
gentiles imitantes Apoſtolos 527.b
gentiles in eccleſia 191.b
gentiles infideles 453.b
gentiles inſignes 114.a
gentiles inſiti Chriſto 338.a
gentiles inſiti in fide 259.a
gentiles obtemperantes fidei 548.b
gentiles Paulo fauentes 358.b
gentiles perdentes Iudæos 243.a
gentiles perſequentes Chriſtianos 252.b
gentiles præcedentes fide Iudæos 530.b
gentiles prelati Iudeis 226.a
gentiles venientes ad fidem 98.b.353.a. 507.b
gentilibus ſimiles hæretici 253.a
gentilicius ſenſus 88.b
gentilis 290.b.396.a.366.b.466.a. 533.b
gentilis & Iudeus 39.b
gentilis populus 2.a.4.a.8.a.29.a.117. a.204.b.232.b.235.a.282.a.302.b. 417.a.421.a.422.a.450.a.465.a. 474.b.476.a.b.498.a.499.b.553.b. 628.a
gentilitas 20.a.40.a.43.a.48.a.51.a. 63.b.68.b.75.b.76.b.85.b.92.a.93.b. 99.b.100.a.107.b.112.b.120.b.122. a.b.125.b.128.b.134.a.136.a.140. b.142.b.143.a.163.a.194.a.196.a. 197.a.215.b.221.a.234.a.237.a.238. b.239.b.246.b.259.b.261.a.267.a. 272.b.274.b.277.b.291.a.b.295.a. 308.b.344.b.363.b.375.a.394.a.396. b.402.b.406.a.422.a.b.425.b.429. a.434.b.436.b.449.b.453.a.458.b. 474.a.506.b.514.b.523.a.527.b. 529.b.534.b.546.a.556.b.566.b.575.b 577.a.584.a.587.a.601.b.614.a. 617.b.622.b
gentilitas cum vera fide 384.b
gentilitas ignorata 322.a
gentilitas ſuſcipiens apoſtolos & vtrunque teſtamentum 241.b
gentiliter viuere 41.a
dij gentilium 409.b
gentilium conuerſio 16.b
gentilium corda 360.a
gentilium error 495.a.541.b
gentilium & Adæ electio 544.b
furor gentilium & hæreticorum in Chriſtianos 144.a
gentilium, & Iudæorum charitas 421.b
gentilium & Iudæorum inimicitiæ 459.b
gentilium fides 436.a
gentilium fides prompta 22.b
gentilium lingua 373.b
gentilium ſapientia & eloquentia 211.a
gentium conuerſarum gaudium 249.a
Gentium conuerſio 34.a.159.a.461.b. 480.b.487.b.489.b.512.b
Gentium doctores 360.a
Gentium electio 403.b
Gentium & Iudæorum redemptio 528.b
Gentium fides 464.b
Gentium fructus 507.a
Gentium infidelitas 391.b
Gentium obedientia 312.b
Gentium primitiæ 408.a
Gentium principes 309.b.418.b
Gentium vocatio 406.a
Genua Chriſto flectenda 209.b
Genus humanum 76.a.85.a.88.b.115. a.117.a.128.a.136.b.218.b.232.a.261. a.264.b.272.a.310.b.307.a.372.b. 397.b.417.b.418.a.424.a.444. a.452.a.465.a.485.a.499.a.507. a.532.a.360.b.535.a.600.b. 619.a
Genus humanum mundare ſanguine Chriſti 246.b
Genus humanum redimens Chriſtus 25.b
Gloria 454.a.455.a.465.b.557.a
Gloria æterna 172.a.530.b
Gloria angelorum 332.b.
Gloria Apoſtolorum 183.b
Gloria Beatæ Virginis 172.a
Gloria cæleſtis 48.a.68.b.70.b.147.b. 148.a.172.b.177.a.184.a.185.a. 188.a.190.a.221.a.227.a.224.a. 256.b.309.a.313.b.329.b.341.a.358. b.363.a.372.b.380.b.400.a.410.b. 419.b.421.a.456.a.514.a.b.544.b. 552.b.559.b.576.a.589.b.590.b
Gloria Chriſti 129.a.358.b.509.b. 523.b
Gloria confeſſionis fidei 147.a
Gloria conſcientiæ puræ 627.b
Gloria coronans 24.b
Gloria Dei 144.b.172.b.186.a.364. a.383.a.508.b
Gloria Dei in ſacris ſcripturis 80.a
Gloria doctorum inanis 454.a
Gloria domini 198.a
Gloria eccleſiæ 75.a
Gloria eccleſiæ in penetralibus ſacramentorum 342.a
Gloriæ æterna quies 312.a
Gloriæ dilatio 245.a
Gloriæ diuerſi gradus 4.a
Gloriæ diuerſitas 144.b
Gloriæ gradus 267.a.457.b
Gloriæ promiſſio 347.a
Gloria & diuinitas Chriſti 172.a
Gloria, & innocentia Angeli 50.b
Gloria futura 15.a
Gloria hæreticorum 320.a
Gloria hypocritæ 507.b
Gloria hæreticorum & mundanorum 327.a
Gloria inanis 45.a.103.b.155.a.156. a.164.b.169.b.185.b.190.a.195.a. 257.b.363.b.376.b.384.b.402.a.41[illegible]. a.458.a.488.a.507.a.522.a.527.a. 602.b
Gloria inanis corrumpens verecundiam 446.b
Gloria in virtutibus 308.a
Gloria Iudæorum 321.b
Gloria Iudæorum temporalis 291.b
Gloria maiorum 132.b
Gloria malorum in malo 418.a
Gloria martyrum 400
Gloriam cæleſtem acquirere 7.a
Gloriam cæleſtem acquirere 52.a
Gloriam dans Chriſto 38.b
Gloriam dans Deus 210.a
Gloriam Dei occultans Deus 144.a
Gloria mundana 272.a.450.a
Gloriam mundi 624.b
Gloria mundi ceſſans 421.a
Gloriantes Iudæi de commercio cum Deo 311.a
Gloria Patriarcharum 331.b
Gloria patris 190.b
Gloria peruerſorum 529.a
Gloria Prophetæ de Chriſto 105.b
Gloria de terrenis 220.a.293.a
Gloriari in aduerſis 298.a
Gloriari in fide 535.b
Gloriari in tribulatione 535.a
Gloria Sanctorum 172.b.272.a

Gloria Sanctorum à Deo 493.b
Gloria temporalis 85.b. 189.a. 467.b
Gloria terrena 279.b
Gloria tranſitoria 44.b
Gloriatio diaboli de vitiis fidelibus 344.a
Glorificatio Mariæ 34.a
Glorificatus Chriſtus 258.b
Graduum eccleſiæ inſtitutio 34.b
Gradus contemplationis 49.b
Gradus diuerſi 408.b
Gradus diuerſi, & membra 391.b
gradus diuerſi in eccleſia 109.b. 205.a. 255.a. 295.a.433.a.448.a.452.a
Gradus diuerſi perfectionis 46.a
Gradus eccleſiæ 480.b
Gradus eccleſiæ triumphantis & militantis 448.b
Gradus fidei 202.b
Gradus gloriæ 459.b
Gradus gloriæ diuerſi 449.a
Gradus in eccleſia 148.a.179.b. 399.a.
Gratia legis 121.a
Gradus perfectionis ſublimior 114.b
Gradus perfectorum non diſcernendi ab hominibus 231.b
Gradus ſublimioris honoris 29.a
Gradus verbi Dei 578.a
Græcorum regnum 458.b
Gratia 63.b. 74.b. 153.a.178.b.188.b. 193.a. 211.a. 276.a.301.b. 314.b.352. b.355.a. 359.a. 369.b. 377.a. 380.b. 385.a. 396.b. 427.b. 453.a. 479.b. 505.b.508.b.557.a.561.b.567.b.605.a
Gratia compunctionis 22.b 391.a
Gratia contemplationis 78.b
Gratia cum doctrina veniens 195.a
Gratia data gentibus 35.b
Gratia dei 176.b. 266.a. 307.b. 368.a. 431.b. 450.a. 527.a. 559.b. 577.b. 599.b.608.b.627.a.
gratia doctrinæ in Chriſto 85 b
gratiæ abundantia 34.b.315.a.402.b
gratiæ abundantia in anima Chriſti 626.b
gratiæ aduentus 144.b
gratiæ aut iudicii tempus 21.a
Gratiæ dei auxilium 137.b
Gratiæ diuinæ deſiderium 246.a
Gratiæ infuſio 373.a
Gratiæ initium 400.b
Gratiæ nouitas 429.b
Gratiæ oculus 438.a
Gratiæ plenitudo in Chriſto 35.a
Gratiæ promiſſio 441.b
Gratiæ ſimplicitas 356.b
Gratiæ ſpiritales 318.a
Gratiæ ſtatus 201.a.493.a
Gratiæ ſuſceptio 390 b
Gratiæ tempus 309.b.326.a.477.b.
Gratia & Baptiſmus Chriſti 168.a
Gratia & feruor Spiritusſancti 128.b
Gratia & obedientia Dei 306.a
Gratia & doctrina in Iudæis & Gentibus 521.a
Gratia & virtutes 50.a.173.a
gratia & timor 153.b
ingrata exiſtentes 237.b.615.a
gratia facti ad homines 249.a
gratia in animam 335.b
gratia in mente 285.b
gratia in operibus 303.b
gratia in ſacramentis 326.a
gratiam dans Chriſtus 27.a
gratiam dans Deus 617.a
per gratiam dignitas 204.a
gratiam diſcretionis dans Deus 208.a
gratiam diuinam recognoſcere 228.b
gratia, miſericordia & fides 218.b
gratiam ſpiritusſancti ſubtrahit Deus 4.b
gratiam vel feruorem charitatis auferri 247.a
gratia mundans 417.b
gratia noui, & veteris teſtamenti 300.a
gratia noui teſtamenti 214.a.468.b. 534.a
gratia operans 393.b
gratia parua 364.b
gratia permanens in eccleſia 189.b
gratia prædicatorum 300.a
gratia præueniens 106.a.489.b
gratia prophetalis 85.a
gratiarum actio 34.a.39.a.440.a.465. b.510.a.531.a.597.a
gratiarum actio poſt baptiſmum 123.a
gratiarum actio prædicatoris 22.a. 522.a
gratias agere Deo de bonis operibus & donis 248.b
gratias agere in tribulatione 574.a
gratia ſacerdotalis 270.b
gratia ſermonis 527.a
gratia ſine meritis 479.b
gratia Spiritus 514.b
gratia ſpiritusſancti 22.b.527.b
gratia ſpiritusſancti triplex 233.b
gratia veniens in virtutes 195.a
gratificans Deus 510.b
gratitudo 216.b
gratis redimens Chriſtus 205.b
gratum eſſe Deo 64.a.391.a
grauari peccato 198.b
graues peccatores 559.b
grauiora peccata 266.b
grauiores tentationes 254.b
grauis Dei punitio 227.b
grauis percuſſio 625.b
grauis vindictæ ſignum 213.a
grauis vindicta 590.a
grauis vindicta Dei 568.a
grauiſſima peccata 625.b
grauis punitio 242.b
grauis timor Dei 597.b
grauitas animæ 481.a
grauitas animæ contra leuitatem 251.b
grauitas auaritiæ 408.a
grauitas condemnationis 479.a
grauitas Dei 409.a
grauitas diuinæ punitionis 443.a
grauitas diuini iudicii 481.a
grauitas doloris 288.a.568.a
grauitas iræ Dei 313.b
grauitas iudicii 238.a
grauitas peccati 179.b.479.a.578.a
grauitas peccati lex, propheta & agiographa 124.b
grauiter tentatus 140.a
gubernans omnia 168.a
gubernatores mundi 259.a
gula 28.a.32.b.60.a. 68.b. 113.b.301. b.422.a.548.a.553.a.609.a.610.a
gulæ impugnatio 225.b
gula & libido 368.a
gula, & libido communia vitia 89.b
gula & luxuria 104.b
gula & rapacitas 198.a
gula, & rapacitas ſacerdotum 289.b
guloſi 402.a.404.b
guloſi pœna 536.b
guſtans ſenſum ſpiritalem 301.a
guſtare de libero arbitrio 155.b
guſtus contemplationis 521.a
guſtus laudis 450.b
guſtus ſapientiæ 533.b
guſtus voluptatis 355.b

H.

Habens curam Chriſti in paupere 339.b
Habens mundanam ſapientiam 43.b
Habens fidem, & puram vitam 310.b
Habens perfectum zelum 565.b
Habens rectam fidem 498.a
Habens ſcientiam legis 311.a
habens ſcientiam ſine profectu 422.b
habens turpes cogitationes 481.a
habentes charitatem 50.a
habentes charitatem & multitudinem ſcientiæ 136.b
habentes dona gratis data 279.a
habentes errores 303.a
habentes fidem patrum 304.b
habentes fidem Trinitatis 300.b
habentes literam ſine ſpiritu 302.b
habentes opera mortua 545.a
habentes prauam intentionem 488.b
habentes ſimpliciorum ſcientiam 151.b
habere bona opera vel ſapientiam 301.a
habere Chriſtum & Spiritum ſanctum 301.b
habere Deum 615.b
habere doctrinam, ad inſtruendas animas 302.a
habere excellentiam virtutum 627.a
habere locum Apoſtolorum in eccleſia 539.b
habere omnes virtutes 64.a
habere peccata libidinis 34.b
habere rationem 90.a
habere ſacram ſcripturam 486.b
habere verum ſenſum de Chriſto 468.a
habitacula hæreticorum 580.a
habitantes in virtutibus 304.b
habitatio dæmonum 527.a

Habitatores terræ 504.b
Habitus vitiorum 132.a.215.b
Hęreditarium malum 336.b
Hæreditas 288.b
Hæred[illegible]s huius vitæ & futuræ 146.a
Hæreſes 9.b.17.a.18.a.29.b.37.b.42.a.b.45.b.48.a.51.b.55.a.75.a.78.a.99.b.121.a.126.a.132.b.143.a.187.b.216.b.256.b.264.b.275.a.291.a.297.a.300.b.319.a.323.b.344.b.361.a.384.b.388.b.396.b.397.a.399.b.401.a.418.a.425.b.429.a.435.b.439.b.443.a.444.b.466.a.500.a.501.b.517.a.531.a.537.b.539.a.548.a.560.b.565.a.577.a.579.b.602.a.606.b.625.b
Hæreſes & doctrinæ hæreticorum & Philoſophorum 372.a
Hæreſes & errores gentilium 385.a
in Hęreſes inducere 28.a
Hæreſes inferentes 441.a
Hæreſes inuicem pugnantes 207.a
Hæreſes odioſe 439.b
Hæreſes pullulantes ob pręlatorum negligentiam 212.a
Hæreſiarcha 45.b.60.a.170.b.171.b.249.b.260.a.308.b.397.a.433.b.474.a.508.a.513.a.563.a
Hæreſiarchę 30.b.60.b.83.a.b.85.b.99.b.127.a.b.231.a.272.b.298.b.327.a.386.a.b.420.a.424.b.427.a.477.a.513.a.528.a.529.b.541.b.545.b.585.b
Hæreſiarchæ, & diabolus 280.a
Hæreſiarcha regnans apud Iudęos 513.b
in Hæreſim trahere 3.b
Hæreſis 144.b.197.a.325.a.337.b.366.b.402.a.412.a.451.a.473.b.501.a.527.a.565.b.599.b
Hęreſis de Chriſto 39.a
Hæreſis de humanitate, aut diuinitate Chriſti 366.b
Hæreſium conſarcinatio 165.b
Hæreſum defenſiones 333.a
Hæreſum fomenta 269.a
iuxta Hæreſim operari 244.b
Hæretica doctrina 30.b
Hæretici 1.b.3.b.19.a.20.a.30.b.31.b.35.b.40.a.48.b.51.b.55.a.56.b.60.a.b.61.b.66.a.70.a.77.a.83.a.88.a.91.a.92.a.97.a.101.b.104.b.106.b.107.a.108.a.112.b.114.a.117.b.124.a.129.a.130.a.132.a.b.135.b.136.a.139.a.146.b.148.b.161.a.171.a.181.b.182.a.187.b.198.a.210.b.211.b.213.b.215.b.216.a.b.220.b.222.b.229.a.231.b.234.b.235.b.237.a.255.a.257.b.262.a.264.b.271.a.272.b.274.b.275.b.276.a.278.b.279.a.281.b.286.a.287.a.290.b.291.b.294.b.296.b.297.b.304.b.306.a.308.a.311.b.314.b.316.a.320.a.321.b.323.a.324.a.325.a.329.a.341.a.344.a.346.a.354.b.361.a.b.366.a.369.b.371.b.376.b.377.b.381.b.383.b.385.a.386.b.387.a.b.395.a.396.b.401.a.402.a.405.a.411.a.415.a.420.a.422.a.b.425.a.b.428.a.433.a.b.438.b.443.b.453.b.458.a.460.b.462.a.463.a.466.a.467.a.473.b.475.a.477.a.485.a.b.486.a.492.b.498.a.505.a.507.a.516.b.522.b.523.a.527.a.529.b.530.a.533.b.536.a.538.b.541.b.542.a.553.a.555.a.556.b.559.a.560.a.562.a.563.a.b.567.a.568.b.574.b.579.b.581.a.582.b.584.b.589.a.596.b.600.b.603.a.b.606.b.609.b.615.a.620.b.621.a.622.a.625.b
Hæretici abutentes dictis ſanctorum 344.a
Hæretici abutentes ſcripturis 177.a
Hæretici cum ſuis dogmatibus 121.b
Hæretici confidentes in multitudine 418.b
Hæretici contendentes cum eccleſia 209.a
Hæretici contra Eccleſiam & etiam diabolus 87.b
Hæretici conuicti 135.a.190.a
Hæretici denuntiantes eccleſiam 432.b
Hæretici deprauantes doctrinam ſuam 401.a
Hæretici diſſipantes virtutes 199.a
Hæretici docentes errores 455.a.470.a
Hæretici eccleſiam deſpicientes 149.b
Hæretici exiles 315.a
Hæretici errantes cum Gentibus 405.b
Hæretici & dæmones 134.a.142.a.282.a.516.a
Hęretici & dæmones in inferno 484.b
Hæretici & dæmones inſidiantes 339.a
Hæretici & diabolus ſeducentes 245.a
Hæretici, & Gentiles 282.a
Hæretici & Philoſophi 163.b.328.a.350.b.385.b.408.a.425.b
Hæretici & philoſophi deficientes 17.b
Hæretici & Samaritani 122.a
Hæretici facientes diſcipulos 293.b
Hæretici fingentes rationes 479.a
Hæretici fucantes errores 373.a
Hæretici humiles vexantes 167.b
Hæretici hypocritæ 181.b
Hæretici inducentes in errorem 343.b
Hæretici inducentes ſimplices in errorem 207.a
Hæretici in ſpinoſis 541.a
Hæretici Iudæi 458.b
Hæretici laudantes errores ſuos 367.b
Hæretici munientes errores ſuos 161.b
Hæretici negantes pœnitentiam 350.b
Hæretici pereuntes 116.a
Hæretici perturbantes 209.b
Hæretici peruertentes 169.b.315.a
Hæretici peruertentes fideles 433.a
Hæretici peruertentes ſcripturas 470.a
Hæretici peruertentes ſenſum ſcripturarum 4[illegible].a
Hæretici prædicantes 432.b
Hæretici pugnantes aduerſus fideles 224.a
Hæretici quieſcunt multis deceptis 402.b
Hæretici recedentes ab eccleſia 195.a
Hæretici renuentes veritatem 516.b
Hæretici ſchiſmata facientes, & dæmones tentantes [illegible]
Hæretici ſeperandi [illegible]
Hæretici ſimiles [illegible] [illegible]
Hæretici ſuperiores deceptores [illegible] 188.a
Hæretici ſine fructu [illegible]
Hæretici ſine [illegible] [illegible]
Hæretici ſine veritate 601.a
ab Hæreticis [illegible] eccleſiam 209.[illegible]
cum Hæreticis participatio [illegible]
ab Hæreticis ſeparari [illegible]
Hæretici volentes docere Eccleſiam [illegible]
Hæretici vſurpantes ſententias [illegible] 507.b
Hæreticorum [illegible] [illegible]
Hæreticorum [illegible] [illegible]
Hæreticorum arrogantia [illegible]
Hæreticorum audacia [illegible]
Hæreticorum augmentum [illegible]
Hæreticorum aut vitiorum [illegible] 274.a
Hæreticorum blandimenta [illegible]
Hæreticorum blaſphemiæ 136.b.[illegible]
Hæreticorum [illegible] [illegible]
Hæreticorum captiones [illegible]
Hæreticorum conciliabula 369.a.[illegible] 468.a.513.a
Hæreticorum concordia [illegible]
Hæreticorum condemnatio [illegible]
Hæreticorum confeſſio 350.b.315.a.425.a
Hæreticorum confutatio [illegible]
Hæreticorum congregatio 215.b.[illegible] 383.b
Hæreticorum contentio [illegible]
Hæreticorum continentia [illegible]
Hæreticorum conuenticula [illegible]
Hæreticorum deceptio [illegible]
Hæreticorum diſſenſiones [illegible]
Hæreticorum diligentia [illegible]
Hæreticorum diſcipuli [illegible]
Hæreticorum diſſenſio [illegible]
Hæreticorum diſputatio [illegible]
Hæreticorum doctores [illegible]
Hæreticorum doctrina [illegible] b.301.a.314.a.334.a.[illegible] 403.a.424.a.427.a.[illegible] 520.a.527.b.545.b
Hæreticorum dogmata [illegible] 536.b.545.a
Hæreticorum eccleſia [illegible]
Hæreticorum [illegible] [illegible]
Hæreticorum eloquentia [illegible] 450.a
Hæreticorum errores [illegible].507.a.541.a.554.b.609.a
Hæreticorum & dæmonum [illegible] 482.b
Hæreticorum & dæmonum [illegible]
Hæreticorum & dæmonum [illegible] 327.a
Hæreticorum & dæmonum [illegible] 518.a
Hæreticorum & diaboli [illegible]
Hæreticorum & Iudæorum [illegible] 223.a

Hæreticorum

æreticorum & Iudæorum corda 514.b
æreticorum & Iudæorũ doctrina 542.a
æreticorum & iudæorum intelligentia praua 322.b
æreticorum & Iudæorum ſacerdotes 524.b
æreticorũ & iudæorum ſynagoga 527.b
æreticorum & malorum machinationes 24.b
æreticorum & Philoſophorum doctrina 359.a.395.b
æreticorum & Philoſophorum ſcientia 537.a
æreticorum fallaciæ 435.b.446.a
æreticorum fama 429.a
æreticorum figmenta 30.a
æreticorum fraudes 338.b
æreticorum gloria 329.a
æreticorum hypocriſis 374.a
æreticorum imperium 443.b
æreticorum infamia 255.a
æreticorum ingenium 473.b
æreticorum inſidiæ 409.a.475.a
æreticorum libri 333.a
æreticorum lingua 373.b
æreticorum mendacia 425.a
æreticorum minæ 484.b
æreticorum multiplicatio 494.b.506.a
æreticorum opera 408.b.525.b
æreticorum oppreſsio 544.b
æreticorum orationes 539.a
æreticorum peccata 304.b
æreticorum peruerſio 461.b
æreticorum prædicatio 306.a.312.a.355.b.433.b
æreticorum prędicatores 450.b
æreticorum promiſsio 313.b
æreticorum punitio 340.a.442.b.470.a
æreticorum rationes 313.a.362.a.371.a.374.a.386.a.412.a.523.a
æreticorum rationes & conciliabula 426.b
æreticorum rationes & coniurationes 298.b
æreticorum receſſus 5.b
æreticorum reductio ad eccleſiam 233.b
æreticorum reſipiſcentia 304.a
æreticorum ſacramenta 456.a
æreticorum ſcripturæ 235.a.356.a
æreticorum ſectæ 389.b.431.a
æreticorum ſectatores 386.b.515.b
æreticorum ſenſus 435.b
æreticorum ſententiæ 32.b
æreticorum ſeparatio 544.b
æreticorum ſermo 400.a
æreticorum ſermones 432.b
æreticorum ſimulatio 541.a
æreticorum ſuperbia 27.b.506.b.523.a
æreticorum timor 213.a
æreticorum vana promiſsio 246.a
æreticorum verba 411.a.476.a.480.a.528.a
ntra Hæreticos argumenta 256.b
æreticos conuincere 207.a
æreticos conuinci per ſacram ſcripturam 244.a
Hæreticos & Philoſophos confundens Chriſtus 219.b
Hæreticos & philoſophos cõfundere 618.b
Hæreticos ſingulari proprio gladio 252.b
Hæreticus 23.b.40.b.43.b.53.a.82.a.84.b.92.b.99.a.126.b.267.a.269.a.289.a.305.b.310.b.311.a.358.b.434.a.443.a.470.b.501.b.536.b.539.b.548.a.572.a.605.b
Hæreticus abutens ſcriptura 289.b
Hæreticus adulterans ſcripturas 522.a
Hæreticus blandiens 451.a
Hæreticus detractor 139.b
Hæreticus eccleſiam contemnens 106.a
Hæreticus extra eccleſiam 305.a
Hæreticus ſenſus 265.a
Hebetudo mentis ad ſpiritualia 569.a
Hemiſpheria 555.b
Hemiſpheria mundi 572.b
Hemiſpheria duo 136.b
Herodes 474.b
Heros 622.a
Hiantes dæmones contra animam 238.b
Hieruſalem 31.b.43.a.45.b.52.b.83.a.112.b.131.a.143.a.308.b.383.a.419.a.435.a.442.b.534.b.576.b.602.a
Hieruſalem bis deſtructa 221.a
Hieruſalem cæleſtis 128.b.366.a.566.b
Hieruſalem combuſtio 326.b
Hieruſalem deſtructa 541.a
Hieruſalem deſtructio 470.b.477.b.509.b.531.a
Hieruſalem muri 459.b
Hieruſalem non reædificari 245.a
Hieruſalem obſidio 370.b
Hieruſalem templum 368.b
Hilaritas 50.b
Hilaritas bene operantis 362.b
Hiſtoria legis 76.b.451.b
Holocauſta animaliũ & ex rapinis 428.a
Homicidium 156.a.522.a.531.a
Hominem veterem auferre 27.a
Homines 62.a.63.b.78.a.130.b.142.b.272.a.360.a.425.b.603.a
Homines bonæ frugis 254.b
Homines brutales 418.b.477.a
Homines crudeles 257.b
Homines & Angeli 410.a
Homines graues per peccata 479.a
Homines ignaui 111.b
Homines imbecilles 376.b
Homines in defectu 342.b
Homines in hac vita laborantes 77.a
Homines in mundo 516.b
Homines leues 424.b.453.a
Homines praui 29.a.271.a.432.a
Homines ſubditi prælatis 467.a
Homines terreni 104.b.113.b.516.b
Hominis corpus 408.b.530.b
Hominis & mundi prima ætas 250.b
Hominis formatio 537.b
Hominis imbecillitas 517.a
Hominis miſeria 423.b
Hominis mortalitas 251.b
Hominis ſtatus ante lapſum 201.a
Hominum leuitas 376.b
Hominum multitudo 254.a
Homo 19.b.78.a.127.b.129.b.134.a.136.b.175.a.258.a.271.a.334.a.352.b.366.a.372.a.383.b.424.a.453.a.531.b.585.b.613.b
Hortari ad bona 181.a
Homo animalis 522.a
Homo carnalis 609.a
Homo carnalis vel anima carni ſeruiens 129.b
Homo caſtus 290.a
Homo conſecratus Deo 525.a
Homo contritus 603.a
Homo corruptus affectibus 507.a
Homo cum cæteris animalibus 129.b
Homo exterior 149.a
Homo fragilis 459.b
Homo frigidus, & induratus 299.b
Homo in capite perficitur 166.a
Homo interior 268.b.383.b.396.b.533.b
Homo interior & exterior 459.b
Homo interior inter ſpiritualia & carnalia diuidit 15.a
Homo inutilis 468.a
Homo non cognoſcens dignitatem ſuã 339.b
Homo non liberat 313.a
Homo peccator 56.b
Homo pronus ad malum 193.a.329.a
Homo relictus in facultatem liberi arbitrii 151.b
Homo ſine bonis operibus 283.b
Homo terrenus 137.a.583.b
Homo vel anima 462.b
Homo vetus 454.a
Homo vetus, & opera veteris hominis 66.a
Honeſtas operum 188.b
Honorabiles 124.b
Honorantes Chriſtum 312.b
honorantes labiis Deum 124.a.451.b
honorare ſenſum hiſtoricum 218.b
honorari Eccleſiam 193.a
honor Chriſti 457.a
honor duplex 221.a
honores 216.a.500.a
honor immortalitatis 620.a
honor iudicii ſacerdotii 540.a
honoris & laudis fuga 16.b
honoris iudæorum ablatio 13.a
honor latriæ 199.b
honor magorum ad Chriſtum 595.b
honor naturæ ſeruandus 203.b
honor paſsionis Chriſti 254.a.519.a
honor Patriarcharum 500.b
honor virgini partus 409.b
hora crucis Chriſti 311.a
hortantes ad voluptates 124.a
hortari ad pœnitentiam 212.a.270.a
hortatio diſcipulorum 290.a
hoſtes eccleſiæ 472.b
hoſtes iudæorum 376.b
hoſtia impura 526.a
humanæ fiduciæ infirmitas 469.b
humana fragilitas 276.a
humana natura 30.b.275.b
humana vtilitas 584.b
humanitas Chriſti 16.a.37.a.97.b.99.a.

104. a. 118. b. 122. b. 130. b. 177. a. 192. a. 253. a. 261. a. 312. b. 313. b. 341. b. 352. a. 355. b. 359. b. 361. b. 364. a. 380. b. 431. b. 448. a. 447. b. 457. b. 459. a. 452. b. 475. a. 487. a. 530. b. 532. a. 536. a. 560. a. 572. b. 576 a. 580. a. 604. b. 605. a. 609. a. 622. b. 623. b
Humanitas & diuinitas in Chriſto 125. a
de Humanitate Chriſti fides 266. a
Humanitatem Chriſti prędicare 258. b
Humanus affectus viri in fœminam 326. a
Humiles 87. a. 99. b. 111. b. 124. a. 151. b. 247 b. 268. b. 314. b. 315. b. 358. a. 371. b. 372. b. 430. b. 478 b. 490. a. 589. a
Humiles amplectens Deus 228. a
Humiles docens Deus 208. a
Humiles & iuſti 122. a
Humiles exaltantes 386. b
Humiles iudicabunt cum Chriſto 351. b
Humiles percipientes miſteria legis 207. a
Humiles prius prælati, poſtea elati 460. b
Humilians Deus 239. b
Humilians Deus ſuperbientem 25. b
Humilians & abiiciens 198. b
Humiliari 281. a. 328. b. 483. a. 512. a. 540 a. 544. a. 570. a
Humiliari cum Deo 195 b
Humiliari ob pœnam luciferi 329. a
Humiliari ſacræ ſcripturę 195. a
Humiliatio eloquentiæ 192. b
Humiliatio & reuerentia 254. a
Humiliatio gentilitatis 195. a
Humiliatio mentis 253 b
ex Humilibus faciens prædicatores 223. b
Humilis 405. a. 465. a. 498. b. 515. a
Humilis vincens diabolum 247. b
Humilitas 21. a. 53. b. 75. a. 97. b 103. b. 106. b. 111. b. 137. b. 177. b. 180. b. 210. b. 255. a. 263. a. 267. b. 269. b. 273. b. 282. a. 314. b. 317. a. 328. a. b. 334. b. 352. a. 364. a. 375. b. 404. a. 419. a. 422. b. 427. b. 456 b. 472 b. 473. a. 498. b. 527. b. 536. a. 537. a. 569. b. 599. b. 601 b. 612. b. 622. b
Humilitas ante confeſsionem 503. b
Humilitas Chriſti 29. a. 472. b. 495. a. 498. a. 540. a. 573. b. 602. a
Humilitas cognoſcentis diuina 604. b
Humilitas compunctionis 65. a
Humilitas contra vitia 596. a
Humilitas eccleſiæ 192. b
Humilitas eccleſiæ ex Gentibus 315. a
Humilitas & fortitudo 473. a
Humilitas & exaltatio Chriſti 521. a
Humilitas ficta 42. b. 100. a. 257. a. 453. a
Humilitas fidei 17. b. 554. a.
Humilitas gentilium 566. a
Humilitas in bonis operibus 326. b
Humilitas incarnationis 405. a
Humilitas incarnationis Chriſti 214. b
Humilitas incarnationis & paſsionis 601 b
Humilitas inanis 213. b
Humilitas infima 36. a
Humilitas Iob 209. b
Humilitas Mariæ 101. a. 125. b. 152. a
Humilitas pœnitentiæ 540. a
Humilitas Sanctorum 417. b
Humilitas Chriſti memoria 255. b
Humilitatis officia 334. a
Humores 452. a
Humores quatuor 82. a. 153. b
Hypocriſis 39. b. 99. a. 121. a. 124. a. 242. a. 263. a. 267. a. 321. b. 333. a. 368. b. 446 a. 462. b. 466. a
Hypocriſis diſcipulorum Antichriſti 254. b
Hypocriſis hæreticorum 374. a
Hypocrita 51. a. 78. a. 137. a. 209. b. 233. b. 312. b. 313. a. 352. b. 354. a. 553. b. 568. b
Hypocrita allegans opera ſua 419. a
Hypocritæ 21. b. 29. b. 31. a. 180. b. 261. b. 237. a. 241. a. 249. a. 277. a. 323. a. 388 a. b. 451. b. 458. b. 507. a. b. 523. a. 566. b. 567. a. 588 a
Hypocritæ fraudes 458. a
Hypocritarum opera 442. a. 470. b
Hypocritarum laudes 477. b
Hypocritarum ſubtilitas 374. a
Hypocritarum vita 23. b

I.

IAcentes in peccatis 254. b
Iacere in inferno 315. a
Iacere in profundo malorum 544. b
Iacobus Zebedæi 534. b
Iactantia 82. a
Iactantiæ 366. b
Iactantiæ prædicatorum 278. a
Iactantiæ verba 390. a
Iactantia meritorum 244. b
Iactari inter diuerſos errores 343. b
Iacula inimici excutiens verbum Dei 242. a
Idea idearum 358. b
Idioma 373. b
Idola 63. b. 156. b. 197. b. 214. a. 323. b. 334. b. 361. a. 399. b. 401. a. 430. a. 443. a. 466. a. 476. b. 578. a. 612. b
Idolatræ 99. a. 582. b
Idololatria 79. b. 84. b. 89. b. 113. b. 126. a. 163. b. 181. b. 218. b. 274. b. 275. a. 291. a. 313. b. 318. a. 322. a. 325. a. 328. a. 337. b. 344 b. 352. b. 368. b. 420. a. 422. a. 425. b. 439. b. 443. b. 456. a. 466. a. 525. b. 529. b. 536. b. 602. b
Idololatriæ 351. a. 447. a
Idololatriæ confuſio 16. b
Idololatriæ deſtructio 315. a
Idololatria & idola 9. b
Idololatriam tollere 273. a
Idolorum altare 400. b
Idolorum cultus 327. a. 363. b. 419. a. 531. a
Idolum in templo 9. b
Iechonias in Babylonem 407. b
Ieiunantes 314. b
Ieiunare cum gaudio 627. a
Ieiunium, & eleemoſyna 50. a
Ieremias 496. a
Ieroboam faciens errare populum 393. b
Ieſus 428. b
Ieſus quieſcens in eccleſia 391. a
Ignari 465. a
Ignari, & ſimplices 117. a
Ignarus 38. a
Ignarus doceri cupiens 315. a
Ignaui 265. a. 568. b
Ignauia 217. b
Ignauia doctoris 570. b
Ignauia ſperandi 315. a
Ignauia prælatorum 569. a
Ignauus 355. a
Ignea vis 240. a
Ignis 98. b. 147. a. 365. b. 587. b
Ignis Chriſti comburens peccata 244. b
Ignis diaboli 128. a
Ignis elementum 443. b
Ignis inferni 46. a. 110. a. 115 b. 199. a. 256. a. 502. a
Ignis Iudicij 571. b
Ignis purgans 197. a
Ignis ſpiritusſancti 208. b
Ignobiles in eccleſia 625 b
Ignominia 298 b
Ignominia Chriſti 266. a
Ignorans vim ſuorum operum 339. b
Ignorantes 259. b. 360. a. b. 380. a. 460. b
Ignorantes & ſimplices 181. a
Ignorantia 17. a. 76. b. 120. a. 126. a. 128. b. 190. a. 318. a. 380. a. 424. b. 431. a 432. a. 445 b. 626. b
Ignorantia Dei 540 b
Ignorantiæ humanæ admiratio 241 b
Ignorantia hominis 140. a
Ignorantia humana 568. b
Ignorantia iudæorum 582. a
Ignorantia iudæorum, & illuminatio gentium 617. a
Ignorantia legalium 50. b
Ignorantia mali operis 544. a
Ignorantia malorum 286. a
Ignorantia myſteriorum 322. b
ex Ignorantia peccatum 625. a
Ignorãtia Philoſophorũ de Trinitate 486. a
Ignorantia prælatorum 519. a
Ignorantia prælatorum, & Scribarum, & Iudęorum 110. a
Ignorantia ſtatus gratię 615 b
Ignorantia ſui 17. a. 50. a. 193. b. 322. b
Ignorantia ſuperni iudicij 456. b
Ignorantia vincibilis 501. a
Ignorare perſeuerantiam in gratia 322. b
Ii quos imitamur 463. b
Inerudita corda 31. b
Illatio verę doctrinæ 373. a
Illecebrę carnales 401. a
Illecebrę cupiditatum 355. b
Illecebræ vitiorum 467. a
Illecebræ voluptatum 426. a. 480. a
Illudi a dæmonibus 447. a
Illuminans Deus 531. a
Illuminatio Dei 285. b
Illuminatio intellectus 205. a
Illuminatio mentis 578. b
Illuminare 67. b
Illuſtrans Chriſtus perfectos 262. b
Illuſtrans Deus 236 b
Illuſtrans exemplis 381. b

Illuſtratio Chriſti 437.b
Illuſtratio diuina 67.b.276.b.390.b
Illuſtratio doctrinæ 68.b
Illuſtratio doctrinæ euangelicæ 90.a
Illuſtratio Gentium & cæcitas iudæorum 608.a
Illuſtratio mentis 451.a.607.b
Illuſtrationes mentis 566.a
Illuſtratio noua poſt opera 69.b
Illuſtratio veritatis 623.a
Ima deſideria 601.b
Imaginatio 101.b.134.b.426.a
Imaginatio rerum malarum 182.a
Imaginatiua 364.a
Imaginis reformatio 538.b
Imago cæleſtis 531.a
Imago Dei 218.b.253.b.311.a.501.b
Imago Dei perfectior in lucifero 552.a
Imago ſerpentis Chriſtus 547.a.b
Imbecilles 61.b
Imbecilles confirmans 247.a
Imbecillitas fidei 588.b
Imbecillitas hominis 517.a
Imitari 59.a
Imitari bene operantes 578.b
Imitari bonos 58.b
Imitari Chriſti paſſionem 25.b
Imitari Chriſtum 16.b.259.a.546.a
Imitari culpam parentum 617.a
Imitari gentium mores 336.b
Imitari muliebria 333.a
Imitari opera Sanctorum 363.b
Imitari paſſionem Chriſti 589.a
Imitari patriarchas 26.a
Imitari perfectionem Chriſti 236.a
Imitatio 159.a
Imitatio Apoſtolica 440.a
Imitatio bonorum 139.b.510.a
Imitatio cæleſtium 236.a.553.a
Imitatio Chriſti 27.a.138.b.259.a.490.b.526.a.540.b.570.b
Imitatio Chriſti fides 553.a
Imitatio diaboli 215.b.626.a
Imitatio malorum 109.a
Imitatio prauorum 427.a
Imitatio Sanctorum 89.b.273.b
Incitatio voluptatis 89.b
Imitator bonorum 282.a
Imitatores 263.b.426.a.428.a
Imitatores Apoſtolorum 157.a
Imitatores Chriſti 498.b
Immenſitas Dei 222.a.385.b.403.b.418.a
Immenſitas diuinitatis Chriſti 345.a
Immenſitas iudiciorum Dei 362.b
Immergi cupiditatibus 336.b
Imminens pœna inferni 141.a
Immites 506.b
Immoderata correctio 236.b
Immoderatos affectus producens 231.b
Immolanda caro Chriſti 220.a
Immortalitas 283.a.389.a.467.b.567.b
Immortalitas Chriſti & reſurrectio 222.b
Immundæ cogitationes 258.a
Immundi 358.b
Immundicia 89.a
Immundicia in hac vita 324.a
Immundicies bonorum operum 9.b
Immunes à vitiis 499.b
Immutabilis diuina ſententia 208.a
Immutabilitas 278.b
Immutabilitas Dei 563.b
Impatientia 190.a.585.b
Impatientia contra Deum 569.a
Impatiens 209.b
Impatientes 307.a
Impediens diabolus conuerſionem 206.a
Impedientes conuerſionem 198.b
Impedientes prædicationem 582.a
Impedimenta bene operandi 60.b
Impedimenta cognoſcendæ veritatis 254.a
Impedimenta conuerſionis 284.b
Impedimenta intelligentiæ 439.b
Impedimenta peccandi 459.b
Impedimenta regni cælorum tollere 251.b
Impedimenta temporalia 545.b
Impedimenta virtutum 289.a
Impedimenta virtutum amouere 3.b
Impedimentum cognoſcẽdæ veritatis 570.b
Impedire bene operantem 437.a
Impedire bona opera 198.a
Impedire fidem Chriſti 601.a
Impedire ſpiritualia 436.a
Impediri propoſitum morte 411.b
Impendens diabolus conuerſionem 519.a
Imperans concupiſcentia 513.b
Imperans corpori & ſenſibus 462.a
Imperans Deus iugum leue 266.b
Imperare corpori 305.b
Imperatores Romani 186.a
Imperfecta 515.a
Imperfecta actio 626.a
Imperfecta cognitio 564.b
Imperfecta conſolatio in hac vita 251.b
Imperfecti 377.b.379.b.417.b.460.b.465.a.485.a.581.a
Imperfecti & peccatores 601.b
Imperfectio huius vitæ 205.a
Imperfectio legis veteris 477.b.600.b
Imperfectio iudæorum 601.a
Imperfectio rerum 120.a
Imperfectorum fides 262.a
Imperfectus 38.a.333.b
Imperiti 452.a
Imperium 393.a
Imperium animæ 540.b
Imperium Babylonis 377.b
Imperium carnis 434.b.273.a
Imperium Chriſti 42.a.100.b.127.a.147.b.539.b.573.b
Imperium Chriſti in gentes 242.b
Imperium dæmonis 352.a
Imperium Dei 434.a.539.b
Imperiũ diaboli 366.b.514.a.574.b.582.a
Imperium diaboli ablatum 13.b
Imperium dilatans Antichriſtus 245.a
Imperium & poteſtas Dei 131.b
Imperium fœlicitas 493.a
Imperium bonorum 45.a.113.b
Imperium hæreticorum 443.b
Imperium homini datum 183.a
Imperium mentis 486.b
Imperium mortis 254.a.318.a
Imperium mundanum 272.a.611.b
Imperium peccati ablati 182.a
Imperium Romanorum 98.a.167.b
Imperium ſecular e 513.a
Imperium temporale 613.b
Imperium viri 128.a
Impetus ad deſperationem 297.a
Impetus affectuum 597.b
Impetus dæmonum 260.b
Impetus irrationalis 181.b
Impetus tentationis 279.a
Impetus tentationum 522.b
Impetus tribulationis & tentationis 599.a
Impetus voluptatis 288.a
Impie cogitans de Chriſto 388.b
Impietas 105.a.200.b.375.a.453.b.500.a
Impietas iudæorum in Chriſtum, & prælatorum in ſubditos 574.b
Impietatis defenſio 541.a
Impii 500.a.556.b
Impii contra iuſtos 531.a
Impii homines 20.a
Impingere in Chriſtum 116.a
Impingere in dæmones 439.b
Impinguans bonis operibus 8.a
Impiorum iter 357.b
Implens Chriſtus ſcripturas 558.a
Implens Deus promiſſa 261.b.602.a
Implens legem Chriſtus 251.a
Implens pater verba Chriſti 240.b
Implens Prophetias 183.b
Implentes decalogum 186.b
Implentes leges 596.b
Implentes perfectionem euangelicam 295.a
Implere legem vilibus ſenſibus 373.a
Implere mandata 16.b
Implere præcepta 154.a.551.b
Impleri deſiderio malorum 326.b
Impletio legis 166.a.563.a
Impletio myſteriorum 68.a
Impletio obedientiæ 245.b
Impletio promiſſionis 457.b.623.a
Impletio prophetiarum 25.a.67.b.105.b.403.b.407.a.430.a.506.b.566.a
Impletio ſcripturarum 448.a
Impletio verbi Dei 511.a
Impletio veteris legis 611.b
Implicatio temporalium 523.a
Implorare auxilium Dei 236.a
Impœnitentes 33.a
Impœnitentia 94.a.300.b
de impœnitentibus dolens prælatus 270.a
Imponere finem vitiis 351.b
Imponere manus ad lucrum 394.a
Importunitas ſenſualitatis, & ſynagoga 504.a
Impoſsibilia Philoſophis 334.b
Impotens 421.a
Impotentia ad docendum vel operandum 14.a

Impotentia humana 401.a
Imprimens diabolus ſuam imaginem 552.a
Improbi 506.b
Imprudentia 241.a
Impudenter peccans 249.b
Impudenter peccare 42.b.68.b.252.b
Impudentia 168.a.222.a.254.a.283.a
Impudentia peccandi 136.a
Impugnantes eccleſiã nomine Chriſti 200.b
Impugnatio dæmonum multiplex 174.b
Impugnatio diaboli 309.a
Impugnatio eccleſiæ 436.a
Impugnatio gulæ 225.b
Impugnatio recentium in fide 290.a
Impugnatio veritatis 31.b
Impulſus ad malum 353.b
Impunitatem promittere peccantibus 624.b
impurè ſacrificare 405.b
Impurè tractans myſteria 156.b
Impurus proponere myſteria 229.a
Impurus in aula Dei 305.a
Impurus irrumpens in myſteria 247.b
Inæqualitatem facientes in diuinis 299.b
ob Inanem gloriam caſti 241.a
ad Inanem gloriam impellentes ſimplices 228.b
Inanis fiducia 44.b
Inanis gloria 224.a.257.b.258.a.458.a.611.a
Inanis gloria de prædicatione 245.a
Inanis gloria prædicatorum 597.a
Inanis humilitas 233.b
Inanis labor 269.a
Inanitas inutilium hominum 453.b
Inaniter, aut pernicioſè loqui 315.a
Incarnatio 46.b.68.a.69.b.71.a.92.b.102.a.113.b.149.a.164.a.174.b.182.b.194.b.201.a.209.a.250.a.262.b.277.a.287.a.293.b.328.b.329.b.335.a.338.b.354.a.385.b.389.b.398.a.405.b.406.a.426.a.443.a.444.a.449.a.450.b.457.a.470.b.472.b.478.a.481.a.487.a.496.b.506.a.536.b.548.b.578.b.613.b.626.b
Incarnatio Chriſti 10.b.20.a.25.a.34.a.86.a.95.b.172.a.213.b.236.a.283.a.307.b.382.a.390.b.494.a.524.a.583.a.606.b.610.b
Incarnatio & alia opera Chriſti 527.b
Incarnatio & opera Chriſti & Dei 613.a
Incarnatio & paſſio 53.b
Incarnatio & reſurrectio 300.a
Incarnatio filij Dei 243.b.623.a
Incarnatio filij Dei, & generatio 224.b
Incarnationem prophetantes antiqui patres 259.a
Incarnationem prophetare 228.a
Incarnationis fides 251.a.541.a
Incarnationis humilitas 405.a
Incarnationis myſterii occultatio 203.b
Incarnationis tempus 430.a
Incarnatio, Reſurrectio, Aſcenſio 250.b
Incarnatio verbi 41.b.115.a.337.b
Incarnatio verbi Chriſti 451.a
Incautè docere 68.b
Incendium 439.b
Incendium virtutum 313.a
Incentiua carnis 472.a
Incohantes viam Dei 92.a
Inchoatio nouæ vitæ 416.a
Inchoatio pœnæ inferni 518.a
Incidentes in iram Dei 135.a
Incidere in carnis opera 23.b
Incidere in peccatum 194.a
Incipiens bene operari 228.b.328.b.441.b.619.b
Incipientes 231.b
Incitamenta libidinis 419.a
Incitamenta peccati 231.a.361.b
Incitamenta ſcripturarum 178.b
Incitantes ad cupiditates 312.a
Incitantes ad peccatum 135.b
Incitantes ad voluptates 220.a
Incitare ad bonum 557.b
Incitare ad lachrimas 569.a
Incitatio ad peccatum 527.a.540.b
Incitatio ad virtutes 469.a
Incitatio voluptatis 586.a
Inclinantes ſe virtutes cælorum 179.b
Incommoda deficiente verbo Dei 166.a
Incommoda ex conſortio malorum 380.a
Incommoda ſenectutis 376.b
Incompoſiti 48.b
Incomprehenſibilem ſe oſtendere 4.b
Incomprehenſibilitas Chriſti 284.a
Incomprehenſibilitas Dei 27.b.119.b.235.b.618.a
Inconſtantes 291.a.392.a
Inconſtantes & ſtulti 382.b
Inconſtantia 229.a.289.a
Inconſtantia & clamor 462.b
Inconſtantia doctrinæ 152.b
Inconſtantia in bono 22.b
Inconſtantia in fide 44.b.140.b
Inconſtantia hæreticorum 601.a
Incõtinentes ad coniugiũ admittere 252.a
Incontinentes & ſuperbi 2.a
Incorruptio 411.b
Incorruptus partus virginis 23.a
Increduli 31.b.361.a
Incredulitas 198.b.466.a.626.b
Incredulitas Chriſti 166.a
Incredulitas Iudæorum 94.a.165.b.230.a.233.b.285.a.386.b.394.b.519.b.536.a.552.a.585.a
de Incredulitate Iudæorum dolor Chriſti 269.b
ab Incredulitate liberans 223.a
Incrementum iudæorum carnalium 418.a
Incrementum legis 87.a
Increpatio 539.b.567.b
Increpatio dura 260.a
Increpatio in charitate 171.b
Increpatoria verba 266.b
Indicans prædicator molem tentationis 258.b
Indicare pericula 436.a
non Indigens inſtrui ab alio 232.b
Indigens regi ab alio 333.b
Indigentia veritatis 75.b
Indignatio 568.a
Indignatio iuſti in malos 347.a
Indignatio iuſti ſuper proſperitatem malorum 347.a
Indignè communicare 28.a
Indignè de Deo loqui 17.a
Indignè promoti 350.b
Indignè tractare Eucharistiam 616.b
Indignè tractare ſacra 466.a
Indignè ſumere Eucharistiam, & tractare ſacram doctrinam 441.a
Indigni cognitione Dei 553.b
Indigni numero 488.a
Indignus occulta myſteria 232.b
Indignus arripiens dignitatem 341.a
Indignorum promotio 484.a
Indiſſolubile vinculum verbi & humanitatis 11.a
Indoles bona 27.b
Inducens ab bene operandum 114.b
Inducens in peccatum 402.a
Inducens ſenſum ſpiritualem 406.b
Inducentes hæretici ſimplices in errorem 207.a
Inducentes in errores & vitia 248.a
Inducere ad timorem 326.b
Inducere errores in eccleſiam 284.b
Inducere in errores 72.b.559.b.169.a
Inducere proximum in peccatum aut errorem 15.a
Induci in errores 487.b
Induci in errorem vel in hoc ſeculum 402.a
Induci in gloriam 343.a
Inductio iudæorum ad fidem 330.b
Induere nouum hominem 410.b
Induere virtutes 478.b
Indulgentes corpori 308.a
Indumenta iuſtitiæ Chriſti 400.b
Indurans perſecutores 222.b
Indurari 29.b
Indurari malos permittens 24.a
Indurari permittens Deus 212.a
Indurati 45.b.561.a.548.a
Indurati flagellis 21.b
Induratio 14.a
Induratos deſerens Deus 22.b
Induratos relinquens Deus 244.a
Induſtria [illegible]
Induſtria mentis [illegible]
Induſtria prædicatoris 44.b
Ineptus ad bene operandum 4.a
Inepti ad doctrinam 17.a
Infamare 16.a
Infamare prælatum 469.b
Infamiæ emendatio 526.a
Infamia hæreticorum 155.a
Infamia 356.b
Infantilia verba Chriſti 527.b
Inferens mortis mandans 315.a
Inferi 43.a.143.a.158.a.237.a.583.b.625.b
Inferi & tenebræ 26.b
Inferiores 38.b
Inferiores in eccleſia 447.b
Inferiores reprehendentes ſuperiores 413.b
Inferi portæ 318.a
ab Inferis & peccatis liberans 222.b
Inferni 180.b.274.b.430.a.471.a

nferni calor 427.a
nferni capacitas 363.a
nferni dolor 505.b
nferni ignis 502.a
nferni pauor 305.a
nferni periculum 357.b
nferni pœna 17.b.23.a.219.b.272.b.342.b.417.a.427.b.477.b.502.a
n inferno nulla conſolatio 622.a
n infernum mitti 194.b
n infernum mitti hæreticos 226.b
n infernum mitti malos 27.b
n infernum proiectio 229.a
nfernus 20.a.44.b.66.b.68.b.75.a.76.b.80.b.103.a.112.b.128.b.132.b.133.a.141.b.146.b.196.b.216.a.247.b.266.b.273.b.277.b.286.a.91.b.292.a.306.a.312.a.315.a.321.b.334.a.357.b.360.b.375.b.395.b.425.b.451.a.442.b.446.a.458.a.495.a.501.b.543.b.545.b.577.a.584.b.587.a.602.a
nferorum plenitudo 327.a
nferre errores in eccleſia 484.a
nferre ſimplicitatem in animam 311.a
nfeſti proximus 176.b
nfideles 40.a.88.b.107.a.112.b.120.a.174.a.204.b.238.b.243.a.272.b.294.b.324.a.345.a.385.a.395.a.419.a.421.a.447.a.450.a.500.b,503.b.574.b
nfideles ad fidem venientes 46.a
nfideles conuerſi 451.b
nfideles conuertere 233.a
nfideles ex Iudæis 578.a
nfideles iudæi 60.a
nfideles ſeparans à credentibus 231.a
nfideles vincere aut conuertere 26.a
um infidelibus conuerſari 110.a
nfidelis 117.a.282.b
nfidelitas 75.a.120.a.126.a.295.b.337.b.360.b.412.a.431.a.432.a.466.a.474.b.548.a.599.b
nfidelitas Apoſtolorum in paſſione 446.b
nfidelitas & ingratitudo 184.a
nfidelitas & pertinacia iudæorum 413.a
nfidelitas futurorum 557.b
nfidelitas Gentium 391.b
nfidelitas iudæorum 217.b.245.b.292.a.470.b.473.b.475.a.595.a
 infidelitate conuerſi 240.a
 infidelitate iudæorum & gentium dolor 211.b
 infidelitate iudæorum memor eccleſia 26.b
 infidelitate ſynagogæ, triſtitia Chriſti 212.b
nfidelium conuerſio 137.b.440.a.457.a.474.478.b.481.b.483.a.486.b.509.b
nfidelium contra Chriſtum 597.b
nfidelium opera 30.a
nfidelium perſecutio 306.a
nfidelium principes 486.a
nfima humilitas 36.a
nfimi & rudes 138.b
nfimi in eccleſia 14.46.a.b.159.a
Infimus locus eccleſiæ 613.a
Infirmatus Chriſtus in membris 334.b
Infirmi 80.b.103.b.380.a.383.a.430.a.460.b
Infirmi eccleſiæ 472.b
Infirmi in eccleſia 266.a.478.a
Infirmi in fide 501.a
Infirmi reprehendentes fortiores 452.b
Infirmiores 467.b
Infirmiores eccleſiæ 117.b.282.a
Infirmitas 439.b
Infirmitas carnis 364.a.443.a
Infirmitas carnis ad ſpiritualia 334.b
Infirmitas carnis in Chriſto 527.b
Infirmitas Chriſti 146.b.234.a.374.a
Infirmitas hæreticorum 565.a
Infirmitas humanæ fiduciæ 469.b
Infirmitas mortalis 522.b
ex infirmitate peccatum 625.a
Infirmitates 443.a
Infirmitatis propriæ cognitio 16.a.21.a
Infirmiorum lapſus 233.b
Infirmiorum ſcandalum 510.b
Infirmorum timor 415.b
Infirmus in fide 210.a
Infirmus liberatus à tentatione 402.a
Infirmus pauper ſpiritu 465.a
Inflammantes affectus 23.a
Inflammantes animã ad amorem ſponſi 469.b
Inflammari affectibus 405.b
Inflammatio charitatis 260.b
Influentia cæli 483.a.508.a
Infundens Deus ſaporem gratiæ 205.b
Infundere virtutes interiores 342.b
Infuſio donorum Spiritusſancti 520.a
Infuſio gratiæ 373.a
Ingenia neglecta 519.a
Ingenioſus 443.a
Ingenioſus ſed malus 374.a
Ingenium 98.b.260.a
Ingenium hæreticorum 88.a.473.b
Ingenium terrenis implicitum 17.a
Ingenium & ſenſus diaboli 438.b
Ingrati 11.b.124.a
Ingratitudo 432.a
Ingratitudo & infidelitas 184.a
Ingrediens in conſcientiam 335.b
Ingredi in eccleſiam ibid.
Ingredi in infernum 336.b
Ingreſſum in eccleſiam & in virtutes 483.a
Ingredi religionem 596.a
Ingreſſus ad myſteria anguſtus 257.a
Inhærens terrenis 179.b
Inhærere vitiis & voluptatibus 565.a
Inimicitiæ 398.a
Inimicitiæ iudæorum & Gentilium 459.b
Inique iudicare 169.b
Iniqui 489.b.561.a
Iniquitas 60.a.142.a.282.a.397.a.402.a.427.b.557.a
Iniquitas & interitus 198.a
Iniquitas grauans iniquum 195.b
Iniquitas grauis 396.b
Iniquitas indurata 339.b.506.b
Iniquitas iudæorum 337.b
Iniquitas manifeſta 438.b
Iniquitas pœnæ reſeruata 371.a
per iniquitatem velle habere virtutẽ 246.a
Iniquitatis complementum 327.a
Iniquitatis manifeſtatio 450.b
Iniquitatis oppreſſio 228.a
Iniquitatis principes damnandi 275.b
Iniquitatis profundum 501.b
Iniquorum cæcitas 15.a
Initia bonorum operum 127.a
Initia errorum 460.b
Initia fidei & ſacræ doctrinæ 127.a
Initia operum 491.a.b
Initia peccatorum 460.b
Initia virtutum 577.a
Initiis peccatorum reſiſtere 27.b
in initio virtutum torpor 218.a
Initium 127.b
Initium bene operandi 506.a.307.b
Initium bonæ conuerſationis 493.a
Initium cognitionis 612.a
Initium contemplationis 177.b.205.a
Initium conuerſationis 444.b.475.a
Initium eccleſiæ 424.a.492.a
Initium eccleſiæ poſt aſcenſionem 449.b
Initium Euangelii in Hieruſalem 225.a
Initium fidei 390.b.531.a
Initium gratiæ 400.b
Initium gratiæ & gloriæ 490.b
Initium humanæ generationis 317.a
Initium mundi 390.b
Initium operum 126.b
Initium renouationis 329.a
Initium ſcripturæ 449.b
Initium ſuggeſtionis 127.b
Initium ſupernæ lucis 119.a
Initium temporis 492.a
Initium vitæ 390.b
Iniungere pœnitentiam 474.a
Iniungere virtutum opera 606.a
Iniuria Dei 213.a
Iniuriæ fidelium 80.b
Iniuriæ iudæorum in Chriſtum 338.a
Iniuſta acquiſitio 22.a
Iniuſta poteſtas pontificis 572.a
Iniuſtitia 29.a
Iniuſtitia in corde 338.a
Iniuſtitiæ principum 577.b
Innitens fragili auxilio 329.a
non inniti Deo 268.a
inniti literæ legis 20.b
inniti gratiæ 55.507.b
Innocens 38.a.468.b
Innocentes 264.b.357.a.452.a.460.b.467.a.590.a
Innocentia 50.b.75.a.83.b.98.a.332.b.367.a.581.a
Innocentia Chriſti 322.a.338.a
Innocentia cum fide 525.b
Innocentia, & gloria Angeli 50.b
Innocentia & munditia 177.b
Innocentia operum 417.a
Innocentia quorundam iudæorum 452.b
Innocentia 66.a
Innocentiæ præſumptio 245.a
Innocentiæ profeſſio 393.b
Innocentiæ ſtatus 299.a

Innocentum matres 505.b
Innoteſcens Deus 573.a
Innouatio cælorum 429.b
Inobedientes 573.a
Inobedientia 97.b.152.b.328.a
Inobedientiæ ablatio 11.b
Inobedientia ſuperborum 43.b
Inordinata concupiſcentia 560.b
Inordinati affectus animi 222.b
Inordinati motus 532.a
Inordinatus amor ſui 470.a
Inquietudo cogitationum 610.a
Inquietudo conſcientiæ 59.a
Inquietudo impij 559.a
Inquietudo mentis 507.b
Inquietudo phantaſmatum 611.a
Inquietudo vitæ actiuæ 282.b
Inquirere conſilia Dei 538.b
Inſania animæ peccatricis 625.b
Inſania idololatrantium 597.b
Inſania voluptatum 559.a
Inſanus 562.a.622.a
de Inſenſibilibus flagellari 213.a
Inſatiabilitas auari 327.a
Inſatiabilitas hæreticorum in erroribus 535.b
Inſenſati 153.b
Inſeparabilis naturæ filius, & Spiritusſanctus 347.b
Inſidiæ 57.a
Inſidiæ dæmonum 273.a.361.b
Inſidiæ dæmonum & Iudæorum 435.b
Inſidiæ diaboli 131.a.132.b.162.b.163.b. 476.b.518.b.605.b
Inſidiæ diaboli hæreticorum, & Iudæorum 187.b
Inſidiæ diaboli occultæ 409.a
Inſidiae haereticorum 409.475.a
Inſidiæ Iudæorum, & hæreticorum 79.b
Inſidiæ tentationis 430.b
Inſidiæ Iudaeorum in Chriſtum 361.b. 407.b
Inſidiæ ſacerdotum in Chriſtum 568.b
Inſidiari 315.a.582.a
Inſidias diaboli detegere 236.a
Inſidiator 495.a
Inſidiatores 11.b.582.a
Inſigne animæ 538.a
Inſigne diſcordiæ 260.a
Inſignes virtute, & exemplo 359.a
Inſignia iuſtitiæ & victoriæ 507.a
Inſipiens 237.a
Inſipientia peccantium 565.b
Inſiſtens fraudi 273.a
Inſiſtens terrenis 584.b
Inſiti gentiles in fide 259.a
Inſolentia 366.a
Inſpiratio 208.a.257.a.277.a.406.b. 419.a.500.a.521.a.558.b
Inſpiratio caſtitatis 390.a
Inſpiratio Chriſti 450.b
Inſpiratio Dei 86.a.517.b
Inſpiratio diuina 62.a.329.b.391.a. 423.a.547.a.578.a.590.a.605.b.606. b.618.a
Inſpiratio & deliberatio 177.b
Inſpirationem ſequi 251.a
Inſpirationes 285.b.561.b.562.a
Inſpirationes diuinæ 450.b
Inſpiratio occulta 15.b
Inſpiratio ſpiritusſancti 44.a.269.a
Inſtabiles 297.b
Inſtabilitas 75.a.287.a
Inſtabilitas hæreſis 289.b
Inſtans vindicta Dei 270.b
Inſtantia orationis 182.b.472.a.
Inſtare perfectioni 304.a
Inſtaurata ruina angelorum 510.a
Inſtigationes diaboli 401.b
Inſtinctum ſpiritusſancti ſequi 219.b
Inſtituens Chriſtus vtrumque teſtamentum 494.a
Inſtituens Deus Iudæam 41.b
Inſtituens Deus templum & ſcripturam, & crucem 273.a
Inſtituens legem 389.b
Inſtituere eccleſiam 165.a
Inſtituere prædicatores 158.a
Inſtituere Prophetam & Prædicatorem 482.a
Inſtituta humana 333.a
Inſtitutio Baptiſmi 457.a.482.a
Inſtitutio Baptiſmi compunctionis & confeſſionis 251.b
Inſtitutio doctorum 376.a
Inſtitutio eccleſiæ 250.b.262.b.440.a
Inſtitutio eccleſiae tam militantis, quam triumphantis 41.b
Inſtitutio Eccleſiae, vel animae 315.a
Inſtitutio eccleſiarum 207.b.183.b
Inſtitutio fidelium in eccleſia 249.b
Inſtitutio graduum eccleſiae 84.b
Inſtitutio Iudaea, vel animae, & eccleſiae, & ſacrae ſcripturae 478.a
Inſtitutio legis 2.a
Inſtitutio morum à praeceptore 207.a
Inſtitutiones humanae 425.b
Inſtitutio nouae eccleſiae 152.a.195.b
Inſtitutio nouae legis 273.b.538.a
Inſtitutio praedicatorum 133.b
Inſtitutio presbyterorum 339.a
Inſtitutio praelatorum 566.a
Inſtitutio praua haereticorum 459.a
Inſtitutio recentium in fide 280.a
Inſtitutio regum mala 207.b
Inſtitutio ſacerdotum 251.a
Inſtitutores recentium in fide 153.a
Inſtructio in ſacra doctrina 461.a
Inſtructi virtutibus 83.b
Inſtructores bonorum 249.b
Inſtructori aſcribuntur bona opera 238.a
Inſtruens eccleſia ſimplices 461.a
Inſtruens Gabriel Mariam 212.a
Inſtruere cathecumenum 627.a
Inſtruere doctores 236.a
Inſtruere eccleſiam 444.a
Inſtruere in ſpiritalibus 106.a
Inſtruere proximos 42.a
Inſtruere ſimplices 138.a.207.a.223. b.440.a
Inſtruere ſubiectum Neophyto 232.b
Inſtrui Philoſophia 32.a
Inſtrumenta bellica 45.a.260.a
Inſtrumenta corporis 362.b
Inſtrumenta daemonum, & haereticorum 286.b
Inſtrumenta hæreticorum 168.b
Inſtrumenta rapacitatis 102.a
Inſtrumentum mundanarum voluptatum 142.a
Inſultantes Iudæi 415.b
Integritas à peccato 530.a
Integritas caſtitatis 157.a
Integritas fidei 22.b.148.a.352.b.432. b.530.b.
Integritas inter tentationes 179.a
Intellectualia 305.b
Intellectus 10.b.50.a.152.a.276.b.345.b 398.a.408.a.442.a.463.a.b.[illegible]
Intellectus angelicus 611.b
Intellectus bonus 409.b
Intellectus Chriſti ibid.
Intellectus donum 260.a
Intellectus, & affectus noſtrum 9.a
Intellectus, & operatio 50.a.196.a.[illegible]
Intellectus & ſẽſus vitæ manifeſtatur 268.b
Intellectus & voluntas 49.a.293.b
Intellectus & voluntas Dei 170.b
Intellectus humanus 133.a
Intellectus prudens 135.b
Intellectus Sanctorum 66.b
Intellectus ſpiritualis legis 326.a.386.b
Intellectus, vel ratio 8.a
Intellectus vulgaris 80.b
Intelligentes 438.a
Intelligentes ſublimia 264.a
Intelligentia 590.b
Intelligentia acuta 297.a
Intelligentia tarda 123.b
Intelligentia Chriſti 339.b
Intelligentia cum vita inſtitutione 200.a
Intelligentia diminuta 98.b.603.a
Intelligentia carnalis 442.b
Intelligentia prædicatoris [illegible]
Intelligentia ſpiritalis ſcintilla 20.[illegible]
Intelligentia Iudaeorum & haereticorum praua 112.b
Intelligentiam addere obſeruationi dialogi 331.b
Intelligentia malorum 70.a
Intelligentia myſtica & moralis 122.a. 567.b
Intelligentia naturalis 176.b
Intelligentia praedicatorum 339.b
Intelligentia praua ſcripturarum 113.a
Intelligentia recta de Chriſto 613.b
Intelligentia renouata 119.a
in intelligentia ſacræ ſcripturæ errare 17.b
Intelligentia ſcripturarum 117.b
Intelligentia ſectorum 460.a
Intelligentia ſpiritualis 35.a.80.b.163.b 221.a.230.b.393.b.560.b.610.b
Intelligentia ſpiritualium 50.a
Intelligentia terrena 590.a
Intelligentia veritatis 20.b

Intelligere diuinam & humanã naturam in Chriſto 407.a
Intelligere faciens ſpirituales 250.b
Intelligere legem carnaliter 165.a 301.a.
Intelligere legem ſpiritualiter 367.b 512.a.546.a
Intelligibilia 202.a
Intelligibilia bona 199.b
Intelligibilia & ſenſibilia 508.a
Intemperantia 256.b.462.b
Intemperantiæ opera 614.a
Intemperies linguæ 271.b
In templo idola 355.a
Intendens ſpiritus domini ſeruandus rebus 258.a
Intendere 90.a.328.b
Intendere ſacræ Scripturę & ſpiritualis intelligentiæ 92.b
Intentio 78.a.79.b.127.a.200.a 372.b. 396.b.438.a.451.b.456.a.506.a.570.a.605.a.614.a
Intentio bene faciendi 200.a
Intentio bona 26.a.202.a.375.b 440.b.478.b
Intentio charitatis 60.a
Intentio Chriſti 437.b
Intentio Dei 579.b
Intentio deuota 99.a
Intentio & ſuggeſtio diaboli 254.a
Intentio in bonum 454.b
Intentio iuſtorum 98.b
Intentio in Chriſtum 91.b
Intentio legis 315.a
Intentio mala 120.b.170.b. 253.b.404.a.557.a
Intentionem figere 268.a
Intentionem præcipientis ſeruare 180.b
Intentione non recta bona agere 21.a
Intentiones 398.b
Intentiones & inclinationes peruerſæ 388.a
Intentiones mentis 447.b
Intentiones operum 613.a
Intentiones rectę 103.b. 557.b
Intentiones varię hypocritarum 127.b
Intentionis & actionis concordia 512.a
Intentio operis 381.a
Intentio placendi deo 62.b
Intentio praua 388.b
Intentio prouida 146.a
Intentio recta 335.a 442.a.608.a.626 b.
Intentio ſancta 521.b
Intentio ſuperborum 79.b
Intentio ſupernę viſionis & pię operationis 97.b
Intercesſio Chriſti 573 b
Intercesſiones Sanctorum 477.b
Interceſſores pro peccatoribus 87.a
Interiora 609.a
Interiora animę 301.b
Interiores ſenſus perfecti 243.a
Interiorum & exteriorum concordia 221.b
Integritas caſtitatis 137.a
Interitus & iniquitas 198.a
Interitus Iudęorum repentinus 212.b
Interitus ſynagogæ 413.a
Internam requiem & ſapientiam quęrere 273.a
Interpres 450.b
Interpretantes hæretici ſcripturam ſine intellectu 520.b
Interpretari male Euangelium 169.b
Interpretationes Iudæorum vanæ 552.b
Interpretatio ſcripturæ 450.a
Interpretatio ſcripturæ recta 300.a
Interpretatio ſiniſtra ſcripturæ 136.a
Intima fide orare 164.b
Intimum cordis 495.a
Intrans cum ſuperbia eccleſiam 337.a
Introductio ad myſteria 330.b
Introductio fidelium in vtramque eccleſiam 152.a
Introductio Gentium in Eccleſia 331.a
Introductio in fœlicitatem 331.a
Introductio ſimplicium in eccleſiam 325.b
Introitus in paradiſum 336.a
Intueri veritatem 206.b
Intuitus æternæ claritatis 438.a
non inueniens exitum calamitatis 226.b
inueniens Iudæos ſine legis obſeruatione 344.a
Inuenire diuinitatem Chriſti 343.a
Inuenire inanem gloriam 344.a
Inuenire perfectionem virtutum 225.a
Inuentores malorum 249.b
Inuentores peruerſorum dogmatum 214.a
Inueſtigans cogitationes & præcepta 163.b
Inueſtigare myſteria 20.b
Inueſtigare ſublimia 367.a
Inueſtigatio & retractatio 524.b
Inueſtigatio exemplorum 203.a
Inueſtigatio rerum 468.b
Inueſtigatio veritatis 141.a
Inueſtigationis abuſus 473.b
Inuidi 91.a.302.b.318.b.404.b. 460.b
Inuidi & maleuoli 176.a
Inuidia 6.b.80.a.98.a.116 b.138.b.213.a.321.b.502.a.522.a.533.a.589.a.611.b.621.a
Inuidia diaboli 103.b
Inuidia diaboli & ſuorum 282.a
Inuidia incendens 165.b
Inuidia Iudęorum 115.b.617.a
Inuidia Iudęorum in Chriſtum 171.b
Inuidia Iudęorum in Chriſtum & infidelium aduerſus fideles 344.a
Inuidia latens 625.a
Inuidia maiorum 347.b
Inuidia ſacerdotum & ſcribarum 209.a
Inuidus 355.a
Inuocare Deum 495.b.552.b
Inuocantes Deum ſine operibus 61.a
Inuocare Sanctos 169.b
Inuocatio Dei in tentatione 143.b
Inuoluens ſe peccatis 324.a
Inuolui peccatis 115.a
Inuoluntarium vitium 366.b
Inuoluti omnes peccatis, & obnoxii irę Dei 327.a
Inutiles 241.a
Inutiles, & peccatores 81.a
Inutiles ſenſus Iudęorum 118.a
Inutilis 602.b
Inutilis pœnitentia 259.a
Inutilitas ſacrificiorum legis 571.a
Inutiliter operari 535.b
Ioannes Baptiſta 27.a.62.a. 80.a. 143 b.230.b.231 a.246.b.300.b.354.a.381.407.a.414.b.461.b. 462.a.483.b.487.b.529.b.566.b. 577.a
Ioannes, & Chriſtus 430.b
Ioannes Euangeliſta 76.a.555.b
Ioannes præcurſor 58.a
Ioannis Baptiſtæ miſſio 457.b
Ioannis Baptiſtæ prædicatio 297.a
Ioannis Baptiſmus 439.a
Ioſeph ab Arimathæa 310.b
Ioſeph ſepeliens Chriſtum 542.b
Ioſeph ſponſus Mariæ 382.b
Ira 35.b.80.b.98.a.135.b.260.b.415.b.446.a.466.b.498.a. 611.b
Iracundi 85.b.124.b.366 a.548.a
Iracundia 327.a
Iracundiæ 322.a
Iracundiã Iudæorum 272.b
Iracundus pertinax 94.b
Ira Dei 94.b.120.b.218.a.236.b.253.a.260.a.268.a.286.a.358.a.482.b.534 b.539.a.560.b.566.b.599.a. 619.b
Ira diaboli 347.b
Iræ Dei grauis cauſa 614.b
Irę Dei vis 269.a
Ira erumpens 625.a
Ira & concupiſcentia 80.a
Ira, & conuicia 297.b
Ira, & iudicium Dei 437.b
Iræ & minæ Dei 519.b
Ira & vindicta Dei 560.b.561.b
Ira feruens 119.b
Iram Dei effugere 16.a
Ira pręlati à Deo 347.a
Ira vel Zelus 171.b
Ire in cælum 347.b
Ire in Eccleſiam ibid.
Irreligioſus 466 b
Irridentes Iudæi Chriſtum 464.a
Irridentes ſimplices doctores 338.a
Irriſio 423.a
Irriſio bonorum 124.a
Irriſio Chriſti 187.b
Irriſio Iudæorum 588.b
Irriſores legis Dei 136.a.539.a
Irritare Deum 30.a.439.b
Irritatio diaboli per pœnitentiam 241.a

Irritatio Iudæorum ad inuidiam 240.b
Irrumpentes in myſteria 507.b
Iſrael 299.a.307.a.374.a.383.a.502.a
Iſrael & Iuda 274.b
Iſrael & Iuda tranſlatio 259.b
Iſrael filii per ironiam 199.b
Iſraelitæ 263.b
Item condemnati 284.a
Iter crucis Chriſti 613.a
Iter impiorum periens 196.b
Iudea 48.a.68.b.80.b.97.a.108.a.126.b.129.a.143.a.173.b.196.a.215.b.231.a.237.a.291.a.b.296.a.305.b.312.b.318.a.328.a.334.b.344.b.346.b.360.a.364.b.376.a.449.b.450.a.462.b.465.a.497.b.514.b.521.b.551.b.559.a.566.b.584.a.587.a.589.a.600.b.602.a.616.b
Iudeæ ciuitates 339.a
Iudæę deſtructio 250.a
Iude & iudæorum dignitas 234.b
Iudæa cum vera fide 384.b
Iudæa cum ceremoniis 417.b
Iudæa tradita diabolo 268.a
Iudaici populi tranſitus 272.b
Iuda, & populus Iſrael 117.a
Iudæi 3.a.4.a.9.b.20.a.30.a.b.31.b.40.a.48.b.51.b.54.b.55.b.56.b.65.a.68.b.69.a.74.b.77.a.79.b.80.a.b.82.a.85.b.88.a.b.89.b.91.a.92.b.99.b.101.b.104.b.106.b.107.a.111.b.113.b.117.a.121.b.122.a.124.a.126.b.129.a.132.a.135.b.138.b.139.a.143.a.148.b.149.a.151.b.161.a.178.a.182.a.200.b.207.b.210.b.212.b.213.b.216.a.234.a.236.a.237.a.255.b.257.a.b.261.b.264.b.266.a.b.271.a.272.b.275.b.278.b.281.b.282.a.283.b.286.a.b.289.a.290.a.b.292.a.b.294.a.b.295.b.296.a.300.b.302.b.305.a.307.b.308.a.310.b.311.b.313.b.314.a.b.316.a.320.a.323.a.324.a.325.a.333.b.338.b.342.b.344.a.346.a.b.349.a.b.350.b.352.b.358.a.359.b.360.a.362.a.366.a.b.368.b.374.a.375.a.376.b.377.b.383.a.386.a.387.a.b.392.a.393.b.401.a.419.b.421.a.422.b.424.a.426.b.430.b.452.b.453.a.b.456.b.459.b.462.a.463.b.465.a.b.466.b.467.a.468.b.474.b.475.a.477.b.484.b.485.a.491.a.b.493.a.496.b.498.b.500.a.502.b.503.b.507.a.513.a.516.a.b.522.a.523.a.526.b.527.a.531.a.535.b.541.b.542.a.548.a.556.b.560.b.562.a.563.b.568.b.574.b.581.a.582.b.586.a.b.587.a.596.b.598.b.600.b.602.a.603.a.605.b.606.a.618.b.621.a.622.a.624.b.628.a
Iudæi abducentes à fide Samaritanos 341.b
Iudei accuſantes Chriſtum 330.b
Iudæi à Deo diſcedentes 227.a
Iudæi ad fidem venientes 348.a
Iudæi amiſſo regno 500.b
Iudæi amplectentes fidem in fine mundi 94.a
Iudæi celantes reſurrectionem Chriſti 17.a
Iudæi calumniantes Gentibus 338.a
Iudæi calumniantes prædicationem eccleſiæ 435.b
Iudæi Chriſtianos contemnentes 166.b
Iudæi Chriſto contradicentes, & infideles fide 168.a
Iudæi Chriſtum condemnantes 220.a
Iudei Chriſtum expellentes 415.b
Iudæi Chriſtum perſequentes 179.b.188.a.409.a
Iudæi clamantes in Chriſtum 185.b
Iudæi conantes auferre fidem Chriſti 28.a
Iudæi conſulentes legem 20.b
Iudæi contemnentes Chriſtum 382.a
Iudæi contra Chriſtum 146.a.278.b.518.b
Iudæi contra Chriſtum, dæmones contra animam & eccleſiam 595.a
Iudæi contra legem 419.b
Iudæi credentes 178.b
Iudæi credituri 581.b
Iudæi crucifigentes Chriſtum 87.b.90.b
Iudæi cum Deo per legem 237.b
Iudæi cum infidelitate 601.a
Iudæi dantes carnales ſenſus legi 327.a
Iudæi dantes literam legis 185.a
Iudæi decepti 187.a
Iudæi deſpicientes Chriſtum 617.b
Iudæi diſſipati 167.b
Iudæi diſperſi 305.a.476.a
Iudæi effundentes ſanguinem 371.a
Iudæi errores docentes 156.a.180.b
Iudæi & carnifices in Chriſtum 239.b
Iudæi & gentiles 56.b.63.a.117.a.186.a.293.b.430.a.485.a.497.b.599.a.615.a
Iudæi & Gentes ad fidem venientes 451.a
Iudæorum & Gentilium charitas 421.b
Iudæi, & hæretici 63.b.279.a
Iudæi & hæretici contra Chriſtum & fideles 503.b
Iudæi & hæretici ſenſus myſticos eneruantes 23.b
Iudæi & ſuperbi euaneſcentes 190.a
Iudæi, & iudææ 136.a
Iudæi excæcati 420.b
Iudæi exercentes traditiones 397.b
Iudæi expectantes meſſiam 540.b
Iudæi extendentes peccatum ad filios 206.a
Iudæi feſtinantes ad crucifigendum Chriſtum 22.b
Iudæi fideles deſpicientes 166.b
Iudæi fruſtra ſeruant legem 444.a
Iudæi habentes Chriſtum 416.a
Iudæi habentes infidelitatem 301.a
Iudæi hæretici 455.b
Iudæi hæretici & caro contemptibiles 167.a
Iudæi iacentes in litera legis 113.a
Iudæi immolantes dæmonibus 510.a
Iudæi in Chriſtum 159.a.165.a.436.a.512.b
Iudæi in Chriſtum & in Chriſtianos ſæuientes 144.a
Iudæi increduli 426.a
Iudæi infamantes Chriſtum 384.b.589.a
Iudæi in fine mundi credentes 515.a
Iudæi in lege 305.a
Iudæi immundi 541.a
Iudæi in ſynagoga 81.a
Iudæi laborantes ſub lege 222.b
Iudæi loquentes legem ſine intellectu 397.b
Iudæi manifeſtantes infirmitatem Chriſti 433.b
Iudæi mirantes conuerſionem gentium 341.b
Iudæi negantes Chriſtum 344.b
Iudæi negantes Chriſtum Prophetam 420.b
Iudæi negantes vel perſequentes Chriſtum 6.b
Iudæi nolentes cognoſcere Chriſtum 616.a
Iudæi nolentes ſequi Chriſtum ſine prophetia 348.a
Iudæi non gaudentes ſuper Chriſto 249.a
Iudæi non legi obedientes 160.b
Iudæi nõ occiſi, vt ſint teſtes ſcripturæ 341.a
Iudæi non reſipiſcentes 195.b
Iudæi occidentes Chriſtum 199.a.432.b.489.b
Iudæi occidentes Chriſtum vltra prophetas 326.b
Iudæi percutientes Chriſtum 460.a
Iudæi pereuntes 465.a
Iudæi perſequentes Apoſtolos 520.a
Iudæi perſequentes Chriſtum 30.a.[illegible].a.325.a.510.b
Iudæi perſequentes Eccleſiam 101.a
Iudæi peruerſè intelligentes ſcripturam 252.b
Iudæi præcedentes gentiles 220.b
Iudæi prædicationem Chriſti contemnentes 106.b
Iudæi præferentes Barabbam Chriſto 441.a
Iudæi præſumentes de iuſtitia 315.a
Iudæorum princeps 526.b
Iudæi prius credentes, poſtea incredu[li] 494.b
Iudæi prohibentes fidem Chriſti 162.a
Iudæi promittentes ſeruare legem 245.a
Iudæi prophetantes de Chriſto, quem præſentem non cognouerunt 342.a
Iudæi puniendi 111.a

Iudæi quærentes calumnias in Chriſtum 538.b
Iudæi relicti cum litera legis 168.a
Iudæi reprobi ſeruientes diabolo aut mundo 548.b
ex Iudæis conuerſi 215.a
Iudæi reſipiſcentes 164.a
Iudæi ſine cauſa perſecuti ſunt Chriſtum 300.a
Iudæi ſine Chriſto 513.a
Iudæi ſine Deo & templo 582.a
Iudæi ſine Spiritu ſancto 194.a
Iudæi ſine templo 493.a
Iudæi ſine verbo Dei 464.a
Iudæi ſubiecti Chriſto 569.b
Iudæi ſub Sedechia 276.a
Iudæi tractantes inutiliter legem 185.a
Iudæi venientes ad Eccleſiam 195.a
Iudæi venientes ad fidem 537.a
Iudæi volentes ſeruari legem cum Euangelio 413.a
Iudæorum abiectio perpetua 246.b
Iudæorum abominatio 429.a
Iudæorum aggrauatio 481.b
Iudæorum cæcitas 391.b.424.b.447.a 602.b
Iudæorum captiuitas 203.a
Iudæorum carnales obſeruationes 266.b
Iudæorum confuſio 447.a
Iudæorum conuerſio 24.a.206.a.254 a.413.a.483.a.511.b.519.a.618.b
Iudæorum conuerſio in fine mundi 240.b 457.b
Iudæorum conuerſorum remuneratio 205.b
Iudæorum corda 292.a.456.b
Iudæorum crudelitas 438.b.515.b
Iudæorum deiectio 489.a
Iudæorum derelictio cum carnali lege 228.a
Iudæorum deſertio 15.a
Iudæorum deſpectio 413.b
Iudæorum deſtructio 199.a.430.a
Iudæorum deſtructio & literæ legis 239.b
Iudæorum diſperſio 17.a.367.b. 404.b.407.415.a
Iudæorum doctores 313.b.317.a
Iudæorum doctrina 212.a.358.a
Iudæorum doctrina deficiens 271.b
Iudæorum dolores 348.b
Iudæorum duricies 260.a
Iudæorum errores 316.b
Iudæorum & dæmonum inſidiæ 435.b
Iudæorum & Gentilium liberatio 529.a
Iudæorum & gentium conuerſio 221.b
Iudæorum & gentium redemptio 528.b
Iudæorum & hæreticorum corda 514.b
Iudæorum & hæreticorum doctrina 542.a
Iudæorum & hæreticorum feſta 261.a
Iudæorum & hæreticorum ſacerdotes 524.b.
Iudæorum & hæreticorum ſynagoga 527.b
Iudæorum excæcatio 469.a
Iudæorum familia 506.a
Iudæorum feſta 433.b
Iudæorum fidelium raritas 208.a
Iudæorum fides 494.b
Iudæorum genealogiæ 257.a
Iudæorum gloria 331.b
Iudæorum hoſtes 376.b
Iudæorum idololatria 344.b
Iudæorum in Chriſtum 541.a
Iudæorum in Chriſtum conatus 262.b
Iudæorum incredulitas 386.b.394.b 519.b.536.a
Iudæorum infidelitas 470.b.473.b.475.a
Iudæorum iniquitas 337.b
Iudæorum iudicium 352.a
Iudæorum labia 355.b
Iudæorum lex 321.a
Iudæorum lingua 373.b
Iudæorum luctus qui Chriſtum occiderunt 270.b
Iudæorum malitia 260.b
Iudæorum obſtinatio 259.b.496.b 518.b
Iudæorum oculi 438.a
Iudæorum opera 393.b
Iudæorum paſcha 383.a
Iudæorum peccata 371.a.466.a
Iudæorum perditio 507.b
Iudæorum perfidia 321.b
Iudæorum pertinacia 353.b
Iudæorum plagæ in Chriſtum 527.a
Iudæorum principes 307.b.308.a. 350.b.386.a.447.b.504.a.513.a.537. a.543.a
Iudæorum populus 309.a.319.a.479.a. 529.b
Iudæorum potentes 455.a
Iudæorum punitio 469.a.509.b
Iudæorum reges 366.a
Iudæorum regnum 410.b.514.a
Iudæorum reliquiæ 16.b
Iudæorum ritus 477.a
Iudæorum ſacerdotes 35.b.507.b
Iudæorum ſacerdotium 374.a
Iudæorum ſacrificia 456.a.605.b
Iudæorum ſcandalum 300.b
Iudæorum ſceptrum 306.b
Iudæorum ſeruitus 459.a
Iudæorum ſimplices 354.b
Iudæorum ſuſtentatio per legem 218.a
Iudæorum ſynagoga 522.b
Iudæorum templum 386.b.462.b
Iudæorum tenebræ 430.b
Iudæorum traditiones 352.a.b.371. a.537.b
Iudæorum virtus 496.a
Iudæorum vulgus 457.a.523.a
apud Iudæos contemptus Chriſtus 15.a
Iudæos & gentiles ſaluans Deus 25.a
Iudæos non habere partem in victoria Chriſti 517.a
Iudæus 40.b.274.b.366.b
Iudæus perſequens & negans Chriſtum 526.b
Iudæus ſub lege 159.a
Iudas 31.b.51.a.58.a.118.b.120.b. 149.a.155.a.174.a.182.a.281.b. 289.a.296.a.310.b.337.a.373.b.383. b.387.a.430.b.465.b.466.a.492.b. 622.a.627.b
Iudas & Iudæi 11.b
Iudas & Iudæi vendentes Chriſtum 606.a
Iudas & principes Iudæorum 31.a
Iudas Iſcariotes 350.b
Iudas proditor 212.b
Iudex bonus 182.a
Iudex bonus aufertur ob peccata 413.a
Iudex Chriſtus 250.a
Iudicandi 212.a.485.a
Iudicandi potentia Chriſti 508.a
Iudicandi vis 208.b
Iudicans iuſte 223.b
Iudicans ſe Deo 209.a
Iudicans ſe inutilem 300.a
Iudicare 540.b
Iudicare Chriſtum purum hominem 405.b
Iudicare peruerſe 9.b
Iudicare ſe ipſum 352.a
Iudicari etiam in hac vita 412.b
Iudices 540.b
Iudices boni 529.b
Iudices eccleſiæ 457.a
Iudices, & Principes 317.a
Iudices fidei ſacerdotes 472.b
Iudices florentes vt palma 351.a
Iudicia Dei 15.a.16.b.19.b.119. b.134.b.146.a.211.a.355.a.376.a.410 a.444.a.455.a.472.b.494.b.518. b.608.b.613.a
Iudicia Dei calumnians 211.a
Iudicia iuſtorum 172.b
Iudicia peruerſa 565.b
Iudiciaria poteſtas Chriſti 214.a
Iudicia tria 299.a
Iudicii aut gratiæ tempus 21.a
Iudicii dies 20.a.119.b.317.b. 386.a.388.a.391.a.432.a.457.b.470. a.514.a
Iudicii Dei miniſtri 266.a
Iudicii dies & punitionis malorum 202.a
Iudicii diuini cognoſcere cauſas 217.a
Iudicii & mortis memoria 399.b
Iudicii & reſurrectionis dies 311.b
Iudicii grauitas 238.a
Iudicii locus 317.b
Iudicii omnes dies comprehendens 244.b
Iudicii ſententia 321.a.373.a
Iudicii tempus 314.a.324.a. 400.b.431.a
Iudicii terror 311.b.342.b. 348.b.415.a
Iudicii timor 261.b.469.b.519.a
in Iudicio æqualitas 238.a
Iudicium diuinorum complectio 267.a
Iudicii ſententia comprehendens ſolos malos 259.b
Iudicium 206.b.317.b.335.a.438. a.501.a.565.b.580.a
Iudicium Antichriſti 351.b

Iudicium Chriſti 192.a.290.b 564.a.573.b
Iudicium Chriſti in Iudæos & alios 350.b
Iudicium Chriſti promptum 509.b
ad Iudicium congregari 220.a
ad Iudicium conuocantes Angeli 223.b
Iudicium Dei 182.a.254.b.373.a. 404.a.414.a.502.b.525.b
Iudicium de infidelitate Iudæorum 539.a
Iudicium diluuii 318.b
Iudicium diuinum 147.a
ad Iudicium egreſsio 226.a
Iudicium & ira Dei 437.b
Iudicium & miſericordia 121.a. 472.b
Iudicium futurum 98.b.376.a
Iudicium intellectus 301.b
Iudicium Iudæorum 352.a
Iudicium iuſtum 408.b
Iudicium naturale 438.a
Iudicium peruerſum 206.a. 481.a
Iudicium peruertentes 622.a
Iudicium prædicare 240.b
Iudicium rectum 481.a.564.b
Iudicium ſui diuerſum, & proximi 404.a
ad Iudicium veniens Chriſtus 25.b. 208.a
in Iudicium venire cum Deo 21.a
Iudicium vltimum 254.b
Iudicium vniuerſale 261.a.350.b. 534.b.585.a.601.b
ad Iudicium vocare 34.b
Iudicium vtrumque 79.b
Iugum Chriſti 443.a
Iugum domini moleſtè ferentes 270.a
Iugum legis 443.a
iugum legis & peccata abiicere 228.b
iugum leue imperans Deus 266.b
Iugum vitæ 454.a
Iuliani perſecutio 205.a
iumenta 624.b
iungens ſibi Deus ſynagogam 273.a
iungi iudæos Babyloniis 23.b
Iungi legi 353.a
iura diuina 351.b
iuramentum Dei 392.b
iurare 367.a.393.b.494.b
ius gratię & gloriæ 491.b
iuſta damnatio hæreſiarchę 243.b
Iuſtitiæ puritas 440.b
iuſti 2.b.63.a.76.a.82.a.102.a.110.b. 131.a.202.a.214.a.268.a.281.b.380. b.387.a.424.a.452.a.462.a.484.b. 528.a.583.b
iuſti anima 545.a
Iuſti cogitatio 352.a
iuſti condemnantes malos 208.a
iuſti conſtantes 33.a
iuſti corona 352.a
Iuſti & humiles 122.a
iuſti & peccatores 125.a
iuſti & Sancti 97.a.124.b
iuſtificari 511.b
non iuſtificari per opera legis 618.b
iuſtificatio 84.a
Iuſtificationes ſanctorum 114.b
Iuſtificatio per Chriſtum 250.a
Iuſti fortitudo 391.b
Iuſti ſeu Apoſtoli 171.b
Iuſti ſimplicitas 359.a
Iuſtis omnia cooperantur in bonum 246.b
Iuſtitia 76.a.101.a.113.a.169.b.240.a 298.b.369.b.374.a.382.b.410.a.427 b.428.a.441.b.446.a.454.b.514.a. 518.a.557.a.598.a.627.b
Iuſtitia Chriſti 101.a
Iuſtitia commutatiua 534.a
Iuſtitia Dei 272.b.565.b.619.a
Iuſtitia diſtributiua 128.a
iuſtitia diuina 507.a
Iuſtitiæ arrogantia 200.a
iuſtitiæ aſſertio in bonis operibus 242.b
Iuſtitiæ augmentum quærentes 238.a
Iuſtitię Dei manifeſtatio 224.b
iuſtitiæ opera 354.a.525.b.531.a
per Iuſtitiæ opera acceſſus 20.b
Iuſtitię ſymbolum 259.b
Iuſtitia & fides 101.a
iuſtitia & miſericordia Dei 297.a.330 a.392.b
Iuſtitia fraudulenta 213.b
Iuſtitia in corde 391.b
Iuſtitia legis Iudæorum 551.b
iuſtitiam Dei laudare 248.b
iuſtitiam diuinam exequens Diabolus 26.b
iuſtitia originalis 567.b
Iuſtitia punitiua 292.a
iuſtitia punitiua Dei 365.b
iuſtitia rigida 260.a
Iuſtitia ſimulata 379.b
Iuſti verba 526.b
Iuſti verè 354.a
iuſti vita 381.b
Iuſtorum anima 424.b
Iuſtorum cœtus 425.b
iuſtorum corda 313.b
Iuſtorum deſideria 480.a
Iuſtorum duratio 472.a
iuſtorum & eccleſiæ ſtabilitas 471.a
iuſtorum exempla poſt mortem 252.a
Iuſtorum generatio 326.b
Iuſtorum mentes 362.a
iuſtorum orationes 459.a
iuſtorum perfectio 316.b
iuſtorum reſurrectio 527.b
Iuſtorum vita 312.a
Iuſtus 129.b.230.b.300.a.366.a.374. a.454.b.457.b.478.a
Iuſtus aperiens cor ad ſimplicitatem 244.b
iuſtus cadens coram impio 276.b
Iuſtus habens Chriſtum 503.a
iuſtus in cæleſtibus, aut cruce Chriſti 484.a
iuſtus in medio 303.b
iuſtus patiens tribulationes & ſe examinās 273.a
iuſtus reſiſtens tentationibus 449.b
iuuenes dociles 452.a
iuuentus ſenilis 35.a
iuuentutis terminus 54.b
iuxta fluenta gratiarum 35.a

L.

LAbens in peccatum propter inanem gloriam 611.b
labia dæmonum & hæreticorum 337.b
labi ad voluptates 167.b
labia Iudæorum 355.b
labia Scribarum 355.b
labi circa vitam contemplatiuam & actiuam 56.a
labia virginis Marię 114.b
labi in corporis vitia 16.b
labi in hæreſim 43.b
labi in infernum 111.a
labi in peccatum 16.b
labiis honorantes Deum 399.b
labilitas mundanæ glorię 39.b
labilitas rerum 44.b
labor 115.a
labor Adæ 242.b
laborantes 316.a
laborantes circa temporalia 158.b
laborantes in eccleſia 84.a
laborantes in literis ſacris 88.b
laborantes in profectu 316.a
laborantes Iudæi ſub lege 232.b
laborantes pro Chriſto 346.b
laborantes ſub cura maiorum 88.b
laborantes ſub iugo Chriſti 352.a
laborantium compaſsio 270.a
laborare 61.b
laborare docendo 232.b
laborare in hac vita 170.a.231.b
laborare in vita actiua 316.a
labor amari 62.b
labor bonorum in hoc ſeculo 31.a
labor Chriſti in hoc mundo 351.b
labor coniugatorum 408.b
labor corporis 88.b
labor eccleſiæ in correctione malorum 471.b
laborem Gentium ſuſtinere 48.a
in labore pœnitentiæ deficientes 2.a
labores 176.a.538.b
labores bonorum operum 52.a
labores Chriſti 141.a.570.b
labores eccleſiæ 326.a
labores & opera 312.b
labores & orationes Chriſti 216.b
labores & tentationes 554.a
labores & tribulationes 121.a.138.a
labores huius ſeculi 7.a
labores huius vitæ 44.b.277.b.444 b.456.a.481.a
labores huius vitæ pœnæ 16.a
labores iudæorum 119.b
labores iudæorum in Aegypto 146.a
labores mundanorum 58.b
labores paſsionis Chriſti 59.a

labores praelatorum in aedificanda eccleſia 246.a
labores religionis 360.b
labores ſeculi 372.a
labores ſinè fide 490.a
labor & error Gentilium 409.a
labor fidelium 293.b
labor manus 269.a
labor in ſtudiis 220.b
labor intelligendi ſcripturas 570.b
laboris terminus 547.b
labor Iudaeorum 109.a
labor Iudaeorum *caſſus* 166.a
labor iudaeorum in ſcripturis 466.b
labor militum 126.a
labor omnibus communis 404.a
labor poenitentiae 44.b.73.b
labor ſine fructu foelicitatis 601.a
laborum praemium expectans 259.a
lachrymae 74.b.119.b.271.b.325.a.397.b.477.a.528.a
lachrymae Chriſti 236.b
lachrymae cum compunctione 603.b
lachrymae duplices 185.a.520.a
lachrymae poenitentiae 7.b.12.b.382.a.480.a
lachrymari 287.b
lachrymarum abundantia 276.b
lachrymarum multitudo 226.a.344.b
lachrymas duplices acceptare 26.b
cum lachrymis opus bonum 35.a
laedere proximum 499.a
laeſio animae 625.a
laetificans Deus 248.a
laetificans ſanguis Chriſti 248.b
laetitia 126.a.619.b
laetitia caeleſtis 108.b
laetitia de temporalibus 523.b
laetitia de victoria Chriſti 256.a
laetitia inanis de virtutibus 384.b
laetitia in bonis operibus 326.b
laetitia in tribulatione 123.b
laetitia iudaeorum in caeremoniis 349.a
laetitia mundi 620.a
laetitia ſpiritualis 50.b.441.b.620.a
laici 467.a
lamenta 374.a
lamentari mortuos 141.a
languere in charitate 315.a
languor charitatis 364.a
lapſi à fide 10.a
lapſum iudaeorum deplorans 27.a
lapſus diaboli 115.a
lapſus generis humani 116.b
lapſus haereticorum 116.a
lapſus hominis 590.b
lapſus in diverſa vitia 115.b
lapſus in errorem ex ſuperbia 611.a
lapſus infirmorum 233.b
lapſus in libidinem 209.b
lapſus in malum 545.b
lapſus in peccatum 118.b.329.b.346.a.595.b
lapſus in ſtatum peccati 195.a
lapſus in ſuperbiam 472.b
lapſus peccatorum 178.b
lapſus primi hominis 66.a
lapſus primi tempus 201.a
lapſus proximi contemptus 210.a
lapſus viri iuſti 611.a
laquei diaboli 122.b
largiri 67.a.542.b
largitas Chriſti 326.b
laſcivia 126.a
laſcivi ſenſus 125.a
lata via 254.a.257.b
latens Chriſti divinitas 226.a
latens divinitas in paſſione 225.a
latens ſanguis Chriſti 16.b
latentes ſuggeſtiones, vel violentae tentationes 91.a
de latere Chriſti aqua 246.b
latere faciens ſanctos in humilitate 15.b
lateris Chriſti apertio 242.b
latibula iudaeorum, & haereticorum 364.b
latitudo caeleſtis 279.b
latitudo cordis 577.b
latitudo eccleſiae in gentibus 559.b
latitudo & fortitudo Dei 392.b
latitudo mundi 559.b
latitudo ſapientiae 267.b
latitudo vitae ſpiritualis 596.b
latriae honor 199.b
latro bonus 476.b
latro malus 477.b
latrones 338.b.536.b
latrones duo 621.b
latus Chriſti 358.a.560.a
laudandus Deus in eccleſia 186.b
laudans miſericordiam Dei praedicator 258.b
laudans multitudo paſtorem 597.b
laudantes Angeli Deum, *& gerentes curã hominum* 607.b
laudantes Deum 123.a.309.a
laudantes exempla Sanctorum 179.a
laudare 160.a
laudare Deum 123.a.236.b.367.b.378.b.490.b.552.a
laudare Deum bonis operibus 226.a
laudare Deum per ſacram ſcripturam 212.a
laudare Deum pro ſingulis 14.a
laudare Deum verbis propheticis & Apoſtolicis 123.a
laudare Deum voce 581.b
laudare iuſtitiam Dei 248.b
laudare mane & veſpere 190.b
laudare peccatorem in vitiis 279.b
laudare potentiam Dei 495.b
in laude humana quieſcens 217.b
ad laudem Dei caro concordat ſpiritui 249.a
laudem inanem quaerere 232.b
laudes Angelorum 82.a.123.b
laudes approbat Deus 28.b
laudes Dei 99.a.111.b.130.b.137.a.221.a.382.a.444.b.449.a.525.a.547.a.559.a
laudes Dei in patria 510.a
laudes & preces 216.b
laudes hypocritarum 477.b
laudes humanas quaerere 27.a
laudes in foelicitate 123.a
lades inutiles haereticorum 625.b
laudes iuſtorum 123.b
laudes vanae 500.a
in laudibus Dei eccleſiam firmari 268.a
laudis contemptus 303.a
laudis guſtus 450.b
laudis inanis abiectio 228.b
laudis ornatus 454.a
laus Dei 350.a
laus divinorum iudiciorum 363.b
laus humana 75.b
laus hypocritae 271.a
laus miſericordiae Dei 506.b
laus per opera 188.b
laus ſimulata Phariſaeorum 470.b
laus virtutum 328.b
lectio legis veteris 580.a
lectionum ſacrarum ablatio 14.b
lectio ſcripturae 400.b
lectio ſcripturarum 93.b
à lege Dei exerrantes 230.a
in lege Chriſti laetitia 249.a
legem carnaliter non ſervantes 226.a
ob Legem Chriſti moeror Iudaeorum 213.a
legem & prophetas ſeparare à Chriſto 252.a
legem implens Chriſtus 251.a
per legem non tolli peccata 23.a
legem novam dans Chriſtus 240.b
legem novam inſtituens ibid.
legem ſervare volentes cum Iudaeis 264.a
legem tranſgredientes ſacerdotes 206.a
leges 559.b
legens ſacram ſcripturam 199.a
lectio ſacra ſcriptura 613.b
leges civiles 463.b
leges contra fidem 318.a
leges & magiſtratus 397.b
leges tres 400.b
legis à gratia novi teſtamenti ſeparatio 13.a
legis celſitudo 476.b
legis ceſſatio 203.a
legis collatio 457.b
legis doctor 249.b
legis doctrina 138.a.403.a.487.b
legis doctrinae ad Gentes *dilatatio* 244.b
legis & cordis Iudaeorum *velamen* 253.b
legis & ſacerdotii coniunctio 437.b
legis evangelicae contemptus 229.a
legis inſtitutio 212.a
legis intentio 315.a
legis iugum 443.a
legis litera 298.a.300.b.311.b.312.a.316.a.339.b.360.b.394.a.408.b.419.b.450.b.523.b.527.a.545.b
legis myſteria 439.b
legis novae expreſſio 204.a
legis novae praeparatio 15.a
legis novae opera 240.b

legis obſcuritas 336.a.373.b
legis obſeruatio 365.b.393.b
legis obſeruatio carnalis 226.b
legis opera 265.b
legis peritia 414.a
legis pœna 347.a
legis productio 458.b
legis promiſſio 547.a
legis reuelatio 483.a
legis ſcientia 393.b
legis ſermo 547.a
legis Spiritus 298.a
legis ſtatus 316.a
legis tempus 311.b
legis tranſgreſſio 409.a
legis tranſitus ad Euangelium 2.a
ſe legi ſubiiciens Chriſtus 607.a
legis velamen 523.b
legis veteris ceſſatio 228.a
legis veteris imperfectio 477.b
legis veteris planctus 270.b
legis veteris teſtimonia ad nouam ſerve 259.b
legum obſequium 256.a
leues 49.a.354.b
leues cogitationes 255.a
leuis affectus 247.b
leuis caſtigatio Dei 242.a
leuis cognitio 277.a
leuis pœnitentia 553.a
leuiſſimum peccatum 260.b
leuitas 479.a
leuitas animi Angeli 117.a
leuitas hominum 376.b
leuitas malorum 542.b
leuitas prelatorum moderata 519.b
lex 30.b.48.a.101.b.173.b.189.b. 234.b.261.a.277.a.281.b.307.a.316. b.333.b.349.a.358.a.371.b.385.a 387 b.397.a. 408.b. 414.a.453.a.463.b. 492.a.499.a.545.b.551.b.553.b.560 a. 584.a.586.a.605.a.609.b.619.b 621.a
lex ad ſacerdotes dirigitur 389.b
lex carnis 41.a.622.a
lex clauſa Iudæis relicta 370.b
lex contempta 357.a
lex cum miſtico ſenſu 38.a
lex cum prophetis 414.b
lex cum ſenſu ſpirituali 525.a
lex Dei 107.b.123.a.359.a.364.a. 430.b.547.a.555.a
lex dirigens 65.a
lex diuina 436.a
lex docens voluntatem Dei 392.a
lex, & Euangelium 281.b.441.a. 479.b
lex & myſteria 528.a
lex & ſacra ſcriptura 123.a
lex & prophete 45.a.211.a.277.a. 513.b.585.b.604.a.605.b
lex & prophete de Chriſto 379.a
lex & prophetæ oſtendentes peccata 617.a
lex & Prophetiae 112.a.441.a
lex fidei 561.b
lex firmans fideles 168.a
lex frænans Iudæos 581.b
lex gratiæ 449.a.471.b.561.b
lex in corde 538.b.577.b
lex inſtituens 423.a
lex in templo 391.b
lex Iudaica 63.a
lex iuxta Baptiſmum 564.b
lex latens tribus temporibus 15.a
lex literæ 108.a.465.a
lex mandans per praedicatorem 389.b
lex mortis 360.b
lex Moſis 60.b.163.b.517.b
lex muta comparata verbo Dei 355.b
lex naturæ 66.b.202.b.492.a
lex naturalis 98.b.123.a.215.b 255.a.275.b.332.b.354.a.364.b.471 b.460.b.620.a
lex non probans ſenſus carnales 544.a
lex non ſaluans 524.b
lex non tollens peccata 595.a
lex noua 123.b.199 b. 234.b.260.b 351.b.365.a.373.b.400.b.429.b.572 b.577.b.611.b
lex peccati 173.a.266.a
lex producens Martyres 542.b
lex, prophetia & euangelium 265.b
lex quieſcens in eccleſia 540.a
lex retinens populum in timore 351.a
lex ſcientię 201.b
lex ſcribis tradita 185.b
lex ſuſcipiens curam ſynagogas 21.a
lex vel ſermo Dei 40.a
lex vetus 78.a.79.b.80.a.100.b. 174.a.186.b.230.a.314.a.332.a.334.b 345.a.352.a.356.b.365.a.370.a. 375. b.380.a.455.b.475.a.477.a.b.493.b 494.a 501.b.522.a.554.b.575.b.577 a.626.a
lex vetus in eccleſia 483.b
lex vetus vni populo collata 530.b
lex vna 433.a
libenter offerre 562.b
libenter peccare 109.a
liberalis communicatio doctrinae gentibus 229.a
liberalis virginitatis oblatio 248.b
liberalitas Dei 326.a
liberans ab erroribus 418.a
liberans ab incredulitate 223.a
liberans ab inimicis 470.a
liberans à peccato 183.b.367.a.369.b
liberans à poteſtate diaboli 219.a
liberans à ſpiritu fornicationis 369.b
liberans à tentatione, & tribulatione, &c. 223.a.b
liberans Chriſtus patres 233.a
liberans Deus à diabolo 242.b
liberans Deus à miſeria 482.b
liberans Deus à peccatis 235.b.519. b.565.b
liberans Deus à poteſtate diaboli 512.b
liberans Deus a vitiis 223.a
liberans Deus a voluptatibus 239.a
liberans Deus de tribulatione, & tentatione 25.a
liberans Deus Iudaeos & Gentiles 235.a
liberans pater Chriſtum 312.a
liberans prælatus a diabolo 119.b
liberare ab adulatoribus 107.a
liberari a diabolo 55.b
liberari a malis 351.a
liberari a peccato 219.b
liberari a peccato in hac vita 242.b
liberari a ſeruitute diaboli 205.a
liberari bona voluntate 351.b
liberari Iudęos ab onere legis 558.a
liberati a tribulationibus 369.a
liberati a diabolo 193.b
liberati a peccatis 557.b
liberatio a morte animæ & corporis 512.b
liberatio a peccatis, & periculis 54.a
liberatio a tribulatione [illegible]
liberatio bonorum 220.a
liberatio Chriſti 404.a
liberatio Chriſti varia 369.a
liberatio hominis 312.a
liberatio Iudaeorum & Gentilium 119.a
de tribulatione & tentatione liberat Deus 25.a
liberatio Pauli 155.b
liberatio per Chriſtum 417.b
libere peccantes 226.b
liber prædeſtinatorum 518.a
libertas a carne 362.b
libertas Angelorum 118.b
libertas arbitrii 588.a.611.a
libertas a vitiis 417.a
libertas diaboli 59.b
libertas & poteſtas fidelium 462.a
libertas futuræ gloriæ 350.a
libertas Iſraelis ex parte 570.b
libertas mentis 259.a
libertas mundana 279.b
libertas operandi 205.b
libertas peccatorum 369.b
libertas per pœnitentiam 362.a
libertas prædicandi conceſſa 200.a
libertas prædicatorum 191.b
libertas vitae contemplatiuæ 221.b
dans libertatem contemplandi 205.b
liberum arbitrium 278.a.257.a. 302.b.371.b.486.a.554.b.611. a.621.a
liberum arbitrium debilitatum 144.a
liberum dare arbitrium 14.b
in libidinem cadere 24.b
libidinis caſtigatio 407.a
libidinis daemones 358.b
libidinis incitamenta 419.a
libidinis multitudo 327.a
libidinis peccata 313.a
libidinis peccatum 193.a
libidinis ſigna 300.a
libidinis vitia 154.b
libidinoſi 55.b.88.b.125.a.233.b.302. a.352.b.443.b.574.b
libidinoſus 49.a
libido 38.44.b.75.a.104.a.112.a.112. b.126.b.138.b.146.b.174.a.186.a. 236.b.321.b.402.b.499.a.556.b

ido carnem ſubiiciens 336.b
ido & gula 368.a
ido perdens bona opera 252.b
ido refrænata 13.a
ri & exempla patrum 429.a
ri hæreticorum 261.b.333.a.587.a.603.b
ri legis 153.b.485.b
ri Moſis 235.a.604.a
ri Moſis quinque 112.a
ri noui teſtamenti 477.a
ri prophetici 627.a
ri ſacræ ſcripturæ 71.b.173.b.257.b.299.a.339.a
ri ſignacula ſolus aperuit Chriſtus, & natus ex virgine 335.b
ros facientes antiqui patres 273.a
ligandos bonos conatus diaboli 262.b
are ſub iugo vitæ 370.b
ari cura 262.b
atur in cordibus malorum, vel in abyſſo 370.b
gna templi 133.b
nbo educens patres 224.b
nbus 19.b.43.a.119.b.120.b.128.b.180.b.216.a.334.a.357.b.364.a.484.b.545.a.584.b.609.a
nitatio doctrinæ 267.b
nitatio tentationum 608.b
gua 75.a.124.a.449.a.587.b
gua adulantium 376.b
gua Chriſti 124.b.587.b
gua & os prauorum 79.b
gua Gentilium 373.b
gua hæreticorum ibid.
gua Iudæorum ibid.
gua iuſti & ſapientia 231.a
gua ſuperba 373.b.386.b
guæ 141.b
guæ intemperies 271.b
guæ Iudæorum 297.a
gua Philoſophorum ibid.
guam frænare 458.a
tera 41.b.499.a
tera abolita legis 66.a
tera cum ſpiritu 171.b.522.b.553.a
teræ carnalis doctrina 258.a
teræ ſacræ ſcripturæ 603.a
itera, & ſpiritus 291.b.293.a.373.a.603.b
itera expoſita 562.b
itera legis 74.a.81.b.85.a.129.b.132.a.140.b.173.b.179.b.196.b.204.b.255.a.274.b.276.b.277.b.280.a.298.a.300.b.311.b.312.a.316.a.339.b.356.b.360.b.362.b.389.a.394.a.408.b.419.b.450.b.453.a.454.a.480.a.523.b.527.a.544.a.545.a.b.556.a.565.b.571.b
itera legis & eius doctores 128.b
itera legis & myſteria 78.b
n litera legis quieſcentes Iudæi 218.a
iteram legis ſeruantes ante aduentũ Chriſti pœna leuis 269.a
itera legis ſine ſenſu Euangelico 511.a
litera legis voluptuoſa 622.a
literalis obſeruantia 233.b
literalis obſeruantia legis 269.a
literam à ſpiritu diuidentes Iudæi 12.b
literam legis aperiens 208.b
literam legis mollire 15.b
litera ſacrae ſcripturae 468.a
litera ſcripturae 173.b
litera ſine ſpiritu 517.a
literatus ambitioſus 522.a
loca perfectorum in eccleſia 596.b
loca tuta 360.b
loca voluptatis 312.b
locus Caluariae 141.a.410.b
locus Chriſti ſecretus 187.b
locus contrariarum virtutum 305.b
locus crudelitatis 48.a
locus diuinae miſericordiae 133.a
locus electorum 100.a
locus habitationis 132.a
locus inferior 334.a
locus infimus 132.b
locus iudicij 80.b.317.b
locus laborum 170.b
locus libidinis 626.a
locus malorum 554.b
locus manifeſtus 410.b
locus mundus à turpitudine 279.b
locum non dare diabolo 218.a
locus non tutus 514.b
locus omnis 449.b
locus paſtorum 122.a
locus peccatorum 545.a
locus pinguis 265.b
locus purificationis 541.b
locus reſurrectionis 612.b
locus voluptatis 45.b.177.b
locutio Dei 455.a
longæuitas Dei 124.b
longanimitas 377.a
longanimitas Dei 245.b.376.b
longanimitas & miſericordia 603.b
longa mora in contemplatione 579.a
longa vita prædicatorum 581.a
longe a malis 377.a
longè à vitiis ibid.
a longe videntes tentationes 262.a
longior pœnitentia maioris peccati 306.b
loquaces 136.a
loquaces in mundo 515.b
loquacitas 507.a.575.b
loquacitas arrogantium 517.b
loquacitas hæreticorum 571.b
loquacitatem reſtringere 3.b
loquacium abundantia 222.b
loquacium productio 223.b
loquax 142.b.603.a
loquentes inſipienter de paſſione Chriſti 277.b
loqui ad vtilitatem 232.b
loqui de Chriſto 357.b
loqui de Deo 379.a
loqui de Deo indignè 17.a
loqui de Deo mendaciter 27.a
loqui de ſponſo 221.a
loqui errores 461.b
loqui & operari ad ædificationem 397.b
Lucas Euangeliſta 111.b
ad lucem veritatis conuerſio 616.b
lucifer 32.a.189.b.278.b.349.b.386.a.425.b.491.a.492.b.493.a.522.a.566.b
Lucifer Eccleſiam perſequens 159.b
lucifer inter Angelos 89.a.398.b
luciferi potentia 458.a
lucifer maculans cælum, & peccator mentem 384.b
in lucifero perfectior imago Dei 552.a
luciferum eiiciens Deus de Paradiſo 228.a
lucta in hoc mundo 314.b
luctus Chriſti 138.b
luctus inferni 147.a
luctus Iudæorum 270.b
luctus pœnitentiæ 357.b
luctus Sanctorum 588.a
lucrum turpe 59.a
lugere 555.b
lumen cognitionis 442.a
lumen diuinum 537.a
lumen naturale 479.b
lumen veritatis 442.a
luna 513.b
luna & ſol 293.a.443.b
luna in paſſione 318.a
lux 286.a
lux Euangelicae veritatis 390.b
lux gratiae 93.b.317.a
lux interna 108.a
lux operum 359.a
lux ſcientiae 257.b.442.a.443.b
lux verbi Dei 22.b
luxuria 380.a.620.a
luxuriae 325.a
luxuria & ebrietas 552.b
luxuria & gula 104.b
luxuriari peccata 494.b

M.

Machinamenta diaboli 619.b
Machinantes fraudes in bonos 249.b
Machinationes diaboli 242.a
Machinationes malorum & hæreticorum 24.b
Machinationes peſſimas præferre 214.a
Mactare concupiſcentias 526.a
macula 314.b
maculatus peccator 334.a
macula prædicatorum 121.b
Magi 4.a.240.a.364.b.425.b.507.a
Magicis artibus ſeruientes 50.a
Magi & gentiles conuerſi 562.a
Magiſtratus 204.b
Magiſtratus & leges 397.b
Magiſtratuum rapina 306.a

Magiſtri doctiores 207.a
Magiſtri haereticorum 452.b
Magiſtri teneri 263.b
Magna & parua opera praedicare 454.b
Magna de Deo cognoſcere 21.a
Magna faciens erga homines 386.b
Magna loqui 67.b
Magna operari 540.b
Magna operantes 133.a
Magna peccata 296.b
Magnificentia 385.a
Magnificentia Dei 208.b
Magnificans Deus Eccleſiam 457.a
Maieſtas Chriſti 151.b
Maieſtas Dei 199.b.428.b.
585.a
Maiora de Chriſto quam de Patriarchis ſentiuntur 421.a
maiores defendentes vitia minorum 449.b
maiores Eccleſiae 359.b
maiores in Eccleſia 311.b
maiores ſynagogae 316.b
maior & minor turpitudo rerum ſeculi 179.b
mala cuſtodia ſenſuum 87.b
malae cogitationes 235.a
mala exempla 116.b
mala ex peccato originali 469.b
mala iudicare de Deo 388.a
mala opera 283.b
mala opera praelatorum 354.a
mala reflectuntur in malos 337.a
maledicendi conſuetudo 327.a
maledicentia 260.a.588.a
maledicere 106.a
maledictio corporis non bene operantis 388.a
maledictio hypocritarum 388.b
maledictio in iudicio ibid.
maledictio Iudaeorum in Chriſtum ibid.
maledictio malorum 333.a
maledictio malorum in corpore 388.b
maledicunt damnati diabolo 241.a
male interpretantes Scripturas 171.a
male munitus virtute 349.b
male operari 459.a.574.b
male viuere 58.b
male viuere in eccleſia 252.a
mali 10.a.40.a.61.b.63.b.80.b.135.b.136.a.138.a. 211.b.216.a.229.a.235.b. 237.a.243.a.255.b.256.a.276.a.279.a.286.a.297.b. 307.b.321.b. 386.a. 392.a. 418.b. 424.b. 442.b.452.b. 453.b.462.b.465.a.480.a.485.a. 500.a.506.a.513.b. 514.a.528.a.536.a.562.a.577.a.615.a.624.b
mali ad fidem vocati 456.b
mali adhaerentes diabolo 467.b
mali antiqui 230.a
mali Chriſtiani 541.b
mali conſtantes 333.b
mali deficientes in iudicio 271.b
mali doctores 581.b
mali electi 543.a
mali, & boni 73.b
mali & haeretici conuicti 161.a
mali gaudentes ex ruina bonorum 327.a
mali in eccleſia 91.b.319.b.338.a. 379.b.490.b
mali in inferno 117.b.374.b
mali innumeri 418.a
mali iudices [illegible] 194.a
mali laudantes virtutes 101.b
mali [illegible] 91.b
mali [illegible] Dei 418.b
mali [illegible] 132.b
malis [illegible] dolor eccleſiae 213.a
in malis quieſcens diabolus 218.a
malitia 219.a.258.a
malitia completa 399.a
malitia diaboli 256.b
malitia inueterata 288.a
malitia Iudaeorum 260.b
malitia Iudaeorum detecta 208.b
malitia Iudaeorum in Chriſtum 115.b.525.b
malitiam auferre 27.a
malitiam diſſipans ſimplicitas 233.b
ex malitia peccatum 625.a
malitia ſimplicitate cooperata 333.a
malitia tyrannorum 330.b
malitioſae mentes 308.a
malitioſi & blandi 537.b
malitioſi, & iracundi 69.a
mali vincentes bonos 17.b
mali viuentes in eccleſia 606.a
malorum à bonis ſeparatio 207.b
malorum caſtigatio 531.a
malorum certa perditio 218.a
malorum ceſſatio in foelicitate 17.a
malorum concordia 36.a
malorum condemnatio 388.b. 538.a
malorum condemnatio in iudicio 251.a
malorum confuſio 471.b
malorum corda 426.b
malorum corpus 506.b
malorum deſpectio 17.a
malorum dolor 269.b
malorum & daemonum punitio 470.a
malorum & diaboli fraudes in Chriſtum & eius membra 17.a
malorum in bonos perſecutio 247.a
malorum intelligentia 394.a
malorum inuentores 249.b
malorum leuitas 542.b
malorum maledictio 333.a
malorum memoria 139.a
malorum munitiones 474.b
malorum poena 351.b.535.b
malorum poſteritas 515.b
malorum profundum 342.b
malorum progenies 506.a
malorum proiectio 507.b
malorum triſtitia 213.a
malorum punitio 472.b
malorum ſeparatio ab eccleſia 13.a
malorum ſolicitudo 391.a
malorum vltio 506.b
de malo proximi gaudere 28.a
per malos punit Deus 252.a
malos eiiciens Deus [illegible]
malos conſumit 199.a
per malos imperans Deus [illegible]
malos ſolos comprehendens ſententia [illegible] cis [illegible]
malos puniens Deus [illegible]
malos tradit daemonibus Deus [illegible]
malum apparens bonum [illegible]
malum bonum dicere [illegible]
in malum conſentire [illegible]
malum inuitabile [illegible]
malum ſub ſpecie boni [illegible]
malus [illegible]
malus praelatus [illegible]
malus religioſus [illegible]
mandata [illegible]
mandata Dei [illegible]
mandata implere [illegible]
mandata minima [illegible]
mandata ſpiritualia [illegible]
mandatorum obſeruatio [illegible]
mandatum humile [illegible]
mandatum Iudaicum [illegible]
mane & veſpere laudare Deum [illegible]
manens Chriſtus in anima [illegible]
manens cum eccleſia [illegible]
manifeſtae viſiones oſtenſio [illegible]
manifeſtare [illegible]
manifeſtare errores [illegible]
manifeſtare euangelium [illegible]
manifeſtare hereſim [illegible]
manifeſtare vitia ſenſus & [illegible] 208.b
manifeſtari [illegible]
manifeſtatio [illegible]
manifeſtatio aliqua gloriae Sanctorum 127.b
manifeſtatio bonorum operum 402.b.[illegible]
manifeſtatio Chriſti 86.a.149.a. 518.a.590.a
manifeſtatio cordis [illegible]
manifeſtatio Dei 140.b.234.b.[illegible]
manifeſtatio diuinae voluntatis [illegible]
manifeſtatio diuinitatis in humanitate [illegible] a.285.b.429.a
manifeſtatio diſcipulorum Chriſti [illegible]
manifeſtatio diuinorum ſecretorum [illegible] 285.b
manifeſtatio domini [illegible]
manifeſtatio errorum [illegible]
manifeſtatio fidei [illegible]
manifeſtatio figurarum [illegible]
manifeſtatio impudens peccatorum 463.b
manifeſtatio iniquitatis 450.b.[illegible]
manifeſtatio in iudicio 381.a
manifeſtatio iuſtitiae Dei 224.a. 351.a
manifeſtatio myſteriorum [illegible] a.373.b
manifeſtatio operum Dei [illegible]
manifeſtatio patris per Chriſtum 208.b
manifeſtatio peccati [illegible]
manifeſtatio peccatorum [illegible]

aniſeſtatio Prophetiæ 143.b
aniſeſtatio ſapientię 123.a
aniſeſtatio veritatis 449.a
aniſeſtatio virtutum 283.a
aniſeſtatus Chriſtus Iudæis 208.a
anna 110.a
anſiones Apoſtolorum in gloria 413.a
anſueti 107.b.453.a
anſuetudo Chriſti & Eccleſię 392.a
anſuetudo, & principatus Dei 310.b
anus Chriſti 49.b
anus Chriſti in cruce 393.b.524.a
arcus 365.b.310.b
are mortuum 449.b
aria Chriſtum generans 185.a
ariâ concipient Chriſtum 140.a
aria conterens Satanam 239.b
ariæ caſtitas 353.a.257.a
aria corpus 368.a
ariæ glorificatio 34.a
ariæ myſteria 240.b
ariae virginis vterus 30.a
aria generans Chriſtum 258.b
aria pariens Chriſtum 295.b
aria praegnans 426.b
aria ſuſcipiens Chriſtum in vtero 241.b
aria virgo 144.b.551.b
artyres 30.a.35.a.62.a.80.b.83.a.98.b.111.b.118.a.125.b.129.b.136.b.151.b.163.a.173.b.220.b.227.a.235.a.243.a.261.a.263.b.270.b.283.b.290.a.b.293.a.340.b.354.b.386.a.387.b.449.a.452.a.475.b.476.b.507.a.521.a.522.a.554.a.567.a.585.b.597.a
artyres & Apoſtoli 181.a
artyres laici 2.b
artyres verecundi 467.b
artyria 590.b
Martyribus non dolens Eccleſia 221.b
artyrii fructus 236.b
artyrii prędicatio 301.b
artyrium 8.b.99.a.121.a.125.a.206.a.221.b.297.a.329.a.500.b.515.a.522.a.525.a.532.b.571.a.606.a.618.b.620.a
artyrum corpora 277.a.281.a.451.b
artyrum, & Apoſtolorum corpora 331.b
artyrum & virginum multitudo 18.b
artyrum exempla 439.a
artyrum fortitudo 515.a
artyrum multiplicatio 199.a
artyrum pœna 482.a
artyrum ſanguis 205.a.301.b.454.a.460.a
artyrum vincula 361.b
artyrum virtutes 359.a
ateria 364.a
ateria prima 583.a
ateria contemplationis & bonorum operum 462.a
ateria informis 19.b
Materia praeceptorum 84.a
Materia prima 73.b
Materia ſenſus & intellectus 372.a
Materia vitiorum 358.a
Matres innocentum 505.b
Matrimonium 516.a
Matrum innocentum & pœnitentium dolor 212.b
Matthęus 310.b.365.b.590.b
Matura pœnitentia 259.a
Maturi fructus 189.a
Maturitas morum 50.b
Maturitas prædicatorum 478.a
Maxilla Chriſti 390.a
Mediatores ſacerdotes 451.a
Mediator prælatus 423.a
Medici animarum 627.b
Mediocres 111.b
Mediocres virtute 45.a
Meditari in lege Dei 522.b
Meditari in ſacrâ ſcriptura 534.b
Meditari ſenſus ſpirituales 190.b
Meditari verba Dei 416.a
Meditari vtrumque aduentum Chriſti 217.b
Meditatio cæleſtium 174.a.185.a
Meditatio & oratio 473.a
Meditatio Iudicij 585.a
Meditatio legis 71.b
Meditatio mortis 540.b.565.a
Meditatio paſſionis 619.b
Meditatio ſcripturarum 568.a
Meditatio ſpiritualium 99.a.409.b
Mediterraneum 430.a
Medium duorum teſtamentorum 398.a
Medium inter virtutem & vitium 613.b
Medium virtutum 514.a
medium vitę humanæ 398.a
membra Chriſti 470.b
membra diaboli 29.b.173.a
membra diaboli expectantia Chriſtū 246.a
mendacia hæreticorum 84.b.140.a.425.a
mendacia Iudæorum 602.b
mendaciter loqui de Deo 27.a
mendacium 20.a.44.b.132.a.475.b.501.b.622.a
memoria 124.b.126.b.234.b.523.b.534.b.609.a.611.b
Memoria beneficiorum Dei 53.a.517.b
Memoria bona 554.b
Memoria cæleſtium 483.b
Memoria charitatis cæleſtis 66.b
Memoria Chriſti 218.b
Memoria Dei 358.b.523.b
Memoria 368.b
Memoria ebriorum 399.b
Memoria & gratiarum actio 515.b
Memoria fraudum dæmonum 420.a
Memoria humilitatis Chriſti 255.b
Memoriale magni mali aut boni 551.b
Memoria malorum 139.a
memoria mortis & iudicij 399.b
memoria paſſionis 133.b.180.b.399.b.409.b
Memoria paſſionis Chriſti 138.b.218.a.288.b.439.b.471.b.481.b.589.b
Memoria peccatorum 551.b.553.b.598.b
Memoria patriarcharum 399.b
Memoria patrum 466.b.493.a
Mediatores prælati & ſancti 433.b
Memoria Sanctorum patrum permanens 166.a
memoria victoriæ Chriſti 538.b
Mens 10.b.32.b.98.b.127.a.170.b.234.b.253.b.257.a.274.a.283.a.310.a.314.a.317.b.342.a.349.a.372.a.375.b.396.b.398.b.414.b.424.a.428.a.435.b.438.a.450.b.460.a.524.a.555.a.557.a.583.b.609.a.621.a.623.a
Menſa cœnæ 52.b
Mens Chriſti 342.a.609.a
Mens cogitans diuina 170.b
Mens compuncta 97.b
mens cum carne infirma 101.b
mens dedicata Domino 544.a
mens detenta in erroribus 371.a
mens diuina 237.b
mens erudita 142.b
Menſes 293.a
Menſes duodecim 456.a
Mens & cor hominis 19.b
Mens & ſenſus 2.a.263.b
Mens, & ſermo in paſſione Chriſti 317.b
Mens & verba 508.a
Mens frigida 128.a
Mens humana 35.b
Mens inculta 547.b
Mens inuidens 158.b
Mens iracunda 107.a
Mens Iuſti 553.a
Mens lingua & manus 274.b
Mens perfecta 292.a.367.b
Mens peccatoris 560.b
Mens peccatorum 442.b
Mens pura 321.b
Mens ſancta 299.a.454.b.603.a
Mens feruens voluptatibus 501.b
Mens ſimplex 241.a
Mens ſine oratione 121.b
Mens ſuperba 474.b
Mens terrena 500.a
menſtruum 533.a
Mens vel anima 147.b.152.a
Mens, vel cor 92.a
Menſura 288.b
Menſura gratiarum Dei 382.b
Mentem habens in cæleſtibus ſacerdos 208.b
in Mente non dare locum Deo 242.b
Mentes electorum 3.a.287.b
Mentes fidelium 73.b.114.b.188.442.a
Mentes iuſtorum 362.a
Mentes malorum 273.b
Mentes peccatrices 192.b
Mentes peccatorum 576.b

Mentes prædicatorum 50.a.136.b
mentes prędicatorum, vel ipſi prædicatores 44.a
mentes purgatæ 591.a
mentes ſecularium 44.a.b
mentes ſimplicium 473.a
mentes terrenis concupiſcentiis accenſæ 128.a
mentes terrenorum 312.b
mentiendi conſuetudo 212.a
mentiri 435.b
mentiri in caput ſuum 401.a
mentis affectus 171.b.623.a
mentis caligo 432.a
mentis caſtitas 532.b
mentis circumciſio 139.a
mentis collectio 304.a
mentis conſtantia 302.b
mentis deuotio 34.b.381.a.439.a 441.b.587.b
mentis eleuatio 415.b. 468.a
mentis & corporis perfectio 311.b
mentis frigiditas 285.a
mentis illuſtratio 451.a
mentis imperium 486.b
mentis inquietudo 507.b
mentis intentio 253.b.404.a
mentis intentiones 447.b
mentis nobilitas 432.a
mentis opera 367.b.444.b
mentis propheticæ eleuatio 241.b
mentis roboratio 236.a
mentis renouatio 420.b
mentis ſecreta 463.a
mentis ſtupor 217.b
mentis tranquillitas 421.b.448.b. 540.b
mercedem hic recipere 252.b
mercenarii neglectus 206.a
merces 283.a
merces bonorum operum 535.a
merces mercenarii 532.b
merces operum 265.b
merces peccati 157.a
merces ſecundum opera 433.a
Mercurius interpres Dei 414.a
mergens diabolum in infernum 242.a
mergi in infernum 544.b
merita 282.b.290.a
merita Chriſti 179.a
merita Chriſti gentibus data 193.a
merita & contemplatio religioſorum & prædicatorum 578.b
merita paſſionis 554.b
merita propria 272.a
merita Sanctorum 16.b.179.b
ſine meritis generari in gratia 225.b
merito puniri 246.b
merſi peccatores in infernum 345.b
Meſſias 360.b
Michael 62.a
miles 622.a
minę 253.b
minæ contra prædicatorem 559.a
minæ Dei 244.a.347.a
minæ Dei ad pœnitentiam 483.a
minæ & iræ Dei 519.b
minæ hæreticorum 484.b
minæ hæreticorum & principum ſecularium 124.a
minæ malorum 101.b
minæ perſecutorum 464.b
minari 49.a
minima legis 347.a
minima non negligenda 248.a
minimum auxilium 248.a
minimum exigens prædicator 243.b
minimum peccatum 405.b
minimus gradus fidelium 430.a
minimus in regno cælorum 228.b
miniſter 622.a
miniſter diuinæ vindictæ 62.a
miniſteria Angelorum 553.b
miniſterium ad inſpirationem implendam 394.a
miniſterium gentium in eccleſia 254.a
miniſterium impendere minoribus 8.a
miniſterium Iudæorum 52.b
miniſterium prophetiæ 393.b
miniſterium ſacerdotale 499.a
myſterium Trinitatis 211.a
miniſtrare Deo 91.b
miniſtrare exempla & doctrinam 569.b
miniſtrare temporalia 461.b
miniſtrare voluptates 288.a
miniſtratio bona temporalium & ſpiritualiũ 184.b
miniſtratio & conſeruatio Eucharistiæ 481.b
miniſtri ad vitia 535.a
miniſtri altaris 107.b
miniſtri Antichriſti 299.a
miniſtri Baptiſmi 345.b
miniſtri diaboli 43.b.84.a.134.a. 422.b.473.b
miniſtri eccleſiæ 215.a.281.b.367.b.393.b.424.a
miniſtri ſacerdotes eccleſiæ 405.a
miniſtri gulę 498.b
miniſtri iudicij Dei 266.a
miniſtri mali 136.b
miniſtri mali principis 78.a
miniſtri medii gradus 296.a
miniſtri myſteriorum eccleſiæ 623.a
miniſtri noui teſtamenti 136.a
miniſtri pontificum Iudæorum 370.a
miniſtri prælatorum 112.b
miniſtri veteris legis 296.a
miniſtri vindictæ Dei 100.b. 392.b
miniſtri voluptatum 170.b
minores 311.b
minores corrigentes maiores 581.b
minores & humiles in Eccleſia 473.a
minores in Eccleſia 272.b. 615.a
minores in lege 460.b
minores peccantes 180.a
minorum bona opera 19.a
minorum conſolatio 258.b
minus docti 590.b
minus fortes 558.b
minus peccantes 195.b
minus perfecti 146.b.247.b.264.a
minus quam ſerui 401.b
mirabilia Dei 66.a.551.a
miracula 82.a.163.b.167.a.270.b.285.b.359.a.566.a.586.a.622.b
miracula Antichriſti 321.b.381.b
miracula Chriſti 201.b.269.a. 285.b.298.a.301.b.387.b.418.a.434.a.590.b
miracula Dei 392.b
miracula diaboli 614.b
miracula egreſſionis de Aegypto, & paſſionis Chriſti 418.a
miracula & ſapientia Chriſti 372.a
miracula prędicatorum 407.a.416.a.496.b
miracula Sanctorum 182.b.293.a.382.a
miſcere myſteria erroribus 293.b
miſcere res eccleſię, & ſynagogæ 401.b
miſcere ſecularia religioſis 16.b
miſcere virtutibus vitia 111.b
miſereri 67.a.90.a.152.a
miſeria 104.a.267.b.127.a
miſeriæ 557.b
miſeriæ hominis 424.b
myſteriorum diſcuſſio 108.a
miſeria huius ſeculi 398.a
miſeria huius vitæ 288.b.510.a.594.b
miſeria humana 139.a.500.b
miſeriæ humanæ deploratio 170.a
miſeriæ humanæ ſepulchrum 575.b
miſeria impœnitentium 601.b
miſeria originalis 333.a.467.b
miſeria profunda 358.a
miſerias expertus Ieſus 615.b
miſericordes 2.a.441.a
miſericordia 35.a.78.a.287.a.375.a.438.a.441.a.442.a
miſericordia Dei 69.b.79.b.89.a.103.b.199.b.250.b.276.a.315.b.329.b.35[illegible].a.395.a.437.b.441.b.445.a.479.b.496.a.598.b.608.b.615.b
miſericordia Dei & ſanat 352.a
miſericordia Dei in bonos 552.a
miſericordia Dei maxima 418.a
miſericordiæ annunciatio 573.a
miſericordiæ opera 430.a.442.a.444.b.477.b.494.b.510.a.525.b
Miſericordia ſpes 295.b
miſericordię ſubtractio 11.b
miſericordia & fides 405.a
miſericordia & iudicium 121.a.472.b
miſericordia & iuſtitia Dei 297.a.330.a.392.b
miſericordia & veritas 153.b.613.a
miſericordia in genus humanum 354.a
miſericordiam primo adeunt 458.a
miſericordiam Dei laudans prædicator 258.b
miſericordiam prædicare præcipuè operando 151.b

miſericordia

Miſericorditer & iuſte operari 180.b
Miſſi Apoſtoli ad prædicandum 233.a
Miſſio Ananiæ ad Paulum 407.a
Miſſio Angelorum 225.b
Miſſio Apoſtolorum, & Angelorum 494.a
Miſſio Chriſti 86.a.406.a
Miſſio Chriſti *ſacerdotis* 559.b
Miſſio filii Dei 399.b
Miſſio Ioan. *Baptiſtæ* 457.b
Miſſionem filii 581.b
Miſſio ſpiritusſancti 105.b. 224.b. 250.b. 287.a
Myſteria 19.b
Myſteria reſeruare, & venerari non intellecta 22.b
Myſteria reuelans Deus 20.a
Myſteria ſacrae ſcripturae 15.b
Miſeriae huius mundi 213.a
Myſteriorum legis reuelatio 18.a
Myſteriorum manifeſtatio 16.b
Myſteriorum ſacrae ſcripturae multitudo 18.b
Myſterium incarnationis 114.a
Myſterium praelatorum 393.b
Myſterium Trinitatis 201.a
ad Myſticos *ſenſus, tranſitus* 21.b
Mites 97.a.88.b.392.a
Miteſcere dura 494.b
Mitigari motus interiores 358.a
Mitigatio diuinae vindictae & tentationum 405.a
Mitigatio motuum 372.a
Mittens Angelos 194.b
Mittens Apoſtolos ad praedicandum 389.b
Mittens Deus filium ſuum 244.a
Mittens Deus praedicatores Gentilibus Iudaeis *& peccatoribus* 457.a
Mittens Deus praedicatores ad Gentes 558.a
Mittens diabolum in infernum 340.a
Mittens eccleſia praedicatores 244.b
Mittens Margaritas *inter porcos* 330.b
Mittens pater caeleſtis filium ſuum 205.a
Mittens pater filium 64.a.208.a
Mittens praedicatores 244.a
Mittens praedicatores ad gentes 406.b
Mittens Prophetas & Apoſtolos ad Iudaeos 406.b
Mittens Spiritum *ſanctum* 378.b
Mitti à Chriſto ad prædicandum 205.b
Mitti ad inferos 348.b
Mitti diabolum in abyſſum 315.a
Mitti hereticos in infernum 226.b
Mitti in infernum 151.b. 228.a. 238.a. 259.b. 268.a. 398.b. 504.b. 558.a. 595.b
Mitti malos in infernum 27.b
Mitti malos in tenebras exteriores 207.a
Mobilitas mentis 432.a
Moderari corpus 242.a
Moderata exactio 571.a
Moderatio *doctrinæ* 236.b
Moderatio *perſequutionum* 140.a
Moderatio *ſenſuum* 111.a
Moderatio tribulationis 14.b
Modeſtia 102.a
Mæror *Iudæorum ob legem Chriſti* 213.a
Mæror *pœnitentiæ* 237.b.450.a
Molem *tentationis indicans prædicator* 258.b
Moleſtare 579.a
Moleſtia 443.a
Moleſtia bonorum 325.a
Moleſtiæ ſeculi 136.b
Moleſtum ſilentium eccleſiæ 5.a
Moliente*s extinguere nomen Chriſti* 344.b
Mollire *duritiam mentis* 109.a
Mollire *literam legis* 15.b
Mollire *mentem* 240.a
mollita durities cordis 558.a
Mollities *vitæ* 114.b
mollitum cor 209.b
Momentanea *temporalia* 409.b
Monachi 61.a.153.a.192.a.300.b.476.b 590.a
Monaſteria 108.a
Monaſterium 196.b.215.a.358.a 364.a.464.a.576.b.584.a
Monitio minorum blanda 603.b
Monumenta hæreticorum 189.b
Moralia & myſtica 369.b
Mores belluini 241.a
Mores canini 420.a
Mores impii 241.b
Mores inculti 601.b
Mores praui 237.a
Mores veteris hominis 119.a
Mori 27.a.115.b.190.a.194.b. 226.a.336.b.348.b.512.a.540.b
Mori actus prauos 176.b
Mori ante perfectionem 519.b
Mori corpora Sanctorum 413.b
Mori erroribus 545.b
Mori incepto bono 413.a
Mori in peccatis 411.b
Mori malum paſtorem 247.a
Mori mundo 64.a.544.b
Mori peccato 407.a
Mori regem 247.a
Mori pro Chriſto 439.a
Mori ſuperbum 239.b
Mors 7.a.40.a.119.a.135.a.141.b. 156.b.216.a.225.a.276.b.281.a.289 b.297.b.306.a.325.a.366.a.436.b. 442.b.462.a.477.a.495.a.500.a. 514.b.535.b.539.b.584.b.590.b. 596.a.612.a
Mors Abrahæ 119.b
Mors æterna 241.a.320.a.386.a
Mors animæ & corporis 181.b
Mors Chriſti 69.b.119.b.126.a.217.a. 383.b 412.b.495.a.504.a.525.a
MorsChriſti accelerata 11.b
Mors Chriſti propter peccata 469.a
Mors communis omnibus 544.b
Mors decreta 411.a
Mors duplex 301.b
Mors & Crux Chriſti 141.b
Mors & reſurrectio Chriſti 455.a
Mors, & reſurrectio 347.b.393.b
Mors, & ſepultura Chriſti, & reſurrectio 174.b.217.b
Mors fidelium 219.b
Mors idololat. 414.a
Mors improbi 421.b
Mors malorum 388.a
Mors mundanorum 165.b
Mors non precogitata 413.b
Mors prædicatorum 229.a
Mors redemptoris 341.a
Mors repentina 519.a
Mors ſanctorum 138.b.601.b
Mors Sanctorum eſt in eccleſia 413.b
Mors ſubiecta Chriſto 253.b.348.b
Mors temporalis 217.a
Morſus conſcientiæ 500.b
Mortalia 468.b
Mortalibus dans doctrinam ſacram 244.a
Mortalis 310.b
Mortalis fit immortalis 420.b
Mortalitas 119.a.203.b.233.b.308.a. 321.a.332.b.364.a.374.a.382.b.430. b.431.a.445.b.467.b.527.a.570.b.577 a.598.a. 604.b
Mortalitas abſorpta 165.b
Mortalitas carnis conſumi in Chriſto 23.a
Mortalitas Chriſti 80.a.262.a.426.a 467.b.609.a
Mortalitas & neceſſitas 157.b
Mortalitas hominis 251.b
Mortalitatem prædicans 244.b
Mortificantes corpus 600.a
Mortificare affectus 140.b
Mortificare corpus 279.a
Mortificare vitia 14.a
Mortificatio 445.b.467.b
Mortificatio appetitus 76.b
Mortificatio carnis 78.a. 125.b.131.a.273.b.301.b.340.b.412.b.421.b.450.a.493.b.526.a.600.a
Mortificatio corporis 595.b
Mortificatio inſignis 490.b
Mortificatio iræ 467.b
Mortificatio membrorum 142.a. 454.a
Mortificatio mortis 119.a
Mortificatio perfecta 326.b
Mortis Chriſti confeſſio 209.b
Mortis dies 202.b
Mortis & iudicii memoria 399.b
Mortis & reſurrectionis fides 421.b
Mortis expectatio 540.a
Mortis imperium 318.a
Mortis lex 360.b
Mortis meditatio 540.b
Mortis pericula 388.a
Mortis tempus 391.a.431.a
Mortis vmbra 377.b
Mortis vtilitas 381.b
inter Mortuos *factus liber Chriſtus* 205.b

morum honeſtas 253.b
morum inſtitutiō à præceptore 207.a
Moſes 62.a. 310.b.318.a. 449.a
Moſes accuſans Iudæos 143.b
Moſes cum lege 499.a
Moſes, & Aaron 76.a
Moſes, & Elias 63.a.441.a
Moſes & Prophetæ 305.a
motus 368.a
motus Angelorum 415.a
motus animę ibid.
motus animi, & cogitationes 485.a
motus beſtiales 88.b.112.a.467.a
motus beſtiales amputare 34.a
motus beſtiales in animam 88.a
motus cælorum 297.a.611.a
motus carnales 467.b
motus carnales mentes fœdantes 470.a
motus carnis 357.a.624.b
motus inordinati 532.b
motus irrationales 49.a.452.b
motus Iudæorum in Chriſtum 528.b
motus naturales 610.a
motus ſolis 348.b
motus virtutis 614.a
non moueri conuiciis 55[illegible].a
mulier conſtans 15[illegible].b
mulieres nunciantes reſurrectionem 212.a.239.a
mulierum amatores 235.b
multa cognoſcere, pauca operari 542.b
multi conuertendi poſt paſſionem 194.a
multiplicans Martyres 183.a
multiplicatæ virtutes 221.b
multiplicata ſchiſmata in Eccleſia 418.a
multiplicatio doctrinæ per opera 416.b
multiplicatio eccleſiæ ibid.
multiplicatio electorum 338.b
multiplicatio fidelium 96.b.105.b. 175.b.211.b.250.b.295.b.325.b.363.a. 343.b.497.a.499.b.509.b
multiplicatio fidelium in eccleſia 403.a
multiplicatio fidelium poſt mortem Chriſti 175.b
multiplicatio imperii Chriſti 416.b
multiplicatio Iſrael in Aegypto 423.b
multiplicatio Iudæorum 175.b
multiplicatio martyrum 155.b
multiplicatio peccati & pœnæ in malos 14.b
multiplicatio prædicatorum 33.b
multiplicatio tyrannorum 419.a
multiplicatio varia 416.b
multiplicatio virtutum 162.a
multiplicitas rerum terrenarum 192.b
multitudinis credentium cor vnum 238.a
multitudo 432.a
multitudo bonorum operum 19.a
multitudo bonorum vitæ æternæ 18.b
multitudo dæmonum & hæreticorum 327.a
multitudo electorum 64.b
multitudo fidelium 18.b.137.a
multitudo filiorum eccleſiæ 480.a
multitudo hominum 254.a
multitudo immundorum ſpirituum 196.a
multitudo lachrymarum 226.a.344.b
multitudo libidinis 327.a
multitudo operum & credentium 125.b
multitudo peruerſæ doctrinæ 327.a
multitudo peruerſorum 157.a
multitudo peſtiferum 566.b
multitudo ſaluandorum 628.a
multitudo Sanctorum 542.b
multitudo tentantium 23.a
multitudo tentationum 601.b
multitudo virtutum & vitiorum 243.a
multitudo virtutum 279.b.294.b. 485.a
multitudo vitiorum 190.a.142.b. 525.a
multorum conuerſio 386.a
multos colens Deus 423.b
mundana ſapientia 236.b
mundana fælicitas 235.b
mundana poſtponere Euangelio 14.b
mundane proſperitas 559.b
munda[illegible] d[illegible] viuere 253.a
mund[illegible] 43.a. 46.a. 100.a. 10[illegible].122.a. 124.a.142.b.291.a.419.a.548.a
[illegible] relinquere argentum 229.a
m[illegible]orum & haereticorū gloria 327.a
mu[illegible]orum ſtatus 543.b
mund[illegible]orum vanitas 482.a
mundans [illegible] peccata 505.b
mundans per tribulationes 417.a
mundantia verba Dei cor 241.b
mundanus fauor 254.a
munda offerenda 370.a
mundare affectus, venialia, cogitationes 8.a. 8.b
mundare animam a terrenis 96.a
mundare genus humanum ſanguine Chriſti 246.b
mundare omnes potentias aut mentem 8.a
mundare ſimplices a ſrangilitatibus, & orationes, ſeipſum, eccleſiam, actiones, virum robuſtum, conſcientiam 8.b
mundare terrenos affectus 18.a
mundari a venialibus 417.b
mundari per paſſionem Chriſti 342.a
mundari per pœnitentiam 246.b
mundari per ſacramenta 354.a
mundata corpora baptiſmo 235.a
mundatio animæ 469.a
mundatio carnis 7.b
mundatio cogitationum 24.a
mundatio peccatoris 510.a
mundatio per Baptiſmum 530.a
mundatio per ſanguinem Chriſti 89.a
mundati verbo Dei 359.a
mundator Deus 8.a
mundi a peccato 531.a
mundi conflagratio 23.b
mundi contemptibiles 537.b
mundi contemptus 232.b
mundi creatio 318.a.478.a
mundi & h[illegible] ætates [illegible]
mundi & [illegible] [illegible]
mundi [illegible] 311.b.374.b.43[illegible]. 514.b
mundi formatio [illegible]
mundi [illegible] [illegible]
mundi initium [illegible]
mundi partes [illegible]
mundi peccatum [illegible]
mundi proſperitas [illegible]
mundi reconciliatio [illegible]
mundi redemptio per Chriſtum [illegible]
mundi ſexta ætas [illegible]
mundi vanitas 366.b
mundi vltima [illegible]
munditia animæ [illegible]
mundicia cordis [illegible]
munditia & innocentia [illegible]
mundicia & ſimplicitas [illegible]
munditia exterior hypocritarum [illegible]
munditia ficta Iudæorum [illegible]
munditia imperfecta in hac vita [illegible]
mundicia vitę 452.a.[illegible]
mundicies [illegible]
mundicies animę [illegible]
mundicies Chriſti [illegible]
mundicies cogitationum [illegible]
mundicies miniſtrorum Dei [illegible]
in mundo prædicantes Chriſtum [illegible]
mundo vtendum quaſi non vtamur 245.a
mundum faciens ex nihilo 144.a
mundum præcedentia [illegible]
mundum reconcilians Deo Chriſtus 250.b
mundum redimens Chriſtus 232.a
mundum ſepeliri cum Chriſto 417.a
mundus 40.b.43.a.46.a.47.b.[illegible]. 79.a. 80.b.88.b.89.a.92.a.100.a. 107.b.108.a.120.b.12[illegible].124.a. 128.b.129.b.130.a.13[illegible]. 139.b.142.b.146.b.161.a.[illegible] 179.a.182.a.194.a.1[illegible].214.b 216.a.234.a.2[illegible].261.a.[illegible] 279.b.290.b.291.a.295.a.[illegible] 308.b.312.b.318.a.319.b.[illegible] 344.b.355.a.366.a.[illegible] b.385.b.395.a.410.b.420.a.[illegible] a.425.b.427.a.442.b.45[illegible] b.463.b.472.a.47[illegible] 526.b.522.a.534.a.[illegible] 560.a.567.a.5[illegible] 600.b.602.a.603.a.609.[illegible]
mundus ab inani gloria 41[illegible].b
mundus & mundani 120.a
mundus gaudenter deſerendus [illegible]
mundus intelligibilis 28[illegible].a
mundus præteriens [illegible]
mundus ſenſibilis [illegible]
munera cuiuſque propria [illegible]
munera ſimoniaca 141.a
munerum vitatio [illegible]
munimen charitatis 118.b.[illegible]
munimenta fidei [illegible]
munimenta fidei relinquentes hæretici 227.a
munimenta fidelium 14[illegible]

unimenta hæreticorum detecta 129.a. 208.a.604.b
unimenta opinionum 467.b
unimenta veritatis 12.b
unire mentem 545.b
unitio inanis Philoſophorum 162.a
unitiones malorum 474.b
unus euangelicum 487.a
unus gubernandi 443.a
unus ſacerdotale 474.a
urs Hieruſalem 288.b.459.b
urmurans contra Deum 516.b
urmurare contra prælatum 14.b
urmuratio 366.b
urmuratio iuſta ſubditorum in prælatos 449.b
urmuratio vulgi in prælatos 67.b
utabilis 602.b
utabilitas hominis 471.a.566.a
utabilitas humana 320.a
utans mundi ſtatum in indicio 239.b
utare conuerſationem 562.b
utare prauam conuerſationem 8.b
utare ſeuitiam in manſuetudinem 160.b
utare ſermonem iuxta exigentiam auditorum 332.a
utare vitam in bonum 512.b
utare gloriam Dei in idolum 610.b
utatio animæ 363.b
utatio cæli 159.b
utatio cælorum 374.b
utatio corporis glorioſi 420.b
utatio Dei eſt in mente hominis 420.b
utatio doloris in gemitum pœnitentiæ 251.a
utatio gloriæ temporalis in luctum 611.a
utatio mundi 584.b
utatio rerum 480.b
utatio ſacerdotii 420.b
utatio vitæ 614.b
utatio vitæ carnalis 183.b
utua charitas 218.a
utuus homo comparatus Deo 378.b
utuus in diuinis 101.b
utuum auxilium 72.a
yſtica, & moralia 369.b
yſtica & moralis intelligentia 221.a
yſtici ſenſus 283.b
yſteria 52.b. 69.a. 97.b. 211.a.395.b. 454.a. 457.a. 489.b. 517.b. 538.b. 551.a.571.b.577.a.580.a.601.a
yſteria abſcondita 139.a
yſteria à iudæis ad gentes 328.b
yſteria auferre ab inutilibus 205.b
yſteria Chriſti 79.a. 110.b. 342.a. 455.b
yſteria Chriſti Scribæ non recipientes 209.a
yſteria docens 224.b
yſteria & lex 528.a
yſteriæ explicans Deus 244.b
yſteria fides 15.b
yſteria Gentibus tradita 407.b
myſteria ingreſſus angelus 257.a
myſteria inueſtigare 20.b
in myſteria irrumpens impetus 247.b
myſteria latentia 341.a
myſteria legis 171.b.439.b
myſteria legis aperientes apoſtoli 273.a
myſteria legis percipientes humiles 207.a
myſteria legis reſerata 54.b
myſteria mentem ſuperantia 495.a
myſteria miſcere erroribus 259.b
myſteria non intellecta 515.a
myſteria occulta indignis 221.b
myſteria profunda 53.b
myſteria recta eccleſiæ 116.a
myſteria reſeruata ſacerdotibus 302.b 459.b
myſteria reuelans Chriſtus 212.225.a
myſteria ſacræ ſcripturæ 215.b
myſteria ſcripturarum 192.a
myſteria tractare 20.b.26.b
myſteria tradere Iudæis 259.b
myſteria tradi 462.b
myſteria vtriuſque teſtamenti continens eccleſia 548.b
myſterii incarnationis occultatio. 203.b
myſteriis legis vtens contra dæmones 231.a
myſteriorum ad gentes translatio 258.b
myſteriorum admiratio 464.b
myſteriorum apertio 236.b
myſteriorum cognitio 373.a
myſteriorum eleuatio 367.a
myſteriorum ignorantia 322.b
myſteriorum perceptio 240.b
myſteriorum ſcrutator 236.a
myſteriorum ſubtilitas 405.a
myſteriorum translatio ad gentes 205.b
myſterium & fides Trinitatis 455.b
myſterium incarnationis 173.a
myſterium Trinitatis 100.a. 400.b. 404.a.485.b.535.a

N.

NAbuchodonoſor potentia 220.a
Naſcente Chriſto 449.b
Naſci 348.a
Naſci in peccato originali 324.b
Natiuitas 449.b.514.b.609.a
Natiuitas carnalis Chriſti 257.a
Natiuitas æterna Chriſti 573.b
Natiuitas Chriſti 93.b.141.b.236.b. 449.a
Natiuitas hominis 226.a
de Natiuitate Chriſti gaudium 249.a
natura angelica 177.a
natura animæ 396.b
natura Chriſti gemina 136.b
natura congrua diſciplinæ 302.b
natura corrupta 396.b
natura corruptibilis 75.b
naturæ diaboli creator Deus 262.b
natura diuina 98.a.455.a.472.b
naturæ firmitas 508.a
naturæ honor ſeruandus 203.b
natura humana 30.b.81.a.114.a.261.a.383.b.490.a.523.a.576.b
natura humana ſuſcitata 620.a
natura intellectualis 97.a
naturæ intellectualis diabolus 251.b
naturale bonum 604.a
naturam humanam aſſumit Chriſtus 24.a
natura ſpiritalis 153.a
natura vitiata, & conſuetudo peruerſa 610.a
natura ad vitia 226.b
necare fortitudinem vitæ exterioris 231.b
neceſſaria corpori 503.b
neceſſariorum ſufficientia 19.a
neceſſitas 473.a
neceſſitas corporis 134.a
neceſſitas & mortalitas 157.b
neceſſitas paſſionis Chriſti 425.a
neceſſitas vitæ præſentis 84.a.260.a
negantes Deum 241.b
negantes diuinitatem Chriſti 175.a. 303.a
negantes Ieſum 176.b
negantes reſurrectionem 118.a
negare Chriſtum 218.a
negare diuinitatem Chriſti 185.a.505.b
negare imperium Chriſti 173.a
negare ſtipendia praedicatoris 371.a
negationes Petri 118.a
negatio prouidentiæ 472.b
neglectus audiendi verbum Dei 203.b
neglectus mercenarii 206.a
neglectus verbi Dei 435.a
neglectus virtutum 606.b
neglectus vocationis 607.b
neglectus ſubditorum 185.b
neglectus ſynagogæ 217.b
non negligenda minima 248.a
negligens Deus malos 517.b
negligentes 217.b
negligentes ſalutem ſuam 242.a
negligentes vitam aeternam 409.a
negligentes vocationem 428.b
negligentia 217.b.398.a.619.b
negligentia diuini cultus 418.b
negligentia ſacerdotum 298.b
ob negligentiam praelatorum pullulantes haereſes 212.a
negligere 595.b
negligere diuina 435.a
negligere ſapientiam ſecularem 503.a
negligere ſtudia ſcientiae ibid.
negligere ſubditos 435.a
negligere temporalia ibid.
negligere virtutes ibid.
negocia diuerſa 444.b
negotia humana 286.b
negotia pecuniaria 526.b
negotia ſecularia 216.a
negociatio haereticorum, & mundanorum 279.b
negociatio Philoſophorum 401.b
nemo effugit Deum 297.b
nemo repentè perfectus 464.b
Neophyti 293.a.491.a

Neophyto ſubiectum inſtruere 232.b
Neophytus proficiens in ſcientia 279.b
nequitia diaboli 113.b 585.a
neſcientes & volentes pugnare 278.b
neſcientes quærere veritatem 312.b
Nicodemus 522.b
ex nihilo faciens mundum 244.a
nil accipere a mundo 300.a
nil boni ſibi adſcribens 432.b
nil ſupra vires aggrediendum 192.b
nimium exigens 275.a
nimium exigere a ſimplicibus 184.b
nimium ſperare, aut deſperare 317.a
nisi authoritate hæreticorum 87.b
nisi auxilio angelorum 87.a
nisi rationibus naturalibus 541.a
nitor gloriæ temporalis 121.a
nitor verborum 66.b.612.a
nobiles in eccleſia 329.a
nobiles Iudæorum vel eccleſiæ 467.a
ad nocendum fortes 260.a
nocere aut prodeſſe aliis 251.b
non nocere proximo 548.b
nolentes ſacerdotes cognoſcere Chriſtum propbetatum 503.a
nolle aſcendere a litera ad ſpiritum 392.b
nolle baptiſmum 428.b
nolle conuerti 337.b
nolle ſanari a Deo 409.a
nomen Chriſtianũ 429.b
nomen Chriſtianorum 538.a
nomen Dei ineffabile 428.b
nomen Dei in frontibus 313.b
nomine Chriſti impugnãtes eccleſiam 200.b
nomine Chriſti inſigniri 363.b
nomine Chriſti vocari 240.b
nomina infidelitatis 429.a
non abſolutè deſideratum 425.a
non admirari antiqua miracula 399.b
non admittens Gentiles ad fidem 495.a
non admittere ſenſus carnales 336.a
non agere gratias 558.a
non amplius Iudæi prædicantes Deũ 363.a
non approbare doctrinam hæreticorum 140.b
non aſſequi veritatem 92.b
non attingentes viam veritatis 343.b
non audere conqueri 419.b
non audire hæreticos 185.b
non bene operantes 282.a
non bene operari 168.a.281.a.437.b
non habentes ſanguinem Domini 404.b
non cedere diabolo 574.a
non ceſſare ab impugnandis vitijs 168.b
non cito puniens Deus 501.b
non concupiſcere terrena 116.b
non confitens malum 373.b
non confiteri fidem 376.a
non confidere in propriis viribus 505.b
non confiteri omnia peccata 458.a
non confiteri peccata 16.a
non conſentiens iuſtitiæ 462.a
non conſentire morti Chriſti 94.b
non conſentire tentationi 94.a
non conſiderare cæleſtem iudicem 188.a
non corrigere 288.a
non credens incarnationem 303.a
non credere in Chriſtum 439.b.518.b
non dare eleemoſynam 168.b
non dare locum cogitationi & motibus carnis 193.b
non dare locum diabolo 518.a
non decreſcere in bono 405.a
non defendens peccatum 302.b
non dimittere in erroribus 406.a
non diſſimulans Deus peccatum 517.b
nondum aggredi valentes graues pugnas 391.b
nondum attingens contemplationem 322.a
nondum bene operantes 488.b
nondum perfectus 354.b
nondum prædicantes Apoſtoli 302.b
nondum valentes ſe regere 492.a
non erubeſcere 312.b
non eſſe fœlicitatem in hac vita 517.b
non eſſe qui faciat bonum 135.a
non expectare præmium 503.a
non faciens bonum quod poteſt 189.b
non faciens eleemoſynam 558.b
non fugere vitia 413.b
non gubernare animam & corpus 469.b
Non fugere vitam carnalem 10.a
Non habens charitatem 141.b
Non habens Deum 302.b
Non habere exempla 343.b
Non habere timorem Dei 465.b
Non honorantes prælatum 501.a
Non impedire conuerſionem gentium 205.b
Non intelligere fallacias dæmonum 322.b
Non in totum auferens Chriſtus ſpiritum a Iudæis 247.a
Non intrat in animam peccatricem 335.a
Non inueniri meritum ad percipiendam ſapientiam 322.b
Non inueniri ſapientiam inter hæreticos 344.a
Non inueniri ſimplices 302.b
Non inuocare Deum 552.b
Non laudare verba hæreticorum 327.a
Non liberauit filium in exemplum 369.a
Non miſceri 553.a
Non miſertus Iſraelis 168.a
Non numerari Iudam inter apoſtolos 433.a
Non occidendi vtiles 198.a
Non orare 185.a
Non operari 423.b.567.a
Non operari, ſeu inutiliter operari 542.a
Non operari verbum Dei 579.a
Non reddere opera verbo Dei 558.a
Non peccare 149.b
Non penitus deſerere peccatum 469.b
Non percipientes Chriſtum 159.a
Non permanere in Chriſto 595.b
Non permittens malis nocere bonis 481.b
Non perſeuerantes praua cogitationes in corde [illegible]
Non plus ſapere 165.a.193.b [illegible]
Non parturire [illegible]
Non portare contra peccat[illegible] [illegible]
Non poſſe euadere vindictam Dei [illegible]
Non prædicantes perſecutoribus [illegible]
Non prædicare [illegible]
Non prædicare propter bona temporalia 483.b
Non præſtans auxilium [illegible]
Non præſumens de ſe [illegible]
Non priuari Deo [illegible]
Non quærenda inanis gloria [illegible]
Non quærens gloriam ex magni[illegible] 330.a
Non rebaptizandum [illegible]
Non recordari redemptionis [illegible]
Non recte ſapere [illegible]
Non redire ad vitia [illegible]
Non reſiſtere ſuggeſtionibus [illegible]
Non reſpicere retro [illegible]
Non reſtitui Iudæam [illegible]
Non reſurgere ad priorem ſtatum [illegible]
Non ſeruare præcepta 348.b.[illegible] 422.b
Non ſuperari fideles [illegible]
Non tollens verbum Dei [illegible]
Non valens magna operari [illegible]
Non valens reſiſtere minoribus [illegible] 356.a
Non valens ſatisfacere pro peccato 302.b
Non valentes bene operari [illegible]
Non valentes euadere [illegible] 450.a
Non valentes reſiſtere diabolo [illegible]
Non valere effugere iudicium [illegible]
Non vti extranea doctrina 421.b
Norma ſacræ ſcripturæ 404.a
Noſſe Patrem, & Filium 93.b
Nota hæreſes 589.b
Notitia Chriſti de noſtris actibus 92.a
Notitia fidei [illegible]
Notitia ſcripturarum 514.a.522.b
Notitia varia 418.b
Notitia vtriuſque teſtamenti vel literæ, & ſpiritus [illegible]
Noua doctrina Chriſti [illegible]
Nouæ legis doctrina [illegible]
Noua lex [illegible]
Noua vita [illegible]
Noui in Chriſto [illegible]
Noui teſtamenti canticum 429.b
Nouiſſima ſalutis 191.b
Nouiſſimi in eccleſia 601.b
Nouitas gratiæ 429.b
Nouitas hominis 356.b
Nouitas interioris hominis 420.a
Nouitas vitæ 99.b.609.b
Nouitas Spiritus [illegible]
Nouum & vetus teſtamentum [illegible] 429.b. 459.b.479.b
Nouum teſtamentum 231.b.251.a.[illegible] 557.a
Nouus & vetus homo [illegible]
Nuclei [illegible]

ludæi ſapientia 432.b
ludi bonis operibus 344.a
lullum meritum ſine fide 427.a
lullam virtutem iuſtorum amitti 167.b
lumen diuinum 75.b
lumerans ſtellas & angelos 223.b
umerari inter prædeſtinatos 302.a
umerus 267.b
uper baptizati 126.b.333.b.460.b
uper renati 49.a
utriens Iudæos 461.a
utrientes filios in concupiſcentiis 31.a
utrire filios in deliciis 220.a
utriri eccleſiam fide & ſpe 154.b
utriri in vitiis 434.a
utritus in fide 610.a

O.

OBduratio 360.b
ad Obediendum parati & pugnandum contra diabolum 246.a
bedientes 49.a.152.a. 264.a.349.b.553.b
bedientes perfectè 84.a
bedientes principes fidei 168.a
bedientia 10.b.93.b.94.b.97.b.107.b.152.a.328.a.440.a.465.b.466.b.525.b.526.a.553.a.599.b
bedientia cælorum 427.a
bedientia Chriſti 84.a.97.b.250.b.347.b.409.b.552.b.546.a.572.b
bedientia Chriſti & aliorum 578.b
Obedientia deficere 204.b
bedientia eccleſiæ 601.b
edientia & gratia Dei 306.a
edientiæ promptitudo 21.b
edientia futuri prædicatoris 195.a
edientia gentium 312.b
edientia in contemplando 178.b
edientiam exercere 205.b
edientia ordinandorum 570.a
edientia perfecta 98.b.290.b.452.b
edientia præceptorum 551.b
edientia prompta 93.b
edientia ſimplex 184.b.258.b
edientia vel fides 93.b
edire 94.b
edire Deo 517.b
edire legi 93.b
edire mandatis Dei 569.b
iecta nobis peccata commiſſa 254.a
iectum fœlicitatis 302.b
iectum intentionis 293.a
iurgatio 615.b.315.a
iurgatio dura 446.b
iurgationes 299.b.360.b
latio blandimentorum 179.b
latio Chriſti 340.b
latio coniugatorum 525.b
latio de rapinis 533.a
latio eccleſiæ 439.b
latio lachrymarum 189.a
latio liberalis virginitatis 248.b.

Oblatio literæ legis & templi 469.a
Oblationes puræ 260.b
Oblatio non accepta Deo 348.b
Oblationum diuiſio 13.a
Oblatio orationum 440.a
Oblatio ſanguinis Chriſti 525.a
Oblatio ſanguinis & paſſionis Chriſti 25.b
Oblatio ſpiritus contribulati 222.a
Oblatio voluptatis 437.b
Oblatus Chriſto 182.b
Obligatio Iudæorum ad legem 175.b
Obligationes fœneratorum 443.a
Obligatio peccati 136.b
Obliuio 196.b.495.a.604.b.626.b
Obliuio mundi 120.a
Obliuio remiſſorum peccatorum 433.a
Obrui exemplis Sanctorum 116.b
Obſcura cognitio 206.a
Obſcuratio aut velamen 392.b
Obſcuratio mentis malorum 347.a
Obſcuratio per leuia peccata & per res temporales 120.a
Obſcuratio ſolis 169.b
Obſcuratio ſolis & lunæ 161.a
Obſcuratio ſynagogæ 169.b
Obſcuri peccatis 306.b
Obſcuritas doctrinæ hæreticorum 192.b
Obſcuritas erroris 334.a
Obſcuritas legis 336.a.373.b.626.a
Obſcuritas legis & allegoriæ 119.b
Obſcuritas ſacramentorum 430.b
Obſcuritas ſcripturæ 427.a
Obſcuritas ſcripturarum 332.b
Obſequi 90.a
Obſequium Angelorum & immutabilitas 564.a
Obſequium appetitus 224.a
ad Obſequium Dei parati angeli 244.b
Obſequium legum 256.a
Obſequium præſtantes ad vitia 245.a
Obſeruantia carnalis legis 176.a
Obſeruantia decalogi 187.a
Obſeruantia præceptorum 279.a
Obſeruantias legales tollere 247.a
Obſeruare decalogum 440.a
Obſeruare legem cum euangelio 90.b
Obſeruare legem Dei 180.a
Obſeruatio legis 54.b.164.a.365.b.393.b
Obſeruatio legis carnalis 512.b.522.a
Obſeruatio legis literalis 269.a
Obſeruatio legis rudis 521.a
Obſeruatio mandatorum 206.b
Obſeruatio præceptorum 187.a.505.a
Obſeruationes iudaicæ 229.b
Obſeruationes Iudæorum carnales 266.b
Obſeruationes iudæorum vanæ 602.b
Obſeſſus à diabolo 277.a
Obſidio Hieruſalem 282.a.315.a.370.b.597.b
Obſtinati 413.b
Obſtinati cum fragilitate 288.a
Obſtinatio 95.a.197.a.218.b.221.b.268.a.342.a.360.b.451.b.501.b.520.b.616.b
Obſtinatio diaboli 323.a.455.a.516.a
Obſtinatio in erroribus 565.a
Obſtinatio Iudæorum 180.a.259.b.496.b 518.b
Obſtinati, vel obſtinatio 43.a
in Obſtinatos ceſſans flagellum Dei 251.b
Obſtinatus 112.b.170.b
Obtemperans caro rationi 169.b
Obtemperantes venti Deo 252.a
Obtemperare doctrinæ Chriſti 93.b
Obtemperare legi 163.a.471.b
Obtemperare præceptis 575.a
Obtemperare præceptis Dei 149.b
Obtemperare verbo Dei 343.a
Obtenebratio diaboli 120.a
Obturatæ aures 139.b
Occaſio 376.a
Occaſio malorum contra iuſtum 506.a
Occaſiones bonorum operum 84.a
Occaſiones diaboli aut hæreticorum ad tentandum 617.a
Occaſiones peccati 361.a
Occaſio prædicandi ab infidelibus orta 407.a
Occaſiones peccati tollens 251.b
Occidentes Chriſtum 156.b.327.b.426.a.444.a
Occidentes Iudæi Chriſtum 199.a
Occidere 288.a
Occiſio Chriſti 244.b.430.a
Occiſio Chriſti per Iudæos 340.b.536.b
Occaſio prophetarum & Chriſti 457.b
Occulta diuinæ ſapientiæ 424.b
Occultæ cogitationes 79.a
Occulta mundi 614.b
Occulta tentatio 558.b
Occulta victoria Chriſti 16.b
Occultans Deus gloriam Dei 244.a
Occultare ſapientiam 259.a
Occultatio Chriſti 563.b
Occultatio diuinitatis Chriſti 505.b
Occultatio diuinorum 604.b
Occultior intellectus 487.a
Occultatio iudiciorum Dei 568.a
Occultatio myſterij incarnationis 203.b
Occultatio myſteriorum 245.a.445.a
Occultatio myſteriorum legis 604.b
Occultatio peccatorum à Deo 545.a
Occultatio priorum & poſteriorum Dei 604.b
Occultatio ſapientiæ 468.b.523.b
Occultatio ſapientiæ interdum bona interdum mala 15.b
Occultatio veritatis 141.b
Occupantes fideles ſedes dæmonum 304.a
Occupare mentem vanis cogitationibus 327.a
Occupati terrenis 352.b
Occurrere ſpiritualibus 65.a
Ocioſa verba 547.a
Ocioſitas 17.b.394.a.523.b

Ocioſi ad operandum 81.a
Ocioſus 310.b
Ocium comparare ad ſcripturas 232.a
Octo beatitudines 577.b
Oculi 277.a.381.b.476.b
Oculi Iudæorum 418.a
Oculus gratiæ ibid.
Oculus ſuppliciorum ibid.
Odia Iudæorum in Chriſtum, & fideles 347.b
Odiſſe cognitam iniquitatem 343.b
Odium & perſecutio Iudæorum in Chriſtum 222.a
Odium fraternum 466.a
Odium infidelium aduerſus fideles, & dæmonum in eccleſiam 439.a
Odium Iudæorum 256.b
Odium Iudæorum in Chriſtum & Chriſtianos 439.a
Odium Scribarum 472.a
Odor bonorum operum 130.b.260.b
Odor bonus fidelium 271.b
Odor bonus ſacramentorum, & bonorum operum 328.a
Odor iuſtitiae 627.a
Odor verbi Dei bonus 102.a
Odor virtutum 181.a
Offerens Chriſtus paſsionem ſuam 25.b
Offerens Eccleſia fideles Deo 157.a
Offerentes animas Deo 330.b
Offerentes ſe Deo 295.a
Offerentes ſpiritum ſuum Deo 301.b
Offerentes ſua Deo 524.a
Offerre Chriſtum 251.b.384.b
Offerre Chriſtum & paſsionem eius 439.b
Offerre Deo bona opera 353.b
Offerre Deo initia operum 544.a
Offerre Deo opera iuſtitiæ 384.b
Offerre Deo principia operum 525.b
Offerre euchariſtiam 510.a
Offerre fidem & rationes 259.a
Offerre gaudium Deo 349.a
Offerre paſſionem Chriſti 367.b
Offerre perfectionem ſenſuum 184.b
Offerre perfectiores Deo 440.b
Offerre ſe ad vitia 408.a
Offerre ſe Chriſto 185.a
Offerre ſe ipſos Deo 440.b
Offerre ſeipſum 510.a
Offerre ſe tribulationibus 343.a.b
Offerre ſimplicitatem 526.a
Offerri Chriſto perfectos 184.a
Officia & eleemoſynæ 311.a
Officia humilitatis 334.a
Omnia infirma in mundo 313.a
Omnipotentia Dei 66.b
Onera legis 290.b
Onerare pauperes 481.a
Oneroſi praelatis 249.b
Onera proximi portare 26.a
Onus euangelicum 572.b
Opera 59.a.62.b.84.a.113.a.b.204.b.210.a.211.b.234.a.261.b.265.a.b.275.b.283.a.318.a.331.b.356.a.374.b.387.b.389.a.443.a.473.a.478.a.516.a.541.a.577.b.605.b
Opera bona 83.b.84.b.110.b.114.a.135.b.137.b.151.b.188.b.200.b.210.b.216.b.275.a.283.a.284.a.289.b.298.b.300.a.307.b.349.a.354.b.358.a.381.a.387.a.392.a.401.b.403.a.419.b.422.b.440.456.a.b.459.a.b.466.b.488.a.491.a.499.b.516.b.541.a.561.b.605.b
Opera bona cum contemplatione 560.a
Opera bona cum bona intentione 248.a
Opera bona cum doctrina 604.a
Opera bona diſſipantes 206.b
Opera bona hypocritarum 189.a
Opera bona non integra 187.a
Opera bona perdens libido 252.b
Opera bona ſacerdotum 524.a
Opera bona ſingulorum 554.b
Opera carnalia 383.b
Opera carnis 516.b
in Opera carnis incidere 23.b
Opera charitatis 148.a.362.b.465.b
Opera Chriſti 58.a.84.b.257.a.283.a.393.a.396.a.410.b.481.a.518.a
Opera Chriſti acceptans Deus 615.b
Opera Chriſti & Dei 613.a
Opera corporis 521.b
Opera cultus Dei coniuncta 414.b
Opera ex charitate facta 328.a
Opera cum fide 114.a.440.a
Opera Dei 70.a.392.b.612.b
Opera Dei cum mundana cogitatione 336.b
Opera Dei ducunt ad fidem 262.a
Opera Dei in angelis 385.b
Opera Dei magna 386.b
Opera diſſoluta 604.a
Opera, & iudicia Dei 79.a
Opera & labores 312.b
Opera, & verba 301.a
Opera & verba prædicatorum 282.b
Opera ex parte noſtra imperfecta 354.a
Opera exteriora 173.b.277.b.
Opera extrema 573.a
Opera fortia 451.b
Opera fortia hypocritarum 451.b
Opera fortia ſine bona intentione ibid.
Opera hæreticorum 408.b.525.b
Opera huius vitæ 49.a.77.a
Opera humilia 88.b
Opera hypocritarum 77.a.442.a.470.b
Opera imperfecta 63.b
Opera inania 586.a
Opera incorrupta 82.a.245.a
Opera infidelium 30.a
Opera infirma 130.a
Opera infrugifera, & laborioſa 492.a
Opera intemperantiæ 614.a
Opera inutilia 29.b
Opera Iudæorum 393.b
Opera iuſtitiæ 103.b.354.a.454.b.525.b.531.a
per Opera iuſtitiæ acceſſus 20.b
Opera laborioſa 221.b
Opera legis 58.a.332.a.393.b.516.b.577.b.610.a
Opera mala 136.a.372.a.387.b.542.b.613.b
Opera mentis 367.b.444.b
Opera miſericordiæ 74.b.78.a.142.a.169.b.211.a.282.b.407.a.441.a.444.b.477.b.494.b.520.a.525.b.627.b
Opera miſericordiæ non exercere 275.a
Opera moralia 175.b
Opera mortua 119.a
Opera mundana 85.b
Opera mundare 8.a
Opera naturalis neceſſitatis 444.b
Operandi bene propoſitum 270.b
Operandi bene ſolicitudo 2.b
bene Operandi difficultas 212.b
Operandi finis 267.b
Operandi libertas 205.b
ad Operandum bene debiles 250.b
Operandum in hac vita 515.a
Opera non recta intentione facta 190.b
Opera non virilia 366.b
Opera nouæ legis 240.b
Opera noui hominis 165.b
Operans Deus 504.a
Operans Deus gratia & reprimens 581.b
Operans irreprehenſibiliter 338.a
Operans quæ docet 495.b
Operantes 180.a
Operantes bene 275.b
Operantes bene virtutis amore 205.a
Operantes diſſimiliter 274.b
Operantes iuſtitiam 111.a
Operantes quæ docent 258.b
Operantium 451.a
Opera pacis 372.a
Opera patientiæ 35.b
Opera patientiæ perfecta 416.a
Opera peccati non defendentia 233.a
Opera perfecta 98.a.372.a.397.a.598.b.447.b.490.a.525.b
Opera perfecta charitatis 248.a
Opera perfecta reſeruare 224.a
Opera peruerſa 61.b
Opera pia 514.a
Opera pietatis 359.a
ad Opera pietatis ſeruor 243.b
Opera pœnitentiæ 129.a.264.b.268.a
Opera præcipue miſericordiæ 84.b
Opera prædicatorum 510.a
Opera praelatorum 84.a.444.b
Opera praelatorum perfecta 539.a
Opera praua 103.b.180.a.541.a
Opera praua & cogitationes 256.a
Opera recta 200.a.329.a
Opera redemptionis 565.a
Opera reproborum 84.b
Opera reſeruari ad futuram vitam 247.b
Operari 77.a.295.b.416.a.453.b
Operari ad recipiendas inſpirationes 409.b.

Operari

Operari bene incipiens 228.b
Operari exterius 225.a
bene Operari in hac vita 132.b.251.b
Operari iuxta hæreſim 244.b
Operari legem 408.a
Operari libere & ſollicite 5.b
Operari non bene 252.b
bene Operari non valentes 243.a
bene Operari poſt baptiſmum 226.a
Operari præter obligationem 210.a
Operari propter Deum 211.b
Operari quæ dicit 71.b
Operari quod nouimus 338.b
Operari ſecundum fidem 620.b
Operari ſecundum legem Dei 397.b
Operari verbum Dei 581.b
Operari ſimplicia 452.a
Opera ſimplicium 440.b
Opera ſiue bona ſiue mala 393.a
Opera ſplendentia 80.a
Opera ſufficientia in futurum 221.b
Opera ſupra vires operantis 379.b
Opera tenebroſa prius excienda 233.b
Opera terrena 404.a.546.b
Opera terrena veteris teſtamenti 525.b
Operatio bona 48.a
Operationes bonæ 200.a
Operatio diuinæ gratiæ 436.a
Operatio cum recta intentione 447.b
Operatio & intellectus 396.a
Operatio, & permiſſio Dei 362.a
Operationes 274.b
Operationes angelorum ſublimes 49.b
Operationes virtutum 201.b
Operatio recta 142.a
Operatio terrena 584.b
Operatio ſalutis per Chriſtum 242.b
Operari ſine auxilio Chriſti 574.a
Operatio ſyncera 448.b
Operatio vitæ præſentis 453.a
Operatiua virtus Dei 204.a
Operatores boni 48.b
Opera veteris & noui hominis 407.b
Opera veteris hominis 165.b.222.a
Opera virilia 396.a
Opera virtutis 77.a.507.a
Opera virtutum 170.a.399.a.568.a
Operæ virtutum vel ipſæ virtutes 139.a
Opera vitæ actiuæ 467.a.521.b
Opera vitæ contemplatiuæ 346.b
Opera voluptuoſa 312.b
Opere peccare 224.a
n Opere redemptionis ſolus Chriſtus 237.b
le Operibus bonis agere gratias Deo 248.b
n Operibus bonis firmari 268.a
b Operibus infrugiferis deſiſtere 232.b
Operimenta peccati 276.a
Operimenta ſacramentorum 332.a
Operimentum diuinitatis 172.a
Operimentum virtutum & operum 604.b
Operire corpus 446.a
Operis peccata 304.b
Operire peccatum 165.a
Operis conſummatio 612.b
Operis intentio 381.a
Operis peccatum 466.a
Operum bonorum claritas 223.b
Operum bonorum deſiderium 35.a
Operum bonorum multitudo 19.a
Operum bonorum ſplendor 271.a
Operum bonorum fertilitas 18.b
Operum conſummatio 483.a
Operum directio 473.a
Operum diuerſitas 310.a
Operum & doctrinæ perfectio 267.b
Operum & virtutum fœcunditas 34.b
Operum exercitatio 218.a
Operum fructus 275.a
Operum initia 491.a.b
Operum initia diſcutere 26.a
Operum innocentia 417.a
Operum perfectio 524.a
Operum præmium 140.a
Operum remuneratio 510.a
Operum vitæ actiuæ multiplicatio 211.b
Opinio 460.a.506.a
Opinio bona 185.a.428.b.439.a.441.b
Opinio bona, & fides 84.b
Opinio Chriſti bona 428.b
Opinio impia 474.b
Opinionem bonam comparare 232.b
Opiniones 75.b.466.b
Opiniones falſæ 467.b
Opiniones inanes 507.a
Opinionum munimenta 467.b
Opinio praua Iudæorum de Chriſto 388.a
Opinio vana 139.a
Opponens ſe diabolo prælatus 30.b
Opponere ſe diuinæ iræ 564.a
Opportune orare, & contemplari 347.b
Opportunitas tentationis 357.b
Oppreſſio hæreticorum 544.b
Oppreſſio Hieruſalem 426.a
Oppreſſio iniquitatis 228.a
Oppreſſio mentis 239.b
Oppreſſores veritatis 180.b.206.a
Opprimentes dæmones 436.a
Opprimentes iniquitates 188.a
Opprimentia peccata 140.a
Opprimere munitiones Philoſophorum 140.a
Opprimere pupillum 367.b
Opprimi peccatis 446.a
Opprimi terrenis negotiis 15.a
Opprobria Chriſti 250.b.326.b
Opprobria Iudæorum in Chriſtum 521.a
Opprobrium peccati 447.a
Oppugnatio dæmonum 83.b
Oppugnatores veritatis 114.a
Optare vitam mundanam 71.a
Optima 491.b
Optima doctrina 204.b
Optimates & diuites 83.a
optimi in eccleſia 98.b
opulentia Iudæorum 103.b
opus 547.a
opus bonum 123.a.189.a
opus bonum celare 16.a
opus bonum cum lachrymis 35.a
ad opus paratus 24.a
opus redemptionis 351.b.382.a.605.a
opus redemptionis 137.b
oracula prophetarum 590.a
orandi forma 1.b
orando placare iram Dei 87.a
orans Chriſtus pro perſecutoribus 19.a.517.b
orans Deus animam, vel eccleſiam 482.b
orans feruenter 313.a
orans pro multis 306.b
orantes 259.a
orantes ad Chriſtum 240.b
orare 26.b.38.a.244.b.287.b.368.b.378.b.437.a.483.b.552.a
orare pro peccante 259.b
orare ſanctos 353.b
oratio 52.b.84.b.109.a.135.b.221.a.257.a.286.a.295.a.300.a.306.b.328.a.356.b.377.b.440.b.450.b.525.a.527.a.528.a.587.b
oratio ante prædicationem 447.b
oratio Chriſti 417.a.447.b.587.b
oratio cum operibus 302.b
oratio cum perturbatione 334.b
oratio Dei, & verbum 297.a
oratio, & clamor pœnitentiæ 86.b
oratio & pœnitentia 518.a
oratio grata Deo 206.b
oratio hæreticorum 337.b
oratio hypocritarum 94.a
oratio Iudæorum pro temporalibus 625.b
orationem audiri 205.b
poſt orationem redire ad peccata 27.a
orationes 158.a.328.a.368.b.417.a.545.b
orationes beatorum pro viatoribus 106.a
orationes continuæ 125.b
orationes cum vita immaculata 125.b
orationes Deo gratæ 477.b
orationes frequentes 176.a
orationes hæreticorum 539.a
orationes in eccleſia 417.a
orationes iuſtorum 459.a
orationes puræ 204.b
orationes ſanctorum 20.b.314.b
orationis inſtantia 472.a
orationis perſeuerantia 471.b
orationis virtus 602.b
orationum & operum victoria 613.b
orationum oblatio 440.a
oratio prælatis 448.a
oratio pro conuerſione Iudæorum 448.a
oratio ſine operibus 486.a
oratio voluntaria 524.a
orbis 528.b

Ordinare prædicatorem 158.a
Ordinare prælatos & doctores 165.a
Ordinare ſacerdotem, vel prædicatorem, vel prælatum 483.b
Ordinatè docere 448.b
Ordinatio Dei 501.a
Ordinatio redemptionis 497.a
Ordinatio ſacerdotum 520.a
Ordinatio ſenſuum ad diuina 459.a
Ordinatio virtutum 483.b
Ordines Angelorum 400.b.416.b
Ordines eccleſiæ triumphalis & militantis 596.b
Ordines in eccleſia 44.a
duo Ordines ſacerdotum 264.a
Ordo angelorum 214.b
Ordo angelorum vnus 443.b.534.b
Ordo bonorum operum 50.a
Ordo coniugatorum 290.b
Ordo Eccleſiaſticus 309.a.515.b
Ordo fidelium 158.a
Ordo legis 189.a
Ordo in eccleſia 131.a
Ordo in rebus creatis 382.a
Ordo manſionum cæleſtium 195.b
Ordo naturæ conſtans 390.a
Ordo propheticus 413.b
de Ore prauorum blaſphemiæ 226.b
Organa ſenſuum 359.a
Origo & principium 382.b
Oriri virtutes in cordibus Gentilium 449.b
Ornamenta Eccleſiæ 383.a
Ornamenta miſericordiæ 570.a
Ornamenta operum 66.b.454.a
Ornamenta virtutum 293.a.603.b
Ornamentum virtutum 188.b.421.b
Ornans Deus Iudæos 567.a
Ornantes errores 468.a
Ornantes hæretici errores 614.b
Ornare mentes virtutibus 538.b
Ornare potentias 495.a
Ornare ſacerdotem ſapientia 327.b
Ornare verba errorum 481.a
Ornari profunditate ſenſuum ſcripturæ 332.a
ornari virtutibus 151.a
ornatum laudis 454.a
ornatus animæ 567.a
ornatus cælorum 623.a
ornatus curioſus 567.b
ornatus errorum 418.a
ornatus fidei per opera 140.a
ornatus gratiæ 467.b
ornatus humilium 567.a
ornatus operum 262.b
ornatus virtutum 417.b
Os 142.a
Os Chriſti 450.b
Os & lingua prauorum 79.b
Os hæreticorum & malorum 450.b
Os hominis 277.a.317.b
Os inferni 451.a
Os Iudæ & Iudæorum 450.b
Oſſa Chriſti 451.b
Oſtendens Chriſtum mundo 240.b
Oſtendens Deus probatum 493.b
non ſe Oſtendens in tribulatione Martyrum 225.a
Oſtenſio diſcipulorum Chriſti 330.a
Oſtenſio miſericordiæ Dei 302.a
Oſtentatio 330.b
Oſtentatio hypocritarum ibid.
Oſtentare triſtitiam 198.a

P.

Pacificare 281.a
Pacifici 472.b
Pacis Chriſti publicatio 223.a
Pacifici 185.b.200.b
Pacis firmitas 465.b
Pacis opera 372.a
Pacta cum dæmonibus 585.b
Pactum cum dæmonibus 525.b
Pactum Dei cum ſacerdotibus 273.b
Palliare vitia 106.a
Pallor mortis Chriſti 454.a
Parabola Chriſti 558.b
Paradiſus 530.b
Paradiſus cæleſtis 419.a
Paradiſus terreſtris 309.a.609.a
Parans diabolus hæreticos 494.b
Parantes hæretici rationes dialecticas 231.b
Parare doctrinam Apoſtolicam 170.b
Parare ſibi charitatem 232.b
Parare verba Dei 32.a
Parare voluptates 42.b
Parari ad fœlicitatem 165.a
Parari ad prædicandum & operandum 574.a
Parari ad tentationes 206.b
Parari aduerſus diabolum 242.b
Parari martyrium 457.b
Parati ad cæleſtia prædicanda, vel ſuſcipienda 313.b
Parati ad fallendum 268.a
Parati ad obediendum & pugnandum contra diabolum 246.a
Parati ad opus 242.a
Parati contra dæmones 608.a
Parati hæretici ad perdendas animas 458.a
Paratus ad opus 24.a
Parcens 445.a
non Parcens Deus 4.b
Parcens & ſuccurens 510.b
Parce ſumentes voluptates 358.b
Parcitas pœnitentium 481.a
Pariens verbum Dei 458.b
Paritas virtutum 43.b
Pars animalis in homine 89.a
Pars legis diuinæ 453.a
Pars maior Iudæorum 460.a
Pars modica diuinæ virtutis 454.a
Pars poſterior hominis 317.b
Pars prona ad peccatum 460.a
Partes inuidentiæ 448.b
Partes mundi 332.a
Partes mundi quatuor 128.b
Partes pœnitentiæ 614.a
Partes pœnitentiæ tres 176.a
Particeps peccati non ardens 417.b
Participatio cum hæreticis 253.a
Participatio diuinorum ſecretorum 340.a
Participatio doctrinæ, & ſacramentorum Eccleſiae 535.a
Participatio gloriæ fidei, & eucharistiæ 459.b
Particula ſacræ doctrinæ 499.a
Partus virginis 233.a
Partus virginis incorruptus 23.a
Parua Dei cognitio 104.a
Paruos tollere, etiam cogitatus 105.a
Paruuli in eccleſia 354.a
Paſcha bonum 252.a
Paſcha Iudæorum 383.a
Paſcha noui teſtamenti 461.a
Paſcha nouum 273.b
Paſcens Chriſtus ſimplices 223.b
Paſci alienis peccatis 109.a
Paſci litera ſacræ ſcripturæ 155.a
Paſci bonis exemplis 461.b
Paſci corpore Chriſti 326.a
Paſci fide reſipiſcentium 109.a
Paſci inani gloria in hac vita 358.b
Paſcunt diabolum ſuperbi 259.b
Paſsio 118.a.201.a
Paſsio Chriſti 22.b.34.a.46.b.57.a.67.a.91.a.104.b.112.a.121.a.138.b.167.b.171.b.182.a.192.a.193.a.201.a.244.a.255.b.260.b.277.a.278.a.321.a.329.a.344.a.355.b.357.b.362.a.364.a.397.b.403.a.407.a.420.b.423.b.429.a.436.b.439.b.447.a.461.a.469.a.477.a.481.b.492.b.501.a.522.a.528.b.532.a.538.b.539.b.554.b.555.a.573.b.578.b.584.b.596.a.605.a.619.b
paſsio Chriſti per Sacerdotes & Phariſæos 47.b
paſsio Chriſti ſine culpa 463.b
paſsio Chriſti ſpontanea 94.b.458.a
paſsio & aduentus Chriſti 548.a
paſsio & crux Chriſti 536.b.551.a
paſsio & incarnatio 52.b
paſsio & oratio Chriſti 54.b
paſsio & ſanguis Chriſti 147.a.500.b
paſsio & reſurrectio Chriſti 37.a.b.554.a
à paſsione Chriſti vſque ad conuerſionem Iudæorum tempus 203.a
in paſsione Chriſtus ſolus relictus 210.b
paſsionem filii acceptans Deus 28.b
paſsionem ſuam offerens Chriſtus 25.b
paſsiones carnis 266.a
paſsiones non ſequi 198.a
paſsionis Chriſti applicatio 228.a.483.b
paſsionis Chriſti cognitio 616.a
paſsionis contemplatio 14.a.420.a
paſsionis Chriſti cultus 514.b

paſſionis Chriſti dolor 138.a
paſſionis Chriſti fides 515.a
paſſionis Chriſti fides, & imitatio 221.b
paſſionis Chriſti figura 2.b
paſſionis Chriſti honor 254.a.519.a
paſſionis Chriſti luctus 269.b
paſſionis Chriſti memoria 138.b.218.a. 471.b
paſſionis Chriſti tempus 205.a.246.b
paſſionis Chriſti veneratio 229.a
paſſionis Chriſti virtus 276.a
paſſionis doctrina 602.b
paſſionis dolor & reſurrectionis gaudium 304.b
paſſionis & reſurrectionis Chriſti fama 139.a
paſſionis & reſurrectionis tempus 479 b
paſſionis & reſurrectionis veneratio 417.a
paſſionis fides 525.a
paſſionis memoria 180.b.409.b
paſſus Chriſtus extra portam 247.b
paſſus Chriſtus pro nobis 558.a
paſſus Chriſtus pro peccatis 258.a
paſtoralis cura 581.b
paſtoralis dignitas 547.a
paſtorem malum mori 247.a
paſtorem ſpiritualem deſpicere 228.b
paſtores eccleſiæ 316.b
paſtores ſuperbi 124.a
Paſtus fœlicitatis 622.a
patentes prædæ 355.a
pater 312.a.349.a.380.a
pater amore tradens filium 258.a
pater cæleſtis mittens filium ſuum 205.a
pater cæleſtis vel eius præcepta 4.a
pater Chriſti 527.b
pater dans filium 191.b
pater dans filium mundo 219.a
pater & filius 375.a
pater filium generans 329.b
pater filium tradens 457.b
pater filius & ſpiritusſanctus 201.a
pater generans filium 236.b
pater in filio 303.a
pater liberans Chriſtum 232.a
pater mittens filium 165.a.208.a
pater punitur in filiis 548.b
pater ſuſcitans filium 205.b
pati 108.b
patientem deum 575.a
patientes Chriſtiani perſecutionem 388.b
patientia 10.b.65.b.88.b.109.b. 127.b.206.a.237.b.273.b.377.a.390. a.421.a.467.b.470.b.508.b.525.a. 535.a.563.a.587.b.613.b
patientia Chriſti 221.b.421.a.464. a.573.b
patientia Dei 252.b.355.b.504.a. 548.b.575.a.601.a
Patientiæ exercitatio 242.b
patientia erga Deum 306.b
Patientiæ probatio 246.b
Patientia in aduerſis 88.a
Patientia in flagellis 259.a
Patientia martyrum 185.b.273.a
Patientia rationalis 82.a.153.b
Patientia retrahens a ſenſibus 407.b
pati extrema ſupplicia 199.a
pati martyrium 206.a.232.b
pati perſecutione 313.a.575.a
pati propter Chriſtum 559.b
inter patrem & filium diuiſio 14.b
a patre non ſeparatus Chriſtus 208.b
patres antiqui 28.b.46.a.76.a.84.a. 105.a.230.a.373.a.490.a
Patres fidelium Abraham & Iacob 462.a
Patres accipientis eccleſiæ 113.a
Patres nouæ legis 373.a
patres noui teſtamenti 434.a
Patres ſacræ ſcripturæ 254.a
patres Sancti 180.a
patres veteris teſtamenti 66.a.177. a.215.a
Patria 397.a
Patria cæleſtis 35.a.107.b.108.a. 215.a.255.a.265.b.271.a.291.a.303.b 375.a.448.a
ad patriam duci cæleſtem 34.b
Patriarcha 4.a.77.a.79.a.111.b. 134.b.171.a.215.a.261.a.359.b.390. a.462.a.463.a.512.b.543.a
Patriarchæ & Apoſtoli 490.b
Patriarchæ & prophetæ 54.a.83.a. 101.a.151.b.283.a.410.a.492.a.495. b.603.a.619.a
Patriarcharum ætas 498.a
Patriarcharum fides 542.b
Patriarcharum fides & vita 443.b
Patriarcharum gloria 331.b
Patriarcharum honor 500.b
Patris & filii ſcientia 537.a
Patrum gloria 199.b
Patrum antiquorum gaudium ſuper Chriſto venturo 248.a
Patrum exempla 456.b
Patrum ſententiæ 507.a
Pauci electi 464.b.515.a
Paucitas electorum 151.a
pauci fideles ex Iudæis 161.b
paucitas credentium 193.b
Pauli conuerſio 203.b.459.a
Pauli corpus 138.b.523.b
Pauli doctrina 256.a
Pauli & Iudæorum conuerſio 33.a
Pauli liberatio 369.b
Pauli perſecutio 487.b
Paulum baptizat Ananias 261.a
Paulus ante conuerſionem 255.a
Paulus Apoſtolus 9.a.38.a.b.106. b.121.a.161.a.282.a.354.b.363.a. 443.b.460.b.507.b.534.a.609.b. 618.a.628.a
Paulus nondum credens 515.b.518.b
Paulus perſequens eccleſiam 155.a.198.a
paupertas 100.b.139.b.146.b
pauper 595.a
pauperes 467.a
paupertas & crux Chriſti 131.b
paupertas voluntaria 130.b
pauor in contemplatione 392.a
pauor inferni 305.a
pauor malorum in iudicio 510.b
pauor occultæ contemplationis 311.b
Pax 110.b.305.b.441.a.598.a
Pax cæleſtis 541.b
Pax cum Deo 465.b
pax cum vitiis & diabolo 465.b
pax eccleſiæ 389.a
Pax imperfecta in hac vita 343.a
Pax in ortu Chriſti 479.b
peccandi conſuetudo 165.b
peccando perdentes bona opera 218.b
peccando placere diabolo 185.b
peccans 302.b.561.b
peccans audacter 179.a
peccans, cogitatione, vel habens doctrinam erroneam 464.a
peccans impudenter 249.b
peccans in Chriſtum 536.a
pro peccante orare 259.b
peccantes ex concupiſcentia 296.a
peccantes ex conſuetudine 274.b
peccantes conuincens Deus 209.a
peccantes in eccleſia 126.b.426.b. 460.a
peccantes in poteſtatem diaboli relinquens Deus 207.a
peccantes poſt acceptam fidem 30.a
peccantes ſuperbia vel timore 199.a
peccare 59.a.b.156.a.195.a.203.b. 218.a.228.b.244.b.252.b.301.a. 340.b.343.b.348.b.388.b.412.a. 415.b.449.b.461.b.548.a.578.b.601 b.620.b.624.b
peccare ex infirmitate 195.b
peccare impudenter 252.b
peccare in Chriſtum 466.a
peccare in eccleſiam ibid.
peccare in negligentia 115.a
peccare libidine 469.b
peccare opere 214.a
peccare ore 372.b
peccare paſſione 464.a
peccare per ſenſus 337.a
peccare per vim tentationis 488.a
peccata 16.b.29.b.42.a.43.b.51. b.75.a.113.a.124.b.125.a.136.a.167 b.192.a.222.a.257.a.275.a.289.a. 296.a.297.b.300.a.307.b.319.a. 321.b.322.a.324.a.334.a.b.353.a. 354.a.357.b.383.b.387.b.395.b.401. a.420.a.443.a.444.b.447.a.467. b.477.b.514.a.515.b.517.a.518.b. 522.b.533.a.539.a.560.b.561.a.563. b.570.a.575.b.577.a.601.b.602.b. 614.b.625.a
peccata carnalia 275.b
peccata comburens ignis Chriſti 144.b
peccata commiſſa obiecta nobis 254.a
peccata Deus caſtigans 468.b
peccata delens Chriſtus 17.b
peccata delens Chriſtus in cruce 262.a
peccata delere 17.b
peccata detegi 208.a
peccata duplicia 241.a
peccata & iugum legis abiicere 228.b

peccata & tentationes 352.b
peccata, & vitia 40.a
peccata ex ignorantia 461.a
peccata ex timore 571.a
peccata grauia 122.a
peccata grauiora 533.a.536.b
peccata hæreticorum 304.b
peccata Iudæorum 466.a
peccata iuſtorum leuia 304.b
peccata leuia 500.a
peccata leniora 453.b
peccata libidinis 55.b.323.a
peccata libidinis & homicidis 147.a
peccata libidinis habere 24.b
peccata non confiteri 16.a
peccata non tolli per legem 23.a
peccata noſtra 172.a
peccata noſtra in Chriſto 213.a
peccata noſtra ſuper Chriſtum 493.b
peccata occulta 487.a
peccata omnium gentium 447.a
peccata operis 304.a
peccata opprimentia 140.a
peccata originalia 492.a
peccata per defectum 554.b
peccata poteſtatis malorum recitantur in eccleſia 191.b
peccata punienda in iudicio 558.b
peccata punienda ſeruans Deus 551.b
ad peccata redire poſt orationem 27.a
peccata religioſorum 625.a
peccata remittens 209.b.244.a
peccata ſua prædicans 229.a
peccata varia 363.a
peccata venialia 275.b
peccata vltima 337.a
peccati amaritudo 396.a
peccati ardorem tollens ignis 13.b
peccati confeſsio 605.a
peccati corruptio 501.b
peccati defenſiones diſsipare 23.a
peccati delectatio 203.b
peccati deteſtatio 515.a
peccati excuſatio 252.b
peccati extremus ſtatus 203.b
peccati fomes 300.b.352.b.376.a.543.b
peccati grauitas 479.a
peccati incitamenta 231.a.361.b
peccati lex 266.a
peccati manifeſtatio 144.a
peccati obligatio 136.b
Peccati occaſiones tollens 251.b
in Peccatis perſeuerare 206.a
peccati pœna 321.b.392.b.518.a
peccati recordatio 399.b
peccati regnum 535.b
peccati reliquiæ 256.a
à peccatis ceſſare 260.b.552.a
à peccatis conuerſi fideles 28.b
peccati ſeruitus 253.a
a peccatis liberans Deus 235.b
pro peccatis paſſus Chriſtus 252.b.258.a
peccati ſtatus 357.b.376.a.514.b
peccati ſtatus prior 203.a
peccati ſtimulus 605.b
peccati tempus 431.a
peccati turpitudo 533.a
peccati vicinitas 363.a
ex Peccato confuſio 256.a
in Peccato exiſtentes 265.a
in Peccato iacens 217.b
a Peccato liberari 239.a
a Peccato liberari in hac vita 232.b
Peccato peccatum addere 14.b
peccator 32.b.63.b.75.a.117.a.b.129.b.205.a.267.a.292.b.310.b.324.a.334.b.411.b.414.a.467.a.537.b.585.b
Peccator conuerſus 588.a
Peccator conuerſus factus prædicator 9.a
Peccatores 30.b.46.a.51.b.60.a.77.a.85.b.113.a.114.b.120.a.124.b.125.a.128.a.b.138.a.157.b.173.b.182.a.210.a.248.a.260.a.265.a.267.a.272.b.275.b.289.a.300.b.304.b.315.a.333.a.357.a.371.a.372.a.395.b.420.a.444.b.452.a.458.b.467.a.476.b.500.b.502.b.503.b.521.b.536.a.541.b.563.b.566.b.581.a.603.a
Peccatores ad Chriſtum 162.a
peccatores conuerſi 297.b.353.a
Peccatores conuertens 243.a
Peccatores deducere ad infimum locum eccleſiæ 228.a
Peccatores eccleſiæ 596.b
Peccatores & imperfecti 601.b
Peccatores & peccata 9.a
Peccatores, & pœnitentes 345.b
Peccatores & Iudæos perdentes dæmones 199.a
peccatores ex gentibus 174.a
peccatores graues 230.a.386.a
peccatores in mundo 477.a
peccatores intra in eccleſiam 226.b
peccatores liberati 370.a
peccatoribus euangelium praedicatum 239.a
a Peccatoribus ſeparantes ſe angeli 564.a
Peccator inexcuſabilis 421.a
Peccatoris anima 425.b
peccatoris conuerſio 202.a.369.b.387.b.440.b
de peccatoris conuerſione gaudium 29.a
Peccatoris correptio 512.a
Peccatoris mundatio 510.a
Peccator mentem maculans & Lucifer cælum 384.b
peccator non imitandus 393.b
peccator non laudans Deum 423.a
peccator reſipiſcens 553.b
peccatorum amaritudo 431.b
peccatorum condimentum 517.b
peccatorum confeſsio 257.a.303.a.330.a.467.b.510.a
Peccatorum confuſio 327.a
Peccatorum conuerſio 201.a.252.b.260.b.343.a.403.a.510.a
Peccatorum corda 364.b
Peccatorum corpora 543.b
Peccatorum delectationes 492.a
peccatorum deſiderium 33.a
Peccatorum deiectio 228.a
peccatorum dolor continuus 204.a
Peccatorum & pœnarum conſideratio 210.a
Peccatorum fides 31.b
Peccatorum fœditas 214.a
Peccatorum initia 460.b
Peccatorum libertas 169.b
Peccatorum locus 541.a
Peccatorum noſtrorum dolor in Chriſto 212.b
Peccatorum noſtrorum ſatiſfactio in Chriſtum 261.a
Peccatorum perplexitas 411.b
Peccatorum recordatio 344.a
Peccatorum remiſsio 355.a.468.b.4[illegible].a.501.a.546.b.604.b
Peccatum 40.b.80.a.89.b.1[illegible].129.b.138.a.181.b.196.b.209.a.260.a.266.a.275.b.292.a.295.a.[illegible].360.b.366.b.384.b.398.a.411.b.4[illegible].a.424.b.426.b.427.a.431.a.[illegible].456.a.459.b.481.a.463.b.[illegible].b.548.a.584.b.589.a.596.b.61[illegible].612.a
Peccatum addens concupiſcentiam 220.b
peccatum confiteri 458.a
Peccatum conſumere 193.a
Peccatum dæmonum, & hominum 337.a
ad peccatum ducere 18.a
Peccatum & ſtatus peccati 120.a
Peccatum & tribulatio Iudæorum 597.b
Peccatum ex concupiſcentia 559.b
Peccatum ex ignorantia 583.b
Peccatum ex loquacitate 311.b
peccatum generis humani 266.b.4[illegible]
peccatum incurabile 5[illegible]
Peccatum in eccleſia 266.b
peccatum in exteriori opere 42[illegible]
peccatum in opere 350.b
peccatum Iudæorum 22[illegible]
peccatum Iudæorum ſuberrime 171.a
peccatum Iudæorum vehemens 285.a
peccatum libidinis 179.a
peccatum minus graue 396.b
peccatum mortale 92.b
peccatum mortale & veniale 520.a
peccatum multiplicatum 571.a
peccatum non mortale 152.b
Peccatum opere perpetratum 385.a
Peccatum operis 466.a
Peccatum originale 116.a.321.b.324.a.337.b.397.a.489.a
Peccatum originale vel veniale 466.a
Peccatum per corpus 446.a
Peccatum per ignorantiam 432.b
Peccatum veniale 11.b
Peccatum verborum 14.a
Peccatum voluntarium 45.a

Pelia

peſtora aperta 14.a
peſtora Phariſæorum 118.b
pectus 604.a
pectus deuotum 142.a
pecunia 337.b
pecuniæ auarorum 400.b
pedes 394.a
pendens ſpiritualis à Chriſto 468.a
penetrans mentem humanam 335.b
penetrare myſteria 58.b.335.b
penetrat corda frigida 335.b
pentecoſte 306.b
pentecoſtes 490.b
penuria verbi Dei 22.a.44.b
perceptio myſteriorum 240.b
perceptio præmii 461.b
percipere doctrinam Chriſti 540.a
percipere fructum prædicationis 343.b
percipere fructus ſine miniſterio 155.b
percipere omnes ſenſus ſcripturæ 351.a
percipere myſteria 93.b.130.a
percipere omnes ſenſus ſpirituales 154.b
percipere prædicationem 93.b
percipere ſacram doctrinam 416.a
percipiens fidem gentilis 149.b
percuſſio Chriſti in paſſione 341.a
percutit Deus vt ſanet 530.a
ad perdendas animas diaboli ſolicitudo 22.a
perdens Antichriſtus virtutes eccleſiæ 210.a
perdens dæmones & ſuperbos 239.b
perdens fidem, & opera 166.a
perdens ſalutem fratris 558.a
perdentes bona, vt acquirant mala 232.b
perdere bona opera 407.b.542.b
perdere bona opera non recta intentione facta 340.a
perdere dona Dei 288.a
perdere iuſtum 198.a
perdere mentis integritatem 166.a
perdere virtutem proximi 335.a
perdere virtutes 170.b
perditio 273.b
perditio certa malorum 218.a
perditio Iudæorum 507.b
perditio malorum 570.a
perditio obſtinatorum 279.b
peregrinatio huius vitæ 131.b. 262.a. 536.b.556.a.575.a
peregrinatio in hoc mundo 291.a.304.b. 307.a
peregrinatio Sanctorum 527.b
perfecta animi purgatio 229.b
perfecta pœnitentia 580.b
perfecta redemptio 578.a
perfectè ſapiens 524.a
perfectè viuere 486.b
perfecti 44.a.49.a.52.b.98.b.103.a.113.a.124.a.134.a.180.a.187.a.231.a.263.b.294.a.313.a.315.b.367.b.390.b.397.a.41[illegible].a.417.b.434.b.447.b.464.b.475.b.476.b.521.b.525.b.621.b
perfecti ad opera Dei 433.a
perfecti & imperfecti 562.b
perfectio 98.b.293.b.375.b.386.a.412.b.422.a.452.a.554.a.564.b.599.b
perfectio bona actionis & rationalis ſcientiæ 192.a
perfectio Chriſti 107.b.493.b
perfectio contemplationis 470.b
perfectio diſcipulorum 544.a
perfectio eccleſiæ 166.a.470.b
perfectio euangelii 173.b
perfectio humilitatis 115.b
perfectio iuſtorum 326.b
perfectio legis euangelicæ 354.a
perfectio mentis & corporis 311.b
perfectio minor 308.a
perfectionem Chriſti imitare 236.a
ad Perfectionem & contemplationem eleuans 219.b
perfectiones diuinæ 210.b
perfectiones eccleſiæ 323.a
perfectiones electorum 247.b
perfectiones electorum variæ 147.b
perfectiones operum 187.a
perfectionis adeptio 381.b
perfectionis aut ſenſus ſublimitas 611.a
perfectionis deſiderium 334.b
perfectionis rerum author Deus 262.b
perfectionis ſtatus 410.b
perfectio operis 174.a
perfectio operum 134.b.248.a.362.b.577.b.578.a
perfectio operum Chriſti 590.b
perfectio operum & doctrinæ 261.b
perfectio potentiarum 339.b
perfectio promiſſionis 547.a
perfectio prophetarum 251.a
perfectio rei 380.b
perfectio rerum 267.a
perfectiores 152.a.387.b.572.a
perfectior imago Dei in lucifero 552.a
perfectio Sanctorum 502.a
perfectio Sanctorum quantum ad humana, imperfectio quantum ad diuina 177.b
perfectio ſenſuum 191.b
perfectio virtutis 623.a
perfectio virtutum 260.b.543.a.555.a
perfectio virtutum & operum 416.b
perfectio vitæ 346.b.404.a
perfecti verbo, & opere 358.b
perfectorum congregatio 311.b
perfectorum excellentia 30.a
perfectorum fides 612.b
perfectorum gradus non diſcernendi ab hominibus 231.b
perfectorum vtilitas in proximos 271.a
perfectos illuſtrans Deus 262.b
perfectus 345.b
perfectus imitator Sanctorum 535.b
perfectus in virtutibus 494.b
perfectus non affectibus vacans 530.a
perficere 507.b
perficere præcepta Dei 326.b
perfidia 619.b
perfidia Iudæorum 321.b.565.a
perfidiam Iudæorum auferre 27.a
pericula grauia 257.b
pericula mortis 388.a
cum periculo viuere 259.b
periculum 6[illegible].b.532.b
periculum gentilium 413.b
peritia legis 414.a
peritia literæ legis 374.b
periti ſacerdotes 31.a
peritia ſacrificandi 493.b
perit ſuperbia & imperium mundanorum 7.a
perire bene acta hypocritarum 217.b
perire contemptores legis 341.a
perire defectu verbi Dei 190.a.340.b.413.b
perire doctores Iudæorum 262.b
perire dogmata hæreticorum 595.b
perire hæreſi 414.a
perire in proſperis 469.b
perire malos, & eorum defenſores 166.a
perire per peccatum libidinis 337.a
permanens Spiritusſanctus in Chriſto 504.a
permanere in Deo 416.a
permanere in faſtigio veritatis & perfectionis 195.b
permiſſio 428.a.469.a
permiſſio eiuſdem ad impugnandum Chriſtum 574.a
permiſſio electionis paſtoris mali 231.a
Permiſſio, & operatio Dei 362.a
permiſſio diuina 185.b
Permiſſio pœnæ Martyrum 331.a
permiſſio tentandi 407.a
permittens Deus immunditiam in bonis 463.b
permittens Deus indurari 222.a
permittens hæreticos 457.b
permittens indurari 293.b
permittens occidi apoſtolos 227.b
permittens perſequutores 193.b
permittens prælatus peccatum 562.b
permittens tentari 607.a
permittens tentationes 148.a
per patientiam conuertere 162.a
perpetratio peccati, & gloriatio 294.a
perpetuitas 527.b
perpetuitas cælorum 338.a
perpetuitas doctrinæ ſacræ 420.b
perpetuitas eccleſiæ 471.b
perpetuitas fidelium 414.a
perpetuum ſacerdotium legi nouæ 471.b
perplexitas malorum 345.a
perplexitas peccatorum 471.b
perſe 385.a
perſecutio 557.a
perſecutio Antichriſti 182.a
perſecutio Chriſti 581.b
perſecutio eccleſiæ 118.a.507.a.584.b
perſecutio & miracula Antichriſti 567.a
perſecutio fidelium 463.b
perſecutio Gentilium 169.b
perſecutio grauis 388.a

Perſecutio in Chriſtum 345.a
Perſequutio infidelium 139.b
Perſecutio Iudæorum in Chriſtum 222.a. 243.a.402.a.442.b.580.a
Perſecutio Iuliani 205.a
Perſecutio malorum in bonos 347.a
Perſecutiones 272.b.321.b.352.a.386.a 415.b.495.a
Perſecutiones Chriſti 335.b
Perſecutiones Chriſti & eccleſiæ 469.b
Perſequutiones contra fideles 37.b
Perſecutiones Diaboli 220.a.596.a
Perſecutiones eccleſiæ 493.b
Perſecutiones eccleſiæ apud Iudæos & gentes 210.a
Perſecutiones, & ipſi perſecutores 74.b
Perſecutiones & tentationes diaboli 603.b
Perſecutiones, & tribulationes 20.a.301.a.
Perſecutiones fidelium in hac vita 297.a. 453.b.596.a
Perſecutiones illuſtrium virorum 287.b
Perſecutiones in caput perſequentium 348.a
perſecutiones in Chriſtum 395.a
Perſecutiones infidelium & dæmonum 559.a
Perſecutiones Iudæorum & hæreticorum 565.a
Perſecutiones malorum in bonos 192.a. 590.b
Perſecutiones martyrum 221.b
Perſecutiones principum contra fideles 509.a
Perſecutiones principum contra prædicatores veritatis 245.a
Perſecutio Pauli 487.b
Perſecutio prædicatorum 469.b
perſecutores 360.b.383.b.387.a.b.485.a
Perſecutores Chriſtianorum 513.b
Perſecutores conuerſi 464.b
Perſequutores eccleſiæ 40.a.179.b. 215.a
Perſecutores fidelium 235.b. 272.b. 383. a.588.b.598.b.600.b
Perſecutores hæreticorum contra fideles 608.b
Perſecutores indurans 223.b
Perſecutorum conuerſio 469.a
Perſecutorum eccleſiæ pœna 236.a
Perſequentes bonos 337.a
Perſequentes Chriſtum 30.a.118.b.282.a. 344.b
Perſequentes Chriſtianos 446.b
Perſequentes Chriſtianos gentiles 252.b
Perſequentes eccleſiam 367.b
Perſequentes Iudaei Chriſtum & membra eius 472.a
Perſequentes prædicatores 614.b
Perſequentes ſynagoga apoſtolos 221.b
Perſe qui eccleſiam 118.a
Perſeuerare in doctrina eccleſiæ 391.b
Perſeuerare in errore 546.a
Perſeuerare in peccato 203.b,416.a
Perſeuerans in gratia 7.a
Perſeuerans in oratione 278.b
Perſeuerans malitia in terra 341.a
Perſeuerantia 133.a.176.a.445.b
Perſeuerantia conſuetudinis prauæ 217.b
perſeuerantia in peccato 277.a
perſeuerantia iuſtorum 271.b
perſeuerantia orationis 471.b.618.b
perſeuerantia prædeſtinatorum 186.b
perſeuerantia boni operis 187.a
perſiſtentes ſacerdotes in præceptis & doctrina Chriſti 225.b
perſonarum acceptio 351.b.549.b
perſpicacia cognoſcendi inſidias 153.a
perſpicacia prædicatorum 439.b
perſpicacitas & inſidiae diaboli 423.a
perſpicax inſidiarum 126.b
perſpicuitas corporum beatorum 623.b
perſuadere 187.a
perſuaſio diaboli 256.b
in perſuaſionibus diaboli quieſcens 217.b
pertinacia diaboli 285.a
pertinacia diaboli in tentando 167.a
pertinacia & infidelitas Iudæorum 413.a
pertinacia Iudæorum 353.b.579.a
pertinens ad ius ſacerdotum 530.b
pertinentes ad ſortem dæmonum 400.a
pertinentia ad nuptias 257.a
pertinentia ad ſenſus 494.b. 570.b
perturbantes hæretici 209.b
perturbantes Scripturam 118.a
perturbatio animi 347.a
perturbatio Chriſti in paſſione 241.b
perturbatio fortium eccleſiae & virtutum 598.b
perturbatio Gentilium aut Iudæorum 415.b
perturbatio hominum 584.b
perturbatio in iudicio 286.a
perueniens ad extremum malitiæ 88.a
peruerſa doctrina 547.a
peruerſa dogmata 215.b
peruerſa vita 256.b
peruerſe agere, & inde puniri 213.a
peruerſi ab Antichriſto 514.b
peruerſi magiſtri 274.b
peruerſio doctrinæ ſacræ 611.a
peruerſio hæreticorum 461.b
peruerſorum gloria 529.a
peruerſus ſenſus ſcripturæ 610.b
peruertens proximum 428.a
peruertentes ſenſum ſcripturæ 447.a
peruertere 329.a
peruertere dona Dei 442.a
peruertere ſimplices 209.b
peſtis 235.b
petentes baptiſmum 177.a
petere vindictam 143.b
petitiones iniuſtæ 328.b
Petrus Apoſtolus 301.a.318.b
Petrus & Paulus 83.a.201.a 207.b
Phantaſmata 101.b.500.a
Pharaonis ſubuerſio 407.b
Phariſæi 1.b.132.b.274.b.292.a.300. b.433.b
Phariſæi Chriſtum de [illegible] 545.b
Phariſæi & diſcipuli Ioannis 117.a
Phariſæi & ſacerdotes 345.b.452.a
Phariſæi & Sadducæi 117.a
Phariſæi & Scribæ 101.b.[illegible] 281.b.288.b.290.a.319.a.[illegible] b.496.a.507.b.533.b.[illegible]
Phariſæi ficte accedentes ad Chriſtum, &c. 6.b
phariſæorum traditiones 390.a
phariſæorum traditiones 541.a
phariſæos arguens Chriſtus 39.b
phariſæus 572.a
philautia 441.a
philoſophi 4.a.39.b.66.a.[illegible] b.210.b.220.b.[illegible] 278.b.287.a.289.b.[illegible] 353.a.366.a.[illegible] b.428.a.453.b.460.[illegible] 477.a.485.a.491.a.[illegible] b.534.b.538.b.[illegible] a.600.b
philoſophia 39.b.266.a.454.a.[illegible] a.546.b
philoſophiæ cum euangelio concordia 273.b
philoſophiæ gentilicæ [illegible] 29.b
philoſophia & cultus gentilium 229.b
philoſophiae vacantes [illegible]
philoſophia inanis 602.b
philoſophia moralis 10.b.475.b
philoſophia naturalis 349.a. 437.a
philoſophia rationalis 4.a
philoſophia ſpeculatiua 315.b
philoſophi contendentes hæreticis 199.a
philoſophi conuerſi ad fidem [illegible]
philoſophi & hæretici 162.b.308.a 337.b.350.b.385.b.408.a.425.b
philoſophi, & principes 278.b
philoſophi & principes gentilium [illegible]
philoſophi ex gentibus [illegible]
philoſophi ſacris literis aduerſi 96.b
philoſophi vani 412.b
philoſophorum adinuentiones 219.a
philoſophorum argumenta 141.a 419.a
philoſophorum concordia cum eccleſia 205.b
philoſophorum deceptiones [illegible]
philoſophorum doctrina allata ad [illegible] 259.a
philoſophorum doctrinæ 333.b
philoſophorum dogmata 411.a 442.b
philoſophorum & hæreticorum diſſipatio 220.a
philoſophorum & hæreticorum doctrina 272.a.359.a.395.b
philoſophorum & hæreticorum rationes 260.a
philoſophorum & hæreticorum ſcientia 537.a
philoſophorum negotiatio 400.b

philoſophorum ſecta 425.b
philoſophos ſua doctrina conuincere 223.b
philoſophus 260.a.441.b
phiſica 476.b
pietas 365.b.371.b.627.b
pignus fidei 183.b
pignus immortalitatis 66.b
pignus ſpiritus 488.b
pignus Spiritusſancti 66.b.84.b
Pilatus 310.b
Pilatus crucifigens Chriſtum 590.a
Pilatus & Herodes 513.a
Pilatus lauans manus 407.b
pinguedo gratię 221.a
placare iram Dei 169.a
placatio Dei per Chriſtum facta 273.b
placatio patris 91.b
placatio principum ſecularium 216.b
placentes Apoſtoli prophetis 477.b
placentes errores Iudaeis 478.a
placere 343.a
placere Deo 58.a
plagę Iudaeorum in Chriſtum 527.a
planctus eſt legis veteris 270.b
planctus in malos 456.b
planctus Iudęorum 244.b
plangendum in hac vita 270.a
plangentes Hieruſalem 274.b
plangere 478.b
plebs decepta ab hęreticis 617.b
plebs eccleſię 619.b
ples Iſraelitica 163.a
plebs Iudaica 83.a.125.b.274.b. 434.a. 488. b. 586.b. 603. b. 615.a. 622.b
plebs Iudaica generans duros 458.b
plebs ſubiecta 61.b
plebs ſub praelato 266.a
pleni operibus mortuis 326.b
plenitudo cognitionis 402.b
plenitudo doctrinae 140.a
plenitudo doctrinae & fidei 325.b
plenitudo gratiae ibid.
plenitudo gratiae & gloriae ibid.
plenitudo gratiae in Chriſto 35.a
plenitudo inferorum 327.a
plenitudo miſericordiae Dei 603.b
plenitudo ſcientiae 136.b
plenitudo temporis aduentus Chriſti 621.b
plenitudo terrę 389.a
plenitudo verbi in Chriſto 49.b
plus ſapere quam oportet 595.b
pœna 273.b. 344.a. 361.b. 625.a
pœna ęterna 54.a.130.b. 218.b.262. a. 268.b.278.a. 297.a.356.a.469.a. 610.a.624.b
Pœna auari 507.b
Pœna Chriſti & eccleſiae 218.a
Pœna comprehendens 21.a
Pœna conſcientiae peccatis 567.a
Pœna corporis & animi 221.b
Pœna diaboli 364.b
Pœnae corporales 297.a
Pœnae eccleſiae 480.a
Pœnae & dolores 280.a
Pœna inferni 17.b.23.a.62.b.80.a.119 b.120.b.226.b.271.b.282.b.299.b. 342.b. 387.b.405. b.417.a.427.b. 470.a. 477. b. 502.b. 571.b.589.a. 626.b
Pœnę inferni aeternitas 227.a
Pœna inferni comminatio 219.b
Pœnae peccatorum variae 220.b
Poenae temporali addens Deus aeternam 213.a
poena & caſtigatio Dei 387.b
poena ex peccante naſcens 226.b
poena extrema 236.b
poena guloſi 536.b
poena indignè communicantium ibid.
Poena Iudaeorum 169.b
poena Iudaeorum poſt mortem Chriſti 322.a
poena legis 547.a
poena leuis ſeruantis literam legis ante aduentum Chriſti 269.a
poena maior ſcienter peccantis 509.b
poena malorum 72.b.121.a.351.b.427. a.535.b
Poena martyrum 482.a
Poenam pati 569.a
Poena peccati 18.a.52.a.57.a.259.b. 321.b.322.a.352.a.392.b.411.b.466. a.518.a
Poena peccatoris 581.b
Poena perpetua 418.b
Poena pro peccatis 184.a
poena pro voluptate 357.a
Poena publica 468.a
Poena reſeruatur malis 548.b
Poena ſacerdotis non praedicantis 413.a
Poena ſine culpa 352.a
Poena ſuſcipientis ordines indigne 413.a
Poena temporalis & eterna 167.b
Poena temporalis Iudeorum 363.a
poena vel temporalis vel aeterna 412.a
poenitens 232.b.459.a
poenitentes 11.b.31.b.46.a.76. a.125.a.138.b.217.b.235.a.310.a.318. b.363.b. 430.b. 485.a. 540.a. 590.a. 603.a.620.b
poenitentes ex gentibus 265.b.587.b
poenitentes inſufficienter 621.b
poenitentes recipiens in caelo 244.a
poenitere 160.b.164.b.569.a
Poenitentia 12.b.18.a.24.a.34.a.47 a.b.49.a.57.a.58.b.84.b.94.a.102.a b.103.b. 105.a. 109.a. 120.a. 121. b. 122.a. 124.a. 125.a.b.126.a.138.a.b. 139 b. 184.b. 195.a. 196. a. 200. b. 206.b. 218.b. 220.a. 225. a. 228. b. 244.b. 259.a. 272.a. 292.b. 304.a. 308.b.317.a.319.b.321.b.327.b.332.b 336.b. 340.b. 345.a.348.a. 357.a.b. 367.b.375.b.377.b.380.b.381.a.382.b 394.a.395.a. 415.a. 424.a. 426. b. 427.b. 436.b. 437.a. 445.b. 455.b. 457.b. 458.a. 469.b. 486.b. 490.a. 500.a.510.a.517.b.520.a.525.b.526 a.527.a.531.a. 541.a. 544.b.560.a. b. 562.b. 564.b. 575.a. 577.a. 586.b. 599.a. 600.a. 606. a. 610.b. 612. a. 624.a.625.b.627.b
Poenitentia animi & corporis 221.b
Poenitentiae amaritudo 421.b
Poenitentiae fortitudo 610.b
Poenitentiae fructus 1.b
poenitentiae humilitas 540.a
Poenitentiae lachrymae 382.a
Poenitentiae luctus 357.b
poenitentiae moeror 450.a
poenitentiae opera 48.a.364.b.368.a
poenitentiae refrigerium 407.a
poenitentiae ſtatus 254.b
poenitentiae tempus 203.a
poenitentiae triſtitia 314.a
Poenitentia & Baptiſmus 350.a
Poenitentia & gratiarum actio 49.a
Poenitentia & oratio 518.a
Poenitentia & timor 49.b
Poenitentia ficta 138.b.503.b
Poenitentia fortis 35.a.486.a
Poenitentia in eccleſia 155.a
Poenitentia inutilis 155.a
Poenitentia inutilis non acceptanda 156.b
pœnitentiam agere 440.b
poenitentia mala 480.b
poenitentia matura 259.a
poenitentia mediocris 441.a
ad poenitentiam expectans 305.b.552.a
ad poenitentiam expectans Deus 32.a
ad poenitentiam hortari 212.a.270.a
per poenitentiam mundari 246.b
per poenitentiam irritatio diaboli 241.a
poenitentiam peccatoris ſuſcipiens praelatus 258.b
poenitentiam praedicare 209.b
poenitentia perfecta 168.a
poenitentia prompta 330.a
poenitentia ſenſuum 483.b
poenitentia ſera 399.b
poenitentia ſuperborum 271.b
poenitentia voluntaria 536.b.596.a
poenitentis feruor 243.b
poenitentium oſculum 451.a
poenitentium pareſtas 481.a
poenitere 165.a.177.a
poeta 507.a
poetarum carmina 552.b
poetarum verba 319.a
polluens in ſe imaginem Dei 324.b
pollutum oſtendere ibid.
pollutus cogitatione 516.b
pompae ſeculi 308.b
pompa mundi 176.a
pondus correctionis 479.a
ponens Deus templum in Iudaea aut legem cum eminenti ſenſu 42.a
ponens multos deos 563.a
ponere animam pro Chriſto 287.b
ponere mentem in virtute 481.b
pontifex 524.b

Pontifices 79.a
Popularis ſama vitæ actiuæ 259.b
Populi 73.b.125.b.325.a.
Populi duo 354.b. 441.a.447.b.621.b
Populi eccleſiæ 125.a
Populi gentilis derelictio 14.b
Populi ſub lege 578.a
inter duos populos, vel inter duo teſtamenta quieſcere 217.a
Populus 19.b.605.b
Populus Chriſtianus 2.b.35.a.132.a. 294.b.305.b.315.b.349.a.350.a.356. a.414.b.528.b.553.a.616 b
Populus Chriſtianus & caſtus 241.a
Populus circuncifionis, & Eccleſiæ 395.a
Populus defluens 408.a
Populus Dei 466.b
Populus Deo gratus 567.b
Populus eccleſiæ 123.a.251.b
Populus fidelis 349.b.367.b
Populus fidelium 506.b
Populus gentilis 29.a.38.a.67.a.117.a 181.b.189.a.204.b.323.b.441.b
Populus Hieruſalem, vel eccleſiæ 284.a
Populus Iuda 318.b.
Populus Iudæorum 10.a.38.b.61.a.81.a. 114.a.117.b.122.b.129.a. 125.b.170.a. 309.a.319.a.388.a. 479.a.529.b.557. a.626.b
Populus iudaicus 38.a. 117.a. 172.b. 198.a. 213.b.230.b.305.b.306.a.316 a. 369.a. 373.a. 380.a. 388.b. 396.a. 402.b. 411.a. 414.b. 424.b. 443.a. 457.a. 460. b. 464.a. 486.a. 552.b. 553. b. 573. a. 575. b. 600.a 620. b. 621.b
Populus iunior 345.b
Populus iuxta legem 355.a
Populus Iſrael 30.b.102.a
Populus Iſrael, & Iuda 117.a
Populus nouæ legis 354.b
Populus obediens 215.a
Populus peccator 240.a
Populus ſpiritualis 38.a
Populus vterque 101.a.207.b
Porta cæli duodecim 551.a
Portæ inferni 318.a
extra Portam paſſus Chriſtus 224.a
Portantes onera coniugalia 88.b
Portantes onera proximorum 122.a
Portio ſuperior rationis 484.b
Portare contumelias carnis 26.a
Portare onera proximi ibid.
Portare onera proximorum 544.a
Poſitus Chriſtus in ruinam, & reſurrectionem multorum 208.b
Poſſeſſio 393.b
Poſſeſſor bonorum Deus 486.a
Poſſidere eccleſiam 486.b
poſſidere pecuniam 259.a
poſſidere terram 118.a
Poſteritas malorum 515.b
Potentes 103.a.134.a.366.a
Potentes ad malum 134.a.231.a
Potentes cupidi 30.b
Potentes, & ſuperbi 286.b
Potentes grauantes minores 520.b
Potentes Iudæorum 133.b.455.a
Potentes potenter punientur 301.b
Potentes ſeculi 55.b. 80.a. 141.a. 286. a.296.b.308.a.360.a.411.a.533.a
Potentes iuſte mantes prædicatores 472.b
potentes voluptatibus fruentes 520.a
potentia animae 603.a
potentia Chriſti 219.a.278.a.392.b
potentia Dei 64.a. 486.a. 499.a.622.b
potentia diaboli 267.b.469.b.500.a. 517.a
potentia diuinitatis Chriſti 581.b
potentiae 373.b
potentiae animae 473.a
potentia diuina 367.a
potentia eccleſiae 260.a
potentia & bonitas Dei 136.b
potentia & virtus operatiua Dei 392.b
potentiae inferiores 61.b
potentes in ſeculo 603.a
potentia Iudaeorum in Chriſtum 623.a
potentia malorum in bonos 101.b
potentiam humanitatis Chriſti prædicare 627.a
potentiam ſuperborum deſtruens Deus 239.b
potentia mundana 80.a
potentia mundana & ſuperbia 102.a
potentia Nabuchodonoſor 220.a
potentia Romanorum 260.a
potentia regiminis in angelis aut in Deo 101.a
potentia ſecularis 623.a
potentia Sedechiæ 507.a
potentias omnes mundare 8.a
potentia ſuperborum 171.b
potentia tyrannica 501.a
potentia tyrannorum, aut virium corporis 19.a
potentiarum actus 525.b
potentiarum animi diuiſio 14.a
potentiarum perfectio 339.b
potentior 114.b
poteſtas 393.a
poteſtas ablata 239.b
poteſtas Chriſti 131.b.172.a.486.a.488.b
poteſtas Chriſti iudiciaria 392.b.539.b
poteſtas diaboli 213.b
poteſtas diaboli & membrorum eius aduerſus eccleſiam 558.a
poteſtas diaboli & ſuperbia 179.b
poteſtas diuinitatis in Chriſto 100.b
poteſtas docendi 132.a
poteſtas eccleſiæ 54.a.171.b.184.a
poteſtas & imperium Dei 131.b
poteſtas & libertas fidelium 462.a
poteſtas & ſcientia iudicandi 508.a
poteſtas grauis, & crudelitas impudentium 192.a
poteſtas humana 366.a
poteſtas iudæorum, diaboli, & ſuperborum 214.a
poteſtas iudiciaria aut regiminis 101.a
poteſtas iudiciaria chriſti 131.b. 214.a. 539.b
poteſtas iudiciaria Sanctorum 48.[illegible]
poteſtas magorum [illegible]
poteſtas malorum 68.[illegible]
poteſtas mundana 471.[illegible]
poteſtas Petri 300.b
poteſtas regia 62.[illegible]
poteſtas regia Chriſti 98.a.165.b
poteſtas ſecularis 132.a.b.304.b.[illegible] 473.b
poteſtas terrena [illegible]
à poteſtate diaboli liberari 219.a
poteſtates aduerſariæ [illegible]
poteſtatis abuſus 406.a
potiora bona 199.b
practica, & Theorica [illegible]
præbens auxilium 194.b.[illegible]
præbentes exempla [illegible]
præbentes exempla beneficiis [illegible]
præbentes exempla virtutum [illegible]
præbentes mala exempla [illegible]
præcedens actiua vita contemplatiuã [illegible]
præcedens bona fama prædicationem [illegible]
præcedentes Iudæi gentibus [illegible]
præcedentia munium [illegible]
præcellentes virtute & doctrina 390.b
præcepta 79 b. [illegible] a.267.b.282.b.288.b.[illegible] b.395.b.400.a.514.b.[illegible] b.546.a.547.a.576.b.604.a.609.a
præcepta altiora 6.2.b
præcepta apertiora 442.a
præcepta cæleſtia 65.a
præcepta charitatis 572.a
præcepta Chriſti 8.b.551.b
præcepta Dei 148.a.186.b.351.b.[illegible] a.403.b.437.b.450.b.472.b.526.b 538.a.544.a.601.b
præcepta, & conſilia 292.b
præcepta euangelica 532.a
præcepta grauiora 620.a
præcepta impleta 440.b
præcepta Iudæis tradita 456.[illegible]
præcepta minima 366.b.[illegible]
præcepta minora 612.[illegible]
præcepta moralia [illegible]
præcepta multa ſub charitate [illegible]
præcepta prohibitiua 391.[illegible]
præcepta relinquentes [illegible]
præcepta rudiora 173.b.391.a
præcepta ſecularium principum [illegible]
præcepta ſublimia [illegible]
præcepta ſubtiliora [illegible]
præcepta tractata in lege 170.a
præcepta veteris legis 462.a
præceptorum cuſtodia 556.b
præceptorum obſeruatio 505.a
præceptum [illegible]
præceptum charitatis [illegible]
præceptum Chriſti [illegible]
præceptum primum [illegible]
præceptum vltimum [illegible]
præcidere errores Philoſophiæ [illegible]
præcipitatio in libidinem 464.[illegible]
præcognitio futurorum [illegible]
præconia prophetarum 149.[illegible]
prædeſtinans

prædeſ

Prædeſtinati 264.a.339.b.418.a.428.b.433.a
Prædeſtinatio 70.b.368.b.448.a.508.a.547.a
Prædeſtinatio & vocatio 615.b
Prædeſtinatorum conuerſio 34.a
Prędeſtinatorum liber 538.a
Prædeſtinatus 28.b
Prædicandi libertas conceſſa 206.a
Prædicandi ſcientia 537.a
Prędicando eiicere dæmones 471.b
in Prædicando & corrigendo ſolicitudo Apoſtolorum 21.b
ad Prędicandum diſponere 32.a
ad Prædicandum mitti à Chriſto 205.b
Prædicans Chriſtus 209.b
Prędicans Chriſtus læta 519.b
Prædicans Gentibus 377.b
Prędicans mortalitatem 244.b
Prædicans pacem in aduentu Chriſti 465.b
Prędicans quod didicit 205.b
Prædicantes 155.a
Prędicantes Apoſtoli 239.a
Prædicantes Apoſtoli inter perſecutiones 233.a
Praedicantes Apoſtoli iuſtitiam Dei 64.a
Praedicantes Chriſtum 606.a
Praedicantes Chriſtum in mundo 219.a
Praedicantes contra daemones & haeretícos 244.b
Prædicantes contra ſe ipſos 169.b
Praedicantes Deum 244.b
Praedicantes doctrinam noui teſtamenti 611.b
Prædicantes omnibus 343.b
Praedicantes ſimul circoncíſionem, & Baptiſmum 361.b
Prædicantes ſua peccata 545.a
Prædicantium verba 537.a
Prædicare 38.a.42.a.58.b.67.b.77.a.123.b.143.b.152.a.207.a.219.a.258.b.266.b.275.a.315.362.a.340.a.477.a.542.b.582.b
Prædicare ad conuertendos peccatores 348.b
Prædicare Chriſtum 89.a.258.b.440.a.488.a.571.a
Praedicare Chriſtum crucifixum 407.b
Praedicare Chriſtum gentibus 224.a
Praedicare Chriſtum in Eccleſia 220.a
Prędicare Chriſtum in toto orbe 483.b
Praedicare cum fructu 328.b
Prædicare Euangelium ex occaſione 529.a
Praedicare faciens & dans doctrinam 251.a
Praedicare fidem 23.b.44.378.b.
Praedicare Gentilibus 164.b.214.b.479.b
Praedicare gentibus, etiam cum dolore infidelitatis Iudaeorum 246.b
Praedicare humanitatem Chriſti 258.b
Praedicare incipiens 5.a
Praedicare indignis 324.b
Praedicare infidelibus 184.b
Praedicare inſtanter 338.b
Praedicare iram Dei 64.b
Praedicare miſericordiam praecipue operando 16.a
Praedicare paſſionem Chriſti 170.a
Praedicare reſurrectionem 597.a
Praedicare quibuslibet 469.a
Praedicare ſanctificationem & gloriam Chriſti 627.a
Praedicare ſimplicia 69.b
Praedicare temporalia 420.b
Praedicare vbique 468.a
Praedicare vera de Deo 64.a
Praedicare virtutem Chriſti ibid.
Praedicare virtutibus in vtroque teſtamẽto gloriam Dei 433.b
Praedicare vitia 165.a
Prædicari myſteria 140.b
Prædicatio 45.a.70.a.74.b.85.a.89.b.90.a.105.a.110.b.174.a.192.a.207.a.224.b.252.a.254.a.260.a.280.a.296.b.309.a.328.a.358.b.392.b.408.b.425.a.450.b.457.a.462.a.467.a.479.b.487.b.506.a.518.b.521.a.525.a.527.a.547.a.548.a.554.a.557.a.559.a.570.b.606.a.608.a.620.b
praedicatio ad gentes 234.b.590.a
praedicatio ad gentiles 115.a
praedicatio ad menſuram 301.b
praedicatio Apoſtolorum 170.a.208.b.301.b.312.a.373.a.423.a.440.a.463.b.504.a
prædicatio aſpera 307.b
praedicatio caeleſtium 572.a
prædicatio cæleſtium & Chriſti regis 123.b
prædicatio carnalium 390.a
prædicatio ceſſans 280.a
prædicatio Chriſti 59.b.106.a.224.b.254.b.289.a.355.a.424.a.441.a.488.a.547.a.589.b.613.b
prædicatio Chriſti ad Gentes 472.b
praedicatio Chriſti apud Iudaeos 282.a
praedicatio Chriſti & Apoſtolorum 236.b
praedicatio Chriſti & Apoſtoli Euangeliũ 118.b
praedicatio Chriſti in Iudaea 343.a
praedicatio claritatis aeternae 589.b
praedicatio comminatoria 423.a
praedicatio cum bonis operibus 405.b
praedicatio Iudicii 589.b
praedicatio Dei 551.b
praedicatio Dei in vtroque teſtamento 143.a
praedicatio diuinitatis Chriſti 185.a
praedicatio diuinitatis & humanitatis Chriſti 604.b
praedicatio diuini verbi 127.a
praedicatio diuinorum 153.b
praedicatio doctorum 468.b
praedicatio Eccleſiae 301.b.609.a
praedicatio & comminatio 233.a
praedicatio, & contemplatio ſublimium 54.a
praedicatio & diſpenſatio doctrinae 12.a
praedicatio & punitio 183.b
prædicatio Euãgelica 455.b
prædicatio Euangelii 12.b.233.a.297.a.362.b.457.b.480.b.514.a.554.a.590.a.604.b
prædicatio Euangelii citra lucrũ terrenum 532.a
praedicatio excellens 171.b
praedicatio ex charitate 525.b
praedicatio fortis 568.a
praedicatio gratiae in peccatore conuerſo 433.b
praedicatio hæreticorum debilis 268.b
prædicatio hæreticorum 144.a.306.a.312.a.355.b.551.b.597.b
prædicatio inſignis 597.a
prædicatio Ioannis Baptiſtæ 297.a
prædicatio Ioannis peregrina 333.a
praedicatio Iudaeis facta 479.b
praedicatio iuſtitiae bonorum 465.b
praedicatio Iudicii 580.a.597.a
praedicatio legis 559.a
praedicatio Martyrii 301.b
praedicatio moderata 512.b
praedicatio mortalitatis & caeleſtium 338.b
à praedicatione ad orationem 195.a
de praedicatione inanis gloria 245.a
praedicationem Apoſtolorum prohibentes Iudaei 203.b
praedicationem diſponere 457.b
praedicationem ſuſcipere 457.a
praedicationes haereticorum 433.b
praedicationis dignitas 483.b
praedicationis dilatatio 482.a
praedicationis gratiae amiſſio 242.b
praedicationis profectus 379.a
praedicatio nuntiorum Antichriſti 321.b
praedicatio paſſionis 283.a
praedicatio Pauli 12.a.562.a
praedicatio Pauli de Chriſto 253.b
praedicatio perfectionis 556.a
praedicatio prima Chriſti 490.b
prædicatio proficiens in Iudaico populo 343.a
praedicatio prouocans ad pœnitentiam 351.a
praedicatio recta 162.b
praedicatio redemptionis 87.a
praedicatio reſurrectionis 413.a
praedicatio ſanguinis Chriſti 408.a
praedicatio ſui 144.a
prędicatio ſupernae gratiae 64.b
praedicatio vana haereticorum 55.a
praedicatio vel virtutum operatio ceſſans 269.b
praedicatio verbi Dei 81.b.287.b.306.a
praedicatio veritatis 174.b
praedicatio vltima 470.b
praedicatio vnitatis 387.b
praedicator 3.b.45.a.80.a.85.a.97.a.107.a.146.b.173.b.175.a.214.a.260.a.b.281.b.291.a.299.b.318.a.366.a.388.b.396.b.401.b

430.b. 441.b. 450.b. 461. b. 462.b. 465. a. 476. a. 492. a. 498. a. 506. a. 527. a. 538. a. 553.b. 563. a. 600. a. 606.b.

Praedicator aduerſus haereticos pugnans 93.a

Praedicator ægrè operans 356.a

Prędicator annuncians cæleſtia 209.b

Praedicator Chriſti 287.b

Praedicator condeſcendens infirmis 516.b

Praedicator corrigens 273 a

Praedicator cum populo conuerſans 391.b

Praedicator declarans caeleſtia 196.a

Praedicator defendens iuſtitiam 348.a

Praedicator docens diſcipulum 330.a

Praedicator doctrinam praeparans 339.a

à Praedicatore conuerſi 548.b

Praedicatorem non adeſſe 238.a

Praedicatores 1.b.2.a.9.a.12.a. 31.b.48.b.50.b.62.a.76.a.77.a.81.a. 85.a.107.a.111.a.122.a.123.b. 128. b.142.a.b.153.b.173.b.177.a. 208. b. 211.a.b. 220. b.223. a. 235.a. 255. a. 256.a.263.b.272.a.277.b.281.a. 286 a.b.289.b.293.a.294.b.301. b. 308. a.309.b.315.b.316.b.320.a.333.b.346 b. 349. a. 350.a. 352. b.355.b.362.a. 366.a. 376.a.381.a.385.a.390.a 396. a.398.b.405.a.409.a.b.410.a. 419. a. b. 425. a. 438. a.462. a. 473. a.b. 476.a. 477.a.487.b.496.a. 507.a. 513.a.521.b.524.b.526.b.527.a.534. a.535.b.557.a.585.b.590.b.592.a.599 b.600.a.601 b.603.a. 604.a.619.a. 621.b.625.b.626.a.629.a

Praedicatores ab vtroque teſtamento 227.a

Praedicatores ad gentes 162.a

Praedicatores Antichriſti 181.a.364. b.455.a.578.a

Praedicatores arrogantes 114.a

Praedicatores caeleſtium 68.b

Praedicatores concordes 292.b

Praedicatores colligentes ſe 29.a

Praedicatores condeſcendentes 179.b

Praedicatores cum doctrina 416.a

Praedicatores Deus continens 457.a

Praedicatores Deus mittens Gentilibus Iudaeis, & peccatoribus 457.a

Praedicatores diaboli 586.a

Praedicatores diuinae ſapientiae 11.a

Praedicatores eruditi 344.a

Praedicatores & Angeli 163.b

Praedicatores & Apoſtoli 113.a 117.a. 179.a. 192.a. 277. a. 278. b. 281.b. 353.a. 373. a. 392.b. 426. a. 444. b. 472.b. 488. b.516. a.531. b. 543.a

Praedicatores & Chriſtus 181.a

Praedicatores ex peccatoribus 87.b

Praedicatores & praelati 124.a.127 a.180.a.257.a

Praedicatores & prophetae ex Gentibus 529.b

Praedicatores faciens ex humilibus 223.b

Praedicatores haereticorum 62.a.320. a.450.b

Praedicatores malè viuentes 122.a

Praedicatores mali 496.a

Praedicatores peruerſi 192.a

Praedicatores reuincentes haereticos 349.a

Praedicatores quaeſtuarii 111.b

Praedicatores ſancti 576.b

Praedicatores ſine laude muti 255.b

Praedicatores ſuperbi 421.a

Praedicatores vincentes pertinaces 273.a

Praedicator fortis 248.b

Praedicator glorioſus 621.b

Praedicator gratus Deo & hominibus 477.b

Praedicatoris adiutor 546.a

Pradicatoris auditores 489.a

Praedicatoris conſtantia 299.b

Praedicatoris firmitas ad magna opera 268.a

Prędicatoris fortitudo 221.b

Prædicatoris gratiarum actio 22.a

Prædicatoris officium 501.a

Praedicatoris perſpicacia 439.b

Praedicatoris prudentis & Chriſti ſilentium 552.b

praedicatoris ſtudium 242.a

Praedicatoris tranſitus à terrenis ad caeleſtia 240.b

Praedicatoris zelus 260.a.534.b

Praedicator malè operans 289.b

Prædicator malus 535.b

Praedicator malus aliquando prodeſt bonis 529.a

Praedicator malus conuerſus ad Chriſtum 5.b

Praedicator manens cum ſubditis 238.b

Praedicator mercenarius 61.b

Praedicator minimum exigens 243.b

Praedicator mitigans iratum 9.a

Praedicator non approbans ſenſum carnalē 209.a

Praedicator non quaerens inanem gloriam 321.a

Praedicator non ſe iactans 330.a

Prædicator obſiſtens peccantibus 195.b

Prædicator operans 155.b

Prædicator recipiens laudes 342.a

Praedicator rediens ad ſe 471.b

prædicator reprehendens 232.a

prædicator perfectus 304.a.464.a

praedicator perſeuerans 133.a

praedicator prodiens è peccatore 175.b

praedicator proponens Sanctorum exempla 407.b

praedicator ſapiens 227.a

praedicator terrens audientes 585.a

praedicatorum auaritia 17.a

praedicatorum charitas 481.b

praedicatus Chriſtus 244.b

praedicatorum copia 18.b

praedicatorum diſpoſitio 482.a

praedicatorum doctrina 306.a

praedicatorum & Angelorum cantio 417.a

prædicatorum & Angelorum diſcurſus 348.a

prædicatorum exempla 247.b

praedicatorum gratia 500.a

prędicatorum intelligentia 335.b

praedicatorum miracula 407.a.436.a

praedicatorum multiplicatio 15.b

praedicatorum opera 512.a

praedicatorum perſecutio 405.b

praedicatorum raritas 405.a

praedicatorum ſanctorum diuerſa 552.b

praedicatorum ſermo, vel conuerſatio 295.a

praedicatorum ſtipendia 110.a.275.b

praedicatorum ſuſtentatio 472.b

praedicatorum victus 158.a

praedicatorum virtutes 450.a

praeferentes carnalia ſpiritualibus 231.a

praeferentes temporalia aut creata Deo 261.b

præferre creaturas Deo 99.a

praeferre terrena caeleſtibus 158.b

praefici Chriſtum aut praedicatorem 165.a

praelati omnibus 298.a

praelati 1.b.2.a.b.48.b.60.a.77 b.78.b.83.a.136.b.170.b.224.b.296. a.349.a. 367.b.379.b.385.b.396.a 405.a.438.a.447.b. 455.a.462.a 467.b. 476. b. 488.b.513.a.521.b. 524.a.531.a.543.a.560.a.566.b.577. b.619.a.621.b

praelati boni aut mali excellentia 233.a

praelati confirmantes minores 8.a

Praelati correctio 173.a

praelati & Apoſtoli 111.b

praelati & praedicatores 124.a.127.a 180.a.590.a.618.a

praelati iniuſte excommunicantes 228.b

praelati in proſperis ſuperbire 298.a

praelati mali 101.b.492.a

praelati opponentes ſe diabolo 5.a

praelati pauperes confundentes 167.b

praelati, praedicantes & Apoſtoli 209.a

praelati rapaces 462.a

praelati ſolicitudo 10.a.21.b

praelatorum cura 546.a

praelatorum dolor de ſubditis 309.b

praelatorum exempla 347.b.456.b

praelatorum ignorantia 510.a

praelatorum labores in aedificando eccleſia 246.a

praelatorum miniſterium 192.b

praelatorum opera 444.b

praelatorum rapina 446.a

praelatorum regimen 514.a

praelatorum ſuperbia 214.b

praelatorum ſuperfluitas 480.a

praelatorum vigilantia 242.a

praelates & praedicatores mala metuentes Deus 229.b

praelatus 10.b.87.b.97.a.146.b.179.a. 186.a.223.a.230.a.240.a.301.a.315.b 346.a.349.b.355.a.381.a.414.b.438 a.463.a.491.a.508.a.563.a

praelatus

prælatus agrè puniens 222.a
prælatus aut prædicator 210.b
prælatus bonus 493.b.529.b.556.a
prælatus cognoſcens errores ſubditorum. 193.a
prælatus conſulendus 330.a
prælatus curam habens ſuorum 162.a
prælatus deflens delinquentes 26.b
prælatus dolens de impœnitentibus 270.a
prælatus examinans ſubditos 328.b
prælatus liberans à diabolo 239.b
prælatus male operans 535.b
prælatus malus 1.b
prælatus miſericors. 27.a
prelatus non audens reprehendere ſubditos 288.a
prelatus opponens ſe diabolo 30.b
prelatus ſubditos examinans 336.a
prælatus ſuſcipiens pœnitentiam peccatoris 258.b
Prelatus vel prædicator mali 186.a
Præmia à Deo 141.a
Præmium 515.b
Præmium bonorum 506.b
Præmium Chriſti 518.a
Præmium laborum expectans 259.a
Præmium malorum in hac vita 509.a
Præmium nobis reſeruans Chriſtus 252.a
Præmium obedientiæ 191.b
Premium operum 140.a
Præmium pro bonis operibus 363.b
Præmium ſecundum opera 404.a
Premium vltra condignum 454.a. 481.a
Prænoſſe certamina vitiorum 566.a
Præparans pœnam 266.b
Predicans temporalia 170.a
Præparantes animas Chriſto 185.a
Præparantia ad curſum boni vel mali operis 118.b
Præparare animam Deo 42.a
Præparare ſe ad gloriam cæleſtem 379.a
Preparari ad doctrinam 68.b
Præparari ad futuram gloriam 618.a
Præparatio 531.a
Præparatio ad audiendum verbum Dei 328.a
Preparatio ad feſta Dei 174.a
Preparatio ad fidem 364.b
Præparatio ad pugnam contra diabolum 220.a
Praeparatio animae 43.b
Praeparationes bonorum operum 459.b
Praeparatio nouae legis 15.a
Praeparatio praedicatoris 255.a
Praeparatio ſolidi cibi myſteriorum 340.b
Praeponentes voluptates Deo 213.a
Praeponere legem gratiae 606.b
Praepoſiti carnales 230.a
Praerogatiuae beatae Mariae 566.b
Praeſcientia Chriſti 423.a
Praeſcientia Dei 508.b
Praeſcientia diuina 478.b
Praeſens ſeculum 235.a
Praeſentatio humanitatis Chriſti in caelo 525.a
Præſentia 438.b.450.b
ex Præſentia Chriſti ſecuritas 217.b
Praeſentia Dei 253.a
Præſentia rei 295.a
Præſens rei auxilio 168.b
Præſepium 364.a
Preſidia hæreticorum 122.b
Præſidium Angelorum 235.a
Præſidium humanum 101.b
Præſtans Deus auxilium 35.b. 57.b. 269.b
Præſumere de iuſtitia 71.a
Praeſumptio innocentiæ 245.a
Præſumptio ſecuritatis 195.a
Præueniens lingua cor 148.b
Præuenire inſidias 472.b
Præuidere aduerſa 377.b
Praua conſcientia 273.b
Praua doctrina Phariſæorum 569.a
Praua dogmata 567.b
Prauæ cogitationes 164.a.560.b
Praua exempla doctorum 552.b
Praua opera 216.b
Praua opera & cogitationes 256.a
Praua verba & opera Iudaeorum 561.a
Prauè intelligentes ſcripturas 322.b. 435.a
Praue vtentes lingua 507.b
Praui affectus 315.a.620.b
Praui ex Iſrael 226.b
a Prauis affectibus liberans 223.b
Praui homines 29.a
ex Prauis cogitationibus praua verba & opera 227.a
Prauitas Iudaeorum 565.b
Prauorum corda 427.b
Prauorum fallaciae 315.a
Prauorum imitatio 427.a
prauorum vita 299.b
prauum dogma 117.b.237.a
precium Chriſti 229.a.401.b
precium ſapientiae 466.b
premi vitiis 490.b
presbyteri 133.a.385.b.588.a
preſſurae 590.b
prima aetas 618.a
prima aetas hominis & mundi 250.b
prima opera bona 489.a.578.a
primates 200.a.524.b
primi motus 492.a
primatus Chriſti 490.b
primi parentes 307.b
primi praedicatores non audentes ingredi ad Gentes 277.b
primitiae gentium 619.a
primitiae ſermonis 390.a
primitiuae eccleſiae doctores 200.b
primitiua Eccleſia 38.a.555.b
primo naſci 67.b
primordia eccleſiae 60.b.271.a
primordia boni operis 572.a
primordia immundae vitae 492.a
primordium boni operis 398.a
primus Angelus 491.b
primus ſtatus Luciferi 531.a
princeps 398.b.462.a.599.b
princeps daemonum 535.b
princeps huius mundi 117.b.366.b.553.b.402.b
princeps libidinis 89.a
princeps ſecularis 148.b.524.b
principatus populi Chriſtiani 127.b
principatus verbi Dei ibid.
principes 326.b
principes Eccleſiae 366.a.588.a
principes Eccleſiae ſacrilegi 543.a
principes, & Philoſophi 278.b
principes & Philoſophi Gentium 133.b
principes, & Prophetae 438.a
principes & ſacerdotes Iudaeorum 524.b
principes ex Gentibus 405.a
principes fidem ſuſcipientes 172.a
principes gentium 54.b.128.b.418.b
principes haereticorum 189.b
principes in Chriſtum 416.a
principes infideles conuerſi 422.a
principes infidelium 486.a
principes iniquitatis damnandi 275.b
principes inſipientes 499.a
principes inutiles 443.a
principes Iſrael 462.a
principes Iudaeorum 3.a.31.a.103.b.127.a. 231.a. 237.a.307.b. 308.a. 350.b.386.a.447.b.504.a.513.a. 535.b.537.a.543.a.611.b
principes Iudaeorum affligentes Chriſtum 590.a
principes Iudaeorum & perſecutores eccleſiae 24.b
principes Iudaeorum qui in Chriſtum crediderunt 2.a
principes libidinum 504.a
principes mali 113.b
principes mundani 286.b
principes mundi 272.b
principes Nabuchodonoſor 399.a
principes peccantes 255.a
principes peccatorum 192.a
principes populi 125.a
principes ſacerdotum 30.b.124.a.153.b. 373.a.513.a
principes ſeculares 101.b.474.b
principes ſeculi 215.b
principes temporalia offerentes pro ſpiritualibus 185.a
principes terreni 4.a. Iudaeorum ibid.
principia naturalia 563.a
principia operationis prauae 524.b
principia ſcientiarum 268.b
principia theologiae 276.b
principibus adulantes 29.b
principis huius mundi eiectio 223.b
principium 283.a.468.a
principium boni operis 391.a
principium Eccleſiae 114.b
principium & origo 382.b
principium generationis 257.a
principium operandi 542.a
principum fidelium ſeruor 33.b
principum Iudaeorum caecitas 17.a
prior populus 102.b

priuans diabolus virtute & gratia 562.b
priuatio formae 431.a
priuilegia Iudaeorum 577.a
prius carnale 226.a
prius in actiua vita laborandum 511.b
probare opera 455.a
probari tentationibus 489.b
probatio Baptizatorum 582.a
probatio fidelium 242.a.246.b
probatio operum & doctrinæ 80.a
probatio per tribulationes 569.b
proceres eccleſiae 247.b.256.b.283.b.
410.a.456.b
procurantes ſalutem proximorum 302.b
procurare gratiam 151.a
procurare principum fauorem ad bonum
eccleſiæ 5.b
prodeſſe aut nocere aliis 251.b
prodeſſe proximis 337.a
prodeuntia furtim vitia 233.a
prodiens fœtor peccati 623.a
prodiens peccatum 175.b
prodiens veritas 569.b
prodire ad altitudinem Euangelii 277.b
prodire ad prædicandum 225.b
prodire myſteria & ſacramenta à Chriſto
225.a
proditio Chriſti 259.b
producens Chriſtum 223.a
Producens Deus doctos & ſimplices
542.b
Producens Deus Apoſtolos & diuites in
eccleſia 478.a
produci doctores 494.b
Productio filii & fœlicitatis, & virtutum
478.a
Productio formæ ſubſtantialis 69.b
Productio legis 458.b
Productio loquacium 223.b
Productio operis 423.b
Productio phantaſmatum 185.b
Productio regni Iudæorum 458.b
Productio rerum 318.b
Profectio Iſraelis 597.b
Profectiua ab actiua ad contemplatiuam
348.a
Profectum audientium recipere 26.b
de Profectu minorum gaudent perfecti
249.a
profectus 148.a.175.b.336.b.348.a.
378.b.452.a
Profectus animæ 175.b
Profectus auditorum 275.a
Profectus bonorum 497.a.581.a
Profectus conuerſorum 175.b.464.b
Profectus & defectus 195.a
Profectus hypocritæ inanis 175.b
Profectus in cognitione & opere 5.b
Profectus in dilectione proximi 540.a
Profectus in virtutibus 25.b
Profectus iuſtorum 42.a
Profectus prædicationis 379.a
Profectus virtutum 63.b.270.b.391.b
proferre cogitationes 494.b
proferre myſteria 378.b
Proferre hæreſes 403.a
proferre perſonas machinationes 224.a
profeſsio fidei 16.b
Profeſsio hæreſum 213.b
Profeſsio innocentiæ 393.b
Profeſsio innocentiæ Chriſti 439.b
Proficere 245.a.415.b.448.b
Proficere ad meliora 420.b
Proficere exhortatione maiorum 219.b
Proficere in bonum 482.a
proficere in intelligentia operando 339.b
proficiens doctrina legis 155.b
proficiens in doctrina eccleſiæ 38.a
proficiens in doctrina ſacra 348.b
proficiens in fide 164.a
proficientes 357.a.442.a.560.b.577.a
profiteri fidem 494.b
profunda penetrantes 477.a
profunditas humanæ miſeriæ 501.b
profunditas inueſtigationis 473.b
profunditas ſenſuum ſacrae ſcripturae
114.b
Profunditas ſcripturæ 431.b
profundum 609.a
profundum iniquitatis 501.b
profundum malorum 342.b
profundum vitiorum 495.a
progenies 500.a
progenies malorum 506.a
progreſſus ab imperfecto ad perfectum
536.a
progreſſus ad perfectionem 86.b.299.a
progreſſus ad virtutes 319.a
progreſſus cognitionis Dei 375.a
progreſſus paſsionis Chriſti 391.a
progreſſus in vitam æternam 377.a
prohibentes prædicare 390.a
prohibentes Iudæi prædicationem Apoſtolorum 203.b
prohibitiones 370.b
proiectio in infernum 229.a
proiectio malorum 507.b
prolabentes in vitia 569.b
proles 507.a
prolongatio temporis gratiæ 563.b
promiſſa Dei 585.b
promiſſa implens Deus 261.b
promiſsio 547.a
promiſſa Spiritusſancti 172.b
promiſsio Chriſti 499.a
promiſsio Dei 551.a
promiſsio falſa 401.a
promiſsio falſa hæreticorum 333.a
Promiſsio gloriae 547.a
Promiſsio gratiae 441.b
promiſsio hæreticorum 313.b
Promiſsio hæreticorum vana 246.a
promiſsiones & comminationes 419.b
promiſsionis impletio 457.b
promiſsiones Dei 66.a.312.b
promiſsio perfectionis 547.a
promiſsio veniae 441.b
Promiſsio vitae praeſentis & futurae 105.
b.185.a
Promiſsio vtriuſque vitae 520.a
promittens teſtamentum nouum 448.b
Promittentes ſecuritatem malis 411.b
promittere falſam ſecuritatem 433.b
promotio ad dignitates & [illegible] 8.a
promotio indigni 579.a
promotio indignorum 414.a
promotio iuſtorum 109.a
promotio miniſtrorum eccleſiæ 440.b
promouens indignos 9.a
prompta obedientia 591.a
prompta pœnitentia 11.b
promptè honorare Chriſtum 457.b
promptitudo ad illecebras 528.b
promptitudo ad operandum 564.a
promptitudo ad ſuſtinenda [illegible]
185.b
Promptitudo audiendi & [illegible]
564.b
promptitudo auditorum 45.a
promptitudo benè operandi 559.b
promptitudo Dei ad adiuuandum 22.b
promptitudo diſcendi & docendi
97.b
promptitudo frænandi appetitum 359.a
promptitudo miſericordię Dei 17.b
promptitudo operandi ibid.
promptitudo reddendi rationem 22.a
promptitudo redemptionis Chriſti, & conuerſionis gentium 22.b
promptitudo reſiſtendi diabolo 22.a
promptus ad ſeruanda mandata 158.b
promptus in obſequium Dei 59.b
promulgatio legis nouæ 364.b
pronus ad peccandum 38.a.123.b
pronitas ad peccatum 79.a
pronitas in vitia 325.a.508.a
propagatio iniquitatis 295.b
propè eſt Chriſtus ad ſaluandum 37.a
propellens à ſe ſapientem 390.a
properare ad cælum 22.b
prophanare templum Dei 341.a
Propheta 62.b.65.b.103.b.110.b
297.b.310.a.316.b.345.b.366.a.536
b.599.b
Prophetae 45.a.74.a.81.b.82.a
83.b. 90.b.117.a. 133.b.147.b. 233
a.234.b.242.a.253.a.257.a.266.b.
276.b.291.a.312.a.331.b.359.b.
362.a.395.b.419.b.424.b.431.b
433.b.437.b.442.b.450.b 462.a
479.b.480.a.495.b.533.b.542.a
543.a.557.b.560.a.587.b.597.a
606.a.616.a
Prophetae, Apoſtoli, & Sancti 25.a
Prophetae Baal 496.a
Prophetae & Apoſtoli 50.a.112.a.
204.a.256.b.286.b.301.a.316.b.
575.a
Prophetae, & lex 377.a.513.b.
604.a.605.b
Prophetae & Moſes 364.a
Prophetae & Patriarchae 54.a.81.
a.101.a.151.b.283.a.410.a.492.
a.495.b
Prophetae, & Principes 438.a
Prophetae & ſacerdotes 342.b
Prophetae & ſacerdotum 434.b
Prophetae & Sancti antiqui 112.a

Propheta falſi 438.b
Propheta, lex & euangelia 255.a
Propheta praedicentes paſsionem Chriſti 365.a
Prophetare de corde ſuo 546.a
Prophetarum ceſſatio in Iſrael 552.a
Prophetare incarnationem 228.a
Prophetarum conſenſus 353.a
Prophetarum doctrina 479.b
Prophetarum & Chriſti actio 457.b
Prophetarum & Euangeliorum concordia 352.b
Prophetarum filii 320.b
Prophetarum impletio 506.b
Prophetarum praeconia 312.b
Prophetarum vaticinium 395.b
Prophetas & legem ſeparare à Chriſto 252.a
Prophetia 1.b.186.b.230.b.253.a.320.a.499.a.508.a.547.a.560.a
Prophetiae 61.b.172.b.278.b.506.b.577.b.613.b
Prophetiae de Chriſto 558.b
Prophetiae firmitas 516.a
Prophetiae miniſterium 393.b
Prophetia & lex 441.a
Prophetia, lex & Euangelium 265.b
Prophetiae manifeſtatio 143.b
prophetia peccatum reprehendens 530.a
Prophetiarum impletio 14.a.25.a.403.b.407.a.410.a
Prophetias & praedicationem ceſſare 217.b
Propinqui 393.b.463.b
ropinquitatis finis 543.b
roponere Deo tam bona quam mala 208.a
roponentes doctrinam legis 192.b
roponere exempla 140.b
roponere exempla maiorum 483.b
roponere exempla patrum 482.a
roponere exempla ſanctorum 12.a
roponere myſteria 440.a
roponere myſteria impuris 229.a
roponere Sanctorum exempla 187.a
roponi malitiam coram Deo puniendam 87.a
roponi praecepta 510.a
ropria vxor 271.b
roprietates, & virtutes Chriſti 352.a
ropoſitum bene operandi 270.b
ropoſitum boni operis 343.b
ropoſitum correctionis 295.b
ropria voluntas 211.b
ropugnacula eccleſiae 495.b
ro ſingulis virtutibus orandum 554.b
l Proſpera ducens 223.b
roſpera mundi 490.a
roſperè egredi à ſeculo 226.a
Proſperis & aduerſis firmitas 23.a
roſperitas 44.b.45.b.75.a.200.a.272.b.273.b.557.a
roſperitas Chriſti 497.a
roſperitas & aduerſitas 142.a.248.a.362.b
roſperitas & gloria temporalis 99.a
Proſperitas humana 271.a.307.b
Proſperitas malorum 279.b.581.a
Proſperitas mundana 101.a
Proſperitas mundi 490.b.584.b
Proſperitas ſeculi 64.b.80.b.394.a.398.a
Proſperitas temporalis 19.a.179.a.381.a.596.a
Proſperitas terrena 449.b
Proſperitas terrenorum 203.a
à Proſperitate decidentes 247.a
Proſperitatis tempus 66.a.202.b
Proſpiciens Chriſtus Eccleſiæ 497.a
Protectio 114.b
Protectio Angelorum 58.a.623.a
Protectio a vita carnali 563.a
Protectio Chriſti 626.a
Protectio Chriſti diuina 456.b
Protectio 72.a.345.a
Protectio diuina 15.b.100.b.118.b.141.a.142.b.146.b.218.a.275.b.277.a.297.a.329.b.332.b.419.b.424.b.431.b.541.b.601.b.604.b.626.a
Protectio diuina ablata 197.b
Protectio eccleſiæ 445.a
Protectio & dilectio diuina 49.b
Protectio & velocitas Angelorum & fælicitas 49.b
de Protectione diuina gaudium 248.b
pro temporalibus ſeruientes 61.b
protegens Deus 244.a.268.a.481.b
protegens Deus eccleſiam aduerſus hoſtes 522.b
Protegentes afflictos 31.a
Protegi a culpis imminentibus 445.b
Prouentus ſacerdotum 216.b
Prouidentia 65.a.127.a.148.a.306.a.555.b.560.a
Prouidentia Dei 472.b.240.a
Prouidentia diuina 98.b.176.a.358.b
Prouidentiæ negatio 472.b
Prouocantes iram Dei 497.b
Prouocare ad iram 582.a
Proximi 451.b
Proximi amor 22.b
Proximi charitas 313.b
Proximi confeſsionem tenere 26.b
Proximi dilectio 361.a
Proximus 56.b.113.a.148.b.281.a.364.a
Proximos exemplis ædificare 232.b
Prudens 119.a.610.b
Prudentes 543.a.547.a.b
Prudentes ſeculi 301.a
Prudentia 98.a.134.a.213.b.310.a.371.b.449.b.454.a.462.b.475.b.489.b.527.b.543.a
Prudentia carnis 75.a.314.b.570.a
prudentiæ ſenſus 268.b
prudentia & fortitudo 266.a
prudentia gubernans 140.b
prudentia in ſermone 566.a
prudentia loquendi 317.b
pruritum aurium depellere 273.a
pſeudopropheta 132.b
publicans peccata ſua, & amplectens vitia 392.a
Publica peccata 229.a
Publicatio doctrinæ 279.b
Publicatio virtutum electorum 255.a
Pudefacere pauperes 409.a
Pudor 191.b.254.a.604.b
Pudor peccati 218.a.570.b.575.a
Pudor virginalis 545.b
Pudor virginitatis 521.a
Pudor vitæ veteris 445.b.454.a
Pueri Baptizati 499.b
Pueritia 490.b
Pugnæ animæ aduerſus cupiditates 14.a
Pugna carnis in Spiritum 105.a
Pugna Chriſti cum fidelibus 381.b
Pugna contra dæmones 382.a
Pugna contra dæmones & vitia 574.a
Pugna contra vitia 137.a
Pugna cum affectibus 505.b
Pugna inter leges carnis, & mentis 520.b
Pugnantes inuicem hæreſes 207.a
Pulcherrima mundi 38.b
Pulchritudo cæleſtis patriæ 318.b
Puluis 456.b
Puniens dæmones & hæreticos 468.b
Puniens Deus 17.b.35.b.242.b
Puniens Deus citra condignum 602.a
puniens Deus malos 19.a.266.b
puniens Deus potentes 35.a
puniens pro meritis 433.a
punire 281.a
puniri 487.b
puniri à Deo 109.a
puniri adulatores 21.a
puniri hæreticos 209.b
puniri in inferno 191.b
puniri in iudicio 469.a
puniri in temporalibus 469.a
puniri miniſtros eccleſiæ 328.b
puniri populum propter Reges 464.a
Punit Deus citra condignum 512.b
Punit Deus per malos 252.a
Punitio 90.a.139.a.204.b.406.b
Punitio æterna 101.a.617.b
Punitio Dei 81.b.86.a.95.a.104.b.116.a.119.b.163.b.197.a.b.240.a.248.b.260.b.325.a.331.a.337.a.338.b.403.b.478.b.569.a.599.a
Punitio animæ peccatricis 361.a
Punitio aut comminatio Dei 54.b
Punitio citra condignum 409.b.499.a
Punitio curioſorum 361.a
Punitio dæmonum 618.b
punitio Dei grauior 179.b.627.b
punitio Dei grauis 227.b.300.a.495.a
punitio grauis vel perpetua 24.b
punitio Dei in malis iuſta 176.b
Punitio Dei iuſta 520.a
punitio Dei per alios 389.b
punitio Dei prompta 457.b
punitio Dei repentina 168.a
punitio Dei temporalis vel æterna 623.b

punitio Dei velox 22.a
punitio diaboli 486.b.512.b
punitio diuina 20.a.22.b.74.b.118.a.256.b.272.b.288.b
punitio hæreticorum 340.a.442.b.470.a
punitio impiorum conſolatio iuſtis 4.b
punitio & prædicatio 183.b
punitio, & ſententia Dei in malos 386.a
punitio Iudæorum 16.b.469.a.509.b
punitio feſtina 377.b
punitio libidinis 612.b
punitio malorum 92.b.162.a.218.b.472.b.573.a.
punitio malorum & dæmonum 470.a
punitio malorum ſubita 179.a
punitio perpetua 95.b
punitio repentina 113.b
punitio ſuperborum per Angelos 243.b
punitio vniuerſalis 247.b
punitionis amaritudo 395.b
punitionis ceſſatio 512.a
puræ orationes 204.b
pura mente ſuſcipere Chriſtum 345.a
purè viuere 435.b
purgans Deus 241.b
purgare conſcientias auditorum 155.a
purgare ſenſus 273.a
purgare vires animę 417.a
purgari afflictione, vel Martyrio 160.a
purgari a vitiis 417.a
Purificatio Chriſtiana 139.b
Purificationis locus 541.b
Purificare vitam 170.a
Purgatorium 297.a.322.a.442.b
puritas 553.a
puritas Angelorum 432.a
puritas a vitiis 89.a.255.a
puritas Chriſti 256.b
puritas cogitationum 508.a
puritas conſcientiæ 380.b.391.a
puritas fidei 623.b
puritas mentis 63.b.98.a
puritas noui ſacerdotii 572.b
puritas ſanctorum 577.b
purum hominem Chriſti confiteri 176.b
puritas vitæ 258.b.525.b.620.a
puſillanimes 102.a.460.b
puſillanimitas 473.b.588.b

Q.

Quærenda cæleſtia 259.b
Quærens altiora ſe 418.a
Quærentes aurum in ſepulchris 245.a
Quærere auxilium a Deo 90.a
Quærens Chriſtus fructum in anima 238.a
Quærens ſalutem extra ſacram ſcripturam 302.a
Quærentes dæmones quos deuorent 243.a
Quærentes errores 612.b
Quærentes fauorem diuitum 426.b
Quærentes gloriam Dei 98.b
Quærentes proprium commodum 293.b
Quærentes temporalia commoda 461.b
Quærere auxilium fragile 160.b
Quærere cauſam pœnæ 330.a
Quærere cauſas flagelli Dei 351.a
Quærere Chriſtum in tribulatione 503.a
Quærere Deum 503.a
Quærere Deum per fidem ibid.
Quærere doctrinam 474.a
Quærere doctrinam legis, apud Iudæos venalem 232.a
Quærere doctrinam neceſſariam 348.a
Quærere fauorem mundanum 285.a
Quærere gloriam ex opere 71.b
Quærere inanem laudem 232.b
Quærere internam requiem & ſapientiam 273.a
Quærere laudes humanas 27.a
Quærere mercedem in hac vita 574.b
Quærere quietem mundi, aut Chriſtum 503.b
Quærere ſtipendia vitæ præſentis 416.a
Quærere temporale ſolatium 119.b
Quærere terrena 195.b
Quærere terrena auxilia 162.b
Quærere terrenum auxilium 90.b
Quærere teſtimonium adulatorum 348.a
Quærere voluptatem terrenam, vel doctrinam Philoſophorum 306.b
Quærere voluptates 151.a.503.b
Quæſtiones 560.b
Qualitas conuerſationis 376.a
Qualitas meritorum diuerſa 341.b
Qualitates elementorum 328.a
Quaſi coacta ira Dei probari pœna 160.a
Quatuor affectus animi 502.b
Quatuor Euangelia 204.a
Quatuor genera creaturarum 553.b
Quatuor mundi partes 62.a.b.459.b
Quatuor virtutes 272.a
Quæ cadit fit malum, & deſcendit à Domino 194.b
Quies 565.a
Quies ęterna 151.a.545.a
Quies ęternę glorię 29.a.105.b.251.a
Quies a lege veteri 523.b
Quies Angelorum in Deo 217.b
Quies a prædicatione 135.a
Quies bonorum 504.b
Quies breuis huius vitę 311.b
Quieſcens a tumultibus 391.b
Quieſcens Chriſtus in gentibus 217.a
Quieſcens in vmbra Chriſti 303.b
Quieſcentes Iudæi in litera legis 218.a
Quieſcentes ſpirituales in Doctrina 168.b
Quieſcere in dignitatibus 540.b
Quieſcere in gloria 177.a
Quieſcere in ſacra ſcriptura 7.a
Quieſcere inter duos populos vel inter duo teſtamenta 217.a
Quieſcere in terrenis 217.b
Quieſcere in vana gloria 540.b
Quies Chriſti [illegible]
Quies contemplationis 360.b.393.a.612.a
Quies contemplatiui 454.a
Quies credentium 217.b
Quies in Chriſto 504.b.540.a
Quies in contemplatione 540.a.[illegible]
Quies in Eccleſia 540.a
Quies in vitiis 215.b
Quies in voluptate aut [illegible] 364.b
Quies Iudæorum peruerſa 523.b
Quies iudicantis 540.b
Quies Pauli 504.b
Quies perpetua 551.b
Quies poſt pœnitentiam 193.a
Quies Sanctorum in tribulatione 540.a
Quies ſanctorum poſt tentationes 552.b
Quies ſeptimæ ætatis 134.b
Quies ſpiritualis 456.a
Quilibet iuſtus [illegible]
Qui maxime fideles apparebant 341.b
Quinque ſenſus 462.b.577.b.[illegible]
Quinque libri Moſis [illegible]
Quiſque fidelis 120.b
Quod purgatur non eſt totum [illegible] 417.b

R.

Rabies diaboli contra Chriſtum & eius membra 502.b
Radicare virtutes in corde 251.b.
Rapacitas & auaritia 136.b
Rapacitas & gula 163.a
Rapacitas, & gula ſacerdotum 289.b
Rapacitas ſacerdotum 28.a
Rapaces 404.b
Rapiens Chriſtus corpus diaboli 507.a
Rapina 301.a.[illegible]
Rapina auari 252.b.285.a
Rapina dæmonum & hæreticorum [illegible]
Rapina magiſtratuum 306.[illegible]
Rapina prælatorum 446.a
Raptores 76.a.97.a.210.b.[illegible] 366.a.383.a.404.b.458.b
Raptus loquentis de Deo [illegible]
Raptus Pauli 261.b
Raritas fidelium Iudæorum [illegible]
 Rareſcentes cogitationes [illegible]
Raritas fidei 420.a
Raro apparentes contemplatiui 143.b
Ratio 1.b.101.a.118.b.[illegible].186.a.214.a.310.a.371.b.372.b.396.b.405.b.451.b.460.a.463.a.505.a.508.a.557.a.578.a.611.a.621.a.633.a
Ratio creationis [illegible]
Ratio dominans ſenſui [illegible] 556.b
Ratio duplex [illegible]
Ratio fidei [illegible]
Rationabiles ſenſus [illegible]

Rationa-

Rationalis anima 253.b
Rationem reddendi promptitudo 22.a
Rationes rectæ diſceſſus 199.a
Rationes contra hæreticos 267.b
Rationes dialecticas parantes hæretici 231.b
Rationes diſciplinae & ſenſus 98.a
Rationes donorum Spiritusſancti in nomine Ieſu 244.b
Rationes & conciliabula hæreticorum 426.b
Rationes & doctores hæreticorum 502.b
Rationes falſe 204.a
Rationes fidelium 278.b
Rationes hæreticorum 121.a.146.a.b.257.b.313.a.362.a.371.a.374.a.386.a.421.a.523.a.553.a.571.b
Rationes hæreticorum artificioſae 595.b
Rationes hæreticorum diſſoluere 11.a
Rationes hæreticorum, & coniurationes 298.b
Rationes hæreticorum fallaces 120.b
Rationes Philoſophorum & hæreticorum 260.a.279.a
Rationi caro ſubiecta 212.a
Rationis regimen 301.a
Rationis ſimulatio 254.a
Rationis ſubtilitas 382.b
Ratio obtemperans ſenſualitati 94.a
Ratio recta 297.a.449.b.534.a
Ratio rerum ſublimium 313.b
Ratio ſeminalis 256.b
Ratio ſublimium 570.b
Ratio ſuſpenſa 203.b
Ratio ſuſtentans 394.a
Ratio vel intellectus 83.a
non Reædificari Hieruſalem 245.a
Recedens à Deo vel eccleſia 324.b
Recedentes ab eccleſia 404.b
Recedẽtes Iudæi a lege & Euãgelio 285.a
Recedere ab eccleſia 515.b
Recedere a cultu Dei 206.a
Recedere a Deo 519.a
Recedere a veritate 16.a
Recenter Baptizati 101.a
Recenter conuerſi 129.a
Recenter natus in Chriſto 38.a
Recentes in fide 129.b.283.a.309.b.429.a.600.b
Recentes in fide & charitate 488.b
Recentes in hæreſi 333.b
Recentes in virtutibus 560.b
Receptio gentilium ad fidem 615.b
Receſſus a mundanis affectibus 290.b
Recipere Dei beneficia, vel Eucharistiam 540.b
Recipere Chriſtum in corde 68.a
Recipere gratiam ſpiritusſancti 578.b
Recipere hic mercedem 252.b
Recipere pœnam peccati 337.b
Recipere pœnitentes 72.a
Recipere profectum audientium 26.b
Recipere ſermonem extraneum 431.b
Recipere verbum Dei 151.a
Recipiens conuerſos 437.a
Recipiens venientem ad religionem 227.a
Recipiens verbum Dei ad operandum 48.b
Recipit pœnitentes 461.b
Recitatio victoriæ Martyrum 399.b
Recognitio errorum 464.b
recognitio fidei 617.a
recognitio humanæ miſeriæ 483.a
recognoſcere diuinam gratiam 228.b
recognoſcere errores 190.b
recognoſcere præcepta & virtutẽ dei 564.a
reconcilians Chriſtus mundum Deo 250.b
reconciliatio mundi 451.a
recordari 512.a
recordari cæleſtis gloriæ 399.b
recordari legis Dei ibid.
recordari remiſſionis peccatorum, & paſſionis Chriſti 302.b
recordatio peccati 399.b
recordatio peccatorum 138.b
recta intentio 235.a.554.a
non rectè ſentire de Chriſto 624.a
recta via non ambulans 206.a
rectè intelligens legem 316.a
rectè iudicare de fide 540.b
rectè operari 448.b
rectè ſentientes 515.a
rectè viuere 69.b
rectè vti ſenſibus 155.b
a rectitudine deficere 269.b
Rectitudo Chriſti 206.b
Rectitudo conſilij 466.b
Rectitudo doctorum 348.a
Rectitudo Iudicij 101.a
Rectitudo operum 183.a
Rectitudo operum Chriſti 509.a
Rectores 280.a
Rectores & doctores 138.b
Recurrere ad diuinum iudicium 335.b
Recurrere ad Eccleſiam 160.b
Recurſus ad orationem 185.b
Recurſus ad prædicatores 608.a
Redargutio cæcitatis 120.b
Redargutio ſapientis 395.b
Reddere cuique quod ſuum eſt 448.b
Reddere fortitudinem 255.b
Reddere mala 507.b
Reddere vota 21.b
Redempti 369.b
redemptio 444.a.476.a
Redemptio Iudæorum & Gentium 528.b
Redemptio mundi per Chriſtum 232.a
Redemptionem deſiderans Chriſtus 245.b
de Redemptione gaudens chriſtus 248.a
Redemptio non per Angelos 185.b
Redemptio per Chriſtum 232.b
redemptio reliquiarum Iſrael 232.a
redemptionis certitudo 353.b
redemptionis Chriſti & conuerſionis gentiũ promptitudo 21.b
redemptionis deſiderium 246.a
redemptionis opus 382.a.605.a
redemptionis ordinatio 497.a
redemptionis tempus 477.b
redemptoris mors 341.a
redemptor ſolus Chriſtus 36.a
Rediens ad Eccleſiam ab hæreticis 284.b
Redimens Chriſtus mundum 232.a
Redimens gratis Chriſtus 205.b
Redimere genus humanum non valens homo purus 232.a
Redimere peccata dilectione 232.b
Redire ad cor 335.b
Redire ad peccata poſt orationem 27.a
Redire ad vitia 263.a
Redire ad vſum rationis 204.a
Reditus ad contemplationem 5.a
Reditus ad vitia 90.b
Reditus ad vomitum 366.b
Reducere ad finem 512.b
Reducere ad veritatem 562.b
Reducere deceptos 369.b
Reducere deceptos ad fidem 605.b
Reducere ad eccleſiam errantes 511.b
reduci ad cæleſtem gloriam 169.a
Reductio hæreticorum ad Eccleſiam 233.b
Refectio intelligibilis Angelorum 301.a
Referri culpam in prælatum 339.b
Referri vitiis 327.a
Reformare imaginem Dei 538.a
Reformare ſcandalum 510.a
Reformata fides Chriſto ſuſcitato 252.a
Reformatio imaginis 538.b
Refrenatio omnium ſuperfluitatum 102.a
Reformatio vitæ 511.b
Refrigeratio concupiſcentię 292.a
Refrigeria ſequentium Chriſtum 356.a
Refrigerium 381.a
Refrigerium corporale 109.a
Refrigerium hoſpitum 74.b
Refrigerium pœnitentiæ 407.a
Refrigerium temporale 119.b
Refrigeſcens charitas 226.b.612.a
Refrigeſcens charitas Eccleſię 478.b
Refugiens caro rationis imperium 285.a
Refugientes pœnitentiam 144.a
ſe Regendum alteri tradere 232.a
Regeneratio fidelium 596.a
Regentes corpora 513.b
Regere ſenſus 461.b
Reges 127.b
Reges Aſſyriorum 236.b
Reges Iudæorum 366.a
Reges magi 607.b
reges Medorum 376.b
Reges prohibentes cultum veri Dei 223.a
reges ſuſcipientes fidem Chriſti 370.b
Regia poteſtas Chriſti 98.a
Regimen Prælatorum 514.a
ad Regimen aliorum tranſire 226.a
Regimen orationis 301.a
Regimen ſpirituale 180.b
a Regimine abſolui 205.b
Regium genus 507.a
Regna diuerſa 210.a
Regna maiora 411.a
Regna minora 151.b
Regna quatuor 107.a.127.b.171.b.179.b

Regnare 540.b
Regnare peccatum 70.a
Regna varia 235.b
Regnum 131.b
Regnum aut iudiciaria poteſtas 101.b
Regnum Babylonium 366.a
Regnum cæleſte 171.a.179.a. 395.b
Regnum cælorum 487.b
Regnum Chriſti 171.a.186.a
Regnum Dei 570.a
Regnum Diaboli 103.b
Regnum & potentia 171.b
Regnum & ſacerdotium 153.b
Regnum, & ſacerdotium in Chriſtum tranſlatum 420.b
Regnum & ſacerdotium Iudæorum 172.b
Regnum Græcorum 458.b
Regnum Iſrael 454.a
Regnum Iudæorum 85.b.179.a.410 b.557.b
Regnum Iudæorum infirmum 455.a
Regnum peccati 535.b
Regnum Romanorum 104.a.585.a
Regnum Sedechiæ 175.b.268.a
Regreſsio ad contemplationem, & rurſus ad actionem 511.a
Regulæ ſacræ ſcripturæ 481.a
Regula ſcripturarum 167.b
Regula viuendi data eccleſiae 244.a
Regum inſtitutio mala 207.b
Relabi in peccatum 501.b
Relatio omnium ad primum principium 384.a
Relictus ſolus in paſsione 250.b
Religio 255.b.414.b.584.b.619.a
Religio Chriſtiana 514.b
Religio Dei 377.b
Religio fucata Gentilium 152.b
Religio gentilium 589.b
Religionis altitudo 536.a
Religionis labores 360.b
Religioſi 265.a.315.b.349.b. 352.b.380.a.610.a
Religioſi affectantes redire ad ſeculum 270.a
Religioſi mali 275.a
Religioſi peccantes 433.b
Religioſus 10.b
Religioſus apoſtata 308.b
Religioſus homo 466.b
Religioſus malus 31.a
Religioſus peccans 363.b
Relinquens 94.b
Relinquens Deus 510.b
Relinquens Deus gentes 220.a
Relinquens Deus induratos 244.a
Relinquens Deus peccantes in poteſtatem diaboli 207.a
Relinquens errorem 192.b
Relinquens Iudæos 184.a
Relinquens malos deſperatos 461.a
Relinquens multos in infidelitate 416.b
Relinquens obſtinatos 406.a
Relinquens ſynagoga Chriſtum reſuſcitatũ 193.b
Relinquentes Apoſtoli Chriſtum in paſſione 285.a
Relinquentes omnia 590.a
Relinquẽtes hæretici munimẽta fidei 227.a
Relinquentes præcepta 231.b
Relinquentes ſcripturas fidelibus 193.b
Relinquere argentum mundanis 229.a
Relinquere auaritiam 273.a
Relinquere bonos diſcipulos 220.a
Relinquere Eccleſiam 226.b
Relinquere iuſtitiam 173.a
Relinquere mortalitatem 558.a
Relinquere mundum 216.a.225.b. 546.a
Relinquere omnia pro gratia & gloria 302.b
Relinquere vitia diabolo, & virtutes Deo 510.a
Relinqui a Deo 196.b.435.a
Reliquiæ Iſrael 254.b
Reliquiæ Iudæorum 68.b.193.b.588.a
Reliquiæ peccati 256.a
Reliquiæ punitionis 139.a
Reliquiæ tentationum 185.a
Reliquias hæreticorum tollere 224.a
Remedium inſufficiens 322.a
Reminiſcentia 389.a
Remiſſa vita 587.a
Remiſſe agentes 217.b
Remiſsio culpæ 283.b
Remiſsio curæ carnis 317.b
Remiſsio & liberatio Dei 273.b
Remiſsio in confeſsione 261.b
Remiſsio iniuriæ 49.a.83.a
de Remiſsione culpæ gaudere 248.b
Remiſsionis altitudo 430.b
Remiſsio peccatorum 65.a.142.b. 355.a.468.b.478.a.501.a.546.b. 604.b
Remiſſus ad operandum 363.b
Remiſſus animus 209.b
Remittens culpas 205.a
Remittens Deus 269.b
Remittens Deus peccata 209.b.227 b.509.b
Remittens lex ad Euangelium 407.a
Remittens peccata 192.b.244.a
Remittere iniurias 209.b
Remunerans Deus 33.a
Remunerans pœnitentiam 169.a
Remuneratio bonorum & malorum 219.b
Remuneratio Iudæorum conuerſorum 205.b
Remuneratio operum 510.a
Remurmurans appetitus 522.b
Renati in fide 449.a
Renouans ſtatum cælorum 174.b
Renouare lapſos 339.a
Renouari per Spiritum ſanctum 479.a
Renouatio cælorum 286.b
Renouatio fidei Iudæorum 511.a
Renouatio generis humani 449.a
Renouatio hominis 53.a
Renouatio Iſrael 121.b
Renouationis initium 3[illegible].a
Renouatio per fidem 430.a
Renouatio veteris hominis 116.a
Renouatio virtutis 388.a
Renouatores hæreſum 490.a
Renuncians mundo & diabolo 500.b
Reparans Deus eccleſiam 470.b
Renunciantes ſeculo 105.a
Renunciatio omnibus propter Euangelium 408.a
Renunciatio ſeculi 600.a
Renunciatio ſeculi perfecta 525.b
Reparare male actam vitam 332.b
Reparatio animæ & corporis 503.b
Repentinus aduentus Iudicis 570.a
Repentinus interitus Iudæorum 212.b
Reprehendentes facta malorum 245.a
Reprehendentes hæretici eccleſiam 73.a
Reprehendens ſine compaſsione 553.a
Reprehenſio aperta peccati 34.a
Repreſsio dæmonum 351.a
Repreſsio dæmonum poſt iudicium 602.a
Repreſsio diaboli 140.a.570.b. 548.b
Repreſsio diaboli, & hæreticorum 280.a
Repreſsio hæreſiarcharum 170.b
Repreſsio humanæ ſuperbiæ 608.b
Repreſsio inanis gloriæ 101.a.476.a
Repreſsio malarum cogitationum 569.b
Repreſsio perſequutorum 161.b
Repreſsio vitiorum 500.b
Reprimere 280.b
Reprimere voluptates mundi 251.b
Reprobans Chriſtus malos 4.b
Reprobans Deus impœnitentes 480.b
Reprobans ſacrificia Iudæorum 388.a
Reprobatio actionum malorum 167.a
Reprobatio Dei 615.b
Reprobatio veteris umbræ 322.a
Reprobi 132.a.466.a. 507.a.626.a
Reproborum corda 17.a.375.b.545.b
Reprobus ſenſus 611.b
Repromiſsio futuri regni Chriſti 105.b
Repudians Chriſtus ſynagogam 205.a
Repudiatio ſynagogæ 528.a
Reputans ſe immundum 32.a
Requies æterna felicitatis 121.b
Requies æternæ gloriæ 573.b
Requies à malis 41.b
Requies cæleſtis 178.a.606.a
Requies Chriſti 539.b
Requies contemplatiuæ vitæ 364.a
Requies Dei in Sanctis 131.b
Requies falſa 626.b
Requies in Chriſto 545.a
Rerum inueſtigatio 468.b
Requies mundana 43.b
Rerum mutatio 480.b
Rerum productio 318.b
Requies ſanctorum in limbo 567.a
Requies vitæ æternæ 504.a
Res 547.a

Res amabilis 581.a
Res corporales 374.b
Res, & opera temporalia 77.a
Res huius ſeculi 273.b
Res magni momenti 300.a
Res minima 266.a
Res pluris æſtimata 200.a
Res prelata Deo 319.a
Res pretereuntes 376.a
Res ſancte & ſeruide 620.a
Res temporales 266.b.272.b.382.b. 395.a.499.b.598.a
Res terrena 383.b.584.b
Res viles 75.b.80.b.128.b.383.b. 473.b
Res vtiles 114.a
Reſecare ſuperflua 590.a
Reſecare ſuperflua ſecularis ſciētię 505.b
Reſecare vitia proximi 14.a
Reſecatio inutilium 501.a
Reſeratio myſteriorum 67.b
Reſeruans nobis Chriſtus premium 252.a
Reſeruare myſteria & venerari non intellecta 22.b
Reſeruare myſteria Spiritui ſancto 165.b
Reſeruare perfecta opera 224.a
Reſeruari opera ad futuram vitam 247.b
Reſilire à peccato 527.b
Reſipiſcens a peccato 548.a
Reſipiſcens caſtigatus 185.b
Reſipiſcente fugiens 226.a
Reſipiſcentes caſtigati 343.b
Reſipiſcentes ex Iudæis 463.b
Reſiſtentes veritati 470.a
Reſipiſcentia 176.b.209.a.b.357.b. 413.b.518.a.519.a.573.b
Reſipiſcentia deceptorum ab hereticis 89.b
Reſipiſcentia hereticorum 304.a
Reſipiſcientia male actę vitę 205.a
Reſipiſcentia ſera 207.a
Reſipiſcere 115.b.140.b.412.b. 519.a
Reſiſtendi diabolo promptitudo 22.a
Reſiſtentes diabolo 168.a
Reſiſtentes tentationibus 315.b
Reſiſtere diuinę prouidentiæ 158.b
Reſiſtere hæreticis, & diabolo 437.a
Reſiſtere initiis errorum & peccatorum 27.b
Reſiſtere non valentes ſapientiæ fidelium 218.b
Reſiſtere tentationibus 227.b
Reſpicientes terrena 329.a
Reſponſa dæmonum & hæreticorū 518.a
Reſtant predicanda de Chriſto 205.a
Reſurgentes cum Chriſto 270.b
Reſurgent impij vt iudicentur 518.b
Reſurgere ad gratiam 518.a
Reſurgere a peccato 88.a
Reſurrectio 101.a.139.158.a.166. a.167.201.a.240.b.524.a.573.b.610. b.624.a
Reſurrectio animæ 68.a
Reſurrectio carnis 522.a
Reſurrectio chriſti 11.b.25.b.34.a. 53.a.55.a.72.a.98.a.180.a.182.b.201. a.209.b.223.b.238.b.240.b.250.b. 257.b.270.b.297.b.343.a.369.b. 376.a.390.b.449.a.486.a.489.b. 509.b.510.b.512.a.516.b.529.a.530. a.587.b.618.a.624.b
Reſurrectio corporum 68.a.295.b. 518.a.536.b.613.b
Reſurrectio domini 260.b
Reſurrectio & aduentus Chriſti 119.a
Reſurrectio & aſcenſio Chriſti 551.a
Reſurrectio, & Baptiſmus 293.b
Reſurrectio & immortalitas Chriſti 221.b
Reſurrectio & incarnatio 200.a
Reſurrectio & mors 347.b.393.b
Reſurrectio & mors Chriſti 455.a
Reſurrectio & paſſio Chriſti 37.a.b
Reſurrectio generalis 201.a
Reſurrectio in iudicio 518.b.574.b
Reſurrectio Iuſtorum 527.b
Reſurrectio prima 506.b
Reſurrectio vniuerſalis 391.a
Reſurrectionem Chriſti celantes Iudæi 17.a
Reſurrectionem nunciantes mulieres 212. a.239.a
poſt Reſurrectionem quies 29.a
Reſurrectionis & iudicij dies 311.b
Reſurrectionis & mortis fides 421.b
Reſurrectionis & paſſionis tempus 479.b
Reſurrectionis & paſſionis veneratio 417.a
Reſurrectionis expectatio 238.a
Reſurrectionis gaudium 248.b
Reſurrectionis gaudium & paſſionis dolor 304.b
Reſurrectionis prædicatio 413.a
Reſurrectionis ſpes 245.b.249.a.259. a.289.a
Reſurrectionis tempus 449.b.309.b
Retecta præcipua animi ſententia 208.b
Retenſio Pauli in Iudaiſmo 289.b
Retinens Deus ſua dona 495.a
Retinens ſapientiam 348.a
Retinere laſciuiam 458.a
Retractatio & inueſtigatio 524.b
Retrahens a voluptatibus 169.a
Retrahi a mundo cum bonis operibus 511.b
Retributio Dei 509.b
Retributio Dei iuxta opera 482.b
Retributio pro meritis 326.b
Retributio temporalis 267.b
Retrorſum abire 288.a
Reuelans Chriſtus myſteria 212.a. 225.a
Reuelans Deus myſteria 20.a
Reuelans ſecreta 363.a
Reuelare myſteria indignis 532.a
Reuelare myſteria ſcripturæ 494.a
Reuelatio 115.a
Reuelatio cogitationum in iudicio 494.a
Reuelatio cordis, & peccatorum 68.b
Reuelatio diuina 253.a.563.a
Reuelatio Ioannis Baptiſtę facta 537.a
Reuelatio legis 483.a
Reuelatio myſteriorum 192.b
Reuelatio myſteriorum legis 18.a
Reuelatio ſecretorum legis 341.b
Reuelatio veritatis 616.a
Reuerentia honoris 115.b
Reuerentia religionis 152.b
Reuerſio ad conſcientiam 512.a
Reuerſio ad peccata 138.b
Reuerſio ad vomitum 333.a
Reuerſio animę ad Chriſtum 511.a
Reuertentes ad ſapientiam 512.a
Reuertens ad vitia 241.a
Reuertens Chriſtus ad Patrem 510.b
Reuertentes ad vitia 71.a.512.a.623.b
Reuerti ad vomitum 252.b
Reuerſio ad ſenſus 449.b
Reuocans a ſe deceptum 246.a
Reuocans Eccleſia deceptos 167.b
Reuocans in errorem 494.a
Reuocare ad virtutem 512.b
Rex 186.b.220.b.518.b
Rex Babylonis 366.a.442.b
Rex bonus 350.b
Rex legem ſeruans 196.a
Rex Sedechias 542.b
Rigida iuſtitia 260.a
Rigor correctionis 523.a
Rigor diſciplinæ 419.b
Ritus Iudeorum 477.a
Rixari pro terrenis 179.a
Roborans Chriſtus Eccleſiam 268.a
Roborans Euchariſtia 268.a
Roborare abſtinentiam 189.b
Roborare debilem in fide 557.b
Roboratio infirmorum 114.a
Roboratio mentis 236.a
Roboratio virtutis ad operandum 530.a
Roboratio virtutum 520.a
Robur 103.a
Robur animi tolli 199.a
Robur reſurrectionis 91.a
Robuſtiores in fide & operibus 396.a
Roma 100.a.112.b.402.a
Romani 40.b.97.a.135.b.208.b.210.b. 243.a.295.a.301.a
Romani contra Hieruſalem 489.b
Roſtrum 450.b
Rudes aut infirmi in fide 498.b
Rudes & infimi 138.b
Rudes ingenio 555.b
Rudimenta fidei 180.a
Rudiora legis 218.a
Rudior doctrina 275.a
Ruinæ Angelorum 143.a
in Ruinam poſitus Chriſtus & reſurrectionem multorum 208.b
Ruth 360.a
Ruth Moabitis 442.b

S.

SAcerdos 10.b
Sacerdos diſponens populos ex inſpiratione 351.a
Sacerdos examinans peccatorem 90.b
Sacerdos habens mentē in celeſtibus 208.b
Sacerdos index mundationis 343.b
Sacerdos malè viuens 543.b

ſacerdos malus 475.a
ſacerdos non corrigens peccantes 252.b
ſacerdos noui teſtamenti 262.a
ſacerdotalis gratia 270.b
ſacerdotes 1.b.2.a.62.a.82.b.83.a. 111.b. 132.b.142.b.170.b.229.b. 263. b.274.b.292.a 293.a.304.b. 329.a. 390.a.433.b.438.a.462.a.543.b
ſacerdotes deſpecti à populo 313.a
ſacerdotes diſcernentes ſanam & prauam doctrinam 212.a
ſacerdotes docentes ſectari temporalia, & dantes beneficia ſuis 311.a
ſacerdotes & doctores 393.b
ſacerdotes & doctores mali 524.b
ſacerdotes & miniſtri eccleſiæ 405.a
ſacerdotes, & Phariſei 63.a.345.b. 462.a.566.b
ſacerdotes & prędicatores dãs deus 240.b
ſacerdotes & Principes crucifigentes Chriſtum 393.b
ſacerdotes & principes Iudęorum 210.b. 524.b
ſacerdotes & prophetę 585.b
ſacerdotes & ſcribę 31.b.148.a.281.b. 446.b
ſacerdotes expediti verbo & opere 24.a
ſacerdotes fideles 69.a
ſacerdotes hereticorum & Iudaeorũ 524.b
ſacerdotes idolorum 43.a
ſacerdotes interpretes legis 496.a
ſacerdotes Iudaeorum 3.a.35.b.43.a. 112.b.243.b.325.a.458.a. 507. b. 560.a.621.a
ſacerdotes Iudaeorum negantes 322.b
ſacerdotes Iudaeorum occidentes Prophetas 72.b
ſacerdotes legis veteris 368.a
ſacerdotes mali 3.b.108.a.475.b
ſacerdotes nouae legis 367.b
ſacerdotes noui teſtamenti 524.a
ſacerdotes peccantes 255.a
ſacerdotes periti 31.a
ſacerdotes perſiſtentes in praeceptis & doctrina Chriſti 225.b
ſacerdotes praeualentes in Chriſtum 175.b
ſacerdotes ſine fructu 219.b
ſacerdotes ſcribæ & Phariſaei 42.b. 492.a
ſacerdotes tranſgredientes legem 206.a
ſacerdotes veſcentes ſacrificiis 155.a
ſacerdotes veteris legis 3.b. 215.b
ſacerdotii & legis comminatio 437.b
ſacerdotii mutatio 420.b
ſacerdotii veteris erectio 228.a
ſacerdotis conuerſatio 473.b
ſacerdotium 101.b.131.b.312.a
ſacerdotium antiquum 463.a
ſacerdotium Chriſti 354.a.434.b
ſacerdotium congratulans legi 226.a
ſacerdotium & Prophetæ 434.b
ſacerdotium & regnum in Chriſto 186.a
ſacerdotium excipiens legem 451.a
ſacerdotium Iudaeorum 127. a.374. a. 456.a
ſacerdotium literale 598.a
ſacerdotium nouæ legis 288.b
ſacerdotium nouum 526.b
ſacerdotium vetus 291.a.556.a
ſacerdotium vetus, carnale, noua legis 1.a
ſacerdotium vetus vſque ad Chriſtum 472.b
ſacerdotum caſtitas 457.b
ſacerdotum eminentia 485.b
ſacerdotum & Epiſcoporum ſtatus 460.a
ſacerdotum & ſcribarum inuidia 209.a
ſacerdotium Iudaicum 230.a
ſacerdotum negligentia 298.b
ſacerdotum ordinatio 520.a
ſacerdotum ordines duo 264.a
ſacerdotum principes 30.b.373.a.513.a
ſacerdotum prouentus 216.b
ſacerdotum rapacitas 28.a
ſacra doctrina 272.a.588.a
ſacra eloquia 83.b
ſacramenta 35.a.75. a.b.125.b.137.b 138.b. 265.a.271.b.317.a.332.b.364 b.392.b.371.a. 477.a.490.b.494.b. 531.a.532.b
ſacramenta abſcondita 120.b
ſacramenta Chriſti 179.b
ſacramenta dictorum 248.a
ſacramenta & myſteria prodire a Chriſto 225.a
ſacramenta hareticorum 456.a
ſacramenta incarnationis 277.a
ſacramenta nouę legis 400.a
ſacramenta noua non copulanda veteribus 165.b
ſacrę ſcripturæ myſteria 15.b
ſacræ ſcripturae myſteriorum multitudo 18.b
ſacramenta tradere haereticis 224.a
ſacra ſcriptura 45.a. 49.a.55.a.68.b. 79.b.82.b.117.b.121.b. 124.b. 137.b. 153.b.170.b.215.b.220.b.227. a.254. a.261.a. 276.b. 279.b. 283.b.286.b. 287.b. 290.b.560.a. b.580.a.584.a 585.b. 587.b. 590.b. 598. a.599. b. 624.a
ſacra volumina 75.b
ſacrificandi facultas ablata 13.a
ſacrificandi peritia 1.b
Sacrificare ex alieno 507.b
Sacrificia 487.b
Sacrificia carnalia non accepta Deo 25.b
Sacrificia Iudæis permiſſa 389.b
Sacrificia Iudaeorum 456.a.584.a. 605.b
Sacrificia non accepta Deo 344.b
Sacrificia praeiudicantia proximo 270.b
Sacrificia vetera 541.b
Sacrificia veteris legis 257.a
Sacrificium Chriſti 407.a.562.b
Sacrificium cum charitate, & lachrymis 398.b
Sacrificium Dei contemnentes 269.a
Sacrificium de rapina 446.a
Sacrificium ex amore 52.b
Sacrificium in peccato 328.b
Sacrificium nouę legis 42.a
Sacrificium perfectum 112.a
Sacrificium veſpertinum 567.b
Sadducai 300.b
Sadducęi & Phariſæi 117.a.135.b
Sani animi 500.a
Sagitta 266.a
Saluandi 400.a
Saluans Deus ſine meritis 529.a
Saluans Iudaos & Gentiles 25.a
Saluare Angelos & homines, relictis daemonibus 623.b
Saluari in eccleſia, aut in ſublimitate perfectionis 529.a
Saluari omnes praedeſtinatos 503.a
Saluari reliquias Iſrael 166.a.517.a
Saluati 401.b
Saluator 428.b
Salus certa per Chriſtum 286.a
Salus ex Iudaeis 276.b
Salus non a lege ſed a Chriſto 135.a
Salus per Chriſtum 364.a
Salus publica 431.a
Salus reliquiarum Iſrael 200.a
Salutem humanam deſiderantes diſcipuli 238.a
Salutem noſtram deſiderantes Angeli 236.a
Salutem ſuam negligentes 42.a
Samaria 88.b
Samaritani & haeretici 112.a
Sanare opera 578.b
Sanctè ieiunare 532.a
Sancti 52.b.57.b.61.a.71.a.28.b.48.a. b.111.b.113.a.131.b.172.a.173.b.215. a.231.a.233.a.235.a.261.b.270.b.281 b.286.a. 326.b. 358.a.119.b.371.b. 372.b. 373.b.385.b.396.a.410.a 424.b.448.a.463.a.479.a.495.a 500.a.502.a.504.a.506.a.511.a.533. a.554.a.557.b.566.b.570.b.580.a. 603.a.613.b.615.a
Sancti Chriſtum ſuſcipientes 10.b
Sancti continentes 418.b
ſancti eminentes 577.b
ſancti & Angeli 125.b
ſancti & Apoſtoli 31.a
ſancti & Iuſti 97.a.134.b
ſancti & Prophetæ antiqui 112.a
ſancti in carcere 570.a
ſancti in fœlicitate 111.b
ſancti in lege naturæ
ſancti in limbo 211.a
ſancti lactentes 166.b
ſancti non nobis lucentes 16.a
ſancti non quieſcunt in hoc mundo 343.b
ſancti Patres 476.b
ſancti potentes & fortes 103.b
ſancti reprimuntur in hac vita 403.b
ſancti ſuſtentantes Eccleſiam 336.b 168.a
ſancti, vel Angeli 125.a
ſancti veteris Teſtamenti 459.a 143.b
ſancti vtriuſque teſtamenti 17.b
ſanctificatio 52.a
ſanctificatio Chriſti ibid.

Sacrificia

Sanctificatio doctrinæ Chriſti 106.a
Sanctificatio in Baptiſmo 531.a
Sanctificatio per Chriſtum 247.b.617.a
Sanctificatio potentiarum animæ 531.a
Sanctificatio vera per Chriſtum ibid.
Sanctitas Chriſti perpetua 225.a
Sanctitas & diuinitas Chriſti 253.a
Sanctitas & fides deficiens 120.b
Sanctitas ficta 333.a
Sanctitatis ſignum 531.a
Sanctorum animæ 316.b
Sanctorum cogitationes 400.b
Sanctorum cognitio 438.b
Sanctorum corda 312.a.427.b
Sanctorum corda & corpora 215.a
Sanctorum corpora 138.a
Sanctorum exempla 341.b. 409. b. 419.a 462.a.614.a
Sanctorum feſta 201.a
Sanctorum firmitas 321.b
Sanctorum fælicitas 482.b
Sanctorum gloria 172.b
Sanctorum humilitas 417.b
Sanctorum interceſſiones 477.b
Sanctorum merita 16.b.179.b
Sanctorum miracula 293.a.381.a
Sanctorum mors 138.b
Sanctorum multitudo 542.b
Sanctorum orationes 314.b
Sanctorum peregrinatio 527.b
Sanctorum perfectio 502.a
Sanctorum præmia 454.b
Sanctorum reſurrectio 530.a
Sanctorum victoria 454.b
Sanctorum virtutes 627.a
Sanctorum vita 422.b
Ad Sanctos accedere 21.a
Ad Sanctos confugere 16.a
Sanctos è limbo educens Deus 207.a
Sanctos latere in humilitate 15.a
Sanctuarium Dei 555.a
Sanctum faciens Deus populum 531.a
Sanctus 127.a.597.b
Sanguinis Chriſti effuſio 287.b.532.b
Sanguinis Chriſti oblatio 525.a
Sanguinis effuſores 308.b
Sanguinis & paſſionis Chriſti oblatio 25.b
Sanguis Chriſti 121.a.295.b.309. a.441.b.490.a.515.a.522.a. 532. a
Sanguis Chriſti lætificans 248.b
Sanguis Chriſti latens 16.b
Sanguis & paſſio Chriſti 147.a.500.b
Sanguis Martyrum 205.a.301.b.454.a. 460.a.515.a
Sapiens 19.b.310.a.369.a
Sapiens prædicator 217.a
Sapiētia 7.a.19.b.34.b.38.b.52.b.73.b 74.a.98.b.103.a.b.119.b.124.b.127. b.137.b.188.b 211.a.215.a.223.a.271 a.276.a.b.283.b.290.b. 298.b.332. a.346.a.354. b. 369.a.371.b.397.b. 402.b.409.b.434.a.460.a.466.b: 505.b.508.a. b.525.a.527.a. b. 532. b. 534. a.547.a.b.553.a.557.a.567.b 571.b.576.a.619.b
Sapientię abundantia 18.b
Sapientia carnalis 330.a.570.a
Sapientia carnis 513.b.583.b
Sapientia Chriſti 15.a. 35.a. 90. a.572.a.585.a.598.a
Sapientia Dei 19.b.211.a
Sapientia diuina 99.b. 291.a. 302.b. 360. a. 375.b.389.a. 441. a. 545.b.600.a
Sapientiæ deſiderium 490.b
Sapientiæ diuiſio 14.a
Sapientiæ fidelium non valentes reſiſtere 218.b
Sapientiæ guſtus 523.b
Sapientiæ iucunditas 222.a
Sapientiæ latitudo 267.b
Sapientia occultatio 468.b.523.b
Sapientiæ occultatio interdum bona interdum mala 15.a
Sapientiæ precium 466.b
Sapientiæ ſermo 380.b
Sapientiæ ſplendor 441.a
Sapientia & amor 191.a
Sapientia & diſciplina 599.b
Sapientia & doctrina noui, Teſtamenti 121.a
Sapientia & eloquentia Gentilium 211.a
Sapientia & lingua iuſti 231.a
Sapientia & miracula Chriſti 507.a
Sapientia fouens ſenes 280.a
Sapientia gentilium 275.a
Sapientia humana 74.a.153.a
Sapientia huius mundi 339.b
Sapientia in Chriſto 259.a
Sapientia liberans 192.b
Sapientia inanis Philoſophorum 45.b
Sapientia in Deo 577.b
Sapientia in Prophetis 98.b
Sapientia interiorum 620.a
Sapientia in ſenibus 217.b
Sapientiam eliminantes 220.a
Sapientiam & virtutes copulare 27.b
Sapientia mundana 85.a.99.a. 236.b.420.a.533.a.b
Sapientia Philoſophorum 3.b
Sapientia prædicatorum 139.b
Sapientia profunda 501.a
Sapientia rerum diuinarum 356.b
Sapientia ſecularis 126.b.279.a. 286.a.299.b.419.a.442.b.508.a
Sapientia ſecularis & hæreticorum 318.a
Sapientia ſecularis & ſermo hæreticus 132.b
Sapientia ſeculi 19.b.76.b. 422.a.527.b
Sapientia ſenſuum 567.b
Sapientia terrena 104.a
Sapientes 58.b.98.a.616.b
Sapientes Eccleſiæ 162.b
Sapientes & boni 80.b
Sapientes, & ſimplices 386.a
Sapientes ex gentibus 98.b
Sapientes huius ſeculi 279.a
Sapientes in temporalibus 418.a
Sapientes mundi 97.a.152.b
ſapientes mundani 162.b
ſapientes ſeculi 181.b.286.a.589.b
ſapientes tyranni 246.a
ſapientis redargutio 395.b
ſapientum diſputatio 520.b
ſapor contemplationis 527.b
ſaporem gratiæ infundens Deus 205.b
ſatanas 143.a.387.a.492.b.557.a
ſatiari geſtu ſupernæ claritatis 198.b
ſatisfacere ſcandalizato 510.a
ſatisfaciens Chriſtus pro nobis 509.b
ſatisfaciens proximo 193.b
ſatisfactio 232.b
ſatisfactio peccatorum noſtrorum per Chriſtum 208.a
ſcandala errorum & exemplorum 484.a
ſcandala fratrum 292.a
ſcandalizans 383.b
ſcandalizantem abiicere 239.a
ſcandalizantem Eccleſiam 469.b
ſcandalizantes 121.b
ſcandalizantes odientes proximum carnalibus incumbentes 622.a
ſcandalizare 23.b.96.a.156.a.185. b. 288.a. 331. a.333.b. 436.b. 439. b. 469.b
ſcandalizare ſimplices 213.a
ſcandalizari 116.a.546.a
ſcandalorum ablatio 5.b
ſcandalum 342.b
ſcandalum infirmorum 510.b
ſcandalum Iudæorum 300. b
ſcandalū maiorum contra infirmos 599.a
ſcandalum pati 115.a
ſceptrum inane 85.a
ſceptrum Iudæorum 306.b
ſchiſmata 11.a.13.b.161.a. 264.b. 297.b.545.b
ſchiſmatici 60.a.297.b.357.a. 603.a
ſchiſmatici & hæretici 361.a
ſchiſmaticorum, vel hæreticorum Eccleſia 505.a
ſcholæ hæreticorum 590.b
ſciens Deus *cogitationes* 537.a
ſcientia 200.a.371.b.576.b
ſcientia certa 433.a
ſcientia Chriſti 96.b.515.a
ſcientia de Deo 99.b.358.b.439.a
ſcientia Dei 66.b.537.a
ſcientia Dei *idealis* 136.b
ſcientia 84.b.479.a.570.a
ſcientiæ acquiſitæ 170.a
ſcientia arrogantia 438.b
ſcientia E*ncyclicæ* 155.b
ſcientia gentilium 51.b
ſcientiæ humanæ 436.a
ſcientię humanæ fallacia 219.a
ſcientiæ lex 201.b
ſcientiæ lux 257.b
ſcientię minores 473.b
ſcientiæ plenitudo 136.b
ſcientiæ ſeculares 211. a.258. a. 425.b
ſcientiæ ſecularis defenſores 246.a
ſcientiæ ſermo 380.b
ſcientia & poteſtas iudicandi 568.a

Scientia & virtutes 450.b
Scientia falſa 268.b
Scientia hominum 515.a
Scientia humanorum, & naturalium 177.b
Scientia indifferens 586.b
Scientia in Eccleſia 249.b
Scientia iuxta capacitatem 499.a
Scientia legis 393.b
Scientiã & opera recta intentione facta deſicere 247.a
Scientia moralis 69.a. 333.a. 475.b. 501.b
Scientia naturalis 501.b. 615.a
Scientia obſcura 501.b
Scientia Patris, & filii 537.a
Scientia Philoſophorum, & haereticorum ibid.
Scientia practica 477.a
Scientia praedicandi 537.a
Scientia rationalis 501.b
Scientia ſanctae Trinitatis 136.b
Scientia ſeculari doctus 249.b
in Scientia ſeculari eruditus 252.a
Scientia ſecularis 55.a. 83.b. 300.a. 314.a. 408.a. 456.b. 575.b. 620.a
Scientia ſecularis confuſa 198.a
Scientia ſpeculatiua 97.a
Scientia ſpiritualis 102.a. 600.a
ſcientia ſine operibus 600.b
ſcientia ſumma in Chriſto 499.a
ſcientia Trinitatis 82.a
ſcientia veritatis 84.b
ſcientia veteris legis 255.a
ſcientiarum principia 268.b
ſcindere vnitatem Eccleſiȩ 42.b
ſcintillȩ ſpiritualis intelligentiȩ 207.b
ſcire praecepta 537.a
ſciſſurȩ errorum 534.b
ſcopus huius vitȩ 272.b
ſcribȩ 163.b. 274.b. 300.b. 361.b
ſcribȩ doctores Iudȩorum 498.a
ſcribȩ & Phariſaei 40.a. 101.b. 104.b. 200.a. 107.b. 212.b. 220.b. 230.b. 231.a. 246.b. 266.a. 281.b. 288.b. 290.a. 313.a. 319.a. 386.b. 475.b. 496.a. 507.b. 523.b. 537.b. 538.b. 553.a
ſcribȩ & ſacerdotes 140.a. 281.b. 446.b
ſcribae non recipientes myſteria Chriſti 209.a
ſcribȩ, Phariſaei & haeretici 212.a
ſcribarum labia 355.b
ſcribarum odium 472.a
ſcribarum ſuperbia 541.a
ſcripta lex 202.b
ſcripta peculiaria Euangeliſtarum 12.a
ſcriptura 229.a
ſcriptura clauſa Iudaeis & Gentibus 551.b
ſcriptura de Chriſto 538.a
ſcriptura diuidens inter Angelos & homines 15.a
ſcripturae 361.b
ſcripturae haereticorum 85.a. 356.a
ſcripturae interpretatio 450.a
ſcripturae lectio 400.b
Scripturae obſcuritas 427.a
Scripturae profunditas 431.b
Scripturae prophanae 121.a
Scripturae prophetarum 99.a
Scripturae ſacra ex Iudaeis 271.b
Scripturae ſacrȩ expoſitio 247.b
Scripturȩ ſacrae habentes doctrinam 258.b
Scripturȩ ſacrȩ Iudaeorum 514.b
Scripturae ſacrae ſenſus 37.a. 210.a
Scripturȩ ſenſus 404.a
Scripturae ſermo 426.a
Scripturȩ teſtimonia 456.b
Scripturȩ veteres 392.a
Scriptura haereticorum 235.a
Scriptura Iudaea ſacra 107.b
Scripturam peruerſe intelligentes Iudȩi 252.b
per Scripturam ſacram laudare Deum 212.a
Scripturam ſacram legens 199.a
Scriptura poſita in conſcientia 544.b
ſcripturas deprauare 9.b
ſcriptura tota ſacra 368.b
ſcriptura ſacra 48.a. 74.a. 76.a. 84.a. 85.a. 98.b. 103.a. 106.a. 113.a. 117.b. 122.b. 129.a. 133.a. 137.b. 141.b. 142.b. 147.b. 153.a. 170.b. 172.b. 200.b. 201.b. 256.a. 257.b. 268.b. 274.a. 283.b. 290.b. 296.a. 305.a. 312.a. 332.a. 345.a. 355.b. 357.b. 371.b. 374.b. 375.b. 380.b. 395.b. 396.b. 399.b. 400.a. 417.b. 419.b. 421.b. 434.b. 442.a.b. 444.a. 455.a. b. 462.a. 478.b. 489.a. 492.a. 514.a. 521.a.b. 534.a. 539.a. 541.a. 545.a. 552.b. 601.b. 603.a. 613.b. 619.b. 626.a
Scriptura ſacra & lex 123.a
ſcriptura ſacra & virtutes 146.b
ſcriptura ſacra tractabilis humilibus 616.b
ſcriptores veteris legis 82.a
ſcripturarum cognitio 616.b
ſcripturarum cognitio in hac vita 247.b
ſcripturarum notitia 514.a. 523.b
ſcripturarum obſcuritas 332.b
ſcripturarum ſubtilitas 373.b
in ſcripturis curioſitas 233.b
ſcripturis ſacris abuti 14.b
ſcrutantes profunda 601.b
Scrutari diuinitatem 336.a
ſcrutari ſcripturas 335.b. 503.a
ſcrutari vitam proximi 336.b
ſcrutatio cȩleſtium 407.b
ſcrutatio ſcripturarum 303.b
ſcrutatores iudiciorum Dei 302.a
ſcrutator myſteriorum 236.a
ſcrutinia mundanae Philoſophiae 533.b
ſecare vitia animae 472.b
ſeceſſus 273.b
ad ſecreta admitti 20.b
ſecreta conſcientiae 16.a
ſecreta cordis 495.a
ſecreta cordis aperiens 226.a
ſecreta Dei 534.a
ſecreta diuinae ſapientiae 466.b
ſecreta mentis 463.a
ſecreta Scripturarum 579.a
ſecreta ſpiritualia 575.b
in ſecretis ſapientiae, quies 29.a
ſecretorum contemplatio 491.a
ſecretorum diuinorum manifeſtatio 253.a
ſecretum Dei 4.b
ſecretum mentis 601.a
ſecretum naturae 215.b
ſectae alienae 108.a
ſecta Cynicorum 420.a
ſectae haereticorum 389.b. 472.a
ſectae haereticorum variae 206.a
ſectae Philoſophorum 61.b. 88.b. 104.a. 275.a. 425.b
ſectans Iſrael literam legis 540.a
ſectantes temporalia 605.b
ſectis adhaerentes Iudaei 404.b
ſectari carnalia 156.a
ſectari Iudaeos ibid.
ſectari haereticos 95.a
ſectari voluptates 186.a
ſectatio errorum 502.b
ſectatores diaboli 429.b
ſectatores haereticorum 84.a. 386.b. 525.b
ſeculares 48.b. 279.b. 443.a
ſeculares accipientes ab Eccleſia 27.a
ſecularia 215.b
ſecularia miſcere religioni 16.b
ſecularis bonus 320.a
ſecularis concupiſcentia 254.a
ſecularis literatura 133.b
ſeculariter viuentes 412.a
ſecularium fauor 254.a
ſeculi cura 314.a. 532.b
ſeculi diuites 326.b
ſeculi finis 511.b
ſeculi honores 386.a
ſeculi huius diuitiae 260.a
ſeculi huius tempus 612.a
ſeculi labores 372.a
ſeculi pompae 301.b
ſeculi potentes 308.a. 533.a
ſeculi principes 612.b
ſeculi proſperitas 139.a
ſeculi prudentes 301.a
ſeculi ſapientes 3.a
ſeculi ſapientia 422.a. 57.b
ſeculi tempus 220.b
ſeculum 46.a. 100.b
ſeculum praeſens 181.a
ſecuritas 5.b
ſecuritas a tentationibus 614.a
ſecuritas conſcientiae 540.b
ſecuritas Eccleſiae 565.b
ſecuritas ex Chriſti praeſentia 27.b
ſecuritas falſa 226.a
ſecuritas in Deum 464.b
ſecuritas ſeruorum Dei 581.a
ſedare iram 34.a
Sedechiae captiuitas 159.a
Sedechiae potentia 50.a
Sedechiae regnum 5.b

Sedechi

Sedechias confugiens ad regem Aegypti 244.b
ſeditiones 116.a.580.a
ſeditiones eccleſiæ 541.a
ſeditiones Romanorum 585.b
ſeducentes haretici & diaboli 245.a
ſeductores ſimplicium 502.a
ſegniter audientes verbum Dei 124.a
ſeminare ſpiritualia 155.b
ſenectus 124.a.391.a.436.b.612.a
ſeneſcere 81.b
ſenſibilia 41.a.48.a.138.a.247.b.355.a.431.a.589.b.622.a
ſenſibilia corruptibilia 498.b
ſenſibilia & intelligibilia 508.a
ſenſibilia ſequentes 136.a
ſenſibilium cognitio 35.b
ſenſum carnalem non approbans prædicator 209.a
ſenſus 19.b.59.a.77.a.107.a.117.a.121.a.125.b.142.b.148.b.198.a.238.b.274.a.276.b.300.b.317.b.352.a.451.a.463.b.473.a.506.b.557.a.534.b.584.a.601.a
ſenſus allegoricus 50.b
ſenſus animi 174.a
ſenſus apoſtolici 211.a
ſenſus boni 265.a
ſenſus celeſtis 501.b
ſenſus carnales legis 128.b.159.a.560.a
ſenſus carnales 60.a.408.a
ſenſus carnalis 374 b.459.a.532.b.622.a
ſensus carnis 47.b.76.b
ſensus corporis 14.b.153.b.235.b.257.a.627.b
ſenſus corporis Chriſti 122.b.257.a
ſenſus diuini & ſpirituales 98.a
ſenſus duplex 221.b
ſenſus, & appetitus 452.b
ſenſus & diſciplinæ rationes 98.a
ſenſus, & ingenium diaboli 438.b
ſenſus & verba 98.a
ſenſus excelſus legis 410.a
ſenſus exteriores 599.b
ſenſus extraneus 59.b
ſenſus falſi de Deo 233.b
ſenſus hæreticorum 435.b.562.b
ſenſus hereticorum terreni 408.a
ſenſus hereticus 265.a
ſenſus hominis 45.a.560.a
ſenſus hominis ſapientis 467.a
ſenſus immerſi terrenis 16.b
ſenſus interiores 192.a.317.b.544.a
ſenſus interiores perfecti 243.a
ſenſus inutiles legis 139.a
ſenſus irrationales 467.a
ſenſus Iudæorum obſcuri 477.b
ſenſus legis terreni 237.a
ſenſus literalis 174.b.350.b.459.b
ſenſus literalis & ſpiritualis 292.b
ſenſus miniſtrans menti ſenſibilia 185.a
ſenſus mirabiles ſub vili ſermone 302.a
ſenſus moralis 535.a
Senſus multiplex ſcripturæ 109.b
Senſus myſticos eneruantes Iudęi & hæretici 23.b
Senſus myſticus 146.a
Senſus myſticus literæ legis 401.b
Senſus myſtici 66.b.113.a.455.b
Senſus obtemperans rationi 392.a
Sensus perfectus 395.b
Senſus pietatis 524.b
Senſus prauus 117.b
Senſus profundus 141.b
Senſus prudentiæ 268.b
Senſus pueriles Iudæorum 307.b.506.a
Senſus puerilis 499.a
per Senſus quærentes voluptates 223.a
Sensus quilibet 460.a
Sensus quinque 112.a
Sensus rationalis 315.b.380.a.396.b
Senſus rudes literæ 114.a
Sensus sacræ scripturæ 37.a.60.b.255.b.473.a
Sensus Sanctorum 473.b
Sensus sanus 339.b
Sensus sapiens 315.b
Sensus scripturæ 152.b.210.a
Sensus scripturæ diuerſi 284.a.399.a
Sensus ſeruientes vitiis 379.b
Sensus ſimplex ac myſticus 508.a
Sensus ſimpliciores 266.b.356.b
Sensus ſolidi 371.a
Sensus ſpirituales 50.b.283.b.332.a.352.a.358.b.459.b.620.a
Sensus ſpiritualis 27.a.53.b.110.b.167.b.191.a.201.b.204.b.278.b.316.a.339.b.499.a.500.b.603.a.621.a
Sensus ſpiritualis & literalis 1.b.414.b
Sensus ſpiritualis in litera 405.b
Sensus ſpiritualis in literali 479.a
Sensus ſpiritualis intactus 194.a
Sensus ſpiritualis occurens literali 226.a
Sensus terreni 334.a
Sensus terreni hereticorum 89.b
Sensus terreni legis 124.b
Sensus viles legi dati 109.b
Sensus viles legis 404.b
Sensus viſus 541.a
Sententia animi præcipua retecta 208.b
Sententia condemnationis 226.b.227.a.590.a
Sententia condemnationis æterna 45.a
Sententia condemnationis luciferi & membrorum eius 625.a
Sententia Dei 148.a.426.a.561.b.569.a
Sententia Dei decreta 206.b
Sententia Dei firma contra Hieruſalem 244.a
Sententia Dei in malos 376.a
Sententia diuina immutabilis 268.a
Sententia diuina in Iudæos 404.a
Sententia diuini iudicii 79.b
Sententiæ hæreticorum 32.b
Sententiæ Patrum 507.a
Sententia, & punitio Dei in malos 386.a
Sententia in iudicio 297.a
Sententiæ in ſermone 342.a
Sententiæ ſcripturæ apud hæreticos 409.b
Sententia iudicii 269.a.285.b.321.a.373.a.585.a
Sententia iudicis comprehendens ſolos malos 259.b
Sententia iuſta 315.a
Sententiam ſuam declarans Deus 208.a
Sententia noui teſtamenti 98.b
Sententia præparata contra diabolum 615.a
Sentire de Chriſto ſolum humana 170.b
Sentire indigna de Deo 324.b
Senſus ſubtiles 77.a
Senſuum organa 359.a
Senſuum pænitentia 483.b
Separans Chriſtus bonos à malis 242.a
Separans Deus fideles Iudæorum ab infidelibus 209.b
Separans infideles à credentibus 231.a
Separans ſectatores ab hæreticis 407.a
Separantes á fide vel charitate 325.a
Separantes animam a Chriſto 418.a
Separantes diſcipulos a mundanis 331.a
Separare a cultu Dei 229.a
Separare errorem a veritate 27.a
Separare fideles ab Eccleſia 252.a
Separare fideles ab infidelibus 224.a
Separare vitia a virtutibus 544.b
Separari ab Eccleſia 59.b.504.b
Separari ab hæreticis 228.b
Separari a carnis voluptatibus 225.b
Separari a cœtu Sanctorum 198.a
Separari à deliciis carnis & mundi 357.a
Separari a diabolo 544.b
Separari a fide, vel a Deo 51.b
Separari a malis 5.a.11.a.377.b.554.b
Separari a mundanis 277.b
Separari a terrenis, & eleuari ad cæleſtia 26 b
Separari a vitiis 540.b
Separari a vitiis & mundanis cogitationibus 558.a
non Separari Chriſtum ab Eccleſia, nec mẽtem a cura corporis 11.a
Separari malos a bonis 151.a
Separari ſapientem ab inſipientibus 284.b
Separari ab Eccleſia 558.b
Separati a diuina conſolatione 357.a
Separatio ab hæreticis 484.a
Separatio a corporeis & terrenis 8.a
Separatio a ſeculo 142.b
Separatio a vitiis 196.b.482.a
Separatio honorum & malorum 609.b
Separatio fidelium ab infidelibus 544.a
Separatio hæreticorum 554.b
Separatio hæreticorum ab Eccleſia 89.b
Separatio infidelium ab Eccleſia 161.b

Separatio in iudicio 359.a.407.a
ſeparatio Iudæorum a Chriſtianis 459.b
ſeparatio legis a carnali intelligentia 245.a
ſeparatio malorum ab eccleſia 13.b
ſeparatio malorum a bonis 159.b.207.b. 147.a
ſeparatio mentis a cura carnis 625.a
ſeparatio ſpiritus a litera 609.b
ſeparatio virtutum ab affectibus 304.a
ſeparatio vulgi a myſteriis 14.b
non ſeparatus a patre Chriſtus 208.b
ſepelientes corpus Chriſti 22.b.26.a
ſeptem experimenta ſalutis 451.a
ſepulchra 69.a
ſepulchrum 119.b.177.a.226.a
ſepulchrum Chriſti 48.a.171.a.364.a. 477.a.544.b
ſepultura & mors Chriſti & reſurrectio 174.b.227.b
ſequaces hæreticorum 264.b
ſequens appetitum 63.b
ſequens deſideria ſua 499.b
ſequens prompte tentationes 22.a
ſequentes Chriſtum ſine operibus 404.b
ſequentes errores 477.a
ſequentes literam cum Iudæis 615.a
ſequentes petulanter errores 361.b
Sequi affectus ſenſitiuos 155.b
ſequi Chriſtum 5.b.236.a
ſequi dæmones & hæreticos 348.b
ſequi Deum 487.a
ſequi diabolum aut hæreticos 546.a
ſequi idola, & errores 281.a
ſequi imperitos 6.a
ſequi imperium Dei 416.a
ſequi inſpirationem 251.a.546.a
ſequi literam legis 60.b.624.b
ſequi præcepta 347.b
ſequi precepta Dei 218.a
ſequi proprium errorem 188.a
ſequi ſenſus 59.a
ſequi ſpiritusſancti inſtinctum 219.b
ſequi ſua deſideria 59.a
ſequi viam latam 59.a.380.a.413.b
Sequi virtutem conſulentem 251.b
ſequi vitia 546.a
ſequi voluptates 87.b
Seraphin 83.a
Sera reſipiſcentia 207.a
Series generationum Chriſti 536.a
Sermo 82.a. 281. b. 301. b. 333.a 373.a.463.a.508.a
Sermo antiquorum patrum 463.b
Sermo apoſtolicus & propheticus 221.b
Sermo contrarius 513.b
Sermo corruptionis 427.b
Sermo de Deo 569.b
Sermo Dei 61.b.171.a. 380.b.387.a. 450.b.498.b
Sermo Dei malis obſcurus 378.b
Sermo Dei omnibus congruens 534.a
ſermo doctrinæ ignitus 128.a
ſermo domini 237.a
ſermo domini tangens conſcientiam 336.a
ſermo Euangelicus 508.a.539.a
ſermo falſus 497.b.535.a
ſermo floridus 209.a
ſermo fluens 200.b
ſermo gentilicus 53.a
ſermo hæreticorum 85.b.181.a.400.a
ſermo hæreticus 111.a.122.b.310.b. 588.a
ſermo hæreticus & ſapientia ſecularis 132.b
ſermo hæreticus non generans Chriſto 27.b
ſermo hæreticus ſine fructu 428.b
ſermo hominis 132.a
ſermo legis 547.a
ſermo legis & euangelicus in ſcriptura veteri 304.a
ſermo mortuus 192.a
ſermonem & legem docet Deus 211.b
ſermones Chriſti 315.a
ſermones Dei 56.b
ſermones Dei aduerſus peccatorem 20.b
ſermones de ſublimibus & perfectis 125.a
ſermones falſi veriſimiles 608.b
ſermones hæreticorum 432.b
ſermone varie vtentes 199.b
ſermonis de Deo eminentia 599.b
ſermonis gratia 527.a
ſermonis primitiæ 390.a
ſermonis hæreticorum decor 35.b
ſermo occultior 301.b
ſermo propheticus 231.b.238.b.378. b.433.b.522.a
ſermo propheticus, & affectiuus 477.a
ſermo propheticus & euangelicus 466.b
ſermo propheticus explicans Chriſtum 511.b
ſermo propheticus remanens verax 558.a
ſermo ſapientiæ 185.b.380.b
ſermo ſcientiæ 380.b
ſermo ſcripturæ 426.a
ſermo ſimplex 267.a
ſermo verus 326.a
ſermo viri eruditi 474.b
ſero reſipiſcens 169.b
ſeruans bonos 185.a
ſeruans Chriſtus angelos ne laberentur 232.a
ſeruans Deus 573.a.581.b
ſeruans Deus peccata punienda 551.b
ſeruans innocentiam 180.b.454.b
ſeruans legem & euangelium 41.a
ſeruans proximum à peccato 540.a
non ſeruantes carnaliter legem 226.a
ſeruantes legem naturalem 110.b
ſeruantis literam legis pœna leuis ante aduentum Chriſti 269.a
ſeruare conſilia 572.a
ſeruare euchariſtiam 548.a
ſeruare legem Dei 581.b
ſeruare legem naturalem 180. b. 620.b
ſeruare legem volentes cum Iudæis 264.a
ſeruare litteram legis 180.b.405.b
ſeruare mandata 399.b
ſeruare minora præcepta 578.b
ſeruare myſteria 152.a
ſeruare præcepta 32.a.46.b.326.b
ſeruare promiſſa in baptiſmo 520.a
ſeruare virtutes 180.a
ſeruare vitia. 517.b
ſeruare volens vtramque legem 467.a
ſeruiens Chriſtus pro ſynagoga 548.b
ſeruiens Deo duplici corde 107.a
ſeruiens deſideriis ſuis 511.b
ſeruientes diabolo 524.b
ſeruientes in exterioribus 467.b
ſeruientes libidini 99.b
ſeruientes magicis artibus 30.a
ſeruientes prauis affectibus 556.b
ſeruientes pro temporalibus 401.b
ſeruientes ſenſibus 232.b
ſeruientes timore 61.b
ſeruientes voluptati rationi 511.b
ſerui peccati 568.b
ſeruire appetitui 156.a
ſeruire carnalibus deſideriis 37.b
ſeruire Chriſto in lætitia 627.a
ſeruire Deo & mammonæ 586.a
ſeruire Deo pura mente 520.a
ſeruire diabolo 543.a
ſeruire duobus Dominis 77.a.83.a
ſeruire in peccatum 461.b
ſeruari prophetias 162.a
ſeruire ventri 59.a
ſeruire vitiis corporis 37.a
ſeruitus diaboli 473.b
ſeruitus Iudæorum 134.b.459.a
ſeruitus Iudæorum cœleſtis 620.b
ſeruitus peccati 253.a.295.a
ſeruitus viri ciuilis ob gloriam [illegible] 606.a
a ſeruitute diaboli liberari 205.a
ad ſeruitutem Dei adducere 232.b
ſeruiunt Iudæi chriſtiani, caro ſpiritui, vitia virtutibus 548.b
ſeueritas diuini iudicij 67.a
ſexta mundi ætas 543.b
ſiccatio carnalis vanitatis 449.a
ſignaculum diuinorum ſecretorum 66.b
ſignaculum ſimilitudinis Chriſti ibid.
ſigna exteriora 377.a
ſigna lucis gratiæ 124.a
ſigna Zodiaci 3[illegible]
ſignum crucis [illegible]
ſignum honoris [illegible]
ſignum ſanctitatis 5[illegible]
ſilentium 166.b.180.a.4[illegible]
ſilentium Chriſti 36.a.301.a.55[illegible]
ſilentium diſcipuli 55[illegible]
ſilentium indictum hæreticis 332.b
ſilentium peruerſum hæreticorum 379.b
ſilentium prudentis Prædicatoris, & Chriſti 5[illegible]
ſilentium rectum 486.a
ſilentium virginis Mariæ [illegible]
ſilentium vitioſum [illegible]
ſimilem fieri Deo [illegible]
ſimiles [illegible]
ſimilia de Deo ſentire [illegible]

ſimilia vero hæreticorum 361.a
ſimiliter credentes 195.a
ſimilitudines corporales 263.a
ſimilitudo carnis peccati in Chriſto 392.a
ſimilitudo donorum Spiritusſancti 447.a
ſimilitudo & diſſimilitudo creaturæ intellectualis ad Deum 362.a
ſimilitudo veritatis in hæreticis 172.b
ſimilitudo virtutum 553.a
ſimonia 366.b
ſimoniaca pecunia 490.a
ſimon Zelotes 313.b
ſimplex 88.b.121.b.462.a.498.b
ſimplex cum bonis operibus 465.a
ſimplex frenens myſteriis 304.a
ſimplices 49.a.84.a.111.b.125.a.182.a.300.b.315.b.338.a.352.b.452.a.b.460.b.467.a.476.b.485.a.499.b.583.b.612.b.618.a
ſimplices boni 566.b
ſimplices cogitationes & motus cordis 88.b
ſimplices credentes 63.a
ſimplices eccleſiæ inſtruens 461.a
ſimplices, & ignari 117.a.181.a
ſimplices, & ſapientes 111.b.386.a
ſimplices ex Iudæis 88.b.598.b
ſimplices facti prædicatores 192.a
ſimplices fideles 308.a
ſimplices inſtruere 223.b
ſimplices Iudæorum 354.b
ſimplices leuiter percutiens 141.a
ſimplices peruertere 209.b
ſimplici contentus fide 194.a
ſimpliciores 181.a
ſimpliciores ſenſus 442.b
ſimplicitas 2.b.352.b.432.a
ſimplicitas 568.b
ſimplicitas amica iuſtitiæ 511.a
ſimplicitas Chriſtiana 333.b
ſimplicitas conſcientiæ & bonorum operum 9.b
ſimplicitas diſſipans malitiam 233.b
ſimplicitas & mundicia 499.b
ſimplicitas fidei 603.b
ſimplicitas gratia 356.b
ſimplicitas iuſti 359.a
ad ſimplicitatem aperiens iuſtus cor 244.b
ſimplicitatem offerre 526.a
ſimpliciter operans Chriſtus 537.b
ſimulata fides hæreticorum 241.a
ſimulatio 323.b
ſimulatio dæmonum & hæreticorum 553.b
ſimulatio diaboli 136.b.270.b.568.a
ſimulatio hæreticorum 341.a.541.a
ſimulatio hypocritarum, hæreticorum & Antichriſti 50.a
ſimulatio innocentiæ 8.a.452.b
ſimulatio rationis 254.a
ſimulatio ſanctitatis 64.a
ſimulatio virtutum 45.b
ſimulatores 135.b
ſimulator virtutis 451.a
ſincera doctrina 262.a
ſine peccato eſſe 327.b
ſingulariter viuentes 485.b
ſingularitas 263.b
ſingularitas Dei 558.a
ſingularitas doctrinæ Chriſti 544.a
ſingularitas ſuperborum 196.b
ſinguli eccleſia 628.a
in ſinu patris quieſcit Chriſtus 29.a
ſinus Abrahæ 319.a
ſinus Dei patris 364.a.560.a
ſitis ſanguinis Chriſti 526.a
ſobrietas 106.b
ſocietas fidei 524.b
ſocietas fidelium 556.a
ſocietas hæreticorum 376.a
ſocietas iniquorum 100.a
ſocietas malorum 215.b.556.b
ſocietas pœnarum in inferno 556.b
ſocietas vitiorum 157.b
ſocii luciferi, vel Antichriſti 507.a
ſocii parentum 397.a
ſol 321.b.521.b.536.b.611.a
Sol abſcondens radios in paſſione 541.b
Solatia diuinæ gratiae 113.b
Solemnitas gloriæ cæleſtis 531.a
Sol, & luna 293.a.443.b
ſol viuificans omnia 468.b
Solicitè bene operari 520.b
Solicitudines ſeculi 192.b
Solicitudo bene operandi 21.b
Solicitudinis ablatio 6.a
Solicitudo Chriſti in paſſione 554.b
Solicitudo continua 203.a
Solicitudo dæmonum 34.b.433.b
Solicitudo dæmonum in tentando 608.b
Solicitudo Dei 563.b
Solicitudo diaboli 59.b.377.b
Solicitudo docentium 534.b
Solicitudo hæreticorum 179.a
Solicitudo malorum 391.a
Solicitudo mentis 570.b
Solicitudo prædicatorum 601.a
Solicitudo prælati 21.b
Solicitudo prælatorum in vindicandis delictis 7.a
Solicitudo ſacerdotum 435.b
Solicitudo ſeculi 560.b
Solicitudo verbi Dei 409.b
Solicitudo vitæ actiuæ 535.a.557.b.564.b
Solidari in terrenis 268.a
Soliditas 432.a
Solido vti cibo 154.a
Solidus doctrinæ cibus 525.a
Soli perfecti intelligunt præſentia & futura mala 343.b
Solitaria oratio 239.b
Solitarius 443.a
Solitudo Chriſti in paſſione 7.a.502.b.558.a
Solium Dei 147.b
Somnus 504.a
Sophiſmata & eloquentia 473.b
Sophiſtæ 349.b.386.b.520.b
Sophiſtarum errores 200.b
Sophiſtarum fallacia 337.b
Sordes diurnæ 75.a
Sordes vitiorum 420.a
Sordes pœnitentium 266.b
Sordidari vitiis carnis 324.b
Sors 288.b.459.b
Sors diaboli in malos 460.a
Spargere odorem bonæ famæ 132.a
Speciem virtutis habentes 623.b
per Speciem viſio 615.b
Species rei 202.b
Speculatio diuinorum ſubtilis 123.b
Speculatio ſublimior, aut inferior 380.b
Speculatiui 151.b
Spe gaudentes 164.a
Spei defectus 22.a
Spem cœleſtium ingere mente 370.a
Sperandum in Chriſtum 245.b
Sperantes à Deo mercedem 401.b
Sperare 287.b
Sperare in Domino toto tempore 245.b
Sperare reſurrectionem 152.a.
Speratur complementum corporis Chriſti 245.b
Spes 34.b.61.a.79.b.100.b.101.a.133.b.176.a.290.b.318.b.368.a.377.a.408.b.423.a.426.b.452.b.489.b.506.a.532.b.619.b.623.b
ſpes æternae quietis 509.a
ſpes aeternitatis 451.b
ſpes caeleſtium 363.a
ſpes confuſa inanis 197.b
ſpes de natiuitate Chriſti 519.b
ſpes & amor 49.b
ſpes, & fides 54.a
ſpes & fortitudo 153.b
ſpes gloriæ 245.b
ſpes in antiquis patribus 26.b
ſpes in eccleſia 245.b
ſpes ingrati 292.b
ſpes miſericordiae 280.a.295.b
ſpes praemiorum 98.b
ſpes regni cæleſtis 500.b
ſpes reſurrectionis 245.b.249.a.257.b.259.a.289.a
ſpes ſuperborum 287.a
ſpes ſynagogae 104.a
ſpinae coronae 356.a
Spirituales 63.b.147.b.349.a.387.a.450.b.476.b.487.b.557.a.600.a
ſpirituales & carnales 73.b.294.b
ſpirituales & contemplatiui 97.a
ſpirituales intelligere faciens 210.b
ſpirituales viri 561.b
ſpirituales viros 555.a
ſpiritualia 572.a
ſpiritualia bona 35.a.200.a
inter ſpiritualia & carnalia diuidit homo interior 15.a
ſpiritualia moleſta carnalibus 209.b
ſpiritualia perpetua 354.a
ſpiritualia prius explere 29.a
ſpiritualis 264.b
ſpiritualis & carnalis 264.a

Spiritualis homo 553.b
Spiritualis iudicans ſeculares ſapientes 556.b
Spiritualium abundantia 18.b
Spiritum gratiæ non in totum auferens Chriſtus à Iudæis 247.a
ad Spiritum ſanctum acceſſus 20.b
Spiritum ſanctum in filio videre 616.a
Spiritus 124.a
ſpiritus adoptionis 491.a
ſpiritus Chriſti 328.a
ſpiritus contribulati oblatio 222.a
ſpiritus datur ad menſuram 403.b
ſpiritus Dei non ſemper in homine 471.a
ſpiritus & caro 396.a
ſpiritus, & litera 243.a.291.b. 373.a
ſpiritus & literæ diſtinctio 13.a
ſpiritus faciens nos orare 341.b
ſpiritus fornicationis 55.b.198.a
ſpiritus hominis 298.b
ſpiritus in bonum 561.a
ſpiritus iracundiæ 219.a
ſpiritus legis 298.a.613.b
ſpiritus nouitas 354.b
ſpiritus propheticus 380.b
ſpiritus rationalis 513.b.621.a
ſpiritusſancti aduentus 440.a. 491.a
ſpiritusſancti afflatus 439.b
ſpiritusſancti collatio 491.b
ſpiritusſancti conſolationes 31.a. 389.a
ſpiritusſancti doctrina 153.a
ſpiritusſancti dona 153.a.176.a.202.a.216.b.260.b.288.a.293.a.299.a.300.a.301.b.312.a.321.a.332.a.342.a.358.a.361.a.381.a.403.b.420.a.424.b.427.b.429.b.438.a.442.a.449.a.466.b.476.a.477.a.479.b.487.a.491.a.496.b.537.a.610.a
ſpiritusſancti dona accipere 26.a
ſpiritusſancti donum 339.b
ſpiritusſancti feruor 314.a
ſpiritusſancti gratia 527.b
ſpiritusſancti gratia triplex 233.b
ſpiritusſancti miſſio 287.a
ſpiritusſanctus 22.b.27.a.44.a.68.b.74.b.81.a.85.a.153.a.b.159.a.188.a.204.a.253.a.256.a.266.a.271.b.276.a.298.a.309.b.313.a.315.b.318.a.320.b.332.b.338.b.359.a.365.b.373.a.375.a.380.a.392.a.409.b.422.b.431.b.442.a.451.a.457.a.458.b.476.a.493.a.b.495.b.496.a.498.b.501.b.508.b.509.a.521.a.532.a.556.a.558.b.561.a.567.b.619.b.620.b.621.a.622.b.626.a
Spiritusſanctus ad baptizatos 194.b
ſpiritusſanctus conſumens carnalia 198.b
ſpiritusſanctus datus miniſterio ſacerdotum 194.b
Spiritusſanctus in Chriſto 250.a
Spiritusſanctus procedens à filio 25.a
ſpiritusſanctus veniens in animam 195.a
ſpiritus ſuperbiæ 181.b
ſplendor bonorum operum 271.a
ſplendor diuinæ gratiæ 174.b
ſplendor diuinæ lucis 90.a
ſplendor diuinæ maieſtatis 401.a
ſplendor diuinitatis Chriſti 417.a
ſplendor diuinorum 311.b
Splendorem legis videntes 616.b
Splendor innocentiæ 152.b
Splendor lucis ſpiritualis 80.a
Splendor regni 557.a
Splendor regni Iudæorum tempore Dauid 381.b
Splendor Sanctorum, & Eccleſiæ 285.b
Splendor ſapientiæ 441.a
Splendor Solis, & Lunæ 454.a
Splendor verbi Dei 310.a
Splendor veritatis à Deo 225.a
Spoliatio inferni 411.a
Spoliatio mortalitatis Chriſti 590.a
Sponſa eccleſia militans 562.b
Sponſio fidei 84.a
Spontanee ſeruans præcepta 345.b
Sponte conſentientes hæreticos 341.a
Sponte peccare 300.a
Stabiliri gentes in fide 268.a
Stabiliri opera Dei 268.a
Stabilitas in peccato 274.a
Stabilitas iuſtorum & eccleſiæ 471.a
Stabilitas naturae diuinae 519.b
Stabulum Chriſti 576.b
Statio 132.a
Statua Baal 319.a
Statum malorum deſtrui 240.a
Statum mundi mutans in iudicio 239.b
ſtatum perfectionis 447.b
ſtatuta principum fidelium 390.a
ſtatum priſtinum conſiderare 228.b
ſtatus clericorum 374.b
ſtatus circunciſionis 291.a
ſtatus coniugalis 541.a
ſtatus coniugatorum 345.b.379.b
Status contemnentium voluptates 307.a
Status contemplationis 545.a.247.b
Status contemplationis non omnium 558.a
Status contemplatiuorum 215.a
Status corporis 123.a
Status eccleſiæ militantis 136.a. 477.a
Status eccleſiæ triumphantis 477.a
Status eccleſiaſticus 151.b
Status epiſcoporum & ſacerdotum 460.a
Status extremus peccati 203.b
Status futuræ vitae 267.b
ſtatus gratiæ 66.a.201.a.493.a
ſtatus gratiae ignorantia 615.b
ſtatus gratiæ poſt baptiſmum 203.a
ſtatus hæreticorum 602.a
ſtatus hominis ante lapſum 301.a
ſtatus hominis primus 449.b
ſtatus hominis in diuiſis 293.a
ſtatus imperfectiorum 375.b.5[illegible]
ſtatus innocentiæ 38.a.64.b.29[illegible] 620.a
ſtatus legis 116.a
ſtatus miniſtrorum eccleſiæ 512.a
ſtatus minus perfectus 312.a
ſtatus mundanorum 541.b
ſtatus mundi periens 301.a
ſtatus naturalium neceſſitatum 457.b
ſtatus peccati 76.b.100.a.128.b.130.b.216.a.267.a.314.a.357.b.376.a.377.b.436.b.514.b.543.a.580.a.626.b
ſtatus peccatoris 576.a
ſtatus peccatorum 602.a
ſtatus perfectionis 398.a.491.b
ſtatus perfectior 331.a
ſtatus perfectus 544.a
ſtatus perfectus charitatis 127.b
ſtatus plebis bonus 530.a
ſtatus poenitentiae 214.b
ſtatus primi hominis 516.b
ſtatus religionis 78.b.156.b
ſtatus ſaluandorum 200.b
ſtatus tribulationis & aduerſitatis 120.a
ſtatus veteris legis 406.a
ſtatus virtutis 575.b
ſtatus virtutis perfectior 359.a
ſtellae 62.a
ſtella magorum 210.a
ſtellas & angelos mouerant 222.b
ſteriles operum 527.b
ſterilitas 517.b
ſterilitas Iudaea 198.a
ſterilitas Iudeorum 574.b
ſtillicidia lachrymarum 158.b
ſtimulus ad operandum, laus 381.a
ſtimuli amoris 537.a
ſtimulus conſcientia 560.b
ſtimulus peccati 601.a
ſtipendia prædicatorum 63.210.a.275.b
ſtipendia vitae præſentis 416.a
ſtirps 512.b
ſtrenuè operari 489.a
ſtringere 222.b
Studia [illegible]
ſtudia inania circa terrena [illegible]
Studioſus [illegible]
ſtudium circa myſteria [illegible]
Studium diſcenda veritatis [illegible]
ſtudium legis [illegible]
Studium myſteriorum [illegible]
ſtudium prædicatoris 342.a
Studium ſacræ ſcripturæ 90.b. 472.a
Studium vitae remotioris 560.a
ſtulti & inconſtantes 382.b
ſtultitia 412.b
ſtultitia Aegyptiorum 63.b
ſtupere 564.b
ſtupiditas mentis 122.b
ſtupor ex contemplatione diuinorum 595.b

Stup

ſtupor 257.a.421.a
ſtupor mentis 217.b
ſtupor paſſionis Chriſti 394.a
ſuadens diabolus ſuperbiam 252.b
ſuaſiones demonum & prauorum 213.b
ſuaſiones dæmonum falſæ 413.b
ſuauitas diuinæ ſapientiæ 256.a
ſubdere motus irrationales 567.a
ſubdi religioni fides 39.a
ſubditi 47.b.118.b.173.b.367.b. 451.a.507.a
non ſubditus manens prædicator 238.a
ſubditorum conuerſio 469.a
non ſubditus diabolo 238.b
ſubditus imperfectus 47.b
ſubditus murmurans 186.a
ſubiecta mors Chriſto 253.b
ſubiecti affectibus terrenis 234.b
ſubiecti dæmonibus 320.b
ſubiecti diabolo 83.b.485.a
ſubiectio 352.b
ſubiectio auditorum prædicatori 430.a
ſubiectio carnis 389.b.509.b. 588.b
ſubiectio corruptionis 569.b
ſubiectio diaboli 390.a
ſubiectio & honor prælatis 216.b
ſubiectio omnium Chriſto 393.b
ſubiectio ſenſuum geminae charitati 451.a
ſubiecti ſub maioribus 304.b
ſubiicere carnem ſpiritui 29.a
ſubiicere eloquentiam verbo Dei 184.b
ſubiicere hæreticos 305.b
ſubiicere philoſophiam fidei 162.a
ſubiicere ſe prauo doctori 570.b
ſubiicere terrena 214.a
ſubiici Chriſto 115.b
ſubiici Deo 477.a
ſubiici diabolo 36.a.606.a
ſubiici doctori 606.a
ſubiici eccleſiæ 180.a
ſubiiciens Chriſtus dæmones 486.b
ſubiiciens ſe erroribus 180.a
ſubiiciens ſibi 117.b
ſubiiciens ſibi alios 118.a
ſubiiciens affectus 313.a
ſubiicientes Dæmones, vel concupiſcentia homines 220.a
ſubiicientes hoſtes Iſrael 47.a
ſubiicientes ſe ad onus verbi 327.b
ſubiicientes ſe fidei 358.b
ſubiicientes ſe legi 195.b
ſubiicientes ſe omnibus 313.a
ſubiicientes ſe pœnitentiae 195.a
ſubiicientes ſe verbo Dei 82.a
ſubiici laboris 573.a
ſubiici neophyto 606.a
ſubita conuerſio 562.b
ſubita tentatio 570.a
ſublimes habitus virtutum 504.a
ſublimes ſenſus 597.a
ſublimes virtute 3.a.575.b
ſublimia intelligentes 264.a
ſublimibus conferri gratiam 232.b
ſublimitas 506.b
ſublimitas angelorum 50.a

ſublimitas cæleſtium 262.a
Sublimitas contemplationis & operum 290.a
ſublimitas Dei 53.a
ſublimitas doctrinæ & operum 203.a
ſublimitas diuinitatis 147.a
ſublimitas Ioannis euangeliſtæ 572.a
Sublimitas perfectionis 53.b
Sublimitas rerum 449.b
Sublimitas ſapientiae diuinae 43.b
Sublimitas ſenſus 611.a
Sublimitas virtutis 171.b
Sublimitas vitæ 114.b
Sublimitas virtutum 385.a
Submerſio Aegyptiorum 202.b
Subſannare 67.b
ſubſidium prædicatorum 165.a
ſubſtantia propria 142.a
Subſtantia temporalis 75.a.130.a
Subſtantia terrena 218.b
Subtilitas contemplationis 581.a
Subtilitas hypocritarum 374.a
Subtilitas myſteriorum 405.a
Subtilitas rationis 382.b
Subtilitas rerum ſpiritualium 44.a
Subtilitas ſcripturarum 373.b
ſubtilitas ſpiritualium 582.a
ſubtrahens auxilium gratiæ 190.b
ſubtrahens Deus auxilium & ſui notitiam. &c. 15.a
ſubtrahere gratiam 9.a
ſubtrahens ſcientiam prædicatorum 168.a
ſubtrahi filios 247.a
ſubtrahit Deus gratiam 4.b
ſubuenire proximo 287.b
ſubuentio proximorum, & contemplatio Dei 86.a
ſubuerſio mundi 229.a
ſubuerſio mundi, & Iudæorum 37.b
ſubuerſio Pharaonis 407.b
ſubuertere errores & idololatriam 23.a
ſucceſſio 507.a
ſucceſſor bonus 483.a
ſucceſſores Apoſtolorum 264.a.
294.a
ſucceſſores hæreſiarcharum 151.b
ſucceſſores in fide 293.b
ſuccurrens Chriſtus 54.b.607.a
ſuccurrens Deus 20.a.240.a
ſuccurrentes proximis 327.b
ſuccurrere infirmioribus 491.a
ſuccurrere proximis 68.a
ſudor Chriſti 116.b
ſufficientia doctrinae ſalutis 571.a
ſufficientia neceſſariorum 19.a
ſuggerere 582.a
ſuggeſtio demonis 30.a.243.a
ſuggeſtio diabolica 23.b.44.b
ſuggeſtio diaboli, & intentio 254.a
ſuggeſtio & dubitatio dæmonis 286.b
ſuggeſtio gulæ 328.b
ſuggeſtio leuis 204.b
ſuggeſtiones 105.a.179.b.289.a. 355.b.548.a
ſuggeſtiones dæmonum 253.a.500.a

ſuggeſtiones diaboli 220.a.450.b.521.a. 542.a
ſuggeſtiones diaboli variae 421.a
ſuggeſtiones prauae 586.a.609.b
ſuggeſtiones ſerpentis, & mulieris 164.a
ſumere auide corpus Chriſti 198.b
ſumere Euchariſtiam 26.b.154.b. 301.a
ſumere fidem & orationem 567.a
ſumptio Euchariſtiæ 535.a.b
ſuperantes carnem 597.a
ſuperba dogmata hæreticorum 54.b
ſuperbè dicta ſanctorum proferentes 179.a
Superbi 11.b.19.a.21.b.30.b.35. b.60.b.76.a.78.a.88.b.89.a.97.a. 122.a.133.b.151.b.180.b.210.b.231.a. 235.b.237.a.255.a.b.275.b.296.b. 366.b.386.b.395.a.421.a.418.b.425. b.426.b.451.b.452.a.453.b.462.a. 486.a.492.b.533.b.558.b.568.b. 618.a
Superbia 3.a.35.b.42.b.44.b.48.a.b. 54.b.55.a.72.b.75.a.b.76.b.80.a.81.a 487.a.98.a.112.a.114.b.116.b.119. b.127.b.136.a.142.b.147.b.151.b. 174.b.211.b.222.a.b.235.a.b.236.a. 245.a.254.b.279.a.186.a.272.a. 298.b.499.a.301.a.307.a.309.a. 313.b.337.b.361.a.362.b.366.b.367. a.368.b.376.a.b.384.b.386.a.411. a.426.a.438.b.451.b.466.a.472. b.479.a.489.a.491.b.492.a.b.500. a.543.b.553.b.562.a.579.b.590.b. 599.b.600.b.601.b.611.b.614.b. 610.b
Superbia Antichriſti, & diaboli 541.a
Superbia cum inuidia 565.a
Superbia dæmonum 127.b.152.b.364. b.497.a
Superbia diaboli 171.b.253.a.568. b.624.b
Superbia diuitum 396.a
Superbia & arrogantia 214.a
Superbia & inanis gloria 266.a
Superbia & inſidiæ dæmonum 79.b
Superbia & potentia mundana 102.a
de Superbia fortes 227.a
Superbia gentilium humiliata 167.b
Superbia gentium 424.b.587.a
Superbia hæreticorum 87.b.172.b.189. a.506.b.523.a.575.b
Superbia hæreticorum ablata 13.b
Superbia hæreticorum & philoſophorum 27.b
Superbia inutilis 187.b
Superbia luciferi 418.b.622.a
Superbiam & curioſitatem abiicere 228.b
Superbiam fugere 623.b
Superbiam ſuadens diabolus 252.b
Superbia perſecutorum Eccleſiae 597.b
Superbia Scribarum 132.a.541.a
Superbia ſecularis ſapientiæ 219.b

Superbia ſeruiens diabolo 303.a
Superbia ſtulti 104.a
Superbia ſubditorum 159.a
Superbia vel timore peccantes 199.a
Superbia volubilis ſeculi 179.b
Superbi deſluentes 178.b
Superbi doctores 230.b.575.b
Superbientem humiliat Deus 25.b
Superbientes de donis Dei 19.a.488.a
Superbientes in vita contemplatiua 76.a
Superbi & ambitioſi 7.a
ſuperbi, & dæmones in inferno 292.b
ſuperbi & Iudæi euaneſcentes 190.a
ſuperbi, & potentes 286.b
ſuperbi paſcunt diabolum 259.b
ſuperbire 87.b.158.b.180.b. 461.b.595.b.617.a
ſuperborum cæcitas 15.a
ſuperborum conuerſio 548.b
ſuperborum pœnitentia 271.b
ſuperborum potentiam deſtruens Deus 239.b
ſuperborum punitio per angelos 243.b
ſuperbos abominans 227.b
ſuperbos contemnens Deus 231.a
ſuperbos & dæmones perdens 239.b
ſuperbus 256.b.257.b.335.a.491.a. b.493.a.554.b
ſuperficies literæ 98.a
ſuperflua doctrina gentilium 627.b
ſuperflua gentilicæ ſcientiæ 126.a
ſuperfluitas carnis 488.b
ſuperfluitas prælatorum 480.a
ſuperſtitiones 328.a.435.b
ſuperſtitionis curae 537.b
ſuperſtitioſi 135.b
ſupernus influxus 122.b
ſupplantans vitia 428.b
ſupplicia minora 266.a
ſupplicia extrema pati 199.a
ſuppliciorum oculus 438.a
ſupramundana 247.b
ſuprema corpora 229.b
ſuprema mundi 247.b
ſupremi ordines Angelorum 534.a
ſuſceptio baptiſmi 109.a
ſuſceptio baptiſmi à gentibus 469.a
ſuſceptio Chriſti 219.a
ſuſceptio diſciplinae 382.a
ſuſceptio doctrinæ cæleſtis 198.b
ſuſceptio doctrinæ fidei 263.a
ſuſceptio fidei 260.b
ſuſceptio fidei & doctrinæ 461.b
ſuſceptio gratiæ 390.b
ſuſceptio Iudæorum ad fidem 437.a
ſuſceptionem Baptiſmi conſulentes 21.a
ſuſceptio peruerſę doctrinæ 11.a
ſuſceptio prompta fidei Chriſti 21.a
ſuſcipere correctionem & prędicationem 457.a
ſuſcipere doctrinam 329.a
ſuſcipere doctrinam à Chriſto 159.a
ſuſcipere doctrinam, & pœnitentiam 218.b
ſuſcipere doctrinam fidei 207.a
ſuſcipere fidem Chriſti 544.b
ſuſcipere in ſe culpam 26.b
ſuſcipere peccatorem erudiendum 232.b
ſuſcipere ſplendorem internæ claritatis 381.a
Suſcipere veritatem legis 175.a
Suſcipiens Chriſtum 232.a
Suſcipiens dona Spiritusſancti 451.a
Suſcipiens gentilitas Apoſtolos & vtrumque teſtamentum 241.b
Suſcipiens legem Dei 452.a
Suſcipientes doctores prurientes 291.b
Suſcipientes gentes apoſtolos 34.a
Suſcipientes gentes legem Chriſti 245.b
Suſcipientes in ſe dæmones 107.b
Suſcitans Chriſtum 470.a
Suſcitans pater filium 205.b
Suſcitare hæreſes 23.b
Suſcitatio animarum 385.b
Suſcitatio Chriſti 406.b.557.b
Suſcitatio generis humani 240.b
Suſcitatione corporum, animarum conuerſio indior 252.a
Suſcitatum corpus Chriſti 256.a
Suſpecti de tentatione 175.a
Suſpenſa ratio 203.b
Suſpicioſus 338.b
Suſtentans in contemplatione 563.b
Suſtentans nos Deus & defendens 258.a
Suſtentare infirmos 604.a
Suſtentatio Iudæorum per legem 218.a
Suſtentatio prędicatorum 472.b
Suſtinere laborem Gentilium 468.a
Suſtinere legis aſperitatem 109.a
Suſtinere malum 259.b
Symbolum fidei 113.b.258.a
Symbolum iuſtitiæ 259.b
Synagoga 31.b.41.a. 47.b.56. b.61.a. 63.b. 66.b. 85.a.88.b.92.a. 126.b. 128. b. 131. a. 176.b. 181.b. 188.b.214.a.215.b.216.a.217.b.232 b.260.b.261.a. 266.a. 274.b.279. b. 302.a.308.b. 320.a.345.b.368.a. 370.a.374.a.375.a. 382.b.396. 401. a. 402.a. 404.b. 408.b. 424.a. b. 425.b. 427.a. 434.a.441.b. 475.a. 489.a. 491.a. 505.b.516. b. 534.a. 539.a.553.b.554.a.555.a.556.a.560. a.568.b.571.b.576.b. 580.a.609.a. 617.b.619.a.622.b
Synagoga cogens ſeruare legem 446.b
Synagoga deficiens 190.a.
Synagoga deſtruenda 23.a
Synagogæ 261.b
Synagogæ abiectio 544.b
Synagogæ ceſſatio 413.a
Synagogæ diuiſio ab Eccleſia 12.b
Synagogę dolor de amittendo ſacerdotio 270.a
Synagogæ fructus 390.b
Synagogæ interitus 413.a
Synagogæ repudiatio 528.a
Synagoga, & Eccleſia 459.b.275.a
Synagoga fouens legem 434.a
Synagoga in Chriſtum 124.a
Synagoga Iudæorum & hæreticorum fine Spiritusſancto 305.a.[illegible]
Synagoga Iudęorum 141.b.194.b. 522.b
Synagogam repudians Chriſtus 20.a
Synagoga murmurans in Chriſtum 379.a
Synagoga non credens diuinitatem Chriſti 312.a
Synagoga parua ſine Gentibus 62.a.b
Synagoga peccantium 411.b
Synagoga perſequens apoſtolos 221.b
Synagoga perſequens eccleſiam 47.a. 67.a
Synagogas ædificantes Iudæi [illegible]
Synagoga tentans Chriſtum [illegible]

T.

Tabulæ legis 621.b
Tacens in paſſione 520.[illegible]
Tacere & audire 180.[illegible]
Talis quiſque apparebit, qualis eſt 421.a
Tangere 419.b
Tarditas conuerſionis 202.a
Tarditas legis 579.[illegible]
Tegi peccata 441.a
Tegumenta hæreticorum 276.a
Telum libidinis 257.a
Temeritas 501.a
Temperamentum tribulationis 119.a
Temperans Deus tribulationes 483.a
Temperans legem veterem 494.a
Temperans tribulationes 407.a
Temperantia 290.a.296.a.346.b. 446.b.456.a.547.a.b
Tempeſtiue operari & orare 430.[illegible]
Templa dæmonum 142.[illegible]
Templa idolorum [illegible]
Templi deſtructio 270.a.[illegible] 415.a
Templum 79.a.107.b.137.b.[illegible] 188.b.215.a.223.a.[illegible] b. 419.b. 445.a. 487.b. [illegible] 576.b.626.b
Templum & fiducia Iudæorum [illegible]
Templum & ſcripturam & [illegible] tuens Deus [illegible]
Templum, & ſynagoga [illegible]
Templum Hieruſalem 311.a.[illegible] 599.b
Templum Iudæorum [illegible] 462.b
Templum neglectum a Deo [illegible]
Tempora anni [illegible]
Tempora extrema 473.a.623.[illegible]
Tempora legis veteris [illegible]
Temporale imperium [illegible]
Temporale refrigerium [illegible]
Temporalia 82.b.138.a.161.a.[illegible] 356.b.359.a.401.b.426.b.[illegible] 462.b.467.a.b.487.a.490.a.[illegible]
Temporalia abiicere [illegible]
Temporalia accipere [illegible]

emporalia aut errores præferentes Deo 261.b
emporalia bona 35.a.119.b.126.a.200.a.266.a.362.b.554.b.619.b
emporalia Dei beneficia 247.b
emporalia & æterna 221.a
emporalia & ſpiritualia 599.a
emporalia munera 569.a
emporalia potentia malorum 312.b
emporalia quærere 348.b
emporalia ſacerdotum 283.a
emporalia ſectantes 462.a
Temporalibus aut ſpiritualibus fideles 262.a
emporalibus vacare 240.b
emporalis proſperitas 19.a
Temporalis retributio 267.b
Temporalium abundantia 35.a.211.a
Temporalium a ſpiritualibus ſeparatio 13.b
empora varia 581.a
ito Tempore ſperare in domino 245.b
ibus Temporibus lex latens 15.b
empus 78.a.381.b.557.a
empus ab Adam vſque ad Noe 490.b
empus abſcindendi ſuperflua ab intellectu & a lege 580.b
empus adoleſcentię 180.a
empus aduentus & paſſionis Ieſu Chriſti 612.a
empus ante aduentum Chriſti 314.a.430.b
empus ante incarnationem 485.b
empus ante legem 490.b
empus annuum 589.b
empus Antichriſti 431.a.560.b.581.a
empus a paſſione Chriſti, vſque ad conuerſionem Iudæorum 203.a
empus Baptiſmi 354.b.491.a
empus Chriſti 38.a.430.a
empus Chriſti in hoc mundo 97.b
empus contemplationis 580.b
empus conuerſionis ibid.
empus doctrinæ Euangelicæ 547.b
empus egreſſionis de Aegypto 203.a.609.b
empus fælicitatis 174.a
empus frigeſcentis charitatis 337.b
empus futurum 218.a
empus gratię 53.a.64.b.172.a.201.b.203.a.260.b.284.a.309.b.326.a.477.b.618.a
empus gratię aut iudicii 21.a
empus gratię & Eccleſię 45.b
empus gratię, & vitę præſentis 64.b
empus huius mundi 65.a
empus huius ſeculi 431.a.613.b
ẽpus huius vitę 48.b.64.b.74.a.179.a.267.b.390.b.306.b.400.b.402.b.576.b
empus huius vitæ & gratiæ 174.a
empus huius vitae, & tribulationum & iudicii 238.b
empus idololatriæ 400.b
empus incarnationis, & iudicii 323.b.398.a.430.a
Tempus incarnationis & paſſionis Chriſti 580.b
Tempus iudicij 81.b.146.a.174.a.267.b.314.a.324.a.398.a.400.b.478.a.580.b.619.a
Tẽpus iudicij & diuinae vindictae 430.a
Tempus iudicij & punitionis Dei 580.b
Tempus iuuentutis 402.b.547.b
Tempus laetitiae 391.a
Tempus legis 311.b
Tempus legis gratiae 401.b.612.a
Tempus legis Iudæorum 430.b
Tempus legis, naturae & ſcripturae 271.b
Tempus legis ſcriptae 391.a
Tempus liberationis de Aegypto 526.b
Tempus miraculorum & doctrinae Chriſti 402.b
Tempus mortalitatis 423.b
Tempus mortis 248.a.391.a.431.a
Tempus mortis, vel iudicij 403.a
Tempus nouae legis & conuerſionis gentiũ 580.b
Tempus operandi 403.a.580.b
Tempus orationis 430.b
Tempus paſſionis Chriſti 205.a.246.b.314.a.350.a.398.a.430.b.479.b.607.a
Tempus peccati 431.a.581.a
Tempus perfectionis 64.b
Tempus pœnitentiae 65.a.446.b
Tempus poſt aduentum Chriſti, aut poſt iudicium 526.b
Tempus poſt iudicium 289.b
Tempus poſt ortum Chriſti ibid.
Tempus prædicationis 580.b
Tempus prędicationis Chriſti 390.b
Tempus prædicationis Chriſti, & trium legum 64.b
Tempus preſens ad pœnitentiam 571.a
Tempus præteritum operandi 430.a
Tempus primi lapſus 201.a
Tempus propinquum culpæ originali 38.a
Tempus proſperitatis 102.b.391.a
Tempus proſperitatis & aduerſitatis 64.b.587.a
Tempus quo deficit rex de Iſrael 541.b
Tempus quo regnant peccata 103.a
Tempus redemptionis 64.b.477.b
Tempus remiſſionis 580.b.581.a
Tempus remunerationis 99.a
Tempus renouationis in Chriſto 38.a
Tempus reſipiſcendi 174.a
Tempus reſurrectionis 309.b.449.b
Tempus ſeculi 309.b
Tempus ſenectutis 291.a
Tempus tribulationis 203.a
Tempus veteris & nouæ legis 460.a
Tempus veteris legis 307.b.490.b.612.a
Tempus vindictę 64.b
Tempus viſitationis diuinę & aduentus Chriſti 174.a
Tẽpus vitae præſentis 202.b.205.a.352.a
Tempus vltimum Iudæorum 478.a
Tempus vniuerſum 64.b
Tempus vſque ad iudicium 311.b.409.b
Tendens ad perfectionem 474.a
Tendere ad cæleſtia 58.b.462.b
tendere ad cælum 149.a
tẽdere ad mortem 313.b
tendere ad perfectionem 574.a
tenebræ peccatorum 62.b
tenebrę Iudæorum 430.b
tenebrę 138.b
in tenebras exteriores mitti malos 207.a
tenentes literam legis 588.a
Tenere confeſſionem proximi 26.b
tẽnere mentes 622.a
tẽneri ad pœnitentiam 182.a
teneri in fide 111.b.452.b.500.b
teneritudo prçceptorum Dei 454.b
ad tentandum diabolus 21.a
tentantes dæmones 246.a.268.a
tentantium multitudo 237.a
tentari 471.a
tentari mentem a propriis cogitationibus 156.b
tentari permittens 211.a
tentatio 62.b.282.b.451.a.559.a.626.b
tentatio ad profectum valens 465.b
tentatio aperta 181.b.402.b
tentatio aut aduerſitas 503.b
tentatio Chriſti 351.a
tentatio diaboli 621.a
tentatio & tribulatio 146.b
tentatio fortis a Iudæis, vel dæmonibus 348.b
Tentatio grauis 425.b
Tentatio ipſa 306.b
a tentatione liberans 223.b
Tentationes 30.a.34.a.69.a.b.74.b.80.a.85.b.119.b.176.a.206.b.219.b.221.b.245.a.259.b.271.a.272.b.297.a.300.b.306.a.b.314.a.344.b.395.a.398.a.421.a.444.b.453.b.460.b.467.b.480.a.514.b.521.a.580.a.584.b.609.b.612.b.613.a.614.b.627.b
tentatio violenta 373.b
tentationes aduerſus fortes 212.a
tentationum aſſiduitas 273.a
tentationum impetus 522.b
tentator 44.b
tentatores varij 143.a
tentator non ceſſans 133.a
tentatus grauiter 240.a
tentationes carnales 556.b
tentationes contra virgines 565.b
tentationes dæmonum 476.b.527.a
tẽtationes diaboli 475.a.231.a
tentationes, & inſtigationes dæmonum & hæreticorum 469.b
tentationes & peccata 352.b
tentationes & perſecutiones 44.b.574.b
tentationes & tribulationes 104.b.321.a.387.a.561.a
tentationes & tribulationes graues 604.b

Tentationes fugiendæ 552.a
Tentationes graues 204.b
Tentationes grauiores 254.b.220.b
Tentationes mixtæ virtutibus 290.a
ad Tentationes parari 206.b
Tentationes poſteriores 437.a
Tentationes recenter conuerſorum 615.a
Tentationes ſequens prompte 22.a
Tentationes vanæ 310.a.386.a
Tentationes videntes a longe 262.a
in Tentationibus deficientes 272.b
in Tentationibus diſſimulans 217.a
Tentationibus reſiſtere 227.b
Tentationis impulſus 269.a
Tentationis inſidiæ 430.b
Tentationis molem indicans prædicator 258.b
Tentationis oportunitas 357.b
Tentationis periculum 328.b
Tepidi 374.a
Tepidorum abiectio 229.a
Termini Eccleſiæ 267.a
Terminus laboris 547.b
Terminus vitæ 375.b
Terra 19.b.114.a.216.a.256.b.234.a.339.a.364.a.372.a.395.b.397.a.400.a.484.b.508.a.536.a.587.b
Terra elementum 443.b
Terra plenitudo 389.a
Terra extra eccleſiam 584.b
Terra viuentium 618.a
Terrena 313.b.460.a.487.a.500.a
Terrena bona 571.a
Terrena delitiæ 266.b
Terrena deſideria 139.a
Terrena opera 48.a
Terrena quærentes 612.b
Terrena ſubiicere 214.a
Terrena ſubſtantia imperium temporale 618.a
Terreni 80.b.234.a.384.a
Terrenis adhærere 36.a
Terrenis dediti 296.b
Terreni ſenſus legis 237.a
Terreni ſenſus literæ 584.a
de Terrenis gloriari 220.a
Terrenis implicitum ingenium 17.a
Terrenis opprimi negotiis 15.a
in Terrenis quieſcere 217.b
Terrenis rebus immerſi ſenſus 16.b
in Terrenis ſolidari 268.a
Terrenis vacans 296.a
Terrenorum abundantia 260.b.486.b
Terrenorum mentes 312.b
Terrenorum proſperitas 203.a
Terrenos affectus mundare 18.a
Terrenos docere 27.a
Terrens Deus peccatores 269.a
Terrenus homo 237.a
Terribilis Eccleſia dæmonibus & etiam virgo Maria 585.a
Terrigena 513.a
Terror dæmonum ex cruce Chriſti & omnium malorum in iudicio 464.b
Terror de caſu luciferi 415.b
Terror Dei 464.b
Terror diuinæ vindictę 285.b
Terror iudicii 120.b.159.b.311.b.342.b.348.b.415.a
Teſtamenta duo 136.b.146.a.171.b.221.b.477.a.546.b.621.b
Teſtamenti noui doctrina 547.a
Teſtamenti noui gratia 214.a
Teſtamenti noui ſacerdos 262.a
Teſtamenti tranſitus ad gentes 27.a
Teſtamenti vtriuſque doctrina 211.a
Teſtamenti vtriuſque myſteria continens eccleſia 548.a
Teſtamentorum diſtinctio 13.a
Teſtamentum nouum 98.b.159.b.182.a.218.a.251.a.368.b.369.a.391.b.463.b.479.a.542.b
Teſtamentum vetus 19.b.76.b.151.b.276.b.382.b.408.b.430.b.459.a
Teſtamentum vtrunque 55.a.87.b.103.b.134.b.191.b.218.b.271.a.277.b.286.b.296.b.355.a.361.a.395.b.410.b.436.a.498.b.543.a.603.b
Teſtes falſi 376.b
Teſtimonia falſa 342.a.533.a
Teſtimonia falſa in Chriſtum 260.a
Teſtimonia legis, & prophetarum 315.a
Teſtimonia ſcripturæ 456.b
Teſtimonia Scripturarum 101.a
Teſtimonia veteris legis ad nouam ferre 259.b
Teſtis falſus 527.a
Thaddeus 137.a
Theologia 410.a
Theologia ſine eloquentia 81.a
Theologicæ virtutes 317.a.535.a.546.a
Theorica, & Practica 74.a
Theſaurizantes in terra 323.b
Thomas 106.b
Throni 131.b
Timentes Deum 367.a
Timentes Deum ipſum laudant 363.b
Timor 19.b.121.b.271.a.278.b.282.b.307.b.314.a.317.b.334.a.360.b.386.a.408.b.491.b.493.a.522.a.527.a
Timor carnalis 596.a
Timor Chriſti ex parte carnis 588.b
Timor cognoſcentis peccatum 413.b
Timor confirmans bonos 588.b
Timor confundens mentem 469.b
Timor contemplantis 581.b
Timor dæmonum, & hæreticorum 595.b
Timor Dei 286.b
Timor Dei & inferni 570.b
Timor domini 45.a.98.b.103.a.176.a.211.a.276.b.387.a.491.a
ex Timore bene operari 21.a
Timorem auferre 27.a
Timor & gratia 153.b
Timor & pœnitentia 4[illegible].b
Timore vel ſuperbia peccantes 1[illegible].a
Timor ex ſcientia 1[illegible].a
Timor grauis 333.a
Timor hæreticorum 21[illegible].a
Timor humanus 118.b
Timor ineptus Iudæorum 596.a
Timor infidelium in iudicio 464.b
Timor infirmorum 415.b
Timoris æmulei 537.b
Timor Iudæorum erga Chriſtum 588.b
Timor Iudæorum in iudicio 427.a
Timor iudicii 261.b.469.b.519.a.582.a.588.b
Timor Iudiciorum Dei 595.b
Timor Iuſtitiæ Dei 520.b
Timor malus 588.b
Timor minorum in lapſu maiorum 598.b
Timor mundanus 519.b
Timor paratus ad obediendum 126.a
Timor peccatoris ex meditatione Iudicii 585.a
Timor pœnæ 160.a
Timor reuerentiæ 588.b
Timor ſeruilis 61.b
Timor ſui 213.a
Timor veteris legis 464.b
Titus imperator 554.a
Tolerantia 109.b.377.a.411.a
Tolerantia bonorum 211.b
Tolerantia paſſionum 500.b
Tolerantia prælatorum 572.b
Tolerantia tribulationum 142.a
Tollens diabolus dona Dei ab anima 484.b
tollens duritiam 231.a
tollens proſperitatem mundanam 470.a
tollens verbum Dei 251.b
tollentes cultum & doctrinam Dei 247.a
tollentes diuinam prouidentiam 526.a
tollentes doctrinam veritatis 96.a
tollentes pudorem 571.a
tollere concupiſcentias 95.b
tollere diuinam prouidentiam 484.a
tollere doctrinam peruerſam ab Eccleſia 224.a
tollere errores 197.b
tollere hypocriſim 96.a
tollere idololatriam 173.a
tollere impedimenta regni cælorum 251.b
tollere legales obſeruantias 247.a
tollere obſtacula prædicationis 529.a
tollere occaſiones peccati 4[illegible].a
tollere partus, etiam cogitatus 206.a
tollere prædicationis impedimenta 515.b
tollere prædicatores 96.a
tollere ſcandala 13.b
tollere verbum Dei 407.a
tollere virginitatem aut vnitatem Eccleſiæ 128.a
tollere vitia 488.a.506.a

Tollere

Tollere volentes Iudæi nomen Chriſti 505.a
Tollere vſuras 209.b
Tolli arrogantiam hæreticorum 116.b
Tolli concupiſcentias 240.a
Tolli effœminatos de Eccleſia 167.a
Tolli errores 281.a
Tolli peccata eleemoſynis 247.a
Tolli peccatores 233.a
Tolli robur animi 199.a
Tonitrua 589.b
Torpor 282.b
Torpor infidelitatis 217.b
Torpor in initio virtutum 218.a
Torpor pigritiæ 457.a
Tractans decipere 409.a
Tractans imperitus myſteria 461.b
Tractans malum in dolor 397.a
Tractare doctrinam 282.a
Tradere doctrinam ſine charitate 170.a
Tractare ſcientias diabolicas 109.a
Tractare ſcripturas cum hæretico 157.a
Tractare veterem legem 478.b
Tractare vtrumque teſtamentum 370.a
Tractatio doctrinæ, & virtutum 520.a
Tractatus ſcribarum & ſacerdotum in Chriſtum 163.b
Tradens Deus Iudæos diabolo 606.a
Tradens Deus malos dæmonibus 34.b
Tradens Eccleſia ſenſum ſpiritualem ſynagogæ 184.b
Tradens pater filium 227.b. 457.b
Tradens ſe Chriſtus pro nobis 481.b
Tradentes Iudæi Chriſtum in mortem 228.b
Tradere doctrinam 494.a
Tradere doctrinam in lignis 407.a
Tradere eccleſias ma... 606.a
Tradere filiam nuptui 307.a
Tradere morum honeſtatem 327.b
Tradere myſteria Iudæis 259.b
Tradere prædicatorem doctrinæ veteri 440.b
Tradere ſacramenta hæreticis 224.a
Tradere ſacra volumina 483.b
Tradere ſapientiam ſenibus 503.a
Tradere ſe dæmonibus 96.b
Tradere ſe omnibus vitiis 484.a
Tradere ſe regendum alteri 232.a
Tradi animam dæmonibus 506.a
Tradi fidem gentibus 606.a
Tradi in reprobum ſenſum 405.b
Traditio onerans 446.b
Tradi pœna æterna 606.a
Tradi ſpiritum ſanctum 573.a
Tradita diabolo Iudæa 260.a
Traditiones 365.a
Traditiones hominum 620.b
Traditiones humanæ 478.b. 258.a
Traditiones Iudæorum 124.b. 352.a. b. 371.a. 537.b
Traditiones Phariſæorum 75.a. 208. a. 541.a
Traditiones ſcientiæ ſecularis 318.b
Traditiones additæ legi 483.a
Traditores Phariſæorum 390.a
Traditus Chriſtus Iudæis 219.b
Trahens diabolus ad libidinem 625.b.
Trahentes ad prauam conſuetudinem 338.b
Trahere à virtute ad vitia 2.b
Trahi ad varia deſideria, vel in errores 220.a
Tranquilitas 430.b
Tranquilitas à terrenis deſideriis 552.a
Tranquilitas contemplationis 558.b. 552.b
Tranquilitas futuræ vitæ 234.a
Tranquilitas in eccleſia 539.b
Tranquilitas mentis 42.a. 183.b. 196.a. 421.b. 448.b. 540.b
Tranquilitas ſapientis 131.a
Tranſcendere omnem creaturam 225.a
Tranſeuntes facile dies 397.b
Tranſeuntes hæretici ab erroribus in errores 229.a
Transferre deſiderium ad bene operandum 302.a
Transfigurans ſe Diabolus in angelum lucis 244.b. 267.a
Transfiguratio in angelum lucis 402.b
Tranſgrediens legem naturæ 466.a
Tranſgredi legem 439.b
Tranſgredi mandata 59.a
Tranſgredi mediocritatem 355.b
Tranſgredi præcepta 11.a
Tranſgredi terminos 267.b
Tranſgredi totam legem 581.b
Tranſgresſio euangelii 522.a
Tranſgresſio legis 87.b. 409.a
Tranſgresſio legis naturæ 421.a
Tranſgresſio literę legis 366.b
Tranſiens prædicator ad actionem 574.a
Tranſilientes terrena 319.a
Traſire à corporalibus ad ſpiritualia 225.b
Tranſire ad fœlicitatem 225.b
Tranſire ad hæreſes aut voluptates 18.a
Tranſire ad hæreticos 595.b
Tranſire ad regimen aliorum 226.a
Tranſire à litera ad ſpiritum 284.b
Tranſire à peccato ad feruorem gratiæ 336.b
Tranſire à peccato in peccatum 348.b
Tranſire in conſortium Sanctorum 71.b
Tranſire per tribulationes 58.a
Tranſire mortalitatem 413.b
Tranſitus à contemplatione ad actionem 607.b
Tranſitus ad cæleſtem gloriam 544.a
Tranſitus ad contemplationem liber 205.b. 511.a
Tranſitus ad lucem vitae futuraë 6.a
Tranſitus ad myſticos ſenſus 21.b
Tranſitus ad perfectionem 415.a
Tranſitus à litera ad ſpiritum 415.b
Tranſitus à miſericordia ad iudicium 328.b
Tranſitus Apoſtolorum ad Gentes 336.a. 348.a
Tranſitus à virtutibus ad vitia 404.b
Tranſitus à vitiis ad virtutes 253.b 461.a
Tranſitus Chriſti ad gentes 5.a. 34.a. 88.a. 315.a
Tranſitus Chriſti, & Apoſtolorum ad Gentes 539.a
Tranſitus iudaici populi 272.b
Tranſitus legis ad Euangelium 2.a
Tranſitus literae ad ſpiritum 610.b
Tranſitus paratus ad futuram vitam 317.a
Tranſitus prædicatoris à terrenis ad cæleſtia 240.b
Tranſitus ſermonis prophetici, & prædicatorum ad Gentes 5.a
Tranſitus temporis velox 22.a
Tranſitus teſtamenti ad gentes 27.a
Tranſlatio doctrinae legis ad Gentes 333.b
Translatio in Deum 2.a
Translatio Iſræl & Iuda 259.b
Translatio legis veteris 117.a
Translatio myſteriorum ad gentes 205.b. 258.b
Translatio ſynagogae in Eccleſiam 420.b
Tres filij Noe 535.a
Tres libri Salomonis 455.b
Tres mortui ſuſcitati 430.b
Tres naturae in Chriſto 495.b
Tres partes pœnitentiae 455.b
Tres ſenſus ſcripturae ibid.
Tres ſtatus fidelium 495.b
Tres ſtatus fidelium in eccleſia 483.a
Tres virtutes 109.b. 400.b. 455.b
Tria tempora 495.b
Tribuere corpori neceſſaria 185.a
Tribulatio 177.a. 212.a. 259.a. 260.a.b. 282.b. 325.a. 432.b. 557.a. 626.b
Tribulatio cordis 15.a
Tribulatio eccleſiae 311.b
in Tribulatione martyrum non ſe oſtendens 225.a
Tribulationes 22.b. 57.a. 69.a. 74. b. 76.b. 80.b. 81.a. 115.b. 128.b. 138. a. 176.a. 256.b. 262.a. 269.a. 271.a. 272.b. 297.a. 300.b. 314.a. 347.a. 360.b. 394.a. 425.a. 431.a. 467.b. 480.a. 495.a. 501.b. 502.b. 535.a. 612.b. 613.b. 614.a
Tribulationes bonorum 212.b
Tribulationes eccleſiae 14.a
Tribulationes & labores 121.a. 138.a
Tribulationes & perſecutiones 20.a. 301.a
Tribulationes & pœna peccati 18.a
Tribulationes & tentationes 104.b. 321.a. 387.a
Tribulationes & tentationes graues 604.b
Tribulationes opprimentes 437.a
Tribulationes graues 171.a. 358.a
Tribulationes huius vitæ 387.b. 551. b. 610.b. 613.b
Tribulationes patiens iuſtus & ſe examinans 273.a
Tribulationes peccatorum & Iudæorum 599.a

Tribulationes propter Deum 336.b
inter graues Tribulationes quieſcere 217.b
Tribulationes ſeculi 204.b
Tribulationes varia purgantes 417.b
in Tribulationibus non deficiens Eccleſia 23.a
à Tribulationibus vinci 17.b
Tribulationis eccleſiæ deſiderium 246.a
Tribulationis moderatio 14.b
Tribulationis tempus 203.b
Tribulationum limites 267.b
Tribulationum varietas 611.a
Tribulatio paſſionis Chriſti 119.b
Tribulatio repentina 343.a
Tribunal diuinæ iuſtitiæ 427.a
Tribus decem 216.a
Tribus Iuda 491.b.506.b
Trinitas 204.a.234.a.271.b.280.b
Trinitatis cognitio 293.b
Trinitatis confeſſio 102.a.501.b.506.b.530.b.535.a.614.a
Trinitatis fides 30.b.138.a.375.b.377.a.405.b.440.a.457.b
Trinitatis myſterium 400.b.404.a.485.b.535.a
Trinitatis myſterium & fides 455.b
Trinitatis vnitas 177.b
Triplex fructus 535.a
Triplex natura in Chriſto 535.a
Triplex ſenſus ſcripturæ 538.a
Triplex ſtatus 535.a
Triſtitia 127.b.236.b.254.a
Triſtitia Chriſti 20.a
Triſtitia Chriſti de infidelitate ſynagogæ 212.b
Triſtitia & ira 57.a
Triſtitia malorum 213.a
Triſtitia per abſentiam Chriſti 8.b
Triſtitia pœnitentiæ 314.a
Triſtitia prodiens 625.a
Trucidare affectus 287.b
Tuba indicy 144.a.559.a
Tumens de potentia patroni 468.a
Tumultus deferens Chriſtus 205.b
Tumultum cogitationum expellere 228.a
Tumultus hæreticorum aduerſus fideles 625.b
Tumultus perſecutionum 597.b
Tumultus ſecularis 143.a
Tumultus terrenus ceſſans 436.b
Turba cogitationum 300.b
Turbæ iniquorum 272.b
Turba promiſcua 275.b
Turbari 49.a
Turbari timore 195.b
non Turbari verbis 17.a
Turbatio apoſtolorum & fidelium in aduerſis 598.b
Turbatio Eccleſia tempore Antichriſti 464.b
Turbatio Iudæorum erga Chriſtum 599.a
Turbationes ſeculi 587.a
Turbatio principum Iudæorum 159.b
Turbatio tempore Antichriſti 342.b
Turpes cogitationes 17.a
Turpiloquium 599.b
Turpitudo peccati 533.a
Turpitudo peccati reuelata 176.b
Turpitudo peccatorum 498.b
Turris ſuperbiæ erectio 241.a
Tutela Angelorum 141.a
Tyranni 49.a.214.a.235.b.383.a
Tyrannidis ablatio 13.a
Tyrannus 352.b
Tyrannus diaboli 273.b.320.a.486.b
Tyrannus diaboli & hæreſiarcharum 101.b
Tyrannorum decreta contra fideles 242.a
Tyrannorum malitia 330.b
Tyrannorum potentia, aut virium corporis 19.a
Tyrannus 219.a.557.a
Tyrannus expolians ſubditos 28.a

V.

VAcans libidini 139.b
Vacans ſordibus 461.b
Vacans voluptatibus 304.a
Vacantes curis ſeculi 587.a
Vacantes deliciis 217.a
Vacantes diuinis laudibus 420.a
Vacantes doctrinæ ſeculari 265.a
Vacantes exterioribus 168.b
Vacantes iracundiæ 541.b
Vacantes mundanis 277.b
Vacantes orationibus & ieiuniis 516.b
Vacantes philoſophiæ 273.b
Vacantes ſapientiæ 170.b
Vacantes ſenſibilibus 462.a
Vacantes vanis 159.a
Vacare contemplationi 69.b
Vacare deliciis 542.b
Vacare diuinis debent ſemper ſacerdotes 391.b
Vacare doctrinæ gentilicæ, & voluptatibus 108.b
Vacare libidini 516.b
Vacare nimium contemplationi 252.a
nimium Vacare Philoſophiæ gentilicæ 29.b
Vacare ſacræ doctrinæ 559.b
Vacare ſacris literis 504.b
Vacare temporalibus 240.b
Vacare temporalibus & vitiis, & voluptatibus 109.a
Vacare terrenis 425.a
Vacare vilibus 595.b
Vacare vitæ ſublimi 16.a
Vacare vitiis 233.a
Vacare vitiis, & erroribus 288.a
Vacare voluptatibus 29.b.170.a.341.a.384.a
Vacare voluptatibus & doctrinæ ſeculari 540.b
Vacatio ab exterioribus 581.a
Vacui à deſideriis terrenis 319.b
Vacordia 300.b
Valere penetrare myſteria 433.a
Vanæ cogitationes 237.b
Vanæ interpretationes Iudæorum 552.b
Vanæ ſcientiæ 619.b
Vanitas Iudæorum 575.b
Vanitas mundi 366.b.508.b
Vanitas vanitatum 45.b
Varia cupiditas 581.a
Variæ doctrinæ præter euangelica 475.b
Varia dogmata 577.a
Variæ hæreticorum ſectae 210.a
Variæ tentationes ibid.
Varia includit ſapientia 416.b
Varia nocumenta proximorum 41.b
Varietas affectuum 597.b
Varietas Chriſti in paſſione & miraculis 207.b
Varietas doctrinæ in eccleſia 130.b
Varietas errorum 204.b
Varietas fortunae 195.a
Varietas legum ciuilium 598.a
Varietas linguarum 266.b
Varietas peccatorum 579.a
Varietas pœnarum inferni 405.b
Varietas ſacræ doctrinæ 480.b
Vaſa Dei nuncupatiue 199.b
in Vaſis fictilibus ferentes myſteria, prædicatores 258.b
Vaſtantes eccleſiam 199.a
Vaſtare 618.b
Vaticinium prophetarum 395.b
Vbertas 188.b.442.a
Vbertas ſpiritualis 478.b
vbique Deus 225.b
vecordia ſtultorum 111.a
Vehemens compunctio 45.a
vehementia orationis interioris 143.b
Velamen aut obſcuratio 302.b
Velamen Iudæorum 189.b.399.a
velamen literæ 457.b
Velamenti cæcitatis abiectio 228.b
Velle comprehendere Deum 501.a
Veloces ad malum 367.a
Velocitas angelorum 596.b
Velocitas & protectio angelorum & felicitas 410.b
Velox vindicta Dei 507.b
Venale habens euangelium 606.b
Venantes gloriam 480.b
Vendentes in templo 401.b
Vendere dona Spiritusſancti 68.b
Vendere gratiam Spiritusſancti 606.a
Vendere iuſtitiam 242.b
Venditio Chriſti 70.b

Venerari

venerari eccleſiam 448.a
venerari paſſionem Chriſti 351.a.327.b.358.b
venerari paſſionem, & reſurrectionem Chriſti 287.b
venerari prædeceſſores 331.a
veneratio Dei 191.b
veneratio eccleſiæ ibid.
veneratio paſſionis Chriſti 229.a
veneratio paſſionis & reſurrectionis 417.a
veniæ promiſsio 441.a
veniens ad fidem 304.a
veniens ad iudicium 440.b
veniens Chriſtus ad eccleſiam 607.a
veniens Chriſtus ad Iudæos 510.b.607.a
veniens Chriſtus ad iudicium 25.b.203.a
veniens de nouo per gratiam 4.b
veniens eccleſia ad baptiſmum 540.a
veniens Ieſus in mundum 4.b
veniens in profundum malorum 195.b.322.b
venientem ad religionem recipiens 227.a
venientes ad fidem 452.a
venientes ad fidem ex Gentibus 603.b
venientes ad mundanam proſperitatem 198.a
venientes ficte ad fidem 290.a
venientes Gentes ad baptiſmum 244.b
venientes Gentes ad fidem 208.a
venire ad baptiſmum 87.a.608.a
venire ad conueſionem mundi 195.a
venire ad fidem 71.b.72.a.415.b.437.a.458.a.546.a.607.a.610.b
venire ad fidem intra Eccleſiam 20.b
venire ad fœlicitatem 607.b
venire ad gloriam 511.a
venire ad iudicium 195.b
venire ad miſerias mundi 198.a
venire ad mundum gratia prædicandi 195.a
venire à ſpiritualibus ad temporalia & ad curam carnis 195.a
venire in iudicium cum Deo 21.a
venter 243.b.422.b.492.b
venter virginis Mariæ 609.a
venti obtemperantes Deo 252.a
ventres pauperum 312.a
ventura fœlicitas non credita à malis 246.a
vera doctrina 611.b
per veram fidem deſerere errores 226.a
verba 225.b.450.b.542.a
verba acerba 357.a
verba blaſphemiæ 450.b
verba carnalia 527.a
verba Chriſti 128.a.285.b.571.a
verba Chriſti infantis 271.b
verba Chriſti non deficiunt 271.b
verba clara Chriſti fidelibus 409.b
verba correctionis 383.a.517.b
verba curioſa 301.b
verba Dei 116.b.359.a.526.b.610.a
verba Dei parare 32.a
verba diuinæ legis 280.a
verba & cogitationes hæreticorum 265.a
verba & mens 508.a
verba & opera 301.b
verba & opera bona 256.a
verba & opera prædicatorum 282.b
verba & ſenſus 98.a
verba fidei 266.b
verba hæreticorum 236.b.295.b.411.a.476.a.480.a.528.a
verba iactantiæ 390.a
verba in animo 146.a
verba inania 116.b.552.b
verba increpatoria 266.b
verba inflammantia ad charitatem 326.a
verba inhoneſta 542.a
verba iuſti 526.b
verba Iuſtitiæ 565.b
verba maledica 57.a.527.a
verba maledicta 192.a
verba malitiæ 256.b
verba mentis 147.a
verba mollia malorum iudicio 409.b
verba mundantia Dei cor 241.b
verba myſtica Iob 456.b
verba otioſa 379.a.547.a
verba Philoſophorum 352.b.547.a
verba pœnitentis 409.a
verba poëtarum 319.a
verba prædicantium 537.a
verba prædicatorum 233.a
verba praua 297.a
verba prophetarum & prædicatorum 288.b
verba ſacræ ſcripturæ 172.b
verba ſapientiæ 98.b
verba ſapientum 589.b
verba ſenſibilia ſcripturarum 456.a
verba ſimplicia 276.a
verba ſine fructu ibid.
verba ſine ſenſu 416.b
verba ſpiritus 204.a
verba ſuperborum 146.b
verba vana 66.a
verbi Dei copia 18.b
verbi Dei defectus 13.b.203.a.255.b
verbi Dei deſiderium 138.a
verbi Dei penuria 22.a
verbi Dei prædicatio 287.b
verbi incarnatio 337.b
verbis Chriſti credere 245.b
verbis non turbari 17.a
verbis ſacræ ſcripturæ decipientes hæretici 209.b
verbis tantum colere Deum 21.a
verbo Dei familiares 207.b
in verbo Dei fortes 24.a
verbo Dei mentem mundare 8.a
verbo & opere expediti ſacerdotes 24.a
verborum Dei doctrina 276.a
verborum dulcedo 256.a
verborum vires 307.b
verboſitas 466.a
verbum 8.a
verbum caro 74.b
verbum Chriſti 527.b
verbum Dei 1.b.79.b.81.b.112.a.129.a.146.b.216.b.253.a.257.a.262.b.283.b.293.a.296.b.307.b.321.a.356.a.360.a.361.b.368.b.372.b.389.a.390.a.397.b.427.b.431.b.454.a.466.b.476.a.477.a.479.b.484.b.491.a.496.b.499.a.518.b.521.a.530.a.b.542.a.570.a.b.621.a
verbum Dei accipere 26.a
verbum Dei acquirere 232.b
verbum Dei deſerere 206.a
verbum Dei, & oratio 297.a
verbum Dei excutiens iacula inimici 24.a
verbum Dei patris 85.a
verbum Dei vbique 21.b
verbum diuinum 524.a
verbum Ieſu 124.a
verbum incarnatum autor mundi 553.a
verbum in carne 303.a
verbum malum 528.a
verbum patris 527.b
verbum prædicationis Chriſto acceptum ferre 20.b
verbum ſolatii electorum 142.a
verbum Spiritusſancti 136.b
verbum tranquillum 83.a
vere caſti 241.a
Vere pœnitere 164.b
verecundia 188.a.206.b.281.a.387.b.419.b.438.b.522.a
veri à falſo diſcretio 13.b
veriſimilia 491.a
veritas 82.a.87.a.114.b.128.a.276.a.342.a.380.b.532.b.547.a.b.579.b.584.a
veritas apparens ſtudioſis 69.b
veritas Chriſti 63.a
veritas diuinæ promiſsionis 608.a
veritas diuini ſermonis 528.a
veritatis doctrina 505.b
veritas Eccleſiæ 547.a
veritas & miſericordia 155.b
veritas Euangelii 163.b
veritas facit liberos 369.a
veritas inſignis 544.a
veritas inter errores 587.b
veritas mendacio mutata 421.a
veritas occulta 62.b
veritas ſeruanda 141.a
veritatem intueri 206.b
a veritate recedere 16.a
veritates Philoſophorum 297.a
veritatis cognitio 380.b
veritatis cognoſcendæ impedimenta 254.a

Veritatis dogmata 200.b.530.b
Veritatis & fidei defectus 238.a
Veritatis intelligentia 201.b
Veritatis lumen 442.a
Veritatis manifeſtatio 449.a
Veritatis occultatio 141.b
Veritatis oppreſſores 206.a
Veritatis proditio 451.b
Veritatis ſplendor a Deo 225.a
Vermis conſcientiæ perpetuus 413.a. 612.a
Verſare literam legis 579.a
Verſari circa terrena 156.b.595.b
Verſuti 174.a
Verſuti in erroribus 318.a
Verſutia 47.b.61.b.533.b
Veſpere & mane laudare Deum 226.a
Veſtes quibus irriſus eſt Chriſtus 332.b
Veſtigia peccati 614.b
Veſtigia peccatorum 118.b
Veſtigia vitiorum 399.b
Veſtigium 614.b
Veſtigium peccati 138.a
Veterem hominem auferre 27.a
Veteris hominis opera 222.a
Veteris legis ſcientia 255.a
Veteris legis teſtimonia ad nouam ferre 259.b
Veteris teſtamenti patres 215.a
Vetuſtas legis 124.b
Vetuſtas literæ legis 543.b
Vetus homo 463.b. 492.a. 543.b. 556.a.598.a
Vetus conuerſatio 485.a
Vetus & nouum teſtamentum 429.b. 459.b.479.b
Vetus ſacerdotium 83.b
Vetus ſacerdotium cum ſola litera 322.a
Vetus teſtamentum 43.b.44.a.b.47.b.60.a.61.b.73.b.79.a. 121.a.129.a.151.b. 215.b.218.b.276.b.368.b.459.a.571.b.586.b
Vexans homines diabolus 252.a
Vexare 411.a
Vexillum belli 551.b
Via anguſta 277.a
Via beatitudinis 233.b
Via cæleſtis 614.a
Via Chriſti 176.b
Viam Chriſti eligere 231.a
Via doctrinæ 176.b
Via fallax 187.b
Via in patriam cæleſtem 123.b
Via lata 48.a. 122.b. 254.a. 257.b. 279.b.614.b
Via regia 66.a
pro Viatoribus orationes beatorum 206.a
Via virtutum 206.b
Vicinia baptiſmi 289.a
Vicinitas peccati 363.a
Victi dæmones 288.a
Victi diaboli dolor 22.a
Victor cupiditatum 319.b
Victores victi per ſuperbiam 229.b
Victoria 59.b
Victoria Apoſtolorum & martyrum & fidelium 618.b
Victoria Chriſti 362.a.454.b.618.a
Victoria Chriſti & beneficia 191.a
Victoria Chriſti lætitia 256.b
Victoria Chriſti occulta 16.b
Victoria contra dæmones 618.b
Victoria contra dæmones & hæreticos 625.b
Victoria contra diabolum 297.b
Victoria contra vitia 586.b
de Victoria dæmonum gaudere 617.a
Victoria de vitiis 300.b
Victoria fidelium contra dæmones & vitia 227.b
Victoria Sanctorum 454.b
Victoria verbi Dei 324.a
Victus 505.a
Victus diabolus 468.a
Victus diurnus 456.a
Victus prædicatorum 138.a
Victus temporalis 453.b
Videre faciens Deus 615.b
Videre myſteria Chriſti 616.a
Videre ſecreta Dei ibid.
Vidua 66.b
Viduarum bona conſumentes 199.a
Vigilans corde 159.a
Vigilantia circa tentationes 317.b
Vigilantia huius vitæ 557.b
Vigilantia prælati 218.a
Vigilantia prælatorum 242.a
Vigor diſciplinae 585.b
Vigor mentis 621.a
Viles mores habentes 190.a
Vilitas gentilitatis 227.b
Vilitas rerum mundi 279.b
Vilitas rerum terrenarum 139.a
Vincens Chriſtus daemones & Iudaeos 597.a
Vincens Chriſtus Iudaeos & haereticos 247.a
Vincens daemones 498.a
Vincens diabolum humilis 247.b
Vincentes mali bonos 17.b
Vincentes Sancti daemones 520.a
Vincere affectus 72.b
Vincere appetitum per laborem 246.b
Vincere aſtutias diaboli 323.a
Vincere aut conuertere infideles 26.a
Vincere concupiſcentiam 287.b
Vincere dæmones 14.a.30.a.58.b.87.a. 469.a.609.b
Vincere dæmones & vitia 117.b
Vincere dæmones, & motus carnis 426.a
Vincere hæreticos & Philoſophos 610.b
Vincere inſidias daemonum 470.a
Vincere motus iracundiae 469.a
Vincere ſpiritum fornicationis ibid.
Vincere tentationes, & mundum 87.b
Vincere vitia 247.a
Vinci a diabolo 115.a. 218.a.611.a
Vinci a tentatione 336.b
Vinci a tribulationibus 17.b
Vinci dæmones 126.a.445.b
Vinci diabolum 70.b
Vincit diabolum Chriſtus 25.b
Vincula Chriſti 158.a.370.b
Vincula Chriſti & prædicatorum 370.b
Vincti hæretici, & dæmones 497.a
Vincula martyrum 361.b
Vincula ſeculi varia 370.b
Vinculum charitatis 51[illegible].b
Vinculum dilectionis 479.a
Vinculum vitale elementorum 99.a
Vindicta 113.b
Vindicta Chriſti 333.a
Vindicta Dei 80.a.89.a.100.b.118.a.155.b. 199.a. 212.b. 220.a. 253.a. 271.b.321.a.347.a.b.415.a.429.a. 442.b.444.a.445.b.458.a.b.460.a 463.b.480.a.502.b.547.a.b.559.a 590.b.614.b
Vindicta Dei ceſſans 135.a
Vindicta Dei & caſtigatio 392.b
Vindicta Dei grauis 221.b.222.b
Vindicta Dei propinqua 391.a
Vindicta diuina 116.a.128.a.297.a.299.b.436.a.443.b
Vindicta diuina in Iudaeos 144.a
Vindictae amaritudo 270.a
Vindictae ceſſatio 251.b
Vindictae diuinae cognitio 616.a
vindicta & ira Dei 360.b
vindicta & miſericordia Dei 610.b
Vindicta grauis ſignum 213.a
Vindicta exterior 277.b
Vindicta in malos 324.b
Vindicta peccatorum viſa mundare opera 8.a
Vindicta Sanctorum in malos 471.b
Vinum conditum 620.b
Violentæ tentationes, vel latentes ſuggeſtiones 91.a
Violenti 366.a.537.b
violentia tyrannidis 113.a
vir bonus 29.a.234.b
vir egregiis dotibus præditus 78.a
vires animae ſiue continentia 562.a
vires animales 63.a
vires animi 491.b.598.b
vires diaboli 420.a
vires & virtutes animae 253.b
vires Iudaeorum deficientes 3[illegible].b
vires mentis 451.b
vires rationales 310.a
vir & vxor 163.a
virga Aaron 235.a
Virgines 30.b. 49.a. 93.b. 151.b. 235.a. 270.b. 293.a. 311.b. 368.a. 372.b.485.a. 497.b. 577.b. 590.a
virgines carne non ſpiritu 418.b
virginis Mariae ſilentium 217.a
virginis vterus 364.a
virginitas 114.b. 239.b. 297.a. 438.a 619.b
virginitas cum fœcunditate 309.a
virginitas & fœcunditas Mariae 604.a

virginitas

Virginitas irrecuperabilis 518.b
Virginitas Mariæ 98.b
Virginitas Mariæ, & partus 68.a
Virginitas Mariæ, vel ipſa beata Maria 101.a
Virginitatis pudor 521.a
Virginum & Martyrum multitudo 18.b
Vir glorioſus 432.a
Virgo 551.b
Virgo Maria 3.b.16.a.61.a.78.a.b.80.a.97.b.102.b.111.b.116.b.121.a.126.b.144.b.146.a.147.a.152.a.153.a.159.a.180.a.188.a.238.a.240.b.265.b.274.a.276.b.309.a.310.a.312.a.316.b.352.a.368.a.b.382.b.385.b.389.a.395.a.396.a.b.410.a.431.b.442.b.452.b.458.b.496.a.501.b.508.b.522.a.555.a.b.557.a.583.a.602.b.605.a.613.a.622.b
Viriditas auditorum 352.b
Viri Eccleſiaſtici 419.b
Viri eruditi 543.a
Viri eruditiores 267.a
Viri iuſti lapſus 611.a
Viri perfecti 56.b.315.b
Vir iraſcibilis 124.b
Vir iuſtus 422.a.619.b
viri ſancti 51.a
Viri ſpirituales 615.a
viror verborum 307.b
vir perfectus 10.b.63.b.166.a.229.b.492.a
Vir perfectus & ſpiritualis 310.a
Vir peſſimus 427.b
vir ſanctus 491.b
virtus 84.b.106.b.142.a.193.a.276.a.312.a.371.b.373.b.439.a.513.a.534.a.584.a
virtus Angelorum 171.b
virtus Baptiſmi 70.a
virtus Chriſti 68.a.79.b.144.b.174.a.199.b.334.b.588.b
virtus Chriſti deficiens in paſſione 189.b
virtus Chriſti quieſcens in Deo 540.a
virtus concupiſcibilis 111.b
virtus continentium 188.b
virtus dæmonis 224.b
virtus Dei ad liberandum 278.a
virtus Dei operatiua 204.a
virtus diaboli 418.b
Virtus diaboli in hæreticos 271.b
virtus diſcretionis 596.b
virtus diuina 100.a.233.b
virtus diuina viuificatrix 508.a
virtus diuini verbi 521.a
virtus doctrinæ nouæ 11.a
virtus Eccleſiæ 627.b
virtus Eccleſię contra dæmones 109.b
virtus & vitium 281.b
virtus Euchariſtiæ 58.b
virtus generalis 272.a
virtus Gentium 278.b
virtus gubernatiua Dei 113.a
virtus humilitatis 595.a
virtus illuminatiua 450.b
virtus infirma hominis ad ſaluandum 529.a
virtus Iudæorum 496.a
virtus miraculorum 113.a
virtus mouens intus & extra 342.a
virtus operatiua 199.b
virtus operatiua Angelorum 323.a
virtus orationis 602.b
virtus paſſionis Chriſti 130.b
virtus paſſionis Chriſti & corporis reſurgentis 276.a
virtus perfecta 434.b
virtus prædicatoris 627.b
virtus reſurrectionis Chriſti 439.a
virtus ſolida 557.b
virtus Spiritusſancti 279.a.604.b
virtus Spiritusſancti in Baptiſmo 415.b
virtus verbi 454.a
virtus verborum 192.a
virtus vniuſcuiuſque 433.a
virtute ad vitia trahere 2.b
virtute & doctrina præcellentes 230.b
virtutem conſulentem ſequi 251.b
virtutem deſerere 205.b
virtutem velle habere per iniquitatem 246.a
virtutes 4.a.48.a.50.a.69.a.b.78.a.80.a.83.b.85.b.103.a.109.b.110.b.112.a.113.a.114.b.129.b.152.b.179.b.188.a.200.a.201.a.b.204.a.211.a.249.b.255.a.259.a.274.b.278.b.284.a.295.b.300.b.307.b.314.b.318.b.331.b.349.a.352.b.360.b.372.b.380.b.387.b.396.a.400.b.410.b.419.a.b.420.a.b.451.a.455.b.476.a.487.b.490.a.500.a.502.b.514.a.527.a.542.a.560.b.570.a.613.a.622.b.626.a
ad virtutes ablata 197.b
virtutes Angelicæ 619.a
virtutes Angelicæ ſublimes 131.b
virtutes animę 125.b.235.a
virtutes apparentes 572.b
virtutes à puro corde 493.b
virtutes cæleſtes 78.b
virtutes Cardinales 61.a.62.b.362.b.448.b
virtutes Chriſti 627.a
virtutes corporis 240.a
virtutes cuiuſque 551.b
virtutes deficientes 271.b
virtutes diuerſæ 610.a
virtutes diuerſa & dona 210.a
virtutes diuinæ 171.b.359.a.619.b
virtutes Eccleſiæ 268.b
virtutes Eccleſiæ perdens Antichriſtus 210.a
virtutes, & bona opera 317.a
virtutes & charitatem diſſoluere 14.b
virtutes & diſciplina 98.a
virtutes & doctrinæ 266.b
virtutes, & dona Spiritusſancti 71.a
virtutes & exorciſmi 493.b
virtutes & gratia 50.a.172.a
virtutes & proprietates Chriſti 332.a
virtutes & ſacra ſcriptura 146.b
virtutes & ſcientia 450.a
virtutes & vitia 514.a
virtutes exercere 251.b
virtutes ex mortificatione 160.a
virtutes fictæ 395.a
virtutes generales 142.b
virtutes in anima 41.b
virtutes in corde 371.b
virtutes in gentibus 183.b
virtutes in humilibus 461.b
virtutes in mente 468.a.564.b
virtutes latentes 445.b
virtutes Mariæ 590.b
virtutes Martyrum 359.a
virtutes morales 560.b
virtutes neglectæ 570.a
virtutes operatiuę 399.a
virtutes orientes 499.b
virtutes potiores 490.b
virtutes præcipuæ 588.a
virtutes prędicatorum 450.a
virtutes quatuor 77.b.127.a
virtutes rationales 268.b
virtutes ſex 314.a
virtutes ſine pugna in patria 248.b
virtutes ſpeciales 215.b
virtutes Spiritusſancti 3.a.125.b
virtutes ſublimes 290.a
virtutes Theologicæ 84.b.123.b.126.b.134.b.142.b.153.b.282.a.317.a.448.b.535.a.546.a.626.b
virtutes varię 152.b.293.a.400.b.443.b
ad virtutes vocati 27.a
virtutibus fortiores 35.a
Virtutis amore bene operantes 205.a
Virtutis diſciplina 368.a
Virtutis honor 409.b
Virtutis opera 507.a
Virtutis opera perfecta 622.a
Virtutis ornamentum 421.b
Virtutis renouatio 288.b
Virtutum ſimulator 451.a
Virtutis ſtatus 375.b
Virtutis amiſsio 207.a
virtutum à vitiis ſeparatio 13.a
virtutum claritas 123.a.202.b
Virtutum compoſitio 328.a
virtutum concordia 405.b
Virtutum connexio 470.a
Virtutum contra vitia victoria 618.b
Virtutum conuenientia 481.a
Virtutum decor 303.a
Virtutum diſſolutio. 165.b
virtutum diuerſitas 518.b
Virtutum electorum publicatio 255.a
Virtutum & doctrinæ tractatio 520.a
virtutum & vitiorum multitudo 243.a
virtutum exempla 425.b
Virtutum firmitas 35.b.360.b
Virtutum habitus permanentes 190.b
Virtutum incendium 311.a
Virtutum multitudo 485.a
virtutum laus 318.b
Virtutum opera 170.a
virtutum opera, vel ipſæ virtutes 139.a

virtutum operationes 201.b
virtutum ordinatio 483.b
virtutum perfectio 543.a.260.b
virtutum perfectionem inuenire 225.a
virtutum profectus 270.b
virtutum roboratio 520.a
virtutum ſublimitas 385.a
virum effœminatè operari 405.b
vir vrbanus 59.b
vis ad dimittenda peccata 148.a
vis amoris viri & fœminę 174.a
vis Angelica 365.b
vis Angelorum operatiua 312.b
vis animę iudicatiua 182.a
vis animæ iudicatoria 423.a
vis animę perſpectiua 76.a
vis animi actuoſa 200.c
vis charitatis 32.a
vis cognitiua Dei 97.a.437.b.
vis concupiſcibilis 112.a
vis conditiua 507.b
vis Dei contra diabolum 580.a
vis diaboli 394.a.115.a
vis diaboli ad tentandum 300.b
vis diſcernendi 306.a
vis diſcretiua Angelorum 339.b
vis diſcretionis Chriſti 609.b
vis diuidendi ſpiritalem cibum 192.a
vis diuinę inſpirationis 300.a
vis diuinæ punitionis 521.b
vis exterminatiua hominum 603.b
vis generatiua, & ſpiratiua Dei 450.b
vis generatiua patris 373.a
vis hæreticorum 186.b
vis iraſcibilis 83.b
viſibilia 387.b
vis intellectiua 438.a
viſio beatifica 202.a.307.b.462.a.616.a.615.b.616.a
viſio beatifica ſecundum menſuram charitatis 43.b
viſio intellectualis 147.b
viſio malorum moleſta 535.b
vis irę Dei 269.a
vis iraſcibilis 7.b.365.b.414.a
viſitatio Dei 612.b
viſio diuina 463.b
viſitationis diuinę & aduentus Chriſti tempus 174.a
vis iudicandi 208.b
vis iudicatiua 547.a.b
vis iudicatiua Angelorum 439.b
vis meditatiua animæ 192.a
vis mentis ad cogitandum 355.b
vis operandi 113.a
vis operatiua 204.a.295.a.480.b.627.b
vis perſuadendi hæreticorum 128.a
vis prædicationis 278.b.599.a
vis probatiua cogitationum 400.a
vis punitionis 344.b
vis punitiua Dei 79.b.146.b.278.a.554.b
vis rationis 170.b.492.a
vis tentationis diaboli 390.a
vis tentationum 394.a
vis timoris 493.b
vis tribulationis 427.b
vis vindicatiua Dei 83.b
vis vitalis Angelorum 218.a
viſus & auditus 125.b
vita 63.a.570.a
vita actiua 3.b.48.a.49.a.64.b.67.a.85.a.356.b.368.a.374.a.398.a.404.b.438.a.473.a.474.a.475.a
vita actiua, & contemplatiua 282.a.373.a.402.b
vita actiua ſub contemplatiua 394.a
vita æterna 46.a.137.b.200.a.201.b.276.a.288.b.293.a.305.b.489.b.624.a
vitæ æternæ bonorum multitudo 18.b
vita æterna, & fides 300.a
vita aſpera 141.b.563.a
vitam aſperam agentes 477.a
vita amara 48.a
vita cælebs 525.b
vita cæleſtis 147.b.148.a.476.b.505.b
vita carnalis 44.b.453.a.614.b
vita Chriſti 132.a
vita communis 362.a
vita contemplatiua 7.b.48.a.63.b.68.b.110.b.125.a.127.a.188.b.200.a.342.b.345.b.385.a.404.a.438.a.504.b.505.b.523.b.600.a.620.b
vita contemplatiua non admittens vanam conſolationem 26.b
vita corporalis 266.a
vita corporalis vel ſpiritualis 269.a
vita corporis 532.b
vita corporis pro vita animę 510.a
à vita deficiens corpus Chriſti 237.b
Vita diuerſa 384.b
Vita diuina 170.b
Vita doctorum pura 188.b
Vita dura 118.b
Vitę actiuæ operum multiplicatio 211.b
Vitæ actiuę popularis fama 259.b
vitę breuitas 553.a
Vitæ Chriſti finis 148.a
Vitę claritas 355.a
Vitæ contemplatiuæ electio 231.a
vitæ contemplatiuæ libertas 225.b
Vitæ contemplatiuę promptitudo 21.b
Vitae emendatio 216.b.284.b
vitæ finis 391.a
vitae futurae ſtatus 267.b
vitę gentilis ablatio 13.a
vitę huius cupiditas 547.b
vitę huius imperfectio 305.a
Vitae huius ſcopus 272.b
Vitae huius peregrinatio 262.a
Vitae huius tribulationes 613.b
Vitae nouitas 303.a
Vitae perfectio 404.a
Vitę præſentis neceſſitates 260.a
Vitae praeſentis tempus 202.b.205.a
vitae puritas 525.b
Vitae reformatio 511.b
vita & fama 130.a
Vita & fides Patriarcharum 443.b
Vita futura 64.b
vita humana 82.a.382.b.395.423.a.521.a.b.623.b
Vita humana ceſſans 167.b
Vita humana miſera 169.b
Vita hypocritarum 23.b.123.b
Vita immaculata 471.b
Vita in anima 516.b
vitatio inanis gloriæ 322.b
vita in corpore 398.a
vita innocens 49.a
vita in peccato 414.a
Vita intelligibilis 389.a
Vita iuſti 381.b
Vita iuſtorum 52.b.312.a
Vita lætitia animæ & corporis 24.a
Vita latronum 289.b
Vita mala 358.a
Vitę malè acta reſipiſcentia 205.a
Vitam male actam reparare 221.b
Vita malorum 552.b
Vita Martyrum 532.b
Vita mediocris 372.a.574.a.440.b.603.a
Vitam contemplatiuam amplectens 220.b
Vita noua in Chriſto 57.a
Vita perfecta 440.b
Vita peruerſa 256.b
Vita prædicatoris deſpecta 110.b
Vita prædicatoris ſanę conſonans 141.b
Vita prælatorum 93.b
Vita præſens 43.a.92.a.121.a.131.a.234.a.247.b.267.b.292.b.297.b.314.a.354.b.368.a.375.b.381.b.396.a.413.b.424.b.458.a.461.a.514.b.563.a.579.b.584.a.596.a.612.b.615.b.619.a.624.b.626.a
Vita præſens aut mundana 64.b
Vita præſens cum miſeriis 324.a
Vita præterita 218.a
Vita prauorum 299.b
Vita pura 99.b
Vita religioſa 62.b
Vita ſecularis 38.b
Vita ſancta 623.b
Vita Sanctorum 422.b
Vita ſecundum carnem 139.b
Vita ſermoni concordans 149.a
Vita ſine vitiis 471.b
Vita ſimplicium 531.b
Vita ſpiritualis 2.b.4.b.a
vita ſublimis prædicatorum 127.a
vitę ſublimi vacare 16.a
vitatio munerum 312.a
vita turpis 398.a
vita varia 357.a
vita virtutis 573.a
vita vitioſa 43.a.517.a.578.a
vitia 30.a.104.b.112.a.115.b.130.a.138.b.146.b.158.a.172.b.173.a.159.b.237.a.258.a.294.b.305.a.318.a.364.b.385.a.425.b.467.b.484.b.485.a.487.a.488.b.560.b.591.a.595.a

vitia

vitia capitalia 220.b.385.a
Vitia carnis 98.a
vitia concupiſcentiæ 105.a
vitia contra animam 88.a
vitia denudanda 348.b
vitia diaboli 185.a
vitia diſſipantia virtutes 199.a
in Vitia diuerſa dilatatio 245.a
vitia & errores 418.b
vitia & errores docentes 212.a
vitia & mali 131.a
vitia & peccata 216.a
vitia & rebellio audax 604.b
vitia & virtutes 214.b.514.a
Vitia exteriora 208.b
Vitia extra prodeuntia 236.b
Vitia extrema cauens 206.b
Vitia fouentes 253.b
Vitia fucata 461.a
Vitia furtim prodeuntia 233.a
Vitia in anima 177.a.553.b
vitia in corde 476.b
vitia intellectus & ſenſus manifeſtare 208.b
Vitia Iudæorum 453.b
Vitia Iudæorum multiplicata 472.b
Vitia libidinis 254.b.574.b
Vitia libidinis & idololatriæ 400.b
Vitia malorum ſacerdotum 598.a
Vitia minora 277.a
Vitia mixta virtutibus 489.a
ad Vitia natus 226.b
Vitia omnia 88.b.173.a
vitia omnia admittere 14.b
ad vitia præſtantes obſequium 245.a
vitia principalia 492.a
vitiis propriis paſci 138.a
Vitia quinque ſenſuum 67.a
ad Vitia redire 263.a
ad Vitia reuertens 241.a
Vitia ſequi 546.a
vitia terrena 119.a
Vitia varia 171.b.366.b.379.b
à Vitiis ad virtutes tranſitus 253.b
Vitiis anima diſſipata 14.b
in Vitiis carnis eſſe 238.a
Vitiis corporis ſeruire 27.a
a Vitiis liberans Deus 223.a
in vitiis quies 215.b
vitiis vacare 243.a
vitio cõfundere 222.b
vitiorum corruptio 204.b
vitiorum defenſio 490.b.544.b
vitiorum defenſiones 419.a
vitiorum fuga incauta 22.a
vitiorum multitudo 19.a.24.b.142.b
vitiorum profundum 495.a
vitiorum repreſſio 500.b
vitiorum ſordes 420.a
vitiorum veſtigia 399.b
vitioſe viuere 160.b
vitioſi conuerſi 442.b
vitioſus prædicans 542.b
vitium 292.b.478.b.598.a
vitium ſub virtutis ſpecie 467.b
viuendi regula data eccleſiæ 244.a
viuens in carne 304.a
viuens ſecundum rationem 339.b
viuentes in deliciis, aut cibus eorum 49.a
viuentes in hoc mundo 339.a
viuere cum periculo 259.b
viuere gentiliter 34.b
viuere in hac vita 59.a
viuere innocenter 513.b
viuere male in eccleſia 252.a
viuere mundanè 252.a
viuere ſecundum carnem 411.b
viuere ſecundum Euangelium 58.b
viuere ſecundum legem Dei 58.b
viuere vitioſè 168.b
viuere vt moriturum 515.a
viuificans Chriſtus eccleſiam in cruce 240.b
vix iuſtus inter malos 343.b
vltima deſtructio Hieruſalem 254.b
vltima diaboli 132.b
vltima mundi 472.b
vltima opera 267.a
vltimum iudicium 254.b
vltio diu comminata 202.b
vltio diuina 387.a
vltio malorum 506.b
vltio ſeu caſtigatio peccatorum per prælatos 618.b
vmbra figurarum varia 299.a
vmbra mortis 128.b.377.b
vnctio Chriſti 287.a
vnio ad fidem 161.b
vnio Eccleſiæ 532.b
vnio Eccleſię cum Chriſto 399.b
vnio fidelium in charitate 259.b
vnio Gentium ad eccleſiam 12.a
vnio Iudæorum & Gentilium 451.a
vnio legis & Prophetiæ cum Chriſto 616.b
vnitas 395.b.456.a
vnitas charitatis 385.b.577.a
vnitas Eccleſię 165.b.177.b.446.a
vnitas fidei 177.b.403.b
vnitas fidelium 183.a.575.b
vnitas formæ ſubſtantialis 375.b
Vnitas Iudæorum & gentium in fide 273.b
Vnitas Patris, & filii 370.a
Vnitas Trinitatis 177.b.613.a
Vnitas vitæ contemplatiuæ 14.a
Vnitatis prædicatio 387.b
Vniuerſæ gentes 272.b
Vniuerſale iudicium 261.a
vniuerſitas creaturarum 299.a
Vnus ex Apoſtolis 31.a
Vocati ad lætitiam eccleſiæ 344.a
Vocati ad virtutes 27.a
Vocatio Iſraël poſterior 487.a
Vſura 325.a
Vocans Chriſtus Iudæos 34.b
Vocare ad Iudicium ibid.
Vocari ad dignitatem 336.b
Vocari nomine Chriſti 240.b
Vocatio 66.b
Vocatio ad Iudicium 590.a.597.a
vocatio gentilis populi 240.b
vocatio gentium 41.b.90.a.105.b.223.a.374.a.399.b.406.a
vocatio gentium & directio 482.a
vocatio gentium Prophetata 339.b
vocatio vtriuſque populi 105.b
voces hæreticorum 124.a
voces Prophetarum 365.b
voces ſynagogæ 597.b
vocis & operis concordia 244.b
volens Deus exorari 205.b
volentes Chriſtus in hoc mundo regnari 507.b
volentes ſeruare legē cum Euangelio 540.b
volentes ſeruare legi 162.a
volubilitas mundi 325.a
volumina legis 92.a
voluntas 52.b.63.a.127.a.142.a.170.b.301.b.400.a.438.a.450.b.466.b.476.b.506.a.533.a.565.b.572.b.609.a
voluntas beneplaciti 605.a
voluntas bona 491.a.534.a
Voluntas Chriſti 35.a
voluntas Dei 214.a.477.b.561.a
voluntas Dei & intellectus 170.b
voluntas Dei gratuita 477.b
voluntas diuina 103.b
voluntas figenda in eminentia virtutum 244.b
voluntas humana 78.a
voluntas humana Chriſti 352.a
voluntas Iudæorum prompta ad malum 363.a
voluntas perfecta beatorum 477.b
voluntas propria 306.a.558.b
voluntates 399.a
voluntates prædicatorum 447.b
voluntates diuinæ manifeſtatio 224.b
voluntatis effectus 605.a
voluptas 186.b.266.a.274.b.289.a.318.a.338.b.402.a.518.b.547.a.b.579.b.586.b
voluptas aurium 384.a.588.a
voluptas brutalis 499.a
voluptas carnalis 467.b
voluptas carnis 501.a
voluptas decipiens 187.a
voluptas & bona temporalia 627.b
voluptas occulta 430.b
voluptas parua 91.b
voluptas, vel anima 56.a
voluptatem omnem admittēs anima 242.a
voluptates 42.b.121.a
Voluptates 19.a.75.a.78.a.112.a.129.b.179.b.216.a.256.b.257.a.271.a.272.b.305.b.307.b.312.b.361.a.362.a.372.a.456.a.473.b.485.a.495.a.560.b.620.b
voluptates auferre 68.a
voluptates aurium 249.a.449.a.600.a
voluptates carnales 442.b.598.a.611.b
voluptates carnis 52.a.271.b.366.b.397.a.442.b.475.b.586.a
voluptates & ad doctrinam peruerſam accedere 21.a

Voluptates & conſolationes huius vitæ 138.a
Voluptates & errores hæreticorum 276.a
voluptates & occaſiones peccati auferens 244.a
voluptates ex laudibus 456.b
ad voluptates incitantes 220.a
voluptates naturales reprimere 251.b
voluptates noxias quærere 14.b
voluptates quærentes per ſenſus 223.a
Voluptates ſeculi 619.b
voluptates temporales 333.a
voluptates terrenae 583.b
ad voluptates tranſire 18.a
voluptatibus abſtinere 18.a
à voluptatibus carnis ſeparari 225.a
à voluptatibus liberans Deus 239.a
voluptatis blanditiae 450.a
voluptatis excitatio 410.b
voluptatis fomenta 473.a
Voluptatis guſtus 355.b
Voluptatis loca 312.b
Voluptatis oblatio 437.b
Voluptatum abundantia 535.b
Voluptatum amor 314.a
voluptatum areſactio 394.a
Voluptatum ceſſatio 552.b
Voluptatum fluxus 240.a
voluptatum fomenta 400.b
ad vomitum reuerti 252.b
vota 216.b
votum 605.a
votum decernere 207.b
vouentes ſe Deo 531.a
vouere 67.b.494.b
vouere bonum 353.b
vox 223.a
vox Iudæorum & hæreticorum 502.a
vox lætitiae 597.a
vox verbi Dei praecepta 597.a
vrina 75.b
ad vſum rationis redire 204.a
vſura 621.a
vſure 435.a
vſurpantes dignitates 606.b
vſurpantes gloriam Dei 87.b
vſurpare bona pauperum non dando eleemoſynam 507.b
vſurpare Dei authoritatem 27.a
vſurpatio diuinitatis 429.a
Vtendum mundo quaſi non vtamur 249.a
Vtens myſteriis legis contra dæmones 231.a
Vtens ratione 621.a
Vtens ſacra doctrina aduerſus peccantes. & hereticos 224.a
Vtentes vario ſermone 199.b
Vterque populus 418.b
Vterus Mariae 214.b
Vterus virginis 122.a. 364.a
Vti bonis temporalibus ad proximorum neceſſitates 394.a
Vti carne ad bona opera 353.a
Vtiles aliis ſine charitate 453.b
Vtiles Eccleſiae 260.a
Vti libris Philoſophorum 157.a
Vtilitas 533.a
Vtilitas humana 500.a
Vtilitas humanae proſperitatis 442.b
Vtilitas mortis 381.b
Vtilitas perfectorum in proximis 271.a
Vtilitatem paſſionis Chriſti cognoſcere 222.a
Vti parcè eloquentiae 440.b
Vti propriis facultatibus 105.a
non Vti ritu ſynagoga abrogata 220.b
Vtitur rebus ut ſ... Deus 26.a
Vtrumque 62.a.82.a.271.a.401.a 508.a.520.a.530.b.532.b
Vulgi ſeperatio a myſteriis 14.b
vulgo excellentia 356.a
vulgus 241.a.492.b
apud vulgus bonorum contemptus 242.b
vulgus carnale 25.b
vulgus coniugatorum 261.b
vulgus Eccleſie 481.a
vulgus ignobile 395.a
vulgus Iudæorum 457.a.523.a
vulgus peccans 255.a
vulnera Chriſti 122.b.273.b 277.a
vulnus lateris 316.b.560.a
vxor 130.a.418.a
vxor & vir 102.a
vxor propria 142.a

Z.

ZElus 76.b.83.b.347.a.419.b
Zelus bonorum in malos 22.a
Zelus bonorum operum 427.b
Zelus bonus 321.b
Zelus contra hæreticos 328.b
Zelus Dei 396.b
Zelus indiſcretus 321.b
Zelus Martyrum 564.b
Zelus praedicatoris 260.a.282.b 534.b.575.b
Zelus vel ira 171.b
Zodiaci ſigna 318.a
Zodiacus 102.a.508.a

PARISIIS,

Typis mandabat Ioannes Charron calcographus 4. kalendas Septembris, anno Domini

CIↃ CI LXXXIII.

Digitized by Google

Digitized by Google